Universidad de Deusto
Biblioteca

L. A.
12

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

+

Este Diccionario es de Pedro Maria de Guinea.

tas^n 16 r^s.

Universidad de Deusto
Biblioteca

24,6

AMBROSII

CALEPINI DICTIONARIVM LATINO-GRAECVM,

Primùm diligentia concinnatum: deinde complurium aliorum authorum lucubrationibus multò maxima ex parte adauctum & politiùs limatum, ſingulis verbis ſub iudicium reuocatis.

In finem appoſita ſunt viri doctiſs. Pauli Manutij Aldi F. Additamenta ad linguæ Latinæ, præcipueq; antiquitatis rerum Romanarum intelligentiam perneceſſaria.

LVGDVNI,
Apud Ioannem Frellonium,
M. D. LXII.

DOMUS LOYOLAE S. J. BIBLIOTHECA

Universidad de Deusto
Biblioteca

AMBROSII CALEPINI
DICTIONARIVM.

A

NOMEN est literæ primæ Hebræis, Græcis & Latinis: quæ à Cicerone Salutaris litera dicitur, quòd nota esset absolutionis: vt C, condemnationis, & N L. signum erat ampliationis.

Hæc à tergo aspirationem accipiens, fit interiectio: de qua vide infrà suo loco.

A autem præpositio sine aspiratione, & graui accentu scribitur. Deducitur enim ab ἀπὸ Græca præpositione, remota vltima syllaba πὸ: à qua præpositione Ab quoq; deduci videtur, abiecta vltima litera o, & mutato π tenui in suam mediam b. Eadem ratio est de Abs: quarum trium eadem est significatio: in hoc autem vno differunt, quòd A nunquam coniungitur cum dictionibus incipientibus à vocali: Ab vero cum omnibus iis, & præterea cum l & r duabus liquidis, & i consonantis locum tenente: vt, Ab lege, Ab rege, Ab Ioue, (lio: t apud Liuium cum aliis quoque consonantibus coniunctum legatur) & Abs cum t, & q: vt, Abs Tullio, Abs quolibet. Quæcunque igitur de A, eadem & de Ab & Abs, quantum ad significationem attinet dici & posse & debere est putandum.

A motum à loco significat: vt, Redeo à villa, ab agro: Venio ab vrbe, ab Italia. Virgil. 2. Aeneid

Et iam Argiua phalanx instructis nauibus ibat A Tenedo.

Neq; solum motum à loco significat: sed etiam tẽpus importat, & tum maximè declaratur per Quum: vt A puero, te noui, id est, quum puruus adhuc esses. Sic, Ab infantia te dilexi, quum dico, significo statim quum inciperet infantia, cœptam esse meam dilectionem. Similiter cũ verbis passiuis significat personã agentem: vt, Victus est à Scipione, id est, vicit eum Scipio,

Interdũ ponitur pro Post, μετὰ, cũ accusatiuo, & ἀπὸ. Cic. de Senect. Cuius à morte hic tertius & tricesimus est annus: hoc est, post cuius mortem. Plinius lib. 27. cap. 11. Equarum virus à coitu in lychnis accensum, Anaxilaus prodidit equinorum capitum visus repræsentare. Vbi A coitu, dixit pro eo quod est Post coitum. Sic dicimus, A partu, A funere, A commeatu: quod est Post partum, post funus, post commeatum. Suetonius in Cæsare, Plebs statim à funere, ad domum Bruti & Cassii cum facibus tetendit: hoc est, post celebratas exequias. Idem in Tiberio, A commeatu castra repetentes. Et A tergo, id est Post tergum, retro, ponè. ὄπισθεν, λατίνως. Liuius 3. ab Vrbe, Neq; hostium à tergo incursum vidit. Sic A somno, id est post somnum. Dicimus etiam non ineleganter, A rege secundus: quod est, Post regem primus. Idem 1. ab Vrbe. Si dignum, qui secundus à Romulo numeretur, crearitis.

Quandoque significat De. Terent. in Adelph.

A villa mercenarium vidi.

Sueton. in Vesp. Alterum ad Iuniam Caluinam à gente Augusti pertinere dicebat: pro, degente. Martialis, Ipsa protinus à via salutes. Et Cicero, A Paulania Lentuli liberto audiui, quod alibi per De, enuntiauit: vt, De Philadelpho audies: id est, Philadelphus tibi dicet.

Quandoque habet vim defensionis, & significat Pro, ὑπὲρ cum genitiuo. Cicero in Bruto, Nec verò M. Celium prætereundum arbitror, quæcunq; eius in exitu vel fortuna, vel mens fuit: qui quàm diu authoritati meæ paruit, talis Tribunus plebis fuit, vt nemo contra ciuium perditorum popularem, turbulentamque dementiam à Senatu, & à bonorum causa steterit constantius. Vbi quod A Senatu, ait, & A causa bonorum, perinde est ac si dixisset, Pro partibus Senatus, & bonorum: hoc est, Senatui studuerit & fauerit, eúmque tutatus fuerit. Idem pro Cluentio. Nõ modò dicendi à reo, sed ne surgendi quidem potestas fuit: quod est, Pro reo: hoc est In gratiã & fauorem rei. Sic dicimus, A quæstionibus, A testibus, A voluntate: quæ loquutio creberrima est apud idoneos authores: quasi defensor quæstionum, testium, & voluntatis alterius.

Officiorum præterea & dignitatum nominibus præposita, eos significat, qui iis aut officiis, aut dignitatibus funguntur: qua quidem in re latissimus huius præpositionis est vsus. Nam A studiis dicitur esse, qui pro eruditione & doctrina sua, præest studiis alicuius, puta principis. Ab epistolis, ὁ ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν, qui præest epistolis, siue vt eas accipiat, siue vt ad illas respõdeat. A rationibus, qui nunc vulgò *Clericus*, siue *Magister computorum* dicitur. Suetonius in Claudio, Super hos Polybium à studiis, Narcissum ab epistolis, & Pallantem à rationibus, quos decreto quoque Senatus non præmiis modò ingentibus, sed & Quæstoriis, Prætoriísque ornamentis ornari libenter passus est. A libellis, Qui libellis supplicibus præest. ὁ γραμματεύων πρὸς τὰς ἐνλεύξεις. Sic A batis, Qui præest mensuris, quique annonam mensuris diuidit. A caliculis, Qui præest caliculis, quæ sunt vasa potoria, ὁ πρὸς τοῖς λύκνοις. A commentariis, Qui præest commentariis, hoc est qui in commentarium custodias refert, & veluti diarium custodiarum conficit. Hunc Asconius Pædianus Commentariensem vocat. Hieronym. libro 2. Reg. Iosaphat erat à commentariis. A manibus, siue A manu, dicuntur scribæ, quorum manu ad literas scribendas principes vti solent. οἱ ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν γινόμενοι. Suetonius in Cæsare, Philomenem à manu seruum, qui necem suam per venenum inimicis promiserat,

A

non grauius quàm simplici morte puniit. Hi alio nomine, Ad manum, dicuntur. Cic. lib. 3. de Oratore, Licinium seruum sibi Gracchus habuit ad manum. Similiter Amanuenseis eos Suetonius alibi vocat. A memoria, Cuius officium est suggerere principi res obeundas, & quæ sint agenda in memoriam illius reuocare ex præscripto. ὁ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων βασιλικῶν. A pedibus, dicuntur serui, quorum pedibus vtimur. Cicero ad Attic. Nec vllam ob aliam causam Pollucem seruum à pedibus Romam misi. Martialis lib. 5,

Omnia quum retrò pueris obsonia tradas,
Cur non mensa tibi ponitur à pedibus?

Item lib. 7. eosdem vocat Ad pedes. Misto (inquit) lagenam replet ad pedes vino. Inuenimus etiam pro eodem Pedes, sine præpositione. Idem lib. 3, At ipse retroflexus ad pedum turbam. Et sciendum, A pedibus, per omneis casus eadem terminatione dici. Rectè enim interrogaueris, Quid agunt à pedibus? Intelligitur enim ibi, serui à pedibus. Misi à pedibus, Dedi à pedibus meis. Hi etiam Circum pedes vocantur. Vnde ait Agretius. Circumpedes, sunt obsequia seruorum: Antepedes, amicorum. Cicero, Circumpedes autem homines formosos & literatos, suos esse dicebat. A pugione, dicitur qui principis pugionem gestat, eíque semper præstò est. A punctis, Qui præest reditui aquariorum, vt est apud Frontinum lib. 2. de Aquæ duct. A secreto, siue à secretis, Secretarius dicitur, qui ab ore principis (vt docet Budæus in prioribus in Pandectas Annotationibus) imperia recipit diplomatũ subscribendorũ, edictorúmq; quæ in consilio selecto decerni solent. ὁ ἐπὶ τῶν ἀπορρήτων. A voluptatibus, Qui studium habet comminiscẽdi voluptates ad principem oblectandum. Vnde olim Xerxes edixit se præmium daturum ei, qui nouum voluptatis genus reperisset. Sueto. in Tiber. Denique officium instituit a voluptatibus, præposito equite Romano, T. Cæsonio Prisco.

Aliquando etiam hæ præpositiones pro Contra ponuntur. Virgilius in Melibœo,

Dum teneras defendo à frigore myrtos.

hoc est, contra frigus. Cic. pro Fonteio, A quo periculo defendite, iudices, ciuem fortem. Plinius libro 20. cap. 17, Vestes quoque à tineis defendit.

Quãdoq; ponuntur pro Per. Plaut. in Rud. Ab se cantat cuia sit, id est per se, ac suo vnius testimonio. Idem in Bacchid. Nũc ab transenna hic turdus lumbricum petit: id est, per transennam.

Quandoque pro Præter, siue Contra: vnde Ab re, significat Præter, siue contra vtiliratem, aut sine vtilitate. ἀσύμφορον. Cui contrarium est, E re, id est ad vtilitatem. συμφορον. vt, E re publica, id est commodo Reipub. Plaut. in Capt. Quiduis, dum ab re ne quid ores, faciam: id est, ne quid ores alienum ab honestis moribus, quod bonis moribus non conueniat: quasi dicas, Præter, vel contra honestatem. Idem in Trinu. Ab re consulit, id est, frustra. Sæpius autem vsurpatur cum particula negatiua. Plaut. in Asin. Haud ab re aucupis. Plin. lib. 33. cap. 8, Id quod notasse haud ab re est. hoc est, non inutile. non alienum à proposito, vel non absurdum. Suet. in Augusto. Non abs re fuerit subtexere quæ ei prius quàm nasceretur in ipso natali die deinceps euenerint. Liuius, Haud ab re duxi.

A vel Ab, pro ὑπὲρ siue pro eo quod dicimus, Quod pertinet ad. Cicero pro Rabirio, Quorum impunitas fuit non modò à iudicio, sed etiam à sermone. Idem ad Attic. Sumus enim flagitiosè imparati cum à militibus, tum à pecunia. Idem de Oratore, Hæc quum Crassus dixisset, parumper & ipse conticuit, & à cæteris silentium fuit: pro, Quod ad iudicium, ad milites, ad pecuniam, ad cæteros pertinet. Plau. in Epidico, A morbo valui, Ab animo æger fui: id est, quod ad morbum, quod ad animum pertinet. Idem in Cure. Tam à me pudica est, quasi soror mea sit. Pudica, inquit, est, quod ad me attinet. Huc pertinent & hæc, Ab animo perit, Ab re perit, Ab animo otiosus, Ab ingenio improbus. Doleo ab animo, Doleo ab oculis, & similia apud Plautum ac Terentium.

Accipiuntur etiam A, vel Ab, pro eo quod vulgò dicimus, *De parte*. Plinius libro 33, Quod à sole fuit, in iis melius, quàm quod à terra: pro, Versus solem, & versus terram. Idem lib. 2. cap. 47, Sunt ergo bini in quatuor cæli partibus; ab Oriente æquinoctiali Subsolanus, ab Oriente brumali Vulturnus. Dicitur tamẽ & A parte, pro eodem. Plin. lib. 13. cap. 15, Laudatissimo à parte Aquilonis, aut cum spongiis. A vel Ab præterea cum ablatiuo personæ eleganter domicilium significat: vt, A iudice venio: hoc est, à domo iudicis. Terent. in Andr. Vnde est? dic clarè. M Y. à vobis, id est, à domo vestra. Ibidem. Sed Mysis ab ea egreditur. Sic A me, A milite, A Giveerio, apud eundem.

Ab eo, pro Eius. Terent. in Eunuc. Adibo, atque ab eo gratiam hanc, quam vbi eo velle, inibo. Vbi Donatus, Hæc est elocutio. Gratiam ab eo inibo, pro eius gratiã merebor. Nam Ab eo, amat Terentius pro, Eius, ponere: vt in Andria, Hæc primùm animaduertenda ab eo iniuria est. id est, eius iniuria.

Sunt & aliæ harum præpositionum significationes, cuiusmodi sunt quæ sequũtur. Cæsar, Opportuno, atq; occulto loco à millibus passuum circiter duobus, Romanorum aduentum expectabant. pro interuallo duũm millium passuum. Idem, Positis castris à millibus passuum quindecim, auxilia Germanorum expectare constituit.

Ab aliquo legare. Cic. pro Cluentio, Iraq; ei testamento legat grandem pecuniam à filio: à secundo hærede nihil legat. Subintelligetra-

Universidad de Deusto
Biblio

dendam, id est, A. Cluentius ita legat Oppianico grandem pecuniam, vt is eam nonnisi à filio, siquis natus esset, accipere posset: vt scilicet ipsi Oppianico cure esset salus filii, quũ in ea tantum suum emolumentum positum intelligeret. Nam legata non valebant, si is à quo nominatim testamẽto relicta essent, hæres esse non potuisset. A lenone manu asserere, apud Plaut. in Perf.

Hæc de significatione & vsu harum præpositionum A, & Ab, & Abs, cæteris dictionibus appositarum. in compositione verò separationem significant, & priuationem. Neq; tamen cum quibúsvis literis coniunguntur. Nam A cum m, & u, consonante solùm connectitur: vt, Amoueo, amens, auello: Ab, cum a de f i l n o r, & u: vt, Abactor, Abduco, Aberro, Abfore, Abiuro, Ablacto, Abnuo, Abortior, Abrogo, Abundo. Duo sunt ex Ab præpositione composita, quæ euphoniæ causa b, mutant in u, Aufero videlicet & Aufugio. Important autẽ, vt diximus, hæ præpositiones in compositione ferè priuationem, vt Absimilis, non similis. Nonnunquam separationem: vt, Ablacto, Aufugio. Interdum idem valet quod Extra: vt, Abduco. Aliquando idem quod Contra: vt, Abusus, Contra vsum. Aliquando superfluæ sunt, vt apud Liuium, Flauius supplementum ab Roma abduxerat. Cic. pro Rosc. Amer. Nõ est necesse omnes commemorare Curtios, Marios, Mamercos, quos iam ætas à prælio auocabat.

Abs vero componitur cum c, q. & t, vt Abscõdo, Absque, Abstineo. Significat quoq; retractionem in partem posteriorem, sicut in Abstraho: & aliquando priuationem, vt in Abstemius, quasi sine temeto.

AARON, Ἀαρὼν Suidæ, Nomen proprium summi Sacerdotis apud Hebræos, qui vnà cum fratre Mose Israelitas eduxit ex Aegypto. Acta eius reliqua vide in Exod.

A ante B.

Ab, præpositio. Vide in superiore dictione.

ABA, Xenophanis filia, quæ Olbi Ciliciæ vrbis tyrannidem, quam pater procuratorio nomine administrarat, cultu obsequiisque ab Antonio & Cleopatra sibi impetrauit. ἄβα. Vide Strabonem libro 14. Fuit præterea Aba (vt idem Strabo refert libro 10. ex Aristotelis sententia) ciuitas Phocidis, cuius ciues Abantes, ἄβαντες, dicebantur: qui postea relicta patria Eubœam incoluerunt, quæ etiam ab ipsis Abantis, ἄβαντις Stephano dicta est. Est etiam Aba, mons Armeniæ, ex quo Domitius Corbulo Euphratem nasci voluit, referente Plinio libro 5. cap. 24.

ABACAENA, ἀβακαινὰ Ptolemæo, vel Abacænum, ἀβακαίνιον Suidæ & Stephano, Oppidum est Siciliæ non procul à Messana: cuius incolæ dicuntur Abacænini, ἀβακαίνινοι Stephano. Est præterea Abacæna, teste Ptolemæo lib. 6. Oppidum Mediæ.

Abacion, pen. corr. diminutiuum est à nomine Abax: cuius significationem vide in primitiuo Abax. ἄβακιον.

Abaces, Vide in singulari Abax.

Abactores qui sint, quære in dictione Abigeus in Abigo. ἀποδάται.

Abactus, adiectiuum, & Abactus verbale, Vide ABIGO.

Abacus, penultima correpta, à genitiuo Græco ἄβακος, ab ἄβαξ, mensa est, vel tabula in quam aliquid deponitur: quales sunt mensæ coquorum, in quas receptacula eduliorum exponi solent. Item mensæ genus ex opere intestino, ad exponenda omnis generis vasa factum. Cicero in verrem, Ab hoc abaci vasa omnia, vt exposita fuerant, abstulit. Iuuenal. Satyra 3.

Lectus erat Codro Procula minor, vrceoli sex
Ornamentum abaci. Cic. 4. Tuscul. Abacos complures ornauit auro & argento cælato.

Est item tabula calculatoria, ἄβακιον Ammonio, in qua logistæ numeros subinde deletiles, & mathematici suas lineas & figuras ducunt. Persius. Nec qui abaci numeros, & secto in puluere metas Scit risisse vafer. Vtitur eo in hac significatione & Apul. in Mag. Veteres mensam Pythagoricam appellabant. Vnde & pro ipsa supputandi peritia, quæ Platoni λογιστικὴ dicitur, vulgus abuti solet. Aliquãdo planities è marmore vel structura ad sessum habilis hoc nomine appellatur.

Sunt præterea Abaci, columnarum ornamẽta, & tabulæ quadratæ, quæ epistyliis supponuntur. de quibus Vitruuius lib. 13. cap. 1.

Abaculus, diminutiũ est à nomine Abax: quo significatur parua mensa, in qua vel rationes subducuntur, vel vasa reponuntur. ἀβάκιον. Sunt præterea Abaculi, calculi quibus vtebantur veteres in supputatione disiunctioneq; rationum: qui mos etiam hodie apud omnes ferè nationes seruatur. Plin. lib. 36. cap. 26, Vitri fragmenta teporata adglutinantur tantum, rursus tota fundi nõ queunt, præterquam abrupta sibi, nec tingi, veluti quum calculi fiunt, quos abaculos appellant.

ABAE, Abarum, ἄβαι, Oppidi nomen est in Phocide, ab Aba quodam heroe illi inditum, vt Stephanus & Suidas prodiderunt. Huius incolæ dicti sunt Abantes, ἄβαντες, qui postea hac vrbe relicta, in Eubœa sedes fixerunt. eamq; insulam de se vocauerũt Abantidem. Pro eodem legitur & Aba singulari numero, vt paulò antè ostendimus.

ABAEA, Abææ, ἄβαιαι Ptolemæo. Oppidum est in sinu Messeniaco, non procul à Pheris, quod nonnulli idem esse putant cum Hira, seu Oechalia, vna ex septem ciuitatibus, quæ apud Homerũ 10. Iliad. Achilli offeruntur ab Agamemnone. Vide Hermol. in Plin.

ABAEATAE, penult. prod. ἀβαᾶται, Populi sunt Arcadiæ in sinu Messeniaco, quorum vrbs Abæa commemoratur à Ptolemæo libro 3. Vide Plin. lib. 4. cap. 6.

Abagio, onis, teste Varrone libro 6. de lingua Latina, à veteribus dicebatur pro eo quod nos, vna litera immutata, Adagionem dicimus. παροιμίαν.

ABALA, ἄβαλα, Oppidum est Troglodytarum, non procul a mari rubro. Vide Plin. lib. 6. cap. 29.

Abalieno, as, are, penult. prod. Quòd nostrum erat, alienum facere; & de rebus mancipi dicitur, id est, quæ à nostro ad alterius dominium transire possunt. ἀπαλλατρίω. Cic. de lege Agr. Huiusmodi res commissa nemini est, vt agros vectigales populi Romani abalienaret. Hinc Abalienatio, id est (vt Cic, in Topic. scribit) eius rei quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in iure cessio, inter quos ea iure ciuili fieri possunt. Ponitur etiam pro separare, disiungere. Plau. in Curcul.

Nisi mors animũ meum abs te alienauerit. Idem in Mil. Istuc crucior, à viro me tali abalienarier. Item pro Auertere. Cic. Attic. lib. 14, Sed totum se à te abalienauit Dolabella.

Abalienatus, participium, Quem quis à se remouerit, aut alienum à se fecerit. ἀπαλλοτριώμενος. Cic. Attic. 1, Sed mirandum in modum est animo abalienato. Idẽ in Verr. 6, Abalienati scelere istius à nobis omnes reges amicissimi, nationésq;.

ABALITES SINVS, ἀβαλίτης κόλπος, Exiguus est sinus in tractu Troglodytarum, ita dictus ab Abala, eius regionis oppido maritimo. Vide Plin. lib. 6. cap. 29.

ABALVS, ἄβαλος, Insula est oceani Germanici, in qua nonnulli crediderunt electrum ex arboribus fluere. Plin. lib. 37. cap. 2. Sunt & Abali Indiæ populi ad Gangem fluuium. Plin. lib. 6. cap. 19.

Abambulantes, Abscedentes, authore Festo. ἀπαναχάλλοντες.

Abamita, Est soror abaui. ἡ θείας πρὸς πατρὸς μήτηρ. Instit. lib. 1.

ABANA, næ. pen. corr. Fluuius Damasci, qui in radicibus Libani exortus, in Syriacum effunditur mare.

ABANTES, ἄβαντες, Populi ex Tracia oriũdi, qui finibus suis egressi postquam in agro Phocensi oppidum condidere, quod à ducis sui nomine Abam vocauere. ipsi quoque à nomine oppidi Abantes vocati sunt Hi postea in Eubœam transgressi, quæ tũc Macris dicebatur, à suo relictiq; nomine oppidi, Abantidem illam vocauere. Hos Herodotus lib. 1, inter Ionas cõmemorat. Alios hoc nomine populos Orpheus in Argonaut. iuxta Pontum collocat.

ABANTIAS, adis, ἀβαντιὰς, Patronymicum est à nomine Abas. quo significatur vel filia, vel neptis Abantis. Vnde apud Poetas fere pro Danae ponitur, Abatis ex Acrisio nepte, vel pro Atalanta, nepte eiusdem ex Iasio. Vide ABAS.

ABANTIS, idis, Straboni, aut Abantias, adis, Plinio, ἄβαντις Stephano & Suidæ, Insula est Bœotiæ adiacens, tam exiguo à continenti euripo discreta, vt ponte iungatur. Hæc teste Strabone in principio libri 10, olim Macris dicebatur ob situs longitudinem: postea ab Abantibus Thraciæ populis, qui relicta Aba, Phocensis agri oppido, in hac insula sedes suas fixerunt, dicta est Abantis: & postremò Eubœa. In hac insula est Caphareus promontorium Græcorum naufragiis infame.

ABORTAE, à Plin. lib. 6. cap. 20. numerantur inter Indiæ populos.

Abaptistum, substantiuum, Medicorum est instrumentum, terebellæ vsum præbens, quories cranii os propter fracturam aliquam perterebrandum est: habet enim hoc instrumentum in summitate sua labrum, siue obicem prohibentem, ne altius immergi possit, aut meninges lædere: vnde & nomen habet. ἀβάπτιστον. Vide Galenum lib. 6. Method. cap. 6. & Celsum lib. 3. cap. 23.

Abaptistus adiectiuum, quod mergi non potest. ἀβάπτιστος. Epitethon est propriè suberi conuenientes.

Abaphus, penult. corr. Non tinctus. ἄβαφος: ab ἀ priuatiua particula, & βάπτω, tingo.

ABARBAREA, ἀβαρβαρία. Vna Naiadum. ex qua Bucolion, maximus natorum Laomedontis. Aesepum genuit, & Pedasum. Homer. Iliad. 6.

ABARIM, Mons excelsus diuidens terram Amon & Euphratis à terra promissionis, contra Iericho ad Iordanem vsque fluuium protendens radicem.

ABARIMON, Scythiæ regio in magna Imai montis conualle, in qua syluestres homines degunt, auersis post crura plantis, qui maximam habent velocitatem, passimque cum feris vagantur. ἀβαρίμων. Plin. lib. 7. cap. 2.

ABARIS, huius Abaris, penult. corr. nomen viri proprium, de quo sic Cælius libro 16. cap. 22, Abarim Hyperboreum ferunt sagittam per orbem terræ circuntulisse, nihil omnino vescentem. Hunc Abarim Scuthæ filium, non ignarum literarum, oracula scripsisse traditur, quæ Scythica nuncupantur: & nuptias Hæbri fluminis, Apollinis aduentum ad Hyperboreos, ratione metrica, abs quo sagittam acceperit quam diximus. Huius & Gregorius Theologus commeminit in epitaphio ad magnum Basilium. Hactenus Cælius. Præter oracula Scythica, & nuptias Hebri fluminis, alia quædam scripsit, vt commemorat Suidas. Meminerunt huius Herodotus in Melpomene, & Strabo lib. 7.

Abarnus, ἄβαρνος Stephano, vel Abarnis, ἄβαρις Herodoto, Oppidum est, & regio aspera in tractu Bariano, ad Propontidem. Hecatæus & Ephorus Abarnidem ad Hellespontum collocant: & Lampsaci arcem esse volunt. Vide Stephanum.

ABAS, antis, ἄβας, ἄβαντος. per vnum b, rex duodecimus Argiuorum: Lynceo ex Hypermnestra coniuge filius, (sunt tamen qui Beli filium faciunt) homo bellicosus & acerrimi ingenii fuit, & regnauit annis XXIII. vt inquit Eusebius. Pater fuit Prœti & Acrisii, & auus Persei, à quo postea Argiuorum reges, Abantiadæ dicti. Abas alius fuit quidam nobilis comes Aeneæ, de quo Virgil. lib. 10,

Vnà toruus Abas, &c. Et alibi,
Aere cauo clypeum magni gestamen Abantis.

Alius item fuit Centaurus, Ixionis & Nubis filius. Fuit etiam hoc nomine Sophista quidam, qui & historicos quosdam commentarios, & Rhetoricen scriptam reliquit. Author Suid. Ab Abas fit possessiuum Abantius. ἄβαντιος. Item Abantiades patronymicum masculinum. Ouidius 5. Metamorph.

Torquet in hunc hastam calido de vulnere raptam
Vltor Abantiades. Hoc est, Perseus pronepos Abantis.

ABASES, plurali numero, loca sunt deserta & inaccessa in Occidẽtali plaga Aegypti. ἄβατοι. Hoc enim nomine Aegyptii vocant regiones inhabitatas, & maximis desertis circundatas, vt scribit Strabo, lib. 17.

ABATOS, pen. corr. Insula est Aegypti, in palude Memphitica posita: ita dicta quod ad illam propter limi & papyrorum copiam difficillimus sit aditus: ab ἀ, priuatiua particula, & βαίνω, quod est vado, vel ascendo. Huius meminit Lucanus lib. 10, Hinc Abatos, quam nostra colit veneranda vetustas, Terra potens Hoc nomine etiam vocatus est locus vltra Aegyptum & Aethiopas, iuxta paludem quam Stygem vocant. Latini huiusmodi loca, ad quæ difficiles dãtur accessus, Inuia vocant, siue Auia, siue Inaccessa. Sic etiam Ouid. de Pont. Parthorum gentem inuiam vocat,

Gens fuit & terris, & equis, & tuta sagittis,
Et non accessis inuia fluminibus.

Abatos præterea ædificii nomen fuit, quod à Rhodijs fuit erectum ad tegendum Artemisiæ trophæum, quod religione impediti diruere non poterant. De hoc ita scribit Cæsius Rhodig. Antiq. lect. lib. 13. cap. 33. Artemisiam mirari non desinunt Græci, quæ irruentes Rhodios classe exuerit, insulámq; domuerit, erecta in vrbe Rhodo statua, quæ ciuitati stigmata videretur inurere. Quem locum obseptum mox Abaton dixere, quoniam, trophæa mouisse religio est.

Abauunculus, Frater abauiæ. ὁ θεὸς πρὸς μητρὸς μήτηρ. Instit. lib. 3.

Abauus, pen. corr. Proaui pater, quòd iã longè absit ab auo. ἀπάππαππος. Cic. de Clar. Orat. Iam duorum abauorum quim est illustre nomen. Sic proauia, mater proaui. ἀπομάμμη.

Abax, abacis, idem est quod Abacus, hoc est, mensa vel tabula, in qua aliquid deponitur: quales sunt mensæ coquorum, in qua disci, aliáque id genus exponuntur. ἄβαξ. Item tabula calculatoria, in qua logistæ numeros deletiles, & mathematici lineas suas ducunt. Item tabula quadrata, quæ epistyliis columnarum supponitur. Sunt præterea Abaces, vasa quædam viliora, in quibus pretiosiora reponuntur. Horum meminit Iabol. in l. hæred. de legat. 3, Cui Corinthia vasa legata essent, huic abaces quoque eorum vasorum causa paratas, deberi Trebatius respondit: Labeo autem id non probat, si eas abaces vasorum numero testator habuit. Proculus verò rectè ait, si æneæ quidem sint abaces, non autem Corinthiæ, non deberi. Hinc deducitur diminutiuũ Abacion, idem significans quod Abaculus, id est, paruus Abax ἀβάκιον. Ammonius tamen ita distinguit, vt Abax sit mensæ genus in tricliniis, vbi vasa omnis generis exponi solent: Abacio verò tabula illa calculatoria, in qua vel numeros vel lineas subinde deletiles ducimus.

ABAZEA, pen. prod. ἀβάζεια. Festa fuerunt, vel potius sacra, à Dionysio Caprii filio, & Asiæ rege instituta. Cicero 3. de Natur. deor. Dionysios multos habemus: primum Ioue & Proserpina natum: secundum Nilo, qui Nysam dicitur interemisse: tertium Caprio patre, eúmque regem Asiæ præfuisse dicunt: cuius Abazea sunt instituta. Dicta Abazea, à taciturnitate, qua hæc sacra celebrabantur. ἄβαζος enim taciturnum significat.

Abba, per geminum b, ἄββα. Hebræa, vel potius Syra dictio est, composita ex aleph & beth, in qua singulare quiddam est quod & patres libenter audiunt, & pueri primum fonare discunt. Paulus Roman. 8. hanc vocem exponit, Per quem, inquit, clamamus Abba, pater.

Abbas, batis, Collegii societatisq; magister ac moderator. λοιποτάρχης Sunt qui vnico b scribant.

Abbatia, tiæ, à recentioribus capitur tam pro abbatis dignitate, quàm pro loco in quo habitat abbas. Sed quoniam nimis male sonat, Græcos imitatus, per τα scriberem semper, Abbateia, ἀββατεῖα, penultima longa.

Abbatissa, fœmininum ab abbate. ἀρχιμανδρίτις. Hieronym, de modo viuendi, Quum à semitis iustitiæ deuiat, ipsamet etiam abbatissa cognoscat.

Abbreuio, as, are, βραχύνω. Vegetius in prologo lib. 3, Quæ per diuersos authores libróſq; dispersa, Imperator inuicte, mediocritatẽ meam abbreuiare iussisti, &c.

ABDERA, pen. prod. ἄβδηρα. Vrbs est Thraciæ maritima, democriti patria, non procul à Nesi fluminis ostio, à Teiis condita, vt testatur Herodotus lib. 1. Alii (inter quos est Pomponius Mela) à Diomede conditam volunt, & à nomine Abderæ sororis ipsius nomen esse sortitam. Effertur autem Abdera, æ, vel Abdera, orum. Ouid. in Ibin,

Aut te deuoueat certis Abdera diebus.

Plin. libro 25. cap. 8, Circa Abderam & limitem, quem Diomedis vocant, equi pasti inflammantur rabie. Plurali vtitur Mela lib. 2, Turris, quam Diomedis vocant signum fabulæ remanet: & vrbs, quam soror eius suo nomine nominauit, Abdera. Supra hanc vrbem Bystonium (βυσσόνιον) stagnum esse dicitur, in quo natantia omnia demerguntur: vnde & nome accepit, ἀπὸ τοῦ βυθίζω, quod est mergo. Stephanus hanc vbem ab Hercule conditam existimat, & à nomine Abderiti, quem in deliciis habuit. Abderam fuisse nominatã. Est & Abdera vrbs in Bætica Hispaniæ regione, cuius meminit Plin. lib. 3. cap. 1. Hinc Abderita, gentile, vel Abderites, ἀβδηρίτης. de quo paulò pòst.

Abderitanus, a, um, adiectiuum: vt, Abderitana plebs. Mart. lib. 10,

Abderitanæ pectora plebis habes.

Abderiticus, a, um, aliud adiectiuum, ἀβδηριτικός. Cicero ad Attic. Imperium Abderiticum. Abderitica mens, id est, stupida, aut insana Abderitanis enim natura peculiarem fuisse mentis stuporem, indicat M. Tullius in libris de Nat. deor. & Plin. lib. 25. cap. 8. Vide Cælium Rhod. Antiq. lect. lib. 16. cap. 13.

ABDERITAE, ἄβδηρῖται. Populi Thraciæ sunt: qui quum à muribus ac ranis vexarentur, coacti sunt natale solum relinquere, & alias quærere sedes. Hos Cassander, sedibus in vltimis Macedoniæ partibus concessis, susceptit, pactione simul inita cum eis de pace, quum suam timebat inuasuros patriam. Vide Chiliades Erasmi, Abdera pulchra Teiorum colonia.

Abdico, as, penult. corr. Amoueo, repudio, reiicio, expello: quasi longè dico. ἀποδοκιμάζω, ἀποκηρύττω. Apud Terent. in Andr. periocha,

Recusat nuptias: generum abdicat.

Vnde Abdicare filium dicitur pater, quem adhuc viuus bonis & omni iure filii priuat: quod multò grauius est, quàm exhæredari. Ille enim dicitur exhæredari, qui testamento paterno ab hæreditate submouetur. Quicunque itaque abdicatus est, etiam exhæredatus intelligitur, non contrà. Sic Abdicare magistratu aliquem, est abrogare alicui magistratum, & eo priuare. Cic. 2. de Natur. deor. Augures rem ad Senatum, Senatus vt abdicarent Consules, abdicauerũntque. Sed Abdicare se magistratu, est deponere magistratum, siue relinquere. ἀπόνασθαι τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐξόμνυσθαι, καὶ παραγγυᾶν τὴν ἀρχήν. Cic. in Philipp. Antonius eo die non modò Consulatu, verum etiam liberrare se abdicauit. Ad eundem modum dicimus, Abdicare se tutela, dictatura, libertate, & id genus similibus. Plin. quoque lib. 20. cap. 3. eleganter hoc verbo vsus est: Democritus, inquit, in totum rapum abdicauit in cibis. hoc est, tollendum censuit: ex omni prorsus ciborum vsu sustulit: ὑφῃρῆσθαι, ἀποδοκιμάσαι. Et lib. 23. cap. 22. de thapsia, Nec corticem abdicant, pro, non tollunt ex vsu medicinæ. Sic. lib. 15. cap. 3. Laurus quidem manifesto abdicat ignes crepitu. id est, reiicit, auerfatur. Et lib. 33. cap. 1, Vtinam posset è vita in totum abdicari aurum. pro, ex hominum vsu tolli.

Abdicatio, verbale, quæ opponitur adoptioni. Plin. lib. 7. cap. 45, Abdicatio Posthumi Agrippæ post adoptionem. Fieri autem consueuit Abdicatio, patre à filio iniuria affecto, aut inobediẽtia eius offenso: quem in iudicium vocatum, probata causa abdicabat: eúmque abdicatum alere non tenebatur: imò egenum, vestibúsq; ipsis spoliatum dimittebat, nec defuncto patri succedebat in hæreditatem. Transmittitur etiam ad alia: vt, Abdicatio magistratus. Dictaturæ, &c. quum scilicet ipse magistratus, aut Dictatura deponitur. Liuius 6. ab Vrb. A motúsq; post triumphum, abdicatione Dictaturæ terror & linguam & animos liberauerat hominum.

Abdico, penultima product. cis, xi, ctum, Augurale est verbum & significat reiicere, repudiare. Cic. lib. 1. de Diuin. Quúmque in quatuor partes vineam diuisisset, treisque partes aues abdixissent, quarta parte, quæ erat reliqua, in regiones distributa, mirabili magnitudine vnam, vt scriptum videmus, inuenit. Contrarium eius est Addicere, verbum Auguribus etiam peculiare. Tunc enim aues addicere aliquid dicuntur, quum aliquid fœliciter cessurũm pollicentur: contrà Abdicere, quum aliquid aut nunquam futurum, aut infœliciter cessurum significant.

Abdo, dis, abdidi, abditum, ex Ab & Do, significat Abscondo, occulto, obtego, retrudo. κρύπτω. Construitur autem modò cum accusatiuo: idque dupliciter, vel cum præpositione. Cic. ad Attic. 9, In Aegyptum nos abdemus. Hoc est, occultandi gratia in Aegypum nos recipiemus. Idem Tuscul. 2, Audisne hæc Amphiarae sub terram abdite. Liuius ab Vrbe 2, Abdito intra vestem ferro. Vel sine præpositione. Cicero in Pison. Domum se abdidit. Terent. Hecyr. Rus abdidit sese. Modò cum ablatiuo, atque id duobus modis. Vno, cum præpositione. Liuius ab Vrbe 1, Se in suis quisque rectis abdiderunt. Idem ibidem, Cultrum quem sub veste abditum habebat, eum in corde defigit. Altero, sine præpositione. Virg. Georg. 3,

Hunc quoq; vbi aut morbo grauis, aut iam segnior annis
Deficit, abde domo, nec turpi ignoscе senectæ.

Vbi Seruius, Abde domo, hoc est, in domo. Nam si aduerbialiter vellet loqui, Domi, diceret.

Dicimus etiã Abdere se literis, & In literas abdere. Cic. pro Archia, Si qui ita se literis abdiderunt, vt nihil posint ex iis neque ad communem fructum afferre, neque in conspectum lucémque proferre. Idem Volumnio lib. 7, Epist. Famil. Ac me totum in literas abdere. Ponitur etiam interdum cum præpositione Ex. Plaut. in Pseud. Ex conspectu sui heri si se abdiderunt, luxuriantur.

Abditè, aduerbium, Occultè, latenter, secreto. κρυφῇ. Cic. 1. Verr. Aliquid ita conditum esse, aliquid ita abditè latére, vt omni diligentia inuestigari non posit.

Abditum, ti, substantiuũ, pro loco occulto. κρύφιος τόπος. Plin. lib. 8. cap. 5, Nunquam nisi in abdito coeunt.

Abdomen, penultima product. à medicis rei anatomicæ peritis vocatur extima totius ventris pars, totúmque illud quod intestina tegit, ex cute, adipe, musculis octo, & Peritonæo compactum, totum illud spatium comprehendens, quod est à cartilagine mucronata, nothísq; costis, vsque ad ilia, atque ad ipsum vsque os pubis. ὑπογάστριον. Corn. Celsus lib. 4. cap. 1, Ipsa autem ilia inter coxas & pubem in imo ventre posita sunt, à quibus à pube abdomen sursum versus ad præcordia peruenit, ab exteriori parte euidenti cute, ab interiori læui membrana inclusum, quæ omento iungatur, περιτόναιος à Græcis appellatur. Dictum autem videtur Abdomen, quòd sub cute abditum sit. Et quoniam pars hæc ventris adiposa est, fit vt passim apud scriptores λαπαρωτικὸν Abdomen, τίλμα, accipiatur pro adipe, vel quauis ventris pinguedine. Iuuenal. Saty. 4,

Montani quoq; venter adest abdomine tardus.

Accipitur præterea Abdomen pro ima ventris suilli parte, quæ alio nomine Sumen appellatur, summísque in deliciis habebatur apud Romanos. Plinius lib. 11. cap. 37, Porcæ sumen optimum, si modò fœtus non hauserit: antiqui Abdomen vocabant. Vide de hoc plura in dictione Sumen. Per tranſlationem aliquando Abdomen positum in-

Universidad de Deusto
Biblio

uenitur pro gula & ventris ingluuie. Cice. pro Sestio, Libelli etiam pro vino oppignerabantur: manebat insaturabile abdomen, copiæ deficiebant.

Abduco, cis, pen. prod. A loco duco, alium alicunde mecũ duco. ἀπάγω. cui contrarium est Adducere. Abducimus autem sine vi, aut per vim. Sine vi, Terent. in Eunuch.

Tum me conuiuam solum abducebat sibi.

Cic. 2. de Finib. Maiores nostri ab aratro abduxerunt Cincinnatum illum, vt Dictator esset. Per vim, Lactant. lib. 4, Postremò capti, abducti que Babylonem, pœnas impietatis suæ graui seruitio pependerunt. Curt. Armentum omne abductum. Terent. in Adelph. Me inuito abduxit meã. Dicimus etiam Abducere vi, & Abducere per vim. Cic. act. 5. in Verr. Ad quem iste deduxerat Tertiam Isidori mimi filiam, vi abductam à Rhodio milite. Liui. lib. 2. ab Vrb. condita, Consularibus negotio dato, vt collegam per vim, si aliter non possent, à foro abducerent. Inuenitur etiam abducere positum pro auferre. Plaut. in Trucul. Quid, si de vestro aliquid orem abducere? Idem in Cas. Vbi intrò hanc nouam nuptam deduxi, clauem abduci.

Per translationem ponitur pro Auertere, auocare, abstrahere, remouere. Cic. Familiar. 5, Me interea nec domesticus dolor, nec cuiusquam iniuria à rep. abducet. Et Tuscul. 1, Magni est ingenii reuocare mentem à sensibus, & cogitationem à consuetudine abdudere. Idem pro Flac. Fide abducere, dixit sine præpositione, pro reuocare à fide præstanda. Verba eius hæc sunt, Quod ait Luceius, L. Flaccum sibi dare cupisse, vt fide se abduceret, H-s vicies.

Abecedarius, dicitur rei literariæ tyrũculus, qui adhuc vltra literarum cognitionem nihil profecit. ἀλφαβητικός. Accipitur item pro eo qui aliquid per ordinẽ alphabeti digerit, vel pro eo quod alphabetico ordine digestum est. Vide Cæl. lib. 14. cap. 28. & Budæum in Pandect.

ABEA, Vide Abæa.

ABEACVS, Siracorum rex, qui sunt populi ad radices Caucasi. Vide Strabonem lib. 11.

ABEATAE, Vide Abæatæ.

Abedo, is. vel Abedo, abes, abedi, abedere, idem quod exedo, absumo. Corn. Tac. lib. 15, Nam exorta vis locus tarum abederat quicquid herbidum aut frondosum.

ABELLA, læ, ἄβελλα Ptolemæo, oppidum est Campaniæ, nõ procul a Nola, quæ & Auella dicitur mutato b in u, consonantem. Virg. 7. Aen.

Et quos maliferæ despectant mœnia Abellæ.

Hinc Nuces Auellanæ dictæ, quæ ibi copiosissimè proueniunt.

Abellinæ, Vide Auellanæ.

ABELLINVM, siue Auellinum, ἄβελλινον Italiæ oppidum, in tractu Campaniæ, teste Plin. lib. 3. cap. 3. Hoc idem esse creditur cum eo quod Virgilius Abellam vocat: vnde & nuces Abellinæ primùm & postea Auellanæ dictæ sunt. Est & Abellinum, teste Ptolemæo lib. 3, Irpinorum oppidum, nõ procul à Nuceria Apulorum. Vtriusq; oppidi incolæ dicuntur Abellinates. ἀβελλινάται: discriminis tamẽ gratia, posteriores Protropos cognominat Plin. lib. 3. cap. 11.

Abemo, cõpositum ab Ab, & Emo: significat, quasi adimo: quod dictum videtur pro abimo. Plaut. Abemito vestem. Festus, Abemito significat demito, vel auferto. Emere enim dicebant antiqui, pro accipere.

Abeo, is, abiui, vel abii, abitum, Discedo. ἀπέρχομαι. Liui. lib. 1, Hæc loquutus, sublimis abiit. Terent. in Eunuch.

Heus Demea, rogat frater, ne abeas longius.

Aliquando Abire dicitur, quod nos Paulatim deserit, παρέρχεσθαι. Terent. in Adelph. Menses abierunt decem. id est effluxerunt.

Aliquando pro euanescere, sedari, cessare, præterire. Idem in Andr. Mirabar, hoc si sic abiret.

Interdum pro dilabi. Cic. Attic. 11, In quos enim sumptus abeunt fructus prædiorum?

Item pro deserere, vt Abire ab emptione, Abire à magistratu: hoc est, deserere emptionem, deserere magistratum. Pro eodem etiam dicimus sine præpositione, Abire magistratu. Liu. 3. ab Vrbe, Nõ tam properantis abire magistratu, quàm viam ad cõtinuandum magistratum quærentis esse. Sic abire incœpto, pro eo quod est, ab incœpto desistere. Abire è medio, idem quod mori. Terent in Phorm.

Ea mortem obiit, è medio abiit.

Denotat etiam motum ad locum, quò est iter: quauuis & motũ de quo inclusum habeat: vt Quo abiit? Virgil. 5. Aeneid.

Quò tantùm mihi dexter abis?

Habet alios quoque loquendi elegantes modos. Plin. lib. 3. cap. 34, Bello sociali oppidum desenit, quod nunc in villas abiit. Liu. ab Vrb. 2, Telo exacto, præceps Fabius in vulnus abiit. id est, pronus cecidit in vulnus. Idem, Ne in ora hominum pro ludibrio abiret. id est, ne ab omnibus rideretur, ne vulgi fabula fieret. Terent. Adelph.

Patrissas, abi, virum te iudico.

Vbi inquit Don. Abi, blandientis est verbum, quẽad modum ad eos dicere solemus, qui iam compotes suorum votorum sunt facti. Idem in Phorm. Præsens quod fuerat malum, in diem abiit. id est, in aliud tempus dilatum est.

Abi, etiam per contẽptum dicitur. Terent. Adelph. Nunquam rem facies: abi, nescis inescare homines. Abi etiam: dicimus hærenti morantiq;. Terent. Andr.

Vos istæc intrò auferte: abite.

Abire viam figuratè dictum. Plaut. Rud. Abi tacitus tuam viam.

Abitur, impersonaliter posuit Plaut. in Merc. Scio iam quid velis: nempe me hinc abire vis. i. volo. c. abibitur.

Abitus, & Abitio pro discessu. ἀναχώρησις. Terent. in Heaut.

Quum videam miserum hunc eius abitu cruciari.

Ibidem, Propter eam hæc turba atq; abitio venit. Abitionem antiqui dicebant mortẽ. Festus Abitus præterea nõ modò abitionem, & discessum, sed & locum per quem abire possumus, significat. Virg 9. Aen.

Hinc atq; hinc, omnémq; abitum custode coronant.

Aberceo, ces, ex ab & Arceo, significat prohibeo. ἀπείργω. Plaut. Atque eam abercet domo.

Aberro, ras, Valde erro, longè digredior, ἁμαρτάνω, ἀποσφάλλομαι. Lactant. lib. 4, A quo hi duo riui si aberrauerint, arescant necesse est. Cic. lib. 5, Tusc. Quæst. Sed redeat vnde aberrauit, oratio. Plin. Iunior lib. 4. Epist. A qua rogo vt artificem quem elegeris, ne in melius quidem sinas aberrare. id est, ab illo exemplari discedere, etiam si melius facturus sit.

Aberratio, verbale, Digressus a recta via: & metaphoricè profugium. Cic. Cassio, Veruntamen aliam aberrationem à molestiis non habemus.

Aberunco, cas, Lege Auerrunco.

ABESAMIS, Syriæ oppidum, quõdam à Semiramide conditũ. ἄβσαμις, Plin. cap. 28. lib. 6, A Petra incoluerunt Omani ad Characem, oppidis quondam claris. Semiramide conditis, Abesamide, & Soractia.

ABESTE, Oppidum apud Hermandum fluuium, Plinio authore cap. 23. libri 6.

Abfore, pen. corr. significat abfuturum esse, ἀπέσεσθαι. Quæ duo per b scribuntur, ne si per geminum ff scriberentur, composita quis crederet ex Ad præpositione, quæ oppositum significant. Ouid.

Esse quoq; in fatis reminiscitur, affore tempus.

Statius tamen lib. 1. Thebaidos, accipere videtur Affore, in significatione præsentis, -sensit manifesto numine ductos Affore, quos nexis ambagibus augur Apollo Portendi generos, vultu fallente ferarum, Ediderat. Sic Abforem, pro abessem: Afforem pro adessem. Virg. 1. Aene.

Atque vtinam rex ipse Noto compulsus eodem Afforet Aeneas.

De aliis à Fore compositis, vide in dictione Forem.

Abgrego, gas, pen. corr. Ab grege duco, vel ex pluribus gregibus partes in ducto. ἀπορίζω. Huic contrarium est Aggrego, quod est addo, & quasi in gregem duco. Disgrego verò, & Segrego, pro disiungo poni solent, quibus contrarium est Congrego.

Abhinc, Vna dictio composita idem significans quod Antehac. ἔδη. Et iungitur tam accusatiuo quàm ablatiuo. Terent. in Andr. Abhinc triennium, hoc est, Ante tres annos, πρίτον ἔδη ἔτος. Cicero ad Attic. Quod pro Cornificio me abhinc annis amplius x x v. spopondisse dicit Flauius.

Abhorreo, res, rui, Aspernor, fugio, dissentio, discrepo, remotus sum à re aliqua. μισέω ἔρομαι, ἀποστέλλομαι. Et modò cùm accusatiuo, modò cum ablatiuo iungitur. Cum accusatiuo: Sueton. de August. Nam pumilos atq; distortos, & omnes generis eiusdem, vt ludibria naturæ, malique ominis, abhorruit. Liu. 4. ab Vrbe, Eodem anno Postumia virgo Vestalis, de incestu causam dixit, crimini obnoxia ob suspicionẽ propter cultum amœniorem, ingeniúmq; liberius quàm virginem decet, parum abhorrens famam. Cum ablatiuo mediante præpositione à. Terent. in Hecyr.

Nam omnino abhorrere animum huic video à nuptiis.

Sic, Abhorrere ab re vxoria, apud eundem in Andria. Et apud Cic. de Fato, sine præpositione, Alii talibus vitiis abhorreant. Sciẽdum tamen, quòd quum accusatiuo iungitur, in simili ferè significatione sumitur, qua Horreo: tunc enim significamus, nos rem præsentem vel propinquam, quam audire, aut aspicere pertimescimus, execrari.

Cum verò ablatiuo, tunc procul nos esse ab eo quod non placet, vel quod refugimus, demonstramus: vt si dixero, Hanc rem abhorreo, significat execror, & pati nequeo. Abhorreo ab hac re, id est, alienus factus sum, vel procul esse volo. A multis enim procul esse volumus, vt à rebus venereis, licet nostris sensibus plerumq; odiosæ nõ sint, sed animi moderatione ab illis abesse studemus, ne nobis officiant.

Laurent. Valla libro 5. cap. 104. scribit hoc verbum semper construi cum ablatiuo, sed fortasse decepit eum Ab præpositio, quæ ablatiuum exigere videtur. Sed si hoc in plerisque verbis fiat, non tamen in omnibus, sicut in Aboleo, Abluo, & huiusce modi: quæ accusatiuum, non ablatiuum postulant.

Ponitur interdum absolute. Ambrosius Offic. lib. 1. cap. 8, Legimus officium dici à nobis posse, nec ratio ipsa abhorret: quandoquidem ab efficiendo dictum putamus, quasi efficium. Cice. pro Cluent. Omnes aspernabantur, omnes abhorrebant, omnes vt immanem ac perniciosam bestiam, pestémq; fugiebant.

Abhorrens, sine adiecto, Quod ratione caret, seu alienũ est à ratione. Liui. Risus illic nequaquam tam absurdus est, quàm vestræ absurdæ & abhorrentes lachrymæ.

Abhorresco, Valde timeo, seu in horrorem abeo, & quasi videre nõ patior. ἀποπτύρομαι. Lactant. de Ira, Quem terra cõtremiscit, cælúmq; & mare, & latebræ Tartareæ, & dæmones abhorrescunt.

Abhortor, Idem ferè quod Dehortor.

Abiectõtas, frequentatiuum, significat frequenter abiicio. ἀποβάλλω.

Abies, etis, pen. cor. fœmini generis, Arbor est altissima, rectissimaque, cuius pars inferior enodis. Sapinus vocatur: superior verò nodosa duriórq;, Susterna, vt Plin. scribit lib. 16. cap. 39. Præcipua dos est crispantibus, & intorto quodam discursu venarum pretiosis. Alii hanc Gallicam vocant, propter candorem.

Abiecula, diminutiuum, Græce dicitur ἰάπτω, forsan ab ἰάω, impello, produco, prolongo. Dictam autem volunt Abietem, quòd in altitudinem longius eat, quàm cæteræ arbores.

Abiegnus, a, um, Quod est materiatum ex abiete, vt, Abiegnæ mensæ. ἐλάτινος. Colu. lib. 12. cap. 43, Quidam eadem ratione arida populnea, vel abiegna scobe virides vuas custodiunt.

Abietarius, Faber lignarius, ab abietibus, & aliis lignorum generibus, vt in Exod. Faciant opera abietarii. Hi etiam Materiarii dicuntur, à Mater

Materia, ὑλοτόμος, cuius nomine ligna, quæ ad ædificandum sufficiendúmq; necessaria sunt, intelligenda esse declarat Iureconsultus. Festus pro denominatiuo vsurpat, Abietaria, inquit, negotia, quam nunc materiam dicimus, videlicet ab abietibus coemendis: & Abietarius negotiator.

Abiga, pen. corr. siue, vt alii malunt, Aiuga, herba est quæ à Plinio alio nomine Chamæpitys dicitur: ab abigẽdo partu sic vocata. χαμαιπίτυς. Hanc eandem esse herbam credit Ruellius, quam vulgò Iuam muscatam vocant.

Abigo, pen. corr. ex Ab & Ago: propriè est pecus aut greges abducere, siue vi id fiat, siue dolo. ἀπελαύνω. Liui. 1. ab Vrbe, Herculem in ea loca, Geryone interempto, boues mira specie abegisse ferunt.

Aliquãdo ponitur simpliciter pro agere, siue propellere, vt sit quum boues in pascua mittuntur. Varro de Re rust lib. 2. cap. 1, Itaque greges ouium longius abiguntur ex Apulia in Samnium æstiuatum.

Significat præterea Abigere, rem nobis odiosam, aut molestiã propellere, & fugare. ἀπώθεομαι. Cic. Tusc. 1, Proiici se iussit inhumatum. Tum amici, Volucribúsne, & feris? Minimè verò, inquit, sed bacillum prope me, quo abigam, ponitote.

Secundum hanc rationem transfertur interdum ad res incorporeas: vt, Abigere fastidium, lassitudinem, & id genus, pro expellere. Plin. lib. 12. cap. 17, Ex Syria reuehunt styracem, acri eius odore in focis abigentes suorum fastidium. Plautus in Mercat, Agedum Acanthium, abige abs te lassitudinem. Huic simile est Amoueo, sed mitius. Cic. pro Cluent. Odium, inuidiam, metum, cupiditatésq; omnes amoue.

Abigere partum, etiam eleganter dicimus, pro eo quod est, Herbis & medicamentis fœtum iam cõceptum depellere. Ibidem, Memoria teneo, Milesiam quandam mulierem, quum essem in Asia, quòd ab hæredibus secundis accepta pecunia, partum sibi ipsa medicamentis abegisset, rei capitalis fuisse damnatam.

Abactus, a, um, ab Abigor: vt, Abacti greges qui aut furto aut per vim abducti sunt. ἀπελαθέν. Cicero 4. Verr. Præter ea greges nobilissimarum equarum abactos. Liuius 4. ab Vrbe, Exercitus in agrum Veientem, ac Falisicum ducti, prædæ abactæ hominum, pecorúmque. Additur quandoque & ablatiuus Furto. Plinius libro 8. cap. 51, Compertum agnita voce suarii, furto abactos, mersóque nauigio inclinatione lateris vnius, remeasse. Abacta nox, pro, exacta. Virg. 8. Aeneid.

-medio iam noctis abactæ Curriculo.

Dicebantur etiam Abacti authore Festo, magistratus, qui coacti deposuerant imperium. ἀναγκασθέντες.

Abactus, us, ipse abigendi actus, siue crimen abactionis. ἀπελασία. Marcellus lib. 47. Digesto. Abigeatus crimen publici iudicii non est, quia furtum magis est.

Abigeus, penult. cor. ab Abigo dicitur (vt author est Vlpianus) qui pecora de pascuis, vel ex armentis subtrahit, & quodammodo deprædatur, & abigendi studium, quasi artem exercet, equos de armentis, vel oues de gregibus abducens. ἀπελάτης. Cæterum si quis ouem oberrantem, vel equos in solitudine relictos abduxit, non est Abigeus, sed fur potius. Scribit & Claudius, Quantitas discernit furem ab abigeo. Qui enim vnam suem furripuerit, vt fur coercebitur: qui gregem, vt abigeus. Multò autem grauius supplicium à legibus in abigeos, quam in cæteros fures constitutum est: quòd hos ædibus nostris possimus excludere: pascua autem maiora sint, quàm quæ muro possint cingi. Quem Vlpianus Abigeum appellat, Apuleius Abactorem vocat

Abiicio, cis, penult. corr. & per geminum i, quia mutatur a in i, quæ tamen in præterito conuertitur in e. Est autem Abiicere, proiicere, hoc est, à se longe iacere, προΐεσθαι, ἀποβάλλειν, ἀπορρίπτειν. Valerius lib. 1, Quum prælium nauale committere vellet, auspiciáq; more maiorum petiisset, & pullarius non exire pullos cauea nuntiasset, abiici eos in mare iussit, dicens, Quia esse nolunt, bibant. Cicero Tusc. 1, E muro se in mare abiecisse.

Est etiam hoc verbum aliquando humilis & contempti, suppliciúve: vnde, Abiicere se ad pedes alicuius, est suppliciter ante pedes eius procumbere, à quo aliquid precibus conantur impetrare. Cic. Attic. lib. 8, Non sum veritus, ne viderer assentari, cui tali in re libenter me ad pedes abiecissem. Pro eodem etiam dicimus, Supplicem se abiicere. Idem pro Milone, Ego me plurimis pro te supplicem abieci. Abiicere sese, est deprimere seipsum & parui pendere, παπεινὸν ἑαυτόν. Cicero in Paradoxis, Sic te ipse abiicies atque prosternes, vt nihil interte & quadrupedem pures interesse? Abiicere hastam, idem est quod desperare: cuius testimonium habes apud Ciceronem pro Muræna. Metaphora ducta est ab iis qui prælio victi arma abiiciunt, quæ fugientibus oneri magis sunt, quàm vsui. Transfertur etiam ad res animi, accipitúrque pro deponere, expellere & amouere, vt Abiicere amorem: & Abiicere spem, siue animum, hoc est, desperare. Cicero 2. Verrina, Socii verò nationésque exteræ, spem omnium, tum primùm abiecêre rerum. Sic, Abiicere curam, est curam deponere, & desinere solicitum esse. Idem Pæto lib. 9. Famil. Sed eaue, si me amas, existimes me, quòd iocosius scribam, curam rei abiecisse.

Abiectus, a, um, participium. Ouid.

Sic vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis.

Et Abiectus, abiectior, abiectissimus, nomen ex participio. Cicero 5. de Finib. Nihil abiectum, nihil humile cogitant. Abiectus, id est iacens, summissus, contemptus, afflictus, & animo fractus. ἀνάρρεμπτος, καταπεπληγμένος.

Abiectè, aduerbium, pro contemptim, & abiecto animo. Cicero 1. Tusc. Sed hoc quidem in dolore maximè est prouidendum, nequid abiectè, nequid timidè, nequid ignauè, nequid seruiliter, muliebritérve faciamus.

Abiectio, verbale, quod idem est quod animi deiectio & contemptus sui Cice. in Piso. Quid debilitatio atque abiectio animi tui, Macedonia Prætoria nuntiata.

ABII, ἄβιοι, populi sunt, vt Stephano placet, Scythiæ, aut, vt alii malunt, Thraciæ: ita dicti quòd Abianum amnem accolant, aut certe quòd in curribus degentes, lacte vescentes, & in cælibatu viuentes, vitam humanam agere non videntur: vt Abios intelligas, τὸν μὴ ἔχοντα ἴχνη ἡμέρου βίου. Alii Abios dictos putant, quasi ἄβιους, quòd in pace degentes nemini vim inferant. Vnde & ab Homero mortalium iustissimi appellantur, Iliad. 13, γαλακτοφάγων, ἀβίων, τε δικαιοτάτων ἀνθρώπων. Sunt quoq; qui inde Abios dictos putant, quòd more vicinarum gentium arcu non vtantur, vt sit compositum à nomine βίος, quod accentum habens in vltima, arcum significat. Apud Homerum tamen loco iam citato Abiorum nomen. vt & Galactophagorum, nõ tam Gentile esse videtur, quàm Mysorum, quorum in præcedenti versu meminit, epitheton. Vide Strabonem lib. 7. & Cælium lib. 18. cap. 23.

ABILA, penult. corr. ἄβιλα Stephano, oppidi nomen est ad Iordanem fluuium. Est & Abila, ἄβιλα, Strephano & Suidæ oppidum in regione Decapolitana, Diogenis Sophistæ patria: cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 18. Item, mons Mauritaniæ in faucibus freti Gaditani, è regione Calpes, Hispaniæ montis, ἄβιλαξ Suidæ. Plin. in præm. lib. 3, Proxima autem faucibus vtrinq; impositi montes coercent claustra. Abili Africæ, Europæ, Calpe, laborum Herculis meræ. Quam ob causam indigenæ columnas eius Dei vocant, credúntque perfossas excluſa antea admisisse maria, & rerum naturæ mutasse faciem.

Abintegro, penult. natura liter corr. significat Denuo, quasi res perfecta rursus inchoetur, ἐκ δευτέρου. Virgil. Eclog. 4,

Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.

Cicero 2. Verri. Vtrum æstimatis minus operis esse, vnam columnam efficere abintegro nouam, nullo lapide rediuiuo, an quatuor illas reponere?

Abintestato, aduerb. significat sine testamento, ἀδιαθέτως: vt, Hic abintestato decessit, μὴ διαθέμενος. Sic etiam dicimus, Succedere abintestato. Afran. lib. 29. Digest. Quicunque enim abintestato successerit, locum habent codicilli. Et paulo post, Nec interest quis succedat, dum abintestato succedat.

Abiotos, penult. prod. herba est Dioscoridi, quæ notiori nomine Cicuta appellatur. ἄβιοτος. Nomen inde ductũ videtur, quòd capite damnatis cum vino misceri soleat. Nam ἄβιοτον, Græcis triste significat, & doloribus plenum.

ABIS, fluuius in Danubium influens. Hic etiam Absus dicitur. Author Althamerus.

ABISAMA, ἄβισαμα Ptolemæo, ciuitatis nomen, quæ à Ptolemæo collocatur in ea Arabiæ parte, quæ Arabia fœlix dicitur.

ABISARI, alias Biasari, regio est Indiæ, apud Strabonem lib. 15.

ABISONTES, à Plin. lib. 3. cap. 2. inter Alpinos populos numerantur.

Abiudico, as, pen. corr. significat, Rem de qua controuersia est, per iudicium aufero, & alteri trado, ἀποδικάζω. Vnde Ager abiudicatus ab Liuio dictus, quem Romani per iniquum iudicium interceperant, eripuérántq;. Cic. in Verr. Act. 2, Nulla res cuiquam tam patria atq; auita fuit, quæ non imperio istius abiudicaretur. Ponitur aliquando extra forum, pro repudiare, siue reiicere. Cicer. de Orat. lib. 2, Vbi plus mali quàm boni reperio, id totum abiudico atq; reiicio.

Abiugo, gas, pen. corr. proprie à iugo remouco, ἀποζεύγνυμι: vt, Abiugare bouem, hoc est, à pari disiungere. Sed per translationem significat separare, alienare, ἀναχωρίζειν. Pacuuius, Quæ res te ab stabulis abiugat? Huic contrarium est Adiugo, de quo infra.

Abiungo, gis, Separo, ἀποζεύγνυμι. Virgil. 3. Georg. -it tristis arator,

Mœrentem abiungens fraterna cæde iuuencum,

Cic. ad Att. Quòd se ab hoc refractariolo iudiciali dicendi genere abiunxerit hoc est, sedisiunxerit. Hic contrarium adiungo.

Abiuraſſo, antiquũ verbum, pro Abiuro, sicut apud Cic. in lib. de Senect. in versu quodam Ennii, Leuasso pro Leuo. O Tite, inquit, siquid ego adiuto, curámve leuasso. Plaut. in Persa, Nec metuo, quibus credidi hodie, nequis abiurasit mihi.

Abiuro, ras, penult. prod. significat rem mihi creditam periurio nego. ἀπώμοσα, ἀπόμνυμι. Plaut. in Cur. c. Qui abiurant, si quid creditum est. Accipitur etiam latius pro eo quod est, factum aliquod cum periurio negare. Cic. Attic. lib. 1, Tulliola nostra, deliciæ nostræ, tuum munusculum flagitat, & me sponsorem appellat: mihi autẽ abiurare certius est, quàm dependere. Quo in loco Cicero suo more ludens, ait se potius constituisse vel cum periurio negare se spopondisse, quàm quod pro Attico spoponderat, exoluere.

Abiuratus, Cum periurio negatus: vt quum depositũ abiuratum dicimus. Aliquando tamen simpliciter acceptum inuenitur pro eo quod est, contra ius retentum. Sic enim interpretatur Seruius illud Virg. lib. 8,

Abstractæq; boues, abiuratæq; rapinæ Cælo ostenduntur.

Abiuratio, rei creditæ abnegatio cum periurio.

Ablacto, ctas, à lacte remouco, ἀπογαλακτίζω. Virgilius dixit, à lacte depello: & Varro, à mamma diffungo. Ablacto apud idoneos authores vix reperias.

Ablaqueo, propriè est, circum arbores effodere terram, & radices superiores

riores retegere,vt magis fructificent, *βέλτιον*. Colu.lib.3,Vinea vetus, neque ablaqueanda est, ne radices quas in summo habet, inarescant: neque aranda, ne radices abrumpantur.Palladius lib.2,Ianuario mense locis temperatis ablaqueandæ sunt vites : quod Itali *excodicare* appellant : id est, circa vitis codicem dolabra, terram diligenter aperire, & purgatis omnibus, velut lacus efficere ; vt Solis teporibus & imbribus provocentur. Ex quo loco satis apparet, non à laqueis, vt plerique existimant, sed à lacubus, hoc est fossis, quæ circa vitium radices fieri solent,hoc verbum deductum esse.Hinc Ablaqueatio,ipse actus ablaqueandi.Plinius lib.12.cap.15,Myrrha gaudet raftris & ablaqueationibus.

Ablatiuus casus, Grammaticis dicitur, qui sextus est casus apud Latinos,& alio nomine,teste Prisciano,Comparatiuus appellatur, eo quòd per eum nō minus comparatio significetur,quàm ablatio.Seruit enim comparationi, quum dicimus, Fortior Hectore:ablationi verò, quum dicimus, Aufero ab Hectore. Diomedes lib.1. Ablatiuum Græci non habent : hunc tamen Varro interdum Sextum, interdum Latinum vocat,quia Latinæ linguæ proprius est : cuius vis apud Græcos per Genitiuum explicatur.Vide apud Priscianum lib.5.cap.de Casibus.

Ablectæ ædes, à Plauto in Mostellaria appellantur,quæ nitidæ sunt, & ornatæ,quæq; emptorem sua elegantia facile alliciant.

Ablegmina,partes erant extorum,quæ diis immolabantur.Festus.

Ablego,gas,pen.prod. Alio aliquem mitto, *ἀποπέμπω*, *ἀποστέλλω*. Liui. lib.1, Pueros venatum ablegauit. Dicitur & de aliis animalibus.Colu. lib.7, Itaque quum ablegabuntur, in ea loca perducenda erunt, quibus nullum impascitur pecus.

Ablegatio,verbale. *ἀποπομπή*. Cic.1.de Leg. Ablegationem aliquam nimirum ista oratio postulat.

Ablepsia,Latinè cæcitas,& inconsiderantia. *ἀβλεψία* : ab *ἀ* priuatiua, & *βλέπω*, video. Suet.in Claudio, Inter cætera in eo mirati sunt homines & obliuionem, & inconsiderantiam : vel, vt Græcè dicam, *μετεωρίαν, καὶ ἀβλεψίαν*.

ABLETI, populi sunt non procul à Pergamo,qui parent Mysis, vt author est Strabo lib.13.

Abligurio,ris, penult.corr. Liguriēdo absumo, *ἐκλαιχηδόνω*. Terent. in Eunu. Itidem patria qui abligurierat bona, id est suauibus escis consumpserat. Donatus.

Abloco,as,pen.corr.Idem quod locare,verbum rarissimū.Suet.in Vitel. cap.7, Satis constat exituro viaticum defuisse, tanta egestate rei familiaris,vt vxore & liberis,quos Romæ relinquebat, meritorio cœnaculo abditis.domum in reliquam partem anni ablocaret.

Abludo,pen.prod.Dissimilis sum,disto : cui opponitur Alludo.Horat. 2.Serm. Hæc à te non multùm abludit imago, id est, Hoc exemplum non multùm dissimile est tuis moribus.

Abluo,bluis.vide in dictione Lauo, *ἀπονίπτω*. Abluere somnium,est post somnium se abluere,vt quod somnio portendebatur, huiusmodi ablutione expictur, *θυμὸν ἀπονίψασθαι*. Huc respexisse videtur Persius Saty. 2. quum ait,

Hæc sanctè vt poscas,Tyberino in gurgite mergis
Mane caput,bis tèrq;,& noctem flumine purgas.

Ablutio.verbale, Macrobius Saturn.lib.1.cap.1, Constat diis superis sacra facturum,corporis ablutione purgari.

Abluuium,vniuersalis inundatio. *ἐκπλυσμός*. Vide Gell.lib.16.cap.7. & Cæl.lib.22.cap.24.

Abmatertera,penultima corr. soror abauiæ. *ἀδελφὴ προπάππου μεγάλου*. Institut.lib.1.

Abmitto, verbum rarissimum, idem quod mitto. Plautus in Trucul. Dic ob hæc dona quæ abmiserit, me illum amare plurimùm omnium hominum.

Abnato,as,are,penultima corr. alicunde natando recedere. *ἀποννήχομαι*. Statius lib.1. Achil.

Tunc excepta freto, longè ceruice reflexa
Abnatat,& blandis alitur littora verbis.

Abneco,as,are,idem quod suū simplex. *ἀνοσιόω*.Plaut.in Trucul.Neq; sibi persuaderes,vt abortioni operam daret,puerúmq; rité abnecaret.

Abnego,gas,pen.corr.nego quod maximè profiteri debeo,vt fidem,pietatem,& huiusmodi:quod vulgò denegare dicitur. *ἀναγορεύομαι*. Lactan. lib.5, Nec enim poterunt retinere pietatem,qui communem omnium patrem Deum,tanquam prodigi,atq; rebelles liberi,abnegassent. Abnegare deposita,aut promissa dicimur, quum negamus apud nos aliquid esse depositum,vel à nobis aliquid esse promissum. Plin.Epistol. lib.3, Ne depositum appellati abnegarent. Accipitur etiam abnegare, pro negare id quod à nobis petitur.Virgil.8.Aeneid.

Rex ribi coniugium & quæsitas sanguine dotes Abnegat.

Colum.lib.10, –si Iuppiter abnegat imbrem, Expectetur hyems. Item pro renuere. Virgil.2.Aeneid.

Abnegat excisa vitam producere Troia.

Abnepos,pen.corr.filius pronepotis,quasi seiunctus à nepote. *ἀπόγονος*. Est enim inter ipsum & nepotem pronepos. Sic Abneptis, pronepotis filia. *ἀπόγονον*.

ABNOBA, mons Germaniæ, in quo oritur Danubius. Plin lib.4.cap.12. In plerisq; tamen Plinii codicibus Arnoba legitur,non Abnoba. Vide infrà in dictione Arnoba.

Abnocto, as,aui,atum. Foris pernocto,vel noctu absum. Vnde cautum est in Pandectis.l.illud,de offic.præsid.ne Præses extra prouinciam abnoctet. Seneca de vita beata, Alius Iouem adulterum inducit, & abnoctantem.

Abnodo,idem quod enodo,id est, arbores & vites nodis repurgo. Colu. lib.4. cap.24, Hunc ergo tanquam æmulum, diligenter iidem amputant & abnodant, priusquam corroboretur.

Abnormis, sine norma. *ἄμετρος*, *ἄνομος*. Horat.lib.2.Serm.

Rusticus abnormis sapiens.

Abnuo, nuis, nui, nutum, ex ab & Nuo, est signo capitis aliquid nego, *ἀνανεύω*, quanuis & oculis ,& manibus , vel etiam verbo id fieri possit: & simpliciter pro negare,siue recusare ponitur. Cic.de Fat. Nihil enim vnquam abnuit voluntas mea studio tuo.Nuere enim apud veteres pro velle ponebatur. Vnde Nutus : & Numen, quod est Dei nutus, hoc est, imperium & potestas.Virgil.1.Aen. –meo sine numine venti Audetis. Nutus verò significat , quod sit oculis , vel capite , vel manibus. Idem, Annuit,& totum nutu rremefecit Olympum. Ponitur & pro voluntate,quæ ex huiusmodi signo declaratur, siue affirmando , siue negando. Liuius,Sub vmbra Scipionis ciuitatem dominam orbis terrarum latere,nutus eius pro decretis patrū, pro populi iussis esse. Plin.lib.1.Epist. docet Nutum dici, quando annuimus : Renutum , quando recusamus. Sic enim ait , Nam ego quoque simili nutu,ac renutu respondere voto tuo possum. Sueto.verò in Vespasi. Nutum accipit pro Renutu , quum ait, Aduersentulum fragrantem vnguento, quum pro impetrata præfectura gratias ageret, nutu aspernatus,voce etiā grauissima increpuit, Maluissem allium oboluisses:literásq; reuocauit.

A Nuo fit Nuto, tas, frequentatiuum, quod est, sæpe capite huiusce modi signum facio. *νυστάζω*. Aliquando ponitur pro moueri, & quasi ruinam minari, ducta translatione à motu capitis , quòd inclinando affirmare, & concutiendo negare solemus. Vnde Nutare ædificia dicimus , quum malè solidata , ruinam minitantur. Transfertur etiam ad animum , & pro titubare,id est , dubitare in quam partem vertendum sit,accipitur.

Accipitur etiam Abnuo,pro prohibeo. Virgil.10.Aeneid.

Abnueram Italiam bello concurrere Teucris.

Vbi Serui.Prohibueram Italiam contra Teucros bella suscipere.

Reperitur & Abnueo in secunda verborum declinatione. Ennius 8. Annal. Certare abnueo,metuo legionibus labem.

Legitur & Abnuitur impersonale. Liui.3.ab Vrbe, Nec abnuitur ita fuisse,si ad iudices alios itum foret.

Contraria huic verbo Abnuo, sunt Nuo, & Annuo, pro assentior, & nutu assensum præsto , faueo. Innuo , signo aliquo voluntatem meam ostendo,siue affirmem,siue negem aliquid.Terent.in Eunuch.

Nihil, nisi abiens mihi innuit.

Renuo. Recuso. Nonius inter Nutare, Nuere, & Nictare , hoc interesse scribit , quòd Nutare capitis sit, inclinando , aut in gyrum mouendo: Nuere, narium , vel labiorum : Nictare, oculorum,patefaciendo eos, aut claudendo,vel vtrunq; ,vel alterum. Plaut.in Asin. Nec illa vlli homini nutet,nictet,annuat,hoc est,nec capite signum faciat,nec facienti assentiatur,nec oculis quicquam indicet.

Abnuto, pen.prod.frequentatiuum,quod est sæpe signo capitis abnuentis quippiam rogo. Plaut.in Capt. Quid mihi abnutas? Cice.3.de Orato. Quidnam est obsecro,quòd te adiri abnutas ?

ABOBRICA, nomen est insignis oppidi in citeriore Hispania, in conuentu Bracarum , authore Plinio libro 4. cap.20. Ptolemæus vocat *Ἀβόβριγαν*.

ABOCCIS, is,Aethiopiæ oppidum.Plin.lib.6.cap.29.

ABOLANI, sunt populi Italiæ, Albensibus proximi , inter Latinos à Plinio relati,lib.3.cap.5.

Aboleo, pen.corr.aboleui,vel abolui,aboletum,vel abolitum : significat cassō,tollo,deleo, oblitero, vt ne odor quidē eius relinquatur. *ἀφανίζω*. Plin.lib. 28.cap.9, Crebrò postea coquitur , donec omnis aboleatur odor.Lactant.lib.1,Decretum est vt hi libri abolerentur.Virg.4.Aen. –abolere nefandi Cuncta viri monumenta iuber.

Abolere magistratum , leges, dignitatem, idem est quod abrogare. Liuius 3.ab Vrbe,Tentationémq; eam fore abolendi sibi magistratus, ni consensu resisterent.

Abolitio , verbale , *ἀφανισμός*. Quintilianus libro 9. cap. 2, Aduersus tyrannum , qui sub pacto abolitionis , damnationem deposuerat , agit competitor. Est autem abolitio , peremptio institutæ actionis : estque duplex : generalis & specialis. Vide C. de Abolit. gener.l.vlt. & ff. de Abolitio.l.Abolitio.

Abolesco , ad nihilum redigor. *ἀφανίζομαι*. Colu.lib.4, Eadémq; nec imbribus putrescit,nec siccitatibus abolescit.

Abolla,vestis Senatoria, quasi abulla : quòd vndiq; sit bullata. Alii accipiunt pro veste confecta duplici panno , qualis scolastica apud nos , & apud Græcos Dipolis. Quandoque pro veste militari sumitur : vnde extat iocus Martialis in Crispinum.

Nescit cui dederit Tyriam Crispinus abollam,
Dum mutat cultus,induitúrq; togam.

Sumitur etiam Abolla pro vestis philosophicæ genere. Iuuen.Sat.3

–audi facinus maioris abollæ,
Stoicus occidit Baream,delator amicum.

Est præterea ABOLLA, *ἄβολλα*, si credimus Stephano,oppidum Siciliæ, cuius incolæ vocantur Abollæi. *ἀβολλαῖοι*.

Abolus, *ἄβολος*. Pullus est qui nondum dentes illos emisit ex quibus in equis præsertim ætas dignoscitur:vnde etiam dentes illi à Xenophonte & Aristotele *γνήσιοι* appellantur.

Abomasum, penultima product. intestini genus est in ventre, circa reticulum , quod Gaza *ὄγυρον* interpretatur, olim inter delicatiores cibos habitum.

Abominor, aris , penultima correpta , ex Ab & Ominor , est execrari, fastidire , & quasi pro malo omine habere. *βδελύττεσθαι*. Plinius. Abominamur recedente aliquo ab epulis simul verri solum. Idem libro 28.cap.2, Incendio inter epulas nominato, aquam sub mensa profundi abominamur.

Abominandus,detestatione dignus. Plin.lib.22.cap.4, Eadé vocatur obsidional

dionalis,liberatis obsidione,abominandóque exitio totis castris.

Abominatus,Execrationibus, malisq; ominibus deuotus,Diris petitus. *ἐξώλης*. Horat.in Epo.Parentibusq; abominatus Annibal.

ABONOTICHITAE,populi sunt ad Pontum Euxinum,ita dicti ab exiguo oppido,cui *Ἀβώνου τεῖχος*,hoc est,Aboni murus,nomen est. *ἀβωνοτειχῖται*. Vide Steph.& Lucianum in Pseudomanto.

ABORACA,regiuncula est ad Mæotidem paludem,non procul ab Hypani fluuio. *ἄβορακα*. Vide Strabonem libr.11.

ABORIENSE,ciuium Romanorum in Africa oppidum,vt scribit Plin. lib.4.cap.5.

ABORIGINES,penulti.corr. *ἀβοριγῖνες*, Stephano appellati sunt populi antiquissimi,qui primi tenuerunt agrum illum,in quo postea condita fuit Roma:sic dicti,quòd primi visi sint,tanquam editi sine patribus,& quasi sine origine:aut quòd ex varia gentium colluuione misti erant. Hi postea aduentu Aeneæ Phrygibus iuncti, Latini vno nomine appellati sunt. Liuius 1.ab Vrbe, Ibi egressi Troiani , vt quibus ab immenso propè errore nihil præter arma,& naues superesset , quum prædam ex agris agerent, Latinus rex,Aboriginésque,qui tum ea loca tenebant,ad arcendam vim aduenarum,armati ex vrbe,atque agris concurrunt. Dionysius autem Arcades fuisse , & cum Oenotro Lycaonis Arcadiæ regis filio in Italiam venisse tradit.Possunt tamen & aliarum vrbium primi cultores Aborigines dici,vt Græcè *αὐτόχθονες*, ac si sint terra geniti. Idem Græcè , *πρωτογενεῖς* appellantur,hoc est, primi primogenitores , à quibus cæteri nationis trahunt originem. Dicuntur & *ἐγχώριοι*, hoc est, indigenæ:qua voce vsus est Ambro.in Hexam.

Aborior,reris,vel,riris,abortiuum facio. *ἐξαμβλόω*.Varro,Vinum quod ibi natum sit in quodam loco,si prægnans biberit,fieri vt aboriatur. hoc est , vt fœtum imperfectum adhuc ante tempus mater eiiciat. Quoties enim actiuè , vel absolutè accipitur , de matre intelligitur: Passiuè verò de fœtu:quemadmodum apud Gellium libro 12.cap.1, Quod quidem eadem sit vecordia,qua quibusdam cōmentitiis fraudibus nituntur,vt fœtus quoque ipsi in corpore suo concepti aborian tur,id est,ante maturum partum eiiciantur.

Abortus, ta, tum , & Abortus , tus , dictus quòd non sit tempestiuè ortus. *ἄκτρωμα*. Plin. Extat in monumentis medicorum , & quibus talia consectari curæ fuit , vno abortu x11. edita puerperia.Differt autem Abortus ab Eiectione,quòd hæc , grandioris fœtus sit: Abortus verò intra quadragesimum diem contingat.hunc Græci vocant *ἀκτρωσμόν*.

Aborsus,us,ui,verbale est,vt videtur,à verbo Aborior , quod idem ferè significat quod Abortus:præterquam quòd hic , fœtus sit iam grandiusculi,vt Nonio placet:ille,non ita pridem concepti. *ἀκτρωσις*.

Abortio,onis,Aboriendi actus. *ἀμβλωσις*, *ἀκτρωσμός*.Gellius lib.3, Quum abortio quibusdam,nō partus videretur intempestiuitas.Cicero pro Cluentio,Quæ pecunia mulieri legata erat à filio,si natus esset , eam præsentem Oppianicus non debitam mulieri soluit:si hæc solutio legatorum,& non merces abortionis appellanda est.

Abortio,tis,tiui, Immaturum fœtum edo. *ἀμβλόω*. Plin.lib.8. cap.57, Implentur vno coitu,qui & geminatur propter facilitatem abortiendi. Est & Abortior verbum deponens.

Abortium,tii,idem quod abortio, *ἄκτρωσις*. Hieronymus, Dum crebris abortiis,& experta fœcunditate conceptum,&c.

Abortiuus,ua,uum,penultima producta, quod abortum facere potest, *ἀκτρωματίαιος*. Plin.Oscitatio quidem in enixu lethalis est,sicut sternutatio à coitu,abortiuum.Idem lib.14.cap.18,Aegyptus & ecbolimā habet abortiuos facientem.Subaudi fœtus.

Aborto, tas, ficut Abortio, tis, id est Abortum facio. *ἀμβλόω*. Firmicus lib.6.Math.Abortauit filios geminos. Varro.2.de Re rust. cap.4, Nedum exilire velit,prægnans abortet.

ABORRAS, Fluuius est Mesopotamiæ in Euphratem influens. *ἄβορρας*. Strabo lib.16.

ABOTIS,pen.cor. *ἄβοτις*, Vrbs est Aegypti, vt tradidit Hecataeus , cuius incolæ dicuntur Abotitæ. *ἀβοτῖται*.Vide Stephanum de Vrb.

Abpatruus, frater abaui, *ὁ ἀδελφὸς πρὸς πατρὸς μέγας* Theophilo , Instit. lib.3.

Abra,abræ, *ἄβρα*,vox Græca est,quæ ancillam adolescentiorem significat.

ABRACES,à Xenophonte in lib.1.de Cyri expeditione , numeratur inter duces copiarum Artaxerxis.

ABRADATAS, *ἀβραδάτας*,Rex Susorum fuit,& maritus Panthææ nobilissimæ matronæ,quam quum à Cyro captam castè & liberaliter haberi præter spem intellexisset , ad eam accedens , quæsiuit quid sibi illa faciendum censeret , quo tanti principis beneficio gratiam aliquam rependeret. Cui quum illa respondisset,vt enitteretur se tanto regi simillimum præstare:statim in aciem profectus,strenuè pugnans occubuit. Cuius corpus ad se relatum,quum Panthea aspexisset,acinace seipsam confodit,capite super viri pectus recumbens,vt è iugulo profluēs sanguis,mariti vulneribus infunderetur.Vide Xenophontem Pædiæ Cyri lib.7.

Abrado,dis.pen.prod.Radendo tollo,derado, *ἀποξυρίω*.Plin.lib.6.cap. 20,Barba abraditur,præterquam in superiore labro. Cice.pro Rosc. Abrasa supercilia. Item reseco,tollo,abscindo.Colum.lib.3, Arida & vetera quæ falce amputari non possunt,acuta dolabra abradito.

Per trāslationem ponitur pro extorquere,exprimere,siue per vim, quasi radendo auferre.Cic.pro Cecin. Posteaquam videt nihil se ab A.Cecinna posse litium terrore abradere.

ABRETTANA, penult.pro. *Ἀβριτανή* Suidæ.Myriæ regio est, ita dicta à Brettia nympha. Vnde Abrettanus Iupiter , *Ἀβριτανὸς Ζεύς* , qui in Abrettana colebatur:de quo vide Strabonem lib.12. Incolæ quoque

Abrettani dicuntur, *Ἀβριτανοί*. Stephanus hanc regionem Abrettinam *Ἀβριτινὴν*: & Plinius populam ipsum Abrettinos appellat, *Ἀβριτίνους*.

ABRINTAE,populi sunt non procul à Ponto. *Ἀβριντᾶται*. Vide Stephanum.

ABRINCATVI,a Plinio lib.4.cap.18,numerantur inter Galliæ Lugdunensis populos. Diuidit enim Galliam Lugdunensem in Lexouios, Bellocasses, Galletos,Venetos,& Abrincatuos.

Abripio, pis,penult.corr. ex Ab & Rapio Abstraho,vi eripio , aufero: & tum ad res, tum ad personas refertur. *ἁρπάζω*. Cice.libro 1. Offic. Qui abripiunt ab aliis,vt aliis largiantur. Terent.in Eunuch. Ex Attica hinc abreptam. Cice.ad Quirites, Nec patiamini me à meis liberis abstractum,à coniuge abreptum, ab aris focisque innocentem proiectum , vitam degere in exilio. Plautus in Mil.alio modo est vsus , Quis is est homo ? PE. Nescio, ita abripuit repentè sese subito : Hoc est , sustulit & recepit se. Huic contrarium est Arripio,quod ex Ad & Rapio componitur , & significat attrahere vel accipere. Cicero in Catone , Non cani, non rugæ repentè authoritatem arripere possunt , sed honestè acta superior ætas fructus capit authoritatis extremos. Aliquando significat vehementer ad me rapio , vt fit , quum celeri quadam animi , corporisque vehementia ad nos trahimus. Liuius libr. 1,Tum Tarquinius,necessitate iam etiam cogente, vltima audere: ipse multo & ætate , & viribus validior,medium Seruium arripit, elatúmque è curia,in inferiorem partem per gradus deiecit. Aliquando,Subitò euado. Plaut.in Curculione, Vix me foras arripui. Aliquando,Celeriter rapere,inuadere. Virg.3.Aeneid.Hanc arripe velis.

ABROCOMAS, vel Abrocomes(vtroque enim modo legitur) *Ἀβροκόμας* Suidæ. *Ἀβροκόμης*. Herodoto,penult.corr. Darii filius fuit , atque vnus ex præcipuis Persarum Satrapis , qui vnà cum Xerxe in expeditionem profectus, à Lacedæmoniis cęsus est ad Thermopylas.Vide Herodotum lib.7.

ABRODIAETVS, *Ἀβροδίαιτος*. cognomen fuit Parrhasii pictoris nobilissimi:quod Latinè significat delicatum atque elegantem. Talem autem se ipse putauit dicique voluit.Herculem quoque Lysippi fecit, asseuerans eum à se talem pictum , qualem sæpe in quiete vidisset. Plin.lib.35.cap.10.

Abrodo,Rodendo abscindo.Plin.lib.10.cap.61, Viperæ mas caput inserit in os,quod illa abrodit voluptatis dulcedine.

Abrogo,gas , penulti. corr. Infirmo, adirho, resigo , abdico, rescindo, dissoluo , irritum facio , antiquo , *ἀκυρόω*, *ἀναιρῶ*. Dicimus autem, Abrogatur legi , & Abrogatur lex. Author ad Heren. Illa defensio tenuis est, quum ostenditur id factum esse, quod ea lex sanciat , cui legi abrogatum,vel derogatum sit. Et Seruius scribit Abrogari legi, quum prorsus tollitur:Derogari,quum pars detrahitur. Iungitur autem Abrogo,dariuo vel accusatiuo. Cice.de Clar. Orat. Qui tantum authoritate dicendóque valuit,vt legem Sempronian frumentariā, populi frequentis suffragiis abrogauerit.Liu.lib.9,ab Vrbe condita, Vbi duæ leges contrariæ sunt,semper antiquæ abrogat noua. Septem modis ex iure concessis fieri constat abrogationem. Primo, contraria consuetudine,quæ nota est principi.Secundo , contraria constitutione.Tertio, causæ cessatione. Quarto,locorum varietate. Quinto, nimio rigore.Sexto,si precibus occasionem malignandi habeat. Septimo,propter malum inde sequens.

Interdum est simpliciter auferre.lib.1.ad Heren.Nam & periculosum est,nequando plus minúsve dicamus,& suspicionem affert auditori meditationis & artificii,quæ res fidem abrogat orationi.

Abrogatio,verbale. *ἀπογραφονία*. Cic.Att.lib.3,Neq; enim vlla est lex, quæ non ipsa se sepiat difficultate abrogationis.

ABRON, *Ἄβρων* Suidæ , Grammaticus fuit è Phrygia, aut rectè ex Rhodo oriundus , & Tryphonis discipulus. Abrones etiam dicuntur homines molles & delicati, nominis occasione sumpta ab Abrone quodam Argiuo,diuite luxurioso & molli, cuius vita locum fecit prouerbio, *Ἄβρωνος βίος*, hoc est, Abronis vita,pro splendida & molli. Vide Zenodoti parœmiam,aut certe à Græco *ἁβρὸς*,quod splendidum & delicatum significat.

ABRONI mœnia,lege Aboni mœnia:& vide suprà in dictione Abonotichitæ.

ABRONYCHVS.penul.corr. *Ἀβρώνυχος*,nobilis Athenienſis fuit.l.vficlis filius,cuius fideli strenuāq; opera vsus est Themistocles in bello Persico , & in legatione apud Lacedæmonios. Vide Herodotum lib.8,& Thucydidem lib.1.

ABROTONION,siue Abrotonium,nomen proprium est meretricis,& matris Themistoclis. *Ἀβροτόνιον*. Nomen est ductum *ἀπὸ τῆς ἁβρᾶς* quod Latinè sonat glabrum.& delicatum.In quo vocabulo libet annotare, quæ apud Græcos in on exeunt, apud nos in um exire: in um autem exeuntia , omnia esse neutra , præter propria virorum,quæ sunt masculina,vt Pægnium,Dinacium:& mulierum propria,quę fœminina sunt,vt Glycerium , Philotium , Eustochium ,& similia. Licet ergo vtrique sexui conueniant,vt scortum & mancipium,& pluralia in a, pro hominibus ponantur,vt Seruitia,pro seruis,Ministeria,pro ministris:& licet flumen notent.vt Rhenum, Crustumium : aut fructuum nomina pro arborum nominibus ponantur,vt poma apud Tibullū aut quanuis animalia (quæ paucissima sunt,& aut masculina,aut fœminina,aut communia esse debent)significent,vt ostrea:tamen quia in um,exeunt,aut singulariter per um terminātur,suprà dicta omnia censebuntur neutra.

Abrotonum,pen.corr.herba est satis cognita,etiam hodie in officinis nomē retinens. *Ἀβρότονον*. Huius duo sunt genera:vnū sarmentosum,minutis fōliis,minus candidum,semine tenui & rumeroso , vti

Universidad de Deusto
Biblioteca

absynthium, quod marem vocamus. Vulgus Gallorum, seruatis manifestis linguæ Græcæ Romanæq; vestigiis, vocat *d'Auronne*. Nascitur hoc genus in hortis, & locis campestribus Alterum, quod fœminam appellant, arbusculæ speciem habet, foliis magis candicantibus, Seriphi modo minutim circum ramulos incisis, floribus refertum, in summo auri fulgore comātes corymbos obtinens, odoratū etiam cum grauitate quadam. Vulgus vocat sylueſtrem cupressum, Gallicè, *du Cyprez*. Nascitur in montibus: vnde & montanum appellatur. Dictum est autem Abrotonum, vt Nicandri interpres testatur, διὰ τὸ πρὸς ὄψιν ἀβρὸν, καὶ ἁπαλὸν φαίνεσθαι, quod aspectu tenerum, molle, & delicatum sit. De hoc Horatius libr. 2. Epist. -abrotonum ægro Non audet, nisi qui didicit, dare.

Abrotonites, abrotonitæ, pen. prod. masculini gen. sed figuratè neutro generi iungitur: & est vinum factitium ex Abrotono: de quo meminit Colu. lib. 12. cap. 35, & Dio. lib. 5. ἀβροτονίτης οἶνος.

ABROTONVM, ἄβροτονον Stephano, pen. cor. oppidi nomen est in Africa inter duas Syrtes, non procul à Lepti, cuius meminit Plinius libr. 5. cap. 4, & Strab. lib. 17.

Abrumpo, 3 Incido, interrumpo. difficio, auello. ἀποῤῥήγνυμι. Liuius 6. Belli Pun. Stragem tabernaculorum ingenti sonitu ac fuga abrumpentium vincula iumentorum facerent. Idem libro 8, Cohortes à fronte vrgebant, vt abrumperent cornua à cætera acie, id est, interrumperent.

Transfertur ad res incorporeas. Virgilius 3. Georg. Nec somnos abrumpit cura salubres. Sic Abrumpere sermonem. Abrumpere vitam, apud eundem: & Abrumpere otium, apud Plinium Iuniorem in Epist. Et Cice. Phil. 14, Magna atque incredibilia sunt in Remp. huius merita legionis: hæc sę prima latrocinio abrupit Antonii, id est, subitò, & cum impetu sese ab eo liberauit. Hinc Abruptus sermo, abrupta oratio.

Abruptio, verbale, vt Abruptio corrigiæ. Cic. 2. Diuina.

Abruptè, aduerbium. Quintil. libr. 3. cap. 10, Nec enim abruptè, nec vnde libet, incipiendum. Quin & loca abrupta, diuulsa, atque ob id inuia dicuntur. ἀπὸ μιᾶς ἁρμονίας ἡρμοσθαι. Diuus Hieron. libro 1. Regum, Perrexit Saul ad inuestigandum Dauid, etiam super abruptissimas petras, quæ solis ibicibus peruiæ sunt. Huius quoque significationis est Prærumpo.

Abs, significat idem quod A, de quo satis in superioribus.

ABSARVM Plinio, ἄψαρος Ptolemæo, flumen est Armeniæ minoris, nō procul à Sebastopoli in Pontum influens. Hoc cum Pariedris montibus, ex quibus oritur, Armeniam minorem ab Adiabene regione separat, teste Plinio lib. 6. cap. 9. Est & castellum eiusdem nominis, fluvio huic imminens: vt testatur idem Plin. lib. 6. cap. 4.

Abscedo, dis, penulti. prod. ex Abs & Cedo, significat recedo. ἀφίστημι. Hirtius lib. 5. bell. A fr. Vbi Cæsar conspexit Labienum ab suis copiis longius abscessisse. Et sine præpositione, apud Liuium 6. bell. Pun. Abscedere irrito incœpto, & mouere à Capua statuit castra.

Abscessus, & Abscessio, quæ ferè idem significant: quum tamen Accessus & Accessio sæpe differant. Nam Accessus est aggressus, Accessio incrementum, & interdum aggressio: de quibus alibi latius dicemus. Cicero de Vniuers. Quum ad corpora tum accessio fieret, tum abscessio. Idem de Natu. deor. lib. 1. Abscessius solis à nobis.

Abscessus, medicis est tumor corporis contra naturam, quum pus ex phlegmone procedens, in particula quapiam, veluti in sinu quodam est collectum: aut etiam sine phlegmone, quum humor aliquis acris, in parte aliqua colligitur, eámq; copia distendens, excoriat. Varia sunt abscessuum genera pro varietate substātiæ in iis contentæ, præcipua tamen tria, Atheroma, ἀθέρομα: Steatoma, στέατωμα: & Meliceris, μελικηρὶς, à similitudine contentarum in ipsis substantiarum dicta. Aliud enim eorum veluti seuum, aliud veluti mel, aliud pulticulæ quiddam simile, quam ἀθέραν vocant, in se continet. Vide Gal. 14. Methodi, cap. 12.

Abscido, dis, penulti. prod. ex Abs & Cædo (sed æ diphthongus vertitur in i. productum) significat partem à re aliqua seco. ἀποτέμνω, ἀποκόπτω. Virg. Aeneid. 3, Hesperium Siculo latus abscidit: arua q; & vrbeis, &c. Hoc tamen potius esse videtur à verbo Abscindo, cuius frequentior est vsus, quàm verbi Abscido: quum contra, Præcido frequentius, quàm Præscindo reperiatur.

Abscindo, dis, idem quod Abscido. Iuuen. Sat. 2, Quid tamen expectant Phrygio quos rempus eratiam More superuacuam cultris abscindere carnem? Plaut. Ego tibi istam scelestā scelus linguam abscindam. Per translationem, apud Liui. 9. ab Vrb. Nos omnium rerum respectum, præterquam victoriæ, nobis abscindamus.

Abscissus, a, um, Amputatus, fractus, abruptus. ἀποκεκομμένος. Inuenitur & comparatiuus, apud Valerium lib. 6, Sed aliquantò Charondæ Tyrii præfractior & abscisior iustitia, ad vim & cruorem vsque.

Abscio, is, ire, est de memoria exire. inusitatum. Descire autem (vt suo loco dicemus) est ab obedientia prioris ducis discedere.

Abscondo, dis, di. dirum vel abscōsum, Occulto. ἀποκρύπτω. Vnde ἀπεκρυμμένως, Absconsum. abditum, occultum. Colu. lib. de arboribus, cap. 7, Reliquas radices, quæ in terram absconduntur, fac abradas.

Absconditè, aduerbium. κρυφῇ. Cice. 3. de Fin. Ea nec acutissimè, nec absconditè differuntur.

Abscensio, verbale, Plin. lib. 8. cap. 16, Velut deputans abscōsione turpitudinem.

Abscens, ἀπών. & Absente nobis. vide Absum.

Abscentia, ab absens fit. ἀπουσία. Seneca ad Lucilium, Aequo animo ferre debemus absentiam.

Abscentio, tis, ti, sum, Dissentio. διαφωνῶ. Nam qui minimè conuenit, absentire videtur.

Absento, tas, Absentem facio, seu absens sum. Claud. de Raptu Proserpinæ libro 3. Et dura de matre queri, quæ tale recessū maluerit dānare decus, veritámque dearum Colloquio, patriis procul absentauerit astris.

ABSILAE, ἄψιλαι Stephano, populi Asiæ, à Plinio lib. 6. cap. 4. in Colchide prope Phasim amnem collocati.

Absilio, is, ire, ex Ab & Salio, Saltu alicunde recedo. Stat. 2. Thebaid. Fugere feræ, nidósque tepentes Absiliunt (metus vrget) aues.

Absimilis, Multum dissimilis. ἀνόμοιος. Colum. libr. 4, Materiam fructúmque, nisi quòd duplicem, non absimilem minor germanæ gerit. Frequens autem est huius vocabuli cum negatione vsus: vt, Haud absimilis, &c. Quæ locutio figurata est, & ferè κατὰ λιτότητα plus innuit, quum minus dicat. Plinius libr. 8. cap. 33, Eminet rostrum vt in paruo, haud absimile suillo, hoc est, valde simile. Colum. libro 6. cap. 17, Odoris grauis, neque absimilis Tyberio principi fuit, vt plerique procreatum ab eo crederent.

Absinthium, ἀψίνθιον, Dioscoridi herba est sua amaritudine nulli nō cognita, quæ & in officinis nomen suum retinet. Huius quanuis plures sint species, (quas mox suo ordine explicabimus) Absinthii tamen nomine, quum nihil addimus, Absinthium vulgare intelligimus, quod & Romanum, & Ponticum dicitur. Galli vocāt *De l'aloine*. Sunt qui putent ἀντιφραστικῶς dictum à Græco ἀφιδοῦν, eo quod ob insignem amaritiem à nullo animalium attingatur. De hoc sic scribit Plinius libr. 27. cap. 7, De vsu Absinthii conuenit dicere, herbæ facillimæ, atq; inter paucas vtilissimæ: præterea sacris populi Romani celebratæ peculiariter. Siquidem Latinarum feriis quadrigæ certant in Capitolio, victórque absinthium bibit: credo sanitatem præmio dari honorificè arbitratis maioribus. Magnam vim habet in enecādis vermibus: vnde & pueris dari solent eius folia in fico latentia: aut etiam eius succus, poculi oris melle circulitis, vt sic amaritiem fallerent. Ad quod etiam alludit Lucretius hisce versibus, Ac veluti pueris absinthia tetra medentes Quum dare conantur, prius oras pocula circum Aspirant mellis dulci flauóque liquore.

Absinthio menō, ἀψυθομήνιον, herba est, quę notiore nomine Abrotanum vocatur: ita dicta ab amaritudine Absinthii, quam gustu repræsentat. Vide Dioscoridem.

Absinthium marinum, ἀψίνθιον θαλάσσιον, Absinthii genus est, abrotoni parui similitudine, refertum minutis seminibus, subamarum, & stomacho inimicum, grauiter olens, & cum quadam calfactione astringens. Hoc & Seriphium à nonnullis appellatur: de quo sic scribit Plinius libro 27. cap. 7, Est & Absinthium marinum, quod quidā Seriphium vocant, probatissimum in Taposiri Aegypti. Huius ramum Isiaci præferre solenne habent. Hodie semen lumbricorum vocant. Gallicè, *La mort aux vers*.

Absinthium rusticum, idem quod absinthium vulgare, siue Ponticum. Vide in dictione Absinthium.

Absinthium Santonicum, ἀψίνθιον σαντονικὸν, absinthii species est copiosissimè prouenies apud Santonas Galliæ populos, vulgari absinthio non dissimilis, semine tamen non æquè fœcunda. Eaſdem vires habet, quas Seriphium. Vide Plin. libr. 27. cap. 7.

Absinthium Ponticum, ἀψίνθιον ποντικὸν idem est cum absinthio vulgari, siue propriè dicto. Nomen habet à Ponto, Asiæ regione, in qua tanta copia prouenit, vt pecora illo pinguescant, & sine felle inueniantur. Vide Plin. lib. 27. cap. 7.

Absinthites, æ, Vini factitii genus est cum absinthio decocti, aut alio quouis modo absinthio conditi. ἀψινθίτης οἶνος. Eius confectionem docet Plinius lib. 14. cap. 16.

ABSINTHVS, vel Absynthus, vtroque enim modo scribitur, teste Strephano, ἄψινθος ὃ καὶ ἄψυνθος, vrbs est Thraciæ cuius incolæ dicuntur Absinthii, ἀψίνθιοι, quorum meminit Herodo. lib. 6.

Absis, idis, ἀψὶς Suidæ, fornicis curuatura. Cæcil. in epist. Cubiculum in absida curuatum. Apud Homerum Iliad. 5. accipitur pro plaga siue foramine retis. Dicuntur quoque Absides, circuli in stellis. Plin. libro 2. cap. 15, Plurimis de causis hæc omnia accidunt: prima circulorum est, quos Græci absidas in stellis vocant. Est præterea Absis, ligneus circulus rotam ambiens, in quo figuntur radii. In qua significatione quidā primam aspirant, putántque dici ἀπὸ τοῦ ἅπτειν, hoc est, à tangēdo. Hac enim parte rotæ, dum voluntur, terram contingunt.

Absisto, stis, alicunde discedo. ἀφίσταμαι. Iungitur autem frequenter ablatiuo sine præpositione. Virgil. 6. Aeneid. Procul, ô procul este profani, Conclamat vates, totóq; absistite luco. Idem lib. 7, Centum ærei claudunt vectes, æternáque ferri Robora. nec custos absistit limine Ianus. Quandóque supprimitur ablatiuus. Virgil. 1. Aeneid. Nec prius absistit, quàm septem ingentia victor Corpora fundat humi. Subaudi illinc, vel ab eo lōco. Quandoque ponitur pro desistere, desinere, abstinere. Διαλείπειν. Liuius libr. 8, ab Vrbe, Legatos misere ad Consulem Romanum, vt receptis equitibus, qui causa belli essent, absisteret obsidione. Claudianus, Absiste rogari. Fit autem Absisto, à verbo neutrali Sisto, quod idem pene est quod sto: vnde nec proprium, habet præteritum, nec supinum, quemadmodum suum simplex. Aliud est Sisto actiuum, idem significans quod Stare facio: sed illud nulla formar de se composita.

Inuenitur etiam Absistitur, impersonale. Liuius 1. Belli Pun. Legati missi Carthaginem, si non absisteretur bello, ad ducem ipsum in pœnam fœderis rupti deposcendum.

Absolco, es, penul. cor. absolere, est ab vsu recedere. ἀπεργαυμαι. Vnde Absoletus locus, Neglectus & sordidus dicitur. ἀπηργασμένος.

Absoluo, uis, Quod ligatum erat dissligo, omnino libero. ἀπολύω. & maximè ad iudicia pertinet: cui contrarium est Damnare: habétque accusatiuum,

accusatiuum, & eum quidem aliquando cum genitiuo criminis. Author ad Heren. 2, Cæcilius iudex absoluit iniuriarū illum. Aliquando verò cum ablatiuo: & id quidem vel sine præpositione. Liu. lib. 2, Latæ deinde leges, quæ Consulem regni suspicione ab soluerēt. Vel cū præpositione De. Cice. ad Qu. Frat. Drusus erat de præuaricatione à Tribunis ærarii absolutus. Vel cum præpositione A. Idem pro Qu. Rosc. Vt ne Roscius stipulatione alliget, neque à Fannio iudicio se absoluat. Cice. 4. Verr. accusatiuum cum datiuo posuit. Hic hominem (inquit) Veneri absoluit, id est, quod ad Venerem pertinet, absoluit eum.

Et quoniam re semel inchoata, dum ea ad finem suum perducatur, quasi impedita esse videtur, fit vt Absoluere pro rei finem imponere, siue perficere ponatur. ἀπογεν. Gel. libro 2, Septima ferè hebdomade, id est, nono & quadragesimo die, totus homo in vtero absoluitur. Cic. Offic. 3. Vt nemo pictor esset inuentus, qui Veneris eam partem, quam Apelles inchoatam reliquit, absoluieret. Huc referri possunt & ista. Plaut. Amphit. Curauit, vno vt fœtu fieret, vno vt labore absoluat ærumnas duas. quod est, quasi euadat. Et in Epid. Te absolutā breui. id est, expediam.

Item pro Persoluere. Terent. in Adelph. Ego ad forum ibo, vt hunc absoluam. Id est, (vt Donatus exponit) vt hunc reddito pretio dimittam. Nam (inquit) velut ligati sunt, quibus debetur aliquid. Et pro Soluere. Plaut. in Mil. A matre illius venio, si est itura, eat: Omnes morantur, nauim cupimus absoluere.

Absolutio, verbale, pro liberatione à crimine. ἀπολύσεις. Cic. pro. Fōt. Magna mehercule causa, iudices, absolutionis, cum cæteris causis hæc est. Et pro perfectione. Idem, Virtus, rationis absolutio definitur. Est quoque apud Oratores (vt Cicer. de Inuentio. 1. scribit) per quam omnia quæ incidunt in causam, genera amplectimur partitione.

Absolutorius a, um, Quod ad absolutionem pertinet: vt, Tabula absolutoria, Sueto. in August. Non tantum duas tabulas, damnatoriam, & absolutoriam cognoscentibus dedit, &c. Et Absolutorium, rii, neut. gen. Remedium absoluēs, siue liberans. Plin. libr. 28. ca. 6, Clauum ferreum defigere in quo loco primùm caput defixerit corruens morbo comitiali, absolutorium eius mali dicitur.

Absolutus, nomen ex participio, id est, Perfectus. Cice. Quò fit vt illam veram & absolutam eloquētiam nemo assequatur. Vnde Absolutè, aduerb. Cic. 3. de Finib. Necessariò sequitur omnes sapientes semper fœliciter, absolutè, fortunatè viuere.

Absoluta iuridicialis constitutio est ea, quæ ipsa in se non impublicè & absonditè, vt negotialis, sed patentius & expeditius, recti & non recti quæstionem continet. ἀντίληψις. Author est Cice. li. 2. de Inuentione. Absoluta, plurali nu. à Iurisconsultis dicuntur, quæ lecta sunt, & à partibus approbata & subscripta. Vide Inst. de contrahen. empti. & C. de fide instrument. l. contractus.

Absono, nas, penulti. cor. Dissono, male sono. ἀπᾴδω. Vide in dictione Sono.

Absonus, na, num, pen. cor. Quod est parui soni, aut sine sono, vel non recte sonans. ἄηχος. Cicer. 1. de Orat. Sed sunt quidam aut lingua ita hæsitantes, aut ita voce absoni. Apul. de Asin. libro 1. Ad hęc nescio an casu nostro, an illius absono clamore experrectus Socrates exurgit prior. id est, dissono. Vnde per translationem ponitur pro alienus, seu differens. Liui. 7. ab Vrbe, Nec absoni à voce motus erant. Idem libro 1. Hæc ferme Romulo regnāte domi militiæque gesta, quorum nihil absonum fidei.

Absorbeo, bes, bui, itum, & absorpsi, absorptum, dicitur, quasi sorbendo absumere: & propriè de rebus liquidis. Plinius libr. 11. cap. 15, Araneus omnem humorem absorbēs, ariditatem ampliat. Idem libr. 22. cap. 24, Lens optima, quæ facillimè coquitur, eáque quæ maximè aquam absorbet. hoc est consumit.

Transfertur autem & ad alia: vt si dicas, Aqua nauim absorbuit. Lucanus libr. 4, Iam cumuli colésque latent, iam flumina cuncta Condidit vna palus, vastáque voragine mersit,

Absorpsit penitus rupes, ac tecta ferarum Detulit.

Item ad res incorporeas transumitur, ita vt idem ferè significet quod perdo, destruo, consumo, corrumpo: vt quum dicimus, Felicia adolescentulorum ingenia voluptatum illecebris absorberi. Cic. 2. de Legib. Sed antequam ad populares leges venias, vim istius cæleſtis legis explana, si placet: ne æstus nos consuetudinis absorbeat, & ad sermonis morem vsitati trahat. Idem, Sed hunc quoque absorbuit æstus quidam insolitæ adolescentibus gloriæ.

ABSOROS, pe. cor. ἄψορος. Insula est in mari Adriatico, Liburniæ adiacens, cum oppido eiusdem nominis. Vtriusq; meminit Ptole.

Absque, Præpositio separatiua est, idem quod Sine significans. ἄτερ, χωρίς. vt, Absque pecunia difficilè vitam traducas. Absq; te esset, & Absque te foret: pro eo quod vulgò dicimus, Nisi tu esses, locutio est Plautina & Terentiana. Plaut. in Bacch. Nam absq; te esset, ego illum haberem ad ingenium bonum: nūc propter te, tuámq; prauus factus fiduciam: id est, nisi tu obstares. Terent. in Phorm. Nam absque eo esset, rectè ego mihi vidissem, & senis essem vltus iracundiam: id est: si ad eum res non pertineret. Sic in prima persona. Plaut. in Menæch. Nam absq; te fuissem hodie, nunquam ad solis occasum viuere. Alibi tamen Plautus, Si. particulam addidit, Nam (inquit in Trinū.) exædificasset me ex ædibus, si absque te foret. In hoc tamen Hecyræ Terentii, Quàm fortunatus sum cæteris rebus, absque vna hæc foret. Absque aduerbialiter vult poni Donatus, vt sit sensus, Nisi vna hæc res esset.

Absternius, a, um, ex Abs, & temetum, id est vinum: quasi Sine vino, Sobrius. siue (vt alii voluut) ex Abstineo & Temetum, id est, qui vino abstinet. ἄοινος, ἀβότρυτος. Quid. Meta. lib. 15, Clitorio quicūque sitim de fonte leuarit, Vina fugit, gaudétq; meris abstemius vndis. Varro de

vita pop. Rom. libr. 1, Quantopere abstemias mulieres voluerint esse, vel vno exemplo potest videri. Gel. lib. 10. cap. 23, Qui de victu atque cultu pop. Rom. scripserunt, mulieres Romæ atque in Latio ætatem abstemias egisse: hoc est, vino semper, quod Temetum prisca lingua appellabatur, abstinuisse dicunt.

Abstergeo, es, ére, idem quod Abstergo. ἀποψάομαι, ἀποτρίβω. Plaut. in Asin. Tu labellum absterges potius, quàm cuiquam illa suauium faciat palam.

Abstergo, is, ere, absterſi, abstersum, Detergere, siue tergendo remouere, purgaréq;. Liui. 1. ab Vrbe, Inspectū vulnus absterso cruore, omnia salubria esse. Transfertur ad animum. Cice. in Top. Tum exultātem lætitiam comprimens, tum ægritudinem abstergens.

Absterreo, es, Terrore incusso à moueo, repello, prohibeo. ἀποτρέπω. Cice. 4. Verr. Vt iam videamur non à pecuniis homines absterrere.

Abstineo, es, pen. corr. ex Abs, & Teneo, significat Tempero, contineo, cohibeo. ἀπέχομαι. Et iungitur cum accus. Terent. Non manum abstines mastigia? Aliquando cum ablatiuo sine præpositione. Iusti. lib. 1, Contentique victoria, imperio abstinebant. Hor. libr. 3. Carm. cum gentiuo iunxit. Mox vbi lusit satis, Abstineto, Dixit, irarum. Plaut. in Amphit. pro Arcere posuit, Nunc quando factis me impudicis abstines, id est, Quoniam me arces & prohibes ab impudicitia.

Abstinetur, Impersonale. Liuius 5. ab Vrbe, Dictator edicere iubet, vt ab inermi abstineatur.

Abstinens dicitur, qui est suo contentus, vel nulla libidine præceps, maximè auaritia & impotenti cupiditate. Cic. ad Quint. Frat. Esse abstinentem, continere omnes cupiditates, præclarum est.

Abstinentia, est virtus qua ab alienis abstinemus, nihil cuiquam eripiendo. ἐγκράτεια, ἐπεχόντως. Differt autem à cōtinentia, quòd hæc sit in viro temperante, illa verò in innocente. Sallust. in Iug. Cum strenuo, virtute: cum modesto, pudore: cum innocente, abstinentia certabat.

Abstinenter, aduerb. Cic. in Sallust. Modestè se gessit & abstinenter.

Absto, as, abstiti, abstitum, & abstatum, significat longè sto. ἀφίσταμαι.

Abstorqueo, vide Torqueo.

Abstraho, Quasi per vim, aut arte aliqua aufero. ἀποσπάω. Cice. libro 1. Tusc. Certè si tunc occidissemus, mors nos à malis, non à bonis abstraxisset. Huic contrarium est Attraho. Aliter vsus est Cæsar 7. belli Galli, Bona ciuium Roman. diripiunt, cædes faciunt, in seruitutem abstrahunt.

Abstractum, ab Abstraho, id dicitur quod ab alio trahitur. τὸ ἐξ ἀφαιρέσεως τὸ νοητὸν ὑφεστὼς μόνον. Definitur verò à Logicis hoc modo, Abstractum est quod significat formam aliquam, cum exclusione subiecti: vt Albedo. Concretum est, quod significat eandem formam, cum hærentibus subiecti: vt Album: à Concresco, quod significat coniungor in aliqua re. Et hæc aliter dicuntur Denominans & Denominatiuum, vt est apud Aristotelem in Antepræd.

Abstringo, is, ere, xi, ctum. Soluo. Liui. 3. Dec. libr. 4, Tanquàm laxaret elatum pedem abstricto nodo, moratus turbam, &c.

Abstrudo, dis, penulti prod. ex Abs & Trudo, significat Abscondo vel claudo. ἀποκρύπτω. Sed Seruio author differunt: quòd Abscondere, fit de industria: Abstrudere, à natura. Virgil. 1. Georgic. Vt venis silicis abstrusum excluderet ignem: quæ tamen differentia non semper obseruatur. Plaut. in Prol. Aul. Atque aulæ timens domo sublatam variis abstrudit locis.

Abstrusus, a, um, nomen ex particip. ἀπόκρυφος, κεκρυμμένος. vt, Abstrusæ insidiæ, id est, penitus latentes. Cice. 4. Acad. Sequitur disputatio copiosa illa quidem, sed paulò abstrusior. Abstrusus homo, qui secreta sua magnopere celat. Tacit. lib. 1. Annal. Hæc audita, quanquam abstrusum, & tristissima quæque maximè occultantem Tiberium, &c.

Absum, ἄπειμι. ex Ab præpositione (quæ mutat significationem in dictionibus. & facit per contrarium significare:) & Sum (id est, præsens existo:) significat Non coram sum, disto, disiunctus sum: & tam ad rerum carentiam, quàm ad loci & temporis interuallum referri potest: ponitúrque aliquando absoluté. Terent. in Eun. Domini vbi absunt.

Aliquando cum præpositione A vel Ab. Sall. in Iugurtha, Neque animus, neque corpus à vobis aberit. Sic Abesse ab vrbe, Abesse ab domo frequens est apud Ciceronem.

Aliquando sine præpositione. Cic. de Nat. 1, Quòd Diana quum in partu Olympiadis adesse noluisset, abfuisset domo, id est, ab æde sua. Liu. lib 3 bel. Punici. Romana castra viginti millium spatio aberant. Virgil. in Aeneid. Nec longis inter se passibus absunt.

Aliquando cum datiuo. Cice. pro P. Syl. Vt mirari Torquatus desinat, me, qui Antronio abfuerim, Syllam defendere. pro, nō ad fuerim Antronio, siue non defenderim.

Aliquando cum accusatiuo. Terent. in Heaut. Clam me profectus, menses treis abest. Cicer. pro Plan. Qui quum abessent aliquot dierum viam.

Aliquando cum genitiuo, vt Abesse bidui, tridui. Cice. ad Atti. 10, Quum in castra proficiscerer, à quibus aberam bidui. subaudi Itinere, vel aliquid simile.

Aliquando cum aduerbiis. Longè, Procul, Multum, Paulum, &c. Plaut. in Truc. Oues illius haud longè absunt à lupis. Cæsar diuisa cōpositione verbum hoc duabus dictionibus extulit. Qui erat (inquit) ab oppido millia passuum circiter tria. pro. Aberat.

Dicimus præterea, Culpam à nobis abesse, pro eo quod est Vacare culpa. Item, Culpam nostram à re aliqua abesse. pro eodem. Cicero ad Cornificium, Ego certè Reip. non deero, & quicquid acciderit, à quo mea culpa absit, animo forti feram.

Absens, ab Absum, sicut à Præsum Præsens. ἀπών. Vlp. Absentem accipimus eum qui non est in eo loco in quo petitur. Non enim trans mare absentem desideramus. Et si fortè extra continentiam vrbis sit, abest.

abest. Cæterum vsq; ad continentiã non abesse videbitur, si loco latiret. Abesse autem nõ videbitur, qui ab hostibus captus est, sed qui à latronibus detinetur. Paulus, Abesse res videbitur, si vestimentum scissum reddatur, vel res corrupta reddita sit, veluti scyphi collisi, aut tabula, rasa pictura: quoniam earum rerum pretium non in substantia, sed in arte sit positum. Item, si eã dominus rem, quæ sibi furto aberat, ignorans emerit, rectè dicitur res abesse, etiam si id postea ita esse scierit: quia videtur res ei abesse cui pretium abest. Abesse etiam scribit Caius, quæ in rebus humanis non sunt.

Quum autẽ dicimus, Absente nobis, & Præsente nobis, pro Absentibus & præsentibus nobis, Atticorum sit more: sicut, Aperite aliquis actutum, apud Terent. in Adel. & Plau. in Amph. Nec nobis præsente quisquam aliquid ausi sunt.

Absumo, mis, psi, ptum, penultim. prod. Profundo, omnino consumo & aboleo. ἀπόλλυμι, ἀναλίσκω, καταφθείρω. Varius ac multiplex eius vsus est. Cic. pro Quintio. Hortensius à me petit, ne dicendo tempus absumam. Liui. 10. bel. Pun. Lacessendo leuibus prælijs diem absumpsit. Absco. Pæd. Adeò, vt in eius impensas opes suas absumpserit. Terent. Heaut. Nam vt alia omittam, pitissando modo mihi. Quid vini absumpsit? Plin. Iuni. in Epist. Vastissimum incendium multas priuatorum domos, & duo publica corpora, quanquam via interiacente, Gerusiam & Issum absumpsit. Dicimus etiam Absumi ferro, veneno, morte. Et Plaut. in Mostel. Absumpti sumus: pro perimus, & actum est de nobis.

Absumedo, inis, Consumptio, à verbo Absumo. Plaut. Cap. Quanta pernis pestis venit: quanta labes larido? quanta sumini absumedo?

Absurdus, a, um, Quod est dispar, diuersum, abhorrens, inconueniens, stultum, deforme, odiosum, iniquum, ἄτοπος, ἄλογος. Cicer. in Lælio, Auaritia verò senilis, quid sibi velit, non intelligo. Potest enim quicquam esse absurdius, quàm quò minus viæ restat, eò plus viatici quærere?

Absurdè, aduerbium. Cicer. de Finib. Idq; si ita dicit, non esse reprehendendos luxuriosos, si sapientes sint, absurdè dicit.

Absus, Fluuius. vide Abis.

Absynthium, & Absynthites, vide suprà Absinthium.

Absyrtides, ἀψυρτίδες, Insulæ sunt in Adriatico mari, Illyrico adiacentes, à fratre Medeæ ibi interfecto, nomine Absyrto, sic appellatæ, vt Plinius scribit lib. 3. cap. 26. & Strabo lib. 7.

Absyrtium, ἀψύρτιον, Insula est maris Adriatici, nõ procul ab Isla, vt tradit Plin. lib. 3. cap. 21.

Absyrtus, ἄψυρτες, Acetæ regis Colchorum & Ipseæ, siue (vt alii malunt) Idyæ filiæ Oceani filius, alio nomine Aegialeus dictus, quem soror Medea cum Iasone discedens membratim disserptum circunquaque disiecit, vt sequentem se patrem in colligendis ossibus occupatum remoraretur, ne sea fuga retraheret: vnde locus ille dictus est Tomos. id est, incisio. Hæc Ouid. libr. 3. Tristium. eleg. 9. Plinius verò & Strabo non apud Tomitas Absyrtum disserptum volunt, sed in insula quadam maris Adriatici, vna earum quæ ab illius exitio Absyrtides vocatæ sunt. Vide Plinium libr. 3. cap. 26. & Strabonem libro 7. Fuit insuper Absyrtus, teste Suida, Nicomediensis quidam miles, qui quum sub Constantino ad Istrum militaret, librum vtilissimum scripsit de medicandis equis, & de cura animalium, cúmque pulcherrimum & emendatissimum habet Antonius Vicecomes Mediolanensis, vir vt magnificus, ita bonarum literarũ studiosus, & studiosorum fautor summus.

Abvdiacvm, ἄβδιακὸν, Vrbs est Germaniæ, non procul ab Augusta Vindelicorum, Ptolemæo.

Abvla. Vrbs Hispaniæ, Ptolemæo.

Abundo, as, ex Ab & Vndo, vt quidam aiunt: vnde sunt Exundo & Inundo. Est autem Abũdare, affluere, & supra modum quidpiam possidere. ὑπλουτῶ, ὑπερρέω. Tractum ab amnibus, qui quò magis augentur imbribus, eò maioribus & crebrioribus vndis eriguntur. Terent. in Phor. Amore abundas Antipho. Dicimúsque, Abundo pecunia, & pecunia abundat mihi. August. lib. Confess. Nam id furatus sum quod mihi abundabat. Lucilius cum genitiuo iunxit, Quarum & abundemus rerum, & quarum indigeamus. Virgil. libro 4. Geog. absolutè, Rursus abũdabat fluidus liquor. Hinc Abundãs, pro diuite, pecunioso, potente, profluente.

Abundantia. Opulentia, satietas, copia. ὑπουνία, περισσία. Plin. lib. 20. cap. 1. Ad coercendam succi abundantiam.

Abundans, nomen ex participio, Idem significat, quod copiosus. ὑπόπλεως. Inde Abundanter, aduerb. hoc est, copiosè, & cum quadam abundantia. ἐξαρκούντως. Cice. de Orat. De qua copiosè & abundanter loquantur.

Abundatio, onis, Idem quod exundatio, quum aqua sese ripæ aut litoris limitibus non continet. Plin. lib. 3. cap. 15. Omnia ex Philistinæ fossæ abundatione nascentia.

Abundè. aduerb. ab Abundo. Significat copiosè, satis supérque. ἐξαρκούντως. Suet. in Cæs. Dict. Se iam pridem potentiæ gloriæque abundè adeptum. Abundè est, ἐξαρκούντως ἔχει. Virgil. 7. Aeneid. Terrorum & fraudis abundè est. Quo in loco habet genitiuum, vt cætera aduerbia quantitatis. Sallustius in Iug. sine casu posuit, Dein quòd parentes abundè habemus. Vsitatius cum nominibus adiectiuis collocatur: vt eodem in loco, Abundè magna præsidia nobis in vestra amicitia fore.

Abuolo, penul. corr. Volando discedo, Auolo. ἀφίπταμαι. Cicero de Finib. Fluit itaque voluptas, & prima quæque abuolat.

Abvpvs, Britanniæ fluuius maximus, Ptolemæo.

Abusque, aduerbium, modò tempus, modò locum significans: & est poetica vox, pro Vsque ab. Plautus in Amphit. Hæc illic est pugnata pugna abusque mane ad vesperum. Virgil. Siculo prospexi abusque Pachyno.

Abvs, ἄβυς, Pars est montis Tauri supra Armeniam, ad viam quæ fert versus Ecbatana. Vide Strabonem libro 11. Est etiam Abus Ptolemæo fluuius Britanniæ.

Abutonon, Herba est Dioscoridi, quæ alio nomine Abrotonum vocatur. ἀβρότονον. Vide supra.

Abutor, penul. prod. In vsum consumo ἀπεδαπανῶ. Plautus in Asinaria. Vbi illa, quæ dedi antè? c. abusa: nam si ea durarent mihi, Mulier mitteretur ad te. Sæpius tamen in malam partem pro Perperam, siue nimis licenter vtor, accipitur. Græcè καταχράομαι: vt fit quum vtimur ali qua re contra id ad quod est instituta: vt si in tẽplo negotia secularia tractemus, dicimur templo abuti. Cicero in Catil. Quousque abutere Catilina patientia nostra? Donatus, Vtimur cum honore, abutimur cũ iniuria. Vtimur his rebus quæ nobis vtentibus permanent: Abutimur his quæ nobis vtentibus pereunt. Ex quo Vsus, χρῆσις, & Abusus, καταχρησις, videl. cur contraria: nam vsui est ager, domus: abusui, vinũ, oleum, & huiusmodi. Cicero in Topic. Non debet, inquit, ea mulier, cui vir bonorum suorum vsum legauit, cellis vinariis plenis relictis, putare id ad se pertinere: vsus enim, non abusus legatus est. Per translationem verò, Tempore & labore dicimur abuti, quum frustra tempus in aliqua re magno cum sudore terimus. Terentius in Prolog. And. Nam in scribundis prologis operam abutitur. id est, operam suam malè collocat. Vbi sciendum quòd Abuti & ablatiuum habeat & accusatiuum: vt Abuti aliqua re, vel Abuti aliquam rem. quod tamen antiquum est. Plaut. in Bacch. Nos aurum abusos. Abuti quoq; veteres passiuè dixerunt. Varro apud Priscianum libr. 8, Vtile vtamur potius, quàm ab re abutamur.

Abusus, participium, in eadem significatione. Ibidem Hortensius, Abusis iam omnibus locis. Et apud Plautum in exemplo citato, Vbi illa, quæ dedi antè? c. abusa. Id est vtendo vel in vsum consumpta.

Abusus, huius Abusus, de quo paulo antè dictum est.

Abusiõ onis, eiusdem significationis: vnde & apud Latinos Rhetoras, figura dictionis, quam Graeci καταχρησιν vocant, Abusio appellatur. Fabian. lib. 3. cap. 3.

Abusiue, id est impropriè, & contra naturam, vsúmque. καταχρηστικῶς.

Abydena, Dicuntur futilia, ac nullo prorsum digna pretio. ἀβυδήνα πραγμάτια: quòd Abydeni velut molles & lasciui habebantur: &, quibus olim is mos fuerat, siquem ciuem aut hospitem acciperent conuiuio, præterea in sacris ac solennibus epulis, vt post vnguentum & coronas, infantes à nutricibus inducerentur, circunferrentúrque suauiandi. Obstrepentibus igitur nutriculis & aliis, inconditis clamoribus, minus suaue, ac gratum reddebant conuiuium. Hinc factus est locus prouerbio, Abydena, vel Abydena bellaria: quo vtimur, quoties res futiles & ineptas volumus significare. Refertur à Suida, & Stephano.

Abydeni populi, ἀβυδηνοί. ab Abydo ciuitate Asiæ: qui quum tam arcta obsidione coangustarentur, vt nulla salutis spes superesset, mutua multitudinem tanta inuasit rabies, vt repente proditos rati, qui pugnantes occubuissent, periurium alii aliis exprobrantes, & sacerdotibus maximè, qui quos ad mortem deuouissent, eorum deditionem viuorum hosti fecissent, repente omneis ad cædes coniugum, liberorúmque discurrerent, séque ipsi pariter omneis læti interficerent.

Abydocomæ, penulti. corr. ἀβυδοκόμαι. Dicuntur sycophantæ à verbo κομᾶν, quod est, efferri & parum modestè se gerere. Hoc enim nomine malè audiebãt Abydeni. quòd insignes calumniarum artifices essent, eóque sibi nomine placerent. Vide Cęl. Rhodig. lib. 26. cap. 21.

Abydon, ônos, pen. genitiui prod. ἄβυδων. Regiuncula est Macedoniæ. Authores Suidas & Stephanus.

Abydos, pen. prod. ἄβυδος. Vrbs Asiæ à Milesiis cõdita, Gyge Lydorum rege permittente, qui totius Troadis imperium habuit: cui Sestos in Europa opponitur, intercedente angusto mari, quod ab Helle Phryxi sorore in eo submersa, Hellespontus nuncupatur. Id quum Asiam ab Europa diuidat, Xerxes ponte coniunxit. Vnde & Musæus, Ἑπτὰς ἴην, πρὶ ἄβυδος ναυτίον ἐγγυδὶ πόντῳ τήνους ἰσθμὸς πλάτις. & subdit. Ἡ μὲν ἀνὼ ὑπείρω δὲ πολίθρον ἄβυδον, Ἀμφοτέρωθι πλόῳ περιμήκεες ἄκρης, ἄμφω Ἴλλησι καλύπτουσι. Fuit autem Abydos patria Leandri. De hac Virgil. lib. 1. Georg. Pontus & ostriferi fauces tentantur Abydi. Et dicitur hæc Abydos, & hoc Abydum. Hinc Abydeus, a. um, & Abydenus, a, um, ἀβυδηνός. Ouid. in Epist. Leandri ad Ero. Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem. Est item Aegypti oppidum, Memnonis regia, & Osiris templo inclytum, Plin. lib. 5. cap. 9.

Abyla, ἄβυλη Suidæ, penulti. dichrona: Mons est excelsus Mauritaniæ, Calpæ monti, qui in Hispania est, oppositus, quos ambos Herculis columnas dicunt. De hac Dionysius Apher. Ἀλλ' ὅ τοι πυμάτη μὲν ἀγακτῶν ἠείρι ἰβήρων ὤπασεν ὀκνηρὸν πρὸς ὅπωπρον, ἦχι δὲ δὴ ἄκρα στυφάκων ἀβύλη πέτρα μία, τῆς δ' ὑπένερθε Τάρτησσος χαίνασα. id est, Sed vltimus clarorum Iberorum terminus Oceano proximus est occiduo, cui præcelsa vna ex columnis Abyla imminet, infra quam vrbs amœna Tarteſſos. Vbi multa Eustathius scribit. Abyla & Calpæ montes olim perpetuo iugo coniuncti, ab Hercule (vt est in fabulis) sunt separati, & sic intromissum terris mare, quod in hodiernum vsque diem Mediterraneum nuncupauit. In his præterea sunt Herculis columnæ, quas ibidem fixisse dicitur, quum boues Geryonis vestigaret, perinde ac vltima ibidem esset orbis meta. Ptolemæo Abylis vocatur, ἄβλαις: Suidæ ἄβιλης: Plinio, Latinisque fere omnibus Abyla per i nostrum: quemadmodum & nos scribendum putamus. Vide suprà Abyla.

Abyrtace, Apud Mediæ populos erat edulii genus ex porro, cardamo, allio,

mo, allio, granis mali punici, sinapi, aliisque nonnullis rebus confectum. ἀβύρτακον.

Abyriacopęi, dicuntur qui eiusmodi esculenta parant. ἀβυρτακοποιοί. Vide Cælium Rhodig. libr. 27. cap. 23.

Abyssus. Propriè dicitur infinita aquarum congeries, quæ fundum nõ habeat, ἄβυσσος: quasi ἄνυ βόσσου. Iones enim βόσσου dicunt ἀντὶ τοῦ βυθοῦ. Augustinus tamen non solùm de aqua, sed de quauis humida natura dici ostendit. Apud Græcos etiam adiectiuum est, idem significans, quod fundo carens. Erat præterea Abyssus, sacellum Persephones, in quo magna vis auri multis seculis erat congesta: vnde & nomen accepit ab infinita auri copia. Vide Suidam.

Abzoe, penulti. cor. Populi sunt ad Oceanum Scythicum, Plinio teste, libro 6. cap. 13.

A ante C.

Ac, coniunctio copulatiua est, pro Et, siue Atque. καὶ: vt, Doctus ac iustus es. ¶ Aliquando aduerbium est, & accipitur pro Quam. ἤ: vt. Haud secus ac iussi, faciunt. In principio sententiarum connectendi vim habet. Cicero in procœmio 1. lib. de Orat. Ac primò quidem totius orationis ignari. ¶ Aliquando (sicut docet Donatus) significat Contrà, quàm. Terent. in And. Nescio quid tibi sum oblitus hodie, ac volui dicere. ¶ Ponitur etiã Ac, & Acsi, post Perinde, pro Ita: vt, Superbis perinde, ac si rex esses. ¶ Ac in compositione ponitur pro Ad, mutatione e literæ in b: vt, Accedo, Accipio, Accolo.

Acabo, penultima correpta, Animal multum valens vi medica, in desertis Arabiæ.

Aca, vel Ace, ἄκη Suidæ, Phœnicum est oppidum non procul à Tyro, postea Ptolemais dictum, Claudii Cæsaris colonia insigne. Vide Plinium cap. 19. lib. 5, & Strabonem lib. 16.

Acabe, ἀκάβη. Mons est in finibus Aegypti à Ptolemæo collocatus.

Acabis, ἀκαβὶς. Ciuitas est in Cyrenaica Africæ regione. Ptolemæus.

Acacalis, Fructus est in Aegypto nascentis fruticis, quem Dioscorides tamaricis semini non absimilem esse, & in aqua maceratum oculis mederi tradit. ἀκακαλὶς. Sunt qui à Minois regis filia nomẽ accepisse putent, quam Apollo vitiauit. Vide Ruellium.

Acacia, Spina est, quæ in Aegypto nascitur, arboris in modum fruticosa, nunquam se in rectum attolens, flore candido, & semine lupino simili in folliculis contento: ex quo in pila contuso succus exprimitur, eiusdem nominis cum sua arbore, qui in vmbra siccatus, mirũ in modum astringit. ἀκακία. Est & alterũ acaciæ genus, in Cappadocia Pontóque prouenientes, Aegyptiæ spinæ similitudine. longè tamen minus & tenerius, & foliis rutæ. Vtranque speciem vide apud Dioscoridem lib. 1. cap. 115. Meminit & Plin. lib. 24. cap. 12.

Acacivs, ἀκάκιος. Patriarcha fuit Constantinopolitanus, vir in primis pius, & Leoni Imperatori gratissimus. Vitam eius vide apud Suidam. Fuit præterea Acacius, Rhetor insignis, qui Libanii & Iuliani temporibus floruit, teste eodem Suida.

Acacesivm, ἀκακήσιον Stephano, Vrbs Arcadiæ, sic dicta ab Acaco Lycaonis filio, vt tradit Pausanias lib. 8.

Acacus, Purus, innocens: minimè versutus. ἄκακος. Inde Acacia, id est, Innocentia, securitas ab omni terrore: in qua Philosophorum nonnulli summum bonum constituerunt. ἀκακία.

Academia, ἀκαδήμια Suidæ. ἀκαδημία. Stephano, Locus nemorosus, ab Athenis mille passus distans: ab Academo heroe, vt Eupolidi placet: Εὐθυνοῦσι δρόμοισιν Ἀκαδήμιά θεῷ. hoc est, In ambulacris vmbrosis Academi dei. Ibi natus est Plato, & philosophiam magna discipulorum frequentia professus est. Vnde & eius sectatores Academici vocati sunt sicut à Stoa Stoici. Hinc est illud Timonis apud Laertium, τὸν πάντων δ' ἀγάστε πλατύστατος, ἀλλ' ἀγορητὴς Εὐθυνόοις δρόμοισιν Ἀκαδήμιά θεῷ. hoc est, In ambulacris vmbrosis Academi dei. Ibi natus est Plato, & philosophiam magna discipulorum frequentia professus est. Vnde & eius sectatores Academici vocati sunt sicut à Stoa Stoici. Hinc est illud Timonis apud Laertium, τὸν πάντων δ' ἀγάστε πλατύστατος, ἀλλ' ἀγορητὴς Εὐθυνόοις δρόμοισιν Ἀκαδήμιά θεῷ. id est, Hos inter dux ille Plato celsissimus ibat, Cuius ab ore melos manabat, quale Hecademi Arbustis lepida modulantur voce cicadæ. Antea per s tenue scribebatur. Ecademia. Erat autem Academia, gymnasium inferius: quum superiori gymnasio, cui Aristoteles præerat, nomẽ esset Lyceum, λυκεῖον: quæ & inferior ambulatio, & superior dicebantur. Academia nostro tempore vsurpatur pro vrbis parte, in qua celebrãtur studiorum gymnasia: vt Academia Parisiensis, quæ vulgo Vniuersitas dicitur. Academia dici quoque potest quælibet literarum schola insignior atque celebrior. Huius nominis Academia penultima producitur à Cicerone, Inque Academia vmbrifera, nitidóque Lyceo. Sic & in alio versu Laureæ Tullii, Atque Academiæ celebratam nomine villam. Verùm alii etiam corripiunt, vt & communis vsus seruat. Claud. In Latium spretis Academia migrat Athenis. Sidonius, Obruet & quanquam totis Academia sectis. Vtrique rectè. Nam (vt supra diximus) modò Ἀκαδημία apud Græcos scribitur per ε, in penult. modò Ἀκαδημία per αι diphthongum. Fuit etiã eo nomine villa Ciceronis ad Auernum lacum, non procul à Puteolis in litore sita, porticu & nemore insignis: à qua etiam Academicis quæstionibus, quas in hac villa conscripsit, nomen imposuit. Extat de laude eius villæ apud Plinium Laureæ Ciceronis liberti epigramma: quod quia elegantissimum est, & dignum vbique, & non ibi tantùm legi, hic adscripsimus.

Quòd tua Romanæ vindex clarissime linguæ
Sylua loco melius surgere iussa viret.
Atq; Academiæ celebratam nomine villam
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus.
Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuso lumina rore leuant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hãc fontes quum patefecit ope:
Vt, quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ. Plin. libr. 31. cap. 2.

Academicus, ca, cum, adiectiuum, ἀκαδημικὸς. vt, Sectæ Academicæ, hoc est, eorum qui Academicos sectantur.

Acadinvs, Fons est Siciliæ iuxta Delos lacus, Palicis fratribus sacros, ad quem iuramenti veritatem explorare solent ad hunc modum: Iuramenti verba tabulis ligneis inscribebant, easq; in fontem deiiciebant quæ supernatantes iuramenti integritatem, demersæ periurium indicabant.

Acalandrvm Plinio, ἀκάλανδρον Straboni, Fluuius est in sinu Tarentino, non procul à Metaponto oppido. Vide Plinium lib. 3. cap. 11.

Acæna, Virga erat longa pedes decem, qua agros demetiebantur: à Thessalis (vt scribit Apollonii interpres) primùm excogitata. ἀκάνη. Sic dicta, ab ἀ priuatiuo, & verbo λαίνω, quod est, occido: eò quòd cædibus, quæ quotidie ob limitum confusionem fiebant, finem imponeret. Est etiam aratorum baculus, quo boues suos extimulant. Vide Cæl. Rhod. lib. 7. cap. 29.

Acalanthis, ἀκαλανθὶς Suidæ, Auis est, quam alij Acanthidem, alii Cardueleм vocant. Vide Acanthis. Est præterea Acalanthis, canis nomẽ, dictum (vt putat Suidas) ἀπὸ τοῦ ἀλάλαζειν, hoc est, ab adulando.

Acalyphe, ἀκαλύφη. Herba est, quam nostri vrticam vocant: dicta Acalyphe, teste Athenæo, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν καθάψιν ἀφήν: hoc est quòd tactui non sit iucunda. ¶ Est etiam ex genere muscarum, apud Aristotelem de Animalib. ¶ Item pisces quoddam genus, quod & nostri Vrinam appellant. Plinius (libr. 9. cap. 45.) inter τὰ ῥοφυλα connumerat, hoc est inter ea quæ mediam habent naturam inter animantia & plantas. Vide latius in dictione VRTICA.

Acallis, idis, ἀκαλλὶς, Minois fuisse filia creditur, & mater Oaxi. Steph. de Vrbib. Oaxus (inquit) oppidum Cretæ est, ab Oaxo filio Acallidis, quæ fuit Minois filia.

Acamantis, ἀκαμαντὶς, Insula est in mari Cilicio, quæ notiore nomine Cyprus appellatur: dicta Acamantis, ab Acamante promontorio sito ad occasum. Vide Plinium lib. 5. cap. 31. ¶ Fuit etiam Acamantis, vna ex decem tribubus Athenienſium, ita dicta ab Acamante Thesei filio. Vide Suidam.

Acamantivm, ἀκαμάντιον, Vrbs est in maiori Phrygia, opus Acamantis Thesei filii, qui quum in expeditione aduersus Solymos se strenuè gessisset, locum condendæ vrbis à patre impetrauit. Hinc fit gentile Acamantius, ἀκαμάντιος, & fœmininum Acamantis, ἀκαμαντὶς, & possessiuum Acamanteus, penulti. prod. ἀκαμαντεύς, Vide Stephanum.

Acamantivs, ἀκαμάντιος, Philosophus fuit Heliopolita, de quo vide Suidam.

Acamarchis, ἀκαμαρχὶς, Marinæ Nymphæ nomen est, quam Oceani filiam fuisse volunt, cuius meminit Diodorus lib. 6.

Acamas, tis, ἀκάμας, Promontorium est saltuosum in Cypro insula, quod procul aspicientibus duarum mamillarum speciem præbet: à quo Cyprus antea Acamantis vocitata est, autore Strabone libr. 14. Meminit præterea Homerus lib. 2. Iliad. Acamãtis cuiusdam Thracis, qui Troianorum amicus, & in bello socius erat. ¶ Fuit præterea Acamas, Thesei filius, à quo vna tribuum Athenienſium Acamantis, ἀκαμαντὶς nominata est: & oppidum Phrygiæ Acamantium: de quibus vide suprà.

Acannae, ἀκαννοὶ, Emporium est ad mare rubrum, de quo Stephanus.

Acantha, ἄκανθα, Herba eadem est cum acantho. Vide ACANTHVS.

Acanthaleuce, ἀκανθαλευκὴ, Herba est foliis aculeatis, & candidis maculis, variegatis, quasi lacte conspersis: vnde & Latini Spinam albam vocant. Officinæ Punico nomine vocant *Bedegarim*.

Acanthiæ cicadæ, ἀκάνθιαι τέττιγες, Prouerbium est, dici solitum de hominibus mutis: tractum à mutis quibusdam cicadis, quæ Acanthiæ vocantur, siue quòd eiusmodi iuxta Acanthum vrbem inueniantur, vt Stephano placet: siue (vt mauult Suidas) quòd tales sint, quæ inter dumos & spinas versantur.

Acanthica mastiche, μαστίχη ἀκανθίλη, Lachryma helxines herbæ, de qua sic Plinius lib. 21. cap. 16, Helxine rara visu est, neque in omnibus terris est: radice foliosa, ex qua media veluti malum extuberat, contectũ sua fronde. Huius vertex summus lachrymam continet iucundi saporis, Acanthicen mastichen appellatam.

Acanthion, siue **Acanthium**, thii, ἀκάνθιον, Herba est albæ spinæ similis, cuius meminit Plinius libro 10. cap. 12. his verbis, Spinæ albæ similis est spina illa, quam Græci acanthion vocant, minoribus multò foliis aculeatis per extremitates. & araneosa lanugine obductis: qua collecta etiam vestes quædam bombycinis similes fiunt in Oriente.

Acanthis, thidis, ἀκανθὶς, Auis stridula, quæ & Carduelis: ita dicta, quòd spinis & carduis pascatur. Nam ἄκανθαι, spina est, ἀκανθὼδη spinetum. Plin. libro 10. cap. 74, Et acanthis in spinis viuit: idcirco & asinos ipsa odit, flores spinæ deuerantes. Virgilius libro 3. Georg. Littoráque halcyonem resonant, & acanthida dumi. Quo tamen in loco Pierius Acalanthida legendum contendit, itáque in vetustissimis exemplaribus lepi asserit. Theodorus Gaza pro Acanthide, vertit Spinum & Ligurium, libro Aristotelis 8. de histo. anim. cap. 3. ¶ Acanthis Callimacho est genus herbæ, quæ Latinè Senecio dicitur, teste Plinio libro 25. cap. 13.

Acanthon, ἄκανθον, Mons est Aetoliæ, cuius meminit Plinius libro 4. cap. 2.

Acanthus, siue Acantha, ἄκανθα, ἡ ἄκανθος, Herba est quam officinæ à similitudine quam eius folia cum anterioribus vrsorum pedibus habent, *Brancam vrsinam* vocãt. Plinius duo eius genera cõmemorat: quorum alterum aculeatum facit, & crispum: alterum leue, quod à quibusdam Pæderota vocari asserit, ab aliis Melamphyllum. Dictum autem

autem volunt Acanthum,ab Acancho puero in florem huius herbæ conuerso. Folia eius in columnarum epistyliis insculpi solent: vnde & Marmorariam vocatam fuisse,autor est Dioscorides. Solent quoq; pocula huius sculptura decorari. Vnde apud Virgilium 3. Eclo. Damœtas pocula sua ab acanthi sculptura commendat,quum ait, Et molli est ansas circum complexus acantho. ¶ Est præterea Acanthus, ἄκανθος, oppidum Macedoniæ,situm ad Isthmum eius Chersonesi, in qua est Athos mons. De hoc Plin. lib. 5. cap. 11. ¶ Item alterum eius nominis oppidum in Aegypto,trecentis viginti stadiis distans à Memphi: de quo vide Stephanum. ¶ Item tertium in Asia ad Ninum fluuiũ: quod olim Dulopolis dicebatur. Vide Plinium lib. 5. cap. 28.

ACAPEATAE, ἀκαπεάται, Populi sunt circa Mæotim: de quibus Plinius lib. 6. cap. 7.

ACAPIS, pen. corr. Fluuius Asiæ apud Lazos populos.

Acapna, ἄκαπνα, Dicuntur ligna licca, quæ igni admota & flammam facile concipiunt, & quàm minimum edunt fumi. Vnde & nomen habent, ab ἀ priuatiuo, & καπνὸς fumus. De lignis eiusmodi videtur intellexisse Cato de Re rust. cap. 130, his verbis, Codicillos oleaginos, & cætera ligna amurca cruda persipergito, & in sole ponito: perbibant bene, ita neque fumosa erunt, & bene ardebunt.

Acapnon, ἄκαπνον, Mellis optimi epitheton est, quod ex fumo vitiũ non contraxerit. Vide Plinium lib. 11. cap. 16.

ACARA, pen. corr. ἄκαρα, Oppidum est in medio Pannoniæ. ¶ Est etiam alterum huius nominis oppidũ in octaua Italiæ regione, non procul à Regio Lepido: cuius meminit Strabo lib. 5.

ACARASSVS, ἀκαραασός, Oppidum est Lyciæ, in minore Asia: cuius meminit Stephanus de Vrb. ¶ Inde fit gentile Acarasius, ἀκαράσιος.

ACARIA, ἀκαρία, Fons est in agro Corinthio, apud quẽ Iolas Euristheo caput amputauit. Autor Strabo lib. 8.

ACARNE, ἀκάρνη, Oppidum est Magnesiæ regionis Thessaliæ, vt tradit Plin. lib. 4. cap. 9. ¶ Est etiam Acarne, piscis marini genus, teste eodem Plinio lib. 32. cap. 11, vbi sic scribit, Peculiaris autem maris acipenser, aurata, asellus, acarne, aphya. ¶ Acarne quoque Theophrasto, herba quædam aculeata, attractylidi simillima, spinam habens pro folio, colore rufo, & succo pingui.

Acaros, ἄκαρος, Frutex est aculeatus, qui & Oxymyrsine, & Chamæmyrsine, & Latinè Ruscum appellatur. Vide Ruellium.

ACARRHA, geminato r, ἄκαρρα, Vrbs est Achaiæ, teste Stephano. Vnde fit gentile Acarrhæus, ἀκαρρᾶος.

ACARNANIA, ἀκαρνανία, Epiri pars, quam Achelous ab Aetolia diuidit. In hac est oppidum Leucas. ¶ Est & regio quædã parua in Aegypto dicta Acarnania, sicut scribit Seruius in librum 5. Aenei. Et ciuitas non procul à Syracusis (vt inquit Cicero in Verrem) in qua Olympii Iouis antiquissimum fanum fuit.

Acarnan, anis, ἀκαρνάν, Qui ex Acarnania est. Virgil. 5. Aen. -quorum alter Acarnan, Alter ab Arcadia Tegeæx sanguine gentis.

Acarpia, ἀκαρπία, Fructuum priuatio dicitur: καρπὸς enim fructus est.

Acarpos, ἄκαρπος, Latinè infructuosus.

Acarus, ri, ἀκαρὶς, Tineæ genus in cera nascens, quod omnium animalium minimũ esse existimatur. Ex Aristotele lib. 5. de Histor. animal. cap. 32. Dicitur à Græco ἀκαρὶς, quod est indiuisibile & insectile.

ACASTA, ἀκάστη, Nympha, Oceani & Tethyos filia. Hesiodus in Theogonia.

ACASTVS, ἄκαστος, Peliæ Thessalorum regis filius, venator sagittis clarus, cuius meminit Ouid. lib. 8. Metam. Hic vxorem Creteidem, siue (vt Suidæ placet) Atalantan duxit, quæ quum Peleum amaret, neque ille cõtrà huius amori obsequi vellet, vltrò eum de stupri appellatione apud virum accusauit. Itaque Acastus Peleo ceu venationis causa in saltum Pelii montis abducto, ibique omnibus armis spoliato, feris lacerandum præbuit: verùm Chiron, siue is Mercurius fuit, interueniens, acceptà Vulcani machæra, Pelium liberauit: qui postea domum reuersus, ab Argonautis adiutus, Acastum cum vxore interfecit.

Acatalectos, ἀκατάληκτος, & Acatalecticus versus, cui nulla syllaba deficit: cui opponitur Catalecticus, cui vna deest syllaba.

Acatalepsia, ἀκαταληψία, cum accentu in penultima, Latinè incomprehensibilitas dicitur.

Acatium, ἀκάτιον, Genus nauigii actuarii. Plin. libr. 9. cap. 30, Aliam sibi in Propontide visam esse concham Mutianus prodidit, acatii modo carinatam, inflexa puppe, prora rostrata. Iul. Pollux scribit Acatiũ velum in naui maximum esse, sicut minimum Dolonem, & tertiũ quod retrorsum panditur, Epidromum. Vide Bayfium de re nauali.

Acaustos, ἀκαύστος, Latinè Minimè vstus dicitur: nam καύμαι est ardeo, καῦμα calor intensus.

ACA LAVRENTIA, Faustuli vxor quæ Romulum, & Remum lactauit, & materna solertia gubernauit. Hæc vocata est Lupa, eo quòd nobile scortum fuerit. Et tales nuncupantur Lupæ, ob auaritiam, cuius causa pudicitiam prostituẽre: & cellæ earum Lupanaria. In honorem huius institutæ sunt festa, quæ Romani testamento eius locupletati, Laurentinalia vocabant: de quibus suo loco plura dicentur.

Accanto, as, aui, are, iuxta cantare. προᾴδω. Stat. 4. Syl. Summo animum, & magni tumulis accanto magistri.

ACCABICOTICHITAE, ἀκκαβικοτειχῖται, Populi sunt in Mauritania, nõ procul à monte Atlante: ita dicti ab oppidulo cui Ἀκκαβικὸν τεῖχος, hoc est Accabicus murus nomen erat. Autor Stephanus.

ACCARON, ἄκκαρὼν, Palæstinæ vrbs, quæ postea ab Herode instaurata, in gratiam Augusti Cæsarea appellata est.

Accedo, is, pe. prod. Aduenio, appropinquo. προσαγίνομαι. Constructionem eandem habet, quam reliqua verba quæ motum ad locũ important: nimirum in nominibus propriis oppidorum aut pagorũ accusa-

tiuum, sæpius nulla præcedẽte præpositione, In reliquis, accusatiuum cum præpositione. Cice. 12. Phil. Poterone Ariminum tutò accedere? Terent. in Andria. Ad flammam accesit imprudentius. ¶ Per translationem sæpè pro Assentiri, probare, recipere ponitur: vt Accedere sententiæ, Accedere ad conditiones alterius. Teren. in Prol. Phor. Voluntas vestra si ad poetam accesserit, hoc est si poetæ faueritis. Græcè συγκαταθέσθαι dicitur. ¶ Interdum similitudinẽ quandam denotat, vel æqualitatem, vt, Hoc ad illud accedit. id est simile est. Et cum datiuo. Cic. in Bru. Antonio Philippus proximus accedebat. ¶ Aliquãdo Accedere in tertiis duntaxat personis incrementũ importat, vt idem sit, quod Addi vel adiungi. vt quum dicimus, Accedit ad hæc, pro Adiungitur ad hæc. Et in hac significatione iungitur aut datiuo. Cic. Attico, Dolor accesit bonis viris. Aut accusatiuo mediante præpositione Ad. Ibidem, Ad calamitates hoc quoq; malum accedit. Aut aduerbiis Huc, Eò, Eòdem, & similibus: vt Accedit huc, Eòdem accedit. Interdum etiam prorsus absoluté. Cice. de Orat. Accedit, vt ne in ipsum quidem Clodium meum insigne odium fuerit.

Accessus, Ab accedo, pro Aduentio.

Accessio, ab accedit, pro Adiungitur, Adiectio & incrementum. προσγίνεται, quorum contraria sunt Recessus, & Decessio. Seneca, Magna rebus nostris facta erit accessio. ¶ Inuenitur etiam Accessio pro aduentu, sicut Decessio pro recessu. Cic. 2. Offic. Eorũ neq; accessione vitã meliorem fieri, neq; decessione peiorem ¶ Accessio in febribus dicitur morbi ipsius exasperatio, quum scilicet redeunte malo, ad pugnã irritatur naturæ vis. Græci Paroxysmon, παροξυσμὸν dicunt.

Accelero, ras, pen. corr. Propero, festino, celeriter vado. σπεύδω, σπουδάζω. Cice. in Catil. Aurelia via profectus est si accelerare volent, ad vesperam consequentur.

Acceleratio, verbale, Festinatio, properatio. Autor ad Heren. Continuatio est orationis enuntiandæ acceleratio clamosa.

Accendo, dis, di, sum, Ex Ad & Cando, a in e, mutata: quemadmodum à mando fit Commendo. Neque enim fit à Candeo (vt quidam malè crediderunt) quod habet significationem neutralem, Accendo verò actiuam. Neque rursus à Cendo, quod nusquam legitur. Sequitur igitur simplex esse Cando: quod licet hodie in vsu non sit, ex neutro tamen eius Candeo, constat olim fuisse vsitatum. Postulat enim analogiæ ratio, vt quemadmodum ab actiuo Albo fit neutrum Albeo, à Duro, Dureo, à Pendo, Pendeo, ita ab eo quod est Cando, deducatur Candeo. Est autem Accendo, ignem excito, inflammo. ἅπτω. Cicer. in Pisonem, Ego facessiam accensas ad huius vrbis incendiũ extinxi. ¶ Item illuminare. Idem in Somnio Scipionis, Luna radiis Solis accensa. ¶ Per translationem significat Animare, & instigare. Virgil. 6. Aeneid. -quo non præstantior alter Aere ciere viros, Martémque accendere cantu.

Accensi (vt Marcellus scribit) Genus militiæ erat administratibus proximum. Dicti quod ad necessarias res sæpius accirentur, veluti accersiti. Festus verò scribit fuisse, qui in locum mortuorum militum subrogabantur, & ad accessum adiiciebantur. Idem lib. 1, Adscriptitii, veluti quidam scripti dicebãtur, qui supplendis legionibus adscribebantur. hos & Accensos dicebant. Sed Varro rectius sentire videtur, qui docet Accensos ministratores fuisse magistratuum: ab acciendo dictos, id est vocãdo. Nam Accensus instar præconis acciebat iussu Consulis Quirites ad concionem. Plin. libr. 7. Post aliquot annos adiectus est & meridies, Accenso Consulum id pronuntiante. Erant singuli Præsidibus prouinciarum Accẽsi. Quod munus nemini, nisi libertis defereba tur, sicut scripsit M. Cicero ad Quint. Fratrem, cuius verba sunt hæc, Accensus sit eo etiã numero, quo eum maiores nostri esse voluerunt, qui hoc non in beneficii loco, sed in laboris ac muneris, non temere, nisi libertis, deferebant. Asconius autem sic habet, Accensus, est nomẽ ordinis & promotionis in militia: vt nunc dicitur princeps, vel commentariensis, aut cornicularius. Accensi & præconis officia in hoc cõueniebant, quòd vterque ad imperium nutúmque Cõsulis, Præsidisve præsto esset: verùm in hoc differebant, quòd Præco ad comitia populum aduocabat, Accensus ad concionem.

Accentus, dicitur quasi Adcantus, hoc est iuxta cantum: quia ad cantilenam vocis nos cognoscere facit syllabas. Græci προσῳδίαν dicunt, quòd προσάδεται τοῖς συλλαβαῖς. A Latinis etiam Tonus, & Tenor vocatur: quia ibi sonus crescit & desinit. Definitur à quibusdam, quòd sit anima verborum: ab aliis quòd sit vox syllabæ. Hos veteres nunc Moderamenta, nunc Accentiunculas, nunc Vocalationes appellant. Sunt autem tres accentus: acutus, grauis, & circunflexus. Acutus ἀξεῖα προσῳδία, dictus est, quòd acuat & erigat syllabam: Grauis, βαρεῖα προσῳδία, quòd deprimat, & deponat: est enim contrarius acuto: Circunflexus, περισπωμένη προσῳδία, qui ex acuto & graui cõstat: incipiens enim ab acuto, desinit in grauem. ¶ De his Fabius libro 1. Priscianus & Tortellius.

Accepso, Veteres pro acceperim dixere. Pacuuius, Haud sinam quicquam profari, priusquam accepso quod peto.

Acceptabulum, Vide paulo post ACETABVLVM.

Acceptilatio, Acceptio, Accepto, Acceptor, Acceptus, Vide ACCIPIO.

Accersio, sis, ire, quartæ cõiugationis, significat Voco, aduoco, ad vocandum eo. μεταπέμπω. Liu. lib. 3, Placeret itaque patrem accersire. Sal. in Iug. Postremò Syllam accersiri iubet. ¶ Ponitur etiam pro accusare. Cic. 7. de Inuent. Quidam capitis accersierunt.

Accerso, sis, siui, situm. μεταπέμπω. Et Arcesso, sis, ambo coniugationis tertiæ: quæ significant euocare, seu ad vocandũ ire. Actum enim corporis denotãt, sicut cætera in so, terminata: sed in præterito, nõ autem in præsenti, sunt quartæ. quæ propterea desyderatiua à Grammaticis dicuntur, quòd nunquam ferè eorum verborum actus sine desyderio fiant.

fiant. Terent. in And. Ostetricem accerso. Fit autem Accersio ab Accio: Arcesso verò ab Arcio, quòd idem est: quum apud antiquos (vt Priscianus inquit) Ar pro Ad poni consueuerit, Aruenas, Aruentores, Aruolare: pro Aduenas, Aduentores, Aduolare dicentes. Vnde ostenditur rectè Arcesso dici ab Arcio, quod nos Accio dicimus. Claudia. lib. 3.

Iuppiter interea cinctam Thaumantida nimbis
Ire iubet, totóque deos arcessere mundo.

¶ Apud Virg. tamen lib. 4. Georg. pro attraho ponitur.

Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,
Quémque sibi tenuis nascentem arcessere vitas.

¶ Accipitur interdum pro accuso. κρίνω. Sallust. in Iug. Quos pecuniæ captæ arcessebãt, delicta patefierent. Cic. in Verr. Act. 3. Quod tum magis inuidioso crimine, quàm vero accersebatur. Et paulò post, Quis erit tam demens, qui te post quinquennium statuarum nomine accersat?

Accersitus, ta, tum, participium, Vocatus. Cic. 2. de Orat. Etenim cauendum est, ne accersitum dictum putetur.

Accersitus, tus, substant. Cic. 2. de Nat. deor. Nam cum feriis Latinis ad eum, ipsius rogatu, accersitúque venissem.

Accersitor, oris, Vocator. Pli. Iunior. Epist. 101, Altius ibi otiũ, & pinguius, eoque securius: nulla necessitate togæ, nemo accersitor ex proximo.

Accido, pen. prod. ex Ad & Cædo, significat attenuo, circuncido, exhaurio. ἐκτέμνω. Liui. 4. ab Vrbe, Ita prælio vno accidit Vestinorum res, vt ne vallo quidẽ freti in oppida dilaberentur. Idem, Quanquam accisas res eorũ satis cõstabit. id est ἀσθενεστέρας, ἐλαττωθείσας. Vir. 7. Aen.

Accisis coget dapibus consumere mensas.

Accido, dis, pen. corr. Ex Ad & Cado. Quasi ad, id est iuxtà, aliquid cadere. συμπίπτειν προσπίπτειν. Suet. in Cæs. Lucullo tãtum calumniarum metũ iniecit, vt ad genua sibi accideret. Cic. Attic. 1, Ad pedes omnium singulatim accidente Clodio. ¶ Iurecõsulti vsurpãt pro mori. κάμνειν. vt, Siquid filio meo acciderit, N. seruus meus hæres esto. Id est, si filius meus mortuus fuerit. ¶ In tertia persona significat, præter spem venire: & hoc tam in bonum, quàm in malum. Terent. in Andr.

Interea aliquid acciderit boni.

Cic. de Amicit. Nihil mali accidisse Scipioni putandum est. ¶ Ponitur etiam absolutè, sequente particula Vt. Cic. 3. Verr. Accidit, quum iste à Cn. Dolabella efflagitasset vt se ad regem Nicomedem, regemque Sadalam mitteret, vt illo itinere veniret.

Accidẽs, τὸ συμβεβηκός. Vox est Dialecticis vsitata, pro qualitate quæ adest, & abest, præter subiecti corruptionem. Aliter definitur, Accidẽs est terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale accidentale non conuertibiliter. Quintil. lib. 5. cap. 10, Causa, tempus, locus, occasio, instrumentum, modus, & cætera sunt rerum accidentia.

Accidentia, æ, Verbale ab Accidit. Plin. libr. 32. cap. 2, Esse verò illam naturæ accidentiam, quod magis miremur, etiam in locis quibusdam apposito occurrit exemplo.

Accieo, acciui, accitum. pen. breui; σπουδάζω, προσκαλέω. Verbum rarum, idem significat quòd Accio. Plaut. in Mil. vos modò curate, ego illum probè iam oneratum huc acciebo.

Accingo, gis, xi, ctũ, ex Ad & Cingo, significat instruere, armare: atq; ferè cũ ablatiuo iũgitur: vt, Accingere se armis, ferro, ense, &c. Virg. 2. Aen.

Atque omnis facibus pubes accingitur atris.

¶ Interdum aggredi vel præparare. Habet autẽ vel datiuũ. Vir. Aen. 1, Illi se præcẽ accingunt. Idem lib. 7. Accingunt omnes operi.

Vel accusatiuum, etiam in passiua significatione. Idem Aeneid. 4,

Magicas inuitam accingier artes: pro, ad illas discendas præparari. Vel accusatiuum cum Ad vel In. Liui. Proinde in hoc diserimen, si iuuat, accingere id est ad hoc periculum subeũdum te para. Idem, Quin igitur ad hoc accingeris? id est Cur hanc rem non aggrederis? ¶ Vnde Accinctos vocamus, industrios paratos, expeditósque: contra Discinctos, ignauos, incomptos, negligentésque.

Accino, is, ere, accinui, accentum, ex Ad & Cano. προᾴδω. Hinc accentus, us, ui. προσῳδία. de quo supra.

Accio, cis, ciui, vel, cii, accitum, pen prod. Ex ad & cio, significat aduoco. προσκαλέω. Inde Accitus, aduocatus. Virg. libr. 11. Aeneid.

Spem siquam accitis Aetolûm habuistis in armis.

Accitus, tus, tui, Virg. Aen. li. 5, Regius accitu chari genitoris ad vrbem.

Accipio, pis, Capio. λαμβάνω. Quanquam ab inuicem separantur, sicut in dictione Capio dicitur. Multi & varii vsus est hoc verbũ. Interdum enim est audire. Cic. in Catone, Accipite veterem orationem, Architæ. ¶ Interdum sentire. Terent. in Heaut.

Clinia, aliter de amore tuo, atque est, accipis.

¶ Interdum cognoscere, intelligere. Cic. 2. de Nat. deor. Quum M. Catonem Græcas literas in senectute didicisse acceperim. ¶ Interdum concipere. Virgil. lib. 8. Aeneid.

-alii ventosis follibus auras Accipiunt, redditque.

¶ Interdum recipere. Lucil, Sic inquam veteratorem illum veterem Iupum Annibalem acceptũ. ¶ Interdum tractare, tam in malũ quam in bonum. Terent. in Adelph.

Ego abs te miseris sum acceptus modis.

Cic. Roga ipsum quemadmodum ego eum Arimini accepi. ¶ Accipere nomen, pro eo quod vulgus dicit, Recipere ad monstram. Liu. 1. Bel. Pun. Itaq; si suum nomen Dictator acciperet, se comitiis interfuros dicunt. Dicimus etiam Accipere conditionem, colorem, fœdera, libertatem, &c. Huius compositum est Præaccipio.

Acceptus, nomẽ ex participio, gratus, vel iucundus. χαρίεις. Cæs. 1. Bel. Gal. Maximè plebi acceptus erat. Acceptum, accepti, absolutè, dicitur quicquid ab aliis accipimus seu dono, seu mutuo, seu alio quouis modo. Plaut. in True. Hic ratio accepti scribitur. Antitheton eius est, Datum, siue Expensum. Vnde Tabulæ accepti & expensi dicebantur libri mercatorum, in quos referebant tam ea quæ accepissent, quàm quæ expendissent. Cic. pro Roscio Comœdo, Si tabulas Fannius accepti & expensi profert suas, in suam rem suo abitratu conscriptas, quo minus secundum illas iudicetis, non recuso.

Acceptum ferre, Habeo pro accepto, & fateor me accepisse, etiam si non acceperim. προσομολογέομαι, ἀναλίσκωμαι, ὠφελοῦμαι. Tracta est loquendi figura à negotiatoribus, qui in rationes suas referunt quicquid acceperint. Frequentius tamen est apud probatos scriptores in eadem significatione, Acceptum refero: de quo plura suo loco sumus dicturi. Hinc fit Acceptilatio: de quo supra.

Accepto, as, re, frequẽtatiuum ab accipio: Significat accipere soleo. Plaut. in Pseud. P. Quid dubitas dare? H. tibi ego dem? P. mihi hercle verò qui res, rationésque heri Ballionis curo, argentum accepto.

Acceptio, verbale ab accipio. λῆψις. Cic. in Top. Nam neq; deditionem, neque donationem, sine acceptione intelligi posse.

Acceptor, aliud verbale. Plaut. in Trinum. Qui illorum verbis falcis acceptor fui.

Acceptrica, cæ. Plau. Trucul. Des quantum vis, nusquam apparet neq; datori, neq; acceptricæ. A verbali Acceptrix, videtur formasse.

Acceptilatio, τὸ ἐκλύειν. Est liberatio (vt docet Modestinus) quæ fit per interrogationem & responsionẽ, qua vtrisq; cõtingit ab eo nexu absolutio. Vt si dicã, Quicquid tibi per stipulationẽ promisi, vel ex stipulatu debui habésne acceptum? Et tu respõdeas, Habeo, acceptúq; feroque deinde est, nisi accepissem absque per veram solutionem. Apocha verò (inquit Vlpianus) non aliàs, quàm si pecunia soluta sit, appellari potest.

Accipiter, pen. corr. ἱέραξ. Genus est ad aues omnes rapaces: cuius species sunt sexdecim: præcipuæ tamen sunt, Buteo, Triorchis, Aesalon: de quibus vide Plin. lib. 10. cap. 8. Dictus est ab accipiendo, hoc est rapiendo. Terent. in Phorm. Non rete accipitri tenditur, neque miluio.

ACCISI, Populi sunt ad Mæotim: quorum meminit Plin. lib. 6. cap. 7.

Accisso, ἀκκίσσω, Veteres dixerunt pro ineptire, delirare, vel insanire: item pro dissimulare ea quæ maximè cupimus. Vtrunq; tractum est à moribus Accûs aniculæ adeò ineptæ atque deliræ, vt & cum imagine sua in speculo reddita, tãquam cum altera muliere colloqueretur, & vestes nondum pertextas, à tela soleret detrahere atq; induere. Illud etiam in moribus habuit peculiare, vt recusaret quod maximè cupiebat. Vnde ab eius quoq; nomine Accissum dictũ volunt ἀκκισμὸν, fictam dissimulationem, quum scilicet, quæ maximè cupimus, nos velle dissimulamus. Vide Olympiodorum, & Erasmum in Adag.

ACCITANA COLONIA, ἀκκιτανὴ ἀποικία, recensetur à Plinio in Hispania citeriore, in conuentu Cartaginensi. Vide Ilin. lib. 3. cap. 3.

ACCIVS, ἄκκιος, Tragœdiarum scriptor fuit, tanta sententiarũ grauitate, verborúmq; pondere, vt Decius Brutus vir amplissimus ludos Plebeios ac monumẽtorum suorum aditus illius carminibus exornaverit: habitus tamen est durusculus, neq; aliter fieri poterat in prima illa nascentis adhuc Poeticæ ruditate. Vide Crinitum de Poetis Latinis.

Acclamo, as. pen. prod. are. Est exclamare, vocem efferre. ἐπιφωνῶ. Cic. pro Cecin. Populus cum risu acclamauit ita esse.

Acclamatio verbale. ἐπιφώνημα. Cic. Attic. lib. 1, Credo te ex acclamatione Clodii, &c.

Acclamito, frequentatiuum. Plaut. in Amphit. Ea quæ sunt facta, infecta esse acclamitat.

Accline, adiectiuum, pen. prod. Dicitur flexum, incuruatum, iacens, humile. ἐπικλινὴς. Et propriè in descensu dicitur, Hieronymus, Scabellum accline, & ex vna parte obliquum. Dicitur & Acclinus, na, num, sicut & interclinus: quo vsus est Ambrosius in Egesippo, Ciuitas, inquit, præruptis vndique propẽ erat, interclina rupibus.

Acclino, nas. pen. prod. ad aliquid flecto, inclino ἐπικλίνω. Liuius 4. ab Vrbe Haud grauatè acclinaturos se ad causam Senatus. pro, assensuros causæ Senatus.

Accliuis, siue Acclinus, ua, uum, per u, pen. prod. Quod est leuiter erectũ, & acuminatum: & propriè de ascensu dicitur, quasi in cliuum, acumina tum, & pendulũ sursum. ἀναφορικὸς, ἀναβατικὸς. Cic. Q. Fratri, In via pars valde acclinis est. Huius cõtrarium est decliue, siue Decliuum, quod est inclinatum, atque incuruum, pendulum deorsum.

Acclinitas, Loci facilitas in ascensu. Cæsar, Ab eo flumine pari acclinitate collis nascebatur.

Accludo, dis. pen. prod. Vide in dictione Cludo.

ACCO, cus, ἄκκα, teste Plutarcho, nomen est mulieris cuiusdam, vel potius terriculamenti, cuius metu solent matres pueros in officio cõtinere, & à peccando deterrere. Item auiculæ cuiusdam deliræ nomen: de qua vide plura in dictione ACCISSO.

Accolo, lis, penult. cor. Apud, siue iuxtà colo, παροικῶ. & de aquis montibúsq; dicitur. Liui. lib. 4, His dimissis circa omneis populos legatis, qui Herruscum mare, quique Tyberim accolunt, ad frumentum mercandum. Plin. lib. 4, Persæ Rubrum mare semper accoluere. Et lib. 3. cap. 1, Accolitur dextra lævaq; crebris oppidis.

Accola, penult. corr. Vicinus ab Accolendo, id est iuxtà habitando dictus. παροικος. Accola montis, qui prope montem habitat. Accola Padi, Accola campi; qui iuxta Padum, iuxta campum habet domum. Liui. lib. 1, Pastor accola eius loci, nomine Cacus, ferox viribus.

Accommodo, das, penult. corr. Adhibeo, adapto, aptè colloco, ἁρμόζω, συμβιβάζω. Cic. lib. 2. de Orat. Africano illi superiori coronam sibi in eõ uitio ad caput accommodanti. Idem lib. 1. Offic. Qui se ad Rempublicam, & ad magnas res gerendas accommodauere.

Accommodatus, id est aptus, ἁρμόδιος. Cic. in Orat. contra Rull. Numeri singulis orationis generibus accommodati.

Accommodate, aduerbium, Idem significat quod Aptè. ἁρμοδίως. Cicero 5. Verr. Primum oratoris officium esse, ad persuadendum accommodatè.

Accommodatio, onis, Ipse actus accommodandi. ἁρμοδιότης. Cicero 1. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

de Inuen. Elocutio est idoneorum verborum & sententiarum ad inuentionem accommodatio.

Accommodus,a,um. Idem quod accommodatus, aptus, idoneus. ἁρμόδιος. Virg. li. Aen. Est curuo anfractu vallis accommoda fraudi.

Accredo, dis, pen. prod. Ex Ad & Credo, videtur significare ad id quod creditur, accedo: sicut Assentio siue Assentior, ad sententiam accedo. πιστεύω. Colu. libr. 1. Idq; etiam non spernendus author rei rusticæ Saserna videtur accredidisse. Horat. libr. 1. Epist. ad Vallam,

Scribere te nobis, tibi nos accredere par est.

Accreduo, duis, obsoletum verbum, Idem quod accredo. Plaut. Neque diuini, neque humani mihi posthac quicquam accreduas.

Accrescо, scis, vide in dictione Cresco. ἐπιγίνομαι, ἐπαυξάνομαι.

Accretio, onis, Incrementum, ipse actus accrescendi. Cice. 1. Tusc. Lunámque accretione, & diminutione luminis, &c.

Accrementum, ti, Idem quod incrementum. ἐπαύξησις. Plin. lib. 9. cap. 2, In mari autem tam latè supino, mollique ac fertili accremento, accipiente causas genitales è sublimi, sempérq; patiente naturæ pleraque etiam monstrifica reperiuntur.

Accubo, penultim. corr. Iuxtà cubo, adiaceo. παράκειμαι. Suet. in Cæs. Theatrum summæ magnitudinis Tarpeio monti accubans. Alias significat discumbo. κατακλίνω.

Accubatio, verbale. Cicero de Senect. Accubatio epularis amicorum. Idem in Officiis, Status, insessus, sessio, accubatio.

Accubitum, ti, siue Accubita, tæ, Lectus in quo cubatur interdiu. ἀναπαυτήριον. Vnde apud Lampridiũ de Commodo scribitur, quod non accubuit, nisi in accubitis quæ pilum leporinum habuissent, aut plumas perdicum subalares. Hæc alio nomine dicuntur Anaclinteria. ¶ Hinc Accubitalia dicuntur stragula, quibus hoc genus lectuli solent operiri. Vide Cælium lib. 16. cap. 29, & libr. 27. cap. 25.

Accubitus, huius accubitus, ipse accubandi actus. ἀνάπαυσις. Plinius li. 18. cap. 2, Plerisque hominum triclinias, accubitu iere per lectos.

Accudo, is, penul. prod. Cudendo addo, & proprie de pecunia dicitur. ἐπιτάττω, ἐπιβάλλω. Plaut. in Merc. Tres minas accudere etiam possum, vt triginta sient.

Accumbo, bis, propriè, adiaceo, iuxtà cubo. παράκειμαι. Et in hac significatione ferè habet datiuum. Est etiam Accumbere mensæ, assidere sumendi cibi gratia, vel conuiuio interesse. κατακλίνεσθαι. Cubabant enim antiqui vescentes. Cice. Pæto, Accubueram hora nona, quum id literarum exemplum in codicillis exaraui. Dicitur & Accumbere epulis. Cice. pro Murena, Qui quotidianis epulis in robore accumbunt.

Accumulo, las, penulti. corr. Amplifico, & quasi ad cumulum addo. ἐπισωρεύω. Plin. libro 10. cap. 19, Feruentibus enim locis accumulant æstate radices.

Accumulatio, verbale, apud Plinium libr. 17. cap. 26.

Accumulatè, aduerbium. Author ad Heren. Vt pro tuo in nos officio, & nostro in te studio, munus hoc accumulatissimè tuæ largiamur voluntati.

Accuro, ras, pen. prod. & per simplex r, Significat studiosè & diligenter curo. ἐπιμελοῦμαι. Plaut. in Bacch. Eho, pensum meum lepidè accurabo hoc est curabo vt efficiam quod mihi mandatum est. Cic. de Inuent. Melius accurantur, quæ sine consilio administrantur.

Accuratus, Magna cura factus, ἐπιμελής. Gellius de Demosthene, Cultu corporis nitido, venustóque, nimisque accurato fuisse. Liuius 4. Belli Maced. Sed oratione etiam longa, & accurata insectatus sit rogationem nostram.

Accuratè, aduerb. Diligenter. ἐπιμελῶς. Cicero ad Brut. Literis tam accuratè scriptis.

Accuratio, ἐπιμέλεια. Cicer. de Clar. Orat. At inueniendis componendisque rebus mira accuratio.

Accurro, ris, per duplex rr. προστρέχω. Vide in dictione Curro.

ACCYSIORVM colonia, ἀκκυσιόριον. Ptolemæo, Vrbs Allobrogum esse creditur, quæ postea à Gratiano Gratianopolis dicta est.

Accusо, sas, penulti. prod. frequentatiuum est ab Accudo, sicut docet Priscianus. Componitur enim ex Ad, & Cuso, quod à Cudo deducitur. Ex quo composita Incuso, Excuso, & Recuso. Quanquam non desint, qui dicant Accuso ex Ad, & Causa. seu Causor, componi. Sed magis audiendus est Priscianus: quia magis commoda fit compositio à Cuso frequentatiuo verbi Cudo, quod Cusum supinum facit. Est autem Accusare propriè (vt ait Valla) apud iudicem, vel alium, & aliquando apud illum quem accuses, ostendere aliquem peccasse. κατηγορῶ. Terentius in Prolog Andriæ, Qui quum hunc accusant, Næuiũ, Plautum, Ennium accusant. Dicimus autem, Accuso te illi, apud illum, vel coram illo magni sceleris, aut de magno scelere. Cice. 4. Verr. Is apud C. Sacerdotem rei capitalis accusatus. Idem Att. libr. 4, Non cõmittam posthac vt me accusare de literarum negligentia possis. Idem pro Sext. Roscio, Sexcenti sunt, qui inter sicarios & de veneficiis accusantur. Id obseruatum ferè comperi, vt quod peccati nomen exprimit, genitiuo: quod minus, ablatiuo poneretur: vt, Te accusaui homicidii, alióque nefario scelere. Incusare verò, est alterius mores reprehendere: & plerunque cum querela, quòd ab illo iniuria sis affectus. κατάδικος. Qui dixerunt incusare, de maioribus dici, Accusare de paribus, vel minoribus, conuincuntur contrariis authorum testimoniis. Cæsar primo Comment. Omnium ordinum adhibitis ad id consilium centurionibus, vehementer eos incusauit. Diome. Incusantes Ciceronem, Catilina coniectus est. Corn. Tacit. intemperiem cæli incusantes.

Accusator, verbale, Qui accusat, κατήγορος. Quintil. libro 4. cap. 2, Quæ quum accusator suspiciose narret, &c. Et Accusatrix. Accusatio, κατηγορία.

Accusatorius, Quod ad accusationem pertinet, κατηγορικὸς: vt, Liber accusatorius, in quo continentur accusationes. Cicer pro Clu. Non accusatorio animo, non ostentatione aliqua, aut gloria adductum.

Accusatoriè, aduerbium. κατηγορικῶς. Cice. 4. Verr. Ne quis hoc me magis accusatoriè, quàm liberè dixisse arbitretur.

Accusabilis, adiectiuum, Quod accusatione aut reprehensione dignum est. Cic. 4. Tusc. Quorum omnium accusabilis est turpitudo.

Accusatiuus, ua, um, Per quod quis accusatur, κατηγορικός. Vnde Accusatiuus casus dictus est, quia per hunc vel accusare, vel laudare solemus. Dicitur etiam Incusatiuus, vel Causatiuus, & Laudatiuus.

Ace, Vide ACA.

Acedia, ἀκηδία. Latinè pigritia, tristitia, tædium, anxietas.

ACEDICI. penul. cor. ἀκηδῆσαι, Populi fuerunt in quarta regione Italiæ, qui olim Aequicolis paruerunt. Vide Plinium lib. 3. cap. 12,

ACELA, Siue Acele pen. corr. ἄκελον. Ciuitas est Lyciæ, ita dicta ab Acelo Herculis & Malidis Omphales famulæ filio. Vide Stephanum.

ACELVM, ἄκελον, Oppidum Italiæ in ora Venetorum, Vide Plinii cap. 19. libr. 3.

Acentra, ἄκεντρα, Dicuntur, quæ sunt sine aculeis, centrísve, id est punctis.

Acenteta, quæ & Acentra, dicuntur gemmæ, quæ leues sunt, & mucrones non habent: quasi sine punctis centrísve. Plin. lib. 37. cap. 2. de crystallis, Quæ verò sine vitio sunt, puras esse mallunt, Acenteta appellantes. Herm. Barb.

Aceo, aces, acui, Acidus sum, Acorèm sipio. ἐξύω. Cato de re Rust. Vini quadragenæ vrnæ dabuntur, quod neque aceat, neque muceat. Vnde compositum Coaceo.

Acidus, a, um, adiectiuum, ἐξύς.

Aceſco, scis, Acidus fio. ἐξύνω. Hieronymus ad Furiam, Egesisti aceſcenteis & morbidos cibos, releuasti æstuantem stomachum. Horat. in Epist. Syncerum est nisi vas, quodeũque infundis, aceſcit. Hinc Coaceſco, quod est totus acidus fio.

Acetum, Acre vinum. ὄξος. Colum. libr. de arb. cap. 8, Infructuosas vites fœcundas facito. Vites quæ exiguum dant fructum, aceto acri cum cinere rigato, ipsúmque codicem eodem cinere linito.

Acor, Idem quod Aciditas, hoc est sapor acidus qualis est in aceto, & in fructibus quibusdam qui ad aceti saporem accedunt ὄξος. Colum. libr. de arb. cap. 23, Nos exiguum admodum laser Cyrenaicum vino diluimus, & ita cacumina obleuimus: ea res acorem emendauit malorum. Idem lib. 5, Ea res emendabit acorem malorum.

Acephalus, penulti. corr. ἀκέφαλος, Latinè sine capite dicitur, ab ἀ, & κεφαλὴ caput. Vnde Acephali versus, sine capite dicuntur, qui in genere heroico a breui syllaba incipiunt. ¶ Et Acephali, vel Acephalitæ, hæretici quidam dicti sunt, quoniam nullus inuenitur author, a quo exorti sunt. Hi duarum in Christo substantiarum proprietatem negant, & vnam in eius persona prædicant naturam. ¶ Acephali sacerdotes, qui sub nullius episcopi disciplina gubernantur, Cælius libr. 3. antiq. lect. cap. 12.

Acer, eris, penul. genitiui corr. Arbor est, forma & magnitudine tilię non absimilis, verum cortice paulò scabriore. Galli sua lingua vocant Erable. σφενδάμνος, ὄξυη. Plin. li. 16. cap. 15, author est, in hac arbore duo tubera inueniri, vnum brusci nomine, alterum moluscі: quorũ illud intortum & crispum, hoc simplex & sparsum facit. Vtrumque discurrentibus venis, aspectu iucundissimum est: speciosius tamẽ moluscum: adeo vt haud dubiè citro præferretur, si mensurum amplitudinem caperet. Est autem Acer neutri generis, contra Priscianum, qui fœminínum esse putauit. Ouid. in Elegiis, At quondam ville fuistis acer. Ex hac arbore fiebant mensæ, quæ proximam citreis dignitatem obtinebant. Corripit autem Acer substantiuum, priorem syllabam, quum adiectiuum eandem producat.

Acernus, a, um, quod ex acere confectum est. ἐρινεὸς. Virgil. 2. Aeneid. Præcipuè quum iam trabibus contextus acernis Staret equus.

Acer, hæc acris, hoc acre, prima prod. à quo Acrior & Acerrimus, Propriè ad vinum, acetum, & huiusmodi pertinet. Nam saporis acetositatem significat, Græcè ὄξος. Colum. libro 2, Radice tenus vitem præscindito: plagam acri aceto pariter ac lotio permista terra linito, eodémque radices irrigato. Medici tamen, quorum est ex saporibus simplicium medicamentorum vires discernere, Acrem saporem, ἀρμίαν, ab acido distinguunt: acria nimirum appellantes, quæ ori admota, & ab illo calefacta, ipsum vicissim recalfaciunt, atque accendunt, & mordicant, præque leuitate, ad caput subleuata, obuia quæquæ incidunt: vt ex Platonis Timæo annotauit Galenus libro 1. de facul. simpl. medicam. Plin. libro 11. cap. 53. Difficulter perficiuntur omnia in cibis acria. ¶ Acre vinum, quod in acetum degeneravit, ὄξος οἶνος. ¶ Transfertur ad alia, & modo pro forti ponitur. Virgil. Aen. 9, Haud acrem dubites in prælia poscere Turnum. ¶ Modò pro veloci, Idem libro 4, At puer Ascanius mediis in vallibus acri. Gaudet equo. Idem, Calidámque animis, & cursibus acrem. ¶ Modò pro acuto Cicero, Acri homo ingenio. ¶ Modo pro vehementi. Idem in Hortens. Aut Philippo breuius, aut Theopompo acrius. Sic acrem hostem dicimus vehementem, id est, durum, sæuum. ¶ Modo pro diligente. Virgil Iam tum acer curas venientem extendit in annum. Cice. Offic. Sic nos si acres, ac diligentes esse volumus animaduersores vitiorum, magna sæpe exparuis intelligimus. ¶ Ab acer fit compositum Peracer. ¶ Deriuata sunt, Acredo, Acrimonia, Acritudo, Acritas, & Acriter, aduerbium.

Acrimonia, Est qualitas mordax, & linguam calefaciens, qualis est in pipere, sinapi, allio & cæpa. δριμύτης. Et propriè quidem vsus est Cato de Re rust. cap. 157, de brasica Pythagorea, Et si vlcus acrimoniam eius ferre non poterit, farinam hordeaceam misceto. Et Colum lib. 10.

lib. 10, Abstineat omnibus redolentibus esculentibus, vt sunt salsamenta, & eorum omnia liquamina: item fœtentibus acrimoniis. allii, vel cæparum. ¶ Translatè verò ponitur pro vehemẽtia: Author ad Heren. lib. 4, Hæc exornatio tũ multum venustatis habet, tum grauitatis, & acrimoniæ plurimum: ¶ Item pro seueritate, siue ea in vultu, siue in verbis, aut etiam in rebus consistat. Ibidem, Conuenit igitur in vultu pudorem & acrimoniam esse. Et paulo pòst, Licentia ii nimium videbitur acrimoniæ habere, multis mitigationibus lenietur.

Acritas, atis, denominatiuum ab adiectiuo Acer. Idem significans quod Acredo, vel Acrimonia. δριμύτης. Gell. lib. 13. cap. 2, Sicut autẽ nihil quicquã interest, suauitudo dicas, an suauitas: acritudo, an acritas: acritudo, an (quod Accius in Neoptolemo scripsit:) acritas: ita, &c.

Acritudo, inis. ἀριμύτης. Idem quod Acrimonia: tametsi nonnunquam παραχρηστικῶς pro aciditate, vel etiam acerbitate positum inueniatur. Vitruuius lib. 8. cap. 3. Fieri autem naturaliter hoc ideo videtur, quòd acer, & acidus succus subest in ea terra, per quam egredientes venæ intinguntur acritudine

Acriter, aduerbium ab Acer, Vehementer. Tacit. lib. 19, Satis patuit iis, qui principum offensas acriter speculantur.

Acer, ris, neutri generis, pro palea mileacea, seu frumenti purgamento, vide ACVS

ACERRAE, lege ACERRAE.

Aceratus, Vide ACVS, aceris.

Acerbitas, Species est saporis, qualis est in fructibus immaturis, terrestri quadam substantia linguam contrahens, exicans, atque exasperans: non alia ratione differẽs ab Austero, quam quòd vehementius adstringat: vt rectè docet Plato in Timæo, & post eum Galenus lib. 4. de Simp. med. facul. cap. 37. πρυφνότης. ¶ Translatiue ponitur pro asperitate, siue inclementia. Cic. Q. Frat. Iracundia exorabilis, vt in malis, acerbitati anteponenda est. Idem, Nec acerbitatem sententiarũ, nec differendi spinas probauit. ¶ Aliquando pro molestia, siue tristitia potius, ex miseria & calamitate contracta: vt: Syllani temporis acerbitatem subterfugere, apud Ciceronem. Idem in Catil. Mihi hæc conditio Consulatus data est, vt omnes acerbitates, omnes dolores cruciatúsque perferrem.

Acerbo, bas, Aspero, πικραίνω. Claudianus lib. 2, Nec patruo cedunt, stimulat communis in arma Virginitas, criménque feri raptoris acerbat. hoc est exasperat, & acerbius reddit. Huius compositum est Exacerbo. quod est valde acerbo, vel aspere turbo.

Acerbus, ba, bum, Propriè dicitur, quod sapore vehementer adstringente prædituм est, linguamque gustatum cõtrahit, & exiccat, vt post Platone docuit Galenus lib. 1. de Facul. simp. med. πρυφνὸς. Differtque ab Austero, vt maius à minori. Nam quæ vehementer adstringũt, Acerba πρυφνὰ dicuntur: quæ mediocriter, Austera αὐστηρὰ. Columella, Vua primò est peracerba gustatu: deinde maturata dulcescit. Translatè ponitur pro vehementi, duro & aspero: & tam ad res, quàm ad personas refertur. Vnde Acerbum vulnus, Acerba mors Virgil. lib. 6. Abstulit atra dies, & funere mersit acerbo. Tractum à fructibus immaturis, quæ nimia acerbitate gustui molesti sunt & iniucundi. Cice. Fam. 1, Eo die acerbum habuimus Curionem.

Acerbè, acerbius, acerbissimè, Aduerbium.

Acero, ras, & Aceroſus, vide ACVS aceris.

Acerra, Arcula, in quam thus reponi solet, quo diis sacrificatur. ἐυμιατήριον. Thuribulum vulgò dicitur. Alii putant esse aram, quæ ante mortuum poni solebat, in qua odores incendebant. Cornutus scribit esse pateram in qua libatur. Virg. Et plena supplex veneratur acerra.

Acerſecomes, pen. cor. ἀκερσεκόμης. Idem est quod intonsus siue capillatus. Iuuenalis Sat. 8, si nemo tribunal Vendit acerſecomes. Hoc epitheto apud Græcos insignitur Apollo, quemadmodum & apud Latinos intonsi cognomine. Dicitur autem Acerſecomes παρὰ τὸ ἀκειρεσίνειν, μὴ κείρειν τὸν κόμην, hoc est ab intonsa coma.

ACERRAE, ἄκερραι, Oppidum est in sexta regione Italiæ, in tractu Vmbriæ. Vide Plin. lib. 3. cap. 14. ¶ Est & alterum huius nominis oppidum mediterraneum Campaniæ, ad Clamum amnem, cuius frequenti inundatione pene est exhaustum. Ad quod alludit Virgilius lib. 2. Georg. quum ait, Vacuis Claniusnon æquus Acerris. Huius incolæ dicti sunt Acerrani, quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

Aceruus, Aggregatio & cumulus: & vt Valla vult, proprie minutarum rerum, vt frumenti, leguminis. σωρὸς. Plautus in Pseudolo, Quibus cunctis montes, maximi acerui frumenti sunt demi. Aliquando tamen maiorum: vt, Aceruus scutorum. Strues autem est præcipue lignorum: Strages, cadauerum interfectorum, vno in loco iacentium, siue humanorum, siue brutorum: Sarcina vtensilium.

Aceruatim, Per aceruos, σωρηδόν. Colum. Quum enim eiusmodi pestis incesserit, sub fauis aceruatim enectæ reperiuntur. Lucretius lib. 6, Confertos ita aceruatim mors accumulabat. Aceruatim dicere, quasi promiscuè & nullo seruato ordine. Cic pro Cluentio, Aceruatim iam reliqua dicam Iudices.

Aceruo, uas, Accumulo, σωρεύω. Hinc Coaceruo, quod est, in totum vel simul aceruo, coniungo. Lactant. lib. 5, Errores suos insuper crudelibus factis coaceruauit.

Aceruatio, verbale, id est accumulatio. Plinius lib. 11. cap. 53. Aceruatio saporum pestifera.

Acerualis, & hoc aceruale. Cic. 2. de Diuin. Argumentationes, quas Græci Soritas vocant, aceruales appellat, his verbis. Aut quemamodum Soriti respondeas: quem si necesse sit, Latino verbo liceat acervalem appellare: sed nihil opus. Vt enim ipsa Philosophia, & multa verba Græcorum, sic σοφισμὸς satis Latino sermone tritus est.

ACES, ἄκης, Fluuius est in Asia, Chorasmiorum, Parthorũ, Hyrcanorum, Sarangæorum, & Thomanorum regiones irrigans. De hoc Herodotus lib. 3.

ACESAE, pen. cor. ἀκέσαι. Oppidum est Macedoniæ, cuius ciues dicuntur Acesæi, ἀκεσαῖοι. Vide Stephanum.

ACESAMENAE, ἀκεσαμεναί, Oppidum est Macedoniæ, conditum ab Acesamene vno eorum qui in Pieria regnauerunt. Vide Stephanum. Gentile est Acesameníus, ἀκεσαμένιος.

Aceſco, Vide ACEO.

ACESEVS. Pataræus acupictor nobilis fuit, qui cum Helicone Cary stio, Palladis, quæ Athenis in arce colebatur, peplum pinxit. Vnde etiã nobilia opera & insigni arte confecta, vulgato prouerbio Acesei & Heliconis opera dicebantur.

ACESIAS, ἀκεσίας, Nomen est imperiti medici apud Diogenianum, qui magis augebat morbos, quam tollebat. Hinc fit vt in Prouerbium abierit, Acesias medicatus est, quando quò magis malo nitimur occurrere, tantò magis ingraueſcit. Erasmus in Adagiis.

Aceſis, ἄκεσις, Genus est chryſocollæ, diuersæ ab orobitide. Vide Plinium lib. 33. cap. 5.

ACESIVS, ἀκέσιος, Nouatianorum Episcopus fuit, sub Constantino Imperatore: de quo vide Suidam.

ACESSAEVS, ἀκέσσαιος, Nautæ ignauissimi nomen fuit, qui semper lunam accusabat, tanquam parum nauigationi opportunam. Vnde Aceſſæi dicti sunt comperendinatores, quibus nunquam adbene agendum tempus est opportunum.

ACESTA, ἄκεστα Stephanus, Vrbs Siciliæ, ab Aceste rege sic nominata, quę eadem postea Segesta dicta est, vt inquit Seruius in hunc Virgilii locum 5. Aeneid. Vrbem appellabunt permisso nomine Aceſtam. In ea partem suorum reliquit Aeneas, quum peteret Italiam.

ACESINVS, pen. prod. ἀκέσινος, Fluuius orientalis, qui in Indum fluuium cadit, magnus & nauigabilis: circa quem ferunt arundines tantæ magnitudinis nasci, vt singula internodia incolis præstent vicem nauigii. Strabo Aceſinem vocat.

ACESTES, ἄκεστης, Filius fuit Crinisi fluminis Siciliæ ex Egesta Troiana muliere, vt testatur Seruius in illud Virgilii 5. AEn. - occurrit Aceſtes Horridus in iaculis, & pelle Libystidis vrsæ Hic iam senex, primo Anchisen, & AEneam Italiam petentes suscepit hospitio, & mortuum Anchisen in Eryce monte Siciliæ sepeliuit. Demùm iterum à Carthagine redeuntem AEneam, quo illum venti impulerant, suscepit: abeuntem vino, & aliis muneribus, memor veteris amicitiæ, liberalissimè prosequutus est. Virg. lib. 1. AEneid. Vina bonus quæ deinde Acadis onerarat Aceſtes.

ACESTIS, stis, Fluuius Indiæ nauigabilis: iuxta quem Alexander Macedo Bucephalam vrbem condidit.

ACESTIVM. Aceſtii. Nomen mulieris proprium apud Pausaniam.

Acetabulum, Ab accipiendo dicitur, vt Hermolao placet: seu potius ab Aceto: Mensuræ genus est, quod Græci ἐξάβαφον appellant. Cotylæ quartam partem continens, hoc est, drachmas x v. ¶ Acetabula quoque in corporibus dicuntur pyxides (vt Anatomatici vocant) quibus coxendices infiguntur, & circa quæ verruntur ossa coxarum, κοτυληδόνες. Plinius lib. 28. cap. 11. Item ossa ex acetabulis pernarum, circa quæ coxendices verruntur. ¶ Acetabula item sunt veluti quidam calículi in iis piscibus, qui molles appellantur, vt in polypo. Plin. lib. 9. cap. 30, Præterea negat esse vllum atrocius animal ad conficiendum hominem in aqua: luctatur enim complexu, & sorbet acetabulis, ac numeroso suctu detrahit eum. ¶ Acetabula sunt etiam præstigiatorum vascula siue calículi, quibus astantium oculos præstringunt. Seneca lib. 6. Epist. Ista sine noxa decipiunt, quomodo præstigiatorum acetabula & calículi: in quibus me fallacia ipsa delectat. Latini etiam herbam quandam vocant hoc nomine, quam & Græci κοτυληδόνα appellant, quòd folia habeat concaua, & quodammodo in acetabuli formam tornata. Alio nomine Vmbilicus Veneris dicitur. ¶ Acetabulum abusiuè dici potest de rebus aliis, quæ similitudinem quamdam referunt acetabuli, quod in corporibus esse, suprà dictum est. Quintilianus lib. 8. cap. 6.

Acetare, Dicebant veteres, quòd nunc dicimus agitare. Festus.

Acetaria, A quibusdam dicuntur herbæ, seu cibaria, quæ ex aceto sumuntur ad excitandum appetitum: quales sunt herbæ virentes, quas aceto, oleóque guttatim instillato concinnamus. ἐξύβαφα. Fiunt & ex herbarum radicibus acetaria. Plin. lib. 2 cap. 20. Stomachum in acetariis sumpta corroborat. De portulaca loquitur. Græci ἐξύβαφον appellant, quasi aceto tinctum, παρὰ τὸ ὄξος, καὶ βάπτω, τὸ βύω. ¶ Acetaria dici quoque possunt carnes minutim cõcisę, quę ex aceto sumũtur.

Acetum, Vide Aceo, ces.

ACEVM, Oppidum est Cholchidis in ripa Phasidis

ACHAEI, ἀχαιοί. Ponti accolæ, Orchomeniorum colonia.

ACHAEMENES, cum diphthongo, pen. cor. ἀχαιμένης, Nomen primi Persarum regis (vt scribit Herodotus,) à quo reges omnes vsque ad Darium descenderunt. Hinc Persæ dicti sunt Achæmenii, & Achæmeninæ. Fuit alius, Xerxis frater, hoc nomine. Lucanus lib. 2, -coniuret in arma Mundus, Achæmeniis decurrant Medica Susis Agmina.

ACHAEMENIA, ἀχαιμενία, Pars Persidis, ab Achæmene AEgei filio, Author Strephanus. ¶ Inde Achæmenius, id est Persicus vel Parthicus. Lucanus, Passus Achæmeniis longè decurrere campis.

ACHAEMENIDES, ἀχαιμενίδης, Fuit vnus ex sociis Vlyssis: à quo apud Cyclopas relictus, vitam in sylvis aliquandiu radicibus, fructibúsque syluestribus sustinuit, donec eódem delatus AEneas, nauigationis suæ comitem eum assumpsit. Apud quem patriam genúsque suum hunc Iysi, Nomine Achæmenides, Troiam genitore Adamasto Paupere (manssissétque vtinam fortuna) profectus. Vide reliqua apud Virgi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lium 5.AEneid.

ACHAEORVM PORTVS, ἀχαιῶν λιμήν. Portus est in Troade, sub promontorio eiusdem nominis: ita dictus, quòd ibi Græci classis suæ stationem habuerint, quo tempore Troianis bellum inferebant. Huius meminit Plinius lib.4.cap.12.

ACHAEVS, vel Achiuus ἀχαιός, Propriè dicitur, qui ex Achaia oriundus est. Quæ autem sit Achaia, vide in dictione sequenti. Sæpe tamen generaliter accipitur pro quibuslibet Græcis. Horatius in Epist. ad Lol. lium. Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui. Virgil. 2. AEn. Aut hoc inclusi ligno occultantur Achiui. ¶ Fuit etiam Achæus, poeta quidam Eretriensis, Tragœdiarum scriptor, paulò iunior Sophocle, qui fabulas 44 docuit: vna autem vicit. ¶ Fuit & alter eiusdem nominis Tragicus poeta, Syracusis oriundus, qui & ipse decem fabulas edidit. Author Suidas.

ACHAIA, ἀχαΐα, Proprie dicitur Peloponnesi regio Septentrionalis, secundum litus sinus Corinthiaci, ab ipso Isthmo vsque ad Araxum promontorium & Eliorum agrum ad Occidentem extensa: ita dicta, ab Achæo Xuthi filio, vt tradit Strabo lib.8. Hæc & AEgialus dicta, quòd penè tota litoralis sit, præcipuáque suas vrbes habeat secundũ mare extensas. In hac vrbes fuerunt, Bura, & Helice à mari absumptæ: item Sycion, AEgira, AEgion, & multæ aliæ: quas enumerat Plinius libro 4.ca.5. Hanc Ptolemæus, vt ab Hellade distinguat, Achaiam propriè dictam appellat. Plinius verò hanc solam Achaiæ nomine dignatur. Ptolemæus verò Achaiæ nomine (quoties nihil addit) latissimam regionem intelligit extra Peloponnesum, quæ à Plinio Hellas siue Græcia dicitur: quæ quidem ab Occidente Epirum, à Septentrione Macedoniam habet, & partem AEgæi maris: ab Ortu quoque partem AEgæi maris vsque ad Sunium promontorium. à Meridie Ionium mare iuxta litus: quod ab Acheloo amne vsque ad Isthmum extenditur. Huius partes sunt Attica, Bœotia, Locris, & reliquæ, quæ enumerãtur à Plinio lib.4 cap.7.

Achaicum mare dicitur, quod Achaiam Græcorum prouinciam ad Meridiem & Occidentem alluit.

ACHAIS, idis, ἀχαΐς, Oppidum est situm ad Orientalem plagam maris Hyrcani, non procul ab Oxo amne, quod antea Heraclea dicebatur, donec ab Antiocho Seleuci filio instauratum, Achais cœpit appellari. Vide Plinium lib.6.cap.16.

ACHANA, Fluuii nomen in Arabia, non procul ab Euphrate: de quo Plinius lib.6.cap.28.

Achane, ἀχάνη, Genus erat mẽsuræ frumentariæ, apud Persas, capiens medimnos Atticos 45. Cæl.lib.8.cap.9, docet esset vasis genus, in quo commeatus eorum includebatur, qui ad Theorias mittebãtur. Porrò quas Athenienses vocarint Theorias, videbis infrà suo loco.

ACHANI, ἀχανεῖ, Populi sunt Scythiæ, qui & Acharni ἀχαρνεῖ dicuntur a Theopompo. Author Stephanus.

ACHAR, Nomen ciuitatis, quæ nunc Nizibis appellatur.

Acharis, ἄχαρις, pen.cor. Latinè dici potest Sine gratia, ingrãtus: χάρις enim gratia dicitur: & ἀχαριστία, ingratitudo.

ACHARITANVM, ἀχαριτανόν, Oppidum liberũ est in Africa propriè dicta: ab ea parte, qua spectat tractum Cyrenaicum. De hoc Plinius lib.5.cap.4.

ACARNAE, ἀχαρναί, Ciuitas est Græciæ, in Attica regione, totius eius tractus olim potentissima, teste Thucydide lib.1.

Achateon, Vide ACATIVM.

Achates, pen.prod. ἀχάτης, Gemma est versicoloribus venulis ita distincta, vt & nemorum, & fluminum, & montium, nonnunquam & iumentorum & curruum speciem referat. Hanc primùm repertam ferunt ad Achatem Siciliæ fluuium: vnde & nomen accepit. Postea & in India, & in Phrygia inuenta est. Insignem Achatem Pyrrhus Epirotarum rex habuisse traditur, in quo nouem Musæ, & Apollo citharam tenens spectabatur, non arte, sed sponte naturæ ita discurrentibus maculis, vt Musis quoque singulis sua redderentur insignia. Vide plura de hac gemma apud Plinium lib.37, cap.1.& 10.

ACHATES, Apud Virgilium, Indiuulsus AEneæ comes ἀπὸ τοῦ ἄχεσθαι, hoc est à cura dictus, quæ perpetuò reges comitatur.

ACHEDORVS, Vide Echedorus.

ACHELOVS, ἀχελῶος, AEtoliæ rex, à quo fluuius eiusdem nominis qui à Pindo oriens, & AEtoliã ab Acarnania diuidens, in Maleacum sinum defluit. Theas antè appellabatur.

Achelous, a, um, ἀχελῶϊος, quod modò possessiuum est, modò pro Aqueus ponitur. Virg. Georg. 1, Poculáque inuentis Acheloia miscuit vuis. Veteres enim aquam omnem Acheloon nuncupauere, quòd primus post diluuium erupisse terra fertur: siue quòd Achelous in Græcia (vbi tot ingenia floruerunt) omnium fluuiorum celeberrimus fuit. De hoc Macrobius lib.5.cap.18. ¶ Hinc Acheloides, ἀχελωΐδες, Nymphæ dictæ sunt.

ACHEMON, siue Achmon ἀχεμών, ὁ ἀχμών, Vnus fuit Cercopum, qui vnà cum fratre Passalo, nullo non iniuriarum genere in obuium quenque debacchabatur. Hisce erat mater nomine Sennonis, mulier fatidica, quæ filios cauere iussit, nequando in Melampigum inciderent. Euenit deinde, vt Hercules aliquando sub arbore quadam dormiret, armis in eandem reclinatis. Accesserunt Cercopes fratres, & Herculem dormientem ipsius armis aggredi tentarunt. At ille protinus insidias sentiens, correptos ac vinctos de clauà à tergo suspendit leporum ritu, atque ad eum modum gestabat. Capitibus itaque pendentes deorsum demissis, posticum Herculis nigris pilis horridum atque hispidum viderunt, non Lydorum more læue ac depilatum. Quapropter materni moniti memores, hac de re inter se confabulabantur. Quod simulac audisset Hercules, cognomine delectatus, & in risum solutus, vinculis eos liberatos dimisit. Hęc Erasmus

in prouerbio, Ne in Melampygum incidas. Meminerunt huius fabulæ & Suidas, & Gregorius Nazianzenus.

ACHERON, rontis, masculini generis, ἀχέρων, Epiri fluuius est iuxta Pandosiam vrbem, ex Acherusia palude Thesprotiæ profluens, multisque fluuiis auctus in sinum Ambracium influens. ¶ Est & alter Acheron, teste Strabone, in agro Brutio, vbi Alexander Molossorum rex à Lucanis trucidatus est, Dodonæo deceptus oraculo, quo iubebatur Acherusiam aquam, Pandosiámque vrbem cauere. Dicitur autem Acheron, non vt quidam somniant, ab ἄ, & χαιρών (sic enim diphthongo scriberetur: quod fieri non potest, quum penultimam semper corripiat) sed potius ἀπὸ τοῦ ἄχος, ἡ λύπη, quasi doloris fluuius. Vnde etiam poetæ fluuium infernalem esse finxerunt. Virg. 7. AEneid. Flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo. ¶ Ab Acheron siunt adiectiua, Acherusius, a, um, ἀχερούσιος, & Acherontius, ἀχερόντιος, ἡ ἀχερόντιος Aristophani, & Acherons apud Plautum, Verumenimuero illullus adæque est Acherons.

Acherontini, ἀχερόντιοι, Populi sunt in agro Brutio iuxta Acherontem fluuium habitantes: quorum meminit Plinius lib.3.cap.5.

Acherois, ἀχερωΐς, Peculiari epitheto vocatur populus alba, siue quòd ad ripam Acherontis fluuii nascebatur, siue quòd inter infœlices arbores, quæ diis inferis sacræ erant, soleat numerari: siue, vt Pausanias refert, quòd Hercules huius apud inferos conspectæ ramum ad superos attulerit. Aristoteles contrà, populum nigram ita cognominatam refert. Vide hæc latius apud Ruellium lib.1.cap.119.

ACHERONTIA, Ciuitas parua Apuliæ, in monte sita: quam ob hoc nidum appellauit Horatius, quia parua est, & in montis constituta summitate, sicut nidi auiũ in summis arboribus. Horatius lib.Carm. Mirum quod foret omnibus Quicũq; celsæ nidum Acherontiæ, &c.

ACHERVSIA PALVS, ἀχερουσία λίμνη, inter Capuam & Auersam, per aperta plana ad ipsas vsque Cumas penè diffusa. Dionysius lib.2. Bibliothecæ, agens de sepulchris AEgyptiorum, qui Heliopolim accolunt, tradit paludem esse Acherusiam, in quam immittantur cadauera in vlteriorem ripam deferenda: nauim verò ipsam qua traiicitur, Barim, hoc est onerariam appellari: inde natam de Charonte, qui animas transuehebat Stygem, fabellam. ¶ Acherusia, item specus est iuxta Heracleam vrbem, ab Hercule conditam in litore maris Euxini, ad manes vsque (vt fama fert) peruius, & ex eo Cerberum ad superos tractum incolæ memorant. De hac Ouidius libr.7.Metam. -specus est tenebroso cæcus hiatu, Et via declicis, per quam Tirynthius heros Restantem, contráque diem, radiósque micantes Obliquantem oculos, nexis adamante catenis Cerberon attraxit. ¶ Item, lacus Thesprotiæ in Epiro, ex quo amnis Acheron profluit, qui in Ambrachium sinum defertur. Authores Pẽponius lib.2, & Strabo lib.5, & Plin.lib.3.cap.5.

Achetæ, ἀχῆται, Cicadarum quarũdam (vt inquit Suidas) non species, sed epitheton est, dictũ, ἀπὸ τοῦ ὑχεῖν ἢ ἀκούειν, hoc est ab eo quòd inter spinas canant. Plin.lib.11.cap.26, Similis cicadis vita: quarum duo genera: minores, quæ primæ proueniunt, quæque sunt mutæ, & nouissimè pereunt: maiores, quæ canunt, vocantur Achetæ.

ACHILLAS, ἀχίλλας Plutarcho, Serui AEgyptii nomen est, cuius manu interfectus fuit Pompeius. Lucan.libr.8. Pharsaliæ, -sceleri delectus Achillas. Et paulo post. At postquam mucrone latus funestus Achillas Perfodit. De hoc vide plura apud Plutarchum in vita Pompeii.

ACHILLEA, ἀχίλλεια, Insula est exigua, Borysthenis ostio obiecta: ab Achille in ea sepulto nomen habens: vt refert Pompon.lib.2.

ACHILLEVS, dictio trisyllaba, ἀχιλλεύς. Idem quod Achilles.

ACHILLEVS CVRSVS, ἀχίλλειος δρόμος, Peninsula est non procul ab ostio Borysthenis amnis, ad formam gladii in transuersum porrecta, ab exercitatione Achillis nomen habens. Vide Plinium libr.4.cap.11.

ACHILLEIS, ἀχιλλῆις, Opus est Statii Papinii, quo ille Achillis pueritiam describit, totam eius vitam prosequuturus, nisi immatura eius mors tam insigne nobis opus inuidisset.

Achilleis, siue Achilleas, ἀχιλλεὶς Theophrasto, ἀχιλλειὰς Hippocrati, hordei genus, cui spica folio proxima est, amplitudinis, & crassitudinis maioris: ideóq; ærugini magis obnoxium. Vide Ruel.li.2.ca.15.

Achilleos, ἀχίλλειος, Myriophillum herba appellata, quòd eã Achilles inuenisse traditur in curando vulnere Telephi. Pli.lib.25 cap.5.

ACHILLES, siue Achilleus, ἀχιλλεύς, Nomen viri apud Homerũ cantatissimi. Huius nominis genitiuus tam in i, quàm in is, finitur: vt Achillis à nominatiuo Achilles: Achilli verò à nominatiuo Achilleus. Nomina enim in eus, per diphthongum terminata, quæ more Latino genitiuum faciunt in ei, per duas syllabas, sæpe per crasim contrahunt in ei, diphthongon, vel in ī, longum, vt apud Virg.1. AEneid. Troas reliquias Danaum atque immitis Achilli. Interdum soluitur hæc diphthongus in carmine: dicimúsq; Achillei, pro Achille, & Vlyssei, pro Vlisse. Horat.lib.1.Carm. Nec cursus duplicis per mare Vlyssei. Hic Pelei, & Thetidis filius, Chironi nutriendus datus est. Inter filias Lycomedis sub habitu muliebri absconditus, ex Deidamia genera uit Pyrrhum. Indignatus contra Agamemnonem, post mortem Patrocli suscepit à Vulcano arma noua. Hectorem occidit. A Paride coniugium Polyxenæ sperans, tandem occiditur, & in Sigæo sepelitur.

Achilleum, ἀχίλλειον, Genus spongiarum tenue densúmque, ex quo fiebant penicilli. Plinius lib.9.cap.45.

ACHILLIS, Achillidos, ἀχιλλὶς, Insula in Ponto Euxino ad Borysthenẽ, teste Plinio cap.12.lib.4.

ACHIMENES, lege Achæmenes, & vide in dictione ACHAEMENIA.

Achimenis, Plinio ἀχιμενὶς, siue, vt apud Dioscoridem legitur, Achamenis, ἀχαμενὶς, Herba est quæ alio nomine Polium montanum

num appellatur. De hac Plinius libr.26.cap.4, Achimenide coniecta in aciem hostium, trepidare agmina, ac tergà vertere.

ACHISARMI, ἀχισάρμαι, Africæ populi, quorum meminit Plinius lib. 6.cap.30.

ACHNE, ἄχνη, authore Plinio libr.5.cap.31, Insula est Rhodiorum in mari Carpathio, quæ deinde Casos dicta est. ¶ Achne etiam significat minutas quasdam festucas ex spicis inter triturandum euolantes: & latius accipitur pro quibusuis minutiis. Vide Erasmum in prouerbio, Ne ramenta quidem.

ACHOLAI, ἀχολαεῖ, Oppidum est Arabiæ, non procul à Nabathæis. Author Plinius lib.6.cap.28.

ACHOLLA, ἄχολλα, Libera ciuitas est in Africa propriè dicta, non procul à Zella. Author Strabo, lib.17.

Acholus, pen.cor. ἄχολος, Carens felle, vel bile. χολὴ enim apud Græcos fel, vel bilem significat.

Achores, pen.pro. ἄχωρες Galeno, Sunt cutis capitis vlcera foraminosa, sanie tenaci fluentia, quæ mediam quandam consistentiam inter aquæ tenuitatem & mellis crassitudinem obtineant. Nam in quibus sanies mellis crassitudinem adæquat, Ceria, λύρια, vocantur: quæ & foramina habent ampliora. Achoras Galli tineas vocant, similitudine sumpta ab iis animalculis quæ vestes arrodunt. Malum est pueris in primis familiare. Vide Fuchsium, & Manar. in Epist.

ACHOR, ἄχωρ, Deus habitus est apud Cyrenaicos, cui sacra faciebant, quoties muscarum multitudo pestilentiam inuehebat, quæ protinus vt deo huic litatum erat, extinguebantur. Vide Plinium libr.10.ca.28.

ACHRADINA, pen.prod. ἀχραδίνη Stephano, Pars est vrbis Syracusanæ, cum reliquis vrbis eius partibus ponte coniuncta. Vide eius descriptionem apud Ciceronem, Act.in Verr.6.

Achras, adis, ἄχρας, Pyri syluestris genus est tardissime matures cens, maiorémque vim habens astringendi, quàm cætera pyrorum genera, vocique in primis officiens. Vnde Thrasybulum Athenien sem accepimus à Lacedæmonitorum legatis corruptum, ne postulatis illorum contradiceret, simulasse se achrades comedisse, atque ob id loqui non posse. Vide Col.libr.7.cap.6, & Dioscoridem libr.1, & Gal. lib.6.de Facult.simplic.medicament.

Achrestus, ἄχρηστος. Idem quod abusiuus, insuauis, inutilis. Nam χρηστὸς Græcis, idem est quod bonus, siue vtilis. Inde ἀχρηστία inutilitatem significat, siue incommoditatem.

ACHRIANE, ἀχριανὴ Stephano, Oppidum est ad mare Hyrcanum, cuius meminit Polybius lib.10.

Achriogelos, ἀχριόγελως. Dicitur qui procliuis est ad risum, quasi temere & sine causa ridens: quod stultitiæ signum est: vnde etiam pro stulto aut insano positum inuenitur. Vide Erasmum in Adagiis.

Achyrosis, pen.prod. ἀχύρωσις, Ratio quædam est commiscendi paleas cum argilla, alióve luto, ab hirundinibus, (vt videtur) primum excogitata, quæ ex luto festucis quibusdam commisto nidos sibi conficiunt. Has deinde rustici imitati, ædificiorum suorum parietes hoc intritæ genere illinunt. Nomen habet ἀπὸ τῆ ἀχύρου, hoc est ab acere: vnde & à Latinis quibusdam Lutum aceratum appellatur.

Aciaeris, Securis ærea, quæ in sacrificiis veteres sacerdotes vtebantur. Festus.

ACIBI, ἄκιβοι, Populi sunt in Sarmatia Europæa post Riphæos montes. Recensentur à Ptolemæo.

Acicula, formatione, non significatione, diminutiuum ab acu, vt inquit Priscianus, Est spinula quædam ex ferro, vel alio metallo, quandam acus similitudinem referens, qua vtuntur mulieres ad ornatum capitis. περόνη.

Acicula, Est piscis tenuis ac longus, qui & Acus dicitur. A Græcis ῥαφὶς appellatur. ¶ Est & herba huius nominis, incultis in locis sponte nascens, plebis Athenien sis quotidianus olim cibus, odore ad daucum reliqua similitudine ad chærephyllum accedens, exerta habens in vertice cornicula, quæ acus affigiem repræsentant: à quo habitu à Romanis vocata est Acicula, teste Dioscoride, Græcis dicitur ὀλκάδιξ: quo nomine & Latini vtuntur.

ACIDALIA, ἀκιδαλία, Veneris epitheton, vel quia iniicit curas, quas Græci ἀκίδας dicunt: vel certè à fonte Acidalio, qui est in Orchomeno Bœotiæ ciuitate, in quo se Gratiæ lauant, quæ Veneri sunt sacratæ. Ipsius enim & Liberi filiæ sunt: nec immerito. Gratiæ enim per horũ ferè numinum munerà conciliantur. Hæc Seruius.

ACIDALIVS, pen.cor. ἀκιδαλίος Suidæ, Fons in Orchomeno, oppido Bœotiæ, Veneri sacer, vnde etiam Acidalia dicta est. Virg.1. AEn. -at memor ille Matris Acidaliæ. In hoc etiam fonte se Gratiæ lauare dicuntur: vnde & ipsæ, Sorores Acidaliæ passim à Poetis appellantur. Græci hunc fontem ἀκιδαλίαν efferunt fœminino genere, respicientes nimirum ad subst antiuum λοῦτρα vel νυμφὴ, eiusdem generis. Nos Acidaliũ efferimus, qui fontis nomen in masculino genere collocamus: quemadmodum etiam Castalium dicimus, quem illi ἡ κασταλίαν.

ACIDON, ἀκίδων, Amnis est in Elide Peloponnesi regione, Iardanis sepulchrum præterlabens. Strabo.

Acidotum, pen.prod. ἀκίδωτον, Herba est, quæ notiore nomine Poterium ποτήριον. & Neuras νευρὰς dicitur. Plin.lib.25.cap.9. eandẽ Phrynion vocat. Vide Dioscoridem lib.3.cap.15.

Acidus, da, dum, pen.corr. Idem est quod Acetosus, hoc est aceti saporem gustui repræsentans. ὀξὺς, ὀξύνων. Galenus libr.1.de facult.simpl. medicamen. acida cum acribus in hoc cõuenire ostendit, quòd vtraque linguam mordicant: in hoc autem differre, quòd acria cum valida caliditate hoc præstant, acida verò citra omnem calorem. Columel.lib.6. Malum Punicum, si acidum, aut minus dulcem fructum feret, hoc modo emendabitur. ¶ Huius compositum Subacidus, aliquantulum acidus. Cato de Re rust.cap.108. Vinum ponito sub dio,

postridie manè gustato: si id sapiet quod in dolio est scito id duratum: subacidum non durabit.

Acidulus, la, lum, diminutiuum ab Acidus, ea forma, qua à Candidus deducitur Candidulus: idem est quod subacidus, hoc est acoris nonnihil habens, ὀξύτερος. Hinc Acidula dicta sunt pyra quædam, quod subacida essent, quandámque aciditatem gustui repræsentarent. De quibus Plinius capite & libro 15. Simili etiam ratione aquæ quædam acidulæ dictæ: quales sunt Lyncestis fluuii aquæ, vini modo inebriãtes: de quibus idem Plinius libr.2.cap.103. ¶ Est etiam ACIDVLVS fontis nomen in agro Venafrano: ita dictus, quòd aquas haberet subacidas. Plinius libro 31.cap.2.

ACIENSES, Olim populi erant in Latio, qui vnà cum reliquis Latinis carnes in monte Albano solebant accipere. Horum meminit Plinius lib.3.cap.5.

Acies, tria significat, Primò acumen falcis, cultri, & similium quæ secant. ἀκωκὴ, ἀκμή. Et ἀπὸ τῆ ἀκοντᾶν dicitur: siue a Latino verbo Acuo: vnde & Acumen deducitur. Cice.in Verrem, Act.4, Iam antè aciem securium tuarum videbat. Colum.libr.4, Obtusa enim, hebesque, & mollis falx putatorem moratur, eóque minus laboris efficit, & plus laboris affert vinitori. Nam siue curuatur acies, quod accidit molli, siue tardius penetrat, quod euenit in retuso & crasso ferramento, maiore nisu est opus. Virg.2.Georg. Ipsa acie falcis nondum tentanda: sed vncis. Carpendæ manibus frondes. Aciem ferri exterere, idem est quod adhibita cote acuere. Aciem trahere, proprium est aquæ, quum ferrum acuitur. ¶ Secundo, Exercitus instructionem, παράταξις, quum ad dimicandum paratus est: eo quod acuto ferro armatus sit: vel certè quòd acuta fronte soleat collocari. Virg. Georg.2, -& campo stetit agmen aperto, Directæque acies. Et acies quidem instructa his vocabulis vocari solet, Frons, subsidia, cuneus, orbis, globus, alæ, turres, cornu, & quibusdam aliis. ¶ Tertiò, Oculi lumẽ. Cicero de Somnio Scipionis, Radiis solis acies nostra, sensusq; vincitur. Idem 2. Natu.deorum, Acies ipsa, qua cernimus, quæ pupilla vocatur. ¶ Per translationem, Acies sumitur pro ingenii perspicuitate. Cicero in Catone. Nónne nobis videtur animus, qui plus cernit & longius, videre se ad meliora proficisci: ille autem cuius obtusior sit acies, non videre? ¶ Huius genitiuum veteres tam Acie quàm Aciei extulerunt. Sallustius lib.1.Historiarum, referẽte Gellio, Dubitauit acie pars. pro aciei.

ACILA, ἀκύλη, Emporium est maritimum Arabiæ, distans (authore Plinio lib.6.ca.28, in descriptione nauigationis Indicæ) triginta dierum nauigatione à Berenice Troglodytarum vrbe.

ACILICENA, penu.prod. ἀκιλικηνὴ, Regio est Asiæ inter Taurum & Euphratem: de qua Strabo lib.11.

ACILIORVM Romæ nobilis fuit familia, ex qua fuit Acilius ille Glabrio, cui deuicto Antiocho statua delata est aureis bracteis incrustata: vt annotauit Cælius Rhod.libr.29.cap.24. ¶ Item Acilius prænomine Marcus, quo consulatum gerente cum C.Portio, lacte & sanguine pluisse, author est Plinius libr.2.cap.56. ¶ Fuit & Acilius cognomine Buta, cui post amplissimum patrimonium absumptum, inopiam suam confitenti, nihil aliud à Tiberio responsum est, quàm quod ferò experrectus esset. Vide Suet.in Tiberio.

ACIMBRO, Oppidum vlterioris Hispaniæ, in tractu Celtico, iuxta Lusitaniam, in conuentu Hispalien sis: de quo Plinius lib.3.ca.1.

ACINA, ἀκινὰ, Oppidum est interioris Aethiopiæ, vltra Syenem, cuius meminit Plinius lib.6.cap.29.

Acinacis, pen.cor. Gladius Persicus. ἀκινάκης. Horat.libr.1.carm. Vino & lucernis Medus acinacis Immane quantum discrepat. Valerius Flac. Insignis manicis, insignis acinace dextra. Pollux Acinacem esse interpretatur παρσικὸν ξιφίδειον τι, τῶ μηρῶ παραπεπλεκόμενον, hoc est Persicum quendam gladiolum, qui à femore suspendebatur. Herodotus quoque libro 5, author est Pantheam Abradatæ vxorem, acinace, quem habebat, sibi iugulum aperuisse. Suidas verò Acinacem esse ait μικρὸν δόρυ Περσικὸν, hoc est paruam Persarum hastam. In qua etiam sententia Arrianus fuisse videtur. Omnibus tamen hoc conuenit, vt nominatiuum ἀκινάκης faciant. Vnde & apud Latinos Acinaces per ‡ secundam vocalem, non Acinacis, per tertiam, legendum videtur.

Acinos, ἄκινος Dioscoridi, herba est tenuibus ficisque surculis, ocymo similis, odorata, sed hirsutior, ex qua coronæ factitantur. Quidam ex vulgo, Syluestre basilicum vocant, Latini Ocymastrum quod planè Ocymum imitetur. Plinius hanc herbam & coronarum & ciborum causa ab AEgyptiis seri asserit: & alio nomine Epitreton vocari, & nunquam florere. Vide lib.20.ca.16.

Acinus, ni, pen.corr. masculini generis, & Acinum neutri, teste Nonio, in vua id dicitur quod vulgus granum appellat. ῥάξ. Neque solùm vuæ, sed hederæ, sambuci, tribuli, mali punici grana, Acinorum vocabulo continentur. Atque in hoc à bacca differt (vt Valla vult lib.4.cap.28.) quòd acini inter fructus minutiores arborum fruticúmve densius nascantur: baccæ verò dispersius & rarius: vt fructus lauri, oliuæ, corni, loti, lentisci. Baccæ melius, quàm acini dicuntur. Nonnunquam tamen indifferenter ponuntur. Virg.in Gallo, Sanguineis ebuli baccis, minióque rubentem.

Acinaceus, siue Acinatitius, Palladio, lib.1.cap.6.7. vt Vinum acinaceũ, quod ex acinis expressum est: ita dictum ad differentiã vini factitii. Vlp.l.Siquis vinum.ff.de leg.3. Acinaceum planè vino continebitur.

Acinosus, a, um, ab Acinus dicitur, Quod multos habet acinos. βαγώδης vt, Vua acinosa. Dicitur etiam de aliis plantis quæ semen habent ita dispositum vt in vua acini. Plin.lib.12.cap.13. Asari semen acinosum saporis calidi ac vinosi.

Acintani, Vide ACITANI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Acipenser, apud antiquos, piscium nobilissimus est habitus, qui vnus omnium squammis ad os versis contra aquam nando meat. Hunc Plinius libr.9.cap.17,testatur suo seculo nullo fuisse in honore, quod se mirari ait, quum esset rarissimus.A quibusdam, eodem Plinio teste,Eloys ἔλοψ vocatus est. Alii Callionymon,alii Anthiam, nonnulli etiam Callichthyn appellauere.Huic olim tantus habebatur honos,vt a coronatis ministris cum tibiis in conuiuium soleret inferri: vt in Saturnal.testatur Macrobius libr.3.cap.16.De hoc piscе extat distichon Martialis lib.13.

ACIRIS, ἄκιρις Fluuius est in ea Italiæ parte,quæ olim Græcia magna dicta est,iuxta Heracleam & Metapontum.Plin.lib.3.cap.5.

ACIS ἄκις,Fluuius Siciliæ, ex AEtna procedens: ex cuius ripis fertur Polyphemus saxum in Vlyssem iam fugientem eiecisse. ¶ Acis,Insula vna ex Cycladibus.Plin.libr.4.cap.12. ¶ Acis etiam adolescentis Siculi nomen fuit,Fauni & Symæthidis filii,qui quum Galateā Nymphā adamaret, à Polyphemo riuale suo est occisus,& deinde in fontem sui nominis mutatus.Vide Ouid.13.Metamorph.

ACITANI, Ἀκιτανοί, Hispana gens,simulachrum Martis radiis ornatum maxima religione colens,quem Necyn,id est Martem vocant. Macrob.Satur lib.1.

ACITAVONES,Plin.lib.3,cap.20,numerat inter populos Alpinos.

ACITHIVS, ἀκίθιος, Fluuius est Siciliæ,non procul à Lilybæo promontorio in mare influens.Author Ptolemæus.

ACITON, Vide ACYTOS.

Acleros, pen.prod.Exhæres, qui hæreditate priuatus est ἄκληρος: quasi ἄνευ κλήρου, hoc est sine sorte, parte,vel hæreditate.Bud.in Comment. lin.Græcæ.

Aclasis,Tunica ab humeris non consuta.Festus.

Acletos, ἄκλητος, non vocatus, qui citra vocationem ad conuiuium vadit:quod amici faciunt.Asymbolus verò, ἀσύμβολος,dicitur qui nihil confert ad cœnam.

Aclides, pen.cor. ἀκλίδες, sunt tela quædam antiqua adeò, vt nusquam memorentur in bello. Legitur tamē quod sint clauæ quædā breues eminentibus hinc & hinc acuminibus quibusdā,quæ ita in hostem iaciuntur religatæ loro,vel lino,vt peractis vulneribus possint redire. Virg.libr.7, -teretes sunt aclides illis Tela:sed hæc lento mos est aptare flagello.

Acme, ἀκμή, Vox Græca est, Galeno familiaris, quam Theodorus Gaza modò vigorem, modò florem ætatis interpretatur. Est etiam mulieris nomen apud Catullum.

ACMODAE.pen.prod. ἀκμώδαι, Septem sunt insulæ post Hyberniā,non procul ab Orcadibus.Vide Plinium lib.4.cap.16.

ACMONIA, ἀκμονία Stephano,Vrbs est Phrygiæ in conuentu Synnadico:cuius meminerunt Ptolemæus & Stephanus.

ACMONIENSES, siue vt apud Plinium Nat,hist.libr.5.cap.25, legitur, Acmonenses:ἀκμονίται Stephano,populi sunt Acmoniæ vrbis.

Acmon, ἄκμων, Latinè incus:vnde Pyracmon vnus fuit ex Vulcani famulis,quòd à calenti incude nunquam discederet.Virg.8.AEn. Brontēsque,Steropēsque, & nudus membra Pyracmon.

ACMONIDES, ἀκμονίδης,Inter Vlcani ministros numeratur:dictus ἀπὸ τοῦ ἄκμονος,hoc est ab incude.

Acmotheton, ἀκμοθέτης, dicitur truncus ille qui impositam sustinet incudem.

ACOETES,ἀκοίτης,apud Ouidium lib.3.Metam,nautæ pauperis nomen est:quod & ipsum vocis compositio indicat: ἄκοιτος enim apud Græcos sonat,Sine cubili.

Acœton, ἄκοιτον à Plinio libr.11.cap.15, optimum mellis genus appellatur,quod per se fluxit,quòdque nihil habeat retrimenti aut sedimenti admistum.Dictum ἄκοιτον quasi sine cubili.Nam sedimentum in vino,aliisque rebus liquidis,rusticorum nonnulli etiam hodie vocant cubile.

Acolastus, ἀκόλαστος, Idem est quod effrænis, indomitus, prodigus: ab ἀ priuatiua particula, & κολάζω,emendo,corrigo, castigo, coerceo. Vnde Acolasti dicuntur, quod Latinè Nepotes,vel Decoctores vocamus.

ACOLITANVM, ἀκολιτανῶν, Oppidum liberum est in Africa propriè dicta, ab ea parte,qua tractum Cyrenaicum spectat. Vide Plinium libr.5.cap.4.

Acolyti, ἀκόλυτοι, Dicti sunt qui nullis minis ab instituto poterant reuocari. Vnde Stoici acolyti dicta sunt,qui turpe putabant mutare sententiam. A Christianis etiam hoc nomine dicuntur sacrorum ministri,qui quum ipsi sacra non facerent,ab illis tamen non excludebantur:dicti Acolyti,quasi non prohibiti,ab ἀ priuatiua particula,& κωλύω quod significat prohibeo.

Acoluthus,pen.prod. ἀκόλουθος. Latinè Consequens dicitur, ἀπὸ τοῦ ἀκολουθεῖν, id est à sequendo.

Acone, pen.corr. ἄκων Latinè cotem sonat, vel cautem. Est etiam Acone,vt apud Plinium legitur:siue vt est apud Stephanum, Aconæ, ἄκωναι, Nomen oppiduli.vel portus Mariandinorum,non procul ab Heraclea Pontica vbi magna in copia prouenit aconitum,quod (vt quibusdam placet)ab hoc loco nomen accepit.Plin.lib.6.ca.1.Pertus Acone,veneno aconito dirus.

Aconiti, ἀκόνιτοι, Latinè idem sonat quod sine puluere, hoc est citra negotium & laborem. Translatio sumpta est ab athletis, qui vnctis corporibus puluerem insper gebant,ne prehendenti obesset lubricitas.

Aconitum, penul. prod. ἀκόνιτον. Herba, quæ Cerberi spuma conspersa, venenum efficacissimum contraxit,quo tempore eum Hercules ab inferis traxit. Dictum Aconitum, ἀπὸ τῆς ἄκωνης, hoc est à cote,seu caute.Ouid.7.Metamo. Quæ quia nascūtur dura vjuacia caute,

Mortales aconita vocant. Sunt qui ab Acone portu seu oppido Mariandinorum deducant, iuxta Heracleam Ponticam, vbi copiosissime prouenit. Illinc enim nō longè abest Acherusia Specus,per quam Hercules Cerberum ad superos fertur pertraxisse. Alii Aconitum dictum putant,quòd ἄκωνητοι, hoc est sine puluere aut terra prouenīat. Nascitur enim in durissimis cautibus,nulla terra interueniente. Plī. lib.27.cap.3, Nascitur aconitum in nudis cautibus, quas Aconas vocant. Et ideo Aconitum aliqui dixere,nullo iuxta ne puluere quidē nutriente.Alii,quoniam vis eadem in morte esset, quæ cotibus ad ferri aciem deterendam,statimq; admota velocitas sentiretur.Hæc Plinius,Alio nomine dicitur Pardalianches,quòd pantheræ eo gustato statim strangulentur.

ACONTEVS, ἀκοντεύς, Venator egregius, vt docet Statius libr.7.Thebaid. -donec flammatus Aconteus Strage virum,cui sueta feras prosternere virtus.

Acontiæ, ἀκοντίαι.Sunt stellæ crinitæ,seu impressiones: dictæ ἀπὸ τοῦ ἀκοντίζειν, hoc est à iaculo:quia(vt Plinius scribit lib.2.cap.25,) iaculi modo vibrantur ocyssimo volatu. Ex his quasdam breuiores & in mucronem fastigiatas Xiphias vocauere,quæ sunt omnium pallidissimæ,& quodam gladii nitore sine radiis.

Acontiæ, ἀκοντίαι,Serpentes quidam,duorum cubitorum magnitudine,figura circa caput crassa paulatim in tenuem abeunte, colore viridi,aluo minutis quibusdam maculis conspersa,quæ quandam granorum milii similitudinem repræsentant. Vnde & Cenchrides λογχίδες,& à Latinis nonnullis Miliariæ vocantur. Acontiæ autem ἀπὸ τοῦ ἀκοντίου,hoc est à similitudine iaculi.Mira enim celeritate progrediuntur,non flexuosis spiris,vt reliqui serpentes,sed recto quodā tramite sese quodammodo eiaculantes.De his Aetius libr.13.cap.17. & Lucanus lib.9.Vide infrà in dictione CENCHRIS

ACONTION, ἀκόντιον, Oppidum est Arcadiæ,nomen habens ab Acontio Lycaonis filio.De hoc Stephanus.

ACONTIVS, ἀκόντιος, Bœotiæ mons est,teste Plinio,lib.4.cap.7.

ACONTIVS, ἀκοντίδης, Adolescentis nomen est ex Cea Corsici maris insula oriundi,qui quum in Dianæ templo Cydippem conspexisset, eius amore captus,deuoluit ad pedes eius malū huiusmodi carmine inscriptum,Me tibi nupturam (felix eat omen) Aconti iuro quam colimus,numina magna deæ.Postea à patre alteri despōsa, quū periculosissima febri esset correpta,rata periurium , morbi sui causam esse,maluit Acontio nubere,quàm Dianæ iram vlterius experiri. Extant hac de re duæ Ouidii Epistolæ,vna Cydippes,Acontii altera.

Acopa,penul.cor.Medicamenta lassitudines & fatigationes leuantia, impositio ex re vocabulo. ἄκωπα.Plin.lib.29.cap. .Ad omniáque quæ acopis curantur,vnguentúmque pariter & medicamentum est.

Acopis, Gemma, nitro similis , pumicosa,aureis guttis stellata,cū qua oleum subferuefactum perunctis lassitudinem soluit. ἀκωπίς.Plinius libr.37.cap.10.

Acopos,penul.cor. ἄκωπος Dioscoridi,Herba est fruticosa,graui odore, flore holeris: quæ & Anagyros vocatur à Plinio ,à Dioscoride etiam Anagyris, ἀνάγυρις. Vulgus ob odoris grauitatem Lignum fœtidum appellat. Huius semen , quod in oblongis corniculis habet, commanducatum vomitiones ciet. Vnde factus est locus prouerbio ἀνάγυρίν λυεῖν, Anagyrin mouere,quo vtimur in eos,qui obfutura sibi commouent.

Acor, Vide ACEO.

Acorna,Herba est ex genere acanacearum, spinam habens pro folio, vernaculo cneco similis,colore tamen rufo,succum pinguem & sanguineum fundens, ἄκορνα. De hac Plinius lib.20.cap.16.

Acorum, ἄκορον Dioscoridi , Plinio Acoros , Herba est folia habens iridis,radicēsque illi non absimiles,gustu acres,odore non ingratas, eāsque complicatas , nec in rectum , sed in obliquum actas. Vulgo *Galanga maior* vocatur. Quod verò officinæ pro Acoro ostentant,verum Dioscoridis Acorum non est,tametsi quædam eius species esse videtur.Hanc vulgus *Gladiolum aquæ* appellat.

Acosmus,Idem est quod inornatus.ἄκοσμος.Nam κόσμος apud Græcos, ornatum vel ornamentum significat.

Acosmia,Confusa quædam rerum congeries:& significationem contrariam habet huic dictioni Ornatus,quasi dicas,Inornatum, vel Ornatus neglectum. ἀκοσμία.

Acquiesco,Rei alicui quietis gratia innitor. ἀναπλινομαι.Seneca,Nihilo miserior ero,si lassa ceruix mea in manipulo ferri acquiescat. Nonnunquam accipitur pro simplici. suo quiesco , ἡσυχάζω. Cicc. Att.libro 7.Acquiesco enim , & ad te scribens,& legens tua.Ibid.Vitandi caloris causa Lanuuii tres horas acquieueram. Interdum transumitur Acquiescere,pro eo quod est Cum animi tranquillitate voluptatéque in re aliqua versari.Ibidem Cicero,Nulla est respublica quæ me delectet,aut in qua acquiescam.Idem de Diuinat.libr. 1,Qui iam ætate prouecti in nostris libris acquiescunt. Nonnunquā etiam pro eo quod est, in re aliqua quietem suam & spem repositam habere. Idem de Amicit.Libenter enim senes in adolescentum charitate acquiescimus.

Acquiro, Quæro,comparo,concilio, colligo,adipiscor, consequor:ab Ad & Quæro. προσπορίζομαι, περιάπτω. Cicc.de Amic. Semper aliqui acquirendi sunt,quos diligamus,& à quibus diligamur.Plin.libro 15. cap.17, Quo genere & vino odorem acquiri putant.

ACRA, Vicus est Panticapensis agri,ad ostium Mæotidis,70 stadiorum, freto à Corocondame oppositа sibi vrbe discretus.ἄκρα. ¶ Est & Acra,cognomento Iapygia,promontorium extremum Salentinorū, quo quàm longissimè (vt inquit Plinius libr.3.cap.11.)in mare excurrit Italia:Iapygiæ cognomentum discriminis gratia additum est. Nam Græci quælibet promontoria Acras , ἄκρας vocant. Vnde & pleræque

pleræque vrbes in promontoriis sitæ,Acræ appellantur.Vide Stephanum,qui decem huius nominis vrbes enumerat.

ACRABATHENA,Vna est ex decem Iudææ toparchiis.ἀκραβαθηνή. Vide Plinium lib.5.cap.14.

ACRADINA, vel potius Achradina Stephano ἀχραδινή,vide suprà , Achradina,& infrà in dictione Syracusæ.

ACRAEAIVNO, ἠγαὶ ἀκραίη Dicta fuit à Corinthiis,quòd ἐν ἄκρατοις, hoc est in promontorio quodam inter Lechæum & Pagas,non procul à Corintho colerentur:vbi & vetustum eius extabat oraculum. Vide Strabonem lib.8.

Acræpala,ἀκραίπαλα, Ab Hippocrate dicuntur ea omnia quæ crapulæ obsistunt,quemadmodum Adipsa, ἄδιψα, quæ sitim prohibent. Inter Acræpala numerantur amygdalæ amariores.

Acræphia, ἀκραιφία, Vrbs est Bœotiæ,quæ ab Homero Arne vocatur, dicta Acræphia,ab Acræpheo Apollinis filio,vt Stephanus placet. Hāc Strabo neutro genere effert,Acræphium, ἀκράιφιον.

ACRAGAS, pen.cor.Nobilis artificis nomen est,qui in auro argentóq; cælando plurimum præstitit:cuius etiam Plinii ætate Rhodi in templo Liberi patris opera quædam extabant, Bacchæ scilicet & Centauri in scyphis cælati. ἀκράγας.Vide Plinium libro 33.capite 12. ¶ Est item Acragas, ἀκράγας Stephano,Mons Siciliæ,non procul à Pachyno promontorio,cum oppido eiusdem nominis, quod à Latinis Agrigentum dicitur,teste Plinio lib.3.cap.8.Virgilius 3.Aeneid.Arduus inde Acragas ostentat maxima longe Mœnia. Stephanus existimat hanc vrbem,vt pleraſque in Sicilia ,à præterlabente fluuio nomen accepisse. Alii ab Acragante Iouis & Asteropes filio dictam putant. Quatuor præterea alias huius nominis vrbes commemorat Stephanus,quarum primam in Thracia ponit,alteram in Eubœa,tertiam in Cypro,quartam in Aetolia.Scribitur & Agragas per quintam consonantem in secunda syllaba. Hinc deducitur gentile Agragantinus, ἀγραγαντῖνος. Lucretius libr.1,Quorum Agragantinus cū primis Empedocles est.Hos Latini vocant Agrigentinos.

Acratismus, ἀκρατισμὸς seu Acratisma, Latinè Ientaculum dicitur, ἀπὸ τῦ ἀκράτου,hoc est à vino non diluto,vt placet Plutarcho in Simposiacis:siue quòd apud Græcos ientaculi vice sumi solet,buccella panis mero macerata:siue quòd iuxta medicorum consilium in ientaculo vino meraciore sit vtendum.

Acratocothones , penul.prod. ἀκρατοκόθωνες , Dicti sunt homines vinosi, & meracius bibentes: quasi dicas,vini meri pocula : ἄκρατον enim merum est. κώθωνες autem inter pocula numerantur.Vide Cælium libr.17.cap.27.

Acratos, ἄκρατος, Purus,merus,intemperans,intemperatus: ab ἀ, priuatiuo , & verbo κεράννυμι , quod est tempero. Hinc Acraton, ἄκρατον, absolute ponitur pro mero,hoc est vino non diluto. Vnde ἄκρατον οἶνον dicūt Græci,pro eo quod est meracius potare:& qui meri auidiores sunt,vinúmque non diluunt,Acratopotæ, ἀκρατοποτῶται dicūtur:vitiúmque ipsum Acratopotia,ἀκρατοποσία appellatur.

Acratophorum,penul.corr. ἀκρατοφόρον.Vrceolus Latinè dicitur. Cicer.3.de Fin.Et tamen puto concedi nobis oportere vt Græco verbo vtamur,si quando minus occurret Latinum,ne hoc ephippiis & acratophoris potius quàm προσηγμένοις & ἀποπροσηγμένοις concedatur.

ACRATVS, ἄκρατος, Bacchantium Genius Athenis spectabatur , cui os duntaxat extra parietem extabat.Author Pausanias in Attica.

ACRAVISOI, ἀκραυίσιοι, Populi sunt Pannoniæ inferioris,iuxta Scordiscos:de quibus Plinius lib.3.cap.25.

Acredo , penultima.prod. acredinis , δριμύτης. Propriè est qualitas illa mordax , quæ est in pipere , porro , allio , & similibus , quæ linguam simul mordicant & calefaciunt : cuiusmodi sapores suprà docuimus Acres vocari,ab iis qui ex professo de saporibus tractant. *Iuxta ratione* tamen hanc vocem vsurpari videmus pro acore , seu aciditate , vel etiam pro acerbitate , siue austeritate. Idem iudicandum est de reliquis deriuatis adiectiui Acer,qualia sunt Acrimonia, Acritas,& similia,

Acredula,penu.corr. φιλομέλα,Putatur Luscinia auis,siue(vt aliis placet)auis illa quam vulgò *Rauatinum* vocamus Cicc.de Diuinat. Et matutinis acredula vocibus instat.

ACRENSES, ἀκρεῖοι.Populi sunt Siciliæ,stipendiarii Romanorum,non procul ab Acesta oppido:de quibus Plinius lib.3.cap.8.

ACRIA, ἀκρία. Oppidum est Hispaniæ in conuentu Hispalensi:de quo Plinius lib.3.cap.1.Item alterum in Peloponneso,ad ostium Eurotæ fluuii,in sinu Laconico:de quo Ptolemæus.

Acribodicæi, ἀκριβοδίκαιοι, teste Budæo, ab Aristotele appellantur Iurisconsulti : qui neglecta æquitate , summo iure , hoc est verbis ipsis nituntur : sic dicti, quòd nimium exactè legis rigorem , quem vocant,obseruarent.Et strictum illud ius Acribodicēon, ἀκριβοδίκαιον appellatur.

ACRIDOPHAGI, ἀκριδοφάγοι, Populi sunt inter Aethiopes, veloces cursu,vita verò adeo breui.vt annosissimus quadragesimum non excedat,solis ferè locustis victitant,à quibus & nomen inuenerunt. Nā Acridas ἀκρίδας, Græci dicunt,quas nos Locustas.Vide plura de his apud Diodorum Siculum,lib.4.cap.3.

Acrisolium , Arbuscula est,quæ à Macrobio inter arbores infelices numeratur. λωτὸν, Creditur eadē esse quæ Lotos alio nomine,à Gallis autem *alysa*,vel *Alyserium* vocatur.Vide Ruellium.

ACRILLA, ἀκρίλλα , Oppidum est Siciliæ,non procul à Syracusis:cuius incolæ dicuntur Acrillæi, ἀκριλλαῖοι. Vide Stephanum.

Acrimonia, vide ACER. adiectiuum.

ACRIO, onis. Philosophus fuit Pythagoricus,cuius meminit Cicero lib.5.de Finib.

Acrisia, ἀκρισία,Est absentia iudicii,vel delectus.Budęus in Comment.

ACRISIVS, pen.corr. ἀκρίσιος, Filius fuit Abantis , & pater Danaes, qui Praeto fratri in regnum Argiuorum succesit.Hic quum oraculo monitus esset fore vt a nepote vita exueretur,filiam suam vnicam munitissimæ turri inclusit, eo consilio , vt ea perpetua virginitate damnata,omni, qui à posteritate impendere videbatur , metu soluēretur. At Iupiter Danaes amore captus,in speciem imbris aurei se transformauit , & per impluuium in puellæ gremium descendit: vótique compos factus,ex ea Perseum genuit. Quod vbi Acrisius animaduertit,filiam vna cum infantulo recens nato in arcam impositam , in mare abiecit:quæ ad littus Apulum appulsa,& a piscatoribus excepta,ad Pilumnum regem deducta est:qui & forma eius & genere adductus,eam sibi vxore delegit.Porrò Perseus simulac adoleuit , aduersus Gorgonas expeditione suscepta,victor euasit:nec ita multo post Argos venit, faxificum Medusæ caput ferens : in quod quum fortè Acrisius incidisset,in lapidem transmutatus est.Hæc ex Eusebio,Lactantio,& Seruio Hinc deducitur.

Acrisioneus,a,um,adiectiuum, ἀκρισιονεύς. Virg.7. Aen. -hanc dicitur vrbem Acrisioneis Danae fundasse colonis.

Acrisionides, ἀκρισιονίδης. patronymicum masculi.ab Acrisio deducti, quod accipitur pro Perseo nepote Acrisii ex Danae filia.

Acrisione, ἀκρισιώνη. penultim.prod. patronymicum fœm.ab Acrisio deductum,quo significatur Danae filia Acrisii,& Persei mater.

Acritas, Acritudo,Acriter, Vide Acer adiectiuum.

Acroamata, ἀκροάματα, Græci auditiones,siue auscultationes vocant. ἀκροᾶσθαι enim audire est , seu auscultare. Aristoteles Acroamata nominauit commentationes suas, quas discipulis tradebat,in quibus Philosophia remotior subtiliórque agitabatur.Huic disciplinæ , quæ Acroamatice dicitur, tempus dabat in Lyceo gymnasio matutino. Alii appellant Acroamata,festiuas recitationes,ludicrasq; narrationes.Quod significat Cicero,Verr.6.Hic quasi festiuum acroama , ne sine corollario de conuiuio discederet,ibidem conuiuis inspectantibus , emblemata auellenda curauit. Et Suetonius de Augusto scribit, Acroamata , hoc est, narrationes recitationesque ludicras & mimicas ab Augusto interponi solere conuiuiis , ad conuictores oblectandos.Lampridius accipere videtur pro ipsis hominibus acroamata recitantibus , quum ait in Alexandro , Alexandrum nanos , & nanas,& moriones , & vocaleis exoletos , & omnia acroamata , & pantomimos populo donasse. Similiter Plinius in Epist.Interdum, inquit , audiebamus acroamata, interdum iucundissimis sermonibus nox ducebatur.

Acroamaticus,ca,cum,Idem quod auscultatorius.ἀκροαματικὸς.

ACROATHON, ἀκρόαθος, Oppidum est Thraciæ in verticæ montis,qui Athos dicitur,situm:vnde & nomen habet.Pomp.Mela.lib.2.

ACROCERAVNIA, orum,vel Acroceraunii montes, ἀκροκεράυνια. Mōtes sunt in fronte Epiri,Ionium mare ab Adriatico dirimentes: ita dicti,quod propter immensam altitudinem vertices habeant fulminibus maximè obnoxios. κέρας enim verticem significat,& κεραυνὸς fulmen.Horat.libro 1.Carm.ad Virg.Qui siccis oculis monstrat natantia , Qui vidit mare turgidum , & Infames scopulos Acroceraunia.Plinius libr.3.cap.23, Inde initium Epiri, montes Acroceraunii. Idem in procœmio libr.4, Tertius Europæ sinus Acroceraunios incipit montibus , finitur Hellesponto. Item eiusdem libri cap. .In Epiri ora castellum in Acroceraunios Chimæra. Non defuerunt qui & iuxta Armeniam montes Acroceraunios collocarent:verùm illi nominis vicinitate lapsi sunt. Siquidem illi Ceraunii montes appellantur , non Acroceraunii. De quibus vide Plinium libr.5.cap.27,& infrà suo loco.

ACROCERAVNION, ἀκροκεράυνιον, Est primum Epiri promotorium, eáq; Acrocerauniorum montium pars,quæ mari imminens , secundum Europæ sinum à tertio,hoc est Adriaticum mare ab Ionio diuidit:distatq; à Lacinio,extremo Italiæ promontorio 75000.pass.Vide Plinium libr.3.cap.11.& 26.

Acrochordones, ἀκροχορδόνες, Tubercula sunt in cute excrescentia, dura & exigua,ima sui parte adeò angusta,vt veluti chordarum nexu summa in cute suspendi videantur : vnde & nomen habent. A quibusdam Verrucæ pensiles appellantur.Vide Galenum Methodi lib.2, cap.11.& Manard.Epist.lib.7.

Acrocomus,pen.corr.Longas comas habens. ἀκρόκομος.

ACROCOMAE, ἀκροκόμαι, Populi sunt Thraciæ,à capillorum longitudine dicti,quòd antias in fronte,mulierum more,demissas gestarent. Author Homerus in Catalogo nauium.

ACROCORINTHVS, ἀκροκόρινθος. Mons Peloponnesi inter duo maria, Aegæum scilicet & Ionium , stadiorum trium & dimidiati altitudine ad perpendiculum:sub cuius radice in plano,instar mensæ,iacet oppidum Corinthus.Strabo libr.8, author est montem hunc mœnibus ita fuisse circundatum,vt arcis vsum præberet:quò fit,vt minimè mirum videri debeat,Acrocorinthum à Plinio arcem appellari,quem Strabo montem vocitat. Verba Plinii sunt hæc lib.4.cap.4, Medio hoc interuallo,quod Isthmi appellauimus,applicata colli habitatur colonia Corinthus,antea Ephyra dicta,sexagenis ab vtroq; litore stadiis,è summa sua arce,quæ vocatur Acrocorinthus , in qua fons est Pyrene.

Acrocorium,Bulbi species est.Plin.lib.19.cap.5.ἀκροκόριον.

ACROLISSVS, ἀκρόλισσος, Arx est in colle supra Lissum Illyrici vrbē: cuius meminit Strabo lib.7.

Acrodrya,Propriè dicuntur fructus arborum,qui lignosos cortices habent , quales sunt castaneæ,glandes,amygdalæ,iuglandes,& similes. ἀκρόδρυα. Et contrà,Opora dicūtur quæ molli sunt putamine. ὀπώρα. Quanquam Acrodryorum nomen latius interdum accipitur pro cuiusuis arboris fructu.Vide Ruellium lib.1.cap.97.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ACROLOCHIAS, ἀκρολοχίας, Promontorium est Aegypti ad Pharon. Strabo libr.17.

ACRON, ἄκρων, Grammatici nobilis nomen, qui Horatium vtiliſsimis commentariis illuſtrauit. Fuit etiam Cenienſium rex eo nomine, quem Romulus ſinguli certamine vicit, eiuſq; arma Ioui Feretrio dedicauit. Acron præterea medicus Agrigentinus fuit, qui Athenis vna cum Empedocle philoſophatus eſt. Antiquior fuit Hippocrate. Scripſit lingua Dorica de victu ſalubri librum vnum, authore Suida.

ACRONIVS LACVS, ἀκρώνια λίμνη, Olim appellatus fuit, qui aliis nominibus & Podamicus, & Brigantinus nuncupatur. Hodie à Conſtantia vrbe ipſi imminente, Conſtantienſis dicitur. Pomp. Mela lib. 3. Rhenus ab Alpibus decidens propè à capite duos lacus efficit, Venetum & Acronium.

Acronyctæ, ἀκρονύκται, Stellæ veſpertino tempore orientes, quum ſol vergit ad occaſum. Nam ἀκρόνυξ à Græcis dicitur, quod nos Crepuſculum veſpertinum vocamus. Vide Cæl. Rhod. lib. 21. cap. 5.

Acropolis, Arx dicitur ſupra oppidum in edito loco ſita: cuiuſmodi olim Athenæ habuerunt, Mineruæ delubro inſignem. ἀκρόπολις.

Acroſtichis, idis, pen. cor. Dicitur quum primis aliquot verſuum literis nomen alicuius, vel alia quæuis dictio aut oratio exprimitur. ἀκροστιχὶς. In hoc genere Plautus luſit aliquot argumenta Comœdiarum, quæ primis literis fabulæ nomen indicant.

Acroſtolia, orum, Ornamenta erant proræ in nauibus, quæ Bayſius eadem cum roſtris credit. ἀκροστόλια.

ACROTADYS, ἀκρότομος, Inſula eſt in ſinu Perſico: de qua Plinius lib. 6. cap. 23.

Acroteria, Dicuntur pinnacula in ſummitate ædificiorum prominentia. Item in corpore humano extremitates etiam Acroteria dicũtur, quales ſunt in manibus & pedibus illæ partes digitorum, quæ ſub vnguibus latent. ἀκρωτήρια. Vide Bud. in com.

Acrotetus, pen. prod. Dicitur, quod ad ſaltationis menſuram non reſpondet. ἀκρότητος. Vnde Athenæus lib. 11, ſermones intempeſtiuos, & nihil ad rem pertinentes, ἀκρότητα κύμβαλα vocat.

Acrothinia, Primitiæ frugum ſunt, quæ de ſummo aceruo ſolent tolli. ἀκροθίνια. ἄκρον enim ſummum ſonat, θὶς autem frumentorũ acerui dicuntur. Vnde ἀκροθινιάζειν Græci dicunt, pro eo quod eſt Sũma delibare, vel primitias conſecrare.

ACROTHON, Vide Acroathon.

Acta, ſubſtantiuum nomen, & Græcum, vltima depreſſo accentu, ἀκτὴ, Litus ſecretum & amœnum. Virg. li. 5, At procul in ſola ſecretæ Troades acta Anchiſen flebant. Seruius.

Acta, actorum, Vide AGO.

Actæa, Herba eſt, ſiue frutex, graui foliorum odore, caulibus aniſi generis, ſemine nigro, vt heredæ, baccis mollibus. Naſcitur in opacis & aſperis, & aquoſis. Hæc Plinius, lib. 27. cap. 7. Ruellius hanc eandem eſſe putat, aut certè ſimillimam illi, quę à Dioſcoride χαμαιλέυκῃ, à Latiſſis Ebulum vocatur.

ACTAEON, Ἀκταίων cum dipht. Ariſtæi, & Antonoes filius, à Diana in ceruum conuerſus, & à ſuis canibus dilaceratus. Vide fabulam apud Ouidium lib. 3. Metamorph.

ACTANIA, ἀκτανία, Inſula eſt in mari Germanico, cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 13.

Actaſta, Vide ACASTA.

ACTE, es, ἀκτὴ, Græciæ regio nobiliſsima, quæ poſtea ab Attide Granai regis ſilia, Attica nominata eſt. Dicta Acte, vel ab Actæo quodam regis indigena, vt refert Stephanus: vel potius, quòd maxima ſui parte litoralis ſit, & ad mare extenſa. Nam ἀκτὴν Græci litus vocant. Plinius lib. 4. cap. 7. In ea prima Attica, antiquitus Acte vocata.

Actæus, a, um, id eſt Atticus. ἀκταῖος. Ouidius 1. Metamorph. Separat Ionios Actæis Phocis ab aruis.

Acte, Frutex arboreſcens, quem Latini Sambucum vocant. ἀκτὴ. Vnde Chamæacte, χαμαιάκτη dicitur, quod Ebulum à Romanis appellatur, quaſi pumila ſambucus. Vide infra in dictione Sambucus.

Actia, ἄκτια Stephano, ludi erant in Actio Epiri promontorio quinto quoq; anno celebrari ſoliti in honorem Apollinis, qui & ipſe Actius cognominabatur. Hos ludos vetuſtiſsimos fuiſſe conſtat, vt pote quorum & Callimachus meminerit. Summo tamen apparatu ab Auguſto inſtaurati fuerunt. poſtquã Antonium & Cleopatram nauali prælio ante Actium ſuperaſſet: cura eorũ deinceps Lacedæmonijs mandata. Hæc Strabo libr. 7. Stephanus tertio quoq; anno celebratos fuiſſe tradidit: tribúſque certaminibus fuiſſe inſignes gymnico, equeſtri, & nauali. Horum meminit & Seruius in illud Virgil. 3. Aen. Actiáque Iliacis celebramus littora ludis.

Actio, Vide AGO.

ACTISANES, Ἀκτισάνης, Rex Aethiopiæ, qui Amaſim Aegypto depulit, quòd nimis immoderatè tyrannidem exerceret, regnúmque eius occupauit. Vide Diodorum, lib. 2. cap. 1.

ACTIVM, ἄκτιον, Epiri promontorium, vbi Auguſtus, deuictis nauali prælio Antonio & Cleopatra, vrbem condidit: & Nicopolim à victoria nominauit.

Actius, a, um, & Actiacus, a, um, ἀκτιακὸς. Virg. 3. Aen. Actiáque Iliacis celebramus littora ludis. Sapho ad Phaonem, Cur non Actiacas miſeram me mittis ad oras?

ACTIVS NAVIVS, Inclytus Tarquinii Priſci temporibus Augur fuit, quem inſpectante rege, cotem nouacula diſcidiſſe fabulantur. Vide Liuium lib. 1. ab Vrbe. Alii malunt ſcribere Accius.

ACTIVS, ſiue Accius. Fuit Tragœdiarum ſcriptor, natus libertinis parentibus, & inter colonos Piſaurum deductus: à quo & fundus Actianus iuxta Piſaurum dictus. In ſcribendis Tragœdiis, ſententiarum grauitate, verborum pondere, perſonarum authoritate clariſsimus extitit. Vide ſuprà Accius.

Actito, Actiuus, Actor, Vide AGO.

ACTOR, ἄκτωρ, Comes fuit Herculis in expeditione contra Amazones, in quo bello vulneratus, quum retrò domum abire vellet, in itinere mortuus eſt. ¶ Actorides, ἀκτορίδης, Patroclus, nepos Actoris. Is enim ex Aegina, quam ei Iupiter à ſe vitiatam, vxorem dederat, Menœtium genuit. Menœtius autem relicta Aegina, Opuntem in Locros ſe contulit, & ibi Patroclum genuit. ¶ Fuit & Actor quidam Auruncus, cuius meminit Virgilius lib. 12. Aene. -validam vi corripit haſtam Actoris Aurunci ſpolium, &c.

Actuarius, Actuoſus, Actum eſt, Actus adiectiuum & ſubſtantiuum, Vide AGO.

ACTVARIVS, ἀκτουάριος, Medici Græci nomen, qui plurimis ſcriptis voluminibus, artem illuſtrauit: ex quibus etiam hodie ſunt in manibus ſeptem libri de vrinarum ratione.

Actutum, Vide AGO.

Aculeus, Spiculum, vel res pungens, & proprie veſparum eſt & apum, & ſimilium. κέντρον. Colum. lib. 1, Nec paludem quidem vicinam eſſe oportet ædificiis, nec iunctam militarem viam: quòd illa caloribus noxium virus eructat, & infeſtis aculeis armata, culices, muſcas, tabanos, quæ in nos denſiſsimis agminibus inuolant. Cicer. 3. de Finib. Veſpas aculeis vti videmus. Idem 2. Tuſcul. Quum lequeſcimus, fluimúſque mollitia, apis aculeum ferre non poſſumus. ¶ Dicuntur & in herbis aculei, ſpinulæ quædam in foliis, caule, aut flore eminentes, vt in carduo, tribulo, leucacantha, & ſimilibus. Cic. de Optimo dicendi genere, tranſtulit ad orationem, Horum oratio, inquit, neque neruos, neque aculeos oratorios ac forenſeis habet.

Aculeolus, diminutiuum, quo vtitur Martialis Epigram. lib. 8. κεντρίσκιον.

Aculeatus, ta, tum, Quod aculeum ſiue acutum quiddam aculei inſtar habet. κεντρωτὸς. Plinius libro 11. cap. 26. de cicadis, Sine ore eſt: pro eo quiddam aculeatum linguis ſimile, & hoc in pectore, quo rorem lambunt. ¶ Per tranſlationem quoque oratio, aut epiſtola aculeata dicitur, quæ veluti aculeis quibuſdã munita, animum quodammodo mordet, ac pungit. Cicero ad Attic. lib. 14, Satis aculeatas ad Dolabellam literas dedi.

Acumen, Acumino, Acuminatus, vide pòſt ACVO.

Acuncula, Vide ACVS.

Acuo, acuis, acui, acutum, Aciem induco rei alicui, vt falci, cultro, & huiuſmodi ferramentis. ἀκονάω, ὀξύνω. Col. lib. 3, Quoties falcem acueris, pelle aciem detergito, atque ita putare incipito. ¶ Per tranſlationem Terent. in Adelph. opibus adhibuit, quum ait, Attentiores ſumus ad rem omnes, quàm ſat eſt: Quod illos ſat ætas acuet: id eſt docebit. Virg. 1. Georg. in ſimili ſignificatione animo tribuit, Curis acuens mortalia corda. Cic. in Topicis viris appoſuit, In excitando autem, & in acuendo plurimum valet, ſi laudes illum, quem cohorteris. Et lib. 3. Offic. Duæ res quæ languorem afferunt cæteris, illũ acuebant, otium, & ſolitudo, id eſt incendebant. Virg. 7. Aeneid. in malam partem accipit, pro inſtigare, incendere, irritare. Poſtquam, inquit, viſa ſatis primos acuiſſe furores. ¶ Huius verbi compoſita ſunt, Exacuo: quod eſt Valde ſeu perfectè acuo. Virg. lib. 1. Georg. Exacuũt alii vallos, furcáſque bicorneis. Idem libr. 3. Georg. Dẽtéſque Sabellicus exacuit ſus. ¶ Præacuo, Prius acuo, vel anteriorem partẽ acuo, Cato cap. 41, Vitem teneram præacuito.

Acutus, ta, tum, Proprie de ferro dicitur, quod aciem habet. & bene ſecat: cui opponitur Hebes vel obtuſum. ὀξὺς. Plaut. in Mil. Vide, vt tibi iſtic ſit acutus Cario culter probé. Item quod in mucronem, ſiue acumen deſinit, vt Acutus palus, Acutus angulus, Acutum roſtrũ. ¶ Per metaphoram autem ponitur pro ſubtili vel acri: vt, Acutum ingenium, Acutus ſophiſta, Acuta vox. ὀξυφωνία. Item Acuti oculi, id eſt clarè cernentes. ὀξυδερκεῖς.

Acute, aduerbium. ὀξέως. quod quanuis primò de acie ferri dicatur, ſæpius tamen ad animum refertur, idémque ſignificat quod ingenioſe, vel ſubtiliter. Cic. pro Cælio, Si mihi acutè, argutéque reſponderit. Idem in Lælio, Multa reſponſa acute ferebantur. Interdum de voce dicitur, ita vt habeat antitheton Grauiter: vt, Vox acutè ſonans, apud Ciceronem de Somnio Scipionis. Nonnunquam & de viſu, pro Clarè, perſpicaciter. Pro quo etiam legimus Acutum, vt Horat. libr. 1. Serm. Sat. 3, Quum tua peruideas oculis mala lippus inunctis, Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum?

Acutulus, diminutiuum, Idem quod ſubacutus. Cic. 3. de Nat. deor. Breues & acutulas concluſiones.

Acumen, penul. product. Idem quod aculeus, ſeu cuſpis. κέντρον. Cicero in Arati Phænomenis, Tergaque Centauri, atque nepai portat acumen Accipitur & pro ingenii perſpicacitate. εὐφυΐα. Idem de Natur. deor. Epicurus, homo ſine acumine, ſine vllo lepore. Colum. in præfatione, Facillimam eſſe, nec vllius acuminis ruſticationem, quòd quæ in acutum terminent, interius magis penetrent: quomodo ſolent perſpicacia ingenia penetrare.

Acumino, nas, pen. corr. Acutum facio. ὀξύνω. Lact. de Opific. In quadrupedibus autem contextum ſpinæ à ſummo capite deductum: longius extra corpus eduxit, & acuminauit in caudam.

Acuminatus, a, um, Quod acumen habet. κεντρωτὸς. Plin. libr. 11. cap. 2. de culice, Ita reciproca generauit arte, vt fodiendo acuminatum, ſorben dóque ſiſtuloſum eſſet.

Acupedius, Dicitur, cui præcipuum eſt in currendo pedum acumen. ὀξύπους. Feſtus.

Acupictores, Qui acu pingunt. Alio nomine Phrygiones appellãtur, à Phrygia, regione Troiæ, vbi primum inuenta hæc ars dicitur.

Acus, aci, generis maſculini, Genus piſcis, qui & Acicula dicitur. Mart. libr. 10, Et ſatius tenues ducere credis acos. Hic etiam Belona dicitur. Βελόνη. Plin. libro 9. cap. 51, Acus ſiue Belone, vnus piſcium, dehiſcente propter multitudinem vtero parit.

Acus, aceris, generis neutri, Purgamentum frumenti. σκόβαλον, ἄχυρον. Colum. libro 8. Nam in ſuburbanis lactens porcus acere nutricandus eſt.

Acero, aceras, acerare. pen. corr. Paleas inficere. ἀχυρόω.

Aceratus, adiect. Acere plenus, aut permiſtus. ἀχυρώδης. Inde, Lutum aceratum, authore Feſto, quod paleam habet admiſtam.

Aceroſus, adiect. Idem. vt, Panis aceroſus, qui confectus eſt ex frumento parum purgato, aceréque non ſatis diligenter excreto.

Acus, quartæ declinat. generis fœminini, Inſtrumentum eſt quo veſtes ſarciuntur. ἀκίς, ράφανον. Item, quo ornatrix vtitur ad diſcernendos capillos. Iuuen. Satv. 2, Ille ſupercilium madida fuligine tinctum Obliqua producit acu. Mart. Figat acus tortas, ſuſtineatque comas. ¶ Purgamenta quoque leguminum Acus dictas inuenimus à Columella libro 2. cap. 10. vbi ſic ſcribit de fabarum tritura, Nam ſemina excuſſa in area iacebunt: ſupérque ea paulatim eõdem modo reliqui faſciculi excutientur: ac duriſsimæ quidem acus reſectæ ſeparatæque erunt à cudentibus: minutæ verò, quæ cum ſiliquis de faba reſederunt, aliter ſecernentur. ¶ Similiter exercitus inſtructio, Acus dicitur, quòd ea militum pars vehementiſsima ſit ad hoſtem vulnerandum acumine telorum. Perottus.

Acuncula, diminutiuum ab acu: qua vtuntur mulieres ad ſe ornandum. ἀκίσκη. Huiuſmodi eſt diſcerniculum, quod capillis diſcriminãdis eſt accommodatum.

ACYSILAVS, Ἀκουσίλαος, Athenienſis Rhetor, qui Galba imperante ſeſe Romam contulit, ibique ludum aperuit tanto ſucceſſu vt moriens Athenienſibus decem myriades ex fœnore partas reliquerit. Fuit & Acuſilaus quidam Argiuus Hiſtoricus, qui Genealogias quaſdã conſcripſit, ex æneis tabulis, quas patrem eius ferunt inueniſſe, quum in domo ſua neſcio quid foderet. Vtriuſque meminit Suidas.

Acuſtici, Sunt auditores: quales erant diſcipuli Pythagoræ. Ille enim à ſuis auditoribus, vt minimum, biennium exigebat, quo illis tantum audire, non etiam loqui licebat. ἀκουσταί.

Acute, Acutus, Acutulus, Vide ACVO.

ACYTEA, pen. prod. ἀκύτεια. Hiſpaniæ vrbs eſt Stephano: cuius incolæ dicuntur Acutani, ἀκουτανοί.

ACYTIA, P. Vitellii vxor. Tacitus lib. 5.

ACYLAS, Ἀκύλας, Philoſophi nomen, qui Dialecticos cõmentarios conſcripſit de Syllogiſmis. Suidas.

Acylon, ſeu potius Acylos. ἄκυλος Suidæ, Fructus eſt ilicis fœminæ, Plinius libr. 16. cap. 6, Ilicis glans vtriuſque breuior, & gracilior, quã Homerus Acylon vocat: eóque nomine à glande diſtinguit. Maſculas ilices negant ferre. Dicitur etiam hoc nomine fructus arboris cuiuſdam, quæ mediam quandam naturam obtinet inter ſuber & quercũ, quæ ob id Phellodrys vocatur. Vide Ruellium lib. 1. cap. 89.

ACYPHAS, ἀκύφας, Oppidum eſt in Dorica tetrapoli, vt ex Theopompo refert Stephanus.

ACYTOS, ἄκυτος Stephano. Inſula eſt non procul à Creta, è regione Cydoniæ ciuitatis, quæ alio nomine Melos appellatur. Vide Plinium lib. 4. cap. 12.

Acyrologia, ἀκυρολογία, Latinè impropria locutio, qualis eſt illa Virgilii 4. Aene. Hunc ego ſi potui, tãtum ſperare dolorem. Vbi Sperare. pro Timere dixit: quum propriè ſperemus bona, timeamus aduerſa. Ab aliis dicitur dictio minus conuenienter elata, vel non propriis dictionibus obſcurata ſententia: vt, Accede ad ignem hunc, iam calescens plus ſatis. Ibi enim nullus ſignificatur ignis, ſed meretrix. Dicta eſt autem Acyrologia, quaſi ἄκυρος λόγος, hoc eſt, improprius ſermo.

A ante D

Ad, πρός, πρὸ, πάρα cum accuſatiuo, Præpoſitio accuſatiuo ſeruiens, proximitatem ſignificat, eámque frequentiſsimè coniunctam cum motu ad locum, vel ad perſonam. Cicero in Vatinium, Veniſti ad fretum per Mauritaniam. Terent. in Andria, Venit ad me Chremes poſtridie. In hoc itaque differt à præpoſitione Apud, quòd hæc nũquam motum neque ad locum, neque ad perſonam importet: Ad, verò frequentiſsimè motui ſeruit ſæpe etiam quieti. vt infrà oſtendemus. ¶ Differt à præpoſitione In, quòd hæc ingreſſionem termini ſignificet: Ad verò, tantummodo acceſſum ad terminum. Vnde rectè dixeris, Iudicem, vel Prætorem in tribunal ſe conferre, Litigatorem autem ad tribunal. Sic ad vrbem olim accedebant Imperatores, qui ob res proſperè geſtas triumphum ſibi decerni cupiebant: quibus tamen vrbem ingredi, niſi poſitis faſcibus, & abiecta triumphi cura non licebat. ¶ Sæpe etiam, vt diximus, ſine vllo ponitur motu, vt idem ſit quod Apud, παρὰ cum datiuo. Cicero pro Cælio. Habes hortos ad Tyberim. Idem pro Flacco, Qui producti, tabulas ſe publicas ad ſpeluncas perdidiſſe dicebant. Idem pro Sext. Roſcio Amerino, Occiditur ad balneas Palatinas rediens à cœna Roſcius, Ita etiam aliquando cum accuſatiuo perſonæ, quo locus citra motum denotatur. Cicero in Verr. Act. 2. Decem ſiſci ad Senatorem relicti. Idẽ Attico libr. 9, Dionyſius ad me fuit bene manè. Hoc eſt, domi ſenatoris, domi meæ: accuſatiuus perſonæ pro loci accuſatiuo. ¶ Multiplex præterea huius præpoſitionis eſt vſus: vt quum pro In, ponitur. Cic in Piſon. Deprehenſus denique cum ferro ad Senatum eſt. Cæſ. Bell. Gal. 5, Totam hyemem ipſe ad exercitum manere decreuit. ¶ Pro Circa. Cice. Att. Ad quæ tempora te expectem, facias me certiorem velim. ¶ Pro Circiter. Terent. Heaut. Tãlenta ad quindecim coegi. ¶ Pro Verſus: vt, Ad Orientem, Ad Meridié. Sic, Ad ſydera, Ad cælum tendere manus, ſiue oculos. Virgil. 1. Aeneid. Duplices tendens ad ſydera palmas. ¶ Pro Præ. Terent in Eunuc. Eſtne, vt fertur, forma? p. Sanè. CH. At nihil ad noſtram hanc. ¶ Pro Poſt. Cic. Att. 12, Neſcio quid

interſit, vtrum illuc nunc veniam, an ad decem annos. ¶ Pro Propter. Propertius Eleg. vlt. lib. vlt. Panditur ad nullas ianua nigra preces. Liuius ab Vrbe, 1, Inde quum aliæ boues quærdam ad deſyderium (vt fit) relictarum mugiſſent. id eſt, propter deſyderium, vel præ deſyderio. ¶ Interdum etiam idem valet quod Pro. Plaut. in Aul. Venimus coctum ad nuptias, id eſt, Nuptiarum cauſa. Terent. Argentum dabitur ei ad nuptias. Cice. 5. Ver. Qui ad ſtatuam pecuniã contulerunt. ¶ Pro Ante: vt, Ad limina expectare, Virgil. 4. Aeneid. Reginam thalamo cunctantem ad limina primi Pœnorum expectant. Ad pedes ſe abiicere. Cice. Attico libr. 1, Clodius abiecta toga, ſe ad genera pedes abiecit. ¶ Pro præter. Terent. in And. Ad hæc mala hoc mihi accedit etiam. ¶ Pro Secundum, ſimilitudinem ſcilicet ſignificans: vt, Ad arbitrium, ad nutum alterius. Plaut. Merc. Ad iſtam faciem virum quæro. ¶ Pro Quantũ ad Cic. 3. Ver. Vidi ſimul cũ populo Romano forum, comtiúmq; adornatũ ad ſpeciem magnifico ornatu: ad ſenſum cogitationẽmq;, acerbo & lugubri. Id eſt, Quantũ ad ſpeciem, Quantum ad ſenſum. ¶ Pro Vſq; ad, vel Vſq; in Cic. Ad muſtam noctem contenderunt. Cæſar, Ad horam nonam in anchoris expectauit. Liuius, Ad lucem acerrimè pugnatum eſt. ¶ Aliquãdo ſignificat rei vſum. Cic. 6. Verr. Quo ſolitus erat vti ad feſtos dies, & ad hoſpitum aduẽtum. ¶ Aliquãdo officium. Vnde ad manus ſeruus dicitur, qui & A manu, ſiue Amanuenſis, de quo antea. Sic Ad cyathos ſtare, dicũtur pincernę vini adminiſtratores. Ad limina cuſtos, qui eſt ædituus. ¶ Iungitur & cũ gerundiis in dum: vt, Iuit ad lauandũ. Terẽt. in And. Nec ſatis ad obiurgandũ cauſæ. ¶ Sunt aliæ quoq; huius præpoſitionis locutiones: vt, Ad pedes deſilire. Cæſ. pro, de equo deſcendere. Ad dextram, ad ſiniſtram, ſcilicet manum. Terẽt. in Adelp. Ad ſiniſtram hac recta platea. ¶ Ad extremũ. Ad poſtremũ, Ad vltimũ, quæ aliquando ordinis ſunt, vel tẽporis, & pro Deniq;, vel poſtremò, vel tandem: accipiuntur: aliquãdo nullius ſunt ordinis. ¶ Ad ſummã, id eſt In ſumma, ſiue denique, poſtremo. Cic. Att. 10, Iurabat ad ſummã, quod nullo negotio faceret. ¶ Ad ſummum verò, ad numerũ refertur. Idem, Scies igitur fortaſſe cras, ad ſummum perendie. ¶ Ad verbum, idem eſt quod De verbo ad verbum. Cic. Fabellas Latinas ad verbum de Græcis expreſſas. Plin. Ad verbum tranſlata ſententia. ¶ Ad vnum, idẽ quod nullo excepto. Liuius 2. ab Vrbe, Quos Conſul Romanus in Algido conſequutus, ad vnum omnes occidit. Sic Ad Iyram canere. Ad lucernam ſtudere. Et Cic. Ad eum nuntium cõmoti ſunt omnes, id eſt audito eo nuntio. Ouid. Mortua, crede mihi, tamen ad tua verba reuixi. ¶ Cæterùm notandũ quòd Ad, in compoſitione quum iũgitur dictionibus incipientibus à c f g l n p r s t, mutatur d in literas ſequentes: vt Accurro, Affero, Aggrego. Allego, Annumero, Appono. Arrogo, Aſciſco, Attribuo. Excipiuntur Agnoſco, in quod abiicitur, aut in g mutatur, ſicut in Agnatus, euphoniæ cauſa: ſimiliter Adſum, vbi d remanet, ſicut ſuo dicetur loco. Sed ſi componatur cũ a b d e h i o u, ſemper d integra manet: vt, Adamo, adbibo, adbreuio, adduco, adeo, adhibeo, adimpleo, adoleo, aduoco. Si verò cum q, d mutatur in c, vt Acquiro. Anquiro autem ab An ſit, quod ſignificat circum, vt latius ſuo loco dicetur.

ADA, Ἄδα, Filia fuit Hecatomni Cariæ regis, & Artemiſiæ ſoror, quæ Hydrieo fratri nupſit: vt tradit Strabo lib. 14.

ADADATA, ἀδάδατα, Ciuitas Piſidarũ, ad Taurũ montẽ. Strabo lib. 12.

ADAD, teſte Macrobio non Adab, quemadmodum hactenus legabatur. Aſſyriorum ſummus habebatur Deus. Cui etiam deam Atargatim vxorem aſſignabant: per Adad Solem, per Atargatim Terram intelligentes: quòd ex his duobus potiſsimum cuncta crederent procreari. Vide Macrobium 1. Saturn. cap. 23.

ADAE, ἄδαι, Oppidum eſt Aeolidis, 40 ſtadiis ab Hydera promontorio diſtans, non procul à Cuma. Authores Strabo libro 12. & Plinius lib. 5. cap. 30.

Adæque, ſignificat Peræquè, pariter, æqualiter. ἰσόπλευρον. Plau. in Caſ. Neq; eſt, neque fuit me ſenex quiſquam amator adæquè miſer. Apul. lib. 4, Ecce plures numero iuuenes aduenunt, quos incontanter adæquè latrones arbitrẽr.

Adæquare, Idem propriè quod æquare, hoc eſt complanare. ἐπαλίσσειν. Liuius 1. ab Vrbe. Romanus paſsim publica, priuatáq; omnia tecta adæquãt ſolo. Item in Epiſt. & Com.

Adæro, as, are, pen. pred. ab ære deductum, ſignificat Aere æſtimare, ἐπιτιμᾶσθαι. Paul. Annor. 2.

Adaggero, ſrãcoπροσλοιδορῶ. Vide in dictione Aggero.

Adaglum, gij, & apud antiquos Adagio, onis, Eſt ſententia breuis, rebus temperi, uſq; accommodata, rectum latentémque in oratione ſenſum obtinens. παροίμια. Dictum Adagium, quaſi circum agium, quod teſte Varrone, paſsim per hominum ora obambulet.

Adalligo, as, are. Ad aliquid ligo. προσδέω. Plin. libr. 20. cap. 21, Quin & ſemen tritum adalligant brachio.

ADAM, ἄδαμ, Hebraica lingua (ſicut lib. 1. Ioſephus ſcribit) idẽ eſt quod Ruber: quoniam rubra terra factus eſt.

Adamas, pen. cord. ἀδάμας, Lapis maximi inter gemmas omnes pretii, ab ἀ, priuatiua particula, & δαμάζω, domo, quòd duriſsimus credatur, & nulla vi domabilis: quod tamen falſum eſſe ſæpius compertum eſt. Nulla tamen re facilius, quàm hircorum calido ſanguine diſſoluitur. Sunt autem adamantum genera quatuor: ſcilicet, Indicus, Arabicus, Macedonicus, & Cyprius. Qui in India naſcitur, æquè magnus eſt ac nucleus auellanæ: cui ſimilis eſt Arabicus, ſed aliquanto minor. Qui in Macedonia in Philippico auro inuentus eſt olim, cucumeris ſemini par eſt magnitudine. Cyprius colorem æreum repræſentat, & in medicamine plurimum valet. Eſt etiam Adamas cognomine Siderites, quòd ferrei ſit ſplendoris, cæteris adamantum generibus ponderoſior, ſed diſſimili natura, vtpote

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui frágatur facilius,& adamante alio perforetur,nempe eo qui Cyprius est.Voluit quidam in adamante Indico(qui omnium pretiosissimus est)tãtam ineſſe vim,vt iuxta magnetem positus,ferrum ab eo abstrahi non patiatur,aut abstractum ad ſe rapiat.Venena præterea, lymphationes,metúſq; vanos abigit ex hominum mentibus. ¶Est etiam hoc nomine herba,quę & Hyoſcyamus & Apollinaris vocatur. Vide Dioſcoridem lib. 4.cap.69.& Plinium lib.37.cap.4.

Adamantæus,a,um, pen. prod. ἀδαμάντινος. Idem quod adamantinus. Ouid.7.Metamorph.Ecce adamanteis Vulcanum naribus efflant.

Adamantinus,a,um, penulti.corr. Quod eſt ex adamante. ἀδαμάντινος. Horat.libr.1.Carm.ad Agrippam,Quis Martem tunica tectum adamantina Digne ſcripſerit?

Adamantis,idis,ἀδάμαντις,Herba quædam eſſe traditur à Magis Armeniæ Cappadociæque alumna,qua admota leones reſupinari feruntur hiatu laxo.Nominis rationem iidem hanc tradunt,quod conteri nequeat,quemadmodum nec adamas.Vide Plinium lib.24.cap.17.

ADAMASTVS, ἀδάμαστος.Ithacenſis fuit,pater Achæmenidis,ſocii Vlyſſis:vt videre eſt apud Virgilium Aen.lib.3,vbi ſic Aeneam alloquitur Achæmenides,Sum patria & Ithaca comes infœlicis Vlyſsi,Nomine Achæmenides Troiam genitore Adamaſto Paupere(manſiſſétq; vtinam fortuna)profectus.Latinè interpretari poſſumus indomitum, ab ἀ priuatiua particula,& δαμάζω,domo.

ADAMIANI,Hæretici,ab Adam nominati,cuius imitátur nuditatem, qua fuit in Paradyſo ante peccatum. Credebant enim quòd nuptiæ futuræ non fuiſſent,ſi nemo peccaſſet.Nudi itaque mares fœminæq; conueniunt,nudi lectiones audiunt,nudi celebrant ſacramenta.

Adamo, mas,penulti.corr. Amatorie amo,vt placet Vallæ. ἐρωτικῶς. Quint.Me quidem,marite,ſiquis interroget, omnes matres liberos ſuos, tanquam adamauerint, amant. ¶Adamare interdum eſt honeſtè ac valde amare,& de quacunque re dicitur. Cice.lib.3.de Orat. Deinde ab Antiſthene,qui patientiam & duritiam in Socratico ſermone adamarat.

ADANA,orum, ἄδανα,τά, Vrbs Ciliciæ,ita dicta ab Adano,qui eò coloniam deduxit vna cum Saro,poſtquam bello aduerſus Tarſenſes geſto,inferiores diſceſsiſſent.Author Stephanus.Meminit vrbis huius & Plinius lib.5.cap.27.

ADANI, ἄδανοι,Inſulæ duæ ſunt in ſinu Arabico, quas commemorat Ptolemæus.

Adapertus,a,um,Idem quod apertus,vel ſemiapertus.ἀνεῳγμένος.Ouidi. lib.1.Amor.Eleg.5,Pars adaperta fuit,pars altera clauſa feneſtræ.

Adapto,Vide Apto.

Adaquo,quas, penul.corr.ex Ad & Aquo:id eſt Aqua reficio, ποτίζω: vt,Adaquare arbores.Plin.lib.17.cap.10,Ternas ſimul ſerendas trianguli ratione,palmo inter ſe diſtantes,denis diebus adaquari,donec grandeſcant.Suet in Galba.cap.7,Ita decreuit,vt ad locum vbi adæquare ſolebat,iumentum duceretur capite inuoluto.

Adarces,Dioſcoridi ἀδάρκην, Salſugo quædam gelata, paluſtribus in locis,miſéque humidis,prouenientes,quibus exiccatis condenſari ſolet,atque arundinibus adhærere.Plin.libr.16.cap.30.& 26.libro 32. cap.10,& lib.22.cap.24. Adarcam vocem Latinam agnoſcit:traditq; naſci in cortice calamorum, ſub ipſa coma,ex ſpuma aquæ marinæ cum dulcj commiſta:& à nonnullis λεπτομυσσον, hoc eſt arundinaceam lanuginem vocari.Vide Hermolaum in Plinium,& Marcellum Virg.in Dioſcorid.

Adareo, res,rui,penul.corr. Idem quod arere,ſiue exarere, ξηραίνεσθαι, vtitur eo Cato de Re ruſt.cap.98,Amurcam decoquito ad dimidium, & ea vngito fundum arcæ,& extrinſecus pedes & angulos: vbi ea adaruerit,veſtimenta condito.

Adaſsint,ſiue(vt Feſtus legit)Adaxint,veteres dixerunt pro Adigant. Plaut.Vtinam diui adaſsint ad ſuſpendium.

Adaſus, Species tunicæ,ſic dictæ,quòd ab humeris non érat conſuta, Perottus.

Adaugeo,& Adaucto, ἀυξάνω.Vide AVGEO.

Adbibo,is, adbibi, adbibitum,Largius bibo, ἐμπίνω. Terent.in Heauton. Is mihi,vbi adbibit plus paulò,ſua quæ narrat faci a.Plaut. in Sticho, Euge, quando adbibero, alludiabo. Accipitur & pro imbibere per metaphoram.Hor.1.Epiſt.-nunc adbibe puro,Pectore verba puer.

Addax,Animalis quoddam genus eſt in Africa,quod cornua habet erecta,rugarúmque ambitu contorta,& in læue faſtigium exacuta, ita vt lyras diceres. τραγελίφοτα Græci à contortis cornibus appellãt. Hæc ferè Plinius lib.11.cap.37.

Addephagia, ἀδηφαγία, Inexplebilis edendi auiditas, παρὰ τὸ δάπανος ἄδην, hoc eſt ab auidius edendo dicta. Hæc apud Siculos pro dea colebatur:vbi etiam templum habebat ſibi peculiariter dedicatum.Vide Cæl.Rhodig.lib.7.cap.11.

Addenſeo,ſes,ſui,ex Ad & Denſeo,teſte Seruio,ſignificat Denſum facere,ſtipare ſiue conſtipare,πυκνόω. Virg.10.Aen.Extremi addenſent acies.Verbum riſsimum.

Addenſo,as,are.Idem quod Addenſeo.Plin.libr.20.cap.21,Mirum aquã, radice ea addita,addenſari ſub dio,atque lacteſcere.

Addico,cis,penultim.prod.ſignificat Auctionem facere,hoc eſt,bona ſua proſcribere, & licitantibus tradere,& rem venalem ei,qui plus cæteris obtulerit, adiudicare. Græcè ἀποκηρύττω dicitur.Plin.libr. 35.cap.11.Tabulas inde omneis ex publico propter æs alienum ciuitatis addictas,Scauri ædilitas Romam tranſtulit. Addictas,hoc eſt publicè venditas. Quint. Omneis facultates in pretia ſollegi, rus, ſeruulos,& omnia vtiliora properanti feſtinatione parentis addixi. Sueton.in Cæſ.Ampliſsima prædia ex auctionibus haſtæ minimo, ſeu(vt quidam legunt)nummo addixit. ¶Et Addicere Prætor dicebatur,quando debitorem tradebat creditori,vt in eum & vitæ,& necis haberet poteſtatẽ,quũ ſoluendo non eſſet.παραδιδόναι.Cicero in Piſonẽ, Nonne Fuſidium debitorem creditoribus ſuis addixiſti? Idem pro Flacco,Is quũ iudicatum non faceret,addictus Hermippo, & ab eo ductus eſt.Vnde Addicti(vt eſt apud Vallam lib.5) παραδιδόμενοι. Eſt enim vnum ex tribus verbis Prætoris,quæ ſunt hæc,Do, Dico,Addico.Ab hac forenſi ſignificatione refertur etiam ad alia:vt in diſciplina Augurali aues dicuntur Addicere,quando rarum faciunt Auſpicium. Liuius,Fabio auſpicanti aues ſemel atque iterum non addixere. ¶Addicere opus aliquod,pro Locare faciendum. Cice.3. Verr.Addicitur id opus H-S DLX millibus.¶Et Addicere ſententiã, pro vendere.Cic.Phil.2,Quum neq; principes ciuitatis rogãdo,neq; maiores natu monendo,neque frequens ſenatus agendo te de vendita atque addicta ſententia mouere potuit. ¶Addicere ſupplicio,mortiẽ:pro Damnare,deſtinare,deuouere.Cic.Phil.3, Gladiatorio generi mortis addictus. ¶Addicere ſe cupiditatibus,petulantiæ,intemperantiæ,&c. Pro ſe dare vel dedere. Quemadmodum & apud Horatiũ 1.Epiſt.Nullius addictus iurare in verba magiſtri.

Addictè,aduerbium:vt apud Tacitum lib.de Germ.moribus,Trãs Lygios Cotthones regnantur,paulo iam addictius,quàm cæteræ Germanorum Gentes,nondum tamen ſupra libertatem.

Addictio,onis,verbale,ἀποκήρυξις.Cice.2.Verr.Simul in iure dicedo bonorũ poſſeſsionũmq; contra omniũ inſtituta addictio,& cõdonatio.

Addiſco,ſcis,per duplex d.Bene diſco,vel ad ea quæ didiceram,addo, προσμανθάνω. Cicero de Senectute,Solon dicebat ſeneſcere ſe in dies multa addiſcentem.

Additamentum,Additus,Vide ADDO,addis.

Addiuino,as,are,Idem quod diuino.μαντεύομαι. Plin.lib.35.cap.10,Vt Appion grammaticus ſcriptum reliquerit,quendam ex facie hominum addiuinantem,&c.

Addo,das,Ad data addo, προσδίδωμι.Plautus in Trucul.Tuo arbitratu, quod iubebis,addabitur.

Addo,dis,Affero acceſsionem, adiungo. προστίθημι.vt,Hoc meis malis, vel ad mea mala addit ur. Cice.Appio Pulchro,Illud velim ſic habeas,quod intelliges hac re nouata,additum potius aliquid ad meum erga te ſtudium(cui nihil videbatur addi poſſe)quàm quicquã eſſe detractum. ¶Addere animum,id eſt augere.Plaut.in Amph. Vbi noſtris animus additus.

Addramentum,ti,Acceſsio. ἄυξησις. Cice.pro Seſtio,Interceſsit Ligus iſte neſcio quis,addramentum inimicorum meorum.

Additus,ta,tum,penul.cor.Adiunctus.προσδιωρισμένος. Quandoque inimicus.Sic enim interpretatur Seruius illud Virgilii 6.Aeneid.-nec Teucris addita Iuno Vſquam aberit.

Addoceo,Idẽ quod doceo,vel ad iam docta aliquid addo.προσδιδάσκω. Horatius,Sollicitis animis onus eximit,addocet artes.

Addormio, vel Addormiſco, Contrarium eſt eius quod eſt expergiſcor. κοιμάομαι. Suet,Et quoties poſt cibum addormiſceret(quod ei ferè accidebat) olearum ac palmarum oſsibus inceſſebatur.Alii legunt obdormiſceret.

ADDVA,Fluuius eſt Inſubriæ,qui per medium Larium lacum fertur,ita vt aquæ non commiſceantur.Claudianus,Addua quo ſciſſas ſpumoſior incitat vndas.Vide Plinium lib.2.cap.103.

Addubito,as, Aliquantulum dubito.Cice.Cecinnæ,Habes augurium meum,quo,ſiquid addubitarem,non potius vterer, quàm illa conſolatione, Idem Volum.libr.7, Quòd ſine prænomine familiariter, vt debebas,ad me epiſtolam miſiſti,primum addubitaui numà Volumnio Senatore eſſet.

Adduco,cis,penult.prod.Ad aliquem duco. προσάγω. Terent.in And. Audiui Archillis,iandudum Lesbiam adduci iubes, &c. ¶Interdum cogo, & quaſi renitenté ad aliquid faciendum impello.Cic.in Verrẽ Act.1, Adductus ſum,Iudices,officio,fide, miſericordia. Idem Attico libr.1, Pompeium in eam voluntatem adduxi, ¶Interdum eſt contrahere, ἀναίσω. Virg.libr.3.Georg. -vbi ignea venis Omnibus acta ſitis miſeros adduxerit artus.Vnde Abductam frontem irati habere dicuntur,hoc eſt contractam & conſtrictam.¶Interdum intorquere, rotare.Idem libro 9.Ipſe ter adductas circum caput egit habenas. ¶Interdum produco,extendo.Virgil.Aen.9,Ocyus adducto torquẽs haſtile lacerto.¶Aliquando declaratur per verbum Religere.Cice. in Cæl.Contracta res eſt,& adducta in anguſtum.

Adduplico,as,are.Idem quod duplico.διπλάζω.Plaut.in Pœnulo,Adduplicabit omne furtum,leno addicetur tibi.

Adechaſtus,ἀδέχαστος. Propriè dicitur qui nulla accipit munera,ab ἀ priuatiua,& δέχομαι. Vnde Adechaſti iudices,dicuntur incorrupti,& qui nullis muneribus à recta illa iuſtitiæ trutina poſſunt deflecti.Vide Cæl.Antiq.lect.lib.23.cap.14.

Adedo,dis,pen.corr.In totum edo,conſumo, ἀναφάγω,ἀπίω. Vnde Adeſum,conſumptum.nam ibi Ad,auget.Virgil.4.Geor. -namſæpe fauos ignotus adedit Stellio.

Adeſus,a,um.ab Adedeor, id eſt conſumptus, ἀποδεδόμενος. Cice.2.Tuſc. Quum verò adeſum inflatu renouatum eſt iecur. Adeſa pecunia, per metaphoram,pro conſumpta apud eundem.

Adelphi,ἀδελφοί,Fratres,quaſi non ſoli.Delphon enim priſca lingua Græcorum,Vnum ſignificat.Vnde Apollo,id eſt Sol(Macrobii ſententia)Delphios dicitur,quaſi vnus & ſolus.Alii ab ἀ deducunt,quod interdum ſignificat ὁμοῦ, ſimul & ἅμα quod vuluam vel vterum ſignificat:vt Adelphi dicantur,qui ex eodem vtero prodierunt. Hoc nomine Terentius Comœdiam quandam inſcripſit:in qua Aeſchinus & Ctesipho fratres introducuntur.

Adelphides, penulti.corr, ἀδελφίδες, Palmæ ſpecies eſt,ſapore quàm proximè ad caryotas accedens:vnde & Adelphides dictæ ſunt, quaſi caryotarum ſorores,Author Plin.lib.13.cap.4.

ADELPHIVS, ἀδέλφιος, Hiſtoricus fuit M.Antonio familiaris,qui eius in Partos expeditionem conſcripſit, in qua ipſe & adfuit, & præfuit. Strabo lib.11.

Ademptio,Ademptus, Vide ADIMO.

Adenes, panult.corr. ἀδένες.Glandulæ ſnnt in gutture,ex carne in duritiem contracta, quæ alio nomine χοιράδες, hoc eſt ſerophulæ vocantur.Plin.lib.11.cap.37.

Adeo,ſecunda ſyllaba breui, Aduerbium eſt,& ſignificat Vſque eò, vel Intantum. τοσοῦτον,ὥστε. Quint.Nunquam adeò pro nobis ſolicita eſt lex, vt quod præſtet, extorqueat. ¶Quandoque ponitur pro valde, ſiue multum. Terent.in Eunucho, Iuuenem adeò nobilem. ¶Poſt Atque ſubiunctum, eſt correctiua, vel agumentatiua particula, idem ſignificans quod Imò,vel Potius. Cicero pro Cluentio,De foro,atque adeò de ciuitate ſublatus eſt. Idem in Catil. Eorum autem caſtrorum Imperatorem, ducémque hoſtium intra mœnia, atque adeò in Senatu videtis inteſtinam aliquam quotidie perniciem Reipublicæ molientem. ¶Quandoque pro Certè, ſine dubio.Virgil.Georg.1, Multum adeò raſtris glebas qui frangit inerteis, Vimineáſque trahit crateis. ¶Quandoque pro Modò. Terent.Andr. Tute iam adeò eius audies verba. ¶Apud poetas præſertim Comicos,ſæpe eſt particula ornatiua, ſeu mauis expletiua: quippe nihil ad ſenſum conferens, ſed vel ad ſermonis ornatum, vel ad metrum explendum adhibita. Ibidem,Propera adeò puerum tollere hinc ab ianua.

Adeouſque, ſiue vna eſt dictio.ſiue duæ,idem eſt quod Vſque adeò.Plaut. in Aſin.-Agè agè manſero Tuo arbitratu,vel adeouſq; dum peris.pro Vſque dum,id eſt donec.

Adeo, adis,adiui,vel adii,aditum,penul.corr.id eſt Accedo. προσέρχομαι. vt,Adeo prætorem.Cicero 4.Acad.Tribunum aliquem cenſeo adeant. Idem App.Pulchro,Ad me adire quoſdam memini. ¶Adire hæreditatem, eſt ſe hæredem profiteri, & pro hærede ſe gerere. Cic.2.Philip. Quum ipſe patris hæreditatem non adiſſes. ¶Interdum pro ſubire, vel ſuſcipere:vt,Adire labores,Adire periculum capitis, apud Ciceronem pro Seſt.Roſcio, ¶Aliquando adoriri,& aggredi, ἐπιχειρῶ. Terent.in Phorm.Nunc prior adito tu:ego in inſidiis ero hic ſuccéturiatus, ſiquid deficies. Virgil.5. Aeneid. -nec quiſquam ex agmine tanto Audet adire virum. ¶Huius paſsiuum prorſus Columella lib.1,& 5 ed granaria ſcalis adeantur,& modicis feneſtellis,Aquilonibus inſpirentur.Et Cic.2.Tuſcul.Illa pericula adeuntur in præliis.

Aditur,impersonale.Cic.4.Verr.An requã in ius aditum eſſet. Idem pro Flacco,M.Cratidius,ad quem eſt aditum,negauis,&c.

Aditio, onis. eſt Acceſsio. πρόσθεσις. Plaut.in Truc.Quid tibi hanc aditio eſt? Figuratè, pro,cur hanc adis? Vbi eſt dignum notatu, caſum verbi additum eſſe nomini: vt apud Ciceronem, Domum reuerſio:& alia quædam eiuſmodi.

Adito,tas,penult.corr.frequentatiuum ab Adeo,adis. Plautus in Capt. Si adites propius.

Aditus, tus, ſignificat ingreſſum per quém ingredimur & admittimur. πρόοδος. Cic.15. Epiſt. Duo ſunt aditus in Ciliciam ex Syria. Virgil.9. Aeneid.Aditúmque per ania quærit. Vnde quandoque pro limine ſeu ianua ponitur.Cic.1.Philip.Forum ſepietur,claudentur aditus,armati in præſidiis, multis in locis collocabuntur. Transfertur etiã aliquando ad incorporea. Idem pro Cluentio, Hominibus ignominia notatis neque ad honores aditus, neque in Curiam reditus eſt. Idem pro Fonteio,Magnitudine rei ſic occupant eorum,qui audiunt, animos,vt difficilis aditus,veritati relinquatur.

Adeps, πίαρ, medicis, cæteriſque qui anatomen ex profeſſo tractant, dicitur vnctuoſum illud quod muſculorum extremitatibus membraniſve adcreſcit ex frigida portione ſanguinis, quæ è venis excidens, exanguibus, ideóque frigidis membranis adhæret, ibidémque non ſecus atq; oleum frigore concreſcit. Vnde & in corporibus,quibus frigidior eſt natura,copioſior: in calidioribus,parcior gignitur. In ventre inferiore magna in primis eius copia colligitur,quòd ea pars mẽbranoſa ſit,& à fonte caloris longiuſcule diſsita. ¶Differt itaq; Adeps ab eo quod Latini Pingue,vel Pinguedinem,Græci λιπαρὸν appellant, duplici ratione: primùm ſitu ipſo, quod ille muſculorũ, (vt diximus) extremitatibus, aut membranis adhæreat. Pingue,teſte Plinio lib.11. cap.37. inter carnẽ & cutem ſitum ſit.Deinde quòd adeps frigore concreſcat,durúſq; fiat & fragilis:pingue neque congeletur,neque durum aut fragile euadat. Rurſus à Seuo Adeps diſtinguitur,vt eodem in loco docet Plinius, quòd Adeps in iis duntaxat animalibus dicatur,quæ biſulca ſunt, ſciſsiſve digitis, & non cornigera: Seuum verò in cornigeris, iiſque vna tantùm ex parte dentatis, & talos habentibus. Hæc tamen differentia ne ab ipſis quidẽ medicis ſemper obſeruatur,Apud cæteros ſcriptores nullo penè diſcrimine omnia hæc cõfunditur: adipiſque vocabulum latiſsimè ſumitur,vt etiam ad ſeuum & pingue extendatur. Exempla paſsim occurrent. ¶Effertur autem hoc nomen modò maſculino, modò fœminino genere. Plinius libro 28. cap.9, Maſsurius palmam dediſſe lupino adipi antiquos tradit: ideo nonas nuptas illo perungere poſtes ſolitas, nequid mali medicamenti inferretur. Idem libro 30. cap.3, Protinus vel ptiſanæ, vel alicæ, vel orizæ cremor dandus eſt,cum quo recens adeps cocta ſit. Sæpius tamen maſculinum eſt.

Adipes plurali numero legimus, quod tamen rarum eſt.Plin.lib.8.cap. 36.Illi ſunt adipes medicaminibus adepti.

Adipale,pen.prod.adiectiuum,Pro pingui. πάχιστον.Vnde Feſtus Adipaleis cœnas ſacerdotum vocat,quæ etiam Adiiciales dicuntur.

Adipoſus, Adipe abundans. παχύδης. In Sacris literis etiam pro diuite accipitur,& opulento,quem admodum & Adeps pro diuitiis: vt annotauit Hermolaus in Plinium.

Adipatus,ta,tum. Adipẽ admiſtum habens. παχύδης. Vnde Iuuen.Sat.6. Adipata dixit,pro cibis adipis admiſtione confectis. Liuida materno feruent adipata veneno.Cic.in Oratore,ad orationem tranſtulit,Adi patámq; orationem dixit, pro pingui.Adſciuere (inquit) ſuis artibus opimum quoddam,& tanquam adipatæ dictionis genus.

Adeptio, Adeptus, Vide ADIPISCOR.

Adequito, as. Vide EQVITO.

ADERCO, ἀδέρκω, Hiſpaniæ vrbs eſt Stephano: cuius ciues dicuntur Aderconitæ, ἀδερκωνῖται.

ADES, à Græcis dicitur inferorum deus, quem nos Ditem & Plutonem appellamus:ita dictus ab ἀ priuatiuo,& ἰδεῖν, videre:propterea quòd in denſiſsimis inferorum tenebris,noctèq; profunda perpetuo agens nihil cernere videatur. Nam ſine aeris lucidi medio (qui apud inferos nullus eſt) viſio fieri nõ poteſt. Græci tamen Grammatici dictionis huius principium contra etymi naturam aſpero ſpiritu ſcribendum præcipiunt.

ADES, ſiue Hades, ἅδης, Moloſſorum rex, cuius filiam nomine Coram apud Acherontem fluuium conatus eſt rapere Piri hous. Vnde factus eſt locus fabulæ, Pirithoum ad inferos deſcendiſſe, & vxorem Ditis Perſephonẽ,quæ & Cora, κόρη à Græcis dicitur,rapere voluiſſe. Vide Cælium Rhodig.lib.7.cap.15.& Plutarchum in Theſeo: qui tamen regem hunc non Adem vocat,ſed Aidoneum.

Adeſdum,ex Ades, quod imperatiuũ eſt, & Dum particula nihil ſignificante. Eſt enim productio,& adiectio ſyllabæ:vt Ehodum ad me.

Adeſpotus, ἀδέσποτος. Nullius dominio ſubiectus. Vnde ἀδέσποτοι libri vocantur, qui nullum titulo domini nomen profitentur. Et Plutarchus in vita Ciceronis ἀδέσποτον ναυτικὸν vocat, in qua ſcriptoris nomen erat ſuppreſſum. ¶Adeſpota bona, ἀδέσποτα ἀγάθματα à Budæo vocantur, quæ quum iuſtum hæredem non inueniant, ad ſiſcum deuoluuntur.

Adeſſe, Vide ADSVM.

Adeſurio, is,Valde eſurio, βουλιμιάω. Plaut.Adeſuriuit magis,& inhiauit acrius lupus.

Adeſus, Vide ADEDO.

Adfremo,is, Ad aliquid fremo.Val.Flac.Argon.1, Adfremit his, quaſſarque caput.

Adfringo,is,Ad aliquid frango.Stat.5.Theb. -pleniſq; adfringere paruos Vberibus,ferróque omnes exire per annos.

Adhæc, ſiue Adhoc,id eſt præterea, quaſi præter ſupra iam dicta. πρὸς τούτοις, ἢ πρὸς τούτῳ. Cicero pro Flacco,Adhæc prædia incenſa dedicauiſti. Salluſt.in Iugurtha, Ad hoc, pleraque tempora in venando agere: leonem atque alias feras primus vel in primis ferire.

Adhærco, Affixus maneo, arctiſsimè infideo,adhærens, ſto, approximo. προσκολλάομαι. Cicero 1. Verr. Tela in tuis viſceribus adhærebunt.Idem in Phænnomenis Arati,Spiniferam ſubter caudam piſtricis adhæſit.

Adhæreſco,Adhærens fio,vel idem quod Adhæreo.Cic.Off.1.Omninóq; iuſtitiæ,honeſtatique adhæreſcet.

Adhæſio,verbale,Ipſe actus adhærendi. προσπλοκαί. Cic.1.de Fin.Et copulationes,& adhæſiones inter ſe,&c.

Adhæſus,us, pro eodem. Lucretius lib.3. Nam neque puluer is interdum ſentimus adhæſum.

Adhalo,Afflo,aſpiro. ἐπιπνέω. Plin.lib.& cap.22,Nunc quidem,ſi ſerpẽtis cauerna iuxtà fuerit,ſi pateſcentes primò adhalauerit.

Adhamo, Idem eſt quod obligo,irretio. ἀγκιστρόω. Cicero 2. Academ. Qui enim ſeiuſ honores adhamauerunt,vix admittuntur ad eos, nec ſatis cõmendari multitudini poſſunt eſſe.Deducitur ab hamus, quod catena,& vncum quo piſces ineſcantur,ſignificat.

Adhibeo,pen.corr.Appono,admoueo,adiungo,adiicio. Et tam ad res, quàm ad perſonas refertur :habẽti; penè ſemper accuſatiuum.Cic.1. Famil.Adhibui diligentiam,quotieſcunque Senatus fuit,vt adeſſem. Terent.Phorm. Nunquam amittam ego à me, quin mihi teſtes adhibeam. Cic.Fam.5, Rationes confectæ me abſente tecum, ad quas ego nihil adhibui, præter lectionẽ. Idem Ruſo, Vt omnes adhibeam machinas ad tenendum adoleſcẽtem.Et Fam.2,Tecum loquere, te adhibe in conſilium.

Adhinnio,Propriè eſt equorum,quum ſe mutuò conſpicientes, audientes,aut olfacientes,hinnitum emittunt. προσχρεμπτόω. Ouid.1. de Arte, Fœmina cornipedi ſemper adhinnit equo. ¶Per metaphoram accipitur pro eo quod eſt alicuius orationem cum plauſu excipere, aſſenſúmque noſtrum clara voce teſtari. Cicero in Piſonem, Sic ad illius hanc orationem adhinniit,vt non magiſtrum virtutis, ſed authorem libidinis à ſe illum inuentum arbitraretur.

Adhortor,aris,Idem quod ſimplex Horror. παρορμάω,παροτρύνομαι. Cicero 1. Offic. Ne poſſet aliquando ad bellum faciendum locus adhortari. Idem Philipp.4, Sic ego vos ad recuperandam libertatem adhortabor.

Adhortatio,verbale,Idem quod Hortatus,vel admonitio. παράινεσις.

Adhuc, aduerbium compoſitum ex Ad, id eſt Vſque, & Huc: & ſignificat Etiamnunc, Etiamtum.Hactenus,vel Ad hoc tempus, μέχρι τούτου, ἔτι,προσέτι. Author ad Herenn. libro 4, In his quatuor generibus exhortationum, quæ adhuc propoſitæ ſunt, non inopia verborum ſit vt ad idem verbum reuertatur ſæpius.Idem lib.1, Adhuc quæ dicta ſunt, arbitror mihi conſtare cum cæteris artis ſcriptoribus. Quintil. Eſt adhuc alia in reſpondendo figura.Horatius in Arte,Grammatici certant, & adhuc ſub iudice lis eſt. ¶Adhuc locorum,eadem figura qua dicimus Vbique locorum, &c. Plaut.in Capt. Vt adhuc locorum feci, faciam ſeduló.

ADIABARAE, Populi ſunt Aethiopiæ. Plin.lib.6.cap.30,Deinde contra Meroen Megabari,quos aliqui Adiabaras nominauere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ADIABENE, ἀδιαβηνὸ, Est vltra Armeniam regio, quæ Assyria antè dicebatur, vt placet Plinio, lib. 5. cap. 12. Ptolemæus verò, & Strabo Adiabenem Assyriæ portionem faciunt, eámque ad ortum collocant vltra Mesopomiam. Nomen habet à difficili transitu, ab ἀ priuatiuo, & διαβαίνω, Transeo. Amnium enim, qui eam rigant, multitudo, iter reddit impeditum.

Adiacco, ces, penult. corr. Iuxtà iaceo, adhæreo, πρόσκειμαι. Colum. in præfat. An putem fortunatius à catamito repulsum ianitore, sæpe nocte sera foribus ingratis adiacere?

Adianoeta, ἀδιανόητα, Id est non intelligibilia. nam διανοέω intelligo significat.

Adiantum, ἀδίαντον, Herba est quæ aliis nominibus Polytrichon, Callitrichon, & Capillus Veneris appellatur. Vide Plin. lib. 22. cap. 21.

ADIATORIX, ἀδιατόριξ, Meclii cuiusdã Galatiæ Tetrarchæ filius fuit, qui quum apud Heracleam Ponticam, coloniam Romanorũ eò missam nocte vna iussu Antonii iugulasset, paulo post in prælio Actiaco captus, & in triumpho circunductus, vna cum filio iugulatus est. Vide Strabonem lib. 12.

Adiaphora, penult. corr. ἀδιάφορα, Latinè dicuntur promiscua, siue indifferentia, quibus & bene possumus vti, & malè: qualia sunt bona corporis, ac fortunæ.

Adiectio, Adiectiuum, Adiectus, Vide ADIICIO.

Adigo, gis, pen. corr. ex Ad & Ago, significat Vi impellere: sicut feriendo adigimus cuneum. διαβιβάσαι, ἐπιφέρειν, Plin. lib. 16. cap. 10, In ipsam arborem clauus ferreus adigatur. Cæs. de bell. ciuil. 3. Tantum aberat à nostro castello, vt telum tormentúmve missum adigi non posset. ¶ Per metaphoram ponitur pro Cogitare, impellere. Terent. Adelph. Tu homo adiges me ad insaniam. ¶ Item pro aliquo agio, hoc est compello, προσπλάσσω. Idem Eunuch. Noctu te adigent horsum insomnia. Plautus in Bacch. Nam amabo quis has huc oues adegit? Cicero loco huius verbi, Appello verbo est vsus: inquit enim de Diuin. Visum est in somnis pastorem ad me appellere duos consanguineos arietes. ¶ Item pro Cogere: vt Adigere in verba, est cogere quempiam vt in verba nostra iuret. Sic Adigere iureiurando, siue ad iusiurandum, dicitur, qui conceptis verbis, hoc est arbitrio suo dictatis, alium iureiurando obstringit.

Adactus, participium passiuum, Vi impulsus. Plin. lib. 16. cap. 40, Et ne sic quidem adactus auelli clauus queat.

Adactio, verbale. Liuius 2. Bel. Pun. A Tribunis ad legitimam iurisiurandi adactionem translatum.

Adicio, cis. pen. corr. ex Ad & Iacio, cum cæteris à Iacio compositis. per duplex ii, nisi in poemate, vbi quandoque primam syllabam contingit breuiari. Statius, Fontibus intentas abicit, monstratque cruorem. Idem, Pectoráque inuisis obicit fumantia muris. Virgil. Tityre pascentes à flumine reice capellas. Ibi enim altera abiicienda est, ne syllaba longa positione i duplicis consonantis, contra rationem metri corripiatur. In illo itaque Virgilii, His germana malis oneras, atque obiicis hosti verbum Obiicis gemino ii est scribendum, alioqui prima producti nõ posset. In præterito verò per vnicum i, scribenda sunt, vbi a in e, mutatur: vt Abieci, Adieci. Significat autem Adiicere Proprie, ad aliquid iacere, ἐπιβάλλω. Cæs. Bell. Gall. 3, Vt neque ex inferiore loco satis commodè tela adiici possent. Colu. lib. 12. cap. 16, In lixiuiæ sextarios decem, salis tres cyathos adiiciat. Transfertur quoq; interdum ad alia. Sic adiicere vires. Adiicere mores, Adiicere authoritatem. ¶ Adiicere animũ rei vel ad rem, est animum appellere, adiungere, applicare. προσέχειν. ¶ Adiicere oculos in aliquam rem, ἐπιχέιν ὀφθαλμούς, est cupiditate rei visæ teneri. ¶ Adiicere calculum, est approbare. Construitur autem vel cum datiuo, vel cum accusatiuo, & præpositione Ad vel In.

Adiectio, verbale. Vitruu. lib. 9. cap. 9, Sinautem cuneorum adiectionibus & deiectionibus correptiones dierum aut crescentiæ non probabuntur, &c.

Adiectiuum, Quasi adiunctiuum, quia substantiuis adiungitur. ἐπίθετον.

Adiectus huius adiectus, verbale, Idem quod Adiectio. Vitruuius libro 9. cap. 9. Cuneorum adiectus, aut exemptus in singulis diebus aut mensibus,

Adiiciales cœnæ, Adipalésq;, vocantur sacerdotum, vt patet ex Festo, Plinio, Seneca, & Macrobio: in his enim multa extra ordinem, iustáque fercula adiiciebantur. Varro lib. 3. de Re rustic. Primus Q. Hortensius pauones Augurali adiiciali cœna posuisse dicitur.

ADILISIVS, ἀδίλισος, Mons est Bœotiæ, de quo Plin. lib. 4. cap. 7.

ADIMANTVS, ἀδείμαντος, Nomen viri Athenien sis, fratris Platonis. Laertius lib 3. ¶ Fuit etiam hoc nomine Corinthiorũ dux, qui quum Themistocli exilium obiiceret, Num putas, respondit Themistocles, exulem quempiam esse, qui ducentas habeat triremes? Ex Suida.

Adimo, mis, pen. corr. Aufero. ἀφαιρέω. Terent. in And. Hanc, nisi mors, adimet nemo. Inde Ademptus, ablatus, ἀφῃρημένος. ¶ Adimere ius verborum in comitiis, est ius suffragandi tollere, & tanquã sexagenarios de ponte deiicere. Nam per pontem suffragia ferebantur. Cõponitur autem ex Ad & Emo, id est accipio, vt Festus vult.

Ademptio, verbale. Priuatio, ablatio, ἀφαίρεσις. Cic. pro domo sua, Id autem vt esset faciendum, non ademptione ciuitatis, sed tecti, & aquæ, & ignis interdictione faciebant.

Adimpleo, Idem quod impleo, πληρόω. Plin. lib. 11. cap. 37, Cochleis oculorum vicem cornicula bina prætentatu adimplent.

Adindo, is, ere, verbum antiquum, compositum ex Indo, quod & ipsum ex Do est compositum, significat imponere, immittere, ἐνδύειν, ἐνυπνίλλειν. Cato de re Rustic. cap. 18. Orbem olearium latum pedibus quatuor punicarnis coagmentis facito crassum digitis sex, subscudes lineas adindito.

Adineo, nis, pen. corr. adiniui, adinitum, Id est in aliquid, vel iuxtà mitto. ἐναφίημι. Colum. lib. 5, Quum ferula fuerit enata, eam findito, & in medullam eius nucem Græcam, vel auellanam abscondito: & ita adinito. Hæc Calepinus, corruptis exemplaribus, vt plerisque aliis in locis, deceptus. Nam in citato Columellæ loco emendatiores codices Adobruito habent, non Adinito.

Adinstar, Idem quod Instar ἴσον, ἴσως ἴσον. Ad, enim (vt Valla scribit) redundat. Primus autem Serenus Lyricus hanc dictionem vsurpasse fertur. Vtitur ea & Politianus in Miscel.

Adinuenio, is, ire, Idem quod suum simplex. ἐφίσημι. Cic. 2. de Natu. Deor. Ex quo intelligitur, adinuenta animo, percepta sensibus, adhibitis opificum manibus, omnia nos consecutos.

Adipale, Adipatum, Vide ADEPS.

Adipiscor, sceris, ex Ad & Apiscor, quod non est in vsu, à quo Aptus participium videtur fuisse. Vnde Adeptus. Festus, Aptus, cum propria significatione intelligitur: poni tamen solet pro Adepto: sicut Apisci, pro Adipisci. Nonius de priscis dictionibus. Lucilius lib. 26. Vt ego effugiam, quod ego te in primis cupere apisci intelligo. Dicitur etiam Apiscor, scaris. Lucil. Magnam inde apiscatus infamiam. Inde etiam Indipiscor, quod significat assequor. Plaut. tamen in Aulularia, Indipisces, in actiua voce dixit. Adipiscor igitur, quoniam plenius sonat quam Apiscor, in vsum venit, & significat quandoque consequor siue obtineo. προσπλάσσομαι Lib. 4. ad Heren. Hæc omnia adipiscemur, si rationes præceptionis diligentia consequemur, & exercitatione. Plaut. in Trin. passiuè dixit, Non ætate, verùm ingenio adipiscitur sapientia. ¶ Aliquando significat Conuenio, peruenio, quando scilicet cum persona iungitur. Plaut. in Epid. Dii immortales infelicitent te, vt tuis gradibus. Nam vt ad portum te conspexi, curriculò occœpi sequi, vix adipiscendi potestas modò fuit. Cicero. Nam medio itinere eum adeptus, amplexus sum. hoc est, quum medio itinere ad eum peruenissem.

Adeptus, ta, tum, Assecutus, acquisitus, inuentus. ἐπιτυχών. Plinius libro 7. cap. 24, Tam multis gloriam eius adeptis. Cicero de Senect. passiuè protulit, Quam vt adipiscantur, omnes optant, eandem accusant adeptam.

Adeptio, verbale, Idem quod consecutio. ἐπιτυχία. Cic. 2. de Finib. Nos beatam vitam non depulsione mali, sed adeptione boni iudicemus.

Adiposus, Vide ADEPS.

Adipsatheon, ἀδιψάθεον, ὁ ἀσπάλακοδος, Frutex est surculosus, multis spinis horrens, qui ad Istrum, & in Nisyro, Syria, & Rhodo nascitur, quóque ad vnguentorum spissationem olim vtebantur. Aliis nominibus Aspalathus, Eryngium, Dipsacon, & Diaxylon nominatur. Ruellius putat idem esse, quod hodie in officinis Lignum Rhodium appellatur. De hoc Plinius libro 24. cap. 13. & Dioscorid. lib. 1. cap. 19.

Adipsa, ἄδιψα, Dicuntur quæque medicamenta sitim aut extinguentia, aut obrepere prohibentia: quemadmodum Alima ἄλιμα quæ fami obsistunt. Vtrorumque meminit Plutarchus in conuiuio septem Sapientum.

Adipsos, ἄδιψος, Species est palmæ viridis, odore mali cotonei, nullo intus osse. Nascitur in Aegypto, simillimum myrobalano in vnguentis vsum habens. Dicitur & Phœnicobalanus, vbi maturuerit, teste Plinio libro 12. cap. 22. ¶ Est præterea Adipsos radix olim in Scythia, hodie etiam in agro Franconiensi nascens, quam à dulcedine Glycyrhizam appellant. Vulgus corrupto vocabulo *Liquiritium* vocat. Vide eundem lib. 22. cap. 9.

Adiudico, cas, Per sententiam & iudicium tribuo, assignóve. ἐπιδικάζω, ψηφίζομαί τινι. Cicero ad Attic. lib. 4, Nemo enim dubitat, quin domus nobis esset adiudicata. Huius contrarium est Abiudicare, ἀποδικάζω. ¶ Refertur quoque aliquando ad alias res extra forum decernendas. Plaut. in Menæch. Adiudicato, cum vtro hanc noctem siet. Cicero Attic. 1, Salutem mihi imperij atque orbis terrarum adiudicauit, id est iudicauit me imperio Romano atque orbis terrarum salutem attulisse.

Adiugo, gas, penult. corr. Id est coniungo, ad aliquid iungo, quasi ad iugum annecto. ἐπιζυγνύμι. Pacuuius per translationem posuit pro addo, vel adiungo. Mater est terra, ea parit corpus: anima mater adiugat voluntatem.

Adiumentum, Vide ADIVVO.

Adiungo, gis, Alligo, annecto, addo, coniungo, adhibeo, apto, accommodo, προσίθημι, συζύγνυμι, Terent. And. Vt animum ad aliquod studium adiungant.

Adiunctio, verbale. Cic. de Finib. In quibus nulla est virtutis adiunctio.

Adiunctor. Cic. Att. lib. 8, Ille Galliæ vlterioris adiunctor.

Adiunctus, nomen ex participio. Cicero pro Cluent. Aceruatim iam reliqua Iudices dicam, vt ad ea quæ propiora huius causæ, & adiunctiora sunt, perueniam.

Adiurgium, Idem quod iurgiũ vel obiurgatio, ἐπίλεμμα, ἢ ἐγκώμιον. Plautus in Menæch. Nec pol filia vnquam accersit patrem Ad se, nisi quid commissi adiurgii est causa.

Adiurgo, as, are, Valde obiurgare, ἐπιλέμω, ἐγκαλέω. Plautus, At pol quin certa res est adiurgare hanc, &c.

Adiuro, ras, pen. prod. Valde iuro, ἐπομόω. Terent. in Hecy. Sanctè adiurat, non posse apud nos Pamphilo se absente perdurare. ¶ Adiurare, est incantationibus dæmones eiicere. Græcè ἐξορκίζειν dicitur. Lactantius lib. 4, Quanto terrori sit dæmonibus hoc signum, sciet qui viderit, quatenus adiurati per CHRISTVM. de corporibus quæ obsederint, fugiant.

Adiuuo, as, pen. cor. Opem fero. βοηθέω. Terent. in Phormione, Qui me dudum, vt dixti, adiuuerit comiter.

Adiut

Adiutor, pen. prod. nomen verbale, βοηθὸς, (Quanuis Iutor à Iuuo rarò legatur.) & ponitur pro auxiliatore, participe, socio. Et quidem Adiutores (vt scribit Donatus) dicuntur in re bona, Impulsores in mala. Vnde illud Terentii in Adelph. Postremò hodie in psaltria ista emunda adiutor fuit. Ironicè dictum idem annotauit.

Adiutorium, Dicitur officium illud, quod ab adiutore præstatur. βοήθεια. Valer. Max. Adiutorio deorum immortalium.

Adiumentum, similiter sumitur pro auxilio. βοήθημα. Cic. 1. Offic. Sed iis qui habent à natura adiumenta rerum gerendarum.

Adiuto, tas, pen. prod. Frequentatiuum ad Adiuuo, quod etiam pro primitiuo accipitur. βοηθέω. Vt in versu Ennii apud Ciceronem de Senect. O Tite, siquid ego adiuto.

Ad limina seruus, vide LIMEN.

Ad lino, vide ALLINO.

Ad liquidum, vide LIQVIDVS.

Adlubesco, vide ALLVBESCO.

Admando, Significat alicui quicquam curandum committo. ἐπιτάττω, προστάττω. Plautus in Pœn. Reuertor rursus denuo Chartaginem, siquid admandare vultis, aut curarier: argentum mihi qui dederit, nugas egerit.

Ad manum, Vide MANVS.

Admetior, iris. Idem quod simplex metiri. μετρέω τινί. vt, Admetiri militibus frumentum, quod Græci dicunt σιτομετρέω. Liuius 5. Bell. Maced. Frumentum ab Aetolis, quod militi admetiatur.

ADMETE, huius Admetes, ἀδμήτη, penult. prod. Oceani & Tethyos filia, teste Hesiodo in Theogonia.

ADMETVS, pen. prod. ἄδμητος Suidæ, Thessalorũ rex fuit, cuius armenta nouem annos Apollinem pauisse ferunt, quum ob interfectos Cyclopas, qui fulmina fecerãt, quibus Phaeton filius eius erat necatus, Olympo depulsus, humana specie apud mortales exularet: à quo quum perhumaniter tractaretur, ad referendum patrono beneficium, à Parcis impetrauit Vt quum fatalis eius dies adesset, hac lege mortẽ effugeret, siquis reperiretur qui illius vice mortem oppetere vellet. Quod quum amici omnes recusarent, vna Alcestis vxor vitæ suæ dispendio mariti vitam redemit. Cuius beneficii memor Admetus, perpetuas defunctæ vxori næenias instituit. Callimachus tamen contra receptum Poetarum consensum. ita scribit in Hymno Apollinis, Φοῖβον, καὶ Νόμιον Λυκηγενέων Ἐφέτην τε Ἀπόλλω ἑκηβόλον ὑμνήσουσι Λυκάονες, ἐν τῷ κοιλῷ Λυκαίμονι Ἀδμήτου. Hoc est, Phœbum & Nomium vocamus, ex quo sub Amphryzo iugales pascebat equos, Deo similis Admeti amore accensus.

Adminiculor, aris, Propriè est, adminicula, hoc est pedamenta sulciendarum vitium, aut tenellarũ arbusculorum causa erigo. ὑποστηρίζω. Cicero 5. de Fnib. Quæ sit scientia atque ars agricolarum, quæ circuncidat, amputet, adminiculetur. ¶ Per translationem etiam accipitur pro adiuuo. Pro quo etiam legitur Adminiculo, voce actiua. Cato de lib. educandis, Quoad potui, adminiculaui tuam voluntatem in scribendo.

Adminiculatus, nomen ex participio. Gel. lib. 20. cap. 11, Sed eius generis, seminisque sint, ex quo facilè adolescant, aut ingenia hominum vegetiora, aut memoria adminiculatior, aut oratio solertior.

Adminiculum, li, Propriè idem est quod pedamentum, hoc est palus sustinendis vitibus, tenellisve arboribus accommodatus. χάραξ. Cicero de Senect. Adminiculorum ordines, capitum coniugatio, & religatio, & propagatio vitium. ¶ Per translationem idem valet quod auxilium, siue præsidium. βοήθεια. Cicero 3. Offic. Hanc igitur partem explebimus nullius adminiculis.

Administer, Qui ministrat, aut iuuat in aliquo, vel etiam alicui opem præbet, ὑπηρέτης. Cicero 3. de Legib. Iouique opt. max. se consiliarium atque administrum datum. Idem pro Quintio, Administri & satellites Sext. Næuii.

Administro, as, are, Propriè idem est quod procuro, guberno, gero, obeo, διοικέω. Cicero 1. Officio. Sine seueritate administrari ciuitas non potest. Idem 1, de Natu. Deor. Deorum mente ac ratione mundum administrari, ac regi. Cæsar. Bel. Gal. lib. 7, Reliqua quæ ad oppugnationem oppidi pertinebant, administrare instituit.

Administrator, verbale, Qui rem aliquam administrat & gubernat, διοικητής. Cicero 1. de Orat. Qui quum esset constitutus administrator belli gerendi.

Administratio, Actus ipse administrandi. διοίκησις. Cicero ad Lent. In sententiis senatoriis, & in omni actione atque administratione Reipublicæ floruissemus.

Administratiuus, a, um, adiect. προστακτὸς. Quintilianus libro 2. cap. 18. Si tamen vna ex tribus artibus habenda sit, quia maximus eius vsus actu continetur, atque est in eo frequentissima, dicatur actiua vel administratiua.

Admiror, aris, Idem quod miror, aut valde miror, θαυμάζω. Cicero ad Attic. lib. 6, Admiratus sum breuitatem epistolæ tuæ. ¶ Admirari aliquem, est venerari, suspicere, quod & Græci θαυμάζειν dicunt. Cic. 4. Acad. Diodoro quid faciam Stoico, quem à puero audiui, qui mecum viuit tot annos, qui habitat apud me, quem & admiror & diligo.

Admirandus, Admiratione dignus, θαυμαστὸς. Virg. 4. Georg. Admiranda tibi leuium spectacula rerum.

Admirator. θαυμαστής. Quintilianus libro 1. cap. 5, Admirator nimius antiquitatis.

Admiratio, θαῦμα, θαυμασμὸς. Cic. 2. de Finib. Quid autem habet admirationis, quum propè accesseris? ¶ Admirationem mouere, efficere, In admirationem traducere. Admiratione affici.

Admirabilis, is, Admiratione dignus. θαυμαστὸς. Cic. 3. de Finib. Verum admirabilis compositio disciplinæ, incredibilisq; rerum traxit ordo.

Admirabilitas, denominatiuum ab Admirabilis, & idem significat quod admiratio. θαυμασμὸς. Cic. de Natu. Deor. lib. 2, Vides quanta sit admirabilitas cœlestium rerum. Idem in Offic. Hæc animi despicientia admirabilitatem magnam facit,

Admirabiliter, aduerbium. θαυμαστῶς. Cic. 4. Tuscul. Nimis admirabiliter. nimisque magnificè dicere videntur.

Admisceo, sces, scui, ad mistum, siue admixtum, Est rem aliquam cum alia miscere, ἐπιμίγνυμι. Colum. lib. 11. cap. 13. Admiscent torrefacta sesamia cum aniso Aegyptio. Et de personis, Terentius in Heaut. Ita isthæc tua miseeto, ne me admisceas.

Admistio, verbale, μῖξις. Cicer. de Senect. Animus omni admistione corporis liberatus.

Admissarius equus, Admissionales, & Admissura, Vide ADMITTO.

Admitto, tis, Approbo, recipio, intromitto. & tam ad res, quàm ad personas refertur. ἐφίημι. Iuuen. Sat. 6, Iam fas est, admitte viros, dormitat adulter. Cicero 3 Philip. Salutatum veniebant, admissus est nemo, Mart. lib. 4, Ante fores stantem dubitas admittere famam? Huc pertinet quod Sallustius dixit, Nónne emori per virtutem præstat, quam hanc vitam miseram atq; inhonestam, vbi alienæ superbiæ ludibrio fueritis, per dedecus admittere? id est acceptare vel sustinere. προσίεσθαι. ¶ Interdum ponitur pro facere, cõmittere: vt, Admittere scelus, Admittere fraudem. Cicero pro Rabirio, Rabirius fraudem capitalem admisit. ¶ Admittere equum dicimus, quum laxas ei habenas permittimus, & ad cursum incitamus. Vnde equus admissus, dicitur equus celer & ad cursum incitatus. Ouid. de Ponto, Non nocet admisso subdere calcar equo. pro quo imperiti supposuerunt Amisso. Cæs. bel. Gal. 1, Considius equo admisso ad eum accurrit. Liuius bel. Pun. 5, Signum equitibus datum est, vt in hostem admitterent equos. ¶ Admittere, Est marem fœminæ, vel fœminam mari admouere. Col. lib. 7. cap. 2, Patruus meus arietes feros mercatus, quosdam in agros transtulit, & mansuefactos tectis ouibus admisit.

Admissarius equus, Qui ob sobolem procreandam ad equam admittitur. ἀναβάτης ὑχίος. Col. lib. 6. cap. 27, Democritus præcipit, vt quum progenerari marem velimus, finistrum testiculum admissarii linea funiculo, alióve quolibet obligemus. ¶ Apud Ciceronem in Pison. ponitur pro homine libidinis peruagatæ, & ad omnium fœminarum luxuriam exposito. Itaq; admissarius iste, inquit, simul atque audiuit voluptatem, &c.

Admissionales, dicuntur ii, quorum officium est admittere aulicos intra cubiculum ad principem salutandum. ἰσαγωγεῖς. Lampridius in Alex. Salutaretur quasi vnus de Senatoribus, patente velo, admissionalibus remotis. Vox est insolens, & noua, scriptoribúsque elassicis minimè vsitata.

Admissura, ἐχόια, Tempus, & actio ipsa, qua mariti gregum admittuntur ad coitum, fœturæ causa. Statius, Expectatur equus, cuius de stemmate longo Fœlix demeritos habet admissura parenteis. Columella libro 6. cap. 26, Marem putant minorem trimo non esse idoneum admissuræ.

Admodulor, aris, Simul modulor, accino. προῳδέω, Claudianus in Epithalamio Honorii & Mariæ, Et Padus electriferis admodulatur alnis.

Admodum, penult. corr. aduerbium, Id est valde, quasi dicas, supra modum. λοιπὸν. Plin. lib. 20, Huius cucurbitæ commanducatæ succus, stomacho admodum prodest. ¶ Quandoque significat aliquantum, siue satis: quasi secundum rationem. Liuius 1. ab Vrbe, Iam mittigari admodum animi raptis erant.

Admœnio, is, iui, προλοιδορέω. Plaut. in Pseud. Hoc ego oppidum admœnire, vt hoc die capiatur, volo. Plautus finxisse videtur pro Obsidere.

Admolior, liris, Admoueo: propriè dicitur de rebus magnis, aut arduis. ὑπερχοῤῥῶ. Plautus Asin. Vbi sacro manus sis admolitus. Curtius, Velut de industria rupes præaltas admolita natura est.

Admoneo, nes, penult. corr. Idem quod moneo, siue commonefacio. παραινέω. Constructur autem vel cum accusatiuo. Cicero 5. lib. Epistol. Caninius me tuis verbis admonuit, vt ad te scriberem. Vel cum duplici accusatiuo. Idem ad Quint. Frat. Illud te admoneo. Vel cum præpositione De. Idem Famil. 4. Putaui ea de re te esse admonendum. Vel cum genitiuo. Liuius ab Vrbe 5, Aduersæ deinde res admonuerunt religionum.

Admonitor, Admonitio, & Admonitus, verbalia sunt, Cic. 5. de Fin. Sed veteris prouerbii admonitu, viuorum memini.

Admordeo, Vide in dictione MORDEO.

Admoueo, ues, penult. corr. Admoui, Admotum, Iuxta moueo, appono. προτίθημι. Virgilius 3. Eclog. Necdum illis labra admoui, sed condita seruo.

Admotus, participium. Plin. libro 2. cap. 11, Sed alias admota cælo, alias contigua montibus.

Admotio, onis, verbale. Cic. 2. de Nat. Deor, Ad neruorum eliciendos sonos, ac tibiarum, apta manus est admotione digitorum.

Admotus, us, ui, Idem quod admotio. Plinius lib. 24 cap. 11, Ciet menstrua admotu.

Admugio, is, ire, iui, itum, a ntepenult. long. Propriè de bobus dicitur, quum aliorum mugitibus respondent, προμηκάομαι, Sicut equi adhinnire dicuntur, quum aliorum equorum hinnitibus respondent, vel equabus hinnitu blandiuntur. Ouidius libro 1. de Arte amandi, Mollibus in pratis admugit fœmina tauro, Fœmina cornipedi semper adhinnit equo.

Admurmuro, as, Orationem dicentis cum murmure excipio: quod fit, quum aut orationem eius submisso murmure improbant auditores, aut simili susurratione ea agnoscere præ se ferunt, quæ tectè ab illo

Universidad de Deusto
Biblioteca

illo dicuntur. παρῳδῶ. Cicero 7. Verr. Memoria tenetis, iudices, quàm valde vniuersi admurmurarint, quàm palàm principes contradixerint. Idem Attico lib. 1, Idque admurmurante Senatu, neque me inuito actum est.

Admurmuratio, verbale, ψόφησις. Cicero pro lege Manilia, Vestra admurmuratio facit, Quirites, vt agnoscere videamini qui hæc fecerint. Idem ad Q. Fratrem, Cledium accusaui multis & secundis admurmurationibus cuncti Senatus.

Admutilo, as, Idem quod simplex Mutilo, plagis videlicet afficere, & torquere. λοιδῶ, πρίω. Plautus in Persa, Me vsque admutilasti ad cutem.

Adnascor, eris, Proprié est nasci in re aliqua præter id quod ei naturale & proprium fuerat. προφύω. Plinius lib. 16. cap. 44, Viscum autem in quercu, robore, ilice, pruno syluestri, terebintho, nec aliis arboribus adnasci.

Adno, as, Est natando aliquò peruenire, προσνήχομαι. Virgilius 6. Aeneid. Paulatim adnabam terræ.

Adnato, adnatas, frequentatiuum. Plin. lib. 8. cap. 25, Itaque ei vni insulæ crocodili non adnatant.

Adnoto, Vide ANNOTO.

Adnumero, Vide NVMERO.

Adnuntio, Vide ANNVNTIO, & NVNTIO.

Adnutrio, is, ire, Iuxta aliquid nutrio, πατρίφω. Plin. lib. 17. cap. 23. Singulis denas sæpe adnutriunt vites.

Adobruo, Idem quod obruo, λατάχθω. Col. lib. 2. cap. 11, Minimis aratris proscindunt, atque ita iaciunt semina, & sarculis adobruunt.

Adoleo, les, pen. corr. adoleui, & adolui, adultum, (vt Nonius scribit) verbum propriè sacra reddentium, quod significat votis aut suplicationibus numen auctius facere, cremare, & quasi odorem diis præbere, θυμιάσαι. Virgil. in Pharmaceutria, Verbenasque adole pingueis, & mascula thura. ¶ Quoniam vero sacrificium igni fieri consueuit, Adolere pro vrere, siue igni imponere capitur, λάειν, Varr. Quum intestina adoleuissent, partim diis obtulerunt, partim ipsi consumpsere.

Adolesco, is, adolui, & adoleui, adultum: ab Adoleo, significat ætate augeri, id est ætate crescere. αὐξάνεσθαι. Cicero in Sall. Adolescentia demonstrata, facile intelligitur, quàm petulanti puertitia tam impudicus & procax adoleueris: id est ad adolescentiam peruueneris. ¶ Et non solùm de hominibus, sed de brutis quoque, & stirpibus dicitur. Cicero de Senect, Viriditas herbescens, quæ nixa fibris stirpium sensim adolescit. Virgil. pro In sacrificiis incendi posuit, Adolescunt ignibus aræ.

Adolescens, Homo dicitur, quandiu in longitudinem corporis crescit, & primam lanuginem producere incipit: id quod fit ab anno duodecimo vsque ad annum vicesimum primum: quo tempore Ephebus dicitur: & quum percreuit, Adultus, siue Ex ephebis excesisse. Terentius in Andria, Nam postquam ex ephebis excesit. Cicero etiam in fœminino genere extulit, pro puella, quæ nondum peruenit ad iustum incrementum. Publii (inquit) Africani filia adolescens.

Adolescentulus, & Adolescentula, diminutiua.

Adolescentia, est prima ætas post pueritiam.

Adultus, Qui creuit ad iustam staturæ suæ altitudinem, ἀνδρωθείς. Vnde iuuenes dicuntur Adulti, qui in flore ætatis sunt positi. Item Virgo adulta, quæ viro matura est, & plenis nubilis annis. Cicero de Clar. orat. Eámque tueamur, vt adultam virginem, casté. Virgil. 4. Georg. de apibus, -aliæ spem gentis adultos Educunt fœtus. Vbi Seruius, Educunt adultos, hoc est educendo adultos faciunt. Transsumitur etiam ad inanimata. Cicero de Clar. orator. Thucydides, & Pericles, qui iam non nascentibus Athenis, sed adultis fuerunt. Adultus item participium pro crematus, διακαυθείς. Antias in 74. Eò omnes hostiæ, vituli XXVI. conjecti: & ita omnia adulta sunt. Ex Prisciano libro 9.

Adolescentior, tiaris, Significat luxurio. νεανίευομαι. Varro, Id quidem vt facias censeo, quoniam tu quoque adolescentiaris.

Adolescenturio, Adolescentium more facio, siue in adolescentiam redeo. μειρακίευομαι. Laberius, Incipit adolescenturire, & nescio quid nugarum facere. Verbum est nouum, vt pleraque alia à Laberio adinuenta.

Adoleschia, ἀδολεσχία, Garrulitas dicitur, vel futilis loquacitas. ἀδολεσχεῖν enim nugari significat, & multa importunè deblaterare.

Adoleschus ἀδόλεσχος, vel ἀδολέσχης, nugator dicitur.

Adonai, ἀδωναί, Nomé Dei apud Hæbræos, quod generaliter interpretatur Dominus, quòd dominetur creaturæ cunctæ,

ADONIS, nis, & nidis, ἄδωνις, pen. prod. Nomen proprium filii Cinyræ Cypriorum regis, & Myrrhæ, quem ob formæ excellentiam Venus in deliciis habuit. Hic apri dente sub inguine percussus, interfectúsque, à Venere in florem anemones herbæ, qui sanguinis colorem imitatur, dicitur conuersus: referente Theocrito & Nicandro. Quod etiam satis innuit Ouidius ad finem libri 10. Metamorpho. his versibus, -nec plena longior hora Facta mora est, quum flos de sanguine concolor ortus, Qualem, quæ lento celant sub cortice granum, Punica ferre solent: breuis est tamen vsus in illo. Nanque male hærentem, & nimia lenitate caducum Excutiunt iidem, qui perflant omnia, venti. Hieronymus in Ezechielem sic habet, Quem nos Adonidem interpretati sumus, & Hebræus & Syrus sermo Thammuz vocat. Vnde quia iuxta gentilem fabulam in mense Iulio, amasius Veneris & pulcherrimus iuuenis occisus, & deinceps reuixisse narratur, eundem Iulium mensem eodem appellant nomine, & anniuersariam ei celebrant solennitatem, in qua plangitur quasi mortuus: & postei reuiuiscens canitur, atque laudatur. Vnde apud Ezechielem Propheta

legitur, Ecce ibi mulieres sedebant, plangentes Adonidem. Vbi intelligi vult fuisse idololatrian celebratam in honorem Adonidis. Macrobius accepit Adonidem pro sole. Moschopulus ἀδώνιδος nomen ab ἄδω, quod est cano, deriuatum putat. De eodem festiuissimè Theocritus εἴδυλ. λα. λβ. ¶ Adonidis horti, ἀδώνιδος κῆποι, Prouerbialiter dicuntur res leues & amœnæ quidem, attamen nulli rei vtiles. Tractú est prouerbium ab hortis quibusdam ad solam voluptatem comparatis, qui Veneri, & eius amasio Adonidi sacri eredebantur. ¶ Adonis, etiam est piscis nomen, qui relicto mari somni causa in siccum egreditur litus: vt tradit Plinius libro 9. cap. 19, Hic & exocœtus dicitur, ἐξώκοτος, οὐνικα λέγτας (vt inquit Oppianus 1. lib. Halteuticon.) ὑπὲρ ἀλὸς τίθηται, μόνος δ' ἐπὶ χέρσου ἀμοιβὸς. hoc est, quia prosilit vndis, In littus sicca ponens tellure cubile. ¶ Adonis item fluuius est ex Libano monte profluens, nó procúl à Byblo oppido: vt tradit Plin. lib. 5. c. 20.

Adonia, Adoniorum, ἀδώνια, Festa Adonidi dicata. Ammianus lib. 22. Hist. Euenerat iisdem diebus annuo cursu completo Adonia celebrari, ritu veteri, amato Veneris (vt fabulæ fingunt) apri dente ferali delero. Adonia cum planctu celebrabantur a mulieribus, Veneris planctum imitantibus. Quod non obscure innuit Ouid. 10. Metam. -luctus monimenta manebunt Semper Adoni mei: repetitáq; mortis imago Annua plangoris peragit simulamina nostri.

Adonium, ἀδώνιον, Species est abrotoni, quod in testis, turbinibúsve cadorum viuiradice seri solet: quo pacto Adonidis hortulos pangere solebant: vnde & nomen habere videtur, quòd hortulis eiusmodi conserendis sit idoneum. ¶ Quidam hanc herbam esse, quam ex Adonidis sanguine ortum traxille poetæ fabulantur, atque inde Adonium appellatum putauerunt. Quod tamen falsum esse, Nicandri & Theophrasti testimoniis facile conuincitur, qui herbam illam Anemonem esse ostendunt: vt supra attigimus in dictione Adonis, & latius infrà dicturi sumus, quu de Anemone agemus. ¶ Sumitur etiam Adonium pro Adonidis simulachro, & pro luctu sacro, quo mulieres ad Adoniú fluuiú, & Byblum oppidum Adonidem plangere solebant.

Adoperio, is, ui, ertum. Idem quod operire, ἀποφράττειν, ἐπισκιάζειν. Liuius 1. ab Vrbe. Trasmisso per viam tigillo, capite adoperto.

Adopinor, aris, penul. prod. Idem quod simplex opinor, δοξάζω. Lucr. deinde adopinamur de signis maxima paruis.

Adopto, pras, Est in filii locum adsciscere. υἱοθετῶ. Fiebat autem adoptio (teste Gellio) duobus modis. Vno modo per Prætorem, quæ proprié Adoptio dicitur: altero per populum, rogante tribuno: quæ Arrogatio dicebatur. Caius tamen Iurisconsultus aliter distinguit Adoptionem ab Arrogatione, Pandect. libro 1. de Adopt. & Emancipat. vt Adoptio sit, quando is qui sui iuris non est, apud magistratum in alienam transit familiam: Arrogatio autem, quando principis authoritate adoptamus eos, qui iam sui iuris sunt. Illi enim rogabantur, id est interrogabantur, an vellent adoptatori iustorum filiorum loco esse: similiter & is qui adoptabat rogabatur, an vellet eum, quem arrogaturus erat, iusti sibi filii loco esse. Ouid. venustè ad arborum insitiones transtulit, lib. 1. de Remed. amor. vbi sic habet, Venerit insitio: fac ramum ramus adoptet.

Adoptatitius, Qui in adoptione venit. ποιητὸς, θετὸς, Plaut. in pœn. Siquidem Antidamarchi quæris adoptatitium.

Adoptiuus, Qui in adoptionem venit. υἱόθετος, ποιητὸς. Gellius libro 5. cap. 19. Id etiam eum culpauisse, quòd filius adoptiuus patri adoptatori, inter præmia patrum prodesset. ¶ Adoptiua sacra, quorum ius per adoptionem acquirimus. Cicero pro Domo sua, Tu neque Fonteius es, qui esse debebas, neque patris hæres, neque amissis sacris paternis, in hæc adoptiua venisti.

Ador, nomen indeclinabile, Frumenti genus significans, quod & Far appellatur: olim Edor dictum ad edendo, vt Festo placet: eò quod popu. Rom. ex omnibus frumenti generibus trecentis annis solo farre vsus fuerit: vt etiam ex Verrio refert Plinius lib. 18. cap. 7. ¶ Alii ab adurendo dictum putant, quòd torreri soleret, vt scribit Festus, antequam ex eo mola salsa conficeretur in vsum sacrorum. ¶ Hoc etiam Adoreum appellabatur, siue Semen adoreum, nónunquam etiam Far adoreum. Plinius lib. 18. cap. 8, Vulgatissima frumenti genera. Far quod Adoreum veteres vocauere, siligo, triticum. Colum. lib. 2. cap. 6, Prima & vtilissima sunt hominibus frumenta, triticum, & semen adoreum. Varro rei rust. lib. 1, In loco humido far adoreum potius seritur, quam triticum. Columella quatuor adorei enumerat species, Clusinum, Vermiculum duplex, & Trimestre, quod & Alicastrum dicitur. Vide ipsum loco paulo antè citato.

Adorea, Idem est quod gloria, propriéque ea, quæ ex rebus militiæ præclarè gestis comparatur. ἀρετὰ. Nomen ductum est ab adoreo frumenti genere, quod apud veteres summo in honore habitum fuit, propterea quòd alio frumenti genere Populus Romanus trecentis ab vrbe condita annis non victitarit. Vnde etiá Imperatores re bene gesta hoc frumenti genere a populo solent donari. Plin. lib. 18. cap. cap. 8. de farre, Primus antiquis Latio cibus, magno argumento in adoreæ donis. Idem eodem lib. cap. 3. Gloriam denique ipsam à farris honore Adoream appellabant. Festus, Adorea, laus, quia gloriosum putabant, qui farris copia abundabat.

Adoreum, siue Semen adoreum. Vide supra in dictione ADOR.

Adordior, iris, adorsus, Incipio. ἄρχομαι. Ambr. lib. 1. Offic. Postea nun quam, nisi consulto Domino, bellum adorsus est.

Adorior, adoriris, vel adoreris, adortus, est repentè, & ex insidiis aliquem inuadere, aggredi: ab eo quod corpora aggredientium exurgant subitò, atq; increscant: atq; hoc modo maximè ad rem bellicam pertinet. ἐπιθήσομαι. Liui. lib. 1, Timor deinde incessit, ne ciuitatem sine imperio vis aliqua externa adoriretur. ¶ Differunt tamen, vt inquit Donatus, Adorior & Aggredior, quia aggredimur de longinquo, adorimur

adorimur de proximo. Interdum extra rem bellicam pro inchoare, vel incipere. Gelli lib. 19. cap. 9, Iulianum rhetorem lacessere, infectarique adorti sunt. Lactantius lib. 4, Antequam præclarum hoc opus mundi adoriretur. id est Inchoaret.

Adorno, Idem est quod Orno. κοσμῶ. Liuius lib. 1. ab Vrbe, Flaminem Ioui assiduum sacerdotem creauit, insignique eum veste & curuli regia sella adornauit. ¶ Interdum significat præparare. Plaut. in Epid. Tragulam in te iniicere adornat.

Adoro, ras, pen. prod. ex Ad. & Oro, Significat oro, veneror, precor, supplico, religione placo, προσκυνῶ. Priscianus, ab Ador, hoc est frumento sacrificiis destinato deriuat. In eadem sententia est & Nonius: cuius hæc sunt verba, Ador frumenti genus, quod epulis & immolationibus sacris pium putabatur: vnde & Adorare, propitiare religiones potest ductum videri. ¶ Quandoque significat alloqui. Apul. lib. 2, Infusa aqua populum sic adorat.

Adoratio. Plin lib. 28. cap. 2, Cur & fascinationibus adoratione peculiari occurrimus?

Adoxia, Est nominis & famæ obscuritas, ignominia, infamia. ἀδοξία. Vnde ἄδοξοι dicuntur inglorii, & obscuri. ¶ Adoxiæ materiæ ἄδοξα ὑμάτια à Gellio vocantur, quæ à Cicerone Infames, ab aliis Inopinabiles, quæ ingenii exercendi causa solent excogitari: cuiusmodi est apud Isocratem Busiridis encomium, apud Platonem Iniustitiæ, ex persona Glauconis, apud Phauorinum Febris quartanæ, apud Lucianum Musæ, & apud Erasmum Moriæ.

ADOVACRIS, ἀδούακρις, Rex Herulorum fuit, qui anno nostræ salutis 475. tanta cum manu in Italiam irrupit, vt terrore perculsus Augustulus, sponte purpuram poneret. Quo tempore finem accepit Occidentis imperium anno ab Vrbe condita 1229. Vide Paulum Diac. libro 16.

Adpeto, Vide Appeto.

Adplenum, Vide Plenus.

Adprime, Adprobus, Adpromissor, Adpropero, Adpropinquo, Vide A ante P.

Adpulsus, Vide Appello, is.

Adquo, Id est quousque. Afranius, Vt scire possis adquo te expediat loqui.

ADRA, Ἄδρα, Trium oppidorum nomen est à Ptolemæo, quorum vnum in Arabia petrosa collocata: alterum in Caua Syria, tertium in Liburniæ mediterraneis ad radicem Bebiorum montium, no procul à Tito fluuio.

Adrachne, ἀδράχνη, Arbor est bifera, arbuto similis, in montibus nascens, cacumine semper virenti, quæ detracto in orbem cortice non offenditur. ¶ Andrachne autem (ne quis nominis vicinitate fallatur) herba est, quam Latini Portulacam vocant. Vide Plinium lib. 13. cap. 22.

Adramytteon, pen. pro. ἀδραμύττιον, siue (vt apud Plinium legitur) Adramytteos, Ciuitas est litoralis in maiore Mysia, siue Aeolide, ita dicta ab Adramyto conditore, Alyattæ filio, & Crœsi fratre, vt tradidit Aristoteles in Polit. Alii à Mercurio nomen accepisse ferunt, quam Lydi Phrygia lingua Adramyn, ἀδραμυν vocant. Thucydides lib. 5, Atramytteon vocat ἀτραμύττιον, διὰ τὸν τ. quam scripturam etiam Stephanus agnoscit.

Adramyttenus, adiectiuum, siue Atramyttenus, pen. prod. ἀδραμυττηνὸς, ἢ ἀτραμυττηνός: vt Sinus Adramyttenus, ἀδραμυττηνὸς κόλπος, qui & Idæus appellatur: vt est author Strabo lib. 13.

ADRANA, ἄδρανα, Fluuius est Catthorum in Germania, vt tradit Tacitus Annal. libro 1. ¶ Est etiam Adrana, ἄδρανα, teste Stephano, Oppidum Thraciæ, quod & ἀδρήνη à Theopompo appellatur. Vide Andrena.

ADRANON, ἄδρανον, Siciliæ oppidum, in Aetnæ montis radicibus, fluuium habens eiusdem nominis. ¶ Gentile est Adranites, ἀδρανίτης, quo vtitur Apollodorus. Ex Stephano.

ADRAMELECH, Idolum Assyriorum, quod etiam Samaritani coluere.

ADRAPSA, orum, neut gen. ἄδραψα, Vrbs Bactrianorum, Strabo lib. 15.

ADRASTEA, siue Adrastia, ἀδράστεια, Oppidum est Troadis inter Priapum & Parium situm, ab Adrasto rege nomen habens, qui primus Nemesi templum erexit, & Adrasteam nominauit. Hæc vrbs cápum habuit sudiectum, qui Adrasteæ campus, ἀδραστείας πέδον appellatur, Apollinis Actæi. & Dianæ oraculo insignis: quo postea diruto, saxa Parium translata sunt, ex quibus ædificata est ara, Hermocreontis opus & magnitudine & pulchritudine memorabile. Hanc vrbem alii ab Adrastea Nympha quadam montana, nomé accepisse volunt. ¶ Gentile est Adrasteus, ἀδραστεύς. ¶ Adrastia, ἀδράστεια, Necessitatis ac Iouis filia, scelerum vltrix, cuius vindictam credebant nullo modo posse vitari. Hanc alio nomine Nemesin vocauerunt, ciúsque sedem Aegyptii Theologi supra lunam constituere, vt inde velut regina & arbitra hec inferiora despectaret. Strabo lib. 13. nominis rationem refert ad Adrastum regem, qui primus Nemesi templum erexit. Adrasteámque illam appellauit. Aristoteles lib. de Cœlo, definit esse ἀνακλάστατον δεῖλαιον, ὑποκρι πολλὰ πρόσω, καὶ ἀνασχὼν ἄκρα ὑποκρι, hoc est, incuitabilem causam, existentem secundum naturam, parcámque semper existentem.

ADRASTVS, ἄδραστος, Nomen regis Argiuorum, qui fuit filius Talaonis & Eurymones. Hic quum duas haberet filias, Argiam & Deiphilem, in somnis visus est alteram leoni, alteram apro vxorem dare. Quare quum eodem tempore Tydeus, & Polynices Argos venissent, ille apri, hic leonis pelle tectus, insomnii sui memor, vtrunque sibi generum adsciuit. Deiphile Tydeo, Argia autem Polymci tradita. Deinde cum vtroq; genero Thebas profectus, vt Polynicem ab Eteocle fratre exclusum, in regnum reduceret, magno accepto detrimento, in regnum reuersus est.

Adrepo, pis, penult. prod. Ad aliquid repo, προσέρπω. Plinius lib. 35. cap. 10, Ad matris morientis ex vulnere mammam adrepens infans. Per metaphoram, pro sensim se insinuare, & paulatim accedere. Cicero in Verr. Quibus rebus non sensim atque moderatè ad istius amicitiam adrepserat.

ADRIA, penult. corr. ἀδρία Stephano, & Ptolemæo, Romanorum colonia Piceno, quinta Italiæ regione XII. M. pass. à mari distans. A qua ager ipse Adrianus dicebatur, vino generosissimo nobilis, quòd & ipsum Adrianum fuit appellatum. Plinius libro 3, cap. 13. de Picentibus, Tenuere ab Aterno amne, vbi nunc ager Adrianus, & Adria colonia, à mari VII. M. pass. ¶ Sunt qui ab hoc oppido, Adratico mari nomen factum existiment. Verùm illi nominis vicinitate decipiuntur. Nam (vt mox suo loco docebimus) Atria oppidum fuit ad Padum amnem à Tuscis conditum, nobili portu in primis clarum: à quo vicinum mare primùm Atriaticum dictum fuit, & deinde literæ vnius mutatione Adriaticum: vt docet Plinius libro 3. cap. 16, & Cato in Originib. ¶ Adria, masculi. gener. ἀδρίας Stephano & Suidæ, idem quod mare Adriaticum. Pomp. Mela. libro 2, Hucusque Adria, hucusque Italiæ latus alterum pertinet. Luc. lib. 5, Sonat Ionio vagus Adria ponto.

Adriaticum mare, ἀδριατικὸν πέλαγος. Est sinus ille maris, inter Laciniú extremum Italiæ, & Acroceraunium primum Epiri promontorium irrumpens, quod & Supertum mare appellatur, siue quòd Italiam ab Oriente alluat, siue quod ex vrbe eò tendentibus Apenninus superandus sit. Hoc primùm Atriaticum dicebatur, ab Atria nobili oppido à Tuscis ad Padum condito, quod postea Atrianæ paludes hauserunt: deinde vnius literæ mutatione Adriaticum dici cœpit: vt docent Cato in Originib. & Plinius libro 3. cap. 16. Pro eodem etiam dicimus, Mare Adrianum, & Adriacum. Cicero in Pisonem, Brunduſium vitauit, & vltimas Adriani maris oras petiuit. Horatius libro 1. Carm. Siue mari libet Adriano. Propert. lib. 3, Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hospes.

ADRIANOPOLIS, ἀδριανόπολις, Ciuitas est Thraciæ ad Hebrum fluuium, primùm Orestia dicta, à nomine Orestis conditoris: postea ab Adriano instaurata fuit, quum ei furore agitato responsum esset, vt se in furiosi domum reciperet. Vide Cœlium Rhodig. lib. 17. cap. 2.

ADRIANVS, pen. prod. ἀδριανὸς, Decimus quintus Romanorum Imperator fuit, & successor Traiani, qui Hierosolyma à T. Vespasiano solo æquata, muro cinxit, & à prænomine suo Aeliam appellauit.

ADRIVS, ἄδριος, Mons est Dalmatiam per medium secans. Strabo libro septimo.

ADROBICVM. ἀδρόβικον. Oppidum est in Artabris Hispaniæ populis, in tractu Celtico, cuius meminit Pomponius Mela lib. 3.

Adroblon, Vide HADROBLON.

Adrodo, Vide RODO.

Adrogo, Vide APROGO.

Adrosphærum, Vide HADROSPHAERVM.

ADROTTA, orum, ἄδροτται, τ, Stephano, Locus est in Lydia, mari adiacens, cuius Incolæ dicuntur Adrotteni, ἀδροττηνοί.

Adrumo, as, pen. prod. teste Festo, Rumorem facio, siue Commurmuro: quod a rumine quidam, id est parte gutturis, putant deduci.

ADRVMETVM, penult. prod. ἀδρύμητον Stephano, Ciuitas est Libyæ, non procul à Carthagine, quæ etiam hodie extat. De hac Plinius libro 5, cap. 4.

Adruo, is, Ex ad, & Ruo, seruat Ad, in compositione, præter regulam aliorum, propter euphoniam: & significat arando suoruo, ἀροσπορῶ. Columella lib. 2. cap. 5, Dissectum deinde protinus firmum inarari, & adrui conuenit.

ADRYX, ἄδρυξ, Ciuitas est in agro Syracusano, cuius meminit Stephanus. Hinc Adrycinus gentile, ἀδρυκῖνος, sicut ab Eryx Erycinus.

Adscisco, Adsector, Adsentio, Adsequor, Adsero, Adseruo, Adseuero, Adsicco, Adsideo, Adsigno, Adsilio, Adsimilis, Adsimulo, Adsisto, Adsolet, Adstringo, Adstruo, Vide in A ante S.

Adscire, siue Adsciscere, Significat Adiungere, προσλαμβάνω. Columella in Præfat. Comm. Et hanc adsciuimus quasi agriculturæ partem.

Adscribo, Adscripto, Adscriptio, Vide in simplici SCRIBO, & ASCRIBO.

Adsestrix, tricis, fœmininum est ab eo, quod est Adsessor. Afranius in fratribus, Dimittit adsestricem me ad sese vocat. Nonius.

Adsignifico, Idem quod suum simplex. Significo, σημαίνω. Varro. 2, de Re rustic. Olim tonsores non fuisse, adsignificant antiquorum statuæ.

Adstipulor, Adstituo, Vide A ante S.

Adsum, ades, adfui, Significat præsens sum, vel propè sum. πάρειμι. Nam Adesse etiam dicitur, quod paulo post futurum est, aut quod aduentat. Vnde dicimus, Adest Scipio, quum iam in itinere est, vel non longè abest: sed præsens est id, quod iam venit. Cic. 3. Offic. inter hominem & belluam hoc maximè interest, quòd hæc tantum, quantum sensu mouetur, ad id solùm quod adest, quódq; præsens est, se accommodat: id est propè est. ¶ Constituitur etiam cum datiuo, vel ablatiuo mediante In. Cic. in Philip. Omnibus his pugnis Dolabella adfuit. Idem ad Ser. Sulp. Ego verò, Serui, vellem, vt scribis, in grauissimo meo casu adfuisses. Idem pro Flacco, Siluerunt principes, neque in illa concione affuerunt. ¶ Adesse, aliquando est fauere, vel præsidio esse: cui contrarium est deesse. Liuius lib. 1. secundi bel. Pun. Sed pueri, fœminæque super animi corporisque vires adsunt, pugnantibus tela ministrant. Sic Adesse causæ dicuntur aduocati, & amici.

συναγείρω. Cicero 5. Philip. Semper enim absenti adfui Deiotaro. ¶ Quandoque sumitur pro accedere. Virgil. Eclog. 9. Huc ades ô Galatea. Idem Eclog. 7, Huc ades ô Melibœe, caper tibi salvus, & hœdi. ¶ Sciendum quod in Adsum seruatur d: triplici ratione: scilicet differentiæ causa ab Assis, sa, sum. Euphoniæ causa, quòd plenius sonet adsum, quam assum. Postremò, quòd ipsa verbi declinatio d repetit, tanquam in suum naturale principium reuertens. Veteres tamen Assum dicebant: vnde Assas dicebant nutrices: teste Nonio, quòd adsint his quos nutriunt, nec ab eis vel exiguo tempore diuellantur. Plaut. Nil phio assum apud te, eccum. ¶ Interdum etiam pro subsisto accipitur, siue maneo. Plaut. in Aul. Istic Adesto, si hercle tu ex isto loco Digitũ crassum transuersum, aut vnguem latum excesseris.

Ad summam, vide SVMMA, & SVMMATIM.

Ad summum, vide SVMMATIM, & SVMMVS.

Ad tempus, vide TEMPVS.

Ad texo, vide ATTEXO.

Adtibernalis, Habitator continuæ tabernæ, πάροικος: quod genus domicilii antiquissimum Romanis fuisse testimonio sunt exteræ gentes, quæ adhuc tabulatis habitãt ædificiis. Vnde etiam tecta castrensia quanuis pellibus contegantur, tabernacula tantum dicuntur. Hæc Festus. Alii scribunt Attibernalis.

ADVALLAS, ἀδάλλας, Mons est in Rheticis Alpibus, ex quo in Septentrionem profluit Rhenus, & Addua in Meridiem. Author Strabo lib. 4.

Adueho, vnde Aduecto, & Auectio, vide VEHO.

Aduelitatio, vide VELITOR, & VELITATIO.

Aduena, pen. corr. Qui non est ciuis, aut inquilinus, sed externus. πάροικος. Et proprie qui ex vno longinquo loco in aliquod oppidum veniunt, Aduenæ dicuntur: Conuenæ, qui ex pluribus locis. Terent. in Heaut. Est è Corintho hic aduena anus paupercula.

Aduenerari, Valde & ex animo venerari, σεβάζεσθαι. Varr. lib. 1. de Re rust. Item adueneror Mineruam & Venerem: quarum vnius procuratio olueti, alterius hortorum est.

Aduenio, nis, pen. corr. Idem quod accedo, vel ad locũ aliquem venio, προσέρχομαι. Terent. in Eunuch. Si fortè huc aduenerit. Cæcilius, A Edepol. senectus, si nihil aliud apportes tecum quum aduenis.

Aduentitius, Qui non est loci illius quem habitat, & qui casu in aliquem locum venit, non morandi gratia, neque consulto. ἐπήλυς. Vnde aduentitia bona quæ non ex recta successione, pura patris aut aui, sed ex legatis, aut aliter casu aliquo nobis adueniũt. τυχηρά. Cicero 3. Verr. Homo Ligurem accusare cœpit, qui in re aduentitia atque hæreditaria, tam diligens, tam attentus esset. ¶ Aduentitio opponitur Innatum, & insitum. Cic. Top. Specie autem comparantur, vt anteponantur quæ propter se expetenda sunt, his quæ propter aliud: & vt innata atque insita, assumptis & aduentitiis: integra contaminatis. ¶ Aduentitius morbus, qui forte, & nulla nostra culpa venit. συμβολικός.

Aduentito, pen. cor. Frequenter aduenio.

Aduento, tas, Accedo, appropinquo. προσέρχομαι, γίγνομαι. Gell. Sed postea quum Brundusium aduentaremus, mollitique essent venti maris, percontatus ego sum, quænam ratio illa pauoris sui esset. Cicero Curioni, Nondum erat auditum te ad Italiam aduentare. hoc est, veniendo proximum esse. Idem ad Attic. lib. 4, Aduentare, & propè adesse iam debes.

Aduentores, Qui propè peculiariter frequentant officinam quampiam, aut tabernam. πανδοκεῦται. Plaut. in Truc. Si æquum facias, aduentores meos non incuses. Dicti Aduentores, ab aduieniendo.

Aduentorius, a, um, Quod aduenienti cuipiam offertur. Vnde, Aduetoria epistola, apud Martialem in præfatione libri 12, quę aduentanti amico mittitur obuiam. Cælius Antiq. lect. lib. 15. cap. 3.

Aduentus, tus, verbale: & propriè expectatorum, necessariorúmque dicitur. Terentius in Eunuch. Salutant, ad cœnam vocant, aduentum gratulantur.

Aduerbero, as, Vehementer verbero, μαστιγόω. Stat. 9. Theb. Et auratis aduerberat vnguibus armos.

Aduerbium, ῥῆμα. Quasi iuxta verbum dicitur: quia in oratione prope verbum ponitur. Nec enim potest verbi vis satis significanter exprimi, nisi iungatur aduerbium: vt Dico, & Nauigo, non planæ significationis sunt, nisi adiiciantur aduerbia: vt, Bene, vel malè dicit: Fœliciter nauigat. Vnde Donatus Aduerbium scripsit esse partẽ orationis, quę adiecta verbo, significationẽ eius explanet atque impleat. ¶ Fiunt autẽ aduerbia quandoq; à nomine: vt à Bonus, Bene. A verbo, vt à Traho Tractim. A nomine & verbo, vt Pedetentim, à pede & tento. A participio, vt ab Insignitus, Insignitè. A pronomine, vt Hic, Illic, ab Hic & Ille. A præpositione, vt ab Ex, Extra, & à Sub Subtus. Ab aduerbiis etiam, vt à Prope, Propius.

Aduersus, sa, sum, Contrarius, repugnans, aduersans. ἐναντίος. Terent. in Andr. Eorum obsequi studiis, aduersus nemini. ¶ Aduersum absolute, pro re aduersa, & improspera. Terent. in Heaut. Hic siquid fortè aduersi euenerit. ¶ Ponitur quoq; aliquando pro quacunq; re, quæ ab anteriori parte apparet: vt, Aduersa vulnera, quæ à fronte accepimus. Cic. de Arusp. resp. Acceptis à forti aduersario vulneribus aduersis. Et in hac significatione antitheton habet Auersus. Idem 2. de Orat. Tu & aduersus, & aduersus impudicus es. ¶ Interdum idem est quod oppositus, obiectus, è regione situs. ἀντίπαλος. Idem 2. de Diuin. Eodemq; equo aduersam conscendit ripam. Idem de Somn. Scip. Intueri solem nequitis aduersum.

Aduersus, vel Aduersum: præpositio, κατὰ, πρὸς. Significat inimicitias, dissidia, contrarietatémque, sicut Contra: vt, Aduersus, vel Contra hosteis bellum gerit. ¶ Aliquando Erga, in meliorem partem. Terent. in Andr. Et id gratum fuisse aduersum te, habeo gratiam. Cicero 1. Offic.

Adhibenda est etiam quædam reuerentia aduersus homines.

Aduerso, as, antique dictum, pro Aduersor. Plaut. in Rud. Animo aduersari sedulo, ne herum vnquam præterirem.

Aduersor, Contrarius sum, ἀνταντιόομαι. Et construitur cum datiuo. Teren. in Hecy. Neque tuæ libidini aduersabor.

Aduersans, antis, participium. Cic. de Orat. Sed tantam vim habet illa, quæ recte à bono poeta dicta est flexamina, atque omnium regina oratio, vt non modo inclinantem erigere, aut stantem inclinare, sed etiam aduersantem, & repugnantem, vt imperator bonus ac fortis, capere possit.

Aduersarius, a, um, Idem quod contrarius, vel cõmodis nostris obsistens, Aduersus, ἀνταντίος. Cic. pro Cecinna, Vis ea, quæ iuri maximè est aduersaria. Idem pro Plancio, Ea res in hoc iudicio aduersaria est Cneo Plancio. Constituitur autem cum datiuo, quum Aduersarius substantiuum, vel genitiuum habeat, vel sine casu ponatur.

Aduersaria, orũm, Dicuntur tumultuariæ quædam tabulæ, quæ ante codicis confectionem perscribebantur, ne memoria rerum excideret, & ex iis postea tabulæ iustæ & æternæ fierent. Græci ὑφηγορίδας vocant. Latini etiam Diaria. Exactiores autem rationum tabulas, Codicem appellabant. Cicero pro Q. Roscio, Quòd si eandem vim, diligentiam authoritatémque habent aduersaria, quam tabulæ, quid attinet codicem instituere?

Aduersarius, ἀνταγωνιστὴς, ab Aduersor, pro repugno: nam Aduersarii dicuntur sibi inuicem repugnantes, ac proprie sunt ii, qui aduersus nos litigant in iudicio: quos aliàs *Partem aduersam* vocant. Teren. in Phor. Verùm scientem, tacitum, causam tradere aduersariis, Etiámne id lex cogit? ¶ Aduersaria etiam genere fœminino dici potest mulier, quæ aduersus nos iudicio contendit. Et extra personam. Cicero Famil. 2. ad Curionem, Est enim tibi grauis aduersaria constituta, & parata incredibilis quædam expectatio.

Aduersator, Qui aduersatur, ὑπαντιούμενος. Vnde sit Aduersatrix. Terent. in Heaut. Vllámne ego rem vnquam volui, quin tu in ea re mihi aduersatrix fueris, Sostrata?

Aduersitas, denominatiuum ab Aduersus, sa, sum, Contrarietas & repugnantia, ἀντιώμια. Plin. lib. 11. cap. 25, Magnam aduersitatem cum stellionibus putant esse. De scorpionibus loquitur.

Aduersitores, ab Aduersum, id est, obuiam, eundo, Serui sunt, qui dominum deducant, & reducunt. οἱ ἀνταντῶντες δοῦλοι. Teren. in Adel. Neque seruulorum quisquam qui aduorsum ierant. Vbi ait Donatus propriè loquutum Terentium esse, dicendo Aduorsum: nam inde aduersitores dici.

Aduersio, onis, Verbale: vt, In aduersione emere, In aduersione venire, Per aduersionem vendere, Per aduersionem conducere, Aduersione locare. Modest. l. qui officii. de contrah. empt. & vendit. Res in aduersione empta, si non dolo venditoris factum sit, ad periculum emptoris pertinebit, etiam si res assignata non sit. Vlp. in l. si quis vina. de pericul. & com. rei vend. Si in aduersione vinum venit. custodia tantum præstanda est. Dicitur autem res aduersione empta, quando sic emitur, vt omnis aduersus casus ab emptore suscipiatur. Budæus legit Auersione & Per auersionem, ab auertendo: quòd venditor periculum à se in emptorem auertat.

Aduerto, tis, Ad aliquem locum verto. ἐπιστρέφω. Terent. in Eun. Illa sese interea commodùm huc aduerterat in hanc nostram plateam. ¶ Transfertur quoque ad animum: vt, Aduertere animum apud Terentium: vel Aduertere animo, apud Plautum. In qua significatione etiam absolute positum inuenitur pro animaduerto. Cic. Attico lib. 2. De librariis, si me amas, diligenter aduerte. ¶ Ponitur etiam impersonaliter. Cicero Lent. Nam aduertebatur Pompeii familiares assentire Volcatio. ¶ Plinius quoque eleganter epistola 10, pro eo quod est, ad se vertere, & allicere spectatores. Multa in Euphrate sic eminent, & relucent, vt mediocriter quoque doctos aduertant, & afficiant.

Aduesperascit, Vespertinum tempus appetit, seu aduentat. ἐσπερόομαι. Cic. 6. Verr. Quum iam aduesperascere, discesisimus.

Aduigilo, as, Diligenter vigilo, ἀγρυπνέω. ¶ Transfertur pro alicui rei incumbo, operam do. ἐπαγρυπνέω. Terent. in And. Nam satis credo, si aduigilaueris, Ex vnis geminas mihi conficies nuptias.

Aduiuo, pen. prod. quasi adhuc viuo, ἐπιζάω. Plinius lib. 15. cap. 18. Eadem autẽ fortuito satu aduiuit in medio foro. Sic legit Hermolaus, quum alia exemplaria habeant, viuit.

ADVLIS, pen. prod. ἄδουλις, Ciuitas AEthiopiæ, quæ & Panos insula dicitur. Oppidani dicuntur Adulitæ, ἀδουλῖται. Vide Stephanum.

ADVLITON, ἄδουλιτον Ptolemæo, Oppidum est maritimum in Troglodytarum regione, siue ea AEthiopiæ parte, quæ sub AEgypto ad mare spectat, commune AEthiopum, & Troglodytarum emporium, à seruis, qui à dominis profugerant, conditum. Vnde & nomen habet, vt indicat Plin. lib. 6. cap. 29. Distat à Ptolemaide quinque dierum nauigatione. A Stephano Adulis, appellatur, à Ptolemæo Adulia. Hinc vicino sinui Adulitico nomen factum est, qui in mare rubrum excurrit, ἀδουλιτικὸς λόφος.

Adulor, penult. prod. Idem est quod assentari, hoc est blandiri siue voce, siue gestu: omniáque ad voluntatem alicuius & loqui & agere, non ad veritatem. ἀκολουθέω. Cicer. de Amicit. Aperte adulantem nemo non videt, nisi admodum sit excors. Idem 2. de Diuin. Nec adulatus, nec admiratus sum fortunã illius. Valla lib. 5. cap. 69. Adulari, inquit, est inserere, & adniti vt fauorem emereamur quoquo modo, vel voce, vel gestu. Estque tractum ἀπὸ τοῦ δούλου, quod seruum significat. ¶ Est enim sanè quàm seruile, hominéq; ingenuo minimè dignum. ¶ Festus ab alludendo deductum putat, paucis literis transpositis. In qua sententia Nonius quoque fuisse videtur, quum adulationem prop

propriè canum blandimentum esse interpretatur, consuetudine ad homines traductum. Dicuntur enim canes adulari, quum corporis gesticulatione, & caudæ motu nobis blandiuntur. In qua significatione vsus est hoc verbo Ouidius lib. 14. Metamor. Quinetiam blandas mouere per aera caudas, Nostráque adulantes comitat vestigia. Idem alibi de Circe, -& inter Agmen adulantũ media procedit ab aula. ¶ Veteres etiam dicebant Adulo, actiua voce. Lucret. lib. 3, Longè alio pacto gannitu vocis adulant. Huius passiuo vsus est Cicero lib. 1. Offic. Cauendum est, ne assentatoribus assuefaciamus aures, néve adulari nos finamus. ¶ Inuenitur apud vetustissimos pro lambo, siue ebibo. Cic. 2. Huscul. ex Accii Prometheo, Pinnata cauda nostrum adulant sanguinem.

Adulatio, verbale. Actus ipse adulandi. ἀκολουθία.

Adulator, Qui adulari solet, hoc est qui ficto amore & obsequio, gratiam ac fauorem captat. λέπας.

Adulatrix, Quæ adulari solet. ἀκολάκις.

Adulatorius, adiectiuum, ἀκολακευτικὸς. Tacitus lib. 5, Vitellius formidine C. Cæsaris, familiaritate Claudii turpe in seruitium mutatus. exemplar apud posteros adulatorii dedecoris habetur.

Adulter, μοιχὸς: Adultera, μοιχαλὶς: componi videntur ex Ad & Alter, seu Altera: quòd ille ad alteram, & hæc ad alterum se conferat. Ouidius 1. Epist. Obrutus insanis esset adulter aquis.

Adulterium, μοιχεία. Quod propriè cum nupta committitur, vt Valla scribit lib. 6. Cicero 3. de Orat. Qualem existimas eum, qui in adulterio deprehensus sit? tardum. Quintilianus lib. 7. cap. 4, Non commisi adulterii. ¶ Transfertur aliquando ad alia: vt, Adulteria naturæ. pro operibus nõ verè naturalibus. Adulteria mercis, pro fraude. Adulteria arborum, pro insitionibus, apud Plinium.

Adultero, as, pen. cor. Adulterium committo, μοιχεύω. Gellius lib. 10. cap. 23, In adulterio vxorem si deprehẽdisses, sine iudicio impunè necares: illa te, si adulterares, non auderet digito contingere. ¶ Est etiam adulterare, arte aliqua quippiam pro vero assimilare, atque ita rem fynceram corrumpere. λιβδηλεύειν. Plin. lib. 12. cap. 7, Piper longum facillimè adulteratur Alexandrino sinapi. Inde etiam Adulterare iudiciũ, Adulterare tabulas, &c. apud Ciceronem.

Adulteror, aris, deponens, Idem. Cic. 1. de Offic. Latrocinari, fraudare, adulterari, turpe est.

Adulteror, aris. Passiuè. μοιχεύομαι. Horat. Epod. 16, Mirus amor, iuuet & tigres subsidere ceruis. Adulteretur, & columba muluio, hoc est per adulterium à muluio ineatur.

Adulteratus, a, um, Quod alienæ rei cõmistione corruptum est: vt, Adulteratum gummi, λιβδηλωθὲν. Plinius libro 19. cap. 3, Huic opponitur Syncerum.

Adulterinus, a, um, penul. produc. Nothus, quasi ex adultero procreatus. μοιχικὸς, λιβδηλώδης. Plinius lib. 10. cap. 3, de aquilę pullo, Si conniuentem flentémq; animaduerit, præcipitat è nido, velut adulterinum & degenerem. Vnde per metaphoram, Adulterina signa, dicuntur, quæ sunt falsis, assimilatisque annulis facta. Cicero pro Cluentio, Testamentũ in alias tabulas transcriptum, signis adulterinis obsignauit. Sic, Adulterinæ literæ, & Adulterinæ claues, quæ pro veris substituuntur. Item, Nummus adulterinus, apud Ciceronem 2. Offic.

Adultus, Vide ADOLEO.

Adumbro, as, Vmbram adhibeo, siue vmbram tegendo facio, ἐπισκιάζω. Col. lib. 12, Adumbrantur vel stramentis, vel aliis tegumentis vuæ, ne ventis, aut caloribus exarescant. ¶ Accipitur pro exprimo, repræsento, siue imitor: uti pictores, qui imagines planas adumbrant, vt solidæ videantur. Cic. 3, Tusc. Est enim gloria, solida quadam res, & expressa, non adumbrata.

Adumbratio, Verbale, ἀποσκιασμὸς. Cicero, de Perf. Orat. Nulla est enim vllo in genere laus oratoris, cuius in nostris orationibus non sit aliqua, si non perfectio, at conatus tamen: & adumbratio.

Adumbratim, aduerbium, Subobscurè, non apertè. Lucretius lib. 4,
Non tamen vt coram quæ sunt, verèque rotunda,
Sed quasi adumbratim paulùm simulata videntur.

Aduncо, cas, ab Vncus, significat curuo, ἀγκάμπτω.

Aduncus, Curuus, tortuosus. λαμπύλος. Cic. pro Cluentio, Serrula aduncа ex omni parte dentium, & tortuosa. Idem 1. de Nat. deor. Corpuscula curuata, & quasi aduncа.

Aduncitas, Ipsa (vt sic dicam) incuruitas, λαμπυλότης. vt, Aduncitas rostri. Plin. lib. 8. cap. 27.

Adunguem, Vide VNGVIS.

ADVNICATES, ἀδυνικᾶται, Populi in Gallia Narbonensi commemorantur à Plinio lib. 3. cap. 4.

Aduno, penultima producta, Congrego, ἀθρόω. Plinius lib. 19. cap. 2, Vulsum fascibus in aceruo adunatum video.

Adunati, Simul congregati.

Adunum, vide VNVS.

Aduoco, cas, pen. cor. Ad me voco, προσκαλέομαι. Vnde pro, consiliorum auxiliiue causa amicos accersere, ponitur. Teren. in Phorm. Amicos aduocabo, ad hanc rem qui adsient. August. de Ciuit. 3, Vt eam honoribus talibus aduocarent cultores sui. Huic opponitur Auoco. ἀποκαλῶ.

Aduocati, Dicuntur qui alteri adsunt in causa. συνήγοροι. Plautus in Cas. Stultus contriui diem, Dum adsto aduocatus cuidam cognato meo: Quem hercle litem adeo perdidisse gaudeo, Ne me nequicquam sibi hodie aduocauerit. ¶ Inter Aduocatũ & Patronum hoc interesse Valla existimat, quòd Aduocatus nomen sit generalius, quàm Patronus: vt non tantùm significet eum, qui alterius causam agit (quem propriè Patronum dicimus) verùm etiam quicunq; adest alteri in causa, officii gratia, Aduocatus appelletur: etiamsi nihil dicat, neq; agat, sed tan-

tum paratus sit defendere. Patronus propriè, qui agit causam. sed accusati, non accusantis.

Aduocatio, verbale, Quæ est amicorum coactorum ad opem fauorémq; præstandam facta coitio, aut cœtus ipse patronorum & causidicorum, aut ipsa causæ defensio. Cicero in Epist. Fam. ad Trebatium, In re militari multò es cautior, quàm in aduocationibus.

Aduolo, las, penul. corr. Iuxta, vel ad aliquem locum volare, προσπέτομαι. & construitur cum accusatiuo. præposito Ad. vel In, & aliquando datiuo. Plinius, At in agrum Volaterranum palumbium vis è mari quotannis aduolat. Idem lib. 10. cap. 40, Platea nominatur aduolans ad eas, quæ se in mari mergunt. Ibidem, Caprarúmque vberibus aduolant.

Aduolatus, tus, Actus aduolandi. Cic. 2. Tusc. Tristi aduolatu aduncis lacerans vnguibus.

Aduoluo, προσκυλίω, vide in dictione VOLVO. Virg. 3, Georg. congestáque robora totas Aduoluere focis vlmos, ignique dedere.

Aduorsor, ἀναντόομαι, pro Aduersor: & Aduorsem, pro Aduersarium veteres dixerunt, teste Festo. Sic Aduorsum, & Aduorto, pro Aduersum, & Aduerto.

Ad uotum, Vide VOTVM.

Adurgeo, es, ere, Vehementer Vrgere, ἐπέχω, ἐπισπεύχω. Celsus, Is quoniam natus est dens in locum prioris, quotidie digito adurgendus est.

Aduro, penult. prod. Idem est quod simplex Vro. λάω. Cicero 2. Offic. Quid enim censemus superiorem illum Dionysium, quo cruciatu timoris angi solitum, qui cultros metuens tonsorios, candenti carbone sibi adurebat capillum?

Adustio, onis, verbale. λαῦσις. Plinius lib. 14. cap. 20, Vitia præter supradicta, cor, aut fumidum virus: picis autem, adustio.

Aduſque, id est Vsque ad, μέχρι. Virg. 11. Aen. Atrides Prothei Menelaus aduſque columnas Exulat. Gellius lib. 15. cap. 2, Præterea vini libidine aduſque ludibria ebriosus.

Adynamum, ἀδύναμον, Vini factitii genus, quod fiebat ex musto albo, dimidia parte aquæ addita, quod admotum igni decoquebatur, donec aquæ mensura exaresceret. Vide Plinium lib. 14. cap. 16. Dictum Adynamum, ἀπὸ τῆς ἀδυναμίας, propterea quòd esset imbecille & sine viribus: ideóque ægris dabatur, quibus vini noxam metuebant.

ADYRMACHIDAE, ἀδυρμαχίδαι, Populi sunt interioris Libyæ, ab ea parte qua AEgyptum spectat. De horum moribus memoriæ proditũ est, vxores in vtroque crure armillam æream gestare. Vtrunq; autem sexum ex æquo comatum esse: quo fit, vt plurimos alant pediculos: quos vbi ceperint, præmorsos abiiciunt, Virgines viro maturæ ad regem conueniunt: ex quibus ille vnam deligit, quam vbi vitiarit, statim dimittit. Vide Cæl. Rod.

Adytum, media correpta, ἄδυτον, Locus est secretior templi, ad quem nulli est aditus, nisi sacerdoti: ab ἀ priuatiuo, & δύω ingredior, quasi inaccessibile. Virg. 2. AEn. .Isque adytis hæc tristia dicta reportat.

A ante E.

AEA, Αἰαί, Ciuitas est Colchidis, A Eetæ regis opus (vt scribit Stephanus) quam Hippos & Cyanos fluuii è diuersis locis in Phasim influentes, peninsulam efficiunt. Fabulantur Poetæ AEam nomen accepisse à puella einsdem nominis, quæ quum Phasidis amnis vim effugere non posset, miseratione deorum in Peninsulam est conuersa, quam etiam nunc, vt veterem illum amorem adhuc posis agnoscere, magna sui parte ambit, & veluti amplectitur Phasis. De hac Plin. lib. 6. cap. 4.

AEAEA, Αἰαίη, Circe dicta, ab aspernantium voce, propter celebratas illic corporum mutationes: vt placet Seruio in illud Virgilii 3. AEn A AEæ; insula Circes. Verisimilius tamen est A AEam dictam ab A Ea Colchorum ciuitate, quemadmodum & Cytæis, siue Cytæa dicta est λυσεῖς, ἢ Κυτάϊς, à Cyta eiusdem regionis oppido. Quod etiam ab Apollonii interpretibus annotatum est.

AEaeus, αἰάϊος, Denominatiuum est ab A Ea Colchidis peninsula, & vrbe eiusdem nominis, in qua nata creditur Circe Solis filia. Vnde peculiari epitheto A Eæa appellatur. Virg. 3. AEn. Infernique lacus A Eæaque insula Circes.

AEaea, siue AEa, αἰαία, Insula fuit in mari Tyrrheno, non modico olim freto ab Italia dirempta, hodie continens, ita tamen vt paludibus circunquaque cincta, insulæ speciem præ se ferat. In hac Homerus Circes sedẽ collocauit, sic scribens lib. 10. Odysse. Α' ἐκ νήσου ἀφικόμεθ' Αἰαίην, ἔνθα Κίρκη ἰοπλόκαμος, &c. Huius meminit & Virgilius lib. 3. AEn. Infernique lacus, A Eæque insula Circes. Tametsi Seruius ibi tres diphthongos videtur agnoscere, vt sit A Eææ Circes. Latini quoq; locum hunc à Circes domicilio Circæum, vel Circæos appellant: ibidémque antiqui Latii terminum constituunt. Vide Plinium lib. 2. cap. 85. & lib. 3. cap. 5.

AEACVS, Αἰακὸς, penult. cor. Iouis filius ex AEgina filia Asopi: qui primus insulam, in qua regnauit, AEginam à matris suæ nomine appellauit, quum antea OEnone diceretur, (vt Plinius, Strabo, & Stephanus tradiderunt) aut certè OEnopia, vt apud Nasonem legitur lib. 7. Metamor. OEnopiam veteres appellauere: sed ipse AEacus AEginam genitricis nomine dixit. Hunc tantæ iustitiæ fuisse dicunt, vt apud inferos animarum creditus fuerit a Plutone delectus iudex, cum Minoe, & Rhadamantho, & peccantium peccata discutere, & pro meritis pœnas inferre. Ouid. in Ibin, -tuaque A Eacus in pœnas ingeniosus erit.

AEacides, Αἰακίδης Suidæ: Patronymicum masculinum, quo significatur filius vel nepos vel aliquis ex posteris AEaci. Virg. 1. AEn. Sæuus vbi AEacide telo iacet Hector. Hoc est. telo Achillis, A Eaci ex Peleo nepotis. ¶ A Eacides itẽ Pyrrhus, A Eaci ex Achille pronepos. Virg. 3. AEn. Coniugo A Eacidæ Pyrrhi sceptrisque potitum. ¶ Pyrrhus item

Epirot

Universidad de Deusto
Biblioteca

Epirotarum rex ab AEaco trahens originem, AEacides dictus. Virg. 6. AEn. Eruet ille Argos, Agamemnoniasque Mycænas, Ipsumq; AEaciden, genus armipotentis Achilli.

AEacideius, a, um, adiectiuum sex syllabarum. Ouid. 7. Metam. OEnopiâ Minos perit AEacideia regna.

AEAMENE, pen. prod. Αἰαμένη, Regio est Nabathæorum, apud Steph.

AEANE, Αἴανη, Macedoniæ oppidum, dictum ab AEano Helymi filio, qui eo coloniam deduxit.

AEanæus, Αἰανάεις, Nomen gentile. Vide Stephanum.

AEANITIS, Αἰανῖτις, Regio Nabathæorum.

AEanites, Αἰανίτης, Gentile.

AEANTIVM, Αἴαντιον Ptolemæo, Oppidum Troadis, à Rhodiis conditum eodem in loco, in quo sepultus est Aiax, & vbi classis suæ habuerat, stationem. Vnde & nomen habet. Nam quem nos Aiacem, Græci Αἴαντα vocant. Vide Plinium libr. 5. cap. 30. ¶ Est, & nomen promontorii in Magnesia, ad sinum Pelasgicum: de quo idem Plinius lib. 4. cap. 9.

AEAS, antis, Αἴας, Fluuius qui ex Candauiis Macedoniæ montibus ortum ducit, & non procul ab Apollonia Taulantiorum vrbe, in mare Ionium illabitur. Lucanus lib. 5, Purus in occasum, parui sed gurgitis AEas, Ionio fluit inde mati. Meminit huius fluuii etiam Plinius lib. 3. cap. 22.

AECA, Αἴκα, Marsorum ciuitas: à qua AEcani populi, Αἰκανοί, quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 11.

AEDEPSVS, Αἰδηψός Stephano, oppidum fuit Euboeæ insulæ, cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 12.

AECLVS, Αἶκλος, Nobilis Athenienſis, qui Eretriam Euboeæ ciuitatem coloniam duxit. Strabo lib. 10. Post res verò Troianas AEclus & Cothus, ex Athenis profecti, colonias duxerunt, ille quidem Eretriam, Cothus verò Chalcidem.

AEdepol, pen. cor. νὴ τὸν Δία τοῦτον, Aduerbium iurandi, quod est quasi per ædem Pollucis. Item Pol, & Perpol, quæ idem significant. Perpol, quàm pauci, apud Terentium in Andria per tmesin dictum puto, pro, Pol perquam pauci. Erat autem Aedepol teste Gellio lib. 11. cap. 6, iuramentum tam viris, quàm mulieribus commune. Per Herculem autem mulieres nunquam iurabant, neque viri per Castorem.

AEdes, Tam in singulari, quàm in plurali numero, pro templo vel sacrario, sed ferè semper cum adiectione, vt AEdes sacra, vel AEdes sacræ, AEdes Iouis, AEdes deorum, AEdes Pacis, & huiusmodi, vals omiss. Cicero. 2. Ver. AEdes Mineruæ in fano Apollinis. Idem 1. Philip. Ex eo die, quo in ædem telluris conuocati sumus. Valer. Max. lib. 1, Ea Pontificum admonitione effectum est, vt Marcellus ædibus separatis Honoris ac Virtutis simulachra statueret. Ouid. in Epist. Didûs, pro sepulchro posuit, quum ait, Est mihi marmorea sacratus in æde Sichæus. Nam & sepulchra, vt scribunt Iurisconsulti de Sepul. & relig. inter loca sacra habentur. Pro ædificio profano, vix aliter quàm plurali numero vtimur. Cicero 2. Verr. Quæ vidi egomet apud illum in ædibus. Idem de Clar. orator. Ex testudine quadam exiit in ædes. Non tamem imus inficias etiam in singulari numero in hac significatione inuenirt: verùm id vsui recepto aduersari contendimus. Curtius de gest. Alexandri, Excubabant principum liberi seruatis noctiũ vicibus, proximi foribus ædis, in qua rex acquiescebat. Vbi AEdem pro cubiculo dixisse videtur. Idem alibi eodem in numero pro cœnaculo posuit, quum ait, Stabat ad fores ædis eius, in qua rex vescebatur. ¶ Dicitur autem AEdes (vt scribit Seruius) ab ἔδω: quòd in ea sacrificantes edere consueuerint. Nam quædam sunt nomina, quæ initio diphthongum recipiunt, quanuis à verbo monophtgongo deriuentur, vt AEdes, AEsculus. Var. lib. 4. de lingua Latina, ab aditu fieri putat, quòd scilicet Plano pede adibant: vnde etiam prima syllaba diphthongum accepit. Festus, AEdes quòd in edito poni soleret. Alii AEdem dici existimant, quòd in ea æuum degatur, quod Græcè αἰὼν vocatur. ¶ AEdis, in nominatiuo singulari. Varro de vita popu. Rom. lib. 1, Hæc ædis, quæ nunc est, multis annis pòst facta fit, &c. Hoc etiam ex diminutiui formatione videtur consequi, vt AEdis in recto dicamus, non AEdes. Nam vt Apicula fit à nominatiuo Apis, videtur analogiæ ratio exigere, vt AEdicula fit ab AEdis. Nam ab eo quod est AEdes, potius fieret diminutiuũ AEdecula, vt à Vulpes Vulpecula.

AEdicula, Parua domus, οἰκίδιον. Aliquando pro cellula in ædibus. Plautus in Epid. In æduclam seorsum isthæc eat, iube. ¶ Aliquando pro sacello, quod est sacræ appendix. Luuius, iisdem diebus ædiculam Victoriæ virginis, prope ædem Concordiæ M. Portius dedicauit. ¶ Ali quando pro loculamento simulachri. Plin. libro. 36. de Venere Cnidia, AEdicula eius tota aperitur, vt conspici possit vndique effigies deæ.

AEdifico, Propriè idem est quòd domum struo: quod etiam indicant partes compositionis, οἰκοδομέω. Nam ab ędo, vel ædibus faciendis dictum est. Et ità ferè absolute ponitur sine casu. Cicero ad Q. Frat. Tribus locis ædifico, reliqua reconcinno. Horat. 1. Epist. Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis. Martial. in Gellium, Poscenti numos vt dicere possit amico Hoc vnum verbum Gellius, AEdifico. ¶ Quoties verò accusatiuum adiunctum habet, idem valet quod Struo. Cicero pro lege Manilia, Qui quum maximas ædificâsset, exornassétque classes. Idem pro Svlla. Ad illius pœnam carcer ædificatus est. Idem 1. Offic. Vrbes sine hominum cœtu, nec ædificari potuissent, nec frequentari. Idem, Qui quum ædificasset in Palatio domum plenam dignitatis. Quo in exemplo accusatiuus DOMVM, additus, facile indicat, AEdificare, simpliciter ibi accipi pro struere: nam alioqui redundaret Cicero 1. de Naturali Deorum Quibus enim oculis animi intueri potuit vester Plato fabricam illam tanti operis, quaconstruit à Deo, atque ædificari mundum facit? Huius composita sunt, Coædifico, Exædifico. Inædifico, in loco aliquo ædifico. Liu. lib. 1, Et vt libera cæteris religionibus ara esset tota Iouis, templique eius quod inædificaretur, exaugurare fana, sacellaque statuit. Proædifico: vnde Proædificatum veteres dicebant, teste Festo, quod ex priuato loco processerat in publicum solum. Reædifico, rursus ædifico. Superædifico. Hieroninus Si quis autem superædificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, &c. Verbalia sunt.

AEdificatio, Ipse ædificandi actus. οἰκοδομία. Cic. ad Attic. AEdificatio me non mouet.

AEdificatiuncula, Parua ædificatio. Cic. ad Q. frat. Quæsiuique ex eo: quid de illa ędificatiuncula Laertii, de qua mecum locutus es, mandauisses.

AEdificator, verbale, οἰκοδόμος, οἰκῶν ἐργάτης. Cato, De bono ædificatore melius emetur.

AEdificium, AEdis constructio, & ponitur pro omni structura. οἰκοδομία. ¶ AEdificij quoque appellatione non solùm superficiem signari, sed solum quoque ipsum, cui ædificium superpositum est, Vlpianus putat. Plin. lib. 16. ca. 6, Minus vtilis ædificiis. Cæsar bel. Gal. lib. 2. Omnibus vicis, ædificiisque, quò adire poterant, incensis.

AEdiles, ἀγορανόμοι, pen. prod. dicti sunt ab eo, quòd ædeis sacras & priuatas procurarent, teste Varrone lib. 4. de ling. Lat. Primo ex plebe duo creati sunt AEdiles: deinde procedente tempore duo ex patriciis adiuncti sunt, qui à solio eburneo, quod eis datum est, Curules dicti sunt. Officium AEdilium erat, ludos publicos exhibere, & sacras priuatasque ædeis procurare, totam vrbem tueri, vt cloacæ, & aquæductus, & quæque publica ædificia munda & integra essent: loca in theatro assignare. Si quispiam seruum, aut iumentum morbosum, vitiosúm ve, pro integro, sanóque vendidisset, edicto AEdilium emptori succurrebatur: idque Edictum ædilitium dicebatur, siue Edictiones ædilitiæ. Cicero 1. de legib ex lege XII. Tab. Suntóque AEdiles curatores vrbis, annonæ, ludorúmque solennium: ollisque ad honoris amplioris gradum is primus adscensus esto. Erant & alii AEdiles, qui frumento præerant, à Cæsare primùm creati, & à Cerere Cereales nominati, vt scribit Pomponius. His cura ponderum, ne qua fraus fieret, & mensurarum commissa erat.

AEdilatus, ἀεδιλατία, Idem quod AEdilitas.

AEdilitas, tis, ipsa dignitas. ἀγορανομία. Cic. 1. Offi. Crassus cum omnium hominum moderatissimo Q. Mutio munificentissima ædilitate functus est. Suetonius in Cæsare, Siquidem ante paucos dies, quàm ædilitatem iniret. Liu. lib. 7. ab Vrbe, Annus hic insignis nouis duobus magistratibus, Prætura, & Curuli ædilitate: hos sibi patricii quæsiuere honores, pro concesso plebi altero Consulatu.

AEdilatas, Idem quod AEdilitas. ἀεδιλασία.

AEdilitius, tia, tium, ἀγορανομικὸς. Nomen possessiuum ab AEdilis: vt, Comitia ædilitia, in quibus creabantur AEdiles: & AEdilitium munus: hoc est officium ad AEdiles pertinens. Cic. de Offic. lib. 2. Sed quid ego AEdilitias repulsas colligo? Homo AEdilitius. Cice pro Cluent. Et illum hominem AEdilitium, iam Prætorem opinionibus hominum constitutum. &c.

AEdilitius, tii, qui AEdilitate functus est, quemadmodum & Consularis, qui Consulatum gessit, & Prætorius, qui Præturam administrauit. Cice. in Bruto, Sed omnia is summa sperans, ædilitius est mortuus.

AEditimus, pen. cor. Qui ædibus præest. νεωκόρος. Gell. lib. 12. cap. 10, Ait AEditimus dici ea forma, qua finitimus, legitimus. Verùm pro eo nũc vtimur AEdituus, vt Var. lib. 1. de Re rust. ait, Et Sementinis feriis in ædem Telluris venerat rogatus ab æditimo vt dicere didicimus à patribus nostris: vt corrigimur à recentibus vrbanis, ab æduituo.

AEdituor, & AEditimor, AEdem tueor. νεωκορέω. Gell. lib. 12. cap. 10, Qui postquam tibi appareo, atque æditimor in templo tuo.

AEdituus, Idem quod AEditimus, Sacræ ædis tutor, id est curam gerens ab ædibus sacris, quas tuetur. νεωκόρος. Lucretius pro æduitis dixit AEdituentes, vt est apud Gellium, Hospitibus loca, quæ complerant æduentes.

AEDESIA, Αἰδησία, Mulier AEgyptia, vxor Hermeæ, & Syriami Philosophi propinqua, totiúsque castitatis & probitatis exemplar: cuius vitam latissimè describit Suidas.

AEdificium, AEdifico, AEdilis, AEditimus, AEdituus, vide AEdes.

AEdœsica ulcera, Αἰδοικὰ ἕλκη, AEgineta appellat, quæ circa pudenda nascuntur. Nam Αἰδοῖα Græci vocant, quæ nos pudenda.

Aedon, dictio trisyllaba pen. prod. ἀηδών. Auis est, quæ aliis nominibus & Philomela, & Lusciniа dicitur: dicta Aedon ἀπὸ τοῦ ἄδειν, hoc est à perpetuò canendo, quòd etiam tunc canat, quum reliquæ volucres sileant. Virgilius de cantu Syrenum, Quódque leues calami, quòd suauis cantat aedon.

AEETES, vel AEeta, pen. prod. Αἰήτης, Rex fuit Colchorum, & filius Solis ex Persa Oceani filia, & pater Medeæ, Absyrti, & Calciopes: qui quum aureum vellus a Phryxo Athamantis filio in luco Martis suspensum diligentissimè asseruaret, à Medea filia proditus, & vellere, & duobus insuper liberis spoliatus est. Nam Medea, quum Iasoni in rapiendo vellere se adiutricem præbuisset, vna cum illo profugit, fratrémque Absyrtum, quem fugę comitem assumpserat, vt patrem insequentem remoraretur, multas in particulas discerpsit. Fabula notissima est ex Valerio Flacco, & Apollonio Rhodio. Hinc sit patronymicum AEetias Αἰητιάς, quo significatur Medea AEetæ filia. Ouidius 7. Metamorph. Concipit interea validos AEetias ignes.

AEGA, Αἴγα, Promontorium est AEolidis, non procul à Caici fluminis ostio. Strabo lib. 13.

AEGAE, Αἰγαί, Multorum oppidorum nomen est: quorum vnum est in Macedonia nõ procul ab Halvacmone fluuio, in quo receptum erat Macedonum reges sepelire. De hoc Plinius lib. 4. ca. 10. Alterum in Cilicia,

Cilicia, non procul à Pyramo fluuio, vt tradit Plinius libr. 5. cap. 27. Tertium in AEolide, apud eundem libro. 5. cap. 30. Quartum in Euboea: à quo quo Strabo Mare AEgæum dictum putat. Quintum in Lydia. Sextum in AEtolia, & Septimum in Locride, commemorantur à Stephano.

AEGEA, Αἰγέα, Nomen duarum vrbium, vt scribit Ptolomæus, quarum vna in Emathia, alia in Mauritania. Commemorantur & à Strabone duo huius nominis oppida, quorum vnum ad Amanum montem, alterum in agro Laconico collocat.

AEGAEA, αἰγάειαι, Insulæ sunt Ioniæ adiacentes, quæ commemorantur à Plinio lib. 5. cap. 31.

AEGAEON, αἰγαίων, Nomen Gigantis, quem centum manus, & quinquaginta ventres habuisse fabulantur. Hunc Homerus 1. Iliad. ab hominibus quidem AEgæonem: à diis verò Briareum vocari tradit. Vide latius in dictione BRIAREVS.

AEgæum mare, αἰγαῖον πέλαγος, ὁ αἰγαῖος πόντος, Stephano, & Suidæ, Amplissimus est maris mediterranei sinus, à parte Orientali Isthmi Corinthiaci (vt Plinio placet) aut certè à Sunio Atticæ promontorio (vt tradit Ptolemæus) ad ipsum vsque Hellespontum extensus, alias aliis in locis à regionibus, quas abluit: nomina sortitur. De ratione nominis varia traduntur à scriptoribus. Nonnulli (in quibus est Suidas) ad AEgæum Thesei patrem referunt, quem in hoc mare sese præcipitem dedisse ferant, quum nauim filii, qua ille in Cretam ad Minotaurum vectus fuerat, nigro cum velo (quod sibi cum nauelero amissi filii signum cõuenerat) redeuntem videret. Alii ab insula quadam, seu verius scopulo deductum putant, in hoc mari inter Tenum & Chium sito quem à capræ similitudine, αἴγα, Nautæ appellant. In hac sententia est Plinius. de scribens lib. 4. cap. 11. AEgeo mari nomen dedit scopulus inter Tenum & Chium, verius quàm insula, AEx nomine, à specie capræ (quæ ita à Græcis appellatur) repentè in medio mari exilientis. Cernunt eum a dextra parte Andrium nauigantes, ab Achaia dirum & pestiferum. Idem sentit & Solinus, cuius verba, quòd parum discrepent à Plinianis, superuacuum esset hic adscribere. Strabo autem lib. 8. ab AEgis Euboeæ oppido, AEgæum appellatum existimat: tametsi idem lib. 13. παρὰ τὴν Αἰγάν, Hoc est, ab AEga AEolidis promontorio dictum velit, quod suo seculo Canam, siue Canas tradit fuisse appellatum. Hæc etymi diuersitas facit vt nec de orthographiæ ratione idem omnes sentiant. Græcorum tamen codicum consensus, in eam me adducit sententiam, vt AEgæum potissimum per æ diphthongum scribendum existimem.

AEGALEOS, αἰγάλεως, Nomen montis apud Strabonem li. 8. sub quo antiqua Pylos Messenia ciuitas erat.

AEGEMON, αἰγήμων, Poetæ Græci nomen est, qui bellum Leuctricum inter Thebanos & Lacedæmonios gestum, carmine complexus est.

AEger, ra, rum, ab Ago agis, per contrarium, vt (quidam opinantur) eò quòd ægri non probè fungantur suis actionibus: siue quòd qui morbo correptus est, grauius agitetur. νοσῶν. Et tam de animo dicitur, quàm de corpore: quamuis Donatus eam fecerit differentiam, vt AEgritudo ad animum, AEgrotatio ad corpus referatur, quod omnino verum non est. Sallustius in Catil. Antonius pedibus æger. Gell. lib. 2. cap. 16. Quum M. Frontonem Consularem pedibus ægrum viseret. Cicero Att. 7. Tyronem Patris ægrum reliqui. Idem pro Cæl. Medea animo ægra, amore sæuo saucia. Per metaphoram tamen aliquando de animo dicitur, quemadmodum & verbum à quo descendit. Cicero. Tusc. lib. 4, Quis enim dubitarit, quin ægrotationes animi, &c.

AEGERIA, αἰγερία, Nympha fuit, quæ celebratur in luco Aricino, cum qua Numa Pompilius & connubium, & colloquium se habere simulauit super cultu religionum: quò armorum & prædæ studio flagrantem populum Romanum ad pacis artes abstraheret. Vnde Ouidius in Fast. 3.

AEgeria est quæ præbet aquas, dea grata Camœnis,
Illa Numæ coniunx, consiliúmque fuit.

AEGESTANI, αἰγεστῖοι Stephano, Populi sunt Siciliæ, quorum vrbs AEgesta non procul à Lilybæo promontorio sita est, ab AEgesto Troiano nomen habens. Hi Segestani vocantur à Plinio lib. 3. ca. 8.

AEGEVS, per duas syllabas αἰγεύς, Filius Pandionis fuit, & rex Athenarum, qui ex AEthra Pitthæi Trœzeniorum regis filia Theseum suscepit, ex Medea autem ab Iasone repudiata alterum filium nomine Medum, vt placet Iustino. Hoc iam ad senium vergente. Minos Cretensium rex Athenienſibus ob Androgei filii necem bellum intulit, victíque durissimas pacis conditiones imperauit, vt septem quotannis iuuenes Atheniẽſes ex suis in Cretam mitterent, Minotauro monstro obiiciendos. Quibus legibus quum triennio paruissent, euẽnit vt quarto anno sors inter omnes ex æquo ducta Theseum proderet: qui maximo omnium cũ dolore nauim conscendens: à patre in mandatis accepit, vt siqua fatorum benignitate sospes remearet, velum naui quod nigrum, præsentiq; fortunæ congruum erat, candido cõmutaret: idque eo consilio, vt siquid filio accidisset, veli colore suæ fortunæ eminus pater admoneri, & calamitatis suæ nuntium morte posset præuenire. At Theseus, occiso Minotauro, opéque Ariadnes è Labyrintho eductus, paternorum monitorum immemor, nigro in patriam velo reuectus est: quod quum eminus è specula intueretur AEgeus, filium interiisse ratus doloris impatientia sese in mare præcipitem dedit. Cui vita functo Athenienſes Thesei opera grauissima seruitute liberati, diuinos honores instituerunt, deum marinum, & adoptiuum Neptuni filium appellantes. Mare quoque ipsum nõnulli sentiunt ab eo AEgeum esse appellatum.

AEGIALE, αἰγιάλεια, siue αἰγιάλεα, Vxor fuit Diomedis, quam Venus à viro eius in bello Troiano vulnerata, tanta adulteriorum inuoluit turpitudine, vt Diomedes ad eam in patriam redire recusarit, acceptóque à Dauno agri portione, vrbem condiderit in ea parte Italiæ, quæ magna Græcia dicitur, quã à nomine relictæ patriæ Argos Hippium appellauit: quæ deinde Argyripa, & postremo Arpi fuit appellata. Vide Seruium in illud AEn. lib. 11.

Ille vrbem Argyripam patriæ cognomine gentis
Victor Gargani condebat Iapygis agris.

AEGIALEVS, αἰγιαλεύς, Filius AEtæ fuit, & frater Medeæ, à qua discerptus fuit, vt patri eam persequenti mora iniiceretur. Alio nomine dictus est Absyrtus. Vide suprà suo loco. ¶ Fuit etiam hoc nomine Phoronei regis Argiuorum filius cui Apis (quem quidam Phoronei, quidam Iouis filium ex Niobe Phoronei filia, esse tradunt) postquam Argis regnasset, in Aegyptum tranſiens, Achaiæ regnum reliquit.

AEGIALIA, αἰγιάλεια, Insula est adiacens AEtoliæ regioni, vt scribit Plinius cap. 12. lib. 4.

AEgialus, αἰγιαλός, Latinè dicitur litus, Vnde Achaia propter vrbes in litore dispositas, antè αἰγιαλὸς vocata est, teste Plinio lib. 4. cap. 5.

AEGIDA. αἰγίδα, Oppidum Istriæ. Plinius lib. 3. cap. 19.

AEGIDES, αἰγείδης, penul. prod. Patronymicum masculinum est formatum à nomine AEgeus: quo poëtæ vtuntur pro Theseo AEgei filio. Ouidius 3. de Arte, Perfidus AEgides ducentia fila sequuntus.

AEGILA, αἴγιλα, Insula est in sinu Megarico XXV. M. passuum distans à Phalasarna Cretæ oppido, & à Cythera XV. M. passuum, Plinio teste lib. 4. cap. 12.

AEgilips, ipis. αἰγίλιψ Stephano, Dicitur locus editus & penè inaccessus. Latine sonat relictum à capris, hoc est locus tam arduus, quem ne ipsæ quidem capræ queant ascendere. ¶ Est etiam hoc nomine vrbs Epeiri in prærupta rupe sita: vnde & nomen inuenit Author Stephanus.

AEGILODES SINVS, αἰγιλώδης κόλπος, Sinus est exiguus, inter Messeniacum & Laconicum medius: de quo Plinius lib. 4. cap. 5.

AEgilops, ægilopis, αἰγιλώψ, Herba est folio, verno tempore, piloso, vt lolium, hordeum enecans, quæ & Festuca dicitur, quod messis tempore, quum semen iam decciderit, vacuum reperiatur in modum festucæ. Plinius li. 18. ca. 17. Est herba quæ cicer enecat & eruum, circum ligando se: vocatur probanche: triticum simili modo æra: ordeum festuca, quæ vocatur ægilops. Hæc Plinius. Virgil. 1. Georg. Latinè vertit Sterilem auenam, in hoc versu, Infœlix lolium, & steriles dominantur auenæ. Rustici in Gallia vocant, de l'auron. ¶ Est præterea AEgilops, absessus inter nares, & magnum oculi angulum, qui si incuriosè tractetur (vt inquit AEgineta) in fistulam vertitur. Dictus AEgilops, quasi oculus caprinus, quòd capræ huic vitio peculiariter obnoxiæ sint. Huic malo medetur AEgilos herba, teste Plinio libr. 25. cap. 13. Vnde & ipsa nomen accepisse videtur.

Is ibi in morbum incidit, ac satis vehementer, diúque ægrotauit. Idẽ de Senect. Adolescentes facilius in morbos incidunt grauius ægrotant, difficilius curantur. ¶ Transfertur etiam ad animum. Cicero 4. Tusc. Vt ea res, ex qua animus ægrotat, oriatur. ¶ Ab Egroto fit & Coægroto. Hieronymus, Quòd si ipsa languerit, coægrotandum est, & nunquam ab eius lectulo cedendum.

AEgrotatio, verbale, quod & ipsum propriè de corpore dicitur. νόσημα. Cicero 3. Tusc. l. Sed propriè, vt ægrotatio in corpore, sic ægritudo in animo. Per metaphoram tamen aliquando de animo dicitur, quemadmodum & verbum à quo descendit. Cicero. Tusc. lib. 4, Quis enim dubitarit, quin ægrotationes animi, &c.

AEGERIA, αἰγερία, Nympha fuit, quæ celebratur in luco Aricino, cum qua Numa Pompilius & connubium, & colloquium se habere simulauit super cultu religionum: quò armorum & prædæ studio flagrantem populum Romanum ad pacis artes abstraheret. Vnde Ouidius in Fast. 3.

AEgeria est quæ præbet aquas, dea grata Camœnis,
Illa Numæ coniunx, consiliúmque fuit.

AEGESTANI, αἰγεστῖοι Stephano, Populi sunt Siciliæ, quorum vrbs AEgesta non procul à Lilybæo promontorio sita est, ab AEgesto Troiano nomen habens. Hi Segestani vocantur à Plinio lib. 3. ca. 8.

AEGEVS, per duas syllabas αἰγεύς, Filius Pandionis fuit, & rex Athenarum, qui ex AEthra Pitthæi Trœzeniorum regis filia Theseum suscepit, ex Medea autem ab Iasone repudiata alterum filium nomine Medum, vt placet Iustino. Hoc iam ad senium vergente. Minos Cretensium rex Athenienſibus ob Androgei filii necem bellum intulit, victíque durissimas pacis conditiones imperauit, vt septem quotannis iuuenes Atheniẽſes ex suis in Cretam mitterent, Minotauro monstro obiiciendos. Quibus legibus quum triennio paruissent, euẽnit vt quarto anno sors inter omnes ex æquo ducta Theseum proderet: qui maximo omnium cũ dolore nauim conscendens: à patre in mandatis accepit, vt siqua fatorum benignitate sospes remearet, velum naui quod nigrum, præsentiq; fortunæ congruum erat, candido cõmutaret: idque eo consilio, vt siquid filio accidisset, veli colore suæ fortunæ eminus pater admoneri, & calamitatis suæ nuntium morte posset præuenire. At Theseus, occiso Minotauro, opéque Ariadnes è Labyrintho eductus, paternorum monitorum immemor, nigro in patriam velo reuectus est: quod quum eminus è specula intueretur AEgeus, filium interiisse ratus doloris impatientia sese in mare præcipitem dedit. Cui vita functo Athenienſes Thesei opera grauissima seruitute liberati, diuinos honores instituerunt, deum marinum, & adoptiuum Neptuni filium appellantes. Mare quoque ipsum nõnulli sentiunt ab eo AEgeum esse appellatum.

AEGIALE, αἰγιάλεια, siue αἰγιάλεα, Vxor fuit Diomedis, quam Venus à viro eius in bello Troiano vulnerata, tanta adulteriorum inuoluit turpitudine, vt Diomedes ad eam in patriam redire recusarit, acceptóque à Dauno agri portione, vrbem condiderit in ea parte Italiæ, quæ magna Græcia dicitur, quã à nomine relictæ patriæ Argos Hippium appellauit: quæ deinde Argyripa, & postremo Arpi fuit appellata. Vide Seruium in illud AEn. lib. 11.

Ille vrbem Argyripam patriæ cognomine gentis
Victor Gargani condebat Iapygis agris.

AEGIALEVS, αἰγιαλεύς, Filius AEtæ fuit, & frater Medeæ, à qua discerptus fuit, vt patri eam persequenti mora iniiceretur. Alio nomine dictus est Absyrtus. Vide suprà suo loco. ¶ Fuit etiam hoc nomine Phoronei regis Argiuorum filius cui Apis (quem quidam Phoronei, quidam Iouis filium ex Niobe Phoronei filia, esse tradunt) postquam Argis regnasset, in Aegyptum tranſiens, Achaiæ regnum reliquit.

AEGIALIA, αἰγιάλεια, Insula est adiacens AEtoliæ regioni, vt scribit Plinius cap. 12. lib. 4.

AEgialus, αἰγιαλός, Latinè dicitur litus, Vnde Achaia propter vrbes in litore dispositas, antè αἰγιαλὸς vocata est, teste Plinio lib. 4. cap. 5.

AEGIDA. αἰγίδα, Oppidum Istriæ. Plinius lib. 3. cap. 19.

AEGIDES, αἰγείδης, penul. prod. Patronymicum masculinum est formatum à nomine AEgeus: quo poëtæ vtuntur pro Theseo AEgei filio. Ouidius 3. de Arte, Perfidus AEgides ducentia fila sequuntus.

AEGILA, αἴγιλα, Insula est in sinu Megarico XXV. M. passuum distans à Phalasarna Cretæ oppido, & à Cythera XV. M. passuum, Plinio teste lib. 4. cap. 12.

AEgilips, ipis. αἰγίλιψ Stephano, Dicitur locus editus & penè inaccessus. Latine sonat relictum à capris, hoc est locus tam arduus, quem ne ipsæ quidem capræ queant ascendere. ¶ Est etiam hoc nomine vrbs Epeiri in prærupta rupe sita: vnde & nomen inuenit Author Stephanus.

AEGILODES SINVS, αἰγιλώδης κόλπος, Sinus est exiguus, inter Messeniacum & Laconicum medius: de quo Plinius lib. 4. cap. 5.

AEgilops, ægilopis, αἰγιλώψ, Herba est folio, verno tempore, piloso, vt lolium, hordeum enecans, quæ & Festuca dicitur, quod messis tempore, quum semen iam decciderit, vacuum reperiatur in modum festucæ. Plinius li. 18. ca. 17. Est herba quæ cicer enecat & eruum, circum ligando se: vocatur probanche: triticum simili modo æra: ordeum festuca, quæ vocatur ægilops. Hæc Plinius. Virgil. 1. Georg. Latinè vertit Sterilem auenam, in hoc versu, Infœlix lolium, & steriles dominantur auenæ. Rustici in Gallia vocant, de l'auron. ¶ Est præterea AEgilops, absessus inter nares, & magnum oculi angulum, qui si incuriosè tractetur (vt inquit AEgineta) in fistulam vertitur. Dictus AEgilops, quasi oculus caprinus, quòd capræ huic vitio peculiariter obnoxiæ sint. Huic malo medetur AEgilos herba, teste Plinio libr. 25. cap. 13. Vnde & ipsa nomen accepisse videtur.

AEGILOS, ἄιγιλος. Insula est in mari Ligustico, quæ Latinè Capraria dicitur, teste Plinio lib. 3. cap. 6.

AEGIMIVS, ἀιγίμιος, Senis ætate prouectissima nomẽ, quem Anacreon Poëta (referente Plinio lib. 7. ca. 48.) tradidit ad ducentesimum vsque annum vixisse.

AEGIMORI, ἄιγιμοροι, Duæ sunt insulæ in mari libyco è regione Carthaginis, Author Plinius lib 5. cap. 7.

AEGIMVROS. ἀιγίμυρος, Insula est in mari Libyco, insidiosa naufragiis. Vide Strabonem lib. 6. & 7.

AEGINA, ἄιγινα, penul. prod. fuit Asopi Bœtiæ regis filia, & mater Aeaci, à qua insula Peloponneso adiacens contra Atticam, Aegina vocata est, quum antea Oenone diceretur (vt apud Strabonem, Plinium, & Stephanum legitur) aut certè Oenopia, vt placet Ouidio libr. 7. Metam. vbi sic scribit, Oenopiam veteres appellauere, sed ipse Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.

AEgineta. ἀιγινήτης, Gentile. Vnde Paulus Aegineta medicus clariss.

AEginiticus, a, um. ἀιγινητικός: vt, Aeginiticum æs, quod in hac insula nõ gignebatur quidem, sed optimè temperabatur: vt est autor Plinius lib. 34. cap. 2.

AEGINIVM, ἄιγινιον, Oppidum Macedoniæ, in ea regione quæ appellatur Pieria. Plinius lib. 4. cap. 10.

AEGION, ἄιγιον Suidæ, Oppidum Achaiæ propriè dictæ, quæ regio est Septentrionalis Pelopponnesi. Vide Plinium lib. 4. cap. 5.

AEGIOCHVS, ἀιγίοχος, Iouis est cognomentum, inde tractũ, quòd cum Titanibus pugnaturus, ægide, hoc est, scuto caprino corio contecto, fuerit armatus. Et sic erit compositum à nomine ἀιγὶς, & verbo ἔχω: vt sit Aegiochus, quasi ægida tenens. Alii malunt Aegiochum dictum esse ἀπὸ τῆς ἀιγὸς σχῆς, hoc est, à capræ alimento, quòd Iupiter infans caprino lacte in Creta feratur nutritus.

AEGIPANES, ἀιγιπάνες, quos nonulli Semicapros vocant, Monstra sunt caprinos pedes habentia, reliquis partibus humanam referentia figuram. Plin. lib. 5. cap. 1, Atlantem Africæ montem prodiderunt noctibus micare crebris ignibus, AEgypanum Satyrorúmq; lasciuia. Veteres huiusmodi monstra pro semideis, siue pro syluestribus diis coluerunt, quemadmodum Faunos, Syluanósque. Faunos ac Satyros nemorum deos esse dicentes, Panas agrorum, Syluanos syluarum.

AEGIRA, pen. prod. ἄιγειρα, Oppidum Achaiæ in Peloponnenso, de quo Plinius lib. 4. cap. 5.

AEgirinon, ἀιγίρινον, Vnguenti genus est, teste Ruellio, ex vua populi arboris confectum, ἀπὸ τῶν ἀιγείρων, quam alii alnum, alii nigram populum erodunt.

AEGIRODESSA, ἀιγιρόεσσα, Oppidum AEolidis in Asia: cuius meminit Herodotus lib. 1.

AEgis, idis, ἀιγὶς, Munimentum pectoris æneum à Vulcano fabricatum, habens in medio Gorgonis caput. Quod si in pectore numinis sit, AEgis: si in corpore hominis, sicut in antiquis imperatorum statuis videmus, Lorica dicitur. Virgil. 8. AEn. AEgidaque horriferam, turbatæ Palladis arma. Hæc ferè Seruius. ¶ AEgis apud Græcos varia significat, Pelliceum tegmen, quod gestant Afri: præterea maris intumescentis vndas, ac ventorum procellas & turbines. Alii malunt esse rete ex coronamentis contextum. Nec desunt, qui putent significare sacerdotem, quæ Athenis solita sit ferre sacram AEgidem, & ita ingredi ad eos, qui nuper duxissent vxores. Vnde factum prouerbium, AEgis venit. Quod Suidas indicat dici solitum de iis qui petulanter & impudenter agerent. Vide Erasmum in Chiliadib. ¶ Est præterea AEgis, scutum Iouis, & Palladis, Iliados 4. & 5. in cuius medio erat Medusæ Gorgonis caput serpentibus vice crinium terribile: quod qui intuebãtur, mox vertebantur in lapides: vt apud Ouidium 4. Metam. habetur. ¶ Est etiam Aegis, lignum densum, medullæ simile, in larice fœmina nascens, mellei coloris, ex quo pictoriæ tabulæ fiebant, & codicilli, immortali penè materia, nullisq; rimis aut fissuris obnoxia. Author Plinius lib. 16. cap. 39.

AEGISTHVS, ἀιγίσθος, Thyestis filius, ex Pelopeia, eiusdem filia, quem infantulum mater causa tegendi sceleris perdendum feris exposuit in syluis: sed à pastore inuentus eiúsque beneficio nutritus est, & inde ἀιγίσθου dictus, q⁹ nutritus sit à capris. Hic prouectior ætate Atreum, impellente tamen patre, interfecit, & eiusdem filium Agamemnona in balneis, vel vt alii volunt, in primo egressu, adiuuante vxore Clytemnestra, qua etiam turpissimè vsus erat, obtruncauit. Postremo ab Oreste Agammemonis filio patris mortem vciscente, è medio est sublatus, Ouid. de Remedio amoris lib. 1. Quæritur AEgisthus quare sit factus adulter: In promptu causa est, desidiosus erat.

AEGISTHVS, Beli Prisci filius, Vide AEGYPTVS.

AEgithalos, ἀιγιθαλὸς, Auis est apud Aristotelem quæ à Theodoro Parus vertitur. Hermolaus in Plinium.

AEgithus, ἄιγιθος, Auiculæ nomen est, irreconciliabiles cum asino simultates exercens, quòd nidus eius, quem ferè in carduis struit, ab asino dissipetur. Contrà ægithus quoniam alia parte nocere nõ potest, asini vlcera erodit. Plinius lib. 10. cap. 74.

AEgitis, pen. prop. ἀιγῖτις, Herba est Dioscoridi, quæ notiore nomine Anagallis dicitur.

AEGIVM, Αἰγίον, Oppidum Achaiæ, quæ est in Peloponenso, quo in loco Iouem à capra nutritum ferunt: vnde oppido nomen. αἴγα enim capram dicunt.

AEGLE, Αἴγλη, Vnà Hesperidum fuit, hoc est, vna filiarum Hesperi. Italiæ regis, quæ vnà cum Arethusa, & Hesperethusa, sororibus, amœnissimos in Mauritania hortos habuit iuxta Lixum Romanorum coloniam, iussu Claudii Cæsaris eò deductam, in quibus (vt est in fabulis) aurea mala nascebantur, quæ à peruigili dracone asseruabantur, quæ postea abstulit Hercules, dracone interẽpto. Vide infrà in dictione Hesperides. ¶ Fuit & nympha hoc nomine, vna Naiadum, Solis (vt volunt) ex Neæra filia. Virgilius in Sileno, timidisque superuenit AEgle, AEgle Naiadum pulcherrima.

AEGLES, Αἴγλης Athletæ Samii nomen, qui quum per omnem ætatem murus fuisset, in sacro tamé certamine quum in sortitione fraudem committi videret, nimio loquendi desiderio, linguæ vinculum rupit, & distinctè quandiu vixit, loquutus est. Vide Gellium lib. 5. cap. 9. & Valerium Maximum lib. 1. cap. 8.

AEgloga, ἀἰδόλιον, pen. cor. Caprarum seu rerum pastoralium sermo dicitur, quasi ἀιγῶν λόγος. At Ecloga ἐκλογὴ, sine dipthongo, electio vel explanatio, elegantia dicitur. vt inquit Plinius lib. 4. Epist. & Eusebius lib. 4. Eccl. hist. contra Tortellium.

AEgocephalus, αἰγοκέφαλος, pen. cor. Auis est liene carens. Vide Aristotelem lib. 2. de animal. & Plinium lib. 11. cap. 37.

AEgoceros, ôtis, ἀιγόκερως, Signũ cæleste est, q⁹ à nobis Capricornus dicitur, quod soringrediens, Solstitium hyemale efficit. Poetæ fabulantur hunc ex Amaltheæ nymphæ capra natum fuisse, & eodem lacte cum Ioue educatum: qui postea cæli imperio potitus, veterem collactaneum inter astra collocauit. Inuenitur etiam accusatiuus AEgoceron tertiæ declinationis Græcorum, à nominatiuo ἀιγόκερως, per ε, paruum. Lucanus, AEgoceron, Cancrúmq; tenet. ¶ Est etiam AEgoceros, ἀιγόκερως Dioscoridi, siue (vt apud Plinium legitur) AEgoceras, herba, quæ notiore nomine Fœnum græcum appellatur: ita dictum, quòd semen habeat in siliquis caprino cornu similibus. Vide Plinium lib. 24. cap. vlt.

AEgon, ônis, pen. genitiui prod. ἀιγὼν, Idem quod carprile, hoc est, stabulum caprarum.

AEGON, Nomen pastoris apud Virgilium in Palæmone. ¶ Mons præterea Quirinalis, antequam in eum Sabini commigrarunt, AEgon appellatus: est: portáque ipsa AEgonensis dicta est, quæ alio nomine, Quirinalis dicitur. Author Festus.

AEgolethros, ἀιγόληθρος, Herba in Ponto alba, ex cuius flore apes decerpunt melli genus amarum, quod Heraeleoticum, vel Ponticum vocatur. dicta à capris interimendis. αἴξ enim capra, & ὄλεθρος, pernicies ſum.

AEgonomus, pen. corr. ἀιγόνομος, Caprarum ductor: qui & AEpolus, αἰπόλος dicitur quasi αἴγας νέμων. id est caprás pascens.

AEgonychon, ἀιγόνυχον, Dioscoridi herbam illam esse docet Ruellius, quæ in officinis Mulium solis appellatur. Alio nomine Lithospermon vocatur.

AEGOPHAGOS, Αἰγοφάγος, Iunò apud Spartanos dicta, quòd illi capris præcipuè sacrificabant. Gælius Antiq. lect. lib. 26.

AEgophthalmus, à Plinio lib. 37. cap. 11. gemma quædam appellatur, quæ caprini oculi speciem præ se fert.

AEGOS, Αἶγος, Thraciæ fluuius, ad cuius ostia classis Atheniensium, à Lysandro capta fuit. Plin. lib. 1. cap. 60. Idque factum interdiu in Thraciæ parte ad AEgos flumen. Stephanus ad Hellespontum collocat oppidum nomine ἀιγὸς ποταμῶν, quod nos Capræ flumen interpretari possumus: à quo deducitur gentile AEgopotamites, vel AEgopotamita, αἰγοποταμίτης.

AEGOSTHENIA, Αἰγοσθένια, Ciuitas est Locridis, quam recenset Ptolemæus in descriptione Achaiæ. Huius incolæ à Plinio li. 4. ca. 7. vocantur AEgosthenenses. Megarensium iurisdictioni attributi.

AEgre, AEgreo, AEgrefco, AEgrimonia, AEgritudo, AEgrotus. AEgroto, AEgrotatio, Vide AEGER.

AEGYLA, Vide supra AEgila.

AEgylops, Vide supra AEgilops.

AEgypios, & Gypas, ἀιγυπιὸς καὶ γῦπας, Græci Vocant, quos Latini vultures.

AEGYPSVS, Αἴγυψος, Vrbs ad ripam Istri fluuii sita, nomen habens ab AEgypso Caspio conditore. Ouid. de Ponto, 1. Eleg. 9. Stat vetus vrbs, &c. Caspius AEgypsius, &c.

AEGYPTINI, pen. prod. Dicuntur AEthiopes, quia Aegyptiis sunt finitimi, Author Festus.

AEGYPTA, ἀιγύπτας, Ciceronis libertus fuit, cuius identidem meminit Cicero in Epist. ad Tyronem. Tres autem præcipui numerantur Ciceronis liberti, Tyro, AEgypta, & Laurea, cuius extat epigramma de aquis Ciceronianis apud Plinium lib. 31.

AEGYPTVS, ἄιγυπτος, Regio ab Aphrica (vt Plinius inquit) Canopico disterminatur ostio: ab Asia verò Pelusiaco, quam ob rem quidam inter insulas AEgyptum computauere. Qui tamen Asiam dimensi sunt, inter Asiæ regiones AEgyptum quoque dinumerauerunt. Est Aphricæ proxima: ab AEgypto Danai fratre sic appellata, prius Aeria dicta. Hæc, (teste eodem Plinio lib. 5.) ab Oriente Rubro mari Assyriæque coniungitur, ab occasu Cyrenen & Aphricæ residuum habet, à Meridie vsq; in AEthiopiam protenditur, à Septentrione habet mare AEgyptium. Eius insignes vrbes sunt, Thebæ, Abydos, Alexandria, Babylon, & Memphis. In hac (vt Plato inquit) nunquam visum est pluere, sed Nili inundatione fœcundatur. Eius figura triquetra est, quam efficit Nilus, ita se diuidens, vt Δ literam facere videatur. Ab AEgypto fiunt adiectiua AEgyptius, a, um, αἰγύπτιος & AEgyptiacus, a, um, vnde AEgyptia ficus. de qua Plinius lib. 13. ca. 7. AEgyptia mensa, &c. AEgyptia coniux, Maro libr. 8. Tempore Amasis regis vrbes habuit 20000. Natio fuit superstitiosissima, adeò vt non solum bruta animalia, vt canem, bouem, & similia, verum etiam res inanimitatas: vt allium, & cæpas inter deos collocarit. Dicitur parens terrarum, vt inquit Crinitus: nam AEgyptii omnium populorum vetustissimi, disciplinarúmque complurium inuẽtores, rerúmq; diuinarum, & syderum peritissimi dicuntur: primiq; animam esse immortalem dixere. & de corpore in corpus vagari, vt author est Diodorus. In hanc Dedalus, Melampus, Pythagoras,

Pythagoras, Homerus, complurésq; alii eruditionis causa profecti, dogmata in suam quisque patriam retulere.

AEGYPTVS, masc. gen. αἴγυπτος, Beli Prisci filius fuit, & frater Danai: qui quum quinquaginta haberet filios, totidem eos fratris sui filiabus matrimonio coniunxit: quæ à patre Danao instructæ prima à nuptiis nocte suum quæque maritum interfecerunt, præter vnam Hypermnestrã, quæ Lynceo viro suo pepercit: qui postea, pulso Danao, Argiuorum regnum inuasit. Vide infra indictione BELIDES.

AEGYS, ἄιγυς, Oppidum est Laconicæ regionis, apud Stephanum.

AELANA, siue, vt alii malunt. Læana ἄιλανα, ἢ λαίανα, Oppidum est Arabiæ fœlicis, iuxta sinum, qui ab eo AElaniticus dicitur, siue Læanitícus, λαιανίτης κόλπος, Ptolemæo. Plin. libr. 6. cap. 28. Sinus intimus, in quo Læanitæ, qui nomen ei dedere. Regia eorum Agra, & in sinu Læana, vel, vt alii, AElana. Nam & ipsum sinum nostri AElaniticũ scripserc, alii Elanaticum, Artemidorus Alanaticum, Iuba Læaniticum.

AELIA, αἰλία, Vrbs est Palæstinæ, quæ & Hierosolymæ ita dicta ab AElio Adriano. Stephanus.

AELIANVS, αἰλιανὸς, Sophista fuit Prænestinus, tanta linguæ Atticę puritate, vt μελίγλωσσος, & μελιβόμβυξ cognominaretur. Scripsit Historiã de Animalibus, de varia historia, de re militari, quæ omnia ad nos peruenerunt. Claruit sub Adriano principe. Suid.

AElii, Per quatuor syllabas, ἐλλοὶ dicuntur, quibus duæ sorores nupserunt. Vide Cælium Rhodig. lib. 29. cap. 24.

AELIVS, ἄιλιος, Nomen proprium, quo plurimi ex Romanis viri illustres fuerunt appellati: vt, AElius Gallus, vir equestris ordinis, qui socius Romanorum Arabiam hostiliter est ingressus, vt testatur Plinius lib. 6. ca. 29. & Strabo lib. 2. ¶ AElius, prænomine Publius, qui eo anno Romæ Consulatum gerebat cum Cn. Cornelio, quo Annibal in Africa victus fuit, teste Plinio lib. & cap. 18. ¶ AElius Stilo, nobilis scriptor, cuius meminit Plin. libr. 9. cap. 25. ¶ Item AElius Adrianus, & AElius Verus, Romanorum Imperatores, quorum vitam vide apud Eutropium.

AELLO, ἄελλω, Trium syllabarum, vna est Harpiarum: sic dicta, quasi ἴλλω ἄλλο, hoc est alienum tollens. Ouidius 13. Metam. Strophadúmq; receptos Portubus infidis exterruit ales Aello. ¶ Est etiam nomen vnius ex canibus Actæonis, Apud Ouidiũ 3. Metamorp. dictũ (vt videtur) ἀπὸ τοῦ ἄλλομαι, hoc est à procella, quã cursus celeritate referebat.

AElurus, pen. prod. αἴλουρος. Latinè catus, & felis dicitur. Aristot. de Anim. AEluri & Ichneumones tot numero pariunt quot canes. AElianus Histor. animal. libr. 7. AElurorum mas quidem libidinosissimus est, fœmina autem amantissima prolis: fugit coitum cũ maribus, quoniã semen emittunt calidissimũ, & quasi igné genitalia adurens. Hoc cernés mas, cõmunem fœtum dilaniat: illa verò prolis desiderio, mareis libidine ardenteis adit rursus. Gel. lib. 20. cap. 7. AElurorum quoque oculi ad easdem vices Lunæ, maiores fiunt aut minores.

AEMATHIA, vide EMATHIA.

AEMILIA, Regio Italiæ, quæ & Flaminia, & Romandiola etiam dicitur. In qua sunt vrbes Ariminum, Cæsena, Salsina, Fauentia, Rauenna, Forumliuii, Bononia, Ferraria, Imola.

AEMILIA, αἰμιλία, Vxor fuit maioris Africani: de qua vide Suidam.

AEMILIA GENS, Familia fuit Romæ in primis illustris: ex qua fuit Paulus ille AEmilius, qui in consulatu suo Perſen Macedonum regem bello vicit, captúmque in triumpho duxit. ¶ Item Qu. AEmilius Lepidus, quem Plinius lib. 7. cap. 53. refert quum cubiculo egredi pararet, nihil mali sentiens, offenso ad limen pollice, repente obiisse. ¶ Item AEmilius Scaurus, homo factiosus, & subdolus: de quo multa Sallustius in Iugurtha. Sunt qui AEmylius scribere malint, per y, in antepenultima, nominis eius initium referentes ad Mamercum, Pythagoræ Philosophi filium, qui ob singularem morum comitatem, sermonisque leporem, quem Græci αἰμιλίαν dicunt, AEmylos est cognominatus. Animaduertimus tamen à Græcis ipsis, & præcipue, in Onomasticis, in quibus literarum series dictionum initia non facilè finit corrumpi, αἰμίλιος, αἰμιλία, & αἰμιλιανὸς scribi per quartam Græcorum vocalem, non per sextam.

AEMILIA, αἰμιλία, Virgo Vestalis fuit ex nobilissima AEmiliorum familia: de qua sic scribit Valerius libro 1. cap. 1, AEmiliæ virginis disciplinam, extincto igne, tutam ab omni reprehensione numen Vestæ præstitit: qua adorante, quum carbasum, quam optimam habebat, foculo imposuisset, subitò ignis emicuit.

AEMILIANVS, αἰμιλιανὸς, Africanus minor primus appellatus fuit, Pauli AEmilii filius, eò quòd ex AEmilia gente in Scipionũ familiam fuerit insertus. Post quem & alii pleriq; eiusdem familiæ viri clarissimi & triumphales, eodẽ cognomine dicti fuerũt. Iuuenalis Sat. 8, — pictósque ostendere vultus Maiorum, & stantes in curribus AEmilianos.

AEMINIVM, αἰμίνιον Ptolemæo, Oppidum Lusitaniæ mediterraneum.

AEMINIVS, αἰμίνιος, Fluuius Hispaniæ à Minio Taraconensis tractus fluuio distans CCM. pass. vt ex Varronis sententia tradit Plinius lib. 4. cap. 22.

AEMONIA, penult. cor. αἰμονία Stephano, Regio (quæ postea dicta est Thessalia) ab Aemo monte, cui propinqua est, vel ab Aemone Deucalionis filio: prius Pyrrhæa dicta, à Pyrrha Deucalionis vxore. Quidam cum aspiratione scribunt Hæmonia, αἱμονία: quo pacto etiam apud Suidam legitur.

Aemon, onis gentile, αἷμων Stephano: & fœmineum Aemonis, idis αἱμονὶς. Et possessiuum Aemonius, a, um. Ouidius in Epist. Laodamiæ ad Protesilaum, Aemonis Aemonio Laodamia viro. ¶ Aemonia item, Oppidum est Norici, apud Plinium lib. 3. ca. 24.

AEmulor, aris, pen. cor. Ab Aemulus, cum accusatiuo in bonã partem accipitur, pro imitari, & quasi assequi, ζηλόω. Cicero pro Flacco, Omnes eius vrbis instituta laudare facilius possumus, quàm æmulari. Te-

rentius in prol. And. Quorum æmulari exoptat negligentiam Potius, quam istorum obscuram diligentiam. Horatius lib. 4. Carm. Pindarum quisquis studet æmulari. ¶ Interdum sine casu. Plautus in Mercat. Aemulari quia non licet, inuidet. ¶ Accipitur & in malam partem, pro inuideo, φθονῶ: & sic ferè cum datiuo construitur. Cicero. 2. Tuscul. Obtrectare alteri, aut illa vitiosa æmulatione, quæ riualitati similis est, æmulari, quid habet vtilitatis? Et paulo pòst, Quúmque corporis facibus inflammari liceamus ad omnes ferè cupiditates, eóque magis incendi, quòd his æmulemur, qui ea habent, quæ nos habere cupiamus, &c.

Aemulatio, ζῆλος, ζήλωμα, que (vt Cicero Tusc. 4. scribit) dupliciter dicitur, vt in laude & in vitio nomen hoc sit, sicut Aemulor. Nam, inquit, & imitatio virtutis æmulatio dicitur: & est æmulatio ægritudo, si eo quod concupierit, alius potiatur, ipse careat.

Aemulator, oris, Idem quod Aemulus. Cicero Attic. lib. 1, Seruilius æmulator Catonis. ζηλωτὴς.

Aemulus, Inuidus, φθονερὸς, vt, Aemula senectus, apud Virgilium Aen. Quæ quasi inuidere nobis videtur iucundioris ætatis fœlicitatem. ¶ Item eiusdem rei studiosus, vel sectator, atque imitator. ζηλωτὴς. Cicero Att. 6, Licebit eum solus antes, me æmulum non habebis.

AEMVS, αἷμος Stephano, Mons Thraciæ, sic dictus ab Aemo Boreæ & Orithyie filio. In hoc monte Martis domicilium collocauerunt Poetæ. Sunt qui per aspirationem scribunt Hæmus, ἅιμος: quo pacto & apud Suidam legitur.

AEMYLIA, vide AEMILIA.

AENARIA. ἀναρία, Insula est in sinu Puteolano, de qua sic scribit Plinius lib. 3. cap. 6. Aenaria à statione nauium multitudine (vt aliqui existimauére) sed à figlinis doliariorum. Hodie Ischa dicitur, à figura oppidi quod in monte habet coxendicis figuram.

AENARIVS, ἀνάριος, Lucus in Achaia Peloponnesi regione, iuxta Olenum oppidum, in quo Achæi de rebus communibus consulturi, conuentum agebant. Author Strabo lib. 8.

AENEA, αἴνεια, Vrbs in Thraica, ab Aenea, vt Stephano placet, condita, quam nos eandem esse credimus cum ea, quam Plinius Aenon vocat. Huius meminit Liuius libro. 4, Proficiscuntur (inquit) à Thessalonica Aeneam ad statutum sacrificiũ. Item Theophrastus de plantis. Circa Aeneam ficus arbor scabiem non sentit. ¶ Hinc fit gentile Aeneates, Αἰνεάτης Stephano, & Aeniaticus αἰνιατικὸς, denominatiuum. Hoc etiam nomine olim dictum fuit oppidulum, vrbi Romæ imminens, quod & Ianiculum dicitur, conditum à Romulo Aeneæ filio, vt tradit Dionysius. Ianiculum verò dictum Festus ait, quia per ipsum populus Romanus transire cœperat in agrum Hetruscum. Nam & Ianus ab eundo dictus est quasi Eanus, vt Cicero de natura Deorum ait.

AENEAS, αἰνείας, pen. prod. Veneris & Anchisæ filius, Virgilii carmine notissimus. Dictus Aeneas, vt quidam putant, ab αἰνέω, quod est laudo: nam Laus à Græcis αἶνος dicitur. Ab Aenea dicti sunt Aeneadæ, αἰνεάδαι, Troiani. De huius genealogia vide Ouidium lib. 4. Fastorum ibi, Dardanon Electra &c.

AENESIDEMVS, Αἰνησίδημος, Illustris Argiuorum Imperator fuit, qui quum Argis à Philocle obsideretur, nec vrbem tueri posset, impetrata militibus abeundi facultate, ipse honestè in præsidio sibi credito occumbere maluit, quàm cum dedecore in patriã reuerti. Vide Liuium lib. 32. ab Vrb. cond.

AEneus, a, um. pen. cor. Idem est quod æreus. χάλκιος Diæresim quandoque patitur, & interponitur aspiratio firmioris soni gratia Horat. li. 1. Epist. Hic murus aheneus esto. ¶ Pro eodem etiam legitur Ahenus, a, um: vt Ahena turris, apud eundem.

Aeneatores, Dicti sunt tubicines, ab ænea tuba σαλπιγκταί. Ammiã. li. 19, Quum superesset exiguum noctis, æneatorum clangore ductores vrbem, vt mox casuram, terribili corona cinxerunt. Et lib. 34, Aeneatorum accentu signo dato progrediendi ad pugnam, ad arma concursum est.

AENI INSVLA, Αἴνου νῆσος, Est insula in sinu Arabico. Ptolem.

AENIA, Αἴνεια Stephano, Oppidum est Perrhæborum non procul ab Acheloo fluuio cuius meminit Strabo lib. 8.

Aenien sis, gentile, quo vtitur Plinius lib. 4. cap. 9. & Aeniam, anis, αἰνιᾶν Straboni, sicut Acarnan, anis.

Aenianicus, denominatiuum: vt Aenianicus sinus, αἰνιανικὸς κόλπος.

AEnigma, atis, αἴνιγμα, Obscura allegoria, vel quæstio obscura, quæ difficile intelligitur, nisi aperiatur: ab αἰνίσσω. obscurè loquor, innuo. Innuitur enim quiddam, quod pluribus explicandum est. Huiusmodi est illud libri Iudicum. De comedente exiit cibus, & de forti egressa est dulcedo. Gellius libro. 12. cap. 6. Quæ Græci dicunt Aenigmata, hoc genus quidam ex nostris veteribus Scrupos appellarunt.

Aenigmaticus, a, um, αἰνιγματικὸς, Obscurus, & ænigmatibus inuolutus.

Aenigmatistes, αἰνιγματιστὴς, Qui ænigmata facit, seu proponit. Hieronymus contra Iouin. Sed quid ad nostrum ænigmatistẽ, cuius libros multò difficilius est nosse, quàm vincere?

AEniochi, vide Heniochi.

AENOBARBVS, Dictus est Domitius, quoniam Castor & Pollux quum victoriam illi nuntiarent, ipsíq; minimè crederet narrantibus, malas, barbámque manibus permulserunt, & eam ex fusca in flauam conuerterunt: vnde à barba rutila, æneique coloris Aenobarbus dictus: quod postea Domitiorum cognomen fuit.

AENOS, αἶνος Stephano, Oppidum Thraciæ liberum, cum Polydori tumulo. Plin. libro 4. cap. 11. Straboni Poltiobria dicitur. Oppidum hoc Virgilius credi vult ab Aenea conditum fuisse, & ab eo nomen accepisse,

pisse,quum ait lib.3.Aen.-feror huc,& littore curuo Mœnia prima loco,fatis ingressus iniquis,Aeneadásq; meo nomen de nomine fingo. De quo vide plura apud Seruium.

Aenum,Genus vasis,ab ære:quod & cacabus siue caldare dicitur. χαλκεῖον. Diuiditur quandoq; diphthongus per diæresim: & tunc(vt Seruius docet)aspiratio interponitur,vt apud Horatium,Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.Virg. Aut foliis vndam tepidi despumat ahenti.

Aenus, adiectiuum.Idem significat quod æreus.Virg. 2. Aen.Et luce coruscus ahena.Quem vigilii locum Gellius lib.2.ca.3,testatur se vidisse in vetustissimo exemplari,& Virgilii(vt ipse credebat)archetypo:vbi aspiratio in dictione Aena non interposita erat literis, quemadmodum scribimus,sed Græcorum more literis, superposita.

AENVS, Αῖνος, Germaniæ fluuius est,Vindelicos à Noricis diuidens,Ptolomæus.

AEOLIA, Αἰολία Stephano,Iusula est Siciliæ adiacens,vna earum, quæ à Græcis Hephæstiades,à Latinis Vulcaniæ appellantur,& Aeoliæ. Putatur eadé esse,quæ alio nomine Strongyle dicitur.In illa enim Aeolus,quanuis Vulcaniis omnibus imperaret, præcipuè domicilium habuisse fertur.Plin.lib.2.ca.103,Aeolia insula iuxta Italiam cũ ipso mari arsit per aliquot dies sociali bello donec legatio Senatus piauit.Meminit huius & Homerus lib.10.Odyss. Αἰολίην δὲς νῆσον ἀφικόμεθα. Et hunc imitatus Virgilius lib.1,Ventorum in patriam,loca fœta furentibus Austris,Aeoliam venit.¶A quibusdam etiam Aeolia dicitur,regio minoris Asiæ,Hellesponto,& Propontidi adiacens,quæ olim Mysia dicebatur.Verùm hanc cum Plinio,Strabone,Mela,cæteriscq; Geographis melius Aeolidem appellaueris.Vide paulo pòst in dictione AEOLIS. ¶AEOLIAE INSVLAE, quæ & Vulcaniæ, ἠφαιστιάδες, Insulæ sunt numero septem,non procul à Peloro Siciliæ promontorio dissitæ:de quibus sic scribit Plinius lib.3.cap. 8, Citra verò Siciliã ex aduerso Metauri amnis XII millibus ferme passuum ab Italia septem Aeoliæ appellatæ,Eædem Liparæorum,& Hephæstiades à Græcis,a nostris Vulcaniæ.Dictæ Aeoliæ,quòd Aeolus Iliacis temporibus ibi regnabat.Harum Insularum nomina sunt,Lipara,Hiera,Strongyle,Didyme,Ericusa,Phœnicusa,& Euonymus.Vide eundem libro iam citato,cap.9.

AEOLES,pen. corr. Αἰολῆς. Populi fuerunt Græci,ita dicti ab Aeolo Hellenis filio.Hi relicta patria,in Asiam traiecerunt,sedibúsque in Mysia minore fixis,Aeolidem à sese vocauerunt,Antea Pelasgi dicebantur, teste Herodoto lib.7.

Aeolicus,a,um,Αἰολικός:vt,Lingua Aeolica, vna ex quinque Græcorum dialectis.

AEOLIDES, Αἰολίδης,dictus est Vlysses ab auo Aeolo, qui filium habuit Sisyphum,ex quo,& Anticlea ante Laertæ nuptias natus est Vlysses. Virgil.lib.6, --comes additur vni Hortator scelerum Aeolides. Hoc etiam nomine vocat Virgilius Misenum Aeneæ tubicinem. Misenũ, inquit.Aeoliden,quo non præstantior alter Aere ciere viros.

AEOLIS, idis, Αἰολίς,Regio est in minore Asia, Lecto promontorio à Troade,Hermo autem fluuio ab Ionia diuisa: ita dicta ab Aeolibus Græciæ populis,qui duodecim in ea vrbes ædificarunt,teste Herodoto lib.1,Antea Mysia dicebatur,teste Plinio li.5.cap.30.

AEOLVS, Αἴολος, pennult.corr.Iouis filius ex Aceste, siue Sergesta, filia Hippotæ Troiani:à quo Hippotades dicitur.Ouid. 11. Metam. Quòd socer Hipporades tibi sit,qui carcere fortes Contineat ventos. Hic in hospites benignus fuisse,& Aeolias à se nominatas insulas in ora Siciliæ tenuisse perhibetur,& in his Strongylen, ex cuius fumo, quinam flatus futuri essent,in triduum prædicebat. Vnde ventorum rex putatus est.¶Aolus Hellenis filius,à quo ventorum rationem primò inuentam tradit Plinius li.7.cap.56.

AEOS, Αἶος, Typhonis fuit filius,quem quidam scribunt Paphon Cypri ciuitatem condidisse: quum tamen sint, qui Paphi Pygmalionis filii opus esse scribant.

AEPEA, Αἶπεια Stephano,Agri Laconici oppidum,non procul à Pharis. Strabo lib.8,Aepea hoc tempore Thuria dicitur,quam Pharis contermínam commemorauimus:sita verò est in excelso colle:vnde Αἶπεια, id est celsa nomen sortita est.

AEPOLVS, pen.corr. Αἰπόλος, Pastoris nomen apud Theoritum,per syncopen dictum(vt quidam putant) pro αἰγοβόλος, ἀπὸ τῆς αἶγας, ἢ πόθῳ τοῦ ἀναστρέφομαι: quasi ὁ περὶ τὰς αἶγας ἀναστρεφόμενος. Latine Caprarium verterè possumus. Nam illi ἀκόλουθον dicunt, quem nos Caprarum gregem.

AEPVLO,Istriæ rex fuit,teste Liuio,qui à Romanis victus, ferro se maluit occidere,quàm viuus in Romanorum potestatem venire.

AEPY, Αἶπυ,Vrbs fuit subditione Nestoris, quàm ὑψηλότερον, hoc est, bene munitam dixit Homerus lib.Iliad.2.Et in montibus sitam esse dicit Statius lib.4.Thebaid.quum inquit, Quos Thyron & summis ingestum montibus Aepy. Vnde & nomen accepisse videtur, quòd edito in loco situm esset.Nam ἄιπυς, idem est quod altus,siue excelsus. Meminit vrbis huius & Strabo lib.8.

Aequabilis,Vide AEQVVS.

Aequæuus, Aequalis, eiusdem ætatis, ab æqualitate æui. ἡμιλίς. Virgil. 2. Aeneid.Vt regem æquæuum crudeli vulnere vidi Vitam exhalantem. Nomen est propriè poeticum: nam Aequalis oratorium est.

Aequamentum, Aequatio est: quod & Libramentum dicitur, æqua vtrinque portione propendente. τόξυσμενε. Sic enim vertit Gaza locum Aristotelis de animalibus.

Aequanimis,& hoc Aequanime,& Aequanimus,a,um,qui est æqui animi,qui nec prosperis extollitur,nec aduersis frangitur. ἰσόψυχος. Ausonius,Aequanimus fiam te iudice,siue legenda,Siue tegenda putes carmina quæ dedimus.

Aequanimitas, FAuor, & propitius animus. ἰσοψυχόσυνη. Terent in Adelph. Facite, æquanimitas vestra Poetæ ad scribendum augeat industriam.

Aequanimiter,Moderatè,patienter,æquo animo. ἰσοψύχως.

Aequatio,Vide Aequo Aequas,in AEQVVS.

Aequator, toris,Circulus in cælo,sphæram diuidens in duas partes æquales,parem vtrinque versus polos mundi distantiam relinquens: in quem quum sol inciderit (quod bis contingit in anno: semel in principio Arietis,atque iterum in principio Libræ,) dies fiunt æquales nocti toto orbe terrarum. ἰσημερινὸς

Aeque,Vide AEQVVS.

AEQVI,Populi fuerunt Italiæ,Latinis & Volscis finitimi,à Quinto Cincinnato Dictatore ad internecionem deleti.

AEQVICVLANI,Italiæ populi,Sabinis ad Orientem proximi:quorum oppida sunt Cliternum,& Carseoli.Horũ meminit Plinius lib.3.cap. 12.Iidem à Virgilo 7.Aen.Aequicolæ vocantur.Horrida(inquit)præcipuè cui gens, assuetáq; multo.Venatu nemorum, duris Aequicola glebis,Eosdem & Aequicolos dictos inuenimus, Ouid.3.Fast. Quintum Laurentes,bis quintum Aequicolus acer.

Aequidiale, Dictum ab antiquis, quod nunc dicimus Aequinoctiale, quia nox diei potius,quàm dies nocti annumerari debet. ἰσημερινόν. Sic etiam Aequidium,ἰσημερία,quod nunc Aequinoctium.Author Festus.

Aequilatatio, Nomen duriusculè compositum ex æquo & latum,quasi æqualium linearum secundum latitudinem productio. Vitruuius lib.2.cap.8,Tunc ab centro diducto circino ad lineam planitiæ æquilatatio signetur.

Aequilauium, Ex toto dimidium significat: dictum a lotione lanæ, quæ dicitur æquilauio redire, quum dimidium decidit sordibus. Ex Festo.

Aequilibrium, Aequatio librę, ἰσορρόπιον. quod & Aequamentum dicitur,& Trutina,quum pro bilancis seu stateræ lingua sumitur. βραχίων. Gel.Nunc cui membrum ab alio ruptum est, si ipse itidem rumpere per talionem velit,quæro an efficere possit rumpendi pariter membri æquilibrium.

Aequilibris,& hoc bre.pen.prod.Ex Aequus & Libra compositum, proprie significare videtur,quod ad libram æquali constat pondere: vt si dicas,Hi numi sunt æquilibres.id est æquali põdere. ἰσορρόπιος. Transfertur tamen ad aliam æqualitatem.Vitruu.libr.5.cap.12.Sesquipedales imagines struantur æquilibres ei planitiæ, quæ supra scripta est.hoc est omnino æquales, quasi ad libram æquati, vel quasi æqualiter librati.

Aequilibritas,atis. ἰσοσταθμία.Cicero libr.1.de Nat.deorum, Confugis ad æquilibritatem:sic enim ἰσοσταθμίαν (si placet)appellemus.

Aequimanus,pen.corr.Idem quod ambidexter,hoc est qui vtraq; manu vtitur. ἀμφιδέξιος.

AEQVILIVM, Locus Romæ, vbi domus Melii solo æquata fuit.Pub. enim Melius ob frumenti largitionem in suspicionem affectatæ dominationis venit: & quum ad populi fidem fugeret,à Seruiolo Hala magistro equitum comprehensus & occisus est, domúsq; eius diruta, & area Aequimelium dicta.Ex Tito Liuio 1.Decad.libr. 4.Cicer. pro Domo sua,Melii regnum appetentis domus est complanata. Et quid aliud æquum accidisse Melio populus Ro.iudicauit? Nomine ipso Aequimelii stultitiæ pœna comprobata est.

Aequimentum,ti,Iusta merces appellabatur apud veteres,quę dominis soluebatur nomine equorum,aut asinorum,qui iumenta inibant. Varro sexagesi.An si equum emisses quadrupedem,vt meo asino Reatino admitteres,quantum popposcissem,dedisses equimenti? Hęc Nonius Fortassis melius Equimentũ,absque diphthongo,ab equo:quum sit merces pro admissura equi.

Aequinoctium. Ab equalitate noctum dicitur:quòd tunc dies & nox horarum spatio equales sint, ἰσημερία.Cice,ad Attic.Nunc quidẽ equinoctium nos moratur,quod valde perturbatum erat.Duo sunt autem equinoctia, Vernale scilicet & Autumnale. Vernale fit quarto Idus Martias, vel circa octauum Calend. April.& in octaua parte Arietis consicitur.Autumnale decimo octauo Cal. Octob.ante Virgiliarum occasum,diebus quadraginta.Annum enim olim in duas tantum partes diuidebant,hoc est in æstiuum,& hyemale solstitium.

Aequinoctialis,adiectiuum:vt,Tempus æquinoctiale, & Horæ æquinoctiales,quarum 24.exequant diem naturalem. Plin. lib. 2.cap.75.Sic fit,vt vario lucis incremento in Meroe longissimus dies XII. horas æquinoctiales,& octo partes vnius horæ colligat.Catul.Iam ver egeli dos refert tepores,Iam cæli furor æquinoctialis Iucundis Zephyri silescit auris.

Aequiparo,as,pen.cor.Significat comparo,vel æquo,ἰσόω.Cice.5.Tusc. Nemo est qui factis me æquiparare potest.Virg.3.Eclog.Nec calamis solum æquiparas,sed voce magistrum.Hinc.

Aequiparabilis,& hoc le,Quod æquari vel comparari cum aliquo potest.Plaut.in Trin.Ita tu nunc dicis,non esse equiparabiles vestra cum nostris factiones,atq; opes.

Aequiparatio.Cel.lib.14.ca.3,Aequiparatio ipsa plerunq;,& paritas virtutum inter se consimilium.

Aequipolleo, les, per duplex ll. Parem potestatem habeo. ἰσοδυναμῶ.

Aequipollentia,Aquiualentia.

Aequipondium,ex adiectiuo Aequum,& Pondus,Ponderis æqualitas. σύσταμα. Vt si dicas, Aurum dedi ad argenti æquipondium. Legitur hoc nomen apud Vitruuium,lib.10.cap.8.apud quem & Sacoma pro eodem.

Aequitas

Aequitas,Aequo,æquas,Vide AEQVVS.

Aequiualeo, es, penu. corr. Idem quod æquiparo, assequor, quasi tantundem valeo. ἰσοφορέω. Ouidius de Philomela, Nam quanuis aliæ volucres modulamina tentent, Nulla potest modulis æquialere tuis.

Aequiuocum, A Martiano vocatur Pluriuocum, quando pluribus rebus eadem est appellatio: vt Aries. Nam & machinamentum quo muri expugnantur, & sydus in cælo, & animal in terris Aries vocatur. ὁμώνυμον.

Aequor,oris,Mare dicitur,ab æquare,pro planum facere,quod æquam superficiem habeat, siue planum sit, nullis iam a tempestate fluctuantibus procellis. πλάγος. Virgil.Aeneid.1, Heu quæ nunc tellus, inquit, quæ me æquora possunt Accipere? Neque solùm de mari dicitur, sed etiam in terra de campo plano. Idem Georg.3, At prius ignotum ferro quam scindimus æquor.Cicero de Diu.1, Sic enim Aegyptii, sic Babylonii in camporum patentium æquoribus habitantes, quum ex terra nihil emineret quod cõtemplationi cæli officere posset,omnem curam in syderum cognitione posuerunt.Quandoque pro aere.Idem 1.Aeneid.Aspice bis senos volitantes æquore cygnos.

Aequoreus,a,um,Quod ad æquor pertinet.Mart.lib.12, Hic scarus æquoreis qui venit obesus ab vndis.Virgil. 4. Aeneid. Et genus æquoreum, pro piscibus.

Aequus,a,um,In quo nihil eminet, nihilque est inæquale. ὁμαλός. Cice. pro Cecinn. Sed ne æquo quidem & plano loco. ¶Per translationem ponitur pro integro,& iustitiæ dedito,quique nullam in partem se inclinet: vt Prætor æquus.Cicer.6.in Verr. Prætor æquus, & sapiens dimitti iubet senatum. Ponitur aliquando pro fauente, vel suffragante:& hoc interdum cum detiuo:vt, Te mihi æquum præbere debebis. Cicer. ad Attic. Consequêris, vt eos ipsos, contra quos statuas, æquos placabiléque dimittas. ¶Ad rem quoque aliquando refertur, vt Aequa conditio,æqua lex,æqua postulatio.Terent.Eun.Quare æquum est vos cognoscere, & ignoscere. Aliquando æquus, pro æquali legitur, siue æquè magno. Terent.in Eunucho, O Thais, Thais, vtinam esset mihi pars æqua amoris tecum.Virgil.2.Aeneid. Sequitúrque patrem non passibus æquis. ¶Aequum, neut. gen. Idem quod æquitas. τὸ ἐπιεικές. Virgil.2.Aeneid.Cadit & Ripheus iustíssimus vnus Qui fuit in Teucris,& seruantíssimus æqui.

Aequi bonique facio, In bonam partem accipio, ἐυφημωτέρως τινά. Apul. libro 1.de Asin.Istud quidem quod polliceris,æqui bonique facio. Potest etiam accipi pro Non magni pendo, ὀλιγωρῶ περί τι. Terent.Cæterum equidem istue Chremę,æqui bonique facio. Liui.Ne serpat latius contagio eius mali, nos æqui bonique facimus.Cicer. ad Att.sine copula dixit, Aequi boni facit. Hæc loquendi formula à Iurisperitis est profecta. Illi enim Aequum bonum appellant, quando non stricto & summo iure, sed secundum æquitatis dictamen, quæ est legitima iuris moderatrix, negotium deciditur. ¶Ex æquo & bono statuere, arbitrari, censere, æstimare. ¶Aequum & bonum impetrare, id est ius suum obtinere, rem suam recipere, quod æquũ erat,auferre.

Aequabilis, Idem quod æqualis. ἴσος, ὁμαλὸς, ἰσόνομος. Cicer. Offic. 1, Sed hoc colendum est æquabile, & temperatum orationis genus: hoc est quod vno tenore incedit,nec multis figuris & affectibus variatur,sicut solet orationũ stylus.Idem pro Cecinna,Quod æquabile inter omnes, & omnibus vnum esse possit.

Aequabilitas, ἰσονομία, ὁμαλότης, Idem ferè quod æqualitas, hoc est certus quidam rerum modus, & constantia: vel sibi constans, & nulla parte in vitium inclinans ratio: vt Aequabilitas vitæ, in qua nulla est perturbatio,neque varietas,aut discrepantia.Cicero 1.Offic. In liberis verò populis, & in iuris æquabilitate exercenda etiam est facilitas. Ibidem, Aequabilitas tum vniuersæ vitæ, tum singularum actionum, maximè decora est.

Aequabiliter,aduerbium,Aequaliter. ὁμαλῶς, ἰσονομικῶς. Idem 2.de Ora, Genus facetiarum æquabiliter in omni sermone fusum. Idem 2. de Nat.deorum,Tactus autem toto corpore æquabiliter fusus est.

Aequalis,Par,æquè magnus. ἴσος ὁμαλός. Cicero 3.de Legib. Paupertatem diuitiis etiam inter hominer æqualem esse volumus.Idem 3. de Oratore, Et Cretici æqualis Pæan, qui spatio par est, syllaba longior. ¶Interdum accipitur pro simili, ὅμοιος. Plin. Quum & ipse æqualem fortunam expertus fuissem. ¶Refertur & ad ætatem: dicuntúrque Aequales, ἥλικες, qui pares sunt ætate, & æquè multos numerant annos. Coætanei verò ἡλικιῶται dicuntur, qui ætate eadem vixerunt, etiamsi alter altero annis multis fuerit maior. Sic Ciceronem, & Augustum coætaneos fuisse dicimus,æquales verò nequaquam. Cice. in Catone,Nec cum æqualibus solùm,qui pauci admodum restant.Idem de Clar.Orat.Liuius Ennio æqualis fuit.

Aequalitas,Similitudo, paritas, seu æquabilitas. ὁμαλότης. Plin libro 30. cap.31,Carnésque quæ excrescunt, ad æqualitatem redigit:expler quoque,& ad cicatricem perducit.

Aequaliter, Similiter, pariter, ex æquo, ὁμαλῶς, ἴσως. Cicero 4. Acad. Aequaliter omnibus abrogatur fides:hoc est tam his abrogatur quàm illis.

Aequè, aduerbium, Significat iustè, δικαίως. Seneca, Iudex qui partę inaudita altera aliquid statuit. etiam si æque statuerit, haud æquus fuit. ¶Nonnunquam idem quod Ex æquo, vel æqualiter, ὁμοίως, ὁμαλῶς. Cicero 1. Offic. Beneuolentia ciuium non æquè omnes egent. Idem Fam.13,Literæ vtrique nostrũm propè æquè gratæ erant. ¶Interdum significat Tam, vel tantùm, vel similiter, ὁμοίως, & admittit Ac, vel Atque, vel Vt. Suetonius in Cæs. Nihil æquè, ac iudicis acerbitas profuit.Terent.in Andr.Miser æquè atque ego.Cic.Atti.Simul quòd æquè ea quæ sunt,vt ea quæ certè futura sunt,videre non possum.

Aequitas,Modò planitiem significat, ὁμαλότητα: modò iustum,quódque rationi consentaneum est: modò paritatem quandam inter homines quam Cicero æqualitatem vocat,quum omnes coæquamur. ἰσοτιμία. Nam Deus, qui homines generat, & inspirat, omneis æquos,id est pareis esse voluit, eandémque conditionem viuendi omnibus posuit, omnibus immortalitatem spopondit: nemo apud Deum seruus, nemo dominus. Vbi non sunt vniuersi pares, æquitas non est, & excludit inæqualitas ipsam iustitiam, cuius vis omnis in eo est,vt pareis faciat eos, qui ad huius vitæ conditionem pari sorte venerunt. Huiusmodi æquitate,quam Græci ἐπιείκειαν vocant, ad iudicandas res maximè opus est,vt nullo personarum delectu iudex moueatur,nullàque aut gratia aut maleuolentia a vero honestóque deflectat. Sæpenumero autem accipitur Aequitas, pro perfecta quadam ratione,quæ leges, strictúmque ius interpretatur, & emendat, nulla Scriptura comprehensa, sed solùm in vera ratione consistens. Cicero pro Cecinna, Omnino iam bene agis: à verbis enim recedis, & æquitate vteris. Idem pro Plancio, Fugisti sententiam legis, æquitatem omnem reiecisti. ¶Pro eodem etiam dicimus Aequum & bonum. Idem pro Cecinna, Ex æquo & bono, non ex callido versutóque iure rem iudicari oportet. ¶Aequitas animi, Est constantia quædam ac moderatio, quum æquo animo, parientérq; omnia ferimus,& in bonam partem accipimus. ἰυγνωμοσύνη. Cice.2.ad Att.Perspice æquitatem animi mei. Idem de Senectut. Nouí enim moderationẽ animi tui & æquitatem. Pro eodem etiam legitur Aequitas absoluté. Idem in Pisonem, Quo in spectaculo mira reipublicæ æquitas erat, vter eorum perisset, tanquam lanista.Cicero in Partit.duplicem vim æquitatis constituit, cuius altera directi, & veri, & iusti ratione constet: altera ad vicissitudinem referendæ gratiæ pertineat, quæ in beneficio Gratia, in iniuria Vltio nominatur.

Aequo, as, Aequum, siue æqualem facio, plano. ὁμαλίζω. Plin. Aequato deinde pauimento infunditur oleum. Cicer. Verr. 6, Quo in summo est æquata agri planities, & aquæ perennes. Et hæc propria est huius verbi significatio. ¶Per translationem autem significat æqualiter diuidere.Virgil. in Aeneid.-operúmque laborem Partibus æquabat iustis. Aliquando continuare, Idem 9.Aeneid.-fœlix si protinus illum Aequasset nocti ludum. Accipitur etiam frequenter Aequare, pro eo quod dicimus, Aequalem vel parem alicui facere, vel etiam quempiam aliqua in re assequi. Atque ita interdum construitur cum præpositione Cum. Cicero de Legib. 3, Inuentum est temperamentum, quo tenuiores cum principibus se æquari putarint. Interdum cum dativo. Idem Offic. 1, Vt non solùm orationes meas, sed hos etiam de Philosophia libros, qui se iam illis ferè æquarunt, studiosè legas. Interdum absolutè. Cæsar Belli Gallici 1, Vt æquaro omnium periculo spem fugæ tolleret. Huius composita Adæquo, Coæquo, Exæquo & Peræquo, quæ secundum vim præpositionum significant.

Aequatio, verbale, Aequalitas. ὁμαλότης. Liuius 4. ab Vrbe, Nec excellere vnum aut alterum ordinem in ciuitate, sed æquationem ad dignitates fore credidit, &c.

Aer, ἀήρ. Propriè dicitur medium spatium inter elementum ignis & terram, plus multò habens raritatis, quàm inferiora elementa. A Virgilio etiam inane vocatur, in Sileno, Nanque canebat vti magnum per inane coacta Semina. Dictus Aer (vt quidam autumant) ἀπὸ τοῦ ἀείρειν, ab eo quòd ferat terram, vel quòd feratur. Sed credo potius dici, ab ἄημι, id est spiro. vnde producit vltimam. Luc. libro 1, Aer & longi voluent Titana labores. Qui corripiunt, Claudiani de prauata lectione falluntur. dum sic legunt. Lucidus vmbroso miscebitur aer Auerno. vera siquidem lectio non habet Aer, sed Axis. Alioqui neque quantitatis ratio constaret, neque sensus conueniret. Hic autem aer partim ad terrenam, partim ad cælestem materiam pertinet. Nam illa subtilis, vbi ventosi ac procelloſi motus non possunt existere, ad cælestem pertinet partem: iste verò qui volucribus permeatur, & stadiis quadraginta (vt Posidonius ait) à terra distat, quum sit turbulentior & exhalationibus humidis corporescat,terræ deputatur,atque ex se multas species reddit. Nam commotus, ventos facit: vehementius concitatus, ignem & tonitrua: contractus, nubila: conspissatus, pluuiam: congelatis nubibus, niuem: turbulentius congelantibus densioribúsque, grandinem: distentus, serenum efficit. ¶Aliquando Aer dicitur ventus, spiritus, vel flatus modicus. Virgil. Aera dimouit tenebrosum, & dispulit vmbras. ¶Aliquando dicitur sonus, Varro,Anima vt concluſa in vesica.quando est arctè ligata,si perculetis, aera reddet.

Aeripes, quatuor syllabarum, penult. corr. Celer, quasi Aerios pedes habens. ἀρίπους. Virgilius syneresim facit.Fixerit æripedem ceruam licet.

Aerius, adiectiuum quatuor syllabarum. ἄριος, Modò significat altum: vt,Aeria turris:modò quod constat ex aere:vt,Corpus aerium,fulgor aerius.Virgil.4.Georg.Protinus aerii mellis cælestia dona.

Aeromantia,pen.prod. ἀερομαντεία. Diuinatio ex aere.

Aera, ræ Numeri nota erat in moneta qua eius pretium designabatur. Lucilius,Hæc est ratio peruersa.æra numeri subducta improbe.Astrologi quoque temporis initium,à quo supputationes incipiunt.Aeram vocant.Vide Cæl.Rhod.libro 10. cap. 2. ¶Aera ἄιρα, Herba tritico enecans, quæ apud nos Lolium dicitur, vt inquit Dioscorides.Plin. lib.18.cap.17,Est herba quæ cicer enecat, & eruum, circuligando se: vocatur orobanche:tritico simili modo æra.

Aerineus,a,um,Quod ex æra factum est. Idem, Panis verò cum melle & ærinea farina.id est loliacea.

AERAE, ἄεραι, Oppidum est Macedoniæ.cuius incolæ Aeræi ἀεραῖοι dicuntur. Alterum ad Hellespontum:à quo gentile Aerates, ἀεράτης. Tertium in Ionia.Vide Stephanum de Vrb.

Aeranthemis, Vide ANTHEMIS.

AERIA, ἀερία, Olim dicta est Aegyptus, teste Stephano. Aeria, Narbonensis

nensis Galliæ oppidum,apud Plinium libro 3. cap.4. Item insula in mari Aegæo,no procul a Nesi fluminis ostio,quæ alio nomine Thassus dicitur.Author Plinius libro 4.cap.12. ¶Hoc etiam nomine dicta est insula,quæ notiore nomine Creta appellatur,vt idem Plinius testatur loco iam citato.

Aerica,Pisces,est carniuorus,qui vnus inter omnes pisces pediculis sub branchiis innatis infestatur, χαλκίς. Aristoteles Chalcidem vocat,si Gazæ credimus,qui lib.8.Histo.animal.Aericam vertit quem Aristoteles Chalcidem appellat.

Aerinus,a,um,Siue(vt alii legunt)Aerineus,idem est quod Loliaceus. Vnde Farina ærina,vel æринea,quæ fit ex Lolii semine. Pli.lib.22.capitu.25. Aerina farina magis cæteris purgat vlcera vetera. Vide AERA æræ.

Aerizusa,ἀιρίζουσα,Gemma est ex Iaspidum genere,ab aerio colore nomen habens. Nam ἀιρίζω, est aerem imitari. De hac Plinius libr.37. capit.8.

Aeromeli,ἀιρόμελι, Liquor est in Syria præcipuè & Arabia sereno cælo ex aere defluens sub exortum Vergiliarum, plantisq; adhærescens,& deinde duritiem quandam colligens.A quibusdam Ros Syriacus,a recentioribus Manna dicitur.Vide Ruellium lib.1.cap.24.

AEROPE, per quatuor syllabas,& penult corr. ἀιρόπη. Vxor Atrei,ex qua Thyestes duos suscepit filios, quos postea Atreus fratri comedendos posuit. Quorum scelerum turpitudine ne polluueretur, Solem auersum fabulantur Poetæ.Ouid.1.Trist.Si non Aeropen frater sceleratus amasset,Auersos Solis non legeremus equos.

Aerugo,pen,prod.æruginis,Idem quod rubigo,& propriè in ære vel argento,quum viridescit, ἰὸς χαλκοῦ: rubigo verò in ferro,& segetibus, ἰὸς σιδήρου. Quanquam & Rubigo pro æris vitio politum inuenitur. Plin.lib.34.cap.9,Aera externa celerius rubiginem trahunt,quam neglecta,nisi oleo perungantur. ¶Transfertur ad segetum rubiginem, vt est apud Theopraestum lib.4.de Causis plantarum. appellat enim Græcè ἐρυσίβην. Est autem Aerugo incidentis segetibus humoris,putre factio,quo vitio spicæ marcidæ fiunt, & in puluerem fœtidum confriatiles.Apud Horatium & Iuuenalem accipitur AErugo pro pecunia,quæ ex ære fit.

Aeruginosus,a,um ἰώδης, Quod est ærugine plenum. Seneca lib.de Brevitæ.Maiorem dierum partem in æruginosis lamellis consumit.

Aerumna,ἀπὸ τοῦ ἀίρω, Leuo,tollo:nam propriè Aerumnæ, & per diminutionem Aerumnulæ dicuntur furcinulæ, quibus viatores sarcinas suas religatas,tabella interposita ferre consueuerunt:quæ à Mario earum inuentore Muli Mariani postea vocatæ sunt:de quibus suo loco. Hinc factum est, vt labores onerosi, Aerumnę dicantur. ὀδύναι. Cic.libr.2.de Finib. Labores non fugiendos, ærumnas nominarunt. Vnde Labores Herculis, Aerumnæ sunt appellatæ. Plaut.in Persa, Superauit ærumnis suis ærumnas Herculis. Ausonius, Prima Cleonæi tolerata ærumna laboris. Cicer. libr. 4. Tusc.l.Aerumna est ægritudo laboriosa. Breuiter, AErumna dicitur miseria, calamitas, infœlicitas.

Aerumnosum dicitur,quod est laboribus, ac miseriis afflictum, ὀδυρτόν. Cic.3.Tusc.Nec tam grumnoso nauigassem salo.Apud Plaut,in Capt. etiam inuenitur Aerumnatus adiectiuum, Tum igitur ego ærumnatus,deartuatus sum miser.

Aerumnalis,adiectiuum:vt,Labor ærumnalis, ὀιζυρὸς. Apul.lib.1.de Asin. Mox in vrbe Latia aduena studiorum Quiritum indigenam ærumnali labore aggressus excolui.Aerumnabilis, ærumnis plenus. Lucr.lib.6,Illud in his rebus miserandum magnopere vnum Aerumnabile erat.

Aeruscare, Veteres dixerunt pro,pecunias vndique fallaciis colligere. Gel.lib.9.cap.2,Aeruscanti cuipiam id genus,& philosophum se oston tanti,dari iussit mille nummum.

Aeruscator,pen.prod.Qui malis artibus æs,id est pecuniam corradit vndique:quales sunt mimi, præstigiatores,arioli Gel.lib.14.cap.1.Sed id præstigiarum,atq; offuciarũ genus commentos esse homines æruscatores,& cibum quæstumq: ex mendaciis captantes.

Aerarium,Aerarius,Aeratus,Aerificium,Aereus,Aerisonus, Aeramentum.Aero,æras. Aerosus, Vide AES, æris.

Aes, æris,Propriè species est metalli rubro colore, primùm in Cypro reperta. χαλκός. Deductum nomen putant alii ab auri similitudine, alii à Græco αἴα,terra,Varro ab asse.Et quia primùm maximo in pretio fuit adeò, vt pecuniam quoq; iacente auro,ex eo signarẽt factum est,vt pro ipsa pecunia accipiatur.Quid.in Fastis, Aera dabant olim: melius nunc omem in auro est, Victáque concessit prisca moneta nouæ.Cato,Fundum æribus suis emptum possidebant.Seruius rex,primus post Vrbem conditam signare æs cœpit,cuius in altera parte nota fuit Ianus geminus:in altera rostrum nauis.Hæc Plinius lib.33.Macrobrius autem primùm æs à Iano ipso signatum fuisse ttadidit,eo tempore quo Saturnus,filium fugiens,primùm in Italiam venit Hócque à Iano tributum existimat aduenæ bene de se meriti memoriæ, quòd rudis illa Aborigenum gens monstrato agriculturæ vsu,ab illo ad meliorem vitam esset traducta. Quare etiam à Iano in portionem regni est receptus.Et quoniam naui fuerat auectus, in signando ære ex vna quidem parte,sui capitis effigiem,ex altera nauis rostrum impressit,vt quantum in se esset,Saturni memoriæ consuleret, ne accepti beneficii immemor esse videretur. Ponitur etiam quandoque pro tubis,quoniam ex ære fiunt.Virgilius 6.Aen.Aere ciere viros.Vnde Aeneatores,tubicines dicuntur. ¶Aes alienum,Idem quod debitum,χρέα,ὀφείλημα: vt,Aes alienum meum,æs alienum tuum, æs alienum filii,id est quod ego.quod tu.quod filius contraxit,& debet.Hinc, In ære esse dicimus,quo eleganter vsus est Cic.Fam.13. Et me hercule semper sic in animo habui,te in meo ære esse, propter L.Lamiæ no-

stri coniunctionem.id est inter amicos meos esse. In ære enim meo est,idem est quod meum,& in bonis meis est,atq; in censu meo.Sic,In ære alieno nullo esse,idem quod nihil debere.Cice.6.Verr. At hominem video auctionem fecisse nullam,vendidisse præter fructus suos nihil vnquam, non modò in ære alieno nullo, sed in suis nummis multis semper fuisse. ¶Dicitur etiam Aes nostrum, τὸ χρεωστούμενον, quod nobis alii debent. ¶Aes militare dicebatur,quod tribunis ærariis attributum erat, vt militibus redderetur. χρήματα στρατιωτικὰ. Plautus in Aul.Cedit miles,æs petit. ¶Aes ductile,Quod facilè ducitur,attenuaturq; in laminas. χαλκὸς ἐλατός.Hoc & Regulare vocat Plinius lib.34.cap.9. ¶Aes caldarium,Quod funditur tantùm, & malleis fragile est. χαλκὸς χύτός. Plin.lib.34.cap.9. ¶Aere diruti milites vocabantur,quibus propter ignominiam stipendium subtrahebatur. Cicero in Verrem,Aleatoris castra,in quibus quum frequens esset,ære tamen diruti us est.

Aeramentum,ti,Opus ex ære confectum,vt Ferramentum,ex ferro. χάλκωμα,χαλκούργημα.Plinius lib,15.cap.8,Lora etiam ac coria omnia, & calceamina, axésque decocta vngi, atque æramenta contra æruginem.

AErarium,Aeris repositorium,hoc est nummorum,similiúmque rerum pretiosarum,atque opum,quæ vtilitatem Reipublicæ allaturæ erant. ἐπισώδομος,ταμεῖον. Sic dictum, quòd æra in illud principaliter inferebantur. Romanorum autem ærarium in æde Saturni fuisse constat, propterea quòd aureo illo seculo nullum factum esse furtum creditur.Cic.3.Tusc.Et quidem C,Gracchus quum largitiones maximas fecisset, & effudisset ærarium, verbis tamen defendebat ærarium. ¶Distinguitur autem Aerarium a Fisco,quòd Aerarium sit ciuitatis, Fiscus principis.

Aerarios præfectos,hodie(vt arbitror)vocare possumus,quos *Generales financiarum* dicunt,qui etiam Quæstores vocitari possunt: quòd munus olim Prætores.Prætoriique obibant.Tribunos verò ærarios,ἀναδόντας,quos *Receptores generales* appellant.Illis autem(vt Varro scribit)tributa erat pecunia,quam militibus redderent: idq; quod attributum erat,dicebatur Aes militare.¶Aerarii milites dicti sunt ab ære,quòd stipendium facerent. μισθοφόροι.

Aerarius,a,um,Quod est æris,siue ex ære. χάλκεος. Plin.lib. 33, Laudationem eandem in ærariis metallis,& proximum in argentariis fieri compertum est. ¶AErarius substantiuum, qui ærea opera fabricat. χαλκεύς, χαλκουργός. Plin.lib. 16. cap. 6, Aeratiorum tantum officinis compendio.¶Aerarius fieri dicebatur,qui plebeius à Censoribus in centum tabulas referebatur,ac per hoc non esse in albo centuriæ suæ denotabatur,vt ciuis,sed tantummodo,vt pro capite suo tributi nomine æra penderet.Hæc Budæus fere ex Asconio.Vnde Aerarium facere.& Inter ærarios,siue in ærarios referre, pro eodem leguntur: hoc est ea ignominia quempiam afficere: quod ius proprie ad Censores pertinebat.Liu.lib.4.secund.Bell.Pun.His superioribúsque illis equi adempti,qui publicum equum habebant,tribúque moti, ærarii omnes facti.

Aeratus,adiectiuum, Quod ære tectum est. Plinius lib. 34.capit.3,Quòd ærata ostia haberet in domo.& triclinia ærata, abacósque & monopodia.¶Aratus homo, ære alieno obstrictus:qui vsitatius dicitur Obæratus.Cice.Att.lib.1,Tribuni non tam ærarii, quàm, vt appellantur,ærati.Plautus pro pecuniosо posuit in Mostel.Ferocem facis,quia te æratus amat.

Aereus,a.um,Quod est ex ære factum. χάλκεος.Virg.1 Aen.Aerea cui gradibus surgebant limina,nexæq; Aere trabes: foribus cardo stridebat ahenis.

Aerificium,Quod ex ære factum est. Varro. χάλκωμα. Politæ enim quasi ærificio videbantur.

Aeripes,trium syllabarum,Aeneos habens pedes. χαλκόπους.

Aerisonus,a,um adiectiuum. Aeris dans sonum. Stat.lib. 1. Theb.-melius votis Mareotia fumat Coptos,& æriſoni lugentia flumina Nili. Aerisoni Nili,hoc est,dantis sonum æris,propter fistra, quibus in Isidis sacris vtebantur.

Aero, as, Significat æs misceo, ære adultero, siue ære orno. χαλκόω.Vnde Aeratæ fores apud Virgil.Priscianus, A metallorum quoque nominibus solent nasci verba: vt ab auro, Auro auras: ab ære, Aero, æras,Vnde Auratus,& Aeratus.Cicero.3.Verr.Lecti ærati, candelabra aurea. ¶Huius verbi composita sunt,Obæro,& Subæro, ὑποχαλκόω, Persius, Ne qua subærato mendosum tiniat auro. Adæro, as, vide suo loco.

Aerosus, a,um, Quod ære abundat.χαλκώδης.Vnde Cyprus ærosa dicta est, quòd in ea æris plurimum nasceretur, vel quòd primùm ibi æs fuerit repertum. ¶Aurum ærosum,quod multum æris habeat admistum.Plin.lib.33.cap.4,Ediuerso aurum ærosum contrahit se, hebetatúrque & difficulter ferruminatur. ¶Lapis erosus,es excoquitur, quem & Cadmian καδμίαν appellari testatur idem Plinius libro 34.capit.1.

AESA, ἄισα,Thraciæ oppidum est Pallenæ proximum, cuius incolæ dicuntur Aesæi, ἀισαῖοι.Ex Stephano.

AESACVS, ἀισακος, Priami filius ex Alyxothoe nympha,qui quum Hesperies amore captus eam per auia fugientem insequeretur, euenit vt serpens à puella calcatus pedem eius mordicus apprehenderet: quo ex vulnere quum illa interisset,Aesacus doloris impatientia sese in mare præcipitauit. Quem Thetys miserata (vt libr. 11 Metam.fabulatur Ouidius)in mergum auem conuertit.

Aesalon, ἀισαλών, pen.cor.Genus accipitris.quod solùm toto anni tempore nostris in regionibus apparet.Reliqua enim accipitrum genera sub hyemem abeunt.Plin.lib.9.cap.8.

AESAPVS, Vide AESEPVS.

AESARVS, Αἴσαρος, Fluuius est in magna Græcia iuxta Crotonem oppidum:de quo Strabo lib.7.

AESCHINES, Αἰσχίνης, pen.prod.Athenienſis orator, Demosthenis æmulus:cuius orationes tres extant,& aliquot epistolæ.Præter hunc alii septem hoc nomine claruerunt,teste Diogene Laertio.Primus,philosophus Socratis discipulus.Secundus,qui artem oratoriam scripsit. Tertius,hic orator.Quartus,Arcadia profectus.Quintus Mitylenæus, quem flagellum oratorum vocabant. Sextus, Neapolitanus philosophus Academicus,Melanthii Rhodii discipulus. Septimus, Milesius scriptor.Octauus,statuarius.

Aeschylus, Αἰσχύλος,pen.cor.Nomen poetæ tragici,Hor.in Arte, Post hunc personæ,pallæq: repertor honestæ Aeschylus,& modicis instruit pulpita tignis.Hic quum esset caluus,& in aprico fortè quiesceret, testudo ab aquila in altum delata,quum decidisset, caput eius confregit,interemitque.

AESCRION, Αἰσχρίων, Mitylenæus versificator, inter Alexandri Macedonis comites expeditionis,Aristotelis familiaris,maximéque ei dilectus,vt tradit Nicander Alexandrinus in libro de discipulis Aristotelis.Fuit & alter hoc nomine Galeni præceptor.

Aesculanus deus,& Argentinus,dicti sunt dii æris,& argenti,id est locupletandorum hominum potestatem habentes.Bud.lib.5.de Asse.

AESCVLAPIVS, Ἀσκληπιὸς, Nomen est Appollinis filii,qui medicinam artem,vel laude,vel opere ampliauit,ob eamq: rem in deorum numerum receptus fertur. Cuius duo filii, Podalirius & Machaon,bello Troiano Agamemnonem sequuti,non mediocrem opem commilitonibus attulere.

Aesculus, πλατύφυλλος,pen.cor.Arbor glandifera.Cuius fructu in primæua ætate homines vescebantur.Vnde quidam sine diphtongo scribunt,ab esca nomen trahentes.

Aesculeus,a,um,Quod est materiatum ex æsculo.Pallad.Asseres quernæ cum æsculeis non misceantur.Ouid.1.Metamorph. Hic iuuenum quicunque manu,pedibúsve,rotáve Vicerat, æsculeæ, capiebat frondis honorem.

AESEPVS,penult.prod. Αἴσηπος, Fluuius est in minore Mysia, ex Ida monte profluens:cuius meminit.Plinius lib.5.ca.vlt. Fuit præterea hoc nomine filius Bucolonis filii Laomedontis,& frater Pedasi, quos ille ex Abarbera nympha suscepit, vt refert Homerus in principio lib.6,Iliad.

AESERNIA.Αἰσερνία Ptol.Samnitum vrbs in Italia, Strabo lib.5. Aesernia,& Allife,Samnitica sunt oppida,alterum bello Marsico deletum, alterum superstes adhuc. ¶Hinc Aesernini αἰσερνῖνοι, quorum meminit Plinius libr.3.capit.12. Quanquam ibi Escernini legatur sine diphthongo.

AESIMA, Vide AESYMA.

AESIS, Αἶσις,Vmbriæ fluuius est,inter Anconem & Senogalliam, in mare Adriaticum influens,qui olim Italiam à Gallia diuidebat. Fluuii huius meminit Ptolomæus in descriptione Italiæ, Plinius lib.3.cap. 14,Strabo lib.5.¶Hoc quoque nomine à Ptolemæo appellatur eiusdem regionis oppidum, quod à Strabone Aesium vocatur. Nomen vtrunq: ab Aesi fluuio ductum videtur,à quo oppidum hoc non longè est disitum. Hinc Aesinates αἰσινάται, quorum meminit Plinius lib.3.cap.14.

AESISIVM, αἰσίσιον. Vrbs Vmbrorum,Ptolemæo. Asisia hodie dicta.

AESON, Αἴσων, Crethei filius,frater Peliæ regis Thessaliæ,& pater Iasonis,qui ab eo vocatur Aesonides.

Aesopus, Αἴσωπος, Philosophus,Phryx genere,conditione seruus,tempore Crœsi Lydorum regis. cui fabulas suas dicauit, ¶Item alius Aesopus anagnostes Mithridatis eruditissimus. Scripsit de laudibus Mithridatis,& de Helena,vt author est Suidas. ¶Præterea Aesopus, Tragœdiarum actor amicitia iunctus Ciceroni,cum quo sæpe in Curiam ad videndum pronuntiantem Hortensium profectus est, teste Valerio.Hic ad tantas opes ex histrionica peruenit, vt sexcentis H-s ei patina steterit:filium reliquerit adeò diuitem, simul & prodigum, vt is vniones aceto liquefactos cœnis apponeret,vt scribit Plinius li. 10,cap.51.

Aestas, θέρος, Anni pars incipiens ab æquinoctio vernali,& finem accipiens æquinoctio autumnali:constátque senis mensibus. Nam totus olim annus in æstatem tantùm & hyemen diuidebatur. Postea tamen anno in quatuor partes diuiso,cœpit Aestatis nomine vocari tri mestre illud ab ingressu Solis in Cancrum,vsq; ad æquinoctium autumnale,quod fit sole ingrediente Libram. Ita enim distinguuntur quatuor anni partes,vt Sole ingrediẽte Arietem,incipiat Ver:in Cancro Aestas,in libra Autumnus,in Capricorno Hyemis principium sumat.Varro.4.de ling.Lat.Ab æstu Aestas:hinc Aestiuum, nisi fortè à Græco αἴθουσα Virg.1.Aen.-nam te iam septima portat Omnibus errantem terris,& fluctibus æstas.

Aestiua,orum.pluraliter,Dicuntur loca vmbrosa, nemorosa, in quibus per æstatem vitatur Solis ardor,τὰ θερινά. Statius, Et vmbrosi patuere æstiua Lycæi. ¶Quandoq: ponitur pro ipsis gregibus in æstiuo commorantibus:vel contrà pro ipsis locis.in quibus æstate sunt armẽta & greges.Virgil.lib.1.Georg.-nec singula morbi Corpora corripiunt, sed tota æstiua repente. ¶Aestiua castra dicuntur, in quibus æstate milites degunt,quemadmodum Hyberna,in quibus hyemen transigitur.Cicero Epist.lib.1,Mihi erat in animo,quum primùm æstiua attigissem,militaréque rem collocassem,decedere ex Senatusconsulto.Idem Attic.lib.2.Ciceriones nostros Deiotarus filius secum in regnum duxit,dum in æstiuis nos essemus.

Aestiuo, as, are, pen,prod, Propter æstum euitandum alicubi morari: quemadmodum Hyberno,hyemem aliquo in loco transigo. τὸ θέρος διάγειν. Plinius lib.12,Intra sepem eam æstiuant pastores,opacam pariter & munitam vallo arboris.Varro.2.de Re rust.cap.2. Nam mihi greges in Apulia hybernabant,qui in Reatinis montibus æstiuabant.

Aestiuus,a,um,pen,prod,Quod est æstatis, θερινὸς. licet ab æstus,non ab æstas formatum sit:vt Aestiui menses.Aestiui dies.Aestiuæ niues. Cicero ad Quint. Fratrẽ,Vnus æstiuus dies. ¶Aestiuæ fruges dicuntur nilium, panicum, & cæteræ id genus, quæ ante Vergiliarum occasum satæ, per hyemem terra nutriuntur. Vide Plinium libr.18. capit.7.

Aestimo,as,pen.cor.Significat considerare. τεκμαίρω, sicut Existimo, iudicare:vt Valla vult lib.5.cap.20.Hinc ponitur pro Appretio,taxo, τιμῶ. Habet autem accusatiuum cum genitiuo horum nominum, tanti,quanti,quantiuis,tantidem,quanticunque, magni, parui, pluris, maioris,maximi.plurimi,nihili,& siqua huiusmodi reperiantur. Cic. 2.de Finibus,Magni æstimabat pecuniam.Si tamen hæc nomina adiectiuè accipiantur,hoc est si habeant aliud substantiuum adiunctum, debent poni in ablatiuo.Non enim rectè dixeris, vt Existimo hoc parui pretii: sed, paruo pretio, quanquam etiam,sine substantiuis inueniuntur in ablatiuo posita.Cicero ibidem, Næ ego istam gloriosam virtutem non magni æstimandam putem. Sic etiam cum aliis ablatiuis.Idem 4.Verr. Hæc pecunia æstimari non queunt.Seneca, Data magno æstimas,accepta paruo.Liuius vtrunque casum complexus est,Mancipia minora annis viginti,quæ post proximum lustrum decem millibus æris,aut pluris venissent. Persæpe tamen subintelligitur accusatiuus,& tamen exprimitur genitiuus,vel ablatiuus. ¶Interdum sine ablatiuo,aut genitiuo,cum accusatiuo solùm:quale est illud Ciceronis in Verrem, Deinde crimen sine accusatore, sententia sine consilio,damnatio sine defensione.æstimate harum rerum omnium pretia.Similem significationem habent,pendo, facio,curo, est, interest,& refert,quum pretium iungitur:quia eiusdem ferè sunt signi ficationis.¶Interdum habet accusatiuum cum ablatiuo,& præpositione Ex:& tunc significat perpendere,metiri. Cicero pro Rosc.Vulgus ex veritate,pauca:ex opinione, multa æstimat. Valla arbitratur hoc verbum componi ex Aes,æris, & nomine Græco τιμή, hoc est pretium:vt Aestimo ,fit idem quod æris pretio taxo. Qua in re sibi permittit,quod in aliis reprehendit,vt dictio aliqua ex Græca ,& Latina dictione componatur.Malim itaque scribere Extimo: vt per Syncopen dictum sit ab existimo: vel totum Græcum sit, compositum ex præpositione Græca ἐξ, & τιμή. ¶Aestimare litem, est quod vulgo dicitur *Taxare expensas*. Vnde Lis æstimata vocabatur, (vt Budæus scribit)pecunia mulctatitia,& nummaria sententia: vt hodie quum iudices actorum dispendia & incommoda,certa summa æstimantes, tantæ pecuniæ reos damnant. ¶Et Aestimata pœna,τίμημα,quæ certo ære censebatur,vt ouis decussis,id est decem assibus:bos centussis, id est centum assibus.

Aestimator,verbale,Qui æstimat,& considerat.Cicero 3.de Fin. Et quia te aptissimum habeo eorum studiorum,quæ mihi communia tecum sunt,æstimatorem & iudicem.

Aestimabile Quod facilè æstimari potest,τιμητόν.Cuius contrarium est, Inæstimabile, ἀτίμητον. Cic.3.de Finib.Aestimabile esse dicitur,quod pondus habeat æstimatione dignum.

Aestimatio,Ab antiquis Aestimia dicebatur τίμημα.Ci.3.de Finib.Quod pondus habeat dignum æstimatione.

Aestiuus,Vide Aestas.

AESTRAEVM, Αἴστραιον, Oppidum Macedoniæ.& Aestræi,populi sunt eius vrbis incolæ.teste Ptolemæo.

Aestuarium,Aestuo,æstuas,Vide AESTVS.

Aestus,us, Calor nimius & feruor, flagrantia solis, κάυσων,πύρωσις, ἴλαγξ. Virgil.Georg 3,Aestibus in mediis vmbrosam exquirere vallem.¶Aliquando pro motu & agitatione fluctuum.Cicero de Orat. 3.Vndique omnes venti erumpunt,sæui existunt turbines,feruet æstu pelagus. Græcè κλύδων dicitur, Plaut.in Asin. Quò magis te in altum capessas, tam æstus te in portum referet.Ab vtroque significato ducta metaphora,ponitur pro variis animi ægritudinum generibus: cupiditate,amore,libidine.&c.Cicer.de Orat.3.Repentè te quasi quidam æstus ingenii tui procul à terra abripuit. Idem in Bruto, Hunc quoque absorbunt æstus quidam gloriæ. ¶Sic apud Plinium Iun. pro scrupulo ponitur,& dubitatione non mediocri, Explica, inquit, æstum meum.audio me malè legere,duntaxat versus:orationes enim commodius.

Aestuaria, ἀναχύσεις, Loca dicuntur per quæ mare vicissim tum accedit, tum recedit: siue quæ marinis aquis referta sunt ex inundationibus pelagi:vt docet Strabo lib.3.Plinius lib.3,Illyrici ora mille amplius in sulis frequentatur,natura vadosi maris, æstuariis tenuis alueo intercursantibus.Cæsar,Pedestria esse itinera concisa,æstuariis nauigationem impediri.

Aestuo,as,Ferueo,flagro, καυσοῦμαι,& opponitur algendi significato. Cicero.2.Tusc.l.Itémq; Lycurgi,laboribus eruditi iuuentutem, venando,currendo,esuriendo,sitiendo,algendo,æstuando. Idem 1.Acad.Ille quum æstuaret, vmbram sequutus est. ¶Per metaphoram ponitur etiam pro angi,& dubitatione torqueri.Cic. 4. Verr. Itaque æstuabat dubitatione.versabat se in vtranque partem. Idem pro Flac. Huno æstuanté & tergiuersantem iudicio ille prosequitur.¶Aliquãdo æstua re est fluctuare,agitari. κυμαίνεσθαι, ἰλιγγιᾶν. Virg.6.Aen.Turbidus hic cœno,vastáque voragine gurges Aestuat, atque omnem Cocyto eructat arenam.

Aestuatio,verbale.Plinius libr.18.capit.1,Quorum æstimatione & gaudio, nos quoque, relictis æstuationi suæ istis hominum turbis, pergamus excolere vitam:id est vehementibus desyderiis & gaudiis. Huius compositum est Exæstuo ὑπερζέω, quod est extrà æstuo, exundo incremento. Virg. Fundóque exæstuat imo. Iustin. libro 1. Quæ

materia in his locis passim è terra exæstuat. Sueton. Fossas omnes,in quas Nilus exæstuat,oblimatas longa vetustate, militari opere deterſit.

Aestuosus,a,um,Quod est calore plenum,πυριώδης. Colum lib.4.Cælum neq; miuale vinea, nec rursus æstuosum desyderat.Cice.Att.lib. 2, Iter conficiebam æstuosa & puluerulenta via.

Aestifer,a,um,Quod æstum,id est calorem affert.Virgilius 2.Geor. Hoc vbi hiulca siti findit Canis æstifer arua.Aestifer Canis, quòd æstum afferat. ¶Aesti ferum etiam dicitur quod æstum fert, & patitur.Luc. lib.1. -sicut squallentibus herbis Aestiferæ Libyes viso leo cominus hoste Subsedit dubius,totam dum colligit iram.

AESYMA,ἀισύμη,Stephano,Vrbs Thraciæ,patria Castianiræ,ex qua Priamus Gorgythionem suscepit,qui in bello Troiano ab Aiace fuit interfectus.Author.Hom.8.Iliad.

AESYMNIVS,ἀισύμνιος,Vir fuit Megarẽsis,qui regum tyrannidem exosus,consuluit Appollinem,quo potissimum modo Megarenses fœlicissimè Rempublicam possent administrare: quúmq; responsum esset,Si cum pluribus consultarent, arbitratus id ad mortuos attinere, qui viuorum numerum longè exuperant,tumulum Heroibus congessit,qui ab ipso Aesymnius dictus est,Curiámque extruxit,quæ ambitu suo tumulum includeret,arbitratus ita futurum,vt ipsi etiam mortui ipsorum consultationibus interessent.

AESYMNVS,ἄισυμνος,ab Homero inter principes Græcorum memoratur,qui ab Hectore sunt interfecti.Iliad.12.

AETA,Vide AETA.

Aetas,ab ἀεὶν Græco nomine deductum.ab hoc enim Aeuum,Aeuitas, & per syncopen Aetas, ἕνωσις.Generaléque nomen est ad infantiam, pueritiam,adolescentiam,iuuentutem,& senectutem pertinens. Varro quinque gradus facit.In primo vsque ad annum decimum quintum,Pueros dictos:vult:quòd sint puri,id est,impuberes. In secũdo ad annum trigesimum,Adolescentes,ab adolescendo nominatos. In tertio vsq; ad annum quadragesimum Iuuenes appellatos,eo quòd Rem publicam in re militari iuuare possent.In quarto autem gradu, vsque ad sexagesimum annum,Seniores nuncupatos,quòd tunc corpus senescere incipiat:inde vsque in finem vitæ vniuscuiusque, quintum gradum factum,in quo qui essent,Senes appellatos,quòd ea ætate corpus iam senio laboraret. Horum tamen singuli trifariam diuiduntur: vt prima pars viridis sit,deinde adulta,postea præceps.Vnde Virg.Viridisque iuuenta. ¶Alii aliter diuidunt ætates.Aetas præterea mundi prima,ab Adam vsque ad Noe numerabatur:secunda à Noe vsque ad Abraham:tertia ab Abraham vsque ad Dauid:quarta à Dauid vsq; ad transmigrationem Iudææ in Babyloniam:quinta deinde vsque ad aduentum Saluatoris in carne:sexta quæ nunc agitur vsquequo mundus iste finiatur. ¶Interdum Aetas accipitur pro anno.Virgil.Vbi quarta accesserit ætas.Varro,Aetatem vix decimam egressus. ¶Interdum pro triginta annorum spatiò.γενεά.Cicero,Tertiam iam ætatem hominum viuebat.Sic Plutarchus Aetatem ostendit esse spatium triginta annorum,secundum Heraclitum. ¶Interdum pro centum annis.Ouid.12.Metam.-vixi Annos bis centum, nunc tertia viuitur ætas. ¶Ponitur & pro quouis tempore humanæ vitæ longissimo. Græci Aetates γενεὰς dicunt. ¶AEtas mala, dicta est senectus.Plaut. Consitus sum, senectute onustum gero corpus, vires reliquerunt:vt ætas mala est,mors mala est. Econtrariò,Bona ætas,Iuuenta appellatur. ἀγαθὴ ἡλικία.Cic.Quòd si ipsis voluptatibus bona ætas fruitur libentius.primum paruulis fruitur rebus. ¶Aetas media vocatur illa, quæ est inter iuuentam & senectam: quam Auicenna vocat ætatem pulchritudinis,ἀκμὴν τῆς ἡλικίας,quæ ferè est à trigesimo vsque ad quadragesimum annum. Eadem dicitur Aetas consistendi:in qua Hippocrates Aphorisi.2.facilé inediam ferri dicit.

Aetatem,aduerbium temporis, significat diu. Plautus,Vt tibi superstes vxor ætatem sit.Terentius,Iandudum ætatem abii,Idem in Hecy.Nam neq; ille hoc animo erit ætatem.Plaut.Ætatem velim seruire.Litanum modò vt conueniam.

Aetatula diminutiuum,Aetas modica,& tenerior puerorum ætas.νεότης ἡλικία.Cic.de Finib.Facile est hoc cernere in primis puerorum ætatulis.Idem de Aruſp.respon.Qui primam illam suam ætatulam ad seurarum locupletum libidines detulit.Plaut.in Pseud.In mũditiis, molitiis,delicisq; ætatulam agitis.

Aeternus.Perpetuus,quasi æuternus,à quo Sempiternus quasi semper æternus,ἀΐδιος ἀεὶ ὤν.Sall.in Cat.Virtus clara,æternáque habetur, ¶Differunt tamen Aeternum & Sempiternum: quòd Sempiternum dicunt Deum esse,qui semper fuit,erit:q:Aeternos homines,qui principium quidem habuerunt, & tamen animo sunt immortales atque perpetui. ¶Aeternùm,frequenter pro aduerbio temporis accipitur. æui. Virg.6.AEn.sedet,æternúmque sedebit Infœlix Theseus.loquitur de pœnis Inferorum.Idem,Manet.æternúmque manebit. ¶Sic Aeternó,Idem.Plin.lib.1.capit.107,Viret æternò hunc fontem igneum contexens fraxinus.

Aeternitas,Perpetuitas,quæ nulla tẽporis quantitate mensurari, nullo temporis spatio designari potest:quum omne contineat æuum,& contineatur à nullo.ἀϊδιότης. Plin.lib.13.ca.5.Materiæ verò ipsi æternitas Idem libro 2.cap.7,Nec mortales æternitate donare.

Aeterno,as, Perpetuum facio,ἀϊδιοποιῶ.Varro, Rerum humanarum lib.2,Literisq; ac laudibus æternare.Vetbum est antiquum. Horat.4. Carm.Quæ cura patrum,quæ ve Quiritium,Plenis honorum muneribus tuas Auguste virtutes in æuum Per titulos memorèsque fastos Aeternet.

AETHAEA,Αἰθαία,Regionis Laconicæ oppidum,apud Stephanum.

AETHALIA,Αἰθαλία, Straboni. Αἰθάλη Stephano, Insula est in mari Tyrrheno,distans à continenti stadiis circiter centum, hoc nomine

memorabilis,quòd ferri fodinas habet, quæ à fossoribus exhaustæ, certo tempore succrescant.Author Strabo lib.5.Alio nomine Ilua vocatur,teste Plinio lib.3.cap. 6,Quo nomine & à Virgilio appellatur. Aene.libro 10, -ast Ilua trecentos Insula in exhaustis Chalybum generosa metallis.

AETHALIDES,Αἰθαλίδης, Mercurii filius creditur,qui à patre impetrauit,vt & viuus,& vita defunctus omnium quæ gererentur haberet memoriam.Hunc se aliquando fuisse,Pythagoras gloriari solet,atque in de sibi omnium eorum quæ gesserat,quum Hermotinus esset,aut Euphorbus,memoriam mansisse.

Aethaliones,Αἰθαλίωνες, Cicadæ dictæ,παρὰ τὸ Αἰθεσθαι ὑπὸ τῶν ἡλίου, hoc est propterea quòd a sole adurantur. Cælius ex Theocriti interprete lib.17.cap 6.

Aether,Αἰθὴρ,Ab Anaxagora accipitur pro elemento ignis. Aristoteles vero de Mundo hoc nomine significari ait,cæli.syderúmque substantiam,hoc est tegam syderum,& cæli,& stellarum compaginem, non quòd ignita flagret,ἀπὸ τοῦ αἴθειν, sed quòd semper motu suo circunductili currat,& cursibus rapidissimis rotetur,ἀπὸ τοῦ ἀεὶ θεῖν , quum sit,inquit,illud elementum à quatuor illis diuersum ,tum diuinum, tum interitus expers. Hodie quoque Philosophi duas præcipuas mundi constituunt partes,Elementa & Aetherem,siue(quod in vnum recidit,)Mundum elementarem & Aethereũ : elementorum nomine Terram,Aquam,Aerem,& Ignem intelligentes:Aetheris autem nomine complectentes quicquid est supra elementum ignis, Alii Aetherem accipiunt pro aere.Apuleius,Aqua,tellus,æther,ignis.Virgil , Resonátque fragoribus æther. ¶Lucretius lib.1.Aetheraposuit,pro Ioue, Postremò pereunt imbres:vbi eos pater Aether In gremium matris Terrai præcipitauit.

Aetherius,a,um,Αἰθέριος,Quod est ætheris.Virgilius 12.Aeneidos,Aetheria quos lapsa plaga Iouis ales aperto Turbabat cælo.

Aethera,ræ,Αἰθὴρ,generis fœminini,nominatiuus est Latinus, deductus à Græco accusatiuo Αἰθέρα, idem significans quod Aether : tametsi in eodem genere apud Homerum & Pindarum etiam legatur.

AETHERII,Αἰθέριοι,Populi subter Aegyptum,qui postea ab Aethiope Vulcani filio Aethiopes vocati sunt.Author Plin.lib.6.ca.30.

AETHICES,Αἴθικες Stephano,Populi Thessaliæ,quorum meminit Homerus in Catalogo,& Strabo lib.9.

AETHIOPE,Αἰθόπη. Insula Asiæ adiacens,non procul à Lesbo , quæ olim Macaria appellabatur,teste Plinio lib.5.cap.vlt.

AETHIOPIA,Αἰθιοπία, Ab Aethiope Vulcani filio,qui illi præfuit, dicta,vt a it Plinius li.6.cap. 36.vel à Græco αἴθω, cremo,& ὤψ, aspectus, facies.nam solis vicinitate eius regionis incolæ torrentur: est enim ibi iugis æstus . Quicquid eius fertile est, sub meridiano cardine est. Circa verò Occiduum,montuosa est,arenosa in medio. Ad Orientalem plagam,deserta . Cuius situs ab Occiduo, Atlantem montem: ad Orientem vsque in Aegypti fines porrigitur:à Meridie, Oceano:à Septentrione,Nilo flumine clauditur.Plurimas habent genteis , diuersó vultu & monstrosa specie horribiles.Ferarum quoque & serpentium referta est multitudine.In ea enim rhinoceros.chamæleon,pardus basiliscus,dracones ingentes. ¶Quidam bifariã diuidunt Aethiopiam, & vnam quidem Asiæ,alteram Africæ assignant:altera ad Orientem vergit,altera est sub ipso Meridie.

Aethiopis,idis, Αἰθιοπίς. Herba est lactucæ folio,in Aethiopia nascens, vel in Meroe.Nili insula (à qua etiam Merois dicitur) cuius tactu (si Magorum vanitati credimus) clausa omnia aperiantur, amnésque etiam , & lacus exaresçunt. De hac Plinius lib.26.cap.4.& libro 27.cap.4.

AETHIOPS,Αἰθίοψ, Vulcani filius fuit,qui Aethiopiam à se denominauit,vt placet Plinio lib.6.cap.30. ¶Aethiopes quoque dicuntur, qui Aethiopiam incolunt,& mulieres Aethiopissæ, Αἰθιοπίδες. ¶Sunt qui Aethiopas dictos putent,à Chus,filio Cham.Nam Chus Hebræis Aethiopem sonat.Hi olim ad Indum fluuium habitasse creduntur , relictisque sedibus suis,iuxta Aegyptum consedisse inter Nilum & Oceanum supra Heliopolim,& paulatim etiam ad interiora Africæ penetrasse. ¶Strabo lib.1,Homerum sequutus,dupliceм Ethiopiam facit: alteram ad plagam Africæ Orientalem , quam primi cognouerunt, qui ex Arabia soluerunt: alteram ad Occidentem, cuius in notitiam primùm peruenerunt, qui Gadibus egressi , occiduum litus lustrauerunt.

AETHON,Αἴθων, Equus Phœbi dictus est . Fuere autem (vt in fabulis fertur) quatuor equi Solis : Phlegon scilicet, Pyroeis, Heous & Aethon,quibus significantur quatuor diei horæ.Ouid.2.Metamorph. Interea volucres Pyrous,& Heous,& Aethon, Solis equi,quartúsque Phlegon , hinnitibus auras Flammiferis implent. Latinè Aethon interpretatur ardens : Phlegon , inflammans,Pyrous,ignitus:Heous, lucifer.

Aethra,ræ,Splendor ætheris,& pro aere ponitur.Αἰθρα.Virg.lib.3.Nam neque erant astrorum ignes,neque lucidus æthra Syderea polus. Vbi Seruius,Per Aethram sydeream,intelligit splendoré ætheris. ¶Nam æther est ipsum elementum,æthra verò splendor ætheris.

AETHRA,Αἴθρη. Filia Pitthei regis,& vxor Aegei,matérque Thesei. Ouid.in epist.Ariadnes ad Theseum,Nec pater est Aegeus,nec tu Pitthei Aethræ Filius,Vide in AEgeo.Alia fuit AEthra Oceani & Tethyos filia,vxor Atlantis,filia Iapeti,qui ex ea XII. filias & vnũ filium Hyantem videlicet,susceperit:sed Hyas in Libia à serpente occisus est: cuius mortem quum quinque sorores nimium deflerent , luctu contabuerunt:sed Iouis commiseratione inter sydera sunt translatæ , Hyadésq: à fratris nomine dictæ. Reliquæ septem , eò quod plures superstites mansissent,Pleiades sunt appellatæ,vt author est Timæus Græcus scriptor.sed de his infra paulò aliter,

AETHRAEA,

AETHRAEA,Αἰθραία,Insulæ nomen est, in mari Carpathio , quæ hodie Rhodos dicitur.Author Plinius lib.5.cap.31.

AETHRIA,Αἰθρία.In Aegæo mari insula est,quæ & Aeria,& Thassos appellata est.Plinius lib.4.cap.12.

AETHRVRIA, Vide HETRVRIA.

AETHVSA,Αἴθουσα,Insula est in mari Libyco,quæ à quibusdam Aegusa dicitur.Plinius lib.3.cap.8.

Aetia,orum,Αἴτια,Callimachus poeta librum suum inscripsit, quem de causis & rationibus sacrorum edidit,eodem penè argumento quo Ouidius Fastos conscripsit.Opus hoc temporum iniuria interceptum ad nos non peruenit.

Aetiologia,Αἰτιολογία,Causæ redditio,composita dictio ἀπὸ τοῦ Αἰτίας καὶ λόγου. Quintil.libr.1.capit.15,Sententiæ quoque & chriæ,& ætiologiæ,subiectis dictorum rationibus , apud Grammaticos scribantur, quia initium ex lectione ducunt,Quorum omnium similis est ratio, forma diuersa:Sententia,vniuersalis est vxor:Aetiologia,personis cõtinetur.

Aetion,Αἴτιον,Causa,principium,origo.vnde Aetia Callimachus librũ suum inscripsit,quo causas & origines sacrorum Græcanicorum est complexus , quemadmodum Ouidius in Fastis Romanorum Latinorúmque sacrorum initia causásque est persequutus.

Aetites,pen. prod. ἀετίτης,Lapis est colore subrufo,quem si concutias, alium lapidem,quem veluti prægnans in vtero gerit, intus audis sonantem.Inueniuntur bini in aquilarum nidis:feruntúrque aquilæ sine iis oua parere non posse.Quam ob causam nomen illis impositum creditur.Mulierum quoque partus,semori alligatus ætites,faciles reddere putatur.Quatuor autem sunt aetitæ species , quas enumerat Plinius lib.36.cap.23. ¶Est & Aetites gemmæ nomen,impositum à colore aquilæ candicante cauda.Vide eundem libr.37.cap.11.

AETIVS,Αἴτιος,Medicus fuit insignis,ex Anthiochia Syriæ vrbe, discipulus Eunomii,tempore Constantini Imperatoris,Atheos cognominatus,quòd diceret nullum esse Deum,vt alii quidam impii philosophi. Scripsit de Re medica libros sedecim,& Epistolas quasdam. Nomen deductum est ἀπὸ τοῦ ἀετοῦ,hoc est,ab aquila.Vnde per quatuor syllabas proferri debet.

AETNA,Αἴτνη, Mons Siciliæ perpetuo clarus incendio,eóque nomine à Poetis celebratus.Incendii autem eius causas explicat Trogi abbreuiator Iustinus li.4.Sicilia(inquit)terra est cauernosa,& fistulosa: quò fit,vt ventorum flatibus pateat,vnde ignis concipitur.Intrinsecus sulphur habet & bitumen,quod vbi ventus per spiramenta cauernarum incubuit,diu luctatus concipit ignem:sic Aetnæ durat incendiũ. Motus ergo ventorum,causa incendii est.

Aetnæus,a,um,Αἰτναῖος,Denominatiuum.Virgil.8.Aene.Cyclopum exesa caminis Antra Aetnæa tonãt.Accipitur interdum pro magno, instar Aenæ montis,vt annotauit Cælius Ant.lect.lib.21.cap. 23. In qua significatione Virgilius quoque vsurpasse videtur libr.3. Aen. Cernimus Astantes nequicquam lumine torũo Aenæos fratres.

AETNA,Oppidum in Sicilia,non procul à Catana,Hieronis opus , quod olim,teste Stephano,Inessum dicebatur. Hinc Aetnenses populi Αἰτναῖοι,quorum meminit Plinius lib.3.cap.8.

AEOLIA,Αἰολία,Græciæ regio in tertio sinu Europæ, Epiro , Acarnaniæ,& locris finitima:dicta ab AetoloMartis(vt Plinio placet)siue(vt Stephanus mauult) Endymionis filio,quum antea Hyantis ὑαντὶς diceretur.

Aetolus,a,um,pen.prod.Αἰτωλός.Virgil.lib 2,Non erit auxilio nobis Aetolus,& Arpi.Dicitur & Aetolicus:vt.Ager Aetolicus.

AETOLVS,Αἰτωλός,vt scribit Plinius libr.6.cap.56,Martis fuit filius. Homeri autem enarrator,de Aetolo sic tradidit , Aetolus (inquit) filius Endymionis fuit qui cæde per imprudentiam in patria perpetrata,fugit in eam regionem , quæ postea ab ipso Aetolia dicta est:ibique genuit filium Pleuronem , à quo vrbs Aetoliæ dicta. Huius autem alii duo filii fuerunt , Cures , & Calydon : à quibus rursus aliis vrbibus nomina data sunt.

AETVS,Αἶτος,Olim appellatus fuit Aegypti fluuius , qui postea Nilus dictus est : vt ex Lycophrone annotauit Cælius.Rhod.Antiq. lect. libr. 20.capit.13.Quod nomen à cursus velocitate illi impositum fuisse apparet , quòd scilicet volatum aquilæ (quam Græci vacant ἀετὸν) propemodum æquare videretur. Commemoratur & in Scythia fluuius nomine Aetus , qui quòd Promethei agrum vberem aliquoti , crebris exundationibus infestaret,fecit locum fabulæ , vt Promethei continuò renascens iecur , ab aquila exedi diceretur. Ex eiusdem Cælii libro 7.capit.20.

Aeuum,Αἰὼν,Propriè tempus,& ætas longa , siue perpetua , à Græco ἀεὶν,u,litera interiecta,vt inquit Apul.Virg .Tantum æui longinqua valet mutare vetustas. ¶Pro ætate.Idem 2.Aen.-vos ò quibus integer æui Sanguis,ait.Inde Aeuitas , & Aeuiternus secundum Priscianum, quod per syncopam Aetas,& Aeternus dicitur, pro senectute , longæuitatéque.Hinc deducuntur Coæuus,Aequæuus, Grandæuus , Longæuus,& Primæuus.

Aeuitas,Antiqui pro ætas,vel annositas dixerunt. Varro Tithono , Extima attigit metam æuitas.Gell.lib.20.cap.11,Si in ius vocat, si morbus æuitásque vitium esset,qui in ius vocabit, iumentum dato. Hic pro annositate.Sunt autem verba ex lege XII.Tab.

AEXGOS,Αἴξγος,ὁ, insula scopulosa in mari Aegæo inter Tenedum & Chium,quæ capræ speciem procul aspicientibus præbet. Vnde & nomen accepit.Nam αἶγας Græci vocant,quam nos caprам.Ab hac insula mari Aegæo nomen factum esse tradit Plinius lib.4. cap. 11. quanquam alii alias eius nominis afferant rationes.

Aexones,Αἰξωνεῖς,Prouerbii specie dicuntur conuitiatores , ab Aexonínibus Atticæ regionis populis,dicacitate & mordaci virulẽtia famo-

sis.Cæl.Ant.lect.lib.18.cap.25.

A ante F

Afer,aut potius Apher,Ἄφρος,Vide in AFRICA.

Affabilis.,vide Affor,

Affabre, pen.corr.aduerbium,Significat artificiosè,fcitè:sicut Infabre, sine artificio.δαιδαλέως.Cicero 2.Verr.Deum denique nullum Siculis, qui ei paulò magis affabre,atque antiquo artificio factus videretur, reliquit.Pacuu.Barbaram pestem nostris nauibus obtulit,noua figura factam,commissam infabrè.Gell.lib.7.cap.7.

Affabrum , pro Affabrè factum, dixere veteres περιττῶς πεποιημένον. Perottus.

Affabulatio. Dicitur breue documentum,quod fabulis subnexum,earum explicat vtilitatem.ὑπόθεσις.

Affaniæ,arum,Sunt nugæ,verba futilia,ac mera mendacia:à fando inclinatum nomen.ἀδολεσχήματα. Apul.lib. 4 , Hæc & alias similes Affanias fruſtrà oblatrantes,eos retrorsum adducunt pagani.

Affatim,aduerb.prima,non media acuta,vt Quintilianus libr. 4. docet significat Abundè largè,ἀδρῶς. Cicero libr.1.ad Atticum,Puto me Dicæarcho affatim satisfeciſſe.Idem de Nat.deor.libr.1 , Iisdémque seminibus homines affatim vescuntur.Vide de hoc Gellium lib.& cap. 7.& Vallam lib.3.

Affectate,Affectatio,Affectatus. Affectio, Affecto, Affectus, Vide AFFICIO.

Affero,compositum ex Ad & Fero,significat Apporto.προσφέρω, προσοίσω. Terent.in Eunucho,hic quoque bonam magnámque partem ad te attulit.Idem in Andria,Et puerum vt afferret simul.Atque huius significationis infinitus ferè est vsus:exempla diligens lectio abunde suppeditabit. ¶Inter cætera significat , quòd vulgò dici solet , Allegare ,& Adducere.Cicero , An ætatem adferet ? id est , in causam vel excusationem adducet. ¶Item , Addere, Cicero Attic.libr.16,Magnam attulit accessionem tua voluntas erga me.¶Aliquando nuntiare.Cicero Attic.libr.8,Caius Misius familiaris tuus,aliique complures, attulerunt,Cæsarem iter habere Capuam. ¶Afferre alicui manus,est vim alicui inferre.Cicero 1. Offic.Qui iniustè impetum in quempiam facit,is quasi manus videtur afferre socio. ¶Sibi manus afferre,est seipsum interficere.Cicero Octauio,Ego ipse Senatum sibi manus afferre coẽgi.

Allatus,per duplex ll,Apportatus, participium ab Afferor , προσοίσομαι, Plautus,Allata peregre epistola.

Afficio, is,pen.corr. ex Ad & facio, significat affectionem quandam siue dispositionem induco , διατίθημι.Et tam ad animum,quàm ad corpus refertur:& tam in bonam,quàm in malam partem accipitur:construitúrque cum accusatiuo & ablatiuo:vt,Hæc res afficit me gaudio, id est affert vel inducit in me gaudium.Hæc res afficit me dolore,Afeci te lethali vulnere,id est Intuli tibi,vel induxi in te lethale vulnus. ¶Inuenitur quandoque absolutè positum : vt , Multa sunt quæ afficiunt hominem,id est affectiones,siue affectus inducunt. Celsus , Pulmo totus afficitur,id est maceratur,læditur,corrumpitur. ¶Quandoque cum præpositione Ad.Cicero in Topicis, Ducuntur etiam argumenta ex rebus,quæ quodam modo affectæ sunt ad id, de quo quæritur,id est adiunctæ,aut affines

Afficior,passiuum,quasi animor,id est Istius animi sum,διάκειμαι, διατίθεμαι,πάσχω.Cicero in Lælio, Vt eodem modo erga amicum affecti simus,quo erga nosipsos.Postea sequitur,Vt quemadmodũ in se quisque,sic in amicum sit animatus.

Affectus,a,um, participium absolute ponitur , sumitur pro languente κεχειρώμενος,κακοπαθοῦντος.Propertius,Iuppiter affectæ tandem miserere, puellæ. Liuius lib.5,Vires corporis affectæ.Affecta ædificia,διατετριμμένα, & cætera huiusmodi dicũtur,quæ propè sunt cõfecta,sed non ad finem deducta.Cice.de Prouinc.consul.Bellum affectum videmus , & vt vere dicam,pene confectum.

Affecta fœmina,(inquit Festus)vel in bonam partem dicitur,velut honorata,τετιμημένη:vel in malam,ad extremum periculum adducta.

Affectus,us,Idem quod Affectio,πάθος.August.2.de ciuit. Quæ sunt sententiæ philosophorum de his animi motibus,quos Græci πάθη,nostri autem quidam,sicut Cicero,Affectiones,vel Affectus.quidam verò de Græco expressius Passiones vocãt.¶Interdum accipitur pro studio, cupiditate,vel desyderio.Iuuenalis,Si res ampla domi,similísque affectibus esset.

Affectio,onis,Est quiuis animi motus,siue passio:vt amor,odium,iracũdia,inuidia,timor,lætitia,spes,& similes,πάθος.Cicero 1.de Inuentione,Impetus & quædam commotio animi,affectióque ¶Interdum & latius sumitur,vt etiam ad corporis mala extendatur.Vnde sic definitur à Cicerone libr.1.de Inuentione.Affectio , est animi aut corporis ex tempore aliqua de causa commutatio:vt lætitia,cupiditas , metus, molestia,morbus,debilitas,& similia.

Affecto,as,Significat eum affectu,& anxiè quæro , pronum animum ad aliquid faciẽdum habeo,appeto,nimis exquiro. ἐπιθυμῶ,πάσχω, μανθάνομαι.σπουδάζω.Virgil.4.Georg.Viámque affectat Olympo. Author ad Her,Non tam affectanda,quam superiores , sed tamen adhibenda nonnunquam. ¶Aliquando affectare est afficere. Plautus in Bacch.Tua flagitia,aut damna , quibus patrem, & me , téque,amicósque omnes affectas mos.

Affector.deponens,sed obsolerum. ἐπιτίθημαι. Varro,Affectatus est regnum. ¶Ab Affecto fit Affectatus nomen & participium:vt,Affectata castitas,Plin.Iun.in Panegyr.Affectata aliis castitas , tibi ingenita & innata.¶Affectata oratio φυλαγμαδώδης,λόγος, quæ nimis anxiè , & curiosè quæsita est,& ex nimio cultu quandam refipit nouitatem.

Affectatè,id est curiosè:vt.Affectatè scribere.

Affectatio,verbale,Curiositas,Plinius libr.11.capit.37,Tanta est decoris

Universidad de Deusto
Biblioteca

affectatio, vt tingantur oculi quoque.

Affigo, gis, Ad aliquid figo. προσήλω, προσηλόω. Cice. 2. de Nat. deor. Minerua, cui talaria affigunt. ¶ Per translationem de incorporeis dicitur. Plin. lib. 30. cap. 1, Hunc enim maximè affixisse animis eam dulcedinem constat. id est tenaciter impressisse.

Affingo, is, Idem quod fingendo accòmodo, siue addo, προσπλάττω: & proprie est figulorum, quum vasi ansas, vel aliam quamuis particulam addunt. Quanquam etiam latius accipitur, pro efformo, siue addo. Cice. 2. de Orat. Nullam partem corporis sine aliqua necessitate affictam, totámque formam quasi perfectá reperies. ¶ Sumitur etiá pro eò quod est rem aliquam inter narrandum mendaciis augere. Idem 2. Philip. Qui boni aliquid volunt afferre, affingunt aliquid, quò id efficiant, quod nuntiant, lætius.

Affictitius, a, ũ, verbale, Quod rei alicui affingitur, siue additur. Varro libro 3. de Rust. cap. 12, Sequitur, inquit Appius, actus secundi generis, affictitius ad villam qui solet esse, ac nomine antiquo à parte quadam Ieporarium appellatum.

Affines, In agris vicini sunt πρίσοροι: in hominibus, qui non consanguinitate, sed per propinqui alicuius nuptias sunt coniuncti, προσήλυτοι διὰ γαμίαν. Neque solùm de viris dicitur, verùm etiam de mulieribus. Cic. Post. red. in Sen. Tu affinem tuam, meam filiam, superbissimis, & crudelissimis verbis á genibus tuis repulisti. Dicuntur autem ab eo, quòd duæ cognationes, quæ diuersæ inter se sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit: ex Ad, & Finis. Terẽt. in Adelph. Hegio his est cognatus proximus, affinis nobis. Idem in Heaut. Imò gener, & affines placent. Vbi Donatus ait, Vxoris cognati, sunt affines mariti. Vnde multi gradus sunt, & veluti rami propinquitatis in affinitate, & cognatione dispositi. Nomina eorum hæc sunt, socer, socrus, gener, nurus, vitricus, nouerca, priuignus, priuigna. Et quidem viri pater vxorisque, Socer: mater eorum Socrus appellatur. Filii vxor, Nurus: filiæ vir, Gener. Vxor, liberis ex alia vxore natis, Nouerca dicitur. Matris vir, ex alio viro natis, Vitricus appellatur. Eorum vterque natos aliunde, Priuignos, Priuignásque vocat. Viri frater, est Leuir soror dicitur Glos. Duorum fratrum vxores Ianitrices dicuntur. Sed de singulis horum copiosius suis locis.

Affinis, adiectiuum, Idem est quod vicinus, vel coniũctus: & tam genitiuo, quàm datiuo iungitur. πρόσορος. ¶ Affinis culpæ, vel sceleris dicitur is, in quem cadit culpæ vel sceleris suspicio: vel qui est culpæ, vel sceleris particeps. Cice. in Catil. Huic sceleri si paucos putatis affines esse, vehementer erratis. Idem pro Sylla, Vbi neque homines fuisse putantur huius suspicionis affines. Idem, Circunspicite paulisper mentibus vestris homines, qui huic affines sceleri fuerunt.

Affinitas, tatis, Propinquitas ex cognati nuptiis contracta, vel hominũ affinium inter ipsos coniunctio. Cicer. 4. Verr, Quo quisque te maximè cognatione, affinitate, necessitudine aliqua attingebat.

Affirmo, as, Asseuero, διαβεβαιοῦμαι, διορίζομαι. Cice. 4. Acad. Quid dubitamus igitur affirmare, nihil inter hæc interesse?

Affirmatio, Enuntiatio alicuius de aliquo. διαβεβαίωσις. Cicer. 3. Offic. Est enim iusiurandum affirmatio religiosa.

Affirmatè, aduerbium, Cicero 3. Offic. Quod autem affirmatè quasi Deo teste promiseris, id tenendum est.

Afflatus, Vide Affio.

Affleo, es, eui, etum, Illachrymor. ἐπιδακρύω. Plaut. in Persa, Sed longe ab Athenis esse se natam autumet, Et vt affleat, quum ea memoret.

Affligo, is, pen. prod. compositum ex Ad, & Fligo antiquo verbo, proprie est prosterno & terræ allido, προσαράσσω. Plin. li. 8. cap. 40, Ingruit assultans, contráque belluam assurgens, hinc & illinc artifici dimicatione, qua maximè opus esset, infestans atque euitans, donec assidua rotatum vertigine Afflixit, ad casum eius tellure concussa. Accipitur pro opprimo, male mulcto, dolore afficio, perdo. Cice. Att. libr. 4, Vt me leuarat tuus aduentus, sic discessus afflixit.

Afflictus, a, um, Propriè idem quod prostratus, iacens, & rebus aduersis oppressus. προσαραχθείς. Cicero pro lege Manilia, Diffidentem rebus suis confirmare, afflictum erigere, perditúmque recreare. Idem Post reditum, Qui mihi afflicto & iacenti dextram porrexit.

Afflictatio, Aegritúdo cum vexatione corporis. λύπωσις.

Afflictus, us, Idem Cicero 2. Tusc. Etfœminata virtus afflictus occidit.

Afflictor, aliud verbale, Qui affligit, vel afflixit. Cic. in Piso. Age, Senatus odit te, (quòd cum te facere iure concedis) afflictorem, & proditorem non modò dignitatis, &c.

Afflicto, as, frequentatiuum. Cic. 4. Tusc. O te infelicem, quàm te afflictarem, nisi iratus essem. Idem ad Atticum libr. 1, Hic tu me accusas, quòd me afflictem.

Afflo, as, Ad aliquid spiro. ἐπιπνέω. Liu. Afflabat vis frigoris acrior. Cicero de Senec. Odores afflãtur é floribus. Vide latius in dictione FLO.

Afflatus, us, verbale, Actus afflandi. Plinius lib. 10. cap. 33, Perdices concipiunt superuolantium afflatu.

Affluo, Abundo, βρύω, ἐπιπολάζω, πλουτέω: vt, Affluo diuitiis. Dicimus etiam, Diuitiæ affluunt mihi. ¶ Aliquando est vehementer decurrere, ἐπιῤῥέω. Colu. lib. 1, Ne quum à vertice torrens imbribus conceptus affluxerit, fundamenta conuellat.

Affluentia, Abundãtia. Cicero de Lege Agra. Ex hac copia, atque omniũ rerum affluentia, primùm nata est arrogantia.

Affluenter, aduerbium, Copiosè. Cic. 5. Tusc. Quoque affluentius voluptates hauriat.

Affodio, is, affodi, affossum, Fodiendo adiungo. Plin. libr. 2. cap. 68, Furóque vicini cespitem nostro solo affodimus.

Affor, aris, atus sum, ex Ad & Fari compositum, significat Alloqui. Virgil. Æn. 2, Tunc sic affari, & curas his demere dictis.

Affabilis, pen. corr. ex Ad & Fabilis. In sermone iucundus, & gratus: vel comis, lenis, facilis. ἐυπροσήγορος. Terent. in Adelp. Meditor esse affabilis.

Affabilitas, ἐυπροσηγορία. Cice. 2. Offic. Quantopere conciliet animos comitas affabilitásque sermonis.

Affabiliter, affabilius, affabilissimè, aduerbia. Gell. lib. 16. cap. 3, Hæc tum Phauorinus, multáque eiusmodi alia affabilissimè dicebat.

Affore, πρόσεσθαι. Vide Fore.

Afformido, as, are, Idem quod suũ simplex. πτοηθῆναι. Plaut. Bacchid. Magisque afformido, ne is pereat.

Affrango, is, Ad, siue iuxta frãgo. Stat. lib. 1. Theb. aut exiccata fatiscet Mater Achilleis hyemes affrangere bustis.

Affrico, as, πρόσρίβω, penultim. correp. Vide in dictione Frico, as.

Affrictus, us, verbale. Plin. lib. 13. cap. 6, Spumáque aquæ affrictu verrucas tollit.

Affrio, as, ex Ad, & Frio, Digitis terendo aliquid aspergo: & propriè de rebus iis dicitur, quæ facilè, & modico tritu comminuuntur, & in puluerem rediguntur, vt resina inter digitos. λειβρίβω. Varr. de re rust. Quidam ipsum triticum conspergunt, quum addant circiter in M. modiũ quadrantal amurcæ. Item alius aliud affriat, aut aspergit, vt Chalcidicam, aut Caricam cretam, &c.

Affulgeo, es, vide FVLGEO.

Affundo, is, Aspergo. ἐπιχέω. Plin. libr. 16. cap. 44, Vinúmque illi affundere. ¶ Affundi fluuii quoque & maria dicuntur iis locis quæ alluunt, aut præterlabuntur. Idem lib. 5. cap. 1, Affunditur huic autem æstuariũ é mari flexuoso meatu.

Aforis, Aduerbium, pen. corr. A parte exteriori. ἐξωθέν. Plin. lib. 18. capi. 24, In vlcus penetrat omnis aforis iniuria. Sunt qui diuisim scribant, á foris & meliùs, meo quidem iudicio.

AFRANIVS, Poeta Latinus fuit, togatarum fabularum scriptor. Cuius comœdiæ, alioqui festiuæ & elegantes, minus gratæ fuerunt, quòd fœdis puerorum amoribus essent conspurcatæ. ¶ Etiam dux fuit Pompeianarum partium, victus à Cæsare in Hispania ad Sicorim amnem. Vide Lucanum lib. 4.

AFRANIA, Licinii cuiusdam vxor apud Valerium, quę muliebris verecundiæ oblita, suas per se causas agebat, & importunis clamoribus iudicibus obstrepebat. Hinc factum est, vt mulieres perfrictæ frontis, & matronalis pudoris oblitæ, Afraniæ per contumeliam dicerentur.

AFRICA, λιβύη, Regio est latissima, vna ex tribus præcipuis mundi partibus, ad Orientem Aegypto & Nilo fluuio, ab occasu Oceano Atlantico terminata: a Meridie Oceanum Australem, ad Septẽtrionem mare Libycum spectans. Nomen habet (si Iosepho credimus) ab vno posterorum Abrahæ, cui nomen erat Afer: vel (quod verisimilius est.) ab á priuatiuo, & Græco nomine φρίκη, quod horrorem significat. Est enim hæc regio frigoris horrorisque expers, vt quæ maiore sui parte inter Tropicos sita sit. Prouincias habet ad Mediterraneum mare extensas, duplicem Mauritaniam, Tingitanam, & Cæsariensem, deinde Numidiam, post Africam propriè dictam, quæ & Africa minor dicitur. Hanc excipit Cyrenensis, siue Pentapolitana regio. Post hanc est Libya Mareotica, Aegypto contermina. Interiora Africæ Aethiopes habent, plurimique alii populi monstrosi, quos enumerat Plinius lib. 5. cap. 8. ¶ Africa minor, olim vrbes habuit Carthaginẽ, Vticam, Adrumetum, Zamam, Hipponem regium, & alias quasdam.

Africus, a, um, λιβυκὸς: vt, Africa bella, apud Silium lib. 17.

Africanus, a, um: vt, Gens Africana, Gallinæ Africanæ. Varro de Re rust. libr. 3. cap. 4, Gallinæ Africanæ sunt grandes, variæ, gibberæ, quas Meleagrides appellant Græci. Videtur autem differre Afer ab Africano, quòd Afer gentile nomen propriè est (quanquam Maro dicit, Armentarius Afer:) Africanus, denominatiuum, vt Scipionum à deuicta Africa.

Africanæ, Feræ sunt in Africa copiosæ, ex genere pantherarum, quæ & Variæ appellantur, à maculaṙ varietate. παρδάλεις. Plinius lib. 8. cap. 17, Senatusconsultum fuit vetus, ne liceret Africanas in Italiam aduehere.

AFRICVS, substantiuum, venti nomen est ab Africa spirantis inter Austrum & Zephyrum, qui & λὶψ à Græcis dicitur. Virgil. 1. Aeneidos, Vnà Eurusque, Notúsque ruunt, crebérque procellis Africus. Horatius lib. 1. Carm. Luctantem Icariis fluctibus Africum.

A ante G.

AGA GAMANTAE. Populi sunt circa Mæotum. Plinius lib. 6. cap. 7.

Agallochum, ἀγάλλοχον, Lignum est Dioscoridi thyiæ ligno simile, maculis quibusdam distinctum, odore iucundissimo, gustu subamarum, oris graueolentiæ maximè conducens. Græci recẽtiores ξυλαλόη appellarunt: quos nostræ ætatis seplasiarii imitati, Lignum aloes vocarunt.

AGAMEDE, ἀγαμήδη. Oppidum Lesbi insulæ. Plinius lib. 5. cap. 13.

AGAMEDES, ἀγαμήδης, Viri eius nomen fuit, qui cum Trophonio Apollini Delphis templum extruxit: cuius meriti nomine, quum ab Apolline præmium postulassent, quod ille homini optimum duceret, post diem tertium in lecto mortui reperti sunt.

AGAMEMNON, ἀγαμέμνων, Atrei & Aeropes filius frater Menelai, & rex Mycenarum, qui in ea expeditione, quam Græci ob Helenæ raptum aduersus Troianos susceperunt, omnium consensu vniuersi exercitus dux est declaratus. Quo in bello, decimo demum anno victoria potitus, vbi primùm in Græciam rediit, á Clytemnestra vxore adiuuante Aegistho (qui cum illa, absente viro, adulterii consuetudinem habuerat) est interfectus, relicto filio Oreste, qui postea indignam patris necem vlciscens, matrem vnà cum adultero interemit. Vide Senecam in Agamemnone, & Euripidem in Oreste.

AGAMNESTOR, ἀγαμήστωρ, Nomen est Athenienſium regis.

Agamus

Agamus, pen. corr. Latinè dicitur cælebs, ἄγαμος. hoc est, sine viro, seu vxore. γάμος enim nuptiæ sunt.

AGAMVA, Mediæ oppidum Plinius lib. 6. cap. 14.

AGANDEI, Populi circa Mæotim. Plinius lib. 6. cap. 7.

AGANIPPE, pes, Fons Pœetiæ a Cadmo monstratus, Musis sacer, quem poetæ fabulantur factum esse Pegasi equi alati vngula, ἀπὸ τοῦ πώνω.

Aganippæus, a, um, denominatiuum, ἀγανιππαῖος. Propertius, Par Aganippææ ludere docta lyræ.

Aganippis, ἀγανιππὶς, patronymicum fœmininum. Ouidius 5. Fastor.

Dicite, quæ fontes Aganippidos Hippocrenes
Grata Medusæi signa tenetis equi.

AGAPENOR, pen. prod. ἀγαπήνωρ, Præfectus classis Agamemnonis, apud Homerum in Catalogo nauium. Latinè amãs viros, vel qui ab aliis amatur.

AGAPETVS, pen. prod. ἀγαπητὸς, Synnadæ, quę est in Phrygia, Episcopus, De quo vide Eusebium in Histor, Eccles. Latinè interpretatur diligibilis, vel dilectione dignus.

AGAPIVS, ἀγάπιος, Alexandrinus medicus fuit, qui Byzantii magna celebritate medicinam docuit. ¶ Fuit & alter Atheniẽsis philosophus, post Proclum, Marini Neapolitani discipulus. Suidas.

AGAR, ἄγαρ, Nomen ancillæ Abrahæ, quod interpretatur aduena: à qua Agareni, ἀγαρηνοὶ. Populi Arabiæ, qui nunc Saraceni dicuntur, à Sara vxore Abrahæ, Hos bello aggressus Traianus Cæsar, eorum oppidum Agarem mœnibus nudauit, eos tamen nunquam potuit acie superare, tempestate cæli, tanquam diuinitus, perpetuò obstante. Author Dion.

Agaricon, ἀγαρικὸν, pen. cor. Fungus est, aut certe radix, fungi more in arboribus nascens, sapore initio dulci, sed mox in amaritudinem declinante. Nascitur circa Bosphorum, & in Galatia. Duo eius sunt genera, mas, & fœmina. Vide Plinium lib. 25. cap. 9. & Ruellium lib. 3. cap. 1.

AGARVM, ἄγαρον, Promontorium est Sarmatiæ Europææ, ab ea parte, qua Bosphoro Cimmerio proxima est. Author Ptolemæus.

AGARVS, ἄγαρος, Fluuius Sarmatiæ Europææ, in Bosphorum Cimmerium illabens, circa quem radix quædam fungosa arboribus adnasci tur quæ ab eo Agaricum dicitur. Fluuii huius meminit Ptolemæus in descriptione Sarmatiæ, & Cælius Antiqu. lect. lib. 18. cap. 8.

AGASIAS, ἀγασίας, Ex Stymphalo Arcadiæ oppido vir fortis, & bello clarus de quo Xenophon lib. 6. de expeditione Cyri minoris.

AGASICLES, ἀγασικλῆς, Spartanorum rex clarissimus fuit, cuius extat aureum illud apud Plutarchum apophthegma, Nullum esse firmius stabiliendi regni præsidium, quàm si rex ita ciuibus imperet, vt parentes liberis.

Agaso, pen. prod. Equorum vel asinorum ductor. ὀνηλάτης. Plin. libr. 35. cap. 11, Pinxit & in vna tabula, quáque maximè inclaruit, agasonem cum equo. Liuius, Acceptos ab agasonibus equos, quum rex ascensurus erat, admonebant.

AGAZO, Nomen proprium serui. Horatius, Si patinam pede lapsus fran gat Agaso.

AGASTHENES, ἀγασθένης, fuit teste Homero libro Iliad. 2, Pater formosi Polyxeni, qui nauibus suæ gentis præfuit in expedione Troiana. Latinè interpretatur insigniter robustus.

AGASTROPHVS, ἀγάστροφος. Pæonis fuit filius, & hæros inter primos Troianorum bellatores: sed à Diomede vulneratus in coxa, mortem obiit. vt scribit Homerus lib. Iliad. 11.

Agasyllis, ἀγασύλλις, Frutex est, quem iuxta Cyrenem Africa gignit, ex quo succus profluens in subiectas arenas decidit, quem Ammoniacũ vocat. Vide Dioscoridem, & Ruellium lib. 3. cap. 53.

Agasyrtus, ἀγάσυρτος, Apud Latinos squallidum sonat, & sordidum: vnde Pittacus Mitylenæus philosophus Agasyrtus est dictus, quòd neglecto corporis cultu videretur sordidior.

AGATHA, ἀγάθη Stephano, Oppidum prouinciæ Narbonensis, quondã Massilienſium. Vide Plinium lib. 3. cap. 4. ¶ Fuit præterea hoc nomine virgo (teste Volaterrano libr. 13.) Cathanensis, & martyr, sub Gallo mammillis torta.

Agatharchides: ἀγαθαρχίδης. Historicus Samius, de quo Plutharchus in historia Persica.

AGATHEA. pen. prod. ἀγάθεια, Oppidum est Phocidis. Stephanus.

AGATHIAS, Ἀγαθίας, Smyrnæus fuit historicus nobilissimus, qui Iustiniani Cæsaris gesta conscripsit.

AGATHIRNVM, Vide AGATHYRSVM.

AGATHO, penul. corr. ἀγάθων, Philosophi Pythagorici nomen fuit. Hic quum annorum esset octoginta, ad Archelao rege interrogatus, num quas adhuc seruaret pristini roboris reliquias. Quid ni, inquit: nam non modò Ver, verum etiam Autumnus cõsueuit bonos fructus proferre. ¶ Fuit etiam hoc nomine Athenẽsis vir, portentosæ proceritatis & fortitudinis: de quo Philostratus in vita Herodis Attici. ¶ Fuit & nomen filii Priami, qui cum patre Hectoris corpus redempturo, ad Achillem profectus est, vt habet Homerus Iliad. lib. vltimo.

AGATHOPOLIS, ἀγαθόπολις, Galliæ Narbonensis ciuitas est, quæ hodie Monspessulanus dicitur, vulgò Montpellier.

AGATHOCLES, ἀγαθοκλῆς, Siculus tyrannus fuit, qui ex sordido genere natus, patre scilicet figulo, quum libidini, latrocinióque operam dedisset, gregariam militiam exercuit. In qua cuòd manu strenuus esset, & in concionibus perfacundus, breui ex centurione tribunus militum euasit: & primo quidem bello contra hostes pugnans, magna suæ virtutis præbuit experimenta, adeò vt in demortui regis locum fuerit suffectus. Nec multò pòst intefectis Syracusanis nobilius, cum Carthaginẽsibus bellum gessit. Deinde spe ampliandi regni in Italiam traiecit: vbi quum deceptus fuisset, ex indignatione morbum contraxit: ex quo etiam vita functus est. Hic quum figuli (vt modò dixi-

mus) esset filius, generis humilitatem non modo non dissimulauit, verùm etiam eo veluti firmissimo argumento vsus est, ad inflammandos suos ad capessendam virtutem. Vnde vasis aureis frequenter figulinua solebat admiscere, vt ostenderet sordidissimæ etiam conditionis hominibus per virtutem ad honores iter patere.

AGATHVSA, ἀγάθουσα. A Callimacho dicta est insula vnguento nobilis, quæ alio nomine Telos dicitur. Plin. lib. 4. cap. 12.

AGATHYRSVM, siue AGATHYRSA, ἀγάθυρσα Stephano, Vrbs est Siciliæ, quæ resensetur à Plinio lib. 3. cap. 8.

AGATHYRSI, ἀγάθυρσοι, Populi Scythis vicini (vt inquit Hieronymus) qui multum habent auri, sine auaritia, aut inuidia. Hos Plinius lib. 4. cap. 12. scribit habere capillos cæruleos. Poetæ pictos vocãt, quoniam vestibus induuntur. Virgil. libr. 2. Cretesque Dryopesque fremunt, pictique Agathyrsi. Dicti Agathyrsi, ab Agathyrso Herculis filio.

AGAVE, pen. prod. ἀγάυη, Filia Cadmi & Hermiones, & vxor Echionis, quæ in furorem versa Pentheum filium, regem Thebanorum, in Orgiis Bacchi suis manibus dilaniauit.

AGAVI, ἀγαυοὶ, Populi sunt Septentrionales: quos Homerus circa initiũ libri 13. Iliad. dixit gentem innocentissimam, vt quæ siue vllis diuitiis equino victitat lacte.

AGAVVS, pen. prod, ἀγαυὸς, Vnus è Priami filiis, Apud Homerum libr. Iliad. vlt. qui patrem Hectoris corpus ab Achille redempturum conitabatur.

AGBARVS, Ἄγβαρος, Rex fuit Edessæ, cuius ad Christum Seruatorem nostrum epistolam, Christique itidem responsum, vide apud Eusebium.

AGBATANA, orum, ἄγβατανα Stephano, Oppidum Phœnices, quod Plinius lib. 5. cap. 19, Ecbatana appellat. ¶ Item oppidum Mediæ, totius regionis caput, à Seleuco conditum: quod & ipsum Plinius Ecbatana appellat, lib. 6. cap. 14.

Age, Aduerbium adhortantis: & singularem numerum desyderat, Agite pluralem: Agedum vtrunque admittit. ἄγε δή. Quint. Agedum si videtur extra portas prospicite. Cicero pro Sylla, Agedũ, conferte nunc cum illius, vitam P. Syllæ. ¶ Dicimus & Agitedum, sed in plurali semper. Liuius lib. 1. Agitedum, ite mecum. ¶ Interdum est corripientis. Terent. in Adelph. Age, scis quod loquar? Pecuniam in loco negligere maximum interdum est lucrum. ¶ Interdũ pro dic. Teren. in Adelph. Age. noui tuum animum, quasi iam vsquam tibi sint viginti minæ. Vbi Donatus. Age nunc verbum est, significans Dic: quia iam propè est, vt consentia persuadenti. ¶ In eodum consentientis. Terent. in Adelph. Age age, traducatur Bacchis. ¶ Interdum excitandi: & plerunque post Nunc, apud poetas ponitur. Virg. Georg. 4. Nunc age, naturas apibus quas Iupiter ipse Addidit, expediam.

Agea, pen. prod. Via in naui, dicta quòd in ea maximæ quæque res agi soleant. ἀκάτειον. Ennius, Multa foro ponens, ageaque longa, replet. Vsitatius Foros vocamus.

AGEDECVM, pen. prod. γήδικον. Ptolemæo Gallorum Senonum oppidum est, quod idem esse existimatur cũ eo, quod Galli sua lingua Sens vocant.

AGELADES, ἀγελάδης. Nomen insignis statuarii, & magistri Polycleti: cuius meminit Plinius lib. 34. cap. 8.

Agelæus panis, ἀγελαῖος ἄρτος, Dicitur à Græcis, qui à nostris Cibarius dicitur, ex farina parum bene cribrata constans. Vide Cælium lib. 9. cap. 16, & Ruellium lib. 2. cap. 14.

Agelastus, ἀγέλαστος ab ἀ & γελάω. Latinè mœstus, & sine risu. Quo nomine dictus est Crassus, auus Crassi à Parthis interempti, quem tradunt semel tantùm in vita sua risisse: quod factum est, quum vidisset asinum carduos comedentem, dixissetque ob id, Similem habent labra lactucam. Factum hoc dictúmque festiuissimum risus subsecutus est. Cic. 5. de Finib.

Agellus, vide AGER.

Agema, atos, pen. prod. ἄγημα. Idem quod agmen. Arrianus scribit alã equitum fuisse, quæ dicebatur ἄγημα. quanquam & de peditibus dici agema, idem testatur Arrianus. Liuius 5. Decade, Delecta inde, & viribus, & robore ætatis ex omni cetratorum numero duo erant agemata: hanc ipsi legionem vocabant.

AGENOR, ἄγηνωρ. penult. prod. Nomen regis Phœnicum, & beli filii. Hic genuit Tavgetam & Europam filias: filios verò Cilicem, Cadmum & Phœnicem. Virgil. 1. Aen. Punica regna vides, Tyrios, & Agenoris vrbem. ¶ Hoc etiam nomine dictus fuit filius Antenoris Troiani.

Ager. ab ago, is, quod in eo aliquid agatur vel (vt Donatus inquit) quòd in eo multa sunt agenda. Quintilianus autem libr. 1. scribit Græcum esse. nã ἄγρος Latinè rus dici potest. Significãtque Ager quandoque cir cunjectũ territorium alicuius vrbis seu prouinciæ, χώρα. Sall. in Catil. Reliquos Catilina per montes asperos in agrum Pistoriensem abducit. Vnde dicimus, Ager Campanus, Ager Brixianus. Et includit in se nemora, saltus, pascua, lacus, flumina, & omnia quæ in territorio illo sunt, & in ea significatione vix vnquam reperitur pluraliter. ¶ Quandoque significat partem quandam ipsius territorii vrbis, quæ priuatim ab aliquo possideatur, & esse videtur rus, in quo & domus, & omnia quæ in agro sunt, generaliter continentur: id est, quæ pro captu ipsius partis esse possunt. Vnde Terenti. in Eunuch. Ex meo propinquo rure hoc capio commodi. Et sequitur, Neque agri, neque vrbis odium me vnquam percipit. Vbi sanctas cœpit fieri, commuto locum. Idem in Heaut. Agrum in his regionibus meliorem, neque pretii maioris nemo habet. Et paulo pòst. Talenta duodecim coegi, agrũ hunc mercatus sum: hic me exerceo. Et his innuitur sub Agri nomine & domũ, & omnia alia quæ in agro cõtinẽtur comprehendi, idémque esse Agrum, Rus, & Possessionem. ¶ Notandum

tamen

Universidad de Deusto
Biblioteca

tamen quòd nec rus, nec ager villa est, sed villa in rure, siue agro dicitur esse. ¶ Quandoque Ager significat locum in rure, quem colimus, siue arando, siue conserendo: & singularem, pluralémque numerum habet. Col. lib. . Nam vbi sedulo colitur ager, plerunque compedium, nunquam, nisi si cæli maior vis, aut prædonis incesit, detrimentum affert. Liuius libr. 4, Pestilentem annum inopia frugum, neglecto cultu agrorum, vt plerunque fit, excepit. ¶ Ager colonus. Cic de Leg. agrar. Cognoscerent qui ager colonus esset, quò milites veterani deducti essent, qui, &c. Videtur eam agri partem significare, quæ propriè ad aranduм accommodata est, & alio nomine Aruum dicitur.

Agellus, diminutiuum, Significat paruum agrum, γήδιον. Terentius in Adelph. Agelli est hic sub vrbe paulum, quod locitas foris, Huic demus, qui fruatur. ¶ Hinc fit aliud diminutiuum Agellulus. Ambrosius, Qui fidei exercet militiam, ab omni vsu negotiationes abstinere debet, agelluli sui contentus fructibus.

Agrarius, a, um, ἀγρόμος, Quod ad agros pertinet: vt, Lex agraria, νόμος γεωργικὸς, γῆς ἀναδασμός, quæ ferabatur de agris populo diuidendis. Liuius lib. 2, Tum primùm lex agraria promulgata est.

Agrarius, rii, substantiuum, legis agrariæ suffragator, aut qui agros publicè diuisos possider. Cic. 15. Philip. Num rursus reprobos decurtabit? num solicitabit rursus agrarios?

Agreste, Dicitur, quod rusticum est, & ad agros pertinet, quódque in agris non in hortis nascitur, ἄγριον, Virgilius, Cererem pubes agrestis adoret. Idem, Dicendum & quæ sint duris agrestibus arma. ¶ Item Agrestis dicitur, qui syluestrem vitam agit, & feram: quem & Græci ἄγριον dicunt. Vnde in compositione Onager dictus est asinus ferus. ¶ Agrestis substantiuum pro homine rustico. Virgilius 9 Aeneid. Lydorúmque manum, collectos armat agrestes.

Agricola, penult. corr. ex Ager, & colo. Cultor agri. γεωργός. Virgilius 1. Georg. O fortunatos nimium, bona si sua norint, Agricolas. Cic. 1. Tusc. Arbores secet diligens agricola. Est autem nomen generale: nam agricolarum alii Aratores, alii Vinitores, nonnulli Arboratores, multi etiam Pastores, quales erant ferè apud antiquissimos. Nec solum rustici, & agrestes dicuntur Agricolæ, sed multi etiam oppidani: quod genus vitæ olim in maximo pretio fuit, atque honore, præsertim apud Romanos. Cato de re Rust. cap. 1. Bonus agricola, bonúsque colonus, ita laudabant antiqui virum bonum.

Agricolatio, onis. Idem quod agricultura. Colum. libr. 1. cap. 9, Minus in hoc officio quàm in cæteris agricolatio frugalitatem requirit.

Agricultor, Idem quod Agricola. Liu. 6. bel. Punic. Seruos agricultores remp. abduxisse.

Agricultura, ræ, Cultus agorum. γεωργία. Cic. 1. Offic. Nihil est agricultura melius, nihil vberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius.

Agripetæ, pen. corr. Qui petunt ex agrorum diuisione portionem, quæ viritim dabatur. Cicero ad Atticum, Seruulos autem dicere eum & agripetas eiectos a Buthrotiis.

Ageraton, ἀγήρατον, Herba est ad duorum palmorum altitudinem excrescens, similis origano florem ferens bullis aureis non absimilem: ita dicta, quod non facilè marcescat. Vide Plinium libr. 27. cap. 4.

Ageratus, ἀγήρατος, Lapis est, quo coriarii olim vtebantur in poliendis coriis: cuius loco hodie vtuntur massa vitri. Meminit huius lapidis Galenus lib. 9. Simpl.

Agerona, Deæ cuiusdam nomen erat apud Romanos, ab agēdo dicta, quòd industriæ præsidere putabatur. Sicut contrà Murcea, socordiæ Dea credebatur.

AGESANDER, ἀγήσανδρος, Insignis statuarius fuit ex Rhodo insula, qui vnà cum Polydoro & Athenodoro, Laocoontem marmoreum fecit in domo Titi Vespasiani Imperatoris, omnium artificum opera longo interuallo superantem. Vide Plinium lib. 36. cap. 5.

AGESIAS, ἀγησίας, Cyrenaicus philosophus, cui à Ptolemæo Philosophiæ professione fuit interdictum, quòd animæ immortalitatem docens, multos ad spontaneam mortem compelleret, vt Cleombroto Ambraciotæ accidit. Cicero in Tusc. lib. 1.

AGESIDAMOS, ἀγησίδαμος, Locrensis Epizephyrius nobilis Olympionices, in quem pugilatu vincentem Pindarus hymnum cecinit.

AGESILAVS, ἀγησίλαος, Lacedæmonius, Archidami filius, qui post mortem Agidis fratris sui rex constitutus, Tissaphernem in Asia, qui principatum tenebat inter Persas, vicit, & Athenienseis & Bœotios apud Coronæam vrbem Peloponnesi. Breui statura corporis, & altero pede claudus fuit, sed rara virtute præditus. Vitam eius vide apud Plutarchum.

AGESINATES, Galliæ populi sunt Pictonibus vicini. Plin. lib. 4. cap. 19.

ACESIPOLIS, ἀγησίπολις, Lacedæmoniorum dux, qui speciosam sæpius victoriam ab Argiuis retulit. Vide Xenophontem rerum Græcarum libro 4.

Agesis, aduerbium excitandi: compositum ex particula, sis, pro si vis, quæ verbis imperatiui modi apud veteres addebatur. Lucret. libr. 1, Nunc agesis, quoniam docui nil posse creari De nihilo.

Agger, ris, per duplex g, masculini generis, Significat propriè lapidum, aut terræ coaceruationem, quæ fixis vallis aggeritur, castrorum alterúsque loci muniendi gratia. χῶμα. Solent enim Romani milites valos, hoc est, palos secum circunferre, quoties castra mutabant, eósque quoties consideabant, humi defigere, terrámque illis agerere, vt tuti essent ab hostium irruptionibus. Impropriè dicitur cuiuslibet rei coaceruatio, qua fossæ, aut valles impleri possunt. ¶ Quin & muros & munimēta aggerem dici voluit Seruius in illud Virgilii 10. Aeneid. Quin intra portas atque ipsis prælia miscent Aggeribus murorum. ¶ Dicitur etiam Agger media viæ eminentia, ex aggeratis lapidibus strata. Idem, Qualis sæpe viæ deprehensus in aggere serpens. ¶ Agger item dicebatur tumulus ex terra, aliáve materia congestus ad oppidi vel arcis cuiuspiam oppugnationem. Cic. Att. lib. 2. Oppidū cinximus vallo & fossa, aggere maximo. Idem 5. Phil. Græciam per trāslationem vocat Aggerem oppugnandæ Italiæ, quòd ea aptissima esset, ex qua, tanquam ex loco superiore, bellum Italiæ posset inferri. Græcia, inquit, vel receptaculum esset pulso Antonio, vel agger oppugnandæ Italiæ.

Aggero, as, pen. cor. Significat accumulo. περιστάτω, χόω, σωρεύω. Vnde Arbores aggerare, vel Aggerare circa arbores terram dicimur, quum post hyemem, æstate iam instante, terram circunfundimus, & veluti circūmunimus, ne calore nimio radices exaresçant: pro quo etiam dicimus, Arbores operire, vel adobruere. Colum. Omnes arbores fructiferæ circunfossæ aggerari debent. ¶ Et per metaphoram Aggerare pro augere, & aggrauare ponitur. Virgi. 11. Aeneid. Onerat dictis, atque aggerat iras. ¶ Hinc fiunt composita Adaggero, Columel. libr. 5. capi. 10. Deinde terram circa arborem adaggerato vsque ad ipsum insitū. ¶ Exaggero vehementer aggero, & per translationem augméto, extollóve significat, vel amplifico, διυπερογκόω, ἐπαυξάνω, ὑπερογκόω. Cicero de Orat. Veritus es, si artem istam exaggerasses, ne operam perdidisses. Augusti. libr. 4. de Ciuitat. Quid si eo commemorare voluissem, & exaggerare illa mala, non quæ sibi inuicem homines faciunt, sicut sunt vastationes, euersiónésque bellantium, sed quæ ex ipsius mundi elementis terrenis accidunt rebus?

Aggero, is, penult. corr. si, stum, Iuxtà gero. ἐπιφορέω. Plini. libr. 17. capi. 4, Nec fluminibus aggesta semper laudabilis. ¶ Item Ad aliquem gerere, προσφέρω. Plaut. in Rud. Si quidem mihi vltro his agerenda etiam est aqua.

Agglomero. Implico, adiungo, συναγείρω, à Glomero, quod à Glomus seu Glomer deducitur. Virgilius 2. Aeneid. Et lateri agglomerant nostro.

Agglutino, pen. cor. Ad aliquid glutino, copulo. προσκολλάω. Plautus in Aulul. Ita mihi ad malum malæ res plane se agglutinant.

Aggrauo, as. penult. corr. Valde onero, vel valde grauis fum. ἐπιβαρύνω: a quo Aggraueſco, quod est, Valde grauis fio. Liuius bel. Pun. 2. libr. 8. Nihil aliud ab suis relatum est, quàm inopia aggrauari socios. Terent. in Hec. v. Malè metuo ne Philumenæ magis morbus aggraueſcat.

Aggredior, Ad aliquem gradior: & hoc aliquando in bonam partem, aliquæ vel cum accusatiuo solum. προσέρχομαι, παραγίνομαι, ἐπιχειρέω. Cice. pro Cecin. Quid agat, quomodo aggrediatur iudicem, nó habet. Virgil. 4. Aeneid. Talibus aggreditur Venerem Saturnia dictis. ¶ Vel cum accusatiuo, & propositione Ad Cice. de Natur. deorum, Antequā aggrediar ad ea, quæ à tedi putata sunt. ¶ Vel cū infinitiuo. Idem Offic. 2. De quibus dicere aggrediar. ¶ Aliquādo in malam partem pro adoriri. invadere, quasi gradatim & veluti ex insidiis adire, quo pacto solent gladiatores. Sallustius, Ex lateribus cęteros aggreditur. Iustinus, Quos ex improuiso aggressus facilè fudit. ¶ Sumitur etiam non rarò pro incipere. Cicero 1. Offic. Omnibus autem in rebus, prius quàm aggrediare, adhibenda est præparatio diligens. ¶ Aliquando pro tentare. Salustius in Iugurtha, Omnes asperitates superuadere, naturam etiam loci vincere aggreditur. Hæc autem verba Aggredior, Adorior, Alloquor, & similia, Ad propositione eis adiuncta, cum accusatiuo solo elegantius ponuntur. quàm si simplicia eorum accusatiuo, Ad præposita iungātur: vt, Aggredior hominem, non, Gradior ad hominem.

Aggressio, verbale, Actus ipse aggrediendi. Cicero in Orat. Quúmque animos prima aggressione occupauerit, infirmabit, excludetque contraria.

Aggrego, as, penult. corr. Congrego, quasi in vnum locum gregem contraho. ἀθροίζω, συναγείρω. Cicer. in Catil. Quòd si eòdem cæteros vndique collectos naufragos aggregauerit. ¶ Trāslatè pro adiūgere, apud Cæsarem 6. bel. Cal. Qui se ad eorum amicitiam aggregauerant. Opponitur verbo Abgrego.

Aggressio, Vide AGGREDIOR.

Aggretus, A put antiquos legitur pro Aggressus, vt apud Ennium, Aggretus fari &c.

AGILIS, Proprium viri, quem poetæ cum Tyrinthia pube in bello Thebano fuisse commemorant.

Agilis, pen. corr. Leuis, dexter, qui se facilè agit, hoc est qui leui & expedito est corpore: vel pronus, aut voluntarius ad agendum. ἐλαφρός. Horat. Oderunt hilarem tristes, tristémque iocosi, Sedatum celeres, agilem gnauúmque remissi. Columella, Malo vnius agilē industriā, quàm decem hominum negligentem & tardam operam.

Agilitas, Dexteritas, corporis celeritas, ἐλαφρότης, ἰκανότης. Colu. libro 1. Eiusdem agilitatis homo frugi melius quàm nequam faciet.

Agiliter, agilius, agillimè, id est cum agilitate. Columella libr. 2. capit. 2, Détque requiem in summa, vt spe cessandi, totum spatium bos agilius enitatur.

Agina, penult. prod. Est in qua inseritur scapus trutinæ, id est in quo trutina agitur, & vertitur, ab agendo dicta.

Aginator, qui paruo lucro mouetur: nomen: ab Agina tractum, quæ minimo pondere huc aut illuc impellitur. Festus.

Aginor, penultima producta, Vilia negotior.

AGINVM, Vrbs Galliæ, Ptolemæo. Vulgo *Angolesme*.

AGIS, ἄγις, Lacedæmoniorum rex, qui cum Athenienſibus cruentissima bella gessit: à suis tandem ciuibus in carcere necatus, quòd Lycurgi leges reducere, & bona publicare vellet. Plutarchus in Vita eius, & Cicero Offi. 1.

Agitatio, Agitator, Agito, agitas, Vide AGO.

Agite, Agitēdum, Vide AGO.

AGLA, ἄγλα, Hispaniæ oppidum in tractu Bætico, apud Plinium libro 3, capit. 1.

AGLAIA, ἀγλαΐα, Vna est ex Gratiis seu Charitibus. Latinè interpretatur Lætitia.

AGLAIS, idis, ἀγλαΐς, Megaclis filia mira gulositate & voracitate mulier vt pote quæ carnium libras decem, panis chœnicas quatuor, & vini choam, hoc est Romanum congium, siue sextarios sex, vnica cœna absumeret. Cælius Rhodig. lib. 15. cap. 19.

AGLAONICE, ἀγλαονίκη, Hegemonis filia fuit, astrologiæ perita, quæ quod eclipses Lunæ prædicere posset, iactabat se lunam de cælo detrahere: propter quam insolentiam punita, locum fecit prouerbio, πῦρ σκιόν μὴ λάσωμαι, quo vtimur, quoties aliquis sua iactantia in calamitatem incidit.

AGLAOPE, ἀγλαόπη, Vna Sirenum, quasi splēdida aspectu. Nam ἀγλαός, apud Græcos, nobis sonat Aspectu splendidum.

AGLAOPHON, ἀγλαοφῶν, Pictor nobilissimus Plinio, lib. 35. cap. 9, & Ciceroni 3. de Orat. Floruit nonagesima Olimpiade.

Aglaophotis, pen. prod. ἀγλαοφωτὶς, Herba est iucundissimi coloris, qua magi vtuntur ad euocandos dæmones. Nascitur in marmoribus Arabiæ: vnde & Marmaritidem quidam appellant. Plinius lib. 24. cap. 17.

Aglaspis, Nomen legionis. Liu. 5. Decad. lib. 4, Interuallum, quod inter cetratos, & phalāges erat, impleuit legio, atque aciem hostium interruppit. A tergo cetratis erat, frontem aduersus clypeatos habebat, Aglaspides appellabantur.

AGLAVROS, ἄγλαυρος, Cecropis regis Athenieſsium filia, quæ quū Mercurio Herſen sororem suam adamanti accepta pecunia operam suā esset pollicita, posteáque inuidia correpta, limen ingredienti pertinaciter obstaret, in saxum conuersa est. Vide latius hanc fabulam apud Ouidium 2. Metamorph.

AGLAVS, ἀγλαός, Senex fuit Psophidius, qui ab Apolline Gyge fœlicior est iudicatus, quòd agelli sui limites nunquam esset egressus. Plin. lib. 7. cap. 46. Valerius lib. 7. cap. 1.

Aglidia, orum, ἀγλίδια, Dicuntur segmenta illa in capitibus allii, quæ alio nomine Aglites dicuntur. Ruel. libr. 1. cap. 2.

Agliyphos, γλύφως penult. correp. Latinè non sculptus: nam à sine, γλύφω sculpo.

Agmen, significat multitudinē, κλῆτος. Virgil. 7. Aeneid. Vocat agmina Sæua sororū. ¶ Interdum ordinatam multitudinem, vt est exercitus incedentis. Idem 8. Aeneid. . it clamor & agmine facto Quadrupedāte putrem sonitu quatit vngula campum. Cice. 2. Tusc. Cum æstu magno agmen ducebat, laborabat Marius. ¶ Interdum impetū, vt apud Virg. Et leni fluit agmine Tybris.

Agminalis, is, le, adiect. Vnde Agminales equi, qui agmen exercitus sequuntur ad conuehenda impedimenta. Budæus in Annot. post.

Agna. gnæ, Vide AGNVS.

Agnascor, eris, sci, compositum ex Ad & nascor. προσφύω. Cic. 1. de Orat. Nunquis eo testamento, quod paterfamiliās ante fecit, quim ei filius natus est, hæreditatem petit? nemo, quia constat agnascendo rumpi testamentum. ¶ Agnasci præterea dicuntur, quæ in re aliqua nascuntur ad eius perfectionem minimè necessaria, nihilque vtilitatis habentia, vt sextus in manu digitus, & fungi in arboribus παρασφύεσθαι.

Agnatio, verbale, id est Agnatorum consanguinitas, Cicero. 2. de Leg. Ex quo verè vel agnatio nobis cum cæleſtibus, vel genus, vel stirps appellari potest. Et paulo pòst, In ciuitatibus ratione quadam agnationibus familiarum distinguuntur status.

Agnati. pen. prod. ἀγχιστῆς, οἱ πρὸς ἀνδρῶν ἐλθόντες, Dicuntur, qui per virilis sexus personas cognatione coniuncti sunt, quasi à patre congeniti (inquit Caius Iuris.) veluti frater eodem patre natus, filius fratris, nepósve ex eo. ¶ Inter Agnatos & Cognatos συγγενὶς, hoc interest, quòd in cognatis continentur agnati, in agnatis non vtique cognati: vt puta frater patris, id est patruus, est agnatus & cognatus: matris verò frater, id est auunculus, cognatus est, sed non agnatus. Gentilitas verò & agnationem & cognationem complectitur. ¶ Agnatum dicimus quicquid vltra debitum natum est, hoc est quicquid inutiliter in re aliqua gignitur, ad eius perfectionem minimè requisitum. Vnde agnascentia & agnata membra appellantur, παρασφύσεις, ἢ παρασφυάδες. Plin. Membra animalibus agnata inutilia sunt, sicut sextus hominis semper digitus.

Agnellus, Agnitus, Vide AGNVS.

AGNICORNV, Promontorium est ad Bolbiticum Nili ostium. Strabo libro 16.

AGNICIS, Fluuius in Tigrim influens. Plin. lib. 6. cap. 27.

AGNITAS, tæ, vel Agnita. tæ, ἀγνίτης, Aesculapii cognomentum apud Spartanos, apud quos eius dei simulachrum ex agno, quæ planta est, erat exculptum. Cælius Lect. antiq. lib. 18. cap. 5.

AGNO, ἀγνώ, Fons Arcadiæ esse traditur, cuius aqua ceremoniis quibusdam commota, nebulæ in morem in aerem ascendens, largissimos demittit imbres: ita dictus ab agno, vna ex Iouis nutricibus. Cælius Rhod. Lect. antiq. lib. 13. cap. 17.

Agnomen, pen. prod. Dicitur quod est extrinsecus aliqua ratione vel casu quæsitum: vt, Africanus, Asiaticus, Achaicus, & similia. ἐπωνυμία. Cicer. de Inuent. 1, Nomen quum dicimus, cognomen quoque & agnomen intelligatur oportet.

Agnomones. Equi dicuntur vetuli, ex quorum dentibus ætas amplius dignosci non potest. ἀγνώμονες. Vide Cæl. Rhodig. Antiq. lect. libro 12. capit. 9.

AGNON, Nomen authoris apud Quintilianum lib. 12. cap. 17.

Agnosco, Ex Ad. & Nosco, euphoniæ causa, d, mutata in g, Propriè est noscere id quod nobis olim aut visum fuit, aut alia quauis ratione cognitum. ἀναγνωρίζω. Varro, Vereor, ne me quoque, dum reuertero, præter canem agnoscat nemo. Virgil. 3. Aene. Agnoscitque suos, lætósque ad mœnia ducit. Atque hac potissimùm ratione differt à verbo Cognosco, quod propriè dicitur de rebus antea nunquam cognitis. Idem 4. Eclog. Incipe parue puer risu cognoscere matrem. ¶ Interdum idē est quod admittere, recipere, approbare, ἀποδέχομαι. Cice. pro Milone, Quum tota Italia facti illius gloriam libenter agnosceret.

Agnitio, verbale, Actus ipse agnoscendi. Plin. lib. 10. cap. 70, Pisces sui cadaueris agnitionem fugientes.

Agnus, Fœtus est ouis, qui annum nōdum egressus sit. ἄρνες. Cic. de Sen. Villa abundet porco, hœdo, agno. Nomen habere putatur ἀπὸ τῆς ἁγνότητος, hoc est, a puritate, siue castitate: vnde & nonnullis Hagnus, per aspirationem scribendum videtur. Est etiam Agnus (ἄγνος Dioscordi) frutex arboreſcens, quem Latini à vinciendi vsu Viticem appellant. Dictus Agnus, quasi ἁγνὸς, id est, castus, quòd mulieres in Thesmophoriis, hoc est Cereris sacris pudicitiæ conseruandæ causa hunc sibi fruticem substernerent. Alii Agnum per syncopen dictum putant, quasi ἄγονος, quòd calore & siccitate sua geniturā dissipare putetur. Vide de hoc nonnulla in dictione Vitex.

Agnellus, diminutiuum. Plautus in Asin. Agnellum, hœdillum me tuum dicesse.

Agninus, Quod ex agno est, aut ad agnum pertinet. ἀρνῖνος, Plinius libr. 29. cap. 4. Muris aranei morsus sanatur coagulo agnino in vino poto.

Agna. gnæ, Mensuræ genus in agrorum dimensione. Colu. lib. 5. cap. 16. Actus quadratus vndique finitur pedibus c x x. hoc duplicatum facit Iugerum, & ab eo quod erat iunctum, nomen Iugeri vsurpauit: sed hunc actum prouinetæ Beticæ rustici agnam vocant.

Ago, gis, gi, actum, ἄγω, multa significat. Nā Agere est operari, πράττειν. Plautus in Amph. Dum hæc aguntur. Cice. lib. 1. Epist. Hic quæ agantur, quæque acta sint, ea te literis multorum cognoscere arbitror. ¶ Quandoque inducere seu impellere. Lactan. libr. 6, Tres sunt affectus, qui homines in omnia facinora præcipites agant, ira, cupiditas, libido. ¶ Quandoque audire. Terent. in Andr. Hoccine agis, an non? id est audis, vt exponit Donatus. Cic. Plautus, Vos agite spectatores. ¶ Quandoque dicere. Idem in Adelph. Sed éstne hic ipsius, de quo agebam? ¶ Quandoque pronuntiare, ὑπολαμβάνειν. Cice. de Optimo genere dicendi, Diserti deformitate agendi multi infantes putati sunt, vt iam non sine causa Demosthenes tribuerit primas, & secundas, & tertias partes actioni, ὑπολήψιν. ¶ Quandoque cogitare, περὶ τινὸς ἐνθυμεῖσθαι. Virgilius. Eclog. 9, Id quidem ago, & tacitus Lycida mecum ipse voluto. ¶ Quandoque effingere: vt Ago stultum: id est fingo, siue repræsento me stultum. Vnde Actores comœdiarum ὑπολήψεις dicūtur, qui diuersorum hominum gestus agunt in scena. Cic. pro Q. Roscio, Roscius le nonem Ballionem quum agit, agit Chæream. ¶ Quandoque ire, incedere, viuere, διάγειν, vt Nudus ago, Pomp. Mela, Exercent bellando animos, corpora ad consuetudinem laborum, maximè ad frigora: nudi agunt, antè quam puberes sint. ¶ Agere bonum ciuem, est fungi boni ciuis officio. Cice. libr. 4. Epist. Dum mihi pacis mandata das ad Cæsarem, mirificum agis ciuem. Sic Agere Consulem, vel Senatorem, est facere ea, quæ propria sunt Consulis, vel Senatoris. Cuiusmodi orationes Valerius Maximus aliquando nouè per nominationem extulit, vt quum ait, Experiri volui, an scires Consul agere: id est fungi Consulis officio. Idem, Publius Rutilius, nō publicanus in Sicilia egit, sed operas publicanis dedit. ¶ Quandoque Agere significat extendere, porrigere: vt, Vera gloria radices agit, atque etiā porrigit. ¶ Agere testudinem, est admouere, vel applicare, teste Seruio in illud Virgilii 2. Aene. Obsessúmque acta testudine limen. Sic Agere vineas, & turres, Cæsar bel. Gal. 3, Quibus fortiter resistentibus, vineas turrésque egit. ¶ Item agitare. Plautus, Aedepol eam agam verberibus, Virg. 6. Aene. Prodigiis acti cælestibus ossa piabunt. ¶ Agere cum aliquo dicimur, quum quippiam ab eo impetrare, vel aliquid ei persuadere conamur. Cic. Att. lib. 5, Is egit mecū accuratè multis verbis, vt tibi responderē. Idē in Lelio, Quū enim sæpe mecum ageres, vt de amicitia aliquid conscriberē. ¶ Bene vel præclarè agi nobiscū, dicimus quū res nobis fœliciter succedūt, nihilque habemus, de quo magnopere queri possimus. Cice. de Amicitia. Cum illo quidem actum optimè est, mecum autem incommodius. Ibidem, Cum illo quis neget actum esse præclarè? Idem in Verr. act. 4, Hæc conditio fuit aratorum. vt secum præclare agi putarent, si vacuos agros Apronio tradere liceret. ¶ Agitur res nostra, vel, De re nostra agitur, hoc est ad nos pertinet, vel res nostra in discrimen adducitur. Cice. pro Sext. Rosc. Tua quoque res permagna agitur. Idem pro Lege Man. Agitur enim salus sociorum, aguntur certissima pop. Rom. vectigalia, agūtur bona multorum ciuium. Idem de Amic. In quibus eorum de capite agatur, aut fama. ¶ Agere cum aliquo tabellis obsignatis, est eum cōuincere testimonio literarum suarum. Testimonium est apud Ciceronē 5. Tusc. ¶ Agere, & ferre, est diripere. & popularis: locutio à Græcis tracta qui in eadem significatione dicunt, ἄγειν, καὶ φέρειν τὴν λῃστείαν. ¶ Actum est, vel Res acta est, hoc est periit, vel deplorata est, πέπρακται, ἔπραται. Terent. in Heaut. Vnam ei cœnam atque eius comitibus dedi: quòd si iterum mihi sit danda, actum siet. Idem, Acta hæc res est, periit. ¶ Actum agere, id est nihil agere. τὸ πραχθὲν πράττειν. Idem in Phorm. Actum, aiunt, ne agas. Forma loquendi est à more iudiciorum tracta. Quod enim iure semel iudicatum fuerit, rescindi & iterum agi non potest. ¶ Aliud agere, vel Alias res agere, est non esse intentum iis quæ aguntur. Cicer. pro Sext. Rosc. Vsque adeo animaduerti, iudices, cum iocari, atque alias res agere. ¶ Ponitur interdum agere pro vertere. Virgil. Ipse ter adducta circum caput egit habena. ¶ Pro vrgere, persequi. Idem, Pastor agens telis. ¶ Pro regere. Virgil. 1. Aene. Tros, Tyriúsve mihi nullo discrimine agetur. ¶ Pro ante nos pellere. Idem 1. Eclog. - en Ipse capellas Protinus æger ago. ¶ Pro vehere, ducere. Varro. Nō hos Pactolus aureas vndas ages, eriperet Vnquam e miseriis. ¶ Pro foras pellere: fugare: vt Membris

Universidad de Deusto
Biblioteca

agit atra venena. ¶ Agere etiam ad lites pertinet: vnde emerserunt innumeræ penè loquendi formulæ: vt, Furti agere, hoc est actione furti intendere: Agere causas, Agere ex syngrapha, Lege agere ex sponso, de quo infrà in dictione Sponsio. Agere reum, ἀιτίαν ὑπαίφειμ, hoc est accusare. ¶ Peragere reum ἀιῶνι κινδύνῳ est agendo perficere vt reus condemnetur. ¶ Agere gratias, hoc est verbis ostendere, nobis aliquid fuisse gratum. Nam Gratias habere, χάριν ἰδέναι, pertinet ad animum, quum memorem accepti beneficii mentem animúmque habeo, & inuicem gratificandi voluntatem. Referre verò gratiam, ἀποδόῦναι χάριν, est facto acceptum beneficium remetiri, vt si a me sub leuatus aliquo beneficio, vicissim aliquo modo me subleuaueris, gratias retulisti, reddidistique. Et licet Seneca nolit malas gratias referri posse, sed reddi, Cicero tamen in Sallustium, ait Quòd ista inuisitata rabie in vxorem & filiam meam inuasisti, quæ se facilius mulieres abstinuerunt à viris, quam tu vir à viris, satis doctè ac peritè fecisti. Nó enim sperasti me mutuam tibi gratiam relaturum, vt vicissim tuos compellarem. Terentius in Eunucho, Illis crucibus quæ nos, uostrámque adolescentiam habent despicatui, Nunc referam gratiam, atque eas itidem fallam, vt ab illis fallimur. Referre igitur gratiam, tam in malum, quàm in bonum dicitur, quum sit facto beneficium, aut iniuriam acceptam compensare. Rectiúsque huic verbo singularem ac cusatiuum Gratiam, iungimus, quam pluralem Gratias. Et contrà, me lius dicimus, teste Valla, Habere gratias, quàm gratiam: nunquam autem, vel rarissimè, Agere gratiam, sed ferè semper, Agere gratias. Liuius, Satiatus tandem complexu filii, Renuntiate, inquit, gratias regi me agere, referre gratiam aliam nunc non posse, quàm, vt suadeam non antè in aciem descendat, quàm in castra me redisse audierit. Cicero, Cui pro me senatus gratias agendas putauit, ego à me gratiam referendam non putem? Pro eodem etiam dicimus, Respondere officiis. Plancus Ciceroni, Immortales tibi ago gratias, agámque dum viuam: nam relaturum me affirmare non possum: tantis enim tuis officiis non videor mihi respondere posse. ¶ Agere cum populo, est populum rogare, vt suis suffragiis quid iubeat aut vetet. ἐν τῷ δήμῳ χρηματίζειν. ¶ Cuniculos agere, est specus subterraneos effodere, per quos occultus in locum aliquem fiat aditus. Cic. 3. Offic. Quòd si fana pater expilet, cuniculos agat ad ærarium. ¶ Agere viam, est viam sibi aperire per loca inuia. Virg. 3. A Ene. Alpheum fama est huc Elidis amnem Occultas egisse vias subter mare. ¶ Denique Agere, pertinet ad omnes actus humanos, ἐνεργεῖν. Nam qui sedet, qui stat, qui cogitat, qui iacet, qui moritur, aliquid agere dicitur: ita vt nullus, qui modò viuat, esse vnquam posit sine actione. ¶ Hinc fit, vt & Agere dicamus, pro viuere: pro quo etiam dicimus, Vitam agere. Terent. in And. Primùm hæc pudicè vitam, parcè ac duriter agebat. ¶ Item Annum vigesimum, vel trigesimum agere. A Euum agere, Senectutem agere, & similia. Annus, vel mensis vigesimus agitur, hoc est currit, vel in cursu est. Terentius in Hecyra, Tum postquam ad te venit, mensis iam hic agitur septimus. ¶ Agere animam, est mori, vel morti proximum esse Cic. Epist. lib. 4. Qu. Hortésius quum hæc scripsit, animam agebat. ¶ Componitur Ago cum Ad, vt Adigo: cum Ab, vt Abigo: cum Am, vt Ambigo: Con, vt Cogo: Circum, vt circumago, quod est Circunduco: De, vt Dego: Ex, vt Exigo: Per, vt Perago: Pro, vt Prodigo: Re, vt, Redigo: Sub, vt Subigo, à quo fit Prosubigo: Trans, vt Trantigo. ¶ Sunt etiam qui putent Castigo, Instigo, Mitigo, Læuigo, Litigo, & Nego composita esse verbi Ago: vt sit Castigo, Castè, ago, Mitigo, Mitè ago: Læuigo Læuem ago, id est planum: Fustigo, Fuste ago: Litigo, Lite ago: sed quum siut primæ coniugationis, habeántque quædam i, productam, non videntur ab Ago cõposita. ¶ Ab Ago sunt Actor. ποιητής. Actio, πρᾶξις. Actus, acta, actum, πεπραγμένος: & Actus, actus, πρᾶξις.

Agito, as, pen. cor. Crebro facio, factito, πράττω. Sallustius in Iugurtha, Ita varie per omnem exercitum lætitia, mœror, luctus atque gaudia agitabantur. Item Stimulare, compellere ἐλαύνω, quo pacto agi solent equi, quum eos calcaribus vrgemus. Plaut. Nam iam agitabo quadrupedem calcari. ¶ Item Obseruare. Virg. libr. 2. Geor. Ipse dies agitat festos. ¶ Item Perturbare, molestare. Cicer. de Legib. Furiæ agitant insectantúrque improbos. Plaut. in Cur. Tum te igitur morbus agitat hepatarius. ¶ Item Insectari. Cic. libr. 3. Offi. Sùntne igitur insidiæ, tendere plagas, etiamsi excitaturus non sis, nec agitaturus. Ipsæ enim feræ nullo insequente sæpe incidunt. ¶ Item Exercitare. Lactan. Nisi virtus agitetur, proficimus parum. ¶ Agitare vitam, idé quod agere, vel ducere. Sall. in Procem. Bel. Catil. Etiam tum vita hominum agitabatur sine cupiditate. Item Cruciare, vt apud eundem, Agitabatur magis magisque in dies ferox animus inopia rei familiaris, & conscientia scelerum. ¶ Item Sæpe administrare. Idem, In pace verò beneficiis magis, quàm metu imperium agitabat. ¶ Item Sæpe consyderare, cogitare, recogitare. Idem, Sed ea quæ mente agitari omnes iam antea audistis. Terent in Phor. Ego quoque id quidem agitans mecum seduló, inueni (vt opinor) remedium huic rei. ¶ Agitare ferociter, est sese ferociter gerere. Sallust. in Catil. Minari interdum ferro, nisi obnoxia foret: postremò ferocius agitare, quam solebat. ¶ Agitare lætitiã, est lætitiam præ se ferre, & reipsa gaudiũ ostẽdere. Ibidem, Ciceronem ad cælum tollere, & veluti seruitute erepta, gaudium & lætitiam agitabat. ¶ Huius compositum est Exagito.

Agitatio, verbale, Ipse agitandi actus.

Agitator, Qui est equorum, curruúmve rector. Cice. Attic. libr. 13. Nec est melius quicquam, quàm vt Lucullus sustineat currum, equósque, vt bonus sæpe agitator.

Actus, a, um, Completus, πεπραγμένος. Virgilius libr. 6, His actis properè exequitur præcepta Sibyllæ. Vnde Actum agere, prouerbio dicitur, pro Nihil agere. Quòd enim (inquit Donatus) in iure semel iudicatum fuerit, rescindi & iterum agi non potest. ¶ Ponitur etiam Actus pro Appulsus. Idem lib. 7. Siue errore viæ, seu tẽpestatibus acti. ¶ Pro Admotus, Idem lib. 9, Accelerant acta pariter testudine Volsci. ¶ Pro Coactus, territus. Idem libr. 6, Prodigiis acti cælestibus ossa Piabunt. Alia significata quære in dictione Ago.

Actum est, Semper in malam partem accipitur: vt, Actum est de Republica, id est extincta, desperata, perdita est, ὀλώλατ, πέπρωται. Terent. in And. Quid ego audio? actum est, si quidem hæc vera prædicat

Acta, orum πράξεις, Generaliter dicuntur quæcunque aguntur, siue publicè, siue priuatim, siue in iudicio, siue extrà iudicium. Cicero de Orat. Consilia primùm, deinde acta, postea euentus. ¶ Proprie tamen acto rum nomen collectionem quandam importat, accipitúrque pro quadam rerum actarum congerie, in tabulas vel commentarium redacta: vel etiam pro ipsis commentariis, in quibus perscripta sunt ea quæ aguntur. Cicero Trebonio libr. 10. Epist. 28, Res vrbanas, actáque omnia ad te perferri arbitror. Idem in prima Antoniana, An in libellis & chirographis acta Cæsaris firma erunt? Valla lib. 4. cap. 9, Acta à gestis distingúit: vt hæc sint eorum duntaxat quæ in administratione magistratus, & in rebus maioribus, & ad rempublicam, aut ad plures spectantibus geruntur: vt, Gesta Alexandri, gesta Cæsaris: Acta verò etiam rerum priuatarum & minorum, ac familiarium: quanquam etiam de tebus grauibus arduisque dicuntur. Frequentissimè enim Cicero Acta Cæsaris appellat, in quibus tamen & agrorum diuisiones, & donationes regnorum continebantur. ¶ Neque solùm de rebus priuatis, verumetiam publicis Acta dicuntur. Cicero 2. Phil. In publicis actis nihil est grauius, in priuatis firmissimum est testamentum. ¶ Legitur etiam Actum, acti, singulari numero. Idem 1. Philip. Nihil est, quod tam propriè dici possit actum eius, quàm lex. ¶ Acta circunducere, est antiquare, & delere. Paul. l. Acta ff. de re iudi. Acta apud se habita si partes consentiant, & iudex hoc permiserit, potest iubere eadem die circunduci. ¶ Acta diurna, quæ in singulos dies conficiuntur. Græci ἐφημερίδας vocant. Latini Diaria. ¶ Referre in acta, inter acta perscribere. Iuuenal. Sat. 2, – liceat modò viuere, fient. Fient ista palàm, cupient & in acta referri.

Actus, us, Generali vocabulo, dicitur omne quod agitur, aut dicitur. πρᾶξις. Cic. in Sallustiũ. Si de mea vita atque actibus huic conuitiatori respondero. Idem 1. de Legibus, Non solùm in rectis, sed etiam in prauis actibus insignis est humani generis similitudo. ¶ Dicuntur præterea Actus, partes fabularum, inter quas modi fieri solent. Hos in omni fabula quinque exigit Horatius in Arte poetica, Néve (inquit) minor quinto, neu sit productior actu Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi. Cic. de Senect. Nec histrioni peragenda est fabula, modò in quocunque fuerit actu, probetur. ¶ Per translationem Actus dicuntur diuersæ vitæ humanæ partes, in quibus non secus atque histriones in Comœdia, alias atque alias quodámodo induimus personas. Ibidem, Naturam optimam ducem sequimur, à qua non verisimile est, quum cæteræ partes ætatis bene descriptæ sint, extremum actum, tanquam ab inerti poeta esse neglectum. ¶ Item Actus dicitur spatium in agro centum viginti pedum, quòd in eo boues agerẽtur, quum araretur vno impetu iusto, vt inquit Plinius lib. 18. cap. 3. Triplices autem reperiũtur Actus: minimus, quadratus, & quadratus duplicatus. Minimus quatuor pedes habet latitudinis, longitudinis pedes centum viginti: quod spatiũ in agris erat inter vicinos. Quadratus vndique centum viginti pedibus præfinitur. Quadratus duplicatus iugerum præstat. ¶ Rursus Actus (vt Modestinus de Seruitute prædiorum rusticorum scribit) est vbi arméta trahere, & vehiculum ducere licet, ὁδὸς, hoc est, via qua quis pedes vel eques commeare potest. Vide Institutiones Iustiniani libr. 2. tit. 3.

Actiuus, ἐνεργητικός, Qui agit. Denominatiuum est à nomine Actus, fictũ à Grammaticis: vt Actiua significatio, & verbum actiuum, quod (teste Prisciano lib. 8.) semper actum significat, & facit ex se Passiuum.

Actuosus, ab Actu etiam descendit, Qui in actibus, præsertim in gestibus corporis abundat, & multũ se exercet, ὑπολογιτικὸς πράκτικός: vt Actuosi homines, qui motu corporis maximè exercentur: vt histriones & saltatores. & Actuosus ignis apud Senecam. Actuosa vita, quæ in actione & labore versatur, non in studio & cõtemplatione. Et hæc actiuè: passiuè autem quum accipitur, significat rem in qua multum sit laborandum: vt Actuosa comœdia. Donat. in Terent. Hæc scena actuosa est, magis in gestu quam in oratione constituta.

Actuosè, aduerbium. Cic. 1. de Orat. Quid petam præsidii? quàm leniter? quàm remisse? quàm non actuosè?

Actio, verbale, Idem significans quod Actus, vel operatio, vel administratio, πρᾶξις. Cice. 1. Off. Virtutis enim laus omnis in actione consistit. Apud Rhetores autem significat pronuntiationem, ὑπόκρισιν. Cic. in Ora. Est enim actio, quasi corporis quædam eloquentia, quum constet è voce atque motu. Quid autem sit pronuntiatio libr. 1. ad Herennium explicatur: Pronuntiatio, est vocis, vultus, gestus moderatio cum venustate. ¶ Quandoque Actio pro accusatione, siue petitione accipitur, κατηγορία, quemadmodum Actor pro accusatore, κατήγορος: vt, Ciceronis actiones in Verrem. Quint. lib. 7, Cuius actionem equidem solam in hoc tempus emiseram. ¶ Quandoque dicitur defensio, siue oratio, pro causæ defensione, aut alicuius rei, de qua agitur, ἀπολογία, Cic. Qu. Valerio, Actionem meã C. Cæsar primo suo Consulatu lege in Agraria cõprobauit. ¶ Est etiam Actio, Ius, quod sibi debebatur, in iudicio persequendi, δίκη. vt author ad Here. lib. 1. Et à causa cadit is qui agit, nisi habeat actionem. ¶ Dicimus etiam Gratiarũ actione pro beneficii accepti cõfessione, & grata verborũ redditione. Cice. Planco, Quanquam gratiarum actionem à te non desyderabam.

Actito, as, pen. cor. frequentatiuum, oriundum, non ortum Ab Ago sed ab acto, sicut Scriptito à Scripto, Lectito, à lecto: & propriè Actitare dicitur in causis, ἀγωνίσασθαι. Plinius Iunior ad Marcum, Magis miraberis

beris, si scieris illum aliquandiu causas actitasse. Cic. de Claris orat. Etiam M. Pontidius municeps noster multas priuatas causas actitauit Vide & Gellium lib. 6. cap. 6.

Actor, Dicitur omnis qui aliquid agit, ὁ πράττων. Cicero pro Sest. Cato & dux, & author, & actor illarum rerum fuit. ¶ Item is cui in iudicio causam agit, συνήγορος. Cic. de Clar. Orat. Eodem anno Miloni Rhodio Romæ dedimus operam, & actori summo causarum & magistro. ¶ Apud Iurisconsultos Actoris vocabulum fere semper accipitur pro accusatore, seu petitore, hoc est pro eo qui actionem in iudicio intendit aduersus reum. ἀντιδίκου. Vlpianus l. quæ omnia ff. de procuratoribus & defensoribus, Quæ omnia non solùm ex parte rei, sed etiam in persona actoris obseruabuntur. ¶ Actor etiam dicitur histrio qui fabulam agit, ὑποκριτὴς. Cic. ad Qu. Fratrem, Poetæ boni, & actores industrii in extremo actu solent esse diligentissimi. ¶ Item Actor dicitur villicus, qui nostras res curat, quem Factorem solemus appellare, de quo Columella lib. 1. cap. 7. Ita fit vt & actor, & familia peccent, & ager sæpius infametur.

Actuarius, Qui acta describit veloci stylo, eáque descripta deinde recitat, Notarius, γραφεύς. Suetonius in Cæsare, Quam non immerito Augustus æstimabat magis ab actuariis exceptam, male subsequentibus verba dicentis, quàm ab illo editam.

Actuarius. a, ũ, ὠκύγραφος, Idem quod agilis, velox & facilis, ad circumagendum: vnde Naues actuariæ, ἀκατοφόρα dicuntur, quæ leuiores sunt, & agiliores, quæque huc illuc quam minimo negotio flecti possunt. Liuius quartæ Decadis lib. 8, Tradito & naues, armentáque earum, néue plures quàm decem, naues actuarias, nulla quarum plus quàm triginta remis agatur, habeto. ¶ In eadem etiam significatione Actuarium legimus neutro genere. Cicero Attico lib. 10. Recordor enim æstate cum illo Rhodiorum ἀφράκτῳ nauigans quàm fuerim solicitus. Quid duro anni tempore actuaria fore censes?

Actuariolum, diminutiuum. Cicero Attico, lib. 16, Hæc ego conscendés è Pompeiano triboli actuariolis decem scalmi. Id est remigibus earũ nauicularum, quæ vocantur actuaria, vel actuariola.

Actutum, pen. prod. aduerbium temporis: ab Actu, id est celeritate deriuatum. Significat enim confestim, sine dilatione, ἀυτίκα. Terent. in Phorm. Aggredere actutum.

Agoce, ces, Nomen vrbis Æthiopiæ, quæ est sub Ægypto. Plin. libr. 6. cap. 29.

Agogæ, ἀγωγαί, ἀ ἀγωγή. Fossæ sunt in metallis aurariis, per quas aqua aurum trahens ducitur, vlice frutice, qui illis insterni solet, aurum retinente. Vide Plinium lib. 33, cap. 4. Hermolaus Inlices vocari tradit.

Agolum, pen. cor. Pastoralis baculus, quo pecudes aguntur. ἀγέλαιον. i. etus.

Agon, ἄγων, Græcis idem est quod certamen, studium, contentio, labor cum difficultate coniunctus. Accipitur & pro loco ipsius certaminis. Vnde locus Romæ iuxta Tyberim, qui Circus Flaminius dicitur, etiã Agon appellatus fuit, quòd in eo curule certamen soleat exhiberi. Est & Agon, victimarii verbum pro Agone. Ouidius lib. 1. Fast. Qui calido strictos tincturus sanguine cultros, Semper agátne rogat, nec, nisi iussus, agit. Et Seneca libro 3. Controuer. Carnifex manum tollat, deinde respiciat ad patrem, & dicat agón: quod fieri solet in victimis. ¶ Fuit quoque proprium viri nomen ex Teo, de quo Plinius libr. 33. cap. 3, Summæ apud exteros licentiæ fuerat, Agonem Teium Alexandri magni præfectum aureis clauis sufficere crepidas.

Agonalia, ium, vel iorum ἀγώνια, Festa erant apud Romanos, quotánis celebrari solita in honorẽ Iani (vt est apud Ouidium 1. Fast.) aut certè in honorem Agonii dei (vt Festus tradit) qui rebus agendis præesse putabatur. Hoc die rex sacrorum arietem immolabat, vt tra dit Varro libr. 5. de ling. Latin. Nominis rationes multæ afferuntur. Nam Varro loco iam citato, ex ritu sacrorum ductum existimat, in quibus minister stríctum ad arietem iugulandum tenens cultrum, identidem rogare solet, Agón. Quam opinionem Ouidius quoque attigit his verbibus. Nominis esse potest succinctus causa minister, Hostia cælitibus quo feriente cadit, Qui calido strictos tincturus sanguine cultros, Semper agátne rogat, nec, nisi iussus, agit. Festus (vt diximus) ad Agonium, rerum agendarum deum, dictionis huius etymon refert. Alii ad Agonem montem, in quo die illo sacra fieri solebant, qui postea Quirinalis dictus est, ex quo in eo consederunt Sabini, in vrbis portionem recepti. Alii à certamine curuli dictum putant, quòd hisce feriis antiquitus solet celebrari. Nam Græci certamina & ludos ἀγῶνας appellant. In quam opinionem Ouidius quoque descendit, quum sic scribit, Fas etiam fieri solitis ætate priorum Nomina de ludis Græca tulisse diem, Et prius antiquus dicebat Agonia sermo, Veráque iudicio est vltima causa meo.

Agonia, ἀγώνια, Feriæ erant Romæ mense Ianuario celebrari solitæ, postea Agonalia appellata. Ouid. 1. Fast. Et prius antiquus dicebat Agonia sermo. Vide Paulò antè in dictione Agonalia. ¶ Agonias quoque antiqui hostias appellabant, teste Festo, nomine ab agendo deducto. Sterilitatem quoque, & impotentiam generandi, Agoniã Græco vocabulo ἀγωνίαν vocamus. ¶ Agonia antepen. prod. ἀγωνία extrema est conturbationis species, quam Latini Trepidationem vocant. Quam vocem etiam Lucæ interpres seruauit, capit. 22. Et factus (inquit) in agonia, prolixius orabat.

Agonisma, atis, ἀγώνισμα, Græcis est palma, siue præmium certaminis.

Agonium, Dies appellabatur, quo Rex sacrorum agonias, hoc est hostias immolabat. Author Festus.

Agonista, ἀγωνιστὴς, Qui in agone contendit, certator, pugil.

Agonius, ἀγόνιος, Dicebatur Deus, qui præsidebat rebus gerendis: in cuius honorem Agonalia instituta fuisse, existimauit Festus.

Agonotheta, ἀγωνοθέτης, pen. cor. ab ἀγὼν & τίθημι, Munerarius, quasi agonis dispositor seu præfectus, qui præmium certantibus in quotibet ludorum genere proponit: qualis Achilles apud Homerum in funere Patrocli, & A Eneas apud Virgilium 5. A Ene. Spartianus in Adriano, Pro agonotheta resedit.

Agonax, Zoroastris fuit præceptor in arte Magica. Apud Plinium tamen libr. 30. cap. 1, Azonacem hunc, non Agonacem appellatum inuenimus.

Agonensis porta, Romæ fuit in monte Quirinali, quæ & Collina porta dicebatur.

Agonis, idis, Liberta Veneris Erycinæ, apud Ciceronem 1. Verr.

Agoracritvs. ἀγοράκριτος, Insignis statuarius fuit, Phidiæ discipulus, cuius opus esse creditur Veneris Rhamnusiæ signum, quã Nemesin appellauit. Nam quum de facienda Venere cum Alcamene condiscipulo suo contenderet, suffragio imperiti populi, nõ arte superatus, vsque adeo rei indignitate commotus est, vt signum illud Nemesin appellaueit, eáque lege vendiderit, ne Athienis esset. Author Plinius lib. 36. cap. 5.

Agonium, Agonothetes, vide Agon.

Agoræus, ἀγοραῖος, Nundinarius, vilia emens: ab ἀγοράζω, emo ἀγορὰ enim forum venalium dicitur: quamuis etiam pro Concione, pro Pretio rei, pro Re vendita, & pro Foro iudiciali quandoque ponatur.

Agoræus panis, ἄγοραῖος ἄρτος, dicitur, qui in foro rerum venalium venũ datur: de quo vide Ruellium lib. 2. cap. 14.

Agoranomus, ἀγορανόμος, pen. cor. prorsus eiusdem significationis est: cuius, & A Edilis: de quo in superioribus satis. Dictus Agoronomus, à foro rerum venalium, qui regulam præscribit. Plaut. in Cap. Mirúm que adeò est, nisi hunc fecerunt sibi agoranomum A Etoli.

Agra, ἄγρα, Regia Læanitarum, Arabiæ populorum. Plin. lib. 6. cap. 28.

Agradatvs, ἀγράδατος, Rex Persarum, postea Cyrus dictus, à Cyro Persidis fluuio. Strabo lib. 15.

Agræ, arum, ἄγραι, Oppidum est mediterraneum Arcadiæ, apud Plinium lib. 4. cap. 6. Item Atticæ regiuncula, Dianę ἀγροτέρας templo insignis. Vide Cælium Rhod. lib. 20. cap. 7.

Agraei, ἀγραῖοι Stephano, Populi sunt Arabiæ in sinu Læanitico, quorum oppidum est Agra ἄγρα Læanitarum regia: cuius meminit & Plinius lib. 6. cap 28.

Agragas, Qui & Acragas, ἀκράγας, Siciliæ mons est, & in eo oppidum eiusdem nominis, quod hodie Agrigentum vocant. Virgil. 3. A En. Arduus inde Agragas ostentat maxima longe Mœnia.

Agragantinus, idem quod Agrigentinus. Lucr. lib. 1. Quorum Agragantinus cum primis Empedocles est. Vide Acragas.

Agraphus, ἄγραφος, pen. cor. Latine non scriptus dicitur, vel non pictus, Sic Agraphum ius, dicitur, quod non est scriptum, sed consuetudine receptum, & à maiori populi parte approbatum.

Agrarius. Agrestis, vide Ager.

Agre, γης, Ciuitas est Lydiæ, apud Stephanum.

Agriæ, ἄγριαι, Scabies quædam est statis anni temporibus reuertens, curatu adeò difficilis, vt nulla pœnè arte sanari possit: vnde & nomen habet. ἀγριον enim idem est quod immitis, vel ferox. Celsus Ferã scabiem appellat.

Agriacantha, ἀγριάκανθα ἢ ἐλαιάκανθα ἀγρία, Spina est syluestris, carduo similis, densis horrens spinis. Author Dioscorides.

Agricola, vide Ager.

Agriclæa, ἀγριελαία, Olea syluestris, quem Latini vocant Oleastrum.

Agrigentvm, ἀκράγας, Vrbs Siciliæ, quæ & Acragas, siue Agragas dicitur, ex qua Empedocles philosophus, & Phalaris tyrannorum sæuissimus originem duxerunt.

Agrigentinus, a, um, ἀκραγαντῖνος, possessiuum, pen. prod. vt Tyrannus Agrigentinus, & Sal Agrigentinus, qui in igne fluit, & in aqua vel liquore alio crepitat, quasi torreatur. Plin. libro. 1. capit. 7. Agrigentinus sal ignium patiens, ex aqua exilit.

Agriocardamum, ἀγριοκάρδαμον, Herba eadem esse creditur cum ea, quæ alio nomine Hiberis dicitur, & Lepidium Galeno. Vide Ruellium lib. 1.

Agriodos, pen. corr. Numeratur ab Ouidio inter Canes Actæonis 3. Metamorphoseos.

Agrion nardum, ἄγρια νάρδος, Herba est folio oleris atri, quam Dioscorides Phu, φοῦ, nonnulli etiam nardum Creticum appellarunt. Recentiores vocant Valerianam maiorem.

Agrionia, Festa erant apud Bœotios, quæ in honorem Bacchi quotannis celebrabantur.

Agriophagi, ἀγριοφάγοι. A Ethiopum populi sunt solis ferarum carnibus vescentes. Solinus, & Plinius lib. 6. cap. 30.

Agriophyllon, ἀγριόφυλλον, Herba est quæ alio nomine Peucedanum appellatur. Vide Dioscoridem.

Agrioselinum, ἀγριοσέλινον, Herba eadem cum hipposelino, Dioscorides.

Agripeta, Vide Ager.

Agrippa, ἀγρίππας, Syluius Tyberini Latinorum regis filius, qui submerso patri successisset in regnum, & quum quadraginta annis regnasset, moriens Romulum filium regni reliquit hæredem. Vide Liuium lib 1. ab Vrbe.

Agrippæ, quasi A Grippæ. ab ægro partu (vt docet Gellius) dicuntur, quorum in nascendo non caput, sed pedes primi exierunt, qui partus difficillimus, & ægerrimus habetur: ab ægritudine & pedibus appellati. Confixos, autem pueros esse in vtero Varro scribit, capite infimo nixos, sursum pedibus elatis, non vt hominis natura est, sed vt arboris. Nam pedes curáque arboris appellant ramos: caput, stirpem atque radicem. Quando inquit, contra naturam fortè conuersi in pedes, brachiisque plerúque diductis retineri solét, ægrius tũc mulieres enituntur

Universidad de Deusto
Biblioteca

eniuntur. ¶Fuerunt autem multi sic appellati: quorum vnus fuit Menenius Romanus cognomento Lanatus, qui de Sabinis triumphauit, & populum qui à patribus secesserat, in gratiam reuocauit, narrato apologo de membris aduersus ventrem conspirantibus. Hic tam pauper decessit, vt collatis in singula capita sextantibus publico sumptu elatus sit. ¶Alter Syluius Agrippa duodecimus Latinorum rex, cuius meminimus paulo antè. ¶Item M. Agrippa, Augusti gener, nauali victoria contra Sext. Pompeiũ insignis. De quo Virgil. libr 8, Parte alia ventis & diis Agrippa secundis. ¶Item Herodes Agrippa, secundus Galilæorum Tetrarcha, Herodis primi Iudæorum regis filius, qui Christum illusum remisit ad Pilatum. ¶Fuit præterea alius hoc nomine Aristobuli filius, quem à Tiberio in vincula coniectum, Caligula soluit, regémque Iudæorum constituit. Vide Iosephum, & ea quæ infra annotauimus in dictione HERODES.

AGRIPPINA, pen. prod. ἀγριππῖνη. M. Agrippæ filia, & neptis Augusti, & vxor Germanici, quem etiam in Syriam comitata est: vbi quum ille misto à Cn. Pisone veneno interiisset, cineres eius in italiã reportauit, & Iuliæ familiæ monumento intulit, Pisonémque iudicio persequuta, ad spontaneam necem adegit. Postremo apud Tiberium Cæsarem nullo suo merito in inuidiam adducta, inedia sibi mortem cõsciuit. ¶Iulia Agrippina, Germanici, & superioris Agrippinæ filia fuit, quæ primùm C. Domitio A Enobarbo nupsit, cui Neronem peperit, mortuóque Domitio, nouo quodã exemplo cum Claudio Cæsare patruo suo secundas nuptias contraxit: quem, vt Neroni filio suo expeditam ad imperium viã sterneret, venenato boleto sustulit. Tandem infinitis nobilissimorum virorum cædibus grassata, immissis Neronis iussu percussoribus, multis vulneribus cõfossa est, illud identidem clamitans, Feri ventrem, qui monstrum tam ferũ tulit. Vtriusque vitam vide latius apud tacitum.

AGRIPPINA, siue Agrippinensis Colonia, Vrbs est celeberrima ad Rhenum fluuium, Vbiorum metropolis, nomen habens ab Agrippina Neronis matre, quæ vt patriam (ibi enim nata erat) splendidiorẽ redderet, sociisque etiam nationibus potentiam suam ostentaret, Veteranorum coloniam eò deduci imperauit. Vide Tacitũ Annal. li. 12.

Agrisis, Herba tum præcipua dulcedine, tum hominibus ac iumentis vtilis in primi vsus, ea potissimum Ægyptii vescebantur. Diodorus Siculus lib. 2. cap. 1.

AGRIVS, ἄγριος. Martis ex Parthaone filio nepos, & Thersite pater, teste Homero. cuius nihil præter nudum nomen ad nos peruenit. ¶Fuit & Agrius Vlyssis ex Circe filius, vt author est Hesiodus in Theogonia.

AGRON, ἄγρων, Primus qui & Heraclidis Sardibus regnauit. Herodotus lib. 1. ¶Agron Illyriorum rex qui quum AEtolos superbissimos populos bello domuisset, tanta sese præ gaudio vini copia obruit, vt pleuritide correptus, subitò fuerit extinctus. Author Polybius. ¶Agró præterea apud Cælium Rhod. lib. 4. cap. 22. medicus summè laudatus, quòd Athenas magna pestilentiæ vi sæuius infestante, affectorum plerisque salutarem tulisset opem, accessis in proximo ignibus. ¶Agron Nini filius à Græcis dictus, quòd in agris natus esset, apud eundem Cælium lib. 13. cap. 5.

AGROSPI, ἄγροσπεῖς, Populi Arabiæ, apud Plinium lib. 6. cap. 30.

Agrostes, æ, ἀγρώστις, Phalangii species, apud Nicandrum.

Agrostis, ἄγρωστις, Herba est geniculatis per terram ramulis serpens, folia habens oblonga & acuminata, in modum paruæ arundinis, qua boues iumentáque pascuntur. Latini Gramen appellant. Vide Dioscoridem lib. 4. cap. 26.

AGROSVS, Mons est, vbi nunc Roma, quem Faunus rex, Euandro ex Arcadia pulso concessit, quem ille postmodum Palatinum appellauit.

AGVNTVM, ἄγουντον Ptolemæo, Oppidum est Norici, quod & à Plinio recensetur lib. 3. cap. 24.

Agyia, ἀγυιὰ Stephano, Vide AGYIEVS.

AGYIEVS, ἀγυιεύς, per tres syllabas, Proprium est Apollinis epitheton, dictum a viis vrbanis, quas Græci ἀγυιὰς vocant, quibus Apollo præesse creditur: Vnde & ἀγυιᾶται, hoc est, malorũ depulsor vocatus est. Ex Stephano.

AGYLLA, ἄγυλλα, Vrbs Thusciæ: aliis Cære vocata, & Agyllina, à nomine conditoris, quem Virgilius lib. 8. ex Lydia venisse ostendit, quũ ait, Haud procul hinc saxo colitur fundata vetusto.
Vrbis Agyllinæ sedes, vbi Lydia quondam
Gens bello præclara iugis insedit Hetruscis. Vide Stephanum.

AGYRIVM, siue AGYRENA, ἄγύριον Dionysio, ἀγύρινα Stephano, Oppidum Siciliæ. Vnde Agyrini populi, quos recenset Plinius in descriptione Siciliæ lib. 3. cap. 8. Stephanus Agyrenæos vocat, ἀγυρινάιους.

Agyrtæ, ἀγύρται, Præstigiatores sunt & circulatores circũforanei. Nam ἀγυρτεῖν inter cætera significat, Præstigium exerceo.

A ante H & I.

Ah, siue Aha, ἆ ἆ, interiectio est multorũ affectuũ significatiua. Nam modò dolentis est, siue commiserantis, Virg. 1. Eclog. Spem gregis, ah, silice in nuda connixa reliquit. ¶Modò admirantis: vt apud Plautũ, Ah, quid ais? ¶Aliquando dehortantis, in qua significatione crebrò occurrit apud Ieremiam & Ezechielem Prophetas. ¶Ah, indignãtis, siue increpantis seipsum. Terent. And. Ah, vix tandem sensi stolidus. Virg. Eclog. 2. Ah, Corydon, Corydon, quæ te dementia cepit? ¶Ah: desyderantis. Plautus in Asinaria. Ah, quanto amplius valerẽ, si hic maneres! ¶Ah, factũ alterius reprehendentis. Terentius in Andria. Nam quid ego dicam de patre? Ah, tantámne rem tam negligenter agere? ¶Ah, obiurgantis. Ibidem. Ah, quãto satius est te id operam dare, qui istum amorem ex animo amoueas tuo. ¶Ah, abnegãtis. Ibidem, Ah, ne me obsecra. ¶Ah, reclamantis aut contradicentis. Terentius in Hecyra. Meum receptas filium ad te Pamphilum. BACCHIS. Ah. LACHIS, Sine dicam. Vbi Donatus, Ah, quod falsum est reclamauit meretrix statim, & voluit contradicere, si per mitteret senex. ¶Ah, ah. suspirantis. Plautus in milite. Habe bonũ animum. PAMPH. Ah, ah, Quum venit in mentem, mores mihi mutandi vt sient, ¶In notis antiquis. A. H. Alius homo.

AHARNA, Oppidum Hetruriæ, apud Liuium Decad. 1. lib. 10.

Ahenum, Vas est in quo aqua ad lauandum calefit, χαλκεῖον. Virgil. 1. Georg. Et foliis vndam tepidi despumat aheni. Vide AENVM.

Ahenus, a, ũ, Idem quod AEreus, χάλκεος. Virg. Et luce coruscus ahena.

Aheneus, a, um, Idem. Horat. 1. Epist. Hic murus aheneus esto.

Ahorta, Vide AORTA.

Ahu, Interiectio animi perturbati significatiua, ὀΐ. Terent. Ahu, tace obsecro.

AIAX, Αἴας, Duorum fortissimorum Græcorum nomen fuit: quorum alter à patre Telamone Telamonius cognominatus, proximã ab Achille fortitudinis laudem obtinuit in Græcorum exercitu. Hic cum Hectore singulari certamine congressus est, & victor euasisset, nisi noctis aduentu pugna fuisset dirempta. Qua necessitate adactus, re infecta ad suos rediit. gladio ab Hectore donatus, quẽ ipse vicissim baltheo donauit: quæ dona (vt exitus declarauit) vtrique fuerunt exitialia, Nam Hectoris corpus hoc ipso baltheo circa Patrocli tumulũ tractum est ab Achille. Aiax verò Achille interempto, quum de armis illius cum Vlysse iudicium instituisset, aduersariique eloquentia superatus: inferior discessisset, rei indignitate in furoré versus, in nuta pecora sæuit, Atridas sese & Vlyssem credẽs intermere. Verũ vbi ad mentis sanitatem rediit, seque delusum cognouit, acti dolore cõpulsus, gladio, quẽ ab Hectore dono acceperat, in loco deserto se confodit: cruórque eius in Hyacinthum florem est permutatus. ¶Aiax alter fuit, qui ab Oilei patris sui nomine Oileus dictus est. Hic Locrensium rex fuit, velox pedibus, & peritus hastæ vibrandæ, multáque fortitudinis exempla in obsidione Troiana edidit. Capto autem Ilio, Cassandram virginem in Mineruæ templo (cuius illa sacerdos erat) violauit. Quam ob causam indignata Minerua, tempestatẽ Græcis redeuntibus circa Capharem promontorium immisit, in qua quum alii plerique, tum ipse etiam Aiax periit. Virg. 1. AEneidos, — Pallásne exurere classem
Argiuũm, atque ipsos potuit demergere ponto,
Vnius ob noxam & furias Aiacis Oilei?

AIDONEVS, ᾅδωνεύς, Rex inferorum, quem nos Ditem & Plutonem appellamus. Fuit præterea eodem nomine rex Molossorum, cuius filiam nomine Persephonem Theseus conatus fuit rapere non procul ab Acheronte fluuio. Vnde factus est locus fabulæ, Theseum ad inferos descendisse, & Persephonem Ditis vxorem rapere voluisse. Vide Plutarchũ in Vita Thesei, & quæ suprà annotauimus in dictione ADES.

Aigleuces, αἰγλεῦκες, Vini genus est, quod musti dulcedinem non amisit. ita dictum, quod semper mustum videatur, quale est vinum, quod in lacu nunquam deferbuit. Plinius lib. 14. cap. 9.

Aio, ais, ait, aiunt, Præteritum imperfectum habet integrum, perfecti solum secundas personas. In imperatiuo Ai. In futuro optatiui, Aias, aiat, aiamus, aiant. Participium habet vnum Aiens. Reliqua omnia tempora desyderantur: & significat idem quod Dico, φημί. Augustinus, Vos addicientes in malo, aistis. Plautus in Asinaria, Me vnice vnum ex omnibus, atque illam amare aiebat. ¶Aliquando accipitur pro affirmo: & habet antithetõ Nego, Næuius, An nata est sponso prægnãs? vel ai, vel nega. Cic. de Fin. bon. Quasi ego id curem, quid ille aiat, aut neget. Gell. lib. 6, Siue aias, siue neges, hærebis in captione. Priscianus Aiamus dixit lib. 1. de construct.

Aiuga, Herba quæ Græce Camçpitys χαμαιπίτυς dicitur: cuius tres sunt species, quas vide apud Plinium lib. 24. cap. 6. Alii legunt Abiga, adducti verbis Plinii, qui eam ab abortu nomen habere affirmat.

AIVS, Deus à Romanis dictus est, ab eo, quod aiebat. Nam olim Romæ audita vox est silentio noctis, clarior humana voce, quæ iuberet magistratibus nuntiari, Gallos aduentare, & vt prouiderent ne Roma ab iis caperetur. Ex eo dictus est Deus Aius: id est loquẽs, Cic. lib. 2. de Diuin. Quid ergo? Aius iste loquens, quando cum nemo norat, aiebat, & loquebatur: vnde & nomen adinuenit. Liuius hunc eadem ratione vocat Locutium.

Aizoon, ἀείζωον, Herba est, folio carnoso, leui, oblongo, & semper viridi: vnde & ἀείζωον à Græcis, & à latinis quibusdam Semperuiuum appellatur. Plin. lib. 15. cap. 13. duo eius constituit genera. Maius in fictilibus vasculis seritur, quod aliqui Buphthalmon, in est, bouis oculum à similitudine vocant. Alii Zoophthalmum, id est animalis oculũ: ambitu enim effigiem oculi imitatur. Alii, quòd amatoriis conueniat, Erogenetõ. γιννάω enim gigno, ἔρως amor. Alii hypogeson, quoniam fere in subgrundiis nascitur. Græci eum parteis tecti prominentes γῆσα vocãt. A Latinis etiam Sedum maius, aut Digitellus appellatur. ¶Aizoon minus, quod & Sedum minus a Latinis, à Græcis etiam ῥιζάλις appellatur, quòd rer quotannis floreat. Vulgo Vermicularis, a similitudine foliorum, quę figura oblonga & propemodum ouali, vermiculorum speciẽ referunt. Nascitur in petris, & parietibus vetustis. Hisce à Dioscoride tertium additur Aizoi genus, foliola habens pinguiora, ad portulacæ figuram nonnihil accedentia, sed hirsuta, breuioque cacumine. Herbarii Vermicularem minorem vocant.

A ante L.

Ala, qua aues volant. πτερύν. A cuius similitudine Ala etiam dicitur locus ille concauus subter brachiũ in homine, quia in eo pili quasi pennæ nascuntur. Plin. lib. 11. cap. 41. Elephas tantum sub armis, duas (scilicet mammas) nec in pectore, sed citra in alis occultat. Hinc hircinus ille odor concipitur. Horat. Epod. 12. Grauis hirsutis cubat hircus in alis. ¶Pro eodem etiam Axillam dicimus: eóque vocabulo antiqui solùm vtebantur. Nam Alæ appellatio recentior est, fuga vastioris literæ ex Axilla effictæ. Malè itaque credidit Priscianus Axillã ab Ala factam esse per diminutionem: vt satis docet Cicero in Oratore, his verbis, Quinetiam verba sæpe contrahuntur, non vsus causa, sed aurium. Quomodo autem vester Axilla Ala factus est, nisi fuga literæ vastioris? quam literam etiam è maxillis, è taxillis & vexillo & paxillo consuetudo elegans Latini sermonis euellit. ¶Præterea Ala dicta est equitum turma, quòd pedites tegant alarum vice. Nam in equitum ordinibus circum legiones dextra sinistráque, tanquam alæ in auium corporibus, locantur. Cicero 1. Offic. Quo in bello te Pompeius alæ alteri præfecit. ¶Alæ etiam nauium dicuntur: vt, Velorum pandimus alas.

Alaris, alare, denominatiuum ab Ala: & Alarius adiectiuum, pro eodem: vt Equites alarii, & Cohortes alariæ. Liu. lib 10. ab Vrbe, Cum cohortibus alaribus. Idem, Qui præerat alariis equitibus. Cæs. 2. Bell. ciu. Cohortes circiter triginta alariorum addidit.

Alarus, a, um, ab ala auium. Quod habet alas. πτερωτὸς. Mercurius alatus. Virgil 4. Aeneid. Vt primùm alatis tetigit magalia plantis. Alati equi solis. Ouid. 3. Fast.

Alifer, Alatus, πτερωτὸς. Ouid. 4. Fastorum, & alifero tollitur axe Ceres.

Aliger, Alatus. πτερωτὸς. Vnde Cupidinem alatum & aligeram poetę vocant. Virg. 1. Aen. Ergo his aligerum dictis affatur Amorem.

Alipes, pen. corr. Velox, quasi alas in pedibus habens. πτερόπους. Virgil. 12. Aeneid. Alipedúmque fugam curru tentauit equorum. Sil. Ital. lib. 7, Alipedem planta curru premit.

Alipilus, li, Alarum pilos in balneis vellens. Seneca lib. 8. Epist. ad Lucilium, Alipilum cogita, tenuem & stridulam vocem, quò sit notabilior, subinde exprimentem, nec vnquam tacentem, nisi quum alas vellit, & alium pro se clamare cogit. Cæl. lib. 30, cap. 19.

ALABA, ἀλάβα Ptolemæo, Oppidum est Celtiberorum.

ALABANDA, ἀλάβανδα Stephano, Cariæ ciuitas est non procul à Meandro fluuio, scorpionum copia affluens, duobus motibus ita subiecta, vt cistæ inuersæ aspectum exhibeat. Ex hac originem traxerunt tres clarissimi oratores, Menecles, & Hierocles fratres, & Apollonius Molo. Nomen accepit ab Alabãdo Euippi filio, vt Stephano placet. Apud Latinos frequentius legimus Alabandæ, arum, plurali numero. Iuuenalis Saty. 3. Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabandis. Plin. lib 37. cap. 7. Adiiciunt Aethiopicos, & Alabandicos in Orthosia cautes nascentes, sed qui perficiantur Alabandis.

Alabandus, ἀλαβανδεύς, gentile. Cic. 2. de Nat. Deor. Alabandi Alabãdum consecrarunt.

Alabandicus, & Alabandiacus, ἀλαβανδικὸς, καὶ ἀλαβανδικώνδε, possessiua: vt, Rosa Alabandica, apud Plin. lib. 21. cap. 4, Quæ folia habet albicantia, & inter viliora rosarum genera connumeratur.

Alabarches, vide HALABARCHES.

Alabastrites, ἀλαβαστίτης, Lapis humani vnguis candorem referens: vnde & Onyx appellatur: dictus Alabastrites quòd alabastra ex eo fieri soleant. Vide in dictione ALABASTRVM. ¶Est etiam Alabastrites, gemma quædam, candorem habens variis coloribus intercinctum, quæ cremata cum fossili sale ac trita, grauitatẽ oris & dentium extenuat. Plin. lib. vlt. cap. 10.

ALABASTRVS, ἀλάβαστρος, Fluuius est in Aeolide, minoris Asiæ regione. Plin. lib. 5. cap. 30.

Alabastrum, ἀλάβαστρον, καὶ ἀλάβαστρου, Vasis genus erat ex Alabastrite lapide torno excauatum, ad conseruanda vnguenta maximè idoneum. Martialis, Quod Cosmi redolent alabastra, focique deorum. ¶Dicitur etiam in masculino genere, Alabaster & ab Aristophane ἀλάβαστρος. Cic. lib. 2. Acad. Quibus etiam Alabaster plenus vnguenti putere videtur. ¶Alabastrites autem ex quo vascula huiusmodi fieri consueuerunt, authore Plinio libro 36. cap. 8, Lapidis genus est colore candido, quem Onychem à colore humani vnguis nominabant. Alabastritæ autem nomen ab alabastris deductum est, quæ ex eo fieri solebant. Alabastrum verò dictum videtur ab ἀ priuatiua particula & λαμβάνω. Erant enim vascula sine ansis, quæ propter summam læuitatem vix comprehendi, teneríve possent. ¶Est etiam Alabastrum Aegypti oppidum. Plin. lib. 5. cap. 9.

Alabes, ἀλαβὲς, Piscis est Nilo peculiaris: inde dictus, quòd ob lubricitatem manibus comprehendi non posset. Meminit eius Strabo lib. 17. Plin. lib. 5. cap. 9. Alabetam vocat.

ALABRION, ἀλάβριον, Syriæ oppidum, Stephano.

ALABVS, ἄλαβος, Fluuius in Orientali parte Siciliæ Ptolemæo.

Alacer, alacris, & hoc alacre: vel hic & hæc Alacris, & hoc alacre, penultima correpta, Qui viget sensibus vniuersis (vt inquit Asconius) quod est indicium erecti animi, atq; sublimis. ἀκμαιόφρων, ὠδυμος. Nam econtrario Lacer dicitur, amputatis in corpore membris, hoc est auribus, oculisve. Quæ ad animum sæpe transferuntur, quòd plerunque afflicto animo, sensibus non vtamur erectis. Sic Alacer dicitur is, cui omnis sensus in loco suo quisque degit: Lacer verò, qui sic affectus est, vt vultu indicet adesse animum non syncerum sensibus suis. Qua re cognita, illud quoque intelligitur, aliud esse Alacrem, aliud Lætum. Sunt qui Alacrem festinantẽ & properum dici putãt, quasi alis acrem. Hæc Ascon. Pæd. Donatus in illud Terentii, Quid tu es tristis? quidve alacris? scribit alacrem pro ἄδακρυν, id est non tristem, litera l pro d posita, dici.

Alacritas, Vigor, & animi erectio, nécnon lætitia gestiens: quæ, secundum Donatum, propriè est mutatio quędam vultus gestientis in spem aliquam: & media est inter lætitiam atque tristitiam. φαιδρότης, ¶Interdum dicitur voluntaria celeritas, seu promptitudo, ardórve. προθυμία. Liui. lib. 3, Postquam ingenti alacritate clamor est sublatus (quod bene vertat) gesturum se illis morem, posteróque die in aciem eductũrum affirmat. Cic. lib. 1. Tusc. quæst. Pro lætitia gestiente. quæ in malis habenda sit, accepit. Vir igitur (inquit) temperatus, constans, sine metu, sine ægritudine, sine Alacritate, nulla libidine vexatus.

Alacriter. Plinius libro 20. cap. 12, Secuta ætas alacriter defendit. ¶Et alacrè, pro alacriter. Plaut. in Amphyt. Verùm quidem è loco compellemus alacré.

ALACHROAE, Populi Africæ iuxta Aras Philenorum, qui etiam Lotophagi appellantur. Plin. lib. 5. cap. 4.

ALAE, arum, Lege HALAE.

ALALCOMENAE, siue ALALCOMENIVM, ἀλαλκομεναὶ Straboni, ἀλαλκομένιον Stephano, Oppidum Bœotiæ, ab Alalcomeneo conditore appellatum, qui & Mineruæ simulachrum ibidem consecrauit, quam à suo nomine ἀλαλκομεναΐδα apppellauit: cuius meminit & Homerus 4. Iliad.

ALALLIA, ἀλάλια, Vrbs insulæ Cyrni, Phocensium colonia. Herod. lib. 1.

ALAMANES, Lege ALCAMENES.

ALANA, Vrbs Aethiopiæ. Plin. lib. 6. cap. 29.

ALANTE, vide ALLANTE.

ALANIA, Regio est Scythiæ Europæ, quæ ad Mæotidas paludes pertingit: eius incolæ Alani: de quibus Plin. lib. 9. cap. 12.

ALANVS, pen. prod. Scythiæ fluuius, à quo Alani populi dicti sunt iuxta Roxalanos: de quibus Plin. lib. 4. cap. 12. Ammianus scribit Alanos dici, quos prisci Massagetas dixerunt. Hi carnibus vescũtur, & panem non manducant. Mart. lib. 7, Nec te Sarmatico transit Alanus equo. Iulius Capitol. Alanos in parte Daciæ collocat, Ptolemæus verò in ea Scythiæ parte, quæ est intra Imaum.

ALANORSI, Populi Scythici ad Septentrionem vltimi. Ptolemæo.

Alapa, pæ, Idem quod colaphus, λίπαφος, sed Alapa Latinum est, Colaphus Græcum. Author Valla in Raudensem.

Alapathus, ἀλάπαθος. Herba est Theocrito, quam Lapathon Dioscorides, & Latini Rumicem appellant, deiiciendæ alui vim habens: vnde & nomen inuenit. Græci enim ἀλάπαθα purgationes vocant.

ALAPENI, ἀλαπηνοὶ. Populi in Arabia fœlici, Ptolemæo.

ALARICVS, ἀλάριχος, Nomen regis Gothorum, qui Romam aliquandiu obsessam tandem expugnauit, & solo æquauit. ¶Fuit & alter Alaricus, quartus Gothorũ rex. qui & ipse Romam cepit anno nostræ salutis octingentesimo quinquagesimo quarto: qua tamen non diu est potitus. Nam in ipso Paschæ festo insidiis Italorum circumuentus, vnà cum suis omnibus est trucidatus. Vide Paulum Diaconum.

Alaris, & Alarius, vide ALA.

ALARODII, ἀλαρόδιοι Stephano, Populi sunt circa Pontum, de quibus Herodotus lib. 3.

Alastor, ἀλάστωρ, AGræcis dicitur animus sibi malè cõscius, siue (vt ita dicam) conscientiæ remorsus, vel etiam malus genius hominem crucians. ἀλαστέω enim apud Græcos crucior significat. vel graue aliquid patior. ¶Numeratur etiam Alastor inter equos Plutonis, quorum nomina Claudianus recensuit his versibus, Orphnæus crudele micãs, Aethónque sagitta Acyor, & Stygii crudelis gloria Nycteus Armenti, Ditisque nota signatus Alastor.

ALATA, ἀλάτα, Ciuitas in Arabia fœlici, apud Ptolemæum libro 6. cap. 7. Item altera eiusdem nominis in Arabia deserta, apud eundem lib. 5. cap. 19.

ALATA CASTRA, πτερωτὰ στρατόπεδα Ptolemæo. Oppidum Britanniæ insulæ, quod alii Castra puellarum vocant. Credunt eruditi nostri seculi, vrbem esse Scotiæ, quæ illorum lingua Edemburg vocatur.

Alaternus, Arbor, siue frutex, nullum semen aut fructum ferens, cui folia sunt media quadam similitudine inter ilicem & oliuam, Plinius lib. 16. cap. 26. & Colum. lib. 7. cap. 6.

ALATRIVM, Vrbs Hernicorum. Hernici autem populi fuerunt saxosa Campaniæ loca incolentes. Volaterranus.

ALATRINATES, Hernicorum populi, Liuio 1. Decad. lib. 9

Alatus, Vide ALA.

Alauda, Auis, quæ olim Galerita vocabatur, quia apicem habet, hoc est plumam elatam in capite ad similitudem galeri, siue galeæ. λοφιάλη. Varro appellat Galericum. ¶Alauda legionis nomen, quam Cæsar Dictator in Gallia conscripsit. Plin. lib. 11. cap. 37, Atq; ab illo Galerita appellata quondam, postea Gallico vocabulo etiam legioni dederat alauda. Cic. ad Att. Antonius cũ legione alaudarum ad vrbem pergit.

Alaudium, teste Budæo, à laudando, hoc est à nominando dictum, quòd qui prædia eo iure habent, laudare, hoc est nominare authorem suum nemini teneantur. Vox est recentioribus duntaxat Iurisconsultis cognita.

ALAVNA, ἀλάυνα, Oppidum est Britanniæ insulæ, apud Ptolemæum.

ALAVNII, Populi sunt Scythiæ regionis. Ptolemæo teste.

ALAVNVS, ἀλάυνος, Duorum fluuiorum nomen est in Britannia, quorum alter est in Orientali eius insulæ plaga, alter in Meridionali. Ptolemæus.

ALAZON, ἀλαζών, Fluuius ex Caucasiis montibus in Cyrum amnem defluens, Albanósq; ab Iberibus diuidens. Plin. lib. 6. cap. 10.

Alazonia, pen. prod. ἀλαζονία, Superbia est, vel arrogantia: quum quis plura pollicetur, quàm potis est præstare. ἀλαζονεύομαι enim superbire est, vel mentiri, vel sibi plus æquo arrogare.

ALBA, ἄλβα, Nomen est duarum vrbium, quarum vna est in Latio, à qua Albani populi, ἄλβανοὶ, & Albanus mons, sub quo Ascanius ciuitatem hanc Albam condidit, quæ (vt Liuius scribit lib. 1. ab Vrbe), à situ porrectę in dorso vrbis, Alba lõga vocata est. Vulgatior fama est ab omine porcæ albæ ibidem inuentæ, Albam esse dictam. ¶Altera est ad lacum Fucinum, à qua Albenses dicuntur, ἄλβιανς: quanuis etiam Albani quandoq; vocentur. ¶Hoc addere placuit, esse & aliam Albam in Pannonia, olim Taururum, & Belgradum appellatã: nunc Albam Græcam. ¶Item aliam, quæ Alba regalis dicitur, quòd Pannonum reges in ea inaugurari soleant & inungi.

ALBA, ἄλβας, Flumen est Hispaniæ citerioris, ad radices Pyrenæi. Plin. lib.4.cap.3.

Alba spina, ἄκανθα λευκὴ, Herba est aculeata, folia habens chamæleontis albi similia, quam officinæ Bedegarim appellant. Vide suprà ACANTHA, LEVCE.

ALBANA, ἀλβάνα Ptolemæo, Vrbs fœlicis Arabiæ.

ALBANIA, ἀλβανία, Regio in Oriente à colore populi vocata, eò quòd albo crine nascantur. Hæc ab Oriente sub mare Caspium surgens, per oram Oceani Septentrionalis vsque ad Mæotidas paludes per deserta extenditur. In ea Albana ciuitas, & Albanas fluuius. Apud hanc habentur canes ferocissimi, qui tauros & leones occidunt. Hæc Nomadico generi proxima est, inter Hiberiam & mare Caspium, ab Ortu solis mari coniuncta, ab Occasu Hiberiæ finitima, à qua Alazone amne dirimitur. Boreale latus munitur Caucasæis montibus, Australe Armeniam contingit. Strabo sex & viginti linguas Albanorũ fuisse tradit, & totidem aliquando reges. Fuere & sub imperio Persarũ, postea Macedonum, deinde Romanorũ. Sed Traianus Imperator his regem dedit. Nunc sub Magno Cane degere creduntur, Ab his Albani orti sunt, quorum pars hodie in Peloponneso, pars in Macedonia sedet, iuxta Dyrrhachium, & in Epiro, quæ hodie vulgò Albania dicitur.

ALBANVS, ἀλβάνου ὄρος, Nomen est montis, & lacus non procul ab vrbe: vnde vaticinium fuit nunquam Romanos Veios capturos, ni primò ex Albano lacu emitteretur aqua. ¶Item Albanus, nomẽ est duarum vrbium, quarum vna est in Macedonia mediterranea, altera in maiori Armenia, vbi diuus Bartholemæus fuit decoriatus. Hoc etiam nomine dictus est fluuius Albaniæ.

ALBANVS, a, um, ἀλβανὸς, Possessiuum ab Alba, Latii vrbe: vt, Albani patres, apud Virgil. i. Aeneid.

Albarium, Vide ALBVS.

Albatenius, Medici nomen, qui Galeni libros primus in Arabicum conuertit idioma, teste Iohanne Serapione. Idem scripsit commentarios in Aristotelem.

Albatus, vide ALBVS.

Albedo, vide ALBVS.

Albegmina, Partes extorum, quæ diis immolabantur: à colore eorum dicta. Festus.

Albesia, Scuta dicebantur, quibus Albenses, qui sunt Marsi generis, vsi sunt. ¶Hæc eadem Decumana vocabantur, quòd essent amplissima: vt, Decumani fluctus, qui cæteris longè maiores & periculosiores creduntur. Festus.

ALBIA, ἀλβία, Regiuncula est montana, Carnis finitima. Stra. lib. 7.

Albicerata ficus, Pediculo minimò, latissima. Plin. lib. 15. cap. 18. Androtion λευκὴ σύνορος appellat.

Albico, Albidus, vide ALBVS.

ALBII, ἄλβιοι, Olim dicti fuerunt montes, quos nunc Alpes dicimus, Athenæus. Albii etiam dicti fuerunt liberi Galliæ populi, in quorum agro conditum est Lugdunum. Plin. lib, 4. cap. 18.

ALBIMIVM, Ptolemæo, Liguriæ vrbs, quâ alio nomine Vintimilium, siue corrupta voce Vintimiam vocant.

ALBINGA, Oppidum, Ligurum colonia ad mare deducta, cuius incolæ Ligures Ingauni vocãtur. Ex hoc loco ad Monœci portum stadia sunt septuaginta. ¶Dicitur & Albingaunum. Vide in dictione sequenti.

ALBINGAVNVM, ἀλβιγαυνον, Ptol. & Albium Intemelium, ἄλβιον ἰντεμήλιον, Liguriæ oppida quædam. Nam quum Ligures partim Ingauni ἰγγαυνοι, partim Intemelii dicerentur, eorum coloniæ ad mare deductæ, altera Albium Intemelium, quasi Alpium Intemelium, altera Albingaunum vocitatæ sunt. Vtriusque oppidi meminit Plinius libro 3. cap. 4.

ALBIGERIVS, Magus fuit Carthaginiensis, qui quid quisque egisset, aut omnino cogitauisset, suggerentibus dæmonibus respondebat: cuius vaticiniis se sæpius interfuisse tradit Augustinus.

ALBINOVANVS, cognomen Celsi cuiusdam ex familiaribus Horatii, ad quem extat epistola, cuius initium est, Celso gaudere, & bene rem gerere Albinouano Musa rogata refer.

ALBINVS, ἄλβινος, Nomen imperatoris Romani, ita dicti quòd exceptus sit vtero candidissimus, contra consuetudinem puerorum, qui nascendo solent rubere, quum inuoluti secundis, erumpẽte menstruo, perliti esse soleãt profluuio sanguinis pariter egredientis. Hinc illud Satyrici poetæ, -modo primos incipientem ædere vagitus, & adhuc à matre rubentem. Vide Cælium Rhodig. lib. 15. cap. 23. ¶Fuerunt & ante hunc plerique apud Romanos eodem nomine appellati: ex quibus commemorantur à Sallustio Spurius, & Aulus, Albini fratres, qui rem infœliciter gesserunt aduersus Iugurtham.

ALBION, ἄλβιων Stephano, Insula est (hodie Britannia à doctis, à vulgo Anglia dicta) ab albis rupibus, quas mare abluit. Vide ANGLIA. ¶Fuit etiam Albion, nomen filii Neptuni, qui inuasit Herculem.

ALBION, & BERGION, ἄλβιων, καὶ βεργίων, Gigantes fuerunt, & filii Neptuni, in Herculis gratiam a Ioue interfecti. Hercules enim quum Rhodani ostia transiret, ei obuiam facti hi duo fratres, transitum eius impediuerunt: quapropter Hercules cum eis pugnauit, & quum sibi tela deficerent, Iouem patrem in auxilium vocauit, qui lapidum imbrem demittens, inimicos eius interfecit. Authores Pomponius Mela, & Diodorus Siculus.

ALBIS, ἄλβις, Fluuius est nobilissimus, quem Romani olim voluerunt esse terminum sui imperii. Oritur ex montibus qui Moraui am à Boemia diuidunt. Suscepto deinde Molta fluuio, Pragam Boemorum metropolim præterlabitur. Influit in mare vastissimo ostio iuxta Hamburgam. Vulgus Germanorum hodie Elbam vocat. De hoc Lucanus lib. 2. Fundat ab extremo flauos Aquilone Sueuos Albis, & indomitum Rheni caput.

ALBIVM INTEMELIVM. Oppidum Ligusticum, Plinio lib. 3. cap. 5. Vide suprà in dictione ALBINGAVNVM.

ALBIVS, Propriũ nomen viri. Horatius 1, Serm. 4, Semper Albius ære. ¶Albius Tibullus poeta elegiographus, Horatio & Ouidio familiaris. Horat. lib. 1. Epist. Albi nostrorum sermonum candide iudex. Hic Messalam Coruinum in Prouinciam sequens, in Corcyra insula morbo correptus, extremum vitæ diem clausit. Vide Crinitum de Poetis Latinis.

Albo, albas, Vide ALBVS.

Albogalerus, Pileum capitis, quo flamines Diales vtebantur. Fiebat enim ex hostia alba, Ioui cæsa. Festus.

ALBONENSES, Liburniæ populi in conuentu Scardonitano, Plinius libro 3. cap. 21.

Albor, alboris, Vide ALBVS.

Albosia, Vide ALBESIA.

ALBVCILLA, Apud Tacitum mulieris nobilis nomen est, sed admodum impudicæ, & multis adulteriis infamis.

Albucum, ἀσφόδελος, Herba est scapum habens cubitalem, radicem similem multis napis simul coaceruatis. Alio nomine Asphodelon, siue Hastulam regiam vocant.

Albuelis, Vuæ genus. Plinius lib. 14. cap. 2, Albuelis summis arboribus est fertilior.

Albugo, pen. prod. Macula in oculo. τὸ λεύκωμα τοῦ ὀφθαλμοῦ, λεύκωμα, λεύκωσις. Plin. lib. 21, Qua alligata oculo albugines tolli dicuntur. Idem Albuginem vocat album in ouo.

Albula, ἄλβεια, pen. corr. Fluuius. ab albo colore aquæ qui postea Tyberis à Tyberino Syluio Albanorum rege ibi extincto, dictus est. Liuius, Pax ita cõuenerat, vt Hetruscis Latinisque fluuius Albula, quem nunc Tyberim vocant, finis esset. ¶Albulæ (interprete Galeno lib. 8. Methodi) dicuntur aquæ aluminosæ, cutem lauantium mirum in modum adstringentes, & vulneribus medentes: cuiusmodi Strabo non paucas esse tradit in agro Tiburtino. Martialis lib. 4, Quod siccæ redolet palus lacunæ, Crudarum nebulæ quod albularum. Plin. lib. 31. cap. 2, Albulæ aquæ iuxta Romam vulneribus medentur, egelidæ hæ: sed Cutiliæ in agro Sabino gelidissimæ.

ALBVLATES, Fluuius est in quinta regione Italiæ. Plin. lib. 3. cap. 13.

ALBVM, Promontorium Africæ. v. m. Pass. freto à Mellaria Hispaniæ vico diremptum. Plinius in Proœmio libro 3. ¶Est & alterum eiusdem nominis promontorium, in Phœnice, non procul à Tyto: de quo Plin. lib. 5. cap. 19.

Albumen, penult. prod. Quod est in ouo album, λεύκωμα, Vitellus verò, quod croceum.

ALBVNA, Deæ nomen, quæ in nemore quodam agri Tiburtini colebatur. A Græcis dicitur λευκοθέα, putatúrq; fuisse Ino Athamantis vxor, quę viri furorem metuens, vnà cum Melicerta filio se in mare præcipitauit. Alii Sibyllam Tiburtinã fuisse existimant, quæ ob admirabilem sapientiam, humanáq; maiorẽ, à vicinis populis dea credita est.

ALBVNEA, Fons & nemus iuxta Anienem, siue ab albore aquæ sulphureæ, siue quòd Albuna Latinè sit, quæ Græcè λευκοθέα dicitur. Virgil. Aeneid. 6, -lucósque sub alta Consulit Albunea, nemorum quæ maxima sacro Fonte sonat.

Alburnum, Adeps arboris. ὄλαρ δένδρου. Plin. lib. 16. cap. 38, Humor & cortici arborum est, qui sanguis eorum intelligi debet. Est enim in toto corpore arborum, vt reliquorũ animalium, cutis, sanguis, caro, nerui, venæ, ossa, medullæ. Pro cute cortex, humor sanguis, proximi plerisque adipes. Hi vocantur à colore alburnum. Hinc Exalburno, as, quod est Alburnum detraho. Idem lib. 16. cap. 40, Et reliquis arboribus siccissima lotos, deinde robur exalburnatum, cui nigricans color. Solent autem robora exalburnari, hoc est Alburno suo spoliari, eò quòd ea pars materiæ sit inutilis, propter ea quòd facillimè cariem sentiat: eo autem detracto, quod reliquum est, aduersus omnem corruptionis iniuriam se præbet inuictũ. Id nonnulli esse existimant, quod à Theophrasto μελάνδρυον appellatur: quanquam ille hoc nomine potius quandam roboris speciem videtur designasse.

ALBVRNVS, Lucaniæ mons, a candore verticis dictus, & portus eiusdem nominis. Virgil. 3. Georg.

Est lucos Silari circum, illicibúsque virentem
Plurimus Alburnum volitans, cui nomen asilo Romanum est.

Albus, a. um. Nomen coloris notissimi, quod à candido ita differt: vt Album pallori coniunctum sit, quale est plumbum: candidum verò splendori, qualis est in niue. λευκὸς. Albo opponitur Atrum, Candido Nigrum. Festus vult album à Græco ἄλφος esse appellatum. Alii ab eo, quod Sabini Alpum dicunt. Vnde credi potest Alpium nomen à candore niuium esse deriuatum. ¶Ab Albo fit exalbesco, id est pallidus fio. Interdum per metaphoram Albus ponitur pro bono: sicut è contrario Niger pro malo. Persius, Per me equidem sint omnia protinus alba. Horatius, Hic niger est, hunc tu Romane caueto.

Album, substantiuũ, Dicitur quod Græci vocant πίνακα, Tabula gypsata, λευκοχονίᾳ καὶ γραμμάτιον, in qua iudices notari, Prætorumque iura scribi solebant. Si quis verò album corrupisset, puniebatur, quia Prætoris maiestas cõtempta videbatur. Paul. Si familia alicius album corrumperit, non similiter hic edicitur, vt in furto. Iudex (inquit Seneca lib. 3. de Benefic.) ex turba selectorum, quem census in album & equestris hæreditas misit. Hoc & Pyctatium dicitur: vt in Alexandro Cæsare Lampridius, vulgo Matrix appellata. Similiter ea tabula dicitur Album, in qua singulorum annorum acta literis mandabantur à Pontifice maximo, proponebatúrque domi eius, vt potestas esset populo cognoscendi. Hinc nunc Annales maximi nominantur, vt author est Cicero libro 2. de Oratore. ¶Est & Album decurionum & citharœdorum, Nam in Digestis titulus est, de Albo scribendo: vbi docet Vlpianus quo ordine decuriones in albo scriptos esse oporteat. Vide PYCTATIVM. ¶Ponitur etiam Album absolute pro albore. Virgil. in Bucolicis, Sparsis etiam nunc pellibus albo. Idem 3. Georg. Nec mihi displiceat maculis insignis & albo.

Albarium, Dicitur quod illinitur tectorio, quum paries pingendus non est, quod fit ex calce. λευκάμα. Plinius libro 35. cap. 16, Eademque lacte diluta, & tectoriorum albaria interpollantur. ¶Albarium opus. Plinius lib. 36. cap. 23, Contrà in albario opere: vt macerata calx, ceu glutinum hæreat.

Albatus, a, tum ab Albus: vt Albus homo, id est vestibus albis ornatus: cui contrarium est, Ab albus. Antiqui autem festos dies albati fere agebant. Cicero in Vatinium, Quum ipse epuli dominus albatus esset, tu in templum Casteris te cum C. Fidulo attato, cæterisque tuis furiis funestum intulisti.

Albedo, Albitudo, Pro candore accipiũtur. λευκότης. Plaut. in Trin. Et item alterum ad isthanc capitis albitudinem, Caliclem aiebat vocari.

Albeo, es, Albus sum, λευκὸς εἰμί, λευκαίνομαι. Virgil. 12. Aeneid. Campíq; ingentes ossibus albent.

Albesco, Albus fio. Virgil. lib. 1. Georg. Flammarum longos à tergo albescere tractus. Huius compositum est Exalbesco.

Albico, as, penult. corr. Albesco, aliquantulum albus sum. λευκόλινός εἰμι. Plin. lib. 22. Solidum semen conicitur in oculum, nec turbat, sed in se caliginem contrahit: mutat colorem, & ex nigra albicare incipit, & tumescit. Horatius, Nec prata canis albicãt pruinis. Idem censendum est de verbis similiter terminatis: qualia sunt Vellico, Fodico, Candico, Nigrico, Nutrico, & pleraque alia: quæ omnia diminutionem important actionis suorum primitiuorum.

Albidus, a, um, pen. corr. Quod est aliquantulum album λευκόλινος. Ouid. lib. 3. Metamor. Spumáq; pestiferos circũfluit albida rictus. Columella lib. 1. cap. 9, Quod extrinsecus albidum, intus etiam conspicitur candidum, leue, &c. Augustus lib. 12. de Ciuit. pro albo posuit, Lapides igne cãdente percocti, & ipsi fiunt candidi. Et quanuis ille magis rubeat, illi albido colore nitescant: congruit tamen illi luci, quod album est, sicut nigrum tenebris. ¶Hinc Subalbidus, parum siue aliquantulum albidus. Plin. Ramos habet candidos, folia subalbida.

Albo, as, Album facio, λευκόω, λευκαίνω: cuius passiũ est, Albor, aris, Albus fio, Vnde & Dealbo eiusdem significationis. Curius Ciceroni, Nec solere duos parietes de eadem fidelia dealbare.

Albor, oris, masculini generis, Albedo, λευκότης. Verbale est ab Albeo, sicut Candor à Candeo. Varro, Qui vident aborem eius, admirantur. ¶Alborem etiã Apitius vocat, quod est album in ouo, quod Plinius Albuginem appellat: medici Albumen.

Albi calculi, λεύκαι ψῆφοι, dicebantur, quibus Cretenses, dies lætos quos in vita agerent, numerare solebant: nam candidos lapillos ad hoc officium eligebant: quoadmodum econtrario infœlices, atque infaustos dies, nigris lapilis signabant, & ex candidorum numero vitæ tempus metiebantur: malos enim dies in annorum numeros non redigebant. Huc alludit Horatius in Epist. Hunc Macrine diem signa meliore lapillo.

Albus spinus, à vulgo Gallorum appellatur frutex, siue arbuscula spinosa, pruni magnitudine, acinis, quum pubescunt, viridibus, quum maturuerunt, rubris. Vide Ruellium lib. 3. cap. 12.

ALBVTIVS SILVS, Nouariensis orator, Romã venit, receptus in Planci oratoris contubernium. Iam verò senior ob vitium vomicæ Nouariam rediit: cõuocatáq; plebe, causis propter quas mori destinasset, in concione redditis, abstinuit cibo, sibiq; inedia necẽ conscíuit. Ex tranquillo. ¶T. Albutius, cuius M. Varro meminit, dicit scripsisse Satyras Luciliano stylo. Nam & Lucilius eum vt Græca miscentem verba, notat his verbis, Græcum te Albuti, quàm Romanum, atq; Sabinum, &c. Vide reliqua apud Ciceronem in principio de Finibus.

Alcæa, Leo dicitur: ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, hoc est, à fortitudine, quòd caudæ incitamento ad formitudinem excitetur. Cælius lib. 7. cod. 29.

ALCAEVS, ἀλκαῖος, cum diphthongo, Nomen poetæ Lyrici Mitylenæi. Hic magnificus, breuis, diligens, & plurimum Homero similis.

Alcaicum carmen, ἀλκαϊκὸν μετρὸν. Quod post duos dactylos trochaicam habet syzygiam: quale est illud apud Horatium, Hesperiæ mala luctuosæ. Nomen autem accepit ab Alcæo inuentore.

ALCAMENES, ἀλκαμένης, Nobilis statuarius fuit. Phidiæ discipulus, qui Agoracritum Parii condiscipulum in facienda Venere, populi Atheniensis suffragiis superauit. Plin. lib. 36, cap. 5.

ALCANDER, dri, ἀλκανδρος, Vnus è comitibus Sarpedonis Lyciæ regis, ab Vlysse ad Troiam occisus. Ouid. 11. Metamor.

ALCANOR, ἀλκάνωρ, Viri proprium, cuius mentionem facit Virgil. lib. Aeneid. 10. Huic frater subit Alcanor &c.

ALCATHOE, ἀλκαθόη, Vrbs eadem esse putatur, quam alio nomine Megaram vocant. Ouid. 8. Metamor. Alcathoe quam Nisus habet.

ALCATHOVS, ἀλκάθοος, Pelopis filius, qui cædis Chrysippi fratris suspectus, Megaram venit, occisóque leone, qui Cithæronius à loco dicebatur, adscitus à Megareo gener, in regnum illi succesit, & vrbem Megaram Alcathoen appellauit. ¶Alcathous, alius fuit Troianus, qui Hippodamiam Anchisæ filiam in vxorem habuit, & in pugna apud Troiam ab Idomeneo Cretensi occisus est.

ALCE, ἄλκη, Canis nomen. apud Xenophontem de Venatione.

Alce, Nomen meretricis. Vide Gellium lib. 4. cap. 11.

Alcea, ἀλκία, Herba est syluestrium maluarum generi assignata, folia habens verbenacæ. Plin. lib, 27. cap. 4, Alcea folia habet similia verbenacæ, quæ & Peristereon cognominatur.

Alcedines, Sunt quædam aues, dictæ quasi algedines, quòd frigidis tem poribus in mari pariant, ἀλκυόνες. Plautus, Nam Hercule tu peristi, nisi illam tam tranquillam facis, quàm mare est olim, qnum alcedo pullos educit suos. Dicta est à Græcis ἁλκυών, ὼς: vel ἁλκυὼν, ὄνος, παρὰ τὸ ἅλς ἀεὶ λύειν: ab eo quòd in mari fœtus excludat. Ambrosius lib. Hexam. Halcyone est auis maritima, quæ in litoribus fœtus suos edere solet: ità vt in arenis oua deponat medio ferè hyemis: nam id temporis fouendis habet deputatum partubus, quando maximè insurgit mare, litoribúsq; vehementior fluctus illiditur, quo magis repentinæ placiditatis solennitate auis huius eluceret gratia. Nanq; ubi vndosum fuerit mare, positis ouis subitò mitescit, & omnes cadũt ventorum procellæ, flatúsque aurarum quiescunt, ac placidum ventis stat mare, donec oua fouet halcyone sua. Septem dies fœtus sunt, quibus decursis educit pullos. Ilico alios septẽ adiungit dies, quibus enutriat partus suos, donec incipiant adolescere. Tantam autem gratiam inusncula auis diuinitus indultam habet, vt hos quatuordecim dies nautici præsumptæ serenitatis obseruent, quos & Halcyonidas vocant, quibus nullos motus procellosæ tempestatis horrescant. Hinc poetæ ansam fabulandi arripuerunt, Halcyonem filiam Aeoli fuisse, qui in gratiam filiæ, dum illa in litore oua parit, & fœtus educat, ventos inclusos seruat. Ferunt hanc auem paulo maiorem esse passere, pennis purpureis, candidis admistis, collo gracili & procero, rostro subuiridi, longo & tenui, rarò visam. Aristoteles lib. 8. de Animal Halcyonum duplex genus esse scribit: alterum vocale, arundinibus insidens: alterum mutum, ampliori corpore. ¶Ab Halcyone fit Halcyonius, a, ũm: vt, Halcyonii dies, ἀλκυονίδες ἡμέραι, sitque à Græco ἅλς, quod mare significat: vnde etiam per aspirationem scribẽdum videtur Halcyon, quum Alcedo Latinis sine aspiratione notetur, eò quòd ab algedine originem habere existimetur. Eustathius tamen contra etymi rationem ἁλκυὼν tenui spiritu notandum tradidit, adiecto etiam generali canone, quo negat vocabulum vllum esse aspirandum, quòd initium sumat ab ἁ, subsequente κ.

Alcedonia, ἀλκυονίδες, ἢ ἀλκυονίδια ἡμέραι. Dies sunt hyberni ferè quatuordecim, quibus alcedo oua parit in mari & excludit, quo tempore summa ventorum est tranquillitas. ¶Dicti sunt autem Alcedonia ab alcedine, quemadmodum & à Græcis Halcyonides ab Halcyone appellantur. Plaut. Tranquillum est, alcedonia sunt circa forum.

ALCENOR, ἀλκήνωρ, Vir Argiuus fuit, qui ea in pugna, qua trecenti Argiui cũ totidem Lacædæmoniis de finibus certarunt, solus cum Chromio ex suis superfuit, hostibus quoque omnibus, vno Orthryade excepto, ad internecionem deletis, Herodot. lib. 1.

Alces, is, seu Alces, æ, siue Alce, es, ἄλκη Pausaniæ. Animal Galliæ transalpinæ, figura, colore & quantitate mulæ similitudinem prætendens: sed labium superius adeò protensum habet, vt nisi retrogradè incedens, herbas in terra carpere non possit. Est inuentu rarum, olfactu è longinquo venatorem sentiens, statimque in specu & latibula se condens, media inter camelum & ceruum similitudine. Sed mares ex his in superciliis habent cornua. ¶De his animalibus Cæsar libro 6. & Iulius Capitol. mentionem faciunt. Plinius libro 8. cap. 15, Septentrio fert & equorum greges ferorum, sicut & asinorum Asia & Africa: præterea Alcem, ni proceritas aurium & ceruicis distingat, iumento similem.

ALCES, Bithyniæ fluuius. Plin. lib. 5. cap. vltimo.

ALCESTE, es, siue Alcestis, idis, ἄλκηστις, Fuit Peliæ filia, Admeti Pherecorum regis coniuux, quæ maritum tanto amore dilexit, vt pro eo perire non recusauerit. Nam quum Apollo ab Admeto humaniter exceptus, hoc illi à Parcis impetrasset, vt fatalem diem proferre posset, si quis aut cognationis, aut amicitiæ vinculo adductus, spontaneam pro eo mortem obire vellet, cæteris id abnuentibus, sola Alcestis inuenta est, quæ mariti vitam sua morte redimere non recusaret, Iuuenalis, -spectant subeuntem fata mariti Alcesten. Plura apud Euripidem in Alceste.

ALCETAS, ἀλκίτας, Molossorum rex fuit, longa generationum serie, genus suum ad Pyrrhum Achillis filium referens. ¶Fuit & alter hoc nomine, vnus eorum qui sub Alexandro Macedone ordines duxerũt. Vtriusque meminit Suidas.

ALCEVS, dictio dissyllaba ἀλκεὺς, Pater Amphytrionis, & auus Herculis, a quo & Alcides ἀλκείδης appellatur.

ALCHIDAS, ἀλχίδας, Rhodius Cupidinem nudum Ptaxitelis manu factum adamauit, atq; in eo amoris vestigium reliquit. Plinius lib. 36. cap. 5.

ALCHIONE, ἀλκυόνη, Mons Macedoniæ. Plin. lib. 4. cap. 10.

ALCHIPPE, Marsorum oppidum est, lacu Fucino absumptum, extructum à Marsya Lydorum duce. Plin. lib. 3. cap. 12, Alii tamen Archippe scribunt.

ALCIBIADES, ἀλκιβιάδης, pen. corr. Nomen Athenien sis Imperatoris summi, qui genere & forma præcipuus, omnibus rebus aptus fuit: dies præterea, affabilis, patiens, deniq; summis naturæ, ingeniique dotibus egregiè exornatus: cæterùm tanto rursus vitiorum agmine deformatus, vt si vitia virtutibus penses, meritò addubites, laudéne, an vituperio dignior videatur. Hic quum esset procliuis ad luxum & ad cæteras voluptates, ad bonam disciplinã traductus est à Socrate. Nam discendi studio, & sapientiæ amore pellectus, extemplò cunctis amatoribus adulatoribúsq; repulsis, ad Socraticam disciplinam animum vertit, nunquam recedens a latere philosophi sapientissimi. Reliqua vide in vita eius apud Plutarchum.

Alcibiadion, ἀλκιβιάδιον Dioscoridi, Herba sic dicta, quòd vti ea ad formam conciliandam solitus sit Alcibiades, magnis foliis & asperis, radice rufa, oblonga, nascens præcipuè in aridis & arenosis locis. Notiore nomine vocatur Anchusa.

Alcibion, ἀλκίβιον, Herba aduersus serpentum morsus remedium habens. Plin. lib. 27. cap. 5.

Alcida, æ, (vt Diodorus fabulatur) fera fuit immensæ magnitudinis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ignem ore vomens,quo regiones omnes per quas faciebat iter.exussit,donec Pallas humani generis miserta, partim viribus, partim ingenio feram interfecit.

ALCIDAMAS, ἀλκιδάμας, Luctator insignis.Stat.10. Theb. Túq; ô spectate palęstris Omnibus,& nuper Nemęo in puluere fœlix Alcidama. ¶Alcidamas Eleates.philosophus, scripsit de musica, discipulus Gorgiæ Leontini.Suidas hunc inter scriptores Rhetoricæ annumerat Quintilianus lib.3.cap.1,Meminit eius & Laertius in Protagora.

ALCIDAMVS, Rhetor antiquus in primis nobilis, qui mortis laudationem scripsit.Cic.lib.1.Tuscul.

ALCIDES, ἀλκείδης, pen.prod. Hercules Græca significatione a virtute appellatur:nam ἀλκὴ virtus, robur,fortitudo dicitur. Vel verius Alcides(vt Herodotus ait) nomen est patronymicum ab Alceo,auo paterno,hoc est,Amphitryonis patre.

ALCIMACHVS, ἀλκίμαχος Pictor nobilis.Plin.lib.35.cap.11.

ALCIMEDE, penult. corr. ἀλκιμέδη. Vxor Aesonis fuit, mater Iasonis. Valer.Flac. Argon.1,-hunc grauis Aeson Et pariter vigil Alcimede spectantque,tenéntque.

ALCIMEDON,ontis, ἀλκιμέδων, Sculptor nobilis,apud Virgil.3.Ecloga.

ALCIMENES, ἀλκιμένης, Poeta tragicus,Megarensis.Suidas.

ALCIMVS, ἄλκιμος,Orator omnium,qui in Græcia tum florebant,eminentissimus.Dig.Laert.lib.2.In vita Stilpontis. ¶Fuit præterea Alcicus Lydorum rex præcipua pietate insignis, ingenióque mitissimo. ælius Lectionum antiquarum lib.19.cap.2.

ALCINOVS,ἀλκίνοος, pen.cor. Nomen iustissimi Pheacum regis à poetis laudati, cuius ædes fuerunt magnificentissimè extructæ, & viridaria bifera erant. Papin. Quid bifera Alcinoi referam pomaria,vósq;, Qui nunquam vani prodistis in æthera rami? De hoc multa in Odyss. Homerus. Fuit etiã Alcinous philosophus Platonicus, qui Epitomen composuit decretorum Platonis.

ALCION, Medicus,de quo Iosephus Antiq.Iud.lib.19.cap.1.

ALCIPHRON, ἀλκίφρων, Magnesius, Alexandri tęporibus philosophus. Suidas.

ALCIPPE,ἀλκίππη,Vna ex Halcyonei gigãtis filiabus , quæ Halcionydes,ἀλκυονίδες dictæ sunt.Suidas. ¶Est præterea Alcippe,nomen rusticæ mulieris proprium , cuius sæpe meminit Theocritus , & Virgil. Eglog.7,Quid facerem:neque ego Alcipen,nec Phyllida habebam.

Alcippus, ἄλκιππος, Lacedæmonius ciuis fuit, inter suos maximæ authoritatis,patriæque studiosissimus,qui ab inimicis contrarias in Republica partes fouentibus,in exilium actus fuit.Huic vxor fuit nomine Damocrita , quæ quum virum in exilium euntem prosequi prohiberetur, filiæque iam viro maturæ publico edicto matrimonio arcerentur,nequis ex illis iniuriæ auo illatæ vltor nasceretur,concepit animo facinus supra omnem muliebrem audaciam. Nam quum ex more fœminæ vrbis primariæ ad nocturnum sacrum in andronem quendam conuenissent,Damocrita à filiabus adiuta, magnam vim lignorum,quæ ad sacrificia parata erant ad fores congessit,ignémque iniecit, vt omnes intus exureret. Accurrentibus deinde auxilio viris, illa filias primùm,deinde seipsam interfecit. Ex Plutarchi narrationibus amatoriis.

ALCISTHENE, ἀλκισθένη, Nobilis pictricis nomen apud Plinium libro 35.cap.11.

ALCITHOE, ἀλκιθόη, Thebana mulier fuit, quæ quum Bacchum, eiúsq; Orgia contemneret, cæterisque mulieribus sacra celebrantibus, cum sororibus & ancillis lanificio operã daret,ab irato Baccho in vespertilionem mutata est: telæ autem in vitem & hederam. Vide Ouid.4. Metamorph.

ALCMAEON, ἀλκμαίων, Amphiarai vatis,& Eriphyles filius fuit, qui matrem suam in vltionem patris , quem illa dolo occiderat , interemit. ¶Item Alcmæon,Philosophus Crotoniates. Pythagoræ auditor, qui teste Laertio,primus de naturæ ratione scripsit lingua Dorica.

ALCMAN, ἀλκμὰν, E Lydia, Messenius,poeta Lyricus , filius Damantis. Claruit vigesimaseptima Olympiade , quum apud Lydos regnaret Ardis,pater Aliattæ. Hic quum nimio amore puellam quandam deperiret , amatorios cantus primus inuenit. Fertur phthiriasi morbo interiisse.Suidas.

ALCMENA, ἀλκμήνη. penult. prod. nomen proprium fuit matris Herculis: Electrionis filia,Amphitryonis Thebani vxor,quę Ioui Herculem peperit.Dicitur ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, id est à robore, quoniam hæc mulier multum præ se tulerit animi constantiæ , ad viros proximè accedens.Aliquando post c, ponitur u, Alcumena,prout versus exigit,Vide Hesiodum in Aspid.

ALCMENES, Lege ALCAMENES.

ALCOMENAE, ἀλκομεναί, Ithacæ insulæ ciuitas est , à qua Ulysses Alcomeneus ἀλκομενίδης, à poetis appellatur.Sthephanus.

ALCON, ἄλκων, Nomen proprium Cretensis sagittarii , cuius filium quum draco inuasisset , tanta arte direxit sagittam , vt ea in serpentis desiceret vulnere , nec transiret in filium. Fuit hic Alcon Erichthei Athenięnsium regis filius , qui ex Attica in Eubœam fugit. Virgil.5. Eclog.Siquos aut Phyllidis ignes,Aut Alconis habes laudes,aut iurgia Codri.

ALCHOTHOVS, Lege ALCHATOVS.

ALCYONE, ἀλκυόνη, pen.corr.Aeoli regis ventorum filia fuisse creditur, & vxor Cevcis;quæ desyderio mariti qui naufragio perierat,in mare se dejecit,versáque est,vt poetæ fabulantur,in auem sui nominis.Vide Ouid.11. Metamor. ¶Altera fuit Alcyone Eueni fluminis filia , vxor Idæi, antè Marpessa appellata:quam Apollo quum rapuisset , non dubitauit maritus sumpto arcu & sagittis vxorẽ vi ab eo repetere. Quod quum frustrà conatus esset,parentes filiæ casum lugentes,commutato nomine Alcyonem eam appellarunt , quod fatum superiori Alcione non dissimile sortita videretur.Hæc Homerus 9.Illiad. Alii scribunt Halcyone,prima vocali aspirata:qua de re videea,quæ suprà annotauimus in dictione ALCEDO.

ALCYONEVS, ἀλκυονεύς, Gigas fuisse traditur, Porphyrionis frater, ab Hercule telis confossus: cuius & filiæ, quas septem numerant, ob patris mortem in mare præcipitantes se, ab Amphitrite in Alcyones, vt quorundam opinio est, sunt mutatæ. Harum nomina sunt, Phosthonia, Anthe, Methone, Alcippe, Pallene, Drymo, & Asterie. Ex Suida. Alii scribunt Halcyoneus,Vide ALCEDO.

Alea, æ, pen.corr. Idem quod tessera,vel ipse ludus tesserarum. πτῶλαι, ludus,Horat.in Epist.Quem damnosa Venus,quę præceps alea nudat. ¶Accipitur etiam pro quouis ludo,qui casu potius,quàm arte gubernatur.Martial.in distichis,

Alea parua nuces,& non damnosa videtur:
Sæpe tamen pueris abstulit illa nates.

¶Per translationé ponitur pro quauis fortuna,siue periculo,siue etiã periculi dubitatione:dicitúrque,Aleam iacere, ῥίπτειν κύβον,qui se periculo fortunæque committit.Cic.de Diuinat. Non perspicitis aleam quandam inesse hostiis deligendis? Liuius, In dubiam imperii seruitiique aleam imus.

ALEA, ἄλεα Stephanus, Nomen oppidi in Arcadia, dictum ab Aleo conditore. ¶Item Mineruæ cognomen,quę circa hanc vrbem colebatur, vt est videre apud Herodotum lib.1,Verum in duabus hisce postremis significationibus primam corripit, quam alioqui producit. Papinius in Syluis,Aut Aleæ lucis vidit Tegeæa sacerdos.

Aleator,Qui sæpe alea ludit λυδωτής. Cic.in Cat. In his gregibus omnes aleatores , omnes adulteri, omnes impuri , impudicique versantur. Idem 2.Philipp.Domus erat aleatoribus referta,plena ebriorum.

Aleo,aleonis,Idem quod aleator,teste Festo. Nævius,Pessimorum pessime,audax ganeo,lucro aleo.

Aleatorium,Apud Sidonium,pro ludo aleæ. λυδωτήριον. Ait enim,Atque illic aleatorium lasis consumpto sphęristerio faciat.Suetonius vocat Aleatorium forum.

ALEBAS, ἀλεβᾶς , pen.prod.Larissæorum in Thessalia crudelissimus tyrãnus fuit , ab ipsis tandem satellitibus , quos ad corporis custodiam adhibebat,interfectus.

ALEBECERII, Galliæ Narbonensis populi,Plin.lib.3.cap.4

Alebria, veteres dixerunt pro bene olentibus.Festus.

Alec, μαινὶς, Vide infrà in dictione HALEC.

Alec, siue (vt apud Plinium legitur) Alex , genus est liquaminis , quod ex piscibus quibusdam conficiebatur.Martialis lib.11, Cui portat gaudens ancilla paropside rubra Alecem , sed quam protinus illa vorat. Horatius 2. Serm. Satv. 4. in neutro genere collocauit, -ego (inquit) fæcem primus & alec Iuneni. Theodorus quoq; ex Aristotele Alecem vertit.pro pisciculo,quem ille μαινίδα, Cicero Mænam appellat.Sunt qui per aspirationem scribant Halec,siue Halex.

Alecula,diminutiuum ab Alec,siue Alex,Parua Alec,siue mæna.μαινίδιον. Columel.lib.8.cap.17, Itaq; præberi conuenit tabentes aleculas,& salibus exesam chalcidem. Idem lib.9, Datur cammarus & riualis alecula,vel siqua sunt incrementi parui fluuiorum animalia.

ALECTO, ἀληκτὼ, Vna ex furiis infernalibus , & Latinè incessans interpretatur,ab ἀ priuatiua,& λήγω desino:quia cupiditas nunquã satiatur.

ALECTOR, ἀλέκτωρ, Filius Anaxagoræ,Iphim genuit & Capaneum, qui fuit vnus è septem ducibus Argiuorum apud Thebas.Volaterr.

Alectoria, ἀλεκτορίαι, Gemma quæ in ventriculo galli inuenitur. Gallus enim Græcè ἀλέκτωρ dicitur.de qua Plin.lib.37.cap. 10. Alectorias inquit,vocant in ventriculis gallinaceorum inuentas , crystallina specie,magnitudine fabæ, quibus Milonem Crotoniensem vsum in certaminibus,iniuctum fuisse videri volunt.

Alectorolophos, ἀλεκτοροφόλεος, Herba est tussiẽtibus vtilis,foliis galli gallinacei cristæ similibus,caulem tenuẽ , semẽq; nigrum in siliquis habens. Latinis Crista dicitur.teste Plin.lib.27.cap.5.

ALECTRYON, ἀλεκτρυών, Adolescens fuit (vt fabulatur Lucianus) Martiadeò familiaris,vt adulterii,quo Veneri ille cõmiscebatur,conscius adhiberetur,foribúsq; custos apponeretur, ne Solis interuentu deprehenderetur adulter. Verùm quum ille somno oppressus negligentius excubias ageret,amantes eius fiducia in vtranque aurem dormientes, à Sole deprehensi sunt , & apud Vulcanum delati,adamantinis catenis multò antè eum in vsum paratis,sunt impliciti.Qua de causa indignatus Mars , Alectryonem in auem sui nominis transformauit , quem gallum Latini appellant: qui etiã hodie veteris negligentiæ memor, Solis aduentum cantu suo prænuntiat.

ALEGENOR,Vnus fuit filiorum Boethi:quatuor enim fuerunt, Hippodamus,Electrion.Archilycus,Alegenor,teste Diod.lib.5.

ALEII CAMPI, ἀλήϊα πεδία, Locus est Lyciæ,in quem ceecidit Bellerophontes,quum à Pegaso ab œstro agitato excuteretur:sic dictus, quòd in eo cæcus errarit Bellerophontes,donec periret.

ALELE, Phazanitorum Vrbs in Africa.Plin.lib.5.cap.5.

ALEMANI, ἀλαμανοὶ Stephano,Populi Septentrionales,qui & Germani dicuntur:Rheno fluuio à Gallis,Alpibus ab Italis discreti:ita dicti patrio vocabulo,quasi prorsus viri.Quũ enim Germani illi Septentrionales,præsertim Transalbiani,mutare sedes cogitarent, imitati priores Germanos,qui traiecto Rheno,quò se totos viros fore ostenderẽt, sibi hoc nominis, quasi *gar ein man* imposuissent: & ipsi se,quod fortissimi bellatores & viri omnes esse & vellent & deberent,Alemanos, quasi *als manner* appellauere.Hæc beatus Rhenanus in Tacitum.

ALEMANVS , Fluuius apud Rvsios originem à rubro castro *Rotemburg* trahens. hic ad *xelheim* oppidum iungitur Danubio.Vulgò *Altmolla*, vel *Altmyl* appellatur. Vide Altamerum in Tacitum.

ALEMVSII,Atticæ populi,apud quos est Cereris legiferæ,& Proserpinę templum.Plausanias in Attic.

ALEO, onis Vide ALEA.

ALEOPETRA, Insula in Mæotide.

ALERIA, Corsicæ colonia à Sylla dictatore deducta.Plin.lib.3.cap.6.

Ales,huius alitis,dicitur quælibet volucris,ab alis gerendis.Et tam masculino,quàm fœminino genere profertur. ἀνωνὶς, ὄρνις. Virg.Nanque volans fuluus Iouis ales in æthra. In genitiuo plurali Alitum , & Alituum,per epenthesim secundum Priscianum.Virgil.lib.11,Alituum.pecudúmque genus sopor altus habebat. ¶Auis est quæ parit oua,& pennis prædita. ὄρνεον. ¶Volucris autem significatio latius patet Nam de omni eo dicitur, quod volat,siue pennas habeat,siue non. Vnde vespertilio volucris est,non tamen auis.

Ales,Adiectiuum omnis generis, ponitur à poetis pro veloci, ταχὺς, ἀνεμώδης. Silius , Alite vectus equo. Virgil.8. Aeneid. Ignis & alitis Austri. ¶Ponitur & pro Alato,hoc est,alas habente.Cic.2.de Inuent.Angues ingentes,alites,iuncti iugo.

ALESA, Ciuitas est Siciliæ,Ptolemæo. ¶Hinc Alesinus,na,num. Cic.in epist.famil.In Alesina vrbe,&c.

ALESIVS, ἄλσιος, Oppidum Elidis Stephano. ¶Item mons Arcadiæ, non procul à Matinea,sic dictus ab errore Rheæ.Author Pausanias.

ALESIVM, Oppidum Peloponnesi , apud Strabonem lib.8.

Alesco, scis,Antiquum verbum ab Alo,alis:idem quod cresco, αὐξάνω. Varro de Re rust.lib.1,cap.44, Quæ nata sunt,in fundo alescunt, adulta concipiunt. Ibidem cap.3,Quemadmodum quicquam seri,aut alescere,aut meti possit. ¶Inde Coalesco,pro Concresco.

ALETHES, ἀλήθης, Nomen proprium viri Troiani , de quo Virgil.lib. Aeneid.1,Et qua grandæuus Alethes.Latinè sonat veracem.

ALETIVM, ἄλητιον, Oppidum Salentinorum in Italia , authore Ptol. & Plin.lib.3.cap.11. ¶Hinc Aletini populi,apud Plin.lib 3.cap.11.

ALETRINATES, Italiæ populi , in tractu Campaniæ Plin.lib.3 cap.5. Aletrini apud eundem lib.3.cap.11.

Aletudo, apud Festum , Verbale ab alendo , corporis pinguedinem significat.Obsoletum est.

Aleuron, ri, neut.gen. ἄλευρον, Farina propriè tritici. Alphiton verò hordei:hinc apud Ruellium lib.6.cap.14.panis aleurites.

Alex, alicis,fœminini generis,Genus est liquaminis, quod Plinius muriæ vitium appellat , lib.31.cap.8.sic scribens, Laudatur & Clazomenę garo,Pompeiio: & Leptis: sicut muria Antipolis ac Thuria:iam verò & Dalmatia. Vitium huius est alex, imperfecta.nec colata fæx. ¶Est etiam Alex,siue Alec, piscis nomen,interprete Theodoro, qui ab Aristotele Mænis, μαινὶς appellatur.Vide suprà in dictione ALEC.

ALEX, Alecis, Fluuius Rheginum agrum à Locrensi disterminans.Strab. lib.6.apud Theocritum verò scribitur Ales, alitis. Hic fluuius Plinio Carcinas appellatur.Pausaniæ & Aeltano Cecinus.Volaterranus.

ALEXAMENVS, Aetolus , Nabidis tyranni Lacedæmonii interfector, mox ab Lacedæmoniis ipsis in regia obtruncatus. Liuius Decad. 4. libro 5.

ALEXANDER, ἀλέξανδρος, Nomen proprium regis Macedonici , cuius clarissima gesta & ab historicis & in Sacris literis traduntur. Hic longe omnium excellentissimus fuit , cui ex rebus actis & auctis , Magni indictum est nomen , ne vir vnicam gloriam adeptus , sine laude vnquam nominaretur. Nam solus , condito æuo , quantum hominum memoria est, inexuperabili imperio orbis auctus, fortuna sua maior fuit,successúsque eius amplissimos & prouocauit vt strenuus, & æquiparauit vt meritus,& superauit vt melior,solúsque sine æmulo clarus, adeo vt nemo audeat virtutem eius sperare,vel optare fortunam.Hęc Apuleius. ¶Fuere & alii Alexandri: quorum vnus Aphrodisæus, interpres Aristotelis, sed tali ingenio vt Aristotelem identidem carpat. De hoc Suidas & Stephanus meminerunt. ¶Alius fuit Alexander Grammaticus,ex oppido quod Goticon dicitur, qui de varia historia siue materia XXIIII. volumina scripsit , pertissimus ætatis suæ vir. ¶Alius Alexander Asiæ rex, & Syriæ,dictus Balam. Alius Iudæorum rex , qui Aneus dictus fuit , & regnauit annis vigintiseptem. ¶Alius Alexander Epirota, qui quum Italiæ bellum inferret , à Lucano milite interemptus est.

ALEXANDRA, Quæ & Cassandra , Priami filia , ac vates. Hoc etiam nomine Lycophronis inscribitur poema de Alexandro Paride. Volaterr. ¶Est & Alexandra,Alexandri Iudæorum regis vxor,Egesippo lib.1.cap.12.

ALEXANDRIA, ἀλεξάνδρεια , Vrbs Aegypti, non longè à Nili ostio: ab Alexandro Macedone condita: vrbs fertilissima: quam Dinocrates architectus metatus est mirabili ingenio , quindecim milliũ passuum laxitate ad effigiem Macedonicæ chlamydis orbe gyrata laciniosam, angulosó dextra lævaq; procursu. Mareotis lacus ad meridianã vrbis partem Euripo Canopico ostio immittitur. Habuit olim scholas omnium disciplinarum liberalium: fuitq; ob commoditatem maximum totius orbis emporium. Constructum autem fuit ante Saluatoris aduentum , anno vigesimo supra trecentesimum, intra spatium septendecim dierum (vt testatur Iustinus lib.11.) cum sex millibus murorum passibus.

ALEXANDRIVM, ἀλεξάνδρειον, Iudææ oppidum Iosepho & Straboni libro 16.

ALEXANDROPOLIS, ἀλεξανδρόπολις,Parthorum ciuitas,sic ab Alexandro magno conditore nuncupata. Plin.lib.6.cap.25.

ALEXIA. Sequanorum vbs est,quam Ptolemæus Rigiacũ vocat.Diodorus author est , hanc vrbem ab Hercule conditam esse , sempérq; liberam mansisse donec à Cęsare longa obsidione capta,Romano accesserit imperio.Creditur eadem esse,quam Galli hodie *Aussois* vocant.

Alexicacon, ἀλεξίκακον, Remedium quod fit ad depellenda mala, hoc Amuletum dicitur.

Alexicacus, ἀλεξίκακος, In malis adiutor,malorum depulsor, Herculis & Apollinis epitheton.Pausanias in Attica,Alexicaci Apollinis simulachrum effinxit Calamis. Id Apollini nomen inditum aiunt, quòd quum pestilentia bello Peloponnesiaco in attica grassaretur, oraculo Delphis reddito tanta calamitate populum liberauit. ¶Alexicaci dæmones dicebantur qui nocumenta & diras amolíri existimabantur, qui & Apopompęi, & Apotropęi,Lysii quoque,& Phyxii appellabantur.Budæus,& Cælius lib.1.cap.32.

Alexipharmaca, ἀλεξιφάρμακα , Sunt (vt Suidas ait) medicamenta auxiliatoria, quæ scilicet venena , incantationes, & execrationes pellunt, prohibéntque ne iis nobis noceri possit. Plin. libro 21. cap. 20, Nec magis alia herba conuenit medicamento , quod Alexipharmacon vocant.

ALEXIS, ἄλεξις, Asinii Pollionis puer fuit , quem Virgilius eius amore captus,ab illo dono accepit. In huius gratiam (vt Seruius putat) Virgilius scripsit secundam Eclogam.

ALEXIS THVRIVS, ἄλεξις θούριος, Qui priùs Sybaris dicebatur, poeta comicus ante Menandrum,reliquit plures fabulas. Habuit filium Stephanum,poetam & ipsum comicum. Suidas.

Alexiteria, ἀλεξητήρια, Eadem quæ Alexipharmaca.

Alga, Herba, quæ nascitur in aquis marinis : dicta ab algore aquæ, siue quòd pedes alliget, quia crassa est , foliis ex parte supernatantibus. φῦκος θαλάσσιον. Virg.lib.7,Laterique illisa refunditur alga. ¶Algenses Pelagiæ, Purpuræ genus vilissimum, nomen habens ab alga , qua nutritur.Plin.lib.9.cap.37.

Algosus, a,um, Alga abundans. Plin.lib.32.cap.9,Aceruantur muricum modo,viuúntque in algosis.

Algeo, es,alsi,vel alxi,alsum,à Græco ἀλγέω, Doleo,patior frigus, frigidus sum , ψύχομαι. ¶Oponitur huic verbum Aestuo.Cicer.Tuscul.2, Itémq; Lycurgi laboribus eruditunt iuuentutem venando , currendo, esuriendo,sitiendo,algendo,æstuando.

Algidus,a,um,adiect. Frigidus. Catull. Ego viridis algida Idæ niue amicta loca colam.Algida niue,hoc est frigida.

ALGIDVS, pen.corr. Mons ab Vrbe duodecim passuũ millibus distans, ab asiduo frigore sic dictus. Horatius , Quæque Auentinum tenet Algidúmque.Ab hoc quoque sylua Algida dicta est,huic monti subiacens,in cuius ingressu Regillus lacus est.

ALGIDVM, ἄλγιδον Stephano. Italiæ oppidum non procul à Tusculo in alto monte situm, ex aeris algore propterea dictum,nunc *Roca papa* ex Veteris situs descriptione existimatur , syluáque proxima adhuc Algidi sylua cognominatur.Volaterr.

Algidensis, adiectiuum,vt, Raphanus Algidensis,qui circa Algidum nascebatur longus & translucidus.Plin.lib.19.cap.4.

Algificus , quasi Algefaciens, ψυχρωτικὸς, Gell.lib.19.cap.4, Quod timor sit omnibus algificus : id est frigus inducens.

Algor,oris,ab algeo, sicut Calor à caleo.Idem quod frigus,& propriè frigus vehementius, ψῦχος. ψυχρὸν. ψυχὸς.Plin.lib.14.cap.2, Æstu magis,quàm algore vexantur. Sulluſt. in Catillin. Corpus patiens inediæ, vigiliæ, algoris.

Algus, gi. Idem quod algor. Lucretius lib.3, Sollicite euolitant morbis, algóque,faméque.

Algus,us,ui. Idem.Plaut.in Aul.Vel fuda,vel peri algu,vel etiam ægrota. ¶Per translationem ponitur pro dolore & tristitia.

Alias, Alibi,Vide ALIVS.

Alibantes, ἀλίβαντες, Mortui dicuntur, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν λιβάδα, hoc est eò quòd humido illo naturali destituti sint.Cæl.lib.3.cap.12.

Alica, penult.corr. Ex tritici generibus est (vt inquit Galenus lib.1.de Facult. aliment.) aut certè farris genus tritico simile , succum tamen lentiorem habens, quàm triticum, siue in aqua cocta cum mulso, aut vino , siue cum oleo saléque frixa sumatur. χόνδρος. Plin. lib.18. cap.7, Tunicæ frumento plures.Hordeum maximè nudum,& alica,sed præcipuè auena. Nomen autem Alicæ ab alendo Festus deducit,quod vehemẽter nutriat. ¶Est præterea Alica,confectio quædam ex frugum quarundam farina , aliis in locis aliter præparata: ita dicta (vt ex Aegineta colligi potest,) quòd primùm ex frumento , siue farre, cui Alica nomen est, fuerit confecta. Postea tamen magis receptum fuit, vt ex zea conficeretur. Plures autem fuerunt apud veteres alicæ confitiẽdę rationes.quas omnes exequitur Plin.lib.18.ca.11,Palladius quoq; lib.6,docet quo pacto ex hordeo confici possit.

Alicariæ , Meretrices in Campania appellatæ , quòd solitæ essent circa pistrina alicariorum versari.Festus.

Alicastrum , Genus farris est, ea forma ab Alica deriuatum. qua Silicastrum à Siliqua Colum.lib.2.cap.6,Semen trimestre quod dicitur Alicastrum,idque pondere,& bonitate præcipuum est.

Alienigena , communis generis,vel secundum Probum , omnis generis,sumitur in eodem significato cũ Alienigenus, ἀλλόφυλος.Gell.lib.2. cap.23,Neque vino alienigena,sed patrio vsuros.Sic & alia composita è Gigno : vt Agmen Troiugena.

Alienigenus,a,um,pen.corr. nomen compositum à nomine Genus.vel à verbo Gigno , & significat quod est externum , vel alieni generis , vel inter alienos genitum. Valerius lib.1. Adiici nostris duo eiusdem generis alienigena exempla non absurdè possunt.

Alifer, Aliger, Vide ALA.

ALIGVRIVS. Proprium nomen. Cicero Tironi, lib.16. Epist.18, ad finem,Aligurius Cæsaris familiaris mortuus est,bonus homo, & nobis amicus.

Alima, ἄλιμα, Medicamenta dicuntur quæ famem aut sedant , aut prohibent obrepere : quemadmodum Adipsa dicuntur quæ siti resistunt. Vtrorunq; meminit Plutarchus in Symp.septem Sapientum.

ALIMALA, ἀλίμαλα Stephano,Locus est in Lycia.

Alimentum, Alimentarius, Alimonia, Alimonium, Vide ALO.

ALINDA, ἄλινδα. Vrbs Cariæ, in qua regnauit Ada, filia Hecatomni regis Cariæ, auxilio Alexandri magni. Strabo lib. 14.

ALINDOIA, ἀλίνδοια, Ciuitas Macedoniæ. Stephanus.

Alipænea, Emplastra sunt, quæ ex medicamentis non pinguibus conficiuntur. ἀλιπάινα. Nam λιπαίνω. Idem est quod impinguo, Celsus libro 5. cap. 19.

Alipes, Vide ALA.

ALIPHE, penult. prod. ἄλιφη, Olim oppidum erat in Samnio. Hinc Aliphanni populi, & Aliphana pocula apud Horatium, lib. 2. Sermonum.

ALIPHIRAEI, ἀλιφιραῖοι, Arcadiæ populi. Plin. lib. 4. cap. 6, ab oppido Aliphira. Cic. ad Attic. lib. 6. Epist. 13, Arcadiæ censebat esse Lepreon quoddam maritimum, Tenearem autem, & Aliphira, & Tritia, νήπηγα ei videbantur.

Alipilus, Vide ALA,

Alipterium, ἀλειπτήριον, Locus erat in balneis, in quo loti vngebantur. Cælius lib. 16. cap. 47.

Aliptes, ἀλείπτης, Dicebatur magister athletarum, qui eos certaturos inungebat, eáque curabat, quæ ad corporis robur attinebant. Dictus ἀπὸ τῆ ἀλείφειν, quod est inungere. Hac voce vsus est Cicero in epistola ad Lentulum, Qui homines quòd me saluum voluerunt, est gratissimum. Sed vellem non solùm salutis meæ, quemadmodum medici, sed etiam vt aliptæ, virium & coloris rationem habere voluissent. ¶ Dicuntur præterea Aliptæ, chirurgi, qui & ipsi oleis, pinguibúsque malagmatibus foris adhibitis, vulneribus, morbisque exterioribus medentur. Celsus lib. 1. cap. 1, Sanus homo, & qui bene valet, nullis obligare se legibus debet, ac neq; medico, neque alipta egere. Vbi tamen nonnulli legunt Iatrolipta. ¶ Est etiam Aliptes, fontis nomen apud Ephesum.

Aliqua, Vide ALIQVIS.

Aliquammulti, Aliquandiu, Vide ALIQVANTVS.

Aliquantisper, Vide ALIQVANTVS.

Aliquando, ποτέ, secundum Prisicanum, cum accentu in antepenultima, quanuis in carmine ratione positionis semper producatur. Aliud enim est syllabæ quantitas, aliud accentus. Habet autem tria tempora, præsens, præteritum & futurum, & significat idem quod Nonnunquam, Interdum vel aliquo tempore, vel Tandem. Cic. Valerio, Aliquando nos reuisas.

Aliquantus, adiectiuum, ex Alius & Quantus, Idem penè quod mediocris significat. Sallust in Iug. Timor aliquantus, sed spes amplior.

Aliquantum, ὑπὸ ποσόν, ὀλίγον. Modò nomen est, vt apud Ciceronem pro Cluentio, Aliquantò agri in medio relictum est. ¶ Modò aduerbium, significans Paulùm, Nonnihil, Leuiter, Paulisper, Nescio quid, Aliqua ex parte. Plin. lib. 3. cap. 3, Aliquantum vetus forma mutata est.

Aliquantulum, diminutiuum ab Aliquantum, Idem significans quod Paululum, ὀλίγον. Cic. lib. 2. de Inuent. Et de natura licet aliquantulum ducere suspicionis. Idem pro Quintio, Quum æris alieni aliquantulum relictum esset.

Aliquantillum, diminutiuum, ab Aliquantulum. Plautus in Capt. Foris aliquantillum etiam quod gusto, id beat.

Aliquandiu, aduerbium temporis: Aliquo tempore, nõ autem longo admodum. Cic. 1. Acad. Aristum Athenis audiuit aliquandiu.

Aliquammulti, pro aliquot. Cic. 6. Verr. Sunt vestrum aliquammulti, qui L. Pisonem agnouerunt.

Aliquantisper, aduerbium, ad temporis breuitatem refertur, vt ait Valla: idémque significat, quod aliquandiu, ὑπὸ χρόνον. Terent. in Heaut. At certè concedas aliquò ab eorum ore aliquantisper.

Aliquis, aliqua, aliquod, quasi Alius quis, & habet vim pluralé, quanuis singulariter dicatur: non enim est aliquis, nisi de multis. Vnde & apud veteres vario genere numeróq; proferebatur, τις. Terent. Aperite aliquis actutum ostium. Idem est dicendum de Quisquam, Quispiam, & Vllus. ¶ Aliquis etiam, vt Græcis τις, capitur pro homine non obscuro, & nonnullius pretii. Cic. Attic. Itaq; fac, vt me velis esse aliquem: quoniam qui fui, & qui esse potui, iam esse non possum. id est, Velis esse me non prorsus obscurum & abiectũ. Iuuenal. Saty. 3, Aude aliquid breuibus Gyaris, & carcere dignum, Si vis esse aliquis.

Aliquid, substantiuum est: vt, Aliquid vtile. τί. Cic. Att. Ego tibi aliquid de meis scriptis mittam.

Aliquispiam, Idem prorsus est quod Quispiam, τίς. Cic. pro Sestio, Aliquapiam vi pelleretur.

Aliquà, aduerbium, Per aliquem locum, πῆ. Cic. 3. Verr. Cupere aliqua euolare si posset.

Aliquatenus, pen. corr. significat Vsq; ad aliquam partem, siue Ex aliquà parte, aut Aliqua ratione. μέχρί τινος, ἐπί ποσόν, ἔστιν ὅπως. Quintil. Verum hoc aliquatenus temporum mutatum est conditione. Plin. lib. 27. cap. 12, Caulibus pluribus ab vna radice aliquatenus rubentibus.

Aliquò, Ad aliquem locum, ποῖ, ἔστιν ὅπου. Terent. Heaut. Aliquò profugiet militatum.

Aliquorsum, Versus aliquem locum, ἔς τινα τόπον.

Aliquot, τινές, ἔνιοι, numero tantum plurali teste Donato, significat idem quod Nec multi, nec pauci. Terent. in Andr. Aliquot me adiere. Cic. de Vniuersitate, Disciplina Pythagorica aliquot secula in Italia, Siciliáq; viguit.

Aliquotfariam. Varro de Re rust. lib. 1. cap. 2, In eo agro aliquotfariam in singula iugera dena culea vini fiunt.

Aliquotiens, seu Aliquoties, sine n, significat aliquot vicibus. ἐνιότε, ἔστιν ὅτε καὶ ις. Cicero 2. Verr. Aliquoties ad socios literas de istius iniuriis miserat. Idem pro Quintio, M. Iunius, qui hanc causam aliquotiens apud te egit.

ALISARNA, ἀλίσαρνα, Oppidum est Troadis, apud Stephanum: à quo fit gentile Alisarnæus, ἀλισαρναῖος.

ALISTVS, ἄλιστος Ptolemæo, Oppidum Germaniæ, in tractu maritimo Saxoniæ.

ALISVM, pen. prod. ἄλισον Ptolæmeo, Oppidum in Septentrionali plaga Germaniæ, non procul à Sicambris.

Alisma, atis, ἄλισμα Discordi, Herbæ est nomen, quam nonnulli fistulæ pastoris, alii Plantagini aquaticæ eandem faciunt.

ALISTA, ἄλιστα, Insulæ Corsicæ vrbs, in latere Meridionali, Ptolem.

Alitura, Vide ALO.

Alius, alia, aliud, genitiuo alius, penult. product. quauis in carmine sit indifferens, idem est quod diuersus. Olim faciebat genitiuum & datiuum sicut cætera adiectiua primæ & secundæ declinationis. ἄλλος, Cicero, de Natura Deorum, Quibus bestiis erat is cibus, vt alii generis bestiis vescerentur. Alii generis inquit, pro Alius. ¶ Accedit quandoque ad vim comparationis. Quintilianus, At quanto alius fuit ille insœlissimi iuuenis affectus? Quomodo autem differat ab Alter, illic videas.

Alias res agis, Id est non intendis ad id quod dicitur, aut nugatorias res agis. παρὼν ἀπολύμενος.

Alias, aduerbium, significat Alio in loco, vel aliter, vel Alio tempore, ἄλλοτε Terent. in Andr. Quid alias malim, quàm hodie has fieri nuptias? Cic. Sed de hoc alias. Idem Trebatio lib. 7. Sed plura scribemus alias. ¶ Ponitur, & pro Aliquando, vel Interdum, & tunc ferè geminatur. Cic. 3. de Orat. Aliàs ita loquor, vt necessum est, aliàs vt necesse est. Idem Verr. Aliàs reuocabat, aliàs decernebat.

Alibi, Alio loco, ἄλλοχοῦ. Virgil. Georg. 1, Hic segetes, illic veniunt fœlicius vuæ: Arborei fœtus alibi. Terent. in Hecy. Habebam alibi animum amori deditum,

Alicubi, In aliquo loco, vspiam, vsquam. πηλοῦ. Cic. Attic. lib. 9, Ita vt si saluus sit Pompeius, & constiterit alicubi.

Alicunde. Ex aliquo loco. πόθεν. Terent, in And. Venit meditatus alicunde. Vide in dictione ALIQVO.

Alienus, a, um, Quod est alterius, siue quod ad alium pertinet. ἀλλότριος, ἀλλότριος, Cicero 1. Offic. Difficilis est cura rerum alienarum. ¶ Alienum quoque aliquando dicimus, qui nullo nobis necessitudinis vinculo est deuinctus. Idem Epist. lib. 1, Tantum enitor, vt neque amicis, neque alienioribus opera, consilio, labore desim. ¶ Interdum idem quod auersus, vel abhorrens. Cic. 2. Verr. Letilius homo non alienus à literis. ¶ Nonnunquam idem quod alienatus, hoc est immutatus, & ex amico inimicus factus. Idem lib. 1. Epist. Sin ille à me est alienior, nihil tibi literæ meæ proderunt. Idem pro Deiotaro, Quum is in te animo esset alieno. Idem de Diuinat. Neque hoc dii alienum ducunt maiestate sua.

Alieno, nas, Alienum facio, vel ex nostro dominio in alienum transfero, ἀλλοτριῶ, ἐξάγνυμι. Cic. de Lege Agraria, Vænire res nostras proprias, & in perpetuum alienari. Idem 5. Verr. Nam turpitudinẽ summam esse arbitratur referri in literas publicas, pretio paruo ea quæ accepissent à maioribus, vendidisse, atq; alienasse. ¶ Paulus iurisconsultus, Alienationis verbo vsucapionem contineri putat. Vix est enim, inquit, vt non videatur alienare, qui patitur vsucapi. Eum quoque alienare dicimus, qui non vtendo amittit seruitutes. ¶ Accipitur & Alienare, pro immutare, & ex amico inimicum, siue ex beneuolo maleuolum reddere. Cic. Epist. lib. 1, Hominem adolescentulum non tam allicere volui, quàm alienare nolui. Ibidem, Qui & te nonnunquam à me alienarunt, & me immutarunt tibi.

Alioquin, & Alioqui (vtroque enim modo dicitur) habent penultimam productam: accentus tamen est in antepenultima, ne videantur duæ dictiones, significántque Aliter, seu alio modo, vel Quòd si non, vel Præter hoc, ἄλλως, εἰδὲ μή. Cic. 3. de legib. Minima olim fuit istius rei cupiditas, alioquin multa extarét exempla maiorum. Idem 1. de Oratore, Quorum ab oratoris iudicio delectus magnus adhibebitur: alioqui quomodo ille in suis hærebit bonis?

Aliorsum, Versus alium locum, ἄλλοσε: vt, Aliorsum ire, apud Plautum. ¶ Item in aliam partẽ. Terent. in Eunu. Vereor ne illud grauius Phædria Tulerit, néve aliorsum atque ego feci, acceperit.

Aliouersum, Idem. Plaut. Aulul. Atque igitur Antrax aliouersum, dixerã, Non istud quod tu insimulas.

Aliter, aduerbium, fit ab Alis, huius alis, pro alius, sicut declinabant antiqui, & significat, alio modo, ἄλλως. Virg. Diis aliter visum. Cic. 7. Verr. Aliter decernere in eadem causa non potuisti.

Alicubi, Cõpositum ex Alius, & vbi, idem significans quod Alibi, ἄλλοπου. Plinius, Nec vsquam aliubi candide nascuntur.

Aliunde, Ex alio loco. ἀλλαχόθεν. Plin. lib. 15. cap. 19, Inde repertũ, vt allatæ aliunde, & inter se colligatæ, iniicerentur fico.

Aliusmodi, Quasi alterius modi. Cæsar, Vno enim excepto, quem aliusmodi, atq; omneis natura finxit, suos quisq; habebat charos.

Aliuta, veteres pro aliter scripsisse manifestum est, ex Græco ἄλλως, vel ἄλλως transferentes. Hinc est illud in legibus Numæ Pompilii, Siquis aliuta faxit, ipsius Iouis sacer esto Festus.

ALIZONES, pen. prod. ἀλιζῶνες, Afiæ minoris populi, inter Mysos, Caras, & Lydos siti. Author Stephanus.

Allabor, pen. prod. iuxta fluo, siue appellor, πρόσρέω. Claudianus, Siculis allabitur oris. Cic. 2. de Diuinat. Et humor allapsus extrinsecus, vt in tectoriis videmus.

Allaborare, Est alicui rei per laborem aliquid adiicere. Horatius 1. libro Carm. Simplici myrto nihil allabores. Significat etiam idem quod adnitor.

Allæuo, penult. prod. idem est quod Læuo, hoc est Planum facio, λειάνω. Colu. lib. 4. cap. 25, Nam ea plaga, quæ sic fit, vno vestigio alleuatur.

ALLAL

ALLALIA, ἀλλαλία, Corsicæ insulæ oppidum, Phocensium opus, teste Herodoto. Gentile est Allaliæus, ἀλλαλιαῖος Stephano.

Allambo, is, ere, Idem quod simplex lambo, & per metaphoram leuiter attingo. Quintil. Scitis ipsi quo exequiarum die labore extracta sit, quandiu istam tenuerit allambentibus flammis.

ALLANTE, es, ἀλλάντη Stephano, duorum oppidorum nomen est, quorum alterum in Arcadia, in Macedonia alterum collocatur. Inde Allanti ἀλλάντιοι, qui & Allantenses dicuntur à Plin. lib. 4. cap. 10.

Allatro, as, are. Vide simplex LATRO.

Allatus, Vide AFFERO.

Allaudo, as, are, Poeticum verbum pro Laudo, ἀινέω. Plaut. in Merc. Agit gratias mihi, atque ingenium allaudat meum.

Allecto, ctas, Vide ALLICIO.

Allector, Vide ALLICIO.

Allectus, Vide ALLEGO, allegis.

Allego, gas, pen. prod. Alıquò mitto, vel ad aliquem locum mitto, παραπέμπω. Plaut. in Casin. Quin ea ipsa me allegauit, qui istũc accerserem. Proprium autem, cúmque venustissimum verbum hoc locum obtinet, quum rei alicuius impetrandæ gratia ad aliquem mittimus eos, quos aut authoritate apud illum valere existimamus, quique veluti legatorum officio fungentes, nostram apud illum causam agant. Cicer. pro Sext. Roscio, Homines nobiles allegat iis, qui peterent, ne Syllam adirent. Idem 3. Verr. Petit à me Rabirius, & amicos allegat: facilè impetrat. Idem 4. lib. Epist. Fam. Extremum illud est, vt Philosophiam ad te allegem. Plaut. in Casin. Filius autem armigerum allegauit suum, qui sibi eam vxorem poscat. Vsurpatur etiam pro Citare, siue Adducere, ἀπάγειν, προσφέρειν, παρίχεσθαι. Plin. Tum multa allegauit, quæ ad rem propositã pertinere minimè videbantur. Budæus, ἀπαιτεῖσθαι, sua iura allegare, & in iure disceptare: quod Caussificari Plautus dixit Cicero etiam, & Causari, & proferre, Quintilianus & Iureconsulti Allegare appellant.

Allegatio, onis, Verbale. Cic. 3. Verr. Odii immortales, quanta istè cupiditate, quibus allegationibus, illam sibi legationem expugnauit. Id est, amicorum intercessionibus, & velut legationibus.

Allego, gis, pen. corr. Asscribo, deligo, deligẽdo addo, coopto, λαμβάνω, Vnde apud Iulium Capitolinũ scribitur, M. Antonium philosophum multos ex amicis in Senatum allegisse cum Aedilitiis ac Prætoriis dignitatibus. Liu. lib. 10, Cæterùm quia de plebe allegebantur, eandem ægrè passi patres.

Allecti dicebantur, qui ad augendum numerum Senatorum ex equestri ordine assumebãtur: qui etiam Conscripti vocabantur, προσηρημένοι, προσπαλαιωμένοι. Nam Patres dicebantur, qui erant Patritii generis.

Allegoria, ἀλληγορία, cum accentu in penultima, Figura est, quæ à Quintiliano dicitur Inuersio, quum aliud verbis, aliud sensu ostenditur. Nascitur autem hæc figura ex continuata, perpetuáque metaphora. Eiusmodi est illa apud Virgilium 3. Eclog. Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt. Id est, Desinite iam plura canere, quia satis audiuimus

Allelu ia, Duæ dictiones sunt, quibus significatur, Laudate Dominum.

ALLELV enim (vt Augustinus ait) imperatiui modi est, & significat, Laudate, IA Verò Vniuersalem, vel Vniuersaliter, scilicet Deum. Hieronymus, Ia apud Hebræos vnum est de decem Dei nominibus. Et in illo Psalmo vbi legimus, Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus: in Hebræo est Allelu-ia, sunt autem duæ partes Hebraicé.

Alleuo, as, penult. corr In altum tollo, erigo, & quod humi iacet, sursum leuo. ἀναίρω. Quint. Vidi multos, quorum supercilia ad singulos vocis conatus alleuarentur. Accipitur item Alleuo, pro leuius reddo, λουφίζω. Cicero pro Sext. Roscio, Hoc onus si vos aliqua ex parte alleuabitis, feram, vt potero, Transfertur etiam ad animum, pro eo quod est recreare, vel dolores mitigare. ἀπαιωρίζομαι. Cicero de Clar. Orator. Quod aliqua ex parte solicitudines alleuaret meas. Sic dicimus, Alleuare afflictum, hoc est subleuare, & calamitate eximere. Quintilianus, Non petit, vt afflictum alleuetis, nisi & probauerit se infœliciorem.

Alleuatio, verbale, Doloris mitigatio, siue diminutio. Cice. Famil. 4, Etsi tot, tantisque rebus vrgemur, vt nullam alleuationem quispiam non stultissimus sperare debeat.

Alleuamentum, Idem. Cic. pro Sylla, Et in aduersis sine vllo remedio, & alleuamento permanere.

Allex, Lege ALEX.

ALLIA, ἀλλία, Nomen fluuii, qui à Crustuminiis montibus prærupto defluens alueo, Tyberino amni miscetur, quadragesimo ab Vrbe lapide, vbi magna strage Romani à Gallis profligati sunt. Hinc Alliensis dies dictus est, tanquam infaustus. Sunt qui arbitrentur hoc nomen esse fœminino, decepti authoritate Lucani. Et damnata diu Romanis Allia fastis: quod tamen ita non est. Nam id licenter à Lucano factum est, per subauditionem nominis generalioris Aqua. Huius nominis prima semper producitur. Silius, Maior & horrificis sese extulit Allia ripis. Hæc erat in fastis cui dat grauis Allia nomen. Virg. lib. 7, Quosque secans infaustum interluit Allia nomen. Vbi Seruius malè putauit alterum l. metri causa esse interpositum. Nam quod Lucanus lib. 7. dicit, Non istas habuit pugnæ Pharsalia parteis, Quas aliæ clades: Aliæ, non fluminis nomen, sed diuersitatis relatiuum est, ab Alius, alia, aliud.

Alliatum, Vide ALLIVM.

Allicefacio, cis. Idem est quod allecto. ἀνάγω, à quo allicesio. Suetonius in Vitel. Pronus verò ad cuiusque & quacunque de causa necem atque supplicium: nobiles viros condiscipulos & æquales suos omnibus blanditiis tantum non ad societatem imperii allicefactos, vario genere fraudis occidit.

Allicio, cis, penult. corr. allexi, allectum, ex Ad & Lacio, significat blanditiis attraho, siue potius Induco, atq, Inuito. ἀμαγωγῶ, ἀναγομαι, ἱριλκομαι, ἐπισύρομαι. Cic. pro Plancio, allicere voluntates alienas, retinere partas. Idem pro Murena, Cato negat verum esse, beneuolentia cibum allicere. Plautus in Trinu. Te & amicitiam & gratiã in nostram domum video allicere. ¶ Inuenitur & præteritum Allicui, sicut ab Elicio, elicui. Piso lib. 1. hist. Aulus vnius præmio multorum allicuit animos. Id tamen admodum rarum est.

Allector, oris, verbale, Qui allicit. Colum. lib. 8. cap. 10. Quasi allectores sint captiuorum.

Allecto, ctas, Frequẽtatiuum ab Allicio, Significat, per blanditias atraho. ἀνάγω. Colum. lib. 2, Ad aquam duci oportet, bibiloque allectari, quo libentius bibant.

Allido, dis, penult. product. Impingo, quod est, interficiendi causa contra aliquid iacio, vel ad saxum, durúmve aliud corpus comminuo, ἐπὶ ἀθῶ, προσπρούω, ἐκλαφύσσω. Lactant. lib. 4, Et in conspectu suo vexari acerbissimè coniuges suas cernerent, violari ac prostitui virgines, diripi pueros, allidi paruulos. Cæsar 3. Bel. Ciui. Et ex magno remigum propugnatorúmque numero pars ad scopulos alliſa interficeretur.

ALLIENVS, ni, Proprium viri, qui fuit Prætor Siciliæ sub Cæsare. Hircius in Comment. de bello Africo in princip.

Alligo, penult. corr. propriè ad aliquid ligo. ἀπομπόω, ἐξομπόω, πυριδπόω: vt, Alligare vitem palis, vel ad palos. Columel. libro 2, Arbustiuam vitem antequam putes, alligare diligenter oportet. ¶ Per translationem Alligare, est obstringere, obnoxium facere. Terentius in Eunucho, Hic furti se alligat, ἐνέχεται ἁλόντι. Cicero pro Rabirio Posthumo, Lex vbi omnes mortales alligat, sic loquitur. ¶ Accipitur & pro suo simplici. Idem de Diuinat. Alligandi essent omnes, qui cubitum irent. Idem 3. de Orator. Neque verba alligata sint quasi certa aliqua lege versus. ¶ Alligari quoque rei quis dicitur, cui ita est addictus, vt diutius ab ea abesse non possit. Sic adulescentulos scortis alligatos dicimus, qui meretriciis amoribus ita sunt irretiti, vt non nisi ægrè ab iis possint diuelli.

Alligatio, Ipse actus alligandi.

Alligator, Qui alligat. Colu. lib. 4. cap. 13, deinde sequitur alligator, cuius officium est, vt rectam vitem producat in iugum.

Alligatura, πέδησις, πόρπημα, Idem de arboribus cap. 8, Infrà insitionem, & alligaturam falce acuta leuiter vitem vulnerato.

Alligurio, Idem quod simplex Ligurio, λιχνίω.

Alliño, is, Ex Ad & Lino, Inungo, & linendo rei alicui induco: ἐπιχρίω. Plinius, Sunt qui leporino coagulo mel addant, eóque dentem alliuant.

Allium, Herbæ genus satis notum, non dissimile porro, grauissimi odoris, quod tamen lassitudini mederi creditur, & serpentes fugare, ἐκθορόω. Vnde etiam messoribus solet esse in deliciis, Virgilius in Bucolicis,

Thestylis & rapido fessis messoribus æstu,
Allia serpillumque herbas contundit olentes.

Horatius eius odorem infectatur festiuo carmine, Parentis (inquit) olim si quis impia manu Senile guttur fregerit, Edat cicutis allium nocentius.

Alliatum, ab allio, Pulmentarii, & intinctus genus est, ὑποροδίσμυθον. Plautus, Sine me alliato fungi fortunas meas. Ab alii admistione nomen habet.

ALLOBROGES, pen. cor. ἀλλόβρογες, ἢ ἀλλόβρυγες Strephano, Populus Galliæ iuxta Rhodanum, nunc Sabaudienses, & Delphinates, victoria Fabii, & Catilinæ coniuratione noti, ad tractum Lugdunensem siti Ptolemæo. Horatius Epod. 16, Nouisq; rebus infidelis Allobrox.

Allobrogicus, a, um, adiect. ἀλλοβρογικός, vt apud Celsum lib. 4. cap. 5, Vinum Allobrogicum.

Allœotheta, ἀλλοιόθετον, Figura est syntaxin concernens, quum scilicet contra vulgatos constructionis canones aliquid variamus. Vnde & Variatio à Prisciano interpretatur. Confundit autem numerum: vt, Pars in frusta secant, vel Casum, vt, Tu mihi quodcunq; hoc regni, pro, hoc regnum, vel genus: vt,

Dulce satis humor, depulsis arbutus hœdis.
Lenta salix fœto pecori, mihi solus Amyntas. Ad dulce enim quod est neutrum, tam masculina, quàm fœminina reddidit.

ALLORIA, ἀλλωρία, Vrbs Cretæ, vt ex Polyhistore refert Stephanus. Gentile est Alloriates, ἀλλωριάτης,

Alloscorodon, ἀλλοσκόροδον, Herba est Dioscordi, quæ notiore nomine Capparis appellatur.

ALLOTRIGES, ἀλλότριγες, Populi in tractu Septentrionali Hispaniæ. Strabo lib. 3.

Allubesco, scis. siue Adlubesco, Lubens facio, obedio, faueo, consentio. Plautus, Hercle verò iam mihi adlubescit primulum.

Allucinor, pen. corr. Propriè oculorum est, quum illi circa obiectum falluntur, alterúmq; pro altero cõspicere nobis videmur. παραβλέπω. Colum. lib. 8. Custodis officium, sublimem celsissimámque oculorum veluti speculam desyderat: vt neque tardiores grauidas, dum cunctantur, neque agiles & fœtas, dum procurrunt, separari à cæteris sinant: ne fur, aut bestia allucinantem pastorem decipiat. ¶ Transfertur & ad animum: dicimúrque Allucinari, quum vana somniamus, & à vero iudicio aberramus. Cic. 16. ad Atticum, Ego tamen suspicor hunc, vt solet, allucinari. Gellius libro 16. cap. 12, Verbum hoc iubet aspirari, etiamsi ἀπὸ τῆ ἀλύσσω, quòd tenui spiritu scribitur, velit deduci. Vide infrà HALLVCINOR.

Allucinatio, Lucis alienatio, vel aberratio, ἀμβλυωπία: Quod & ad oculos mentis transfertur, quum minus rectè quid intelligitur, obductio

Universidad de Deusto
Biblioteca

quadam caligine animo. Fit autem à Græco ἀλύειν, quod est tardum, languidum, & stupidum esse. ¶Sunt qui per aspirationem scribant in principio, Aulum Gellium sequuti, qui testatur sua ætate ita scribi solere, quanuis sua natura non habeat aspirationem. Vide HALLVCINOR.

Alludo, pen. prod. Ludendo alicui blandior: & propriè est puerorum, quum ludentes nutrici vel parentibus blandiuntur: aut etiam canum, quum caudæ motu heris adulantur, παρασαίνω. Lactant. lib.3. Aut homini alludunt animalia. ¶Est item Alludere (vt scribit Valla lib.4) quum aliud dicimus, & ad aliud sententiã latenter referimus. Virg.7. Aeneid. Nec plura alludẽs, ea vox audita laborum Prima tulit finem. ¶Alludere ad historiam, est ad rei fidem verba cõponere: quod proprium est poetarum, qui in fabulosis suis narrationibus historiæ veritatem vno atq; altero verbo nonnunquam attingunt.

Alluo, luis, luxta fluo, abluo, allabor, Verbum est aquis proprium. Maria enim & flumina alluere dicũtur loca, ad quæ feruntur, quæ ve præterfluunt, ὑγραίνω. Est autem compositum ex Ad, & antiquo verbo Luo, quod est eiusdẽ significationis cum verbo Lauo: à quo fiunt & Abluo, Colluo, Diluo, Eluo, & similia. Cic, 5. Verr. Non alluuntur à mari mœnia extrema: sed influit in vrbis sinum portus. Curtius, Montem leniter alluit præteriens amnis. ¶Hinc fit Alluuio, onis, Alluuies, & Alluuium, πρόσκλυσις pro immoderata aquarum violentia, vel plutialium, vel fluuialium, similiúmq; quę non tantùm agros confundit, sed quandoq; eripit, & nonnunquam funditus destruit. Sed quum pars alicuius agri impetu fluminis aggeritur in alium agrum, tunc cedit in possessionem eius, cuius est ager. Vnde Lucanus, Illos terra fugit dominos, his rura colonis Accedunt donante Pado. ¶Circumluuio autem περίκλυσις est, quum partem alicuius agri rapidus amnis in alueum suũ impulerit, & in modum insulæ circumuoluerit: quæ ipso iure viciniorꝭ erit, Valla. ¶Alluuies, fordida aqua quæ abluit, vbi lutum cum aqua non multa. Liuius lib.1, In proxima alluuie, vbi nunc ficus ruminalis est, quam Romularem vocatam ferunt, pueros exponunt. ¶Proluuies, propriè sordis profusio. Virgil. lib 3, -fœdissima ventris Proluuies. ¶Illuuies, ἀκαθαρσία est etiam immunditia in homine, aut veste, aut re quauis alia insita seu iniecta. Terent. in Heaut. Pannis obsita, neglecta, immunda illuuie. Virgil. lib.1, Dira illuuies, immissaque barba. ¶Elluuies, propriè dicitur, quod expurgatur, præsertim aquarum fluxu: quanuis & alterius humoris dici possit. Plinius, Quod in tutis notatur oppidis, quæ minus quatiuntur crebris ad eluuiem cuniculis cauata. Lactant. lib.7. Eluuiem posuit pro aquarum inundatione, quũ ait, Eluuie aquarum euertentur ciuitates. ¶Eluuies per transfationem à Cicerone in oratione pro Domo sua ponitur pro exitio, & interitu. Idcirco inquit, Tu ad labem, atque eluuiem ciuitatis sine summa vi peruenire potuisti. ¶Colluuies, συγκλύς, Sordes cœni, aut cuiusuis rei coactæ. Columella lib.1, Tum etiam nantium, serpentiúmque pestes hyberna destitutas vligine, cœno & fermentata colluuie venenatas emittit. ¶Colluuio, Idem est quod Colluuies. Cicero de Senectute. O præclarum illum diem, quum in illud diuinum animorum concilium, cœtúmque proficiscar, quúmque ex hac turba, & colluuione discedam! Hiero. ad Heliod. Neget & sacrilegum esse, qui in libidinem se dedit, qui membra Christi, & hostiam viuam placentem Deo, cum publicarum libidinum victimis nefaria colluuione violauit. ¶Diluuium, κατακυσμός, terrarum inundatio: qualem Noe ætate contigisse ex Sacris literis constat: aut (vt poetæ fabulantur) Deucalionis temporibus.

ALMEDESSOS, Oppidum in ora Thraciæ, non procul à Bosphoro. Recensetur à Plinio libro 4.cap. 11. Ptolemæus vocat ἀλμυδησσον, Halmidassum.

ALMENE, pen. prod. ἀλμήνη, Oppidum est ad Pontum Euxinum: à quo fiunt gentilia, Alminius ἀλμήνιος, & Almenites ἀλμηνίτης, Stephanus.

Almities, Almarum rerum habitus.

ALMO, onis, Riuulus est ante portam Capenam, in quo sacerdotes Cybeles deæ simulachrum, & cultros sanguinolentos, & sua vulnera solent abluere. Ouidius 4. Fastor. Est locus, in Tyberim quà lubricus influit Almo.

ALMON, ἄλμων, Oppidum Thessaliæ, quod à nonnullis Elmon appellatur, teste Plin. lib.4.cap.8. ¶Est etiam Almon apud Virgil.7. Aeneid. Pastoris nomen, filii Tyrrhei, regii pecoris magistri.

ALMOPIA, ἀλμωπία, Macedoniæ pars est, quę ab Almope gigante, Helles ex Neptuno filio, nomẽ accepit: à qua etiam incolæ Almopes dicti sunt, & Almopii. Stephanus.

ALMOS, ἄλμος, Sisyphi filius, vt inquit Apollonius, frater Porphyrionis, ex cuius filia Chrysogone, & Neptuno, natus est Minyas rex Orchomeni. Idem tamen Minyæ matrem Hermippen Bœoti filiam appellat.

Almus, a, um, ab Alendo (vt docet Festus) Idem quod alens, vel alimoniam suppeditans. Vnde Alma tellus peculiari dicitur epitheto, quòd fruges suggerat, quibus alimur. Colu. lib.3. cap.22, Quibus alma tellus annua vice, velut æterno quodam puerperio læta, mortalibus distenta musto demittit vbera. Simili etiam ratione ζείδωρον ἄρουραν quidam Homero dictam putant, quasi ζείδωρον, quòd aruorum feracitati vitam debeamus, Plinius tamen lib.18. cap.8, ζειδώρου ἄρουραν dictam mauult, quòd zeam suppeditet: quod frugis genus olim summo habitum est honore. Cereri quoque hoc epitheton assignauit Virg. lib.1. Georg. -vos ô clarissima mundi Lumina, labentem cælo quæ ducitis annum, Liber, & Alma Ceres. Apud Plautum quoque in Curcul. Parasitus Heram, hoc est, Fortunam (quam nutricem suam appellat) Almam nominat. Inuoco (inquit) almam meam nutricem Heram. ¶Accipitur & pro sancto, siue pulchro: vnde & Venerem almam appellat Virgil. in Epig. de Venere & vino, -proli Venus alma creandæ Seruiat. ¶Item pro tranquillo, siue sereno. Virg.5. Aen. Præterea si nona diem mortalibus almum Aurora extulerit.

Alnus, Arbor est aquosis locis gaudens, ex qua primùm factæ sunt lyntres: ita dicta, quòd amne alatur, λιμὴν. Nascitur enim iuxta fluuios, aquisque obruta, vt inquit Vitruuius) non facilè corrumpitur. Vnde & lignum eius ad naualem materiam in primis commẽdatur. Lucan. Et fluctibus aptior alnus. Hinc sit vt & pro naui quandoque poni soleat. Virg.1. Georg. Tunc alnos primùm fluuii sensere cauatas. Claud. Qui dubiis ausus committere fluctibus alnum. Scribit Aristoteles, Alnos in sola Creta steriles nõ esse. In alnos sorores Phaethontis mutatas ait Virgilius.

Alo, alis, alui, alitum vel altum, Significat nutrio, alimentis sustento, τρέφω. Cicero de Nat. deor. lib.1, Omnia quæ aluntur, & crescunt, continent in se vim caloris. Idem pro Sexto Roscio, Auseribus cibaria publicè locantur, & canes aluntur in capitolio. ¶Transfertur & ad res incorporeas, pro augere, & majus facere. Cicero in Catil. Qui spem Catilinæ mollibus sententiis aluerunt. Quintil. Sed alere facundias, vires augere eloquentiæ. Virgil. Hos successus alit, id est augere facit. Sic etiam dicimus. Honor alit artes: hoc est Auget artes, & ad eas capessendas nos incitat. ¶Duo sunt huius verbi participia præteriti temporis, Alitus & Altus, quemadmodum & duo supina Alitum & Altum. Diomedes tamen Alitum rectius dici putauit, quam Altum, idq; ambiguitatis vitandæ gratia. Apud Ciceronem tamen contrà, Altum sæpius legimus quàm Alitum: vt in Bruto, Vidéne igitur, vt in ea ipsa vrbe, in qua & nata, & alta sit eloquentia, quàm ea serò prodierit in lucem?

Altor, oris, verbale, Qui alit, siue educat. Cic. lib.2. de Nat. deor. Omnium autem rerum, quæ natura administrãtur, seminator & sator & parens, vt ita dicam, atque educator & altor est mundus.

Altrix, icis, Quæ alit, Plin. lib.10. cap.64, Altricémq; habere per se vitam illam, quæ latis, arboribúsque contingat.

Alibilis, le, Quod facultatem habet alendi. Varro de Re rust. lib.2. cap.11, Est enim lac omnium rerum, quas cibi causa capimus liquentium, maximè alibile.

Alitura, pro nutricatione, ἀγωγή. Gellius lib.12. cap.1, Alituram feram, & fœuam criminatus est.

Alimentarius, a, um, Quod ad alimentũ pertinet. σιτικὸς: vt, Lex alimentaria, qua filii parentes alere tenebantur.

Alimentum, Quod datur ad vitæ sustentationem, τροφή. Scribunt Iureconsulti, Alimenta legatis, cibaria, & vestitus, & habitatio debebitur: quia sine his ali corpus non potest. Plin. lib.11. cap.73, Hoc quidam attingi vetant, vt largo alimento valida exeat soboles. Cic. de Vniuers. Nec verò desyderabat mundus alimenta corporis.

Alimonia. pen. cor. Idem quod Alimentum, nutrimentum.

Alimonium, nii, Idem. Varro lib.3. cap.16, Hæc omnia vocant à mellis alimonio, aluos.

Altilis, & in plurali Altilia. σιτιστὰ penul. cor. quicquid domi, vel in villis, vel in viuariis saginatur, siue sit auis, siue quadrupes, siue piscis: ab alendo, quasi Alitilis: vt, Altilis gallina, quæ alita est. Macrobius Altilem sanguinem dixit, non qui alitur, sed qui alit, τρέφειν quasi alentem. Plaut. in Cist. Dotem altilem, opulentam dixit.

Alumnari, Alere & enutrire, τρέφειν. Apul. lib.8. de Asino, Quos ad tutelæ præsidia curiosè fuerant alumnati.

Alumnus, Dicitur filius vel discipulus, qui ab aliquo, velut à patre alitur, siue victu, siue moribus, siue doctriua, τρόφιμος. Cicero Dolabellæ, Mihi verò gloriosum, te iuuenem Consulem florere laudibus, quasi alumnum disciplinæ meæ. Plin. lib.3. cap.4, Terra omnium terrarum alumna, eadem & parens numine Deum electa. Curtius lib.7. Oro, quæsóque, ne humanarum rerum terminos adeuntem alumnum, cõmilitonem vestrum ne dicam regem, deseratis. Nonius putauit tam actiuè, quàm passiuè accipi posse: quo nomine reprehenditur à Valla.

Aloe, aloes, ἀλοὴ, Herba amarissimi succi, quæ à quibusdam Semperuiuum marinum appellatur Iuuen. Plus aloes, quàm mellis habet. Resistit vermibus & putredini, ac visui vtilis est. Gignitur in India & in Arabia, herba odoris grauissimi, foliis pinguibus, & crassis, & in modicam latitudinem se fundentibus, iisque striatis, & in spinulas retusas desinentibus.

ALOEVS, ἀλοεύς, Nomen Gigantis, Titanis, & Terræ filii: cuius vxor Iphimedia à Neptuno violata duos peperit filios, Otum, & Ephialtem, quos Aloeus pro suis educauit: vnde & Aloidæ ἀλοεῖδαι appellati sunt. Hi quũ Gigantibus superis bellum inferentibus, opem ferrent, Apollinis & Dianæ telis confixi sunt. Virgil. 6. Aeneid. Hic & Aloidas geminos, immania vidi Corpora, qui manibus magnum rescindere cælum Aggressi.

Alogia, ἀλογία, Latinè irrationalitas (vt ita dicam) interpretari potest, quum scilicet quauis in re à rectæ rationis dictamine recedimus. Augustinus ad Casulanum, pro immodico conuiuiorum luxu accepit. Attendite (inquit) quemadmodum Dominicæ diei non paruo prandio reficiatur, sed alogia delectetur. Sicut enim: animalia ratione carentia ἄλογα dicuntur. quibus similes sunt ventri dediti: ita immoderatum cõuiuium: quo mens (in qua ratio dominatur) ingurgitatione vescendi ac bibendi quodam modo obruitur, Alogia nuncupatur. ¶Dicitur etiam Alogia, quum principis liberalitate, gratiáq;, necessitas reddendarum rationum cuipiam remittitur.

ALOGIANI, ἀλογίανοι, Hæretici fuerunt, sic vocati tanquam sine verbo: propterea quòd ἐν τῷ λόγῳ, hoc est Dei Filio, qui Patris verbum appellatur, diuinitatem non agnoscerent, Iohannis Euangelium respuentes.

Aloite, es, ἀλόιτη, Herba est vim habens soporificam, quæ alio nomine Mandragora dicitur.

ALONE, es (vt apud Melam legitur) siue Alona, æ, ἄλωνα Ptolemæo, Fluuius est Hispaniæ in sinu Illicitano. Est & Alone ἀλόνη, insula inter Lebedum & Teon repentè enata, Plinius lib.2. cap.89.

ALONESVS, Lege HALONESVS.

ALONI, Populi Mesopotamiæ Gordyæis iũcti, per quos Zerbis fluuius in Tigrim cadit. Plin. lib.6. cap.26.

ALONTIGICELI, Hispaniæ populi in conuentu Hispalensi. Plin. libr. 3. cap.1.

ALONTIVM Ptolemæo, ἀλόντιον, Aluntium Plinio. Siciliæ oppidum non procul à Lilybæo promontorio. Inde Alontini, siue Aluntini, dicti sunt oppidi eius incolæ: quorum meminit Plinius lib.3. cap.8.

ALOPE, es, ἀλόπη, Thessaliæ ciuitas est apud Plinium libro 4. cap.7. dicta ab Alope Cercionis, siue (vt aliis placet) Actoris filia, Enumerantur & aliæ quinque eiusdem nominis ciuitates: quas vide apud Stephanum.

ALOPECE, ἀλωπέκη, Insula est Bosphori Cimmerii apud Plinium lib.4. cap.12. ¶Est & altera eiusdem nominis insula, è regione Smyrnæ sita, in mari Aegæo: quæ recensetur à Plinio lib.5. cap.31.

Alopecia, ἀλωπεκία, Morbus in capite humano, & barba, ex vitio humorum, qui fit cum profluuio capillorum. Dicta à vulpe, quam Græci vocant ἀλώπεκα: quòd ea crebrò id genus morbi patiatur. Plinius, Lingua herba est, quæ circa fontes nascitur, cuius radix combusta & trita, alopecias emendet. ¶Est & Alopecia Straboni lib.11, Insula Mæotidis paludis, ante ostia Tanaidis, Mygdorum domicilium.

Alopecus, qui alopecia laborat.

Alopecias, Piscis marini genus, apud Plinium lib.32. cap.11.

Alopecides, ἀλωπεκίδες, Canum genus, ex cane & vulpe prognatum. Pollux.

ALOPECONESVS, ἀλωπεκόνησος, Oppidum est, teste Stephano, in Hellespontiaca Chersoneso, ex oraculo nomen adeptum, quo iubebantur Athenienses ibi vrbem condere, vbi vulpinos catulos reperissent. Circa hanc vrbem præstantissima tubera nasci, author est Plinius libro 19. cap.3. Est præterea eiusdem nominis insula, ante Thraciam Cherrhonesium, non procul à Cæla, eiusdem Cherrhonesi portu. de qua Plinius lib.4. cap.12.

ALPESA, Oppidum est Celticæ, regionis Hispaniæ vlterioris. Plinius lib.3. cap.1.

Alopecurus, ἀλωπόουρος, pen. prod. & fœm. gen. Herba est, spicam habens mollem & lanuginem densam, non dissimilis vulpium caudis: vnde & nomen habet. Vide Plinium lib.20. cap.17.

ALOROS, ἄλωρος, Ptolemæo, Macedoniæ vrbs, authore Pomponio li.2.

Alosæ, τρίσσαι, Pisces sunt sic dicti à Gallis & Campanis: quos Hispani *Saualos*, Hetrusci autẽ & Veneti, vetere seruato nomine *Clupeas* appellant. Apud Aristotelem verò, Strabonem, Aelianum, Oppianum, & Athenæum Trissas legere est, quam vocem Alosam interpretatur Gaza. Ausonius in Mosella, Stridentésque focis obsonia plebis alosas.

ALOSTIGI, Hispaniæ populi in conuentu Hispalensi. Plinius libro 3. cap.1.

ALPES, ἄλπεις, τὰ ἀλπινὰ ὄρη, A candore niuium dictæ sunt, quia perpetuis ferè niuibus albescũt. Sabini enim Alpum dixere, quod postea Latini Album: vnde Alpium nomen. Silius, -clausas niuibus rupes, suppostaq; cælo Saxa vocat. Sunt autem montes altissimi, qui Galliã Transalpinam à Cisalpina diuidebant, nunc verò promotis finibus termini sunt Italiæ. In longitudine centum millia passuum patent, à supero mari ad inferum, vt Celsus tradit, Liuius verò tria millia stadiorum. Hinc fit Alpinus, na, num, ἄλπινος, pen. prod. Plinius, Gentes Alpinæ, & venti Alpini, qui ab Alpibus flant. Vnde & Cisalpinus, na, num, & Transalpinus, composita.

ALPESA, Oppidum est Celticæ regionis in Hispania vlteriori, apud Plinium libr. 3. cap.1.

Alpha, ἄλφα, Nomen primæ Græcorum literæ. Vnde pro principe, capite, & ante signano accipitur. Mart. lib.2, Non ipse Codrus alpha penulatorum. Et lib.5, Quòd alpha dixi Codre penulatorum. Vbi videtur significare, Codrum fuisse primum penulatorum: hoc est, inter plebeios & pauperes primum tenuisse locum.

ALPHEIAS, ἀλφειάς, Dicitur Arethusa apud Ouidium libr.5. Metam. Tum caput Eleis Alpheias extulis vndis. Vbi alludit ad fabulam, qua ferunt Arethusam Alphei amatoris vim fugientem in fontem sui nominis esse conuersam.

ALPHENVS, Nomen est sutoris, apud Horatium libr.1. Sermonum, -vt Alphenus vafer in omni Abiecto instrumento artis, clausáq; taberna, Sutor erat, &c.

ALPHESIBOEA, ἀλφεσίβοια, Phlegei fluminis filia, quam Alcmæon donato illo monili, quad Eryphilæ matri detraxerat, in vxorem duxit.

ALPHESIBOEVS, ἀλφεσίβοιος, Nomen pastoris, apud Virgilium Eclog. 5. παρὰ τὸ ἄλφειν τοὺς βοῦς, quasi inueniens boues.

ALPHEVS, Per tres syllabas, & pen. prod. ἀλφειός. Fluuius est in Elide Peloponnesi regione, quem Pausanias libro 5. tradit occultis meatibus subter mare labi, & in Arethusam Siciliæ fontem desinere. Qua in re sequutus est Poetarum fabulas, qui Arethusam venatricem fuisse tradunt, ab Alpheo adamatam: cui quum ille vim adhibere pararet, Dianæ miseratione in fontem sui nominis esse conuersam, occultisque meatibus, ne amatoris vndis pollueretur, in Siciliã vsque fugisse, tandémque in ea parte Syracusanæ vrbis, quæ Ortygia dicitur, magna aquarum vi erupisse: Alpheúmque amatæ Nymphæ desyderio eodem esse insecutum. Virg. 3, Aeneid. -Alpheum fama est huc Elidis amnem Occultas egisse vias subter mare, qui nunc Ore Arethusa tuo Siculis confunditur vndis. Verùm hæc fabulosa esse constat: quum Alphei aquæ nusquam absorbeantur, vt docet Strabo libr.6. ciusque ostium manifestè videatur inter Ichthyn promontorium, & Haliartum oppidum.

ALPHEONIAE DIANAE TEMPLVM, Locus est ad Alphei flumunis ostium, ab Olympia stadiis octoginta distans. Strabo lib.8.

ALPHION, ἀλφίων, Lacus in Pyrrhea, vitiligenes tollens. Plinius libro 31. cap.2.

ALPHIVS, Fœneratoris nomen, à quo primùm profecta esse dicitur celebris illa sententia, Vel optima nomina, nõ appellando, mala fieri. Huius meminit Horatius in Epod. Ode 2.

Alphos, ἄλφος, Species est vitiliginis, corporis superficiem maculis albis, tiísq; subasperis, & non continuis, quasi guttis quibusdam aspergens: differtque ab ea specie, quam μέλανα, hoc est nigram vitiliginẽ vocat Celsus, solo colore. A Leuce verò distinguitur, quòd hæc plus habeat albedinis, altiúsque descendat, adeo vt & carnem contingat, ac pilos coloret. Alphi autem minus albescunt, solámque contingunt cutem. Vide Celsum ad finem lib.5.

Alpina, quod hîc pro arboris nomine perperam erat infartum, Vide in dictione LABVRNVM.

ALPINVS, Malus quidam Poeta fuit, qui Memnonis Auroræ filii bella descripsit, sed tam malè, vt ab Horatio dicatur, Memnona suis carminibus iugulare. Turgidus Alpinus iugulat dum Memnona, &c.

ALSA, Fluuius est Venetiæ, Aquileiam præterfluens. Plinius lib.3. ca.18.

ALSIA, Villæ nomen est, ditionis Mediolanensis, in varisiensi præfectura. Vide Annotationes Alciati in Cornelium Tacitum.

Alsine, nes, ἀλσίνη, Herba est, quam Muris auriculam vocant Itali, Galli *Mouronem* vocant, quòd hortorum muris peculiariter delectetur. Vide Plinium lib.26. cap.4.

Alsiosi, Dicuntur, qui sunt naturæ frigentis, quíque à frigore lædantur. κρυόντες. Plin. Abrotonum, & Adonium alsiosa esse memorãtur. Varro, Stabulatur pecus melius ad hybernos exortus, si spectat quod est alsiosum.

ALSIVM, ἄλσιον Ptolemæo, Vrbs est Tusciæ litoralis, quam hodie *Sanctam Seuerinam* vocant. Plin. lib.3. cap.5.

ALSVS, Nomen est pastoris apud Virgilium libr.12. Aeneid. Podalirius Alsum Pastorem, primáque acie per tela ruentem Ense sequens nudo superemineat.

Altanus, penult. produc. Genus venti, siue flatus, è terra consurgentis. Plin. libr.2. cap.43, Nanq; & è fluminibus, & è niuibus, & è mari etiam tranquillo videmus & alios ventos, quos vocant Altanos, è terra consurgere: qui quidem quum è mari redeunt, Tropæi vocantur: si pergunt, Apogæi.

Altare, Ab altitudine dictum est. Nam antiqui in ædificiis à terra eleuatis sacra faciebant diis superis: in terra, diis terrestribus: in effossa, diis infernalibus. βωμός. Plin. libr.15. cap.30. Vt ne propitiandis quidẽ numinibus accendi ex his altaria aræque debeant. ¶Altare superis tantùm consecratum erat: Ara tam superis, quàm inferis.

Alte, vide ALTVS.

Altea, Lege ALTHAEA.

ALTELLVS. Romulus dictus est, siue quòd in tellure altus fuerit à lupa: siue quòd rebus gestis excelsus ac gloriosus esset: seu quòd à Tatio Sabinorum rege in colloquium postulatus, alternis vicibus audierit ac loquutus fuerit. Nam sicut à macro Macellus, à vafro Vafellus: ita ab altero Altellus fit. Hæc festus.

Alter, altera, alterum, genitiuus alterius, penulti. corr. Græcè ἕτερος, & ἔθιτες. Et de vno ex duobus dicitur: vt Annibal in transitu Alpium amisit alterum oculum. Siue de vna duarũ partium. Cicero, Duplices similitudines esse debent, vnæ rerum, alteræ verborum. Virg. 3. Eclog. Aurea mala decem misi, cras altera mittam. Alius verò, ἄλλος de pluribus dicitur: vt, Alii virtutem præponunt, alii voluptatem, alii indolentiam. ¶Interdum tamen Alius de duobus dicitur, & tunc idem ferè significat, quod diuersus. Alia est facies mea, alia tua. ¶Item Alter ponitur pro secundo è duobus, pluribúsve: vt Altero mense repudiauit vxorem: & Hic est alter annus belli Punici: id est secundus à belli Punici origine. Cicero de Senect. Nec nunc quidem adolescentis vires desydero. Is enim erat alter locus de vitiis senectutis. Plin. libr.35. Tabulas plureis pinxit, è quibus vnam in foro, alteram in comitiis, duas in Pompeii porticibus videmus. ¶Aliquando pro aduerso, (authore Festo) & non bono, vt in Auguriis, Altera appellatur auis, quæ vtique prospera non est. ¶Vnus, aut alter, idem valet, quod Vnus, aut duo. Cicero pro Clu. Quum is vnum iam & alterum diem desyderaretur. Idé Attic. Vt factum Dolabellæ laudarem, adductus sum tuis vnis & alteris literis. Terent. in Andr. Postquàm amans accessit vnus, & item alter, pretium pollicens. Quem tamen in locum Donatus annotauit, Alterum de tribus dici quòd totidem essent Chrysidis amatores. ¶Alter ego, elegans locutio, pro homine mihi charissimo, arctissimáque necessitudine deuincto. Cicero. Att. libr.2. Me ipsum accuso, deinde te, quasi alterum me. Idem libro 1. Epist. Fam. Quem si reliquissem, dicerent iniqui, non me planè post annum ex prouincia decessisse, quoniam alterum me reliquissem. Olim per primam & secundam nominum inflexionem declinabatur, sicut Niger, a, um. Vnde apud Terentium in Heaut. legitur datiuus Alteræ. Hoc ipsum (inquit) alteræ dum narrat, fortè audiui.

Alter, téris, penulti. prod. ἀλτὴρ. & genere masculino, Significat massam plumbeam, qua ad exercenda corpora in gymnasiis vtebantur. Mart. lib.14, Quid pereunt stulto fortes alère lacerti? Exerceat melius vinea fossa viros. Dictus alter est ab ἅλλομαι, quod est salio. Nam massulis huiusmodi plumbeis vtraque manu se librabant, qui saltu se exercebant.

Alteras, Antiqui dicebant pro Aliàs. Festus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Altercor,caris,Significat mutuò iurgia iactare,criminari, & clamosè inuiciari,& aduersùm partem tueri. διαδικάζομαι,Cæsar Bel.ciui.3,Qua ex frequentia T.Labienus prodiit,summissa oratione loqui de pace, atque altercari cum Vatinio incipit. ¶ Dicitur & Alterco. Terent.in And.Scio,cum patre tuo altercasti dudum.

Altercatio,Concertatio,contentio, qualis erat inter actorem,& reum, quando non perpetua oratione,sed interciſis iurgiis ſeſe mutuò impetebant, διαδικασία. Liuius,Altercatio inde,non ſermo fuit.

Altercator,oris,Qui altercatione vtitur,non perpetua oratione. Quintilianus libro 6.cap.4,Bonus altercator vitio iracundiæ careat. Idem, Nec turbidus,& clamoſus ſit altercator.

Altercum, ſiue Altercangenum, Apud Arabes herba eſt, quæ à Græcis ὑοσκύαμος, id eſt Faba porcina:à Latinis Apollinaris appellatur.Plinius lib.25.cap.4.

Alternatim, aduerbium, Significat per vices, ἀμοιβαίως. Quadrig. Annal.libr.3, Item gaudium,atque ægritudinem alternatim ſequi. Nonius.

Alterne, aduerbium,à nomine Alternus,Id eſt alternatim,ſeu alternis vicibus. Plinius libro 11.cap.37,Supercilia homini & pariter & alternè mobilia.

Alternus,adiectiuum,à nomine Alter:Quod fit alternatim,ſeu Alternis vicibus.Cice.de Orat.Pedes aut Heroos,aut Choreos,aut alternos eſſe oportet. Virgil.Eclog.7, Alternis igitur contendere verſibus ambo Cepere. Alternis diebus, ἡμέραν παρ' ἡμέραν.

Alternis, aduerb.Significat Viciſsim,Nunc vnum,nunc aliud. παραλλὰξ,ἠμέρα. Virg.Eclo.3,Alternis dicetis,amant alterna Camœnæ.

Alterno, as , are, Viciſsim alterum duorum ponere, ἀμοίβειν, ἐναλλάττειν, παραλλάττειν, ἀμφοτερίζειν. Colum.libro 5.cap.5 , Dabimus operam in ordinibus diſponendis,vt pari ordine vernaculas & Atinias alternemus.Hinc Alternatio,per vicem ſucceſsio.

Altero, as,penulti.cor.Vario,& quaſi alterum facio. ἑτερόω. Ouidius in Faſt.Ille ſuam faciem transformat,& alterat alter.

Alteratio, ἑτέρωσις , quam Philoſophi definiunt eſſe progreſsionem ab vna qualitate in alteram.

Alterplex,A veteribus pro duplici poſitum inuenitur.Feſtus.

Altertam,pro Alterutra veteres poſuerunt.Feſtus.

Alteruter,Quiuis è duobus, ſiue alter ex duobus, ἑκάτερος , ἑτεροῖος. Cice.in Verrem,Video neceſſe eſſe alterutrum.Cæl. Cice. Pompeius dicitur valde pro Appio laborare,vt etiam putét alterutrum de filiis ad te miſſurum.

Alterutrinque, aduerbium, Videtur ſignificare ab alterutra parte. Plinius lib.10.cap.7,Eadem in cauſa alterutrinque modus eſt.

Althæa, ἀλθαία Suidæ.Alterum è maluarum generibus eſt, ſyluestre ſcilicet: cui grande folium, & radices candidæ. Virgil. Hibiſcum, vulgus autem Seplaſiorum Biſmaluam vocat. Dicitur autem ἀλθαία ab ἀλθαίνειν, id eſt mederi,quaſi Medicam dixeris. ¶ Eſt & Althæa proprium Meleagri matris nomen: quæ vt fratrum ſuorum cædem vlciſceretur a Meleagro filio ſuo perpetratam , fatalem illius ſtipitem igni impoſuit , filiúmque vna cum illo exuſsit. Vide infrà in dictione MELEAGER.

Altimeter,à Geometris vocatur inſtrumentum quo metiuntur alta.

ALTINVM, penult.prod. ἄλτινον,Vrbs olim in litore Venetiæ florentiſsima fuit:à qua Altinates populi dicti ſunt.Plinius libr.3.Epiſt.Arrianus Maturius Altinatium eſt princeps.

Altiſonus,a,um, ὑψηχής, Quod ex altoſonat, poeticum eſt. Cice.3. Tuſcul. Septum altiſono carmine templum. Idem 1.de Diuin. Hic Iouis altiſoni ſubitò priuato ſatelles,&c,

Altitonans,penul.corr. ὑψιβρόμητης.Qui ex alto tonat.Cicero de Diui. Nam pater altitonans ſtellanti nixus Olympo.

Altiuolans, penul.corr. Qui altum volat. ὑψιπέτης. Cice.2.de Diui. -at Romulus pulcher in alto Quærit Auentino,ſeruat genus altiuolantum.

Altiuolus,a,um, Idem.Plinius lib.10.cap.19, Sunt ferè omnes altiuolæ, præter nocturnas.

Altor,oris,& Altrix,Vide ALO.

Altrinſecus, ἑτεροδῶς, penultim.corr.aduerbium ab Alter formatum, ſignificat ab altera,vel ab vtraus parte.Lactant.lib.de Opificio, Aureis duas,quarum duplicitas incredibile eſt quantam pulchritudinẽ præ ſe ferat,quòd tum pars vtraque ſimilitudine ornata eſt,tum vt venientes altrinſecus voces facilius colligantur. ¶ Item ſignificat iuxta alteram partem.Plaut.in Pſeud.Aſsiſte altrinſecus, atque onera hunc maledictis.Idem in Rud.In enſiculo mei nomen patris,poſt altrinſecus eſt ſecuricula,item aurea literata. ¶ Quandoque in altiore parte. Apul.libr.3,Tectum ſcandulare conſcendit, quod altrinſecus ædium patore perſtabili nudatum,ad omnes orientales cæteróſque aſpectus peruium. Et lib.5,Altrinſecus ædium horrea ſublimi fabrica perfectè magnis congeſta gazis conſpicit.

Altrouerſum,aduerbium antiquum ex Alter,& Verſus,in,vel verſus alteram partem, ἑτερόσε. Plaut.in Caſi. Verùm autem altrouerſum quũ eam mecum rationem puto, eius eſſet mecum poſtulatio.

Altus, ta , tum, quum eſt nomen , ſignificat idem quod Sublimis , aût editus, ὑψηλός. Interdum etiã idem quod profundus, βαθύς, vt quũ puteum altum,aut mare altum dicimus. Quinetiam Altum ponitur pro ipſo cælo. Virg.4.Aene. Hæc ait,& Maia genitum demittit ab alto. ¶ Et pro ipſo mari profundiore,& à terris remoto. Idem 1.Aeneid. Vix è conſpectu Siculæ telluris in altum Vela dabant læti. Salluſt. Et piſcatoria ſcapha in altum nauigat. ¶ Per tranſlationem quoq; ponitur pro excellenti,glorioſo. Virg.3.Aeneid. Te ſine nil altum mens inchoat. ¶ Et pro magno. Idem 10.Aeneid. Sic pater ille deũm faciat, ſic altus Apollo. ¶ Transfertur & ad incorporea,pro recondito , ſeu profundo. Idem 9.Aene. -quid me alta ſilentia cogis Rumper e? Idem 1 Aeneid. -manet alta mente repoſtum Iudicium Paridis.

Altè, aduerbium qualitatis,modo Excelsè ὑψηλῶς modo profundè , βαθέως, ſignificans. Virgil.6. Aeneid. Ergo altè veſtiga oculis. Liu.1.ab Vrb. Ferrum haud altè in corpus deſcendit.

Altius,comparatiuum. Cice.2.de Diuin. Quum terra araretur,& ſulcus altius eſſet impreſſus.

Altitudo, ὕψος, Propriè eſt rei alicuius ſublimitas: vt, Altitudo turris. ¶ Dicitur etiam altitudo fluminis,vel maris , quæ eſt profunditas, βαθύτης. Plin.lib.10.cap.33,Merops nidificat in ſpecu,ſex pedum defoſſa altitudine. Cice.7.Verr. Totum opus eſt ex ſaxo in mirandam altitudinem depreſſo.

Alueus,pen.cor.Propriè dicitur foſſa,per quam fluuius defluit.Virgil. Aſſuetæ ripis volucres,& fluminis alueo. Ad huius ſimilitudinem etiã vas quoddam amplum in balneis hoc nomine appellatur. Cice.pro Cælio,Ex quibus requiram , quomodo latuerint , alueúſne ille , an equus Troianus fuerit. ¶ Item tabula luſoria ad aleam & latrũculorum ludum accommodata,Alueus dicitur,Græcè κύβος. Plin. M.Meſſala Conſul,pridie calen.Octob.diem natalis ſui egit:tranſtulit alueũ cum teſſeris luſorium,è gemmis duabus latum pedes tres.

Alueolus,& Alueolum,diminutiua ſunt eiuſdem ſignificationis. Cicero de Finib. Aut alueolum poſcere,aut quærere quempiam ludum. Col. libr.8.cap.5,Totum ouorum numerum in alueolum ligneum conferat. ¶ Eſt etiam Alueolus,teſte Varrone,cauata cortex,vel vimineũ vaſculum,in quo quid propter concauitatem reponitur, κυψέλη. Hieron.ad Demet.Habeto lanam ſemper in manibus,vel ſtaminis pollice fila deducito,vel ad torquenda ſubtegmina in alueolis fuſi vertantur. ¶ Sed & receptaculum,in quo apes mellificant, Alueus dicitur,à mellis alimonia,vt Varro exiſtimat.Plinius libr.11, Alueos ex cornu ſpectatos eſſe,id eſt apum aluearia. ¶ In hac ſignificatione etiam Aluus dicitur. Varro de Re ruſt.Si ex aluo minus frequenter exeunt. ¶ Aliquando pro naui,ſiue pro ipſius nauigii receptaculo , vt apud Propertium,Aut quidnam fracta gaudes Neptune carina? Portabat ſanctos alueus ille viros. Liuius libr.21, Alueos informeis raptim faciebant,id eſt nauiculas. ¶ Declinatur & hoc Alueum. Feſtus, Nauſtibulum alueum eſt,ad nauis ſimilitudinem factum.

Aluearium,rii,quod & Alueare,& per apocopẽ Aluear,Locus vel copia ipſa alueorum: σμῆνος , κυψέλη. Varro libr.3.de Re ruſt. Quæ maceriæ ad villam venationis cauſa clauduntur,& propter aluearia. Columella libr.9.cap.11,Quum vetus alueare numero apum deſtituitur. Idem lib.9.cap.8,Earum frequentiam apertis alueariibus conſyderemus.

Alueatus,a,um,adiect. In aluei modum cauatus. Cato cap.43,Sulcos , ſi locus aquoſus erit,alueatos eſſe oportet.

Alueolatus,a,um. Vitru.li.3.cap.3,Si enim ad libellam dirigetur,alueolatus oculo videbitur.

Aluini, Vide ALVVS.

Alum, Authore Plinio libro 27.cap.6,Herbæ ſpecies eſt, σάμψυχον πεταῖον,quæ in petris præcipuè naſcitur,ſimilis cunilæ bubulæ , foliis paruis,ramis tribus aut quatuor à radice, cacuminibus thymi, ſurculoſum,odoratum,guſtu dulce,radice longa & rutila. Ruellius Bulgum vulgo credit vocari.

Alumen, pen.product. Salſugo terræ, ad cryſtalli colorem accedens, quam Græci ἀπὸ τῆς στύψεως, hoc eſt ab adſtringendo, συστηρίαν vocauerunt. ¶ Tria huius enumerantur genera,liquidum,rotundum,& ſciſsile. Liquidum natura primum eſt:nam ex eo duę reliquæ ſpecies concreſcunt. Verùm hoc rariſsimum eſt , quemadmodum & ſciſsile. ¶ Inuenitur tamen in Aegypto,lacti perſimile. ¶ Alumen rotundum,& globoſum eſt,non tamen abſolutè ſphæricum (habet enim plurimos angulos) ſed ad rotundam figuram nonnihil accedens. Huius hodie maxima ad nos aduehitur copia. Tertiũ genus aluminis eſt,quod Græci χιόϊν,hoc eſt ſciſsile vocant,eo quòd molle ſit , & friabile in minimas partes. Hoc quoque rariſsimum eſt. Nam quod Seplaſiarii pro eo ſupponunt,quódque hodie Galli ſua lingua vocant *Alun de plume*,Amiantus lapis eſt. Vide Plinium libro 35.cap.15,& ea, quæ infrà annotauimus in dictione AMIANVS, Dictum putatur à Lumine,quòd lumen coloribus tingendis præſtet.

Aluminatus,ta,tum: vt,Aqua aluminata,quæ trãſit per venas aluminis, apud Plinium lib.11.cap.6. ¶ Aluminoſus,idem.

Alumnus,Alumnari,Vide ALO.

ALVNTIVM,ſiue Alontium, ἀλοντιὸν Ptolemæo,Oppidum Siciliæ non procul à Lilybæo promontorio. ¶ Inde Aluntini,ſiue Alontini,quorum meminit Plinius lib.3.cap.8.

ALVONA, ἄλβωνα Ptolemæo,quæ & Albona,Oppidum Liburniæ. Inde Aluonenſes,ſiue Albonenſes,populi,quorum meminit Plinius in deſcriptione Liburniæ.

Aluta,pen.prod.Pellis mollior,& ad calceos,& ad cætera opera facienda concinnata, κάρβατος. Cæſar Bel.Gallici 3,Pelles pro velis, alutæq; tenuiter confectæ. ¶ Sumitur etiam quandoq; pro ſacco,ſeu marſupio. Iuuenal. Appoſitam nigræ Lunam ſubtexit alutæ.

Alutamen,& Alutamentum,A veteribus dicebatur opus ex concinnatis pellibus factum.

Alutarius,Coriarius,hoc eſt pellium & coriorum concinnator. Plautus. Hic alutarius cerdo. Propriè tamen Alutarii tenuiorum pellium dicuntur:Coriarii craſsiorum.

Alutatio quid ſit,docet his verbis Plinius lib.33.cap.4,Aurum qui quærunt,ante omnia ſegullum tollunt: ita vocatur indicium. Alueus, vbi id eſt,arenæque lauantur:atque ex eo quod reſedit,coniectura capitur,vt inueniatur aliquando in ſumma tellure protinus, ſumma fœlicitate. Alutationem vocant,ſi & auro ea tellus ſubeſt. Vide in hunc locum Hermolaum Barbarum.

ALVTAE, Populi Illyrici, in conuentu Scardonitano. Plinius libro 4. cap.21.

ALVTRENSES, Iſtriæ populi, Plin.lib.3.cap.19.

Aluus, γαστὴρ. Ab alluendo, Propriè dicitur, quà ſordes effluunt, ſiue eluuntur. Plin.libr.20, Pepones qui vocantur, refrigerant maxime in cibo,& emolliunt aluum. ¶ Quandoque capitur pro ventre qui appa ret. Colum.li.8, Niſi obeſam ingluuie, atq; diſtentam in pabulis aluũ demerſerit,& refrigerauerit. ¶ Item Aluus, vbi apes mellificant, qui & alueus. Varro. Si ex aluo minus frequentes exeunt. Interdum vas cauatum, vbi quid reponitur. Olim erat tam maſculinum quàm fœminum, hodie tantum fœminini generis. Virgil. In latus, inque ferit curuam compagibus aluum. Accius in Annalib. teſte Nonio, in maſculino genere poſuit, Aluus quàm frigidiſsimus.

Aluini, dicti ſunt Iyenterici, κοιλιακοὶ à Græcis dicti, quòd aluo langue ſcunt. Plin. lib.21.cap.27, Vinca peruinca, aluinis impoſita, multum prodeſſe dicitur.

ALYACMON, Fluuius Macedoniæ. Claudianus, Et fruſtra rapidu damnant Alyacmona Peſsi. ¶ Legitur & Haliacmon pro eodem.

ALYATTA, Ἀλιάττη, Regiuncula Bithyniæ, ita appellata ab Alyatte rege. Stephanus.

ALYATTES, Ἀλυάττης, Lydorum rex fuit, Crœſi Pater, cuius memoriæ extructum eſt monumentum apud Sardos, maxima impenſę parte ab ancillis, quæ omnes apud Lydos corpore quæſtum faciunt, in hoc opus collata.

ALYBA, Ἄλυβη, Regio nõ longè à Myſia: vbi argentifodinæ eſſe ab Homero traditæ. Strabo lib.12.

ALYBES, Ἄλυβας, Græcorum nonnulli eos putant eſſe, qui & Chalybes. Strabo lib.12.

Alypon, ἄλυπον Dioſcoridi. Eſt herba ſubrubra, latis feſtucis, foliis minutis, flore nigro, radice betæ non abſimili.

ALYSIVS, Ἀλύσιος, Bacchus dicitur, ἀπὸ τοῦ λύω, Id eſt, ſoluto. Cælius libro 7.cap.15.

ALYSONII, Ἀλυσώνιοι, Populi ſunt Scythiæ Aſiaticæ, vt docet Herodotus libr.4.

Alyſſon, ἄλυσσον Dioſcoridi, Frutex eſt caule tantùm & foliis minoribus à rubia diſtans: vt tradit Plinius libr.24.cap.11. Nomen habet ab eo, quòd ſolo conſpectu rabiem curare credatur. Quidam eandem putant eſſe cum ea, quam hodie Rubiam minorem vocamus, alii eam eſſe malunt, quæ Cannabis agreſtis dicitur.

ALYSSOS, Arcadiæ fons eſt, cuius aqua canis rabidi morſui medetur.

ALYXOTHOE, Ἀλυξοθόη, Nymphæ nomen, ex qua Priamus Aeſacum ſuſcepit. Ouid.li.11.Metamorph. Aeſacon vmbroſa furtim peperiſſe ſub Ida Fertur Alyxothoe.

ALYZIA, penult. prod. ἀλύζεια Stephano , Acarnaniæ ciuitas eſt, non procul à litore. Strab, lib.10. Cic. Tironi, Tertio die abs te ad Alyziam aceſſeramus: is locus eſt citra Leucadam ſtadia CXX.

A ante M.

Am, Præpoſitio Græca, quæ, niſi apud veluſtiſsimos, extra compoſitionem non reperitur ſignificátque circum. Cato ſeparauit, quum dixit, Am terminum. Verùm quando componitur cum dictione incipiente ab a,e,i,u, interponitur b euphoniæ cauſa: vt , Ambages , Ambio, Ambeſus, Ambigo, Amburbium. Ambarualis , Ambuſtus. Si verò cũ c,h,f,q, mutatur m,in n: vt, Anciſus, Anhelo, Anfractus, Anquiro: Cũ p, remanet integra: vt, Amputo.

Amabilis, Amabilitas, Amabiliter, Amabo, Vide AMO.

AMADOCA, corum, ἀμάδοκα τὰ, ſiue Amadoci, Montes ſunt in Sarmatia Europæa: à quibus & accolæ, Amadoci dicuntur. Ptolemæus.

Amadryades, Vide HAMADRYADES.

AMALCHIVM, à Scythis appellatur Oceani Septentrionalis portio, quam nos Mare congelatum dicimus. Plin.li.4.cap.13.

AMALTHEA, ἀμάλθεα. pen.prod. Nomen fuit nutricis Iouis. Nam ipſa cum ſorore ſua Meliſſa Iouem puerum caprino lacte ac melle pauiſſe fertur. ¶ Eſt & nomen Sibyllæ apud Tibullum.

AMANA, ἄμανα, Ciuitas Mediæ, Ptolemæo.

Amando, das, Aliò mãdo, ſiue aliò depuro, ablego , aliquò mitto vt à nobis amoueamus. ἀποσυνίζομαι, ἀποπέμπω, ἀποδίομαι. Ci. pro Roſc. Amandauerat hunc ſic, vt eſſet in agro, ac tantummodo alerẽtur ad villam, vt commodis omnibus careret.

Amandatus, a, um, Gell. lib.12.cap.1: Neque multo minor amandati ad nutricem aliam filii, quàm morte amiſſi obliuio eſt.

Amandatio, onis, Cic. pro Roſc. Taménne hæc attenta vita & ruſticana, relegatio atque amandatio appellabitur?

AMANDRA, Regio ad Indum fluuium, in quatuor diuiſa populos, Peucolaitas, Arſagalitas, Gereas, & Aſsos Author Plinius li.6.cap.20.

AMANIDES PORTAE. ἀμανίδες πύλαι. Dicũtur angũſtiæ Amani montis, in quas ille deſinit à Tauro diſcedens. Vide Strabonem lib.4.

AMANOIDES, ἀμανοῖδες, Ciliciæ promontorium, Pomponio ſic dictum, quòd formam effigiémque Amani circumnauigantibus exhibet. Hermolaus.

Amans. Amanter, Vide AMO.

AMANTHES, Populi ſunt in Africa, Troglodytis proximi. apud quos tum ſalis, tum carbunculorum, gemmarúmque copia eſt, adeò vt ex ſale domos ſibi extruere dicantur. Author Solinus.

AMANTIA, ἀμαντία, Ciuitas Macedoniæ, Ptolemæo. Cice. II. Philip. C. Antonius, qui tenet Apolloniam, magnam vrbem, & grauẽ tenet opinor Bullidem, tenet Amantiam, &c.

AMANTINI, ἀμαντῖνοι, Ptolemæo. Amantes Plinio, Populi ſunt Pannoniæ inferioris, quæ hodie Vngaria dicitur.

Amanuenſes, Dicti ſunt ſerui, quorum opera & manu in ſcribendo perinde ac ſcribarum vtimur. Hi & A manu, dicuntur. ἀπογραφεῖς.

AMANVS, ἄμανον Stephano, pen.prod. Pars Tauri montis, qua Syria à Cilicia diuiditur. Strabo lib.11.

AMARACVS, pen.cor. Cynaræ regis Cypri puer, qui caſu lapſus, dum ferret vnguenta, fregit alabaſtrum. Deinde, quum nimio dolore contabuiſſet, verſus eſt in ſampſuchum, quæ ex eius nomine Amaracus cœpta eſt appellari, ἄμαρακος, σάμψυχος. Virg.1.Aene.-vbi mollis amaracus illum Floribus & dulci aſpirans complectitur vmbra. Plinius lib.21.cap.22, Sampſuchum, ſiue amaracum in Cypro laudatiſsimum, & odoratiſsimum, ſcorpionibus aduerſatur, ex aceto & ſale illitum. Herbam hanc vulgò *Maioranam* vocamus.

Amaracinum, ἀμαρακῖνον penult.cor. ſiue ſampſuchinum, σαμψύχινον, Oleum ſeu vnguentum, quod fit ex amaraco, ad excalefaciendos, emolliendóſque neruos, vt Plinius ſcribit libro 21. Lucretius, -poſtáſque ſuperbos Vngit amaracino, & foribus miſer oſcula figit. Et iterum. Sicut amaracini blandu ſtactæque liquorem. Huius vnguenti nobiliſsimus odor locum fecit prouerbio, Nihil cum amaracino ſui: quod Aulus Gellius, extremo lucubrationum ſuarum capite eleganter torquet in quoſdam ingenio pinguiore homines, & à Muſarum ſacris alienos, qui elegantiores literas, quas non aſſequuntur, miro ſupercilio contemnunt.

AMARAMIS, vt refert Ioſephus, fuit nomen patris Moſis.

Amaranthus, ἀμάραντος. Herba eſt ſpicam verius habens, quàm floré, eámque purpuream, ab immortalitate nomen trahens: vnde. Immortales amaranthi, nunquam enim marceſcit. Fitque ab α priuatiua particula, & μαραίνομαι, ſiccor, tabeſio. Plin. li.21.cap.8, Amarantho nõ dubiè vincimur. Galli *Paſſeueluum* vocant.

AMARANTHI, ἀμαραντεῖοι. Populi inter Colchos, apud quos Phaſis fluuius oritur: vnde & Amaranthius à quibuſdam appellatur. Stephanus.

AMARBI, Populi Scythiæ, Hyrcanis proximi: quorum meminit Plinius lib.6.cap.13, Strabo lib.11. Amardos vocat.

AMARDVS, Mediæ fluuius, Ptolemæo.

Amarus, a, um, πικρός. Quod contrarium eſt dulci. Virgil.1. Eclog. Et ſalices carpetis amaras. Plin. Eſſe debet guſtu amarum. ¶ Translatè pro aſpero. Virg.11. Aen. Hoſtis amare quid increpitas? Cicero Attico, Amariorem me fecit ſenectus.

Amareſcere, Amarum fieri. πικραίνομαι. Palladius, Amygdalus, ſi rodatur, amareſcit.

Amarico, cas. pen. corr. Amarum, id eſt aſperum facio, & quaſi exacerbo, πικραίνω. Auguſtinus. Ipſi Amaricauerunt Deum, qui peccãdo in eam ægritudinem deuenerunt.

Amarities, ei, Idem quod amaror: & per tranſlationem accipitur pro ſolicitudine & dolore. Catul. Multa ſatis luſi: no eſt dea neſcia noſtri, Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.

Amaritudo, & Amaror. pro eodem accipiuntur: nam ſignificant inſuauitatem & aſperitatem illam, quam Græci πικρίαν vocant: quum ſcilicet lingua adeò detergitur, vt etiam exaſperetur. Huiuſmodi enim ſapores amaros vocari, docet Plato in Timæo, & poſt eum Galenus lib.1 de Facult Simpl. medicam. Virg. 2. Georg.

At ſapor indicium faciet manifeſtus: & ora.
Triſtia tentantum ſenſu torquebit amaror.

¶ Per tranſlationem quoque ponuntur pro dolore & ſolicitudine. vt ſupra docuimus in dictione AMARITIES. Plin. libr. 1 cap 37 , Ideò tantam habent amaritudinem, vt à canibus non attingantur.

Amarulentus, Valde amarus, πικρὸς: vt, Succus amarulentus. Per metaphoram ponitur pro animi dolore in inuidiam, aut malẽuolentiam exacerbato. Gellius, Amarulentus librum maledicentiſsimum conſcripſit.

AMARVSIA, ἀμαρουσία, Dianæ cognomen eſt, tractum (vt Pauſaniæ videtur) ab Amaryntho Eubœæ vico, vbi ſumma cum veneratione colebatur Diana.

AMARYNTHVS, ἀμάρυνθος, Vicus eſt Eubœæ inſulæ iuxta Eretriam, in quo Diana colebatur, quæ inde Amaruſia dicta eſt. Strabo libro decimo.

AMASENVS, pen. prod. Fluuius Volſcorum. ¶ Eſt & alius in Sicilia eodem nomine, de quo Ouidius lib.15. Metamor. Nec non Sicanias voluens Amaſenus arenas.

AMASIA, ἄμασσα. penulti. prod. Oppidum Cappadociæ, quod Iris fluuius præterfluit. Strabonis Geographi patria, vt idem Strabo teſtatur libr.12.

AMASIAS, ἄμασίας Straboni, Fluuius eſt Germaniæ inter Rhenum & Albim, iuxta Emdam Phryſiæ orientalis metropolim, in Oceanum illabens. Germani ſua lingua *der Ems* vocant. Plinio & Pomp. Melæ Amiſius dicitur.

AMASIS, ἄμασις, pen. prod. Nomen præprium regis Aegypti, cuius tumulus fuit vna pyramidum, dicente Lucano libr.9, Non mihi pyramidum tumulis euulſus Amaſis. Hic legem condidit, vt quiſq, quotannis apud præſidem rationem vitæ redderet, demonſtrarétq; vnde viueret, aut quo quæſtu ſuſtentaretur, qui hoc non faceret, morte afficeretur. Hanc legem Solon ab Aegyptiis tranſtulit ad Athenienſeis. Regnauit eodem tempore in Aegypto, quo ſeptem Sapientes in Græcia floruerunt. Multa de hoc Plutarchus in Sympoſio ſeptem Sapientum, & Diogenes Laertius in vita Periandri.

Amaſtus, ἠράμαστος vel Amaſia, ἠραμάστη. Qui vel quæ amat vel amatur. Gellius libr.19.cap.9. Audite ac diſcite, noſtros quoque antiquiores poetas amaſios ac venerios fuiſſe.

Amaſſo, pro Amauero, ſcripſit Laberius & Plautus in Mil.

AMASSI. Plinio lib.6.cap.7. Populi circa Meoti.m.

AMASTRIS, ἄμαστρις, Metropolis Paphlagoniæ, quæ antea Cromma dicebatur: poſtea Amaſtris appellata ab Amaſtri, muliere Perſica, filia Oxyathræ, fratris Darii: aut (vt aliis placet) ab Amaſtri quadam Amazone.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Amazone. ¶Est & vrbs Bithyniæ, Ptolomæo.

AMATH, Nomen filii Chanaan, qui (authore Iosepho) Amathones instituit, qui & Amathæi dicuntur.

AMATA, à Pontifice appellabatur virgo Vestalis, quum ad ministeriũ Vestæ capiebatur: quòd prima, quæ hoc ritu capta fuit, hoc fuerit nomine. Capi autem idcirco dicebatur, quòd veluti bello capta à parente, vel ab eo, in cuius potestate erat, manu à Pontifice maximo apprehensa abducebatur.

AMATAE, Populi Indiæ. Plinius lib. 6. cap. 20.

AMATHA, orum, ἄματα τὰ, Regio Arabiæ. Vnde Amathæi, ἀματθαῖοι, Arabiæ populi. Plin. libr. 6. cap. 28. Horum meminit Iosephus libr. 1. Antiq. cap. 12, & Stephanus.

AMATHE, es, ἄματθη Stephano, Oppidum est Phœnices, & alterum Siciliæ. Ab vtroque deducitur gentile Amathæus, ἀματθαῖος.

AMATHVS, pen. cor. thuntis, ἀμαθοῦς, Cypri ciuitas est Veneri sacra in qua & Adonis colebatur. Virgil. libr. 10, Est Amathus, est celsa mihi Paphos, atque Cythera. Ouidius, Piscosámque Gnidon, grauidámque Amathunta metallis.

Amathuntheus, thea, theum, pen. prod. Idem libr. 10, Lactanteis vitulos, Amathunteásque bidentes.

Amathuntius, tia, tium. Virgilius in Cyri, Quòd si animo quouis alio iactaris amore: Nam te iactari, non est Amathuntia nostri Tam rudis, vt nullo posim cognoscere signo. Vbi tamen in castigationibus exẽplaribus non Amathuntia legitur, sed Amathusia.

Amathusii, ἀματθούσιοι, Cyprii sunt ab Amathunte vrbe. Strab. lib. 8.

AMATHVS, amathi, ἄματθος Fluuius Pylon vrbem, Nestoris patriã, præterlabens: à cuius nomine Pylos ipsa Amathoessa videtur appellata. Hic etiam Pamisus vocatur. Strabo. libr. 8. & Mamaus, & Arcadicus. Author Strabo lib. 8.

AMATHVSIA, ἀματθουσία, Insula in mari Cilicio, ab Amathunte vetustissima vrbe sic appellata. Nunc Cyprus dicitur. Plin. lib. 5. cap. 31.

Amathusiacus, a, um, adiectiuum. Ouidius Metam. 10, Lactanteis vitulos, Amathusiacáque bidentes.

Amatio, Amator, Amatorius, Vide AMO.

Amaurosis, ἀμαύρωσις, Latinè dicitur oculorum obscuritas, quum sine vllo euidenti vitio, & citra dolorem, visus obscuratur: quod solet contingere ex obstructione nerui visui.

AMAXA, ἄμαξα Stephano, Bithyniæ locus: à quo gentilia Amaxæus ἀμαξαῖος, & Amaxites, ἀμαξίτης.

AMAXIA, ἀμαξία, Ciliciæ vrbs est, materia ad fabricandas naues maximè abundans, quam Cleopatra ab Antonio dono accepit. Strabo libr. 14.

AMAXOBII, Populi inter Sarmatas Vide HAMAXOBII.

AMAXITVS, ἀμαξιτὸς Stephano, Troadis locus, ara duodecim deorum insignis, quam Agamemnon constituit. ¶Hinc Amaxitani dicuntur, Amaxiti incolæ, quos Apollodorus Amaxitenos ἀμαξιτηνοὺς appellat. Meminit huius loci Plinius libr. 5. cap. 30, & Strabo libro 13. ¶Est præterea Amaxitus, oppidum in sinu Doridis, apud Plinium libro 5. cap. 29.

AMAZONES, ἀμάζονες, penultima correpta, Fœminæ bellicosissimæ Scythiam iuxta Tanaim primùm, deinde ad Thermodoonta incolẽtes, quæ magnam Asiæ partem occupauere. Dictæ Amazones, eo quòd mammis carerent: ab ἀ sine μαζοὶ mamma. Mos enim fuit Amazonibus, interfectis maribus, quos genuissent, seruare fœminas, earúmq; infantium mammas dextras inurere, ne impedimento essent ad pugnam conserendam, & ne sagittarum iactus impediretur, Vel Amazones ab. ἀ & μάζω, id est pulte, seu pane, quasi sine pane, eo quòd non pane vescerentur, sed carnibus. Alii ab ἄμα & ζῶν, cum aspiratione in principio, tanquam in commune viuentes, dictas putant. Stephanus dictas putat à nympha Amazonide, filia Samornæ. Fuere & in Libya Amazones, vnde Silius Ital. lib. 3, Hasbiten Harbæ filiam Amazonica pelta insignem facit. Alii ab Amazone puella, Dianæ sacerdote, & regina Ephesi, Amazones volunt appellatas.

Amazonia, ἀμαζονία, Illarum regio dicitur.

AMAZONIVS, Mons Cappadociæ, præter cuius radices labitur Thermodoon fluuius. Plin. lib. 6. cap. 3.

Ambactus, Circumactus, circunductus, περιπεμένος. Ambacti præterea Gallorum lingua serui dicuntur, vel clientes. Cæsar lib. 6, Eorum vt quisque est genere copiisq; amplissimus, ita plurimos circum se ambactos, clientéque habet.

Ambages, penult. prod. Significat verborum circuitus, περιαγωγὴ. Virg. libr. 2, Georg. -non hic te carmine ficto, Atque per ambages & longa exorsa tenebo.

Ambagiosus, a, sum. Quod abundat ambagibus. περίπλοκος. Gell. Neque præcepta dicunt, sed lubrica atque ambagiosa coniectatione nitentes inter falsa & vera.

AMBARRI, à Cæsare inter Galliæ Lugdunensis populos numerantur.

Ambarualis hostia, ab ambiẽdis aruis dicta, victimæ genus erat quotannis pro frugibus sacrificari solitum. Solebãt enim huiusmodi hostiis, antequam cæderentur, arua lustrari. Virg. Térque nouas circum fœlix eat hostia fruges. Festus tamen ab Ambo, videtur compositionem deducere, dicens, Ambaruales hostiæ appellabantur, quæ pro aruis à duobus fratribus sacrificabantur. Huic autem sacrificio præfecti erant sacerdotes numero XII, à Romulo primùm instituti, quos Fratres Aruales vocabant, de quibus latius suo loco.

Ambarum, Odoramenti genus est, quod ab Aetio, recentioribúsque Græcis ἄμβαρ appellatur, quod teste Ruellio libro 1. cap. 27. vulgò *Ambra grysea* vocatur.

AMBE, ἄμβη, Ciuitas est Arabiæ fœlicis, Ptolemæo.

Ambedo, ambedis, ambedi, ambedere, ex Am, & Edo, id est circumedere. περιτρώγειν. Plaut. Merc. Dicit capram, quam dederam seruandam sibi, Suæ vxoris dotem ambedisse: oppidò mihi Illud videri mirum, vt vna illæc capra Vxoris simiæ dotem ambederit.

Ambesus, a, um, Circunquaque esus. περιτρωγὼς. Virgil. 3. Aeneid. Quàm vos dira fames, nostræque iniuria cædis Ambesas subigat malis absumere mensas. ¶Legitur & Ambest, tertia persona ab Ambedo, quemadmodum Est ab Edo. Reliqua tempora & personæ regulariter per tertiam verborum declinationem inflectuntur.

Ambegni, à veteribus bos & veruex appellabantur, quum ad eorum vtraque latera agni in sacrificium deducebantur. Festus.

AMBIANI, siue AMBIANENSES, ἀμβιανοὶ, Populi sunt Galliæ Belgicæ, quos Plinius lib. 4. Bellouacis coniungit, Gallicè *Amiens*.

Ambidentes, Oues dictæ à veteribus inueniuntur, quæ in vtraq; mandibula habeant dentes. Hæ & bidentes dicuntur. Author Festus.

Ambidexter, ἀμφιδέξιος, ὁ ἀμφοτεροδέξιος, dicitur, qui ita læua manu vtitur, vt dextra.

AMBIGATVS, Celtarum rex fuit, qui vbi maiorem vidit suorum multitudinem, qũm vt commodè ab ea regione ali possent, Bellouesum & Sigouesum sororis suæ filios cum magna Senonum parte ad quærendas nouas sedes, alterum in Italiam, alterum ad saltus Hercynios misit. Vide Liuium ab Vrb. cond. lib. 5.

Ambigo, gis. pen. cor. ex am & ago, propriè significat circumago circundo, περιάγω, August. Quibus muris ambigere. Vnde Ambactus, & Ambages. ¶Item Ambigere, est dubitare, ἀμφιβάλλειν, διαπορεῖν. Cic. in Oratore, Quum de vero ambigetur. Vnde Ambiguum. ¶Idẽ discordem esse, litigare, ἀμφισβητεῖν. Terent. in Heaut. Simo & Crito, vicini nostri, hic ambigunt de finibus: me accepere arbitrum.

Ambigitur, impersonale. Cice. 3. Verr. Si de hæreditate ambigitur.

Ambiguus, a, um, Dubium, quod in ambas agi partes animo potest. ἀμφίδοξον. Licet de pluribus intelligi quandoq; possit. Lib. 1. ad Herenn. Ex ambiguo controuersia nascitur, quum scriptũ duas sententias aut plureis significat, hoc modo, Tullius meus hæres Terentiæ vxori XL. pondo vasorum argenteorum dato, quę volet. Post mortem eius pretiosa vasa, & cælata magnifice petit mulier. Filius sẽ, quæ ipse vellet, in triginta pondo ei debere dicit. Constitutio est legitima ex ambiguo. ¶Habet etiam Ambiguus nonnunquam genitiuum, quemadmodum & Dubius. Corn. Tacit. li. 2, Tiberium anceps cura distrahere, vine militum seruũ suum coerceret, an inanem crudelitatem tempore vanescere sineret, ambiguus pudoris, ac metus reputabat.

Ambiguitas, Dicitur, quum de re aliqua ambigitur. ἀμφιδολία. Cice. de Inuent. 1, Sed nobis ambiguitate nominis videntur errare. Ambiguitas nominis est, quod Aequiuocationem vocamus.

Ambiguè, aduerbium, Dubiè. ἀμφιβόλως. Cice. 4. Acade. Siquid ambiguè dictum sit.

Ambio, bis, ambiui, vel ambii, ambitum, penult. prod. ex Am & Eo, is, permutatione e, in i, & b interposita, Significat propriè vndiq; cingo, circumeo, concludo, κυκλῶ, περιβάλλω. Virgil. 6. Aeneid. Quæ rapidus flammis ambit torrentibus amnis. Iulius Firmicus, Pompeii post tot triumphos ad Nili fluminis ripã ceruices inuictas, & regias, & quas toties purpura triumphalis ambierat. ¶Per translationem verò Ambire ponitur pro blandiri, interpellare, περιαγγάλλειν, circumuenire, μανίνειν. Virg. lib. 4, -quo nunc reginam ambire furentem Audeat affatu. ¶Quoniam verò Romani, dum honores & magistratus quærerent, circumire singulos solebant, prensare dextras, rogaréq; vt se suffragiis adiuuarẽt: factũ est, vt Ambire capiatur pro honores quærere, σπουδαρχεῖν, φιλοτιμεῖσθαι. Cic. 11. Phil. Quòd si comitia placet in senatu habere, petamus, ambiamus, rabula modo noua detur nobis, sicut populo data est. ¶Interdum etiã significat simpliciter desyderare, μανθάνειν, Hieronym. ad Damasum. Nihil aliud ambiunt, quàm vt authoritate communionis nostræ fulti, treis hypostaseis cum antiquo sensu prædicent. August. li. 8. Confess. Quæso te, omnibus istis laboribus nostris quò ambimus peruenire? quid quærimus?

Ambitio, Circuitio, περίοδος. Ambr. Sinus in quo Christus requiescit, nõ corporis gremio præparatur, nec vestimentorum ambitione componitur, sed virtutum operatione colligitur. ¶Sumitur & pro rerum magnarum, honorum, & imperiorum fcilicet immoderata cupiditate. Cice. 2. Tusc. Quid de nostris ambitionibus, quid de cupiditate honorum loquar? Idem 1. Offic. Miserrima est omnino ambitio, honorúmque contentio. φιλοτιμία Græci appellant.

Ambitiosus. Qui immoderatè appetit honores. φιλότιμος. Cic. in Sallust. Si fortè fui in honoribus petendis nimis ambitiosus. Idem pro Flacco, Qui ita ambitiosus est, vt nos omnes quotidie persalutet. ¶Dicitur etiã Ambitiosus, qui habitu, sermone, vultu, deniq; modis omnibus misericordiam captat. Quintil. li. 1, Non sum ambitiosus in malis, nec lachrymarum causas augere volo, vtinam esset ratio minuẽdi. Ouid. lib. 3 de Ponto, Sed tamen hoc factis adiunge prioribus vnũ, Pro nostris vt sis ambitiosa malis.

Ambitus, ta, tum, pen. prod. participium, Circundatus, κυκλούμενος. Quid. 1. Metam. Iussit & ambitæ circundare littora terræ.

Ambitus, bitus, penul. corr. nomen, Propriè circuitus. περίοδος. Cice. de Vniuers. Quum se octo ambitus, confectis suis curribus, ad idem caput retulerint. ¶Ambitus ædium, dicebatur locus inter ædificia relictus. pedum duorum & dimidiati: ab ambiendo dictus, quòd domum ambiret, vel quòd per eum domus posset circunquaque ambiri. Cice. in Top. Q. Scæuola id esse solũm ambitus ædium dixit, quantum cõmunis parietis tegendi causa rectum proiiceretur. ¶Et quoniam qui honores petebãt, si virtuti aut meritis diffiderẽt, tribus circumire solebãt, eásq; aut largitionibus, aut pollicitis corrũpere. factũ est, vt Ambitus ponatur pro crimine honoris malis artibus affectati: quod seueriſimis apud Romanos legibus coercebatur. Cice. 2. de

Orat.

Orat. Rarò illud datur, vt posſis liberalitatem ac benignitatem ab ambitu atque largitione seiungere. Idem ad Q. Fratrem, Senatuſcon sultum factum est de ambitu, in Afranii sententiam. ¶Capitur interdum pro captatione misericordiæ. quum habitu, vultu gestu, & oratione, præsentium commiserationem aucupamur. Quintil. Si iuuenis innocentiſsimus, iudices, vti vellet ambitu triſtiſsimæ calamitatis, poterat allegare vobis amiſſam in oculis omnium cogitationum, temeritatem, id est misericordiam captare, ex commemoratione malorum. ¶Est item Ambitus, prolixior verborum circuitus, ex colis, hoc est mẽbris, & comatibus constans: Græci περίοδον vocãt. Cicer. de Clar. Orat. Comprehensio, & ambitus ille verborum, si sic Periodon appellari placet. Idem in Orat. Arguti, certique, & circunscripti verborum ambitus.

Amblothridion, ἀμβλωθρίδιον. Pharmacum abortum faciens.

Ambo, Ex Græco ἄμφω videtur deductum, & non dicitur nisi de duobus, quæ præcesſerint: vt, Plato & Aristoteles, ambo philosophi. Terent. in prol. Andr. Qui vtranuis rectè norit, ambas nouerit. ¶Vel cum hac dictione Duo: vt, Vidi duos homines ambos mihi amicos. ¶Vel quum de his loquimur, quæ tantummodo sunt duo: vt, Perdidi ambos oculos, & ambas manus.

AMBRACIA, ἀμβρακία, Vrbs in Epiro, Pyrrhi regia, ab Ambrace rege, Thesproti filio: à qua proximus sinus Ambracius dictus est.

Ambraciensis, & Ambraciotes: siue Ambraciota, ἀμβρακιώτης. Ex hac vrbe originem traxit Theombrotus, Ambraciota dictus, qui quum Platonis librum de æternitate animarum perlegiſſet, præcipitem se dedit in mare.

Ambrices, pen. corr. Sunt tegulæ, quæ transuersæ asseribus & tegulis interponuntur, vt inquit Festus. Vbi per asseres canterios etiam intelligimus. Imbrices verò tegulæ, quibus incuruis domus tegitur.

AMBRONES, ἄμβρωνες, Gentes quædam Gallicæ, quæ subita inundatione maris, quum sedes suas amiſſent, rapinis se alere cœperunt. Hos cum Cimbris, Teutonicisque Marius deleuit. Hinc tractum est, vt turpis vitæ homines, Ambrones dicantur.

Ambrosia, ἀμβροσία, Latinè immortalitas dicitur, ab ἀ, priuatiua, & βρότος mortalis: vel quia mortales eam non comedunt, vel quia qui comederent, efficerentur immortales: sed μ, interponitur ad euphoniam. Fabulæ ferunt esse deorũ cibum, nectarque potionem. Ex quo illud Martialis, Iupiter ambrosia satur est, & nectare viuit. Cicero lib. 1. Tuscul. quæst. Non enim ambrosia deos, aut nectare, aut Iuuentute pocula ministrante, lætari arbitror. ¶Dioscorides Ambrosiam scribit Romanis vocari Caprum syluaticum, aliis Botryn, aliis Apium rusticum. Plinius herbam esse scribit odore non iniucundo, vagi nominis, & circa varias herbas fluctuantem.

Ambrosius, sia, siũ, adiect. Pro immortali, diuino, odorifero, fragranti. Virg. 1. Aen. Ambrosiæque comæ diuinum vertice odorẽ Spirauere.

AMBROSIVS, ἄμβροσιος, proprium nomen, Diuinus seu immortalis dicitur.

AMBRYSVS, ἄμβρυσος pen. prod. Nomen est duarum vrbium, quarum vnam Strabo locat in Phocide, alteram in Bœotia. ¶Est & hoc nomine fluuius Magneſiæ, iuxta quem Appollinem Admeti regis pecus pauisse, Poetæ fabulantur. Alii scribunt Amphrysus. Vide infrà.

Ambubaiæ, Sunt (Porphyrione authore) mulieres vagæ, ac viles, quibus nomen ab ebrietate balbutientium verborum videtur esse inditum. Nonnulli Ambubaias, tibicinas Syriaca lingua putant dici. Horat. Ambubaiarum collegia, &c.

Ambubeia, Herba est, quam alii Ambugiam, alii Intubum agrestem, & notiori nomine Cichorium appellant. κιχώριον.

Ambulacrum, vide AMBVLO.

AMBVLATRI, A Plinio lib. 4. cap. 19, referuntur inter populos Galliæ Aquitanicæ.

Ambulo, las, Eo, incedo, gradior. Plin. libr. 10. cap. 65, Mures Aegyptii bipedes ambulant, ceu alpini. ¶Aliquando Ambulare, est animi causa se exercere, περιπατεῖν. Plautus, Abiit ambulatum: id est abiit vt se exerceat animi causa. Idem in Menæch. Conuiuæ ambulant ante ostium. ¶Transfertur etiam ad alia, vt quũ dicimus, Ambulare maria, Cic. 2. de Finib. Ambulant naues, Cato de Re rust. Ambulant aues, Plin. libr. 10. cap. 18. ¶Huius compositæ sunt, Anteambulo, ante alios ambulo: à quo Anteambulones, περιπάποντις, dicti sunt stipatores, & satellites, qui honoris gratia comitando principem, solent præcedere. Sueton. in Vesp. Dum eum identidem per contumeliam anteambulonem fratris appellat. Mart. libro 2. Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis. ¶Deambulo, vide alibi. ¶Inambulo, spatior. Et propriè Inambulare est Peripateticorum, qui deambulantes disputare consueuerunt. ¶Obambulo, aduersus alios ambulo, & quasi ambulanti me oppono, ascẽdo. ¶Perambulo, per aliquid, siue ad finem vsque ambulo.

Ambulatio, Ipse actus est ambulandi. Cice. 5. de Fin. Constituimus inter nos, vt ambulationem pomeridianam conficeremus in Academia. Est & locus ad ambulandum, & idem quod ambulacrum. Vitruu. lib. 5. cap. 9, Circa theatra sunt porticus & ambulationes.

Ambulatiuncula, diminutiuum. Cicero ad Cælium, Cum vna mehercule ambulatiuncula, atque vno sermone nostro omnes fructus prouinciæ non confero.

Ambulator, Qui huc, & illuc ambulat. περιπατητικὸς. Col. libr. 3. cap. 8. Villicus (vt ait Cato) ambulator esse non debet.

Ambulatrix. Cato cap. 143, Ad cœnam nequò eat, néve ambulatrix siet.

Ambulatorius, a, um, Qui ambulat aut mouetur: vt Turris ambulatoria, quæ rotis & machinis admouebatur muris, ad vrbes oppugnandas, vt scribit Vegetius. Hirt. de bel. Alex. Quæq; partes vrbis inferiores erant, has altiſsimis turribus denorum tabulatorum munierant:

præter ambulatorias totidem tabulatorum confecerant. Plin. lib. 21. cap. 14, Operculum à tergo esse ambulatorium.

Ambulacrum, penulti. prod. Est locus ad ambulandum, vbi commodè ambulari potest animi causa. περίπατος. Festus. Ambulacra, ambulationes. Plinius, Tam fora atque gymnasia, & pro suis extenta porticibus ambulacra miremur.

Amburbiale, vel Amburbium, Sacrificii genus erat, quo ciuitas lustrabatur: ita dictum, quòd victima, antequam immolaretur, vrbem ambibat: vnde & ipsæ victimæ Amburbiales dictæ sunt, eadem forma, qua Hostiæ ambaruales, quæ circum arua ducebantur, antequam cæderentur, vt fruges fœlicius prouenirent.

Amburo, pen. prod. Circumuro. περιφλέγω. Plaut. in Epidico, Nam ille quidem Vulcani irati est filius: quaquà tangit, omne amburit.

Ambustus, sta, stum, Circumustus. Cicero pro Domo sua, Qui denique ambustas fortunarum mearum reliquias suas domos cõportari iuberent. Plinius libr. 10. cap. 33, Hirundinum pulli ad cinerem ambusti multis morbis medentur.

Ambustio, onis, verbale. Plinius libro 23. cap. 4, Myrteum oleum medetur eruptionibus, & ambustionibus.

Amecum, & Amecam, Pro amico & amica antiqui dicebant. Laberius, In lacu Auerno mulierem fuisse amecabundam, scripsit, hoc est Amantem.

AMELAS, Lyciæ oppidum. Plinius lib. 5. cap. 27.

AMELIVS, Philosophus Apamiensis, discipulus Plotini, Porphyrii magister, Ammonii & Origenis coætaneus. Suidas.

Amella, Herba quæ nascitur iuxta Mellam Galliæ fluuium. à quo nomen accepit. ¶Amellus flos eius. Vide Seruium in illud Virgil. 4. Georg. Est etiam flos in patris, cui nomen Amello Fecere agricolæ.

Amen, ἀμήν, Dictio Hebræa, quam nos Fideliter, secundum Aquilæ interpretationem dicere possumus. Dictum aduerbium ex nomine fidei. Secundum verò Septuaginta interpretes idem est acsi, Fiat, diceremus. Vnde in fine librorum (in quinque siquidem Psalterium apud Hebræos diuisum est) Fiat, transtulerunt, quod in Hebræo legitur, Amen, Amen, quò ea vere quæ suprà dicta sunt memorentur. Vnde Apostolus asserit, non posse aliquem respondere Amen, ad ea quæ dicta sunt, nisi intellexerit prædicationem.

Amens, Qui à mente sua discesſit, hoc est qui sine consilio, animóque est, quo sapimus, ἄνους. Cic. 2. de Fin. An me tam amentem putas, vt apud imperitos isto modo loquar?

Amentia, ἄνοια. Terent. in And. Cur meam senectutem solicito huius amentia? Cic. 3. Tusc. Nec minus illud acutè, quòd animi affectionem lumine mentis carentẽ nominauerunt amentiã, eandémq; dementiã. Quidã Dementẽ ab Amente ita distinguunt, quòd Demens sit, qui non cogitat quid agat, aut loquatur: Amens, qui prorsus insanit.

Amentum, Omne ligamen, veluti lorum, quo media hasta religatur, vt iaci longius posſit, λῶρον, ὁ χαυὸς ἄμμα. Silius lib. 14, Hasta iuuatur amento. ¶Hinc Amentatæ solẽt, & Amentata iacula dicuntur. Cic. 1. de Orat. Amentatas hastas ab alio accipere, eásque oratoris viribus, lacertíque torquere. ¶Et Amentare apud Lucanum pro iacere, aut circundare, aut amento munire, Iaculum amentauit habena.

Amcos, Vide AMMI.

AMERIA, ἀμέριον Stephano, Ciuitas in Vmbria, ante Persicum bellum annis noningentis septuaginta quatuor condita: vnde Salix Amerina apud Plinium lib. 24. cap. 9. ¶Et, Amerina retinacula, pro viminibus. Virg. 1. Georg. Atque amerina parant lentæ retinacula viti. Vbi Seruius, Amerina retinacula, virgas de quibus vites religantur: quæ virgæ abundant circa Ameriam oppidum Italiæ, cuius crebram in Rosciana fecit Cicero mentionem.

Amerimnon, ἀμέριμνον, Herba est quæ alio nomine Aizoon maius appellatur. Author est Plinius lib. 25. cap. 13. Nomen habet ab eo quòd curam & solicitudinem leuare putetur. ἀμέριμνος enim idem est quod solicitudinis expers.

Amerina, Species est salicis arboris, quæ & Sabina appellatur. Plinius lib. 24. cap. 9, Amerinæ nigræ semen cum spuma argenti pari pondere psilothrum est.

AMERIOLA, Oppidum in Latio. Plin. lib. 3. cap. 5.

Ames, amitis, m. asculini generis, Pertica aucupalis. Horatius in Epodo, Aut amite leui rara tendit retia. Palladius lib. 9. cap. 12, Nunc in amitibus apparẽ aucupium noctuæ.

AMESTRATVS, ἀμήστρατος, Siciliæ oppidum: cuius incolæ dicuntur Amestratini, ἀμηστρατῖνοι. Author Stephanus. Horum meminit Cicero quinta actione in Verrem, Quid Amestratini miseri, impositis ita magnis decumis?

AMESTRIS, ἀμήστρις. Regina fuit Persarum, vxor Xerxis, de qua multa Herodotus.

Amethystus, ἀμέθυστος, Gemma est diluto violæ colore, fulgore purpuræ, non prorsus igneo. sed in vini colorem desinente: ita dicta ab ἀ priuatiuo. & verbo μεθύσκω, quod est inebrior: siue quòd ebrietati credatur resistere, vt Aristoteli cum Magis conueniat: siue (vt Plinio placet) quòd vsque ad vini colorem accedens, prius quàm eum degustet, in violam desinat. Plinius libr. 37. cap. 9, quinque enumerat amethysti species, ex quibus palmam tribuit Indico. ¶Amethystus quoque a nonnullis vocatur vuæ quædam species, virium tam infirmarum, vt nullo modo inebriet: vnde Plinius libr. 14. cap. 2, eam sua ætate Inerticulam appellatam fuisse testatur. ¶Ab Amethystus fit adiectiuum Amethystinus, a, um, quod ex amethysto constat, aut quod amethysti colorem refert. ¶Item Amethystinatus, amethystino colore ornatus, sicut purpuratum dicimus veste purpurea exornatum. Martialis libr. 2, Hic quem videtis gressibus vagis lentum, Amethystinatus media qui secat septa.

Ameth

Amethistizontes carbunculi, ἀμεθυστίζοντες ἀνθρακῖται. Optimũ carbunculi genus, cuius extremus igniculus in amethysti violam exit, Plin lib.37.cap.7.

Ametria, ἀμετρία, Immodestia, vel immoderatus excessus, ab ἀ, priuatiua, & μετρέομαι, vnde τὸ μέτρον.

Amia, Piscis est pelamidi similis, cuius incrementum singulis diebus intelligitur. Plin.lib.9.cap.15.

Amiantus, ἀμίαντος, Lapis est friabilis in modum lanæ, alumini scissili adeò similis, vt pro eo à Seplasiariis supponatur. Vulgus Gallorũ vocat *Alumen plumeum*, falso existimans speciem esse aluminis. Ex hoc lapide tenuiores conficiunt ellychnia, propterea quòd ab igne non consumatur. Texitur quoque in vestes & mappas, quæ sordidatæ igni purgantur. Discernitur ab alumine scissili, quod hoc aquæ innatet: amiantus autem mergatur. Gustu quoque dignoscitur: nam alumen scissile substantiæ tenuitate linguam mordicat, & tandem exulcerat, amiantus verò acrimoniæ omnis, mordacitatisque expers est. Adhæc, Amiantus in ignem cõiectus, perpetuò durat: alumen autem liquescit, bullásque excitat.

Amicinum, pen.pro. Vtris pediculus, ex quo vinum diffunditur. Fest.

Amicio, cis, penulti corr. ciui, amictum ἀμφιάνω, ἀναναβάλλω. vnde Amictus. ¶Est autem Amicire, vestire. Horat. Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis. Suet. in Vesp. Dum salutabatur, & calciabat ipse sese, & amiciebat. ¶Huius composita sunt, Examicio, & Circũamicio. Veteres Amicibor dicebant. Plaut. Subnixus alis me inferam, atque amicibor gloriosè.

Amictorium, Vestimentũ puellare. candidum, & subtilissimum, ex lino. ἀμφιάνιον. De quo Martialis in Dittichis, Mammosas metuo, teneræ me trade puellæ, Vt possint nueo pectore lina frui.

Amictus, ctactum, participium. Idem quod vestitus, ἀμφιεσμένος. Cice. 2. Philip. Sedebat in rostris collega tuus amictus toga purgurea, in sella aurea coronatus.

Amictus, us, ἐφαπλίς, ἀναβολή, ἱστίλιμμα, ἀμπιχόνη, Vestis, quæ superponitur aliis vestibus, quasi pallium. Tibullus, Frustra iam vestes, frustra mutantur amictus.

Amiculum, Genus vestimenti, authore Festo, à circumiectu dictum. ἀμφίσμα. Cic. 2. de Diuin. Visus est in somnis amicæ esse amictus amiculo. Valer. Max. Detracto etiã Ioui Olympio magni põderis aureo amiculo, iniectóque ei laneo pallio, ¶ Inde Amiculatus, amiculo indutus.

Amica, cæ, Quàm quis amat inhonestè. ἑρωμένη. Horat. Epist.1, Vt nox longa quibus mentitur amica, diésq;. Terent. in Andr. Siue ista vxor, siue amica est, grauida è Pamphilo est.

Amicula, diminutiuum ab Amica. Plinius, Miserat etiam epistolas Romam ad amiculam quandam. Suet. in Caligula, Quoties vxoris vel amiculæ collum exoscularetur.

Amicus, subst antiuum, Beneuolus, necessarius, qui honesto amore aliquem complectitur, & indissolubili familiaritatis iure ei est coniunctus. φίλος, φιλότης. Paulus Iureconsultus, Amicos appellare debemus, non leui notitia coniunctos, sed quibus fuerint iura cum patrefamiliàs, honestis familiaritatis quæsita rationibus. ¶Huius contrarium est Inimicus. ¶Amica quando ad virum refertur, inhonesta res est, quasi concubina: tu verò non amicus es, sed amator eius: quoniam amator est, qui ad tempus & venereè amat: & amor huiusce modi Amatio dicitur. Plautus, Nimis penè inepta, atque odiosa eius amatio est. Donatus, Amicus animi est, Amator corporis: amator ad tempus, amicus in perpetuum. Cice. 5. Vèrr. Poteritne te Alba tuus antiquissimus non solùm amicus, verum etiam amator absoluere?

Amiculus, Diminutiuum ab Amicus, φιλίνος. Horatius in Epist. Discedocendus adhuc, quæ censet amiculus. Hæc diminutiua plena blanditiarum, & amoribus accommodata sunt,

Amicus, ca, cum, adiect. Beneuolus, amicitia coniunctus, φίλος. Cicer. Att. Mihi nemo est nec amicior, nec iucũdior, nec charior Attico. Idem ad Q. Frat. Prætores habemus amicissimos. ¶Iunctum cũ re inanimata, significat vtile, siue gratum: vt, Amicus pratis humor, Amica frugibus æstas, Amicum plantis sydus.

Amicè, aduerbium, Cum amore & beneuolentia, φιλοπρεπῶς, προσφιλῶς. Cic. in Lælio, Qui mihi tantùm tribui dicis, quantum ego nec agnosco, nec postulo, facis amicè. Idem de Fin.1, Quos tu paulo antè, cum memoriter, tùm etiam erga nos amicè, & beneuolè collegisti.

Amiciter, aduerb. pro Amicè. Plaut. Pers. Quia meo amico amiciter hãc commoditatis copiam Danunt. &c.

Amicabilis, lis, le, φίλιος. Plaut. Mil. Vos modo porrò vt occepistis, operã date amicabilem. Hoc est quam dare debet amicus.

Amico, as, are, Concilio, propitium reddo. προσάγομαι, σωάγω. Stat. 3. Theb. Ac prior Aeclides solita prece numen amicat.

Amicitia, φιλία. ab Amicus, est studiorum omnium, voluntatúmque consensus. Cice in Lælio, Est autem amicitia nihil aliud, nisi omniũ diuinarum, humanarúmque rerum cũ beneuolentia & charitate summa consensio. Cuius contrarium est Inimicitia. Ennius, Amicitiam atque inimicitiam in fronte promptã gero. Sed in frequentiore vsu Inimicitiæ dicuntur plurali tantùm numero.

AMILCAR, aris, penul. genitiui cor. ἀμίλκαρ. Punicum nomen est, quo dicti sunt aliquot illustres Carthaginiensium duces, quorum præcipuus fuit Annibalis pater, qui filium irreconciliabili illo erga Romanos odio primus imbuit. ¶Fuit & alter Alexandri magni tempore, qui quum ciues sui crescentes Alexandri vires extimescerent, exulem se fingens, ad eius castra transfugit. Receptus itaque ab Alexandro in militiam, & consiliis adhibitus, suis omnia ciuibus in tabellis ligneis, cera superinducta perscribebat.

Aminæum, Genus vitis. vnde Aminæa vua, & Aminææ vites. Virgilius. Sunt & aminææ vites firmissima vina. A regione autem ita vocabantur: & Aminæi fuerunt, vbi nunc Falernum est, vt Macrobius testatur. Quod facit vt mirer Seruium tantum Grammaticũ scripsisse Aminæum dictum quasi sine minio, hoc est sine rubore, quoniam natura album est. Alii Ammineum scribunt, geminato m, pen.cor. Vnde & versum Virgilii suprà citatum sic restituerunt, Sunt etiã Amineæ vites, &c.

AMIPSIAS, ἀμιψίας, Poeta comicus Athenien sis. Suidæ.

AMISIVS, Fluuius est Germaniæ, quem Amasiam à Strabone vocari suprà diximus. Hinc in Frisia Orientali iuxta Emdam ciuitatẽ in Oceanum influit. Germani hunc fluuium sua lingua *der Ems* vocant, quasi Emisium dicas.

AMISVM, ἄμισον, siue Amisus ἄμισος Stephano, Oppidum est insigne in confinio Paphlagoniæ, & Cappadociæ, distans à Sinope CXXX. M. pass. De hoc Plinius lib.6.cap.2.

Amita, penul.corr. Theoph. Patris mei soror, quasi à me tertia sit, atque auia vidũ posit, vel quia à patre meo amata est. πατραδελφη, ἡ πρὸς πατρὸς θεία. Nam plus sorores à fratribus, quàm fratres diligi solent, propter dissimilitudinem personarum, quæ ideo minus dissensionis habent, quo minus æmulationis. Maior amita dicebatur, aui & auiæ amita: sicut & Maior auunculus, aui & auiæ auunculus, Liuius, Adolescens inde se ad Ebutiam amitam contulit.

AMITERNVM, ἀμίτερνον, Vrbs Campaniæ, ex qua Crispus Sallustius natus perhibetur. Hodie Aquila dicitur. Plin.lib.3.cap.5.

Amiternus, adiect. vt. Amiterna cohors apud Silium. Ital. libro 8. Item Amiternus ager. Mart. libr.13, Nos Amiternus ager fœlicibus educat hortis.

AMITHAON, Pater Melampi vatis. Stat. Theb. 3, -solers tibi cura futuri Amphiarae datur, iuxtaque Amithaone cretus Iam senior, sed mente virens, Phœbóq; Melampus. ¶Amithaonia domus. Propert. Mox Amithaonia nupta futura domo.

AMITHOSCVTA, Regio Arabiæ. Plin.lib.6,cap.28.

AMITINENSES, Italiæ populi in tractu Hetruriæ. Plin. libro 3.cap.5.

Amitini, penulti.prod. authore Nonio dicuntur ii, quorum alter ex fratre alter ex sorore est genitus. οἱ πρὸς τὸ ἀνδρεῖον, καὶ τὸ ἀνδρεῖον αὖ ψιοι. Duorum autem fratrũ filii Patrueles, sororum verò liberi Consobrini appellantur.

Amitto, Dimitto, seu abire permitto. ἀποπέμπω. Plaut. in Cap. Et te & hunc amittã: hinc alio pacto abire nõ potes. Terent. in Heaut. & prius Pecuniam omnem, quam abs te amittas filium: Hui, quantam fenestram ad nequitiã patefeceris? ¶Item Amittere significat perdere. ἀποβάλλω. Sallust. Iam pridem equidẽ nos vera rerũ vocabula amisimus, quia bona aliena largiri, liberalitas: malarum rerum audacia, fortitudo vocatur. ¶Item ignoscere. Idem in Eunucho, Vnam hanc noxam amitte, si aliam admisero vnquam, occidito. ¶Itẽ adimere. Plaut. in Asi. Cur ergo minitaris te tibi vitam esse amissurum?

Ammi, ios, ἄμμι Dioscoridi, Herba est caule rotundo, furculis multis & exiguis, folio oblongo, angusto, per ambitum incisuris diuiso, flore paruo & candido, vmbella anethi, semine multo exiliore, quàm cuminum, gustu origanum præ se ferente, acri nimirum & subamaro, radice candida & capillosa. à nonnullis Pipercula dicitur. Apud Plinium libr.20.cap.vlt. legitur genitiuus Ammi, tanquam à nominat uo Ammium. Anethi, inquit, & fœniculi seminis, & anisi, & ammii. Officinis vocatur Ameos.

AMMON, onis, ἄμμων Suidæ, siue (vt alii malunt) Hammon, Iupiter appellatus fuit, qui in desertis Libyæ sub arietis forma colebatur. Cuius appellationis ratio hæc fuisse traditur: Quum Liber pater per desertum Libyæ exercitum duceret, vniuersa iam Asia deuicta, & siti admodum laboraret, imploraſſe à patre auxilium dicitur. Quo facto, apparuisse ei extemplò arietem: quem dum fugientem persequitur, peruenisse illo duce ad fontem amœnissimum. Quapropter desyderio potitum, existimasse arietem illum fuisse Iouem, eique templum miræ magnitudinis in arena constituisse, & Deum vocasse Ammonem, hoc est Iouem arenarium. Sunt qui dicant lingua Aegyptia Ammon Iouem dici: hinc corrupto nomine Ammonen vocitatum. Alii trahunt Ammonem dictum ab Ammone quodam pastore, qui primus illic templum ædificauit. Huius meminere Suidas, & Aristophanes ἰὼ ἰὼ παιάν.

Ammochrysus, Gemmæ nomen, ἀμμόχρυσος. Plin. libro 37.cap. 11, Arenarum similitudo est in ammochryso, velut auro arenis mixto.

Ammodites, ἀμμοδύτης, Serpens est viperæ similis, arenosi coloris, vnde & nomen accepisse videtur. A nonnullis Cenchrias dicitur, quòd eaudam habeat duram instar milii. Aetius lib.13.cap.25.

AMMONETHVS, Insula Arabiæ. Plin.lib.6.cap.28.

AMMONIA, ἀμμωνία, Regio mediterranea Libyæ, in qua Iupiter Ammon colebatur, ita dicta ab arenæ copia, quæ ἄμμος Græcis dicitur.

Ammoniacum, ἀμμωνιακὸν, Est gutta siue lachryma ferulæ in Libya nascentis, quæ à Dioscoride Agasyllis, à Plinio Metopium appellatur. Nomen habet ab arenis, quas Greci ἄμμους appellant, propterea quòd ab arbore sua destillans, in subiectas arenas decidat, atque in iis in grumos quosdã thuris more concrescat. Aut certè ab Ammone Ioue, qui in desertis Libyæ in locis arenosis tẽplum habebat, circa quod hoc ferulæ genus præcipuè nascebatur. Plin. Ammoniaci lachrymã vocat, eo (opinor) consilio, nequis homonymia deceptus, Ammoniacum salem intelligeret, qui ab Ammoniaci gutta omnino est diuersus. Vide Dioscoridem lib.3. & Plinium lib.12.cap.23.

Ammoniacus sal, ἀμμωνιακὸν Dioscoridi, Terræ salsugo est in Libyæ arenis crescente luna efferuescens, alumini scissili nõ dissimilis, glebis oblongis, venisque in lõgitudinem rectis. Inuenitur potissimum in tractu Cyrenaico, & iuxta Iouis Ammonis tẽplum, vbi ab accolis effoditur, terræ tumorem, veluti certissimum indicium, sequentibus.

¶Ammon

¶Ammoniaci igitur nomen fortitus est, aut ab arenis sub quibus inuenitur, aut ab Ammonia regione Libyæ, in qua Iupiter Ammon colebatur, circa quam præstantissimus erui perhibetur. Vide Plinium libro 31.cap.7, & Dioscoridem libr.5. Hodie natiuo, veróque Ammoniaco sale caremus: nã qui à Seplasiariis nobis ostenditur, factitius est.

Ammonis cornu, ἄμμωνος κέρας, Gemma est aureo colore, arietini cornu effigiem repræsentans, quæ somnia vera afferre perhibetur. Author Plin.lib.vlt.cap.10.

Ammonitrum, ἀμμώνιτρον, Massa est constans ex arena molis trita, & tertia parte nitri: ex qua recocta fit vitrum purum & candidum. Plin. libr.36.cap.26.

AMMONIVS, ἀμμώνιος, Alexandrinus philosophus fuit, Origenis & Porphyrii coætaneus de quo vide Eusebium in Hist. Eccl.

AMMOTHEA, ἀμμόθεα, Nymphæ nomen est. ita dictum ἀπὸ τῆς ἄμμου ἠδὲ θέειν, quasi per arenam currens.

Amnenses, Amnium accolæ. ποταμόται.

Amnestia, ἀμνηστία, Cum accentu in penultima, Latinè præteritorum in perpetuum obliuio dicitur, quasi lex obliuionis: ab ἀμνησία: id est immemor sio, obliuiscor. Cice. 1. Philip. Ieci fundamenta pacis, Atheniẽsiúmque renouaui vetus exemplum, Græcum etiam verbum ἀμνηστίαν vsurpaui, quod tum in sedandis discordiis vsurpauerat ciuitas illa, atque omnem memoriam discordiarum perpetua oratione delendam censui.

Amnis, ποταμὸς, Fluuius: ab Am, circum, & No, fluo. quoniam flexuoso meatu labitur. vel ab Ambio. Omnia enim flumina circumeunt, ideóque cornuta pinguntur. Nec desunt, qui à Græco ἄμνιδι deduci malint, quod etiam Suidas fluuium interpretatur. Hinc etiam ἀμνισίδας νύμφας à Callimacho dici putãt. pro amnicis. Sic enim habet ille in Hymno Dianæ, Δὸς δ' ὄμως ἀμφιπέσσω ἀμνισίδας νύμφας. Hoc est, Da mihi famulas Amnisidas viginti Nymphas. Verum hoc potius deductum videtur ἀπὸ τοῦ ἀμνισοῦ. quod proprium nomen est fluuii in Creta, à Suida quoque commemoratum: quod etiam Callimachi interpres annotauit his verbis, ἀμνισὸς ποταμὸς κρήτης, ἀφοῦ ἀμνισίδες, ἤγουν νύμφαι. id est Amnisus fluuius Cretæ, à quo Amnisidas, hoc est Creticas. Virg. 1. Geor. Atque alius latum funda iam verberat amnem. Plin. libr. 20. cap. 32, Halcyones subeunt & in amnes. ¶Ponitur & pro torrente. Virg. 4. Aen. Ruunt de montibus amnes.

Amnicola, læ, ποταμοτάμνος, Amnis accola. Ouid. 10. Meta. Amnicolæque simul salices, & aquatica lotos.

Amnicus, a, um, Significat fluuiale, ποτάμιος: vt Stips amnica, apud Apuleium. Plinius libro 3.cap.25, Insula in Sao Matubarris, amnicarum maxima.

AMNVS, Insulæ Dolicæ in Arabia fluuius. Plin.lib.6.cap.28.

Amo, amas, amare, maioris vis est, quàm diligere, φιλῶ. Cice. Dolabellæ, Quis erat, qui putaret ad eum amorem, quem erga te habebam, posse aliquid accedere: tantum tamen accesit, vt mihi denique nunc amare videar, ante dilexisse. In eodem sensu idem Cicero ad filium, Sed tamen vt scires eum non à me diligi solùm, verum etiam amari. Terentius tamen contrarium posuisse videtur, quum inquit, Nõ pol, quò plus quenquam amen, aut plus diligam, eò feci. Quòd si Amo absolutè ponatur, capitur pro Amore captus sum: hoc est, esse in amore. Plautus, Amat filius: certum est. Composita huius verbi sunt Adamo, Deamo, Redamo, pen.cor. Sic & Peramo, quod est valde, vel vsque ad finem amo. Cice. libr.1. de Legibus, Vbi illa sancta amicitia, si nõ ipse amicus peramatur toto pectore?

Amabo, πρὸς θεῶν. Interiectio blandientis, Comicis valde familiaris. Plaut. Noli, amabo, verberare lapidem, ne des manum. ¶Quidam exponunt, Gratum erit. Gell. libr.11, Amabo mi fili quiescas. ¶Sæpe etiam habet adiunctum accusatiuum. Cicero ad Atticum, Cura, amabo te, Ciceronem nostrum.

Amans, participium, Significat eum vel eam, qui vel quæ amat, pudicè vel impudicè. ἐρῶν, ἡ ἐρῶσα. Cicero, Nihil difficile amanti puto, Amo autem, & semper amaui nimiũ studia & mores tuos. ¶Cum genitiuo constructum, transit in nomen: vt, Amans quietis, φιλόσυχος. ¶Interdum substantiuè accipitur in eadem significatione, qua amator, ἐραστής. Ouidius 1.de Arte, Palleat omnis amans: color est hic aptus amanti.

Amanter, aduerbium, Significat beneuolè, vel cum amore. φιλικῶς. Plinius in Epist. Nos, vt amicos paternos, & amanter & modestè complectebatur.

Amatio, Amor Venereus, ἔρως. Plaut. in Pœnu. Acerba amatio est. Idem in Merc. Cum tua hac amica, cúmque amationibus.

Amator, ἐραστὴς, & in bonam & in malam partem accipitur. In bonam. Cicero de Vniuers. Qui sapientiæ amatorem se profitetur. Idem ad Atticum, Bibliothecam tuam caue cuiquam despondeas, quanuis acrem amatorem inueneris. ¶In malam: vt, Amator mulierum. Terentius in Eunucho, Amatores audieram esse mulierum eos maximos. Idem 3. Tuscul. Aliud est esse amatorem, aliud amantem. ¶Sunt qui ita distinguant inter amatorem, & Amantem, vt Amator dicatur, qui multis se amoribus implicat, naturáque ad amãdum est procliuis: Amans, qui ex causa amat, etiamsi alioqui natura sua in amorem non admodum sit propensus. Amator item fingere potest: in amante nihil est simulari.

Amatorculus, diminutiuum, ἐρωτίδιον. Plautus, Nam quæ sedulò mundiˆter nos habemus, vix ægrè amatorculos inuenimus.

Amatoriè, aduerb. Quod est ad similitudinem amantis, ἐρωτικῶς. Cic. 2. Phil. Erat enim amatoriè scripta epistola. ¶Amatorien quoq; nonnulli vnam ex Mutiis esse voluerunt, quæ Græcis Erato dicitur: decepti nimirũm corrupto Ouidii versiculo ex Epist. Saphûs ad Phaonem, quem sic legunt, Vilis Amatorie, vilis mihi candida Clio. Quẽ Ouidii locum siquis propius expendat facilè deprehendet, non de Erato & Clio esse intelligẽdum: sed de Amythone & Cydno Lesbiis mulierculis, quibus illa ad portentosam libidinem abutebatur. Subdit enim, Quas nõ sine crimine amaui: Quod, quàm rectè conueniat, Musis virginibus, quiuis facilè intelligat.

Amatorium, subst antiuum Genus quoddam veneni, amorem vel insaniam generantis, φίλτρον.

Amatorius, ria, rium, Quod ad amorem pertinet, ἐρωτικός. Cice. 3. Tuscu l. Anacreontis tota poesis est amatoria.

Amabilis, le, Dignus amari, ἐράσμιος. Plaut. Compara labella labellis: bella es, atq; amabilis. Cic. ad Att. Filiolam tuam tibi iam Romæ iucundam esse gaudeo: eámq;, quam nunquam vidi, tamen & amo, & amabilem esse certò scio. Cuius contrarium est Inamabile. Martialis, Inamabilis sciurus, & frequens phœnix.

Amabilitas, Morum comitas, formæve venustas, ad amorem alliciens. Plaut. in Sticho, Si amabilitas tibi nostra placet, si tibi ambo accepti sumus. Idem in Pœnu. Qui amabilitati animum addiceret.

Amabiliter, aduerbium. Anto. ad Ciceronem in Epist. ad Atticum, Sed mehercule si humaniter & sapienter, & amabiliter in me cogitare vis, facilem te profectò præbebis.

Amodo, cum accentu in antepenultima, Significat Posthac, ἀπὸ τούτου Apuleius, Nemo me amodo tam manè egredientem solum videbit. Siue ab hoc tempore, vt in Euangelio. Si me cognouissetis, & Patrem meum agnouissetis, & amodo cognoscetis eum.

Amœbæus, ἀμοιβαῖος, in penult. cum æ, & in antepenul. cũ œ, diphthongo, Genus carminis, in quo qui canunt, vtuntur æquali numero versuum, & ita se habet ipsa responsio, vt aut maius, aut contrarium aliquid dicat, vt est apud Virg. in Buc. Ab Ioue principium Musæ, Iouis omnia plena. Ille colit terras, &c. Nomen deductum ἀπὸ τῆς ἀμοιβαίου, quod inter cætera significat alternis respondere.

Amœno, nas, Delectatione afficio. ἡσφαίνω. Cypria. ad Dona. Et dum in arbores & vites, quas videmus oblectante prospectu, oculos amœnamus, animam simul & auditui instruit, & pascitur obtutus.

Amœnus, a, um, cum œ diphthongo, iucundus aspectu. καλός. Componitur ab A, id est sine, & munus, quod sit res grata, vel sine fructu. Vel (vt inquit Seruius) à Mœnio, munio, vel fructum capio. Vnde qui nihil præstant, Immunes vocantur. Festus ab Amo deriuat, quum ait, Amœna loca dicuntur, quæ ad se amanda alliciunt. Virg. 6. Aen. -& amœna vireta Fortunatorum nemorum. Plin. Amœnius circa ripas gramine. ¶Hinc Amœnitas, iucunditas illa, quæ ex rebus amœnis percipitur. Cic. 2. de Legibus. Præsertim hoc tempore anni & amœnitatem & salubritatem hanc sequor. Plin. libr. 12. cap. 1, Gelidi fontis amœnitate.

Amœniter, aduerb. pro Amœnè. Gell. libr. 20. cap. 7, Annianus poeta in fundo suo, quem in agro Falisso possidebat, agitare erat solitus vindemiam hilarè atque amœniter.

Amolior, liris, Ex A, & Molior, quod est à mole. Significat amouco, & propriè de iis dicitur, quæ cum magna difficultate submouentur. ἀπωθέω, ἀποπωθέω, ἀποτρίβομαι. Plin. lib. 11. cap. 10, Amoliuntur omnia è medio. Terentius per translationem in Andr. pro recedo posuit, Proinde hinc vos amoliminì: nam mihi impedimento estis. ¶Accipitur & pro refellere. Quint. libr. 3. cap. 13, Videndum etiam an simul nobis plura aggredienda, an amolienda singula.

AMOMETVS, de Seribus priuatim condidit volumen, sicut Hecatæus de Hyperboreis. Plin. lib. 6. cap. 17.

Amomis, penult. prod. ἄμωμις, Herba est, teste Plinio, amomo similis, minus tamen venosa, & durior, minúsque odorata.

Amomum, ἄμωμον, pen. prod. Frutex est, ex ligno se conuoluens in racemi modum, flore paruo, ceu candidæ violæ, foliis vitis albæ similibus. ¶Est autem triplex, Armeniacum, & Ponticum. Aetius scribit, amomum viribus esse acoro simile, sed siccius (ξηρότερον) acorum digestiuum verò magis (πεπτικώτερον) amomum.

Amor, ἔρως. Plus est, quàm beneuolentia, licet plerunque pro eodem accipiãtur. Ex amore enim nascitur beneuolentia, sicut ostendit Cicero. Amor enim (ex quo amicitia nominata est) princeps est ad beneuolentiam coniungendam. Differt autẽ Amor à Charitate: quòd Amor sit genus, Charitas species. Ille ad omnes pertinet animantes, hæc ad homines tantùm. ¶Est autẽ Amor (vt inquit Aug. lib. de Amicitia) animæ rationalis affectus, per quem ipsa aliquid cũ desyderio quærit, & appetit ad fruendũ, per quem & fruitur eo, & cũ quadã suauitate interiori amplectitur, & conseruat adeptum: vt, Amor quietis, φιλησυχία. ¶Amœ singulari numero plerũque honestus est: vt, Amor fraternus, Amor patris in filiũ. Cic. Incensus sum amore incredibiliũ virtutum tuarum. Potest tamen & in veneream partem accipi, & tũc (secundum Augustinum) cupiditas aut libido vocatur. Virg. Omne adeò genus in terris hominúmque ferarúmque, Et genus æquoreum' pecudes, pictæq; volucres In furias ignémq; ruunt: amor omnibus idem. ¶Amor (inquit Plautus) melle & felle fœcundissimus est, gustu dulce dat. amarum ad satietatem vsque aggerit. Amor formæ (ait Seneca) rationis obliuio est, & insaniæ proximus, fœdũ, minime conueniens animæ sospiti vitiũ: turbat consilia, altos & generosos spiritus frangit, à magnis cogitationibus ad humillimas detrahit. ¶Amores verò plerunque lasciui sunt. Cice. pro Cælio, Mulier amorum turpissimorũ quotidie fœdera feriens. Idem 4. Tusc. Atque horum omnium libidinosos esse amores videmus. ¶Nonnunquã tamen etiam honestos amores dicimus. Idẽ libro 4. Off. Formam quidẽ ipsam, Marce fili, & tanquã faciẽ honesti vides, quæ si oculis cerneretur, admirabiles amores sui excitaret. ¶Amor item pro cupidine, quem veteres Deũ amoris esse putauerunt, accipi solet. Proper.

Quicunque

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quicunque ille fuit puerum qui pinxit Amorem.

AMORGES, ἀμόργης, Fuit ex Darii ducibus vnus, qui à Caribus insidiis circunuentus, vnà cum Dauriše, & Sisamace, & Myrše Gygis filio fuit obtruncatus. Herodot. lib. 5.

Amorgine, ἀμοργίνη, Herba est quæ notiore nomine Helxine dicitur. Dioscor. lib. 4.

AMORGOS, ἄμοργος, Insula vna ex Sporadibus. Strabo lib. 10. & Plin. lib. 4. cap. 12.

AMORRHAEI, Ἀμορραῖοι, Populi dicti sunt ab Amor patre Sichem, vel ab Amorrhæo filio Canaan.

Amoueo, ues, penulti. cor. id est abigo, siue remoueo. ἀποκινῶ. Plaut. in amphitryone, per translationé dixit, Amoui è foribus maximam molestiam, id est abegi, siue abire compuli: quia prius dixerat, Abigã ego iam hunc venientem ab ædibus, Quo item modo Terentius in Adelph. vsus est, Ego hũc amouebo. Cic. ad Att. Et nebulonem illum, si quo pacto potes, ex istis locis amoue.

AMPE, ἄμπη, Oppidum Arabiæ non procul à mari rubro: cuius meminit Herodotus lib. 6, Gentile est Ampæus, ἀμπαῖος, Stephanus.

AMPELA, Ciuitas est Cretæ insulæ apud Plinium, lib. 4. cap. 12.

Ampelopraſon, ἀμπελόπρασον, Herba est foliis porri, sed angustioribus, flore candido, radice bulbosa. Nascitur in vinetis, vnde & nomen accepit. Vide Plinium libr. 24. cap. 15, Vulgus Porrum vineārum vocat.

Ampelitis, idis, ἀμπελῖτις, Terra est bitumini similis, circa Seleuciã Syriæ nascens, qua rustici vites illinere solent, ad necandos vermiculos, oculos illarum depascentes, quos Ipas, siue Scinipas vinitores appellant. ¶ Eadem & Pharmacitis φαρμακῖτις dicitur, quòd vitiũ morbo medeatur. De hac Dioscorides li. 5, & Galenus li. 9. Facult. Simpl. med.

Ampelodesmos, ἀμπελόδεσμος, Plinius libro 37. cap. 23. Herba est, qua vites religari solent apud Siculos, qui quanuis salicibus abundent, quia tamen earum vincula duriuscula sunt, malunt eam ad rem ampelodesmo vti.

Ampelos melæna, ἄμπελος μέλαινα, Vitis nigra, herba est foliis smilacis, sed maioribus, clauiculis quibusdam obuia quæque cõplectés. Semen habet racemosum, initio herbaceum, sed vbi maturuerit, nigrum. Radicem foris nigram, intus buxei coloris. Vitis nomen inde nacta videtur, quòd serpat in modum vitis, quódq; arbores, fruticésq; clauiculis suis, velut pedamenta, apprehendat. Nigræ autem cognomentum à radicis, seminisq; nigredine videtur esse sortita.

Ampelos, ἄμπελος, à Græcis dicitur, quam nos vitẽ appellamus. ¶ Est & nomẽ ciuitatis Macedoniæ, apud Plinii lib. 4. ca. 10. ¶ Ptolemæus quoq; Ampelon vrbem in Creta collocat, Stephanus aliam in Cyrenaica regione. ¶ Est præterea Ampelos, siue Ampelus, promontoriũ Sami insulæ è regione Drepani Icariæ insulæ. Author Strabo lib. 14.

Ampelos leuce, ἄμπελος λευκή, Herba est, quæ aliis nominibus Bryonia, Psilothrum, & à Latinis Vitis alba dicitur. Vitis quidem, nõ quòd re vera sit vitis, sed quòd ad eius similitudinem accedat: nam & sarmenta habet & folia, & capreolos, satiuæ viti similia, omnia tamen hirsutiora. Alba verò, à radicis colore dicta putatur.

AMPELOESSA, Oppidum est in Decapolitana regione, quæ Syriæ proxima est. Author Plinius lib. 5. cap. 18.

Ampelos agria, ἄμπελος ἀγρία, Labrusca, id est vitis agrestis. Plin. lib. 23. cap. 1.

AMPELVSIA, ἀκρωτήριον Ἀμπελουσίας, Nomen est promontorii in ea Africæ parte, qua Atlanté alluit Oceanus, à vitiũ copia impositũ. Plin. libr. 5. cap. 1.

AMPHAPALIA, Locus est Cretæ, apud Strabonem, in ipsius insulæ descriptione.

Amphemerinos, ἀμφημέρινος, Febris species est, quam quartanã exquisitam vocant medici. Fit ex pituita extra vasa putrescente.

AMPHIALA, Oppidum est Atticæ Straboni lib. 9.

AMPHIARAVS, pe. prod. ἀμφιάραος, Argiuus Oeclei. aut (vt alii malũt) Lini & Hypermnestræ filius, vates & Augur fuit, futurorum peritissimus: qui quum præuideret fore, vt in bello Thebano interiret, domi latitauit. Tandem tamen ab vxore proditus, inuitus à Polinyce ad bellum est pertractus: vbi, quum fortiter pugnaret vnà cum curru terræ hiatu absumptus est. Vide hæc latius apud Statium.

AMPHIAS, ἀμφίας, Tarsius fuit, qui ex infima sorte ad summas opes euectus, quum amicum, tanquam degenerem, multis probris affecisset, tandem, velut respirans, subiecit, Sed & nos ex iisdem seminibus sumus. Quæ vox ab astantibus summa lætitia excepta est.

Amphibia, ἀμφίβια, Animalia tam in terris, quàm in aquis viuentia. Amphibion Græci dicunt, quod est duplicis vitæ. Columella libr. 9, Venio nunc ad aueis, quas Græci vocant ἀμφίβια, quia non tantum terrestria, sed aquatilia quoq; desyderãt. ab ἀμφὶ καὶ βίος quòd in ambobus elementis degant. Varr. 4. de ling. Lat. Græci ea quæ in aqua, & in terra possiunt viuere, vocant amphibia. Hæc Cicero Ancipites bestias vocat. lib. de Natura deor. 1. Bestiarum autem terrenæ sunt aliæ partim aquatiles, aliæ quasi ancipites, in vtraq; sede viuentes.

Amphibolia, ἀμφιβολία, Ambiguitas.

Amphibologia, ἀμφιβολογία, Dubium dictum, sermo dubiam sententiam indicans. Figura quæ fit vitio compositionis, quum in ambiguo posita est sententia. Et modò fit per dũos accusatiuos à verbo infinito rectos: vt, Aio te Aeacida Romanos vincere posse. ¶ Modò per verbum cõmune: vt quum dicimus, Cato iniustè criminatur: incertum est enim, an ipse ab alio criminetur. an ipse alium. ¶ Modò per participium: vt, Vidi statuam aueam hastam tenentem. ¶ Modò per homonyma: vt siquis dicat Aciem, nec exprimat oculi, vel gladii, vel exercitus. Potest etiam fieri aliis modis.

Amphibolon, ἀμφίβολον, Ambiguum dicitur, quasi vtrinq; percutiens, ἀπὸ τοῦ ἀμφὶ, καὶ βάλλειν.

Amphibrachus, ἀμφίβραχυς, penul. corr. Pes est ex prima & vltima breuibus, media producta: sic dictus, quòd in vtraque parte breuem habeat: vt Timere. Ab ἀμφὶ, vtrinque, & βραχὺς, breuis. ¶ Huic opponitur Amphimacrus, qui breuem habet syllabam inter duas longas, vt Aequitas.

Amphicaustis, ἀμφικαυστὶς, Hordeum montanum, quod & ἰνσπὶρ Græci vocant. Vide Ruellium.

AMPHICTYONES, ἀμφικτύονες, Publicum Græciæ concilium, vt scribit Cicero de Inuent. libr. 2, Vnde decreta Amphictyonum citat Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte. Constabat autem Amphictyonum conuentus ex septem Græciæ ciuitatibus, vt docet Strabo libr. 9. Vnde autem Amphictyonum nomen deducatur, docet Dionysius lib. 14, Amphictyonem Heleni filium commentum esse Amphictyonicum concilium, cui ab ipsius nomine nomen indiderunt. ¶ Hinc Amphictyonicus, ca, cum: vt, Leges Amphictyonicæ, quibus ad concordiam colendam inuitabantur.

Amphicyrtos, ἀμφίκυρτος, à Græcis appellatur quod est vtrinque decliue & gibbosum. Hinc fit vt & Lunam ἀμφίκυρτον vocemus peculiari epitheto, quum nondum semiplena est, circa decimum scilicet aut duodecimum à coniunctione diem: tunc enim cornua & cõuexitatem quandam oculis nostris exhibet. ¶ Est & Amphicyrton, lignum quoddam incuruum, quo onera gestari solent, non disimile illi, quo mulieres quibusdam locis aquã gestitant, æqualibus vtrinq; situlis propendentibus.

AMPHIDAMAS, ἀμφιδάμας, Busiridis fuit filius, quem Hercules vna cum patre hospites immolante, interfecit.

AMPHIGENIA ἀμφιγένεια, Oppidum Peloponnesi, in tractu Messeniaco, cuius meminit Statius 4. Theb. Huic parere dati, quos fertilis Amphigenia, Planáque Messene, montanáque nutrit Ithome. Meminit eiusdem & Homerus.

AMPHILOCHI, ἀμφίλοχοι, Acarnaniæ populi, Argo, Amphilochicum incolentes.

AMPHILOCHVS, ἀμφίλοχος, Athenienšis philosophus, & agriculturæ scriptor, vt testis est M. Varro libr. 1. de Re rustica. ¶ Fuit & Amphilochus filius Amphiarai vatis ex Eriphyle susceptus, vt in Odyssea testatur Homerus.

AMPHILYTVS, ἀμφίλυτος, Ariolus ex Acarnania, qui Pisistrato tertio Athenarum tyrannidem repetenti author fuit, vt noctu Athenienses inuaderet. Herodot. libr. 1, Hic diuina pompa fungens Amphilytus Acarnan, vir ariolus, Pisistratum cui adsistebat, adiit, atque hæc hexametro carmine vaticinatus est, inquiens, Est nummus proiectus, item sunt retia tenta, Nocte meant thynni claro sub sydere lunę.

AMPHIMACHVS, ἀμφίμαχος, Cteati filius, vnus ex quatuor ducibus Epeorum: de quo Homerus in Catalogo.

AMPHIMALIS, ἀμφιμαλὶς, Sinus est Cretæ insulæ, vt testis est Ptolemæus.

Amphimacrus, & Amphimacer, ἀμφίμακρος, penulti. corr. pes ex tribus syllabis constans, prima & vltima longis, media correpta: vt, Pallidi. Sic dictus, quòd vtraque parte longam habeat syllabam, ἀμφὶ enim vtrinque sonat, & μακρὸς longum. Est autem contrarius Amphibracho.

Amphimalla, ἀμφίμαλλα, Erant tunicæ gausapinæ, ex vtraque parte pilos habentes, quæ & Gausapia dicebantur. Plinius libr. 8. cap. 48, Patris mei memoria cœpere amphimalla nostra, sicut villosa etiã ventralia. Quæ verò ex altero tantùm latere villos habebant, Heteromalla dicebantur.

Amphimaschala, ἀμφιμάσχαλα, Vestes erant liberorum, duas habentes manicas. Heteromaschala autem, quæ seruorum vestes erant, vnam tantùm habebant manicam. Vtraque nomen acceperunt ab axillis, quæ à Græcis vocantur μασχάλαι.

AMPHIMEDOM, Nomen Libyci cuiusdam, qui in Aula Cephei regis aduersus Perseum pugnans, occisus est. Ouidius 5. Metamorph.

Ecce Syenites genitus Methione Phorbas,
Et Libys Amphimedon, auidi committere pugnam.

AMPHINOME, ἀμφινόμη, Nympha, à circumpascendo, quod proprium est aquarum, quæ ripas & litora circunquaque depascuntur.

AMPHION, ἀμφίων, pen. prod. Iouis & Antiopes, vel secundum aliquos, Mercurii filius, à quo accepta lyra adeò suauiter canebat, vt saxa ad struendos muros Thebanos traxisse dicatur. Horatius, Dictus & Amphion Thebanæ conditor vrbis. Saxa mouere sono testudinis. Quod ideò fictum, quia eloquii suauitate homines rudes, & incultis moribus, ad obsequii ciuilis pellexit disciplinam. Quod idem Horatius exposuit: nam quum dixisset, Sono testudinis, addidit. Et prece blãda. Ferunt hunc inuenisse Musicã. De Amphione lib. 1. Apollonius Rhodius in Argonauticis. ¶ Hinc Amphionius, a, um.

AMPHIPOLIS, ἀμφίπολις, Ciuitas in ea parte, qua Thraciam Macedonia contingit: dicta quòd eam Strymon amnis circunfluat.

Amphippi, ἄμφιπποι, Milites, qui duobus equis in bello vtuntur, & ex fesso in recentem transiliunt. Liuius lib. 2. belli Punici Desultores vocat: & equi ipsi Desultorii appellantur.

AMPHIRRHOE, ἀμφιῤῥόη, Nimpha, ab vndecunque fluendo.

AMPHISBAENA, siue (vt aliis placet) Amphisibæna, ἀμφισβαινα, ἢ ἀμφισβαῖνα, Serpens est in Libyæ desertis, duo habens capita: vnde & circulatis tractibus creditur incedere. Lucanus lib. 9, Et grauis in geminum surgens caput amphisibæna.

AMPHISCII, ἀμφίσκιοι, Appellantur ii, qui sub æquinoctiali habitant circulo, eo quòd quadruplici verberetur vmbra. Nam Sole existẽte in alterutro punctorum æquinoctialium, hoc est in principio Arietis aut Libræ, vmbra eorum matutina iacitur versus Occidentẽ vespertina versus Orientem. Sole autem Cancrum, aliquódve ex cæteris signis

signis Septentrionalibus perambulante, vmbrani habent Australem: contrà verò Septentrionalem Sole sub Capricorno aliquóve alio Australium signorum iter faciente.

AMPHISSA, ἄμφισσα, Vrbs Locrorum, qui Ozolæ dicuntur: ita appellata, teste Stephano, quòd vndiq; montibus cingatur. Luca. lib. 3. Phocaicas Amphissa manus, scopulosaque Cyrrha. ¶ Hinc Amphissæi, ἀμφισσαῖοι qui Delphicum templum diripuerunt, apud Demosthenem in oratione pro Ctesiphonte.

AMPHISTRATVS, ἀμφίστρατος, pen. corr. Statuarii nomen apud Plinium lib. 36. cap. 5.

Amphitane, ἀμφιτάνη, Gemma, quæ alio nomine dicitur Chrysocolla. Inuenitur in ea Indiæ parte, in qua formicæ eruunt aurum, colore auri, figura quadrata, traditúrque natura eius eadem, quæ magnetis, nisi quòd aurum quoque trahere dicatur. Hæc Plinius lib. 37. cap. 10.

Amphitapa, ἀμφίταπος Athenæo, Vestis genus vtrinque villos habens. Varro, Alterum bene acceptum dormire sub amphitapa bene molli. Lucilius, Pluma, atque amphitapæ, & siquid deliciarum. ¶ Vtitur hoc vocabulo Vlpianus in l. vestis. ff. de auro & arg. leg. Pro eadem etiam legimus Amphimallon.

Amphithalamus, Cubiculi genus est, quasi duplex thalamus. Vitruuius lib. 6. capit. 9, In prostadis autem dextra & sinistra cubicula sunt collocata, quorum vnum Thalamus, alterum Amphithalamus dicitur.

Amphitheatrum, ἀμφιθέατρον, pen. prod. Aedificium erat rotundum, veluti ex duobus theatris (quæ hemicycli figura erant) compositum, circunquaque spectandi vsum præbens, Martialis lib. 1, Omnis Cæsareo cedat labor amphiteatro.

Amphitheatralis, le, adiectiuum, Ad amphitheatrum pertinens: vt, Ludi amphitheatrales: Amphitheatrale spectaculum. Plinius lib. 11. cap. 24.

Amphiteatrica, charta, ita dicta à loco confectura, cui quartus locus tribuitur à Plinio lib. 13. cap. 12.

Amphithetum, ἀμφίθετον. Poculi genus est, quod vtrauis ex parte stare potest. Erasmus in Prouerbiis, ex Hesychii sententia, credit esse poculum, quòd ob magnitudinem ambabus tollitur & reponitur, quod genus Hollandi Busam vocant. Neq; absurdũ fortasis fuerit dicere, esse poculi genus circa mediũ, quum clausum est, ventricosum, vtrinque basim habens cui insistat: quod si aperias, diuiditur in duo æqualia pocula, in sese, si claudas, coeuntia. Qua etiam forma salina fieri cõsueuerunt, & hac tempestate etiam pocula ex auro & argento fiunt. Quicquid id est, cõstat certè magnum fuisse poculũ, quo vti solebant, quum strenuè potare volebant: vnde mansit prouerbium, Ex amphitheto bibisti: quum aliquem ad ebrietatem vsq; bibisse volumus indicare.

AMPHITHOE, ἀμφιθόη, Nymphæ nomen est, à circuncursitando dictũ, ab ἀμφὶ circum, vndequaque & θέω curro.

AMPHITRITE, tes, ἀμφιτρίτη, pe. prod. Oceani & Doridos filia quæ fingitur à poetis esse vxor Neptuni: & per metonymiam ponitur pro mari. Nomen deductum est ab ἀμφιτρίβω, hoc est, à circunterendo, quòd mare terram vndique terat, & lancinet. Ouid. Metamorph. 1, nec brachia longo Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

AMPHITVS, ἄμφιτος, Alter ex Castoris & Pollucis aurigis. Plinius libro 6. cap. 5.

AMPHITRYO, ἀμφιτρύων, Princeps Thebanus Alcei filius, & Alcmenæ Herculis matris coniux, à τρύω gemo, vel τρύχω, vexo. Plautus tamen Ampithruo scribit, quia vetustissimi Romani peregrinas literas non admittebant: vnde & Phruges, dicebant, quos nos Phrygęs, & Sullam, quem nos Syllam. ¶ Hinc deducitur Amphitryonides patronymicum, & per epenthesim Amphitryoniades, quo poetæ vtuntur pro Hercule, Amphitryonis re vera filio: quanuis ob rerum gestarum magnitudinem nonnulli originem eius ad Iouem retulerunt. Virgil. 8. Aen.

Interea quum iam stabulis saturata moueret Amphitryoniades armenta.

Amphora, ἀμφορεύς, pen. corr. Vasis fictilis genus duas habens ansas: vnde & nomen accepit, quòd scilicet ansis vtrinque apprehensis ferretur: ab ἀμφί, καὶ φέρω. Horatius in Arte, amphora cœpit Institui, currente rota cur vrceus exit? Erat autem hoc vasis genus vino asseruando in primis accommodatum. Idem. 3. Carm. Nec Læstrigonia Bacchus in amphora Languescit mihi. ¶ Erat præterea Amphora, mensuræ genus, capiens congios octo, hoc est quadraginta octo sextarios. Alio nomine Quadrantal dicebatur, à mensuræ eius figura, quæ omni ex parte pedem habebat quadratum. Cicero pro Fonteio, Itaq; Tiburium Tolosæ quaternos denarios in singulas vini amphoras portorii nomine exegisse. Idem in Verrem, Iam non quero, vnde quadringentas amphoras mellis habueris

Amphoralis, le, Quod est vnius amphoræ capax. Plin. lib. 37. cap. 2, Idem Xenocrates author est, vas amphorale visum, & aliqui ex India chrystallum sextariorum quatuor.

Amphorarius, ἀμφορεὺς φέρων, Qui mercedis gratia amphoram portat.

Amphoterodexios, ἀμφοτερόδεξιος, id est ambidexter.

AMPHRYSVS, ἄμβρυσος, ἢ ἄμφρυσος Stephano, penult. prod. Fluuius Thessaliæ, iuxta quẽ armenta regis Admeti Apollo pauisse traditur. Lucan. lib. 6, Irrigat Amphrysus famulantis pascua Phœbi.

Amphrysius, a, um, ἀμφρύσιος. Virgilius 6. Aeneid. Quæ contrà breuiter fata est Amphrysia vates. ¶ Item Amphrysiacus. ca, cum, Papinius, Aut Amphrysiaco pastor de grauine carpsi. ¶ Est & nomen duarum vrbium. Vide suprà AMBRYSVS.

Amplector, cteris, amplexus, Idem est quod circunnectere, circumplicare, περιπλέκεσθαι, περιβάλλω. Plautus in Cistellaria, Anus ei amplexa est genua. Numeratur à Prisciano inter communia: sicut: & Amplexor, aris, eius frequẽtatiuum. Lucilius, Quin amplexetur, qui velit: ego non sinam me amplectier. ¶ Ponitur & Amplecti pro amare. Eos

enim amplecti solemus, quos vehementer amamus. Cic. Epist. Fa. li. 5, Libenter amplector talem animum.

Amplexus, us, ui, nomen, Ipse amplectendi actus. Cic. 1. de Diuinat. Puerum dormientem circumplicatum serpentis amplexu.

Amplus, a, um, Dicitur magnum, spatiosum, quod latè patet. & per multa diffunditur, πλατὺ, εὐρύχωρον. Ad Herennium, Loci præter modum ampli vagas imagines reddunt. Virgil. 1. Aen. Vocémque per ampla volutant Atria. ¶ Est item Amplus, idem quod Græcis ἄξιος, hoc est dignitate multa, & authoritate præditus Cicero pro Sext. Roscio, Is mihi videtur amplissimus, qui sua virtute in altiorem locum peruenit. Idem de Amicitia, Suósque omnes per sese esse ampliores volebat.

Amplè, adueršium, Copiosè, magnificè. Cicero 2. de Finib. Si ne hæc qui dem satis amplè, satis honestè dici putas. Idem. 6. in Verr. Exornat amplè, magnificéque triclinium. ¶ Amplius vide infrà. ¶ Amplissimè: vt, Amplissimè gerere honores, hoc est, cum summa amplitudine & dignitate, Cic. 4. in Verrem.

Ampliter, adueršium, pro amplè: vt, Ampliter acceptus: hoc est cum magno apparatu, & copia. Ampliter sumptum facere.

Amplius, adueršium, significat Plus, πλέον. Et quandòque iungitur ablatiuo. Cæsar Comment. 7. Ita vt non amplius quatuor digitis ex terra eminerent. ¶ Quandoque accusatiuo. Virgil. 1. Aen. noctem non amplius vnam Falledolo. ¶ Quandoq; nominatiuo. Cæsar Comment. 5. Amplius octingentæ, quæ vno erant tempore, à litore discesserant. ¶ Ponitur etiam pro Præterea, πρὸς sine casu. Cicero de Aruspicibus, respon. Quid enim, si illi inimicissimus esset, amplius ad eius laudem minuẽdam facere potuisset?

Amplitudo, vt Cicero lib. 9. de Inuent. scribit, Est potentiæ, aut maiestatis, aut aliquarum copiarum magna abundantia. ἀξίωμα. Idem ad Lentulum, Tuæ sapientiæ magnitudinisque animi est, omnem amplitudinem & dignitatem tuam in virtute, atque in rebus gestis tuis, atque in tua grauitate positam existimare. ¶ Amplitudo corporis. Plin. in Epist. Nam meatus animæ, qui illi propter amplitudinem corporis grauior & sonantior erat.

Ampliuagus, ga, gum, pen. cor. Quod in amplum vagatur, Author ad Heren. lib. 4, Ampliuagas imagines reddunt.

Amplio, plias, Augeo. protraho, dilato, πλατύνω. vt, Ampliare ætatis spatium, Ampliare vires. ¶ Pertinet etiã hæc vox ad iudicia. Ad Herenn. lib. 4, Nam quid fuit iudices, quare in sententiis ferendis dubitaueritis? aut istum hominem nefarium ampliaueritis? Liuius libro 4. ab Vrbe condita, scribit Posthumiam virginem Vestalem ampliatam. deinde absolutam pro collegii pontificum fuisse sententia, hoc est per amplificationem in secundam actionem interposita dilatio ne protractam, vt scilicet bis causam dicere posset. Romani enim iudicia hoc modo peragebant. Nam aut statim sententia dicebatur à iudicibus, si absoluendus esset reus: aut amplius pronuntiabatur, si causa obscurior esset: & tunc duabus hisce literis N.L. iudices significabant sibi non liquere quid esset statuendum, causamque denuò esse dicendam. Hinc Ampliatio nascebatur, quæ appellata videtur, quasi amplius dicendi pronuntiatio. Quia qui ampliabatur, interposita dilatione, rursus ad agendam causam redibat. De hac ampliatione intelligit Cicero tertia in Verrem actione, quum ait, Et si lex ampliandi faciat potestatem, tamen isti sibi turpe existiment non primò iudicare. Differt autem Ampliatio à Comperendinatione, quòd Ampliatio certum numerum actionum non habebat, Comperendinatio, iteratam actionem in tertium diem, Cicer. in Verr. Act. 2. Glaucia primus tulit, vt comperendinaretur reus: antea vel iudicari primò poterat, vel amplius pronuntiari.

Amplifico, as, Augeo, amplius reddo, extollo. αὔξω, Cicer. 1. de Nat. Deor. Eamq; facultatem amplificauit Academia. Idem. 3, Tusc. Nam attrectatu sæuum amplificatis dolorem. Idem pro Domo sua, A populo semper sum defensus, amplificatus, atq; ornatus.

Amplificator, verbale, Qui rem aliquam, aut personã maiorem aut ampliorem reddit. Idem. 3. Tusc. Pythagoras non solùm nominis inuentor, sed etiam rerum ipsarum amplificator fuit.

Amplificatio, onis, augmentatio, αὔξησις. Cicer. 1. Offic. Nec verò amplificatio rei familiaris, nemini nocens, vituperanda est. ¶ Apud Rhetores autẽ Amplificatio (definiente Cicerone in Partitione) est grauior quædam affirmatio, quæ motu animorũ conciliet in dicendo fidem.

Ampluſtre, vide APLVSTRE.

AMPSAGA, ἄμψαγα Ptolomæo, Fluuius est Mauritaniæ Cæsariensis: cuius meminit & Plinius lib. 5. cap. 2.

AMPSALIS, ἀμψαλὶς, Ciuitas Sarmatiæ in Asia, Ptolemæo.

Ampulla, gemino ll, Vasis genus ex vitro, aut alia materia, ad seruandum oleum in balneis, itẽ in mensa ad aquam, vel portionem, alióſque vsus accommodatum. λήκυθος. Apul. in Floridis, Hippias prædicauit ampullam quoq; oleariam, quam gestabat semet sibi fabricatam. Cic. libr. 4. de Finib. Si ad illam vitam quæ cum virtute degatur, ampulla aut strigilis accedat, sumpturum sapientem eam vitam potius cui hæc adiecta. Erat autem hoc vasis genus turgidum, veluti ventre inflatos vnde per translationem dixit Horatius, Proiicit ampullas & sequipedalia verba: pro eo quod est verba turgentia & sufflata abiicit. Vtebantur etiam Romani ampulla ad hauriendas potiones. Suetonius in Domit. Prandebátque ad satietatem, vt non temere super cœnam præter Martianum malum & modicam in ampulla potiunculam daret. ¶ Est etiam Ampulla, tumor inflatus, quem & Bullam vocamus, Græci modò πομφόλυγα, modo φύσημα appellant.

Ampullarius, rii subst antium, Artifex ampullarum. Plaut. Rud. Ni erit tam syncerum, vt quiuis dicat ampullarius, Optimum esse opere faciundo corium, & syncerissimum.

Ampullarius, a, um, adiectiuum: vt, Ampullariæ vnctiones. Plautus Stic

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vel vnctiones Græcas sudatorias,Vel alia malis malacas ampullarias.

Ampullaceus,a,um,Quod ex ampulla est:vt,Fructum ampullaceum.

Ampullacea pyra. Quæ ab ampullæ forma nomen habent. Plinius lib. 15.cap.15.

Ampullor,laris,ab Ampulla,pro superbio,turgeo:quo verbo vsus est Suetonius in Domitiano.& Horat.1.Epist.An tragica desæuit,& ampullatur in arte.

Amputo,tas,pen.cor.Circumputo,abscindo,seu aufero. ἀποκόπτω, περικόπτω, ἀποτέμνω. Cic.5 .de Finib.Quæ sit scientia atque ars agricolarum, quæ circuncidat , amputet , erigat,extollat,adminiculetur. ¶Hinc fit aliud compositum,Peramputo,perfectè,seu totum incido. Colum.li.8,Ferro quam cautissimè circunsecari oportet,ne dum amputatur,etiam quod infra est animal vulneremus.Id enim quum sauciatur,venenatam saniem mittit,quæ repressum vulnus ita insanabile facit,vt totum peramputandum sit.

AMPYCVS, Ἄμπυκος, Titanoros filius,qui ex Chloride,vt ait Apollonii Commentator,Mopsum augurem suscepit,à quo Ampycides appellatur.Ouid.libro.12.Metam, Nec tu credideris tantùm cecinisse futura, Ampyciden Mopsum,&c.

AMSANCTVS, Locus est in medio Italiæ apud Hirpinos.sulphureas habens aquas,quæ quòd vndiq; syluis angustiisq; clausæ sint, tam pestilentem emittunt odorem,vt propius accedêtes eo enecentur. ¶Hinc factus est locus fabulæ, in Amsancti vallibus , inferorum spiraculum esse.Cic.1.de Diuin.Quid enim non videmus, quàm sint varia terrarum genera:ex quibus & mortifera quædam pars est , vt & Amsancti in Hirpinis,& in Asia Plutonia,quæ vidimus. Virg.7.Aene . Est locus Italiæ in medio sub montibus altis Nobilis,& fama multis memoratus in oris Amsancti valles,&c.

Amula,pen.corr. Genus vasculi aëneum aquam gestandam , quod religionis & expiandorum malorum gratia gestabatur, περιρραντήριον, dictum quasi amola , ab amoliendis periculis . Huius diminutiuum Amulula.

Amuletum,penult.prod. Omne genus remedii aduersus cuncta mala medicamenta,& præsertim contra veneficia. ἀλεξιφάρμακον, περίαμμα. Plinius,Infantibus alligatur succinum amuleti ratione,formam vasculi habens Græci etiam ἀποτροπαῖα hæc vocant, ἀπὸ τοῦ ἀποστρέφειν, quod est amoliri,summouere, depellere . Dictio hæc frequens est apud Plinium.

Amulius, Ἀμούλιος, Procæ filius,& Numitoris frater qui regnum fratri abstulit,atque omnem eius stirpem virilem necauit. Fratris quoq; filiæ,Rheæ Syluiæ,per speciem honoris, quum Vestalem eam legisset, perpetua virginitate ispem partus ademit.Liu.1.ab vrbe.

Amurca, ἀμόργη,Sordes olei,quæ precedunt.Nam quæ sequuntur , Fæces vocantur.Virg.Georg.1.Et nigra perfundere amurca. Hoc nomen per c,scribitur,sed profertur per g:vt fit in Caius , & Cneus . Amurca contra culices & limaces vim habet maximam . Hinc Examurcatus, sordibus purgatus.

Amurcaria dolia,in quæ amurca infunditur.Cato de Re rust.cap.10. Dolia,queis vinacea condat,decem,amurcaria decem.

Amusium,Ventis discernendis excogitatum organum , vt ait Cælius. Virtuuius lib.1.cap.6,Collocetur ad libellam marmoream amusium mediis mœnibus:aut locus ita expollietur ad regulam & libellam, vt amusium non desyderetur.

Amusis, per duplex ss, Fabrorum & lapicidarum regula , qua ad dirigenda ligna saxaque vtuntur . τόλμη . Sed latè pro omni ordine ponitur.

Amussim aduerbium,& ab eo compositum , Adamussim : vt , Iudicium adamussim,factum apud Gellium:& Examussim:id est rectè,castigatè,regulariter . Plaut.in Amphi. Si vera hæc loquitur, examussim est optima.

Amussitata opera dicuntur,quæ adamussim facta sunt . Plautus in Mil. In hoc amussitata sua sibi ingenua indoles. Nonius.

Amusus, penult.prod. ἄμουσος. Inelegans , & indoctus : hoc est à Musis alienus. Antiquitus enim nihil eruditum habebatur sine musica: vnde apud Comicos,qui literas se didicisse negant,aiunt se nõ didicisse musicam.Vitruuius lib.1.capit.1,Nec musicus,vt Aristoxenus : sed non amusus.

Amxyrus,vide ANXYRVS.

AMYCLA, Ἀμύκλη, Vna è filiabus Niobes , quam tradit Pausanias cum Melibœa sorore seruatam,implorata Latonæ venia.Homerus tamen omnes interisse tradit,Hermol.in Plinium lib.36.cap.5.

AMYCLAE, Ἀμύκλαι,Pluraliter nomen est vrbis Laconiæ, Tyndari regia,in qua nati sunt Castor & Pollux.Alia est in Italia inter Tarracinam & Fundos in paludibus.à Laconibus condita,iuxta Seruium : cuius ciues,quum Pythagoricam sectam sequerentur,& abstineret cæde animalium,nec vicinæ paludis serpentes interimerent,ab illis deleti sunt. Alii non à serpentibus,sed hostium repentino aduentu hanc vrbem deletam prodiderunt.Nam quum aliquoties falso nuntiatus esset aduentus hostium,postea cautum est,ne quis amplius nuntiaret. Inde ex improuiso, captæ sunt Amyclæ.Hinc prouerbium, Loqui volo: nam scio Amyclas tacendo periisse.

Amyclæus,a,um,adiectiuum, Ἀμυκλαῖος.

AMYCLAS, Ἄμυκλας, Lacedæmonis filius, vt est author Dictys Cretensis in libro quem de expeditione Græcorum in Troianos composuit.

Amyclon,Lege AMYDON.

AMYCVS, Ἄμυκος,Neptuni & Melies Nymphæ filius , Bebryciorum rex, qui eam consuetudinem habuit,vt aduenas in Bebrycium nemus ad cæstuum certamen prouocaret,& insidiis circunuentos ibidem interficeret.Quum itaque Argonautæ in Bebrycium venissent , Pollux ab

eodem ad certamen prouocatus,cognitis insidiis,socios conuocauit, & ab iis adiutus Amycum interfecit.Virg.5. Aen. -qui se Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat. ¶Amycus item vnus è Centauris fuit, Ixionis & Nubis filius. ¶Alius fuit Aeneæ comes.Virg.lib.9. -inde ferarum Vastatorem Amycum,&c.

AMYDON, Ἀμυδών,pen.cor.Ciuitas Pœoniæ,quæ auxilia misit Troianis. Iuuenalis Saty.3,Hic alta Sycione,ast hic Amydone relicta.

Amygdala, læ, ἀμυγδάλη, pen. corr. Nux Græca, quæ & Thasia dicitur. Amygdalum:ἀμύγδαλον, etiam neutro genere dicitur pro fructu.Palladius,Græci asserunt nasci amygdala scripta,si aperta testa nucleum sanum tollas,& in eo quodlibet scribas,& iterum luto, & porcino sterco re inuolutum reponas.

Amygdalus, ἀμυγδαλή, Arbor,amygdala,hoc est nuces Græcas proferens.Colu.lib.3.Amygdalus,si parum ferax erit,per arborem foratam lapidem adigito. ¶Hinc amygdalinus, na, num,penult.cor. Serenus, Fertur amygdalinæ succus nucis esse bibendus.

Amygdalites, ἀμυγδαλοειδὴς Dioscoridi, Herba est genere tithymali,à similitudi& foliorum amygdali,quæ & Cotymbites dicitur,& Platyphyllos à latitudine foliorum.Plinius lib.26.cap.8.

Amylon, ἄμυλον, Placentæ genus quod ex tritico fiebat, aut siligine sæpius elota:ita dictum quòd ἄνευ τῆς μύλης,hoc est,sine mola fieret.Macerabatur enim sæpius quotidie triticum aut siligo,donec ita mollesceret,vt cremor exprimi posset,qui deinde in sole siccabatur . A vulgo Seplasiariorũ vnica litera immutata Amydon vocatur.Rationem conficiendi amyli , vide apud Plinium lib.18.cap.7.& apud Catonem de Re rust.cap.87.

AMYMONE, Ἀμυμώνη, Vna ex quinquaginta filiabus Danai regis, quæ dum se in syluis iaculando exerceret , Satyrum percusit imprudens, qui impetu in eam facto,vim ei voluit inferre. Quapropter implorato Neptuni auxilio,id ab eo passa est,quod à Satyro formidarat. Itaq; prægnans facta,Nauplium peperit.Vide Strabonem libro.8.¶Est & Amymone apud eundem,fons iuxta Lernam , cuius meminit & Plinius lib.4.cap.5.

AMYNTAS, Ἀμύντας, Pater fuit Philippi Macedonis.¶Est item pastoris nomen apud Theocritum,& Virgilium 3.Eclog.At mihi sese offert vltrò meus ignis Amyntas.

AMYNTOR, Ἀμύντωρ.Dolopum rector,Ouidius.12.Metamor.Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor. Hic,Homero teste Iliad.2,pater fuit Phœnicis.Ouid.8,Metamor.Amyntore cretus Phœnix.

Amystis, ἄμυστις, Strenuæ potationis genus erat apud Thracas,quum potus ingurgitabatur,vt vinum in dolium infunditur , neque spiritu reciprocato,neque ore contracto.Vnde ἀμυστίζειν Græci dicunt , pro ingurgitare,& sine respiratione affatim bibere . Horatius libr.1.Carm. Bassum Threicia vincat amystide. ¶Alii Amystidem poculi speciem interpretãtur,quo Thraces vtebantur,quoties ἀμυσὶ, ἢ ἀπνιγῆ,hoc est citra labrorum contractionem , & spiritus reciprocationem , potare volebant.

AMYTHONIA, Ἀμυθωνία , Elidis pars est , teste Stephano,ita dicta ab Amythaone Crethei filio.

AMYTHAON, Ἀμυθάων. Melampodis insignis auguris & medici pater fuit,quem abillo Amythaonium vocat Virgilius 3. Georg. Phillyrides Chiron, Amythaoniúsque Melampus.

AMYZON, Ἄμυζον Ptolemæo, Cariæ oppidum est,cuius meminit Plinius lib 5.cap.29.

A ante N.

An,aduerbium interrogandi,& pro Nunquid ponitur, ἦ, μή, Cicero , An verò Romulus ille , aut pastores , aut conuenas congregasse videtur? ¶Sed aliquando transit in vim coniunctionis ἤ,quum sermo dubitatiuus est,& tunc ferè subiunctiuo iungitur:vt,Nescio an pater viuat.

ANA,siue(vt apud Melam legitur)Anas, ἄνας Ptolemæo , Fluuii nomen est apud Hispanos,qui Beticam,hoc est Granatam, à Lusitania , quam hodievocant Portugalliam,diuidit.Vide Plinium lib.3.cap.1,& 22,Vulgo Guadiana.

Anabasis, ἀνάβασις Dioscoridi,Herba quæ Equisetum Latinè dicitur, à Græcis Hippuris.Plinius lib.27.capit.13.Recentiores Caudam equinam vocant.

Anabasius, ἀναβάσιος , Qui emittitur in exteras regiones , rumorem aliquem disseminaturus,qualem Triptolemum fuisse in fabulis legimus,quem semina per orbem sparsurum, Cererisque beneficia annuntiaturum,a dea rapidissimo curru emissum fabulantur . Nomen deductum est ἀπὸ τῆ ἀναβαίνειν, hoc est , ab ascensu , curruum scilicet , vel equorum . ¶Hieronymus contra Rufinum , Idcircóne cereales, & anabasii tui per diuersas prouincias cucurrerunt , vt laudes meas legerent?

Anabathra , ἀναβάθρα, Schalæ , pulpita , gradus superiores scansiles, aut instrumenta scabellorum , aut subsellia : ab ἀναβαίνω, id est sursum ascendo.Iuuenalis Satyr.7. Et quæ conducto pendent anabathra tigillo.

ANABIS, ἀναβὶς, Oppidum Hispaniæ , in tractu Tarraconensi. Ptolemæus.

Anabolagium, ἀναβολάγιον : vel Anaboladium, ἀναβολάδιον , Sindonis genus est,quo humeri periuntur:dictum ἀναβάλλεσθαι,quod interdum Induo significat,interdum Reiicio.Solebant enim mulieres in negligentiori cultu hoc ornamento pectus & humeros protegere, & quum visum esset reiicere.

ANABVRA, ἀνάβυρα, Pisidiæ oppidum apud Strabonem lib.12.

Anacabea , ἀνακάβεια , λωτὸς , A vulgo Græcorum arbuscula quædam appellatur,teste Aetio,quæ Homero Lotos dicitur: Galli Alysam & Alysarum nominant.Fructus quoq;,eodem Aetio teste, a recentioribus Græcis Anaçacabon appellatur:Latini vocant Fabam Græcã.Vide Ruel

de Ruellium lib.1.cap.95.

Anacampseros,otis, ἀνακαμψίρροος, Herba est,cui à Magis reuocandi amoris vis tributur:ita dicta ab ἀνακάμπτω reflecto,& ἔρως amor . Plinius lib.24.cap.17,Anacampserotem celeber arte Grammatica paulo antè,cuius omnino tactu redirent amores,vel cum odio depositi.

Anacardium, ἀνακάρδιον, Arbor Indis familiaris,fructu auiculæ corculo non dissimili:vnde nomen putant inditum, rubente intus cruore, quo veluti sanguine scatet.Ruellius lib.1.cap.37.

ANACE, ἀνάκη, Oppidum Achaiæ apud Stephanum.

Anacephalæosis, ἀνακεφαλαίωσις, pen . prod . Breuis recapitulatio,in qua repetitio rerum summatim fit.Quint.lib. 6.cap. 1,Rerum repetitio,& congregatio,quæ Græcè dicitur ἀνακεφαλαίωσις,à quibusdam Latinorum Enumeratio,& memotiam iudicis reficit & totam simul causam ponit ante oculos iudicis.Græcè κεφάλαιον,caput dicitur in ea significatione,qua nonnulli capituli appellatione vtuntur.

ANACHARSIS, ἀνάχαρσις, Philosophus ex Scytharum genere, sapientiæ admirandæ,vt scribit Cicero lib.5.Tusc.qui studio cognoscendi ritus & mores Græcorum in Græciam se contulit,eodem tempore, quo septem Sapientes florebant.Huius imaginibus inscriptum erat , Lingua,ventre,pudendis a bstinendum esse. Plinius tradit Anacharsim in ueniisse rotam figuli,cuius circuitu vasa formantur.Sed si(vt inquit Seneca)apud Homerum longè antiquior inueniatur figuli rota.non video quomodo Anacharsis esse author huius rei potuit . Ibat nudis pedibus dormiebat in terra,& famem pro pulmento habebat . Hic leges aranearum telis quàm simillimas esse dicebat , quòd muscas quidem , & cætera eius generis infirmiora animalcula irretirent,à fortioribus autem perrumperentur . Interrogatus autem quo pacto abstemius fieret,respondit,si ebriosorum motus sibi ante oculos ponat. De genere mortis eius tradit Laertius,quòd quum in patriam se recepisset,Græcóque ritu sacrificaret à fratre suo Scytharum rege, fuerit interemptus.

Anachites, ἀνακίτης, Gemma est omnium pretiosissima, quam notiore nomine Adamantem vocamus:ita dicta quòd vanos motus,animique lymphationes credatur abigere , & aduersus venena habere vim antidoti.Vide Plinium libro vltimo cap.4.

Anachoresis, ἀναχώρησις, Eremus,secessus:vnde monarchi eremum incolentes,& quicunque procul ab hominibus secesserint, ἀναχώρηται vocantur.Cassianus in Col.Cuius sectatores anachoritæ,id est secessores meritò nuncupantur,eò quod nequaquam contenti hac victoria, qua inter homines occultas insidias diaboli calcauerunt,aperto certamine ac manifesto conflictu dæmonibus congredi cupientes,vastos eremi recessus penetrasse non timeant.

Anaclinterium, ἀνακλιντήριον. Lectulus , super quo quiescimus interdiu,qualia celebrantur Florentiæ Tuscanica: & apud Lampridium in Heliogabalo,Accubita:à quibusdam quoque Stibadia dicuntur.Spart. in Ceionio Commodo,Nam lectum eminentibus quatuor anaclintes riis fecerat,minuto reticulo vndiq; inclusum.

Anacoluthos, ἀνακόλουθος, Latinè inconsequens : vnde Anacoluthon figura, est , quum non redditur quod superioribus respondeat , vt si in oratione ponatur μὲν , & non sequatur δὲ. Aut è contrario , quum particula quæ non nisi posteriori loco poni consueuit , sola ponitur sine ea quæ solet præcedere : vt si , verbi gratia,relatiuum ponatur sine antecedente. Virgil.2. Aen, Millia quot magnis nunquam venere Mycenis. Vbi Seruius Anacoluthon est : nam dicit quot, quum non præmiserit tot.

ANACREON, Ἀνακρέων, Nomen proprium poetæ lyrici , à quo metra Anacreontica dicta sunt.Ortus fuit ex Teo Ioniæ ciuitate: ex qua etiã Hecateus historicus.Amauit puerum nomine Batyllum visenda pulchritudine spectabilem.Horatius,Non aliter Samio dicunt arsisse Batyllo Anacreonta Teium, Perit acino vuæ passæ strangulatus, vt tradit Plinius lib.7.cap.7.

Anacrisis, ἀνάκρισις, Quæstio de reo habita,siue ea per tormenta fieret, siue sine tormentis.¶Item interrogatio testium,quam vulgus *Informationem* vocat.Vide Budæum in Commentariis.

Anactorion, ἀνακτόριον, Herba est,quæ notioribus nominibus ἕφεσον Græcis,& Latinis Gladiolus appellatur.Dioscorides lib.4.

ANACTORIA, ἀνακτόρια Stephano,Oppidum est Acarnaniæ,ad sinum Ambracium. Plinius libr.4.cap.1.¶Est item hoc nomine Ioniæ vrbs in minore Asia,postea Miletus appellata, vt testatur idem Plinius libro 5.cap.29.

Anadema, ἀνάδημα, pen.prod.Corona,sertum,aut simile capitis ornamentum.A verbo ἀνάδω, corono,vel circumligo Lucretius libr.4,Et bene parta patrum fiunt anademata,mitræ.

Anadrendrades, pen.corr. ἀνανδρώδης, vocantur à Græcis vites arbustiuæ.quæ scilicet arboribus fuleiuntur.

Anadendromalache, ἀνανδρομαλάχη, Malua arboreſcens,quam Galenus 4.Therapeuticæ eandem facit cum Althæa.

Anadiplosis, ἀναδίπλωσις, penult.produ. Dici potest reduplicatio . Est enim dictionis in vltima parte præcedentis versus sitæ in prima sequentis repetitio.Virgil.Eclog.8.

Certent & cygnis vlulæ,sit Tityrus Orpheus,
Orpheus in syluis,inter Delphinas Arion.

Anadyomene,pen.corr, ἀναδυομένη, Participium fœmininum est verbi ἀναδύομαι.Latinè reddi potest Emergens.Hoc nomine Appellis opus dictum est,quòd Venerem habebat è mari emergentem.Vide Plinium libr.35.cap.10.

ANAEA, Ἀναία Stephano,Vrbs Cariæ cõtra Samum:à qua fiunt gentilia, Anæus,ἀναῖος, & Anaites, ἀναίτης.Hinc ortus fuit Menelaus Anæus,Peripateticæ familiæ philosophus,& historiarum scriptor egregius.

ANAETIA, Ἀναιτία,Oppidum maioris Armeniæ,quod ab Euphrate al-

luitur.Plin.lib.5.cap.24.

Anagallis, ἀναγαλλὶς, Herba est quam Morgelinam,vel Gallinæ morsum vulgò vocari,Ruellio credimus.Duæ eius à Plinio traduntur species floris colore distinctæ.Mas enim florem habet Phœniceum , fœmina cæruleum,

Anaglypha, ἀνάγλυφα, pen.corr.Dicuntur vasa,aliáve opera, sculpturis aspera,quę scilicet ita exsculpata sunt,vt in eis imagines emineant:ita dicta ab ἀνά, quod sursum significat,vel supra,& γλυφω sculpo:eò quòd sculpturæ in superiori parte emineant.Vnde & à Gallis *Releuata* dicũtur.Eadem & Anaglypta inuenimus appellata.Plin.lib.33.cap.11, Nũc anaglypta in asperitatémque incisa circa linearum picturas quærimus.Mart.lib.1,Nec desunt tibi vera Glaniana,Nec mensis anaglypta de paternis.

Anaglyptes, ἀναγλύπτης, Sculptor,qui ita quippiã exsculpit,vt in eo imagines promineant.

Anaglyptice,siue Anaglyphice. ἀναγλυφικὴ,ἢ ἀναγλυπτικὴ, Ars & ratio ita sculpendi,vt in opere imagines emineant,Huic opponitur Diaglyphice, διαγλυφικὴ, quum imagines superficie operis sunt depressiores , & ita excauatæ,vt eminentes imagines ceræ,alterive corpori molli possint imprimere:cuiusmodi sunt annuli & sigilla tam publica, quàm priuata,quibus literæ,& diplomata obsignantur.

ANAGNIA, ἀναγνία Ptolemæo,Ciuitas Hernicorum in Latio,vbi Antonius sorore Augusti contempta,& Cleopatra in yxorem ducta monetam ferири iussit.Virg.lib.7.Quos diues Anagnia pascit,&c.

Anagnostes, ἀναγνώστης, Latinè lector dicitur . Nam ἀναγνώσκω , lego, ἀνάγνωσις recognitio,lectio. Cic.Att. Nam puer festiuus anagnostes noster Sosiitheus decesserat.

Anagyris, ἀνάγυρις, Herba est grauissimi odoris,quæ ob id à rusticis lignum putidum vocatur.Huius folia,virgásque siquis decerpserit, fœdissimo odore manus imbuit,quo non nisi frequenti lotione potest liberari.Hinc factus est locus prouerbio , vt qui sibi offutura commoueat, ἀνάγυριν κινῶν, hoc est, Anagyrin mouere dicatur.

ANAITIS, ἀναϊτὶς, Deæ cuiusdam nomen,quæ in Sacasena Armeniæ regione præcipuè colebatur. Huius deæ ministerio moris erat optimatum filias forma præstantissimas dedicare:quæ vbi aliquandiu omnibus corporis sui copiam fecissent,tanquam nobiliores redditæ , deinceps viris tradebantur.Dies festus huic numini dicatus , Saca vocabatur,quo se viri mulieribus permisti ad stuporem vino ingurgitabant. Sunt qui tradant , hæc festa in memoriam victoriæ, quam Cyrus de Sacarum gente retulit,esse instituta.Ferunt enim Sacas Cyri castra in gressos,quæ ille simulata fuga , epulis vinóque differta reliquerat , ita se vino obruisse,vt à Cyro omnes ad internecionem penè deleti fuerint prius,quàm possent expergisci.Strab.lib.11.

Analecta, ἀνάλεκτα, Purgamenta cœnarum,& quisquiliæ ciborum sub mensam cadentes,quæ manu colligi solent,& extra triclinium efferri.Mart.libro 7, Colligere longa nec turpe putat dextra Analecta, quicquid & canes reliquerunt . Dicta Analecta , ἀπὸ τοῦ ἀναλέγεσθαι, hoc est à colligendo , propterea quòd manu colligerentur, non scopis euerrerentur . Inuentis enim lithostrotis, cæteríque id genus pretioſioribus pauimentis , cessauit vsus scoparum. Illa enim , quòd ex minoribus testulis constabant , scopas non admittebant: vnde etiam Asarota dicebantur , quòd non verrerentur : sed quòd manu purgamenta colligi soleant , & pauimenta ipsa spongiis lauari.Mart.libro 14,In pretio scopas testatur palma fuisse,Otia sed scopis nunc analecta dabunt.

Analectes, æ, ἀναλέκτης, Dicitur , teste Cælio Rhodig.libr.13.capit.31. qui multa lectione exercitatus,memoria est firmissima, ita vt quicquid vnquam legerit , vel audierit,habeat ad manum.Nomen deductum est a verbo ἀναλέγεσθαι, quod inter cætera significat, ἀναμιμνήσκεσθαι, καὶ ἐννοεῖσθαι, hoc est memoria concipere , & firmiter tenere . Seneca , Suasit illi Satellius Quadratus , vt Grammaticos haberet analectas.

Analectides, ἀναλεκτίδες, Dicuntur,quibus è xylino lino.vel quauis materia , puellæ tanquam puluillis constipant scapulas prominentes . vt videri habitiores possint.Ouid.3.de Arte . Conueniunt tenues scapulis analectides altis, Angustum circa fascia pectus eat. Cæl.libro 7.cap.31.

ANALITAE, ἀναλῖται, Populi Arabiæ,apud Plinium lib.6.cap.28.

Analogia, ἀναλογία. Accentu in pen,Proprietas,proportio, conuenientia,similitudo.Cicero,Quod analogiam Stoici,nos appellemus conuenientiam,si placet.Quint.lib.1,Analogia præcipuè , quam proximè ex Græco transferentes in Latinum,Proportionem vocauerunt. Hæc est eius vis,vt id quod dubium est,ad aliquid simile,de quo non quæri tur referat,vt incerta certis probet:vt si quæratur,funis masculini , an fœmini generis sit,ex eius diminutiuo cognoscitur,quia funiculus generis masculini est.

Analogismus, ἀναλογισμὸς,A Dialecticis vocatur firmissimum illud argumenti genus , quod à causa propinqua ducitur . Cui opponitur Epilogismus , qui solet sumi ab effectu , aut certè à causa remota. Dicitur autem Analogismus à verbo Græco, ἀναλογίζομαι. quod inter cætera significat ratiocinari , & firmissimis argumentis aliquid colligere.

Analogos, ἀνάλογος, Proportione respondens.

Analytica,orum, ἀναλυτικὰ, Nomen est duorum librorum Aristotelis, quibus ille iudicandi , siue(vt alii loquuntur) argumenta resoluendi partem exequitur.Nomen deductum est à verbo ἀναλύειν,quod resoluere significat,nonnunquam etiam diiudicare.Budæus in Comment. linguæ Græcæ.

Analphabeti, ἀναλφάβητοι,A Græcis dicuntur qui ne elementarias quidem literas nouerunt,quos Fulgentius Abecedarios appellat,in 3.My-

thologicòn.Budæus in Pandectis.

Anamnesis, ἀνάμνησις, Latinè commemoratio dicitur.

Anancæon, ἀναγκαῖον. Necessarium Latinè dicitur: Figura quum volumus ostendere necessitudinem, aut naturæ, aut temporis, aut alicuius personæ: quale est illud Democharis, Nihil valebat assidua pro fratre ac misericors deprecatio, quum iudicaret tyrannus, cuius crudelitas omnem naturæ necessitudinem extinguebat. Rutilius Lupus lib.1.

Ananchitis, ananchitidis, ἀναγχίτις, Gemma, de qua sic Plinius lib.37. cap.11. Ananchitide in hydromantia dicunt euocari imagines deorũ.

Anantapodoton, ἀνανταπόδοτον. Schema est, quo Græci frequentius vtuntur quàm Latini, quum scilicet oratio aliquo membro desti tuitur.

Anapæstus, ἀνάπαιστος, Pes ex duabus syllabis breuibus, & ex tertia longa. Componitur ex ἀνὰ re, & παίω ferio, eò quòd repercutiat dactylum sono reciproco. A Græcis ἀντιδάκτυλος dicitur, quasi dactylo contrarius. Cic. lib. 2. Tusc. Non adhibetur vlla sine ana pæstis pedibus exhortatio.

ANAPAVOMENOS, ἀναπαυόμενος, Fons est in Dodone, Ioui sacer: ita dictus παρὰ τὸ ἀναπαύεσθαι, eo quòd sub meridiem quotidie desinat fluere. De hoc sic scribit Plinius lib. 2. cap. 103, In Dodone, Iouis fons quum sit gelidus, & immersas faces extinguat, si extinctæ admoueantur, accendit, Idem meridie semper deficit: qua de causa Anapauomenon vocant: mox increscens ad medium noctis exuberat: ab eo rursus sensim deficit.

Anaphalis, ἀναφαλὶς, Herba est, quæ notiore nomine Gnaphalium, & à quibusdam Centunculus appellatur.

ANAPHE, ἀνάφη, Insula est vna Sporadum, inter Therasiam & Astypaleam, quam Plinius libro 2. capit. 87, enumerat inter eas, quæ diu aquis tectæ, tandem emerserunt. Nominis ratio à Stephano hæc traditur, quòd Argonautis intermestri luna tempestate iactatis, opportunè apparuerit.

Anaphora, ἀναφορὰ, seu Epanaphora, ἐπαναφορὰ, pen. corr. Figura quã nos Relationem seu Repetitionem dicere possumus, quæ fit quoties in principio singulorum membrorum, aut versuum eadem pars orationis repetitur, hoc modo, Veres calumniatores apponebat, Verres de causa cognoscebat, Verres pronuntiabat. Virgilius. 1. Aene. Nate meæ vires, mea magna potentia solus, Nate patris summi, ¶ Anaphoræ etiam scansiones seu ascensiones signorum vocabantur, ab Oriente circumactu mundi quotidiano factæ, ex inclinatione cæli varia. nunc maiores, nunc minores. Firmicus, Sed istis tandiu vitiis laborabit, quoad signi eius fuerit anaphora completa.

ANAPIS. ἄναπις, pen. prod. Siciliæ fluuius leuiter decurrens, decem stadiis procul à Syracusis in mare defluens. Ouid. 5. Metam. Præterit & Cyanen, & fontes lenis Anapis.

Anapologetos, ἀναπολόγητος, Latinè inexcusabilis.

Anarchus, ἄναρχος, Sine principe, vel principio. Ambr. lib. Hexam. Dedit ergo principium mundo dedit etiam creaturæ infirmitatem, ne anarchon, id est principio carentem crederemus.

ANARIACAE Straboni, Anariaci Plinio, ἀναριάκαι Stephano, Populi sunt ad mare Caspium ad Ortum incolentes: quorum oppidum Anariace, ἀναριάκη commemoratur à Stephano.

Anarrhinon, ἀνάῤῥινον, Quod & Antirrhinum, herba est anagallidi similis, radice nulla aut perexigua, semine vitulinas nares imitante: vnde & nomen habet. Galenus Bucranion appellat. Galli *Oculum catti*. Vide Plinium lib. 25. cap. 10. & Ruellium lib. 3. cap. 131.

Anas, atis, pen. genitiui corr. Auis notissima ex genere amphibiorum: ita dicta ab assiduitate natandi. νῆττα. Martial. lib. 13, Tota tibi ponatur anas, sed pectore tantùm, Et ceruice sapit, cætera redde coquo.

Anaticula diminutiuum est, νησσάριον. Cic. 5. de Fin. Serpere anguiculos, euolare merulas, nare anaticulas, cornibus vti videmus boues.

Anatinus, na, num, pen. prod. Plaut. in Rudente, Vtinam fortuna anatina nunc vterer: vt quum exissem ex aqua, arèrem tamen.

ANAS, ἄνας, Fluuius vlterioris Hispaniæ Bæticam diuidens à Lusitania: de quo Pomp. Mela lib. 2. ¶ Antiqui præterea Anaten vocabant annuum morbum, quo scilicet vetulæ laborabant. Festus.

Anatarius, Qui anates custodit, pascitve. νηττοφύλαξ.

Anatarius, a, um, Quod ex anate est: vt, Anatarię plumę: siue quod ad anates pertinet: vt, Anataria aquila, νηττοφόνος ἀετὸς, quæ anates venatur. Plinius lib. 10. cap. 3.

ANASA, ἄνασα, Oppidum Carmaniæ, apud Plinium lib. 6. cap. 28.

Anasphoros, ἀνάσφορος, A quibusdam vocatur Herba, quam Græci λιγύδα, Latini Linum appellant. Legitur hoc nomen in quibusdam Dioscoridis exemplaribus. Quidam verò hoc vt pleraque alias herbarum nomenclaturas apud eundem inter notha referre malunt.

Anastomosis, ἀνάστόμωσις, A medicis appellatur apertio venarum, quã do scilicet venarum orificia amplius æquo aperiuntur: quod fit aut propter vasorum imbecillitatem, aut propter sanguinis ad orificia affluentis copiam. Gal. lib. 4. & 5. Methodi. Est autem nomen hoc dectum à verbo Græco ἀναστομόω, quod Latinè sonat Aperio.

Anastrophe, ἀναστροφὴ, Inuersio, vel peruersio dicitur. Est enim (vt docet Diomedes) duorum verborum ordo præposterus: vt, Italiam contra, pro contra Italiam.

Anathema, ἀνάθημα, Idem quod Detestatio, vel execratio. Item, donarium, quod diis suspẽditur in columna, vel pariete templi, ἀπὸ τῦ ἀναθῆναι. hoc est a seponendo, vel suspendendo: aut certè ab eo, quòd nefas esset ea loco mouere. ¶ Homines quoque sacri, quorum capita deorum alicui dicata sunt, Anathemata appellantur. Vide Budæum in Comment. Linguæ Græcæ.

Anathematizo, zas, Deuoueo, detestor.

Anatocismus, ἀνατοκισμὸς, Est vsuræ anniuersaria reuolutio, & quas vsuras vsurarum vocant. Cice. ad Atticum, Interim quum in edicto translatio centesimas me obseruaturum haberem cum anatocismo anniuersario.

Anatome, mes, ἀνατομὴ, Dissectio, vel consectio, quum scilicet humanum corpus dissecatur, vt venæ, nerui, & cætera à medicis conspici possint.

ANAVROS, ἄναυρος, Fluuius Thessaliç, ex Pelio monte fluens, quasi absque aura dictus. Lucanus. lib. 6.

Quique nec humenteis nebulas, nec rore madentem
Aera, nec tenues ventos aspirat Anauros.

De hoc fluuio, vel potius torrente, vide plura apud Appollonium Argonaut. lib. 6.

ANAVSIS. Apud Flaccum in Argonauti. Procus est Medeæ, Alanorum & Heniochorum rex, postea a Stylo riuali interfectus.

ANAX, ἄναξ, Proprium viri nomen, qui fuit Cæli & Terræ filius, à quo Miletus olim dicta fuit Anactoria. Cælius Rhod. lib. 5. cap. 1.

ANAXAGORAS, ἀναξαγόρας, penul. cor. Clazomenius philosophus fuit, in physicis præcellens, qui non modò generis gloria & diuitiis, verùm animi quoque magnitudine clarissimus fuit, quippe qui totum patrimonium suis sponte reliquit. Et quum ab eis negligentiæ insimularetur, Quid ergo, inquit, nonne vos ista curatis? Mox abscedens, ad speculandum rerum naturam se contulit, studio doctrinarum flagrans, rei & priuatæ, & publicæ omnino negligens, & incuriosus, adeò vt cuidam ipsum ita compellanti, Nullane tibi patriæ cura est dixerit, Mihi verò patriæ cura, & quidem summa est: digitum in cælum intendens. Hic quum post diutinam peregrinationem in patriam rediisset, possessionesque desertas vidisset, Non essem, inquit, ego saluus, nisi istæ periissent. Digna profectò vox philosopho, qui pluris faceret culturam ingenii, quàm prædiorum. Vide plura de hoc apud Laertium.

ANAXANDRIDES, ἀναξανδρίδης, Poeta Græcus, Comœdiarum scriptor, patria Rhodius, qui tẽpore Philippi Macedonis floruit. Docuit fabulas 65. vicit vna, vt scribit Suidas.

ANAXARCHVS, ἀνάξαρχος, Nomen proprium philosophi Abderitæ, sectatorisq; Democriti. Hic habuit inimicum Nicocreontem Cypri tyrannum, à quo comprehensus, coniectúsque in pilam saxeam, quã Græci ὄλμον vocant, ibique ferreis malleis contusus, adeò toleranter pertulit asperrimos illos cruciatus, vt verbum illud memorabile conduplicauerit, Tunde, tunde, Anaxarchi follem, Anaxarchum enim nõ tundis. Ad vltimum amputationem linguæ minitante tyranno, protinus dentibus abscissam & commanducatam linguam in os eius ira patulum dicitur expuisse. Vide Laertium.

ANAXARETE. ἀναξαρέτη, Puælla fuit Cypria, ex Salamine oppido forma insignis, & regia stirpe superba, quàm quum Iphis infimæ sortis iuuenis perditissime amaret, & ab ea ludibrio haberetur, doloris impatientia sese ad fores eius suspendit: cuius funus quum Anaxarete siccis, immotisque oculis intueretur, in saxum est conuersa, vt fabulatur Ouidius libr. 14. Metamorph.

ANAXENOR, ἀναξήνωρ, Citharœdus fuit, quem Magnesia ciuitas valde extulit: sed magis M. Antonius, qui quatuor ciuitatum ei tributa legenda tribuit, vt scribit Strabo lib. 14.

Anaxetum, ἀνάξητον, Apud Dioscoridẽ lib. 3. legitur inter nomenclaturas Gnaphalii herbæ. Quanquam non desunt, qui & hoc malint inter notha referre.

ANAXILAS, ἀναξίλας, Poetæ comici nomen, cuius meminit Suidas.

ANAXILAVS, ἀναξίλαος. Rhegino rum in agro Brutio tyrannus fuit, & Messanæ in Sicilia conditor, qui ex testamento liberos suos Mycithi serui sui tutelæ commendauit. Mycithus autem prouinciam sibi impositam, tanta fide, moderationeq; administrauit, vt Rhegini, serui imperium nõ detrectarent. Pueris deinde ad legitimam ætatem productis bona fide & imperium, & paternam hæreditatem restituit, sibiq; exiguo seruato viatico, reliquum vitæ priuatus peregit. ¶ Fuit præterea Anaxilaus quidam ex Lacedæmoniorum principibus, qui vnà cum Lycurgo in vincula coniectus fuit, & paulo pòst cum eodem absolutus. Vide Plutarchum in Alcibiade.

ANAXYLIDES, ἀναξυλίδης, Nomen philosophi, de quo Hieronymus contra Iouin. scribit, quòd in libro secundo philosophiæ asserat Potonam matrem Platonis phantasmate Apollinis fuisse oppressam, quòdque sapientiæ principem non aliter arbitretur, nisi de partu virginis editum

ANAXIMANDER, ἀναξίμανδρος, Milesius philosophus, Thaletis auditor primus terræ marisq; circuitus descripsit, & sphæram insuper construxit, vt inquit Laertius, Hic dixit infinitum rerum omnium generationis atque corruptionis causam esse: & partes quidem vniuersi corrumpi, totum autem esse immutabile. ¶ Præterea cylindri formæ esse terram asseruit, tantæ profunditatis, vt ad latitudinem profunditas tertia inueniatur.

ANAXIMENES, ἀναξιμένης. Philosophus fuit Milesius, Eurystrati filius, Anaximandri discipulus successórque, qui eo die obiit, quo Sardis à Cyro captæ fuerunt. Hic principium rerum aera opinatus est quem genere infinitum, qualitatibus finitum aiebat, cuius condensatione ac rarefactione cuncta gigni putauit. Motum verò ab æterno esse dixit: Terrã ex aere constipato, primùm omnium factam latam, magnam: idcirco non absq; ratione super aerem contineri: Solem, Lunam, cæterasque stellas à terra ortum habere.

ANAXO, ἀνάξω, Ancæi cuiusdam filia fuit quam quidam Alcmenes matrem faciunt, non Lysidicen sororem Pitthei ex Pelope & Hippodamia, vt habet Plutarchus.

Anaxyris, ἀναξυρὶς, Herba est notissima, quam & Oxalidem Græci, & Latini

Latini Rumicem appellant. Ita dicta, quòd folia eius calceorum soleas imitentur, quæ & anaxyrides quandoque à Græcis appellantur.

ANAZARBA. ἀναζάρβα Stephano, Oppidum est Ciliciæ, Dioscoridis illustrissimi medici patria.

Ancæsa, Dicta sunt ab antiquis vasa, quæ cælata vocamus, quòd circum cædendo talia fiant. Ipsum quoque Cælare verbum ab eadem causa dictum est, d cum l permutata. Festus.

ANCAEVS, ἀγκαῖος, Samiorum rex, qui strenuissimus agricola habitus fuit. Huic, quum seruos nimio labore premeret, prædictum fuit à seruo, nullum illum eius vineæ, quam tum plantabat, vinum bibiturum. Paucis post annis, coacta eius vineæ vindemia, iussit sibi ex lacu vinum hauriri, increpans eum, qui futurum prædixerat, vt nunquam eius vineæ vinum biberet. Iamque calicem ori admoturo nuntiat quidam, aprum miræ magnitudinis vineam vastare. Abiecto itaque poculo, quum aprum vellet interficere, ab illo dente ictus interiit. Huc alludit Horatius, quum ait, inter calicem supremáque labra Multa cadunt. Vide Erasmi Adagia. ¶ Fuit & alter hoc nomine filius Lycurgi.

Anceps, ancipitis. Quod vtrinque acutum est, ἀμφίστομος. Anceps (inquit Festus) significare videtur, quod ex vtraque parte caput habet, vt securis, bipennis. Sed magis à capiendo, quòd ex vtraque parte æquè capiatur, appellatum est. Lucil. Vecte, atq; ancipiti ferro effringam cardines. ¶ Accipitur pro dubio, siue ambiguo, ἀμφίβολος, ἀπαμφιστρίφω. Cicero pro Marcel. Incertus est exitus, & anceps fortuna. Idem 1. de Nat. deor. Bestiæ quasi ancipites, in vtraque sede viuentes.

ANCHACES, Nomen ducis in exercitu Persę contra Aeten Colchorum regem fratrem Persæ. Val. 6. Argon.

Doctus, & Anchaces, patulo vaga vincula gyro
Spargere, & extremas laqueis adducere turmas.

ANCHEMOLVS, ἀγχίμολος, Rhœti regis Marrubiorum filius fuit, qui quum Casperiæ nouercæ stuprum intulisset, è patre ad supplicium petitus, ad Turnum in militiam profugit. Hæc Seruius in illud Virgilii 10. Aeneidos,

Hinc Sthelenum petit, & Rhœti de gente vetusta
Anchemolum, thalamos, ausum incestare nouercæ.

ANCHIALE, ἀγχιάλη, Ciuitas Ciliciæ, de qua Strabo, post Zephyrium, inquit, Anchiale supra mare, Sardanapali opus. Ex hac vrbe fuit Athenodorus, qui non à Sardanapalo, sed ab Anchiale Iapeti filia cõditam vult Cydni matre, à quo nomen vicino flumini. Ex Stephano.

ANCHIALOS, ἄγχιαλος, Vrbs Thraciæ sita in intimo sinu, atq; vbi pontus alterum sui flexum angulo finit, non procul a magna Apollonia. Hæc Pomponius. Est & Anchialos, astrologi nomen, cuius meminit Cicero lib. 2. de diuinat.

ANCHISES, ἀγχίσης, Capyos filius, ante bellum Troianum, nemorum latebras & solitudines coluisse fertur, gregibus & armentis intentus: quibus quum vacaret, à Venere adamari cœpit, & cum ea concubuit. vnde natus est Aeneas apud Simoenta Troiæ fluuium, vt scribit Seruius. Porrò quum se Veneris concubitu vsum fuisse iactasset, a Ioue fulmine est afflatus. Propterea dicunt eum Troianorum consiliis non interfuisse. Ardente Troia, quum nulla salutis spes appareret, senio confectum Aeneas humeris imposuit, secúmque Drepanum vsque Siciliæ vrbem vexit, vbi fatis concessit. Virg. 1. Aen. Tùne ille Aeneas, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygii genuit Simoentis ad vndas?

Anchites, Lege ANACHITES.

Anchora, pen. cor. Ferreum instrumentum quo naues retinentur, quod & à Græcis ἄγκυρα vocatur: vnde & Latini vocem hanc procul dubio mutuarunt, v tenue in suam aspiratam, & v in o commutantes. Cice. 7. Verr. Vela fieri, præcidi anchoras in peruit. Et quia nautæ tempestate iactati, quando fœliciter naugandi nulla spes supereſt, ad anchoram confugiunt, qua eiecta nauim eodem in loco retinent, donec fœlicius nauigandi se offerrat occasio: factum est vt Sacram anchoram prouerbialiter dicamus pro extremo perfugio. Vide Erasmum in Adag.

Anchorarius, Qui curam anchoræ habet, vt eam vel demittat, vel eleuet.

Anchorarius, a, um, Quod ad anchoram pertinet: vt. Funes Anchorarii. Hircius, Storias autem ex funibus anchorariis tres fecerunt.

Anchoralis, lis, le, adiectiuum. Plin. libr. 16. cap. 8, Vsus eius anchoralibus maxima nauium piscantiúmque tragulis. Anchoralis tractus. Liuius 7. belli Macedonici.

ANCHVRVS, ἄγκυρος, Midæ regis filius fuit: de quo hæc tradit Plutarchus in Paralel. Circa Celænon Phrygiæ oppidum, terra ingenti hiatu diuisa, quum Midæ responsum esset, futurum vt terra coiret, si res in hiatum pretiosissimas deiecisset, Anchurus regis filius nihil hominis anima pretiosius existimans, consenso equo, se in specum præcipitauit. Nec ita multò pòst terra in pristinam coiit figuram.

Anchusa, ἄγχουσα, Herba est lactucæ foliis, radicem habens digitali crassitudine, colore sanguineo. æstate manus inficiens, qua mulieres colorem purpureum malis inducunt. Galli vocant *Orchanettam*.

Ancille, per simplex l, pen. prod. Scutum breue erat, authore Festo, ita ex vtroque latere recisum, vt nullus angulus videri posset, & summum infimúmque eius latus medio pateret. Dictum ab Am & Cæsum, quasi Ancisum: vel ab ἄγκλῃ, quod est cubitus: vel ab ἄλεα remedium, quoniam pestilentiæ remedium fuit. Fertur Numæ Pompilii tempestate de cœlo decidisse, vnáque editam vocem, omnium potentissimam fore ciuitatem, quandiu in ea mansisset. Itaq; facta sunt eiusdem generis plura, quibus id misceretur, ne internosci cælestè posset. De hoc Ouidius lib. 3. Fastorum, Ecce leuis scutum versatum leniter aura Decidit: à populo clamor ad astra venit. Et paulò post, Idque ancile vocat, quod ab omni parte recisum est, Quámque notes oculis, angulus omnis abest. Liu. lib. 1, Salios item duodecim Marti gradiuo legit, tunicæ pictæ insigne dedit, & super tunicam, æneum pectori tegmen: cælestiáque arma, quæ ancilia appellantur, ferre, ac per vrbem ire canentes carmina cum tripudiis, solennique saltatu iussit. Horat. libro 3. Carm. hoc Ancilium declinauit, quum ait, Anciliorum nominis, & togæ: Iuuenalis verò adiectiuum posuit, quum dixit, clypeis ancilibus.

Ancilla. ἄμμη, Mulier serua. Nomen deductum putauit Festus ab Anco Martio, quod is in bello magnum fœminarum numerum ceperit. Sine quòd antiqui Anculare dicebant ministrare. Ex quo dii quoque ac deæ feruntur coli, quibus nomina sunt Anculi, & Anculæ. Plin. libr. 2. cap. 63. Terra mortalium semper ancilla.

Ancillula, θεραπανίδιον, Diminutiuum ab ancilla. Terent. in Eunu. Nónne vbi mihi dixti cupere te ex Aethiopia ancillulam, &c. Cice. 1. de Orat. Iuris scientiam eloquentiæ, tanquam ancillulam pedissequam que adiunxisti.

Ancillaris, adiectiuum, quod ad ancillam pertinet Salluſt. in Ciceronem Cui insidias. in ciuitate feciſtiancillares.

Ancillariolus, ancillæ addictus, qui ancillam amat. Mart. li. 12, Ancillario lum tua te vocat vxor, & ipſa Lecticariola eſt: teſtis Alauda pares.

Ancillor, laris, δουλεύω, Ministro, vel dedico me ad ministrandum, ac seruiendum, more ancillarum, quæ suis ministrant ac seruiunt heris. Cic. in Sallustium, Non enim vni priuatim ancillatus sum.

Anclabra, Vasa sunt quibus sacerdotes vtebantur. Anclabris (inquit Festus) est mensa ministeriis apta diuinis. vasa quoque in ea, quibus Sacerdotes vtuntur, anclabra appellantur. Sunt qui legant Antlabra, ἀπὸ τοῦ ἄντλου, hoc est ab hauriendo.

Anclare, Lege ANTLARE.

ANCON, onis, siue Ancona, æ, pen. prod. ἀγκὼν, Vrbs est totius Piceni celeberrima, portum habens insigni opere à Traiano Cæsare extructũ. Nomen habet à situ qui cubiti flexuram refert Græci enim & cubitũ, & locum cubiti modo sinuosum, ἀγκῶνα appellant. Plin. libro 3. cap. 13, Ab iisdem colonia Ancon, apposita promontorio Cumero in ipso flectentis se oræ cubito. ¶ Fuit item Ancon, apud Carthaginienses obscurum domicilium, in quod detrudebantur, quibus iratior erat tyrannus.

Aconisci, ἀγκωνίσκοι, Instrumenta tortoria. ¶ Item ferramenta oneribus sustinendis idonea, quæ a Gallis corruptè Angones vocantur: cuiusmodi in cellarum vinariarum columnis videmus, quibus incumbunt ligna, quæ dolia ferunt. Dicta à similitudine cubiti, quem ἀγκῶνα Græci appellant. Nam vt plerique dormientium cubitis, ita hisce ferramentis onera innituntur.

ANCVS, ἄγκυρος. cognomento Martius, quartus fuit Romanorum rex, Numæ Pompilii ex filia nepos, qui & Latinos bello domuit. & Ianiculum ponte sublicio vrbi coniunxit, Romanorumque limites ad mare vsque promouit, vbi & Ostiam condidit. Reliqua vide apud Liuium lib. 1. ab Vrb. cond. Dictum autem volent Ancum ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος, hoc est à cubito, quem incuruum habebat, nec poterat exporrigere. Vide Seruium in illud Virgilii 6. Aene. Quem iuxta sequitur iactantior Ancus.

Ancteres, ἀγκτῆρες, Vincula sunt, quibus vulnerum labra constringuntur, ne latior fiat cicatrix. Gal. 3. Therapeut. Item pars colli, suffocationi maximè obnoxia. ἄπὸ τῦ ἄγχειν. Vide Cælium Rhod. lib. 4. cap. 2.

Ancyloglossum, ἀγκυλόγλωσσον, Vinculum neruosum sub lingua, in pueris præsertim, quod Filum vulgò appellatur. Eximitur autem instrumento, quod ἀγκυλότομον appellant. Vide Paulum Aeginetam libro 6. cap. 29.

Anculi, Et Anculæ, dii, deæque ancillarum putabantur. Festus.

ANCYRA, ἄγκυρα, Nomen duarum vrbium, quarum altera est Phrygiæ, altera Galatiæ, à qua Synodus Ancyritana, in iure Pontificio sæpe nominatur. Dicta Ancyra ab anchoris nauium aptarum a Mithridate, quas Ptolomæus Aegypti rex suppetias Gallogræcis miserat. Vide Stephanum: & Plinium lib. 5. cap. vltim.

Ancyromachus, ἀγκυρόμαχος, pen. corr. Genus nauigii est, ita dictum, quod anchoris, & reliquis nauigii instrumentis vehendis sit aptum.

Andabatæ, ἀνδάβαται, Gladiatores erant, qui oculis clausis digladiabantur. Cicero Trebatio, Quem antea ne andabatam quidem defraudare poteramus. De Andabatis sic scribit Erasmus, Andabatæ fuerintne populi clausis oculis soliti pugnare, an gladiatorum genus, qui clausis oculis tenderent in aduersarium, an potius lusus genus, vt propemodum ex Seneca licet coniicere, nondum (vt ingenue fatear) satis compertum habeo.

ANDANIA. ἀνδανία Stephano, Oppidum est Peloponnensi in tractu Messeniaco, cuius meminit & Strabo lib. 8.

ANDANIS, ἄνδανις, Fluuius est Carmaniæ regionis, cuius meminit Plinius lib. 6. cap. 23.

ANDEGAVI. Galliç Lugdunensis populi, qui & Andes, Corn. Tacitus lib. 3, Erupere primi Andegaui ac Turonii, quorum Andegauos Acibius Auiola legatus, excita cohorte, quæ Lugduni præfidium agitabat, coercuit. Horum meminit & Plinius lib. 4. cap. 18.

ANDELVS, ἄνδηλος, Ciuitas est Hispaniæ in Vasconia non procul à Pompeiopoli, quæ vulgò *Pampilona* appellatur: metropolis regni Nauarræ.

ANDES, ium, Populi inter Celtas, Carnutibus & Turonibus finitimi ac ducatui Bituricensi, Oceanóq; proximi, quos Ligeris flumen alluit. Plinius Andegauos appellat, Cæsar Andes.

ANDES, Vicus non procul à Mantua. Virgilii patria.

Andinus, adiectiuum: vt Andinus vates: cantus Andinus. Sili. libr. 8, Mantua musarum domus, atque ad sydera cantu Euecta Andino. id est,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Virgiliano.

ANDOCIDES, ἀνδοκίδης, Vnus ex decem precipuis Athenienſium Rhetoribus, Leogori filius, qui fuit ex Telemachi & Nauſicaæ poſteris, vt ex Helanici ſententia tradit Suidas.

Andrachne, ἀνδράχνη, Herba eſt, quæ à Latinis Portulaca dicitur.

Andrachne agria, ἀνδράχνη ἀγρία, Herba eſt maiori ſemperuiuo ſimilis, ſed foliis minoribus, quæ à Latinis Illecebra appellatur, & Portulaca ſylueſtris. Vide Ruellium lib. 2. cap. 140.

Andrago, ἀνδρίνη, pen. prod. Mulier animum virilem habens, ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἄγω, Latini Viraginem vocant.

ANDRIA, ἀνδρία, Phrygiæ oppidum, apud Plinium libro 5. capi. vltimo Stephanus præterea Andriam in Elide collocat, & alteram in Macedonia.

ANDRIACA, ἀνδριακὴ Ptolemæo, Oppidum eſt in Media: & alterum in Lycia, Ptolemæo, Rurſum aliud in Thracia, Straboni.

ANDRICVS, ἀνδρικὸς, pen. cor. Ciliciæ mons, vt inquit Strabo lib. 14. Quo etiam nomine dictum eſt flumen quoddam eiuſdem regionis, non procul ab Amani portis apud Plinium lib. 5.

ANDROBIVS, ἀνδρόβιος, Nobilis pictoris nomen, qui Scyllin pinxit, anchor as claſſis Perſicæ incidentem. Plin. lib. 35. cap. 11.

ANDROCLEVS, ἀνδροκλῆς, Fuit philoſophus, Porphyrii diſcipulus, cuius ipſe Porphyrius mentionem facit, vt refert Volaterranus,

Androdamas, ἀνδροδάμας, Lapis eſt ex genere hæmatitarum, colore nigricante, pondere ac duritia inſignis, qui attritus coti ſuccum reddit ſanguineū. Vide Plinium lib. 36. cap. 10. ¶ Eſt præterea Androdamas, gemmæ nomē, quæ argenteum nitorem habet: vt adamas, quadrata, & ſemper teſſellis ſimilis: cui Magi putant nomen impoſitum ab eo, quòd impetus hominum & iracundias domet, ἀπὸ τοῦ δαμάζειν τοὺς ἀνδρας, hoc eſt à domandis viris. De hac Plinius lib. 37. cap. 10.

ANDRODAMVS, Rheginus, qui leges condidit Chalcidenſibus, qui ſunt in Thracia, vt ſcribit Ariſtoteles.

ANDRODVS, Nomen proprium filii Codri Athenienſium regis, qui Epheſum condidit, & Ionum regiam ibi conſtituit. ¶ Fuit & alter Androdus ſeruus, hoſpes, & medicus Ieonis: de quo vide hiſtoriam cognitu digniſſimam apud Aulum Gellium.

ANDROGEOS, ἀνδρόγεως, Præclaræ indolis adoleſcens, Minois Cretenſium regis filius fuit, qui ab Athenienſibus, & Megarenſibus per inuidiā occiſus eſt, quòd palæſtra cæteros ſuperaret. Quapropter ſuſcepto à Minoe aduerſus hos populos bello, primo Megarenſeis ſubegit, deinde Athenienſeis ſibi tributarios fecit, & in Androgei memoriam pueros Athenienſeis Minotauro cœpit obiicere.

ANDROGYNI, ἀνδρόγυνοι. Sunt populi in Africa ſupra Naſamonas vt lib. 7. ca. 2. Plinius ſcribit, vtriuſq; naturæ, inter ſe vicibus coeuntes. Dextera mamma his virilis, læua muliebris.

Androgynos, ἀνδρόγυνος, pen. corr. Qui vtrunque habet ſexum, & maris & fœminę: cuiuſmodi Hermaphroditum fuiſſe Poetę, fabulantur, Mercurii & Veneris filium, Ab ἀνὴρ & γυνὴ. Cice. de Diuin. Quid ortus Androgyni? nónne fatale quoddam monſtrum fuit?

ANDROMACHE, ἀνδρομάχη, penul. cor. Eetionis regis Thebarum, quæ in Cilicia ſunt, filia, & Hectoris Troiani vxor, & mater Aſtyanactis, quæ à virili pugna nomen ſortita eſt. Fuit enim virili animo ſepta, & quædam veluti virago. Hanc mortuo Hectore Pyrrhus in Græciā adduxit, & ex ea Moloſſum filiū ſuſcepit: poſteáq; Heleno vati Priami filio eam vxorem tradidit, regnique portionem eidem aſſignauit.

ANDROMACHVS, ἀνδρόμαχος, Adulator Craſſi, à quo tamen Craſſus ipſe Parthis proditus eſt. Author Plutarchus. ¶ Fuit & Andromachus ſophiſta e Neapoli Syriæ, filius Zonæ, qui Grammaticam docuit Nicomediæ, Diocletiani principis tempore, vt author eſt Suidas.

ANDROMEDE, ἀνδρομέδη, penult. corr. Cephei & Caſſiopes filia, quæ ob matris ſuperbiam, quæ ſe Nereidas forma antecellere gloriabatur, à Nymphis ſcopulo fuit alligata, & ceto deuoranda expoſita, ſed Perſei virtute liberata, qui illac opportunè iter faciens, & cetum interemit, & Andromedem vxorem duxit. Poſtremò Mineruæ beneficio inter aſtra collocata dicitur. Oritur in parte piſcium duodecima.

ANDROMON, Nomen eſt eius qui Colophonem ædificauit.

Andron, ἀνδρών. A quibuſdam putatur eſſe locus in ædibus, parietibus vndique ſeptus, ſed ferè ſine tecto. Plinius in Epiſt. Tam alti abditique ſecreti illa ratio eſt, quòd interiacens andron parietem cubiculi hortique diſtinguit, atq; ita omnem ſonum mediū inanitate diſtinguit. Feſtus locum eſſe in ædibus longitudine anguſtiorem, in quo viri plurimùm verſantur, vt γυναικωνῖτιν in quo mulieres. Solebant enim viri publico ſcito in conuiuiis maxime à mulieribus ſeiungi, ne illorum moribus accumberent. Suidas quoq; Andronem interpretatur locum in ædibus, in quem viri ſolent conuenire. Dicebatur huiuſmodi locus etiam Andronitis: quòd in eo viri ſine interpellationibus mulierum verſarentur, vt ſcribit Vitruuius lib. 6. ¶ Eſt etiam Andron (ſicut ſcribit Ptolemæus) oppidum inferioris regionis Nili.

ANDRONICVS Rhodius, Philoſophus Peripateticus, cuius meminit Strabo. ¶ Fuit & alius Andronicus grammaticus deſidioſior in profeſſione Græca, ex quo min us idoneus ad tuendam ſcholam, vt refert Tranquillus. ¶ Andronicus item alius fuit hiſtoricus, qui res Alexandri ſcripſit, vt ſcribit Volaterranus. ¶ Fuit item Andronicus Liuii cognomen, poetarum Latinorum vetuſtiſſimi: cuius vitā vide apud Crinitum.

Andronium, Medicamentum eſt, vuæ, quæ in fine faucium naſci ſolet, curandæ vtile. Eius confectionem vide apud Celſum libro ſexto capi. 14.

ANDROS, ſiue Andrus, ἄνδρος, Inſula eſt vna Cycladum, Euboeæ adiacens, de qua Plinius libro 4. capi. 12. ¶ Eſt item Andrus inſula Oceani Septentrionalis, inter Hyberniam & Britanniam. Plinius libr. 4. capi. 16.

Androſæmon, ἀνδρόσαιμον, Herba eſt ſimilis Hyperico, cauliculis tamen maioribus, ac magis rubentibus. Florem habet lutei coloris, qui digitis attritus, ſuccum emittit ſanguini ſimilem: vnde & nomen habet. Αἷμα enim apud nos ſanguinem ſignificat. De hac herba vide Plinium lib 26. cap. 5.

Androſaces, ἀνδρόσακες, Herba eſt in maritimis Syriæ locis copioſiſſimè prouenientes, alba, carens foliis, folliculos in cirris habens, & in folliculis ſemen. Vide Plinium lib. 27. cap. 4.

Anellus, μικρὸς δακτύλιος, diminutiuum ab Annulo. Horatius in Serm. - ſæpe notatus. Cum tribus anellis, modo læua Priſcus inani. Cice. Cuius imaginem non modò in tabulis noſtri familiares, ſed etiam in poculis, & anellis habebant.

ANEMO, Fluuius eſt in octaua Italiæ regione, apud Plinium lib. 3. cap. 15.

Anemone, pen. produ. ἀνεμώνη, Herba eſt florem habens eiuſdem nominis, cadu, à leuitate ſtatim euaneſcentem, quem poetæ fabulantur ortum eſſe ex ſanguine Adonidis ab apro interempti. Galli vocant Herbam venti, quòd ſtante vento floribus ſuis ſpolietur, quos illi Coquelordas appellant. Meminit huius herbæ Nicander in Theriacis, & Theocritus in Bucol. Flos eſt purpureus, aſpectu ſatis amœnus, ſed nulla odoris gratia commendatus. Vnde ortum eſt prouerbium, φόλεο ἀνεμώνη συγκρίνειν, hoc eſt, Roſam cum Anemone confers. Dicta putatur Anemone, quòd niſi vento ſtante (quem ἄνεμον vocant Græci) non aperiatur.

ANEMOREA, ἀνεμώρεια Homero, Oppidum Phocidis, quod poſtea Anemoleam appellarunt.

Anemoſphoros, ἀνεμόφορος, Herba eſt ex naporum generibus, quæ receptiore nomine Bunion appellatur.

Anethum, ἄνηθον, Genus herbæ boni odoris, etiam hodie in officinis nomen retinēs, ructus mouens, tormina ſedans, & ſingultus cohibens. Plinius lib. 20. cap. 18.

Anfractus, Dicuntur obliqui viarum flexus, in ſeſe recurrentes, ab Am & frango, quòd recta via crebris mæandris vndequaque ſit interrupta, περίπλους. Cæſar, Oppidi murus ab planitie, atq; initio aſcenſus, recta regione, ſi nullus anfractus intercederet, M. D. paſſuum aberat. ¶ Tranſfertur & ad alia, accipitúrque ſimpliciter pro quouis circuitu. Cicero de Partitio. Orat. Oratio circūſcripta longo anfractu. Idem de Diuinat. Iam verò quid opus circuitu & anfractu? ¶ Legitur & Anfractum neutro genere apud veteriſſimos. Accius Eurylace, citante Nonio, Super Oceani ſtagna alta patris terrarum anfracta reuiſam.

Angari, ἄγγαροι, teſte Suida, Nuntii erant regii apud Perſas, qui & ἀγάρδαι vocabantur. Quod tamen nomen poſtea latius vſurpari cœpit, pro quibuſcūis qui ſeruorum aut iumentorum onera baiularent. Horum diuerſoria in quæ peracto diei penſo diuertebant, Angara ἀγγαρεῖα vocabantur. Quod etiam annotauit Cælius Rhodig. lib. 18. cap. 8.

Angaria, ἀγγαρία, pen. prod. Dictio Perſica, vt inquit Suidas, propriè ſeruitus coacta. Vnde ſiquis cogitur plus ſoluere publicanis quàm liceat, angaria eſt. Inde ἀγγαρεύω, cogo. ¶ Budæus ſic habet, Apud Perſas erat ἀγγαρεῖον ὁρίσμα, curſus perniciſſimus equitum, vt ſcribit Herodotus in 8. vnde nomen Angariæ, & Perangariæ in libris iuris lectum manauit: eſt enim nomen Perſicum. Noſtrates Poſtas, quaſi poſitos collocatóſque in certis locis, & ſemper in procinctu excubantes, appellant.

ANGARIS, Mons eſt Idumææ, apud Plinium lib. 5. cap. 13.

Angelus, ἄγγελος, Latinè nuntius: nam officii nomen eſt, non naturæ. Semper enim ſpiritus ſunt: ſed quum mittuntur, vocantur Angeli. Angelicum metrum Diomedi, celeritate nuntiis aptum.

ANGERONA, ἀγγερώνη, Vocitata eſt voluptatis dea, quæ & Volupia dicebatur, cui ſacra à Romanis inſtituta ſunt, quum angina ciuitas vexaretur, ab angore tollendo ſic dicta. Eius feſta Angeronalia ſunt vocitata. Putabant enim ab hac dea populū eo morbo promiſſo voto fuiſſe liberatum. Huic Pontifices in ſacello Volupiæ ſacrum faciebant.

Angina, Vide ANGO.

Angiportus, quarti ordinis: & Angiportum, Via eſt exitum non habens: vel vicus anguſtus & flexuoſus in modum anguis: quaſi anguſtus ad portam aditus: ab angendo & portu. ϖὼ τὸ ϖόρ. Vlpianus, Angiportum à portu dictum eſt: Portus verò, concluſus & munitus locus eſt, quemadmodum & ſtatio: ab importandis, exportandiſque mercibus nomen habens. Terenti. in Adelph. Id quidem angi portum non eſt peruium. Cice. 4. in Verrem, Vt omnibus in angiportis prædonis improbiſſimi ſtatuæ ponantur. Idem 1. de Diuin. Ex horreis direptum effuſúmque frumentū vias omnes angiportúſque conſtrauerat. ¶ Alii à Græco ἀγχι, quod ſignificat propè, deductum volunt, quia non longius extendituꝛ.

ANGITIA, AEetæ filia, & ſoror Medeæ, quæ prima Marſis remedia contra venena fertur oſtendiſſe. Silius libr. 8. AEetæ prolem Angitiam mala gramina primam Monſtrauiſſe ferunt, tactúque domare venena.

ANGLIA, βρεττανία, quæ Britannia ab eruditis dicitur, Inſula inſignis in Oceano, quæ vndiq; à circunfuſo mari complexa eſt, nuſquam iuncta continenti, ſed ab omni orbe noſtro diuiſa: quæ quondam ab albis rupibus, quas mare vndiq; abluit, Albion dicebatur. Hāc primum Troes incoluerunt, qui Troia diſiecta fugerunt exciſam patriam, Paladiſq; oraculo claſſe in hanc inſulam migrauerunt: atq; gigantes tunc inſulam tenentes, multis victos prælijs expugnauerunt. Hanc poſtmodum longo temporum tractu Saxones, qui ſunt illuſtres Alemaniæ populi, oppreſſere, agróſq; & opes inter legatos Saxonum regina Angela diuiſit. Atq; vt linguæ pariter & gentis memoria in deuicta inſula ſempiterna foret, ab Angela, cuius ductu victa eſt, Angliā tellurem illam

vocauit.

vocauit. Quanquam plerique Angliam veluti noſtri orbis angulum prædicent dictam. Sita eſt (vt inquit Plinius lib. 4. cap. 16.) ex aduerſo Galliæ, Germaniæ, atque etiam Hiſpaniæ, licet longiore interuallo. Agrippa longitudinem eius prodidit eſſe D C C C. M. paſſuum, latitudinem verò C C C. M.

Ango, angis, anxi, ſine ſupino vſitato, ἄγχω, Idem eſt quod cruciare, ſuffocare, premere, vexare. Et modò ad animum, modò ad corpus, modò ad vtrunque promiſcuè pertinet. ¶ Ad animum. Cic. Epiſt. fam. lib. 16, Audio te animo angi. Gellius, Chilo præſtabilis homo ſapientię, quōnam vſq; debuerit contra legem, contráq; ius pro amico progredi, dubitauit: eáque res in fixe quoq; vitæ ipſo animum anxit. ¶ Ad corpus. Col. lib. 8, Cauendum eſt vt tenerior ſeparetur à validioribus, quia robuſtus angit imbecillum. ¶ Ad vtrunque promiſcuè. Gell. Dum Pyrrhus rex intra Italiam eſſet, & vnam atque alteram pugnam proſperè pugnauiſſet, ſatiſque angerentur Romani, & pleraque Italia ad regem deſciuiſſet. Plaut. pro abſumo poſuit in Aulur. Tum anxiſſe aquam, ſi quis petet. Deducitur ἀπὸ τῦ ἄγχω, quod eſt ſuffoco, ſtrangulo: à quo Synanche morbus faucium acutus, vt dictum eſt in dictione Angina. Dicimus autem, Angor animi, vel animo.

Angor, oris, Corporis vel animi cruciatus. ἀδημονία. Cic. 4. Tuſ. Angor, eſt ægritudo premēs. Idem 1. de Fin. Sic robuſtus animus & excelſus, omni eſt liber cura & angore, quum & mortem contemnit.

Anxietas, & Anxietudo. Cic. lib. 2. de Repub. Quartáque anxietudo prona ad luctum, & mœrens, ſemper ſe ipſa ſolicitans.

Angina, penul. prod. συνάγχη. Genus morbi acutiſſimi, quo fauces anguntur ac ſtrangulantur. Imperitum vulgus medicorum Squinantiam vocat. Dicta angina, quòd angat guttur, viámque ſpiritui præcludat. Plautus, Vellem me in anginam verti, vt huic aniculæ fauceis præoccuparem. Feſtus, Anginam vinariam habere dicuntur, qui vino ſuffocantur.

ANGRVS, ἄγγρος. Fluuius eſt ex Illyricis, verſus Boream fluens, Herod. lib. 4, Quin ex Illyricis in Aquilonem tendens Angrus, planitie Triballiam interfluens, Brongum intrat, Brongus iſte, Iſtrum.

Anguillæ, Piſcium ſolæ exanimes non fluitant: quas non ouo, non coitu procreari ſcribit Ariſtoteles. ἐγχέλεις. Dictæ anguillæ, quòd ſpecie anguem repræſentent. Plin. lib. 9. cap. 51, Anguillæ arteruntſe ſcopulis, ea ſtrigmenta viuiſcunt, nec alia eſt earum procreatio. Plaut. in Pſeu. Anguilla eſt, elabitur.

Anguis, Tam fœminini quàm maſculini generis, ſerpentis genus eſt ſatis notum, & propriè illud (ſi Seruio credimus) quod in aquis degit. ὕδρα. Frequentiſſimè tamen etiam de terreſtribus dictum inuenitur. Virg. 3. Eclog. Frigidus, ὦ pueri, fugite hinc, latet anguis in herba. Valerius. lib. 1. Sylla conſul, ſociali bello, quum in agro Nolano ante prætorium immolaret, ſubitò ab vna parte aræ prolapſam anguem proſpexit. Corne. Tacit. Vnam omnino anguem in cubiculo viſam narra re ſolitus eſt. Frequentius tamen maſculino genere profertur.

Anguiculus, Diminutiuum ab Anguis, vt apud Ciceronem 5. de Finib. Serpere anguiculos, nare anaticulas.

Anguifer, pen. corr. Signum cæleſte, quod à Græcis dicitur ὀφιοῦχος. Colum. Anguifer quum mane occidit, tempeſtatem ſignificat. Cice. de Nat. deor. Atque hæc quidem à tergo: propter caput autem Anguitenens.

Anguineus, a, um, adiectiuum, Quod anguium eſt, aut quod ex anguibus conſtat, ὀφιώδης: vt, Anguineæ comæ Meduſæ, apud Ouidium. 4. Triſtium: & Anguineus capillus Eumenidum, apud Catullum. ¶ Item quod ad anguis ſimilitudinem accedit: vt, Anguineus cucumer. Columella lib. 2. cap. 9, Hoc eſt oblongus, & ad anguis ſimilitudinem contortus Plinio dicitur Erraticus, lib. 20. cap. 2.

Anguimanus, ni, Elephanorum epitheton eſt, propterea quòd proboſcis eorum quæ manus vocatur, in omnem partem, anguium more, facile flectitur, & vertitur. Lucretius lib. 5, Anguimanos belli docuerunt vulnera Pœni Sufferre, & magnas Martis turbare cateruas.

Anguipedes, A poetis dicti ſunt Gigantes, quaſi loripedes, quòd pedes tortuoſos habuiſſe finguntur, ſicut angues ſe tortuoſos faciunt. Ouid. 1. Metam. qua centum quiſque parabat Iniicere anguipedum captiuo brachia cælo.

Anguinus, a, um, Idem: vt, Anguina vernatio, pro pelle quam verno tempore angues exuunt. Plin. lib. 30. cap. 3, Anguinum ouum. Plin. lib. 29. cap. 3. Præterea eſt ouorum genus in magna Galliarū fama, omiſſum Græcis. Angues innumeri æſtate conuoluti, ſaliuis faucium corporúmque ſpumis artificī complexu glomerantur, Anguinū appellatur.

Anguitia, tiæ. Vide ANGITIA.

Angulus, pen. cor. A geometris dicitur id, quod reſultat ex duabus lineis in idem punctum deſinentibus. γωνία. ¶ In ædificiis item anguli dicuntur, vbi duo parietes coeunt. ¶ Item in agris & regionibus, vbi duo latera conueniunt, atque in acutum deſinunt, angulus appellatur. Cæſar 5. belli Gall. Huius lateris alter angulus, qui eſt ad Cantium, &c. ¶ Et quoniam anguli in ædificiis reliquis partibus ferè ſunt obſcurio res, & ſecretiores, factum eſt, vt angulus accipiatur pro loco quouis ſecreto & abdito. Terent. in Adelph. Interea in angulum aliquò abeam. Cicero in Catil. Nemo non modò Romę, ſed ne vllo quidem in angulo totius Italiæ fuit, &c.

Angellus, li, Parvus angulus. Lucr. lib. 2, Sed magis angellis paulum proſtantibus.

Angulatus, a, um. Cic. de Nat. deor. Eſſe corpuſcula quædam læuia, alia aſpera, rotunda alia, partim autem angulata.

Anguloſus, Habens plures angulos. γωνιώδης. Plin. lib. 17. cap. 12, Figura oblonga maximè probatur, deinde quæ vocatur lenticula, poſtea clypeodes & rotunda, anguloſis minima gratia.

Angularis, & hoc, lare, Quod habet angulos. γωνιαῖος. Cato de re Ruſt. ca. 15, Pilas ex lapide angulari.

Angulatim, κατὰ γωνίας, Aduerbium ſignificans per angulos.

Anguſtus, a, um, ab angulus, στενός. Arctus, eò quod anguli ſemper coarctentur: vt, Anguſta domus. Cicer. 1. de Finib. Anguſtiſſimæ fauces, Cæſar 1. bel. ciuil. Anguſtioribus foliis, Plin. lib. 13. cap. 21.

Anguſto, as, Idem quod ſtringo. στενοχωρῶ. Luc. lib. 5, Qua maris anguſtat fauces ſaxoſa Caryſtos.

Anguſtans, Anguſtatus, Anguſtandus, participia. Catul. Cuius iter cæſis anguſtans corporum aceruis. Cic. Somn. Scip. Omnis etiam terra quæ colitur à vobis, anguſtata verticibus, lateribus latior. Seneca de Tranquil. vitæ, Anguſtanda certe patrimonia ſunt, vt minus ad iniurias fortunæ ſimus expoſiti.

Anguſtè, aduerbium, Cæſar. 3, bel. Ciu. Ad rem frumentariam expediendam, qua anguſtè vtebantur.

Anguſtia, æ, Locus arctus, & minimè amplus, cuiuſmodi ſunt montium fauces, στενοχωρία. Cæſar. 5. Bell. Gall. Tamen anguſtiis viarum quàm maximè poteſt, contrà it. Idem, Qui prior has anguſtias occupauerit, ab hoc hoſtem prohiberi nihil eſſe negotii. Tranſfertur & ad alias res: vt, Anguſtia orationis, Anguſtia ærarii, Anguſtia etiam corporis & animi. Cæſar, Neminem, qui ei in tot rerum anguſtiis ſubueniret habebat.

Anguſtitas, atis, vetus nomen, pro Anguſtia. Actius, Sed anguſtitatem incluſam, ac ſaxis ſqualidam. Nonius.

Anhelo, as, penult. prod. ex Am, & Halo, m, in n, mutata, ſignificat ægrè halo: quum videlicet ex curſu, aut alio quouis labore vehementi, crebris quaſi ſingultibus ſpiratur, ac reſpiratur, ἀσθμαίνω. Colum. lib. 1. cap. 3, Sed antè ad præſepia boues ſeligari non expedit, quàm ſudare, atque anhelare deſierint. ¶ Vnde, & pro ardenter cupio per tranſlationem poni conſueuit. Cicero in Cat Tandem aliquando, Quirites, Catilinam furentem audacia, ſcelus anhelantem, peſtem patriæ nefariè molientem, &c.

Anhelator, Qui eſt ſuſpiriоſus & pneumaticus, quod vitium conſiſtit in ſpirandi difficultate. ἀσθματικὸς. Plin. 22, Anhelatoribus, & in tuſſi vetuſta cum porro ex aceto datur.

Anhelatus, participium. Ouid. in Epiſt. Medeæ ad Iaſonem, Iſſet anhelatos non præmedicatus ad ignes.

Anhelatio, onis, ſpirandi difficultas. πνιμάτωσις. Plinius lib. 11. cap. 21, Prodeſt & orthopnoicis, & anhelationi.

Anhelitus, us, pen. cor. Ipſe ſpiritus, vel reſpirandi actus. Plautus in Epid. Animo malè eſt, accipiam anhelitum.

Anhelus, a, um, Idem quod anhelans, ægrè anhelitum ducens. ἀσθμαίνων, πνιματώδης. Virg. 1. Georg. Nóſq; vbi primus equis Oriens afflauit anhelis. Idem 2. Georg. Senibus medicantur anhelis: id eſt ſuſpiriоſis.

ANIA, Romana mulier, quam quum propinquus moneret, vt alteri viro nuberet: eſſe enim ei & ætatem integram, & faciem bonam: Nequaquam hoc faciam, inquit. Si enim virum bonum inuenero, vt ante habui, nolo timere ne perdam: ſi malum, quid neceſſe eſt, poſt bonum peſſimum ſuſtinere?

Anicetum, ἀνίκητον, A quibuſdam appellari ſemen, quod notiore nomine Aniſum vocamus, author eſt Plinius lib. 20. cap. 17, propterea quòd appetentiam excitet. A Græcis, quæcunque orexim adiuuant, ἀνίκητα dicuntur, quaſi inuicta. Non aliam etiam ob cauſſam Dioſcorides eandem appellationem anetho tribuit, lib. 3. cap. 60. Vide ea quæ ibi annotauit Marcellus Virgilius.

Aniciana, Inter pyrorum genera reponuntur. Vide Colum. lib. 5. cap. 10. & Catonem cap. 7.

Anicularis, vide ANVS.

ANIGRVS, ἀνιγρὸς, pen. prod. Fluuius eſt Theſſaliæ, in quo Centauri ab Hercule vulnerati abluerunt ſua vulnera. Vnde quum antea haberet aquas puriſſimas, Centaurorum ſanguine ſordidæ redditæ ſunt & impurę. Author eſt Ouidius Metamorph, lib. vltim. Antè bibebatur, nunc quas contingere nolis, Fundit Anigrus aquas. &c.

Anilis, Anilitas, Aniliter, vide ANVS.

Anima, ψυχὴ, Corporum viuentium, hoc eſt ſtirpium, & animalium tam rationalium, quàm ratione carentium, pars nobilior, qua vnumquodq; illorū viuit, alitur, ſentit, aut ratiocinatur. Ea in ſtirpibus ſimplex eſt, quam Altricem appellant, qua ſcilicet illæ alimentum attrahunt, retinent, & in vniuerſas ſui partes diſtribuunt, illiſque aſſimilant: & quod in alimoniam verti non poteſt, excernunt. Brutis verò animantibus anima duplex eſt, quæ à nobiliori ſua actione Sentiens appellatur, ſub ſe comprehendens altricem, non ſecus atque in tetrago no trigonus comprehenditur. Longè autem nobiliſſima homini eſt anima, quæ à ratione, qua ſolus homo vtitur, Rationalis appellatur. Hæc re quidem vna eſt, ex triplici autem actione tria ſortitur nomina, modò Altrix ſiue Vegetatrix, modò Sentiens, modò Ratiocinatrix appellata. ¶ Accipitur item Anima, pro animo, pro vita, pro ſpiritu: de quibus vide teſtimonia in dictione Animus.

Animula, ψυχάριον, diminutiuum ab Anima. Seruius Sulp. ad Cice. lib. 4, In vnius mulierculæ animula ſi iactura facta eſt, tantopere commoueris?

Animal, ab anima, Eſt ſubſtantia animata ſenſibilis. ζῶον ἔμψυχον. Plinius lib. 10. cap. 63, Bipedum ſolus homo animal gignit. Cicero 1. de legib. Animal prouidum & ſagax homo.

Animalis, & hoc animale, Quod eſt ex animali, ſiue quod habet in ſe animam, ψυχικὸς. Vnde veteres Animales deos dixerunt, qui de animalibus eſſent facti, vt Penates. ¶ Animalis item dicitur ſpiritualis. Cicero lib. 3. Tuſculanarum, Siue illi animi ſint animales. Huius contrarium eſt Exanimalis, qui non eſt animal, vel qui ſine anima eſt. Plautus in Bacchi. Nam neque Bellona mihi vnquam, neque Mars creduit, ni illum exanimalem faxo, ſi conuenero, nive exhæredem fecero vi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tæ suæ.

Animalis hostia, Dicebatur quæ ob eam solum causam mactabatur, vt eius anima Deo alicui offerretur. θυσία ψυχική. Duo enim (vt inquit Macrobius) erant hostiarum genera: Vnum, in quo voluntas Dei per exta disquiritur: Alterum, in quo sola anima deo sacratur: quas Aruspices Animales hostias idcirco appellant.

Animabilis, le, adiect. Qui animam & spiritum habet. Cicero 2. de Natur. deor. Principio enim terra sita in media parte mundi, circumfusa vndiq; est hac animabili spirabiliq; natura, cui nomen est aer.

Animalitas, Pro ipsa animali essentia, τὸ ψυχικόν.

Animaduerto, Id est animum aliquò verto, siue sensus in illud quod fit intendo, cogito, intueor, cõsidero. ἐπιστρέφω εἰς νοῦν, προσέχω τὸν νοῦν, ἐννοῦμαι. Plaut. Animaduerte hominem subalbidum, Cicero 1. de Diuin. Experrecta nutrix animaduertit dormientem circumplicatum serpentis amplexu. ¶ Cum accusatiuo mediante præpositione In, significat punire κολάζειν, oppugnare, verberare, iram exercere. Cicero in Verrem, Act. 3, Tu qui statueras animaduertere in eos qui perperam iudicassent. ¶ Interdum sine præpositione. Idem in Verrem, Act. 2, Atque ea sunt grauiter animaduertenda peccata, quæ difficillimè præcauentur. ¶ Inuenitur etiam ablatiuo iunctum, in eadem significatione mediante præpositione A, vel Ab. Terentius in Andria, Ea primùm ab illo est animaduertenda iniuria, id est castiganda & vindicanda.

Animaduersio, Quod modo considerationé significat. Cicero 1. de Finib. Interesse enim inter argumentum, conclusionémque rationis, & inter mediorum animaduersionem. Modò punitionem, quam κόλασιν Græci vocant. Idem 1. Offic. Omnis autem & animaduersio, & castigatio contumelia vacare debet.

Animaduersor, Punitor. κολαστής. Cic. 1. Offic. Si aeres ac diligentes esse volumus animaduersores vitiorum, magna sæpe intelligimus ex paruis. Apuleius, Exponam breuiter, quid animaduersor meus fecit.

Animaduersus, Perspectus, cognitus. Cæsar, Hac re animaduersa, Cæsar iubet signa conuerti. ¶ Item Animaduersus, qui supplicio affectus est. Paulus Iurecon. Corpora animaduersorum, quibuslibet petentibus, ad sepulturam danda.

Animæquus, a, um, Moderatus, tolerans, minimè querulus in aduersis, denique omnia æquo animo ferens. ἰσόψυχος.

Animæquior, comparat. Qui est animo æquiore, & tranquilliore. ἰσοψυχότερος.

Animus. & Anima, in hoc differunt, quòd anima sit vitæ, animus consilii. ψυχή. Nam anima in homine est, qua viuimus, & sentimus, & mouemur: ita vt contineat vim vegetandi, mouendi, & sentiendi: quæ omnia communia sunt nobis cum cæteris animãtibus. Nam ipsa alũtur, crescunt & gignunt, mouentur præterea, & sentiunt. ¶ Animus διάνοια verò est, quo homines sumus, quo sapimus & Intelligimus. Quæ vis non est educta de potentia materiæ, sed à Deo immortalis de nihilo creatur eodem tempore, quo & infunditur in corpus nostrum. Cicero. libro 1. Tusc. sic differit, Animum autem alii, animam etiam ferè nostri declarant nominari. Nam & Agere animam, & Efflare animam dicimus, & Animosos, & Bene animatos, & Ex animi sententia. Ipse autem animus ab anima est dictus. Sciendum tamen est, animum pro anima plerunque sumi, vt apud eundem in Catone, Qui si in hoc erro, quòd animos immortales credam, libenter erro. Et iterum, Sic mihi persuasi, sic sentio, quum tanta celeritate animarum, &c. Eius contrarium est Inanimis, qui anima caret. Similiter Exanimus, siue Exanimis. Semianimus, qui semiuiuus est, ἡμίθνης. ¶ Aliquando accipitur pro voluntate siue affectu & delectatione. ψυχαγωγία. Plaut. in Epi. Captiuam adulescentulam de præda mercatus est. Quid ego ex te audio? T. Hoc quod fabulor. E. Cur eam emit? T. Animi causa. E. Quot ille animos habet? ¶ Hinc fit Vnanimis ὁμόψυχος, qui vnius est animi, id est voluntatis. ¶ Quandoque pro spiritu, siue flatu, ac vento: vnde anima vel animus nomen accepit. Nam ἄνεμος Græci dicunt, quem nos Ventum. Cicer. 1. Tusc. Si anima animus est, fortasse dissipabitur. Terent in Adel. Animum recipe, id est respira. Pro eodem etiam legitur Anima: & (vt opinor) frequentius quàm Animus. Cicer. de Vniuersitate, Inter ignem & terrã, aquam Deus, animámque posuit. Virgil. 8. Aeneid. Quantum ignes, animæque valent. ¶ Ponitur etiam Animus pro animositate, siue fortitudine: & animi alacritate. Cice. Att. lib. 2, Nostris animus accesit: timor hostibus iniectus est. Idem lib. 3, Labieni aduentu noster Cneus multò animi plus habet. ¶ Animos quoque plurali numero, eleganter dicimus, pro ferocula quadam animositate, quæ scilicet habeat arrogantiæ nonnihil coniunctum. Cice. pro Flacco, Remittant spiritus, comprimant animos, sedent arrogantiam. Idem pro Cluentio. Noratis animos eius & spiritus Tribunitios. ¶ Legitur etiam animus pro Memoria, vt annotauit Seruius in illud Virgilii 9. Eclog. Omnia fert ætas, animum quoque. ¶ Frequenter etiam Anima pro vita accipitur. Sall. At nobis est domi inopia, foris æs alienum, mala res, spes multò asperior: denique quid reliqui habemus præter miseram animam? Iuuenalis, I nunc, & ventis animam commite, dolato Confisus ligno, digitis à morte remotus Quatuor aut septem, si sit Iatissima teda. ¶ Animam quoque pro animo positam legimus, hoc est pro mente. Macrobius, Tunc enim anima libera est, & nulla corporis cogitatione impedita. ¶ Item pro vento, vt suprà ostendimus. ¶ Sæpe etiam pro halitu oris, siue spiritu. Plautus in Asinaria, Die, amabo, an fœtet anima vxoris tuæ? Virgil. 3. Georg. -animas & olentia Medi Ora fouent illo. Terent. Hoc vbi audiui, ad fores suspenso gradu, placidè ire perrexi, accessi, astiti, animam compressi aurem admoui. Plautus, Ne quid emittat animæ dormiens. ¶ Pro eodem etiã Græci ψυχὴν dicunt, à verbo ψύχω, quod est refrigero. Nam quæ plus æquo calent, anima, hoc est spiritu, refrigeramus. ¶ Anima item accipitur pro ira. Idem, Animam comprime. ¶ Hinc Animosus & Animatus, pro iracundo: de quibus supra. ¶ Varro posuit Animam pro sono. Et Phrygias audire animas. Virg. pro ipso homine, Ite, egregias animas, quæ sanguine nobis Hanc patriam peperere suo.

Animulus, dimin. Plautus in Cas. Mi animule, mi Olympio, mea vita.

Animo, as, Fortem reddo, & quasi animum induco, siue animum incito: & sic ab Animus descendit, μεγαθυμῶ. Claudianus libro tertio, Quales pestiferas animare ad prælia taxos Torua Meiæra ruit. Macrobius, Animati sunt ergo veteres ad faciendam discretionem. ¶ Aliquando animare est animam inducere, & viuificare, ψυχόω, tùncque ab anima, siue ab animo, quum pro anima capitur, deducitur. Columel. libro 9. Diebus quibus animantur oua, & in speciem volucrum conformantur.

Animans, substantiuum, fœmin. vel neut. generis, ferè pro animali accipitur, quod Græci ζῶον vocant. Cicero de nat. deor. Animantium aliæ coriis tectæ, aliæ villis vestitæ. Idem 1. de legibus, Nam quum cæteras animantes abiecisset ad pastum, solum hominem erexit. Inuenitur & genere masculino. Horatius 2. Serm. -sed hic stylus haud petet vltrò Quenquam animantem. Cic. de Vniuers. A quo enim animante omnes reliquos contineri vellet animantes, hunc ea forma figurauit, qua vna omnes reliquæ formæ concluduntur. ¶ Nonnunquam latius extenditur Animantis appellatio, præsertim in neutro genere, ad omnia scilicet, quæ habent animam: vt sunt arbores, frutices, & herbæ, quibus animam alentem inesse constat, quam philosophi recentiores Vegetatiuam appellant. Itaque viuere & mori illa dicimus: nec animalia tamen, sed animantia nuncupantur, vt docet Seneca libr. 8. Epist. moral. ¶ Animãs verò adiect, ἔμψυχος. Idem est quod animam habens. Author ad Herennium lib. 4, Sed inuètio similium facilis erit, si quis sibi res omnes animantes & inanimantes frequenter ob oculos poterit ponere.

Animatus, ab animo sit, sicut à tunica, Tunicatus: à galea, Galeatus: & signi ficat idem quod Animo, aut voluntate aliqua affectus. διακείμενος. Cic. D. Bruto, ita paratus, seu animatus esse debes, vt nihil facias nisi iussus. Id est eam voluntatem habere debes.

Animatus, participium, Qui habet animam ἔμψυχος. Cicero Tusc. 1, Animatum quod est, id motu cietur interiore & suo. Huius contrarium est Inanimatus, qui non habet animam. Cic. de Amicit. Res inanimatæ atque mutæ.

Animatus, us, verbale nomen, Idem quod animatio. Pli. lib. 11. ca. 3. Volare quidem aliqua, & animatu carere in ipso spiritu viuẽtia docuimus.

Animitus, penult. breui, Significat animotenus, vel tanquam ipsum animum. ψυχόθεν. quemadmodum Occulitus & Medullitus.

Animatio, verbale, ab animando. Cicero de Vniuers. Erãt autem animãtium genera quatuor, quorum vnum diuinum, atque cæleste: alterum pẽnigerum, & aërium: tertium terrestre: quartũ diuinæ animationis.

Animosus, Habens in se vehementiam animi, siue qui est elati spiritus, quique ad iracundiam est procliuior. θυμώδης, θυμοειδής. Ouidius, Pyrrhus Achilleides animosus imagine patris. Cic. in Carone, Ex quo fit, vt animosior etiam senectus sit, quàm adulescentia. Virgilius, Quos animosi Euri assiduè franguntque ferúntque. Ea quoque animæ potentia, qua ad iram incitamur, Animosa, θυμικὸν appellatur. ¶ Inuenitur etiam Animosus, pro nodoso, per translationem positum. Virg. 3. Georg. Luxuriatq; toris animosum pectus. Vbi Seruius Animosum interpretatur nodosum: non malè tamen Animosum pectus intelligere possumus, quod animositatis indicium est.

Animosè, aduerb. Magno animo. Cic. 4. Philipp. Nec solùm id animosè & fortiter, sed considerate etiam, sapientérque fecerunt.

Animositas, Est vehementia, & impetus animi, sedem habens in corde, quam Speusippus definit esse impetum violentum partis animæ irrationalis, absque ratione & ordine mentis. θύμωσις.

ANIO, Anienis, pen. prod. ἀνίων. Nomen fluuii in agro Tiburtino, qui è sublimi in vallem subiectam præceps fertur. Horatius, Et præceps Anio, & Tyburti lucus.

Anienus, na, num. Propertius. Siue Aniena tuos tinxerit vnda pedes. Anie ni nomen indidit Anius rex Hetruscorum, qui insequens Cethegum filiæ raptorem, quum eum assequi non posset, in fluuium insiliit, ibique extinctus, vt Anio vocaretur, effecit.

Anisum, ἄνισον, Herba est, caulem, folia, & flores habens fœniculo simila: vnde etiam à quibusdam Fœniculum Romanum appellatur. Semen fert in vmbellis, cibis condiendis in primis vtile, herbæ suæ nomine Græcis, Latinis Germanis, & Gallis cognitum. Plinius libro 20. cap. 17, Anisum à Pythagora inter pauca laudatur, siue crudum siue decoctum. Item, Viride aridúmve omnibus quæ condiuntur, quæque intinguntur, defyderatum: fœtorem tollit manducatum, mox vino collutum vulsum iuniorem præstat: appetentiam ciborum facit.

ANITIVS, Viri Prænestini nomen, qui vnà cum Cn. Flauio, Appii Cæci scriba, Aedilis curulis fuit eo anno, quo vsus annulorum etiam plebi permissus est, quum antea soli Senatores, & Equites annulos gestarẽt. Vide Plinium lib. 33, cap. 1.

ANIVS, Appollinis fuit filius, & rex in Delo, qui habuit Andrum filium. Virg. lib. 3. Aeneid. Rex Anius, rex idem hominum, Phœbiq; sacerdos.

ANNA, ἄννα, per duplex n. Beli filia, soror Didonis, quæ postquam mortuam sororem vidit, & Carthaginem ab Iarba Gerulorum rege occupatam, relicta sede patria, ad Battum regem, qui Melitæ insulæ imperabat, cursum arripuit. A quo iure veteris hospitii benignè susceptа, duos & vltra annos ibi mansit, Sed quum Pygmalionem fratrem iam cum armis aduentare didicisset, Battus veritus potentiã illius, Annam vt inde abiret hortatus est. Mox igitur mare ingressa, dum Camerã nauigare contenderet, vi tempestatis acta, in Laurentem oram peruenit, vbi iam Aeneas pacatis rebus, & ducta vxore Lauinia, impera-

imperabat. Hic tum forte solo Achate comitatus, in litore nudis pedibas ambulabat. Qui quum errantem Annam aspexisset, & vix sibi persuadere posset eam esse, tandem agnitam compellat. Timuit illa principiò, sororis casum ante oculos ponens. postea verò ab illo benignè inuitata, in regiam cum eo profecta est. Cui mox Lauinia, amorem coniugis suspectum habens, tendere insidias cœpit. Sed Anna in somnis à Didone monita, vt infaustam domum relinqueret, statim per fenestram exiliit. Quúmque citato cursu ad Numicium amnem peruenisset, in eum se præcipitem dedit. Orta deinde luce, magno clamore eam quæritantes per Laurentem agrum proficiscuntur. Apparent vestigia pedum vsque ad Numicium amnem, vltrà nihil videtur. Quod dum admirantes secum animis volutant, ipsa loqui visa est, placidi sum Nympha Numici, Amne perenne latens, Anna perenna vocor. Quapropter læti conniuia celebrarunt, eam pro dea venerãtes, quem ritum postea longissimo tempore seruarunt.

Annales, Annalis, Annarius, Vide ANNVS.

Annascor, Iuxta nascor, προσφύομαι. Gellius, Denteis quoque in septem primis mensibus, & septenos ex vtraque parte gigni, & cadere annis septemis, & genuinos annasci annis ferè bis septenis. ¶ Hinc Agnatus, & Agnatio, in quibus subtratrahitur n, quæ prod poneretur, & mutatur in g.

Annauigo, as, Vide NAVIGO.

Annecto, is, Vide NECTO.

ANNIBAL, ἀννίβας, Amilcaris filius fuit, quem adhuc impuberem iureiurando ante aras pater astrinxisse fertur, vt quum primùm per ætatem liceret, arma contra Romanos sumeret. Quapropter iam adultus in Hispaniam traiecit, ibique quibusdam ciuitatibus subactis, per Galliam in Italiam traiecit, Alpibus, quò expeditius iter faceret, igni & aceto patefactis. Ibi occurrentem sibi Titum Sempronium Consulem apud Trebiam profligauit: Flaminium fudit ad Trasimenum lacum, cæsis 15000 Romanorum. Postea tamen vires eius à Fabio Maximo multum sunt imminutæ. Sed rursus collectis viribus, tertiò Paulum Aemilium & Terentium Varronem nouos Consules creatos apud Cannas vicit: in quo prælio ad quadraginta millia peditum, & duo millia, supra septingentos equites, cæsa dicuntur, adeò vt tres modios & dimidium annulorum Carthaginem miserit. Quum vrbẽ capere facillimè posset, in Campaniam reuertitur, & Capuæ voluptate detentus, omnem animi vigorem remisit, ita vt apud Cumas à Sempronio Graccho magna suorum cæde repulsus, obsidionem reliquerit. Postea etiam apud Nolam non mediocre damnum à Marcello accepit. Deinde à Carthaginensibus, qui à P. Scipione acerrimo bello premebantur, ex Italia reuocatus, cum eodem apud Zamam Africæ oppidum congressus est: in quo conflictu viginti millia Pœnorum cæsa sunt, & totidem capta. Dux ad Antiochum profugit, cuius auxilio bellum redintegrauit: sed Antiocho quoque debellato, Romani Annibalem sibi captiuum dedi petierunt: quod Pœnus sentiens, ad Prusiam Bithyniæ regem cõfugit: à quo quum iterum deposceretur, Pœnus Prusiæ leuitatem suspectam habens, hausto veneno, quod sub gemma in annulo gesserat, voluntaria morte obiuit. ¶ De Annibale latius scripsere Liuius & Plutarchus. ¶ Annibales multi fuere: primus Sentior appellatus, Asdrubalis filius, quem Orosius libr. 4. dicit ob rem malè gestam à Carthaginensibus lapidibus obrutum, Liuius autem cruci adfixum tradit. ¶ Fuit item Annibal huius filius, qui missus est ab Amilcone duce in Lilybæum, quod à Romanis oppugnabatur, ad Siculos in officio continendos, vt author est Polybius. ¶ Fuit præterea Annibal alius Rhodius, dux item Carthaginiensis in eodem bello, qui tandem à Romanis interceptus est, vt scribit Polybius. ¶ Fuit postremò Annibal Amilcaris filius, qui omnes hoc fama virtutéque superauit. Is sæpius Romanos vicit, fuditque. Vide Liuium, Plutarchum, & Polybium.

Annitor, pen. prod. eris, Conor intentius, & incũbo ad aliquid agendũ. φιλοτιμοῦμαι. Sallust. Postea Piso in citeriorem Hispaniam Quæstor prò Prætore missus est, annitẽte Crasso, qui eum infestum inimicum Cn. Pomponio nouerat. Cicero in Lælio, Sic natura solitarium nihil amat, sempérque ad aliud, tanquam adminiculum, annititur, quod in amicissimo quoque dulcissimum est.

Annisus, & Annixus. Liuius 5. ab Vrbe, Et patres reficere intercessores legis annisi sunt. Idem lib. 4, Patres summa ope annixi sunt.

Annisurus, & Annixurus. Liuius 2. ab Vrbe, Annisurum, vt appareat exilio sibi iratos, non fractos animos esse. Idem libr. 1, Quod annixurus pro se quisque sit.

Annominatio, Est (inquit author ad Heren. lib. 4,) quum ad idem verbum & nomen acceditur commutatione vocum, vèl additione vnius literæ, aut literarum: aut syllabæ, aut syllabarum: aut quum ad res dissimiles similia verba accommodãtur. A Græcis vocatur παρονομασία.

Annonatinus, na, num. pen. prod. Quod ad annonã pertinet: εἰληφώς: vt, Naues annonatinæ, quibus annona comportatur: vt apud Cæsarẽ in Comment.

Annoto, as. pen. cor. Iuxta siue ad aliquid noto, inscribo, signo, ὑπομιμνήσκω, ἀναγράφω. Lactantius libro 6, Et ausus est libros suos nefarios, ac Dei hosteis annotare. ¶ Annotare etiã dicitur, qui memoriæ causa aliquid refert in commentarium suum. Columella libr. 12. capit. 3, Sciret vnde daret, & meminisset, atque annotaret, quid, & quando, & cui dedisset.

Annotator, oris, Qui aliquid annotat. Plinius in Panegyr. Num enim ante medium diem distentus solitaria cœna, spectator, annotatórque conuiuiis tuis immines? Hoc est obseruator, vt videlicet notes, & obserues quantum quisque aut edat, aut bibat.

Annuatim, Quotannis, seu singulis annis, κατ' ἔτος. Qua voce vsus est Hieronymus, referens, Plinium prodidisse, singula millia talentũm thuris annuatim pensitasse Arabas regibus Persarum. Locus Plinii, quem citat Hieronymus, est lib. 11. cap. 17. vbi tamen Annua legitur, non Annuatim.

Annulus, li, vide ANVLVS.

Annumero, as, Vide NVMERO, as.

Annuntio, as, are, Idem quod Nuntiare. Plinius libr. 7. cap. 52, Animam relicto corpore errare solitam, vagámque è longinquo multa annuntiare. Cice. Att. Eique interea, vt scribis, salutem annuntiabis.

Annuo, is, ere, Propriè est nutu, id est capitis signo, assentior. συνανύω, Virgil. 9. Aen. Annuit & totum nutu tremefecit Olympum. Annuere, pro affirmare. Plaut. Bacchid. Ego autem venturum annuo.

Annus, Tempus est 365 dierum, & horarum circiter sex, quo Sol cursum suum conficit, ἐνιαυτός, ὄτος. Nominis ratio varia traditur. Quidam enim dictum existimant ab Am, circum, & No, fluo. Seruius ab annulo deducit, quòd in se redeat, quasi annulus, Ad quam originem etiã Virgilius alludere videtur, quum ait, Atque in se sua per vestigia labi tur annus. Nam mensibus in se currẽtibus voluitur. Sol enim per duodecim Zodiaci signa excurrens, annum conficit. Vnde apud Aegyptios, ante inuentas literas dracone picto sua mordente caudà indicabatur. Alii à verbo Græco ἀνανεύω deriuant, quod significat renouo, quia semper renouatur. Alii à Græco ἔνατος vnde & τρίνωον dicunt, quod nos Trimum. Triplex autem fuit annus. Lunaris, triginta dies habens: Solaris, qui duodecim continet menses, qui dicitur Solis anfractus, quum peractis trecentis sexaxinta quinque diebus & quadrante, ad eadem syderum loca redit: qui etiam Annus vertens dicitur. Itè Magnus annus, quem esse voluerunt omnibus planetis in eundem locum recurrentibus. Et hoc fit secundum Ciceronis Hortensium, post annos duodecies mille, noningentos, quinquagintaquatuor solares. Anni verò quatuor sunt tempora, diuisa in ternos menseis. Ipsorum quoque temporum saciunt talem discretionem, vt primo mense, Ver nouum dicatur, secundo Adultum, tertio Præceps vel extremum. vnde est, Extremæ sub casum hyemis. Idem quoque de æstate, autumno, & hyeme dicendum est. Annum primò Eudoxus, pòst Hipparchus, deinde Ptolemæus, ad vltimum Cæsar deprehendit. ¶ Annus Saturni, (μέγιστος ἐνιαυτὸς) à quibusdam dicitur, qui est quadraginta annorum. ¶ Annus Arcadũ trimestris fuit: Aegyptii Lunæ senio annũ terminabãt, apud quos etiam singula millia annorũ quidã vixisse produntur.

Annales, Dicuntur res gestæ, quæ de anno in annum in historias rediguntur: nostríque temporis esse possunt, ὑπομνήματα, ἐνιαύσιοι, vnde Virgilius 2. Aeneid. Et vacet annales nostrorum audire laborum. Historia res gestas narrat, & ab ætatis nostræ memoria remotas. Cicer. libr. 2. de Orat. Erat enim historia nil aliud nisi annalium confectio. Gellius sic habet, Rectè annaleis, historias appellaueris: sed non continuò quicquid historia, fuerit, annaleis appellare posis. sunt enim vtræque rerum gestarum narratio. Earum propriè rerum sit historia, quibus gerendis interfuit is qui narrat: Annales verò, quum res gestæ plurium annorum, seruato cuiusque anni ordine, memoriæ tradũtur. Quum autem non per annos, sed per dies singulos res gestæ scribuntur, Diarium, ἐφημερὶς vocatur. Præterea historia non tam res gestas longo ordine explicat, sed & consilia quibus gestæ sunt, exponit, & conciones facit, & acies instruit, & situs locorum describit. Annales singulorum annorum gesta breuissimè notant. Vnde Annales Pisonis, & Sallustii historias dicimus.

Annalis, & hoc Annale, Quod ad annos pertinet, ἐνιαύσιος. Vnde Legem annalem dixerunt, quæ præscribebat legitimam ad petendum magistratum ætatem. Cicero de Legibus, Ciuitatem annali lege seruanto. ¶ Dicitur & tempus annale, quod est vnius anni. Varro, Et quoniam tempora duorum generum sunt: vnum annale, quod sol circuitu suo finit: alterum menstruum, quod luna circumiens comprehendit.

Annarius, a, um, Idem quod annalis: vt, Lex annaria ab antiquis dicebatur, qua finiuntur anni magistratus capiendi, vt inquit Festus.

Anniculus, Quod est vnius anni: vt, Anniculus puer, Annicula puella, Anniculum iumentum, ἔτος ἐνιαύσιον. Nec de animalibus tantùm, sed etiam de inanimatis: vt, Anniculæ vites. Plinius lib. 13, Ergo plantaria instituunt, anniculáſque trasferunt, & iterum bimas. De pueris tamen magis dicitur per diminutionem, & iis omnibus quæ adhuc incrementũ accipere possunt. Vide Vallam Eleg. lib. 1. cap. 5.

Annifer, adiect. Plin. libr. 19. cap. 7, Quædam & radice & semine, vt cæpa, allium, bulbi, & siquorum radicem anniferorum reliquunt.

Annilis, & hoc Annile, penultima pro. Dicitur quasi senilis & ætate grandi, γεροντικός. Colum. lib 2, Parentem omnium terram sicut muliebrem sexum ætate annili iam confectam, progenerandis esse fœtibus inhabilem. Quanquam in castigatioribus exemplaribus, non Annili legitur, sed Anili: quod etiam comparationi illi, quam ibi Columella ab ætate mulieris senio effœtæ, ad terræ sterilitatem transfert, multò est accommodatius. Satius itaque erit, nisi aliud testimonium afferatur, ab hac voce abstinere. Nam apud Columellam proculdubio Anilis legendũ est vnico n. ¶ Est autem Anilis, denominatiuum ab Anus, idem significans quod ad anum pertinens: vt, Anilis fabula. Anilis ætas. γραώδης.

Anniuersalis, & hoc Anniuersale, Anni circulus. περιόδικος.

Anniuersarius, a, um. Quod singulis annis statuto tempore reuertitur, sicuti Sacra anniuersaria. ἐνιαύσιος. Cice. in Ver. 6, Mercurius sacris anniuersariis colebatur. Scribit Valerius Maximus, quòd Antipater Sidonius poeta, omnibus annis, vno die natali tantùm corripiebatur febre, quę idcirco anniuersaria dici poterat. Suetonius de August. Quasdam & anniuersarias, ac certo tempore recurrentes experiebatur.

Annona, æ. pen. prod. Ab anno inclinari videtur, ἔτος. Hoc enim nomine non solùm fruges comprehenduntur, verùm etiam omnia quæ annus suppeditat ad alimoniam nostram. Colũ. lib. 9. Vel lactis annona per

Universidad de Deusto
Biblioteca

mittit.Cicero lib.2.de Diuinat.Putarem annonam in macello cariorem fore.Iuuenal.His opibus nunquam cara est annona veneni.

Annonarius,a,um,Quod ad annonam pertinet,σιτηρέσιος. vt, Lex annonaria,τροφικὸς νόμος, quam Clodius tulit,& summè popularis fuit. Vegetius Annonarias expẽsas vocat,eas frugum pabulique species quas prouinciales militibus expendunt.

Annosus,a,um,Quod est vetustum,quasi multorum annorum: πολυετής. vt,Annosa mater,Colum.lib.6.cap.28.Annosum Falernum,Mart.lib. 6.Annosa ornus,Virgilius 2.Aeneid.Annoso degit æuo, Plinius libro 4.capit.12.

Annotinus,Quod est vnius anni.Columella lib.4.cap.24, Vngues custodum annotinos resecato.

Annuus,a,um,Quod vnius anni spatio continetur,ἐνιαύσιος,ἐνιαυτιαῖος: sicut Diurnum,quod diei.Cicero Cassio,libr.15,Ad hãc prouinciam quam & senatus, & populus annuam esse volunt. ¶ Annuum quoque dicimus quod fit singulis annis.Virgil.1. Geor. -atque annua magnæ Sacra refer Cereri. ¶ Annua absolutè,dicuntur alimenta in singulos annos. Iuuen.Sunt quæ tortoribus annua præstent.Sueton.de Tibe.Pecunio concesso à patre,præbitisque annuis,fraudauit per speciem publici iuris.

Anodina,ἀνώδυνα, A medicis appellantur Pharmaca dolorem sedantia,quæ cruciatus quidem minuunt,partem autem affectam non sanant,sed sensum eius obstupefaciunt. Ab ἀ priuatiuo,& ὠδίνω,doleo:ν, litera euphoniæ gratia interiecta.

Anomalia,ἀνωμαλία,Inæqualitas:& est Analogiæ contraria.Gell.libr.2. cap.25.In Latino sermone,sicuti in Græco,alii Analogiam sequẽdam putauerunt,alii Anomaliam.¶ ἀναλογία,est similium similis declinatio:quam quidam Latinè Proportionem vocant.ἀνωμαλία est inæqualitas,declinationum consuetudinem sequens.

Anomalum,penul.corr.ἀνώμαλον,Dicitur inæquale: ab ἀ sine, & ὁμαλὸς, æqualis.¶ Anomalum etiam dicitur asperum,varium.

Anonis,pen.prod.quæ & Ononis,ἄνωνις,ὄνωνις; Herba est ex genere aculeatarum,quam recentiores herbarii *Restambouis* appellant, Vide Dioscoridem lib.3.

Anonymos,Pro nomine arboris,Vide EVONYMOS.

Anonymum,penult.corr.ἀνώνυμον,Sine nomine & obscurum.¶ Legimus autem populos esse in Africa Atlantes dictos,qui sunt anonymi, hoc est sine propriis nominibus,qui in vniuersum Atlantes tantùm vocitantur.Horum meminit Plinius libr.5.cap.8.

Anormis,me,Sine norma,qui aliorum normam nõ sequitur,ἀνώμαλος, Horatius 2,Serm.Rusticus amormis,sapiens,crassáque Minerua.Vide ABNORMIS.

Anquina,penult.prod.Funis nauis,quo ad malum antenna constringitur. De qua Cinna, Atque anquina regit stabilem fortissima cursum.

Anquirere,Antiquum est verbum,ἀμφισβητῆσαι.Liuius 4,bell.Pun. Seu legibus,seu moribus mallet,anquireret.Id est vt vulgo loquimur,*facere et inquisitionem*,siue *informationem*:quod Cicero tum Quærere, tum Inquirere in aliquem dicit.Budæus.

Ansa,Vasis auris,vtrinque prominẽs,quæ scilicet manibus teneri solet. λαβή.Virgil.in Sileno.Et grauis attrita pendebat cantharus ansa.¶ Ansa quoque Manubrium,vel quicquid omnino à toto corpore exit.Vnde ponitur quãdoque pro fibula,seu fixula quæ calceis insuitur.πόρπη, Tibullus.Ansàque compressos alligat arcta pedes.¶ In catenis quoque Ansæ vocantur annuli ex quorum conexione tota cõstat catena. ¶ Per translationem Ansa ponitur pro occasione.Cicer. de Amicit. Quinetiam necesse erit cupere,vt quam sæpissimè peccet amicus,quò plures der sibi tanquam ansas ad reprehendendum.Idem pro Plancio, Si locus haberi reprehensionis ansam aliquam.

Ansula,diminutiuum ab Ansa,βρόχος,quo vsus est Augustinus lib.8.Confession.pro annulo quo siunt catenæ:licet per translationem. Et voluntate(inquit)perversa facta est libido:& dum seruitur libidini, facta est consuetudo:& dum consuetudini non resistitur,facta est necessitas:quibus quasi ansulis quibusdam sibimet innexis (vnde catenam appellant)tenebant me obstrictum dura seruitute. ¶ In calceamentis quoque Ansulæ vocantur fibulæ,quibus ligantur.Valerius libr.8. cap. 13,Mirificè & ille artifex,qui in opere suo moneri se à sutore de crepida & ansulis passus, de crure eum disputare incipientem, supra plantam ascendere vetuit.

Ansatus, adiectiuum, Quod ansam habet: vt, Vas ansatum, Columella libro 9.capit.15.Ansatus homo, Plautus Persa, Subnixis alis me inferam, atque amicibor gloriosè. T. Sed quis hic ansatus ambulat? Ansatum hominem ioco dixit, qui incedit vtroque brachio ansarũ in modum ad latera applicato: siue, vt ipse loquitur,qui subnixis alis esse infert.

Ansanctus, quære AMSANCTVS,

Anser, Auis est nota. χήν. Hæc nocturnas excubias celebrat: vigilias enim suas clangore testatur Anseres olim publicè in Capitolio alebantur, quòd custodibus omnibus sopitis,Romanos ad defensionem arcis excitauissent, & arcem suis veluti excubiis à Gallorum vi seruassent. Anserum autem alii domestici, alii agrestes: de quibus Plinius libro 10.capit.22. ¶ Anser item nomen poetæ, quem Ouidius procacem vocat libro 2. Trist.Cinna quoque hic comes est, Cinnáque procacior Anser.

Anserinus,a,um,Quod est Anseris. χήνειος. Plinius, Tubera, & quæcunque emolliri opus sit,efficaciorisimè anserino adipe curantur.

Anserculus,li,diminutiuum,χηνάριον.Columella libr.8.cap.14,Ne noceri possit excussis anserculis,quos enecant vrticæ.

Antacæi,ἀντάκαιοι,Pisces sunt delphinos magnitudine æquantes, quos ad Mæotin & Borysthenis ostia, in glacie effodi author est Strabo lib. 7.Eorum naturam vide apud Aelianum lib.13.cap.7.

Antachates,ἀνθάχάτης,Gemma,ex Achatæ generibus,myrrham redolens quum Vritur,& ob id mulieribus grata.Plinius lib.37.cap.10.

Antæ,arum,tantum pluraliter,Ostiorum latera dicuntur,παραστάδες: à quibus Antepagmenta dicuntur ornamenta valuarum,quæ antis appinguntur,hoc est affiguntur.Festus.¶ Antes sunt extremi ordines vinearum:vnde etiam nomen trahunt Antæ,quæ sunt latera ostiorum. Idem, Antes sunt quadraturæ,vnde & Antæ dictæ sunt quadræ columnæ.¶ Anta in singulari legitur apud Vitruuium:& Antarius.apud eũdem libr.10.cap.3,His explicatis antarii fines ante laxi collocentur.

ANTAEOPOLIS,ἀνταιόπωλις,Aegypti oppidum,cuius incolæ dicuntur Antæopolitæ.Stephanus.

ANTAEVS,cũ diphthõgo,& sine h,ἄνταιος,Gigantis Libyci nomẽ,Neptuni ex Terra filii,magno ac precero corpore:quippe qui in quadragin ta cubitos excreuerit.Hic cum Hercule congressus, quoties membra labore defecta essent, tactu terræ recreabatur. Qua re animaduersa Hercules,aste sublatum terræ contactu prohibuit, pectorique suo arctius astrictum enecuit. Scribit Plutarchus Sertorium Romanorum ducem,apud Tygænam oppidum in sepulchro Antei, cadauer inuenisse.Eusebius in Chronicis scribit,Antæum palæstricæ artis fuisse doctissimum,& quoruncũque certaminum,& ob id se arbitrari fictum, quòd fuerit filius Terræ.& quòd viribus restauraretur ab ea.

ANTALCIDES,Fuit nomen proprium viri Lacedæmonii, qui præ cæteris visus est honore præstitisse.Plutarchus in vita Pelopidæ.

Antanaclasis,ἀντανάκλασις,ad verbum transferri potest,ex aduerso refractio.Figura,quum id quod ab altero dictum est,non ea mente,qua dictum est,intelligitur:sed in aliam, aut contrariam accipitur. Vide Quintilianum lib.8.cap.2.

ANTANDROS,ἄνταν δρος,Phrygiæ vrbs,ad meridiem posita, quam habitauere Leleges,finitimi Cilicibus.Virgilius 3.Aen. Classémque sub ipsa Antandro.& Phrygiæ molimur montibus Idæ.

Antapocha.Vide APOCHA.

Antapodosis,pen.corr.ἀνταπόδοσις,Figura est,quum media primis,& vltimis respondent:vt,Vestrum hoc factum reprehendo P.C.non meũ ac pulcherrimum quidem factum, verùm (vt dixi) non meum, sed vestrum.

Antarcticus circulus,ἀνταρκτικὸς κύκλος, qui Artico ex diametro opponitur,terræque obiectu a nobis cerni non potest,Huius circuli centrũ Polus antarcticus appellatur,qui Arctico polo oppositus est, & alio nomine Australis appellatur.

Ante, Modò aduerbium, modò præpositio est. Aduerbium, quando nulli deseruit casui, & significat Antea,πρότερον.Virgilius Eclog.1,Ante leues ergo pascentur in æthere cerui. Hoc enim accidit multis præpositionibus.Nec mirum,quando aduerbiis etiam quibusdam liceat vim præpositionis assumere:vt Pridie Calendas, pridie Nonas. ¶ Itaque Apud,Circum, Ante, Post, & reliquæ, tunc præpositiones iure appellantur,quando casibus aduinctæ transitionem facere ostenduntur, quod est proprium ipsarum: quando verò sine casibus ponũtur, sunt aduerbia. ¶ Sciendum quòd Ante & Post, quum casibus præponuntur, accusatiuum exigunt: vt, Ante multum,Post multum: quum verò casibus subiiciuntur, ablatiuum, Plautus in Asin. Vix anno pòst exegi.Nisi malis dicere, Pòst ibi esse aduerbium,¶ Ante præpositio,πρὸ, extra compositionem, quandoque personam,quandoque locum, quandoque tempus denotat: vt: Ante ora parentum,Ante tẽplum, Ante duos annos. ¶ Composita plerũque significat sicut sonat, & componitur cum dictione incipiente ab A: vt, Anteambulo:à c,vt Antecapio: e, vt Anteco: f, vt Antefero: g, vt Antegradior: l, vt Antelucanus: p, vt Antepono: s, vt Antesto. ¶ Ab Ante fiunt deriuatiua, Antica,Anticum, Antes,Antenna,& huiusmodi.

Antea,aduerbium eiusdem significationis cum Ante, componitur ex Ante,& ea, vt ostendit Priscianus, quanuis tantùm tempus deuotet, πρότερον.Horatius Epod.11,Pecti,nihil me,sicut antea,iuuat Scribere versiculos amore perculsum graui.

Ante alios,Plus aliis,prius aliis,vel præter alios,πρὸ τῶν ἄλλων.Virgi. 11. Aen.Ille mihi ante alios fortunatúsque laborum Egregiúsque animi. Idem 3.Aen.O fœlix vna ante alias Priameia virgo.

Anteactus,participium ex ante, & Actus,Præteritum significat:vt Anteacta vita.Cicero pro M.Marcello, Ille quidem fructum omnis anteactæ vitæ hodierno die maximum eapit.Idem 5.in Verr. Nihil putas valere in iudiciis coniecturam,nihil suspicionem,nihil anteactæ vitæ existimationem.

Anteambulo,as,Præcedo,prægredior,προπέμπω. Vnde Amteambulones dicti sunt,qui aliquem honoris gratia deducentes præeunt. Hi & à Grecis προπεμπόνται appellantur:qui verè sequuntur,ὑπηρέται.

Antecanis,à Cicerone de Natura deorum, dicitur sydus illud quod à Græcis προκύων: inde nomen habens quòd ante maiorem Canem exoritur.Hic,teste Higino,in lacteo circulo est defixus,pedibus æquinoctialem circulum tangens.Spectat ad occasum,vt pote qui inter Gemi nos & Cancrum sit constitutus.Tres tantùm habet stellas. Ab aliquibus Anticanis appellatur,sed illorum error ex Græcæ dictionis compositione facilè deprehenditur.

Antecapio,Prævenio,anticipo,προλαμβάνω. Sallust. Consul optimum factu ratus,noctem,quæ instabat,antecapere,nequid eo spatio nouare tur.Tacitus lib.20,Quia pontem Mosæ fluminis anteceperat.

Antecedo, penult. prod. Præcedo, anteuado, & constituitur tam cum accusatiuo,quàm cum datiuo. προήρχομαι. D. Brutus Ciceroni, Biduo me Antonius antecessit, itinere multo maiore fugiens,quàm ego sequens.Cicero pro Archia,Celeriter antecedere omnibus ingenii gloria contigit.

Antecedens, participium.Plinius, Antecedens annus. Cicero, Antecedens

dens dignitate.

Antecessor,oris,Qui antecedit.Suet.in vitel.Irruperant iam agminis antecessores,& singula rimabantur.

Antecessio,onis,Cicero 1.Offic.Consequẽtia cernit,causas rerum videt earúmque progressus,& quasi antecessiones non ignorat.

Antecessus,siue Antecessum,Dicitur id quod prius datur, vt pòst aliquid recipiatur,πρόδομα. Seneca libro quãto de Benefic.Vnde apud me istæ expensorum,acceptorúmque rationes distinguuntur. Ego, quòd cui debeam scio,aliis pòst longam diem repono,aliis in antecessum est. Et alibi,Sed non ero difficilis,bene credi tibi scio: itaque in antecessum dabo.

Antecello,Idem est quod præcello. ὑπερέχω. Cicero pro Cornelio, Qui eloquentia cæteros antecellis.Idem Offic.1,Omnes participes sumus rationis,præstantiæque eius,qua antecellimus bestiis.

Antecellens,tis,participium.Cicero pro Muræna,Qu.Catullum humanitate,sapientia,integritate antecellentem.

Antecœnium.Cibus qui ante cœnam sumitur:vulgo Merenda, τὸ μετ' ἄριστον.Apul.lib.2,Prorsus gladiatoriæ Veneris antecœnia.

Antecursor, Qui præcurrit:ab Ante,& Cursor, πρόδρομος. Cæsar 1.Bell. Ciuil.Ibi cum antecursoribus Cæsaris prælio commisso.Idem 5.Bell. Gall.Hora circiter tertia ab antecursoribus de Crassi aduentu certior factus.

Antedico,is,ere,Prædicere,πρόφημι. Cicero 2.de Diuin Hæc qui antedicunt,quam rationem sequantur,vides.

Anteco,tam datiuo,quàm accusatiuo iungitur: & significat ante vado, præcello,πρόειμι,ὑπερέχω. Cicero 2.Offic.Barbarum districto gladio iubebat anteire.Plautus in Amphitryone,Virtus omnibus rebus anteit. Cice.Off.lib.2,Cæteros virtute anteeunt.Sallust.in Iug.Et quũ omneis gloria anteiret,omnibus tamen charus erat.

Ante expectatum,siue Antexpectatum,vna dictione(vt Seruio placet in illud Virgilii,Antexpectatum positis stat in agmine castris) ponitur pro aduerbio temporis,& idem est quod Ante vel citius, quàm expectabatur.

Antefero,pen.corr.Antepono,προτιμάω. Cicero Cecinnæ, Quum vel iniquissimam pacem iustissimo bello anteferrem.

Antelatus,participiũ.Cicero de Prouinc.conf.Quum ipsæ cæteris omnibus esset omni honore antelatus. ¶ Anteferendo.Horatius 2.Epistol. Te nostris ducibus,te Graiis anteferendo.

Antefixa,Dicuntur quæ ex opere figulino sub tectis affiguntur subtilicidio.Festus.

Antegenitus,Priore loco genitus,προτερογενής.Hinc Antegenitalis,ad iectiuum.Plinius lib.7.cap.55,At quanto facilius certiúsque, sibi quæque credere,ac specimẽ securitatis antegenitali sumere experimẽto?

Antegredior,Ante vado,προκατέρχομαι,προπορεύομαι.Cicero.1.Offic.Quic quid est quod deceat,id tum apparet, quum antegressa est honestas. Idem de Nat.deor.Lucifer Latine dicitur, quum antegreditur solem.

Antehabeo,Idem est quod Præfero.προτιμάω: sicut contrà Posthabeo, postpono.Tacitus libr.4,Ne diuulgata atque incredibilia auidè acceptaueris,neque in miraculum corruptis,antehabeas,

Antehac, Non modò significat Ante hoc tempus, πρότου. Terentius in And.Nam quod antehac fecit nihil ad me attinet,id est Ante hoc tempus, siue hactenus,vel vsque modò, sed etiam, Ante illud tempus: sicut Posthac,non tantùm posthoc,verumetiam pòst illud tempus. Sallustius, Sic erat accensa libidine, vt sæpius peteret viros, quàm peteretur: sed ea sæpe antehac fidem prodiderat,id est Ante illud tempus.

Anteloquor,Prius loquor,προφθέγγομαι à quo Anteloquiũ,προλογία, primus in dicendo locus,siue prior loquutio.Macrobius,Huic assenti omnes,Prætextato anteloquium detulerunt.

Antelucanus,a,um.Quod est ante lucem, ἀμφιλυκὸς, νυκτιγενής. Cicero M.Catoni,Ex antelucano tẽpore vsque ad horam diei decimam magna multitudine hostium occisa.Sic & Antelucanæ cœnæ. ¶ Antelucani flatus, ἀμφίλυκοι ἄνεμοι,Venti sunt diluculo flantes, verno præsertim tempore, sole autem inualescente cadentes.Oriuntur ex vicinis fluminibus, aut conuallibus, aut ex sinu aliquo,neque vltra terræ cõspectum feruntur.

Anteluco,as,siue Antelucor,penul.prod.Significat ante lucem vigilo. ἐορθρίζομαι.

Anteluco, Et Anteluculò aduerbium,quasi ante lucem.λυκαυγῶς. Apu. lib.1,Optimum itaque factu visum est,anteluculò furtim euadere.

Antemeridianus,προμεσήμβρινος,ab Ante,& meridies, Quod est, vel fit ante meridiem.Plinius libr.36.capit.15,Antemeridiano ludorum spectaculo edito.Cicero Att.lib.3,Antemeridianis tuis literis heri statim rescripsi.

ANTEMNAE, ἀντέμναι, cum m,ante n, Vrbs Sabinorum,quasi ante amnem dicta,quòd eam amnis præter fluat,de qua Virgilius libr. 7, Antemnæ Tegmina tuta cauant capitum.

ANTEMYS,untis,ἀντέμιος,Fluuius est Colchidis, Coraxos vrbem præterfluens.Plin.lib.6.cap.5.

Antenna, λιγαία, per duplex nn, Lignum per transuersum in malo positum,in quo velum alligatur,i circuntenendo dicta.Plin.libr.1, Non antennas solùm, verùm ipsa nauigia contorta frangens. Virgi.3.Aen. Cornua velatarum obuertimus antennarum.

ANTENOR, ἀντήνωρ, Troianus fuit.patriã prodidisse existimatus:quia & legatos.qui ad repetendam Helenam venerant,susceptt hospitio,& Vlyssem intra mœnia dissimulato habitu cognitũ non indicauit. Capta Troia,adiunctis sibi Henetis & Paphlagonibus,in intimum maris Adriatici sinum sese contulit,ibique vrbem condidit non procul à mari,quam de nomine suo Antenorium appellauit,Postea Patauiũ dictum est,& hodie Padua.De hoc Virgilius 1,Aeneid.Antenor potuit mediis elapsus Achiuis,Illyricos penetrare sinus.Et paulò pòst,Hic tamen ille vrbem Pataui,sedésque locauit Teucrorum.Et Liuius meminit in principio primi libri.

Ante oculos,πρὸ ὀφθαλμῶν,Minus est,quam Coram.Nam Coram proximitatem significat.Ante oculos potest etiam de remotiore loco intelligi,modò extra conspectum non sit.Terent.in Eunuch.Quæ mihi ante oculos amatorem coram adduxti tuum.

Antepagmenta,Sunt valuarum ornamenta, quòd ante valuas appinguntur,id est affiguntur:vel quòd appingantur antis, seu valuis. προσωπήγματα.Cato cap.14,Fullonicam vnam, antepagmenta,vasa,torcula duo.

Antepilani,In Romana militia secundæ aciei milites erant, scutati omnes,robustioríque ætatis,qui,quòd ferè ex optimatibus essent,& armis maximè insignes,etiam Principes sunt appellati. Dicti autẽ sunt Antepilani,quòd ante Pilanos, hoc est ante Triarios,qui pilis pugnabant,præsidium capesserent.Ita enim apud Romanos,teste Liuio, acies instruebatur,vt primo loco hostes aggrederentur manipuli hastatorum ex flore iuuenum pubescentium collecti:qui si hostem populare non possent,sensim retrocedentes à principibus scutatis,quos Antepilanos vocari diximus,in interualla ordinum recipiebantur:principésque in eorum locum succedebant:hastati autem post eos subsequebantur.Si à principibus quoque non satis fœliciter esset pugnatum,à prima acie ad Triarios paulatim referebantur, vnóque facto agmine,iam nulla spe post se relicta, vnà omnes in hostem procedebant. Ex his itaque Triarii,qui nouissimi prælium inibãt,Pilani dicti sunt, quòd pilis præcipuè in bello vterentur.Erat autem Pilum teli genus longum pedes quinque & semis,Romanis familiare: quẽadmodum Sarissæ Macedonibus, & Gesa Gallis.Principes verò scutati,qui ante hos in acie consistebant,Antepilani dicti sunt.Hæc ferè Liuius libr.8. ab Vrb.cond.

Antepono,nis,Propriè est,appono,vel ante aliquem pono,προτίθημι. Plautus in Curcul.Quid antepones Veneri à ientaculo? ¶ Sæpe etiam accipitur pro Præferre.προτιμάω.Cicero in Lælio, Vt amicitiã omnibus rebus anteponatis.

Anterius,Antèhac vel prius. ὑμπροσθεν. Fit enim ab ante:sicut a Post, Posterius:& à Sub,Subterius,quo vsus est Boethius. Sido. ad Domitiũ, Quænam potissimùm anterius caulibus nostris culina fumaret.

Antermini, Qui circum terminos prouinciæ habitant. Festus. περίοικοι.

ANTEROS,ὅτις,ἀντέρως.Veneris est & Martis filius:cuius meminit Cicero lib.3.de Nat.deorum.

Anterotes,ἀντερώτης,Gemmæ sunt ex generibus amethysti: de quibus Plinius lib.37.cap.9.

ANTES, ἄντες, Mons est Achaiæ, non procul ab Argis. Plinius libro 4.cap.5.

Antes, Nomen ab Ante deductum,quo significantur eminentes lapides,siue vltimæ columnæ quadratæ,quibus sustinetur fabrica. παραστάται. Hinc dicti videntur Antiani magistratus in vrbibus,qui semestrem magistratum exercent: qui,velut antes columnæ, totius vrbis onera sibi incumbentia sustinent. ¶ Antes etiam dicuntur primi ordines vitium: sic dicti,quòd antestent,& se primos offerant.Virg.lib. 2.Georg.Iam canit extremos effœtus vinitor antes.

Antesignanus,Signorum,hoc est vexillorum propugnator,siue defensor.πρόμαχος.Nam signum pro vexillo militari ponitur.Liu.libr.4,Signa nunc resistentia deseruntur ab antesignanis, nunc inter suos manipulos recipiuntur.Signifer est, qui vexillum fert.Liuius ibidem, Ita primo statim prælio,quum Dictator equitatu immisso antesignanos hostium turbasset,legionum inde signa inferri properè iussit,signiferúmque ex suis vnum cunctantem occidit.

Antesto,as,Cum datiuo construitur,significátque antecello.προίσταμαι. Cice.de Inuent.Omnibus,corporum viribus antesteterunt.Gellius libro 9,Qui & viribus & magnitudine,& adolescentia,simúlque virtute cæteris antestabat, id est antecellebat. Sed hoc per translationem: nam propriè significat sicut sonat.Vnde Antistes,& Antistita, de quibus infra.

Antestor,aris,teste Budæo,Vetus est Iurisconsultorum verbum,significans accipere in testem. Apud veteres enim qui aduersarium in ius pertrahere volebat, prius aliquem de præsentibus antestabatur, hoc est attestabatur,vel testem capiebat,eius attingẽs auriculam, & sic interrogans,Licétne antestari?illo autem respondente,licet:tum iniecta manu aduersarium in iudicium rapiebat.Solos autem liberos antestari fas erat:serui autem testes esse non poterant.Ad hoc alludit Horatius libro 1. Sermonum Sat.9. quum ait,-quò tu turpissime? magna Exclamat voce, & licet antestaritego verò Oppono auriculam: rapit in ius.Hanc etiam iuris solennitatem elegãtissimè depingit Plautus in Persa, Age(inquit ibi Saturio)ambula in ius leno. DORP. Quid me in ius vocas? SAT, Illic dicam apud Prætorem:sed ego in ius voco. DORP. Nonne antestaris? SAT. Tuán' ego causa carnifex cuiquã mortali libero aureis atteram? Quare autem antestantes testium aures apprehendamus,docet Plinius libr.11.capit.45,Est (inquit)in aure ima memoriæ locus,quam tangentes attestamur.

Anteuenio,Præuenio.προφθάνω.Sall in Iug.Ac per tramites occultos exercitum Metelli anteuenit.Plautus in Trinu.datiuo iunxit.pro Corãm,siue obuiam venio:Tempori huic hodie anteueni.

Anteuerto, Præcedo, præuenio, anticipo, φθάνω. Cicero in Lælio, Idipsum quum tecum agere conarer, Fannius anteuertit, id est præuenit.

Anteuolo,προίσταμαι.Virgilius 9.Aeneid,Anteuolans tardum præcesserat agmen.

ANTEVORTA,Dea est Romanorum,quòd futura prospiceret.

Anteurba

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anteurbanus,a,um,Quod est vbi propinquum,προυάστιος. Vnde Anteurbana prædia dicuntur,vbi propinqua.Festus,

Antexpectatum,Tota vna dictio,aduerbium, significans antè vel citius,quam expectabatur,ἐκπροσδοκήτως.Virgil.lib.4.Geor. Antexpectatum positis stat in agmine castris.

Anthalium:ἀνθάλιον,Malum est rotundum,magnitudine mespili,in locis Aegypti arenosis nascens,non procul à Nilo,quod bellariorum vicem in secundis mēsis apud Aegyptios obtinet.Vide Plinium libr.20. cap.15.Theophrastus Anthali malum vocat,ab Anthalo plāta, in qua nascitur,quam Plinius cyperi folia habere tradit.

ANTHANA,ἄνθανα,Stephano,Vrbs est Laconica,ita dicta ab Anthe Neptuni filia,vt ex Philosophani sententia tradit Stephanus.

ANTHARIS,Rex Longobardorum Theolindæ maritus, quum sex regnasset annos,insidiis domesticorum apud Ticinum extinctus est venato poculo.Author Paulus Diaconus de rebus gestis Longobardorum.

Anthedon,pen.prod.ἀνθηδών, Mespili arboris genus,pomum ferens minus cæteris,sed odore præstantius,& quòd diutius seruetur. Flos amygdalæ flori similis,folium magna ex parte fissum,quod antequam decidat,valde rubescit.Non fuit in Italia hæc arbor Catonis tempore.Vide Plinium lib.15.cap.20.

ANTHEDON,ἄνθηδον,Vrbs est Bœotiæ, habitata quondam Thracibus, de qua Pomponius & Strabo lib.9.Nomen habet (vt Stephanus existimat)ab Anthedone Neptuni pronepote,aut certè,διὰ τὸ ἀκεσῳδὸς ἀνηοτάτην εἶναι,hoc est quòd omnium floridissima sit.Sita est in extremo litore Bœotiæ,è regione Euboeæ insulæ.Vnde Homerus ἀνθηδόνα ἰοειδέα τε σπείους,hoc est vltimam vel extremam Anthedonem appellat,

ANTHEMION,ἀνθεμίων,Vir Troianus,Simosii pater,Author Homerus lib.Iliad.4.De Simosio,vide suo loco.

ANTHEMIS,ἀνθεμίς,Insula est Thraciæ adiacens, quæ & Imbrasus aliquando vocata fuit,& Parthenia,à Parthenio fluuio:nectiore nomine Samothracæ appellatur.Strabo lib.10.

Anthemis,ἀνθεμίς,Herba est fœniculi folio quam nonnulli Leucanthemida,alii Leucanthemum,nonnulli Melanthemon vocant. Hanc medici recentiores barbarè *Chamomillam* vocant.Ruellius lib.3.cap.68,& Plinius lib.22.cap.21.

ANTHEMVSIA,ἀνθεμουσία, Oppidum est Mesopotamiæ, ad Aborram flumen situm.Strabo lib.16.

Anthericeum,ἀνθερίκιον,Balsami genus tenui & capillacea coma. Antherices enim Aristæ dicuntur.

Anthericus,ἀνθέρικος, Scapus est, siue caulis Asphodeli herbæ quam Hastulam regiam quidam hodie appellant vide Plinii lib.22. ca.22.

Anthias , ἄνθιας , Piscis nomen est, qui circa Chelidonias Asiæ insulas capitur:cuius naturam vide apud Plinium lib.9.cap.59.

ANTHEVS,ἄνθεύς cum h, Antenoris filius fuit, quem Paris amauit, & imprudens interfecit, Quo nomine etiam dictus est vnus ex Aeneæ ducibus:de quo Virgilius , Anthea Sergestúmque vocat.

ANTHIA,ἄνθεια Vrbs fuit propinqua Pylo,sub ditione Agamemnonis, vna earum quas ille Achilli obtulit,vt secum in gratiam rediret: vt scribit Homerus lib.Iliad.9.

Anthinum mel,ἀνθινόμελι vocatur,quod Vere factum est, quoniam ex floribus faui construuntur, quos Graeci ἄνθη appellant. Mel verò æstiuum vocatur ὡρῖον, quòd Graeci omneis fructus æstiuos nomināt ὡραίους,quoniam id tempus per excellentiam Horam vocant.

ANTHIVM, ἄνθιον, Oppidū Thraciæ,de quo sic Plinius in Thraciæ descriptione,Afticæ regio , inquit , oppidum habuit Anthium , nunc est Apollonia.

ANTHO,ἀνθώ,Fuit Amulii Albanorum regis filia.

ANTHORES,Nomen est proprium viri,de quo Virgilius. libr. 10,Aen. Egregium Anthorem latus inter & ilia figit, Herculis Anthorem comitem.

ANTHOS, ἄνθος , Vnus ex filiis Nestoris est: & Latinè flos interpretatur.Hinc carduelis Anthus dicitur , quòd flore pascatur. Vide ANTHVS.

Antrax,ἄνθραξ,Latinè carbo.¶Est & Antrax,gemmæ nomen pretiosissimæ,rubræ & transluciduæ:ita dicta ab igniti carbonis similitudine: vnde & à Latinis Carbunculus dicitur.¶Hoc præterea nomine medici vocant vlceris genus(teste Galeno libr.6.de Composit.medic.secundum genera)celeriter cruſtam faciens,cum vehementi totius circunstantis particulæ inflammatione.

Anthracites,ἀνθρακίτης,Gemma est.in qua veluti scintillæ ignis discurrere videntur.Plnius lib.37.cap.7.

Anthracinus,ἀνθρακινος,Color niger,à carbone,quèd carboni similis sit:siue quòd huiusmodi color fiat ex tritis in mortario carbonibus. Varro de vit.past.Propinquæ adolescentulæ,etiam anthracinis, proximo amiculo nigello,capillo demisso sequuntur luctum. minarum sistat profluuia.De hac Plinius libr.20.cap.15.

Anthriscum,ἄνθρισκον,Herba est scandici adeò similis,vt eadem videri posset,nisi tenuioribus & odoratioribus foliis ab ea distingueretur Peculiaris eius laus est,quòd fatigato venere corpori succurrat , iámque senio marescentes coitus excitet.

Anthropographus,ἀνθρωπόγραφος, Dictus est Dionysius , quòd nihil aliud quam homines pinxerit.Plinius libr.35.cap.10.

Anthropomorphon,ἀνθρωπόμορφον,à Pythagora dicta est herba quędam somnifera,quam alio nomine Mandragoram appellamus : ab humana nimirum forma impositio nomine,quam radix eius vtcunque videtur imitari.

ANTROPOPHAGI,ἀνθρωποφάγοι.Populi Scythiæ,qui humana carne vescuntur.Hi populi sunt ad Orientem ac septentrionem Massagetis vicini,circa quos tristissima solitudo , & mare , quod Thabin vocant.

Vide Plinium lib.4.cap.12,& lib.6.cap.30,& Gellium.

Anthropomorphitæ,ἀνθρωπομορφῖται,Dicti sunt,qui simplicitate rustica,Deum ἀνθρωπόμορφον esse,hoc est humanam formam , & membra habere arbitrabantur.Vnde & Anthropomorphitica hæresis.

Anthus,ἄνθος,Auis est,quæ aduentu equorum herbæ pabulo pulsa , vt iniuriam vlciscatur,hinnitū irridendo imitatur. Plinius lib.10.ca.42.

ANTHYLLA,ἄνθυλλα,Aegypti vrbs est,authore Herodoto lib.3. quæ reginæ in calceamenta dabatur.

Antypophora,ἀνθυποφορὰ,siue ἀνθυποφορὰ, Figura est apud Rhetores, quam Quintilianus Subiectionem vocat , quum tacitæ aduersariorū obiectioni occurrimus,eorūmque nobis dicta , sententiásque proponimus,in hoc tantùm,vt illis respondeamus.De hac Iulia. Rufinianus libr.2.

Anthyllion,ἀνθύλλιον,Herba est lenti simillima,quæ in vino pota,vesicam vitiis liberat,& sanguinem sistit.Plinius lib.26.cap.8.

Antyllis,ἀντυλλὶς,Herba est chamæpityos similitudine,flore purpureo, graui odore,radice intubi.Plinius lib.26.cap.8.

ANTIA,ἀντία,Vxor fuit Proeti Argiuorum regis,Abantis filii.

Antia lex,Dicebatur quam Antius Restio tulit,quæ licet optima esset, luxuriæ tamen obstinatione nullo abrogante obliterata est: propter quod Restionem ipsum tradunt,quandiu postea vixit,foris nō cœnasse,ne legem à se latam contemnere videretur.Vide Macrobium libr. 3.cap.17.

Antiæ,Sunt muliebres capilli,in fronte demissi , quòd ante faciem siti sint,προμέτωπον.

Antiades,ἀντιάδης, à Paulo Aegineta dicuntur tonsillæ,quum in tumorem obduruerunt,cibi,potúsque,& spiritus viam præcludentes.

ANTIATAE,ἀντιάται.Dicti sunt populi Italiæ,qui Antium vrbem Latii maritimam incolebant.Apud hos fuit insigne Fortunæ templum, quam Antiatem Fortunam vocauere. Horat. libr. 1. Carm . O diua, gratum quæ regis Antium. ¶Antiates plurimum classe valebant: cuius rei indicio id esse potest,quòd deleto à Romanis Antio , rostra nauium in foro affixa nomen fecerunt loco,vnde ad populum cōcio haberi solet.Vide Titum Liuium, 1.Dec.lib.6.

Antibacchius,ἀντιβακχεῖος,Pes Bacchio contrarius.Constat ex duabus longis & vltima breui:vt,Natura.

ANTIBACCHIAE,Insulæ sunt in sinu Aethiopico , Bacchiis oppositæ, quarum meminit Plinius lib.6.cap.29.

Antica,Vide in dictione POSTICA.

Anticantharus,ἀντικάνθαρος,à quibusdam appellatur flos , quem Romani Lilium agreste vocant.

Anticanis,Vide ANTECANIS.

Anticategoria,ἀντικατηγορία,Latinè dici potest Recri minatio,siue mutua accusatio:& est genus controuersiæ iudicialis.Quint.libr.3,cap.12, Adiecerunt quidam numero mutuam accusationē quæ ἀντικατηγορία, vocatur.

Anticatones,ἀντικάτωνες,Dicti sunt duo libri,quos Cæsar contra Catonem scripsit.Sueton reliquit & de Analogia duos libros , & Anticatones totidem,Iuuen.Sat. 6,-quæ psaltria penem Maiorem quàm sint duo Cæsaris Anticatones Intulerit Nomen est compositum ex Græco & Latino.Nam(vt Quintilianus inquit)ex peregrino & nostro cōponuntur dictiones:vt,Epitogium,& Anticato.

Anticellium.Herba est lenti simillima,quæ & Anthyllion dicitur .Plinius lib.22,cap.29.

ANTICHTHONES,ἀντίχθονες,Populi qui habitant in Zona hyemali. Hos Martianus feiungit ab Antœcis & Antipodibus,qui Zonam nobis aduersam & contra pedes nostros habitant.Pomponius tamen videtur Antichthones pro Antipodibus accipere.

Anticipo,as,Ante capio, præuenio,προσλαμβάνω,προλαμβάνω. Virgi. in Rosis,Strictior eos præcesserat aura iugales,Aestiuum suadens anticipare diem. Cicero Att.Quid igitur proficis,qui anticipas eius rei molestiam,quam triduo sciturus sis?

Anticipatio,onis,verbale,πρόληψις. Cicero 1.de Nat.Deor.Quæ est enim gens,aut quod genus hominum,quod non habeat sine doctrina anticipationem quandam deorum,quam appellat πρόληψιν Epicurus.

ANTICITES,ἀντικίτης,pen. cor.Amnis Sarmatiæ Asiaticæ , non procul à Rhombite minore in Mæotim influens.Strabo lib.11.

ANTICLEA,pen.pro.ἀντίκλεια,Fuit mater Vlyssis,quæ quum duceretur ad Laertæ nuptias ab Sisyphio latrone,Aeoli filio,capitur & adulteratur.Alii dicunt quum Laertæ iam nupsisset, & ad oraculum pergeret cōsultura,captam a Sisipho latrone,& vt multi putant ex eo Vlyssem concepisse.Quod Aiax apud Ouidium 13.Metamor.vitio vertit Vlyssi, & sanguine cretus Sisyphio.

ANTICRAGVS,ἀντίκραγος, Mons Lyciæ,Cragoopposítus teste Strabone lib.14.

ANTICYRA,ἀντίκυρα,penult.corr.Insula ad sinum adiacens Maleacum, & Oetam montem,cuius meminit Strabo libr.9.vbi authore Plinio, helleborum tutissimè sumitur.Ouid.libr.4.de Pont.I,bibe, dixissem, purgantes pectora succos,Quicquid & in tota nascitur Anticyra.Vnde quoties insanum hominem significare volumus : Anticyra egere dicimus. Horatius , Si tribus Anticyris caput insanabile , nunquam Tonsori Licino commiserit. ¶Est & Anticyra ciuitas iuxta Cyrrham in Phocide regione, in Corinthium conuersa sinum, ab Anticyreo quodam , Herculis ætate: Capparissus ab Homero dicta. Hanc alii Anticyrrham appellant , duplicato r. Videtur enim inde nomen accepisse,quòd sita sit in promontorio in mare excurrente,è regione Cyrrhæ.

Anticyricon,ἀντικυρικὸν,Sesamoidis herbæ species,similis Erigeronti, quæ in Anticyra insula crescit.

Antidora,penult.prod.ἀντίδωρα,Sunt remunerationes,aut quæ à nobis pro

pro acceptis muneribus redduntur.Vlp.tituI.de pet.hæred.Planè si antidora acceperunt,dicendum est eatenus locupletiores factos , quatenus acceperūt,velut genus quoddam hoc esset permutationis.

Antidotis:penul.cor.ἀντίδοσις, Latinè retributio:significat enim quicquid ex aduerso datur,ab ἀντιδίδωμι,retribuo.

Antidotum,pen.cor.ἀντίδοτον,Remedium , siue medicamentum quod contra venena datur.Nam & ipse antidota ferè venena sunt: vt sit antidotum,quasi venenum datum contra venenum , ἐξ ἀντὶ τοῦ δίδωμι id est Contra & Do.nam contraria cōtrariis curātur.Quin.libr.7, Tyrannus suspicatus a medico suo datum sibi venenum , torsit eum. Et quum id dedisse se negaret , accersit alterum medicum. Ille datum ei venenum dixit,sed se antidotum daturum.¶Dicitur & Antidotus,genere fœminino.Gel.lib.14,Huius regis antidotus celebratissima,quæ Mithridatios vocatur,

ANTIGENES, pen.cor.ἀντίγονος, Nomen pueri rustici. apud Virgilium in Daphnide,At tu sume pedum quod,me quum sæpe rogaret,Non tu lit Antigenes.

ANTIGENIDES,ἀντιγενίδης,Authore Suida,Thebanus musicus, tibicen Philoxeni discipulus,qui primus calceamentis Milesiis lasciuioribus, vsus fuisse dicitur.Huius meminit Plinius lib.16.cap.36.Hic etiam,vt author est Cicero in Bruto,discipulo frigenti ad populum ait , Mihi cane & Musis. De eo vide Gellium libr.15.cap.17, & Valerium libro 3. capit.7.

Antigerio,Veteres pro Valde,& pro Statim vtebantur,quasi antequam res gereretur.Festus.

ANTIGONE,ἀντιγόνη,Oedipodis Thebanorum regis filia,quæ patri cæco à Creonte in exilium acto,se viæ ducem præbuit:fratribúsque suis Polynici & Eteocli mutua cede interemptis,contra Creōtis edictum, funebre officium præstitit:ob quam pietatem postea vnà cum Argia Polynicis coniuge iussu tyranni est interfecta.Hæmon quoque nobilis adolescens,qui mutuo eius amore tenebatur,sua sese manu ad tumulum eius iugulauit. ¶Fuit etiam hoc nomine vna filiarum Priami , quam quum formæ suæ fiducia nimis arrogantem reddidisset , à Iunone in ciconiam mutata est . Vide Ouidium libro 6. Metam.

ANTIGONIA, ἀντιγόνεια,Oppidum Troadis,Romanorum colonia,quę & Troas,& Alexandria dicta est.Plin.libr.5.cap.33,& Strabo lib.13. Est præterea eiusdem nominis oppidum in Arcadia,non procul à Tegea. Plin.lib.4.cap.6.

ANTIGONVS, ἀντίγονος,pen.cor.Nomen proprium regis Macedonum qui ob multa sua in Græcos beneficia Euergetes est dictus. Nam quū Cleomenem Lacædemoniorum regem prælio vicisset, Spartámque cepisset,militem victorem ab omni iniuria continuit , pristinámque ciuitati libertatem restituit.

Antigrapheus:ἀντιγραφεύς,Dicitur,cui id muneris iniūctum est,vt obseruet pecuniam , quam in vsum principis vel ciuitatis collegerunt exactores. Galli sua lingua *Contrarotulatorem* vocant: nos Antigraphiarium appellare possumus.Hos Cicero Custodes appellat, in oratione pro lege Agraria contra Rullum,& de Reditu suo.Et Vlpian.lib. 3.de administ.tutor.Budæus in Annotationibus.

Antigraphum,ἀντίγραφον, Dicebatur Antigrapheorum nota , siue diuersum exemplar.

Antilena,πρόλοβίδιον, Qua pectus iumenti cingitur:sicut Postilena,quæ sub cauda ponitur.

Antilepsis,ἀντίλαψις,Græcè dicitur,quam Latini intercessionem,vel interiectionem nominant.

ANTILIBANVS,ἀντιλίβανος, Mons est Libano oppositus, non procul à Sidonio mari incipiens,& ad montes Arabiæ desinens,qui sunt supra Damascum.Vide Strabonem libr.16.

ANTILOCHVS,ἀντίλοχος , pen.cor.Nestoris filius maior natu,quem in bello Troiano Memnon Auroræ filius interemit. Vnde patris prece motus Achilles Memnona occidit. Ouidius autem vult ab Hectore fuisse occisum Antilochum. Ita enim ait in Epistola Penelopes, Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore cæsum,Antilochus nostri causa timoris erat.

Antilogia,ἀντιλογία,Dici potest contradictio,refragatio,vel quasi contraria oratio.

ANTIMACHVS,ἀντίμαχος,Colophonius poeta Græcus. Is quū poema quoddā obscurū in auditorio recitaret,atque omnes , præter Platonē, quòd minimè illud intelligerēt,discessissent,Plato mihi(inquit) pro omnibus.Hæc Cicero.De eodem Plutarchus in Lysandro.Hic aggressus belli Thebani materiam,vigesimum quartum volumē impleuit, antequam duces Thebas vsque perduceret. ¶Antimachos quoque alios duos Suidas ponit,alterum Aegyptium, patria Hieropolitanum, qui Cosmopœiam heroico carmine conscripsit:alterum poetam Melicum cognomento Psecam. ¶Fuit item præter hos etiam alius Antimachus Troianus,qui donis Alexandri auróque corruptus, impedimento fuit,quominus Helena redderetur:quin pro concione Troianos hortatus est,ne Menelaum,dum legatus ad eos in vrbem venisset cum Vlysse , redire ad suos sinerent : sed in vrbe asseruarent , trucidarentque.Homero authore lib.Iliad.11.

Antimelon,ἀντίμηλον,Herba est Dioscoridi, quam alio nomine Mandragoram appellamus.

Antimetabole.ἀντιμετάβολή,Latine dici potest Ex aduerso mutatio.Figura qua verba declinata repetuntur:vt,Non vt edam viuo , sed vt viuam edo.

Antinomia,ἀντινομία,Est quum duæ leges casu colliduntur, & euentu, vt inquit Budæus.Quintil.libr.7.cap.8,Proximum est de legibus contrariis dicere:quia inter omnes artium scriptores constat,in antinomia duos esse scripti & voluntatis status,&c.

ANTINOE,ἀντινόη Stephano , Vrbs Aegypti,ita dicta ab Antinoo Adriani amasio,vt scribit Hieronymus in Iouinianum.

ANTINOVS,ἀντίνοος.Nomē vnius ex procis Penelopes, apud Ouidium in Epistola Penelopes.¶Fuit præterea Antinous,puer quidam Bithynicus tanta formæ elegātia,vt Adrianus Cæsar,qui illum adamabat, templum ei apud Mantineam constituerit,& vrbem quandam Aegypti Antinoeam à nomine eius appellarit.Hæc Pausanias.

ANTIOCHIA,ἀντίοχεια,Syriæ vrbs est,ad Orontem fluuium sita, totius regionis caput , à Seleuco Nicanore condita , & à patris sui nomine Antiochia appellata,vt tradit Strabo lib.15.Stephanus Byzantius duodecim alias enumerat eiusdem nominis vrbes,quarum vnam collocat in Lydia,& ab Antiocho Epiphane ita nominatā existimat. ¶Alteram in Mesopotamia,quæ & Mygdonia,& Asibe appellatur: in qua Apollophanes Stoicus,& Pharnuchus Persicæ historiæ scriptor,nati dicuntur. ¶Tertiam in Pisidia constituit,cuius meminit & Strabo lib. 12. ¶Quartam inter Cauam Syriam,& Arabiam,Semiramidis opus. ¶Quintam in Cilicia,ad Pyramum fluuiū. ¶Sextam in Pieria,quæ & Arados à Syris appellatur. ¶Septimam ad Callirohoem lacum. ¶Octauam ad Taurum montem,in Comagena regione. ¶Nonam in Scythia.Decimam in Caria,quæ & Pythopolis fuit appellata. ¶Vndecimam in Margiana,ab Antiocho Sotere conditam. ¶Duodecimam eandem facit cum Tarso Ciliciæ oppido.Hinc Antiochenus,& Antiochensis,ἀντιοχεύς, ἡ ἀντιόχισσα.

ANTIOCHVS,ἀντίοχος,Nomen secundi regis Syriæ , Seleuci filii , huius nominis primi , qui Soter cognominatus est , & regnauit annis xx. ¶Secundus Antiochus,huius filius , dictus Achios,regnauit annis xx. veneno ab vxore Laodicea extinctus. ¶Tertius Antiochus Galericus. ¶Antiochus quartus,Rex cognomento Magnus , regnauit annis xxxvi.Dictus est etiam Hierax ,quòd accipitris more in rapiendis alienis vitam duceret. Hic Ptolemæum Philometorem prælio superauit. ¶Quintus Antiochus Syriæ rex,dictus nobilis siue illustris,qui regnauit annis x i.Hic Hierosolymam destruxit,& multa mala intulit Iudæis. ¶Sextus Antiochus Syriæ & Asiæ rex, dictus est Eupator. ¶Fuit & alius Antiochus Ascalonita,philosophus, Ciceronis, Brutique præceptor.

ANTIOPA,ἀντιόπη,Nyctei filia fuit,& vxor Lyci Thebanorum regis. Hanc quum Iupiter in Satyrum mutatus compressisset,Lycus repudiauit,vxorémque Direen superinduxit,quæ Antiopam in carcerem conicit.Verùm instante partus tempore,illa ruptis vinculis,in Cithæronem montem se recepit,vbi & Amphionem & Zethum peperit:qui à pastoribus inuenti & educati,maternæ iniuriæ vltores extiterunt,Lyco cum Dirce vxore interfecta.

Antiparastasis,ἀντιπαράστασις,Figura est frequens Demostheni & Ciceroni,habens confessionem quandam coniunctam cum maiore inficiatione.Sic Demosthenes aduersus Leptinē,vbi docuit etiam apud maiores in vsu fuisse,vt viris fortibus præmia persoluerentur, postea ostendit.se sine causæ detrimento,eius contrarium posse consiteri:eque ex eo sequi , immunitates illa ætate viris de republica bene meritis concessas,sine manifesta aliqua culpa esse eripiendas , nisi ostenderet aduersarius , idem quoque à maioribus esse factitatum. Sic etiam Cicero in Oratione pro Rabirio Postumo , vbi ostendit falsum esse , Rabirii manu occisum esse Saturninum , subdit , Si integrum sibi esset , libentissime se hoc confessurum,& meritum eo nomine præmium petiturum , quòd ciuem seditiosum è medio sustulisset.

ANTIPATER,ἀντίπατρος,penult.cor.Nomen proprium poetæ Sidonii, seu ex Tyro Phœniciæ,Stoicæ sectæ,qui post Panętium de officiis scripsit. Hic quo die natus fuit,eodem quotannis febre laborauit. Et quū diu vixisset,postquam ætatis suæ tempus destinatum appropinquasset , eo die & eodem morbi genere consumptus est. Hic Antipater nobili epigrammate in Sappho , decimam inter musas eam cooptat.Ex tempore innumerabiles penè versus faciebat , vt testantur Cicero & Quintilianus. ¶Antipater alius , Iolai filius fuit,è Paliura ciuitate Macedoniæ , miles Philippi , deinde inter Alexandri duces , & regni successores, discipulus & ipse Aristotelis,vir præter scientiam rei militaris,literatissimus,vt tradit Suidas.De hoc Antipatro sic scribit Plutarchus,Antipater successor Alexandri in regno Macedoniæ, post bellum Athenienſibus illatum,legatis ad eum de pace venientibus , quorum princeps erat Xenocrates , respondit se in amicitia permansurum , si sibi Demosthenes , & Hyperides dederentur: si eius præsidiū in Munichian , id est Athenarum arcem recepissent: si denique absumptam in eo bello pecuniam , acceptáque damna resarcirent.Quibus illi conditionibus consenserunt ¶Item Antipater Tyrius , philosophus Stoicus , & Catonis Vticensis præceptor , vt author est Plutarchus in Catone. ¶Alius item Tarsensis philosophus, vt idem author est. ¶Fuit præterea Antipater Herodis regis pater , Ascalonita , vir maximus & potentia prædicus , de quo Volaterranus in historia Hierosolimitana.¶Fuit & Antipater Hierapolitanus Sophista nobilis , præceptor liberorum Seueri principis , cuius etiam res gestas scripsit,ac eidem magister epistolarum fuit , vt est author Philostratus.¶Fuere & alii huius nominis,inter quos fuit Cassandri Macedonum regis filius.

Antipates, ἀντίπατος , Gemmæ nigræ species , non transluscentis , quæ in lacte decocta id myrrhæ simile facit.Plinius libr.37.cap.10.

Antipathia,ἀντιπάθεια, Naturalis rerum differentia siue repugnantia: ad verbum sonat contrapassionem,cui opponitur Sympathia συμπάθεια,quæ mutuamquandam rerum inter se cognationem significat. Plinius libro 32.capit.2,Quod ad repugnantiam rerum attinet, quam Græci antipathiam vocant , nihil est venenatius vsquam quàm in mari pastinaca. Idem libro 34.capit.15 , A rubigine vindicatur ceruſa & gypso

& gypso,& liquida pice.Hæc est temperatura, à Græcis antipathia dicta.Est igitur antipathia,inter ea, quæ veluti naturali quodam odio inter se dissident:vt brasica antipathiam quandam habet cum vite. Contrà ostrea & concha sympathiam habent,quòd plenilunio plenæ sint:& decrescente luna decrescant.

Antipelargesis,pen.prod.siue Antipelargia, ἀντιπελάργησις. Est mutua acceptorum beneficiorum compensatio.Græci enim ἀντιπελαργῶν vocant,de nobis bene meritis officiorum vicissitudine respondere Sumpta est metaphora à ciconiis, quas illi πελάργους vocãt.Illis enim naturalis quædam pietas insita est,qua parentes senio defectos alunt, & quum sub hyemem mutanda sedes est,eos inter se medios recipiunt, & deficientes alis sustinent.Quod etiam Latini quidam ad imitationem Græcorum ciconiare vocauerunt.

Antiperistasis,ἀντιπερίστασις, Latinè circumobsistentia , reciprocatio, compressio vndique circunfusa: per quam vbi calidum est , inde frigus expellitur,vbi frigidum est,inde calor expellitur. Hinc putei per hybernum tempus calent,quia illò se calor cõtulit , cedens frigori superiora possidenti.

ANTIPHATES,penult.corr. ἀντιφάτης, Rex fuit Læstrigonum,Melampodis,seu vt alii volunt,Lami filius,qui Formiarum oppidum condidit.Hic cum cæteris Læstrigonibus humana carne vescebatur. Politianus,Et Lamium Antiphaten,& virgam , & pocula Circes. Dicitur & Antiphateus.¶Antiphates alius,filius nothus Sarpedonis,vt est apud Virgilium lib.9,Et primum Antiphaten,is enim se primus aiebat Thebana de gente nothum Sarpedonis alti. Hic Aeneam in Italiam secutus,à Turno Rutulorum rege occisus est.

ANTIPHELLVS,ἀντίφελλος,Oppidum Liciæ apud Plinũ libr.5. cap.27.

ANTIPHON,ἀντίφων,Rhamnusius orator antiquus,Athenis & præcepta dicendi tradidit,teste Quintiliano:quo neminem melius orauisse cautum capitis,quum seipse defenderet, locuples est author Thucydides lib.8.Huius meminit Cicero in Bruto.

ANTIPHVS,ἄντιφος,Priami filius ex Hecuba , quem Agamemnon vnà cũ Iso fratre,sed illegitimo thoro nato,in bello Trojano interfecit. ¶Antiphus,filius Thessali & nepos Herculis,qui cum fratre Phidippo dux triginta nauium cum aliis Græcis ad Troiam nauigauit,vt est apud Homerum lib.Iliad.2.

Antiphona,pen.prod.ἀντίφωνον, Vox reciproca,duobus choris alternatim psallentibus.Antiphonas Græci primi composuerunt,& apud Latinos sanctus Ambrosius instituit.Exhinc in cunctis regionibus occiduis vsus increbruit.

Antiphrasis,ἀντίφρασις,pen.cor.Sermo per contrarium intelligendus: vt,Parcæ,quia nemini parcant,Sic Manes,quòd non sint boni: Manũ enim antiqui bonum dicebant.

ANTIPODES,pen.cor.ἀντίποδες.Dicuntur qui contra nos positi sunt cõtrariis vestigiis.Cicer. 4.Acad.Nónne etiam dicitis esse è regione nobis,è contraria parte terræ,qui aduersis vestigiis stent contra nostra vestigia,quos Antipodas vocatis?¶Declinatur Antipus , tipodis , vel antipodos.De his copiosè Ioachimus Vadianus in Mela.m.

ANTIPOLIS,ἀντίπολις,Apud Ptolemæum vrbis nomen est in Gallia Narbonensi.Galli pauculis literis immutatis, etiam hodie *Antiblam* vocant.

Antipophora,Vide ANTIPOPHORA.

Antiptosis,penult.prod.ἀντίπτωσις, Figura est quando casus pro casu ponitur:vt,Vrbem quam statuo,vestra est Componitur enim ex ἀντὶ pro, πτῶσις casus,à πίπτω,cado.

ANTIPYRGVS.ἀντίπυργος,Vrbs Libiæ est Marmaricæ,quæ eadem esse creditur,quam vulgo *Lucho* vocant.

Antiquus,Idẽ quod vetus siue priscus:ab Ante & Aeuũ,vt Varroni placet,ἀρχαῖος,πρισκός.Virg.2.Georg. -antiquáque domos auiũ.¶ Quoniam verò quæ antiquiora sunt,ferè meliora esse cõsueuerant,vt mores,vinum,& similia:factum est vt antiquum pro probo.bono,& simplici dicamus.Terẽt.in And.Pol Crito hospes,antiquum obtines.Cicer.pro Sext.Roscio,In qua muliere vestigia antiqui officii remanẽt. Sic & Antiquius dicimus,pro meliore,chariore, potiore, πρεσβύτερον, πρεσγυτάτιμον.Cic.ad Atticum lib.1,Nihil mihi antiquius nostra amicitia est.Idem 1.de Inuent.Qui pauperes sunt,iis antiquior officio pecunia est.

Antiquarius,a,um,Qui verba ab vsu remota, & commentarios pontificum,& vetustissima fœdera,& exoletos scrutatur authores , vt ex his contrahat:quæ non intelligantur,vtque quædam solus scire videatur, φιλάρχαιος.Iuuen.Ignotósque mihi tenet antiquaria versus.Sueton. in Augusto,Cacozelos,& antiquarios pari studio spreuit.

Antiquitas pro vetustate,ἀρχαιότης.Cice.1.de Finib.Quèd quàm magnũ sit,fictæ veterum fabulæ declarant,in quibus tam fabulis multis,támque variis ab vltima antiquitate repetitis,tria vix amicorum paria reperiuntur.¶ Antiquitas,pro ipsis antiquis.Plinius libr.12.capit.19, Cinnamomum & casias fabulosa narrauit antiquitas.¶Item in alio significatu accipitur apud Sallustium, Seruio teste,Tantum antiquitatis , curæque maioribus pro Italica gente fuit.Id est,antiqui & præcipui amoris siue charitatis:ab eo quod est antiquum pro charo.

Antiquitus,Idem quod olim,vel tempore antiquorum Cæsar lib.6.Bel. Gall.Quòd summa authoritas antiquitus erat in Heduis.

Antiquo,as,Euacuo,aboleo,abrogo,irritum facio , ἀποχειροτονῶ,καταργῶ. Vnde legem antiquatam dicimus,quam populus suffragiis suis improbauit,nec perferri passus est. Abrogatam autem dicimus legem, quæ quum accepta fuerit,& perlata,postea contraria lege fuerit sublata.Liuius.Omnium rerum causa vobis antiquandas censeo istas rogationes.Cic.3.de Leg.Vos item,vt video,legem antiquastis sine tabella.

Antiquatio,onis,verbale,Abolitio,abrogatio.Gel. Facta mox est antiquatio legis.

Antiquè,aduer.Hoc est ad morem antiquorum:vt,Antiquè dictum. Horatius 2.Epist.Si quædam minus antiquè,si pleraque durè Dicere credat eos.

ANTIRRHVM,ἀντίῤῥιον,Promontorium est Aetoliæ,situm ad ipsum sinus Corinthiaci ostium,è regione Rhii,quod est Achaiæ promontorium,ab Antirrhio septem tantum stadiorum freto diuisum. Thucydides vtrunque Rhium appellat , cognominibus tantum ea distinguens.Nam quod in Peloponneso est,Achaicum cognominat : alterũ Molycricum,à vicina vrbe Molycria.

Antirrhinum,ἀντίῤῥινον,Herba est eadem cum illa,quam suprà Anarrhinon appellauimus,de qua vide Plinium lib.25.cap.10,& ea quæ suprà annotauimus in dictione ANARRHINON.

Antiscorodon,ἀντισκόροδον,Herba est ex generibus allii , quæ & Vlpicum,& Allium Cyprium appellatur.Vide Plinium lib.19.cap.6.

Antispoda,siue Antispodia,ἀντίσποδα Dioscoridi,ἀντισποδία Galeno,Vocantur à medicis omnia ea quæ eandem cum spodio habent facultatem,quæquæ in spodii inopia pro eo possunt supponi. Quid autem sit spodos,siue spodium,vide suo loco,

Antismos,quòd hic corruptè legebatur,vide ASTEISMOS.

ANTISSA,ἄντισσα Stephano,Lesbi insulæ oppidum est,ex quo Terpander nobilis Citharœdus originem traxit. Gentile est Antissæus, ἀντισσαῖος.

Antistes,itis,Ex ante & sto,tam fœminini quàm masculini generis , à verbo antiquo Antisto . pro antesto , quòd cæteris antestet , id est excellat , προστάτης ἢ προστάτις. Et erant primarii templorum singulorum sacerdotes , qui sacris præerant , déque futuris responsa dabant. Ouidius 4. de Pon. Non sinit illa sui vanas antistitis vnquam Esse preces. Liuius 1 ab Vrb. Potitii ab Euandro edocti , antistites sacrificiorum fuerunt.Valer.libr.1,Ne deæ vetustis ritibus perita deesset antistes. ¶Per translationem verò Antistes dicitur, qui in re aliqua excellit , atque principatum tenet. Vnde Seruius Sulpitius , Quintiliano teste lib.11.cap.1,Iuris antistes appellatus est.Item Plato sapientiæ antistes.

Antistita,æ,προστάτις.Gellius libr.13.capi.19,Sacerdotes quoque fœminas M.Cicero Antistitas dicit:Sacerdotes,inquit,Cereris,atque illius fani antistitæ.

Antistitium,Excellentia,& apex, & quasi antistitis dignitas , προστασία. Martianus Capella,Antistitio præminebat Athanasia.

Antistitor.pen.cor.Præses,præfectus, quasi antestator. ἐπιστάτης. Columella lib.4,Neque enim singulis totidem antistitores posit dare, qui obseruent,quique præcipiant,ne acerbæ vuæ demetantur.

ANTISTHENES,ἀντισθένης, penult.cor.Socraticus philosophus , acutus magis quàm eruditus,præceptor Diogenis.Hic quum magno auditorum concursu docuisset Rethoricam,audito Socrate,dixisse fertur ad discipulos,Abite,& magistrum quærite:ego enim iam reperi: statimque venditis quæ habebat,& publicè distributis,nihil sibi præter palliolum reseruauit. Patientiam,& duritiam in Socratico sermone adamauit,vt scribit Cicero libr.3.de Orat ad Qu. fr. ¶Fuere item alii tres eodẽ nomine:vnus è schola Heracliti,alius Ephesius, tertius Rhodius historicus,vt tradit Diogenes Laertius.

Antisto,as,are,antiquum verbum pro Antesto,id est antecello, προϊστάμαι. Cato capit.156,Brassica est,quæ omnibus oleribus antistat. Lucr. lib.5,Herculis antistare autem si facta putabis,Longius à vera multo ratione ferẽre.

Antistœchon , ἀντιστοιχον, Literarum permutatio,quum scilicet litera pro litera collocatur:ab ἀντὶ pro,& στοιχῖον , elementum:vt Sella pro sedda,& Magalia pro magaria,l pro r.nam Magal pro magar dicitur, quod Pœnorum lingua villam designat.

Antistrophe,ἀντιστροφή,Dicitur quum inter coniuncta duo , quæ à sese mutuò pendeant,fit alterna conuersio : vt,Seruus domini,& Dominus serui. ¶Lyricis autem Poetis Antistrophe est,saltationis genus , quo modò in dexteram , modò in sinistram choros agerent , ac reuocarent.

ANTITAVRVS,ἀντίταυρος,Tauri montis pars est,reliquis Tauri partibus opposita:insignis olim Comana ciuitate,& Bellonæ fano. Strabo libr.11.& 12.

Antithesis,ἀντίθεσις,pen. cor.Color rhetoricus , quum contraria contrariis opponuntur.Quintilianus Contentionem vocat.

Antitheton.pen.corr. ἀντίθετον, Figura est,qua contrariis opponuntur contraria,vt apud Ouidium 1. Metamorpho.Frigida pugnabant calidis,humentia siccis, Mollia cum duris,sine pondere habentia pondus. Persius,-crimina rasis Librat in antitheis, doctas posuisse figuras Laudatur. Cicer.ad Brutum,Semper hæc quæ Græci antitheta nominant,quum contrariis opponuntur contraria , numerum oratorum necessitate ipsa efficiunt.

Antitypum,ἀντίτυπον,penul.corr.Latinè exemplar,similis formæ, vel contrarium.

ANTIVM,ἄντιον, Vrbs Latii,Volscorum caput,Romanorum colonia:dictum,quòd ante alias vrbes in ipso litore sita sit,ad otium,rerúmque vrbanarum variationem accommodata. Habebat hæc vrbs celebertimum Fortunæ templum.Horat.1.Carm. O diua,gratum quæ regis Antium.¶Hinc Antiates dicti sunt vrbis huius incolæ:de quibus vide suprà suo loco.

Antlare,ἀντλᾶν,Vetustissimi dicebant pro haurire,verbo à Græcis mutuato. Liuius Andronicus , Florem antlabant Liberi ex carchesiis. ¶Hinc Exantlare,exhaurire,de quo infrà.

Antlia,æ,ἄντλια,Machinula ad hauriendam aquam excogitata. Nam ἄντλαν,Latinis haurire est.Martialis lib.9,Curua laboratas antlia tollit aquas.Et Festus,Antlare,haurire:à Græco ἀντλάω, id est haurio. Liuius,Florem antlabant Liberi ex carchesiis.

ANTOECI

ANTOECI,ἀντοῖκοι,Populi trans æquinoctialem habitantes circulum, tótque graduum latitudine ab eodem Austrum versus distantes,quot nos versus Septentrionem.Ita dicti , quòd zonam nobis, non contrariam,vt Antipodes,sed diuersam incolant.

ANTONINVS,cognomento Pius,Romanorum Imperator , qui Aelio Adriano successit.Hic quum filium non haberet,M.Antoninum Philosophum adoptauit,eúmque moriens imperii successorem reliquit. ¶Fuit & antoninus cognomine Caracalla,qui post Seuerum,Romanum tenuit imperium. ¶Alius præterea cognomẽto Heliogabalus, qui Opilio Macrino successit.

ANTONIVS.ἀντώνιος,Nomen viri proprium.Antoniorum familia Romæ nobilissima,vetustissimaque fuit, vt pote quæ ab Antone Hercu lis filio & nominata & oriunda proditur.

ANTONIVSGNYPHO,Ingenuus in Gallia natus,sed expositus, & à nutritore suo manumissus,Romæ docuit Rhetoricam,& poemata in domo Iulii Cæsaris pueri adhuc.Cuius etiam scholam Cicero, & alii nõ nulli clari adolescentuli frequentasse dicuntur.Fuit alioqui miti facilique natura:nec vnquam aliquid de mercedibus pactus,eóque plura ex discentium liberalitate consequutus est. Vixit annos quinquagin ta.Et Tranquillo.

ANTONIVS MVSA,Medicus fuit Augusti temporibus,qui Cæsarem periculosissimè ægrotantem,potu balneisque frigidis sanitati restituit. De hoc Plinius lib.29.cap.1,& Horatius lib.1.Epist.

MAR. ANTONIVS OTATOR, Trũiuiri auus,de quo sic scribit Cicero in Bruto,Nunc ad Antonium Crassúmque peruenimus. Nam ego sic existimo,hos oratores fuisse maximos , & in his primum cum Græcorum gloria Latinè dicendi copiam æquatam. Omnia veniebant Antonio in mentem:eáque suo quæque loco vbi plurimum proficere & valere possent,vt ab imperatore equites,pedites,leuis armatura, sic ab illo in maximè opportunis orationis partibus collocabãtur. Erat memoria summa,nulla meditationis suspicio,imparatus semper aggredi ad dicendum videbatur : sed ita erat paratus , vt iudices illo dicente nonnunquam viderentur non satis parati ad cauendum fuisse. Verba ipsa , non illa quidem elegantissimo fuerunt sermone , itáque diligenter loquendi laude caruit: neque tamen est admodum inquinatè loquutus.Interfectus est à Mariana factione , vnà cum pluribus aliis clarissimis ciuibus quorum capita in rostris pependere. ¶Huius filii M.& C.Antonii fuere:quorum M.Antonius gratia Cottæ Cõsulis , Cethegi factione in Senatu curationem rei frumentariæ & totius oræ maritimæ nactus , Siciliam & prouincias omnes depopulatus est. Et ad postremum inferens Cretensibus bellum, ibi morbo interiit. Hunc Salustius ait perdundæ pecuniæ genitum , & vacuum à curis , nisi instantibus.Author Pæd. ¶ C.Antonius, alter oratoris filius,multos in Achaia spoliauit, nactus de exercitu Syllano equitum turmas:quo nomine à Græcis tractus est in ius ad M. Lucullum prætorem , qui ius inter peregrinos dicebat.Egit pro Græcis Cæsar , etiã tum adolescentulus : & quum Lucullus id,quod Græci postulabant, decreuisset, appellauit Tribunos : iurauitque se ideo eiurare, quòd æquo iure vti non posset. Hunc Antonium Gellius & Lentulus Censores , sexennio post petitionem Consulatus , senatu mouerunt: causásque subscripserunt , quòd socios diripuisset , quòd iudicium recusasset , quòd propter aris alieni magnitudinem prædia mancipasset, Onáque sita in potestate non haberet. Pædianus , Hunc item Cicero in Verrinis vocat in exercitu Syllano prædonem , in introitu gladiatorem,in victoria quadrigarium. Nam inter eos fuit,qui iussu Syllæ in Circensibus,quos ipse post victoriam fecit,quadrigas agitauerunt. Hic cum Cicerone Consul fuit:eique maxime est aduersatus , vt qui Catilinæ coniurationi faueret.Placatus ab eo demum pactione prouinciæ,rectéque de Republica sentire persuasus est. ¶ M. Antonio, oratoris filio , tres filii fuerunt , M.L.& C.quorum M. Antonius postea Triumuir,causa & fax totius belli ciuilis extitit. Nam quum esset Tribunus plebis,Cæsarísque partibus in ciuitate tutandis sese imparem videret , vnà cum C. Curione(qui & ipse Tribunus plebis erat) conducto vehiculo,habitúque maximè miserabili,in Galliam ad Cæsarem profugit,eúmque adhuc hærentem , ad bellum sine mora susciendum inflammauit. Cæsarem quoque occisum laudauit pro rostris : vestémque eius sanguinolentam ostendens , & testamentum recitans , quo ille Pop. Romano drachmas 75 , viritim legauerat , perfecit vt percussores ob metum ab vrbe profugerẽt. Deinde quum D Brutum Mutinæ obsideret , hortante Cicerone , à Senatu hostis iudicatus est: & ab Hircio & Pansa Consulibus , & Octauio adhuc adolescentulo , ingenti prælio superatus. Post hæc Triumuiratus fœdere inter eum & Lepidum ac Cæsarem inito, Brutum & Cassium in Macedonia apud Philippos superauit.Quo bello confecto , Octauius valetudinis causa Romam rediit : Antonius in Græciam Asiámque profectus , honore , quaquauersus proficisceretur , ingenti est excepTus. Quum illi Oriens,Augusto Occidens , Lepido Africa obtigisset , multos per Orientem reges & tetrarchas debellauit. Inter quos Antigonum Iudæorum regem securi percussit : quod antea regum nulli contigit.Captus amore Cleopatræ , multa ipsius gratia nefanda admisit , eique regna multa concessit in Syria. Fuluiam vxorem statim inito Triumuiratu repudiauit , ac Octauiani Augusti sororem duxit : quam & ipsam deinde ob Cleopatram contempsit. Ad bellum Parthicum , Ventidium legatum misit , qui interfecto Pacoro, regis filio , ab Antonio missus Romam , triumphauit. Inde Cleopatra in Aegyptum remissa , per Armeniam Arabiámque profectus,copias vndique contraxit. Cum Phraate Medorum rege prælio congressus , ac victor , eum vsque ad Araxem fluuium persequutus est. Dein in Armeniam reuersus , eius regem in triumphum Alexandriã duxit. Repudiata igitur Octauia , causa fuit inter eum & Octauium dissensionis. Quo cum postremo ad Actium nauali prælio congrediens , superatus est : Alexandriámque confugiens , atque ibidem ab eodem obsessus,gladio sponte occubuit , anno ætatis LVI. Huius viri illud in primis admirabile dicitur , quòd in otio luxuriosissimus , in negotio laboriosissimus fuit. Nec obres malè gestas quicquam de sola voluptate remisit. Hæc ex Plutarcho. ¶ L. Antonius Triumuiri frater , apud Perusiam ab Octauio obsessus , faméque adactus , venit in deditionem cum CCC. aliis : quibus , vt ait Florus in Epitome Liuii , Octauius pepercit : vt verò Tranquillus,omnes ad aram Cæsaris necari crudeliter iussit. ¶ C.Antonius , Lucii & Marcii frater,in Macedonia à Bruto captus,Ciceronis & Hortensii Manibus,in ferias missus est.Author Plutarchus in Antonio,& bruto. ¶ Antonius Iulianus rhetor Romæ,perquam fuit honesti atque humani ingenii: doctrina quoque ista vtiliore ac delectabili,veterúmque elegãtiarũ cura & memoria multa fuit.Adhæc scripta omnia antiquiora tam curiosè spectabat,aut virtutes pensitabat, aut vitia rimabatur, vt iudicium ab eo factum examussim diceres.

Antonomasia,ἀντονομασία,Dici potest, pro nomine , id est vice nominis positio.Diomed.Antonomasia est vocabulum quod sine nomine positum , loco eius fungitur : vt est,Arma,virúmque cano : vbi intelligitur Aeneas.Fit autem tribus modis : Ab animo : vt , Magnanimus Anchisiades , id est Aeneas : A corpore : vt , Ipse arduus, id est Polyphœmus.Extrinsecus,vt Infœlix puer,atque impar cõgressus Achilli, hoc est Troilus.¶Inde Antonomasticus,hoc est per ANTONOMASIAM.

Antræ,arum,authore Festo, Dicuntur conualles , vel , arborum interualla.

ANTRONIA,Pomponio Melæ ciuitas est Magnesiæ , regionis Thessaliæ,quæ à Stephano,& Strabone Antron ἄντρων dicitur:ab antris nimirum vtroque nomine deducto , quorum magnam circa hanc vrbem copiam fecerant molarum lapidum fodinæ. Circa hanc vrbem procerissimi gignebantur asini : vnde factum est , vt Antronius asinus,prouerbio dicatur de homine corpulento & robusto,in quo tamẽ ingenium & animi vigor desyderetur.

Antrum,ἄντρον,σπήλαιον,Latinè specus vel cauerna. Virg.6.Aenei. Excisum Euboicæ latus ingens rupis in antrum.Martialis libr.13,Gaudet in effossis habitare cuniculus antris.

Anubias,adis,ἀνουβὰς, A quibusdam dicitur herba,quæ notiore nomine Conyza appellatur,& vulgo Cimicaria, seu Pulicaria. Legitur hæc vox in quibusdam Dioscoridis exemplaribus:quam tamen à peritioribus inter nomenclaturas nothas,falsóque Dioscoridi attributas video numerari.

ANVBIS,Genitiuum facit Anubis,vel bidis,ἄνουβις , Lingua Aegyptiaca dicitur canis,sub cuius forma colebatur Mercurius , vt inquit Seruius.Virg.8.Aenei.Omnigenúmque deũm monstra , & latrator Anubis.Ouidius in Elegiis,Per tua sacra precor,per Anubidis ora verendi.Diodorus scribit, Anubim filium fuisse Osiridis,qui canem gestabat,tanquam armorum insignia.Ex quo Aegyptii canẽ venerantur, & Anubim deum canino capite effingunt.

Anulus,Prodigitorum ornamento à circuitu vocatus est, siue à rotunditate,quasi annus.Græci à digitis δακτύλιον appellauerunt. Cicero 5. Verr.Sæpe enim nostri imperatores superatis hostibus,optime Republica gesta , scribas suos anulis aureis in concione donarunt. ¶Fuerunt homines tam inepti , qui anulos etiam digitos à Latinis vocari crederent , adducti authoritate Plauti in Pœnulo,Atque,vt opinor,digitos in manibus non habent.AG.Quid iam?MIL.quia incedunt, anulatis auribus. Sed hi profectò nimis pueriliter delirant,neque poetæ iocum assequuntur.Irridet enim ibi poeta Pœnorum morem,qui ac si digitos in manibus non haberent , anulos à manibus ad aures transferebant. Apud nos prisci Vngulum & Vnguinum vocabant: postea & nostri & Græci , Symbolon dixere, Nam Symbolum, nota est & signum.Anuli autem equestris ordinis notæ erant. ¶Condulum quoque & Condalium veteres anulum nuncupauere,teste Festo. Plaut.in Trin.In thermodolio condalium es oblitus.Mos fuit veterum gerere anulum in digito sinistræ manus , qui est minimo proximus.Eius rei duplex redditur ratio à Macrobio. Prior , quia in eo digito gemma anuli ab omni læsione esset tutissima : altera,quia dissectis humanis corporibus,repertum est,neruum quendam tenuissimum (vt credi vult)ab eo digito ad cor hominis peruenire.Et ideò visum est veteribus,vt ille digitus anulo,tanquam corona,circundaretur.¶ Anulus. item Fluuius est Mauritaniæ , in quo elephantes luna noua apparente se abluunt.Plin.lib.8.cap.1,Authores sunt,in Mauritaniæ saltibus,ad quendam amnem,cui nomen est Anulo,nitescente luna noua, greges elephantum descendere,ibique se purificantes,solenniter aqua circunspergi,atque ita salutato sydere in syluas reuerti.

Anularius,δακτυλιωτὸς, Artifex qui anulos facit.Cice. 4. Acad. An tibi erit quærendus anularius aliquis,quoniam innenisti, Deliacum , qui oua cognoscere?

Anularis,re, Quod anuli est:vt Digitus anularis dicitur , qui proximus est auricolari.δακτυλικὸν.Quare autem veteres in hoc potissimum digito anulos gestauerint,vide Macrobium lib.7.Satur.cap.13.

Anulatus , δακτυλιωτὸς , Anulis ornatus, Plaut.in Pœnulo , Quid iam? quia incedunt cum anulatis auribus.

Anus,us,generis fœminini,& prima correpta,Vetula dicitur,ab annorum multitudine ita vocata,quum antiqui consonantem non gemi narent.γραῦς. Vel ab ἀ.& νοῦς sensus.intellectus : quòd iam deliret , & quodammodo mente careat.Cic.1.Tusc.Quæ est anus tam delira,quæ timeat ista quæ vos videlicet,si physica non dediciss etis,timeretis?

Anicula diminutiuum , γραιδίον , pro vetula. Cicero pro Flac. Aniculæ minimè suspicionæ purgat se.

Anilis,& hoc anile,Quod est anus, vel quod ad anum pertinet. γραῶδες.

Virgil.

Virg.4.Aen. -illa gradum studio properabat anili.

Anicularis,& hoc aniculare,Idem est quod Anilis. ἀρχαῖον.Auguſt.Delirare tibi videor,auare,quum hæc loquor: anicularia tibi videtur hęc verba.

Anilitas,atis,Senectus.Catul.Vsque dum tremulum mouens Cana tempus anilitas,Omnia omnibus annuit.

Aniliter,aduerbium Cice.3.de Nat.deor.Neque id dicitis superstitiosè atque aniliter:sed physica constantique ratione.

Anus,ni,Generis masculini,& prima producta,pars posterior veręda. πρωκτός.Cicero Pæto,Auum appellas alieno nomine:cur non suo potius? si turpe est,ne alieno quidem:si nō est,suo potius.Dicitur & alio nomine Podex.

Anxius,a,um,Solicitus,mœstus,περιαλγής,ab ἄγχω.Propriè tamen quid sit,Cicero 4.Tuscu.ostendit his verbis, Itaque dicimus grauedinosos, quosdam, quosdam torminosos,non quia semper sint, sed quia sæpe sint:alii ad metum,alii ad aliam perturbationem procliues. Ex quo in aliis anxietas,vnde anxii:in aliis iracundia dicitur,quæ ab ira differt.Estque aliud iracundum esse,aliud iratum:vt differt anxietas ab angore.Neque enim omnes anxii,qui anguntur aliquando, neque auxii semper anguntur.

Anxiè,aduerbium,Solicitè,curiosè,φροντιστικῶς.Salluſt. in Iugurt. Nobis satis compertum est , illum magis Marii,quàm iniuria sua excruciatum:neque tam anxiè laturum fuisse,si adempta prouincia alii,quàm Mario, traderētur.Plin.libr.11.capi.52,Ne in se quisque & auguria anxiè quærat.

Anxietas,& Anxietudo,ἀδημονία.Cicer.de Republ.vt citat Nonius,Quartaque anxietudo prona ad luctum,& mœrens semper.Plin.lib.7. cap. 53, Quem euenti anxietate diximus mortuum.Iuuen. Sat.13,Perpetua anxietas,nec mensæ tempore cessat

Anxifer,penul.cor.Quasi angorem,anxietatémque ferens. ἀλγεινός. Cic. lib.2.Tusc.Nunc nunc dolorum anxiferi torquent vertices.Idem 1.de Diuin.Tu tamen anxiferas curas requiete relaxas.

ANXVR,tam masculini,quàm neutri generis,Vrbs est Italiæ,quam nūc *Tarracinam* dicunt Martial,Siue salutiferis candidus Auxur aquis.Horatius 1.Serm.Sat.5,Millia tum pransi tria repsimus , atque subimus Impositum saxis late candentibus Anxur.¶Dicitur autem Anxur(vt Seruius docet) quia illic colebatur Iupiter imberbis , quem idcirco Anxurum,quasi ἀνάξυρον vocabant, quasi ἄνωξυρον, hoc est siue nouacula. Virgil.Aene.7,Circæ úmque iugum,queis Iuppiter Anxurus arduis Præsidet.

ANYGER,siue ANYGRVS,vide suprà ANIGROS

ANYTVS, Ἄνυτος,Rhetor Athenienſis fuit , acerrimus Socratis inimicus:à quo & reus peractus est.Hor.1.Serm.Sat.4, -qualia vincunt Pythagoram,Anytique reum,doctumque Platona. De hoc vide Plutarchum in vita Socratis.

A ante O.

AON,Ἄωνος,Neptuni filius,vt dicit Lactantius,qui factione suorum ex Appulia pulsus , nauigio ad Eubœam venit,& inde se in Bœotiam contulit,vbi populis montes habitantibus imperauit , eósque Aones , ex suo nomine appellauit:à quibus Neptuni filius est habitus, quum Onchesti ditissimi cuiusdam Appuli filius fuerit, ex Parichia coniuge:filium Dymantem reliquit,qui ei in regno successit.Perottus.

AONIA,Ἀωνία,Regio Bœotiæ,ab Aone rege Neptuni filio dicta, quem factione ex Appulia pulsum,in Bœotiam tradunt venisse, ac de suo nomine montanam regionem Bœotiæ vocitasse Aoniam, & incolas ipsos Aonas.

Aonius,Ἀόνιος, adiectiuum.Ouid.1.Metam.Separat Aonios Actæis Phocis ab aruis.

Aonis,idis, Ἀονίς,Patronymicum fœmininum:quo Poetæ frequētissimè vtuntur pro ipsis Musis.Iuuena. Sat. 7 ,-aptúsque bibendis Fontibus Aonidum.

AORNOS,Ἄορνος πέτρα,Fuit Petra apud Indos præceps & inuia,monumētis historicorum celebrata , ita dicta ob admirandam altitudinem, quasi ipsis etiam auibus inaccessa. Scribit Plutarchus. Alexandrum, quum,intellexisset hanc petram teneri ab homine meticuloso,dixisse,nunc locus iste facillimus est captu.¶Est & Aornos locus in Epiro,ita dictus à pestifera auibus exhalatione,teste Plinio in Procemio libri 4.¶Hoc etiam nomine dictus fuit lacus inter Puteolos & Baias,qui postea Auernus est appellatus.Vide infrà.

AORSI, Ἄορσοι, Populi Scythiæ intra Imaum,quos Ptolemæus collocat non procul ab Iaxarte fluuio,qui in mare Hyrcanum defluit. Strabo lib.11,duplices facit Aorsos,quorum alteros maris Caspii oram maxima ex parte tradit tenuisse,alteros iuxta Tanaim habitasse , quos superiorum exules esse opinatur.Plinius verò libro 4.capit. 12, Aorsos quosdam in Europa collocat iuxta Hamaxobios.

Aorta,ἀορτή, Arteria est omnium maxima,ex sinistro cordis ventriculo exoriens,spiritum vitalem in totum animantis corpus deferens , natiuúmque calorem per diastolen & systolen temperans.Hæc vbi primùm à corde emersit,imparibus sectionibus bifariam diuiditur,quarum altera,quæ minor est,sursum fertur,omnibus,quæ sunt supra cor partibus,vasorum propagines præbitura.Altera,quæ maior est,fertur deorsum,partibus omnibus inferioribus arterias immittens. Ex Galeno de dissectione arteriarum,& lib.16.de Vsu partium.

AOROS, Ἄορος, Cretę ciuitas,ab Aora Nympha ita appellata:quæ alio nomine Eleuthera dicitur,ab Eleuthere,vno ex Curetibus.Ex Stephano.

AOTI,pen.prod.Ἄωτοι,Populi sunt in finibus Thraciæ,Getis finitimi,nō procul ab Istro. Meminit horum Plinius libr.4.cap.11.

AOVS,pen.pro.Ἄωος,Fluuius est in ea parte Macedoniæ,quæ mari Adriatico adiacet:non procul ab Apollonia in mare illabens.Sunt qui Aeantem apellent:teste Plinio lib.3.cap.23.

A ante P.

APAEI,Ἀπαῖοι,Populi in Aethiopia sub Aegypto , Memnonibus ad Austrum proximi:de quibus Ptolemæus lib.4.cap.8.

Apage, ἄπαγε,& Apagete,dictio Comica,ducta à verbo Græco ἀπάγω, quod significat adduco,abigo,remoueo.Plaut.in Curcul. Apage hanc caniculam.Apuleius,Apagete factorem extremæ latrinæ. Vatin. ad ad Ciceronem , Apagete cū nostro Sex.Seruilio,nam mehercule ego illum quoque amo.

Apagesis,pen.corr.(quod & ipsum frequens est apud Comicos) Familiariter corripientis est,& significat Aufer,vel remoue si vis.Apul.Apage sis iam cruentos deos.Vel etiam absolutè,pro Abi si vis.Plaut. in Pœnulo,Apagesis,negotii in muliere quantum vna est.

Apalæstri,ἀπάλαιστροι,Græci vocant ignaros palæstræ,hoc est qui sese in lucta non exercuerunt.

APAMIA,siue Apamea,Ἀπάμεια,Vrbs celeberrima in Tetrapoli Syriæ, à Seleuco Nicanore condita,& à nomine vxoris eius ita apppellata:vt testatur Strabo lib.15.¶Est & Apamia,Parthorum ciuitas, Heraclæa, & Rhagis finitima:de qua apud eundem libro 11. ¶Tertia est in ora maritima Bithyniæ,inter Rhyndaci & Ascanii ostia,Anthiochi Epiphanis opus:cuius memunit Stephanus , & Ptolemæus libro 5.capit.1. ¶Quartam collocat Plinius.libr.5.capit.29.in ipso Marsyæ fluminis ostio,vbi scilicet Marsyas in Mæandrum influit , quam antea Celænas,deinde & Ciboton ait appellatam.Hanc Strabo ab Antiocho Sotere conditam scribit,& à nomine Apamiæ matris eius(quæ Artabazi filia fuit,& vxor Seleuci Nicanoris) Apamiam fuisse appellatam. Fuit hæc vrbs olim clarissima,totiúsque Asiæ emporium post Ephesum celeberrimum.

APAMESTE,Oppidum in ea Italiæ parte,quæ olim Magna Græcia dicta est.Huius incolæ dicuntur Apamestini:quorum meminit Plinius libr.3.cap.11.

Aparctias,ἀπαρκτίας,Ventus ab Arcto flans,hoc est à Septentrione.

Aparine,ἀπαρίνη,Lappæ genus,quod alio nomine Philanthropos appellatur,quòd vestibus hominum adhærens eos amare videatur.

Apate,ἀπάτη,Genus intybi apud Theophrastū,quam Theodorus Fraudem conuertit,eo quòd gustantes amaritudine decipiat.

Apathes,ἀπαθὲς,Latinè dicitur sine passionibus, sine vlla animi perturbatione,quasi impassibilis,quę Stoici volebant esse sapientem.Negabant enim sapientis esse aut dolore,aut voluptate,aut metu,aut odio, aut misericordia commoueri.Plinius libro 7.cap.20.scribit quosdam sapientiæ sectatores toruitate quadam naturæ dura & inflexibili præditos,humanis affectibus caruisse , qui & ipsi Apathes nominantur. ¶Vnde Apathia, ἀπάθεια , Animi tranquillitas nullis affectuum motibus obnoxia.

Apator,ἀπάτωρ,Dicitur sine patre,quo nomine a Poetis Vulcanus dicitur,quem illi fingunt,à Iunone sine patre esse editū. ¶Dicuntur etiā ἀπάτορες,qui incerto patre nati sunt,quos Latini Spurios vocant. Vide Plutarchum in Problem.

APAVORTENE, ἀπαυορτηνὴ , Regio est Scythiæ , in qua est Hyrcania prouincia.

Apedes,Vide APODES.

Apeliotes,tæ,penul.prod.ἀπηλιώτης,Ventus est ab Oriente æquinoctiali flans,quem Latini Subsolanum vocant.

Apella.Dici potest sine pelle, παιπέδιμος , Quo nomine vocati sunt Iudæi circuncisi. Horatius libro 1. Serm.Sat.5. -credat Iudæus apella, Non ego.

APELLES,Apellis,Ἀπελλῆς,Nomen pictoris eximii,patria Coi, qui omnes prius genitos, futurósque postea artificio superauit , & picturæ plura solus propè contulit.quàm cæteri omnes. Fertur Alexandrum Macedonem à nullo pingi voluisse,quàm ab Apelle,De hoc Ouidius, Si nunquam Venerem Cois pinxisset Apelles,Mersa sub æquoreis illa lateret aquis.De hoc vide multa apud Plinium lib.35.cap.10.

Apelleus,a,um,adiectiuum.Stat.libr.5.Syl.Vt vel Apelleo vultus signata colore.

Apello.lis,apuli,apulsum,ex a,& pello, Significat amoueo. ἀπωθέω, vt, Apulsus ab vrbe,id est amotus. ¶Sunt tamen qui putant Aspello,non Apello scribi debere,& componi ex abs, seu ab,b,in s, mutata: ne ex AD compositum videatur. Nam ita in Captiuis Plauti legitur,Hic est ille dies,quum nulla vitæ salus sperabilis est mecum , Neque exilium exitio est,neque adeò spes,quæ mihi hunc aspellat.Cice.2. Tusc.Sed longè à læto numine aspellor Iouis.

APENESTE,Lege APAMESTE,

APENNINVS,Ἀπεννῖνος ὄρος:per duplex nn,vel Apœnitus cum œ, diphthongo,vt scribit Seruius,quasi alpes Pœni,quòd eas Annibal primus superauit. Mons est,qui Italiam mediam diuidit,incipítque,a Genua, & supra Carnos incumbit.Eius descriptionem vide apud Lucanum.

Apenninigena,qui Appenninum inhabitat, aut in Apennino versatur: vt,Apenninigenæ pastores.Claudian. Apenninigenis cultas pastoribus aras.

Apenninicola,Idem.Virgilius 11.Aeneid. Apenninicolæ bellator filius Auni.

Apepsia,æ,ἀπεψία,Ventriculi vitium est,quod Latini Cruditatem appellant:quum scilicet cibi in ventriculo non immutantur: sed tales ferè egeruntur,quales sunt ingesti.Quomodo autem differat a dispepsia,& à tertia specie,quam Græci βραδυπεψίαν vocant,vide in dictione DYSPEPSIA.

Aper,Porcus syluester,à Græco λάπρος,remota prima litera.Iuuenalis, -quanta est gula,quæ sibi totos Ponit apros,animal propter conuiuia natum.Varro de ling.Latin.lib.4.A pri ab eo,quòd in locis asperis vertantur:nisi à Græcis deductum malis,qui hos κάπρους vocant.

Aprinus,καπρινὸς,ab Apro deducitur:vt,Aprina caro. Sic scribi quidem debet

debet secundum analogiam, Antiqui tamen scribebant Aprugnus. Plin.libro 8.cap.51 , Catonis Censoris orationes aprugnum exprobrant callum. In tres tamen partes diuiso apro,media ponebatur, lumbus aprugnus appellata.

Aperio, ex Ad & Pario(vt inquit Priscianus)abiecta d,(quia d,sequente p,nonnunquam abiicitur) Significat patefacio. ἀνοίγω, Terent. Fores aperi.Habétque a,correptam. Iuuenal. Protulit,vt mos est, & aperta palluit agna. Quandoque detego. Hinc Macrobius ait , iuniores solitos esse non tam honoris, quàm valetudinis causa,maioribus caput aperire.Statius, -sic fatus aperto Ense vocat socios.¶Per translationem , Aperire ponitur pro exponere. Plaut.Age iam & hoc ænigma aperi nobis. ¶Item , pro nudare.Cice. Verentur enim,ne siquo casu accideritvt partes corporis quædam aperiantur, aspiciantur non decoré. ¶Item pro vulnerare. Iuuenalis,Fuste aperire caput, candelam apponere valuis. ¶Huius verbi composita sunt,Adaperio , quod est valde aperio. A quo Adapertile,penult.corr ἀνοιπτὸν, quod aperitur,vel aperiri potest:vt. Versatilis axis,qui versatur vel versari potest. Ouid.de Trist. Aspicis à dextra latus hoc adapertile tauri.¶Exaperio,foris vel valde aperio.

Apertè,aduerbium, Clarè, manifestè, φανερῶς. Cice.Attico , Quæ verba apertè indicant,posse rationem haberi etiam absentis.¶Hinc Apertius,& Apertissimè.Idem pro Q.Rosc.Planius,& apertius dicā.Idem Attico,Lætitiam apertissime tulimus omnes.

Apertio,onis,vel bale.Varro 1.de Re rust.cap.63, Sub terra qui habent frumentum in iis,quos vocant syros,quò cum periculo introitur recenti apertione,ita vt quibusdam intercluſa sit anima.

Apertura,ræ.Vitru.lib.5.cap.5,Contrāq; eas cellas relinquuntur aperturæ inferiorum graduum cubilibus,&c.Idem lib.10.cap.9.Circa frontem eius figuntur tabulæ,relictis semipedalibus aperturis,ad aquam intrò concipiendam.

Apes, vel Apis.in nominatiuo singulari. μέλισσα.Columel.lib.10,Nam quanto grandior apis atque rotundior, tanto peior.Ouid.libro 13. Metamor.Non apis inde tulit collectos sedula flores.¶Hoc nomen compositum existimant plerique ab ἀ sine,& pes,quòd sine pedibus nasci videantur, dicente Virgilio,Trunca pedum primo.Sed quum non seruet analogiam,sicut cætera composita Bipes , edis , Tirpes, edis,Compes,edis,magis simplex iudicandum est.Creantur apes ex boum fimo, sicut crabrones ex equorum, fuci ex mulorum, vespæ ex asinorum excrementis.

Apecula,siue Apicula diminutiuum , Parua apes. μελίττιον. Plin libr.7, Quadrigam ex eadem materia,quam musca integeret alis,fabricatam,& nauem quam apicula pennis absconderet.

Apiarium , Locus vbi apes consident, hoc est vbi aluei apum tenentur , quod Mellarium, siue aluearium nominatur,μελισσῶν. Columel. libro 10, Non est dubitandum,quin in ædificio iunctum apiarium maceria circūdemus,sed in ea parte,quæ tetris latrinæ sterquiliniq;, & balnei odoribus libera est.Idem libr.8.cap.14, Nos similiter appellamus apium cubilia,apiaria.

Apiarius,Qui curat,siue qui possidet apeis,μελιττουργός.Plin.libr.31.Prouentum enim sperant apiarii largè floreſcente thymo.

Apiarium , μελισσόφυλλον , Herba est qua apes mirum in modum delectantur:vnde & Melyssophyllon,& per syncopen Meliphyllon appellatur.Vulgò *Melissa*.Vide latius in dictione MELISSOPHYLLON.

Apiastra, μελισσοφάγος, Auis dicitur , quæ apeis comedit. Alio nomine Merops dicitur:de quo vide infrà suo loco.

Apiatus,a,um,ab apibus:sicut à vermibus, Vermiculatus, Dicitur quod apium impressam habet similitudinem:vt,Apiata mensa,apud Plinium libr.13.cap.15.vbi de mensis cedrinis loquitur.

APESVS,suntis,pen.cor.ἄπεσος,Montis nomen est,qui Nemeæ superiacet,vbi Theseus Ioui primùm operatus creditur.Dictus ab heroe cui Apesas nomen erat. Papinius,Mons erat audaci seductus in æthera dorso.Nomine Lernæi dicunt Apesunta coloni, Gentibus Argolicis olim sacer. In castigationibus tamen exemplaribus hoc loco apud Statium Aphesanta legitur à nominatiuo Aphesas.Apud Plinium autem lib.4.cap.5,Apesas absque aspiratione.

Apex,icis, Propriè virga in summo flaminis pileo , in cuius extremo modica lana est: quod primùm constat ad Albam Ascanium instituisse. περαία,ἀπροσηγόρ. Hodie Pontificum insula hoc nomine appellari potest. Valer.libr.1, At Sulpitio inter sacrificandum à capite apex prolapsus,eidem sacerdotium abstulit. ¶Plerunque tamen sumitur pro summa verticis parte , quòd longè sit à pedibus,& pro cuiuscunque rei summitate acuminata. Columel.libro 5. Eiúsque velut apex pronus imminens vocatur.Cicero vero transtulit ad summam rei alicuius dignitatem:Apex,κεφαλαίω inquit , senectutis est authoritas,quanta fuit in M.Cælio Metello.

Apiculus diminutiuum,Parvus apex, κεφάλαιον. quod & apiculum dicitur. Festus,Apiculum,filum est quo Flamines velatum apicem gerunt.

Apexabo, onis,Intestinum sanguine plenum,admisto pinguisie dictū, quòd in summitate quiddam, quasi in capite apicem habet. Varro libr.4.de ling.Latina.

Aphaca,æ,siue Aphace,ces,ἄφακη,Herba est in aruis nascens,paulò altior lente,foliis admodum tenuibus,terna aut quaterna semina nigra in siliquis ferens.Hæc Plinius libr.27.cap.5.Ruellius eandem esse putat cum ea,quam vulgus Viciam agrestem appellat.

Aphæresis,pen.corr.ἀφαίρεσις,Dici potest abscisio.Figura quæ à principio dictionis literam vel syllabam aufert:vt,Pone metum,pro Depone,Ex ἀπὸ καὶ αἱρεῖσθαι.

APHAREVS,per tres syllabas, penultim.correp. ἄφαρις, Patris Lincei nomen est:à quo Ouidius Lynceum prolem Apharеiam vocat libro 8. Metamorph.

APHESAS,antos,Montis nomen est supra Nemean.Vide Apesus.

Apheteria,ἀφετήρια,Græci dicunt carceres, vnde equi emittuntur ad cursum. ¶Sunt & Aphetеria,vt inquit Suidas,organa ad expugnādas vrbes accommodata.

APHIDANTES,ἀφίδαντες,Populi sunt ex Molossis(vt inquit Stephanus) ita dicti ab Aphidante rege.

APHIDNAE,arum, ἄφιδναι Stephano,Locus celebris in Attica.Seneca in Hippol. -paruas alius Calcet Aphidnas.

Aphracta,ἄφρακτα, Sunt aperta , intectáque nauigia. Cice.ad Attic. Nos Rhodiorum,apharctis tranquillitates aucupaturi eramus. Idem ad Tironem,Nosti aphracta Rhodiorum,nihil est quod minus fluctum ferre possit.¶Legitur & Aphractus masculi.gen.Cice.ad Attic. libr.6,Nos Eteſiæ vehementissimè tardarunt:detraxit viginti ipsos dies etiam aphractus Rhodiorum.

APHRICA, λιβύη, Tertia orbis pars , ab Asia Nilo fluuio, ab Europa mari Mediterraneo discreta : ita dicta, quasi Aprica,quòd solis æstibus maximè sit expolita. Alii à Græcis sumptum putant nominis huius etymon , vt Africa dicta sit , quasi ἀνυδρικὴ , hoc est sine horrore aut frigore. Est enim hæc regio calidissima , vt quæ magna sui parte inter Tropicos sita sit. Vide plura suprà in dictione AFRICA.

Aphrodisia,ἀφροδίσια, Dicuntur Veneris festa , vel venereæ voluptates.

APHRODISIAS,ἀφροδισιὰς , Insula est in mari Persico , vbi Persis à Carmania dispescitur : sic dicta , quòd in ea Venus quàm religiosissimè coleretur : alio nomine κολιὰς dicta.Insulæ huius meminit Plinius lib.6.cap.25.¶Est præterea Aphrodisias Ciliciæ oppidum teste Stephano. ¶Est item insula in Oceano Hispanico.non procul à Gadibus:de qua Plinius lib.4.cap.22.

APHRODISIVM, ἀφροδίσιον , Oppidum fuit in Latio maritimum, quod postea mutato nomine Antium dictum est. De hoc Plinius lib.3.cap.5. ¶Apud Græcos hoc nomine significatur statua Veneris, atque adeò res ipsa venerea.Vnde & ἀφροδισιάζειν dicunt,eo quod est Rem veneream exercere.

APHRODITE, ἀφροδίτη,Veneris cognomen est,ductum ἀπὸ τοῦ ἀφροῦ, hoc est à spuma. Venerem enim ex spuma maris ortam esse Poetæ fabulantur.

APHRODISIVM, ἀφροδίσιον, Cariæ promontorium est Pomponic, quod Aphrodisias Plinio appellatur. ¶Est & Aphrodisiū Ptolemæo vrbs Africæ. ¶Est præterea Aphrodisium Hispaniæ Tarraconensis promontorium,eodem authore,

APHRODISIVS, ἀφροδίσιος , Præsul Bituricensis , Petri discipulus, genere Aegyptius , qui diem suum obiit apud Bituriges, teste Volaterrano.

Aphronitrum,ἀφρόνιτρον, Spuma nitri:de qua Plinius lib.31.cap.10.& Mart.lib.14.Rusticus es:nescis quid Græco nomine dicar?Spuma vocor nitri,Græcus es? aphronitrum.

Aphron,Plinio herba est ex generibus papaueris,foliis(si propius intuearis)passerum speciem repræsentantibus,radicem habēs in summa terræ cute,semine spumeo.A Dioscoride μίκων ἀφρώδης, Hoc est spumeum papauer appellatur.De hoc.Plin.lib.20.cap.19.

Aphroscorodon, ἀφροσκόροδον , Genus est allii maioris incrementi, quod à Plinio Vlpicum vocatur.Nominis ratio diuersa traditur. Nā Columella ab Aphris nomen sumpsisse existimat.Vlpicum(inquit) quod quidam allium Punicum vocant, Græci Aphroscorodon.Plinius à spuma dictum existimat , quam gignit in pulmentariis quibus adhibetur:ita enim habet lib.19.cap.6.Vlpicum quoque in hoc genere Græci appellauerunt allium Cyprium,præcipuè Aphricæ celebratum inter pulmentaria ruris,grandius allio. Tritum in oleo & aceto mirum quantum increscat spuma.

Aphroselenus,ἀφροσέληνος, Lapis alio nomine Selebites dictus , διὰ τὸ ἀφρίσκεσθαι αὐτῷ νυκτὸς μηδενὸς τῆς σελήνης παρούσης. Nascitur in Arabia,colore candido.pellucidus & minimè ponderosus.A Latinis etiā Lunaris lapis appellatur.Vide Dioscoridem lib.5.

Aphthæ,ἄφθαι, Exulcerationes sunt in summo ore , infantibus peculiares,prouenientes vitio lactis quo nutriuntur,calido humore corrupti. Oriuntur & in ætate prouectioribus,quum ora illis intumescunt, rubescúntque,calidis humoribus eò commeantibus.Vide plura apud Cælium Rhodig.lib.9.cap.20.

APHTHONIVS, ἀφθόνιος, Sophistæ cuiusdam nomen,qui in Rhetorica Hermogenis προγυμνάσματα, hoc est præexercitationes conscripsit, quæ etiam hodie extant.

Aphya, ἄφυη, Piscis genus , candidum,molle,ac tenerum, quod admotum igni protinus decoquitur.Vnde Prouerbium, Aphya ad ignem: in ea quæ celeriter intereunt, aut consumuntur. Piscis huius meminit Aristoteles libr.6.Animal. Theodorus Apuum vertit. Atheniēses πτωχικὸν ὄψος,hoc est mendicorum obsonium vocare solent , ob nimiam rei vtilitatem.Cice. Atti.lib.4.Aphyam populi vocat sentinam,& sordes populi.Quare(inquit)vt homini curioso,ita perscribere ad me quid primus dies,quid secūdus,quid Censores,quid Appius, quid illa populi aphya:deniq; etiam quid de te fiat,ad me velim scribas.Vide Cælium libr.5.cap.19.

APHYDNA,Vide APHIDNA.

Aphythacoras, Creſias (referente Plinio) arbores quasdam esse voluit iuxta Hypobarum Indiæ fluuium , electrum ferentes: vocéque hac prædulcem suauitatem significari tradidit.Vide Plinium libr.37. cap.2.

APHYTE,es,ἄφυτη siue Aphytis,ἄφυτις,Oppidum est Thraciæ.non procul à Pallene,Apollinis oraculo insigne:ab Aphyo quodam indigena ita appellatum.Hwius incolæ dicuntur Aphytæi,ἀφυταῖοι Stephano.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Apianus, na, num, Quod apes auidæ sumunt. μελισσόφαγος. Vnde Apianæ vitæ dictæ sunt, quas, vt inquit Columella, muscæ infectantur: nunc vulgò à muscis, *Muscatellæ* dicuntur. Græci sticam vocant, etiam à quodam sapore quasi castoreo. Plin. libro 14. cap. 2, Apianæ, apes dedere cognomen, præcipuè earum auidæ. Colum. libro 12. cap. 34, Passum si ex vua apiana facere volueris, vuam apianam integram legito. Idem lib. 3. cap. 2, Magnis etiam dotibus tres apianæ commendantur, omnes feraces, iugóque & arboribus satis idoneæ: generosior tamen vna, quæ nudis foliis est. Nam duæ lanatæ quanuis frondibus, & palmitum pari facie fluxuræ, qualitate sunt dispariles, quum tardius altera recipiat cariem vetustatis. Pingui solo feracissimæ, mediocri quoque fœcundæ, præcoqui fructus. Ideóq; frigidis locis aptissimæ, vini duleis, sed capiti, neruis, veniſq; nō aptæ, nisi maturè lectæ. Pluuiis, ventisq;, & apibus afferunt prædam, quarum vocabulo propter hanc expopulationem cognominantur.

Apia, ἄπιαι, A Græcis arbor dicitur, quam Latini Pyrum vocant.

Apicæ, oues, Dictæ sunt, quæ non amplo corpore sunt, nec multam lanam habent circa corpus totum. σφικνόδα πρόβατα. Plin. lib. 8. ca. 48, In ipsa oue satis generositatis ostenditur breuitate crurum, ventris vestitu: quibus nudus esset, Apicas vocabant, damnabántqi.

Apicula, vide APES.

Apiculus, vide APEX.

APIDANOS, ἀπίδανὸς, Fluuius est Thessaliæ, cui Enipeus, Melas, & Phœnix miscentur, quos ipse secum in Peneon defert, vt habet Lucanus libro 1. -it gurgite vasto Apidanus, nunquámque celer, nisi mistus Enipeus.

APINA, & TRICA, Duo oppida Appuliæ fuerunt, quæ Diomedes euertit tanta ignominia, vt in prouerbii ludibrium transierint. Quoties enim rem nullius pretii ostendere volumus, Apinas & Tricas nominamus. Mart. libr. 13, Sunt Apinæ, Tricæque, & si quid vilius istis.

Apinæ, pen. corr. Nuces vocantur, (inquit Perotius) quæ cutem veriùs, quàm putamen, adeò mollem habent, vt simul mandatur. Apud Plinium tamen libr. 15. cap. 10. vnde Perottus hæc ad verbum descripsit, Sapineum hoc nucis genus, non Apinam, nominatum inuenimus.

Apiria, ἀπειρία, Inexperientia. Cicero de Finibus, vertit Infinitionem. Quarum inquit incursionem non solùm videamus, sed etiam cogitemus infinitionem ipsam, quam apirian vocant.

APIS, Bouis nomen apud Aegyptios, quem pro deo colebant: alio nomine Serapis dictus. Corpore erat niger, candida fronte, in tergo alba nota insignis, duplicibus pilis in cauda, & lingua cantharo notatus, quem certos vitæ annos excedere non licebat. Hunc in lacum demersum Aegyptii, indicto iustitio, veste scissa, & laceratis crinibus defunctum plangebant: inuento verò alio mirificè lætabantur. Responsa autem dare non vt reliqua oracula solitus, sed si manu oblatum pabulum sumpsisset à consulentibus, secundos euentus, atque omnia prospera decernebat: si verò abnueret, omnia sinistra portendebat. Ideo quum à Germanico Cæsare pabulum oblatum renuisset, funestum omen & indubiam necem, quæ paulò pòst sequuta est, prænuntiauit. Hæc Alexander ab Alexandro lib. 6. cap. 2. & eadem ferè Marcellinus lib. 22.

Apiscor, eris, Cuius præteritum volunt esse Aptus sum. idem est, quod acquiro. τυγχάνω. Verbum est penè obsoletum, quod nonnisi apud antiquissimos legitur. Lucret. lib. 1, Nec ratione animi, quam quiuis apiscitur. Idem libr. 6, Quippe etenim nullo cessabant tempore apisci. Ex aliis alios auidi contagia morbi. Huius composita sunt Adipiscor & Indipiscor: de quibus suo loco.

Apistos, (Quod hactenus hic perperam pro gemmæ nomine lectum est) lege Apsyctos.

APICIVS, ἀπίκιος, Omnium nepotum fuit princeps, cui parum visum est & principum congiaria, & Capitolii vectigal comessationibus deuorasse, nisi suæ etiam gulæ monimentum posteris reliquisset, conscriptis de gulæ irritamentis aliquot libris. Hunc vixisse suo seculo testatur Seneca in lib. de Consolat. ad Albinam.

Apium, Herba est hortensis, quam Galli sua lingua vocant *du Persil*. σέλινον. Ex hac fiebant apud antiquos coronæ victoribus in Nemæorum sacris certaminibus. Iuuen. Gaudentes fœdo peregrina ad pulpita saltu Prostitui, Graiæque apium meruisse coronæ. Quidam hoc nomen ab apice deducunt: quia antiqui apicem capitis apio coronabant: vnde est illud dictum, quòd apex hoc ferre solebat Victoris, veterum fieret dum more triumphus, Ipse sibi talem prior imposuisse coronam. Dicitur Alcides. Alii hoc nomen ab apibus deductum putant, quæ illo præcipuè delectari putantur.

Apium montanum, Herba est cicutæ foliis, quæ Apium agreste vocatur, in montibus ferè, locisque petrosis nascens: vnde & nomen habet, ὄρεσέλινον.

Apium palustre, Herba est apio satiuo maior: sic dicta, quòd in paludibus, & aquosis locis proueniat, ἑλεοσέλινον.

Apium saxatile, Herba est semen proferens ammeos semini non dissimile, sed odoratius: quæ quoniam in Macedonia optima nascatur, vulgo Petroselinum Macedonicum vocari cœpit, πετροσέλινον. Nascitur in petris: vnde & nomen accepit. Pro hoc officinæ hipposelinum perperam substituunt, quæ est herba à petroselino omnino diuersa, quam Latini Olusatrum appellant. Vide suo loco.

Aplanes, penulti. prod. Dicitur non vagus, inerrabilis. ἀπλανὲς, Macrob. libro 1. de Som. Prima illa stellifera sphæra, quæ proprio nomine dicitur cælum, Aplanes apud Græcos vocatur, continens & arcens cæteras.

Aplustre, & in numero plurali Aplustra, vel Aplustria, Nauis est ornamentum in summitate mali: & omnino scribendum est absque m, quia apud poetas inuenitur prima correpta, quæ, si per m, scribe-retur, ratione positionis necessariò produceretur. Cicero in Arato, Nauibus assumptis fluitantia quærere aplustra. Festus vtroque modo scribi posse, existimauit. Aplustria, inquit, nauium ornamenta, quæ quia erant amplius, quàm essent necessaria vsui, etiam Amplustria dicebantur. Hæc ille. Nos contrà putamus, nō ab aduerbio Amplius, hæc nomen deduci, sed ab ἁ, priuatiua, & verbo πλέω, quòd ad nauigationem non sit necessarium.

Aplysiæ, ἀπλυσίαι, Illotarias vertit Theodorus, Spongiarum genus vilissimum, maximas habens fistulas, & reliquam partem admodum spissam: ita dictum, quòd eluì non possit. Vide Plinium libro 9. cap. 45.

Apocalypsis, Latinè reuelatio. ἀποκάλυψις. ex ἀπὸ, quæ Re in compositione significat, & καλύπτω, velo.

Apocha, æ. pen. cor. Schedula est, qua fatemur nobis de pecunia esse satisfactum. ἀποχή. Vulgò *Quittantiam* vocant. ¶ Antapocha verò est, quam debitor, at creditori. ¶ Acceptilationis autem nomen genera lius est, quàm Apochæ. Illa enim quamuis liberationem continet, etiamsi nulla præuenerit numeratio. Apocha autem solùm dicitur, quum pecunia soluta est. Vlpia. de Acceptil. l. Si acceptolatum.

Apocleti, Lege APOLECTI.

Apocope, ἀποκοπὴ, Amputatio, ex ἀπὸ, quę Re vel Ab significat, & κόπτω, scindo, amputo. Figura, quando vltima litera. vel syllaba tollitur, vt Peculi pro peculii.

Apocopi, ἀπόκοποι, Dicti sunt à Iulio Materno castrati, quasi execti, & spoliati.

Apocrotus, Idem quod durus, asper, rigidus, ἀπόκρουστος. Firmicus libr. 7, Nascentur serui, miseri, apocroti, oligochronii, & infœlices.

Apocryphus, 2, um, pen. corr. ἀπόκρυφος. Latinè absconditus, secretus, ex ἀπὸ quæ exaggerat rem, & κρύπτω, abscondo. Illa verò scriptura dicitur Apocrypha, cuius occulta origo est, & in qua licet inueniatur aliqua veritas, tamen propter multa falsa, non habet scripturæ canonicæ pondus. Qui verò sint apocryphi libri, quære in Decr. dist. 15. c. Sancta Rom. ecclesia.

Apocynon, ἀπόκυνον, Osiculum in ranæ sinistro latere, quod si in aquam deiectum fuerit, statim feruere feruntamorem eo & iurgia si in potionem addatur concitari: multáque præterea alia de hoc tradit magica vanitas. Sic dictum, quoniam canum impetus eo cohibetur. Vide Plinium lib. 32. cap. 5.

Apodes, penult. corr. ἀπόδες, Aues quædam, ex genere hirundinum, ita dictæ quòd careant vsu pedum. Alio nomine Cypselli dicuntur, volant plurimùm, nidificant in scopulis atq; in editioribus domibus, Quies eis nisi in nido nulla: aut pendent. aut iacent. Plinius libro 10. Plurimùm volant, quæ Apodes vocantur, quia carent vsu pedum.

Apodixis, Euidens probatio, demōstratio, siue experimentū. ἀπόδειξις. Vnde Apodixes grammaticas Quintilianus vocat potentissimas Geometrarum demonstrationes.

Apodos, penultim. prod. scribitur enim per ω ἀπῶδός. Est vox galli intempestiua, siue immatura, & vox, quæ neque choro, neque fidibus concordat.

Apodosis, penulti. corr. Schema iucundissimum, quum præcedentium membrorum singulis singulæ particulæ respondēt. ἀπόδοσις. Exemplum eius est apud Terentium in Andria, Adeón' me ignauum putas? Adeón' porrò ingratum, aut inhumanum, aut ferum, Vt neq; me cōsuetudo, neque amor, neque pudor Commoueat, vt seruem fidem? Ibi enim consuetudo feritati, amor inhumanitati, pudor ingratitudini respondet. Latinè redditionem sonat.

Apodyterium, Spoliatorium. Locus in quo loturi, aut sudaturi vestes deponebant, quas capsarii seruabāt. ἀποδυτήριον. nā ἀποδύειν exuere dicitur. Plinius ad Apollinarem, Inde apodyterium balnei laxū & hilare excipit cella frigidaria, in qua baptisterium amplum atque opacum.

APOENINVS, Vide APENNINVS.

Apogæum, ἀπόγειον, Ab Astrologis vocatur pars media cæli, quæ & μεσουράνημα dicitur: sicut contra Hypogæum, pars ima cæli appellatur. Vide Cælium Rhodig. lib. 2. cap. 21.

Apogæi, Venti sunt à terra flantes. ἀπόγειοι. Plin. lib. 2. cap. 43.

Apographum, Exemplū descriptio libri, & imago tabulæ. ἀπόγραφον. Latinè Descriptum, & Exscriptū dicitur. Vnde Cicero libros suos philosophicos Apographa vocat, quasi scriptorum Græcorum imagines & exempla. Plin. libr. 35. cap. 11. Huius tabulæ exemplar, quod Apographon vocant, L. Lucullus duobus talentis emit.

Apolactizo, as, ἀπολακτίζω, Calcibus inuado. Per translationē Paruifacio, contēno. Plautus in Epid. Auxilia mihi, & suppetiæ domi sunt: apolactizo inimicos omnes.

APOLECTI, ἀπόλεκτοι, Senatores erant, sanctiúsque concilium, quod ex delectis viris constabat: ita dicti παρὰ τὸ ἀπολέγεσθαι, eo quòd ex multis soleant deligi. Liuius lib. 6. belli Macedon. Vbi quum in concilio delectorum, quos apolectos vocant, Phaneas & quæ imperarentur, & quæ ipsis propè accidissent, exposuisset. Ibidem. Concilium quidem vniuersæ gentis Aetoli post dimissos Romanos non habuerūt: at apolectos autem (ita vocant sanctius concilium, quod ex delectis constat viris) id agitabāt, quomodo res in Græcia nouarentur. ¶ Est & genus piscis, ex pelamidum genere. Plin. lib. 9. cap. 15, Pelamides in apolectos, particularim que consectæ in genera cybiorum dispartiun tur. Idem libr. 32. cap. 11, Pelamis earum generis maxima, apolectus vocatur, durior tritone.

Apolis, idis, ἄπολις, Latinè extorris dicitur, qui caret ciuitate, quales sunt exules, aut deportati, aut in metallū damnati, quibus ciuitatis ius ademptū est. Martianus. l. Quidam. de pœnis. ¶ Item quidā apolides sunt, vt sunt in opus publicum perpetuò dati, & in insulam deportati.

POLLO, inis, ἀπόλλων, Creditus fuit Deus: quem Græci etiam φοῖβον hoc est Solem appellant. Cui, vt Macrobius inquit, variæ fuerunt potestates. Nam fuit author carminis, præses vaticinii, sagittandi peritiā habuit, artem medicinæ percalluit, & citharam adinuenit. ¶ Idem dicitur Liber, quòd liberè vageretur per aerem. ¶ Nomius etiam, id est pastor dictus est, ab eo, quòd Admeti regis pauerit armenta. Apollinis tripodem vas aureum fuisse constat trium pedum à Vulcano fabrefactum, ac pro munere Pelopi datum, quum vxorem duceret. Porphyrius ait eundem esse Solem apud superos, Liberum patrem in terris, Apollinem apud inferos. Vnde etiam tria insignia circa eius simulachrum videmus: Lyram, quæ nobis cælestis harmoniæ imaginem monstrat: Grynæum, quod terrenum numen ostendit: Sagittas, quibus infernus deus iudicatur & noxius. Vnde & Apollo dictus est vt quidam existimant, ἀπὸ τῆς ἀπωλείας, quod perdere significat, siue destruere, quòd nō paucos nimio æstu crederetur extinguere. Vnde etiā spicula ei assignauit vetustas: quæ tamen non dextera gestat, sed sinistra, quòd ad iuuandum promptior sit, quàm ad nocendum. Vnde etiā nonnulli παρὰ τὸ ἀπαλλάττειν τὰς νόσους, hoc est ab abigendis morbis, Apollinem dictum existimant.

Apollineus, a, um, adiect. φοίβειος: vt Apollinea ars, pro arte medica. Ouid. libr. 3. Triſt. Nullus, Apollinea qui leuet arte malū, est. Est & ars Apollinea, pro arte vaticinandi. Ouid. in Ibin, Apollinea clarus in arte senex. Tiresiam intelligit.

Apollinares ludi, Qui in honorem Apollinis siebant: de quorum institutione vide Liuium. ἀπολλώνια. Cicc. ad Att. Ludis Apollinaribus Diphilus tragœdus in nostrum Pompeium petulanter inuectus est.

APOLLODORVS, ἀπολλόδωρος, Nomen pictoris excellentis, & nomen oratoris Pergameni. Apollodori sex memorantur. Primus Athenien sis Comicus. Secundus Celeus, cuius comœdiæ fuerunt Philadelphi, & Sisyphus. Tertius Tarsensis Tragicus. Quartus item Atheniēsis Grammaticus, Aristarchi discipulus. Quintus Pergamenus rhetor, præceptor Calidii, qui docuit Augustum. Sextus Alexandrinus Comicus, Menandri æmulus.

APOLLONIA, ἀπολλωνία, Oppidum in ea parte Macedoniæ, quæ Adriatico mari adiacet. Corinthiorum colonia, optimis olim institutis legibus. Vulgò his temporibus *Valona* nominatur. De hac Strabo, Condidere Apolloniam Corinthii Corcyræique ab Aeante fluuio stadiis decē, à mari sexaginta. ¶ Est & Apollonia inter insulas Thraciæ, cis Istrum amnem locata. ¶ Est & Apollonia ciuitas in Creta, & alia in Syria Vide Stephanum.

APOLLONIATAE, ἀπολλωνιᾶται, Populi Apolloniæ. Valer. Max. libr. 1, Apolloniatæ quidam pœnitentiam egerunt.

APOLLONIVS, ἀπολλώνιος, Nomen philosophi Alexandrini, qui Rhodi vixit: vnde & Rhodius appellatus est. ¶ Fuit etiam hoc nomine Alabandensis Philosophus, dictus à Suetonio clarissimus dicendi magister, sub quo (vt Plutarchus scribit) Cicero & Cæsar condiscipuli fuere. Præter hos fuit & Apollonius Tyaneus, Pythagoricus philosophus, & magus, cuius vitam scripsit Philostratus, Græcorum omnium mendacissimus. Fertur hic dum Ephesi vitam ageret, & forte in multitudine disputaret, per eam horam, qua Domitianus interficiebatur, defixus & elinguis steriſſe, atque vbi primùm loqui potuit exclamasse, Euge Stephane, pulchrè, Stephane percute scelcratum: pulsasti, vulneraſti, & interfeciſti.

Apologia, ἀπολογία, Responsio vel satisfactio, defensio seu excusatio, quæ & Apologeticon, & Apologema, ἀπολόγημα dicitur: vnde Apologeticus liber, quo nos expurgamus, aut aduersario satisfacimus.

Apologus, pen. corr. ἄπόλογος, Fabula in qua bruta animalia loqui introducuntur. nam est quædam ex humilibus rebus composita forma ac species accommodata ad ridendum, quæ & Apologia dicitur. Cic. 2. de Orat. Et ad hoc genus adscribamus etiam narrationes apologorum. Vide Quintilianum lib. 5. cap. 11.

Apologo, as, Postulo. ἀπολογοῦμαι. Senec. epist. 47, Et sæpe illum inuicem apologauit. Gallicè dicitur *Brocarder*.

Apologatio, onis. Quintilia. lib. 5. ca. 11, Nostrorum quidam. non sanè recepto in vsum nomine. Apologationem vocant. De fabulis loquitur.

Apomeli, itis, ἀπόμελι, Potus confectus ex maceratis aqua fauis, mediū inter mulsam & oxymeli locum obtinens: cuius plurimus est vsus circa Peloponnesum: vt scribit Galenus lib. 8. Methodi.

APONVS, penul. cor. ἄπονος. Fluuius seu fons calidis aquis, haud longè à Patauio, vel vicus ipse, in quo balneæ sunt. Lucan. lib. 6. Colle sedens, Aponus terris vbi fumifer exit, Atque Antenorei dispergitur vnda Timaui. Aponus autem dicitur non tam quòd morbis medeatur, quàm quòd sine dolore remedium afferat.

Apophasis, pen. cor. ἀπόφασις, Negatio, abnuentia, depulsio. ab ἀπόφημι. Vide de hac figura Quintilianum libro 9. cap. 2. ¶ Apophasis etiam dicitur catalogus & index bonorum: qualis ferè fieri solet à morte alicuius. Iurisperiti suo quodam more vocant Inuentarium. Dicitur autē Apophasis in hac significatione ab ἀποφάσκω, quod est, in rationes tutelæ refero.

Apophlegmatismi, ἀποφλεγματισμοί, Vocantur remedia, quæ in ore retenta, vel manducata, aut linguæ subdita, noxios quosque humores ex capite detrahunt. Fit à verbo Græco ἀποφλεγματίζω, quod est capitis pituitas expurgo.

Apophyades, ἀποφάδες, Latinè Appendices vocari possunt, quæ scilicet rei alicui agnascuntur. Vnde & Aristoteles ἀποφάδας vocat intestinorum appendices, quæ & ἐπιφάδες dicuntur.

Apophoreta, penul. prod. ἀποφόρητα, Munera quæ dari solebant Saturnalibus: quem morem hodie quoque seruamus mense Decembri, in natali Saluatoris die. ¶ Munuscula quoque quæ à cœna conuiuis dabantur domum auferenda; etiam Apophoreta dicebantur: ita dicta à verbo Græco ἀποφέρομι, quod auferre significat. Suetonius in Domit. Dabat sicut Saturnalibus viris apophoreta, ita per Calendas Martias fœminis.

Apophthegma, atis, ἀπόφθεγμα, Breuis & acuta sententia, siue argutum dictum, non cuiuslibet, sed illustrium tantum virorum. Vnde Plutarchi Apophthegmata. Cicero 1. Offic. Multáque multorum facetè dicta, vt ea quæ à sene Catone collecta sunt, quæ vocant ἀποφθέγματα.

Apoplectici, ἀποπλῆκτικοί, Sunt quorum videlicet & corpus, & mens stupet ictu fulminis, aut morbo. Celsus lib. 3. cap. 26, vocat Attonitos.

Apoplexia, ἀποπληξία, siue Apoplexis. Est stupefactio neruorum totius corporis cū priuatione sensus & motus. Ita dicta à verbo Græco ἀποπλήττω, quod est percutio, affilo, attonitum reddo. Celsus lib. 6. ca. 26, Attonitos quoque raro videmus, quorum & corpus & mēs stupet. ¶ Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo, ἀποπλήσσω hunc Græci appellant. Idem capite proximè sequenti. At resolutio neruorum frequens vbique morbus est: sed interdum tota corpora, interdū partes infestat. Veteres authores illud Apoplexian, hoc Paralysin nominauerunt. nunc vtrunque Paralysin appellari video.

Aporior, aris, Verbum ex Græco ἀπορέω tractum, quo interpres Testamenti noui vsus est 2. ad Cor. ca. 4. Significat autem modò hæreo, & consilii inops & perplexus sum: modo ad summam angustiam redigor: modò indigeo.

Aporia, æ, ἀπορία, Indigentia, vel dubitatio, & consilii inopia.

Aporon, ἄπορος, Controuersiæ genus inexplicabile, cuius exemplum proponitur à Gellio lib. 9. cap. 15.

Aporrogas, ἀπορρώγας, Græci vocant defluxus quosdam aerios, qui ad terram labentes, stellarum casus imitantur.

Aposiopesis, ἀποσιώπησις, penul. prod. à Cicerone dicitur Reticentia, à Celso Obticentia, alii interruptionem appellant. Nam est quasi interceptum silentium. Figura indignātibus familiaris, in qua verbum extrinsecus subintelligitur. Virgil. 1. Aeneid. Quos ego? deest enim Puniam, vel quid simile. Quintil. libr. 9, Omne in quo aliquid deest, Aposiopesis poterit appellari.

Apostata, penul. corr. ἀποστάτης, Defector, siue desertor: vt qui à duce suo ad hostes transfugit, aut à Christianis ad Ethnicos, vel Iudæos. Monachos quoq;, qui ab instituto suo resiliunt, Apostatas vocamus. Huiusmodi autem defectio, Apostasia ἀποστασία appellatur.

Apostato, as. pen. cor. ἀποστατέω, Rebello, abnisto & oppugno, quod antea defendebam. Cyprian. ad Corn. Eos qui velut apostatauerunt, & ad seculum, cui renuntiauerant, reuersi, gentiliter viuunt, vel ad hæreticos transfugæ facti, contra Ecclesiam, pernicialia arma susciṕiunt.

Apostema, atis, penul. pro. ἀπόστημα, Est tumor præter naturam, quum pus ex phlegmone resolutum, in quendam quasi sinum colligitur: vel etiam nulla præcedente phlegmone, quum humor quidam acris statim ab initio in parte aliqua colligitur, spatiúmque sibi moliens vel inter duas tunicas, vel sub certis membranis, nimia distensione eam excoriat. Tria autem præcipua horum sunt genera, quorum singula propriam appellationem sunt sortita à rebus in ipsis contentis. Nam si quiddam melli simile contineant, Melicerides μελιπήρεις appellantur. Si pingue quippiam in morem seui, Steatomata, στεατώματα. Quòd si pultis similitudinem referat quod in iis continetur, Atheromata ἀθερώματα dicuntur. Dicitur autem Apostemata à verbo Græco ἀφίστημι, quod est abscedo: vnde & Latini verbum ex verbo exprimentes, Abscessum appellarunt. Celsus lib. 2. ca. 1, Abscessus corporis, quæ Apostemata Græci nominant. Plinius lib. 20. ca. 23, Suppurationem interpretatur: Caro (inquit) eius interior clauis pedum & suppurationibus medetur, quæ Græci vocant Apostemata.

Apostolus, ἀπόστολος, Latinè missus, siue nuntius dicitur, ab ἀποστέλλω, mitto. Apostolorum autem quatuor sunt genera. A Deo missi, non per hominem, vt Moses: à Deo, sed per hominem, vt Iesus Naue: per hominem tantum, sicut nostris temporibus multi fauore vulgi in sacerdotium subrogati sunt: ex se autem, sicut sunt ipsi pseudo prophetæ. ¶ Apostoli etiam dicebantur literæ dimissoriæ: de quibus Alciatus de Rerum & verb. signifi. ¶ Athenis quoque Apostoli, magistratus quidam erant, quorum officium erat rectè atq; ordine curare atque instruere classem.

Apostrophe, ἀποστροφή, Dici potest conuersio: Figura quum sermonem à iudice vel auditore ad absentem aliquem conuertimus. Te nunc alloquor Africane, cuius mortui nomen splendori ac decori est ciuitati. ἀποστρέφω enim auerto.

Apostrophus, ἀπόστροφος, Collisionis nota, in fine alicuius dictionis, denotans vocalem præcedentis dictionis elisam propter hiatum: vt ἀφ' οὗ. pro ἀπὸ οὗ.

Apotelesma, ἀποτέλεσμα. Effectus horoscopi, hoc est quicquid cælum ex astrorum compositione & aspectu mutuo affectum, in natali hora cuiusque efficit. ¶ Hinc Apotelesmatici, ἀποτελεσματικοί post Homeri ætatem dicti sunt, qui nūc Mathematici & Chaldæi vocantur, quorum curiositas nihil reliquit, quod planetarum non subiiceret potestati: vt in primum librum Iliad. annotauit Eustathius.

Apotheca, ἀποθήκη, Cella vinaria, vbi vinum & conseruatur & venditur. Plin. Tantum pecuniarum detinent vini apothecæ: nec alia res maius incrementum sentit. Idem, Vina in apothecis Canis ortu mutantur. Dicitur etiam Apotheca statio, in qua res venales exponūtur.

Apotheosis, ἀποθέωσις, Consecratio, seu deificatio, relatio in numerum diuorum: quæ quibus ceremoniis apud Romanos fieri soleat, elegantèr scribit Herodianus lib. 4.

Apotomia, ἀποτομία, Maior pars semitoni, quæ à Latinis discisio dici potest: à verbo Græco ἀποτέμνω, quod est abscindo.

Apoxyomenos, ἀποξυόμενος, Signum æreum Lysippi, quod à M.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Agrippa ante thermas suas dedicatum Tiberius Cæsar detraxit,& in cubiculum suum transtulit:quod tamen populi clamoribus adactus, postea reposuit.Erat autem imago disuigentis fenita dicta a verbo græco ἀπορρίνεσθαι,quod est distringi.

Apozema,ἀπόζεμα.Aqua cocta cum variis condimentis, decoctum ex herbis. A verbo Græco ἀποζέω,quod est deferuesco.

Apparatus,& Apparatio,vide APPARO.

Apparco,es,penulti.prod. φαίνομαι. Significat videor.Virgil.1. Georg. Apparet liquido sublimis in aere Nisus. ¶ Est etiam de improuiso se ostendere. Cice.Quum equites Antonii apparuissent.¶ Item obedire,& præstò esse ad obsequium,παρίσασθαι.Virgil.libr.12,Hæ Ionis ad solium,fæuique ad limina regis Apparent. ¶ Apparere, comparere.Terét.in Eunucho,Ille autem bonus vir nusquam apparet. Plin. in Epist. Interceptúsne sit a suis,an cum suis,dubium:certè non ipse, non quisquam ex seruis eius apparuit.

Apparitio,Ostensio dicitur.ἐπιφάνεια. Et Apparitio,pro præstatione officii,seu præsentia ad obsequendum,cuiusmodi solet esse Apparitorum erga magistratus.Cice.ad Theomum, Ego quum antè studiosè commendabam Marcilium,tum multò nunc studiosius,quòd in longa apparitione singularem,& propè incredibilem patris Marcilii fidem,abstinentiam,modestiamque cognoui.

Apparitores, Dicti sunt quòd appareant, & præstò sint ad obsequium, ὑπηρέται,διωκόμενοι παρεῖναι,qui & Statores dicuntur, vt sunt ii qui magistratibus circunstant,parati ad obsequendum. ¶ Quòdoq; apparitores tabellariorum officio fungebantur.dabatur enim comes magistratibus,qui & salarium a Repub.licet parum,accipiebat.Cicero in ver.Act.5,Tuus apparitor paruâ mercede populi conductus.

Apparitura, Ipsum ministerium, ὑπηρεσία. Scribit Suetonius lib. de Grammaticis, Orbilium apparituram fecisse magistratibus:signisicans eum fuisse apparitorem ministrúmq; magistratuum:quod Græci vocant παρασίτους.

Apparo,as, penult.corr. Paro,comparo,præparo,cum magnificentia quadam & splendore adorno, παρασκευάζω,ἑτοιμάζω. Cice.3.Philip. Facilius apparabitis ea quæ necessitas postulat.Idem pro lege Manilia,Pompeius extrema hyeme bellum apparauit,ineunte Vere suscepit,media æsta:e confecit.Idem ad Q.Fratrem,Ludos apparat magnificentissimos,sic inquam,vt nemo sumptuosiores.

Apparatè,aduerbium,Cum apparatu.Cic.Attico,Itaque & edit,& bibit ἁδίως,& iucundè,opipare sanè,& apparatè.Liu.1.bel.Maced.Ludi magnificè,apparatéque facti.

Apparatio,Idem quod apparatus.Cice.2.Offic.Est enim multus in laudanda magnificentia, & apparatione popularium munerum.Idem 1.de Inuent. Properea quòd ex his suspicio quædam apparationis, atque artificiosæ diligentiæ nascitur.

Appello, as,Nomino. ὀνομάζω,προσαγορεύω. Cic.3. Offic.Pub.Scipione, qui primus Africanus appellatus sit. ¶ Item appellare,est comiter seu familiariter compellare.alloqui,vocare.ἀντιπροσωπεύομαι,μετὰ εὐφημίας λέγω. Cice pro Cluentio.Appellat hilari vultu hominem Bulbus:vt blandissimè potest. ¶ Hinc etiã Appellare,teste Vlpiano de Iniuriis,est blanda oratione alicuius pudicitiam attentare,προσρήσεσθαι τοῖς προσήκουσι καὶ σωφρόσι. ¶ Interdum significat accusare.Liuius, Blactius Dasium de proditione appellabat. ¶ Item auxilii,vel testimonii gratia quempiam implorare,Cic.pro Sexto Roscio,Te nunc Publi Scipio appello. ¶ Appellare debitorem,est rem nobis debitam à debitore exigere.Quintil.Appellabatur à creditoribus,vt solueret debitum. ¶ Interdum etiam est post sententiam,tanquam iniquam,ad superiorem iudicem prouocare,ἀναβαθμὸν τοῦ δίκην φεύγειν,ἀναβαθμοῦσθαι, Vlpianus, Qui appellat,maiorem iudicem debet appellare.Dicimúsque Appello principem,& ad principem. ¶ Appellare ex aduerso,Est nomina per antistrophen imponere.καλεῖν κατ' ἀνταναφορὰν.Vt qui herbã illam omni duritia carentem δύκτον vocauit,quasi totam osseam.

Appellator,oris,verbale,Qui appellauit,hoc est qui ab aliquo iudice ad alium prouocauit.Cic.6.Verr.Quo quidem die nihil ægrius factũ est multo labore meo,quàm vt manus ab illo appellatore abstinerétur.

Appellito,as,are,frequentatiuum.Vnde Festus,Appellitauisse,pro appellauisse.

Appellatio,Idem quod compellatio.allocutio. πρόσρησις, προσφώνησις. Interdum idem quod nominatio.Cic,pro Domo sua,Regum appellationes vænales erant. ¶ Apud Iurisconsultos Appellatio significat prouocationem,quum ob sententiam iniquam,maioris iudicis auxilium imploramus.Vide suprà in verbo APPELLO.

Appello, lis , appuli, appulsum,Applico admoueo. προσορμίζω. Cice.2. Verr.Quum Persæ mille numero nauiũ classem Delum appulissent. Idem Attico,Quum ad villam nostram nauis appelleretur.Virgil.3. Aeneid.Hinc me digressum vestris deus appulit oris. ¶ Legitur etiã Appellere absolutè & sine casu,pro accedere.Cic.2.de Diuinat.Visus est in somnis pastor ad me appellere. Hinc Appulsus,us,Pro accessũ pecoris ad aquam.κατακωγὴ, προσβολή.Iureconsultus,Totum corrumpat pecoris ad aquam appulsum. ¶ Appellere animum,significat animum ad aliquid agendum intendere, προσέχειν τὸν νοῦν. Terent.in Prolog.And.Poeta quum primùm animum ad scribẽdum appulit. ¶ Interdum idem quod adduco,compello,cogo. Plaut.in Asin.Argenti viginti minæ me ad mortem appulerunt,id est adduxerunt.

Appendeo,es,Iuxta seu ad aliquid pendeo.προσαρτῶμαι.

Appendo,is,di,sum,Suspendo, quasi ad aliquid pendo. προσαρτάω. vt, Appendi vuam ad tigna. Plinius,Atque vuas iam maturas ad solem appendere. ¶ Est etiam Appẽdere ad stateram,lancémq; ponderare. ταθμίζειν.Cice.in Anto.Vt iam appendatur pecunia,non numeretur. ¶ Item Appendere,adiungere:vnde Appendix.

Appensus,participium,Suspensus.Cicero 5.Tusc.In hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari seta equina appensum demitti iussit.

Appendix,Dicitur quod alii adiunctum est,quasi ex alio pendeat. ἀποφάς, προσθήκη.Cic.in Hortens.Vidit,quod videndũ fuit,appendicem animi esse corpus. ¶ Est & Appendix genus spinæ,ita dictum , quòd baccas punices habeat de se pendentes,quę & ipsæ Appendices nominantur.De hac Plinius lib.24.cap.13.

Appendicula.Cic.pro Rabir.Est enim hæc causa,quo ea pecunia peruenerit,quasi quædam appendicula causæ iudicatæ,atque damnatæ.

Appeto,is, penultim.correp.Auidè cupio. ὀρέγομαι,ἐφίεμαι,ἐπιθυμῶ. & tam in bonum, quàm in malum , sicut Expeto,capitur, nisi quòd in Expeto maior vis est propter Ex,quæ maximam in se vim continet. Curius,Hærebat inter cupiditatem pudorémque,& quò modestius quod expectabat appeterer,eò pernicacius oblaturos esse credebat. Falluntur itaque qui differentiam hanc assignant inter Appetere & Expetere.Expetere cum ratione esse,Appetere qualitercunque.& Expeti bona,plerúmque honesta:Appeti verò inhonesta & mala.ex quo Appetitus,quæ est immoderata cupiditas,quod cóstat falsum esse.Nã Appeto ad bona atque honnesta authores vsi sunt,& Expeto ad inhonesta atque mala.Cice.Cæs.Tu puer me appetisti,ego autem semper ornamento te mihi fore duxi.Idem libr.4.Tusc.Quoniam vt bona natura appetimus,sic & à malis natura declinamus.Quòd autẽ Expeto etiam ad voluptates,& quãdoque ad maximum malum pertineat, Cicero ostendit lib.1.Offi. Expetuntur diuitiæ cum ad vsus vitæ necessarios,tum ad perfruendas voluptates.Ad maximum malum.Cic. in Pisonem,A me quidem etiam pœnas expetisti,quibus coniuratorum manes mortuorum expiaretis,id est requisistis,siue flagitastis. ¶ Construitur frequenter cum ablatiuo intercedente præpositione, sicut apud Quintilianum lib.9,Ex cognitione rerũ,exemplorúmq; quibus in primis instructus debet esse orator,ne omnia testimonia expetat à litigatore. ¶ Aliquando tamen pro requiro,siue desydero, solo accusatiuo contẽtum est.Plaut.in Casinæ prologo,Nos postquã populi rumore intelleximus studiosè expetere vos Plautinas fabulas. ¶ Appeto verò,præter eam,quam prædiximus,significationẽ,ponitur pro Adeo:quia sicut dicimus Adeo Prætorem,ita Appeto Prætorem ¶ Interdum Appetere significat instare , appropinquare.ἐγγίζω, ἐπίκειμαι.vnde,Appetit dies,dicimus.Appetit nox,vespera,&c. ¶ Interdum pro Aggredi,βάλλομαι:vnde dicimus appetere vitam alicuius,pro eo quod est,Mortem alicui moliri.Cic.pro Sexto Roscio, Filii vita infesta,ferro atque insidiis appetita. ¶ Item Appetere oculos.pro Inuadere.Liu.lib.7.Leuans se aliis,es,oculósque hostis rostro & vnguibus appetit ¶ Hieronymus ad Vital.pro Amare posuit,quum inquit, Impendio precor,vt in amore quo nos appetere cœpisti,ad finem vsque perdures. ¶ Ab Appeto fiunt Appetitor,ἐπιθυμητὴς,Appetitus, & Appetentia,& Appetitio,pro desyderio,ὄρεξις.Plin.lib.19,A stomacho fastidium auferunt,cibique appetentiam faciunt lactucæ.

Appetens, Nomen ex participio.Idem quod rei alicuius auidus. Sallust. in Catil.Alieni appetens,sui profusus.Cic.de Amicit.Nihil est appetentius similium sui.

Appetentia,Idem quod appetitio,seu cupiditas,motúsve animi,quò ad aliquid agendum impellimur.ὁρμή. Cic.4.Tuscul.Vt ægritudo quasi morbum aliquem doloris efficiat,merus recessum quẽdam animi & fugam,lætitia profusam hilaritatem,libido effrænatam appetẽtiam. ¶ Appetentia cibi,ὄρεξις.Plin.Cibi appetentiam faciunt lactucæ.

Appetitio,tionis,Motus est & impetus animi,quo ad aliquid agendum impellimur.ὁρμή. Cic.2.de Finib.Appetitio animi, quæ Græcè ὁρμὴ dicitur. ¶ Accipitur & pro appetentia cibi,quam Græci ὄρεξιν vocãt. Gell.lib.16.cap.3,Quòd quum antehac semper edundi fuerit appetẽs, nunc post imperatam inediam tridui.omnis eius appetitio pristina elanguerit. ¶ Item pro conatu aliquid apprehendendi.Cicero 1.de Diuinat.Nam quum dormienti ei Sol ad pedes visus esset,ter eum scribit frustra appetiuisse manibus,quum se conuoluens Sol eluderetur,& abiret:eiq; Magos dixisse,ex triplici appetitione Solis,triginta annos Cyrum regnaturum portendi.

Appetitus,us,Concupiscentia,impetus animi,quo ad rem aliquam impellimur:cuius sedem Philosophi constituerunt in iecore,ὁρμὴ.Cic. 3.Off.duplex est animorũ vis atque natura.Vna pars in appetitu posita est,quæ est ὁρμὴ Græcè,quæ hominem huc atque illuc rapit.Altera in ratione,quæ docet,& explanat quid faciendum,fugiendúmve.

Appianum,ni,Coloris viridis genus,apud Plinium lib.35.cap.6.

APPIANVS,Ἀππιανός,Alexãdrinus nobilis historicus,qui Adriani imperatoris temporibus claruit.Scripsit Romanæ historiæ libros XXII. quorum nouem tantum ad nos peruenere.

Appingo,egi,actum,compositum est à Pango, Idem significans quod addo,vel adiungo.προσγράφω.Cic.ad Atti.lib.2,Epistolam superiorem restitue nobis,& appinge aliquid noui. ¶ Alterum est Appingo , xi, ctum,cõpositum à Pingo,quod significat iuxta pingo.Horat.in Art. Poet,Delphinum syluis appingit,fluctibus aprum.

APPION,Ἄππιων,Nomẽ fuit Grammatici Aegyptii,Plistonici filii,qui à laboris magnitudine cognominatus est Mochtus.Hunc Tiberius Cæsar per contẽptum Cymbalum mundi appellabat,quum publicæ famæ tympanũ potius videri posset.Immortalitate à se donari scripsit,ad quos aliqua cõponebat.De hoc etiam Iosephus scribit,quòd esset malus & indoctus,totiúsque vitæ temporibus importunus calumniator omnium,cor asini habẽs.Tu vide Iosephum.Floruit temporibus Dionysii Halicarnassei & Iosephi.

APPIVS CLAVDIVS,Qui postea Cæcus cognominatus fuit,inter oratores numeratur à Cicerone in Bruto.Hic cum C.Fabio Cẽsor creatus,viam ex lapide quadrato strauit,quæ à Porta Capena Brundusium vsque duceret.Aquam quoque,quæ ab illo Appia dicta est in vrbem duxit.Idem postea cæcus factus,quum audisset Romanos de Pyrrhi pace consultare,in Curiam sese deferri iussit.grauissimáque oratione abstinuit,ne cum Pyrrho,nisi prius Italia decessisset,pax iniretur.

Appia via,ὁδὸς Ἀππία,Via erat Romæ saxo quadrato strata per portam Capenam,Capuam,vel,vt alii volunt,Brundusium vsque ducens,ab Appio Claudio Cæco strata.Cice.pro Cælio,Appius Claudus Cæcus pacem Pyrrhi diremit,aquam adduxit,viam muniuit.

Appiana poma , ἀππιανὰ μῆλα, ab Appio ex Claudia gente cognominata:odor his maximus est,ferè cotoneorum,magnitudo no multò inferior.Plin.lib.15.cap.14.

Applaudo,Significat Allido.ἐπιπερτίω.Apuleius lib.9, Incussis in eam posteriorum pedum calcibus,protinus applaudo terræ. ¶ Aliquando Applaudere,est manuum,vel pedum plausu fauorem ostendere.Plautus Pseud. -si vultis applaudere,Atque approbare hunc gregem & fabulam,in crastinum vos vocabo.Cicero pro Sext. Quid ego nunc dicam,quibus viris,aut cui generi ciuium maximè applaudatur?

Applausor,oris,verbale,Qui applaudit.Plinius in Panegy.Idem ergo populus ille aliquando sceneici Imperatoris spectator & applausor,nunc in Pantomimis quoque aduersatur.

Applausus,a,um,participium.Ouidius 4.Meta.Ille cauis velox applausu corpore palmis Desilit in latices.

Applausus,us,nomen.Cicero 2.de Diuin. Ennius qui magno applausu loquitur,assentante populo,&c.

Applico,as, penulti.corr.aui, atum,& applicui , applicitum,Significat appello,πατάγω,προσορμίζω,προμίζω.Adiungo,annecto,ἁπτίχω, προσαρμόζω,προσάπτω,παραβάλλω, & constructur cum datiuo , vel accusatiuo mediante Ab. Virgilius 1. Aeneid. Quæuis immanibus applicat oris. Cicero Appio Pul. Omnes vires ciuitatis se ad Pompeii ductum applicauerunt , id est adiunxerunt. Libro 2.ad Heren. Qui in itinere se tam familiariter applicuerit,id est se sociauerit. Terentius in Andria,Tum ille egens fortè applicat primùm ad Chrysidis patrẽ se,id est confert vel recipit.

Applicatio verbale, Actus ipse applicandi. Cicero 1.de Orat.Cui Romæ exulare ius esset, si se ad aliquem quasi patronum applicuisset, intestatóque esset mortuus,nónne in ea causa ius applicationis obscurum sanè & ignotum,patefactum in iudicio,atque illustratum est patrono ? Idem in Lælio , Quapropter à natura videtur mihi potius, quàm ab indigentia orta amicitia: applicatione magis animi cum quodam sensu amandi,quàm cogitatione, quantum illa res vtilitatis esset habitura.

Applicatus, & Applicitus,Participium. Cæsar 3.Bel.ciu. Applicatísque nostris ad terram nauibus.Plinius in Epist.Applicitum est in cubiculo hypocaustum perexiguum.

Applodo,is,pen.prod. Omnino idem est quod Applaudo , ἐπικροτῶ. Veteres enim Plodo dicebant,quod nos Plaudo. ¶ Applodere fulgetris,apud Plinium est fauere,testaríq; honorem illo motu.

Applоro,as,are,Deponere apud aliquem suos fletus,προσδακρύω. Horatius lib.3.Carm.Contráque lucrum nil valere candidum Pauperis ingenium,querebar applorans tibi.

Appluda, penul.prod.Antiquis idem significabat quod furfur,vt docet Gellius lib.11.cap.7, πυρίτης.Plinius libr.18.cap.10,docet appludã vocari purgamenta milii,& panici,& zizaniæ , quum in frumento palea dicatur.Dicta Appluda ab applodendo,quòd propter tenuitatem,quia minutissima est,spiritu deiiciatur.Næuius,Ne hercle applu da est hodie,quàm tu,leuior.

Appluo,is.Vide PLVO.

Applumbo,as,Vide PLVMBO.

Appono,Vide PONO.

Appositus,a, um, Quod est iuxta, vel ad aliquid positum. προσθιμελής. Cicero de Inuent.Gladium propè appositum è vagina eduxit , & illũ alterũ occidit. ¶ Aliquando sumitur pro eo,quod est conueniens ad propositum,ἁρμόδιος.Idẽ ibidem,Eam ipsam scripturã,in qua inerit illud ambiguum,de quo quæritur,totam omnibus partibus pertentare,siquid aut id appositum sit,quod nos interpretemur : aut ei quod aduersarius intelligat,aduersetur.

Appositè,aduerbium, Conuenienter, aptè.ἁρμοδίως. Officium eius facultatis videtur,dicere appositè ad persuasionem. Alias significationes quære in dictione PONO.

Apporto,προσοφέρω,Vide PORTO.

Apposco,is,Vide POSCO.

Appotus,Valdè potus,qui multum potauit.διυλκαπής. Plautus in Curcul.Postquam cœnati,atque appoti,talos poscit in manum.Idem in Amphytr.Credo equidem dormire Solem,atque appotum probé.

Apprehendo,& in carmine Apprendo,Significat attrecto,capio , vel ad me traho. λαμβάνω,ὄμαι.Cicero de natura Deor.Vites clauiculis adminicula,quasi manibus apprehendunt.Virgilius 2.Aeneid. Quòs ego cunque loco Panthu? quam prendimus arcem?

Apprimè,pen.prod. aduerbium , Significat In primis,egregiè , valde. εἰς τὰ πρῶτα. Terentius in Andr. Nam id arbitror apprimè in vita esse vtile.Fit ab antiquo nomine Apprimus,quo veteres vsi sunt pro longè primo,vt docet Gellius lib.7.cap.7,citans illud ex Liuii Odyss. Ibi denique vir summus,apprimus,Patroclus.

Apprimo,is.ere,ex Ad,& Premo.Plinius libr.24.cap.9, Sedare ventris dolores assueraunt impositam, ita vt tunica cinctúque corpori apprimeretur.

Approbus,pen.corr.Valde probus,προσδόκιμος.Gellius,Et in versu est Cæcilii poetæ comici,Hierocles hospes est mihi adolescẽs approbus.

Approbo,as,are, Idem quod simplex probo , vel etiam vehementer probo , δοκιμάζω. Cicero 4. Acad. Nec tamen ego is sum, qui nihil vnquam falsi approbem.Idem App.Quicquid feceris,approbabo.

Approbatio , verbale. Cicero 2. Tusc. Effectus eloquentiæ,est audientium approbatio.

Approbator,oris , verbale, Qui aliquid probat.δοκιμαστὴς.Cicero Atti. Quanuis non fueris suasor & impulsor profectionis meæ : approbator certè fuisti.

Appromitto,is,Pro altero promitto.ἐγγυῶμαι.Cicero Attico,De Oppio factum est vt volui : & maximè quòd DCCC. appromisisti : qui quidem ego vtique vel versura facta solui volo.

Appromissor,oris,verbale, ἐγγυητὴς. Vlpianus , Appromissorem vocat. Fideiussorem l.In omnibus.ff.de solutionibus.

Appronare,in genua,dictum est,pro eo quod est in geniculari,vt antiqui dicebant.ἀπογωνιάσθαι. Apuleius li.1, Planiore in ripæ margine implicitus,in genua appronat se,auidus affectans portionem.Videtur esse compositum ex Ad præpositione & nomine Pronus:vnde gemino p,scribendum est.

Appropero, as,are, Idem quod propero,vel valde propero, accelero, σπεύδω.Terentius in And. -postquam ante ostium Me audiuit stare, approperat.Cicero Attico.Quare appropera,& vale. ¶ Approperatũ opus,id est acceleratum.Liuius 4.ab Vrb.Cætúmque opus adeo approperatum est,vt Sole orto,&c.

Appropinquo,as,are,Propinquum fieri aut loco,aut tempore. ἐγγίζω. Cæsar 1.Bel.Gal.Heduos finibus Bellouacorũ appropinquare cognouerant.Cicero ad Qu.fra.Sed eius rei maturitas neque dum venit, & tamen iam appropinquat.

Appropinquatio,verbale.Cicero de Sene.Quarta restat causa, quæ maximè angere,atq; solicitam habere nostram ætatem videtur appropinquatio mortis.

Apricus, a,um,penul.pro.προσήλιος,ὑφήλιος,πρόσηλος,Idem quod Soli expositus,quasi ἀπὸ φρίκης,hoc est sine frigore, φ, aspirata in π , suam tenuem conuersa.Virgilius 2.Georgico.Mitis in apricis coquitur vin demia saxis. ¶ Apricus homo,vel Aprica auis,quæ Sole gaudet.Idem 5.Aeneid.Apricis statio gratissima mergis.

Apricior,apricissimus. Columella libr.11.cap.3,Nonnulli hanc eandem locis aprioribus à Calendis Martiis deponunt.Idem lib.9.ca.14,Dũ adhuc autumni reliquiæ sunt,apricissimo die purgatis domicilijs.

Apricari,Est in aprico loco esse,hoc est in loco Soli exposito vesari. ἡλιοθερεύω,ἡλιάζεσθαι.Varro in ministeriis, Licet videret multos quotidie in hyeme in Sole apricari.Plin.lib.36.de columbis , Apricantur aliæ scalpentes sese.Cicero in Catone,Vbi enim potest illa ætas aut calescere,vel apricatione melius,vel igni,aut vicissim vmbris aquisve refrigerari salubrius?

Apricatio,onis, ἡλίασις.verbale.Cicero Atti.Sibi habeat suã fortunam. vnam mehercule tecum apricationem in illo Lucretino tuo sole malim,quàm omnia istiusmodi regna.

Apricitas,atis,Est hybernus ille tepor in locis apricis.Columella lib.8. cap.15,Cum apricitate diei gestiunt aues.Idem libr.7.ca.7,Si diei permittit apricitas.Plinius lib.6.cap.36,Apricitatis inclytæ regio.

APRIES,Ἀπρίης,Pfammis Aegypti regis filius,cui in regno successit. Hic,(vt testatur Herodotus lib.2.) ab Aegyptiis,qui à se ad Amasim defecerant,strangulatus est,& sepultus in paternis monumentis.

Aprilis,Mensis dictus est,quasi aperilis,quòd terram aperiat. ἀπρίλιος, ἀπρίλις,διαγραπτός. Nam verna temperie plantarũ germina aperiuntur. Vel dicitur Aprilis,quasi Aphrilis,ab ἀφρὸς spuma, quòd Venus, cui hic mensis sacer est,ex spuma maris fingitur nata. Horatius 4. Carm. -Idus tibi sunt agendæ,Qui dies mẽsem Veneris marinæ Finditi Aprilem. ¶ Accipitur præterea adiectiuè:vt Nonis Aprilibus. Cicero ad Lent.Quinetiam Marcellino,& Philippo Consulibus,Nonis aprilibus mihi est senatus assensus.

Apronia,Herba est,quam alii Vitem nigram,alii Bryoniam,alii Chironiam,alii Gynecanthen vocant.ἄμπελος μέλαινα. Plinius lib.23.ca.1.

Apsis,idis,Vide Absis.

Apsyctos,ἄψυκτος,Gemma est nigra & ponderosa , rubentibus venis distincta:ita dicta quasi irrefrigerabilis.Nam semel igni excalfacta, septem diebus calorem seruat.Author Plinius lib.36.cap.10.

APSORVS,Ἄψορος,Insula in mari Adriatico,adiacens Liburniæ, in qua ciuitas eodem nomine,vt Ptolemæus lib.1.scribit.

APSVS,Ἄψος , Fluuius est in ea parte Macedoniæ , quæ mari Adriatico incumbit,non procul à Dyrrachio:de quo Strabo libr.7. Lucan. libro 5,Tellus quam volucer Genusus , quam mollior Apsus Circumeunt ripis.

Apsychon,ἄψυχον,Inanimatum, quod est sine anima , & spirare non potest.

APTERA,Ἄπτερα,neutri generis,Vrbs in Lycia & altera in Creta à Sirenibus vocatur.quòd victæ ibi cantu à Musis,præ mœrore,exutæ pennis in mare desiluissent.Author Strephanus.

Aptè,& Apto,Vide APTVS.

Aptotum,aptoti,pen.pro.Interpretatur sine casu,Sunt enim aptota nomina,quæ neque per casus,neque per numeros declinantur:vt Frugi, Nihili,Nequam,Fas,Nefas.Author Donatus in 2.Editione,Hæc alio nomine dicuntur indeclinabilia.

Aptus.ta,tum,Dicitur quod ad aliquid accommodatum est, ἁρμόδιος, ἁρμόζων,προσοικειωμένος. Persius Sat.1.Si fortè quid aptius exit. ¶ Interdum Aptum dicitur necessarium.Cicero lib.1.de Fin.Itaque natura sumus apti ad totius consilia ciuitatis. ¶ Interdum elegãs,vt apud eundem lib.2.de Orat.Ita porrò verbis est aptus & pressus,vt nescias vtrum sententiæ orationem an verba sententiis illustrentur. Ideni 1. Offic.Vt enim pulchritudo corporis apta compositione membrorũ mouet oculos.¶ Interdum connexum.Virgil.libr.2.Georg. -ipsos è torquibus aptos,lunge pares. Huius compositum,& contrarium est Ineptus. ¶ Est etiam Aptus participium ab Apiscor,idem significans quod Adeptus.Varro,Ea omnibus ostentat,quæ bello est aptus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Apto,as, Conuenienter aliquid rei alicui iungo,seu accommodo. προσάπτω. Construitur cum dativo vel accusativo mediante Ad. Cicero in Philip. Cuius denique fortunæ studia tantæ laudi & gratulationi tuæ se non aptarint? Idem 3. de Orat. Hoc verbum est ad id aptatum, quod antè dixerat ¶ Huius composita sunt Adapto, & Coapto.

Aptitudo. Est conuenientia, pulchritudo, elegantia. ἁρμονία. Vnde fit Apte aduerbium, &c.

Apua, æ, Piscículus est minimus & vilissimus, quem Græci, quòd ex pluuia nascatur, ἀφύην vocant. Vnde Plinius lib. 31. cap. 8. & ea quæ suprà annotauimus in dictione Aphya.

APVANI, Ligures sunt, teste Liuio, lib. 10, Sempronius (inquit) è Pisis in Apuanos Ligures vastando aperuit saltus, &c.

Apud, præpositio est, quæ nunquam composita reperitur: apposita verò casibus, quandoque locum denotat. παρὰ, πρός. vt, Apud Matuam hæc scripsi. ¶ Quandoque personam: vt, Apud regem. ¶ Quandoq; loci & personæ coniunctione m: vt, Cœnaui apud Pompeium. Sed quum ad personam refertur, plerunque familiaritatem significat, non dominium: vt, Fui apud te, id est tecum, vel domi tuæ. Penes & potestatem, & personam, & dominium, (ἐπὶ cum datiuo.) Ouid. lib. 1. Fast. Me penes est vnum vasti custodia mundi. Quanquam etiam sine dominii significatione aliquando inueniatur: vt latius docebimus suo loco. ¶ Apud aliquãdo accipitur pro In: vt apud Terentium in Andria, De Dauo modo apud forum audiui. ¶ Apud se dicitur esse, qui omissis negotiis se in recessum recipit. Cic. libr. 1. de Orat. Marcus verò Scaurus, quẽ non longè ruri apud se esse audio. Magis tamen videtur Apud se, in hoc Ciceronis loco accipi pro, Domi suæ: quemadmodum frequenter apud Terentium Apud nos, pro Domi nostræ.

APVLIA, Italiæ regio, mari Adriatico contermina, inter Dauniam & Calabram, quę & Iapygia, ab Iapyge Dædali filio, qui eam regionem tenuit, dicta est, ἰαπυγία. Corripit autem hoc nomen primam syllabam, & vnico p. scribendum est: assumit tamen interdum alterum p, vt eandem producat. Secundam autem syllabam semper producit. Contrà Appulus semper primam producit & corripit mediam. Horat. libro 3. Carm. Nutricis extra limen Appuliæ. Iuuenal. Vendit agros, sed maiores Appulia vendit. vbi & prima producitur. ¶ Hinc Apulus, a, um, siue Appulus, adiect. Lucan. lib. 5. Appulus Adriacas exit Garganus in vndas.

Apus, odis, vide Apodes.

Apyrinon, ἀπύρηνον. Genus est mali Punici dulcissimi, ita dictum, quasi ἄνευ πυρῆνος, hoc est, sine nucleo: non quòd prorsus nucleis careat, sed quòd eos habeat minus lignosos. Quo sit, vt & acinos habeat blandiores, & minus amaros. Plinius lib. 13. cap. 19. Martialis lib. 13, Lecta suburbanis mittuntur apyrina ramis, Et vernæ tuberes: quid tibi cum Libycis? ¶ Legitur & adiectiuum Apyrinus, a, um: vt Apyrinus fructus, hoc est dulcis, nucleisque minus lignosis, quales habent apyrina. Col. lib. de arboribus cap. 23, Ea res & fertilem arborem reddet, & primitiuis annis fructum vinosum: postea verò etiam dulcem, & apyrinum facit.

Apyrum sulphur, ἄπυρον θεῖον. Plinius libr. 33. ca. 15, vocat sulphur viuũ, quódque ignem non est expertum. ἄπυρον enim Græci vocant incoctum, & quod igni non est admotum. Vnde & Apyri tripodes ἄπυροι τρίποδες dicebántur, qui ignibus intacti erant, vt qui non culinario vsui, sed domorum templorúmque ornatui dicati erant.

Apyrotus, ἀπύρωτος, Gemma igniti carbonis similitudinem referens, quam Ouid. 2. Metamorph. Pyropum vocat, Latini Carbunculum: inde Apyrotus dicta, quòd ignem non sentiat. Plin. lib. 37. cap. 7. Principatum habẽt Carbunculi, à similitudine ignium appellati, quum ipsi non sentiant ignes: ob id à quibusdam Apyroti vocati.

A ante Q.

Aqua, componi videtur ex à & qua: quasi à qua viuamus. ὕδωρ. Vnde aqua & igni interdici solebat damnatis. Aquam & ignem sumebant nuptæ, & qui funus persecuti fuerant, redeuntes ignem supergrediebantur aqua asperli. quod purgationis genus vocabant suffitionẽ. Hoc elementum cæteris omnibus videtur imperare. Terras enim deuorant aquæ, flammas necant, scandunt in sublime, & ipsum quoque sibi vendicant cælum. Quid esse mirabilius potest, quàm stare in cælo aquas? At illæ non modò in tantam altitudinem, sed secũ quoque piscium examina, & lapides rapiunt. Eædem cadentes omnium terra nascentium causa fiunt: fruges, arbores, frutices iuuant: migrãt in cælum, vt vitalem animam deferant herbis. Præterea alibi calidæ sunt, alibi frigidæ, alibi tepidæ, & penè omnibus morborum generibus auxiliantur. Aliæ sulphuris, aliæ ferri, aliæ aluminis, aliæ salis, aliæ nitri, aliæ bitumini: aliæ æris. Aliæ acidæ sunt, aliæ salsæ, & cunctæ hominum tantùm causa videtur erupisse. Generatim neruis prosunt omnes: aliæ pedibus, aliæ coxendicibus, aliæ luxatis, aliæ fractis: aliæ exinaniunt aluos, aliæ sanant vulnera, aliæ capiti auribúsq;, & oculis priuatim medentur: aliæ sterilitatem mulierum, & virorum infamiã abolere produntur, nonnullæ iuuant calculosos, aliquæ prohibent abortum. Sunt, quæ tollunt vitiligines, aliæ podagris prosunt, aliæ tertianas febres discutiunt, aliæ denteis sistunt, aliæ vngulas etiã iumentorum indurant. aliæ subtiliores faciunt sensus. aliæ memoriã auferunt, aliæ obliuionem inducunt, aliæ canoras voceis faciũt. Hæc Perottus ex Plinio, quibus illud præterea addit, se deduxisse aquas in agro Viterbiensi, quæ lethargicos, & hydropicos & cholicos curant, luxatos statim sanant, dentes ea collutos sistunt, scabiem, lichenas, vitiligines mira celeritate tollunt, famem omnino sublato fastidio inducunt, fœcunditatem mulieribus afferunt, venerem debilitatem excitant, calculorum vitia discutiunt. Hæc ille. Alij aquam, quasi æquam, hoc est, æqualem dictam volunt, ablato e, quòd aqua, nisi ventis agitetur, nihil sit æqualius,

Aquula, diminutiuum ab aqua. ὑδάτιον. Cicero lib. de Orat. Quæ mihi videtur non tam ipsa aquula, quæ describitur, quàm Platonis oratione creuisse. Et lib. 2, Vbi nõ secluſa aquula teneatur, sed vnde vniuersum flumen erumpat. ¶ Est & Aquula Ptolemæo oppidũ Hetruriæ: vnde Aquulenses, quos Aquenses vocat Plinius lib. 3. cap. 5.

Aquæductus, us, ii, ab aqua duc enda. ὑδραγωγία. Est enim aquarum deductio, hoc est quum alicunde aqua deriuatur, vt per cuniculos impositis canalibus alio inducatur, siue ad bibendum, siue ad irrigandum, vt est videre apud Iulium Frontinum in libro de Aquæductibus Romanorum. Erat autem apud veteres duplex ratio ducendæ aquæ. Nam aut per subterraneos cuniculos ducebatur, aut opere arcuato. Vtriusque generis etiam hodie Romæ non pauca extant vestigia. Vlpian. de Seruit. rust. præd. Seruitutes rusticorum prædiorum sunt hæ, Iter, actus, via, aquæductus.

Aquælicium, Dicitur, quum aqua pluuialis remediis quibusdam elicitur: quod in magnis siccitatibus aliquando factum creditur.

Aquæ niuales, mensæ adhibebantur antiquitus, quæ decoquebantur vt essent salubriores. ὕδατα νιφετώδη. Postea colo niuario & sacco attenuabantur, deinde refrigerabantur.

Aquagium, quasi aquæ agium, Idem quod aquæductus. ὑδραγωγία, ὑδροχεῖα, ἀγωγός. Pomp. l. hoc iure, de aq. quotid. Dum ne fundum domino, aut aquagium riualibus deterius faciat.

Aqua intercus, Morbus est, quem Græci Hydropen appellant, quum inter cutem aqua colligitur, qua corpus turgescit. ὑδρωψ, ὑδρωπικός. Nonius, Aqua intercus, hydrops morbus, quasi aqua inter cutem. Cice. 3. Offic. Siquis medicamentum cuipiã dederit ad aquam intercutem. A Celso Aqua inter cutem appellatur. Ita enim habet ille lib. 3. cap. 21, Longus verò fieri potest morbus eorum, quos aqua inter cutem malè habet. Plinius vocat Aquam subter cutem fusam.

Aqualicus, penul. corr. Aluus, quò sordes defluunt. Item genus quoddam lati intestini, ex quo farcimina fieri solẽt. Apicius, Reple aqualicum, sic vt laxamentum habeat, ne diffisilat in coctura.

Aqualiculus, diminutiuum est ab Aqualicus, Vas est in quo porci sorbẽt, γάστρων. Per translationem pro ventre siue aluo sumitur, tam occulta, quàm apparente, in quam sordes fluunt. Persius Sat. 1, -nugaris, quum tibi calue Pinguis aqualiculus propenso fesquipede extet.

Aqualis. gene. masculini, Genus vasis ad aquam tenendam, quo aqua manibus datur, quod & Matellio dicitur. teste Varrone. ὑδρία. Plautus in Curc. Date isti sellam vt sedeat, & aquallim cum aqua.

Aquariola, Dicuntur lotrinæ, in quas lotura proiicitur, nec in culina tantum, sed & in triclinijs, & cubiculis, & cœnationibus cum dignitate & elegantia fiunt.

Aquarioli, Dicuntur mulierum impudicarum sordidissimi asseclæ. Festus.

Aquariolum, siue aquarium, Locus in quem sordida aqua demittitur, qui & Lauatrina dicitur à lauando, & per syncopen, Latrina.

Aquarius, ria, rium, Quod ad aquam pertinet, ὑδατικός. vt, Cos aquaria, Res aquaria. Gellius, Re aquaria defectos. Plin. lib. 34, Quippe quum in exacuendo oleares cotes, & aquariæ differant, oleo delicatior ei fiat acies.

Aquarius, rii, Vndecimum signum Zodiaci, est proximum Capricorno, quod oritur 15. Calend. Februar. ὑδροχόος. Fabulantur Poetę hũc fuisse Ganymedem, quem Iupiter, eius pulchritudine captus, ab aquila in cælum raptum, ministrum suum fecisse existimatur.

Aquarius sulcus, Qui aquam educit. ἄλαξ ὑδατικός. Colu. li. 2, Crebrósq; sulcos aquarios, quos, & nonnulli Elices vocant.

Aquaticus, ca, cum, Qui in aqua degit. ἔνυδρος. sicut Terrestris, qui in terra viuit. Plin. Terrestres & aquatici pisces.

Aquatilis, penul. corr. Idem quod aquaticus. ὑδατικός. Plin. libr. 9. cap. 12, Aquatilium tegmenta plura sunt. Cice. 1. de Nat. deo. Bestiarum autem terrenæ sunt aliæ, partim aquatiles, aliæ quasi ancipites, in vtraq; sede viuentes.

Aquor, aris, verbum castrense est, Aquam haurio, siue aquam fero, ad vsum exercitus, vel alterius rei. ὑδρεύω, ὑδροφορέω. Curtius, Quum miles aquatum profectus esset. Virgil. Sub mœnibus vrbis aquantur. Vide in dictione ADAQVO.

Aquatio, onis, verbale, Actus aquandi, hoc est aquam ad castra afferendi. Cæs. 4. bel. Gal. Tamen sese non longius millibus passuum quatuor aquationis causa processurum eo die dixit.

Aquator, oris, Qui aquandi ministerium, præsertim in exercitu, facit. ὑδροφόρος. Cæs. 1. bel. Ciu. Hæc consultantibus eis, nuntiatur aquatores ab equitatu premi nostro.

Aquatus, ta, tum, Aqua infusum. ὑδρομελές. vt Aquatum vinum. Interdũ idem quod aquosus: vt, Lac aquatum. Plin. lib. 28. cap. 9, Omnę autem vernum aquatius æstiuo.

Aqueus, a, um, Quod ex aqua est. ὑδρώδης. vt, Color aqueus.

Aquosus, sa, sum, Quod copiam aquæ habet. ὑδαρόδης, vt, Hyems aquosa. Colum lib. 4. de ficis, Locis, inquit, frigidis, & autumni temporibus aquosis præcoces serito. ¶ Huius compositum, & contrarium est Inaquosus, ἄνυδρος.

AQVAE AVGVSTAE, ὕδατα αὐγούστα, Vrbs in Gallia Aquitanica, Ptolemæo. Hanc vulgò Baionam vocant.

AQVAE CALIDAE, ὕδατα θέρμα, Vrbs Britanniæ insulæ, Ptol.

AQVAE MORTVAE, Hodie vocatur oppidum Narbonensis prouinciæ, ad alterum ex Rhodani ostiis situm. Ptolemæus Marianas fossas appellat, à propinqua fossa, quam Marius ex Rhodano duxit in vicinum lacum, ostreis (vt scribit Strabo) abundantem. De hac fossa vide Plinium lib. 3. cap. 4. & Melam lib. 2. & Strabonem lib. 4.

AQVAE SEXTIAE, ὕδατα σέξτια Ptolemæo, Vrbs Galliæ Narbonensis, iuxta quam sunt aquæ calidæ, quæ ægros curare solent: ita appellatæ à Sextio quodam Romanorum duce, qui perdomitis Salybus oppidum, hoc extruxit. Author est Strabo lib. 4.

Aquifolia, Species est ilicis, mespilum foliis referens, περιάλυφος, ἢ περιτείνουσα Theophrasto: vnde & Mespilus syluestris. μέσπιλος ἀγρία à nõnullis appellatur. Vide Plinium lib. 24. cap. 13, & lib. 27. cap. 8.

AQVILA, Vrbis nomen est in Brutiis, ex ruinis Furconiis antiquissimi oppidi à Longobardis ædificatæ. Volaterr.

Aquila, ἀετός, Regina auium, quam poetæ Iouis alitem, eiusdémque armigeram appellant, & fulmina ei subministrare fabulantur. Cui fabulæ occasionem dedit aquilæ natura, quia sola auium & fulminis ictu non lædítur, & Solis fulgorem oculis inconniuentibus potest aspicere. ¶ Sex autem aquilarum genera enumerantur à Plinio, Melænaetos, quæ & Valeria: Pygargus: Morphnos, quam & Percnon Homerus, Latini Plancum, & Anatariam vocant: Percnopterus: Oneos: & Haliæetus. ¶ Aquila præterea, sydus cæleste est, cuius ala dextera circulum æquinoctialem attingit, sinistra autem non longè à capite Ophiuchi videtur figurata. Rostrum eius à reliquo corpore diuidit circulus à Cancro ad Capricornum perueniens. Exoriente Leone, occidit: oxoritur autem cum Capricorno. Habet in capite stellam vnam, in vtraq; ala vnam, & vnam in cauda. ¶ Est etiam Aquila, piscis nomen ex genere planorum, quem & Græci ἀετὸν appellant: teste Plinio lib. 9. cap. 24.

Aquilinus, a, um, ἀετικός, vt Aquilinæ vngulæ. Plautus in Pseud. An tu inuenire postulas quenquam coquum, Nisi sit miluinis, & aquilinis vngulis? Vbi Aquilinas vngulas dixit, pro manibus rapacibus, quales sunt vngues aquilarum.

Aquiliferi, Dicti sunt signiferi in Romana militia, ἀετοφόροι: ab aquila, quam Romanis legionibus Marius in secũdo Consulatu suo propriè dicauit: fuítque tanquam princeps totius legionis signũ. Cæsar 3. bel. Ciu. In eo prælio quum graui vulnere esset affectus aquilifer. Habuerũt & Romani alia quatuor signa, videlicet lupos, minotauros, equos, apros, quæ singulos ordines anteibant. Item & dracones: vnde Draconarii. Postea tamen, repulsis cæteris, vnam seruauerunt aquilam.

Aquilegium, Aquæ collectio, & aquæductus. ὑγρόν. Plau. Si pluet, aquilegio iuuabo.

AQVILEIA, ἀκυλήϊα. Carnorum metropolis, iuxta quam defluit Timauus: à legendis aquis dicta. Martialis, Et tu Ledæo fœlix Aquileia Timauo. Plinius Aquileiam collocat in decima regione Italiæ. Fuit autẽ Romanorum colonia duodecies mille passibus à mari sita. Ad eam flumine aduerso onerarijs nauigatur nauibus per Natisonem fluuium. Ex hac orti sunt Chromatius, ad quem Hieronymus sæpe scripsit: & Rufinus Græcè Latinéque eruditus, qui Iosephum conuertit in Latinum, cuius archetypum est Mediolani in sancti Ambrosii fano, Longobardis characteribus carioſissimis.

Aquilex, penulti. cor. Qui aquam colligit, ducit, & propriè qui signis quibusdam fontes nouit inuestigare. ὑδροσκόος. Varro. At hoc pacto vtilior te Tuscus aquilex. Plinius, Subesse aquas credunt, & hoc habẽt signum aquileges.

AQVILIVS, ἀκύλιος, Cognomen Iurisconsulti, factum à colore subnigro.

AQVILO, penulti. cor. Ventus Septentrionalis, frigidus & siccus, ita dictus à vehementissimo volatu instar aquilæ: Græcè ἔρεβιας. De hoc sic scribit Ouidius lib. 6. Metamorph.

Apta mihi vis est, qua tristia nubila pello,
Et freta concutio, nodosaque robora verto,
Induróque niues, & terras grandine pulso.
Idem ego quum fratres cælo sum nactus aperto
(Nam mihi campus is est) tanto molimine luctor,
Vt medius nostris concursibus insonet æther,
Exiliántque cauis elisi nubibus ignes.
Idem ego quum subii conuexa foramina terræ,
Suppositique ferox imis mea terga cauernis,
Sollicito manes, totúmque tremoribus orbem.

Flat autem hic ventus, teste Plinio lib. 2. cap. 47, inter Septentrionem & ortum solstitialem, è regione Cauri.

Aquilonaris, re, adiect. ἐῤῥιος. Cice. de Nat. deo. Sed etiam regio, quæ tum est Aquilonaris, tum Australis.

Aquilonius, a, um, vt Loca Aquilonia, in quibus flat Aquilo. Plin. lib. 27. cap. 13, Omnes verò herbæ vehementiores effectu viribúsque sunt in frigidis locis, vt in Aquiloniis.

Aquilus color, Fuscus & subniger, ab aqua. ὑδατώδης χρῶμα. Nam quum antiqui duos omnino naturales colores nosceren t, album scilicet & nigrum, interuénit is quoque, qui ita neutri similis est, vt tamen ab vtroque proprietatem trahat: quem potissimum ab aqua nominauerunt, cuius incertus est color. Plaut. in Pœnulo. Statura haud magna, corpore aquilo. Suetonius in Augusto, Nasum à summo eminentiorem, & ab imo deductiorem, colorem inter aquilum candidúmque.

Aquiminarii, Dicuntur omnia vasa deferundis aquis deputata. ὑδρία. Florentinus Iurisconsultus lib. 34. Digest. Nam & pelues argenteas, & aquiminarios argenteos in supellectili esse non dubitatur.

AQVINVM, ἀκουῖνον Ptolemæo, Oppidum est Latii, au: (vt aliis placet) Campaniæ, Diui Thomæ patria. qui ab eo Aquinas dicitur. Cicero 2. Philip. Quum Romam proficiscens ad Aquinum accederet, obuiam processit magna sanè multitudo.

AQVISGRANVM, Germaniæ nobilissima ciuitas, prius Vegerra dicta, Caroli Magni sepulchro nobilitata.

AQVITANIA, ἀκουϊτανία, Regio, & tertia Gallię pars, ab obliquis aquis Ligeris. Hæc à Circio Oceanum habet, qui Aquitanicus sinus dicitur: ab occasu Hispaniam: à Septentrione Lugdunensem prouinciam: à

meridie Narbonensem. In ea Tholosa, & Burdigala ciuitates. ¶ Hinc Aquitanus, na, num: vnde Aquitani populi, ἀκουϊτανοί.

AQVITES, pen. corr. Sacerdotis nomen apud Phasidem. Val. Flac. lib. 6, -magnique sacerdos Phasidis arctois Aquites errabat in agris.

A ante R.

Ara, Quasi ansa, vt Varroni placet, dicta est à tripodibus, quòd sacrificantes ansas tenebant: vel potius, quia precantes manibus aras appre henderent. βωμός. Hinc Virgilius 4. Aeneid. Talibus orantem dictis, arásque tenentem. Primò ergo Ansæ dictæ, deinde commutatione literarum, aræ. Sunt qui aras ab ardendo deriuent, quòd in his victimæ adolerẽtur. Alii ab ἀράομαι, quod est oro, (vnde & ἀρὰ oratio dicitur,) quòd in sacrificando oretur. Iurantes etiam olim aras tãgebant. Vnde celebratur nobilis illa Periclis sententia, Ad aras vsque me amicum esse oportet: qua significatur, neminem amici causa aut peierare, aut quippiam inhonestum facere oportere. ¶ Est etiam Ara ciuitas, Arabiæ regia, necnon & insula Arabiæ adiacens, vt scribit Ptolemæus. Habet autem hoc nomẽ priorem syllabam producta m. Hara autem cum h, eandem corripit, & significat porcorum, seu auium stabulum, σταβλεῖον. Ouid. in Epistola Penelopes ad Vlyssem, Tertius immundæ cura fidelis haræ. De hoc plura suo loco.

Arabarches, ἀραβάρχης, (vt pulchrè ostendit Alciatus lib. 1. Prætermissorum) Dicebatur publicanus, qui præerat exigendo vectigali de pecoribus, quæ ex Arabia in Aegyptum adducebantur. Horum autem officium Arabarchia ἀραβαρχία vocatur. Super hac re extat Constitutio Val. Grac. Theod. Imp in hæc verba, Vsurpationem totius licentię submouemus circa vectigal arabarchiæ, per Aegyptum atque Augustaneam constitutum, nihilque super transductione animalium vendicari permittimus. Hinc facilè intelligi potest sententia horum versuum apud Iuuenalem. Atque triumphales inter quos aufus habere Nescio quis titulos Aegyptius, aut Arabarches. Inuehitur enim in T. Alexandrum natione Aegyptium, quem Arabarchen vocat, hoc est Aegyptium publicanum.

ARABIA, ἀραβία, Regio inter Iudæam & Aegyptum, ab Arabo Apollinis & Babylonæ filio. Solinus Arabiam interpretatur, sacram. ¶ Est autem triplex Arabia, secundum Plinium libr. 2. Vna fœlix, ἀρματαφόρος, ἐυδαίμων, λιβανοφόρος: altera Petræa, πετραία: tertia deserta, ἔρημος: de quibus plura in dictione sequenti. In Arabia est mons Sina, qui & Oreb, in quo Moses Legem accepit. In eadem & Phœnix auis nascitur. & Sardonix gemma.

Arabus, & Arabicus, ἀραβικός, adiectiua. Virgilius libro 7. Hvrcanisve, Arabisve parant Propert. Nec siqua Arabio lucet bombyce puella.

Arabia Petræa, ἀραβία πετραία, Sic dicta à Petra vetustissimo oppido, pars illa Arabiæ, quæ est Aegypto Iudææque confinis. Author Ptolemæus, Straboni ac Plinio alio nomine Nabathæa dicitur. ¶ Post Petræam, sequitur alia Arabiæ pars, Arabia deserta Ptolemæo vocata. Straboni autem Scenitis. ἀνυδρώτατον, quòd gens vaga & sine ædificiis in tentoriis habiter. Hæc à Meridie montibus Arabiæ Fœlicis cincta est à Septentrione Mesopotamiam habet, ab Occidente Petræam. ¶ Arabia Fœlix Meridiem versus, inter duos sinus Arabicum, & Persicum, veluti peninsula excurrit, fluminibus scatens, quæ, vt Strabo scribit. bis quotannis, vt India, seritur ob fœcunditatẽ. Vide Plinium lib. 6. cap. 28.

Arabs, bis, ἄραψ. Gentile nomen est, quo is significatur, qui ex Arabia ortum traxit. Virgil. 8. Aeneid. -omnis eo terrore Aegyptus, & Indi, Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi.

Arabicè, Aduerb. vt Arabicè olere, id est bene olere, & odoribus Arabicis, ἀραβικῶς ὄζειν.

Arabilis, Vide ARO.

ARABIS, Vide ARBIS.

ARABVS, ἄραβος, Apollinis fuit filius ex Babylone, vt inquit Plinius lib. 7. cap. 56, quem medicinæ artis quidam voluerunt extitisse repertorem. ¶ Est & Arabus lapis, teste Plinio libr. 36. cap. 21, eburnei candoris, qui in puluerem redactus, aptissimus est dentifriciis.

ARACHNE, ἀράχνη, Nomen puellæ Lydiæ, quæ quum de lanificio ausa fuisset cum Pallade certare, victrice dea percussa radio, in araneã est commutata. Verùm hoc à poetis fictum est. Constat enim, authore Plinio, Arachnem linum & retia inuenisse: Closterem autem filium eius fusos in lanificio. Suidas scribit ἀράχνιον filum esse & licium tenuissimum: ἀραχνὴν, fœminini generis, telam, seu texturam: masculino genere ἀράχνην, pusillum animal ita dictum, quòd rara molliáq; habeat vestigia.

ARACHOSIA, ἀραχωσία, Regio est Scythiæ Asiaticæ, Drangianis, & Gedrosiis finitima: cuius præcipuæ ciuitates sunt Alexandria, & Arachotus, ἀραχωτὸς, quæ regioni nomẽ dedit. Vide Strabonem lib. 11, & Ptolemæum lib. 6. cap. 20.

ARACHTHVS, ἄραχθος, Fluuius est Epiri non procul à Nicopoli in sinum Ambracium influens. Meminit huius fluuii Plinius li. 4. cap. 1, & Ptolemæus lib. 3. cap. 14.

Araciæ ficus, Dicuntur albæ pediculo minimo, latissimæ, de quibus Plinius lib. 15. cap. 18.

ARACINTHVS, ἀρακίνθος, Mons est Acarnaniæ, teste Plinio lib. 4. cap. 2. ¶ Est & alter in Attica mons eiusdem nominis: de quo Virgilius 2. Eclog. Amphion Dircæus in Actæa Aracyntho. Sunt tamen qui putent ibi Virgilium personæ pastoritiæ rationem habuisse: ideóque in Attica montem collocasse. qui re vera est in Acarnania: cuius generis pleraque etiam apud Theocritum animaduertimus. Stephanus præterea Aracynthum in Bœotia collocat: à quo Mineruam Aracynthiam dictam scribit.

ARADVCA, ἀράδυκα, Vrbs Lusitaniæ, quam hodie Arduam ab Hispanis vocari volunt. De hac Ptolemæus lib. 2. cap. 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ARADVS, ἄραδος, Insula est, siue potius vrbs in petra sita, habens in ambitu septem circiter stadia, distans à Phœnicæ, cui adiacet, viginti stadiis. Estque, vt tradit Strabo lib.16, vna ex Phœniciæ vrbibus, quæ Tripolim efficiunt: reliquæ duæ sunt Tyrus ac Sidon. Huius etiã meminit Plinius lib.5.cap.30, In Phœniceo, inquit, mari est ante Ioppen Paria, rota oppidum, in qua obiectam Andromedam beluæ ferunt, iam dicta Arados: inter quam & continentem quinquaginta cubita alto mari (vt author est Mutianus) è fonte dulcis aqua tubo coriis facto vsq; à vado trahitur. E regione huius insulæ, ad meridiem, vrbs est huic opposita, quæ olim Antarados, hodie Tortosa vocatur.

ARAE FLAVIAE, Vrbs Germaniæ, non procul à Danubio fluuio, quam Germani sua lingua Nordlingen vocant.

ARAETHYREA, ἀραιθυρία, Regiuncula est Achaię propriè dicta, postea Asophis dicta, vrbem habens eiusdem nominis, quam Homerus in Catalogo ab amœnitate commendat., ἀραιθυρίην ἐρατεινὴν eam appellans. De hac Plinius lib.4.cap.5, & Strabo lib.8.

ARAGVS, ἄραγος, Fluuius Massagetarum agrum irrigans: cuius meminit Strabo lib.11.

ARAMEI, Teste Plinio lib.6.cap.17, ab antiquis dicti sunt Scythæ, alio nomine Sacæ à Persis appellati.

Aranea, æ, ἀράχνη, fœminino genere, Tela seu rete araneorum. Ouid.4. Metamor. non illud opus tenuissima vincant Stamina, nec summo quæ pendet aranea tigno. ¶ Reperitur quandoq; tamen Aranea pro ipso animali. Virg.4. Georg. Laxos in foribus suspẽdit aranea casses. Ouid.6. Met. Stamen & antiquas exercet aranea telas.

Araneus, nei, ἀράχνης. Animalculum ex genere insectorum, quod Græci ἀράχνην appellant. Huius multa sunt genera: vnum tamen præcipuũ, nullique incognitum, quod miro quodam artificio telas orditur, quibus muscæ irretiuntur. Plaut. in Asin. Iubsin' columnis deiici opera araneorum? Idem in Sticho, Vt operam omnem araneorum tergam, & texturam improbem, deiiciámq; eorum omnes telas. ¶ Sunt & ex araneorum genere Phalangia, Italiæ ignota (vt scribit Plinius lib.29. cap.4.) quorum noxii morsus, corpus exiguum, varium, & acuminatũ. Hæc rursus in multas secantur species, quas vide apud eundem loco iam citato. Sunt & alia araneorum genera, quæ latius explicat idem Plinius lib.11.cap.24. ¶ Est præterea Araneus, vitium peculiare vitibus & oluis, quum veluti telæ inuoluunt fructum, & absumunt. De hoc Plinius lib.17.cap.24. ¶ Est etiã piscis quidam hoc nomine, marí peculiaris, noxiam in dorso spinam ferens: de quo Plinius lib.9.cap. 48, & lib.32.cap.11. ¶ Araneus mus, Animal est ex genere mustellarũ, morsu venenato: quod si orbitam transierit, statim emoritur. μυγάλη. De hoc Plinius lib.8.cap.58. & Aelianus lib.8.cap.39.

Araneolus, cum accentu in antepenultima, diminutiuum est ab Araneus. ἀραχνίδιον. Virgilius in Culice, Atque vt araneoli tenuem formauimus orsum.

Araneosus, a, um, Aranearum faciem habens. ἀραχνώδης: vt, Araneosus caulis. Plin. lib.21.cap.15, Huic similis est spina illa quam Græci Acanthion vocant, minoribus multò foliis aculeatis per extremitates, & araneosa lanugine obductis, lib.24.cap.12.

ARARIS, penulti.cor. & per apocopen Arar. ἄραρ, Fluuius Galliæ Lugdunensis, A monte Vogeso per fineis Heduorum & Sequanorum in Rhodanum fluens. Lucan. lib.6. -Rhodanúmque fluentem Præcipitauit Arar. Hodie Saona dicitur. ¶ Alius est ab eo qui per Heluetios lapsus, hodie Arola, vulgo Ar, dicitur.

ARARIVS, rii. ἄραρος, Fluuius Scythiæ Europææ, in Istrũ influens: cuius meminit Herodotus lib.4.

Aratio, Aratiuncula, Arator, Aratro, Aratrum, Vide ARO.

ARATOR, Poeta Christianus, Romanus Subdiaconus fuit: qui Apostolorum acta hexametro versu conscripsit, vt notat Volaterranus.

ARATVS, ἄρατος, Poeta Cilix, Astronomiæ peritissimus, cuius Phænomena extant Græcè, & Latinè à Cicerone adhuc adolescente versa. ¶ Fuit & alter Aratus, dux Sicyonius, vir optimus, qui patriam suam à tyrannide liberauit: de quo Cicero 3. Officiorum.

ARAVRIVS, ἀραύριος Ptolemæo, vel (vt Straboni placet) Rauraris, Fluuius est Galliæ Narbonensis, non procul à Massilia.

ARAVSIO, Ciuitas est Galliæ Narbonensis, prope Auenionem, principatu nobilissimo insignis, vulgo Aurange. Huius oppidi meminit Plinius lib.3.cap.4, & Strabo lib.4.

ARAXES, ἀράξης, Fluuius est Armeniæ, eodem in monte, ex quo Euphrates nascitur, ortum habens, Armeniámque ab Atropatia diuidens. De hoc sic scribit Pomponius lib.3, Araxes Tauri latere demissus, quoad campos Armenię secat, labitur placidus, neque in vtram partem eat, quanquam intuearis, manifestum. Quum in asperiora deuenit, hinc atque illinc rupibus pressius, & quantò angustior, tantò magis pernix. Frangit se subinde ad opposita cautium: atque ob id ingenti cum murmure, sonánsque deuoluitur, adeò citus, vt quì ex præcipiti casurus est, in subiectam non declinet statim vndam, sed vltrà quàm canalem habet, euehat plus iugeris spatio, sublimis, & aquis pendentibus semetipsum sine alueo ferens. Deinde vbi incuruo, arcuatóque amne descendit, sit tranquillus, iterum per campos tacitus, & vix fluens, in sittus elabitur. Hæc ille. Meminit huius fluuii & Plinius lib.6.cap.9.

ARAXVM Plinio, ἄραξον Ptolemæo, Promontorium in occidua parte Peloponnesi, non procul à Patris. Vide Plinium lib.4.cap.5, & Ptolemæum libr.3.cap.6.

ARBA, ἄρβα, apud Plinium lib.3.cap.21, Insula est ante Illyricum. Ptolemæus verò lib.2.cap.vltimo, Arbam ciuitatem esse tradit Scardonæ, quæ est insula Illyrico adiacens.

Arbilla artuina, Id est pinguedo corporis. Festus.

ARBII, ἄρβιοι, ἢ ἄρβιται Stephano, Populi sunt Indis finitimi, nõ procul ab Arianis, & Gedrosis: ita dicti ab Arbi vicino fluuio. Recensentur à Plinio lib.6.cap.23.

ARBIS, ἄρβις, Fluuius est in finibus Carmaniæ, non procul ab Arianis & Gedrosis: à quo vicini populi Arbii ἄρβιοι dicuntur. Vide Plinium libr.7.cap.2.

Arbiter, tri, penulti.corr. Iudex non à lege datus, sed ab iis qui litigant lectus, qui totius rei habet potestatem: dictus ab arbitrando, id est existimando. διαιτητής. Eius enim officium est iudicare, non pro vt iuris sit, sed pro vt ipse æquum esse existimet. Iudex verò ex officio dictus est. Terentius in Heaut. Simo & Crito vicini hic ambigunt de finibus, Me cœpere arbitrum. Cæs.3.bell. Ciuil. De his rebus quum ageretur apud Cæsarem, isque maximè vellet pro communi amico atque arbitro controuersias regum componere. ¶ Legitur & fœminino Arbitra. Ambrosius libr.1.Offic. Conscientia vera atq; incorrupta, pœnarum, præmiorúmque arbitra.

Arbitramentum, idem quod arbitrium, hoc est arbitri sententia. δίαιτα.

Arbitrarium, Dicitur quod alicuius arbitrio est relictum: ita dictum ab arbitratorum more, qui totius cõtrouersiæ suo arbitrio finiendæ potestatem habent. τὸ ἐφ' ἑαυτῷ. Illi enim non ad summum iuris rigorem, sed quod ipsis æquissimũ videretur, solent decidere. Vnde Arbitraria pœna dicitur, quæ nõ lege statuta est, sed iudicis arbitrio relicta. Martianus. Quam celebrem cuperent, fictor arbitrarius variabat. Plautus in Amph. Hoc quidem profectò certum est, non arbitrarium.

Arbitratus, us, Arbitrium, voluntas, opinio. δόγμα. Plaut. Amph. Mane, arbitratu tuo iusiurandum dabo. Cic. in Læl. Cuius disputationis sententias memoriæ mandaui, quas in hoc libro exposui meo arbitratu.

Arbitriò, siue Arbitrariè, aduer. Idem quod pro arbitrio, hoc est pro voluntate. Plaut. Pœn. Nunc pol ego perii certò, haud arbitriò.

Arbitrium, trii, Sententia est quæ ab arbitro statuitur. δίαιτα. Interdum dicitur potestas arbitro data. Vnde Arbitrium suscepisse dicitur, qui partes iudicis suscepit. Cic. in procemio Offic. Iudicio, arbitrióq; nostro, quãtum quoquo modo videbitur, hauriemus. ¶ Interdum idem est quod opinio siue volũtas. γνώμη, τὸ αὐτεξούσιον: vt, Omnia pro meo arbitrio facio, id est vt mihi videtur, & vt opinor faciendum.

Arbitror, traris, penulti.corr. Existimo, censeo. ἡγοῦμαι. Cice.6.Verr. Si hoc, quod abs te postulo, minus ad officium tuum pertinere arbitrabere, succedã ego vicarius tuo muneri, suscipiam partes, quas alienas esse arbitrabar. Terent. Hecv. Neque enim quenquam esse arbitror. ¶ Interdum accipitur pro speculari, κατασκοπῶ, & inquirere, seu auscultare. Plaut. in Aul. Hinc ego huc & illuc potero, quid agant arbitrarier. ¶ Apud Iurisconsl. Arbitrari, pro iudicare ponitur, & litem arbitrio finire: quod & διαιτᾶν à Græcis dicitur. Vlpianus de receptis arb. Siquis litigatorum defuerit, quia per eum factum est, quò minus arbitretur, pœna committetur.

ARBOR, Piscis est in Oceano Gaditano, tam vastis dispansus ramis, vt fretum nunquam ingressus credatur. Author Plinius lib.9.cap.4.

Arbor, oris, Notæ significationis nomen: cuius appellatione continentur plantæ maiores, & dissolutu cõtumaces, quæ simplici caudice, ramisque brachiorum more porrectis assurgunt: cuiusmodi sunt olea, vitis, quercus, & similes. δένδρον, ἢ δένδρος τό. Plinius in procem. lib.12, Summúmq; munus homini datum, arbores, syluæque intelligebantur. ¶ Dicitur & Arbos in nominatiuo. Virg.4. Georg. Obuiáq; hospitiis teneat frondentibus arbos. Hinc Festus. Arbosem pro arbore antiqui dicebant, & Robosem pro robore. ¶ Arborem fici, sicut Arboré ficum dici posse, ostendit Columella lib.6. quum ait. In scrobem fici arbusculam deponito. Ibidem, Tum arborem fici detrũca. Cice. pro Flacco, Homini enim Phrygi, qui arborem fici nunquam vidisset, fiscinam ficorum obiecisti. Quod est contra Laurentium Vallam.

Arborarius, a, um, adiect. vt, Arborarius picus, qui in arboribus nidificat. Plin. lib.30.cap.16, Eoysque qui arborarii pici rostrum habeant. Arboraria falx, apud Catonem cap.11.

Arborator, Nomen verbale, Ab Arboro, ras, quod significat eum qui arbores putat: qui & Frondator dicitur. δενδροτόμος. Plinius lib.18, Frondem medio die arborator ne cædito. Colum. lib.11.cap.1. Nam & arator reperitur aliquis bonus, & optimus fossor, aut fœnisector nec minus arborator, & vinitor.

Arborescere, Arborem fieri, vel in arborem crescere. δενδρώδομαι. Plinius lib.19, Tradunt authores, in Arabia maluas septimo mẽse arborescere.

Arboretum, δενδρών, Vide paulò pòst in dictione ARBVSTA.

Arboreus, rea, reum, Quod est arboris. δένδρινος, Virgil. lib. 1. Georgic. Arborei fœtus alibi.

Arbores, Vide ARBOR.

Arbuscula, diminutiuum ab Arbor. δενδρίον. Varr. lib.3. de Re rust. In eo arbusculas esse oportet, quæ ferant glandem. ¶ Significat etiam machinulam, quæ Græcè ἀμαξίσκους dicitur: in qua versantur rotarũ axes concluſi laminis ferreis: de qua Vitruuius lib.10.cap.17. ¶ Arbuscula præterea nomen est mulieris cuiusdam mimæ. Horatius 1.Serm.Satyr.vlt. -nam satis est equitem mihi plaudere, vt audax, Cont emptis aliis, explosa Arbuscula dixit.

Arbusta, Loca consita arboribus vitiferis, hoc est vlmis, populis, vel similibus, in quibus vites extendi solent, vel ipsæ etiam arbores vitibus maritatæ, & in ordinem digestæ. ὄλμοι, δενδρῶνες. Colum. lib.5. cap.5, Qui vineam vel arbustum constituere volet, seminaria prius facere debebit. Docet etiam Plinius quomodo arbustum sit faciendũ. ¶ Rursus arbustum, Locus est in quo arbores sunt ad fructum consitæ, sicut Salictũ, vel Salicetum, in quo sunt salices. Hoc & Arboretum aliqui vocant. Gell. lib.17.cap.2, Conualles, inquit, & arboreta magna erant. ¶ Arboreta ignobilius verbum est, Arbusta celebratius.

Arbustiuus, a, um, adiectiuum: vt, Arbustiuæ vites, quæ arboribus applicantur, & in sublime procedunt. ἀνεδενδράδες, δενδρίτιδες. Pallad. Locum, quem arbustiuis vitibus destinabis implere. Columella de arboribus cap.16, Arbustiuam vitem, quam putare, tam alligare diligenter oportet.

Arbusto, stas, Agrum arboribus consero ad maritandas vites, δενδροφυτῶ. Plin. lib.17.cap.23, Transpadana Italia, præter supradicta, corno, populo, tilia, acere, orno, carpino, arbustat agros.

Arbutus, pen.corr. Arbor folio citrò similis, sed raris frondibus, cuius fructus Arbutum, seu vnedo vocatur. ἠμέραρος. Hæc arbor in Arabia excrescit in altitudinem 50 cubitorum. Virgil. Eclog.7, Et quæ vos rara viridis tegit arbutus vmbra.

Arbutum, Pomum rubrum syluarũ, quod Plinius vnedonem vocat, quòd asperitate sua plura edi non possint, λάμαρον. Virg 1l.lib.2.Georg. Dant arbuta syluæ. Duo eius traduntur esse genera, Comarò, & Memecylon, De quo vide plura apud Plinium cap.24.lib.15.

Arbureus, a, um, Ex arbuto factum: vt, Arbuteę crates, & Arbuteæ virgæ. Virg.1.Georg. Arbuteæ crates, & mystica vannus Iachi. Idẽ 11.Aeneid. -& molle pheretrum Arbuteis texunt virgis.

Arca, cæ, Scrinium, capsa. λεβητίς. ab arcendo dicta (vt inquit Varro lib. 4. de ling. Lat.) quòd ab ea clausa arceatur fures. Cic. in Parad. Animus hominis diues, non arca, appellari solet.

Arcula, diminutiuum, Parua arca. λεβήτιον. Cicero 2. Offic. Præmittebátque de stipatoribus suis, qui perscrutarentur arculas muliebres, & nequo! in vestimentis telum occultaretur, exquirerent, ¶ In auspitiis quoque Arcula dicebatur, teste Festo, auis, quæ aliquid fieri vetabat: ab arcendo nomen habens, quod consulentem à re aliqua aggrediunda arceret, hoc est prohiberet. ¶ Est & arca vrbs Cœlesyriæ, antiquum adhuc nomen inter Barbaros retinens: cuius meminit Iosephus lib.5. Antiq.

ARCADIA, ἀρκαδία, Peloponnesi regio intima, à mari vndiq; remota: ab Arcade Iouis filio ex Calisto Lycaonis Arcadię regis filia, sic appellata. Hæc vt Eustathius docet, aliquãdo dicta est Pelasgia, à Pelasgo rege magno, sapiente viro, qui vitę cultioris author eis fuit, & victum ex stirpibus herbarum arborúmq; frondibus transtulit ad glandem, maximéq; ad fagineam. Aliquando etiam Lycaonia, aliquado Gigantis, & aliquando Parrhasia dicta est, teste Stephano. Archas autem quum Pelasgos in deditionem redegisset, eorum regionem Arcadiam nominauit. Scribit Plin. hanc vniuersam, veluti pensante equorum incursus natura, in mõtes 76. attolli. Habet hæc regio asinos procerissimos, qui ob corporis magnitudinẽ in prouerbium abierunt. Habet & lapidem asbestion, hoc est inextinguibilem. Oppida eius præcipua sunt Mantinea, Tegea, & Stymphalus. Montes Pholoe, Cyllene, Lyceus, Mænalus, & Nonacris. Fluuii Ladon, & Erymanthus.

Arcadicus, ca, cum. ἀρκαδικός. Quod est ex Arcadia: vt, Arcadici mores, Arcadicum pecus.

Arcas, cadis, ἄρκας, Nomẽ Iouis filii ex Calisto à quo Arcades originem ducunt. ¶ Est & gentile ab Arcadia. Ouid.5.Fast. Arcadis Euandri nomen tibi sæpe refertur.

Arcadius, a.um: vt, Arcadius deus, pro Pane, apud Propertium. Arcadium sydus, Vrsa, vel Arctos. Senec. in Oedipo.

ARCADIVS, ἀρκάδιος, Theodosii filius, Romanorũ imperator fuit cum Honorio fratre, quo tẽpore Gotthi Romã ceperunt. ¶ Fuit præterea hoc nomine Grãmaticus Antiochenus, qui librum de Orthographia, & alterum de Syntaxi conscripsit. Suidas.

Arcanum, Dicitur secretum, absconsum, occultum, ab arca. in qua quæ clausa sunt, tuta manẽt. ἀνεξέλεγκτον. Potest & ab arce dici, quæ tutissima pars vrbis est. Virgil.1.Aeneid. Longius & voluens fatorũ arcana mouebo. ¶ Arcanè, & Arcanò, aduerbia, ἀνεξελέγκτως. Colu. lib.3. cap.2, Sed de hac sententia, quanquam & ipse paulo antè id censuerim, quid tamẽ arcanius iudicem, suo loco mox dicam. Cæsar 1.bel.Ciuil. Ipse arcanò cum paucis familiaribus suis colloquitur.

Arcanus, a, um, adiectiuum: vt, Arcanus homo, qui, quæ audit, tacet, & continet optimè. Plaut. Cane sic dixeris, me dixisse hoc. P. Dixisti arcano satis. Arcanus sensus. Virgil.4.Aeneid. -solam nam perfidus ille Te colere, arcanos etiam tibi credere sensus.

Arcatus, Vide ARQVATVS.

Arcella, Videri potest diminutiuum ab Arcera, de qua infrà. Vnde Arcellata vitis, quæ in formam arceræ est dispositа. Colum. lib.3.cap.2, Vnam etiam præcocem vitem, nobis ante hoc tempus incognitã, Græca consuetudine Dracõtion vocari comperimus, quæ fœcunditate iucunditatéve arcellatę, basilicæque, & Bituricæ comparari possit, generositate vini, Aminneæ. Et paulo antè, Omnium quas cognouimus, copiosissima arcellata.

Arceo, es, cui, Sine supino vsitato. (Nam arcitum non dicimus: licet in compositis Exercitũ dicamus, & Coercitum) idem ferè est quod propulso, abigo, & propriè, prohibeo ne accedas. ἀμύνω, ἀκωλύω. Cic. in Catil. Tum tu Iupiter hunc à mœnibus vrbis arcebis. Idem 4. Philip. Brutus illum nõ vt Consulem recepit, sed vt hostẽ arcuit. ¶ Aliquãdo legitur pro stringo, siue coerceo. Virgil.2.Aeneid. Teneras arcebant vincula palmas. ¶ Arcere vim hostium, est vim vi propulsare, & operam dare ne noceant. Liuius 1.ab Vrbe, Ad arcendam vim aduenarum, armati ex vrbe atq; agris cõcurrunt. ¶ Arcere aquam pluuiam. Idem Pro Murœna, Ille scit vt hostium copiæ, tu vt aquæ pluuiæ arceantur. ¶ Ab arceo fiunt Arx, arcis, Arctus, a, um, & Artus pro membris: de quibus infrà suo loco.

Arcesso, sis, Ab Arceo nascitur, & significat accuso, siue ad accusandum eo. ἐρύω, ἀλάομαι. Etenim accusare alium, est à maleficiis eum arcere. Et hoc modo construitur cum genitiuo, & aliquando cum ablatiuo. Libro 1. ad Herenn. Arcessitur Cæpio maiestatis. Cicero lib.2. Offic. atque etiam hoc præceptum officii diligẽter retinendum est, ne quem vnquam innocentem iudicio capitis arcessas. ¶ Est & Arcesso, aduoco, siue ad vocandum eo, μεταπέμπω, ab Acio, d, in r, mutata. Antiqui enim (teste Prisciano) d, literam mutabant in r, nos in c. Plautus in Amphit. Blepharonem arcessiat, qui nobiscum prandeat. Cic. pro Rosc. Amer. Quum ab aratro arcessebantur, qui Consules fierent. ¶ Interdum arcessere est præoccupare, vel ante tempus distrahere. Cicero, Quando arcessentur? quo genere vecturæ?

Arcto, ctas, frequẽtatiuum est formatũ ab Arctum, inusitato supino verbi arceo, idem significans quod constringo. στύφω. Colum. lib.12. cap.43, Nonnulli adiecto de fruto, contenti sunt transuersas perticas arctare. Plin. lib.17.cap.23, Quando contineri debet vimine, non actari. ¶ Est item Arctare, angustius facere. Plin. lib.3.cap.6, Etiamnum angustias eas arctantibus insulis paruis, quæ Cunicularia appellantur. Mart. Atriaq; immodicis arctat imaginibus.

Arctus, cta, ctum. Angustus, strictus, ab arcendo, id est constringẽdo. στυπτός. Cic.3. Verr. Mihi credite, arctioribus apud populum Romanũ laqueis tenebitur. ¶ Inde Arctè aduerbiũ. Col. lib.3, In tribuli fictile vel cornu arctè inserito.

Arcera, Ab arca deducitur, & significat plaustrum tectum vndique ex tabulis, quasi arca quædam magna, vestimẽtis instrata, vt inquit Asconius, quo vehiculi genere & senes & ægroti cubãtes vectabãtur. φορεῖον. Gell. lib.20.cap.1.

ARCESILAS, Siue (vt apud Laertium legitur) Arcesilaus, ἀρκεσίλαος, ὁ ἀρκεσιλάεος, Philosophus fuit, ex Pitane Aeolica ciuitate ortus, qui relicto natali solo, Sardeis se primùm, deinde & Athenas contulit: vbi initio Crantorem, deinde & Polemonem audiuit. Post hæc eximius & ipse Philosophus effectus, mẽdiam primus Academiam inuexit. Fuisse autem traditur miro ingenii acumine, sed nimia in disputando pertinacitate. Fuit enim assertor ἀκαταληψίας: vnde & ignorantiæ magister à Lactantio appellatur. Hic est ille, quem Cicero lib.5. de Finibus, ait euertisse omnem philosophiam, quemadmodum Gracchi euerterunt Rempubicam. Induxit enim philosophiæ quoddam genus ἀσύστολον, hoc est quod subsistere non potest: asserens nihil omnino sciri posse: quod certè absque repugnantia intelligi non potest. Si enim sciamus nihil sciri posse, falsum est nihil sciri posse, quũ iam aliquid sciamus.

ARCESILAVS, pen. prod. Vnus è quinque ducibus Bœotorum, qui ad Troiam cum quinquaginta nauibus aduenerunt. Homer. lib. Iliad. 2.

ARCESIVS, ἀρκεσιεύς, Iouis fuit filius, pater Laertis, vt testatur Vlysses apud Ouid.13. Metamorph. Nam mihi Laertes pater est, Arcesius illi, Iuppiter huic, & (scilicet Arcesio.

ARCHADIVS, Grammaticus, lege ARCADIVS.

Archaismus, ἀρχαϊσμός, Latinè Antiquitas dicitur. Figura est, vetustè aliquid dictum significans. Terent. in Andr. Quod plerique omnes faciunt adolescentuli. Vbi Donatus, Plerique omnes pro vna parte orationis dixere veteres. Ibidem, Ille instat factum. Vbi Donatus, Instat factum, ἀρχαΐζομεν, vetustè. id est instat dicere factum esse.

ARCHAGATHOS, ἀρχάγαθος, Medicus ex Peloponneso, Lysaniæ filius, qui primus è medicis Romã venit, L. Aemylio, & M. Liuio Coss. anno vrbis D.XXXV. cui & ius Quiritum datum est, & taberna in compito Acilio. Hic primò vulnerarius cognominatus est, miréque gratus aduentus eius initio fuit: mox à sæuitia secandi vrendique Carnifex appellatus. Hæc Plin. lib.29.cap.1.

ARCHANDER, ἄρχανδρος, Phthii Achæi filius, & Danai gener: de quo Herodotus lib.2.

Archarius, Præfectus & moderator dicitur. οἰκονόμος. Paulus ad Romanos, Salutat vos Erastus archarius ciuitatis. ἀρχή à nostris principium, à quo ἄρχω, impero, præsum.

ARCHEDICVS, ἀρχέδικος, Poeta comicus, scripsit contra Democharem Demosthenis propinquum. Fabulæ ipsius, Thesaurus & Diamartanon. Author Athenæus in Dipnosophistis.

ARCHELAVS, ἀρχέλαος, Philosophus Athenien sis, seu Milesius, qui patrem habuit Apollodorum, & fuit auditor successórque Anaxagoræ, à quo Socrates philosophiam audiuit. Hic Physicam philosophiam ex Ionia Athenas inuexit: estque Physicus appellatus, quòd in eo defecerit philosophia naturalis, Socrate Ethicen introducente. Quanquam ne hic quidem Ethicæ rudis fuit, qui de legibus, de honesto, & de æquo philosophatus est. ¶ Fuit & alter Archelaus Antenoris Troiani filius, quem Homerus scribit rei militaris peritissimum fuisse. ¶ Alius fuit Geographus, qui terram omnem ab Alexandro peragratam descripsit. ¶ Alius de rerum naturis carmine scripsit. ¶ Alius Oratoriam docuit. Author Diogenes Laertius.

ARCHEMOLVS, Vide ANCHEMOLVS.

ARCHEMORVS, ἀρχέμορος, Lycurgi Thracum regis filius, & Hypsipyles Thoantis filiæ alumnus: quæ quum sitientibus qui ad Thebarum expeditionem proficiscebantur, Langiam fontem ostenderet, Archemorum puerum super viridi herba deposuit, qui à serpente vulneratus periit. Vnde fons ille Archemorus vocitatus est, & annuus agon in pueri illius memoriam celebrari cœptus, quem Nemæos ludos appellarunt. Vide Statium lib.6. Thebaid. ¶ Alius fuit Archemorus, Amphionis ex Niobe filius, quem Ouidius Antegorum nominat.

ARCHEPTOLEMVS, ἀρχεπτόλεμος. Filius Iphyti, auriga Hectoris, Enipeo interfecto à Diomede suffectus.

Archetypus, ἀρχέτυπος, pen.corr. adiectiuum, Est quodcunque ita primum fabricatũ est, vt exẽplar reliquis sit. Martialis lib.8, Archetypum Myos argentum se dicit habere. Idem lib.3, Sic tanquam tabulas, scyphósque Paule, Omnes archetypos habes amicos. ¶ Est & Archetypum substantiuum, quo significatur primum exemplar quod quis sibi imitandum proponit. Plinius Iunior ad Antonium, Vt pictores pulchram absolutámq; faciem, raró nisi in peius effingunt: ita ego ab hoc

Universidad de Deusto
Biblioteca

archetypo labor & decido. ¶Dicuntur etiam Archetypa, signa, statuæ, vasa, & tabulæ, non ad aliorum similitudinem efficta, sed à nobili quopiam artifice primùm confecta. Martial. lib. 8, Archetypis vetuli nil est odiosius Aucti.

Archezostis, ἀρχίζωστις Dioscoridi, Herba quàm Latini vitem albam vocant, Græci etiam ἀμπελόλευκην, fatiuæ viti foliis, sarmentis, & paripinis simillima. Vide Plinium libro 23.cap.1.& Ruellium libro 3. cap.153.

ARCHIAS, ἀρχίας, Poeta Antiochenus, Romæ fuit in amicitia multorum clarorum oratorum, præsertim Lucullorum: & à nonnullis Græcis populis honoratus, & eorum ciuitatibus donatus: Ciceroni in primis familiaris. Hic quum discederet è Sicilia, cum L.Lucullo Heracleam venit, & adscribi in eandem voluit: quod & sua virtute, & Luculli amicitia facilè impetrauit. Postea verò mota ei de ciuitate controuersia, quum eo nomine in iudicium vocatus esset, defensus est à Cicerone, breui quidem, sed tamen ornatissima illa oratione, quæ etiam nunc extat, in qua multa de poeticæ, atq; adeo ipsius Archiæ laudibus obiter admiscentur. ¶Fuit item Archias, qui condidit Syracusas, vt scribit Volaterranus. ¶Rursum alius Hyblæus quidam præceleberrimus: qui ter vicit Olympia, & Pythia: vbi icon ipsius & epigramma Græcum. Pollux. ¶Alius item fuit Mitylenæus, musicus.

Archiater, & Archiatrus, tri, ἀρχίατρος, Medicorum princeps. ἰατρὸς enim medicus, ἀρχὸς princeps dicitur. Hic vulgò Protomedicus appellatur. Archiater dictus est Æsculapius, tanquam præses deúsq; medicorũ. ¶Hieronymo dictus est Archiater Saluator noster, qui languentium animarum præsentissimus est ἐπιτάτης. ¶In codice Imperatorio legimus, priuilegiis Imperatoriis archiatros decorari. Crassianus archiatros, salutis magistros vocat.

ARCHIBIVS, ἀρχίβιος, Alexandrinus grammaticus, qui docuit Romæ sub Traiano principe. ¶Fuit etiam alter eiusdẽ nominis Grammaticus, qui Commentarios conscripsit in Callimachi Epigrammata. Vtriusque meminit Suidas.

ARCHIDAMVS, pen.corr. ἀρχίδαμος, Nomen viri Spartani, qui rogantibus sociis quãtum pecuniarum foret satis ad bellum Peloponnesiacum, scienter respondit: Bellum ordinata non quærit.

ARCHIGENES, pen.corr. ἀρχιγένης, Medicus fuit ex Apamia Syriæ ciuitate, Agathini discipulus, qui rem medicam Romæ exercuit Traiani temporibus. Hæc Suidas. In hunc Archigenem, tanquam in hominem imperitum, sæpissimè inuehitur Galenus. Meminit eiusdem & Iuuenalis Satyr.7, -tunc corpore sano Aduocat Archigenem.

Archigerontes, ἀρχιγέροντες, Latinè Principes seniorum, seu summi senes. Alciatus de episc.& cler.C.

Archigrammateí, ἀρχιγραμματεῖς, Dicti sunt scribarũ principes. Vnde scribit Plutarchus, Eumenem Cardianum fuisse archigrãmatea Alexandri Magni Vulgò *Cancellarũ* vocantur.

ARCHILOCHVS, penult.corr. ἀρχίλοχος, Nomen poetæ Lacedæmonii. Hic fuit inuentor carminis Iambici, quod ab eo Archilochium vocatur: quo Lycamben quendam, quòd filiam sibi pactam alteri locauisset, ad suspẽdium credítur adegisse. Hor. in Arte poet. Archilochum proprio rabies armauit Iambo. ¶Alius fuit Archilochus Nestoris filius, qui patrem in expeditione Troiana secutus, à Memnone interfectus est. ¶Alius fuit Siculus, qui Ariciam vrbem condidit.

Archimagirus, pen.prod. ἀρχιμάγειρος. Princeps & magister cocorum, qui coquinæ præest: μάγειρος enim Latinè coquus. Iuuen. Finxerunt pariter librarius, archimagiri.

Archimandritæ, pen.prod. ἀρχιμανδρῖται, Dicuntur præpositi consectaneæ turbæ, haud longè dissimiles ab episcopali dignitate: ita dicti quòd principes mandræ & agminis sint. Mandræ quoque significant speluncas, in quibus greges solent stabulari. Hinc Episcopi archimandritæ à Græcis dicti possunt videri, non dissimili ratione, ab ea, qua à nobis dicuntur pastores. ¶Alciatus scribit Archimandritam id significare, quod dictmus Abbatem. Prisci enim monachi eremos colentes, ἐν τοῖς μάνδραις, id est in speluncis, & cauis montium habitabant.

ARCHIMEDES, ἀρχιμήδης, Nomẽ proprium viri Syracusii qui Geometricæ, ac machinalis, syderalisque scientiæ consultissimus fuit, & celeberrimus testimonio Liuii, Plinii, & Plutarchi. Hic velut deus terrenus mechanico artificio sphæram vitreã fecit, in qua mira arte dissimiles motus circulorũ visebantur. De qua sic scribit Claudianus-iura poli, regnúmq; deorũ Ecce Syracosius transtulit arte senex. Percurrit proprium mentitus signifer annum, Et simulata nono Cynthia mense redit. Marcellus in expugnatione Syracusarum interdixit, ne Archimedes vnus violaretur: verùm quum Syracusæ caperentur, & ipse animo ac oculis in terra defixis formas geometricas describeret, à milite ignaro quis esset, interfectus est.

ARCHIMIMVS, mi, ἀρχίμιμος, Mimorum princeps. Sunt autem Mimi, qui in scena gestus eorum, quos volunt irridere, exprimunt & imitantur, ἀπὸ τοῦ μιμεῖσθαι, quod est imitari. Tranquillus in Vespasiano, Fauo archimimus personam eius ferens, sustinénsq; (vt est mos) facta & dicta viri, &c. Vtitur etiam hac voce Iulianus de operis libert. l. patronus. Nam siquis (inquit) archimimum, vel pantomimum, &c.

Archiotæ, Vide ARCHIVVM.

Archipirata, tæ, Pædonum dux. ἀρχιπειρατής. Cic. 7. in Verrem, Archipiratam ipsum vidit nemo, de quo supplicium sumi oportuit. Idem 2. Offic. Ille qui archipirata dicitur, nisi æquabiliter prædam dispertiat, aut occiditur à sociis, aut relinquitur.

Archipocomus, pen.corr. ἀρχιπώκομος. Dicitur hippocomorũ præfectus. Hippocomi autem dicuntur equorum curatores, ab ἵππος & κομέω verbo neutro, quod significat equos curo. ¶Est itaq; Archippocomus, quem Galli *Magnum scutarium* vocant.

ARCHIPPVS, ἄρχιππος, Nomen philosophi qui Thebis scolas habuit: (vt scribit Hieronymus) & Pythagoræ auditor fuit.

Architectus, ἀρχιτέκτων, Nomen compositum ex ἀρχὸς princeps, & τέκτων faber: Principalis faber, fabricandi artem habens, vel qui structuris ædificiorum præest, & qui fabricanda præscribit, Architectus (vt inquit Plato lib. de Regno) magno ministerio nõ vtitur, sed vtentibus præsidet. Fabri autem, qui aliquid manu faciunt in ædificiis, alii funguntur ingenio, alii opera valent. Cicero Varr. Siquis adhibere voler non modo vt architectos, verumetiam vt fabros ad ædificandam Rempublicam, poterimus & nos libenter accurrere. Martialis lib. 5, Siduri puer ingenii videtur, Præconem facias, vel architectum.

Architecton, onis, idem quod Architectus, Plaut. Pœn. Me dolis iam superat architectonem. Idem Mostel. Nam sibi laudasse ædeis ait architectonem Nescio quem, esse ædificatas sanè bene.

Architectonicus, a, um, adiect. ἀρχιτεκτονικὸς, Ad architectonem pertinens. Vitruuius lib. 9. cap. 4, E qua per rationes architectonicas, circiniq; descriptiones est inuentus effectus in mundo.

Architector, ctaris, Cõstruo, fabricor. ἀρχιτεκτονέω. Vitruuius lib. 9. cap. 4, Namq; in his locis naturalis potestas ita architectata est, collocauitq; cardines, tãquam centra. ¶Translatè ponitur à Cicerone 2. de Finib. Cur tandem sapientia tantopere laudatur? an quòd ita callida est, vt optimè possit architectari voluptates? id est formam & rationem fruendarum voluptatum cõminisci & præscribere: quemadmodum architecti opera minoris sumptus & magnifica ingenti ratiocinatione architectari solent. Budæus.

Architectonice, ces, fœminini generis, ἀρχιτεκτονικὴ, Ars ipsa architectandi. Quintilianus libro 2, Aliæ quoque artes minores habent multiplicé materiam, velut architectonice: nanque in omnibus quæ sunt in ædificio vtilia versatur.

Architectura, Aedificandi scientia, Græcè ἀρχιτεκτονική, Architectonice dicitur. Hoc nomine Vitruuius opus suum inscripsit, quod de ædificandi ratione conscripsit. Cic. lib. 1. Offic. Quibus autẽ artibus aut prudentia maior inest, aut non mediocris vtilitas quæritur, vt medicina, vt architectura, vt doctrinæ rerum honestarum.

Architriclinus, pen. prod. Qui præest triclinio, ἀρχιτρίκλινος. Erat autẽ Triclinium, cœnaculum tribus ad accumbendũ lectis stratum. Iuuenalis, Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto. Architriclini erat curare, vt eduliorum variorum fercula seriatim & in tempore conuiuis exhiberentur, vtque rectè omnia dispositа essent.

Archiuum, ἀρχεῖον, Armarium librorũ, seu locus publicus, in quo acta Vrbis & ciuium recondi consueuerunt. Romani Tabularium dicunt: Græci Chartophylacium.

Archiotæ, pen. prod. ἀρχιῶται. Dicebantur qui publico archiuo præerãt. In scholiis Græcis traditum est, aulam locum esse, in quem sontes ducerentur, eúmque à iunioribus ἀρχίοις appellari. Alciatus.

Archon, ontis, ἄρχων, Summus principatus Athenis, sicut Suffes apud Carthaginienses, Romæ Dictator. Fuerunt enim, teste Suida, Archontes nouem, quorum sex Thesmothetæ, hoc est legislatores dicebantur, vnus Rex, vnus Polemarchus, & præter hos vnus qui per excellentiam Archon dicebatur. De hoc magistratu sic scribit Budæus, Archontes qui fuerint, non planè constat. Suidas nouem fuisse author est: & inter eos numerat Thesmothetas: rectè, vt opinor, quum idẽm sentire videatur enarrator Demosthenis: quippe qui Archontas etiam Thesmothetas appeller. Sed ex his vnus erat princeps collegii & præfectus, qui & Hegemon & Prytanis vocabatur. Prytanes autem erant numero quinquaginta, decimam partem consilii & curiæ quinquagenariæ efficientes, in orbem πρυτανεύοντες, hoc est magistratum eum gerentes. & in singulos menses vices mutantes. Verùm is, qui inter Archontas peculiarem appellationem retinuit, simili etiam ratione Prytanis dictus est. Quemadmodum autem Romæ Prætor iudicibus præerat, atque ideo quæstionis iudex dictus est, & quæsitor: ita hic Archon Athenis iudicibus præsidebat. Cicero de Fato, Moritur Epicurus quum duos & septuaginta annos vixerit, archonte Pytharato.

Archontici, ἀρχοντικοὶ, Hæretici quidem à principe appellati, qui vniuersitatem, quam Deus condidit, opera esse principum dicebant, & negabant resurrectionem carnis.

ARCHYTAS, pen.cor ἀρχύτας, Hestiæi, siue (vt alii malunt) Mnesarchi filius, Philosophus fuit Pythagoricus patria Tarentinus, qui Platonem aduersus Dionysii insidias præstitit incolumem. Hic in Mathematicis maiorem humano captu progressum fecisse traditur, adeò vt & cubum primus inuenerit, & columbam ligneam tam affabrè effinxerit, librauerit, & inflauerit, vt viuæ volatum imitaretur. Primus etiam platagen, hoc est crepitaculum puerorum traditur inuenisse, quo pueros nunquã interquiescentes, & à periculosioribus ludis auocaret. Hinc factus est locus prouerbio, vt desipientes, & puerilia tractantes, ad Archytæ platagen dicamus recidisse.

ARCILALIS, ἀρκιλαλὶς, Oppidum est Hispaniæ in tractu Bætico. Ptolemæus.

ARCINNA, ἄρκιννα, Oppidum est Daciæ, Ptolemæo.

Arcio, arcis, arciui, arcitum, pro Indere, & adigere accepisse videtur Cato de Re rust. cap 40, Surculum aridum, præacutum, inter librum & stirpem arcito primores digitos duos. Et paulò pòst, Surculum aridum, quem arcueras, eximito: eóque arcito surculum quem inserere voles: librum ad librum vorsum facito, arcito vsque adeò, quo præcueris. Antiquum est verbum.

Arcirma, Genus modici plaustri, quo homo gestari solet. Festus. ἅμαξίτ.

Arcitenens, adiectiuum, Apollinis epitheton, ab arcu tenendo, quòd semper cum arcu & pharetra pingeretur Apollo. τοξοφόρος. Virgilius 3. Aeneid.

Aeneid. Quam pius arcitenens oras & littora circum Errantem Mycone celsa, Gyaróque reuinxit. Ouid. 1. Metamorph. Hunc Deus arcitenens, & nunquam talibus armis Ante, nisi in damis, capreisque fugacibus vsus Perdidit, &c.

Arconicum, Vide infrà in dictione ARSENICVM.

Arcophthalmon, ἀρκόφθαλμον, A quibusdam appellatur herba, quæ Chrysogonon Dioscoridi dicitur. Est autem hæc nomenclatura ex iis, quæ inter notha Dioscoridis à doctioribus numerantur.

Arcophyton, ἀρκόφυτος, Ex iis nomenclaturis, quæ Bechio, seu Tussilagini herbæ in quibusdam Dioscoridis exemplaribus tribuuntur.

Arctomys, ἀρκτόμυς, Animal habens similtudinem muris & vrsi.

ARCTONNESVS, pen. prod. ἀρκτόννησος, Oppidum est Milesiorum, ad Propontidem situm, quod alio nomine Cyzicum appellatur. Plinius lib. 5. capite vltimo.

ARCTON, ἄρκτος, Mons, qui imminet Cyzico, ita dictus à Iouis nutricibus, quas illic in ἄρκτος, id est in vrsas migrasse tradunt.

Arctophylax, penult. corr. ἀρκτοφύλαξ, Sydus iuxta maiorem Vrsam, alio nomine Bootes. Cicero in Phænom. Arati, Arctophylax vulgò qui dicitur esse Bootes. Latine Vrsæ custodem interpretari possumus: nam veluti custos quidam Vrsæ adhibitus, à tergo eam subsequitur. Simili etiam ratione Bootes appellatur, quòd in modum bubulci plaustrum sequatur: rustici enim Septentriones Plaustra vocant. Fabulantur autem poetæ, hunc esse Calistus ex Ioue filium, cui nomen Arcadi fuit.

Arctos, ἄρκτος, Apud Græcos vrsum, vel vrsam significat. Quo fit, vt pro duobus signis Septentrionalibus accipiatur, quæ & à Latinis Vrsæ appellantur. ¶Sunt autẽ Arcti duæ Septentrionali polo, velut axe quodam, nixæ, Arctico circulo clausæ, & ita collocatæ, vt vtraq; resupinata, alterius contegat caput: sed caput eius quæ superior est, ad caudam inferioris contendat. Alteram maiorem, Vrsam siue Elicen: alteram minorem Vrsam. siue Græcorum lingua, Cynosuram, id est Canis caudam nominant. Illam Græciæ populi notare soliti, hanc Sidonii obseruant inter nauigandum. Ouid. Esse duas Arctos, quarum Cynosura vocatur Sidoniis, Elicen Graia carina notat. Elicem scribit Hesiodus Calisto Lycadnis Arcadiæ regis filiam fuisse. Hanc studio venationis inductam, relicto patre, sese in syluas contulisse, factámq; vnam ex comitibus Dianæ, à qua quum mirificè amaretur, quodam die solam in syluis inuentam, à Ioue compressam fuisse. Quod facinus quum aliquandiu celasset, tandem iussam cum cæteris virginibus lauari, tumore vteri crimen detexisse. Quamobrem indignatã deam, in Vrsæ effigiem eam cõmutasse, quæ Græcis ἄρκτος appellatur: in ea specie non multò pòst filium peperisse, quem Arcada nominauit: à quo postea dicta est Arcadia Peloponnesi regio. ¶Ab Arcto oritur Arctous, Arcticus, & Antarcticus.

Arcticus, a, um, adiect. ἀρκτικὸς, vt, Polus arcticus, hoc est Septentrionalis: cui oppositus est Antarcticus polus, hoc est Meridionalis.

Arctous, ἀρκτῶος, penult. prod. adiectiuum ab Arcto, Idem quod Septentrionalis. Martialis lib. 10, Fœlices, quibus vrna dedit spectare coruscum Solibus arctois, syderibúsque ducem. ¶Arctous orbis, Lucanus lib. 1. Arctoa sedes, & arctous polus, Seneca in Hercule Oetæo.

Arcturus, ἀρκτῖνος, Stella in signò Bootæ post caudam maioris Vrsæ, cuius ortus & occasus tempestates facit: dictus Arcturus, παρὰ τὴν τοῦ ἄρκτου οὐρὰν. hoc est ab Vrsinæ caudæ similitudine. Virgilius 1. Georg. Arsi non fuerit tellus fœcunda sub ipsum Arcturum, tenui sat erit suspendere sulco.

Arcula, Vide ARCA.

Arculata, Circuli qui è farina in sacrificiis fiebant. Festus.

Arcus, huius arcus. quartæ tantum declinationis, Instrumentum est notum, è quo sagittæ eiaculantur. τόξον. Ouidius 1. Metamorph. -figat tuus omnia, Phœbe, Te meus arcus, ait. Cicero de Senect. Appius animum intentum, tanquam arcum habebat. Dictus est autem Arcus ab arcendo, quòd eminus arceat hostem, nõ comminus propulset, quemadmodum ensis aut hasta. ¶Est præterea Arcus, curuatura in ædificiis, quæ alio nomine Fornix appellatur. Ita dictus ab arcendo, hoc est contingendo, vel constringendo ædificio, καμάρα, κίονται, Cicero, Iam enim atriolum, & arcus duos absoluerat. ¶Arcus item, siue (vt Nonio placet) Arquus, ἶρις, accipitur pro aiu cælesti, quem pluuio tẽpore variis coloribus ex pressum in nubibus conspicimus. Horatius in Arte, Quum flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus. In hac autem significatione, etiam per secundam declinationem inflexum legitur. Cicero 2. de Natura Deorum. Cur autem arci species in deorum numerum non reponitur? Ennius genere fœminino protulit. Formatur autem arcus cælestis hoc modo: Dum enim Sol in nubibus rarescentibus ex aduerso refulserit, radiósque suos directa linea humori nubilo transfundens impresserit, sit repercussio splendoris eius in nubibus, ex quibus fulgor emicans: arcus speciem format. Sicut enim impressa cera anuli imaginem exprimit, sic nubes ex aduerso ex rotunditate Solis figuram sumentes, orbem efficiunt, & arcus effigiem fingunt. Apparet autem hoc non semper. sed quum rarescunt nubila cæli. Nam rursus quum coeunt in se nubes atque densantur, confestim arcus forma resoluitur. In nubium enim densitate, arcus imperfecto gyro complectitur. Denique sine Sole & nubibus nunquam apparet arcus. Quadricolor autem est, quia ex omnibus elementis in se rapit species. De cælo enim trahit igneum colorem, de aquis purpureum, de aere album, de terris colligit nigrum. Nonius hoc discrimen statuit inter Arcum, & Arquum, vt Arcus dicatur fornix suspensus: Arquus autem nonnisi qui in cælo apparet, quem Irim poetæ dixerunt. Vnde etiam Arquatos dictos vult, quibus color & oculi virent, quasi in arqui similitudinem. Verùm eam differentiam non vsquequaq; obseruari, abundè magno illud est argumento, quòd & arquatum dicimus

pro camerato, & Arquites pro sagittariis.

Arculus, Diminutiuum ab arcus, τοξάριον, à quo fit aliud diminutiuum Arcellus. ¶Arculus præterea, teste Festo, dictus est Deus, qui tutelam gereret arcarum. ¶Item Arculus, vt idem Festus testatur, dicebatur circulus, qui capiti imponebatur ad sustinenda commodius vasa, quæ ad sacra publica capite portabantur. Erat enim ritus apud Athenienses, postea ad alias quoq; nationes translatus, vt virgines nubiles Dianæ sacra capite gererent in canistris, (vnde Canephoræ κανήφορα dictæ sunt) circulis quibusdam suppositis, vt firmius inhærerent: hoc ipso Dianæ fidem facientes, se virginitatis pertæsas, cupere exauthorari.

Arcuo, as, are, In modum arcus curuare. κάμπτειν, καμπυλοῦσθαι, λύγειν. Plin. lib. 29. cap. 6, Illam autem, quæ non arcuatur, Sepa Græci vocant, alii Scolopendram.

Arcuatus, a, um, participium. Curuatus in modum arcus. Liuius 1. ab Vrbe, Ad id sacrarium flamines bigis curru arcuato vehi iussit. Plinius in Epistol. Sicut initio tentatum erat arcuato opere. ¶Dicitur etiam Arcuatus, correptus ictero, hoc est morbo regio: de quo vide infrà ARQVATVS.

Arcuatim, aduerbium, In modum arcus. Plinius libro 29. cap. 6, Millepeda, abaliis centipeda, aut multipeda dicta, animal est è vermibus terræ, pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tractúque contrahens sese.

ARDEA, ἀρδέα, Nomen vrbis in Latio, Turni & Rutulorum regia, à Danao Perfei matre: vel, vt alii malunt, a Dauno Pilumni filio condita, & à feruore regionis sic dicta, quæ decem & octo miliaria ab Vrbe est posita. Martialis, Ardea solstitio, Præstanáque rura petantur, Quique Cleonæo sydere feruet ager. Seruius Ardeam dictam ait, quasi arduam, id est magnam & nobilem. Higinus verò ab augurio auis Ardeam dictam vult. Hanc vrbem post Turni mortem igne consumptam, & in auem sui nominis commutatam esse fabulatur Ouidius 14. Metamoph.

Ardeates, pen. prod. ἀρδεάται. Populi sunt Ardeæ incolæ.

Ardeas, atis, adiectiuum. Cic. 3. de Natur. deor. Cui in Agro Ardeati rem diuinam facere solemus. Legitur & Ardeatino.

Ardea, Auis quædam, quasi ardua, quoniam volando alta petit. ἐρωδιός. Virgilius 1. Georg. Atque altam supra volat ardea nubem. Huius diminutiuum est Ardeola. Ardearum tria genera ponuntur ab Aristotele: Leucon, ab albedine dictum: Areslias à fulgore astrorum: & Pelos, ab aduerbio πέλας, quod prope significat, quoniam hoc tertium non ita altè volat.

Ardelio, Homo inquietus, & huc atque illuc semper volitans, saliens, & omnibus negotiis sese immiscens, πανυπράγμων. Mart. ad Attalum, Vis dicam quid sis, magnus es ardelio.

Ardeo, ardes, arsi, arsum, significat Concremor, flagro, deflagro. καίομαι, πυροῦμαι. Virgilius 5. Aeneid. Nanque volans liquidis in nubibus arsit arundo. ¶Per translationem Ardere ponitur pro ardenter, seu impatienter amare, siue alicuius rei cupiditate, vel studio teneri: & sic modò cum accusatiuo, modò cum ablatiuo construitur Virgilius 2. Eclog. Corydon ardebat Alexim. Horat. in Epod. Non aliter Samio dicunt arsisse Batillo Anacreonta Teium. Cic. Quoniam nimio videndi te desyderio ardebam. Et cum infinitiuo. Virg. Patriæque mori pro mœnibus ardent. Plin. Ardeo te videre. ¶Interdum pro festinare, σπεύδομαι. Vnde Ardens, pro festinante, ingenioso, acutóq; ponitur, quòd instar ignis omnia penetret: sicut econtrario Segnis dicitur tardus, quasi sine igne. Virg. 1. Aeneid. Instant ardens Tyrii. ¶Interdum pro fulgorem emittere. αὐδῶ. Idem 4. Aenei. Tyrióque ardebat murice læna. Vnde & ardens, αὐδῶν, pro fulgido, seu flammeo. ¶Interdum furere, vel irasci, vt apud eundem lib. 10, Proxima quæq; meritgladio, latúmque per agmen Ardens limitem agit ferro, te Turne superbum Cæde noua quærens. Huc pertinent illa Ardere bello, auaritia, cupiditate, cura, dolore, flagitio, iracundia, inuidia, &c. ¶Huius composita sunt, Exardeo, ἐξάπτομαι. Inardeo, & Perardeo, in quibus præpositio auget vim significationis.

Ardesco, scis, Ardens fio: iterum atque iterum ardeo, ardorem concipio. φλέγομαι, ἀνάπτομαι. Virg. 1. Aeneid. Expleri mentem nequit, ardescitq; tuendo. ¶Inde Exardesco, & Redardesco. Ouid. de Remed. Flamma redardescit, quæ modò nulla fuit.

Ardens, nomen ex participio: πυρικαής. vt. Ardentissimæ diei horæ. Plin. lib. 31. cap 3. ¶Ardentissimus color. Plin. lib. 21. cap. 4. Addidere alii Milesiam, cuius sit ardentissimus color.

Ardenter, aduerb. πυρικαῶς. Plin. lib. 12. cap. 19, Austros ibi tam ardenter flare, vt æstatibus syluas accendant.

Arsurus, participium futurum. Ouid. 14. Metamor. Luridáq; arsuro portabat membra pheretro.

Ardor, oris, Vehemens calor, & incendium. καῦμα. Cicero 4. Acad. Fore tamen aliquando, vt omnis hic mundus ardore deflagret. Plin. lib. 14. cap. 16, Singulare remedium habent ad refrigerandum in morbis eorum ardores.

ARDISCOS, ἄρδισκος, Testè Aristarcho, fluuius Scythiæ, cuius meminit & Herodotus lib. 4.

ARDYS, ἄρδυς, Filius Gygis Lydorum regis, cui etiam in regno successit, vt scribit Herodotus. lib. 1.

ARDVENNA, Sylua est miræ magnitudinis, quæ olim à ripis Rheni & Treuirorum finibus, ad Neruios vsq; pertigit, & in longitudinem, teste Cæsare, millibus amplius quingentis patuit.

Ardum, Veteres pro Aridum dicebant, inquit Nonius, citans illud Lucilii ex libro 27, Ardum miserrimum, atque infœlix signum sabucum vocat.

Arduus, a, um, Altus & ascensu difficilis. ἀνάντης, ἀνωφερής. Ouidius 2. Metamorph.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Metamor. Ardua prima via est. ¶ Per metaphorã accipitur pro difficili, laborioso, & molesto. Sallust. in Catil. At mihi quide tametsi haud quaquam par gloria sequatur scriptorem, & authorem rerum: tamen in primis arduum videtur res gestas scribere. Quod verbum exponens Gellius lib. 4. cap. 15, inquit, Sed Arduum, Sallustius non pro difficili tantùm, sed pro eo quoq; ponit, quod Græci δυσχερὲς, aut χαλεπὸν appellant, quod est cum difficile, tum molestum quoque & incommodum, & intractabile. Plin. lib. 2. cap. 46, Tam ardua inuentu perquirere, inter bella præsertim & infida hospitia.

Arduitas, atis, Altitudo: vt, Montium arduitas atque asperitas. Varro 1. de Re rust. cap. 10.

Area, Propriè dicitur locus purus in vrbe sine ædificio, quem Græci πλατεῖαν dicunt. ἅλως ποὺ αὐλὴ. Dicta Area, quod ardore solis sit facta arida, & non posit quicquã generare. Quidam ab Ara deducunt, quòd sicut ara pura est, ita areæ in vrbe, siue vico, loca pura sunt, id est sine ædificio. Vel quòd sicut aræ flammis, ita areæ solis ardore torreantur. ¶ Valla, Cãpus, est planities ampla & grandis, ideóq; spatiosæ plateæ areæve, cãpi nomen accipiunt. Vnde Romę cãpus Martius: nam locus hiusmodi vocatur area. Cic. in Paradoxis, Etenim sic callidi isti rerum æstimatores, prata & areas quasdam magni æstimant, quòd ei generi quasi nocere nihil potest. Suetonius tamen in Cæsare posuit Aream pro loco puro accommodato foro extruendo, quum inquit, Forum de manubiis inchoauit, cuius area super sestertium millies constitit. ¶ Item area dicitur solum terreũ, seu planities glabra, id est locus purgatus, coæquatúsque & cylindro cẽ solidatus, plateis amplitudine similis, vbi frumenta arescunt & teruntur. Virgil. lib. 1. Georg. Area tum primum ingenti est æquanda cylindro. Columella lib. 3. Area quoque si terrena erit, vt sit ad trituram satis habilis, primùm radatur. ¶ Item Area, & per diminutionem Areola, est terra probè subacta, atque sata, seu serenda: quales sunt in hortis quadrata quædam & bene subacta, & coæquata spatia, in quæ mox semina iaciantur. Columel. Areæ sic informandæ sunt, vt facilè runcantium manus ad dimidiam partem latitudinis perueniant. ¶ Apud Geometras Area sumitur pro spatio vacuo in aliqua figura, vt in triangulo, vel quadrangulo. ¶ Item Area morbus est capitis cum profluuio capillorum: ita dictus, quòd areas quasdam, hoc est loca capillis nuda in capite efficiat. Celsus libro 6. cap. 4. Arearum genera duo: commune vtrique, quòd emortua summa pellicula, pili primùm extenuantur, deinde decidunt. Ea quæ ἀλωπεκία appellatur, sub qualibet figura dilatatur: fit & in capillo, & in barba. Id verò, quod à serpentis similitudine ἑρπὴς appellatur, incipit ab occipitio, & duorum digitorum latitudinem non excedit. Hæc ille. ¶ Area præterea à quibusdam nominatur species vel imago fidereæ claritatis, illustrata vndique, quæ & ἄυλος à Græcis dicitur: differens ab iride, quòd hæc aduerso sole appareat: area verò totum fidus ambitu suo cingat. Vide Commentarium de Mundo, qui Aristoteli abscribitur.

Areola, diminutiuum ab Area, ἀλώνιον. Colum. lib. 6. Quum terram bene subegeris, areolas facito. ¶ Aliter accipitur à Geometris, pro spatio scilicet in figuris vacuo inter lineas.

Areator, Qui aream purgat, & in ea frumẽtum triturat. ἀλωνιστὴς. Colum. lib. 2. cap. 21, Atq; hoc supremum areatoris emolumentum percipiendorum seminum, quæ terræ crediderat. Hæc Calepinus. Mea tamen sententia, Aratoris, hic, non Areatoris legendum est.

ARECOMICI, orum, Populi sunt Galliæ Narbonensis, trans Rhodanũ, in Occasum versi, quorum metropolis est Nemausum. De his Plinius lib 3. cap. 4. & Pomponius lib. 2. Strabo Aricomiscos vocat, Ptolemæus Arecomios.

ARELATE, ἀρηλάτη, Ciuitas est in Mediterraneo Narbonensis Galliæ, à Plinio dicta Colonia Sextanorum, quoniam ex sexta legione coloni eò deducti sunt. Est & Germaniæ ciuitas in Norico, Ptolemæo, quæ vulgò Lintz appellatur.

ARMORICA, æ, Galliæ comatæ pars tertia, à Celtis Garumna fluuio diuisa: alio nomine Aquitania dicta, teste Plin. lib. 4. cap. 17.

ARENA, ἀσύνη, Peloponnesi ciuitas est iuxta Pylum, quæ flumine Minyeio abluitur. Vrbis huius meminit Homerus libro 2. Iliad. & Strabo lib 8.

Arena, Tenuissimus puluis & aridus, ideóque ab ariditate deductum nomen quidam existimant. ἄμμος. Caret enim omni humore & succo, vnde & plurimum aquæ ebibit: & ita sine aspiratione scribi debet. Nec quenquam mouere debet, quòd Arena habeat primam breuem, Areo verò productam, quum deriuatiua non semper primitiuorum naturam seruent. Alii per aspirationem scribunt, volúntque dici ab hærendo, quòd sibi inuicem propter tenuitatem cohæreat: vel quòd cum calce parietibus inhæreat, sicut in fabricis videmus. Eius verò tres sunt species: scilicet Fossilis, fluuiatilis, & marina, inter quas crasior fabulum ψάμμος nuncupatur. ¶ Quandoq; tamen Arena ponitur pro loco, in quo pugnabant gladiatores. Suetonius in Aug. Quodam autem muneris die Parthorum obsides tunc primùm missos, per arenam mediam ad spectaculum induxit. ¶ Hinc arenarii dicti sunt gladiatores, qui in arena depugnabant. ¶ Per translationem Arenam dicimus pro foro, quia illic sic depugnant actores causarum, vt in arena gladiatores digladiabantur. Seneca, Hoc ita habitum est, scholam quasi ludum esse, forum arenam. Hinc Plinius Arenam suam appellat Centumuiros: quoniam in iudicio centumuirali certabat frequenter telis oratoriis. Hoc nomen licet rarò pluralem numerum habeat, Virgilius tamen dixit, Quàm multæ Zephyro turbantur arenæ.

Arenaceus, cea, ceum, Quod ex arena est. ἀμμώδης. Plin. lib. 17. cap. 7. Est enim alba, rufa, columbina, argillacea, tophacea, arenacea. Idem lib. 13. cap. 15, Inueniuntur in corniculis cochlearum arenaceæ duritiæ.

Arenarius, ria, rum, Quod ad arenam pertinet. ἀμμώνιος: vt Iupiter arenarius, quem Græcis Ammonem dicunt.

Arenarius, substantiuum, Qui in arena depugnat. Callistratus, Nec si meretrix manumissa fuerit, easdem operas patrono præstare debeat: nec arenarius manumissus tales operas: quia istæ sine periculo vitæ præstari non possunt.

Arenariæ, arum, Fodinæ in quibus foditur arena. Cicero pro Cluentio, In arenarias quasdam extra portam Esquilinam productus occiditur. Varro, Neq; lapicidinæ, ne; arenariæ, ad agriculturam pertinent.

Arenatus, ta, tum, Quod arena mistum est: ψαθυρὸς. vt, Calx arenatus. Cato de Re rust. cap. 18, Postea cæmentis minutis, & calce arenato, semipedem vnumquodq; corium struito.

Arenatum, substantiuè, pro eo quod ex arena factum est: sicut Marmoratum, quod ex marmore. Vitruuius, Quæ autem tectoria fundata arenati & marmorati solidatate sunt. Varro de Re rust. Vbi libraueris de glarea & calce, arenatum primo corio facito. Plin. In Græcia tectoriis etiam arenatum quod ducturi sunt, prius in mortario ligneis vectibus subigunt. Arenatum alio nomine Intritam vocamus: Barbari etiam *Mortarium*: nonnulli & Cæmentum, sed perperam. Nam cæmenti appellatione lapides significantur impoliti, vel potius lapidum frusta, quæ arenato coniunguntur: vt latius docebimus suo loco.

Arenosus, sa, sum, Quod arena abundat. ψαθυρὸς, ψαμμαχώδης. Plin. Litus nõ arenosum, sed alga, & fluuiorum sordibus plenum. Virg. 4. Aeneid. Littus arenosum Libyæ.

Arenula, diminutiuum ab Arena, ψαμμάδιον, Arena tenuissima. Plin. lib. 30. cap. 3. Arenulæ, quæ inueniũtur in cornibus cochlearum, cauis dentium inditæ statim liberant dolore.

Areo, res, rui, Aridus sum. αὑαίνω. Plaut. in Rud. Vtinam fortuna nunc anatina vterer, vt quum existem ex aqua, arerem tamen. Plin. lib. 13. cap. 4. In totum arentes Thebaides. Quidam hoc verbum ab ara deducunt, in qua quæ diis immolabãtur, torreri solebant. Alii verò per contrarium sensum, ἀπὸ τοῦ ἀρδεύω, quod significat irrigare, quòd aridum minimè sit irrigatum. Huius composita sunt, Adareo, Exareo, Inareo, Obareo. Perareo, & Subareo: de quibus suo loco.

Arefacio, Aridum facio. ξηραίνω, ἀυαίνω, σπαταύω. Cato de Re rust. cap. 69, Postea amurcam eximito, & arefacito. Plin. libro 13. cap. 22. Quidam caulem incidunt per messes, & in ipsa excauant radice, quo succus confluat, arefactúmque tollunt. ¶ Huius passiuum est Arefio, ξηραίνομαι pro exiccor.

Aresco, scis, Aridus fio. ξηραίνομαι, μαραίνομαι, ἀυαίνομαι, ἐξικμάζομαι, διαπαυλίομαι. Author ad Herẽ. lib. 2. Nihil lachryma citius aresci. Idem in Part. Cito arescit lachryma, præsertim in alienis malis. ¶ Huius composita sunt Adaresco, idem quod aresco. Cato de Re rust. Vestimẽta ne tinea tangat, amurcam decoquito ad dimidium, & vngito fundum arcæ, & extrinsecus, & pedes, & angulos: vbi ea adaruerit, vestimẽta condito. ¶ Inaresco, intus siue penitus aresco. Colum. lib. 1. Deinde quum prædictum tectorium inaruerit, id est aridum intus, penitúsve factum est. ¶ Obaresco, circum vel omnino aresco. ¶ Peraresco, valde aresco. ¶ Exaresco, siue Exareo, Aridus sum vel fio.

Aridus, da, dum, penult. corr. Siccum, quod naturalem humorem amisit, αὗος, ξηρὸς, σκελετὸς, ἀπεπτυκνικὸς. vt, Fons aridus. Catull. At qui corpora sicciora cornu, Aut siquid magis aridum est. ¶ Interdum ponitur pro puro & lucido. Plaut. in Ruden. Argento arido. ¶ Interdum pro horrifico, acuto, quum de sono loquimur: quia ea quæ arida sunt, quum frangi cœperint, nimium atque horrificum sonum edunt. Virgil. lib. 1. Georg. & aridus altis Mõtibus audiri fragor. ¶ Huius diminutiuum est Aridulus.

Ariditas, quæ & Aritudo dicitur, Siccitas. ξηρασία, ξηρότης. Plin. lib. 11. cap. 35. Sitit enim araneus, & omnem humorem absorbens ariditatem ampliat. Varro de Re rust. lib. 1. cap. 12, Quòd & bestiolæ siquæ propè nascuntur, & inferuntur, aut efflantur, aut aritudine citò pereunt.

Aritudo, pro parsimonia apud Plautum in Rud. Qui semper seruas gloriam aritudinis.

AREOPAGVS, penult. prod. ἄρειος πάγος Stephano Vicus erat Athenis à templo Martis sic cognominatus, vbi primùm iudiciũ capitis actum fuisse scribit Plinius lib. 7. Nam quum Mars Halirrhothium, Neptuni filium, qui vim Alcipæ filiæ suæ intulerat, occidisset, à Neptuno homicidii reus factus est, causaque à duodecim diis in Areopago cognita, sex sententiis est absolutus. Meminit huius iudicii Hellanicus in Histor. Libanius quoque pereleganti declamatione Martis causam tuetur.

AREOPAGITAE, pen. prod. ἀρειοπαγῖται. Illi dicebantur, qui in templo Martis iudicabant: quod iudicium exquisitissimum habebatur. Nam quum Mars, qui Græcè dicitur ἄρης, homicidii crimine reus factus esset à Neptuno, iudicantibus duodecim diis, in eo pago sex sententiis absolutus est, vt Stephanus Byzantius docet: & multi alii Græci. De his vide copiosius apud Alexandrum ab Alexandro lib. 3. cap. 5, & lib. 4. cap. 11. & lib. 6. cap. 11, Apud Cælium Rhodig. Antiq. lect. lib. 7. cap. 19. Budæum in Pandectis, & Erasmum in Chiliadibus.

AREOPOLITAE, pen. prod. ἀρειοπολῖται. Qui habitãt Areopolim. Areopolis autem ciuitas est Arabiæ, quæ alio nomine dicitur Moab. De qua in dictione MOAB.

Arepennis, apud Gallos mensura est dimidii iugeri, qua illi agros suos metiuntur. Colum. lib. 5. cap. 1, Galli Candetum appellant in areis vrbanis spatium centum pedum: in agrestibus autem pedum CL. quod aratores Candetum nominãt: semiugerum quoque Arepennam vocant.

Arestum, ἄρστον, Vnico r, Latinè sonat placitum, à verbo ἀρέσκω placeo. Hinc factum est, vt sententiæ Præfecti Prætorio, quæ appellatione rescindi non possunt, Aresta dicantur. Budæus.

ARETA, ἀρέτη, Fuit Aristippi philosophi filia, quæ ei successit in schola, summum bonum in voluptate, quæ maximè sensum moueret, posuit. Huius filius fuit Aristippus, qui quòd à matre philosophiam hauserit, μητροδίδακτος cognominatus est. Fuit præterea hoc nomine Alcinoi Phæacum regis vxor: de qua Homerus in Odyss.

Aretalogus, pen. corr. ἀρεταλόγος, Porphyrione teste, garrulus & loquax dicitur in ostentationem virtutis: vnde nomen deducitur: ἀρετὴ enim virtus est, & λόγος sermo. Sueton. in August. Frequentius aretalogos & festos & solenneis, nonnunquam tantùm iocularitatem celebrabat. Iuuenal. Satyr. 15. risum fortasse quibusdam Mouerat, vt mendax Aretalogus. ¶ Aretalogus etiam dicitur, qui in fingendis mendaciis auditores mouet arte verborum. Sed tunc contra Porphyrionem ab ἀρέσκω placeo, fieret, vt sit Aretalogus, facetus, vrbanus, quique sermonis lepore oblectat auditores.

ARETHISSA, Vide ARETHVSA.

ARETHVSA, ἀρέθουσα, Virgo venatrix, Dianæ comes, ab Alpheo amata, cuius vim quum effugere nõ posset, Dianæ miseratione in fontem sui nominis dicitur commutata: qui ne amatoris aquis polluereur, per subterraneos cuniculos in Siciliam aufugit, & iuxta Syracusas vberrimo aquarum gurgite emergit. Vnde & Syracusæ Arethusides dictæ sunt, forma patronymici fœminini. Ouid. lib. 4. Fast. Vtque Syracusas Arethusidas abstulit armis Claudius. ¶ Fuit & Arethusius fons Smyrnæ: tertius in Chalcide: quartus in Ithaca: quintus in Eubœa: sextus in Bœotia prope Thebas. Didymus octo eius nominis fontes cõmemorat: adeò vt epitheton esse puteat cuiuscunque fontis, ab irrigando. ¶ Est præterea Arethusa, lacus Armeniæ maioris, pondera omnia sustinens, & nitrum nebulis exhalans: per quem Tigris fluuius tanto fertur impetu, vt aquæ non cõmisceantur. Vnum ei piscium genus est, & hoc transcurrentis fluuii alueo non miscetur, sicut nec è Tigri pisces in lacum transnatant. Author Plin. lib. 6. cap. 27. ¶ Est & Arethusa locus Syriæ munitus iuxta Emesam sexdecim millibus passuum: a qua Arethusii, vt inquit Strabo. ¶ Est item Arethusa vrbs vna Eubœæ, altera Syriæ, authore Volaterrano.

ARETIVM, ἄρητιον, Ciuitas Tuscíæ, à Græcis condita eo tempore, quo populus Israel sub Iudicibus regebatur: à qua incolę dicti sunt Aretini. ¶ Vasa quoque ficti lia, quæ in ea fiebant, Aretina appellabantur. Martialis libro 4, Aretina nimis spernas ne vasa monemus: Lautus erat Tuscis Porsena ficti libus.

Arferia, æ, Aqua quæ inferis libabatur, seu vas vini quod adhibebatur sacris, & à Fero deducitur. Festus.

ARGAEVS, ἀργαῖος, Pelopis fuit filius, & Alectoris pater. ¶ Alius fuit Licymnii, qui ab Hercule abductus, vi morbi peregrè periit, cuius crematos cineres Hercules retulit, vt iusiurandum, quod dederat se illum reducturum, seruaret. Hunc dicunt primum fuisse qui crematus sit, & ab eo deinde morem seruatum. ¶ Est item Argæus, Cappadociæ mõs arduus, & perpetuis pruinis rigens, cui Mazaca ciuitas Cappadocum metropolis subiacet. ἀργαῖον. Author Strabo lib. 12.

ARGANTHONIVS, ἀργανθώνιος, Rex fuit, vt testatur Herodotus lib. 1, in Arna ciuitate Bœotiæ. ¶ Fuit item Arganthonius, Tartessiorum rex in Hispania, quem Plinius ait vixisse ex x. annos: Silius autem cc. qui eius meminit lib. 1. Arganthoniacos armat Carteia nepotes. Rex proauus fuit humani ditissimus æui, Ter denos decies emensus belliger annos.

ARGATHON, ἀργάθων, Mons in Mysia, vbi raptus Hylas. Dictus ab Argathone Rhesi coniuge, cui & Argathon, vt monti quoq;, nomen fuit.

ARGEA, pen. prod. Loca quædam Romæ appellantur, quod in iis sepulti essent quidam Argiuorũ illustres viri. Hæc Festus. Liuius Argeos vocat masculino genere. Sic enim scribit lib. 1. ab Vrbe. Multa alia sacrificia locáq; sacris faciendis, quæ Argeos Pontifices vocant, dedicauit. A Varrone lib. 4. de Lingua Latina, Argeorum sacraria appellantur. Reliqua (inquit) vrbis loca olim discreta, quum Argeorum sacraria in septem & viginti partes vrbis sint disposita.

Argema, atis, penult. breui. ἄργεμα. Morbus est oculorum, quum scilicet albidum quoddam vlcus oculi infestat circulum, quem Irim Græci dicunt: quod mali genus affine est illi, quod Latinis Albugo vocatur, Græcis etiam λεύκωμα. Plin. lib. 29. cap. 6, Eadem vis est in gallinacei felle alligato ad argema & albugines. Apud eundem (nisi fortè vitiata sit lectio) legitur & Argema, æ, per primam nominum declinationem: vt lib. 20. cap. 5, Succo & cicatrices oculorum, & albugines, & argemas inunxere. Item cap. 9. libri eiusdem, Folia trita cum oleo argemas iumentorum sanant. Quibus tamen in locis nonnulli legunt Argemos. A Græcis certè ἄργεμα, ατος, & ἄργεμος, ου, indifferenter effertur.

Argemon, Herba est apud Plinium lib. 24. cap. 19, quæ Lappa canaria dicitur.

Argemone, es, penult. prod. ἀργεμώνη, Herba est syluestri papaueri omnino similis, ita dicta ab effectu, quòd oculorum albugines, quæ argemata appellãtur, sanet. Vide Dioscoridem lib. 2. cap. 169. Plin. Argemoniam appellat, lib. 25. cap. 9.

ARGENVSA, ἀργινοῦσα Stephano, Insula est Lesbo adiacens, iuxta Argemon promontorium: in qua Alcibiades extinctus est. Plin. lib. 5. cap. 31, Arginusam vocat.

ARGENTINA, vel ARGENTORATVM, ἀργεντινόρατον Ptolemæo. Vrbs Galliæ, ad Rhenum fluuium: quam tamen Germani habitant, sicut plerasque alia cis Rhenum oppida. Vulgò *Strasburg* dicitur.

Argentum, Metallum est post aurum pretiosissimum, quod gignitur (si chymistis credimus) ex argento viuo, & sulphure albo. ἄργυρος, ὁ ἄργυρος. Eius spuma vulnera sanat, neque sinit superfluas carneis excrescere, & sordeis cordis mundificat. ¶ Argentum tactum dicitur, quod elaborarum est, & in vasa, aliámve suppellectilem fabricatum;

Græci ἀργυρώματα appellant. Pompon. ff. de auro & argento legat. Argento facto Qu. Mutius ait, vasa argentea contineri, veluti trullas, paropsides, pelues, & his similia. ¶ Huic opponitur Argentum infectum, hoc est rude & nondum laboratum. ¶ Argentum signatum, ab eo dicitur pecunia argentea, quod signum principis, vel magistratus habeat impressum. ἄργυρον. Seneca 1. de Benefic. Libentius donabo argentum factum, quàm signatum. ¶ Interdum etiam Argentum absolutè positum legimus pro argento facto, siue supellectili argentea. Plautus, Tu esto lectisternator, tu argentum eluito. Cicero, Quum essent triclinia strata, argentúmq; expositum in ædibus. ¶ Item pro argento signato, hoc est pecunia argentea. Terent. in Phorm. Emunxi argento senes. Idem in Heaut. Argentum cudo. ¶ Argentum primò signatum est anno Vrbis 385, Quinto Fabio Consule, quinque annis ante bellum Punicum primum. Nota argenti bigæ, & quadrigæ fuerunt: inde Bigati, & Quadrigati nummi appellati sunt. Aureus verò nummus 62. anno post argenteum percussus est, in quo primò Consulum, deinde Imperatorum capita imprimi cœperunt, & ab iis sæpe nomina accepere. ¶ Argentum pustulatum, vide infrà, statim post dictionem PVSTVLA.

Argentarius, rii, substantiuè, Qui argentum exercet, hoc est apud quem pecuniam deponimus, quam tempore locóve alio nobis reddat. τραπεζίτης. Plautus in Curcul. Habent hunc morem plerique argentarii, Vt alius alium poscant, reddant nemini. Eundem etiam Trapezitam & Mensarium appellamus. Idem ibidem, Ibi me interrogat, Ecquem in Epidauro trapezitam Lyconem nouerim. Cicero pro Flacco, Ciuitas, in qua nummus nullus mouere potest, sine quinque Prætoribus, tribus Quæstoribus, quatuor mensariis. ¶ Propriè autem Argentarii dicuntur (vt docet Iureconsultus ff. de edendo) maiores mensarii qui multorum pecunias acceptas custodiunt, quum opus fuerit, reddituri, & quorum officium atq; ministerium publicam habet causam: hiq; rationes conficiunt. Author est Seneca, argentarios præesse publicis actionibus. Vide Budæi Annotationes in Pandectas.

Argentarius, ria, rium, adiectiuum, ἀργύριος. Quod est argenti, aut ad argentum pertinet: vt, Argentaria metalla. Plin. lib. 33. cap. 5, Laudationem eandem in ærariis metallis, & proximã in argentariis fieri compertum est. Ratio argentaria, id est pecuniaria. Cato de Re rust. cap. 2, Rationem putare argentariam, & frumentariam. ¶ Auxilium argentarium. Plaut. in Pseud. Spero aliquande hodie me bona opera, aut mala, tibi inuenturum esse auxilium argentarium.

Argentaria, riæ, Mensa, tabernáve argentarii, vel etiam officina, in qua argentum cuditur, aut præparatur. Plaut. in Epid. Per myropolia, & lanienas, circúmq; argentarias. ¶ Significat & Argentaria officium seu functionẽ argentarii. Vlpianus titul. de eden. Sed & quod solui constituit argentarius, edere debet: nam & hoc ex argẽtaria venit. ¶ Argentariam facere vel exercere. ἀργυροπρατεῖν ἢ ἀργυράριαν. Idem eodem titulo, Is etiam qui desiit argentariam facere, ad editionem compellitur, vbi argentariam exercuit.

Argentatus, ata, atum, Argẽto tectus, ἀργυρωτός. Liuius 9. ab Vrbe, Tunicæ auratis militibus versicolores, argentatis lintęæ candidæ.

Argenteus, a, um, Quod est ex argento. ἀργύρεος, vt, Argenteus denarius, & Argenteæ sphæræ apud Plinium. Argenteum folium, argenti splendorem referens, apud eundem lib. 16. cap. 28. Argentea amica, quę argento vendita est. Plaut. in Pseud. Quid ego ex te audio? amicam tuam esse factam argenteam?

Argentosus. Cui immistum est argentum. ἀργυρομιγὴς. vt, Aurum argentosum. Plinius lib. 33. cap. 5. Ita ferruminatur aurum quod argentosum vocant.

Argentifodina, næ, Vbi foditur argentum, quam Argenti minam vocamus. ἀργυρίου, ἀργυρωρυχία. Plin. lib. 33. cap. 6, Odor ex agentifodinis inimicus est omnibus animalibus, sed maximè canibus.

Argentum viuum, Genus est metalli liquidi, argentum colore, fluida verò consistentia aquam referens: vnde & nomen accepit. ὑδράργυρος. Aristoteles ἄργυρον χύδην, hoc est fusile, seu liquidum argentum vocat. Huius duæ sunt species, Natiuum, seu Fossitium, & Factitium, quod ex minio excoquitur. Vtrunque Hydrargyros Dioscoridi dicitur. Plinius Hydrargyron ab argento viuo distinguit, quod fossile est & natiuum. Argentum viuum, quod ex minio purgatur, Hydrargyron appellans. Sic enim habet lib. 33. cap. , Aes inaurari argẽto viuo, aut certè hydrargyro legitimum erat. Vtraq; species pestilentem exhalat odorem, auramque planè exitialem.

Argentangina, Vocabulum est Latinum, ex Græco ἀργυράγχη effictum: quo significatur angina ex argenti, hoc est pecuniæ cupiditate proficiscens. Vnde Argentangina laborare dicuntur, qui pecunia corrupti reticent ea quæ ad Reipublicę commoda iudicant pertinere. Vide infrà in dictione ARGYRANCHE.

Argestes, ἀργέστης. Ventus flans ab occasu æstiuo, qui à Latinis Corus & Caurus dicitur. Plin. lib. 2. cap. 47. Ab occasu equinoctiali Fauonius, ab occasu solstitiali Corus: Zephyron & Argesten vocant.

ARGEVSgea, geum, ἀργεῖος. Denominatiuum deductum ab Argis Peloponnesi vrbe, idem significans quod Argiuus. Horat. lib. 4. Carminũ Tybur Argeo positum colono. ¶ Argei quoq;, teste Varrone, dicebantur scirpeæ effigies, quæ per virgines Vestales iaciebantur singulis annis in Tyberim per pontem sublicium.

ARGIA, penult. prod. ἀργία. Adrasti regis Argiuorum filia, & soror Polynicis: de cuius in defunctum maritum pietate, vide Statium lib. 12. Thebaid.

ARGIAE, pen. prod. ἀργῖαι, Insulæ sunt numero viginti, Cariæ adiacentes: vt scribit Plin. lib. 5. cap. 31.

ARGILETVM, Locus erat Romæ iuxta Palatium, ita dictus (vt quidam volunt) ab Argo Argiuorum duce, qui ab Euandro hospitio excepturs,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ptus, quum in affectati regni suspicionem venisset, ab Arcadibus, incitio (vt volunt) Euandro, est accusus. Cui postea Euander tumulum erexit, quem de nomine eius Argiletum appellauit. Huc alludit Virgilius 8. Aeneid. Et letum docet hospitis Argi. Alii Argiletum dictum putant, quasi Argilletum, ab argilla, hoc est creta, cuius eo in loco erat magna copia. Vtranque opinionem refert Varro libro 4. de Lingua Latina.

Argilla, ἄργιλλος, Terra cretosa. & candida, qua figuli vtuntur ad vasa facienda. Cic. in Pisonem, Quid cessat hic homulus ex argilla & luto factus Epicureus? Horat. 2. Epist. -idoneus arti Cuilibet, & argilla quiduis inuitabitur viu. Sunt qui vnico l scribant, quod etiam conuenire videtur cum Græca origine: contrà tamen vsus obtinuit.

Argillaceus, a, um, Quod ex argilla est, aut quod tenax est in modum argillæ. Plinius libro 17. cap. 7, Est enim alba terra, rufa, columbina, argillacea.

Argillosus, a, um, ἀργιλλώδης. Abundans argilla: vt, Loca argillosa. Plin. lib. 21. cap. 4, Seri nec pinguibus vult, nec argillosis locis. Colles argillosi. Columella, Olea maximè collibus siccis, & argillosis gaudet.

ARGILVS, pen. cor. ἄργιλος: Herodoto lib. 7. hist. teste, vt bs fuit Aemathiæ, non procul ab ostiis Strymonis fluuii versus occidentem.

ARGINVSÆ, ἀργινοῦσαι, Insula est exigua, Lesbo adiacens inter Methymnam & Mitylenen, iuxta Argennum promontorium: vnde & nomen habet. Meminit huius insulæ Plin lib. 5. cap. 31. Stephanus ἀργινοῦσαμ vocat. Strabo autem lib. 13, tres facit insulas Arginusas modico interuallo discretas.

ARGIPHONTES, æ, ἀργιφόντης, Cognomen est Mercurii, tractum ab Argo centoculo, Iûs custode, quem Iouis iussu interfecit. Mythologici interpretantur Argum sphæram esse stellatam, quod illi insit species quædam cælestium oculorum. Io autem terram esse volunt, quam Aegyptii in hieroglyphicis literis bouis imagine exprimunt. Hanc Argus, hoc est cælum stellatum, nocturno tempore desuper videtur obseruare. Mercurium autem Solem interpretantur, qui Argum tunc decitur occidere, quum luminis sui magnitudine stellas omnes obscurat, earúmque conspectum mortalibus eripit. Vide Macrobium Satur. lib. 1. cap. 19.

ARGIPPAEI, orum, ἀργιππαῖοι, Populi sunt Scythiæ, iuxta Sarmatas & Thussagetas, ab ipsa natiuitate calui, simis naribus, & ingenti mento, proprio quodam oris sono, ex arboribus victitantes. Hi quum arma nulla habeant, à nemine tamen afficiuntur iniuria, propter ea quòd sacri putentur. Iidem finitimorum controuersias dirimunt, & ad se confugientes tuentur ab iniuria. Plura de his Herodotus lib. 4.

ARGIRIPA, Vide ARGYRIPA.

ARGISSA, ἄργισσα, Thessaliæ ciuitas est prope Peneum, condita, à filiis Larissæ, deinde Argusa vocitata, vt scribit Strabo lib. 9.

Argo, generis fœminini. ἀργώ. Prima nauis fuisse creditur qua Iason, vnà cùm flore iuuentutis Græciæ, in Colchida nauigauit, vellúsq; aureum, à Medea adiutus, in Græciam reportauit. Volunt autè hanc nauem Argo appellatam ab Argo architecto, de quo Flaccus, -ad charum Tritonia deuolat Argum, Moliri hunc puppim iubet, & demittere ferro Robora. Diodorus à velocitate dictam putat: nam ἀργὸς inter cætera significat velocem. Alii ab Argiuis, qui in ea vecti fuerunt, malunt appellatâ. Quod sentire videtur Cic. lib. 1. Tusc. quæst. quum ait, Et eas angustias, per quas penetrauit ea, quæ est nominata Argo. quia Argiui in ea delecti viri vecti, petebant pellem inauratam arietis. Est & Argo, signum cæleste, quod & Nauis appellatur. Oritur pridie Idus Martii.

Argonautæ, ἀργοναῦται. Dicti sunt heroes illi qui cum Iasone in Colchos profecti sunt numero amplius quinquaginta: ex quibus præcipui fuere Castor & Pollux, Telamon, Orpheus, Hercules. & Hylas puer. Sic cognominati à naui qua nauigauerunt. De his Orpheus lib. 1, & Apollonius in Catal. horum, & Flaccus in Argonaut.

ARGOPELASGOS, Homerus vocat Thessalos.

ARGOS, eos, & in plurali numero Argi, orum, ἄργος, τὸ. Clarissima ciuitas Peloponnesi, non procul à Mycenis, quæ ad discrimen aliarum eiusdem nominis vrbium Argos Hippium dicebatur, quòd agrũ haberet pascendis equis in primis idoneum. Dicitur & Dipsion, ab aquæ penuria: quò sit vt plures eodem vtantur puteo: quod genus est apud illos arctissimę societatis. Aliquando & Phoronicum dictum est, teste Stephano, à Phoroneo primo rege. Est autem hoc nomen in singulari numero neutri gen. quod apud Græcos declinatur, τὸ ἄργος, τοῦ ἄργεος: apud Latinos autem tantum in vsu habet nominatiuum, accusatiuum, & vocatiuum. In plurali verò masculinum est secundæ nominum inflexionis. Horatius, Aptum dicit equis Argos, ditésq; Mycenas. Virg. 7. Aeneid. Ecce autem Inachiis sesa referebat ab Argis Clara Iouis coniux. Idem lib. 10. Herculis Anthorem comitem, qui missus ab Argis. ¶ Hinc Argiui Græci dicti sunt, & Argolicus sinus, & Argolici duces, & Argolica regio. ¶ Est item Argos oppidum Thessaliæ, quod & Pelasgicon dicunt, à Pelasgis. Lucanus, -vbi nobile quondam Nunc super Argos arat. ¶ Aliud in Acarnania, Amphilochicum cognominatum, quod Almæon eiúsque liberi condidere, vt inquit Strabo lib. 7. ¶ Fuit & Argos Apuliæ oppidum, à Diomede conditum, & primùm à nomine relictæ patriæ Argos Hippium appellatum: quod deinde Argyrippam, & postremo Arpos vocitarunt. ¶ Thessaliam quoque aliquandò Argos Pelasgicũ appellatã fuisse, author est Plin. lib 4. cap. 7. ¶ Ipsam præterea Peloponnesum antiqui Argos, & Argos Achaicum appellauere: vt scribit Strabo lib. 8. ¶ Est item Argos, siue Argus, canis nomen apud Homerum lib. 17. Odyss, qui solus Vlyssem vigesimo demum anno in patriam redeuntem agnouit.

Argolicus, ca, cum, ἀργολικὸς, Idem quod Argiuus: vt Virgilius 1. Aeneid. -Argolicis excindi Pergama telis.

Argolis, idis, fœminini generis, ἀργολὶς, Id est Argiua. Ouid. 9. Metamor. -at longis anxia curis Argolis Alcmene.

Argous, a, um, ἄργωος, Idem quod Argolicus. Horat. in Epod. Non huc Argoo contendit remige pinus.

Arguo, arguis, argui, argutum, Imputo siue accuso, reprehendo. λέγχω. Et genituo sæpius, quàm ablatiuo iungitur. Curtius, Orsinem modò auaritiæ, interdum & defectionis arguebat. Plautus in Amphitr. Et eccum video, qui me miseram arguit stupri, dedecoris. Si verò id quo quis arguitur non exprimitur, accusatiuum tantùm habet. Lactantius libro 3, Tui ergo te liberi arguunt. ¶ Propriè tamen Arguere est ostendere. Virgil. 4. Aeneid. Degeneres animos timor arguit. ¶ Aliquando in discrimen vocare. Festus, Argutum iri: id est in discrimen vocari. ¶ Huius composita sunt, Coarguo, & Redarguo, ὐποδύω. Sallustius in Catil. Lentulum dissimulantem coarguunt sermonibus, quos ille habere solitus erat. ¶ Sciendum est, quòd licet Arguo, Argutum supinum faciat, ex quo Argutus, participium tamen futuri temporis est Arguiturus. Salustius libro 2. hist. Quos aduersum multi ex Bithynia volentes occurrere, falsum filium arguituri. Nam, vt docet Priscianus, quædam sunt verba, in utum supinum formantia, quorum participia futuri terminant in iturus, & verbalia in itio, vt Argutum, arguturus: Tutum, tuiturus: Sputum, spuiturus: Plutum, pluiturus, pluitio.

Argutus, ta, tum, participium passiuum ab Arguo, Idem significans quod accusatus, vel reprehensus, ἐλεγχθὲς. Plautus in Pseud. Argutus malorum facinorum. ¶ Quandoq; verò est nomen, idem significans quod subtilis & acutus, ὀξὺς, ἀγχινοητικὸς. Plinius in Epist. Vitasse ianduda, ne viderer argutior, nisi proposuissem omnes angulos tecum epistola circuire. ¶ Interdum pro canoro resonantique, ἠχητικὸς: vt, Arguta hirundo, & Arguti homines, qui multum & celeriter loquuntur. Virgil. Eclog. 5, Argutos interstrepere anser colores. ¶ Interdum pro exili, breui, & quasi acuto. Idem lib. 3. Georg. Argutúmque caput, breuis aluus, obesaque terga.

Argutulus, σμικρὸς, ἐκλεπτικῶς, Diminutiuum ad contemptum deriuatum, & non blandiendi causa, vt Homunculus, & Homulus.

Argutia, tiæ, Dicitur acutè & malitiosè dictum vel factum, ὀξύτης. Plautus in Mostel. Exi à culina: sis foris mastigia, Qui mihi inter patinas exhibes argutias. Cicero, Sed nihil est, quod illi non assequantur suis argutiis.

Argutiola, læ, diminutiuum. Gellius lib. 2. cap. 7, Argutiola quippe hæc friuola atque inanis est.

Argutor, taris, penult. prod. depon. ab Argutus fit, & significat procaciter loquor, teste Nonio, σοφίζομαι, ἀντιλογῶ. Næuius, Quandoque ad ludos venit, alii quum tacerent, totum diem argutatur, quasi cicada. ¶ Est & argutari, subsilire. Titinnius in Fullonia, vt citat idem Nonius, Terra hæc est noua, quasi vbi tu solitus argutari, pedibus cretam dum compescis, vestimentáque lauas. Reperitur &

Arguto, as. Propertius, Illa mihi totis argutat noctibus ignes. id est argutè obiicit.

Argutatio, Strepitus. ἀνάκρουμα, ἀνακρούσασθαι ἀντιλογίαν. Catull. Puluinúsq; peræque, & hic & illic Attritus, tremulique quassa lecti Argutatio, inambulatióque.

Argutator, oris, verbale. σοφιστὴς, σοφιστὴς. Gellius lib. 17. cap. 5, Procedisset autem argutatori isti fortasse reprehensio. Argutatorem profectò sophista argutulo, vel argumentatore accipit.

Argumentum, ὑπογύρημα, πίστις. Quintiliano est ratio probationẽ præstans, qua colligitur aliud per aliud, & quæ quod est dubium, per id quod dubium non est, confirmat. ¶ Sumitur interdum etiam pro materia, quæ aliquo in opere tractatur: quam Græci ὑπόθεσιν vocant. Cic. Quoniam nullum scribendi argumentum mihi relictum est. Sic dicimus Argumentum Comœdiæ, quod Græci Periocham vocant, id est summam totius Comœdiæ, paucis versibus expressam. ¶ Interdum pro coniectura. Idem in Catil. Certissima argumenta, atque indicia sceleris. Idem 2. Verrina, Quæ res pertenui nobis argumento indicióque patefacta est. ¶ Item pro sententia, ab Arguo, pro demonstro. Cic. lib. 2. Offic. Tabulæ verò nouæ quid habent argumẽti, nisi vt eas mea pecunia fundum? ¶ Argumentum præterea pro ingenioso artificio ponitur. Idem 6. Verr. Ex ebore diligentissimè perfecta erant ædificia in valuis. Sic alibi legimus Argumenta rotarum, & argumentosa opera, pro ingeniosis.

Argumentor, aris, ὑπογυρέω, συλλογίζω, Rationibus nitor ad aliquid probandum. Cicero 3. Verr. Nónne argumentamur, quò ista pecunia peruenit? Idem de Fin. 1, Sed & argumentandum, & accuratè disserendum, & rationibus conquisitis de voluptate & dolore disputandum putant.

Argumentatio, Est rei propositæ, per argumenta probatio, ὑπόδειγμα. Author ad Herennii lib. 1, Argumentationes, quas Græci ἐπιχειρήματα appellant. Cic. 2. de Orat. Altera est, quæ tota in disputatione & argumentatione oratoris collocata est. Idem libro 1. de Inuentione definit hoc modo, Argumentatio, est inuentum ex aliquo genere, rem aliquam, aut probabiliter ostendens, aut necessario demonstrans.

Argumentosus, sa, sum, Quod est factum magno argumento, hoc est artificio. ἐπιχώδης. Quintil. libro 5. cap. 20, Vulgóque paulò numerosius opus, dicitur argumentosum, id est nimia argumentorum mole refertum. In picturis quoque Argumentosa opera vocamus, id est ingeniosa.

ARGVS, ἄργος, Nomen proprium regis Argiuorum, filii Apis, à cuius nomine Argiui appellati sunt. Hoc regnante cœpit vti frugibus Graecia, & habere segetes in agricultura, delatis aliunde seminibus. Et postobitum Deus haberi cœpit, tẽplo, & sacrificiis honoratus. ¶ Fuit præterea Argus filius Phryxi, qui aurato ariete in Colchidẽ trãsuectus est. ¶ Fuit

¶ Fuit & alius Argus, πανόπτης à Græcis cognominatus, quòd totus oculis scateret, quem Poetæ fabulantur à Iunone constitutum fuisse custodem Iûs Inachi filiæ, quam Iupiter in iuuencæ formam commutauerat. Hũc postea Mercurius Iouis iussu interfecit: vnde & ἀργειφόντης cognominatus est. Iuno autem oculos eius, auis suæ, hoc est pauonis caudæ inseruit. Hanc fabulam latissimè describit Ouid. lib. 1. Metamorph. Mythologici Argum interpretãtur sphæram esse stelliferam, innumeris oculis, hoc est stellis refulgentem: Mercurium autem Solem esse volunt, qui tunc Argum, dicitur occidere, quum diurno suo lumine stellarum lucem obscurat. Vide Macrobium 1. Satur. cap. 19. vnde, & ἀργειφόντης cognominatus est, quòd Argum peremerit. Mysticè autem Argus est cælum stellatum, luce distinctum, quibus inesse quædam species cælestium videtur oculorum. ¶ Argus quoq; vocatus fuit nauis illius architectus, quæ ab illo Argo dicta est, qua Iason, vnà cum Minyis in Colchidem vectus est.

ARGYRA, ἄργυρα, Ciuitas Siciliæ, vnde se Diodorus Siculus oriundum facit: à qua Argyrini. ¶ Est & Argyra, Taprobanæ insulæ metropolis: cuius incolæ dicuntur Argyritæ, ἀργυρῖται. Stephano.

Argyranche, es, ἀργυράγχη, A Græcis dicitur, quam Latinorũ quidam verbum ex verbo exprimentes, Argentanginam appellauere, cuius vocabuli hæc traditur fuisse origo. Milesiorum legati Athenas missi, quum Demosthenem postulatis suis magnopere aduersari viderent, pecunia eum corrumpunt, nequid in posterum cõmodis ipsorum obsisteret. Postridie itaq;, quum res denuo apud populum ageretur, Demosthenes collum fasciis obuoluit, anginaq; sese laborare simulauit. Quare audita, quidã ex populo, cui fucus subolebat, non synanchen illam, sed argyranchen esse exclamauit. Hinc prouerbio locus factus est, vt argyranche laborare dicantur, qui pecunia muti redditi sunt, eáq; supprimunt quæ ex Reipublicæ vsu esse nouerunt.

Argyraspides, ἀργυράσπιδες dicuntur, Qui argentea scuta ferunt. Sic Chrysaspides, ab aureis clypeis nominati. Lampr.

ARGYRIPPA, ἀργυρίππα Stephano, Apuliæ ciuitas est, A Diomede condita, quam primùm à nomine relictæ patriæ Argos hyppium appellauit. Postea corrupto vocabulo Argyrippa dicta est, & Arpi. Virg. lib. 11, alterum p, abiecit, metri causa. Ille (inquit) vrbem Argyripam patriæ cognomine gentis, Victor Gargani condebat Iapygis aruis.

Argyritæ, arum, pen. prod. ἀργυρῖται. Agones quidam dicebantur, ab argenteo, pecuniario ve præmio. Budæus.

Argyritis, ἀργυρῖτις, Spuma argenti dicitur. Plin. lib. 33. cap. 6, Fit in iisdem metallis & quæ vocatur spuma argenti. Genera eius tria, optima, quam chrysitin vocant: secunda, quam argyritin: tertia, quam molybditin.

Argyrocopus, ἀργυροκόπος, à Græcis appellatur numularius, campsor, vel ipse etiam argenti sculptor. παρὰ τὸ κόπτειν τὸν ἄργυρον, hoc est ab incidendo argento.

Argyrologus, ἀργυρολόγος, A Græcis vocatur, quem Latini Quæstorem appellant, cuius officium est, vt argentum, hoc est pecuniam colligat, & in ærarium, siue fiscum redigat.

Argyrodamas, ἀργυροδάμας, Lapillus argenti nitorem habens, vt adamas, de quo Plinius lib. 37. cap. 10, addubitat, sitne idem cum eo quem Adrodomanta vocant, quoniam impetus hominum & iracundias domat.

Argyrognomones, ἀργυρογνώμονες, Vocantur à Græcis pecuniæ permutatores, quos Latinè Campsores vocamus, quasi pecuniæ spectatores dicas.

ARGYRONDAS, ἀργυρόνδας, Aetoliæ fluuius, ita dictus ab argẽteo aquæ candore.

ARGYROTOXOS, ἀργυρότοξος. Apollinis epitheton, quasi argenteum arcum gerens.

ARIA, ἄρια, Regio est inter Indos & Parthos sita, iuxta Gedrosios, & Drangianos: quam recentiores Geographi Turquestam vocant. ¶ Est etiam Aria, insula in Ponto, versus Colchos, Marti sacra, aliàs Chalceritis dicta. Plin. lib. 6. cap. 12.

Aria, ἄρια, Arbor est, apud Theophrastum, hyemis initio fructificans, materie tam dura, vt necesse sit, prius quàm terebretur, aqua eam macerari.

ARIABIGNES, ἀριαβίγνης, Fuit Darii filius ex filia Gobryæ, qui vnà cum Præxaspe & Megabazo præpositus fuit classi Xerxis. Herodotus libro 7.

ARIADNA, ἀριάδνη, Filia Mincis regis Cretæ ex Pasiphae vxore, cuius industria Theseus ab Athenien sibus Cretam missus à Minotauro deuorandus, labyrinthum filo duce, quod Ariadne dederat, euasit, occiso prius Minotauro. Theseus autem eius amore captus, quum in patriam reuerteretur, eam abduxit: sed prioris beneficii immemor, abductam in insula Chio, seu Naxo periurus deseruit, quam Bacchus postea in vxorem duxit, eiúsque coronam nouem stellis ornatam, quam à Venere acceperat, astris intulit, vocatúrque corona Gnosia. Postremò à Diana sagitta dicitur occisa, eo quòd virginitatem non seruasset.

Arianis, ἀριανὶς, Herba ignei coloris, cuius tactu Magi tradunt ligna oleo perũcta accendi. Nascitur apud Arianos: quæ est Scythica gens, Gedrosis finitima, à quibus & nomen accepit. De hac Plinius lib. 24. cap. 18.

ARIARATHES, ἀριαράθης, Cappadociæ rex fuit, à populo Romano in societatem acceptus. Fuit hic Antiochi gener, qui Ariaratheam ciuitatem condidit in finibus Cappadociæ: de qua Stephanus.

ARICANDVS, Fluuius est Milyadis, (quæ est minoris Asiæ regiuncula, in confinio Pamphyliæ, Cariæ, & Lycaoniæ sita) qui in Limyrum amnem influit. ¶ A fluuii huius nomine vicinum oppidum Arcanda appellatur. Vtriusq; meminit Plin. lib. 5. cap. 27.

ARICIA, ἀρικία, Vrbs in Italia, quam ædificauit Hippolytus Thesei filius, & a nomine coniugis Ariciam appellauit. Abest ab vrbe ad decimum lapidem. Martial. Mittit præcipuos nemoralis Aricia porros. Lucanus, Distat ab excelsa nemoralis Aricia Roma.

Aricinum nemus, Erat iuxta Ariciam vrbem, in quo Aegeria Nympha erat, cum qua loqui solitum ferunt Numam Romanorum regem.

Aricinus lacus, erat iuxta Ariciam vrbem, qui Speculum Dianæ vocabatur: in quo nunc quoque insulæ proceris arboribus nobiles conspiciuntur.

ARICOMISCI, Populi in tractu Narbonensis Galliæ, trans Rhodanum, inter Volcas numerati, quorum metropolis est Nemausium. Plinius libro 3. cap. 4, & Pomponius lib. 2, Arecomicos vocant: Ptolemæus Arecomios. De his sic scribit Strabo libro 4, Vlteriores fluuii (Rhodanum intelligit) partes Volcæ, quos Aricomiscos appellant, maximum incolunt spatium, quorum portus & nauium receptaculum Narbo dicitur.

Arida, ἄρχω, Herba est, quæ & Echium, & Alcibiadion dicitur, de qua Dioscorides lib. 4.

Aries, tis: penult. corr. Mas ouium, & dux gregis, qui integer est: & tenetur ad generandam sobolem. ἄρσην. Veruex verò, cui inuersi vel adempti sunt testiculi. Ab ara dictus est aries, quòd aris imponi ad sacrificia soleret. Virgil. 3. Eclog. Ipse aries etiam nunc vellera siccat. ¶ A cuius similitudine bellica machina Aries appellatur. Vegetius lib. 4. cap. 14, Materia ac tabularis testudo contexitur, quæ ne flammis exuri possit, corio siue cilicio vestitur. Intrinsecus recipit trabem, quæ si adunco præfigitur ferro, Falx vocatur, ab eo quòd incuruata est, vt ex muris lapides extrahat. Si verò caput ipsius ferro tegitur. Aries appellatur, quòd instar arietini capitis fieri soleret: vel quòd habet durissimam frontem, qua subruat muros: vel quòd more arietum retrocedit, vt vehementius feriat. Cæsar lib. 7. bell. Gall. Quod ab incendio lapis, & ab ariete materia defendit. Cic. 1. Offic. Quanuis murum aries percusserit. Liuius 1 ab Vrbe, Quũ effractis portis, stratisve ariete muris. Plin. lib. 7. cap. 56, Equum, qui nunc Aries appellatur, in muralibus machinis, Epeum ad Troiam ferũt inuenisse. Eadem & Testudo dicitur, à similitudine naturæ testudinis: quia sicut illa modò reducit caput, modò profert, ita eiusmodi machina interdum reducit caput, interdum effert, vt vehementius feriat. ¶ Est & Aries cæleste signum, primum in Zodiaco. ¶ Aries etiam marinus piscis, siue marina belua est, candore tantum cornibus aſsimilatis. De hoc Plin. lib. 9. cap. 44, Grassatur (inquit) aries, vt latro: & nunc grandium nauium in salo stantium occultatus vmbra, siquem nandi voluptas inuitet, expectat: nunc elato extra aquam capite, piscantium cymbas speculatur, occultúsque adnatãs mergit.

Arietarius, ria, rium, Quod ad arietem pertinet, seu quod arietis habet similitudinem. ἀρσενόδης. Vitruuius, Constituebatur autem in ea arietaria machina.

Arietinus, na, num, pen. prod. Quod est ex ariete. ὁ τῶ κριῶ. Plin. Arietinum iecur ad id vtile est.

Arieto, as, pen. corr. Percutio, deiicio, λοξόω. Tractum ab arietum similitudine, cuius firmissimũ caput & solidissima cornua faciunt, vt magno impetu quicquid obiecteris percutiant & deiiciant. Plaut. in Truc. Quis proterue nostra ædeis arietat? Curtius, Macedo gladium cœperat stringere, quem occupatum complexu, pedibus repente subductis Dioxippus arietauit in terram.

ARII, ἄριοι, Populi sunt iuxta Indiam, Gedrosiis & Drangianis finitimi. Herodotus lib. 4. histor.

ARIMANIVS, ἀριμάνιος, Plutonis cognomen apud Persas.

ARIMASPI, ἀριμασποὶ, Populi Scythiæ Europææ, versus Aquilonis exortum, vt libro 7, Plin. refert, qui vnicum in media fronte habent oculum, & cum gryphis auri custodibus continuè præliantur.

ARIMINVM, ἄριμινον, Ciuitas Italiæ, à flumine propinquo ejusdem nominis sic dicta. Hęc quondam Vmbrorum colonia fuit, sicut & Rauenna: verùm vtraq; accepit Romanos inquilinos. Habet autè hæc ciuitas portum non ignobilem, non procul à Rubicone amne, qui olim Italiam à Gallia discernebat. Aedificata est autè anno ante Christi exortum ducentesimo, septuagesimo, Ptolemæo Lagi filio Aegyptiis imperante, P. Sępronio, & Appio Claudio Consulibus. Ad quam visendam, compositis Siciliæ rebus, Sempronius nauigauit. Eam Octauius ampliauit, & à Liburnis dirutam Dioclet ianus reposuit, fusísq; Liburnis arcum triumphalem in ea extruxit.

ARIMPHAEI, ἀριμφαῖοι, Sunt populi Asiæ septentrionalis prope Rhiphæos montes. Habent pro domibus nemora, pro alimentis baccas, & tam fœminæ, quàm mares, comam tondent. De his Ammianus sic habet, Vbi montes Rhiphæi deficiunt, Arimphæi inhabitant, iusti homines, & morum placiditate cogniti.

ARIMVS, Rex Mysiæ, seu Mæoniæ. Author Varro, Xanthum citans antiquum rerum scriptorem.

Arinca, Gallicum est vocabulum, quo, teste Plinio, significatur frumenti genus, quod Græci Olyram, Latini Siliginẽ vocant. ὄλυρα. Vide Ruellium lib. 2, cap. 21.

ARIOBARZANES, ἀριοβαρζάνης, Cappadocum rex fuit, populi Romani amicus, qui Pompeii partes aduersus Cæsarem fouit.

ARION, penult. prod. ἄριων, Citharœdus nobilis fuit, & Poeta lyricus, ex Methymna Lesbi ciuitate ortus, qui primus dithyrambos edidit ut inuenisse. Hic quum ex Italia, vbi ingentem pecuniæ vim arte sua meruerat, Corinthum traiiceret, videretque à nautis, qui opibus suis inhiabant, sibi insidias strui, nõnihil spatii ab aliis sibi cõcedi postulauit, quo, veluti cygnus moriturus, suas sibi exequias caneret. Quod quũ impetrasset, stans celsa in puppi, carmen orthium diis marinis cecinit: quo peracto, se in mare præcipitem dedit: statimque à delphino

exceptus

Universidad de Deusto
Biblioteca

exceptus, ad Tænarum Laconiæ promontorium est peruectus: vnde sese ad Periandrum Corinthiorum tyrannum contulit: qui emissis nauigiis cum militibus, nautas comprehendit: qui rem, vti gesta erat, confessi, grauissimo supplicio eius iussu sunt affecti. Refert historiam hanc, siue potius fabulam, Herodotus lib.1, & Plutarchus in in Symposio septem Sapientum.

Aristaron, ἀρίσαρον, Herba est exigua, radicem habens oliuæ magnitudine, maiore acrimonia, quàm Aron. A Plinio Aris appellatur.

ARISBE, ἄρισβη, In agro Troiano ciuitas fuit, ab Achille euersa. ¶Item alia in Lesbo insula. Vide Strabonem lib.13.

Arista, Ab ariditate dicitur, quòd sit omnino arida. ἀδίρα, ἀδιφίνη, ἀνδίριξ. Sunt enim Aristæ, extremæ spicæ partes, quæ primæ aresciunt, quæ veluti aculei quidam, siue spinæ, frumentum ab auium minorum morsu tuentur. Cicero in Catone, Fundit frugem spicæ ordine structam, & contra auium minorum morsus munitur vallo aristarum. ¶Apud Poetas quandoq; accipitur pro ipso frumento. Virg. 1. Georg. Chaoniam pingui glandem mutauit arista. ¶Nonnunquam etiam pro ipsa æstate. Idem 1. Eclog. Post aliquot mea regna videns, mirabor aristas. hoc est post aliquot æstates, siue aliquot annos.

ARISTÆVS, ἀρίσταιος, Filius fuit Apollinis ex Cyrene filia Penei fluuii Arcadiæ, qui deinde in Arcadia regnauit, & primus apum, olei, & mellis vsum, lactisq; coagulum demonstrauit, & alia quamplurima adinuenit: vt refert Iustinus lib.14. Primus quoque apum ex bubulis visceribus reparandarum rationem tradiderunt inuenisse. Nam quum Eurydicæ Orphei vxori amore eius captus, vim inferre conaretur, illa per auia fugiens, morsu serpentis est occisa: in cuius vltionem Nymphæ omnes apes perdiderunt. Quapropter matris auxilio imploraui, quæ illum ad Protea consulendum perduxit: à quo infortunii causam edoctus, Eurydicen sacrificiis placare iussus est: quod quum faceret, taurósque quatuor & totidem iuuencas immolaret, ingens apum multitudo è bobus erupit, atq; hoc pacto apes suas recuperauit, vt satis copiosè tradit Virgil. ferè in fine libri 4. Georg. ibi, Pastor Aristæus fugiens Peneia Tempe, &c.

ARISTAGORAS, ἀρισταγόρας, Fuit præfectus exercitus Darii contra Græcos, teste Herodoto lib.5,

ARISTARCHVS, ἀρίσαρχος, Nomen Grammatici, qui tantum sibi in Homeri poemate permisit, vt versus quos vellet, velut supposititios partus, ab Homeri familia submoueret. Vnde etiam hodie Aristarchos vocamus alienorum scriptorum censores. ¶Alius fuit Tegeates, poeta Tragicus, cuius meminit Horatius, Fiet Aristarchus. ¶Fuit item alius Mathematicus.

ARISTEAS, ἀρίστεας, Patria Proconnesius, nobilis poeta fuit, qui Cræsi & Cyri temporibus claruit. Scripsit Theogoniã, & tres libros eorum carminum, quæ Arimaspea dicuntur. Suidas.

ARISTIDES, ἀρίστειδης Cognomento δίκαιος, id est iustus, Athenis à Themistocle in administranda Repub. dissensit, quum esset diuersis moribus: Catoni alter, Cæsari Themistocles comparandus. Author Plutarchus. Hic tanta fuit rei familiaris tenuitate, vt quoties Imperator designaretur, necesse esset aliquid ei pecuniæ in crepidas, & pallium decernere. In senatum quandoque vocatus, ea excusatione vsus est, quòd pallium latuisset, nec aliud haberet, quo indueretur. Eo mortuo, in ædibus eius nihil præter veru ferreum inuentum est. Ciuitas tamen beneficiorum eius non immemor, filias eius ex publico egregiè dotauit. ¶Fuit etiam hoc nomine Sophista quidam, ex Adrianis Mysiæ, siue Bithyniæ vrbe ortus, qui quum Smyrnæ profiteretur, aduenienti fortè M. Antonino principi vnus omnium non processit obuiam, eóque modo in cognitionem & amicitiam venit Imperatoris. ¶Aristides item Thebanus pictor fuit, Apellis tempore. Is omnium primus animum pinxit, & sensus expressit omnes, quos Græci vocant ἤθη, durior aliquantulum in coloribus. Huius pictura illa præcipuè laudatur: Infans adrepens ad mammam matris ex vulnere morientis, ac manu prohibentis. Sentire mater & timere videtur, ne è mortuo lacte sanguinem infans lambat. Quam tabulam Alexander transtulit Pellam. Ex Plin. lib.35. cap.10.

ARISTIPPVS, ἀρίστιππος, Nomen philosophi Cyrenaici. Hic dicere solebat, quòd lautior victus nulli erat impedimento ad bene viuendum. Socratis etiam auditor fuit, primúsque Socraticorum mercede philosophatus est. Habuit ingenium ad omnia pro tempore, loco, & persona simulanda omnino promptum, & ob hoc Dionysio præter omnes erat charus. Et vt præsentibus voluptatibus libenter fruebatur, ita & absentes facilè contemnebat. Hic quum è patria in Græciam philosophandi causa proficisceretur, iussit seruos aurum proiicere, vt expeditiores ad iter capessendum essent. Voluptatem, bonorum: dolorem, malorum finem constituit: cæteras scientias excluso, illum solum vtile putans, Vt quæras, si quid domi mali aut boni tibi contigit. Summum bonum posuit in leui motu ad sensum emananti, id est in voluptate corporis sensus titillante. Qui ab eo fluxerunt, & in dogmate permanserunt, ab hominis patria Cyrenaici sunt appellati. Tradunt Platonem dixisse, Soli Aristippo & Chlamydem & pænum ferre datum est. Horatius, Omnis Aristippum decuit status & color & res. ¶Fuit & alter Aristippus, huius nepos ex filia, Metrodidactus dictus, quasi à matre doctus. Hic in nauigio à tempestate deprensus timuit, & expalluit. Et interrogatus à quodam, quare philosophus timeret, quum ipse contrà nihil metueret, festiuiter respondit, Non eandem sibi & illi causam esse: quoniam is non esset magnopere solicitus pro anima nequissimi nebulonis, sese autem pro Aristippi anima timere.

ARISTO, ἀρίστων, Philosophus, cognomento Scepticus, quod Latinè quæstor & considerator dicitur. Semper enim in quærendo considerandóq; fuit. Hic natione Cous, & Zenonis fuit auditer. Apud hunc omnia indifferẽtia erant, vt inter optimè valere, & grauissimè ægrotare, nihil interesse diceret: quare etiam tanquam naturam ipsam excludens, ab omnibus fuit reiectus.

ARISTOBVLVS, ἀριστόβουλος, Iudæus ex Paneade, Agathobuli Hebræi discipulus, vnus fuit ex illis LXXII. interpretibus, qui missi fuere ad Ptolemæum, tunc Iudææ dominum, vti sacros libros in Græcum sermonem conuerterent. Qui multa ex præceptis Mosèos proponenti regi, percontanti q., sapienter respondit. Hic commentarios etiam in legem Hebræorum edidit. Author Eusebius. ¶Aristobolus alter historicus item Iudæus, qui res gestas Alexandri magni conscripsit, comésque peregrinationis fuit. Volaterranus.

ARISTOCLES, ἀριστοκλῆς, Philosophus fuit Messanensis Peripateticus. Scripsit de philosophia libros decem, Vter esset studio & doctrina prior, Homerúsne an Plato: in quibus Philosophorum omnium catalogum contexit, opinionésque recensẽt. ¶Fuit item Aristoteles Lampsacenus philosophus. ¶Item alius Megarensis sophista, sub Traiano & Adriano, scripsit de Rhetorica epistolas, & declamationes ad Imperatorem. Suidas. ¶Nomen item fuit aui paterni Platonis, qui & ipse Aristocles vocabatur: postea Plato ab humerorum latitude dictus.

ARISTOCLIDES, ἀριστοκλείδης, Orchomeni tyrannus, qui Stymphalidem virginem adamauit. Vide in dictione STYMPHALVS.

ARISTOCRATES, ἀριστοκράτης, Ciuis quidam Rhodius fuit, qui quòd plurimum dignitatis, strenuitatisque præ se ferret, ciuium omnium consensu belli dux delectus est: in quo spem suorum egregie fefellit: vtpote qui in rebus gerendis, tanquam adulterinus nummus in igne, degener planè apparuerit, & omnino alius quàm prima fronte promiserat. Ex Suida.

Aristocratia, ἀριστοκρατία, Optimatũ principatus, vbi optimates Rempublicam tractant: quasi ἡ τῶν ἀρίστων ἀρχή, qualis etiam hodie est apud Venetos.

Aristolochia, ἀριστολοχία, Herba est etiam hodie nomen seruans, cuius duæ sint species, alia longa, alia rotunda. Aurium sordes emundat, & cum melle mista, si in aures instillata fuerit, auditum iuuat.

ARISTODEMVS, ἀριστόδημος, pen. prod. Nobilis Grãmaticus fuit, Pompeii liberorum præceptor: mane Rhetoricam, meridie Grammaticam docebat. Strabo.

ARISTOGENES, ἀριστογένης, Medici Thasii nomen, qui varios de re medica libros conscripsit ad Antigonũ Macedoniæ regem. ¶Aristogenes alter Gnidius, item medicus, seruus Chrysippi, famam adeptus est ex curatione Antigoni Gonatæ. Author vtriusq; Suidas.

ARISTOGITON, ἀριστογείτων, Nomen est cuius cuiusdam Athenien sis, qui adiutus ab Harmodio Pisistratum tyrannum interemit: vnde vtrique ab Athenien sibus in foro positæ sunt statuæ. ¶Fuit etiã hoc nomine Orator Athenien sis qui Canis dictus est, quòd optimo cuiq; allatraret. Scripsit enim inuectiuas aduersus Timotheũ, Timarchum, aliósque complures. Vide Suidam.

ARISTOLAVS, ἀριστόλαος, Pictor, Pausiæ discipulus, è seueriss imis pictoribus fuit. Eius opera nonnulla commemorat Plin. lib.35. cap.11.

ARISTOMACHE, ἀριστομάχη, Nomen sororis Dionisii tyranni & vxoris Dionis. Vide Plutarchum in vita Dionis.

ARISTOMACHVS, penult. corr. ἀριστόμαχος, Solensis quidam fuit, qui tanto apum amore flagrauit, vt annis duodesexaginta nihil aliud egerit. Quinetiam librum de eorum cura, & ratione mellificii edidit. ¶Fuit & alter Aristomachus, qui de arte vini apparandi volumẽ conscripsit. Vtriusque meminit Plinius: illius quidem, lib.11. cap.9. huius vero, lib.14. cap.19.

ARISTOMENES, pen. cor. ἀριστομένης, Nomen Messenii viri, qui iustissimus fuit, vt scribit Hieronymus. Hic Lacedæmoniis quodam rempore nocturna sacra celebrãtibus, quæ vocabantur Hyacinthia, raptis de choris ludẽtium virgines duodecim, & tota nocte gradu concitato fugiens, excesserit de finibus Spartanorum: quúmque eas comites eius vellent violare, monuit quantum potuit, ne hoc facerent: & ad extremum, quosdam non parcentes interfecit, cæteris metu coercitis. Redemptæ postea à cognatis puellæ, quum Aristomenem viderent cæde reum fieri, tandiu ad patriam non sunt reuersæ, quandiu iudicum adolutæ genibus, defensorem pudicitiæ suæ cernerent absolutum. Hic dux tanta calliditate fuisse fertur, vt sæpe Lacedæmonios deciperet: quorum sæpe vbem ingressus est, & aliquando captus, atq; in vincula coniectus, calliditate sua aufugit: quod quum semel atque iterum & tertiò feciss et, tandem occisus est à Lacedæmoniis, & execto corpore inuentum est cor eius pilosum fuisse.

ARISTON, onis, penult. genitiui corr. ἄρίστων. Sculpor, cuius meminit Plinius lib.34. cap.8. ¶Et iurisconsultus quidam doctissimus apud Gellium lib.11. cap.18.

ARISTONICVS, ἀριστόνικος, Eunuchus fuit, summus alioqui belli dux, cuius fidelis opera Ptolemæo plurimũ in bello profuit. ¶Fuit etiam hoc nomine Grammaticus, qui in Hesiodi Theogoniam commentarios conscripsit. Vtriusque meminit Suidas.

ARISTONIDES, ἀριστωνίδης, Statuarii insignis nomen, qui quum Athamanthis furorem, Learcho filio præcipitato resident em, eiúsque pœnitentiam vellet exprimere, ferrum, & æs miscuit, vt ferri rubigine per nitorem æris relucente, exprimeretur verecundiæ rubor. Plinius lib.34. cap.14.

ARISTONYMVS, ἀριστώνυμος, Insignis Comœdiarum scriptor fuit, qui Ptolemæi Philadelphi temporibus floruit, cuius etiam bibliothecæ fuit præfectus. Suidas.

ARISTOPATRA, ἀριστοπάτρα, Mater Crateri cuiusdam, qui sub Alexandro militauit, vt author est Strabo.

ARISTOPHANES, penult. corr. ἀριστοφάνης, Poeta comicus ex Lindo Rhodi oppido, lege verò Athenien sis, patre Philippo: maledicus, & in carpendis hominum vitiis liberrimus ac mordacissimus, inuentor tetrametri & octometri versus. Filios habuit Araroten, Philippum, Philetærum, Comicos omnes. Docuit fabulas LIIII. Suidas. Hic Atticæ linguæ nobilitate adeò præpollet, vt Dionysio roganti aliquem eius sermonis eruditum, authorem hunc miserint. Socratis æmulus fuit, quem exagitat, & insectatur in nubibus. ¶Aristophanes alter, Byzantinus Grammaticus, Apellis filius, dux etiam exercitus, discipulus Callimachi, Zenodoti & Dionysii, Author Suidas. Aristophanis Grammatici Quintilianus lib.1. mentionem facit.

ARISTOPHON, ἀριστοφῶν, Pictoris nomen apud Plinium lib.35. cap.11.

Aristophorum, penul. corr. ἀριστοφόριον, Vas quo prandium defertur: Latine discus. ἄριστον enim prandium dicitur. φορῶ, porto.

ARISTOR, oris, penultima genitiui correpta ἀρίστωρ, Crotopi filius fuit, & pater Argi centoculi, qui ab eo Aristorides vocatur. Ouid. 1. lib. Metamor. Donec Aristoridæ seruandam tradidit Argo.

ARISTOTELES. pen. cor. ἀριστοτέλης, Nomen Stagiritæ philosophi, Peripateticorum principis. Hic habuit patrem Nicomachum medicum, matrem verò Phæstiaden. Fuit paruus, gibbosus, & difformis, balbutiens, sed diues, vt qui sociis, & præceptor, & secretarius Alexandri esset. Septendecim annos natus, Athenas profectus est, vbi viginti annis Platonis se auditorem præbuit. Deinde à Philippo in Macedoniam euocatus, decem annis Alexandrum instituit: cui quum fuerit charus, vel illud vnum abundè magno est argumento, quod Stagiri patriam eius, quam diruerat, in gratiam eius instauauerit. Alexandro deinde in Asiam profecto, Athenas rediit & in Lyceo tredecim annis philosophiam professus est. Postea accusatus, quòd de diis non recte sentiret, cedens inuidiæ, abiit in Chalcidem, ibique reliquum vitæ transegit. Excessit ætatis anno. 63. sub idem ferè tempus, quo & Demosthenes extremum vitæ diem clausit. De hoc Quintilianus, Quid Aristotelem quem dubito scientia rerum, an scriptorum copia, an eloquendi suauitate, an inuentionum acumine, an varietate operum clariorem putem? ¶Hinc fiunt adiectiua Aristoteleus, & Aristotelicus.

ARISTOXENVS, ἀριστόξενος, Tarentinus, Mantineæ tamen agens, philosophus & medicus nobilissimus, audiuit patrem & Lamprum philosophum Erythræum: dein Zenophilum Pythagoreum, postremo Aristotelem, cui morienti conuirium dixit, quòd Theophrastum sibi in scholæ successione præponeret. Scripsit omnis generis libros, musicos præsertim. Suidas. Hic animam dixit harmoniam esse, vt tradit Cicero in Tusculanis. ¶Aristoxenus alter Cyreneus, qui adeò delicatus fuisse dicitur in hortorum cura, vt vesperi lactucas mulso irrigaret, vt luxuriosius succresceret, & saporis essent præstantioris. Author Suidas.

Arithmetica, ἀριθμητική, Numeralis scientia, quæ tractat de numeris & supputandi ratione. Hæc inter disciplinas Mathematicas prima esse dicitur, quoniam ipsa nulla alia indiget disciplina: Musica autem, & Geometria, & Astronomia istius auxilio egent. Plinius libr. 35. cap. 10. Sed primus in pictura omnibus literis eruditus, præcipuè Arithmeticè & Geometricè. Dicta Arithmetica ἀπὸ τοῦ ἀριθμὸς, hoc est, à numerando.

Aritudo, Vide AREO.

ARIVS, ἄριος, Fluuius qui Ariam regionem irrigat, quę est inter Parthos & Indos: à quo Arii populi. De hoc Plinius lib.6. cap.23.

Arma, Ab armis dicuntur, id est humeris, à quibus dependent, vt inquit Festus: vt scutum, gladius, tela, & ea quibus præliamur. ὅπλα. Seruius docet Arma esse, quæ armos tegunt. Varro ab arcendo Arma dicta existimat, quòd his arceamus hosteis: vt fustes, lapides, & huiusmodi. Quidam à verbo Græco deriuant ἁρμόζω, id est conuenire. Inutilia enim sunt arma, nisi ita quadrent corpori, vt neque ampliora sint, neque angustiora: vt neque corpus lædatur angustia, neque amplitudine impediatur. Sed re vera non solùm hoc nomine bellica, sed etiam omnium ferè artium instrumenta intelliguntur. Vnde rusticorum arma vocamus, rastra, ligones, & huiusmodi. Virgilius primo Georgic. Dicendum & quæ sint duris agrestibus arma. ¶Arma coquinaria sunt, lebes, patella, tripos, olla. Plautus, Quam eleganter instructum coquinariis armis. ¶Arma studiosorum, stylus, pugillares, libri. Plinius Cuius arma erant, non venabulum, & lancea, sed stylus & pugillares. ¶¶Nautarum quoque & pistorum instrumenta arma dicuntur. Virgil lib.5. Aeneid. Colligere arma iubet, validisque incumbere remis. Et lib.1, cerealiáque arma Expediunt. ¶Quandoq; Arma capiuntur pro bello, sicut toga pro pace: vt, Cedant arma togæ. ¶Fraudes quoque & consilia, Arma dicuntur. Virgilius 2. Aen. & quærere conscius arma.

Armatura, Habitum armorum, vel ipsa arma significat. ὁπλισμὸς, ὅπλα, παντοδαπὰ σκεύη. Cicero Attico, libr. 6. Habet autem cohortes quadragentarias, nostra armatura x x x. id est similibus, quibus nos armati armis. Vegetius lib. 2. cap. 14, Tertius ordo disponitur de armaturis velocissimis, de sagittariis iuuenibus.

Armifer, a, um adiectiuum, Arma ferens, ὁπλοφόρος. Silius lib. 6, Queis cedat, toga, & armiferi gens sacra Quirini. ¶Armifera dea, peri phrasis Mineruæ. Ouidius ad Liuiam. ¶Armiferum aurum. Sene. in Medea.

Armiger armigeri, pen. corr. Qui lanceam, scutum, galeámque ferens, armatum equitem in prælio sequitur. ὁπλοφόρος, ὁπλίτης. Et planè apud antiquos Armigeri fuerunt summi viri, vt Patroclus fuit armiger Achillis, & Achates Aeneæ. Plinius lib. 35. Pinxit & Apelles Clytum equo ad bellum festinantem, & ei galeam poscenti armigerum porrigentem.

Armipotens, Armis valens, πραγτικὸς, αἰχμητής. Vnde Pallas sine Bellona, armipotens dicitur. Cicero, Antequam iret in exilium, Nam ego te

Iupiter optime maxime, cuius nutu ac ditione sola terrarum gubernantur, & cæ; particeps connubii, socia regni, regia Iuno, téq; Tritonia armipotens, Gorgonia Pallas, Minerua. Virgilius 2. Aeneid. Penelei dextra diuæ armipotentis ad aram Procumbit.

Armisonus, notæ significationis, vt Pallas armisona. Virgilius 3. Aeneid. -tum numina sancta precamur Palladis armisonæ.

Armo, mas, Armis induo, seu munio, ὁπλίζω. Virgilius 7. Aeneidos, Tunc quoque fas nobis Teucros armare fuisset. Plancus ad Cicc. Qui quidé quum in fraudem se deductum videret, manus quas iustius in Lepidi perniciem armasset, sibi afferre conatus est. Liuius lib. 2. de bello Punitaque & muri reficiebantur, & propugnaculis armabantur. ¶Composita sunt. Dearmo, quod est armis exuo. ἀποπλίζω. Idem libr. 4, Consul triumphans in vrbem rediit, Ciuilio duce Volsceroru ante currum acto. prælatisque spoliis, quibus dearmatum exercitum hostium sub iugo misit. ¶Exarmo idem significat. Suetonius in Domi. Negantém que vltra se tueri eum posse, quod exarmata esset à Ioue. Exarmatas autem feras dicimus, mansue factas, Lampridius de Heliogabalo. Habuit leones & leopardos exarmatos, quos edoctos per mansuetarios subitò ad secundam & tertiam mensam subebat accumbere. ¶Obarmo. circumarmo, Horatius lib. 3. Carm. Mos vnde deductus per omne Tempus Amaxonia securi Dextras obarmet. ¶Perarmo, perfectè vel pulchre armo. Curtius, Hoc modo instructo exercitu, ac perarmato, Babylone copias mouit.

Armati, Dicuntur non solùm, qui scutis telisque parati sunt, sed etiã qui glebis, aut saxis, aut fustibus instructi, ὁπλῖται.

Armator, ὁπλιστὴς. & Armatrix, verba fœm. sunt ab Armo, as.

Armatus, huius armatus, Idem quod armatura. Liuius 7. bel. Macedon. Inde Neocretes mille, & eodem armatu Cares & Cilices mille & quingenti. Hoc est paribus & similibus armis induti.

Armamenta. Armorum congregatio, ὁπλοθήκη, σκεύη. Vnde nauium instrumenta vel munimenta, sicut funes & vela, Armamenta dicuntur, Columella lib. 4, Nonnulli strenuè fabricant nauigia, nec consumma ta perinde instruunt armamentis, ministrisque. Dicuntur tamen etiam de aliis rebus. Nam Plinius etiam vinitorum instrumenta, arma menta vocat.

Armamentaria, Repositoria armorum sunt, & ferè naualium, quæ Armamenta vocari, paulo antè ostendimus. ὁπλοθήκαι, σκευοθήκαι. Arma mentũ insigne Athenis Philon fabricauit, mille, (teste Plinio,) capax nauium. Liuius de bello Maced. Conflagrarunt & horrea regia, armamentarium cum ingenti apparatu machinarum & tormentorum. Visitur etiam hodie amplissimum armamentarium Venetiis, quod illi sua lingua Arcenale vocant.

Armarium, rii, ab armis, Locus vbi cibaria, libri, & similia reconduntur. ἄβαξ. Plautus in Capt. Cellas refregit omneis intus, reclusitque armarium. ¶Huius diminutiuum est Armariolum, ἀβάκιον, paruum armarium. Plautus in Truc. Aut lectus dapsilis, aut armariola Græca.

ARMENIA, ἀρμενία, Regio Asiæ inter Taurum & Caucasum montes sita, & à Cappadocia ad Caspiũ vsque mare protensa: ab Armeno quodam Rhodio (vt ex Antipatri sententia tradit Stephanus) ita appellata. Et vt Plinius lib. 6, author est, duplex est: maior scilicet, & minor. Maior post Mediam ad Occidentem occurrit. Ea (vt ait Ptolemæus) à Septentrione Colchidem habet, Iberiam, & Albaniam: ab Occasu magnum Euphratis cursum, qui Cappadociam, minorem Armeniam, & Syriam Comagenem relinquit à dextris, ab Oriente partem Hyrcani maris ac Mediam, qua montes Caspii assurgunt: à Meridie Mesopotamiam atq; Assyriam. Montes in Armenia sunt Moschici, qui supra partem Ponti ad Cappadociam se efferunt: Pariedrus, in quo fontes habẽt Euphrates & Araxes fluuii: Antitaurus, qui ab Euphrate scissus & Mediam percurrens, postremò Abus appellatur: Gordiæus ex quo Tigris oritur. Taurus, ac Niphates, qui Mesopotamiam atque Assyriam ab Armeniis disterminant: Caspii, qui, vergunt ad Medos: & Caucasii, qui septentrionalia, Iberiam versus, Albaniamque concludunt. Flumina sex Cyrus, qui monte ortus Caucaso, à sinistris Iberiam Albaniamque dimittens, Armeniam à dextris, in Hyrcanum defertur pelagus: Araxes, Phasis, Lycus, Tigris, Euphrates q;. In Armenia pretiosum inter reliqua aromata nascitur amomum. ¶Armeniam Hebræi Arath vocant. In ea ciuitas insignis Artaxata.

Armenius, a, um, adiectiuum, Quod est ex Armenia. Horatius 1. Epod. Cantaber Agrippæ, Claudi virtute Neronis Armenius cecidit. Virgilius 6. Eclog. Armenias curru subiungere tigres.

Armeniacus, a, um: vt, Mala Armeniaca: μῆλα ἀρμενιακὰ, Poma sunt medium quendam locum obtinentia inter persica & pruna. Sunt enim minora persicis, sed citius maturescunt. Ossibus ad prunum, carne ad persicum quàm proximè accedunt. Dioscorides alio nomine Præcocia vocari testatur. Galenus verò lib. de Aliment. facult. & li. 7. Simplicium medi. Armeniaca discernit à precocibus: hæcque illis multò præstantiora esse testatur. Illud tamen fatetur, vetus Armeniacorum nomen sua etiam ætate in vsu esse desisse, & vtranq; speciem nullo discrimine præcocium nomine appellari cœpisse.

Armentum, inquit Festus, ad genus pecoris dicitur. quod est idoneum ad opus armorum: vt sunt equi & boues. ἄγελαι. Nam equis in bellum curritur, clypei vero boum coriis armantur. Varro autem boues, Armenta vocari voluit, quasi Aramenta, tertia litera sublata, quòd eorum præcipuè opera in arandis agris vtamur. Vnde Columella lib. 7. Iumenta & armenta nomen à re traxere, quòd nostrum laborem, vel onera subuectando, vel arando, iuuarent. Propriè itaque Armenta boues dicuntur & equi, quanuis etiam alia maiora animalia eo nomine dici possint, quamuis sint ad arandum, aut ad gestanda arma inutilia. Nam cerui, qui ad hoc non sunt idonei, inter armenta computantur à Virgilio lib. 1. quum ait, Hos tota armenta sequuntur. De hoc vide

Universidad de Deusto
Biblioteca

plura in dictione Grex.

Armentalis,le.Quod est ex armento,ἀγελαῖος Virgilius 11.Aeneid.Hic natum in dumis interque horrentia lustra Armentalis equæ mammis, & lacte ferino Nutribat teneris immulgens vbera labris.

Armentarius,rii,Armenti custos.ἀγελάρχης Virgilius li 3.Georgic. -omnia secũ Armentarius Apher agit,tectúmq; larémque . Lucretius lib. 6,Præterea iam pastor,& armentarius omnis.

Armentosus,Armentis abundans.ἀγελώδης. Gellius li.11.cap.1. Quòd Italia tunc esset armentosissima.

Armentinus,na,num,Quod est ex armento . ἀγελαῖος . Plinius lib.28.cap. 17,Fimi ceruini, maximè subulonis , sed & bubuli: de armentinis loquor, &c.

Armentitius,a,um,Idem significat.Varro lib.2.de Re rust.cap.10 , In alimoniis armentitium pecus sic continendum.

Armillatus,Dicitur qui armillas habet,φαλαδήτης. Propertius, Atque armillatos colla Molossa canes. ¶ Fuit & Armillatus nomen viri , qui sub Nerone & Domitiano vixit.

Armille,neutri generis,Instrumentum,& apparatus versutiarum ab armis,pro dolis & fraudibus.Apuleius libro 6,Ad armille redit.

Armillum,Vas vinarium in sacris,ita dictum,quòd ab armo,id est humero,deportaretur.Varro de vita pop.Rom.lib. 1,Etiam nunc poculaq;æ vocant Capulas,& Capides,quod est poculi genus:item armillum,quod est vrceoli genus vinarii.

ARMILVSTRVM, Festum apud Romanos , quo res diuinas armati faciebant,& sacrificantes canebant tubis.Item locus in quo huiusmodi ludi fiebant.Varro hoc nomen ab ambitu lustri dictum existimat: quòd ibi circunferretur pompa,& equi currerent.

Armon,Plinius lib.19,ca. 5 Rhaphani syluestris genus Pontica lingua dici ostendit,quod Latini Armoracium vocant.

ARMORICAE CIVITATES, A Cæsare appellantur ciuitates Galliæ ad Oceanum occidentalem sitæ:quas incolebant Rhedones,Curiosolites,Osisini, Cadetes & Vnelli.

Armoracea, ceæ,ἀρμοράκιον, teste Palladio,Agrestis rhaphanus est.Plinius Armoracium vocat,sic scribens lib.19. cap. 5, Etiamnum vnum syluestre:Græci,ἄγριον, vocant, Pontici Armon,alii Leuce , nostri Armoracion,fronde copiosius,quàm corpore. ¶ Est & hoc nomine fluuius , qui de montibus Arabiæ descendens in stagnum Asphaltiten erumpit,diuidens Moabitidem & Ammonitidem,Iosephus lib.4.

Armus,Humerus.ὦμος, Virgilius.lib.3.Georg.Densa iuba & dextro iactata recumbit in armo,Differt tamen Armus ab humero . Nam humeri propriè eorum sunt , qui recti in cælum spectant: vnde homini soli humeros esse dicimus. Virgilius 4. Aeneidos , Os humerósque deo similis.Armi verò sunt brutorum:(quãuis & de hominibus quandoque dicantur.) Horatius Saty. 4 , Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos.

ARNATES, Apud Plinium lib.3.ca.14.populi sunt in sexta regione Italiæ,ab Arma Vmbrorum ciuitate ita dicti.

ARNE,es, ἄρνη, Ciuitas est iuxta situm Maliacum , primùm à Bœtiis inhabitata,deinde à Thessalis occupata:vt est author Thucydides lib.1. Bel.Pelopon. ¶ Sunt & aliæ eiusdem nominis ciuitates,quæ recensentur à Stephano.

ARNOBA, vt habet Plinius,Abnoba vt Ptolemæus , Arbona vt Cornelius Tacitus,Mons est ex aduerso Raurici,Galliæ oppidi , ex quo Danubium oriri ferunt.Vide Plinium lib.4.cap.12.

Arnoglossum, ἀρνόγλωσσον, Latinè , Lingua agni,vulgò Plantago dicitur.ἀρνὸς enim Græci agnum dicunt, γλῶσσαν linguam. Hæc alio nomine dicitur Heptapleuros,id est habens septem costas.nam in folio eius sunt septem costæ.Sunt enim septem nerui instar costarum animalium.Vide Ruellium libro 1.cap.20,& libro 2.cap.58.

ARNVS, ἄρνος. Fluuius est Hetruriæ , Florentiam alluens , etiam hodie nomen seruans.

Aro,aras.Propriè significat terram iam proscissam rursus vomere euertere.ἀρόω.Plinius,In arando magnopere seruandum est Catonis oraculum. Quid est primum? Agrum bene colere . Quid secundum ? Bene arare.Quid tertium?Stercorare. ¶ Per translationem Arare ponitur pro coire.Plaut.Fundum alienum arat incultum,familiarem deserit, id est alienas mulieres subagitat,vxorem suam deserit. ¶ Composita huius verbi sunt Dearo,Exaro,Peraro,Inaro,& Subaro.Plin . Sunt qui iam natas inarant segetes.

Aratio,onis,Ipse arandi actus.ἄρουρα.Plin.lib.18.ca.20, Aratione per trãsuersum irerata,occatio sequitur . Nonnunquam sumitur pro ipso aruo,seu agro culto.Nam(vt rectè inquit Valla)nomina quæ positionẽ habent in io.latius significare solent:nec actionem modò , sed rem etiam & corpus significant . Cicero 5.Verr . Quum dederint Apronio quod poposcerit,relinquent arationes,relinquent larem familiarem suum?Plin,lib.27.cap 8,Nascitur in arationibus.

Aratiuncula,læ,Diminutiuum.Plautus in Truc.Male vortit res pecuaria mihi apud vos:nunc vicissim volo habere aratiunculam pro copia apud vos.a,Non aruus hic,qui arari soleat,sed pascuus est ager.

Arator , Qui arat. ἄροτης. Et sumitur tam pro boue, quàm pro homine bouem ducente.Plinius libro 18.capit. 19.Arator nisi incuruus,præuaricatur.

Arabilis,le.verbale,Quod arari potest.Plin.17.ca. 5 , Contrà in Byzantio Africæ illum centena & quinquagesima fruge fertilem campum,nullis,quum siccus est,arabilem tauris.

Aratro,as,pen.pro.siue Artro.litera vna per syncopen ablata, quasi arando itero. ἀροτριάω. Significat autem segetes iam natas rursus arando proscindere,quod impinguandi causa fit.Plin.libro 18.cap.20,At illæ messes duplicatæ docuerunt quod nunc vocant artrare,id est aratrare, vt credo tunc dictum. Hoc sit vel incipienti calamo.quum iam is bina vel terna emiserit folia.

Aratrum,tri,pen.prod.ἄροτρον,dictum ab Aro verbo ,sicut à Lauo Lauacrum,& à Simulo Simulachrum,Instrumentum est quo aratur. Virg.7. Aeneid. Et terram centum vertebat aratris.

Aroma,penult.corr.ἄρωμα,Lydiæ,siue Meoniæ oppidum est , cuius meminit Strabo libr.14.

Aromata,ἀρώματα.Sunt quæ vulgò *species* dicuntur,vel alia etiam odoramenta.Colum.libr.12.cap.20 , Deinde quum videbitur mediocriter calere defrutum , reliqua aromata contusa , & cibrata paulatim insperges.

Aromaticus,a,um adiect.Odorem habens aromatum.

Aromatopola,ἀρωματοπώλης, Qui aromata vendit.quem nos Aromatarium dicimus.

Aromatites,ἀρωματίτης,Gemma,quæ in Arabia gignitur:ita dicta,quòd myrrhæ odẽ em habeat.Plin.lib 37,cap.10,Aromatites & ipsa in Arabia traditur gignisse& in Aegypto circa Pisas , vbique lapidosa , & myrrhæ coloris,& odoris,ob hoc reginis frequentata. ¶ Est item Aromatites , Vinum aromatibus conditum.Plin.lib.14.cap.13,Lautissima erant apud priscos vina myrrhæ odore condita.Ideo quidam aromatite delectatos maximè credunt.Hoc vini genus quo pacto confici soleat,docet Dioscorides lib.5.

Aron,ἄρον,Herba est è bulborum genere,teste Plinio lib.19.cap.5.scillæ proximum amplitudine,foliis lapathi,caule recto duorum cubitorũ, baculi crassitudine,radice mollioris naturæ,quæ & cruda editur: Folia quoque eius in aceto decocta manduntur.Officinæ corrupto, vt fiolent,nomine Iarum appellant.Quidam ex vulgo *Pedem vituli*, alii *Serpentariam minorem* vocant.

ARPINVM, ἄρπινον, penul.prod.Ciuitas inter Foram & Aquinum,porrecta in monte , ex qua orti fuere M. Cicero,Plautus Comicus,& C. Marius,qui septies Consul fuit.Vnde.

Arpinas,ātis,quod modò substantiuum est,significans eum , qui Arpini natus est.Modò adiectiuum,ea denotans quæ ad id oppidum aliquo modo pertineant.Cicero pro lege Agratia,Meus paternus auitúsque fundus Arpinas.

Arquatus,a,um,siue Arcuatus,adiectiuum ab Arcus, Dicitur quicquid arcus figuram vllo modo imitatur.Ouid.11.Meta . Dixit , & arquato cælum curuamine signans. ¶ Vnde opera illa quibus aqua duci solet, Arcuata dicuntur,quòd multis arcubus æqualiter distantibus fulciantur. ¶ Dicuntur etiam Arquati,quos Græci *intrigiæ* vocant , quòd ventibus oculis arqui cæsitis colorem imitentur.Hic morbus à Varrone Morbus regius dicitur:vnde Arquatum pecus,quod morbo ictérico,id est regio,laborat.Colum.lib.7,Bilis æstiuo tempore non minima pernicies,potione depellitur humanæ veteris vrinæ , quæ ipsa remedio est etiam pecori arquato.

Arquites,Dicebant antiqui arcu præliantes,quos nunc sagittarios vocant.τοξόται.Vide suprà in dictione Arcus.

Arreptitius, Qui à dæmone rapitur,qui etiam Abreptitius dicitur,ἀναπαιστός,Veteres Arreptitium dicebant laruatum,quasi a laruis arreptum.Perottus.

Arrha,rhæ,& Arrhabo,onis,penult.corr.ἀρραβών,vtrunque sumitur pro eo quod dari solet ad confirmationem contractus . Plin.libr.33.cap.3, Argumento est consuetudo vulgi , ad sponsiones etiamnum annulo exiliente,ab eo tempore quo nondum erat arrha velocior. Terentius, Ea relicta arrhaboni est.

ARRIA, Romana fuit mulier(licet alii Patauinam faciant) quæ dam nato Pæto marito suo,corpus gladio fodit,quem vulnere educens,ipsi Peto quærenti dedit,vt idem faceret Mart.

Casta suo gladium quum traderet Arria Pæto,
Quem de visceribus traxerat ipsa suis.

ARRIANVS,Ἀρριανός,Philosophus fuit Nicomediẽsis,qui Romæ Adriani temporibus floruit:à quo etiam summis honoribus eruditionis nomine est affectus.Scripsit Epicteti Philosophi vitam & Alexandri Magni historiam,quæ opera etiam hodie in bibliotheca Vaticana asseruantur. ¶ Fuit etiam quidam hoc nomine,cuius versibus Tyberium Cæsarem vnicè delectatum ferunt.

Arrideo,es,Ridendo applaudo,vel risu lætitiam ostendo.προσγελάω.Cicero de Somnio Scipionis,Hic leniter arridens Scipio. ¶ Accipitur & pro placeo.Idem Attico,Inhibere illud tuum,quod valde mihi arrisérat,vehementer displicet.

Arrigo,is,pen.cor.arrexi,arrectum,arrigere , Ex ad & rego compositũ, significat erigere.ὀρθοῦν,ἀνορθοῦν Virgil.10.Aeneid. Comásque arrexit. ¶ Arrigere aliquem, siue alicuius animum,per metaphoram. Sallust. Eos non paulò Marius oratione sua arrexerat. ¶ Arrigere aures. Terent.in Andria,Arrige aures Pamphile.Virgil.Aen. 1, Arrectísque auribus astant. ¶ Arrigere aures alicui sermone aliquo . Plaut.Rud.Suo mihi hic sermone arrexit aures.

Arrectus,Participium.Virgi. 4.Aeneid.Arrectæque horrore comæ.

Arrectarius,adiectiuum à principio Arrectus.Quod est arrectum , Vt aser arrectarius in cratitio pariete,qui arrectus est.sicut Trãsuersarius, qui in transuersum ponitur.Vitruu.libr.2.cap.8,Etiam qui sunt in rectoriis operibus , rimas in iis faciunt arrectariorum & transuersariorum dispositione,

Arripio,is,Ad me rapio,attraho, apprehendo. προσαρπάζω. Cicero 2.de Oratore.Si quemcunque patrem familiãs arripuisseris ex aliquo circulo.Idem pro Sestio,Qui cognomen sibi ex aliorum imaginibus arripuit.Idem 2.de Nat.deor.Quærit apud Xenophontem Socrates,vnde animam arripuerimus.

ARRIVS,Ἄρριος,Philosophus Alexandrinus fuit , tanto in honore apud Augustum habitus,vt aliqua ex parte Alexandrinorũ salutem illi deberi fateretur.Tribus enim ex causis se Alexãdrinis pepercisse aiebat: primùm ne vnà cum vrbe Alexandri magni memoriam videretur delere:secundò propter vrbis ipsius pulchritudinem , tertiò propter Arriũ Philosophum.Author Plutarchus in Antonio . ¶ Fuit etiã hoc nomine Hæresiarcha quidam,à quo Arriana secta originem cepit.

Arrodo,dis.pen,prod.arrosi.Idem quod rodere,vel circunrodere significat.Plinius lib.11.cap.30,Semina arrosa condunt formicæ ne rursus in fruges exeant è terra. ¶ Arrodere Rempublicam,per translationẽ. Cicero pro Sestio , Quoniam id etiam fatum ciuitatis fuit , vt illa ex vepreculis extracta nitedula Remp.niteretur arrodere.

Arrogo,as.pen.cor.Assumo,vendico,plus satis mihi tribuo,arroganter prælumo.ἀποσφετερίζομαι,ἀλαζονεύομαι. Huic opponitur Derogo.Cic. pro Sexto Roscio,Non enim tantum mihi derogo,(tametsi nihil arrogo)vt te copiosius putem,quàm me, posse dicere . Hieronymus in Prologo Esdræ,Interrogent Hebræos,& ipsis authoribus translationẽ meæ vel arrogent vel derogent fidem.Cic.7.Philip, Ego itaque pacis (vt ita dicam)alumnus,qui quantuscunque sum(nihil enim mihi arrogo)sine pace ciuili certè non fuissem. ¶ Item Arrogare.ἐπαυξάνω, Est in filium ac familiarem ascisere : à quo fit Arrogatio , quæ est, quum is qui ascisceit aliquem in filium,interrogatur an velit illum iustum sibi filium esse:& is qui ascisitur rogatur,an id fieri patiatur.Vel ideo Arrogatio dicitur,quòd per populi rogationem fiat.Vide Aulum Gellium lib.5.cap.19.

Arrogans , Qui sibi temere atque insolenter tribuit,quæ in eo non sunt. ἀλαζών.Cesar.3.bel.Ciu.Statuerat enim hos prius iudicio populi debere restitui,quàm suo beneficio videri receptos:ne aut ingratus in ferenda gratia,aut arrogans in præripiendo populi beneficio videretur. Arist.in Ethicis,Arrogans præclara,& ea quæ non insunt , & maiora quàm insint,sibi fingit.Dissimulator verò,aut inesse sibi negat,aut imminuit.

Arrogantia , Per quam temeritas atque imprudentia vanam sibi comparat authoritatem.ἀλαζονία,Cęs.3.Bel.ciu . Accidisse igitur his quod plerunque hominibus nimia pertinacia atq; arrogantia accidere solet,vti eo recurrant,& id cupidissimè petant , quod paulò antè contempserint.

Arroganter,Superbè,ἀλαζονικῶς,aduerbium.Cice.2.de Orat . Si asperè,si arroganter,si turpiter,fordidè,si quoquo animi vitio dictum esse aliquid videatur.

Arrhostema,atis , vel Arrhostia,æ,ἀῤῥώστημα, Latinè ægrotatio,ab ἀῤῥωστέω ægroto. ¶ Arrhostos,ἄῤῥωστος.ægrotus Cic.4.Tus.Dein de ægrotationes,quæ appellantur à Stoicis ἀῤῥωστήματα, hisq; item opponitur contrariæ offentiones.

Arrugia,Cuniculus subterraneus,ex quo effoditur aurum.χωνευτρικία. Vide Plinium lib.33.cap.4.

Ars,γέχνη,multipliciter dicitur.Nam quædam est ars,quæ in speculatione tantùm consistit,vt Astrologia:& hæc Theorice , id est speculatiua dicitur,nullum exigens actum.sed ipso rei,cuius studium habet,intellectu contenta.Quædam in agendo,quæ actu perficitur:& Practice,id est actiua dicitur,vt saltatio.Quædam in effectu quæ operis quod oculis subiicitur consummationem finem accipit,qualis est pictura: & sic definitur.Ars,est recta ratio rerum faciendarum . Dicta ars ἀπὸ τοῦ ἀρῆσαι,id est à virtute , quam Græci vniuscuiusque scientiam vocant. ¶ Est etiam Ars,quæ constat ex præceptorum collectione , ab Arcto, ctas,quòd arctis præceptis,id est angustis & breuibus concludatur , vt est Ars Seruii,Ars Donati,Ars Prisciani. ¶ Ars etiam astutia , siue sit in virtute,siue in vitio,dicitur,qua quis non facilè falli , sed magis alios fallere potest,quæ Græcè quoque dicitur τέχνη.Virgil.2.Aeneid.Dolis instructus & arte Pelasga. ¶ Ab Ars fiunt composita,Iners,Solers,Artifex,& diminutiuum Articula, τεχνίον, τεχνύδιον.

Artifex , Qui artem aliquam exercet,aut nouit : dictus quòd arte quippiam faciat.δημιουργός, τεχνίτης, Cic.4.Acad. Quam si subtraxeris , qui distingues artificem ab inscio? Quintil.lib.2.cap. 14 , Artifex est , qui percipit artem.Festus.Artifices dicti , quòd scientiam suam per artus exercent,siue quòd aptè opera inter se arctent,qua ex causa etiam artes appellatæ sunt.

Artificium, Ars & scientia. τέχνη. Cæsar 7.bell. Gall. Neque acie vicisse Romanos,sed artificio quodam,& scientia oppugnationis. Cicero pro Cluent.Nisi fortè hæc causa est,quòd medici nihil præter artificium, oratores etiam authoritatem præstare debent. ¶ Artificium pro fraude,dolo.Cicero Att.Quorum artificiis effectum est , vt Respublica in hunc statum peruenirent.Idem.4.Verr.Audit hæc etiam Verres , & primo illo suo leuiore artificio Heraclitum aggredi conatur.

Artificiosus,a,um,Plenus artificio,ἐντέχνως, Cicero 2.de Finib . Epicurus autem,vt opinor,necnon vult,si possit,planè & apertè loqui,nec de re obscura,vt physici : aut artificiosa , vt mathematici, &c.Sic artificiosa eloquentia,apud eundem,de Inuentione. ¶ Dicitur & Artificiosus,qui aliquid arte facit.Cicero 2.de Natura deorum , Zeno igitur naturam ita definit,vt eam dicat esse ignem artificiosum ad gignendum.

Artificiosè,adueribium. τεχνικῶς, Cicero 1.de Orat.Nulli fuerunt,qui illa artificiosè digesta generatim componerent.

Artificialis,le,Quod arte factum est.τεχνικός.Huius compositum,& antitheton est Inartificialis,Qui arte caret.ἄτεχνος.Quinti lib.5.cap.5,Aliis probationibus æquè inartificialibus soluitur.

Artificialiter,aduerbium,Artificiosè,τεχνικῶς,cui opponitur Inartificialiter ἀτέχνως,hoc est sine arte.Idem lib.2.cap 18.Sed nec illa ommitenda sunt,qua in re alius se inartificialiter,alius artificialiter gerat.

Artitus,penul-prod.Dicitur bonis artibus instructus.Fest.

ARSACES,Ἄρσακης,penul.corr.Nomen proprium Parthorum regis,cuius memoriæ hunc honorem Parthi tribuerunt propter quęsitum,cõstitutúmque ab eo regnum,vt omneis deinde reges suos Arsaces appellauerint,quemadmodum Aegyptii reges suos vocauerunt Ptolemæos,Quin & Parthi ipsi ab eo dicti sunt Arsacidæ.

ARSACIA,ἀρσακία, prius vocata Europus,Vrbs est in Media , sic à Parthis appellata.Author Strabo lib.11.

ARSANIAS,ἀρσανίας,Fluuius est Armeniæ,qui cum Tigri circiter quatuor passuum millia fluit:deinde diuisus,in Euphratem illabitur. Meminit huius fluuii Plinius lib.4,cap.24.

Arsenicum,ci,ἀρσενικόν,Genus est coloris lutei,quod à Plinio Auripigmentum vocatur,eo quòd in picturis auri colorem referat, Duo eius sunt genera,natiuum,& factitium.Natiuum rursus est duplex:alterum crustosum & in squamas scissile,aureo colore micans,nullique materiæ permistum.Hoc à nonnullis vocatur foliatum.Huius generis magnam vim Caius princeps auri auidissimus,excoqui iussit,& fecit plane aurum excellens , sed tam exiguum , vt detrimentum sentiret. Alterum genus glandis effigie , pallidus , & colore sandaracham referens . Hoc ignobilius est , nullumque ex eo excoquitur aurum. Sæpe in eadem inuenitur gleba cum sandaracha : à qua solo colore differt & coctione , vim alioqui eandem habens . Ex hac specie fit Arsenicum factitium: quod quo pacto fiat , vide Dioscoridem lib.5.

Arsenogonon, ἀρσενόγονον, Herba ferens semen testibus simile : ita dicta,quòd vino , in quo macerata est , epoto , mares generari credantur,quemadmodum Thelygono fœminæ. Author Plinius libro 26.cap.vlt.

ARSENOTHELEAS,ἀρσενοθήλεας,Deos antiqui esse dixerũt vtriusq; sexus participatione,quasi masculosfœminos.Quo nomine quædã quoque animalia ab Aristotele nominantur semeipsa ineuntia.

ARSENARIA,ἀρσινάρια Ptolemæo, Mauritaniæ Cæsariensis colonia, tribus passuum millibus à mari sita. Recensetur à Plinio lib.5:cap.2, & à Ptolemæo lib.4.cap.2.

ARSENIVM,ἀρσένιον.Germaniæ oppidum apud Ptolemeũ lib.2.ca.11.

ARSIA,Hetruscorum sylua fuit, Romanorum cum Veientibus & Hetruscis pugna celebris.

ARSICORAS, Sardorum rex tempore Annibalis,vt scribit Liuius.

ARSINOE,ἀρσινόη,Fuit filia Ptolemæi,Lagi filii,qui Aegyptum post Alexandrum tenuit,& vxor Lysimachi regis Macedoniæ , forma præstantissima:è cuius nomine Ptolemæus Philadelphus eius frater vrbem condidit in Cyrenaica regione.

Arsis,ἄρσις, Latinè vocis eleuatio:sicut & θέσις,positio vocis : vt Arma: ar,elenatio est:ma,positio.In his duobus per diuisionem pedes legitimi colliguntur.

ARTABANVS,penul.prod.ἀρτάβανος,Vltimus Arsacidarum fuit Parthorum rex,quem Artaxerxes miles Persa interemit,suisque regnum restituit,quod post Darium regem ab Alexandro victum semper penes Parthos fuerat. ¶ Fuit & alter Artabanus,Hystaspis filius , & patruus Xersis,quem expeditionem in Græciam parantem frustra conatus est ab instituto reuocare.In ipsa quoque expeditione quum regis consilia identidem improbare videretur,veluti nullitæ inutilis,ad regni administrationem in Persidem remissus est:vbi postea Xerxem obtruncauit. Vide Herodotum lib.7.& Iustinum lib.2.

Artaba,æ siue Artabe,es,ἀρτάβη,Mensura est frumentaria apud Persas, capiens Atticum medimnum , & chœnicas tres . Author Herodotus libro 1.

ARTABAZVS,ἀρτάβαζος, Armeniæ rex fuit , filius Mithridatis , vir in tam remota barbaria omnium tamen literarum peritissimus. Hic quòd exercitum Antonii Parthis prodidisset , ab eo Alexandriæ ad ludibrium per vrbem circunductus , tandem in carcere necatus est. ¶ Fuit & alter hoc nomine , ex ducibus Xerxis , qui re infœliciter aduersus Græcos gesta,cum paucis suorum effugit . De hoc Herodotus lib.9.

ARTABRI, orum,ἄρταβροι,Hispaniæ populi in extremis finibus Lusitaniæ,ad Septentrionem & Occasum,auro,argento,& stanno abundantes:ita dicti ab Artabro vicino promontorio.Meminit horum Strabo lib,3.

ARTACA,siue Artace,ἄρτακη, In Cyzicenorum insula , mons est arboribus plenus , in fronte habens quandam paruam insulam eodem nomine:propè est promontorium,quod Nigri appellatur : id in præternauigatione est è Cyzico Priapum delatis.Hæc Strabo libro 12 , & 13. ¶ Est etiam Artace Stephano Phrygiæ oppidum , Milesiorum colonia:quod tamen Ptolemæus lib.5.cap.1.villam appellat , Plinius portum.

ARTACENA,æ,ἀρτάκηνη,Regio est Syriæ,Lyco & capro fluuiis irrigata, in qua Darium ad Alexandro victum fuisse tradit Strabo in principio libri 16.

ARTACHAEES,ἀρτάχαιος,Vnus fuit ex ducibus Xerxianis,totius exercitus,vno rege excepto,procerissimus,quippe cui ad staturam quinque cubitorum quatuor tantum digitorum deerat latitudo . Hunc apud Acanthum(vbi fossæ ducendæ præerat)fato functum,Xerxes eximio sepulturæ honore est prosequutus.

ARTAXATA,orum,ἀρτάξατα, Clarissima Armeniæ vrbs , ad Araxem amnem sita,quam Annibal Artaxiæ regi condidit , à quo & nomen accepit . Alio nomine Artaxiasota, ἀρτάξιασώτα, appellata,teste Strabone lib.11.

ARTAPHERNES, ἀρταφέρνης, Hystaspis filius fuit,& frater Darii,& primus Sardium præfectus,qui apud Marathona debellatus fuit: vt scribit Herodotus lib.Historiarum 7.

ARTAXERXES, ἀρταξέρξης, Nomen proprium Xerxis filii,qui Longimanus dictus fuit,quoniam manum alteram haberet longiorem.Hic ex concubinis,115 filios suscepisse traditur.& ex legitimo matrimonio tres Driaum,Ochum,& Ariarathen:quorũ Darius à patre rex declaratus,leuem ob causam cum quinquaginta ex fratribus aduersus

Universidad de Deusto Biblioteca

eum rebellauit:qui postea superati,ad vnum omnes cum vxoribus & liberis iussu regis sunt interfecti.Ab hoc profecta est celebris illa sententia,Beneficium addere longe magis regale esse,quàm auferre.Fuit & alius Artaxerxes,Cyri iunioris frater, cognomento Memor. Huic quum pauper quidam mãlum ingentis magnitudinis obtulisset,iucũde suscepit,Per Solem,inquiens,hic is mihi videtur,quem vrbem quoque ex parua magnam reddere posse existimem.

ARTAYCTES,ἀρταύκτης,Persa fuit,Sesti præfectus sub Xerxe,qui quum multa nefarie perpetrasset, tandem à Xanthippo Athenien sium duce captus,viuus palo suffixus est.Herodotus lib.7.

ARTEATAE,ἀρτεᾶται,Gens fuit Persica,ita dicta ab Artea Persidis regione:de qua Stephanus,& Herodotus lib.1.

ARTEMBARES,ἀρτεμβάρης,Vir in primis clarus inter Medos,cuius filius quum à Cyro adhuc puero,& incognito,iniuria affectus esset, Artembares eum apud Astyagem accusans, occasionem præbuit, vt regius puer,& Astyagis nepos agnosceretur.Herod.lib.1.

ARTEMIDORVS, penult.prod.ἀρτεμίδωρος, Gnidius Philosophus fuit, Bruto familiaris:à quo quum coniurationis in Cæsarem factus esset particeps,oblato Cesari libello,rẽ ordine expositi:sed ita iam vrgente fato cecidit,vt Cæsar libellum,tanquam alio tempore lecturus ,in sinum reiiceret,qui postea ipso interfecto inuentus est.¶ Fuit & alter Artemidorus,Philosophus Daldianus(est autem Daldis Lydiæ ciuitas) qui de somniis , auspiciis , & chiromantia libros quatuor conscripsit. ¶ Suidas præterea alium quendam Artemidorum commemorat, cognomento Pseudaristophanem, qui rei culinariæ voces congessit.

ARTEMIS,ἄρτεμις, Diana,siue Luna,quasi ἀρτέμνω, id est aerem secans, vt quidam volunt:vel quod integros faciat partus.Strab lib.14.

ARTEMISIA,ἀρτεμισία, Mausoli Cariæ regis vxor,quæ insignis pudicitiæ fuisse perhibetur, & virum vltra humanæ affectionis fidem amasse creditur.Nam & mortui cineres vino commistos ebibit:& memoriæ eius tam splendidum erexit sepulchrum, vt magnifica omnia monumenta,Mausolea deinceps ab illius nomine fuerint appellata. ¶ Est & Artemisia,herba insignis,absinthii modo fruticosa , maioribus foliis,pinguioribusq;:cuius duo sunt genera , alterum latioribus foliis,alterum minoribus & tenerioribus,nonnisi in locis maritimis nascens.Nomen accepisse putatur ab Artemisia regina , quum antea Parthenis diceretur . Alii ab Artemide cognominatam putant , quoniam priuatim medicatur fœminarum malis . Vide Plinium libro 25.cap.7.

ARTEMISIVM,ἀρτεμίσιον. Vt Demosthenes pro Ctesiphone docet, promontorium Eubœæ est. ¶ Artemisium item lucus est prope Ariciam, Dianę sacer,quasi Dianium dictum:Latini Nemus,& agrum vicinum Nemorensem dixerunt.vnde & Nemorensis rex , dictus est sacerdos illius regionis.

ARTEMISIVS,ἀρτεμίσιος, Apud Macedonas mensis Maius dicitur:quo nomine etiam vocatur mons Arcadiæ.Plin.lib.4.cap 6.

ARTEMITE,ἀρτεμίτη, Insignis est Ciuitas quingentis stadiis a Seleucia distans.Author est Strabo lib.15.

ARTEMIVS,Ἀρτέμιος,Romæ fuit præfectus carceris,qui vna cum vxore Candida,& Paulina filia iacent in via Aurelia,martyres sub Adriano principe Author Volater.

Artemon , monis, ἄρτεμον, Quid sit inter eruditos non satis conuenit. Baysius credit esse velum maximum in naui , eo argumento fretus, quòd etiam hodie Veneti maximum nauis velum hoc nomine vocãt. Alciatus verò credit esse velum addititicium,quod scilicet maiori velo additur & assuitur dirigendæ nauis causa . Nam Græci ἀρτάω dicunt assuere,vel appẽdere:ἄρτημα appendicem.Alii verò volunt esse nauis antennam,ex qua velum suspenditur . Vitruuius libro decimo docet Artemonem esse, quam nostri Trochleam . Græci ἀναφυγλα vocant . Hac autem in nauibus funes ductarii trahuntur, & armamenta explicantur , vt meritò additamentum magis , quàm pars nauis esse videatur . Ait idem scriptor , machinas id genus tractorias ad onerandas naues esse accommodatas, fierique his trochleis nauium subductiones.

ARTEMON, Medicus,quem Plinius libro 28.cap.1,ex hominis cremati calua aquam propinasse scribit aduersus morbũ comitialem.¶ Alius item pictor nobilis fuit,cuius opera enumerat Plinius libr.35.cap.11. ¶ Artemon præterea Syrus quidam fuit ex infima plebe, Antiocho regi adeò similis,vt Laodice,necato Antiocho,regni successionem per eum fuerit adepta,vt tradit idem Plinius lib.7.cap.12.

ARTEMONA, ἀρτεμώνη, Apud Plautum dicta est mulier quædam : ab ἀρτίζω, perficio,quòd perficeret quæ vellet, qp esset egregiè dotata.

Arteria,ἀρτηρία , Latinè significat venam vitalem , seu semitam,in qua est vitalis spiritus.Plin.libro 11.cap 37.Inter hos latent arteriæ , id est spiritus semitæ.Gellius lib.3.cap.10,& lib.17.cap.11, & li.18.cap.10. Arteria est , inquit , concepiaculum spiritus naturalis mixti confusique cum sanguine.in quo plus spiritus est& minus sanguinis, quæ motu, atque pulsu habitum & modum febrium demonstrat. ¶ Antiqui Arterias vocant Pulsus . Super arterias locantur venæ , præterquam in dorso.in quo magna arteria est posita super venam.Læduntur arteriç, si antequam vox benè permulsa est , acri clamore compleantur . Ergo interuallis longioribus vti conuenit.recreatur enim spiritu vox,& arteriæ reticendo acquiescunt. ¶ Ponitur quandoque vena pro arteria . Persius, tange miser venas,& pone in pectore dextram, Nil calet hic. Neque enim venas ægrotorum , sed arterias pertentamus . Celsus libro 3, Si protinus venæ conciderint, & sæpius eòdem die:si inter plures accessiones vis perinde corporis deest.Dicta est autem Arteria ab eo,quòd aer , hoc est spiritus in ea feruetur , quasi τὸν ἀέρα τηροῦσα. ¶ Aspera arteria , τραχεῖα ἀρτηρία , Est fistula exterior colli,ab ore protensa ad pulmonem , per quam spiritus attrahitur & emittitur.

Arthritis,idis. ἀρθρῖτις, Morbus articularis , ita dictus , quòd τὰ ἄρθρα hoc est articulos & iunctiuras infestet.

Arthriticus,ἀρθριτικός,ἀρθριλικὸς, Qui laborat arthritide , hoc est morbo articulari,ἄρθρον enim apud Græcos membrum significat. Cicero ad Pætum,Non enim arbitror cocum etiam te arthriticum habere.

ARTICIS,ἄρτιγις Ptolomæo.Hispaniæ ciuitas,in tractu Bætico,alio nomine Alhama dicta.

Arto,tas,Vide suprà ARCTO.

ARTOGHMES,ἀρτόχμης, Vnus fuit è Xerxis ducibus , qui Darii filiam vxorem duxit,vt testis est Herodotus lib.hist.7.

Artocopus,pen.corr. ἀρτοκόπος, Pistor , seu factor panis quanquam & pro dispensatore accipitur,cui panis distribuendi officium incumbit. Iuuenal.Satyr.5,Salua sit artocopi reuerentia.

Artocreas,ἀρτίς,ἀρτόκρεας,neut.gen.sicut simplex κρέας, ατος, Cibi genus est ex pane & carne minutim concisa confectum.Quod quo pacto fieri consueuerit,vide in eo libello,qui Apicii nomine circunfertur.Sunt qui inflectant per primam inflectionem: an rectè,ipsi viderint , certè apud Apicium legitur nominatiuus Artocreas.Ita etiam videtur exigere ratio analogiæ,quam habet cum simplici.Neq; obstat Persii authoritas Satyr.6,-oleum artocreásque popello Largior:an prohibet? Nam doctorum omnium iudicio,Artocreas ibi est accusatiuus singularis,neutri generis.

Artolaganus,ni,pen.corr.ἀρτολάγανον,Panis genus delicatissimi,quod cum pusillo vino,lacte,oleo , & pipere coquebatur , vt placet Ruellio lib,2.cap.14.Plin.lib.18.cap.11, Panis ipsius varia genera persequi supervacuum videtur:aliàs ab obsoniis appellati,vt ostrearii:alias à deliciis,vt artolagani.Cic.Pæto,li.9.Epistol. Dedisse ndæ sunt tibi sportellæ,& artolagani tui.

Artopta, ἀρτόπης , A quibusdã dicitur mulier,quæ coquit panem in clibano vel in furno:ab ἐπτάω coquo . Erat enim id officium mulierum: neq; ante bellum Persicum(teste Plinio lib.18.cap.11,) Romani,pistores suos habuerunt. Plaut.in Aulul.Ego hinc artoptam ex proximo vtendam peto.At Pollux dicit esse instrumentum artocopi,in quo panes torrebantur.Alii accipiunt pro vase in quo farina subigitur.

Artoptritius panis,Qui ex fermento duriore conficitur,torretúrq; in artopta.Plin.lib.18.cap.9.Siliginex farinæ modius Gallicę,viginti duas libras panis reddit:Italicæ duabus tribúsve amplius in artoptitio pane.Nam furnaceis binas adiiciunt libras.Vide Ruellium li. 2.cap.14.

ARTOTYRITAE, ἀρτοτυρῖται, Populi,quibus oblatio eorum hoc nomen dedit.Offerebant enim panem & caseum , dicentes à primis hominibus oblationes de fructibus terræ & ouium fuisse celebratas.

Artus,artuum,artubus,pluralis tantum numeri. ἄρθρα, μελή. Proprie dicuntur nodi in corpore animalis,ex duorum ossium coeuntibus extremitatibus resultantes:ita dicti ab arctandis,hoc est continendis,& colligandis ossibus.Virg.lib.5,Et magni membrorum artus.Quidam sic distinguunt Artus à membris,qp Artus ossa cũ neruis & venis:Membra autem propriè vocemus carnem artus tegentem.Vnde Membrana,superior Membri pars,hoc est pellis.Sed hæc sepenumero confunduntur. ¶ Apud Plautum in Menęch.Artua dicuntur,à nominatiuo Artus. Ita mihi imperas,vt ego huius membra,atque ossa atque artua Cõminuam illo scipione,quem ipse habet.

Artuo,tuas,ab Artus fit, ἀπαρθρόω.à quo Deartuo,quod est per artus diuido.Maternus lib.5.Vt sic artuatis viscerum partibus , membra omnia crudelis attificii præfidi proferantur.

Articulus,diminutiuum ab Artus,& ponitur pro iunctura siue nodo vel parte membri.ἄρθρον.Plin.Articulis membra distinxit . ¶ Sed in vite dicuntur articuli,nodi ex quibus gemma erumpit.Cic.in Catone.Ita que ineunte Vere,in iis quæ relicta sunt,existit tanquam ad articulos sarmentorum,ea quæ gemma dicitur . ¶ Articuli etiam in mõtibus dicuntur.Plinius in calce operis,Etenim contingit recurrentis Italiæ positio in partem vtilissimam , & inter ortus occasúsque mediam, quarum copia , nemorum salubritare , montium articulis , ferorum animalium innocentia,soli fertilitate,pabuli vbertate.Vbi montium articulos videtur accepisse pro colliculis,& cliuis molliter surgentibus,qui editioribus montibus,veluti corpori membra , sunt annexi. ¶ Sic articulos fidei,tanquam membra religionis nostræ dixerunt. ¶ Interdum ponitur pro digito,vt apud Ouidium lib.2.de Ponto , At reditus iam quisque suos amat,& sibi quid sit. Vtile sollicitis suppetat articulis. ¶ Interdum pro momento , καιρὸς. & tempestiua rerum faciendarum hora , siue puncto , ἀκμὴ: seu alicuius rei aut temporis particula . Terentius in Adelphis , Vide vt in ipso articulo ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ oppresiit eam. ¶ Item articulus membrum est pecoris.quòd etiam à Græcis κῶλον appellatur:de quo Author ad Herennium lib.4, Articulus habetur,quum singula verba interuallis distinguuntur cæsa oratione.¶ Similiter Articulus, ἄρθρον, à Grammaticis dicitur particula,quæ in declinandis nominibus discernendi generis causa præponitur : cuiusmodi sunt apud Latinos Hic,hæc,hoc; apud Græcos ὁ, ἡ, τό. Quanquam est & aliud genus articulorum apud Græcos,quos illi subiunctiuos vocant,eundem vsum præstantes,quem relatiua apud Latinos.

Articularis , & hoc re , Quod ad articulos pertinet.ἀρθρικὸς.vt,Articularis morbus, ἀρθρῖτις, ita dictus , quòd per omnes artus vagetur . Hoc morbo Ennius laborasse fertur.Serenus,Si verò articulos tabes intima per omnes Hæserit , ex sicu betas cum melle iugabis, vbi pelagica latices,simul & Baccheia dona Sumere curabis , nimio sed parcito vino. Ennius ipse pater dum pocula siccat iniqua, Hoc vitio tales fertur meruisse dolores.

Articularius,a,um,Plin.lib,21.cap.20,Articularios morbos sedat, cani morsus.Idem lib.20.ca.9.Podagræ autem,morbisq; articulariis illini cum rutæ,coti andri,& salis mica, hordei farina.

Articularius , rii , substantiuum , Qui articulari morbo laborat. ἀρθρικός. Plaut . Merc . Nec podagricus, nec articularius est , quem rus ducunt pedes.

Articulatim,Significat per articulos.κατάρθρως. Plaut in Epid. Hem isthic homo te articulatim concidit senex.

Articulatè,Idem.Inde dicimus Articulatè pronuntiare,id est distinctè & quibusdam veluti articulis.Interdum ponitur pro clarè , apertè. Cice. Att.Valebis igitur,& puellæ salutem articulatè dices.

Articulatio,onis.Plin.lib.16.cap.25,Clareque & tunc cernitur excrescentium cacuminum articulatio.

Articulosus,si,Plenus articulis,ἀρθρώδης. Plin. lib.29.cap.16, Alii radice longa,veluti signata,articulosaque monstrauere , tribus omnino calculis.Quintil.lib.4.cap.5,Euitanda vtique maximè concisa nimium, & velut articulosa partitio.

ARTYNIA, Stagnum est minoris Asiæ, Olympo Mysiæ monti propinquum,& iuxta Miletopolim ciuitatem,ex quo Rhyndacus fluuius, antea Lycus denominatus , effluit , Asiam & Bithyniam disterminans. Plin.li.5.cap.32.

ARVALES FRATRES, Dicti sacerdotes,quos Romulus primus instituit,séque inter illos duodecim fratres appellauit : quorum officium erat Cereri , & Baccho pro frugnm & vini vbertate ambaruales hostias mactare:quæ idcirco Ambaruales dicebantur , quòd antequam mactarentur,ter circum aruа ducebantur.Virg.in Geor.Térq; nouas circum fœlix eat hostia fruges. Ei sacerdotio Acca Laurentia , quæ postea populum Romanum hęredem instituit,Romuli nutrix,tribuit insulas albas,& spiceam coronam pro religiosissimo insigni,quæ prima apud Romanos corona fuit.Et hic honos non nisi vita finitur,exulésque & captos comitatur.

ARVERNI, ἀρούερνοι Stephano,Galliæ populi ad Ligerim siti , qui multis hominum millibus cum Vercingentorige contra Cesarem profecti sunt,quum prius aduersus Maximũ Aemilianum & Domitium Aenobarbum etiam ducentis hominum millibus confligissent.Strabo lib.4.

Aruina,pen . prod . Durum pingue inter cutem, vt author est Seruius. λίπος,τὸ. Virg.lib.7,Pars læueis clypeos,& lucida spicula tergent Aruina pingui.

ARVISIVM, Chii insulæ promontorium. Inde Aruisia vina . Virg.in Daph.Vina nouum fundam calathis Aruisia nectar. Nunc adiecta vna litera Maruisia dicitur.

ARVNCA, Vrbs fuit antiquissima in Italia,ab Ausone condita.

Aruncus,a,um.Virg.7.Aenei,Atque equidem meminit(fama est obscurior annis)Arũcos ita ferre senes.Idem li.10,-ocurrit Halæsus Aruncæque manus.Rectius scribitur Auruncа , & Auruncus.

Aruncus,Villus est à caprarum mento dependens,ἀράγγιον. Plinius li.8. cap.50.Dependet omnium niento villus,quem aruncum vocant.

Arundo,Aquaticus frutex,κάλαμος. Liu.7.bel. Pun. Erant autem pleraque exeratibus,aut tabulis facta,alia arundine texta , strãmento intecta. ¶ Et quoniam ex arundinibus fiebant sagittæ, quandoque Arundo,ponitur pro sagitta.Virg.lib.7.Aeneid. -actáque multo Pérque vterum sonitu, perque ilia venit arundo.

Arundineus , nea, neum , Quod est ex arundine. καλάμινος.Plinius li.10. cap.29,Addita in transuersas labias,fronde arundinea.

Arundinaceus,a,um,Similis arundini.καλαμώδης. vt Folium arundinaceum.Plin.lib.18.cap.7,Frumentis folium arundinaceum,fabæ rotundum,& magnæ leguminum parti.

Arundinetum,pen.prod.Locus arundinibus abundans.καλαμών,Sicut Salictum & Oliuetum dicimus,pro locis in quibus magna est copia salicum,& olearum.Plin.lib.10.cap.32,Minores halcyones in arundinetis canunt.

Arundinosus,a,um,adiectiuum,Abundans arundinibus, καλαμώδης. Catull.Quæ quæ Ancona,Cnidúmque arundinosum Colis.

Arundifer,adiect, Ferens arundines. Ouid. 5. Fast. Tybris arundiferum medio caput extulit alueo.

ARVNS,Vates Thuscus fuit diuinandi scientia insignis. Luc.lib.1,Acciri vates,quorum qui maximus æuo, Aruns incoluit desertæ mœnia Lunæ,&c. ¶ Est item nomen viri,qui Camillã occidit , de quo Virgilius lib.11.Aeneid. ¶ Fuit etiam hoc nomine Tarquinii Superbi filius natu maximus,qui in ea pugna,quæ ad Regillum lacum facta est , Iunium Brutum interemit,& ab illo vicissim(dum vterque hostis potius feriendi, quàm corporis sui tegendi rationem habet) hasta traiectus est . Vide historiam apud Liuium lib.2.ab Vrb.

ARVPENVM, Iapodum oppidum in confinio Istriæ,& Illyrici:cuius meminit Strabo lib.4.&.7.

Aruspex,Vide infra in dictione HAVRVSPEX. ἀνοιοσκόπος.

Arutum,ui,ab arando dictum,Ager aratus,necdum satus,qui tamen sementi datur. ἄρουρα. Varr.1.de Re rust.cap.29, Aruum , quod aratum, nec satum est.Sall.Quia Numidæ pabulo pecoris magis , quàm aruo student.¶ Pro eodẽ etiam dicitur Ager aruus.Plaut.Truc . Non aruus hic,qui arari soleat, Sed pascuus est ager.

Arx,Ab arceo.quia arcet,id est prohibet hostes accedere, ἀκρόπολις, ἄκρα. Est enim locus vrbis in monte situs natura munitus.Inde etiam summitates montium & cuiuscunque altitudinis,ex quibus facilè possunt depelli hostes,Arces dicuntur.Vel(vt Solinus inquit) ab Arcadibus dicta est Arx,qui munitissimos quosque colles sub Euandro tenuerunt. Virg.2.Aeneid.Quo res summa loco Pantheu quam prendimus arcẽ? Cicero in Paradox.Hoc opus in apertum vt proferas , nihil postulo: nõ enim est tale,vt in arce poni possit,quasi illa Minerua Phidiæ : sed tantùm vt ex eadem officina exisse appareat.

ARYANDES, ἀρυάνδης, Aegypti prætor fuit à Cambyse constitutus, qui aliquanto post tempore quum æmulari Darium vellet,ab eo est interfectus,Author Herod.lib.4.

A ante S.

As,asis,libra à Græcis Mna,Mina a nostris,interpositione i,literæ: quæ ex nonaginta sex drachmis conficitur,siue duodecim vnciis. ἀσσάριον. Vncia verò ab vno dicitur.ἴυγγία. ¶ Sextans , Vncię duæ , quasi sexta pars asis.ἑκτημόριον. ¶ Quadrans,Vnciæ tres,quarta pars asis , qui & Triuncium dicitur. τετραημόριον. ¶ Triens , Quatuor vnciæ , tertia pars asis.τριημόριον. ¶ Quincunx , Vnciæ quinque. ¶ Semis , Vnciæ sex,dimidium asis siue selibra,id est media pars libræ , quasi semias. ἡμιπλήριον, ¶ Septunx,Vnciæ septem. ¶ Bes,Vnciæ octo,dempto triente asse,quasi Des. δεμορία. ¶ Dodrans,Vnciæ nouem,ab asse dempto quadrante , quem & Nouuncium dicimus. τριμορία. ¶ Dextans, Vnciæ decem,dictus,q; asi desit sextans,hoc est vnciæ duę. ¶ Deunx, Vnciæ vndecim,quasi vnica dempta ex asse vncia. ¶ Aeris autem minima pars Sextula dicitur,quòd sit sexta pars vnciæ. ¶ Semuncia , Dimidia pars vnciæ. ¶ Sicilicum,Semunciæ dimidium,ita dictum,quòd semunciam secet.Sicilire enim antiqui dicebant,quod nos Diuidere: vnde etiam Siciliæ nomen mansit.Et sciendum , quòd veteres volentes aliquid diuidere in partes æquales,vt hæreditatem & quiduis simile,id Assem appellauerunt,& partes vncias. Vnde illud Plinii de luna libro 2.cap.14,Haud dubium est lucere drodranteis semuncias horarum ab secunda adiicientem vsque ad plenum orbem. ¶ Vnde etiam habemus,Ex asse hæredem fecit,ἐξ ὅλης κλήρου, id est totius hæreditatis.Suetonius in Cæsare,Nouissimo testamento tres instituit hæredes sororum nepotes , Octauium ex quadrante , Pinarium & Pedium ex quadrante. ¶ Interdum etiam As dicitur numus æreus libralis , quòd esset vnius libræ , ita dictus ab ære . Horatius , Quem si diminuas, vilem redigatur ad assem . Valebat autem as (inquit Budæus) quaternos denariolos nostros,paulò pluris.Inde dupondius, ex duabus libris.Et Sestertius,duarum librarum & semissis , ¶ Interdum Triens , Quadrans,Quincunx, & similes partes asis apud poetas accipiuntur pro calicibus.aut mensura poculorum.Propertius,Quum fuerit multis exacta trientibus hora.Martialis,Te conuiua leget mixto quincunce.¶ Componitur autem As cum eo quod est Tres, & fit Tressis Persius.Hic Dama est,non tressis Agaso.¶ Ex octo & As,fit Octussis.Horat . Quanti empta? Parui.Quanti ergo?Octussibus.Et sic per omnes numeros vsq; ad centum,vt Centussis.Persius,Et centum Græcos curto centusse licetur.

ASAE,ἄσαι,Vicus est Peloponnensi in agro Corinthio non procul à Genea ciuitate,vt author est Stephanus.

ASACHAE. Populi sunt in montibus Aethiopiæ,qui abesse à mari dicuntur dierum quinque itinere, viuentes elephantorum venatu . De his Plinius lib.8,Asachę vocantur Aethiopes,apud quos maximi nascuntur dracones.

ASACVS, Fluuius est Heracleam alluens , ciuitatem sitam ad radices montis Oetæ,teste Liuio lib.5,de bell.Maced.Plin.libr. 4. cap.10.Apilam vocat.

ASAEA,ἀσαία.Nomen est proprium montis.Author Suidas.

ASAEVS,Ἀσαῖος,Vnus fuit ex principibus Græcorum,interfectus ab Hercule.Author Homerus lib.11.Iliad.

ASANDER,dri,Ἄσανδρος,Viri proprium,apud Strabonem lib.7.qui Tauricam Chersonesum à continente separauit,ducto per eius Isthmum muro,à sinu Carcinitico vsque ad Mæorim paludem.

Asarum,pen.corr. ἄσαρον, teste Plinio lib.12.cap.13 Herba est folia habens similia hederæ,rotundioribus tamen & mollioribus , flore purpureo,radice Gallici nardi,semen acinosum,saporis calidi , & vinosi. Hæc herba etiam hodie(vt Ruellio credimus) Gallorum lingua Asarum appellatur,Baccara, & Cabara, Id certum est vel Dioscoridis testimonio eandem herbam esse cum ea,quæ alio nomine Baccar dicitur.

Asarotum,penu.prod.ἀσάρωτον,Pauimentum picturæ arte elaboratum à Græcis inuentum: sic dictum,quòd verri non debeat . Nam deducitur ab ἀ priuatiua particula,& σάρω,verro,scopo.Scopæ quoque à Græcis σάροι dicuntur.Solebant quippe purgamenta cœnarum , quæ ἀναλίσκειν vocantur , è pauimento euerri , dum subtegulanea pauimenta in vsu erant . Postea asarotis inuentis, cessauit vsus scoparum , manibúsque colligi purgamenta cœperunt, pauimenta verò spongiis mundari,Xenodorus primus claruit in faciendis asarotis quæ miro artificio paruulis testulis in varios colores tinctis,& imagines pictis strauit, Nam pergami in asaroto columbam effecit bibentem , quæ aquam capitis vmbra offusa cabat,alia sibi escam eripiente.Papinius lib. Sylua rum,varias vbi picta per arteis Gaudet humus,suberántque nouis asarota figuris.De hoc vide plura apud Plinium lib.36.cap.25.

Asbestinum, ἀσβέστινον , Genus est lini , quod ignibus non absumitur. Viuum id vocant , ardentésque in focis conuiuiorum ex eo vidimus mappas,sordibus exustis splendentes igni magis,quàm possent aquis. Vocatur autem à Græcis Asbestinum ex argumento naturæ, Hæc Plinius lib.19.cap.1.

Asbestus, ἄσβεστος, Latinè inextinguibilis: & nomen lapidis est , ferrei coloris,in montibus Areadiæ nascentis,qui quum ignem non habeat proprium,tamen sic ardet.vt non possit extingui.De hoc Plinius lib. 37.cap.10.

Asbitæ,Vide HASBYTAE.

Asbolus,Numeratur ab Ouidio 3.libro Metamorph.inter canes Actæonis.Nomen est ficticium , dictum à colore pilorum fuliginem referente.ἄσβολος enim apud nos fuliginem sonat.

ASBOTVS,pen.prod.ἄσβοτος,Vrbs Thessaliæ Stephano.

ASBYLVS Crotoniata,cuius meminit Pausanias , & Plato in libris de Republica.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ASCA, Oppidum est Arabiæ, apud Strabonem lib. vlt.

Ascalabotes, æ, ἀσκαλαβώτης, Animal venenatum, ex genere stellionum, lentigine plenum, acerbi stridoris, diuersum ab eo, quod Itali sua lingua Tarantulum vocant. Vide Plinium libro 29. capit. 4. Dictus autem putatur Ascalobotes, παρὰ τὸ ἀσελαῶς, τὸ ἀσυχῶς, ἢ διὰ τὸ ἧττον πλανᾶσθαι τῶν ἄλλων.

ASCALAPHVS, ἀσκάλαφος, Acherontis & Orphnes Auernalis nymphæ filius fuit, postea à Proserpina in bubonem muratus. Nã post raptam à Plutone Proserpinam, quum Ceres filiæ suæ reditum à Ioue ea lege impetrasset, si nihil apud inferos gustassetcibi, Ascalaphus eam prodidit, quòd decerptum ab arbore malum comedisset. Indignata itaque Proserpina, sibi Ascalaphi indicio negatum esse reditum, conuertit eum in bubonem auem funestam, & tristium semper rerum nuntiam. Ouidius 5. Metamor.

ASCALINGIVM, Ptolemæo vrbs Germaniæ, hodie *Hildesheym*.

ASCALON, pen. corr. ἀσκάλων. Ciuitas Palestinæ ab Ascalo Hymanæi filio: condita: à qua Ascalonitæ, ἀσκαλωνῖται homines in ea nati.

Ascalonium, ἀσκαλωνιον κρόμμυον, Cæpæ genus, quòd in Ascalone plurimum nascatur. Plinius lib. 19. cap. 6.

ASCANIA, æ, ἀσκανία, Insula est vna Sporadum, non procul ab Anaphe, & Astypalæa, de qua Plinius lib. 4. cap. 11. ¶ Est & Ascania, Phrygiæ locus: de quo Plinius libro 5. cap. vlt. ¶ Item alius in superiori Mysia, siue Bithynia, iuxta Ascanium lacum: quam Mysiacam vocat Strabo ad differentiam superioris, quam Phrygiam appellat. Vide ipsum libro 12. & 14.

ASCANIVS, ἀσκάνιος, Aeneæ filius, teste Virgilio, ex Creusa regis Priami filia, & fugæ, laborúmque in quærendis sedibus socius, Liuius lib. 1. ab Vrbe condita dubitat Creusæne, an Lauiniæ filius fuerit, sed poetæ omnes & cæteri historici cum Virgilio Creusæ filium fuisse affirmant. Dictus est autem primùm Ascanius ab Ascanio Troiæ fluuio, deinde Ilus ab Ilo Troianorum rege, postea Iulus à prima barbæ lanugine. Vnde Virgilius 1. Aen. At puer Ascanius, cui nunc cognomen Iulo Additur: Ilus erat, dum res stetit Ilia regno, &c. Huic, quum auus & pater iam diruta Troia, de fuga disceptarent, flammula quædam in capitis vertice apparuit, quæ tamen nihil læsionis intulit, neque etiam manibus extingui potuit: vnde illi futuri imperii omen sumpserunt. Post hæc eum patre post multos errores in Italiam venit, vbi Turno occiso, & patre etiam mortuo, quum apud Lauinium 30. annis regnasset, Albam longam condidit, restituta tamen prius in regnum nouerca, quæ antea ob timorem in syluas aufugerat. Tandem quum vniuersum triginta octo annis imperii gubernacula tenuisset, iam moriens, quum videret filium Iulum Syluium regno non satis aptum, Syluium Posthumum fratrem, sed ex diuersa matre, pietate & iustitia præstantem, regni hæredem reliquit. ¶ Est præterea Ascanius Mysiæ superioris, siue Bithyniæ lacus, fluuium emittens eiusdem nominis, qui circa Eribœam in Propontidem illabitur. Virgilius. 3. Georg.-trans Gargara, transq; sonantem Ascanium. Vide Strabonem lib. 12. & 14.

Ascarides, ἀσκαρίδες, Vermes sunt exigui ex genere lumbricorum: de quibus Galenus libro vltimo Methodices.

Ascendo, dis, Ex Ad & Scando, sed d abiicitur. Significat sursum, siue ad aliquid scando. ἀναβαίνω. Terentius in Adelph. Nauem ascendit. Ascendere in concionem, hoc est in eum locum vnde oratio solet haberi ad populum. Cicero ad Attic. Tum subitò ille in concionem ascendit, quam Appius ei dedit.

Ascensio, & Ascensus, pro ascendendi actu. ἀνάβασις. Cic. pro Domo sua, Homines audaces ab eius templi aditu atq; ascensu prohibuisti.

Asceteria, ἀσκητήρια, Vocantur monasteria in Codice Iustiniani, à verbo ἀσκῶ, quod est mentem exerceo in contemplatione rerum diuinarum.

Ascia, æ, Fabri lignarii instrumentum est, quò fabricæ materiæ dolantur, ἀξίνη. Plinius lib. 16. cap. 40. Mollissima tilia, eadem videtur & calidissima: argumentum afferunt, quòd citissimè ascias retundat. Huius diminutiuum est Asciola.

ASCIBVRGIVM, Vrbs est inter Germanos, quam illi sua lingua *Emerich* vocant.

Ascio, as, Ascia cædo. πελέκω. Vitruuius lib. 7. cap. 2. Sumatur ascia, & quẽadmodum materia dolatur, sic calx in lacu macerata ascietur. ¶ Sic Exascio, as, vnde Exasciatum opus dicitur à Plauto pro polito, perfectóque. ἀξεστός.

Asciscо, scis, ascíui, ascítum: vel etiam (vt quibusdam placet) Ascio, is, Significat aduoco, aliunde sumo, accerso, expeto, ascribo, adiungo. ἀπάγομαι, προσάγομαι, προσάγομαι, προσκαλοῦμαι. Accusatiuum post datiuum semper ferme postulat. Quint. libro 8. Quo in genere idem præcipuè custodiendum, ne id quod similitudinis gratia ascíuimus, aut obscurum sit, aut ignotum. Cicero pro Domo sua, Iftam sapientiam mihi non ascíscо, Lactantius libr. 4. Et illos qui temere sapientium sibi nomen ascíuerunt, erroris stultitiæque damnarunt. Cicer. pro Arch. Quod si mihi à vobis tribui, conced que sentiam, perficiam profectò, vt Aulum Licinium non modò non segregandum (quum sit ciuis) à numero ciuium, verum etiam, si non esset, putetis ascíscendum fuisse, id est donandum ciuitate. ¶ Huic contrarium est Descíscо, ἀφίσταμαι, quod cum ablatiuo semper construitur cum A, vel Ab, & vltra ablatiuum aliquando habet accusatiuum mediante AD: &, vt Valla scribit lib. 6. cap. 89, significat se ab imperio ductúque alterius subtrahere: vt milites à duce populi, à domino, discípuli à magistro, ad alterius scilicet vel imperium, vel sententiam se iam conferentes. Liu. lib. 2, Præneste à Latinis ad Romanos descíuit. Gell. Posuit eam rem Cæcilium non inconsyderatè dixisse, neque temere à Menandro, atque à multorum opinionibus descíuisse. Lactant. lib. 4, Descíuerunt à te, & abiecerunt legem tuam.

ASCITAE, ἀσκῖται, Arabes dicti sunt ab vtribus, quos Græci ἀσκοὺς vocãt, quoniam bubulos (vt Plinius lib. 5. cap. 29. inquit) vtres binos sternentes, piraticam exercent.

Ascites, ἀσκίτης, Hydropis, hoc est aquæ subter cutem fusæ, species est, in qua plus sese humoris promit, spiritus autem minus. Cui opponitur Tympanites, in quo plus spiritus est, quàm aquæ. Vide Celsum lib. 3. capit. 21.

ASCLEPIADES, ἀσκληπιάδης, Nomẽ historici Cyprii, qui floruit eodem tempore quo Pygmalion regnabat in Oriente: quo etiam tempore scribit esum carnium in vsu non fuisse. ¶ Alius fuit philosophus cæcus, quem ferunt (vt Cic. lib. 5. Tusc. quæst. ait) quum quidam quæreret, Quid ei cæcitas attulisset, respondisse, vt puero vno esset comitatior. ¶ Fuit & alius Ascepiades Prusiensis medicus, qui lapsu scalarum interiit. ¶ Fuit & alius Asclepiades poeta, à quo carmen Asclepiadeum dictum est.

Asclepias, adis, ἀσκληπιάς, Herba est, ramos oblongos, & hederæ folia habens, & radices numerosas: ita dicta ab Asclepio inuentore. De hac Dioscorides lib. 3. & Plin. lib. 26. cap. 5.

ASCLEPIODORVS, pe. prod. ἀσκληπιόδωρος. Nobilis pictor fuit, quo nemo fœlicius symmetriam membrorum obseruauit. Author Plinius li. 35. cap. 10. ¶ Fuit & Asclepiodorus Alexandrinus, singulari ingenio ad omnia mathematica, ad inquisitionem cognitionémque herbarum & lapidum, inquit Suidas.

ASCLETARION, ἀσκληταρίου, Mathematicus fuit temporibus Domitiani, qui aliquando dixerat se discerptum iri à canibus: ea propter à Domitiano iussus est interfici, & accuratissimè sepeliri, vt vanitas eius artis redargueretur. Sed repentina tempestate diiecto funere semiustum canes discerpsere.

ASCONIVS Pædianus, Grammaticus fuit & Historicus, sub Nerone clarissimus, qui in Ciceronis orationes reliquit cõmentarios. Hic LXXIII ætatis anno captus luminibus, XII postea summo cum honore, & hominum gratia vixit annos, authore Eusebio.

Ascopera, ἀσκοπήρα, Sacculus pelliceus, marsupium: dictum ab ἀσκὸς & πήρα. Suet. in Nerone, Alterius collo ascopera deligata. Ex quo datur intelligi, cullei symbolum fuisse deligatum Neronianæ statuæ: quoniam matricida fuit.

ASCRA, ἄσκρα, Vicus Bœotiæ in aspero & sterili loco, in dextra parte Heliconis. Hesiodi patria. De quo Gellius lib. 2, Ascram rus miserum penes hic Helicona colebat, Hyberno dirum triste æstu, optabile nunquam.

Ascræus, a, um, adiect. ἀσκραῖος, Virgil. 2. Georg. Ascræúmque cano Romana per oppida carmen. Et Ouid. 6. Fast. Ascrææ oues.

Ascribo, psi, ptum, ex Ad & Scribo, Significat subscribo, hoc est ad scriptum aliquod, nomen vel sententiam meam subiungo. προσγράφω, προσάπτω. Cicc. de Leg. 1, Ascribito me fratris sententiæ. & de Opt. genere orat. Qui Thucydidem laudauit, ascribet suæ nostram sententiam. Idem Attico, Nam quòd me non esse ascriptum vides. id est nomen meum. Sic ad Q. fratrem, In qua primum erat, quòd antiquior in tuis fuisset ascripta literis, quàm in Cæsaris. Idem ad Atticum, Igitur tu quoque salutem vtrique ascribito. ¶ Significat quoque ascisco. Cic. pro Archia, Venit Heracleam, quæ quum esset ciuitas antiquissimo iure ac fœdere, ascribi se in eam ciuitatem voluit. id est ciuis fieri voluit, & aliis natis ciuibus adiungi. ¶ Dicimus autem ascribere ciuitati. in ciuitatem, vel in ciuitate. ¶ Item Ascribere, est attribuere, adiungere, vel assignare. Cicero, Quòd vulgò hominum opinio socium me ascribat tuis laudibus. Vbi cum datiuo poni vides. ¶ Cum præpositione verò In vel Ad. Idem Offic. lib. 3. Admiratus eorum fidem tyrannus, petiuit vt se in amicitiam tertium ascriberent. Et ad Q. fratrem, Hunc ad tuum numerum libenter ascribito. ¶ Et in magnam partem, pro imputare, προσιδιοῦσθαι, ἀναλίσκειν. Cic. Neque mihi negligentiam velim ascribas. ¶ Ab Ascribo Ascripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, vt cæteris colonis adderentur. ¶ Item Ascripti milites, qui supplendis legionibus ascribebantur: quos etiam Accensos dicebant, quòd ad legionum censum essent ascripti. Et Velatos, quia vestiti inermes sequebantur exercitum. Et Ferentarios, quia fundis prælíaturi, ea modò ferrent, quæ in hostes iacerent. Et Rorarios, quòd id hominum genus antequam acies coirent, in modum rorantis tempestatis dimicarent.

Ascriptitius, Allectus, qui ad aliquam rem ascriptus est. παρεγγεγραμμένος, προσγεγραμμένος, vt qui vulgò in collegiis magistratuũ Extraordinarii vocãtur. ¶ Et Dii ascriptitii, qui diis maiorum gentium opponuntur: de quibus Budæus in Pandectis. ¶ Item ciues ascriptitii, quòd natis ciuibus adiuncti, se iam in alterius imperium dediderunt.

Ascriptor, oris, Qui rei alicui nomẽ suum ascribit, alteriúsve acta approbat. προσγεγραφώς, Cic. pro Domo sua, Denique ille nouitius Ligur vena lis ascriptor, & subscriptor tuus, quum M. Papirii sui fratris esset testamento & iudicio improbatus, mortẽ eius se velle persequi dixit. Idem ad Quir. post red. Itaq; is fuit non modò salutis defensor, verumetiam ascriptor dignitatis meæ.

Ascriptiuus, Idem est, quod Ascriptitius, apud Plautum in Menæch. Idem istuc aliis ascriptiuis ad legionem solet.

ASCRVIVM. ἀσκρῆϊον. Vrbs Liburniæ Ptolemæo Plin. li. 3. cap. 22. Ascriuium appellat.

ASCVLVM, ἄσκουλον, Oppidum est Piceni, memorandum clade illata Pyrrho à Curio & Fabricio Romanis Consulibus: vt latè ostendit Plutarchus in vita Pyrrhi.

Ascyron, ἄσκυρον. Herba est hyperico similis, comas habens quæ manibus tritæ, succo sanguineo manant: vnde & Androsæmon appellatur. Vide Plinium lib. 26. cap. 4.

ASDRVBAL, ἀσδρούβας, Gener Amilcaris patris Annibalis fuit, qui post eius mortem septem annos imperium tenuit, fauente factione Barchina: demum à seruo barbaro, cuius dominum occiderat, interfectus est in medio suorum. Comprehensis deinde à circunstantibus seruis, haud facti pœnitens, inter cruciatus & tormenta, speciem semper ridentis præbuit. Author Liuius lib. 21. ¶ Asdrubal item alius fuit Annibalis frater, qui quum in Italiam traiecisset cum magnis copiis, vt fratri suppetias ferret, iuxta Thrasimenum lacum à Cl. Nerone, & M. Liuio Salinatore Consulibus, victus est, & occisus: capútque eius præcisum in Annibalis castra proiectum est. Historiam hanc vide latius apud Liuium in Secundo bello Punico, & Plutarchum in Annibale. ¶ Fuit præterea Asdrubal, cui Caluo cognomen erat, qui in Sardiniam dux classis missus, tẽpestate reiectus est ad insulas Baleares, vbi tantisper, quoad quassas reficeret naues, resedit. De quo plura apud Liuium. ¶ Asdrubal præter hos alius fuit dux bello tertio Punico à Scipione Aemiliano tanta clade superatus, vt mox ciuitatis secuta sit deditio. Huius vxor, quum paucis antè diebus á viro impetrare non potuisset vt ad victorem trãsfugeret, in medias vrbis flammas sese cum filiis iecit. Author Liuius lib. 35. ¶ Asdrubal item, Gisconis filius, cuius meminit Plutarchus in vita Scipionis.

ASELLIVS SEMPRONIVS historicus, & Tribunus militaris sub Scipione Aemiliano apud Numantiam, qui illud bellum literis mandauit. Citatur sæpe testis à Gellio. ¶ Asellius item Claudius, eques Romanus, Tribunus militũ, sub Claudio Nerone, qui apud Lucanos memoranda fortitudinis exempla edidit. Huius meminit Volaterranus.

ASIA, ἀσία, pen. corr. Nomen tertiæ partis orbis, quo ad numerum: nam quo ad magnitudinem, dimidia reperitur. ¶ Est autem duplex Asia: maior scilicet & minor. Asia minor in quatuor partes diuiditur, in Phrygiam, Lydiam, Mysiam & Cariam. Maior autem Asia distinguitur ab Europa Tanaide fluuio: ab Africa autem Nilo. Dicta est autem Asia, ab Asia nympha, Oceani & Tethyos silia, Iapeti coniuge, ex qua Prometheum ortum ferunt: siue, vt quidam volunt, ab Asio, Manei Lydi filio. ¶ Ab Asia fit Asius, sia, sium, Asiacus, Asiaticus, Asianus, & Asis, idis: de quibus infrà. ¶ Est & Asia, ἀσία λίμνη, Nomen paludis in Mysia, propè Caystrum fluuium, à quo vicinos campos Asia prata vocauit Virgilius 1. Georg. Iam varias pelagi volucres, & quæ Asia circum Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri. In hac autem significatione Asia primam syllabam producit: aliter eandem corripit: vt, Europa atque Asia pulsus.

Asiacus, a, um, ἀσιακός, Possessiuum ab Asia formatum. Ouid. 12. Metamorph. Ecquid, vbi Asiacas casuras aspicis arces, Ingemis?

Asiaticus, a, um, ἀσιατικός. Idem quod Asianus, vel Asiacus. Cic. de Claris Orat. Genera Asiaticæ orationis duo sunt. Sic Asiaticæ pecuniæ, apud eundem pro lege Manilia.

Asianus, a, um, ἀσιανός. Denominatiuum ab Asia formatum: vnde Asiani oratores dicti sunt, qui inflato & redundanti orationis genere vtebãtur: cuiusmodi ferè fuit oratio eorum, qui in Asia aut nati erant, aut instituti.

Asis, idis, Possessiuum fœmininum, patronymica forma ab Asia deductum. ἀσιάς, ἀσιάδος, Ouid. 9. Metamor. -celerique carina Aegæas metiris aquas, & in Aside terra Mœnia constituis.

ASIARCHE, ἀσιάρχαι, Viri erant communi Asiaticarum ciuitatum consensu delecti, qui communia negotia curarent: de quibus Strabo libro 14.

ASIDA, æ, Oppidum mediterraneum in Bætica, Hispaniæ regione: cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 1.

ASILAS, ἀσίλας, Auguris nomen, qui Aeneæ in auxilium venit contra Turnum, Virg. lib. 10, Tertius ille hominum, diuúmque interpres Asilas, &c.

Asilus, penult. prod. ὄστρος. Muscæ genus, gregibus maximè infestum: vnde etiam à Græcis Oestros appellatur. Hoc infecto Iuno pellicem Io mutatam in iuuencam adegit ad insaniam. De hoc Virgil 3. Georgicorum.

Est lucos Silari circa, ilicibúsque virentem
Plurimus Alburnum volitans, cui nomen Asilo
Romanorum est, cœstrum Graii vertere vocantes,
Asper, acerba sonans, quo tota exterrita syluis
Diffugiunt armenta. Nascitur è latiusculis quibusdam bestiolis, quæ in fluuiis supernatant. Vnde circa aquas magna asilorum copia, vbi id genus bestiolarum est.

Asina, Asella. Vide ASINVS.

ASINE, es, penultima correpta, ἄσινη. Oppidum Peloponnesi in sinu Messenio. Lucanus lib. 8, Quas Asine cautes, & quas Chios asperat vndas. ¶ Hinc Sinus Asinæus, Straboni lib. 8. & Pomp. Mel. lib. 2. ¶ Asine item insula est vna ex Sporadibus, quas Electridas nonnulli vocant, in mari Adriatico, cuius meminit Pomponius lib. 2. & eius interpres Vadianus.

ASINIVS, ἀσίνιος, Viri nomen. Asiniorum Romæ illustris familia fuit: ab asinis dicta, sicut Porciorum à porcis. Ex hac familia erat Asinius Pollio Augusti familiaris, cui Quintilianus multam tribuit inuentionem, summámque diligentiam: tam longè tamen à Ciceronis iucunditate & nitore dicit abesse, vt seculo prior videatur. Huius filius Asinius Gallus librum conscripsit de Comparatione patris sui & Ciceronis: quem idcirco Aulus Gellius monstrum vocat verius, quàm hominem. Vide Aulum Gellium lib. 17. cap. 1.

Asinus, ὄνος, ὁ. Animal notum, cuius fœmininum est Asina, ὄνος, ὁ. M. Varro de Re rust. lib. 2. cap. 8, Ex equa enim & asino fit mulus: contrà ex equo & asina hinnus, Asini in Achaia optimi sunt Arcadici, in Italia Reatini: vt tradit Plinius lib. 8. cap. 43.

Asellus, diminutiuum ab Asinus. ὀνάριον. Martialis lib. 6, Hunc verò acu-

to capite, & auribus longis, Quæ sic mouentur, vt solent, asellorum. ¶ Asellus etiam est nomen piscis, sic dicti, quòd sit colore cineritio, sicut asinus: quem vulgo *Merlusium* vocamus. De quo vide Plinium libro 9. capit. 17. ¶ Est & nomen duarum stellarum in signo Cancri. Plinius lib. 18. cap. 35, Sunt in signo Cancri duæ stellæ paruæ Aselli appellatæ.

Asella, diminutiuum ab Asina. ὄνιον. sicut Asellus, ab Asinus. Ouid. 3. de Arte, Vt rudit à scabra turpis asella mola.

Asinarius, adiectiuum, Quod ad Asinos pertinet. ὀνικός. vt, Mola asinaria, quam circumagit asinus. Et Asinaria Plauti comœdia, ita dicta, quòd de Asinorum venditione tractet.

Asinarius, rii, Qui asinos pascit vel custodit. ὀνηλάτης. Cato de Re rustica, cap. 10, Operarios quinque, bubulcos tres, subulcum vnum, asinarium vnum. Suet. in Augusto, Apud Actium descendenti in aciem, asellus cum asinario occurrit.

Asininus, a, um, adiectiuũ, Quod est asini. ὄνειος. vt, Pullus Asininus, Varro 2. de Re rust. cap. 8. ¶ Lac asininum. Plin. lib. 28. cap. 10, Asinino lacte poto venena restinguuntur.

Asio, onis, ὠτός, Auis est ex genere nocturnarum, minor bubone, plumas erectas habens aurium modo. Plinius lib. 10. cap. 23. Otis bubone minor est, noctua maior auribus plumeis eminentibus: vnde & nomen illi: quidam Latinè Asionem vocant.

ASIS, idis, Vide suprà post ASIATICVS.

ASIS, (quod hic corruptè legebatur) vide AESIS.

ASISIVM, Vide AESISIVM.

Asomatos, ἀσώματος, Id est sine corpore, & impalpabilis. Cice. 1. de Natur. deor. Quòd vero sine corpore vllo Deum vult esse, vt Græci dicũt, ἀσώματον, id quale esse possit, intelligi non potest. Sic econuerso Origenes σωματικὸν appellat id, quod solidum, & palpabile est.

ASIVS, ἄσιος, Filius fuit Dymantis, & frater Hecubæ, sed ex diuersis patribus, & Hectoris auunculus. Hic etiam Priamo aduersus Græcos auxilium tulit, vt Homerus 2. Iliados tradit. Fuerunt & alii huius nominis, quorum passim meminit Homerus. ¶ Est & Asius, Ptolemæo, Senonum fluuius, iuxta Senogalliam in mare Adriaticum influens, idem (vt opinor) cum eo quem Plinius Aesim appellat.

ASIVS CAMPVS, siue Asium pratum, ἄσιος λειμών, Campus est vligino-sus. iuxta Caystrum Mysiæ fluuium, de quo suprà in dictione ASIA.

Asmatographi, ἀσματογράφοι, Dicti sunt Poetæ, qui ad barbiton, citharam, aliudve musicum instrumentum cantica conscribebant: cuiusmodi fuere Automedes, Demodocus, & Lares Corcyrei, & Ithacensis Phemius: vt post Demetrium Phalereum refert Cælius Rhodig. libro 7. cap. 4.

ASOPIS, idis, ἀσωπίς. Regiuncula est Peloponensi, in tractu Achaiæ propriè dictæ circa Phliuntem: ita dicta ab Asopo fluuio, cui adiacet. Ab Homero Arathyrea dicitur teste Plinio lib. 4. cap. 5, Strabo lib. 8, etiam Asopiam appellat.

ASOPIADES, patronymicum masculinum, ἀσωπιάδης, Quod apud Poetas accipitur pro Aeaco, Asopi nepote, qui pater fuit Aeginæ matris Aeaci. Ouidius libr. 7. Metamorph. Huic Asopiades, petis irrita, dixit, &c.

ASOPVS, ἄσωπος, Fluuius Peloponesi, è Chronio monte Mediam præterfluens Corinthi regionem, in sinum labitur Corinthiacum. Est & alius eiusdem nominis fluuius in Bœotia, qui Thebas, Platæas, & Tanagram præterfluit. ¶ Item alius in Asia proprie dicta, qui vnà cum Capro fluuio Laodicem vrbem celeberrimam alluit, Lyco flumini impositam. ¶ Est & quartus in Paro insula. Horum omnium meminit Strabo li. 8. ¶ Hinc Asopis, idis, ἀσωπίς, patronymicum fœmininũ, quo Poetæ vtuntur pro Aegina Asopi filia.

Asotia, ἀσωτία, Popinatio, incontinentia, luxus. Gellius, Cedere equidem vobis debui, vt in tali asotia, id est luxu, prodigalitate, atque nequitia, artium nos vincere tis. ex ἀ & σάω soluo.

Asotus. pen. prod. ἄσωτος. Lasciuus, prodigus, popino, helluo. Cicero 2. de Nat. deor. Posse asotos ex Aristippi, sententia exire. ¶ Inde aduerbium Asotως, ἀσώτως, idem significans quod incontinenter & nequiter. Martialis, Viuis asótως. id est lasciuè, incontinenter.

Aspalathus, ἀσπάλαθος, Spina est candida, teste Plinio lib. 12. ca. 14. magnitudine arboris modicæ, flore rosæ, cuius radix vnguentis expetitur. Putatur idem esse cum eo, quod hodie officinæ Lignum Rhodium appellant. Vide Ruellium li. 1. cap. 38.

Aspalthion, ἀσφάλτιον, Species est trifolii, apud Dioscoridem lib. 3.

Asparagus. gi, pe. corr. ἀσπάραγος, Herba est fœniculi folio, baccisque, quum maturuerint, rubris: etiam hodie tam in seplasiorum officinis quàm vsu vulgi, indubitata veteris nomenclaturæ vestigia retinens. Duo eius sunt genera alterum satiuum, siue altile, quod propriam sibi asparagi appellationem vendicauit. ¶ Alterum syluestre, quod peculiari vocabulo Corrudam vocauerunt. Plinius lib. 19. cap. 4, Syluestres fecerat natura corrudas, vt quisque demeteret palsim: ecce altiles spectantur asparagi.

ASPASIA, ἀσπασία, Mulier Milesia fuit acutissima sophistria, & (quod in eo sexu rarissimum est) Rhetorices peritissima. Hanc ab Atheniensibus captam Pericles duxit vxorem, infausto patriæ matrimonio, vt pote quòd duorum maximorum bellorum Peloponnesiaci, & Samii originem præbuit.

ASPASIVS, ἀσπάσιος, Sophista fuit Rauennas Demetriani filius, auditor Pausaniæ & Hippodromi: qui Romæ docuit sub Alexandro Seuero. Scripsit contra Aristonem & maledicos, diuersas orationes. De hoc multa Philostratus. ¶ Fuit item Aspasius cognomento Byblius, qui de Byblo patria sua librum condidit, ac artem rhetoricam scripsit, & Panegyricum in Adrianum principem, cuius temporibus floruit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Author Suidas. ¶ Præterea Aspasius quidamfuit Tyrius historicus, qui de Epiro variam historiam scripsit: vt idem author Suidas.

ASPATHINES, ἀσπαθίνης, Ex Persis vnus, qui cum Dario in Smerdim Magum coniurarunt. Herodotus lib. hist. 3.

Aspello, is, Amoueo, abigo, arceo. ἀπομύω. Cicero 3. Tusc. Sed longè à læto, numine aspellor Iouis.

ASPELIA, Vnum ex Cypri insulæ nominibus, apud Plinium, lib. 5. ca. 31.

ASPENDIVS citharœdus, ἀσπένδιος κιθαριστής, prouerbio dici solet in eos, qui rei nulliius, quàm ptiuati sui compendii rationem habent, Tractum ab artifice quodam Aspendio, qui tam leuiter sinistra manu citharæ suæ chordas mouebat, vt sonus ad ipsum tantùm citharœdum, aut certè ad proximè astantes perueniret. Cic. in 3. Verrina, Atque etiã illum Aspendium citharistam, de quo sæpe audistis id, quod est Græcis hominibus in prouerbio, quem omnia intus canere dicebant, sutilit, & in intimis suis ædibus posuit, vt etiam illum ipsum artificio suo superasse videatur. In quo Ciceronis exemplo, Intus canere prouerbialiter dictũ est, pro eo ꝙ est, omnia priuato metiri emolumẽto.

ASPENDVS, ἀσπένδος Stephano, Pamphyliæ vrbs, Argiuorum ædificium, teste Pomponio lib. 1. Hic Veneri suibus sacrificabant: eo quòd author eius generis Mopsus ex Argis huc proficiscens, primum obuium sacrificare vouerat: occurrit autem sus.

Asper, ra, rum, Quod visu vel gustu, vel tactu, alióve sensu insuaue est, vt inquit Sipontinus, τραχύς. Videtur deductum à Græco ἄπορος. Hinc asperã arteriam vocat Plinius, atque adeò medici omnes, quam Græci τραχεῖαν propter multorum semicirculorum asperitatem. ¶ Lene & Asperum contraria. Cicero 2. de Finib. Sensus iudicat dulce amarũ, lene asperũ, propè longe, &c. ¶ Læuis & Asper contraria. Cic. in Part. orat. In locis autem & illa naturalia. Læues an asperi, salubres an pestilentes, &c. ¶ Aspera signis pocula. Virg. 2. Aen. Cymbiáque argento perfecta, atque aspera signis Pocula. ¶ Transfertur & ad alia quæ dura sunt, σκληρός. Terent. Asperum pater hoc est, aliud sodes para. Vnde & pro nocente quandoq; capitur. Virg. 3. Geor. Asper, acerba sonãs, ¶ Et pro iniquo. Idem 1. Aeneid. Quin aspera Iuno. Cic. pro Cn. Plan. Eodémque adiungas, quos natura putes asperos, atque omnibus iniquos. ¶ Pro fastidioso, & ingrato. Virgil. 8. Aen. Rebusque veni non asper egenis. ¶ Aspera & horrida oratio Cicero in Orat. Quod ipsum alii aspera, tristi, horrida oratione, neq; perfecta neque concluſa, &c. ¶ Aspri, pro Asperi, synæresis vsitata poetis. Virg. 2. Aen. Improuisum aspris pressit qui sentibus anguem.

Asper nummus dici putatur, qui recenter cusus signatúsque est, quòd plusculum habeat asperitatis, quàm ille qui iam manibus tritus est. Pers. -quid asper Vtile nummus habet. Suet. in Nerone, Exigitque ingenti fastidio & acerbitate nummum asperum.

Asperitas, atis, contraria lenitati. Cicer. 4. de Finib. Quam illorum tristitiam atque asperitatem fugiens Panætius, nec acerbitatem sententiarum, nec differendi spinas probauit. ¶ Asperitas animi, siue animæ, pro difficultate spirandi. Plin. lib. 22. cap. 24, Ergo & hæc animi asperitas, seu potius animæ, dulciore succo mitigatur.

Asperè, aduerbium, Durè, & insolenter. Cic. de Amicit. Vt igitur & monere, & moneri proprium est veræ amicitiæ, & alterum liberè facere, nõ aspere: alterum patienter accipere, non repugnanter: ita &c. Idem 1. de Orat. M. Cato Galbæ grauis atque acer inimicus, asperè apud populum Romanum, & vehementer est loquutus.

Asperiter, pro eodem apud Næuium in Pullis, Vbi tu nequaquam cubares asperiter. Nonius.

Aspero, as, pen. corr. Asperum facio. τραχύνω. Colu. lib. 9, Iunctis parieti modicis assereulis, qui paulum formatis gradibus asperãtur, ne sint volantibus lubrici. Virgilius pro Coagulo, siue durum facio, posuit, Aeneid. 3, Et glacialis hyems Aquilonibus asperat vndas.

Aspredo, penultim. prod. Idem quod asperitas. Celsus lib. 5. cap. 27. Interdum simile his, quæ vocant Græci ναυδιέματα, aspredine quadam, & magnitudine sua.

Aspretudo, inis. Celsus lib. 6, cap. 6, Atq; alia quoque vtilia sunt, quæ ad extenuandam aspretudinem fiunt, de qua protinus dicam.

Aspretum, ti. penult. product. Locus asper & abruptus. τραχύτης. Liuius 9. ab Vrb. Ad hæc saxa erant, & temerè iacentia, (vt fit) in aspretis. Idem. 5. bel. Macedonic. Tabernacula statuere in aspretis, & inæquabili solo difficile erat.

Aspergo, gis, si, sum, ex Ad, & Spargo, quasi ad aliquid spargo, vel aliquã tum madefacio. ἀπτύω, δίημι, βρέχω, διυγραίνω. Regit autem vel accusatiuum solum. Plautus. Aspersisti aquam, iam redit animus. ¶ Vel accusatiuum cum datiuo. Virg. lib. 3. Georg. Aut tecto assuetus coluber succedere, & vmbræ, Pestis acerba boum, pecorique aspergere virus. ¶ Vel accusatiuum cum ablatiuo. Plautus in Epid. Ah, guttula pectus mihi ardens aspersisti. ¶ Vel accusatiuum cum præpositione Ex. Cic. Fam. 6. Quæ est igitur (inquies) spes ab irato: eodem fonte se hausturum intelligit laudes suas, è quo sit leuiter aspersus.

Aspersio, onis, ῥαντισμός. Cic. 2. de Legib. Nam illud vel aspersione aquæ, vel dierum numero tollitur.

Aspergo, inis, Significat actum ipsum aspergendi, vel madefactionem, ῥαντισμός. Virgi. Aeneid. libro tertio, Salsa spumant aspergine cautes. Plin. libro 36. capit. 12, Aspergine & gelu pruinisque rumpuntur in testas.

Aspersus, hujus aspersus, nomen. Plin. lib. 11. cap. 53, Quæ insecta appellauimus, omnia olei aspersu necantur.

Aspergillum, Instrumentum, quo aqua nos aspergere solemus, περιῤῥαντήριον. Sipontinus.

Aspernor, aris, compositum à Sperno, Recuso, auersor, non agnosco, fastidio. καταφρονέω. Terent. in Phormio. Quam is aspernatur nunc tam illiberaliter,

Aspernabilis, Qui est dignus vt aspernetur. ὑπερφυλαττόμενος. Gell. Nonnunquam apud meipsum soleo res eiusmodi paruas quidem minutásque, & hominibus non bene eruditis aspernabiles, &c.

Aspernatio, Contemptus. καταφρόνησις. Cic. 4. Tusc. Quorũ omnes morbi & perturbationes ex aspernatione rationis eueniunt.

ASPHALTITES, ἀσφαλτίτης, Lacus est Iudææ, bitumen gignens: vnde & nomen habet. ἄσφαλτος enim bitumen significat. Nullum corpus viuum in eo submergitur: vnde & Mare mortuum dicitur. Author est Plinius lib. 5. cap. 15, & 16. & Iust. lib. 36.

Asphodelus, li, ἀσφόδελος, Herba est, quam alio nomine Anthericon vocant, qua Lucianus fingit manes velci apud inferos. Eius duæ sunt species, sexu discretæ. Marem Albucum nominant, fœminam Hastulam regiam: quòd, dum floret, regii sceptri effigiem referat. Vide Plinium lib. 20. cap. 17, & Ruellium lib. 1. cap. 99.

Aspicio, is. Fit ad & Specio, antiquo verbo (teste Varrone) e in i mutata. Intueri, oculos in rem aliquam intendere. ἀφοράω, ἰμβλέπω. Plautus in Asin. Si quem alium aspexerit, cæca continuò siet. Terent. in And. -interea inter mulieres, Quæ ibi aderant, forte vnam aspicio adolescentulam,

Aspectus, us, Visus & intuitus cuiuscunque animalis. ὄψις, ἐπίφασις. Virgil. 1. Aen. -téque aspectu ne subtrahe nostro. Cic. 1. Tusc. Quod iis sæpe vsuenit, qui, quum acriter oculis deficientem solem intuerentur, vt aspectum omnino amitterent: sic mentis acies seipsam intuens nonnunquam hebescit. Idem de Vniuer. Qua ex coniunctione cœlum ita factum est, vt sub aspectum & tactum cadat.

Aspecto, as, Sæpe, aut fixè aliquem intueor. ἐφοράω. Plaut. in Amph. Cælum aspectat, obseruabo quam rem agat. Virg. 1. Aeneid. Aduersáque aspectat desuper arces.

Aspectabilis, le, Dignum quod aspiciatur. Cic. de Vniuersit. Deus animal vnum aspectabile, in quo omnia animalia continerentur, effecit. ¶ Interdum id quod videri potest. Idem de Vniuersitate, Corporeum, atque aspectabile, itémque tractabile omne necesse est esse quod natum est.

Aspidisci, ἀσπιδίσκοι, Brenia sunt scuta, & in scuti modum orbicularia ornamenta. Cælius lib. 13. cap. 16.

Aspilates, ἀσπιλάτης, Gemma est ignei coloris, quam Democritus tradit in Arabia gigni, & in auium quarundam nido inueniri: traditque eam ex cameli pilo splenecticis alligatam, malo illorũ mederi. ¶ Est & altera eodem nomine, argentei coloris, lymphatis vtilis. Vtriusque memini: Plinius lib. 37. cap. 10.

Aspiro, ras, penultima producta, Idem quod afflo: ex Ad, & Spiro, sed d, abiicitur. πνέω. Virgil. Aspirant auræ in noctem. Habet autem vel datiuum, vel accusatiuum cum præpositione AD. Et per metaphoram ponitur interdum pro Auxilium præbere, fauere, ἐπαρήγω, ἐπαρήγομαι. Virg. 2. Aeneid, Aspirat primo fortuna labori. Tractum à nauigantibus, quibus spirantes auræ fauent. ¶ Interdum pro Incumbere, & quasi toto spiritu intentum esse, ἐφίεσθαι: vt Scipio aspirat ad Cõsulatum. ¶ Interdum pro iuxta accedere, seu propè tangere. ἐφικνέομαι. Gell. lib. 1. Ad horum autem synceritatem veritatémque verborum an aspirauerit Cæcilius, consyderemus. Cice. Trebatio. Vltro etiam accersitum ab eo, ad quem cæteri non propter eius superbiam, sed propter occupationem aspirare non possunt.

Aspiratio, onis verbale, Actus ipse aspirandi, hoc est inspirandi: nempe dum aerem in corpus intromittimus, ἀναπνοή. Cic. 2. de Natur. deor. Animantes autem aspiratione aeris sustinentur. Cic. de Diuinat. Nam si obscurior, quasi que caliginosa stella extiterit, pingue & concretum esse cœlum, vt eius aspiratio grauis & pestilens futura sit. ¶ Est item aspiratio, spiritus asper, quo literas quasdã vegetiore sono efferimus. δασεῖα, Cicer. 3. de Orat. Maiores nusquam, nisi in vocali, aspiratione vtebantur.

Aspis, idis, ἀσπὶς, Serpens paruus, tardi visus, tam præsens habens venenum, vt nullum sit morsis remedium, nisi vt partes læsæ confestim amputentur. Huic animali tantus est amoris affectus, vt vix vnquam sine compare vagetur. Itaque siquis alterum interemit, tanta est alteri vltionis cura, vt interfectorem persequatur: vnúmque eum in quanto vis hominum agmine agnitum infestat: perrumpit omnes difficultates, permeat spatia, nec nisi amnibus arcetur, aut præceleri fuga. Hæc Plinius lib. 8. cap. 28. Aspis, si Lucano credimus, in sola Africa nascitur, quanuis & in nostrum orbem auaritia inuexerit. Ita enim de ea ait libro 9, Ipsa caloris egens gelidum non transit in orbem Sponte sua, Nilóque tenus metitur arenas. Sed quis erit nobis lucri pudor? inde petuntur Hue Libycæ mortes, & fecimus aspida merces. Sunt autem plures aspidum species, disparésque effectus ad nocendum: de quibus vide Aelianum libro 9. à capite 20. vsque ad caput. 29. ¶ Est & Aspis, insula in mari Lycio de qua Plinius libro 5. cap. 31. ¶ Est item Aspis, promontorium in litore Africæ, à forma clypei dictum, vrbem habens eiusdem nominis, quæ à Latinis Clypea dicitur. Silius, In clypei speciem curuatis turribus Aspis. Strabo libro 6, Cosira insula est ante Aspidem sita Carthaginiensem vrbem, quam Clypeam vocant.

ASPLEDON, pen. prod. ἀσπληδών. Phocensium vrbs, vt tradit Pausanias. Hanc Eustathius vocatam Apricam dicit, tum quòd hybernationi locus amœnus sit, tum ad differentiam alterius, cuius meminit Homerus in catalogo lib. 2. Iliad.

Asplenum, ni, pen. prod. ἀσπλήνιον. Herba ita dicta, quòd lienem imminuat: de qua Plinius lib. 27. cap. 5, Hanc alii Scolopendrion, vel Scolopendram vocant: Arabes Ceterah: quod nomen vulgus pharmacopolarũ adhuc retinet. Quam autem pharmacopolæ falsò Scolopendram vocant, est ea quam Dioscorides Phyllitim appellat.

ASPORENVS, ἀσπορηνός, Mons est prope Pergamum Asiæ vrbem: ab asperitate

asperitate & sterilitate dictus. Habet celebre Cybeles templum, quod ab eo etiam Asporenum, & dea ipsa Asporena dicitur.

Asportare, Auferre, quasi hinc alio portare. ἀποφέρω. Terẽt. in Phormione, Quoquò hinc asportabitur terrarum, certum est persequi. Cicer. in Parad. Multa de suis rebus secum asportari ent. Virgi. 1. Aeneid. Nec comitem te hinc asportare Creusam. ¶ Huius contrarium est Importare, εἰσφέρω, quod est aliunde huc portare. Cæsar, Ac plerunque vtuntur frumento importato.

Asportatio. onis, verbale, Asportandi actus. Cic. 6. Verr. His pulchritudo periculo. amplitudo saluti fuit, quòd eorum demolitio atque asportatio difficilis videbatur

Assa vox, vt Nonius scribit, ore tantum prolata, nullis tibiarum, aut aliorum organorum vocibus admistis. Cato de Liberis educandis, Melos alterum in cantibus est bipartitum: vnum, quod est in assa voce: alterum, quod vocant organicum. Bud. in Pand.

Assa, in neutro genere, vel assæ carnes eadem ratione dictæ sunt: qua vox assa, ἀσώδης ἁρμονία. ¶ Assum enim apud veteres solũ significat, vel merum: vel quòd solo igne sine aliquo liquore coctæ essent, vel quòd sine condimento aliquo, aut adiumento alieni saporis soleant edi. Eadem etiam figura, Merum dicimus, vinum solum & purum, quod nihil aquæ habeat admistum. Sic etiam Vox assa dicitur, vox sola, quæ nulla organorum symphonia adiuuatur.

ASSACANI, Indiæ regio est, in qua est Magosa ciuitas regionis totius caput. Strabo lib. 15.

Assamenta, orum, neutrum plurale, Tabulæ sunt sectiles, quæ asses siue potius asseres aliàs dicuntur, non absimiles scandulis, quibus tecta tegularum vice aliquando tegi solent. Plinius lib. 16. cap. 4, Ob id cardinibus, assamentísque portarum vtilissima.

ASSARACVS, ἀσσάρακος, Troïs filius fuit, auus Anchisę, & pater Capyos, Virg. 3. Georg. Assaraci proles.

Assaratum. Authore Festo. Potionis genus erat ex vino & sanguine tẽperatum, quod Latini prisci Sanguinem Asśir vocant.

Assecla, Ab assequendo nomen deductum, quod significat eum, qui alicuius commodi spe alterum affectatur, eíque ad nutum præsto est. ὑπήκοος. Liuius libr. 5, Et eò deuolui rem, vt aut Patricii, aut Patriciorum assectæ habendi Tribuni plebis sint. Cic. in Sallust. Sed tu omniũ mensarum assecla, omnium cubiculorũ in ætate pellex, & idem postea adulter.

Assentio, tis, si sum, & Assentior, iris. συγκατατίθεμαι, συναινέω, ἀφίεμαι. Idem quod cõsentio, siue in eadem sum sententia. Cice. Lentulo libr. 1. Epist. Nam aduertebatur, Pompeii familiares. Volcatio assentire. Idem 2. de Orat. Tibi Senatus breuiter impolitéque dicenti max imis est de rebus assensus.

Assensus, us, verbale, Approbatio, consensus. συγκατάθεσις. Cice. 4. Academic. Quare qui aut visum, aut assensum tollit, is omnem actionem tollit è vita.

Assentio, onis, Aliud verbale eiusdem significationis. Cice. 4. Acade. Neque peccare quenquam, nisi assensione. Idem libr. 1. Acad. Sed ad hæc quæ visa sunt, & quasi accepta sensibus, assensionem adiungit animorum, quam esse vult in nobis positam, & voluntariam.

Assentior, Qui alicui assentit. σύμψηφος. Cicero Torianio, Quotidie commemorabam, te in tanto exercitu mihi fuisse assensorem, & me tibi.

Assentor, aris. κολακεύω, Significat (vt scribit Valla lib. 5. cap. 68,) insidiosè, & conciliandæ alicuius vtilitatis gratia. effusius, & plerunque falsò, quempiam laudo. Et propriè assentamur voce, adulamur gestu, blandimur tactu. ¶ Ponitur autem aliquando absolutè. Cicer. Ne assentari videremur. ¶ Aliquando cum datiuo. Idem in Bruto, Cur ita sentiam, non dicam, ne me tibi assentari putes. ¶ Aliquando cum accusatiuo. Terent. in Eunuc. Postremò imperaui egomet mihi Omnia assentari.

Assentatio, onis, verbale, Actus assentandi. κολακία. Liu. 1. bel. Maced. Assentatione immodica pudorem onerantis. Cicero de Amicitia, Semper auget assentatio id quod is, cuius ad voluntatem dicitur, vult esse magnum.

Assentatiuncula, diminutiuum. Cice. ad Luceium, Vereor ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gloriam videar.

Assentator, oris, Qui assentatur. κόλαξ. Cic. 1. Offior. Non benefici, neque liberales, sed pernicioſi atque assentatores iudicandi sunt.

Assentatorie, aduerbium. κολακευτικῶς. Cicero ad Qu. fr. Dubitare te non assentatorie, sed fraternè veto.

Assequor, eris, Nanciscor præuentem, ad eum quem sequor, peruenio. ἐπικατακαμβάνω. Cicero Attico libro 1, Ad te quid scribam, nescio. Si enim es Romæ, iam me assequi non potes: sin es in via, quum me fueris assecutus, coràm agemus. ¶ Per transtationem accipitur pro æquare. Cicero 3. de Legib. Quem imitaris, nunquam assequêre. Idem Lentulo, Nullam partem tuorum erga me meritorum videar assequutus. ¶ Quandoque pro acquiro. ἀναπορίζω. Idem Post rèditum ab exilio, Vestros denique honores, quos eramus gradatim singulos assequuti.

Assector, aris, Alteri honoris gratia assidue comitatum præsto. παρακολουθῶ. Cicero de Orat. Quum ædilitatem Crassus peteret, eúmque maior natu & consularis Sergius Galba assectaretur, quòd Crassi filiam Gn. filio suo despondisset.

Assectatio, onis. παρακολούθησις. Cicero pro Muræ. Hãc in nostris petitionibus operam atque assectationem. &c.

Assectator, oris, Qui assiduè comitatum præstat, ἀκόλουθος. Cicero 7. Ver. Quum ab eo verus quidam assectator, ex numero amicorum non impetraret, vt &c.

Asseres, Tabulæ sectiles, dicti ab assidendo, quòd admoueantur, hærentque parietibus, trabibúsque. σανίδες. Huius nominatiuus singularis est Assis asseris, sicut puluis, siue etiam Asser. Plinius, Vernísque asseribus contabulare pauimenta oportet. ¶ Hinc Asso, as, de quo infra. Palladius asseres quernas dixit. ¶ Asserum structuram, Coassationem vocamus, vt tabulis Tabulationem. ¶ Interdum asseres accipiũtur pro lignis, quibus vtebantur lecticarii. Suetonius in Cali. Ad primum tumultum lecticarii cum asseribus accurrerunt. ¶ Dicitur & Assis, is, pro eodem: vnde & diminutiuum Assiculus, Columella li. 6. cap. 18, Assibus roboreis compingitur, solum. Et paulo pòst, Nec exire alia parte prohibentibus aduersis assiculis. ¶ Hinc fit Assula diminutiũ. ¶ Asserculus autem diminutiuum est ab Asser, ris, σανίδιον. Columel la lib. 12. cap. 50, Itaque quum lacus extruxeris, asserculos inter se distantes, semipedalibus spatiis supra solum ponito.

Assero, ris. pen. corr. asseui, assitum. Iuxta semino, vel iuxta planto. προσφυτεύω. Cato de Re rust. Arbores facito, vti bene maturatæ sint, vitésque vti satis multæ asserantur.

Asserò, ris, asserui, assertum, Significat affirmo, approbo, διαβεβαιοῦμαι. Cicero Offic. 3, Quòd siqui proscribunt villam bonam (vt ipsi asserunt) benéque ædificatam. ¶ Asserere item iuris verbum est, idem significans quod vendicare, suúmque esse dicere. προσποιοῦσθαι, ἀνδραποδίζειν. ¶ Vnde asserere in libertatem, est affirmare aliquem, qui seruus creditur, esse liberum. Contrà Asserere in seruitutem, est ætiquem qui pro libero se gessit, tanquam seruum suum vindicare. Liuius libr. 3. ab Vrbe condi. M. Clodio clienti negotium dedit, vt virginem in seruitutem assereret, hoc est vindiciarum iudicio pro serua vindicaret. ¶ Sic etiam dicimus, Asserere se ab iniuria mortalitatis, aut obliuionis, pro eo quod est, rerum gestarum, aut scriptorum monumentis, à quadam obliuionis, aut mortalitatis seruitute, cui alioqui sumus obnoxii, se vindicare. ¶ Frequens etiam locutio est apud veteres, Asserere manu, pro eo quod est, in libertatem vindicare. Terentius in Adelphis. Nam ego illam liberali causa manu assero. Vbi Donatus, Verba, inquit, sunt iuris. Nam & Assertores dicuntur vindices alienæ libertatis: & ipsa causa liberalis dicitur, quæ actionem in se continet libertatis. Item apud Plautum in Curcul. Memento promisisse te, si quisquam hanc liberali causa manu assereret, mihi omne argentum redditum iri. ¶ Legimus etiam Asserere se, absolutè dictum, pro vindicare se in libertatem. Ouidius libr. 3. amor. Scilicet asserui iam me, fugique catenas.

Assertor. Dicitur is qui aliquem in seruitutem, aut etiam in libertatem vindicat. Prioris exemplum est apud Liuium libr. 3. ab Vrbe cond. Assertor, nihil opus multitudine concitata ait, se iure grassari. Vbi Assertorem intelligit M. Clodium, qui ab Appio Claudio submissus, virginem in seruitutem petebat. Posterioris exempla passim occurrunt. Martialis lib. 3, Assertor venias, satisque præstes. Item alibi, Qui Curios loquitur, assertoréque Camillos. Vocat autem Camillum assertorem, hoc est publicæ libertatis vindicem, quòd populum Romanũ à Gallorum seruitute in libertatem vindicauerit. Contrarium eius est Desertor, qui patriam, principem, aut clientem in periculo deserit.

Assertio: Ipse asserendi actus, hoc est affirmatio. διαβεβαίωσις. Cicero 1. Acad. Quibus de causis nihil oportere neque profiteri, neque affirmare quenquam, neque assertione approbare. ¶ Inuenitur nonnunquã positum pro ipsis vindiciis, siue liberali iudicio. Fabius libro 3. capi. 8, Sitne liber, qui in assertione est.

Asseruio, is, ire, Idem quod Inseruio, obsequor. ὑπηρετῶ. Cicero 4, Tusc. Qui volunt exclamare magis, toto corpore contentioni vocis asseruiunt.

Asseruo, as, Seruo, custodio. φυλάττω. Cicero 3. Verrina, Tum iste imperat, dum res iudicaretur, hominem vt asseruarent. Idem pro Archia, Quum Appii tabulæ negligentius asseruatæ esse dicerentur.

Asseuero, as, Constanter & seuere affirmo, in affirmatione persisto. διαχυρίζομαι, διαβεβαιοῦμαι. Cicero 1. Academ. Nemo vlla de re potest contendere, neque asseuerare, sine certa aliqua eius rei & propria nota. Idem de claris Orato. magni interest, coràm videre, quemadmodũ aduersarius de quaque re asseueret

Asseueror, passiuum. Cicero 4. in Verrem, Quæ est ista defensio? vtrũ asseueratur in hoc, aut tentatur?

Asseueranter, & Asseueratè aduerbia. βεβαίως. Cicero ad Attic. Statius scripsit ad me, loquutum secum esse Qu. Ciceronem valde asseueranter, se hæc ferre non posse. Idem 4. Acad, Multò etiam asseuerantius, in Syria, quum esset mecum, & paulò antè quàm esset mortuus. Gellius lib. 7. capit. 5, Tragœdias poetarum nobilium scitè atque asseueratè actitauit.

Asseueratio, verbale, Affirmatio. βεβαίωσις. Quintilian. libr. 4. cap. 2, Quũ præsertim quorundam probatio sola sit in assẽueratione & perseuerantia, &c. Plinius libr. 9. cap. 4, Tanta authorum asseueratione commendatur.

Assicco, as, Diligenter ficco. ξηραίνω. Columella lib. 12. cap. 15, Tum rursum in sole assiccauit.

Assiceesco, is, Siccum fieri. ξηραίνομαι. Columella libr. 12. cap. 9, Expressos in cratibus pandere, dum assiceescant.

Assidelæ, Mensæ ad quas sedentes Flamines sacra faciebant. Festus.

Assideo, assides, penultima correpta, compositum est à Sedeo, Idem significans quod iuxta sedeo. παρίζομαι. Verbum est neutrum, sicut suum simplex. Cicero pro Planco, Huic assident, pro hoc laborant. ¶ Habet etiam interdum accusatiuum virtute præpositionis, ex qua componitur. Salluſt. in Iugurt. Ad herbalem dextra assedit. Quanquam hoc aliqui velint esse ab Assido. ¶ Sallustius teste Prisciano, passiue protulit, Oppidum amissum assideri, eodem modo, sicut dicimus, Obsideri & Circunsideri: quod certè rarissimum est. ¶ Assideo etiam accipitur pro similis sum. Horat. Parcus ob hæredis curam, nimiúmque seuerus, Assidet insano, id est similis est insano.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Assessio,onis,verbale.Cic.Mario,Quæ tua fuerit assessio,oratio, confirmatio animi mei,&c.

Assessor,Nomen verbale ab Assideo,cuius officium est assidere Prætidi atque consulere in causis,cognitionibus,postulationibus,libellis, edictis,decretis,epistolis. πάρεδρος.Cic.1.de Druin. Lacedæmonii regibus suis Augurem assessorem dederunt.

Assessura, ræ, Vlpian. de proxenetis, Facilius quod Græci ξενικὴν appellant,peti apud eos poterit,si quis forte conditionis vel amicitiæ,vel assessuræ,vel alicuius alterius huiusmodi proxeneta fuerit.

Assestrix,fœmin. verbale,Quæ iuxta sedet. πάρεδρος,ν. Afranius, Dimittit iam assestricem,me ad sese vocat.Nam verbalia fœminina si formentur à supinis in sum desinentibus, assumunt literam t, vt Expultrix, Tonstrix.Assestrix:& non temere aliud inuenias verbale in Trix,præter hæc tria,cuius masculinum terminetur in sor.

Asśido,dis,penult. producť.quemadmodum & suum simplex Sido, Idé penè significat quod Assideo,sed cum motu quodam:vt sit quasi,ad assidendum me demitto.Caret proprio præterito & supino. Capit autè præteritum à verbo Assideo,propter significationis affinitate, & tempori similitudinem:quæ vix alia ratione,quàm accentu, dignoscas. Vnde in illo Sallustiano,Adherbalem dextra assedit,Priscianus vult esse præteritum ab Assido:non propriũ tamen,sed mutuatũ à verbo Assideo.Nescio quid hîc fomniarint qui hoc verbum Assido & simplex Sido actiuum esse voluerũt:quibus significationis natura refragatur. Nihil enim aliud significant,quàm ad sedendum,vel assidendum, descendo.Neque statim sequitur,si Assido accusatiuum habere inueniatur, esse verbum actiuum, quum etiam Accedo eadem ratione esset verbum actiuum.Hoc enim sit ex natura duntaxat præpositionis.Neque etiam leuius peccauerunt, qui penultimam huius verbi corripi voluerunt:quod certè falsum est quum & simplex & reliqua composita eandem producant.Virgil.6.Aeneid.Sedibus optatis gemina super arbore sidunt.Ouidius lib.1.Metamorph.Iusit & extedi campos, subsidere valles.Multa alia hoc in loco congesta erant,quæ quòd partim falsa essent,partim inutilia,omnia resecumus.

Assiduus,lugis,continuus:quòd in ea re,quam quis frequenter agit, consedisse videatur. προσλιτανεύων, συνιχές.Liu.3. Bell. Maced. Accedebat, quòd alter decimum iam propè annum assiduus in oculis hominum fuerat.

Assiduitas,Diligentia, τὸ συνιχές. Cicer.1.Acad.Quam partim exercitationis assiduitate,patim ratione formabant.Cicer.2.de Nat.Deor.Assiduitate quotidiana,& consuetudine oculorum assuescunt animi: neque admirantur,neque requirunt rationes earum rerum,quas semper vident.Econtrario Desides dicuntur segnes & otiosi. ¶ Aliquando Assiduus dicitur frequens. ¶ Assidui etiam dicebantur, qui locupletes erant,& facilè,quum id tempus postulabat, munera populo præstabant.Cicę.in Top.Lex Aelia iubet vindicem assiduum esse.Vide Gell lib.16.cap.10,Et Assiduus qui asse suo,id est sua pecunia,& sine stipendio militabat.Et tunc ab asse,id est ære dando deducitur.

Assiduè,Frequenter.Virg.2.Eclog.Tantùm inter densas, vmbrosa cacumina,fagos Assiduè veniebat.Terent.in Heaut.Quid te futurum censes,quem assiduè exedent.Cic.de Claris orat.Assiduissime autem mecum fuit Dionysius.

Assiduò:Idem quod assiduè.Plaut.Mil. Dum tale facies, quale assiduò edes, Communicabo te semper mensa mea.

Assigno,as,Attribuo,constituo:πορίζω,μι.Cice.pro Domo sua,Inferiorem ædium partem assignauit genti suæ Clodiæ. Idem 3. Verr. Hoc quoque attendite,apparitores à prætore assignatos habuisse decumanum. ¶ Interdum idem quod imputare,tribuere.Author ad Heren.libro 1,Sed si tardius hæc quam studes,absoluetur,tum rerum magnitudini,tum occupationibus assignare debebis.

Assignatio,verbale,Idem significans quod attributio.Cice.Rutilio, Quũ Cæsar Syllanas venditiones & assignationes ratas esse velit, quò firmiores existimentur suæ.Sic Assignationes agrorum, apud eundem 4.Philip.& de lege Agraria.

Assilio, lis,pen.corr.assilui,& assiliui,assultum,ex Ad & Salio, Saltu ad rem aliquam me confero.ἐπιπηδάω.Cic.3. de Orat. Nec assiliendum est statim ad illud genus. ¶ Accipitur pro Oppugno, inuado, aggredior.Ouid.lib.11.Metamorph.Quum fæpe assilnit desensæ mœnibus vrbis. ¶ Etiam Assilire dicitur de Animalibus maribus,quum fœminas ineunt. Colum.lib.7.Nam nisi prius ea marem conciuit assilientem,admissarium calcibus protũrbat.

Assultus,us,ui,verbale,Actus assiliendi.Virgil.5.Aeneid.Nunc hos, nunc illos aditus,omnémque pererrat Arte locum,& variis assultibus irritus vrget.

Assulto,as.are,frequentatiuum.ἐπιπηδάω.Plinius lib.9.cap.42, Assultant illi protinus.Idem lib.8.cap.40,Mox ingruit Assultans,contráque beluam exurgens.

Assultim,aduerbium,Per saltus,vel more salientium.Plinius lib.11. cap. 24,Phalangia ex his appellantur,quorum noxii morsus, corpus exiguum,varium,acuminatum,assultim ingredientium.

Asśimilis,le.ex Ad & Similis.Prorsus similis.ὅμοιος.Cice.1.de Nat.deor In pulmonibus autem inest raritas quædam,& asimilis spẽgiis mollitudo,ad hauriendum spiritum aptissima.Plaut.Merc. Quasi tu nunquam quicquam asimile huic facto feceris.

Asimiliter.aduerb.Similiter. ὁμοίως. Plaut.Bacchid. Asimiliter hodie mihi obtigit.

Asimulo,las,Similem facio,vel comparo ὁμοιόω.Cic.4.Verr.Literæ, litteræque omnes asimilatæ & expressæ,de tabulis in libros transferuntur.Ouid.1.de Trist Asimilèmque sui longa assuetudine fecit, Grandia si paruis asimilare velis.

Asimulo,las,Fingo aliquid esse,quod re vera non est. ὑποκρίνω, προσποιῶμαι.Terentius in Andr.Nunc tuum est officium,has bene vt asimules nuptias.Cice.3.Offic.Vlysses furorem asimulauit, ne quò iret. ¶ Asimulari, pasiue.Terent.Eunuch.Tum pol ego is essem verè,qui asimulabar.

Asimulatio,verbale.Plin.lib.11.cap.49,Contrà mulierum paucis prodigiosa asimulatio.

Asśipondium,Pondus vnius asis,siue libræ.λίτρα.Varro de ling.Lati. Quod vnum pondo,Asipondium dicebatur,id ideo, quòd as erat libræ pondus.

Asis,is,Tabula sectilis.σανίς. Plinius,Quernisque asibus contabulare pauimenta oportet.Vide suprà in dictione ASSERES.

Assula,diminutiuum ab Asis, Tabella.σανιδάλιον.Plaut.in Merc.Atetiã cesso foribus facere his assulas?

Assulatim,Id est minutatim.κατὰ σανιδάλια. Plaut. in Menæ. Faciam quod iubes,securim capiam ancipitem,atque hûc senem exossem red dam:dedolabo assulatim viscera.

Assulose,aduerbium,Idem quod assulatim.Plin.Calamus melior qui assulosè potius,quàm rhaphani more frangitur.

ASSILIVM,Vmbriæ vrbs est,quam Ptolemæus Aesisium vocat.

Asśisto,is.Adsto,præsentem me exhibeo. παρίσταμαι,παρίστημι. Terent. in Adelph.Hîc propter hunc asiste.¶ Aliquando significat patrocinari,quod prisci Adesse dicebant. Sic enim eleganter dicimus, Tibi adsumi:&,tibi asisto,pro eo quod est Aduocatus sum, causámque tuam defendo. Reliqua vide in dictione SISTO.

ASSIVS,a,um,Vide ASSVS.

Asso,as,Tabulis sterno,vel operio. σανιδῶ: à quo Coasso,pro contabulo.Vitruuius,Quum asserum fuerit,super altera coassatio struatur, clauísque fixa,duplicem præbeat contignationi loricationem. ¶ Item Assare etiam vtimur pro cibum ad ignem torrere.Vnde inassare, Plinius lib.30,cap.10,Alii in cibo,in ligneis verubus inasstatum.

Assarius,a,um, Idem quod assus,siue assatus. ἑφθὸς,ὀπτὸς,ἑψητὸς, Cato de Re rustica cap.132,Daps Iouis assaria pecuina,vrna vini Iunoni castæ.

Assatura,Carnes assæ, ὄπτημα. Flauius Vopiscus scribit Aurelianum imperatorem conuiuium de assaturis maximè dedisse.

Associo,as,are,Socium se adiungere.Stat.1.Theb.-solers tibi cura futuri Amphiarae datur: iuxtáque Amythaone eretus Associat passus. ¶ Significat & adaptare,& coniungere.Claudianus,-cornua summis Associant malis.

Assolet,penulti.corr. Idem quod simplex Solet. ἐωθὼς, φιλεῖ. Legitur autem in tertiis tantum personis, & ferè impersonaliter. Cicero de Amicit. Quum in hortos D. Bruti commentandi causa(vt assolet)veniissemus.Liu.1.ab Vrbe,Vbi illuxit, paratis omnibus, vt assolet, vocari ad concionem vtrunque exercitum iubet. Cicero 2. de Natura deor.Gracchus ad senatum retulit,senatus ad quos assoleret, referendum censuit.Nonnunquam etiam personaliter, Terentius in Andr. Adhuc Archillis, quæ assolent,quæque oportet Signa ad salutem esse omnia,huic esse video,

Assono, nas. penultima corrept. Sonitum reflecto, vel sono respondeo. ἠχῶ.Persius Satyr.1,Euyon ingeminat, reparabilis assonat Echo.Ouidius 3. Metamorpho.Planxerunt Dryades,plangentibus assonat Echo.

ASSVERVS,sicut testatur Iosephus,fuit Cyrus,Xerxis filius,qui post Darium patruum Persidis rexit imperium.Hunc Cyrum idem dicit Artaxerxem apud Græcos vocatum fuisse,cognomento Longimanum, qui regnauit quadraginta annis.

Assuesco, is, ex Ad, & Suesco compositum, Est vsu discere, & eniti longa consuetudine aliquid facere. ἐθίζομαι.Cicero 5. de Finibus.Quo in loco ad fluctum aiunt declamare solitum Demosthenem, vt fremitum assuesceret voce vincere. Virgilius 8. Aeneid. -tua cernere facta Assuescat.

Assuetus,Vsitatus,συνήθης,σύνηθης,ἄθης,ab Assuesco,scis.Pli.Assuetis eò dona mittere iam & regibus Romanis.Cic.pro Plancio,Vicinitas nó assueta mendaciis.

Assuetudo,Consuetudo.συνήθεια.Ouid.2.de Arte,Nihil assuetudine maius.Idem 1.de Tristib. Asimilèmque sui longa assuetudine fecit. Tacit.lib.18.Degenerabat à labore ac virtute miles assuetudine voluptatum,& contemptu ducis.

Assuefacio,cis,ex Ad præpositione,& duobus verbis, nempe Sueo,sues,& Facio compositum:Est vsu docere.ἐθίζω.Cicero de Prouinc.Conf.Imperio populi Rom.parére assuefecit. ¶ Huius passiuum est Assuefio. Cicero.3.de Orat.Quorum sermoni assuefacti qui erunt, non poterunt non laurè loqui.Liu.2.bell.Pu.Ea secretis viri alieni assuefacta sermonibus.

Assumo,mis,pen.prod.Modò significat accipio, προσλαμβάνω. Cicero, Neque id onus inuitus assumpsit. ¶ Modò tribuo, attribuo,arrogo. περιποιοῦμαι,περιποίημαι.Idem 1 Offi.Si id mihi assumo,videor id meo iure quodammodo vendicare.

Assumptio,onis,verbale.Acceptio.Cicero 3.de Finib.Artes etiam ipsas propter se assumendas putamus,tum quia sit in his aliquid dignum assumptione,tum,&c.

Assumptiuus,verbale, Quod assumit.Cicero 1.de.Inuent.Ac iuridicialis quidem ipsa in duas distribuitur partes.absolutam, & assumptiuam. Et paulo post,Assumptiua est,quæ ipsa ex se nihil firmi dat ad reculationem,&c.

Assum,Vide ADSVM.

Assuo,asuis, pen.corr.assui,assutum.penult.prod.Suendo annecto. Sic pontinus.¶ Inde Assumentum,ti,nomen substantiuum.

Assurgo,gis,rexi,Est honoris vel beneuolẽtiæ causa surgo, vel erigor. ἀνανίστημαι, ἀφανίστημαι. Virgil. 6.Eclog.Vtque viro Phœbi chorus assurrexerit omnis.¶ Ponitur figuratè pro cedere, Ausonius, Assurgit Musæ

Musæ nostra Camœna tuæ.Virgil.2.Geor.Tmolus & assurgit quibus & rex ipse Phanæus. ¶ Accipitur item pro excrescere, & altum fieri. Virgilius 3.Georg.Sed iacet aggeribus niueis informis, & alto Terra gelu late,septémque assurgit in vlnas. ¶ Sic etiam plantas dicimus assurgere,quum crescũt,& in altitudinem accipiunt incrementũ. ¶ Colles quoque assurgere dicuntur,qui non ardui sunt,sed accliues, quique paulatim in altitudinem tendunt.Columella libr.2,Collem molliter assurgentem,montem sublimen & asperum,sed nemorosum & herbidum maximè probauerunt.

ASSVS,si,geminato ss,ὄασσος,Vrbs est Troadis,teste Strabone lib.13,& natura,& arte munita,ab ea parte qua mare spectat,arduum & erectum ascensum habens.Vnde factus est locus vulgatissimæ illi Stratonici sententiæ.Qui celeri passu Assumit, magnum vitæ periculum adit. Circa hanc vrbem sarcophagus effodiebatur, à quo cadauera omnia in eo condita,intra quadragelimum diem solis dentibus exceptis, absumebantur.Author Plinius libr.36.cap.17.Ex hac vrbe ortum traxit Cleantes Stoicus philosophus,qui Zenoni in schola succesit, quam ipse Chrysippo tradidit. ¶ Assus autem vnico s,siue (vt apud Plinium legitur)Asum,Cretæ oppidum est:de quo infra suo loco.

Asśius,a,um,ὄασσιος,adiectiuum est ab ea vrbe deductum: vnde Asius lapis,quoddam sarcophagi genus, in quo condita cadauera, intra dies quadraginta,vnà cum ossibus,solis dentibus exceptis consumuntur, vt iam dictum est.Vide Plinium lib.36.cap.17.

Assus,a,um,Idem est quod torrefactum,eo quòd igni assudescit.(vt Varroni placet libr.4.de lingua Latina,)Sudando enim assum distillat ob calorem.ἑφθὸς.Vel dicitur assum(vt Nonius mauult)quasi solũ: (quẽadmodum merum,solum dicimus.)quoniam in obsoniis sine pigmẽto saporis alieni assæ carnes inferebantur.Vide ASSA.

ASSYRIA,ἀσσυρία,Regio est maioris Asiæ, quam Ptolemæus ab ortu Mediæ parte terminat,ab occasu Mesopotamia,à Septentrione parte minoris Armeniæ,iuxta Niphantem montem,a Meridie Susiana.Plinius libr.5.cap.12,Assyriam docet Syriæ partem esse,quæ postea vocata est Adiabene.Strabo autem longè latiores Assyriæ fines assignat, eo nomine comprehendens Babyloniam,& maximam circumiacentium regionum partem.Eadem & Syria à Græcis vocata est, teste Iustino libr.1,& Herodoto libr.7.quanquam multo latiores Syriæ fines fuerũt,quam Assyriæ. ¶ Dicta est autem Assyria,teste Augustino, lib. 15.de Ciuit.Dei,ab Assur,filio Sem.

Ast,Coniunctio est,qua poetæ carminis gratia vtuntur,pro At.siue Sed αὐτάρ. Virgil.1.Aeneid. Ast ego,quæ diuûm incedo regina.

ASTA,ἄστα,Ciuitas est Bæticæ,inter sacrum promontorium & Herculeas columnas,de qua Plinius lib.2.cap.1. ¶ Est & Asta,Insubriæ vrbs, non longè à Nouaria distans.De hac Claudianus,-nec plus Pollentia rebus Contulit Ausoniis,aut mœnia vindicis Astæ. Meminit & Plinius libr.35.cap.12.

ASTABORAS,vel ASTABORES,teste Plinio lib.5.cap.9,Alter est ex alueis Nili,qui Meroen insulam à sinistra alluit:ille verò, qui à dextera parte est,Astusapes appellatur.Strabo verò Astaborem fluuium esse docet diuersum à Nilo,circa Meroen insulam in Nilum influentem.

ASTACES,ἄστακος,Fluuius est in Ponto,Asiæ regione.cuius aquis irrigata campi oues pascunt,nigro lacte accolas alentes.Author Plinius lib. 2.cap.103.

Astaci,ἀστακοί,Ex genere sunt cancrorum,apud Plinium libr.9.capi 31.

ASTACVM Plinio,siue ASTACVS,ἄστακος Stephano & Straboni, Bithyniæ oppidum fuit,ita dictum ab Astaco quodam, Neptuni, & Olbiæ Nymphæ filio.A quo vicinus sinus Astacenus appellatus est, testibus Plinio lib.5.cap.vlt.& Strabone lib.12, ¶ Fuit & altera eiusdem nominis vrbs in Acarnania,quæ & ipsa propinquo sinui Astaceno nomen fecit:teste Strabone lib.10.

ASTAOTHIA,(Quod hîc hactenus corruptè lectum est,) vide ASTYOCHIA.

Astaphylinos,Pastinaca syluestris, quæ & Staphylinos dicitur. Vide Ruellium lib.3.cap.41.

ASTAPVS,Straboni fluuius est circa Meroen.in Nilum influens,qua in re à Plinio nonnihil videtur dissentire.Plinius enim Nilum ipsum suprà Meroen Astapum asserit vocari,quòd sæpe terra receptus, velut è tenebris in lucem erumpat:(sic enim vocant Aegyptii, aquas è tenebris emergentes:)Nili autem nomen antè non assumere,quàm se concordibus aquis iunxerit.Vide Strabonem libro 17,& Plinium libro 5. capit.9.

Astaphis,idis,ἄσταφις,A nobis vua passa vocatur.Plinius libr.23. cap.1, Vua passa,quam Astaphida vocant,stomachum, ventrem, interanea tentaret,nisi pro remedio in ipsis acinis nuclei essent.

Astaphis agria,ἄσταφις ἀγρία, Herba est cauliculis nigris,rectis,foliis labruscæ:fert folliculos verius, quàm acinos, virides, similes ciceri. Hæc à Romanis, teste Dioscoride, Pedicularis herba dicebatur, eò quòd nucleos haberet phthiriasi curandæ vtiles. Vocatur & Staphis agria,prima vocali à capite sublata,Nam quam ἀσταφίδα Attici,reliqui Græci σταφίδα appellant. Quinetiam hodie ab officinis Staphis agria dicitur.

ASTAROTH,Antiqua ciuitas Og regis Basan, in qua habitauerunt gigãtes,& postea cecidit in sortem tribus Manasses,regionis Bethaniæ. Sunt autem duo castella in Bethania hoc vocabulo, nouem inter se millibus separata,inter Aderam & Abellam vrbeis.

ASTARTE,ἀστάρτη,Syriorum numen erat,quam alio nomine Atergatim aut Decreto nominatam volunt. Cicero 3.de Natura deor. vult fuisse Venerem,quæ Adonidi nupsit.Hanc sacræ literæ Astarten Sidoniorum deam vocant:cui Salomon rex vni pallacarum suarum obsequi volens,altaria condidit.

Asteismos,ἀστεισμός,Latinè vrbanitas:& est tropus multiplex,numero

sæque virtutis.Nam Asteismos putatur,quicquid rustica simplicitate caret,& faceta satis vrbanitate exponitur,vt apud Virgilium 3.Eclog. Qui Bauium nõ odit,amet tua carmina Mœui.Id est pro pœna ei contingat,vt diligat Mœuium peiorem poetam.Atque idem iungat vulpes,& mulgeat hircos.Id est faciat ea quæ contra naturam sunt. Nam ἀστεῖος, vrbanus,ἀστεῖόμαι,vrbanus sum.

Aster,& Astrum,ἀστὴρ καὶ ἄστρον, hoc modo inter se differunt,quòd hoc congregationem significat stellarum,vel signum ex stellis coactũ vt est Leo. Libra,&c. Illud verò vnam tantùm stellam, Apud Græcos etiam eadem obseruatur differentia.ἀστὴρ enim apud illos vnicã tantùm stellam, ἄστρον sydus totum significat.Suidas, Ἀστὴρ ἄστρου διαφέρει. ὁ μὲν ἀστὴρ ἕν τι νοεῖ,τὸ δὲ ἄστρον καὶ πολλῶν συνιόντων.ὁ καὶ ἀστροθέτημα καλοῦται. Cicero,Quum autem ver esse cœperat,cuius initium iste nõ à Fauonio,neque ab aliquo astro notabat, &c. Idem de Vniuers. Has igitur ob causas nota sunt astra.

Asteriscus.ἀστερίσκος,diminutiuum,Signum est ad paruæ stellæ similitudinem,quo vtimur quum aliquid in scribẽdo omissum est, vel quum variant exemplaria. Hieronymus.Qui editioni antiquæ Theodotionis miscuit asteriscos & obelos.

Astrifer,ri,Ferens astrum.ἀστροφόρος.Martialis libr.8,An tua multifidum numerauit lana Timauum, Quem prius astrifero Cyllarus ore bibit.

Aster samius,ἀστὴρ σάμιος.Species est terræ cuiusdam ad multos medicinæ vsus conducentis,quæ in Samio insula effoditur:ita dicta à stellæ imagine quæ illi imprimi sigillo consueuit.Huius terræ meminit Galenus lib.9.Simplicium.

Aster Atticus,ἀστὴρ ἀττικὸς,Herba est Plinio,quæ quòd præsens est inguinum remedium,à Romanis Bubonium dicitur. & vulgò Inguinalis.Vide Plinium lib.26.cap.5.

ASTERIA,æ,vel ASTERIE, es, ἀστερία, Nomen Latonæ sororis proprium. ¶ Est & Asteria Deli,& Rhodi insularum nomen,teste Plinio lib.4.cap.12,& libr.5.cap.31. ¶ Significat & gemmam, inclusam quandam lucem pupillæ modo continentem,quæ opposita Soli,radios regerit candicanteis.Plinius lib.37.cap.9.

Asterias,ἀστερίας,Auis ex genere ardeolarum, à fulgore astrorum.Plinius lib.10.cap.60.

Astericum,ci,ἀστήριον,Herba est ocymi folio,quæ & Helxine dicitur, & Vrceolaris herba,eo quòd vt reis vrceolis detergendis in primis sit idonea.Nascitur in tegulis,parietinisque:vnde & Parietaria,& Muralis herba vulgò dicitur.De hac Plinius lib.22.cap.17.

Asteriscus,ci,ἀστερίσκος,Herba est Dioscoridi, quæ & Aster Atticus, & Bubonium appellatur,

ASTERION,ἀστήριον, Ciuitas Thessaliæ,sic dicta,quòd in alto sita, monte,velut astrum quoddam procul aspiciẽtibus fulgere videatur,vt tradit Stephanus,qui eam suæ ætate Pyresiam vocatam asserit. ¶ Est & altera vrbs eius nominis in Syria. ¶ Est & fluuius Achaiæ, in Nemæa sylua leniter fluens,& fructuum iuxta ripam abundantissimus, vt testis est Lactantius. ¶ Item mons Peloponensi,ad sinum Argolicum de quo Plinius lib.4.cap.5. ¶ Est & herba quædam hoc nomine apud Pausaniam, in agro Argiuo nascens ad ripam fluuii eiusdem nominis, cuius folia Iunoni sacra accolæ in coronas nectunt. ¶ Asterion item ἀστήριον, Cometæ filius, qui Iasonem Colchos nauigantem secutus est: vt habet Apollonius. Valerius libro 1.Argon. celer Asterion,quem matre carentem Clenæus gemino fouit pater amne Cometes.

Asterion,ri,ἀστήριον, Species est aranei,cuius morsu genua labefactãtur, vt tradit Plinius lib.29.cap.4. ¶ Est & Asterion herba quæ & Spondylium dicitur,quòd semen habeat Asterii animaleuli figura.Vide Dioscoridem lib.3.in descriptione Spondilii.

ASTERIS, pen.corr.ἀστηρίς,Insula est in medio Sami,& Ithacæ sita, Straboni libro primo.

Asterno,is,ere.astraui,astratum, Iuxta sterno. προσκλαίω. Ouidius vtitur eius passiuo 2.Metamor Nocte diéq: vocant, asternuntúrque sepulchro.

ASTERVSIA, ἀστρουσία, Mons Cretæ ad Meridiem, mare aspiciens: à quo & Asterusia Indiæ vrbs nomen habet, quòd illic Cretenses coloniam collocarint. Huius incolæ Asterusiani vocantur, & Asterusii, ἀστρουσιῆται Stephano.

Asthmaticus,cum h. ἀσθματικός. Anhelus,& suspiriosus dicitur: quum scili cet spirare sine sono & difficultate quispiam non potest. ¶ Id autem morbi genus Asthma,ἄσθμα vocatur,hoc est spirandi difficultas.

ASTIGI, Ciuitas Bæticæ,à qua Astigitanus ager.Plinius libro 3. capitulo primo.

ASTICE,ἀστικὴ,Regio est Thraciæ, supra Bosphorum, Ponto Euxino imminens:cuius vrbes sunt Apollonia,Thynnias,Almedessus, Deuelton,& Phinopolis.De hac Plinius lib.4.cap.11.

ASTIOCHIA,vide ASTYOCHIA.

Astipulor, penult. corr. Assentior. προσίεμαι,ὑπολυφίζω, συγκατατίθεμαι. Liuius 9.bel.Maced.Non pendere ex alterius vultu ac nutu, nec alienis momentis animi circumagi,astipularique irato Consuli Tribuni plebis.

Astipulatio,Assensus.Plinius libr.29.cap.1,Qua de re extat etiam Annei Senecæ Astipulatio.

Astipulatus,us,Attestatio,vel Assensus.Plinius lib.7.cap.47,Consecratus est viuus,sentiẽnsque,oraculi eiusdem iussu, & Iouis deorum summi astipulatu.

Astipulator,oris,Qui assentitur.Cice.4.Acad.Sed illud falsum esse & Stoici dicunt.& eorum astipulator Antiochus.

Astituo,is,astitui,astitutum,compositum ex Ad & Statuo.Iuxta statuo, præsentem exhibeo.παρίστημι. Author ad Herennium libr.1, Aegrotũ in lecto

in lecto cubantem faciemus,& reuni ad lectum eius astituemus. ¶Est item Astituo,suo in loco colloco.Plautus in Capt.Iuben',an non iubes astitui aulas,patinas eiui?

Asto,as,astiti,astitum.Significat præsens,aut firmus,seu erectus sto,παρίστημι. ¶ Ponitur interdum absolutè.Plautus in Capt.Ego miser vix asto præ formidine.Idem in Cist.Adoleſcens asta,atque audi. ¶Interdum cum datiuo.Idem in Caſ.Stultus contriui diem,dum asto aduocatus cuidam cognato meo.¶ Interdum cum præpoſitione In.Idem,Cõtinuò in genua astanti.¶Et cum Ad.Cice.pro Archia,Quum in Sigeo ad Ἰλιακὸν tumulum astitisset. ¶Aliquando significat Simpliciter sto.Virgilius, Arrectisque auribus astant.Interdum Sum, quum de rebus loquimur quæ cadere non possunt : quum dicimus terram astare.

ASTOMI ἄστομοι,Indiæ populi sine ore,anhelitu tantùm viuentes,& odore.ab ἀ, priuatiua , στόμα , quod Latinè os significat. Plinius libro. 7. capit.2.

Astræa,ἀστραία,Astræi & Auroræ,siue (vt alii malunt) Iouis & Themidos filia,Iustitiæ antistita , quam Poetæ fabulantur aureo illo seculo è cælo in terram migrasse,& tandem mortalium sceleribus offensam cælum repetiuisse, Ouidius 1. Metamorpho. Vltima cælestum terras Astræa reliquit.

ASTRAEVS,ἀστραῖος,Vnus fuit ex Titanibus,qui contra deos arma sumpserunt.Hic cum Aurora fertur cõcubuisse,& ex ea ventos genera sse qui ab eo Astræi fratres dicti sunt.Ouidius 14.Metam.Aeraque , & tumidum subitis concursibus æquor Astræi turbant , & eunt in prælia fratres.

Astragalus, penul.cor.ἀστράγαλος. Os est pedis in animalibus quibusdam supra calcaneum,quod à Latinis Talus dicitur. ¶Astragalus itẽ ludi genus erat,in quo astragali,hoc est talis vtebantur,iisque aut naturalibus,aut ad earum similitudinem ex ebore , aliáve materia effictis:de quo ludi genere vide plura indictione Talus.¶ Astragali quoque dicuntur septem spinæ vertebræ , quibus collum incumbit , quos σφονδύλους τοῦ τραχήλου Suidas appellat.Vnde Homerus libro 10. Odyſſ. Elpenorem tradit in Circes ædibus de scalis delapsum,astragalos fregisse.¶ Est item Astragalus,(vt ex Dioscoride colligit Ruellius) herba quam Montanum vel rusticum cicer appellamus. ¶In ædificiorum quoque columnis Astragalus erat cælaturæ quoddam genus,ab herbæ fortasse huius similitudine dictum:cuius meminit Vitruuius , quum ait,Astragali faciendi sunt octauæ partis.

Astragalizo,ἀστραγαλίζω,Græcum est verbum , idem significans quod talis ludo.Vnde Astragalizontes,ἀστραγαλίζοντες, talis ludentes : quo nomine dictum fuit opus nobilisimum Polycleti ex ære, quod duos habebat pueros,talis ludentes:de quo Plinius libr.34.cap.8.

Astrapias , ἀστραπίας , Gemma est colore partim albo,partim cyaneo, fulminis radios in medio habens discurrentes: vnde & nomen accepit.De hac Plinius lib.vlt.cap.11.

ASTREVS,ei, dictio dissyllaba,ἀστρεύς,Nomen vnius ex iis, qui à Perseo in aula Cephei regis sunt occisi.Ouidius 5.Metamorph.Occidit & Celadon mendesius,occidit Astreus.

ASTRAPAEVS,ἀστραπαῖος, Dictus est Iupiter,ab Astrape,quæ est coruscatio. ¶Item Astrapæus ventus,qui fulgetras excitat.

Astringo,Vnio,conjungo,contraho,coarcto.πυκνόω.Columella libr. 3,Quum omnes surculos,quos arbos patietur,dimiseris,libr. vimi vel vimine arborem astringito Virgilius libro 1.Georgic.Seu durat magis,& venas astringit hiantes.¶ Per translationem Astringere pontur pro obligare,δεσμεύω: & sic genitiuo iungitur,sicut Gellius notauit Sabinum scripsisse,Qui alienum tacens lucrifaciendi causa substulit, furti astringitur,siue scit,cuius sit, siue nõ scit. ¶Quandoque pro promittere:quia promissa,vincula fidei dicuntur. Terentius in Eunuch. Meam astringo fidem.¶ Est item Astringere,στύφειν, medicorum verbum , quod significat densare , & poros,siue meatus contrahere.

Astrictio,verbale,στύψις,συμπύκνωσις, Actus siue facultas astringẽdi.Plinius, Gustus amari cum astrictione.

Astrictorius,a.um,Quod astringit.στυπτικός. Plinius lib.24.cap.13,Paliuri folia astrictoriam vim habent.

Astrictè,aduerbium,Arctè.Cicero 3.de Orat.Qui putat orationem , quæ quidem sit polita,atque facta quodãmodo non astrictè, sed remissius, numerosam esse oportere.

Astrios,otis.Gemma crystallo propinqua,quæ si astris opponitur , fulgorem eorum rapit & regerit.Plinius lib.37.cap.9.

Astroboliſmus,ἀστροβολισμός, Arborum vitium est,quum Caniculæ æstu(quam Theophrastus peculiariter ἄστρον appellat) humore absumpto arescunt. Latinorum nonnulli Siderationem interpretantur. ¶Transfertur & ad animalia,quum pars aliqua corporis cum ipsis etiam ossibus exarescit: quod mali genus σφακελισμὸς à Galeno appellatur.

Astroites,ἀστροίτης, Gemma quæ oculis piscium similis esse perhibetur.Author Plinius lib.37.cap.9.

Astrolabium,ἀστρολάβιον,Instrumentum ex quo astrorum motus colliguntur.

Astrologia,ἀστρολογία, Scientia tractans de cognitione & motu astrorũ: quæ & Astronomia dicitur:quanquam non desunt,qui hæc ita distinguant,vt Astrologia sit,quæ de motu astrorũ disserit: Astronomia autem,quæ de iudiciis agit ad vitam fortunámque pertinẽtibus.Verùm hæc differentia non obseruatur.Cicero de Senectute,In astrologia C. Sulpitium audiuimus.Idem 3.de Diuinat.Eudoxus in astrologia facilè princeps.

Astrologus, siue Astronomus , ἀστρολόγος, ὁ ἀστρονόμος. Qui astrologiæ , siue astronomiæ gnarus est.Cicero 2. de diuinat. Quid astrologus ? cur stella Iouis aut veneris coniuncta cum Luna ad ortum puerorum salutaris sit,Saturni,Martisve contraria ? Astrologorum prædictiones,

apud eundem ibidem.

ASTROPHE,(Quod hic pro vna ex pleiadibus corruptè legebatur)vide ASTEROPE.

Astrum,ἄστρον, Vide in dictione ASTER.

Astruo,is,Iuxta struo,& ædificium ædificio iungo,προσκατασκευάζω.Columella libr.1,Nam quum veteri astruitur recens ædificium,quasi surgenti reluctans,oneri cedit. ¶Hinc per translationem pro affirmare sumitur.Plinius lib.12.cap.18,Periti rerum astruxerunt,non ferre tantum annuo fœtu,quantum,&c.

AST V,generis neutri,vt cornu,Pro ciuitate Athenienſi, quam ἄστυ vocabant:sed à Latinis mutatur y,in u,& fit Astu,vt inquit Priscianus , Terentius in Eunuch.An in Astu veniti?Probus Aemylius in Alcibiade, Postquam in Astu venit,concione aduocata verba sic fecit. ¶Apud Latinos verò Astu,siue Astus,idem est quod calliditas, πανουργία, quæ & Astutia dicitur.Festus Pomponius,Astu apud poetas astutiam significat:cuius origo à Græco ἄστυ, hoc est ab oppido deducitur , in quo qui versati assidue sint , cauti & acuti esse videntur. Vide infra in dictione ASTYS.

Astu,aduerbialiter pro astutè ponitur, πανούργως. Terentius in Eunucho. Quòd si astu rem tractauit,dii vostram fidem Quantam & quàm verè laudem capiet Parmeno?

Actus, adiectiuum videtur finxisse Plautus Trucul. -si venerit Ne istum ecastor hodie actis confertum fallaciis.

ASTVRA,ἄστυρα,Flumen Latii,& insula in fluuii ostio.Plinius lib.3. cap. 5,Antium colonia,flumen Astura,& insula.Et lib.33,Tenuit & nostra memoria nauem Caii principis ab Astura Antium nauigantis.Ab alii quibus etiam Stura dicitur.Vnde Festus,Stura,flumen in agro Laurenti est,quod quidam Asturam vocant.

ASTYRIA, æ,ἀστυρία ,Regio Hiſpaniæ in tractu Tarraconenſi, Artabris,Callæcis,Cantabris,& Vardulis finitima:equis tolutariis nobilitata,qui ab ea Asturcones vocati sunt.

Astur,ris,ἀστύρεως,Gentile nomen est,eum significãs,qui ortus est ex Asturia,Tarraconẽsis Hiſpaniæ regione,Martialis pro possessiuo vsurpabet in Distichis.Hic breuis ad numerum rapidos qui colligit vngues, Vénit ab armiferis gentibus Astur equus. ¶Est item Astur, Hetrusci num:de quo Virgilius libr.10.Aeneidos.

Astures,ἀστύρεις,Sunt Hiſpaniæ populi memoratisimi , Callæcis , Artabris,Vardulis,& Cantabris proximi,aurifodinis & equis quondam tolutariis nobilitati,quibus non vulgaris in cursu gradus,sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio est:vt tradit Plinius libr.8.cap.42.Silius lib.3,His paruus soniperque matri notus:at idem Aut inconcussu glomerat vestigia dorso, Aut molli pacata celer trahit essęda collo. Talem gressum Græci ὑνδρομον vocant,à bonitate cursus.Latini dicunt tolutarios equos,à tollendis pedibus,& tollutim glomerandis:

Astus, us,masculini generis.πανουργία. Idem quod astu,vel astutia,à Greco ἄστυ, quod Latinis oppidum sonat.Nam qui in vrbibus frequentes sunt,solent esse callidiores.Silius lib.16,Nõ ars aut astus belli,vel dextra deerat. Callidi astus , Seneca in Troade. Acris astus , Valerius 2. Argonaut.

Astutus,ta,tum,adiectiuum.Versutus , cautus.πανοῦργος. Seruius , propriè astutos malitiosos vocamus.Cicero 2.Verr.Ita fiet,vt tua ista ratio exstimetur astuta,meum hoc consilium necessarium.Idem 3.Offic.Certè non aperti,non simplicis,non ingenui,non iusti,non viri boni : sed versuti potius,obscuri,astuti,fallacis,malitiosi,callidi,veteratoris,varii , Plautus Casina, Nec fallaciam astutiorem vllus fecit poeta.

Astutia,tiæ,Calliditas,malitia.πανουργία.Cicero 5.de Fin. Quibus abest ad præcauendum intelligendi astutia.Terẽtius in Eunuch. nunc opus est tua Mihi ad hanc rem exprompta memoria atque astutia.

Astutè,aduerbium,Callidè,versutè.πανούργως Cicero ad Qu.frat.Nihil tamen nec tèmerè dicere,nec astutè reticere debeo.

ASTYAGES,ἀστυάγης,Cyaxaris filius,Persarum & Medorum rex,& pater Mandanæ,quæ Cambysi mediocris dignitatis Persæ nupta,Cyrum peperit:quem auus,insomniis quibusdam exterritus , Harpago cuidam ex intimis familiaribus,necandum tradidit.Qui quum crudele mini sterium per se ipsum nollet exequi,Mitradati regio bubulco onus illud iniunxit.Erat Mitradati vxor nomine Spaco,quod Medorum lingua canem sonat.Hæc tum forte mortuum ediderat partum , quem pro Cyro magnifice curat speliri:Cyrum autem ipsum , tanquam filium suum,domi educit.Qui postea ab auo agnitus , & in Persidem ad parentes remissus,simulatque adoleuit,Harpagi instinctu auo bellum intulit,eúmque in prælio captum,quoad vixit,penes se habuit. Ex Herodoti libro primo.

ASTYALVS,vide ASTYLVS.

ASTYANASSA,ἀστυάνασσα, Helenæ Menelai vxoris ancilla lasciuissima,dominámque prorsus se dignam nacta,quæ prima de variis concubitus modis librum conscripsit : cuius exemplum postea imitatæ Philenis , & Elephantine , idem argumentum tractarunt. Author Suidas.

ASTYANAX , ἀστυάναξ , Vnicus fuit filius Hectoris ex Andromache natus post inchoatum bellum inter Troianos & Græcos , quem Vlysses,antequã naues è Sigeo soluerent,è turri mira inhumanitate dedit in præ-

ceps,nequid reliquiarum superesset,quod excidium Troiæ , & populi ruinam vlciscereturHectorvt plurimum vocabat Scamandrium.Virgilius libr.2.Aeneid.Paruúmque manu Astyanacta trahebat.Latinè principem ciuitatis sonat,quasi ἄναξ τοῦ ἄστεως.

ASTYDAMAS,ἀστυδάμας,Athenienſis,& filius eiusdem nominis , ambo Tragici poetæ fuerunt:pater etiam summus philosophus , & Socratis auditor.Suidas.

ASTYDAMIA,ἀστυδάμεια , Ormeni filia,quam Hercules,patre prius occiso raputt. Ouid.Nec referam partus Ormeni Nympha tuos.

Astylis,idis,ἀστυλίς, Lactucæ latioris genus sine caule, quæ ob insignem frigiditatem Veneri maximè creditur resistere : vnde & Eunuchion, & Spadonion à nonnullis est appellatum. Vide Ruellium libro 1. capitul.20.

ASTYLVS,ἄστυλος,Vnus fuit ex Centauris:& quoniam augurio valebat, futura prænoscens,fratres monuerat,ne bellum aduersus Lapithas assumerent:sed exorto in nuptiis bello, ipse sibi timens, vna cum Nesso Centauro fugam arripuit.De hoc ita Ouidius 13.Metamorph.Astylus ille etiam metuenti vulnera Nesso, Ne fuge,ad Herculeos,inquit, seruaberis arcus.

ASTYLVS,ἄστυλος, Crotoniata cursor tribus Olimpicis continuis vicit, stadio,diaulo,& dolicho. Quòd autem in vltimo se Hieronis magistrum ac Syracusanum à præcone declarari fecerit, Crotoniatæ irati, statuam eius fregerunt,bona insuper publicauerunt. Author Pausanias.Meminit eius Plato in legibus,qui eum nõ tam cursu,quàm perpetua virginitate clarum prædicat. ¶Fuit præterea Astylus quidam Troianus , à Meneptolemo occisus , teste Homero in principio 6. Iliad.

ASTYMEDVSA,ἀστυμέδουσα,Oedipi fuit vxor(hanc enim repudiata matre , quam prius matrimonio sibi coniunxerat , sed incognitam , in vxorem duxit)quæ vt liberis prioris coniugis infensum parentem faceret(vt ferè omnium nouercarum mos est)apud patrem eos accusauit,tanquam qui se de stupro appellassent:quapropter Oedipus iratus regnum cruentum reliquit.

ASTYNOME,ἀστυνόμη,Chrysæ Apollinis sacerdotis filia (vnde & Chryseis dicta est,)quæ Chrysa oppido à Græcis expugnato,in prædæ diuisione Agamemnoni cessit.Quam tamen postea,pestilentia ab Apolline immissa adactus,patri restituit. Author Homerus 1.Iliad.

ASTYNOVS,ἀστύνους,Princeps quidam Troianus , quem Diomedes in bello Troiano interfecit,vt scribit Homerus lib.5.Iliad.

ASTYOCHIA, pen.prod. ἀστυόχεια , Actoris filia fuit,quæ quum sola in summum paternæ domus cœnaculum ascendisset,à Marte compressa creditur.¶ Fuit & altera eiusdem nominis, quam Hercules rapuit , & ex ea Tlepolemum genuit:de qua Homerus in Catalogo nauium.

ASTYPALAEA , ἀστυπάλαια , Insula est in mari Carpathio,aut certè Icario,è regione Cnidi,oppidũ habens eiusdem nominis.De hac Plinius lib.4.cap.12.¶Est item Astypalæa oppidum in Cõ insula,cuius meminit Strabo lib.14.

ASVS,siue ASOS,ἄσος Stephano,siue(vt apud Plinium legitur)Asum,Oppidum est Cretæ insulæ mediterraneum:de quo Plinius libr.4. cap.12.

ASYCHIS,ἀσυχις,Aegyptiorum rex post Mycerinum,cuius opus fuit la tertia pyramis apud Memphim,vt testatur Herodotus lib.2.

Asylæa,Herba est,qua sibi pecora medentur , siquando anagallidem fœminam imprudenter gustauerint.Latini Ferum oculum appellant,teste Plinio lib.26.cap.13.

Asylum,ἄσυλον,Templum,aliúsve quiuis locus inuiolabilis , & consecrationis lege tutus à direptione,ad quem confugientes sine summo piaculo auelli non poterant.Dictum Asylum ab ἀ.priuatiuo, & verbo συλάω,quod est,rapio,prædor,& sacrilegio polluo.Seruius tamen Asylum dictum mauult, quasi ἄουρον , à verbo οὐρέω , quod est traho: propterea quòd inde auelli quempiam nefas esset. ¶ Asylum autem primum Athenis sibi constituerunt Herculis posteri, veriti vim eorum, qui ab illo fuerãt vexati.Statius 12.Thebaidos,Fama est,defessos acie post busta paterni Numinis Herculeos fedẽ fundasse colonos. ¶Hos deinde imitatus Romulus,& ipse Romæ asylum constituit inter Capitolium & Palatium in sacro luco, quod Quercetum dicitur. Vnde Pædianus,Totius populus Romanus à principio tres fuerunt tribus: Tatienses vna,à Tatio rege:Ramnes altera,à Romulo:Luceres tertia, à Lucomone,siue à luco , quem lucum Asylum vocauerat Romulus. De hoc Virgilius lib.8,hinc lucum quem Romulus acer Asylum Rettulit.Scribit Liuius lib.5.bel.Maced.Templum Apollinis Delii fuisse Asylum,atque sacra templa à Græcis vocari Asyla.

Asylia,æ,ἀσυλία,Ius libertatis,immunitatis & veniæ,quod is consequebatur,qui ad asylum confugiebat:quod immunitatis genus etiam hodie obseruari videmus in iis,qui ad diuorum templa confugiunt. Budæus in Annotationibus.in Pand.

Asymbolus,ἀσύμβολος,Qui symbolum non dedit,& sine collatione accessit ad comessationem.Terentius in Phorm.Tène asymbolum venire vnctum,atque lautum è balneis,&c.

Asymphonia,ἀσυμφωνία,Latinè inconsonantia,ἀσύμφωνος,discors.

Asyndeton,ἀσύνδετον,siue Asyntheton,ἀσύνθετον, Dici potest,incompositum,vel disiunctum.Est enim figura,quum plura sine coniunctionis vinculo proferuntur:vt,Veni,vidi,vici.

Asyntheta,ἀσύνθετα , Plinius appellat crystalla , quæ puræ sunt , & sine vitio.

Asystaton,ἀσύστατον, Idem quod intestabile,aut adeò repugnans,vt subsistere non queat.Vnde genus quoddam philosophiæ quod Arcesilas introduxit ignorantiæ magister,à Gellio Asystaton appellatur. Affirmabat enim Arcesilas.se se hoc vnum scire,quòd nihil sciri posset.Cuius assertionis veritas subsistere non potest.Nam si hoc scias, nihil sciri posse:sequitur aliquid esse quod sciatur.Sic inducitur dogma sibiip-

si repugnans.seséque dissoluens.

A ante T.

At,Particula principiis apta præsertim quum aut indignationem , aut dolorem exprimere volumus,vt iræ æstum , aut querelas significantius ostendere valeamus ἀλλά. Virgilius 2.Aeneid. At tibi pro scelere exclamat,pro talibus ausis Dii(si qua est cælo pietas,quæ talia curet), Persoluant grates dignas. Terent. At tibi dii dignum factis exitium duint.Quandoque superiorum dictorum discretiuum est:vt apud eundem in Andria.At mihi scrupulus vnus restat. ¶Quandoque rerum differentiam denotat:vt,Scipio est bellator,at Cato Orator. ¶Quandoque ponitur pro Saltem.vt. Ouidius,Crudeles somni quid me tenui stis inertem? At semel æterna nocte premenda fui. Et apud Virgilium 1. Aeneid.Si genus humanum,& mortalia temnitis arma , At sperate deos memores fandi atque nefandi. ¶Quandoque aduersatiuum. Virgilius 4 Aeneid.At regina graui iãdudum saucia cura.Nam quum Aeneas quiesceret,regina turbabatur:quod est contrarium. ¶Componitur cum Enim,vt,Atenim.ἀλλὰ γάρ,νὴ Δί, ἀλλά. Est autem hæc particula anthypophoris in primis accommodata. Cicero 2. de Natura deor.Atenim minora dii negligunt:sic enim dicitis.Idem in diuinat. in Verrem,At enim istum,soli Siculi persequuntur,ciues Romani,qui in Sicilia negotiantur,defendunt,diligunt.

ATABVLVS,ἀτάβυλος,Ventus Apuliæ peculiaris:vnde etiam Apulus peculiari epitheto appellatur. Horatius 1.Serm. Satyr.5 , Incipit ex illo monteis Appulia notos Ostentare mihi quos torret Atabulus. Quem locum explicans Porphyrion.Arabulum dictum ait, παρὰ τὸ τύμπτεσθαι βάλλειν,hoc est à noxa,detrimentóque inferendo.Est enim frigiditsimus,teste Plinio lib 17.cap.24.& si flauerit circa brumam, omnia exurit,frigore arefaciens , vt nullis postea possint solibus recreari.

ATABYRIA,æ,ἀτάβυρία,Vnum est ex vetustis Rhodi insulæ nominibus ductum ab Atabyro rege,vt Plinio placet libro 5.cap.31. siue (alii malunt)ab Atabyri editisimo totius insulæ monte.

ATABYRIS,ἀτάβυρις,Mons est editisimus totius Rhodi insulæ.Ioui Atabyro sacer:cuius meminit Strabo lib.14.

ATACINI,orum,ἀτακῖνοι,Populi Narbonenſis prouinciæ,Atacis amnis accolæ,qui circa Narbonem Martium fluit: a quo & nomen acceperunt.Meminit horum Pomponius libr.2.& Hermolaus in Plinium: qui etiam Atacinorum familiam Romæ illustrem,nomẽ hinc traxisse existimat.

ATAEON,(quod hìc perperam legebatur)vide ACTAEON.

ATALANTA,ἀταλάντη,Scheneci,vel vt alii malunt , Iasii Argiuorum regis filia,virgo , & forma , & viribus corporis præstans , quæ prima aprum Calydonium sagitta vulneraut.Hæc quum mira corporis velocitate præstaret.& à nuptiis omnino abhorreret , syluis tantùm & venatu sese oblectabat , procíque suis cursus certamen proposuit , in quo victum,mortis pœna:victorem , coniugii sui præmium sequeretur.Multis itaque superatis,tandem ab Hippomene,Veneris consilio victa,nupsit victori:quúmque in æde Magnæ matris , nulla numinis habita reuerentia, cum illo concubuisset,in leænam conuersa est , & Hippomenes in leonem.Vide fabulam apud Ouidium libr.10. Metamor.¶ Fuit & Atalanta,vxor Acasti,regis Iolci,quæ Pelei amore capta,quum ab eo repulsam tulisset , amore in odium commutato , Peleum apud virum detulit.quòd vim sibi inferre conatus esset. Quamobrem Acastus vxoris delationi temerè fidem habens , Peleo bellum intulit:qui Tyndaridis(quorum in Cholchica nauigatione socius fuerat)in auxilium vocatus,Acastum prælio superauit.captáque Iolco, Atalantam supplicio affecit.Ex Suida. ¶Est & Atalanta,fons in portu Cyphantarum:dictus quòd ibi venatrix fœmina situ & æstu languida consederit.& petra venabulo eius percussa,laticẽ præbuerit, sicut scribit Pausanias.

ATALANTE,es,ἀταλάντη,Exigua est insula Euboeæ adiacens , è regione Opuntiorum:cuius meminit Thucydides lib.2.

ATARGATA.Apud Strabonem libro 16,deæ cuiusdam nomen est , quæ apud Assyrios colebatur.Ab aliis Atergatis dicitur.Vide infrà.

ATARNA,æ,ἄταρνα Stephano , Vrbs fuit in ora Mysiæ , è regione Lesbi.

ATARNES,ἀτάρνης,Darii Persarum regis frater,filius Hystaspis , cuius filiam vnicam nomine Phratagunam Darius vxorem duxit: vt testatur Herodotus lib.7.

Atat.Interiectio est paulatim percepti atque intellecti mali.ὦ ὤ, αἰαῖ. Terentius in Eunuch.Atat,data hercule verba mihi sunt.Seruius in Arte, Atat,est aliquid de improuiso deprehendentis.Quandoque est interiectio timoris. Terentius in Eunucho. Atat mi homo formidolosus es?

Atauus.pen.corr.Est abaui , vel abaniæ pater. διοππάππος.Teren.Phor -memoriter Progeniem vestram vsque ab auo atque atauo proferes.. Cicero pro Cælio,non patrem tuum videras,nõ patruum,non auum: proauum,atauum audieras Consules fuisse?

ATAX,ἄταξ,Fluuius est Galliæ Narbonenſis,orum habens ex Pyrenæo monte,qui infunditur in mare Tyrrhenum.Lucanus libr. 1, Mitis Atax gaudet Latias non ferre carinas.

ATE,ἄτη, Latinis Noxa dicitur. Ab Homero dea fingitur , quæ hominum malis implicat,mentésque seducit , & perturbat:cui repellendæ & placandæ Litæ Iouis filiæ oppositæ sunt , quæ tanto sunt tardiores, quanto noxa est grauior.Vide Erasmum in Adagio , Ira omnium tradisimè seneſcit.

ATELOS,(Quod hìc pro insulæ nomine deprauatè legebatur) vide TELOS.

Ater,a,um,Obscurum,nigrum,ab atterendo dictũ, quòd quæ atterũtur,liuorem contrahant.μέλας. Cicero 5.Tusc.Alba & atra discernere non poterat Democritus luminibus amissis. Terentius Adelphis.

Tam

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tam exoſtam reddam atque atram, quim carbo eſt. ¶Atra bilis, ſuccus eſt frigidus & ſiccus, qui ex multa aduſtione atrum colorem cõtraxit: Græci μελαγχολίαν vocant. Cicero 3. Tuſcul. Hãc enim inſaniã, quæ iuſta ſtultitiæ pater latius, à furore diſiungimus. Græci volunt illi quidem, ſed parum valent verbo, quem nos furorem, μελαγχολίαν ipſi vocant. Quaſi verò atra bili ſolùm mens, ac non ſæpe vel iracundia grauiore, vel timore, vel dolore moueatur. ¶Interdum Atrum capitur pro funeſto: vnde Atri dies, aduerſi, & infœlices vocabantur, quibus Romani inſignem aliquam cladem acceperant: vt dies ante quartum Calendas, Nonas, vel Idus, ater habebatur: quòd ante quartum Calendas Sextiles clades ad Cannas credatur accepta. Gellius libro. 5. capit. 17.

Atratus, a, um, Adiectiuum ab Ater. μελανόμενον. vt, Atratus fluuius, atro colore tinctus. Cicero 2. Diuinat. Quid quòd fluuius atratus ſanguine fluxit? ¶Atratus item, veſte lugubri indutum ſignificat. Cicero in Vatin. Cedò, quis vnquam cœnauit atratus? ita enim illud epulum eſt funebre, vt munus ſit funeris, epulæ quidem ipſæ dignitatis.

Atritas, atis, Nigredo. μελανίστης. Plautus in Pœn. Ita replebo atritate, vt atrior multò ſiet Quàm Aegypti. ¶Aliquando pro immanitate capitur. Gellius Atrorem dicere maluit, lib. 2. cap. 26, Rubidus autem eſt rufus, atrore nigroréque multo miſtus.

Atror, oris, pro Atritate. Gellius libr. 2. capi. 26, Rubidus autem eſt, rufus, atrore, nigreréque multo miſtus.

Atramentum, Ab atro colore dicitur. μέλαν, τὸ: cuius duo ſunt genera, ſcilicet Scriptorium, (μέλαν γραφικὸν, Herm.) quod & Librarium dicitur, quòd librarii in traſcribendis libris eo vterentur: & Tectorium, à tectoriis, quo pictores vtebantur. Cicero ad Quin. frat. Calamo, & atramento temperato, charta etiam dentata res agitur. ¶Eſt & Sutorium atramentum, quod in inficiendis pellibus ſutores coriarii vſurpant. χάλκανθον. Vulgò hoc à vitri ſimilitudine Vitriolum nominant. Plin. lib. 34. cap. 22, Græci cognationem æris fecerunt nomine & atramento Sutorio: appellant enim Chalcanthum. Atramentum pro ſanguine eſt ſepiis. Plinius lib. 9. cap. 29, Vbi ſenſere ſe apprehẽdi, effuſo atramento, quod pro ſanguine his eſt, infuſcata aqua abſcondunt.

Atramentarium, Vaſculum, quo atramentum continetur. μελανοδοχεῖον,

Ateramna, ἀτήραμνα, A Theophraſto appellantur legumina coctu contumacia: cuiuſmodi Plato ea eſſe tradidit, quæ per boum cornua ferendo in terram ceciderunt. Græcis enim ἀτήραμνος, idem eſt quod incoctilis, & indomitus. Vide Ruellium lib. 2. cap. 38.

ATERGATIS, ἀτέργατις, quã & Atargatam & Dercẽo Strabo lib. 16, appellat, Deæ cuiuſdam nomen, quæ apud Aſcalonem Syriæ ciuitatem colebatur. Hanc Plinius prodigioſam Atergatim vocat, quòd ſimulachrum eius monſtro ſimile aſtingeretur, ſuperiore parte mulierem, reliqua piſcem referens, Hanc ferunt fuiſſe matrem Semiramidis, quæ ob amiſſam pudicitiam tantum animo dolorem concepit, vt ſeſe in lacum præcipitem dederit: quúmque cadauer eius ab vrinatoribus inueniri non poſſet, creditum eſt eam in piſcem fuiſſe transformatam. Quo factum eſt, vt deinceps à piſcium eſu vicini populi religioſiſsimè abſtinerent. Vndè & Atergarim dictam volũt, quaſi ἀτὶφ χαλδαῖος, quod Syris ſine piſcibus ſonat. Macrobius 1. Saturn. duo fuiſſe Aſſyriorum numina tradit, Adad, & Atergatim. ex quibus gigni arbitrabantur: per Adad nimirum Solem, per Atergatim terram intelligentes. Vide Cælium Rhodig. lib. 23. cap. 5.

ATERNVS, Fluuius eſt Italiæ, in ora Frentanorum, per agrum Adrianũ in mare Adriaticum illabens Plinius lib. 3. cap. 12, & 13.

ATESTE, Ciuitas regionis Venetæ, vt tradit Plinius lib. 3. cap. 19.

ATHAMAS, ἀθάμας Suidæ, Aeoli fuit filius & Thebarum rex, qui Nephelen in vxorem duxit, & ex ea Hellen & Phryxum genuit, Sed quum Nephele furore Liberi patris concitata, in ſyluas abiiſſet, Athamas liberis ſuis Ino Cadmi filiam ſuperinduxit nouercam: quæ priuignos identidem apud patrem accuſans, eò illos compulit, vt conſenſo aureo ariete (quem quidam ex Neptuno & Theophane genitum tradũt, & eius vellus à Phryxo mari conſecratum, poſtremo inter ſydera relatum) fuga ſibi conſulerent. Quapropter Iuno irata Furias in Athamantem immiſit, quæ in tantam rabiem eum duxerunt, vt quum Ino ad ſe euntem videret, hanc lœnam, & filios ſuos eiuſdem catulos arbitratus, raptum Learchum ex filiis alterum ſaxo illiſerit. Quod Ino videns cum Melicerta altera prole fugiens, ſe ex rupe in mare præcipitem dedit, & deorum miſeratione in deam marinam mutata eſt: quã Græci quidem Leucothean, Latini autem Matutam appellant. Vide infrà in dictione Ino. ¶Hinc Athamantis, id eſt Helle eiuſdem filia.

Athamantiades, Id eſt Phryxus, Melicertes, vel Learchus Athamantis filius. ¶Athamas etiam eſt Theſſaliæ mons, vt habet Plinius lib. 4. cap. 8. ¶Eſt etiam fluuii nomen, qui, decreſcente luna ligna ſibi admota incendit, vt author eſt Ouidius 15. Metamorpho. Admotis Athamantis aquis incendere lignum Narratur, minimos quum Luna receſſit in orbes.

ATHAMANES, ἀθαμᾶνες, Populi ſunt Aetoliæ: de quibus Plinius libro 4. cap. 2.

ATHANASIVS, ἀθανάσιος. Præſul Alexandrinus, educatus ab Alexandro eius ciuitatis præſule, olim Diaconus in concilio Niceno fuit. Arrianorum deinde maximas per peſſus inſidias, ad Conſtantem Gallia rum principem aufugit. De quo plura Volaterranus.

Athanatos, penult. cor. ἀθάνατος, Dicitur immortalis, quod nomen Deo opt. max. conuenit. ¶Fuit item Athanatus, vir incredibili corporis robore quippe quem thorace plumbeo quingentorum pondo, & cothurnis totidem pondo indutum, per ſcenam ambulantem Plinius ſe vidiſſe teſtatur lib. 7. cap. 20.

Athara, ἄθαρα, Medicamentum ex olyra, ſiue ſiligine, infantibus vtiliſsimum: quo tamen & adultos illinunt. Vide Plinium libro 22. cap. 25.

ATHENAE, arum, ἀθῆναι, Ciuitas Græciæ totius celeberrima diſciplinarum omnium altrix, & ampliſsimarum coloniarum fœcundiſsima genitrix, in ea Achaiæ parte ſita, quæ quòd magna ſui parte littoralis eſt, olim Acte, & deinde Attica vocata fuit, quaſi Actica. Hanc Cecrops primus condidit, vnde & Cecropia dicta eſt: poſtea à Mopſo Mopſopia. & ab Ione Xuthi filio Ionia, & à Minerua Athenæ. Græci enim Mineruam ἀθηνᾶν dicunt. Horatius 2. Epiſt. Adiecere bonæ paulò plus artis Athenæ. Cicero 1. de Orat. Vt omittam Græciam, quæ ſemper eloquentiæ princeps eſſe voluit: atque illas omnium doctrinarum inuentrices Athenas, in quibus ſumma dicendi vis & inuenta eſt, & perfecta. Tres autem (vt quidam aſtruunt) fuere Athenæ, ab vnis Athenæi: ab alteris Athenienſes: ab aliis Athenopolitæ dicti ſunt.

ATHENAEVM, ἀθήναιον, Locus erat Mineruæ dicatus ad quem Poetæ, aliíque ſcriptores Græci ſcripta ſua deferebant, quemadmodum Poetæ Latini ad Apollinis templum. Accipitur item pro auditorio publico, ad quem conueniebant ſtudioſi, vt aut Poetas recitantes, aut Rhethores declamantes, aut Philoſophos aliarúmve diſciplinarum profeſſores audirent. Dictum eſt autem Athenæum, ἀπὸ τῆς, ἀθηνᾶς, hoc eſt à Minerua, ſtudiorum antiſtita. Iulius Capit. Poſtea verò vbi adeo leuit, in Athenæo controuerſiis declamauit, audientibus etiam Imperatoribus ſuis. Lampridius, Ad Athenæum audiendorum & Græcorum & Latinorum rhetorum vel poetarum cauſa frequenter proceſſit. ¶Eſt & Athenæum promontorium Campaniæ, non procul à Pœteiis, in extrema ſui parte Mineruæ ſacellum habens, ab Vlyſſe conditum Author Strabo lib. 5.

ATHENAEVS, ἀθήναιος, Cilix Peripateticæ ſectæ philoſophus fuit tẽpore Auguſti. ¶Fuit etiam hoc nomine Grammaticus Naucratites, qui ſub M. Antonino claruit, qui libros Dipnoſophiſtarum varia eruditione refertos conſcripſit: quos Hermolaus Byſantius in Epitomen contraxit. Plura de hoc vide apud Suidam.

ATHENION, ἀθηνίων, Pictor inſignis fuit, Glaucionis Corinthii diſcipulus, cuius opera numerantur à Plinio lib. 35. cap. 11.

ATHENODORVS, ἀθηνόδωρος, Philoſophus fuit, Auguſti familiaris, quẽ quum natura ad iram procliuiorem videret, hoc illum præcepto inſtruxit, quum ira, Cæſar, te ceperit, nihil prius neque dixeris, neque feceris, quàm ipſa quatuor & viginti elementa literarum Græcarum tecum ipſe pereurreris, & memoria recenſueris: vt ira concitatio illa, quæ momentoſa eſt, mente aliò traducta, parui temporis interiecto langueſcat. Hic fuit diſcipulus Dionyſii Areopagitæ. compoſuit opus varium, quod Διάφορα inſcripſit. ¶Fuit & Athenodorus ſculptor eximius. Plinius lib. 36. cap. 5.

ATHENOPOLIS, ἀθηνόπολις, Oppidum Maſſilienſium. Plinius libr. 3. capit. 4.

Atheos, ἄθεος, Impius, qui negat Deum eſſe.

Atheromata, ἀθέρωμα, Tubercula ſunt ex genere apoſtematum: ita dicta, quòd humorem pulti ſimilem in ſe contineant. Nam ἄθηρος, Græcis pultis genus eſt ex olyra ſiue ſiligine confectum. Vide Galenum libro vltimo Methodi.

Ather, eris, ἄθηρ, In hordeo dicitur ſumma ſpicæ cuſpis: vt ex Galeni authoritate docet Ruellius, lib. 1. cap. 2.

ATHESINVS, pen. produ. ἀθησῖνος. Fluuius effluens è lacu, qui in Apenino eſt, ſupra Carnos incumbente, & labitur in Iſtrum. Author Strabo libr. 4.

ATHESIS, ἄθησις, penul. corr. Fluuius qui ex Tridẽtinis alpibus Tridentum alluit, & Veronam diuidit: deinde per latas Padi paludes gradiẽs, non longè à Brundulo portu in Adriaticum mare influit. Plinius libr. 2. capit. 16.

Athleta, pen. prod. ἀθλητής. Pugil. & luctator dicitur: ab ἄθλος, quod eſt certo. Pollux hoc nomine Gymnicos omnes intelligit, πάλαιστὰς, δρομέας, πυγμάς, διαυλοδρόμους, καὶ ἀθλητάς hoc eſt luctatores, curſores, pugiles, item diſco & ſaltu certantes. Cicero 2. Tuſcul. Faciunt idem quum exercentur, athletæ.

Athletica. Abſolutè dicitur pro arte certandi. ἀθλητική. Vnde apud Iuriſconſultum legitur, ignominioſos non eſſe, qui athleticam virtutis gratia exerceant.

Athleticus, a, um, ἀθλητικός. Quod athletarũ eſt: vt, Athletica certamina.

Athletice, Id eſt optimè & firmiſsimè. Plaurus in Bacchid. Benénc vſque valuit? c. Pancratice, atque athleticè.

Athloteres, ἀθλοθέτης, Certaminum iudex: quo verbo vtitur Suetonius. Athlotheræ in gymnicis ludis erant: hoc eſt curatores, conſtitutoreſque certaminum, iidem qui βραβεῦται, & Agonothetæ. Horum erant lictores maſtigophori, id eſt flagriferi, ad ſummouendam turbam, & cohibendas ſeditiones. Budæus.

ATHOS, ἄθως Stephano, Mons inter Macedoniam & Thraciam tantæ altitudinis, vt vſque ad inſulam Lemnon vmbram porrigere dicatur. Ita dictus a Gigante eiuſdem nominis. Situs eſt hic mons in Chersonneſo, quæ Chalcidicæ regioni anguſto iſthmio annectitur: quem Xerxes bellum Græciæ inferens, perforauit, montémque ipſum à continente abſcidit. Hic alludit Iuuenalis Sat. 10, creditur olim Velificatus Athos. Seruius in illud Virgilii 12. Aeneid. Quantus Athos, aut quantus Eryx: Athon metri neceſsitate, non Athos legendum præcipit: exiſtimans nimirum poſteriorem ſyllabam corripi. Quod tamen in re fallitur, quum apud Græcos ἄθως ſcribatur per ω magnum.

ATHRAX, vide ATRAX.

ATIMETVS, pen. prod. ἀτίμητος. Libertus Cæſaris fuit, vt deprehenditur ex inſcriptione ſarcophagi, quem Homonææ vxori ſuæ defunctæ poſuit cum elegantiſsimo Epitaphio: cuius exemplum videto infrà in dictione HOMONAEA.

ATINA, pen. prod. ἄτινα. Ciuitas iuxta Pontinas paludes: dicta a morbis, qui Græcè ἄται dicuntur, quos paludis vicinitas creat. Martialis libr. 10, Quo ciue priſca gloriatur Atina. ¶Inde Atinas populi, quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

Atinia, æ, Genus vlmi, rariſsimam ferens ſameram (ita enim vlmi ſemen vocant) eámque inter frondes, quas prima germinatione edit, latentem. Columella lib. 5. cap. 15.

Atizoes, ἀτίζοαι, Gemmæ ſpecies argenteo nitore fulgens, magnitudine trium digitorum, ad lenticulæ figurani, odoris iucundi. Vide Plinium lib. 37. cap. 10.

ATLANTICAE INSVLAE, ἀτλαντίδες νῆσοι. Beatas vocant, ſeptem quidem hæ ſunt, paruo inter ſe diuiſæ mari, decem millibus ſtadiorum ab Atlante diſtantes. Imbres illic rari mediocréſque, venti autem plurimum ſuaues ac roriferi. Solum verò pingue, nec arari vllo modo, plantaríve deſyderat, ſed etiam ex ſe abſque vllo humano ſtudio fructum producit, dulcem quidem & otioſam multitudinem nutrire ſufficientem. Aer ſyncerus, ac temperatus, & mediocri mutatione per tẽpora contentus. Nam qui à terra perflant venti, vt Boreas & Aquilo, propter longinquitatem per vaſta & inania incedentes ſpatia, fatigantur: & deficiunt priuſquam ad eas inſulas perueneriut. Qui verò à mari perflant Argeſtæ & Zephyri, raros quidem & temperatos imbres ex pelago afferunt. Plurima verò per humilitatem aeris cum ſumma facilitate nutriunt, vt etiam apud Barbaros increbuerit fides, ibi Elyſios campos eſſe, & beatorum domicilia ab Homero decantata.

ATLAS, antis, ἄτλας, Mauritaniæ rex fuit, qui humeris cælum ſuſtinuiſſe dicitur, quòd primus curſum Solis & Lunæ, ſyderúmque omnium verſationum rationes, vigore animi, ſolertiáque deprehenderit. Hic fuit Promethei frater, qui quum monitus eſſet oraculo, vt caueret à Iouis filio, nullum hoſpitio ſuſcipiebat: quod Perſeus Iouis ex Danaë filius indignè ferens, oſtendit ei caput Gorgonis, quo conſpecto Atlas in montem conuerſus eſt tam excelſum, vt eius cacumen cerni nequeat. Hinc factus eſt locus fabulæ, vt Atlas rex Mauritaniæ cælum humeris ſuis fulcire dicatur. Ferè è medio monte nubes incipiunt: hyeme & æſtate niuem habent Columnam cæli indigenę appellant. ¶Ab eo populi incolentes, Atlantes dicuntur, qui ſoli ſunt anonymi, hoc eſt ſine nominibus. nam in vniuerſum Atlantes nominãtur: ſingulis nullum proprium nomen imponitur. Solem orientem, occidentémque dira imprecatione contuentur, vt exitialem ipſis agriſque. Neque inſomnia viſunt qualia reliqui mortales. Plinius, Solinus, Herodotus authores. Ex Atlante ingentia flumina oriuntur, inter quæ Nilus. Auguſtinus libr. 18. de Ciuit. Frater Promethei Atlas, magnus fuiſſe aſtrologus dicitur: vnde occaſionem fabula inuenit, vt cum cælum portare confingeretur: quanuis mons eius nomine nuncupetur, cuius altitudine potius cæli portatio in opinionem vulgi veniſſe videatur. Diodorus libro 4, Ferunt Atlantem aſtrologiæ fuiſſe peritiſsimum, déque ſphæra primùm inter homines diſputaſſe: qua ex re viſus eſt cælum ſuis humeris ſuſtinere, locum præbente fabulis ſphæræ inuentione. Scribunt quidam duos eſſe montes in Mauritania Atlantes dictos: alterum columnis Herculis viciniorem, alterum in interiore Libya. Remotior ab Atlante rege in eum conuerſo dictus eſt, quem cæli columnam nominant, Tres autem Atlantes fuiſſe memorantur. Vnus rex Italiæ, & pater Electræ vxoris Coryti. ¶Alter rex Arcadiæ, & pater Maiæ, ex qua natus eſt Mercurius. ¶Tertius Maurus, qui dictus eſt Maximus. Hic primus nauim conſtruxit, nauigauítque. ¶Sumitur nonnunquam à poetis Atlas pro hominis ſimulachro, ſuſtinente columnas ædium, aut ipſum ædificium, ad ſimilitudinem Atlantis cælum humero torquentis, qui etiam Latino vocabulo Telamones appellantur. Fiebant autem ferè boſſa figura, more eorum, qui onera dorſo geſtant: erántque omnino duo, interdum auerſi, interdum ſe inuicem ſpectantes. Martialis. Non aliter ridetur Atlas cum compare gibbo. ¶Eſt & Atlas, teſte Herodoto lib. 4, Fluuius ex Hæmimonte naſcens, & Aquilonem verſus in Iſtrum defluens.

Atlanticus, a, um, ἀτλαντικός: vt, Atlanticum mare, id eſt ea pars Oceani, quæ Mauritaniam ab occidente alluit: ita dictum ab Atlante monte, qui eam Oceani partẽ reſpicit. Cicero de Somnio Scipionis, Omnis terra quæ colitur à vobis, parua quædam inſula, circunfuſa illo mari quod Atlanticum quod magum, quod Oceanum appellatis in terra.

Atlanteus, a, um, penult. prod. Horatius 1. Carm. Atlanteúſque finis Concutitur. Pleiades Atlanteæ. apud Ouidium 3. Faſtorum.

Atlantides, æ, & per epentheſim Atlantiades. ἀτλαντιάδης, ὁ ἀτλαντιάδης. Patronymicum maſculinum: quo poetæ vtuntur pro Mercurio Maiæ filio, & nepote Atlantis. Ouid. 8. Metamor. Venit Atlantiades poſitis caducifer alis.

Atlantis, idis. ſiue Atlantias, adis, ἀτλαντὶς, ἡ ἀτλαντιάς, Patronymicum fœminium, ſignificant filiam vel neptem Atlantis. Virgil. 8. Aeneid. Electra Atlãtide cretus. Silius libr. 16. Vixque Atlantiadum rubefecerat ora ſororum. Vbi Atlantiades ſorores vocat Pleiades: de quibus ſupra. ¶Atlantides, ἀτλαντίδες, Vergiliæ dictæ ſunt. Atlas enim ex Pleione Oceani filia, vt ait Higinus, (vt alii, Deucalionis,) habuit quindecim filias, quæ vno vocabulo Atlantides dicuntur. Verùm quinque ex his Hyades ſunt nominatæ, à fratre Hyante à ſororibus plurimum dilecto: reliquæ Pleiades à matre dictæ. ¶Vergiliæ dicuntur, quia cum Vere exoriuntur. Et ſunt ſeptem, quarum ſex clariſsimè apparent: ſeptima, verò, quia Siſypho nupſit, nõ videtur. Cicero ait Hyadas à pluẽdo dictas. Noſtri Suculas vocant à ſuibus, quoniam ſues luto gaudent. Indicant enim pluuias.

Atlantius nodus, Primus ſpinæ articulus vocatur à Plinio libro 28. capit. 8.

Atnepos, ὄτις, Filius abnepotis, vel abneptis.

Atneptis, Filia abnepotis, vel abneptis. Inſtitut. lib. 3.

Atocion, ἀτοκίων, Dicitur omnis medicina quæ conceptum abigit, hoc eſt ſpem partus intercipit. Plinius libro 29. capi. 4. ¶Tertium genus eſt eodem phalangii nomine araneus lanuginoſus, grandiſsimo capite: quo diſſecto inueniri dicuntur intus vermiculi duo, adalligatique mulieribus ceruina pelle ante Solis ortum, præſtant, ne concipiant. Vis ea annua eſt, quam ſolam ea omni atocio dixiſſe fas ſit: quoniam aliquarum fœcunditas plena liberis tali venia indiget.

Atomus, penul. corr. generis fœminini. ἄτομος. Corpuſculum minutiſsimum, quæ τομὴν, id eſt ſectionem non recipit. Nam atomos inſecabilis dici poteſt, ab ἀ, & τέμνω, diuido, feco. Vnde & Atomi dicĩ æ ſunt, quas Lucretius minutiores dixit eſſe illis corpuſculis, quæ infuſis per feneſtram radiis Solis, videmus. Vnde Epicurus ex ſuis atomis mundum ſtruit, & vniuerſa conformat. & eaſudem diſſolutione diſſoluit. Cicero 1. Acad. Quid eſt enim magnum, quum cauſas rerum afficientium ſuſtuleris, de corpuſculorum (ita enim appellat atomos) concurſione fortuita loqui? ¶Sunt etiam atomi in corpore, vt lapis quum diuiditur vſque adminutuam quæ diuidi & ſecari non poſſit. ¶Dicitur etam eadem ratione Atomus, minimum, & inſecabile temporis momentum. ¶Similiter in numeris vnitas.

ATOSSA, Filia fuit Cyri, quæ primùm Cambyſi, & poſt eius mortẽ Dario nupſit. Herodotus lib. 3.

Atque, Coniunctio connexiua eſt. ἠδὲ. Virgil. -genus vnde Latinum, Albanique patres, atque altæ mœnia Romæ. ¶Quandoque aduerbium quod pro Quàm, poni ſolet, ὅ, τι: vt Perſius, -qui tu impunitior exis, Atque hic? Suetonius in Cæſar. Velut grauius atque ipſe ſenſiſſet. Cicero in Catil. Simulachrum Iouis contrà, atque antea fuerat, ad Orientem conuerſum. Idem de Somnio Scipionis, Stellæ errantes verſantur retrò, cõtrario modo, atque cælum. Idem Attico, Hoc ad officium meũ æquè, atque vllam rem pertinet. ¶Quandoque pro celeriter & ſtatim. καὶ δὲ. Virgilius, Atque illum in præceps prono rapit alueus amni. ¶Quandoque pro feſtinè, & intrepidè geminatum inuenitur. Ennius, Atque atque aſcendit ſuper muros Troiana iuuentus. ¶Quandoque pro Poſtquam. Plautus in Amphit. Neque ſe Luna mutat quoquam, atque exorta eſt ſemel. ¶Atque adeo, particula eſt augmentatiua: qua vtimur, quum ſignificantius grauiúſque verbum leuiori ſubiungimus. Cicero pro Sext. Roſcio, Hoc conſilio, atque adeo hac amẽtia impulſi. Idem Attico libro 1, Ego princeps in adiutoribus, atque adeo ſecundus fui.

Atqui, Sed, ſed enim, at enim. ἀλλὰ, ἀλλὰμὴν, ἀτὰρ. Terentius in Adelphis. Atqui ex me hic non eſt natus, ſed ex fratre. Cicero pro Milone, Atqui excelſo loco ſuperiorem ſe fore putabat Milo.

Atractylis, ἀτρακτυλὶς, Spina eſt, ex qua mulieres colus faciebant, vnde & nomen habet. Eius duæ ſunt ſpecies, quarum vnam Cartamum agreſtem, alteram Carduum benedictum vocant officinæ. Vide Plinii lib. 21. cap. 17. & Ruellium lib. 3. cap. 55.

ATRAMITAE, Populi Arabiæ fœlicis. Plinius lib. 6. cap. 28.

ATRANI, Populi Hirpinorum in Italia, apud Plinium lib. 3. cap. 11.

ATRATINVS, Oratoris nomen eſt, qui Cælium accuſauit, defendente Cicerone.

ATRAX, ἄτραξ, Fluuius Aetoliæ: à quo Atraces quidam populi cognominati ſunt, vt ſcribit Plinius libro 4. ¶Eſt item Atrax, Theſſaliæ oppidum: a quo Hippodamia Pirithoi vxor Atracis Ouidio dicta eſt: & Atracia ars, Statio pro Magia, quæ apud Theſſalos plurimum viguit.

Atraces, penult. cor. ἄτρακες, Populi ſunt Aetoliæ, quibus nomen dedit Atrax fluuius per agrum eorum in mare Ionium illabens: teſte plinio lib. 4. cap. 2.

Atracis, idis, ἀτρακὶς, Gentile fœmininũ ab Atracibus deductum Aetoliæ populis: aut etiã ab Atrace Theſſaliæ ciuitate. Vnde Ouidius Hippodamiam Pirithoi vxorem Atracidem vocauit. Atracis (inquit) ambiguos traxit in arma viros.

Atracius, a, um, ἀτράκιος, Poſſeſſiuum deductum ab Atracia Aetoliæ regione: ſiue ab Atrace Theſſaliæ oppido. Vnde Atracium artem Statius appellauit Magiam, quæ apud Theſſalos plurimum viguit. Sic enim habet ille libro 1. Thebaid. -qualis per nubila Phœbes Atracia rubet arte color.

ATREBATES. Appellãtur à Cæſare populi inter Belgas. quos hodie Arteſienſes vocamus.

Atrebaticæ veſtes, χιτῶνες ἀτρεβατικαὶ, Veſtes erant coloris xerampelini, hoc eſt ſiccatis vitium frondibus ſimiles: quæ apud Atrebates optimæ fiebant. Suidas Atrabaticas vocat, alii Atrabaticas, à coloris ſcilicet nigredine. Vide Cælium Rhodig. lib. 16. cap. 10.

ATREVS, diſſyllabum, ἄτρεύς, Pelopis & Hippodamiæ filius fuit, pater Agamemnonis & Menelai: qui ab ipſo Atridæ dicti ſunt. Fratrem habuit Tyeſtem, qui fratris vxori ſtuprum intulit. Atreus verò fratri filium epulandum appoſuit. Ob quæ facinora, Sol, ne polluereturr, curſum retrorſum dicitur conuertiſſe.

Atreus, a, um, ἄτρειος, Adiectiuum eſt, trium ſyllabarum. Statius 8. Theb. I precor, Atrei ſiquid tibi ſanguinis vnquam.

Atrides, dæ, pen. prod. ἀτρεΐδης. Pluraliter Atridæ, arum, Atrei filii, Agamemnon & Menelaus. Virgilius 1. Aeneidos, Atridas, Priamúmque, & ſæuum ambobus Achillem. Atrides minor, & maior. Ouidius 12. Metamorph. Non minor Atrides, non bello maior, & æuo.

ATRIA, Oppidum fuit inſigne Tuſcorum, Portam habens inſignem non procul à Padi oſtiis: à quo vicinum mare Atriaticum vocatum eſt: & poſtea Adriaticum. Author Plinius lib. 3. cap. 16.

Atri dies, Vide ſuprà in dictione ATER.

Atricapilla, μελαγκέφαλος, Auis eſt ex ficedularum genere. Feſtus, Melan

Universidad de Deusto
Biblioteca

Melancoryphi,genus auium,quæ Latinè vocãtur Atricapillę,eò quòd summa eorum capita nigra sint.

Atrium,atrii,ἄυλη,Prima pars domus,quæ cõtinet mediam aream in quam collecta ex omni tecto pluuia descendit,& in qua prisci(vt ait Cato)aperto ostio epulabantur,vbi etiam pecunias & cætera pretiosa seruabant:seruosque quibus tãquam honoratioribus earum rerum custodiã cõmittebant,Atrienses appellabant.Vitruuius lib.6.c.5.Animaduerti enim quosdã haudquaquã indoctos viros, opinari vestibulum esse partem domus primorem,quam vulgus Atrium vocat. Dictum Atrium ab Atriatibus Hetruriæ populis,vt inquit Varro.lib.1. de lingua Latina, quia id genus edificii Atriæ primum in Hetruria sit institutum: vel quòd à terra oriatur,quasi Aterrium:vel quòd atrum esset ex fumo culinæ.In atrio enim tria erant habitacula:vestibulum, locus sportularum,qui & ipse Sportula dicebatur:vbi proponebantur eo die,quæ do no danda erant:& culina:quanquam Vestibulum propriè locus sit ante ædes.Vide suo loco.

Atriolum,ἀυλίδιον,Paruum atrium.Cicero ad Qu.fr.Quo in loco te in porticu scribere aiunt,vt atriolum fiat:mihi,vt est,magis placebat.ne que enim satis loci esse videbatur atriolo.

Atrici,ἄυλειοι,A Iureconsulti dicuntur, qui excubant ad atrium, qui & Ad limina vocantur,& Atrienses.

Atrienſis,ἀυλεὺς,Is erat,cui credebatur cura atrii:est autem seruus præcipuus in familia.Cicero in Piso. Serui sordidati ministrant, nonnulli etiam senes:idem coquus, idem atrienſis,Columella libr.12. capit.3, Tum sistere atrienſibus.vt supellectilem exponant.

Atriplex,ἀτράφαξις Dioscoridi, Herba est syluestris & hortensis, frigidæ & humidæ substantiæ.Aluum mollit & ictericis prodest: ab atro, colore,vt quidam aiunt,quòd homines liuidos & decolores faciat.Macer,Atriplicem tritam cum nitro, melle & aceto , Dicunt appositam calidã sedare podagram.Accusatur hæc herba à Pythagora, quòd hydropicos homines faciat,& regium morbum inducat Atreplexum veteres dixerete este Festo.

ATROPATIA,ἀτροπατία Stephano,Altera est ex partibus Mediæ:ita dicta ab Atropato duce,qui eam à Macedonũ vi tutatus est.Media enim in duas distributa est partes:quarum altera Media maior appellatur: cuius metropolis sunt Ecbatana.Altera minor,quæ & Attropatia dicitur.Vide Strabonem lib.11.

ATROPATVS.ti,ἀτρόπαλος,Vide ATROPATIA.

ATROPOS,pen.cor.ἄτροπος,Vna ex tribus Parcis,ita dicta,quasi immutabilis, quòd ad nullus preces conuertatur. Copiosius in dictione PARCAE.

Atrox, Asper.crudelis, quòd qui atro vultu sunt, asperitatem & sæuitiam præ se ferunt.ἀτρυφός. Terentius in Hecyr. Incredibili re, atque atroci percitus. Virgilius.1.Georgic. Ecce ininicus atrox magno strídore per auras Insequitur Nisus. Festus à Græco nomine hoc deriuat , quòd illi ἀτρόπον appellant , quæ cruda sunt : siue ab eo quòd atroces nihil desetimeant:τρέω enim significat timere. Vnde & pro cõstanti quãdoque ponitur.Horatius lib.2.Carm.Ode.1, Et cuncta terrarum subacta,Præter atrocem animum Catonis.

Atrocitas,atis,Crudelitas,ὠμότης,ἀπάνθρωπία.Cicero.6.Verr.Donec populus, atque vniuersa multitudo atrocitate rei, misericordiáque commota, senatum clamore coegit.&c.

Atrociter,aduerb.ὠμῶς,Crudeliter Cicero pro Rosc.Amer. Nam quum omnibus horis aliquid atrociter fieri videmus , aut audimus , etiam qui natura mitissimi sumus,assiduitate molestiarum sensum omnem humanitatis ex animis amittimus.

Atrophia,ἀ,ἀτροφία,Macies vel totius corporis,vel alicuius tãtùm partis,prouenies ex vna vel pluribus naturalis facultatis partibus vitiatis:vt si contingat,exempli causa,partis alicuius facultatem attractricem adeo esse imbecillam,vt alimentum suum attrahere non possit, nec esse erit,eam partem nutrimento suo destitutam,macie extenuari & veluti exarescere.Idẽ censendũ est,si alia quæuis ex facultatibus naturalibus munus suum exequi non queat.Qui autem hoc morbi genere laborant: Atrophi,ἄτροφοι,appellantur.Vide Galenum in tractatu de Symptomat.different.& Celsum lib.3.cap.22.

ATTACVM,ἄτταγος,Hispaniæ oppidum in tractu Celtiberorum , Ptolomeus lib.2.cap.6.

ATTAGA,ἄττα,Ciuitas Arabiæ fœlicis,authore Ptolomeo lib.6.cap.8.

ATTABES & Numenius latrones fuerunt famosissimi , adeò vt Prouerbio locum fecerint,Conuenerunt Attabas & Numenius.

Attæ,Teste Festo,dicti sunt,qui per vitiũ crurũ,aut pedũ,plantas à terra nõ subleuant,& aterunt magis terram,quàm ambulent:quod cognomen fuit Quintio poetæ.Horatius lib.2.Epistol.ad Augustum , Rectè, nèene crocum,floresque perambulet Attę Fabula,si dubitem:clament periisse pudorem Cuncti penè patres,ea quum reprehendere coner, Quæ grauis Aesopus, quæ doctus Roscius egit.

Attagen,pen.corr.gen.mascul.& Attagena,ἀ,ἀττάγας Suidæ.Auis Asiatica inter nobilissimas habita,maximè verò quæ in Ionia nascitur,& inter esculentiores aues præcipuo sapore censebatur,Plinius lib.10.capit.47,Attagen maximè Ionius celebratus, vocalis aliàs , captus verò obmutescens,quondam existimatus inter raras aues. Martialis, Inter sapores fertur alium primus Ionicarum gustus attagenarum.

ATTALVS,ἄτταλος,pen.cor.Nomen Pergami regis, pecunia ditissimi, & splendida,abundantique supellectile.à quo omnia magnifica, Attalica dicta sunt,vt inquit Plinius lib.8.ca. 48.Propertius,Nec sit in Attalico mors mea nixa toro. Hic quum liberis careret,populum Romanum testamento suo hæredem instituit.¶ Fuit & Attalus nomen medici,cuius meminit Plinius lib.32.cap.8.

ATTALIA,ἀ,ἀττάλεια Stephano,Oppidum est Aeolidis , apud Plinium lib.5.cap.30.¶ Item alterum in Paphylia: cuius meminerunt Ptolemæus lib.5.cap.5.& Strabo lib.14.

Attamen,Coniunctio est composita ex Ad & tamen , idem significans quod Veruntamen,ἀλλ' ὅμως.Cicero in Epist. Attamen ne mirere vnde hoc acciderit.¶ Aliquando etiam legitur diuisa. Idem 3. de Orat. Atque ei si nequaquam parem eius ingenio,at pro nostro tamen studio, meritam gratiam referre debemus.

Attamino,σφαλῶ,Vide in dictione CONTAMINO.

Attegiæ , arum, Id est mapalia,& tuguria,σκηνώματα,ἀτταγίαι.Iuuen.Diruę Mauroruni attegias,castella Brigantum

Attegrare,Veteres dixerunt pro integrare,siue augere.Festus.

ATTEIVS PHILOLOGVS,Liberiinus Athenis natus , quem Capito Atteius iurisconsultus eius patronus,inter Grammaticos rhetorem,& inter rhetores grammaticum fuisse ait. Eum iuuisse scripta Sallustii in componendo author est Pollio.Coluit familiarissimè Sallustium, eóque mortuo,Pollionem.Author Tranquillus.

Atteſabus,ἀτταλαβός, Paruæ lociſtæ species est,quæ alis caret. Vide Plinium libr 29.cap.4.

ATTELLA,ἄτταλλα,Oppidum Campaniæ,inter Capuam, & Neapolim, quam nunc Auersam dicimus.

Attellanus,a,um.adiectiuum.Cice.Cluuio,Loquutus sum de agro vectigali municipii Attellani.

Attellanius,a,um,aliud adiectiuum Cicero 2.de Diuin.Totum omnino fatum etiam Attellanio versu iure mihi esse irrisum videtur.

Attellanæ,ἀτταλλικὰ δράματα,Latinæ sunt fabulæ, quæ ab Attella Oscorum ciuitate sumptæ fuerunt,in quibus ridiculæ personæ inducebantur,& argumentis dictisque ioculatibus respondebant satyricis fabulis Græcis.Propriè autem Attellanicum dicebatur exordium Liuius lib.7,Iuuentus histrionibus fabellarum actu relicto,ipsa inter se more antiquo ridicula intexta versibus factitare cœpit,quę exordia postea appellata,consertáque fabellis potiſsimum Attellanis sunt: quod genus ludorum ab Oscis acceptum tenuit iuuentus.

Attempero,as,Idem est quod Adapto.προσάρμοζω.

Attemperatè,aduerbium,Idem significans quod Tempestiuè. Terentius in Andria,Itáne attemperatè venit hodie in ipsis nuptiis?

Attendo,Aduerto,cogito,consydero,& quasi animum intẽdo. προσέχω. Ponitur autem interdum absolutè.Cicero 2.de Inuent.Si diligenter attendimus,hæc apta esse inter se intelligemus. ¶ Nonnũquam cũ accusatiuo. Ibidem, Hoc autem in horum locorum expositione oportebit attendere.Idem pro Archia,Quoniam me in hoc nouo genere dicendi tam diligenter attenditis.¶ Aliquando accusatiuus mutatur in ablatiuum. Terentius , Nunc quid petam mea causa,æquo animo attendite. ¶ Suetonius iunxit datiuo,Inter liberales disciplinas attendat & iuri,id est operam dedit.¶ Ponitur quoque cum præpositione Ad. Terentius in Adelph.Nimium ad rem in senecta attenti sumus. ¶ Dicimus etiam Animum attendere,pro intendere,& mentem in re ad qua fixam habere.Cicero 3.Offic.Et quum animum attenderis,turpitudinem videas adiunctam. ¶ Hinc Attentos,φιλονείκους dicimus auditores,qui ad ea quæ dicuntur, intendunt animum. Cicero 3. de Nat. deor.Præbebo igitur me tibi vicissim attentum contra Stoicos auditorem. ¶ Et Attentum patremfamiliàs , id est consyderatum , prudẽtem.Cicero pro Quintio , Quintius fuit P.Quintii huius frater, sanè cæterarum rerum pater familias & prudens & attentus: vna in re minus consyderatus , qui &c. ¶ Et Attentam vitam,pro diligente & curiosa. Cicero pro Roscio Amer.Tamen ne hæc attenta vita & rustica, relegatio,atque amandatio appellabitur.

Attentio,vt Speusippus inquit,Est intentio animi ad discendum.προσοχή. Cicero 3.de Orat.Reliqua quæ sunt in cura,attentione animi, cogitatione,vigilantia,&c.

Attentè,aduerbium,Id est animo intento. φιλονείκως.Cicero ad Catonem. Scis enim,quàm attentè te audire soleam.

Attento,as,ex Ad & tento.πειράω. Plinius in præfat.libr.6, Nemo apud nos quidem,qui attentauerit.Cicero in Orat.Melius est præterire quàm attentatum deserere

Attenuo,as,Significat subtilem facio,minuo.ψιλόω.Ouid.4.Trist.Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,Præterquàm curas attenuare meas.

Attenuatè,aduerbium.Cicero de Claris orator. Oratorum bonorũ duo sunt genera:vnum attenuatè,presèque:alterum sublatè,amplèque dicentium.

Attenuatio,onis verbale.Author ad Herẽ.lib.4,Defensoris narratio sit plicem expositionem debet habere cum attenuatione suspicionis.

Attero,attriui,attritum,Est rem aliquam ad aliam terere , & quodammodo confricare:vt,Atterere gladium coti.τρυφερίζω. Plinius lib.9.cap. 5,Anguillæ aterunt se scopulis. ¶ Significat & comminuere,frangere.Collumella lib.5.cap.6,Nam demissum ex eo palmitem germinantem inferior atteret , & fructum decutiet.Virgi.4.Georgic.aut errantia bacula campo Decutiat rorem:& surgentes atterat herbas.

Attritus,tior,tissimus,Nomen ex participio.Cicero 6.in Verrem, Vt tristis eius,ac mentum paulò sit attritius:quòd in precibus & gratulationibus non solùm id venerari,verumetiam osculari solẽt.Attritæ operæ apud Liuium,pro imminutæ.

Attritus,us,penult.prod.verbale.Plinius lib.9. cap.45, Contactor piscem attritúque petræ scalpentes pruritum,inuadit.

Attestor , aris,In testem accipio.μαρτύρομαι.Cicero pro Mil. Is qui natus est,& ita consueuit,te Magne tamen attestaretur. Plinius lib. 11. cap.45 , Est in aure ima memoriæ locus,quem tangentes attestamur. Pro eodem veteres dicebãt Antestor.Vide suo loco.¶ Ponitur etiam nonnunquam pro testimonium dicere.vel affirmare.Plinius in Præfat.lib.4,Hoc attestabatur vel inimico iudici se approbari posse.

Attexo,is,ere,attexui,attextum.Addo,adiungo,προσῠφαίνω.Cic.de Vniuers. Vos autem ad id, quod erit immortale , partem attexitote mortalem.Varro libr.2.cap.1,Nos interea secundum actum de maioribus attexamus.Cæsar,Pinnæ,loricæque ex cratibus attexuntur.

ATTHIS, idis, ἄθτις. Cranaï filia , à qua regio Attica (vt quidã existimãt) dicta est,quũ prius Actica ab Actæone diceretur : siue ab Actæo rege,vt Fauorino & Lycophroni placet : siue ab ἄκτὴ. quod litus significat,propterea quòd ea regio,sicut scribit Strabo,magna ex parte litoralis sit.Qua voce etiam vtuntur Latini.Virgil.5. Aeneid.At procul in sola secretæ Troades Acta Amissum Anchisen flebant. Præcipuæ regionis huius ciuitates fuerũt Athenæ,Eleusis,Marathon,& aliæ nonnullæ. ¶ Atthidem præterea poëtæ Lusciniam appellant,ad fabulam nimirum respicientes , qua Philomela Pandionis Athenjensium regis filia in hanc auem dicitur esse transformata. Martialis, Sic vbi multisona feruet sacer Atthide lucus.

ATTICA,ἀττικὴ, Regio est Achaiæ,ab agro Megarensi vsq; ad Sunium promontorium extensa:olim Actæ appellata,& Actica,quòd maxima ex parte litoralis sit,teste Strabone lib.9. Vrbes præcipuas habet Athenas,Eleusinem,Marathonem,& alias nonnullas.

Atticus,ca,cum, ἀττικὸς, Quod ex Athenis est,vel quod ad Athenas pertinet:vt.Regia Attica, ἀττικὴ.

Atticè,aduerb. ἀττικῶς : vt. Atticè loqui.hoc est lingua Attica.Cicero de Claris orat.Nam siquis eos,qui nec inepte dicunt,nec odiosè,nec putidè.Atticè putat dicere,is rectè nisi Atticum probat neminem.

Atticiſmus, ἀττικισμὸς, Est quædam peculiaris Attici sermonis elegantia. Cicero de Claris orat. Et ille Latinus Atticiſmus ex interuallo regustandus.

Atticiſſo,as, Atticè loquor, ἀττικίζω. Plautus, Non atticiſſat, sed Siculiſſat. Nam quemadmodum Attici inter Græcos omnes ornatissimè loquebantur,ita Siculi omnium petsimè.Vnde etiam Cicero Quint.Cæcilium irridet , quod linguam Græcorum non Athenis , sed in Sicilia didicisset.

Attigo, siue n,Idem quod Attingo : nam sicut Tango, ita & Tago dicimus.Plautus in Mustel. Abscedite,telis ne attigant.

Attiguus , Proximus , ab Attingendo , sicut Contiguus à Contingendo: προσαφής. Apuleius libro 4, Contra procliue montis attigui , fuga me liberaui.

ATTILIVS REGVLVS, Consul Romanus , qui primo bello Punico quum Carthaginienses sæpe vicisset , tandem per insidias captus , & postea Romam missus est à Carthaginiensibus pro permutandis captiuis:sed quum Romam venisset , ipsemet permutationem dissuasit, & Carthaginem rediens,crudelissimè est necatus. De hoc multa Cicero lib. 3.Officiorum.

Attilus, pen.prod.Piscis satis grandis, qui in Pado inertia pinguescens, ad mille aliquando libras captus est,catenato hamo,nec nisi boum iugis extractus.Plinius lib.9.cap.15.

Attinere, Pertinere, decere, conuenire. προσήκειν, ἀνήκειν. Terentius in Adelphis,Iámne me vis dicere,quod ad te attinet?¶ Aliquando significat iuxta , siue in manibus tenere. Plautus in Capt. Nam senex est in tonstrina,nunc iam cultros attinet.

Attingo, gis,attigi,attactum, Leuiter tango:minus est enim quàm tango,vt inquit Donatus. ἅπτομαι, ἐπιψαύω. Terent. in Adelph. Tetigine tui aliquid? AE. Si attigisses,ferres infortunium.

Attactus,us,verbale.Virgilius 7.Aeneid.Ille inter vestes,& læuia pectora lapsus Voluitur,attactu nullo.

Attollo, is, Eleuo, erigo, ἀπαίρω. Liuius, Quúmque se quisque at tollere,ac leuare veller. ¶ Aliquando ponitur pro Aufero,Pacuuius, Custodite istum vos.ne eum quis attollat,néve quis attingat.¶ Aliquando pro Affero.Plautus in Casina, Quid si propius attollamus,fiamúsque obuiam ? Hoc verbum facit præteritum Attuli. Diomedes, Affero,attuli, quoniam & à fero Tuli dicimus:quanquam & id perfectum quod est attuli,ex alio verbo proficisci reperimus apud veteres, ex eo quod est Attollo.

Attonitus, Consternatus fulmine, aut morbo stupefactus. ἀποπληκτος, ἐμβρόντητος. Seruius, Attonitus dicitur , cui casus vicini fulminis , & sonitus tonitruum dant stuporem. Virgilius 3. Aeneid. Talibus attonitur visis ac voce deorum. Nomen est ex participio deductum à verbo Attono:quo vsus est Ouidius in Episto. Phædræ ad Hippolytum, Aut quas semidæ Dryades , Faunique bicornes Numine contactas attonuere suo.

Attonitè,aduerb.Plin.lib.30.cap.1, Britannia hodiéque eam attonitè celebrat tantis ceremoniis,vt dedisse Persis videri possit.

Attraho, his, Ad me traho, allicio. ἀνασύρω.Cicer.Attico,Quum id malum,quod vitare poteras,vltro accersas,atque attrahas.

Attrecto, Significat manibus tracto , palpo. μεταχειρίζομαι, ψηλαφάω. Plaut.in Persa,Ne me attrecta subigatrix.Liuius ab Vrbe,Quòd id signum more Hetruſco , nisi certæ gentis sacerdos , attrectare non esset solitus.Sic Cicero de Aruſp.respon.Attrectare contaminatis manibus. Et Virgilius 2.Aeneid.Attrectare sacra.Cicero pro Cælio,Est enim dictum ab illis,fore qui dicerent, vxores suas à cœna redeuntes attrectatas esse à Cælio.

Attrectatus,us,verbale. Cicc.2.Tuscul.Nam attrectatu.& quassu sæuum amplificatis dolorem.

Attremo, is, ere, Ad vocem alicuius contremiscere.Statius 8.Theb.Dixerat.atque illi iandudum regia tristis Attremit oranti.

Attribuo, is, Impono,committo,assigno,ascribo,destino,tribuo. προσάπτω, ἀναθίθημι. Liuius, Cæterorum curam tuendorum C.Flaminio Quæstori attribuit. Cæsar libr. vltimo, Nostri sicut superioribus diebus, vt cuiq; erat locus attributus, ad munitionẽ accedunt. ¶ Vnde Attributæ pecuniæ, quas nunc assignationes dicimus. Varro de lingua Latina,Tributum,inquit,dictum à tribubus, quòd ea pecunia, quæ à populo imperata erat,tributim à singulis pro portione census exigebatur. Ab hoc ea quæ assignata erat.Attributum dictum. Ab eo quoq;, quibus attributa erat pecunia vt militi reddant, Tribuni ærarij dicti. Id quod attributum erat,Aes militare dictum.

ATTROPATIA, Vide ATROPATIA.

ATTYLA, ἄττιλας, Hunnorum rex fuit ex Scytharum genere qui subacta Pannonia , Italiam ingressus, Aquileiam subuertit, & in Germaniam transiens plurimas vastitates edidit : indéque domum reuersus, dum nouis nuptiis operã dat,vino plenus.effuso è naribus multo sanguine suffocatus est. Hic tot cladibus rem Christianã afflixit, vt apud omnes Dei flagellum fuerit appellatus.

ATVACVTVM, ἀτουάκουτον Ptolemæo , Vrbs est inter Tungros , post Tabullam flumen sita. Sunt qui Antuerpiam esse credant : sed hoc Ptolemæi descriptioni non conuenit. Antuerpia enim sita est ad Scaldem fluuium , qui etiam à Cæsare eodem nomine dicitur,Oceanique sinu alluitur : Tungri verò in mediterraneo sunt , multùm à Scalde disiti.

ATYS, ἄτυς, Apud Poëtas pueri formosissimi nomen est , quem Cybele casto amore adamauit,eúmque sacris suis præfecit ea lege , vt perpetuò castitatem conseruaret. Sed quum postea voti sui parum memor, Sangaritidem nympham compressisset , ab irata dea in furore actus, testes sibi execuit:quúmque etiam manus sibi afferre conaretur,miseratione Cybeles in pinum arborem mutatus est. Vide Ouidium 10.libro Metamorp. ¶ Atys alius fuit Croesi,Lydiæ regis filius,qui quum antea semper mutus fuisset,in eo tandem prælio,quod Lydiæ seruitutem attulit, quum Cyri militem videret sublato ense patri suo cædem illaturum, nimia loquendi cupiditate linguæ vinculum abrupit , claráque voce patris sui interitum deprecatus est. Author Herodotus libro 1. ¶ Atys alius fuit ex Hercule & Omphale prognatus , qui filios habuit Lydum, à quo Lydia dicta est:& Tyrrhenum, à quo Tyrrheni appellati sunt, de quibus Strabo lib.5. ¶ Atys alius fuit ex India,ex Limniace Gãgis filia progenitus, in Andromedes nuptiis occisus est à Perseo. corripit autem primam. Ouidius libro 5.Metam. –erat Indus Atys,quem fulmine Gange Edita Limniace vitreis peperisse sub vndis Creditur.

ATYS SILVIVS, Albæ Syluij filius , quem Eusebius Aegyptum Syluium vocat. Hic quum vigintinouem annis regnasset, Capy filio relicto,diem clausit.

Atypus, pi, ἄτυπος, Dicitur , qui non satis expedito plectro linguæ vtitur:quasi aërem non feriens,vel quasi non satis verba exprimens, conformánsve Gellius libr.4.capit.2. Balbus autem, inquit, & atypus vitiosi magis , quàm morbosi sunt. Huius vitij meminerunt & Iurisconsulti de Aedilit.edict.

A ante V.

Au, Interiectio est conturbatæ mentis.Terent. in And. Dicturáne quod rogo ? M. Au. D. Concede ad dextram. ¶ Au,interiectionem esse silentium iniungentis,docet Linacer ex Terentij Eunucho, Au,ne comparandus hic quidem ad illum est. Quod tamen rectius Hau, per aspirationem legitur.

AVANTICI, ἀουαντικοί Ptolemæo, Populi Heluetiis finitimi, quos Ptolemæus lib.2.cap.9,inter Sequanos collocat.

AVARICVM, Oppidum fuit Biturigum , flumine & paludibus cinctũ: de quo multa apud Cæsarem de bello Gal. Sunt qui credant hoc oppidum esse,quod Galli vocant *Viarron en Berry*.

Auarus, quasi auidus æris. φιλάργυρος& Dictio composita est (vt Nigidius voluit,referẽte Gellio) siue (quod Gellio magis placet) simplex nomen est,ab auendo dictum:& semper in reprehẽsione est. ¶ Auidus verò ab auendo,etiam in laude ponitur.Sallustius, Laudis auidi,pecuniæ liberales erant.Horatius 1.Epistol. Semper auarus eget. Terentius Eunuch.Ab meretrice auara.

Auara terra dicitur , quum id , quod in se recipit, ampliore fœnore non reddit.

Auaritia,Cupiditas. φιλαργυρία. Cicero 4. Tuscul. Auaritia est opinatio vehemens de pecunia,quasi valde expetenda sit,inherens, & penitus insita.Terent.Phormio. Quia egens relicta est misera,ignoratur parens, Negligitur ipsa:vide.auaritia quid facit.

Auaritiès,tiei,Idem.Lucretius, Denique auaritiès,& honorum cæca cupido,Quæ miseros homines cogunt transcendere fines Iuris.

Auarè, aduerbium, Tenaciter. πλεονεκτικῶς. Cicero 3. Officio. Nihil tamen auare, nihil iniustè , nihil libidinosè , nihil incontinenter esse faciendum.

Auariter , aliud aduerbium eiusdem significationis : quod nonnunquam etiam accipitur pro auidè.Plautus Cure.Hoc vide,vt ingurgitat impura ria se merum auariter.

Auceps, aucupis, Qui vel quæ aues capit. ὀρνιθοθήρας. Columella libr. 8.cap.10, Qui ab aucupibus in hunc vsum nutriti, quasi allectores sint captiuorum.Plautus Asin. Auceps quando concinnauit aream, effundit cibum,aues assuescunt.

Aucupium,& Aucupatio,Auium captio. ὀρνιθοθήρα. Plautus in Asin.Hic noster quæstus aucupij simillimus est. ¶ Per transiationem accipitur pro illecebris. Cicero de Oratore,Sic minimè animaduerteretur delectationis aucupium.

Aucupor, pen.cor.deponẽs.Aues capio. ὀρνιθοθηρῶ ἔχω. ¶ Per trãslationem verò significat artificio quodã & solertia quæro. ὀνθρώμαι: vt, Aucupari gratiã alicuius. Cic.ad Lucceium libr.5, Non vereor,ne assentatiuncula quadã aucupari tuam gratiam videar. ¶ Aucupari rumusculos imperitorum hominum.Cic.lib.3.de Legibus. ¶ Reperitur etiam Aucupo,as,voce actiua. Plaut. Mostel. Circunspice dum, nunquis est Sermonem nostrum qui aucupet. Idem in Asinaria, –paulisper mane,

Aucupemus ex insidiis clanculum quam rem gerant.

Aucuparius,a,um, Quod ad aucupium pertinet. ἰξωτικός. Vnde Aucuparij calami viscati, quibus vtimur ad capiendas aues. Plin. libr. 16. cap. 36. Quum igitur anno permanserit inundatio, proficiunt in aucuparium quoque amplitudinem.

Audeo, audes, ausus sum, Significat fidentem esse, τολμᾶν. Plautus, Vix domo egredi audet. ¶ Tungitur aliquando cum accusatiuo. Ouidius libro 6. Metamor. Et nihil est, quod non effræno captus amore Ausit: nec capiunt inclusas pectora flammas. ¶ Aliquando temere præsumere. Virgilius 18. Aeneidos, –hæc præmia, qui me Ferro ausi tentare ferunt,

Audens, participium, Non timidus. Virgilius 10. Aeneidos, Audentes fortuna iuuat.

Audens, nomen ex participio. Quintilianus libro 9, Illa adhuc audentiora, & maiorum (vt Cicero existimat) laterum, quæ prosopopeiæ dicuntur. Virgilius 6. Aeneidos. Tu ne cede malis, sed contrà audentior ito.

Audendum. Tibul. 1. Eleg. Audendum est, fortes adiuuat ipsa Venus.

Audenter, adverbium, Idem quod audacter. θρασέως. Tacitus lib. 4, Quidam audentius apertis in collibus viscbantur.

Ausus, a, um, participium. Liuius, Exules, obærati, ausi capitalia plerique. Ouidius 3. Trist. Conscia percusit meritorum pectora Colchis Ausa, atque ausura multa nefanda manu.

Ausum, ausi, nomen substantiuum. τόλμημα. Silius lib. 5, Funditur vnanimo visu, & concordibus ausis Pilorum in Pœnos nimbus. Virgilius 6. Aeneid. Ausi omnes immane nefas, ausóque potiti.

Audax, modò fidens dicitur, τολμητίας, vel quod ἀτολμότερον est, τολμητέρ, Virg. 5. Aen. Quique pedum cursu valet, & qui viribus audax. Modò temerarius. Plautus, Pergin' audax hoc facinus persequi?

Audaculus, diminutiuum. Gellius, Aderat reprehensor audaculus verborum.

Audacia, θράσος, inquit Speusippus, est securitas qua quis malum neque futurum expectat, neque præsens horrescit. Et ferè accipitur in malam partem pro nimia confidentia, qua quis sine vllo aut periculi metu, aut pudoris respectu rem aliquam temere aggreditur. Cicero, Nec vires eis, nec audacia, nec tela defuere. Sallustius, Audacia pro muro habetur.

Audaciter, & Audacter per syncopen, θρασέως. Cicero pro Rosc. Multa scelerate, multa audaciter, multa improbè fecisti. Idem de Clar. Orat. Magis audacter quàm paratè veniebat ad dicendum.

Audio, audis, audiui, auditum, Propriè significat sonum auribus accipio, ἀπὸ τ ἀυδῆς, id est à voce, cuius proprium est vt audiatur. ἀκούω. ¶ Virgilius audiendi vocabulum etiam ad ea transtulit quæ auribus & sensu carent, quum ait libr. 1. Georg. –& frustra retinacula tendens Fertur equis auriga, neque audit currus habenas. ¶ Aliquando Audire est intelligere, aduertere. Virgil. 1. Aeneid. Progeniem sed enim Troiano à sanguine duci Audierat. ¶ Interdum est audita petenti concedere. Virgilius 9. Aeneid. Audiit, & genitor cæli de parte sinistra Intonuit læuum. ¶ Interdum credere, accedere. Cice. in Tusculan. Nec Homerum audio, qui Ganymedem à diis raptum ait. ¶ Interdum præcipienti parêre, ὑπακούειν, ἀκούειν: & hoc tam cum accusatiuo, quàm cum datiuo. Cicero, Audies te, id est auscultabis tibi. Nam audire præcepta alicuius dicimus, quum eis paremus. ¶ Cum datiuo. Idem, Et audiens esset huic ordini, id est obediens. ¶ Inuenitur & Audio cum aduerbio bene, quod significat cõmendor, laudor. καλῶς ἀκούω, Aristophanes. Terentius, Benedictis si certasset, audisset bene. ¶ Huius verbi composita sunt, Exaudio, Inaudio, bene vel perfectè audio. Plautus, Inaudisse, inquit, pro Valde audisse. Cicero Pansæ, pro simplici posuit, Quorum erupit illa vox, de qua ego ex te primùm inaudieram. Inauditum tamen dicitur pro eo quod nunquam auditum est. ἀνήκοος, ἄκουστος: vt, Res inaudita. Cicero pro Ligario, Rem certè nouã & ante hunc diem inauditam. Et Inauditum quandoq; dicitur, quod non audit, ἀνήκουν. Varro, Animalium aliud alio sensu caret, quædam enim à natura gignuntur aut inodorata, aut inaudita. ¶ Obaudio etiam vetere dixerunt pro non obedio: & Subaudio, quod modò parum audio significat, modo intelligo.

Auditio, Ipse audiendi actus. ἀκρόασις. Cicero 5. de Finib. Dántque se ad ludendum, fabellarúmque auditione ducuntur. ¶ Dicitur & audientia pro eodem. Plautus, Exurge præco, fac populo audientiam, hoc est fac vt populus audiat Cicero 1. Verr. Quanquam denique audientiam orationi meæ improbitas illius factura sit. ¶ Hinc Auditiuncula, diminutiuum. Gellius lib. 13. cap. 18, Auditiuncula quadam de Catonis familia aspersus est.

Auditorium, Locus vbi auditur præceptor, aut Orator. ἀκροατήριον. Quintilianus libro 2. capit. 11, Sed cuius rei gratia plenum sit auditorium. ¶ Per metonymiam accipitur pro ipsa auditorum turba. Plinius in Epistol. Nam proximè frequenti auditorio inter se coràm multi ordinis nostri clare iocabantur. ¶ Auditorium etiam pro foro & tribunali ponitur. Paulus in l. contra. de re iudic. Is qui ad maius auditorium vocatus est, si item inchoatam deseruerit, contumax non videtur. ¶ Significat etiam Auditorium propriè scholam Rhetorum, Grammaticorum, aut Philosophorum, in qua discipuli præceptorem audiunt, aut certè disputationibus, aut declamationibus sese exercent: atque ita foro opponitur, Quintilia. libro 10. capit. 1, Sed alia ratio est litium & disputationum, fori & auditorij, præceptorum & periculorum.

Auditor, oris, verbale, Discipulus, qui professorem audit, aut Rhetorem declamantem, aut Poëtam carmina sua recitantem. ἀκροάτης. Cicer. Attic. libro 16, Sed notentur Eclogarij, quos Saluius bonos auditores nactus, in conuiuio duntaxat legat. Iuuenal. Satyr. 1, Semper ego auditor tantum.

Auditus, tus, Modò sensum audiendi significat, hoc est potentiam illam, qua soni percipiuntur. ἀκοή. Plin. lib. 10. cap. 69, Auditus cui hominum primò negatus est, huic & sermonis vsus ablatus. Cicer. pro Marc. Vereor vt hoc quod dicam, non perinde intelligi auditu possit, atque ego ipse cogitans sentio.

Aue. Verbum defectiuum: in secunda persona singulari Aue, & plurali Auete: infinitiuo Auere, teste Diomede lib. 1. χαίρ. Martialis libro 5, Exprimere, Ruffe, fidiculæ licet cogant

Aue Latinum χαῖρε non potest Græcum.

Auehо, is, Abduco, siue alio veho. ἀπάγω. Sueto. in Cæs. Stipendiarum quoque pronuntiatum, & abstrahentibus statim eripuit, occultauitq; apud se diu, & mox ex præfectura proficiscens in Hispaniam. inter officia prosequentium facéfque lictorum lectica sua auexit. Terentius in Adelph. Is venit, vt secum auehat.

AVELLA. Vide ABELLA.

Auellana, næ, λωποκάρυον, Nux est coryli arboris, quæ alio nomine dicitur nux Pontica, quòd in Asiam, Græciámque primò è Ponto venerit: eadem & Prænestina dicitur, quòd Prænestini his abundent, siue (vt Macrobio placet) quòd Prænestini ab Annibale obsidione cincti, his nucibus famem toleraverint. Primùm autem dictæ sunt Abellinæ ab Abellino Campaniæ oppido, quod à Virgilio appellatur Abella, à Silio Auella. Plinius libro 15. capit. 21, Cæteris quicquid est, foliis est: vt in auellanis, & ipso nucum genere, quas antea abellinas vocabant.

Auello, lis, auelli, & auulsi, auulsum, A loco vello, abstraho, aufero. ἀποσπῶ. Cicero de Sen. Et quasi poma ex arboribus, sicuda sunt, vi auelluntur. Virgil. 2. Aeneid. Fatale aggressi sacrato auellere templo Palladium. Terent, in Andr. Ita magnæ, vt sperem posse auelli, id est abduci, disiungi.

Auulsor. ἀποσπαστής, & Auulsio, ἀπόσπασμα, verbalia. Plin. libr. 17. capit. 10, Aut enim semine prouenitur, aut plantis radicis, aut propagine, aut auulsione. Idem lib. 9. cap. 45, Vbi auulsorem sensere, contractæ multo difficilius abstrahuntur.

Auena, æ, penul. prod. Herba est nota ex frumentaceo genere, equorum præcipuè pabulis nascens, tritico foliis & culmo similis, semen habens eiusdem nominis, è summo pendens culmo, locustarum quandam similitudinem referens, duplici crure diuaricatarum. βρῶμος. Nomen accepisse putatur ab eo, quòd ad fructũ non veniat. Numeratur enim inter vitia segeris, veluti quidam frumẽti abortus. Solis enim cælique vitio interdum accidit, vt triticum, hordeúmve in auenam degeneret. Nonnũquam etiam idem euenit vitio seminis, si illud aut imbecillum fuerit, aut carioſum. Vide Plinium lib. 16. cap. 17. ¶ Est & alterum auenæ genus, quæ Auena Græca à Plinio vocatur, & à Græcis ἀγίλωψ, quod morbum curet eiusdem nominis. Hęc in hordeo nasci gaudet, vt Iolium in tritico, multiplici q; radice solum emacians, illi præripit alimentum. ¶ Ponitur interdum Auena, pro calamo, siue culmo segetis, ex quo pastores sibi fistulas conficere solent: quò fit, vt & pro stylo, siue charactere bucolico accipiatur. Virgil. 1. Eclog. Syluestrem tenui musam meditaris auena.

Auenaceus, a, um, Quod ex auena confectum est. Plin. lib. 30. Vel cum farina hordeacea, vel auenacea.

Auenaria, Cicadæ species est, quam nonnulli Frumẽtariam vocant, quoniam simul cum frumentis aresccntibus apparet. Author Plinius libr. 11. capit. 27.

AVENIO, onis. ἀυηνίων Stephano, Oppidum est Narbonensis Galliæ, ad Rhodanum, Cauarum metropolis: de quo Plinius lib. 3. cap. 4. Hodie Pontificiæ ditionis est. Clementi enim sexto eius nominis Pontifici, vrbem hanc cum vicino agro vendidit Iohanna Siciliæ regina: vt est videre apud Volaterranum.

AVENTINVS, ni, penult. prod. ἀυεντῖνος. Vnus ex septem vrbis Romæ montibus, cuius radicem Tyberis præterlabitur: ita dictus ab auibus (vt ex sententia Nœuij refert Varro) quarum ob situs opportunitatẽ, amnísque vicinitatem maxima ibi copia erat. Vel ab Auentino Albanorum rege, qui in eo extinctus est, & sepultus. ¶ Vel ab aduentu hominum, qui ad Dianæ templum, quod eo in monte à communi Latio conditum fuit, commeabant. ¶ Vel ab aduectu: quod Varroni magis probatur. Erat enim hic mons à reliquis paludibus discretus. Vnde ratibus ad eum aduehebantur, quadrantẽ pro naulo persoluẽtes. ¶ Fuit item Auentinus, cognomento Syluius, Albanorum rex, Romuli Syluij filius, & pater Procæ, à quo nonnulli Auentino monti (in quo sepultus est) nomen factum existimant. ¶ Est præterea Auentinus quod Virgilium 7. Aeneidos, nomen filij Herculis ex Rhea, qui Turno aduersus Aeneam suppetias tulit.

Auentinus, na, num, adiectiuum: vt, Arx Auentina, apud Ouidium 6. Fast. Et Auentinum iugum, apud eundum lib. 3.

Aueo, es, Verbum defectiuum sine præterito, & supino, Significat concupisco. γλίχομαι. Cicero lib. 1. Offic. Itaque quum sumus negotiis curisque vacui, tum auemus aliquid audire, & discere. Idem ad Atticum libr. 1, Valde aueo scire quid agas. ¶ Auere etiam à nimia cupiditate, pro gaudere ponitur. Vnde salutantes quoque Aue, χαῖρε dicimus, id est gaude & lætare.

Auens, participium. Horatius 2. Serm. –non est mihi tempus auenti Ponere signa nouis præceptis.

AVERNI, vide AVERNI.

AVERNVS, ἄορνος, generis masculini, in plurali Auerna, orum, Lacus Campaniæ, propè Baias, quem locum Plutoni dicatum, & inferorum limen esse rudis vetustas credidit. Vnde & pro inferorum sede à Poëtis vsurpatur. ¶ Dictus Auernus, quasi ἄορνος, hoc est auibus carens, siue quòd aues superuolantes graui eius odore enecentur, siue quòd sulphur

sulphureæ exhalationes aërem vsque adeò extenuent, vt aues sustinere non possit. Lucretius libro 6, Principio quòd Auerna vocant, non nomen id ab re Impositum est, quia sunt auibus contraria cunctis. Strabo libro 6, Contiguus Baiis Lucrinus adest sinus, intra quem Auernus est.

Auernus, a, um, adiectiuum. Ouid. 10. Metamorph. Ne flectat retro sua lumina donec Auernas, Exierit valles. Virgil. 2. Georgic. Tyrrhenúsque fretis immittitur æstus Auernis.

Auernalis, le, adiectiuum: vt, Aquæ Auernales, Horatius 5. Epod. Auernales nymphæ, Ouid. 5. Metamorph.

Auerruncare, Idem est quod Auerto, vel depello, quod putatur à runcando deductum esse. ἀπεστρέπειν, ἀποκωλύεσθαι. Est autem runcare, herbas vel frutices noxios, ex agro euellere. Liuius 8. ab Vrbe, Placuit ad auerruncandam Deûm iram, victimas cædi. ¶ Inde auerruncasso, pro eodem, Lucilius libro 26, Dij maluerint meliora, atque Dementiã auerruncassint tuam.

AVERRVNCVS, ci, Dei nomen erat apud Romanos, qui mala auerruncare, hoc est depellere, atque auertere putabatur. ἀποκωλυτικός. Cuiusmodi apud Græcos habebãtur Hercules & Apollo, quos ideirco ἀλεξικάκους, ἀποκωλυτῆρας, καὶ ἀποτροπαίους appellabant. Pacuuius apud Varr. lib. 6. de Ling. Lat. Deus qui meis rebus præest Auerruncus.

Auertæ, tarum, Sunt lora (vt Budæus scribit in Annot. Post.) latiora, quæ per terga equi iugalis excurrunt, sub alis eius succincta. Accursius Auerram, equorum pectorale vult esse, ita dictum, quòd auersum collocetur: sicut Postilena Plauto incurruum illud corium dicitur, quod à sella in caudam definit: ab eo, quòd post sellam sit. Alciato placet, hoc vocabulo ornamentum capitis intelligi, quo habenæ figuntur: & id quoque ab auertendo, quòd equi per eam vertantur, prout sessori visum est.

Auerto, is, Aliò verto, amoneo. ἀποστρέφω. Virgilius 1. Aeneidos. Nec posse Italia Teucrorum auertere regem? Plautus in Amphitryone, –te volo vxor colloqui: Quò te auertisti nunc? ¶ Huius antitheton est aduerto. Vnde Aduertere oculos, vel mentem dicimus, pro eo quod est, ad rem aliquam aciem oculorum vel mentis intendere. ¶ Auertere autem est remouere, & aliorsum flectere. Cicero de Amicit. Tu velim animum parumper à me auertas, Lælium loqui ipsum putes. ¶ Est item Auerto nonnunquam idem ferè quòd Interuerto, hoc est intercipio, & efficio ne res ad eum perueniat, cuius est. Cicero tertio in Verrem, Is auersa pecunia publica aufugit. Et paulò antè, Hic in quæstura pecuniam publicã Cn. Carboni Cos. datam auertit. Idem in Frumentaria, Frumentum auersum à Republica abreptum ab aratoribus.

Auersus, a, um, Qui faciem à nobis auertit, tergúmq; ostendit. ἀποστραμμένος: cuius antitheron est aduersus, ἐναντίος, qui faciem, anteriorémque corporis partem nobis obiectam habet. Cicero 3. de Orat. Aduersus, & auersus impudicus es, hoc est ab interiore parte, & à posteriore. ¶ Sic hostes aduersos aggredi dicimur, quum eos à fronte inuadimus: auersos autem, quum fugientes à tergo adorimur. ¶ Per metaphoram Auersum vocamus iratum, iniquum, contrarium, & malè cupientem. Cicero ad Atticum libro 8, Deos auersos esse à salute populi Romani. Idem eidem libro 7, Ille auersissimo à me animo est. Virgil. 4. Aeneid. Talia dicentem iandudum auersa tuetur. Vbi Seruius, Auersa, inquit, hoc est irata. Nam si intueretur, quomodo auersa, nisi irata? ¶ Auersa venus, dicitur præposterus coitus, qui infandus est, & execrandus. κατακεχυσμένον. Iul. Capitol. de Clodio Albino, Mulierarius fuit inter primos amatores, auersæ veneris semper ignarus, & talium persequutor.

Auersor, aris, Detestor, abominor, ab aliqua re, quam odio habeo, vultũ auerto, vt illam repellere videri possim. ἀποστρέφομαι, ἀποτροπιάζομαι, Ouidius in Fast. Officióq; leuem non auersatus honorem. Columella, Nam nec rubos auersatur capra.

Auersatio, verbale. Quintilianus libro 8. capit. 3, Ego certè mihi cernere videor eorum qui aderant tantam auersationem, ac timidam verecundiam.

Auertor, eris, deponens, Idem quod Auersor, hoc est contemno, vel sperno. ἀποστρέφομαι. à moribus, & consuetudine hominum ducta significatione. Ab iis enim quæ nobis sunt contemptui, faciem nostram auertimus. Boëthius, Heu heu, quàm surda miseros auertitur aure. id est spernit, dedignatur. ¶ Aliud est Auertor patsiuum ab Auerto: à quo fit Auersus, de quo suprà.

AVFEIA AQVA, Olim dicta fuit, quæ postea Martia dici cœpit, omnium aquarum toto orbe (Plinio teste) clarissima, frigoris salubritatísque laude cæteris prælata. ¶ Oritur in vltimis montibus Peligno-rum: tranfit Marsos & Fucinum lacum: mox specu mersa, in Tyburtina se aperit, nouem passuum milliũ fornicibus perducta. Primus eam in vrbem ducere auspicatus est Ancus Martius, vnus è regibus: postea Qu. Martius rex in Prætura: à quibus Martiæ aquæ nomẽ accepit, quũ antea Aufeia diceretur. Hæc fere Plinius lib. 31. cap. 3.

Aufero, aufers, abstuli, ablatum, ex Ab, & Fero compositum, (teste Cicerone in Oratore) significat tollere. ἀποφέρω, ἀφαιρῶ. Terent. in And. Vos isthæc intrò auferte. Cicero 3. de Finibus, Commentarios quosdã, inquam Aristotelicos, quos hic sciebam esse, veni vt auferrem, quos legerem dum essem otiosus.

Ablatus, participiũ. Val. Flac. 6. Argonaut. –nec ablatam sequitur, quæritve sororem.

AVFIDENA, æ, penult. produ. ἀυφιδῆνα, Oppidum est in quarta regione Italiæ, sub Ferentanis situm, teste Ptolemæo, lib. 3. cap. 1.

AVFIDENATES, ἀυφιδήνατα, Populi, quorum Plinius inter Samnites meminit, lib. 3. cap. 12.

AVFIDIVS, Cognomento Lurco, qui primus pauones saginare aggressus est, ex eo quæstu reditum sexagenorum millium sestertiorum percipiens. Author Plinius libro 10. capit. 20. ¶ Aufidius Bassus nobilis historicus fuit Quintiliani ætate, qui de rebus Germanicis historiam conscripsit.

AVFIDVS, di, ἄυφιδος & Straboni, pennl. corr. Fluuius est in Hirpinorum montibus nascens, & præter Canusium in mare Adriaticum influens: quem ex clade Cannensi Romanorum sanguine aliquandiu rubuisse, tradit Liuius in tertio bello Punico.

Aufugio, is. penult. correp. Aliò fugio. ἀποφεύγω. Terentius in Hecyra, –denique hercle aufugerim Potius, quàm redeam, si eò mihi redeundum sit. ¶ Inuenitur aliquando accusatiuo iunctum, quemadmodum simplex Fugio. Cicer. 1. de Natu. deor. Andromeda aufugiens conspectum mœsta parentis. ¶ Sæpe etiam absolutè, & sine casu. Idem in Epistol. ad Vatinium, Dionysius, quum multos libros surripuisset, nec se impunè laturum putaret, aufugit. ¶ Interdũ cum ablatiuo mediante præpositione A, Ab, vel Ex. Liuius, Iam aliquantum spatij ex eo loco, vbi pugnatum est, aufugerat.

AVGA, æ, vel Auge, es, vel Augea, æ, ἄυγη, ἡ ἄυγεα, Mater fuit Telephi, quam Euripides dicit ab Alæo patre (quum ab Hercule corrupta deprehenderetur) in vrna quadam cum Telepho filio impositam, & in mari demersam esse: sed Palladis prouidentia vrnam ad Cayci ostia transmissam euasisse, & Augen à Teuthrante exceptam, eidem nupsisse: illúmque Telephum pro filio educasse, & regni successorem instituisse. Verba sunt Strabonis libro 13. Aliter Diodorus libr. 5, Auge (inquit) mater Telephi fuit ex Hercule, quæ à patre, deprehensa grauida esse, nauclero cuidam tradita est submergenda. Sed antequam ad mare peruenirent, vrgente tempore partus, Telephum peperit, quem inter virgulta abdidit, qui postea inuentus à pastoribus Corito regi datus est, & Telephi nomine appellatus, quod à pastoribus inuẽtus esset pendens ab vberibus ceruæ. Auge verò à mercatoribus, qui illam à nauclero dono acceperant, in Cariam ad Teuthrantem regem delata est, vbi postea à Telepho filio fuit agnita.

AVGASII, ἄυγάσιοι. Populi sunt inter Massagetas, apud Stephanum.

AVGEAS, ἄυγίας Suidæ, Athenienſis Comicus fuit, vt est author Athenæus. ¶ Fuit & Augeas Eleorum rex, quem Hercules sustulit. Vide infrà AVGIAS.

Augeo, es, xi, auctum, Maius facio, amplifico, addo, accessionem facio, cumulo, multiplico. ἀυξῶ, σωρεύω. Et tum ad res, tum ad personas refertur. ¶ Ad personas. Cicero ad Atticum, Auctus Antonij beneficio sum. ¶ Ad res. Idem in Verrem, Nam locupletissimi cuiusque census extenuarant, tenuissimi auxerant. Et ad Quint. fr. Cæsaris in nos amorem, quibuscunque poterimus rebus, augebimus. ¶ Hinc componitur Adaugeo & Exaugeo, quæ vehementiam significat. Terentius in Heauton. Hoc timet, ne tua duritia antiqua illa etiam adaucta fiet. Idem, Ibi concurrunt multę opiniones, quæ mihi animum exaugeant. ¶ Ab Augeo fiunt Auctus, as: Auctus, a, um, ἀυξητός: Auctus, us, Auctor & Augesco, scis. ¶ Augifico, nonnulli ex antiquis dixerunt. Ennius, Et tabes numeros augificabit suos.

Augesco, scis, Cresco, incrementũ accipio. ἀυξάνομαι. Sumitur enim passiuè, & semper intransitiuè ponitur. Plinius libr. 11, Augescunt corpora dulcibus, atque pinguibus, & potu: minuuntur siccis & aridis, & siti. Cicero in Catil. Quæ & succo terræ, & calore solis augescens, primò est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit.

Auctus, us, verbale, ἄυξησις. Liuius 4. ab Vrbe, Cuius rei præmium sit in ciuitate, eam maximis semper auctibus crescere. Plinius Epist. 95. Fontis mira natura: ter in die statis auctibus & diminutionibus crescit, decrescitque. Plin. lib. 4. cap. 12, Auctu immenso aquarum.

Auctum, Vocabatur spatium circi, quod super definitum modum victoriæ adiungebatur. Festus.

Auctio, onis, Nomen ab Augeo. Significat augmentum. ἄυξησις. Vnde etiam ponitur pro venditione, quæ fit per augmentum pretij, πράσις: quum sit publica rerum priuatarum venditio, & res traditur plus offerenti. Iuuenalis, Si coniugis auctio fiat. Plautus in Stich. de auctione parasitica loquens, Nunc auctionem, inquit, facere decretum est mihi. ὑπάρτιον προγράφειν. ¶ Auctio verò hastæ, Est venditio publica bonorum eorum, qui damnati, proscriptique fuerunt. Nam hastæ subiiciebant ea, quæ publicè venundabant, sicut in bello capta. Inde hastam Cæsaris refrixisse scribit Cicero, qui alibi ait, Bis iam vidimus hastã in foro ponere, & bona ciuium voci subiacere præconis.

Auctionor, penult. prod. Per auctionem vendo, ὑπάρτιον προγράφω, ἀποκηρύττω τὰ πατρῶα, λαφυροπωλῶ. Cicero pro Quintio, Næuius hominem multis verbis deterret, ne auctionetur.

Auctionarius, adiectiuum: vt, Auctionaria atria, in quibus auctio fiebat. Cicero de Lege Agr. Vt in atriis actionariis potius, quàm in triuiis, aut in compitis auctionentur.

Aucto, as, Frequentatiuum est verbi Augeo. ἀυξάνω. Plaut. in Amphitr. Et vt res, rationésq; vestrorum omnium Bene expedire voltis, peregréque & domi Bono atque amplo auctare perpetuo lucro. ¶ Huius compositum est Adaucto. Accius, Quibus rem suam, & patriam nostram quondam adauctauit pater.

Auctito, as, frequentatiuum ab Aucto: vt, Auctitare pecunias fœnore, apud Tacitum.

Auctarium, rij, Quod super mensuram vel pondus iustum adiicitur: vt cumulus in modio. ὑπίμετρον, προσθήκη, ὑπέρμα, πρόσθημα. Ité quod ad iustum pretium adiicitur. Plautus, Auctuarium adiicito vel mille nummũm plus quàm poscer.

Auctor, nomen verbale ab Augeo, Pro eo qui auget: cuius fœmininum est Auctrix. ¶ Author verò, quem Græci αὐτοχειρίαν, & αὐθεντίαν dicunt, sine c, scribendum est. Videtur enim fieri à Græco αὐτεργός: quo is significatur, qui per seipsum, suóque artificio aliquid perficit. Cicer. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Offic. Apud Homerum optimum authorem nulla talis est de Vlysse suspicio. Legitur & in fœminino genere. Ouidius libr. 4. Fast. Optima tu proprij nominis author eris. Figuratéque per obliquos, sicut alia verbalia in or desinentia, neutris adiungitur. Virgilius libr. 2, Italiam periit fatis authoribus, esto. Est autē Author, quasi operis factor. Vnde poëtæ, cæteríque operum conditores dicuntur Authores. Valla lib. 4. capit. 32, & libro 5. capit. 30, Neque solum qui opus aliquod facit, sed qui princeps est, & primus iubet vt aliquid fiat, aut inductor, persuasórve, Author vocatur: vt si quis populum ad bella concitauit, vel qui concordiam persuasit, belli vel concordiæ author fuit. Cicero libro 3. Offic. Atque huius deditionis ipse Posthumus qui dedebatur, suasor, & author fuit: quasi dixisset, suasor & persuasor. ¶ Author etiam significat promissorem, vt apud Liuium libro 2, Authores sumus turam ibi maiestatem Romani nominis fore. ¶ Item primum propugnatorem siue defensorem, aut vindicem. Idem, Sed vt inuentor legis Volero, sic Lectorius collega eius author cum recentior, tum acrior erat. ¶ Item eum, cui quis fidem habet. Idem, Agitatus deinde consiliis ex omni parte assentiendo multis authoribus trepidauerat. ¶ Item primum denuntiatorem. Idem, Iisdem authoribus cognitum est Aequos, Volscósque summa vi bellum apparare. ¶ Similiter approbatorem. Idem libro 3, Multíque erant, qui mollius consulturn dicerent, quòd legum ab eis latarum patres authores fuissent. ¶ Is etiam in quo est ius, potestas, dignitas, nec ab alio pender, potest dici Author: à quo Authoritas, ἀυθεντία est appellata. Vnde illud apud Liuium, Decreuerunt, vt quum populus regem iussisset, id sic ratum esset, si patres authores fierent, hoc est si authoritatem suam interponerent, & ratum haberent. ¶ Authores sententiæ sunt, quorum sententiam sequimur. ¶ Authores pupilli in quorum administratione res eius sunt. Paulus Iureconsultus, Etiam si non interrogatus tutor, author fuit, valet authoritas eius: quum se probare dicit quod agitur, id est authorem fieri.

Auctificus, penulti. corrup. adiectiuum, Quod auget, quódve momentum aliquod affert ad incrementum. αὐξημος, αὐξητικός. Lucretius libro 2, Nec porrò rerum genitales, auctificique Motus, perpetuò possunt seruare creata.

Augmen, inis, ἀυξησις, Idem quod augmentum. Lucretius libr. 3, Perfectum corporis augmen. ¶ Augmine donare, pro augere. Idem libro 2, Vnde abeunt, minuunt: quò venére, augmine donant.

AVGIA, siue Augea, penult. prod. αὐγέα Stephano, Nomen est duarum vrbium, quarum altera in Locride est, cuius in Catalogo nauium meminit Homerus: altera in Laconia.

AVGIAS, siue Augeas, penult. prod. αὐγέας, Nomen regis Eleorum ab Hercule interfecti. Huic bubile erat capiens tria bouum millia, nunquam repurgatum ante Herculis aduentum: vnde etiam inter Herculis labores enumeratur huius stabuli repurgatio. Vide Erasmū in prouerbio, Augiæ stabulum.

Augur, auguris, ἀυγουρικός, ὁ ἐκ' ἰσωνοῦ μεμνημένος. Qui ex volatu, pastu, aut cantu auium futura diuinat: ita dictus, teste Festo, ab auium garritu, siue à gestu earum, quem augures solent obseruare. Cic. in Catone, Augúrque quum esset, dicere ausus est, optimis auspiciis ea geri, quæ pro Reip. salute gererentur.

Auguralis, le, Ad augurem pertinens. ἰσωνοσκοπικός. vt, Auguralis cœna, quæ & Adiicialis dicitur. Varr. 3. de Re rust. cap. 6, Primus hos Q. Hortensius augurali cœna posuisse dicitur. Cicero ad Gallum, In eas quum incidissem in cœna augurali apud Lentulum. Augurales libri. Auguralia insignia. Porta augauralis, Tacit. libro 2, Nocte porta egressus augurali, per occulta, & vigilibus ignara, vno comite, &c.

ugurale, Insigne augurū. Senec. de Tranquil. vitæ, cap. 11, Quæ dignitas. cuius non prætextam, & augurale, &c. Vir auguralis. Cicero de clar. Orat. Auguralis virga, ἰσωνοσκοπικὴ ῥάβδος, Baculus erat breuis, qui & Lituus appellatus est, in ea parte qua robustior erat, incuruus.

Augurium, Pro ipsa diuinatione, quasi Auigerium dictum, vel Auigarium: pro quo antiquissimi etiam Augurum dixerunt per tres syllabas, vt Accij testimonio confirmat Nonius. ἰσωνοσκοπία. Erant autem tria diuinationis genera in auibus. nam aliæ volatu, aliæ cantu futura prædicebant: & illæ quidem Præpetes, istæ Oscines dicebantur. Erat & tertium genus ex illarum pastu, quum pullis gallinaceis è cauea depromptis esca porrigebatur. Si enim ita auidè edebant, vt cibus ore excidens terram pauiret, hoc est feriret, tum auspicanti tripudium solistimum nuntiabatur, & fœliciter cessurum quicquid ille animo concepisset: contrà omnia infausta protendebantur, si escam non caperent. Quapropter infœlicem euentum à Numantinis in Mancinum illatum prædixerunt pulli, qui escam non ceperunt, sed ex cauea euolarunt. De auguribus, augurisque vide Alexandrum ab Alexandro, & Budæum in Pandectas. ¶ Sumitur etiam latius Augurij nomen pro quauis diuinatione, siue coniectura. Cicero 4. Philipp. O mea semper frustra verissima auguria rerum futurarum.

Auguraculum, raculi, Veteres dicebant, quem nos arcem vocamus, quòd ibi aues publicè auspicarentur. ἰσωνοσκοπεῖον. Festus.

Augurius, a, um, Idem quod auguralis. ἰσωνοσκοπικός. Cicer. Epist. lib. 2, Quum ipsam cognitionem iuris augurij consequi cupio.

Auguro, as, Idem quod augur, ἰσωνίζομαι. Virgilius lib. 9, Et siquid veri mens augurat opto. ¶ Hinc Inauguro. & Exauguro, composita cōtrariæ significationis. Nam inaugurare est per augurij consecrare. ¶ Exaugurare autem, quod inauguratum erat, contrario augurio profanare. Cic. de Antonio Cæsaris Flamine, Quid igitur cessas? cur non inaugurare? fume diem: vide, qui te inauguret. Liu. 1. ab Vrb. Et vt libera à cæteris religionibus area esset, tota Iouis templique eius, quod inædificaretur, exaugurare fana, sacellaque statuit.

Auguror, penult. corr. Propriè est ex auium cantu, gestu, vel pastu futura diuino. μαντεύομαι, ἰσωνοσκοπῶ. Quanquā etiam latius accipitur, pro quouis modo coniicio. ¶ Regit autem vel accusatiuum. Cicero de Diuinat. 1, Calchas ex passerum numero belli Troiani annos auguratus est. ¶ Vel ablatiuum. Idem ad Atticum, Etenim quantum coniectura auguramur. ¶ Item cum præpositione De. Idem in Bruto, Sed quid de illo augurer, lubet dicere. ¶ Et cum Ex. Idem Cecinnæ, Non igitur ex alitis volatu, nec ex cantu sinistro oscinis, nec è tripudiis solistimis, aut somniis tibi auguror.

Auguratò, aduerbium. Per augurium: sicut Auspicatò, per auspicium. Liuius 1. Decad. libro 1, Accitus Numa, sicut Romulus auguratò in vrbe condenda regnum adeprus est, de se quoque deos consuli iussit.

Auguratus, us, Scientia, vel dignitas auguris. ἰσωνοσκοπικὸν. Cicer. 1. de Diuin. Cuius quum tentaret scientiā auguratus, dixit ei cogitare se quicquam. Ibidem, Quid lituus iste vester, quod clarissimū est insigne auguratus, vnde vobis est traditus?

Auguratio, onis, Ipse augurandi actus. ἰσωνοσκοπία. Cic. 3. de Diuin. Quæ tandem ista auguratio est ex passeribus?

AVGVSTA EMERITA, Ciuitas Lusitaniæ, quæ à militibus emeritis conditoribus, & Augusto nomen sortita est. Nam vt Diomedes refert, quo tempore Cæsar Augustus Cantabris & Asturibus deuictis in Italiam rediret, reliquit milites qui supra ætatem forent, atque concessit ipsis vt in Lusitania Augustam Emeritam conderent.

AVGVSTA VINDELICORVM, Germaniæ vrbs est celeberrima, ad Lycum amnem sita, quam Germani sua lingua *Augspurg* vocant.

AVGVSTA TREVIRORVM, Est metropollis Treuirorum ad Mosellā flumen sita. Vulgò *Triere* à Germanis dicitur: à Gallis *Trenes*.

AVGVSTODVNVM, Heduorum metropolis, quam Galli sua lingua *Austun* vocant.

AVGVSTORITVM, ἀυγουστόριτον Ptolemæo, Vrbs est Pictonum, quam Gallicè *Poictiers* vocamus.

AVGVSTÆ, Coniuges dicebantur Imperatorum: Diuæ autem post mortem tātùm. Augustarum nomina hæc sunt, Liuia Augusti, Agrippina Agrippæ filia, vxor Germanici, Lepida Galbæ, Pompeia Sabina Othonis, Petronia Vitellij, & reliquæ quas enumerat Volaterranus libro 14.

Augustus, a, um, Dicitur sanctus, & dignus, quem religiosa quadam veneratione obseruationéque colimus. σεβάσμιος, σεμνός, ἱερός. Vnde Augusta templa, & simulachra, augusta forma, & augusta dignitas, &c. Ouidius 1. Fastor. Sancta vocant augusta patres: augusta vocantur Templa sacerdotum, ritè dicata manu. Cicero 5. Tusculanar. Ex hoc igitur Platonis quasi quodam sancto, augustóque fonte, nostra omnis manabit oratio. Sed & Octauius Cæsar primùm, indéque reliqui ab illo Cæsares, Augusti σεβασοί cognominati sunt, cum ob singularem eorum virtutem, meritáque in Rempublicam maximā, tum vt cæteri tam augusto, splendidóque nomine sibi adepto, ad easdem egregias virtutes inuitarentur. ¶ Item quia mense Sextili Octauius Cæsar primum Consulatum iniit, triumphos in vrbem intulit: Aegyptus quoque hoc mense in potestatem populi Romani redacta, & finis ciuilibus bellis impositus est, placuit Senatui, vt qui sextè Sextilis, deinde Augustus appellaretur, vt qui imperio fœlicissimus fuerit.

Augustè, aduerbium, Sanctè piè, religiosè, & cum quadam veneratione. σεβασμίως. Cicero 2. de Natura deor. Hunc dico Liberum Semele natum: non eum, quem nostri maiores augustè sanctéque Liberum cum Cerere & Libera consecrauerunt. ¶ Dicere de religione augustius. Cicero de Claris orat.

Augustale, is. Domus principis vel magistratus, à recentioribus appellata fuit, quæ à veteribus dicebatur Prætoriū. πρυτανεῖον. In castris quoque Imperatoris tabernaculum, Augustale dictum legimus.

Augustales, teste Vegetio libro 2, Rei militaris appellabātur, qui primos in bello ordines ducebant: ita dicti, quòd ab Augusto ad id munus essent delecti.

Auidus, Cupidus, ab auendo, hoc est à cupiendo. πλεονέκτης. Terent. in Heaut. Sed habet patrem quendam auidum, miserum, atque aridum. Plin. lib. 12. cap. 1, Vt est natura hominum nouitatis auida.

Auiditas, atis. πλεονεξία. Cicero de Senect. Habeóque senectuti magnam gratiam, quæ mihi sermonis auiditatem auxit, potionis & cibi sustulit. Idem 3. de Finibus, Erat enim, vt scis, in eo inexhausta auiditas legendi, nec saturari poterat.

Auidè, aduerbiū. Cicero de Senect. Græcas literas senex didici, quas quidem sic auidè arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens. De hoc etiam in dictione AVARVS.

Auis, Volucris omnis, quæ oua parit, & pennis decorata est. ὄρνεον. ita dicta (vt quibusdam videtur) ab auris, hoc est locis secretioribus, quibus aues maximè delectantur. Author ad Heren. lib. 1, Auium dulcedo ducit ad auium. Volucres autem πτηνὰ dicuntur, quæcunque volare possunt. Vnde apes, vespæ, muscæ, & papiliones, volucres quidem sunt, non tamen aues. Vespertilio quoque à quibusdam inter aues non numeratur, eò quod pennata non sit, sed pennarum loco alas habeat membranaceas, & quatuor pedes cōtra auium naturam. quo fit, vt media quædam species inter auem, & murē esse videatur: tametsi Valla ab auium genere eum non excludat.

Auicula, diminutiuum, Parua auis. ὀρνιθάριον. Gellius libr. 2, Auicula est parua, nomen est Cassita, nidulaturque in segetibus.

Auiarium, auiarij, ὀρνιθών. Locus in quo aues nutriuntur, vel claudūntur, vel custodiuntur, vel quo se aues recipiunt: ita dictum ab auibus, sicut Apiarium ab apibus. Cicero Quinto fratri, Nihil restabat, præter balnearia, & ambulationem, & auiarium. Columella libro 8. capit. 1, Quæ nos similiter appellamus, apum cubilia apiaria, vel nātium volucrum, quæ stagnis piscinísque lætantur, auiaria: vel etiam pecudum syluestrium, quæ nemoribus clausis custodiuntur viuaria. ¶ Auiaria quoque à Virgilio dicuntur loca nemorosa, & secreta, quæ auibus abundant. Sic enim habet 2. Georgic. Sanguineis inculta rubent auiaria baccis. Vbi Seruius, Auiaria secreta nemorum, quæ aues frequentant.

Auiarius, Qui curam auium gerit. ὀρνιθοκόμος. Colum. libr. 9. de Gallinis Sic tamen vt illustria sint loca, quo commodius habitet auiarius. Dicitur & Auicularius.

Auilla, quasi ouilla, Agnus recentis partus, Festus.

Auius, a, um, Quod longius distat à via, aut quod est sine via. ἄπορος. Virg. lib. 2. Georg. Auia tum resonant auibus virgulta canoris. Sallust. in Iugurt. Ipse nocturnis, auiis itineribus ignoratus, repentè Romanos palantes aggreditur. Lucret. Auia Pieridum peragro loca, nullius ante Trita solo. Idem, Auius à vera longe ratione vagaris.

Aula, Propriè est principiū domus ventis perflatile, vt annotauit Athenæus. ἀυλή. Vnde apud Homerum loca subdialia hoc nomine intelliguntur. Verùm quoniam principum ædes habere solent amplissima hypęthra, factum est vt aula pro regia ponatur. Seneca, Notissima vox est eius, qui in cultu tegum consueuerat, quum quidam illum interrogaret, quomodo rarissimam rem in aula consecutus esset, senectutem, Iniurias, (inquit) accipiendo, & gratias sæpe agendo. ¶ Antiqui Aulas dicebāt, quas nos Ollas, id est, vasa figulina, quibus cibaria coquuntur. Plautus in Amphytrione, Optimo iure infringatur aula cineris in caput. ¶ Huius diminutiuum est Aulula, à qua Plauti comœdia Aulularia vocata est, hoc est parua olla. ¶ A quo rursus fit aliud diminutiuum Auxilla, vt est author Festus.

Aulicus, ca, cum, denominatiuum: vt, Aulicus apparatus. Et Aulicus, substantiuè, Qui aulæ sectator est assiduus. Suetonius in Nerone, Nam forte accidit, vt in publica fama Alexandrina nauis nūtiaretur, puluerem Iuctatoribus aulicis aduexisse.

Aulæum, aulæi, vel (quod magis in vsu est) Aulæa, orum, pluraliter, ἀυλαία, Sunt vela picturata, & versicolori textura spectabilia, quæ à Græcis περιπετάσματα, & περιστρώματα nominantur, quibus in splendido aliquo apparatu parietes obtenduntur. ¶ Dicta Aulæa, ab aula, Attali Asiæ regis, in qua primùm inuēta sunt. Vnde etiam Attalica aulæa vocantur. Propertius, Nobilis aulæis porticus Attalicis. ¶ Beluata tapetia. ἰμάτια, dixit Plautus, à textura beluarum, quæ in aulæis intexuntur. Singularis numerus legitur apud Ciceronem in Oratione pro Cælio, Deinde scabella concrepant, aulæum tollitur. ¶ Legitur & Aulæa fœminino genere apud Qu. Curtium, Nec quicqua (inquit) eorum quæ inuicē iactata erant, rex ignorabat, quum post aulæam, qua lectos abduxerat, staret.

AVLERCI, apud Cæsarem, Galliæ Celticæ populi sunt, ad Oceanum siti, inter ciuitates Armoricas, Orontius credit eos esse, quos hodie vocamus Rhotomagenses.

Auletes, penultima product. ἀυλητὴς, Latine dicitur Tibicen, à Græcis etiam Aulœdus. ¶ Fuit & Auletes cognomen Ptolemæi, patris Cleopatræ, qui præter reliquam vitæ mollitiem, etiam choraulā exercuit: vnde & nomen nactus est. Hic ab Alexādrinis regno exactus, ad Pompeium confugit: à quo Senatui commendatus est, & à Gabinio in regnum reductus. Anthor Strabo lib. 17.

Auleticus, ca, cum, pen. corr. ἀυλητικὸς τοῖς ἀυλοῖς. Hoc est tibiis idoneus: vt Auleticus calamus. Plin. lib. 16. capit. 36, Orchomenius est continuo foramine peruius, quem Auleticon vocant.

Auletris, ἀυλητρὶς, Mulier tibicina est. nam ἀυλὸς tibia est.

Aulicoqua, Antiqui dicebant, quæ in aulis, hoc est ollis coquuntur. Vnde Aulicoqua exta dicuntur, in ollis elixa. Author Festus.

AVLIS, lidis, ἀυλὶς. Regiuncula est saxosa Boœtiæ, è regione Chalcidis oppidi Eubœæ, vnà cum oppido eiusdem nominis, quod portum habet exiguum, quinquaginta non amplius nauium capacem. Huc Græcorum classem conuenisse ferunt, Troianis bellum illaturam: ibidémque maris tempestate retentum Agamemnonem filiam suam Iphigeniam Dianæ sacrificasse. Straboni tamen libro nono placet, non in hunc portum tam angustum, Græcorum classem coactam fuisse, sed in alterum maiorem & profundiorem, qui Tanagræorum vico proximior est.

Aulœdus, ἀυλῳδὸς. Qui tibiis canit, quas Græci ἀυλοὺς vocant. Cicero pro Muræna, In Græcis artificibus eos aulœdos esse aiunt, qui citharœdi fieri non possent.

AVLOCRENE, nes, penult. produ. Regiuncula minoris Asiæ, in conuentu Apameno, per quam ab Apamia in Phrygiā itur. Ibi Platanus ostenditur, ex qua pependit Marsya victus ab Apolline. Plinius libr. 16. cap. 14, & lib. 15. cap. 29.

AVLON, ἀυλών, Mons calabriæ contra Tarentinam regionem, ferax boni vini. Martialis libr. 13, Nobilis & lanis & Baccho fertilis Aulon. In eo est & oppidum eiusdem nominis. ¶ Est & nomen duarum vrbium, quarum vna est in Macedonia, alia in Cilicia.

AVO Pomponio, Auus Ptolemæo, Fluuius est Hispaniæ citerioris, qui Celerinorum populorum supra Bracaras & Gronios agrum alluit. Vide Melam lib. 3, & Ptolemæum lib. 2. cap. 6.

Auoco, as, penult. corr. Aliò voco. ἀποκαλέω: & per translationem Abstraho, diffugo, auerto. ἀποτρέπω. Lactant. lib. 1, Et ad studia pacis à retraho, diffugo, auerto. ἀποτρέπω. Lactant. lib. 1, Et ad studia pacis à retrahendis animis auocauit. Cicero pro Roscio Amer. Non necesse est omnes bus bellicis auocauit. Cicero pro Roscio Amer. Non necesse est omnes commemorare Curtios, Marios, denique Mamercos, quos tam ætas à præliis auocabat.

Auocamenta, Sunt negotia iucundiora, siue solatia, animum à mœrore auocantia, id est reuocantia. Plin. in Epist. Ero ergo suspensus pro homine amicissimo, dum admittere auocamenta, & cicatricem pati possit. Budæus.

Auolo, as, pen. corr. Aliò volo. siue aliò subitò discedo. ἀφίπταμαι. Cicero ad Atticum, Experiar certè vt hinc auolem.

Aura, ἄυρα, Ventus lenior, teste Seneca in Naturalibus quæstio. Virgilius libro 4. Aeneid. –at illi Dulcis compositis spirabat crinibus aura. ¶ Interdum ponitur pro splendore. Idem in 6, Discolor vnde auri per ramos aura refulsit. ¶ Interdum pro afflatu & fauore: quia quum flat aura æstate, videtur æstuantibus fauere. Idem ibidem, Iam quoque nunc nimium gaudens popularibus auris. ¶ Horatius per transtationem posuit pro venustate, & illecebris mulierū, & quodam quasi philtro, quo illæ amātes ad se alliciunt. Sic enim habet 2. Carm. Ode 9, Te suis matres metuunt iuuencis Te senes parci, miseræque nuper Virgines nuptæ, tua ne retardet Aura maritos. ¶ Metaphora sumpta est à nauigantibus, quorum cursum aduersi ventorum flatus sæpe remorantur. Fit autem (vt quidam volunt) Aura ab aēre, quòd motus aēr & splendorem faciat & ventum: & procul dubiò Græcum est. Suidas, ἄυρα, ἴτεα πνοή. Aura inquit, id est spiritus, vel, si mauis, flatus.

AVRAS, ἄυρας, Fluuius ab Hæmo in Istrum defluens. Herodotus libro quarto.

Aurata, χρυσόφρυς, Piscis, qui ab auri colore nomen accepit: cuius amator Sergius, Orata cognominatus est, vt refert Macrobius, quasi Aurata: sicut Plostrum pro Plaustrum. Martialis lib. 13, Non omnis pretium, laudémque aurata meretur.

Aureæ, Sunt fræni, qui circa aures equorum religantur, imò pars habenæ, quæ circa aures ponitur. παρώτια. Festus.

AVRELIA, æ, ἀυρηλία, Nomen matris Cæsaris Dictatoris: vt est videre apud Suetonium in Cæsare. ¶ Aurelia familia Romæ in primis celebris fuit, à Sabinis (vt Festo credimus) oriunda, cui locus publicè designatus erat, in quo Soli sacra faceret. ¶ Ex hac Aurelij plerique illustres Romani originem traxerunt, primùm Auselij dicti, sicuti Papysij, qui postea Papyrij.

Aures, Ab hauriendis sonis dictæ sunt, detracta aspiratione. ἄτα, Virg. 3. Aeneid. –vocémque his auribus hausi. ¶ Alij à Græco ἀυδὴ deduci malunt, quod vocem significat, quæ solo aurium instrumento percipitur: aut certè à verbo Audio: vt Aures dictæ sint, quasi Audes. Intelliguntur autem hoc nomine tam cartilagines foris prominentes, quàm ipsa foramina. Lucretius lib. 6, Sollicitæ porro, plenæque sonoribus aures. ¶ Aures item dicuntur in rebus inanimatis, quibus rem aliquam apprehendimus, quas alio nomine Ansas vocamus. Virg. 1. Georg. Binæ aures, duplici aptantur dentalia dorso. ¶ Hinc Inauris, ἐλλόβιον, & Auritus, ὦτώεις: de quibus infra. ¶ Auribus prouehi. ἀπὸ προὐχεῖσθαι, dicimur, quando audientes aliquid delectabile, laborem pedum non sentimus tanquam aures nos vehant. Apuleius, Me vsque ad istam ciuitatis portam meis auribus prouecto.

Auricula, quanuis diminutiui formam habeat, non tamē paruam aurem significat, sed exteriorem auris partem, aut certè mollem illam particulam, quæ etiam infima, vel ima auris appellatur. λοβὸς ὠτίου. Cicero Qu. frat. Auriculam fortasse mordicus abstulisset. ¶ Martialis tamen pro tota aure posuisse videtur, quum ait libr. 5, Auriculam Mario grauiter miraris olere: Tu facis hoc: garris Nestor in auriculam.

Auricularius, a, um, ὠτικὸς, Quod ad aures pertinet. Vnde Auricularium specillum, chirurgorum instrumentum, quod curandis purgandísve auribus adhibetur. ¶ Pro eodem etiam dicimus Auricularis, & hoc auriculare: vt, Vermiculatio auricularis, quum putridæ aures vermibus scatent. Et auricularis digitus, Paruus, quo aures mundantur.

Auriscalpium, Instrumentum quo aures purgantur. ὠτολυσίς.

Auritus, a, um, penult. produ. ὠτώεις, Qui magnas habet aures. Virgilius 3. Aeneidos. Auritósque sequi lepores. ¶ Auritus item dicitur, qui bene audit. Horatius libro 1. Carm. Doctus auritas fidibus canoris Ducere quereus. ¶ Auritus populus, apud Plautum in Asin. id est aures intentas habens.

Auricalcum, Vide ORICHALCVM.

Auriga, penult. product. & generis communis, secundum Priscianum, Qui vel quæ currum regit. ἡνίοχος. Quæ vox ab aureis agendis dicta videtur. Sunt autem Aureæ (vt suprà ex Festo docuimus) lora quædā quæ circa equi iugalis aures religantur. Virgil. 12. Aeneid. Circunstant properi aurigæ, manibúsque laceſſunt Pectora plausa cauis. ¶ Hinc Aurigo, as, verbum. id est currum rego. ἡνιοχῶ. Suet. in Cali. Nec vllis, nisi ex Senatorio ordine aurigantibus. Idem in Neron. Mox & ipse aurigare, atque etiam spectari sæpius voluit.

Aurigor, aris, Moderor, rego. ἡνιοχῶ. Varro Modio, Natura aurigatur, non necessitudo.

Aurigatio, onis, Verbale. ἡνιοχία, ἡνίοχησις. Gellius lib. 7. capit. 8, Quibus verbis delphini amantis, & pueri non abhorrentis, cōsuetudines, lusus, gestationes, aurigationes refert.

Aurigarius, videtur vsurpari à Suetonio in Nerone, capit. 5, pro eo qui curam habet instruendi aurigas in spectaculis. Perfidiæ verò, inquit, tantæ, vt non modò argētarios pretijs rerum coemptarum, sed & in Prætura mercede palmarum aurigarios fraudauerit.

Aurigo, ginis, pen. prod. Morbus regius: à colore auri, quem bilis per totum corpus diffusa repræsentat. ἴκτερος. ¶ Hinc Auriginosus, ἰκτερώδης dicitur, qui eo morbo laborat.

Auripigmentum, ti, ἀρσενικὸν, Genus est coloris quod in Syria inuenitur in summa tellure, auri splendore, sed fragile, lapidum specularium similitudine. Vide Plinium lib. 33. cap. 4. Duo autem sunt auripigmenti genera: quæ vide suprà in dictione ARSENICVM.

Auris, ris, Vide AVRES.

Aurora, æ. penult. produ. Prima diei lux, qua sub solis aduentum aēr illustratur. ἠώς. Item tempus ipsum, hoc est prima pars diei, qua lux

Universidad de Deusto
Biblioteca

quædam dubia in Oriente cernitur, aduenientе sole. Varro 6. de ling. Lat. Aurora dicitur ante solis ortum, ab eo, quòd ab igne Solis aureo aër aurescit. ¶ Poëtæ fingunt Auroram deam esse Tithoni coniugem, & matrem Memnonis, quæ quòd maritum habeat senem, relicto eius cubili, ortum Solis anteuertit.

Aurum, ri, χρυσὸς. Pretiosissimum omnium metallorum, ab aura, hoc est à splendore ita appellatum: aut certè à Græco ἀυρὸς, quod diuitem & potentem significat. Plin. libro 33. capit. 1, Vtinam posset è vita in totum abdicari aurum, sacra fames, vt celeberrimi authores prodidere, prosciſſum conuitiis ab optimis quibusque, & ad perniciem vitæ repertum. ¶ Aurum factum, χρυσὸς ἐργαστὸς dicitur, quod artificis manu aliquem in vsum est laboratum. Vlpianus l. Q. Mutius. ff. de Auro & argento legat. Cui aurum vel argentum factum legatum est, si fractum, vel collisum fuerit, non continetur. Seruius enim existimat, aurum, vel argentum factum id videri, quo commodè vti possumus. ¶ Huic opponitur Aurum infectum, hoc est rude, & non laboratum. Virgil. 10. Aeneid. Sunt auri pondera facti, Infectique mihi. ¶ Aurum signatum, est pecunia ex auro cusa. Vlpian. Si autem aurum, vel argentum signatum legatum est, id paterfamiliàs videtur testamento legasse, quod aliqua forma est expressum. ¶ In eadem etiam significatione legimus aurum, absolutè, & sine vlla adiectione positum. Plautus in Aulul. Effodio aulam auri plenã. ¶ Ponitur item Aurum pro ornamentis muliebribus, ex auro confectis. Terentius in Eunuch. Interea aurum sibi clam mulier demit, dat mihi vt auferam. ¶ Aurum coronarium, quod Imperatori triumphaturo coronam decernebatur. Triumphalis enim corona, quæ antiquitus incorruptis adhuc Romanorum morsibus ex lauro fiebat, postea ex auro fieri cœpit.

Auratus, a, um, Quod in superficie habet aurum. διάχρυσος, χρυσοδαφὴς. Cicero Post reditum in senatu. Lentuli ex beneficio excellenti atque diuino non solùm reducti sumus in patriam, sicut nonnulli clarissimi viri: sed equis insignibus, & curru aurato reportati. Suetonius in Nerone, Piscatus est reti aurato, purpura, coccóque funibus nexis. Abusiuè tamen Auream domum, & Auream portam dicimus pro aurata. Milites aurati. Liuius 9. ab Vrbe, Tunicæ auratis militibus versicolores.

Auramentum, Videtur instrumentum esse effodiendo aut purgando auro accommodatum. χρύσωμα. Plin. libr. 33. cap. 3, Hispania strigiles vocat auri paruulas massas, quod super omnia solum in massa auramento capitur, quum cætera in metallis reperta igni perficiantur.

Aurarius, a, um, adiectiuum, vt Auraria metalla. Plin. lib. 37. capit. 12. Aurarium negotium, Plaut. Bacchid. Auraria fodina, Vbi foditur aurum: quæ & Aurifodina dicitur. χρυσωρυχία.

Aurarij, Aurifices, qui aliquid ex auro conficiunt, aut inaurant. χρυσεχοεῖς. ¶ Aurarij etiã fautores dicuntur, teste Seruio, à nomine Aura, quòd nonnunquam pro fauore accipitur.

Aureus, subst antiuum, Nummus est ex auro cusus. χρυσοῦν. Plinius libro 35. capit. 10, Immane tabulæ pretium accepit, aureos mensura, non numero.

Aureus, a, um, Quod ex auro est confectum. χρυσοῦς, χρύσιος. Cicero 4. Philip. Sedebat in rostris Cæsar, in sella aurea coronatus. ¶ Item quod auri colorem habet. Virg. 3. Eclog. Aurea mala decem mihi: cras altera mittam. ¶ Interdum enim idem quod pulchrũ. Idem 10. Aeneid. –at non Venus aurea contra Pauca refert.

Aureolus, a, um, diminutiuum ab adiectiuo Aureus. Aureolum collum, auri colorem referens. Varroni 3. de Re rust. capit. 9. Aureolus libellus, Ciceroni 4. Acad. Malum aureolum, Catullo.

Aureolus, subst antiuum, diminutiuum ab Aureo numo. Martialis libr. 5, Qui crepat aureolos, forsitan vnus erit. Idem libr. 10, Aureolos vltro quatuor ipse petit.

Auricomus, penuiti. corr. Qui aureos crines, seu auream comam habet. χρυσόκομος. Vnde Phœbus vocatus est Auricomus. Batauus auricomus, Silius lib. 3.

Auriferum, Quod fert aurum. χρυσοφόρος: Vnde Aurifera flumina dicuntur, Tagus in Hispania, Padus in Italia, Hebrus in Thracia, Pactolus in Asia, Ganges in India. Aurifera arbor, Cice. 2., Tusc. Auriferum nemus, Plin. lib. 5. cap. 1. Aurifera terra, Martialis lib. 10.

Aurifex, ficis, Faber aurarius, qui auri laborandi artifex est. χρυσοχόος. Cicero 1. de Orat. Ad ea probanda, quæ non aurificis statera, sed quadam populari trutina examinantur. Plinius, Velut aurificum arte alternis inter folia candicantibus margaritis.

Aurificina, pen. prod. Pro aurificis officina.

Aurifur, qui furatur aurum. χρυσοκλώψ. Plaut. Et mihi hic aurifur est.

Auriger, ra, rum, adiectiuum, χρυσοφόρος: vt Auriger taurus. Cicero 2. de Diuin. Aurigeris diuûm placantes numina tauris. Arbor aurigera, Valerius 8. Argonaut.

Aurilegus, penul. corr. Qui aurum legit, id est furatur. χρυσολόγος, χρυσοκλώψ.

AVRVNCA, Latij ciuitas fuit, Ab Ausone Vlyssis & Calypsûs filio condita: à qua Aurunci dicti fuerunt vetustissimi Latij populi quorũ meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

Auscaripedam, Dixerunt veteres pro vermiculo pilosõ, qui solet in fronde nasci cum multis pedibus, teste Varrone libro 6. de Lingua Latina.

AVSCI, Populi sunt Aquitaniæ in Gallia, Plinio lib. 4. cap. 19.

Auscultari, Veteres pro osculari dicebant. Et ab osculo, hoc est paruo ore deducitur, quod auſculum dicebant. Festus.

Auſculto, Cum accusatiuo significat Audio, & diligenter attendo. ἀκροάομαι. Hinc illuc Catonianũ, Auditis enim, non auſcultatis, tanquam pharmacopolam. ¶ Aliquando obedio, sed cum datiuo. πείθομαι, πρόσεχω. Terentius in Andri. Pamphilúmne adiutem, an auſcultem seni. ¶ Item Aspicio, cerno. Afran. Priuigno, (vt citat Nonius,) Ludos hinc auſcultaui procul. ¶ Hinc Auſcultatio & Auſcultator, verbalia.

AVSER, vel AVSERIS, Fluuius est Hetruriæ, non procul à Luca. Strabo lib. 5, Aesarem vocat.

Auſim, auſis, auſit, ponitur pro Audeam, audeas, audeat. τολμῶμι. Liu. in Proœmio lib. 1. ab Vrbe, Nec ſi sciam, dicere auſim. Virgil. 1. Georg. Auſim vel tenui vitem committere sulco.

AVSONIA, ἀυσονία, Olim pars Italiæ dicebatur, in qua sunt Beneuentum, & Cales: ita dicta, teste Festo, ab Ausone quodam Vlyssis & Calipsûs filio, qui & Auruncam traditur condidisse. ¶ Huius regionis incolæ proprie Ausones ἄυσονες dicti sunt, & Ausonij: quanquam id nomen postea toti Italiæ fuerit communicatum.

AVSONIVS, ἀυσόνιος. Sophista, scripsit epistolas & alia quædam ad Nonum, vt ait Sidas. ¶ Fuit & Ausonius poëta Gallus, patria Burdegalensis, cuius extant epigrammata & opuscula quædam.

Ausonium mare, ἀυσόνιος πόντος, ἢ ἀυσόνιον πέλαγος, Ionij maris pars est, quæ ab Orientali Siciliæ parte vsque ad Salentinos extenditur, in tres diuisa sinus, vt ex Polybij sententia tradit Plin. lib. 3. cap. 5, & 10. Strabo lib. 5, alio nomine Siculum mare vocari testatur. Ausonium autem dictum putatur, ab Ausonibus populis, qui in eo tractu primùm habitarunt, authore Plinio lib. 3. capit. 10. quod tamen loco iam citato negat Strabo. Festus ab Ausone quodam Vlyssis & Calypsûs filio mari huic nomen factum existimat.

Auſpex, icis, Propriè dicitur qui ex auium violatu, cantu, aut pastu futura diuinat: quem & Augurem appellari, suprà ostendimus. οἰωνοσκόπος. Cicero ad Atticum libro primo, Latores & auſpices legis curiatæ. ¶ Auſpices etiam dicebantur νυμφίοροι, παράνυμφοι, qui nuptiis contrahendis præerant, à parte sponsi adhibiti, quemadmodum pronubæ à parte sponsæ. Ita dicti ab auſpicando, quòd de nuptiarum successu auſpicia sumerent. Vnde apud Suetonium legimus, Sporum puerum Neroni nupsisse, dote inter auſpices consignata. ¶ Auſpicem præterea vocamus, cuius ductu, & authoritate res aliquid gerimus. Horatius libro 1. Carm. Ode 7, Nil desperandum est Teucro duce, & auſpice Teucro.

Auſpicalis, le, Quod ad auſpiciũ pertinet. οἰωνοσκοπικός: vt, Auſpicalis pi sciculus, qui aliquid portendit, aut significat futurũ. Plin. libr. 32. cap. 1.

Auſpicium, cij, Augurium, diuinatio sumpta ex gestu vel cantu auium: cuius inuentionem Tiresiæ Thebano assignat Plinius libro 7. cap. 56. οἰωνισμός, οἰωνοσκοπία. ¶ Dictum Auſpicium, quasi auiſpecium, ab auibus spectandis: quemadmodum Augurium, quasi auigarrium, ab auium scilicet garritu, quem auſpicantes obseruabant. Cicero 2. de Diuinat. Nihil publicè sine auſpiciis neque domi, neque militiæ gerebatur. ¶ Sumitur etiam latius, vt ad alia diuinandi genera extendatur. Cicero tertio, de Diuinat. Fulmen optimum auſpicium habetur, ſiſinistrum fuerit. ¶ Ponitur & pro ductu, fortuna, & authoritate. Virgil. 6. Aeneid. En huius, nate, auſpiciis illa inclyta Roma Imperium terris, animos æquabit Olympo. ¶ Nonnunquam etiam pro imperio & potestate. Idem 4. Aeneid. Communem hunc ergo populum, paribúſque regamus Auſpiciis.

Auſpicor, aris, Auſpicia sumo, de cælo seruo, ex auium cantu gestúque futura diuino, de rei euentu aues consulo. οἰωνοσκοπῶ. Cicero 1. de Natu. deor. Gracchus quum pomerium transiret, auſpicari est oblitus. ¶ Et mus pro incipere, & negotium aliquod aggredi. Suetonius in Auguſt. Militiam auſpicantibus non tribunatum modò legionum, sed etiam præfecturas alarum dedit. id est militiam incipientibus, & fœlici auſpicio inchoantibus. Columella lib. 2, Posit ab Idibus Ianuariis auſpicari culturarum officia.

Auſpico, as, Antiqui dixerunt pro Auſpicor. Plaut. in Persa, Ego Auſpicaui in hunc diem. Idem in Rud. Non hodie iſti auſpicaui rei. Nonius.

Auſpicatò, aduerbium, Idem significãs quòd Auguratò, hoc est bono auſpicio, auibus addicentibus. Cic. 2. de Diuinat. Romulus vrbem auſpicatò condidit. Idem pro Deiotaro, Nihil Deiotarus, niſi auſpicatò gerit. ¶ Sumitur nonnunquam pro Fœliciter. Terent. in And. Haud auſpicatò me huc appuli. ¶ Huius compositum est Inauſpicatò, hoc est Infœliciter, vel nullo auſpicio præuio.

Auſter, Ventus meridionalis: ab hauriendis aquis dictus, licet non aspiretur in principio. νότος, Nam nebulosus atque humectus est: vnde etiam Græcè eadem ratione νότος appellatur, quoniam νοτὶς Latinè humor dicitur. Virgil. 4. Georgic. Frigidus vt quondam syluis immurat Auſter. ¶ Ab Auſter hunt duo adiectiua, Auſtralis, & Auſtrinus. νότιος. Cicero de Som. Scipion. Duo sunt habitabiles, quorũ Auſtralis ille, in quo qui inſistunt, aduersa nobis vrgent vestigia. Plin. libr. 16. cap. 26. Pirus & amygdala, etiam si non pluat, sed fiat auſtrinum cælum, atque nubilum, florem amittunt.

Auſtro, as, Humecto, νοτίζω. Plaut. Auſtrati ad ignem sedent.

Auſterus, a, um, pen. prod. ἀυστηρός. Immittis, subacerbus, qualis est sapor fructuum, qui nondum plenam maturitatem sunt cõsequuti. Differt autem ab Acerbo, (vt docet Plato in Timæo, & Gal. libr. 3. de Facult. Simpl.) tanquam minus à maiore. Vtraque enim gustata astringunt & cõtrahunt linguam: minus tamen eam exasperant, quæ austera sunt. ¶ Hinc Auſterum vinum dicimus, quod vulgus viride appellat. ¶ Per translationem accipitur pro duro, aspero, graui. Horatius in Serm. Molliter auſterum studio fallente laborem. Propert. libr. 3. Eleg. Qui volet auſteros arte ferire viros.

Auſteritas, atis, Contraria suauitati. τυφότης. Quintilianus libro 2, capit. 2, Non auſteritas eius tristis, non dissoluta sit comitas.

Auſterè, aduerbium. Cicero pro Muræna, Attamen agit mecum auſterè &

rè & Stoicé Cato.

AVSTRANIA, Insola est in Oceano Septentrionali, aliàs Glessaria dicta. Plinius lib. 4. cap. 13.

AVSTRIA, Regio est Germaniæ ad Danubium, olim Pannonia superior dicta, Metropolim habens Viennam, frequentibus Turcarum oppugnationibos nobilitatam.

Auſtrum, vide HAVSTRVM.

Aut, Coniunctio separatiua. ἤ. Virg. 1. Aeneid. Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto Ignauum fucos pecus à præsepibus arcẽt. ¶ Aliquando dubitatiua: vt, Aut librum volo, aut pretium. ¶ Si semel subiiciatur, diminutiua est: vt apud Virgilium 1. Aeneid. –aut age diuersas (quod enim grauissimum erat, Iuno primùm optabat, vt scilicet submersas puppes obruerent): aut si id grauius videretur, vt saltem in partes diuersas eas diſiiceret. ¶ Aliquando coniunctiua: vt apud eundem 9. Aeneid. –me primam absumite ferro, Aut tu magne pater diuûm miserere.

AVTARIATAE, ἀυτοαμάται. Stephano, Populi in Illyrico bellicosissimi, qui quũ Triballos, & Ardiæos vicinos suos debellassent, postea à Scordiſcis attriti, & tandem à Romanis penitus deleti sunt. Author Strabo libro 7.

Autem, Pro, sed, siue, verùm. Coniunctio est tantum subiunctiua. δέ.

AVTHE, Alcionei gigantis filia fuisse perhibetur, quæ ob dolorem paternæ necis cum reliquis sororibus se in mare præcipitauit. Sex autem Alcyonei filiæ fuisse creduntur. Phosonia, Authe, Asterie, Alcippe, Methone, & Drimo, quæ ob desyderium patris ab Hercule occiſi, quum in mare se deiicere vellent, in Alcyones aues sunt mutatæ. Apud Suidam tamen, vnde hæc videntur esse descripta, ἄυθη legitur, non ἄυδη.

Authenticum, ἀυθεντικὸν, Dicimus, Græcos secuti, quod Latinè authoratum diceremus. Hinc lex authentica, & decretum authenticũ, quod multorum authoritate comprobatum est.

Authepſa, ἀυθέψα, Ollæ æneæ fuit genus, ita dictum, quaſi per seipsum coquens, quòd tam artificiosè factum esset, vt minimo supposito igne facilè bulliret. ¶ Meminit huiusmodi ollæ Cicero pro Sexto Roscio Amerino: cuius tantum pretium fuisse dicit, vt prætereuntes audito pretio totum fundum vænire arbitrarentur.

Author, Lege in nomine AVCTOR, in AVGEO.

Authoritas, Est pondus & eminentia quædam, vitæ probitate, scientia, ætate, meritis, potentia, vel honoribus parta, cuius gratia dictis factisque cuiuſpiam plurimum deferimus. τὸ κῦρος, ὑπόγυιον, τὸ ἀξιωματικὸν, ἀυθεντία. Cic. 2. de Diuinat. Hunc ergo antepones Platoni? qui vt rationem non redderet, authoritate tamẽ hos minutos philoſophos vinceret. Idem lib. 1. Epist. Fam. Nos eo minorem in causa authoritatẽ habemus, quòd tibi debemus. Liuius libro secũdo ab Vrbe, Nec antè mouerunt de sententia Consulem, quàm Tribuni se in authoritate patrũ futuros esse polliciti sunt. Cicero Philippica prima, A vobis peto, vt ſi sequi minus audebitis orationem atque authoritatem meam, benignè me tamen, vt feciſtis, adhuc audiatis.

Authorare, Est aliquem aut sacramento aut præmio obligare: & habet o productum. πειθοξόδαι, δικωδᾶσθαι. Suetonius De legendo, vel authorando milite, ac legionum, & auxiliorum diſcretione. Cicero in Epist. Famil. Quia quum depressus in ludum, bis gratis depugnaſſet, authorari sese nolebat, & ad populum confugerat.

Authoramentum, Sumitur pro obligatione, nexúque, ac veluti stipendio, pretióque eius qui sit authoratus, id est obligatus. ὠνὴσιον. Cicero lib. 1. Offic. Mercedem ait esse authoramentum seruitutis. Vbi Authoramentum capitur pro illa obligatione, qua mercenarius accepta mercede, cogitur seruire. Seneca, ad finem operis, Magno authoramento labor peruenit.

Authoratus, Authoramento obligatus, mercede conductus: quod nomen ad gladiatores refertur, qui vitam suam venalem habent, vilíque mercede ad apertiſsima pericula sese addicunt. ὠνεωμένος. ¶ Huic opponitur Exauthoratus, hoc est authoramento solutus. Hinc Exauthorati dicuntur milites, quaſi exobligati, solutíque à militari sacramento & obligatione: quod interdum per ignominiã, interdũ citra ignominiã fit. Plinius libro 14, Vindemiatorem authoratum dixit, hoc est mercede conductum, & sublimitate vitis periclitantem. Idẽ lib. 36. populum Romanum Authoratũ appellat, in spectaculis periclitantẽ instar, gladiatorum. A Liuio Authoratus proditor dictus, quaſi obligatus Manilius libro 5, Astranomicõn, ministros perpetuo quaſi epitheto Authoratos vocat, tanquam perpetuos mercenarios, obligatósque domi nis, à quibus mercede comparantur. sic enim ait, Atque authoratos in tertia iura ministros. Sic Seruius dixit solos parentes habere potestatem authorandi.

AVTINI, ἀυτῖνοι, Hiberniæ populi sunt Ptolemæo.

Autochthones, ἀυτόχθονες, Epitheton est Athenienſium, & aliorũ nonnullorum populorum: quaſi indigenæ, & in eodem nati solo quod incolant, cuiúſque terræ primi cultores, vt quæ illis sedes eadem sit & origo. Cic. Attico, lib. 7, Curius autem ipse sensit quantum, vellet à me diligi, & eo sum admodum delectatus: & me hercule est, quam facilè diligas, ἀυτόχθονα in homine vrbanitas. id est ingenita, natiua.

Autodidactus, ἀυτοδίδακτος, Qui seipsum magistrum habet, qualis fuit diuus Auguſtinus Ecclesiæ doctor eximius.

Autographum, ἀυτόγραφον, Dicimus propria manu scriptũ. Vnde Autographa epistola, ἀυτόγραφος ἐπιστολὴ apud Suetonium in Augusto, ipsius manu scripta significatur. ¶ Antigrapha verò, rescripta.

Autolecythus, penult. corr. ἀυτολήκυθος, Mendicus, Scurra. Nam λήκυθος est vrceolus olei, ἀυλὸς ipse: quoniam nõ aliud posſidet, ait Suidas. Vide Erasmi Adagia.

AVTOLIA, (quod hîc corruptè legebatur pro matre Vlyssis) Vide ANTICLEA.

AVTOLYCVS. ἀυτόλυκος, Fur maximus perhibetur, auus paternus Sinonis, & maternus auus Vlyssis. Martialis libr. 8, Non fuit Autolyci tam piceata manus. ¶ Alter fuit Parnaſsi incola, de quo Strabo libro 9. scribit, quòd furto vicinorum bona surripuerit.

AVTOLOLES, penult. corr. ἀυτόλολες, Populi sunt Africæ ad Atlantem montem. Vide Plinium lib. 5. cap. 1, & 2. & Silium lib. 3, Necnon Autololes leuibus gens ignea plantis, Cui sonipes cursu, cui cesserit incitus amnis Tanta fuga est.

AVTOMALAX Ptolemæo, AVTOMALA Straboni, Castellum est in intimo Cyrenaici sinus recessu situm. Sunt qui hodie Eslam vocari credant.

Automata, ἀυτόμαλα. Sunt instrumenta arte mechanica ita subtiliter fabricata, vt sua sponte, nulláque apparẽte causa moueantur: qualia sunt horologia, machinæq; versatiles. ἀυτόματον enim interpretatur vltroneum, & suæ spontis. Scribit Vitruuius hydraulicas machinas & aquarũ expreſsiones Automatas à Ctesibio primò repertas fuisse. ¶ Mors naturalis & fatalis dicitur à Demosthene ἀυτόματος: quaſi suæ spontis, & nulla extrinsecus vi coacta.

AVTOMEDON, penult. corr. Nomen aurigæ Achillis. Virgilius 2. Aen. –& equorum agitator Achillis Armiger Automedon.

Automolæ, siue Automoli, ἀυτόμολοι, A Græcis dicũtur profugi. Pomponius scribit, Aethiopiũ alios vocari à vitæ spatio Macrobios: alios, quia ex Aegypto aduenere, Automolas. ita enim Græci profugos appellant.

AVTONOE, noes, ἀυτονόη, Cadmi Thebarum conditoris, & Hermiones filia fuit, & Actæonis ex Aristæo mater, qui & ipse à nomine matris, Autonoeius vocatur ab Ouidio lib. 3. Metamorph.

Autonomia, ἀυτονομία, Libertas viuendi suis legibus.

Autonomus, pen. cor. ἀυτονόμος.

Autophoros, pen. prod. ἀυτόφορος, A Iurisconsultis vocatur fur manifestus, qui scilicet in ipso furto, aut cum re furtiua antè quàm (quòd destinauerat) pertulisset, est deprehensus. Vetustissimi enim Græci φῶρα vocauerunt, quem recentiores κλέπτην vocant.

Autopyros, penult. correp. ἀυτόπυρος, Epitheton panis, ex quo furfures non sunt sublati, quaſi totum in se triticum non imminutum habens. Celsus libro 2. capit. 17, Firmius est triticum, quàm milium: idipsum, quàm hordeum: & ex tritico firmissima siligo, deinde similа: deinde cui nihil ademptum est, quod autopyron Græci vocant: infirmior est ex polline: infirmissimus cibarius panis. Ex quibus Celsi verbis satis constat, non eundem esse panem autopyron cum eo, quem Cicero Cibarium vocat. Autopyros enim (qui & πίτυρίτης à Galeno appellatur) is est, ex quo nihil neque pollinis neque furfuris excretum est. Cibarius verò dicitur, cui bona pars pollinis adempta est, quique magna ex parte furfuraceus est, quem Paulus Aegineta ψυχαγωγὸν videtur appellare.

Autoschedios, ἀυτοσχέδιος, Adiectiuum est idem significans quod Extemporalis, rudis. siue impræmeditatus: à verbo ἀυτοσχεδιάζω, quod est ruditer, ex tempore, & impræmeditatè aliquid ago.

AVTRICVM, ἄυτρικον, Apud Ptolæmeum libr. 2. cap. 8, Galliarum vrbs esse creditur, quæ vernacula lingua Chartres appellatur à Cæsare Carnutum.

Autumnus, ὀπώρα, φθινόπωρον. Vna ex quatuor anni partibus, inter æstatem & hyemem media, qua vindemia fit, & arborum fructus colliguntur. Vnde etiam ab augẽdo quidam autumnum dictum putant, quòd eo tempore coactis fructibus, agricolarum opes maxime augeantur. Virgil. 1. Georgic. Quid tempestates Autumni, & sydera dicam? Idem 6. Aeneid. Quàm multa in syluis Autumni frigore primo Lapſa cadunt folia.

Autumnitas, Autumni tempestiuitas: sicut Oliuitas, quãdo olea legitur. Cato de Re rust. capit. 5, Circum oleas autumnitate ablaqueato. Idem cap. 156, Prima autumnitate, quum pluuia est, tum maximè ab aqua periculum est.

Autumnale, adiectiuum, ὀπωρινὸν: vt, Tempus autumnale. Varr. libro 1. cap. 39, Nónne videmus alia florere verno tempore, alia æstiuo, neque eadem autumnali, quæ hyberno?

Autumo, as, pen. corr. Existimo, censeo, affirmo. λέγω, φάσκω. Cic. in Topic. Bene quam meritã esse autumas, dicis male mereri. Plautus, Niſi hoc ita factum est, perinde vt factum esse autumo, on causam dico, eo quin simules probri. Vide Gelliũm lib. 15. cap. 3.

Auus, πάππος, Patris, vel matris pater, ab æuo nominatus, quòd patre antiquior sit: vel à Græco ἄυω, quod siccum significat & aridum. Aut certè à verbo ἄυω, quod inter cætera significat clamo, strepo. Est enim ætas illa clamosa, & impendio loquacior. ¶ Hinc Proauus, πρόπαππος, Aui paterni, vel materni pater: quòd sit prope auum. ¶ Abauus, ἀπάππαππος, Proaui paterni vel materni pater, quòd sit iam procul ab auo. ¶ Attauus, Qui est Abaui, vel Abauiæ pater. Tritauus, quaſi Tetartauus, quòd quartus sit ab auo. Poſt tritauũ, Maiores, πρόγονοι, προγεγωνυῖαι dicuntur.

Auunculus, Non est diminutiuum, quia non seruat significationem integri, sed est matris meæ frater. θεὸς πρὸ μητρὸς, μητράδελφος, sic dictus, quòd æquè tertius à me, vt auus est, sed non eiusdem iuris, ideóq; vocabuli facta diminutio est, perinde ac minor auus. Vel dicitur Auunculus, quòd aui locum teneat, & proximitate tueatur sororis filios: quemadmodũ frater patris, à patre Patruus, πατράδελφος, θεὸς πρὸς πατρὸς appellatur, quòd sit quaſi alter pater. Vnde & ipsi fratrum ac sororum filij, nepotes ex fratre & nepotes ex sorore dicuntur. Cicer. 3. de finib. Eámq; controuersiã diiudicabis, quæ mihi fuit cum auunculo tuo, diuino ac singulari viro. ¶ Auunculus maior, θεῖος ὁ μέγας Theophilo, est auiæ maternæ frater. Persius, maior auunculus exit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Auia, æ, Patris vel matris mater. *μάμμη*. Cicero de Aruſp. reſpon. Tete Cn. Lentule, cuius ab Auia Mater deûm manibus eſſet accepta, ſpectatorem eſſe voluit. ¶ Hinc componuntur Proauia, Abauia, Atauia, & Tritauia.

Auitus, a, um, penul. produ. Quod ab auo, aut auia ad nos peruenit. *πατρῶος, προγονικός*. Cice. in Verr. Acti. 1, Nulla res cuiuſquam tam patria, atque auita fuit, quæ non ab eo imperio iſtius abiudicaretur.

Auxilium, lij, Subſidium, adiumẽtum, quam & opem Latinè dicimus. *βοήθεια*. Cicer. in ea oratione quam habuit antequam iret in exilium, In meis miſeriis diuinum aliquod auxilium, & numen oſtendite. Idem pro Rabirio, Dij quorum ope & auxilio hæc reſpublic. gubernatur. ¶ Accipitur & pro ipſis militibus, qui alicui auxilio mittebantur. Cicer. 6. Philip. Non vt ex ea acie auxilium haberemus, ſed vt ipſa acies ſubſidium haberet etiam tranſmarinum. ¶ In qua tamen ſignificatione frequẽtius vtimur plurali numero. Idem in Parad. Magna equitum & peditum auxilia. Idem pro Deiotaro, Et imperatoribus noſtris auxilia mitteret. Dictum autem putatur Auxilium ab Augendo, quòd vires eius augeat, cui accedit.

Auxilior, aris, Adiuuo, auxilio ſum: & datiuo conſtruitur. *βοηθῶ*. Terent. in Adelph. Vt ſi omnes cuperent, nihil tibi poſſent auxiliari.

Auxiliaris, & Auxiliarius, Opifer. medicinalis, ſuppetias ferens. *βοηθικός, ἰατρικός, συμμαχικός*. Plinius libro 23. capit. 1, Vinúmque & acetum ex his factum, auxiliarem contra eandem vim habent. Aſinius Pol. Ciceroni, Militem non modò legionarium, ſed ne auxiliarium quidem vllum quoquam miſi. ¶ Auxiliaria cohors, apud Ciceronem de Prouinciis conſularibus.

Auxillam, Olkam paruulam dicebant, vt inquit Feſtus.

AVXIMVM, pen. prod. *ἀυξιμον*. Picen. vrbs: à qua Auximates populi dicti ſunt, quorum meminit Plinius libro 3. Vulgò *Oſimum* dicitur.

A ante X.

Axamenta, Carmina quæ à Saliis in vniuerſos homines componebantur. Feſtus.

AXANTOS, Inſula eſt in Oceano Septentrionali poſt Hyberniam. Plin. lib. 4. cap. 16.

Axare, Antiqui pro nominare poſuerunt. Feſtus.

AXENVM MARE, *ἄξενος πόντος*, Olim dicebatur quod hodie Pontícũ, & Euxinum dicitur: ſic à truci accolarum barbarie appellatum. *ἄξενος* enim inhoſpitalis eſt. Nam, vt Strabo lib. 7. tradit, ſolebant Scythæ, maris huius accolæ, hoſpites immolare, eorúmque carnibus veſci, caluiſque vti loco poculorum. Ouidius de Ponto, Frigida me cohibẽt Euxini littora Ponti: Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

AXIACAE, *ἀξιάκαι*, Populi ſunt Sarmatiæ Europeæ, inter Tyran & Boryſthenem amnes, Peucinis & Carpianis proximi. Ita dicti ab Axiace fluuio, ex Peucinis iugis naſcente, qui Carpatho monti adhærent. Hos autem populos iuſtiſſimos fuiſſe tradit Pomponius lib. 2, vt qui furti omnis ignari, nec ſua cuſtodirent, nec aliena contingerent. Meminit horum & Plinius lib. 4. cap. 12, & Ptolemæus lib. 3. cap. 5.

AXIACES, *ἀξιάκης*, Fluuius eſt Sarmatiæ Europeæ, in Peucinis iugis naſcens, qui Carpatho monti cohæret: à quo vicini populi Axiacæ nominati ſunt: vt docent Mela lib. 2. Ptolemæus lib. 3. cap. 5, & Plinius libro 4. cap. 12.

AXIES, Mulieres dicebantur, ſiue dij vna agentes. Feſtus.

Axilla, Locus concauus ſubter brachium, vbi naſcuntur pili. *μασχάλη*. Quidam putauerunt diminutiuum eſſe ab Ala. Cicero tamen in Oratore author eſt, Alam potius ex Axilla contrahi, ſublata aſperitate litera: vt ex Maxilla Malam, & ex Paxillo Palum.

AXIOCHVS, *ἀξίοχος*, Nomen Philoſophi, cui Plato librum de morte ſcripſit, & dicauit.

Axim, pro egerim. Pacuuius Peribœa, Vt quæ egi, ago, vel axim verruncent bene. Nonius.

Axinomantia, *ἀξινομαντία*, Genus magicæ diuinationis, per dolabellas ſecuréſque, quas Græci *ἀξίνας* vocant. Plinius libro 36. capit. 19. de gagate lapide, Hoc dicuntur vti Magi in ea, quam vocant axinomantiam.

Axioma, *ἀξίωμα*, penult. produ. Dignitas, & amplitudo propter honores geſtos, aut magiſtratum: vel etiam authoritas, quam *ἀύναμιν* Græci vocant. Dictum Axioma, à verbo Græco *ἀξιόω*, quod inter cætera ſignificat dignum iudico. ¶ Axiomata item à Dialecticis dicuntur diſciplinarum principia, & propoſitiones quædam demonſtrabiles, quæ in communi ſenſu conceptúque verſantur, neque vlla egent probatione, ſed per ſeipſas fidem faciunt: cuiuſmodi eſt illud, Quæ ſunt æqualia eidẽ, inter ſe quoq; æqualia eſſe neceſſe eſt. ¶ Accipitur item Axioma, pro oratione perfecta, veri aut falſi ſignificatiua, quam Cicero nunc Pronuntiatum, nunc Effatum, Varro Profatum & Proloquiũ appellat: nonnulli ex recentioribus Propoſitionem nominant: cuiuſmodi ſunt, Annibal Pœnus fuit: Scipio Carthaginem deleuit. Gel. lib. 6. cap. 8, Et omnino quicquid ita dicitur plena atque perfecta verborum ſententia, vt id neceſſe ſit aut verum, aut falſum eſſe, id à Dialecticis *ἀξίωμα* appellatum eſt. ¶ Eſt præterea Axioma, quod alij Adiũctum, alij Connexum dixere, *συνημμένον ἀξίωμα*, nonnulli ex recentioribus Propoſitionem hypotheticam appellauere. Cuius generis ſunt hæc, Si

Plato ambulabat. Plato mouetur: Si dies eſt, ſol eſt ſuper terram.

AXION, *ἄξιον*, Frater fuit Alpheſibœæ, quæ Alcmæoni nupſit, à quo Alcmæon ipſe interfectus eſſe creditur, vel, vt ſentire videtur Ouidius, à filiis Callirrhoes.

Axis, *ἄξων*, Propriè ſignificat lignum illud teres, circa quod rota currus vertitur: ita dictum ab agendo, quòd rota circa illud agatur, hoc eſt moueatur. Virgilius 3. Georg. Poſt valido nitens ſub pondere faginus axis. ¶ Nonnunquam tamen figuratè pro toto curru ponitur: vt apud Iuuenalem, Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes. ¶ In cælo item, Axem vocant mundi diametron, hoc eſt lineam quandã imaginariam, quæ ab vno mundi cardine in alterum tendit. ¶ Alio modo pro ipſis polis accipitur, qui & Cardines dicuntur, quòd circa eos rotari orbis videatur. Vnus Auſtralis, ſiue Antarcticus *ἀντάρκτικὸς* appellatur, Arctico oppoſitus, qui terræ obiectu à nobis cerni nõ poteſt: alter Septentrionalis, ſiue Arcticus, ſiue Arctous, aut Boreus, *ἀρκτικὸς βόρειος*, qui nunquam occidens, ſemper conſpicitur. Virgil. 1. Georgic. Hic vertex noſtris ſemper ſublimis, at illum Sub pedibus Styx atra videt, manéſque profundi. Cicero 1. Tuſcul. Tum globum terræ eminentem è mari, fixum in medio mundi vniuerſi loco, duabus oris diſtantibus habitabilem & cultum. Quarũ altera, quam nos incolimus, ſub axe poſita ad ſtellas ſeptem, vnde horrifer Aquilonis ſtridor gelidas molitur niues. ¶ Altera Auſtralis ignota nobis, quam vocãt Græci *ἀντίξονα*. ¶ Item Axis dicitur totum cælum. Virgil. 4. Aeneid. –vbi maximus Atlas Axem humero torquet, id eſt cælũ ſuſtinet. ¶ Item Axes, tabulæ ſectiles ſunt, inquit Feſtus, quæ & à Græcis Axones appellantur: cuiuſmodi erãt Athenis, quę leges Solonis habebant inſculptas. Gellius libr. 2. cap. 12, In legibus Solonis illis antiquiſſimis, quæ Athenis axibus ligneis inciſæ ſunt. ¶ Axis quoque fera eſt in India, hinnuli pelle, pluribus candidioribúſque maculis, ſacra Libero patri, vt eſt author Plinius lib. 8. cap. 21.

Axitioſi, à veteribus dicti ſunt factioſi, quum plures vnà quid agerent, facerẽntque. Author Feſtus.

AXIVM, *ἄξιον*, Vrbs in Myſia inferiori, Ptolemæo.

AXIVS, *ἄξιος*, Fluuius Macedoniæ, in ſinum Thermaicum influens, de quo Plinius lib. 4. cap. 10, Europus, inquit, ad Axium fluuium, & paulò pòſt, Mox in ora Ichnæ fluuius Axius.

AXON, *ἄξων*, Ionum fluuius in minore Aſia. Plinius lib. 5. cap. 27.

AXONA, æ, pen. cor. *ἄξονα*, Fluuius eſt in extremis finibus Rhemorũ. Auſonius in Moſella, Non tibi ſe Liger anteferet, non Axona præceps.

Axungia, *ἀξίγγιον ὕειον* Dioſcoridi, *ἐξίγγιον* Aeginetæ, Interior porci pinguedo inueterata: ab axe plauſtrorum vngendo dicta, vt facilius circa eum rota vertatur. Hæc quanto vetuſtior, tanto vtilior eſt, & multas vireis habere creditur, quoniam id animal herbarum radicibus veſcitur. Vide Plinium lib. 28. cap. 9.

AXYLVS, *ἄξυλος*, Phrygis cuiuſdam nomen eſt, ſingulari beneuolentia, & humanitate erga hoſpites, quem Diomedes apud Troiam interemit: vt tradit Homerus Iliad. 6.

A ante Z.

AZA, æ, *ἄζα*, Oppidum eſt Armeniæ minoris, cuius meminit Plinius libro 6, cap. 9.

AZAN, anis, *ἄζανα*, Mons eſt Arcadiæ, Cybele deorum matri ſacer, à quo nonnulli vicinam regionem Azaniam vocatam volunt: quam tamen Stephanus ab Arcadica quadam muliere nominatã mauult, cui Azano nomen erat. Statius, Venit & Idæis vlulatibus æmulus Azan.

Azania, æ, *ἀζανία* Stephano, Regio eſt Arcadiæ: ita dicta, à monte editiſſimo, cui Azan nomen eſt: ſiue (vt Stephano placet) ab Arcadica quadam muliere, quæ Azano dicebatur, vt dictũ eſt. ¶ Huius regionis incolæ Azanes dicti ſunt. *ἀζανῆς*. Arcades enim, eodem Stephano teſte, olim in tres præcipuos diuiſi erãt populos, Parrhaſios, Azanes, & hiſce recẽtiores Tapezuntios. ¶ In hac regione fons fuit, cuius aquã guſtantibus tantũ deinceps aquarum oboriebatur faſtidium, vt ne odorem quidem earum ferre poſſent. Non me latet, pleroſq; in ea fuiſſe ſententia, Azanij fontis aquas, vini, non aquæ faſtidium generare: quorũ iudicio quò minus ſubſcriberem, fecit Eudoxi ipſius authoritas, cuius verba ex ſexto de tertæ circuitu libro refert Stephanus hunc in modum, *ὅτι πρόνυ τῶν ἀζανίας, ὧν τὸ γνωσμένος ὕδατος, πασῶν μὴ ὂν πόσιμον ὕδατος ἀνίκα δαι*. Huic fonti contrariã vim obtinet, qui in agro Clitorio eſt, cuius aquas qui guſtauerit, abſtemius redditur, vt tradit Plinius lib. 31. cap. 2, & Ouidius 15. Metamorph.

AZANI, norum, *ἄζανοι* Stephano, Oppidum eſt in ea parte Phrygiæ, quę Epictetica cognominatur, de quo Strabo lib. 12.

AZIRIS, *ἄζιρα* Ptolemæo, Ciuitas eſt Armeniæ minoris.

AZOTVS, *ἄζωτος*, penult. produ. Vrbs Syriæ, inter Aſcalonem & Ioppen, quã, vt ait Stephanus, condidit quidã è mari rubro profugus, ex nomine vxoris ſuæ Azæ. Hæc eſt vna è quinq; Philiſtinorũ vrbibus, quondã clariſima. ¶ Eſt & Azotus, vrbs Achaię, cuius meminit idẽ Stephanus.

Azotius, a, um, adiectiuum. *ἀζώτιος*: vt, Viri Azotij, *ἀζώτιοι*, qui Azotum habitant.

Azymus, a, um, *ἄζυμος*, Sine fermento: vnde Azymi panes, hoc eſt infermentati. ¶ Per tranſlationem aceipitur pro ſyncero, & non elato. Nam infermentata conſperſio non attollitur.

Litera

B

LITERA muta eſt, quæ non in ſonum ſuum, ſed in ſonum e literæ ſinitur. Hanc Græci *βῆτα* nominant. Gerit virtutem & poteſtatem mediam inter p, & ph. Quare nos ob literarum affinitatem dictiones Græcas traducentes, nonnunquam p, & ph in illam conuertimus, vt quum apud Græcos *πῦξ* & ſcribatur, apud nos buxus: & quod illi *ἄμφω*, nos ambo tranſcribimus. ¶ At è contrario, quod illi per b ſcribunt, nos in ph, commutamus: vt *θρίαμβος*, triumphus. ¶ Conuertitur quandoque b in v, euphoniæ, vel differentiæ cauſa, idque in duobus tantum verbis, teſte Cicerone, Aufero, pro Abfero, Aufugio, pro Abfugio. ¶ Tranſit etiam in f: vt, Sufficio: in c, vt Occurro: in g, vt Suggero: in m, vt Summitto: in p. vt Nubo pſi.

BAAL, *βαὰλ* Suidæ, ait Auguſtinus, Eſt nomen apud Tyrios, quod datur Ioui. Nam Baal Punici videntur dicere dominum, vnde Baalſames, quaſi dominum cæli dicunt: Samen quippe apud eos cælum appellatur.

BABACTES, *βαβάκτης*, Vnum ex nominibus Bacchi, *ἀπὸ τῆς βαβάζειν* quod eſt vociferari. Bacchæ enim in Liberi patris Orgiis inconditos quoſdam vlulatus edebant.

Babæ, *βαβαί*, aduerbium Græcum: pro quo nos interiectione admirantis Papæ vtimur. Plautus Pſeud. Babæ, nunc demum mihi animus in tuto eſt loco.

BABBA Plinio, *βαβᾶ* Stephano, Africæ oppidum eſt, ad Atlantem montem. Huc ab Auguſto colonia tranſlata eſt, & à nomine auunculi Iulia campeſtris appellata. Plinius lib. 5. cap. 1.

BABYLON, *βαβυλών*, pen. cor. Vrbs nobiliſsima, ad Euphratem fluuium ſita, olim Chaldęæ totius caput, à qua magna Meſopotamię, Aſſyriæque pars Babylonia appellata eſt: vt ſcribit Plinius lib. 6. cap. 26. Hanc Strabo lib. 16, à Semiramide conditam tradidit. Hebræorum verò lite ræ originem eius ad Nembroth gigantem referunt: & à linguarum cõfuſione ita nominatam volunt. Hæc poſtea à Nino vel Semiramide inſtaurata, mœnibus ac hortis penſilibus, templóq; acarce maximè fuit admirabilis: campi planitie vndique conſpicua, natura loci lætiſsima, caſtrorum facie, mœnibus paribus per quadrum diſpoſita. Murorum eius vix credibilis relatu firmitas, & magnitudo: vtpote qui in latitudinem cubitos 50 habuerint, in altitudinem ducentos. Ambitus eius quadringentorum octoginta ſtadiorum fuiſſe traditur: Euphrate fluuio mediam eam interfluente. Murus cocti lis latere atque interfuſo bitumine compactus. Quem tam latum fuiſſe quidam ſcribunt, vt quadrigæ ſibi inuicem occurrentes, facilè pertranſire poſſent. Vnde & inter ſeptem ſpectacula orbis numeratur. Foſſa extrinſecus latè patens, vice amnis circunfluit. A fronte murorum centum portæ æreæ. Hæc vrbs quum aliquando defeciſſet, & Semiramis circa cultum corporis occupata eſſet, ſoluta adhuc altera crinium parte ad eam recuperandam cucurrit: nec prius decorẽ capillorum redegit in ordinem, quàm vrbem in ſuam poteſtatem reſtitutam vidit. ¶ Eſt & Babylon Aegypti caſtellum, vt ait Strabo lib. 17, natura munitum, à Babyloniis quibuſdam conditum, qui relicta patria, ſedem ibi permittente rege, ſibi delegerant. Hîc poſtea collocata fuit vna ex tribus legionibus, quæ Aegyptę præſidij gratia impoſitæ erant. A Ptolemæo Babulis *βαβυλὶς* appellatur. Non procul diſtat à Delta Nili inſula, eam partem ſpectãs, in qua ſita eſt Memphis, ampliſsima Aegypti vrbs, quæ hodie Cayrũ appellatur.

Babylonia, *βαβυλωνία*, Regio eſt maioris Aſiæ, à Septentrione Meſopotamiæ partem ſpectans, ab Ortu Suſianam, à Meridie ſinus Perſici partem, & ab Occaſu Arabiam deſertam: ita dicta à Babylone vrbe ſplendidiſsima, quæ olim Aſſyriorum regia fuit, & Chaldææ totius caput.

Babylonicus, a, um, *βαβυλωνικός*, Poſſeſsiuum à Babylone formatum: vnde Babylonicæ veſtes, & Babylonica ſtragula dicta ſunt, quæ diuerſos colores habebant intextos: quod genus Babylone maximè celebratũ fuit, teſte Plinio lib. 8. cap. 48. ¶ Eadem & Babylonica ſubſtantiuè dicuntur. Plinius loco iam citato, Metellus Scipio Babylonica triclinaria ſeſtertiũ octingentis milibus væniſſe, in criminibus Capitonis poſuit.

Babylonius, *βαβυλώνιος*, Gentile nomen à Babylone formatum. Cic. 2. de Diuin. Nam quod aiunt, quadringenta ſeptuaginta millia annorum in periclitandis experiundiſque pueris, quicunq; eſſent nati, Babylonios poſſuiſſe, fallunt. Babylonius, adiectiuum. Lucan. lib. 6, Mœnia mirentur refugi Babylonia Parthi.

BABYRSA, Caſtellum munitiſsimum Atropatiæ regionis Mediæ propè Artaxata vrbem, Strabo lib. 11.

BACALES, (quod huc ex Herodoto corruptè tranſlatum erat,) Vide CABALES.

Baccæ, geminato cc, & ſine aſpiratione, continent intra ſui nominis ambitum fructus diuerſorum generum, lauri, oliuæ, corni, myrti, & aliorum huiuſmodi. *τὰ ἀνηρίθμητα*. Differunt ab Acinis, quòd Acini denſius naſcuntur, vt in vuis: Baccæ diſperſius, & rarius. Vide Plinium lib 15. cap. 14 & Vallam lib. 6. cap. 14. Cicer. 1. Tuſcul. Ergo arbores feret diligens agricola, quarũ aſpiciet baccam ipſe nunquam. Idem 1. de Diuin.

Vt agricola quum florem oleæ videt, baccam quoque ſe viſurum putat. ¶ Eſt & Bacca, Gemma candida, & baccæ more rotunda, quam & vnionem dicimus. *μαργαρίτης*. Virg. in Culice, –nec Indi Conchea bacca maris pretio eſt.

Baccifer, Ferens baccas. Plinius lib. 16. cap. 10, Ex omnibus ſola baccifera. Seneca in Oedip. Hedera baccifera.

Baccula, diminutiuum, Parua bacca. Plinius lib. 25, Omnes colore buxeo, caulibus paruis, flore purpureo, ferunt bacculas paruas, vt cappares.

Baccatus, a, um, Gemmatus, vnionibus ſeu margaritis ornatus. *διάλιθος*. Virg. 1. Aeneid. –colloque monile Baccatum.

Baccalia, Lauri ſpecies eſt, à baccarum fertilitate dicta. De qua vide Plinium lib. 15. cap. 30.

Baccharis, is, *βάκχαρις* Dioſcoridi, Herba eſt radice odorata, folio aſpero, magnitudine inter violam & verbaſcum, angulóſo caule, quæ coronis admiſceri ſolet. Ruſtici in Gallia *Diuæ Mariæ chirothecas* appellant vt tradit Ruellius lib. 3. cap. 37.

Bacchus, *βάκχος*, Iouis eſt & Semele filius, putatus eſt deus vini, & propter ipſo vino poni conſueuit. Hic multinominis fuit. nam primùm Dionyſius, deinde, Liber pater dictus eſt, & poſtremò Bacchus, vt Diodoro placet, à Bacchis mulieribus, quas *βακχεύειν*, hoc eſt inſanientes, & immoderatè ſe gerentes, in India expeditionem parans, multas ſecum habuiſſe fertur. Idem & Oſiris dicitur, & Bromius, & Lenæus. A Græcis etiam *δίμητωρ* quòd bis natus fuiſſe, & duas quaſi matres habuiſſe fingatur. Ferunt enim Semelen ex Ioue iam grauidam, quum ab amatore deo (qui ſe illi daturum, quicquid petiiſſet, per Stygiam paludem iurauerat) Iunonis dolo hoc ſibi munus rogaſſet, vt talis ſecum, qualis cum Iunone ſolebat, nocte vna concumberet, fulmine fuiſſe exuſtam, puerúmque vtero exemptum, Iouis femori fuiſſe inſertum: quem ille poſtea maturo partus tempore, more grauidæ mulieris ex enixus. Hic orbem fere terrarum peragrauit: multas nationes domuit: Indos debellauit, & primus omnium triumphauit, vectus Indico elephãto, vt ſcribit Diodorus. Primus emere ac vendere inſtituit, & diadema regum ac triumphum inuenit. Dictus etiam Bacchus fertur, *ἀπὸ τῆ βαχίῃ*, hoc eſt à vociferando & vlulando. adiecta litera *κ*, quo vaſtior ille Menadum ſonus in ipſo Dei nomine redderetur.

Baccha, bacchæ, *βάκχη, μαινὰς*, Bacchi ſacrificula, quæ & Mænas, & Thyas, & Baſſaris appellatur. Mulieres etiam tertio quoque anno ad Cithæronem montem cæteruatim cum Thyrſis conuenientes, vt ibi Bacchi Orgia magno cum vlulatu celebrarent, Bacchæ dicebantur. Ouid. 9. Metamorph. Vtque tuo motæ, proles Semeleia, Thyrſo Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ. Cice. Fab. lib. 7. Bacchis verò vbi eſt apud me locus? At pulchellæ ſunt: noui optimè, & ſæpe vidi.

Bacchanal, vel Bacchanale, *διονύσιον, βακχεῖον*. Locus in quo Bacchi feſta celebrantur. Plautus in Aulular. Ad Bacchas veni in Bacchanal coquinatum.

Bacchanalia, quæ & Dionyſia, *διονύσια*, Bacchi feſta, in quibus viri per noctem ſeminis & teneræ ætati turpiter miſcebantur per dolum. Vnde eſt illud apud Iuuenalem Satyr. 2, Qui Curios ſimulãt, & Bacchanalia viuunt. Hæc à multis Græciæ vrbibus tricunio quoque celebrabantur. ¶ Eſt autem hoc nomen pluralis numeri tantùm: facítque genitiuum Bacchanalium, vel Bacchanaliorũ: quod & in cæteris feſtorum nominibus obſeruatur.

Bacchari, *βακχεύειν*, Propriè eſt Baccharum, quæ furore quodam correptæ, magnis clamoribus Liberi parris Orgia celebrabant: quanquam & latius ſumitur pro furere, inſanire, & clamoribus, tumultúque omnia implere. Virg. 4. Aeneid. Sæuit inops animi, torámque inſenſa per vrbem Bacchatur: qualis commotis excita ſacris Thyas, vbi audito ſtimulant trieterica Baccho Orgia, nocturnúſque vocat clamore Cithæron.

Bacchatus, participium. Virgil. 10. Aeneid. Medias Italûm bacchata per vrbes. ¶ Legitur & Bacchatus, in paſsiua ſignificatione, pro eo quod eſt à bacchantibus frequentatus, aut peragratus. Virgilius 2. Georg. –virginibus bacchata Lacænis Taygeta. Vbi Taygeta bacchata, dixit ea forma, qua alibi, Terra acri regnata Lycurgo. Sed hoc rarius.

Bacchans, antis, aliud participiũ. Cic. 4. in Catil. Verſatur mihi ante oculos aſpectus Cethegi, & furor in veſtra cæde bacchantis.

Bacchatio, onis, verbale, *βάκχευσις*. Cicero 3. Verr. Sileatur de nocturnis eius bacchationibus ac vigiliis. Huius verbi compoſitum eſt Debacchor.

Bacchatim, aduerbium ſignificat, more bacchantiũ. *βακχικῶς*. Apul. Quin igitur ſoror hunc primum bacchatim diſcerpimus?

Baccheis, idos, *βακχεῖς*, Denominatiuum fœmininum à Baccho formatũ. Stat. 2. Syl. Qualis ſi iubeas Ephyres Baccheidos altum Culmen ab Inoo ſert ſemita tecta Lechæo.

Bacchæus, a, um, per tres ſyllabas, quarũ penultima producitur. *βακχεῖος*. Poſſeſsiuum à Baccho deductum. Col. lib. 10, –per omiſſa ſilentia Muſis Pierij nemoris Bacchæa voce fremente. Virgilius *α* diphthongum diuidens, per quatuor ſyllabas extulit, lib. 11. Georg. Quid memorandũ æquè Baccheia dona tulerunt?

Bacchicus, a, um, *βακχικὸς*, Poſſeſsiuum à nomine Bacchus deductum. Ouid. 1, Triſt. Deme meis hederas Bacchica ſerta comis.

Bacchides, pen. cor. *βακχίδης*, Patronymicum maſculinum à Baccho formatum, quo ſignificatur Bacchi filius vel nepos. ¶ Fuit & Bacchides nomen vnius ex ſatrapis Aſſyriorum, qui à Demetrio Seleuci filio aduerſus Machabæos miſſus, ab illis eſt interfectus.

Bacchium, ſiue Baccheum. penul. prod. *βακχίον*, Genus vaſis vinarij, quo in ſacrificiis Bacchi vtebantur. Quin ipſum etiam Bacchi templum à

Universidad de Deusto Biblioteca

Græcis hoc nomine appellatur.

Bacchius, substantiuum. Genus pedis est ex tribus syllabis constans, quarum prima breuis est, reliquæ duæ longæ. βακχεῖος: vt Honestas. Hoc pedis genere vtebantur in carminibus sacrorum Bacchi: cui contrarius est Antibacchius, constans ex duabus longis & vltima breui: vt, Fortuna.

BACCHIADÆ, βακχιάδαι, Dicti fuerunt, qui è Corintho exules in Siciliam deuenerunt, & vrbem inter Pachynum & Pelorum ædificantes Siculi facti sunt. ¶ Hi à Bacchia Dionysij filia originem duxerunt. Strabo lib.8. de Corintho loquens, Bacchiadæ, inquit, annis ferme c c. vrbem dominatione tenuerant, & tyranni locupletissimi, & numero plurimi, & genere clari euadentes, emporium ipsum adempto metu fructuosum possidere. &c. Ouid. 3. Metamor. Et qua Bacchiadæ bimari gens orta Corintho Inter inæquales posuerunt mœnia portus.

Baceli, βάκηλοι, Ab Augusto dicti sunt stulti, teste Suetonio, à Bacelo quodam eunucho, (vt Alciatus credit) qui corpore quidam procero fuit, sed adeo, stolidus, vt cesserit in prouerbium.

Bacrionem, Dicebant genus vasis longioris manubrij, quod alij trullã appellant. Festus. De vsu autem huius vasis, vide infrà in dictione TRVLLA.

BACTES, βάκτης, Bacchi nomen, quemadmodũ & Babactes, ἀπὸ τοῦ βάζω, id est clamo, vociferor. Solent enim Baccho, hoc est vino madidi, & mulieres Liberi patris Orgia celebrantes, omnia tumultuario quodam, & incondito clamore replere.

BACTRA, orum, βάκτρα, Scythiæ prouincia, vltra Assyriam, à flumine Bactro cognominata. Virgilius lib.2. Georg. – neque Bactra, neque Indi Laudibus Italiæ certent. Eius prouinciæ populi Bactri, Bactrij, & Bactriani, βάκτροι, βάκτριοι, καὶ βακτριανοὶ vocati sunt, quorum rex fuit Zoroastres, magicæ artis inuentor. Bactrianum regnum olim mille vrbibus fuisse inclytum ferunt. ¶ Bactra item siue Bactrum (vt apud Plinium legitur lib.6. cap.16,) oppidum est eiusdem regionis, Bactrianorum regum regia, & totius regni caput, ita dictum à Bactro fluuio, quum antea Ariaspe appellaretur. De Bactrianorum moribus memoriæ proditum est ab Onesicrito, canes apud illos ali, quos Sepulchrales vocant, quibus parentes morbo, ætatéve confectos obiiciunt dilacerandos. Mulieres autem earum splendido cultu & vnguentis vti, à seruis & ancillis multo magis quàm viros coli, nec nisi equo insidentes, magnóque & auri & gemmarum apparatu excultas in publicum prodire: matrimonij autem castitatẽ non seruare, sed tam seruis, quàm aduenis promiscuè sese commiscere; nec à viris eo nomine accusari, quibus ipsæ dominari videntur.

BACTROS, Fluuius est in finibus Scythiæ Asiaticæ, à quo Bactra regio, & Bactrum vrbs nomen sumpsit. Lucanus lib.3,

Errantes Scythiæ populi, quos gurgite Bactros
Includit gelido, &c.

Baculus, li, masculini gen. Fustis, stipes, scipio: pro quo legitur & Baculũ neutri gen. βάκλον, βακλητία. Ouid. lib.15. Metamor. Baculúmq; tenens agreste sinistra.

Bacillum, neutri generis diminutiuum. Cicero lib.2. de Fin. bo. Bacillum aliud inflexum & incuruatum, aliud ita natum. ¶ Bacillus in masculino genere in vsu non est: à quo tamen videtur manasse compositum Imbecillus, a, um, & Imbecillis, imbecille. Vnde Imbecillitas pro infirmitate.

BACVNTIVS, Pannoniæ fluuius est, in Saum influens. Author Plinius lib.3. cap.25.

BADAS, Syriæ fluuius est, Memnonis sepulchro nobilitatus. Strabo libro 15.

ADACVM. ci, βάδακον, Ciuitas est Norici, apud Ptolemæum lib.2. cap. 14, quam nonnulli putant eãdem esse cum ea, quam hodie à Saltza vicino fluuio Saltzburgum vocant.

Badius color, Is est quem & Phœniceum vocamus, à colore dactylorũ, quas φοινικας vocant Græci. φοινικοῦν χρῶμα. Idem & Spadiceus dicitur, & Baius: ab eo quòd termitem vnà cum fructu à palma reuulsum Græci σπάδικα, καὶ βάϊον appellant. Vide Thylesij libellum de coloribus.

Badizare, βαδίζειν, Significat ire. Plautus in Asinar. Demam hercle iam de hordeo, tollutim ni badizas.

BAENIS, βαῖνις, Apud Strabonem lib.3, Fluuius est Lusitaniæ, omniũ eius regionis fluuiorum longè maximus, cuius fons est apud Cantabros. Alio nomine vocatur Minius.

BAETIRAE, βαιτῖραι, Vrbs Galliæ Narbonẽsis. Ptolemæus lib.2. cap.10.

BAETICA, βαιτικὴ, Hispaniæ regio Australis, à Lusitania Ana fluuio discreta; ita dicta à Bæti amne, qui eam mediam perfluit. De hac Plinius lib.3. cap.1, & 2. Hodie bona huius regionis pars Granata dicitur, à grani tinctorij copia, quod Græco nomine Coccum appellamus.

BAETIS, is, βαῖτις, Fluuius est vlterioris Hispaniæ, qui ex Tarraconensis agri finibus labens, Australémque Hispaniæ regionem, quæ ab eo Bætica appellatur, mediam percurrens, tandem non procul à Gadibus in Oceanum Occidentalẽ illabitur. Huius fluuij aquis lanas optimè tingi, author est Martialis, quum ait, Bætis oliuifera crinem redimite corona, Aurea qui nitidis vellera tingis aquis.

Bæticola, læ, penult. corr. Accola Bætis fluuij. Silius lib.1, & vulgus Iberũ, Bæticolásque viros spatiis agitabat iniquis.

Bæticus, ca, cum, adiectiuum, βαϊκὸς. vt, Bæticus color, obscurus, qui & pullus dicitur, & Hispanus, & Natiuus. Nam in Bætica Hispaniæ regione vellera natura pulla sunt, ex quibus tenuiores sibi vestes conficiunt, quæ fidelissimè colorem suum seruat, neque facilè maculis inficiuntur.

Bæticatus, a, um, aliud adiectiuum, Pullatus. Martialis lib.1, Et bæticatus atque leucophæatus.

BAETVLO, βαιτύλων, Hispaniæ fluuius est in Tarraconensi tractu, circa montem Iouis, non procul à Barcinone in mare influens. Hispani hodie sua lingua Besonem vocant. Meminit huius fluuij Pomponius Mela lib.2. ¶ Est item Bætulon oppidi nomen in eodem tractu: quod recenset à Plinio lib.3. cap.3, & Ptolemæo lib.2. cap.6.

BAGOAS, βαγώας, teste Curtio, Eunuchus fuit, Alexãdro Magno turpiter adamatus. Hunc Orsines satrapes inter Persas nobilissimus, quum regis amicos omnes muneribus affecisset, solũ præteriit, admonitúsq; à quodam, eum regi esse charissimum, respondit, se amicos regis, non scorta colere.

BAGADRA; Vide BRAGADA.

BAHAL, βάαλ, numero singulari, inquit Hieronymus, Tyriorum Deus habebatur. Bahalim pluraliter, deos siue idola significat. & est masculini generis. Vbicunque enim in fine Hebraici sermonis IM syllabam legimus in numero plurali, est generis masculini. Vbi autem OTH, numero plurali, generis fœminini.

BAIAE, arum, βάϊαι, Ciuitas Campaniæ, secus Campanum mare sita, situs amœnitate, & aquarum salubritate celeberrima: ita dicta à Baio Vlyssis socio illic sepulto. In huius agro aquæ calidæ sunt, & ad voluptatem, & ad varios morbos commodæ. Silius, – docet ille tepentes Vnde ferant nomen Baiæ, comitémq; dedisse Dulichiæ puppis stagno sua nomina monstrat. Horatius lib.1. Epist. nullus in orbe sinus Baiis prælucet amœnis. ¶ Hinc fit Baianus, a, um: vt sinus Baianus, qui hinc Miseno monte, illinc Puteolis claditur. Baiana litora, & Oræ Baianæ, apud Statium.

Baiulo, as, Porto. βαϊάζω. Plautus in Asinaria, Ego baiulabo, tu, vt decet dominum, ante me ito inanis. Quintil. lib.6. cap.1, Ego te baiulare nõ possum.

Baiulus, pen. cor. Operarius, & propriè qui vecturas onerũ corpore suo, victus quærendi gratia portat. φορτοβάστης. φέρμα ξ, ὁ βαστάζων. Cicero in Parad. Vtrũ potius de bonis est quærendum quid baiuli atque operarij, an quid homines doctissimi senserint? Idem 2. de Oratore, Remigemi aliquem, aut baiulum nobis oratorem describeras.

BAIVS, Seruio, βαῖος: vel Baias Straboni, βαΐας, Vnus ex sociis Vlissis fuit, à cuius nomine Baiæ appellatæ creduntur. Vide BAIAE.

Bajus color, Idem est cum spadiceo, siue badio, in equis in primis laudatus, φοινικοῦν χρῶμα, ita dictus est παρὰ τὸ βαΐον, quo nomine Græci appellant palmæ termitem vnà cum fructu auulsum, qui huius est coloris.

Balæna, æ, Vastissima maris belua, ex genere cetorum, quam Plinius tradit in Oceano Indico ad quaternũm iugerum magnitudinem crescere. Græcis φάλαινα dicitur, παρὰ τὸ εἶναι φῶς ἀλλόδαπον. Vnde & Latini Balænam appellarunt, φ aspirata in b mediam suam conuersa. Vide Plinium lib.9. cap.3.4.6.

BALANEA Plinio, βαλάνεαι Stephano, Oppidum in cõfinio Syriæ & Phœnices, cuius meminit Plinius lib.5. cap.20.

BALANI SARDIANI, βάλανοι σαρδιανοί A Græcis olim appellabantur, quas nos Castaneas dicimus. Primùm enim Sardibus creduntur prouenisse: vt tradit Plinius lib.15. cap.23.

Balanus, ni penul. corr. gen. fœm. βάλανος, Generale nomen est, omnia continens, quæ apud nos Glandis vocabulo comprehenduntur. Præcipuè tamen hoc nomine dactyli appellantur, & oliuæ, & siqua sint alia, quæ nucleos intus habent. ¶ Balanus myrepsice βάλανος μυρεψική Dioscoridi, Fructus est arbusculæ, myricæ similis, magnitudine nucis auellanæ, ex cuius cortice odoriferus liquor exprimitur, quem vocant Oleum balaninum. Sunt qui credant esse glandem eam, quàm vulgò nucem muscatam vocant: quibus tamen non arbitror adhibendam fidem, quum descriptio ei non conueniat. Constat enim glandem myrepsicam lignoso intus esse osse, quod nux odorata non habet. Satisque Ruellio crediderim nucem odoratam, quam nos Muscatam vocamus, veteribus fuisse incognitam. Glandem autem myrepsicam Plinius vno nomine vocat Myrobalanum, quasi dicas glandem vnguentariam. Ita enim de eo scribit lib.12. cap. 21, Myrobalanum, Troglodytis, & Thebaidi, & Arabiæ, quæ Iudæam ab Aegypto distermiat, cõmune est, nascens vnguento, vt ipso nomine appareat. Quo item indicatur, glandem esse arboris, heliotropio, quam dicemus inter herbas, simili folio. Fructus, magnitudine auellanæ nucis. Hactenus ille. Myrobalanum Celsus videtur accepisse pro vnguento ipso, quod ex glandis myrepsicæ commisto liquore conficitur. Ita nanque ait libro 4. cap.9, Fit ex vnguento & palmulis, quod Myrobalanon vocant. Ad hanc etiam significationem alludisse videtur Martialis libro 14, Quod nec Virgilius nec carmine dixit Homerus, Hoc ex vnguento constat, & ex balano. Nam si de glande ipsa intelligas, non video quomodo dicat Myrobalanum cõstare ex balano & vnguento. ¶ Balanus etiam à Græcis vocatur extrema membri virilis pars, quam etiam Latini Glandem vocamus. ¶ Hoc etiam nomine dicuntur, quæ à pharmacopolis vocantur *Suppositoria*, quæ ad subducendam aluum podici inseruntur: ita dicta, quòd figura glandis similitudinem referant.

Balanites, huius balanitæ, βαλανίτης, Gemma subuiridis, & Corinthio similis æri, secante mediam flammea vena. Author Plinius libr. 37. cap.10.

Balanitis, idis, βαλανῖτις, Genus castaneæ rotundius, & maximè purgabile, & sponte prosiliens: à rotunda glandis effigie ita appellatum. Plin. lib.15. cap.23.

Balanatus, ta, tum, adiectiuum, Hoc est balanino oleo perfusus. Persius Satyra 4, Tu quum maxillis balanatum gausape pectas.

Balaninus, na, num, aliud adiectiuum, Ex balano factum: vt, Balaninum oleum. Plin. lib.23, Balaninum oleum repurgat varos. Idem libro 13. cap.1, Increuit deinde Mendesium, balanino resina mista.

Balare, Proprium est vocis ouis, aut hœdi. βληχᾶσθαι. Quint. lib.1. cap.5, Iam ne balare quidem, aut hinnire fortiter diceremus, nisi iudicio vetustatis niterentur. Ouidius 4. Fast. Tactáque fumanti sulphure balet ouis. Silius lib.15. – cui mille sub altis Lanigeræ balant stabulis.

Balito. as, frequentatiuum. Plautus in Bacch. Pastor harũ dormit, quum eæ eunt Sic à pecu balitantes.

Balatus, us, nomen. βάλη, βλήχημα. Plinius, Gustatum à pecore, caprísque balarum concitat.

Balatrones, inquit Festus, & Blateas, antiqui appellabant, bullas luti ex itineribus, aut quòd de calceamentorum soleis raditur. ¶ Balatrones pro nihili hominibus, & nullius pretij videtur accepisse Varro de Re rust, lib.2. cap.5, quum inquit, Videbo iam vos balatrones, & huc afferam meum corium, & flagra. ¶ Dicti autem putãtur Balatrones à balatu & vaniloquentia, vt annotauit Porphyrion in illud Horatij 1. Ser. Satyr.1, Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne Mœstum, ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.

Balaustium, βαλαύστιον, Flos mali punici, vtilis non modò medicinis, sed etiam tingendis vestibus, quas sibi concolores facit. Propriè autem hoc nomine appellatur syluestris punicæ flos: nam satiuæ Cytinus dicitur.

Balaustinus, a, um, pen, corr. vt Balaustinus color, à floris huius similitudine dictus.

Balbus, Qui vitio linguæ non bene potest exprimere verba, & obscurè loquitur. ψελλός. Persius Sat.1. Rancidulum quiddam balba de nare loquutus. Cic.1. de Orat. Quúmque ita balbus esset, vt eius ipsius artis, cui studeret, primam literam non posset dicere, &c.

Balbè, aduerbium. Obscurè, imperfectè, blæsè.

Balbutio, tis, Imperfectè loquor, quadam linquæ hæsitatione & confusione trepido. ψελλίζω, ψίλλω, ψιλλόμαι. Horatius in Serm. Balbutit Scaurum prauis fultum malè talis. Cicero 5. Tuscul. Me quidem authore etiam Peripatetici, veterésque Academici balbutire desinant aliquando.

Balbucinari, Significat lingua balba loqui, sicut senes, ψίλλειν, ψιλλάσθαι.

BALDRACA, Puella generis obscuri, peregrinæque conditionis, quæ quanuis multarum rerum ob paupertatem esset indiga, noluit tamen corporis sui facere copiam Othoni imperatori, quanuis multa promittenti, vt scribit Volaterranus.

BALEARES, βαλεαρίδες, Duæ insulæ ante Hispaniam, 30000 passuum interuallo à se inuicem distantes, quarum maior, quæ Orientem spectat 10000 passuum longitudinem habet, circuitum autem passuum 480000: cuius præcipua oppida olim fuerunt Palma, & Pollentia. Alterius in 60000 tantùm passuum longitudo extenditur: circuitus autem in passuum 150000. ¶ Dictæ Baleares, (vt quidam volunt) à Baleo quodam Herculis comite ibi relicto. Aut certè ἀπὸ τοῦ βάλλειν, hoc est à iaculando, propterea quòd fundæ iaculatione Baleares peritissimi habiti sunt. Tradit enim Lycophron, & post eum Florus lib.3. cap. 8, eam hisce in insulis obseruatam fuisse consuetudinem, vt esurientibus filiis à matribus tentaculum in sublimi trabe proponeretur, quod illi contingere non poterant, nisi prius funda deiecissent. A Græcis dicti sunt γυμνητόται, eo quòd nudi aliquandiu vitam egisse dicantur, nec vestibus vtentes, nec calceis. In hisce insulis tantum olim cuniculorum prouentus fuit, teste Plinio lib.8. cap.55, vt in eos præsidium militare ab Augusto petere sint coacti. Hodie ab Hispanis, quorum imperio parent, Maiorica, & Minorica appellantur. ¶ Baleares etiam dicuntur incolæ harum insularum. ¶ Inde fit possessiuum Balearis, & are. Virg. lib.1. Georg. Stupea torquentem Balearis verbera fundæ.

Balearicus, ca, cum: vt, Balearica funda. Ouidius 2. Metam. Non secus exarsit, quàm quum Balearica plumbum Funda iacit: volat illud, & incandescit eundo. ¶ Balearica vina. Plin. lib.14. cap.7, Balearica vina ex insulis, cõferuntur Italiæ primis. Balearicæ cochleæ. quæ herbis nõ viuunt, sed vuæ modo inter se cohærent, è terræ cauis non prorepẽtes: vnde & cauaticæ à Baleari bus appellãtur. Author Plinius lib.8. cap.39.

BALIARDVS, Philosophus quidam Gallicus ac Peripateticus, Parisiis prodiit vir doctissimus, ab orthodoxis tamen in quibusdam aberrans à quibus nec per synodum iussu regis Ludouici huius gratia coactam auelli potuit, sed in quodam loco deserto, cum sociis nonnullis omne æuum abstinendo exegit. Volat. lib.22.

BALIAS, siue Balius, (nam & in Græcis quibusdam codicibus βαλίας legitur, in alijs βαλιὸς.) Vnus fuit ex equis Achillis, à Balio colore ita dictus. Commemorat autem Homerus lib.16. Iliad. tres Achillis equos quorum duos Baliam & Xanthum immortales fingit, ex Zephyro vẽto & Podarge Harpia prognatos: tertium autem mortalem, nomine Pedasum.

BALESIVM, authore Plinio, Apuliæ oppidum est maritimum, non procul à Brunduſio. Plin. lib.3. cap.11.

BALIENVS, Auunculus Catilinæ, Lucretium Asellam, consulatum contra voluntatem Syllæ ad perturbandum ciuitatis statum petentem, occidit iussu Syllæ tunc Dictatoris, accusatus postea, ac damnatus. Pædianus.

BALIMINENSES, Populi in Latio, qui aliàs Trebulani dicuntur. Plinius lib.3. cap.5.

Balineum, βαλανεῖον, & Balineæ, arum idem quod Balneum & Balneæ, arum. Cicer. Attico lib.2, Balineum calefieri iubebo. Plaut. Pœnulo, Numnam ita balineis circunductus pallio? Plinius Epist.3, Quid balineum illud, quod plurimus sol implet, & circumit? Dictum autem putatur Balineum, ἀπὸ τοῦ βαλανεύειν, hoc est à glandibus, quæ in balneis succendi solẽt. Scribit enim Suidas glandes hominibus apud antiquissimos, cortices verò earum igni alimenta præbuisse.

Balius color, βαλία χροιὰ, In equis laudatissimus est, à quo Homerus vnum ex equis Achillis Balium, siue Baliam appellauit. Nonnulli varium interpretantur, maculisque multis distinctum. Thylesius autem in libello de coloribus. eũdem esse existimat cum eo qui & Spadiceus, & Baius & Badius, & Phœniceus appellatur.

Ballaria, æ, A Romanis appellata est herba, quę à Dioscoride λυχνὶς ὑγρὰ νυμφαιτικὴ, hoc est Lychnis coronaria, & à Gallorum vulgo *Candelaria* dicitur. Vide Ruellium lib.3. cap.57.

Ballista, gemino ll. à βάλλω. Iacio: Machina est qua saxa torquentur, vel sagittæ. De saxa iaciente (quæ & maior ballista appellari potest) Valerius Max. lib.1, Quum telorum iactu perforari nequiret (intelligit sertentis ab Attilio Regulo interemptam) ad vltimum ballistarum tormentis vndique petitam, silicum crebris & ponderosis verberibus procubuisse, &c. Et siue trabs, quæ versilis appellatur, fuerit, siue alterius generis, modò saxa maiora & grauiora iaciat, hoc nomine intelligitur. ¶ De sagittas iaciente (quæ & minor) Lucan. lib.2, Tortáquæ per tenebras validis ballista lacertis Multifidas iaculata faces. Et D. Hieronymus contra Iouin. Ballista quanto plus retrahitur, tanto fortius emittitur. Hanc Græci βαλιστρον dicunt, quam & Phœnicas inuenisse Plinius tradit lib.7. cap.56. aliis Saturnum à Ioue pulsum & in Græciã profugum ballistarum vsum docuisse scribentibus.

Ballistarium. Locus vbi sita est ballista. Plautus, Intenta est ballista probè quam ego haud multo post emittam è ballistario. Vbi etiã Ballistam accipere videtur pro telo.

Ballote, βαλλωτὴ, Herba est marrubio similis, quæ & Melampraſion à Græcis appellatur. Officinæ Marrubiastrum vocant, aut Marrubium nigrum. Vide Dioscoridem lib.3. Plinũ lib.27. cap.8, & Ruellium lib.3. cap.58.

Balluca. cæ. Vide BALVX.

Balneum, βαλανεῖον, & in plurali numero Balneæ, arum, vel Balnea, orũ, Loca sunt publica vel priuata, in quibus aut sanitatis, aut abstergendarum sordium causa lauamur. Cicero Terentiæ vxori, Labrum si in balneo non est, fac vt sit. Idem Attico, Balneum calefieri iubebo. Idem pro Sext. Roscio, Occiditur ad balneas Palatinas rediens à cœna Roscius. Illud autẽ ferè obseruatur a scriptoribus: vt Balneæ, vel Balnea in plurali numero de publicis tantùm dicantur: Balneum in singulari, locus in domo nostra, vbi priuatim lauamur. Ratio huius diuersitatis videtur, quòd in publicis balneis plura ad lauandum fuerint loca. Habebant enim mulieres lauationes suas à viris separatas. Erant præterea in balneis tria veluti cœnacula, (nisi regiones malis appellare) quorũ summum plenum erat aëris calidi, qualia hodie sunt Germanorum hypocausta. hæc balneorum pars Laconicum vocabatur. In medio cœnaculo erant aquæ calidæ: in imo, frigidæ. Ex his facile ostendi potest quid sit discriminis inter Balneas, & Thermas. ¶ Balnea enim tantùm dicuntur in quibus lauamur. Vnde summa illa balneorum pars, quam Laconicum vocari diximus, & cryptæ quædam siccæ in litore Baiano calidi aëris plenæ, balneorum appellatione non veniunt, quæ tamen Thermæ aptè dici possunt. Thermæ enim dicuntur quæcunque loca calida, siue illa sicca sint, siue calidis lotionibus accommodata. Frigidum itaque balneum sub Thermarum appellationem non venit. Nam θέρμη calorem significat. Valla in Raudensem huiusmodi ponit differentiam. vt Thermæ dicantur quæ natura calidæ sunt, Balnea etiam quæ calefiunt igni. Quod non omninò verum esse constat multis tum Martialis, tum aliorum testimoniis, qui Neronis & Titi balnea Thermas vocant, quæ certè igni calefiebant. Vnde autem dicatur Balneum, vide suprà in dictione BALINEVM.

Balneolum, diminutiuum est. Iuuenalis Satyr. 7, – quum iam noti celebréque poëtæ Balneolum Gabiis, & Romæ conducere furnos Tentarent.

Balnearia, orum, Ea pars villæ, siue ædium, in qua balneæ sunt, & nonnunquam etiam ipsum balneum. Cic. ad Q. Fratrem lib.3, Sed tamen nihil ei reliquum erat præter balnearia, & ambulationem, & aluearium. Ibidem, In balnearijs, assa in alterũ apodyterij angulum promouit. Colu. lib.1. cap.6, Balnearia Occidenti æstiuo obuertantur, vt sint post meridiem, & vsque in vesperum illustria.

Balnearius, a, um, siue Balnearis, re, Quod ad balneum pertinet: vt, Vestis balnearis, Seruus balnearius. Item Balnearia instrumenta, cuiusmodi sunt strigiles, ampulla olearia, lintea. Pro quibus etiam Balneatia absolutè dixit Apuleius lib.3, Milonem iussit cum balneatribus assequi.

Balneator, βαλανεὺς, Qui curã habet balnearum. Cic. pro Cæl. Familiaris facta erat balneatori. Plaut. Truc. Omnes amatores balneatores fient. ¶ Huius fœminini est Balneatrix. βαλανὶς, Mulier cui balnei curan di cura incumbit.

Balneatorius, a, um, Quod ad balneum pertinet. Martianus Iureconſ. Instrumento balneario legato balneatores continẽtur, quoniam sine his balneæ vsum suum præbere non possunt.

BALSA, βάλσα, A Plinio lib.5, cap.item 5, numeratur inter Cyrenaicæ regionis oppida. ¶ Est etiam hoc nomine vrbs Lusitaniæ, non procul à Sacro promontorio, & Anæ fluuij ostijs, quæ vulgò nunc *Tauila* dici creditur. Commemoratur à Plinio lib.4. cap.22. & Ptolemæo libro 2. cap.5.

Balsamum, neutri generis, βάλσαμον, Arbuscula vni terrarum Iudææ quondam concessa, viti similior quàm myrto. Virgilius 2. Georg. Quid tibi odorato referam sudantia ligno Balsamáque, & baccas semper frondentis acanthi? Seritur maleolis, vt vitis, & colles implet vinearum modo, sustinens sese sine adminiculis. Intra tertium annum est fructifera: procerítas intra bina cubita subsistit. Præfertur omnibus odoribus. Inciditur vitro, lapide, ossiſsve cultellis, & succum emittit eximiæ suauitatis, quem Opobalsamum dicunt.

Nam

Nam ἐπὶς Græcis succus est. Summa Opobalsami probatio est, vt lac coagulet, & in veste maculas non faciat. Lignum quoque eius in pretio est, Xylobalsamum appellatum, quod officinæ vnguentariorum pro succo subtituebant. Carpobalsamum, fructus balsami. καρπὸς enim Latinè fructus. Vide Plinium lib. 12. cap. 25.

Balsamelæon, βαλσαμέλαιον, Succus est oleo perumilis, qui ineunte autumno, ex imis balsami fruticis partibus scarificatis profluit: vt post Aetiũ refert Ruellius lib. 1. cap. 25.

Balsaminus, na, num, adiectiuum penult. corre. vt, Balsaminum oleum. Plinius lib. 23. cap. 13, Balsaminum longè pretiosissimum omnium, vt in vngueatis diximus, contra omnes serpentes efficax.

Balteus, & Balteum in singulari, in plurali neutrum tantum. ζωνίς. Militare cingulum, vel zona bullis ornata. Virg. 12. Aeneid. –infœlix humero quum apparuit alto Balteus. Varro, Qui gladiatores balteum cingulum è corio habebant. Liuius lib. 9, Auratæ vaginæ, aurata baltea illis erant.

BALTIA, Insula est in mari Germanico, quæ mari Baltico nomen dedit. Meminit huius insulæ Plinius lib. 4. cap. 13.

Balux. lucis, Minutior auri particula ab Hispanis dicitur, cuiusmodi in arrugiis, aut puteis penè puræ inueniuntur, nulláque opus habentes coctione. A Græcis χρύσμμος, quasi aurea arena dicitur. Plinius lib. 33 cap. 4. Aurum arrugia quæsitum non coquitur, sed statim suum est. Inueniuntur ita massæ. Necnon in puteis etiam denas excedétes libras. Palacras Hispani, alij Palacranas: iidem, quod minutum est, Balucem vocant.

Bambacion, βαμβάκιον, βάμβυξ, καὶ βαμβάκιε Suidæ. Lanæ genus candidissimum, in exiguo nascens frutice, quem nonnulli Gossipion, plures Xylon appellant, teste Plinio lib. 19. cap. 1. Fert hic frutex fructum barbatæ: nuci non dissimilem, quæ dehiscens velut inculcatum lanæ glomum detegit, ex qua deinde vestes fiunt, quæ à nonnullis Bambacinæ appellantur, à peritioribus Xylinæ, vel Gossipinæ. Vulgus Cotonum vocat, à similitudine fortasse illius lanuginis, quæ foris in malo cotoneo gignitur. Vide Ruellium lib. 2. cap. 150.

BAMBORVM, Flumen Mauritaniæ crocodilis & hippopotamis refertũ vt scribit Plinius lib. 5. cap. 1.

BAMBYCE, βαμβύκη, Straboni Mesopotamiæ ciuitas est, siue (vt Plinio placet) Syriæ Cœles, in qua Atergatis dea colebatur. Hæc alio nomine Hieropolis, hoc est sacra ciuitas appellatur, & Edessa. Vide latius in dictione EDESSA.

Banacura, Vide BARACVRA.

BANASA. Apud Plinium lib. 3. cap. 1, Romanorum colonia est in Mauritania Tingitana, Valentia cognominata.

Banausus, βάναυσος. Propriè dicitur artifex, qui circa caminos & fornaces exercetur, quíque opera sua igni conficit. βάυω enim Peloponnesiis caminus est, & ἄυειν, incendere. Per translationem tamen latius sumitur ad viliores omnes operas, quæ manuũ opificio victum quærit. Ad quod & Hieronimus annotauit lib. 1. aduersus Pelagium. Aristoteles in Polit. inter seruum & banausum hoc vnum interesse ait, quòd ille natura seruit, banausus mercede.

Banchus, βάγχος, Piscis marini genus, quem & Myxona vocari author est Plinius lib. 32. cap. 7. ¶ Est & Banchus inter mugiles minimus, quẽ Aristoteles Chelonem vocat.

BANVRRI, Getuli sunt, incolæ Tingitanæ prouinciæ, vt scribit Plinius lib. 5. cap. 2.

Baphia, penult. prod. βαφεῖα, Dicuntur loca tincturæ, in quibus tinguntur panninos Tinctoria dicimus. Lam pridius in Alexand. scribit, Probum fuisse baphiis præpositum. βαφὴ enim tinctura dicitur: vnde Dibapha, bis tincta.

BAPTAE, βάπται, Athenis erant sacerdotes Cotyttûs, impudicitiæ deæ, cui nocturna sacra peragebant, saltationibus, & omni voluptatum generi indulgentes. Dicti autem sunt Baptæ, ἀπὸ τοῦ βάπτω, quòd qui lacris illis initiabantur, aqua calida tingerentur. Iuuenalis 2. Sat. Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytto. In hos Eupolis Comœdiam cõscripsit, quam ab illorum nomine Baptas appellauit, in qua mollitiem eorum & libidinem depinxit. Quam ob causam ab illis in mare præcipitatus est, & submersus. Vide plura de his apud Suidam, & Politianum Miscellanearum cap. 10.

Baptes, βάπτης, Gemma est mollis, sed præstãtissimi odoris. Plinius lib. 37. cap. 10.

Baptismus, & Baptisma, βάπτισμὸς, & Baptisma, atis, βάπτισμα. Latinè immersio vel intinctio dicitur, à βάπτω, immergo. Gregorius, βάπτισμα Græco eloquio dicitur, quod Latinè Tinctio: quia ibi homo Spiritu gratiæ in melius immutatur, & longè aliud quam erat, efficitur. Primùm enim fœdi eramus deformitate peccatorum, in ipsa tinctione reddimur pulchri dealbatione virtutum.

Baptisterium, βαπτιστήριον, Est veluti lacus quidam, ex ligno aut lapide ædificatus, in quo lauandi gratia mergi solent. Hoc in cellis, id est in locis secretioribus solet constitui: quarum aliæ Caldariæ sunt, in quibus calida lauamur: aliæ Frigidariæ, in quibus lauamur frigida: aliæ Tepidariæ, in quibus tepida aqua abluimur. Plinius iun. ad Apollinarem, Cella frigidaria, in qua baptisterium amplum, atque opacum.

BARACYM, βάρακον, Oppidum Africæ in tractu Cyrenaico, cuius meminit Plinius lib. 5. cap. item 5.

BARACVRA, βαράκουρα, Emporium Indiæ extra Gangem, authore Ptolemæo lib. 7. cap. 2, hodie *Bangella*, ciuitas fœcundissima, & regnum latissimum.

BARAGASA, Aethiopiæ oppidum, de quo Plinius libr. 6. cap. 29, Aliqui vnum Aethiopiæ oppidum vltrà ponunt in litore, Baragasa.

BARAMALACVM, Nabathæorum oppidum non spernendum in ea

parte Arabiæ, quæ est contermina Syriæ, vt author est Plinius libro 6. cap. 28.

BARATRVM, βάραθρον, Locus Athenis fuit immensæ profunditatis, in imo mollis & cœnosus, in quem noxios, & dãnatos deturbabant. Hinc factum est, vt loca omnia profunda, vnde quis emergere non possit, ab illius similitudine Barathra dicantur: cuiusmodi apud inferos Tartarum singunt Poetæ, qui Bis patet in præceps tantùm, tenditque sub vmbras Quantus ad ætherium cæli suspectus Olympum. ¶ Hoc etiã nomine appellantur terræ ciuitates, quæ fluuios hauriunt, aliis in locis rursus emersuros. Transfertur quoque ad alia. Martialis Barathrum fœmineum, pro locis muliebribus dixit. Idem stomachi imum hiatũ Barathrum appellauit, quum ait, Extremo ructus si venit à baratho. Horatius de Lurcone quodam loquens lib. 1. Epist. 16, vsurpat pro ingluuie & voragine. Apud Demosthenẽ ponitur pro pernicie, vt anno tauit Harpocration.

Barathro, Luxuriosus dicitur, vel gulosus, qui in barathrum gulæ insumit totum patrimonium.

Barba, Vtroque numero, non solùm hominum, sed & brutorum quadrupedum est. πώγων. Plautus Bacch. Cano capite, atque alba barba. Virgilius 2. Aeneid. Squallentem barbam, & concretos sanguine crines. Horatius lib. 1. Serm. Vtque lupi barbam variæ cum dente colubræ. Plinius lib. 28, afferunt & magi sua commenta: primum omnium rabiem hircorum, si mulcearur barba, mitigari. Silius numero plurali etiam de homine dici posse ostendit lib. 13, Indociles nunc propexis in pectora barbis Verrere humum. Huius nominis composita possunt declinari secũdum tertiam & secundam declinationem: vt Imberbis, & hoc imberbe: & Imberbus, a, um, quod est sine barba.

Barbula, læ, diminutiuum. Cicero pro Cælio, Aliquis mihi ab inferis excitandus est ex barbatis illis: non hac barbula, qua ista delectatur, sed, &c.

Barbatus, Dicitur qui barbam haber. πώγων. Vnde illud, Si promissa facit prudentem barba, quid obstat Barbatus possit quin caper esse Plato? Cicero 1. de Natur. deor. Isto enim modo dicere licebit, Iouem semper barbatum.

Barbatulus, diminutiuum: vt Barbatuli iuuenes, & Mulli barbatuli, Cicero in Parad. Barbatulos mullos exceptare de piscinis. Idem ad Atticum lib. 1, Concursabant barbatuli iuuenes, totus ille grex Catilinæ.

Barbiger, ra, rum, adiectiuum, Qui barbam gerit. πωγωνοφόρος: vt, Barbigeræ pecudes. Lucretius lib. 5, Quippe videre licet pinguescere sæpe cicuta Barbigeras pecudes: homini quæ est acre venenum.

Barbitium, Ponitur pro barba. Apuleius, Hircino barbitio philosophũ mentiebatur.

BARBARIVM, βαρβάριον, apud Strabonem lib. 3, Promontorium est Lusitaniæ, inter Tagi & Chalybis ostia.

Barbaralexis, βαρβαράλεξις, Figura, qua dictionem barbaram & peregrinam Latinæ aut Græcæ admiscemus orationi: vt Gaza & Magalia apud Virgilium.

Barbari, βάρβαροι, Factitio nomine, inquit Strabo lib. 14, dicti sunt ab imitatio, qui difficulter, asperè, atque duriter loquebantur, quasi durilo qui, & crasilingues: quemadmodum blæsi atque balbi dicuntur, qui lingua impediti sunt. Dicti Barbari à βάρβαρ absona voce, in quam peregrini homines Athenas aduentantes, quum primùm Græce loqui conarentur, identidem incidebant. Omnes igitur qui crasè loquuntur, Barbari dicuntur: quales olim habiti sunt omnes gentes, præter Græcos. Vnde Plautus Nœuium poëtam Latinum Barbarum dixit. Nunc etiam ab hoc nomine exempti sunt Latini, quòd hi mitiorem linguã habeant ac magis cultam. Quinetiam inter hos, siquis non rectè profe rat, barbarè loqui dicitur. In summa, Barbari dicuntur illiterati, malis moribus, feri, crudeles. Cic. pro Fonteio, Immanis, ac barbara consuetudo hominum immolandorum.

Barbarè, aduerbium: vt, Barbarè loqui. Cic. 2. Tusc. Vt enim si Grammaticum se professus quispiam, barbarè loquatur.

Barbaricus, a, um, pen. corr. βάρβαρος. Eiusdem significationis est cum Barbarus, hoc est ferus, & malis moribus. Apul. Feris ac barbaricis moribus. Virgilius Barbaricum aurum dixit, pro multo, aut ex Barbaria aduecto, Aeneid. 2, Barbarico postes auro, spoliisque superbi Procubuere. ¶ Barbarica pauimenta, quæ & Subtegulanea dicebantur, ex testis tusis, rudere, & calce constantia, & fistucis pauita: de quibus Plinius 36. cap. 25.

Barbaricum, neutri generis, Clamor exercitus dicitur: quòd eo vociferãdi genere Barbari vtantur. Festus.

Barbaricarij, Textores artificésque barbaricæ vestis, qua ex auro & coloratis filis effigies hominum & animalium exprimuntur. Aliter Phrigiones dicuntur. Alciatus.

BARBARIA, pen. cor. βαρβαρία, Barbarorum regio, & gens fera. Cicero 3. in Catil. Quale bellum nulla vnquam Barbaria cum sua gente gesit.

Barbaries, βαρβαρότης, Ad imitationem pertinet, & significat inciuilitatem, feritatémque. Cic. pro Corn. Balbo, Inueteratam quandam barbariem ex Gaditanorum moribus discipliná que deleuit. ¶ Accipitur etiam pro ipsis barbaris. Idem 1. de Natur. deorum, Aegyptij, & Syri, & ferè cuncta barbaries. ¶ Item pro vitioso, & inquinato sermone. Idem de clar. Orat. Sed omnes tum ferè, qui nec extra vrbem hanc vixerant, nec eos aliqua barbaries domestica infuscauerat, rectè loquebantur.

Barbarismus, βαρβαρισμὸς, Est contra Romani sermonis legem, aut scripta, aut pronuntiata vitiosè dictio. Fitque duobus modis, scripto & pronuntiatione: & hoc quadrifariam, adiectione, detractione, mutatione, transpositione, literæ, syllabæ, temporis. Adiectione literæ, vt

Reliquias Danaûm, pro reliquias: syllabæ, vt Mauors prò Mars: temporis, vt, Italiam fato profugus. vbi prima syllaba quum corripi debeat, producitur. Detractione literę, vt Argyripa, pro Argyrippa, apud Virgilium 11. Aeneid. syllabæ, vt Salmentum. pro Salsamentum: temporis, vt, Feruere Leucaten, auróque effulgere fluctus. Mutatione literæ, sit barbarissimus, vt Olli pro illi: syllabæ, vt Pernucies, pro pernicies: tempore, vt Vnius ob noxam. Transpositione literæ, vt Tymbre, pro Tymber: temporis, vt dominus. penultima producta.

BARBESVLA, Hispaniæ Bæticæ oppidum est, in conuentu Gaditano: & fluuius, qui vrbi nomen fecit. Vide Plinium cap. 1. lib. 3.

Barbitos, βάρβιτος, pen. cor. gen. mas. Instrumentum musicum quod pulsatur plectro vel calamo. Horat. lib. 1. Carm. Ode 32. Age die Latinum barbite carmen, Lesbio primum modulate ciui. Fœminino autem genere vsus est Ouidius in Epist. Sapphûs ad Phaonem, Nec facit ad lachrymas barbitos vlla meas. ¶ Dicimus etiam Barbiton in neutro genere. Ausonius in Philomusum, Hoc genere & chordas & plectra & barbita condi.

BARCE, βάρκη, Vna est ex quinque Libyæ Cyrenaicæ vrbibus, quæ Pentapolim efficiunt: ita primùm dicta à Barce regina: postea Ptolemais appellata: vt testantur Strabo lib. vlt. & Plinius lib. 5. cap. 5.

Barcæi, βαρκαῖοι, Regionis huius incolæ. Virgil. 4. Aeneid. Hinc deserta siti regio, latéque furentes Barcæi. ¶ Est item Barce promontorium in occidua Africæ parte, Oceano imminens: cuius meminit Plinius libro 5. cap. 1.

BARCENIS, Sylua est Germaniæ. Suenos à Cheruscis diuidens. Volateranus credit eam esse, quæ hodie Sylua nigra vocatur, non procul ab agro badensi.

BARCHA, Cognomen fuit nobilissimæ apud Carthaginienses familiæ, ex qua fuerunt Annibal & pater eius Amilcar. ¶ Inde Barchina factio est, quæ Barcharum potentiæ fauebat, & eorum in gerendo bello authoritatem sequebatur. Frequens eorum mentio est apud Liuium lib. 2. bell Punic.

BARCINO, penult. corr. βαρκίνων Ptolemæo, Vrbs est apud Hispanos, totius tractus Tarraconensis celeberrima, quæ vulgò *Barcelona* dicitur. Ausonius ad Paulinum, Tarraco, & ostrifero superaddita Barcino ponto.

BARDERATE, Vrbs est Galliæ Togatæ ad Apẽninum. Author Plinius libro 3. cap. 5.

BARDESANES, βαρδησάνης, Nomen proprium historici babylonij, qui in duo dogmata Indos gymnosophistas diuidit, quorum alterum appellat Brachmanas, alterum Samaneos: qui tantæ continentiæ sunt, vt vel pomis arborum iuxta Gangem fluuium, vel publico orizæ & farinæ alantur cibo: & quum rex ad eos venerit, adorare illos solitus sit. Hic doctrina rerum cælestium, omnium Chaldæorum excellentissimus fuit. Cuius mentionem facit Eusebius libro 6. Præparat. Euang.

Bardocucullus, Genus vestis omni tempore commodæ, cum qua etiam cubare soliti erant imbrium tempore in castris milites, & in agris rustici. Martial. Gallia Santonico vestit te bardocucullo, Cercopithecorum penula nuper erat. ¶ Sunt qui dicant Bardocucullum esse tegmen capitis villosum, cuius vsus translatus sit à populis Galliæ, qui dicuntur Bardi.

Bardus, Stultus, à tarditate ingenij. βλάξ. Cic. pro Cecin. N. audacem, nimisque bardum. Idem de Fato, Stupidum esse Socratem dixit, & bardum, quòd iugula concauata non haberet. Bardi etiam apud Gallos vates erant, aut philosophi, qui virorum fortium laudes decantabant: de quibus Lucanus, Plurima securi fudistis carmina Bardi.

BAREA, Oppidum est Hispaniæ citerioris, Bæticæ tamen adscriptum, vt scribit Plinius lib. 3. cap. 3.

BARGENI, Populi sunt Africæ, ex Trogloditis, vt scribit Plinius lib. 6. cap. 29, in descriptione sinus Maris rubri, Troglodytici, & Aethiopici.

BARGVS, Thraciæ fluuius est in Hebrum cadens. Plin. lib. 4. cap. 11, Flumina in Hebrum cadentia Bargus, Suemus.

BARGYLLA, orum, βάργυλλα τὰ, Stephano. Oppidum est Cariæ, ita appellatum à Bargyllo Bellerophõtis comite, qui ex Pegasi ictu interiit. ¶ Vnde Bargyllitici campi, quorum meminit Plinius lib. 5. cap. 29.

BARGYLVS, Mons Syriæ, in confinio Phœnices, cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 20.

Baris, βᾶρις, Apud Aegyptios dicebatur cymba, qua cadauera vectabant ad sepulturam. Proper. lib. 3, Baridos & contis rostra Liburna sequi. ¶ Est item Baris Pamphyliæ oppidum, in præfectura Pisidica: cuius meminit Ptolemæus lib. 5. cap. item 5.

BARIVM, βάριον Ptolemæo, Apuliæ oppidum est, teste Plinio lib. 3. cap. 11, quod seruato antiqui nominis aliquo vestigio, vulgò *Barri* vocatur. Horat. Sat. 5, Bari mœnia piscosi, Vbi Bari dixit, pro Barij.

BARNICHIVS, βαρνίχιος, Fluuius est Peloponnesi, in Alpheum influens qui & Enipeus appellatur à Strabone lib. 8.

Barones, Viros fortes videtur appellasse Cicero in Epist. ad Atticum lib. 5. Apud Patronem, & reliquos Barones te in maxima gratia posuit. De Epicureis loquitur quos Philosophorũ nomine non dignatur, sed Barones ironicè appellat, hoc est viros fortes, quum tamen innuere velit, molles esse & effœminatos. Varia tamẽ lectio hanc dictionẽ omnibus aliis testimoniis destitutam, in dubium reuocat.

Baroptenus, Plinio lib. 37. cap. 10, gemma est nigri coloris, sanguineis & albis nobis dictincta.

Barrus, ri, ὄνος, Maximum animalium terrestrium, quod Elephantem vocant Græci pariter & Latini. Horat. in Epod. Quid tibi vis mulier nigris dignissima barris? ¶ Hinc ebur dictum putant elephanti dentes, quòd sit è barro.

Barritus, us, pen. prod. Vox elephantis. ¶ Barritus etiam dicitur Roma-

norum clamor militum, qui fit quum vtræque acies se iunxerint. Author Vegetius.

BASABOCATES, Galliæ populi sunt, teste Plinio lib. 4. cap. 19, Pictonibus vicini.

Basaltes, æ, βασάλτης, Genus est marmoris ferrei coloris, & duritiæ, ab Aegyptiis in vicina Aethiopia inuentum: cuius generis longe maximum Vespasianus Cæsar in templo pacis dedicauit. Author Plinius libro 36. cap. 7.

BASANISAE, vel (vt aliis placet) BANISAE, per tres syllabas, βασανίσαι, ἢ βανίσαι, Populi sunt Thraciæ Stephano.

Basanites, tis, βασανίτης. Lapis ex quo fiunt cotes. Plin. lib. 36. cap. 20, Experimentum eius esse in cote ex lapide basanite. Dictus basanites, ἀπὸ τοῦ βασανίσαι, quod est explorare, vel examinare: vnde & βάσανος, dicunt Græci pro indice, cuius attritu exploratur aurum.

Bascauda, Vas Britannicum, postea in Romanorum vsum receptum. Iuuenal. Satyr. 12. Adde & bascaudas, & mille escaria. Martial. lib. 14, Barbara de pictis venit bascauda Britannis: Sed me iam mauult dicere Roma suam.

BASERA, pen. prod. βάσηρα, Oppidum Phœnices, Stephano.

BASILEA, æ, penul. prod. βασιλέα, Rauracorum vrbs celeberrima, ad Rhenum fluuium in agro Gallico sita, à Germanis tamen (vt pleraque eis Rhenum loca) habitata, eadem, aut certè proxima ei, quæ Augusta Rauracorum Ptolemæo appellatur.

BASILEI, orum, βασίλειοι Straboni, Populi sunt Sarmatiæ Europææ, ad vtranque Istri ripam incolentes, lazygibus, & Vrgis finitimi, maxima ex parte è nomadibus Phoe est, pastoribus constantes: iidem (opinor) cum iis, quos Pomponius à regiis moribus Basilidas vocari tradit.

BASILIA, βασιλέα, Insula in Oceano septentrionali, immensæ magnitudinis, distans à Scytharum litore tridui nauigatione, quæ alio nomine Baltia dicitur, teste Plinio lib. 4. cap. 13.

Basilica, cæ, βασιλικὴ, Principio dicta fuit domus ampla & spatiosa, causarum cognitione destinata: dicta ab eo, quòd principes eò ad ius dicendum conuenirent: aut rectè, quòd Graeci ἀπὸ τοῦ βασιλεὺς appellatione etiã iudicem intelligerent, astipulante etiam Hesiodo, qui ἀφορμάγυνος appellat βασιλῆας, hoc est doniuoros iudices, interprete Budæo. Plinius in Epist. Descenderam in Basilicam Iuliam, auditurus quibus proxima comperendinatione respondere debebam. Erat autem Basilica templo persimilis, ambulationibus amplissimis instructa, ad quam multi tota ex vrbe, alij causas agendi, alij consultandi, alij aliud agendi gratia confluebant. Vnde venustum in primis est illud Ciceronis ad Atticum, lib. 2, De pangendo quod me crebrò hortaris, fieri non potest: basilicam habeo, non villam, frequentia Formianorum. Postea etiam basilicæ ædificatæ fuerunt in vsum negotiatorum, eæque in locis calidissimis, foróque proximis: vt haberent mercatores, quo se hybernis mensibus subitò ingruente tempestate possent recipere. Vide Vitruuium libro 5.

Basilicus, a, um, βασιλικὸς, Regius, siue regalis. Plautus in Cap. Basilicas edictiones, atque imperiosas habet. Et in Pseu. Basilicus status, & basilicus victus, id est regalis & excellens, & Basilica facinora, hoc est regia. ¶ Basilica nux, siue Basilicon absoluté, βασιλικὸν κάρυον, Iuglandis genus optimum, quod & persicum dicitur, quòd ex Perside primùm fuerit aduectum. Dictum autem videtur Basilicon, siue à præstantia, quòd inter nuces principatum obtinere videatur: siue à regibus, qui eas primi è Perside in Græciam transtulerunt: vt non obscurè innuit Plinius lib. 15, cap. 22.

Basilicè, aduerbium, βασιλικῶς, Regiè, magnificè, splẽdidè, egregié. Plautus in Pœnulo. Basilicè ornatus incedit, & affabre ad fallaciam.

BASILICVS SINVS, βασιλικὸς κόλπος, qui Ioniam, Asiæ minoris regionem alluit. Plinius lib. 5. cap. 29.

BASILIDAE, βασιλίδαι, Populi sunt Sarmatiæ Europææ, Gerrho amne à Nomadibus discreti, ab Hercule & Echidna generis originem trahẽtes: ita dicti à regius moribus, vt tradit Pomponius lib. 2. Meminit horum & Plinius lib. 4. cap. 12.

BASILIDES, βασιλίδης, Nomen proprium cuiusdam hæretici, qui trecentos sexagintaquinque cælos esse credebat, quo dierum numero annus includitur: cuius sectatores dicti sunt Basilidiani.

Basilinda, βασιλίνδα, Ludi genus est, quo rex forte creatus, negotij aliquid ministro similiter forte creato imperat.

BASILIS, βασιλὶς, Ciuitas Arcadiæ, Stephano.

Basiliscus, βασιλίσκος, Genus serpentis, quod (teste Plinio lib. 8. cap. 21) in solitudinibus Africæ habitat, candida in capite macula, velut quodam diademate, adornatũ. Acutissimum habet caput, rubeos oculos, & colorem ad nigredinem vergentem. Reliquos serpẽtes sibilo fugat, vt solus regnare videatur. Lucanus lib. 9, Sibilaque effundens cunctas terrentia pestes Ante venena nocens latè sibi submouet omne Vulgus & in vacua regnat Basiliscus arena. Latinorum nonnulli Regulum vocant.

BASILIVS Magnus, Βασίλειος ὁ μέγας, Cæsariensis fuit, qui vnà cum Gregorio Nazianzeno, & Iohanne Chrysostomo sub Valente indefessus Christianæ religionis contra Arrianos extitit propugnator.

BASILIVS, βασίλειος, Fluuius inter Euphratem & Tigrim fluens: cuius meminit Strabo lib. 16.

BASINNI, βασίννοι, Populi Arabiæ, Stephano.

Basio, as, Vide BASIVM.

Basis, βάσις, A nostris dici potest Sustentamentum. Sunt enim bases, fulcimenta, & quidam veluti pedes columnarum, statuarum, seu fabricarum, quæ à fundamento consurgunt, & superpositæ fabricæ sustinent pondus. Cicero 5. Tusc. Animaduerti columellam non multùm è dumis eminentem, in qua inerat sphæræ figura & cylindri:

quò

Universidad de Deusto
Biblioteca

quòd quum patefactus esset aditus, ad vniuersam basim accessimus: apparebat epigramma exesis posterioribus partibus versiculorum. ¶A qua similitudine orbiculi illi, quibus vasa in mensis collocantur, ne toralia polluantur, vocari solent bases. Trebatius Iureconsult. de Legat.li.5,Cui Corinthia vasa legata essent, & bases huic quoq; horũ vasorum collocandorum causa paratas,deberi respondit. ¶Est & Basis, figura in narrationibus, quum omnia pedetentim insinuandi gratia proferuntur,vt apud Terentium in Eunuch. Matri mercator dono dedit,mater vbi accepit,&c.

Basium, sij, Idem quod osculum vel suauium. φίλημα. Martialis lib. 2, Basia dimidio quòd das mihi Posthume labro, Laudo, licet demas hinc quoque dimidium. Donatus tria ponit osculandi genera, Osculum, Basium, & Suauium : quæ sic distinguit, vt oscula sint officiorum, basia pudicorum affectuum, suauia libidinum vel amorum. Quæ differentia aut nulla est, aut certè non obseruatur: vt latius infrà ostendemus in dictione Osculum. Hic satis fuerit hoc ostendere, basia sæpenumero impudicorum affectuum esse. Catullus ad Lesbiam, Da mi basia mille, deinde centum. Idem paulò pòst, Ne tantum sciat esse basiorum. Et mox, Tam te basia multa basiare, Væsano satis, & super Catullo, Quæ nec pernumerare curiosi Possint, nec mala fascinare lingua. Idem ad Iuuentium, Nunquam iam posthac basia surripiam. ¶Hinc Basiare verbum est. Basiator verò & Basiatio verbalia. Martialis libro 6, Et bis, térque quatérque basiauit. Idem libro 7, Hybernas Line basiationes. Catullus, Quæris quot mihi basiationes Tuæ Lesbia sint satis supérque.

BASSARIS, is, vel idis, βασσαρὶς, Bassárei, hoc est Bacchi sacrificula. Persius Satyr. 1, Et sectum vitulo caput ablatura superbo. ¶Bassaris, Est etiam vestis genus ad talos vsque demissa, qua in Bacchi sacrificiis vtebantur sacerdotes. Dictus autem est Bacchus Bassareus à Bassara Lydiæ oppido, vbi præcipuè colebatur : vel ἀπὸ τῆ βάσσω, quod est clamo, quòd eius sacra maximis clamoribus à Bacchis celebrarentur. Horatius lib.2.Carm. Ode 18, Non ego te candide Bassaréu Inuitum quatiam.

BASITANI, Straboni lib. 3, Populi sunt Hispaniæ, in tractu Bætico, qui & Bastuli dicuntur.

BASOROPEDA, Regio Medorum Armeniæ contributa, vt tradit Srabo lib.11.

BASSVS, Poëta Epicus, cuius fuit, teste Quintiliano, vehemens, ac Poëticum ingenium : nec ipsum senectute maturum, præueniente fato, quemadmodum & Valerio Flacco contigit. ¶Item Ausidius Bassus, historicus Quintiliani temporibus, qui bellum Germanicum scripsit. ¶Cæsius item Bassus inter Lyricos ab eodem ponitur : de quo sic scribit Probus, Cæsium Bassum Poëtam Lyricum fama est in præ diis suis, ardente Vesuo, & latè vagantibus ignibus, cum villa sua flagrasse. Quintilianus quoque se eum vidisse ait. ¶Bassus item Romanus medicus fuit, cuius vnguentum arthiticum citatur ab Aetio li. 12. ¶Præter hos fuit Bassus martyr sub Decio clauis ferreis confixus. Author Volaterranus.

BASTARNAE, βαστάρναι Stephano, Populi sunt Sarmatiæ Europeæ, ad Borysthenem amnem non procul à Peucinis : quorum meminerunt Ptolemæus libro 3. capite 5, Plinius libro 4. capite 13, & Strabo libro 7.

BASTVLI, Bæticæ Hispaniæ populi propè Turdulos, quorum oppida sunt, Sexi, Abdera, Ilurgis, Obulco, quod & ab Hispanis Vbida. Mons item Calpe, circuitu quidem non magnus, cæterùm adeò erectus, vt procul aspicientibus columnæ effigiem repræsentet. Vide Strabonem libro 3, Ptolemæum libro 2.capite 5, & Plinium libro 3. capite 1, & 3,

Bat, Vox est qua vti solemus quum quempiam corripimus, iubemúsque eum tacere. Plautus Pœnul. Quid opus est? P. Potin', aliam rem vt cures. C. at. P. bat. C. crucior. P. cor dura. C. Non possum. P. fac possis.

BATA, orum, βάτα, τὰ, Vicus est & portus in Sarmatia Asiatica, supra Bosphorum Cimmerium, non procul à sinu Cercetico. Vide Ptolemæum lib.5.cap. 9, & Strabonem lib.11.

BATALA, Antiquissimum Sidicinorum in Italia oppidum, cum aliis eorum oppidis à Liuio commemoratum.

BATALVS, li, βάταλος, Ephesius tibicen fuit, teste Libanio, qui omnium primus in scena calciamentis fœmineis vsus est, & fractis cantibus artem tibiarum emolliuit. Vnde factum est, vt effœminati & parum viri, Batali à Græcis dicantur : quo etiam cognomento Demosthenes ab inimicis notatus est, vt ipse testatur in oratione pro Ctesiphonte.

BATAVIA, Germaniæ prouincia, duobus Rheni alueis bona ex parte inclusa,quæ hodie *Hollandia* appellatur.

Batauus,a,um, penul. indifferente. Lucanus lib.1,Vangiones, Batauique truces,quos æreo recuruo Stridentes acuere tubæ. Cornelius Tacitus de situ Germaniæ, Omnium harum gentium virtute præcipui Bataui, non multum à tipa insulam Rheni colunt. Cattorum quondam populus, & seditione domestica in eas sedes transgressus, in quibus pars Romani imperij fierent. Manet honos, & antiquæ societatis insigne. Nam nec tributis contemnuntur, nec Publicanus atterit. Exempti oneribus & collationibus,& tantùm in vsum præliorum sepositi,velut tela atque arma bello reseruantur. Hæc ille. Fuerunt autem Bataui olim crasitiæ, & stupiditatis notati: quo sit,vt Auris Batava, prouerbio dicatur de crasso, stupido, & nullius iudicij homine. Vide Erasmi Adagia.

BATAVODVRVM, βαταυόδουρον Ptolemæo, Batauorum oppidum ad Rhenum fluuium, cuius meminit Tacitus Annalium libro 21. Creditur idem esse cum eo, quod in agro Traiectino hodie Vicum appellant.

BATEA, siue Batia, penult.prod. βάτεια, Filia Teucri Scamandri fluuij filij,vxor Dardani.Diodorus lib.5.

BATHYLLVS, li, βαθύλλος, Poeta Tragicus fuit insignis,in Comœdiis non æquè fœlix. ¶Fuit item Bathyllus,Samius adolescens, Anacreontis Poetæ amasius. Horatius in Epod. Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo Anacreonta Teium.

BATIAE, βάτιαι, Ciuitas est mediterranea Epiri, cuius meminit Strabo libro 7.

Batiola, βάτιον, Vasis genus,quo vinum è cado haustum ad mensam ferebatur. Plautus in Colace, vt citat Nonius, Batiolam auream octo pondo habebat.

BATIEA, pen.prod. βατίεια Stephano,Locus est editus in agro Troiano, qui & Illi tumulus appellatur,teste Strabo lib.13.

Batillum,Ferreum instrumentum est similitudine palæ,quo pruna colligitur : primùm Batulum dictum,quasi patulum:à quo deinde diminutiua forma deductum est Batillum.Plinius lib.33. cap.8,Batillis ferreis,candentibus, ramento argenti impositò, quod candidum permanet,probatur. Apicius de petasone, Et armillam illius candenti batillo vris,& melle contegis. ¶Batillum etiam rustici vocant ferreum instrumentum, quo ad sulcos, illices, fossásque in agris faciundas vtuntur. Varro 3.de Re rust. cap. 6, Itaque pastorem earum cum batillo circuire oportet, ac stercus tollere ac conseruare: quod & ad agri culturam idoneum est. ¶Est item Batillum messorium instrumentum, quo Picentes vtebantur. Idem 1.de Re rust.cap.50, Altero modo metunt,vt in Piceno : vbi lignеum habent incuruum batillum, in quo sit extremo serrula ferrea : hæc quum comprehendit, fascem spicarum desecat, & stramenta stantia in segete relinquit, vt postea subsecentur.

Batis, idis, vel Batus, ti. βατὶς, ὁ βάτος. Piscis mollis & delicatissimi species est, quem Plinius lib.32. cap.vlt.enumerat inter eos qui mari pecuniares sunt. ¶Hinc βατιδοσπάσους homines delicatos,& gulæ proceres Græci appellant.Huius piscis fel recens quidem,sed vino inueteratum auribus medetur,teste Plinio lib.32.cap.7.

Batis, Herba est fruticosa, pingui folio in modum portulacæ, sed crassiore,latiusculo,& gustu salso,floribus candidis, & semine libanotidis, quam Dioscorides λιβάνωτον,siue κιβάνωτον appellat. Eius duo sunt genera,quorum alterum in locis petrosis & marinis nascens, ad nos defertur sale & aceto conditum. Hoc officinæ *Cretam marinam* appellant. Alterum in hortis nascitur, quod Plinius à quibusdã Asparagum Gallicum vocari tradit. Columella Olus chordum appellauit, quasi serotinum, quemadmodum & Fœnum chordum dixit Varro, quod autumnali demum tempore colligitur. Vulgus *Bacillas* vocat, quasi baticulas,Vide Dioscoridem lib.2.& Ruellium lib.2.cap.61.

BATO, βάτων, Historicus fuit Sinopæus, qui historiam de rebus Persicis scripsit.Strabo lib.12.

Batos, βάτος, Frutex spinosus, lenta habens flagella per terram sparsa, quem Latini Rubum appellant:de quo Dioscorides lib.4.cap.40.Diuersas eius species vide apud Ruellium lib.3.cap.93.

Batrachites, βατραχίτης, Lapis ranæ viridi similis,colore atque effigie. Plin.lib.37.cap.20.

Batrachium, penult. cor. βατράχιον, Coloris species,quo ante inuentas personas faciem obungebant. Vnde apud Athenienses, Pausania authore, forum Batrachium erat, à coloribus denominatum. ¶Est & genus herbæ quam & Latini Ranunculum vocant : de qua Plinius lib. 25.cap.13. ¶Est & Batrachium chymistis chrysocollæ quoddam genus, ex diuino, quem vocant, latice prouenіens, cui tanta inest venenі vis,vt vel solo halitu incautum interficiat. Vide Cælium Antiq. lect. lib.28.cap.9.

Batrachomyomachia, βατραχομυομαχία, Ranarum & murium pugna: quo titulo elegantem Homerus conscripsit libellum.

Batrachus, chi,pen.corr. βάτραχος,Medicis est tumor quidam sub lingua nascens cum inflammatione, quam ranulam vocat Auicenna. ¶Est item Batrachus piscis mari peculiaris,apud Plinium lib.32. cap. 11. ¶Fuit præterea nobilis hoc nomine statuarius ex regione Laconica,qui vnà cum Scauro, Octauiæ templa Romæ extruxit porticibus inclusa:de quo Plinius lib.36.cap.5.

BATTIADES, Dictus est Callimachus Poeta Elegiographus, à Batto patre, Ouid. in Ibin, Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibin, Hoc ego deuouco téque tuósque modo.

BATTIS, βάττις, Puella fuit formosissima,quam Philetas Poeta Elegiographus adamauit, fuísque carminibus celebrauit. Ouid.lib.1. Trist. Nec tantum Coo Battis amata suo.

BATTON, onis, βάττων, Poeta Comicus fuit, cuius tres fabulæ enumerantur à Suida.

Battologia, βαττολογία, Verborum redundantia,eiusdem rei vitiosa repetitio nomen deductum est à Batto quodam inepto Poeta,qui in carmine suo eadem sæpius repetebat,eãdémque iterum atque iterum ocinebat cantilenam. Huic opponitur Laconismus,quum Lacedæmoniorum more sermonis studemus compendio.

BATTVS, βάττος,Pastoris nomen est apud Ouidium 2,Metamor. quem Mercurius in indicem commutauit. ¶Fuit item rex quidam nomine Battus,qui Cyrenem in Africa condidit : quem linguæ adeò impeditæ fuisse ferunt, vt verbum βαττάρίζειν ab eo originem traxisse putetur. ¶Battus item inepti cuiusdem Poetæ nomen est de quo paulo antè in dictione BATTOLOGIA.

BATVLVM, Castellum est Campaniæ,cuius incolæ Turno in auxilium venerunt aduersus Aeneam, Virgil.lib.7.Aeneid. Quique Rufas, Batulúmque tenent,&c.

Batuo

Batuo, is,Verbero. ἀπαίω. Plautus in Casina, Quid quæso potius,quàm sculponeas, quibus batuatur tibi os, senex nequissime? Suetonius de Calig. Mirmillonem è ludo rudibus secum batuentem, & sponte prostratum confodit ferrea sica. Cicero Pæto,transfulit ad rem obscœnam, quum inquit, Equidem iam etiam non obscœna verba,pro obscœnis sunt. Batuit enim impudenter, Præcidit, multo impudentius. atqui neutrum est obscœnum.

Batus,ti,βάτος,Hebraicæ mensuræ genus fuit,teste Iosepho Antiquitatum lib 8,quæ continebat sextarios 72,vt docet Budæus in Commentario de Asse.

Baubari, deponens, βαυβᾶσθαι, Factitium verbum à voce canum quum latrant.Lucil. lib.5, Et quum deserti baubantur in ædibus omnes.

BAVCIS, βαυκὶς, Anus paupercula est apud Ouidium libr.8. Metamor. quæ cum Philæmone marito Iouem & mercurium suscepit hospitio.

BAVLI, Villæ nomen est,quæ inter promontorium Misenum Baiarúmque lacum flexo mari alluitur. Seruius causam nominis inde factam memorat,quòd olim Hercules iuxta Baias fecit caulam bobus,& eam sepsit,qui locus primò Baulia dictus,mox dici cœpit Bauli.

Baxeæ, Sunt crepidæ & calciamenta : & propriè calcei philosophorum, vt ostendit Apuleius in libro de Asino aureo, qui ait, Nec quid pallio, baculóque,& baxeis,& hircino barbitio philosophorum fingeret.Plautus in Menæch.Quis is est peniculus,qui extergentur baxeæ?

B ante D.

Bdellium, βδέλλιον, Arbor nigra,magnitudine oleæ,folio roboris,fructu caprifici, gummi genus exudans, quod & ipsum Bdellium vocatur. Maximè commendatur quod in Bactriana nascitur : quanquam & in Arabia, & in India, & Media, & Babylonia proueniat.Galenus libro 6. Simp.duo bdellij constituit genera,Scythicum & Arabicum : quorum Scythicum nigrius est, magisque resinosum: Arabicum translucidius & siccius. Vide plura de hoc apud Plinium libr. 12.cap.9, & Dioscoridem lib.1.cap.69.

B ante E.

Beatus,a,um, Fœlix : fortunatus; qui ita est sua sorte contentus, vt eam cum nullo velit commutare. μακάριος. Qui sint dicendi beati Seneca li.6. Epist.declarat his verbis, Hoc nos docet beatum non eum esse, quem vulgus appellat, ad quem pecunia magna confluxit : sed illum cui bonum omne in animo est,erectum & mirabilia calcantem:qui neminem videt cum quo se commutatum velit : qui hominem ea sola parte existimat, qua homo est : qui natura magistra vtitur,ad illius leges componitur:sic viuit quomodo illa præscripsit:cui bona illa nulla vis excutit : qui mala in bonum conuertit:certus iudicij, inconcussus, intrepidus : quem si aliqua vis mouet, nulla pertubat : quem fortuna quum in eum quod habuit telum nocentissimum vi maxima intorsit, pungit,non vulnerat. Sed talem hactenus videre haud licuit. Nemini enim summa illa beatitudo, nisi exuto corporis impedimento, potest contingere:adeò vt verissima videatur Solonis illa apud Poëtam sententia, -scilicet vltima semper Expectanda dies homini est, dicíque beatus Ante obitum nemo supremáque funera debet. Cic.lib.5. Tusc. Hos existimo beatos,qui sint in bonis nullo adiuncto malo. ¶Accipiuntur & pro diuitæ:quæ significatio ex vulgi opinione tracta est,quòd solos diuites fœlices existimat.Iuuenal.Sat.1, -optima summi Nunc via processus vetulæ vesica beatæ. Horat.lib.2.Carm.Ode.4, Nescias, an te generum beati Phyllidis flauæ decorent parentes. ¶Transfertur & ad alia. Vnde Beatam vocem dixit Quintilianus pro sonora, & rara,cuique ad perfectionem nihil desit.

Beatulus,pen.cor.diminutiuum.Persius Sat.3, -tandémque beatulus alto Compositus lecto.

Beatè,aduerbium,Fœliciter,& sine mali alicuius contagione. Cicer. 1.de Finib. Quoniam igitur omnis summa Philosophiæ ad beatè viuendum refertur.Idem in Paradox.Profectò nihil est aliud bene beatéque viuere,nisi honestè & rectè viuere.

Beatitas, & Beatitudo. μακαριότης. Ciceronis seculo vocabula fuerunt dura, quæ tamen ille putauit vsu fieri posse molliora. Sic enim scribit lib.1.de Natur.deor. At ista siue beatitas,siue beatitudo dicenda sit, (vtrunq; enim durum, sed vsu mollienda verba sunt) verum ea quæcunque est, cur aut in Solem illum, aut in hunc mundum, aut in aliquam mentem æternam figura membrisque corporis vacuam, cadere non potest?

Beo, as, Beatum facio, & per translationem consolor. μακαρίζω. Plautus in True. Hoc me beat saltem, quoniam perduelles vicit, & domum compos ludis reuertit. Terentius in And. O factum bene, Beasti, metui à Chryside. ¶Hinc Beatus, beatior, beatissimus : de quibus paulo anté.

Beo. as, Beatum facio, & per translationem consolor. μακαρίζω. Plautus in True. Hoc me beat saltem, quoniam perduelles vicit, & domum compos ludis reuertit. Terentius in And. O factum bene, Beasti, metui à Chryside. ¶Hinc Beatus, beatior, beatissimus : de quibus paulo anté.

Bebius, cui cognomen fuit Massa,Delator insignis fuit Vespasiani temporibus,cuius meminit Iuuenalis Satyra prima, -quem Massa timet, quem munere palpat Carus. ¶Fuit & Bebius Pamphilus Consul Romanus, cum P. Cornelio, eo anno, quo Numæ Pompilij libri in agro C.Petilij effossi sunt. Vide Valerium Maximum lib.1.cap.1.

Bebriacum, ci, Vicus est inter Cremonam & Veronã,apud quem Vitellius Othonem superauit. Iuuenal. Sat. 2, Bebriaci in campo spolium affectare Palati. Corn. Tacit. Annalium lib. 18, Eo die, quo Bebriaci certabatur, auem inusitata facie apud Regium Lepidi celebri luco consedisse in colle memorant,nec deinde cœtu hominum,aut volantium alitum territam, pulsámve, donec Otho se ipse interficeret. Hunc vicum Itali hodie *Labinem* vocant.

Bebriacensis,se,adiectiuum:vt,Aues Bebriacenses,ita dictæ quòd eius pugnæ tempore,quæ apud Bebriacum inter Othonem & Vitellium commissa est,primùm in Italia apparuerunt. Plin.lib.10.cap.49, Venére in Italiam Bebriacenses bellis ciuilibus trans Padum, externæ & nouæ aues,(ita enim adhuc vocantur) turdorum specie,paulùm infrà colum bas magnitudine,sapore gratæ.

BEBRYCES, βέβρυκες Stephano : Vel Bebrycij, Populi à Thracibus oriundi, qui eam partem Asiæ incoluerunt, quæ postea Bithynia, & aliquando Mygdonia dicta est : vt est videre apud Strabonem libr.7. & 12, Hos Arrianus originem à Bebryce trahere vna filiarum Danai scribit, quæ vnà cum Hypermnestra præter iussa patris viro pepercit quare fugiens parentem, vnà cum viro in hæc loca peruenit, incolásque ritus docuit Aegyptios : pro quibus meritis regionem ab eius nomine Bebryciam ferunt appellatam. Tenebant olim totum tractum vsque ad Ephesum & Magnesium Ioniæ oppidum, vt scribit enarrator Apollonij, Charontem adducens authorem, qui dicit Lampsacenorum regionem, olim Bebryciam appellatam.Ex Volaterrano.

BEBRYCIA, βεβρυκία, Regio est minoris Asiæ ad Propontidem, postea Mygdonia à Mygdonibus Thraciæ populis, & Bithynia à Bithyno rege appellata. ¶Bebryces populi eiusdem regionis, quos Strabo lib.7,& 12, Thraces fuisse putat. ¶Bebrycium nemus, de quo suprà in dictione AMYCVS.

Bebrycius, a, um, βεβρύκιος, Possessiuum à Bebrycia, Asiæ regione. Virgilius 5. Aeneidos, -qui se Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat.

BEBRYX, ycis, βέβρυξ, Rex fuit in montibus Pyrenæis, teste Silio,quos etiam à Pyrene illius filia nomen traxisse, idem autor est. ¶Est item Bebryx,nomen gentile,eum significans, qui ex Bebrycia ortus est : de quo vide paulò antè in dictione BEBRYCES. Huius autem nominis obliqui indifferenter offeruntur à Pœtis, secundam syllabam modò producentibus, modò corripientibus. Valerius Flaccus 2. Argonauti. Bebrycis,& Scythici procul inclementia saxi.Silius lib.3.Possessus Baccho sæua Bebrycis in aula.

Bechion, βήχιον, Herba est.Latinè Tussilago dicta,quia tussim sedat. Vnde etiam Bechion à Græcis dicitur παρὰ τὸ τοὺς βήχας διαπαύειν,hoc est à tussi sananda. Plinius libr.16. cap.6, Officinæ Vngulam caballinam vocant.

Bechica, Medicamenta, βηχικὰ φάρμακα, à medicis appellantur quæ tussi medentur. βῆχα enim Græci tussim appellant.

BECHIRES, Plinio, βέχαρις Stephano populi Themiscyræ, Asiæ regionis, Cappadociæ contermini:de quibus Plinius lib. 6.cap.4, Hi quum Attylæ ductu in Italiam venissent,vinúmque antea ipsis incognitum gustassent,breui mortalium omnium bibacissimi euaserunt.

BEDA, Natione Anglus, ob vitæ modestiam Venerabilis cognomentum adeptus, claruit sub Iohanne sexto Pontifice, quum Saraceni ex Africa soluentes, Hispaniam inuaserunt : ex quo Beda literis Principes ad eam recuperandam solicitauit : Græcè Latinéque eruditus fuisse traditur. Scripsit in Acta Apostolorum & in Lucam : edidit librum de temporibus,& Homilias,quibus Gallici sacerdotes frequenter vtuntur. Fratres habuit Strabonem, & Aymonem, doctos etiam viros, quorum alter Homilias quasdam non ineruditas, alter in Genesim scripsit. Bedæ corpus Genuæ conditum est. Autor Volaterranus.

BEDVINI, Ex Arabum,ac Saracenorum secta, aliis addicti oppinionibus sunt,quapropter Hæretici sunt appellati.Ij nulla ratione,inermésque vnà cum Saracenis in bellum ruunt, dicentes mortem vitari non posse, fatóque omnia referunt. Hircinis amiciuntur pellibus. Solem orientem adorant.Volaterranus.

BEELPHEGOR, βεελφεγώρ, Idolum fuit Moabitarum,nomen Beel siue Baal,quod in monte Phegor colebatur.Idem creditur cum Saturno:vt annotauit Cælius Rhodig. Antiqu.lect.lib.13.cap.23.

BEELZEBVB, βεελζεβούβ, Idolum fuit Accaronitarum: quo nomine Idolum muscæ significatur. Bel(inquit Hieronymus)& Beel,& Baal,idem Hebræis:nam iis vocibus indicatur idolum.Zebub autem muscam significat:vnde Beelzebub(etiamsi Beelzebul Græci pronuntiant) tanquam muscæ dicatur idolum.Sed & pro dæmonarcha ponitur,hoc est dæmoniorum principe.

BERGIOS, (quod hîc pro Neptuni filio corruptè legebatur) lege BERGION.

BELA, Pannoniæ rex, regno per fratris cædem potitus, bonus alioqui princeps habitus, populos à multis vectigalibus immunes fecit. Primus Byzantios nummos,argenteámque monetam percussit. Decessit post annos regni tres,membris equi lapsu fractis. Fuêre quatuor huius nominis Pannoniæ reges,vt autor est Volaterranus lib.8.

BELBINA, βελβίνα,Strabo lib.9,Insula è regione Anaphystiorum, apud quos Panos templum est,& aliud Veneris Coliadis.

Belbiton, (quod hîc corruptè legebatur) vide BOLBITON.

Belbus, quæ & hyæna, βοινα, Ferarum omnium astutissima, quæ imitatur sub noctem humanos gemitus, vt homines pietate motos, & ad succurrendum egredientes deuoret.

Belenium, βελίνιον, Aristoteli, (si modò Aristotelis opus sit, quod de plantis nomine eius circumfertur) olim delibutorium in Perside venenum erat:translatum autem in Aegyptum & Palæstinam,sine periculo mandi cœpit. Putatur idem esse quod Crateias medicus Helenium Aegyptium vocat.Vide Ruellium lib.2.cap.12.

BELGAE, arum, βέλγαι, Populi Galliæ Comatæ, inter Sequanam & Scaldem fluuios siti, in quindecim olim populos diuisi. Plinius libr. 4. cap. 17, Gallia omnis Comata vno nomine appellata, in tria populorum genera diuiditur:à Scalde ad Sequanam Belgica:ab eo ad Garumnam Celtica,eadémque Lugdunensis : inde ad Pyrenæi montis excursum Aquitania.

Belgicus,a,um,adiectiuum:vt,Essedum Belgicum,Currus quoddam genus, apud Belgas primùm inuentum. Virgilius 3. Georg. Belgica vel molli melius feret esseda collo.

Belgium,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Belgium, gij, apud Cæsarem 3. bell. Gall. Oppidum est inter Belgas, aut certè ipsa Belgarum regio.

BELGITES, Pannoniæ populi, apud Plinium lib.3.cap.25.

Belion, βίλιον, Herba, quæ à Dioscoride πόλιον ὄρεινὸν, hoc est Polium montanum appellatur. Est autem hæc nomenclatura ex iis, quæ inter notha Dioscoridis à doctioribus numerantur.

BELIPPO, Oppidum Hispaniæ Bæticæ in conuentu Gaditano, apud Plinium lib.3.cap.1.

BELISARIVS, βελισάριος Suidæ, Fœlicissimus pro Iustiano principe belli dux fuit, qui Persas in Oriente, Gothos in Italia, Vuandalos in Africa prælio superuit, eorum rege Gilisimere in triumphum ducto. Hic tam strenuus belli dux & in hostibus perdomandis fœlicissimus, inuidiam vincere non potuit. Nimia eius potentia eum apud Iustinianum in suspicionem affectati imperij adduxit, qui vtrunq; eruit oculum. Quare quum principis ingratitudinem aliter vlcisci non posset, exiguum extra vrbem tuguriolum extruxit, vbi per omnē vitam, à prætereuntibus stipem emendicauit: illud identitem repetens, Da obolum Belisario viator, quem inuidia, non culpa cæcauit. Vide Crinitum, & Volaterranum.

BELLA, Vide ABELLA.

Bellaria, orum, plur.num. Fructus, & cibi sacchato aut melle conditi, aut alia id genus gulæ irritamenta, quæ & Secundæ mensæ appellantur. τραγήματα, ἐπιδορπίσματα, πάμματα, τρώγματα. Macrobius in Satur. Adhuc dicente Furio, secundæ mensæ illata bellaria nouo sermoni principum dedere. ¶ Vina quoque duleiora est inuenire in comœdiis antiquioribus hoc vocabulo appellata, dictáque esse ea Liberi bellaria. Gellius lib.13,cap.11.

Bellaria, (quod quidam pro lychnide herba huc malè ingesserunt) vide BALLARIA.

Bellator, Bellatrix, Bellax, Vide BELLO.

BELLEROPHONTES, tæ, seu Bellerophon, tis. βελλεροφόντης. Fuit Glauci regis Ephyræ filius, inclyto decore conspicuus, & virtutis maximæ. Hic quum à Sthenoboea vxore Prœti de coitu interpellatus esset, veritus hospitalis Iouis iram, lasciuam fœminam repulit. Vnde exardens repulsa mulier, apud virum innocentem hospitem accusauit: qui hospitij iure motus, illum domi interficere non sustinuit, sed datis codicillis ab Iobatem socerum in Lyciam misit. Lectis ergo codicillis Iobates, in vltionem criminis ad Solymos domandos Bellerophontem misit, vt sub prætextu memorabilis pugnæ interiret. Verùm quum & Solymos facilè vicisset Bellerophontes, & aliis plerisque periculis obiectus, semper victor redisset, postremò ad interimendam Chimæram missus est: quem etiam laborem, nactus Neptuni beneficio Pegasum equum summa cum laude superauit. Quapropter Iobates virtu tem iuuenis admiratus, alteram illi ex filiabus cum regni parte vxorem dedit: ex qua Isandrum, Hippolochum, & Laodamiam suscepit, vt lib.6. Iliad. refert Homerus. Quod quum audisset Sthenoboea, sibiipsi mortem consciuit. Bellerophontes autem fœlici rerum successu elatus, quum in cœlum euolare cum Pegaso conaretur, immissò Ioue œstro, equo excussus est, decidítque in eum campum, qui postea Aleius appellatus est. Pegasus autem à Ioue inter sydera est relatus. Hic primùm Hipponous dictus est, Bellerophontes postea appellatus, à Bellero quodam Corinthiorum primate, quem de medio sustulit.

BELLERVS, βιλλερος, Corinthiorum primas quidam, à quo interfecto Bellerophontes dictus est, quum antea Hipponous diceretur. Vide Cælium Rhodig.lib.13.cap.9.

Bellica, cæ, Dicebatur Columella illa ante templum Bellonæ, super quam iaciebant hastam quum bellum indicerent. Festus.

Bellicum, ci, substantiuum, Sonus tubæ, quo signum dabatur militibus ineundæ pugnæ. Vnde Bellicum canere, propriè est milites tubæ cantu ad prælium animare. Per metaphoram accipitur pro instigare seu inflammare ad diſsidium, Cicer. 6. Philip. Atque iidem bellicum me cecinisse dicunt. Idem 3. de Orat. Thucydides ineitatior fertur, & de bellicis rebus canit quodammodo bellicum. Idem pro Muræna, Simulátque motus aliquis nouus bellicum canere cœpit.

BELLITANI, Populi Edetaniæ, quæ est regio citerioris Hispaniæ ad Iberum fluuium. Plinius lib.3.cap.3.

BELLONA, æ, penult. prod, βέλος, Bellorum dea, & Martis soror. Virgil. 9. Aeneid, Quam cum sanguineo sequitur Bellona flagello. Huic proprio sanguine sacerdotes sacrificabant. Ante Bellonæ templum columna erat, quæ bellica dicebatur, super quam hastam iaciebat Fœcialis bellum indicens: & post Festum annotauit Alexander ab Alex. lib.3.cap.12.

Bellonarij, sacerdotes Bellonæ, qui lacertos humerósque concidebant, sanguine suo Bellonæ sacrificantes, Acron.

BELLOVACI, βελλάκοι, Populi Galliæ, qui Belli gloria Belgas omnes superarunt, quos Cæsar, duce eorum interfecto, in potestatem redegit.

BELLOVACVM, penult. corr. Oppidum Bellouacorum, apud Cæsarem Comment.lib.8. Vulgò *Beauuais*.

Bellum, Proprie est discordia hostium, arma sibi mutuò inferentium: cui opponitur Pax, πόλεμος. Item totum illud tempus, quo hostes in armis sunt. Prælium autem est conflictus ipse, & hostium congressio, quæ & pugna dicitur, & certamen: quanuis hoc etiam nudis verbis peragi possit. Hæc differentia non obscure colligitur ex Liuio, quum ait, Populum Ro. nullo bello, multis verò prælijs fuisse superatū. Item ex loco Virgilij 11. Aeneid. Infantem fugiens media inter prælia belli Extulit exilio comitem. ¶ Aliquando tamen Bellum capitur pro prælio. Sallustius. In eo bello trecenti milites desyderati. Dictum bellum (vt Priscianus sentit) per antiphrasim, quòd minimè bonum sit. Alij à bono deducunt, non tamen per contrarium, sed quòd boni gratia bella olim susciperentur, nec ad inferendam, sed ad propulsandam iniuriam, pacémq; parandam. Alij à duello deriuant, adiecto d, & digamma in b, conuerso. Festus à belluis, quòd belluarum sit mutuo se laniatu conficere.

Bellicus, a, um, adiectiuum, Quod ad bellum pertinet: vt Bellica disciplina. πολεμικὸς Cicero 2. de Natura deor. Bellica corona, quæ bellatoribus victoribus dabatur. Plinius lib.16.cap.4. Ouidius 3. Fast. Dea bellica Pallas.

Bellicosus, a, um, Fortis, ferox, & ad bella gerenda aptus. πολεμικός. Sallustius in Iugurtha, Libyes quàm Getuli, minus bellicosi erant. Liuius 9. ab Vrbe, Cepisse enim eos non Romam, sed quod multò bellicosius fuerit, Romanam virtutem, ferociámque.

Bellicosè, adu. Dubium, Fortiter, ferociter, vt virum bellicosum decet. πολεμικῶς.

Bellicrepa, Genus veteris saltationis à Romulo institutæ, in qua cum armis saltabant.

Bellifer, a, um, Bellicosus, ad bellum gerendum idoneus. πολεμικός. Claudianus in Rufinum, Quid belliferam communibus vrunt Italiam mucronibus?

Belliger, a, um, Ad bellum gerendum idoneus. πολεμικός. Martialis lib.15, Hermes Belligera superbus hasta.

Belligero, as, Bello, bellum gero. πολεμῶ. Cicero pro Fonteio, C. Marius qui isti par in belligerando esse possit. Ennius apud eundem libro 1. Offic. Non cauponantes bellum, sed belligerantes. Liuius primo lib. tertij Belli Punici, Et cum Gallis tumultuatum magis, quam belligeratum.

Bellipotens, penult. corr. Qui bello polleat. ἐνόπλιος, ἀλέκτωρ. Statius Theb.2, Bellipotens cui torua genas horrore decoro Cassis, & aspero crudescit sanguine Gorgon. Cicer.3. de Diuinat. Aeacidæ bellipotentes magis sunt, quàm sapientiæ potentes.

Bello, as, Oppugno, bellum gero, confligo. πολεμῶ. Plinius lib.5.cap.1, Romana arma primùm Claudio principe in Mauritania bellauere. Ptolemæum regem à C. Cæsare interemptum vlciscente liberto Aedemone. Cic. pro lege Man. Fuit proprium pop. Rom. longe à domo bellare. ¶ Est & Bellor, aris, deponens. Virg. 11. Aeneid. Et pictis bellantur Amazones armis. ¶ Composita sunt Debello & Rebello: de quibus infrà suis locis.

Bellator, oris, Bellicosus, vel qui bellum gerit. πολεμιστής. Cice. 4. Tusc. An accusatori maiores nostri maiora præmia quàm bellatori esse voluerunt? ¶ Dicitur etiam de brutis animalibus. Vnde Virg. lib.10, equum animosum & ad prælium incitatum Bellatorem vocat, quum inquit, –& inter Bellatoris equi caua tempora conicit hastam.

Bellatrix, cis, Mulier quæ bellum gerit, seu bellicosa. πολεμιστρία. Virgil. 1. Aeneid. Aurea subnectens exertæ cingula mammæ Bellatrix.

Bellax, acis, adiectiuum, Idem quod bellicosus, vel belli appetens. πολεμικὸς, μαχητής.

Bellus, Vide BONVS.

Bellosus, a, um. Vetustum est nomen, Idem significans, quod bellicosus. πολεμικὸς. Cælius apud Nonium, Tantum bellum suscitare conari aduersarios contra bellosum genus.

BELON, βήλων, per simplex l, Nomen vrbis, & fluuij in Hispania Bætica. Straboni lib.3.

Belone, βελόνη, per simplex l, Piscis est, qui alio nomine dicitur Acus: vtroque nomine à tenui, recta, & oblonga figura deducto, qualem ferè in acu sartoris cernimus. De hoc Plinius libr. 9. cap. 51, Acus, inquit, aue belone, vnus piscium dehiscente propter multitudinem vtero partu à partu coalescit vulnus: quod & in cæciliis serpentibus tradunt. Vulgò *Anguisgula* dicitur.

Belos, cos, βέλος, Sagitta, telum, ἀπὸ τοῦ βάλλειν, quod significat iacere. Caius de Verb. sig. Quod nos telum appellamus, ibi βέλος appellant: cóque nomine vulgo quidem id significatur, quod ab arcu mittitur.

Belua, æ, siue (vt alij malunt) Bellua geminato ll, Immanis fera, θήρ, θηρίον. A Bello, hoc est bono, vel pulchro, κατ' ἀντίφρασιν (vt quidam existimant) dicta: aut (vt aliis placet) à subſtantiuo Bellum, quòd bestiarum sit, bellum sibi mutuò inferre, quibus natura ad hoc ipsum arma videtur concessisse. Terent. in Eunuch. Eóne es ferox, quia habes imperium in beluas? ¶ Belua etiam per conuitium dicitur in hominem. Terent. in Phorm. Sed quid pertimuit autem belua? Idem in Eunucho, Age nunc belua, credis huic quid dicat?

Beluata tapetia, Dicta sunt à Plauto in Pseud. beluarum figuris picta, intextáque. ζωωτά.

Beluinus, a, um, Quod est beluæ: vt, Beluina rabies. θηριώδης, Ambr. Tum ipsa habitudo corporis suauis & grata, vt neque beluina vastitas horrori sit, nec gracilitas infirmitati.

Beluosus, a, um, siue Belluosus, Quod abundat beluis, θηριώδης. Vnde Oceanus dictus est beluosus, κητώδης, à beluarum multitudine & magnitudine, quæ ibi sunt, nam inter beluas marinas numerantur balenæ, pristis, physeter, & orca. Horat. 4. Carm. Te beluosus qui remotis Obstrepit Oceanus Britannis.

BELVNIVM, Venetiarum oppidum in Italia, vt Patauium, Opitergium, Altinum, Concordia, Colonia. Plin. lib.3.cap.19.

BELVS, βῆλος, per simplex l, Nomen proprium primi regis Assyriorum & patris Nini, à Sole deductum, qui Assyriorū lingua Bel dicitur. Hic vita functo templum erexerunt Babylonij, diuinisq; eum honoribus sunt prosequuti. ¶ Fuit item Belus, cognomento Priscus, Epaphi vel (vt alij malunt) Neptuni, & Libyes filius, cui Isis post Apidis mortem nupsit, regnante Athenis Cecrope. Huius filij fuerunt Danaus, & Aegyptus, quem alij Aegisthum vocant: à cuius etiam nomine quinquaginta Danai filiæ Belides appellatæ sunt: vt paulò antè ostendimus suo loco. ¶ Hoc etiam nomine dictus fluuius Syriæ, vbi primò repertum fuisse vitrum Plinius scribit libro 5. capi. 19, Ioseph. libro 1. belli Iudaici, Stadiis, 2it, duobus à Ptolemaide Belum amnem distare, iuxta quem sepulchrum Memnonis sit, & vitrea in rotunda valle arena, quam venti ex circundatis iugis conuehant, inexhausta seculis vi, sed ante omnia mirabili natura mutandi alia quoque in vitrum, quæ attigerit, metalla. ¶ Belus alius fuit Phœnices rex, & pater Didûs, vir militaris scientiæ peritissimus, qui Cyprios Phœnicum littus infestantes piratica subegit, vt est apud Virgilium libro 1. Aeneidos. –genitor tum Belus opimam Vastabat Cyprum, &c. Alio nomine dicebatur Metres, vt ait Seruius. ¶ Belus Stephano, Oppidum est Hispaniæ, non procul ab Herculis columnis, idem fortasis cum eo, quod à Plinio Belon appellatur. ¶ Belus, gemma est vitrea specie, magnitudine nucis iuglandis in Arbelis nascens, vt ex Democriti sententia refert Plinius lib.37.cap.10.

Belides, huius Belidæ, βηλίδων, pen. lon. Patrony. mascu. quo significatur filius, seu aliquis de genere Beli. Virgil. 2. Aeneid. Fando aliquid si forte tuas peruenit ad aures Belidæ nomen Palamedis, &c.

Belis, huius Belidis, βηλὶς, Patronym. fœm. quo significatur filia vel neptis Beli. Vnde Belides dictæ sunt quinquaginta filiæ Danai, Beli filij: quas quum Aegisthus Danai frater (quem alij Aegyptum vocant) totidem filijs suis peteret vxores, Danaus despondere noluit: didicerat enim ex oraculo, se à genero interfectum iri. Sed postea coactus à fratre, promisit se Aegisthi petitioni satisfacturum. In nuptiarum autem nocte filias subornauit, vt clàm se cultris armarent, & viros iam vino luxuriáque sopitos iugularent. Virgines itaque patri obedientes captato tempore necarunt viros, vnaquæque suum, excepta sola Hypermnestra, quæ Linceo seu Lino viro suo pepercit, qui postea occiso Danao, regnum apud Argos inuasit. ¶ Hæ & Danaides appellantur, à patre Danao. Vnde Danaidum dolium, prouerbio celebratur, pro barathro quodam inexplebili, & insatiabilis cupiditatis homine. Finguntur enim à Poëtis, Danai filię apud inferos eo supplicij genere perpetuò damnatæ esse, vt dolium quoddam pertusum aqua conentur implere, vnde tantum effluat, quantum illæ possint infundere. Ouid. 4. Metamor. Mollitique suis lethum patruelibus aufæ,

Assiduè repetunt, quas perdant Belides vndas. Vide BELVS.

Beli oculus, Gemma est albicans, Belo Assyriorum deo dicata, pupillam pingens nigram è medio aureo colore lucentem. Vide Plinium lib.37. capi.10.

BEMARCHVS, βημάρχης, Ex Cæsarea Cappadociæ sophista, qui scripsit res gestas Constantini Magni principis libris decem: præterea declamationes quasdam & orationes. Author Suidas.

BEMBINA, βεμβίνα Stephano, Nemeæ vicus est, quem Hellanicus Bembinon βεμβίνων appellat, vnde Nemeæus leo à Poëtis Bembinatis belua dicitur. Plaut. in Mil. Bembinatidis beluæ instar, hoc est Nemeæi leonis instar. Vide BEMBINA.

BENACVS, penul. produ. βήνακος, Lacus Cisalpinæ Galliæ, non procul à Brixia Venetorum oppido, quem aiunt aureas arenas euoluere, & ex eis nutrire pisces, quos indigenæ Carpiones vocant, nusquam alibi repertos. Ex hoc Mincius fluuius excurrit in Padum. De hoc lacu Virgil. lib.2. Georg. Fluctibus & fremitu assurgens Benace marino.

Bendidia, βενδίδεια, Sacra fuisse apud Thraces narrat Strabo, ex quibus Orphica originem sumpsere. Vide Cælium Rhodig. Lect. antiq. lib.18. capi.23.

BENE, es. βήνη Stephano. Oppidum Cretæ, sub Gortyne sita: cuius incolæ dicuntur Benæi, βηνάϊοι.

BENEVENTVM, βενεβέντον Ptolemæo, βενεβέντος Suidæ & Stephano Hirpinorum vrbs, quæ quum eò colonia duceretur, boni ominis causa ita vocari cœpit: nam antea Maleuentum vocabatur. Hæc vrbs à Diomede condita fertur: apud quam XXX. millia Sarinnitum cæsa fuerunt Sulpitio & Petilio Consulibus. De hac Plinius lib.3. cap.11.

Bene, Benedico, Benefacio, Beneficiarius, Beneficium, Vide Bene in BONVS.

Benna, æ, teste Festo, Lingua Gallica genus est vehiculi. Vnde Combennones, in eadem benna sedentes. Cato de Re rustica, capite 23, Bennæ emantur, oleæ caducæ saliantur.

BERECYNTIA, βερεκυντία, (inquit Seruius) Mater deûm, dicta à monte Phrygiæ Berecynto: cuius vltima syllaba caret aspiratione, quam addimus. quoties montem Deli Cynthum dicimus. ¶ Est autem tenuis ista discretio, quibus nominibus subtrahi debeat aspiratio. Nam Ripæi montes Arcadiæ, non scribuntur cum aspiratione: quam addimus, quum Riphæos montes Scythiæ significamus. Hæc Seruius in illud Virgilij lib. Aeneid. 9. Ipsa Deûm fertur genitrix Berecyntia, &c.

BERECYNTIVS, βερεκύντιος Stephano, Nomen montis est Phrygiæ, & nomen oppidi, in quo Cybele mater deûm priscorum ritu colebatur: vnde Berecyntia dicta est. Plin. lib.16.

Berecynthius, a, um. adiect. βερεκυνθιάδης: vt Cornu Berecyntium, apud Horatium 1. Carm. hoc est quo excitantur ad furorem Cybeles Berecyntiæ sacerdotes. ¶ Tibia Berecyntia, Idem 3. Carm.

BERENICE, es, penul. produ. βερενίκη. Proleteæi Lagi vxor, & regina Aegypti. à cuius nomine Ptolemæus Philadelphus eius filius, insignem vrbem, quam in sinu Arabico condidit, Berenicen appellauit. Author Plinius libro 6. capi. 29. ¶ Fuit & alia eiusdem nominis Aegypti Regina, Ptolemæi Philadelphi & Arsinoes filia, quæ Ptolemæo Euergetæ patri suo nupsit: qui quum paucis à nuptiis diebus, in Asiam expeditionem suscepisset, Berenice crinem se detonsuram vouit, si ille saluus reuerteretur: cuius voti damnata, absciſsam comam in templo Veneris consecrauit: quæ quum postridie non apparuisset, ægrè id ferenti regi, Conon Mathematicus regis gratiam per adulationem captans, inter sydera collocatam affirmauit, septem ei figura vacuas ostendens stellas, in quas Berenices crinem mutatum asserebat. ¶ Fuit item Berenice, Herodis Antipatri filij ex Salome sorore neptis, cuius meminit Strabo libro 16. ¶ Berenice preterea à Valerio Maximo appellatur libro 8. capite 6, quam Plinius libro 7. capi. 41, Pherenicen vocat, cui soli ex mulieribus, quòd filia mater, & soror esset Olimpionicarum, concessum est vt gymnicos ludos posset spectare, fœminis omnibus interdictos.

BERENICE, es. βερενίκη. Multarum vrbium nomen est, quarum prima in Libya Cyrenaica est, in extimo maioris Syrtis cornu sita, vna ex iis quę Pentapolin efficiunt: de qua Plinius libro 5. capi. 5. ¶ Secunda, ad sinum Arabicum, à Ptolemęo Philadelpho condita, & à nomine matris ita appellata: in qua ipso solstitij die hora sexta vmbras penitus absumi tradit Plinius libro 6. capi. 29. ¶ Tertiam cognomento Panchryson, & quartam Epidiren dictam, enumerat idem Plinius loco iam citato. ¶ Duæ præterea eiusdem nominis vrbes recensentur à Stephano, quarum alteram in Cilicia collocat, alteram Chium olim vocatam asserit.

Berenices coma, βερενίκης βόστρυχος, Sidus ad caudam leonis situm, ex septē constans stellis, trigoni figura collocatis: ita dictum à capillis Berenices, Ptolemæi Philadelphi filiæ, & Euergetæ fratris sui vxoris, quos quum illa voti soluendi gratia detonsisset, & postridie nusquam apparerent, in hasce stellas creditum est esse commutatos. Vide latius paulo antè in dictione BERENICE.

BERENICIDAE, βερενικίδαι, Ptolemaicæ tribus populi apud Athenienses Stephano.

BERENICIS, idis, βερενικὶς, Tractus Africæ Cyrenaicæ, qui est circa Berenicen vrbem. Lucanus libro 9, –nam quicquid puluere ficco Separat ardentem tepida Berenicida Lepti, Ignorat frondes.

BERGIDIVM, βεργίδιον, Oppidum Ilergetum, in eo tractu Tarraconensis Hispaniæ, qui Vasconibus proximus est.

BERGION & ALBION, Gigantes filij fuêre Neptuni, ab Hercule interfecti, vt scribit Pomponius Mela lib.2. vide suprà ALBION.

BERGOMVM, Oppidum est Italiæ, trans Padum, à Plinio in nona Italiæ regione collocatum, etiam hodie nomen retinens. ¶ Hinc Bergomates eius oppidi incolæ dicti sunt.

Berillus, Vide BERYLLVS.

BERNAVA, Apud Ptolemæum lib.2.cap.6, oppidum est Hispaniæ Tarraconensis, non procul à Cæsarea Augusta, Celtiberis & Bessetanis ad Orientem proximum.

BEROE, βερόη, Epidauria fuit anus, & nutrix Semeles, in quam se mutauit Iuno, Semele per suasúra, vt à Ioue veram illius formā peteret, qua cum Iunone congredi soleret: vt superius de Baccho dictum est. Ouidius Metamorph. 3, Ipsáque erat Beroe Semeles Epidauria nutrix. ¶ Beroes quoque cuiusdam Dorycli Ismarij coniugis meminit Virgilius libro 5, Fit Beroe Ismarij coniunx longæua Dorycli, &c. ¶ Est item Beroe Stephano, vrbis nomen in Macedonia, non procul à Pella, Alexandri Magni patria: quæ aliàs Berœa, siue (vt quidam malunt) Berthœa vocatur. Vide infrà suo loco.

BEROEA, siue BERRHOEA, βέροια Stephano, βέρροια Suidæ, Vrbs Macedoniæ ad Haliacmonem fluuium sita, non procul à Pella, Alexandri Magni patria. Meminit vrbis huius Plinius libro 4. capi. 10. ¶ Est etiam in Caua Syria huius nominis oppidum: in quo Bassianus Rhetor natus erat: à quo dicti sunt Beroenses, βεροεῖς, quorum meminit Plinius lib. 5. capi. 23.

BERONICE. Vide BERENICE.

BEROSVS, Collis est Taurorum, tres habens fontes, sine remedio, & sine dolore mortiferos. Plin. lib. 2. cap. 103.

BEROSVS, Chaldæus fuit, Astrologiæ peritissimus, cui propter admirandam prædicendi futura scientiam, Athenienses in Gymnasio posuerunt statuam lingua inaurata. Author Plin. lib. 7. cap. 37.

BERSABE, Vrbs Iudææ, quæ Puteus iuramenti interpretatur, quia quum ibi habitaret Abraham cum Abimelech, mactatis septem ouibus in fœdus mutuò iurauerunt. Hæc terminus fuit terræ promissionis, possessa à populo Iudæorum, postquam reuersus est ex Aegypto, & tenditur vsque ad Dan, spatio in longum CLX. millium, sicut scribit Hieronymus ad Dardanum.

BERSANE, Vidua fuit Damascena, ab Alexandro Magno adamata. Author est Diodorus.

BERYLLVS, βήρυλλος, Bosternæ vrbis Arabicæ Præsul fuit, qui quum plura rectè pro religione scripsisset, postremò omnia corrupit, peregrina quædam adducens, & procul à veritate abhorrentia. Quamobrem conuocata Præsulum non paucorum synodo, maximè annitente Origene, ad sanitatem reductus est. Vide Volaterranum lib. 6.

Beryllus, βήρυλλος, Gemma est subuiridis, & transparens, vix alibi vnquam, quàm in India reperta: cuius nouem enumerantur species apud Plinium lib. 37. cap. 5. Probatissimi tamen sunt ex iis, qui viriditatem puri maris imitantur. Poliuntur omnes sexangula figura artificum ingeniis: quoniam hebescunt, ni color surdus repercussu angulorum excitetur. Propertius libro tertio, Et solitum digito beryllon adederat ignis.

BERYTOS, penulti. producta. βηρυτός, Vrbs est Phœnices, in ora Libano monti subiecta, Iustiniani temporibus legum studiis celeberrima. Vulgò *Barutum* vocant. Hinc Berytia vina, hodie quòque nominatissima: de qua Plinius lib. 15. cap. 17.

Bes, bessis, masculini generis, compositum est ab Asse, octo significans vncias.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vncias. *Διμοιρία*, Festus, Bes appellatus est, quòd bis triens sit: quanuis dura compositio fiat besis ex triente. Cicero ad Atticum, Fœnus ex triente, Idem Quintilianus, Factum erat besibus. Plinius libro 18. capi. 11, Græci in binos semodios farinæ satis esse besses fermenti constituere. ¶ Legitur & nominatiuus Besis apud Festum, modò emendata sit lectio, Besis, inquit, vnciæ octo, triens quatuor. ¶ Bes etiam est Geometrarum mensura, continens octo partes iugeri in duodecim partes diuisi. Vide Columellam lib. 5. cap. 1.

BES A, simplici s, *βῆσα*, Fons est Thessaliæ inter Ossam & Olympum, iuxta Cyceſium oppidum: de quo Strabo libro 8. ¶ Est & Besa tribus nomen in agro Atticо: cuius meminit idem Strabo lib. 9.

BESSA, geminato ſſ, *βῆσσα* Stephano, Campus est Locridis, densis arbustis refertus: vnde & nomen accepit. *Βῆσσα* enim saltus à Græcis nominantur. Vide Strabonem libro 9. ¶ Est & Bessa eiusdem regionis oppidum, apud Stephanum.

BESBICVS, *Βεσβικὸς* Stephano, Insula est exigua Propontidis, XVIII. M. passuum circuitu, è regione ostij Rhyndaci fluuij. Vide Plinium lib. 5. cap. vlti.

BESIPPO, *Βησιππὼ* Ptolemæo, Hispaniæ Bæticæ portus, & oppidum non procul à Mellaria vrbe, patria Pomponij Melæ, vt ipse testatur Geographiæ suæ lib. 2.

BESSARA, *Βησσάρα*, Ciuitas est Assyriæ apud Ptolemæum libro 6. capi. 1.

BESSI, *Βῆσσοι*, Populi Thracum teste Plinio libro 4 capi. 11. magna ex parte Hæmum montem incolentes, rapto & latrociniis victitantes, de quibus Ouidius libro 6. Trist. Viuere quàm miserum est inter Besſósque, Getasque.

BESSYGA penul. corre. *Βόσυγα*, τὸ Emporium in India, vbi & amnis Bessygas: vnde Bessygitæ populi, qui humana carne vescuntur. Stephanus.

Bestia, Crudelitatem videtur exprimere. *Θηρίον*. Belua, magnitudinem, & quasi monstrositatem. Fera opponitur cicuri. Vlpianus, Bestias accipere debemus magis ex feritate, quàm ex animalis genere, quæ proprio morsu vel vngubus sæuiunt: vt pardi, leones, tigrides: à vastando. ¶ Bestiæ Ciceroni etiam pisces & volucres appellantur 5. Tuscula. Nanque alias bestias nantes, aquarum incolas esse voluit: alias volucres cælo frui libero: serpentes quasdam esse gradientes. Idem de Amicitia, Quòd si hæc apparent in bestiis volucribus, agrestibus, nantibus, &c. ¶ Bestia quoque prænomine Lucij commemoratur à Sallustio inter eos, qui cum Catilina aduersus Rempub. coniurarunt

Bestiola, bestiolæ, diminutiuum. Plinius libro 11. capite 6, Apes alueum illinunt amarioribus succis contra aliarum bestiolarum auiditates.

Bestiarij, Dicebantur qui cum bestiis depugnare damnati erant. *Θηριομάχοι*. Hinc à Seneca ludus bestiariorum nuncupatur, quo bestiarij depugnabant. Cicero pro Sestio, Præclara ædilitas, vnus leo, ducenti bestiarij. Idem in Vatinium, Milonem dicas gladiatoribus & bestiariis obsedisse Rempublicam.

Beta, Betæ, Herba est notissima, etiam hodie nomen retinens, quæ quòd insipida sit, fatua peculiari quodam Epitheto appellatur. *σόλιον*. Martialis libro 13, Vt sapiant fatuæ, fabrorum prandia betæ, O quàm sæpe petet vina, pipérque coquus? ¶ Betæ quoque à Diogene appellabantur homines molles & cinædi. Vnde & Betizare dixit Augustus, pro languere, & effœminari. Vide Cælium lib. 15. cap. 11.

Betanomantia, (quod in quibusdam editionibus huc perperam fuit ingestum) vide BOTONOMANTIA.

BETARMONES, *Βηταρμονῆς*, Ab Homero Corybantes vocantur, Odyssææ 8.

BETHACARVM, Vicus inter Hierosolymam & Thecuam in monte situs. Compositum nomen ex lingua Syriaca & Hebræa.

BETHANIA, *Βηθανία*, Villa secundo milliario ab Hierusalem, in latere montis Oliueti, Marthæ, ac Mariæ memoria insignis. ¶ Est & altera Bethania trans Iordanem, vbi Iohannes quondam baptizabat, Volaterranus.

BETHEI, Vrbs Samariæ, quam Iebusæi condiderunt, quæ prius vocabatur Luza.

BETHLHEEM, *Βηθλέεμ*, Nomen ciuitatis Dauid, quæ alio vocabulo dicitur Ephrata, Christi Seruatoris nostri natalibus insignis. Nunc viculus est: dicitur, qui ab Ioppe quadraginta millibus distat. Ex hac ciuitate ortus, atque ibidem in regem vnctus est Dauid: Ibi Rachel occubuit: & sepulchrum esse patris Dauid ostenditur. Est autem hic locus in tribu Iuda, sexto ab Hierusalem milliario positus, contra meridiem, in itinere, quo itur Hebron. Quando autem Iacob ibi pecora sua pauit, loco Bethlehem nomen imposuit, quod domus panis interpretatur: propter eum panem qui ibi de cælo descendit. A Stephano *Βηθλεμῖτις* appellatur neutro genere, & plurali numero. ¶ Hinc Bethlehemitæ, penul. produ. dicti sunt eius incolæ.

BETHPHAGE, penulti. product. *Βηθφαγή*. Vici nomen est in Iudæa, non procul ab Hierosolymis, quod Syris domum oris, vel maxillæ sonat.

BETHSAIDA, *Βηθσαϊδά*, Galilææ ciuitas, Petri, Andreæ & Philippi patria, ad Lacum Tyberiadis sita.

BEHTSAMES. Nomen vrbis Galilææ, vbi Dominus perhibetur multa signa fecisse: à qua Bethsamitæ populi.

BETHSYRA, & Bethsuræ, tantum plurale, penulti. product. Munitum fuit Iudæorum præsidium: de quo multa libro 2. Machabæorum.

BETIS, Fluuius Hispaniæ vlterioris. Vide BAETIS.

Beto, Betis, Vado, quasi bene ito. Varro, Mulierem quòd parere ea non poterat, foras betere iussit. Plautus Curcul. Si illa ad me beret.

Betonica, *Βήτονον* Dioscoridi, Herba Gallis dicitur, quæ ab Italis Serratula, teste Plinio libro 25. capite 8. ¶ Est & altera Betonicæ species, teste Aegineta, herba vnicaulis, ramulos habens pulegij, sed tenuiores, & gustu fatuos, quæ à superiore, specie differt, non effectu.

Betulla, gemino ll, *σημύδα*, Arbor est virgis aptissima, cortice candidi fisi-

mo: quam Romani ex Gallia in Italiam transtulerunt, & ex ea fasces conficiebant, qui Magistratibus solebant præferri. Huius meminit Plinius lib. 25. cap. 8.

BETVLO, Hispaniæ fluuius est in tractu Tarraconensi, Barcinonensem agrum irrigans. Rectius scribitur Bætulo per diphthongum. Vide suprà suo loco.

B ante I.

Biæon, *βίαιον*, Vini factitij, genus erat, valetudinis causa excogitatum. Fiebat ex vuis ad solem siccatis, & aqua marina: dictum est à cura, quia multum in eo condendo laboris adhibebatur: siue quia violentum esset, & efficax contra morbos: siue à festinatione atque impetu. Plinius libro 14. capite 8, Apud Græcos iure clarissimum nomen accepit quod appellauerunt Biæon, ad plurimos valetudinum vsus excogitatum. Fit autem hoc modo, Vuæ paulum ante maturitatem decerptæ, siccantur acri sole, ter die versatæ per triduum, quartò exprimuntur: dein cadis sole inuetéscantur.

Biarchi, *βίαρχοι*, Qui præsunt commeatibus, vitæque necessariis comparandis. *Βίος* enim Græcis non modò vitam, verumetiam victum significat.

BIANOR, *Βιάνωρ*, Nomen viri, qui & Ocnus dictus est, filius Mantus fatidicæ, & Tusci fluminis, qui Mantuam vrbem à nomine matris appellauit. Virgil. Eclog. 9, –nanque sepulchrum Incipit apparere Bianoris, hic vbi densas, &c. ¶ Fuit item vnus ex Troianis principibus qui cum Oileo auriga ab Agamemnone interemptus est, teste Homero libro Iliad. 11.

BIAS, Biantis, *Βίας*, Nomen philosophi Prienensis, qui fuit vnus ex septem Græciæ sapientibus. Hic (Laërtio teste) vir fuit totus regius, & ciuium suorum princeps, quos diu aduersus pericula tutatus est. Sed tandem capta patria, quum vniuersi fugerent, rerum pretiosissimarum sarcinulis onusti, ipséque ter rogaretur, cur ex bonis suis solus nihil secum ferret, respondit, Omnia bona mea mecum porto: fortuita enim inter bona sua non numerabat.

BIATIA Ptolemæo, Oppidum est Hispaniæ Tarraconensis, fortasse idem cum eo, quod hodie Bexa nominatur.

BIBLIA, siue (vt alij vocant) Billia, Vxor Duellij Romani, qui primus Romæ ex nauali certamine triumphauit: quæ tantæ pudicitiæ fuit, vt illo seculo pro exemplo fuerit, quo impudicitia monstrum erat, non vitium. De hac memoriæ proditum est, quòd quum Duellio in iurgio quodam oris graueolentia obiecta esset, eóque nomine à viro illa accusaretur, quòd vitij eius ipsum nunquam montisset. Bibliam respondisse, id quidem se facturam fuisse, nisi viros omnes credidisset ita olére.

Biblia, bibliorum, plura. nume. *Βιβλία*, Libri, quo nomine Libri sacri per excellentiam appellantur.

Bibliographus, *βιβλιογράφος*, Librarius, *περὶ τὸ βιβλίον, ἢ περὶ γράφων*.

Bibliolathas, à Demetrio Troezenio dictus est Didymus Grammaticus: quoniam supra ter mille quingentos libros conscripsit. Vide Cælium lib. 19. cap. 9.

Bibliopola, *βιβλιοπώλης*, penulti. product. Qui libros vendit. Martialis, Non habeo, sed habet bibliopola Tryphon. Plinius iunior, Bibliopolas Lugduni esse non putabam: ac tanto libentius ex literis tuis cognoui esse quæ desiderarem. Bibliopolæ, qui venditari libellos meos. Componitur autem ex *βιβλίον*, quod est liber, & *πωλῶ* vendo, per *ω* in prima.

Bibliotaphi, *βιβλιοτάφοι*, Ab eruditis appellantur, qui vt soli sapere videantur, librorum aliquid insignium nacti, nemini eorum copiam faciunt, sed in arca, velut in sepulchro quodam, inclusos asseruant.

Bibliotheca, penulti. product. *Βιβλιοθήκη*. Tam librorum per se magnus numerus, quàm locus vbi libri sunt, appellatur, vt libro 32. Digestorum scribit Vlpianus. Cicero ad Sulp. Dionysius seruus meus, qui meam bibliothecam multorum nummorum tractauit, quum multos libros surripuisset, &c. Latinis Libraria dicitur. Gell. Fortè in libraria ego, & L. Paulus Poëta vir memoria nostra doctissimus, consederamus. ¶ Est & bibliotheca titulus, siue inscriptio, qua Diodorus historiam suam nominauit. Plin. in Prooemio operis, Apud Græcos desiit nugari Diodorus, & Bibliotheca historiam suam inscripsit. Bibliothecæ (vt scribit Vitruuius) ad Orientem spectare debent. Vsus enim librorum matutinum expostulat lumen.

Bibliothecalis, le, Quod est bibliothecæ: vt apud Martianum, Bibliothecalis copia.

BIBLINA, Biblinæ, *Βιβλῖνα*, Thraciæ regio, vino generoso insignis, quod Biblinum ab ea appellatur: tametsi alij à biblia vite appellatum malint. Demus autem Delius Biblinum vinum Naxium interpretatur, eo quòd Biblus Naxi insulæ fluuius sit. Vide Stephanum.

BIBLIS, Vide BYBLIS.

Biblo, is, verbum est factitium, à similitudine soni, qui sit in vase, Næuius: Biblit amphora. Festus.

Biblos, *βίβλος*, fœmi. gene. Iuncum significat, item Aegypti arborem, quæ & Papyrus, cuius cortice ad chartas, ligno autem ad nauigia vtebantur. Lucanus libro 3, Nondum flumineas Memphis contexere biblos Nouerat.

BIBLVS, *Βίβλος*, Naxi insulæ fluuius, à quo nonnulli Biblinum vinum nominatum putant. Vide suprà in dictione BIBLINA.

Bibo, bibis, bibi, bibitum, Potum haurio, humorem attraho. *πίνω*. Plautus in Stic. Vide quot cyathos hos bibimus. Virgilius libro vndecimo, etiam his iunxit, quæ vim attrahendi humoris nullam habent. Hasta sub exerta donec perlata papillam Hæsit, virgineúmque altè bibit acta cruorem. ¶ Bibere etiam accipitur pro auscultare, seu studiosè audire. Horatius libro, Car. 2, Pugnas, & exactos tyrannos Densum humeris bibit aure vulgus. ¶ Huius composita sunt Adbibo, quod significat

ficat Præbibo, vel etiam valde bibo, *προπίνω*. Terentius in Heauton. Is mihi vbi adbibit plus paulò sua quæ narrat facinora? ¶ Combibo, Similiter bibo. Cicero 2. de Finibus, Sed infici debet his artibus, quas si combiberit, dum tener est, ad maiora veniet paratior. Vnde & Combibones dicuntur compotores. Cicero Pæto, In his controuersiis quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis, optima opera vti eius soleo. ¶ Ebibo, Extra bibo, exhaurio. *ἐκπίνω*. Plautus in Amphytrione, Factum illud est, vt ego illic vini cirneam ebiberim meri. ¶ Per translationem Ebibere ponitur pro consumere. Idem, Non ego cum vino simul ebibi imperium tuum. ¶ Præbibo, Ante bibo, *προπίνω*, Hieron. Nec venena iam metuam, quum antidotum præbibero. ¶ Imbibo. Humorem attraho. Cicero in Verrem, An nunquam iste bonam de se spem habuisset, nisi de nobis opinionem imbibisset? ¶ Perbibo, Totum bibo. *Διαπίνω*. Lactant. libro 2, Infecti sunt enim persuasione, ac penitus eorum mentes succum stultitiæ perbiberunt. ¶ Subbibo, Paulum bibo. *ὑποπίνω*. Suetonius in Neron. Si paulùm subbibisset, aliquid se afferre tinniturum Græco sermone promisit. Et hæc omnia habent penul. cor. ¶ Inuenitur etiam passiuum huius verbi Bibo in tertia persona. Iuuen. –sed nulla aconita bibuntur Fictilibus.

Bibax, & Biboſus, Qui est bibenbi auidus, vel nimius potator. *πότης, φίλοινος*. Gellius libro tertio, capite 12. Bibendi auidum, P. Nigidius in Commentariis Grammaticis bibacem & biboſum dicit. Laberius, Non mammoſa, non annoſa, non biboſa, non procax. ¶ Biboſus tamen (si Gellio credimus) vocabulum est nouum, & à Laberio vocum innouatore confictum. Nomina enim in oſus, potius fiunt à nominibus, quàm à verbis.

Bibaculus, diminutiuum à nomine Bibax, Qui largius & frequentius bibit. *φιλοπότης*. ¶ Item nomen fuit Poëtæ, quem Hieronymus in Chronicis Cremonæ natum scribit. paulò minorem Cicerone.

Bibacitas, bibacitatis, Naturalis propensio ad largius bibendum. *φιλοποσία*.

Bibesiæ, æ, Vocabulum est à Plauto confictum: pro nimia bibendi auiditate. *φιλοποσία*, quemadmodum & Perediam idem dixit pro fame, & vora citate. Festus.

Bibulus, bibula, bibulum, Quod facilè sorbet. *πότης, πόσιμος*. Virgilius ad Messalam, Inuerso bibulum restinguens lumen oluo. Lumen enim bibit oleum, id est ardendo consumit. ¶ Vnde & Bibulorum cognomen dictum est, & Bibula papyrus, quæ sorbet atramentum. Lucanus, Conficitur bibula Memphitis charta papyro. ¶ Hinc fit Meribibulus, de quo alibi ¶ Horatius passiuè dixit Bibulum Falernum:

Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula.

BIBRACTE, Heduorum oppidum est apud Gallos, authore Cæsare. Hodie Sequanis, hoc est Burgundis annumeratur, Vulgò *Beaulne*.

BIBVLVS, Collega Cæsaris fuit in consulatu, nomine potius quàm re. Cæsar enim solus quicquid visum erat, inconsulto collega, pro suo arbitrio gerebat. Vnde quicquid illo anno factum erat, homines vrbani Caio & Cæsare Coss. gestum dicebant. Vide Erasmum in Apoph. Extat etiam apud Tranquillum in vita Cæsaris ea de re distichon huiusmodi, non Bibulo quicquam nuper, sed Cæsare factum est: Nam Bibulo fieri Consule nil meminí.

Biceps, Biclinium, Bicolor, Bicornis, Bicorpor, Bicubitalis, Vide BIS.

BICVRDIVM, *Βικόυρδιον* Ptolemæo, Germaniæ vrbs est, quam Erfordiam vocant.

BIDINI, Populi sunt Siciliæ, Citariis, & Cacirinis vicini: vt author est Plinius lib. 3. cap. 8.

BIENDIVM, Citerioris Hispaniæ portus est, apud Plinium lib. 4, in descriptione citerioris Hispaniæ.

BIGARGITANI, Populi sunt Hispaniæ in tractu Tarraconensi. Vide Plinium lib. 3. cap. 3.

BIGERONES, Aquitaniæ populi sunt, apud Cæsarem, Tarbellis & Sontiatibus vicini.

BIGERRA, *Βιγέρρα* Ptolemæo, Hispaniæ ciuitas est, Setabis contermina, quæ hodie Beiar ab incolis vocatur.

BILAEVS, *Βίλαιος*, Fluuius est Ponti, in finibus Paphlagoniæ, non procul ab Heraclea. Vide Plinium lib. 6. cap. 1.

BILBILIS, *Βιλβίλις*, Oppidum Celtiberorum in Hispania Tarraconensi, ad Salonem fluuium, optima ferri temperatura nobilem. Ex hoc oppido Martialis Poëta originem traxit, vt ipse multis in locis testatur.

Bilis, *χολή*. Nomen est commune duobus præcipuè humani corporis humoribus: quorum alter, qui calidus est & siccus, ab aureo colore Flaua bilis appellatur. Alter, qui frigidus est & siccus, quoniam nigræ fauillæ colorem imitatur, Atra bilis dicitur. Vtrunque genus rursus in duas primarias species finditur: in naturalem scilicet, & non naturalem. ¶ Bilis flaua naturalis (quæ bilis appellationem sibi peculiariter vendicauit) rursus duplex est. Quædam enim apta est nutritioni, quæ vnà cum sanguine miscetur in venis: partim vt ille hoc veluti vehiculo commodius penetret in venas exiliores, partim vt alat partes naturæ suæ affines, hoc est calidas & siccas. Deinde munere suo functa, quod reliquum est, vnà cum sudoribus foras effluit per poros. Hæc tenuis humoris permistione mutatur in bilem pallidam, quæ & ipsa à natura-li quàm minimum recedit. ¶ Altera excrementitia est, & inepta nutritioni, quæ à sanguine expurgata recipitur in vesiculam bilis, quam *χοληδόχον* Græci appellant, & inde proprio meatu in intestina delabens, defectionem stimulat, & tingit excrementa. ¶ Non naturalis iterum in quatuor distinguitur species, in vitellinam *λυκώδη*, quæ sit ex bile pallida, acrimonia caloris non naturalis vsta: in porraceam *πρασοειδῆ*: in æruginosam *ἰώδη*: & in eam quæ cæruleo colore glastum imitatur,

vnde *ἰατρικὸν* à Græcis appellatur. Tres hæ posteriores species potissimum fiunt in ventriculo, ex alimentis acribus, vt porro, sinapi, & similibus: ex quibus primùm fit porracea bilis, deinde æruginosa, & postremò cærulea. Nonnunquam etiam in iecinore ex vitellina vehementius vsta, vt accidere solet in morbis ardentissimis. ¶ Atra bilis & ipsa in Naturalem diuiditur, quam propriè *μέλαιναν χολὴν*, id est atrum succum, siue succum melancholicum medici appellant, & Non naturalem: & Naturalis rursus in apta nutritioni, quæ miscetur sanguini in venis, alitque partes frigidas & siccas, ossa scilicet, & cartilagines, & in Excrementitiam, quæ nihil aliud est quàm excrementum sanguinis, quod à iecore lien ad se allicit: eiúsque tenuissima parte alitur, reliquum per proprium meatum (quem & Stomachum vocant) in ventriculum regurgitans, vt illum astringat & roboret: vbi munere suo functa, vnà cum excrementis per intestina deiicitur. ¶ Non naturalis autem (quæ propriè Atra bilis dicitur,) in triplici est differentia. Alia enim fit ex succo melancholico, putredinis aut caloris vi in cinerem quodammodo conuerso. Alia ex bile vitellina, primùm in porraceam, deinde in æruginosam, & postremò in cæruleam mutata. Alia ex pituita in venis putrescente, & vehementius vsta. Hæc tam exactè discutere, ad medici forsan officium magis attinebat: verùm quoniam hic tam crassè impegisse videbamus Dictionarij huius consarcinatores, vt atram bilem eam esse traderent, quæ à vesicula fellis excipitur: flauam autem bilem intestinorum vitium interpretarentur, visum fuit hæc paulò altius repetere, vt intelligerent vel rei medicæ imperiti, aliud esse speciosis doctorum titulis lectori fucum facere, & putria fassamenta (quod dici solet) origano condire: aliud ex fumo lucem præbere, & præter summam fidem & diligentiam, iudicij etiam nonnihil ad opus aliquod afferre. ¶ Accipitur item Bilis pro ira, quæ à bile excitatur. Horatius 2. Sermo. Saty. 2, –tantum maledicit vtrique, vocando

Hanc Furiam, hunc aliud, iussit, quòd splendida bilis.

Biliosus, a, um, In quo bilis abundat. *χολώδης*: vt, Sanguis biliosus, Sputum biliosum, apud Cornelium Celsum.

BILLIS, Quod hic pro nomine fluuij corruptè legebatur, Vide BILAEVS.

Bilutes, lege BELVTVS.

BION, *βίων*, Borysthenites philosophus fuit, & sophista callidus, qui philosophiam vario orationis flore vestiuit. Hic primùm Cratetis Cynici Philosophi auditor fuit: à quo sese ad Theodorum contulit. Fertur hic dixisse ad eum qui fundos suos ingluuie vorauerat, Terra Amphiaraũ absorbuit, sed terram tu. ¶ Fuerunt & alij eiusdem nominis philosophi, quos vide apud Laërtium.

Biothanatos, *βιοθανάτος*, ex *βία* violentia, & *θάνατος* mors: id est violenter mortuus: vt est qui ferro, vel alia vi interficitur, & non sua, id est naturali morte moritur, quæ naturaliter contingit: & mors ipsa Biotha nata dicitur, quæ per vim infertur. De qua intellexit Virgilius, quum dixit, Nam quia nec fato, merita nec morte peribat, Sed misera ante diem. Scribit Lampridius prædictum fuisse Heliogabalo ipsum biothanatum futurum. Iul. Firm. Si Luna, inquit, applicuerit se Saturno, deficiens lumine, faciet matres biothanatas interire. Seruius ait Biothanatorum animas non recipi in originem suam.

BIPEDIMVI, Galliæ in Aquitania populi, de quibus vide Plinium libro 4. cap. 19.

BIRACELLVM, Thusciæ oppidum est Ptolemæo, hodie *vicarellum*.

Bis, aduerbium. Duabus vicibus. *Δὶς* Cicero de Amicit. Bis vnà Consules. Plinius, Vt aliquæ bis die pariant. Multa habet composita, de quibus modò dicemus.

Biceps, itis, Qui habet duo capita. *Δικέφαλος*. Plin. lib. 10. cap. 62, Serpentes coëunt complexu, adeò circunuolutæ sibi, vt vna exi stimari biceps possit. Cicero 1. de Diuin. Et si puella nata biceps esset.

Biclinium, Locus vbi duo lecti sunt, sicut Triclinium, vbi tres. *Δικλίσιον*. Est autem hæc dictio ex Latino & Græco composita: nam Bis Latinum est, & *κλίνη* Græcum, quod lectum significat. Plautus in Bacchid. In Biclinio cum amica sua vterque cubitum eatis.

Bicolor, adiectiuum, Duorum colorum. *Δίχροος*. Plin. lib. 10. capi. 52, Intus omne ouum volucrum bicolor. Ouid. 11. Meta. Myrtea sylua subest bicoloribus obsita baccis.

Bicornis, ne, Quod habet duo cornua: *δίκερως*. vt, Bicorne ferramentum, Columella lib. 10. cap. 5. Bicornes furcæ, Virgil. 1. Georg. Exacunt alij vallos, furcásque bicornes.

Bicubitalis, le, Quod duorum est cubitorum, *δισπήχυς*: vt Bicubitalis caulis, Plin. lib. 20. cap. 23.

Bidental, Locus erat, aut ædificium fulmine tactum: ita dictum ab oue bidente, quæ ad prodigij procurationem à sacerdote immolata, ibi sepeliebatur. Horat. Minxerit in patrios cineres, an triste bidental Mouerit incestus: certè furit, ac velut vrsus. Nonius Marcel. Bidental dici vult, quòd binæ pecudes mactarentur.

Bidentes, Quidam intelligunt oues, aut alia pecora, quæ per ætatem duos dentes altiores habent. Nam Higinus dicit, Quæ bidens hostia, oportet dentes habeat octo, sed ex his duos cæteris altiores, per quos appareat ex minore ætate in maiorem transcendisse. Alij Hostias bimas, id est duos annos habentes, hoc nomine intelligunt, quòd in commentariis ad ius Pontificum pertinentibus legatur Bientes primo dictas, d, litera ex superfluo interiecta (sicut in Redeo) ad hiatum duarum vocalium præcauendum. Ergo bidentes primò dictæ sunt quasi Biennes: postea autem vocabulo longo vsu loquendi corrupto, quæ prius Biennes dicebantur, postea bidentes sunt dictæ. Vide Gellium libro 10. capi. 4. Virgilius 6. Aeneidos, Totidem lectas de more bidentes. ¶ Item Bidens, *σμινύη*. Pollux, vbi *περὶ τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων*, instrumentum rusticum fossorium, quòd duos dentes habeat. Iuuenalis, Viue bidentis amans, & culti villicus horti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Biduum,Spatium duorum dierum : à quo Biduanus,biduana, biduanum: vt Biduanæ induciæ. *Δύο ἡμέραι*. Terentius in Eunuch. Ego impetrare nequeo hoc abs te biduum Saltem vt concedas solùm. ¶ Biduo continenti, significat duobus diebus continentibus. Suetonius in Calig. Per hunc pontem vltro citro commeant biduo continenti.

Biennis,Qui est duorum annorum,*Διέτὴς*:sicut Triennis,qui trium.

Biennium , Spatium duorum annorum, *Διετία*. Cicero de Amicit. Primò Gabinia lege:biennio autem pòst Cassia.

Bifariam, *Διχῶς*, & Trifariam, *τριχῶς*, adiuerbia sunt,Quibus significatur quod duobus vel tribus modis,vel quod in duas vel tres partes fari potest. Cicero 3.Tuscula. Bifariam quatuor perturbationes æqualiter distribuæ sunt.nam duæ, &c. ¶ Sic Multifariam , Omnifariam, Plurifariam significat multorum generum,omnis generis, plurium generum: siue in mustas,in omnes,& in plures partes:siue quod multis,omnibus, & pluribus modis fari potest. Dicimus etiam Bifariè, Trifariè, Multifariè,&c.

Biferus,bifera,biferum,Quod bis quotannis fructum fert. *Διφόρος,Δίκαρπος*.Virgilius 4.Georgic.Biferique rosaria Pæsti. ¶ Biferæ ficus.Columella libro quinto capite decimo , Fabulantur Poëtæ Alcinoi Phæacum regis pomaria fuisse bifera , hoc est bis quotannis fructum protulisse.

Bifidus,a,um,pen.cor.Quod in duas partes fissum est. *Δίχηλος*.Plinius libro 11. capi. 37, Lacertis bifida & pilosa lingua. Ouidius 4.Meta. –bifidósque relinquit Rima pedes.

Bifidatus,a,um,adiectiuum,Idem quod Bifidus,Plinius lib.13.cap.4, Folia cultrato mucrone,lateribus in selè bifidatis,bellas primùm demonstrauere gemmas.

Biforis.re,Quod habet duas ianuas.*Δίθυρος*.Ouidius 3.de Ponto,Nox erat, & bifores intrabat Luna fenestras. Biforis cantus. Virgilius 9. Aeneid. Vbi assuetis biforem dat tibia cantum. Vbi Seruius,Biforem, bifonum, imparem.

Biformatus, biformata, biformatum, adiectiuum, Idem quod biformis. Cicero 2.Tuscula.Non biformatus impetu Centaurus ictus corpori infixit meo.

Biformis, is, & hoc Biforme, Duas habens formas. *Δίμορφος*. Virgilius 6. Aeneid. –mistúmque genus,prolésque biformis.Columel.lib.10, Inter lasciuos Satyros,Panásque biformes.

Bifrons, tis, Qui duas frontes habet. *Δίμετωπος*. Est autem hoc Iani epitheton,quem ideo dicimus bifrontem,quòd præterita sciuerit, & futura præuiderit:vel quia superùm,& inferùm ianitor est.Virgil.12.Aeneid. Latonæque genus duplex,Ianúmque bifrontem.

Bifur,Plus quam fur,siue qui bis in furto est deprehensus.

Bifurcus , Geminas furcas habens : *ἀμφίσαυρος*. vt, Bifurcum ferramentum.Columel.libro tertio,capite 18,Bifurci ramusculi,Idem libro quinto,capite 11.

Bigæ, Currus duobus equis vecti : ita dicti , quasi Biiugi , quòd duorum equorum iugo agantur. *συνωρίς, ζεῦγος*. ¶ Equi verò ipsi Biiugi , Biiugésve dicuntur. ¶ Sic Quadrigæ, quæ à quatuor equorum iugo trahi solent:& equi ipsi. Quadriiugi. Virgil.5. Aeneid.Et nox atra polum bigis subuecta tenebat. Apud veteres tamen Bigam, & Trigam, & Quadrigam inuenimus.Sueton.in Tib.Vix vnius bigæ adiectione honorari passus est.Papin.in Theb.Roriferum gelida tenuauerat aëra biga.Plin. In summo Mausoleo est quadriga marmorea.Bigas primum iunxerunt Phrygij,quadrigas Erichthonius,teste Plinio libro 7.capi.56.

Bigamus , *Δίγαμος* , Quas duas vxores duxit:à quo Bigamia. *γάμος* enim nuptiæ dicuntur.

Bigati, Numi bigas impressas habentes.Plinius libro 33.capite 3, Nota argenti fuere bigæ atque quadrigæ : & inde bigati , quadrigatique dicti. Tacitus de Germ. Pecuniam probant veterem , & diu notam ferratos, bigatósque.

Bigemmis, bigemme, Quod habet duas gemmas. Columel. libro 6.Pro materiis longioribus pollices quaternûm aut quinûm gemmarum relinquuntur,pro custodibus autem bigemmes resecęs efficiunt in ea.

Bigenera, Animalia ex diuerso genere nata, vt Leopardus ex læena & pardo , non (vt aliqui putant) ex leone & panthera. *Διγενῆ*. Varro libro 2. de Re rust.Nam muli & hinni bigeneri,atque insititij,non suopte genere ab radicibus.Ex equa enim & asino fit mulus:contrà,ex equo & asina hinnus.

Bignæ,Geminæ dicuntur,quia bis vna die natæ sunt. Festus.

Biiugi,Equi dicuntur,quum bini ab vnum iugum nexi sunt.*Δίζυγοι*. Martialis, Gestatus biiugis Regulus esset equis. Virgil.10. Aeneid. Interea biiugis infert se Lucagus albis.

Bilanx, bilancis, Statera, quæ duas habet lances. *ζυγός*, alio nomine Libra dicitur.

Bilibris,bre,Duarum librarum. *Δίλιτρος*. Martial.libro 11,Nunc vt emam grandémve lupum,mulúmve bilibrem. Plin.libro 18.capi.11,Ex aqua, hordeóque bilibres offæ.

Bilinguis, Qui duas habet linguas, hoc est qui modò vnum, modò aliud loquitur : vel qui aliud dicit, & aliud cogitat. *Δίγλωττος*. Vnde etiam pro fallaci posuit Virgilius 1.Aenei.Quippe domum timet ambiguam, Tyrióque bilingues.

Bilix,adiectiuum à licium : vt Bilix lorica à Virgilio dicta, quæ duo licia & fila in summitate haberet ad ornatum, libro 12. Aeneid. –rumpitque infixa,bilicem Loricam.

Bilustris,stre:vt,Bellum bilustre,quod duo lustra, hoc est decem annos durauit. *Δεκαετής*. Ouid.2. Amor.Pergama quum caderent bello superata bilustri.

Bimaris,bimare, adiectiuum, penulti.corre. Quod inter duo maria situm est : vt Bimaris Corinthus. Horatius 1.Carm.Aut Ephesum bimarisve Corinthi Mœnią.

Bimaritus,Qui duas vxores habuit. *Δίγαμος*.

Bimater , Agnomen Bacchi, quòd duas matres habuerit, Semelen, & Iouem, matris fungentem officio. *Διμήτωρ*. Vide suprà in nomine BACCHVS.

Bimembris,Duarum partium,quasi membrorum. *Δίμελὴς*. Ouid. Et malè confisum pedibus,formáque bimembri. ¶ Et Bimembres substantiuè, pro Centauris.Ouidius 12.Metamor.Ecce ruunt vasto trepidi clamore Bimembres.Virgil.8.Aeneid. –tu nubigenas inuicte Bimembres,&c.

Bimensis, huius bimensis , Tempus duorum mensium. Liuius Dec.3, Et ad opera quæ locassent probanda,anni & bimensis tempus prorogaretur.

Bimestris,bimestre,Duos menses habens, aut duos annos à luna computatos. *Δίμηνος*. Horatius libro Carm. –& porco bimestri Cum famulis operum solutis. Sic Trimestris , Quadrimestris , Quinquemestris. Plinius Castrari agnos, nisi quinquemestres, præmaturum existimant.

Bimulus, penulti. corre. Qui in bimatu est,hoc est qui duos annos ætatis habet. *Διέτὴς*. Et propriè de iis dicitur (teste Valla) quæ post eam ætatem adhuc incrementum possunt accipere : vt puerum propriè bimulum dicas,bouem aut canem non ita.

Binus, *Δίχηλος*.Trimus,Quadrimus,Quinquimus (vnde Bimatus,Trimatus, Quadrimatus, Quimatus) pro eo quod ætatem habet duorum, trium, quatuor,aut quinque annorum.Cato de Re rust.capi.17,Dum sint nuces bimæ,inde semen excidet. Varro de Re rust. capi.5, Vnum anniculum, alterum bimum. Bima sententia. Cicero ad App. De hac quoque sententia bima decebat. id est qua censuit , vt per duos annos remanerem in prouincia. Plinius, Vita fœminis quindecim annis longissima , maribus viginti : robur in quimatu. Sueto. in Augu. Quadrimus patrem amisit.Plinius libro 11.capite 21,Vita vesparum bimatum non transit.

Binarius,Numerus duorum. *Δυϊκὸς*.

Bini, binæ, bina, Propriè distributiui numeri vox est , idem significans quod duo per singula. *Ἀνὰ δύο*. Cicero 4. Verrina. Describebat censores binos per singulas ciuitates Timarchides. id est duos in singulis ciuitatibus.Idem Attico,Pompeius distribuit binos singulis patribus familiarum,hoc est vnicuique duos. ¶ Sic Binos,ternos,quaternos,aut quinos dicimus milites incedere,hoc est duos, tres, quatuor, aut quinque, in singulis lineis aut ordinibus. ¶ Nonnunquam etiam simpliciter accipitur pro duobus: & sic frequentius iis iungitur, quæ singulari numero destituuntur. ¶ Sic binas literas dicimus , & Bina castra , non duas literas aut duo castra. Cicero sexto, in Verr. Cn. Pompeius cum P. Vectio intra bina castra colloquutus est. Idem secundo, in Verr. Vt dies quadragesimoquinto, inter binos ludos tollerentur. Nam Castra pro militum tentoriis:& Ludi pro magnificis & splendidis spectaculis, singularem numerum non agnoscunt. ¶ Aliquando tamen etiam in hac significatione iis coniungitur,quæ vtrunque habent numerum:sed hoc frequentius apud Poëtas. Virgilius primo , Aeneidos, Bina manu lato crispans hastilia ferro. Idem octauo, Aeneidos, Frænáque bina meus quæ nunc habet aurea Pallas. ¶ Interdum etiam in oratione soluta. Plinius libro nono, capite trigesimo, In nostro mari soligines capiuntur quinûm cubitorum,sæpe binûm.Cicero tertio,de Orat.Demosthenes vna contentione verborum , binas contentiones vocis & remissiones continebat.

Binomius,Dicitur qui geminum habet nomen:vt Ister,& Danubius, Iulus & Ascanius. *Διώνυμος*.

Binominis, binomine, Idem.Ouidius decimoquarto, Metamorpho. Inde sub Ascanij ditione binominis Alba Résque Latina fuit.

Bipalium, Instrumentum rusticum, quo terra foditur. Varro. Si locus humectus sit,ibi cacumina populorum serunda,& arundinetum : id prius bipalio vortito, & cætera, Liuius tertio, ab Vrbe, Ibi ab Legatis salute data , & cætera , seu fossam fodiens bipalio innixus , seu quum araret,&c.

Bipalmis,bipalme, Duorum palmorum.Varro tertio,de Re rustica,capite septimo , Intus ternorum palmorum ex omnibus partibus sub ordines singulos , tabulæ fixæ sint bipalmes, quo vtantur vestibulo, ac prodeant.

Biparus,bipara,biparum,Qui vel quæ bis peperit. *Δίτοκος*.

Bipatens, penulti.corre, Quod ex vtraquè parte aperitur. *Δίθυρος*. vt, Bipatentes portæ,pro geminis.Virgilius secundo, Aeneidos,Portis alij bipatentibus adsunt. Idem libro decimo, Consident tectis bipatentibus. Hoc est vtrinque apertis.

Bipedalis,bipedale,Quod habet longitudinem duorum pedum : vt,Trabs bipedalis.Cæsar bell. Gall. libro quarto, Insuper bipedalibus trabibus immissis.

Bipedantus,bipedana, bipedanum, siue Bipedaneus, Idem quod bipedalis. Columel.libro secundo,capite secundo, Frumentis autem sat erit, si æquè bona suberit bipedana humus:arboribus altitudo quatuor pedum abundè est. Idem libro quarto, capite primo, Quippe seminibus vinceaticis nimium me profundos censuisse fieri scrobes , adiecto dodrante super altitudinem bipedaneam.

Bipennis, bipenne, Quod duas habet pennas. *Δίπτερον*. Plinius libro 11. capite 28.de insectorum pennis, Nullis eorum pennæ reuiuiscunt auulsæ:nullum,cui aculeus in aluo est, bipenne est. ¶ Bipenne item dicitur, teste Nonio,quod vtrinque est acutum.Virgilius libro 11, –ferro sonat acta bipenni Fraxinus. ¶ Est & Bipennis *πέλεκυς*, subst antiuum quod significat securim, aliúdve instrumentum ex vtraque parte aciem habens.Virgil.2.Aeneid.Ipse inter primos correpta dura bipenne Limina perrumpit. Idem 4. Georgic. Vre sata, & validam in vites molire bipennem.

Bipennifer, bipennifera, bipenniferum , Ferens bipennem. *πελεκυφόρος*. Ouidius 8.Metamorpho. Ecce furens contra sua fata bipennifer Arcas. Idem 5.Trist.Ossa bipenniferi sic sint male pressa Lycurgi.

Bipertio,

Bipertio,is, & bipertior, iris,In duas partes diuido. *Διχάζω*. Colum.lib.11. capi. 2, Vndecimo Calendas Maias Ver bipertitur, pluuia, & nonnunquam grando. Cice. in Cato. Atque ibi in proximis villis ita bipertiti fuerunt,vt Tyberis inter eos & pons interesset.

Bipertitò,Bifariam, dupliciter. *Διχα διχῶ*.Cice.de Inuen.Nam id sit bipertitò:nam tum causa, tùm res ipsa remouetur. Cæs.1. bell.Gall.Romani conuersa signa bipertitò intulerunt.Hoc est duobus locis.

Bipes,bipedis,adiect. Quod habet duos pedes. *Δίπους*.Iuuen.–atque alium bipedem sibi quærat asellum. ¶ Ponitur etiam substantiue, eo quòd facilè in eo intelligatur substantiuum.Cice.pro domo sua, Hoc ministro omnium non modò bipedum,sed etiam quadrupedum impurissimo.

Biremis,Nauis,quæ duobus remorum ordinibus agitur : ab Erythræis(vt creditur) primùm inuenta. *Δίκροτος*.Plin.lib.7.capi.57,Biremem Demosthenes author est Erythræos fecisse : triremen Thucydides Amoclen Corinthium:quadriremem Aristoteles Carthaginenses.Virgi.8.Aenei. Geminásque legit de classe biremes.

Birotum,penul.cor.Genus vehiculi duas rotas habentis. *Δίτροχον*.

Bisellium,lij,Subsellium duorum capax. *Δίθρονον*.Author Varro 4.de ling. Latina.

Bisera,Porca dicitur,à cuius ceruice setæ bifariam diuiduntur, quum iam esse incipit maior ætate sex mensium. Festus.

Bisextus,siue Bissextus,Dies intercalaris,qui quarto quoque anno interseritur, vt anni ratio cum cursu Solis conueniat. *ἐμβόλιμος ἡμέρα*. Inuenta est autem hæc intercalandi ratio à Cæsare Dictatore.Is enim quum animaduertisset, Solem cursum suum conficere diebus 365, & horis circiter sex,quarto quoq; anno diem vnum curauit adiiciendum. ¶ Dictus est autem bissextus,quòd bis, hoc est duobus diebus continuis numerarent sexto Calendas Martias,duos videlicet dies pro vno computantes. Vnde qui est natus bisexto Calendas, nihil refert (vt inquit Celsus de verborum signifi.l.Quum Bisextus.) vtrum priore,an posteriore die natus sit,quum illud biduum pro vno tantum die habeatur. Erat autem huic intercalationis constitutus dies certus,qui est post XXIII. Februarij diem inter Terminalia iam peracta, & Regifugium. Februarius verò duabus de causis huic rei aptissimus visus est,tum quòd pauciss imos haberet dies , tum etiam quòd inter menses vltimum haberet locum. Nam quum antea decem tantùm essent menses , quorum primus erat Martius,duo postea in fine sunt adiecti,Ianuarius & Februarius.

Bisulcus,Qui vngulas non solidas habet, sed scissas. *Δίχηλος*. Plin. lib.11. capite 37,Cornigera vna parte dentata , & quæ in pedibus talos habent, seuo pinguescunt:bisulca, scissíve in digitos pedibus,& non cornigera adipe.Ouid.7. Metamor. Pulueréumque solum pede pulsauere bisulco. ¶ Accipitur & latius pro omni eo quod in duas cuspides diuisum est. Vnde bisulcam caudam dixit Plinius lib.9.cap.29,& Bisulcos arborum furculos,Columella de Arboribus cap.6.

Bisultor, Martis cognomen , à bis vlciscendo impositum. Augustus enim, quum Brutum & Cassium vicisset, & signa à Parthis recepisset , Marti templum dedicauit,quem bisultorem cognominauit,quòd primùm C. Cæsaris,deinde & Crassorum necem vltus esset. Ouid.5. Fast.Ritè deo templúmque datum.nomínque Bisultor.

Biuium,Quod duas vias habet,sicut Triuium,Quadriuium,quod tres aut quatuor habet anfractus. *ἀμφοδον*. Virgil.9.Aeneidos, –locum insidiis conspeximus ipsi,Qui patet in biuio portæ,quæ proxima ponto.

Biumbres , *ἀμφίσκιοι*, Populi sunt quicunque inter tropicos cancri habitant ad Meridiem:quandoque enim incidentes habent vmbras quum à Meridie sol ad gnomonem accedit rectum, ad subiacens planum:quando que autem in aduersum, quum sol in aduersum consistit. Verba sunt interpretis Strabonis lib.2.

BISALTIA , *βισαλτία* Steph. Regio Thraciæ libera , ad Strymonem amnem:ita dicta à Bisalte Solis & Terræ filio,aut à Bisalte vicino fluuio.

BISALTAE, *βισάλται* Stephano,Populi liberi Thraciæ ad Strymonem amnem,teste Plinio lib.4.cap.11.qui famem in bello lacte concreto, & sanguine equino tolerant.Virgil.3.Georg.Bisaltæ quo more solent, acérq; Gelonus, Quum fugit in Rhodopem, aut in deserta Getarum, Et lac concretum cum sanguine potat equino.

Bisaltis,idis,*βισαλτὶς*,Gentile fœmininum à Bisaltia Thraciæ regione formatum.Ouid.6.Metamorp. –tu visus Enipeus Gignis & Aloidas,aries Bisaltida fallis.

BISANTHE, *βισάνθη* Stephano,Oppidum est Thraciæ,non procul à Melane fluuio,eóque oppido,cui *μάκρον τεῖχος*, hoc est longus murus nomen est.Vide Plinium lib.4.cap.1.

BISARGIS, *βισαργὶς* , Oppidum Hispaniæ in tractu Tarraconensi , ad Iberum fluuium:cuius meminit Ptolemæus lib.7.cap.6.

Bison, *βίσων* Pausaniæ,Animal ferum & deforme prolixitate iubarum,& & reliquo corpore , cerui figura , media fronte inter aures vnum cornu habens.Mart.in Amph.Illi cessit atrox bubalus,atque bison.

BISTONIA,æ,*βιστονία*,Regio Thraciæ,inter Nessum & Hebrum fluuios, ita dicta à vicino lacu,quem Bistonidem appellant : siue (vt quibusdam placet) à Bistone rege. ¶ Bistona præterea Stephano oppidum est eiusdem regionis non procul ab Abderis.

BISTONES, *βίστονες*, Populi Thraciæ, inter Nessum,& Hebrum fluuios, ita dicti à Bistonide lacu,siue(vt Stephano placet)à Bistone rege. ¶ Inde *βιστονὶς*,patronymicum fœminini generis,quod sæpissimè tamen accipitur adiectiue & possessiue. Ouid. in Epistola Paridis ad Helenam, Tuta tamen bello Bistonis ora fuit.

Bistonius, a, um, *βιστόνιος*, possessiuum : quod Poëtæ suo more accipiunt pro Thracio.Ouidius,Brachia Bistonia candidiora niue. Idem, Fessáq; Bistonia membra lauabis aqua.

Bistonis, *βιστονὶς*, siue Bistonius lacus, in Bistonia Thraciæ regione est,non procul ab Abderis oppido : in quo natantia omnia demerguntur : vnde & nomen accepit,à verbo scilicet Græco,*βυθίω*,quod est demergo.Vnde & Bysthonis per y Græcum scribendum videtur,Stephanus tamen & Suidas *βίσθιον*,*βισθονία*,& *βισθονὶς* scribunt per *θ*,quartam Græcorum vocalem.

BISVRGIS,Straboni lib.7.Germaniæ est fluuius, sexcentis à Rheno stadiis distans.Pomponius Visurgim appellat lib.3.

BITHIA,Pharaonis filia,quæ Mosen adoptauit.

BITHYAE,*βιθύαι*, Populi sunt Thraciæ,apud Stephanum,quorum author fuit Bithys Martis,& Setæ sororis Rhesi filius. ¶ Bithyæ quoque mulieres fuerunt in Scythia,in singulis oculis binas habentes pupillas,ideóq; visu effascinantes : vt ex sententia Apollonidæ tradit Plin.lib.7.capi.2.

Bithymum mel, Vide infrà in dictione THYMVM.

BITHYNIA , *βιθυνία*, Regio minoris Asiæ,aduersa Thraciæ,& proxima Troadi , quæ (vt Solinus scribit & Seruius) primùm Bebrycia , postea Mygdonia , deinde à Bithyno Bithynia dicta fuit. In Bithynia Libyssa est,vbi Annibal sepultus est.Sunt qui scribant Thymos populos transisse ex Thracia , qui deinde Bithyni dicti sunt , & regio ipsa Bithynia. Claud.Thyni Thraces erant,quæ nunc Bithynia fertur. ¶ Ex Bithynia fuerunt viri in disciplinis memorabiles , Xenocrates philosophus , & Dionysius dialecticus,& Hipparchus,& Theodosius,& filij eius mathematici, & Cleophanes orator ex Myrlea, & Asclepiades medicus Prusiensis.

Bithynicus,a,um,*βιθυνικὸς*,Quod Romanorum quibusdam in cognomen cessit à deuicta nimirum Bithynia.Martial.Iam terem factam Bithyniæ credis habere.De origine Bithynorum vide latius apud Strabonem lib.12.Herodotum lib.7.& Dionysium Afrum de Situ orbis.

Bithynus,a,um,aliud adiect. *βιθυϊκὸς* Stephano.Iuuen. Quanquam & Cappadoces faciant,equitésque Bithyni.Vbi illud animaduertendum est, à Iuuenale corripi primam nominis huius syllabam,quæ à cæteris omnibus producitur.

BITHYNIVM,*βιθύνιον* Stephano,Ciuitas in Bithynia,à qua Bithyniatæ & Bithynienses populi dicti sunt.

BITIAS,fuit vnus ex Carthaginiensium principibus.Seru.in illud Virgi. 1.Aeneid.Tum Bitiæ dedit increpitans,&c.aut Bitiam fuisse præfectum classis Punicæ.Meminit etiam Bitiæ cuiusdam Virgilius lib.9.qui frater Pandari fuit ex Alcanore Troiano, & Hiera. Hi cum Aenea post Troiæ excidium in Italiam venerunt, & quum apertis etiam portis ausi essent Rutulos,absente Aenea,lacessere,ab iisdem sunt trucidati.

BITON, *Βίτων*, Alter fuit ex filiis Argiæ sacerdotis, & frater Cleobis : de quibus sic scribit Cicero 3.Tuscula.Primùm Argiæ sacerdotis filij Cleobis & Biton prædicantur.Nota fabula est,Quum enim illam ad solennè & statutum sacrificium curru vehi ius esset satis longè ab oppido ad fanum morarentúrque iumenta:tunc iuuenes ij,quos modo nominaui, veste posita,corpora oleo perunxerunt,ad iugum accesserunt. Ita sacerdos aduecta in fanum,precata à dea dicitur,vt illis præmium daret pro pietate,quod maximum homini dari possit à Deo.Pòst, cpulatos cum matre adolescentes somno se dedisse , manè inuentos esse mortuos. Hæc ille.

BITVITVS, Aruernorum rex in Gallia, specie colloquij comiter hospitio inuitatus,à Cn.Domitio & vinctus est,& Romam deportatus.

Bitumen,inis,Limus quidam est tenax, & sulphurei odoris,in Iudææ lacu emergens , qui inde Asphaltites dicitur. *ἄσφαλτος*. Inuenitur & durum in Syria,non procul à Sidone, terreæ glebæ, vel eorum carbonum similitudine, qui in vsum ferrariarum fabricarum è terra effodiuntur. ¶ Est præterea & liquidum bitumen,in Zacyntho insula,& circa Babylonem nascens, & in agro Apolloniatarum, quod Græci *πισσάσφαλτον* appellant,argumento picis & bituminis. ¶ Gignitur & pingue,liquoris oleacei,in Sicilia,Agragantino fonte inficiens riuum:quo incolæ vtuntur ad lucernarum lumina,olei vice.Huius generis Bitumen apud Prutenos ex saxis effluit , ex quo maris frigiditate , in quod defluit , succinum siue electrum coalescit. Apud Babylonios bitumen calcis vsum præbet,ita ferruminatis Babylonis muris.Vide plura apud Plinium libro 35.cap.15.

Bitumineus,a,um:vt Bituminea vires. Ouidius 15.Metamor. Sine bituminea rapiunt incendia vires.

Bitumino,as, Bitumine linio. *ἀσφαλτόω*. Vnde aqua bituminata, apud Plinium lib.31. capi.6,cui admistum est bitumen, vel quæ per venas terræ bituminosas transit.

BITVRGIA,æ,*βιτεργία*,Oppidum fuit Tusciæ,teste Ptolemæo lib.3.cap. 1,non procul à Manliana,hodie Pontificum villa.

BITVRIGES, Populi sunt Galliæ Aquitanicæ, teste Plinio lib.4.capi.19, quorum frequens est mentio apud Cæsarem.Hi vno die viginti oppida incenderunt , vt Cæsarem pabulatione & commeatu prohiberent. Horum metropolis Auaricum erat:hodie *Bourges en Berry*.Singularis nominatiuus est Biturix,quo vsus est Lucanus lib.1, Et Biturix, longíque leues Axones in armis.

BIZEN.Ciuitas Thraciæ.Stephanus, *βίζηνη, πόλις Θράκης, τὸ τῶν ἀστῶν βακεῖον*.Plinius lib.4.cap.11.Bizian vocauit:Bizia,inquit,arx regum Thraciæ,à Terei nefasto crimine,inuisa hirundinibus.

BIZIA,Arx est regum Thraciæ,teste Plinio lib.4.capi.11,ad quam hirundines non aduolant.Eius rei causa ad Terei incestum, & Prognes flagitium refertur à Græcis scriptoribus.Vide BIZEN.

BIZON , Thraciæ oppidum fuit, inter Apolloniam, & Calatidem situm, magna ex parte terræmotibus haustum.Plin.lib.4.cap.11,& Strab.7.

B ante L.

BLABERVRA , *βλαβέρυρα* , Oppidum est Tarraconensis Hispaniæ, non procul à Pyrenæis montibus:cuius meminit Stephanus in voce *ἰνδική*.

Blactero,ras,Vide BLATERO.

BLAENA , trissyllabum,Ponti regio ferax, per quam Anias flumen labitur.Hoc in loco Mithridates cognomento Eupator,Nicomedis Bithyni copias funditus deleuit.haud quidem præsens,sed per legatos : vnde ille cum paucis domum fugiens seruatus est , & inde in Italiam nauigauit.

gauit. Verba sunt interpretis Strabonis libro duodecimo.

Blæsus, Qui linguam habet impeditam, aut qui inter pronuntiandum aliquam literam aut excludit, aut malè profert. βλαισὸς, τραυλὸς. quo vitij genere Demosthenem laborasse accepimus, qui aliquandiu primam artis suæ literam enuntiare non potuit. Iuuenalis, Blæsis atque mero titubantibus. Martial. lib. 5. Et nomen blæso garriat ore meum. Idem lib. 10. Os blæsum tibi, debilisque lingua est. ¶ Græci etiam hoc nomen ad alia membra transferunt, Blæsósque appellant, quibus membrum aliquod solutum est, quos & paralyticos appellamus: & generaliter omnes eos, quibus aliquod est membrum quod actiones suas commode obire non possit, quódve situ aut figura sit deforme: quales sunt qui crura habent in diuersum acta, quos Latini Valgios, & Vatios appellant. Vide Cælium Rhodig. libro 8. capi. 1, & Budæum in Annotation. Pand.

Blanchnon, (quod hîc pro filicis specie corruptè legebatur,) lege BLECHNON.

BLANDA, Italiæ oppidum in agro Brutio, non procul à Bato flumine, & Parthenio portu. Plinius libro 3. capi. 5. ¶ Est & Blanda, siue Blande, oppidum Hispaniæ Tarraconensis, in agro Barcinonensi, iuxta Larnum flumen.

BLANDE, Fluuius est Hispaniæ Tarraconensis, in agro Barcinonensi, iuxta oppidum sui nominis. Author Plinius lib. 3. cap. 3.

Blande, & Blanditer, Vide BLANDVS.

Blandior, blandiris, Assentor, adulor, blanditias dico. σείνω, ἀφίσημαι, λοφίσμαι. Cicero de Amicit. Qui aduersario assentatur, & litigare se simulans, blanditur. Idem pro Flacco, Cur matri blanditur? cur epistolis & matris & sororis imbecillitatem aucupatur? ¶ Refertur & ad sensus interiores, pro eo quod est placeo, arrideo, animum vel affectum titillo. Cicero 1. Acad. Vide quàm suauiter voluptas sensibus blandiatur. Blandior calamitatibus meis, dixit Quintilianus, pro eo quod est mitigo, lenio calamitates, vel æquo in calamitatibus me animo gero. ¶ Huius compositum est Eblandior, blanditiis extorqueo. Liuius lib. 7. cap. 3. belli Punici, Neque enim omnia emebat, aut eblandiebatur: sed vim etiam flagitiis adhibebat. ¶ Vnde Eblandita suffragia dicuntur, quæ precibus & blanditiis impetrantur. Cicero pro Plancio, Comitiis Aedilitiis studia esse non iudicium populi: eblandita illa, non enucleata esse suffragia.

Blanditus, us, ui, Ipse blandiendi actus, siue blanditiæ, & quædam quasi illecebræ sensum titillantes. χρηστολογία, κωδύ. Lucretius lib. 2, Vt res per Veneris blanditum secla propagent.

Blanditus, blandita, blanditum, participium à verbo Blandior. Plinius lib. 10. capi. 23, Hanc principio blandita peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. Vbi Blanditam peregrinationem dixit, pro grata, iucunda, quæque principio adblandiebatur & arridebat.

Blandus. adiect. Placidus & comis in sermone, & hilaris. χρηστολόγος, εὐπροσήγορος. Cicero ad Atticum, Scis me minimè esse blandum. Terent. in Hecyra, At tu hecastor morem antiquum obtines, Vt vnus hominum homo te viuat nunquam quisquam blandior.

Blandulus, a, um, diminutiuum ab adiectiuo Blandus.

Blandè, aduerbium. Cicero ad Atticum, Sed amabo te, mi Attice: videsne quàm blandè? Idem pro Cluentio, Tum appellat hilari vultu hominem Bulbus vt blandissimè potest.

Blanditer, Idem quod blandè. Plautus Pseud. Magis cogito, fæuiter, blanditérne alloquar.

Blandiculus, & **Blandicellus**, Diminutiua sunt à Blandus: sicut ab eo quod est Mollis, fit Molliculus & Mollicellus. Nam Blandicus & Mollicus (à quibus nonnulli hæc trahi voluerunt) Latinæ linguæ periti non agnoscunt. Inde Blandicella verba. apud Festum.

Blandidicus, Qui blandè loquitur. χρηστολόγος. Plaut. Pœnulo, Nunc mihi blandidicus es: heri in tergo meo tres facile corios contriuisti bubulos.

Blandifico, Blandum facio. ἡτιάω. Perottus.

Blandiloquus. penul. produ. Qui blanda verba loquitur: χρηστολόγος. vt, Vox blandiloqua. Senec. in Agam. Quid voce blandiloqua mala consilia dictas?

Blandiloquens, penul. cor. Idem. Macrob. 2. Saturn. Submissa placidè blandiloquens oratio.

Blandiloquentulus. Diminutiuum. Plaut. Trinum.

Blandiloquentia, tiæ, χρηστολογία. Cice. 3. de Natu. deo. Nam & ego illis supplicarem tanta blandiloquentia.

Blandimentum, ti, Idem quod blanditia, oblectamentum, illecebræ. χρηστολογία, κωδύ. Cicero pro Cælio, Multa enim blandimenta nobis natura ipsa genuit.

Blanditia, æ, & **Blanditiæ**, tiarum. Adulatio, illecebræ. χρηστολογία, κωδύ. Plaut. in Baech. Viscus merus vestra est blanditia. Cice. pro Plancio, Facilis est illa occursatio, & blanditia popularis: aspicitur, non attrectatur. Idem 1. de Finib. Blanditiis præsentium voluptatum deliniti atque corrupti.

BLANDVSIA. In agro Sabino regio est, in qua Horatius habuit villam, & in ea fontem, quem celebrat eleganti carmine, cuius principium est, O fons Blandusiæ splendidior vitro, &c.

Blapsigonia, βλαψιγονία, quasi prolis detrimentum. Quum apes morbo, ignauia, aut infœcunditate naturali fœtum non peragunt. Plin. lib. 11. cap. 19. A βλάπτω noceo, & γόνος fœtus, siue proles.

BLASCON, βλάσκων, Insula in Rhodani ostio, prope Metinam. Plin. lib. 3. cap. 5. & Strab. lib. 4.

Blasphemia, penul. corre. βλασφημία, Execratio, maledictio, vituperatio, conuitium, & quasi nocens dictum, sacrilega infamatio, vel obtrectatio nefaria. Budæus.

Blasphemò, as, βλασφημῶ, penul. produ. Significat execror, maledico, & verbis calumniam infero, ac dignitati honorique alterius derogo.

Blatero, as, & Blatio, is, φυμάσσω, ψελλίζομαι. Veteres dicebãt pro inconditè & inaniter loqui: vt sunt, qui extra propositum loquuntur, vel verba immoderata emittunt, & quorum lingua (vt ait Gellius lib. 1. cap. 15.) tam prodiga, infrænisque sit, vt fluat semper & æstuet colluuione verborum teterrima. Hoc hominum genus Locutuleios, & Blaterones, & Linguaces Latini dixerunt. Plaut. in Amph. Qui, malùm, intelligere quisquam potis est, ita nugas blatis? Idem in Aulul. Vbi tu es, quæ blaterauisti iam vicinis omnibus, me meæ filiæ daturum dotem? Sunt autem factitia verba, à camelorum voce tracta, qui quum vocem edunt, blaterare dicuntur. Quidam tamen à Græco deducunt, apud quos βλάξ dicitur, qui se inaniter iactat: quapropter c, literam addentes, blacteronem & blacterare existimant scribendum. Oui. de Philomela, (si tamen credamus hoc carmen esse Ouidij) produxit, Blacterat hinc aries, & pia balat ouis. Horat. in Ser. sine c, & prima correpta, Audit, quum magno blateras clamore, furisque.

Blatero, onis. Homo immoderatæ loquacitatis, & iactantiæ: à blaterando dictus. βλάξ. Gell. lib. 1. cap. 15. Nec minus insigniter veteres quoque nostri, hoc genus homines in verba prouectos, loquutuleios, & blateroues, & linguaces dixerunt.

Blatta, Vermis, qui aluearia lædit: à βλάπτω, noceo. σῖνος. Columel. lib. 10. appellat Lucifugas Blattas. Martialis tamen posuit pro verme libros & vestes rodente. Constrictos (inquit) nisi das mihi libellos, Admittam tineas, truceisque blattas. Horatius in Serm. – cui stragula vestis, Blattarum ac tinearum epulæ, putresci in arca. ¶ Blatta etiam ponitur pro purpura. Sidonius in Paneg. Pontus castorea, blatta Tyrus, æra Corinthus. ¶ Blattam recentiores scriptores vermiculum Bombycem intellexerunt, cuius textu vestes sericæ conficerentur: vnde Blattea vestis, & Blatteum paludamentum apud Lampridium, Capitoliúmque, pro serico & pretioso: vel (vt Paulus Aegineta) pro purpura: quoniam indicum conchylium vulgò Blatta dicitur. Sic Cassiodorus in Epistolis Blatteum pro purpureo cepit, Chamelæon (inquiens) modo prasina, modò cyanea, modò blattea varietate se commutat. ¶ Eutropius scribit Neronem solitum piscari reti aureo blatteis funibus annexo: quum ab Orosio dicatur purpureis. ¶ A quo colore Blatta etiam frumentum dicitur, quod rubidum sit, fementi accommodatius, in purpuram declinans.

Blattaria, Herba est verbasco similis, foliis minus candidis, cauliculis pluribus, flore luteo: hæc abiecta blattas in se contrahit: vnde & nomen accepit. Plin. lib. 25. cap. 9.

Blatteus, a, um, Purpureus. πορφύρεος. Eutropius in Nerone. Nero inusitata luxuria fuit, vt qui exemplo Caligulæ frigidis & calidis lauaretur vnguentis, hamis aureis argenteisque piscaretur, quæ blatteis funibus extrahebantur. Suetonius vocat purpureos. Piscatus est (inquit) reti aurato, purpura, coccóque funibus nexis. ¶ Orosius, Luxuriæ, inquit, tam effrænatæ fuit Nero, vt retibus aureis piscaretur, quæ purpureis funibus extrahebantur. Cassiodorus in Episto. Chamæleon modò prasina, modò cyanea, modò blattea varietate se commutat.

Blax, βλάξ. Stolidus, mollis, delicatus, lasciuus, qui nescit res discernere, & qui se inaniter iactat. Festus.

Blechnon, βλέχνον Dioscoridi. Herba est notissima, quam Graeci πτερίδα. Latini Filicem appellant. Vide Plinium lib. 27. cap. 9.

Blechon, βλέχον, Plinio Syluestre est pulegium, simile origano, minoribus foliis quàm fatiuum: quod à pecore gustatum balatum excitat: vnde etiam literæ vnius cõmutatione βλέχων appellatum est ἀπὸ τοῦ βληχᾶσθαι. sic enim Græci Pulegium vocant. Vide Plinium lib. 20. cap. 14.

BLEMMYES. Plinio lib. 5. cap. 8, siue Blemyes vnico m, βλέμμυες Stephano. Populi sunt in Aethiopia versus Austrum, capitibus carentes, ore & oculis pectori affixis: ita dicti, (Stephano teste) à Blemye quodam, vno ex tribus ducibus, qui sub Dionysio in iis regionibus militarunt. Hi alio nomine Bleptæ vocantur.

BLENAE, narum. Populi sunt Africæ, faciem in pectore habentes. Claudianus, – errat Per Meroen, Blenásque feros, atramque Syenen. Quo tamen loco Blemyas legendum crediderim. Vide in præcedenti dictione.

Blennos, Stultos esse Plautus in Bacchidib. indicat, qui ait, Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones. Festus.

Blepharo, βλεφαρώδης, Dicitur supercilioso homo, qui habet supercilia magna. Plautus in Amph. Raptant pro mœchis: Blepharo captus arbiter.

BLEPTAE, βλέπται, Populi Africani, sine capitibus, habentes oculos in pectore. Eosdem & Blemyas vocat Pomponius lib. 1.

BLERANI, Italiæ populi in tractu Hetruriæ Cortonensibus, & Capenatibus vicini. Author Plinius lib. 3. cap. 5.

BLITERAE, Oppidum prouinciæ Narbonensis de quo Plinius lib. 3. cap. 5. In Mediterraneo (inquit) colonia Arelate Sextanorum, Bliterræ Septimanorum, Arausio Secundanorum.

Blitum, βλίτον Dioscoridi, βλίτη & Suidæ, Olus est betæ foliis, teste Hermolao, iners, nullíusque saporis aut acrimoniæ. ¶ Inde Bliteum dicitur, quod vile est & nullius pretij. Vnde apud Menandrum (teste Plinio lib. 20. cap. 21.) vxores per conuitium Bliteæ vocantur à maritis, & apud Plautum in Trucul. Meretrix blitea.

B ante O.

Boa, boæ, Serpentis genus est, quod in miram magnitudinem excrescit: ita dictum, quòd lactis bubuli succo primùm aiatur. De hac sic scribit Plinius libro octauo, capite decimoquarto, Faciunt his fidē in Italia appellatæ boæ, in tantam magnitudinem exeuntes, vt diuo Claudio principe, occisæ in Vaticano solidus in aluo spectatus sit infans. Aluntur primò bubuli lactis succo: vnde & nomen traxere. Hæc ille. ¶ Est etiam Boa morbi genus, quum corpora papularum multitudine rubent, à fimo bubulo, cuius litu maximè tollitur, ita dictum. Plinius lib. 28, cap. 18. Boas simus bubulus abolet: vnde & nomen traxere. Idem lib. 26. cap. 11, Bubuli folia contrita, & è veteri vino posita, boam sanant, id est rubentes papulas. Creditur hic morbus esse, qui pueros præcipuè infestat, quem *Rubellam* vocant.

BOAGRIVS, Locrensium amnis, siue potius torrens, qui Thronion vrbem præterfluit: interdum tam exiguus, vt ne pedes quidem transeuntis tingat: interdum tam latus, vt ad bina diffundatur iugera. Strabo libro nono.

Boalia, Boarius, vide BOS.

Boaria lappa, Herba nota, cuius radix è vino potata, articulis mirificè prodest.

BOBIVM, Oppidum est ad Apœnini iuga situm, vbi cœnobium dicitur à Theolinda regina Longobardorum extructum: quo in loco nuper huiusce modi libri reperti sunt: Rutilius Numatianus, Heroicum Sulpitij carmen, LXX. epigrammata, Terentianus Maurus de literis, syllabis, & metris omnis generis, Cæsius Basius, Velius Longus de Orthographia, Adamantius Martyrius de litera & muta B, & V, vocali, Probi Catholica, Cornelij Frontonis Elegantiæ Latinæ, Seruius grammaticus de litera. Liber persimilis Iulio Polluci de vocabulis rerum, Paraphrasis super sex Virgilij libris, Trium Eclogarum Virgilij enarrationes: & alia præterea multa, quæ Volaterranus enumerat.

BOCALIVM, Arcadiæ oppidum est, iuxta Megalo polim & Catinam, teste Plinio lib. 4. cap. 6.

Bocas, inquit Festus, Genus piscis: à boando, id est clamando appellatum, Hæc ille. βόκης (vt ex Speusippo annotauit Hermolaus) sunt leucomænides, hoc est mænæ candidiores, quas nos *Girros*, siue *Girrulos* vocamus.

BOCATIVS, Scriptor Italus fuit, sua lingua quàm Latina tersior. Scripsit Latinè Genealogiam deorum, de illustribus mulieribus, item de fluminibus & montibus, & pleráque alia sua lingua.

BOCCHYRIS, penul. produ. βόκχυρις, Nomen viri, qui in Aegypto iustè syncereque iudicasse fertur, adeò vt eius nomen in prouerbium venerit iustissimè iudicantium.

BOCCHVS. Rex Mauritaniæ fuit & Getuliæ, qui Iugurtham Syllæ tradidit. Vide Sallustium in Iugurtha.

BOCENSES, Sardiniæ populi, teste Plinio lib. 3. cap. 7.

BOCHIANA, Oppidi nomen Trogloditarum, apud Plinium lib. 6. capi. 29, in descriptione sinus maris rubri, Troglodytici & Aethiopici.

BOCCORI, qui & Concordienses, Populi sunt Lusitaniæ, teste Plinio lib. 4. capi. 22.

Bodellion, (quod hîc perperam legebatur, vt pleraque alia ex Brunsfelsij Onomastico huc translata) Vide BDELLION.

BODERIA, Ptolemæo, Aestuarium maris Britannici, Tacito Bodotria dictum in Vita Agricolæ.

BODINCOMAGVM, Oppidum est ad Padum, alio nomine Industria: ita dictum à Pado, qui Ligurum lingua Bodincus fuit appellatus, quasi fundo carens. Plinius lib. 3. cap. 16.

BODINCVS, Ligurum lingua dictus fuit Padus fluuius, propter immensam altitudinem, quasi fundo carens. Vide in præcedenti dictione.

BOEOCIVM. Oppidum est Peloponnesi in sinu Argolico, non procul ab Epidauro, vt scribit Plinius lib. 4. cap. 5, in descriptione Achaiæ.

BOEBE, es, βοίβη. Oppidum est Cretæ, non procul à Gortyne. Stephanus. ¶ Est & Boebe Thessaliæ oppidum, lacui adiacens, qui ab eo Boebeis appellatur. Strabo lib. 9.

BOEBIS, idis, siue Boebias, adis, siue Boebeis, idis, βοίβις, ἡ βοιβιάς, ἡ βοιβηὶς λίμνη Stephano, Lacus in Thessalia ad radices Ossæ Lucianus lib. 7. Ire per Ossæam rapidus Boebeida sanguis. Valer. Flac. Perderet & pingui miseros in Boebide crineis.

BOEMIA, Regio Germaniæ, trium ferè dierum longitudine, & totidem latitudine, Hercynia sylua vndique cincta, & Albi fluuio irrigata: ab Oriente spectans Morauos, ab Arcto Saxones, ab Occidente Noricum, à Meridie superiorem Pannoniam, quæ Austria hodie dicitur. ¶ Huius incolæ Boemi appellantur, lingua & moribus à Germanis omnibus distincti. Vide plura de his apud Aeneam Syluium, qui Boemorum historiam conscripsit.

BOEOTIA, βοιωτία, Regio est in finibus Græciæ, Eubœæ insulæ obiecta, ab Attica autem Cithærone monte discreta: ita dicta (vt nonnulli putant) à boue, cuius ductu Cadmus peruenit ad eum locum vbi postea Thebas Bœotias condidit. Ad quam nominis rationem alludit Ouidius 3. Metamorph. quum ait, Bos tibi, Phœbus ait, solus occurret in arduis Nullum passa iugum, curuíque immunis aratri: Hac duce carpe vias. & qua requieuerit herba, Mœnia fac condas. Bœotiáque illa vocato. ¶ Alij alias afferunt nominis huius rationes: quas vide apud Stephanum. ¶ Olim etiam Aonia dicta est, & Ogygia, & Hyantis, & Messapia, & Cadmeis Thucydidi. ¶ Hinc Bœoti Βοιωτοί, Dicti sunt regionis huius incolæ, qui stupiditatis, & crassi ingenij nomine malè audierunt. Hinc est illud Horatij libro secundo, Epistо. Bœotiũm in crasso iurares aëre natum.

Bœotius, a, um. adiectiuum. Cicero 1. de Diuin. Quod & somniantibus sæpe contingit, & nonnunquam vaticinantibus, vt Bacis Bœotius, & Epimenides Cres.

Bœotus, a, um, aliud adiectiuum. Ouidius 12. Metamorph. – Bœotáque tellus Aulide piscosa puppes tenuisset ituras.

Boethi, βοηθοί, à Græcis adiutores dicuntur, ἀπὸ τοῦ βοηθῶ, hoc est ab adiuuando. Vnde scribarum adiutores Boethi vocantur ab Imperatore in l. Vnicuique C. de Prox. sacr. scriniorum. Hinc etiam Scuerin. Boethius dictus est. non Boetius, vt vulgò scribitur:

BOETHIVS, Zenone imperante ob affectatæ libertatis suspicionem à Theodorico rege exilio damnatus, deinde custodiæ traditus, plurà conscripsit. Tandem simul cum Symmacho senatore, socero suo, aliisque præstantibus viris interficitur, vt ait Eusebius.

BOETHVS, Ineptus quidam Poëta fuit Tarsensis, qui Philippensem Antonij victoriam carmine conscripsit: quo nomine præter alios summos honores, quibus ab illo est affectus, gymnasij etiam Tarsensis præfecturam est assequutus. Vide Strabonem lib. 14.

BOETVS, vt inquit Strabo, Hispaniæ fluuius, ex eisdem nascens locis, ex quibus Anas, & Tagus.

BOGADIVM, Ptolemæo oppidum est Germaniæ, quod hodie Forstleiss vocatur.

BOGES, Fortissimi cuiusdam Persæ nomen est, qui ab Athenienses obsessus, quum nihil commeatus superesset, maluit vxorem primùm & liberos, deinde seipsum interficere, quàm viuus in hostium manus perue nire. Herodotus lib. 7.

BOGVD, dis, penultima genitiui correpta, Rex fuit Mauritaniæ Tingitanæ, quæ ab eo Bogudiana vocata est, teste Plinio lib. 5. capi. 2. ¶ Fuerunt autem plures eiusdem nominis, ex quibus postremus fuit, qui in Actiaco bello Antonij partes sequutus, ab Agrippa supplicio affectus est. A Strabone Bogus dicitur lib. 8. barbara voce in suauiorem sonum, & terminationem declinationi aptiorem transmutata.

BOGVS, Vide BOGVD.

Boiæ, arum, βόϊαι, Genus vinculosum tam ligneorum, quàm ferreorum, teste Festo, seu torquis damnatorum, quod quasi iugum in boue sit. Plautus in Asin. Carceres, numellas, pedicas, boias, tortoréque acerrimos.

BOIANVM, Hodie Bouianum, Oppidi nomen est inter Samnites Ptolemæo.

BOII, Βόϊοι Straboni. Populi fuerunt Galliæ Lugdunensis, teste Plinio lib. 4. cap. 18, qui putantur agri Borbonienses tractum incoluisse. Hi postea Alpes transgressi, iuxta Padum consederunt, vbi & Laudam Pompeiam vrbem condiderunt, teste eodem lib. 3. capi. 17, Iidem postea à Romanis expulsi, in Germaniam se contulerunt, teste Strabone libro septimo, vbi Hercyniæ syluæ partem incoluerunt quæ Pannoniis proxima est: quæ regio ab eis primùm Boiohemia, & postea abiectis aliquot literis Boemia appellata est.

BOIN, Oppidum Africæ, in tractu Cyrenaico. Plin. lib. 5. cap. 5.

BOION, Βοίων Stephano, Doridis oppidum in Graecia, teste Plinio lib. 4. capi. 7, Doris (inquit) in qua Sperchios, Erineam, Boion, Pindus, Cytinum.

BOLA. Βῶλαι Stephano. Oppidum agri Campani in Italia: cuius meminit T. Liuius. Vnde Bolani, Coriolanis & Fidenatibus vicini. apud Plinium lib. 3. cap. 5, Virgilius 6. Aeneid. Pomerios, Castrúmque Inüi, Bolámque Corámque.

BOLBVLAE, Insulæ nomen in mari Aegæo, non procul à Teo: vt refert Plinius in descriptione insularum ante Asiam. lib. 5. cap. 31.

BOLBITINVM, à Plinio libro quinto, capi. 19, numeratur inter ostia Nili.

Bolbiton, ti, βόλβιτον, Graecis simum significat, & propriè bubulum: vnde Imbulbitare dictum putat Festus, pro eo quod est, puerili stercore inquinare. Plinius libro 28. cap. 17, Fimi ceruini, maximè subulonis, sed & bubuli, de armentinis loquor (quidam Bolbiton vocant) cinis, cochlearíorum trium in mulsi hemina bouis fœminæ in mulieribus efficax, & ex altero sexu in viris.

BOLENTIVM, Pannoniæ superioris oppidum est, apud Ptolemæum, quod illi sua lingua *Racheisburg* vocant.

Bolenia, Gemma, quæ nimbo inuenitur glebæ similitudine. Plinius lib. 37. cap. 10.

Boletus, βωλίτης, Aeginetæ genus fungi, inter omnes optimi: de quo abundè Plinius lib. 22. capi. 22. Iuuen. Vilibus ancipites fungi ponentur amicis: Boletus domino, sed qualem Claudius edit.

BOLINGAE, Populi sunt Indiæ. Plinius lib. 6. cap. 19.

Bolis, bolidis, βολίς, A Graecis dicitur hasta missilis, iaculum: παρὰ τὸ βάλλειν, iacio. Ad cuius similitudinem faces quædam igneæ bolides vocantur, quę in suprema aëris regione gignuntur. Plinius libro 2 cap. 26, Duo genera earum: lampades vocant, planè faces: alteram bolidas, quales Mutinensibus malis visum est. Distant, quòd faces vestigia longa faciunt, priore ardente parte: bolis verò perpetua ardens, longiorem trahit limitem. ¶ Bolis λαλοπετροβλητική, βολὶς, etiam est perpendiculum nauticum, hoc est funis cum plumbeo aut ferreo pondere annexo, quo nautæ maris altitudinem explorant. Eius meminit Lucas in Act. Apostolor.

Bolus, penulti. product. βῶλος. Cuiusque rei frustum: vnde Bolum terræ, glebam dicimus: Bolum argenti, massam argenteam. Terent. in Heaut. Crucior, bolum tantum mihi ereptum tam subito è faucibus. Quod dici solet, inquit Erasmus in Chiliad. quoties commoditas, quæ iam propemodum tenebatur, inopinatò præripitur: translatione (vt ait Donatus) ab animalibus sumpta, quibus aufertur præda. ¶ Bolus autem penultima breui, iactum significat, vel rete ipsum piscatorium, quod Fundam vocamus. Plautus in Rud. O Neptune Iepite, salue. Nec te aleator vllus est sapientior: profectò Nimis lepide iecisti bolum, periurum perdidisti. Verba sunt Trachalionis serui ad Neptunum existimantis lenonem naufragio periisse. Perdere autem, perimere & euertere interdum significat: vnde iocus resultat. Aleatores enim & piscatores bolum iaciunt. Perdidisti igitur Neptune hominem perditissimum, id est lenonem maximè perdendum, propterea Neptune aleam pulchrè fecisti, pulcherrimum iactum fecisti. Hæc ex Budæo in Pand.

Bolus armenia, βῶλος ἁρμενία, Gleba est terræ, quæ inuenitur in ea Armeniæ parte, quæ Cappadociæ contermina est, colore ochræ, miram ad desiccandum vim habens. Hæc hodie apud nos admodum rara est inuentu. Nam quam Seplasiarij hodie pro bolo Armenia vendunt, aut ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hispania, aut ex Normannia aduehitur, penè ad rubricam accedens.

BOMARBI, Asiæ populi sunt a Caspiis montibus Orientem versus incolentes, vt author est Plinius lib. 6.

Bombax, A veteribus vsurpatum est pro aduerbio contemnentis, vel negligentis. Plaut. in Pseud. Fur. B. babæ. F. fugitiue. B. bombax. C. fraus populi. B. plani flumé.

Bombilo, Bombilatio, Vide BOMBVS.

Bombina, Lege BEMBINA.

BOMBOS, Ciliciæ fluuius. Plin. lib. 5. cap. 27. Præterea intus flumina Liparis, Bombos, Paradisus.

Bombus, βόμβος, Sonus tubarum raucus, nec valde acutus: vox tracta ab ipso sonitu, sicut mugitus boum. Persius, Torna Mimalloneis implerunt cornua bombis. ¶ Est etiam Bombus sonus apum.

Bombilo, as, penul. corre. βομβίω, est Bombum emitto, & propriè est apum. Author carminis de Philomela, Bombilat ore legens munera mellis apis.

Bombilatio, Sonus apum. βόμβος.

Bombylius, βομβύλιος, Apis quoddam genus obstreperum, à bombo, quem edit, appellatum.

Bombylis, Vermis genus est, ex quo necydalus, & deinde bombyx procreatur. Plin. lib. 11. cap. 22. Est & alia bombycum origo è grandiori vermiculo, gemina protendens sui generis cornua. Hi erucæ sunt. Fit deinde, quod vocatur Bombylis, ex eo necydalus, ex hoc in sex mensibus Bombyces.

Bombyx, βόμβυξ, per y, Vermis genus est similis erucæ, qui apud Indiam, Aethiopiam, & Seres in aranearum morem tenuissima fila ducit ad vestem faciendam. Primùm bombylis, deinde necydalus, demum bombyx appellatus. De hoc Aristoteles & Plinius ferè idem tradunt. ¶ In sex mensibus bombyces telas araneorum muudè texunt, ad vestem luxúmque fœminarum, quæ bombycina appellantur. Primò eas in filum torquere, & rursus texere inuenit mulier Pamphila Latoi filia.

Bombycina, bombycinorum, βομβύκια, Vestes sunt tenuissimæ, ex bombyce confectæ. Martialis, Fœmineum lucet sic per bombycina corpus.

Bombycinus, a, um. penul. corre. βομβύκινος, Quod ex bombyce est confectum: vt, Panniculus bombycinus, apud Iuuenalem Saty. 6, -quarum Delicias & panniculus bombycinus vrit.

BOMI, βῶμοι, Aetoliæ colles sunt: quorum incolæ Bomij, βωμῖται, commemorantur à Thucydide lib. 3.

BOMILCAR, Carthaginiensis fuit, Amilcaris filius, qui quum apud suos in suspicionem venisset, quòd cum Agathocle sentiret, in crucem sublatus est. Vide Iustinum Trogi abbreuiatorem lib. 33.

BOMITAE, Oppidi nomen est in Amano monte, qui Syriam à Cilicia dirimit. Plin. lib. 5. cap. 22.

Bomolochus, penulti. corre. βωμολόχος. Dictus est apud Græcos, qui facilis, atque idem humilis, omnia fieri gratia perfert iocando, cauillando, quales apud nos Scurræ appellantur, qui vt sumptuosioribus cœnis intersint, à nullo scurrilitatis genere se continent. ¶ Sed propriè qui altari insidiantur vt furentur oblata, quasi παρὰ τὸν βωμὸν λαχαίνοντα. Vide Cælium Rhodig. Antiq. lect. lib. 10. cap. 6.

Bona caduca, Bona dea, Bonæ fidei possessor, Bonæ frugi hominem, Bona hæreditaria, Bona venia, Boni consulere, Vide BONVS.

Bonasus, βόνασος, penulti. product. Fera est, quæ, vt scribit Aristoteles, in monte Mesapo, qui Pæoniæ ac Mœsiæ limes est, inuenitur, cuius meminit & Plinius libro octauo, capite 15, Habet caput taurinum, corpus verò & iubas equi: latiore tamen corpore est quàm bos, sed pilo molliore quàm iuba equina, & compositiore: color pili totius corporis flauus, iuba prolixa & ad oculos vsque demissa. Cornua aduncа, multo flexu in se recuruata, & pugnæ inutilia gerit, magnitudine palmari: vocem simílem boui emittit: caret superiore dentium ordine, crura hirsuta habet, & pedes bisulcos. Ab Aeliano Monops appellatur. Meminit eius & Solinus, qui circa Lydiam & Phrygiam bonasum nasci tradit.

BONNI, (quod hîc corruptè legebatur) Vide BOMI.

BONONIA, Princeps Hetruriæ colonia, Felsina olim vocitata, in octaua Italiæ regione: vt tradit Plinius lib. 3. cap. 15.

BONOSVS, Romanorum tyrannus miræ bibacitatis: de quo Aureliani illud celebratur, non vt viueret illum esse natum, sed vt biberet. Hic quantum libet bibisset, semper securus erat & sobrius, & nunquam non vino prudentior: & quantum bibisset, tantundem reddebat vesica ad æquilibrium. Hunc ad laqueum quum coëgisset Probus imperator, iactatum est militari ioco, Amphoram pendere, non hominem.

Bonus, bona, bonum, Dicitur qui opponitur malo. ἀγαθός. Cicc. 2. Offic. Vi bonus innumerabilibus officiis & laudibus continetur. ¶ Bonum absolutè à Philosophis appellatur, quod sui causa expetitur. Vnde Aristoteles τ' ἀγαθὸν, hoc est bonum appetitus sensitiui obiectum facit. Idque duplex est, Verum, & Apparens. Voluptas enim corporis tanquam bonum expetitur, non quòd re vera bonum sit, sed quòd eiusmodi appareat. Summum autem bonum appellabant, quod esset rerum omnium expetendarum extremum: quod Stoici in vita naturæ conuenienter, Epicurei in animi voluptate, siue indolentia, Cyrenaici in voluptate corporis, alij aliis in rebus collocabant. Peripatetici triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ. Quò fit, vt opes & facultates à nostris etiam Bona, ἕξεις, χρήματα appellentur. Cicero pro Cecinna, Ad incertum reuocari bona, fortunas, possessionésque omnium. Idem in Topicis, Mulier, cui vir bonorum suorum vsum fructum legauit. ¶ Bonum item dicitur, quod exequitur officium suum, quódque actiones suas probè obit. Hinc si virum bonum dicimus, intelligimus probum: si bonum militem, fortem: si bonum Imperatorem, prudentem: si bonum Grammaticum, literatum: si bonum Oratorem, facundum: si bonum iudicem, iustum. Sic ecotrario, Malum generale est nomen, & turpia simul, & detrimentosa complectens. Vnde malum virum dicimus flagitiosum: malum militem, imbellem: & sic de reliquis. ¶ Aliquando Bonum sumitur pro bonitate: vt quum dicimus, Ex æquo & bono iudicare. ¶ Aliquando pro magno. Sallustius, Bona pars militum inde discesserat. ¶ Aliquando pro non vili, quia (vt Donatus ait) boni non sunt vles. Terentius in Phormion. Illam ciuem esse Atticam bonam, bonis prognatam. ¶ Aliquando pro vtili: vt Bonum est pecuniæ parcere. ¶ Item pro otio & quiete: sicut Malum, pro labore. Seneca, Delicatus, & bono semper assuetus. ¶ Item pro miti, & fauente. Statius, tu corda parumper Huc aduerte libens, atque has bonus accipe voces. ¶ Item pro pulchro, Vnde forma bona, apud Terentium in Andria. ¶ Item pro apto & idoneo. Virgilius 2. Georgic. -& bona bello Cornus. ¶ Item pro docto. Horatius, Quandoque bonus dormitat Homerus. ¶ Bona caduca, Facultates quæ hæredem non habent, vel quæ non habent firmitatem, quales sunt res damnatorum. ¶ Bona dea, quam veteres Fauham, siue Fatuam, siue Sentam dixere. ἀγαθὴ θεός. Hanc Varro scripsit tantæ pudicitiæ fuisse, vt nemo illam, dum vixit, præter virum, mas viderit, nec nomen eius audierit, propter quod illi in operto mulieres sacrificabant, & Bonam deam appellabant. Vide Alexandrum ab Alexand. libro sexto, capite octauo. ¶ Bonæ fidei possessor, Esse videtur, qui rem possidet non suam, quam tamen suam esse putat, & eum qui vendidit, ius vendendi habuisse, puta procuratorem, aut tutorem fuisse. εὐηθικός. ἐπιεικὴς. Contrà verò Malæ fidei possessorem dicimus, qui nec rem suam possidet, & eam scit suam non esse. ¶ Bona fides, ἐπιείκεια, χρηστότης: & Bona fide, ἰσοδικαίως. ¶ Bonæ frugi hominem, dicimus cum laude, hoc est vtilem & bonum. χρήσιμον. Apuleius libro quarto, Statui iam dolis abiectis asinum me bonæ frugi dominis exhibere. Hæc loquendi formula vetus admodum videtur, & penè obsoleta: frequentius tamen apud Plautum & veteres Iurisconsultos occurrit, quàm vt librariorum culpæ debeat ascribi. Illud tamen dubium non est vsitatius dici Bonæ frugis hominem, quàm Bonæ frugi. Ad bonam frugem redire, hoc est ad bonos mores, probitatémque. Reliqua vide infrà in dictione FRVGI. ¶ Bona hæreditaria. Ex patrimonio prouenientia. ἐπιπλα. ¶ Bona venia, Dicimus, quod est sine ira, sine indignatione. ἐπιείκεια. Terentius in Phorm. Adolescens, primum abs te bona venia peto. ¶ Boni consulere, hoc est Bene statuere, in bonam partem, vt aiunt, accipere. ἀγνωμονεῖν.

Melior, & hoc melius, Comparatiuum à Bonus.

Melioresco, is, Melior fio. βελτίωμαι. Columella lib. 2. cap. 10, Napus deuexam amat & siccam, tenuique propiorem terram, atque sabulosis, glareosisque aruis melioresci.

Optimus, Superlatiuum est à Bonus. ἄριστος, λῷστος, βέλτιστος. ¶ Optimo iure prædia esse dicuntur, quæ immunia prorsus sunt, id est vt nunc loquuntur, laudatia. Cicc. de Leg. arg. Optimo enim iure ea sunt profectò prædia, quæ optima conditione sunt. Quintilianus in Procem. libri 1, Optima facere quàm promittere maluerunt.

Optimè, aduerbium, Quod præter alia significata ponitur aliquando pro opportune. Terentius in Eunuch. Adest optimè frater.

Optimitas, atis, Vtilitas, commodum. ὀλκεύσιμον. Plautus, Maximas optimitates, gaudióque offertissimas Suis heris ille vnà mecum pariet.

Optimas huius optimâtis, communis gene. Optimates dicuntur, vt ait Perottus, qui primum in ciuitate locum tenent: vel quòd opulentiores sunt, & in maiori censu, vel quòd in primis opem ferre possunt oppressis. Cicero pro Sestio sic dicit, Duo genera semper in hac ciuitate fuerunt eorum qui versari in Rep. atque in ea se excellentius gerere studuerunt: quibus ex generibus alteri se populares, alteri optimates & haberi & esse voluerunt. Qui ea quæ faciebant, quæque dicebant iucunda volebant esse, populares. Qui autem ita se gerebant, vt sua consilia optimo cuique probarentur, optimates habebantur. Ibidem, Omnes optimates sunt qui neque nocentes sunt, nec natura improbi, nec furiosi, nec malis domesticis impediti. Priscianus libro quinto, Optimates sunt qui defendunt Senatores: populares qui defendunt populum. Cicero Attico libro decimo, Vide, ne dum pudet parum optimatem esse, parum diligenter quod optimum sit, eligas, ¶ Optimates matronæ. Cicero ad Trebatium libro septimo.

Bellus, bella, bellum, per duplex ll, diminutiuum est à Bonus. lepidus. Varro, Ita cum eis bellum geras, vt bella omnia domum auferas, id est bona omnia. Idem, Venio nunc ad vltimum testamentum, quod dicitur physicon, in quo Græci belliores, quàm Romani nostri. ¶ Et quoniam bonum, quandoque pulchrum significat, (vt apud Terentium, Forma bona fortasse) Bellum quoque pro pulchro accipitur: vt Bellus puer, Bella puella, Bellum corpus. Martialis, Bella es, nouimus, & puella: verum est. Hinc Belli homines aliquando boni & prudentes: aliquando formosi atque elegantes, & festiui dicuntur.

Bellior comparatiuum, de quo paulò antè citauimus ex Varrone testimonium.

Bellissimus, superlatiuum, Idem significans quod optimus, vel pulcherrimus. Terentius Adelph. Ego iam prospiciam mihi, atque vnumquodq; quod erit bellissimum Carpam.

Bellatulus, bellatula, bellatulum, Vocabulum blandientis eiusdem significantiæ cum Bellulus. Plautus, Cur ergo non imus cubitum bella bellatula?

Bellulus, a, um, diminutiuum formatum à Bellus, Idem quod pulchellus. Plautus in Mil. Ad epol equidem bellula es. A quo aduerbium Bellulè. Plautus, Nam nurus bellulè se habet.

Belliatus, a, um. adiectiuum, Idem quod Bellulus. Plautus in Rud. Hem tibi aquam mea tu belliata. Sunt tamen qui hoc in loco Bellatula legere malint quàm Belliata.

Bellè, aduerbium, Idem quod pulchrè. καλῶς, Plautus Trucul. Qui istas bucas tam bellè purpurissatas habent. Dolabella Ciceroni, Terétia minus bellè habuit: sed certum scio iam conualuisse eam. Cicero Terentiæ, Bellissime vel mecum, vel in nostris prædiis esse poteris.

Bellitudo, inis, Ornatus, pulchritudo. Festus. κάλλος.

Bonitas, Capitur pro virtute, & honestate atque iustitia. ἀγαθότης. Cicero 2. Offic. Quum enim fidem aliqui, bonitatémque laudant, dignum esse dicunt, qui cum in tenebris mices. Huic contraria est malitia. ¶ Frequentius tamen bonitas pro bonitate, & quadam ingenij simplicitate ponitur. Plinius, Bonitas, & simplicitas vxoris. Malitia econtrario pro versutia: vnde malitiosum, callidum ac versutum dicimus. Cicero, Virtutis contraria est Vitiositas. sic enim malo, quàm malitiam appellare, quam Græci κακίαν appellant. nam Malitia certi cuiusdam vitij nomen est, Vitiositas omnium. ¶ Est & alia Bonitas, non ex industria, sed ex natura prouenions. Idem 2. Offic. Quæ & bonitate ingenij multi assequuntur, id est excellentia & dote ingenij. Huic similiter contraria Malitia est. Plinius, Quod modò cæli, modò terræ malitia facit.

Bene, ἐῦ, aduerbium, à Bonus formatum. Terentius in Andr. O factum bene. Aliquando ponitur pro commodè: vt Bene habito. Cicero 2. Offic. Domus bene & ratione ædificata. ¶ Interdum fœlicíter, siue prosperé. Cicero 3. de Diuinat. Quæ autem deorum inconstantia est, vt primis minentur extis, bene promittant secundis? Nonnunquam pro valde. Idem de Lege agraria contra Rullum, Adolescens non minus bene nummatus, quàm bene capillatus. Idem 3. de Orat. Habetis sermonem bene longum. ¶ Bene cogitare, φρονεῖν, vel malè cogitare, κακὰ φρονεῖν, referuntur ad alterum, significántque beneficium, aut perniciem. Plinius, Hoc tuo studio bene de te cogitantem & liberaliorem reddes. Cicero de Senectute, Carthaginem diu malè cogitantem non prius timere desinam, quàm excisam cognouero. ¶ Bene de te mereor, εὖ πεποίηκα, id est bona in te confero, aut bene tracto. ¶ Bene vertere, κακῶς φέρεσθαι, Est in vtilitatem vertere: sicut Male vertere, est in perniciem. Bene volo tibi, amo. εὐνοῶ τινι, εὔνοιαν ἔχω, εὐνοῶ. Hinc Beneuolus, εὐνοϊκὸς, & Beneuolentia, quæ est inclinatio animi cum desyderio bene faciendi.

Bene dico, εὐλογέω, εὐφημῶ, Bene loquor, duæ sunt separatæ dictiones: & constituitur cum datiuo. Cicero pro Sest. Cui bene dixit vnquam bono? bene dixit? imo quem, &c. Nonnunquam vna est dictio, quæ in sacra Scriptura accipitur pro laudo, quod non temere inuenias apud veteres, teste Valla lib. 1. cap. 12.

Benedicta, εὐφημια, Bona verba. placida, & beneuolentia plena: quibus opponuntur Maledicta. Terentius in Phorm. Benedictis si certasset, audisset bene. ¶ Bene dicta etiam diuisis dictionibus dicimus pro iis quæ commodè, prudenter, & appositè dicta sunt. Cicero de Natu. deor. libr. 2, Bene dicta, malè interpretari. Idem de Clar. Orat. Philosophia mater omnium bene dictorum, benéque factorum.

Benedicè, penul. correp. aduerb. εὐγλώσσως. Plautus Asin. Aliam, atque olim, quom illiciebas blandè ad te & benedicè.

Benefacio, Rectè & quod me decet, facio. καλῶς πράττω. Terentius in Eunucho, Benefacis: meritò te amo. Vbi Donatus. Benefacis, non iudicantis, sed gratias agentis est. ¶ Benefacio cum datiuo, Est beneficium in aliquem confero, de aliquo benè mereor. Cic. 2. de Inuent. Ab iis quibus benefecerimus, malè tractari.

Benefactum, substantiuum, Beneficium. εὐεργέτημα. Liuius 5. bell. Punic. 3, Respondit, nõ plura per annos quinquaginta benefacta Hieronis, quàm paucis his annis maleficia eorum, &c. Cicero 2. Offic. Benefacta male collocata, malefacta arbitror. ¶ Benefacta item diuisis dictionibus dicuntur, quæ rectè atque ordine gesta sunt. Idem 4. Tusculan. Omnia enim benefacta in luce se collocari volunt. Idem de Senect. Multorum benefactorum recordatio iucundissima est.

Beneficus, Liberalis, qui beneficium præstat. εὐεργέτης. Cicc. 1. de Nat. deor. Vt enim omittam vim & naturam deorum ne homines quidem censetis, nisi imbecilli essent, futuros beneficos, & benignos fuisse. ¶ Comparatiuum habet Beneficentius, & superlatiuum beneficentissimus. Cicero ibidem, Iupiter optimus, id est beneficentissimus. ¶ Legitur tamen & Beneficissimus apud antiquos: vt apud M. Catonem, De Ptolemæo rege optimo & beneficissimo.

Beneficiarius, Qui beneficium accepit. ἰωτακτὸς. Vnde à veteribus Beneficiarij dicti sunt illi, quos Imperator suo beneficio promouisset in militia. Cæsar lib. 1. belli Hispanici, Petreius verò non deserit se, sed armat familiam: cum hac, & Prætoria cohorte certamen init, barbarísque equitibus paucis, beneficiariis suis.

Beneficium, Meritum. ἰωργέτημα. Terentius in Eunucho, Vt solidum párerem hoc mihi beneficium Chærea. Ibidem, Cupio aliquos parare amicos beneficio meo.

Beneficentia, æ. Benignitas, Beneficiorum collatio. ἰωργεσία. Cicc. 1. de Nat. deor. Quid est melius aut præstantius bonitate aut beneficentia?

Beneuolens, Idem est quod beneuolus. Plautus in Captiuis, Ecquem alium beneuolentem videris. Idem in Mercatore, Non sum molesta, sed beneuolens.

Beneuolus, a, um, adiectiuum, Benè cupiens alicui. ἰωμένης. Terentius in Hecyra, Facilem, beneuolúmque lingua tua iam tibi me reddidit. Cicero 2. in Verrem, Beneuolo animo me, vt magnopere cauerem, præmonebat.

Beneuolè, aduerbium, pen. corr. Benignè, amicé. ἰωμόνως. Cic. de amicitia, Et hæc accipienda amicè, quum beneuolè fiunt.

Beneuolentior, oris, comparatiuum à Beneuolus, siue ab antiquo beneuolens: quo Plautus identidem vtitur, vt paulo antè ostendimus suo loco. Cic. lib. 1. Epist. Beneuolentior tibi quàm fueram, nihilo sum factus. Idé alibi. Nam beneuolentior quàm semper fui, esse non possum.

Beneuolentia, æ, Studium, fauor, amor. ἰωμένεια. Cicero 1. Officio. Beneuolentia beneficiis capitur maximé. Idem 3. de Orat. Hæc omnia beneuolentiam maximè conciliant.

Benignus, Liberalis, munificus. à benè gignendo, vt quibusdam videtur. ἐυγενικὸς, ἐυπρεπὴς, ἐυπρεπῶς, ἐυπρεπέως. Vnde benignam terram dicimus, fructus abundè reddentem. Plinius de Aegypto, Nulla est benignior tellus, nullus ager feracior. Cicc. 2. de Nat. deor. Ne homines quidem, nisi imbecilli essent, futuros benignos, & beneficos fuisse. Plaut. Rud. Quando ergo tibi benignus fuit.

Benignè, aduerbium. Liberaliter. amicè, beneuolé. ἐυπρεπῶς, ἰωμένως. Cic. 1. Offic. Nam vt opera benignè fit indigentibus aut pecunia. Idem pro Flacco, Ista ciuitas neque seuerè flaccum oppugnauit, neque benignè defendit. Idem in Verrem Act. 4, Frumentum (inquit) me abs te emere oportet. Optime. Modium denario. Benigne, ac liberaliter.

Benigniter. Idem quod Benigne: apud Titinium in Geminis, vt citat Nonius, Nimium te patrocinari censeo benigniter.

Benignitas, tatis. Liberalitas, munificentia. εὐεργεσία, ἐυπροσωπία. Terentius in Eunu. -nuncubi meam benignitatem sensisti in te claudier? Vbi Donatus, Benignitas est in quantitate rerum, aut in facilitate præstantis, Nã plerunque ingrata dona sunt, in quibus facilitas non apparet. Cic. 1. Officio. Ne maior benignitas sit quàm facultas.

Boos, vide BOA.

BOOSCOETE, βόος κόιτη, Hellesponti vrbs est, quæ Germanicopolis postea dicta est. Plin. lib. 5. cap. vlti.

BOOSVRA, βοὸς οὐρὰ, quasi Latinè Bubulam caudam dicas, Vrbs est Cypri insulæ, cui vicina est Treta & Palæpaphus, quæ antiquum Veneris templum habet Author est Strabo lib. 14.

BOOTES, tis, vel Bootes, tæ, βοώτης, à boue deductum nomen, Latinè Bubulcus, cæleste sydus, quod Arctophylax vocatur, & more bubulci plaustrum sequi videtur. ¶ Fuit autem Bootes (vt refert Higinus) Iouis ex Calisto filius, nepos Lycaonis regis Arcadiæ, qui vnà cum matre in cælum est translatus, & illi veluti custos appositus. Cic. 2. de Natu. deor. Septentriones autem sequitur Arctophylax, vulgo qui dicitur esse Bootes. Quòd quasi temone adiunctam præ se quatit Arcton. Ouid. Arctophylax formam terga sequentis habet. Iuuenalis, Frigida circũ agunt pigri sarraca Bootæ. Habet quatuor stellas in dextra manu, quæ non occidunt. Gell. lib. 2. cap. 21.

BORAMA, Phœnices oppidum est, non procul à Beryto. Author Strabo lib. 16.

BORCANI, Populi Hirpinorum in Italia, non procul à Collatinis, vt author est Plin lib. 3. cap. 11.

BORCOBE, Thraciæ oppidum, Eumeniæ & Parthenopoli vicinum, vt author est Plinius lib. 4. cap. 11.

Borcas, reæ, βορέας. Ventus frigidus & siccus, spirans inter septentrionem, & exortum solstitialem, teste Plinio libro 2. cap. 47, à quo Hyperborei montes nomen traxerunt. ¶ De hoc in dictione AQVILO. ¶ Dictus Boreas, ἀπὸ τοῦ βοᾶν, κράζειν: quoniam vt violenti flatus est, ita etiã sonori. Virgil. 1. Georg. -Aut Boreæ penetrabile frigus adurat. ¶ Fuit item hoc nomine Thrax quidam Strymonis filius, raptor Orithviæ, Erichthonij Athenarum regis filiæ: vnde poetis fabulandi occasio subministrata est. Orithyiam à Borea vento fuisse raptam, eíque Zethen & Calain peperisse.

Boreus, à, um, penul. prod. βόρειος. Idem est quod Septentrionalis: vt Axis Boreus, qui & Polus arcticus dicitur. Ouid. 4. Trist. Vita procul patria peragenda sub axe Boreo est.

Borææ, Gemmæ sunt ex Iaspidum generibus, cælo autumnali matutino similes: vnde & Acrizusæ appellantur. Vide Plinium libro 37. capite 8.

BOREOSTOMA, penulti. correp. βορέοστομα, Vnum est ex ostiis Danubij fluminis. Plinius libr. 4. cap. 12, de Danubij ostiis. Primum ostium Peuces: mox ipsa Peuce insula: à qua proximus alueus appellatus XIX. M. passuum magna palude sorbetur, Ex eodem alueo & supra Istropolin lacus gignitur LXIIII M. passuum ambitu Halmirin vocant. Secundum ostium, Naracostoma appellatur. Tertiũ, Colostoma iuxta insulam Sarmaticam. Quartum, Pseudostoma & insula Conopon diabasis. Postea Boreostoma & Spireostoma. Singula ora & ostia tanta sunt, vt prodatur in XLM. passuum longitudinis vinci mare, dulcémque intelligi haustum.

BORGODI, Asiæ populi, in insula Asgilia, teste Plinio lib. 6. cap. 28. in descriptione Arabiæ.

Boriæ, vide BOREAE.

BORION, siue Boreon, pen. prod. βόριον Ptolemæo, Africæ promontoriũ est, quod maiorem Syrtim includit, dicente lib. 5. cap. 4. Promontorium quod maiorem includit, (Syrtim intelligit) Borion appellatur. Huius etiam meminit Strabo libr. 17, Vltra Berenicen est paruum quoddã promontorium nomine Borium, quod est Syrtis ostium.

BORON, Est Troglodytarum oppidum, vt tradit Plin. lib. 6. cap. 29.

Borsycites, Plinio, libr. 37. cap. 11, Gemma est, in nigro ramosa, candidis aut sanguineis frondibus.

Boryptes, Gemma nigra, sanguineis & albis nodis. Plinius libro 37. cap. 10.

BORSIPPA, βόρσιππα, Ciuitas est Mesopotamiæ, Dianæ & Apollini sacra, in qua præcipuè viguit lanificium. Circa hoc oppidum maxima est vespertilionum copia, qui ad esum conditur. Strabo lib. 16.

BORYSTHENES, pen. corr. βορυσθένης, Fluuius Scythiæ secundum Istrũ omnium maximus, cuius aquæ ad potandum sunt suauissimæ, & magnos pisces alunt nulla habentes ossa. ¶ Est item Borysthenes oppidũ, quod Borysthene amne abluitur: vnde & nomen accepit. ¶ Alio nomine Olbia dicitur, teste Strabone libro 7, & Ptolemæo libro 3. capit. 5. Pomponius Mela Borysthenidem appellat libr. 2. ¶ Est & insula eiusdẽ nominis, ante fluuij huius ostia sita: cuius etiam meminit Ptolemæus

loco iam citato. ¶Lacus quoque est eiusdem regionis, qui & ipse Borysthenes appellatur, teste Plinio lib.4.cap.12.

Borysthenidæ, κεφυδρίται Stephano, Populi ad Borysthenem amnem, Olbiam vrbem incolentes, quæ & ipsa Borysthenes, siue Borysthenis appellatur. Propert. Gloria ad hybernos lata Borysthenidas.

Borysthenius, a, um, adiectiuum. Ouid. 4. de Pont. Cúmque Borysthenio liquidissimus amne Dyaspes.

Bos, bouis, βοῦς, generis communis, datiuum & ablatiuum pluralem Bobus per syncopem facit, & more veterum Bubus. Columella libro 2, Nihil dubium quin equis melius quàm bubus res conficiatur. Cicer. de Natur. deor. Quid de bubus loquar? Idem de Senect. Olympiæ per stadium ingressus esse Milo dicitur, quum humeris sustineret bouem viuum. ¶Hinc fiunt adiectiua, Bouinus, a, um: cuius diminutiuum est Bouillus, Bubulus, Bucerus, ra, rum: & Boarius, a, um: vnde Forum Boarium, vbi vendebantur boues. ¶Dictus Bos, ἀπὸ τῆς βόσεως, quod est pascó, quòd homines pascat laboribus suis. ¶Iuuenci autem in bubulo genere dicuntur iuniores, qui iam vituli esse desierunt, secundo scilicet ætatis anno: ita dicti à iuuentute, teste Varrone libro 2. de Re rustica, capite 5, vbi quatuor ponit ætates in genere bubulo: vt prima sit vitulorum, secunda iuuencorum, tertia boum nouellorum, quarta vetulorum.

Boalia, βοφονία, apud antiquos Atticos, quæ & Bupetiæ, siue Bupetij dicũtur. Ludi boum gratia instituti.

Boarius, a, um, adiectiuum, Quod ad bouem pertinet: vt Boarium forum Romæ dicebatur locus in quo vendebantur boues. βοῶν ἀγορά. Huius meminit Plinius lib.28.cap.2. & lib.34.cap.2.

Boo, as, Mugio, clamo, à βοάω, vel à boum mugitibus. μυκάομαι. Plautus in Amphytri. Tela frangunt, boat cæ.um fremitu virũm. ¶Et Boo, bois, boere. eiusdem significationis, verbum anticum. Varro Parmenone, vt citat Nonius, Exeunt citi, strepunt, bount. Pacuuius Medea apud eundem, Clamore & sonitu resonantes bount. ¶Bouare dicuntur boues, quum vocem emittunt, teste Varrone libr. 6. de Lingua Latina: verùm Boare magis est in vsu. ¶Hinc Reboo, as.

Bostar, Locus vbi boues stare consueuerunt. βόσταμον.

Bouatim, Ad similitudinem bouis, Nigidius Figulus apud Nonium, Sunt etiam assimilanter dicta hæc, Canatim, Suatim, Bouatim, quę ab animalibus sumuntur.

Bouilia, Dicuntur loca, in quibus boues morantur: βοστάσεις: sicut Ouilia in quibus oues. Columel. lib. 2, Domitis armentis duplicia bouilia sunt: hyberna, atque æstiua. Eadem etiam Bubilia dicuntur. Plautus Persa, –enim metuo, ne posim In bubile reiicere, ne vagentur, Cato cap. 4, Bubilia bona, benéque ædificata, &c.

BOVILLAE, arum, Βοίλλαι Stephano, Oppidum fuit in Latio, haud procul ab vrbe Roma, via quæ Ariciam ducebat, vt inquit Asconius. Nam ad Bouillas interfectus est Clodius, Aricia rediens. Dictæ Bouillæ, quasi bouis illæ, quòd eò vulnerata bos sua trahens intestina deuenerit. Vnde populus Bouillanus dictus est.

Bouillus, a, um, Idem est quod Bouinus, licet sit diminutiuum. Plinius, Bouillæ carnis iure facilè curatur. In eadem significatione dicimus & Bubulus.

Bouinor, aris, penulti. producta. Conuitior, & quasi in aliquem mugio. λοιδορέομαι. Vnde Bouinatores dicti sunt, λοιδόροι, quos derisores dicimus: & Bouinatio, λοιδορία, conuitium. Hæc tamen dictiones ab Aulo Gellio libro 11. capite 7, numerantur inter obsoletas, & desitas: eásque (iuxta sententiam Cæsaris) non minus quàm scopulum præcipit esse fugiendas.

Bubsequa, pen. corr. Bubulcus qui boues sequitur. βουκόλος. Sidonius ad Eutropium, Si relinquare inter bubsequas rusticanos subuleósque runcantes, tunc est tibi summa votorum beatitudo.

Bubulcus, Qui bobus arat, siue qui boues fundi aratorios pascit. βουκόλος. Cicero 1. de Natura deorum. Hoc verò eum somnio commotum, mane bubulco præstò ad portam fuisse: quæ fisse ex eo quid esset in plaustro.

Bubulcinor, aris, pen. corr. Bubulci officium facio. βουκολῶ. Plaut. in Cistel, Decet me amare, & te bubulcinarier.

Bubulus, a, um, penul. corr. adiectiuum à boue formatum, Idem significans quod Bouinus. Plinius, Stomachum exulceratum lactis asinini ac bubuli potus reficit. Columella lib. 7. Defricari bubula vrina conuenit. Pro eodem dicimus & Bouillus.

Buceria, æ, Boum armentarij, siue bubuli generis grex. Lucretius libro secundo, Lanigeræ pecudes, & equorum duellica proles Buceriæque greges.

Bucerus, pen. corr. βούκερος, Bubuli generis epitheton, idẽ significans quod bubula habens cornua, ἀπὸ τῆς βοός, καὶ τοῦ κέρως. Ouidius in Metamor. –armentique bucera pauit.

Bucolica, orum, βουκολικά, Pastorale carmen, ita dictum ἀπὸ τῶν βουκόλων, hoc est à bubulcis: quod pa orum genus apud rusticos maximo habetur in pretio.

Bucolicon, βουκολικὸν, Genus est Panacis, quod ex Macedonia affertur: ita dictum, quòd armẽtarij succum eius sponte profluentem excipiant. Vide Plinium lib. 25. cap. 4.

Bucula, per simplex c, diminutiuum est à boue, vaccam iuuenem, & adhuc teneram significans. Plinius, Eidem morbo buculæ iecur cõtritum prodest. Virgil. lib. 1. Georg. –aut bucula cælum Suspiciens patulis captauit naribus auras. ¶Item Buculus masculinum. Paruus bos. Colum. libr. 6. cap. 2. Quum deinde buculos comprehenderis, perducito ad stabulum, & ad stipites religato.

Boschis, idis, Volucris est (teste Columella libr. 8. cap. 15,) quæ clausa pascitur, quemadmodum anates, & coturnices.

BOSGOEDARIZA, Locus est in cõfinibus maioris Armeniæ situs, Author Strabo libr. 12.

Bosmorus, Teste Strabone libro 5, Frumenti religiosi genus est, tritico minus, apud Indos inter amnes prouenies, quod excussum protinus torretur: iuramentóque adiguntur messores, non asportaturos prius quàm coxerint, ne semen in alias terras transferri possit. Apud Diodorum Bosporon vocatum legimus, corruptis (vt videtur) exemplaribus.

BOSPHORVS, penultim a corrept. βόσπορος, Græcè, sine aspiratione: & ita ratio vera postulat, Angustas maris fauces significat, à meabili bouis transitu impoſito nomine, vt testatur Plinius libro 6. cap. 1, quasi βοὸς πορεία. Sunt autem duo Bosphori, Thracius & Cimmerius, tanta vterq; angustia, vt & alitum cantus, & canum latratus ab vlteriore littore inuicem audiantur: manente etiam humanæ vocis inter duos orbes commercio, nisi quum id auferunt venti. ¶Thracius Bosphorus iuxta Byzantium est, quingentorum non amplius passuum freto, Asiam dirimens ab Europa: quà Darius pater Xerxis copias ponte transuexit. Valerius Flaccus fabulatur Io puellam in vaccam cõmutatam, per hasce angustias in Asiam tranauisse: indéque fretum illud Bosphori nomen traxisse. Sic enim scribit libro 4. Argonaut. Iámque dies, atque aura vocant, rursúsque capessunt Aequora, qui rigidos eructat Bosphorus amnes. Illos, Nile, tuis nondum dea gentibus Io Transierat fluctus: vnde hæc data nomina ponto. ¶Alter in introitu est Mæotidos paludis, iuxta Tauricam Chersonesum, duorum millium passuum latitudine, per quem palus Mæotica in Pontum defluit. Hic Cimmerius Bosphorus dicitur à Cimmeriis populis, qui partem eius frigidissimam incolunt. Vnde qui terras frigoribus occupatas habitant, Cimmerij appellantur. ¶Inter Bosphorum Thracium & Cimmerium, vt ex Polybij sententia scribit Plinius libro 4. capit. 12, interiacent millia quingenta.

Bosphoranus, & Bosphorius. Cicer. pro L. Man. Bosphoranis finitimis suis bellum inferre simulasset. Ouid. 2. Trist. Egerit Ionio, Bosphoriógi mari. ¶Est item Bosphorus Stephano, duarum vrbium nomen: quarum alteram ad Sinum Cimmerium, & fretum eiusdem nominis collocat: quæ & Bosphoropolis dicitur: alteram in India constituit.

BOSTRA, βόστρα, Phœnices ciuitas est, ad mare sita. Strabo lib. 16.

Bostrychites, βοστρυχίτης, Gemma crinibus mulierum similis. Plinius lib. 37. cap. 10.

Bostrychus, βόστρυχος, Dicitur capillus plexus, & cæsaries, in modum muliebris comæ ornata. Firmicus. lib. 3. Venus crispos crinium facit, & bostrychis comatos, id est capillis muliebribus cæsariatos.

BOTIAEI, siue Bottiæi duplicato t, βοττιαῖοι, Populi sunt Thraciæ quorum meminit Plinius lib. 4. cap. 11.

BOTIEVM, βοτιεῖον Stephano, Oppidum Phrygiæ, Attæam habens paludem sale fœcundam.

Botanomantia, βοτανομαντία, Magiæ species, quæ fit per herbas, qua Circem & Medeam excelluisse poetæ prodiderunt.

BOTRODIVS, Vicus non longè à Segobria: quondam oppidum, sed à Tyberio Gracchо dirutum, vt refert Polybius.

Botrus, tri, Vua, racemus: à Græco βότρυς, quod πάρὰ τὸ βῶ, τὸ πατῶ, Moschopulus deduci arbitratur.

Botryo, onis, βοτρύω, Botrus, vel vua, præsertim condititia. Martialis libr. 11, Nec toto dignam se botryone putat.

Botrytis, Cadmiæ species, quæ testudini ærariarum fabricarum vuæ modo adhæret: vnde & nomen habet. Vide Galenum lib. 9. Simpl.

Botrypes, (quod hìc pro nomine gemmæ corruptè legebatur) vide BOTRYPTES.

Botrys, βότρυς Dioscoridi, Herbæ genus, quod alio nomine Ambrosia, & à quibusdam Artemisia vocatur: ita dictum, quòd circa imum caulem semen habeat in ramulis, vuarum modo dependens, odore vinoso. βότρυω enim Græci racemum vocant. Vide Plinium libro 26. cap. 4.

BOTRYS, βότρυς, Stephano, Oppidum est Phœnices, cuius mentionem facit Plinius lib. 5. cap. 20, in descriptione montis Libani.

Botrytes, βοτρύτης, Gemma, quæ incipienti vuæ similis est, alia nigra, alia pampinea. Vide Plin. lib. 37. cap. 10.

Botulus, siue Botellus, Farciminis genus, ex carne suilla: à bolis, id est frustulis carnis, vt quidam putant, appellatus. Martial. lib. 5, Et pultem nucam premens botellus. Idem lib. 14. Qui vénit botulus medio tibi tempore brumæ, Saturni septem venerat ante dies.

BOVIANVM, Samnitium colonia vetus, dicente Plinio libro 3. capite 12, Samnitium, quos Sabellos, & Græci Saunitas dixere, colonia Bouianum vetus, &c.

Box, ocis, βοῦς, Genus piscis marini, à boando, vt putatur, dictum: cuius meminit Plin. lib. 32. cap. vlt. Vide suprà BOCAS, & Boces.

B ante R.

BRABASTHENES, Mons, quem Liuius lib. 4. de bello Macedonico decem millibus passuum à Lacedæmone distare dicit.

Brabeutæ, βραβευταί, à Græcis dicuntur iudices spectaculorum, qui victoribus in certamine exhibent præmium & coronas: qui verò præfectus est certaminis, ἀγωνοθέτης dicitur. Græci (authore Philostrato) Iudis Olympicis decem iudices præficere solebant. Suetonius de Ner. Nec aliter certamina gymnica Græcia tota spectauerat, quàm Brabeutarum more in stadio humi assidens. Suidas, βραβευτὴς, ἀθλοθέτης, κριτὴς, θεατὴς, καὶ βραβεῖον ὑπενίσιος ἡμεσβῶ. Sunt & Brabeutæ, funebrium pomparum curatores, quos etiam Latinè Designatores vocamus: qui scilicet cuique incedendi ordinem præscribunt. Vide Annotationes Budæi.

Brabium, pen. prod. & per literam b, in secunda syllaba, βραβεῖον, Dicitur victoria, vel certaminis præmium.

BRACARI, siue BRACARES, Populi Hispaniæ Tarraconẽsis, ad Minium fluuium

fluuium, qui vnum constituunt ex septem Hispaniæ citerioris conuentibus, quem Bracarum conuentum vocat Plinius lib. 3. cap. item 3. Nũc, inquit, vniuersa prouincia diuiditur in conuentus septem, Carthaginensem, Tarraconensem, Cæsaraugustanum, Clunienſem, Asturum, Lucensem, Bracarum, Ptolemæus libr. 2. cap. 6, Bræcaros appellat, eósque inter Callecos annumerat: eorúmque metropolim Bræcaram Augustam vocat.

Brachæ, βρωμεῖον, κνημίδες, A quibusdam accipiuntur vestes fluxæ, intonsæque, ac varij coloris, quibus vtebantur frigidioris plagæ gentes, vt inquit Diodorus, libro 6. & à quibus Brachata Gallia vocata est Narbonensis prouincia, quòd vestes ferret intonsas, & varij coloris. Brachis vsos fuisse Scythas docet Ouidius, scribens, Pellibus, & laxis arcent mala frigora brachis. Vide Alexandrum ab Alexandro libro 5. cap. 18, & Gellium lib. 10. cap. 21. Pomponius Mela, Brachati sunt, inquit, totum corpus Sarmatæ, & nisi, quà vident etiam ora vestiti. Suetonius in Cæs. Iidem in Curia Galli brachas depoſuerunt, latum clauum sumpserunt. Corn. Tac. libro 8. sic ait, Ornatum Cecinnæ municipia, & coloniæ in superbiam trahebant, quòd versicolori sagulo brachas barbarum tegmen indutus, togatos alloqueretur. Alij scribunt gemino c, sine aspiratione.

Bracharij, Bracharum vestium confectores. Lampridius, Ob quod Alexander Imperator vectigal instituit, bracharíorum, linteonum, & pellionum.

Brachatus, Bracha indutus. Cicer. pro Font. Si existimatis eos hic sagatos, brachatósque versari animo demisso, atque humili, vt solent ij, qui affecti iniuriis ad opem iudicum supplices, inferiorésq; confugiunt. ¶Brachatam Galliam, Plinij testimonio, constat dictam esse Galliam Narbonensem, Romanorum prouinciam, à brachis genere vestis, quo eius regionis homines præcipuè vtebãtur. Hæc alpibus ab Italia discernitur, & Varo amne. Reliqua autem Gallia à studio nutriendæ comæ Comata dicta est.

BRACHARA, vide suprà BRACARI, & infrà in dictione BRACARA.

Brachium, βραχίων, ονος, Aliquando totum membrum cum manu comprehendit. Virgil. libr. 5, Et Euinctis attollit brachia palmis. Aliquando ab humero ad cubitum, id est pars superior, quæ Armus dicitur. Nã armos, humeros cum brachiis, sed non ecõtrario dicimus: à cubito verò vsque ad vertebram manus, Lacertus nuncupatur. Ouidius libro 1. Metam. –laudat digitósque manúsque Brachiáque & nudos media plus parte lacertos. ¶Transfertur interdum ad maris & montium sinuosos flexus. Ouid. 1. Metam. –nec brachia longo Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

Brachiolum, li, diminutiuum. Catul. Mitte brachiolum teres, Prætextate, puellulæ.

Brachialæ, ὠμοπλὰς Theodoro, Dicitur nodus, quo manus cum brachio iungitur coarctatúrque. Vel sic, Brachialia, ὠμοβραχίονια, Brachiorum ornamenta, & tegumenta, sicut Ventralia ventris, Frontalia frontis, Tibialia tibiarum. Plin. lib. 18, Lais, & Salpe canum rabiosorum morsus, & tertias quartanásque febres aiunt leniri, menstruo in lana arietis nigri, & argenteo brachiali incluso.

Brachiatus, ta. tum, Quod est ad brachiorum modum factum, & ad vites præcipuè pertinet. Colum. lib. 6. Alij capitatas vineas, alij brachiatas magis probant, quibus cordi est in brachia vitem componere.

BRACHMANES, vel Brachmanæ, βραχμᾶνες Stephano, Indiæ sapientes diligentissimi syderum obseruatores. Horum vitam descripsit Bardesanes Babylonius (vt suprà admonuimus) qui Gymnosophistarũ duo tradit genera: quorum illi, qui ex generis successione veluti hæreditariam sapiẽtiæ possessionẽ amplectebantur, Brachmanes dicti sunt: qui verò electione ad philosophiæ professionem assumebantur, Samanei. Ad hos profectus est Apollonius Thyaneus, vt Iarcham in solio aureo sedentem de syderum motu audiret differentem: vt testatur Hieronymus in præfatione Bibliorum.

BRACHODIS, βραχώδης, Promontorium est Africæ propriè dictæ, in extimo Syrtis paruæ cornu. Author Ptolemæus lib. 4. cap. 3.

BRACHYBI, à Dionysio vocantur Aethiopes à vitæ breuitate. Siquidem quadragesimum annum non excedunt.

Brachycatalecton, βραχυκατάληκτον, Breuis terminatio versus, cui desunt in fine, syllabæ. Nam in eo, vt perfectus sit, deest integer pes. Vide & metrum Brachycatalecticum dicimus.

Brachilogia, βραχυλογία, Breuiloquium, Laconismus. Vide Quintilianum lib. 9. cap. 3.

Bracteа, & Lamina, (vt scribit Valla libro 4. cap. 57), sic differunt. quòd Lamina crassior est, ex qua armatura conficitur, & qua incensa olim homines torquebantur. Potest autem esse ferrea, ærea, & argentea, electrea, orichalcea, plumbea, aurea, lignea, cornea, siue ex alia materia. Bractea tenuis magis est, & sua sponte pliabilis, quæ crepitat. Virgilius libr. 6, Sic leni crepitabat bractea vento. Bracteis inaurari simulachra solebant, sed vnguibus plerunque auferebantur. Martial. An magis æstuti derasa est vngue ministri Bractea. Et seruus qui bractea deraserat (apud Suetonium) damnatus est. ¶Dicta Bractea ἀπὸ τοῦ βράττειν, hoc est à resonando.

Bracteola, diminut. Foliolum auri, alterius ve metalli. Iuuen. Qui bracteolam de Castore ducat.

Bracteator, Idem quod Bractearius. Firm. Quicunque habuerit horoscopũ in XVII parte Scorpij, erit aurifex, inaurator, & bracteator.

Bractearius, Qui bracteas facit: cuius ars, Bractearia: & Bracteatum, quod bracteis tegitur, Bud. in Pand.

BRACTIA Insula, vide BRATIA.

BRAECARA Augusta, Oppidum Tarraconensis Hispaniæ, non procul à Minio fluuio. Vide Ptolemæum libr. 2. cap. 6. & quæ supra annotauimus in dictione BRACARI.

BRAGADA, pen. corr. βραγάδαι, Fluuius qui iuxta Vticam labitur, apud quem ab Attilio Regulo, & à toto exercitu cũ ballistis & catapultis serpens centum & viginti pedes longus occisus est. In castigatis tamen codicibus Bagrada nominatur hic fluuius, non Bragada.

BRANA, Turdulorum oppidum est in Hispania, in cõuentu Cordubensi. Plin. lib. 3. cap. 1.

BRANCHIDAE, Apollinis Didymei sacerdotes sunt apud Posideum, oppidum & promontorium Ioniæ: qui locus, teste Plinio libro 5. cap. 29, prius Branchidarum oraculum dicebatur, deinde Didymei Apollinis: à littore distans stadiis 20. Vide Strabonem lib. 14.

Branchiæ, arum, βράγχια, Dicuntur in piscibus, secundum ceruicem folium more hiantes partes, quibus anhelitum reddere ac per vices recipere existimantur. Plin. lib. 9. cap. 18. Branchiæ non sunt balenis, nec delphinis. Hæc duo genera fistulis spirant, quæ ad pulmonem pertinent, balænis à fronte, delphinis à dorso.

Branchus, βράγχος, Raucedo, & asperæ arteriæ passio, quum humor ad guttur descendit, ita vt madente interiore pellicula vox rauescat. Vnde & Arteriacum hoc vitium appellant, quòd asperam arteriam peculiariter infestet. Cõtingit etiam interdum citra humoris defluxum, nimia vociferatione, vel frigidi aeris inspiratione, vt & Aegineta asserit, & experientia ipsa confirmat.

BRANCHVS, vt scribit Lactantius, Filius fuit Apollinis, ex filia Iaucis & Sucronis coniuge susceptus, qui quum Apollinis malas deosculatus esset, ab eo captus, coronam & virgam accepit, cœpitque vaticinari, & subitò nusquam apparuit: post hoc ingens templum est ei ædificatum, quod Branchiadon nominarunt. Idẽ author alibi dicit Branchum, quẽdam Thessalum fuisse, ab Apolline maximè dilectum, cui post mortem in suo templo sacra fieri idem iussit. ¶Hinc Apollo Branchiades dictus est, & Branchiadæ communes Apollinis & Branchi sacerdotes, qui Apollinis Didymei oraculo præfuerũt. ¶Branchi meminit Statius lib. 3. Theb. & Strabo lib. 14.

BRANCOLI, Populi sunt Indiæ, quorum meminit Plinius lib. 6. cap. 20.

BRASIDAS, βρασίδας, Lacedæmoniorum dux fuit, qui circa Amphipolim cum paucissimis cinctus ab Athenienſibus, qua hostium copiæ rarissimæ erant, sibi ferro iter aperuit. Vide Suidam.

Brassica, pen. corr. πράμβη, Herba est vulgò caulis nomine nota: ita dicta quasi Præseca, teste Varrone, quia ex eius scapo, quem maximum habet, folia minutatim præsecautur. Cato de Re rust. cap. 156. & 157. ¶Brassicarum tria facit genera, Vnum extensis foliis, caule magno. alterum crispo folio, quam apianam vocant & Selinada: tertium minutis caulibus. Huic herbæ tantum traditur esse cum vite dissidij, vt vitis, si prope sesata sit brassica, in diuersum refugiat partem. Cicero de Natura Deorũ, Iam verò vites sic clauiculis adminicula, tanquam manibus apprehendunt, atque ita se erigunt vt animãtes: quinetiam à caulibus, brassicisque, si propè sata sint, vt à pestiferis, & nocentibus refugere dicũtur, nec eos vlla ex parte contingere.

BRATTIA, Insula est, vna ex iis quæ Illyrico adiacent. Scribit enim Plinius libr. 3. cap. vlt. Illyrici oram, quòd vadosum ibi sit mare, mille amplius insulis frequentatam esse: inter quas enumerat Brattiam, bubus & capris laudatam.

BRAVRON, βραῦρων, Atticæ oppidum, vbi Dianæ Brauroniæ sacellum est. Author Strabo lib. 9. & Plin. lib. 4 cap. 7.

BRAVVM, βράουμ, Vrbs Hispaniæ Tarraconensis, sub Cantabris sita, authore Ptolemæo, quæ eadem esse creditur cum ea quam illi sua lingua Burgos vocant.

Brauium, Vide BRABIVM.

Bregma, βρέγμα, à Medicis propriè appellatur pars anterior capitis suprà frontem capillis tecta, quæ & Synciput à Latinis dicitur: quanquam etiam frequenter apud Græcos pro toto capite positum inuenitur.

BRANDA, à Poetis breuitatis causa appellatur Apuliæ vrbs Brũdusium, Vide suo loco.

BRENNVS, vel (vt aliis placet) Brenno, βρέννος, Dux Gallorum qui Brenonam Venetiæ vrbẽ ædificauit: quæ postea literarum mutatione Verona dicta est. Hic cum trecẽtis armatorum millibus in Italiam irrumpens, primum Romanos apud Alliam fluuium profligauit: deinde ad vrbem pergens, eandem cepit, totámque exussit, præter Capitolium, in quo nobilior iuuentus cõfugerat: sed quum & illud aggrederetur, Romani cum illo conuenerunt, vt acceptis aliquot auri talentis obsidionem relinqueret. Quum igitur aurum penderetur, ipse dux gladium suum vagina educens, & hunc pensari imperauit: sed quum hoc Romani, vt rem iniustam, recusarent, atque ita inuicem contenderent, Camillus exul, qui absens Dictator creatus erat, collectis iis qui Roma profugerant, Gallos ex improuiso adortus est: qui relicto auro, cum maximo suorum detrimento fuga sibi consulere coacti sunt. Camillus verò eos continuò persequens, ex Italia expulit. Postremò Brennus Apollinis Delphici templum prædæ causa ingressus, ira numinis se interfecit. Propertius. Torrida sacrilegum testantur limina Brennum. Vide quoque Prouerbium, Quid victis, nisi dolor.

Brephotrophia, βρεφοτροφεῖα, Latinè paruulorum hospitalia: quibus infantes expositiij aluntur. βρέφος enim infans nominatur, τροφὴ educatio. De quibus in Decretis 23. q. 8.

BREPIVM, Promontorium est Achaiæ, teste Plinio lib. 4.

BRETENA, Vrbs Italiæ sub Venetia Ptolemæo Brintum hodie.

BRETOLAEVM, Ptolemæo, Lusitaniæ oppidum est, quod hodie Britium dicitur.

BREVCI, Teste Plinio libro 4. capite 35, sunt Pannoniæ populi ad Saum fluuium.

BREVNI, Plinio inter Alpinas gentes numerantur. Sic enim scribit libr. 3. cap. 20. Gentes Alpinæ deuictæ, atque sub impetum populi Romani redactæ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

redactæ, Triumpilini, Canuni, Vennotes, Venonetes, Hisarci, Breuni, &c.

BREVIS, & hoc breue, Dicitur quod opponitur longo. βραχύ. Cic. pro Archia, Quid est quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo, & tam breui, tãtis nos laboribus exercemus? Horat. 4. Carmin. -sed Cynaræ breues Annos fata dederunt.

Breui, aduerbium, Quod significat paucis verbis, siue breuiter, vel breui tẽpore. Cicero Curioni, Breui tamen sic habeto, in eum statum temporum tuum reditum incidere. Potest esse & ablatiuus, vt subintelligatur Tẽpore. Cicero in Verrin. Breui postea mortuus est. Idem ad Terentiam suam scribens cum tempore coniunxit, Etiam illud verendum est, ne breui tempore fames in vrbe sit. Et ad Octauium posuit cum præpositione In, O miseram, & in breui tam celerem, & tam vanam reip. commutationem. Aliter Gellius libro 13. cap. 17, Fuit autem, inquit, Aeschylus nõ breui antiquior Euripide: hoc est non multo tempore ante Euripidem.

BREVIO, as, are, βραχύνω. Quintil. lib. 1. cap. 19, Qua & breuiare quædam, & exornare, saluo modò poetæ sensu, permittitur.

BREVIA, um, βραχίαι Thucydidi, Vadosa loca sunt in mari, nauibus insidiosa. Virg. Aeneid. 1, In breuia & Syrtes vrget.

BREVIARIUM, Compendium, summarium, opus concisum. Σύντομά. Plinius libro 18, Verùm vt pariter omnis culturæ breuiarium peragatur. Suetonius in Augu. Fecit & breuiarium totius Imperij, quantum militum sub signis vbique esset, quantum pecuniæ in ærario, & fiscis, & vectigalium residuis.

BREVILOQUENS, tis, Cicero ad Attic. lib. 7, Breuiloquentem iam me tempus ipsum facit.

BREVILOQUENTIA, siue Breuiloquium, βραχυλογία. Cicero de Repub. ex Gellio lib. 12. cap. 1, Breuiloquentiam in dicendo colat.

BREVILOQUUS, Qui aliud paucis scribit, aut dicit. βραχυλόγος.

BREVITAS, tatis, Vt breuitas arboris, breuitas diei. βραχύτης. Cicero Offic. lib. 2. Breuitatis causa vno exemplo contenti erimus.

BREVIS item, & Breue, masculini & neutri gener. à quibusdam dicuntur in eo significato, quo vulgus vsurpat Breue Apostolicum, χαρτάριον. Lampridius, Milites suos sic vbique sciuit, vt in cubiculo haberet breues, & numerum, & tempora militantium. Flauius Vopisc. in Aurel. Breue nominum conscripsit.

BRIAREVS, βριάρεως, Gigas, Cæli & Terræ filius, quem poetæ sinxerunt centum habuisse brachia, & quicquaginta ventres. Hunc fingit Homerus, quum Pallas, Iuno, Neptunus, aliique ex diis nonnulli, aduersus Iouem coniurassent, persuasum à Tethide in cælum ascendisse, vt Ioui suppetias ferret, deósque coniuratos illius aduentu territos à cœptis destitisse, & cum Ioue in gratiam redisse. Hæc Homerus 1. Iliados, vbi etiam hoc addit, à superis quidem Briareum dictum fuisse, ab hominibus autem Aegæonem. Alij Briareum inter eos numerant gigantes, qui aduersus Iouem conspirarunt: vnde à Virgilio libro 6, cum aliis monstris in vestibulo inferorum collocatur. Dictus Briareus à corporis robore. Nam βριαρὸν Græci pro forti dicunt, & robusto.

BRIAS, adis, βρίας, Vrbs est Pisidiæ regionis in Asia. Author Strabo libro 12. Artemidorum antiquum scriptorem citans.

BRIGANTES, βρίγαντες, Hyberniæ populi sunt, teste Ptolemæo libro 2. cap. 2. Horum ciuitas hodie *Ganaforda* vocatur.

BRICANTIVM, Oppidum est Rhætiæ, ad lacum Acronium, siue Podamicum, qui & Brigantinus ab oppidi huius nomine appellatur.

BRIGIANI, Populi inter Alpinas gentes Plinio numerantur libro 3. capit. 20.

BRILESSVS, Attigæ mons est Plinio, lib. 4. cap. 7.

BRILETVS, Atticæ mons, in quo bina leporibus sunt iocinora, ceruis rẽnes quaterni: pennatis autem & squammosis nulli, vt scribit Plinius libro 11. cap. 37. Suspicor eundem esse cum eo, quem idem libr. 4. cap. 7, Brilessium vocat: vnde & Brilettus scribẽdum videtur Atticorum more, qui dictiones eas, quæ σσυρὸς per duplex σσ scribi solent, geminato τ efferunt.

BRIMO, βριμώ, Vnum est ex Hecates, siue Proserpinæ nominibus: ἀπὸ τῦ βριμᾶσθαι, hoc est à terrendo impositum: eò quòd nocturna terriculamenta ab ea immitti credebantur: vt ex Apollonij interpretibus annotauit Cælius Rhodig. lib. 11. cap. 16.

BRISA, æ, βρίσα, Promontorium Lesbi, in quo Dionysius colitur, qui ab eo Brisæus appellatur. Stephanus.

BRISA, æ, Vinaceorum massa, ex qua vini vel aquæ affusione fit vinum secundarium. Columella libro 12. cap. 39, Postea vinaceos calcare adiecto recentissimo musto, quod ex aliis vuis factum fuerit, quas per triduũ insolaueris: tum permiscere, & subactam brisam prælo subiicere, Passũmque secundarium statim vasis oblinitis includere, ne fiat austerius.

BRISABRITAE, Indiæ populi trans Indum fluuium, quorum mentionem facit Plinius lib. 6. cap. 20, in descriptione Indi fluminis.

BRISEIS, pen. prod. βρισηΐς, Lyrnesia puella fuit, à patre Brise ita appellata, quum vero nomine Hippodamia vocaretur. Hæc, capta Lyrnesso vrbe, Achilli victori in sortem cesit, & postea ab Agamemnone erepta, implacabilis dissidij causa fuit inter Agamemnonem, & Achillem. Detrectabat enim Achilles Agamemnonis imperium, neque vnquam adduci potuit vt arma sumeret, donec Patrocli mors nuntiata eum ad vindictam extimulauit. Extat huius Briseidos ad Achillem epistola apud Ouidium in Epistolis Heroidum.

BRITANNIA, βρεττανυκή. Straboni per duplex nn, Insula in Oceano septentrionali, omnium, quæ Europæ adiacent maxima: vnde & orbem alterum quidam ex Poetis appellauere: à Britone rege Britannia dicta, quum prius Albion diceretur, ab albis mõtibus, qui ad eã nauigantibus primò apparent. Hodie in duas diuisa est partes: quarum alteram, quæ in Septentrionem vergit, Scoti incolunt, Caledoniæ syluæ nomine cognitam: alteram, quæ cultior est, & Belgis vicinior, Angli tenent, Saxoniæ populi, prioribus incolis, qui Britones dicebantur, inde expulsis. Hæc ab Ortu Germanico, ab occasu Hybernico, & Septentrione Caledonio Oceano abluitur: ad Meridiem verò angusto freto à Belgis dirimitur. Porrigitur in longum octingentis millibus passuum. In ea Gagates lapis inuenitur, qui ardet in aqua, & oleo restinguitur. Vrbem habet Londinum, nunc *Londram*, copia negotiatorum celebrem. Inter Septentrionem & Occidentem (vt celebres Geographi tradunt) duæ sitæ sunt insulæ, Britannia, & Hybernia paulò minor Britannia, vltra quas sunt quadraginta insulæ Orcades appellatæ, modicis spatijs inter se distinctæ. Apud Britannos longissimus dies septendecim horarum deprehenditur, & æstate lucidæ sunt noctes, authore Plinio.

BRITANNICUS, a, um, βρεττανικὸς, Possessiuum est à Britannia deductum. Iuuenalis Sat. 8, Quantum delphinis balæna Britannica maior. Cicero 3. de Natura deor. Quid æstus maritimi, vel Hispanienses, vel Britannici, eorúmque certis temporibus vel accessus, vel recessus, sine Deo fieri nõn nõ possunt?

BRITANNVS, ni, βρεττανὸς, Gentile à Britannia insula deductum. Virg. Eclog. 1, Et penitus toto diuisos orbe Britannos.

Britannica, Plinio libro 25. capite 3, herba est foliis oblongis & nigris radice item nigra, neruis & dentibus salutaris, & contra anginas, & serpentum morsus efficax remedium habens. Huius flores Vibones vocantur, quibus ante tonitrua degustatis, milites aduersus fulminum ictus prorsus securi reddebantur. Scribit Plinius loco iam citato, promotis à Germanico trans Rhenum castris, in maritimo tractu fontem fuisse inuentum aquæ dulcis, qua pota intra biennium dentes deciderent, compagésque in genibus soluerentur. Ei autem malo Britannicam herbam auxilio fuisse, à Frisiis Romano militi commonstratam.

BRITANNICVS, Nomen fuit filij Claudij Cæsaris, ex Messalina, quem primò Germanicum, & mox Britannicum appellauit: qui quanuis adhuc infans à patre in castris sæpe circunlatus fuisset, & militibus commendatus, Neronis tamen opera veneno sublatus est: vt est videre apud Tacitum lib. 13.

BRITIVM, Lusitaniæ oppidum, apud Plinium lib. 4. cap. 21.

BRITOMARTIS, Puella fuit ex Gortyne Cretæ ciuitate, Iouis & Charmes filia, Dianæ in primis chara, alio nomine Dictynna appellata, ἀπὸ τῦ δικτύου, hoc est à retibus, quorum vsum in venatione traditur inuenisse. Hanc Minos Cretæ rex fertur adamasse, cuius vim quum alioqui effugere nõ posset, ex alta sese rupe in mare præcipitauit. Vide Virgilium in Ciri, & Diodorum lib. 5.

BRITONA, Puella Cretensis fuit insigni forma, & Dianæ in primis dilecta, quæ quum Minois vim alioqui declinare non posset, in fluuium se præcipitauit: leuius rata vitæ, quàm pudicitiæ iacturam facere. Hæc à Diodoro lib. 5, & Virgilio in Ciri, Britomartis dicitur.

BRITONES, Populi sunt minoris Britanniæ, quæ est Galliæ Celticæ regio ad mare Oceanũ sita, Northmannis ac Pictauis cõtermina. Hi olim Britanniam insulam dicuntur incoluisse, indéque ab Anglis Saxoniæ populis expulsi, in aduerso littore sedes fixisse. Iuuenalis, Qua nec terribiles Cimbri, nec Britones vnquam.

BRIVATES, Lugdunensis Galliæ portus apud Ptolemæum lib. 2. cap. 8.

BRIXENTES, Populi Alpini, Lepontiis finitimi, quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 20.

BRIXIA, Vrbs est Transpadanæ regionis, opus Cenomanorum, qui post Insubres in Italiam venerunt, Liuio & Polybio testibus. ¶ Est item Brixia fluuius Elyma idis, quæ est regio Persidi finitima.

BRIXILLVM, Oppidum Hetruriæ apud Mutinam Plinio libr. 3. cap. 15, in descriptione octauæ regionis Italiæ.

BRIZO, βριζώ, Apud Delios vaticiniorum, quæ ex somniis sumuntur, Dea habita est: eique scaphas omni genere bonorum plenas, solis piscibus exceptis, offerebant. Dicta autem putatur Brizo, ab eo quòd βρίζειν prisci Græci pro dormire dicebant. Vide Cælium Rhodig. libr. 27. cap. 10.

Brochus, adiectiuum est, idem significans, quod Broncus. Vide suo loco.

Brochon, Arbor est nigra, magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici, ex qua Bdellium manat. Hanc aliqui Malachram, alij Maldacon appellant. Author Plinius lib. 12. cap. 9.

BROMIVS, βρόμιος, Bacchi cognomen, ἀπὸ τ βρόμου, id est à fremendo: vel ἀπὸ τῦ βροντᾶν, hoc est à tonitru, eo quòd natus sit cũ tonitru, eius genitrice fulmine perempta.

Bromos, βρῶμος, Herba est folio & culmis tritico similis, in summo semen habens simile locustis duplici crure diuaricatis, iumentorum potius, quàm hominum nascens pabulo. Latini Auenam appellant. Vide Plinium lib. 22. cap. vltimo.

Bronchus, βρόγχος, Corpus quoddam est cartilagineum, Galeno, secundum asperam arteriam, quod & βρογχίον appellatur: ita dictum παρὰ τὸ βρύχεσθαι ἐν τῷ πίνειν, καὶ σιτεῖσθαι. ¶ Accipitur & pro gutture: vnde βρογχοκήλην dixerunt pro gutturis tumore.

Bronci, (vt Nonius scribit) Dicuntur qui producto ore, & dentibus prominentibus sunt. Plinius lib. 11. cap. 37, Labra, à quibus Bronci Labeones dicti. Lucilius, in Satyr. Broncus nouit Lanius Dente eminulo. Hic est Rhinoceros. Varro de Re rust. libr. 1, non Broncos, sed Brochos canum vocat. Ex eo, inquit, enatis duobus dẽtibus, dextra & sinistra paulò eminulis superioribus, directis, potius, quàm brochis, & acutis. ¶ Hinc Brochitas. Plin. lib. 11. cap. 37, Senectus in equis & cæteris veterinis, intelligitur dentium brochitate, iũperciliorum canitie.

Broncho

Bronchocela, βρογχοκήλη, Tumor magnus & rotundus in cervice inter cutem & asperam arteriã, qua modò caro hebes, modò humor aliquis includitur: interdum etiam minutis ossibus pili immisti. Creditur gigni hoc vitium assiduo potu aquæ quæ ex niuibus resoluitur: vnde iis præcipuè peculiare est, qui alpibus sunt vicini: Sabaudis scilicet & Pedemontanis. Qui hoc vitio laborant Gutturosi dicuntur.

BRONGVS, gi, βρόγγος, Fluuius est ex Illyrico Boream versus fluens, & excepto Angro, in Istrum influens. Herodotus lib. 4.

BRONTES, Vnus ex ministris Vulcani, qui Ioui cudunt fulmina, παρὰ τὴν βροντὴν, hoc est à tonitru dictus. Tres autem præcipuè à Virgilio numerãtur Vulcani ministri. Brontes, Steropes, & Pyracmon, qué Ouid. 4. Fast. Acmoniden appellat. Hos Hesiodus in Theogonia Cæli & Terræ filios facit: quanquam alij ex Neptuno & Amphitrite natos malint. Virg. 8. Aen. Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro, Brontésque, Steropésque, & nudus membra Pyracmon.

Bronteum, pen. prod. βρονταῖον, Machina erat sub scena, æneum habens vas, in quod decidentes calculi & in eo circumacti, tonitrui sonum imitabantur: quod genus Claudiana tonitrua Festus appellauit, à Claudio Pulchro inuentore.

BRONTEVS, Dictus est Iupiter, à βροντὴ, quod est tonitru.

Brontia, æ, βροντία, Gemmæ nomen, quæ cum tonitruis cadere creditur, testudinis capiti similis. Vide Plin. lib. 37. cap. 10.

BROTEAS, & AMMON, Gemini fratres fuerũt, cæstibus clari, qui à Phineo occisi sunt in aula regis Cephenorum. Ouid. lib. 5. Metamorp. Hinc gemini fratres Broteásque & cæstibus Ammon Iuuicti, vinci si possent cæstibus ensis, Phinica cecidere manu.

BROTHEVS, per duas syllabas, Vulcani filius fuit, qui irrisus propter oris deformitatem, coniecit se in ignem, & vitam incendio finire maluit, quàm omnium ludibrio esse expositus. Ouidius in Ibin, Quódque ferunt Brotheũ feciſſe cupidine mortis, Des tua succensõ membra cremanda rogo.

Bruchus, βρῦχος, Genus vermis, è locustarum genere, sine alis tamen, herbas, & arborum frondes erodens: vnde & nomen accepit, παρὰ τὸ βρύκειν τὸ ἐσθίειν.

BRVLLITAE, Populi Asiæ, quos Ephesiorum conuentui attribuit Plin. libr. 5. cap. 29, Ephesum (inquit) alterum lumen Asiæ remotiores conueniunt Cæsarienses, Metropolitæ, Cylbiani, inferiores & superiores Mysomacedones, Masturenses, Brullitæ, Hypæpeni, Dios Hieritæ.

Bruma, Dicitur dies solstitij hyemalis, qui est ad 18. Calend. Ian. quo die sit in Capricorno hyemale solstitium. χειμερινὴ τροπή. Cic. 2. de Diuin. Nam & Musculorum iecuscula bruma dicuntur augeri, & pulegium aridum florescere brumali ipso die. ¶ Et ponitur quandoque pro hyeme, aut rectè pro frigidissima illa hyemis parte, qua dies breuissimi sunt. Virgil. Georg. Frigida sub terra humidum quem bruma tegebat. Martial. libr. 1, At quum December canus, & bruma impotens Aquilone rauco mugiet. ¶ Inde Brumalis, adiectiuũ: vt Brumale tempus, & Brumalis dies, apud Ciceronem 2. de Diuin. Dicta Bruma, quasi βραχυμέρη, id est breuis dies.

Brumalia, à Romanis dicebantur Bacchi sacra, quæ & liberalia dicebãtur: quæ bis quotannis celebrabantur, semel XI. Calend. Martij, atque iterum XVII. Calend. Septemb. Διονύσια. Plinius, Priora & posteriora Vinalia appellat. Brumalia autem à Brumo dicebantur: quo nomine Romani Bacchum appellabant. Vide Cælium Rhodig. libro 28. cap. 25.

BRVMVS, Vide BRVMALIA.

BRVNDVLVM, Portus, quẽ Athesis amnis ex Tridentinis Alpibus fluens facit. Author Plinius lib. 3. cap. 16.

BRVNDVSIVM, βρεντέσιον Stephano, Vrbs Calabriæ, ad mare Adriaticum sita, via Appia cõsq; perducta, & portu insigni nobilis, ex quo Romanis tritissimus olim fuit in Græciam transitus: ita dicta à ceruini capitis similitudine, quod Brundusium Messapij sua lingua appellabant. Græci Brentesium appellant, à Brento quodam (si Stephano credimus) Herculis filio. Ex hac vrbe Pacuuius poeta ortum traxit.

BRVSA, lege PRVSA.

Brufcum, Tuber est aceris arboris intortius crispum, nam quod simplicius sparsum est, Mollusca dicitur. Author Plinius libro 19. capite 19.

Bruta, Arbor est soli Orienti cognita, cupresso fusæ similis. albicantibus ramis, odore cedri, circa Pasitigrin nascens, in Zagro monte. Vide Plinium lib. 12. cap. 17. ¶ Sunt qui hanc arborem hodie in Europa passim nasci existiment, eandémq; esse cum secundo sabinæ genere. Vide Ruellium lib. 1. cap. 59.

BRVTII, βρύττιοι, Italiæ populi, in eo tractu, qui hodie Calabria dicitur, post Laum fluuium incipientes, & in fretum Siculum in modum peninsulæ procurrentes: dicti quasi bruti & obscœni. Fuerunt enim Brutij, serui & pastores Lucanorum, qui inde aufugére & furtim in regione consederunt, vbi Consentia est, quæ fuit eorum metropolis: quam regionem prius Ausones habitauerunt. Hi multo pòst tempore, & ab Annibale & à Romanis propter eorum perfidiam plenè deleti fuere, sine dignitate, sine honore, ad seruilia opera semper coacti. Hæc regio, (vt author est Strabo libro 6,) Oenotria quondam dicta fuit. Supra Consentiam est Pandosia, vbi Molossorum rex Alexander trucidatus est. ¶ Est & Rhegium ciuitas olim potentissima, in extrema agri Brutij parte sita, vbi Siciliam ab Italia tradunt fuisse absciſſam.

Brutianæ parmæ, Dicta sunt scuta quibus Brutij vtebantur.

Brutiani, à Romanis dicebantur, qui officia seruilia magistratibus præstabant, nomine tracto à Brutiis: qui quòd primi Annibali adhæsissent, & cum eo perseuerassent, donec ex Italia discederet, hac ignominia à Romanis notati sunt, vt vilissima quæq; munia per illos obirẽt. Vide Alexand. Genial. dier. lib. 1.

Brutius, a, um, aliud adiectiuum, à Brutiis Italiæ populis: vnde Brutia pix, secundus liquor qui ex tæda excoquitur, & aceto coagulatur: dolijs, aliisque valis illinendis vtilis, ab alia pice lentore differens. Primus autem tædæ liquor Cedrium appellatur, quo Aegyptij defunctorum corpora incorrupta conseruabant. Vide Plinium libro 16. capite 11, Huiusmodi pix optima in agro Brutio excoquebatur: vnde & nomen accepit.

BRVTIVM, Promontorium Italiæ extimum: vbi Sicilia olim agro Brutio adhæsit. Plin. libr. 3, Primus Europæ sinus à Calpe extimo Hispaniæ monte ad Brutium vsque promontorium immenso ambitu flectitur. Ptolemæus Scyllæum appellat.

BRVTOBRIA, æ, βρεττοβρία Stephano, Oppidum est Hispaniæ in tractu Bætico, quod & Brutina appellatur. Dicta Brutobria quasi Bruti ciuitas, ea forma, qua Selymbria, & Poltyobria: in quibus Bria ciuitatem significat.

BRVTORVM familia Romæ in primis fuit illustris, ex qua primus fuit L. Iunius Brutus, à stultitia, quam Tarquinij metu simulabat, ita cognominatus. Hic exactis regibus, ciuitatéque in libertatem vindicata, primus Romæ cum L. Tarquinio factus est Consul: rebúsque multis præclarè gestis, tandem eo in prælio, quod ad Regillum lacum commissum est, occubuit: eúmq; matronæ, vt fortissimum muliebris pudicitiæ vindicem, annum integrum luxerunt. ¶ M. Brutus, vnus fuit ex Cæsaris Dictatoris percussoribus, qui in campis Philippicis ab Octauio & Antonio victus, necem sibi conscíuit. ¶ Decius Brutus, acerrimus publicæ libertatis propugnator fuit, qui Mu[illegible]næ aliquandiu ab Antonio obsessus, eáque obsidione Hirci & Pansæ opera liberatus, tádem à militibus suis desertus est, & ab hostibus occisus.

Brutus, a, um, adiect. βραδύνοητος, Dicitur stupidus, grauis, tardus, hebes, insensatus, cui Sapiens opponitur. Cyprianus ad Demet. Nullus effectus offert lumen cæco, sermonem surdo, sapientiam bruto: quum nec sentire brutus possit, nec cæcus lumen admittere, nec surdus audire. Horatius libro Carmin. Brutam tellurem dixit, pro graui & tarda, quod terræ perpetuum est. ¶ Inde bruta animalia pro tardis, & irrationalibus. Plinius libro 11, capite 37, Bruta existimantur animalia, quibus cor durum riget. vbi Bruta animalia accipit pro hebetioris, tardioríque intellectus. Inde Iunij Bruti cognomen, qui se stolidum simulauit.

Brya, bryæ, Pumilus quidam frutex in Achaia appellatur, quem Dioscorides μυρίπλω, Romani Tamaricem appellant. Eius duo sunt genera, satium, fructum ferens gallæ similem: & syluestre, nihil ferens præter museosum florem. Vide Plinium lib. 13. cap. 21.

BRYANION, βρυάνιον, Thesprotiæ ciuitas Stephano.

BRYAXIS, Insignis statuarius fuit, qui cũ Leochare, & Timotheo, Mausoleum in Caria ex Marmore excidit. Plin. lib. 36. cap. 5.

BRYAZON, Amnis Asiæ in Bithynia. Plin. lib. 5. cap. 32.

BRYGES, βρύγες, Populi Thraciæ fuerunt: qui postea Phryges dicti sunt, à quibus Phryges Asiæ populi originem traxerunt. Author Strabo lib. 7, Stephanus Brygas in Macedonia collocat.

BRYLLIVM, βρύλλειον, Propontidis oppidum Stephano.

BRYGION, Inter vrbes Macedoniæ Plinio ponitur lib. 4. cap. 10.

Bryon, βρύον, Villosum quiddam est, in quercu præcipuè, in cedro, & in populo nascens, quod Latini Muscum arborum appellarũt. Vide Dioscoridem lib. 1. cap. 20. ¶ Est & Bryon herba quædam quam Plinius Lupum salictarium, officinæ Lupulum appellant: cuius flore Galliæ aliquot & Germaniæ populi ceruisiæ suæ saporem cõmendant. Vide Ruellium lib. 2. cap. 141.

Bryon marinum, βρύον θαλάσσιον, Herba est marina, lactucæ foliis, rugosa, & veluti contracta sine caule, excuntibus è radice foliis. Nascitur in scopulis maximè, testísque terra comprehensis. Vide Plinium libro 27. cap. 8.

Bryonia, βρυωνία, Herba est, sarmenta, capreolos, & folia habens sativæ viti non dissimilia, omnia tamen hirsutiora. Alio nomine Vitis alba à nostris, & à Græcis ἄμπελος λευκὴ appellatur: à nonnullis etiam Pisolothrum, quòd acinos ferat rubentes, quibus coriarij ad tergora depilanda vtuntur. Vide Plinium libro 23. capit. 1, & Dioscoridem libro 4. cap. 163.

BRYSAE, Thraciæ populi, apud Plinium libro 4. capit. 11, in descriptione Thraciæ.

BRYSANI, Cyconum vicini inter Scythicas gentes Plinio referuntur, libro 6. cap. 17.

BRYSEA, Vrbs Laconiæ, à qua Bacchus Bryseus cognominatus est, quòd ibi coleretur. Quidam tamen Bacchum Bryseum dici putant ab antiquo verbo βρύω, quod est scaturio: quoniam ex alueariibus mella, vel ex vuis musta exprimere primus docuit. Alij Byrseum potius quàm Bryseum volunt cognominatum: à byrsa hoc est pelle, quam in bello induebat. Nam teste Diodoro libro quinto, Bacchum in prælijs pardalium pellibus vsum constat. Byrsa autem corium ac tergus significat.

BRYSEVS, βρύσεως, Vnum ex agnominibus Bacchi, ἀπὸ τῦ βρύειν, quod significat inundare & madefacere, vel (vt alij malunt) à Brysea Laconiæ ciuitate, Vide dictionem præcedentem.

BRYSIAE, βρυσιαί, Vrbs Elidis Stephano.

Bryton, βρύτον, Potionis genus ex hordeo, cuius meminerunt Sophocles in Triptolemo, & Aeschylus in Lycurgo. Aristoteles πίνον vocat.

B ante V.

Bu, βῦ, Particulam solebant magnis & amplis rebus præponere, à magnitudine scilicet bouis. Hinc Bupædas, magnos pueros: Bupodas, magnos pedes: Bulimiam, magnam famem dixere.

Bua,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bua, Puerorum infantium potio est. βρύω Aristophani. Varro, Quum cibum ac potionem Pappas & Buas vocent, & matrem Mammam, & patrem Tatam. Lucilius libro 8, Quum vinulentas diceret, vini buas designauit.

Bubalus, penult. corrept. βούβαλις, Animal est simile boui: vel sylueſtribos, colore niger, fortiſsimis cruribus, & breuibus, reſpectu ſui corporis: cornua habet longa & inflexa nigráq;, paruipili, & paruę caudę, pręterea est magnæ velocitatis. Plinij ætate bubali Romæ erant solo nomine noti: vnde non mirum videri debet, ſi cerui aut vituli figura eſſe dixerit. Primi autem bubali creduntur ex Africa eſſe aduecti: nunc autem tanta eorum in Italia copia est, vt vix alio animali ad agriculturam vtantur. Itali etiam hodie vnica litera immutata *Bufalum* vocant.

Bubalinus, a, um, vt Thorax Bubalinus, *Vn collet de buffle*. Bubalina ſtragula à Iureconſulto dicta ſunt, quæ equis inſterni ſolebant: ex pellibus enim bubalinis fiebant antiquitus ſtragula ad equos. Bayſius.

BVBALVS, Pro pictoris nomine, vide BVPALVS.

BVBASTIS, βούβαστις Herodoto, ſiue Bubaſtus, βούβαστος Stephano, Aegypti vrbs, in qua quotannis conuentus celebratur in honorem Dianæ: quæ & ipſa Bubaſtis ab vrbis huius nomine fuit appellata. Ouid. 9. Metamor. -cum qua latrator Anubis, Sanctáque Bubaſtis. ¶Hinc Bubaſtites nomos, appellabatur quædam ex Aegypti præfecturis, vrbi huic proxima: cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 9.

BVBASVS, Cariæ regio est, cuius mulieres ab Ouidio vocantur Bubaſides, quum inquit libro 4. Metam. Bubaſides videre nurus.

BVBEIVM, Natio est, vel oppidum Cyrenes, teſte Plinio lib. 5. cap. 5.

BVBETANI, Campaniæ populi, Coriolanis vicini. Author Plinius libro 3. cap. 5.

Bubetia, Vide BVPETII.

Bubile, Vide BOS.

BVBINDA, Fluuius est in Orientali latere Hyberniæ apud Ptolemæum lib. 2. cap. 2.

Bubino, as, penultima product. Menſtruo mulierum ſanguine inquino: cuius compoſitum est Imbubino. Lucilius apud Nonium, Hæc te imbubinat: at hic contrà imbulbitat. Nam Imbulbitare, βορβορίσαι, est pueri ſtercore fœdare. Tractum à ſimo, quod βόλβιτον Græci vocant.

Bubo, nis, βύας, generis maſcul. & fœmi. ſecundum Priſcianum, Auis feralis, debilis ad volandum, in cauernis commorãs, à bouis mugitu, quę imitari videtur, ita appellata. Ouidius libro 8. Metamor. Ignauus bubo dirum mortalibus omen. Virgil. libr. 4, Soláque culminibus feralis carmine bubo. ¶Bubones, βουβῶνες, tumores quidam ſunt præter naturam, in quacunque corporis parte prouenientes; ſed maximè circa inguina: vnde & nomen acceperunt: Nam & inguina ipſa Græci βουβῶνας appellant.

BVBON. βούβων, Ciuitas est Cabaliæ, quæ Lyciæ est regiuncula, tribus oppidis habita, Onoanda, Balbura, & Bubone. Autor Plinius lib. 5. cap. 27. Stephanus Bubonem à Bubonelatrone appellatam tradit, quemadmodum & Balburam ab alio latrone, nomine Balburo.

BVBONA, Boum dea habita est, quemadmodum Pomona pomorum.

Bubonium, βούβωνιον, Herba est, quæ alio nomine Aſter Atticus dicitur à capitulis quibuſdam quæ in cacumine habet, ſtellæ in modum radiata. Latinis etiam Inguinalis appellatur eadem ratione qua Græcis Bubonium, quòd ſcilicet præſentaneum ſit affectorum inguinum remedium. Vide Plin. lib. 27. cap. 5.

Bubonocele, βουβωνοκήλη, Teſte Manardo, herniæ ſpecies est, quum inteſtinum aut omentum non intra ſcrotum deſcendit, ſed in inguine retẽtum, ipſum tumefacit. Latini Inguinis ramicem appellant.

BVBVLA, (quod hîc pro Libyæ Cyrenaicæ oppido malè legebatur) vide BVLVBA.

BVCA, Oppidum est Frentanorum in quarta Italiæ regione Auth or Plin. lib. 3. cap. 12.

Bucardia, βουκαρδία, Lapillus bubulo cordi ſimilis, in Babylone tantum naſcens. Plin. lib. 37. cap. 10.

Bucca, cæ, Oris concauitas intra malas à mento ad oculos, quæ ſpiritu à pulmone reuocato & oppreſsis labiis retento inflatur. πῆρυγμάδες. Horatius libr. 1. Serm. Quid cauſæ meritò quin illis Iuppiter ambas Iratus buccas inflet? Plautus in Truc. pro maxillis exterioribus poſuit, Quæ iſtas buccas tam bellè purpuriſſatas habes: id est ipſas malas. ¶Et ſonus ille qui ex inflatione buccarum erumpit, fictitio nomine Scloppus dicitur. Perſius, Nec ſcloppo tumidas intendis rumpere buccas. ¶Buccas inflare est τὰς γνάθους φυσιᾶν. & apud Lucianum κατοφρυοῦσθαι, Quicquid in buccam venerit ſcribere aut loqui dicimus: pro eo quod est, Quicquid in mẽtem venerit, ex tempore & impræmeditatè. πρόχειρος. Cicero ad Attic. Si rem nullam habebis, quod in buccam venerit ſcribito. ¶Item Bucca, tuba dicitur. Iuuenalis Sat. 6, Et Phrygia veſtitur bucca tiara. Hinc Buccina.

Buccula, per duplex cc, diminutiuum à Bucca, oris parte: id est puſilla bucca. Apuleius libro 6. de Aſino, Tunc Iupiter perpreſſa Cupidinis buccula, manúque ad os ſuum relata combaſiauit. Quandoque ponitur pro parte caſsidis, per quam mittitur ſpiritus, ita dicta, quòd buccam tegat: vnde & buccarum tegmen à Cæſare appellatur. Caſſis enim caput, buccula autem barbatas partes armat. Aut certè pro ſummo galeæ cono, in quo deſiguntur criſtæ, quòd buccæ paruæ habeat ſimilitudinem. Iuuenalis, Lorica, & fracta de caſside buccula pendens.

Buccella, diminutiuum à buccea. ψώμιον.

Buccea, ceæ, A bucca fit pro ore, & ſignificat fruſtulũ alicuius rei eſui aptæ, quantum ſcilicet bucca commodè capit: quod & Bolus dicitur. ἴνδυσις, ψωμός, ὄγκωμα, Auguſtus Cæſar ad Tiberium, Ne ludæus quidem, mi Tiberi, tam diligenter ſabbathis id ieiunium ſeruat, quàm ego hodie ſeruaui, qui in balneo demum poſt horam primam noctis, duas bucceas manducaui priuſquam vngi inciperem. Martialis libr. 7, Buccas dixit pro Bucceas, vel Buccellas: Buccis (inquit) placentæ ſordidas linit mappas.

Buccellatum, Panis caſtrenſis & frumentacei genus, λιψωμισμένον, de quo Spartianus ſcripſit, Peſcenium Imperatorem prohibuiſſe piſtores exercitum ſequi, ac iuſsiſſe milites omnes buccellato in locis pacatis accepto eſſe contentos. Ammianus vero ſic ſcribit, Viginti dierum frumentum, ex eo quod erat in ſedibus conſumendum ad vſus diuturnitatem excoctum, buccellarum, vt vulgò appellant, humeris impoſuit libentium militum. Vbi buccellatum accipere videtur pro pane nautico, quem vulgus *Bis coctum* appellat. Dictum est ex eo, quòd in buccellas, & quaſi teſſelata fruſta confectum ſit. In Codicis volumine legimus, milites expeditionis tempore buccellatum primis diebus, mox lardum, carnem veruecinam accipere debere.

BVCCELLARIVS. Suidas Buccellarios Gallogræcos fuiſſe ſcribit: & Buccellariorum regionem, Gallogræciam. Copioſius Alciatus libro Diſpunct.

Buccina, næ, penultima corrept. Propriè est cornu recuruum, quod tubæ modo inflatur: ita dictum à bucca: quum tubam ſignificat. σάλπιγξ, βυκανιστήριον. Hieronymus ad Dar. Bucca vocatur tuba apud Hebræos: deinde diminutionem Buccina dicitur. Varro, Orphea vocari iuſsit: qui quum eò veniſſet, cithara cantare iuſſus, buccinam inflauit. Ouidius, -caua buccina ſumitur illi Tortilis in latum. ¶Est quoque buccina paſtoralis, qua oues & porci appellantur. Columella libro 7, Ad quem ſaturæ pabulo libenter recurrunt, quum paſtorali ſigno, quaſi receptui canitur. nam id quoque ſemper crepuſculo fieri debet, vt ad ſonum buccinæ, pecus, ſi quod in ſyluis ſubſtiterit, ſepta repetere conſueſcat. ¶Buccinas à tubis nonnulli ſic diſtinguunt, quòd illæ ex recuruis animalium cornibus: tubæ ex ære, argentóve confici ſoleant, ad animos militum & equorum inflammandos. Apuleius certè libro 3. Florid. buccinam manifeſtè à tuba ſecernit, quum ait, Siquidem vox hominis & tuba rudiore toruior, & lyræ concentu variatior, & tibiæ quæſtu delectabilior, & fiſtulæ ſuſurro iucundior, & buccinæ ſignificatu longinquior. Sæpe tamen Buccinam pro tuba poſitam inuenimus, aut certè pro inſtrumento tubæ ſimili, eundem in bello vſum habente. Cicero pro Muræna, Te gallorum, illum buccinarum cantus excſcitat: tu actionem inſtituis, ille aciem inſtruit. Buccina etiam nomen oppidi in Sicilia, cuius meminit Dionyſius, quo nomine etiam dicta est inſula, Pontiani pontificis exilio, & morte clara.

Buccino, penultima corrept. Buccina cano. σαλπίζω. Varro 2. de Re ruſtic. Primo quum incluſerunt, quum buccinatum est, aperiunt, vt exire poſſint, &c.

Buccinator, Qui buccina canit, ad incitandos ad prælium militum animos. σαλπιστής, βυκανιστής. Cæſar 2. Bell. ciui. Qua re animaduerſa Varus, & terrore exercitus cognito, buccinatore in caſtris, & paucis ad ſuem caſtrorum in tabernaculis relictis, de tertia vigilia ſilentio exercitum in oppidum reduxit. ¶Per tranſlationem etiam Buccinatorem pro laudatore ponimus. Cicero Tironi, Quod polliceris te buccinatorem fore exiſtimationis meæ, firmo id, conſtantique animo facias.

Buccinum, ni, Idem quod buccina, hoc est cornu recuruum, quod tubæ modo inflatur. σάλπιγξ, βυκανιστήριον. ¶Buccinum item conchæ genus, purpura minus, quod petris adhæreſcit, & circa ſcopulos legitur. Plinius libro 9. cap. 36, vno in loco vtranque ſignificationem expreſsit. Buccinum est, inquit, minor concha, ad ſimilitudinem eius buccini, quo ſonus editur. vnde & cauſa nomini, rotunditate oris in margine inciſa.

Bucea, per ſimplex c, Folliculus grani fabæ interior, qui albus est.

Bucentaurus, βουκένταυρος, compoſita dictio à βοῦς, quod magnũ quiddam ſignat, & Cẽtaurus, id est magna nauis Centauro inſignita. Veteres enim ſolebant magnis rebus βοῦς ſyllabam præponere, à magnitudine ſcilicet bouis.

Bucentes, βουκέντης, Tabanus à pungendis bobus. κεντῶ enim pungere ſignificat. Latini hoc inſecti genus Aſilum vocant. Græci alio nomine ὄνηλον, Non diſſimile est apibus, quanuis maiore corpore, armẽtis præcipuè infeſtum. De quo ita Virgilius in Georg.

Est lucos Silari circa, ilicibuſque virentem
Plurimus Alburnum volitans, cui nomen A ſilo
Romanum est, œſtrum Graij vertére vocantes:
Aſper acerba ſonans, quo tota exterrita ſyluis
Diffugiunt armenta.

Bucentrum, βούκεντρον, Stimulus quo boues agitantur.

Bucephalus, βουκέφαλος, pen. correp. quaſi bouis caput: quo nomine dictus est equus Alexandri, ab aſpectu torno, ſeu ab inſigni taurini capitis armo impreſsi. In cuius demortui memoriam, Bucephalam Indiæ vrbem condidit. ¶Est etiam Bucephalus herba eadem cum tribulo: ita dicta, quòd bubuli capitis imaginem referat duobus cornibus & rictu. Vide Marcellum Virgilium in Dioſcoridem.

BVCEPHALA Plinio, βουκεφάλεια Stephano, Indiæ oppidum est ad Hydaſpem fluuium, ab Alexandro Magno conditum, & à nomine Bucephali equi ita appellatum, qui ibi interfectus fuit, eo in prælio, quo Alexander Porum vicit. Vide Plin. lib. 4. cap. 20.

BVCEPHALA, βουκέφαλαι, Portus est in ſinu Saronico, non procul ab Iſthmo Peloponneſi: cuius meminit Plin. lib. 4. cap. 5.

Buceras, βούκερας, Herba est Theophraſto, quæ notiore nomine Fœnogræcum appellatur: ita dicta à figura ſeminis, quod corniculorum ſimilitudinem quandam per ſe fert. Vide Plin. lib. 24. cap. vlt.

BVCHIA, (quod hîc pro Ioniæ loco perperam legebatur) vide BYTHIA.

BVCINNA, Inſula est exigua Siciliæ adiacens, à Lilybæo promontorio in Africam vergens. Vide Plinium lib. 3 cap. 8.

BVCOLION, βουκολίων, Laomedontis filius natu maximus, qui ex Abarbarea Nympha Pædaſum & Aeſepum ſuſcepit. Author Homerus 6. Iliad.

Bucranium, βουκράνιον, Herba est, Galeno alio nomine Antirrhinon appellata. Vide Ruellium lib. 3. cap. 131.

BVDA, Vngariæ, ſiue Pannoniæ metropolis est, non ita procul à Danubij ripa diſsita: olim munitiſsimum totius Germaniæ propugnaculum, nunc Turcarum ditioni paret, vt penè tota Pannonia. Germani vocant *Offen*.

BVDEA, βούδεια, penultima longa, Stephano Magnæſiæ ciuitas, à Budæo quodam conditore dicta: à quo etiam Minerua, quæ in ea ciuitate colebatur, Budea dicta est. Homerus Βούδειον appellat. ¶Est & Budea Phrygiæ oppidum Stephano.

BVDDA, Gymnoſophiſtarum apud Indos princeps extitit, quem illi ex virginis latere natum fuiſſe, credi voluerunt. Cælius Rhodig. libro 14. cap. 1.

BVDEI, βουδαῖοι, Mediæ populi Stephano.

BVDINI, βουδῖνοι, Scythiæ Europææ populi, non procul à Borysthene amne, Gelonis, Thuſſagetis, & Baſilidis finitimi: quorum meminit Plinius lib. 4. cap. 12.

BVDORAE, Inſulæ duæ prope Cretam inſulam, vt ſcribit Plinius libro 4. cap. 12.

BVDORGIS, à Ptolemæo dicta creditur, Germaniæ ciuitas in Schleſiæ tractu, quæ hodie Vratſlauia dicitur, vulgò *Breſslau*.

BVDORIS, Germaniæ vrbs est, ſub ditione Comitis Palatini: vulgò *Heydelberg*.

BVDORVM, βούδωρον, Promontorium est apud Salaminem. Stephanus.

Bufo, μύξος, Rana terreſtris venenata. Virg. 1. Georgic. Inuentúſque cauis bufo, & quæ plurima terræ Monſtra ferunt.

BVGES, Amnis est Scythiæ Europææ, qui flexum Mæotidis ſecat, vt autor est Pomponius Mela. Supra Bugen verò, amnes ſunt Agarus (quem Sagarim Ouidius nominat) & Lycus, clariſsimi Ptolemæo. Plinio authore libr. 4. cap. 12, Buges lacus est, non fluuius, à Coreto Mæotides ſinu petroſo diſcluſus dorſo, & foſſa in mare emiſſus.

Bugloſſum, ſiue Buglooſſos, βούγλωσσον, Herba est officinis & herbariis *Boraginis* nomine nota: diuerſa ab ea quam vulgus hodie *bugloſſam* vocat. nam ea Cirſion est, ſiue Bugloſſum maius. Dictum autem est Bugloſſum à linguæ bubulæ ſimilitudine. ¶Alio nomine Euphroſynum dicitur, propterea quòd in vinum deiecta animi hilaritatem gignere creditur. Vide Plinium lib. 25. cap. 8.

Bugones, βουγενοί, à Græcis dictæ ſunt apes, quoniam ex boue putrefacto naſci perhibeantur. Varro de Re ruſt. lib. 2. cap. 5.

Bulapathum, βουλάπαθον, Herba est ex Lapathi generibus, ab oxylapatho ſola radicis altitudine differens. Vide Plin. libr. 20. cap. 21, & Ruellium lib. 2. cap. 49.

Bulbine, es, teſte Plinio libro 20. capite 9, Herba est, porraceis foliis, rubrãdo bulbo, quæ vulneribus mirum in modum vtilis est. Officinæ Maurorum vocabulo *Bubigerim* appellant, teſte Ruellio libro 2. capite 100.

Bulbito, as, penult. corrept. βολβιτίζω, Puerili ſtercore fœdo. Vide in dictione Bubino.

Bulbus, βολβός, Latinè Allium agreſte, ſiue Allium marinum, caulem & folia habens lilio ſimilia: cæpæque genus est non abſimile Aſcalonię, quod venerem impendiò excitat. Martial. libr. 12, Quum ſit anus coniunx, quum ſint tibi mortua membra, Nil aliud bulbis quàm ſatur eſſe potes. Columel. libr. 10, -quæque viros acuunt. armántque puellas. Iam Megaris veniant genitalia ſemina bulbi. ¶Generaliter verò apud idoneos authores bulbi ſunt radices rotundæ, membranis ſuis tunicatæ, ſiue pluribus capitulis coagmententur, vno folliculo omnes ambiẽte, ſiue quadantenus diſtinctæ ſeparentur: cuiuſmodi ſunt croci, narciſci colocaſiæ, ſcillæ, & arundinũ. Pallad. Nunc & liliorum bulbos ponemus, vel lilia ante habita ſarrietmus ſumma diligentia, ne oculos circa radices naſcentes, & minores bulbos fauciemus, qui à matre ſubtracti, atq; in alios digeſti ordines, noua lilieta formabunt. Idem, Violarum plantæ, & croci bulbi ſerendi ſunt. Varro & Apicius ita ſcribunt, Aqua decoquant bulbos, qui veneris vſum quærunt. ¶Ex bulborum genere Cato maximè celebrauit Megaricos: ita dictos, quòd è Margaride Attici agri regiuncula mittebantur. Alij Scillam nobiliſsimam faciunt, medicamenti, & accedo exacuendo natam. Vide Plinium libro 19. cap. 5.

Bulboſus, adiect. vt Radix bulboſa, in qua bulbi conſpiciuntur, quales in radicibus arundinum. Plinius lib. 21, cap. 17. Semipedali radice, bulboſa, molli, tribus aut quatuor agnatis.

Buleuta, tæ, βουλευτής, Latinè dicitur conſiliarius, ſenator, decurio: à βουλή, ſenatus, conſilium. Plinius in Epiſt. Claudiopolitani quoque in depreſſo loco, imminente etiam monte, ingens balineum defodiũt magis quàm ædificant, & quidem ex ea pecunia, quam Buleutæ addunt beneficio tuo.

Buleuterion, βουλευτήριον, Græci vocant ædificium amplum, conſiliis publicis deſtinatum. Latinè Curiam vocare poſſumus. Cic. 4. Verr. Deinde vt in curia Syracuſis, quem locum illi Buleuterion vocant. Plin. libr. 36. capit. 15, inſigne buleuterion Cyzici fuiſſe tradit, ſine ferreo clauo, ita diſpoſita contignatione, vt eximerentur trabes ſine fulturis, ac reponerentur: quod item Romæ in ponte Sublicio religioſum fuit, poſteaquã Coclite Horatio defendente ægrè reuulſus est.

Bulgæ, garum, authore Feſto, Sacculi erant ex corio, aut ex alia materia confecti, quibus circunferebant peregrinantes pecuniam, aut alia viæ neceſſaria: à Græcis ab equis, quibus ferebantur. ἱππονῶραι appellabantur. Lucil. Sat. lib. 6,

Cui neque iumentum eſt, nec ſeruus, nec comes vllus,
Bulgam, & quicquid habet nummorum, ſecum habet ipſe:
Cum bulga cœnat, dormit, lauit: omnis in vna
Spes hominis bulga: hac deuincta eſt cætera vita.

BVLGARIA, à recentioribus appellatur Europæ regio ſupra Thraciam, inter Danubium & Pontum Euxinum ſita, Daciæ & Mœſiæ contermina. ¶Hinc Bulgari dicti, qui eam regionem incolunt.

Bulimia, βουλιμία, ὁ βούλιμος. Immodica appetentia interpretari poteſt, quum ſcilicet cibo quantolibet ſumpto fames non extinguitur. ¶Cõponitur ex βοῦ particula, quæ magnum quid indicat in compoſitione, & λιμὸς fames. Eſt & Bulimia, ſiue Bulimos, Galeno 2. Apho. orificij ventriculi morbus, & caſus appetentiæ, ex frigiditate exteriore, qui à fame quidem inchoauit, ſed non habet eam amplius adiunctam. Et in hoc differt ab appetentia canina, quæ perpetuò cibum appetit, ſumpturnque ſtatim euomit.

BVLIS, βουλίς, Phocidis oppidum inter Parnaſſum & Heliconem ſitum: ita dictum à Bulone cõditore. Hinc Bulij & Bulienſes. Cic. in Piſonem, Parthenij & Bulienſes illuſi.

Bulla, βοῦλλα, Inſigne erat triumphantium, quam in triumpho præ ſe gerebant, inclusis intra eam remediis, quæ crederent aduerſus inuidiam valentiſsima. Hinc deductus mos, vt prætexta, περιπόρφυρος, quæ magiſtratuum erat, etiam in vſu puerorum nobilium vſurparetur ad omen & vota conciliandæ virtutis, ei ſimilis, cui primis in annis munera iſta ceſſerunt. Erat hæc bulla rotunda (vt Macrobius ſcribit) in cordis figuram formata, quam ante pectus aſſiectebant in collo, vt bullam inſpicientes, ita demum ſe homines eſſe cogitarent, ſi corde præſtarent. Romani depoſita adoleſcentia eam exuebant. ¶Dicta est autem Bulla, teſte Macrobio, παρὰ τὴν βουλάν, hoc est à conſilio: quòd effrænis illius ætatis impetus, conſilio præcipuè esset regendus. Primus autem Tarquinij Priſci filius, quòd ſe in bello viriliter geſſiſſet, bulla aurea donatus est, & toga prætexta. Deinde omnibus pueris facta est communis, quorum parentes Curulem magiſtratum geſſiſſent. Libertinorum verò filij, lorum in collo pro bullæ decore geſtabant. Aſcon. Bulla ſuſpendi in collo infantibus ingenuis ſolet aurea, libertinis ſcortea, quaſi communiens pectus puerile. A cuius rei ſpecie (Plutarcho authore in Problemati.) dicta bulla, πομφόλυξ, tumor quidam excreſcens tam in aqua quum bullit, quàm in vrina quum ſpumam facit, & repente euaneſcit. Ex quo etiam prouerbialiter apud Varronem dicitur, Homo bulla, quòd ſcilicet ſimilis bullæ vita hominis ſit fluxa, & momento caduca. Plautus in Aſinar. accepit bullam pro capite clauorum, Iuſsiſti in ſplendorem dari bullas has foribus noſtris? Nam clauorum capita more bullæ quaſi turgentia formata ſunt, & ſplendent ad fores decorandas. Sic Cicero tradit Verrem bullas aureas, ex valuis templi magnificentiſsimis abſtuliſſe. Bullæ etiam dicuntur ornamenta, quibus cingula decorantur. Calphurnius in Bucolicis. Alternat vitreas lateralis cingulla bullas. ¶Apud Apuleium libro ſexto accipitur pro ornamentis illis orbicularis extuberantibuſque, quibus tanquam oculis ephippia equorum, & pectoralia, & habenæ exornari ſolent: ait enim, Bullis multis aureis inoculatum, veluti ſtellis relucentem.

Bullula, diminut. Parua bulla. φυσιμάτιον. Cels. lib. 2. de Vrina, Aut ſi quaſdam, inquit, maculas repræſenter, vt ſi bullulas excitet.

Bullatus, ta, tum, Bulla inſignitus. Veſtis bullata, in qua erat bulla. ¶Accipitur pro inani, tumido, & inflato. Perſius, Non equidem hoc ſtudeo, bullatis vt mihi nugis Pagina turgeſcat.

Bullio, is, iui, itum, ζέω, ἀναζέω, ἐκζέω, Significat feruere, dictum à bullis, quas in aqua feruida videmus. Celſus libr. 5. cap. 19, Aut ſpumæ argenti ſelibra, ex olei hemina, & aquæ marinæ altera, cocta donec bullire deſierit, cui paulum ceræ ſit adiectum. ¶Huius compoſitum est Ebullire, ἐκφυσᾶσθαι, efferueſcere, & inter bulliendum effundi, ſicut aqua in aheno calefacta ebulliẽs, nõ ſeipſam capit, ſed intumeſcit & effunditur. ¶Per metaphoram accipitur pro iactare, vel oſtentare. Cic. 3. de Finib. Dixerit Epicurus, ſemper beatum eſſe ſapientem, quod quidem ſolet ebullire nonnunquam. Idem 3. Tuſc. quæſt. Qui ſe virtutes ebullire volent, & ſapientias, nihil aliud dicent.

Bullo, as, Idem quod Bullio. ἐκφυσᾶσθαι, Cato de Re ruſt. Vinum Græcum ſic facito: Muſti quadrantalia viginti in ahenum, aut plumbum infundito, ignem ſubdito, vbi bullabit vinum, ignem ſubducito. Plin. Magna ſigna ſunt vrinæ bullantis, & craſſæ. ¶Sic Ebullo, id est erumpo, crepo. Perſius, O ſi ebullet patrui præclarum funus.

BVLLA REGIA, Liberum est Numidiæ oppidum, teſte Plinio libro 5. capite 3.

BVLLEVM, βούλλιον, Britanniæ inſulæ oppidum, apud Ptolemæum libro 2. capit. 3.

BVLLIONES, Barbari incolæ Macedoniæ, dicente Plinio libro 4. cap. 23, Apollonia quondam Corinthiorum colonia. VIIM. paſſuum à mari recedens. Cuius in ſinibus celebre Nympheum accolunt Barbari, Amãtes, & Bullones. Hæc Plinius.

BVLLIS, idis, βουλλίς, Oppidũ in ea parte Macedoniæ, quæ mari Adriatico adiacet, non procul ab Apollonia, teſte Ptolemæo lib. 3. cap. 13. Plinius Bullidenſam coloniam vocat, lib. 4. cap. 10, & populos ipſos Bulliones, lib. 3. cap. 23.

BVLVA, βούλουα, Oppidum Liburniæ, non procul à Drilone fluuio, Ptolemæus lib. 2. cap. 17.

BVLVBA. Lib yæ Cyrenaicæ oppidum, apud Plinium lib. 5. cap. 5.

Bumamma, ſiue (vt apud Macrobium libro 3. Saturnal. capite 3. legitur) Bumammia vua, est eadem quæ & Bumaſtos dicitur. Vide in ſequenti

Universidad de Deusto
Biblioteca

quenti dictione.

Bumastos, βουμαστος, fœminini generis, Vuæ genus, crasiorisque mammæ cuiusdam modo intumescentis: à βοῦ augmentativa particula, & μαστὸς mamma: quasi magnam mammam dixeris. Plin. libr. 14. cap. 1, Tument verò mammarum modo bumasti.

Bumelia, βουμηλία, Fraxini species in Macedonia amplissima & lentissima, cuius folia contra serpentes succo expresso ad potum, & impositæ vlceribus maximè prosunt. Plin. lib. 16. cap. 13.

Bunias, adis, βουνιάς, Napi species est, diuersa à Bunio. Plin. lib. 20. cap. 4, duas napi species facit, quarum altera Bunion, altera Bunias vocatur. Bunion autem angulosis foliorum caulibus esse tradit, eiúsque decoctum purgationibus fœminarum, & vesicæ, & vrinæ vtile esse: idque Dioscorides à Romanis, Scopiam regiam vocari asserit. ¶ Buniada autem idé Plinius rhaphano, & rapo similem facit, cuius semen antidotis, quæ contra venena fiunt, admisceri tradit. Hodie Bunias napi nomine nulli non cognita est. ¶ Bunium autem id esse, quod vulgus Gallorum *Carpentariam* herbam vocat, plerique suspicantur. Vtriusque autem generis appellatio à tumente radicis figura tractum videtur. Nam colles, terræq; tumores βουνοὶ Græci appellant. Napum autem Buniadis nomine Columella quidem ignorauit, qui sic scribit lib. 10, Atque Amiterninis defertur bunias aruis.

Bunion, Vide BVNIAS.

BVNITIVM, βουνίτιον, Vrbs Germaniæ in climate magis Septentrionali: de qua Ptolemæus lib. 2. cap. 11.

BVNNVS, βούννος, Illyridis oppidum est: cuius gentile est Bunnius, βούννιος. Stephanus.

Bupædas, βουπαίδας, Magnos pueros dicunt Græci, qui fecerunt finem excrescendi. Latini vocant Exoletos.

BVPALVS, li, βούπαλος, Pictoris insignis nomen, qui quum Hipponactē poetam deformi figura pictum omnium risui exposuisset, tam mordaci ab eo carmine fuit perstrictus, vt laqueo vitā finiret. Horat. in Epod. Qualis Lycambæ spretus infido gener, Aut acer hostis Bupalo. Bupali huius meminit & Plinius lib. 36. cap. 5.

BVPHIA, βουφία, Sicyoniæ vicus apud Stephanum.

Buphonum, βοφονον, Genus herbæ, quæ à bobus deuorata anginā procreat, cōsq; necat. Græcè quippe φόνος dicitur mors. Hanc herbam quidam Camelæontam vocant: alij Cynozolon, quòd fœtore eius ricini è canum auribus decidant. κύων enim canis, ὄζειν fœtere. Vide Plin. lib. 22. cap. 18, vbi tamen Vlophonum legitur. non Buphonum.

Buphthalmus, βουφθαλμος, Herba est, quam Romani Boariam appellauere, cauliculis teneris & subtenuibus, foliis fœniculi, floribus luteis, maioribus quàm anthemidis, & bubulorum oculorum similitudinem referentibus: vnde & nomen accepit. Vide Plin. lib. 25. cap. 8. ¶ Buphthalmos etiam apud Dioscoridem recensetur inter appellationes Sedi, siue Semperuiui maioris.

Bupleuron, βουπλευρον, Herbæ nomen, quam sic describit Plin. libro 22. cap. 22, Bupleuron in sponte nascentium herbarum numero Græci habent, caule cubitali, foliis multis, longisque, capite anethi, laudatum in cibis ab Hippocrate in Medicina, à Glaucone & Nicandro.

Buprasium, βουπράσιον, Epæorum oppidum, Elidi finitimum: cuius meminit Homerus in Catalogo nauium. Plin. libr. 4. cap. 5, Achaiæ propriè dictæ annumerat.

Bupreſtis, βούπρηστις, vt scribit Plinius libro 30. cap. 4, Animal est ex genere cantharidum, scarabeo longipedi simile, venenatum, rarum in Italia: fallit inter herbas bouem maximè, vnde & nomen inuenit. Apud Iureconsul. Titulo Ad legem Corneliam scribitur, Si cui temerè pigmentarij dederint pytiocampas, aut bupreſtes, quæ ambo venenata sunt, teneri pœna legis Corneliæ de sicariis & veneficis. ¶ Est & Bupreſtis herbæ genus, quam in laudibus ciborum habuere. Vide Ruellium libro 2. cap. 127.

Bura, siue Buris, Pars aratri posterior, quæ manu bubulci tenetur: ita dicta, quasi βοὸς ἄρα, quòd ad similitudinem bubulæ caudæ sit incuruata. ἰχνία. Varro lib. 1. de Re rust. Et sæpe fracta bura relinquunt vomeres in aruo. Virg. lib. 1. Georg. Continuo in Syluis magna vi flexa domatur In burim. ¶ Fuit item Bura, βοῦρα, Achaiæ propriè dictæ vrbs, ad sinum Corinthium sita, olim florētissima, nunc vnà cum Elice vicina vrbe, maris impetu hausta: de quo Ouid. libr. 15. Metamorph. Si quæras Helicen, & Buran, Achaidas vrbes, Inuenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis. Plinius libro 2. capite 92, Pyrrham & Antissam circa Mætim pontus abstulit: Elicem & Buram in sinu Corinthio, quarum in alto vestigia apparent.

BVRCHANA, Insula (vt libro 3. cap. 13. Plinius docet) in Oceano Germanico: a Romanis Fabaria, à frugis similitudine sponte prouenientis appellata.

BVRDEDALA, siue (vt apud Suidam legitur) Burdigala, βορδίγαλα, Galliæ Aquitanicæ vrbs clarissima, Ausonij Poetæ patria. Strabo Burdigallam appellat.

Burdo, Dicitur qui ex æquo & asina natus est. ἡμίονος. Vtitur hac voce Vlpianus Iureconsult. de Legat. 3. l. item legato.

BVRGVNDIA, Galliæ prouincia Celticæ, ducatus titulo insignis, quum antea sub regibus fuerit: à qua Burgundi, & Burgundiones. Eam olim Sequani ac Hedui tenuerunt. Burgundiones Plinius libro 4. cap. 14, inter genera Germanorum ponit: sic enim scribit, Genera Germanorum quinque, Vindelici, quorum pars Burgundiones, Varrini, Carini, Guttones.

BVRNISTAE, Plinio lib. 3. cap. 21, populi Illyrici sunt, Scultinis & Albonensibus finiti. mi.

Burrhanicum, Genus vasis, Festo.

Burrhanina, Genus potionis, lac sapa mistum, à rufo colore nomen ductum, Festus.

Burrhus, Color à veteribus dicebatur, qui hodie Rufus dicitur. Græci enim enim πυῤῥὸν rubrum, seu rufum vocant. vnde qui ex prælarga potatione rubescūt, Burrhi, siue Byrrhi sunt appellati. & Burrhæ, vestes rufi coloris.

BVRSAONENSES, Hispaniæ citerioris populi sunt, Calaguritanis, & Complutensibus vicini. Vide Plin. lib. 3. cap. 3.

BVRTINA, Apud Ptolemæum lib. 2. cap. 6, Ilergetum ciuitas est in Hispania Tarraconensi.

BVSAE, βοῦσαι, Herodoto libro 1, populi sunt Medorum, quos subegit Dioces.

Buſelinum, βουσέλινον, Herba est satiuo apio similis, soláque caulis breuitate, & rufa radice ab eo differens. Author Plinius lib. 20. cap. 12.

Buſicon, βούσικον, Ficus erat præcipuæ magnitudinis, sed fatuo sapore, quæ alio nomine Marisca dicitur. Ex Festo.

BVSIRIS, pen. prod. βούσιρις, Neptuni & Libyes filiæ Epaphi filius, crudelissimus Aegyptiorum tyrannus fuit, quo tempore Danaus Argiuis imperauit. Hic quum hospites omnes Ioui immolaret, ab Hercule in Aegyptum delato, quum eadem illi insidias pararet, vnà cum Amphidamāte filio, & præcone Chalbe, & ministris aræ interfectus est. ¶ Huius dictionis media syllaba producitur. Virg. 3. Georgic. –quis aut Eurysthea durum, Aut illaudati nescit Busiridis aras? Ouid. in Epist. Heroid. Si te vidisset cultu Busiris in isto. Statius tamen libro 12. Thebaid. (si modò emendata sit lectio) corripuit: sic enim ibi legitur, Non trucibus monstris Busirim, infandúmque dedisti Cercyona. ¶ Est & Busiris nomē vrbis in Aegypto, ad Nilum fluuium, à Busiride conditæ: in qua fuit templum magnum Isidis. Hinc Busiritica præfectura, apud Strabonem lib. 17.

Buſtuarij, Gladiatores dicti sunt, qui ante sepulchra in honorem defuncti digladiabantur. ἐπιτάφιοι. Cic. in Pisonem. Si mihi cum illo bustuario gladiatore, & tecum, & cum collega tuo decertandum fuisset.

Buſtum, Propriè dicitur locus, in quo mortui cadauer combustum est, & sepultum. τύμβος. Dicitúrq; Bustum, quasi benè vstum. Hæc Festus. Seruius verò in 12. Aeneid. Pyra, (inquit) est lignorum congeries: Rogus, quum ardere cœperit dicitur: Bustum verò, iam exustum vocatur. Quē ordinem seruat poeta, dicens, Constituēre pyras. Item, –subiectísque ignibus atris, Ter circum accensos cinctí fulgentibus armis Decurrere rogos. Item postea, –semustáque seruant busta. Liuius quoque lib. 5, scribit locum fuisse iuxta Aequimelium, nomine Busta Gallica, quoniam illic aceruatos cumulos suorum defunctorum ex pestilentia vsserant Galli. Cicero verò libro 3. de Legibus, Bustum appellauit tumbam, aut monumentum. Pœna (inquit) fuit Solonis lege constituta, si quis bustum aut violasset, aut deiecisset. Suetonius in Cæsar. Iudæi, qui etiam noctibus continuis bustum frequentarunt. Cicero ad Atticum. Vnas video à te non esse redditas, quas Luc. Quintius familiaris meus quum ferret, ad bustum Basilij vulneratus, & despoliatus est.

BVTADAE, βουτάδαι, Populi Attici ex Aegeide tribu, apud Steph.

Buteo, Ex accipitrum genere auis est, quam Græci à numero testiū τροχὸν vocant. τροχὸς enim testiculus dicitur. Huic aui Phœmonoe Apollinis filia in augurijs principatum dedit. ¶ Buteonum item nobilis Romæ familia fuit, ita dicta à buteone aue, quæ prospero auspicio in Fōij ducis naue consedit, referente Plinio lib. 10. cap. 8.

BVTES, βούτης, Filius fuit Amici, Bebryciorum regis, qui ob sæuitiam patris ab Argonautis casi, regno pulsus, paruo nauigio Drepanum in Siciliam confugit, vbi à Lycaste nobili meretrice hospitio susceptus est: à qua quum ob formæ, morúmque & ætatis elegantiam diligeretur, eius concubitu vsus, Erycem filium ex ea suscepit: & quoniam Lycaste ob eximiam pulchritudinem Venus vocabatur, datus est locus fabulæ, Buten ex Venere filium Ericem suscepisse. Contrà Virgilius lib. 5. Aeneid. Buten à Darete iuxta tumulū Hectoris occisum tradit, inquiens, Idémque ad tumulum, quo maximus occubat Hector, Victorem Buten immani corpore, qui se Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat, Perculit, & fulua moribundum extendit arena. ¶ Alios fuit Butes Troianus, à Camilla occisus, vt est idem author libro 11. ¶ Commentarius Apollonij, alterius quoque Butæ meminit, filij Cecropis cuiusdam. ¶ Est & Butes, Scytharum fluuius, cui propinqui sunt Agathyrsi & Sarmatæ.

BVTHIA, βουθία, Ioniæ oppidum, teste Stephano, aut certè regiuncula, vt idem refert ex sententia Theopompi.

BVTHROTVM, siue BVTHROTOS, penul. produc. Romanorum colonia est, teste Plinio lib. 4. cap. 1. in finibus Epiri, ad sinum Ambracium. Apud Græcos nominatiuus est βουθρωτός. Stephanus de Vrbibus, βουθρωτὸς νῆσος περὶ Κερκυραν ὄρος, καὶ πόλις. Sic etiam Ouidius lib. 1. Metamorp. –Epiros ab his, regnatáque vati Buthrotos Phrygio. Cicero ad Tironem, Septimum iam diem Corcyræ tenebamur. Quintus autem pater & filius Buthroti. Seruius explicans illud Virgilij 3. Aeneidos. –portúque subimus Chaonio, & celsam Buthroti ascendimus arcem. Arcem, inquit, Buthroti, id est, Buthrotium. Ex quo loco (si emendata esset lectio) videretur Buthroti, genitiuū esse concisum per synizesin à nominatiuo Buthrotium: quem tamen nusquam arbitror reperiri. Quo fit, vt apud Seruium Buthrotum legendum putem: & ita in vetustissimis quibusdam exemplaribus scriptum inuenimus.

Buthysiam, βουθυσίαν, magnum sacrificium appellauere, qualis est Hecatombe, & immolatio magnarum hostiarum. Suet. in Nero. Inter Buthysiæ apparatum barbam primam posuit. Deducitur à βοῦς augmentatiua particula, & θυεία, quod hostiam, vel sacrificium significat. Plautus Buthytas appellat sacerdotes.

BVTHOS, Vide BVTOS.

Butio, Vide BVTEO.

BVTOS, βοῦτος, Oppidum est Aegypti, apud Ptolemæum libro 4, capit. 5. & Plinium

Plinium lib. 5. cap. 10. Stephanus alterum eiusdem nominis oppidum in Gedrosia collocat.

Butomum, βοῦτομον, Frutex est in paludibus nascens, folia ferens irinis proxima, ex vna radice non singulos scapos, sed plures veluti virgas emittens, ad vitilium nexus vtiles. Frondibus autem boues maximè oblectantur: vnde & nomen accepit. Vulgus hodie *Iuncum cabacinum* appellat: quod ex foliis eius sportulæ texantur, quibus ficus & vuæ passæ ad nos asseruntur. Vide Ruellium lib. 2. cap. 127.

BVTRIVM, trii, βούτριον, Oppidum Italiæ, non procul à Rauenna, cuius meminit Strabo lib. 5.

BVTVA, Plinio inter oppida Liburniæ recensetur, lib. 4. cap. 12.

BVTVNTINENSES, Populi sunt Calabriæ in Italia, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 11.

Buttubata, Veteres vsurpauerūt pro eo quod nugatorium est, & nullius valoris. Festus ex Nævio.

Butyrum, βούτυρον, Portio lactis pinguior, quæ frequenti agitatione, à sero separatur: dictum Butyrum, quasi βοὸς τυρὸς: hoc est bubulus caseus. Fit enim (teste Plin. lib. 28. cap. 9) ex lacte bubulo vt plurimum. Habet autem penultimam syllabam indifferentem, quanuis apud veteres poetas non temere inuenias. Macer & Serenus corripuerunt: Sidonius verò, aliíque nonnulli produxerunt.

BVXENTVM, πυξοῦς, Oppidum Lucaniæ, quod Græci Pyxunta vocant, à buxo arbore, quæ copiosa illic prouenit. Plin. lib. 3. cap. 5.

Buxus, πύξος, Arbor exigua, semper virens & tonsilis. Producit ex se viscum, & semen, seu granum, quod Cartegon dicunt, omnibus animalibus inuisum. Lignum habet adeo durum, vt cariem non sentiat, & tam ponderosum, vt in aqua subsidat. Hoc Buxum appellatur. Nam in plerisque nominibus arbores sunt fœminini generis: fructus verò & ligna neutri. Virgil. Dant arbuta sylvæ: Cruentáque myrta: & Cerea pruna: Volubile buxum. ¶ Quandoque tamen Buxus dicitur pro ligno. Virgil. lib. 9, Buxóque vocat Berecyntia mater. Ex Buxo fiunt tibiæ multiforatiles, & pectines ad capillos explicandos, & pyxides ad vsus plurimos.

Buxeus, a, um, Quod ex buxo est, vel quod buxi colorem imitatur. πυξίνος. Martialis, Et tres sunt tibi Maximina dentes,
Sed planè piceique, buxeique.

Búxetum, Locus buxis consitus, πυξίων. Martial. Non otiosis ordinata myrtetis, Viduáque platano, tonsílique buxeto Ingrata lati spatia detinet campi.

Buxosus, a, um, Quod buxo simile est. πυξοειδὲς. vt, Lignum balsami buxosum. Plinius lib. 12. cap. 25, Ex hoc buxosum est optimum, quod est odoratissimum.

Buxifer, Ferens buxum. πυξοφόρος. vt, Buxifer Cytorus, Catullo.

BYZAE, Plinio inter Indicas gentes ponuntur, lib. 6. cap. 20.

BYZERI, Gens Themiscyræ regionis in Asia. Plinius lib. 6. cap. 4. Vide BYZERES.

BYZIGEVS, Mons est Thessaliæ, Plin. lib. 4. cap. 8.

B ante Y.

BYBASSVS, βύβασσος, Cariæ oppidum Stephano, ita appellatum à Bybasso pastore, qui Aesculapium maris tempestate in Cariam delatum seruauit.

BYBE, βύβη, Thraciæ opidum apud Stephanum, cuius incolæ Bybi, βύβοι appellantur à Stephano.

BYBLESIA, Cariæ regio, ab Isthmo Cnidiorum initium sumens: da qua sic scribit Herodotus lib. 1, Nam quum initium Byblesiæ ex peninsula auspicetur, sintq; Cnidii propemodum circunflui, eam partem, qua Boream spectat, Ceraunius claudit sinus, Australem verò Symanum, Rhodiúmq; mare: reliquam frontem, hoc est Isthmum, qui perexiguus est, nempe quinque stadiorum, Cnidii tentauerunt perfodere.

BYBLIS, idis, βύβλις Suidæ, Filia Mileti fuisse fertur ex Cyanee nympha, quæ à fratre Cauno, cuius amore deperibat, repulsa, impatientia amoris in fontem, sui nominis est mutata. Vide latius totam fabulam apud Ouidium 9. Metamorph.

BYBLIS, βύβλος, Parua maris mediterranei insula est cum oppido, alio nomine Melos dicta. Aristoteles Zephyriam, Callimachus Minalliada, Heraclides Siphnum & Acyton vocant. Hæc insularum rotundissima est. Verba sunt Plinii lib. 4. cap. 12.

BYBLVS, Est Phœnice vrbs, Beryto vicina, in qua Adonidis olim insigne fuit templum. Eam tyranno oppressam Pompeius liberauit, illo securi percusso. Sita est in excelso quodam loco, non procul à mari. Hæc ex Strabonis lib. 16. Hodie Geta.

BYCVS, Sarmatiæ Europæ fluuius est apud Ptolemæum, qui Pomponio Buges dicitur.

BYLLIS, βύλλις, apud Stephanum, Illyrici oppidum est, quod à Ptolemæo βύλλαις appellatur: & in ea parte collocatur Macedoniæ, quæ Adriatico mari imminet, in Illyrici confinio: vbi & Plinius Bullidensium meminit.

BYMAZYS, βύμαζος, Vrbs Pæoniæ, Stephano.

Byrſa, βύρσα, Corium ac tergus Græcis dicitur: vnde & βυρσία coriarium appellerunt. Hinc arx in media Carthaginiensium vrbe Byrsa appellata. Dido enim quum fratrem fugiens in Africam peruenisset, emit ab Iarba rege tantum soli quantum taurino tergore posset circundare. Dissecto deinde tergore in minutissimas laminas tantum loci eo circundedit, quantum arci extruendæ sat esset. Ad hanc fabulam alludit Virgilius quum ait,
Mercatique solum facti de nomine Byrsam,
Taurino quantum possent circundare tergo.

Byſſus, βύσσος, Tenuissimi lini genus, proximam ab asbesto dignitatem obtinens, ex quo subtilissimæ fiunt vestes, quæ mulieribus olim præcipuè in deliciis erant. Plinius circa Elim Achaiæ nasci credidit: Pollux verò ex India & Aegypto gigni prodidit. Philostratus author est, byssum ex quada arbore nasci, quæ altitudine populos æquat, foliis autē salicibus æquiparatur. Quam quum vidisset Apollonius, gaussus est, quòd fusco amictui, quem gestabat, nō dissimilis admodum esset.

Byssimus, a, um, βύσσινος, Quod ex byſſo confectum est. vt, Byssinæ vestes, quæ lutei coloris erant, & fulgore aurum imitabantur: quanquā postea inuentā est ratio byssum quouis colore inficiendi.

BYZANTIVM, βυζάντιον, Vrbs Thraciæ, ad ipsum sita Bosophorum, primùm à Pausania Spartanorum rege condita: postea à Constantino in maius aucta, & sacri Imperii sede eò translata, ab illius nomine Constantinopolis dicta est. Hodie non sine grauissima orbis Ghristiani ignominia crudelissimi Turcarum tyranni parent Imperio. ¶ Est item Byzantium, Libyphœnicum regio in Africa: quam sic describit Plinius lib. 5. cap. 4, Libyphœnices appellantur, qui Byzantium incolunt. Ita appellatur regio ducentorum quinquaginta millium passuum per circuitum, fertilitatis eximiæ, cum centesima fruge agricolis fœnus reddente terra. Hic oppida libera Leptis, Adrumetum, Ruspina, Tapsus. Hæc ille.

Byzantius, a, um, adiectiuum: vt, Littora Byzantia, Ouid. 1. Trist. Byzantii exules, Cic. pro Domo sua.

BYZERES, pen. prod. βύζηρες Stephano, Populi in Ponto, qui Strabonē Byzares vocantur, olim Chalybes, & deinde Chaldæi dicti. Valer. Flac. 5. Argo. Byzeréſq; vagi, Philyræq; à nomine dicta Littora. Plin. lib. 6. cap. 4, Buzeros vocat. ¶ Ab his portus quidam Ponti, Buzericus βυζηρικὸς λιμήν appellatur: cuius meminit & Stephanus.

C

Litera muta est, quæ ante n, sequente vocali in eadem syllaba ponitur, sed profertur sub voce g, ob cognationem literarum, vt Cnidius, Cneus. Transit etiā per cōpositiones & derivationes in g, vt Quadringenti, pro quadrincenti. In s, vt Parco, parsi in x, Duco duxi, Noceo noxa.

CABALACA, Albaniæ in Asia oppidum. Plinius lib. 6. cap. 10. Præualent oppida Albaniæ, Cabalaca: Iberię, Harmastis iuxta flumen, &c.

CABALIS, λαβαλὶς, Oppidum est Cabaliæ regionis Asiæ, cuius meminit Stephanus. ¶ Est autem Cabalia Lyciæ pars.

CABALES, λαβαλεῖς, Populi sunt Lyciæ regionis, quorum regio Cabalia appellatur: in qua sunt vrbes Oenoanda, (quam Strabo Oenandron vocat) Balbura, & Bubon. Vide Plinium libr. 5. cap. 27, & Herodotum lib. 4.

Caballus, Equus. ἵππος. Lucil. lib. 2, Succuſſator terri, tardique caballi. Varr. in Parm. Alius caballum arboris ramo in humili alligatum reliquit. Seneca Epist 87, O quātum erat eius seculi decus Imperatorium, triumphalem, Censoriúmque super omnia, hoc est Catonem vno caballo esse contentum.

Caballinus, a, um, penult. prod. vt, Caballina caro, Plinius lib. 28. cap. 20. ¶ Caballinus fons, est in monte Helicone Bœotiæ, quam Pegasus in eo loco saxum feriens, aperuit. ἱππουκρήνη. Vnde & Pegaseus vocatur. Author Strabo. Vide infrà in dictione HELICON.

CABASSVS, λαβασσὸς, vel Cabeſſus λαβησὸς Homero, Oppidum Cappadociæ: quod tamen alii trans Hæmum montem collocant. ¶ Appion verò vicum esse ait inter Tarsum, & Mazacam: Vide Stephanum.

CABELLIO, Narbonensis prouincię oppidum est, prope Druentiam fluuiū & Carpentoractē. A Strabone Caballio vocatur. Vulgo. *Cauaillon.*

CABERA, Protei filia fuisse fertur, quæ ex Vulcano tres Caberos genuit, totidémque nymphas Caberides: quibus omnibus dicata fuisse templa, author est Strabo lib. 10.

CABERON, Asiæ fluuius est, vt tradit Plinius libro 6. cap. 23, in descriptione Carmaniæ.

CABIRIA, æ, λαβιρία, Oppidum citerioris Asiæ, quod Cabirii inhabitabant. Sunt & Cabirii Bœotii populi Vtriusq; author Stephanus.

CABYLLINVM, λαβύλλινον Ptolemæo, Sequanorum oppidum est ad Ararim, quod alio nomine Catalaunum, Gallicè *Chalons sur Saone* dicitur.

CABVRA, æ, Fons Mesopotamiæ, præter aquarum omnium naturam, egregiè odoratus: cuius fabulosam rationem reddunt, quòd Iuno eo aliquando fuerit perfusa. Vide Plin. lib. 31. cap. 3.

CABYLE, λαβύλη, Vrbs in Thracia, vt inquit Polybius.

CACA, Soror fuit Caci, quam quidam volunt fratris furtum Herculi indicasse, & ob id meruisse ibidem diu ara sacrisq; venenerari. Sed longè aliter Virgil. lib. 8, & Ouid. lib. 1. Fast. sentiunt.

Cacabo, as, pen. corr. Propriè est vocis perdicum. λαγωβολῶ, τίλλομαι. Ouid. de Philòmela (si modò id carmen Ouidii dicendum sit) Cacabat hinc perdix, hinc gracitat improbus anser.

Cacabus, penult. corr. Vas æneum in quo pulmentarium coquimus. λέβης, λάκκαβος. Plin. lib. 23. cap. 6, Succus in cacabo nouo coquitur mellis crassitudine. Paulus Iureconsl. Inter ahenum quod supra focum pendet, & cacabum non multum interest. Nam hoc pulmentarium coquitur, in illo aqua ad potandum calescit. Antiqui enim calidam & frigidam cœnis adhibebant. Apicius, Capita porrorum simul elixabis in

Universidad de Deusto
Biblioteca

cacabo nouo, vt aqua ad tertiam defrueat.

Cacalia, κακαλία, Herba est, quæ & leontice vocatur, in montibus ferè nascens, folia ferens candida, & magna, inter quæ semè dependet eiusdem nominis minutis margaritis simile. Authores Plin lib.25.cap.11, & Dioscorides lib.4.cap.108. Officinis *Carui* agreste vocatur, teste Ruellio lib.3.cap.128.

CACCABE, es, κακκάβη. Olim appellata fuit vrbs totius Africæ celeberrima, quæ notiore nomine Carthago dicitur. Vide Stephanum in dictione καρχηδών.

Cacephaton, κακήφατον, vel Cacophaton, κακόφατον, Durior in oratione sonus, ex mala vt plurimum compositione nascens: quale est illud, Numerum cum nauibus æquat. Item illud, O fortunatam natam me Consule Romam. ¶ Huic contraria est Euphonia εὐφωνία.

Cachexia, καχεξία, A medicis appellatur malus corporis totius habitus, quo alimenta corrumpuntur: quod fit, quum longo morbo vitiata corpora, etiamsi illo vacant, alimentum tamen in sui substantiam non conuertunt. Qui hoc vitio laborant, Cachectici κακικοὶ appellantur.

Cachinnus, Solutus risus, à sono risus fictum vocabulum. καχχασμός. Iuuenalis, Sed facilis cuiusrigidi censura cachinni. Persius, Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos. Hinc Seneca præcipit, vt risus sit sine cachinno, vox sine clamore. Apud antiquos no de risu tantum dicitur, sed & de quouis alio sono vehementiore. Catullus, Procęduntque leuiter que sonant clangore cachinni.

Cachinnor, aris, deponens: & Cachinno, as, neutrum, Immoderate rideo. καχχάζω. Cic. 5. Verrina, Ridere conuiuæ, cachinnari ipse Apronius: nisi fortè existimatis eum in vino ac luxu non risisse, qui nunc in periculo ac exitio suo risum tenere non posit. Lucretius lib.4, Quam famulæ multę fugitant, furtimque cachinnant. ¶ Dicitur & de alio quouis sono vehementiore. Accius, Sæua sonando crepitu clangentes cachinnant.

Cachinnatio, Dissolutio risus. καχχασμός. Cic.4. Tuscul. Vt ridere concessum sit, vituperetur tamen cachinnatio.

Cachla, Plin.lib.25.cap.8, Herba est, quæ alio nomine Buphthalmus appellatur. Vide suprà.

Cachryes, κάχρυες, Sunt oblonga paniculorum modo nucamenta quæ squamatim compacta propendent è ramis. Crescunt hyeme, Vere dehiscunt in flauentes squammulas, & folio prodeunte decidunt: qualia multa in abiete, picea, cæteriśque id genus arboribus conspiciuntur. Vide Plin.lib.16.cap.7.

Cacia, κακία, Græca dictio in Latinorum vsum non recepta, quam Cicero vitiositatem interpretari maluit, quam malitiam: quum Vitiositas nomen sit generalius ad omnia vitia pertinens, Malitia specialius. Apud veteres Malitia inter adiaphora, hoc est indifferentia connume rabatur, quasi sit & bona, & mala: vt dolus bonus, & malus. Vnde apud Plautum dicitur cum laude, Te ciuem summa omni malitia.

CACIDIRI, Inter celeberrimas Scytharum gentes, Plin. ponuntur lib.6. cap.17.

CACIRINI, Siciliæ populi Latinæ conditionis, vt scribit Plinius lib.3. cap.8

Caco, Aluum exonero, ventris onus depono, excerno. χέζω. Martialis. Ventris onus misero (nec te pudet) excipis auro: Basse bibis vitro, carius ergo cacas. ¶ Concaco, cacando fœdo. καζαστενάω.

Cacatus, a, um, Excrementis fœdatus. Catullus, Annales voluſi cacata charta.

Cacaturio, ris, Desyderatiuum à Caco. Martialis lib.11. in Vacer. Cœnaturit Vacerra, non cacaturit.

Cacochyla, siue Cacochyma, κακόχυλα, καὶ κακόχυμα, Dicūtur illa quæ malum succum habent: quibus contraria sunt Euchyla, εὔχυλα. & Euchyma, εὔχυμα.

Cacodæmon, κακοδαίμων, A nostris Larua, aut malus genius interpretatur.

Cacoethes, Dictio tetra syllaba, neutrius generis, & pen. prod. κακόηθες. mala & præpostera consuetudo. Nam κακὸν malum, & ἦθος morem, vel consuetudinem sonat. Iuuenalis pro ambitione sumpsisse videtur per translationem, quæ quum semel animo insederit, non facile amoueri potest. -tenet (inquit) insanabile multos Scribendi cacoethes. Hermolaus in Castig. Budæus in Pandect. Politianus Miscel. cap.49. ¶ Cacoethe præterea à medicis appellantur vlcera maligna, quæ quum omnia rectè atque ordine fecerit, non tamen curantur: quia in ipso vlceris loco, Galeno teste, inest malignitas, sanari ea prohibens, quum in alijs vlceribus malorum humorum influxus aliunde recipiatur.

Cacostomachos, κακοστόμαχος, Qui malum ac debilitatum stomachum habet, hoc est ventriculum. Os enim ventriculi, qui stomachus dicitur, pro ipso ventriculo sumi soler. Cicero ad Tironem, De medico & tu bene existimari scribis, & ego sic audio: sed planè curationes eius non probo: ius enim dandum tibi non fuit, quum κακογάμαν esses.

Cacosyntheton, κακοσύνθετον, Mala, seu deformis compositio: vt apud Virgilium. Terga fatigamus hasta.

Cacotechnia, κακοτεχνία, Ars mala interpretatur, & ad perniciem inuenta. Quintil. lib.2. cap.20, Cacotechniam quidam nominauerunt artis prauitatem.

Cacozelia, κακοζηλία, Dicitur mala & indecora affectatio, quoties insciłe virtutem aliquam imitantes, in vitium labimur. Veluti siquis Atticismum affectans, iesunus fiat & aridus: aut, contrà copiæ studens, in ineptam incidat loquacitatem. Cacozeliæ genere peccare, Quintil. lib. 2.cap.3.

Cacozelus, pen. prod. κακόζηλος, Ineptus imitator,

Cactos, κάκτος, Herba est, teste Plin. lib.21.cap.16, in sola Sicilia nascens, quæ caules habet è radice emissos, & in terra serpentes, quos etiam Cactos vocant. Athenæus eam esse credit, quæ Latinis Carduus, Græcis Cinara vocatur.

Cacubalum, Herba acinos ferens nigros, quæ à Græcorum nonullis Strychnos, à Latinis verò, quòd strumis medeatur, ab effectu Strumum appellatur. Vide Plin. lib.27.cap.8.

Cacula, pen.cor. Militis seruus, fustibus, clauisq; ligneiarmatus ad tutelam dominorum. σκόλοψ. Dictus ἀπὸ τῆς κάλου, hoc est à lignis quæ ferebat. Plaut. Video caculam militarem me futurum.

Cacumen, pen.prod. Summitas cuiusq; rei, ἀκρωρία: vt, Cacumina montium, Cacumina arborum. Cæsar 7. Gall. Itaque truncis arborum, aut admodum firmis ramis abscisis, atq; horū deliberatis atq; præacutis cacuminibus, perpetuæ fossæ quinos pedes altæ ducebantur. Virgil. 6. Aeneid. -dehinc summa cacumina linquunt.

Cacuminare, Acutum reddere. Ouid. 3. Meta. Dat spatiū collo, summásq; cacuminat aures. De Actæone loquitur in cerium mutato.

Cacuminatus, a, um, adiectiuum. Plin. lib.10. cap.52. Auium oua ex calore fragilia, serpentium ex frigore lenta, piscium ex liquore mollia, aquatilium rotunda, reliqua fere fastigio cacuminata.

CACVS, κάκυς, Filius fuit Vulcani, qui Latium vndique latrociniis & incendiis infestabat: demūm Herculis quoque ex Hispania, occiso Geryone, redeuntis, & apud Euandrum hospitantis boues noctu cauda traxit in antrum suum: quas quum mane diminutas cerneret Hercules, nec quorsum errassent, scire posset, forte fortuna ad hoc antrum peruenit: sed quum vestigia omnia foras versa videret, cum reliquis abiit. Abeuntibus autem cæteris, occlusæ boues aliarum desyderio mugierunt. Hercules igitur audito mugitu, Caci fraudem cognouit, raptaq; claua iratus recurrit, sed Cacus spelunca fretus, in eadem se abscondit, clausis foribus ingenti saxo. Quod Hercules videns, ad montis cacumen tendit, & ad extremū deiecto silice, qui antri ori summo incumbebat, intrepide desiliens, Cacum strangulauit. bouésq; suas recepit, vt copiosè describit Virgil. lib.8. ¶ Sunt qui affirment hunc Cacum Euandri fuisse seruum, qui in eo loco Italiæ omnia lacrocinio & incendio vastauerit, & ob id Vulcani filium appellatum. Ouidius fabulatur illum tricipitem fuisse, quum inquit, Mænalio iacuit fusus tria tempora ramo. Cacus, &c. Veritas tamen secundum philologos & historicos hoc habet, hunc fuisse Euandri nequissimum seruum, ac furem. Nouimus autem malum à Græcis κακὸν dici, quem ita illo tempore Arcades appellabant. Postea translato accentu Cacus dictus est, vt Helene Helena. Igne autem dictus est vomere, quòd agros igne populabatur. Hunc soror sua eiusdem nominis prodidit. Vnde etiam sacrum meruit, in quo ei per virgines Vestæ sacrificabatur. Hæc Seruius enarrans eum Virgilii locū lib.Aeneid.7, Hic spelunca fuit vasta submota recessu, Semihominis Caci &c.

Cadauer, pen.prod. Corpus mortuum, à cadendo (vt inquit Hieronymus) ab eo quòd post mortem ceciderit. τὸ νυκρὸν, ὁ ὀνυκρὸς, Cæsar 7. bell. Gall. Quid hominum millibus octoginta vno loco interfectis, propinquis, consanguinęisque nostris animi fore existimatis, si pene in ipsis cadaueribus prælio decertare cogentur? ¶ Transfertur & ad alia, vt etiam de oppidis solo æquatis quandoque dicatur. Seru. Sulp. Ciceroni, Tot oppidorum cadauera proiecta iacent. Seruius etiam a Carendo deducit.

Cadaueroſus, a, um: Quod cadaueris similitudinem habet: vt, Cadauerosa facies, apud Terentium in Hecyra.

CADDVSII, Straboni libro 11. populi sunt Mediæ, prope Albanos & Caspios.

CADENA, Regia fuit, in vrbis modum instructa in montibus Lycaoniæ, vt author est Strabo lib.12.

CADI, orum, apud Straboné lib.12, Phrygiæ vrbs est: quam tamen nonnulli ad Mysiam pertinere dicunt.

Cadiscus, Vasculum quo suffragia colliguntur. Græcè λαδίσκος, diminutiuum à Cadus. ¶ Est etiam Cadiscus mons Cretæ, Plinio lib.4, cap.12.

Cadmites, καδμίτης, Gemma, quam cærulæ interdum bullæ cingunt.

CADMEA, καδμία, authore Plutarcho in vita Pelopidæ, Arx fuit Thebana: licet nonnunquam pro ipsa sumatur vrbe.

Cadmeus, a, um, Idem est quod Thebanus: & Cadmea victoria, καδμία νίκη, hoc est Thebanorum victoria: quod prouerbii vim habet, quoties significare volumus, tam magno constitisse victoriam, vt non ita multum interfit victoris sortem, & victi. Tractum est adagium à bello Thebano inter duos fratres gesto. Vide Erasmum in Adagiis. Stephanus author est, ipsam etiam Carthaginē, olim Cadmeam fuisse appellatam.

CADMEIS, idis, penult. prod. καδμηΐς, Regio est Achaiæ, è regione Eubœæ sita, quæ postea dicta est Bœotia. Author Thucydides Belli Peloponnesiaci lib.1.

Cadmia, καδμία, Corpus est metallicum: cuius duo sunt genera: alterum, quod in riuis & montibus reperitur earum regionum, in quibus æris sunt metalla: idque Cadmiam lapidosam vocat Galenus libro 9. Simpl. Nam re vera nihil aliud est quàm pyrites æroſus, ex quo excoquitur æs. Atque hoc quidem cadmiæ genus etiam Plinio cognitum fuit: qui eius sic meminit lib.34.cap.1, Fit & æs è lapide æroſo, quem vocant Cadmiam. Item cap.10. eiusdem libri, Nanque ipse lapis, ex quo fit æs, Cadmia vocatur. ¶ Alterum est genus cadmiæ, quod in ærariis officinis inuenitur: idque rursus duplex. Nam quod ex fuligine sue fauilla, quæ ex fornace perpetuò egeritur, sensim colligitur, altioribúsque ædium partibus, in quibus æs excoquitur, adhæresćit, Botrytis appellatur, quòd vuæ quandam imaginem repræsentet. Alterum in fornacibus ipsis inuenitur supra diphriges, cruſtæ similitudinem

dine: vnde & Placitin appellauere. Vide Galenum libro 9. Simpl. & Agricolam de metallica.

CADMVS, κάδμος, Agenoris Phœnicum regis filius fuit, qui á patre missus ad quærendam Europam sororem, iussúsque sine ea non reuerti, desperato reditu, Thebas in Bœotia condidit. Ab huius nomine ipsæ etiam Thebæ Cadmeæ dicuntur à Cadmo conditore. Propertius, Quū tibi Cadmeæ dicuntur Pontice Thebæ. Postea autem à Zetho, & Amphione regno pulsus, ad Illyrios sese contulit: vbi deorum miseratione, & ipse, & vxor in sepentes mutati sunt. Filias habuit Semelem, Agauen, Ino, & Autonoen. ¶ Ferunt Cadmum decem & sex literas è Phœnicia in Græciam detulisse, α β γ δ ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ. His Palamedem Troiano bello quatuor adiecisse, ξ φ χ: & totidem post eum Simonidem Melicū, ζ κ ψ ω. Aiunt quoque Cadmum historiam inuenisse, & primum prosaicam orationem instituisse. Paulò iunior fui Orpheo. Hæc Suidas. Apuleius verò hoc adscripsit Pherecydi. Fertur item inuenisse auri metalla, atque conflaturam. ¶ Est & Cadmus mons qui Laodiceæ imminet, ex quo Lycus fluuius fluit, Author Strabo lib.12, & Plin.lib.5.cap.26.

Cadmeius, a, um, per quatuor syllabas, καδμήϊος, vt Aemō Cadmeius. Stat. Thed.8. -Ieuius Cadmeius Aemon. Tela rotat.

Cadmeus, a, um, per tres syllabas, & penult. prod. καδμεῖος. Stat.8. Theb. -pudeat Cadmea iuuentus.

Cadmeis, idis, fœm.ge. patronymicum à Cadmo. καδμὶς. Ouid.4. Meta. Aequora distringunt summis Cadmeides alis.

CADMVS, item Milesius fuit, teste Suida, Orpheo aliquantò recentior, qui de Mileti origine, & rebus Ionicis libros 4. conscripsit. Hic primus fuisse creditur, teste Plin.lib.5.cap.29, qui prosam orationem scribere aggressus sit: vt iam fusius dictum est.

Cado, is, cecidi, casum, Propriè significat corruere, vel præcipitari, vel labi. πίπτω. Cic.in Orat. Si semel constiterit, nunquam cadet. Ponitur autem cum datiuo. Plaut.in Menę. Quid clamas? quin taces? Quot eras annos natus quum te pater à patria auehit? ΜΕΝ. Septuennis: nam tum dentes mihi cadebant primulum. Plin.lib.16.cap.22, Cadunt plurimis autumno. de foliis loquitur, quæ maximè illo tempore arbores amittunt. ¶ Cum præpositione Ab. Plin.lib.16.cap.18. de auibus, Impingi putes aliquas, aut rursus ab alto cadere has, illas salire. Cicero per aduerbium dixit, Magnum tamen periculum non adibit: altè enim cadere non potest. ¶ Cum præpositione De. Cicero de Fato, Si Daphitæ fatum fuit de equo cadere, atque ita perire. ¶ Cum præpositione Ex. Plin.libro 17. cap.20, Perfringi solùm debet suprà ex Nouemb. mense in Februarium: quo solutæ, sponte cadunt ex arbore, atque subnascuntur. Habet hoc verbum multas egregias & venustas translationes, locutionésque. Terent. in Adelph. Laudarier te audiuit libenter: facio te apud illum deum: Virtutes narro. CTES. meas? SY. tuas. homini ilico lachrumæ cadunt Quasi puero. gaudio. Virgil. Eglog.1, Et iam summa procul villarum culmina fumant, Maioresque cadunr altis de montibus vmbræ, Idem, Cadit & Ripheus iustíssimus vnus. pro Occidit, moritur. ¶ Item Cadere commodè, optatè: pro euenire, contingere. ¶ Cadere in suspicionem, in cogitationem, in deliberationem, in offensionem, pro Incidere, venire. ¶ Cadere causa, vel à causa: pro Amittere litem. ¶ Cadere formula: pro Rem ipsam per formulas non rectè explicare. ¶ Cadere animum, cadere oculos, vultus, verba, &c. pro Frangi, debilitari, opprimi, perire, Et Cic.in Orat. Quòd verba melius, in syllabas longiores cadunt. pro Terminant, desinunt. Idem ad Atticum, Accedit illud, si maneo, & illum comitatum optimorum & clarissimorum ciuium desero, cadendum in vnius potestatem: pro Venire, redigi, poni, Tracta est metaphora à ludo talorum. Tunc enim talus fœliciter cadere dicebatur, quum in summitate Venerem, hoc est numerum septenarium ostenderet, aut etiam senionem: contrà sinistrè vel infœliciter cadere dicebatur, quum vnionem, quem illi Caniculam vocabant, in summo latere ostenderet. ¶ Hinc etiam res nobis fœliciter cadere dicuntur, quoties aliquid nobis pro voto obtingit. Cic.ad Att. Nihil mihi fœlicius cadere potuit. ¶ Huius compostta sunt, Accido, Decido, Excido, Incido, Intercido, Occido, Concido, Procido, Recido, & Succido, quæ habent penultimam correptam. ¶ Deriuatiua sunt, Casa, Caso, as. & Casito, de quibus infrá.

Casus, us, propriè Idem quod ruina, à cadendo. πῶσις. Curtius, Inopinato rhedę casu oppressus. ¶ Interdum idem quod fortuna, vel inopinatus euentus. σύμπτωμα, τύχη. Cic. de Amic. Vt si in eiusmodi amicitias ignari casū aliquo inciderint. ¶ Modò calamitas & infortunium. σύμπτωμα. Virg.2. Aeneid. Sed si tantus amor casus cognoscere nostros. ¶ Casus temerarius Græcis αὐτόματον dicitur: à Cicerone Temeritas. ¶ Item casus dicuntur vocabulorum formæ, quibus inaliam atque aliam cadunt effigiem. Hinc etiam veteres Cascum, antiquum dicebant, quasi iam cadentem.

Caso, sas, are, Frequenter cado: à quo fit aliud frequentarium Casito, as. Paul. Iurisconsult. de seruit. vrb. præd. l. Seruientes, Si antea ex tegula casitauerit, stillicidium, postea vel ex tabulato, vel ex alia materia casitare non potest.

Caducus, a, um. pen. prod. Non solùm momentaneum significat, quod facile cadit, sed & id quod cadere facit. πῶσιμος. ¶ Vnde Caducus morbus, quod correptū faciat cadere. Firmic. lib.7, Si Luna in horoscopo fuerit inuenta, stultos, lentos, fatuos & caducos efficiet. Plin.lib.17, In drupis quoq;, quæ matures centes tunc sunt præcipuè caducæ, id riguis magis euenit, etiam si non ceciderint, fastidiendis. ¶ Quandoque Caducus mortuus dicitur. Virgil.lib.6, Hinc multum fleti ad superos, bellóque caduci Dardanidæ. ¶ Caduca hæreditas dicitur, quum hæredes cecidérunt, hoc est quæ legitimum hæredem nō habet. ¶ Caducarii, qui huiusmodi hæreditatem accipiunt. ¶ Caducum, quod sub

aliqua conditione legatum est Iuuen. Legatum omne capis, necnon & dulce caducum. ¶ Caduca auspicia veteres dicebant, quum aliquid in tēplo excidit, veluti de manu virgæ. ¶ Caducæ literæ γράμματα ἀνατρόπωτα, quæ obscuriores sunt, & visum propemodū fugiunt. Plin.lib. 13.cap.2, Scabritia leuigatur dente, concháve, sed literæ caducæ fiunt.

Caduciter, aduerbium antiquum, teste Nonio. Idem significās quod præcipitanter. Varro, Frigidos nimbos aqua ista caduciter ruentes pertimuerunt aquatiles querquedulæ natantes.

Cadiuus, penult. prod. Quòd per se cecidit. ἀνατρόπωτος. vnde Cadiua poma dicuntur, quæ non manu collecta, sed sua sponte in terram cecidere: & Cadiua folia, quæ per se ex arboribus cadunt. Plinius, Colligi mala post equinoctium autumnale, cadiua separari stramentis, storiis, paleiśve sterni.

Caduceum, Mercurii virga fuisse fertur, qua ille ad disidia & discordias tollendas vtebatur: à cadendo dicta, quòd contentiones & bella cadere faciat. κηρύκειον. Nam quēadmodum per Fœciales bella indicebantur, ita per Caduceatores finiebantur. Non immeritò itaq; Mercurio qui orationis deus, & deorum nuntius habebatur, assignatū est caduceum, quòd dissidentium animi oratione præcipuè sedentur. Caduceum Aegyptii in speciem duorum draconum, maris & fœminæ figurauerunt, qui parte media sui voluminis, nodo, quem Herculeum vocant, sibi alligantur, primíśq; partibus reflexi, in modum circuli oscula iungūt. Hanc virgā Apollo dicitur inuenisse, & Mercurio donauisse, lyra vicisim ab illo accepta. De draconibus autē caduceo additis hāc afferunt rationem: Mercurium, quū hanc virgam manu tenens in Arcadiam proficiśceretur, duos serpentes pugnantes inuenisse, virgāq; interposita dicto citius prælium diremisse. Ad cuius rei memoriam posteri caduceum duorum draconum similitudine fecerunt, qua etiam in palæstra reliquisque certaminibus tollendis vśi sunt.

Caduceatores, dicuntur legati pacem petentes: à caduceo quem manu gestabant. κήρυκες. Cato, Caduceatori nemo homo nocet. Liu.6. bell. Pun. Asdrubal, nę in arcto res esset, caduceatorem misit, &c.

Caducifer, nomen quo Mercurius vocitatus est. Quum enim Mercurius lyram in Cyllene mōte Arcadiæ septichordem ad Atlantidum numerum Instituisset, quòd Maia mater eius ex illarum numero esset: ac nō multo pōst deprehensus fuisset ab Apolline boues suas abigere, quò facilius veniam ab eo impetraret, Apollini traditur cōcessisse, vt lyram à se primò inuentam prædicaret. Quamòbrem Apollinem ferunt virgam quandam Mercurio dedisse: quam quum manum tenens in Arcadiam proficiśceretur, inuētos ab eo fuisse dracones duos simul ligatos, & inter se mutuò pugnantes: quo viso, virgam interposuisse, & dicto citius prælium diremisse. Qua re conspecta, huiusmodi virgam pacis gratia creditum est esse constitutam. ¶ Vnde factum est, vt legati pacis Caduceatores dicerentur, posterique eius rei exemplo Mercurio virgam deinceps duorum draconum similitudine vbiq; affinxerint. Huius virgæ potestatem describit Virg. Aeneid.4,

Quum virgam capit, hac animas ille euocat Orco
Pallenteis, alias sub tristia Tartara mittit:
Dat somnos, adimitque, & lumina morte resignat.
Illa fretus, agit ventos, & turbida tranat Nubila.

CADVENI, Sardianæ iurisdionis in Caria populi, vt author est Plinius lib.5.cap.29.

Cadurcum, Tentorium, siue culcitra, qua merces teguntur. à Cadurcis Gallię populis, vt inquit Plinius, apud quos lini prestantia palmam obtinet in culcitris, Iuuenalis, Institor hybernæ tegetis, niuęique caduraci. Sunt qui putent esse vela illa pensilia, quæ lecto obtenduntur: aut etiam tegmen quoddam quadratum, quale est illud sub quo principes in solenniboribus pompis vehi videmus. Iuuenalis, -violato pœna cadurco.

CADVRCI, καδούρκιοι, Galliæ Aquitanicæ populi, Plinio libro 4. cap.19. Vulgò *Cahors*.

Cadus, κάδος, Vas vinarium, quo vinum conditur, vt vult Acron: cuius prima corripitur Martialis, In Vaticanis condita musta cadis. Continet congios decem, vel (vt alii volunt) duodecim. Primi in alpibus rustici cados ligneos circulis cinctos excogitarunt.

CADVSII, καδούσιοι, Asiæ populi, inter mare Caspium, & Pontum. Strabo lib.11.

CADYTIS, Vrbs Syriæ maxima, Herodoto lib.2.

CAEA, (quod hic pro insulæ nomine corruptè legebatur) vide CEA.

Cæcias, καικίας, Ventus qui ita flare dicitur ab Aristotele, non vt nubes propellat, sed vt ad se vocet. Flat inter Aquilonem & exortum Aequinoctialem. Plin.lib.2.cap.47, Narrant & in Ponto Cæciam in se trahere nubes. De hoc vide multa apud Erasmum in Adagiis.

CAECILIA, prænomine Caia, Tarquinii Prisci vxor, maximi animi mulier, & lanificii peritissima: quæ prius Tanaquil dicebatur. Vide Plin. lib.8.cap.48, & Liuium lib.1. ab Vrbe.

Cæcilia, Genus serpentis cæci, vnde & nomen accepisse videtur. Colum. lib.7, Est & magnorum animalium noxium virus. Nam & vipera, & cæcilia sæpe quum in pascuo bos improuidè supercubuerit, lacessita onere morsum imprimit.

CAECILIVS, Epirota, libertus Attici equitis Romani, ludum Grammaticæ Romæ aperuit. Primus dicitur Virgilium, & alios poetas nouos prælegere cœpisse: quod etiam Domitii Marsi versiculus indicat, Epirota tenellorum nutricula vatum. Ex Tranquillo. Huius etiam meminit Macrobius. ¶ Cæcilius Gallus, in disciplina iuris, atq; legibus Pop. Rom. nobscendis, interpretandisq; sententia, vsu authoritateq; illustris fuit tempore Gellii: cuius etiā ipse meminit: dicitq; librum scripsisse de Verborum significatione, quę ad ius ciuile pertinerent. ¶ Cæcilius item Claudius Isidorus, qui C. Asinio Gallo, & Martio Cyrino COSS. ad v I. Calend. Febr. testamento suo edixit, quanuis multa ciuili bello

Universidad de Deusto Biblioteca

peraidisset, tamen relinquere seruorum quatuor millia CXVI. Iugaboum tria millia DC. reliquum pecoris CCLVII. millia: in numerato H-S. DC. M. Author Plin. lib. 33. cap. 10. ¶ Fuit & Cæcilius Callantianus, (Callantis autem ciuitas Siciliæ est) Iudæorum religionis sectator, qui Romæ docuit sub Augusto vsque ad Adrianum. Scripsit librum contra Phrygas: Dictionarium ex ordine literarum, Comparationem Demosthenis & Ciceronis, & alia. Author Suidas. ¶ Præter hos Cæcilius Argiuus, verificator fuit, qui scripsit de piscibus. Author Suidas. ¶ Cæcilius item Statius, poeta Comicus, quem Cicero ad Atticum, malum Latinitatis authorem vocat. Volcatius tamen palmam ei concedit. Fuit natione Gallus, & Ennii contubernalis: quidam Mediolanensem faciunt, Decessit anno post Ennium: sepultus in Ianiculo. Author Eusebius.

CAECINVM, καίκινον Stephano, Oppidum in finibus Italiæ, inter Locros & Rheginos, à Cæcino vicino amne ita appellatum.

CAECINOS, καίκινος, Fluuius in finibus Italiæ, qui Rheginum agrum à Locrensi diuidit. Plin. lib. 3 cap. 10.

Cæcubum, καίκυβον Straboni, Vinum generosissimum: sic dictum à Cęcubis Campaniæ populis, apud quos nascitur. Plin. lib. 4, Setini & Cæcubi obtenduntur agri. His iunguntur Falerni, Caleni. Martial. lib. 13, Cæcuba Fundanis generosa coquuntur Amyclis.

Cæcus, Oculorum vsu carens. quasi oculis captus. τυφλός. ¶ Quandoq; idem est quod Insidiosus, occultè malus, latens, tacitus, qui videri non potest. ἀόμφυχοῦν. Colu. lib. 1, Ex quibus sæpe contrahuntur cæci morbi, quorum causas ne medici quidem perspicere queunt. Cicero contra Rullum, Cur hoc est tam obscurum atque cæcum? Idem de Orat. Res cæcæ, & ab aspectus iudicio remotæ. Sic Virgilius etiam Vada cæca, & Cæcos scopulos vocat: qui ita sub aquis occultantur, vt oculos fallant. ¶ Transferur etiam ad animum, vt quum aliquem Cæcum esse auaritia, furore, amore, aut odio dicimus. Cicero pro Sexto Roscio, Ipsos cæcos reddit cupiditas, atq; auaritia. ¶ Sic dicimus Cęcam noctem, in qua non videmus. ¶ Vestigia quoque cæca dicuntur, quæ in obscura aut incognita via versantur. Virg. 6. Aeneid. Gæca regens filo vestigia. ¶ Item Locus cæcus dicitur in quo nō videmus. Cæcæ fossæ, cæci aditus, qui sunt obsepti. ¶ Cæcum vallum, in quo præacuti pali affixi herbis vel frondibus occluntur. ¶ Item Cæcum intestinum, quod inter ileon, & colon situm, paruo oblongóq; ventri simile est: cæcum appellatum ab eo, quòd ingressum exitui aduersum non acceperit, sed hos tam vicinos habeat, vt plerunque in vnum coire, & exitu carere videatur.

Cæculus, diminutiuum à Cæcus. ¶ Est & nomen proprium filii Vulcani: huius mater quum iuxta ignem sederet, forte fortuna scintilla quædam in eiusdem gremium euolauit, ex qua mulier concepit: peperitq; filium, quem postea ob oculorū paruitatem Cæculum vocauit: à quo Cæcilios ortos putant, quorum familia Romæ nobilissima fuit. Hic collecta multitudine, postquam diu latrocinatus esset, Pręnestinam ciuitatem in montibus condidit: & quum ad ludos vicinos populos inuitasset, cœpit eos admonere vt secum habitarent, & pro gloria iactare se filium Vulcani. Quod quum illi non crederent, inuocato Vulcano vt se filium comprobaret, omnis illius multitudinis chorus est flama circundatus. Quo facto commoti omnes, simul habitauerunt, & Vulcani filium esse crediderunt. Hæc Seruius in illud Virgil. lib. 7. Aeneid. Nec Prænestinæ fundator defuit vrbis: Vulcano genitum pecora inter agrestia regem Inuentumque focis, omnis quem credidit ætas, Cæculus, &c.

Cæcitas, atis, Tam ad corpus, quàm ad animum refertur. τυφλότης. Cic. de Arusp. resp. An tibi luminis obesset cæcitas plus, quàm libidinis? Idē pro Dom. su. Pœna omnis oculorum ad cæcitatem mentis est cōuersa.

Cæcigenus, ni, Qui cæcus natus est. τυφλογενής. Lucret. lib. 2, Nam quum cæcigeni, solis qui limina nunquam Aspexere tamen cognoscant corpora tactu.

Cæco, as, Cæcum facio, τυφλῶ. Plin. de viris illustrib. Potitios Herculis sacerdotes pretio corrupit, vt sacra Herculea seruos publicos edocerēt: vnde cæcatus est. Cic. 4. Philip. Sed spes rapiendi atq; prædandi cæcat animos eorum. Idem pro Domo sua, Argenti & supellectilis meæ cupiditate esse cæcatum. Cuius composita sunt, Excæco, quod est valde, seu perfectè cæco. Plin. Vt quum lauatur, si oculos attingat, excæcet. Obcæco, de quo infrá.

Cæcutio, is, Parum video. ἀμβλυώττω. & Cæcutiens, quasi semicæcus. Varr. Vtrum oculi mihi cæcutiunt, an ego vidi seruos in armis contra dominos? Hieronymus ad Paul. Vt rarus sit, qui non earum cæcutiat lectione.

Cæculto, as, Obtusum visum habeo, & quasi cæco similis sum. ἀμβλυώττω. Festus, Cæcultare, est cæcos imitari. Plaut. Numnam mihi oculi cæcultant? ēstne hic noster Hermio?

Cæditiæ tabernæ, Dictæ sunt à Cæditio quodam, qui eas in via Appia ædificauit.

Cædo, is, cecidi, pen. prod. casum. verbum actiuum. Percutio, ferio, verbero. πλήττω, τύπτω, μαστιγῶ. Terent. in Andr. Verberibus te cæsum in pistrinū Daue dedam. ¶ Interdum idem quod amputo vel abscindo. Cic. 3. de Diuina. Arbores simul cum luna senescentes tempestiuè cędi. Et paulo pōst, Qui robur illud cecidit, dolauit, inscripsit. ¶ Item Occido. Virg. 2. Aeneid. Cæduntur vigiles. ¶ Ponitur quandoq; pro immolare: vt apud eundem, Cædunt binas de more bidentes. ¶ Ité pro frangere. Cic. 3. Verr. Cædere ianuam saxis, instare ferro. ¶ Cædi testibus, apud eundem ad Q. Fratrē, est testium multitudine vrgeri, premi, conuinci. ¶ Huius composita sunt. Abscido. Concido, Circuncido, περιτεμνω, Decido, Excido, Incido, Intercido, Occido, Præcido, Recido, & Succido: quorum pen. producitur. ¶ At Cedo sine diphthongo, cessi præteritum, & supinum cessum facit, multaque significat, χωρέω, Nam quandoq; Cedere significat abire, & locum victori dare. ἀναχ. Cic. Cui quidem exercitus nostri, imperatoréq; cesserunt. ¶ Quandoq; discedere, euitare atq; subtrahere. Plaut. Cedamus imbri. Hinc Cedere iræ, ὑπεῖκειν τῇ ὀργῇ, dare locum iræ, & quasi ab ira discedere. ¶ Cedere bonis, Discedere à bonis, & quicquid nostrum erat, tradere creditori, ἀκροῦναι τῶν ὄντων. ¶ Cedere iuri, discedere à iure, ius quod habemus alteri tradere: quod & De iure cedere, dicimus. ¶ Cedere item, Est in ius alicuius venire: vt, Cedunt mihi ea bona, id est in ius meum veniunt. ¶ Et cum accusatiuo mediante In. Hier. super Matt. Ita fiebat, vt oblatio liberorū sub occasione templi & Dei, in sacerdotum lucra cederet. ¶ Rursus cedere ponitur pro dare. Enn. Saluete optima corpora, cedite manus vestras, meáſq; accipite. ¶ Pro cōcedere, obsequi, nō repugnare. παραχωρέω. Virg. 2. Aen. Cedo equidem, nec nate tibi comes ire recuso. ¶ Pro succedere, seu in sortem contingere. Idem, Cesserit Ausonio si fors victoria Turno. ¶ Pro incidere. Plaut. Aul. In hostē absolutus cedas. ¶ Inuenitur & Cedò imperatiuū, Dic, φησὶ δὲ, ἐννὲ: nec habet aliā personā, nisi tātum Cedite pluraliter, habétq; primā correptā. Terent. in And. Cedō, cuium puerum apposuisti hic ante ianuā. Lactant. lib. 3, Cedò igitur, quid didiceris. Cic. in Cato. Cedò, qui vestrā Remp. tātam amisistis? id est, dic. Terent. in Phorm. posuit pro Da, Quin tu mihi argentū cedō? PHOR. imò vxori tu cedō. ¶ Cedere die, χωρεῖν τὴν ἡμέραν, inquit Vlpianus, significat incipere debere pecuniā: sicut Venire diem, significat eū diem venisse, quo pecunia peti possit. ¶ Cedere è vita, est mori. Cic. de Clar. Orat. Hortensius è vita cessit. Huius verbi composita sunt, Abscedo, Accedo, Concedo, Decedo, Discedo, Excedo, Incedo, Intercedo, Præcedo, Procedo, Recedo, ἀμφίστημαι. Retrocedo, Seceđo, & Succedo: quæ habent penult. producťam.

Cæsus, particip. à Cædo: vt, Cæsis copiis, Cicer. ad Brut. lib. 10. Cæsis victimis, Idem ad Attic. lib. 2. Cæsæ arbores, Plin. lib. 16. cap. 12.

Cæsum, cæsi, Pars orationis nondum ex duobus aut pluribus verbis quicquam absolute significans: hoc modo, Et si vereor iudices, ne turpe sit. ¶ Interdum tamen Cæsum dicimus, quū non efficiūtur mēbra ex connexione verborum, sed singula verba aliquid significātia proferuntur: hoc modo, Quis est iste Gellius? armiger Catilinæ, stipator tui corporis, concitator tabernaculorum, latrator fori, depopulator curiæ.

Cæsura, ræ. propriè Incisura. διακοπή. Plin. lib. 17, Ante Calendas Martias crescit ad brumam vsque, desinítque quum durescere incipit hoc signum, quod tempestiuum habet cæsuram. ¶ Cæsura item in carmine dicitur, quum in medio versus vox pronuntiantis quasi inciditur, pedis alicuius principio finem dictionis terminante. Hæc quadrifariam diuiditur, alia Penthemimeris dicitur, siue semiquinaria, alia Hepthemimeris, siue Semiseptenaria: tertia Trochaica: quarta Bucolica. ¶ Penthemimeris est, quum post duos primos pedes superans syllaba inuenitur, quæ dictionem terminet: vt, Arma virúmq; cano: &, Italiam fato: habet enim ex quinque dimidium. ¶ Hepthemimeris est, quum post tres pedes similiter syllaba dictionem terminans inuenitur: vt, Arma virúmque cano Troiæ. Continet enim septenarii medietatem. ¶ Trochaica est, quum post duos pedes trochæus partem orationis perficit: vt, Nil nostri miserere. ¶ Bucolica, quum post quatuor pedes syllaba superat in partem orationis desinēs: & inuenitur trochæus partem orationis terminans: vt, Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Cæsuratim, Significat Succinctè, breuiter, per cæsuræ commata, συντόμως. vtitur hac voce Sidonius in Epistola quadam ad Claudianum.

Cæsim, aduerbium significat cædendo, siue per incisionem gladii, ἐκ διαφορᾶς, λοξῶς, τμηδην: sicut Punctim ὑποκεκόψως, pungendo. Liu. 2. bell. Pun. Hispano punctim magis quàm cæsim assuero petere hostem. Colu. lib. 5, Maior autem pars operis in vineam ductim potius quàm cæsim facienda est, id est cum maturitate potius, quam vno impetu. ¶ Cęsim verò gemino ſſ, & sine diphthongo aliud significat: de quo vide infrá suo loco.

Cæsio, onis, verbale, Idem significans quod incisio. Colu. lib. 4. cap. 33, Et post quinquennium cæsa, more salicti recreatur, atq; in palum formata, ferè vsque in alteram cæsionem perennat.

Cæsitium, tii, Linteolum erat purum & candidum: dictum quòd cædendo ad candorem peruenirent: vel quòd oras circuncisas haberet. Plaut. in Epid. Linteolum cæsitium. Ex Nonio.

Cædes, dis, Mors ferro, aut alia vi illata, præsertim ab eo qui occidere, aut ferire volebat. φόνος. Cic. in Bruto, Nam quum in sylua ita facta sua cædes esset. Ouid. 8. Metamor. modo vulnera fratrum Ante oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago. Plin. lib. 14. cap. 13, Inuenimus inter exempla Mecenii vxorem, quòd vinum bibisset è dolio, interfectam fuste à marito, eúmq; cædis à Romulo absolutū. ¶ Inde dicimus aliquem commisisse cædem. ¶ Huius diminutiuum est Cædicula.

Cædua sylua, A cædendo dicta, quæ scilicet religiosa non est, sed quoties opus est, ad ignis vel ædificiorū vsum cæditur. λογεῖσθαι ὕλη. Plin. lib. 13. cap. 4, Cædua palmarum sylua. ¶ Contrà Incidua sylua dicitur, quæ non cæditur. Eiusmodi erant Luci religiosi, quos violare nefas erat, qualem describit Lucanus Pharsaliæ suæ lib. 3, Lucus erat longo nunquam violatus ab æuo, &c.

Cælatura, Vide CAELO.

Cælebs, generis cōmunis, Vir sine vxore, aut mulier siue marito viuens. ἄγαμος, ἄνδρος. Dictus cælebs (vt inquit Hieronymus) quòd cælo dignam vitam agat, qui coitu careat. Auguſt. Cælebs qui non habet vxorem, vel quæ non habet maritum: qualia sunt numina in cælo, quæ absque coniuge sunt, si agapetas non attendamus. Hi accipiunt Cælibes non tam pro vxore carentibus, quàm pro castis & omni venere abstinentibus. Sed propriè dicitur Cælebs, qui vxorem nō habet, etiam si concubinas habeat. Nam Cælebs & Maritus contraria sunt. Martial. lib. 12, Corrumpis sine talione cælebs. Hoc est corrūpis alienas vxores, quum ipse vitas in cælibatu, nec habeas vxorem, quam illi vicissim possint corrumpere. Quintil. Nam clarus, an obscurus: magistratus, an priuatus: ciuis, an peregrinus: liber, an seruus: marītus, an cælebs: parens liberorum, an orbus sit. Cic. de Legib. Cælibes esse prohibento. Inde dicimus Torum cælibem, & vitam cælibem, actam in cælibatu. Quid. Quæ si non fuerat, cælebs te vita deceret.

Cælibatus, us, Pro vita quæ agitur sine vxore. ἀγαμία. Martial. Constituit Mercurius pellere cælibatu. Sueton. Verùm amissa vxore Lepida, duobúsque ex ea liberis, mansit in cælibatu.

CAELESTINI, Populi Vmbriæ sunt, qui à Plin. lib. 3. cap. 14, in sexta Italiæ regione collocantur.

Cælia, potus genus ex frugibus confecti: cuius meminit Plinius lib. 22. cap. 25.

Cælibaris hasta dicebatur, qua caput nubentis comebatur, quæ in corpore gladiatoris occisi stetisset, vt sicut illa coniuncta fuerat cu corpore gladiatoris, sic cum viro noua nupta esset copulata. Festus.

CAELIVS, Mons vrbis Romæ ex septem: à Cælio Vibeno nobilissimo duce Thusco dictus: quod Romulo aduersus Latinum regem cum auxiliaribus veneritā quo Cælimontia, aut Cælimontana porta. Hunc montem Tullius Hostilius vrbi addidit, ibiq; ipse habitauit, quò frequentius habitaretur, vt inquit Liuius. In eo habitauit Ennius poeta. ¶ Fuit & Cælius nomen patris Saturni.

CAELIVM, Oppidum Calabriæ, non procul à Brundusio, apud Plinium lib. 3. cap. 11.

CAELIVS, Orator acerrimo ingenio fuit, discipulus Ciceronis, de quo extat illud Quintiliani elogium, Légiore illum vita, & meliore mente dignum fuisse. Hic postea ab Atratino quodam accusatus, quē dum Catilina conspirasset in perniciem Reipub. quódque aurum a Clodia Clodii sorore extorsisset, eique venenum propinasset, defensus est à Cicerone elegantissima illa Oratione, quæ hodie quoque habetur in manibus. ¶ Alius fuit Cælius Pontius, Prætor vrbanus, cui ius dicenti, quum picus capiti eius insedisset, ab Aruspice responsum est, dimissa aue, hostium victoriam fore: occisa, Reipublicæ: eum tamen interiturum, qui eam occidisset: intrepidè tamen auem occidit: vnde non ita multo pōst cum quadraginta suæ familiæ hominibus est interfectus.

Cælo, as, sculpo, γλύφω. Cicero 1. de Diuinat. Hanc speciem Praxiteles cælauit argento, & nōster expressit Archias versibus. Virgil. Cælatáq; in auro Fortia facta virūm. ¶ A quo Cælata vasa dicuntur, quæ veteres Ancæsa vocabant, quòd circuncidendo fiant: & Cælum, γλυπτήριον, ipsum instrumentum, quo quippiam cælatur. Plinius libro 33. construxit hoc verbum instar eorum, quæ pretium signant. L. Crassus, inquit, orator duos scyphos habuit Mentoris artificis manu cælatos, sestertiis centum: confessus est tamen, nunquam se his vti propter verecundiam ausum.

Cælatura, Ars est cælandi, aut ipsa scalptura & incisio: γλυφή. Plinius libro 19. cap. 4, Supérq; pistrinarum operibus, & cælaturis viuere. Idem libro 35. cap. 12, Qui plasticen matrem statuariæ, sculpturæque, & cælaturæ esse dixit.

Cælator, oris, γλυπτής. Quintil lib 2. cap. 4, Cælator cælum desyderat, & pictor penicilla. ¶ Argenti cælatores. Plin. lib 34. cap. 8.

Cælamen, inis, Idem quod cælatura. γλυφή. Ouidius 13. Meramorph. -neque enim clypei cælamina nouit, Oceanum, & terras, cúmque alto sydera cælo.

Cællo, cællis, diphthongo, & gemino ll. scriptum, Verbum antiquum, à quo solùm in compositis vtimur, significat percutio, aut frango, πλήττω, τύπτω. Præteritum facit Ceculi, vel culsi, & supinum Culsum. ¶ Hinc siunt composita Percællo, Procællo, & Recællo. Percællo, idem est quod percutio, pulso, & frequenter ad animum transfertur. Terent. in Andr. Perculsit illico animum. ¶ Procællo idem est quod propello, vel euerto. Inde Procælla: de quo suo loco dicemus. Item Recællo idem quod reclino. ¶ Est & Cello, sine diphthogo scriptum: de quo vide infrá.

CAELOS, Thraciæ portus apud Plinium, lib. 4. cap. 11.

Cælsus, Vide CELSVS.

Cælum, Instrumentum, quo vtuntur argentarii, dum vasa sculpunt, aut quo scalptores, aut statuarii vtuntur in ligneis, aut lapideis simulachris scalpendis. γλυπτήριον, γλυφίον. Vnde est illud, Cælo fabricata Myronis.

Cælum, οὐρανός. Vno nomine dicitur tota illa mundi pars, quæ est supra elementum ignis, quam philosophi Aethera appellant: ita dictum à celando, hoc est occultando. quód inferiora omnia celet, & tegat: siue stellarum imagine quæ in eo quodammodo cælatæ apparent. Ambrosius lib. Hexam. Cælum, quòd impressa stellarum lumina habeat, quasi Cælatum appellatur: sicut argentum, quod signis eminentibus refulget, cælatum dicimus. Varro Cælum, quasi λοῖδορ, hoc est cauum, dictum putat: & sic per œ, diphthongon scribendum videretur. Cic. pro Pomp. Pōpeium omnes, sicut aliquem non ex hac vrbe missum, sed de cælo lapsum intuentur. ¶ In cælo esse metaphoricōs dicitur, pro eo quod est numeris omnibus fœlicem esse, & summis laudibus celebrari, ὑπερνεφεσθαι. ¶ Item in cælum ferre vel tollere, Est summis honoribus afficere. Cic. Att. lib. 2, Salaminii nos in cælum decretis suis sustulerunt. ¶ De cælo detrahere, Est de summo honoris gradu deturbari. Cic. 6. Philip Collegam de cælo detraxisti. ¶ Philosophi, decem cælos esse dixerunt, quorum septem à planetis appellauere: octauum, cælos esse dixerunt, quorum septem à planetis appellauere: octauum, sydereum, seu stellarum: nonum verò, quum nescirent cuius conditionis esset, vocauerunt cælum aqueum, crystallinúmve, non à frigiditate, sed transparentia, quòd per illud sydera apparent, & pellucent. Decimum locum sibi vēdicat cælum illud, quod vltimum philosophi putantes, Primum mobile vocauerunt. Vndecimum cælum beatorum sedes, ab Ethnicis philosophis ignoratum: quod idcirco Theologi Empyreum vocauerūt, non quòd calore, sed splendore & claritate cæteris antecellat. ¶ Sunt igitur vndecim cæli, scilicet cælum empyreum, primum mobile, cælum cristallinum, cælum stellatum, cælum Saturni, cælum Iouis, cælum Martis, cælū Solis, cælum Veneris, cælum Mercurii, & cælum Lunæ. Hæc fusius tractantur in libro. de Cælo ab Aristotele. Cic. 4. Tusc. Cælū hoc in quo nubes, imbres, ventiq; coguntur, quod & humidum, & caliginosum est propter exhalationes terræ. ¶ De cælo ici, est fulmine afflari. Cicero libro 2. de Diuinatione, Summanus de cælo ictus. ¶ De cælo seruare, Est cæli statu obseruato, auspiciis obnuntiare. Auspicia enim nonnisi sereno cælo, rata erant: contrà fulmine aut pluuia turbabantur. Cicero in Vatinium. Quod eo die scires de cælo esse seruatum, Idem Attico libro 2, Milo proscripsit se per omnes dies comitiales de cælo seruaturum. Plin. lib. 11. cap. 37, cælum capitis cranium videtur appellasse, eo quòd caput totum eo tegatur, vt inferiora hæc cælo: Hoc (inquit) est viscerū excelsissimum, proximúmque cælo capitis, sine carne, sine cruore, sine sordibus. ¶ Interdum Cælum sumitur pro aere. Virgil. 1. Aeneid. Maria ac terras, cælúmque profundum. Idem Georg. 1, -& varium cæli prædicere morem. Vbi Seruius, Cæli. id est aeris. Lucret. In hoc cælo qui dicitur Aer. Plin. lib. 2, Et hoc Cælum appellauere maiores, quod alio nomine Aera. Hinc grandines sunt, & pruinæ, imbres, procellæ, turbines, ventorum. ¶ Cælum, οὐρανὸν antiquissimum deorum fingunt Poetæ, qui Terra sorore in matrimonium ducta, Saturnum, Bærillum, Dogana, & Atlanta genuit. A cuius nomine formosissimum supremum corpus Cælum dicunt fuisse appellatum.

Cæleſtis, ſte, Diuus, diuinus, è cælo existens, οὐράνιος. Virgil. 1. Aeneid. Tantæne animis cælestibus iræ? Liuius 4. ab Vrbe. Sic citate eo anno plurimum laboratum est: nec cælestes modò defuerunt aquæ, sed terra quoq; ingenito humore egens. ¶ Cælestes etiam subſtantiuè dicimus pro cælitibus, & diis superis. Cic. 6. Philip. Quid est, quod de voluntate cælestium dubitare possimus? Idem, 2. Off. Hercules, quem hominum fama beneficiorum memor in cælestium concilio collocauit.

Cælicola, Qui vel quæ cælum habitat. οὐράνιος. Virgil. 2. Aeneid. Me si cælicolæ voluissent ducere vitam.

Cælicus, a, um, οὐράνιος, Idem est quod Cæleſter, vt, Cælica regna.

Cæliſer, Atlantis epitheton est, quem poetæ ob insignē Astrologiæ peritiam finxerunt sustinere cælum. ἀνεμοφόρος. Virg. 6. Aeneid. -vbi cæliſer Atlas Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Cælites. cælium, penult. corr. Dii cæleſtes, qui cælum inhabitant. οὐράνιοι. Cælum autem appellabant veteres, illam mundi partem, quam nos Aethera, siue Aethereum mundum vocamus: hoc est omne illud, quod est supra elementum ignis. Vnde Solem & Lunam, & cæteros planetas inter deos cælestes numerabant. Cicero 2. de Diuinat. Ego deūm genus esse semper dixi, & dicam cælitum. Idem in Somn. Scipion. Et grates, inquit, tibi ago summe Sol, vobísque reliqui cælites. ¶ Legitur & apud Ouidium 5. de Ponto, singulare Cælite. Quale tamen petui de cælite, Brute, recenti Vestra procul positus carmen in ora dedi. Vbi vocat Augustum Cælitem.

Cælitus, pen. corr. aduerbium, Significat è cælo: sicut Diuinitus, à Deo. ἐξαυδᾶν. Hieronymus. Tandem cælitus inspiratus præcisam morsu linguam in osculantis se faciem expuit.

Cæmentum, χάλιξ, à Cædo, vt quidam putant. Sunt enim Cæmenta, omnis rudior materia, qua ædificia consurgunt: quales sunt rudes lapides nulla arte ad ædificium accommodati aut politi, sed quales inueniuntur temerè congesti. Fodinas quoque rustici Campaniæ Cæmentarias appellant. Liuius, Nec erat difficile murum subruere, quòd cæmenta non calce durata erant, sed interlita luto, structuræ antiquæ genere. Columella libro 3, Sub porticibus quadratæ haræ cæmentis, vel etiam laterculis extruuntur. ¶ Aliquando ponitur propriè pro ipso opere, id est ædificio, quod structo lapide erigitur. Plinius, Pallidus lapis in cæmento raro vtilis: licet enim contra iniurias fortis, ad structuram tamen infidelis est. ¶ Interpres vtitur in Bibliis pro calce, aqua, fabulóque fermentata Habuerunt lateres pro saxis, & bitumen pro cæmento.

Cæmentarii, Dicuntur Cæmentorum, hoc est ædificiorum, quæ ex lapidibus sunt, structores, quos Fabros murarios appellant.

Cæmentitius, a. um, Quod ex cæmento est: vt, Parietes cæmentitii. Vitruuius lib. 2. cap. 8. Itaque pilis lapideis, structuris testaceis, parietibus cæmentitiis altitudines extruēre.

CAENE, καινὴ Ptolemæo, Sinus Laconici oppidum, non procul à Tænaro promontorio. ¶ Hinc Cænites portus, apud Plinium libro 4. & Cæneus Iupiter dictus est. Ouidius, Victor ab Oechalia Cæneo sacra parabat Vota Ioui. ¶ Cæne item parua quædam insula in mari Siculo in Africam versa, cui vicina est Gaulos & Melite, Plinio scribitur lib. 3. cap 8.

CAENEVM, καίνειον, Promontorium est Eubœæ ad Septentrionem, de quo Plin. lib. 4. cap. 12.

CAENEVS, Elati filius, à prima ætate puella, fuit forma venustissima, adeò vt Neptunus illius forma tractus, cum ea concubuerit: in mercedem autem concubitus petiit illa vt in virum mutaretur, & esset inuulnerabilis: quod factum est. Cæterum quum postea Cæneus superbia elatus contemptis diis, iuberet Lapithas, quibus imperabat, per hastam suam iurare, Iupiter illius superbiam vltus est. Nam pugnans cum Centauris, quum ferro violari non posset, tanta arborum mole oppressus est, vt viuus sub terram detruderetur, atque hoc modo interiit. Post mortem autem in auem mutatum dicit Ouidius lib. 12. Metamorph. -salue Maxime vir quondam, sed auis nunc vnica Cæneu. Virgilius verò libro 6. Aeneid. post mortem in sexum redisse dicit, It comes & iuuenis quondam, nunc fœmina Cæneus, Rursus

Universidad de Deusto
Biblioteca

& in veterem fato reuoluta figuram.

CAENICA, Thraciæ regio, Plinio authore lib.4.cap.11.

CAENINA, à Plinio inter Latii oppida nominatur, lib.3.cap.5, Hinc Cæninenses populi, à Romulo victi, vt est videre apud Liuium libro 1. ab Vrbe.

CAENIS, (vt fabulatur Ouidius libro 12. Metamorph.) Thessalica puella fuit, quæ à Neptuno compressa, ab eo muneris loco impetrauit vt in virum transformaretur, nullisque vnquam vulneribus posset sauciari. Mutato itaque sexu etiam nomen mutauit, & ex Cænide factus est Cæneus. Hic in prælio Lapitharum, quum nullo teli genere lædi posset, congesta arborum mole, obrutus est, & in Cænidem auem transformatus.

CAENITES, pen. prod. Achaiæ portus fuit, non procul à Saronico sinu, querno nemore exornato. Plin.lib.4.cap.5.

CAENYS, *καινύς*, Italiæ promontoriū est, quod aduersum habet Pelorum in Sicilia, XII. stadiorum interuallo. Author Plin.lib.3.cap.6.

Cæpe, gen.neut. & indeclinabile, à capitis magnitudine dicitur: vnde & prima vocalis diphthongum accepit. *κεφάλεον*. Plinius lib.19.cap.6, Ergo omnibus annis separatim semen cæpe causa seritur, separatim cæpe seminis. ¶ Dicitur & Cæpa, cæpæ. Ouidius 4. Fast. Cædenda est hortis eruta cæpa meis. ¶ Cæparum plura sunt genera, nobilissima Ascalonia, ab Ascalone oppido Iudææ. Nam vt refert Strabo lib.16, Ascalonjensium regio præcipuè fert cæpas. Columella, Pompeiam vel Ascaloniam cæpam eligito, & componito in fidelia. Cæpa oculos mordet: vnde à Græcis nomen impositum *κεφάλεον*, quasi pupillam oculi comprimi cogeret, sicut scribit Aristoteles in Problematibus. Vnde Lachrymosa dicitur à Columella.

Cæpula, diminutiuum à Cæpa. Pallad. Hoc mense cæpulas seris.

Cæpitius, a, um, & Capitium subst antiuum, Secundum Priscianum, pro eo quod est ex genere cæparum.

CAEPORI, Hispaniæ citerioris populi sunt. Plin.lib.4.cap.2.

Cæra, & eius deriuata, vide CERA.

CAERE, *Χαιρὴ* Stephano, neutro genere, & indeclinabile, Vrbis insignis nomen in Hetruria, quæ olim regionis totius caput fuit. Hanc quondam Agyllam nominatam, & à Pelasgis è Thessalia profectis conditam ferunt. Deinde verò Lydis, quos postea Tyrrhenos nominauerunt, aduersus Agyllinos bellum gerentibus, quum quidam murum subiens, vrbis eius nomen percontatus fuisset, eique a Thessalo quodam de muro *χαῖρε* responsum esset, eo veluti omine à Tuscis accepto, captam postea vrbem, mutato priori nomine, Cære vocauere. Verùm tam spendidæ, támque gloriosæ ciuitatis, Strabo libro 5, asserit, vix vlla sua ætate extitisse vestigia: & solo vicinorum balneorum nomine, quæ Cæretena dicebantur, fuisse celebratam. Festus, Cæremoniarum causam aliqui ab oppido Cære dictam existimant. ¶ Declinatur & Cæres, itis, penult. obliquorum correpta. Virgil. Est ingens gelidum lucus prope Cæritis amnem. ¶ Legitur & ablatiuus Cærete, penult. producta. tanquam à nominatiuo Cæres, etis. Virgilius 10. Aeneid. Qui Cærete domo, qui sunt Minionis in aruis. Quanquam non desunt, qui Cærete ibi adiectiuum esse contendant. ¶ Ab hoc oppido Cærites tabulæ appellatæ sunt, in quas Censores referri iubebant, quos notæ causa suffragiis priuabant. Nam vrbe à Gallis capta, quum Cæretani eos qui vna cum sacris æternoque Vestæ igne ad se profugerant, comiter hospitio suscepissent, Romani deinde restituta in statum meliorem vrbe, satis malignam illis gratiam retulerunt. Nam ciuitate quidem eos donauerunt, suffragii autem jus eis non concesserunt. Hinc factum est, vt quum aliquem ignominia & contumelia dignum volumus significare, Cærite cera eum dignum esse dicamus.

Cæremoniæ, pen. corr. *θρησκεία, τιμὴ*, vel ab oppido Cære, vel à carendo dictæ sunt. Nam vrbe à Gallis capta, quum Vestales virgines simulachra deorum ex hostibus erepta traducerent, in oppidum Cære potissimum conuenere, vbi benigne fuerunt hospitio susceptæ, donec à Gallis ciuitas per Camillum liberata fuit. In cuius beneficii memoriam Romani præstiterunt, vt omnis diuinus cultus Cæremoniæ, à Cære diceretur. Liuius libro quinto scribit, L. Albinum de plebe virum, virgines sacerdotes, sacráque plaustro Cære inuexisse: vnde Cæremoniis sit enatum nomen. Macrobius lib.2.cap.3. innuit Cæremonias à carendo dictas. Seruius Sulpitius (inquit) Religionem esse dictam tradidit, quæ propter sanctitatem aliquam remota & sepositа à nobis sit: quasi à relinquendo dicta, vt à carendo Cæremonia. In quo exemplo illud notandum est, dici etiam Cæremonia in singulari. Cæsar 7. bell. Gall. Quod more eorum grauissima cæremonia continetur.

Cærete, vide CAERE.

CAERETVM, Vmbriæ oppidum inter Spoletum ac Nursiam, à quo Cæretani appellantur, totum orbem vano quodam ac turpi superstitionis genere sudificantes ob quam causam ferè continuè peregrinantur, familia atque vxoribus domi relictis.

Cærinthe, vide CERINTHE.

Cæroma, vide CEROMA.

Cæruleus, a, um, Quod cæli puri, & nubibus vacui colorem imitatur: quasi cælueus. *λυάνεος*. Vnde & mare, quòd à cælo colorem suum accipit, proprie Cæruleum dicimus. Virgil. 12. Aeneid. Fontésque fluuiósq; voco, queq; ætheris alti Reliigio, & quæ cæruleo sunt numina ponto. Sic etiã Cic. lib. 1. de Natura deor. Neptuni oculos dixit esse cæruleos, ad maris nimirum colorem respiciens.

Cærulus, a, um, penult. corr. Idem est quod Cæruleus. *θαλασσινὸς*. Catullus, Cærula verrentes abiegnis æquora palmis. Et apud Virgilium lib.10. Aeneid. Freta cærula.

Cærulum, substantiuum, seu potius in plurali numero Cærula, pro mari frequentissimè accipitur apud poetas. Virg. 3. Aeneid. Adnixi torquent spumas, & cærula verrunt.

Cæruleum, Arenæ genus est, quæ in auri atq; argenti metallis nascitur pictorum vsui: cuius tria sunt genera, Aegyptium, Scythicum, & Cyprium. Vide Plin. lib. 34. cap. 12. & 13.

Cæsa vocabant antiqui, quæ postea Gæsa dicta sunt: quæ erãt tela Gallis peculiaria, sicuti Romanis pila, & Macedonibus sariſſæ. Varro, Qui gladiis cinĉti sine scutis, cum binis cæsis essent.

Cæsale, (quod hic corruptè legebatur) vide CASEALE.

CAESAR, *λαίσαρ*, Cognomen Iuliorum est. Ille enim qui primus Cæsaris nomen adeptus est, ab eo dictus fertur, quòd cæso matris vtero fuerit natus. Vel ab elephanto in pugna occiso, qui lingua Maurorum Cæsar appellatur. Vel quòd oculis cæsiis, hoc est glaucis fuerit. Vel à cæsarie, cum qua natus proditur. Iulius autem Cæsar, à quo familia Cæsarum postea prorogata est, non est natus cæso vtero materno, qui matrem Aureliam habuit, quam amisit quum in Gallia bellum gereret: cuius etiam pater Cæsar est nuncupatus, qui Prætura functus Pisis obiit. Hic Iulius Cæsar omnem Galliam quæ à saltu Pyrenæo, alpibúsque, & monte Gebenna fluminibúsque Rhodano & Rheno continetur, nouem annis in prouinciæ formam redegit. Germanos, qui trans Rhenum incolunt, primus Romanorum ponte fabricato aggressus, maximis affecit cladibus. Aggressus est & Britannos, ignotos antea, superátisq; pecunias & obsides imperauit. Deinde quum obtinere non potuisset vt sui absentis in Consularibus comitiis ratio haberetur, arma in patriam conuertit: neminéque repugnante Galliam Cisalpinam, Picenum, Vmbriam, & Hetruriam occupauit: Pompeiúmq; Italia expulit. Post hæc in Hispaniam transgressus, validissimas Pompeii copias, quæ sub tribus legatis, M. Petreio, L. Afranio, & M. Varrone erant, superauit. Pompeium funestissimo in campis Pharsalicis prælio superauit, Ptolemæum in Aegypto subegit. In Aphrica deuicit Scipionem & Iubam. In Hispania liberos Pompeii. Triumphauit quinquies: primùm de Gallia, postea de Alexandria, deinde de Ponto, de Africa, & de Hispania. Liberalissimus fuit omnium, & maximè post hos triumphos: de quibus Suetonius. ¶ Cæsares præterea duo alii fuerunt, Caius, & Lucius: quorum Caius Poeta Tragicus fuit, & Orator, (vt testatur Pedianus) frater vterinus Catulli Oratoris: cuius & Cicero sic meminit in Bruto, C. Cæsar, L. F. & superioribus, & æqualibus suis omnibus præstitit, oratórque fuit minimè ille quidem vehemens, sed nemo vnquam vrbanitate, nemo lepóre, nemo suauitate conditior. Sunt eius aliquot orationes, ex quibus, sicut ex eiusdem Tragœdiis lenitas eius sine neruis perspici potest. Hactenus Cicero. ¶ Lucius verò, huius frater, Prætor, & Consul fuit: ambo Syllam sequuti, jussu Marii interfecti sunt, quo tempore item Antonius Orator, Crassi æqualis, simili fato periit. ¶ Cæsar præterea alius fuit, prænomine Lucius, M. Antonii Triumuiri auunculus, Pompeianarum partium, missus vtrinq; aliquoties Orator de pace. Postremò inter proscriptos ab Octauio relatus est, & interfectus: in cuius locum obtinuit Antonius, vt M. Cicero item proscriberetur. Vide Plutarchum in Augusto, Cicerone, & Antonio.

CAESAREA, penult. product. *Καισάρεια* Stephano, Vrbs Palestinæ in littore maris magni, quæ turris Stratonis vocabatur: sed postea ab Herode in honorem Cæsaris nobilius ædificata, Cæsarea est appellata: in qua idem Herodes in honorem Cæsaris magnificam domum albo marmore construxit. Vbi nepos eius Herodes ab Angelo percussus, eo quòd non dedisset honorem Deo, consumptus à vermibus expirauit. In hac Cornelius Centurio à Petro baptizatus est. ¶ Altera Cæsarea Philippi, à Philippo Herodis filio, in honorem Cæsaris ad radices montis Libani ædificata, vbi duo fontes Ior scilicet, & Dan oriuntur. ¶ Tertia Cappadociæ, sic à Tiberio nominata, pulso Archelao, quum antè Maza diceretur. Author Eusebius. ¶ Quarta Mauritaniæ, nobili portu insignis, antè Iol vocitata: quam quum Iuba Ptolemæi pater muniret, Cæsaream appellauit. Author Strabo libro 17.

CAESARAVGVSTA, *Καισαραυγούστα*, Vrbs Hispaniæ Tarraconensis: quã Strabo Augustam Cæsaream nominat: antea Numantia dicta, teste Pomponio. Vulgus Hispanorum *Saragossan* vocat.

Cæsareus, a, um: vt Domus Cæsarea, Ouid. 1. Trist. Eleg. 1. Vultus Cæsarei, Idem 2. de Ponto, Eleg. 8.

Cæsarianus, a, um. Cic. ad Attic. lib. 16. Facile me ille esset assecutus: aiunt enim eum Cæsariana vti celeritate.

Cæsaries, riei, Coma. A crebra cæsione: ideóque propriè virorum est. *λοιπὸν, λοιπά*. Plautus in Mil. Vide cæsaries quàm decet. ¶ Cæsaries promissa, id est longa, apud Liuium bel. Pun. 8. ¶ Vnde Cæsariati, comati dicuntur. Plaut. in Mil. Qui miles admutiletur cæsariatus.

CAESARIENSES, Ioniæ populi, in Ephesiorum conuentu. Plin. lib. 5. cap. 29, Ephesum verò, alterum Asiæ lumen, remotiores conueniunt Cæsarienses, Metropolitæ, Cylbiani.

CAESARIENSIS MAVRITANIA, Vide infrà in dictione MAVRITANIA.

CAESARIVM, Aegypti emporium est, & secessus quidam, Strabo libro 17.

CAESAROBRICENSES, Lusitanicę Hispaniæ populi, apud Plin. cap. 22. libri 4.

CAESENNA, Vrbs Flaminiæ prouinciæ, à cædendo, quòd exiguo amne cæsa, id est diuisa sit: vel quòd ager eius duobus fluminibus, Sapi, & Rubicone sit diuisus. ¶ Hinc Cæsennates dicti sunt, Cæsennãm habitantes: & Cæsennatia vina, quæ inter generosa numerabantur.

Cæsion, Cæsim, Vide CAEDO.

Cæsius color, Oculorum proprius est, quem & Felineum à felium oculis nonnulli appellauerunt, *γλαυκὸν χρῶμα*; quemadmodum & Græci *γλαυκὸν*, quod noctuinorum oculorum similitudinem repræsenter. Est autem hic color subuiridis, igneo quodam splendore intermicans: qualem in leonis oculis potissimum conspicimus. Huiusmodi oculos Mineruæ Poetæ tribuerunt bellorum præsidi, vtpote præferocis animi indices: vnde & *γλαυκῶπις* à Græcis, à nostris Cæsia peculiari epitheto appellatur. Est autem hic color diuersus à cæruleo, manifestè eos distinguente Cicerone 1. de Natura deorum, vbi sic habet, Apollinem semper imberbem: cæsios oculos Mineruæ, cæruleos Neptuni.

Cæsones, pen. prod. Qui cæso matris vtero nati sunt. Plin. lib. 7. cap. 9, Primúsque ex Cæsarum familia, à cæso matris vtero dictus: qua de causa & Cæsones dicti.

Cæspes, gen. masc. à Cædo fit, & significat terram cum herba auulsam, seu in modum lateris cæsam. *βῶλος*. Virgil. 1. Eclog. Pauperis & tuguri congestum cæspite culmen. ¶ Ex cæspite agger castrensis fit. Lucanus lib. 1, Et subitus rapti munimine cæspitis agger Præbet securos intra tentoria somnos. Docet Vegetius libro 3, qua altitudine ac latitudine cæspes circuncidi debeat.

Cæspititius, a, um, Quod sit ex cæspitibus. Vnde Tribunal cæspititiũ, vocatur suggestum ex cæspitibus factum. Flauius Vopiscus. Deinde concursus ad cæspititiũ tribunal. ¶ Aræ cæspititiæ, ex cæspite congestæ. Iulius Capitol. Centum aræ vno in loco cæspititiæ extruuntur.

Cæspito, as, penult. corr. *παραφορὰν βαδίζω*, Pede aliquid percutio, quo quasi ruere cogar: vt sit Cæspitare, quasi ad cæspitem offendere, vel in cæspitem ferri.

Cæspitatores equi, qui sæpe in cæspitem, vel lapidem, aut aliquid huiusmodi impingunt.

Cæstrum, Instrumentum, quo ebur cauatur. Plin. lib. 35. cap. 11, Lala Cyzicena perpetua virgo M. Varronis iuuenta, & peniculo Romæ pinxit, & cæstro in ebore imagines mulierum maximè, &c. Ibidem, In encaustice pingédi duo fuisse antiquitus genera constat, cera, & in ebore cæstro. 1. viriculo, donec classes pingi cœpère.

Cæstus, us, Genus clauæ pilas plumbeas loris bubulis appensas habens, quo Daretem & Entellum pugnasse legimus: à cædendo dictũ. *πυγμὴ*. Virgil. 5, Sin crudo fidit pugnam committere cæstu. ¶ Cestus verò cesti, sine diphthongo sumitur pro cingulo, & zona illa virginea, quam maritus prima nocte dissoluebat: & est fœm. gen. quanuis & masculi reperiatur: à variis punctis sic dicta: *ἱμὰς τῶν* enim pungere est, & pictura. Vnde cingulum illud Veneris, quo ipsa Martem, & Iuno Iouem con ciliabant, à poetis Cestus, *ἱμὰς* dicitur. Martialis, Vt Martis reuocetur amor, summique tonantis, A te Iuno petit cestos, & ipsa Venus. ¶ Sed & lorum, aut opus interpunctum, acúve pictum, commune ornamentum fœminarum, Græci vocant. ¶ Proinde Celsus Africanus, contra quem scripsit Origenes, 24 libros edidit, quos à rerum varietate *ἱμάντας* appellauit. Hinc Incestus: & Cestilus diminutiuum. De Veneris cesto vide multa apud Homerum lib. 14, & eius interpretem Eustathium.

Cæsuliæ, A vetustissimis dicti sunt, qui cæsiis sunt oculis. Festus.

Cæsum, Cæsim. Vide CAEDO.

Cæsura, Cæsuratim, Cæsus, Vide CAEDO.

Cætera, cæterum, absque recto masculino in singulari numero vsitato, ex Græco, *κοὶ τἄλλος*, id est & alius. Terentius in Hecy. Quàm fortunatus cæteris sum rebus. Cicero 4. Acad. Cætera series deinde sequetur. Idem 6. Verr. Argentum illi cæterum purum apposuerat. ¶ Cætera doctus, figurata locutio, deriuata à Græcis, qui *λοιπὸν* præpositionem frequenter subaudiunt. Cicero 1. de Natura deorum. Non solùm enim poeta suauis, verumetiam cætera doctus, sapiénsque traditur. Martialis, Visceribus bonus est, cætera vile sapit. id est quantum ad cætera. ¶ Nominatiuo singulari Cæterus in masculino genere vsus est Cato de Re rust. cap. 22, vbi sic habet: Cæterus ornatus domi, Pompeiis emptus est.

Cæterò, aduerbium. Plinius libro 10. cap. 58, Palumbes fœmina incubat, postmeridiana in matutinum, cæterò mas: hoc est quod reliquum est temporis.

Cæteroquin, pro Alioquin. Cic. de Orat. Illam autem concinnitatem adhibet quidem hic subtilis: quem, nisi quòd solum, cæteroquin rectè quidem vocant Atticum.

Cæterùm. *μήτοι*, coniunctio, siue aduerbium, pro Sed, siue id quod dicere solemus, Quod reliquum est. Plaut. Pœn. Dehinc cæterum valete.

Cæterà, etiam quandoque aduerbialiter capitur pro Deinceps. *τ' ἄλλα*. Virg. 9. Aeneid. Cæterà parce puer bello. Curtius, Cæterà opimam prædam fore. Id est in posterum.

CAETOBRIX, *Καιτόβριξ*, Lusitaniæ vrbs est, alio nomine dicta Cæzimbria. Ptolemæus lib. 2. cap. 5.

Caia, Caianus, Vide CAIVS.

CAICVS, *Καΐκος*, pen. prod. Fluuius est Mysiæ, in Theutrania nascens, & per campum sui nominis in Elaiticum sinum defluens. Virg. 4. Georg. Saxosúmq; sonans Hypanis, Mysúsque Caicus.

CAIETA, Nomen mulieris Troianæ, quam alii Aenæ, alii Ascanii, alii Creusæ nutricem faciunt. Hanc Aeneas ab inferis reuersus fato cessisse inueniens, eam non longè à Baiano sinu sepeliit: ibique & vrbem condidit, quam vnà cum adiacenti portu Caietam dixit. Virgilius lib. 7, Tu quoque littoribus nostris Aeneia nutrix Aeternam moriens fama Caieta dedisti. Strabo autem libro 5, Caietam à sinus curuitate appellatam existimat, Laconum idiomate, qui curua omnia ita solent nominare.

CAINAS, Indiæ fluuius nauigabilis, Brachmanarum agrum irrigans. Author Plin. lib. 6. cap. 17.

CAIVS, *Γάϊος*, Prænomen à parentum gaudio sumptum. Et est dictio diffyllaba, nisi per diæresim ex i, consonante facias vocalem, vt apud Martialem, Peruigil in pluma Caius ecce iacet. Profertur per G, & notatur per C, quæ inuersa C, mulierem Caiam declarat, Quintiliano author libro 1. cap. 13. Cicero pro Muræna, Putarunt omnes mulieres, quæ coemptionem facerent, Caias vocari. Apud priscos autem pro domino ponebatur, sicut & Caia *γαῖα* pro domina. Vide Plutarchum.

Caianus, a, um. Statius lib. 4. Sylu. Emptum plus minus asse Caiano.

Calæ, teste Seruio, à maioribus dicebantur fustes, quos portabant serui sequentes dominos ad prælium: vnde etiã Calones dicebantur. Nam consuetudo erat militis Romani, vt ipse sibi arma portaret, & vallum: vallum autem dicebant Calas. Lucil Scinde calam, vt caleas, id est scinde lignum, & focum accende, vt calefias.

Calabra curia, Romæ erat proxima casæ Romuli, à calendo, id est vocando dicta, quòd ibi ante fastorum cognitionem Pontifex conuocata plebe pronuntiabat, quot dies inter Calendas & Nonas intercederent. ¶ Hinc Curia ipsa, teste Macrobio lib. 1. cap. 15. Calabra dicta est, quòd in ipsam populus calaretur.

CALABRIA, pen. cor. *Καλαβρία*. Extrema Italiæ regio est, peninsulæ formam referens, cuius Isthmus est, vnius diei via, quæ à Tarento Brundusium ducit. Aliis nominibus Messapia, & Salentina, & Peucetia dicta est, teste Strabone lib. 6, & Plin. lib. 3. cap. 11, Oppida eius præcipua sunt Brundusium, & Hydrus totius Italiæ extremũ. Horat. 1. Carm. Ode 31, Non æstuosa grata Calabriæ Armenta.

Calaber, bri, Calabriam incolens. ¶ Et Calaber, bra, brum. Ouid. lib. 3. de Arte, Ennius emeruit Calabris in montibus hortos. Dicitur *ἀπὸ τῆς λαλῆς, λαὶ βοῶσι*, quod sit regio in primis fertilis, in qua arbores fructibus mirum in modum onerantur.

Calabricus, a, um: vt, Calabrica olea. Colum. lib. 12. cap. 49. Veruntamen habetur præcipua in hos vsus olea Calabrica, quam quidam propter similitudinem, oleastellum vocant.

Calabri, *Καλαβροί*, Calabriæ populi in finibus Italiæ, quorum regio Calabria est, fructibus in primis abundans: quos quoniã hospitibus obtrudebant, sibi alioqui nulli vsui futuros, factum est vt Dona Calabri hospitis in prouerbiũ cesserint, pro nullius pretii muneribus, quæ donanti oneri magis sunt quàm vsui.

Caladrius, pro auis nomine, Vide CHARADRIVS.

CALAENVS, *Καλαινὸς*, Fons Lyciæ, apud Stephanum, qui & Calbius dicitur.

CALAGVRITANI, Hispaniæ citerioris populi in conuentu Cæsaraugustano: quorũ alii Nascisci, alii Fibularenses cognominati sunt. Vtrorumq; oppidum Calagurium dictum est.

CALAIS, Borææ ex Orithyia coninge filius alatus, qui vnà cum Zethe fratre similiter alato cum Argonautis Colchos profectus est. Qua in expeditione, quum à Phineo rege humaniter essent accepti, Harpyias, quæ regnum illius infestabant, persequi constituerunt: quas quum & alarum auxilio, & fagittandi peritia in Plotas vsque insulas fugassent, ab Iride admoniti sunt, ne Iouis canes vlterius persequerentur. Inde itaque retrorsum conuersi, Plotas illas insulas, in quibus Harpyias reliquerunt, à conuersione sua Strophadas appellarunt, quum antea Plotæ dicerentur. Postremò ab Hercule occisi dicuntur, & in ventos commutati, qui Caniculæ exortum dies ferè octo præcedunt: vnde *πρόδρομοι*, id est præcurrentes appellantur. ¶ Est etiam Calais gemma saphiro similis, candidior tamen, & litoroso mari similis. Hanc plerique eandem esse existimant cum Augite.

Calamagrostis, *καλαμαγρωστὶς*, Graminis genus, foliorum magnitudine ad arundinem penè accedens, iumẽta apud Babylonem, (vbi iuxta vias copiosè nascitur) enecans. Latini Græcorum imitatione Gramen arundinaceum appellant.

Calamarium, *καλαμοθήκη*, Theca, id est repositoriũ calamorum: quod & Theca calamaria dicitur.

Calametha, pen. prod. apud Colu. lib. 4. cap. 27, ponuntur pro fragmentis veterum calamorum, hoc est pedamentorum, quæ ex calamis, hoc est ex arundine fiebant.

Calamintha, æ, *καλαμίνθη*, Herba est mõtibus familiaris, folia habens ocymi incana, surculos aridos, caules angulosos, & florem purpureum. Hoc autem calaminthę genus officinæ seruata propemodum antiqua appellatione, Calamentum vocant. ¶ Sunt & aliæ duæ Calaminthæ species: quarum altera pulegio est similis, & figura & odore, licet aliquanto maior sit: vnde & pulegium syluestre à vulgo appellatur. ¶ Altera mentastro similis, foliis oblongioribus, caule & ramulis maioribus, quàm superior. Vide Dioscoridem libro 3. cap. 34, & Ruellium lib. 3. cap. 30.

CALAMIS, idis, Nomen statuarii, qui equos absolutos & perfectos effinxit. Ouid. Vendicat vt Calamis laudem, quos fecit equorũ. Huius meminit Plin. lib. 34. cap. 8. & Quintil. lib. 12. cap. 10.

Calamistrum, *καλαμίς, ίδος*, generale est, *καλαμόφορμος*, Acus maior, qua calefacta, & adhibita, crispãtur capilli. Cicero post Redi. Non te illius vnguentorum odor, non vini anhelitus, non frons calamistri notata vestigiis, in eam cognitionẽ adducebat? ¶ Vnde Calamistratus puer, *καλαμιδόπλοκος*, pro crispulo, cirrato óque, qui anulatos capillos habet. Cic. ibidẽ, Cur in heluationibus huius calamistrati saltatoris, tam eximia virtus tandiu cessauit? Plaut. in Asin. Quisnam istuc tibi accredat, cinæde calamistrate? Varro refert calamistrum parari ob ornatũ. quod calefactum in cinere capillos ornet. Qui autem calamistrum administrat, à cinere Cinerarius, & Ciniflo vocatur.

CALAMVSVS, Locorum oppidum. Plin. lib. 4. cap. 3.

Calamochnus, *καλαμώδης, ἀδάξιμος*. Est falsa quædam lanugo in locis palustribus calamis, tenuioribus adnascens, ex aqua dulci & marina, vbi se misceant. ¶ Alio nomine Adarca dicitur. Vide Plinium lib. 22. cap. 10.

CALAMOS, Phœniciæ oppidum in ora subiecta Libano monti. Plin.libro 5.cap.20.

Calamitæ, *καλαμῖται*, Ranæ minimæ sunt, & viridissimæ, quæ à quibusdam Dryopetæ vocantur: sic dictæ quòd inter calamos versentur. Plin.lib.32.cap.7.

Calamites, Gemma, à Calamo nomen habens, quòd plures simul iunctæ inueniantur. Plin.lib.37.cap.10.

Calamus, *κάλαμος*. penult. corr. Arundo magis minuta, habens internodia longa & recta, ex qua sagittæ apud diuersas gentes fiebant. Virg. Eclog.3, -quum Daphnidis arcum Fregisti, & calamos. Plinius lib.16, Calamis populi Orientis bella conficiunt. ¶Est & Calamus, quo scribi solet Primi enim calami ex arundine conficiebantur. Martialis in distichis, Dat chartis calamos habiles Memphitica tellus: Texantur reliqua tecta palude tibi. ¶Est & calami genus concauum & fistulis, quas Syringas vocant, conficiendis accommodatum. Ad quod videtur alludere Virgilius Eclog. 6, Nec calamis solùm æquiparag, sed voce magistrum. Huius primum inuentorem fuisse Pana volunt poetæ. Idem Eclog.2, Pan primus calamos cera coniungere plures Instituit. ¶Calamus item est virga, cui hamus filo longo alligatur ad capiendos pisces: similiter virga ad capiendas aues visco illita. Martialis, Galbula decipitur calamis, & retibus ales. ¶Aliquando accipitur pro stipula, & pro quacunque re tereti, ac fistulosa ad similitudinem arundinis. Vnde arborum quoque ac vitium calamos dicimus id est teretes particulas & virgas ad serendum in terra aptas. Plinius, Qui si longius efferantur pomorum calami, rapis infixos optimè custodire succum arbitrantur. ¶Est etiam Calamus mensura sex cubitorum & palmi. ¶Calamus odoratus, *κάλαμος, μυρρίνης* Dioscoridi, arundini similis est aspectu, multis geniculatus nodis, casiæ sapore, tactu mollis, & quum frangitur scissilis, intus arenosus, locum in quo nascitur, suauissimo replens odore. Prouenit in Arabia. India, & in Syria iuxta Libanum montem. Vide Plin.lib.12.cap.20. ¶In officinis appellationem retinet.

Calamitas, tis, Grando, quòd comminuat calamos, hoc est culmos, & segetes. *χάλαζα*. Plaut. Casina, Profectò hercle non fuit quicquam olerum, Nisi quicquid erat, calamitas profecto attigerat nunquam. Terent. in Eunucho, Ipsa egrediturnostri fundi calamitas. Sed translatio in hoc exemplo est. Ibi enim calamitas pro infortunio & miseria accipitur, siue æruma. *συμφορά*.

Calamitosum, Dicimus malis ac calamitatibus prægrauatum. *ἐλεεινόν*. Cic. Et honoris amplissimi puto esse, & accusare improbos, & miseros, calamitosóque defendere.

Calamitosè, aduerbium, Miserè. Cic.3.Off. Nam quod aiunt. minima de malis, id est vt turpiter potius, quàm calamitosè: an est vllum maius malum turpitudine?

Calantica, Tegmen muliebre quod capiti innectitur. *κεκρύφαλος*. Cicero in Clod. Túne, quum vincirentur pedes fasciis, quum calanticam capiti accommodares, &c.

CALANVS, penult. prod. *Κάλανος*, Fuit philosophus ex Gymnosophistis Indis, qui secutus Alexandrum Magnum extra Indiæ fines, quum apud Pasagardas ægrotare cœpisset, facta pyra, & aurea lectica superimposita, in ea cubans combustus est, stramentis opertus. Fertur, quum Alexander Magnus rogaret eum, siquid vellet, dixisse. Propediem te videro. Quod non multo post contigit: nam in Babylone paucis pòst diebus Alexander mortuus est. Lege Arrianum de gestis Alexandri. Indi autem quenque sapientem Calanon vocant, vt scribit Suidas.

CALAPIS, Pannoniæ amnis est, in Saum influens iuxta Siscium, duobus alueis insulam efficiens, quæ *Segestica* vocatur. Plinius libro 3, cap.25.

CALARIS, Ciuitas in Sardinia apud Plinium libro 2. cap.108, cuius meminit & Claudianus de Bello Gildonico. Vide in dictione SARDINIA.

Calaritani, Sardiniæ populi, ad Meridiem siti: quibus Calaris oppidum nomen fecit, cuius meminit Plin.lib.2.cap.108.

Calaritanum, Sardiniæ promontorium Africam spectans: apud Plin.libro 3.cap.7

Calasiris, authore Festo, Vestis genus fuit apud veteres, quod Græci *ἀλλαξίφωρον* vocant. Sunt qui dicant tunicę muliebris nodum esse, quo circa cerui cem connectitur.

Calata comitia, Vide in dictione COMITIVM.

CALATHE, *καλάθη*, quam alii Calathusam vocant, Nomen vrbis ad Herculis columnas sitæ. Author Stephanus. Plinius verò lib.4.cap.12, Calathusam insulam esse asserit in mari Aegæo, non procul à Cherroneso sitam.

Calathus, penult.corr. ab aliquibus Qualus, & Quasillus: ab aliquibus Fiscella, Vas vimineum, secundum Porphyrionem, in quo mulieres pensa vel tramam reuoluunt: aut in quo flores, vel fructus, aut aliquid ad genus ferunt. *κάλαθος, τάλαρος*. Virgilius in Alexi, -tibi lilia plenis Ecce ferunt Nymphæ calathis. Ouidius libro 4.Fastor. Hæc implet cafachos lento de vimine nexos: Hæc gremium, laxos degruat illa sinus. Erat autem calathi forma superne larior, paulatim in angustum desinens, qualem etiam in turbine conspicimus. Accipitur interdum pro calice ad sacrificiū apto. Virgil. in Daphnide, Vina nouum fundam calathis Ariusia nectar. Seruius ait esse vas æneum in quo lac, vel recens cæseus distrahitur.

Calathiscus, diminutiuum, *καλαθίσκος*, Paruus calathus. Catullus, Ante pedes autem candentis mollia lanæ Vellera, virgati custodibant calathisci.

Calathiana viola, Flos est præter violarum naturam Autumno proueniens, lutei coloris, foliis minutis, sine odore: à calathi figura ita appellatus. Vide Plin.lib.21.cap.6.

CALATHVS, Filius Iouis & Antiopes, vt author est Homerus in Odyssea.

CALATHVSA, *καλαθοῦσα*, à Plinio libro 4.cap.11, numeratur inter insulas desertas, quæ inter Chersonesum, & Samothracen interiacent.

CALATIS, *Κάλατις* Stephano, Thraciæ ciuitas, nō procul à Tomis, Ponto Euxino imminens: cuius meminit Plin.lib.4. cap.11, & Strabo lib.7. ¶Ex hac ciuitate ortus fuit Ister Poeta, qui de ratione scribendæ Tragœdiæ opus insigne conscripsit.

CALATIAE, *καλατίαι*, Indiæ populi apud Stephanum. ¶Calatiæ præterea inter vrbes Italiæ ponuntur à Plin.lib.3.ca.5, nō procul à Bouillis, & Casino.

Calatores, *καλάτορες*, Dicebantur serui, *ἀπὸ τῦ καλεῖν*, quod est vocare, quòd semper vocari possent ob necessitatem seruitutis.

CALAVREA, siue Calauria, *καλαύρεια* Stephano, Insula est in sinu Argolico contra Troezenem, nulla alia re, quàm morte Demosthenis nobilior. In hac etenim insula templum erat Neptuni, quò Demosthenes, audito Archiæ satellitis Antipatri aduentu, confugit, & neviuus in Antipatri potestatem peruenire, hausto veneno ex calamo, vitam finiuit. Hanc nonnullis in locis Calabriam appellatam inuenimus, sed mendosè.

Calbei, Authore Festo, dicebantur apud veteres armillæ, quibus triumphantes vtebantur, & nullites ob virtutem donabantur.

CALBIS, Cariæ amnis, vt scribit Pomponius Mela lib.1,

CALBIVS, Vide Calænus.

CALCE, A Strabone lib.5, numeratur inter Campaniæ ciuitates, nō procul à Theano Sidicino.

Calcendix, Festo, conchæ genus est.

CALCHAS, antis, *Κάλχας*, Proprium nomen Græci auguris, Thestoris filii (a quo Thestorides à Poetis appellatur) qui cum Græcis ad expeditionem Troiæ profectus est: & quoniam diuinandi arte plurimùm præstabat, eius consilio multa gesta sunt. Nam in Aulide ostendit quomodo placata Diana, venti sedari possent: & apud Troiam in castris docuit, quæ ratio Apollinis placandi, vt pestilentia cessaret, foret: & ex passere, quæ cum nouem pullis a Dracone, vorabatur, indicauit decennalem obsidionem Troiæ futuram. Quapropter inter cæteros Achilli acceptissimus erat, adeò vt eius præsidio plerunque defenderetur, præcipuè verò quum suaderet Chryseidem patri reddendam esse. Tum enim Agamemnon non solùm in vatem, sed etiam in ipsum Achillem incensus ferebatur. Diruta autem Troia reuersus cum Amphilocho Amphiarai filio terrestri itinere, Colophonem (quæ vrbs est Ioniæ) quum in luco Apollinis Clarii extra vrbem apud fanum in Mopsum præstantissimum Augurem incidisset, artis peritia ab illo superatus, dolore contabuit, quòd proposita sibi à Mopso caprisico (vt refert Hesiodus) aut (vt Pherecydes mauult) sue grauida, conicere non potuisset quot in illa ficus essent, quótve hæc vtero suculas gereret: quod tamen Mopsus sine vllo errore diuinauit. De Calchante vide multa apud Homerum, libro 1.Iliados, & Virgilium 2. Aeneidos.

Calcifraga, æ, Herba est in maritimis petris ferè nascens, à calculis frangendis ita dicta: *λιθοσπόρος*: de qua vide Plinium lib.27. cap.8. & Ruellium lib.2.cap.129.

Calcioli, (quod hic corruptè legebatur) Vide CARFIOLI, & CARSEOLI.

CALCIOPE, *Χαλκιόπη*, Filia Aetæ Colchorū regis, soror Medeæ & Absyrthi, & coniunx Phryxi, ex quo Cytorum peperit. Ouid.in Epistol. Helenæ ad Paridem, Non erat Aetes ad quem despecta rediret Non ipsea parens, Calciopéque soror.

Calculus, Lapis breuis terræ admistus: sic dictus, quòd molestiam calcantibus exhibeat: vel, quòd calcem, hoc est pedem offendat. *ψῆφος, λιθίδιον*. Virgilius 2. Georgic. Tenuis vbi argilla, & dumosis calculus aruis. Cicero 3.de Oratore, Demosthenes coniectis in os calculis summa voce aduersus multos vno spiritu pronuntiabat. ¶Est item Calculus, Lapillus in renibus, aut vesica generatus, meatum vrinę prohibens, asperrimúmq; gignens cruciatum: quod morbi genus Græci *λιθίασιν* appellant. Plin.lib.11. cap.37, Sed hominum quibusdam diro cruciatu subinde nascentes calculi, & setarum capillamenta. ¶Qui autem eo morbo laborāt, Calculosi dicūtur. Plin.lib.20.cap.21, Hic & calculosis, & inflationi, & torminibus illinitur. Celsus lib.7.cap.26, de curatione calculosorum. A Græcis *λιθοτομικὴ, λιθοτρυσία*. Plinius libro 21, Vtuntur ad alopecias, lithanicos, opistotonicos. ¶Item Calculus, *ψῆφος* dicitur, quem Latronem seu Latunculum antiqui appellauerunt, vulgus *Scacum* vocat. Martialis, Hic mihi bisseno numeratur tessera puncto, Calculus hic gemino discolor hoste perit. ¶Quoniam autem calculis subducere rationes solemus, Calculus pro ipsis rationibus ponitur. Hinc Reuocare, siue Reducere ad calculum, est aliquid exactius supputare. Cicero de amicitia, Hoc est quidem nimis exigue & exiliter ad calculum reuocare amicitiam, vt par sit ratio acceptorum & datorum. Idem, Itaque tibi concedo, vt si te alicuius dari pœniteat, ad calculum reducas. ¶Calculis item olim suffragia colligebant: candidis absolutionem, nigris condemnationem significantibus. vnde factum est, vt Calculum pro suffragio, sententia, & iudicio ponamus.

Calculator, A Calculis, id est lapidibus minutis, quos antiqui in manu tenentes, pumeros componebant. *λογιστὴς*. Mart.lib.10, Nec calculator, nec notarius velox Maiore quisquam circulo coronetur.

Calculosus, a, um, Calculis plenus. Columella, Loca aprica, calculosa, glareosa, interdum & saxosa amat. Et apud Plinium lib.35.cap.14. Calculosum solum.

CALDIVS, militari ioco dictus est Claudius Cæsar, pro Claudio, quemadmodum & Biberius pro Tiberio, & Mero pro Nerone. Suetonius in Tiberio, In castris tyro etiam tum propter nimiam vini auiditatem pro Tiberio Biberius, pro Claudio Caldius, pro Nerone, Mero dictus est.

CALEDONIA sylua, In ea parte Britanniæ fuisse putatur, quæ hodie Scotia dicitur, fœuissimis olim vrsis nobilitata. Martialis, Nuda Caledonio sic viscera præbuit vrso. Inde etiam Britanni peculiari epitheto Caledonii dicuntur à poetis. Idem, Quinte Caledonios Ouidi visure Britannos. Corripit autem hoc nomen in hac significatione antepenultimam syllabam, secundam verò producit. Apud Græcos enim scribitur per κ, Contrà quum Aetoliæ sylua significamus, secunda syllaba scribitur per γ, Græcum, & vbique corripitur, sequens autem producitur, eo quod apud Græcos scribatur per ν, Vide plura de hoc suo loco.

CALEGIA, Ptolemæo Germaniæ ciuitas putatur inter Saxones, quam vulgò *Wittenbergam* vocant.

CALENA, apud Ptolemæum ciuitas in Anglia esse creditur, quæ hodie Oxonia appellatur.

Calendæ, *καλάνδαι* Plutarcho, Primus dies mensis: à *καλῶ* voco. Tunc enim Pontifex calato, id est vocato populo quot dies à Calendis, ad Nonas superessent, pronuntiabat. Confluere autem Nonarum die in vrbem populus solebat, vt addisceret quid eo mense in diuinis, humanísque rebus facto opus esset. ¶Hinc Nonas quidam dictas putant, quasi nouæ initium obseruationis: vel quòd ab eo die ad Idus nouem putentur dies. Apud Thuscos Nonæ plures habebantur, quòd nono quoque die regem suum salutarent, & de suis consulerent negotiis. ¶Sciendum, quum dico Tertio Calendas, certum semper diem me significare. Ad tertium verò Calendas, etiam incertum: vt, qui est circiter tertium Calendas.

Calendaris, re, Quod ad Calendas pertinet: vt, Iuno Calendaris dicta, quòd Calendarum dies ei sacer esset. Macrobius lib.1. cap.14, Idus, inquit, Ioui dedicatæ, Calendæ Iunoni: vnde Laurentes Calendarem Iunonem appellauere.

Calendarius, a, um, Idem est vt: Calendarius liber. *ἀπογραφὴ, ἐφημερίς*.

Calendaria, Dicebantur tabulæ, ab obseruatione singulorum mensium: vt Diaria, à singulorum dierum ratione obseruata. ¶Accipitur etiā Calendarium apud Iurisconsultos pro negotiatione nominum faciendorum. Vlpianus, Calendarii quoque curatio & quæstura in aliqua ciuitate inter honores non habetur, sed personale munus est. Africanus, Itaque ipsæ pecuniæ si adhuc calendario, id est nominibus faciendis destinatæ essent, fideicommisso cedere solent. Budæus.

CALENVM, *καλαινὸν*, teste Plinio, Campaniæ oppidum est, non procul à Capua, in cuius agro mite & generosum vinum nascitur. ¶Inde Caleni populi dicti, qui hanc vrbem, aut agrum vicinum incolunt. Horum meminit Plinius lib.3.cap.5. ¶Hoc etiam oppidum Cales, Calium, in numero plurali appellatū inuenitur. Virg.7. Aeneid. -quique Cales linquunt, amnisq; vadosi Accola Vulturni.

Item Horatius libr.4. Carminum, Sed pressum Calibus duceré Liberum Si gestis.

Calenus, a, um, *καλαινὸς*, possessiuum à Calibus, siue Caleno Campaniæ vrbe deductum. Horatius lib.1.Carm. Ode 20, Cæcubum, & prelo domitam Caleno Tu bibes vuam.

CALEPIVM, *καλέπιον*, Oppidum in Cenomanis, ad XIIII lapidem à Bergomo Brixiam versus, ad colles in sinistra parte positum: à bonitate vini denominatum. *καλὸς* bonus &, *πίνω* bibo.

CALESTRA, Oppidum est Thessaliæ ad mare situm, iuxta quod Axius fluuius in mare Aegeum defluit. Herodotus lib.7.

CALETE, Ignobilis insula inter Samothracen & Chersonesum, Plinio lib.4.cap.12.

CALETI, vel (vt alii volunt) Caletes, Populi sunt Galliæ Belgicæ ad mare, contra Britanniam, quorum vrbs à Ptolemæo Gesoriacum nauale vocatur. hodie *Caletz*. Plinius libr.19.cap.1, Cadurci, Caleti, Rutheni, Bituriges, vltimique hominum existimati Morini, imò verò Galliæ vniuersæ, vela texunt. ¶Apud hos erat Itius portus, ex quo breuissimus erat in Britanniam traiectus, cuius frequens est mentio in Commentariis Cæsaris.

CALETRANVS AGER, non longè à Vadis Volaterranis in Tuscia. Plinius, In eadem parte oppidorum veterum nomina retinent agri Crustumius, Caletranus.

CALIANASSA, & CALIENERA, vide CALLIANASSA, & CALLIANIRA.

CALICADNVS, vide CALYCADNVS.

Caliculus, vide CALIX.

Caliendrum, Ornatus est muliebris capitis, vel certè coma ascititia vt interpretatur Acron in illud Horatii 1.Serm. Altum Saganæ caliendrum Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis Vincula cum magno risúque iocóque videres.

Caliga, pen.cor. *καλίγα*. Tegumentum tibiarum: cuius diminutiuū est Caligula. Cicero 2.Philip. Cum caligis & lacerna cucurristi. Plinius lib 7.cap.43, Quanquam Massurius author est, bis in triumpho ductum. Cicero Mulionem castrensem suffarraneum fuisse: plurimi iuuentam inopem in caliga militari tolerasse.

Caligatus, ta, tum, adiectiuum: vt Miles caligatus. Iuuenalis, Veniam caligatus in agros. ¶Dicebantur autem milites caligati, tenuissimæ sortis, & postremarum classium milites. Nam primæ & secundæ classis milites ocreas æneas gestabant. Author est Liuius lib.1.ab Vrbe condita.

Caligarius, a, um: vt, Caligarius clauus. Plinius lib.10.cap.18. In quibus pisces omnibus annis Virgiliarum ortu existunt squamis conspicui crebris atq; præacutis, clauorum caligariorum effigie. Idem libr.34. cap.14, Aliud breuitate sola placet, clauisque caligariis.

Caligaris & hoc caligare. Plin.libr.22.cap.22, Si enim caligaris clauus, si ferri vel chalybis aliqua rubigo, &c.

Caligo, penul.im.prod. Tenebræ, obscuritas, opacitas, aeris spissitudo. *ὀμίχλη*. Virgilius 4.Aeneid. Quis globus, ô ciues, caligine voluitur atra?

Caliginosus, a um, *γνοφώδης, ζοφώδης*, pro obscuro dicitur. Cicero 1.Tusc. Vt penetret & diuidat omne cælum hoc, in quo nubes, imbres, ventíque coguntur, quod & humidum, & caliginosum est, propter exhalationes terræ.

Caligo, as, Cæcutio. *ἀμβλυώττω*. Plin. libro 20.cap.22, Inungunt quoque scabras genas, aut caligantes oculos cum melle.

Caligans, participium. Virgil.4.Georgic. Et caligantem nigra formidine lucum Ingressus.

Caligatio, onis, verbale. *ἀμβλυωπία*. Plinius lib.20.cap.6, Aquilæ misto felle cum melle Attico inunguntur nubeculę, & caligationes, suffusioneśq; oculorum.

CALIGVLA, Dictus fuit Caius Imperator: a caligis quas margaritis refertas primus portauit: vel potius à caliga militari, qua frequenter in exercitu vtebatur ad conciliandos sibi militum animos. Id enim militibus gratissimum fore credebat, si Imperatorem vestibus nihil à gregario milite differre viderent. Ausonius, Caius cognomen caligæ cui castra dederunt. In exercitu enim natus erat.

Calim, Veteres pro Clim vsurparunt. Author Festus.

CALINGAE, Populi sunt Indiæ maritimæ, quorum fœminæ quinquennes feruntur concipere, octauum autem vitæ annum non excedere. Author est Plinius lib.6.cap.17.

CALINGII, Arabiæ populi, quorum oppidum est Mariaba. Author Plinius lib.6.cap.26.

CALINIPAXA, Indorum oppidum, non procul à Gange fluuio. Plinius libr.6.cap.17.

Calix, *κύλιξ*, Genus poculi, quo bibimus: ita dictum quòd eo calidā bibebant: nam & calidam & frigidā cōiuuis veteres adhibebāt. Plaut. in Capt. Aulas calicēque omnes confregit, nisi quæ modiales erant. ¶Quandoque ponitur pro maiori vase. Cice.1.Tusc. Quid? huic calix mulsi impingendus est, vt plorare desinat. ¶Quandoque pro vase in quo legumina & olera coquuntur. Ouid.libr.4. Fast. Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat. Varro, Calix à caldo, quòd in ea calida puls apponebatur.

Caliculus, li, Diminutiuum à Calice deductum, quum vas potorium significat. *κυλικίον*. Cato de Re rust.cap.108, Vinum si voles experiri, duraturum sit, nécne, polentam grandem dimidium acetabuli in caliculum nouum indito.

Calla. Herbæ genus est aro simile, in arationibus nascens, vsúsque eosdem habens quos arum. ¶Est & altera callæ species, quam Anchusam nonnulli, alii Rhinoclisia appellant. Vide Plinium lib.27.cap.9.

Callæi, *κάλλαιοι*, Gallinaceorum barbæ dicuntur, eò quòd colore purpureum, quem *κάλλαιον* Græci dicunt, imitantur, Vide Cælium Rhod. libr.11. cap.16.

Callais, idis, *καλλαΐς*, Gemma est ex viridi palescens, oculi figura extuberans, leuitérque adhærens petris, non vt agnata, sed vt eiusdem Apposita. Nascitur in finibus Indiæ, amplitudine conspicua, sed fistulosa, & sordium plena. Vide plura de hac gemma apud Plinium libro 37.cap.8.

CALLAICI, *καλλαϊκοὶ* à Ptolemæo libro 2.cap.6. appellantur Hispaniæ Tarraconensis populi, ad Occidentalem Oceanum siti, Artabris & Asturibus finitimi: qui à Plinio Galleci appellantur.

Calleo, Callens, Vide CALLVM.

Callarias, Piscis est mari peculiaris, ex asellorū genere, ni minor esset. Vide Plinium libro 32.cap.vltimo.

CALLET, Oppidum vlterioris Hispaniæ, in conuētu Gaditano. Author Plinius libr.3.cap.1.

CALLIAE, *καλλίαι*, Vna extribus Aetoliæ vrbibus, teste Stephano.

CALLIANASSA, *καλλιάνασσα*, & Callianira, *καλλιάνιρα* duo Nympharum marinarum nomina: alterum a bene imperando, alterum à viris honestandis dictum.

CALLIARVS, ri, *καλλίαρος*, Locrorum oppidum, ita dictum à Calliaro Odœdoci, & Laonomes filio: vt ex sententia Hellanici tradit Stephanus. Meminit huius oppidi & Strabo libr.9.

CALLIAS, *καλλίας*, Atheniensis poeta fuit. Comœdiarum scriptor, qué Schœnion appellatum fuisse Suidas tradit, quòd ob paupertatem funes torqueret. ¶Callias item Lacoplutus cognominatus, dux Atheniensium nobilis, contra Artaxerxem missus. Author vtriusq; Suidas. ¶Callias Methymnæus Grammaticus, qué Strabo dicit Alpheum, Sapphóque poetas enarrasse.

Calliblepharon, *καλλιβλίφαρον*. Medicamen accommodatum vitiis oculorum præsertim quū palpebræ cohæresunt, & vlcera oculorum malè curata sunt. Plinius libr.23.cap.4.

Callicia, Herba, qua Pythagoras aquam conglaciari tradidit. Vide Plinium libr.24.cap.17.

CALLICRATES, *καλλικράτης*, Sculptor fuit, qui formicas, & id genus minora animalcula, tam parua fecit ex ebore, vt earum partes cerni non possent. Vide Plinium libr.36.cap.8.

CALLIDORVS, *καλλίδωρος*, Viri proprium nomen, quasi munus pulchritudinis.

CALLIDROMVS, *καλλίδρομος*, Mons est iuxta Thermopylas. Plinius libr.4.cap.7.

Callielæa, *καλλιέλαια*. Olea satiua. Vide Ruellium libr.1.cap.104.

Callidus, Callide, Calliditas, vide CALLVM.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Calligonon,καλλίγονον, Herba est (quam nonnulli Sanguinariam dicunt), a multitudine seminis, & denotate fruticis sic dicta. Plinius lib. 27. cap. 12. Dicitur & Polygonon.

CALLIMACHVS, penultim. corr. καλλίμαχος, Nomen poetæ Cyrenen sis, qui apud Græcos princeps inter Elegiacos habetur. ¶ Fuit & alius historicus Aegyptius, filius Batti & Mesatmæ, discipulus Hermocratis Iasei Grammatici. Vixit apud Ptolemæum Philadelphum vsque ad Euergeten, bibliothecæ regiæ præfectus. Omne poematis genus attigit. In aduersarium poema acerbissimum scripsit, quem ficto nomine Ibin appellat: vnde Ouidius poeta, nomen, & argumentum mutuatus est. Edidit elegias quoque & epigrammata, & hymnos, aliáque complura. Ex Suida. Horum omnium nihil extat præter elegiam vnam in lauacrum Palladis, & quosdam hymnos in deos. ¶ Callimachus alius sculptor fuit, qui se τηξίτεχνον nominari voluit, quasi artis interpolatorem, & qui eam in tenuiorem exquisitioremque disciplinam reduxisset. τήκω enim liquefacere conflareq; est. Nam ipse primus lapidem perforauit, minutatimque tractauit. Author Pausanias.

Callimus, κάλλιμος, Lapis est ex genere aeritarum: de quo Plinius libr. 37. cap. 21.

CALLINICVS, καλλίνικος, Sophista Syrius, vel Arabs, qui Athenis professus est. Scripsit de Cacozelia, de Rhetorica ad Cleopatram, de rebus gestis Alexandri, & alia quædam. Author Suidas.

Callion, κάλλιον, χέρνιβον ὑπνωτικὸν, Herba est, quam aliis nominibus Solanum somniferum, Halicacabum, & Vesicariam appellant. Vide Plinium lib. 21. cap. 31.

Callionymus, καλλιόνυμος, Genus piscis, cuius fel cicatrices sanat, & carnes oculorum superuacuas consumit. Plinius lib. 32. cap. 7.

CALLIOPE, penul. cor. καλλιόπη. Vna Musarum, & quidem præstantissima, quæ etiam Calliopeia, καλλιόπεια dicitur: sicut Penelope Penelopeia: á pulchra voce dicta. Præsit heroicis versibus. ¶ Est item Calliope, oppidum Parthorum, Stephano.

CALLIPIA, καλλιπία, Fons est Ephesiorum, apud Plinium lib. 5. ca. 29.

CALLIPIDAE, καλλιπίδαι, Populi Scythici, Hypanim fluuium accolentes, vt author est Herodotus.

CALLIPOLIS, καλλίπολις, Vrbs Thraciæ in extremo Hellesponti, è regione Lampsaci, á quo quadraginta tantùm distat stadiis: vt scribit Strabo lib. 13. ¶ Est item Callipolis Peloponnesi ciuitas, in tractu occidentali, non procul ab Araxo promontorio, inter Cyllenen & patras: cuius meminit Pomponius Mela lib. 2. ¶ Callipolis præterea insula est maris Aegæi, vna Cycladum, quæ notiore nomine Naxus appellatur. Author Plinius lib. 4. cap. 12.

CALLIPPOS, καλλίππος, Philosophus, qui honestati voluptatem adiunxit, sicut & Dinomachus.

CALLIPPVS, καλλίππος, Athenien sis, Platonis auditor, interfectus á Syracusanis, quòd tyrannidem post Dionysium aggredereturs, Dionémq; patriæ liberatorem prodidisset. Plutarchus in Dione.

CALLIROE, καλλίρροη, Fons apud Athenas. Papinius libro 12. Theb. Et quos Calliroe nouies errantibus vndis Implicat. Hic postea á tyrannis reparatus, ἐννάκρουνος dictus est: Valla ex Thucydide Nouem fistulas vertit. Martianus de hoc fonte, Fontes multi Atticæ, inter quos Calliroe prædicatur.

CALLIROE, item Lyci crudelissimi tyranni filia fuit, quæ Diomedé liberauit ab insidiis patris, qui hospites omnes immolabat, á quo quũ se desertam videret, vitam laqueo finiuit. ¶ Fuit item Calliroe, Achelói fluminis filia, quæ Alcmæoni nupsit: vt suprà docuimus in dictione ALCMAEON.

Callíscere, Vide CALLVM.

CALLISTE, καλλίστη, Insula maris Aegæi, vna Sporadum, alio nomine Thera appellata. Author Plinius lib. 4. cap. 12.

Callistephanos, καλλιστέφανος, Genus est oleastri, quo victores Olympiorum coronabantur: vnde & nomen accepit. Author Pausanias.

CALLISTHENES, pen. corr. καλλισθένης, Nomen philosophi Olynthii, Alexandro Magno familiaris, eiusdemq; sub Aristotele condiscipulus, quem ille postea in Asiam accersiuit, vt res suas memoriæ proderet. Huic nocuit immodica hibertas, grauitásque inuisa regi, quum haudquaquam assentãtium accommodatus ingenio esset. Nã quum Alexander ex Persico bello arrogantior factus, regio more adorari vellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palàm dictitans, Alexandrum non adorandum esse: quæ res & illi, & multis principibus Macedonum exitio fuit ¶ Siquidem Alexander Callisthenem propter adorationis Persicæ interpellatum morem, coniurationis consciũm fuisse criminatus est, eúmq; truncatis membris, abscisisq; auribus, ac naso, labiisque deformatum, cum cane in cauea clausum circunferri iussit, diúque tortum tandé necauit. Vide hæc latius apud Q. Curtium de Gestis Alexandri.

CALLISTO, καλλιστώ, Lycaonis Arcadiæ regis filia, quæ à Ioue compressa, grauidáque effecta, quum vnà cum Pallade lauaretur, tumore veri prodita, & ab ea repulsa, Arcadem filiũ in syluis peperit: á quo postea Arcadia dicta est. Hæc postea à Iunone in vrsam commutata, & Iouis miseratione in cælo collocata, maiorem effici vrsam: quæ & Arctos à Græcis dicitur. Propertius lib. 2, Calisto Arcadios errauerat vrsa per agros: Hæc nocturna suo sidere vela regit.

CALLISTRATVS, penul. corr. καλλίστρατος, Nomen statuarii, cuius meminit Plinius lib. 2. 4. cap. 8.

Callistruthiæ, γυπτάρια, Ficorum omnium frigidissimæ. Plinius lib. 15. cap. 18.

CALLISTVS, κάλλιστος. Libertus fuit Claudii Cæsaris potentissimus, qui ipsum etiam Crassum opibus longè superauit. Hic scenam Romæ ædificauit, triginta solidis ex onyche columnis fultam. Vide Plinium libro 36. cap. 7, & libr. 37. cap. 10.

Callitrichon, καλλίτριχον, Herba est, quæ alio nomine Polytrichon dicitur, quod multos & pulchros crines nutriat. nam in vino cocta cum semine apii, adiecto oleo copiosè, & fluere capillum prohibet, & crispum densumque facit. Discorides Adiantum appellat: quo nomine & Plinius vtitur libro 22. cap. 21. Aliud (inquit) adianto miraculum: æstate viret, bruma non marcescit: aquas respuit perfusum, mersúmque sicco simile est: tanta dissociatio deprehenditur: vnde & nomen à Græcis, alioquin frutici topiario. Quidam Callitrichon vocant, alii Polytrichon: vtrunque ab effectu. Hæc ille. ¶ Legitur & nominatiuus Callitrix. Idem libro 26. cap. 14, Astragali radix in puluere trita, humidis vlceribus prodest: item callitrix decocta in aqua.

Callitrix, icis, καλλίτριξ, Animal est ex genere simiarum, à pili pulchritudine ita dictum. Plinius libro 8. cap. 54, Callitriches toto penè aspectu à similis differunt: barba est in facie: cauda latè diffusa primo parte. Hoc animal negatur viuere in alio, nisi Aethiopiæ, quo gignitur, cælo.

CALLON, κάλλων, Statuarius nobilis fuit, qui 87 Olympiade floruit: teste Plinio lib. 34. cap. 8, & Quintiliano lib. 12. cap. 10.

Callus, in masc. genere, & Callum, li, (vtroque enim modo dicitur) Est cutis labore viæ pedibus, aut alio opere in manibus, partéve alia corporis denfior facta, cuiusmodi est in suis róstro, cervice bouis, animalium plantis, & duritia illa quæ in manibus ex labore nascitur. τύλος, τύλη. Plautus in Persa, Plus calleo quàm aprugnum callum callet. Est autem Callum aprugnum caro apri callosior, & ob id saporis iucundioris. ¶ Et in Captiuis, Quanta fumini absumedo? quanta callo calamitas? ¶ Vnde Callum obducere dolori, vel labori, per metaphoram dicimus, pro eo quod est, longa assuetudine ita nos comparare, vt laboris, vel doloris molestiam non admodũ sentiamus Cice. libr. 9. Epist. Fam. Consuetudo diuturna callũ iam obduxit stomacho meo. Idem 2. Tusculan. Et ipse labor quasi callum quoddam obducit dolori.

Callosus, adiectiuum, Durus, callis plenus. τυλώδης. Columella lib. 3. cap. 1. Humido loco sciet non rectè mandari fructus, teneri & amplioris acini, sed callosi, & angusti. Author Carminis ad Pisonem, quod Ouidio á quibusdam tribuitur, Humida callosa quum pinseret hordea dextra.

Calleo, les, lui, Propriè callosus sum. τυλόω. Plautus in Pseud. Neque ego homines magis asinos vnquam vidi: ita plagis costæ callent: quos dum ferias, tibi plus noceas. ¶ Transfertur & ad animum. Cicero Sulpitio, Atqui in illis rebus exercitatus animus callere iam debet. ¶ Interdum Callere, est perfectè scire, ἐπίστασθαι, quod sicut pes vel manus ex longo labore callum acquirit, ita mens longa experientia colligit habitum quendam rerum, in quibus versatur. Et sic neutrum transitiuum est. Persius, Dicenda, tacendaque calles. Horatius in Arte, Legitimúmque sonum digitis callemus & aure. ¶ Huius compositum est, Occaleo: á quo Occalesco. Plautus in Asinaria, Qui latera conteram tua, quæ occalluere plagis? ¶ Occalluit animus, apud eundem per transfationem, pro obduruit, & longa consuetudine confirmatus est.

Callens, nomen. Plinius libr. 21. cap. 31, Halicacabi radicem bibunt, qui sunt vaticinandi callentes.

Callíscere veteres dixerunt pro callescere, siue occallescere. Cat. Aures nobis callíscunt ad iniurias, id est occaluerunt. Nonius.

Callidus, per duplex ll, Astutus, differtque à versuto, quod callidus sit ille (vt scribit Cicero) cuius animus vsu, vt manus opera concalluit: Versutus, cuius mens celeriter versetur. πανοῦργος. Cice. 4. Acad. Ego enim, vt agitator callidus priusquam ad finem peruenia, equos sustinebo.

Callidè, aduerbium, Astutè, vafrè, malitiosè, πανούργως. Cicero de Oratore, Callidè, argutéque dicere. Idem 2. de Finib. Sed omnia callidè referentem ad vtilitatem.

Calliditas, atis, Vafritia, astutia. πανουργία. Cicero 1. Offi. Scientia, quæ est remota ab iustitia, calliditas potius quàm sapientia appellanda est.

Callis, lis, Via callo perdurata. τρίβος. Virgilius lib. 8, Rara per occultos ducebat semita calles. Idem 4. Aeneid. prædamque per herbas Conuertant calle angusto.

Calo, as, καλέω, καλῶ, Idem est quod voco. Hinc dicta sunt Comitia calata, quæ pro collegio Pontificum haberi solent, aut Regis sacrorum, aut Flaminum inaugurandorum causa. Dicta autem sunt Calata comitia, quòd classes per ordinem calarentur, hoc est vocarentur. Equites enim vocabãtur primi, octoginta deinde primæ classis centuriæ, & deinceps suo ordine cæteræ inferiores classes. Budæus.

Calator, pen. prod. Fest. Calatores serui ἀπὸ τοῦ καλεῖν, quia semper ob necessitatem seruitutis vocari possent.

Calones, Calcei ex ligno. Quo etiã nomine serui militum castra sequentes dicũtur, qui claua ligneas & fustes gerebant, vel qui militibus ligna subministrabant. καλοφόροι. Horatius, Hunc perminxerunt calones atque caballi. Liuius 3. Bel. Pun. Impedimenta subsequi iussit, calones, lixásq; & inualidos milites vallum ferre. Quidam tamen Calones à calando deriuant, quòd ad ministerium aduocarentur: alii à Calendis, quòd Calendarum die cibaria caperent pro toto mense.

Calophanta, καλοφάντης, Derisor. Plautus in Curc. Calophantam, ac sycophantam.

Calopodion, καλοπόδιον, Calceamenti lignei genus est, quòd alio nomine dicimus Soccum, & per diminutionem Socculum.

Calopus, καλόπους, Animal Syriæ, iuxta Euphratem habitans, austerum ac velox, cornibus longis, quibus arbores deiicere fertur.

Calor, & Caliditas, θέρμη, καῦμα, Idem significans: à calendo. Plautus in Mil. -nam mihi nimius ealor Comburebat gutturem.

Caldor, doris, Idem quod Calor. θέρμη. Varro libro 1. de Re rust. cap. 55, Olea lecta, si nimium diu fuerit in aceruis, caldore fracescit, & oleum fœtidum fit.

Calidus, a, um, à calore fit. Modò feruentem significat. θερμός. Virgilius Aen. 9, Voluitur ille vomens calidum de pectore flumen. ¶ Modò ferocem, inconsultum. Pacuuius, Caue sis, ne nimis calidè loquaris, & turbam concites. ¶ Modò velocem. Varro, Quum hæc dixisset, ecce calidus quidam nauicularis irrumpit in curiam. ¶ Dicitur & Caldus per syncopen. Martialis, Frigida non deerit calda petenti.

Caldarium, Ahenum quo aqua calida hauritur: vel in quo aqua igni admouetur. λέβης, ὑπόκαυστος. ¶ In balneis item Caldarium erat locus in quo calida lauabantur: quemadmodum Frigidarium, in quo frigida: & Tepidarium, in quo tepida.

Caldarius, a, um: vt, Caldaria cella, in qua frigida lauabantur. Plinius lib. 5. Epi. Frigidariæ cellæ connectitur media: cui sol benignissimè præsto est, caldariæ magis: prominet enim. ¶ Caldarium æs, ex quo caldaria, hoc est ahena fiebant. Plinius lib. 34. cap. 8.

Caleo, les, lui, per simplex l, Ferueo, calidus sum. θέρομαι. Plautus in Rud. Os tibi calet. Virgilius 1. Aene. Centum calent aræ. ¶ Calere dicitur res per translationem, dum adhuc recens est. Plautus Pœn. Atenim nihil est, nisi dum calet, hoc agitur. Tracta metaphora à fabris ferrariis, qui ferrum candens simul ac igni exemerunt, statim cudunt, ne mora interposita durum fiat, & intractabile. ¶ Aliter tamen calere res apud Ciceronem accipitur 3. in Verrẽ, Posteaquam satis calere res Rubrio visa est, quæso (inquit) Philodame &c. id est vbi vidit eos inflammatos & accensos multa compotatione. ¶ Composita sunt Conaleo, & Incaleo. ¶ Caletur impersonale à Caleo.

Calesco, scis, Calidus, vel calidior fio. θερμαίνομαι. Plinius libr. 20. cap. 21, Succúsque tribus modis exprimitur in fictili, calescítque in eo in sole modicè. Ouid. 6. Fast. Est deus in nobis, agitante calescimus illo. ¶ A quo Concalesco, & Incalesco.

Calefacio, & Calfacio, Calidum reddo. θερμαίνω. Plinius libr. 21, Chrysochomæ radix calfacit & stringit. Cice. 2. de Nat. deor. Partim ad calfaciendum corpus igni adhibito. ¶ Transfertur & ad animum. Cicero ad Qu. fr. lib. 3. Eodem die Gabinum ad populum luculenter calefecerat Mẽmius, id est vexarat, exagitarat. ¶ Hinc Excalfacio: á quo Excalfactorius, a, um, θερμαντικός. Idẽ, Excalfactorias habet vires. ¶ Cõcalfacio, Calidum reddo. συνθερμαίνω. Cicero, Et ait idem, quòd brachium concalfecerit, tum solere pugnare.

Calefactus, participium. Ouid. in Ibin, Vtque petit primò plenum flauentis arenæ Nondum calfacti veliis hasta solum.

Calfactus, us, nomen. Plinius libr. 29. cap. 3. Cibo quot modis iuuent, notum est, quum transmeent faucium tumorem, calfactúque obiter foueant.

Calfacto, as, are. Horatius 2. Epist. Sub noctem gelidam lignis calfactat ahenum.

Calefio, Calidus fio, sub voce neutrali passiuam habet significationem. θέρομαι. Cicero ad Atticum lib. 2, Balneum calefieri iubebo. A quo Concalfio, & Excalfio.

Caloríficus, a, um, Quod calorem facit. θερμοποιὸς: sicut à Frigore Frigoríficus.

Καλὸς λιμήν. Id est bonus portus: ita Græci nominarunt (à re scilicet, vt solent frequentissimè) Scythiæ Europææ portum in Euxino super Tauricos. Pomponius lib. 2.

CALOSTOMA, καλόστομα, commemoratur à Plinio libr. 4. cap. 12, inter Danubii fluuii ostia. Vide esuprà in dictione BOREOSTOMA.

CALPAS, κάλπη Stephano, Bithyniæ portus est prope Rhesum fluuium, & Sangarium. Author Plinius libr. 6 cap. 1. ¶ Straboni tamen amnis est: sic enim scribit libr. 12, Inter Chalcedonem & Heracliam multi amnes fluunt, è quibus est Psillis, & Calpas, & Sangarius.

CALPE, κάλπη, Hispaniæ mons, circuitu non magnus, altitudine ingens, oppositus Abylæ monti Africæ, altera ex columnis Herculis: in cuius radicibus vrbs est nomine Calpe, vt inquit Strabo: quo etiam nomine dicta est insula in occasu post Gades, angusto discreta freto.

Calpar, κάλπη, Dolium, & vini genus quod sacrificii causa è dolio emitebatur, prius quàm degusteretur. Varro lib. 1. de Vita populi Romani, Quia antequam nomen dolii prolatum esset, quum etiam id genus vasorum Calpar diceretur, id vinũ Calpar appellatum. ¶ Festus docet esse genus vasis fictilis.

CALPHVRNIA, Mulier fuit imporunissima, quæ sexus sui verecũdiæ oblita, per seipsam causas egit, adeò que molestam se iudicibus præbuit, vt occasionem dederit edicti, quo cautum est ne mulieri in posterum causas agere liceret.

CALPHVRNIVS BESTIA, Nobilis fuit Romanus, qui pecunia corruptus, rem aduersus Iugurtham malè gessit. Huic à M. Cæcilio accusatore obiectum est, quòd vxores suas dormientes interemisset. Vide Plinium lib. 27. cap. 2.

Caltha, κάλθη, Viola est lutei coloris. Virgil. in Bucol. Mollia luteola pingit vaccinia caltha. Vide latius apud Plinium libr. 21. cap. 6. Vulgus Gallorum *Soleil* vocat, quasi solsequiam.

Calthula, læ, Vestis, à caltha viola coloris lutei. Plautus, Indusiatam, patagiatam, calthulam ac crocotulam.

Caltha, æ. Dicitur os capitis, vbi capilli esse consueuere. κρᾶνιον. Martialis, Psilotro faciémque lauas. & dropace caluam.

Caluaria, Totum caput carne nudum: & tam de brutis, quàm de hominibus dicitur. τὸ ὀφύγιον. Caper Caluam vocat. Palladius, Equæ caluaria, sed non virginis, intra hortum ponenda est, vel potius asinæ. ¶ Caluariæ descriptionem vide apud Celsum libro 8. cap. 1. ¶ Et Caluariæ, loca sepulturæ publica, κοιμητήρια, seu loca in quibus supplicio affi-

ciebantur damnati.

Caluaster, Subcaluus, cui capilli partim decidérunt. ἀνεφαλαντίας.

Caluata vinea, In qua vites quidem sint, verùm paucæ, rarǽque, vt in caluitio capilli. Plinius lib. 17. cap. 22. Cato de Re rust. cap. 33.

Caluities, & Caluitium, Defluuiũ capillorum à capite: seu locus capitis, ex quo iam capilli defluxerunt. φαλάκρα, φαλακρότης. Suetonius in Cæsare, Caluitii verò deformitatem iniquissimè ferebat, sæpe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus: ideo deficientem capillum reuocare à vertice consueuerat. Cice. 3. Tusc. ul. Proinde stultissimum regem in luctu capillum sibi euellere, quasi caluitio mœror leuaretur.

Caluco, es, Caluus fum. φαλακρόω. Plinius libro 11. cap. 37, Et quædam animalium naturaliter caluent, sicut struthiocameli, & corui aquatici. ¶ Hinc componitur Recalueo, ἀνακαλοῦμαι, quod est rursus in caluitiem reuertor.

Caluescere, Est caluum fieri. φαλακροῦμαι. Plinius libr. 11, Proprium huic caluescere omnibus annis, quum feritur rapa. ¶ Dicitur & de agris. Columella libr. 5, Propter mures atque talpas sæpe nouella casteneta caluescunt, id est rarescunt.

Caluefio, fis, Caluus fio. ἀνεφαλαντίαν γίνομαι. Varro de Re rust. libro 1. cap. 37, Ego ista etiam, inquit Agrasius, non solùm in ouibus tondendis, sed in meo capillo à patre acceptũ seruo, ne decrescente luna tondens caluefiam.

Caluo, as, Caluum facio, φαλακρόω. à quo Decaluo, & Recaluo. Primùm significat Valde caluo: secundùm, Ab anteriore capitis parte caluo.

Caluo, uis, Decipio, Frustror, κατασοφίσομαι. cuius passiuum est Caluor: tractum à caluis militibus, qui omnibus solent esse frustrati. Sallustius in 3. historiarum, Contrà ille calui ratus. Hoc est decipi.

Caluor, deponens. Plautus in Cas. Nan vbi domi sola sum, sopor manus caluitur, id est decipit.

Caluus, Dicitur à cuius capite capilli defluxerunt, siue qui sine capillis natus est. φαλακρός. Vnde Plinius libr. 11, docet esse gentes naturaliter caluas: quales Myconii, qui capillo carentes gignuntur. Suetonius in Cæsare, Vrbani seruate vxores, mœchum caluum adducimus.

CALVCVLA, Oppidum est Hispaniæ Bæticæ ex stipendiariis. Plinius lib. 3. cap. 1.

Calumnia, Vexatio alicuius in litibus per fraudem. & frustrationem: aut rei alicuius malitiosa interpretatio. διαβολή. Nonius malitiosam & mendacem infamationem interpretatur. Cicero 1. Offic. Exstiunt sæpe iniuriæ, calumnia quadam nimis callida, atque malitiosa iuris interpretatione. Idem in Sallust. Sed est quædam calumnia, quã vnusquisque nostrũm, testante animo suo, fert de eo qui falsum crimen bonis obiectat.

Calumnior, aris, Significat per fraudem & subdolam rationem causa vincendi in litibus, mendaciis alios vexo: vel falsa crimina intendo. διαβάλλω, συκοφαντέω. Cicero ad Varronẽ, Nam quòd antea te calumniatus sum, indicabo malitiam meam.

Calumniator, Qui calumniam facit, id est qui falsum crimen obiicit. συκοφάντης. Vnde in lege duodecim Tabularum, Calumniator idem patiatur quod reus, si conuictus fuerit. Cicero pro Cluent. Est hic Ennius egens quidam calumniator mercenarius Oppianici.

Calumniosus, Qui calumniam inferre solet. συκοφαντικός. Augustinus, Nemo illic calumniosus tendiculam verborum requirit.

Calumniosè, aduerbium. συκοφαντικῶς.

Caluo, caluus, Vide CALVA.

Calx, pro calceaneo, extrema pedis parte ponitur, qui & pes imus appellatur, à calcando dictus. πτέρνα, σφυρόν. Virgilius 5. Aeneid. Calcémque terit iam calce Diores. ¶ Vnde & pro fine metaphoricè ponitur: vt, A vertice ad calcem. Cicero, Quoniam sumus ab ipsa calce eius interpellatione reuocati. ¶ Aliquando pro ictu calcis, & percussione pedum, plagaque. λάκτισμα. Terentius in Phor. -nam quæ inscitia est, Aduorsum stimulos calces. Iuuenalis, Aut dic, aut accipe calcem. ¶ Et tam pro calcaneo, quàm percussione, modò masculino, modò fœminino genere vsurpari solet. Silius, Iam compos voti ferrata calce cruentat Cornipedem. Virgilius, Cornipedémque citum ferrato calce fatigat.

Calcar, caris, penul. prod. Ferreus stimulus ad vrgendos equos: sic dictus, quòd ad calcem alligetur. πλῆκτρον, κέντρον. Ouidius, Non opus est celeri subdere calcar equo. Cicero de Oratore, Quod dicebat Isocrates doctor singularis, se calcaribus in Ephoro egere: contrà autem in Theopompo frænis vti solere. ¶ Currenti calcar addere, prouerbialis metaphora, pro eo quod est, cum qui sua sponte ad rem aliquam satis incitatus est, vehementius adhuc inflammare.

Calcaneus, & Calcaneum (vtroque enim modo dicitur) Pars posterior pedis imi. πτέρνα. Virgilius in Moreto, Continuis rimis calcanea scissa rigebant.

Calceus, à calce, Pedis indumentum, quod fit ex pellibus animalium. ὑπόδημα, καλτίνιον. Cicero libr. 1. de Inuent. Si multus erat in calceis puluis, ex itinere eum venire oportebat. Plautus in Truc. Iam quos capiam calceos?

Calceolus, diminutiuum à calceus. ὑποδημάτιον. Cicero 1. de Natura deorum, Cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo, cum calceolis repandis.

Calcearium, ii, in singulari numero pluralis vim habet: quem admodũ & Vestiarium. ὑποδήματα, ὑποδέσεις. Nam quum alicui calcearium aut vestiarium legatum dicimus, non calceum vnum, non vestem vnam significamus, sed tantum vestium, aut calceorũ, quantum illi corpori honestè tegendo, pedibúsque armandis fuerit satis. Vlpianus de Ali. leg. Diariis, vel cibariis relictis, neque habitationem, neque vestiarium. neque calcearium deberi palàm est.

Calceolarius, Qui calceos conficit. ὑποδηματοποιός. Plautus in Aul.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Propõſæ.linteones,calceolarii.

Calceamen, & Calceamentum pro ipſo calceo. ὑπόδημα. Plinius libro 19, Hinc calceamina, & paſtorum veſtis. Cicero 5. Tuſcul. Mihi amictui eſt Scythicum tegmen, calceamentum ſolorum caſtum, cubile terra.

Calceatus,us,Idem quod calceamen. Plinius,Itaque longo itinere ſine calceatu atteruntur pedes.Idem lib.11.cap.45, Pes imus veſtigio carnoſo:qua de cauſa in longiore itinere ſine calceatu fathiſcunt.

Calcio,& Calceo,as,Calceos induo. ὑποδέω.Et modo accuſatiuum habet eius rei,qua quis calceatur,modo ablatiuum.¶Accuſatiuo iunxit Plinius lib.36.cap.5,Arceſilaum quoque(inquit)magnificat.Varro,cuius ſe marmoream habuiſſe leænam tradit,aligeróſque ludentes cum ea Cupidines,quorum alii religatam tenerent,alii è cornu cogerent bibere,alii calciarent ſoccos omnes ex vno lapide. ¶Ablatiuo autem idem iunxit lib.7.cap.20,Nos quoque vidimus Athanatum nomine, prodigioſæ oſtentationis,quinquagenario thorace plumbeo indutũ, cothurniſq; quingentorum pondo calciatum per ſcenam ingredi. Itẽ Gellius, Die feriato tunicis & lacernis indutos, & gallicis calciatos. ¶Calciari item equi dicuntur,quum pedes eorum aduerſus ſaxorum iniuriam ferramentis muniuntur. Teſtimonium vide apud Suetonium in Veſpaſiano. ¶Huius compoſitum eſt,Excalceio.Suetonius in Vitel.Pro maximo munere à Meſſalina petiit vt pedes præberet ſibi excalciandos.

Calcitro, as, penulti.corr. Pede percutio. λακτίζω. Plinius lib.30. cap.6, Mulas non calcitrare quum vinum biberint. ¶Hinc Calcitrones dicti ſunt equi, qui calcibus infeſtant. Gellius libro 4.cap.2, Equus mordax aut calcitro vitioſus,non morboſus. ¶Huius cõpoſitum eſt Recalcitro.

Calcitratus,us,nomen verbale,Actus ipſe calcitrandi.λακτισμός. Plinius libro 8.cap.44, Mulæ calcitratus inhibetur vini crebriore potu. Calcitroſus,Qui ſæpe calcibus ferit.λακτιστής.Columella lib.2,Iuuencúmque reſte tractum,calcitroſum reddit.

Calco,as,Propriè ſignificat pede comprimo. πατέω. Virgil.lib.12.Aene. Miſtiq; cruor calcatur arena.Idem 3.Triſt.Duru calcatimus æquor. Plinius lib.13.cap.4,Tertium ex his genus pateton,calcatis ſimile.Idẽ ita ferratis vectibus calcari ſolent,parietéſque ſimiliter. Transfertur etiam ad animum:vt idem ſignificet quod contemno.Author carminis ad Piſonem.Raráque non humilem calcat faſtoſa clientem.¶Sic dicimus,Calcare voluptates,aut alias animi paſſiones. ¶Compoſita ſunt,Conculco.Inculco,& Proculco.

Calx, fœminini generis, Lapis vſtus,ex quo arenæ admiſtione fit intrita: ita dictus a calcando. nam ita lapides ſimul aſtringit, vt calcati videantur. ἄσβεστος, ὁ. Cicero pro Mil.Repente lyntribus in eam inſulam materiam,calcem, cæmenta, atque arma conuexit. Pallad ius,Calx quæ erit ex ſpiſſo & duro ſaxo,ſtructuris conuenit:ex fiſtuloſo verò,aut molliore lapide,tectoriis adhibetur vtilius. Vide Plinium lib.36.cap.23.

Calcaria fornax,In qua calx coquitur,λάμινος ἀσβέστου: ſicut Sulphuraria, in qua ſulphur.Plinius libro 17.cap.9,Nuper repertum,oleas gaudere maximè cinere è calcariis fornacibus. ¶Eſt autem adiectiuum Calcarius,a,um. ¶Calcarius verò ſubſtantiuè,qui præeſt fornaci calcariæ.Cato de Re ruſtic.Calcarius ligna conficit ad fornacem.

Calcata ædificia,Dicuntur calce conſecta: τετριγυμένα: quam artem Loricationem & Tectoriam appellant, & præcipuè ſi læue politúmve fuerit,vt ſuperinduci poſsit periculus vel albarium,vel pictura, vel aliud quippiam ad venuſtandam ſtructuram.

Calcatoria ædificia,Dicuntur calce conſecta: τετριγυμένα: quam artem Loricationem & Tectoriam appellant, & præcipuè ſi læue politúmve fuerit,vt ſuperinduci poſsit periculus vel albarium,vel pictura, vel aliud quippiam ad venuſtandam ſtructuram.

Calcator

Universidad de Deusto
Biblioteca

Columella libro 9. Largiore cibo celerius pinguescit: semper tamen etiam canaliculi milio repleti apponuntur.

Canalicula, diminutiuum, Parua canalis. σωληνάριον. Gellius lib. 7. cap. 11, Ipsum autem Erasistratū dicere, duas esse quasi canaliculas quasdam, seu fistulas, &c.

Canaliculatus, a, um, Quod est in canalis modum factum. σωληνοειδής. Plinius lib. 19, Quibusdam angusta & canaliculata, vt cumino: paucis foliacea & lata, vt atriplici.

Canalitius, a, um, adiectiuum: vt, Canalitium aurum, dicitur in puteis effossum, quod venarum canalibus per saxa vagatur huc atq; illuc, & per latera puteorum. Plin. lib. 33. cap. 4, Quod puteis foditur, canalitiū vocant: alii Canalienſe, marmoris glareæ inhærens.

Canaria, Herba est, quam vernacula nostra lingua etiam Herbam canis vocamus, quòd canes ægroti ea præsentem vomitum eliciant. Plinius lib. 25. cap. 8. ¶ Inuenerunt & canes canariam, qua fastidium deducunt, eámque in nostro conspectu mandunt: sed ita, vt nunquam intelligatur quæ sit: etenim depasta cernitur. Ruellius humilem esse herbulam ostendit, foliis tritici multo minoribus, calamulo tenui. geniculis pyxidatim cohærētibus articulato, internodiis tibiarū modo in se inferctis, quæ tracta suis ex vaginulis exeruntur: euanidam spicæ loco paniculam habens: denique folio & culmo triticum, cucumini ne arundinem imitans.

CANARIA, Insula est Atlantici Oceani, ad læuam Mauritaniæ, vna ex iis quas veteres ob insignem aeris temperiem, Fortunatas vocauere. Canaria dicta à multitudine canum ingentis magnitudinis, vt ex Iubæ sententia tradit Plinius libr. 6. cap. 2. Hodie omnes illæ insulæ, quas veteres Fortunatas dixere, vno nomine Canariæ appellantur: quarum nobilissima est Palma, præstantissimo saccharo, quod Canarium vocant, insignis.

CANARII, Africæ populi sunt circa Atlantē, habitantes in saltibus plenis elephātorum, ferarum, & serpentum: ita dicti, quòd canum victus ipsis promiscuus sit. Vide Plinium lib. 5. cap. 1.

CANAS, Oppidum Lyciæ regionis Asiaticæ. Lycia quōdam (inquit Plinius libr. 5. cap. 27.) LX oppida habuit. nunc XXXV habet. Ex his celeberrima, præter supradictas, Canas, Candyba.

CANASTRÆVM, πανασταῖον. Promontorium est Macedoniæ, Palenæ proximum, in sinu Thermaico. Plinius lib. 4. cap. 10.

CANATHA, κάνα θα Stephano, Oppidum est in Decapolitana regione, quæ Syriæ iungitur. Plinius lib. 5. cap. 18.

Cancanos, κάγκανος, Herba est Galeno, quæ Dioscoridi & Plinio, Cacalia dicitur, & Leontice. Vide Ruellium lib. 3. cap. 128.

Cancelli, lorum, Ligna aut ferramenta, modicis interuallis in transuersum instar retis inuicem annexa, quibus scenæ, & tribunalia atque fenestræ muniri solent, additúsque eorum præcludi. κιγκλίδες, διφράγματα. Et apud priscos ferè semper fuerunt ærei, quorum multi extant per basilicas distributi, ad lignorum similitudinem fabrefacti, quorum lineolæ altrinsecus in quincunxem superpositæ foramina linquūt, quibus quum aer aspectūsq; admittatur, prohibetur accessus, seruatque vsus eiusmodi clausſtra vineis pro valuis. foribūsq; apponi. Cicero pro Sestio, Tantus est à fori cancellis plausus excitatus. ¶ Cācellos alicui circundare, per translationem dicitur pro eo quod est, limites quosdam angustos cuipiam præscribere, extra quos non liceat euagari. Idem pro Quintio, Si extra hos cancellos, quos mihi ipse circundedi, declinauero. ¶ Sunt & cancelli loca cancellatim, hoc est tessellatim facta transuersariis lignis accommoda sessui. Ouidius, Cancellis primos impossuisse pedes. ¶ In sacris literis Cancelli vocātur specilla foraminibus plena, & transuersim plagulis fenestrata, quas vulgus *Zelotypias* vocitat. Vnde in Prouerbiis, De fenestra domus meæ per cancellos perspexi iuuenem. Hos Cancellos delicioſos, Cicero lib. 1. de perfecto genere dicendi, appellat Tranſennas, ab oculorum videlicet & foraminum transitu: ait enim, Quasi per transennam præter euntes strictim aspicimus.

Cancello, as, Concido, dilanio, dispungo, erado, deleo. διακόπτω. Nam sicut ex transuerso ducuntur ligna in cancellis, ita delendis scripturis transuerso calamo notæ, lineæque atramentariæ. Iureconst. tit. De his quæ in testamento delentur. Cancellarat quis testamentum, vel induxerat.

Cancellatus, a, um, adiectiuum, Quod cancellorum figuram imitatur. Plinius lib. 3. cap. 10, Duriſsimum dorso tergus, ventres molles, fetarū nullum tegumentum: ne in cauda quidem præsidium abigēdo tædio muscarum (nanq; id & tanta vastitas sentit) sed cancellata cutis, & inuitans id genus animalium odore. Ergo quum extenti recepere examina, arctatis in rugas repente cācellis, comprehensas enecant. Vbi Cancellatam cutem appellat, quibusdam cācellis distinctam, hoc est tessellatim quadratam, & in modum capsularum factam.

Cancellatim, Ad similitudinem cancelli. διακριγκιλόω. Plinius lib. 11. cap. 37. Terrestrium aliis venter denticulatæ asperitatis, aliis cancellatim mordacis.

Cancellarii, ἀρχιγραμματεῖς, Degenerante iam tum paulatim lingua Latina, dicti sunt scribæ principum, quorum opera illi in conficiendis, examinādisve diplomatibus vtebantur. Vtitur hac voce Flauius Vopiscus, scribens à Carino Imperatore factum esse præfectum vrbis vnum ex Cancellariis suis.

Cancer, cri, κάρκινος, Piscis genus est mollem testam habēs pro tegumento: cuius multę sunt species, quas vide apud Plinium lib. 9. cap. 31. ¶ Est item Cancer vnū ex duodecim Zodiaci signis, à quadam cācri piscis similitudine ita dictum: eo quòd Sol mēse Iunio signum hoc perambulās, paulatim incipit à nobis recedere. & cursu retrogrado ferri, in modum cācri. Refert Hyginus, hūc fuisse cancrum, qui à Iunone in Herculem, cum Hydra Lernæa pugnantem, immissus fuit: qui quū pedem eius momordisset, ab Hercule occisus est, & à Iunone inter sydera collocatus. ¶ Cancer item καρκῖνος, κἀρκίνωμα, morbus est ab atra bile efferuescente proficiscens, cum alias corporis partes, tum mulierum mammas in primis infestans, quæ menstruo nō purgantur. Dictus Cancer, vel quòd paulatim serpat cancri piscis similitudine: vel quòd venas circa se habeat extēsas, instar brachiorum cancri: vel quòd pertinaciter hæreat, vt solet cancer, siquid chelis apprehenderit. Est autem & in hac significatione, vti in duabus præcedentibus. masculini generis & secundæ declinationis. Cato de Re rustica, Eadem brasica vulnera putrida, cancrósque purgabit, sanósque faciet. ¶ Grammaticorum nonnulli in hac significatione neutri generis esse tradiderunt, & tertiæ declinationis: decepti Ouidii loco, quem opinionis suæ corroborandæ causa solent adducere: Vtq; malum latè solet immedicabile cancer Serpere, & illæsas vitiatis addere partes. Qua in re nimium profectò pueriliter falluntur, non animaduertentes, adiectiuum Immedicabile, non cum nomine Cancer, sed cum dictione Malum, cohærere. ¶ Cancros Orci, dixit Apuleius, pro faucibus, & tenacibus stationibus, quasi cancellos.

CANCHLEI, arabiæ populi, Cedreis, & Nabathæis finitimi. Autor Plinius lib. 5. cap. 11.

Canchris, κάγχρις. Libanotidis fœcundæ semen est, Dioscoridi libro 3. cap. 70.

CANDACE, es, κανδάκη Suidæ, Aethiopum regina fuit, tempore Augusti, quæ maximi animi mulier, tantique in suos meriti fuit, vt omnes deinceps Aethiopum reginæ, eius nomine fuerint appellatæ. Strabo libro 17, Candace per nostra tempora Aethiopibus imperauit, virilis sanè mulier, sed altero oculo capta. Plinius libro 6. cap. 29, Regnare fœminam Candacen: quod multis iam annis nomen ad reginas transiit.

CANDARA, κάνδαρα, Paphlagoniæ oppidum, tribus schœnis à Gangris distans, & Thariba vico. Gentile est Candarenus, κανδαρηνός.

CANDARIA, Promontorium est in Coo insula. Autor Strabo lib. 14.

CANDAVIA. Mons est in ea parte Macedoniæ, quæ in mare Adriaticum vergit. L XX M. passiuum à Dyrrachio distans. Lucanus lib. 6, Deuia quà vastos operit Cādauia saltus. Plinius Candauias montes, multitudinis numero appellat, lib. 3. cap. 23.

CANDAVLES, κανδαύλης, Lydorum rex fuit, qui quum vxorem haberet formosissimam, non contentus secreta voluptatum suarum conscientia, eam Gygi amico nudam ostendit: quo facto sodalem forma reginæ captum ex amico hostem fecit, & tāto proposito præmio in necem suam pellexit, vxoremque & regnum dotale veluti in manum tradidit.

Candaulus, κάνδαυλος, Obsonii genus fuit ex carne elixa, pane, & caseo Phrygio, cum anetho, & pingui iure. Vide Cælium Rhod. libro 20. cap. 16.

CANDAX, Vide CANDACE.

CANDEBCEA, Palus Phœnices, in radicibus Carmeli montis: de qua Plinius lib. 36. cap. 26, Pars est (inquit) Syriæ, quæ Phœnice dicitur, finitima Iudææ, intra montis Carmeli radices paludem habens, quæ Candebœa nominatur. Ex ea creditur nasci Belus amnis.

Candefacio, Vide CANDEO.

CANDEI, Populi sunt in sinu Arabico, qui, quòd serpentibus vescantur, Ophiophagi vocantur. Autor Plinius lib. 6. cap. 29. Pomponius lib. 3, in descriptione sinus Arabici.

Candela, A candore luminis dicitur. λύχνος, κηρός. Iuuen. Satyr. 9. Candelam apponere valuis. ¶ Hinc Cadelabrum, In quo candelæ figuntur, λυχνίον, λυχνία, λυχνοῦν. Cice. 6. Verr. Iam verò lectos æratos, & candelabra ænea, num cui, præter istum Syracusis per triennium facta esse existimatis? ¶ Sunt autem Candelæ quacunque constent materia, scirpis, teda, sæuo, cera. Varr. Candelabra à candela, in his enim funiculi ardentes figebātur. Martial. de candelabro Corinth. Nomina candelæ nobis antiqua dederunt: Non norat parcos vncta lucerna patres.

Candeo, es, ui, Candidus sum. λευκὸς εἰμί. Virg. 4. Aeneid. Candentis vaccæ media inter cornua fundit. Ouid. 11. Metam. Candida de nigris, & de cādentibus atra. ¶ Significat etiam ignitum esse. λάμπω, ἐπυροῦσθαι. Cice. 1. Offic. Qui cultros metuens tōsorios cādente carbone sibi adurebat capillum. ¶ Composita, Excandeo. & Incandeo, à quibus Excandesco, propriè vehementer incendor, inflammórque. Cato de Re rust. Nā si sub tecto coquas, quum bitumen & sulphur additum est, excandesceat, hoc est incendetur, & inflammabitur. ¶ Transferuntur etiam ad iram, θυμαίνεσθαι, quòd ea est, velut ignis animum incēdens, & vultum hominis quodam cādore perfundens: vel quia, vt sol quāto candidor, tāto ardentior: ita animus, dum ira cōcitatus est, inflammatus, incensus, & excādescens dicitur, vt tanta mentis commotio significetur. Cælius Cice. Id postquam resciit, excanduit, & me causam inimicitiarum quærere clamitauit, id est ira vehemēter incensus est. ¶ Hinc Excandescentia, quæ est (vt Cicero 4. Tuscul. inquit) ira nascens, & sine modo existens. θύμωσις. ¶ Incandesco, candens, & ignitus fio. Meta. libr. 7, Non secus exarsit, quam quum Balearica plumbum Funda iacit: volat hoc, atque incandescit cūdo: Et quos non habuit, sub nubibus inuenit ignes. ¶ Est & Recandeo: à quo Recādesco, quod est rursus candesco: & accipitur per calefio. Ouid. libr. 1. Metam. Ergo vbi diluuio tellus lutulenta recenti, Solibus ætherei, altóque recanduit æstu.

Candesco, Ignitus fio, igneſco. πυροῦμαι. Ouid. 2. Metamorph. Currúsq; suos candescere sentit. ¶ Candescere etiam album fieri significat. Tibullus lib. 1. Liceátque caput candescere canis.

Candor, oris, Albedo splendori coniuncta. λευκότης. Plautus in Men. O, solem vides, statim vt occæcatus est, præ huius corporis candoribus. Plinius lib. 12. cap. 14, Thus probatur candore, Cicero 2. de Nat. deor. Nam solis calor & candor illustrior est, quàm vllius ignis: quippe qui immenso mundo tam longè latéque illuceat. Dicitur & per metaphoram candor animi à Cicerone multis in locis, pro synceritate & puritate animi.

Candefacio, Candidum facio. λευκαίνω. Plautus in Mostel. Vna opera ebur atramento candescere postules. ¶ Aliquando etiam Candefacere, λευκαίνειν, Est candentem, hoc est ignitum reddere. Plinius lib. 34. cap. 8, Vbi inter lapides candefactos funditur. ¶ Hinc Excandefacio, Cādens & ignitum facio: vnde Ferrum excandefactum, hoc est candens & ignitum. ¶ Per trāslationem accipitur pro ira inflammare. θυμοῦν.

Candico, as. pen. cor. Candorem habeo, subcandidus sum. λευκαίνομαι. Plin. lib. 8, Insigne ei in dextro latere candicans macula.

Candicantia, æ. pro albedine. λευκασμός. Plinius lib. 37, Fictitiæ sacrificationis candicantiam fugiunt.

Candidatus, Qui luce quadam nitente perfusus est. Vnde Lactantius immortalitate nos veluti candidatos esse, eleganter dixit. ¶ Candidati etiam dicebantur, qui ad alicuius magistratus, aut dignitatis petitionem aspirabant. ἐπαγγέλλεσθαι τὰς ἀρχάς, δεδεικμένος à toga candida, quam per id tempus induebant, siue ad denotandum integritatem, quòd solus hic color syncerus ac purus, & minimè inquinatus est: siue, vt perspici ab omnibus posset, eos pecuniam nō habere, quā ciues corrumperent. Ire autem candidati per comitia solebant, suadendo, rogando, submittendo se omnibus, & nudato etiam corpore, citatrices ostendendo. Cicero pro Muræna, Nec candidatis ista benignitas adimēda est, quæ liberalitatem magis significat, quam largitionem. Inde per trāslationem aliarum quoque rerum petitores, candidati dicuntur, sicut à Quintiliano, candidatus eloquentiæ, & à Plinio in Paneg. Cādidatus gloriæ, & immortalitatis: ab Hieronymo, Candidatus fidei. Ex quibus ostenditur candidatus constrūi cum genitiuo: vt sit candidatus consulatus, Præturæ, Quæsturæ, qui petit consulatum, Præturam, Quæsturam.

Candidus, da, dum, Propriè dicitur, quod lucentem quandam habet albedinem: vnde niuem candidam, & cygnum candidum magis propriè dixeris, quàm album. Seruius in 3. Georg. Aliud est cādidum esse, id est quadam nitenti luce perfusum: aliud album, quod pallori conſtat esse vicinum. ¶ Sumitur etiam candidum οἴνου pro ignito: vnde Ferrum cādidum vocamus, quum accensum est & ignitum. ¶ Et quia inter colores candidus purissimus est, accipitur etiam candidum pro puro, & syncero, & minimè fucato. Horatius 1. Epist. Albi nostrorum sermonum cādide iudex. ¶ Interdum candidus ponitur pro Fœlici: tractum à Thracibus, qui diem fortunarum, albo: aduersum, nigro lapillo designarunt. Catullus, Fulsere verè cādidi tibi soles. Horatius lib. 2. Serm. -huncine solem Tam nigrum esse mihi? id est tristem & exitiosum.

Candidè, Idem significans, quod purè, syncerè & benignè. εὐγενῶς, Cælius Ciceroni, Cauendum tibi erit, ne parum simpliciter, & candidè posſuisse inimicitias videaris.

Candidulus, a, um. diminutiuum. Cicero 5. Tuscul. Candiculi dentes, venusti oculi, color suauis.

Candido, as. Candidum facio. λευκόω. Pomponius, Vestem lixiuio candidans Plinius, cuius radice vtuntur ad candidandos capillos.

Candidatorius, a, um: vt, Candidatorium munus. Cice. ad Att. lib. 1, Nos in omni munere candidatorio fungendo summam adhibebimus diligentiam.

Candifico, as, Candidum facio. λευκόω. Næuius, Poliens sese, & succis herbarum candificans cutem.

CANDIDYMA, λευκώμη, Zeugitanæ regionis (quæ propriè Africa dicitur) promontorium est. Sunt enim in minore Africa tria promontoria, teste Plinio lib. 5. Candidum, circa quod Scipio in Africam proficiscens copias suas exposuit: mox Apollinis, aduersum Sardiniæ: & Mercurii aduersum Siciliæ: quæ in altum procurrentia, duos efficiunt sinus, Hipponensem, & Diarrhytum.

CANDIOPE, κανδιόπη, Oenopionis filia. & Orionis soror (vt Theodotius asserit) quam quum frater in venatione in antrum traxisset, vim illi intulit, & ex ea Hippolagum suscepit: quod quum Oenopion resciuisſet, indignatus, filium exulatum abire iussit, qui oraculo edoctus versus Orietem in Thraciam cum Candiope & paruo filio delatus est, ibique ob insignes virtutes in magno pre io fuit.

Candofoccus, in viribus quis dicatur, docet Columella lib. 5. cap. 4, his verbis, Nonnullos tamen in vineis characatis animaduerti, & maximè heluenaci generis, prolixos palmites, quasi propagines summo solo adobruere, deinde rursus ad arundines erigere, & in fructū summittere quos nostri agricolæ Mergos, Galli *Candoſeccos* vocant.

CANDYBA, κάνδυβα, τά. Stephano, Lyciæ regionis ciuitas est, vbi laudatur Oenium nemus. Hæc Plinius lib. 5. cap. 27.

CANENS, entis, Nympha fuit, Pici Laurētum regis vxor, quæ quum virum à Circe in auem mutatum supramodum lugeret, extabuit, & loco cuidam ad ripam Tyberis, vbi hæc conſigerunt, nomen suum reliquit. Fabulam hanc vide latius apud Ouidium 14. Metamorphoseos.

CANE, Oppidum Aeolidis regionis. Plinius lib. 5. cap. 30.

Caneo, vide CANVS.

Canephras, Capitis ornamenta veteres dixere. Festus.

Canephora, pen. cor. κανηφόρος. Virgo dicitur, quæ more Attico sacra in cistulis reposita capite sustinebat. κάνεον enim Græci dicunt, quæ nos Canistra. & per diminutionem Canistella. Cicero 6. in Verrem, Habe Canephoras, deorum simulachra restitue.

Cani, canorum, vide CANVS.

Cangræna, vide CANGRÆNA.

Cania, æ, Vrticæ syluestris genus. Plin. lib. 21. cap. 15, Et in syluestri quæ dicitur Canta, acrior, caule quoq; mordaci, fimbriatis foliis.

Canicæ, Furfures ab antiquis dicebantur, teste Festo, eo quòd canes iis pascerentur. Vnde Canicaceum panem, furfureum dicimus. Pacuuius, Qui apud te, quasi seruus, est canicaceum panem.

Caniceps, Genus animalis faciem caninam habens. λυοκέφαλος. Plinius lib. 7. cap. 2, tradit in Asiæ montibus genus hominum esse canino capite, pro voce latratum edentium, quos vocat *lupercipheos*: nos etiam Canicipites vocare possumus.

Canicula, Vide CANIS.

CANIDIA, Vnguentaria fuit Neapolitana, in quam, tanquam in veneficam, sæpe inuehitur Horatius.

CANINIVS, Septem horarū Consul fuit, in quem iactatum est scomma illud Ciceronis, Mira fuit Caninii Consulis vigilantia, qui toto suo Consulatu somnum non vidit.

Caninus, Vide CANIS.

Canis, gen. comm. κύων. Animal latrabile: piscis marinus: & ludi talaris signum, quod vnum duntaxat punctum cōtinebat: ideo damnosus canis appellatur. Propertius, Semper damnosi subsiluere canes. Canis animal à canēdo dicitur, quòd nocte in custodia, & in venando signum voce det. Terent. in Phorm. Introit in ædes ater alienus canis. De hoc Columella lib. 7. cap. 12. Quis hominum clarius, aut tāta vociferatione bestiam vel furem prædicat, quàm ille latratu? quis famulus amantior domini? quis fidelior comes? quis custos incorruptior? quis excubitor inueniri potest vigilātior? quis deniq; vltor aut vindex constantior? De genere autem & natura canum, vide Plinium lib. 10. cap. 63, & Xenophontem in opere de Venatione. ¶ Canis sydus leporem fugientem sequitur: habet in lingua stellam vnam, quæ propriè appellatur Canis, magnā quidem & splendidam: in capite alteram, quam nonnulli Sirion dicunt. Sunt ergo duo canes in cælo, maior scilicet & minor: sed Canem dicendo, maiorem intelligimus. Minor enim canis Canicula dicitur, quæ quia integrum diem in ortu atque occasu Canem præcedit, à Græcis προκύων vocatur. Hæc etiam Antecanis, & Sirius dicitur. Cicero, Antecanem, Procyon Graio qui nomine fertur. Oritur decimo septimo Calend. August. Occidit, sed non tota, post dies quadraginta: idque dierum spatium, Dies caniculares appellamus, eo quòd sydus hoc iis diebus in medio cæli centro sit, coniunctúmque cum Sole duplicet calorem quo dissoluuntur corpora, & euaporantur. ¶ Dicta Canis, quòd corpora morbo afficiat, & nimio calore mordere videatur.

Canicula, diminutiuum à Cane, quum est fœminini generis. κυνίδιον. Cicero 3. de Nat. deor. At illud non modò non arrogantis, sed potius prudentis, intelligere se habere sensum & rationem. hæc eadem & caniculam non habere. ¶ Accipitur & pro signo cæleſti, οὐρανίῳ. Columella lib. 10. Quūmque peracto solstitio vsque ad ortum Caniculæ, qui ferè dies triginta sunt. ¶ Hinc Caniculares dies. ἀκμαῖοι τοῦ θέρους ἡμέραι. ¶ Dicebatur præterea, hoc nomine tali latus, quod vnitatem ostendebat, in quod cōuerſo talo, deponebatur ab eo qui iactauerat. nummus vnus, aut quantum inter se pācti fuerant, sine aliquo lucro, idcirco damnosa canicula vocabatur. Perſius, damnosa canicula quantum Raderet. ¶ Canicula item genus piscis marini, apud Plinium lib. 32. cap. 11.

Caniculus, Catulus, catellus, diminutiuum à Canis, generis masculini. κυνάριον, κυνίδιον.

Caninus, a, um, Quod est ex cane. *Lupinus*. Plinius, Sanguine canino nihil contra toxica præstantius est. Vnde Canini dentes, post primōres: de quibus in dictione DENS. Et Caninum prandium, abstemium in quo nihil vini potatur, quoniam canis vinum nō bibit. Vide Aulum Gellium lib. 13. cap. 29. Canina cœna. Idem. Plautus in Cas. Hāc ibo, caninam cœnam spero meliorem fore.

Canarius, a, um, Quod ad canem pertinet. *Lupinus*: vt, Lappa canaria, quæ canibus adhæret. Augurium canarium. Plinius lib. 18. cap. 3, Augurio canario agendo dies constitnatur, prius quàm frumēta vaginas exeāt, & antè quàm in vaginas perueniant.

Canatim, aduerbium significās ad similitudinem canis. *Lupidum*: sicut Bouatim, ad similitudinem bouis. Cnigidius Figulus in Comment. Grammat. vt citat Nonius. Sūt etiam alsimilanter dicta hæc Canatim, Suatim, Bouatim, quæ ab animalibus sumuntur.

Canistrum, & Canister, κάνεον, Fiscella, cista viminea: à Græco κάναστρον, -, in r, mutato. Virgilius, -cererémque canistris Expediunt. Palladius, Salignis canistros fieri debere virgultis, quia genus hoc oleum dicitur adiuuare. ¶ Hinc fiunt diminutiua Canistellum & Canistellus. *Lucubellum*, *Lucubellus*.

CANIVS, Poeta fuit temporibus Martialis, eique familiaris: qui natura ita hilaris erat, vt semper rideret. De quo idem Martialis libr. 1. epigram. ad Maximum.

Canna, κάννα, δόναξ. Arūdo, licet minor sit, & maior calamo. Ouidius, Et pigram velabat canna paludem. Columella lib. 5, de arundineto, Ea est autem senectus, quum vel exaruit situ, & inertia plurium annorū, vel ita dēfatum est, vt gracilis, & cānæ similis arūdo prodeat. Strabo scribit in Africa ad cubitos quinos longas, crassitudine verò digiti minoris cannas nasci.

Canneus, a, um, adiectiuum, Quod ex cannis conficitur. Vnde Columella, Canneas tegetes vocat, stortias ex cannis confectas, quæ ad excipiendam oliuam arboribus substerni solebant. Sic enim ait libro 12. cap. 50, Vrcei quibus oleum progeritur, canneę tegetes, quibus olia excipitur.

Cannetum, Vbi cannarum copia est. καννών. Palladius, Lilieta, canneta ponenda sunt.

Cannabis, κάνναβις. penult. cor. Herba est, ex qua fiunt chordæ. Perſius, Tun'

Universidad de Deusto Biblioteca

Tun' mare transilias? tibi torta cannabe sulto Cœna sit in transtro? ¶ Dicitur & Cānabū. Palladius lib.3.cap.5. Hoc tepore cānabu seris.

Cannabaceus, a, um, & Cannabinus, a, um, Quod est ex cannabe. κανναβίνεος. Columella lib.7, Cannabinisque funibus cornua iuuencorum ligato.

CANNÆ, arum, κάνναι, tantum pluraliter, Vicus in Apulia, Romanorum clade clarus. Lucanus libro 7. -non illum Pœnus humator, Consulis, & Libya succensæ lampade Cannæ. Compellunt, hominum ritus vt seruet in hostes.

Cannenses, Populi Cannas inhabitantes, Corinensibus & Collatinis vicini, teste Plinio lib.3.cap.11. Pugna Cannensis, Propertius libro tertio. Cannensis calamitas, Cicero de Clar.orat.

CANNENVFATES, Populi sunt insulani, Batauis finitimi, apud Plinium lib.4.cap.15.

Cannitiæ cameræ, Dicuntur in agrestibus ædificiis ex cannis cōstructæ. καλάμιναι καμάραι, vt est apud Palladium lib.1.titul.13.

Cano, is, cecini, cantum: sed eius composita faciunt præteritum inui, diuisis syllabis, significatq; propriè canere, voce modulari. ᾄδω. Plinius libro 10.cap.29, Merula canit æstate, hyeme balbutit. Cicero 4.Acad. Quum cornix cecinerit. ¶ Hinc canere poetæ dicūtur: quoniam versus rhythmica ratione compositos, cantādo pronuntiare consueuerunt. Virgilius 1.Aeneid. Arma virumque cano. ¶ Canere etiam is dicitur, qui fides, organáve pulsat, aut qui tibias inflat. Cic.1.Tusc. Igitur Epaminūdas, princeps meo iudicio Græciæ, fidibus præclarè cecinisse dicitur. Idem 2.de Orat. Quemadmodum tibicen sine tibiis canere, sic orator sine multitudine audiente eloquens esse non potest. ¶ Canere receptui, significat post conflictum milites à pugna reuocare, quod sit cantu tubarum & clangore. Liuius 6.bel.Pun. Legionum ardor ingens ad hostem insequendum fuit: sed Flaccus receptui cani iussit. ¶ Contrà, Canere bellicum, Est milites tubæ clangore ad bellū accendere. Cicero in Orat. Alter incitatior fertur, & de bellicis rebus canit etiam quodammodo bellicum. ¶ Sed quia veteres laudare, & vaticinari versibus solebant, factum est, vt Canere pro laudare capiatur. Virgilius 7. Aeneid. Regémque canebant. Et pro vaticinari. Idem 6.Aeneidos, Ipsa canas oro. Et pro prædicare, & cum quodam, vt exaudiri possit, canere proferre. Martialis, Quicquid fama canit, donat arena tibi. ¶ Canere eandem cantilenam, dicitur is, qui molestus est, sæpius eadem inculcans. Terentius in Phorm. Cantilenam eandem canis. ¶ Intus canere, dici solet is, qui priuati commodi studiosus, quicquid agit, id omne ad domesticam fert vtilitatem. Cicero in Rullum aduersus legem agrariam, Atque hoc carmen hic Tribunus plebis non vobis, sed sibi intus canit. ¶ Huius verbi composita sunt, Accino, quod est ad aliquid, vel iuxta cano. προσάδω, προσαυλῶ, ἐπαυλῶ. ¶ Concino, simul cano. ¶ Intercino, inter agendum cano. Occino, siue Occano, κελαδέω, conuitium facio. ¶ Percino, canēdo perseuero. ¶ Procino, canendo profero. ¶ Præcino, prædico, prædiuino, & antè cano. ¶ Recino, rursus cano. Horatius libr.1. Carmin. Quem deum cuius recinit iocosa Nomen imago. Interdum significat in contrarium cano. Inde frequentatiuum Recantare, idem significans quod retractare, & quod semel à nobis malè aut dictum aut scriptum est, reuocare, & corrigere: quod Græci eodem modo dicunt παλινῳδεῖν. Idem lib.1. Carmin. Nunc ego militibus Mutare quæro tristia, dum mihi Fias recantatis amica Opprobriis. ¶ Est & Succino, quod est summissa voce cano. Et omnia habēt penultimam correptam.

Cantio, onis, Idem quod cantus. ᾆσμα. Plautus in Sticho, Lepidam & suauem aliquam cantionem occipito.

Cantiuncula, diminutiuum, ᾀσματίου. Cicero 5.de Finibus, Vidit Homerus probari fabulam non posse, si cantiunculis tantus vir irretitus teneretur.

Canor, oris, Cantus, & elegantia quædam, ac consonantia. μέλος. Ouidius lib.5. Metamorph. Nec tamen ille canor mulcendas natus ad aureis. Virgilius 4.Georg. -nanque morantes Martius ille æris rauci canor increpat.

Canorus, a, um, adiectiuum, Vocalis, sonorus. λιγυρός, φωνήεις, μιγαλόφωνος. Plautus in Pœn. Canora hic voce tinnire temperēt. Cicero de Senect. Omnino canorum illud in voce splendescit. Virg. 6.Aeneid. Threicia fretus cithara, fidibúsque canoris.

Canorosus, a, um, Idem. Gellius, Collectam coactámque vocem, & magis claros, canorosósque sonitus facit.

Cantilena, Carmen, canticum. μελῳδία, ᾆσμα. Cicero 1.de Orat. Neque ex scholis cantilenam requirunt. ¶ Accipitur & pro verborum iactatione, denuntiatione, & rumore. Brutus ad Ciceronē lib.11, Nā de tuo periculo, crede mihi, iactatione verborum, & denuntiatione periculi, sperare eos, te pertimefacto, adolescente impulso, posse magna consequi præmia: & totam istam cantilenam ex hoc pendere, vt quàm plurimum lucrificant.

Canticum, Propriè est elegans & lasciuus cātus. ᾠδή. Quintilianus, Sit poetæ lectio cum suauitate quadam grauis, & non quidem prosæ similis (quia carmen est, & se poetæ canere testātur) non tamen in canticum dissoluta.

Cantor, & Cātrix, Verbalia qui vel quæ cantus exercet. Plaut. Trin. Cantrices, ciftellatrices, nuntii, raptores panis & peni. Cic.1.de Orat. Ita & tibi Iurisconsultus ipse per se nihil, nisi leguleius quidam cautus & acutus, præco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum.

Cantus, us, à Cano, Est inflexio vocis, & pro cantione cuiuscunque rei dicitur. μέλος. Virgil.8. Aeneid. Tum Salii ad cantus incensa altaria circum Populeis adsunt cuincti tempora ramis. Cice. de Orat. 2, Qui enim cantus moderata pronuntiatione dulcior inueniri potest? ¶ Cantus etiā pro incantatione, seu magicis carminibus accipitur. Tibull. -nempe hæc eadem sē dixit amores Cantibus, aut herbis soluere posse meos.

Canto, as, frequentatiuum à Cano. ᾄδω. Plin. libro 11. cap.26, Mares cantant in vtroque genere. Terent. in Eunu. Cantatum pronocemus Pamphilam Plaut. in Epid. Conducta veni, vt cantarem fidibus seni. ¶ Item Cantare, pro incantare. Virgil. in Pharmaceutria, Frigidus in pratis cantando rumpitur arguis. Vbi Seruius, Cantando, dum incantatur. Nam gerundiuus modus ab omni verbo similiter procreatur: vnde modò Cantando à passiuo, ait, quum suprà ab actiuo dixerit, Cantando tu illum. ¶ Cantare item pro celebrare, tollere laudibus, ὑμνωιδεῖσθαι. Cice. ad Att. Nam, vt scis, iam pridem istum canto Cæsarem. Ab hoc verbo fiunt Cātatio, ᾠδή. ¶ Composita sunt Accanto, Excanto, Incanto, & Recanto.

Cantito, as: penulti. cor. frequentatiuum à Canto frequentatiuo formatum. Terent. Adelph. Factum credo, vt habeas qui cum cātites. Cic. de Clar. Orat. Vtinam extarent illa carmina, quæ multis seclis ante suam ætatem in epulis esse cantitata à singulis conuiuis, &c.

Cantatus, participium. Statius 1.Syl. Asteris & Battis totam cantata per vrbem.

Cantator, Qui consueuit canere. ἀοιδός, μουσοῦργός. Martial. lib.13. Cantator cygnus funeris ipse sui.

Cantatrix, ᾠδήτρια. Claudianus, Imploret citharas, cantratricésq; choreas.

Cantamen, inis, pro incantatione accipitur. γοητεία. Propert. O vtinam magicæ nostem cantamina Musæ.

CANOBVS & CANOBITÆ, Vide CANOPVS,

Canon, κάνων, Tributum erat frumentarium, quod Aegyptus, Africa, & Silicia statum populo Romano quotannis pendebant. Asconius Pedianus tria facit tributorum genera, Canonem, vt in portoriis & vectigalibus: Oblationem, vt in vini distractione: & Indictionem, quę & collatio, & collecta dicitur à Cicerone lib.2.de Oratore.

Canon, onis, penul. genitiui cor. κανόν. Latinè regula. Cice. ad Tiron. Sed heus tu, qui κανὸν esse meorum scriptorum soles, vnde illud tam ἀνυσον, valetudini fideliter inseruiendum? Plinius lib.34.cap.8, Fecit & quem canona artifices vocant, lineamenta artis ex eo perentes, velut à lege quadam. ¶ Canon etiam lorum scuti, in quod brachium immittitur.

Canonicus, a, um, Regularis. κανονικὸς.

Canor, Canorus, Canorosus, Vide CANO,

CANOPICVM, Zeugitanæ regionis, quæ propriè Africa, & Minor Africa Plinio dicitur, oppidum est, eodem autore lib.5.cap.4. ¶ Est item canopicum vnum ex Nili ostiis Africæ proximum, quo Aegyptus à Libya Mareotica dirimitur. Plinius lib.5.cap.30.

CANOPITANVM, Oppidum liberum Zeugitanæ regionis, siue Africæ minoris. Plinius lib.5.cap.4.

CANOPVS, penulti. product. κάνωπος Suidæ. Ciuitas Aegypti distans ab Alexandria CXX stadiis, ex qua orūm ferunt Claudianum poetam: dicta, quasi Canobus, à Canobo Amyclæo Menelai nauis gubernatore, ibi sepulto. Nam deuicta Troia in Aegyptum vi ventorum delatus cum Helena, gubernatorem ictu serpentis, quem Hæmorrhoida vocant, amisit, in eiúsque memoriam vrbem condidit, relictis ibi iis, qui ad nauigandum inutiles erant. Hæc, salubris aeris benignitate homines allicit. Iuuenalis Satyr.15, -sed luxuria quantum ipse notaui Barbara famoso non cedit turba Canopo. Virgil. 4. Georg. Nam qua Pellæi gens fortunata Canopi Accolit effuso stagnantem illumine Nilum. ¶ Est ibi Nili ostium, quod canopicum κανωπικὸν στόμα vocant, cuius meminit Strabo lib. vlt. Plin. lib.5.cap.10, Pompon. lib.1, Ammianus lib.22. Sūt exemplaria quædam in quibus canobum & canobitas legimus. ¶ Est præterea Canopus syderis nomen, cuius meminit Plinius lib.6.cap.22, in descriptione Taprobanæ insulæ.

Canopitæ. pen. prod. Qui canopum habitant.

Canopicus, a, um, possessiuum à canopo. Varro, Nobis Sarpedæ videmur, quum simus canopici.

Canta. pro cantata veteres vsi sunt. Festus.

CANTABRI, κάνταβροι, pe.cor. Hispaniæ Tarraconensis populi sunt, Asturibus finitimi: à quibus proximus Oceanus cantabricus appellatur. Hi efferi sunt, & nullam vitā sine armis esse existimans. Sillius Ital. Cantaber ante omneis hyemisque, æstúsque, famisque Inuictus. Ex mox, Nec vitā sine Marte pati: quippe omnis in armis. Lucis causa sita est, damnatum viuere paci. ¶ Cantabrorum regio cantabria, καντάβρια dicitur. Memoriæ proditum est, Cantabros solitos canere pæana lætitiæ suffixos cruci ab hostibus.

Cantabrius, a, um: vt, Cantabria gens.

Cantabricus, a, um: vt cantabricum bellum, & cantabrica herba: de qua Plinius lib.25.cap.8.

Cantarus, Vide CANTHARVS.

Cantes, pluralis numeri tantum, & fœminini generis, Fistulæ sunt organorum.

Cantator, Cantatrix, Cantatio, Vide CANO.

Cantharias, Gemmæ species, quæ scarabæorum effigiem habet: quippe Græci κανθάρους vocant scarabæos. Plin. 37.cap.11.

Cantharis, cantharidis, κανθαρὶς Vermis terrenus viridis, auri colore superlucens: in summitate ramorum fraxini & oliuæ nascens: cuius succus in venas ingressus, vt venenum interimit, & humano corpori applicitus, vesicas plenas humore facit. Ouidius, Cantharidum succos dante parente bibat. Plinius libro 29.cap.4, In cantharidibus magna quæstio: quoniam ipsæ venena sunt potæ, vesicæ cum cruciatu præcipuo. Cicero ad Pætum, lib.9, Caius accusante L. Crasso cantharidas sumpsisse dicitur. ¶ Cantharis etiam à quibusdam appellatur herba. quæ κανθὶς Dioscoridi, Latinis Fumaria, & Officinis Fumus terræ dicitur.

CANTHAROLETROS, καντηρόλεθρος, Locus Thraciæ exiguus, à cantharī exitio dictus, quòd ibi ex omni animalium genere solus necetur cantharus.

Cantharos, κάνθαρος, penultima corrept. Poculum quod Baccho tribuitur, sicut Scyphus Herculi: à cantharo, nauigij genere. Plinius libro 33. capit 11, C. Marius post victoriam Cimbricam cantharis potasse Liberi patris exemplo traditur. Virgilius Ecloga sexta. Et grauis attrita pendebat cantharus ansa. Vlpianus scribit Cantharos esse, per quos aquæ saliunt. ¶ Et Cantharus, piscis nomen est apud Plinium libro.32.capit.11. Columella libro 8, Nam & halecula modò capta, & cantharus, exiguúsque gobio. ¶ Est item Cantharus Græcis, quem Latini Scarabæum vocant, ex genere insectorum, qui circa animalium simum ferè versatur, pilulas ex eo conficiens, auersísque pedibus volutans. De hoc multa Plinius libro 11.cap.28, & Aristophanes in Cantharo. ¶ Est item Cantharus, cæleste signū in Aquario, ex tribus constans stellis. ¶ Cantharus item Comicus Athenensis fuit, cuius scripta memorantur à Suida.

Cantherium, καντήριον, Vehiculi genus, de quo Seneca Epist.87, M.Cato Censorius cantherio vehebantur Aethiopico.

Cantherius, Genus iugi in vinea, de quo Columella lib.4.cap.12, Itaq; aut veteres, ne nouæ radicem agant, arundines binas singulis vitibus applicabimus: aut si regionis conditio permittit, veteri deponemus hastilia, quibus annectuntur singulæ transuersæ perticæ, in imam partem ordinis: quod genus iugi Cantherium vocant rustici. ¶ Cantherius equus, Cui testes amputati sunt, vt fiat mansuetior. Varro. Et ideò quòd semine carent ij, Cantherij appellantur. distat ab equo, sicut capus à gallo. ¶ Cantherij item dicuntur qui subiici solent à fabris materiaris, dum moles arborum secant: vulgus *Caballos* vocat. ¶ Item Cantherij tigna dicuntur. Vitruuius libr.5, Et Cantherij prominentes ad extremam suggrundationem. Supra cantherios tepla. Item Cantherius, vt autor est Varro, mons est in Sabinis.

Cantheriolus, diminutiuum, pro paruo pedamento. Columel. lib.11.cap. 3, Deinde quum fecerint caulem, humilioribus quasi cantheriolis interpositis, rigorem stylorum conseruato, &c.

Cantherinus, a, um, adiectiuū. Plautus in Menech. Cerrè hæc mulier cantherino ritu astans somniat. Solent enim equi stantes somnia re, authore Plinio lib.10.cap.vlt. ¶ Cantherinum hordeum. Columella libro 2. cap.9, Proximus est his frumenti vsus hordei, quod rustici hexasticum, quidam etiam cantherinum appellant. ¶ Cantherinum lapathum, Latini Rumicem appellant. Plin. lib.20.cap.21.

Cantheriatus, a, um. Columella libr.5, Quæ pedaminibus adnixæ, singulis iugis imponuntur, eas rustici cantheriatas appellant.

Canthus, thi, κανθός. Ferrum quo rotæ extremitates vinciuntur. Persius, Vertentem sese frustrà sectabere canthum. ¶ Canthos etiam Græci angulos oculorum vocant.

CANTHVS, Abantis filius fuit, qui ab iis, qui Argonautica scripserunt, numeratur inter Argonautas.

CANTIOBIS, καντιόβις. Ptolomæus lib.2.cap.11, Vrbs est Germanniæ ad Albim fluuium, quæ vulgò *Hamberga* dicitur.

Canticum, Cantilena, Cantio, Cantito, vide CANO.

CANTIVM, κάντιον, apud Ptolemæum lib.2.ca.3. Britanniæ est promontorium, à quo regio ipsa Cantia dicta est, & ciuitas Cantuaria, vulgò *Canturberi*.

Cantor, Cantus, vide CANO.

C. CANVLEIVS Tribunus plebis, rogationes duas tulit, Vt connubia plebis cum patribus essent communia: & vt alter Consul de plebe crearetur. Orationem eius aduersus Consules vide apud Liuium lib.4.

Canus, a, um, Cui canent, siue albent capilli præ senectute. πολιός. Plaut. in Asin. Cano capite te cuculum vxor ex lustris rapit. Idem in Bacch. Cano capite, atq; alba barba. ¶ Trāsfertur & ad alia: vt, Cani montes, albi ex niue. ¶ Cana fides. Virg. 1.Aen. Cana fides & Vesta. Vbi Nonius, Canam fidem, veterem, & antiquā interpretatur. ¶ Cana veritas. Varro in Eudæ, Et ecce de improuiso ad nos accedit cana veritas, Atticæ philosophiæ alumna.

Cani, orum, subst. tiuè, pluraliter tantum, Capilli albi in capitibus senum. Cicero de Senect. Non cani, non rugæ repente autoritatem afferre possunt.

Caneo, es, ui. Propriè de capillis dicitur in senibus, quum albescunt. πολιῶ. ¶ Per translationem de aliis etiam rebus quæ capillorum canitiē imitantur. Canent herbæ, hoc est albæ sunt, matutino rore aspersæ. Virgil. 3. Geor. Luciferi primo quum sydere frigida rura Carpamus, dum mane nouum, dum gramina canent. Idem. 2. Georg. Et glauca canentia fronde salicta.

Canesco, is, Canus fio: & propriè de senibus dicitur, quum capilli eorum in albedinem vergunt, λευκαίνομαι τὴν τρίχα. ¶ Per translationem autem accipitur pro senescere. Cicero 1.de Legibus, Quercus huic loco non deerit, quæ Mariana dicatur: eáque (vt ait Scæuola) de fratris mei Mario, canescet seculis innumerabilibus. Idē de Clar. Orat. Quúmq; ipsa oratio iam nostra canesceret, haberétque suam quandam maturitatem, & quasi senectutem.

Canities & Canitudo, Capillorum albedo, qualem in senibus conspicimus. πολιότης. Plinius, Et ipsa iam canitie venerabilis. Idem lib.11.cap. 37, Canities homini tātum, & equis. Plautus, Stultus est aduersus ætatem & capitis canitudinē. Varro Aboriginum, Sed neque vetulus cantherius, quàm nouellus, melior: nec canitudini comes virtus.

CANVSIVM, καυδίειον, Apuliæ oppidum ad Aufidum fluuium, laudatissimæ lanæ ferax, quæ Canusina dicitur, cuius color rutilus.

Canusinatus, Dicitur qui est indutus Canusina veste. Martialis lib.9, Vt eanusinatus nostro Syrus assere sudet.

Capacitas, vide CAPIO.

CAPANEVS, per tres syllabas, penult. corr. καπανεύς. Argiuus fuit, qui vnà cum Polynice ad bellum Thebanum profectus, quum scalas muris admouere vellet, à Thebanis lapidibus fuit obrutus. Hinc factus est locus fabulæ, Capaneum quum deorum contemptor esset, à Ioue fulmine esse percussum. Vegetius libro 4. de Re militari, Qui scalis (inquit) in obsidione vrbium vtuntur, frequenter periculum sustinent, exemplo Capanei, à quo primùm scalarū oppugnatio perhibetur inuenta: qui tanta mole lapidum fuit obrutus à Thebanis, vt fulminibus dicatur extinctus. Vnde Ouidius libr. 4. Tristium, Quum cecidit Capaneus subitò temerarius ictu.

Capaneus, a, um, adiectiuum tetrasyllabum, & penult. produ. καπάνειος: vt, Capanea pinus apud Statium 8. Theb. -capaneáque pinus Iam procul Aoniis valet agnoscenda cateruis.

Capaneius, a, um, aliud adiectiuum. Statius 12. Thebaid. Ausa ante alias Capaneia coniunx.

CAPARA, καπάρα, Vrbs est Hispaniæ, in tractu Lusitaniæ, apud Ptolemæum lib.2, cap.5.

CAPASTITE, à Plinio lib.5.cap.9, numeratur inter Aegypti præfecturas, quas vocant Nomos.

Capax, Vide CAPIO.

Capedo, inis, Vas amplum & capax, à capiēdo dictum. ἀρυστήριον. Plin. lib.37.cap.2, Sed Nero, vt par erat, principes vicit omnes, quadringentis sestertiorum millibus capedinem vnam parando. Cicero in Paradox. Minúsne gratas diis immortalibus capedines ac fictiles vrnulas fuisse, quàm delicatas aliorum pateras arbitramur?

Capeduncula, diminutiuum. Cicero 3.de Nat.deor. Docebo meliora me didicisse de colendis diis immortalibus iure pontificio, & more maiorum, capeduncułis, quas Numa nobis reliquit.

Capella, vide CAPER.

CAPENA, penult. prod. Oppidum vicinum Romæ, iuxta fontem Aegeriæ. ¶ Capena porta Romæ, à Capena vrbe, quā Italus rex ædificauit, vt inquit Solinus. Hæc etiam porta Apia dicta est. per quam Capuam itur: vt Frontinus libr. de Aquæduct. ¶ Dicta est & triumphalis, quòd triumphantes per eam potissimùm in vrbem inuehi soleant. Hodie portam *D. Sebastiani* vocant.

Capenas, atis, gentile.

Caper, pri, Mas castratus in genere caprino. τράγος. Martialis, Dum iugulas hircum, factus es ipse caper. Nam Virgilius improprie Caprū pro hirco posuit, quum dixit, Vir gregis ipse caper: sicut etiam impropriè brutum animal Virum appellauit. ¶ Dicitur Caper siue Capra à carpēdis virgultis: rodit enim omne virgultum, & in primis vites, propter quod Baccho immolari caper solebat.

Capra, quasi carpa, quòd virgulta carpat: vel quòd capter aspera, vel à cru rum crepitu. Vnde & Crepas eas antiqui vocabant. Pallad. de Re rusti. lib.2.cap.3, Studiosè enim de agrestibus fruticibus pascuntur: atque in locis cultis virgulta carpunt: itaq; à carpendo Capræ nominatę. ¶ Est etiam Capra signum cæleste, quæ (vt poētis placet) Amaltheæ capra fuit, cuius lacte educatus est Iupiter. quare postea rerum potitus, inter astra eam collocauit. Columella lib.11.cap.2, Decimo Calend. Ian. Capra occidit manè, tempestatem significat.

Capella, æ, diminutiuum à Capra. χίμαιρα. Columella libro 7.cap.6. Anniculæ, vel bimæ capellæ (nam vtraque ætas partum edit) submitti hœdum non oportet. Virgil. Eclog.3, Tityre pascentes a flumine reice capellas.

Caprarius, Custos, exercitórque caprarum. αἰπόλος, αἰγονόμος. Varro 2. de Re rust. capit. 3, Is enim quum in suburbano haberet agrum iugerūm mille & à caprario quodā, qui adduxit capellas ad vrbem, denarios sibi in dies singulos dare audiret, &c. Colum. lib.3.cap.10.

Caprea. pen. corr. δορκάς, ἀπὸ τ. δέρκειν: id est à videndo. Animal syluestre, non solùm vides, seu perspiciens acerrimè, sed & aliis visum præbens. ¶ Asserunt enim medici huic animali intra viscera humorem quendam inesse, qui caliginem depellat oculorum, & obtusiores quosque visus exacuat. Martialis in distichis, Pendentem summa capream de rupe videbis: Casuram speres, decipit illa canes. Capreārum genera vide apud Plinium. ¶ Est & Caprea vitis, dicta (vt inquit Varro) quòd pariat capreolum.

Capreolus, li, diminutiuum à Capreus. Δορκάδιον. Virgilius Eclog.2, Præterea duo, nec tuta mihi valle reperti. Capreoli, sparsis etiam nunc pellibus albo. ¶ Sunt etiam Capreoli, clauiculi intorti in vitibus, & veluti quidam cincinni in tenerioribus pampinis apparentes quibus vitis, veluti manibus quibusdam, adminicula complectitur. Præterea Capreolus, Instrumentum rusticum est bicorne. Colu. lib.11, cap.3, Vere deinde prius quàm cœperit germinare, capreolis (quod genus bicornis ferramenti est) terra commouea tur.

Caprigenus, a, um, pen. cor. Quod est ex caprarum genere. αἰγογενής. Plautus in Epid. Caprigenum hominum non placet mihi, neque pantherinum genus.

Caprile, αἰγώιον, penultima product. Locus vbi capræ seruantur: sicut Ouile, vbi oues. Plinius lib.28.cap.10, Atque in totum difficilibus se recolligentes à serpentum ictu, in caprilibus optimè conualescunt.

Caprillus, a, um, αἰγώιος. Idē quod Caprinus, sicut ab oue Ouillus: vt Stercus caprillum, & ouillum.

Caprimulgus, Dicitur qui capras mulget. αἰγοδόκος, αἰγονόμος. Catullus, Suffenus vnus caprimulgus aut fossor Rursus videtur. ¶ Caprimulgi, Aues sunt merulæ aspectu, aliquanto grandiores, fures nocturni, interdiu non videntur, nec ipsi vident: intrant pastorum stabula, caprarúmque vberibus propter succum lactis aduolant; qua iniuria emoriuntur vbera. Hos Aristoteles à caprarum mammis, αἰγοθήλας vo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

car. Plinius libro 10. capit. 40.

Caprinus, a, um. Idem quod capreus. αἰγεῖος : vt, Caprinus grex, Liuius 2. bel. Pun. Caprina pellis, Cicero 1. de Natura deor.

CAPER, Straboni lib. 12., Fluuius est qui Laodiceam Cariæ vrbem cum Lyco, & Æsopo alluit. Plinio Caprus dicitur.

Capero, as, penult. corr. Frontem rugis contraho, & asperitatem vultus ostendo. συσπάω τὸν ὀφρύν : quod à crispis caprorũ frontibus, vel à cornuum caprinorum similitudine tractum est. Vnde & Caperatum, rugosum dicitur. συνοφρυωμένος. Plautus, Quid illud est, quòd illi caperat frons seueritudine?

Capesso, Vide CAPIO.

CAPETVS, penultima correp. Albæ rex fuit, Capyos filius, & Tiberini pater.

CAPHAREVS, trisyllabum, penult. prod. καφηρεύς. Eubœæ mons altissimus versus Hellespontum, ad quem Græcorum classis à Troia rediens Nauplij dolo magna ex parte allisa, naufragiũ fecit. Nam quum ab Vlysse Palamedes eius filius proditionis falsò accusatus, iniquo Græcorũ iudicio esset interemptus, Nauplius, vt iniustam filij necem vlciscereturr, obscura nocte redeuntibus Græcis ex Caphareo promontorio ignem ostendit : vnde illi portum arbitrantes, impegerunt in scopulos.

Caphareus, a, um, adiectiuum tetrasyllabum : vt, Saxa Capharea. Propertius libr. 3, Saxa triũphales fregere Capharea puppes, Naufraga quum vasto Græcia tracta salo est.

Capharnaum, seu potius Capernaum, καπερναοῦμ, totius Galilææ metropolis fuit, multis Christi Seruatoris miraculis nobilitata.

CAPHERIS, Inter desertas insulas, quæ inter Chersonesum & Samothracen sunt, numeratur à Plinio lib. 4. cap. 12.

Caphura, κάφυρα. Aetio, & Actuario Indiæ arbor est tantæ magnitudinis, vt sub singulis hominum centuriæ posint quiescere. Nascitur in montibus mari vicinis, materie leui, & ferulacea : gummi que exudat eiusdem nominis, quod à recentioribus vnguentis admiscetur : cuius longè maximus est prouentus, quum cælum fulgetris coruscat. Officinæ *Camphoram* appellant.

Capidulum, Genus vestimenti, (inquit Festus) quo caput tegebatur.

Capillus, Quasi capitis pilus. πῖλος. Cicero in Pisonem, Erant illi compti cappilli, & madentes cincinnorum fimbriæ. Quanuis & pro omni pilo sumatur. ῥῖγος. Plinius lib. 7. cap. 3, Ossibus humanorum capitum bibere, cutibúsque cum capillo pro mantilibus ante pectora vti. Gellius capillum pro hœdino pilo posuit, quum ait, Nam si ouium lacte hœdi, aut caprarum agni alerentur, constat fermè in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem.

Capillo, as, are, Est capillos facere. τρίχω. Plin. libr. 37. cap. 11, Polytrix in viridi capillatur, sed defluuia comarum facere dicitur.

Capillatus, a, um, Qui crines longiores habet. τριχωτός. Cicero de lege Agr. Non minus bene nummatus, quàm bene capillatus.

Capillamenta, Dicuntur ipsi capilli. τρίχωματα. Apul. lib. 2. de Asin. Tanta est capillamenti dignitas, vt quanuis auro veste, gemmis, omníque cætero mundo exornata mulier incedat, tamen nisi capillum distinxerit, ornata non posit videri. Plin. lib. 21, Herba croci est folio angusto, penè in capillamenti modum. ¶ Transfertur quoque ad herbas & arbores. Columel. lib. 5, Qui non solùm in eo errabant, quòd primi anni capillamenta seminum intecta patiebantur, &c.

Capillare, huius capillaris, neut. gene. Reticulum muliebre, quo capillos inuoluunt. Martial. lib. 3, Non erubescit murice aureo nobis Diuidere mœchæ pauperis capillare. ¶ Capillaris, & Capillata arbor appellabatur, in qua tonsum capillum adolescentes suspendebant, quando deponebant comam, deo eam sacrantes. Erat & in vrbe Roma, teste Festo, arbor antiquissima, quam supra treecentos & septuaginta annos durasse compertum est, quæ capillata appellabatur, quòd virginum Vestalium capillos ad eam deferre mos erat : cuius arboris meminit & Plinius lib. 16. cap. 44.

Capillitium, Idem quod capillamentum. πῖλος. Sic enim à capillo Capillitium dicitur, vt à famulo Famulitium, à satellite Satellitium. ¶ Capillitium flauum. Apul.

Capillus Veneris, Herba sic dicta, quòd delapsos post alopeciam capillos recreat : siue quòd capillorum fluores coërceat. ἀδίαντος. Plin. Adiantum, Polytrichon, & Callitricon appellat.

CAPILLATI, Populi inter Alpinas gentes. Plin. libr. 3. cap. 20, Capillatorum plura genera ad confinium Ligustici maris.

Capio, is, cepi, captum significat Accipio. λαμβάνω, Virgilius libro 4. Georgic. Cape sacra manu, cape robora pastor. Sed differunt : quia Capere est cum affectu : Accipere quũ quis non sic accipit, vt habeat. Ideo vt Vlpianus scribit, non videtur quis capere, quod est restituturus. Et capere est sponte, vel non sponte : Accipere tantùm sponte. Vnde dicimus, Cepi labores, Cepi molestiam, Cepi vel suscepi inimicitias : Accepi calamitatem, cladem, contumeliam, vulnus. Vale. Max. Vt non coactus ensem Accipere, sed sua sponte sumere videretur. Habet interdũ reciprocum vsum : vt idem sit, Cepi voluptatem : &, Cepit me voluptas, Cepisti dolorem, Cepit te dolor. ἥδιόν σε ἕλαβεν. ¶ Quandoque signi ficat facere. Terent. in And. Non si capiundos mihi scia inimicos homines omnes. ¶ Quandoq; delectare, τέρπειν, inescare, irretire ex transla tione ferarum, venatúsque. Horat. 2. Serm. Te cõiunx aliena capit, meretricula Dauum. ¶ Quandoque propitiari. Lucret. libro 2, Nec bene pro meritis capitur, nec tangitur ira. ¶ Quandoque decipere, πλανᾶν, Virgil. 2. Aeneid. Captique dolis, lachrymísque coactis. ¶ Quandoque eligere, αἱρεῖν. Terent. in Hecyr. Quum illum gnatum cepimus. ¶ Quandoque perpeti : vt apud eundem in Heaut. Dum abs te absum, omnes mihi labores quos cepi, fuere leues. ¶ Quandoque tenere. χωρεῖν : vt in Eunucho, Dij boni quid turbæ ? ædes nostræ vix capient,

¶ Quandoque inuadere, occupare, χέρνασθαι. Cicer. Nauem quandam piraturam præda onustam cepere. Varro, Quid hic venator non capit ? Hinc vincti, Captiui dicuntur, quòd non sui iuris sint, sed in potestatem aliorum redacti. ἀνδραποδῶδεις. Quoniã autem qui ita capti sunt, non sunt amplius sui iuris, sed libertate priuati, ideo Captos quandoquidoque pro priuatis, siue impeditis accipimus. ¶ Mente capti, amentes, hoc est qui nientis compotes non sunt. Capti oculis, qui officio oculorum priuati sunt. ¶ Aliquando capere, est amore accendere : vnde Capti, amantes dicuntur. Lucilius, Ne aspectu & forma capiare aliena. ¶ In summa hoc verbum sua habet significata pro diuersitate rerum, cum quibus iungitur : vt, Capere manu, est comprehendere : Capere oculis, videre : Capere auribus, audire : Capere mente, intelligere : Capere consilio, eligere : Capere astu vel dolis, decipere : Capere cantu aut voluptate delectare. Virgilius 4. Georgic. Carmine quo capræ dum fusis mollia pensa Deuoluunt. ¶ Capere consilium, est deliberare. συμβουλὴν λαμβάνειν. Cicero, Quum autem consilium hoc princeps cepisset. ¶ Capere rationem, est modum inuenire. μηδεμηχανᾶσθαι. Plautus, Rationem cepi, vt & amanti obsequerer, & patrem non offenderem. ¶ Huius verbi composita sunt, Accipio, à quo Præaccipio, Concipio, Decipio, Excipio, Incipio, Intercipio, Percipio, Præcipio, Recipio, Suscipio & Vsucapio, quæ ante penultimam correptam habent. ¶ Deriuata sunt quæ sequuntur Auceps, Forceps, Princeps, Municeps, Particeps.

Captus, us. Comprehensio, capacitas, intelligendi facultas. καταλήψις. Cicero lib. 2. Tusc. Græci homines non satis animosi, sed prudentes, vt est captus hominum : quasi diceret, tam prudentes, quàm capax prudentiæ est hominum natura. Apuleius dixit, supra captum cogitationis : pro eo quod est, suprà quàm quispiam cogitatione capere & comprehendi possit. ¶ Accipitur item Captus pro sorte & conditione. Terent. in Adelph. Præterea (vt captus est seruorum) non malus : hoc est, vt se habet seruorum conditio, sicut exponit Donatus.

Captura, ræ, Actus ipse capiendi feras, aues, aut aliquid eiusmodi. ἄγρα, λῆψις. Plinius lib. 19. cap. 1. Ad piscium & alitum capturam. ¶ Interdũ præda, quæ capitur. Idem libro 10. cap. 10, Platea nominatur aduolans ad eas quæ in mari sese mergunt, & capita earum morsu corripiens, donec capturam extorqueat. ¶ Accipitur & pro quæstu, Suetonius in Calig. Ex gerulorum diurnis quæstibus pars octaua, ex capturis prostitutarum, quantum quæque vno concubitu mereret.

Captio, Ipse actus accipiendi, seu id per quod quis capitur. ὑπαγωγή. Cicero de Clar. orator. Quanta esset in verbis captio, cum in cæteris rebus, tum in testamentis, &c. ¶ Captio, deceptio. Plautus Epid. Verùm si plus dederis, referam : nulla in ea re captio est.

Captiuncula, diminutiuum. Gellius, Quid autem legis istius propugnatores in illa captiuncula facient, in qua hæc esse necessum est?

Captiosus, sa, sum, Quod capit, seu decipit, & dolis plenum est : ἀγχινώδης. Gellius, Non esse captiosis quæstionibus respondendum. Cicero pro Quint. Roscio, Quo nihil captiosius, neque indignius dici potest.

Captiosè, aduerbium. Cicero 4. Acad. Sic me inquit, antè sustinebo, nec diutius captiosè interroganti respondebo.

Captiuus, Qui in bello captus est, & in hostiũ potestate detinetur. ἀνδραποδώδης. Cicero 8. Philip. Diutius seruitutem perpessi sumus, quàm captiui frugi & diligentes solent. Virgilius 9. Aeneid. Præterea bis sex genitor lectissima matrum Corpora, captiuósque dabit.

Captiuitas, ipsa detentio. ἀνδραποδώδεια. Tacitus, Quocunque oculos Romanus iatenderet, captiuitatem, cædémque, & dira omnia oculis obuersari.

Captiuo, as, quod est Captiuum facio. ἀνδραγωγέω, ἀνδραποδίζω, ἀνδραποδώδη ποιῶ.

Capto, frequentatiuum à Capio : licet à primitiui significatione nonnihil desciscat. διῶκτάνω. Idem est quod blanditiis & illecebris aliquid venor : vt, Hic obsequendo captat auram popularem. Cice. in Pisonem. Inania sunt ista, mihi crede, delectamenta penè puerorum, captare plausus, vehi per vrbem, conspici velle. Martial. Capto tuam (pudet heu) sed capto, Maxime, cœnam : Tu captas alias, iam fumus ergo pares. ¶ Aliquando Captare, est conari, decipere. θηρᾶν, σοφίζειν. Terentius in Hecyra, Iniurium est autem vlcisci aduersarios ? aut qua via captent te illi, eadem ipsos capi ? Martial. libr. 9, Dum me captares mittebas munera nobis, Postquam cœpisti, das mihi Rufe nihil. ¶ A Capto rursus deducitur Captito, aliud frequentatiuum.

Captatio, Venatio. Θήρα. Plinius in Procem. libr. 14, Postquam cœpit esse captatio in quæstu fertilissimo.

Captator venator. Θηρευτής. Cicero, Captator ille popularis auræ.

Captatorius, a, um, κολακευτικὸς : vt, Captatoriæ scripturæ, & captatoriæ institutiones : id est adulatoriæ, vt interpretantur Papinianus & Caius Iurisconsulti : quæ scilicet ideo factæ sunt, vt vicissim hæres scribaris, aut saltem legatum cõsequaris ab eo, quem instituisti. Nam Captare, propriè est illecebris, donis, obsequio, & maiorum spe aliquid aucupari.

Capesso, is, iui, itum, secũdum Priscianum, verbum actiuum, Idem quod capio, siue ad capiendum eo. ὁρμῶμαι, ἐπιχειρῶ, λαβάλλω, ἀντιλαμβάνομαι. Sallust. lib. 2. Hist. Diuersa, vti solet, rebus perditis capessiuit. Liuius lib. 1, Ergo vt segregaret pugnã, capessit fugam. Similiter Apuleius, Dum simul illi & gratias agerem, & dona capesserem. ¶ Virgilius posuit pro Exequendũ suscipio, Mihi iussa capessere fas est. ¶ Plautus in Asin. pro Immitto, recipio. Quò magis te in altum capessis, tam æstus te in portum referet. Idem in Amph. Nunc pergam hera imperium exequi, & me domum capessam.

Capax, acis, om. gen. Quod capit, seu continet, aut continere potest. δεκτικός, δεκτός, Plinius lib. 10. cap. 33, Hirundines vtero capaci. Idem lib. 12. cap. 1, cap. 1. Capax quindecim conuiuarũ triclinium. Cicero in Orat. Tamẽ non semper impleri aures meas, ita sunt auidæ, & capaces, & semper ali quid immensum, infinitúmque desyderant.

Capacitas, tatis, Locus qui capere & continere potest. Cic. 1. Tusc. Vtrum capacitatem aliquam in animo putamus esse, quo tanquam in aliquo vase, ea quæ meminimus, infundantur?

Capis, idis. Poculi genus est à capiendo. Liuius lib. 10. ab Vrbe, Qui Iouis Opt. Max. ornatu decoratus, curru aurato per vrbem vectus in Capitolium ascenderit, si conspiciatur cum capide & lituo, capite velato victimam cædat. Huius diminutiuum est Capidula.

CAPISSENE, Asiæ populi, Capissam vrbem habent, quam diruit Cyrus. Hæc Plinius lib. 6. cap. 33.

Capisterium, Genus vasis rustici, quod tamen (vt Georgius Merula inquit) Scaphisterium melius dicitur. σκαφίς. Columella lib. 2. cap. 9, Quicquid exteretur, capisterio expurgandum erit : & semper quod propter magnitudinem ac pondus in imo subsederit, id semen reseruandum.

Capistrum, Capistro, capistras, vide CAPVT.

CAPITALIA, Mons est totius Indię altissimus. Plinius lib. 6. cap. 20.

CAPITOLINVS, M. Manlij fuit cognomen, qui vrbe à Gallis capta, assumptis mille iuuenibus, arcem Capitolinam ab hostium iniuria defendit : vnde & nomen inuenit. Hic quum postea in suspicionem affectati regni venisset, ab ea ipsa rupe Capitolina, quam seruauerat, præcipitatus est. ¶ Fuit etiam Historici cognomen, qui Cæsarum vitas conscripsit.

CAPITOLIVM, καπιτώλιον, alij καπετώλιον, Templum erat Iouis in cliuo Tarpeio, dictum à capite hominis ibi reperto, dum foderent fundamẽta, Ante enim Tarpeia arx dicebatur, à Virgine Vestali Tarpeia, quæ ibi à Sabinis necata, atque sepulta fuit.

Capitatus, Capitellum, Capitium, Capito, Capitulatum, Capitulatim, Capitulum, vide CAPVT.

Capnias, καπνίας. Gemma est ex Iaspidum generibus, quodam veluti fumo infecta, vnde & nomen accepit. Plinius lib. 37. cap. 9.

Capnion, vide CAPNOS.

Capnitis, καπνῖτις. Herba est eadem cum fumo terræ. ¶ Est item Capnitis Cadmiæ species tenuissima, quæ è fornacibus flamma atque flatu egesta, cameris, lateribusque fornacum adhæret. Vide Plinium libro 34. cap. 10.

CAPNOBATAE, penul. cor. καπνοβάται, Mysiæ populi dicti sunt, quasi fumi conseruores, quòd tranquillam agant vitam, solis sacrificiis, & deorum cultibus intenti. Vide Strabonem lib. 7.

Capnos, καπνὸς, Fumus. Hinc ἄκαπνα, dicta sunt ligna sicca, quæ sine fumo ardent. Et, Vinum Capnias, οἶνος καπνίας, hoc est fumosum. ¶ Capnos etiam, siue Capnion, καπνὶς Dioscoridi, Herba est quæ & Fumus terræ vocatur : nascitur in segete hordeacea. Hæc lachrymas vt fumus prouocat. Plinius lib. 16. cap. 7, & lib. 25. cap. 13.

Capnomantia, καπνομαντία, Diuinationis genus, quod fiebat ex fumi dissectione, qui è thure in ara accenso emanabat. Qui verò hoc augurij genere vtebantur, Capnomantes dicti sunt.

Capo, vide CAPVS.

CAPOTE, Asiæ mons est, ex quo aliqui Euphratem oriri crediderũt. Plinius lib. 5. cap. 24.

Cappa, κάππα. Nomen literæ Græcæ, pro qua Latini vtuntur c. Græci (vt Suidas docet) quum malum hominem volunt prouerbio signare, vnum cappa : quum peiorem, duo : quum pessimum, tria habere cappa dixerunt, volentes eum intelligi esse Cretensem, Cilica, Cappadoca : qui singularis fuisse improbitatis existimantur. Vide Erasmum in prouerbio, Tria κάππα pessima.

CAPPADOCIA, καππαδοκία, Pontica regio est, vt scribit Solinus, quæ læuo latere vtrasque Armenias, Comagenémque tangens, dextro multis Asiæ populis circunfusa, ad Tauri iuga & Solis ortus attollitur. Euphrates eam ab Armenia maiore diuidit. Appianus minoris Armeniæ partem, Ptolemæus verò minorem Armeniam esse scribit. ¶ Dicta Cappadocia à Cappadoce amne, antè Leucosyria vocata. ¶ Vnde Cappadoces Leucosyrij. Hinc Cappadox, cis, καππάδουξ, penult. prod. pro eo, qui est ex Cappadocia. Lucanus libro 2, Cappadoces mea signa timent. Persius, –nec sit præstantior alter Cappadocas rigida pingues clausisse catasta.

Cappadocus, a, um, possessiuum. Martialis libro 10, Nec de Cappadocis eques catastis.

Cappadocius, cia, cium, apud Apuleium.

CAPPAGVM, Hispaniæ oppidũ est in Bætica prouincia, Gaditani conuentus. Plinius lib. 3. cap. 1.

Capparis, κάππαρις. penult. corr. Frutex est firmioris ligni, senticosus, & humilis, baccis oleæ, sed minoribus, quibus fathiscentibus emicat flos roseus, candidus, odoratúsque : qui postquam decidit glans extubera tobólga, seminis acinosi plena. Nascitur præcipuè in parietinis, hoc est muris veteribus, & splenetícis prodest : seritur quoque in locis siccis, area circum effosa, parietéque ex lapidibus circunducto, ne latius euagata, steriles reddat agros. Flos, & baccæ in ciborum condimentis laudantur, eò quòd & expectentiam excitent, & lienem laxent, & pituitam per aluum exigant. Columella, Capparis, & tristes inulæ, ferulæq; minaces. ¶ Dicitur & Cappar. Palladius, Hoc mense menta & pastinaca, thymum, & origanum, & cappar.

CAPRARIA, Insula in mari Tusco seu Ligustico capris abundans, quã Græci Aegilon dicunt. Plin. lib. 3. cap. 6.

CAPRASIA, apud Plinium lib. 3. cap. 16, Vnum est ex ostiis Padi fluuij.

CAPREAE, καπρέαι, ἢ καπρέαν Stephano, Insula vltra Surrentũ Campaniæ vrbem, circiter octo millia passuum, teste Plinio lib. 3. cap. 6, Tiberij secessu infamis, & abundans coturnicum multitudine, quæ ex

Italia volantes, illic principio autumni capiuntur.

CAPRIA, Lacus est apud Strabonem in descriptione Pamphyliæ, libro decimoquarto.

Capricornus, αἰγόκερως. Cæleste signum, quod Pana fuisse existimãt, qui in Aegypto repentino aduentu Typhonis gigantis perterritus, posteriorem partem in effigiem piscis, priorem verò in formam hirci commutauit : cuius ingenium admiratum Iouem fecerunt hanc figuram in cælum transtulisse. ¶ Alij volunt Capricornum Iouis fuisse collactaneum. Amalthea enim, cui Iupiter nutriendus datus erat, quum ipsa lac non haberet, aluit eum lactæ capræ, quæ duos habebat hœdos, quos Iupiter vnà cum matre in cælum transtulit. Stellam habet in naso vnam, in pectore duas, in pede duas, inter scapulas septem, in ventre sex, in cauda duas. Cicero 2. de Natu. deor. Tum gelidum valido de pectore frigus anhelans Corpore semifero magno Capricornus in orbe.

Caprificus, ci, penult. produ. Ficus est ex syluestrium genere nunquam matureſcens : sed quod ipsa non habet, aliis tribuens. ἐρινός. Gignit enim culices, qui ad ficus alias aduolantes, ipsis maturitatem conferunt. Vide Plinium lib. 15, cap. 19. Dictam autem volunt Caprificum à carpendo, quòd parietes & maceries, atq; adeò saxa ipsa sibi obstantia diſcerpat. Martialis, Marmora Messalæ scindit caprificus.

Caprificari, Ficuum propriũ est, quum culices ex caprifici fructu, (quas Grossos appellant) ad ipsas aduolantes, lacteum humorem in eis contentum absumunt, eásque ad maturitatem perducunt, ἐρινάζω. Plin. libro 16. capit. 27, In Cea insula caprifici triſeræ sunt. Primo fœtu sequens euocatur : sequenti tertius : hoc fici caprificantur.

Caprificatio, onis, ἐρινασμὸς, συκασμός (vt hactenus interpretati sunt quotquot Onomastico huic manus iunt admoliti) in arboribus dicitur, quoties illarum cortex cultello finditur, vt commodius prorumpant, & creſcant, similitudine caprifici, quæ ruptis muris intumeſcens exit. Qua in re quàm longè à veritate aberrarint, satis docebũt Plinij verba libro 15. cap. 15, quæ hic subiecimus, Caprificus (inquit) culices parit : hi fraudati alimento in matre, putri eius tabe, ad cognatam volant, morsúque ficorum crebro, hoc est auidiore pastu, aperientes ora earum, atque ita penetrantes, intus solem primò secum inducunt, cerealésque auras immittunt foribus apertis. Mox lacteum humorem, hoc est infantiam pomi absumunt : quod fit & sponte. Ideóque ficetis caprificus permittitur ad rationem venti, vt flatus euolantes in ficus ferat. Inde repertum, vt illatæ quoque aliundè, & inter se colligatæ, iniceretur fico : quod in macro solo & aquilonio non desyderatur : quoniam sponte areſcunt loci situ, rimisque eadem, quę culicum opera, causa perficit : necnon vbi multus puluis, quod euenit maximè frequenti via appositæ. Nanque & puluerís vis siccandi, succúmque lactis absorbendi : quæ ratio puluere, & caprificatione hoc quoque præstat, ne decidant, absúmpto humore tordeacæ, eum quadam fragilitate ponderoſo. ¶ Ex quibus Plinij verbis cõstat, Caprificationem nihil aliud esse quam rationem quandam perficiendi vt culices è groſsis enati ad ficus aduolent, humoréque earum lacteo consumpto, ad maturitatem eas perducant. Id autem solet fieri duobus modis : aut enim circum ficeta ita solebant disponi caprifici, vt ventorum flatu culices è groſsis enati ad ficus ferrẽtur : aut groſsi aliunde petitæ, & colligatæ, in arborem iniiciebantur.

Caprificialis dies, Vulcano sacer fuit, quo Attici æstiui mellis vindemias auspicabantur. Vide Plinium lib. 11. cap. 15.

Caprigenus, Caprile, Caprillus, Caprimulgus, Caprinus, Vide CAPRA.

Capronæ, arum, Iubæ, seu comæ in fronte deuexæ, quasi à capite pronæ. προμέτωπον, Lucil. lib. 7. Satyr. (vt citat Nonius) Aptari caput, atq; comas fluitare capronas Altas, frontibus immissas, vt mos fuit illis. Hæ alio nomine dicuntur Antiæ, Ex festo, & Nonio.

CAPROTINAM Iunonem, veteres dixerunt, quòd illi Nonis Caprotinis sub caprifico sacra fierent ab ancillis simul & liberis. Nam post vrbem captam, quum sedatus esset Gallicus tumultus, exhausta Republic. finitimi opportunitatem inuadendi Romani imperij aucupati, præfecerunt sibi Posthumium Liuium Fidenatium Dictatorem : qui feciale ad Senatum misso postulauit, vt si vellent reliquias suæ vrbis non deleri, matresfamiliás & virgines omnes sibi dederentur. Quúmque patres essent in ancipiti deliberatione, ancilla nomine Philotis, vel (vt alij malunt) Tutela, assumptis cæteris omnibus ancillis, matrumfamiliás, virginúmque habitu sumpto, nomine dominarum ad hostes transiit, prosequentibus cæteris ad rei fidem. Quæ quum à Liuio in castris distributæ essent, hostes plurimo vino prouocauerunt, diem festum apud se esse simulantes : quibus somno obrutis, ex caprifico dato signo hostes trucidati sunt. Memor ita q; populus Romanus accepti ab ancillis beneficij, omnes iussit manumitti, dotémque eis ex publico assignauit : diémque ipsum Nonas Caprotinas appellauit, ab illa caprifico, ex qua signum acceperat : sacrificiúmq; annuum Iunoni Caprotinæ sub caprifico instituit : cui etiam lac, ex caprifico ad rei memoriam adhibetur.

Capruncŭlum, Vas fictile, sic dictum quòd capax sit. Festus.

Capsa, Cista & repositorium, à Capio, quòd res in se reconditas capiat : vel à κάμπτω, quod est curuo. Cicer. in Diuin. in Ver. Mihi quàm multis custodibus opus erit si te semel ad meas capsas admisero.

Capsula, diminutiuum : à quo Capsella. Plin. lib. 30. cap. 11, Stellionem inclusum capsulis subiiciunt capiti. Catull. Huc vna è multis capsula me sequitur.

Capsarius, Qui mercedis gratia, seruanda in balneis vestimenta suscipit, custos capsarum. Sueton. in Nerone. Constat quosdam cum pædagogis & capsariis vno prandio pariter necatos. ¶ Item Capsarius, qui portat libros, inquit Vlpianus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Capſaces, pen. corr. Vas olearium. λάκυθος. Cyprianus libr. 2. Epiſt. Fidelia fratris non deficiet, & capſaces olei non minuetur.

Capſis, Antiqui dicebant pro eo, quod eſt Capeſi vis: ſicut Sodes, pro ſi audes. Capſit. prehenderit, teſte Feſto. Obſoletum verbum à Capio, quod eſt prehendo.

CAPSITANI. Populi ſunt Zeugitanæ regionis, quæ Africa minor dicitur Plinius libro 5. cap. 4.

Capſus, Carruca undique tecta.

Captatio, Captator, Captatorius, Captio, Captiuncula, Captioſus, Captiuus, Captiuitas, Capto, Captatura, Captus, Vide CAPIO.

CAPVA, καπύη Strephano, Totius olim Campaniæ vrbs præſtantiſſima, quam Vulturnus amnis interfluit: à camporum latitudine in quibus ſita eſt, ita dicta, vt inquit Cicero. Liuius à Capy Samnitium duce dictam exiſtimat. Alij à falcone, ſub cuius augurio condita eſt, qui priſca Thuſcorum lingua Capys dicebatur. Virgilius à Capy Aeneæ commilitone, qui eam condidit. Strabo, quòd eſſet XII vrbium caput, hoc eſt ipſa duodecima reliquis vndecim præeſſet, dictam exiſtimat. Quidam à capacitate, quòd omnem vitæ fructum capiat. Euſtathius etiam ab vrbe, cui nomen campus eſſet. vel à camporum planitie & abundantia, vt Diodorus, qui M. Genutio & Agrippa Curtio Chilione COSS. exædificatam eam tradit. Suetonius certe in Cæſare Dictatore, vrbis huius originem & nomenclaturam ad Capyn conditorem refert: in cuius ſepulchro æneam tabulam inuentâ tradit, quæ Cæſari necem denuntiabat.

Capula, Vas vinarium, quo veteres vtebantur: ita dictum, quòd facilè capi poſſet. Varro, Capis, & mpores capulæ à capiendo nominantur, quòd anſatæ ſint: vel à Græco, quòd Calpim & Calpium, digitatos, anſatóſque crateras, Erythris fingi ſolitos Philemon, & Pamphilus ſcripſere. Capulis item vtebantur in vaſis olearijs deplendis: vnde & verbũ Capulare manauit: de quo poſtea.

Capulator, Qui capulis oleum deplet. Colum. lib. 12. cap. 50.

Capulo, as, are, Dolia olearia capulis deplere. Cato de Re ruſt. cap. 67, Ligna in torculario ne cædat, oleum frequenter capulet.

Capulus, & Capulum, à capiendo, Id quo mortui efferuntur. σωροφόρον. Item ipſe ſarcophagus, quòd corpora capiat. ¶ Et Capulus item κώπη, λαβή, Manubrium gladij, quòd manu capiatur. Virgilius 2. Aeneid. Capulo tenus abdidit enſem. Sueton. in Calig. Veniam, inquit, veniam, & hic mecum: capulum gladij crebrò verberãs, quo cinctus erat.

Capularis, re. adiect. vt, Capularis ſenex, id eſt morti contiguus, & mox capulo efferendus. τυμβήρυφος. ¶ Reum item capularem dicebant, quòd capulo dignus eſſet. ¶ Stamen capulare, pro vita breui etiam capulo vicina. Plautus in Aſin. Tam capulari ſtamine tibi diu videor viuere.

Capus, pi, & Capo, onis, Gallus cui teſtes ſunt auulſi. Varr. 3. de Re ruſt. Villaticæ gallinæ, mares galli, capi ſemimares, quòd ſunt caſtrati. Idem, Ex gallo gallinacco caſtrato fit capus. Sipontinus, Galli quibus teſtes auelluntur, libidinis abolendæ cauſa, vt magis pingueſcant, capi vocantur: quum meritò Galli à ſimilitudine ſacerdotum Matris deûm dici poſſe viderentur. Itaque à contrario ſenſu Gallos appellatos quidam exiſtimant.

Caput, itis, κεφαλή, Dicitur totum illud quod collo ſuſtentatur: inde dictum quòd ab eo initium capiunt nerui, per quos totum in corpus diſtribuitur ſenſus & motus. In ſummo enim à natura collocatum eſt, quòd in eo regimen totius animantis reſideret. Alij ἀπὸ τῆ κάρας, eiuſdem ſignificationis. Terentius in Adelph. Colaphis tuber eſt totum caput. ¶ Partes capitis diſtinguuntur: nam eminentior pars Vertex appellatur. Tum corona capitis dicitur in Frontem anteriorem, & Occiput poſteriorem partem: media verò ſunt Tempora, quibus aures inhærent. ¶ Aliquando Caput dicitur origo & principiũ. ἀρχή. Cicer. pro Flacco, Caput eſt omnium Græcorũ concitandorum Heraclides ille Temnites. ¶ Aliquando pro vita ponitur. vt, Capitis res eſt, id eſt de vita periculum eſt. Plaut. in Trinum. Ei nimirum crederem, cui ſi capitis res ſiet, nummum nunquam credam plumbeum. ¶ Aliquando pro ſumma prima in pecunia, à qua fœnus aut alius quæſtus ſit, veluti rei principium: quam & Sortem dicunt. ἀρχέλον. ¶ Capita item initia parua in libris, quæ capitula apud vulgares dicuntur. Gell. Quod in capite ſuperiore à Critolao ſcriptum eſſe diximus. ¶ Caput facere dicitur de ſuppurationibus, quum apoſtemata franguntur. Plin. de furunculis, Remedio ſunt quæ diximus folia trita cum polenta, ſi non caput fecerint. ¶ Capite cenſi, Dicebantur eiuſmodi, qui in plebe Romana perquàm pauco, aut nullo ære cenſebantur, τὸ ὄπλων τιμῆς: à cenſione capitum, quòd ſolis capitibus cenſerentur. Horum opera Romani in bello non vtebantur: quòd opes ciuium obſidum loco ducerent, metuerẽtque ne infimæ ſortis homines, qui nihil quod amittere poſſent, in vrbe reliquiſſent, aut ſegniter pugnarent, aut facilè ſpe lucri ad hoſtes deficerent. ¶ Proletariorum autem conditio paulò erat honeſtior: nam hi rebus aſperis in militiam admittebantur, armáque illis ſumptu publico præbebantur. Horum cenſus erat ad mille, quingentũm æris; Capite cenſi autem nõ amplius 375 æris in cenſum deferebant. Dicti autem ſunt Proletarij, à munere officióque prolis edendæ, quòd quum re familiari parua minus poſſent Rempublicam iuuare, ſobolis tamen gignendæ copia ciuitatem frequentarent. ¶ Capitis diminutio, καταστάσεως ἀπαλλαγή. Eſt prioris ſtatus permutatio: cuius tria ſunt genera (vt ſcribit Paulus) Maxima, minima, media. Tria enim ſunt quæ habemus, libertatem, ciuitatem, familiam. Igitur quum hæc omnia amittimus, maximam eſſe capitis diminutionem, vt eſt Deportatio: quum verò amittimus ciuitatem, & libertatem retinemus, mediam eſſe capitis diminutionem: vt eſt in colonias Latinas tranſportatio. Quum libertas & ciuitas retinetur & familia tantùm mutatur, minimam eſſe capitis diminutionem conſtat, velut eſt adoptatio.

Capitalis, le. adiectiuum. Quod capitis ſuppplicium meretur: vt, Capitale crimen. Cic. 7. Verr. Primùm inſimulatio eſt repentina, capitalis, atque inuidioſi criminis. ¶ Capitalis homo, non ſolùm pro ſceleſto, qui eſt dignus puniri capite: ἐνοχήτης τιμωρίας ἄξιος, ſed etiam qui promptus eſt ad cædem. φονικός. Cicero in Antonium, Capitalem & peſtiferum M. Antonij reditum à Brũduſio expectabamus. ¶ Capitalis oratio, κλοπὴ λόγου. Cic. lib. 1. Offic. Capitalis oratio eſt ad æquationem bonorum pertinẽs. Capitalis ira ab Horatio dicitur pro mortifera. Capitale odium, ἔνοχον μίσος. ¶ Capitalis morbus, quòd caput & vitã hominis petat. ¶ Capitalis locus dicebatur, vbi ſiquid violatum erat, capite violatoris expiabatur. ¶ Capitale pactum, capitale vitium, id eſt propter quod debeat quis ad pœnam capitis peti.

Capitaliter, ἀ uerbium. Plin. Epiſt. 5, Præterea reminiſcebantur, quàm capitaliter meipſum apud Centumuiros laceſſiſſet.

Capiſtrum, Capitis vinculum, quod equis, & huiuſmodi animalibus adhiberi ſolet, ne fugiant. κημός. Martialis, Paret purpureis aper capiſtris. ¶ Columella libro 5, vitibus attribuit, quum inquit. Quare quũ ad ſummum palum recta vitis extenta eſt, capiſtro conſtringitur, ne fœtu grauata ſubſidat, curuetúrque. ¶ Et Capiſtrum dicitur, quod circa os brutorum inuoluitur, ne cibos decerpant.

Capiſtro, as, Capiſtrum impono. κημόω. Plinius lib. 18. cap. 19, Si inter arbores, vitéſque aretur, ſiſcellis capiſtrari boues oportet, ne germinum tenera decerpant. Columella lib. 11. cap. 2, Vtiuga vineis imponãtur, & capiſtrentur.

Capitatio, onis, Tributum, quod in capita ita diſtributum erat, vt Iugatio in iuga boum. l. immunitates. & l. ſeq. C. de agric. & cenſ. libr. 11. ¶ Capitatio item pro Annona, in tit. C. de Annonis & capitatione. Budæus.

Capitatus, a, um, Quod in caput latius creſcit. κεφαλωτὸς. Vnde Capitatum porrum. Columella lib. 12, Cultus autem porri capitati aſsidua ſarritio & ſtercoratio eſt. ¶ Item Capitata vinea ab eodem dicitur, ſicut & Brachiata, libro 3. cap. 5, Nam duæ ſpecies huius quoque culturæ ſunt: alij capitatas vineas, alij brachiatas magis probant.

Capitellum, li, diminutiuum eſt à Capitulum, quòd ſignificat paruum caput, id eſt craſsiorem ſummitatem cuiuſcunque rei. κεφάλις, κεφαλίον. Plinius, Inde ramuli aſſurgunt ſua capitella gerentes. ¶ Item Capitellum dicitur Epiſtylium, id eſt caput columnarum. nam Baſis, inferior pars eſt: hoc & Capitulum vocatur. Plin. lib. 36. cap. 23, Spiræ ſubditę, & capitella addita. ¶ Recentiores inſuper medici Capitellum ſumunt pro vaſe illo duplici, in quo reponuntur herbæ, aromata, & ſimilia, vt igni ſuppoſito ex eis aqua exprimatur.

Capitium, ſiue interprete Nonio, Capitis tegumentum eſt. κάλυμμα τῆ κεφαλῆς. Contrà Varro non obſcurè innuit muliebre tegumentum fuiſſe, quo illæ pectus vinciebant: & à capiendo, id eſt comprehendendo, non à capite eſſe deductum. Capitium (inquit libro 4. de Ling. Latina) quod pectus capit, id eſt comprehendit. Idem lib. 4. de Vita pop. Rom. vt citat Nonius, Neque id ab orbita matrum familiãs inſtitutum, quod eæ pectore & lacertis eſſent apertis, nec capitia habeãnt. Vlp. l. Veſtis. ff. de Aur. & argent. leg. Muliebria ſunt veluti ſtolæ, pallia, capitia, zonæ.

Capitones, Dicuntur duri, qui nunquam de ſua ſententia immutantur. vt apud Plautum in Perſa. ἀτράμονοι. ¶ Dicitur & Capito qui magnum habet caput. Cicero, 1. de Nat. deo. Redeo ad deos, ecquos inſigni nota ſtrabones, aut petulos eſſe arbitramur, ecquos næuum habere, ecquos ſilos, flaccos, frontones, capitones? ¶ Eſt item Capito, piſcis apud Catonem de Re ruſt. cap. 158.

Capitoſus, a, um, Qui magnum caput habet. ¶ Interdum dicitur qui eſt duri capitis. qui & Ceruicoſus appellatur.

Capitulatum, Dicitur quod in ſummo craſſum quiddam habet in morem capitelli. κιφαλωτήριν. Plin. Folia bouis linguæ ſimilia, minora, ſubcandida, & in cacumine capitulata.

Capitulatim, aduerbium, Per capita. Plinius lib. 2. cap. 12, Nunc confeſſa de iiſdem breuiter atque capitulatim attingam.

Capitulum, diminutiuum, Significat paruum caput. κεφάλιον. Plautus Curc. Vbi quid ſurripuere, operto capitulo caldum bibunt. Eſt & vox blandientis. Idem, Meum capitulum, meus ocellus. Terentius, O lepidum capitulum. ¶ Aliquando dicitur initium ſententiæ, quod per metaphoram etiam caput vocatur. κεφάλαιον. Cicer. 1. de Legibus, Nec verò ferent, ſi audierint te primum capitulum optimum prodidiſſe, in quo ſcripſit, Nihil curare Deum, nec ſui, nec alieni. ¶ Item Capitulum dicitur caput columnarum. Plinius lib. 36. ca. 23, Quoniam capitulis Corinthiorum eadem eſt altitudo, &c. ¶ Eſt præterea Capitulum vrbs Italiæ propter Bouillas & Calatias.

CAPYS, κάπυς, Nomen Troiani cuiuſdã, qui Capuam ædificauit. Virgilius lib. 10, Et Capys, hinc nomen Capuanæ ducitur vrbi. Huius memi nerũt Dictys Cretenſis, & Dares Phrygius. Ité interpres Quinti Calabri poëtæ in lib. 12, qui cum maieſtate Homeri videtur quaſi contẽdere. ¶ Fuit item Capys, filius Aſſaraci, & pater Anchiſæ. Ouidius in Faſtis, —Tros eſt generatus ab illo: Aſſaracum creat hic, Aſſaracũſque Capyn. ¶ Capys item Siluius, Albanorum rex. & Capeti pater.

Cara, Radix eſt herbæ eiuſdem nominis, qua lacti admiſta Hircius ſcribit Cæſaris exercitum diu inopiam leuaſſe.

CARABIS, καράβις, Fluuius eſt apud Seras, Scythiæ populos, cuius meminit Plinius lib. 6. cap. 17.

Carabus, penultima corr. κάραβος, Genus cancri. Plinius libro 9. cap. 31, Cancrorum genera carabi, aſtaci, maiæ, paguri, heracleotici, leones, & alia ignobiliora. Carabi à cæteris cancris cauda diſtant. In Phœnice nice ἵππου vocantur, tantæ velocitatis, vt conſequi non ſit.

Caracalla, læ, Indumenti genus fuit ad talos vſque demiſſum, ab Antonio Impera tore populo datum: vnde & Caracallæ agnomen inuenit. Author Sextus Aurelius in Antonino.

CARACRA, Oppidum eſſe in Hiſpania creditur, quòd hodie vulgò Guadalaira dicitur.

Caralitanum, & Caralitani, (quæ huc perperam ingeſta erant) vide CALARITANVM, & CALARITANI.

CARAMBIS, κέραμβις, Promontorium magnum Paphlagoniæ ad Septentrionem porrectum, arietinæ frontis habens formam, quod longo ſpatio pelago incumbens, Scythicæ obiectum peninſulæ, Euxinum Pontum bimarem videtur efficere.

CARAMBVCIS, Fluuius eſt Scythiæ ad montes Rhiphæos. Plinius lib. 6. cap. 13.

CARANA, Ponti oppidũ, à quo Caranenſis regio dicitur: vt ſcribit Strabo libro 12. Geographiæ.

CARANITIS, Præfectura eſt Armeniæ maioris. Plin. lib. 5. cap. 24.

CARANVS, Macedoniæ rex, cuius hiſtoriam pluribus perſequitur Iuſtinus libro 7. Eius etiam meminit Solinus capit. 12. ¶ Eſt item Caranus Aradiorum portus in Phœnice prope Paltum vrbem. Vide Strabonem libro 16.

CARASENI, Populi Tauricæ regionis. Plin. lib. 4. cap. 12.

CARASTASCI, Plin. lib. 6, cap. 7, Populi ſunt circa Mæotin.

CARAXVS, (quod hactenus hic vt vitioſè ſcriptum, ita alieno loco collocatum fuit) vide CHARAXVS.

CARBANA, æ, κάρβανα, Vrbs Lyciæ eſt, apud Stephanum.

CARBANIA, Pomponio Melæ libr. 2, commemorat ur inter paruas inſulas Tyrrheni maris, Italiæ adiacentes.

Carbas, λίψ, A Vitruuio appellatur ventus ab occaſu brumali flans, quẽ vſitatiore nomine Africum vocamus. Itali Garbinum vocant, nomine à Carba (vt videtur) deducto.

Carbaſus, penult. corr. κάλως, in ſingulari frequentius fœminini generis, interdum etiam maſculini, in plurali verò neutri. Papinius in Achilleid. Nec mora iam dextras Ithaceia carbaſus auras Poſcit. Propert. Exhibuit viuos carbaſus alba focos. Apud Valerium Maximum in maſculino genere inuenitur. Ita enim ait libro 1, Quum carbaſum, quem optimum habebat, foculo impoſuiſſet, ſubitò ignis emicuit. Eſt autem carbaſus genus lini miræ tenuitatis in Hiſpania primùm reperti, vt ſcribit Plinius libro 19. cap. 1, Ex carbaſo fiebant vela nauium, quæ & ipſa Carbaſa, ἀρμενῶα dicuntur. Virgilius 3. Aeneid. —& auræ Vela vocant, tumidóque inflatur carbaſus Auſtro. Nonius docet Carbaſum eſſe pallium, quo fœminæ amiciuntur opulentiæ cauſa, vt ſerico, aut tenui lino. Virgilius 8. Aeneid. —eum tenuis glauco velabat amictu Carbaſus.

Carbaſeus, a, um, Ex carbaſo factus. Cicero 7. Verr. Tabernacula carbaſeis intenta velis collocabat. ¶ Carbaſei venti. Tibul. libro 3, Poſt hæc carbaſeis humorem tollere ventis.

Carbaſinus, a, um, vt Carbaſina vela, apud Plinium lib. 19. capit. 2. Quint. Curtius, Carbaſinis veſtibus Indi & Arabes corpora velant, quæ ſunt auro, purpuráque diſtinctæ.

Carbaſineus, a, um, Idem. Varro de Vita pop. Rom, libr. 4, Eodem poſtea carbaſineo magis, vt pellibus tegerentur togæ.

Carbatinæ, καρβατῖναι, Calceamenti ruſtici genus, ex recentiore corio bubulo: vnde Carbatinæ crepidæ, apud Catullum. Ariſtoteles libro 2. de Animalibus, ſcribit camelos calciari carbatinis, ne ſcilicet in exercitu longiore itinere fathiſcant.

CARBILIVS, cui Spurius prænomen fuit, primus Romæ Grammaticam mercede docuit. Huius autem patronus Carbilius, cognomento Ruga, primus Romæ vxorem, quòd ſterilis eſſet, repudiauit, præſtito antè iuramento, ſe vxorem liberorum cauſa quærere. Autor Gellius.

CARBO, κάρβων, Prænomine Cneus, ter Conſul fuit, & in tertio Conſulatu iuſſu Pompeij, quòd Marianas partes ſequeretur, dum aluũ exonerabat, in Sicilia fuit interfectus. ¶ Fuit & C. Carbo huius frater ſummus orator, cuius meminit Cicero in Bruto, quòd voluntaria morte ſe à iudicum ſeueritate vindicarit. ¶ Fuit & alius Carbo, huius filius, quem Cicero Oratorem non ſatis acutum fuiſſe ait, verborum tamen grauitatem ei tribuit, & naturalem quandam orationis autoritatem. Hic ab exercitu ſuo interfectus fuit, quem bellis ciuilibus ſolutum ad diſciplinam reuocare conabatur.

Carbo, onis, Propriè dicitur, quum extincta fuerit pruna. ἄνθραξ. Perſius, Illa prius creta, mox hæc carbone notaſti. Terentius Adelph. Tam excoctam reddam, atque atram, quàm carbo eſt. ¶ Aliquando dicitur Carbo, quum eſt ignitus. Plin. lib. 18, Et quum cinis in foco concreſcit, & quum carbo vehementer perlucet.

Carbunculus, diminutiuum, Paruus carbo. ἀνθράκιον. Plautus in Moſtel. Amburetur miſero ei corculum, vt carbunculus. Ad Herennium libro 4, Ipſe à vicinis cum teſta ambulans carbunculos corrogaret. ¶ Eſt item Carbunculus, tumór præter naturam, ſiue vlceris genus celeriter cruſtam faciens, cum vehementi partis inflammatione: ita dictus à carbonis igniti ſimilitudine. ἄνθραξ. Eius hæ notæ ſunt: Rubor eſt, ſupérque eum non minimum puſtulæ eminent, maximè nigræ, interdum ſubliuidæ, aut pallidæ. In his ſanies eſſe videtur, infrà color eſt niger, ipſum corpus aridum & durius quàm naturaliter oporter. Plinius libro 23. capit. 4, Nomas repurgant, carbunculos rumpunt. ¶ Eſt item Carbunculus, Gemma igniti carbonis ſimilitudinem referens, ipſiſque etiam noctibus lucens, & quibuſdam quaſi radiis refulgens: quæ apud Indos, & Garamantas inuenitur. ἀνθρακίτης. Plin. libro 37, capit. 7, Principatum habent carbunculi, à ſimilitudine ignium appellati, quum ipſi non ſentiant ignes: ob id à quibuſdam Apyroti vocati.

¶ Sumitur quandoque Carbunculus, pro terra, vbi teſſellæ lapideæ, & nigræ reperiuntur. Palladius, In Ianuario menſe carbunculos, niſi ſtercoretur, macras vineas reddit. Plin. libro 16. Maximæque fabulum humidum, aut carbunculum, aut tophaceam formam. ¶ Hinc carbuncu loſus ager dicitur, in quo id genus carbunculi abundat. Colum. libr. 3. cap. 11, Nam carbunculoſum agrum niſi ſtercore iuues, macras vineas efficere dixerunt. Plin. lib. 31. capit. 3, Sabulum maſculum, & arena carbunculoſa certas promittit venas, ſtabiléſque & ſalubres. ¶ Carbuncu lus præterea in vitibus & arboribus dicitur, quum earum flores aduruntur, & ad carbonis ſiccitatem nigredinémque rediguntur. σφακελισμός. Plin. lib. 17. capit. 24, Syderatio tota è cælo conſtat: quapropter & grando iis in cauſis intelligi debet, & carbunculatio, quod pruinarum iniuria euenit. Hæc enim Verno tepore inuitatis, & erumpere audentibus ſatis mollibus inſidens, adurit, lactéſcentes germinum oculos: quod in flore carbunculum vocant.

Carbunculo, as, neut. abſolutum, & Carbunculor, aris, deponens, pro eo quod eſt, carbonis ſimilitudine aduro, ſeu inflammo. σφακελίζω. Plin. libro 23. capit. 3, Succus eorum carbunculantibus citra oculos vlceribus, & puſtulis, procidentíque pupillæ efficax. Idem libro 12. capit. 7, Verùm & his ſua iniuria eſt, atque cæli intemperie carbunculantur, fiúntque ſemina caſſa, & inania. Idem libr. 18. capit. 28, In hoc temporis interuallo res ſumma vitium agitur, decretorio vuis ſydere illo, quod Caniculam appellauimus: vnde carbunculare dicuntur, vt quodã vredinis carbone exuſtæ.

Carbonarius, ſubſtantiuum, Qui carbones conficit. ἀνθρακιτής. Plautus in Caſ. Sine modò rus veniat, remittam ad te virum Cum furca in vrbẽ, tanquam carbonarium.

Carbonarius, a, um, adiectiuum: vt, Fornax carbonaria, Carbonariũ negotium exercere. Plin. de Viris illuſtr. Nam pater eius, quanuis patricius, ob paupertatem carbonarium negotium exercuit.

CARBVLO, Autore Plinio libro 3. capit. 3, Oppidum eſt Bæticæ prope Cordubam.

CARCASES, Populi ſunt Narbonenſis Galliæ, quorum oppida ſunt Anatilia, Aeria, Bormannico, Macina, & Cabellio. Autor Plinius libro 3. cap. 4.

CARCASVM, à Plinio libro 3. capit. 4. vocatur oppidum Galliæ Narbonenſis, quod hodie Carcaſſonam vocant.

CARCATHIOCERTA, Armeniæ maioris vrbs Tigri proxima, vt author eſt Plinius lib. 6. cap. 11.

Carcer, ceris, Locus in quo ſeruantur noxij: vel vndecunque quis exire prohibetur: quaſi Coarcer, à coercendo, vt docet Varro: quòd vincti in eo cuſtoditi probibeantur exire. δεσμωτήριον, φυλακή. Liu. lib. 1. Carcer ad terrorem increſcentis audaciæ, media vrbe, imminens foro ædificatur. Cic. 7. Verr. Cur carcer ædificatur? cur tot ſupplicia in improbos more maiorũ conſtituta? ¶ Vnde & in circo, vnde emittebãtur equi, Carceres ſunt appellati, quòd coërceantur equi, ne inde exeant, antequam magiſtratus ſignum miſerit. βαλβίδες, ἀφέσεις. Terminum autem ad campi finem, vbi curſum ſiſtunt, Metam dicimus. Hinc metaphoricῶς Carceres pro principio, Metam pro fine ponimus. Et licet quidam dicant in ſingulari tantum ſignificare cuſtodiam publicam, in plurali currentium equorum repagula, vel funes, qui equis ad metam currere volentibus, opponuntur. Cicero tamen vtrunque indifferenter poſuit. Nam in Catone ſic inquit, Nec verò velim quaſi decurſo ſpatio, ad carceres à calce reuocari. Et libro 4. ad Herenn. Quaſi ſiquis ad Olympiacum curſum venerit, & ſteterit vt emittatur, impudentéſque illos dicat eſſe, qui currere cœperint, ipſe intra carcerem ſtet. ¶ Carcer res tamen interdum pro furibus, ſeu captiuis poni ſolent: Græcè δεσμῶται, idque per metonymiam, continens pro contentis: quemadmodum etiam Ergaſtula ſæ pe accipimus pro iis, qui ergaſtulis ſunt incluſi. Cic. in Epiſt. Quacunque iuit, ergaſtula ſoluit.

Carcerarius, a, um, Quod ad carcerem pertinet. ἀρλικὸς. Plaut. in Capt. Aegrè mihi eſt, huc quæſtum facere carcerarium.

CARCHEDON, pen. prod. καρχηδών, A Græcis appellata eſt vrbs Africæ totius olim potentiſsima, infeſtiſsimáque Romani imperij æmula. vnde Carthaginienſes ipſi ab iiſdem Carchedonij καρχηδόνιοι appellantur. Hinc etiam Plautus Comœdiã ſuam Pœnulum Calchedoniũ nominauit. ¶ Carbunculos quoq; Garamãticos Plinius autor eſt lib. 37. cap. 7, ab huius vrbis opulẽtia Carchedonios fuiſſe vocatos, non quòd circa Carthaginẽ inuenirentur, ſed quòd à Pœnis negotiatoribus Romam afferrentur. Dicta Carchedo à Carchedone conditore, cuius meminit Appianus. Sed vulgatior fama eſt, conditam fuiſſe à Didone. De hac multa Euſtathius in Dionyſium.

Carchedonius, καρχηδόνιος, ὁμαραγδίτης, Genus inter metalla æris repertum, viliſsimum, minimúmq; : idem fragile, & colore incertum: ac virent ium in caudis pauonum, columbarúmque collo plumis ſimile. Alio nomine Smaragdites dicitur. Vide Plinium lib. 37. cap. 5.

Carcheſium, καρχήσιον, Poculi genus. Virg. 5. Aene. Hic duo ritè mero libans carcheſia Baccho. Tradunt Iouem, quando cum Alcmena concubuit, in pretium ei cõcubitus carcheſium aureũ dedediſſe. ¶ Eſt autem id vaſis genus procerum, ac circa mediam partem compreſſum, anſatum mediocriter, anſis à ſummo ad infimũ pertingentibus. ¶ Eſt præterea Carcheſium in nauibus ſuprema pars mali, à qua veli latera, quæ Cornua vocantur, vtrinq; diffunduntur: à cuius figura Aſclepiades, referente Macrobio, vaſcula eiuſdem nominis dicta arbitratur. ¶ Mali autem nauium in tres omnino partes diſtinguuntur: quarum infima Pterna vocatur, media τράχηλος, ſuprema Carcheſium. Plura de hoc vide apud Macrobium, Crinitum, & Bayſium.

CARCINA, καρκίνη, Ciuitas eſt Scythiæ Europææ, à qua ſinus Carcinites. Plin. lib. 4. cap. 12, & Pomponius lib. 2, vbi & Carcinites amnis, eam ciuitatem præterfluens, vt autor eſt Ptolemæus lib. 3. cap. 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Carcinethron, καρκινώδρυον, Genus herbæ, quod Græci Polygonon vocant: cuius succus naribus infusus supprimit sanguinem: & cum vino potus cuiuslibet partis profluuium excreationésque cruentas inhibet. Geniculatam Latini vocant. Plin. lib. 27. cap. 12.

Carcinias, καρκινίας, Gemma est marini cancri colore. Plinius libro 37. cap. 11.

Carcinodes, Vide CARCINVS.

Carcinoma, pen. prod. καρκίνωμα. Cancer morbus: de quo Plinius lib. 26. cap. 9. Cato de Re rust. Et siquid in mammis vlceris natum, & carcinoma, brassicam tritam apponito, sanum faciet. Celsus tria facit eius genera: primum Cacoethes, quum vlcus quidem pressum est, sed quæ circa sunt, intumescunt: secundum sine vlcere: tertium quod Thymum vocat. Vide plura in dictione CANCER.

Carcinus, pen. corr. καρκῖνος. Cancer animal, & signum cæleste. Vide in dictione CANCER. Lucan. 9, Par geminis Chiron, & idem quod Carcinus ardens, Humidus Aegoceros. ¶ Est item Carcinus, καρκῖνος, duorum poëtarum Tragicorum nomen, quorũ alter Athenienſis fuit, alter Agrigentinus: quorum scripta enumerat Suidas.

Carcinodes, neut. gener. καρκινώδης. Vitium, seu morbus, cancri naturam imitans, similique modo serpens. Plin. libr. 20. cap. 17, Narium quoque carcinodes consumit illitum ex aqua.

Cardaces, Apud Persas appellabantur, qui ex rapto viuebant: nam Cardapud eos bellicosum, & violentum significabat. Autor Strabo libro 15.

Cardamine, καρδάμινη, Sisymbrij genus est, quod Officinæ Nasturtium aquaticum vocant. Vide Dioscor idem libro 2. capit. 117, & Ruellium lib. 2. cap. 60.

Cardamomum, καρδάμωμον. Frutex est amomo similis, odoratus, oblongo semine & angulosо: metitur eodem modo quo amomum. Vide Plinium libro 12. cap. 13.

Cardamon, κάρδαμον, A Græcis vocatur herba, in hortis pasim proueniens, quam Latini Nasturtium hortense vocant. Cardamum autem dictum putatur ἀπὸ τ καρδίας, quòd cor foueat, & in syncope illa, quam Cardiacam vocant, plurimum valeat. Alij diuersa ratione vsi, sic dictum arbitrantur, quòd caput edomet, quasi καρδάμων. Nam arcem mentis obsidens suo ferit acremento, & ignea vi præditum caput tentat. Capitis tamen vitia purgare creditur: vnde ortum est prouerbium, ὥσπα κάρδαμον, hoc est Ede nasturtium: in eos dici solitum, quibus sanum non est cerebrum.

CARDAMYLA, καρδαμύλη, Vrbs fuit Peloponnesi propinqua Pylo, sub dominio Agamemnonis: vna earum quæ reconciliationis ergò Achilli ab Agamemnone offeruntur, apud Homerum lib. 9. Ilia.

CARDEA, siue CARDINEA, Dea apud Romanos, quæ cardinibus præerat, quasi Cardina. Vide Carna.

Cardia, καρδία, Latinè Cor: quanquã etiam à priscis medicis, teste Galeno, pro superiori ventriculi orificio ponebatur: quo pacto ipsum etiam Hippocratem aliquando loquutum esse ostendit. Hinc factum est vt Cardiacus morbus dictus sit, non qui cor, sed ipsum infestet ventriculum: quippe qui fiat ex humoribus mordacibus, & venenatis, in ventriculo congestis, nimióque dolore syncopen afferentibus, quam Cardiacam appellant.

Cardiacus, aci. Pro illo qui cardiaco morbo tentatur. Cicero 1. de Diuin. Ego autem haud scio an nec cardiacis hoc tribuendum sit, nec phreneticis. Iuuen. Cardiaco nunquam cyathum missurus amico. ¶ Est & Cardia nomen vrbis in Thracia, ad Melanem sinum, à cordis similitudine vocata, teste Plinio lib. 4. cap. 11.

Cardialgia, καρδιαλγία, Dolor cordis, & mentis tristitia. Item ventriculi erosio, quæ & Cardiogmos dicitur. Vide infrà.

CARDINEA, Dea, quæ & Cardina dicta est, cardinibus præesse dicebatur.

Cardinum, (quod hîc pro nasturtio hortensi perperam legebatur) vide CARDOMVM.

Cardiogmus, mi, καρδιογμός, Morbus est ventriculi, ortum habens ex humoribus acribus & mordacibus ipsum ventriculi orificium (quod prisci Græci, teste Galeno, etiam καρδίαν appellarunt) intolerabili punctione erosionéque infestantibus, nonnunquam etiam syncopen inducentibus. Ea enim pars corporis exactissimo tactus sensu est prædita, propter insigne par neruorum ad eam à cerebro transmissum. Quo fit vt dolores ea in parte sint maximi, quibus quum vires ferendis pares non sint, solet subsequi ea syncope, quam stomachicam vocant.

Cardisce, καρδίσκη, Gemma est, quæ fit ex draconis cerebro, viuenti abscisso: alio nomine Dracontias dicta. Plinius libro 37. cap. 10, Dracontites, siue draconias è cerebro sit draconum: sed nisi viuétibus abscisso nunquam gemmascit, inuidia animalis mori se sentientis. Igitur mos est, vt morientibus animalibus caput amputent. Encardia cognominatur, & Cardisce.

Cardo, inis, Fesramentum circa quod fores vertuntur. γίγγλυμος, στρόφιγξ, στρεφών. Virgilius 6. Aeneid. Foribus cardo stridebat ahenis. Plautus in Amphit. Penè effregisti, fatue, foribus cardines. Hinc apud Romanos fuit dea Cardea, siue Cardinea, quæ cardinibus præerat, quasi Cardina. ¶ Cardines etiam dicuntur duæ cæli partes immobiles sibi mutuò oppositæ, quarum altera est ad Septẽtrionem, altera ad Austrũ: Græci πόλους vocant: vnde etiam stella Boreali polo proxima, quæ est in cauda minoris Vrsæ, Polaris stella vocatur: non quòd sit polus ipse, sed quòd sua circumuolutione circulũ minimũ efficiat, cuius polus est centrum, Linea autem illa recta, quam Astronomi ab vno cardine ad alterum imaginantur: propriè Axis appellatur. Sæpe tamen Cosmographi Cardinum nomine quatuor præcipuas cæli regiones intelligunt, Ortum, Occasum, Septentrionem, & Meridiem. ¶ Cardo etiam in agrorum limitatione appellatur limes, qui per agrum currit à Meridie ad Septentrionem: sicut Decumanus vocatur limes ille, qui secat agrum ab Exortũ ad Occasum, vt inquit Plinius, & Columella. ¶ Ponitur interdum Cardo pro opportunitate, ἀκμὴ, καιρός. Virgilius 1. AEn. Haud tanto cessabit cardine rerum. Quod Seruius inde tractum existimat, quòd in prouerbio dicitur, Res in cardine est. &, Circa id verti cardinem dicimus, in quo summa rei est.

Cardinatus, a, um: vt Tignum cardinatum. Vitruuius lib. 10. ca. 21, Coniuncta capitibus transuersario cardinato tigno, & altero mediano inter duos scapos cardinato.

Cardinalis, & Cardineus, Adiectiua sunt à cardine deducta, quibus recentiorum nonnulli vsi sunt pro præcipuo, seu principali.

Cardopos, κάρδοπος, Significat arcam panariam.

CARDVCHI, κάρδυχοι Stephano, Parthorum populi, ad Tigrim fluuiũ: quorum meminit Strabo lib. 16.

Carduelis, κάρδουελις, Auis parua, capite rubro, alis luteis, albo nigróque distinctis: dicta quòd carduorum semine pascatur. Plinius lib. 10. cap. 42, Minimæ auium cardueles imperata faciunt: nec voce tantum, sed pedibus & ore pro manibus.

Carduus, Herba vulgo nota, à qua Carduelis auis appellata. σκόλυμος. Virgil. 1. Georg. –segnísque horreret in aruis Carduus.

Care, Vide CARYS.

Carectum, Vide CAREX.

CARENSES, Hispaniæ Tarraconensis populi sunt, Complutensibus vicini. Plinius lib. 3. cap. 3.

CARENTANI, Italiæ populi sunt, in quarta regione à Plinio lib. 3. cap. 12, locati, prope Frentanos.

Careo, es, carui, & cassus sum, & caritum, & cassum, secundum Priscianum, Est rem desyderatam non habere: & propriè de eo dicitur, teste Ciceron e, quod aliquando habuimus, & quo nunc indigemus. στερῶμαι. Ita enim ait Tusculan. libro primo, Triste est nomen ipsum carendi, quia subiicitur hæc vis, Habuit quis, non habet, desyderat, requirit, indiget. Et mox, Carere igitur hoc significat, egere eo quod habere velis: inest enim velle in carendo, nisi quum tanquam in febri dicitur, alia quadã notione verbi. Dicitur enim alio modo etiam carere, quum aliquid non habeas, & non habere te sentias: etiamsi id facilè patiare. Hactenus Cicero. Ex quo patet Carere non modò de iis rebus dici, quæ ad nostrum vsum, naturámque accommodatæ sint, sed etiam de aliis: vt, Carere febri, Carere dolore, Carere molestia, & his similia. ¶ Construitur autem hoc verbum aliquando cum genitiuo. Terentius in Heautont. Nam dum abs te absum, omnes mihi labores fuere, Quos cepi, leues, præterquam tui carendum quòd erat. ¶ Aliquando cum accusatiuo. Plautus in Cure. Sed quid est, quòd lubet perditum dicere te? PH. Quia id, quod amo, careo. ¶ Sæpius verò cum ablatiuo: vt, Carere domo, patria. Cicero pro Milone, Comprehensus est in templo Castoris seruus P. Clodij, quem ille ad Cn. Pompeium interficiendum collocarat: extorta est confitenti sica de manibus: caruit foro postea Pompeius, caruit senatu, caruit publico: id est in forum non venit, in senatu non fuit, in publico non versatus est. Idem de Finib. lib. 1, Itaq; non placuit Epicuro medium esse quiddam inter dolorem & voluptatem: illud enim ipsum quod quibusdam medium videtur, quum omni dolore caret, non modò voluptatem esse, verumetiam summam voluptatem. Et Fam. libro 6, Aegypta ad me venit pridie idus Aprilis: is etsi mihi nuntiauit te planè febri carere, & bellè habere, tamen quòd negauit te potuisse ad me scribere, curam mihi attulit. Quod autem Plautus in Curc. dixit, Caruithe febris te heri, vel nudiustertius? hyppalage quædam est, & præpostera omnino locutio. ¶ Aliquando ponitur pro abesse. Cicero Attic. libro 9, Ego meo Ciceroni, quoniam Roma caremus, Arpini potissimum togam puram dedi.

CARES, Pro statuarij nomine, vide CHARES.

CARES, numero plurali, κᾶρες, Populi Cariæ, qui sub Minoe Leleges dicebantur, & insulas habitabant. Postea Asiæ minoris partem meridionalem occupauerunt, quæ Rhodum spectat, ab eá que Cares appellati sunt. Ea enim regio Caria dicebatur, à Cara eius oræ rege. Despectissimam olim fuisse hanc nationem clarissimè ostendit Cicero in Orat. pro L. Flacco, vestra, inquit, Asia, vt opinor, constat ex Phrygia, Mysia, Caria, Lydia. Vtrum igitur nostrum est, an vestrum hoc prouerbium, Phrygem plagis fieri solere meliorem? Quid de tota Caria, nónne hoc vestra voce vulgatum est, Si quid cum periculo experiri velis, in Caria id potissimum esse faciundum?

CARIA, καρία, Regio minoris Asiæ inter Lyciam, & Ioniam. Strabo Cariam à Borea Mæandro flumine clausit, ab Occidente Icario, & Myrtoo pelago, à Meridie Rhodiensi, ab Ortu Lyciis, & aliis gentibus, magnámque Tauri montis partem in Caria cõclusit, omnem oram Rhodiam ei attribuens, quæ meridionalis est. Dicta caria à Cara rege, qui primus auguria auium dicitur inuenisse. Huius populi Cares, κᾶρες dicti, de quibus vide suprà.

Carieus, a, um, penul. corr. καρικός, Quod est ex Caria: vt Carica charta. Statius 4. Syl. Chartæ Thebaicæve, Caricæve.

CARESVS, κάρησος, Fluuius est Troadis, Homero 12. Iliad. celebratus, cuius Plinius ait nulla sua ætate extitisse vestigia, lib. 5. cap. 30.

CARETHA, Insula est in mari Lycio, quę postea Dionysia dicta est. Autor Plinius lib. 5. cap. 30.

Careum, siue Carium, Plinio, κάρον Dioscoridi, Herbæ genus est, gentis suæ cognomento ita appellatum, semen habens eiusdem nominis. Athenæus Pastinacam maiorem interpretatur, vulgata pastinaca multò præstantiorem. Officinæ *Carui* appellant. Vide Ruellium libro 3. cap. 43.

Carex, fœminini generis, Herba & acuta & durissima, similis spartо, vligi-

nosis & palustribus locis plurima nascens. δίνακες. Virgil. 4. Georg. Et carice pastus acuta. Columella lib. 11. cap. 2, Filix quoque, aut carex vbicunque nascitur, Augusto mense rectè extirpatur: melius tamẽ circa Idus Iul. ante Caniculæ exortum.

Carectum, cti, Locus caricibus plenus. Δουακών. Virgil. 3. Eclog. Tu post carecta latebas. Columella lib. 6. cap. 12. Melius nemoribus herbidis, & frutetis, & carectis, quàm lapidosis locis durantur vngulæ.

Cariatis, Vide CARYATIS.

Carica, æ, Genus fici, à loco sic dictum. Plinius lib. 13. cap. 5, Syria præter hanc peculiares habet arbores in ficorum genere, caricas, & minores eius generis, quæ coctona vocant. Cicer. 2. de Diuinat. Quum M. Crassus exercitum Brunduſij imponeret, quidam in portu caricas Cauno aduectas vendens, Cauneas clamitabat.

Carico, as, penult. corr. Idem est quod onero. Hieronymus, Origenes maiora cogitans, propriúmque ingenium ferre non sufficiens, oneribus maioribus caricabat se: & quum sic incedere non posset, ruina magna deuolutus est.

CARICON, καρικὸν, Locus est in Memphide, à reliquis separatus, in quo Cares habitarunt, qui affinitate cum Memphitis cõtracta, Caromemphitæ appellati sunt. Autor Stephanus.

Caries, rici, Putrilago ex vetustate. σῆψις. Lucilius libro 4, Ne auriculam obsidat caries, ne vermiculíque Auson. I, tineas, cariémque pati tecta necesse est. Propriè autem Caries in lignis dicitur, quum à vermiculo, qui à Græcis κὶς dicitur, eroduntur. Columella lib. 12. Omnis materia in ædificia succidi debet luna decrescente, ab vigesima vsque in trigesimam, quia sic cæsa iudicatur carie non infestari. Plinius, Cedri oleo perũcta materies nec tineam, nec cariem sentit. Idem lib. 12, Celeriter ea cariem sentit.

Carious, a, um, Quod est carie plenum. σηπεδών. Columella libr. 4, Alia summouenda, quæ vel carioſa, vel iusto breuiora sunt. Ouid. 1. Amor. Quid precer iratus? nisi vos carioſa senectus Rodat. Columella lib. 2. cap. 4, Quam terram rustici variam, carioſamque appellant. Vide Catonem cap. 34, & Plinium lib. 17. cap. 5.

CARILLAE, arum, Piceni oppidum fuit, à Romanis secundo bello Punico deletum. Meminit huius oppidi Silius libro 8, –& exhaustæ mox Pœno Marte Carillæ.

Carina, ne, penult. product. Pars nauis est, quam aluum, aut ventrem vocant, hoc est ipsa nauis concauitas. τρόπις, τόρα. Est & infima trabs, cui inædificatur nauis, quæque illi est pro fundamento. Ouid. 14. Metamorp. –mediisq; carina Subdita nauigiis, spinæ mutatur in vsum. Idem libr. 4. de Pon. Dum mea puppis erat valida fundata carina. Cæsar 1. bel. Ciuil. Carinæ primùm, ac statumina ex leui materia fiebant: reliquum corpus nauium viminibus contextum coriis integebatur. Poëtæ κατὰ συνεκδοχὴν Carinam pro tota accipiunt naui. Virgilius 1. Georg. Quum iam portum tetigere carinæ. Idem 4. Aeneid. Huc cursum Iliacas vento tenuisse carinas.

Carinare, Est in modum carinæ formare. τρόπιν & δίκην διατιτράινειν. Plinius libr. 9, Saliunt pectines, & extra volitant, séque & ipsi carinant, id est sua sibi concha instrumentum porrigunt ad nauigandum, & ceu carinam quandam ex testa efficiunt. ¶ Aliquando Carinare est probra obiicere, quòd qui se mutuis probris insectantur, sint infimæ sortis homines, sicut & carina nauis pars est infima.

Carinatus, a, um, adiectiuum est à carina deductum, idem significãs quod concauus, & in carinæ modum incuruatus. κυκλοτερής. Plinius libro 11. cap. 39, Pectus homini latum, tantùm reliquis carinatum. Idem lib. 9. cap. 30, Concham esse acatij modo carinatam.

Carinatim, Significat ad similitudinem carinæ.

CARINAE, arum, Nomen vici Romani ad pedem cliui Capitolini, in quo fuit domus Pompeij. Virg. 8. Aeneid. –passímq; armenta videbat Romanó; foro, & lautis mugire Carinis. Varro Carinas dici putat ab eo, quòd hinc oriretur caput sacræ viæ. κάρα, Latinè caput dicitur.

CARINI, Germaniæ populi. Plin. lib. 4. cap. 14.

Carioſus, Vide CARIES.

Cariota, tæ, Vide CARYOTAE.

CARIOSVELITES, Galliæ Lugdunensis populi sunt apud Plinium libro 4. cap. 18.

CARISA, Cognomine Aurelia, ciuitas est Hispaniæ, ad Bætim fluuium, in Gaditano conuentu. Plin. lib. 3. cap. 1.

Caritas, Vide CARYS.

CARIVS, κάριος, Nomen filij Iouis & Torrhebiæ qui circa Torrhebiã lacum oberrans, Nympharum cantum dicitur audiuisse, & ab eis Musicam didicisse, eámque apud Lydos propagasse. Quapropter diuinos honores apud suos meruit, templo illi magnificè extructo in monte, qui & ipse Carius à nomine eius appellatus est. Autor Stephanus.

CARMANIA, καρμανία, Regio est Indis contermina, quam duplicem esse Ptolemæus tradit: cultam alteram, alteram desertã. Huius regionis incolæ Carmani dicuntur, Ichthyophagi cognominati, quòd solis piscibus vescantur, quorum etiam coriis vestiuntur. Pomp. libr. 3, Carmani sine veste, & fruge, sine pecore, ac sedibus, piscium cute se velant, carne vescuntur, præter capita toto corpore hirsuti.

CARMELVS, κάρμηλος, pen. prod. & vnico l, duorum montiũ nomen, teste Hieronymo, quorum alter est in Galilæa, ad austrãlem plagam, in quo habitauit Nabal Carmelus maritus Abigail: alter Phœnices, iuxta Ptolemaidem mari imminens, in quo Elias propheta flexis genibus pluuiam impetrauit. Posterioris huius meminit & Plinius libro 5. cap. 19, Promontorium, inquit, Carmelum, & in monte oppidum eodem nomine, quondam Ecbatana dictum.

Carmen, quasi canimen à canendo, dici potest quicquid est metricè scriptum. ᾠδή. Vnde Virgilius 3. Aeneid. versum vnum carmen dixit, –& rem carmine signo, Aeneas hæc de Danais victoribus arma,

Et duos similiter, in Daphnide, –tumulo superaddite carmẽ: Daphnis ego in syluis, &c. Tota insuper Aeneis, heroicum carmẽ dicitur: item Eclogæ vniuersæ, carmen bucolicum. ¶ Quandoque carmen dicitur incantatio, ᾠδή, vt, Carmina de cælo possunt deducere lunam. ¶ Dicebantur etiam Carmina apud veteres, formulæ quædam conceptis verbis ad solennitatem aliquam compositæ, Vnde Iurisconsulti illi vetustissimi dicuntur habuisse carmina quædam excogitata, à quibus non licebat recedere. Cicero pro muræna, Prætor interea, ne pulchrum se, ac beatum putaret, atque aliquid ipse sua sponte loqueretur, ei quoque carmen compositum est, cum cæteris rebus absurdum, tum verò nulli vsui, Istam viam dico, inite viam, &c. ¶ Erant & Saliis sua carmina, quæ Saliaria vocabãt, Marti peculiariter dedicata. ¶ Habebant & Feciales suum quoddam carmen ad res repetendas, & belIum indicendum destinatum. ¶ Habebãt & Patres patrati sua carmina, quibus ad ferienda fœdera vtebantur: quorum formulam depingit Liuius libro 1. ab Vrbe cond. ¶ Erat aliud carminis genus in vrbiũ obsidionibus solenne, quod dij tutelares, ne cum illis quoque bellum susceptum videretur, solent euocari. Hoc, teste Macrobio, ferè his verbis constabat, Si deus, si dea est, cui populus, ciuitásque Carthaginiensis est in tutela: téque maximè, qui huius vrbis tutelam recepisti, precor, venerórque, veniámq; à vobis peto, vt vos populum, ciuitatémque Carthaginiensem deseratis: loca sacra, templa, vrbémque eorum relinquatis: absque iis abeatis, éque populo & ciuitati metum iniiciatis, proditique Romam ad me, meósque veniatis: nostráque vobis loca, templa, sacra, vrbs acceptior, probatiórque sit, mihi populóque Romano, militibúsque mei propositi sitis, vt sciamus intelligamúsque. Si ita feceritis, voueo vobis templa ludósque factũrũ. Erat & aliud carminis genus, quo hostium exercitus solent deuoueri, cuius formam Macrobius tradit Saturnal. lib. 3. cap. 9.

CARMENTA, καρμέντα & Carmentis. Euandri mater: ita cognominata à carminibus, quibus dabat responsa, (erat enim fatidica mulier) quum propriè Nicostrata vocaretur. ¶ Hinc Carmentalis porta quæ postea scelerata dicta est, quod per eam sex & trecẽti Fabij cum clientum quinque millibus egressi, aduersus Hetruscos ad amnem Cremeram omnes interfecti sint. Virgil. 8. Aeneid. Et Carmentalem Romano nomine portam. Ouid. 2. Fast.

Carmentis portæ dextro est via proxima Iano,
Ire per hanc noli, quisquis es, omen habet.
Illa fama refert Fabios exisse trecentos:
Porta vacat culpa, sed tamen omen habet.

Carmino, as, are, Est pectere, & lanas ab immũditiis repurgare. ξαίνειν. Plinius libr. 19. cap. 1, Iustum est è quinquagenis fascium libris quinas denas carminari. Idem libr. 9. cap. 38, Quinis lana potat horis, rursúsq; mergitur carminata, donec omnem ebibat sanien.

Carminatio, verbale. Idem libro 11, Hanc ab his quoque gigni, subigíque vnguium carminatione, mox trahi inter ramos, tenuari ceu pectine.

Carminatores dicti sunt, qui lanas pectunt, eásque ab adhærentibus sordibus repurgant.

CARMON, κάρμων, Est locus in Messenia, & templum Apollinis in Laconia, & in Achaia flumen, & mons in Peloponneso.

CARNA, κάρνα, siue CARDINEA, Dea quæ vitalibus humanis seu cardinibus præesse existimabatur. Ouid. lib. 6. Fast. Prima dies tibi Carna datur: dea cardinis hæc est. Hæc striges nocturnas, puerorum (vt dicebant) cunas infestantes, à limine summouebat.

CARNAPAE. Populi sunt circa Mæotin. Plin. lib. 6. cap. 7.

Carnarium, Carnarius, Carneus, Carnifex, Carnificium, Carnuarij, Carnosus, Vide CARO.

CARNE, κάρνη, Phœnices oppidum est ad montem Libanum, à Carno Phœnicis filio ita appellatum: cuius meminit Plinius libr. 5. capit. 20. ¶ Est item Carne Stephano, Aeolidis ciuitas: à qua fit gẽtile Carneus: à superiori verò Carnites.

CARNEADES, καρνεάδης, Cyrenæus nouæ Academiæ princeps fuit, qui aduersus Zenonem Stoicæ sectæ principem scripturus, cerebrum helleboro candido purgauit, nequid ex corruptis stomachi humoribus ad cerebrum redundaret, & constantiam vigorémque mentis labefactaret. Hic tanta eloquentia præditus fuisse perhibetur, vt quum Romam cum Diogene Stoico, & Critolao Peripatetico legatus venisset, M. Catoni reddiderit legationem suspectam. qui identidem Senatum monuit, vt ab illorum eloquentia caueret. qua quicquid vellent etiam ab inuitis possent extorquere. Autor est Gellius lib. 16. Idem etiam penè dicit Quintilianus lib. 12. cap. 1. ¶ Fuit & alter Carneades, Philosophus Athenienſis, Anaxagoræ discipulus: cuius meminit Suidas.

CARNI, κάρνοι, Populi sunt Istris finitimi, ab ea parte qua Alpes Iuliæ Aquileiæ incumbũt, qui à Plinio collocãtur in decima regione Italiæ ad Tergestẽ fluuium, qui in Venetiarũ ora in sinum Adriaticũ influit.

CARNODVNVM, καρνόδουνον, Oppidum est vindeliciæ, ad Danubium, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 13.

CARNVNTI, Populi Germaniæ inter Danubium & syluam Hercyniã, in confinio Pannoniæ. Plin. lib. 4. Superiora inter Danubium & Hercynium saltum vsque ad Pannonica hyberna Carnuti tenent, Germanorúmque ibi confinium est.

CARNVNTVM, Oppidum in confinio Germaniæ & Pannoniæ, inter Danubium & Hercynium saltum. Plinius libro vltimo, Abest centum M. passuum à Carnunto litus Pannoniæ, quò à Germania succinum importatur.

CARNVTES, siue Carnuti, καρνῦτοι, Galliæ Lugdunensis populi, Andegauensibus, & Turonensibus finitimi: apud quos Druydes suas habebant sedes, teste Cæsare lib. 6. Comment. Horum oppidum est Carnutum, quod Galli sua lingua *Chartres* appellant.

Caro, nis, Propriè mortuorum animalium est, quòd careat anima, in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quis Donatus. κρέατ.σάρξ. At Hieronymus inter Carnem & Pulpam sic distinguit, vt caro sit quæ sanguine, venis, ossibus, neruisque constringitur: pulpa, quæ manducatur, eo quòd pulsetur, & concidatur. Plinius libro 6. cap. 30. Agriophagi, pantherarum & leonum carnibus maxime viuentes: Pamphagi, omnia mandentes: Antropophagi, humana carne vescentes. ¶ Et non solùm de animalibus, sed etiam de piscibus pomisque Caro dicitur. Plin. lib. 9. cap. 17, de mullis piscibus, Et aliorum piscium carne. Idem libro 16. capit. 38, Atque in toto corpore arborum cutis, sanguis, caro, nerui, venæ, ossa, medullæ, Quidam hoc nomen à Græco deriuant, κρίνω à quo fit Creo verbum.

Carnarius, Qui carnes vendit: ac etiam qui carne delectatur. κρεοπώλας. Martialis libro 11, Carnarius sum, pinguiarius non sum. Hoc est, carnosa muliere delector, pingui non delector.

Carnarium, Propriè locus, vbi caro salsa suspenditur, seu reponitur. Plin. Quippe è macello, aut carnario viuendum est. Plautus in Capt. Aduenies modò deturbauit totum cum carne carnarium. ¶ Quandoque etiam dicitur locus vbi carnes tantummodo vendûtur. κρεοπώλιον. Plautus. Cœnam è carnario emit, iam factus fatur. Varro Tabernã carnariam vocat. ¶ Interdum Carnarium accipitur pro ipsa carne, sicut Cibarium pro cibo. Plautus. Quid mihi carnarium parauit, ridiculus, ad ientandum? ¶ Carnarium item instrumentum dicitur cum pluribus vncis, quibus succidiæ, hoc est carnes salitæ appenduntur.

Carnarius, a, um, Quod ad carnem pertinet, σαρκικός: vt Carnaria taberna, vbi carnes vendunrur.

Carneus, a, um, Quod ex carne est. σαρκώδης. Corn. Gallus, Carnis ad offi cium carnea membra placent.

Carnifex, Qui carnes ex hominibus facit. δήμιος. Cicer. 7. Verr. Aderat ianitor carceris carnifex Prætoris, mors terrórque sociorũ, & ciuium lictor. ¶ Hinc excarnifico, as, pro excrucio. Terent. in Heaut. Huiusmodi semper comminiscere, vti me excarnifices.

Carnificina, æ, penultima product. Locus publicus, in quo iussu magistratus homines sontes à carnificibus occiduntur. κρεαστήριον. Plautus, Quid si desperatis rebus carnificinam petat? Suetonius de Tiberio, Carnificinæ eius ostenditur locus Capreis, vnde damnatos post longa & exquisita tormenta præcipitari coram se in mare iubebat. ¶ Carnificina item dicitur ipsa excarnificatio & cruciatus. Plautus in Capt. Vel carnificinam hanc facilè possum perpeti. Cicero pro Sestio, Non ea est medicina, sed carnificina, atque crudelitas. Cato, Carnificinas dixit plurali numero, pro tormentis, & crudelitatibus. βάσανοι. Vbi fo cietas (inquit) vbi fides maiorum? insignitas iniurias, plagas, verbera, vibices, eos dolores atque carnificinas per dedecus atq; ignominiam te facere ausum esse? Plautus in Ciste. singulari vsus est: Credo ego amorem primum apud homines carnificinam commentum. Cicero primo Tusculan. per translationem vsus est, Nam quum omnis perturbatio miseria est, tum carnificina est ægritudo, quia instar carnificis cruciat, laniat præcordia, lacerat animum, excarnificatúmque conficit.

Carnificium, Ipse actus carnificis, quod & Carnificina dicitur. ¶ Carnificium cribrum, adiectiuè, legitur apud Plautum in Mostel. O carnificium cribrum quod credo fore, Ita te forabunt patibulatum per vias Stimulis.

Carnifico, as. Corpus humanum in frusta disseco, more carnificis. σχίζω, ἀνασπάω. Liuius 4. bel. Pũn. Quod vbi tribuni militum Graccho nunciauerunt, nemi nem stantem iam vulnerari hostem, carnificari iacentes, & in dextris militum pro gladiis humana capita esse, signum dari propere iussit.

Carniuorus, penulti. corr. Carnes vorãs, κρεοφάγος. Vnde dicimus aquilam carniuoram, quòd carnibus vescatur. Plinius libr. 10, Serratorum dentium carniuora sunt omnia.

Carnosus, a, um, Carne, seu musculis abundans: vt Carnosum fœmur, Carnosum palatum. πολύσαρκος. Plinius libro 11. capit. 37, Sed in gustatu, linguæ vice carnosum aquatilibus palatum.

Carnositas, Musculorum plenitudo, qualis in obesioribus esse consueuit. πολυσαρκία.

Caruncula, A Caro diminutiuum est. σαρκίον, κρέδιον. Carnicula verò à Carnis nominatiuo antiquo. Cicero 2. de Diuin. An tu, inquit, caruncula vitulinæ mauis, quàm Imperatori veteri cedere? Celsus, Si vrina crassa caruncula quasdam exiguas, quasi capillos habet.

CARODVNVM, Vide CARNODVNVM.

CARONIVM, κάρωνιον, Oppidum est Tarraconensis Hispaniæ, in tractu Callaicorum, non procul à Nerio promontorio. Autor Ptolemæus libro 2. cap. 6.

Caromemphitæ, vide CARICON.

Caros, κάρος, Crapularis redundantia: à κάρω perturbo, vexo, agito: seu à κάρημαι. quod est capite aggrauor, oblidor, velut ab oppressura capitis, & ingenij offensione. ¶ Apud Medicos Caros est somnus iusto profundior, prouenies ex humore frigido, & viscido, cerebrũ, & præcipuè anteriores eius ventriculos occupante, sensúmque pariter & motum ad tempus impediente, spiratione tamen integra relicta. Hæc Galenus libro 4. De locis affectis cap. 2.

Caros, κάρος, Dioscoridi libro 3, semen est exiguum, aniso proportione respondens, cuius radix pastinacę modo estur. Plinio Careum, siue Carium dicitur, Officinis *Carui*.

Carotides venæ, καρωτίδες φλέβες, Circa colli iugulum sunt, quæ & σφαγίτιδες Aristoteli, id est iugulares dicuntur. Carotides appellatæ, quòd iis vehementius compressis, Caros morbus gignatur.

CARPASIVM, Cypri insulæ oppidum est, apud Plinium libro 5. cap. 31. Stephanus Carpasiam. καρπασίαν, vocat, & à Pygmalione conditã asserit. ¶ Carpasiam etiam nonnulli appellarunt insulam inter Cretam & Rhodum sitam, quæ notiore nomine Carpathus appellatur. Demetrius Salaminius Carbasiam maluit appellare, quòd ad ventum καρβᾶν, hoc est Africum, sita videatur.

CARPATHVS, penul. correp. κάρπαθος, Insula contra Aegyptum, media inter Rhodum & Cretam, ducentorum stadiorum circuitum habens, quatuor insignis vrbibus: à qua vicinum mare ad Aegyptum vergens Carpathium, καρπάθιον πέλαγος, dictum est. Homerus 2. Iliad. duabus literis transpositis κράπαθον appellat. Νίσυρόν τ' ἔχον, Κράπαθόν τε, Κάσον τε.

CARPATVS, siue aspiratione. κάρπαθος, Mons est Iazygibus Metanastis, & Dacis imminens, & in Mysiam inferiorem ad ipsã penè Danubij ostia excurrens. Vide Ptolemæum in tabula nona Europæ.

CARPENTORACTE, Plinio lib. 3. cap. 4, Ciuitas est Galliæ Narbonensis. Vulgò *Carpentras*.

Carpentum, Vehiculi genus, ita dictum, quasi Carmentum, à Carmenta Eua dri matre. ἅρμα. Ouidius libro 1. Fastor. Nam prius Ausonias matres carpenta vehebant: Hæc quoque ab Euandri dicta parente reor. Plin. de viris illustr. A qua iussa turba recedere, quum domum rediret, viso patris corpore, mulionem euitantem super ipsum corpus carpentum agere præcepit.

Carpentarius. Faber qui carpenta facit, faber lignarius. ἁμαξοργός. Hieronymus, Carpentarius artifex fecit scamnum. ¶ Carpẽtarius equus, qui carpentum ducit. Carpentarium opus, quod ad fabrum lignarium pertinet.

CARPETANI, καρπηλανοί, Populi, quos Plinius libro 3. cap. 3, in Hispania collocat ad Tagum fluuium, iuxta Vacceos.

Carpheotum, Thuris genus purissimum & candidum, quod autumno legitur ex partu æstiuo. Autor Plinius lib. 12. cap. 14.

Carphos, Herbæ genus, quæ alio nomine Fœnogræcum dicitur, & Buceras à similitudine cornuum bouis: à nonnullis etiam ægoceras, quòd semen eius caprarum cornibus simile sit. Græci τῦλιν nominant. Plinius libro 24. cap. 19. Nec fœnogræco minor autoritas, quod Telin vocant alij Carphos. Gallice *Senegre*.

CARPI, Populi sunt Africæ in Zeugitana regione, quæ minor Africa dicitur. Plinius libro 5.

Carpinus, penultima correpta, ῥυγία, Arbor nota de acerum genere. Columella libro 6, Quinetiam cornus, & carpinus, & ornus, nonnunquam & salix à plerisque in hoc ipsum dispontur. Palladius, Carpinus vltima arbor.

Carpineus, a, um, Ex carpino factum. Plinius libro 16. capit. 43, Hyginus manubria rusticis carpinea fieri iubet.

Carpio, onis, à Benaci lacus accolis appellatur piscis vni huic lacui peculiaris, quem aureis arenulis victitare tradunt. Caue autem accipias pro illo pisce, quem *Carpam* vulgò dicimus: nam longè ab eo diuersus est. Vocatur autem Carpa à quibusdam Cyprinus.

CARPIS, κάρπις, Scythiæ fluuius est. Herodotus libro 4.

Carpo, pis, carpsi, ptum, Decerpo. δρέπομαι. Virgilius Eclog. 9, Insere Daphni pyros: carpent tua poma nepotes. Idem 3. Georgic. Luciferi primo cum sydere frigida rura Carpamus, dum mane nouum, dum gramina canent. Item eligere. Terentius in Adelph. Vnum quod que, quod erit bellissimum, carpam. ¶ Item reprehendere, διαιρεῖν. Martialis, Carpere vel noli nostra, vel ede tua. ¶ Item lædere: vt, Carpit enim vires paulatim, vritque videndo Fœmina. ¶ Carpere viam, est ambulare. ¶ Carpere vitales auras, est haurire spiritum. ¶ Carpere lanam, est pectere, & attenuare. ξαίνειν ἔριον. Virgil. libro 1. Georg. Nec nocturna quidem carpentes pensa puellæ Nescinere hyemem. ¶ Carpere linum, est euellere. ¶ Carpere cibum, est pasci. ¶ Composita sunt, Decerpo. Excerpo, & Discerpo. de quibus vide locis suis.

Carptim, aduerbium, Hinc atque illinc carpendo, non ipsam seriem sequendo. ἀφ' ἑαυτοῦ. Sallustius in Catil. Statui res gestas populi Romã carptim, vt quæque memoria digna videbuntur, perscribere.

Carptus, huius carptus. & Carptura, æ, Ipse decerpendi actus, & nonnunquam id quod decerpitur. Plinius libro 24. cap. 10, Flos cuiusque generis trium digitorum carptu, dysenterias & aluum citam emendat, in vino austero bis die potus, hoc est quantum tres digiti decerpere possunt. Varro 2. de Re rustic. capit. 16, Necnon etiam aliud discrimen sequantur in carptura. &c.

Carptor, oris verbale, Qui reprehẽdit. Gellius lib. 19. capit. 7, Quale illud est, quod vituperones suos, subducti supercilij carptores appellauit.

Carpobalsamum, καρποβάλσαμον, Balsami fructus est. Nam καρπὸς Græcis fructum significat. Vide Plinium libro 12. cap. 25.

CARPOCRATES, καρποκράτης, Nomen cuiusdam hæretici, qui negabat mundum à Deo factum.

Carpophorus, penult. correp. καρποφόρος. Latinè fructifer. Hieronymus ad Eust. de morte Paulæ: Salue Ephrata regio vberrima, atq; καρποφόρε, cuius sterilitas Deus est. Fuit etiam Carpophorus proprium nomen cuiusdam ex familiaribus Domitiani Cæsaris, cuius in coasciendis feris dexteritatem extollit Martialis in Amphiteatro.

Carptim, Carptus, Captura, Carptor, Vide CARPO.

Carpophyllon, li, καρποφύλλον, Genus lauri, nõnisi in mõtibus nascens foliis mollioribus: vnde etiam ad opera topiaria longè aptissimum perhibetur, & ad coronas conficiendas accommodatissimum: de quo Plinius libro 15. cap. 30.

CARRHA, æ, κάρρα, Ciuitas Arabiæ ad rubrum mare: à qua Carrhæi dicti sunt populi. Plinius libro 6. cap. 28, Carrhæis latissimos & fertilissimos agros. ¶ Sed Carrhæ, arum, κάρραι Stephano ciuitas Mesopotamiæ trans Edessam, Crassi & Romani exercitus cruore nobilis. Lucan. libro 1, Assyrias Latio maculauit sanguine Carrhas.

Carrus, & Carrum, Currus quatuor rotarum, cuiusmodi erant quibus exercituum impedimenta vehebãtur: à sono, vt quidam putant, & rotarum stridore dictus. ἅμαξα. Cæsar, Inter carros, impedimenta que prælium commiserunt. Hircius lib. 6, Pompeius eo die per viarum angustias carra complura, multósque lanistas retraxit. Cæs. bel. Gal. lib. 1, Alteri ad impedimenta, & carros suos se contulerunt.

Carruca, penultima correpta Genus vehiculi duas habens rotas, quod & Cisium dicitur. ἅρμαξα. Martialis libro 5, Nec feriatus ibat ante carrucam. Plin. libr. 33. cap. 11, At nos carrucas ex argento cælare inuenimus.

Carrucarius, Qui carrucam regit. Vlpian. in l. Item quæritur, in princ. ff. loca. Si cisiarius, id est carrucarius, dum cæteros transire contendit, cisium euertit.

Carrucarius, a, um, Quod ad carrucam pertinet. Pomponius, Pleraque mullas carrucarias tales esse, vt transiungi non possint.

CARSEOLI, Oppidum est in via Valeria, non procul à Pelignis, à quo ipsi etiam incolæ Carseoli dicuntur. Horum meminit Ouidius 4. Fastor. Frigida Carseolis, nec oliuis apta serendis Terra, sed à segetes ingeniosus ager.

Carseolanus, a, um. Ouid. 4. Fast. – nam dicere certam Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat.

CARTA, sine h, nomen vnius ex Darij satrapis, apud Curtium.

Cartallus, li, κάρταλλος, Græca dictio significans canistrum.

CARTEIA, καρτήϊα Ptolemæo, Oppidum est Hispaniæ Bæticæ, in tractu Bastulorum, ad radicem Calpes promontorij. Tartessos, ταρτησσὸς à Græcis dictum.

Cartesius, a, um, vt Litus Cartesium, in quo freti angustiæ sunt.

CARTENNA, Augusti colonia in Mauritania Tingitana. Plin. li. 5. ca. 2.

CARTAEA, καρθαία Stephano, Vrbs in Cea insula. Hæc apud Plinium lib. 4. cap. 12. corruptè (vt suspicor) Cartheia appellatur: certè apud Stephanum per αι diphthongum scribitur.

Carthæius, a, um, Ouidius lib. 12. Metamorph. Transit & antiquæ Carthæia mœnia Ceæ.

Carthæus, adiect. Idem 10. Metamor. Nanque sacer Nymphis Carthæa tenentibus arua Ingens ceruus erat.

CARHAGO, Vrbs Africæ totius celeberrima, quæ post Troianum bellum (vt docet Eusebius) à Didone condita fuit, & tertio bello Punico à Scipione Aemiliano penitus euersa. λαοχαδών. ¶ Est & alia Carthago in Hispania, quam Asdrubal condidit, quæ Noua perpetuo epitheto dicitur, ad differentiam Carthaginis Libycæ. Hæc etiam à sparti copia, quod in eius agro copiosissimè prouenit, Spartaria appellata est. Carthaginis autem nomen quidam à Charta oppido haud procul à Tyro dici putant: Cicero verò libro 2. de Natura deorum, scribit dictam à Carthagine Herculis filia, quum Byrsa prius diceretur.

Carthaginiensis, καρχηδόνιος, Dictio sex syllabarum est: nam autore Prisciano inter n, & e, interponitur: ait enim lib. 4. Si tertiæ sint declinationis, abiiciunt extremam genitiui, & assumunt, ensis, vt Pistor, Pistoris, Pistoriensis: Carthago, Carthaginis, Carthaginiensis. Ennius, Hostem qui feriet, mihi erit Carthaginiensis.

Carthegon, Buxi granum est, Plinio lib. 16, cap. 30.

CARTII, Populi Persiæ, vt scribit Strabo lib. Geograph. 11.

Cartilago, inis, Pars similaris corporis ex spermate genita, quæ tamen neque os est, neque caro, sed quoddam intermedium, qualis est tota auris, & extremæ partes ossium motoriorum. χόνδρος. Plin. lib. 11. cap. 4, Insecta non videntur habere cartilaginem. Idem lib. 9. cap. 24, Planorum piscium alterum est genus, quod pro spina cartilaginem habet.

Cartilagineus, a, um, Quod ex cartilagine constat. χονδρώδης, Plinius lib. 11. cap. 37. Sed auriculæ omnibus, exceptis quæ cartilaginea appellauimus.

Cartilaginosus, a, um. Plinius lib. 12. cap. 25, Quod maximè laudant cartilaginosum, purum, ad similitudinem ammoniaci, miniméque lignosum.

Caruncula, Vide CARO.

Carus, a, um, Idem est quod gratus, dilectus, iucundus, suauis. φιλόστοργος. Virg. 4. Eclog. Cara deûm soboles. Cicero post reditum ad Quirites, Mihi verò & propter indulgentiam meam, & propter excellens eorum ingenium, vita sunt mea cariores. ¶ Et quia quod omnibus gratum est, magno prætio solet vendi, hinc est factum vt Carum etiam significet, quod magno constat. Cicero 2. de Diuinat. Putarem annonam in macello cariorem fore. Sunt qui ita distinguant, vt Charus per aspirationem significet idem quòd dilectus: Carus sine aspiratione, quod magno venditur. Hanc tamen differentiam non esse veram, vel ex eo solum ostenditur, quòd alteram significationem ex altera videmus esse deflexam. Satius ita que erit vtrunq; sine aspiratione scribere, quum dictiones sint prorsus Latinæ. Nam iis qui à Græca dictione χάρις dedu ci volunt, refragatur primæ syllabæ quantitas, quæ in dictione Carus producitur, quum χάρις eandem corripiat.

Carè, aduerbium à Carus, Magno pretio, & pluris quàm pro rei valore: vt Carè æstimare, Carè vænire. Cic. ad Brutum, Valde carè æstimas tot annos, quot ista ætas recipit. Varro, Quæ pingues, væneunt carè.

Caritas sine h, à careo, significat exuberans rei alicuius pretium, ex penuria ferè & raritate prouenies. Cicer. 5. Verr. Biennio prouinciam obtinuit, quum alter annus in vilitate, alter in summa caritate fuerit. Liu. lib. 11, Caritas primùm erat annonæ. Differunt autem Caritas & Inopia: quòd Caritas sit rerum penuria, quæ adhuc extant: Inopia earum, quæ non extant. Cicero pro Domo sua, Qua ex re primùm caritas nata est, deinde inopia.

CARVSII, Populi sunt Troglodytis finitimi pariter & Aethiópibus, in finibus Africæ, ad latus meridiem spectans inhabitantes. Sipont.

CARYA, κάρυα, Ciuitas Peloponnesi, quæ cum Persis hostibus contra Græciam consensit: vnde postea à Græcis deleta fuit. Vitr. lib. 1.

CARYANDA, καρύανδα, Lacus est & insula eodem nomine Cariæ regionis non procul à Myndo. Ex Strabonis Georg. lib. 14.

Caryatides, Statuæ muliebres in ædificiis, vt ait Vitruuius, sicut viriles, quæ mutulos, aut columnas sustinent, Telamones à nostris, ἀτλαντίδες à Græcis appellatæ. Nam euersa Carya Peloponnesi ciuitate, & interfectis viris, matronæ in seruitutem adductæ fuerunt: nec passi sunt victores eas stolas deponere, vt æterno seruitutis exemplo graui contumelia pressæ, pœnas pendere viderentur pro ciuitate. Ideo qui tunc architecti fuerunt, earum imagines ædificiis publicis designauerunt oneri ferendo, vt etiam posteris pœna Caryatidum memoriæ traderetur.

Caryca, pen. corr. καρύκη. Genus edulij ex sanguine & variis condimentis constans, quod & καρύκωμα à Græcis dicitur. Vide Cælium Rhodig. lib. 27. cap. 23. ¶ Carica verò per i nostrum ficus genus est, vt suprà docuimus suo loco.

Caryites, per tres syllabas, media producta, Tithymalli species, foliis myrti acutis & pungentibus. Vide Plinium lib. 26. cap. 8.

Caryon, ij, neut. gen. κάρυον, Quanuis Græcis generale sit ad omne nucis genus vocabulum, vnde κάρυον ποντικὸν auellanã, & κάρυον βασιλικὸν iuglandem appellant, peculiariter tamen, κοινὸν κατ' ἐξοχήν, hoc sibi nomen iuglandes vendicarunt. Plinius lib. 15, cap. 22, Caryon à capitis grauedine, propter odoris grauitatem conuenit dictum.

Carynus, a, um, adiectiuum: vt, Carynum oleum. Idem lib. 23. cap. 4, E nuce verò iuglande oleum, quod carynum appellauimus alopeciis vtile est, & tarditati aurium infusum.

Caryopos, pi, καρύοπος, Genus cinnami, quod in Syria gignitur. Plinius lib. 12. cap. 28, In Syria gignitur & cinnamon, quod Caryopon appellant. Hic est succus nuci expressus, multũ à surculo veri cinnami differens, vicina tamen gratia.

Caryotæ, siue Caryotides, καρυωτίδες, Palmulæ genus est in Iudæa præcipuè circa Hiericuntem nascens: ita appellatum à capitis grauedine, quam gignit. Plin. lib. 13. cap. 4, Ab his caryotæ maximè celebrantur, & cibo quidem, sed & succo vberrimæ: ex quibus præcipua vina Orienti, iniqua capiti: vnde pomo nomen. Varro lib. 2, Non scitis parmulas caryotas Syriam parere, inuectas in Italiam non posse? Papin. in Sylu. Prægnantes caryotides cadebant.

CARYSTOS, siue CARVSTVS, κάρυστος, Euboeæ insulæ oppidum, in litore situm, ad radicem Ochæ montis, è regione Andri: cuius meminerunt Plinius lib. 4. cap. 12, & Pomponius lib. 2. Circa hoc oppidum gignitur Amiantus lapis textilis, ex quo olim mantilia fiebãt, quæ igni purgabantur. Item marmor nobilissimum, & maculatum varietate in primis commendatum, quòd à loco Carystium appellabant, de quo vide Strabonem lib. 10. & Plinium lib. 36. cap. 6. Luca. lib. 5, Quà maris angustat fauces saxosa Carystos.

Caryste us, a, um, pen. prod. Ouid. 3. Fast. Quáque Carysteis frangitur vnda vadis.

Carystius, a, um. Plin. Epist. 101, Vitem quatuor columellæ Carystiæ subeunt.

Caryum, Vide CARYA.

Casa, Domus rustica. ita dicta, quasi caua, vt nonnulli existimant, eo quòd primi agricolæ in cauis montium, hoc est in antris solerent habitare. κεκαλύφθαι. Alij à casu, id est ruina deductum malunt: propterea quòd rustica ædificia, quum ex leuiore ferè materia conficiãtur, minus sint diuturna, magísque ruinæ obnoxia. Virg. 2. Eclog. Atque humiles habitare casas, & figere ceruos. Hircius lib. 6. Et harpagones ad casas, quæ stramentis ab nostris hybernorum causa ædificatæ erant, diruendas. Varr. 2. de Re rust. cap. 10, Qui autem sunt in saltibus, & syluestribus locis pascunt, & non in villa, sed casis repẽtinos imbres vitant. ¶ Diminutiuum est Casula.

Casabundus, Crebrò cadens. πίπτων.

Casaria, Dicitur mulier quæ casam custodit. Festus.

CASANDRA, Insula in Oceano meridionali, contra Persidem. Plin. lib. 6. cap. 25, Contra Persidem, inquit, insulę, Philos, Casandra, Aracia, &c.

CASCANDRVS, inquit Plinius lib. 6. cap. 25, Insula est deserta in Oceano, Indiam versus.

Casceus, ca, cum, κάσεος, Significat vetus: cuius verbi origo Sabina est. Ennius, Quàm primùm casci populi genuere Latini. Refert Varro Manilij nomine celebratam fuisse hanc sententiam, Casceum duxisse casam non mirabile est, id est vetulam nupsisse seni. Vide Erasmi Adagia.

Caseus, A coeundo, vel (vt inquit Varro) à lacte coacto dicitur. τυρός: nam sit ex lacte coagulato, hœdino in primis, vitulinóve coagulo. Virgilius in Buc. Pinguis & ingratæ premeretur caseus vrbi. Cicero de Senectute, Villa quæ tota locupleset, abundat porco, hœdo, agno, gallina, lacte, caseo melle. ¶ Caseus musteus, id est recens & mollis, qui magis alibilis, quàm vetus & aridus. Caseus oxygalacticus commendatur à Galeno, dicitúrque quasi acetosum lac. nam Graeci ὀξὺς acetũ vocant, & γάλα lac. ¶ Caseorum varia genera vide apud Plinium lib. 11. cap. 42.

Caseale, lis, neutri generis, Locus aluo exonerandæ destinatus: quam Sellam familiarem vocat Varro. Columella lib. 2. cap. 15, Nam vbi greges quadrupedum versantur, quædam quotidie, vt culina, & caseale: quædam pluuiis diebus, vt bubilia & ouilia debent emundari.

Casearius, a, um, adiectiuum, A caseo formatũ: vt Taberna casearia. Vlp. l. sicuti. paragr. Aristo. ff. si seruit. vend. Aristo Cerelio Vitali respondit, non putare se, ex taberna casearia fumum in superiora ædificia iure immitti posse, nisi eius rei seruitutem talem admittat.

Casia, vnico s, quanuis apud Græcos κασσία gemino σσ, scribatur, Frutex est Theophrasto salicis Amerinæ magnitudine, multis surculosísque brachiatus ramis, crassiore quàm cinnamomum, sarmento, soloque cortice commendatus. Virgilius 2. Georgicor. Nec casia liquidi corrumpitur vsus oliui. Dioscorides libro 1, tria facit præcipua

Universidad de Deusto
Biblioteca

casiæ genera: vnum ex nigro purpurascens, & rosæ odorem referens, Zyger appellatum: alterum longius & angustius, & fistulis plenũ, aromatum & vini mistorum odoré repræsentans: quod Arabum lingua Lada, ab Alexandrinis autem mercatoribus Daphnitis dicitur. ¶ Tertium genus, superioribus paulò vilius, quod Rubum mosylicum vocitarunt. ¶ Hyginus autor est, à Latinis Casiam appellari cocci Cnidij fruticem, quem Græci Cneorum, vocãt & Thymelæam: cuius folia & in coronaméta veniunt. Vnde est illud apud Virgilium 2. Eclog. Tum casia, atque aliis intexens suauibus herbis. quanquam ibi casiam herbam quandam, non fruticem videtur designare. ¶ Casia fistularis, κασσία συρίγγώδης, à recéntioribus medicis appellatur, quam ex doctioribus nonnulli Siliquam Aegyptiam malũt nominare. Est autem siliqua oblonga & teres, concretum intus atramentum continens, non vna coalescens serie, sed ex interuallis lignosis tenuibúsq; membranis septum, ossáque quædam habens immersa, non dissimilia iis, quæ nostra profert siliqua.

Casignete, καστηγήτη, Herbæ genus est, apud Plinium lib. 24. cap. 17, ita dictum, quòd cum sui generis herbis tantùm nascatur. Eandem & Dionysionymphadem appellant, quòd vino mirè conueniat.

CASILINI, Italiæ populi sunt, in agro Campano, quorum oppidum etiam Casilinum appellabatur, quod Plinij temporibus interciderat, vt ipse testatur lib. 3. cap. 5.

CASINA, penult. corr. Plauti fabula est, nomen habens à Casina ancilla, quam Stalino senex, eiúsque filius, certatim deperibant. Scribitur autẽ vnico s, vt facilè colligi potest ex fabulæ eius argumento, in quo versum literæ capitales Casinæ nomen exprimunt.

CASINVM, penult. prod. Campaniæ oppidum est in Italia. Silius lib. 4, Mittebant saxa & nebulosi rura Casini. Huius meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

Casius mons, κάσιον ὄρος, trans Pelusium est, extremum Nisi ostium, in ea Arabiæ Petræ parte, quæ ab hoc monte Casiotis Ptolemæo appellatur: in quo & Iouis Casij templum erat, & Magni Pompeij tumulus ab Adriano instauratus, vt in Adriano testatur Capitolinus. ¶ Est & in Syria Antiochena Casius mons supra Seleuciam, cognomine Pieriam, vt autor est Plinius lib. 5. cap. 22, cuius altitudo in directum est quatuor millium passuum. ¶ Ptolemæus præterea lib. 5. cap. 18, Casium quendam montem collocat in mesopotamia, non procul à Singra altero eiusdem regionis monte: cuius meminit & Suidas.

Casius, a, um. Lucanus lib. 10, Lucifer à Casia prospexit rupe.

CASIOTIS, κασιωτὶς Ptolemæo: Regiuncula est Arabiæ Petrææ, Pelusio ostio ab Aegypto diuisa: in qua Casius mons est, Pompeij Magni tumulo insignis: à quo & regio ipsa nomen accepit.

Casmar, Senex dicitur Oscorum lingua, Festus.

Caso, as, are, Â cado, frequentatiuum, Vide CADO.

CASOS, penultima correpta, κάσος, Insula iuxta mare Carpathium ambitu octoginta stadiorum, in qua est oppidum eiusdem nominis, à Caso Ceomachi patre dicta, qui eò colonos deduxit: à quo & Casius mons nomen traxisse creditur. Meminit huius insulæ Plinius lib. 4. cap. 12, & lib. 5. cap. 31.

CASPIAE PORTAE, κασπίαι πύλαι Angustiæ sunt circa mare Caspiũ, quod alio nomine Hyrcanum dicitur, ad octo millia passuum, teste Solino, in longitudinem extensæ, latitudine tam exigua, vt vix plaustro sint peruiæ. Non satis tamen cõuenit inter autores ad quem maris partem cõiungantur. Quidam Amazones, portis Caspiis egressas, ad Alexandrum venisse in Hyrcaniam prodidere: sed illæ Caucasiæ fuerunt, per quas transitus est ex Hyberia in Scythiam. Neronis quoque principis comminatio ad Caspias portas (vt inquit Plinius) ad eum transitum respiciebat. Verùm mons Taurus tribus in locis interruptus, quasi portis quibusdam pertransitur in Armeniam, in Ciliciam, & in Mediam. Sed illæ tantum Caspiæ portæ appellantur, quæ apud Medos existunt, sicut ex Ptolemæo, Plinio & Strabone licet intelligere. Per has transitum est ex Babylone, & Persida ad mare Caspium. Vnde etiam Caspiæ dictæ sunt. ¶ Tuga verò Caspia procul hinc absunt, & ad Armenios, vlteriorésque populos pertinent.

CASPII, Populi Scythiæ ad Caspium mare, vt autor est Pomponius libro 3, apud quos fœuissimi sunt canes, vt scribit Valerius Flaccus lib. 6.

Caspius, adiectiuum, vnde Caspium mare, κασπία θάλασσα, Immensæ magnitudinis lacus est inter Caspios & Hyrcanos montes, à quibus nomen accepit. Huius maris accolæ Turcæ fuisse creduntur, qui deinde cæli clementioris desyderio adducti, primùm Armeniis, deinde reliquis Asiæ populis sua sede pulsis, & bona Europæ parte occupata, à sinu Persico adusque mare Adriaticum imperium suum extenderunt.

CASPERIA, Rhœti regis Marrubiorum vxor fuit, quæ cum Anche molo primigno corpus commiscuit. Vide ANCHEMOLVS. ¶ Est item Casperia oppidum in Sabinis, fortasse idem cum eo, quod Silius Caspe rulam vocat. Virg. 7. Aeneid. Qui tetricæ horrentes rupes, montémq; Seuerum, Casperiámque colunt.

CASPERVLA, Sabinorum oppidum est, apud Silium, vt dictum est.

CASPIRVS, penult. prod. κάσπιρος, Vrbs Parthorum, finitima Indiæ: cuius incolæ cursu velocissimi sunt, vt ex Dionysij Bassaricis annotauit Stephanus.

CASSANDRA, κασσάνδρα, Priami & Hecubæ filia, quæ quum ob formę elegantiam ab Apolline amaretur, eidem corporis sui copiam promisit, si vates ab illo fieret: quod Apollo se facturum iuramento firmauit. Sed quum illa promissis non staret, iratus deus fecit vt eiusdem vaticinijs nulla fides adhiberetur, quum ex Helenæ raptu futura incommoda prædiceret. Postea desponsata fuit Chorœbo, vt ait Maro, (Homerus verò Orthryon eum nominat) qui in auxilium Troianis veniés in postrema nocte periit. Hanc quoque Aiax Oili in Mineruæ templo vitiauit, vt superius auditum est. Tandem deuastata Troia, Agamemnoni in sortem contigit, cui omnia fata, quæ à coniuge seruarétur, prædixit: sed more solito nihil ei creditum est. Veniés igitur cum Agamemnone domum, cum eodem in coniuiio iussu Clytemnestræ occisa est. Virgilius 3. Aeneid. Sola mihi tales casus Cassandra canebat. ¶ Alia fuit Cassandra Iobatis filia quam Bellerophonti nupsisse Homerus autor est. ¶ Est & Cassandra oppidum, & Cassandria colonia, de quibus infra in POTIDAEA.

CASSANDANE, Filia fuit Pharnaspi, vxor Cyri, & mater Cambysæ teste Herodoto historiarum libro 2, quam immatura morte sublatam & Cyrus ipse defleuit, & publico regnorum suorum luctu decorari voluit.

CASSANITAE, κασσανῖται, Populi sunt in litore maris rubri incolentes. Stephanus.

CASSERA, Macedoniæ oppidum, apud Plinium lib. 4. cap. 10, in descriptione Macedoniæ.

CASSINVM, Teste Varrone lib. 6. de Ling. Latina, oppidum Samnitium fuit, qui à Sabinis ortum traxerant: ita dictum à vetusto nomine Casci quod Sabinorum lingua antiquum significabat: vnde & forum vetus, Casinum appellatum est.

CASSIODORVS, κασσιόδωρος, Rauennas fuit, Theodorici Gotthorum regis præceptor, qui ex Senatore factus monachus, Psalteriũ Dauidis explanauit. Extant & eius ad Theodoricum Epistolæ. Volaterranus.

CASSIOPE, siue CASSIOPEA, κασσιόπη, Cephei regis Aethiopum vxor, & Andromedes mater: quæ quòd gloriaretur Nereidibus sese cor poris pulchritudine præstare, illarum indignationem incurrit. Nymphæ enim iactantia eius irritatę, incredibilis magnitudinis cetum immiserunt, filiámque eius vnicam, nomine Andromedem, saxo alligarunt, cetóque deuorandam proposuerunt: quæ tamen Perśei virtute liberata, eidem nupsit. Cassiope verò tandem generi meritis in cælum translata traditur, & in siliquastro sedens, vertente sese cælo, resupinato capite ferri, pedibus ipsius in ipsa Arctici circuli circunductione positis. Aestinũ circulum capite, & dextra manu tangit, & prope Medeam circulo lacteo diuiditur, non procul à Cephei signo. Occidit cum Scorpione, qx oritur cum Sagittario. In capite eius stella ostenditur vna, in vtroque humero singulæ, in mamilla dextra clara vna, in lumbis vna, in sinistro femore duæ, in genu vna, in pede ipsius dextro vna, in quadrato, quo signum eius circunscribitur, vna, in vtrisque angulis singulæ cæteris clarius lucentes. ¶ Est item Cassiope, oppidum Epiri mediterraneum, à quo Cassiopæi populi dicti sunt, quorum meminit Plinius in Procœmio lib. 4. Stephanus Cassopam, κασσώπην, appellat. ¶ Item oppidi nomen in Corcyra insula, apud eundem libr. 4. cap. 12, quod Ptolemæo Cassiopolis dicitur.

Cassis, huius cassis, masculini generis, Rete præsertim venatorũ, quòd cassum, hoc est rarum sit. δίκτυον: vnde & à raritate Rete dictum. Ouid. 2. de Arte, Incidit in Calles præda petita meos. Virg. 4. Georg. – aut inuisa Mineruæ
In foribus laxos suspendit aranea casses.

Cassiculus, diminutiuum à Cassis, Pro reti. δίκτυον. Hieronymus, Nẽ quaquam aranearum mihi opponas cassiculos. ¶ Dicitur & Cassiculum neutri generis. Festus, Cassiculum, reticulum, à cassibus per diminutionem dictum.

Cassis, huius cassidis, fœminini generis, Galea, quòd vacua sit ad caput recipiendum, κίγυς. Plautus in Trinum. Mihi & pharetram & sagittas sumpsero, cassidem in caput. Iuuenalis, Fracta de caside buccula pendens. Cæsar 7. bell. Gallici, Mulionésq; ue cum cassidibus, equitum specie, ac simulatione collibus circumuehi iubet. ¶ Dicitur & Cassida, æ. Propertius, Aurea cui postquam nudauit cassida frontem. Virgilius 11. Aeneidos, Aureus ex humeris sonat arcus, & aurea vati Cassida. Vbi Seruius, Cassida, accusatiuus Græcus pro nominatiuo Latino Cassis.

Cassita, penultima producta, Auis, quam alij Alaudam, alij Galeritam dicunt. κορυλλὶς. Plinius lib. 10. cap. 37. Vide apud Gellium apologum de cassita, lib. 2. cap. 29.

Cassiteros, penult. correp. κασσίτερος. Latinè plumbum album dicitur. Plinius lib. 34. cap. 16, Plumbi duo genera, nigrum atque candidum. Pretiosissimum candidum à Græcis appellatum cassiteron. ¶ Vnde Cassiterides, κασσιτερίδες, insulæ decem in Oceano, ex aduerso Celtiberiæ, in quibus plumbum album effoditur. Plinius lib. 4. cap. 16, Ex aduerso Celtiberiæ complures sunt insulæ, Cassiterides dictæ Græcis, à fertilitate plumbi.

Cassitias, Visci genus in abiete & larice nascens, Sipontinus.

CASSIVS, κάσσιος, Viri proprium qui magister equitũ fuit. ¶ Sp. Cassius regni affectati crimine damnatus, cui plus suspicio concupitæ dominationis nocuit, quàm tres magnifici Consulatus, ac duo speciosissimi triumphi profuerunt. Senatus enim Populúsque Rom. non contẽtus capitali eum supplicio afficere, interempto domum superiecit. In solo autem ædem Telluris fecit. Autor Valerius lib. 6. cap. 3. ¶ Cassius cos. à Tigurinis Gallis pago Heluetiorum, qui à ciuitate recesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu cæsus est: milites qui ex ea clade supererant, obsidibus datis, & dimidia rerum omnium parte, vt incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt, tempore quo Iugurtha pulsus est à Mario. Liuius lib. 25. Cæsar belli Gall. lib. 1. Tigurinus pagus quum domo exisset, patrum nostrorum memoria, L. Cassium Consulem interfecerat, & eius exercitum sub iugum miserat. ¶ L. item Cassius Trib. pl. C. Mario, L. Flacco coss. plures leges ad diminuendam nobilitatis potentiam tulit: in quibus, vt quem populus Roma. damnasset, cuive imperium abrogasset, in Senatu non esset. Fuit & inter competitores Ciceronis in Consulatu. Autor Pædianus.

Pædianus. Cic. pro Roscio Amerino, L. Cassius ille, quem populus Ro. verissimum & sapientissimum iudicem putabat, &c. ¶ L. Cassius, dux Pompeianus, cum decem nauibus, ardente bello ciuili, transiit ad Cæsarem. ¶ Cassius item Longinus Iurisconsultus, quòd C. Cassij percussoris Cæsaris nomen ac stemmata haberet, iussus est à Nerone mori: pronepos fuit Seruij Sulpitij, ac Eques Romanus, vt scribunt Tranquillus & Pomponius. ¶ Fuit & Cassius Seuerus, de quo Quintilianus sic scribit lib. 10. cap. 1, Cassius Seuerus, si cæteris virtutibus coloré & grauitatem orationis adiecisset, ponendus inter præcipuos foret. Nam & ingenij plurimum in eo, & acerbitas in ira, & vrbanitas, & vis summa: sed plus stomacho, quàm consilio dedit. Hæc ille. Huius Cassij scripta ex Senatusconsulto abolita sunt, vt autor est Tranquillus. ¶ M. Auidius Cassius, præfectus exercitus Antonini principis in oriente, dum Imperator ipse res in Germania gerit contra Marcomãnos, defecit. Ita que relicto bello, imperator eum cum exercitu petit ac superat. Caput ei ablatum videre noluit, recordatus antiquæ amicitiæ. ¶ Cassius præsul Narniensis tempore Totilæ regis Gotthorum, cui occurrens animum placauit, ne ciuitati noceret. Meminit huius Gregorius 2. Dialogorum. ¶ Cassius poëta Parmensis fuit, cuius ingenium in scribendo carmine mirè concitatum & promptum prædicat Horatius 1. Serm. satv. 10,

– at siquis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus, Hetrusci
Quale fuit Cassi rapido feruentius amni
Ingenium: capsis quem fama est esse librisque
Ambustum propriis. Hic aliquot generibus stylum exercuit: inter quæ opera elegiaca & epigrammata eius laudantur. Hic est qui in partibus Cassij & Bruti Tribunus militum militauit: quibus victis Athenas se contulit. Quintus Varrus ab Augusto missus vt eum interficeret, studentem reperit, & perempto eo scrinium cum libris tulit, vnde multi crediderunt Thyestem Cassij Parmensis fuisse. Scripserat enim multas alias tragœdias. Acron in illud Horatij 1. Epist. 4, Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat.

Cassianus, pen. prod. adiect Cic. pro Milone, Itaque illud Cassianum.

Cassius aliud, adiectiuum: vt, Cassia via. Cicero 12. Philip. Tres ergo, vt dixi, viæ: à supero mari, Flaminia: ab infero, Aurelia: media, Cassia. Ibidem, Hetruriam discriminat Cassia. Item, Possum Cassiam vitare, tenere Flaminiam.

Casso, as, Vide QVASSO.

CASSOPA, penult. prod. κασσώπη Stephano, Oppidum est Molossorum, quod à Plinio Cassiopem vocari suprà ostendimus.

Cassus, a, um, Quod est inane & vacuum, fragile, atque omni re carens. φρῦδ&ωρ. vt, Cassa nux, à Plauto & Horatio dicta. Lucanus. Cassa fraude parat. Plautus in Aul. Virginem habeo grandem, dote cassam, atque illocabilem. Virg. Lumine cassum: & Aethere cassos, dixit pro vita priuatos & vacuos. Vnde & Cassis, & per diminutionem Cassiculus. ¶ Hinc Incassum, aduerbium. ἐπιτυχῶς.

CASTABALA, καστάβαλα Stephano, Ciliciæ oppidum, apud Plinium lib. 5. cap. 27.

CASTALIVS, καστάλιος, In Phocide, ad radices Parnasi montis, fons non procul à Delphis: vnde & Apollini, & Musis sacer creditur: ita dictus à virgine Castalia, quæ Apollinem fugitans præcipitata, & in fontem versa est: à cuius nomine Musæ ipsæ Castalides appellantur.

Casta mola, Dicebatur sacrificij genus, quod Vestales virgines faciebãt. ἀνθὶν ὅλμα.

Castanea, κάστανον, A Castano Magnesiæ vrbe, vt putatur, dicta: tam fructum, quàm ipsam arborem significat. Virgilius 2. Eclog. Castaneæ molles, & presi copia lactis. Plinius lib. 10. cap. 20, Castanea pedamentis omnibus præfertur facilitate tractatus, perdurandi pertinacia.

Castanetum, Locus castaneis consitus. Columella lib. 4. cap. 33, Propter quæ sæpe nouella castaneta caluescunt.

Castaninum oleum, Ex castaneis factum.

Caste, Vide CASTVS.

Castellum, Castellanus, Castellani, Castellatim, Vide CASTRVM.

Casteria, κηρύλ, Significat locum vbi, quum nauigatio conquiescit, remi & gubernacula reponuntur. Plautus, Quin si pol reposui remum sola ego in casteria, Vbi quiesco. Lactantio dicitur pertica, quam in naui hortator remigum tenet, qua si incesserit, remiges non desinunt: si deposuerit, conquiescunt à labore.

CASTHENES, Thraciæ sinus iuxta Byzantium. Plinius lib. 4. in descriptione THRACIAE.

Castificus, Vide CASTVS.

CASTIANIRA, καστιάνειρα, Vxor Priami pulcherrima, quam ex Aesymo Thraciæ vrbe duxit vxorem, & Gorgythionem ex ea genuit. Homerus lib. 11. Iliad. 8.

Castigo, as, penultima producta, Propriè verbis reprehendo, quasi castum, id est honestum ago παιδεύω, σωφρονίζω. Virgilius 5. Aeneidos, Hic grauis Entellum dictis castigat Acestes. ¶ Quandoque Castigare est vindicare, punire. κολάζειν. Idem libro 6, Castigátque dolos, subigitque fateri. Hinc Castigatus dicitur correctus, emendatúsque: κεκολασμέν&ος. Cicero 1. Tusc. Vidésne, vt obmutuerit, non sedatus corporis, sed castigatus animi dolor?

Castigatio, castigationis, verbale, κόλασις, Actus castigandi. Cicero 1. Officiorum, Animaduersio, & castigatio omnis contumelia vacare debet.

Castigator, oris, Qui reprehẽdit, & obiurgat. Plaut. in Trin. Ibo ad meũ castigatorem. Horatius in Arte, Difficilis, querulus, laudator temporis acti Se puero: censor, castigatórque minorum.

Castitas, Vide CASTVS.

Castimonia, Castus, huius castus, Vide CASTVS.

CASTOLOGI, A Plinio numerantur inter Belgas, lib. 4. cap. 17.

CASTOLVS, penultima producta, κάστωλ&ος, Lydiæ vrbs, ita dicta à Doribus conditoribus, quos Lydi κάστωλους appellant. ¶ Hinc Castoli campus, καστώλου πεδίον, apud Xenophontem. Vide Stephanum.

Castor, κάστωρ, Animal ex genere amphibio, quod Latinè fiber Ponticus appellatur: ex cuius testiculis medicamentum conficitur, quod Castorium, καστόριον, medici appellant. Hic comprehensa hominis parte, non antè, quàm fracta concrepuerint ossa, morsum resoluit. Habet caudam piscium, cætera species lutræ, pilus mollior pluma. Et licet sint qui dicant castora castrare se, ne à venatoribus capiatur, quòd sciat se expeti propter testiculos, qui medicinis adhibentur. Sestius tamen diligentissimus medicinæ conditor, negat testes amputari ab ipso castore, quum capitur: quinimo paruos esse ait, substrictósque, & adhærentes spinæ, nec adimi sine animalis vita posse: verùm folliculos geminos esse ex vno nexu dependentes, qui amputentur, quorum vis medica sit. Plinius lib. 32. cap. 3, Spectabilis naturæ potentia in his quoque quibus & in terris & in aqua victus est: sicut & fibris, quos Castores vocant.

Castoreus, a, um, adiectiuum: vt, Castoreus odor. Plinius lib. 12. cap. 24, Aspalathi probatio est in colore rufo vel igneo. tactúq; spissio, & odore castoreo, hoc est fœtido & putri, vel acuto. ¶ Castoreum item appellatur pharmaci genus, ex castoris auulsis testiculis (vt creditur) compositum. Idem lib. 26. cap. 11, Clauos pedum extrahit ladanum cum castoreo, & verbenaca ex vino.

Castorea, orum, autore Plinio lib. 32. cap. 3, vocantur testes castoris.

CASTOR, & POLLVX, κάστωρ, καὶ πολυδεύκης, Fratres gemini fuerunt, Iouis ex Leda filij, qui & Tyndaridæ passim à poetis appellantur, quèadmodum & Helena soror ipsorum, Tyndaris. Hi, vbi primùm adoleuerunt, mare piratis liberauerunt, & ob id dij maris habiti sunt, quos in tempestate nautæ solent implorare. Post hæc Colcos cum Argonautis profecti sunt, qua in expeditione Pollux Amycum Bebryciorum regem, insidias sibi struentem interfecit. Deinde domum reuersi, Helenam sororem à Theseo raptam, receperunt, Aphidna vrbe, Theseo absente, expugnata. Tandem quum Castor diem suum obiisset, fe runt Pollucem (qui eodem cum Helena ouo natus, immortalis erat) fratris desiderio à Ioue petiisse vt immortalitatem suam cum fratre posset partiri: qua re impetrata alternis eos & mortem oppetiisse, & reuixisse. Cui fabulæ occasionem dedit Geminorum natura, quorum altero oriente alter occidit, & econuerso. A Græcis Διόσκουροι, hoc est Iouis filij κατ' ἐξοχήν appellati sunt, & inter deos apotrophæos, hoc est malorum depulsores, sunt annumerati: quibus etiam Romæ insigne dedicatum erat templum in foro, quòd Romanis aduersus Latinos periculosissimo in prælio supetias tulisse crederentur. Nam (vt Dionysius lib. 6. Antiquitatum scribit) in pugna ad lacum Regillum apparuerunt forma augustiore, ducentes equitatum Romanũ aduersus Latinos, hastísque feriebant, propellabántque aduersarios, socios verò cohortabantur. Quæ potissimum causa fuit vt Latini fugarentur, & castra caperentur. Iidem mox visi sunt sudorem equorum abluere iuxta fontem Iuturnæ: deinde è conspectu mortalium se subduxerunt. ¶ Hinc Aecastor aduerbium iurandi, quasi per ædem Castoris, quo solæ mulieres vtebantur, quemadmodum viri soli per Herculem iurabant: Aedepol verò erat iusiurandum tam viris quàm mulieribus commune.

CASTOR, κάστορ, Medicus antiquissimus, docuit piperitim herbã (quam alio nomine Siliquastrum nominant) bibi contra morbos comitiales. Autor Plinius lib. 20. cap. 17.

Castra, orum, Vide CASTRVM.

CASTRA CORNELIA, Locus Zeugitanæ Africæ. Plin. lib. 5. cap. 4.

Castrametor, Vide CASTRVM.

Castrata, Siliginis genus est apud Plinium lib. 18. cap. 9, quod in Campania prouenichat, Pisano magis rufum.

Castrensis, Vide CASTRVM.

CASTRIMONIENSES, Italiæ populi, apud Plin. lib. 3. cap. 5, Cubulterini, Castrimonienses, Cingulani, &c.

CASTRITIVS, Syllanæ factionis vir fuit, qui quum Placentiæ magistratum gereret, Cn. Carboni à Placentinis obsides petenti ne ad Syllam deficerent, constanter denegauit, minantéque Carbone se multos gladios habere. Et ego, inquit, annos. ¶ Fuit & T. Castritius Rhetoricęs professor Romæ, Adriani temporibus, cui eruditionis, morúmque nomine in primis erat charus. Vide Gellium lib. 13. cap. 10.

Castro, as, are, Propriè est virilia amputare. ἀπέμειν, ἀποτομεῖν, ἐρχοτομεῖν. Iuuenal. – nullus ephebum Deformem sæua castrauit in arce tyrannus. Plinius lib. 19. cap. 32, Verres, iuuencos, arietes, hœdos, decrescente luna castrato. ¶ Licet & de quacunque truncatione, siue priuatione quandoque dicatur. Pacuuius, Vt esset aliquis qui linguam eius castraret. ¶ Castrare alueária, Est alueos fauis spoliare, & mellis vindemiam facere: quod qua ratione faciendum sit, docet Columella lib. 9. cap. 15.

Castratio, verbale, Virilium amputatio. Columella lib. 16. cap. 26, Id optimum genus castrationum quod adhibetur teneræ ætati.

Castratura, ræ. Idem. Plin. lib. 18. cap. 9, Iustum est è grano Campanæ (quã vocant castratam) è modio redire sextarios quatuor siliginis, vel è gregali sine castratura sextarios quinque.

Castrum, numero singulari, Locus est muris munitus. ἕρυμα, dictus à casa, quòd sit coniunctio quędam casarum. Cicero ad Catonem lib. Epistol. 15, Vallo & fossa oppidum circundedi: sex castellis, castrísque maximis sepsi.

Castra,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Castra, plurali numerò, appellantur loca in quibus milites tentoria fixerunt: vel ipsa tentoria, in quibus milites diuersantur, στρατόπεδον. Cicero ad Atticum, Quum Cæsar ad oppidum castra haberet. Vnde & de nauibus Virgilius dixit, Nos castra mouemus. quoniam in illis milites essent. Cæsar 5. bell. Gall. Atque iis imperat, vt coactis omnibus copiis, castra naualia de improuiso adoriantur, atque expugnent. Dicta à castri similitudine, quòd fossa, vallóque quasi muro circundari solent.

Castellum, diminutiuum à Castro, Paruus vicus muris circundatus. ἐπίτειχισμα, φρούριον, προβολή. Cicero pro Cecinna, Ecce ipse Ebutius in castellum venit. Cæsar, Cunctis oppidis, castellísque desertis. ¶ Dicebantur etiam Castella, quædam in aquæductibus receptacula, ex quibus ad omnes viarum anfractus, aqua per vncias & digitos diuidebatur. Frontinus, Omne plumbum, & omnes impensæ ad aquæductus, & castella, & lacus pertinentes, inde erogantur. ¶ Qui autem eiusmodi castellis præerant, Castellarij dicti sunt.

Castellanus, a, um: vt, Castellanus triũphus, id est de castello capto actus. Cicero de Clar. orat. Malim mihi L. Crassi vnam pro M. Curio dictionem, quàm castellanos triumphos duos.

Castellani, Dicti qui castellum habitant. κωμῆται. Liuius 4. bell. Maced. Decem millia popularium cum castellanis agrestibus in armis habuit. Sallustius in Iugurtha, Iter castellanorum angustum, vndique præcisum. Dicti autem sunt Castellani à castello ea forma qua ab oppido Oppidani, & à vico Vicini.

Castellatim, aduerbium, Quasi turmatim per castella. κατὰ φρούρια. Liuius lib. 7, Vt hosteis, & nocturno pauore attonitos, & circa collem castellatim dissipatos, aggrederentur.

Castrametor, pen. prod. Castra loco, siue pono. στρατοπεδεύω. Liuius 9. ab Vrbe, Eò Consules cum valido exercitu venerunt: & primò circa saltus, quum vtrinque ad hostem iniqua via esset, cunctati, castrametatique sunt.

Castrensis, & hoc castrense, Quod ad castra pertinet. στρατιῶτις. Vnde Castrenses vigiliæ, quæ in castris disponuntur. ¶ Castrense peculium, est quod à parentibus vel cognatis in militia agenti donatum est: vel quod ipse filiusfamilias in militia acquisiuit: quod, nisi militaret, non acquisiturus fuisset. ¶ Et Castrensia bona dicuntur, quæ licet in militia filio familiàs non acquiruntur, ita tamen fiunt ipsius acti acquisita in militia fuissent: vt sunt ea quæ ex officiis acquiruntur. ¶ Ordo castrensis: qui in castris seruatur, pro vniuscuiusque officio. Milites enim Centurioni parebant, Centuriones Tribuno, Tribunus Legato, Legatus Consuli, & Magister equitum Dictatori.

CASTRVM NOVVM. Italiæ oppidum est, non procul ab ostiis Tyberis, apud Pomponium lib. 2, & Plinium lib. 3. cap. 5.

Castula, læ, Pallíolum quo puellæ nudæ infra papillas præcingebantur. Varro Castulam mulier sumpserat pro succula. Hæc & περίζωμον, & Præcinctorium appellatur.

CASTVLONENSES, Populi sunt Hispaniæ in conuentu Carthaginiensi apud Plinium lib. 3. cap. 3, Quorum oppidum Castulon in Bætica est regione, ad Anam fluuium. Vulgò *Castona*.

Castus, a, um, Purus continens, & à libidinis labe immunis. ἁγνός, σώφρων. Plautus in Pœnul. Eo sumus gnatæ genere, vt deceat nos esse à culpa castas. Virg. 2. Geor. Casta pudicitiam seruat domus. Vnde dicimus Vxorem castam, & Castum cantum, in quo nihil est lasciuiæ: & Castam manum, quæ se ab alienis continet. ¶ Item pro pio & religioso. Virg. 6. Aeneid. Quique sacerdotes casti, dum vita maneret.

Castus, huius castus, per quartam declinationem, Idem quod castitas. Varro, Et religiones & castus id possunt, vt ex periculo eripiant nostro.

Castè, castius, castissimè, Id est pudicè, continenter. ἁγνῶς. Cicero pro Lege Manilia, Castè, integréque versatus est labor meus in priuatorum periculis. Idem de Arusp. respon. Quod quum Deiotarus religione sua castissimè tueretur.

Castitas, & Pudicitia paria putantur: quum sit pudicitia ab iniuria turpium libidinum liberæ: castitas & ab his continens est & remota, præterea & religiosa munditia & puritas. σωφροσύνη, ἁγνότης. Cicero 2. de Legib. Ei colendæ virgines præsint, vt adhibeatur facilius ad custodiam ignis, & sentiãt mulieres in natura fœminarum omnem castitatem pati.

Castimonia, Castitudo, Idé significãt quod castitas. ἁγνότης. Liuius lib. 9. bell. Maced. Decem dierum castimonia opus esse. Accius, Ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem.

Castificus, a, um. Seneca in Hippol. Expelle facinus mente castifica horridum. id est quæ te castum faciat.

CASVENTILLANI, Italiæ populi in sexta regione, apud Plinium lib. 3. cap. 14.

CASVENTVM, Fluuius est in sinu Tarentino, apud Plinium libro tertio cap. 11.

CASVRGIS, Ptolemæo lib. 2, cap. 11, oppidum est in Septentrionali parte Germaniæ. Quidam longitudinis & latitudinis coniectura ducti, arbitrantur idem esse cum Praga, Boemiæ totius capite.

CATABANES, Populi sunt Arabiæ desertæ, apud Plinium lib. 5. cap. 11, quorum meminit & Strabo lib. 16.

Catabasis, κατάβασις, Inferior solis meatus, vel descensus.

CATABATHMVS, κατάβασις, Vallis est & oppidum in finibus Cyrenaicæ regionis, ea in parte qua Cyrenaica a Mareotide dirimitur, LXXXVI M. passuum à Parætonio distans. Catabathmi autem à re ipsa nomen accepit, eo quòd ea in parte qua Mareotidem contingit, admodum decliuis sit, quòdque nonnisi præcipiti descensu adeatur. Nam καταβαίνω, descendere est: vnde κατάβασις, & κατάβασμα idem quod descensus. Plinius lib. 5. cap. 5, Finis Cyrenaicus Catabathmus appellatur, oppidum, & vallis repentè conuexa.

CATACECAVMENE, κατακεκαυμένη, Mæoniæ regio, non procul ab Epheso, arboribus carens, vite excepta, quæ generosissimum fert vinũ, quod κατακεκαυμένιτην appellant. Vide Strabonem libro 13.

CATACET I, Asiæ populi, circa Mæotin, vt docet Plinius lib. 6. cap. 7.

Catachresis, penult. prod. κατάχρησις, Tropus, quem nos Abusionem, vel Vsurpationem dicimus, quum alienis abutimur perinde ac propriis, quum propria deficiunt: vt, quum piscinã dicimus pro natatione in qua nulli sunt pisces. Simile est illud, Faciésque simillima lauro: nam Facies propriè hominis est. Dicta Catachresis παρὰ τὸ καταχρῆσθαι, quod est abuti.

Cataclista, κατακλυστὸς, Vestis vndique clausa: dicta à verbo κατακλάω, id est vndique claudo.

Cataclysmus, κατακλυσμὸς, Diluuium & inundatio dicitur. Varro 3. de Re rust. cap. 1, Thebæ, quæ ante cataclysmum Ogygy conditæ dicuntur. Frequens est cataclysmi mentio apud veteres philosophos. Illi enim magnum quendam annum imaginabantur, cuius hyems esset Cataclysmus, Ecpyrosis verò æstas.

Catacrisis, κατάκρισις, Condemnatio, decretum, sanctio: à verbo Græco κατακρίνω, quod est condemno, statuo, sancio. Vtitur hac voce Cicero in Epist. ad Atticum.

Catadromus, penultima correpta. κατάδρομος. Latinè decursorium. κατάδρομον enim decurro. Suetonius in Nerone, Notissimus eques Romanus elephanto supersedens, per catadromum decurrit, id est per stadium, in quo equites decurrere solebant imaginario prælio, vt fit sæpe in Gallia, principe spectante: *Licias* vocãt. ¶ Est etiam, teste Vitruuio, machinæ genus hoc nomine, qua architecti vtuntur ad subleuanda vel demittenda onera: quæ apud Iurisconsultos Catadromus γηράνη vocatur quasi dicas Decursorium gruis, à figura fortalsis, quòd collum haberet extensum more gruis: quales machinas etiam hodie videmus in maritimis emporiis, ad exonerãda nauigia accommodatas, quas etiã hodie *Grues* vocamus. ¶ Fuit & alius catadromi vsus cuius meminit Iulius Pollux lib. 4. cap. 19, quum ex sublimi theatri parte per machinam quis dilapsus aliquem rapit, & secum sursum asportat: vt quum Aurora Memnonem rapiebat, aut Iupiter Ganymedem, aut Diana Endymionem. De hoc machinæ genere videntur intelligenda esse verba Pauli Iurisconsulti lege penultima de Actione empti.

CATADVPI, Aethiopum populi ad nouissimum Nili cataractem, vbi inter occursantes scopulos tanto fragore Nili aquæ ruunt, vt nimia soni vehementia auditus instrumentum vitient, & accolas planè surdos reddant. Plinius libro 5. cap. 9, de Nilo fluuio, Subinde insulis impactus, totidem incitatus irritamentis, postremò inclusus montibus, nec alibi torrentior, vectus aquis properantibus ad locum Aethiopum, qui Catadupi vocantur, nouissimo cataracte inter occursantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere.

Catagraphe, καταγραφὴ, Futuræ picturæ deliniatio est, quam & descriptionẽ vocant Latini. ¶ Catagrapha autem in picturis obliquæ imagines dicuntur, ex vno tantùm latere sese ostendentes, interprete Plinio lib. 35. cap. 8.

Catalecticum metrum, καταληκτικὸν Dicitur cui vna tantum deest syllaba, vt apud Horatium, Mea renidet in domo lacunar. Est enim senarium Iambicum perfectum, vna syllaba minus. A catalecticum, ἀπὸ τοῦ καταλῆξαι dicitur, quod legitimo fine clauditur, cuiq; ad perfectionem nihil deest. vt, Nec fonte labra prolui caballino. Est enim Iambicum senarium perfectum.

Catalepsis, κατάληψις, Occupatio, comprehensio, cognitio. Cicero 4. Acad. & lib. 3. de Finibus, Cognitiones autem, vel si hæc verba aut minus placẽt, aut minus intelliguntur, καταλήψεις appellemus licet. ¶ Est præterea Catalepsis medicis, affectus cerebri, & potissimum posterioris eius partis, procedens ab humoribus frigidis, cerebri ventres, præcipuè posteriores, occupantibus, respiratione tamen integra manente, oculisque vt in vigilia, apertis.

Catalogus, penult. corre. κατάλογος, Sermo vel scriptura quæ numerũ, vel ordinem recenset. Plautus in Milite, Si Miaus cum cura, aut catalogo loquendi lectum siet.

Catamidiare, Verbum Græcum est, ad Latinam declinationem deflexum, quo labascente iam tum linguæ Latinæ puritate, nõnulli vsi sunt pro deridere. Spartianus de cõstitutionibus Adriani loquens, Decoctores bonorum suorum, si suæ autoritatis essent, catamidiari in amphiteatro, & dimitti iussit: est, deridendos omnibus per theatrum præberi: à Græco καταμαδᾶν, quod deridere, & ludibrio habere significat. Vnde id propemodum ludibrij genus esse suspicor quo polygami afficiuntur, id est qui multis vxoribus abutuntur, quum mitellati in scalario suggestu lasciuientis plebeculæ scurrilitates obaudire perfricta fronte ad aliquot horas coguntur: *mitrare* id appellant. Cui non dissimile est illud, quod Traducere Latinè dicitur. Budæus.

Catamitus, penult. prod. Puer, quo quis ad præposteram venerem abutitur, πέρσης: μαδίας Græci mercedem dicunt. quasi κατὰ μαδίας, id est pro pretio. Cicero 2. Philip. O hominem nequam! quid enim aliud dicam? magis propriè nihil possum dicere. Ergo vt te catamitum nec inopinatò quum ostendisses, præter spem mulier aspiceret. Ausonius, aut Iouis Elysij tu catamitus eris.

CATANA, penultima correpta, κατάνη Stephano, Siciliæ oppidum, ad radicem Aetnæ montis situm, patria Charondæ, inter Athenienses legislatores in primis celebrati. Catanæ simulachrum fuit Cereris, teste Cicerone 7. Verr. quod à viro non modò tangi, sed ne aspici quidem fas erat. Legitur & Catina per tertiam vocalem in secunda syllaba. Silius libr. 13, Tum Catina ardenti nimium vicina Typhœo.

Catanance, κατανάγκη Dioscoridi, Herba est, qua ad amorum veneficia Thessalæ mulieres vtebantur: vnde & Thessalam herbam nõnulli appellarunt. Eius duo sunt genera. Alterum folia habet longa, cornicis pedi similia, radicem gracilem, iunceámque: capitula autem sex aut septem, in quibus eruo simile semen est, quod quum siccatur, ad speciem vuguium examinati milui contrahitur. Alterum exigui mali magnitudinem habet, radicem autem exiguam, oliuæ magnitudine: folia autem figura coloréque oleaginis similia. Posterius hoc genus Officinæ *Bistortam* appellarunt: nam superius herbariis nostris est incognitum.

CATAONIA, καταονία, Cappadociæ pars Comagenæ prætenta, Haly amne irrigata. Autor Plinius lib. 6. cap. 2, & 3.

Cataphysis, κατάφυσις, Herba est pulicaris, quę Psyllion Dioscoridi dicitur. Est autem ex iis nomenclaturis, quæ veluti nothæ à doctioribus ex Dioscoride abiectæ sunt.

Cataphractus, κατάφρακτος, Vndique munitus, à verbo Græco καταφράσσω, quod est obsepio, & munio. Vnde Cataphractæ naues dicuntur quas nos constratas, aut tectas dicimus. Seruius in 11. Aeneidos, Cataphracti equites, qui & ferro muniti sunt, & equos similiter munitos habent. Sallustius, Et sequebantur equites cataphracti. ¶ Est etiam Cataphracta, καταφράκτη, lorica, siue thorax militaris. Vnde Vegetius scribit exercitum Romanum pedestrem cataphractis & galeis fuisse munitum. Et Liuius lib. 37, Pedites loricatos cataphractos vocat.

Cataphractarij, Qui cataphractis muniti sunt. Lampridius de Alexandro, Cataphractarios, quos illi clibanarios vocant, decem millia in bello interemimus.

CATAPHRYGAS, Hæretici qui in Phrygia fuerunt, vt Montanus, Priscilla, & Maximilla. Hi Spiritus sancti donum non Apostolis, sed sibi traditum asserebant.

Cataplasma, atis, κατάπλασμα, Malagma quod constat ex floribus, eorúmque furculis, & axungia. Plin. lib. 20. cap. 16, Dalion herbarius parturientibus ex eo cataplasma imposuit cum opio.

Catapotia, κατάποτια Pilulæ dicuntur, ἀπὸ τοῦ καταπίνειν, quod est deuorare, vel bibere propriè: quoniam neque estur, neque lingitur id genus sed deuoratur. Plinius lib. 26. cap. 9, Est & semen in vsu cum melle decoctum ad catapotia, soluendæ alui gratia.

Catapulta, τα, καταπέλτης, Machina bellica, qua tela, aut saxa excuti solent. Plautus in Curc. Atq; ita te neruo torquebo, vt catapultæ solent. Cæsar 2. bel. Ciui. Centones insuper iniecerunt, ne aut tela tormentis emissa tabulationẽ perfringerent, aut saxa est catapultis lateritium disceuterent.

Catapultarium pilum, hoc est sagitta, siue iaculum, quod catapulta emittitur. Plaut. Curc. Ex te hodie faciam pilum catapultarium.

Cataracta, siue Cataractes, siue etiam geminato r, Catarrhacta, vel Catarrhactes, καταράκτης, ὁ καταράκτης, Locus est abruptus, & præceps in flumine, vnde aqua ruit potius, quàm fluit. Plinius lib. 5. cap. 9, de Nilo flumine, Vectus aquis properantibus ad locum Aethiopum, qui Catadupi vocantur, nouissimo cataracte inter occursantes scopulos, non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. Dictæ autem sunt Cataractæ à verbo Græco καταράττω, siue καταῤῥάσσω, quod inter cætera significãt, cum impetu decido. Dicuntur item Cataractæ, portæ quædam ex funibus aut catenis pendentes, quæ attolli, & demitti possunt, cuiusmodi in vrbium portis videmus, ad hostium irruptionem propulsandam accommodatas: item in fluminibus quibusdam emitentiæ, vel retinendæ aquæ idoneas. Liuius, Pendulas & recidentes portas cataractas. Idem Porta cataracta deiecta clausa erat: eam partim funibus subducunt in tantum altitudinis, vt subire rectè possent. ¶ Est item Catarrhactes, Pamphyliæ fluuius post Olbiam, ita dictus, quòd magno cum impetu defluat. Strabo lib. 14, Post olbiam est qui Catarrhactes appellatur, amnis magnus, & torrentis more rapidus ab alta petra descendens, adeò vt longissimè strepitus audiatur. Meminit huius fluuij & Pomponius Mela lib. 1, in descriptione Pãphyliæ. ¶ Sunt præterea Cataractæ, aues quædam fulicis similes, sed dentatæ, oculósque habentes coloris ignei, cætero corpore candido, quæ nusquam terrarũ apparẽt, nisi in insula Apuliæ adiacenti, Diomedis tumulo nobili: vbi & aduenas Barbaros clangore infestant, Græcis tantùm adulantur, miro discrimine, veluti generi Diomedis hoc tribuentes. Vide plura de iis apud Plinium lib. 10. cap. 44.

CATARI, Pannoniæ populi sunt. Plin. lib. 4. cap. 25.

CATARNIA, (quod corruptè hic legebatur) Vide CATONIA.

Catarrhus, καταῤῥοος, ροος, Latinè fluxio, siue destillatio. Differt à Coryza, & Brancho. κόρυζα enim dicitur, quum pituita nares tantùm obsidet, Graueolo Latinè dicta: Catarrhus verò, quum fauces, palatúmque: at βράγχος quum & guttur, & arteria corripitur: ob id & Arteriacum quandoque id vitium appellant. Omnia hæc tamen Hippocrates Coryzas vocat, nostri Destillationes, quia Græcè καταγαγμοὶ nominantur in commune. Dictus est autem Catarrhus à καταῤῥέω, defluo, destillo.

Catarrhytus, pen. corr. καταῤῥυτὸς. Latinè irriguus, à verbo Græco καταῤῥέω. Vnde etiam Plinius lib. 5. cap. 4, Hipponem Africæ oppidum Catarrhytum vocatum fuisse tradit propter aquarum irrigua.

Catascopium, κατασκόπιον, Genus nauigij exploratorij, quòd circunquaque speculetur. Cice. ad Attic. Aphracta Rhodiorum, & dicrotum Mitylenæorum habebam & aliud catascopium.

Catascopus, κατάσκοπος, Latinè speculator. Est enim σκοπὸς speculari.

Cataſta, γὰ βάθρα Luciano, Locus erat vbi venales serui exponebantur. à κατίστημι verbo Græco, quod significat expono. Tibullus libro 2. Eleg. 3.

Nota loquor, regnum ipse tenet, quem sæpe coegit
Barbara gypsatos ferre catasta pedes.

¶ Est & Catasta machina lignea, longæ & magnæ compedis forma, qua serui vincti tenebantur. Plin. lib. 35. cap. 18, Talem in catasta videre Chrysogonum Syllæ.

Catastroma, penul. prod. κατάστρωμα, Nauis partem significat, per quam nauæ discurrunt. Latini Transtra vocant.

Catastrophe, καταστροφὴ, Latinè subuersio, volumen. ἀπὸ τοῦ στρέφειν, id est à conuertendo. Vnde etiam extrema pars fabulæ καταστροφὴ appellatur, quòd in ea res turbulentæ in lætum conuertantur exitum, vt in Comœdiis fieri solet: aut contrà res lætæ tristem sortiuntur exitum, vt in Tragœdiis. ¶ Transumitur etiam pro cuiusuis rei exitu, & pro ipsa etiam morte ponitur, quæ est extremus nostræ vitæ actus.

Catatyposis, κατατύπωσις, Figura est, quæ fit quum aliquid ad typum, hoc est formam alterius describitur. vt apud Virgilium lib. 4. Aeneid. Omnia Mercurio similis, vocémque, colorémque,
Et flauos crines, & membra decora iuuentæ.

Catax, à Veteribus dictus est teste Festo, qui hodie Claudus.

Catechesis, pen. prod. κατήχησις. Dicitur institutio, vel instructio rerũ sacrarum, quæ viua vocet tradi solet iis, qui sacris mysteriis initiabantur. Nam Aegyptij theologi (à quibus hic ritus fluxisse creditur) nefas arbitrabantur arcana suæ religionis scripto committere: fatiúsque illis visum est, eos qui illorum mysteriis vellent initiari, viua voce instrui, & ita religionis suæ ceremonias veluti per manus ad posteros propagari. Ad hunc etiam modum in primitiua Ecclesia, qui ad Baptismum admitti cupiebant, prius fidei Christianæ mysteria ab Apostolis viua voce accipiebant. Huiusmodi institutionis genus κατήχησιν appellabant, ἀπὸ τοῦ κατηχεῖν, quod est viua voce instruere. Illi autem qui ad hunc modum sacris mysteriis initiabantur, κατηχούμενοι dicebantur.

Catechumenus, penult corrept. κατηχούμενος, Qui sacris nondum est initiatus, sed adhuc imbuitur elementis religionis, necdum ad sacra spectanda introductus: cui mysteria fidei viuæ vocis ministerio concredebantur. Budæus.

Categoremata, κατηγορήματα, Prædicamenta. Cic. 4. Tusc. Distinguitur illud etiam, vt libido sit earum rerum quæ dicuntur de quodam, aut de quibusdam, quæ κατηγορήματα Dialectici appellant: vt Habere diuitias, Capere honores.

Categoria, κατηγορία, ας, Accusatio, à κατηγορῶ, Accuso: vnde & κατήγορος, Accusator. ¶ Categoriæ itẽ siue Categoremata Aristoteli dicuntur Prædicamenta. Quin & positiones quæ dam à dialecticis Categoriæ nominantur, quas prædicatorias Latinè dicere possumus: à κατηγορῶ, prædicare. Sunt autem decem prædicamenta, circa quæ versari videtur omnis quæstio, οὐσία, id est essentia, Qualitas, Quantitas. Ad ali quid, Agere, Pati, Vbi, Quando, Situs, & Habitus, Appellatas verò Categorias cõstat (vt inquit Augustinus in Dial.) propterea quòd non possunt nisi à subiectis agnosci. Quis enim quid sit homo posit agnoscere, nisi sibi hominem ponat ante oculos, quasi subiectum hominis?

Catella, diminutiuum à catena, Vide CATENA.

Catellus, Vide CATVLVS.

Catena, Vinculum est ferreum, quo vel seruos, vel captiuos, vel animalia irretimus, ne effugiant. σειρά. Ita dicta, quòd se capiendo teneat, quia in ea anulus anulũ capit. Liu. 1. ab Vrbe, Iniectæ Turno catenæ, Cic. 7. Verr. Iste hominibus miseris, innocentibúsque iniiej catenas imperat. ¶ Transumitur etiam ad incorporea Seneca ad Lucil. Vna est catena quæ nos alligatos tenet, amor vitæ. Cicer. pro Sestio, Hanc terram immanémque belluam vinctam auspiciis, alligatam more maiorum, constrictam legum sacratarum catenis, soluit subitò legum Consul, &c.

Catenatus, a, um, κιδέτης. Cæl. ad Ciceronem, Vellem quidem Venere prognatus tantum animi habuisset in vestro Domitio, quantum ipse catenatus in hoc habuit. Martialis lib. 7, Nulla catenatis pila est præcincta lagenis. ¶ Catenati labores, per translationem, hoc est sese vicissim sequentes. Martial. lib. 1, Expectant curæque, catenatique labores.

Catenatio, Pro coniunctione & arctatione stricta trabium vel aliarum rerum inter se. Vitruuius lib. 2. cap. 9, Et in commissuris, & in coagmẽtationibus ab lentitudine firma recipiunt catenationes.

Catenarius, a, um. Senec. lib. 3. de ira, Irascetis catenario cani, & hic, quum multum latrauit, obiecto cibo mansuescit. Canis catenarius, qui ad fores domus alligatur causa custodiæ.

Catenula, diminutiuum à catena, κλοιάριον.

Catella, vel Catellum, aliud diminutiuum. Liu. 9. bel. Maced. Quintius alter Prætor suos equites catellis & fibulis donauit. Plaut. Curc. Delicatum te hodie faciam, cum catello vt accubes ferreo. Horat. 1. Epist. Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpe perisce lidem raptam sibi flentis.

Caterua, Propriè Gallorum legio. στίφος. sicut Phalanx Macedonum: eáque certo numero constabat. Nam autore Vegetio lib. 2. cap. 2, in caterua erant sena militum millia. Horatius 1. Epist. Dum fugiunt equitum turmæ, peditúmque cateruæ. Plerunque tamen pro quauis multitudine sumitur. Cicero 1. Tusculanarum, Cateruæ contradicentium. Idem pro Muræna, Posthumius obuiam cum bene magna caterua sua venit. Virg. 2. Aeneid. Magna comitante caterua.

Cateruarij, Cateruatim conglobati, οἱ συσταδόν. Suetonius in Augusto, Sed & cateruarios oppidanos inter angustias vicorum temere & sine arte pugnantes.

Cateruatim, aduerbium, Per varias cateruas. πληθύν. Plinius lib. 10. cap. 24, Sturnorum generi proprium cateruatim volare. Liuius bell. Pun. 3. Iam primi conseruerant manus, quum alij cateruatim currerent. Gallicè, *par bandes*. Columella lib. 3. cap. 15, Sed illud etiam dicendum est,

Universidad de Deusto
Biblioteca

est, an plurium generum vites habendæ sint, æque separatæ, & distinctæ specialiter, an confusæ & mistæ caeruatim.

Catharmata, καθάρματα, Hostiæ, quæ pro peste, alióve morbo expiando immolabantur diis. Romani Piacula vocabant. ¶ Erat autem interdum hostia humana, interdum ex brutorum genere, in cuius caput mala omnia, quæ ciuitati imminebant, sese credebant auertere.

Catharticus, a, um, καθαρτικὸς, Quod purgat: vnde Medicamentum cathárticum dici potest, quod nos Purgationem vocamus. Celsus, Sed medicamenta stomachum ferè lædunt: ideóque omnibus cathárticis aloe miscenda est.

Cathedra, dræ, καθέδρα, Propriè est sella sublimior professorum, recitatorum, aut declamatorũ. Martialis lib. 11, De cathedra quoties surgis. Iuuenalis, Cuius apud molles minima est iactura cathedras. Horatius 1. Serm. Saty. 10, Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.

Cathedrarios, Philosophos vocat Seneca, vmbratiles illos, quibus satis est de virtute in cathedris garrire.

Cathedralitius, a, um: vt, Cathedralitius seruus, qui in cathedra herum defert. Martialis,

Quum cathedralitios portet tibi rheda ministros,
Et Lybis in longo puluere sudet eques.

Catholicus, καθολικὸς. Dicitur potest vniuersalis, quasi circa omnia versetur. sit enim ex κατὰ, id est circa, & ὅλον, totum. ¶ Inde etiam Catholicon medicamentum, quod omnibus humoribus simul vacuandis vtile est. Item præcepta vniuersalia, vel perpetua, catholica vocant, ait Quintilianus lib. 2, cap. 13.

CATHON, Insula à Pomponio inter Cycladas numerata, à Plinio tamen prætermissa, nisi quis Cothonem, quam Plinius in Laconico sinu esse ait, intelligere velit. Ex Vadiano. ☞

CATI, Pro Germaniæ populis, Lege CHATTI.

CATI FONS, Dicebatur ex quo aqua Petronia in Tyberim fluebat, quia in agro erat cuiusdam Cati. Autor Festus.

CATILINA, Ciuis Romanus fuit, coniuratione contra patriam inita notissimus: cuius impij conatus Ciceronis prudentia oppressi sunt. Lucan. lib. 7, Pacificas æuus sensit Catilina secures. Vide Sallustium de bello Catilinario.

Catillus, Catillones, Catillatio, Catillo, Vide CATINVS.

CATILVS, Filius fuit Amphiarai, qui cum fratribus Cora & Tiburto in Italiam venit, ibique reliquis adiuuantibus Tibur condidit, & à nomine fratris nomen imposuit. Virgilius 7. Aeneid. Catillúsque acérque Coras, Argiua iuuentus. Silius lib. 8, Et Tibur Catille tuum. In emendatioribus tamen Virgilij exemplaribus Catyllus legitur per y.

Catinus, penult. prod. quod & Catinum dicitur, Vas immensum escarium, quo pultem aut iurulenti quid ponebant: à capiendo appellatũ. χύτλιον, Persius Saty. 3, – positum est algére catino Durum olus, & populi cribro decussa farina. ¶ Catinus item dicebatur vas, in quo metalla purgabãtur. Plinius lib. 33, cap. 44, Quæ è catino iactatur spurcitia, in omni metallo vocatur scoria. ¶ A Catinus fit diminutiuum Catillus. à Catinum Catillum, vel Catinulum. πορφύδιον. Columella lib. 12, cap. 57, Hanc misturam quum in catillo composueris, oleum superfundito. Vide Baysium, de Vasculis.

Catillus, siue catillum, diminutiuum. Paruum vas escarium. Columella lib. 12, cap. 57, Hanc misturam quum in catillo composueris, oleum superfundito. ¶ Est etiam pars superior molæ, sicut Meta pars inferior. Paul. in l. Quum de Ianionis. paragr. idem consultus. ff. de fundo instructo.

Catillones, Qui catillos lingunt, & pro gulosis accipi solent, λίχνοι. ¶ Catillones etiam dicebantur lupi Tiberini, inter duos pontes capti, quòd stercora circa ripas catullarent, id est deuorarẽt. Vide Macrobium lib. 3, Saturnal. cap. 16.

Catillo, as, are, Catinos lingere. λιχνόω. Plautus in Cas. Operam vxoris polliceor foras, Quasi catillatum.

Catillatio, Graue opprobrium obiiciebatur hominibus generosis, siqui prouincias amicas populi Romani expoliassent, quòd eorum bona liguriisse viderentur. λιχνόω. Festus.

CATINA, Vide CATANA.

CATIZI, teste Plinio lib. 4, cap. 11, Pygmæi dicti sunt, qui circa Geraniã Thraciæ vrbem incoluerunt, à gruibus (vt creditur) fugati.

CATONVM, familia ex Tusculano municipio ortum traxit: ex qua primus Romam sese contulit M. Porcius Cato, postea Censorius appellatus, persuasione atque amicitia Valerij Flacci adductus. Hic tribunus militum in Cilicia fuit: Prætor Sardiniam subegit, vbi ab Ennio fuit Græcis literis institutus, quum iam natu grandior esset. Consul deinde cum eodem Flacco creatus, citeriorem Hispaniam sortitus est, vbi rebus fœliciter gestis, vrbium omnium muros, quæ intra Bætim erant, vno die solo æquari iussit. Autor Polybius. Hunc plinius summis laudibus extollit, absolutum eum Imperatorem, Senatorem, & Oratorem appellans. Scripsit librum de Re rust. item alium de Originibus vrbium Latij, & Orationes quasdam. Huius duo fuerunt filij, quorum alter sub Paulo Aemylio magna cum laude in Macedonia militauit. Alter, qui ex nomine matris Saloninus fuit cognominatus, patre adhuc superstite, iam Prætor designatus, extinctus est, egregiis de Iure ciuili voluminibus relictis. Autor Gellius lib. 2, cap. 14. ¶ M. Cato Vticensis, M. Porcij nepos fuit, quem & vitæ, Stoicæque disciplinæ seueritate referebat. Hic nudis interdum pedibus, breuique toga in publicum prodibat, sese adsuefaciens, nonnisi turpibus rebus erubescere. Consulatum frustra petiit, quòd virtuti suæ fidens, populo non nimium submisse voluerit supplicare. Martiam coniugem roganti Hortensio amico liberorum causa concesserit; eandémque post Hortensij mortem recepit. Id quod Cæsar auaritiæ causa ab eo factum fuisse, ca-

Iumniatus est. Dimisit, inquit, inopem, vt loeuplerem reciperet. Toto ciuilis belli tempore intonsus fuit. Post Pharsalicam pugnam, Vticam sese recepit: réque à Scipione infœliciter gesta perlecto Platonis de animæ immortalitate Dialogo, qui Phædon inscribitur, necem sibi conscíuit. ¶ Fuit & Cato quidam Grammaticus Syllæ temporibus, cuius meminit Tranquillus.

Catoblepas, κατωβλέπας, Feræ genus est, solis Aethiopibus cognitum, solo visu hominem interficiens. Plinius lib. 8. cap. 21, Est apud Hesperios Aethiopes fons Nigris, Nili, vt plerique existimant, caput. Iuxta hunc fera appellatur Catoblepas, modica alioquin, cæterísque membris iners, caput tantum prægraue ægrè ferens, idque deiectum semper in terram: alias internecio humani generis, omnibus, qui oculos eius vidére, confestim expirantibus. De eadem vide & Aelianum lib. 7. cap. 1, apud quem κατωβλέπων dicitur.

Catoche, κατοχὴ. Morbus est veterno similis, ex melancholicis & biliosis humoribus prouenies, cerebrum occupantibus, per petuósque sopores inuehentibus. Latini Vigilantem soporem interpretantur. Differt à catalepsi, quòd in ea oculi maneant aperti, in catoche autem claudantur.

Catochites, κατοχίτης, Gemma Corsicæ insulæ, impositam manum velut gummi retinens. Plinius 37. cap. 30.

Catogeum, κατώγειον. Domicilium subterraneum.

CATONI, Plinio populi sunt Scythiæ, circa Mæotin agentes, lib. 6. cap. 7.

Catoptromantia, κατοπτρομαντία, Diuinatio quæ fit per speculum: de qua vide infrà in dictione MAGIA.

Catopyrites, κατωπυρίτης, Gemma, quæ ex Cappadocia venit. Plinius lib. 37. cap. 10.

Catorthoma, pen. prod. κατόρθωμα, Opus virtutis rectum. Cicero, Perfectum officium interpretatur, & Rectè factum.

Catorthosis, κατόρθωσις, Recta effectio. κατορθοῦν, Egregiè cum virtute ali quid facio. Cicero 3. de finibus, Quæ nos aut recta, aut rectè facta dicamus, si placet, illi autem appellant κατορθώματα, omnes numeros virtutis continent.

CATTITERIDES, Vide CASSITEROS.

CATVLARIA, Porta Romæ dicta est, quia non longè ab ea ad placandum Caniculæ sydus, frugibus inimicum, rufæ canes immolabantur, vt fruges flauescentes ad maturitatem perducerentur. Festus.

CATVLLVS, Poëta Veronensis, natus anno ante Sallustium, Syllæ, Marísque temporibus, in poëmatis cum lasciuus, tum mordax, quippe qui Cæsari maximo tunc viro minimè pepercit, lambis eum criminatus: reconciliatus nihilominus, ac eodem die ab eo cœnæ adhibitus est, vt autor est Tranquillus. Scripsit de passere suæ Lesbiæ: celebrauit nuptias Mallij: amauit Ipsithillam, & Clodiã, quam ficto nomine Lesbiam vocat. Scripsit & alia multa. Mortuus est Romæ. Ouid. lib. 2. de Tristib. Sic sua lasciua cantata est sæpe Catullo Fœmina, &c.

Catulus, penult. corr. Propriè significat caniculum, hoc est minorem, vel iuniorem canem: ab antiquo nomine catus, quod sagacem significat. σκυμνὸς. Varro, Catulus à fagaci sensu & acuto. Cicero 2. de Natura deor. Bene igitur idem Chrysippus, qui similitudines adiungés, omnia in perfectis & maturis docet esse meliora: vt in equo, quàm in equulo: in cane, quàm in catulo: in viro, quàm in puero. ¶ Sed ponitur largè pro fœtu omnium animalium, præterquam auium, siue immanium, siue mitium: vnde de colubro Virgilius, Catulos tectis atque ova relinquens. Et de leonibus Plinius, Raptor appropinquante tigridis fremitu, abiicit vnum ex catulis. Idem, Simiæ gestant catulos, quos mansuefactæ intra domos peperere. Idem, Muri um quoque catuli ostentum fa ciunt. Idem delphinum catulos nominat. Lacertarum quoque & cæterorum serpentium soboles Catuli dicuntur. ¶ Accipitur quandoque Catulus pro ipso cane. Apuleius, Catulos secum ducens venaticos, atque sagaceis. ¶ Interdum pro quodam vinculi genere, quod etiam canis dicitur. Plautus Faciam te delicatum, catulo vt accubes ferreo.

Catellus, & Catella, diminutiua à Catulus, Paruus canis, vel canicula: σκυλάκιον. Plautus in Stic. Tantillum loci, vbi catellus cubet, id mihi sat est loci. Cicero de Diuinatione, Erat autem mortuus catellus eo nomine.

Catulinus, a, um, Quod est ex catulo: σκυλακώδης: vnde Plinius Catulinam carnem esitaui esse Romanos ostendit lib. 29. cap. 4, Genito manè catulo res diuina fit: & in cœnis Deûm etiamnum ponitur catulina.

Catulire, Est gestire, & coitum maris appetere: σκυζᾶν: & propriè de canibus dicitur: quanuis etiam ad alia transferatur. Varro, Fœturæ principium admittendi faciunt. Veris principio, tum enim dicuntur catulire, id est naturæ instinctu in venerem rapi. Plautus, Quin meam vxorem vidi catulientem.

Catulitio, Quæ propriè dicitur de canibus, quum statis anni temporibus ad venerem incitantur. σκυζᾶσθαι. Plinius lib. 16, cap. 25, ad terram transtulit, Catuliti onem (inquit) vocant, gestiente natura semina accipere, eáque animam inferente omnibus satis.

CATVLORVM familia, Romæ nobilissima fuit: ex qua fuit Qu. Luctatius Catulus, qui Pœnos apud Aegades insulas nauali prælio superauit, sexcentis eorum nauibus aut captis, aut depressis. ¶ Fuit & alter Catulus, C. Marij in quarto Consulatu Collega, & in Cimbris profligandis adiutor, à quo postea rerum potito mori iussus, hausto viuis carbonibus se præfocauit. Hic est ille Catulus, cuius postea manes Sylla Marij Iunioris morte placauit.

CATVRACTONIVM, καταρρακτώνιον, Britanniæ insulæ oppidum est, Ptolemæus lib. 2. cap. 3.

CATVRIGES, Italiæ populi sunt, trans Padum à Plinio lib. 3, cap. 16, in vndecima Italiæ regione collocati.

Catus, a, um, Veteribus idem erat quod callidus, & sagax. πανοῦργος. vnde

vnde etiã Catuli dicti sunt, teste Varrone. Horatius lib. 1. Carm. Qui feros cultus hominum recentum, Voce formasti catus, & decoræ More palestræ. Idem in Serm. Post hæc ille catus, quantumuis rusticus, ibit.

CAVARES, Narbonensis Galliæ populi sunt, quorum metropolis est Auenio. Autores Plinius lib. 3, cap. 4, & Mela lib. 2.

Cauædium, dij, (vt Plinius Iunior in Epist. dictione mutilata) siue Cauum ædium (vt Varro duabus integris dictionibus) Locus est sub dio vacuus, cinctus vndiq; porticibus, ad communem omnium vsum. Huius tria sunt genera, Tuscanicum, Corinthium, Tetrastylon displuuiatum, & testudinatum. Plinius Epist. 41, Atergo cauædium, porticum aream, &c.

Caucalis, lis, Genus herbæ fœniculo similis, breui caule, flore candido. Plinius lib. 22. cap. 22.

CAVCASVS, καύκασος, pen. corr. Mons Indiæ editissimus ad Septentrionem versus Scythas, Indiam à Scythia dirimens, asper & inhospitalis. Virg. 4. Aeneid. – sed duris genuit te cautibus horrens Caucasus. Hic fertur tantæ altitudinis esse, vt ab eo astra maiora visantur, & eorum ortus occasúsque diligenter perspiciantur: quò fit vt Scythæ, eius mõtis accolæ, rei astronomicæ peritissimi sint habiti.

Caucasius, a, um, καυκάσιος. Virgilius Eclog. 6, Caucasiásque refert volucres.

CAVCHAE, Campi sunt, quos Tigris fluuius Septentrionem versus flexus secat. Plinius lib. 6. cap. 27.

Caucon, κάυκων, Herba est, quæ etiam Ephedra, & Anabasis appellatur. ¶ Nascitur ventoso ferè tractu, scandens arborem, & ex ramis propendens, folio nullo, cirris numerosis, qui sunt iunci geniculati. radice pallida. Hæc Plinius lib. 16. cap. 7. Vulgus Prelam appellat: qua mulierculæ vtuntur ad purganda vasa culinaria. ¶ Est etiam Caucon Triphyliæ fluuius, à quo vicini populi Caucones appellati sunt. Autor Strabo lib. 8.

Cauda, quam veteres etiam Codam dicebant. ὀυρά. Cicero de Orat. Oculos autem natura nobis, vt equo & leoni setas, caudam, aures, ad motus animorum declarandos dedit. Virgilius 3. Georg. – extremæque agmina caudæ Soluuntur. Vnde Caudati, & Codati, λοφυάδεις dicuntur qui caudas habent. ¶ Interdum Cauda ponitur pro virili membro. Horat. in Serm. Accidit vt quidam testes, caudámque falacem Deme teret ferro.

Caudecæ, Cistellæ appellatæ sunt ex iunco, ad similitudinem caudæ equæ factæ. Festus.

Caudex, vel Codex, λοφεὺς. Dicitur in fruticibus & arboribus id, quod à radice supra terram simplex assurgit: siue in quod fruticis vel arboris à radice defertur alimentum: differtque in hoc à caule, vt caulis ad herbas, caudex verò ad frutices, & arbores pertineat. Lactantius, Caudice desecto lachrymat sua gaudia palmes. Virgilius 2. Georg. Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu) Tunditur è ficco radix oleaginа ligno. ¶ Est præterea Caudex plurium tabularum contextus. vnde tabulæ Codices dicuntur, quasi caudices: & naues quibus commeatus subuehuntur, Caudicariæ appellantur. ¶ Sic etiam Appius Claudius Caudex cognominatus est, quoniam primus Romanis persuasit naues conscendere, Seneca de Breu. vitæ, Claudius is Caudex fuit ob hoc ipsum appellatus, quia pluriũ tabularum cõtextus, Caudex apud antiquos vocatur. ¶ Ponitur & pro duro sedili, seu pro sede meretricia, quæ plerunque ex truncis fieri solet. Iuuenalis, Horrida quale facit resídens in codice pellex. ¶ Hominem præterea stultum, metaphoricõs, Caudicem appellamus. Terentius in Heaut. Quę sunt dicta in stultum caudex, stipes, asinus, plumbeus. ¶ Apud veteres Caudex & Codex pro eodem leguntur, sicut Plaustrum & Plostrum. Et certè vtriusque eadem debet esse significatio: quanuis hodie Codicem frequẽtius pro libro, Caudicem pro trunco accipiamus.

Caudeus, a, um, Quod est ex caudice. Plautus in Rud. Cistellam istic inesse oportet caudeam in isto vidulo.

Caudicalis, Ad caudices scindendos idoneus. Plautus in Pseud. Tecum sẽ curi caudicali præficio prouinciæ, id est præpono te oneri scindendorũ lignorum: quæ caudicis nomine appellantur.

Caudicarius, a, um; vt, Caudicariæ naues, quæ commeatus per Tyberim subuehunt: quòd ex lignis crassioribus cauatis fierent. Fitque à caudice, dum pro trunco seu tabula ponitur: quæ & Codicariæ dicuntur.

CAVDIS, vel CAVDIVM, Oppidum Samnitium: vnde Caudinæ furcę, & Caudinæ fauces, nobilitatæ insigni ignominia, quam Romani exercitus sub Sp. Posthumio à Sãnitibus acceperunt. Lucanus lib. 2, Vltra Caudinas sperauit vulnera furcas. Caudinæ fauces, apud Silium lib. 8.

Cauea, Vide CAVVS.

Caueo, es, cautum, Significat cautionem, hoc est diligentiam adhibere, prouidere, consulere, prospicere, ne aliquid præter spem accidat. εὐλαβεῖσθαι. ¶ Varia huius constructio est. Interdum absolutè ponitur. Plautus, Caue nemo id intelligat. Interdum cum datiuo. Cicero Famil. lib. 7, Tu qui cæteris cauere didicisti, in Britannia ab essedariis ne decipiaris, caueto. Quo in loco Cauere verbum est proprium Iurisconsultis & Patronis. Illi enim dicebantur cauere suis clientibus, quum prospiciebant nequid illis damni inferretur. Cice. in Proœmio Topicorum ad Trebatium. Etenim quum tu mihi, meísque multa sæpe cauisses, veritus sum, ne fi grauarer, aut ingratum id, aut superbum videretur. Terentius in Eunucho, Istuc est sapere: vt hosce instruxit, ipse sibi cauit loco. ¶ Cum datiuo & accusatiuo. Plautus in Bacchid. Hæc ita me orat, sibi qui caueat aliquem vt reperiam hominem, Isthoc milite vt vbi emeritum sibi sit, se reuehat domum: id, amabo te, huic caueas. P. Quid isti caueam? &c. Et Cato de Re rustica capite quinto, Scabiem pecori & iumentis caueto, id est videto ne scabie inficiantur: ¶ Cum datiuo & ablatiuo mediate præpositione Ab. Plautus in Pseud. – hercle, quin vt tu prædicas, Cauendum est mihi abs te irato. ¶ Cum accusatiuo. Terentius in Eunucho, Quod cauere possis, stultum est admittere. Cicero ad Atticum, Bibulus Pompeium fecerat certiorem, vt caueret insidias. Sunt aliæ quoque in hoc genere loquendi formæ: vt, Caue facias, pro Caue ne facias. Caue faxis, pro Caue ne feceris. Caue responderis, pro Caue ne respondeas. Quæ omnia sine Vt, aut Ne, Latinè dixeris, aut etiam cum illis. Terentius in Andria. Tum id cauit, ne vnquam infamiæ ea res sibi esset. Cum Vt. Plautus in Bacchidibus, Quid isti caueam? ¶ Quin & in iure vsus est huius verbi, quum scilicet (vt tradit Alciatus) significat securum facere. Is autem securus est, cui vel pignore, vel fideiussione consultum est. Ad hanc significationem huiusmodi locutionis genera referuntur: vt, Cauere capite, pro Capitis periculo se obligare, & alium sibi eodem vinculo obstringere. ¶ Cauere testamento. Cicero de finib. lib. 2, Sed vt sit, etiámne post mortem coletur, idque testamento caucbitis, qui nobis quasi oraculum ediderit, nihil ad nos post mortem pertinere? Idem in Bruto, At verò (inquam) tibi ego Brute, non soluam, nisi prius à te cauero, amplius eo nomine neminem, cuius petitio sit, petiturum: id est nisi à te spondente satis accepero. ¶ Sic, Cauere obsidibus de pecunia, est dare obsides, quoad pecunia dissoluatur. Cauere sibi obsidibus ab aliquo, pro acceptis obsidibus se securum facere. Et Cauere alicui obsidibus, pro obsides dare. ¶ Hinc componitur Præcaueo, quod est diligenter caueo Terentius, Hoc tempus præcauere mihi me monet. ¶ Inuenitur & Cauo, is, in eadem significatione. Horat. in Serm. Vade, vale, caue, ne titubes, mandatáque frangas. Vbi, ve, syllabæ breuitas satis arguit tertiæ coniugationis imperatiuum esse, non secundæ, qui necessariò produceretur.

Cautor, Qui cauet & prouidet aliis: quales erant Iurisconsulti & patroni qui consultoribus aut clientelis suis cauere solent, & prouidere nequid causa eorum detrimenti acciperet. Plautus in Epid. Iam cautor ipse captus est. Cicero pro Sestio, At ille sceleratissimus, ex omnium scelerũ colluuione natus, parum se fœdus violaturum arbitratus, nisi ipsum cautorem alieni periculi, suis propriis periculis terruisset, &c.

Cautio, onis, Prouidentia quædam, qua auertimus, & vitamus ne quid mali nobis accidat. Cicero 4. Tusc. Quoniámque vt bona natura appetimus, sic à malis natura declinamus: quæ declinatio quum ratione fiet, Cautio appellatur: eáque intelligitur in solo esse sapiente. Idem de Amicitia, Omnino omnium horum vitiorum atque incommodorum vna cautio est, atq; vna prouisio, vt ne nimis citò diligere incipiamus, néve non dignos. ¶ Cautio est, loquutio frequens est apud Comicos, pro Cautione est opus, siue, Cauendum est. Terentius in Andria, Puerum autem ne resciscat mihi esse ab illa, cautio est. Plautus Pseud. Ne quisquam pertundat crumenam, cautio est. ¶ Cautiones etiam à Iurisconsultis vocantur fideiussiones, aut aliæ etiam stipulationes quibus nobis cauemus, id est securos nos reddimus. ἐγγύησις. Vlpianus lita autem. parag. Iulianus. ff. de administratione tutelæ. Nemo enim ius publicum remittere potest huiusmodi cautionibus.

Cautionalis, le, adiectiuum: vt, Cautionales stipulationes Prætoriæ, apud Vlpianum de præt. stip. lib. 46, Digest. Prætoriarum stipulationum tres videntur esse species, Iudiciales, Cautionales, Communes. Et paulo pòst, Cautionales autem sunt, quæ instar actionis habent.

Cautus Prudens, circunspectus, & qui sibi scit cauere. εὐλαβὴς, σῴζων ἑαυτὸν, περιλαγμένος. Terentius in Phormione, Vt cautus est, vbi nihil opus est. ¶ Nonnunquam pro re cui cauetur. Cicero pro Cecinna, Quo res mulieri esset cautior. ¶ Vnde Incautus, qui nescit sibi cauere. ἀνεξαπάτητος. Liuius lib. 3, In incautum hostem decumana porta erupit.

Cautè, aduerbium, Prudenter, callidé. πανούργως, περιλαγμένως. Plautus in Curcul. Cautè vt incedas via.

Cautim, Idem est quod Cauté. Terentius in Heaut. Sed hæc ita, vt sunt, cautim & paulatim dabis.

Cautela, læ, pro Cautione. Paulus in l. Si defunctus. parag. qui ad commuui. ff. de procurat. Qui ad communi diuidendo iudicium datus est, ad agendum idem, & defendendum videbitur datus, duplici cautela interponenda. Pompon. in l. Quanuis conuenit. ff. de pig. act. Prius idonea cautela à debitore pro indemnitate ei præstanda.

Cauerna, Cauernosus, Cauernula, Vide CAVVS.

Cauiares hostiæ, quæ & Cauæ, Erant partes hostiæ cauda tenus, quæ in sacrificio pro collegio Pontificum quotannis ponebantur. Festus.

Cauilla, læ, & Cauillus, li, Irrisio quædam iocosa. σκῶμμα. Plautus in Aulul. Pone hoc sic, aufer cauillam: non ego nunc nugas ago. Idem in Trucul. Quid id est amabò isthæc ridicularia, cauillationes vis Opinor, dicere, ita vt pauxillum differat à cauillis.

Cauillor, aris, deponens, à Caluo, is, teste Nonio, Significat iocari, siue etiã irridere. σκώπτω, διαβάλλω. Cicero 2. de Orat. Vt ille in Gorgia Socrates cauillatur. Idem ad Quint. Fratrem lib. 2, Præterea togam sum eius prætextam, quam erat adeptus Cæsare Consule, magno hominum risu cauillatus. Cicero 4. de Natura deorum. Atque etiam in eo cauillatus est, æstate graue esse aureum amiculum, hyeme frigidum. Est & Cauillari, in disceptationibus fallacia & dolo vti. σοφίζεσθαι. Hinc Cauillatio, subdola (vt Caius Iurisconsultus definit) ratio, quam conscij nobis mendacij, vincendi tamen causa proferimus. Vnde Boetius super Topic. scribit, cauillationem partem quandam Logices esse, quum inquit, colligendi facultas triplici diuersitate tractatur. Aut enim veris & necessariis argumentationibus disputatio decurrit: & Disciplina vel Demostratio dicitur. Aut tantùm probabilibus: & Dialectica dicitur. Aut apertissimè falsis: & Sophistica, & Cauillatoria perhibetur. Sic Seneca & Cicero, Cauillationes dixerũt quæ Græcè, σοφίσματα nuncupantur. Vlpianus in l. Natura. ff. de ver. & rer. signifi

Universidad de Deusto Biblioteca

rer. significat. Cauillationis natura, quam Græci σοφισμὸν appellauerunt, hæc est, vt ab euidenter veris, per breuissimas mutationes disputatio perducatur. ¶ Est item Cauillatio arguta irrisio, quam Græci κρυπτομένην, vel σκῶμμα appellant. Cicero 2. de Orat. Quum duo (inquit) sint facetiarum genera, alterum æqualiter in omni sermone fusum, alterum peracutum & breue, superior Cauillatio, altera Dicacitas nominata est. Suetonius in Vespas. Et maximè tamen dicacitatem in deformibus lucris affectabat, vt inuidiã aliqua cauillatione dilueret, transferrétque ad sales.

Cauillator, φιλοσόφους φησὶν ὁ γέρων. Cicero ad Att. lib. 1, Consul autem ipse paruo animo, & prauo, ramen cauillator, &c. Plautus, Cauillator facetus. vel conuiua commodus item ero.

Caula, λαῦλαι ἔστι δὲ αὐλὴ προβάτων, Latinè stabulũ dicitur, in quo oues recondũtur, addita c, ad αὐλὴ, (vt quidam putant) quòd non solùm atrium vel aulam, sed etiam stabulum, & omnia septa designat. Festus à Cauo Caulam derivat, quòd antiqui ante vsum tectorum, oueis in antra ducebant. Sed verius ἀπὸ τοῦ καυλοῦ. nam etiam nunc fiunt ex viminibus septa. Virg. 9. Aeneidos, Ac veluti pleno lupus insidiatus ouili, Quum fremit ad caulas. A veteribus verò Caula pro quocunque receptaculo accipiebatur. Lucretius libro 6, Dispergunt animas per caulas corporis omnes.

Caulis, huius caulis, masculini generis, In herbis dicitur ipsum robur, siue stipes, id est ea herbæ pars, vnde se producunt folia aut ramusculi. καυλὸς. Plinius lib. 19. cap. 8. Satiui autem differentiæ in folio denso, crispo, aut rariore, & leuiore: item caule tenuiore aut crasiore. Idem lib. 18. cap. 7, Fabæ in folia exeunt, ac deinde caulem emittunt nullis distinctum internodiis. ¶ Similiter in arboribus & in vite Caulis dicitur, ad quem alimentum defertur, quíq; supra terram exurgit. Radix autem plantæ est, vnde alimentum attrahitur à terra. Ramus, quod à caudice exit. Surculus, qui è ramis oritur. Varro, Ex sarmento caules qui nati sunt, de his plurimum valent. Virgilius lib. 12, Puberibus caulem foliis. Ponitur & pro quibuscunque oleribus. Iuuenalis Sat. 1, Caules miseris atque ignis emendus. ¶ Caulis item in volucrum pennis dicitur calamus extra cutem eminens, è quo plumea illa lanugo erumpit. Plin. lib. 11. cap. 39. Pennarum caules omnium auium præcisi non cresc̃unt, vulsi autẽ renascuntur. ¶ In animalium quoque caudis Caulis dicitur illud, vnde pili nascuntur. Idem lib. 11, Boum caudis longissimus caulis, atque in ima parte hirtus. ¶ Quandoque (sicut docet Seruius) sumitur pro virili membro: quandoque pro ferro, & pro quolibet hastili. ¶ A Caulis fiunt composita, Vnicaulis, & Multicaulis. Idẽ lib. 12, Est & illa differentia, quòd quædam in his multicaulia, ramosa que sunt, vt carduus.

Caulias, liæ, καυλίας, Succus ex caule laserpitij, qui in vas coniectus, admisto furfure, subinde concutiendo, ad maturitatem perducebatur. Plinius lib. 19. cap. 3.

Cauliculus, diminutiuum à Caulis. καυλίον. Plinius, Hic est quidam ipsorum caulium delicatior, teneriórque cauliculus.

Caulesco, is, In caulem excresco, caulem produco: καυλῶμαι: licet quandoque ponatur pro folia producere, vnde & Decaulescere contrarium quod significat sine foliis fieri. ἀποκαυλοῦσθαι. Plin. lib. 19, Raphanus vti iucundior detractis foliis antequam decaulescat.

Caulinum, vinum, iuxta Capuam prouenies, ab agro ita nominatum. Plin. lib. 14. cap. 6, Campania excitauit nuper nouis nominibus authoritatem sine cura, sine casu, ad quartum à Neapoli lapidem Trebellicis iuxta Capuam Caulinis, & in suo agro Trebulanis.

Caulodes, καυλώδης, Brassicæ species est lata habens folia, è caule exeuntia: vnde & nomen accepit. Autor Plinius lib. 20. cap. 9.

CAVLON, onis, καυλὼν, Oppidum est in prima Italiæ fronte apud Locros, cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 10. Virgilius 3. Aeneid. Cauloníque arces, & nauifragum Scylaceum. Quanquam ibi Poëta non tam de oppido, quàm de promontorio loqui videtur. Hanc vrbem Strabo lib. 6. Pomponius lib. 2, & Stephanus de vrbibus Cauloniam appellãt καυλωνίαν.

Cauma, atis, καῦμα, Latinè calor, ἀπὸ τῦ καίεσθαι quod est vror.

Cauniæ, siue Caunea, καυνίαι, Fici genus minutum, quod è Cauno marítima Cariæ vrbe aduehebatur. Cicero 2, de Diumatione: Quum M. Crassus exercitum Brunduſij imponeret, quidã in portu caricas Cauno aduectas vendens, Caueas clamitabat.

CAVNVS, καῦνος, Cariæ oppidum maritimum, è regione Rhodi, non procul ab ostijs Calbis fluuij, æstate & autumno ad inhabitandum grue, ob calorem & pomorum copiam: vt scribit Strabo lib. 14. Ob id Caunij pestilenti cælo esse dicuntur. Hos quum intuitus esset Stratonicus citharœdus, homo salibus plenus, illum ex 6. Iliad. versiculum in eos protulit, δύσπιες, φίλοιον γένος, οὐδὲ καὶ αὐδὴν. id est Tale quidem genus est hominũ, quale est foliorum. Colorem videlicet, quo omnes Pallebant, suggilans. Caunij verò quum hominem incessissent acrius, quòd vrbem vt morbidam carperet, Ego, inquit, non morbidam dicit rem auſim, vbi mortui ambulant? vrbanius multò acriúsque quàm prius illudens. Ab hac ciuitate aduehebantur fici, Caueæ dictæ. Cicero 2. de Diuinat. Quum M. Crassus exercitum Brunduſij imponeret, quidam in portu caricas, Cauno aduectas vendens, Caueas clamitabat.

Cauo, Cauas, Cauatus, Vide CAVVS.

Caupo, onis, masculini generis, Esculentorum proculentorúmque venditor. κάπηλος, ὀινοπώλης. Vlpianus in l. 1. paragr. caupones autem. ff. nautæ, caup. stab. Caupones autẽ & stabularios æquæ nos accipiemus qui cauponam vel stabulum exercent, institorésve eorum. Martialis lib. 1. Non potes, vt cuperes, vendere caupo merum. Cicero 2. de Diuinat. Quum duo quidam Arcades admodum familiares iter vnà facerent, & Megaram venissent, alterum ad cauponem diuertisse, ad hospitem alterum, &c.

Caupona, penult. prod. Vocatur tam mulier, quæ vinum & esculenta vendit, quàm ipsa taberna vinaria. καπηλὶς. Cicero in Pisonem, Nónne tibi nox erat pro die? non solitudo pro frequentia? caupona pro oppido?

Cauponula, diminutiuum. Cicero 2. Phil. Delituit in quadam cauponula, atque ibi se occultans, perpotauit ad vesperum.

Cauponaria, æ, Ars cauponandi. καπηλικὴ

Cauponius, a, um, Quod ad cauponem pertinet, καπηλικὸς: vt Ars cauponia. Iustinianus lib. 1, Iusséritque cauponias, & ludicras arteis, & lenocinia exercere. Martianus de fund. instr. & instr. leg. 1. pictoris. Et instrumento cauponio institorum.

Cauponor, cauponaris, penultima producta, Cauponariam exerceo, vel re aliqua lucri causa ad quæstum abutor. καπηλεύω. Ennius apud Ciceronem de Offic. lib. 1, Nec cauponantes bellum, sed belligerantes.

CAVRIVM, Ptolemæo, Lusitaniæ oppidum, alio nomine Caura, vulgò Corra.

CAVROS, μαῦρος, Insula erat, quæ postea dicta est Andros, deinde Antandros. Plinius lib. 4. cap. 12.

CAVRVS, ἀργέστης, Ventus ab Occasu solstitiali flans, qui & Corus dicitur. Virgilius 3. Georgic. Semper hyems, semper spirantes frigora Cauri.

Causia, καυσία, Regium capitis tegmen apud Macedones. Valerius Maximus lib. 5, Quemadmodum Antigonus caput Pyrrhi texit causia, qua velatum caput, more Macedonum habebat. Alibi etiam tenuiores causia vsos legimus. Plautus Persa, Tunicam, atque zonam, & chlamydem afferto. & causiam.

Causon, vel Causò, καῦσος, ἡ καῦσων, Aestus seu ardor, Inde ab Hippocrate Causon febris æstuans appellatur.

Causa, αἰτία. Propriè dicitur id, ex quo, vel propter quod, vel per quod, vel à quo aliquid fit. Cicero de Fato, Causa est, quæ id efficit, cuius est causa: vt vulnus, mortis: cruditas, morbi: ignis, ardoris. Et paulo pòst, Nulla igitur earum est causa, nulla earum rerum sua vi efficit id, cuius dicitur causa. Differt autem Causa à Ratione: quòd Causa dicitur impulsus ipse ad aliquid agendum: Ratio verò ordo gerendorum ex causa venientium. ¶ Est & illud frequens bonis authoribus. Quid causæ est τοῦτο ὃν, id est negaréne quisquam potest, vel causam aliquam afferre? &, Causam haud dicam, id est per me licet, non recusabo. Quatuor autem causarum genera scripsit Aristoteles: Materialem, ex qua aliquid fit: Formalem, per quam aliquid tale fit: Efficientem, à qua aliquid fit: Finalem, cuius gratia aliquid fit. Hinc rerum omnium opificem Deum, causam causarum esse affirmat. ¶ Per translationem tamen Causa dicitur omnis actio quam in senatu vel in foro habemus. δίκη. Vnde tria esse causarum genera scribit Cicero, Demonstratiuum, τὸ ἐπιδεικτικὸν γένος. Deliberatiuum, τὸ συμβουλευτικὸν: & Iudiciale, τὸ δικανικόν. Ex his tamen magis propriè causa dicitur, quæ iudicialis est: vnde & causam pro lite ac controuersia ponimus: vt, Cicero diligenter egit causam Milonis. Cicero 2. de Orat. Atque in ciuium causis disceptationibúsque diuersantur. ¶ Interdum Causa dicitur occasio. ἀφορμή. Terentius in Eunucho, Iam diu aliquam causam quærebat, quamobrem aliquid insigne faceret. ¶ Interdum dicitur excusatio, ἀπολογία: vt, Honesta est causa mei discessus. ¶ Interdum ratio, λόγος. Ouidius lib. 1. Fastor. Tempora cum causis Latium digesta per annum. ¶ Interdum origo. ἀρχή. vnde & quidam causam à casu dictam existimant, quòd initia & origines rerum, quæ causæ sunt, casu eueniant. Nonnulli à Chaos, detracta aspiratione, quòd confusa illa materia prima omnium causa fuerit. Alij à Græco καίειν, quod ardorem, seu incendium significat, quòd causa sit quæ nos accendit ad aliquid agendum. ¶ Alij à cauendo, quòd ea sit quæ cauet vt aliquid agatur, aut non agatur. ¶ Causa item pro partibus accipitur. Lucanus lib. 1, Victrix causa deis placuit, sed victa Catoni.

Causarius, adiectiuum: vt Causarij milites, ἀπέμαχοι, οἱ ἐξ ἀστίας τινὸς ἀπονοσήσαντες, dicuntur à Liuio lib. 7, qui propter honestam causam, puta valetudinem, à militia soluuntur, quasi valetudinarij, siue sontici, aut qui omnino causam & missionem habebant ex morbo, senectúteve: Tertius, inquit, exercitus ex causariis senioribúsque à L. Quintio conscribatur, qui vrbi mœnibúsque præsidio sit. ¶ Sic Causaria missio dicitur, per quam milites soluuntur à sacramento militari. Vlpianus, Causaria, inquit, missio est, quæ propter valetudinem à laboribus militiæ soluit.

Causariè, adverb. Martial. in l. Milites agrum, paragraph. is etiam. ff. de re mil. Ideo & ad eum, qui causariè missus est, potest dici pertinere, quum huic quoque præmium præstetur.

Causula, diminutiuum à Causa. Cic. in Orat. Sed quia & priuatas ille plerasque, & eas ipsas aliis, & paruarum rerum causulas scripsit, videtur esse ieiunior.

Causor, aris, deponens, Significat rei gestæ causam affero seu reperio, & excusationem adduco. πρόφασίν ὁμαι. Sueton. in Nerone, Causatus non dum esse fatalem horam. Idem, Syllanum item Socerum ad necem, secandáque nouacula fauceis cõpulit, causatus quòd se ingressum turbatius mare nõ esset sequutus. Gell. Negotium sibi esse causatur. Virg. Eclog. 9, Causando nostros in longum ducis amores. ¶ Causari etiam culpare est, αἰτιᾶσθαι.

Causificor, Causam dico, excusationem affero, recuso. αἰτιολογοῦμαι, συνίημι. Plaut. in Aul. Non causificor, quin ego illam habeam potissimum.

Causatio, Prætextus, excusatio, vel color: quandoque ponitur pro vitio interiore, & ægritudine. πρόφασις. Pallad. lib. 1. Si saluo capite in pulmonibus ac thorace, aut hilla est, aut rara causatio.

Causidicus, pen. cor. Dicitur patronus, qui in causis iudiciisque versatur, ἀνακαιδίκος

δικανικὸς. Cic. 1. de Orat. Non enim causidicũ nescio quem, neq; proclamatorem, aut rabulam, conquirimus. Iuue. Saty. 10, -nec vnquam Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.

Caustica medicamenta, Sunt quæ habent vim causticam, id est, vstiuam. καυστικὰ φάρμακα. Plin. lib. 2. cap. 9, Stirpium brassicæ aridorum cinis, inter causticа intelligitur. Martialis, Cauſtica Teutonicos accendit spuma capillos.

Cauſton, καυστὸν, Latinè dicitur Vstile. Plin. Quartum causticum ad ellychnia.

Caute, Cautela, Vide CAVEO.

Cauteres, καυτῆρες. Idem cum cauteriis, quos Palladius habendos esse in instrumento rustico præcipit.

Cauterium, rii, καυτήριον, Instrumentum est, quo notæ imprimuntur, & morbi alioqui insanabiles inuri solent. Plinius lib. 22. cap. 23, Tempestiuè etiam datũ cauterii vim obtinet: assuetis etiam vtilius, quàm expertibus. Præterea Cauterium in pictorium instrumentũ continetur, quo bituminationes, & fortiores quæque conglutinationes concoquuntur: maximè in ea pictura, quæ κηρωτικὴ appellatur, quæ fit carbonibus inustis, resolutis igne ceris. Martianus titulo De fundo instructo, sic refert, Pictoris instrumẽto legato, ceræ, colores, simíliáq; horum legato cedunt: item peniculi, & cauteria, & conchæ.

Cauteriatus, a, um, Quod est cauterio notatum. κεκαυτηριασμένος. vnde ab Apostolo Cauteriata conscientia dicta est.

Cautes, huius cautis, fœmin. gen. Saxum asperum & abruptum. βραχία. Virg. 6. Aen. Quàm si dura silex, aut stet Marpesia cautes. Plinius lib. 2. cap. 96, Iuxta Harpasa oppidum Asiæ, cautes stat horrenda, vno digito mobilis: eadem si toto corpore impellatur, resistens. Cæsar 3. bel. Gal. Et ab æstu derelictæ, nihil saxa & cautes timerent.

Cautor, Cautio, Cautionalis, Cautus, Vide CAVEO.

Cauus, a, um, Propriè concauum, vacuum: à Chaos, quod quasi vorago quædam erat inanis. λοῖνος. Virgil. 3. Aeneid. -dat signum specula Misenus ab alta Aere cauo. Ouid. 4. Metamor. -quæ sanguine mista recenti Coxerat æra cauo.

Cauus, siue Cauum, Locus cauarus, seu concauus. λοῖνωμα. Varr. Facere his cauos oportet saxiores, vbi pullos parere possint. Colum. libro 12, Deinde cauum quem feceris, surculo obthurato. Idem scribit Cauum esse locum, qui inter ædium parietes relinquebatur, patulus vt esset. Horat. 1. Epist. Macra cauum repetes arctum, quem macra subsisti. Plinius lib. 10. cap. 18, Pullos in cauis educant auium soli.

Cauaticus, a, um: vt, Cauaticæ cochleæ. Plin. lib. 30. cap. 6, Sunt Balearicæ, quas cauaticas vocant, quoniam in speluncis nascuntur.

Cauo, as, Euacuo, cauum facio. λοινῶ, λοινοῦμαι. Plin. libr. 36, In Syphno lapis est qui cauatur, tornatúrque in vasa coquendis cibis vtilia. Liu. 1. bel. Pun. Itaque ingens coacta vis nauium est, lintriúmque temere ad vicinalem vsum paratarum: nouásq; alias primùm Galli inchoantes cauabant ex singulis arboribus. Ouid. 1. de Arte, Saxa cauãtur aqua. Virg. 3. Georg. -cauátque Tellurem, & solido grauiter sonat vngula cornu. ¶ Huius compositi sunt, Concauo, Excauo, & Recauo, pen. cor. Ouid. li. 2. Metamor. Est locus, in geminos vbi brachia cõcauat arcus.

Cauator, oris, Verbale: vt, Cauator arborum picus Martius. Plinius libr. 10. cap. 18.

Cauea, cauæ, à cauo fit, significátque specum, vel antrum subterraneum. ἄντρον. Sed quoniam in huiusmodi locis esse consueuerunt ferarum cubilia, caueas pro ipsis ferarum receptaculis vsurpamus. Apul. Bestiã immittimus caueæ. Suetonius, Bestiarum more quadrupedes caueæ coercuit. ¶ Et ab harum similitudine pro septis ex ligno, siue ex ebore, aliáve materia factis, in quibus auiculas tenemus. ὀλκημάτια, ἀλιδάσια. Plautus in Curcul. Quia enim cauea si forent concluſi, itidem vt pulli gallinacei. ¶ Item Cauea, est area in medio theatri, in qua equitum subsellia constituta esse consueuerunt, quòd velis tecta caueæ similitudinem haberent. θωρυκτόρεον. Plaut. in Amphitrione, Vt cõquisitores singuli in subsellia eant per totam caueã spectatoribus. ¶ Quandoque ponitur pro populi concessu. Virg. 5. Aeneid. Hic totum caueæ concessum ingentis, &c.

Cauerna, næ, Specus, vel antrum subterraneũ, vel terræ concauitas. ἄντρον. Cic. 1. de Natura deorum, Quòd magna vis terræ cauernis contineatur caloris, eáque hyeme sit densior. Virg. 2. Aen. Insonuere cauæ, gemitúmque dedere cauernæ. Cic. 2. de Nat. deorum, Nos ex terræ cauernis ferrum elicimus, rem ad colendos agros necessariam.

Cauernosus, a, um, Pro loco passim vacuo, & veluti cauernis pleno. ἀντρώδης.

Cauernula, læ, diminut. Plin. libr. 17. cap. 11, Ipsi quà pediculis adhærent, cauernulas habent, & intus semen.

Caycus, Vide CAICVS.

CAYSTER, καΰστρος Stephano, Fluuius Lydiæ, Sardibus proximus, cygnis abundans: qui multos amnes secum deferens Ephesum abluit. Dicitur ἀπὸ τῦ καίεσθαι: quod est, amburi, quoniam propinquus sit Catacecaumenæ, quæ pars est Ephesiæ prætorridæ & deustæ, fertilis nulla, præter vitem, arbore, sed vino præstantissimo, quod Vitruuius & Plinius Catacecaumenitem ex hac origine denominant.

Caystri campi, καΰστρια πεδία Stephano, campi sunt fœcundissimi sub Sardibus, Lydorum vrbe, Cori & Hermi campis contigui, ita dicti à Caystro vicino fluuio. Virgilius Caystri prata vocat, lib. 1. Georg. Vide plura apud Strabonem, lib. 13.

CAYSTRVS, καΰστρος, Oppidum est Ciliciæ mediterraneum, teste Ptolemæo, lib. 5. cap. 8.

C ante E.

Ce, Syllabica adiectio est: de qua vide infrà in particula MET.

CEA, siue CEOS, (vtroque enim modo appellari autor est Plinius libr. 4. cap. 12) Insula est sub Eubœa, bombycinarum vestium textrinis olim nobilitata. ¶ In hac enim insula Pamphila Latoi filia prima adorta est bombycum telas retorquere, eásque rursus texere, vt testatur idem Plinius lib. 11. cap. 22. Hinc Ceæ vestes dictæ sunt, quæ in hac insula ex bombyce tenuissimæ texebantur in vsum fœminarum. Propertius, Et tenues Cea veste mouere sinus. Prolemæus hanc insulam Ciam appellat, vt hodie quoque vulgus nautarum, vrbes olim habuit tres, Carthæam, Iulidem, & Caressium.

CEADVS, κιάδης, Ciconum rex fuit, pater Trœzeni, & auus Euphemi: cuius meminit Homerus 2. Iliad.

CEBES, etis, κίβης, Thebanus fuit Philosophus, cuius etiam hodie extant Dialogi, quibus ille duplicẽ humanæ vitæ speciem in tabula quadam ob oculos ponit. Vide Suidam, & Laertium.

CEBRENIA, κιβρηνία, Regiuncula est Troadis cum oppido eiusdem nominis, non procul à Scepsi: cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 30. ¶ Sunt & Cebrenii in Thracia, dicente Strabone libro 13, Est fluuius quidam Arístus in Thracia, prope quem Cebrenii Thraces habitant. Multa enim apud Troes, & Thraces eisdem nominibus appellantur, vt Scæi Thraces quidam, & Scæus amnis, & Scæus murus, & Scææ Troianæ portæ. Idem Xanthi Thraces. & Xanthus Troiæ fluuius. Item Rhesus apud Troiam fuit: Rhesus etiam Thracum rex fuit. Dicta est autem Cebrenia vel ab amne Cebrine (vt ex sententia Herodiani refert Stephanus) vel, vt alii malunt, à Cebrione Priami notho: quãquam Straboni magis placet, Cebrionem potius à Cebrenia, vel (vt apud eum legitur) Cebrinia vrbe nomen accepisse.

Cebrenis, huius Cebrenidis, fœm. patronymicum. κιβρηνὶς. Ouid. 11. Metam. Aspicit Hersperien patria Cebrenida ripa. Statius in Syl. -viduæ Cebrenidos arida luctu Flumina.

Cebrenus, penul. prod. κιβρηνὶς, Nomen gentile. Ausonius,

Sic qui vænalis tam longa ætate Cebrenus
Non habet emptorem, sit tibi pro pretio.

CEBRIONES, κιβρίονες, Filius fuit Priami, sed illegitimo thoro natus, qui à Patroclo saxo ictus, interiit. Iliad. π,

Κεβριόνην νόθον υἱὸν ἀγακλῆος βασιλῆος. id est,
Cebrionem haud propria Priamo de coniuge natum.

CECINNA, Fluuius est Thraciæ, ad Volaterras, autore Pomponio lib. 2, & Plinio 3. cap. 5.

CECINNA, Prænomine Aulus, Eques Romanus fuit, ex municipio Volaterrano, Ciceronis familiaris, & ab eo in causa quadam hæreditatis defensus: de qua re etiam nunc extat Ciceronis oratio. Hic tẽpore belli ciuilis non contentus Pompeii partes sequi, edito etiam in Cæsarem libro, acerrimè eum insectatus est, vt est videre apud Ciceronẽ in Epistol. Famil. ¶ Scripsit & librum de fulminum procuratione, quem Seneca se fatetur imitari. ¶ Fuit etiam Cecinna quidam ex Octauii Cæsaris scribis, cuius meminit Cicero in epistol. ad Atticum. ¶ Cecinna item alius fuit, ex Vitellii ducibus, qui apud Bebriacum cum Othonianis fœliciter dimicauit. ¶ Meminit & Suetonius in Tito cuiusdam Cecinnæ, qui ob suspicionem coniurationis ab Imperatore ad cœnam inuitatus, per proditionem interfectus est.

CECROPS, κέκροψ, Primus Athenienſium rex, qui annis quinquaginta regnauit. Hic Athenas instaurauit.

Cecropius, a, um, possessiuum. κεκρόπιος, Virgilius libr. 4. Georg. Cecropias innatus apes amor vrget habendi.

Cecropia, Oppidum à Cecrope conditore: nunc est arx Athenis. Plinius libr. 7. cap. 56, Oppidum, inquit, Cecrops à se appellauit Cecropiam quæ nunc est arx Athenis.

Cecropis, idis, κεκροπὶς, patronymicum fœmininum.

Cecropidæ, κεκροπίδαι, Athenienſes dicti sunt, à Cecrope rege. Ouid. 7. Metamorph. Phocus in interius spatium, pulchrósque recessus Cecropidas duxit.

Cecryphalea, κεκρυφάλεια, Promontorium, seu insula Peloponnesi, iuxta quam Athenienſes ab Aeginetis prælio superati fuerunt. Stephanus.

Cecubum. Vide CAECVBVM.

CEDAR, κηδὰρ, Regio Arabiæ, vt apud Esaiam, Auferetur omnis gloria Cedar. Nam (vt inquit Hieronymus) ex Ismaele Cedar & Agareni, qui peruerso nomine Saraceni vocantur, generati dicuntur.

Ceditiæ tabernæ, Aedificia quædam Romæ: ita dicta à domini nomine, qui Ceditius vocabatur.

Cedo, cedis, cessi, cessum, χωρεχωρῶ. & Cedò, cedite. Vide CAEDO.

CEDREAE, κεδρέαι, Cariæ oppidum, cuius incolæ Cedreatæ, & Cedræi appellantur. Stephanus.

CEDREI, Arabiæ populi sunt Canchleis, & Nabathæis finitimi: quorum meminit Plinius libro 5. cap. 11.

Cedratus, Vide CEDRVS.

Cedrelate, tes, fœminini generis, κεδρελάτη, Genus Cedri. Plinius libro 24. cap. 5, Cedrus magna, quam Cedrelatem vocant, dat picem, quæ Cedria vocatur, dentium doloribus vtilissimam.

Cedria, κεδρία, Pix est, quæ ex cedrelate, hoc est ex maiore cedro defluit. Plinius lib. 29. cap. 3, Scabiem corporum, ac pruritum oleo & cedria mistis tollunt. Vide Ruellium lib. 1. cap. 62.

CEDROPOLIS, κεδρόπολις, Oppidum in Caria: à quo Cedropolitæ.

Cedrostis, κέδροστις, Vitis alba, quam nonnulli Ampeloleucen vocant. Plinius lib. 23. cap. 1, Vitis alba quã Græci Ampeloleucen, alii Ophiostaphylon, alii Melothron, alii Psilothron, alii Archezostin, alii Cedrostin, alii Madon appellãt. Hęc & Brionia à Dioscoride appellatur.

Cedrus, κέδρος. Arbor est perpetuò virens, iunipero non absimilis, radicibus raris, per summa terræ dispersis, folio duro, acuto mucrone, capillato, & spinoso, ligno contorto, nodoso, medulla rubente odorata, baccis myrti flauis, odoratis & esculentis, nouo fructu per autumnum cum anniculo pendẽte. Laudatissima in Creta nascitur, item in

Universidad de Deusto Biblioteca

Africa & Syriæ montibus. Cedro æterna materies, carié non sentiens: vnde classibus & domorum tectis ædificandis in primis est idonea. Plinius duo cedri facit genera, maioris & minoris discrimine: minorem rursus in duas secans species: quas Lycia appellat, & Phœniciam, vtranque iuniperi similitudine, sed foliis differentem. Nam quæ acutum, spinosum, & durum habet folium, Oxicedrus nominatur. Altera odore præstat. Maioris item cedri duo facit genera. Nam quæ floret, fructum non fert: fructifera non floret, sed in ea antecedentem fructum nouus occupat. ¶ Cedrus in Cypro maxima nasci traditur centum triginta pedum longitudine, crassitudine autem ad quinûm hominum complexum. Vide plura de hac arbore apud Plinium libr. 1 3. cap. 5, Virgilius 2, Georg. Dant alios aliæ fœtus, dant vtile lignum Nauigiis pinos domibúsque cedrum, atq; cupressos. Vitruuius libr. 2. autor est, ex cedro oleum nasci, quo libri, aliæue res perunctæ, à tineis & carie non læduntur. Ad quod pertinere videtur illud Persii Satyra prima, & cedro digna loquutus. Item illud Ouidii primo Tristium, Nec titulus minio, nec cedro charta notetur.

Cedratus, a, um, Cedrino oleo perunctus. Plinius lib. 13. cap. 13, Et libros cedratos fuisse, propterea arbitrarier tineas non tetigisse.

Cedrinus, a, um, nomen possessiuum, Quod est ex cedro. κεδρινός. Plinius libro 13. cap. 5, Cedrinus est Romæ in delubro Apollo Sosianus, Seleucia adductus.

Cedrium, Pix liquida, & primaria quæ ex tæda excoquitur. Plin. libr. 16. cap. 11, Pix liquida in Europa è tæda coquitur naualibus muniendis, multóque ad alios vsus. Lignum eius concisum, furnis vndique igni extrà circundato, vt primus sudor aquæ modo fluat in canali. Hoc in Syria Cedrium vocatur, cui tacita vis est, vt in Aegypto corpora defunctorum eo perfusa seruentur.

Cedrides, penul. cor. κεδρίδες, Fructus Cedri, sicut Daphnides, fructus lauri. Plin. lib. 24. cap 5, Cedrides, hoc est fructus cedri, tusim sanant, vrinam ciunt.

CELADON, penultima correpta, κελαδὼν, Amnis est ignobilis, in Alpheũ influens apud Strabonem lib. 8. Geogr. ¶ Est etiam Celadon nomen vnius ex iis, qui vna cum Phineo in aula Cephei regis Aethiopum, Perseo vim inferre conati, perierunt. Ouidius 5. Metamor. Occidit & Celadon Mendisius, occidit Astreus.

CELADONE, nes. pen. prod. κελαδόνη, Oppidum Locridis, apud Stephanum: à quo Gentile, Celadoneus, a, um.

CELADVSA, κελάδουσα, Exigua est insula maris Aegæi, Delo proxima, tam angusto freto ab ea diuisa, vt catena aliquando ei fuerit annexa. Aliis nominibus Rhene. & Artemite dicitur. In hac Delii mortuos suos sepeliebant, religione scilicet prohibiti, ne quenquam in Delo humarent. Vide Thucydidem Belli Peloponnesiaci libr. 4. & Plinium lib. 4. cap. 12. ¶ Sunt item Celadusæ, paruæ aliquot maris Adriatici insulæ, Liburniæ adiacentes: quarum meminit Plinius lib. 4. cap. 26.

CELAENAE, κελαιναί, Collis est Asiæ propriè dictæ, in quo vrbs fuit eiusdem nominis, ex qua Antiochus Soter incolas trastulit in eam, quam à nomine matris Apamiam appellauit. Autor Strabo libr. 12. Plinius verò lib. 5. ca. 29, Celænas easdem facit cum Apamia. Tertius (inquit) conuentus Apamiam vadit, antè appellatam Celænas. Circa hanc vrbem fluit Marsyas amnis: ibique volunt poetæ Marsyam tibiarum cantu cum Apolline certasse. ¶ Celænas item alias collocat Plinius lib. 5. ca. 32, in ea parte Asiæ, quæ Phrygiæ superiecta est, iuxta Andriã, Ancyram, & Colossas.

CELAENO, κελαινώ cum diphthongo, Fuit vna ex Harpyis. ἀπὸ τῆς κελαινότητος, hoc est à nigredine ita appellata. Virgilius 3. Aeneid. Vna in præcelsa consedit rupe Celæno Infignis vates.

Celatim. Vide CELO.

Celastrus, Theophrasto, Arbor est æterna frondens coma, cultura degenerans, & omnium tardissimè fructus suos perficiens: vsus eius ad baculos & scipiones accommodatus. Vide Ruellium libro 1. cap. 13. & 138.

Celebris, & hoc celebre, vel Celeber, bris, bre, penultima correpta. διάσημος, περιβόητος, ἐνδεδημωμένος. Distinguitur à frequenti, quòd Frequés dicatur creber, siue de loco, siue de re animata: vt, Frequens miles, frequens Senatus id est creber, copiosus, multus. Frequentes domus, id est crebræ, multæ. ¶ Aliquando dicitur quod ab aliis frequentatur: vt, Frequens templum, in quod multi conueniunt. Vnde & Infrequens, parum frequentatum: vt, Infrequens forum, id est quo pauci vel rari conueniunt. Phœnix infrequens auis, id est quæ rara reperitur. Cicero ad Qu. Fratrem, Sum Romæ infrequens. ¶ Celebris verò, Idem est quod Clarus, & famigeratus, & qui in omnium ore versatur. Cicero de Diuin. Nunquam illud oraculũ tam celebre, aut tam clarum fuit. Idem in Verrem, Clara res est, tota Sicilia celeberrima atq; notissima. ¶ Sæpe etiam accipitur pro frequẽti, & hoc passiuè, tam ad rem, quàm ad personam relatum. Autor ad Herennium libr. 2, Locus quæritur celebrisne sit, an desertus. id est qui celebratur.

Celebritas, Frequentia & hominum cœtus. πανηγύρις. Cicero ad Att. Odi celebritatem, fugio homines, lucem aspicere vix possum. Idé pro Domo sua, Nullis vnquam comitiis campus Martius tanta celebritate omnis generis hominũ floruit. Interdum Celebritas idé est quod famæ claritas, qua apud multos innotescimus. Idem pro Arch. Hac tanta famæ celebritate quum esse absentibus notus, Romam venit. Quintius, Ante omnia futurus orator, cui in magna celebritate, & in media Republica viuendum est, assuescat à puero non reformidare homines. Cicero 3. Offic. Itaque nos, qui in maxima celebritate atq; in oculis quondam ciuium viximus, nunc fugiẽtes conspectum sceleratorum hominum, &c.

Celebriter, aduerbium, Cum celebritate, cultu & honore. περιφανῶς.

Celebro, as, Frequento. φοιτῶ. Varro, Cui non tam cura erat, vt templa deorum, quàm vt popinas celebrarer. Cicero 3. de Orat. Qu. Mutii ianua maxima quotidie ciuium frequẽtia celebratur. ¶ Est item Celebrare, idem quod prædicare, & illustrare. περιφανῆ ποιῶ. Cicero pro Rab. Hæc mira laus est, quæ non poetarum carminibus, non annalium monimentis celebratur, sed prudentium iudicio expenditur. ¶ Hinc celebrare laudibus, περιφανίζω, δοξάζω: & virtutum celebritatẽ, ἑορτὴν ἐνηνεμίαν, περιφάνειαν dicimus. ¶ Item Celebriorem, Celeberrimum, pro illustriore, & illustrissimo. ¶ Celebrare ludos, est cum celebritate quadam ludos facere. Cicero 6. Philipp. Ludi Apollinares incredibili M. Bruti honore celebrati. ¶ Celebrare diẽ festum, est feriari. ἑορτάζω. Idem in Catil. Quapropter Quirites celebrate ote illos dies cum coniugibus & liberis vestris.

Celebratio, onis, verbale. Celebrandi actus. Cicero ad Atti. libro 15, De celebratione ludorũ Bruti tibi assentior. Plinius lib. 34, Quæ domus, quæ celebratio, quæ familiaris dignitas, quæ studia amicorum, quæ ex quoq; ordine multitudo?

Celebratus, nomen ex participio. Cic. 2. Philip. Scio me in rebus celebratissimis sermone omnium versari.

Celebresco, Celebris fio. ἐνδοκιμῶ. Accius, Et qualiscunq; fama celebrescat tua. Ex Nonio.

CELEGERI, Mœsiæ, quæ Pannoniæ iungitur, populi. Autor Plinius lib. 4. cap. 26, in descriptione Mœsiæ.

CELENDRAE, arum, Oppidum Ciliciæ, cum portu eiusdem nominis, apud Strabonem libr. 14, & Pomponium Melam lib. 1, in Ciliciæ descriptione. Lucanus lib. 8, -sequitur pars magna senatus Ad profugum collecta ducem, paruisq; Celendris, Quo portu mittitque rates, recipítque Selinus.

CELEIA, Norici oppidum, Plinio lib. 4. cap. 24, vulgò *Cilia*.

Celer, celeris, Idem est quod velox. ταχύς. Cicero ad Octauium, O miseram, & in breui tam celerem, & tam variam Reipub. commutationem! Horatius lib. 1. Epist. Oderunt hilarem tristes, tristémque iocosi, Sedatum celeres, agilem gnauumque remissi. ¶ Hinc Celerrimus superlatiuum: pro quo vetustissimi dicebant Celerissimus. Manilius in Iliade apud Priscianum, Celerissimus aduolat Hector.

Celero, celeras, penulti. cor. Celeriter aliquid facio. ἰαχύνω. Virgilius 9. Aeneid. Tum celerare fugam, patriáq; excedere suadet. Idé 8. Aeneidos, Ergo iter incœptum celerant rumore secundo. ¶ Hinc Accelero compositum: de quo suprà suo loco.

Celeritas, atis, Velocitas. ταχύτης. Cicero 7. Verr. Hæc centuripina nauis erat incredibili celeritate. Idem 1. Acad. In pedibus celeritatem, in manibus vim ponebant.

Celeritudo, Idem significat. Varro 3. de Re rustic. Lucius Aelius putabat dictum leporem, à celeritudine, quòd leuipes esset.

Celeripes, pedis, Qui leuis est pedibus. ὀξύπους. Cicero ad Atti. lib. 9, Venit autem eo ipso die ille celeripes, quem Saluius dixerat.

Celeriter, celerius, celerrimè, aduerbium, Velociter. ταχύ. Cæsar lib. 5. de bel. Gall. Illi imperata celeriter fecerunt. Cicero 2. de Finibus, Celerrimé; multa simul agitantem.

Celeranter, idem quod celeriter. Accius apud Nonium, Sed quis est, qui matutinum cursum huc celeranter rapit?

Celeratim, aliud aduerbium, pro celeriter. Sisen. histor. lib. 5. vt citat Nonius, Quo magis celeratim poterat, in insidiis suos disponit.

CELERINI, Citerioris Hispaniæ populi sunt supra Braccaras & Gronios: quorum ager Auo fluuio irrigatur, vt indicat Ptolemæus lib. 2. cap. 7, & Pomponius lib. 3.

Celetes, penul. prod. κέλητες, Vocantur equi, qui ad cursum soli adhibẽtur, sine bigis, vel quadrigis. Latine dicuntur Desultorii, quòd ex his facilè desiliatur. Plinius lib. 34. cap. 5, videtur Celetas posuisse pro statuis equestribus. Equestres (inquit) statuæ Romanam celebrationem habent, orto sine dubio à Græcis exemplo. Sed illi celetas tantùm dicabant in sacris victores: postea verò & qui bigis & quadrigis vicissent. ¶ Celetes item dicebantur nauigia actuaria, quæ vnico remorũ ordine agebantur. Latini Celoces appellant.

Celetizontes κελητίζοντες, à Græcis dicuntur equitantes, & equum celeté regentes. Qua voce vsus est & Plinius lib. 34. cap. 8, Hegiæ (inquit) Minerua. Pyrrhúsq; rex laudatur, & celetizontes pueri.

Celeusma, κέλευσμα, Clamor nautarum & aliorum, quum vno aliquid iubente, omnes vniformiter respondent, quasi sibi inuicem iubentes. Martial. lib. 2.

Quorum per vada tarda nauigantes
Lentos figitis ad celeusma remos.

Celeustes, celeustæ, masc. gen. κελευστὴς, Qui remiges hortatur, quasi nauigationis moderator: qui à Plauto Latine Hortator appellatur, quòd ea hortamenta faciat, quæ verbo Græco Celeusmata dicuntur etiam à Latinis. Budæus.

Celia, Potus ex frugibus confectus, qui Hispanis præcipuè in vsu erat, sicut ceruisia Gallis. Plinus lib. 22. cap. vlt. ¶ Est item Celia Apuliæ oppidum, in tractu Peucetiorum, non procul ab Egnatia, cuius meminit Strabo lib. 6, & Ptolemæus lib. 3. cap. 2.

Cella, Dicta est, quòd in ea celẽtur quæ esse volumus occulta. Græci ἀποθήκην dicunt, in qua res esculentæ, & poculentæ reponuntur, quarũis propriè ἀποθήκη cella vinaria sit. Cic. Att. lib. 14, Atticam meam gratias mihi agere de matre gaudeo: cui quidé ego totam villam, cellámque tradidi. Capit autem Cella significationem pro ratione adiectiuorum, quæ illi iunguntur: vt, Cella vinaria, οἰνώς: Cella olearia, ἐλαιών: Cella farinaria, Cella pomaria, Cella lignaria, Cella libraria, Cella casearia. Denique omnis locus, in quo quid reponitur, Cella dicitur. Cicero de Senect. Semper enim bonis assiduique domini referta est cella vinaria, olearia, mellaria, & pomaria. Terent. in Adel. Nam me in cellam aliquam eum illa concludam. Virgilius item 4. Georg. fauorũ ecce quernas Cellas vocauit quum ait, Distendunt nectare cellas, κυπτάρους. ¶ Item loca in quibus lauamur, aut vngimur in balneis Cellæ dicuntur. Vnde Caldariam cellam, frigidariam, & tepidariam dicimus. ¶ Cella ité pars templi erat sacratior, in quam ingredi cuiuis fas non erat. ἄδυτον. Vnde apud Gellium legitur, Scipionem in Capitolium sæpe venisse, iussisséque cellam Iouis aperiri, ibique solum demoratum fuisse. Liuius lib. 3, In cella Iouis Optimi Maximi habitaret exul.

Cellula, æ, diminutiuum à cella. Terent. in Eunuch. Quum in cellulam ad te patris penum omne congerebam clanculum. Colu. libro 8, cap. 9, Receptacula non tanquam columbis loculamenta, vel cellulæ cauatæ efficiuntur.

Cellaria, Locus vbi conditur vinum. οἰνῶν. Plaut. in Mil. Ego eiiciar cellaria. ¶ Et Cellaria, ταμίαι Homero, Quæ præest cellæ. Plaut. in Mil, Iampridem, quia nihil absulerit, succenset cellaria.

Cellarius, Qui in cella præpositus est penui promendo vel condendo. ταμίας. Colum. Vt cibus & potus sine fraude à cellariis prębeatur. Plau. in Capt. Prome quoduis, te facio cellarium. ¶ Hunc etiam Promum condum appellabant. Plaut. in Pseu. Promus & condus sum, procurator peni. Auson. Promúsque, quàm condus magis.

Cellarium, rii, ταμίειον. Videtur ea figura dici, qua Granarium, Penarium, vt pro cella ac repositorio accipiatur. Hanc & Cellam promptuariam, seu Promptuarium appellant, in quo, conduntur, & ex quo promuntur ad victum necessaria. Plin. libr. 36. cap. 15, Quorum agri quoque minorem modum obtinuere, quàm istorum cellaria. Idem & Penarium, & Penaria, seu penaria cella à penu nuncupatur. Cicero in Verrem, M. Cato sapiens cellam penuariam Reipublicæ nostræ, nutricem plebis Romanæ, Siciliam nominauit, Huius diminutiuum est Cellariosum.

Cellaris, re, adiectiuum: vt. Columbi cellares. Columella libro 8. cap. 8, Hæc eadem ratione palumbos, columbósque cellares, pinguissimos facere contingit.

Cello, is, sine diphthongo, Antiquissimis in vsu fuit pro cedo: nunc cõpositis tantum vtimur, Excello. & Præcello, quæ significant Excedo, & antecedo. Vide in dictione CAELLO.

Celo, as, Abscondo, clam habeo. ἀποκρύπτομαι, ἀποκρύπτω. ¶ Construitur modò cum vno duntaxat accusatiuo. Cice. 1. de Nat. deor. Nec tu me celas, vt Pythagoras solebat alienos. Lactant. libro 5, Vtrùm ne profitebitur fugitiuum se, vel pestilenté domum vendere, an celabit emptorem? ¶ Modò cum duobus. Plautus in Bacch. Aedepol fecisti furtum ætati malum, quum isthæc flagitia me celauisti, & patrem. Eodé modo Græci ἀπολείπομαί τινά τοῦ ἀποθνήσκειν. ¶ Interdum loco vnius accusatiui habet datiuum. Terentius in Phormione, Si hoc celetur patri, in metu sum. ¶ Modò cum ablatiuo mediante præpositione. Cicero Trebatio, Sed Passius noster de hoc me libro celauit. ¶ At quum passiuè ponitur, res siue persona quam quis aliquem celauit: ponitur in nominatiuo. Terent. in Eunucho, Vbi vbi est, diu celari non potest.

Celatus, participium. Cicero pro Cluentio, Non est profectò de illo veneno celata mater: nihil est ab Oppianico sine consilio mulieris cogitatum.

Celatim, aduerbium, Idem significans, quod Clam, vel absconditè. κρυβδήν. Gellius lib. 12. cap. 15, Sisennam citans libro 6. Historiarum, Quam maximè celatim poterat, in insidiis duo disponit.

Celox, Nauigii exigui genus fuit, quod vno remorum ordine Agebatur: à celeritate nomen habens. κέλης, κελήτιον. Plautus in Asin. Quòd hanc celocem conferam. Apuleius libro de Republica, Qui celocem regere nequit, onerariam petit. Eam Rhodii inuenerunt.

CELSENSES. Populi sunt citerioris Hispaniæ, apud Plinium libro tertio, capite tertio.

CELSVS, Plagiarius fuit Horatii temporibus, qui veterum poetarum scripta suppilabat: quem sic notat libr. 1. Epistol. ad Iulium Florum scribens,

Quid mihi Celsius agit monitus, multúmque monendus
Priuatas vt quærat opes, & tangere vitet
Scripta Palatinus quæcunque recepit Apollo:
Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus.

¶ Fuit & Cornelius Celsus, variæ eruditionis nomine à Quintiliano commendatus: qui & Rhetoricam multò quàm antea diligentius explicauit, & de re militari diligentissimè scripsit: nullúmque penè disciplinæ genus intactum reliquit: ex quibus ad nostra tempora nihil peruẽnit præter octo elegantissimos de Re medica libros, qui omnium manibus teruntur.

Celsus, celsa, celsum, Altus, sublimis, excellens. ὑψηλός. Plinius libr. 13. cap. 24, Firmiores, celsiorésq; infantes fore. Cic. 2. de Natura deor. Quæ primùm eos humo excitatos, celsos, & rectos constituit. Deduci quidam volunt hoc nomen à Cello antiquo verbo. Festus à Graeco κέλης, quòd qui equo vehuntur, sublimes sint.

Celsitudo, inis, pro excellentia ὑψηλότης.

Celsitas, atis, Altitudo, excellitas. ὑψηλότης. Cic. in Officiis, Celsitas animi, & magnitudo.

CELTAE, κέλται, Populi Galliæ Comatæ, inter Garumnam & Sequanam fluuios, ita dicti à Celto Polyphemi filio, si Appiano credimus. Pomponius Mela lib. 2, Populorum Comatæ Galliæ tria summa nomina sunt: terminantúrque fluuiis ingentibus. Nam à Pyrenæo ad Garumnam Aquitania, ab eo ad Sequanam Celtæ: inde ad Rhenum pertinent Belgæ. ¶ A Celtis etiam Celtiberi Hispaniæ populi originem traxisse creduntur, qui quum venissent ad Iberum Hispaniæ fluuium, ibíque consedissent, assumpto ad nomen suum fluuii nomine, iuxta quem consederant, Celtiberi, κελτίβηρες, dicti sunt: & regio eorum Celtiberia. Luca. lib. 3, -profugiq; a gente vetusta Gallorum Celtæ miscentes nomen Iberi.

Celtibericus, a, um, κελτιβηρικός. Nomen possessiuum. vt, Bellum Celtibericum.

CELTIACA, Oppidum est Hispaniæ Bæticæ, in conuentu Hispalensi, vt scribit Plinius lib. 3 cap. 1.

CELTICA, κελτική, Tertia pars Galliæ Comatæ, inter Sequanam & Garumnam fluuios sita. Plinius lib. 4. cap. 17, Gallia, inquit, Comata vno nomine appellata, in tria populorum genera diuiditur, a minibus maximè distincta. A Scalde, ad Sequanam, Belgica: ab eo ad Garumnam Celtica, eadémque Lugdunensis. Inde ad Pyrenæi montis excursum Aquitania, Aremorica antè dicta.

CELTICVM, κελτικὸν, Promontorium est Hispaniæ citerioris in Gallecorum tractu, in Oceanum, Occidentem versus, quàm longissimè excurrens: idem cum eo quod Ptolemæus Nerium, & vulgus nautarum hodie *Finem terræ* appellat. Vide Pomponium Melam lib. 3.

Celtis, Est arbor insignis, magnitudine pyri, in Africa, & potissimum circa Syrtes nascens, quæ Lotos appellatur. λωτός. Incisuræ in foliis crebriores faciunt ne ilices videantur: fructui magnitudo fabę, color croci. Tam dulcis ibi cibus est, vt nomen genti dederit. Siquidem Lotophagi nominantur. Plin. 13. cap. 17.

Celydrus, Lege CHELYDRVS.

CEMA, Narbonensis prouinciæ fluuius, ex Alpium monte Cemeno profusus, Plin. lib. 3. cap. 4.

CEMELION, Oppidum Liguriæ, non procul à portu Herculis Monœci: cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

CEMENVS, κίμενον ὄρος, Mons Narbonensis Galliæ, non procul à Varo fluuio, ex quo Cema amnis profunditur: vnde & monti nomen factum videtur. Vide Plinium lib. 3. cap. 4.

Cemus, κῆμος, Herba est apud Plinium lib. 27. cap. 8, cuius descriptionem se idcirco prætermittere ait, quòd solis in amatoriis vsum habeat. Dioscorides lib. 4, eandé esse ostendit cum leontopodio. ¶ Cemus autem videtur appellata ex floris, siue calycis figura quoniam pyxidicula Athenis ita nominabatur, per quam suffragia in subiectũ vasculum, quod Cadiscum vocabant, demitti consueuerant. Vide Ruellium libro 3. cap. 130.

CENCHREAE, arum, κεγχρεαί, Portus est Corinthiorum, ad sinum Saronicum, quemadmodum Lecheæ alter portus ad sinum Crissæum, siue Corinthiacum. Spatium autem inter duos hosce portus medium, Isthmus appellatur. Plin. lib. 4. cap. 4, Angustiæ, vndè procedit Peloponnesus, Isthmos appellatur. In eo loco irrumpentia è diuerso duo maria, omnem ibi latitudinem vorant, donec cõtrario incursu equorum tantorum, in quinque M. passuum interuallo, exesis vtrinque lateribus, angusta ceruice Peloponnesum cõtingat Hellas. Corinthiacus hinc, illinc Saronicus appellatur sinus. Lecheæ hinc, Cenchreæ illinc, angustiarum termini, longo & ancipiti nauium ambitu, quas magnitudo plaustris transuehi prohiber.

Cenchramides, κεγχραμίδες, Ficorum grana, ita dicta à milii similitudine, quod Græci κέγχρον vocant. Plinius lib. 15. cap. 19, frumenta appelat, Ficis mollis omnibus tectus: maturis frumenta intus.

Cenchris, huius cenchridis, κεγχρίς, Auis ex accipitrum genere quam Aristoteles lib. 6. de Animalib. solam ex adunco genere, quaterna, & eo plura oua parere dicit. Plinius libr. 29. cap. 6, Turturis simus albugines extenuat: item cochlearum cinis, & simus cenchridis. Dicta Cenchris, quasi miliaria, Latini a tinnitu vocis Tinnunculum appellant. ¶ Est item Cenchris serpens maculis plena, Thebano marmori similis. Lucanus lib. 9, Et semper recto lapsurus limite cenchris, Pluribus ille nctis, variatam tingitur aluum. Plin. lib. 20. cap. 22. Serpillum aduersus serpentes efficax, maximè cenchrin. & scolopendras.

Cenchrites, κεγχρίτης, Gemmæ species, quæ veluti sparsis milii granis distincta videtur. Plin. lib. 37. cap. 11.

CENCHRIVS, κεγχρεώς, Fluuius est Ioniæ, non procul ab Epheso, lucum Ortygiam irrigans, vbi Latona Dianam & Apollinem creditur peperisse. Tacitus libr. 3, de Ephesiorum legationibus ad senatum missis. Primum, inquit, omnium Ephesii adiere, memorantes, non vt vulgus crederet, Dianam atque Apollinem Delo genitos: esse apud se Cẽchrium amnem, lucum Ortygiam, vbi Latonam partu grauidam, & oleæ, quæ tum etiam maneat, adnisam, edidisse numina, deorúmq; monitu sacratum nemus.

Cenchron, Adamantis genus est, quòd sit milii magnitudine. κεγχρὸς enim milium dicitur. Plin. lib. 37. cap. 4.

CENAEVM, Vide CAENEVM.

CENAEVS, Vide CAENEVS.

CENINA, Latii oppidum fuit, à Romulo deletum: cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 5, Rectius Cænina.

CENOMANI, κενομανοί, Fuerunt populi Galliæ Cisalpinæ, teste Plinio lib. 3. cap. 19, quorum caput Brixia fuit. ¶ Sunt etiã Galliæ Celticæ populi, Andegauis finitimi: querum etiam meminit Plinius libr. 4. cap. 18. Vulgò *Les Manceaux*: & regio ipsa Cenomania, vulgò *le Maine*.

Cenotaphium, κενοτάφιον, Vacuum sepulchrum. κενὸς enim vacuus dicitur, & τάφος sepulchrum: à θάπτειν sepelire. Est enim vt capsa, quæ ponitur in templo in exequiis mortuorum. Virgil. 3. Aeneid. describit Cenotaphium sic,

Solennes tum forte dapes, & tristia dona
Libabat cineri Andromache, manésq; vocabat
Hectoreum ad tumulum: viridi quem cespite inanem
Et geminas, causam lachrymis, sacrauerat aras.

Quo loco Seruius tumulum inanem cenotaphium esse dicit. Cenotaphiorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

phiorum autem vsum adinuenit superstitiosa veterum opinio, qui credebant defunctorum animas, si honore sepulchri carerēt, stygiam paludem trānare non posse. Vnde à sacerdotibus inuentum est exequiarum genus, quod Terræ iniectionem vocabant: vt etiam iis qui naufragio periissent, aut quorum corpora haberi non possent, iusta persoluerentur. Tumulum itaque ex cespitibus, aut alia materia congerebant, vbi absente defuncti cadauere, tanquam præsente, solenni quodam ritu exequiæ peragebantur. Huiusmodi autem sepulchrum, in quod nullæ illatæ erant reliquiæ, Cenotaphium, hoc est inane sepulchrum vocabatur. Suetonius Honorarium tumulum appellat, in Claudio, Cæterum, inquit, exercitus honorarium ei tumulum excitauit: circa quem deinceps stato die quotannis miles decurreret, Galliarúmq; ciuitates publicè supplicarent. Quibus verbis significat cenotaphium Druso in Germania extructum, quum corpus eius Romam deuectum esset. Sic vocari possint hodie, quas *representationes* in anniuersariis exequiis vocamus. Budæus.

Censeo, censes, censui, censum, penul. corr. Significat existimo, puto, arbitror. ἀξιῶ, τιμῶ. Terent. Eunuc. Censen' posse me obsirmare, &c. Liuius lib. 6 Bel. Pun. Censent eò venturum obuiam Pœnum. ¶ Item constituere, deliberare, sententiam dicere. ἀποφαίνεσθαι γνώμην. Nam senator censet, quum sententiam dicit de eo, quod sibi videtur: assentitur, quum alienam approbat. Cic. in Catil. Quid senatus censuerit, exponam. Idem pro Flacco, Cuius patrem armis pellendum à suis mœnibus censuissent. ¶ Item Censere, succensere significat. Varr. Ne vobis cēseam, si ad me referretis. ¶ Est item Censeri, æstimatis facultatibus in censum redigi. τιμᾶσθαι. Boet. in Top. Quoniam faciendi liberi tres sunt partes: vna quidem, vt censu liber fiat. Censebantur enim antiquitus soli ciues Romani. Cēseri autem dicebantur, quum bonorum suorum censum, hoc est valorem apud Censores profitebantur: quorum etiam nomen a censu deductum est. Cic. pro Flacc. Verum esto, gloriosus fuisti, voluisti magnum agri modum censeri, & illius agri, qui diuidi plebi Romanæ non potest. ¶ Legitur & Census sum vel fui, in actiua significatione, tanquam à deponēte Censeor. Idem ibidem, Census es mancipia Amyntæ. ¶ Composita à Censeo sunt, Accenseo, Percenseo, διεξέρχεσθαι, quod est perfectè censeo, numero. Colu. Rusticationis magna & diffusa materia est, partésque si velimus eius percensere, vix numero comprehendemus. Recenseo, quod est enumero: & Succenseo, subirascor.

Censuus, adiectiuum: vt, Censui agri, qui emi & vænire iure ciuili poterant. Festus.

Censio, onis, Castigatio. τίμωσις. Vnde Censionem facere dicebantur Cēsores, quū multam cuipiam irrogabant, vel equiti equū adimebant, vel senatorem senatu mouebant, vel quempiam ex plebe ærarium faciebant. Plaut. in Rud. Assume quidem, ne censionem semper facias. ¶ Censio hastaria vocabatur, quū militi multæ nomine, ob delictum militare indicebatur vt hastas daret.

Censitor, oris, verbale ab antiquo verbo Censio, is, quartæ declinationis. Idem quod censor. Vlpianus in l. Forma. paragraph. illam æquitatem ff. de censib. Illam æquitatem debet admittere censitor, vt officio eius congruat.

Censor, oris, Qui censuram gerit. τιμητής. Censores magistri morū erāt, à censendo, id est arbitrādo dicti, quòd illis summum arbitrium erat aliorum morum. Vel à Censu, quòd quinto quoque anno populi Ro. censum agerent. Varr. Censor ad cuius censionē, id est arbitrium censeretur populus. Cic. 3. de Legib. ex Leg. XII tabul. Censores, populi æuitates, soboles, familias, pecuniásq; cēsento: vrbis tēpla, vias, aquas, ærarium, vectigalia tueto. Fest. Censores dicti, quòd quisq; tanti sua æstimaret, quantum illi cēsuissent: quod non absurdum videtur, quia & rerum & morum censores erant. Vnde Plutarchus in Aemylio, Censura maximæ omnium magistratuum reuerentiæ, plurimæ potestatis, tum in aliis rebus tum maximè ad morum emendationem. Nam senatores è senatu remouere potest, equitibus equos adimere, ex plebeis ærarios facere, notare infamia, censum agere, lustrum condere. Erant autem duo Censores, qui quinto quoq; anno creabantur. Vide Liuium libr. 4. Decadis 1, vbi docet Censores ab agendo populi censu nomen fuisse sortitos.

Censorius, ad hominem relatum, Eum significat, qui aliquando censura fuerit functus, τιμητικός: quemadmodum Consularem. & Prætorium vocamus, qui aliquando aut Consulatum gesserit, aut Prætură. Cicero 2. de Orat. Quid enim poterit dicere? Consularem se esse hominem & Cēsorium. Et paulo pòst, Id autem committere, vide quàm sit homini turpe Censorio. ¶ Frequenter tamen iungitur rebus, vt Censorium dictum, quod est censoris, seu quod ad censorem pertinet, & Censoria virgula. Quintilianus libr. 1. cap. 2, Veteres Grammatici non versus modò censoria quadam virgula notare, & libros, qui viderentur falsò inscripti, tanquam subdititios submouere familia permiserunt sibi, &c. ¶ Censorium non est. Cicero pro Cluent. Hominum delictum fortunæ iudicio committere, minimè censorium est. ¶ Censoriæ vestes dicebantur, quibus Censores meritò vti possent. ἱματισμὸς τιμητικός.

Censura, ræ, Censoris dignitas, sicut à Prætore Prætura. τιμητικὴ ἀρχή. Plinius lib. 11. cap. 4, Catonum ille primus, triumpho & censura super cætera insignis. Liuius lib. 4. ab Vrbe. Alios magistratus annuos esse, quinquennalem censuram grauem esse. Accipitur interdum pro seueritate, correctione, decreto, & lege. Plinius in Paneg. Nam vita principis, censura est, eáque perpetua: ad hanc dirigimur, ad hanc conuertimur. Apud Græcos censuræ genus, δοκιμασία.

Census, us, Dicebatur æstimatio rerum & bonorum facta, secundum quam tributa pendebantur. Vnde, Censum agere, est recensere hominum facultates. Liuius 1. ab Vrbe, Cēsum instituit, rem saluberrimam

tanto futuro imperio. ¶ Census item, annuus reditus, & quicquid fortunarum quis habet, δόσις, τίμημα. Iuuenalis, Protinus ad censum: de moribus vltima fiet Quæstio. Cicero 2. de Legib. A quo iterum funerum sumptus præfinitur ex censibus, à minis quinque vsque ad minam. Vnde qui centum millia æris in possessionem detulissent, Censi dicebantur. Census equestris constabat ex sestertiis quadringentis.

Census, si, Significat cum de cuius bonis factus est census. τιμηθῆναι. Cicero pro Archia, Eum qui sit census, ita se gessisse iam tum pro ciue. ¶ Capite census, vide suprà suo loco.

Censualis, le. Vlpianus l. Forma. ff. de censib. Forma censuali cauetur, vt agri sic in censum referantur. Vincula censualia. Idem ea. l. paragr. siquis inquil. Si quis inquilinum vel colonum non fuerit professus, vinculis censualibus tenetur.

Centaurea, æ, siue Cētaurion, rii, κενταύριον Dioscoridi, Herba est, quæ à Chirone Centauro nomen accepit, qui ea curatus dicitur, quum Herculis hospitis sui arma pertractanti, sagitta decidisset in pedem. Eius duò sunt genera, maius, & minus. Maioris radix, quæ sola in vsu est; in Officinis pro Rheo Pontico magno errore ostenditur. Minus verò Centaurion (quod à Plinio Centaurion lepton dicitur, & à nonnullis Limnesion, propterea quòd rigua amet loca) etiam hodie in officinis nomen retinet: tametsi à quibusdam Febrifugia, & Fel terræ dicitur. Virgil. 4. Georg. Centaureum appellauit. penultim. prod. Cecropiúmque thymum, & graueolentia Centaurea. Vide Plinium lib. 25. cap. 6.

CENTAVRETVS, Galata quidam fuit, qui Antiocho rege occiso, equo eius potitus, eum ouans consecendit. Quod ille indignè ferens, præceps in abrupta desiliit, vnáq; cum sessore est exanimatus: vt ex Philarchi sententia refert Plinius libr. 8. cap. 42.

Centauris, Plinio, Tertia est cētaurii species, cognomento Triorches, eo quòd qui eam secat, à trioriche accipitrum genere dicatur impugnari. Hæc Plinius lib. 25. cap. 7.

CENTAVRI, κένταυροι, Thessaliæ populi, secus Pelion montem habitantes, qui primi equos domare. & ex iis pugnare cœperunt: quo factum est vt à vicinis populis primùm conspecti, membra partim humana, partim equina habuisse crederentur. De horum origine sic fabulantur Poetæ, Ixionem à Ioue deorum immortalium mensæ adhibitum, Iunonis amore captum fuisse, eámq; de stupro interpellasse. Quod quum illa viro suo indicasset, Iouem Ixioni nubem subiecisse in vxoris imaginem transformatam, eámque Ixionem pro Iunone compressisse, & ex ea Centauros generasse: qui inde Nubigenæ dicti sunt. Cui fabulæ ansam præbuisse videtur castellum nomine νεφέλη, Centaurorum sedes. νεφέλη enim Latinè nubem sonat. Hi quum in nuptiis Pirithoi vino madentes sponsam rapere conarētur, à Theseo & Lapithis partim cæsi, partim in fugam acti sunt. Idem & Hippocentauri dicti sunt, quòd equis insidentes, boues cēstris agitatas, stimulis ad tecta reuocarint. Est enim κεντεῖν, stimulare & pungere. Cētaurorum nomina, qui magis insignes fuerunt, hæc sunt: Chiron, Eurytus, Amycus, Gryneus, Rhœtus, Arneus, Lycidas, Medon, Pisenor, Caumas, Mermeros, Pholus. Hic Herculem susce pisse dicitur hospitio. Lucan. libro 6. Hospes & Alcidæ magni Phole. ¶ Est etiam Centaurus nauis nomen apud Virgilium 5. Aeneid. Centauro, inquit, inuehitur magna.

CENTAVRVS, κένταυρος, Fluuius Aetoliæ est, qui prius Euenus dicebatur, post Nessi Centauri mortem ab Hercule interfecti, à poetis Centaurus vocitatus.

Centenarius, Centenus, Centesimus, Cētesimare, Centiceps, Centimanus, Vide CENTVM.

Centifolia, Rosæ genus, in Campania potissimùm prouenientes: à foliorum multitudine ita appellatum: de quo vide Plinium libro 21. cap. 4.

Centigranum, Genus tritici, dictum quòd ferat centum grana. Plin. lib. 18. cap. 10.

Centinodia, Vide POLYGONON.

CENTINVM, κέντινον, Vmbriæ oppidum, apud Ptolemæum lib. 3. cap. 1. Alii Sentinum scribunt per s, quibus etiam Plinius suffragatur, qui in Vmbriæ descriptione Sentinatium meminit.

Centipeda, Vermis est pilosus, multis pedibus arcuatim repens, ab aliquibus Multipeda, ab aliis Millepeda dictus. ἰούλους. Differt à scolopendra, quæ & minor est, & pernicioſior, neque arcuatim serpens. Autor Plinius lib 29. cap. 6.

Centipellio, onis, Plin. lib. 28. cap. 9. de ceruis, Testes quoque eius inueterati, vel genitale maris salutariter dantur in vino: item ventres qui centipelliones vocantur.

Centipes, Pisces est alio nomine Scolopendra dictus. ἰκτῖνος. dicitur à terrestris scolopendræ similitudine. Hic hamo deuorato omnia intestanea euomit, donec hamum egerat: deinde resorbet. Autor Plinius lib. 9. cap. 43.

Cento, onis, Velum laneum, lana, aut tomen confertum, qualibus olim in bello vti solent, ad machinas obtegēdas, ne tormentorum missilibus perfringerentur. κῶνωψ, κώδιον, σάβρακμα. Cæsar, Centonésque iniecerunt, ne aut tela tormentis missa tabulationē perfringerent, aut saxa ex catapultis lateritium disceterent. Sisen. libro 3. Histor. Aceto madefactis centonibus integuntur. ¶ Quidam Centonem capiunt pro Straguli genere, quod cubantibus insterni solet. Cato de Re rust. cap. 10, & 11, Culcitras octo, instragula octo, puluinos sexdecim, operimenta decem, mappas tres, centones pueris sex. Similiter & Macrobius dum scropham sub centonibus iacēre scribit, rusticum stragulum esse declarat. Fieri autem centones constat ex pannis diuersorum colorum, vel lanis in vnum condensatis atque consutis.

consutis. ¶ Vnde ad earum similitudinem, Centonem vocant carminis genus ex diuersis carminum fragmentis hinc atq; illinc accersitis, contextum, quasique consutum: Græci κωνῶνας vocant. ¶ Extant adhuc Homerocentones, Ὁμηροκέντρωνες, & Virgilio centones, à Proba Falconia consutis: itē alii ab Ausonio, qui etiam centonum legem præscribit his verbis, Variis (inquit) de locis, sensibúsque diuersis quædam carminis structura in vnum solidatur versum, vt coeant, aut cæsi duo, aut vnus, & sequens cum medio: nam duos iunctim locare ineptum est.

Centunculus, diminutiuum à Cento, pro vili ac sordido stragulo. ἱπποσκάμτιον. Seneca lib. 11. Epist. Diurnum accipit, in cētunculo dormit. ¶ Accipitur & pro viliori operimenti genere quod clitellis substerni solet. Liuius 7. ab Vrbe, Mulis strata detrahi iubet, binis tātum centunculis relictis. ¶ Centunculus item, teste Dioscoride, à Romanis vocatur herba, quam Græci Gnaphalion, & Chamæzelum vocāt. ¶ Ratio nominis tracta videtur à molli foliorum lanugine, qua ad inferciendos centones tomenti inopia suppleri posset. Vide Dioscoridem lib. 3. cap. 112. Plinius autem lib. 24. cap. 15, autor est, Centunculum Italis appellatum fuisse tertiū clematidis genus, rostratis foliis, ad similitudinem capitis penularum iacens in aruis

CENTRONES, Populi sunt qui inter Alpinas gentes Plinio commemorantur, lib. 3. cap. 20.

Centrum, tri, κέντρον, Punctum sphæræ, aut orbis medium. Apuleius in cosmographia, Cardinem, inquit, mundi (sic enim dixerim cētrum) habet tellus. Cic. 1. Tusc. Persuadent enim Mathematici terram in medio mundo sitam ad vniuersi cæli complexum, quasi punctī instar obtinere, quod Centrum illi vocant. ¶ Centra in marmore, sunt quidam veluti duriores nodi, ad claui similitudinem, inimica serris: qui in intima etiam lignorum parte inueniuntur. Plinius libr. 16. cap. 39. ¶ Inueniuntur & in quibusdam arboribus, sicut in marmore, centra. id est duritia clauo similis, inimica serris. Et quædam fortè accidunt, lapide recepto, aut comprehēso in corpus, aut alterius arboris ramo. ¶ Est item Cētron crystalli quoddam vitium, durum & fragile, quod & Salem appellant. Plin. lib. 37. cap. 2, Infestantur crystalli plurimis vitiis, scabro, ferrugine, maculosa nube, occulta aliquando vomica, præduro fragilique centro, & sale appellato.

Centralis, adiectiuum, κεντρικός, Plinius libr. 2, Quindecies & pluribus suberit, quàm terra centralis interueniat.

Centrosus, a, um: vt, Centrosa scobs, id est limatura admodum dura, veluti centrum quod in marmore, vel iunipero inuenitur. Plinius li. 37. ca. 7, Adulterantur vitro simillimæ, sed cote deprehēduntur sicut aliæ gemmæ factitiæ: mollior enim materia & fragilis, & centrosa, scobe deprehenduntur, & pondere, quod minus est vitreis, aliquando pustulis argenti modo relucentibus.

Centum, Nomen numerale & indeclinabile. ἑκατόν. Cicero pro Milone, Hi centum dies penes accusatorē quum fuissent, ab eo ipso accusatore producti sunt. ¶ Accipitur aliquando Centum indefinitè pro pluribus. Sic, Centum greges apud Horatium 2. Carm. Ode 16. & Centum iuuenci apud eundem, lib. Epod. Centum puer artium, 4. Carm. ¶ Composita tamen variantur, vt, Ducenti, tæ, ta, Trecenti, Quadringenti, Quingenti, Sexcenti, Septingenti, Octingenti, Noningenti.

Centenus, a, um, Plinius libro 11. cap. 37, Iecur maximæ vetustatis patiens, centenis durare annis, obsidionum exempla prodidere. hoc est centum. Idem libro 33. cap. 10, Non erat apud antiquos numerus vltra centum milia: itaque & hodie multiplicantur hæc, vt decies centena millia, aut sæpius dicantur. Virgilius 10. Aeneid. It grauis Auletes, cētenáq; arbore fluctum Verberat assurgens. hoc est centum ingentibus remis.

Centesimus, a, um, Propriè ordinis numerus est, significans postremum, vel vnum ex centenario. ἑκατοστός. Plautus in Milite, haud centesimam Partem dixi, neq; otium si sit, possem expromere. ¶ Interdum multiplicandi vim habet, & pro centuplo accipitur: vt quum dicimus, Centesimum fructum ager attulit, hoc est cēties tantum quantum sementis acceperat. ¶ Centesima fruges, idem. Plinius lib. 5. cap. 4, Ita appellatur regio CCLM. passuum fertilitatis eximiæ, cum centesima fruge agricolis fœnus reddente terra. ¶ Centesimas Calēdas, Iurisconsulti vocant cētesimum mensem: vnde Centesimis Calendis aliquid dare, hoc est intra annos octo, & menses quatuor: vt annotauit Alciatus in Parerg.

Centesima, simæ, Genus vsuræ, quæ centesimo mense explet sortem, vtpote quum cētum librarum sors singulis mensibus libram vnam vsuræ parit, hoc est duodecim libras singulis annis. ἑκατοστή Vide Budæum de Asse. Cic. ad Atticum lib. 1, Nam à Cæcilii propinquis minore centesimis nummum mouere non possum. Plinius Epistol. 205, Proinde prima quaq; occasione mitte, appositis quidem vsuris, quas ego (non possum parcius) centesimas computabo.

Centesimare, & Decimare exercitum, castrensia verba sunt, pro eo quod est centesimum, vel decimum militem supplicio affiecere. Solēt enim Imperatores, & quum grauius quippiam milites deliquissent, eā moderationem adhibere, vt neq; vniuersum exercitum delerent, neque facilitate veniæ alios ad similia inuitarent. Conuocatis itaq; vniuersis, centesimum, aut (si videretur) decimum quenq; sorte proditum securi percutiebant, cæteróſque metu liberabant.

Centiceps, pitis, Qui centum habet capita. ἑκατογκέφαλος. Horatius 2. Carm. Ode 13, illis carminibus stupens Demittit atras belluæ centiceps Aures.

Centimanus, Qui cētum habet manus. ἑκατόχειρ: qualem fuisse Briareū gigantem Virgilius 6. Aen. refert. Ouidius 3. Metamor. Nec quo centimanum deiecerat igne Typhœa. Centimanus Gyges, Horatius 2. Carm. Testis mearum centimanus Gyges Sententiarum.

Centumuiri, Magistratus Romæ, qui res iudicabant. Nam quum essent Romæ trigintaquinq; Tribus, quæ & Curiæ sunt dictæ, terni ex singulis tribubus sunt electi ad iudicandum, & Centumuiri appellati: qui licet quinque supra centum fuerint, tamen quò facilius nominarentur, Centumuiri dicti sunt. Festus. Cicero pro Cecinna, Et hoc loco Scæuolam dixisti causam apud Centumuiros non tenuisse. Idem 1. de Orat. Quid qua de re inter Marcellos & Claudios patritios Centumuiri iudicarunt?

Centumuiralis, le, Quod ad centumuiros pertinet: vt, Iudicium centumuirale. Cicero 1. de Orat. Quid quod item in centumuirali iudicio certatum accepimus? Centumuirales causæ, & Centumuiralia iudicia, & Centumuiralis hasta, &c.

Centuplex, icis, ἑκατονταπλοῦς. Plautus in Persa, Hæc nisi inde abierit, centuplex murus rebus seruandis parvus est.

Centuplicatò, aduerbium. Plinius lib. 6. cap. 23, Quæ apud nos centuplicatò væneunt.

Centuplus, a, um, Idem quod Centuplex.

Centussis, Pecuniæ genus fuit apud Romanos, centum asses, seu (quod in idem recidit) quadraginta valens sestertios. Persius, Et cētum Græcos curto centusse licetur.

Centumcapita, ἑκατογκέφαλος, Herba est ex aculeatarum genere, quæ alio nomine Eryngē alba, siue Eryngium dicitur, ὀρύγγιον, caule & radice in cibos à Græcis recepta. Plinius lib. 22. cap. 8.

Centumpondium, Pro immani pondere legitur, etiam si centū pondo excedat. Plautus in Asin. Ad pedes quando alligatus es, æquom cētumpondium. Cato cap. 13, Cellas duas, trutinam vnam, centumpondium incertum vnum, & pondera certa.

Centunculus, Vide CENTO.

Centuria, ἑκατοντὰς, τάξις, ἑκατοστύς, In re militari centum continet homines, qui sub vno Centurione sunt, quorum centenarius iustus est numerus. Cicero 2. de Diuinat. Primùm vide ne in eum dixerint, qui rogator centuriæ fuisset. ¶ Centuriæ in agris, dicebantur ducenta iugera. Centuria à Centum iugeribus vocabatur: sed mox duplicata nomen retinuit, inquit Columella lib. 6. Sicut Tribus dictæ, primùm à partibus populi tripartito diuisi, quæ tamen nunc multiplicatæ, pristinum nomen possident.

Centurio, Dicitur qui centum peditibus præest. ἑκατοντάρχος, τάξιαρχος. Cicero pro Marcello, Nihil sibi ex ista laude Centurio, nihil Præfectus, nihil cohors, nihil turma decerpit. In exercitu autem miles Centurioni. Centurio Tribuno, Tribunus Legato, Legatus Consuli obediebat: sed seorsum Magister equitum soli Dictatori obtemperabat. ¶ Centurio autem primæ cohortis dicebatur Primipilus, teste Plinio. Veteres quum viderent commisso prælio, acies facilè turbari, vt hoc incommodum euitarent, cohortes in centurias diuisere, & singulis centuriis singulos centuriones præfecerunt, qui primò Cēturioni vocabantur, quēadmodum Decuriones Decurioni. Cohortes in exercitu decem erant in singulis legionibus, sed prima, quæ reliquas & numero militum & dignitate præcedebat, Aquilam habebat, quod præcipuum erat signum Romanorum. Centuriones huius cohortis cæteris centurionibus digniores habebantur. Prima centuria Primipilum vocabatur, quòd circa signa grauis armaturæ constituta erat. Centurio ipse Primipili centurio dicebatur, & Primipilus, hic non modò Aquilæ præerat, sed quatuor cēturias, hoc est quadringentos milites in prima acie gubernabat, & tanquam princeps totius legionis merita tulerit quum præmia pili.

Centurio, centurias, In centurias ordino. κατατάττω, κατατάσσω, κατανέμω. Cicero ad Quirites post reditum, Ego quum homines in tribunali Aurelio palàm conscribi, centuriarique vidissem. ¶ Ager centuriatus, qui in ducenta iugera definitus erat. Romulus enim centenis ciuibus ducēta iugera distribuit. ¶ Et milites cēturiati, qui in centurias ordinabantur. τεταγμένοι. Liui. libr. 29. Scipio postquam in Siciliā traiecit, voluntarios milites ordinauit, centuriauitq;. ¶ Centuriata comitia, vt Asconius scribit, dicuntur, quum ab omni sexu & ætate fertur suffragium: quòd per centenas turmas diuisus erat populus. Romanus. Hinc Succenturio, à quo Succenturiati, dicuntur milites non primæ sed secundæ cēturiæ, vbi ad insidiandum maximè collocabantur. Vnde Succenturiatus dicitur, quasi in insidiis positus. Terentius in Phorm. Nunc prior adito tu, ego in insidiis ero hic succēturiatus, Si quid deficies. Pro priè autem Succenturiare significat explendæ centuriæ gratia militum numerum supplere, vel in locum occisorum, vel exautoratorum militum, alios substituere. Gellius eleganter ad cibos transtulit, quum in locum ciborum qui auferuntur, alii statim substituuntur.

Centuriatus, us, nomen, Dignitas & officium centurionis. ἑκατοντάρχεια. Cicero pro Lege Manilia, Quem enim possumus Imperatoré aliquo

Universidad de Deusto
Biblioteca

in numero putare,cuius in exercitu væneãt centuriatus,atque veniérint:Liuius 2.bel.Pun.Vbi ad decuriatum,aut centuriatum conuenissent.Cicero in Pisón.Quid centuriatus palam venditos?

Centuriatim,Significat per centurias. κατὰ λόχους quemadmodum Tributim,per tribus.Cic.pro Flacco,Distributis partibus,tributim,& centuriatim descriptis ordinibus,classibus,ætatibus.

Centurionus,ab antiquis dicebatur,teste Festo,qui postea Centurio appellatus est,sicut Curionus,& Decurionus,qui nunc Curio & Decurio nuncupantur.

CENTVRIPE,es,siue Centuripæ,arum.κεντοριπαι Ptolemæo,Oppidum est Siciliæ sub Aetna monte,Symæthо fluuio & Catanæ vrbi proximum,vt tradit Strabo libr.6. ¶Hinc Centuripini populi,quorum meminit Plinius libr.3.cap.8.Et Crocum Centuripinum,apud eundé lib.21.cap.6.

Cepæa Plinio,Herba est similis portulacæ,nigriore radice,sed inutili, nascens in litoribus arenosis.gustu amara.

Cepe,siue Cepa.Vide CAEPA.

Cephalalgia,κεφαλαλγία,Generale nomẽ est ad omnes capitis dolores:continétq; sub se Hemicraniam,Cephaleam,& similes.

CEPHALAS,κεφάλας,Promontorium altum & syluosum,maioris Syrtis initium.Strabo lib.vlt.

CEPHALEDIVM Straboni,Cephaledis Plinio,Oppidum est Siciliæ,nõ procul ab Himera fluuio. Vide Plinium libro 3.cap.8,& Strabonem lib.6.

CEPHALOTOMI,κεφαλότομοι,Colchicæ regionis populi.Autor Plinius lib.6.cap.5,in descriptione regionis COLCHICAE.

Cephalea,κεφαλία,Diuturnus,& inueteratus capitis dolor,à sono, splendore, vel odore vehementiore,& nonnunquam a meri potu prouenies. Differt ab hemicrania,quòd ea dimidiam tantùm capitis partem infestet,Cephalea totum caput occupet. Plinius libro 20. capite 13, Lenit autem capitis dolores pota cum vino, aut cum aceto & rosaceo illita. Si verò sit cephalea, cum farina ordeacea, vel aceto. Sed & Celsus Cephaleam acutum quoddam pestilẽsque malum appellat.

CEPHALENE,κεφαλλήνη,vel Cephalenia,κεφαλληνία,cum e,long. post l, Insula Ionii maris,à Cephalo Amphitryonis socio: vel à Cephalo Deionei filio dicta.De hac Strabo libr.10,Non dubitauere plerique Cephaleniam eandẽ,& Dulichium appellare,& Taphium. Alii Taphios & Cephalenios eosdem dixere,& Teleboas, & aduersus illos Amphitryoné exercitum ductasse,assumpto socio Deionei filio Cephalo,ex Athenis profugo.Insula deinde Amphitryonem potitum, eam Cephalo tradidisse,ab eóq; nomen habuisse insulam. Hinc populi Cephalenes,κεφαλῆνες, qui Vlyssem ad bellum Troianum sequuti sunt:vt est videre apud Homerum in Catalogo nauium.

Cephalocrustes,κεφαλοκρούστης, Vermis, qui in foliis persici inuoluitur.

CEPHALVS,κέφαλος,Aeoli filius,siue(vt alii tradunt)Deionei & Aeoli nepos.Hic Procrin Erichthei,vel secundum Seruium, Hyphili regis filiam vxorem habuit:sed non minus etiam diligebatur ab Aurora, quæ illi canem Lælapem,& duo hastilia,omnia quæ vellet,cõtingentia(erat enim venator insignis)dederat. Quapropter vxor suspicans maritum suum alterius mulieris amore captum,furtim eum in syluam secuta est:& vt experiretur an alteram adamaret,inter virgulta se abscondit.Lassus itaq; æstu laboréq; Cephalus,quum se ad virgulta recepisset,sub arboris cuiusdam vmbra recumbens, Auram inuocabat.Quapropter suspicata Procris,pellicé esse eo nomine, quam ille vocaret,quò rem omnem melius cognosceret, propius voluit accedere.Videns itaque Cephalus virgulta commoueri,feram ratus,iaculum immisit,atq; ita insciens vxorem interfecit.Vide latius hanc fabulam apud Ouidium 7.Metam.Hunc postea ab Aurora raptum,idé Ouidius autor est lib.3.de Arte amandi,Latmius Endymion non est tibi Luna pudori,Nec Cephalus rosæ præda pudenda deæ. Neque ramen desunt,qui à Ioue in lapidem conuersum tradunt. ¶Alter fuit Cephalus,Atheniensis orator,qui primus procemia & epilogos induxit.Autor Suidas.Huius Cephali Aeschines & Demosthenes in orationibus aduersariis meminerunt.

Celphalus,κίφαλος, Pisces est in metu caput occultans, totum se abscondit.Vnde existimans:cephalus dictus à capitis magnitudine.

Cephaleus, cephalea,um:vt,Caro cephalea.Lucilius lib.1.Saty.Abdomina, thinnia venientibus priua.Dabo,cephaleámq; carnem.Vide Gellium lib.10.cap.20.

Cephenes,κηφῆνες, Recentes fucorum fœtus, quum formam capere cœperint. Plinius lib.11.cap.16, Rex apum statim nellei coloris, vt electo flore ex omni copia factus:neque vermiculus,sed statim penniger.Cætera turba quum formam capere cœperit,nymphæ vocantur,vt fuci sirenes atque cephenes.¶Cephenes item fuerunt Asiæ populi,qui postea à Perse Iouis & Andromedes filio Persæ appellati sunt. Autor Herodotus lib.7.

CEPHEVS,κηφεύς,teste Ouidio,Aethiopum rex fuit.Andromedæ pater, quam Perseus periculo liberatam,vxoré duxit.Hic postea vna cum vxore Cassiopea,& Andromede filia,& genero Perse,in cælum trãslatus dicitur.¶Oritur Cepheus in 15 parte Capricorni.

Cepheius,a,um,Ouid.4.Metamor. -Cepheia conspicit arua.

CEPHISIS,Statuarius nobilis,cuius meminit Plinius lib.34.cap.8.

CEPHISIA,κηφισία, Attica regio.nam Cecrops Athenarum conditor omnem eius regionis multitudinem in XII vrbeis digessit.Sed Theseus postea has omneis in vnam Athenienſium ciuitatem congregauit. Dicta Cephisia à Cephiſo amne. ¶Est & Cephisia fons Atticæ, sicut Larine,Callirhoe.

CEPHISIS,κηφισίς,Lacus est iuxta Atlanticum mare,quem Mauri Elestrum vocant,quòd sole feruefactum electrum è limo dare creditus sit:vt ex Asaruba sententia tradit Plinius lib.37.cap.2.

CEPHISODORVS,κηφισόδωρος,Atheniensis Tragicus,antiquę tragœdiæ scriptor, cuius fabulas enumerat Suidas. ¶Cephisodorus item statuarius,Praxitelis filius.¶Alius præterea inter præcipuos pictores. Plinius lib.35.cap.9.

CEPHISODOTVS,κηφισόδοτος,Statuarius apud Plinium lib.34. ¶Fuit item Cephisodotus Atheniẽsium dux, qui rei malè gestæ damnatus,in obsidione Alopeconnesi quinque talentis mulctatus est. Autor Suidas.

CEPHISVS,pen.prod. κηφισός, Fluuius est per Bœotiam fluens,magna ex parte torrentis instar in mare Phaleræum se condit. Ortum habet in radicibus Parnasi montis.Lucanus lib.3.Bœoti coiere duces,quos impiger ambit Fatidica Celphisus aqua,&c.Cephisi aquas fatidicas dicit,propter Themidis oraculum,fluuio huic vicinum,à quo Deucalioni & Pyrrhæ ratio ostensa est qua genus humanum posset reparari. ¶Cephisides vndæ,& Cephisia ora,apud Ouidium.Huius etiam meminit Plinius lib.4.cap.7.

Cephus, Animal est apud Aethiopes,pedes posteriores humanis pedibus,& priores hominis manibus similes habens.Hoc animal à Pompeio,quum ludos faceret,in theatro fuit ostensum,& postea Romæ non visum.Plinius lib.8.cap.19.

Cepina,siue potius Cæpina.κήπινον.Colum.lib.11.ca.3, Herba est hortensis,eadem cum cæpinam(inquit)magis frequenter subactam postulat terram,quàm altius conuersam.Et paulo post,Sed cæpina vel fæpius,certè non minus debet quàm quater sarriri.

CEPIO.Nomen Romani ciuis,qui cum Druso inimicitias habuit.Vnde origo socialis belli,& exitia rerum:vt Asconius & Valerius Maximus testantur. ¶Fuere & alii Cepiones.nam & Catonis Vticensis frater Cepio dictus est.¶Et Cepio Seruilius,is cujus culpa Romani exercitus à Cimbris deletus est:quo nomine accusatus,damnatúsque in exilio periit.¶Fuit & Q.Cepio Seruilius,qui de Cilicibus triumphauit: sed postea reus,damnatúsque,in Gemoniis scalis manu carnificis laceratus traditur:vt refert Valerius Max.

Cepionides,Gemmæ crystallini nitoris, quæ imagines reddunt vt speculum.Plin.lib.37.cap.10.

Cepite,siue Cepocapites,Gemma candida est,venarum nodis coeuntibus candore imaginem regerens.Plin.lib.37.cap.10.

CEPAE Plinio,κῶπαι Suidæ,Vrbs est ad Bosphorum Cimmerium,Milesiorum colonia:cuius meminit & Pomponius lib.1.

Cepurica,κηπουρικὰ,Græci appellant,quæ nostri hortensia,olera scilicet,quæ in horto seruntur.Vnde Sabinus Tiro librum Cepuricũ scripsit,hoc est hortensium,quem Mœcenati dicauit.

Cera,κηρός.Satis notæ significationis est,nempe illud quod melle ex fauis expresso remanet.Plin.lib.21.cap.14,Cera sit expressis fauis, sed antè purificatis aqua,& triduo in tenebris siccatis,quarto die liquatis igni in nouo siculi.¶Cera etiam veteres,ante inuentũ papyri vsum, pugillares suos obduere solebant:vnde etiam pro epistolis & pugillaribus positum inuenitur.Iuuenal.Nónne libet medio ceras implere capaces Quadriuio? Plin.Epist.1,Erat in proximo,nõ venabulum aut lancea,sed stylus & pugillares:meditabar aliqua, annotabámque: vt si manus vacuas,plenas tamẽ ceras reportarem. ¶Hinc proꝟectæ sunt illæ loquendi formulæ,quæ sæpe apud veteres occurrunt, In prima cera,In secũda cera,Ima cera.& Extrema cera. Romani enim sua testamenta in tabulis ceratis perscribebant.Suet.in Cæs. Q. Pedium ex quadrante hæredem instituit,reliquos in ima cera,hoc est in vltima parte testamenti.¶Inter ceras optima creditur Punica candidissima,proxima maximè sulua.

Cerula,læ,diminutiuum.Cic.ad Att.lib.16,Cerulas enim tuas miniatulas illas extimescebam.

Cero,as,Idem est quod cera obduco.κηρόω.Columel.lib.12.cap.50,Sexta quoq; oliuitate dolia cerari oportere,antiqui dixerunt.Hinc Tabulæ ceratæ dicebantur,cera superinductæ. ¶Hinc fit compositum Incerare.Iunenalis,Genua incerare deorum.

Cerificare,apes dicuntur,quum ceram faciunt.κηροποιεῖν. Plin.lib.9.cap. 38, Quum cerificauere,fluxos habent succos.Quædam tamen exẽplaria hoc in loco habent,fœtificauere.

Ceratura.æ,Ipsa ceratio.κήρωσις,Columel.lib.12.cap.50,Cætera non crediderim,propter olei succum,ceraturam pati.

Ceratum,siue Cerotum,κήρωτον,Malagmatis genus, quod vulneribus solet superimponi:constat ex rebus siccioribus,& igni appositum molleſcit,sed cor pori admotum durescit,& pertinacius hæret. Dictum videtur à cera,quæ ferè omnibus ceratis adhiberi solet. Plinius lib.13.cap.22, Faciémque inuadunt ignes sacri,ob id cerato prius illinunt.

Cerarium,Apud Ciceronem quinta Verrina videtur accipi pro eo quod ceræ nomine penditur: cuiusmodi est quod etiam hodie pro diplomatum sigillis exoluimus. Cicero 5. Verr. Ex omni pecunia quam aratoribus soluere debuisti, certis nominibus deductiones fieri solebant, primùm pro spectatione,& collybo, deinde nescio pro quo cerario.

Cereus,a,um,Quod ex cera fit:κήρινος:vt, Imago cerea. Cic.3.de Natura deor.Vt enim si omnis cera commutabilis esset,nihil esset cereum, quod commutari non posset.¶Sumitur quandoque pro molli, facili,& flexibili.Horatius,Cereus in vitium flecti, monitoribus asper. ¶Ité pro flauo.Virg.2.Eglo. Addã cerea pruna:à ceræ videlicet colore.¶Inde ficedulæ pingues ab Accio ceræ vocantur,transluceute nimirum per cutem flaua pinguedine. ¶Quandoq; pro vncto.Martialis,Cerea si pendet lumbis,& trita lacerta.

Cereus, subſtantiuum. κηρός. Est funale,vel candela ex cera confecta.

Martialis,Hic tibi nocturnos præstabit cereus ignes.

Cereolus,din:inutiuum. Hieronymus,Magnum honorem præbent huiusmodi homines beatissimis martyribus, quos putant huiusmodi cereolis illustrandos.

Cerinus,a,um, Quod ceræ simile est:vt Cerinus color. Plinius, Sunt & nigra,ac laudatiora cerina,atque purpurea. Cerini smaragdi, apud eundem lib.37.cap.5.Plautus in Epid.Cumatile,aut plumatile,aut cerinum subintellige vestimentum:quod & Melinum ab eodem dicitur,à mellis colore,quod μέλι Græci appellant.

Cerosus,a,um,Quod ceram admixtam habet.λιπάρος.Vnde mel cerosum dicitur,nõdum satis expurgatum. Plin.Liquore veluti mellis cerosi.

Cerachates,κηραχάτης, Gemma est ex achatæ generibus,ceræ colorẽ præ se ferens.Plin.lib.37.cap.10.

Ceraitis,κηραῖτις,A quibusdam appellatur herba,quæ Græcis τῆλις,Latinis Fœnogræcum dicitur.Ceraitis dicta,quòd fructum habeat corniculis simílem.

CERAMICVS,κεραμεικὸς, Cariæ sinus est non longè ab Halicarnasso nobilissima vrbe.Autor Pomponius lib.1,in Cariæ descriptione, & Plinius lib.5.cap.29.¶Ceramici item duo fuerũt Athenis,de quibus Suidas scribit his verbis, Athenis Ceramici, loci duo erant: vnus in ciuitate,alter extra ciuitatem:in quo qui in bello cecidissent, publico sumptu sepeliebantur,funebrique oratione ornabantur. Qui verò in vrbe erat,locus erat,& certa cõstitutáq; sedes meretricibus. ¶Fuit præterea Ceramicus,Atticæ regionis locus præaltus,eodem Suida autore,in quo lampadum certamina peragebãtur.de quibus vide Erasmum in Prouerbiis Lampadem tibi cursu trado. ¶Ceramici meminit etiam Plinius,cuius ex trigesimosexto verba hæc sunt,Opera Praxiteli sunt Athenis in Ceramico.Potest autẽ videri ex eo deriuatum, quòd κέραμος tegulam significat.

Ceramites,Gemma est testæ colorem habens, vnde & nomen accepit:nam κέραμος testam,vel tegulam sonat. Meminit huius gemmæ Plinius lib.37.cap.10.

CERAMVS,κέραμος, Oppidum Cariæ,in conuentu Alabandico: cuius meminit Plinius lib.5.cap.20.

Cerarium,Vide CERA.

Ceras Amalthæas,κέρας ἀμαλθέας,Dicitur cornucopiæ,à cornu Amalthææ Nymphæ,quæ(vt fabulantur poetæ) Ioueni caprino lacte nutriuit.Vide infrà CORNVCOPIAE.

Cerasbola,λιπαρόβλαι,Semina sunt,quæ tempore sementis bubula cornua si attigerint,ea veteres crediderunt neque igni consumi,neque facilè coqui. Vnde & ἀτερέμονα nominat Plutarchus in Symposiacis, quasi incoctilia.¶Hinc homines duri,& contumaces non inuenusta metaphora λιπαρόβλαι appellantur.

Cerastes,στος,λιπάστης,Genus est serpẽtis,quod teste Plinio lib.8.cap.23, quadrigemina cornua præfert,simillima arietum,vnde & nomen habet. Nam λίπας,στος, Cornu dicitur.Lucan.Spináque vagi torquente cerastæ.

CERASTAE,Insulæ sunt in latere Arabiæ prope Syenen,quæ in fine est Aethiopiæ,Autor Plinius lib.5.cap.9.

CERASTIS,λιπαστὶς,καὶ λιπαστὶὰς Stephano,Dicta est Cyprus, quoniam homines cerastas cornibus insignes eam olim tenuisse quidam scribunt. Alii quòd procurrentibus promontoriis, velut infestis cornibus assurgat.

Cerasus,si,penult.corr.λιπάσος.Arbor nota,à Cerasunte Ponti ciuitate sic dicta:quam quum Lucullus deleuisset,inde illam Romam transtulit,& à ciuitate Cerasum appellauit. Sanè arbor Cerasus dicitur, fructus verò Cerasum.Ouid.de nuce,Audiat hæc cerasus,stipes inanis erit. Plin.lib.15.cap.25,Cerasorum Aproniana maximè rubent. Et paulo pòst,Inter Cerasa principatum obtinent Duracina. Galenus lib.2.de Aliment.λιπάσια vocat.Cerasa Aquitanica dici possunt,quæ Galli vocant *des Guisnes*,quòd ab Aquitania quæ ab illis *Guienne* appellatur,primùm sint aduecta. ¶Dicitur & Cerasum pro arbore.Colum.Cerasa & tuberes,& armeniacæ,& amygdalæ,quæ primæ florẽt, possunt inseri commode.

CERASVS,suntis,λιπασοῦς,Vrbs Ponti à Lucullo expugnata:vnde cerasa primùm in Italiam translata sunt.Hieronymus ad Marcel.Accepimus & canistrum cerasis refertum talibus,& tam virginali verecũdia rubentibus,vt ea nunc à Lucullo delata existimarem:siquidem hoc genus pomi,Ponto & Armenia subiugatis,de Cerasunte primus Romam pertulit:vnde de patria arbor nomen accepit. Pompon.Raræ vrbes,Cerasus & Trapezus maximè illustres.

CERATHVS,Fluuius Cretæ,Gnossum vrbem præterlabens: à quo & Gnossius ipsa aliquando Cerathus vocata fuit,teste Strabone lib.10.

Ceratheus,a,um.Virgilius in Cyri,Carpathium fugiens & fiumina Cerathea.

Ceratia,tiæ,Genus herbæ, de qua Plin.lib.26.cap.8, Ceratia vno folio, radice nodosa & magna,in cibo cœliacis & dysentericis medetur.

Ceracias,Comæ genus,ἀπὸ τοῦ κήρατος, hoc est à cornu,cuius speciem habet.Plin.lib.2.cap.25, Ceratias cornus speciem habet, qualis fuit quum Græcia depugnauit apud Salamina.

Ceratinæ,κερατῖναι, apud Quintilianum, vocantur argumentationes quædam sophisticæ inexplicabiles,quæ à Latinis etiam argumenta cornuta vocantur:dictæ à cornibus,hoc est à materia ipsa qua vteretur,verborum:cuiusmodi est,Quod non perdidisti,habes:cornua non perdidisti:cornua ergo habes.

Ceratium,κεράτιον,Minimum pondus,quod apud nos Siliqua dicitur: tres verò siliquæ conficiunt obolũ.¶Ceration item Græcis appellatur arbor siliquas ferens corniculorum similitudine:vnde & nomen habet.Latini Siliquam Græcam appellant.Colum.libro de Arborib. cap.25, Siliquam Grecam,quam quidam κεράτιον vocant,deinde persicum ante brumam per autumnum serito.

Ceratonia,λιπατωνία,Galeno arbor est,quæ Latinis Siliqua dicitur cuius fructus etiã Græco nomine Ceration appellatur,propterea quòd corniculorum similitudinem referat.

Ceratum,Vide CERA.

Ceraunobolus,κηραυνοβόλος,Dicta est Apellis tabula,in qua tonitrua, fulgetra,& fulgura pinxit:ita dicta, quasi τὴν κηραυνὸν βάλλων, hoc est fulmen torquens.Plin.lib.35.cap.10.

Ceraunia,niæ,Gemma est candida.Plin.lib.37.cap.9,Est inter candidas & quæ Ceraunia vocatur,fulgorem syderum rapiens.

CERAVNIA,siue CERAVNII,λιπαύνια, Mõtes sunt Epiri,in mare vsq; extensi, vbi Ionium mare ab Adriatico separatur: ita dicti ἀπὸ τῶν λιπαυνῶν, hoc est à fulminibus, quibus sæpe impetuntur. Ouid.2.de Ponto, eleg.6,Quum poteram recto transire Ceraunia velo,Vt fera vitarem saxa,monendus eram. Lucanus libro 5,oræque malignos Ambraciæ portus,scopulosa Ceraunia nautæ Summa timent. ¶Proiisdem etiam Acroceraunia, vel Acroceraunios montes dicimus. Horat.libro 1.Carm.ode 3,Qui vidit mare turgidum, & Infames scopulos Acroceraunia.Plin.in Proœmio lib.4,Tertius Europæ sinus Acroceraunis incipit montibus. ¶Sunt & Ceraunii montes in Asia,in Caspium pelagus obuersi, vt est autor Pomponius libro 1, Quin & Taurus mons in vniuersum Ceraunius appellatus fuit,teste Plinio lib.5.cap.27.

CERAVNI,Populi sunt Dalmatiæ,apud Plinium lib.3.cap.22.

CERAVNVS,κήραυνος,Cognomen vnius ex Ptolemæis Aegypti regibus, ab audacia & ingenii velocitate impositum.Autor Pausanias. ¶Est item Ceraunus,Cappadociæ fluuius,ita dictus quòd fulminis velocitatem imitari videatur.Nam λιπαυνὸν Græci fulmen appellant. Meminit huius fluuii Plinius lib.6.cap.3.

Ceraunium,Tuberis genus,in Thracia nascens.Plin.lib.19.cap.3.

CERBALVS,Apuliæ amnis.Plin.lib.3.cap.11.

CERBERVS.pen.corr.λιπέρβερος. A poetis fingitur esse canis triceps, inferorum custos:quem ab Hercule catena ab inferis tractum esse iidem fabulantur.Mythologici terram interpretantur:dictúmq; volũt Cerberum,quasi κεροβόρον,hoc est carnem vorantẽ: quod terræ proprium est,quæ sibi credita corpora omnia consumit.¶Alii serpentem fuisse volunt in Tænaro Laconiæ promõtorio,cuius veneno mortales extinguebantur.Et quoniam in Tænaro ad inferos dicitur esse aditus, Ditis canem dixerunt:quem quum Hercules trucidasset,nata est fabula,Canem tricipitem intermisse:quanquam hoc alii ad virtutẽ eius, & animi magnitudinem malint referre, qua omnes cupiditates, & cuncta vitia terrena contempsit ac domuit. ¶Cerberus etiam dictus est canis Alexandri Epirotæ,leonibus congrediens.

CERCASI,Aegypti populi,iuxta quos scinditur Nilus,in Pelusiũ fluens, & Canopum. Autor Herodotus lib.2.

CERCEIS,κερκνίς,Nympha marina,Oceani & Tethyos filia,teste Hesiodo in Theogonia:ita dicta à texendo.κερκὶς enim radium textorium significat.

CERCETAE, Populi sunt ad Pontum Euxinum, Heniochis & Colchis finitimi,teste Plinio lib.6.cap.5,& Strabone lib.11.Pomponius lib.1. Cerceticos vocat.

CERCETI,Montes sunt Thessaliæ.Plinius lib.4.cap.8,In Thessalia sunt quatuor atque triginta montes,quorum nobilissimi Cerceti, Olympus,Pierus,Ossa,&c.

CERCINA,Insula est maris Libyci cum vrbe eiusdem nominis,ex aduerso minoris Syrtis sita.Autores Pomponius lib.5.cap.7.

CERCINITIS,Parua insula maris Libyci,quæ Cercinæ Carthaginem versus põte iungitur.Autor Plinius lib.5,in descriptione insularum quæ sunt ex aduerso Africæ.

Cercitam,κερκίτην Pausanias Grammaticus ait vocari temonis genus, à populis inuentoribus qui Cercitæ appellabantur in terra India.

Cercius,qui & Circius dicitur,Ventus est violentissimus Galliæ Narbonensi peculiaris,reliquis cæli partibus ignotus.Vide Aulũ Gellium lib.2.cap.22,& Plinium lib.2.cap.47.

CERCOPES,penultima producta,κερκῶπες, Populi fuerunt Pithecusæ insulæ,qui quũ nullo flagitii genere abstinerent,à Ioue in simias mutati sunt,vt fabulatur Ouidius 14.Metamorph. ¶Cercopes item fratres duo fuerunt,Passalus,& Achemon,siue(vt apud Suidam legitur) Aemon:de quibus vide suprà in dictione ACHEMON.

Cercopithecus,penultim.prod.κερκοπίθηκος,nomen compositum ex κέρκος,quæ dicitur cauda,& πίθηκος simia,quasi simia caudata, quam *marmonem* vulgò dicimus.Plinius li.8,Cercopitheci nigris capitibus, pilo asinino.& dissimiles cæteris voce sunt.Martialis lib.13,Callidus emissas eludere simius hastas,

Si mihi cauda foret,cercopithecus eram.

Cercos, (quod hic pro accipitris genere corruptè legebatur) Vide CIRCOS.

Cercurus,κέρκουρος,Nauis Asiana prægrandis,autore Nonio,à Cypriis inuenta,teste Plinio lib.7.cap.56. Plautus in Sticho, Cercurum, quo ego me maiorem non vidisse censeo.¶Est item Cercurus,vilissimi oleris genus:vnde natum est illud Græcorũ prouerbium, ἐς κέρκουρον ἐμπλεῖν,id est,Est & cercurus inter olera.

CERCYON,κέρκυων,Latro fuit insignis, quem Theseus totam Atticam regionem latrociniis infestantem,immani ferocia & membrorum robore cuncta trabes,& altissimas pinus ad terram trahentem, vt hoc modo homines discerperet, apud Eleusim Atticæ vrbem interemit. Ouidius libro 7.Cercyonis lethum vidit Celealis Eleusis. ¶Fuit & Cercyon,Thessaliæ rex,qui Aloxen vrbem ab Alopes filiæ suæ nomine appellauit.

CERCYRA,κέρκυρα, Insula est maris Ionii, quæ à Latinis litera vna

Universidad de Deusto
Biblioteca

Immutata Corcyra dicitur. Vulgò *Corphu.*

CERDANITAE, *κερδανῖται*, Populi fœlicis Arabiæ Stephano.

CERDONIA, Oppidum est in via Appia, qua iter erat Brundusium. Strabo lib.6.

Cerdones, Artifices sordidi, & qui arteis illiberaleis quæstus gratia exercent, quales sunt sutores veterum calceorum, qui à Suetonio Veteramentarii appellantur. *βάναυσοι.* Martialis lib.3. Ebrius es: nec enim faceres hoc sobrius vnquam, Vt velles corio ludere cerdo tuo. Cicero 1. de Natura deor. Orpheum poetam docet Aristoteles nunquam fuisse, & hoc Orphicum carmen Pithagorei ferunt cuiusdam fuisse cerdonis. Dicti autem sunt Cerdones, à Græco *κέρδος*, quod lucrum significat: vnde & Lucriones à Latinis appellãtur. ¶ Cerdo etiam nomen fuit hæretici, à quo Cerdoniani, qui Christum nec natum à fœmina, neque habuisse carnem, nec verè mortuum, vel quicquam passum, sed simulasse passionem dicebat.

Cere, Vide CAERE.

CEREALIS, quæ alio nomine Ebura dicitur, Plinio commemoratur inter Hispaniæ Bæticæ vrbes, lib, 3. cap. 1.

Cerealis, Vide CERES.

Cerebrum, inquit Plinius, Est viscerum excellétissimum, proximúmque cælo capitis, sine carne, sine cruore, sine sordibus. *ἐγκέφαλος.* Hic habet sensus arcem, hic culmen altissimum, hic mẽtis est regimen. Cicero 1. Tusc. l. Aliis pars quædam cerebri visa est animi principatum tenere. Aliis nec cor ipsum placet, nec cerebri quandam partem esse animum: sed alii in corde, alii in cerebro dixerunt animi esse sedem & locum. A cerebro proficiscitur somnus. Quæ cerebrum non habent, non dormiunt.

Cerebellum, diminutiuum. Plinius lib. 29. cap. 5, Morsi à cane rabido, ne rabiosi fiant, cerebello gallinaceo occurritur. Medici cerebelli nomine intelligunt posteriorẽ cerebri partem, quam *παχεῖαμῆνιγγα λέγουσι* Græci appellant, à reliquo cerebro duplicatis meningibus seclusam eóque duriorem & sicciorem: cuius pars extrema per spinæ fistulam illapsa, in ossis sacri imum traiicitur: à quo duriores nerui, vt ex arboris caudice rami, proferuntur.

Cerebrosus, Cui vitiatum est cerebrum, quique præceps fertur in iram, totúsq; suo consilio hæret, & obstinatus à nemine persuadetur, & iracundiæ obtemperans, sine ratione fertur. *κεφάλαιον, παράνοιαν.* Horat. libro 1. Serm. Donec cerebrosus prosilit vnus. ¶ Dicitur & de brutis Colum. lib. 2, Quod eo tempore fatum pecori sit noxium, & præcipuè bobus, quos pabulo suo cerebrosos reddit.

CERES, Dea frugum putabatur, à creando dicta. Saturni & Opis filia, quę peculiari epitheto Alma dicitur, quia nos alit: vel (vt Cicero lib. 4. de Nat. deor. scribit) dicta est, tanquam geres, à gerendis frugibus, casu prima litera immutata. A Græcis *δημήτηρ* quasi *γεωμήτηρ* dicitur: hoc est, terræ mater, quòd cũctarum frugum creatrix sit, & altrix. ¶ Græci Cererem etiam Thesmophoron vocant, hoc est legumlatricem, quia antequam illa agriculturæ vsum docuisset, homines nulla lege viuebant: postea verò Cereris beneficio, monstrato vsu frugum, cœptum est de agrorum finibus, qui antea nulli erant vsui, disceptari: quã primam volunt fuisse legum & iuris originem. ¶ Hæc quandoque Luna dicitur, sicut Liber pro Sole ponitur. Virgilius lib. 1. Georgic. -vos ô clarissima mundi Lumina, labentem cælo quæ ducitis annum, Liber & alma Ceres. ¶ Ponitur interdum Ceres pro ipso pane, sicut Liber pro vino. Terentius in gunucho, Sine Cerere & Baccho friget Venus.

Cerealis, le, Quod ad Cererem pertinet. *δημητριακὸς.* ¶ Cereales autẽ ædiles duo dicti fuerunt, qui rei frumentariæ apud Romanos præerant: quorum creandorum autor fuit C. Iulius Cæsar. ¶ Cereales ludi, in honorem Cereris facti. Liu. 10. bel. Pun. ¶ Cœna Cerealis. Plautus Menæch. Cereales cœnas dat, ita mensas extruit, &c. ¶ Cereale papauer. Virgil. 1. Georg. Nec non & lini segetem, & cereale papauer. Vbi Seruius Cereale papauer, vel quod est esui, sicut frumentum: vel quo Ceres vsa est ad obliuionem doloris.

Cerealia, orum, *δημήτρια, τὰ.* Dicuntur sacra Cereris à Triptolemo institutca. quæ Plinius etiã lib. 24, Thesmophoria vocat, à Cerere Thesmophora, hoc est legumlatrice. Plutarchus quoq; Adonia vocat. Hæc autem festa tanta religione celebrabantur, vt feriæ pollutæ crederentur, siquis eo tempore cum vxore concubuisset. Vnde extat elegans Elegia apud Ouidium, qua eum Cerere expostulat quòd eius festo sibi cum amica concumbere non liceret. Præterea in sacrificiis Cereris vinum non adhibebatur. Vnde Plautus in Aulul. iocandi ansam sumpsit, Megadorum Cereri nuptias esse facturum, quòd nihil ad nuptias vini esset allatum.

CERETVM, & CERETANI, Vide CAERETVM.

Ceria, æ, Potionis genus ex frugibus confectum, quo vtuntur Hispani, Plinius lib 12. cap. 15.

Cerinthe, es, vel Cerintha, *κηρίνθη.* Genus herbæ est, mellis cũ cera misti saporem habens. Virg. 4. Georg. Cerinthæ ignobile gramen. Habet folium candidum, incuruum, capite concauo, cuius florum apes sunt auidissimæ. ¶ Dicitur & Cerinthus *κήρινθος*, & à Dioscoride Ceranthe, ab Aristotele Erithace. Vulgò eam vocare solent *Carbinam*, in Hetruria præsertim & Liguria: quia flatu Africi nasci creditur, quem (vt inquit Vitruuius) Carbam nautæ, vel Carbinum cognominant.

CERINTHVS, *κήρινθος*, Oppidum in Eubœa insula. Plinius libro 4. capite 13.

CERINTHVS, Hæreticus, cuius meminit Dionysius, quum de Iohannis reuelatione differit. Cerinthus, inquit, affirmabat futurum regnum CHRISTI voluptarium, mores suos fassus, quòd gulæ luxuriæq; deditus esset. Irenæus etiam secretiora ipsius in primo sui operis manifestat. Ex Eusebii libro 3.

Cerinus, Vide CERA.

Cerion, *κυρίον*, Vlceris genus, achoribus simile, maiusculis foraminibus, in quibus sanies melli similis, instar faui apum continetur: vnde & nomen accepit: nam *κυρίον* Græcis fauum significat. Plinius libro 20. cap. 2, Sanat radix vlcera concreta in modum fauj, quem Cerion appellant. Idem lib. 23. cap. 7, Cum melle item vlceribus, quæ Ceria vocantur, illinuntur.

Cerites, penult. prod. *κηρίτης*, Gemma est cerei coloris: cuius meminit Plinius lib. 37. cap. 10.

CERITES, pen. corr. Vide suprà in dictione CAERE.

Ceritus, penultim. prod. quasi cereritus, hoc est Cereris ira & indignatione vexatus. *συμφόρητος.* Nam in Cereris sacris furore corripiebantur. Et sicut à Baccho Bacchantem dicimus, sic à Cerere Ceritum. Horat. in Serm. Ceritus fuit, aut commotę crimine mentis, id est insanus & furiosus. Plaut. in Amph. Tu certè laruatus es, aut ceritus. Idem, Iube hanc pro cerita circunferri.

CERMORYM, Oppidum Macedoniæ apud Plinium lib. 4. cap. 10, in descriptione Macedoniæ.

CERNA, vel CERNE, Insula est Aethiopici maris, de qua sic Plinius scribit cap. 1. lib. 6, Contra sinum Persicum Cerne nominatur insula aduersa. Aethiopiæ, cuius neq; magnitudo, neq; interuallũ à continente constat. Aethiopas tantum populos habere traditur.

CERNETANI, qui & Mariani dicti sunt, Italiæ populi sunt, iuxta Casinum & Baullas: ita dicti à Cerneto oppido, cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

Cerno, is, creui, cretum, Video. *βλέπω.* Virg. 3. Aeneid. Cernimus astantes nequicquam lumine toruo Aetnæos fratres. Et 2. Aeneid. Ardentes clypeos atque æra micantia cerno. ¶ Transfertur & ad sensus interiores. vt idẽ sit quod animaduertere, siue considerare. Cic. in Top. Verecũdè tu quidem, vt omnia, sed tamẽ vt facilè cernerem te ardere studio, mecũ, vt tibi illa traderẽ, egisti. Idẽ li. 3. Epist. Cerno iã animo, quanto omnia vberiora futura sint. ¶ Quandoque iudicare, statuere, deliberare. *τάσσω.* Cic. de Legib. Quotcunque Senatus creuerit, populúsve iusserit, tot sunto: regio imperio duo sunto. Lucilius, Postquam præsidium castris educere creuit. Pacuuius, Et æquum & rectum est quod postulas, iurati cernant. ¶ Quandoq; diuidere, secernere, cribrare: quod & Incernere dicitur: vnde & Incernicula cribros vocamus. Plin. lib. 18. cap. 11, Rursus quæ transit, arctiore cernitur. Vnde & Crines dicti sunt, quòd sint discreti. ¶ Quandoq; dimicare. Plaut. Pro patria Amphitryodum cernit. ¶ Quandoque adire, vnde Cernere hæreditatem filii parentum dicti sunt. *ἀναβατεύειν ἐπὶ τὸν κληρονομίαν.* Cicero ad Dolabellam, A te peto, vt me hanc quasi falsam hæreditatem alienæ gloriæ sinas cernere. ¶ Composita huius verbi sunt Concerno, Decerno, Discerno, Excerno, Incerno, Secerno, Succerno, quorum significationes vide suis locis.

Certio, onis, verbale, Solennitas, quæ adhibebatur in adeundis hæreditatibus. Cicero ad Atticum lib. 11, Galeonis hæreditatem creui. Duco enim cretionem fuisse simplicem, quoniam ad me nulla missa est. Varro 5. de Lingua Latina, Facito videant te hæredem: itaque in cretione adhibere iubent testes. Theodosius Imper. lib. 6. C. tit. de iure delib. Cretionum scrupulosam solennitatem hac lege penitus amputare decreuimus.

Cernuus, a um, Propriè inclinatus, quasi qui terram cernat. *ἐπικυψίλος.* Virgilius lib. 10, Erectóque incumbit cernuus armo. Vbi Seruius, Cernuus equus dicitur, qui cadit in faciem, quasi in eam partem qua cernimus. Vnde & pueri quos in ludis videmus, ea parte qua cernũt stantes, Cernui vocantur: vt etiam Varro in ludis theatralibus docet.

Ceroma, *κήρωμα*, Oleum quo sese athletæ perungere solent, adhibito quodam terræ genere. Cælius lib. 1. cap. 26, vocat *πάττον*: cui si sudor accessisset *κονίαλον* vocabatur ab iis, qui nimis Attici videri volebant, vt inquit Galenus. Arenam autem qua Athletæ se aspergebant, post huiusmodi vnctionem *ἀλοιφὴ* vocabant. Martialis, Et flauescit haphe. Fiebat autem ceroma ex oleo, terráque: nec ex omni terra, sed ex quibusdam generibus, quibus robustiora fieri corpora, & ad tolerandos æstus, atque algores reddebantur firmiora: & erat albida quædam terra pertenuis, ex Albano agro, & rubrica, & Baianus puluis. Adhibebatur autem oleum, tum ad agilitatem præstandam, vt corpora lubrica fierent: tum quod natura olei est, tepefacere membra, & contra algores munire. Terra verò ad indurandos magis artus, & aduersus æstum firmandos admiscebatur. Statius de Palæstris, Postquam oleo gauisa cutis, petit æquor vterque Procursu medium, atque hausta vestitur arena: Tum madidos artus alterno puluere siccant. ¶ Ponitur & pro loco in quo Palæstritæ vngebantur, quem Vitruuius *κονιστήριον* vocat. Plinius, Iidem palæstras athletarum imaginibus, & ceromata sua illustrant.

Ceromaticus, a um, Quod ceromate perunctum est. Iuuenalis Sat. 3, Et ceromatico fert niceteria collo.

Cerostrotum, penulti. prod. *κηροστρώτον*, Compositum à *κέρας* cornu, & *στρωτὸς* stratus: & est picturæ genus, quum ex cornibus ramenta tinguntur variis coloribus, deinde vermiculatim ligno inseruntur. ¶ Princi pió hoc ex ligni bracteis fieri cœptum, postea cœpere tingi animaliũ cornua, dentes elephantorum secari, lignúmq; ebore distingui, mox totum operari. Plinius lib. 11, Nunc tincta, nunc sublita, nunc quæ Cerostrota, picturæ genere dicuntur. Propriè tamen dicuntur Cerostrota, cornibus strata: sicut Lithostrota, lapidibus strata.

Cerotum, Vide Ceratum in CERA.

Cerrus, Arboris glandiferæ species est, cuius glande suilla caro firmior redditur. *ἀγίλωψ.* Plinius lib. 16. cap. 6, Glans optima in quercu atque grandissima, mox æsculo: nam robori paruas. Cerro tristis, horrida, echinato calyce, ceu castaneæ.

Cerrinus,

Cerrinus, a, um: vt, Cerrinus calix. Plin. lib. 30. cap. 10, Quidam pectus eius bibendum censent, & in cerrino calice.

Cerreus, a, um: vt, Cerrea glans. Plin. lib. 16. cap. 6. de glande fagina loquẽs, Proximam huic cerream tradit Nigidius, nec ex alia solidiorem carnem, sed duram.

Certe, Vide CERTVS.

Certo, Aliquando rei bellicæ conuenit, pro pugno, seu prælior. *ἀγωνίζομαι.* Tacitus lib. 21, Missus in eos eques cum expeditis cohortibus ambiguè certauit. ¶ Aliquando extra hanc significationem est omni re contendo: & tam in bonam partẽ, quàm in malam accipitur. ¶ Cum datiuo. Virgil. Eclog. 5, Montibus in nostris solus tibi certet Amyntas. ¶ Cum ablatiuo. Terentius, Benedictis si certasset, audisset bene. ¶ Cum ablatiuo & præpositione De. Liuius, Aricini atque Ardeates de ambiguo agro quum sæpe bello certassent. ¶ Cum præpositione Cum. Sallust. Sed vt mos est illius gentis, equitare, iaculari, cursu cum æqualibus certare. ¶ Cum præpositione Inter. Cicero, Reliquum est, vt officiis certemus inter nos. ¶ Et cum aduerbiis Mecum, Tecum, Secum. Plinius Iun. Nam mihi satis est certare mecum. ¶ Hinc componuntur Decerto, & Concerto.

Certamẽ, Cõflictus, qui fit inter duos aut plures. *ἀγὼν, ἆθλος, ἀμφισβήτησις.* Ouidius 10. Metamorph. Mors pretium tardis: ea lex certaminis esto. ¶ Interdum res ipsa de qua certatur, scilicet vter columbam sagitta feriat, vter prior decurrat ad metas. Virg. 2. Georg. Velocis iaculi certamina ponit in vlmo. ¶ Græca certamina celebratissima hæc fuerunt, Olympia, Pythia, Isthmia & Nemeæa, in quibus Græci magnos honores constituerunt victoribus athletis. Nam Olympia, iuxta Olympiam Elidis ciuitatem quinto quoque anno in honorem Olympii Iouis celebrabantur: & qui vicisset, corona ex oleastro, qui Philostephanus dicitur, donabatur: institutáque sunt anno mundi quadringentesimo supra quatuor millia: in eóque certamine Hercules primus coronatus est. ¶ Pythia, Apollini sacra erãt, in memoriam Pythonis serpentis ab Apolline occisi instituta. Vnde & nomen tenuerunt. Ex hoc certamine victor coronã lauream cum malis reportabat. Nam quod Ouidius Pythiorum victori esculeam coronam videtur tribuere libro primo Metamorphoseos (quum ait.

Néve operis famam posset delere vetustas,
Instituit sacros celebri certamine ludos,
Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos.
Hîc iuuenum quicunque manu, pedibúsve, rotáve
Vicerat, æsculeæ capiebat frondis honorem.) id non ex animi sentẽtia affirmat, sed vt commodiorem faceret transitum ad fabulam Daphnes. Subdit enim, Nondum laurus erat. ¶ Isthmia, ab Isthmo Peloponnesi, vbi celebrabrantur in honorem Palæmonis, quem Latini Portunum dicunt, in quibus qui vicisset, coronam ex pinu reportabat. ¶ Nemeæa, à Nemea sylua in memoriam Archemori Lycurgi filii fiebant, quorum victores apio coronati abibant. De hisce quatuor sacris Græciæ certaminibus extat etiam hodie nobile Archiæ poetæ Græcum epigramma,

Τίσταρές εἰσιν ἀγῶνες ὑπ' ἀλλαδα τίσσαρα ἔρση:
Οἱ δύο μὲν θνητῶν, δεύτερο δ' ἀθανάτων.
Σπεύδε, πλεῖστα νέμων, παλαίμονος, ἀρχεμόροιο.
Ἀθῆνα δὲ τῶν λοιπῶν, μῆλα, σίκινα, πίνυς.

Hæc certamina etiam Ludi plurali numero dicuntur, & Spectacula. ¶ Certamen significat etiam priuatam contentionem. Salust. Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis, an virtute animi res militaris magis procederet. ¶ Certamẽ, prælium. Cic. 4. de Finib. Sed vt magnum, & difficile certamen iniens, quum sibi cum capitali aduersario dolore depugnandũ videret, excitaret omnes rationes fortitudinis & patiẽtiæ. Plancus Ciceroni. Aut ipse à certamine belli tam necessarii me remouissem.

Certatio, onis, Actus contentióque certantium. *φιλονικία.* Cic. 3. de Nat. deor. Sed nequaquam istuc ibit: magna est certatio. Idem 2. de Legib. Ludis publicis (quod sine curriculo, & sine certatione corporum fiat) popularem lætitiam in cantu, & fidibus, & tibiis moderanto.

Certatim, aduerb. Cum certamine, cõtentione, & æmulatione, *φιλοτίμως.* Virgil. lib. 8, Tunc lecti iuuenes certatim, aræq; sacerdos Viscera tosta ferũt taurorum. Suet. in August. Senatus & in funere ornando, & in memoria honoranda eo studio certatim progressus est.

Certatus, us, ui, nomẽ, Idem quod certamen. Stat. lib. 3. Syl. -ridétq; benigna Parthenope gentile sacrum, nudósq; virorum Certatus, & parua suæ simulacra coronæ.

Certus, 2, um, Clarus, & indubitatus, à Cerno pro video, quia ea quæ cernimus, clara & indubitata sunt. *ἀτρεμὲς, ἀδιάς.* Plautus Merc. Quid illud sit negoti, lubet scire me, ex hoc vt sim certus metu. Gell. Certi sumus non ignorare te quid vena appellatur. ¶ Interdum Certus dicitur constitutus, hoc est tantus & talis quãtum ac qualem volumus. Vnde Certum vulnus fecisse aliquem dicimus, quum nec plus nec minus fecit, quàm voluit. Martial. O quam certa fuit librato dextera ferro. ¶ Interdum discretus, *ἀφωρισμένος.* Hinc certos ferè plurali numero dicimus pro eo quod est Quosdam, quasi à cæteris discretos. Cicero. Is enim cum certis aliis ad Cæsarem missus, paulo antè discesserat. Salust. Apud latera certos locauit. ¶ Item Certus, firmus, non vacillans. *βέβαιος.* Ouidius,

Da mihi quod petitur certo contigere telo.

¶ Et Certum dicimus deliberatũ, in quo plerunq; adjungitur datiuus cum infinitiuo: vt, Certum est mihi in Asiã nauigare. *δεδοκται μοι.* Virg. in Gallo, Certum est in syluis inter spelæa ferarum Malle pati.

Certior, & Certius, comparatiua, pro compertiore, exploratiore, & periore. Senec. in Hippol. loquens de Cupidine, Ipsúmque Phœbum, tela qui neruo regit, Figit sagitta certior missa puer. Facere certiorem,

δηλοῦν παρίστημι. Est notum facere, indicare, & dicere ita esse. Cic. 6. Verr. Adsunt Segestani clientes tui, socii populi Romani atque amici: certiorem te faciunt, P. Africanum Cartagine deleta, &c. Plaut. in Cas. Face me certiorem quid meus vir me velit. Terent. Phorm. Quantum potes, me certiorem face.

Certioro, as, Certiorem facio. *δηλῶ, παρίστημι.* Quod verbum non temere alibi reperias, quàm apud Iurisconsultos. Vlpian. de eo qui pro tut. l. 1. Sed necessarios pupilli non certiorauit. Idem l. i. ff. de Act. empt. & venditi. Hæc ita vera sunt, si emptor ignorauerit seruitutes: quia non videtur esse celatus, qui scit: nec certiorari debuit, qui non ignorauit.

Certisso, certissas Certus fio. Pacuuius apud Nonium, Vocant cocos, vnde certissent.

Certitudo, à certus, *ἀσφάλεια, πληροφορία.* Vnde Incertitudo, notæ significationis.

Certè, aduerbium affirmantis. *ἀμήν, νὴδία.* Cic. de Finib. 3, Satisne hoc conclusum videtur? certè. ¶ Interdum idem quod certò, *σαφῶς.* hoc est clarè, & manifestè. Cic. Q. Fratri, Certè enim scio, te feciss e cum causa. Idem Attico, Quod te molestè ferre, certe scio. ¶ Interdum idem est quod saltem. Cic. pro Marcello, Victi sumus igitur: aut si vinci dignitas non potest, certè fracti, & abiecti.

Certò, Clarè, liquidò. *σαφῶς.* Terent. in Eunuch. Hoc certò scio, Rhannusium fe esse aiebat. Cic. in Epist. Etsi certo scio, &c.

Cerua, Ceruarium, Vide CERVVS.

CERVARIA, Locus est in Galliæ & Hispaniæ confinio, nõ procul à templo Veneris. Pompon. lib. 2.

Ceruchus, penultima producta. *λυρόκερως.* Latinè dicitur Cornutus: quasi *λυροειδὲς κέρας.* In nauibus autem Ceructi dicuntur rudentes antennarum cornua firmantes, suásq; habentes in puppe ansas, ad quas religantur. Flaccus 1. Argon. Temperet vt tremulos Zethes, fratérq; ceruchos. Hesychius Ceruchos vocat, quasi *τὴν λυρόκερων ἰκνοῦμαι.*

Cerui, cal, Vide CERVIX.

Cerui, Animalia satis nota: ita dicta quod magna cornua gerant, quasi gerui, g in c mutata. *κέρατα.* Vel *ἀπὸ τῶν λυρόκερων*, hoc est à cornibus, quæ primùm bimis oriuntur, simplicia quidem & recta ad subularum simílitudinem: quamobrem Subulones per id tempus appellantur. Plin. lib. 8. cap. 32, Ceruis quoq; est sua malignitas, quanquam placidissimo animalium. ¶ Cerui item dicuntur furcæ, quæ ad casæ sustentationem figuntur, ad similitudinem cornuum cerui. Virgil. 2. Ecloga, Atq; humiles habitare casas, & figere ceruos.

Cerua, uæ, fœminin. Plin. lib. 25. cap. 8, Simplicius ceruæ monstrauere elaphoboscon, de qua diximus.

Ceruarius, a, um, ad iectiuum à ceruo deductum. *ἐλάφειος.* Vnde Lupus ceruarius, (*ὃν* Aristoteli, si Theodoro credimus) dicta est fera, lupi effigiem habens, & Pantheræ maculas, nomine (vt opinor) à ceruina pernicitate impositio. Plin. lib. 8. cap. 22, de lupis, Sunt in eo genere qui Ceruarii vocantur, qualem è Gallia in Pompeii Magni arena spectatum diximus. ¶ Ceruarium venenum. Plin. lib. 27. cap 11. Limeum herba appellatur à Gallis, qua sagittas in venatu tingunt medicamẽto, quod venenum ceruarium vocant.

Ceruinus, a, um, Quod ad ceruum pertinet. *ἐλάφειος.* vt, Ceruinum cornu. Varro 3. de Re rust. Circum caueas eorum incendendum cornu ceruinum, neque serpens accedat. Ceruinus color, qualis est pellis cerui, vel castaneæ. Palladius lib. 4. cap. 13, Colores hi præcipui, badius, aureus, albineus, russeus, murteus, ceruinus, giluus, &c. Pellis ceruina. Horat. 1. Epist. -venaticus ex quo Tempore ceruinam pellam latrauit in aula, Militat in syluis catulus.

Ceruisia, Potus ex aqua & frugibus confectus, & præcipue ex hordeo madefacto, & rursus clibanis siccato, addito lupi saliẽtarii flore: quo potus genere etiam hodiè pleraque Galliæ, & Germaniæ loca, Britanniáque vniuersa, vini inopiam supplent. Plin. lib. 22. cap. 25, Ex iisdem fiunt & potus, zytum in Aegyto, cælia, & ceria in Hispania, ceruisia & plura genera in Gallia.

Ceruix, Posterior colli pars, quæ ab occipitio incipit, & tendit ad spinam. *τράχηλος.* Quæ autem anterior est, Gula dicitur. Ceruicis hæc cõmoditas est, vt ad dextram, sinistrámve, prorsum, retrorsúmq; vertatur. Constat enim ex ossibus orbiculatim vertebratis, ex quibus sit ad circunspectum facilis. Hinc est quòd qui nec flecti, nec cogi possunt, ceruicis duræ perhibeantur. Vnde dicimus hominem duræ ceruicis, quasi indomabilem, siue inexorabilem, atq; contumacem: qui & Ceruicosus dicitur. *ἀτραχήλων.* Antiqui verò (vt Quintilianus ait) Ceruices pluraliter dicebant, primúsq; Hortensius Ceruicem dixit. Cic. in Vat. Inflato collo, tumidis ceruicibus intulisti. Cato, Si caput, aut ceruices dolent, ea lotio caldo lauito.

Ceruicula, diminutiuum, Cicero 5. Verr. Taménne putamus patronum tuum in hoc crimine ceruiculam iactaturum, & populo se ad coronam daturum?

Ceruicale, & per apocopen Ceruical. pen. prod. Significat ceruicis sustentamentum, & munimentum, cui scilicet dormientis caput, & ceruix innituntur. *προσκεφάλαιον.* Iuuen. Cõducit comites, sellam, ceruical, amicas. Martial. Tinge caput nardi folio, cerucical olebit. Plin. lib. 20. cap. 20, Sunt qui ante solis ortum ceruicalibus subiici efficaciter putent.

Cerus, Vide CERRVS.

Cerula, Vide CERA.

Ceruſſa, penult. producta. Plumbo in acuto aceto soluto comparatur. *ψιμύθιον.* Vitruuius docet quomodo fiat: dicens, Rhodii in doliis sarmenta collocantes, aceto suffuso supra sarmenta collocant plumbeas massas deinde ea operculis obthurant, ne spiramentum obthurata emittant: post certum tẽpus aperientes, inueniunt è massis plũbeis cerussam. Eadẽ ratione lamellas æreas collocantes efficiunt æruginem. Ceruſſa verò quũ in fornace coquitur, mutato colore, ad ignis incen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dium efficitur Sandracha. Id autem incendio factum ex casu didicerunt homines, ex eo multo meliorem vsum præstari, quàm quæ de metallis per se nata foditur. Vtcunque igitur ita cerussa comparetur, neque acutum, neque lancinans quicquam habet, neque distrahens, sed emplasticum, ac refrigerans. Vsta autem, inquit Aetius, pura cerussa mutatur in id quod Syricum nuncupatur: medici Sandyca vocant Vide Galenum lib. 9. simpl. & Plin. lib. 34. cap. vlt.

Cerussatus, a, um: vt, Cerussatæ mulieres, quæ candoris comparandi gratia cerussa vtuntur. Martial. lib. 2., Cerussata timet Sabella solem. Cerussata cutis, Cerussatæ buccæ, Martial. lib. 7. Cic. in Pisonem.

Ceryx, *κήρυξ*, Latinè præco & caduceator: vnde Eusebius scribit à Nerone Cerycas fuisse certamine superatos. Seneca ad Serenum, Non vix nisi Consul aut Prytanis, aut Ceryx, aut Suffes administrare Remp. hoc est caduceator & magistratus ad Remp. gerendam.

CELENA, Oppidum est Piceni non procul à Cliterna etiã hodie nomen retinens. Plin. lib. 3. cap. 15.

Cespes, Vide CAESPES.

CESSERO, Narbonensis Galliæ oppidum, in tractu Meminorũ, non procul à Carpentoracte. Plin. lib. 3. cap. 4.

Cesso, as, Abstineo, ab opere vaco. *παύομαι*. Virgil. 7. Eclog. Et siquid cessare potes, requiesce sub vmbra, id est (inquit Seruius) si potes breue otium tibi persuadere. ¶ Dicimus autem Cessare in re aliqua, & Cessare à re. Cic. Neque vnquam in suo studio atque opere cessauit. Liuius. Ne ex quo castris castra collata sunt, cessatũ à leuibus prælijs est. ¶ Item Cessare, *ἐνδῶ ῥᾳδιουργεῖσθαι*, tardare, remorari, diutius immorari in re aliqua facienda, & eam negligentius agere. Virgilius 6. Aeneid. Cessas in vota, precésque? id est tardus es in vota facienda. Terent. in Eunuch. Paululum si cessassem, Pythia, Domi non offendissem, ita iam adornabat fugam. Idem in Adelph. Aeschinus odiosè cessat, prandium corrumpitur. ¶ Et Cessare dicimus eos quorum officium desyderamus. Gellius in fabula cassitæ, Amici isti magnam in partem cessatores sunt. *ἀνηρῳοί*. Breuiter sic accipe, quòd Cessare interdum significat nihil agere, vacare: interdum conquiescere, vel respirare, & his duobus modis absolutè ponitur, vt apud Ciceronem de Natu. deor. Cur tam multos deos nihil agere, & cessare patitur? & apud Terentium in Eunuch. & Adelph. vt dictum est. Quum verò pro intermittere, desistere, desinere, vel finem facere ponitur, habet alium secum infinitiuum. Cicero ad Q. fratrem, Si te quoque inimici vexare cæperint, ne cessaris me certiorem facere vt accurram. Terent. in And. Cessas alloqui? & in Phorm. Absenti tibi te indignas séque diagnas contumelias nunquam cessauit hodie dicere. id est toto die nihil aliud quàm contumelias locutus est. ¶ Huius compositum est Concesso. Plautus in Pœnulo, Postquam aurora est, nunquam concessauimus lauari, aut fricari, aut ornari.

Cessator, oris, verbale à Cesso, as, Cunctator, otiosus, qui cessat, & nihil agit. *μᾶλλον δὲ σχολάζει*. Gell. Amici isti magnam in partem cessatores sunt. Cic. Pæto. lib. 9. Hæc tibi antea non rescripsi: nõ quò cessator esse solerem, præsertim in literis: sed quia &c.

Cessatus, a, um, participium sine verbi origine, sicut Regnatus, & similia: nam Regnor, aut Cessor non dicimus. ¶ Hinc Cessata arua, id est neglecta, & non culta. Ouid. 4. Fast. Largáque prouènit cessatis messis in aruis.

Cessatio, onis, verbale, *μέλλησις, σχολάζειν*. Cic. 1. de Natur. deor. Profecto Epicurus, quasi pueri delicati, nihil cessatione melius existimat. Columel. libro 2. cap. 1. At e contrario seu sponte, seu quolibet casu destituta humus, quum est repetita cultu, magno fœnore cessationis colono respondet.

Cestículus, Paruum cingulum. *λωρίον. μικρόν*.

Cestícillus, autore Festo. Circulus est quem mulieres imponunt capiti, quò commodius onera ferant.

Cestrosphendona, *λιστροσφενδόνη*, Telum erat semicubitale, bipalme spiculum infixum habens digiti crassitudine, cui ad libramen pinnæ tres, veluti sagittis solent, circundabantur. Nomen inuenit à figura, & vsu, quorum vtrunque medium habet inter telum & fundam. *λίστρον* enim Græcis teli genus est, Persico bello inuentum. *σφενδόνη* autem id est quod Latini fundam vocant. Nam fundæ modo librabatur. Inuentum autem fuit hoc teli genus, authore Liuio, in bello Macedonico.

Cestreus, duabus tantùm syllabis, *λιστρεύς*, Piscis genus, qui & Cephalus, & mugil vocatur, publicis adulterorum suppliciis destinatus apud Athenienses. Vide Cælium Rhodig. lib. 27. cap. 4.

CESTRIA, Epiri oppidum. Plin. lib. 4. cap. 1. & Cestrini, Cestriæ incolæ, eodem authore, in Prœmio lib. 4.

CESTRVS, *λίστρος*, Fluuius est Pamphiliæ, apud Strabonem lib. 14.

Cestrum, *λίστρον*, Instrumentũ quo cauatur ebur. Suidas putat esse genus teli Persico bello inuenti. Latini Viriculũ appellant. Iulius Pollux pro stimulo, siue stylo accipit. Est & Herba Cestron, quæ & Betonica dicitur, à varietate remediorum, & efficacia nomine impositio. Plin. lib. 25. cap. 8. Quæ Betonica dicitur in Gallia, in Italia autem Serratula, à Græcis Cestron, aut Psychotrophon.

Cestus Veneris, vide in dictione CAESTVS, & Politian. Misc. cap. 11.

Cetarii, Vide CETVS.

CETHEGVS, Orator fuit facundissimus Africani majoris ætate quem Ennius (vt Quintilianus refert) Suadæmedullam vocat. Meminit eius & Cicero in Bruto. ¶ Fuit etiam Cethegus vnus ex principibus Catilinariæ coniurationis: cuius frequens est mentio apud Ciceronem in Catilinam.

CETII, Populi sunt Asiæ, Cilicibus finitimi, à Cetio agri illius fluuio nominati. Strabo lib. 13.

CETIVS, Mons est in Norico, Germaniæ regione. Ptolemæo lib. 2. cap.

14. Vulgò *Calemberg*.

Cetra, træ, Scutum breue loreum, quo vtuntur Afri, & Hispani. Virg. 7. Aeneid. Lęuas cetra tegit. Liu. 1. bel. Pun. Hispani sine vlla mole in vtres vestimentis coniectis, ipsi cetris superpositis incubantes, flumen transnatauere. ¶ Hinc Cetrati dicti sunt, milites cetris muniti, quos Peltistas vocant. Hircius bel. Ciui. lib. 1, Erant legiones Afranii tres, Petreii duæ, præterea scutatæ citerioris prouinciæ, & cetratæ vlterioris Hispaniæ cohortes circiter octoginta. Liuius lib. 1. bel. Maced. Nocte cetratos, quos Peltistas vocant, loco opportuno inter bina castra in insidiis abdiderat.

Cetus, ti, *κῆτος*, Nomen est maioribus omnibus marinis piscibus commune, iis præsertim qui animal pariunt, non ouum: cuiusmodi sunt balænæ, orcæ, pristes, thynni, & similes. ¶ Vnde Cetarii appellantur, teste Nonio, qui maiores in mari pisces capiunt. Plinius libro 32. cap. 1, Cetos sexcentorum pedum longitudinis, & trecentorum sexaginta latitudinis in flumen Arabiæ intrasse tradit Iuba, pinguíque eius negotiatores & omnium piscium adipe camelos perungi in eo situ, vt asilos ab his fugent odore. Dicimus & Cete pro iisdem plurali tantum numero, nullâque casuum inflexione. Virgilius 5. Aeneid. Immania cete.

Cetarii, Qui cetos, hoc est marinos pisces maiores capiunt, aut vendunt. *ληϊστῶται*. Columel. lib. 8, Salsamentorum omnium purgamenta, quæ cetariorum officinis euerruntur, præberi conuenit. Varro, Aduertis cetarios, quũ videre volunt in mari turmas, ascendere in malum altè, vt penitus per aquam perspiciant.

Cetariæ, arum, Loca iuxta mare stagnante lacu, in quibus thynni & alii huiusmodi pisces capiuntur, & saliuntur. Plin. lib. 37. cap. 5, Ferunt & in ea insula tumulo reguli Hermiæ iuxta cetarias marmoreo leoni fuisse inditos oculos ex smaragdis.

Ceu, aduerbium similitudinis, Idem significans quod Tanquam, vel Quasi: magisq; est poetarum, quàm oratorum: sed quo multi, & præsertim Plinius, vtuntur. *ὥσῳ, οἷονεί*. Virgil. 2. Aeneid. Aduersi rupto ceu quodam turbine venti Confligunt. Plin. lib. 8. cap. 16, Incremento terga ceu quodam incitamento flagellantur.

Ceua, æ. Genus vaccæ humilioris. Col. lib. 6. cap. 23, Melius etiam in hos vsus altinæ vaccæ probantur, quas eius regionis incolæ Ceuas appellant. Eæ sunt humilis staturæ, lactis abundantes: propter quod remotis earum fœtibus, generosum pecus alienis educatur vberibus.

CEVCI, populi Citerioris Hispaniæ, in conuentu Lucensi: de quibus Plin. lib. 3. cap. 3.

Ceuere, *σκυλακοπομπεῖσθαι, ἰλαλαγμοῦσθαι, πθηνγεῖσθαι*. Aristophani in Auibus, *σαίνειν*, penult. prod. Est clunes mouere, quod fit adulando, vt in canibus videmus. Persius, An Romule ceues?

CEVS, Vide COEVS per œ, diphthongum.

CEYX, vcis, penult. genitiui prod. *λύγξ* Suidæ, rex fuit Thraciniæ, Lucifери filius, & maritus Alcyones filiæ Aeoli, qui quum ob casum fratris in accipitrem mutati, ad Clarium oraculum consulendum nauigaret, tempestate deprehensus est & submersus. Quare quum statuto tempore non rediret. Alcyone multa quotidie vota pro viri salute suscipiebat. Tandem in somnis monita, naufragio eum periisse, quũ ad deflendum miserabilem viri casum manè ad litus venisset, vnde ille soluerat, cadauer quoddam fluctibus ad litus vidit expelli: quod quum viri sui esse cognouisset, ac per vndas ad illud exilire vellet, deorum miseratione in Alcyonem conuersa, ad os mariti aduolauit: qui & ipse oscula vxoris sentiens, in Alcyonem commutatus est. Fabulam hanc refert Ouidius 11. Metamorph.

C ante H.

CHAA, Peloponnesi vrbs est, Lepræo proxima, ad campum Ephasum: cuius causa bellum inter Arcades & Pylios conflatum est. Vide Strabonem lib. 8.

CHASA, Vicus est Aegypti apud Strabonem lib 16.

CHABARENI, *χαβαρηνοί*, Populi Scythici, ad Chalybem fluuium habitantes, qui peregrinarum mulierum, quas nanciscì poterant, mammas crudas edebant, & pueros deuorabant. Stephanus ex sententia Eudoxi.

CHABRIA, Vicus est Aegypti in ea parte quæ Arabiæ est contermina. Strabo lib. 17.

CHABRIAS, *χαβρίας*, Athenienſis philosophus, & Imperator inclytus. Hic dicere solebat terribiliorem esse exercitũ ceruorum, duce leone, quàm leonum duce ceruo. Huius res gestæ recensentur à Demosthene in oratione aduersus Leptinem.

CHADISIA, *χαδισία*, Fluuius est, & oppidum eiusdem nominis in Cappadocia, siue Leucosyria, in finibus Themiscyræ, nõ procul à Lycaosto, Author Plin. lib. 6. cap. 3.

CHADRAMOTITAE, *χαδραμωτῖται*, Populi sunt Arabiæ, Troglodytis proximi. Plin. lib. 6, cap. 28.

CHAEREMON, onis, *χαιρήμων*. Poeta Comicus, cuius fabulas enumerat Suidas. ¶ Fuit & alter eiusdem nominis, qui Hieroglyphica scripsit: cuius etiam meminit Suidas.

CHAEREPHON, *χαιρέφων*, Athenienſis philosophus fuit, discipulus Socratis, qui tam pertinaciter philosophiæ incubuit, vt maximum inde pallorem & maciem contraxerit. Inde ortũ est prouerbium, *δόλῳ λιθόσατ χαιρεφῶντος*: hoc est, Nihil à Chærephonte differs, quoties hominem pallore & macie confectum volumus indicare. Author Suidas.

CHAERIS, *χάρις*, Citharœdus ineptus fuit, cuius meminit Aristophanes in Comœdia quæ inscribitur *ἀχαρνῆς*, Suidas.

CHAERONEA, *χαιρώνεια*, Vicus est Bœotiæ, Plutarchi patria, Athenienſium clade nobilitatus. Huius meminit Plin. lib. 4. cap. 7.

Chærophyllon, *χαιρέφυλλον*, Herba est, pastinacæ erraticæ, siue dauci folio, aliquanto tenuiore, radicula candicante, subamara. Veteres Gingid

Gingidion appellarunt. Nam chærephylli nomen recentius est, à comæ luxuria, & aspectus iucunditate (vt videtur) impositum. Hodie à vulgo herbariorum Chærefolium appella, Græca & Latina voce in vnam coalescentibus.

CHAELAEON, teste Plin. lib. 4. cap. 3, Locrorum portus, VII. M. passuum distans à Delphis,

Chalasis, *χάλασις*, à medicis appellatur laxatio articulorum, quum scilicet ex lassitudine nimióve labore, aliáve ex causa euenit vt laxatis vinculis membrũ excidat: vt si radius in brachio à cubito submoueatur: ita vt locus quidam in medio vacuus relinquatur.

Chalasis, pen. prod. Tunicæ genus, quod & Græci *χάλασμα* vocant à laxitate: vel (vt quidam dicunt) nodus tunicæ muliebris, quo connexa circa ceruicem tunica submittitur.

CHALASTRA, *χαλάστρα*, Vrbs Macedoniæ, iuxta quam Axius influit in Thermæum sinum, inquit Strabo à Chalastra, proximo portu dicta.

Chalastricus, strica, um, adiectiuum: vt, Chalastricum nitrum. Plin. lib. 31. cap. 10.

Chalaza, *χάλαζα*, Collectio sub cute, buboni, & Aegyptiæ fabæ similis, dolorem, si tangatur, afferens: à Latinis Grando dicitur.

Chalazias, *χαλαζίας*, Gemma, quæ grandinum colorem, & figuram habet, adamantinæ duritiæ. Plin. lib. 37. cap. 11.

Chalazion, *χαλάζιον*, Tuberculum est in oculorum palpebris, non dissimile illi, quod à Græcis *ἐριθῇ* appellatur: diuersæ tamen figuræ, & mobile, si huc atque illuc pellatur. Recentiores medici Grandinem appellant.

Chalcanthum, *χάλκανθον*, Corpus est metallicum, quod à Latinis Atramentum sutorium appellatur. ¶ Est autem duplex: fossile & factitium. Fossitium aliquando est cæruleum, aliquando pallidum, aliquando candidum & pellucidum in morem vitri: vnde & *Vitriolum* à vulgo appellatur. ¶ Factitium verò ex aqua pluuia fit per metalla defluente in lacunam, quæ inde ab iis, qui ad metalla sunt damnati, in vasa ampla fictilia perfertur, in quibus paucis diebus concrescit. Dictum Chalcanthum, quasi flos æris. Atramenti autem sutorii nomen accepit, quòd ex eo aqua dissoluto corium denigretur. Vide de hoc plura apud Dioscoridem libro 5, & apud Plinium libro 34. cap. 12.

CHALCE, *χάλκη*, Insula est cum oppido, circa Rhodum. Plinius libro 5. cap. 11.

CHALCEDON, *χαλκηδών*, Vrbs Bithyniæ, iuxta Bosphorum Thracium, ex opposito Byzantii. Hanc Megarenses condidere. Cæci idcirco appellati, quòd non potius opposítum litus elegissent, in quo postea condítum est Byzantium, tanto fœliciore modis omnibus sede. Hic olim magna synodus celebrata est, quæ inter octo numeratur, quibus Ecclesia præcipuum impertitur honorem.

Chalceos, Herbæ genus est, apud Plinium lib. 21. cap. 18, spinosos habens aculeos.

CHALCERITIS, idis, Insula est in Ponto Marti sacra. Vnde etiam Aria dicitur. Plin. lib. 6. ca. 12.

Chalcetum, Herbæ etiam genus est apud eundem lib. 26. cap. 7. Item Herba Chalcetum è vineis contraria imponitur

CHALCIA, Insula maris Aegæi, quam inter Sporadas Plinius enumerat, lib. 4. cap. 13.

CHALCIDENE, Syrię fertilissima regio, vt scribit Plinius in descriptione Cœles Syriæ lib. 5.

CHALCIOPE, penultima correpta, *χαλκιόπη*, Aeetæ regis Colchorum filia fuit, soror Medeæ, & vxor Phryxi. Huius meminit Flaccus lib. 9. Argonaut.

Chalceutice, *χαλκευτική*. Aeraria fabrica. Nam *χαλκεύς*, Faber ærarius est, quem excusorem Quintilianus interpretatur.

Chalcis, idis: *χαλκίς*, Serpentis genus est è genere lacertarum, quasdam ærei coloris lineas in tergo habens: vnde & nomen habet. Plinius libro 32. cap. 4. Quippe aduersus scorpiones ex vino biburntur, aduersus phalangia & araneas ex mulso: aduersus chalcidas cum myrtite. Idem lib. 29. cap. 5, Lacerta, quam hi sepa alii Chalcidem appellant. Chalcidis lacertæ meminit & Aristoteles de anima ibus. ¶ Est & Chalcis Homero, auis nocturna, ex genere accipitrum, bellum internecinum cum aquila gerens. Plinius lib. 10. cap. 8, cymindin vocat. ¶ Est & Chalcis, piscis quidam ex genere chombrorum, apud Plinium lib. 32. cap. 11.

CHALCIS, idis, *χαλκίς*, Eubœæ vrbs præcipua, ab Aulide, Bœotiæ portu, exiguo euripo diuisa, vetus Athenienſium colonia: ita dicta (si Stephano credimus) à Chalcide filia Asopi: aut certè, quòd ærariæ fabricæ ibi primùm fuerint repertæ. ¶ Est & alia Chalcis, agri Corinthii oppidum. ¶ Tertia Aetoliæ, Acheloo fluuio irrigata. ¶ Quarta Syriæ à Monico Arabe condita. Sunt & aliæ eiusdẽ nominis vrbes, quæ enumerantur à Stephano.

Chalcidicus, a, cum, *χαλκιδικός*, possessiuum à Chalcide formatum. Virg. 6. Aeneid. Chalcidicáq; leuis tandem super adstitit arce. Vbi Chalcidicam arcem vocat Cumas. Chalcidensium coloniam.

CHALCITIS, *χαλκῖτις*, Insula est è regione ostii Rhindaci, Bithyniæ fluuii. ¶ Est item Chalcitis, corpus metallicum, mediæ inter mysi & fory substantiæ, illo crassior, hoc tenuior: vnde & in metallis inter hæc duo media inuenitur. Dicta Chalcitis, tum quòd ad æris colorem tendat, tum quòd ea æs augeatur. Hodie Seplasiarii pro Chalciti Chalcanthum substituunt. Vide Galenum lib. 9. Simplicium, & Plinium lib. 34. cap. 12.

Chalcites, *χαλκίτης*, Gemma ærei coloris, sed nigrioris. Plinius lib. 37. cap. 11.

Chalcophonos, *χαλκόφωνος*, Gemma, quæ illisa, æris tinnitum reddit. Plin. lib. 37. cap. 10.

Chalcosmaragdos, *χαλκοσμάραγδος*, Gemma ex genere smaragdorũ, æneis venis turbida. Plin. lib. 37. cap. 5.

Chalcus, Exiguum pondus erat apud Atticos, quos decies sumptum, Obolum conficiebat. Plin. lib. 31. cap. vlt. imo, Drachma Attica denarii argentei habet pondus: eademque sex obolos pondere efficit: obolus decem chalcos.

CHALDAEA, cum æ diphthongo, *χαλδαίων χώρα*, Asiæ maioris regio, Arabiæ contermina, plana, fontium indiga, in qua Babylon ciuitas magna. Chaldæos Arphaxat instituit, & à se Arphaxateos nominauit, vt inquit Iosephus. ¶ Chaldæi Assyriorum magi ex gentis vocabulo dicti sunt, qui diuturna obseruatione syderum, scientiam putantur esse ciſſe vt prædici posset quid cuique euenturum, & quo quisque fato natus esset. Horum multa erant genera. Nam quidam Orcheni dicebantur, quidam Borsipeni: aliis aliis nominibus, pro ratione sectarum, quas amplectabantur. Tantum autem hac in arte valuerunt Chaldæi, vt quicunq; Astronomiam iudiciariam profiterentur, quanuis in seiun ctissimis regionibus orti, ab iis dicti fuerint Chaldæi. Hi & Genethliaci appellantur, & Mathematici. ¶ Chaldæos quoque sua ætate, dictos fuisse Ponti populos, qui antea Alizones & Chalybes dicebãtur, author est Strabo lib. 12.

Chalepi versus, *χαλεποὶ μέτρα*, Dicuntur duri, asperi, ac prolatu difficiles, qualis est versus Virgilianus,

Quadrupedante putrem sonitu quatit vngula campum.

CHALESTRA, Vide CHALASTRA.

CHALISIA, *χαλισία*, Vrbs Libyæ, & alia Ponti, tertia Amazonum. Vide Stephanum.

CHALYBES, *χάλυβες*, cum y correpta. Populi in Ponto iuxta Thermodoontem fluuium, qui & Alizones Homero dicti sunt, & postea Chaldæi, teste Strabone lib. 12, Hi ferrum nudi effodiunt, dicente Virgilio, India mittit ebur, molles sua thura Sabæi, At Chalybes nudi ferrum. ¶ Ponitur tamen quandoque Chalybs, *χάλυψ*, pro ipsa ferri materia. Ouid. lib. 4. Fast. Aes erat in pretio: chalybis iam massa placebat. Virg. 8. Aeneid. Vulnificúsq; chalybs vasta fornace liquescit. Lucanus, Chalybem, frenósq; momordit. ¶ Est & Chalybs fluuius in Hispania, in quo ferrum optimè temperatur: iuxta quem & Chalybas populos collocat Iustinus lib. vltimo de quibus Grammaticorum nonnulli putant intelligendum illud Virgilii, At Chalybes nudi ferrum.

Chamæacte, ctes, *χαμαιάκτη*, Sambuci genus est humilius, quod à Latinis Ebulum appellatur. Plin. lib. 24. cap. 8, Sambucus habet alterum genus magis syluestre, quod Græci Chamæacten, alii Helion vocant, multò breuius.

Chamæcerasi, *χαμαικέρασοι*, Ex cerasorum genere humillimæ, ternaráq; altitudinis cubita excedentes. Plin. lib. 15. cap. 25, Sunt & Macedonica paruæ arboris, raróque tria cubita excedentis: & minore etiamnum frutice chamæcerasi.

Chamæcyparissos, *χαμαικυπάρισσος*, Herba quæ ex vino pota, contra venena serpentium omnium, scorpionúmq; pollet. Plin. lib. 24. cap. 15, Ruellius docet, pumilum esse fruticem, in hortis seri solitum, foliis incanis, cupressi arboris folia odore & figura referentibus. Vnde & à vulgo *Cypressus* appellatur.

Chamæcissos, *χαμαικισσός*, Genus hederæ, quæ nunquam se ab humo attollit. Composita dictio ex *χαμαί*, quod humi siue ad terram significat, & *ἰτέα*'s hedera. ¶ Sic Chamæplatani, vocantur humiles platani, & coactæ breuitatis.

Chamædaphne, *χαμαιδάφνη* Plinio, Herba est in hortis seri solita in funiculi modum sese porrigens, & vicina quæque vinciens: vnde & Vinca peruinca ab eodem appellatur. Folia habet lauro similia: ideo chamædaphne, hoc est, parua laurus appellatur: florem autem violæ similem, de hac Plin. lib. 21. cap. 11. Dioscoridi *λεπτοῦ δαφνοειδὲς* dicitur. ¶ Est & altera Chamædaphnes species, cuius idem Plinius meminit lib. 24. cap. 15, Chamædaphne (inquit) vnico ramulo est, cubitali ferè, folio tenui, lauri similitudine: cuius semen rubens admistum foliis, illinitur capitis doloribus recens. Hanc Romani *Laureolam* aut *Lauraginem* appellant: Dioscorides autem, & Galenus hanc solam chamædaphnes nomine nouerunt.

Chamædrys, *χαμαίδρυς*, Herba est Plinio libro 24. cap. 15, quæ Latinè Trissago dicitur. Aliqui eã Chamædropen, alii Teucrion appellauere. ¶ Dicitur autem Chamædrys quasi humilis & terrestris quercus. Vulgò *Serratula* appellatur, teste Ruellio lib. 3. cap. 56.

Chamælæa, *χαμαιλαία*, Herba quę similitudinem foliorum oleæ habet. Plin. lib. 25. cap. 7, Multum infra hunc succum est, qui in Gallia fit ex herba Chamælæa, granum cocci ferente. Idem lib. 24. cap. 15, Chamælæa similitudinem foliorum oleæ habet: sunt autem amara, odorata, in petrosis, palmum altitudine non excedente. Vulgus à foliorum similitudine *Oliuellam* vocat.

Chamæleon, chamæleonis. *χαμαιλέων*. Herba est ex genere aculeatarum: ita dicta à varietate foliorum. Mutat enim cum terra colorem, hîc niger, illic viridis, aliubi cyaneus, aliubi croceus. Quibusdam in locis visum gignit sub alis foliorum: vnde & Ixia appellatur. Eius duo sunt genera, album, & nigrum, radicis colore distincta. Album Latini Carduum suarium, quòd sues enecet, officinæ Cardopatium appellant. Nigrum Galli *Cardorettam* vocant, Latini Vernilagium, vel Cardduum nigrum. Vide Plin. lib. 22. cap. 18.

Chamæleon, tis. *χαμαιλέων*, Quasi paruus leo, animal est diuersa varietate consperſum, vt pardus, & ad colores quos videt, conuersione facillima variatur. Nascitur in India, figura & magnitudine lacertæ, nisi quòd crura habet recta & excelsiora. Latera ventri iunguntur, vt piscibus, & spina simili modo. Eminet rostrũ simile suillo, cauda prælonga in tenuitatem desinens, & implicãs se viperinis orbibus: vngues aduncí, motus tardior, vt testudini, asperum corpus, vt Crocodilo: habet

oculos

oculos corpori concolores,nunquam eos operit.Solus animaliùm nec cibo, nec potu alitur,nec alio quàm aeris alimento:latet hyeme,vt lacerta.Vide plura de chamæleonte apud Plin.lib.28.cap.8.

Chamæleuce, χαμαιλεύκη, Herba quæ Tussilago dicitur : nascitur circa fluuios,folio populi,sed ampliore. Plin.lib.24.cap.15. Vulgus vocat *Vngulam caballinam*. Barbarus Populaginem & Bechion.

Chamæmelon, χαμαίμηλον, Herba est vulgo nota, ab odore mali sic dicta, quæ alio nomine Antemis appellatur. Medici recentiores *Chamomillam* barbarè vocant. Eius tria sunt genera, floribus tantum distantia, Leucanthemon, Chrysanthemon, & Eranthemon : de quibus latius suis locis.

Chamæmyrsine, χαμαιμυρσίνη, Frutex ex quo scopæ fiũt,aliàs Ruscus. Nonnulli sylueſtrem myrtum vocant,ex quo fit oleum chamæmyrsynum. Vide Plin.23.cap.9.

Chamæpeuce, χαμαιπεύκη, Herba est folia habens laricis foliis similia,lumborum & spinæ doloribus propria.Plin.lib.24.cap.15.

Chamæpitys, yos, χαμαιπίτυς, Herba est Plinio lib.24.cap.6. à Latinis Aiuga,siue (vt alii legunt) Abiga vocata, ab abortu scilicet, quem facere creditur. Alio nomine Thus terræ dicitur. Eius tria sunt genera: vnum sesquipedalibus surculis,flore & odore pinus : alterum breuius, & incuruum : tertium foliis scabris , digitali caulis crassitudine. Vulgus. *Iuam* appellat.

Chamærops, opis, χαμαίροψ, Herba est myrtheis circa caulem geminis foliis,capitulis Græculæ rosæ,quæ ex vino potæ:lateri,renibus,conuulsis,& ruptis medetur.Author Plin.lib.26.cap.8.Ruellius eandẽ esse existimat,quam à Mithridate inuentore Mithridation appellant.

Chamæripes, χαμαίρηπες, Arbores sunt ex specie dactylorum quæ & in Creta & in Sicilia nascuntur,folio latiore, ac molli, & ad virilia vtilissimæ.Vide Plin.lib.13.cap.4.

Chamæsice, χαμαισίκη, Herba est lentis folia habens nihil se attollentia,in aridis petrosisq; nascens.Vide Plin.lib.24.cap.15.

Chamæteræ, quæ & Chamæterides, χαμαὶ ἠρίδες, à Græcis dicũtur, humiles & depressæ imagines : quales sunt seruarũ & pedisequarum, quæ ferè humi sedentes finguntur. *χαμαὶ* enim Græcorum aduerbium Latinè significat Humi.Scribit Plin.lib.36.cap.5,Scopam feciſſe Apollinem Palatinum , Vestam sedentem , laudatam in Seruilianis hortis, duásq; chamæteras circa eam.

Chamæzelon, χαμαίζηλον, Herba est teste Plinio lib.27. cap.10, quam quidam eandem esse credunt cum gnaphalio. cuius folia ita alba, & mollia sunt,vt planè videantur tomentum, & pro tomento vsurpẽtur, ¶ Est & aliud Chamæzeli genus , quòd & Pentaphyllon à Græcis , & à Latinis Quinque folium appellatur : cuius meminit idem Plinius lib.25.cap.9.

CHAMBADES, Pars est Tauri montis.apud Plin.lib.5.cap.27.

Chamelopardalis, & Chamelus, Vide CAMELOPARDALIS & CAMELVS.

CHAMOS, teste Hieronymo , deus erat Tyriorum & Ammonitarum, quemadmodum Astarte,dea Sidoniorum.quam coluit Salomon.

CHAONIA, χαονία, Pars montana Epiri : licet quandoque sumatur pro tota Epiro.

Chaones, χάονες, Populi à Troiani Heleni fratre Chaone nominati : quẽ quum Helenus in venatione imprudens occidisset,ad extinctũ solatiũ, quum Helenus in venatione imprudens occidisset,ad extinctũ solatiũ, pellauit. Virgil.1.Aeneid. Chaoniamque omnem Troiano à Chaone dixit. Iidem postea & Molossi dicti sunt , à Molosso Pyrrhi filio , teste Strabone lib.7.

Chaonides, χαονίδες, Canum genus ex chais,hoc est ex lupis ceruariis conceptum,vt videtur sentire Hermolãus in Plinium. Verisimilius tamen est,à Chaonia regione dictos , quẽadmodum & Molossos à Molossia. Chaonidum canum originem refert Iulius Pollux ad æneum canem à Vulcano fabricatum.

Chaos, χάος. Hesiodus in Theog. omnium rerum initium vocat , quòd antè omneis deos deásq; natum sit:de quo & Orpheus initio Argonau. Alii appellant materiam cæli & terræ confusam atque informem,quæ primùm ex nihilo facta est,de qua postmodum omnia sigillatim per species varias , formásque proprias prodierunt : de qua Scriptura loquitur , Qui fecisti mundum de materia informi. Lactantius verò sic habet , Nemo quærat ex quibus ista materiis tam magna , tam mirifica opera Deus fecerit:omnia enim fecit ex nihilo. Nec audiendi sunt poetæ , qui aiunt Chaos in principio fuisse, id est confusionem rerum atq; elementorum : postea verò Deum diremisse omnem illam congeriem,singulisq; rebus ex confuso aceruo separatis, in ordinémq; degeriem,singulisq; rebus ex confuso aceruo separatis, in ordinémq; descriptis,instruxisse mundum pariter & ornasse. Est autem hoc nomen Græcum,quod declinatur prima declinatione contractorum,hoc modo,τὸ χάος & χάους ταὶ χάε. Apud Latinos tantùm in vsu est Chaos, & ablatiuus Chao,quanuis Prisc ianus per secũdam declinationem declinauerit Chaus,Chai,&c.Virg.lib.4.Georg.Atq; Chao densos diuũm narrabat amores.Ouid.lib.14.Metamor.Et noctem,noctisq; deos,Erebòq;,Chaósq; Conuocat. Dictum Chaos à χέω fundo,quòd fuerit fusio,id est confusio elementorum omnium.

Characatus, adiectiuum à Græco χάραξ, κος, quod inter cętera vallum significat, siue pedamentum,cui vitis alligatur. ¶ Vnde Characata vilis:quæ quo pacto fieri soleat,docet Columel.lib.5.cap.4,Mox(inquit) quæ defixis arundinibus circummunitæ , per statumina calamorum, materiis legatis,in orbiculos,gyrósque flectuntur,eas nonnulli characatas vocant.

Characias, χαρακίας, Plinio libro 26. cap.8, primum est tithymali genus, ramos habens digitali crassitudine, cuius semen cum melle decoctum,in vsu est ad catapotia,hoc est pilulas faciendas, soluendæ alui gratia. Hanc officinæ corrupto vocabulo *Cataputiam* vocant. ¶ Alia quoque Characias est (vulgò *Charancia*) quæ septi modo in hortis fenestrisque per cancellos topiario opere digeritur. Sed de hac veteres nihil, Hermolaus Corol.

Character, χαρακτὴρ, Latinè dicitur signum, insigne , siue figura & forma.Columel.lib.11.cap.2, Nec minus maiora quadrupedia charactere signari debent. ¶ Item character, Genus & figura dicendi. Gell.lib.7. cap.14. Et in carmine,& in soluta oratione genera dicendi probabilia sunt tria quæ Græci χαρακτῆρας vocant. Cic. in orat.Sed iam ipsa forma restat, & character ille,qui dicitur.

Characterismos, χαρακτηρισμὸς, Latinè designatio : figura, qua orator vitas eorum de quibus loquitur,deformat:vt est apud Iuuenalem,Et caluo seruiret Roma Neroni,id est Domitiano,

Charadrius, χαράδριος, Auis maritima magna,& ingluuiosa,quam aspi cientes icterici morbo liberantur,teste Aeliano lib.15.cap.26. ¶ Alio nomine Icterus appellatur, & à Latinis Galgulus , vt existimat Plinius lib.30.cap.11.

CHARADRA Silicæ, χάραδρα, Vrbs Phocidis, non procul à Lilæa. Gentile Charadræas. Stephanus.

CHARADRVS, χάραδρος, Ciliciæ fluuius est, à quo & lacus,& statio propinqua nomen sumpserunt. Papinius lib.4. Thebaidos , Quæque patet longa spumantem valle Charadron, Neris. ¶ Est item Charadrus oppidi nomen, in ea Syriæ parte , quæ Phœniciæ proxima est. Plinius lib.5.cap 20.

CHARAX, χάραξ, Oppidum est,in intimo sinu fœlicis Arabiæ situm, ab Alexandro magno cõditum.Author est Plin.lib.6.cap.27. ¶ Est etiam hoc nomine emporium in Africa , vbi olim Carthaginienses vinum fucco & silphio permutabant.Strabo lib.17.

CHARAXVS, χάραξος, Frater Sapphûs poetrię,qui captus fuit Rhodopes meretricis amore, cuius causa opes suas omnes dilapidauit:& ad summam redactus inopiam,piraticam exercuit.Ouid.in Epist.Sapphûs,

Gaudet,& è nostro crescit mœrore Charaxus
Frater,& ante oculos, itque, reditque meos. Et paulò antè,
Arsit inops frater victus meretricis amore:
Mistáque cum turpi damna pudore tulit.
Factus inops agili percurrit cærula remo,
Quásque malè amisit,nunc malè quærit opes.

CHARES, etis.penultima genitiui producta, χάρης, Athenien sium dux,ad promittendum facilis & promptus.Vnde prouerbium natum, χάρητος ὑποσχέσεις, id est Charetis , pollicitationes. Author Suidas. ¶ Fuit & Chares Lydius statuarius Lysippi discipulus , qui Rhodi Solis colossum fecit. Author Plin.lib.14.cap.7.

CHARIDEMVS, χαρίδημος, Dux fuit copiarum Chersobleptæ Thraciæ regis. Huius frequens est mentio in oratione Demosthenis contra Timocratem.

Charientissmos, χαριεντισμὸς, Est vrbanitas,lepos,& venustas sermonis: à verbo Græco χαριεντίζομαι, quod significat iocor , facetè cauillor. ¶ Sumitur etiam pro figura illa,quæ alio nomine ὑφημισμὸς à Græcis dicitur , qua scilicet dura dictu mitius & gratius proferuntur : vt si roganti,An se quispiam quæsiuerit respondeas,Bona fortuna : item si vixisse dicas,quem mortuum esse velis significare.

CHARILAVS, χαρίλαος, Lacedæmoniorum dux fuit, qui Tegeatas prælio domuit.

Charis, charitis , χάρις , Latinè gratia , festiuitas , beneficium , munus. ¶ A quo Charisma, χάρισμα, in eadem significatione.

CHARISIAE, χαρίσιαι. Vrbs Arcadiæ , ita dicta à Charisio Lycaonis filio. Stephanus.

CHARISIVS, χαρίσιος, Nomen cuiusdam Grammatici , quem Priscianus citat. ¶ Fuit etiam hoc nomine Orator quidam Atticus , cuius meminit Cicero in Bruto lib.2. ¶ Est & panis, seu (vt Suidas ait) placentulæ species.

Charistium marmor, (quod hìc vt vitiosè scriptum erat , ità perperam interpretatum)vide CARYSTIVM.

Charistia, χαρίστια neutri generis & numeri pluralis, Festa vocabantur quibus cognati conueniebant , & munera mutuò mittebant. Ouidius libro 2.Fast.

Proxima cognati dixere Charistia chari.
Et venit ad socios turba propinqua deos.

Valer.libro 2,Conuiuium etiam solemne maiores instituerunt,idque Charistia appellauere , cui præter cognatos & affines nemo interponebatur.

Charitas, & Charus, Vide CARITAS & CARVS.

CHARITES, χάριτες, Gratiæ tres finguntur : Aglaia, Thalaia,& Euphrosine, Iouis & Eurynomes, (vt in Theogonia tradit Hesiodus) aut Veneris & Liberi filiæ : quas veteres nudas pinxerunt , quòd gratias inter amicos minimè deceat esse fucatas. Tres autem ea ratione dicuntur,quòd vna beneficium det,altera accipiat, tertia reddat. Pinguntur iuuenes, ne beneficii memoria senescat. Ridentes, quòd hilariter dandum sit. Et quum duæ nos aspiciant , vna pingitur auersa : quo significari volunt , quòd pro accepto beneficio duplex à nobis gratia debeat reuerti.

Charitonius,a,um, adiectiuum, χαριτώνιος, Interpretatur gratiã venalem habens. Vnde propriè puellis conuenit, quæ gratia sua ad quæstum & ad expilandos amatores abutuntur.

CHARMANDES, χαρμάνδη, Vrbs est trans Euphratem, iuxta portas Babylonias. ¶ Gentilia sunt Charmandæus,& Charmandites.Steph.

CHARMIS, χάρμις, Sardiniæ oppidum,Carthaginiensium opus. ¶ Gentile Charmites,Stephano.

CHARMIONE, χαρμίων, (vt scribit Plutarchus in vita Antonii)Cleopatræ ancilla fuit,spontaneam dominæ mortem imitata

CHARON, χάρων, Lãpsacenus historicus,qui tẽpore primi Darii floruit. Scripsit Scripsit Aethiopica libris duobus : item Cretensia,Græcanica, & alia. Charon item Carthaginiensis historicus , qui Tyrannorum , quorquot in Asia Europaque fuerunt , item illustrium virorum & mulierum vitas conscripsit. ¶ Tertius eiusdem nominis , Naucratita fuit historicus , qui de sacerdotibus,regibus , & gestis Aegyptiorum historiam scripsit.

CHARON, tis, χάρων, A poetis dicitur,qui animas defunctorum per tria inferni flumina , Acherontem, Strygem, & Cocytum , ad aliam ripam transuehit. De hoc Virgil.lib.6.Aeneid.

CHARONEA, orum, χαρώνεια, Regio Asiæ est, ad Mæandrum fluuium, vicina Hierapoli , Characi, Magnesiæ,& Myunti , terram habens caernosam , putridam , & incendiis obnoxiam. Vide Strabonem ad finem lib.11.

CHARONEA PORTA, χαρώνιος θύρα, Appellabatur vna ex portis Athenien sis nomophylacii,per quam damnati ad supplicium ducebantur.

CARONIVM, χαρώνειον, Antrum est inter Trallis & Nysam , vbi ægroti solennibus quibusdam superstitionibus à morbis liberari credebantur.Vide Strabonem lib.14.

CHARONDAS, χαρώνδας,cognomento Thurius,patria Catanæus.Athenien sibus leges quasdam tulit , quibus quum capitis pœnam statuisset in eos qui gladiis armati concioni interessent : imprudenter , vt rure veniebat,gladio accinctus in concionem prodiit : monitus deinde ab eo qui proximè assidebat , quum culpam dissimulare posset , gladio quo accinctus erat incumbens, violatæ legis à se pœnas exegit. Valer. lib.6.cap.5.

CHAROPS, χάροψ, Homero libro Iliad.11. Vir Troianus, Hippasi filius, & Soci frater,quos ambos vno die Vlysses interemit. ¶ Est & nomen cuiusdam inter Epirotas primarii , qui Tito Quintio Flaminio Consuli Romano contra Philippum bellum gerenti, fauit. Author Plutarchus in vita eiusdem Flaminii.

Charopus, pen.corr. χαρώπους, Latinè amabilis,blandus,gratiosus dicitur,à χάρις, & ὄψ, ὄπὸς, aspectus.Vnde Charopus color, χαρώπου χρῶμα, qui dilutam habet viriditatem,igneo quodam splendore intermicantem:qualem in leonum oculis conspicimus.

Charta, χάρτης, cum ch aspirato,Papyrus in qua scribimus,propriéque ea quam veteres ex papyri arboris cortice , & glutino præparabant: cuius species,variáque nomina,& præparandi rationem vide apud Plinium lib.13.cap.11.12.& 13. Quanquam etiã latius chartæ nomen postea cœpit extendi , vt etiam de iis dicatur quæ ex membranis , linteis, aut alia quacunque materia conficiuntur.Suetonius in Nerone,Plumbeam chartam supino pectore sustinuit.Plinius lib.13.cap.11,Chartam Alexandri Magni victoria repertam , autor est M. Varro , condita in Aegypto Alexandria : antè non fuisse chartarum vsum : palmarum foliis primò scriptitatum, deinde quarundam arborum libris, postea publica monumenta plumbeis voluminibus , mox & priuata linteis confici cœpta, aut ceris. ¶ Charta virgo, quæ nunquam peperit hoc est quæ nondum transcripta est , dicitur à Martiale , Custodit ipse virginis pater chartæ. Parere enim dicuntur chartæ , quum ex iis exempla sumuntur. ¶ Item Charta, vrbs Tyri dicta est, ex qua & Dido orta fertur , & ab eius nomine à sese conditam vrbem Carthaginem appellasse.

Charteus,Chartulanus,& Chartaceus,a,um,quod est ex charta. διὰ χάρτου. Vlpianus de leg.3, Quòd si in codicibus sint membraneis , vel chartaceis,vel etiam eboreis,vel alterius materiæ.

Chartarius,a,um : vt Chartariæ officinæ. Plin. lib.18.cap.10,Hoc ærariæ officinæ,chartariæque vtuntur.

Chartula,diminutiuum. χαρτίον. Hieron. Volo in chartulis meis ineptias scribere.

Chartophylacii, χαρτοφυλάκιον, Scrinium est,vel conclaue,vel ipsa etiam domus , in qua chartæ asseruantur. Latini Tabularium vocant. nam φυλακὴ custodia est, φυλάττω, custodio.

Chartilago, Vide CARTILAGO.

Charus, a, um, Vide CARVS.

CHARYBDIS, χάρυβδις, & Scylla , duo monstra sunt in freto Siculo : de quibus Virgilius 3. Aeneid. Dextrum Scylla latus , lævum implacata Charybdis Obsidet. ¶ Est autem Charibdis locus , sicuti scribit Sallustius , iuxta Taurominitanum litus. extátque fabula Charybdim mulierem fuisse rapacissimam, quæ quum Herculis vaccas rapuisset, à Ioue fulminata est,& in hoc monstrum conuersa. ¶ Est igitur Charybdis mare periculosum nautis , quod contrariis fluctuum cursibus collisionem facit, & rapta quæque absorbet & reiicit. Ouidius, Et vomit epotas fœua Charybdis aquas. Seneca ad Luciliũ , Scyllam saxum esse, & quidem terribile nauigantibus , optimè scio : Charybdis an respondeat fabulis, perscribi mihi desydero. Pac nos certiores, vtrum vno tantùm vento agatur in vertices , an omnis tempestas mare illud contorqueat : & an verum sit,quicquid illo freti turbine arreptum est, per multa millia trahi. Thucydides lib.4.scribit esse fretum inter Rhegium mare & Messanam , à quo breui spatio Sicilia à cõtinente distet, & Charybdim appellatum.

Chasma, tis, χάσμα, Latinè hiatus,fissura,rictus, à χασμάω, Hio. Fit autem Chasma non solum in cælo, sed etiam in terra. Vnde ait Iureconsultus de censibus l.Forma.§.quare si.Si ægri portio chasmate pertierit, debebit per censitorem releuari. Ammianus eleganti vocabulo Chasmaticum appellat terræmotum, quo patefactis subitò voratrinis, terrarum partes per hiatum absorbentur.

CHATTI, Populi sunt Germaniæ,non procul à Rheno.Plin.lib.4.ca.14.

Chaus, Lupi species est, pardorum maculas habentis,quem alio nomine Lupum ceruariũ vocant.De quo Plin.lib.8.cap.19.ita scribit, Pompeii Magni primùm ludi ostenderunt chaum , quem Galli Rhaphium vocant, effigie Lupi,pardorũ maculis. Et paulò pòst eodem lib.cap.22, Sunt in eo genere qui Ceruarii vocantur , qualem è Gallia in Pompeii Magni arena spectatum diximus.

Chelæ, arum, χηλαί, Scorpiorum & cancrorum brachia ita dicta è forficulis denticulatis, quos Græci χηλὰς vocant. Virg.1.Georg. Quà locus Erigonem inter,chelásque sequentes. Ambrosius de cancro loquẽs, Et periculosum est,inquit,si chelam eius includat.

Chelidonia, siue Chelidonium, χελιδόνιον, Herba , ab hirundinibus appellata , quæ Græcè χελιδόνες dicuntur. Eo enim auium genere adueniente, nascitur, & discedente extinguitur, Fe tur etiam hirundines oculos pullis suis excæcatis ea herba restituere.Plin.lib.8.cap.27,& lib. 25.cap.8. ¶ Chelidoniæ duæ sunt species, quarum maiòr etiam hodie in officinis nomen retinet. Minorem autem, quòd strumis medeatur, quas Scrophulas nonnulli vocant , siue quòd strumosam habeat radicem,Scrophulariam appellant. ¶ Chelidonia item vocatur Fauonius ventus,à die sexto ante Februarias Idus,vsque ad VII. Cal.Martias : eo quòd iis diebus hirundines primùm conspici incipiant. Author Plin. lib.2.cap.47. ¶ Est etiam Chelidonia , gemmæ nomen altera parte purpureæ, nigris interpellantibus maculis,altera hirundinis colorem referentis : vnde & nomen accepit. De hac Plin.lib.37.cap.10. ¶ Item genus aspidis , vt Galenus author est. ¶ Chelidonia præterea inter sicorum genera recensetur Plin.lib.15.cap.18.& Colu.lib.10. Purpureæq; chelidoniæ,pinguesq; marisc æ.

Chelidoniæ, χελιδόνιαι πέτραι Stephano , Duæ sunt insulæ contra Chelidonium Tauri promontorii, pestilentissimi aeris, quarum altera Corydela dicitur, altera Menalippea.Circa has insulas anthias piscis maxima in copia capitur : vt est videre apud Plinium.

CHELIDONIVM, χελιδόνιον, Vnum est ex Tauri montis promontoriis. Plin.lib.5.cap.27,Taurus mons ab Eois veniens litoribus,Chelidonio promontorio disterminatur.

Chelonia, χωνία, Gemma est Indicæ testudinis oculo similis , quam Magorum vanitas tradidit linguæ impositam , futurorum diuinationem præstare. Author Plin.lib.37.cap.10.

CHELONITIS, χωνῖτις, Insula est in sinu Arabico,apud Plinium lib.6. cap.28.

Chelonium, Vipe CHELYS.

CHELONOPHAGI, χωνοφάγοι, Populi sunt in Carmaniæ angulo, non alia quàm testudinum carne vescentes, earúmque testis casas tegentes. Tantæ enim magnitudinis apud eos proueniũt, vt singulæ singulis casis tegendis sufficiant, & nauigantibus Chelonophagis scapharũ vsum præbeant.Vide Plin.lib.6.cap.25,& Strab.lib.16.

Chelydros, χέλυδρος, Est testudo marina. Nam χέλυς testudinem Græcis, & ὕδωρ aquam significat : quasi testudinem aquaticam dixeris. ¶ Sunt qui etiam pro ornamẽto muliebri accipi putent, citantes illud Iuuenalis , Donant arcana chelydros. Quo tamen in loco alii cylindros legere malunt.

Chelys, χέλυς, Propriè est testudo animal,quanuis etiam pro instrumento musico accipiatur , quod & Latini Testudinem appellant. Nam ex testudine prima facta est cithara à Mercurio , consumpta iam carne, sed superstitibus neruis.

Chelonium, χελώνιον, Testudinis tegumentum est.Nam testudinem Graeci χελώνην appellant.

CHEMMIS, Pomp.Melæ,siue CHEMMIS, χέμμις Herodoto,insula est in quodã Aegypti lacu natans : quod omnino incredibile videtur, quum augustum Apollinis templum,& lucos sustineat.

CHENAE, χῆναι, Vrbs Laconiæ,à qua Gentile Chenieus.

Chenalopeces, χηναλώπηκες, ex anserum sunt genere, quibus pro cibis lautioribus vtuntur Britanni.Vide Plin.lib.10.cap.22.Est autem nomẽ ἀπὸ τῆς χηνὸς, καὶ ἀλώπεκος, hoc est ex anſere,& vulpe compositum:vnde & Vulpanserẽ Aeliani interpres transtulit. Anserem enim specie , vulpem calliditate refert. Aquilæ & felis iniuriam facile propulsat. Aucupi ad nidum accedenti obuiã prodit, vt interim pullis elabendi spatium præbeat.Vide Aelianum lib.15.cap.51.

Chenifcus, χηνίσκος, Latinis anserculꝰ est.Vnde & puppis extremũ,quod ornatus gratia ad anseris similitudinẽ effictum erat,Chenisci appellarunt. Apuleius, Puppis intorta chenisco. Lucianus in eo Dialogo , qui πλοῖον, ἢ ὐγκὰς inscribitur , Ὡς δὲ ἡ πρύμνα μὲν ἐκεκόσμητο ἐρίμα ἐκεκαλλώπιστο χρυσοῦν χηνίσκον ἐξηνδριαμένον. Κατανεμηθὲν δὲ ἀνάλογον ἡ πρύμνα ὑπερβάλλουσα τὸ πρῶτον ἀπομιμνυομένη, τὴν ὑπόνομον ἐ νῦν δὲν ἐχουσα τὸν ἴσον διατέμνειν. Hoc est,Vt vero ipsa puppis sensim assurgit inflexo aureo chenisco, (hoc est anserculo) ornata : è regione autem proportione prora prominet in longum producta , habens vtrinque signum Isidis deæ , quæ cognomentum naui indidit. Idem in veris narrationibus , Ὅτε γὰρ ἐν τῇ πρύμνῃ χηνίσκος ἦσαν ὑπηρέται, καὶ ἄνεμος.

CHENOBOSCIA, χηνοβοσκία, Vrbs Aegypti , è regione Diospolis, ab anserum , vt videtur , pascuis dicta , qui tamen illic nulli apparent. ¶ Huius incolæ dicuntur Chenoboscitæ , qui circa Crocodilos occupantur.

Chenoboscion, penult. prod. χηνοβοσκεῖον, Locus vbi anseres , aliæque idgenus nantes volucres aluntur : nam χὴν, χηνὸς, anser dicitur. Columel. lib.8. cap.14, Qui verò greges nantium posſidere studeat , chenoboscia constituant.

Chenomycon, Herba ad cuius aspectum expauescunt anseres. Aliis nominibus Nyrtegretum dicitur , & Nyctilops , eo quòd noctibus luceat.Vide Plin.lib.21.cap.11.

Chenopus, dis , χηνόπους , Latinè anseris pes dicitur : quo nomine dicta est & herba,quæ habet effigiem anserini pedis.Plin.lib.11.cap.8,Ceras ex omnium arborum satorúmque floribus confingunt,excepta rumice,

mice,& chenopode.

Chenotrophia,æ, penultima producta, χηνοτροφία, Nantium volucrum auiaria.

CHEOPES, siue CHEOPS, Aegypti rex fuit, Mycerini pater, cuius opus est maxima totius Aegypti pyramis:ad quam faciẽdam denas hominũ myriades in opere habuisse dicitur, & pro apio,cæpa,& allio mille sexcenta talenta expendisse.Author Herodotus lib.2.

Cheramides, Genus lapilli pretiosi, qui (vt Strabo lib. vltimo refert) Mauritanię campestribus nascitur.Plin.lib.37.cap.10.Cheramides eadem esset,quam Ostraciten vocant, nisi quòd hanc cærulæ interdum bullæ cingunt.

Cheria, A quibusdam appellatur Raphanus syluestris, quem Latini Armoraciam appellant.Vide Ruellium lib.2.cap.123.

CHERILVS, Vide CHOERILVS.

Chernites, χερνίτης, Lapidis genus est ebori simillimi,in quo defunctorum cadauera condebantur. Plin.lib.36.cap.17, Mitior est autem conseruandis corporibus,nec absumendis,chernites ebori simillimus : in quo Darium conditum ferunt.

CHERRONESVS, χερρόνησος, quasi χερσόνησος, ἀπὸ τῆς χέρσου, id est νῆσος, Terra est in insulæ modum mari cincta, vno tantum, eóque angusto spatio continenti adiuncta : Latini Peninsulam vocant. Quinque autem insigniores commemorantur Cherroneſi: quarum celeberrima Achaiæ adhærens, Peloponnesus appellatur. ¶Secunda, quæ à vicina continente Thracia dicitur, cuius isthmus ab Occasu Melane sinu, ab Ortu Propontide abluitur. ¶Tertia, quæ Saxoniæ adhærens,à Cimbris, qui eam tenuerunt, Cimbrica appella est : hodie Dania dicta. ¶Quarta inter Pontum Euxinum,& Mæotidem paludem sita, a Tauris Scythiæ Europææ populis Taurica appellata. ¶Quinta, quam Aureum cognominant, in India sita, supra Gangem, Ortum versus, iuxta sinum quem Magnum appellat Ptolemæus.

Cherſina,æ,Genus est testudinis terrestris,in aridissimis Africæ desertis,roscido humore viuens.Author Plin.lib.9.cap.10.

CHERSIDAMAS, χερσιδάμας, Vir Troianus, quem Vlysses in bello interemit,vt scribit Homerus lib.11.Iliad.

CHERSONESVS, χερσόνησος, Idem quod Cherronesus. Vide suprà.

Cherſydros, χερσύδρος, Serpens, qui tam in aquis, quàm in terris moratur. nam componitur ex χέρσος, & ὕδωρ aqua, quasi viuens in terra, & in aqua.

CHERVSCI, χηρούσκοι, Populi Germanię circa Albin:quorum meminit Plin.lib.4.cap.14.

Chia terra, χία γῆ, Terra est albida, siue cineritia, Samiæ similis, quæ cutem erugat, totúmq; corpus amabili coloris bonitate commendat. Author Dioscorid.lib,5.cap.101.

Chia ficus.siue Chia absolutè, σῦκον χίον, Fici species est,grato quodam sapore palatum pungens, vinique veteris, salsíque saporem referens. Martial.lib.8,

Infanti melimela dato,fatuáſq; marisca:
Nam mihi quæ nouit pungere,Chia placet. Idem lib.13,
Chia seni similis Baccho,quem Setia misit:
Ipsa merum secum portat,& ipsa salem.

CHIDNAEI, χιδναῖοι, Populi iuxta Pontum:teste Orpheo in Arg.

CHIDORVS, Fluuius est Macedoniæ, per Mygdoniam in Axium influens, vnus ex iis qui à Xerxiano exercitu dicuntur fuisse epoti. Vide Herodotum lib.7.

Chilias, χιλιάς, Numerus qui mille continet: Chilia enim mille à Græcis dicitur.

Chiliarchus, χιλίαρχος, Qui præest mille hominibus. A Græcis tamen scriptoribus, quoties de Romanorum militia sermo est, Chiliarchus accipitur pro Tribuno militari, quemadmodum in ciuitate Demarchus, δήμαρχος, pro tribuno plebis. nam authore Iosepho, ordo in Romanorum militia hic erat : vt milites ad Centuriones ; illi ad Tribunos,quos Græci Chiliarchos vocant,manè conuenirẽt salutatum, Hecatontarchi autem dicebantur Centuriones, qui cẽtum militibus præerant. Pentecosiarchi, qui quingentis. Decharchi, qui & à Latinis Decuriones,qui decem militibus præerant.

Chiliophyllon, χιλιόφυλλον, Herba est, quæ notioribus nominibus Achillea, & Militaris herba πρωτωτυπῶ dicitur. Chiliophylli nomen accepit à multitudine foliorum.

Chiliodynamis, χιλιοδύναμις Dioscoridi,Chiliodyname Plinio,Herba est quæ alio nomine Polemonia dicitur, à regum certamine, qui eius inuentionem sibi certatim vendicauerunt.Chiliodynamis autem à Cappadocibus nominata est, propter varios in medicina vsus. Vide Plin.lib.25.cap.6.

Chilones, χιλῶνες, Quibus immodica sunt labra. qui & à Latinis Labeones dicuntur. Nam χεῖλος Græcis labrum est.

CHILO, χίλων, Philosophus Lacedæmonius, vnus ex septem sapientibus Græciæ. Eius (Plinio teste lib.7 cap.32) tria hæc aurea præcepta fuerunt,Delphis in templo Apollinis consecrata:scilicet, Nosce teipsum, Nihil nimium cupias, Comes æris alieni atque litis,est miseria.Quin & funus eius quum,victore Olympiæ filio gaudio expirasset,tota Græcia prosequuta est.

Chimaſtrum, χίμαστρον, Vestis est rusticorum, qua hyeme vtuntur. ἀπὸ τοῦ χειμᾶσθαι, quod nobis sonat, hyemare.

CHIMAERA, χίμαιρα, Mós est Lyciæ igniuomus,in cuius cacumine leones habitant : in medio autem, vbi pascuis abundat, capræ : in radicibus autem serpentes. Hinc factus est locus fabulæ, Chimæram monstrum esse, quod flammas euomat,caput & pectus leonis habens, ventrem autem capræ,& caudam draconis.Lucretius,Prima leo,postrema draco,medio ipsa chimæra,Ouid.6.Metamorph.

Quóque Chimæra iugo mediis in partibus hircum,
Pectus & ora leæ,caudam serpentis habebat.

Et quoniam Bellerophontes Glauci filius montem hunc habitabilem reddidit,Chimæra fingitur occidisse. Hæc ferè Seruius in illud Virgil. 6.Aeneid. flammisque armata Chimæra. Plin.lib.2.cap.106,Flagrat in Phaselide mons Chimæra,& quidem immortali diebus & noctibus flamma. Igni eius accendi aqua,extingui verò terra aut fœno, Cnidius Ctesias tradit.

Chimerinos, pen.corr. χιμερινός, Græcis idem est quod hybernus, siue hyemalis. Martialis de Eurino,

Si daret autumnus mihi nomen,Oporinos essem:
Horrida si brumæ sydera,Chimerinos.

Hinc Capricorni Tropicus, ad quem accedente sole, dies breuissimi fiunt,à Græcis Chimærinos appellatur : quèadmodum & à nobis Brumalis.Plaga quoq; Australis habitabilis,à Cosmographis Chimerine appellatur. Duæ enim sunt plagæ orbis habitabiles:quæ à nobis incolitur θερινὸ nominatur:altera quam incolunt Antichthones,Chimerinæ,à nobis hyemalis:quæ quod ad Austrum deflexa sit,Australis quoq; nuncupatur,quum nostra Septentrionibus suppositа sit.

CHIONE, χιόνη, Nobile scortum fuit, nomen habens à candore niuis. χιὼν enim Græcè niuem significat.Iuuenalis,

Et dubitas alta Chionem deducere sella.

In hanc extat festiuum illud Martial.Epigram.lib.5

Digna tuo cur sis,indignáq; nomine dicam:
Frigida es,& nigra es:non es & es Chione.

¶Fuit & Chione filia Dædalionis,cuius nuptias quum ob formæ elegantiam multi ambirent proci,tandem Pæonio Epidaurienſi nupsit.

CHIOS, χίος, Insula in Aegæo noningentorum circiter stadiorum ambitu,Ioniæ adiacens,inter Samum & Lesbũ,in qua laudatissima nascitur mastiche.Hanc Ephorus prisco nomine Aetaliam,Cleobulus Chiá appellauit.à Chione Nympha,siue à niue : alii & Macrin & Pityusam. Montem habet Pellenæum,& Marmor Chion,item templum Apollinis,qui inde Chius appellatur : & promõtorium Aruisium,à quo Aruisia vina. ¶Habet autem hoc nomen quum primitiuum est, penultimam correptam. Lucanus libro 8,

Quas Afine cautes,& quas Chios,asperat vndas.

Sunt qui quadrigemiam Chium esse putent:vt prima sit Chios insula, cũ oppido eiusde nominis : secunda Cariæ vrbs, sub monte Pellenæo: tertia in Eubœa:quarta in Cherroneſo Rhodiorum,iuxta Triopiam.

Chius,a.um,pen prod. χῖος. Tibul.lib.2,

Nec mihi fumoſos veteris proferte Falernos
Conſulis,& Chio soluite vincla cado.

Hæc insula protulit memorabiles viros, Ionem tragicum, Theopompum historicum,& Theocritum sophistam.

Chiragra,pen.corr. χειράγρα, Morbus articularis manus infestans.Martial.Sed nil patrono porrigit,hæc chiragra est.

Chirager,& Chiragricus, χειραγρῶν, Qui chiragram patitur.

Chiridota, χειριδωτὸς, Tunica prolixa vltra brachia manus operiens. Alio nomine Macrochira dicitur. Vnde Scipio Gallo homini delicato obiecit, quòd cum chiridota, tunica,id est manicata, accubuerit. Has vestes Plautus vocat manuleatas. ¶Dicta est autem chiridota ἀπὸ τῶν χειρῶν,hoc est à manibus quas tegebat.

Chirographum, χειρόγραφον, Est quod nostra manu perscripsimus in fidem alicuius. Asconius scribit Chirographa dici, in quibus tantum quæ gesta sunt, scribi solent. In syngraphis etiam contra fidem veritatis pactio venit, & non numerata pecunia, aut non integrè numerata pro temporaria voluntate hominum scribi solet-Iuuenalis,

Vana superuacui dicunt chirographa ligni.

Cic.3.de Nat.deor. Id quoque L.Labienus fecit, quum chirographum sex primorum imitatus est.

Chirographarius à Iureconsultis ponitur pro eo, qui suo Chirographo scripsit se debitorem in codice.

CHIROGYLIVM, Insula est ante Lyciam, è regione Chimæræ montis, de qua Plin.lib.5.cap.31.

Chiromantia, χειρομαντία, In manibus diuinatio,quæ ex linearum,quę in manibus sunt,inspectione fieri solet. à μαντεία sacri χείρ.

Chironion, χειρώνιον, Tertium panacis genus, ab inuentore Chirone Centauro, ita dictum folium lapatho simile, florem aureum, radicem paruam habens. Plin.lib.25.cap.4. ¶Est præterea Chironium herba eadem cum centaurio maiore: ita dicta à Chirone Centauro qui ea curatus esse dicitur,quum Herculis arma pertractãdo telum in pedem decidisset.Vide supra in dictione CENTAVREA.

CHIRON, ônis, χάρων, Centaurus, Saturni & Phillyræ filius, dimidia sui parti equus, reliqua homo. Fabulantur enim poetæ, Saturnum, quum Phillyram Oceani filiam adamaret, eiúsq; frueretur concubitu, Opis vxoris interuentu turbatum, subitò se in equum cõuertisse, Phillyram autem ex eo grauidam effectam, fœtum peperisse, cuius anteriorem partem hominem,posteriorem equum referret,eúmq; Chironem nominasse:qui vbi primùm adoleuit, in syluas sese contulit, ibique herbarum vires edoctus, in præstantissimum medicum euasit :à quo etiam Centaurion herba nomen accepit, & Chitonium vlcus, quod maximè sit in pedibus & cruribus, duas habens oras calentes, tumentésque dolore modico, sic dictum, quòd Chironis opem exigat. Hic postea à Peleo & Thetide accitus, propter probitatem, peritiam, & iustitiam, quibus cæteris multũ antecellebat,Achillis pædagogus constitutus est, quem & citharæ artem & herbarum vsum docuit. Ab eodem & medicinam Aesculapius, & Astrologiam Hercules dicuntur accepisse. Postremò quum Herculem hospitio suscepisset, armáque eius pertractaret,euenit vt sagitta quædam hydræ Lernææ veneno imbuta,illi in pedes decideret. Quod malum quum nulla ope sanari posset, dirissimis mis cruciatibus conficiebatur : mori tamen non potuit,quòd vtroque parente immortali natus esset, Tandem quum à superis impetrasset vt immortalitatem sibi morte liceret cõmutare, in cælum transiatus est:vbi & Sagittarii signum efficit.

Chironia vitis, χειρώνιος ἄμπελος, Herba est smilacis foliis, clauiculis suis arbores vitis modo conscendens, pro semine acinos habens vuæ modo dependentes, initio herbaceos, postea nigricantes, radice foris atra,intus buxei coloris. Alio nomine Vitis nigra, ἄμπελος μέλαινα appellatur.Vide Plin.lib.23.cap.1.

Chironomus, χειρονόμος, Propriè qui inter saltandum manibus gesticulatur : quanuis etiam ad reliqui corporis gestus transferatur. Iuuen. Satyr.6,Chironomen Ledam molli saltante Batillo, Tuccia vesicæ nõ imperat. ¶Inde χειρονομῶ Græcis idem est quod manibus gesticulari : cuius verbi participio vsus est idem Iuuenal.Satyr.5, Structorem interea (nequa indignatio desit)

Saltantem spectas,& χειρονομοῦντα volanti
Cultello,donec peragat dictata magistri
Omnia.nec minimo sanè discrimine refert
Quo gestu lepores,& quo gallina secetur. Vbi χειρονομοῦντα dixit, quasi manibus gesticulantem, & certo quodam manuum gestu escas diuidentem.

Chironomia, χειρονομία, Manuum gesticulatio inter saltandum, vel saltionis quoddam genus, quod manuum gesticulationem habebat adiunctam : cuiusmodi olim fuit Pyrrhica. Quintilianus libro 1.cap.10, legem gestus interpretatur : à χεὶρ manus, & νόμος lex : sunt enim manuum motus quidam præscripti, quibus saltantes vtuntur : quod potissimum in Græcorum vsu fuit. Apud Romanos autem, integris adhuc vrbis moribus, saltatio in solo theatro exercebatur,& maximè pyrrhica.

Chirotheca, χειροθήκη, Manuum vagina,quæ etiam Manica dici solet, Cic.in Philip.Solet enim citò ipse accipere manicas.Græci etiam Dactylothecam vocant.

Chirurgus, χειρουργός, Medicus vulnerarius, à manuum operatione sic dictus. Martialis libro 2, Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.

Chirurgicus, a,um, χειρουργικὸς : vt Ars chirurgica, Instrumentum chirurgicum.

Chirurgia, χειρουργία, Licet nomen generale sit ad omnem artem, quæ actionem habet manuum cum cognitione coniunctam : propriè tamen dicitur de ea parte medicinæ, quæ sectione, vel vstione, aut alia quauis ratione, quæ manu administretur, morbos curat. Cicero ad Atticum, Sed ego diæta curari incipio, chirurgiæ tædet. ¶Eadem & Chirurgice appellatur. Celsus in Prœmio lib.1, Medicinæ, Isdémq; temporibus in tres partes medicina diducta est, vt vna esset quæ victu, altera quæ medicamenris, tertia quæ manu mederetur. Primam Diæteticen, secundam Pharmaceuticem, tertiam Chirurgicen Græci nominauerunt.

Chlamys, ydis, χλαμύς. Propriè vestis militaris, pallio breuior multò, ac strictior.Virgil.8.Aeneid. -ipse agmine Pallas In medio chlamyde & pictis conspectus in armis.Plautus, Puer cape chlamydem, & da pallium. Idem ad ornatum militis ait opus esse chlamyde, machæra, & petaso.Similiter Iul. Pollux inter apparatus militares numerat chlamyda. Iureconsulti verò inter vestimenta puerilia numerant chlamydes. A Numa Romanorum rege chlamydem repertam Suidas author est. Quidam deducunt à χλαίνειν, tepefacere.

Chlamydatus, adiectiuum, Qui est chlamyde indutus. χλαμυδωθὲς. Plautus in Pseud. Quis hic homo chlamydatus est ? aut vnde est ? aut quem quæritat ?

Chlamydula,diminut. χλαμύδιον, Idem,Tu sume chlamydulam.

Chlæna, æ, χλαῖνα, Vestimenti genus,quod palliis,hyberno præsertim tempore,superinduebatur. Latinis Læna appellatum. Vnde natum est apud Græcos prouerbium, ὑφ' ὕδρᾳ τὴν χλαῖναν λαμπρεῖται, πρὶ τὴν μάκαν ὥραν τοῖς ναυκλήροις χειμῶνος. Hoc est, Aestate lænam deteris. In eos dici solitum qui alieno tempore rebus necessariis abutuntur. ¶Dicta est autem Chlæna,vt putatur, ἀπὸ τῆ χλαίνειν, hoc est à calfaciendo,propterea quòd denſitate sua & pondere gestantes calefaceret.

CHLAMYDIA, æ. χλαμυδία, Insula est maris Aegæi,vna Cycladum,quæ notiore nomine Delos appellatur. Author Plin.lib.4.cap.12.

Chlorion, χλώριον, Auis est lutei coloris, perpetuas cum coruo inimicitia exercens, altero alterius ouis insidiante. Vide Plinium libro 10. cap.29.& 74.

CHLORIS, χλωρίς, Florum dea,eadem cum ea quæ à Romanis Flora dicta : quæ quum Zephyro nupsisset, à marito muneris loco impetrauit vt florum omnium haberet potestatem. Ouid.4. Fastorum Chloris eram, quæ Flora vocor. De hac Claudianus de Raptu proserpinæ. ¶Fuit & Chloris quædam Amphionis & Niobes filia, quæ Neleo nupsit,éique Nestorem,aliósque complures filios peperit. Hæc postea ob matris superbiam, quæ se Latonæ præferre non verebatur, vnà cum fratribus & sororibus, Apollinis & Dianæ telis fuit interfecta. Fabulam refert Ouid.6.Metamorph.

Chlorites, χλωρίτης, Gemma est herbacei coloris, quæ in scyllæ auis ventre inueniri creditur. Hanc Magi ferro includi iubent,tãquam ad prodigiosa quædam miracula vtilem.Vide Plin.lib.vlt.cap.10.

CHLORVS, Fluuius est Ciliciæ prouinciæ, cuius meminit Plinius lib.5. cap.27.

Choa,siue Chus, χόα, ὖ χοῦς, Mensuræ genus fuit apud Græcos,Romanum capiens congium, hoc est sextarios sex, siue cotylas Atticas duodecim.Vide Budæum de Asse.

Choaſpites, χοασπίτης, Gemma est viridis,auri fulgore intermicante: ita dicta à Choaspi fluuio in quo inuenitur.Author Plin.lib.37.cap.10.

CHOASPIS, χοάσπις, Medorum fluuius ad fines Persidis in Tigrim defluens: cuius aquæ tam sunt suaues, vt finitimi reges non alia aqua ad pocula vtantur. Tibullus lib.4, Nec quà vel Nilus, vel regia lympha Choaspis Profluit.

CHOATRAE, Populi sunt ad Mæotin.Author Plin.lib.6.cap.7.

Chœnix, chœnicis, χοῖνιξ, Nomẽ mensuræ duos capiens sextarios.Hac mensura seruis olim frumentum in cibum admetiebantur domini. Vnde Pythagoræum ænigma est,Super chœnice nõ sedendum, hoc est per inertiam & otium alienũ cibum non esse sectandum,sed sua quenque industria sibi vitæ necessaria debere parare.

Chœnicion, χοινίκιον, Instrumentum est chirurgorum, quo minora osscula execant. Latini Modiolum vocant. Celsus libro 8.cap.3. Exciditur verò os duobus modis : si paruulum est, modiolo : si spatiosum, terebris.

Chœrades, χοιράδες, Nihil aliud sunt quàm indurati adenes, in collo præcipuè,in alis,& inguinibus nascentes:Latino vocabulo Strumæ appellatæ.Cherades autem dictæ videntur, ἀπὸ τῶ χοίρων, hoc est à suibus, qui hoc malo peculiariter infestantur.

CHOERILVS, pen.corr. χοίριλος, Poeta fuit Samius, seruili conditione natus,qui quum ex Samo Athenas profugisset, ab Herodoto Historico exceptus est & institutus. Scripsit Athenienſium victoriam contra Xerxem : cuius carminis nomine in singulos versus singulos accepit aureos stateres.Scripsit & gesta Lysandri Lacedæmoniorum ducis, (cuius in expeditione comes erat) vt in vita illius tradit Plutarchus. Horatius author est, etiam Alexandri Magni gesta scripsisse Chœrillum, & pro singulis versibus singulis Philippeis fuisse donatum. Sic enim scribit lib.2.Epistol.

Gratus Alexandro Magno quondam fuit ille
Chœrilus,incultis qui versibus,& malè natis
Rettulit acceptos,regale numisma Philippos.

Sunt qui tradant Alexandrum hac lege cum Chœrilo pepigisse,vt pro singulis bonis versibus singulos acciperet Philippos, pro singulis autem malis singulos colaphos: opere autem perfecto vix septem fuisse inuentos,qui possent probari.¶Fuit & alter Chœrilus,poeta tragicus. Vtriusque meminit Suidas.

CHOLARGVS, χολάργος, Vicus est in agro Athenienſi, tribus Acamantidis. Stephanus.

Cholas, Lapis est ex genere smaragdorum,quem Iuba tradit in Arabia ædificiorum ornamentis includi,referente Plin.lib.37.cap.5.

Cholera, choleræ, χόλερα, Morbi genus est præcipitis, in quo & vomitus, & deiectio simul fiunt. Cornel.Cels.lib.4.cap.11, Primò facienda est mentio choleræ, quia commune id stomachi atque intestinorum vitium videri potest. Nam simul & deiectio & vomitus est, prætérque hæc inflatio : intestina torquentur : bilis suprà infráque erumpit, primùm aquæ similis, deinde vt in ea recens caro lota esse videatur : interdum alba, nonnunquam nigra vel varia. ¶Accipitur & pro bile, χολή. Lamprid. Alexander, inquit, Cæsar iudices, qui furtorum fama laborassent, si casu aliquo videret : commotione animi & stomachi choleram euomebat.

Choliambi, χωλίαμβοι, Qui & Scazõtes dicuntur,dicti quasi claudi iambi.Græci enim χωλὸν claudum dicunt. Versus sunt Iambici trimetri, nihil aliud à rectis Iambicis distantes, quàm quòd in quinta sede semper habeant Iambum,in sexta verò spondeum.

CHOLOBETENE, χολοβητηνὴ, Armeniæ pars, quæ Tigrani paruit.

Cholobetenus,Gentile est. χολοβητηνός. Stephanus.

Choma, atis,neut.gen. χῶμα. Agger,siue tumulus.Budæus in Pandectas, Chemata sunt aggeres,qui terra aggesta facti sunt, quibúsq; Nili aqua coercetur. Vlpianus de extraordi.crimin.l.Sacculariі, In Aegypto qui chomata runpit.

CHOMPSO, χομψώ, Insula Nili inter Aethiopiam, & Aegyptum : cuius meminit Herodot.lib.2. Gentile est Chompsœtes, χομψοῖτης.

Chondros xiphoides, χόνδρος ξιφοειδὴς, A medicis appellatur corpus quoddam cartilagineũ, quod ab extremo pectoris osse depender,ventriculi orificio superiori respondens : ita dictum quòd acuminatum sit,& gladioli figuram quodammodo imitetur.

Chondros, χόνδρος, Græcis pars est similaris,in corpore animalis,ex semine generata, mediam inter ossa & carnem duritiem obtinẽs,quam Latini cartilaginem vocant.

Choragium, Choragus, Choraules, Vide CHORVS.

Choramnei, χωραμναῖοι, Genus quoddam hominum syluestre in Persida,tantæ velocitatis,vt ceruos comprehendant cursu.Stephanus.

CHORASMIE, ęs χωρασμίη, Vrbs Parthorum Orientem versus:cuius incolæ Chorasmii cõmemorantur ab Herodoto lib.3. in catalogo Xerxiani exercitus.

Chordus,da,dum,Quod serotina fœtura natum est : ὁ ψίγονος : vt, Chordi agni, qui post tempus debitum nascuntur : quos vulgus vocabulo inde deducto, Chordiſcos vocat.Varro lib.2. de Re rust. cap.1, Dicuntur agni chordi, qui post tempus nascuntur, & remanserunt in voluis intimis : vocant χορίους : inde Chordi dicti. Plinius libro 8. cap.47, de ouibus loquens, Gerunt partum diebus 151, postea concepti inualidi: Chordos vocabant antiqui post id tempus natos. ¶Dicitur & de hominibus:vnde plerique serius nati Chordorum cognomen traxerunt. ¶Vnde Chordi cuiusdam Cremetii meminit Suetonius : item alterius Iulius Capitolinus in vita Gordianorum. Quintilianus quoque libro 1, à diligenti præceptore exigit, vt nominum orgines curiosè scrutetur : cuiusmodi sunt Agrippa, Opiter, Chordus & Posthumus. ¶Transfertur & ad inanimata : vnde Chordum fœnum dicitur,quod autumno secatur. Colum.lib.7.cap.3, Aluntur autumnali fœno, quod Chordum vocatur. ¶Sic & Chorda fruméta dicuntur,quæ serò matureſcunt. ¶Apud plerosq; animaduertimus Cordum scribi sine aspiratione:

tione: quæ tamen scriptura repugnat etymo, quod paulo antè è Varrone adduximus.

Chorda, dæ, χορδή, Funiculus in instrumento musico, qui Latino vocabulo fides dicitur. Cic. 3. de Orat. Nam voces, vt chordæ, sunt intentæ, quæ ad quemque tactum respondeant, acuta, grauis, cita, tarda, magna, parua. Ouid. 5. Metamorph.

Calliope querulas prætentat pollice chordas,
Atque hæc percussis subiungit carmina neruis.

Chordapsus, χορδαψός, Morbus est intestinorum, quem Latini ab ilibus Iliacum vocant. Eadem etiam ratione Græci χορδαψὸν vocauere, παρὰ τὸν χορδὸν: ita enim intestinum vocant, quod peculiariter hoc morbo infestatur.

Chorea, reæ, Choraules, Choreuma, Vide CHORVS.

Choriambus, χοριαμβος, Pes ex prima & vltima productis, duabus mediis breuibus: vt, filiolis. Dictus Choriambus, quòd ex choreo, hoc est trochæo constet, & iambo.

CHORINAEVS, Rutuli cuiusdam nomen, ab Asyla Troiano interempti apud Virg. lib. 9, Emathiona Liger, Chorinæum sternit Asylas.

Chorius, siue Choreus, χόριος, Pes, qui alio nomine dicitur Trochæus, constans ex duabus syllabis, prima longa & secunda breui: vt, Musa.

Chorobates, χοροβάτης, pen. cor. Est regula longa circiter pedes x x, quę habet transuersaria aquarum librationibus dicata, vt est videre apud Vitruuium lib. 8. cap. 6.

Chorocitharista, Chorodidascalus, Chorostates, Vide CHORVS.

CHOROEBVS, Athenienſis quidam, qui primus figlinam inuenit, vt testatur Plin. lib. 7. cap. 56. ¶ Est item Choroebus, adolescentis nomen apud Virgil. 2. Aeneid. cui Priamus Cassandram filiam suam desponderat: qui etiam suprema illa nocte, qua Ilium cecidit, à Græcis fuit interfectus. Hunc Euphorion stultum inducit: quem etiam sequutus Virgilius, sententiam ei tribuit, fanæ mentis homine indignam: Dolus, an virtus quis in hoste requirat? Turpissima enim victoria censeri debet, quæ dolo quæritur.

Chorographia, χωρογραφία, Regionis alicuius particularis descriptio. Geographia verò, est totius terrarũ orbis descriptio. ¶ Hinc sit Chorographus, regionis alicuius descriptor.

Chorus, ri, χορὸς, Proprię multitudo est canentium, aut saltantium. Nam multorum vocibus, & concentu constat, vt Seneca & Macrobius tradunt. Et apud priscos ex seruis symphoniacis comparabatur. Vnde apud Iureconsultos lib. 3. de Legatis, Si chorus legetur perinde est ac quasi singuli homines legati sint. ¶ Et à χαρὰ (secundum Platonem libro 2, de Legib.) quæ est lætitia, deducitur. Festus à corona deriuat, habétque primum correptam. Virgil. 6, Aeneid. Illa chorum simulans, ouantes orgia circum. Ducebat Phrygias. Vbi Seruius, Chorum, hoc est multitudinem in sacra collectam. Idem 1. Georgic. Omnis quam chorus, & socii comitantur ouantes. Vbi rursus Seruius, Chorus proprię est coæuorum cantus, atque saltatio. ¶ Transumitur & ad res incorporeas, sumtúrque pro consentienti rerum aliquarum multitudine. Cicero 3. Offic. Potest igitur quicquam vtile esse, quod sit huic talium virtutum choro contrarium? ¶ Hieronymus ad Dardanium scribit Chorum esse musicum instrumentum ex simplici pelle, cum duabus cicutis æreis, quod per primam inspiratur, & per secundam sonus emittitur.

Choragium, gii, χορήγιον, Proprię ædificium amplum post scenam vnde promebantur omnia ad ludos necessaria. Vitruuius libro 5, Post scenam porticus sunt constituendæ, vti quum imbres repentini ludos interpellauerint, habeat populus quò se recipiat ex theatro: choragiáq; laxamentum habeant ad chorum parandum, vti sunt Porticus Pompeianæ. ¶ Festus Choragium interpretatur, ipsum scenicum instrumentum, quo scena instruitur & apparatur: cuius præfectus dicitur Choragus. χορηγός. Plaut. in Trinummo, Ipsa ornamenta à chorago hæc sumpsit suo periculo. ¶ Transfertur item Choragium ad quemlibet alterius rei apparatum. Author ad Herennium lib. 4, Aut aliquod fragile falsæ choragium gloriæ comparetur. Apuleius lib. 5. de Asin. Iam feralium nuptiarũ miserrimæ virgini choragium struitur. ¶ Dictum Choragium à verbo Græco χορηγῶ, quod est suppedito, subministro.

Choragus, gi, χορηγὸς, Dux chori & suppeditator instrumenti ludicri, & expensarum, inquit Budæus. Plaut. in Persa, Sed πάσῳ ornamenta? t. abs chorago sumito. Suetonius in Augusto.

Quum primùm istorum conduxit mensa choragum,
Sexque deos vidit, Mallia sexque deas.

Choraules, vel etiam Choraula. χοραύλης, A choro & tibiis dicti sunt, qui modulantur ad choros, vel qui in choro fistulas inflant. χορὸς nanque chorum, & tripudium significat. αὐλὸς, verò fistulam, seu tibiam: vnde Choraulæ dicti, quòd tibiis ad choreas canunt. Martialis libro 11, Non sit quum citharœdus aut choraules. Plinius lib. 37. cap. 1, Præterquam Iſmeniam choraulem, multisque fulgentibúsque vti solitum. Apuleius, Erat quidem iuuenis satis corpulentus, choraula doctissimus. Iuuenalis Satyr. 6, Accipis vxorem, de qua citharœdus Echion, Aut Claphyrus fiat pater, Ambrosiúsque choraules. ¶ Coraules monumentarii, ὑπόμνημα αὐλητοῦ sunt tibicines, qui ad sepulchra defunctorum canebant, quales prisci Siticinas vocant, qui apud sitos, id est defunctos canunt.

Choraula, χοραύλα, appellatur ars tibicinum. Vnde Strabo culpat Ptolemæum Aegypti regem, quòd præter alia flagitia etiam choraulam exercuerit.

Chorea, reæ, χορέα, penultima indifferente, à χορεύω salto, pro ipsa saltatione vsurpatur. Virg. 6. Aeneid. Pars pedibus plaudunt, choreas, & carmina dicunt. Idem, Immemores nostri festas duxere choreas.

Choreutes, χορευτὴς, Quilibet ex choro vocatur. Budæus.

Choreuma, χόρευμα, à Platone vocatur canticum, quod à choro canitur & saltatur.

Corocitharistæ, χοροκιθαριστοὶ, Qui in choro citharizant: sicut psallocitharistæ, qui psallunt, id est canunt ad citharam. Suet. in Domit. Certabatur etiam & prosa oratione, Græcè, Latinéq;: ac præter citharœdos chorocitharistæ quoq; & psallocitharistæ.

Chorodidascalus, li, χοροδιδασκάλος, Magister est chori, Platoni & Aristoteli. Budæus.

Chorostates, χοροστάτης, Chori præcentor, est quem vulgus Intonatorem vocat, qui scilicet chorum symphoniacum moderatur.

CHOSROES, χοσρόης, Persarum rex fuit, Græcæ Philosophiæ peritissimus, qui sibi Aristotelem non minus familiarem reddidit, quàm Demosthenes Thucydidem. Huius vitam & studia latissimè exequitur Suidas.

Chreston, χρηστὸν, Intubi erratici species, quæ Aegyptio nomine Cichorium, Romano Ambubeia appellatur. Chreston appellatur ab insigni vtilitate, teste Plin. lib. 20. cap. 8.

CHRESTVS, χρῆστος, Nomen Byzantii Sophistæ fuit, qui Adriani temporibus Romæ Herodis Attici auditor fuit. Author est Philostratus.

Chria, χρεία, Est commemoratio alicuius dicti vel facti, vel vtriusque simul, celebrem habens demonstrationem: vt Isocrates dicebat, Virtutum radices amaras, fructus verò dulces. Est autem vna ex quatuor exercitationibus, quas Fabius Grammatico tractandas præcipit. Aphthonius in Progymnasmat. definit χρεῖαν hoc modo, χρεία ἐστὶ λακωνισμὸς μόνωμα σύντομον, ὑποβολὴν ἔχει τὸ πρόσωπον ἀναφερόμενον. hoc est, Chria breuis est commemoratio, commodè ad personam aliquam relata. ¶ Chriæ vsum & genera latius exequitur Cælius Rhodig. lib. 26. cap. 27. Dicta Chria, quòd maximè sit vtilis & necessaria. χρεία enim, & vsum & necessitatem significat.

Chrisma, atis, χρῖσμα, Vnguentum, siue vnctio: à verbo χρίω, vngo: vnde & CHRISTVS χριστὸς vnctus.

CHRISTODORVS, χριστόδωρος, Poeta Aegyptius fuit ex Copto vrbe, tempore Anastasii Imperatoris, qui Isaurica conscripsit, hoc est Isauricæ vrbis expugnationem. ¶ Fuit & alter hoc nomine Thebanus, qui aucupii rationem, item vitam Diuorum Cosmæ, & Damiani carmine complexus est. Vtriusque author Suidas.

Chromata, χρώματα, Præter vulgatam illam apud Græcos significationem, qua colores denotantur, quæ propria visus sunt obiecta, etiam accipiuntur pro ornamentis & luminibus artium: qui & Colores à Latinis appellantur. ¶ Vnde Cromaticum melos ab antiquis dicebatur vna ex tribus Musicæ partibus, quæ ob nimiam mollitiem infamiæ nota non caruit: quam tamen Agathon tibicen in primis amplexus fuisse traditur.

Chrombus, Genus piscis est, cuius tres enumerantur species, Cyprinus, Chalcis, & Cobio. Plin. lib. 32. cap. 11.

Chromios, χρόμιος, Filius Nelei, & Cloridos, qui in ea pugna, quam Pylii & Messenii aduersum Herculem gesserunt, cum decem fratribus occisus est. ¶ Alius fuit Priami filius, in bello Troiano à Diomede interfectus. ¶ Fuit & Chromius quidam Argiuus, qui ea in pugna, quæ ob Thyreorum agrum inter trecentos Lacedæmonios, totidemq; Argiuos commissa est, solus ex suis cum Alcenore incolumis euasit. Author Herodotus lib. 1.

Chronia, orum, χρόνια, Saturni festa.

Chromis, apud Plin. lib. 32. cap. 11, Piscis est in aqua nidificans. ¶ Fuit etiam hoc nomine Herculis filius: de quo Papinius, Et Chromis, Hippodamúsque alter satus Hercule magno.

Chronica, orum, generis neutri, τὰ χρονικὰ, (nõ Chronica, cæ, vt indocti vsurpant) Annales, siue historiæ, temporum memoriam conseruantes, quibus scilicet res gestæ, seruato temporum ordine digeruntur. ¶ Inuenitur & Chronicus, ca, cum. Gellius lib. 17. cap. 21, Excerpebamus ex libris, qui Chronici appellantur, quibus tẽporibus floruissent Græci, simul atque Romani viri. ¶ Chronici, qui de temporibus scribunt. Plin. lib. 35, Quod & ipsius Timagoræ carmine vetusto apparet, Chronicorum errore non dubio.

Chronisso, as, χρονίζω, Græcum verbum est, idem significans quod moror, subsisto, & ex itinere identidem quiesco. Quo verbo vsus est Lucretius lib. 2. Et satiati agni ludunt, blandéq; chronissant.

Chronos, χρόνος, Latinè tẽpus dicitur. Cic. 2. de Natura deor. Saturnum autem eum esse voluerunt, qui cursum & conuersionem spatiorum ac temporum contineret: qui Deus Græcè idipsum nomen habet: χρόνος enim dicitur, qui est idem χρόνος, id est spatium temporis. Hinc factus est locus fabulæ, Cronon, hoc est Saturnum filios suos deuorare, & eosdem rursus euomere, qua nihil aliud significatur, quàm temporis successu omnia gigni & rursus consumi.

CHRYSA, æ, siue Chryse, es, χρύση, Oppidũ fuit Troadis, Apollinis Smynthii delubro insigne: cuius meminerunt Plin. lib. 1. cap. 30, Strabo lib. 13, & Homerus Iliad. 1. Ouid. 13. Metamorph. Chryséque, & Cillan Apollinis vrbes. ¶ Stephanus item Chrysen quandam collocat circa Lemnũ, & ipsam Apollini sacram. ¶ Est item Chryse insula Indiæ adiacens, de qua paulo post.

Chrysalis, dis, χρυσαλὶς, Erucæ genus est ex rore nascens, quæ rupto cortice, cui includitur, fit papilio. Vide Plin. lib. 11. cap. 32.

Chrysanthemon, χρυσανθέμιον, Genus est antemidis siue chamæmeli, luteis per ambitum foliis à leucanthemo distinctum, de quo separatim agit Dioscorides libro 4. Meminit Chrysanthemi & Plinius libro 26. cap. 8

CHRYSANTHVS Alexandrinus, Romæ, quò iuuenis venerat, factus Christianus, sub Numeriano Imperatore in fossam demissus, ac terra saxisque obrutus fuit. Volaterranus.

CHRYS

CHRYSAOR, χρυσάωρ, Neptuni filius, quem ex capite Medusæ, vt & Pegasum, natum scribit Hesiodus in Theogonia.

CHRYSAS, χρύσας, Fluuius est Siciliæ, teste Cicerone, qui de eo sic scribit 6. Verr. Chrysas est amnis, qui per Assorinorum agros fluit. Is apud illos habetur Deus, & religione maxima colitur. Fanũ eius est in agro propter ipsam viam, quà Assoro itur Ennam. In eo Chrysæ est simulacrum præclarè factum è marmore.

CHRYSAORIS, idis, χρυσαορὶς, Cariæ ciuitas à Lyciis condita quæ postea Adrias nominata est: vt ex Apollonij sententia refert Stephanius.

CHRYSASPIDES, χρυσάσπιδες, Appellati sunt milites armati clypeis auro cælatis.

CHRYSE, χρυσὴ Stephano, Insula est ante ostium Indi fluuij, tam ferax auri, argentique metallis, vt nonnulli prodiderint, solum eius aureum esse, atque argenteum. Huius insulæ meminit Plinius lib. 6. cap. 21.

Chryselectrum, χρυσήλεκτρον, Electri species in colorem luteum decliuis: de quo Plinius libro 37. cap. 4.

Chrysendeton, penultima correpta. χρυσίνδετον, Vasis genus aureis crustis illigatum. Martialis libro 6, Si videre potes miseri chrysendeta Cinnæ.

CHRYSES, γ, χρύσης, Apollinis sacerdos fuit, pater Astynomes, quæ à nomine eius Chryseis cognominata fuit: quam quum Græci, expugnatis Thebis Ciliciis, vrbe Eetionis, abduxissent, & Agamemnoni in prædæ diuisione tradidissent, Chryses Apollinis insignibus exornatus, ad Græcorum castra accessit, filiámque sibi petiit restitui. Quod quum impetrare non potuisset, Apollinis auxilium implorauit, qui tam grauem Græcis pestilentiam immisit, vt Agamemnon patri puellam restituere fuerit coactus. Cuius loco, quum Achilli Bryseidem eripuisset, indignè id ferens Achilles, in posterum à prælio omni abstinuit, donec morte Patrocli nuntiata, intermissa arma recepit. Autor Homerus libro 1. Iliad.

CHRYSEIS. penul. prod. χρυσηὶς, Chryseis Apollinis sacerdotis filia fuit, quæ vero nomine Astynome dicta fuit: Chryseis à nomine patris cognominata. Vide in dictione CHRYSES.

Chrysippea, pæ, Herba à Chrysippo inuentore dicta: cuius meminit Plinius libro 26. cap. 9.

CHRYSIPPVS, χρύσιππος, Apollonij filius, patria Solensis, siue (vt alij malunt) Tarsensis, Stoicæ sectæ Philosophus fuit, auditor Zenonis & Cleanthis: post quos etiam scholæ præfuit. Ingenij acumine plurimũ valuit, vt qui in multis etiam à præceptoribus dissenserit. In dialectica clarissimus fuit: ita vt non illepidè dicerẽt quidã, Si apud deos dialectica haberetur, non temere alia esset, quàm quæ à Chrysippo inuenta fuit. Scripsit librorum volumina supra quinque & septuaginta. Ferunt Carneadem philosophum Cyrenæum, perlectis Chrysippi libris, ita dixisse, Nisi Chrysippus esset, ego non essem. De exitu eius varia traduntur. Quidam volunt à discipulis ad sacrificium vocatum, quum vinum dulce affatim hausisset, anhelitus difficultate laborare cœpisse, atque ita quinto demum die fato concessisse, annos iam natum circiter tres & septuaginta. Alij ferunt, nimio risu expiratsse. Nam quum sicus ruce allatos asinum comedentem videret, ancillæ iussisse aiunt, vt & vinum asino bibendum daret: eiúsque dicti vrbanitate tantopere sibi placuisse, vt nimio risu fuerit suffocatus. Mortuo Athenienses statuam posuerunt in Ceramico. ¶ Fuit præterea Chrysippus filius Pelopis, quem quum pater valde amaret, nouerca eius Hippodamia id indignè ferens, liberos suos Atreum & Thyestem impulit, qui illum interfecerunt: ob quam rem à Pelope pulsi, in exilio vitam degerunt, donec pater è viuis excederet.

Chrysites, χρυσίτης, Gemma est in Aegypto nascens, quæ alio nomine Philogynos dicitur, ostreæ similis Atticæ. Plinius libro 37. cap. 10. Numeratur item Chrysites inter genera lapidis mortariorum, à Plinio libro 36. cap. 22.

Chrysitis, χρυσῖτις. quæ dicatur, docet Plinius libro 33. capit. 6, his verbis, Fit (inquit) in iisdem metallis & quæ vocatur spuma argenti: genera eius tria: optima, quam Chrysitin vocant: secunda, quam Argyritin: tertia, quam Molybditin. Et plerunque omnes hi colores in iisdẽ tubulis inueniuntur. Probatissima est Attica, secunda Hispaniensis. Chrysitis ex ipsa vena fit: Argyritis, ex argento, Molibdytis plumbi ipsius fusura, quæ Puteolis fit: vnde & nomen habet. ¶ Est item Chrysitis herbæ genus, quæ alio nomine Chrysocome appellatur: de qua vide paulò pòst in dictione CHRYSOCOME.

Chrysoberyllis, χρυσοβήρυλλος, Beryllo quidem palljdiores, sed colorem aureum fulgore præ se ferentes. Est autem Beryllus, gemma proxima smaragdis. Plinius libro 37. cap. 5.

Chrysocalis, χρυσοκάλις, A quibusdam vocatur herba, quæ notiore nomine Parthenium appellatur. Est autem ex iis nomenclaturis, quæ inter notha Dioscoridis à doctioribus reiiciuntur.

Chrysocarpum, χρυσόκαρπον, Hederæ species est, ab aureo acinorum colore ita appellata. Autor Plinius libro 16. cap. 34.

CHRYSOCERAS, χρυσόκερας, Promontorium Thraciæ ad Bosphorum situm: in quo situm est oppidum Byzantium liberæ conditionis, antea Lygos dictum. Autor Plinius libro 4. capit. 11. Ratio nominis ducta est partim à figura, quæ ceruino cornui simillima est: partim à prouentu, quòd maxima ibi pelamidum copia accipiatur.

Chrysocolla, χρυσοκόλλα, Humor qui in metallis per venas defluit, crassescente humore, rigoribus hybernis, vsque in duritiam pumicis. Laudatissima est in ærariis metallis: proxima in argentariis: tertia in aurariis: deterrima in plumbariis. In omnibus autem iis metallis fit & cura, multùm infra naturalem, immissis in venam aquis leuiter hyeme tota, vsque in Iunium mensem, deinde siccatis in Iunio & Iulio: ita vt planè intelligatur, nihil aliud esse chrysocollam, quàm venam putrem. Natiua autem ab hac duritia multùm distat, quam luteam vocant. Tingitur tamen & factitia herba quadam quam luteam appellant, vt natiuam ementiatur. Hæc autem duo genera in vsu sunt pictoribus. ¶ Est & tertium chrysocollæ genus, quod aurifices sibi vendicant ad glutinandum aurum: vnde & nomen accepit. Temperatur autem Cypria ærugine, & pueri impubis vrina, addito nitro. Vulgus Boracem vocat. Vide plura de hac re apud Plinium libro 33. cap. 5.

Chrysocome, χρυσοκόμη, Herba est, quæ alio nomine Chrysitis appellatur. Latinam appellationem non habens, palmi altitudine, comantibus fulgore auri corymbis, radice nigra, ex austero dulci, in petrosis, opacísque nascens.

Chrysocomus, penultima correpta, χρυσοκόμης, Comas aureas habens: quo nomine dictus Apollo, à fulgore radiorum, quæ comæ sunt solis aureæ.

Chrysogonum, χρυσόγονον, Herba est folio querno, flore coronarij veris, radice rapi, vehementer intus rubente, foris nigra: quæ trita & imposita cum aceto, muris aranei morsibus auxiliatur. Autor Dioscorides lib. 4. cap. 46. Nomen autem accepit ab aurei seminis colore.

CHRYSOGONVS, χρυσόγονος, Syllæ libertus, sector Roscij Amerini, vt est apud Ciceronem in oratione pro Roscio Amerino. ¶ Fuit & Chrysogonus martyr, teste Volaterrano, nobili genere ortus Romæ, qui quando nec consulatus, nec vllius honoris pollicitatione per Diocletianum à fide auerti potuit, iugulatus est ad scalas Gemonias. Latinè fœtum aureum sonat: nam χρυσὸς aurum, γονὴ fœtum significat.

Chrysolachanon, χρυσολάχανον Dioscoridi herba est eadẽ cum attriplice. Plinius verò lib. 27. cap. 8, duo facit Chrysolachani genera: vnum in pinetis nascens, lactucæ simile: alterum flore aureo, & foliis oleris.

Chrysolampis, χρυσολαμπὶς, Lapillus in Aethiopia nascẽs, noctu igni coloris, licet die pallescat. Plinius libro 37. cap. 10.

Chrysolectrum, Vide CHRYSELECTRVM.

Chrysolithus, χρυσόλιθος, penult. correp. Lapis pretiosus, aureo nitore translucens. χρυσὸς aurum, λίθος lapis, quasi aureus lapis. Ouidius 2. Metamorph. Per iuga chrysolithi, positæque ex ordine gemmæ. Vide Plinium lib. 37. cap. 9.

Chrysoma, atis, χρύσωμα Græci vocant, quod nos aurum factũ, quod scilicet in vasa, aut alium vsum laboratum est.

Chrysomallos, χρυσόμαλλος, Epitheton est arietis illius, qui Phryxum trans Hellespontũ vectus est: ab aureo nimirũ vellere, quod illi Poëtarum fabulæ tribuerunt. Nam μαλλὸς vellus significat, siue lanam.

Chrysomela, χρυσόμηλα, Mala sunt ex genere cydoniorum, ad auri colorem inclinantia, & incisuris quibusdam crispata: eadem, vt opinor, cum iis quæ Virgilius Aurea mala appellat. Vide Plinij libr. 15. cap. 11.

Chrysos, Piscis aurei coloris, cuius Ouidium in Halieuticis meminisse autor est Plinius libro 32. cap. 11. ¶ Sunt qui suspicentur eundem esse, quem nunc Auratam dicimus.

CHRYSOPOLIS, χρυσόπολις, teste Plinio libro 5. cap. vlt. oppidum est Bithyniæ, prope Chalcedonem, ita dictum, quòd Persæ ibi tributum colligerent ex cæteris Asiæ ciuitatibus. ¶ Est & altera Chrysopolis in Cilicia teste Stephano.

Chrysopastus, χρυσόπαστος, Auro aspersus. πάσσω enim spargo significat.

Chrysoprasus, penult. correp. χρυσόπρασος, Gemma est ex genere topaziorum, à porracea viriditate nonnihil in aurum declinans. πράσον enim Græci Porrum vocant. Inde Prasinus color, id est porraceus. Vide de hac gemma Plinium libro 37. cap. 8.

CHRYSORRHOAS, χρυσορρόας, Fluuius est Syriæ circa Damascum incipiens, qui penè totus deriuationibus exhauritur. Autor est Strabo libro 16, & Plin. lib. 5. cap. 18. ¶ Chrysorrhoas etiam dictus est Pactolus, propter aureas arenas: vt autor est idem Plinius libro 5. cap. 29.

CHRYSOTHEMIS. χρυσόθεμις, Filia Agamemnonis & Clytemnestræ, soror Orestis, Electræ & Iphigeniæ: vt scribit Homerus libro nono Iliadõs.

CHRYSORRHOAE, χρυσορρόαι, Populi dicti ad Phasim fluuium, quòd in his locis (vt inquit Strabo) auriferi torrentes fint. Vnde fabulis occasio de vellere apud Colchos aureo.

Chrysosspermon, χρυσόσπερμον, A quibusdam appellatur herba, quæ notiore nomine Semperuiuum maius appellatur.

CHRYSOSTOMVS, χρυσόστομος, Nobilissimi scriptoris Ecclesiastici eo gnomen, patria Antiocheni. Episcopi autem Constantino politani, ab eloquentiæ suauitate impositum. Latinè sonat os aureum habentem.

CHRYSOTHOAS, Vide CHRYSORROAS.

CHRYXVS, Ducis Boiorum nomen est apud Silium Italicum lib. 4, qui ad Brennum Senonum Gallorum ducem eius originem refert.

CHTHONIA, χθονία, Vnum ex vetustis Cretæ insulæ nomi nibus, teste Stephano in dictione χούτη.

Chus, χοῦς, siue Choa, Genus mensuræ humidorum apud Atticos Romanum congium capiens, nempe sex sextarios, siue cotylas Atticas duodecim. Budæus.

Chytra, χύτρα, & Chytron, vel etiam Chutron. Latinè olla. Inde Chitropus, odis, Olla quæ habet pedes, vel instrumentum ferreum, super quod olla apud ignem collocatur. χυτρόπους. Cato, Vbi in chutra ferueceris id lotium, sub sellam supponito pertusam.

Chytropus, Vide CHYTRA.

Chymus, χυμὸς, quãuis apud Græcos quemuis succum significet, à medicis tamen peculiariter accipitur pro massa sanguinea, quæ fit in hepate ex chylo è ventriculo per mesenterium attracto: quæ deinde exactius in venis excocta, & per earum orificia ad vniuersas corporis partes delapsa, vertitur in illarum alimentum, instaurátque quod à calore naturali fuerat dissipatum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CHYTRIVM, χύτριον, Locus Ioniæ, in quo postea Clazomenæ conditæ fuerunt.

C ante I.

CIA, κία. Ptolemæo, Insula est Eubœea, non procul ab Attica, quæ à Plinio & Strabone Ceos, & Cea appellatur. Tres habet præcipuas ciuitates, Iulidem, Carthæam, & Careſſum. Hinc deducitur adiectiuum Cius, κίειος, & κίεος per crasin.

Cibale, Cibarium, Cibo, Vide CIBVS.

Ciborium, κιβώριον, Dioscorides interpretatur vtriculos quosdam in faba Aegyptia (quam & Colocasiam vocat Plinius) vesparum fauis similes, in quibus fabæ sunt hullarū modò emergentes. Idem & Cibotium appellari testatur, quasi scriniolum: propterea quòd seratur faba hæc indito in madentem glebam semine, sicque in aquam proiecto. Habet autem faba Aegyptia folia latissima, petasi, siue galeri similitudine, quibus Alexandrini pro poculis & catinis vtebantur, testibus Plinio libro 20. cap. 15, & Strabone libro 17. ¶ A quorum etiam similitudine, poculi quoddam genus Cibotium, siue Ciborium vocari autor est Athenæus. In qua etiam significatione vsus est hac voce Horatius libro 2. Carm. Ode 7, Obliuioso læuia Massico ciboria exple.

CIBOTVS, Asiæ ciuitas est eadē cum Apamia. Autor Plinius libro quinto capit. 29.

Cibus, Omne id quo vescimur. σῖτος, τὸ βίος. Donatus cibum distinguit à victu, quòd Cibus etiam delicatis præbeatur. Victus in paruis, aridisque alimoniis constitutus sit. Terentius in Andria, Lana ac tela victum quæritans. Idem in Eunucho, Viden' otium & cibus quid faciat alienus? Ibidem, Cibum nonnunquam capiat cum ea.

Cibo, as, Cibum infero, alo, nutrio. σῖτίζω. Columella lib. 9, Atque ea genera, quæ intra septa villæ cibantur, ferè persequuti sumus.

Cibaria, orum, Alimēta non modò hominū, verumetiā quorumuis animalium. ὁ βίος, τὰ ἐδώδιμα, ἡ διαιτροφή. Cic. ad Attic. lib. 6. Respondi, me non instituisse iis dare cibaria, quorū opera nō essem vsus. Cic. pro Sext. Rosc. Anseribus cibaria publicè locātur. Cato de Re rust. cap. 60, Bubus cibaria annua in iuga singula lupini modios c x x, &c.

Cibarius, a, um, Quod ad cibum pertinet. τροφήσιμος, σῖτώδης. Macrob. libro 3. Saturnal. Sylla mortuo, Lepidus Consul legem tulit & ipse cibariam. Cato enim sumptuarias leges, cibarias appellat. ¶ Cibarius panis, ὁμοιοβρὸς ἄρτος. Aeginetæ, dicitur panis secundarius, qui fit ex farina secūdaria ex qua flos antè excussus est. Cornelius Celsus libr. 2. cap. 17. Firmius est triticum quàm milium: idipsum quàm hordeum & ex tritico firmissima siligo: deinde similia: deinde cui nihil ademptum est, quod ἀυτόπυρον Græci vocant. Infirmior est ex polline: infirmissimus cibarius panis. Hæc ille. Cicero libro 1. Tuscul. Cui quam peregrinanti in Aegyptum, comitibus non sequutis, cibarius in capsa panis datus esset, nihil visum illo pane iucundius. ¶ Cibarium vinum, pro ignobili. Varro, Potus meus vinum cibarium. ¶ Sic & cibarius homo, ab eodem dicitur pro sordido & plebeio: ait enim, Tuus frater cibarius fuit Aristoxenus. ¶ Cibarium oleum. Columella libro 12. capit. 50, Cauendum est itaque ne ex ea fiat oleum cibarium.

Cibatus, huius cibatus, Idem ferè quod Cibus. σιτίον, βίος. Plin. Truncos quidem gratissimo in cibatu habent. Plaut. in Mil. Interclude inimicis commeatum: tibi muni viam, Qua cibatus commeatúsque ad te & legiones tuas Tutò possit peruenire.

Cibalis, & hoc cibale. Quod ad cibum pertinet. ἐδώδιμον. Varro, Est enim lac omnium rerum, quas cibali causa cupimus, liquentium maximè alibile, & id ouillum, inde caprinum. Sic enim hactenus lectum est in omnibus, quorquot videre contigit, Dictionarij huius editionibus: quum tamen in emendationibus Varronis exemplaribus, Cibi causa legatur, non cibali. Locus Varronis est de Re rust. libro 2. cap. 11, quem ideò indicare visum est, vt & lectori diligētiæ nostræ fidem faceremus, & ne quippiam, animi potius nostri somnio, quàm optimorum exemplarium fide freti, videremur emendasse.

Cibilla, æ, teste Vatrone libro 4. de Lingua Lat. Mensa erat escaria à cibis dicta, quæ primùm quadrata fiebat, & postea rotunda. ¶ Festus item Cibillam interpretatur mēsæ rotundæ genus: apud quem tamen Cillibam corruptè legi putauerim, pro Cibilla.

CIBYRA, æ, κίβυρα, Ptolemæo, Oppidum Asiæ propriè dictæ, non procul à Mæandro fluuio. Cic. 6. in Verrem. Hosce opinor Cibyræ quum in suspicionem veniſſent ciuibus, fanum expilasse Apollinis. Et paulò pòst, Cibyram cum inanibus syngraphis venerat.

Cibyrates, vel Cibyrata, nomen gentile. Cicero ibidem, Eò quum venio, Prætor quiescebat: fratres illi Cibyratæ inambulabant.

Cibyraticus, a, um, possessiuum. Ibidem Immittebantur ilico Cibyratici illi canes, qui inuestigabant, & perscrutabantur omnia.

Cicada, τέττιξ, Insecti genus canorum, aculeatum quiddam habens in pectore, quo rorem lambit, non nisi æstiuis mensibus apparens: vnde & Cicadam quidam dictam volunt, quasi citò cadentem, hoc est euanescentem. Virgil. 3. Georg, Et cantu querulæ rumpent arbusta cicadæ. Idem Eclog. 2, At mecum raucis (tua dum vestigia lustro) Sole sub ardenti resonant arbusta cicadis. Plinius libro 11. cap. 26, autor est, cicadam ex omnibus quæ viuunt, sine ore esse, pro aculeatum, quiddam in pectore habere linguæ simile, quo roré lambit, & pectus ipsum fistu losum, quo vocem emittit. Cicadarum autem duo genera: minores, quæ primæ proueniunt, & nouissimæ pereunt: maiores quæ canunt, vocantur Achetæ.

Cicatrix, cis, Propriè est signum vulneris obducti, quasi circa cutem, vel quasi occæcatrix. ἕλκος, Est enim callosa caro pro cute inducta, vbi hiatus vulneris, quod iam coiuit, fuerat. Terent. in Eun. Neque pugnas narrat, neque cicatrices suas Ostentat. Cic. 7. Phil. Luculentam ipse plagam accepi, vt docet cicatrix. ¶ Hinc Cicatricare, teste Festo, pro eo quod est cicatricem ducere.

Cicatricosus, Cicatricibus plenus. ἑλκώδης. Columel. de Arb. cap. 11, Tum etiam vitis minus cicatricosa fit. Quint. libr. cap. 1, Turbari memoria, vel continuandi verba facilitate destitui, nusquam turpius: quum vitiosum prooemium possit videri, vt cicatricosa facies.

Ciccum, Dicebant antiqui membranam tenuem, quæ est in malo punico velut cellularum discrimē. Festus, Ciccum membrana tenuis malorum Punicorum.

Cicer, ris, Genus leguminis. ἐρέβινθος. Plinius lib. 18. cap. 12, Ciceris natura est, gigni eum salsilagine: ideo solum vrit, nec nisi madefactū pridie, seri debet. Vide ibidem plura ciceris genera. Horatius 2. Sermon. saty. 6, -inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganique catinum.

Cicera, æ, Leguminis genus, à Columella inter pabula annumeratum, à circercula solo differens colore. Est enim obsoletior & nigro propior. Græcis ἐρέβινθος dicitur, si Theodori versioni credimus: quāquam idem pro ochro nonnunquam & eruiliam vertit.

Cicercula, æ, Leguminis genus ciceri non dissimile, sed minutius, inæquales angulos habens, veluti pisum. κάδυρος. Plin. libr. 18. cap. 12, Est & Cicercula minuti ciceris, inæquales angulos habens, veluti pisum. Columel. lib. 2. capit. 10, Cicercula, quæ piso est similis, mense Ianuario, aut Februario seri debet, læto loco, cælo humido.

Cicerculum, neutro genere, Genus sinopidis. Plinius libro 35. capit. 6. Species sinopidis tres, rubra, & minus rubens, & inter has media. Pretium optimæ in libras tredecim denarij. Vsus ad penicillum, aut si lignum colorare libeat. Eius, quæ ex Africa venit, octoni asses: Cicerculum appellant.

CICERO, κικέρων, Cuius vitam Tyro Tullius eius libertus tribus voluminibus scripsit, teste Pædiano. Præceptores se habuisse fatetur, in philosophia quidem Philonem Academicum tunc Romæ commorantē: in iure ciuili, Scæuolam: in dialectica, Diodorum Stoicum: in dicendo, Apollonium Mollonem. ¶ Sex. Roscium Amerinū parricidij reum, natus annos XXIII, vt tradit Nepos, vt alij, XXVII, defendit. Metuens deinde Syllam, quem in ea causa offenderat, in Græciam abiit, Asiámque simulata valetudinis causa abiit: vbi se (vt ipse ait) recoquendum præceptoribus dicendi dedit, Xenoclémque Adramyttenum, Dionysium Magnesium, & Menippum Carem audiuit: Rhodi verò Apollonium Mollonem magistrum dicendi habuit. Ferúntque Posidonium tunc Athenis eum Græcè declamantem audiuisse, ac protinus exclamasse, quòd solam Græcis dicendi relictam gloriam videret ad Latinos per eum transferri. Postea quum multis muneribus in Repub. functus esset, Consul coniurationem Catilinæ repressit, legem Agrariam repulit, Murænam defendit. Cuius vitam omnem, & vitæ studia vide apud Plutarchum. ¶ Cicero eius filius inter eos qui à parentibus degenerauerunt, ponitur Valerio. Binos eum congios haurire solitum scribit Plinius, per temulentiámque M. Agrippæ scyphum impegisse. ¶ Quintus Cicero Marci frater, legatus Cæsaris in Gallia primùm, deinde ad regendam Asiam Proconsul missus, admonetur à fratre per epistolam totius officij. Duxit vxorem Pomponij Attici sororem. Miserandus demum eius exitus. Proscriptus enim vnà cum filio, (quando & Marcus frater) rogauit percussorem, se ante filium interficī: filius contrà, se ante patrem. Vterque igitur simul interfectus. Autor Appianus.

Ciceronianus, a, um, Quod est Ciceronis, vel accedit ad Ciceronem: vt, Ciceroniana simplicitas. Plin. in Præfatione totius operis.

Cichorium, penultima producta, κιχώριον Dioscoridi, Herba est, quā alio nomine Intubum erraticum vocant. Plinius libro 20. capit. 8, Cichorium refrigerat in cibo sumptum. Idem libro 19. capit. 8, Est & erraticum intubum, quod in Aegypto Cichorium vocant. Horatius dictionis huius penultimam syllabam produxit, corripuit autem antepenultimam, perinde acsi apud Græcos κιχώριον scriberetur, Me (inquit) pascunt oliuæ, Me cichoria, leuésque maluæ. Posterior versus est Dactylus Alcmanius Acatalecticus, constans duobus dactylis, & duobus spondæis.

Cici, κίκι, ὑπέρτιμον. Frutex est paruæ fici magnitudine, folia habens platano similia, maiora tamen nigrioráque, & maiore læuore mollia, semen autem in racemis asperis, quod cortice nudatum ricino vermi simile est: ex quo colligitur id, quod Ricinium oleum vocant lucernarū luminibus, & emplastris vtile. Ab huius seminis similitudine Romani ipsum etiam fruticem Ricinum appellant, quemadmodum & Græci κρότωνα. Vide Dioscoridem libro 4. cap. 145. & Plinium lib. 15. capit. 7. Vulgus herbariorum hodie *Cataputiam maiorem* vocat.

Cicinus, a, um, à dictiuum: vt, Oleum cicinum. κικινέλαιον Dioscoridi, quod & Ricinium appellari, paulò antè docuimus. Plinius libro 23. cap. 4, Oleum cicinum bibitur ad purgationes ventris cum pari caldæ mensura.

CICIMENI, Populi ex Iaxamatarum genere, à Medis oriundi, Tanain fluuium accolentes: quorum meminit Plinius lib. 6. cap. 7.

Cicina, (quod hīc pro aue nocturna legebatur) vide CICVMA.

Cicindela, penultima producta, πυρολαμπὶς Arist. Genus muscarum, quod noctu lucet ignium modo, laterum & clunium colore: à Græcis λαμπυρὶς dicta. Quidam Noctilucam, alij Nitedulā vocant. Non ante matura pabula, aut post defecta conspicitur: nunc pennarum hiatu refulgens, nunc compressu obumbrata. Ab hac lychnus pensilis, quem vulgò *Lampadem* vocant, Cicindela appellatur, quæ nocte tota seruatur accensa, & lampyridis instar lucet.

CICONES, penult. corrept. κίκονες, Populi Thraciæ, iuxta Hebrum fluuium inhabitantes. Tibul. Nam Ciconum ille manus aduersis reppulit vndis. Virgil. 4. Georg. -spretæ Ciconum quo munere matres Discerptum late iuuenem sparsere per agros.

Ciconia, Auis quæ serpentibus pullos nutrit, teste Plinio lib. 10. cap. 23, πελαργός.

CIC CIT

κὶα ἀηδών. Iuuenal. Satyr. 14, -serpente ciconia pullos Nutrit, & inuenta per deuia rura lacerta. Ouidius 4. Metamorph. -sumptis quin candida pennis Ipsa sibi plaudat crepitāte ciconia rostro. ¶ Quo etiam nomine ab Hispanis vocatur lignum rostratum, quo è puteis hauriri aqua solet: quod & Telonem agricolæ vocant. ¶ Item ciconia mensuræ genus est, siue instrumenti, quo rustici vti solent in fulcis & fossis ducendis, ne qua pars aliis aut profundior esset, aut latior. Columella libro quarto, Sed huic operi erigendo, quasi quandam machinam commenti maiores nostri regulam fabricauerunt, in cuius latere virga prominens, ad eam altitudinem, qua deprimi fulcum oportet, contingit summam ripæ partem. Id genus mensuræ Ciconiam vocant rustici.

CICONIVS, κικώνιος, Nomen eius qui Brixiam condidit.

Cicuma, æ, Auis est nocturna, teste Festo. Cælius libr. 17. capit. 11, nicticoracem interpretatur.

Cicur, cicuris, penul. correp. adiectium, significans, quod ex ἦθος factum est mansuetum. τιθασσὸν, vt aper, ceruus, leo, & quicquid cicurari, id est mansuefieri potest. Quod enim à fero discretum est, id Cicur dicitur. Cicero 5. Tusc. Earum ipsarum partim seliuagas, partim congregatas, immanes alias, quasdam autem cicures, nonnullas abditas, terráque tectas. ¶ Cicur ingenium dicitur mite, ac mansuetum. Varr. de Lingua Latina lib. 6.

Cicuro, as, Mansuefacio, verbum vetus: quod alio verbo dicitur Exarmo. τιθασεύω.

Cicuta, penult. producta. κωνεῖον, Herba venenosa, teste Plin. libr. 25. cap. 13, caule viridi & geniculato, altior sæpe binis cubitis, in cacuminibúsque ramosa, foliis coriandri tenuioribus, grauí odoratu, semine anīso crassiori, radice concaua, nullius vsus. nam semini tantum & foliis refrigeratoria vis est. Cicutæ famam Athenienses auxerunt, succo eius capitali iudicio damnatis necem inferentes. Iuuenalis Satyr. 7, -hunc inopem vidistis Athenæ, Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas. ¶ Est item Cicuta (vt Seruius docet) in cannis, calamísve, quod interceptum est inter duos nodos. Virgil. 2. Eclog. Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula.

Cidaris, ris. penul. correp. κίδαρις, Tegumentum capitis quo Persarum reges peculiariter vtebantur, albis maculis cærulei coloris fascia intermicantibus. Qu. Curtius lib. 3. Cidarim regum capitis vocant insigne. Hieronymus item autor est, Hebræorum Pontifices cidari vti solitos, in qua Dei nomen habebant inscriptum.

Cieo, es, & Cio, is, ambo ciui, citum faciunt: sed à Cieo, es, fit Citum, penultima correpta, à Cio verò producitur. Ouidius libro primo Metamorph. Nec fruitur somno vigilantibus excita curis. Idem libro primo Trist. Accitus toties in genus omne ioci. ¶ Et Cieo quidem significat turbare, commouere, ἐξεγείρω, κινῶ. Virgilius 4. Aeneid. Tonitru cælum omne ciebo. ¶ Cio verò, voco proprié. Propriè autem dixi, quoniam Cire aliquando mouere est: sicut & Ciere vocare, adeò vt alterum pro altero quandoque sumi posse videatur. Virgilius sexto Aeneid. Misenum Aeolidem, quo non præstantior alter Aere ciere viros, Martémque accendere cantu. Columella libro septimo cap. 5, Cio, is, posuit pro commoueo. Nullo (inquit) tempore, & minimè æstate vtile est, boues in cursum concitari: nam ea res cit aluum. Liuius libro primo, Principes vtrinque pugnam ciebant. ¶ Similiter à Cieo fiunt Concieo, & Excieo, & siqua sunt alia cōposita. Primùm significat commoueo vel conuoco. Liuius, Galli, quos prædæ populationúmque conciuerat spes. Secundùm, foras moueo & excutio. ¶ A cio fit Excio, cuoco, Statius lib. 4. Theb. -suus excit in arma Antiqua Tiryntha Deus. ¶ Accio, siue Arcio: de quibus suprà. ¶ Procio, prouoco, siue à longé voco. ¶ Percio, pulso, tango, percutio, & valde commoueo. ¶ Concio, simul voco, congrego. ¶ Hinc Concio, onis, quod tria significat, autore Gellio: Populum ipsum qui ad audiendum conuenit: orationé ipsam, quæ coram multitudine habetur: & locum ipsum, siue suggestum, ex quo habetur oratio. ¶ A Concio, Excio, Procio, rursus fiunt, Concito, Excito, Procito, frequentatiua. Porrò quòd præterita & supina eadem amborum simplicium sunt, itémque compositorum, orta est non parua interpretandi ea verba difficultas. Nam Cito, as, frequētatiuum est amborum primitiuorum, Cio & Ceio: ideò aliquando vocito, aliquando frequenter moueo significat. ¶ Pro vocito. κινάγομαι. Cicero in Verrem Act. 4, Citatur reus, causa agitur. ¶ Pro crebrò moueo. Columella lib. 8, Ne immaturis herbis citetur aluus. Igitur non somniculosè spectanda sunt frequentatiua, cōposita, præterita, participiáque compositorum, vt quæ vocationis magis proprietatem habent à Cio: quæ verò motionis, à Cieo sumantur.

Citus, Celer, velox, ἐξύς. Liuius 6. bell. Pun. Eques citus ab Roma venit. Salluſtius, Modò citus, modò tardus incessus eius. ¶ Hinc Citior, citissimus. Plautus, Nullam ego rem citiorē apud homines esse, quàm famam reor. Citissimus omnium rediit. ¶ Est & Citus participium à Cieo, pro citatus vel agitatus. Virgil. libr. 8, Aeneid. Haud procul inde citæ Metium in diuersa quadrigæ Distulerant.

Citò, aduerbium, ἐξέως, ταχέως. Terentius in Eunucho, Citò hunc deduci ad militem. Cicero Varroni libro 4. Quid ergo potissimum scribam? quòd velle te puto, citò me ad te esse venturum.

Citius, comparatiuum, Terentius in Heeyra, Qua me propter examinatum citius educi foras. Virgil. Aeneid. 1, Hæc ait, & dicto citius tumida æquora placat.

Citissimè, superlatiuum. Plinius lib. 16. cap. 4. Citissimè ascias retundit.

Cito, as, frequentatiuum à Cieo, quod est voco. προκαλοῦμαι, προσφέρω, Et modò est iudiciale verbum, pro In ius vocare, iubere adesse, & diem alicui dicere: modò verò extra forum, pro fidem autoritatémque alicuius obtestari, & (vt nonnulli) allegare, siue (quod Latinis magis probatur) laudare ponitur. ¶ De primo significationis genere. Cicero pro Cluentio, Cognoscite nunc ita reum citatum esse illum, vt re semel atque iterum præiudicata, condemnatus in iudicio venerit. Et in Verrem 4, Citat reum, non respondet: citat accusatorem, citatus accusator M. Pacilius, nescio quo casu, non respondit, non adfuit. ¶ De altera significatione. Idem de Nat. deor. lib. 1, Tu ipse paulò antè quum tanquā Senatum philosophorū citares, summos viros despere dicebas. ¶ Huius composita sunt, Concito, penul. corr. quod significat ad iram prouoco. ¶ Hinc Concitatus, iratus. Gellius, Erat enim aliquantò concitatior. ¶ Incito, Excito, Suscito, &c.

Citatus, a, um, participium, Idem quod vocatus. προσκεκλημένος.

Citatus, nomen, Idem quod acceleratus, vel citus, aut velox. ἔξυς. Apuleius, Citato, non testudineo gressu. Liuius lib. 8. bel. Pun. Citato gradu in hostem ducebant. Idem, Citato vadere equo. Liuius 7. bel. Pun. Nero ea nocte quæ sequuta est pugnam, citatiore quàm inde venerat agmine, die sexta ad statiua sua atque ad hostē peruenit. Ibidē lib. 2, Quàm citatissimo poterant agmine sese abripuerunt.

Citatim, aduerb. ταχέ. Celeriter. Hircius. de bel. Afric. Ipse cum expedita copia in eum locum citatim contendit.

CILIX, cis, κίλιξ, Nomen proprium Phœnicis filij: à quo dicta est Cilicia.

CILICIA, κιλικία, Regio est in minori Asia, Syriæ proxima, tota ferè campestris. Tauro monti subiecta: quæ à Cilice nomen fortita est quē prisstina ætas penè vltra æuum memoriæ absconditi, Phœnice ortum, qui apud Gentileis antiquior Ioue de primis terræ alumnis habebatur. Hæc regio ab Oriente Amano clauditur, à Septentrione Tauri iugis, ab Occidente Pamphylia. Huius metropolis est Tarsos, quam interfecat Cydnus amnis. ¶ Ciliciæ populi Cilices appellātur, de quibus paulò pòst. ¶ Gētile fœmininum est Cilissa, sicut à Phœnix Phœnissa: quod & adiectiui vice positum aliquādo legimus. Ouid. in Ibin, Nam neque quot flores Sicula nascantur in Hybla, Quótve ferat di eam terra Cilissa Crocos.

Cilicensis autem denominatiuum est, non gentile: vt, Præfectus, vel Proconsul Cilicēsis. Cicero Qu. fr. lib. 1, Nam si te interioribus vicinis tuis Cilicensi & Syriaco anteponis, valde magnum facis.

Cilicius, a, um, possessiuum: vt, Ciliciæ portæ, hoc est Amani montis angustiæ, quibus Cilicia à Syria dirimitur.

Cilix. gentile est, significans eum qui è Cilicia ortus est. ¶ Cilices, piratæ fuerunt, quos Cn. Pompeius victos in deditionem accepit, & eorum postea fideli opera vsus est in bellis suis naualibus aduersus Cæsarem. Lucanus libr. 3, Itque Cilix iuxta, iam non pirata, carina. ¶ Crocus Cilix. pro Cilicio. Lucretius lib. 2, Et quum scena croco Cilici perfusa recens est.

Cilicium, cij, à Cilicibus populis dictum est, apud quos (vt inquit Varro secundo, de Re rust. capit. 11.) Cilicia primùm confecta sunt. κιλίκιον, διφθέρα. Cicero 3. in Verrem. Quum iste ciuitatibus frumentum, coria, cilicia, sæccos imperaret. Fiunt autem ex villis hircorum atque caprarum: adhibentúrque (vt Vegetius inquit) ad excipiendum impetum sagittarum. ¶ Asconius scribit Cilicia tecta esse ex pilis, in castrorum vsum atque nautarum. ¶ Inde Cilicina vestis, quæ ex Cilicio est, vel ei similis.

Cilium, teste Plinio libr. 9. capit. 37, Antiqui vocauerunt extremum superioris genæ ambitum: vnde & Supercilia. Genas autem intelligit Plinius folliculos quibus oculus integitur, & à quibus palpebræ, hoc est pili dependent. ¶ Alij Cilia intelligunt folliculos ipsos quibus oculus integitur. Nam quas Græci vocant βλεφαρίδας, Theodorus Cilia vertit. Lactantius quoque de Opific. oculos ciliorum tegminibus occultatos scribit. ¶ Cilia (inquit Festus) folliculus, quo oculus tegitur: vnde & Supercilium. ¶ Idem alibi, Supercilium dicitur quod superciliis sit, id est integumentum oculi superius.

Cilibæ, penul. cor. Mensæ rotundæ. τραπέζαι. Hæ autem à Varrone Cibilæ vocantur, à cibo. ita enim scribit de Lingua Lat. libro 4, Mensam escariam C billam vocāt: ea erat quadrata, vt etiam nunc est in castris: à cibo cibila dicta: postea rotunda facta.

Cilleo, Antiqui vsurpauerunt pro moueo. κινέω, vnde etiam Furcillæ appellatæ sunt. Autor Seruius lib. 2. Georg.

CILLA, κίλλα, Vrbs prope Thebas Actioneas, vbi Cillei Apollinis templum erat, vt habet Strabo lib. 13. Ouidius 13. Metamorph. -Chrysēque & Cillan Apollinis vrbes.

Cillibantes, κιλλίβαντες, Instrumenta erant tribus pedibus fulta, quibus in bello scuta imponebant fatigati: vt ex Aristophane annotauit Cælius libro 8. cap. 16.

Cillibantum, Vide CYLIBANTVM.

CILLVS, Pelopis fuit auriga, qui in itinere, antequam Pelops ad Oenomanum veniſſet, obijt: cuius nomine Cilla oppidum, templúmq; Cillei Apollinis à Pelope conditum est. Strabo lib. 13.

Cilones, φοξοί, Dicti sunt quorum capita oblonga, & compressa sunt: vel quibus frons eminētior est, ita vt à dextra sinistráque recisa videatur. Cicero in Sallust. Quicquid impudicorum, cilonum, parricidarū, sacrilegorum, debitorum fuit in vrbe, &c.

Cima, Vide CYMA.

Cimacia, Vide CYMATIA.

CIMBRI, κίμβροι, Populi fuerūt Septentrionales, Saxonici maris peninsulam incolentes, quæ ab ipsis Cimbrica Cherronesus dicta est, anno ab Vrbe condita sexcentesimo & quadragesimo vnà cum vxoribus & liberis Narbonensem prouinciam ingressi, à C. Mario ad internecionem fuerunt deleti. Refert Valerius Maximus, Cimbros, & Celtiberos in acie gaudio exultare consueuisse, tanquam gloriosè & fœliciter essent excessuri: lamentari verò in morbo, quasi turpiter essent perituri. Hodie Dani appellantur, & qui ipsum peninsulæ Isthmum inhabitant, Holsatij.

CIMBRICA CHERRONESVS, Vide CIMBRI.

Cimex, Vermiculus est odore fœdus, ex ligno nascens, chartisque & pa leis. κόρις, Martialis lib.11. Nec toga, nec focus est, nec tutus cimice lectus. Plin.lib.27.cap.9. Folia cimicem necant. Idem lib.29.cap.4. Veluti cimicum animalis fœdissimi, & dictu quoque fastidiendi natura, contra serpentum morsus, & præcipuè aspidum, valere dicitur.

CIMMERII, κιμμέριοι. Populi fuerunt à Scythis oriundi, dexteram Ponti partem habitantes, non procul à Bosphoro, qui à nomine ipsorum Cimmerius appellatus fuit: vbi & oppidum fuit nomine Cimmerion. Hi aërem crassum habuisse feruntur, & densis exhalationibus nebulosum: quod & ipsum Homerus testatur Odyss.lib.11, vbi sic habet,

Ἔνθα δ' Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε,
Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι οὐδέποτε σφέας
Ἠέλιος φαέθων κατιδρήεται ἀκτίνεσσιν,
Οὔθ' ὅταν εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα βιβήσῃ,
Οὔθ' ὅταν αὖθ' ἑσπέρην ἐπὶ γαῖαν ἅλαδε τρωπήσεται.
Ἀλλ' ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέτατται δειλοῖσι βροτοῖσι.

¶ Hinc Cimmeriæ tenebræ prouerbio celebrantur, pro densissima caligine. Lactãtius lib.4, O cæcum pectus, ô mentẽ Cimmeriis, vt aiunt, vmbris atriorem! Ephorus scribit Cimmerios in Italia quoq; fuisse iuxta lacum Auernum, eósque in subterraneis habitasse domiciliis, quorũ morem patrium esse, vt nemo solem aspiciat: noctu verò egrediantur. Eorundem meminit & Festus. Cimmerij (inquit) dicuntur homines qui frigoribus habitatas terras incolunt, quales fuerunt inter Baias & Cumas, in ea regione in qua cõuallis satis eminẽti iugo circundata est, quę neque matutino, neque vespertino tempore Sole contegitur. ¶ Cimmericus Bosphorus κιμμερικὸς βόσπορος inde nominatur, cuius longitudo est ducentorum & viginti stadiorum.

CIMMERIS, Vrbs Phrygiæ, quæ à veteribus Edonis dicta fuit, deinde & Assus Apollonia & Antandros. Autor est Plinius lib.5.cap.30.

CIMOLIS, penult. prod. Paphlagoniæ oppidum est testibus Pomponio lib.2, & Plinio lib.6.cap.2. ¶ Est etiam vrbs eiusdem nominis in Galatia, teste Ptolemæo lib.5.cap.4.

Cimolia creta, Vide in sequenti dictione.

CIMOLVS, penul. prod. κίμωλος Suidæ, Insula est in mari Cretico, è regione Zephyrij promontorij, vnde optima creta aduehitur, qua fullones vruntur in abluendis vestium maculis. Ouid.7.Metamorph. Hinc humilem Myconem, cretosáque rura Cimoli.

Cimolius, a, um, adiectiuum: vt Cimolia creta: cuius diuersa sunt genera, vt videre est apud Plinium libro 6.capit.17. Dioscorides libro 5.capit.94. duas Cimoliæ terræ species facit, vnam candidam, alteram ad purpuræ colorem vergentem: quarum vtrique maximas in medicinis vires tribuit.

CIMON, κίμων, Atheniensis fuit, Miltiadis filius, mira erga ciues liberalitate ac munificentia, vtpote qui refractis agrorum suorum & hortorum sepibus, ciuibus faceret potestatẽ, quod visum esset, ex illis decerpendi. Domi quoque tam largo apparatu instruxit conuiuium, vt non modò familiæ, sed multis etiam pauperibus vndiq; cõfluentibus abundè sufficeret. Vide latius vitam eius apud Plutarchum, qui eum cum Lucullo in contentionem adducit.

Cinædiæ, Lapilli, qui inueniuntur in cerebro cinædi piscis, maris habitum colore præfagiente. Plinius lib.37.cap.10.

Cinædus, cum æ, diphthongo, κίναιδος, μεταγώγων, Qui muliebria patitur. παρὰ τὸ κινεῖν τὰ αἰδοῖα. Catullus Epigram.22, Cinedus mollior cuniculi capillo, vel anseris medulla, vel mola mollicella. Gellius, Nihil interest, quibus membris cinædi fitis, posterioribus, an prioribus. ¶ Alij Cinædos, quasi pudore vacuos appellant. κινὶς enim vacuus. αἰδὼς pudor. Alij interpretantur saltatores, vel pantomimos ἀπὸ τῆς κινήσεως, quod libidine omnibus anteirent, qui choros ducebant, & nimia agilitate se exercerent. Hos alio vocabulo Petauristas vocant, eo quòd saltibus leuioribus mouerentur, vt nulla durities in corpore videretur. Plautus in Aul. In fustibus fum mollior magis quàm vllus cinædus. ¶ Cinædus etiam genus piscis, de quo Plinius lib.32.

Cinædicus, ca, cum, penultima correpta, adiectiuum. κιναιδικός. Plautus in Sticho, Lepidam & suauem cantationem aliquam occipito Cinædicam.

Cinara, Vide CINYRA.

Cinaræ, Carduí sunt maiores, quos vulgus *Articocalos* vocat, qui primùm ab Italis, mox etiam à Gallis inter præcipuas mensarum delicias habiti sunt. σκόλυμοι. Columella libro 10, Hispida ponatur cinara, quę dulcis Iaccho Potanti veniat, nec Phœbo grata canenti, &c. Nominis originem referunt ad Cinaram puellam in herbam sui nominis mutatam. Alij à cinere deductum putant, quòd cinere in primis hæc herba gaudeat stercorari.

CINCIA, Locus Romæ, vbi Cinciorum monumenrum fuit Festus.

Cincinni, per duplex nn. κίγκιννοι, Sunt crines intorti, qui etiam Calamistrati dicuntur. Iuuenalis, Altior hic quare cincinnus? Hos capillos Martialis Anulos vocat: ait enim, Vnus de toto peccauerat orbe comarum Anulus. Varro, Is est coliculus viteus intortus, vt cincinnus. Solent autem cincinni oleo perungi. Cicero in Pisonem, Erant illi compti capilli, & madentes cincinnorum simbriæ. ¶ Inde Cincinnati dicti, qui capillos intortos gestant. Cicero post reditum in Senat. Quo vultu cincinnatus ganeo non solùm ciuium lachrymas, verumetiam patriæ preces repudiauit? Plautus Capt. Subrufus aliquantum, crispus, cincinnatus. ¶ Hoc cognomẽ fuit L. Quintio, qui ab aratro ad Dictaturam vocatus, Aequos victos sub iugum egit, & decimosexto die, à quo magistratum acceperat, Dictatura se abdicauit.

CINCIVS, Romani Senatoris nomen, qui seculi sui luxui infensus, vehementissimus suasor fuit legis Fanniæ sumptuariæ: orationéq; ad populum habita acerrimè inuectus fuit in mores suæ ætatis, & quorundam gurgitum gulam, qui solidos porcos Troianos in conuiuium inferebant. Ita enim vocabat aprum, qui inclusis minoribus animalculis grauidus erat, quemadmodum equus Troianus grauidus erat armatis. Vide Macrobium lib.3.cap.13.

Cinclus, κίγκλος Suidæ, Auis est exigua, perpetuò caudam mouens, vnde & Motacilla à nõnullis appellatur. Hanc posteriore sui parte tam debilem esse aiunt, vt nidum struere nõ possit: sed in alienis nidis ouà pariat. Quæ res fecit locum prouerbio, vt omnium rerum inopia laborantes, Cinclo pauperiores dicamus. Autores Suidas, & Aelianus libro 15.cap.28.

Cinctus, Vide CINGO.

CINEAS, κινέας Plutarcho, Vir Thessalus fuit, Pyrrho amicissimus, & perpetuus illius in omnibus expeditionibus comes: cuius tãta fuit eloquentia, vt Pyrrhus fateretur, plures à Cinea oratione, quàm à se armis esse subactos. Hic legatus Romam missus, vt Pyrrhi nomine de pace ageret, obsistẽte sibi Appio Claudio Cæco, re infecta reuersus est. Interrogatus deinde à Pyrrho de statu vrbis & Senatus, respondit, Senatum sibi deorum consessum visum esse, populi autem tantam esse turbam, vt vererentur, ne regi cum hydra quadã Lernæa res esset. Huic tanta fuisse fertur memoriæ fœlicitas, vt postridie quàm Romam aduentasset, sine vlla nomenclatoris ope Senatui, equestríque ordini sua nomina reddiderit. Autor Plinius lib.7.cap.24.

Ciner, Ciniflones, Vide CINIS.

CINESIAS, æ, κινησίας Suidæ, Dithyramborum scriptor, qui impietatis, improbitatísque nomine male audiuit. ¶ Fuit hoc & Pyrrhi Achillis filij cognomẽ, à corporis agilitate impositum. Fertur enim Pyrrhicam saltationem vehementer excoluisse, & à suo nomine eam appellasse. Vnde natum est prouerbium, πυρρίχιον κινησίου, hoc est Cinesiæ Pyrrhicam didicit, vel quòd in choris multo motu vteretur contra comicos agens, qui in hac parte deficiũt. Erat autem Cinesias corpore pigro, & fracto crure.

CINGA, Hispaniæ fluuius est in Iberum influens. Lucanus libr.1, -quos Cinga pererrat Gurgite, &c.

Cingo, is, xi, ctum, Notæ significationis est, & cum accusatiuo ablatiuũ habet. ζώννυμι. Ouidius 5. Fastor. Sustulit hoc Nymphe, cinxítque decentibus armis. Idem 2. de Ponto, Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis. Cicero 3. de Natura deor. Diligentiúsque vrbem religione, quàm ipsis mœnibus cingitis. ¶ Per translationem Cingere ponitur pro circuire, & circunspire, περιβάλλειν. Liuius lib.1, Nam & muro lapideo. cuius exordium operis Sabino bello turbatũ erat, vrbem, quam nondum munierat, cingere parat. ¶ Aliquando tamen accusatiuo solo contentum est. Plinius, Quum enim saltum venatores cinxissent. Dictum cingo, quasi circum ago. ¶ Huius cõpolita sunt Accingo, Circun cingo, Discingo, de quibus suis locis. ¶ Incinctus, idem quod cinctus. Liuius lib.10. Incinctum Gabino cinctu super telũ stantem. ¶ Intercingo. Plinius, Thebaicus intercinctus aureis guttis inuenitur in Africæ parte. ¶ Præcingo, idẽ quod cingo. Διαζώννυμι. Plautus in Bacch. Inde de hippodromo, & palæstra vbi reueniſſes domum, Cinctículo præcinctus, in sella apud magistrum assideres. Interdum Præcingere, est præparare. παρασκευάζω. vnde Præcinctus, εὐζωνος, strenuos, & expeditos dicimus. ¶ Procingo, cingo, apparo: à quo Procinctus, apparatus bellicus. Vnde dicimus, aliquid nos fecisse in procinctu, quum ad expeditionẽ, aut ad iter essemus parati & accincti. Ouidius, Hæc in procinctu carmina facta puta. Plinius, Vinum curas, vigorẽmque animi impedit ad procinctum tendentibus. Et Procincta classis vocabatur, quum exercitus cinctus erat confestim pugnaturus. ¶ Recingo, quod cinctum erat, discingo. Ouidius libr. 1. Metamorph. Velántque caput, tunicásque recingunt. ¶ Subcingo, subtus cingo. & ad cingulum alligo. ποραρτῶ, ὑποζώννυμι. Cicero 12. Philip. Serg. Galbam eodem pugione succinctum quo in castris videtis. ¶ Et Succingere, est cinctu vestes ita colligere, vt breuiores videantur, fiátque homo ad agendum promptior. Vnde & Succinctam orationem, breuem dicimus, & Succinctè, breuiter, συντόμως. ¶ Hinc Succinguli, balteum dicimus. ζωστήρ. ¶ Succinctorium vestis genus breuissimæ, quo venter & verenda teguntur: quod & Semicinctium vocatur, quòd medium hominem cingat, id est vestiat.

Cinctus, participium. Cicero pro Flac. Equidem existimo in eiusmodi regione atque prouincia, quæ mari cincta, partibus distincta, insulis circũdata esset, &c. Gellius, Scuto pedestri & gladio Hispanico cinctus, contra Gallum constitit.

Cinctus, us, A Cingo, sicut Cingulum. Διάζωμα. Varro de Lingua Latina, Cinctus, & Cingulum à cingendo: alterum viris, alterum mulieribus attributum. Quibus & pro vestitu sumatur. Virgilius 7. Aeneidos, Ipse Quirinali trabea, cinctúque Gabino Insignis. Porphyrio docet Cinctum tunicæ genus esse infra pectus aptatę, à quo Cinctutos Cethegos Horatius nominauit. Cinctum Gabinum esse dicunt, togam sic in tergum reiectam, vt vna eius lacinia reuocata hominem cingat, hoc genere vestimenti Consul Romanus vtebatur bellum indicturus. Hoc item vestis genere indutos fuisse duos Decios, quum se pro exercitu deuouerent, autor est Liuius.

Cincticulus, diminutiuum, Amiculi genus, quòd ferè sub vmbilico præcingitur, & ad dimidiũ crus porrigitur. Διαζωμάτιον. Plaut. in Bacch. Cincticulo præcinctus in sella apud magistrum assideres.

Cinctutus, a, um. penult. produ. Cinctu indutus: quod vestis genus antiquissimos illos denotare vellet, Cinctutos Cethegos dixit. Verba eius sunt hæc, -si fortè necesse est Indiciis monstrare recẽtibus abdita rerum, Fingere cinctutis non exaudita Cethegis Continget. Hoc est iis seculis nunquam audita, quibus Romani cinctu vtebantur. ¶ Alij Cinctutos intelligunt bellicosos, quasi ad militiã accinctos: sicut contrà Discinctos, molles & imbelles. Prior tamen interpretatio Horatij loco magis videtur conuenire.

Cingulum, Hominis cinctorium dicitur, & propriè mulierum. ζώνη. Varro 4. de Lingua Latina, Cinctus & Cingulum à cingendo: alterum viris, alterum mulieribus attributum. Festus, Cingulo noua nupta præcingebatur, quod vir in lecto soluebat. ¶ In cælo quoque Cingula dicuntur, quæ & zonæ. Cicero in Somnio. Scip. Cernis autem terrã eandem, quasi quibusdam redimitam & cireundatam cingulis ¶ Quandoque pro anulo ponitur, quod digitum circuit.

Cingula, læ, Qua cinguntur iumenta. ζῶμα. Ouidius de Remed. Et noua velocem cingula lædat equum.

Cingriæ, Tibiæ dicebantur, quæ licet breuiores essent, subtilioribus tamen modis insonabant.

Cingulum, & Cingulus, Vide CINGO.

CINGVLVM, Ciuitas est inter Picentes, quæ mulos Cingulanos mittit, qui etiam hodie habentur in pretio. ¶ Hinc Cingulani populi, quorũ meminit Plinius libro 3.cap.13.

Cinis, cineris, ab antiquo nominatiuo Ciner, hodie masculini generis, olim etiam fœminini. τέφρα, Puluis, in quem materia vsta resoluitur. Statius libro 3. Thebaid. -veteris quum regia Cadmi Fulmineum in cinerem monitis Iunonis iniquæ Consedit. Idem 10. Aeneidos. Non satius cineres patriæ insedisse supremos? Idem 6. Aeneid. Postquam collapsi cineres, & flamma quieuit. ¶ Sumitur & pro manibus & reliquis funerum, siue memoria. Cicero tertio in Verrem, Homo impotunissime, cur tantam iniuriã P. Annio mortuo fecisti? cur hunc dolorem cineri eius atque ossibus insusisti? Virgilius 4. Aeneid. Nec patris Anchisæ cineres, manésve reuelli. ¶ Antiqui hoc nomen etiam fœminino genere efferebant. Caluus apud Nonium, Quum iam fulua cinis fueris.

Cineraceus, a, um, Cineris colorem referens. Plinius lib.33, Terra est aliàs rufa, aliàs cineracea.

Cinereus, a, um, Quod è cinere est, vel quod cinereum refert colorem.

Cinerarius, ri, pro ciniflone. Catullus, Nunc tuum cinerarius Tondet os, miser, ah miser Concubine nueces da.

Cinericius, a, um: vt, Panis cinericius, ἐγκρυφίας ἄρτος, qui coctus est sub cinere.

Cinefacio, cinefacis, cinefacere, Est in cinerem reducere. σποδίω, τεφρόω. A quo Cinefactus, a, um, In cinerem dissolutus. τεφρωθείς: ¶ Figuratio est (inquit Nonius) vt Tepefactum, & Labefactum. Lucilius libro 3, At nos horrifico cinefactum te propè busto Insatiabiliter deflebimus.

Ciniflones, qui & Cinerarij dicti sunt, qui calamistris in cinere calefactis capillos crispabant. Horatius, Custodes lectica, ciniflones, parasiti.

CINNA, Ciuitas Thessaliæ, à Cinno gigante, & Cœi fratre dicta. ¶ Est etiam Cinna ciuitas Hispaniæ in regno Castellæ: à qua Cinnenses populi, quos commemorat Plinius in conuentu Tarraconensi, libro 3.cap.3. ¶ Fuit item Cinna Marianis & Syllanis temporibus, Romanorũ omniũ crudelissimus, quatuor Consulatibus functus, qui primo Consulatu, quum bellum contra Syllam pararet, Anconæ ob nimiam crudelitatẽ, lapidibus ab exercitu occisus est. ¶ Fuit etiam Poëta eruditissimus hoc nomine, cuius meminit Virgilius in Bucolicis, -nam neque adhuc Vario videor, neque dicere Cinna Digna, sed argutos inter strepere anser olores.

Cinnabari, siue Cinnabarim, κιννάβαρι. Plinius libro 33. capit. 7, saniem putauit esse draconis elisi elephantorum morientium pondere, permisto animalis vtriusque sanguine. Quod tamen falsum esse, manifestius est quàm vt debeat refelli. Dioscorides à minio diuersum esse ostendit, quòd Cinnabari ex Libya, minium ex Hispania afferretur: quid tamen re vera esset, non indicauit. Hoc tantùm testatur, tam exiguam eius copiam afferri solere, vt vix variandis in pictura lineis pictoribus sufficeret. Quod autem hodie Cinnabrium vocant, ex sulphure & argento viuo simul vstis conficitur.

Cinnamomum, κινάμωμον, Frutex est in Aethiopia Troglodytis confermina, humilis & surculosus, duorum cubitorũ altitudine, omnem in cortice dotem habens: nam lignum eius, quod Xilocinnamomum vocãt, propter quandam origani acrimoniã in fastidio est. ¶ Cinnamomum etiam hodie in officinis nomen retinet: vulgus à quadam canalium figura *Canellam* appellat. Vide plura de hoc apud Plinium libro duodecimo capite 19.

Cinnamum, penultima correpta, κίνναμον, Frutex, siue arbuscula nascens apud Gebanitas, in finibus Troglodytarum, præstantissimum exudans odoramentum, quod & ipsum Cinnamum dicitur. Vide Plinium libro 12.capit.19. Ouidius 3.Fast. Cinnama tum primùm captúáque thura dedisti.

Cinnaris, Herba est, autore Plinio, quæ ceruis aduersus venenata pabula est remedio. Plinius libro 8.cap.27, Ceruus herba cinnare venenatis pabulis resistit.

Cinnus, per duplex nn, Est plurimarum rerum, præsertim liquidarum, cõmistio: nam ab aliquibus potionis genus ex multis liquoribus confectũ putatur, quod κιννῶνα Græci appellant. Cicero de Oratore, Cinnus vtriusque particeps, vel vtriusque, si verum quærimus, expers. Et eleganter Picus Mirandula ad Angel. Polit. Tu ita vtrunque imples, vt vtriusque ingenii, haud satis constet, qui & Græcam, & nostram Mineruam vtrum magis, pulchrè amplectaris, quasi cinnus vtriusque linguę: vt quæ insititia sit, quæ genuina, non facilè discerni possit.

CINXIA, Iuno dicebatur, quòd nuptiis præesset. γαμήλιος. Inito enim coniugio soluebatur cingulum, quo noua nupta erat cincta. Festus.

Cinyps, Vide CYNIPS.

CINYRAS, κινύρας Suidæ, Cypri rex fuit, qui cũ filia Myrrha, astu nutricis deceptus, cõcubuit: ex qua & Adonin suscepit, quem Venus postea in deliciis habuit: qui quum maiore animo, quàm viribus, feras sectaretur, apri dente in inguine vulneratus, interemptus fuit, & in florẽ Anemonem conuersus. Vide Ouidium lib.10. Metamorphoseos.

CIOS, Phrygiæ emporium fuit, à Milesiis conditum in loco qui Ascania Phrygiæ appellatur. Plinius lib.5.cap.32.

Ciperum, (quod hîc corruptè legebatur) Vide CYPEROS.

Cippus, Columnam significat, quæ cum inscriptione ad consertandam rei alicuius memoriam soleat erigi. τύμβος. cuiusmodi etiam in defunctorum monumentis erigi consueuerunt. Horatius 1. Serm. Satyra 8, Hic miseræ plebi stabat commune sepulchrum, Pantolabo scurræ, Nomentanoque nepoti Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum Hic dabat, hæredes monumentum ne sequerentur. Cippus item instrumentum erat ligneum, quo seruorum & captiuorum pedes colligabantur.

Circa, præpositio est accusatiuo seruiens casui, Idem significans quod iuxta. περί. Cicero de Lege agrar. contra Rullum, Quum Rullus Capuam & vrbes circa Capuam occuparit. Idem 3. in Verrẽ, Aiebat multa fibi opus esse, multa canibus suis, quos circa se haberet. ¶ Ponitur & pro Circiter, vt tempus denotet. Plinius lib.9.cap.18, Nec amplius, quàm circa eum mensem visuntur. ¶ Inuenitur etiam aduerbialiter positum, & sine casu. Cicero ad Atticum lib.2, Nostram ambulationẽ, & ea quæ circà sunt, velim, quum poteris, inuisas. ¶ Hinc fiunt composita, Quocirca, & Circuncirca: de quibus suis locis.

Circanea, Auis dicitur quæ volando circuitum facit. Festus.

CIRCE, κίρκη, Solis & Persęs Nymphæ filia, & Aeetæ Colcorũ regis soror, veneficiorum peritissima: quæ Sarmatarum rege, cui nupserat, veneneno sublato, regnóque per scelus parto, quum crudelius imperaret, ab incolis pulsa, in Italiam profugit, & in Circæo monte (qui antiqui olim Latij terminus erat, & efficacissimis herbis abundabat) sedem sibi delegit: vbi quum Glaucum marinum deum adamaret, Scyllam puellam, quam ille deperibat, infectis fontibus, in monstrum marinum commutauit. Vlyssem item vi tempestatis ad se delatum hospitio suscepit, sociósque eius, quos in porcos commutauerat, eidem restituit: cui & Telegonum filium peperit. ¶ Postremò & Picum Latinorum regem, quòd vxorem suam nomine Canentem sibi præferret, in auem sui nominis commutauit.

Circæus, a, um, κιρκαῖος: vt, Circæus mons, & Circæum oppidum, quod & Circæos quidam appellarunt. ¶ Hinc Circęnses populi. Liuius lib.6, ad hoc Latini Hernicique accesserunt, & Circæenſium quidam. Cicero lib.3. de Nat. deor. Circen quoque coloni nostri Circæenses religione colunt. Circæi verò quondam insula fuit, immenso mari circundata (si Homero creditur) vbi Latium antiquum terminabatur. Strabo lib.5, Post Antium Circæum est stadiorum ducentorum & nonaginta, mons mari & paludibus instar insulæ circundatus. Habet etiam castellum, & Circes sacellũ, & Mineruæ aram. Virgil. lib.4, Proxima Circææ raduntur littora terræ, Diues inaccessos vbi Solis filia lucos Assiduo resonat cantu. Vide plura apud Homerum 10. Odyss.

Circæa, κιρκαία, Herba est strichno satiuo similis, flore nigro & pusillo, semine milij magnitudine, nascente in quibusdam corniculis, radice semipedali. Autor est Plinius lib.25.cap.13. ¶ Fuerunt qui eandem crederent cum Circæio, quod tamen falsum esse ex Vtriusque descriptione facilè deprehenditur.

Circæium, Herba quæ & mandragora dicitur. Vide Plinium libro 25. capite 13.

Circenses ludi, vel Circenses, sine adiectione, Certaminis curulis genus erat, in honorem Consi consiliorum dei institutum: ἱπποδρομία: ita dictum, quòd in circo perageretur, non autem ab ensibus (vt Seruius nugatur) in circuitu dispositis. Liuius, Tum primùm circo, qui nunc maximus dicitur, designatus est locus, diuisa loca Patribus, Equitibúsque vrbis, vt spectacula sibi quisque faceret. Virgilius octauo Aeneidos. Nec procul hinc Romam, & captas sine mora Sabinas Concessu caueæ, magnis Circensibus actis Addiderat. ¶ Circensium ludorum, septem erant curricula solennia. Gellius libro tertio capite 10, ex Varrone. ¶ Circense tomentum, Dicitur quod fit ex summitatibus arundinum mollibus, lanæ similibus. Martialis libro 14, Tomentum concisa palus circense vocatur: Hoc pro Lingonico, stramina pauper emit.

Circerus, penul. prod. Nauis Asiana prægrandis, vt inquit Nonius. Plautus in Stich. Quum percunctor portitores, ecq; nauis venerit ex Asia, negant venisse. Conspicatus sum interim circerum, quo ego meliorem non vidisse censeo.

Circinus, penul. correp. Instrumentum quo circuli vertendo designantur. διαβήτης. Plinius lib.2. cap.15. Omnia autem hæc constant ratione circini semper indubitata.

Circino, as, penul. corre. Rotundum facio, περιάγω: vel Circino, circulum facio. Plinius libr.16.cap.38, Cætera mensarum genera fissis arboribus circinantur in pulpam. ¶ Significat etiam Circumire: vt, Circinare auras apud Ouidium 2. Metamorph. Sic super Actæas agilis Cillenius arces Inclinat cursus, & easdem circinat auras.

Circiter, à Circa fit, Idémque significat: & refertur modò ad tempus. περίπου, ὡς. Plautus in Mostel, Redito huc circiter meridiem. Cæsar 1. bel. Gal. Ita dies circiter quindecim iter fecerunt. Cicero ad Attic. Nos circiter Calendas aut in Formiano erimus, aut in Pompeiano. Modò ad numerum. Sal. in Catilinam, Sed ex omni copia circiter pars quarta erat militaribus armis instructa. Modò ad locum. Plautus in Cistel. Loca hæc circiter excidit mihi. ¶ Circiter, aduerbium. Cicero ad Attic. Verùm hæc in Arpinati ad sextum circiter Idus Maias non deflecamus. Cassius Hemina, Lapidem fuisse quadratum circiter in media arce iunctum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Circites, pénul.corr. Circuli ex ære facti, teste Festo. Est & genus oleæ apud Columellam lib.5.cap.7.

Circius, Ventus nulli violentia inferior: sic dictus, quòd omnia turbet, ac circumuertat. Hic peculiaris est Galliæ Narbonensis: de quo Gellius, Galli ventum ex sua terra flantem, quem sæuissimum patiuntur, Circium appellant, à turbine, opinor, eius ac vertigine. Lucan. –solus sua littora turbat Circius, & tuta prohibet statione Monœci. Ventus circius, quum loquare, buccam implet: armatum hominem, & plaustrum onerarum percellit. Cato Cercium, non Circium appellat. ¶ Est item Circius Tauri montis pars apud Plinium libro 5.cap.27.

Circitores, Vide CIRCVITORES.

CIRCIVS, (quod hic pro insula Mysiæ adiacente, corruptè legebatur) vide CYZICVS.

Circos, κίρκος, Auis est ex Accipitrum genere, altero pede clauda, prosperrimi auguri ij in nuptialibus negotiis, & re pecuaria. Autor Plinius libro 10.cap.8.

Circuitor, Circuito, Circuitus, vide CIRCVMEO.

Circulator, Circulo, Circulus, Vide CIRCVS.

Circum, Præpositio, περί, & componi solet, & separari. Separata locum tantùm significat, sicut & composita: vt, Circum theatrum. ¶ Quandoque loco aduerbij ponitur. Virgil.4.Aeneid. Anne vides toto properari littore circùm? Componitur verò cum dictionibus ab a, incipientibus, vt Circumago: c, vt, Circùcido: d, vt, Circùduco: e, vt, Circumeo: f, vt, Circunfluo: i, vt, Circumiacio: à quo Circùiectus: l, vt, Circùlinio: m, vt, Citcummunio: n, vt, Circunnascor: p, vt, Circumpono: q, vt, Circunquaque: s, vt, Circunscribo: z, vt, Circùtuli: u, vt, Circunuenio. Verùm iuncta vocalibus integra scribi, sed nõ proferri debet, vt circumago, circumeo scribantur, sed proferantur circuago, circueo. Vnde Priscianus ait, Circumeo, & circumago, & similia non pateretur elisionem in pronuntiatione, si tranferet in sequentem syllabam m. Si verò iungantur cum c, d, f, q, t, mutatur m, in n: vt, Circuncido, Circundo, Circunfero, Circunquaque, Circuntuli. Cum aliis remanet m, integra: vt, Circumscribo, Circumuolo.

Circumaggero, as. Plinius libro 19.cap.5, Terra minuta, simòque circumaggeratas resistere frigori radices.

Circumago, gis, Significat circunduco. περιάγω, περιάγομαι. Liuius 1. ab Vrbe. Prius penè, quàm Romulus, quique cum eo equites erant, circumagerent fratris equos, terga vertunt. Plin.libr. 2.cap.3, Circumagitur orbis viginti quatuor horarum spatio. Apuleius, Nudúmque hominem circumagens omnibus ostendebat. ¶ Interdum insequor, fugo. ἐλαύνω. Curtius, Nec vulneratum, & ferè seminecem circumagere destiterunt. ¶ Inde Circumactus verbale, Conuersio, siue motus in gyrum. περιαγωγή. Plinius, In ponte prætenui duabus capellis obuiis ediuerso, circumactum angustiæ non caperent, nec reciprocationem longitudo.

Circumambulo, as, In circuitu ambulare. περιπατῶ. Paul. in lege Possideri.in princ. ff. de acquirenda possessione. Vt qui fundum possidere velit, omnes glebas eius circumambulet.

Circumaspicio, cis, περισκέπτομαι. Plinius libro 8.capit.33, Nec pupillæ motu, sed totius oculi versatione circumaspicit.

Circuncelliones, Dicti sunt qui circum cellas vagantur. ἀκῆται. Solent enim ire hac atque illac, nusquam habentes sedes.

Circuncido, dis, Circum, vel per circulum incidere & amputare. περικόπτω. Columella libro 3, Eiusdem spolij corticem circuncidito, & materiem delibrato. ¶ Circuncidere vinum, pro eo quod est, vini vsu interdicere. Celsus lib.4.cap.20, Deinde vbi ad se redit, circuncidendum vinum est in totum annum. Idem libro 6.cap.9, In dentium autem dolore, qui ipse quoque magnis tormentis angumerari potest, vinum ex toto circùcidendum est. Id est vinum omnino non est bibendù. ¶ Circuncido absolutè positum. Cicero 5.de Finibus, Quę sit scientia atque ars agricolarum, quæ circuncidat, amputet, erigat.

Circuncisus, participium. Plinius libr.14.cap.19, Quod circuncisis vinaceis profluxerit. Cicero 1.de Finibus, Vt sapiens solum amputata, circuncisáque inanitate, & errore, naturæ finibus contentus.

Circuncidaneus, a, um, vt Vinum circuncidaneum: quod scilicet postremò exprimitur, vinaceis, vbi fluere desierint, circunquaque accisis. Cato cap.23, Tortiuum mustum circuncidaneum suo cuique dolio diuidito, additóque pariter.

Circuncisitius, a, um: vt, Circuncisitium vinum, idem quod circuncidaneum. Varro de Re rust. libro 1.cap. 54. Quum desiit sub prælo fluere, quidam circuncidunt extrema, & rursus premunt: & rursus, quum expressum, circuncisitium appellant: ac seorsum quod expressum est seruant, quod resipit ferrum.

Circuncisè, aduerbium. Suetonius de Clar. Rhet. Tum ne vsquequaque scholasticus existimaretur, circuncisè, ac sordidè, & tantummodo trivialibus verbis egit, verùm rarius.

Circuncisio, onis, περικοπή. Lactantius libr.4.cap.17, Sed iræ atq; inuidiæ suæ alias causas præferebant, quòd circuncisionem vacuè faceret.

Circuncisura, ræ, Incisio in orbem facta. Plinius lib.16.cap.40, Stantésq; à circuncisura ficeatæ fideliores.

Circuncingo, gis, Circundo, περιζώννυμι, περιβάλλω. Silius libr. 10, Ceu fera quæ telis circuncingentibus vltro Assilit in ferrum, & per vulnera colligit hostem.

Circuncirca, compositum ex duabus præpositionibus, Ab omni parte. ἀμφί, περί. vt, Circuncirca prospicere. Plautus in Aulularia, Occepit ibi scalpturire vnguis Circuncirca.

Circuncludo, dis, circuncluſi, circunclusum, Vndique claudo. περικλείω. Plinius libro 18.capit.35, Si nubes solem circuncludant. Cæsar 6. bello Gall. Hæc studiosè acquisita ab labris argento circuncludunt, atque in amplissimis epulis pro poculis vtuntur. Loquitur de cornubus vrorum. Cicer. in Catil.5, Num inficiari potes, te illo ipso die meis præsidiis, mea diligentia circunclusum, commouere te contra Rempublic.non potuisse?

Circuncolo, lis, circuncolui, circuncultum, Circùm habito. περοικέω. Liuius 1.bell.Maced. Is timor omnes, qui circuncolunt Bœben paludem, relictis vrbibus, montes coëgit petere. Vlpian. l. 1.ff. de flumin. Flumen à riuo magnitudine discernendum est, aut æstimatione circuncolentium, &c.

Circuncolumnium, Locus est circunquaque porticus habés, vel saltem à tribus lateribus, qualia fieri in monasteriis solent. περιστύλιον.

Circunculcare, Circuneirca conculcare. Columella libro 5.capit.6, Sinminus terra subacta, operiamus, & circunculcemus ipsum seminis codicem. Ibidem, Ac diligenter circunculcari.

Circuncurro, is. περιτρέχω. Quintil.lib.2.capit.22, Hanc autem, quam nos materiam vocamus, id est res subiectas, quidam modò infinitam, modò non propriam Rhetorices esse dixerunt, eámque artem circuncurrentem vocauerunt, quòd in omni materia deceret.

Circuncursо, as, are, frequentatiuum à Circuncurro. Terẽtius Heaut. Hæc, illæc circuncursa: inueniendum est tamen Argentum. Plaut. Rud. Omnia iam circuncursaui, atq; in latebris omnibus Perreptaui quærere conseruam.

Circundo, περιβάλλω, περιλαμβάνω, Circumeo, περίειμι, inter se differunt: quoniam dicimus, Hercules circuiuit terram. non Circundedit: & Anulus circundat digitum, non Circumit. Circuitus nomen vtrunque complectitur. Cicero Catoni, Vallo & fossa circùdedi. Plautus in Asin. Circundato me brachiis, meúmque collum circumplecte. Cæsar tertio belli Ciui. Octauius quinis castris oppidum circundedit. Horatius Sermo.1. satyra 2, Ad talos stola demissa, & circundata palla Plurima Armis circundatus, id est armatus. Virgilius 9. Aeneidos. Celsus libro 8.capit.10, Quinto die idem faciendum, ferulæque circundandæ.

Circundolo, as, are, Est circunquaque dolare, seu polire. Plinius librò 16.cap.32, Sed maximè mirum, Antandri platanus etiam circundolatis lateribus resistibilis sponte facta.

Circunduco, cis, penultima producta. In orbem duco. περιάγω. Plaut: Aliquos mitte, circunduce exercitum. Cicero secunda Philip. Casilinũ coloniam deduxisti, quò erat paucis annis antè deducta, vt vexillum videres, & aratrum circunduceres. Liuius octauo ab Vrbe, Placuit inde iam maiore conatu, animóque, ab vnius expugnatione vrbis ad perdomandum Latium, victorem circunducere exercitum. ¶ Circunducere apud Iureconsultos metaphoricẽs pro abolere, delere, & abrogare accipitur. Paulus l.ac1.ff.de re iud. Acta apud se habita si partes consentiant, potest iubere iudex ea die circùduci, nisi vel negotium, vel lis terminata est. Vlpianus l.Et post edictum. ff. de iudic. Quòd si is, qui edictum peremptorium impetrauit, absit die cognitionis, tunc circun ducendum erit edictum peremptorium. ¶ Circunducere aliquem per dolos, est decipere. παραπρόσθω. Plautus Pseud. Per sycophãtiam, atque per doctos dolos Eam circunducam lepidulé. ¶ Circunducere argento, Idem. Plautus, Te velle amantem argento circunducere. Idem Baech. Quadringentis philippeis filius me & Chrysalus circunduxerunt.

Circunductio, Deceptio. παράπρασις. Plautus Capt. Nec pueri suppositio, nec argenti circunductio.

Circumeo, is, it, Ambio. περίειμι. Liu.1.ab Vrbe, Sed ipse Romulus circumibat, docebátque, patrum id superbia factum, qui connubia vicinis negassent. Prædia circumire. Cicero pro Cecinna.

Circuitus, participium, penultima correp. Circunductus. Seneca in Med. Orbem circuitis cornibus alligat. Id est circùductis, & totum globum cingentibus.

Circuitus, us, ui, nomen verbale. περίοδος. Cicero 2. de Natura deor. Circuitus enim solis orbium quinque diebus L X & C C C, quarta ferè diei parte addita, conuersionem conficiunt annuam. Celsus libro 3.capit.5, Sed tertianarum quartanarúmque, quarum & certus circuitus est, & finis integer est. Quintil. libro 1.capit.10, Ergo etiam id fieri potest, vt maiore circuitu minor loci amplitudo claudatur.

Circumitio, vel circuitio, verbale. Liuius 3. ab Vrbe, Circuitio, ac cura Aedilium plebis erat: ad eos summa rerum, ac maiestas Cõsularis imperij venerat. Terentius Andr. Ita aperté ipsam rem modò locutus, nihil circuitione vsus es. Cicero 2. de Diuinat. Ergo hic circuitione quadam deos tollens, certè non dubitat diuinationem tollere.

Circumequito, as, are, Equo circumeo. περιϊππεύω. Liuius libro 10.ab Vrbe, Nequam occultam in fraudem incautus rueret, duas turmas sociorum Latini nominis circumequitare mœnia, atq; explorare omnia iubet. Idem nono belli Puni. Cum equitibus Numidis circumequitabat vrbem.

Circunfero, penultima correpta, Circumporto, circunduco. περιφέρω. Sallustius, Fuere item ea tempestate, qui dicerent Catilinam, oratione habita, quum ad iusiurandum populares conscios sceleris sui adigeret, humani corporis sanguine vinum permistum pateris circuntulisse, ¶ Per translationem ponitur pro lustrare, seu purgare. Virgilius libro sexto, Idem ter socios pura circùtulit vnda, Spargens rore leui. Nam lustratio à circunlatione dicta est, vel cæde, vel victima.

Circunfirmare, Circunsepire, circunquaque munire. περιφράττω. Columella libro 4.cap.17, Nam vbi magna vis & incursus est pluuiarum, procellarúmque vbi frequentibus aquis vitis labefactatur, vbi præcipitibus cliuis velut pẽdens plurima præsidia desyderat, ibi quali quadrato circunfirmanda est agmine.

Circunflecto, ctis, circunflexi, circunflexum, In gyrum flecto. περικάμπτω. Virgilius 5. Aeneidos. Constituit signum nautis pater, vnde reuerti Scirent, & longos vbi circunflectere cursus.

Circun

Circunflexus, participium, Vndique flexus. ¶ Inde Accentus circunflexus, περισπωμένη προσῳδία, ex acuto & graui factus.

Circunflexus, us, ui, nomen. περισπασμός. Plinius libro 8.capit. 11, Vt & ipsos circunflexu facili ambiant. Idem libr.2.cap.1, Cuius circunflexu reguntur cuncta.

Circunflo, as, are, Vndique afflare. περιπνέω. Cicero quinta Verrin. Sic est hic ordo quasi propositus atque editus in altum, vt ab omnibus ventis inuidiæ circunflari posse videatur. Circunflantibus Austris. Statius libro 11. Theb.

Circunfluo, Abundo. ἀπορέω. Cicero in Læl. Et circunfluere omnibus bonis, copiis, atque in omni rerum abundantia viuere. ¶ Propriè tamen Circunfluere, est circum aliquid fluere, decurrere. περιῤῥέω. Plin. Id oppidum circunfluit amnis. ¶ Interdum concurrere. συῤῥέω. Idem, Postquam variæ vndique gentes circunfluxere.

Circunfluus, a, um, Quod circunfluit. περιῤῥέος. Ouidius 15. Metamorph. Scinditur in geminas partes circunfluus amnis. Plinius libro 2.cap.66, Tellus medio ambitu præcincta circunfluo mari. ¶ Item in passiua significatione, Insula circunflua, quam aqua circunfluit. Ouidius 15. Metamorph. Vnde Coronidem circunflua Tyberidis alti Insula Romuleæ sacris arcesserit vrbis.

Circunforanea domus, apud Apuleium, pro ea quæ mobilis & ambulatoria est, facilis ad circunferendum. περιφερὴς ἔσω.

Circunforaneæ hostiæ, Dicuntur non tam quæ circum fora, quàm quæ circum agrõs & vrbeis in ambaruali sacrificio circunferuntur: à circunferendo dictæ.

Circunforani, seu Circũforanei, qui circa fora crebrò versari solent, quales nugatores, impostoréſque, qui fucis & strophis captant quæstum. ἀγύρται. Cicero pro Cluentio. Tum repentè Acointanum quendam L. Clodium pharmacopolam circunforaneum, qui casu tum venisset, aggreditur. Hieronym. Garrulum nescio quem rumigerulum, circunforaneum. ¶ Aes circunforaneum, quod à danistis in foro tractatur. Cicero Attic. libro 1, Tusculanum & Pompeianum valde me delectãt: nisi quòd meære, non Corinthio, sed hoc circunforaneo obruerunt. Hoc est, ære alieno. quod è foro à danistis fœnori sumpsi.

Circunfodio, fodis, In gyrum fodio. περιορύττω. Plinius libro 17.capit. 18, Circunfodi autem omnibus annis à solstitio duũm cubitorum, ferò bipedali altitudine.

Circunfossor, verbale. Plinius libro 17.capit.26, Aut circunfossor iniurioso ictu verberauit.

Circunfossura, ræ, Plinius ibidem, Cupressus aspernatur circunfossuram.

Circunforo, as, περιτρύω. Plinius libro 17.cap.27, Stipite ab ima parte circunforato.

Circunfrico, περιτρίβω. Cato cap.26, Priuas scopulas in dolia facito ha beas illi rei, queis labra doliorum circunfrices.

Circunfulgeo, ges, περιφαύσκομαι. Plinius lib.2.cap.37, Hominum quoque capita vespertinis horis magno præsagio circunfulgent.

Circundo, dis, Circũcirca aspergo. περιχέω. Cicero 2.de Nat. deor. Terram autem esse infimam, quam crassissimus circũfundat aër. Ibidem, Principio autem terra sita in media parte mundi, circũfusa vndique est hac animabili, spiritalique natura, cui nomen est aër.

Circungelatus, participium. Plinius libro 13.cap.12, Sed qui circungelatus videri possit.

Circungemo, mis. Horatius Epod. 16, Nec vespertinus circungemit vrsus oulle.

Circungestare, περιτρέχειν. Cic. ad Q. fratrem libro 1, Nam eam quoque epistolam T. Catienus circungestabat.

Circunglobo, as, περοσωκλόω. Plinius libro 9.cap. 47, Adeóque nihil non gignitur in mari, vt cauponarum etiam æstiua animalia, pernici molesta saltu, aut quæ capillus maximè celat, exsitant: & circunglobata escæ sæpe extrahantur.

Circuniacco, ces, cui, In circuitu iacco. περίειμι. Liuius. Nam & Lycaonia, & Phrygia vtraque, Pisidia omnis, & Chersonesus, quæque circuniacent Europæ, in vestra sunt potestate.

Circuniicio, cis, ieci, iectum, à Iacio compositum. περιβάλλω, Liuius 3.bel.Macedon. Postquam læuo latere nudato, circuniicere hastas in venientem ex trãsuerso hostem conati sunt. ¶ Circũiicere vallum apud eundem, pro circumædificare. Et Circuniicere ambitu extrema cæli. Cicero de Vniuers. Extremitatem cæli à suprema regione rotũdo ambitu circumiecit, hoc est circumamplexus est.

Circuniectus, a, um, pro Circumpositus: vt, Circuniecta vrbi loca. Liu.

Circuniectus, us. Cicero de Natur. deor. Qui terram tenero circuniectu amplectitur.

Circunlambo, bis, περιλάχω. Plinius libr.11.cap.37, Sed supra dictis capillamenti tenuitate: cæteris ad circunlambenda ora.

Circunligo, circunligas. περιδέω, Plinius libro 17. capite 10, Proderit toto cæpite circunligari. Liuius primo belli Punici, Id sicut in pilo quadratum stuppa circunligabant, linebántque pice. Cicero secundo de Diuin. De ipso Roscio potest illud quidem esse falsum, vt circunligatus fuerit angui.

Circunlinio, linis, liui, linitum, Circum vngere, vel fricare, aut aliquid leuiter digito, aut aliquo instrumento alicui rei circũinducere, & mol liter ac leniter circum imprimere, non autem crassé. περιχρίω. Plinius libro 8. Nec pictura, in qua nihil circunlinitum est, eminet.

Circunlino, in prætcrito, circunliui, vel circunleui, & circunlini, Est circunceirca leuiter induco. Plinius, Circunlini aluearia fimo bibulo, vtilissimum.

Circunlitio, onis, Actus ipse circunlinendi. ¶ In picturis item circunlitiones dicebantur, supremæ operis expolitiones: quemadmodum etiam hodie in vsu est, vt tabulæ iam perfectæ iunperi gummi illinantur. πανάκεια. Plinius libro 35. capit. 11. Hic est Nicias de quo dicebat Praxiteles, interrogatus quæ maximé opera probaret sua in marmoribus, Quibus Nicias manum admouisset: tantum circunlitioni eius tribuebat.

Circunluo, luis, lui, Circunfluo. περιῤῥέω. Liuius 5.bell.Pun. Quo in peninsulæ modum pars maior circunluitur.

Circunluuio, onis, verbale. Cicero 1.de Orat. Gẽtilitatum, agnationum, alluuionum, circunluuionum, &c.

Circummitto, περιπέμπω. Liuius quarto ab Vrbe, Veiens multitudine abundans, qui inter dimicationem castra Romana aggrederentur, post montes circummisit. Idem secundo ab Vrbe, Vincebátque auxilio loci paucitas, ni iugo circummissus Veiens, in verticem collis euasisset.

Circummulcere, Molli attactu circuncirca abblandiri. περιπαλάσσω. Plinius libro 28. capit. 3, Ex qua familia legatus Hexagon nomine, à Consulibus Romæ in dolium serpentium coniectus, experimenti causa, circummulcentibus linguis miraculum præbuit.

Circummunio, Circunsepio, circunroboro. περιφράττω. Columella libro 3, Priusquam pomarium constituas, quàm magnum habere voles, circummunito macerie aut fossa, ita vt non solùm pecori, sed nec homini transitus sit. Plautus Capt. Ita vinclis custodiisque circummuniti sumus.

Circummunitio, verbale. περίφραγμα, Cæsar, Id ne fieri posset, obsidione, oppidique circummunitione fiebat.

Circunnascor, περιφύομαι. Plinius libro 2.capit.103, Lacus Sinnaus in Asia circunnascente absinthio inficitur.

Circumobruere, περιπατάσσω, Plinius libro 19. cap.5, Confert alterna folia circumobruere.

Circumpadanus, a, um, Qui habitat in circuitu Padi. Liuius 1. belli Pun. Consistere iussis militibus Italiam ostentat, subiectósque Alpinis montibus circumpadanos campos. Plinius libro 14. capit.20, Ligiriæ maximè, circumpadanísque mustis vtilitas.

Circumpango, περιφυτεύω. Plinius libro 17, capite 13, Ramis terra circumpactis.

Circumpatio, uis, Circumpauire. Plinius libro 12. capit.14, Aliubi area circumpauita.

Circumpedes, penul.corr. Iidem qui & A pedibus dicuntur. Cicero 3. in Verrem, Seruos artifices pupilli quum haberet domi, circumpedes autem homines formosos & literatos, suos esse dicebat.

Circumplector, ctcris, περιπλέκω. Cicero de Vniuers. Vndique est eos circumplexus. Plinius libro 13. capit.10, Tam vastis arboribus, vt terni nequirent circumplecti.

Circumplexus, us. nomen, περιπλοκή. Plinius libro 10.cap.63, Lacertæ, vt ea quæ fine pedibus sunt, circumplexu venerem nouere.

Circumplico, as. penul.corr. Circunnecto. περιπλέκω. Cicero 1. de Diuin. Experrecta nutrix animaduertit puerum dormientem circumplicatum serpentis amplexu.

Circumpono, nis, περιτίθημι. Horatius 2. Serm. Satyr. 4,
Primus & inueni piper album cum sale nigro
Incretum, puris circumposuisse catillis.

Circumpotatio, onis, verbale à Circumpoto. συνκλεισοφία. Cicero 2. de Legib. Hæc præterea sunt in legibus de vnctura, quibus seruilis vnctura tollitur, omnísque circumpotatio.

Circunrado, dis. περιξύω. Plinius libro 17. capit. 26, Veluti detractio sanguinis circunrasi corticis. Columella libro 4.capit.29, Huius tradu cis si non est facultas, tum detractum viti quàm recentissimum eligitur sarmentum, & leuiter circunrasum.

Circunretio, tis, impedio, & implico. περιπλέκω. Lucretius libr.5. Circunretit enim ius, atque iniuria quenque, Vnde etiam exorta est, ad eum plerunque reuertit. Cicero 7.in Verrem, Num ego tibi vllam salutem, vllum perfugium putem, quum te implicatum seueritate iudicum, circunretitum frequentia populi Romani esse videam?

Circunrodo, dis, penultima producta. Plinius libro 32.cap.2, Polypum hamos appetere, brachiisque complecti, non morsu, nec prius dimittere quàm escam circunroserit. ¶ Circunrodere per translationem accipitur pro meditari, & quodammodo ruminare. Cicero ad Atticum libr.4. Quid quod iam (dudum enim circunrodo quod deuorandum est) subturpicula mihi videbatur esse παλινῳδία. ¶ Item pro detracto, obtrecto. Horatius 1.Epist. Dente Theonino quum circunroditur.

Circunscalpo, pis, περικνίζω. Plinius libro 20.capit.5, Radice eius circunscalpti dentes dolore liberantur.

Circunscarifico, cas, περιαμύττω. Plinius libro 22.cap.23, Pedum clauos circunscarificatos ferro, mistum ceræ extrahit.

Circunscindo, dis, περικαταῤῥήγνυμι. Liuius 2. ab Vrbe, Quò ferocius clamitabat, eo insestius circunscindere, & spoliare lictor.

Circunscribo, bis, Colligo, comprehendo, intra finem quendam complector, desinio. περιγράφω. Cicero 6. Philip. Virgula stantem circunscripsit, iussítque vt responderet, priusquam ex illa circũscriptione excederet. Lactantius, Cuius scientiæ summam breuiter circunscribo, vt neque religio vlla sine sapientia sit, nec vlla sine religione probanda sapientia. Columella, Diophanes Bithynus Vticensem totum, Dionysij Pœni Magonis interpretem, per multa diffusum volumina, sex epitomis circunscripsit. Cicero in Parad. Exilium terribile est illis, quibus circunscriptus est habitandi locus. id est constitutus. Idem pro Rab. Exiguum nobis vitæ curriculum natura circunscripsit, immensum gloriæ. ¶ Per translationem accipitur pro circumuenio & decipio. παραπρόσθω. Idem 1. Acad. Alterum est, quod captiosis & fallacibus interrogatiũculis circunscripti & decepti quidam, quum eas dissoluere nõ possunt, desciscunt à veritate. Plinius lib.7, Vana mortalitas, & ad circunscribendam seipsam ingeniosa.

Circunscriptè, aduerb. Cicero 2. de Natu. deor. Idque ratione concludi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mus. Singulásque res diffinimus, circunscriptéque complectimur.
Circunscriptor, Qui fraude priuat aliquem bonis. Iuuen. Saty. 15, –pupillum ad iura vocantem Circunscriptorem.
Circunscriptio, onis, verbale. Cicero primo Tuscul. Quum totam terram conteneri liceb it, eiúsque cum situm, formam, circunscriptionem, tum & habitabiles regiones. Verborum quadam circunscriptione comprehendere concluderéque sententiam, Cicer. de Clar. orat. ¶ Circunscriptio, pro deceptione & fraude. παράλογισμος Cicero pro Cluent. Quum omnis ab his fraus, omnes insidiæ, circunscriptionésque adolescentium nascerentur.
Circunseco, cas, Circuncido. περιτέμνω. Columella libro septimo capit 5, Tuberculum cui subest vermiculus, ferro quàm cautissimè circunsecari oportet.
Circunsecus, aduerb. penultima correpta. Significat in circuitu, à lateribus. Apuleius libro quinto. Quique circunsecus venantur.
Circunsedeo, des, & Circunsideo, des, circunsedi, circunsessum, Significat circundare, obsidere. περικάθημαι, πολιορκῶ. Cælius ad Ciceronem libro 8, Nisi si mauult Pompeium Brunduśij circúsidére. Cicero ad Atticlibro 9, Populi Romani exercitus Cn. Pompeium circunsidet, fossa & vallo septum tenet, fuga prohibet. ¶ Circunsident item, qui assidét vtrinque alicui. Cic. 4. in Catil. Nec tamen ego sum ille ferreus, qui fratris clarissimi atque amantissimi præsentis mœrore non mouear, horúmque omnium lachrymis, à quibus me circunsessum videtis.
Circunsessio. Cicero tertio in Verrem, Te huius circunsessionis tuæ causam & culpam in alios transtulisse.
Circunsepio, pis, περικλῶ, περιφράττω. Cicero ad August. Sed quoniã cohortibus armatis circunseptus Senatus. Liuius 1. ab Vrbe, Consciis deinde, malè quærendi regni ab seipso aduersus se exemplũ capi posse, armatis corpus circunsepsit.
Circunsero, ris. περιφυτεύω. Plinius libro 21. cap. 12, At genistas circunseri alueariis gratissimum.
Circunsido, dis, Idem quod circunsedeo, nisi quòd motum quendam habeat coniunctum: vt Circunsidere dicantur, qui se iam ad sedendum componũt, vel qui ipso actu oppidum vel arcem castris vel exercitu circundant. Liuius nono ab Vrbe, Et spe abiecta Satriculæ tuendæ, Plistiam ipsi socios Romanorum, vt parem dolorem hosti reddérent, circunsidunt.
Circunsignare, Columella libro de Arboribus capite 26, Eam duobus digitis quadratis circunsignato, vt medio gemma sit.
Circunsisto, is, pro circundo ponitur: siue ad obtinendum, defendendum, seu offendendum circunsto. περίστημι. Liuius libro primo. Centuriones Metium circunsistunt. Cæsar, Siquis grauiori vulnere accepto decideret, circunsistebant. id est circum astabãt fauentes ei, & tela ab eo arcentes. Virgilius, At fessi tandem ciues infanda furentem Armati circunsistunt.
Circunsono, as, are, Vndique sono. περιηχῶ. Liuius nono belli Macedon. Eos deducere in locum, qui circunsonet vlulatibus cantúq; symphoniæ, & cymbalorum, & tympanorum pulsu, ne vox quiritantis, quum per vim stuprũ inferatur, exaudiri possit. Idem tertio ab Vrbe, Iussa miles exequitur, clamor hostes circunsonat.
Circunspergo, gis, περιπάσσω. Columella libro 11. capit. 2, Magnis arboribus quaternos modios stercoris caprini circunspergere, &c.
Circunspicio, cis, ex Circum & Specio, verbo antiquo, quod aspicio significat. περισκοπῶ. Estque Circunspicio, huc atque illuc oculos verto, & circunfero, omnia oculis collustro. Iustinus libro primo. Primò latebras circunspicit. Cicero pro Roscio, Circunspicit, æstuat. Terent. in Andr. Circunspicio, nusquam. ¶ Significat etiam animaduertere, & diligenter videre, siue considerare. Cicero quarto Acad. Deinde quum dicant, posse accidere sapienti, vt quum omnia fecerit, diligentissimé que circunspexerit, existat aliquid quod & verisimile videatur. ¶ Circunspicere se, pro Gloriari & seipsum admirari, sibi placere. Cic. Vsque eóne te diligis, & magnificè circunspicis, vt, &c.
Circunspectus, significationis est actiuæ, & significat eum qui in omnem partem circunspectat, hoc est qui prudens est & sagax. περιληπτικός, περιεκτικός. Columella, Nam illa solennia sunt omnibus circunspectis, vt ergastuli mancipia cognoscant.
Circunspecto, as, frequentatiuum. ἀκατασκόπως, κατασκοπεῦσαι. Terent. in Eunucho, Et properans venit: nescio quid circunspectat. Cicero 2. de Nat. deor. Iam verò illa etiam notiora, quanto se opere custodiant bestiæ, vt in pastu circunspectent, vt in cubilibus delitescant.
Circunspectus, passiue, Qui circunspicitur: vt, Verba non circunspecta, id est non perpensa, & considerata. Ouidius quinto Fastor. Verba mouent iras non circunspecta deorum. Vires non circunspectæ. Ouidius quinto Metamorpho. Sed furit, & cupiens alto dare vulnera collo Non circunspectis exactum viribus ensem Fregit in extrema percussæ parte columnæ. Id est non circunspiciens quo vites, & feriendi impetum rectè dirigeret.
Circunspectus, us, ui, Actus ipse circunspiciendi. Cicero 12. Philipp. Hæc ego in vrbe præuideo: facilis est circunspectus, vnde exeam, quò progrediar: quid ad dexteram, quid ad sinistram sit. Plinius libr. 11. cap. 37, Ceruix flexilis ad circunspectum, articulorum nodis iungitur.
Circunspicientia, Idem. Gellius libro 14. capite 2, Multa & anxia cura, & circunspicientia indigens.
Circunspectio, aliud verbale. Cicero 4. Acad. Sin ex circunspectione aliqua, & accurata consyderatione, quod visum sit, id se dicent sequi, tamen exitum non habebunt.
Circunspectè, aduerbium. Quintil. libro 9. capit. 2, Parcius & circunspectius faciendum.
Circunspectator, & Circunspectatrix, verbalia. Plautus Aul. Exeundum hercle tibi hinc est foras Circunspectatrix cum oculis emissitiis.

Circunspicuus, à Circunspicior, Qui circunquaque aspici potest. περίβλεπτος.
Circunstipo, as, Comitum agmine cingo: vt, Amores nurum circunstipant. Claudianus 2. Panegyr.
Circunsto, stas, circunstiti, circunstitum. Circundare. περιίσταμαι. Cic. ad Attic. libr. 1, Vt me circunsteterint, vt apertè iugula pro meo capite P. Clodio ostentarint. Idem in Catil. Fortissimi ciues, qui circunstant senatũ. Ouid. 3. Metamorph. Ad circunstantes vertit sua brachia syluas.
Circunstantia, æ, Actus ipse circunstandi. Gellius lib. 3. cap. 7, De loci importunitate, & loci circunstantia. ¶ Circunstantię item περιστάσεις, quę in vnaquaque controuersia quæri solent, & quasi quæstionem circunstant. Ex circunstantia dicere argumentum. Quintilianus libro quinto capite 10,
Circunstatio, onis, verbale. Gellius libro 7. capit. 4, Ea circunstatio militum Cordũa appellata fit.
Circunstrepo, pis, In circuitu strepitum facio. περιψοφῶ. Tacitus, Tum certatim cæteri circunstrepunt.
Circunstruo, struis. περιοικοδομῶ. Plinius libro 11. capit. 6, His deinde fores quoque latiores circunstruunt. Idem libro 19. capit. 8. Ripísque vndique circunstructis lapide.
Circunsudo, das. Plin. lib. 14. cap. 1, Stipatæ vinaceis circunsudantibus.
Circunsuo, suis. περιῤῥάπτω. Plinius libro 34. capit. 16, Vitilibúsque nauigiis circunsutis corio aduehi.
Circuntego, gis, Circuncirca operio. περικαλύπτω. Plautus. Mil. Meus herus elephanti corio circuntectus, non suo est.
Circuntexo, xis. Virgilius libro primo Aeneidos. Et circuntextum croceo velamen acantho.
Circuntextum, ti, Amictus genus, quod purpurã circum habeat. Festus.
Circuntondeo, des, περικείρω. Suetonius in Augusto capite 45, Stephanionem togatarium, cui in puerilem habitum circuntonsam matronam ministrasse compererat, per trina theatra virgis cæsum relegauerit.
Circuntono, nas. Horatius secundo Sermon. satyra 3, –quem cepit vitrea fama, Hunc circũtonuit gaudens Bellona cruentis. Silius lib. 6, Iimque vbi fera lem strepitu circuntonat aulam Cornea gramineum persultans vngula campum.
Circuntremo, mis. Lucretius libro primo, Atque ideo totum circuntremere æthera signis.
Circumuado, penultima producta. περιφαλῶ. Liuius secundo belli Macedon. Repentè anceps terror hinc muros ascendentibus Romanis, illinc arce capta, Barbaros circumuasit.
Circumuagus, gi, vt, Oceanus circumuagus. Horatius Epod. 16, Aetheræ moles circumuaga flammæ. Autor carminis ad Pisonẽ. Periphrasis est Solis.
Circumuallare, Vallo munire. περιτειχίζω, περιτείχω. Cæsar 7. belli Gall. Oppidum oppugnare instituit, idque biduo circumuallauit. Cicero ad Atticum libro nono, Quum mihi epistola affertur à Lepta, circumuallatum esse Pompeium. Terentius Adelph. Tot res repentè circumuallant, vnde emergi non potest.
Circumucho, is, ere. Circum porto. περιφλαύρω. Liuius tertio ab Vrbe, Dictator quantum nocte prospici poterat, equo circumuectus, contemplatúsque qui tractus castrorum, quæque forma esset.
Circumuectio, onis, verbale. Cicero ad Atticum libro secundo, Illud tamen quod scribit, animaduertas velim, de portorio circumuectionis.
Circumuecto, as, frequentiuum. Virgilius 3. Georgic. Singula dum capti circumuectamur amore.
Circumuenio, Idem quod circundo. κυκλόω. Liuius lib. 1, Vt & hostibus circumueniri se à tergo ratis, terror ac fuga iniceretur. Sallustius, Petere consulatum C. Antonium, quem sibi collegam fore sperabat, hominem nobilem, familiarẽ, & omnibus necessitudinibus circumuentum. ¶ Aliquãdo decipere seu insidiis inuoluere, πλεονεκτέω, παραπρεσβεύομαι, tractum à venatoribus, qui feras laqueis, retibus, & canibus circumuenire solent. Cicero libro 2. Offic. Suum quisque teneat, & neque tenuiores propter humilitatem circunueniantur, nec locupletibus ad sua vel tenenda, vel recuperanda obsit inuidia. ¶ Aliquando opprimere. Sallustius, Cuiq; optimo literas mittit se falsis criminibus circumuentum. Sic Liuius libro primo, Fœnore circumuentam plebẽ dixit.
Circumuertere, περιστρέφω. Plautus. Persa, Iam à foro argentarij abeunt, in cursu rotula circumuertitur. ¶ Circumuertere aliquem argento. Plautus Pseud. Aut de pacto faciunt consutis dolis, Qui me argento circumuertant. Id est dolis auferant à me argentum.
Circumuersari, Lucretius libro sexto, Nunc hinc, nunc illinc fremitus per nubila mittunt, Quæreutes viam, circumuersantur, & ignis Semina conuoluunt è nubibus.
Circumuestire, περιτιθέναι, περιβάλλειν. Plin. lib. 17. cap. 23, Vernacula putatio deiectis per ramos vitium crinibus, circũuestit arborem. Cic. 3. de Oratore, Quandoquidem iste circumuestit dictis, fepit fedulò.
Circumuincio, cis, περιδέω. Plautus Rud. Quasi murteta iuncis, item ego vos virgis circumuinciam.
Circumuiso, circumuisis, frequentatiuum à circumuideo. περιοπτεύω. Plautus. Sed angues oculis omnibus circumuisere.
Circumuolo, las, περιπέτομαι. Silius libro 17, Iaculo circumuolat alite campum. Horatius 2. Sermo. saty. 1, Mors atris circumuolat alis.
Circumuolatus, participium passiuum, à Circumuolor. Plinius libro 10. capite 32, Halcyonem videre rarissimum est, nec nisi Vergiliarum occasu, & circa solstitia brumámve, nauc aliquando circumuolata, statim in latebras abeuntem.
Circumuolito, frequẽtatiuum: iterum atque iterum circumuolo. Huius proprius vsus est apud Virgilium libro 1. Georg. Aut arguta lacus circumuolitauit hirudo. ¶ Columella per translationẽ pro Crebrò viso, seu

seu pro Celeriter circundo, vsus est, An honestius dixerim mercenarij salutatoris mendacissimũ aucupium, circunuolitantis limina potentiorum.
Circumuoluere, περιστρέφω. Plin. lib. 10. cap. 16, Serpentes coeunt complexu, adeo circumuolutæ sibi, vt existimari biceps possit. Virg. Interea magnum sol circumuoluitur annum,
Et glacialis hyems Aquilonibus asperat vndas.
Circueo, circuis, circuire. Vide, CIRCVMEO.
Circus, ci, masc. gen. κύκλος, Omnis in gyrum ambitus: à circumeundo, secundum Seruium. Mathematici definiunt eum, figuram planam, vna tantùm linea contentam, in cuius medio punctus sit, à quo omnes lineæ ad circunferentiam ductæ, inter se sint æquales. Et differt Circus à Globo, quòd circus est planities rotunda, vt circuitus: globus soliditas vndique rotũda, vt est sphæra, & staminum glomera. ¶ Circus, κίρκος Athenæo lib. 13, etiam dicitur locus muris septus, in quo cursalia certamina peragebantur. Virgil. lib. 5, – mediáque in valle theatri Circus erat. Cice. 3. Philip. Nescis heri quartum in Circo diem ludorum Romanorum fuisse? Fuerunt autem tres Circi Romæ: Circus maximus inter Palatium & Auentinum: Circus Flaminius, qui & Appollinaris: & Circus Neronis in Vaticano. ¶ Candens Circus, γαλαξίας id est orbis lacteus. Cicero in Arato, Vidisti magnum candentem sepere circum, Lacteus hic nimio fulgens candore notatur. Idem in somnio Scipionis. Erat autem is splendidissimo candore inter flammas Circus elucens, quẽ vos, (vt à Graiis accepistis) orbem lacteũ nuncupatis.
Circulus, diminutiuum à Circus. κύκλος. Figura est anularis. Cicer. 2. de Nat. deorum. Quúmque duæ formæ præstantes sint, ex solidis globus, (sic enim sphæram interpretari placet) ex planis autem circulus aut orbis, qui κύκλος Græcè dicitur, &c. A mathematicis definitur esse figura plana, vna tantum linea contenta, in cuius medio punctus est, à quo omnes lineę ad circunferentiam ductæ, sunt æquales. ¶ Hæc omnium planarum figurarum est perfectissima: vnde Circularem scientiam dicimus, pro absoluta omnium scientiarum cognitione, quam Græci ἐγκύκλιον παιδείαν vocant. ¶ Circulus per translationem pro cœtu hominum in orbem collectorum sumitur. Tacit. lib. 3. Nec ignoro in conuiuiis & circulis incusari ista, & modum poscì. Liuius. lib. 4, Decade quinta, In omnibus circulis atque etiam (si diis placet) in conuiuiis, sunt qui exercitus in Macedoniam ducant.
Circularis, re, adiectiuum. Quod ad circulum pertinet. κυκλικός: vt, Figura circularis. ¶ Circulares item magistratus dicuntur, qui in orbem deferuntur, quæ & περιοδικὰ πολιτεύματα à Demosthene appellantur.
Circulator, Qui hominum cœtu circundatus, fabulis eos aut præstigiis oblectat, quive in foro, hominúmve coronis sese ostentare solet, quem & Circunforaneum dicimus. ἀγύρτης, ἀλαζών. Cice. lib. 5. Epist. Circulator auctionum notissimus, Apul. lib. 1. de Asino, Circulatorem aspexi equestrem, spatham præacutam mucrone infesto deuorasse. Paul. Iure cons. ff. de Extraord. crim. In circulatores qui serpentes circunferunt, & proponunt, si cui ob eorum metum damnum datum est, pro modo admissi actio dabitur. Dictus Circulator à circulo, hoc est hominum corona.
Circulatrix, icis, Quæ in foro, hominúmque circulis versatur, spectatores aut saltando, aut canendo, aut lasciuioribus fabulis remorans, eáq; sibi ratione victum quærens. Mart. lib. 10, Linguam circularricem dixit pro petulanti & maledica. Vernaculorum (inquit) dicta, fordidum dentem, Et fœda linguæ probra circulatricis, Poeta quidam clancularius spargit,
Circulatorius, a, um, Quod ad circulatorẽ spectat. ἀγυρτικός. Vnde Quintilianus præcipit nobis parandam vim orandi, non circulatoriam voluptatem spectandam, hoc est garrulam illam circulatorum festiuitatem non esse aucupandam. Idem Quint. lib. 2. cap. 4, Extẽporalis garrulitas, nec expectata cogitatio, ex vix surgendi mora, circulatoriæ verè iactationis est.
Circulatim, Significat per circulos. κατὰ κύκλους. Suetonius, In summo publico luctu, externarum gentium multitudo circulatim suo quæq; amore lamentata est.
Circulo, as, are, pro circundare legitur. περιβάλλω. Colu. lib. 12, Isque debebit antè circulari fossula, quæ repleatur lapidibus & calce. Cicero de Claris Oratoribus posùt pro In circulum caput circunferre: Videt (inquit) oscitantem iudicem, colloquentem cum altero, nonnunquam etiam circulantem.
Cirisγύρις, Est anis, quam alio nomine Alaudam dicimus. Hanc poëtæ fabulantur fuisse Scyllam Nisi regis filiam, quæ quum patrem fatali crine spoliatum Minoi prodidisset, mutata est in auem Cirim. Nomi nis huius etymon Ouidius deducit à Græco verbo κάρω, quod est tondeo: alludens nimirum ad fabulam qua Scylla purpureum Nisi patris crinem fertur totondisse. Sic enim ait lib. 7. Metamor. – plumis in auẽ mutata vocatur
Cirris, & à tonso est hoc nomen adepta capillo.
Cirnea, æ, Vas vinarium, nam κίρνω misceo significat. Plautus in Amph. Inde impleui cirneam.
CIRRHA, κίρρα. Vrbs est in Phocide ad radicem parnassi montis: à qua campi vicini Cirrhæi dicti sunt Phnio li. 4. cap. 3. Et Apollo Cirrhæus, & Templa Cirrhæa, hoc est ædes Apollinis, apud Senecam in Hercule Oetæo.
Cirri, à quibusdã appellantur capilli contorti, ac perinde crispati, quales picus Martius, & alauda, & grues in capitibus gerunt. βόμβυκες, πλόκανοι. Ostreorum etiam capillamenta dicuntur Cirri. Mart. lib. 7. Et ostreorum rapere liuidos cirros. ¶ Alij cirros capillos capitis attonsos putant, à κείρω attondeo, incido. Cato de liberis educandis, Itaq; Ambraciæ primùm puerilem dentem, item cirros ad Apollinem pone re solent.

Cirratus, id est capillatus. Persius, Tén' cirratorum centum dictata fuisse Pro nihilo pendas? ¶ Inde Cirratos vocat pueros, qui comam nutriunt, quam Veneri consecrent detonsam.
Cirsi, κιρσοί, ab Hippocrate vocantur varices, hoc est tumores pedum, & nonnunquam circa imam partem ventris, atque adeò circa ipsos testes. Aristoteles ἰξίας vocat.
CIRTA, siue potius Cirtha, κίρθα, Numidiæ fuit vrbs munitissima in qua Iugurtha Adherbalem necauit, vt est videre apud Sallustium in Iugurt. Vide & Strabonem libro vltimo.
Cis, κόκκος, Vermiculus in tritico præcipuè & ordeo nascens, seminaque illa cuspide sua exiguis foraminibus penetrans: à cuius similitudine etiã pumex lapis πιτυώτης Græcis appellatur, quòd fistulosus sit, & multis foraminibus pertusus.
Cis, & Citra, ἐντὸς, ἔπι τάδε, ἔπι θάτερα μέρη differunt, quòd Cis magis pro priis nominibus fluminum vel montium præponi solet: reliquis magis Citra: vt, Cis Rhenum, Cis Padum, Cis Alpes, ἐπὶ τάδε τῶν ἄλπεων. Citra forum, citra templum, hoc est ab hac parte tẽpli, aut fori. ¶ Harum duarum præpositionum significationi opponitur Vltra, quod significat Trans, vel ab alia parte: vt, Vltra Apenninum, Vltra Padum. Hæ autem particulæ Citra, Intra, Vltra, vt docet Gellius, apud veteres singulis syllabis appellabantur Cis & Vls. Dicebatúrque Cis Tyberim, & Vls Tyberim: mox dici cœptum est, Citra Tyberim, & Vltra Tyberim: & Intra Calendas, Citra Calendas. ¶ Cis etiam per compositionem nominibus montium, vel fluuiorum coniungitur: vt, Cisalpinus, Cispadanus. Et quanuis habeat vim localẽ, per translationem tamẽ, & in tempore, & in aliis rebus vti possumus: vt, Cis definitũ tempus venisti: sicut, Vltra tempus à nouis datum venisti. Cis naturæ leges, hoc est minus quàm patiantur naturæ leges. ¶ Citra etiã quandoque pro Sine χωρίς ponitur. Columella, In agricultura voluntas facultásque citra scientiam fæpe magnam dominis afferunt iacturam. Suetonius in Cæs. Alij citra Senatus, populíque autoritatem, id est fine autoritate. Quint. lib. 1, Tum neque citra Musicen Grammatice potest esse perfecta. Plinius lib. 3, Citra fastidium nominentur. ¶ Quandoq; ponitur pro Ante: vt, Citra Calendas: id est ante Calendas. Suetonius in August. Solebat etiam citra spectaculorum dies, siquando quid inusitatum, dignúmque cognitu, &c. ¶ Fit autem Citra à Cis.
Citerior, & Citimus, à Citra, vel à Citer, vocabulo obsoleto. Cic. ad Att. lib. 12, Hircius ad me scripsit, Sextum Pompeiũ Cordũba exisse, & fugisse in Hispaniam citeriorem. Aetas citerior. Valerius lib. 8. titul. de studio & industria. Citerioris ætatis metas, sed non parui tamen spatij Chrysippi viuacitas flexit. Hoc est ad recentiorem nostrãque propiorem ætatem peruenit. Quæ enim nobis proxima sunt, citima appellantur. Cice. de Vniuers. Hanc autem citimam è mediana linea direxit ad læuam, sed principatum dedit superiori. Idem in Somn. Scip. Ex quibus erat ea minima, quæ vltima cælo, citima terris, luce lucebat aliena.
Citimus, pen. corr. superlatiuum à Cis, vel Citra, vel potius ab antiquo nomine Citer. Idem est quod proximus nobis. Vnde Citima vocantur, quæ in cælo infima sunt, & nobis proxima. ἐγγύτατα. Cicero in Sõnio, Ex quibus erat ea minima, quæ vltima cælo, citima terris luce lucebat aliena.
CISALPINA GALLIA, quæ & Citerior Gallia, & Gallia togata dicitur, fluuio Rubicone finitur, cuius basim Alpes efficiunt. Cic. pro Lege Manil. Inde quum se in Italiam recepisset, duabus Hispaniis & Gallia Cisalpina præfidiis ac nauibus confirmata, &c.
CISAMVS, κίσαμος, Vrbs est Cretæ apud Ptolemæum, quæ hodie Ephitia appellatur.
CISAPENNINA ITALIA, à Catone in Orig. dicitur, quæ respectu Romanorum cis Apenninum montem est: sicut Transapennina, quæ trans Apenninum est.
CISIANTHI, Populi sunt inter Scythas, qui Oceanum accolunt, Cimmeriis vicini. Plinius lib. 6. cap. 13.
Cisium, Genus vehiculi, duas habens rotas. ἅρμα ἑφέλκον. à quo Cisiarij, qui cisium regunt. Cic. Delituit in quadam cauponula, atque se sibi occultans, perpotauit ad vesperum: inde cisio celeriter ad vrbem vectus, domum venit capite inuoluto.
Cisiarius, Cisi moderator siue auriga. Iureconsul. li. 20. Digest. Si cisiarius, dum cæteros transire contendit, cisium euertit, & seruum quassauit, vel occidit, puto ex locato esse in eum actionem.
Cispello, as, are, apud vetustissimos inuenitur pro eo quod est in citeriorem partem pellere. Plautus in Amphit. Inde optimè cispellam virum.
CISPIVS, Mons in vrbe Roma, Exquilina in regione, de nomine Cispij dictus, vt inquit Festus. Varr. lib. 1. de Lingua latina, Exquilinus est Cispius mons sexticeps apud ædem Iunonis Lucinæ.
CISSA, Ptolemæo fluuius est Ponti, in ea parte, qua Cappadociæ cohærer.
Cissanthemos, pen. corr. κισσάνθεμος, Altera cyclaminij species est, quam vulgus hodie (teste Rueillio) *Diuæ mariæ sigillum* vocant.
CISSEVS, κισσεύς, Rex Thraciæ, pater Hecubæ vxoris Priami, à quo Cisseis patronymicum: vt Hecuba Cisseis, apud Euripidem.
Cissibium, Ligneum poculum ex hedera, quod Græci κισσύβιον vocant. Memineruntque Theocritus & Homerus, Pollux ait poculum illud pastorale sic dictum, quòd hedera circundatum sit: nam κισσὸς hederam significat.
Cissites, κισσίτης, Gemma est ad similitudinem folij hederæ candicans. Plin. lib. 37. cap. 11, Cissites in candido collucet hederæ foliis, quæ totã tenent. Et apud eundem eiusdem libri cap. 10. Cissites circa Copton nascitur candida, & videtur intus habere partum, qui sentiatur etiam strepitu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cissus, κίσσος, Hederæ genus est, quæ sola sine adminiculo subsistit, neq; arboris aut muri, alteriúsve pedamenti eget sustentaculo, vnde etiam Orthocissus à Græcis dicitur, quasi recta hedera. Fabulantur Græci Cissum Liberi patris pusionem in hanc herbam conuersum, ei nomen fecisse.

Cista, κίστη, Genus vasis viminei, apud Columellam lib.11. cap.52. Ouid. 2. Metamor. Clauserat Actæo texta de vimine cista. ¶ Fit etiam Cista ex asseribus in qua conduntur & pecuniæ, & alia vsui nostro necessaria. Cic.5. in Verr. Quaternos H-s quos mihi Senatus decreuit, & ex ærario dedit, ego habebo, & in cistam transferam ex fisco. Iuuen. Nanque vetus Græcos seruabat cista libellos.

Cistula, Martialis lib.1, Parcæ cistula non capax oliuæ. ¶ Hinc aliud diminutiuum Cistella. Terent. in Eunuc. Cistellam Pythia domo effer cum monumentis. ¶ A quo rursus Cistellula. Plaut. Rud. Vbinam ea fuit cistellula? Autor ad Herennium lib.1, Cistellam pro vase posuit, quo suffragia populi in creandis magistratibus, legibúsque ferendis colligebantur, quum ait, Saturninus legem ferre cœpit, collegæ intercedere: ille nihilominus cistellam detulit.

Cistifer, a, um, Qui fert cistam. Martial. Nupsisti Gellia cistifero.

Cistellatrix, icis. Plaut. Trin. Nox datur, ducitur familia tota, Cantrices, cistellatrices, nuntij, renuntij, raptores panis & peni. Videtur significare ancillam, quæ canistrum fert hederæ.

Cisterna, Locus in quo colligitur aqua pluuia per euripos & canaliculos sub stillicidio positos, ad imbres suscipiendos. δεξαμενή. Vlpian. l. prima. ff. de fonte, Cisterna aquam viuam non habet. Et quidem cisternæ imbribus concipiuntur, sed per glaream immissam in spongias purificatis. Idem. l. Vulgaris. parag. Sed & si de naui. ff. de furtis. Et quidem si cisterna vini sit, quid dices? aut aquæ cisterna?

Cisterninus, a, um. Col. lib.12. cap.4. Tota deinde vasa in aqua fontana vel cisternina ponderibus impositis mergi.

Cisthus, κίσθος, quem & Citharon vocant, siue Cissaron, Est frutex maior thymo. foliis ocymi: cuius duo sunt genera, floris colore distincta. Masculus enim florem habet rosaceum, fœmina album. Vide Plinium lib.24. cap.10. Vulgus Rosaginem, siue Rosam caninam appellat. Sub hoc frutice nascitur hypocisthis: de qua suo loco.

CISTHENA, Pomponio lib.1, vrbs est Aeolidis in Isthmo, qui est inter Elaiticum sinum & Idæum. A Plinio Cisthene vocatur lib.5. cap.30.

Cistophorus, κιστοφόρος, Numi species, sic dicti à Canephoris Paladis Atticæ virginibus ministris, quarum imaginem habebat impressam. Cic. ad Att. lib.11, Ego in cistophoro in Asia habeo ad sestertia bis & vicies. Huius pecuniæ permutatione fidem nostram facile tuebere. Idem pro domo sua, Vt si in Asia cistophorum flagitaret.

Cistula, Vide CISTA.

CITARII, Populi Siciliæ. Autor Plinius lib.3. cap.8.

Citarista, Vide CITHARISTA.

Citatus, Vide CITO, citas.

Citeria, Appellabatur effigies quædam arguta & loquax ridiculi gratia quæ in pompa vehi Romæ solebat. Cato in M. Cæcilium, Quid ego cum illo decertem amplius, quem ego denique credo in pompa vectitatum iri ludis pro citeria, atque cum spectatoribus sermocinaturum? Festus.

Citerior, Citerius, Vide CITRA.

CITHAERON, Κιθαιρών, per i nostrum, Mons est Bœotiæ, teste Strabone, cuius radicem Æsopus amnis alluit. Seruius credidit alterum esse ex iugis Parnasi: quod omnium Geographorum iudicio secus se habet. Est enim Citharon mons à Parnaso discretus, & ab eo plusquam triginta passuum millibus disiitus. Hic mons Libero patri sacer erat: vnde etiã ibi eius Orgia celebrabant. Ouid. 3. Metamor. Vadit, vbi festus faciendæ ad sacra Citharon
Cantibus & clara Bacchantum voce sonabat.

Cithara, pen. corr. κιθάρα, Instrumentum musicum, alio nomine Lyra appellata, quam Hieronymus scribit effici in modum Δ literæ, cum chordis viginti quatuor, & per digitos variis vocibus, tinnulisque ictibus in diuersis modis concitari. Plinius lib.7. cap.56, Citharam Amphion: vt alij, Orpheus: vt alij, Linus inuenit. ¶ Citharam Virgilius pro ipsa musica & harmonia accepit, 12. Aeneid. Augurium, citharámque dabat, celeréque sagittas. Quint. lib 2. cap.8, Nam sicut cithara, ita oratio perfecta non est, nisi ab imo ad summum omnibus intenta nerui consentiat.

Citharœdus, κιθαρῳδός, Qui cithara canit: & propriè (vt Moscopulus annotauit) qui & citharam pulsat, & ore accinit. Iuuenal. Accipis vxoré de qua citharœdus Echion, Aut Graphyrus fiat pater. Cicer. 5. Tusc. At vocem citharœdi non audiunt.

Citharœdicus, ca, cum, κιθαρῳδικός: vt Citharœdica ars apud Plinii lib. 9. cap.8, & Citharœdicus habitus, Suetonius in Nerua, Item statuas suas citharœdico habitu.

Citharista, qui citharam tantùm pulsat, non etiam accinit: nam is (teste Moscopulo) propriè dicitur Citharœdus. Cic.3. Verr. At etiam illum Aspendium citharistam, de quo sæpe audistis id, quod est Græcis hominibus in prouerbio, quem omnia intus canere dicebant, sustulit.

Citharistria, κιθαρίστρια, Quæ cithara canit, sicut à tympano tympanistria. Terent. Phorm. Continuò quandam nactus est puellulam Citharistriam. Ibidem Terentius eandem vocat Fidicinam, Ille, qui illam amabat fidicinam. ¶ Sunt autem Citharistes, & Citharistria, verbalia, à Græco verbo κιθαρίζω, quod est cithara cano.

CITHARISTA, siue Citharistes. κιθαριστής, Promontorium Galliæ Narbonensis: testibus Ptolemæo lib.2. cap.10, & Antonino, qui in suo Itinerario ab hoc promontorio Massiliam vsque nauigio triginta millia passuum facit.

Citimus, Vide Citra in CIS.

Citorus, Vide CYTORVS.

Citra, præpositio. πρόσθε, Vide in dictione CIS.

Citro, Vide in dictione VLTRO.

Citrus, Arbor est duorum generum: quarum altera lauri folio perpetuo virens, eadem est cum malo medica, quæ citrium malum gignit, oris graueolentiam emendans, & vestium commendans odorem, easdémque à tineis conseruans. Altera syluestri cupresso similis est, & caudice & folio, & odoratu, in Mauritania præcipuè nascens: vnde in Italiam ad pretiosissimarum mensarum materiam aduehebatur, quæ & Cedrinæ appellantur à Plinio libr.13. cap.15, Hæc arbor ab Homero Trogete, à quibusdam etiam Thyia appellatur, præcipuam in radicis crispitudine dotem habens. ¶ Citrum, neut. gener. citri arboris lignum. Varro 3. de Re rust. cap.2, Nuncubi hic vides citrum, aut aurum? Martialis lib.9. Et testudineum mensus quater hexaclinon Ingemuit citro non satis esse suo. Idem lib.10, – & citrum vetus, Indicósque dentes.

Citreus, a, um, Quod ex citro confectum est. Cice.6. Verr. Tu maximam & pulcherrimam mensam citream, à Q. Lutadio Diodoro (qui Q. Catuli beneficio à L. Sylla ciuis Romanus factus est) omnibus scientibus Lilybæi abstulisti. Citream mensam cum aurea comparat Martialis in Distichis, Accipe fœlices, Atlantica munera, mensas: Aurea qui dederit dona, minora dabit.

Citrinus color, A citri similitudine dictus. Plin. lib.19. cap.5. de cucumere loquens, Crescunt, qua coguntur, forma, in Italia virides, & quam minimi: in prouinciis quam maximi, & citrini, aut nigri.

Citreus, a, um, adiectiuum, vt Citrea malus, quæ & medica, μηδική, nomi natur. Arbor est toto anno pomifera, aliis cadentibus, aliis maturescentibus, aliis subnascentibus pomis. Folia habet lauri, intercursantibus spinis, fructum vero aureo colore, & odore gratissimo: quem Virgilius secundo Georg. miris laudibus celebrauit, ibi, Media fert tristes succos, tardúmque saporem Felicis mali. Præcipuæ mali huius dotes sunt, oris graueolentiam commendare, & vestes à tineis illæsis conseruare. Varia citrei mali genera vide apud Ruellium libro 1. cap.69.

Citta, κίττα, deprauatus mulierum prægnantium appetitus, quum inutiles cibos appetunt, quod, ferè contingere soler secundo aut tertio à cõceptu mense, ex alimento in ventriculo corrupto, fœtu existente tam imbecilli, vt nutrimentum consumere non possit. Hinc fit, vt copiosæ in ventriculo redundantiæ accumulentur, quæ varium absurdúmque gignunt appetitum, vt carbonum, cretæ, & similium. Eam ob causam Græci malum hoc κίττην, hoc est picam, appellauere, ab auis eius varietate sumpta similitudine.

Cittampelos, κιττάμπελος, Herba est quæ Dioscoridi. Helxine. & officinis Parietaria dicitur. Vtitur hac appellatione Paulus Aegineta libro sexto,

CITTIVM, κίττιον, Oppidum Cypri: vnde Cittieus Zeno, κίττιεὺς apud Laërtium lib.7.

Cittosis, κίττωσις, Vuarum vitium est, quum acini à racemis dilapsi pereunt. Vide Cælium Rhodig. Antiquar. lect. lib.6. cap.1.

Ciuis, huius ciuis, Vrbis colonus, à coeúdo (vt Ciceroni probatur) quòd vinculo quodam societatis ciues in vnum coeant cœtú, & sub isdem legibus viuant. πολίτης, ἀστός. Cic. in Catilinam, Serui me hercule mei si me isto pacto metuerent, vt te metuunt omnes ciues tui, domum meã relinquendam putarem. Idem 1. de Finibus, Debeo profectò, quantuncunque possum, in eo quoque elaborare, vt fiat opera, studio, labore meo, doctiores ciues mei. ¶ Ciuis & Peregrinus opponuntur. Cice.6 Verr. Apud Segestanos repertum esse iudices scitote neminem, neque liberum, neque seruum, neque ciuem, neque peregrinum, qui illud signum auderet attingere. Idem, Colebatur à ciuibus, ab omnibus aduenis visebatur.

Ciuitas, Propriè est collecta ciuium multitudo, ad eodem iure viuendũ. πόλις. Cic. de Somn. Scip. Nihil enim est illi principi Deo, qui omnem hunc mundum regit, quod quidem in terris fiat acceptius, quàm concilia, cœtúsque hominum iure sociati, quæ ciuitates appellantur. Idem pro Sestio, Tum conuenticula hominum, quæ postea ciuitates nominatæ sunt. ¶ Ciuitas, & Vrbs in hoc differunt, quòd incolæ dicuntur ciuitas, vrbs verò complectitur ædificia. Cicero 4. Academ. Aristoteles & Xenocrates, quos Antiochus sequi volebat, non dubitauissent quin & Prætor ille esset, & Roma vrbs, & eam ciuitas incoleret. Idem pro P. Sylla. Etenim in qua ciuitate res tantas gesserim, meminit, & in qua vrbe intelligo. ¶ Aliquando Ciuitas dicitur ius ciuium: vnde Ciuitate donare, πολιτείαν δίδοναι. Vsurpatiuè tamen dicitur vrbs, hoc est ipsa mœnia, & ædificia.

Ciuilis, & hoc ciuile, Quod est ciuium, seu quod ad ciues pertinet. πολιτικός. vt Ciuilis mos, Ciuile ius, Ciuile odium, Ciuile bellum, Ciuilis homo, qui est peritus eorum quæ ad administrandam Remp. pertinent. Cic.7. Philip. Itaque ego ille, qui semper autor pacis fuit: cuique pax, præsertim ciuilis, quanquam omnibus bonis, mihi tamen in primis fuit optabilis. Idem ad Att. lib.7, Genus belli quod sit, vides: ita ciuile est, vt non ex ciuium dissensione, sed ex vnius perditi ciuis audacia natum sit. ¶ Vndæ ciuiles, id est curæ, & solicitudines. Horatius 1. Epist. Nunc agilis fio, & verser ciuilibus vndis. Studia ciuilia, Cicero pro Font. Si inimico testi credi non oportuit, inimicior Marcello Crassus, & Fimbriæ Scaurus, ex ciuilibus studiis, atque obtrectatione domesti ea, quàm huic Galli?

Ciuilior, & Ciuilius, comparatiua. Ouid. 4. Trist. Eleg. 4. Ipse pater patriæ, quid enim ciuilius illo?

Ciuilitas, τὸ πολιτικόν, Comitas, facilitas & moderatio quædam atque modestia, magis ciui hominiq; politico, quàm Imperatori conuenies quam Augusto tribuit. Suetonius cap.51, Clementiæ ciuilitatisque, inquit, inquir, eius multa & magna documenta sunt. Iulius Capitolinus laudat Antoninum Pium, quòd Imperatorium fastigium ad summam ciuilitatem deduxerit.

Ciuiliter, aduerbium, πολιτικῶς, Cic.1. Offic. Vt enim quum ciuiliter contendimus, aliter si est inimicus, aliter si competitor: cum altero certamen honoris & dignitatis est, cum altero capitis & famæ. Iuuenalis Satyr.5, Poscimus vt cœnes ciuiliter. id est vt tibi sit panis idem qui aliis conuiuis, iisdémque ferculis vtaris: non vt tyrannico more, aut regio cœnes. Ouid.12. Metamor. Exercet memores plusquam ciuiliter iras.

Ciuicus, a, um, penult. corr. πολιτικός. Idem quod ciuilis. vt, Ciuica corona, quam ciuis ciui, à quo seruatus fuisset in prælio, testem vitæ dare solebat, ex fronde querna, quoniam cibus antiquissimus è quercu capi consueuerat. Cicer-pro Planc. Ad id etiam gregarij milites faciunt inuiti, vt coronam dent ciuicam, & se ab aliquo seruatos esse fateantur.

CIVS, κίος, Fluuius Thraciæ ex Pæonibus & Rhodope monte profluës, medium intersecans Hæmum: vt scribit Herodotus lib.4. ¶ Fuit item Cius Bithyniæ oppidum, postea Prusias appellatum. Hoc (vt testatur Strabo lib.12.) Demetrius euertit vnà cum Myrlea, huic vicina: eásque Prusiæ Zelæ dedit, qui vtranq; rursus à ruinis excitans, Cium, à se Prusiada, Myrleam verò ab vxore Apamiam nominauit.

C ante L.

Clabula, Vide CLAVOSA.

Clades, σύντριμμα, πάθος, Strages, cædes multorum, calamitas siue detrimẽtum in prælio aut alio modo acceptum. παρὰ τὸ κλάω, vt quidam existimant, quod est amputo, siue frango: aut certè, ἀπὸ τοῦ κλαίειν, hoc est à flendo siue lugendo: quanquam non desunt, qui à cadendo cladem dictam existimant, aut à calamis cõminuendis, quasi Calamidem. Plin. lib.16. cap.32, A quo deinde tempore maiestas populi Romani resurrexit, quæ antè vastata cladibus fuerat. Cic. de Clar. Orat. Cursum ingenij tui Brute, premit hæc importuna clades ciuitatis. Virg.12. Aen. – & subita turbaret clade Latinos.

CLAEON, κλαίων, Fons est iuxta Cælenas Phrygiæ oppidum, ab effectu fletus dictus. κλαίω enim idem est quod fleo. Huic vicinus est alter fons Gelon. ἀπὸ τοῦ γελᾶν, hoc est à ridẽdo appellatus. Refert Plinius ex Theophrasto lib.31. cap.2.

Clam, præpositio ablatiuo casui seruiens. κάθρα, κρύφα. Idem significat quod secretò, siue latenter: vt, Clàm patre egisti. Plaut. Amph. Is amare occœpit Alcumenam clàm viro. ¶ Iungitur aliquando & accusatiuo. Plaut. Cas. Bona multa faciam clam meam hanc vxorem. Cicero in Sallust. Timés ne facinora eius clàm vos essent. ¶ Quandoque reperitur loco aduerbij posita. Virg.1. Aeneid. Clàm ferro incautum superat, securus amorum Germanæ. ¶ Hinc compositum Perclàm, quod est valde occulté.

Clanculum, diminutiuum est à Clàm. καθρεύειν, κρύβδην. Terentius in Eunucho. In cellulam ad te patris penum omne congerebam clanculum, Ibidem, Venisse clanculum per impluuium. ¶ Clanculum accusatiuo iunxit Terentius in Adelph. – postremò alij clanculum Patres que faciunt, quæ fert adolescentia: Ea ne me celet, consuefeci filium

Clancularius, a, um. Occultus, latens. κρυπτὸς, κρύφιος. Martial. lib. 10, Vernaculorum dicta, fordidum dentem, Et fœda linguæ probra circulatricis, Poëta quidam clancularius spargit, Et vult videri nostra, &c.

Clandestino, pen. prod. Occultè, secretò, latenter. κρύβδα, κρύβδην, κρύφα. Lucilius. At enim dicis, clandestinò tibi quod cõmissum fuerat. Plautus in Mil. Nam hoc negotij clandestinò vt agerem, mandatur mihi.

Clandestinus, a, um, pen. prod. Occultus, secretus. κρυφαῖος. Liuius 4. ab Vrbe, Quum patres clandestina denuntiatione reuocati ad diem certam. Manlius lib.1, Et clandestinis surgentia fraudibus arma. Silius lib. 7, Ceu clandestino traheretur fœdere bellum.

Clamor, Vox intensa, & maiore cum impetu prolata. κραυγὴ, βοή. Plin. in Epist. Turbidóq; clamore postulauerat simul & oppresserat. Cic.6. in Verr. Interea ex clamore fama tota vrbe percrebruit, expugnari deos patrios. Virg.5. Aeneid. – resonat clamoribus æther. ¶ Antiqui etiã Clamos dicebant, sicut Arbos.

Clamo, as, are, Est vociferari. βοᾶν, κλάειν. Plaut. in Merc. Nec tolerant, vt æquum est, patres: sed clamant, indecenter obstrepunt. Cicero ad Att. lib.5, Id clamare omnes qui aderant, nihil impudentius, &c. Terent. in Adelph. Clama bant omnes, indignissimè factum esse. ¶ Clamare item pro dicere, & affirmare accipitur. Cicer.3. in Verr. Quum tutores H-s LXXX millibus id opus, ad illius hominis iniquissimi arbitrium se effecturos esse clamarent. ¶ Quandoque vocare. καλεῖν, φωνεῖν. Virgil.4. Aeneid. Per medios ruit, ac morientem nomine clamat. Ouid.2. Metamorph. Aspicit hanc, visámque vocat, clamata refugit. Idem 6. Metamor. Ipsa videbatur terras spectare relictas, Et comites clamare suas. ¶ Clamare, conqueri. Terent. in Adelph. Mihi quidem non placent: Et clamo sæpe. Liuius 3. ab Vrbe, Clamant fraude fieri, quòd foris teneantur exercitus. Cic. pro Cluent. Quum & de suo, & de vxoris interitu clamaret, testamentúmque mutare cuperet, &c. ¶ Huius composita sunt, Acclamo, Conclamo: vt, Vasa conclamo, σύνταγμα συμάνω. Item Declamo, Exclamo, Inclamo, Proclamo, Reclamo, & Succlamo, quæ habent penultimam productam.

Clamito, as, are, frequentatiuum. Terent. in And. – clamitent, Me sycophantam hæreditatem persequi. Cice.2. Tusc. Nam quum ex rebus laboraret, ipso in ciulatu clamitabat falsa esse quæ antea de dolore sensisset ipse. Terent. in Adelph. Venit ad me sæpe clamitans, Quid agis Mitio?

Clamator, verbale, Qui clamat. Cicer.3. de Orat. Quare Coracem istum vestrum patiamur nos quidem pullos suos excludere in nido, qui euolent clamatores odiosi ac molesti. Marti. lib.12, Non venit ablatis clamator verna lacernis.

Clamatorius, a, um: vt, Clamatoria auis, in auguriis dicebatur, quæ alio nomine Cliuina, & Prohibitoria appellabatur, ab effectu impediendo rum auspiciorum. Hanc Plinius lib.9. cap.15, numerat inter aues seculo suo incognitas. Clamatorium genus. Cicero ad Quintum fratrem lib.3.

Clamosus, a, um, à nominatiuo Clamos, quod clamore obstrepit, vocifer atúrque. κραυγαστής. Iuuenalis, Securum iubeant clamoso insistere circo. Quintil. Non turbidus, non clamosus sit alterca tor.

Clango, is, xi, vel gui, Tuba cano, vel increpo. κλάγγω. Valer. Flac. – ter inhorruit æther, Luctificum clangentem tuba. ¶ Clangere item dicuntur anseres, vt est videre apud Columellam lib.8. cap.13. ¶ Aquilis item clangorem tribuit autor Philomelæ apud Ouidium, Dum clangunt aquilæ.

Clangor, Sonus tubarum est. κλαγγή. Virg.2. Aeneid. Exoritur clamórque virũm, clangórq; tubarum. Licet etiam dicatur de sono anserum, & aliarum rerum clarè strepentium. Cic.2. Tusc. de Prometheo, Iouis satelles (intelligit aquilam) pastu dilaniat fero, Tum iecore opimo farta & satiata affatim, Clangorem fundit vastum. Columella de anseribus lib.8. cap.13, Eiúsq; generis anser præcipuè rusticis gratus est quod nec maximam curam poscit, & solertiorem custodiam præbet, quàm canis: nam clangore prodit insidiantem.

CLAMPETIAE, Locus Italiæ, in Brutiis apud Plinium lib.3. cap.5.

CLANIVS, γλάνις, Stephano, Fluuius Campaniæ iuxta Acerras vrbem, crebris eius inundationibus bona ex parte haustam: vt annotauit Seruius in illud Virgilij 2. Georg. Vacuis Clanius non æquus Acerris. Plinius lib.3. cap.5, Glanicum vocat, eundémque esse testatur cum Lyri, Minturnas interfecante. Stephanus Glanim appellat, Sillurúmque piscem ab eo Glanium vocari existimat. Plinio tamen Glanis Thusciæ fluuius est iuxta Arretium: de quo infrà suo loco.

Clareo, Clarifico, Clarigo, Claritas, Vide CLARVS,

CLARIAE, Populi sunt Thraciæ apud Plinium lib.4. cap.11, in descriptione Thraciæ.

CLAROS, κλάρος, Ioniæ ciuitas, Apollinis oraculo nobilis, iuxta Colophonem. Hanc Manto Tiresiæ filia condidit, fugiens Thebanorum victores Epigonos. Quæ quum patriæ cladem lugeret & suam, mananti bus vbertim lachrymis fontem fecit: vnde Claros, ἀπὸ τοῦ κλαίειν locus appellatus. Nearchus verò autor est, inde huic vrbi nomen factum, quòd Apollini per sortem Claros obtigit. Nam sortem, κλῆρος Græci nominant. Hinc Apollo Clarius dictus est, qui illic & fanum habuit, in quo responsa, epota aqua edebantur. ¶ Est & Clarus insula in mari Myrtoo, & ipsa Apollini sacra: de qua nonnulli intelligunt illud Ouidij 1. Metamor. – mihi Delphica tellus, Et Claros & Tenedos, Patarææque regia seruit.

Clarium oraculum, In Ionia fuit iuxta Clarum oppidum, non procul à Colophone: à quo Clarius Apollo dictus est: ibi enim specus fuit & la cuna, cuius potu mira oracula reddita sunt, breuiore tamen vita biben tium. κλάριον μαντεῖον, Huius Plinius lib.2. cap.103, & alicubi Macrobius meminerunt.

Clarus, a, um, Propriè dicitur quod est lucidum, non obscurum: λαμπρός, λαμπρὸς: vt, Clara dies. Cic. in Somn. Scip. Ostendebat autem Carthaginem de excelso, & pleno stellarum, illustri, & claro quodam loco. Virg. 1. Georg. Et claro syluas cernes Aquilone moueri. ¶ Figuratè tamen pro insigni atque excellenti accipitur. ἔνδοξος, σύνδυμος, & eo, qui ve luti fulgore quodam famæ resplendet: qui & Inclytus dicitur: quanuis plus sit Inclytus, quàm Clarus, propter In, quæ ibi auget. Cice.1. de Finib. Claris & fortibus viris commemorabilis. Plaut. in Trin. In occulto iacebis, quum te maximè clarum voles. ¶ Item quoniam quæ clara sunt, ab omnibus cernuntur, clarum etiam pro aperto, & manifesto sumitur. σαφὲς. Cic.7. in Verr. Res erat clara, neque solùm argumentis sed etiam certis testibus istius audacia tenebatur. Idem 4. in Verr. Vt in re tam clara, tam testata. ¶ Interdum ponitur pro audibili aut sonoro: vt, Clara vox. εὔφωνος. Cic. pro Sylla, Atq; vt idem omnes exaudiant, clarissima voce dicam.

Clarè, aduerbium. σαφῶς. Terent. in And. Vnde est: dic claré. Cic. ad Att. lib. 2, Varietas in re nulla sit, apertéque loquantur, & iam clarè gemant. Cælius Ciceroni lib.8, Et quo propius ea contentio, quàm fieri necesse est, accedit, eo clarius in periculum apparet.

Clarisonus, a, um, εὔφωνος: vt Voces clarisonæ. Catul. Clarisonas imo fudisse è pectore voces. Cice. in Arat. Hunc à clarisonis auris Aquilonis ad Austrum Condens.

Claritas, Luciditas. τηλαυγότης, λαμπρότης. vt, Claritas solis. Plin. lib.2. cap. 8, Claritatis tantæ est vesper. Idem lib.18. cap.11, Emicántque fontes Oraxi oculorũ claritati. ¶ Aliquando excellentia & splendor. σύνκλητος. vt, Claritas generis, Claritas rerum gestarum. Cice.1. Offic. Facilior & tutior, & minus aliis grauis, aut molesta vita est otiosorum: fructuosior autem hominum generi, & ad claritatem, amplitudinémq; aptior eorum qui se ad Rempublicam, & ad res magnas gerendas commodauerunt. Idem ad Sulp. Quæ, quanquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen libentissimè ex tuis literis cognoscam. ¶ Interdum facilitas. perspicuitas: vt, Claritas orationis.

Claritudo, dinis, Idem quod Claritas, Festo ac Nonio testibus. Sallust. Quum præsertim tam multæ, variæque sint artes animi, quibus summa claritudo paratur. ¶ Claritudo vocis. εὐφωνία. Gellius lib.7. cap. 5, Histrio in terra Græcia fuit fama celebri, qui gestu & vocis claritudine, & venustate cæteris antestabat.

Claro, as, Clarum facio. δοξάζω. Ausonius, Pollet Aristides, veteres qui clarat Athenas. Cic.1. de Diui. ex antiquo poëta, Iuppiter excelsa clarabat sceptra columna. Horat. – illum non labor Isthmius Clarabit pugilem. Lucret. lib.4, Multáque in his rebus quærendum, multáque

Universidad de Deusto Biblioteca

tãq; nobis Clarandum est,planè si res exponere auemus. ¶ Hinc Declaro,as.

Clareo,es,ui, Clarus sum, vel manifestus,seu notus sum.δηλοῦμαι, φάινομαι.Ennius apud Ciceronem 3. Offic. Ergo póstque magísq; viri nunc gloria claret.Idem de Senect.Turpilius Pædio,cuius aduentu insula hodie claret Cypros. ¶ Claret lumẽ. Ennius Telamone(vt citat Nonius) Nam ita mihi Telamonis patris , atque facies proaui Iouis grata est, atque hoclumen candidum claret mihi. ¶ Clarere,id est apparere.Cicero in Arato,Propterea quòd ad æstatis primordia clarent. ¶ Claret,pro clarum est.Lucret.lib.6, – quod in primo quoque carmine claret. ¶ Claret mihi,id est intelligo.Claudia.in Paneg. – ventura potestas Claruit Ascanio , subita quum luce comarum Innocuus flagraret apex.

Clarésco,scis,Clarus,vel clarior fio. Quintilianus libro 6. cap.4, Neque tantum hoc ipsis monitoribus clarescit:quidam faciunt apertè quòd rixemur. Virgil.2. Aeneid. Clarescunt sonitus , armorúmque ingruit horror. ¶ Hinc fit compositum Inclareo,quod est valde clareo:à quo fit Inclarésco,quod est valde clarus fio.περιφάνομαι.

Clarifico,as,Clarum facio,illustro.λαμπύνω.Plin.lib.2.0.cap.13,Alterum est nigrius,quod capitis vitia purgat,visum clarificat.

arigo,as,penult.corr.Res clare repeto, Bellum indico. σημάνω τ πολεμόν. A vocis claritate dictum, quasi clarè ago, sicut Litigo,item ago: Læuigo,læue ago:Mitigo,mite ago. Plinius lib.22,Hac semper & legati quum ad hostes,clarigatúmque mitterentur,vsi:id est res raptas clarè repetitũ. Erat autem Romanis in more, quum bellum indicere alicui volebant,vt Paterpatratus p̃ficisceretur ad hostium exercitum,& præfatus quædam solennia verba,clara voce diceret se bellum indicere ob certas causas,quòd scilicet pecus abegissent,nec reddidissent,quòd noxios receptassent, quòd agrum vastassent, quòd socios læsissent,aut aliquid simile.

Clarigatio.Belli denuntiatio,vt ex verbo Clarigo satis apparet. ¶ Accipitur & pro exactione nummaria,maximè quæ principis,vel Reipub. edicto conceditur. Liuius lib.8, In Veliternos veteres ciues Romanos, quòd toties rebellassent,grauiter fœuitũ, & muri deiecti,& Senatus inde abductus,iussitq; trans Tiberim habitare:vt eius, qui cis Tiberim deprehensus esset , vsque ad mille passus 200 pondo clarigatio esset: nec prius quàm ære absoluto, is qui cepisset,extra vincula captum haberet.

Classis, Aequiuocum est , significat enim nauium multitudinem.στόλος, ἀπὸ τῶν κάλων , hoc est à lignis : quanuis abusiuè pro vna tantum naui ponatur.Virgilius lib.6,Lyciæ ductorem classis Orontem. ¶ Significat & ciuium partes pro census ratione distributas.τιμήματα.Nam Liuius de Ser. Tulli rebus gestis scribit , vrbem in quinque classes diuisam,censúmque ab eo institutum fuisse, rem saluberrimam tanto futuram imperio,quò pacis bellíque munia , non viritim , vt antea , sed pro habitu pecuniarum fierent. Tum classes centuriasque ad hunc ordinem ex censu descripsit. Qui centum millia æris,aut maiorem censum haberent,inter primarios numerabantur, & sub primæ classis titulo. Ex his octoginta fecit centurias , quadraginta senum , quadraginta iuuenum.Seniores,ad vrbis custodiã:iuniores,vt foris bellum gererent.Arma his,galea,clypeus,ocreæ,lorica, omnia ex ære hæc,vt tegumẽta corporis essent. Præterea tela in hostem,hastæ,& gladius.Additæ sunt fabrorum duæ centuriæ , quæ sine armis stipendia facerent: datum munus , vt machinas in bello ferrent. ¶ Hinc Classici,huius primæ tantum classis homines dicebantur,qui (vt docet Gellius lib.7. cap.13,) centum & vigintiquinque millia æris,ampliúsve, censi erant. ¶ Hinc etiam Classici testes , hoc est assidui, & locupletes : qui(vt inquit Festus)signandis testamentis adhibebantur , hoc est primæ classis homines , quasi primæ autoritatis , & idonei veritatis censores. ¶ Et metaphoricῶς Classicos autores vocat Gellius lib.19.cap.8,Quasi primæ notæ scriptores , Latinæque elegantiæ testes idoneos , cuiusmodi sunt,Cicero,Cæsar,Sallustius,Virgilius, Ouidius,Horatius, T. Liuius. ¶ Ex iis verò qui intra centum ad septuagintaquinq; millia erant cẽsi viginti seniorum , & totidem iuniorum centurias conscripsit , quibus pro scuto clypeus & reliqua omnia arma , præter loricam,sunt imperata. ¶ Tertia classis à septuagintaquinque ad quinquaginta millia. Arma,vt in superiore,præter ocreas. ¶ In quarta classe à quinquaginta ad vigintiquinque millia,centuriæ vigiuti seniorum, viginti iuniorum. Arma mutata,nihil præter hastam,& verutum datum. ¶ Quinta classis centurias triginta habuit, fundas lapidésque missiles gerentes.Et homines quintæ classis,pro tenuibus,& minimæ autoritatis dicuntur,ὅτι τὸ ὄντιμον τιλοῦντες. In his erant accensi, cornicines, tibicines in tres centurias digesti , qui non vltra vndecim millia censebantur, Creata est præterea vna centuria quæ fuit immunis militia. Infra classem autem esse dicebantur secundæ classis , cæterarúmque omnium classium , qui minore summa æris , quàm classici illi,censebantur. ¶ Significat & Classis , equitum ordines. Virg.3. Aeneid. Scio me Danais è classibus vnum. Vnde & Classis procincta , παρασκευασμένη τάξις, dicitur exercitus instructus. ¶ Apud antiquos Classes clypeatæ dicebantur,quos nunc exercitus vocamus. ¶ Classes quoque in schola sunt ordines discipulorum.Quint.lib.1.cap.2,autor est,à præceptoribus suis pueros olim in classes distributos , ordinémque discendi secundum vires ingenij datum.

Classicus,a,um, Quod est classis, vel quod ad classem pertinet.ναυτικός. vt Classicum bellum,bellum nauale. Proper.lib.2, Et canerem Siculæ classica bella fugæ. ¶ Et Classici,οἱ ναυτικοὶ,οἱ πολῖται, οἱ ὑπ' ἐμοῦ, primæ tantùm classis homines,de quibus mox. ¶ Etiam Classici dicebantur Præcones, κήρυκες, Qui tuba vel cornu iussu magistratuum exarce,vel circum muros populum ad comitium vocabãt.dicti à Calendo,id est vocãdo,siue à clangore.Vnde Classica pro ipsis tubis,σάλπιγξ, βυκανιστήριον.Virg.lib.7, Classica nanque sonant. Vbi Seruius,Classicum dicimus,& ipsam tubam, & sonum. ¶ Classicum autem est flexilis tuba.Liu.lib.5,Vocatis classico ad concilium militibus. ¶ Classi cum item ineundæ pugnæ signum appellatur,quod tuba dari solet:vnde Classicum canere,σημαίνειν τὸν τρόπαιον,hoc est signum dare,quo milites pugnam ineant.Contrà,Canere receptui,εὐφημεῖν, est à pugna reuocare. ¶ Accipitur etiam latius Classici vocabulum pro quouis tubæ sono , qui prodeunte imperatore,aut eius iussu in castris fieri solet. Cæsar 3.bel. Ciu.Pompeius paucis pòst diebus in Thessaliam peruenit suum cum Scipione honorem partitur , classicùmque apud eum cani, & alterum illi iubet prætorium tendi. Virg.2. Georg. Necdum etiam audierant inflari classica.

Classiarij,Propriè dicuntur classis milites , qui scilicet in classe stipendia merent.ἐμβάται. Hircius lib.3.bel. Ciuil. Itémque per equites dispositos aqua prohibere classiarios instituit. Sueton.in Galba, Nam quum classiarios , quos Nero ex remigibus iustos milites fecerat,ad pristinũ statum redire cogeret. Apuleius vsurpauit pro tubicine,aut eo qui classicum canit,quum ait,Et laudum eius classiarius , atque assiduus præco Vbi pro eodem penè videtur accepisse Præconem laudũ & Classiarium. Quo in loco Perottus mentem Apuleij non satis assequutus,arbitratur Classiarios pro potentioribus accipi, quos alio nomine vocabant Assiduos.

Claterna,à Pomponio Mela lib.2.numeratur inter oppida Piceni.

Clathrus,& Clathrum,vtroque modo dicitur,κλῆθρον,à κλάω,claudo. Sunt autem Clathra , ligna quibus transuersis aliquid munimus , sepimúsve , vt fenestræ , quæ vulgò *ferratæ* dicuntur. Horat. Obiectos caueæ valuit si frangere clathros. Columella posuit pro lignis cancellatim compactis , quibus glebæ contunduntur , Hirpicem Varro appellat.

Clathro,as,significat clathris claudere.κλαθοῦν.Colu.lib.9.Satis est autẽ vacerras inter pedes octonos defigere , serísque transuersis ita clathrare,ne spatiorum laxitas,quæ foraminibus interuenit , pecudi præbeat fugam. ¶ Hinc Fenestra clathrata apud Plautum in Milite, Nam certo neque solarium apud nos est , neque hortus vllus, neque Fenestra, nisi clathrata.

Claua,Fustis teres ad claui similitudinem capitatus. κάλον, κορύνη, ῥόπαλον.Cic.6.in Verrem,Qui primò quum obsistere ac defendere conaren tur,male mulctati,clauis ac fustibus repelluntur. Idem de Senect. Sibi igitur habeant alij arma,sibi equos,sibi hastas, sibi clauam,sibi pilam, &c.Plinius de lino , Interdum deinde in filo politur , illisum crebrò in silice ex aqua,tectúmq; rursus tunditur clauis , semper iniuria melius. ¶ Hinc Claua Herculis,qua ille vtebatur.

Clauator, Qui huiusmodi claua vtebatur , inquit Festus : seruus scilicet, qui claua armatus dominum comitabatur.κορυνοφόρος. Plautus Mere.Egomet mihi comes,clauator, eques,agaso, armiger. Idem Rud.Aedepol eccum clauator aduenit.

Clauiger,Qui clauam fert.κορυνοφόρος. Ouid.7.Metam.Clauiger inuidit Vulcani occumbere prolem.Idem 15. Metamor. – illic lauêre Bimembres Vulnera,clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.

Clauarius,Vide CLAVIS.

Clauatus,Vide CLAVUS.

CLAVDIA,κλαυδία,Nomen virginis Vestalis, quæ quum in suspicionẽ stupri veniſſet , & simulachrum matris Ideæ in vado Tyberis hæreret, ad comprobandam pudicitiam suam , fertur cingulo duxisse nauem, quam multa hominum millia trahere nequiuerant.Eadem quum patrem triumphantem ab inimico Tribunoplebis de curru detrahi animaduerteret,pietate mota,in currum insiliit,patrémque tam arctè est amplexa , vt diuelli non potuerit : quo facto populum tam acriter in Tribunum concitauit,vt ille vitæ metuens destiterit ab incœpto. Autor Valerius lib.5.cap.4.

CLAVDIA , Plinio libr.3. cap. 24,Norici oppidum est , quod à Ptolemæo Claudiuium appellatur.

CLAVDIA familia , Ab Appio Clauso Sabino cognomen accepit , qui post exactos reges cum quinq; millibus clientum Romam venit,partémque vrbis habitandam accepit. ¶ Ex hac familia fuit Appius Claudius cæcus , qui viam Appiam strauit, & aquam Appiã in vrbem duxit , Pyrrhúmque intra vrbem non esse recipiendum , sua sententia obtinuit. Ex hac familia Nerones & Drusi originem traxerunt. Nam Nerones Sabinorum lingua fortes,& strenui dicuntur.Drusi autem cognominati à Claudio Druso,qui occiso Druso Gallorum duce primus fibi, & posteris hoc cognominis indidit. Autor Tranquillus in Claudio. ¶ Fuit & appius Claudius Regillianus , vnus ex Decemuiris legibus scribendis creatis,summa inter collegas autoritate, qui post multa imperiosè & crudeliter gesta , tandem Virginiæ amore captus,submisso quodam ex libertorum numero,nomine Clodio,in seruitutem eam asserere est conatus. Qua re intellecta, accurrens è militia pater, exiguum cum filia colloquendi spatium petit , eámque paululum extra turbam abductam, quum alia ratione pudicitiam eius & libertatẽ aduersus Decemuiri libidinem tueri non posset, non inuita interfecit: quo nomine Decemuir in carcerem coniectus , sibi manus intulit. ¶ Præter hos fuit & Claudius Appius , Caudex cognominatus , quòd primus Romanis autor fuerit caudices secandi , & classis conficiendæ. Hic Carthaginienſes Messana expulit:Hieronem prælio victum apud Syracusas,in deditionem accepit. ¶ Fuit & Claudius Nero, Liuij Salinatoris in consulatu collega , qui Asdrubalem secundo bello Punico Annibali fratri suppetias ferentem,acie superauit, occisique caput in fratris castra abiiciendum curauit.

Claudiana tonitrua dicebantur , quæ Claudius Pulcher instituit,vt ludis factis post scenã coniectus lapidum ita fieret in circumactũ peluim,vt veri tonitrui speciem repræsentaret.Vide supra BRONTEVM.

CLAVD

CLAVDIANVS,κλαυδιανός, Poeta Aegyptius , vt Græci & Latini affirmant,& ipse de se testatur. Floruit sub Theodosio, & Honorio Augustis.Scripsit de Raptu Proserpinæ libros tres.Item laudes Honorij,Arcadij.Stiliconis,Olibrij,& aliorum,cum aliquot inuectiuis.

CLAVDIOPOLIS,κλαυδιόπολις,Cappadociæ vrbs,cuius mentionem facit Plinius lib.5.cap.24.

CLAVDIVS,κλαύδιος,Nomẽ Romani Imperatoris.& Caligulæ patrui. Hic Britanniam insulam in deditionem accepit, & Orcadas Romano adiecit imperio. Postremò ab Agrippina vxore venenato boleto sublatus est , vt Nero filius imperio potiri posset. ¶ Fuit & alius Claudius Romanorũ item Imperator,qui Gotthos Illyricum vastantes bello adortus,incredibili clade superauit. Vnde in Curia clypeũ aureum, & in Capitolio auream sellam habere promeruit. Sed quum duobus ferè annis imperasset,apud Smyrnam morbo interiit.

Claudico,Vide CLAVDVS.

Claudo,is,si,sum,Obstruo,obsero,includo.κλείω,Virgilius li◌3.Georg. Aut intus clausos satura ad præsepia seruant. ¶ Interdum ponitur pro Circuire , siue circundare , περιπλανᾶσθαι : ita enim interpretatur Nonius illud Virgilij Ecloga 6, Dictææ Nymphæ nemorum iam claudite saltus. ¶ Interdum pro obsistere,arcere:apud eundem libro 10, Ecce maris magna claudit nos obice pontus. Vlpianus l. Si quis graui.parag subuenitur autem.ff.ad senatusc̃ũ Sylla.clausos (ἐγκλείοντας) pro vinctis accipit,si modò vincti sint , vt omni modo erumpere non possint.

Clausum,substantiuum,pro tecto,siue loco concluso.κλῆθρον.Columella lib.9.cap.8,Nam diebus requies danda est , & infundendi grati apibus liquores,quibus intra clausum alantur. Virg.4. Georg. Sic positum in clauso linquunt.

Claustri, Clausura,siue quo aliquid clauditur. κλῆθρον. Plautus in Curc. Nam somitum,& crepitum claustrorum audio. Virg.7.Aeneid. – porta rum ingentia claustra.Cic.pro Flac. Omnes sinus, promontoria,litora,insulas,vrbes maritimas claustris imperij nostri cõtineri. ¶ In plurali tam masculini quàm neutri generis est. Apud antiquos Clostra pro Claustris dicebantur.

Clausstrarius,Qui septa,& cætera ad claudendum opera facit. κλειθροποιός.

Clausula,Dicitur id quod aliquid claudit, hoc est finit.Plinius lib.11.cap. 45,Vngues, qui clausulæ neruorũ summæ existimantur, omnibus his, quibus & digiti. ¶ Item pro exitu.Cic.pro Cælio,Mimi ergo est iam exitus,non fabulæ:in quo quum clausula non inuenitur, fugit aliquis è manibus:deinde scabella concrepant,aulæum tollitur. ¶ Hinc etiam Clausula pro sententia accipitur,quam Græci περίοδον dicunt,ita dicta quòd sententiam claudat. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro sententia,quæ epistolam vel carmen claudit,quam vulgò *Conclusionem* vocamus.Cicero Famil.2, Quoniam mihi nullum scribendi argumentum est,vrar ea clausula,qua soleo.

Claudus,quasi pedibus clausus,id est impeditus,qui ex pedibus,aut cruribus femoribúsve vitiatis , æquis passibus incedere non potest. χωλός. ¶ Vnde etiam Appius Claudius, à quo Claudia familia originem traxit,primùm Appius Clausus dicebatur Plaut.in Aulul. Quasi claudus sutor domi sedet totos dies .Cic.in Pison. Iste claudus(quomodo aiũt) pilam retinere.Idem 1.de Nat. deor. Claudum igitur habemus deum, quoniam de Vulcano sic accepimus.

Claudico,as,are,Altero tantùm pede incedo,vel alterum pedem infirmũ, & instabilẽ,aut curtum habeo,aut vacillo.χωλαίνω.Cice.lib.2.de Orat. Nam quod Sp.Caruilio grauiter claudicanti ex vulnere eb Rempublicam accepto, & ob eam causam verecundanti in publicũ prodire, &c. ¶ Transfertè dicitur de omni eo , quod suis partibus rectum non est. Cic.1.de Finib. Qui verentur, ne si amicitiam propter nostrã voluptatem expetendam putemus , tota amicitia quasi claudicare videatur, Liuius 2. bel. Pun. Si altera parte claudicet Respublica malis consiliis ac bonis,idem iuris & potestatis erit.

Claudicatio,verbale.χωλότης. Colu.lib.6. cap.12, Sanguis demissus in pedes,claudicationem affert.Cic.1.de Nat.deor.In quo stante atque vesti to,leuiter apparet claudicatio non difformis.

Clauditas,Idem:hoc est ipsum claudicandi vitium.χωλότης.Plinius,Repulsu durioris materiæ clauditatem illico affert.

Clauicula,Clauiculus,Vide CLAVVS.

Clauis,Est quo ostia,arculæ,& idgenus multa,& clauduntur,& aperiuntur.κλεῖς:à Clãm quòd quæ celare volumus,hac claudere soleamus.Cato de Re rust.cap.13,Seriam vinariam vnam , clauem torculario vnam. Cicero pro Domo sua,Scilicet tu heluoni spurcissimo,omne frumentũ priuatum & publicum , omnes prouincias frumentarias,omnes manceps,omnes horreorum claues lege tua tradidisti. Habet & clauim in accusatiuo. Plautus in Most. Clauim mihi harumce ædium nunc iam lube afferri. ¶ Vnde Conclauia,loca quæ sub vna eademq; claue clausa sunt:& Conclauatus locus,vna claue clausus.Clauem Theodorus Samius primò monstrauitã qua Faber clauicularius.κλειδοποιός.

Clauicula,diminutiuum à clauis,vel à claua virga.κλειδίον. ¶ Dicitur quoque Clauicula capreolus,siue pampinus in vite.Cicer.de Senect. Vitis quidem,quæ natura & caduca est,& nisi fulta sit, fertur ad terram , eadem,vt se erigat,clauiculis suis,quasi manibus, quicquid est nacta,cõplectitur.

Clauicularius. Qui clauiculam , id est virgam vel clauem gerit. κλειδοῦχος.

Clauarius,Appellatus est Suetonij pater, ab eo quòd præfectus fuerit donatiuo Imperatorio inter milites dispertiendo. Vnde Cornelius Tacitus scribit,Clauarium donatiui nomen esse,qui ait,Seditiosæ militum voces terrebant Clauarium:donatiui nomen est.

Clauola,læ,Surculus arboris vel fruticis vtrinque præcisus,& plantationi aptus : quam & Taleam vocant Latini. ξυλάριον, ξύλιστον, κλάδος.

Varro lib.1.de Re rust.cap.40,Demum in oleagineis seminibus arboris videndũ, vt sint de tenero ramo ex vtraq; parte æquabiliter præcisa,quas alij clauolas,alij taleas appellant,ac faciunt circiter pedales.

Clausstrarius,Clausstrum,Clausula,Vide CLAVDO.

CLAVSVS,antea Claudius dictus , Rex fuit Sabinorum , qui post exactos reges,cum quinque millibus clientum & amicorum Romam venit,& susceptus,habitandam vrbis partem suscepit, ab eo postea & tribus & familia Claudia vocata est , vt habetur apud Maronem lib.7, Ecce Sabinorum prisco de sanguine magnum Agmen agens Clausus magnique ipse agminis instar, Claudia nunc à quo diffunditur & & tribus & gens.

Clauus,dictus est quòd claudat, figat,atq; contineat:à claudendo. nam ideò clauum figimus , vt claudat seu contineat aliquid. δῆσις. Cæsar 3. bell. Gall. Transtra ex pedalibus in altitudinem trabibus confixa clauis ferreis , digiti pollicis crassitudine. ¶ Clauus item nauis est gubernaculum,siue remo.quòd eam dirigat,rectámque teneat,πηδάλιον. Cicero in Catil.Ille autem clauũ tenens, quietus sedet in puppi. ¶ Itẽ Clauus genus tuberculi, quod & ὄνυξ Græci appellant, rotunda specie, coloris albi : fit in plantis digitisque pedum maximè : sic appellatum, quia ita pungit,vt quasi clauus ferreus infixus videatur. Nam caro dum rescit in callum semper ferè pungentem. ¶ Alij Clauum intelligunt, quem ὀδόντα Græci,Celsus Furunculum appellat,sola duritie à phymate differentẽ. Aegineta definit esse tumorem cum absessu,à crasisis humoribus genitum , qui in carnosis præcipuè locis consistit , mitis alioqui , nisi profundior sit : nam tunc malignitatem habet coniunctam. Eo morbo Silius Italicus interiisse fertur.Plin. Epist.51, Erat illi natus insanabilis clauus , cuius tædio ad mortem irreuocabili constantia decurrit. ¶ Fiunt & calloſa quædam in candido oculi tubercula, quæ Claui nominantur oculorum. ¶ Arbores quoque clauum huiusmodi patiuntur,qui & Fungus,& Patella dicitur,vt inquit Plinius lib. 17.cap.24. Idem scribit clauos innasci natibus, & purgari succo pyxacanthi. ¶ Sunt & Claui caligares , à caligis militaribus , quibus suffigebantur.Idem lib.9.cap.8,In quibus pisces omnibus annis Vergiliarum exortu existunt , squamis conspicui crebris atque præacutis.clauorum caligarium effigie. ¶ Præterea Clauus est vestimenti genus,ve luti quibusdam clauis aureis distinctum : quod & à palmarum similitudine Palmatum vocabatur , & à verrucis clauo similibus Verrucata vestis : quod si latior ipsa vestis erat , Latusclauus dicebatur.πλατύκλωμος. Hac soli Senatores & Patricij induebantur. Horatius lib.1. Serm. – & latum demisit pectore clauum. ¶ Vnde Laticlauos appellari Senatores legimus. Suetonius de Nerone, Alaticlauo, cuius vxorẽ attrectauerat,cæsus. ¶ Ab Ouidio Clauus simpliciter dicitur pro Senatoria dignitate, illo versu, Curia restabat, claui mensura coacta est.Suetonius de Aug.Clauo nec lato,nec angusto.

Clauatus, a, um, Quod est aculeis clauorum modo prominentibus circundatum.ἠκαντίς.Nam & Clauatæ vestes, πλατύκλωμοι ἱμάτια, hinc vocantur : quas vulgus à verrucis clauo similibus Verrucatas appellat, etiamsi non ex auro,sed aut ex cocco , aut aliis coloribus verrucas habeant.Lamprid.in Alex.Conuiuium neque opimum,neque nimis parcum , sed nitoris summi fuit : ita tamen vt pura mantilia mitterentur sæpius cocco clauata,aurata verò nunquã. ¶ Hinc etiam Clauata,dicuntur vestimẽta clauis intexta,vel calceamenta clauis confixa. Et clauati socci,quòd soleas habeãt clauis intertextas. Clauata verò sunt vestimẽta quę ex auro,aut ex cocco,aut aliis colorib⁹ clauos & verrucas habent Quæ autem cum auro, Auroclauata dicuntur,& Auroclauatæ vestes,à textura aureorũ clauorum. ¶ Clauus annalis,qui figebatur in parietibus sacrarum ædium,per annos singulos.vt per eos numerus colligeretur annorum. Apud Liuium scribitur Dictatorem creatum fuisse causa tanrùm figendi claui ad pestilentiam sedandam. Hinc Clauo trabali beneficium figere,prouerbiali metaphora dicitur,pro eo quod est,alta mente beneficium reponere , & inextinguibili memoriæ commendare:de quo vide infrà in dictione TRABALIS. ¶ Præclauium, pars vestis quæ ante clauum texitur. Afranius apud Nonium, Tertiũ diem præclauium vnum texere.

Clauiculus, diminutiuum à clauo.γομφίον. ¶ Significatur etiã hoc nomine Capreolus in vite,qui ὄλξ Græcè,& Pampinus à nostris dicitur.

Clauiculatus,a,um,Clauiculis instructus,ἀγγματόδης,ὀπωδίς.

CLAZOMENAE, penult.corr. κλαζομεναί. Vrbs Ioniæ Asiaticæ , quam condidit Paralus.Hæc prius Gryna nominabatur , vicina Colophoni: vnde & Apollo Grynæus dictus est apud Virgilium,quòd ibi esset eius oraculum.

CLAZOMENIA,Insula ante Ioniam quæ & Marathusa.μαραθοῦσσα,dicitur:à qua Clazomenij,κλαζομένιοι Ioniæ populi originem traxerunt.

CLEANTHES,κλεάνθης Nomen philosophi,qui Zenonis Citiensis schola successor excepit.Hic Phani Asij filius , egregius pugil,quũ Athenas veniſſet , Zenoni adhærens generosè philosophatus est , & in eiusdem permãsit dogmatibus. Hic quum valde pauper esset, mercenariã vitam agebat. Noctu quidem in hortis aquam hauriebat:per diem verò in studijs exercitabatur.vnde Phreantes appellatus est, quasi puteos hauriens. Tradunt illum quæ à Zenone audierat,ofsibus boum, & testis fictilibus perscribere solitum , quum pecunia non supperet ad chartas emendas. Huius insignis diligentia & acerrima censura abiit in prouerbium.Nam quum aliquid summa cura industriáque elaboratum volumus significare, dicimus illud ad Cleanthis lucernam esse eurgitatum.

CLEARCHVS,κλέαρχος.Philosophus fuit,cuius meminit Hieronymus contra Ioum. ¶ Fuit & alius hoc nomine Lacedæmoniorum dux.Hic dicebat,exercitui Imperatorem plus,quàm hostem metui debere.Autor Frontinus lib.4.

Clema,κλῆμα,Herba est tithymali generibus assignata,Cyparissię non absimilis,

absimilis, quæ Dioscoridi Pityusa, Officinis Esula dicitur. Vide Dioscoridem lib. 4. cap. 148. & Ruellium lib. 3. cap. 246. ¶ Clema item Plinio inter nomenclaturas polygoni herbæ commemoratur.

Clematis daphnoides, κληματὶς δαφνοειδὴς, Herba est sarmẽta habens prælonga, iunceæ crassitudis, folia autem lauri: vnde & Daphnoides cognominata est. Notiore nomine Vinca peruinca dicitur. ¶ Est & altera Clematis, ramis rubentibus, quibus se arboribus circunuoluit, vt similax: vnde ab Officinis Volubilis maior appellatur. ¶ Commemorãtur & tertia Clematidis species à Plinio lib. 24. cap. 15, Italis Centunculus appellata, eadem fortasse cum ea, quam Dioscorides Gnaphaliũ appellat.

Clemens, tis, Lenis, mitis, mãsuetus, humanus, qui remittit de eo quod posit prosequi. πρᾶος, ἥμερος. Cic. 2. de Finib. Etsi satis clemens sum in disputando, tamen interdum soleo subirasci. Differt à Placido, quòd Clemens sit circa recte agentes, Placidus circa delinquentes: & clementis est nullos lædere, placidi arridere omnibus: clemens animo, placidus vultu. Terent. in Adelph. Ille suam semper egit vitam in otio, in cõuiuiis, clemens, placidus, nulli lædere os, arridere omnibus.

Clementia, Quæ est illius, quæ nunquam irascitur. πραότης, ἐπιείκεια. Cic. de Inuent. Clementia est, per quam animi temerè in odium alicuius inuectionis concitati, comitate retinentur. Terent. Adel. Facilitate nihil homini esse melius, neq; clementia. Cic. 7. Verr. Illam clementiam, mansuetudinémque nostri imperij in tantam crudelitatem, inhumanitatémque esse conuersam.

Clementer, aduerb. Modestè, & moderatè. πράως. Cic. 6. Verr. Leniter hominem, clementérque accepit. ¶ Clementer, & moderatè ius dicere, apud Cæsarem 3. bel. Ciuilis. ¶ His contraria sunt, Inclemens, Inclementia, & Inclementer.

CLEMENS historicus, scripsit de regibus & imperatoribus Romanis: ité ad Hieronymum, de figuris Isocratis. Autor Suidas. ¶ Clemens item Alexandrinus præsul, Pantherij discipulus, Origenis præceptor, floruit sub Seuero, & Antonino principibus. Hieronymus & Eusebius lib 6.

CLEOBIS, κλεόβις, Alter fuit ex Argiæ sacerdotis filiis, qui cum fratre Bitone, quum iumenta morarentur, iugum subiit, matrisque currum ad fanum pertraxit. Pro qua filiorum pietate mater superos precata est, vt filiis præmium darent, quod longè maximum homini dari posset à Deo. Postridie ita que ambo inuenti sunt in lecto mortui: tanquam ita dij iudicarint, maiorem homini fœlicitatem non posse obtingere, quàm statim ex huius mundi eripi calamitatibus. Vide suprà in dictione BITON.

CLEOBVLVS, li, κλεόβουλος, Lyndius, Euagoræ filius, vnus ex septem sapientibus. Huic fuit filia nomine Cleobulina, alio nomine Eumetis dicta, quæ versu hexametro ænigmata quędam cõscripsit. Meminit puellæ huius Plutarchus in conuiuio septem sapientum.

CLEOCRITVS, κλεόκριτος, apud Comicos taxatur vt mulierosus, & cinædus, & obscurus, & vt Cybeles filius. Nam in mysteriis Rheæ molles tantum intersunt. Hæc Suidas.

CLEODAMAS, κλεοδάμας, Thasius philosophus, Platonis tempore in geometria floruit. ¶ Alius Cleodamas Achnæus (Achne autem ciuitas est Thessaliæ) scripsit de cura equorum, autore Stephano.

CLEODORA, pen. prod. κλεόδωρα, Nymphæ nomen, matris Parnassi, à quo Parnassius mons nomen accepit. Vide Cælium lib. 16. cap. 19.

CLEOMACHVS, κλεόμαχος, Magnetius pugil, qui in cinædi cuiusdam & ancillæ amorem incidens, quæ à cinædo alebatur, cinędorum & orationem & mores est imitatus. Nam cinædicæ orationis primus inuentor fuit Sotades, postea Alexander Aetolus, sed in soluta oratione Lysis etiam adhibito cantu. Autor Strabo.

CLEOMBROTVS, κλεόμβροτος, Pausaniæ filius, Lacedæmoniorũ dux: qui timens ne videretur cum Epaminunda hoste sentire, temere cum eo pugnauit, sęque & patriam in præceps dedit. nam & ipse vulneratus occubuit, & exercitus deletus est. ¶ Fuit & alter huius nominis, Academicæ sectæ philosophus, qui quum libros Platonis, quibus ille animę immortalitatem astruit, relegisset, seipsum ex sublimi saxo præcipitauit, vt citius ad beatorum cœtum peruueniret. Cic. in Tuscul.

CLEOMEDES, κλεομήδης, Astypalæensis pugil fuit, incredibili corporis robore, qui quum Epidaurum quendam pugilem interfecisset, victoriæ præmiis fraudatus, doloris impatientia insanus factus est: Astipalæámque reuersus, se in puerorum ludum recepit, apprehensámq; manu columnam, cui tectum innitebatur, mediam confregit, plurimósq; pueros ruina tecti oppressit. Quamobrem quum ad supplicium peteretur, se in sepulchrum quoddam coniecit, adductúmque operculum intus tanta vi retinuit, vt ne à multis quidem simul admitentibus potuerit reuelli. Concisso deinde ferramentis sepulchro, Cleomedes neque viuus inuentus est, neque mortuus. Consulto itaque oraculo Apollinis quid de illo actum esset, responsum est, Vltimus Heroum Cleomedes Astypalæus.

CLEOMENES, κλεομένης, Lacedæmoniorum dux fuit, qui ab Antigono victus ad Ptolæmeum regem confugit, à quo primùm magno in honore habitus, mox calumnia cuiusdã Nicagoræ regi suspectus redditus, in carcerem plenum captiuorum coniectus est, qui omnes instinctu Cleomenis mutuis concurrentes vulneribus spontanea morte se tyran ni crudelitati eripuerunt. Cuius facinoris quum Cleomenem authorẽ fuisse Ptolemæus comperisset, mortuum excoriari iussit, & cruci affigi. Plura de hoc Plutarchus in vita eius.

CLEON, κλέων, Cleæneti filius, dux Athenienſium in reipublicæ administratione aduersari solitus Niciæ Nicerati filio, qui missus in Thraciã cum exercitu, multas vrbes cepit. Eum insectatur Aristophanes in Comœdia, quæ inscribitur ἱππῆς, id est Equites. ¶ Fuit & Cleon poeta, qui argonautica scripsit: à quo argumentum Apollonius Rhodius mutuatus est, vt eius enarrator scribit. ¶ Fuit item Cleon Halicarnasseus orator, qui Lysandro Lacedæmonio orationem composuit. Author Suidas.

CLEONE, κλεονή, & Cleonæ, narum, mediocre oppidũ, distans ab Argis stadiis centum viginti, à Corintho nonaginta, non procul à Nemeæa sylua. Ouid. 6. Metamorph. – humilésque Cleonæ. Et Nelea Pylus.

Cleonæus, a, um, κλεονᾶιος, vt Leo Cleonæus, qui & Nemeęus. Lucanus, Illo Cleonæi proiecit terga leonis.

Cleonicion, κλεονίκιον, Herba eadem cum clinopodio, teste Plinio lib. 24. cap. 15.

CLEONYMVS, κλεώνυμος, Athenienſium dux fuit timidissimus, qui in prælio abiecto clypeo suos deseruit: vnde & ῥιψασπίδης dictus est. Hunc insectatur Aristophanes in Nubibus.

CLEOPATRA, κλεοπάτρα, Aegypti regina, Auletæ filia, soror & vxor Ptolemæi vltimi, mulier impudicissima, à Cæsare primùm adamata: cui filiũ Cæsarionem peperit: deinde ab Antonio iustæ vxoris loco habita fuit, relicta Octauia Augusti sorore. Postea victo apud Actiũ prælio nauali Antonio, admotis corpori aspidibus sese interemit.

CLEOPHANTVS, Medicus, cuius meminit Plinius lib. 23. ca. 16. ¶ Fuit & Cleophantus, pictor Corinthius, vt scribit idẽ Plinius lib, 35. cap. 3.

CLEOPHON, κλεοφῶν, Poeta tragicus Athenienſis, cuius nonnullę fabulę commemorantur à Suida.

CLEOSTRATVS, κλεόστρατος, Antiquissimus philosophus, qui primus in Zodiaco signa Arietis, & Sagittarij deprehędit. Autor Plinius lib. 2. cap. 8.

CLEOXENVS, & Democlitus, κλεόξενος, καὶ Δημόκλητος, historiam de rebus Persicis scribere aggressi, quam ab illis inchoatam fatetur se absoluisse Polybius Megalopolitanus. Autor Suidas.

Clepo, is, psi, ptum, Furor, furto furripio: tractũ à verbo Græco κλέπτω. vnde Cleptum, furto subtractum. Liu. Siquis clepsit, ne populo scelus esto, néve cui cleptum erit. Plaut. Rape, clepe, harpaga. Cic. de Rep. Nõ modò vt Spartæ rapere, vbi & pueri clepere discunt.

Clepsydra, pen. cor. κλεψύδρα, Vas quoddã vitreum graciliter fistulatum quod æqualibus dimensionibus signatas horas ostendebat. Ad cuius etiam fundũ erat foramen quod aquam guttatim emitteret, & ita horæ per aquæ diminutionẽ, quot essent, videri poterãt. Dicta est autem Clepsydra ab aquæ furto, quòd aquam aut celet, aut furetur. Cice. 3. de Orat. Ad hunc non declamator aliquis ad clepsydrã latrare docuerat. Martialis lib. 6, Septẽ clepsydras magna tibi voce petenti Arbiter inuitus Cæciliane, dedit. ¶ Consimilia sunt hoc tempore clepsydris vascula illa apud nos vsitatissima, quę in medio instar duorum turbinum coarctantur: ex quibus puluisculus per foramen minutum sensim delabitur ex parte superiore in inferiorem, atq; ita legitimum tempus horæ metitur. Apud veteres oratoribus actuaria causas forenses præscribebatur tempus dicendi datis clepsydris, quibus exhaustis, amplius dicere vetabantur. Plinius in Epist. Dixeram horis penè quinque: nam tribus clepsydris, quas spatiosissimè acceperam, sunt additæ quatuor. ¶ Est item Clepsydra astronomicum organum, sydera dimetiẽs. Martianus, Clepsydris lunæ magnitudo cognoscitur. ¶ Est item Clepsydra nomen fontis, in arce Messeniorum, in Arsinoen, alterum fontem influens. ¶ Fuit & Athenis in arce eiusdem nominis fons, ita dictus, quòd flare incipientibus Etesiis abundet, iisdémque desinentibus exaresca t. Vide Cælium Rhodig. lib. 18. cap. 39.

Cleromantia, æ, κληρομαντία, Diuinationis genus, quod fit per sortes.

Clerus, ri. κλῆρος, Vermiculus est, teste Aristotele, in alueorum pauimentis nascens, quo excrescente, velut aranea obducitur alueus, & faui carie pereunt, ipsis scilicet vna cum fœtu putrefactis: quod vitij genus Clerum quoque eruditiores appellant, hoc est faui fœtúsque putrefactionem. Plinius lib. 11. cap. 16, clerum interpretatur apum abortum, & quandam amaræ ceræ duritiem, quum inde fœtum apes non eduxerint, morbo impeditæ, aut infœcunditate naturali. ¶ Græcis ité κλῆρος sortem significat, vel hæreditatem: vnde Cleronomus, κληρονόμος hæres: & Cleronomia, κληρονομία hæreditas.

CLIBANVS, ni, κλίβανος. Mons est in extremis Italiæ finibus, non procul à Lacinio promontorio. cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 10. ¶ Est item Clibanus oppidum Isauriæ, quæ est Asiæ regio, inter Ciliciam & Pamphyliam sita: de quo idem Plinius lib. 5. cap. 27.

Clibanus, ni, κλίβανος, Instrumentum placentis potius, & id genus cibis quàm pani coquendo dicatum, quod antiquitus ex testa, seu opere figulino fieri solet, postea etiam ex ferro, vel ære. Colum. lib. 3, Scrobem clibano similem esse debere, vt imus, quàm summus, patentior sit, vt latius radices agantur. Plin. lib. 19, Cortices quoque decussi clibanis & furnis præbent vsum. Differt autem Clibanus à furno, quòd hic maior sit, & immobilis: Clibanus autem minor, vt quocunque visum fuerit, possit transferri. ¶ Hinc κλιβανίτης ἄρτος à Græcis appellatur, qui non in furno, sed in clibano coctus est: quem Varro lib. 4. de Lingua Latina, Testuarium appellat, quod scilicet in calido testo (sic enim clibanum testaceum appellat) coqueretur.

Clibanarius, Qui bene ferro & armis munitus certamen init. κατάφρακτος. Naxarius in Panegyrico ad Constat. Operimento ferri equi, atq; homines obsepti: clibanariis in exercitu nomen est. Dicti Clibanarij, quoniam more testudinis arcuatis armis (quæ clibani forma est) vtebantur. Ammianus Marcellinus Clibanarios eosdem esse tradit, cum iis, qui Græco nomine appellantur Cataphracti.

CLIDEMVS, penult. prod. κλείδημος, Scriptor antiquissimus fuit, cuius opus de plantis sæpe citatur à Theophrasto, Scripsit & Protogoniam, quæ citatur ab Athenæo.

Clidium, κλείδιον, Thynni iugulus est, qui præcipuè in recenti hoc pisce commendatur. Plinius lib. 9. cap. 15, Thynni membratim cæsi cruce, & abdomine commendantur, atque clidio, recenti duntaxat, & tum quoque graui ructu: cætera parte plenis pulpamentis sale asseruantur.

Cliduchus, κληδοῦχος, Græcis clauigerum significat, ἀπὸ τῆς κλεῖδος, hoc est à claue. Plinius lib. 34. cap. 8, Fecit & quadrigas, bigásque, & cliduchon eximia forma.

Cliens, Qui sub tutela & patrocinio alterius est: & est correlatiuum Patroni. πελάτης, θεραπευτής: nam Patronus defensor causæ est dictus, quasi pater: Cliens autem defensione indigens, id est litigator, qui patronum colit & sequitur, vt ab eo defendatur. Sed vt rectius vim vocabuli intelligas, scito quemadmodum Budæus in Pand. scribit, moris fuisse apud antiquos, vt prouinciales & socij populi Romani in clientelam sese darent proceribus Romanis, quos patronos sibi adoptabant, non modò publicè, sed etiam priuatim: isque vt clientes eorum dicerentur, inter se verò hospites. Ferebat autem id huiusmodi necessitudo, vt clientes perpetuo patronorum suorum patrocinio caput & fortunas suas tuerentur: vicissimque ipsi patronos suos omni obseruantia atq; obsequio colerent, & venerarentur. Cicero in Diuinat. in Verrem, Clarissimi viri nostræ ciuitatis temporibus optimis, hoc sibi amplissimũ pulcherrimúmque ducebant, ab hospitibus, clientibúsve suis, ab exteris nationibus, quæ in amicitia pop. Rom. ditionéque essent, iniurias propulsare, eorúmque fortunas defendere. Quinetiam (vt idem scribit) quos Vasallos vocare solent, Clientes appellare possumus: & Clientelam, obseruantiam ipsam: & obsequium, quod Homagium dicunt, Clientelaris officij sponsionem, agnitionémque.

Clienta, tæ, fœmininum, quo vsus est Plautus in Mil. Habeo eccillam cliẽ tam meam, meretricem adolescentulam. Idem in Rud. Iam clientas reperi.

Clientela, Clientum multitudo, qui potentem aliquem ciuem, principémve fauore prosequuntur, & cuius dignitatem factionémque tuantur, ducti aliqua mercede, vel beneficio. πελατεία. Cic. ad Att. li. 14, Scis quam diligam Siculos, & quàm illam clientelam honestam iudicem. ¶ Item Clientela dicitur clientum officium erga patronos: vnde Committere, vel conferre se in cliẽtelam alicuius, est sese alterius clientem profiteri, & eius patrocinio, siue (vt Gallorum vulgus loquitur) Saluægardiæ se committere. Terentius in Eunuch. Thais patri se commendauit in clientelam & fidem.

Clima, atis, κλίμα, Græca dictio, quæ spatium significat duobus respondens parallelis, quo diei longitudo ad dimidiatam horam variatur. Vitru. lib. 1. cap. 1, Disciplinam verò medicinæ nouisse oportet propter inclinationes cæli, quæ Græci κλίματα dicunt.

Climax, κλῖμαξ, Latinè scala vel potius scalæ: & figura, quæ dicitur Gradatio: qua paulatim veluti per scalas ascendimus: vt apud Ouidium, Vi derat hanc, visámque cupit, potitúrque cupita.

Climactericus, ca, cum, κλιμακτηρικὸς, Latinè dici potest Scalaris, ἀπὸ τῶν κλιμακτήρων, quo nomine Græci scalarum gradus significant. Vnde numerus climactericus dicitur, ad quem per gradus, & veluti scalas quasdam paulatim ascendimus: qualis est numerus, qui ex nouem nouenariis resultat. Nam vnitas ter sumpta conficit ternarium. Ternarius in se ductus, nouenarium. Nouenarius autem nouies sumptus conficit vnum & octoginta, qui est numerus Climactericus. Hunc autem numerum in humanæ vitæ annis maxime formidabilem esse, à veteribus proditum est, quippe qui raro sine vitæ, aut fortunarum periculo soleat transmitti. Hoc enim anno ætatis Plato philosophus, Diogenes Cynicus, Dionysius Heracleotes, Eratosthenes geometra diem suum obierũt. Alij annum ætatis sexagesimum tertium in primis periculosum iudicarunt, qui constat ex septies tribus ter multiplicatis, quem etiam Climactera vocabant. Vnde Augustus Caium nepotem lætum natalem diem suum celebrare iubet, quòd annum illum omnibus senibus periculosissimum euaserat. Fuerunt etiam qui annum vndequinquagesimum maximè formidarent: partim quòd sit numerus quadratus, quem potentissimum credidit antiquitas: partim etiam quòd ex septenario septies multiplicato resultet: cui inter omnes numeros veteres plurimum detulerunt: adeo vt per omnem vitam septimũ quenque annum periculosum & crisimum esse voluerint, sed quum præcipuè qui per ternas hebdomadas ascenderet, qualis est annus primus & vigesimus, qui ex tribus septenariis constat: item quadragesimus secundus, & sexagesimus tertius, & omnium maximus octogesimus quartus.

Clingo, Veteres pro cingo vsurparunt: à Græco κλάω. Festus.

CLINIAS, κλινίας, Musicus, & philosophus sectæ Pythagoreæ, qui si quando ad iram prouocaretur, sumpta statim cithara, motus animi leniebat, haud aliter quàm Achilles, quum iratus stabat ad litus, animi sui dolorem citharæ cantu leniebat. Autor Aelianus de Varia historia.

Clinice, ces, κλινική, Medicina, quæ victu, & pharmacis corporibus medetur. Diuiditur enim Clinice in duas partes, in Diæteticen, quæ victu medetur: & Pharmaceuticem, quę medicamẽtis curat. Plin. lib. 29. cap. 1, Is quum fuisset mos, liberatos morbis scribere in templo dei qui auxiliatus fuisset, vt postea similitudo proficeret, ex scripisse ea traditur: atque (vt Varro apud nos credit) iam templo cremato, instituisse medicinam hanc, quæ Clinice vocatur.

Clinicus, penult. corr. κλινικός, Medicus qui dięta curat, aut medicamẽtis: dictus à lectis ægrotantium, quos frequentare solet, quasi Lecticularius. Martialis. Sote filia clinici, id est medici. ¶ Dicuntur & clinici, qui ita morbo affecti sunt, vt surgere è lecto non possint, nullâq; amplius de eorum salute spes sit. Plinius lib. 25. cap. 5, Medetur ita morbis comitialibus, vt diximus, vertigini, melancholicis, stomachicis, spasticis, clinicis, &c.

Clino, as, κλίνω, Græcum est, idem significans, quod inclino: & licet non sit in vsu, eius tamen composita vsurpantur, quæ sunt Acclino, Declino, Incline, & Reclino, pen. prod. Virg. lib. 12, Defigunt telluri hastas, & scuta reclinant.

Clinamen, inis, neut. gen. Idem quod inclinatio, siue propensio. Lucretius de inclinatione elementorum & primorum corporum. – sed ne res ipsa necessum Intestinum habeat cunctis in rebus agendis, Et deuicta quasi cogatur ferre, patique: Id facit exiguum clinamen principiorum, Nec regione loci certa, nec tempore certo.

Clinopodion, κλινοπόδιον, Herba est serpillo similis, surculosa, palmi altitudine. Nascitur in petrosis, orbiculato florum ambitu, speciem lecti pedum præbens: vnde & nomen accepit. Hęc Plinius lib. 24. cap. 15, Putatur esse eadem quam Officinæ Pulegium montanum appellant.

CLIO, κλίω, Vna Musarum ex nouem, apud Hesiodum in Theog. ἀπὸ τοῦ κλέος, id est à gloria, quòd poetis gloria ex carmine nascatur.

CLISTHENES, κλισθένης, Primus ostracismi autor apud Athenienses, primúsque eo genere exilij mulctatus. Vide Cælium lib. 21. cap. 44.

CLITARCHVS, κλίταρχος, Historicus fuit, & Alexandri Magni perpetuus in omnibus expeditionibus comes: cuius etiam res gestas conscripsit, sed ea vanitate, vt fidem Historici non mereatur. Autor Quintilianus.

Clitellæ, arum, Dicuntur, quibus sarcinæ colligatæ mulis, & id genus veterinis, portantur, qui vulgò Basti vocantur. σάκκοφορα, ὑποζύγματα, ἀγγάβια, γαβάλια. Horat. in Satyr. Hinc muli clitellas tempore ponũt. Cic. ad Att. lib. 5, Clitellę boui sunt impositæ. hoc est homini inepto & nequaquã idoneo delegata est prouincia. vide Erasmi Adagia. ¶ Hoc etiam nomine significatur locus Romæ, teste Festo, propter similitudinem clitellarum, & in via Flaminia loca quædam deuexa subinde, & accliua. ¶ Item quoddam tormenti genus, teste eodem.

Clitellarius. Qui clitellis vtitur. ὑποζυγιοφόρος, σκευοφόρος. Vnde clitellarij muli dicuntur, qui neque ephipiati sunt neq; desultorij: nec bigas, aut quadrigas, aut currus ducunt, sed clitellati ferunt onera. Plaut. in Most. Muliones, mulos clitellarios Habent, ego habeo homines clitellarios: Magni sunt, oneris quicquid imponas, vehunt.

CLITERNIA, Pomponio lib. 2, Italię oppidum est, in tractu Appuliæ, ad Garganum montem. Vulgo Celano. Ptolemæo Cliternum.

CLITOMACHVS, κλειτόμαχος, pen. corr. Philosophus Carthaginiensis qui Athenas venit, annos natus quadraginta, audiuitque Carneadem, cuius & successor fuit, tres sectas sectatus: Academicorum, Peripateticorum, & Stoicorum. Supra quadraginta volumina conscripsit, de quo Cicero lib. 3. Tusc. l. mentionem facit. ¶ Clitomachus alter, Athleta, & Pancratiastes nobilis fuit, qui pudicitia tanta fuisse dicitur, vt canes si fortè coeuntes vidisset, statim vultum auerteret: in conuiuio siquis sermo lasciuus incideret, starim surgens abiret. Autor Aelianus de Varia historia.

CLITOR, oris, κλείτωρ. Oppidum mediterraneum Arcadiæ, à quo vicinus fons Clitorius appella tur, ei qui gustauerit, vini fastidium inducens. Meminit huius oppidi Ptolemæus lib. 3. cap. 16.

CLITVMNVS, Agri Falisci fluuius est, cuius aquæ potatę candidos faciunt boues. Autor Plinius lib. 2. cap. 103. Virgilius 2. Aeneid. Hinc albi Clitumne greges, & maxima taurus Victima. Silius, Et lauat ingentem profundens flumine sacro Clitumnus taurum.

CLITVS, κλεῖτος, Mantij fuit filius, qui ab Aurora raptus nunquam postea apparuit. ¶ Fuit præterea Clitus inter præcipuos Alexandri Macedonis familiares, eidémque charissimus, tum quòd filius esset nutricis ipsius, tum quòd ab illo in dubio vitæ discrimine fuisset seruatus. Hunc tamen in conuiuio quodam liberius in Persicos mores inuectũ rex iam temulentus spiculo traiecit. Cuius facti eum postridie tanta cœpit pœnitentia, discussa iam ebrietate, vt totum triduum cibo abstinuerit, decreuerítque omnino inedia sibi necem consciscere, amicúmque optimè de se meritum ad inferos persequi. Tandem ęgrè admissa amicorum consolatione, qui Clitum iure occisum asserebant, sumptuosissimo eum funere sepeliuit. Historiã hanc vide latius apud Arrianum, Q. Curtium, & Plutarchum in vita Alexandri.

Cluius, a, um, adiectiuum, Difficilis, arduus: vt, Cluia auspicia, οἰωνοὶ δύσοδοι καὶ δύσκολοι. Quæ aliquid (inquit Festus) fieri prohibebant. nam & omnia difficilia & ardua nominabantur Cluia: vnde & Clui.

Cluiina anis, in auguriis dicebatur, quæ alio nomine vocabatur Prohibitoria & Clamatoria: à cluiis auspiciis dicta, quæ teste Festo, dicebantur aduersa, quibúsque aliquid fieri prohibebatur. Hanc autem suo seculo fuisse incognitam, autor est Plinius lib. 9. cap. 15.

Cluius, ui, Est locus molliter arduus, & pro colle ponitur. γήλοφος. Virg. 9. Eclog. – qua se subducere colles Incipiunt, mollique iugum demittere cluio. ¶ Cluius Capitolinus. Cic. ad Attic. lib. 2, Quem ego in cluio Capitolino te signifero à principe collocaram. ¶ Huius composita possunt esse tam secundæ quàm tertiæ declinationis: vt, Accliuus, a, um, & Acliuis, & hoc accliue. Decliuus, & Decliuis: Procliuus & Procliuis: quæ habent penultimam productam. Dictus Cluius à clino pro inclino. Vide Vallam lib. 4. cap. 43.

Cluulus, li, diminutiuum à Cluius. Colu. lib. 6. cap. 36, Duos parietes aduerso cluulo inædificatos habet.

Cluosus, a, um, adiect. Frequenter habens cluos. βουνώδης. vt Cluosa loca. Col. de Arboribus cap. 4, Curandum autem est, vt locis aridis & cluosis altius vites deponãtur, quàm si humidis & planis. Virg. 2. Georg. Nam ieiuna quidem cluosi glarea ruris Vix humiles apibus casias, roremque ministrat.

Cloacæ, penult. produc. Loca caua, siue ea publica sint, siue priuata, quò sordes confluunt. ἀφιδρύσεις. Vnde Arcem facere ex cloaca, dicit Cicero in Oratione pro Plancio, pro eo quod est, rem humilem & nullius ferè momẽti supra modũ extollere. Fistulæ quoq; fossæ & viæ illæ subterraneæ parietibus in modum aquæductus munitæ, per quas aquę pluuiæ extra vrbem vel in fluuium dilabẽtes, vrbis sordes secum rapiunt,

Universidad de Deusto
Biblioteca

rapiunt, Cloacæ dicuntur, ἀ χυτῶ, quòd vrbem immunditiis purgent. ¶ Dicta est autem Cloaca (vt putatur) à colluendo, quasi colluaca. Festus à cloacando, hoc est inquinando deriuat: quum tamen potius contrà, Cloacare verbum à cloaca deductũ videatur. Cicc. pro Cecin. Qui de fossis, de cloacis, de minimis aquarum, itinerúmque controuersiis interdíxit. Plautus verò in Curcul. stomachum immundæ vetulæ & aluum, Cloacam nominauit. Age, inquit, effunde hoc citò in barathrũ, properè prolue cloacam.

Cloacale flumen, Cato dixit, pro cloacarum omnium colluuie: vt annota tiit Festus.

Cloacare, Inquinare. κοπρόω, vnde Cloacam dictam putauit Festus.

CLODIA Romana, (à qua Cicero prædium emere volebat) copiosa & locuples fœmina fuit, de qua sic Cicero ad Att. lib. 13, Sed quando, inquit, Clodia Romæ futura est, & quanti rem æstimas, eo prorsus expecto: non quin illud malim, sed & magna res est, & difficile certamen cum cupido, cum locuplete, cum hærede.

CLODII FORVM, Italiæ oppidum in octaua regione, vt scribit Plinius lib. 3. cap. 13.

CLODIORVM FAMILIAM, à Clodio Aeneæ socio dictam putauit Festus. Verius tamen est, Clodios (qui & Claudij dicuntur) à Sabinis ortum traxisse, nominisque originem cepisse ab Appio illo Clauso, qui primus ex ea familia cum quinq; clientum milibus se Romã contulit.

CLODIVS, prænomine Publius, Adolescens fuit nobilis ex antiquissima Claudiorum familia, sed ciuis factiosus, & notissimæ libidinis: vt qui & tres sorores per incestum polluerit, & in sacris Bonæ deæ muliebri veste deprehensus sit. Hic grauissimas eũ Cicerone inimicitias exercuit: cui, vt maius negotium facẽssere posset, Tribunatũ plebis petiit: quem quum per leges obtinere non posset, quòd Patricius esset, cuidam ex plebe se adoptandum dedit: atque ita tribunatum nactus, non quieuit, donec Ciceronem per vim ciuitate expelleret. Verùm quum & Pompeio molestus esse cœpisset, & optimum quemque lacesseret, placuit Senatui Ciceronem ab exilio reuocari: qui in vrbem reuersus, Milonis auxilio inimici impetum compescuit: à quo etiam Clodius ipse in via Appia fuit interfectus. De hoc sic scribit Cicero ad Att. lib. 1, Credo (inquit) te audisse, quum apud Cæsarem pro populo fieret, venisse eò muliebri vestitu virum, idque sacrificium quum virgines instaurassent, mentionem à Q. Cornificio in senatu factam: is fuit princeps, ne tu fortè aliquem nostrum putes-postea rem ex s. c. ad Virgines atque Pontifices relatam: idque ab iis nefas esse decretum: deinde ex s. c. Consules rogationem promulgasse: vxori Cæsarem nuntium remisisse. In hac causa Piso amicitia P. Clodij ductus operam dat, vt ea rogatio quam ipse fert, & fert ex s. c. & de religione, animaduetur. Hactenus Cicero. ¶ Fuit & Clodius Pulcher, orator Romæ inter patronos, simul cum Cicerone in causa Scauri. Pedianus. ¶ Clodij cuiusdam meminit Plutarchus in Numa, qui temporum argumentum scripsit. ¶ Sex. Clodius rhetor Siculus, Latinæ, Græcæque eloquẽtiæ professor male oculatus, familiaris, ac præceptor M. Antonij triumuiri, cuius meminit Cicero in Philip. & Tranquillus. ¶ Clodius Quirinalis Aretatensis, rhetor, Romæ docuit, circa Neronis tempora, teste Eusebio. ¶ Clodius Albinus, dux Gallicani exercitus, post mortem Pertinacis principis ab exercitu imperator salutatus, & à Seuero iuxta Lugdunũ acie superatus. Autor Herodianus.

CLOELIA, Nobilis virgo Romana fuit, quæ cum aliis nonnullis virgini bus Porsenæ Hetruscorum regi obses data, decepris custodibus vnà cum reliquis virginibus incolumis ad suos per Tyberim renauit. Quamobrẽ Romani nouam in fœmina virtutẽ nouo honoris genere ornandam rati, statuam ei equestrem in summa sacra via posuerunt. Autor Liuius 1. ab. Vrbe.

CLONIVS, κλόνιος, Vnus è quinque ducibus Bœotorum, qui cum quinquaginta nauibus ad Troiam nauigauerunt, vt scribit Homerus lib. Iliad. 2.

CLORIS, Vide CHLORIS.

Clostrum, Idem quod claustrum, κλῆθρον. Cato de Re rust. cap. 13, Trulas ligneas duas, claues cum clostris.

Clota, Ptolemæo, Aestuarium maris in Britannia insula, exiguo terræ spatio à Bodotria altero æstuario diremptum. Cornel. Tacit. in vita Agricolæ Glotam vocat.

Clotho, κλωθώ, Vna parcarum, quæ humanæ vitæ stamina dispensant. Græcè κλώθω Circunuoluo, neo, destruo. De his nonnihil Orpheus in hymnis, pluráque tradit in magica sua, sed inuoluta, & obscura. Hesiodus autem in Theog. Themidos filias facit, & Iouis: Clotho, Lachesin, & Atropon, & θυγατέρε καθ' ὑπνοιων ἔχειν ἀγαθὸν τι, κακὸν τι.

Cludo, is, Idem quod claudo: quo verbo veteres vtebantur. κλύω. Cic. 2. de Nat. deor. Ipsum autem mare sic terram appetens litoribus cludit. Martial. lib. 11, Sed mors vocis iter properauit cludere blandé. In veteribus quoque numismatibus legimus, Ianum clausit. ¶ Huius cõposita magis sunt in vsu Accludo, Concludo, Circuncludo, Excludo, Includo, Intercludo, Introcludo, Occludo, Plautus, Occlusit ostium ancillæ. Præcludo, antè claudo. Columella lib. 7, Hirudo adhærens faucibus sanguinem ducit, & incremento suo transitum cibis præcludit. Recludo, aperio. Virgilius 1. Aeneid. – veteres tellure recludit Thesauros. Secludo, seorsum claudo. Subtercludo. quæ omnia habent penult. prod.

CLVENTIVS, Ex municipio Larino, accusatus à matre Sassia, quòd Oppianicum vitricum interfecisset, defensus fuit à Cicerone, cuius adhuc extat longè optima oratio pro Cluentio.

Cluo, es, ere, Perhiberi, putari, nominari. Plautus in Tri. Ita sis, vt nomen cluet, Idem in Epid. Senati qui columen cluent, id est habentur, & reputantur columen Senatus. Idem in Pœn. Vt volupe est homini mea soror, si quod agit, cluet victoria, id est victoriæ tribuatur. ¶ Dicimus etiam Cluo, is, per tertiam inflexionem, quod sæpe pro splendeo accipitur. Prudentius, Qui patria virtute cluis. Cicero De clar. orat. Tum duo Cæpiones multùm cluentes consilio, & lingua, plus autoritate tamen & gratia subleuabant. ¶ Interdum etiam pro pugnare. Plinius lib. 15. cap. 29. Depositis armis in eo loco, qui nunc signa Veneris Cluacinæ habet. Cluere enim antiqui pugnare dicebant.

Clumæ, Sunt folliculi hordei. Festus. λοπάδα, ἄχυρα.

Clunadum, Culter sanguinarius: quòd ad clunes dependeat, vel quia clunes hostiarum diuidat. Autor Festus.

Clunis, nis, sæpius in plurali Clunes, clunium. Nates, siue natium tumor tam masculini quàm fœminini generis. σφυρά. Iuuenalis, Tremulo descendunt clune puellæ. Plautus, Quasi lupus ab armis valeo, clunes infractos gero. Horatius, Quòd pulchrę clunes, breue quòd caput, ardua ceruix. ¶ Hinc Simias clunas appellatas volunt, quòd clunes tritas gerant.

Cluniculus, diminutiuum. Gellius, Cæterarum auium atque altilium, nisi tantum apponatur, vt à cluniculis inferiore parte saturi fiant, conuiuium putabant inopia sordere.

CLVNIA, Oppidum est Hispaniæ in extremis Celtiberorum finibus. Vnde vnus ex Hispaniæ citerioris conuentibus Clunienſis dictus est. Sunt enim septem (inquit Plin. lib. 3,) Carthaginenſis, Tarraconenſis, Cæsarauguſtanus, Clunienſis, Asturum, Lucenſis, Bracarum.

CLVPEA, quæ & Clypea dicitur, Ciuitas Africæ propriè dictæ, in promontorio Mercurij sita, ita dicta à clypei figura: vnde & Aspis dicitur teste Solino, quod etiam annotauit Hermolaus in Plinium, & Vadianus in Melam. Silius lib. 3, In clypei speciem curuatis turribus Aspis. Lucanus lib. 4, Et Clupeam tenuit stationis littora notæ. Ptolemæus verò duas vrbes propinquas collocat in Hermæo promontorio, quarum vnam Clypeam, alteram Aspidem appellat. ¶ Clupea etiam exiguus piscículus est apud Plinium lib. 9. cap. 15, qui venam quandam in faucibus Thynni erodens, ipsum exanimat.

CLVSINVS, Dictus est Ianus, quòd pace templi eius portæ clauderẽtur. Virg. 1. Aeneid. Claudentur belli portæ, furor impius intus Sæua sedens super arma & centum vinctus ahenis.

Clusinum far, Adorei, siue farris genus est candidius: ita dictum à Clusio Hetruriæ vrbe. Columella lib. 2. cap. 6, Adorei autem vidimus in vsu plerunque genera quatuor. Far, quod appellatur Clusinum, candoris nitidi. Far, quod vocatur Vermiculum, rutilum: atque alterum candidum: sed vtrunque maioris ponderis quàm Clusinum. Semen semestre, quod dicitur Alicastrum.

CLVSIOLVM, Oppidum Vmbrię, quod interiit: cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 14.

Clusios, Galli nominant dęmones quosdam, quos nonnulli existimant spiritus esse elemento aëreo compositos.

CLVSIVM, Oppidum est Tusciæ mediterraneum, vbi Porsena Hetruscorum rex sepultus creditur. Plinius lib. 36. cap. 13.

CLYMENE, penult. corr. κλυμένη, Oceani & Tethyos filia, Iapeti vxor, teste Hesiodo in Theogonia: de qua Virgilius lib. 4. Georg. Inter quas Clymene curam narrabat inanem. ¶ Fuit & altera Clymene mater Phaethontis, vt scribit Ouidius lib. 1. Metamorph. quæ quum forma valeret, Soli placuit, qui concubitu eius potitus, ex ea Phaethontem, & sorores genuit. Ouidius lib. 1. Metam. Et tulit ad Clymenem Epaphi conuitia matrem. ¶ Inde Clymenis, idos, patronymicum & Clymene ius, a, um: vt, Clymeneia proles. i. Phaethon. ¶ Tertia fuit minístra Helene decoris oculis prædita, vt est apud Homerum lib. 3. Iliad. Huius meminit & Ouidius in Epistola Helenes ad Paridem, Cętera per socias Clymenen, Aetrámque loquemur, Quæ mihi sunt comites, consiliúmque duæ.

Clymenos, siue Clymenon, κλύμενον, Herba est fabæ caulem ferens, quadratum, folia plantaginis, folliculis supra caulem in se inflexis, vt in polyporum citrhis. Ita dicta à Clymeno rege, teste Plinio lib. 25. cap. 7. Vulgus hodie partim *Cypriam*, partim *Saponalem* appellat.

Clypeus, & Clypeum, siue Clupeus. y, in u, conuersa, ἀσπὶς, scutum maius, & tantùm peditum sicuti Scutum equitum, Seruio autore. Liu. lib. 6, Clypeis antè Romani vsi sunt: deinde postquam stipendiarij facti sunt, scuta pro clypeis fecere. Dicti Clypei. ἀπὸ τῆ κλύπτειν, quòd celent totum corpus: vel à clepere, quod est furari ab ictibus. Plinius lib. 35. cap. 3, ἀπὸ τῆ γλύφω, hoc est sculpendo, cælandóque deduxit: vt dicatur clypeus quasi γλύπτὸν, id est sculptus, g, in c, mutata. Scutis, inquit, quà libus pugnatum est apud Troiam, continebantur imagines. Vnde & nomen habuerunt clypeorum: non vt peruersa Grãmaticorum subtilitas voluit, à cluendo. ¶ Clypeum, quoque (vt Festus scribit) Antiqui ob rotunditatẽ etiam corium bouis appellarunt, in quo fœdus Gabiorum cum Romanis fuerat descriptum.

Clypeatus, Clypeo munitus. Plautus in Cure. Clypeatus elephantum vbi machæra diligit. Sic apud Virgilium 7. Aeneid. Clypeata agmina. Insequitur nimbus peditum, clypeatáque totis Agmina densantur campis.

Clysmus, κλυσμὸς, Latinè purgatio, siue lotio dicitur. Vnde Cataclysmus, de quo suprà.

CLYTAEMNESTRA, κλυταιμνήστρα, Nomen proprium vxoris Agamemnonis, quæ ob amorem Aegisthi adulteri virum occidit. Vnde etiam ab Oreste filio in patris vltionem fuit occisa: de qua Euripides in Oreste, & Homerus in Odyssea.

Clyster, eris, penultima producta, κλυστὴρ, quod & Clysterium, κλυστήριον dicitur, ἀπὸ τῆ κλύζειν, quod est abluere. nam clystere aluum ægrotantium lauare, seu purgare solemus. Plinius, Cucurbita infusa clysteribus, intestinorum omnium vitiis medetur. Macer tamen huius nominis penultimam corripit. Appositis digitis aut intùs clystere fusis: quem ea in re non imitabimur. ¶ Accipitur itẽ Clysterpro ipso instrumento,

mento, quod ad proluenda ventris recremẽta sedi inseritur, quóq; intestinorum (vt ita dicam) lauamẽtum aluo iniicitur. Vlpianus L. Item si obstetrix. ad leg. Aquil. Siquis per vim, vel per suasum alicubi medicamentum infudit, vel ore, vel clystere. ¶ Oricularius clyster Celsus lib. 7. cap. 27, Idem humor rosa mixtus in ipsum vulnus oriculario clystere agendus est.

CLITIA, æ, vel Clytie, es, κλυτίη. Vna fuit ex Oceani nymphis aliquandiu ab Apolline adamata, donec illa Apollinis cum Leucothoe concubitũ Orchamo patri eius indicauit. Quare iratus Apollo, Clytien grauissimo odio prosequutus est. Illa vero amoris impatientia cibo & potu abstinens, manè orientem, & vesperi occidentem spectabat Apollinem: & quacunque ille iter faciebat, Clytie oculis sequebatur. Vnde tandem fame & dolore consumpta, mutata est in heliotropium. Fabulam hanc refert Ouid, lib. 4. Me amorph.

CLYTIVS, κλύτιος, Filius Laomedontis, & frater Priami, vt refert Homerus lib. 20. Iliad. ¶ Fst & Clytius, adolescentis nomen apud Virgil. lib. 10. Aeneid. quem Cydon quidam in deliciis habuit.

C ante N, & O.

Cnecion, κνήκιον, Quibusdam herba est, quam notioribus nominibus Sampsuchum, & Amaracum vocamus: quanquam nõ desunt qui hanc nomenclaturam adulterinam existiment, & inter eas numerandam, quas inter Dioscoridis notha reiiciunt doctiores.

CNEMIDES, κνημίδες, Oppidum Locorum, ad sinum Opuntium, secundum Daphnuntem, è regione Cænei Eubœæ promontorii: à quo Locrorum quidam Epicnemidii cognominati sunt. Vide Strabonem libro 9. & Pomponium libro 2. Plinio Cnemis dicitur singulari numero, lib. 4. cap. 7.

Cneoron, κνήορον, Frutex est coronarius, cuius duo sunt genera, nigrum & candidum: vtrunque germinat post æquinoctium autumnale, diúque floret. Hyginus Cassiam interpretatur, Vide Plinium lib. 21. cap. 9. Dioscorides item thymelæam herbam Cneorum, & Cnestrum appellat.

CNEVS, κνῆος, per c, scribitur, sed profertur per g. Prænomen fuit Romanis peculiare: à næuo (vt volunt) tractum: quòd eo prænomine præcipuè nominarentur, qui næuum aliquem nascentes attulissent. Festus à Græco γίγνεσθαι deducit.

Cnicus, vel Cnecus, κνῆκος Dioscoridi, nonnullis κνῆος, Herba est, oblonga habẽs folia, in cisuris diuisa, aspera & aculeata: ex cuius ramulis diuulsis sanguineus effluit liquor. Ruellius Cartamum satiuum vocat.

CNIDOS, κνίδος, Est vrbs, in extremo cornu peninsulæ Cariæ adhærentis, in qua Venus colebatur: vnde Cnidia dicta est. Potest etiam scribi Gnidos per g. ¶ Est & herbæ nomen de qua Plinius libro 21. cap. 16. Vnde Cnidum oleum, quod fit è grano cnidio: de quo Plinius libro 23. cap. 4.

CNOPVPOLIS, κνωποπόλις, Ioniæ ciuitas, quæ alio nomine Erythra dicitur. Stephanus.

Coa vestis, siue substantiuè Coa, in plurali numero, subtilissimum erat vestis genus ex bombyce, adeo tenue, vt corpus pelluceret. δόμβυκος νῆμα ἐμάλου. Dictum à Co insula, in qua & bombycem nasci scribunt, sicut in Cea insula, author est Plinius lib. 11. cap. 23. Ouid de Arte Amandi, Siue erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus, Siue erit in Cois, Coa decere puta. Fuerunt qui etiam Cois in nominatiuo dici putarent pro hac veste, decepti autoritate Horatii in Satyr. Altera nil obstat, Cois tibi penè videre est, Vt nudam. Qui profectò error nimium est puerilis, quum Cois ibi non nominatuus sit, sed ablatiuus. Eadem & Cęæ vestes dicuntur, à Cea insula, in qua Pamphila Latoi filia prima rationem inuenit bombycum telas retorquendi, eáque rursùm texendi: vt testatur Plin. lib. 11. cap. 22.

Coaccedo, dis, simul accedo. Plaut. Curc. -quia de illo emi virginem Triginta minis, vestem, aurum, & decem pro his coaccedunt minæ.

Coaceruo, uas, Cumulo, congero, addo. ἐπισωρεύω, συμφορέω. Liu. 5. ab Vrb. Armorúmq; cumulos, vt mos illis est, coaceruare. Cæsar 2. bell. Gall. His dejectis, & coaruatis eadueribus. Cic. 2. pro lege Agr. Antè pe cuniæ coguntur, & coaceruantur, quàm gleba vna ematur.

Coaceruatio, onis. Cic. in Part. Atq; hæc quidem vtriq;, maximè in peroratione facienda: alteri frequentatione argumentorum, & coaceruatione vniuersa: alteri si planè causam redarguendo explicarit.

Coacesco, ex Con, & Acesco, sed n, abiicitur, significat simul seu totum acidum fieri, συνοξύνω. Cic. in Cat. Vt enim non omne vinum, sic non omnis ætas naturæ vetustate coacescit.

Coactilia, Inuoluera dicuntur, vestibus inuoluendis, circunferendisq; idonea. Vlpian. l. Argumento ff. de Auro, & Argento leg. Aristo etiã coactilia vesti cedere ait, & argumenta subselliorum, huic legato cedetur.

Coacto, Coactura, Coactor, Coactus, Vide COGO.

Coaddo, Simul addo. προσδίδωμι. Cato cap. 40, Sumito tibi surculum durum, eum præacuito: salicem Græcam diseindito, argillam, vel creram coaddito.

Coaduno, In vnum cogo. ἑνόω, συνάγω. Plin. de viris illustrib. Ipsi coadunatis pastoribus, ciuitatem condiderunt. Brachium statuæ coadunatæ, Iulian. in l. Tigni appellatione. §. Idem est ff. ad exhib.

Coædificare, arctè ædificare, ædificiis frequentare: vt, Coædificatus locus, cui opponitur Vastus. Cic. in Partit. Culti, an inculti: celebres, an deserti: coædificati, an vasti.

Coæquo, as, are, Idem quod æquare. ὁμαλίζω. Sallust. Sed quoniam coæquare gratiam omnium difficile est. Colu. lib. 3. cap. 13, Duabúsq; gemmis supra terram eminere passi, repositis humo cætera coæquant.

Coæqualis, le, Idem quod æqualis. ἴσος, ὁμαλὸς. Colu. lib. 8. cap. 14, Atq; vbi se paulum confirmauit, in gregem coæqualium compellitur.

Coæquus, a, um, Idem quod æquus. ἴσος, ὁμαλὸς, Plin. lib. 6. cap. 29, Mírúmque dictu, ex innumeris populis pars coæqua in commerciis, aut latrociniis degit. Quo tamen loco in castigationibus exẽplaribus, Aequa legitur, non Coæqua.

Coæuus, Eiusdem æui. ὁμηλιξ. Cic. in Vatin. Hunc tu morem ignorabas? nunquam epulum videras? nunquam puer, aut adolescens inter coæuos fueras?

Cœtanei, Qui eadẽ ætate vixerunt. ὁμηλικῶται. Portius Latro in declam. in Catil. Marco siquidem Catoni, aut Scipioni Cœtaneo suo. Vide suprà in dictione AEQVALIS.

Coagmento, as, Coniungo, & compares coniunctiones cogo, ac stringo. συνάπτω, συναρμόζω, λαβρεύω. Cic. in Catil. Viuendi finis est optimus, quum integra mente, certísq; sensibus, opus ipsa suum, eadem quę coagmentauit, natura dissoluit. ¶ Et transfertur, apud eundem de Orat. Verba enim verbis quasi coagmentare negligat, id est ne nimium diligens sit in verbis coniungendis. ¶ Plinius passiuum protulit, Mox pluribus coagmentatur nucleis, & his separatim vestitis.

Coagmenta, Coniunctiones arctæ, & compares. à cogendo, id est stringendo. συναφαὶ, συνάψεις, συνεμβλήματα, συνθέματα. Plaut. Most. Viden' coagmenta in feribus?

Coagmentatio. Cice. 1. de Natura deor. Quæ est enim coagmentatio non dissolubilis?

Coagulo, as, Cogo, constringo πήγνυω. Gell. Semen in vtero mulieris primis septem diebus conglobatur, coagulatur, fitque ad capiendum figuram idoneum. Plinius libro 2. cap. 25, Summa probatio est, vt lac coagulet.

Coagulatio, verbale. Plin. lib. 18. cap. 10, Nam id quoque venenum est in prima lactis coagulatione.

Coagulum, à cogendo, id est densando, siue stringendo. dicitur illud quo ad densandum lac vtimur. πυτίον. Tibul. Et miscere nouo docuisse coagula lacte. Ouid. 13 Metamorph. Lac mihi semper adest niueum: pars inde bibenda Seruatur, parrem liquefacta coagula durant. ¶ Per metaphoram, quicquid connectit ac coniungit, Coagulum dicitur. Gell. Vinculum illud coagulum animi, atque amoris.

Coalco, les, Cohæreo concresco. συνίσταμαι, συμφόομαι. Plin. lib. 15. cap. 1, vt nisi pinguissimo solo coalere non posit. Gell. lib. 12. cap. 1, Cuius in corpore cuiusque ex sanguine concretus homo & coalitus sit. Tacit. Veiustate imperii coalita audacia.

Coalesco, is, coalui, Concresco. συνίσταμαι, συμφόομαι, Colu. de Arboribus, Sic interposito triennio coalescet ficus oliuæ. Liu. lib. 1, Vocata ad consilium multitudine, quæ coalescere in populi vnius corpus nulla re, præterquam legibus, potuit, iura dedit. Sallust. Hi postquam conuenerunt in vna mœnia, dispari genere, dissimili lingua, alii alio more viuentes, incredibile memoratu est quàm facile coaluerint. ¶ Eius simplex protulit Varro lib. 1. de Re rust. Quemadmodum quicquam seri, aut alescere, aut meri possit.

Coamicus, ci, Cic. de Amic. ex Comœdia quadam antiqua, Hodie me ante omnes coamicos stultos senes Versaris atq; luseris lautissimè.

Coangusto, στενοχωρέω. Cic. 3. de Legib. Atq; hæc lex dilatata in ordinem cunctum, coangustari etiam potest.

Coangustor, aris. passiuum. Celsus lib. 7. cap. 27, Quò facilius claudatur, vel certè coangustetur.

Coarctare, Comprimere, intro cohibere. ἀνεπιστρεπτόω. Cic. 1. de Orat. Sed tu hoc nobis da Scæuola. & perfice, vt Crassus hæc quę coarctauit & peranguste deserit in oratione sua. dilatet nobis, atq; explicet.

Coarctatio, ἀνεπιστροφία. id est cohibitio, & cõpressio vndiq; circunfusa. dictio frequens apud Physicos. Liu. 7. bel. Pun. Coarctatio plurium in angusto rendentium facilior futura erat.

COASPIS, Vide CHOASPIS.

Coarguo, is, Reprehendo, redarguo, indico. ἐλέγχω. Cic. de Inuent. Aut alius quoq; constitutionibus factum coarguetur. Liu. 1. ab Vrb. Sed eam occasionem, vt literæ legatis darentur, quæ deprehensæ rem coarguere possent, expectabat. Plin. lib. 11. cap. 16, Quam probabilem aliàs sententiam futurorum euentus coarguit.

Coasso, as. per duplex ss, quod & Coaxo dicitur pro contabulo, σανίδιον. Vnde Coaxatto, σανίδωσις. contabulatio, ab axibus: quanuis reuera asseres tabulæ non sint, teste Vitruuio, sed crasior & angusta in modum paruæ trabis materia: ab assidendo parietibus atque tignis appellati, vt inquit Festus. Plinius libro 36. cap 15, Necessariam binas per diuersum coassationes substerni. ¶ Est & Coaxare, proprium vocis ranarum. λοαχέω. Author Carminis de Philomela, Garrula limosis rana coaxat aquis.

COASTRAE, siue potius CHOATRAE, Indię populi sunt: apud quos arbores in tantam altitudinem excrescunt, vt ne sagittis quidem queant adæquari. Author Plin. lib. 7. cap. 2. Lucan. lib. 1, Aethera tangentes syluas liquere Choatræ.

Coaugmentare, Vide COAGMENTARE.

Coaxo, Coaxatio, Vide COASSO.

Cobio, Piscis quidam ex genere chromborum. Plin. lib. 32. cap. vltimo. Chombrorum genera Cyprinus, Chalcis. Cobio.

Cobion, Septima tithymali species est apud Plinium lib. 26. cap. 8. quæ δενδροειδὲς, hoc est arborescens Dioscoridi cognominatur.

COBORIS, Insula est in sinu Arabico, apud Plin. lib. 6. cap. 28.

COBRYS, λώβρυς, Vrbs Thraciæ: à qua fit gentile Cobrytes, λωβρύτης. Stephanus.

COCALVS, λώκαλος, Siciliæ rex, ad quẽ Dædalus ex Creta aufugit, quem illuc vsq; persequutus est Minos Cretensium rex: sed à Cocali filiabus (vt Aristoteles refert) interfectus est.

COCANICVS, Siciliæ lacus, ex quo salem Cocanicum nominamus. Author Plin. lib. 31. cap. 7.

Coccum, ci, vel etiam Coccus. κόκκος, Est granum ex arbuscula ilici

Universidad de Deusto
Biblioteca

similh, vel ex rubenti gramine nascens: vulgò *granum* dicitur, quod ad purpuram tingendam adhibetur. Plin.lib.21. cap.8, Luxuria, vestibus quoq; prouocauit eos flores, qui colore cõmendantur. Hos animaduerto tres esse principales: vnum in cocco, qui in rosis micat: gratius nihil traditur aspectu, & in purpuras Tyrias, dibaphasq;, ac Laconicas. ¶ Coccum à Dioscoride κοκκος βαφικὸς dicitur, hoc est granum tinctorium. Frutex est fullonius, cui adhærent grana, quibus fit color lanarum præcipuus: cuius copia summa in ea parte Hispaniæ, quæ Tudertana appellatur: vt est author Strabo lib.10.

Coccevs, siue Coccineus, a, um, Quod cocci, hoc est, grani tinctorii colorẽ habet: κοκκοβαφὴς, κόκκινος, vt, Coccinei acini, apud Plinium, & Coccea indumenta, apud Lampridium,

Coccinum, substantiuũ, pen. corr. Vestis coccinea, κόκκινος χίτων. Martial. Coccina famosæ donas & ianthina mœchæ. Idem, Si fuerit sæuus, coccina quid faciunt?

Coccinati, Dicitur qui coccineis vestibus sunt induti. Martial. lib.5, Clamat coccinatus Euclides.

Coccinvs, a, um, pen. corr. Quod cocco tinctum est, siue quod cocci colorem refert. κόκκινος. Hic Color exuberantiam quandam ac splendorem ruboris ostẽdit, qui & Spadiceus, & Phœniceus, & Roseus vocatur. ¶ Coccina vestis, cocco infecta.

Coccineus, a, um, aliud adiectiuum: vt, Coccinei acini. Plin.lib.21:cap.31, Quos inuitat hederæ florũ similitudo, in duobus eius generibus: quorum alterum, cui acini coccinei, granosi folliculi, halicacabum vocant. Coccineum autem colorem non eundem esse cum purpureo, ostendit Vlpian.l. Si cui lana. de legat.3. Purpuræ autem appellatione omnis generis purpuram contineri puto: sed coccum non continebitur: buccinum, & ianthinum coctu nebitur.

Coccys, ycis, κόκκυξ, Auis est ex genere accipitrum, quanuis aduncis vnguibus careat, verno tempore procedens, & sub Caniculæ exortum sese occultans. Latini Cuculum appellant. Oua parit singula in alienis nidis, & maximè palumbium: cuius rei causa putatur, quòd sciat se reliquis auibus esse inuisam. Vide Plin.lib.10.cap.9. ¶ Hinc κοκκύζειν Græci dicunt pro eo quod est coccycis more eandem semper ingerere cantilenam, quam & κοκκυσμὸν appellant. ¶ Est & Coccys, piscis cuiusdam nomen, apud Græcos, quem & Latinorum nonnulli Cuculum vertunt.

Cocetum, Edulii quoddam genus, ex melle & papauere confectum: sic dictum, quòd ad ignem coquatur.

Cochlaceæ, Dicuntur lapides ex flumine rotundi ad cochlearum similitudinem. Festus. Vide in sequenti dictione.

Cochlea, κόχλος, ἡ κοχλίας, Ex genere est limacum, & propriè is qui testam habet. Nam limax, quanuis aliquãdo generis nomen sit, propriè tamen de iis dicitur qui testa carent. Cochleæ autem nomen iis proprium est quæ domicilium suum circunferunt (siue eæ terrestres sint, siue aquatiles) bina prætendentes cornua, quibus iter explorant, quod oculis sint destitutæ. Plautus in Pœn. Vicisti cochleã tarditudine. Idem in Cap. Quasi quum caletur, cochleæ in occulto latent. Plinius lib.18. cap.17, Limaces nascuntur in vicia, & aliquando è terra cochleæ minutæ erodentes eam. ¶ Cochlea etiam in torculari vocatur lignum erectum, striias habens paulatim ascendentes, quod dum vertitur, attollit trabem preli, aut demittit. Galli sua lingua *Visam*. vocant. ¶ Est præterea Cochlea hausti orium organum, quod vulgò *Pompam* vocant: cuius machinæ conficiendæ rationem Vitruuius lib.10. cap.11, describit, sic inquiens, Est autem cochleæ ratio, quæ magnam vim haurit aquæ, sed non tam altè tollit quàm rota. ¶ Cochlea etiam est genus ostii. Varro 2. de Re rust. Ostium habere humile, & angustum, & potiss imũ eius generis quod Cochleam appellant, vt soler esse in cauea, in qua tauri pugnare solent. ¶ Cochleæ etiam lapides sunt ex flumine, rotundi ad cochlearum similitudinem, quæ & Cochlacæ, κοχλάδες, ἢ κόχλακες dicuntur. ¶ Similiter Cochlea, siue Cochlis, idis, turris dicitur, siue scalæ rotundæ, ad cochlearum simulitudinem, quibus in editiorem partem ædium per circuitum conscendimus: quemadmodum & torculariæ instar cochlearum facta, Cochleæ nominantur. Huius diminutiuum est Cochleola.

Cochlearium, rii, Mensura minima rerum liquidarum, quæ duodecies sumpta explet cyathum. Cyathus enim continet mystra duo. Mystri tertia pars est cyame, quæ capit duo cochlearia. Plinius libro 21.cap.27, Arida tusa hydropicis datur in aqua, cochlearii mensura. ¶ Est & Cochlearium, cochlearum viuarium, in quo cochleæ propagationis ergò asseruantur. Varro 3. de Re rust. cap.14, Nam & idoneus sub dio sumendus locus cochleariis, quem circum totum aqua claudas, ne quas ibi posueris ad partum, non liberos earum, sed ipsas quæras.

Cochleare, & per apocopen Cochlear, Instrumentum quo cochleæ, & alia huiusmodi vescendo sumuntur. μύλυξ. Martial. in Distichis, Sum cochleis habilis, sed non minus vtilis ouis:

Num quid scis potius, cur cochleare vocer?

Cochlidium, quod & Cochleam & Cochlidem vocamus: κοχλίδιον, Scalæ rotundæ, per quas in turrim, vel in editiorem ædificii partem conscendimus. Strabo lib. vltimo. Hæc est etiam altitudo quædam manufacta, turbinea, petrosæ ripæ persimilis, in quam per cochilidium ascenditur.

Cochlites, Gemmæ sunt, quæ in Arabia ingentibus glebis nascuntur, & septem diebus cum melle coquuntur, donec terrenum vitiosúmq; puluerem amittant. Vide Plin.lib.37.cap.12.

COCLES, Vir Romanus, qui Porsenæ regi (vt docet Liuius lib.2. Decad.1.) per Sublicium pontem transire conanti, solus hostium impetum sustinuit, donec à tergo pons à sociis frangeretur: quo facto, se cum armis præcipitauit in Tyberim. Et licet læsus in coxa fuerit, Tyberim tamen tranando ad suos peruenit. Vnde est illud ab eo dictum, quum ei in comitiis coxæ vitium obiiceretur, Per singulos gradus admoneor triumphi mei. Huius meminit Valerius libro 3.cap.2. Virgil. quoque Aeneid.8,

Illum indignanti similem, similémq; minanti
Aspiceres, pontem auderet quòd vellere Cocles.

Coclites, penulti. correpta, Luscos dixerunt antiqui, hoc est qui vnum tantum haberent oculum, quasi Oclites. μονοφθάλμους. Nam & Cyclopas Coclites legimus, vnum oculum in fronte habentes. Plautus in Curc. Vnocule salue. Ex Coclitum prosapia te esse arbitror: nam sic sunt vnoculi.

Cocolobis, Hispanis vuę genus est, quam Dyrrhachini Basilicã vocant. Eius duo sunt genera, quæ vide apud Plin.lib.14.cap.2.

COCTIAE alpes, Vide COTIAE alpes.

Coctibilis, Coctilis, Coctiuus, Coctus, Cocus, Vide COQVO.

COCTONA, Vide COTTONA.

Coculum, vas æneum coctionibus aptum. χαλκίον. Plautus, Aeneis coculis excocta est mihi omnis materia. ¶ Alii Cocula accipiunt pro lignis minutis, quibus facilè decoquuntur obsonia. Author Festus.

COCYNTHVM, κυανθὸς, Italiæ promontorium, quod meridianam plagam spectans, Ionium, & Siculum mare discriminat. Polybius lib.2, & Plin.lib.3.cap.10.

COCYTIA, κωκύτια, Sacra erant, quæ fiebant in honorem Proserpinæ, quam Pluto rapuit: à Cocyto inferorum fluuio nominata, Author Porphyrio in illud Horatii in Epod. Inultus vt tu riseris Cocyta.

COCYTVS, pen. prod. κωκυτὸς, Latinè dicitur luctus: quo nomine dictus est inferorum fluuius à Stygе profluens. κωκύειν enim gemere ac lamentari significat. Virgil.6. Aeneid.

Cocyti stagna alta vides, Stygiámq; paludem. Claudius,
-presso lachrymarum fonte resedit
Cocytus, tacitis Acheron obmutuit vndis.

Codam, veteres dicebant, quam caudam dicimus. Varro, Sed vt canis sine coda. Nonius.

CODANVS, Sinus maris est ante Albim fluuium, totius Germaniæ maximus, in quo sita est Scandinauia incomperta magnitudinis insula. Plin.lib.4.cap.13.

CODANONIA Pomponio, Insula est vna ex Hemodibus, earum, quæ in Codano sinu sunt, longè maxima: fortasse eadem cum illa quam Plinius Scandinauiam vocat.

CODETA, authore Festo, Dicta sunt ab antiquis loca trãs Tyberim, quòd in iis virgulta nascerentur equinis caudis similia.

Codex, qui & Caudex, Truncus, vel stipes arboris, cui cortex detrahitur. λοπάς. Colum.lib.4.cap.8, Nec tam celeriter radiculæ inueterato iam codice enascuntur. ¶ Codex robustus, pro supplicii genere apud Plaut. in Pœnulo, Ego iam detrudam ad molas, Inde porrò ad puteum, atq; robustum codicem. Locus dicitur Festo Pompeio, quò præcipitabatur malefactorum genus. ¶ Codex etiam dicitur liber. Cic.3. Verr. Itaque L. Piso multos codices impleuit earum rerum, in quibus ita intercessit, quòd iste aliter atque edixerat decreuisset. ¶ Codex item in negotiatorum rationibus, dicitur præcipuus liber, data continens & accepta, in quem transferuntur omnia, quæ in aduersariis ad tempus scribuntur. Cic. pro Q. Roscio, Non habere se hoc nomen in codice accepti & expensi relatum confitetur, sed in aduersariis patere contendit. Litura codicis. Cic.5. Verr. Legere codicem, Cic. in Vatinium, Referre in codicem, Cic. pro Sylla. Scribere codicem. Cic. pro Roscio Com.

Codiculus, diminutiuum à Codex, dum pro libro ponitur. Paruus codex. βιβλάριον.

Codicillus, diminutiuum à diminutiuo Codiculus. γραμμάτιον. Sunt autem Codicilli literæ, hoc est epistolæ. Cicero ad Q. fratrem lib.2., Epistolam hanc conuitio efflagitarunt codicilli tui. Idem Leptæ libro 6. Simul vt accepi à Seleuco tuo literas, statim quæsiui è Balbo per codicillos, quid esset in lege. Budæus in secunda edit. Annot. scribit Codicillos esse diplomata, id est chartulas complicatas, & lino traiectas, obsignatásque.

Codicillaris, re, adiectiuum: vt, Potestas codicillaris Lampridio, est potestas conficiendi codicillos, quæ beneficio principis & diplomate regio obtinetur, vel qua mandatur munus publicum, l. Iudices. C. de dignit. lib.12.

Codicariæ naues, Erant naues grauiores & firmiores, è codicibus, hoc est crassioribus truncis confectæ. Varro, Antiqui plures tabulas coniũctas Codices dicebant: à quo naues codicarias in Tyberi appellamus. Salustius, Et quanquam ad id naues codicarię occultè per hyemem fabricatæ aderant.

Codiaminon, Plin.lib.21.cap.11, Herba est bis quotannis florens, Vere & Autumno, æstates atque hyemes fugiens. Ruellius bulbi genus esse existimat, cuius flos Codion appellatur. Vide ipsum lib.2.cap.100.

Codion, Flos est bulbi initio Veris, atq; iterũ sub æstatis exitum erumpens, frigus simul & æstum fugiens. Vide Ruellium lib.2.cap.100.

CODRVS, κόδρος, Nomen proprium regis Athenien sis, qui pro patriæ salute certissimæ se morti obiectauit. Responsum enim acceperant Peloponnesienses, ita demum se superaturos, si hostium regem non occidissent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eósque in suam necem per iurgia prouocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo. vnde Virgilius 5. Eclog. si quos aut Phyllidis ignes, Aut Alconis habes laudes, aut iurgia Codri. Huius tanta fuit nobilitas, vt locum fecerit prouerbiali hyperbolæ. Nam quum nobilitatem euiusmodi volebant extollere, eum Codro nobiliorem esse dicebant. ¶ Hinc Codriadæ dicti sunt Codri posteri.

COELA, æ, κοῖλα, Atticæ regiuncula est, Miltiadæ, & Thucydidis sepulchris nobilitata: cuius meminit Marcellinus in vita Thucididis.

COELESYRIA, siue Syria cœle, κοιλοσυρία, Ea Syriæ pars est, teste Strabone lib.16, quæ vltra Scleucidem in Aegyptum & Arabiam recedit, propriéque ea, quæ Libano & Antilibano includitur: ita dicta à cauitate, quam Græci κοιλότητα nominant. Ponponius Mela libro 1, Syria latè littora tenet, terrásque etiam latius introrsus, aliis aliísq; nuncupata nominibus: nam & Cœle dicitur, & Mesopotamia, & Damascene. Adiabene, & Babylonia, & Iudæa, & Sophene.

Cœliacus morbus, κοιλιακὴ νόσος, Qui inferius stomachi orificium infestat, quod à Græcis dicitur πυλωρός. ¶ Hunc morbum Celsus lib.4. cap.12, describit his verbis, In ipsius ventriculi porta consistit is, qui & longus esse consueuit. κοιλιακὸς à Græcis nominatur. Sub hoc venter indurescit, dolórque eius est. Aluus nihil reddit, ac ne spiritum quidem transmittit: extremæ partes frigescunt, difficulter spiritus redditur. ¶ Qui hoc morbo laborant, etiam Cœliaci κοιλιακοὶ appellantur. Plin.lib.23.cap.1, Decoctum eorum veteres dysentericos & cœliacos iuuat. ¶ Medicinæ etiam, quibus huic malo occurritur Cœliacæ dicuntur. Varro, Quin ex floribus nucis Græcæ & cornu cœliacas fieri, atque vrina pota reflei. Plin. lib.20. cap.18, Ego tamen damnauerim collyriis addi: multóque magis, quas vocant lexipyretas, quásq; pepticas & cœliacas.

COELOS, κοῖλος, Thraciæ portus est, vbi Lacedæmonii ab Athenien sibus nauali prælio superati sunt. Mela lib.2. ¶ Est & portus Cœlos, Athenien sibus & Lacedæmoniis nauali acie decernentibus, Laconicæ classis signatus excidio. Quæ Pomponii verba nonnulli referunt, ad præsium illud nauale, quo Lacedæmonios vicerunt Athenienses, Thrasyllo, & Thrasybulo ducibus. Alii ad Alcibiadem referre malunt, quem Lacedæmonios iuxta Thraciæ Cherronesum nauali prælio superasse, authores sunt Plutarchus & Iustinus.

Cœlostomia, κοιλοστομία, Vitium pronuntiationis, quum vox ex recessu oris velut è cauo quodam auditur.

Cœlum, li, Vide CAELVM.

Cœmentum, Vide CAEMENTVM.

Cœmeterium, κοιμητήριον, à κοιμάω sopio, Idem est quod dormitorium. Vnde locum sepulturæ destinatũ vocant Cœmeterium, quia ibi mortui dormire dicuntur, quasi mortuorum dormitorium. À quibusdam dicitur Sepulchretum.

Coemo, mis, Idem quod emo, vel coemptionem facio. ὠνοῦμαι. Terentius, Coemisse, hinc quæ illuc veheres, multa. Cic.5. Verr. Deinde ipsos sibi frumentum coemisse.

Coemptio, verbale, quo Iurisconsulti ferè vtuntur, pro imaginario venditionis genere, quo vxor veniebat in ius mancipiúmque mariti, aut filius adoptiuus in ius mancipiúmque adoptantis. Cicero 1. de Orato. Nam neque illud est mirandum, qui, quibus verbis coemptio fiat, nesciat: eundem eum mulieris, quæ coemptionem fecerit, causam posse defendere.

Cœna, cœnæ, Apud antiquos dicebatur (author e Festo) quod nunc est prandium. Vesperа autem dicebatur, quam nunc cœnam dicimus: à κοινὸς, quod est communis, quia multi in commune cœnare consueuerunt. Græcè δεῖπνον. Plin. in Epist. Apponitur cœna nõ minus nitida, quàm frugi, in argento puro & antiquo. Cic.5. Tusc. Vbi quum tyrannus cœnauisset Dionysius, negauit se iure illo nigro, quod cœnæ caput erat, delectatũ. Quæ sit cœna recta, vide in dictione Recta. ¶ A cœna fit Domicœnium, δωμοτίκιον, quo vsus est Martialis lib.6, Et tristi domicœnio laborat. ¶ Plautus, Incœnem, dixit sine cœna, siue incœnatum.

Cœnula, diminutiuũ. δειπνίδιον. Cic.5. Tusc. Quid vos hesterna, inquit, cœnula, non intellixistis me pecunia non egere? Martial. lib.10, Vna ponetur cœnula mensa.

Cœno, as, aui, & cœnatus sum, Cenam sumo. δειπνέω. Plaut. in Most. Hic apud nos hodie cœnes. Cic. ad Q. fratrem, Eo die cœnaui apud Crassipedem. Idem 5. Tusc. Socratem ferunt, quum vsque ad vesperũ contentius ambularet, quæsitúmq; esset ex eo, quare id faceret, respondisse, Se, quò melius cœnaret, obsonare ambulando famem.

Cœnatus. Qui cœnauit. vt Pransus, Potus, Lotus, qui prandit, potauit, lauit. Cic. pro Deiot. Quid igitur causæ excogitari potest, cur te lautum voluerit, cœnatum noluerit occidere?

Cœnatum est. Liu.2. ab Vrb. Nam quũ pridie, quàm legati ad Tarquinios proficiscerentur, & cœnatum fortè apud Vitellios esset, &c.

Cœnaturio, Cupio, vel appeto cœnare. δειπνιῶ, quam significationem habent ferè in rio desinentia: vt, Mulier parturit, id est nititur vt pariat. Mart. In omnibus Vacerra quòd conclauibus consumit horas, & tota die sedet, cœnaturit, non cacaturit, id est laborat vt cœnet.

Cœnito frequentatiuum, Frequenter cœno. Cic. lib.9. Epist. Itaq; non desino apud istos, qui nunc dominantur, cœnitare. Idem Treb. Ego si foris cœnitarem, Cn. Octauio familiari tuo non defuissem.

Cœnaculum, à cœnando nomẽ assumpsit, Locus ad cœnandum idoneus. δειπνοθήκιον, ὑπνωθήκιον, ἀνάκλιτον, συνοικία. Varr. Sicut Penarium, vbi penus: vbi cubabant, Cubiculum: ita vbi cœnabant, Cœnaculũ. Sed postquam in superiori parte cœnitare cœperunt. superior domus vniuersa Cœnaculum dicta est, ad quod scalis, siue cochleis ascenditur, vt scribit Festus. Hæc autẽ incolebant tenuiores, & inquilini, vt Iuuenalis Satyr. 10. docuit, Lateranorum obsidet ædes Tota cohors, rarus venit in cœnacula miles. id est ad inquilinos & pauperes, qui in conducto habitant. Cic. de lege Agr. Romam in montibus positam, & cœnaculis sublatam atq; suspensam, &c. Solet tamẽ Cœnatio, & Cœnaculum, & Diæta accipi pro loco in quo æstate cœnatur.

Cœnatio, Locus ad cœnandum aptus, qui in imo domus, & hortis potentiorum erat. δειπνοθήκιον. vnde Iuuenalis, Et algentem rapiet cœnatio solem. Suet. in Neron. Præcipua cœnationum rotunda, quæ perpetuò diebus ac noctibus vice mundi circumageretur.

Cœnatiuncula, diminutiuum. Plinius in Epist. Fons oritur in monte, per saxa decurrit, excipitur cœnatiuncula manu facta: ibi paulum retentus, in Larium lacum decidit.

Cœnacularia, æ, Quæstus qui fit ex cœnaculorum ablocatione. Vnde Cœnaculariam facere, siue exercere, dicebantur, qui domus totas conductas per singula cœnacula inquilinis locabant, vt inde quæstum facerent, pluris in summã locando. Vlpian.l. Si verò. §. sed & fiquis. ff. de his qui de ie. vel effu. Si quis cœnaculariam exercens, modicum hospitium sibi retinuerit, residuum locauerit pluribus, omnes tenebuntur. ¶ Sic cœnacularius homo, ὁ πενιχρῶς ἐνοικῶν, qui cœnaculum cõduxit. Idem l. Solutum. §. planè. ff. de pignorat. actio. Videtur autem tacitè, & cum domino ædium hoc conuenisse, vt non pactio cœnacularii proficiat domino, sed sua propria.

Cœnaticus, a, um, Quod ad cœnam pertinet. συμποσιακὸς: vt, Apparatus cœnaticus, Sermo cœnaticus. Varr. Cœna cœnatica, & spes cœnatica, id est spes cœnandi. Plaut. Cap. Nunc ibo ad portum hinc est illic mihi vna spes cœnatica.

Cœnipeta, pen. corr. Qui ambit alienas cœnas, & parasiti sæpe personam induit. δειπνοδόκος.

Cœnatorius, a, um, Quod ad vsum cœnæ pertinet. δειπνητήριος.

Cœnatoria, orum, plurali numero, pro veste cœnatoria, cum qua discumbere in conuiuiis solebant, quæ & alio nomine Triclinaris toga dicebatur. Martial. lib.10, Pugnorum reus, ebriæque noctis, Cœnatoria mittat aduocato.

Cœnobium, κοινόβιον, Locus vbi communis vita ducitur. κοινὸς enim communis, βίος vita. ¶ Hinc Cœnobitæ, penult. prod. qui in commune viuunt.

COENOCNVM, Ptolemæo, Vrbs esse creditur Germaniæ quæ vulgò *Loubemberg* vocatur.

Cœnum, Lutum dicitur. βόρβορος. Plin.lib.14. cap 12, Ad hæc pertinent peregrinæ exercitationes, & voluratio in cœno. Cic.4. Tusc. Sic se dicere omnes stultos insanire, vt malè olere omne cœnũ. ¶ Per metaphoram ponitur pro abiecto & nullius dignitatis homine. Cic. pro Sestio, Habeo quem opponam labi illi, atque cœno.

Cœnosus, a, um, Plenus cœno. βορβορώδης. Colum.lib.7.cap.10, Nec vlla re magis gaudet, quàm riuis, atq; cœnoso lacu volutari.

Coeo, eis, eiui, coitum, ex Con, & Eo, sed n abiicitur, & est tam actiuum, quàm neutrum: significátque conuenio, coniungo, aduno, contraho, socio, colligo, congrego, συνίημι, συνίσημι, συνηγείρω, συνάγομαι. Terentius in Eunucho, Heri aliquot adolescentuli coimus in Piræeo. Virgil. lib.11, -coeant in fœdera dextræ Quã datur. Lactant. de ira, Deniq; si atomorum & coitio & conglobatio efficeret omnia. ¶ Cicero cum accusatiuo vsus est, pro inire, 2. Philip. Vtinam Cn. Pompei cum C. Cæsare societatem aut nunquam coisses, aut nũquam diremisses. Gellius protulit passiuum, Coibatur societas inseparabilis. Nam propriè Coiri societas dicitur. Sic ab Vlpiano Societas coita pro contracta & collecta accipitur. ¶ Coire etiam aliquando cõcumbere dicitur, ἐγκύμων. Lactan. lib.3. Quid ego de Cynicis loquar, quibus in propatulo coire cum coniugibus mos fuit. ¶ Aliquando congredi. συνουσίαν. vnde Coitio pro congressu. Terent. in Phorm.

-vide quid agas: prima coitio est acerrima.
Si eam sustinueris, post illam iam, vt lubet, ludas licet.

Vbi bona translatio à prælio nam & Congredi milites, & coire dicuntur. ¶ Est item Coire, idem quod conuenire, aut congregari, ex communi consensu, & ferè in deteriorem partem, hoc est ad facinoris aliquid perpetrandum. Cic. pro Cluentio, Qui eorum coit, coierit, conuenit, conuenerit.

Coitus, pro concubitu. ἐγκύμων. Gell.lib.9.cap.2. Hippocrates autem diuina vir scientia, de coitu venerio ita existimabat, partem esse quandam morbi teterrimi, quem nostri comitialem dixere.

Coitio, pro eiusdem conuentu. congregatione, aut conspiratione. Cic. pro Planc. Dubitatis an coitio facta sit.

Cœpi, verbum defectiuum, à Cœpio pro incipio, quod apud antiquos in vsu erat. ἐπιβάλλομαι, ἀνατείνομαι, ὀρέγομαι. Cato, Cœpiam seditiosa verba loqui. Nunc tantùm præterito eius tam pro suo tempore, quàm præsenti vtimur cum suis derivatis. Cœperam, Cœpissem, Cœpero, Cœpisse, Cœptum ire. Terentius in Adelph. Prius olfecissem, quàm ille quicquam cœperit. Sallust. in Catil. Sed ea tempestate cœpere se quisque magis extollere. Virgil.3. Georg. Sin in processu cœpit crudescere morbus.

Cœptum, ti, pro principio. Ouid.1. Metamoph. -dii cœptis (nam vos mutastis & illas) Aspirate meis.

Cœptus, huius cœptus, Idem. Gellius lib.2.cap.vlt. Nos verò vt cœptus noster est.

Cœpto, as, are, Idem quod incipere. Plaut. in Merc. Cur istuc cœptas consilium? Terent. in Eunuch. Quid cœptas Thraso?

Coerceo, es, ex Con, & Arceo, sed n, abiicitur, & a, in r mutatur. significátque restringere. ἐκβύσσω. Cic. in Læl. Quem serpentem multiplici lapsu, & erratico ferro amputans, coercet ars agricolarum. ¶ Item refrænare, continere. Lactant. lib.3, Illud satis est ad coercendum furiosi hominis errorem. ¶ Item circundare, siue simul stringere. Ouid. lib.1. Metamorph. Vita coercebat positos sine lege capillos. Luca.4, -campósque coercet Cinga rapax, hoc est cingit, aut circundat. ¶ Item compellere, lib.1. ad Herennium, Prudentiæ partibus vtemur in dicendo, si commoda cum incommodis conferemus: quum alterum sequi, alterum vitare coerceamur. ¶ Alii ita significationem huius verbi distinguunt, vt aliquando vim in se contineat, atque castigationem, aut certè reprehensionem, atq; animaduersionem, & pro repellere, siue puniri ponatur: aliquando simpliciter sine vi, pro continere, complecti, comprehendere: propriè tamen de iis quæ aut diffluunt, aut præter modum erumpunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Coercitio, verbale à Coerceo, Idem est quod cohibitio, vel castigatio. λωβᾶσθαι, Liuius lib.4. ab Vrbe, Pronuntiauerúntque ex collegii sententia, C. Valerio cos. sedamnum, aliámve coercitionem, aduersus intercessionem Collegæ delectus causa detrectantibus militiam inhibenti, auxilio futuros. Fit autem hoc verbale regulariter à supino Coercitum. ¶ Vnde etiam participium Coercitus. Ouidius in Epist. Heroid. Clausa domo teneor, grauibúsque coercita vinclis. ¶ Legitur & verbale Coertio, & fortasse sæpius quàm Coercitio: quod dici potest aut per syncopen factum esse à verbali Coercitio abiecta media syllaba: aut (quod verisimilius videtur) ab antiquo verbo Arcio: quod etiam apud Festum legitur, quod ratione analogiæ facere debet supinum Arcum, sicut Farcio, fartum, & Sarcio sartum. ¶ Inde compositum Coercio mutatione primæ vocalis in secundam, sicut à farcio Refercio, & supinum Coertum, sicut à refercio Refertum. Itaque inuenimus regulare verbale Coertio: quanquam Arcio, & Coercio nunc non sint in vsu. Poterimus itaque vtrouis modo scribere Coercitio, siue Coertio.

Cœtus, cum œ, diphthongo, Conuentus, congregatio, à coeundo, id est conueniendo in vnum. συνοδία, σύστημα. Cicero de Senect. O præclarum diem, quum ad illud diuinum animorum concilium cœtúmque proficiscar, quúmque ex hac turba & colluuie excedam! Idem 2. de Finibus, Quid enim necesse est tanquam meretricem in matronarum cœtum, sic voluptatem in virtutum concilium adducere? Seneca lib.3. Declam. Cœtum esse ait nomẽ magnæ multitudinis coeuntis ex consensu quodam.

COEVS, λοίτος Hesiodo, per œ, diphth. Fuit Terræ filius, frater Iapeti & Typhoei, quos omnes vno partu à Tellure quinta luna genitos esse fabulatur. Virgil. lib.1. Georg.

Cœúmque Iapetúmque creat, fœúmque Typhoea,
Et coniuratos cælum rescindere fratres.

Coexercitatus. Quintil. lib.1. cap.17, Artem cõstare ex præceptionibus consentientibus & coexercitatis ad finem vtilem vitæ.

COGAMVS, Fluuius est Mæoniæ, ad radicẽ Tmoli montis: de quo Plin. lib.5. cap.29.

Coggygria, Arbor est adrachnæ non absimilis, fructum lanugine, quã Pappum vocant, amittens: quod nulli alii arbori euenit. Vide Plin. lib.13. cap.22.

Cogito, as, frequẽtatiuum à Cogo, propterea quòd mens plura in vnum cogit: vnde quæ sibi videntur optima, vel vtilissima elicere possit, ἐννόεω, διανοεῖσθαι. Nam Cogo & cogito, sic se habent, vt Ago & Agito, Facio & Factito. Veruntamen sic modò animus hoc verbum sibi vendicauit, vt non quod alibi, sed quod in animo colligitur, cogitari proprièiam dicatur. Cogitare itaque est sensus interiores ad originem suam renocare, siue mentem agitare, & veluti in mora esse consilii explicandi. Cic. lib.5. Tusc. Viuere docto viro, est cogitare. Idem lib.2. de Legibus, Nam illo loco libẽtissimè soleo vti, siue quid mecum ipse cogito, siue aut scribo, aut lego. ¶ A cogito fiũt cõposita, Excogito, quod propriè est perfectè cogito. προορίζω, διανοέω: licet pro Inuenio sumatur: quod idcirco fit: quòd quum quis perfectè cogitat, aliquid ex eo quod cogitat, elicit & inuenit. Cic.1. Tusc. Quid illa vis, quæ tandem est, quæ inuestigat occulta: quæ inuentio atq; excogitatio dicitur. Præcogito, prius cogito, & cogitando præuideo. προνοέω. Quintilia. lib.12. Licet tamen præcogitare plura & animum ad causas componere. Recogito, iterum atq; iterum cogito.

Cogitatio, Quæ est velut Coagitatio, id est longa consilii explicandi agitatio. διαλογισμός, ἀνάνοια.

Cogitatò, Cogitatè, & Cogitatim aduerbia, pro Consultò, Accuratè, ἐπιτηδείως, Cic. pro Archia, Quæ verò accuratè, cogitatéque scripsisset ea sic vidi probari, vt ad veterum scriptorum laudem perueniret. Idem 1. Offic. Sed in omni iustitia permultum interest, vtrum perturbatione aliqua animi, quæ plerique breuis est, & ad tempus, an consultò, & cogitatò fiat iniuria.

Cogitabilis, le. Senec. Epist. 59, Cogitabile est, quod est generale.

Cogitatum, ti, subst. tãtuum. Cic.1. de Leg. Agr. Vtrum cogitata sapientum, an optata furiosorum videntur.

Cognati, Ab eo dicti putantur, quasi vnà, communitérve nati, vel ab eodem orti progenitore. συγγενεῖς. Plautus in Pœn. Vos meæ estis filiæ ambæ, Et hic cognatus vester huiusce fratris filius. Cicero, Pro reditu Pompilii nulli cognati & affines deprecati sunt. ¶ Plinius per translationem posuit pro simili, & eiusdem generis. Eadem (inquit) causa est, vt pleræque alitum oculos hominum potissimum appetant, quòd effigiem suam in iis cernentes, velut ad cognata sua desyderia tendant, id est sibi proxima, & suæ naturæ quodammodo similia. ¶ Cognatorum autem significatio latius extenditur, quàm Agnatorũ. In cognatis enim agnati continentur, non autem contrà cognati in agnatis. ¶ Consobrini cognati quidem dicuntur, quum agnati tamen non sint. Illi enim soli, qui paterna linea nobis coniunguntur, Agnati vocantur: Cognati etiam illi, qui materno genere nobis sunt coniuncti.

Cognatio, onis. Modò naturæ est, & sanguinis. συγγένεια Cic.7. Verr. Nulla tibi quinte cum isto cognatio est. Idem 4. Verr Quo quisq; te maximè cognatione, affinitate, necessitudine aliqua attingebat, ita maxima manus tua putabatur. ¶ Modò aliarum rerum etiam Cognatio dicitur, id est coniunctio, & similitudo. Cic. pro Archia, Etenim omnes artes, quæ ad humanitatem pertinent, habent quoddam commune vinculum, & cognatione quadam inter se continentur.

Cognitor, Vide COGNOSCO.

Cognomen, Quod ab euentu imponitur alicui. ἐπώνυμος. Cicero 1. de Finibus, Neque eum Torquatum, qui hoc primus cognomen inuenerit, aut torquem illum hosti detraxisse, &c. Idem 7. Ver. Quid? de Apollonio Dioclis filio Panhormitano, cui Gemino cognomẽ est, præteriri potest? Liuius 1. ab Vrbe, Mansit Syluius postea omnibus cognomen, qui Albæ regnarunt.

Cognomentum, ἐπωνυμία. Cic. pro Mil. Cassinius cognomento Schola. Idem 2. de Finibus, Si aut de industria facias, vt Heraclitus cognomẽto, qui σκοτεινὸς perhibetur, &c.

Cognomines, Eiusdem nominis sunt. ὁμώνυμοι. Sic à Plauto duæ sorores Bacchides nominatæ, vocantur cognomines. Declinatúrq; hic & hæc cognominis, & in genitiuo huius cognominis. Nam apud Plautum legitur. Illa mea cognominis fuit. Idem Bacchid. Quid agunt germanæ duæ meretrices cognomines? Plin. lib.6. cap.2, Quo loco Henetos adiicit Nepos Cornelius, à quibus in Italia ortos cognomines eorum Venetos credi postulat.

Cognomino, as, Cognomen impono. ἐπωνυμάζω. Fit autem ex Con, & Nomino, n, in g, mutata. Plin. lib.21. cap.3, Suario cognominabatur, propter similitudinem Suarii cuiusdam negotiatoris. Idem lib.33. cap.10, Postea diuites cognominati, dummodo notum sit, eum qui prius acceperit hoc cognomen decoxisse creditoribus suis.

Cognosco, is, γινώσκω, ex Con, & Nosco, mutata n, in g, vt fiat consonantior vox. Est autem Cognoscere, noscere eos qui prius incogniti erant: quum Agnoscere, ἐπιγινώσκειν dicatur propriè de olim notis. Virgil. 4. Eclog.

Incipe parue puer risu cognoscere matrem.

Varro, Vereor, ne me quoque dum reuertero, præter canem agnoscat nemo. Confunduntur tamen hæc sæpenumero. Donatus, Cognoscere est diligenter, attentéq; considerare. Terent. in Heeyra, Postquam ipse sese, & illam, & hanc quæ domi erat, cognouit satis. ¶ Cognoscere ex literis, nuntiis, & id genus, idem est quod certiorem fieri. Cicero 1. Attic. lib.2, De me Imperatore, scribis te ex Philotimi literis cognouisse. Idem 1. lib. Epist. Famil. Quæ hîc agantur, quæque acta sint, ea te ex literis multorum, & nuntiis cognouisse arbitror. ¶ Interdum idem quod intelligere. Cicero in Horten. Vnde autem facilius quàm ex annalium monumentis, aut bellicæ res, aut omnis Reipub. disciplina cognoscitur? Terentius,

Eo pacto & gnati vitam, & consilium meum cognosces.

¶ Interdum Concumbere, verecundiæ causa: vt in Euangelio, Et non cognouit eam. ¶ Aliquando ad forum pertinet: vt Cognoscere de hæreditate, est iudicium de hæreditate exercere, *Auoir la congnoissance*. ¶ Cognoscere de actis aliquius, est de actis eius anquirere. *S'enquester d'aucun*. ¶ Cognoscere causas, est in causis iudicis officio fungi, *Iuger des causes*. Cic. lib.2. Offic. Adhibuit sibi in consilium quindecim principes, cum quibus causas cognouit. ¶ Huius verbi composita sunt, Prægnosco, προγινώσκω, ante scio. Plancus Cic. Quòd si Iatro prægnito nostro aduentu, rursus in Italiam se recipere cœperit. Percognosco, διαγινώσκω. Plaut. in Truc. Vtrosque percognoui probé. Recognosco, de quo alibi.

Cognitio, Iudicium, iudicatio. γνῶσις. Cic.1. Acad. Cælestia autẽ vel procul esse à naturæ cognitione censeret. Idem 2. de Nat. deor. Quæ primùm eos humo excitatos, cessos & erectos cõstituit, vt deorum cognitionem cælum intuentes capere possent.

Cognitor, oris, Qui cognoscit, ὁ γινώσκων. Cicero de Aruspicum respon. Quum in me cognitorem harum omnium rerum, illa flamma coniiciebatur Idem 6. Verr. Homines tenues plerunque ad ea aduenium loca, quæ nunquam antea viderunt: vbi neque noti esse iis, quò venerint, neque semper cum cognitoribus esse possunt. ¶ Est & Cognitor forense verbum, quo olim appellabantur qui hodie Procuratores iudiciales dicuntur. Cicero 1. in Verr. Me defensorem calamitatum suarum, me vltorem iniuriarum, me cognitorem iuris sui, me actorem causæ totius esse voluerunt. Idem pro Sexto Rosc. Quid interest inter eam qui per se litigat, & qui cognitorem dat? Quanuis propriè Cognitor is dicatur, qui litem alterius coram eo, cui datus est, tractat: Procurator autem absentis nomine actor est. ἐπίτροπος, Asconius, & Budæus in Posterioribus annotationibus.

Cognitus, ti, Idem quod notus, γνωστός. Cicero 1. Officiorum, Incognita pro cognitis ne habeamus, vitandum. ¶ Cognitior, id est magis notus. Ouidius 4. Trist.

Sed magis hæc, quo sunt cognitiora, grauant.

¶ Cognitissimus, superlatiuus. Catullus, Tibi hæc fuisse, & esse cognitissima Ait Phaselus.

Cognobilis, Qui cognoscitur. ἐπίγνωστος. Gell. His solis cognobiles fuerunt.

COGO, is, coegi, coactum, Ex Con, & ago, in quo a, & n, abiiciuntur, nisi in supino, vbi seruatur a. Est autem Cogere, in vnum colligere. συνάγω. Cicero libro 1. Tusculanarum, Cælum hoc, in quo nubes, imbres, ventíque coguntur. Terent. in Heaut. Quasi talenta ad quindecim coegi. ¶ Quandoque vrgere. ἀναγκάζειν, βιάζεσθαι. Idem lib.3. Offic. Diogenes contrà. Num te emere coegit? ¶ Quandoque mulgere. πάσσειν. Sic enim interpretatur Nonius illud Virgil.3. Eclog.

Cogite oues pueri: si lac præceperit æstus,
Vt nuper, frustra pressabimus vbera palmis.

¶ Quandoq; coagulare, congelare, densare, siue durum facere. πήσσειν. Idem lib.4. Georgicor. -nam frigore mella Cogit hyems, eadémque calor liquefacta remittit. ¶ Quandoque imprimere, seu intus ponere. καταφέρειν. Idem, Quadrifidam quercum in ordinem ponere. διατάττειν. vt omnes Scindebant. ¶ Quandoque in ordinem ponere. διατάττειν. vt omnes arbores in sulcum cogendæ sunt. ¶ Cogere aliquem in ordinem, est eum cæteris parem facere, neque plus ei deferre quàm cæteris, & quasi coercere intra ordinem & statum reliquorum. Gallice *Mettre au rang des autres*. Liuius lib.5. belli Punici, Nunquid videtis, inquit, vos in ordinem coactos esse? Idem Decadis quintæ lib.3, Eo facto auocatam à se concionem questus Tribunus, & in ordinem se coactum, ex Capitolio, vbi erat concilium, abiit.

Coact

Coactio, onis: vt, Coactio argentaria, munus ipsum cogendi pecunias. Sueton. in Vesp. Vbi deinde venia, & missione impetrata, coactiones argentarias factitauit.

Coactor, oris, Qui pecuniam cogit, hoc est colligit, quo nomine diceban tur qui nunc *Receptores particulares*. Cicero pro Cluentio, Ne multa: perquiritur à coactoribus: inuenitur ea serrula ad Stratonem peruenisse.

Coactus, huius coactus, Idem quod Coactio. Cic. lib.4. Verr. Eum quoq; ostendam, siquando iudex fit datus, coactus istius, quod non senserit iudicasse. Idem ad Brutum, Coactu tuo scribam quod sentio.

Cohæreo, res, Idem feré quod adhæreo. συμπλῶμαι. Cic. lib.1. Acade. Neq; enim materiã ipsam cohærere potuisse, si nulla vi contineretur: vim sine aliqua materia. ¶ Cohærere dicitur res aliqua, quando negotio conuenit & concordat. Terent. Andr. Hem.

Paululũ obsoni, ipsus tristis, de improuiso nuptiæ: Non cohæret.

Cohæresco, scis. Cic. de Nat. deor. Quæ interiecto inanicohæresc unt tamen inter se. & aliæ alias apprehendentes continuantur.

Cohærentia, tiæ, Cic. de Nat. deor. Iam verò circuitus Solis & Lunæ, reliquorúmque syderum quanquam etiam ad mundi coherentiam pertinent, tamen & spectaculum hominibus præbent.

Cohærarius, rii, Videtur pro eo accipi posse quem lingua Gallica appellat *Aioincts*. Cic.3. de Legibus, At siquid erit quod extra magistratus cohærario vsus sit, qui cohæret. populus creato, eiq; ius cohæredi dato.

Cohæres, huius cohæredis, Qui simul hæres institutus est. συνκληρονόμος. Plin. Epist. 16. Libertos eius, eosdémq; cohæredes suos, falsò, vt venesicii reos detulerat ad principem. Idem in Panegyr. Quid si cohæredem non à filio accipiat? Cic. lib.3. ad Attic. Dolabellam video Liuiæ testamento cum cohæredibus esse in triente.

Cohibeo, es, ex Con, & Habeo, quasi mecum habeo, & retineo apud me, constringo, fræno, ἐπίσχω, διαδέω. Plin. Et impetum furentis blanda oratione cohibuit. Plaut. in Mil. Cohibete intra limen etiam vos parumper, hoc est continete.

Cohibitio, verbale, Ipse cohibendi actus. Cic. lib.5. in Verr. Cohibitio tollendi, nisi pactus esset, vim adhibebat pactioni, non voluntatem.

Cohonesto, stas, stare, Idem quod honestare, decorare. ἐπικοσμῶ, τιμάω. Cic. Antequam iret in exil. Tantùm à vobis illud Equites Romani & peto & rogo, vt quem sæpenumero vestra laude cohonestastis, eundem in dubiis vitæ periculis vestra virtute conseruetis.

Cohorreo, es, vel Cohorresco, scis, Magno horrore afficior. φρίττω. Cic. in Somn. Scipion. Quem vt agnoui, equidem cohorrui. Idem 3. de Orat. Nanq; tum latus ei dicenti condoluisse, fudorémq; multum consecutum esse audiebamus: ex quo quum cohorruisset, cum febri domum rediit, dicq; septimo est lateris dolore consumptus.

Cohors, A cohortando dicta est, quòd Tribunus eam vt sequatur, hortari soleat: seu quòd ipsa se mutuò frequenter ad pugnam hortetur. σπεῖρα, τάγμα. Cæsar 3. bel. Gall. Illi eductis quatuor cohortibus, quæ præsidio castris relictæ, integræ ab labore erant. Est autem propriè Cohors peditum, sicut Turma equitum. Cicero pro Marcel. Huius gloriæ, Cæsar, quam es paulo antè adeptus: socium habes neminem: nihil tibi cohors, nihil turma decerpit. Hoc est neque pedites tibi quippiam decerpunt, neque equites. ¶ Cohors etiam pro congregatione quoruncunque hominum ponitur. Suetonius in Galba, Per hæc gratissimus Claudio, receptúsque in cohortem amicorum, magnæ dignationis est habitus. Horatius 1. Epistol. Quid studiosa cohors operum struit? ¶ Item pro comitatu & satellitio, & familia magistratus, qui ibat in prouinciam. ¶ Vnde Cohors pretoria, quæ Consuli aut Prætori in prouincia præsto semper erat, quasique latus eius cingebat. Cicero in Verrem, Quæ cohors, & qui comitatus fuerit, meminisse. Horatius, Laudat Brutum, laudátque cohortem. Erant autem duæ Prætoriæ cohortes: vna euocatorum, altera voluntariorum, qui Proconsules in expeditionem comitabantur, vt vsu rerum peritiores domum redirent. ¶ Est & Cohors, locus cinctus parietibus, quo gallinas, anates, & id genus reliqua habere in villa solemus. ἐπαυλις. Ouidius, Ahstulerat multas illa cohortis aues. Vnde etiam militares cohortes dictæ videntur. Varro 4. de Lingua Latina, Cohors, quòd vt in villa ex pluribus tectis coniungitur, ac quiddam fit vnum, sic ex manipulis pluribus copulatur cohors. In villa verò Cohors dicitur, quòd circa eum locum pecus coerceretur. ¶ Hinc Cohortales gallinæ, σταῖραι ἔρνιθες vocantur apud rei rusticæ scriptores, quæ in cohorte domi aluntur. Possunt etiam dici Cohortes ab horto. nam quum veteres Hortos, vicos dicerent, quòd qui arma ferre possent, ibi nascerentur, inde cohortem dixerunt, manum hominũ ex eodem vico ad pugnam exeuntium: quòd illi essent ex eodem horto, id est vico geniti. Nam & Galli (vt est apud Cæsarem) hoc modo pugnabant quisque enim pagus per se pugnam capiebat. ¶ Dicitur & Cors pro auium septo. Varro, In vrbana quoque domo, cortem facere poterimus, in qua pascere ciconias, grues, pauones, gallinas, anseres. & similia dabitur, ad vsus quotidianos. Martialis, Raucæ cortis aues. ¶ Cortalis, le. vt, Gallina cortalis in corte nutrita. Columella in Præfatione totius operis, Et vt à pecoribus recedam, quorum in parte auium cortaliũ & apium cura posita est.

Cohortari, Id est simul, aut vehementer hortari. παρεγγυᾶν. Cic. ad Terent. lib.14. Eum, vt potui, per literas cohortatus sum.

Cohortatio, onis, verbale. Cic. ad Brut. Erectior Senatus erat, nõ sententiis solùm nostris, sed etiam cohortationibus excitatus.

Cohum, Lorum, est quo temo buris cum iugo colligatur: à cauo dictum, inquit varro, siue (vt Festus mauult) à cohibendo. ¶ Cohum etiam poetæ cælum dixerunt, teste eodem Festo, à chao, ex quo putabant cælum esse formatum.

Coinquino, nas, penult. corr. Idem quod simplex inquino. λυμῶ. Co-

lumella libro 8, Totam progeniem coinquinat: siquidem celeriter tum alia pecora, tum præcipuè oues contagione vexantur. Horatius, -merdisque coinquiner albis.

Cic. de Nat. deor. Periculum matres coinquinare regias.

Cois, Vide COA vestis.

Coix, cis, λοιξ, Genus stirpis, cuius folia ad textũ sunt vtilia, similia iunceis, atq; palmeis. Autor Strabo. ¶ Est item Coix, vas farinarium, ex arborum corticibus contextum, quod Dores λοῖν appellant.

COLAICVM, Promontorium est Taprobanæ insulæ. Author Plinius libro 6. cap.21.

Colaphus, & Colaphum, pen. corr. Est alapa. λάπαφος. Terent. in Adel. Colaphis tuber est totum caput. Sic Colaphos infringere alicui, λαπαφίζειν pro illidere, infligere, apud eundem: & Colaphos incutere, apud Iuuenalem. πάλιν ἐπὶ λάπαρα.

Colaphizo, as, λαπαφίζω. Pugno clauso verbero, colaphum impingo. Græcum verbum est, quod apud Latinos extra Sacras literas haud temere reperias.

COLAPIS, siue Calapis, Pannoniæ fluuius est, in Saum influens iuxta Siscìam, gemino alueo insulam efficiens, quæ Segestica appellatur: de hoc Plin. lib.3. cap.25.

Colapiani, Pannoniæ populi, iuxta quos Colapis fluuius in Saum influit: vnde & nomen acceperunt. Meminit horum & ibidem. Plin.

Colasis, λάσασις, Genus pœnæ est quod adhibetur castigandi vel emendandi gratia. Eustrathius in 3. Ethicorum interpretatur refrænationem affectuum.

COLAXES, apud Flaccum lib.6. Argon. nomen est cuiusdam Bisaltæ, Iouis ex Ora nympha filii, qui ab Iasone fuit interfectus.

Colax, λάναξ, Latinè affentator dicitur: à λακαίνω, adulor.

Colchicum, λοχικὸν, Bulbus est agrestis, exitu autumni croceum ædens florem, & posteriùs folia pinguiora quàm bulbi, caule semipedem alto, semine rufo. Quidam Ephemeron lethale appellant. Gustatum enim fungorum more iugulat. Maxima eius copia in Colchide nascitur: vnde & nomen accepit. Officinæ Hermodactylon appellant. Vide Dioscoridem lib.4. cap.72.

COLCHIS, dis, λοαχὶς, Regio Asiæ iuxta Pontum, regnum Aeetæ regis, & Medeæ patria, Coracemonte (qui est Tauri pars) à Septentrione, ab ortu Iberia, à Meridie Phaside, ab Occidente Euxino ponto clausa. Huc ferunt Iasonem cum Argonautis nauigasse, Medeæque artibus adiutum, aureum vellus retulisse. ¶ Huius regionis incolæ dicuntur, Colchi λοχοι.

Colchicus, a, um. possessiuum, λοχικὸς. Horat. 2, Carm.

Ille & venena Colchica,
Et quicquid vsquam concipitur nefas. Tractauit.

Colchiacus, a, um Proper. Colchis Colchiacis vrat ahena focis. Vbi ipsam Medeam gentilitio nomine Colchidem appellat.

Coles, is Dicitur hasta, siue virga membri virilis, vnde dependent colei. νῆσι, τὰ. Eius suprema pars Glans dicitur, Græcè βάλανος: pellicula verò, quæ glandem tegit, Præputium vocatur. Celsus lib.6. cap.17, De colis morbis & curationibus, Igitur si ex inflammatione coles intumuit, reduciq; summa cutis, aut rursus induci non potest, multa calida aqua fouendus locus est. Vbi verò glans contecta est, &c. Paulo pòst, Surfúmq; coles ad vẽtrem deligandus est. Ibidem, Interdum autẽ per ipsa vlcera, coles sub cute exesus sic vt glans excidat.

Colis, huius colis, vnico l, Est tener in vite vel in herba ramusculus, quẽ in vite etiam Pampinum vocant. λαυλὸς, λοῦμα. Varr. de Re rust. lib.1. cap.31, Pampinare, est ex sarmento coles, qui nati de iis, qui plurimum valent, primum ac secundum, nonnunquam etiam tertium relinquere, reliquos decerpere, ne relictis colibus sarmentum nequeat munistrare succum.

Coliculus, diminutiuum. λαύλιον. Columella lib.11. cap.2, Sed & faba eandem culturam exigit, si iam coliculus eius in quatuor digitos altitudinis excreuerit. Varro lib.1. cap.31, Ex altera parte caprea, quòd parit caprolum, is est coliculus viteus intortus, vt cincinnus.

Coleus, Testis, siue testiculus per diminutionẽ. πόσθιον. Cic. Pæto, lib.9. Testes, verbum honestissimum in iudicio, alio loco nimis: at honesti colei Lanuuini, Cliternini nõ honesti. Dicitur etiam Culeus apud Poetas quinta vocali pro quarta supposita, ratione carminis, Martial. Quũ depilatos Chreste culeos portas.

COLIDOS, pen. corr. Insula in Oceano Indico, Veneri sacra, quæ tantæ altitudinis esse perhibetur, vt illuc aues non aduolent.

Colina, per simplex l, μεσηγεῖον, à Colo, is, quam postea Culinam, deinde à coquendo Coquinam vocauere: quòd ibi colebant ignem locupletiorem.

Coliphium, λωλίφιον. Panis genus, quo athletæ vtebantur: ita dictum ἀπὸ τοῦ λίπα, γλοι λίφι, hoc est à robore membrorum: vel ἀπὸ τοῦ λέπειν. Est enim Colix subcinericius panis. Plaut. Coliphia mihi ne incocta detis. Iuuen Satyr. 2, Luctantur paucæ, comedunt coliphia paucæ. Mart. lib.7. Quum coliphia sexdecim comedit.

Colitiæ, Vide COLITIAE.

Colla, læ, λόλλα, à Græcis dicitur, quod nos glutinum dicimus: quo ligna ferruminantur. Vtimur autem tantùm eius compositis: vt, Sarcocalla, Ichthyocolla, Chrysocolla.

Collabi, λόλλαβον, Græco vocabulo appellantur fidium epitomia, hoc est, clauiculi in cithara, aut testudine, quibus intenduntur & remittuntur fides. Cæl. lib.9. cap.16.

Collabor, beris, Labi, vel simul cum alio labi. πίπτω, συμπίπτω. Plaut. Truc. Clanculum collapsus est hic in corruptelam suam. Ouid.6. Memorph. Hæc frustra fugiens collabitur.

Collapsus dicitur is, cui præ dolore concidit animus. Virg.8. Aen.

-hæc genitor digressu dicta supremo.

Fundebat: famuli collapsum in tecta ferebant.

Collabasco, scis, scere. Ruinam minitari. Plaut. Sticho, -si labant
Res lassæ, itidem amici collabascunt.

Collabesio, fis, collabefieri. Cæsar 2. bel. Ciuil. Illæ adeo grauiter incitatæ conflixerunt, vt vehementissimè vtræq; ex concursu laborarent: altera verò perfracto rostro tota collabesceret.

Collabefacto, as, are, Idem quod simplex labefactare. Ouidius 1. Fast. Et factum motu collabefacta opus, Vnde Collabefactari testula, ἐξοστρακίζεσθαι, significat eiici ex vrbe per signa testarum, quod exilii genus Ostracismum vocabant.

Collabello, Labra adiungo. Laberius apud Nonium, Perge iam, collabella osculum, hoc est, iunctis labris osculare.

Collachrymo, & Collachrymor, dicitur, πρὸς ἀναπλάσιν. Cicero in Somnio Scipion. Ad quem vt veni, complexus me senex collachrymauit. Idē pro Sestio, Et quoniam me huc prouexit oratio, histrio casum meum toties collachrymauit. Terent. in Andr.
Tristis interim nonnunquam collachrymabat.

Collachrymatio. Cic. 2. de Orat. Signa dòloris tui verbis, sententiis, voce, vultu. collachrymatione denique ostendens.

Collactaneus, ὁμογάλακτος. Qui eisdem mammis est nutritus: sicut Collacteus, qui vno & eodem lacte. συγγάλακτος Iuuenal. Satyr. 6,
Quid dicat notæ collactea Mauræ.
Martian. Sed quòd fororis eius amica, & indiscreto fœdere collactea videretur.

Collare, huius collaris, Vinculi genus, quo canum colla astringuntur, quod Mellum vocauit antiquitas. περιστρογγύλιον, περιδέραιον. Fit ex corio firmo cum clauis capitatis. Varr. 2. de Re rust. Ne vulnerentur à bestiis, imponuntur his collaria.

Collaria, riæ, fœmin. generis, pro ferro rotundo, quo constringuntur colla malefactorum. Plaut. in Cap. Hoc quidem haud molestu'st iam, quod collus collaria caret.

COLLATIA, Ciuitas fuit in prima regione Italiæ, quā Tarquinius constituisse dicitur, qui (vt erat superbus) eam ex collocata pecunia constituit: vnde & Collatia dicta est. Potest tamen fieri vt ab Albanis fundata sit, & aucta à Tarquinio. Author Seruius enarrans illud Virgil. 6. Aeneidos.
Hi tibi Nomentum & Gabios vrbémq; Fidenam,
Hi Collatinas imponent montibus arces.

COLLATINVS, Tarquinii cognomen fuit, Lucretiæ mariti, qui primus post exactos reges cum Iunio Bruto factus est Consul. Postea non aliam ob causam, quàm quòd Tarquinius appellaretur, populo suspectus, magistratu se abdicare coactus est, & in exilium proficisci. Liu. 2. ab Vrbe.

COLLATINA PORTA Romæ, à Collatia oppido prope Romam ad quod per eam potram fiebat iter. Festus.

COLLATINA DEA, Quæ collibus præsidebat.

Collatio, Collatus, Vide CONFERO.

Collaudo, das, Laudo, approbo. ἐπαινῶ. Cic. Lentulo, Illud tibi affirmo, vt quum redieris, ab omnibus collaudēre.

Collaudatio, onis, verbale, ἐπαίνωσις. Cic. 2. de Inuent. Primum scriptoris collaudatione, & loco communi, &c. Liu. 2. bel. pun. Cuius collaudationem quum Tribuni plebis impedire conarentur.

Collegæ, arum, pen. prod. dicuntur duo vel plures in dignitate & honore socii. συνάρχοντες ita dicti, teste Varrone, quòd simul lecti sint. Vnde Consules & Prætores Collegæ erant, teste Gell. lib. 13. cap. 14. quod scilicet iisdem comitiis creabantur. Plaut. Asin. Id virtute huius collegæ, meáq; comitate factum est. Cic. 4. Verr. Qui se non Timarchidis, sed ipsius Verris collegam & socium esse dicebat.

Collegium, Quod est propriè collegarum societas. συνέδριον, συναρχοντία
Trēs numero collegium facere existimauit Horatius Priscus, quod magis sequendum affirmat Marcellus, quàm quod plerique scripserunt, maiorem ad id numerum necessarium esse. Plaut. in Menæch. Captum sit collegium augurum. Cic. 6. Verr. Tum ex amplissimo collegio decemuirali, &c. ¶ Collegium item cōgregationem, & societatem quorumcunq; hominum significat. Plin. in Epistol. Tu domine dispice, an instituendum putes collegium fabrorum, duntaxat hominum CL. ego attendam, nequis nisi faber recipiatur.

Colleuo, as. Leuius reddo, mitigo. συναπαμβλύνω. Plinius libro 23. cap. 1. Prodest renibus, iocinori, & interaneis vesicæ: colleuat enim ea. De musto loquitur.

Colliberti, Dicuntur qui ab eodem domino, cuius serui fuerunt, libertate donati sunt. συναπελεύθεροι. Plaut. in Pœnulo, Quin hercle collibertus meus faxo eris. Paul. in l. Duo. §. duo. ff. pro socio. Duo colliberti societatem coierunt, &c.

Collibet, vel Collubet, In tertiis tātum personis, idem est quod Liber, aut placet. συνδοκεῖ. Sallust. in Cic. An non ita à puerilia vixisti, vt nihil flagitiosum corpori tuo putares, quod alteri collibuisset? Horatius 1. Serm. -si collibuisset, ab uno Vsq; ad mala citarer, Io Bacche. Plaut. Amph. Vtcunque animo collubitum est meo. Cic. ad Crassum lib. 15, Vt simul ac mihi collibitum sit de te cogitare, illud occurrat.

Colliciæ, interprete Festo, tegulæ sunt, per quas aqua in vas desluere potest. Solent & in agris humidioribus colliciæ constitui, per quas aqua in fossas eliceretur. Plin. lib. 18. cap. 19, In vsu est & collicias interponere, si ita locus poscat, ampliore sulco, quæ in fossas aquam deducant. Columella Colliquias vocat, lib. 2. cap. 8, Sed quantùs (inquit) tempestiuè sementis confecta erit, cauebitur tamen, vt parentes liras, crebrōsq; sulcos aquarios, quos nonnulli elices vocant, faciamus, & omnem humorem in colloquias, atq; inde extra fegetes deriuemus.

Collido, is, penult. prod. Simul percutio. συμβάλλω, συνθραύω, συντρίβω. Cic. 3. de Nat. deor. Humor ita mollis est, vt facilè premi collidiq; possit. Quintil. libro 2. cap. 13, Iam collidere manus, terræ pedem incutere, pectus, femur, frontem cedere, multùm ad pullatum circulum facit. Colu. libro. 12. cap. 16, Ne inter se pondere suo pressæ colligantur. Lactant. de Ira, Durissimi rigoris materiæ si ictu vehementiore collidantur, ignis excutitur.

Colluuio, Quæ est duorum, aut plurium corporum mutua confricatio. πίεσμα, συνεπισμός, σύγκρουσις.

Collisus huius collisus, Idem. Plin. lib. 9. cap. 35, Ceu sono quòq; & collisu ipso margaritarum.

Colligo, as, pen. corr. In vnum redigo, συναθροίζω, συναγείρω, συλλέγω. Virgil. lib. 5. Aeneid.
Colligere arma iubet, validisq; incumbere remis.
¶ Quandoque aufero. Lucilius, Ruis, huc, & colligis omnia furtim. ¶ Quādoq; lego, decerpo. Virgil. in Rosis, Collige virgo rosas. Quum verò dicimus, Colligo me, colligis te, tūc pro reficere, & quasi dilapsum spiritum recipere ponitur. ἀναλαμβάνω, ἀναζωπυρῶ. Cicero lib. 2. de Orat. Crassi: colligendi sui causa se in Tusculanum contulit. Idem libro 4. Tuscul. Quid est autem seipsum colligere, nisi dissipatas animi partes rursus in suum locum congerere? ¶ Quòd si alium casum addamus, vt Collegit se in arma: idem est quod parauit, muniuitq;, ἀνέλαβε. Colligit se in iram, id est excitat. Virgil. lib. 12. Aeneid.
Substulit Aeneas & se collegit in arma.

Colligere rationem, Dicitur rectè computare, ita vt quæ colligenda sunt, colligantur: & quæ deducenda, hoc est detrahenda, detrahantur. λογίζεσθαι.

Collectio, onis, verbale. συλλογή, συνωμοσία. Cic. pro Pomp. vt eorum collectio dispersa celeritatem persequendi retardaret. ¶ Collectiones etiam dicuntur tumores præter naturam, ex humotibus in partem aliquam corporis defluentibus collecti. Plin. lib. 20. cap. 8, In cibo sumptum, & illitum, collectiones, succúsque decocti ventrem soluit. Idem lib. 27. cap. 8, Præcipua siccādi ei, spissandiq; vis, & collectiones omnes, inflammationésq; cohibendi. De bryo herba.

Collecta, æ, Quæ à pluribus colligitur: Symbolū aliàs dicitur: σύμβολον, & vulgò Scotum, L'escot. Cic. 3. de Orat. Quoniam collectam à conuiua Crasse exigis.

Collectaneus, nea, neum. Quod mistum est, & ex diuerso vsu constatum: vt Aes collectaneum. συλλογιμαῖος. Plin. lib. 34. cap. 9, Massa proflatur in primis, mox in proflatum additur tertia portio æris collectanei. ¶ Vnde Collectanea, orum, dicuntur scripta, quæ ex pluribus excerpta locis, in vnum lecta sunt.

Collectiuus, a, um, Quod colligit. Quintil. lib. 7. cap. 2, Ratiocinatiua atque collectiua quæstio oritur.

Colligo, as, pen. corr. simul ligo. συνδέω. Plaut. in Amphitr. Neq; eum colligare quiuit quisquam in cunabulis. Terent. Eunuch. Colligauit primùm eum miseris modis. Cic. pro Rabir. perduel. Ilictor, colliga manus. ¶ Colligare se cum aliis, per translationem. Cic. ad Pætum lib. 9. Quid faciat tamen non habet, ita se cum multis colligauit. Id est impediuit, & irretiuit. Cic. in Orat. Annorum septingentorū memoriam vno libro colligauit. Id est complexus est.

Colligatio, verbale. συνδεσμός. Cic. 1. de Orat. Quin colligationem causarum omnium perspiciat animo. &c. Idem 1. Offic. Arctior verò colligatio est societatis propinquorum.

Colligatum, substantiuum: vt, Omne colligatum solui potest, Cicero de Vniuersitate.

Collimare, Oculorum proprium est, quum eos in angulum retorquentes, obliquè aliquid aspicimus, penitúsq; in rem aliquam defigimus: quemadmodum sagittarii solent, quū aliquid sibi ad ictum designant. τοξεύεσθαι, ἰνσκοπεῖν. Plaut. Collimatis oculis ad vmbram meam. Cicero lib. 2. de Diuinatione videtur posuisse pro eo quod est, signum oculis destinatum ferire. Quis est (inquit) qui totum diem iaculans, non aliquando collimet? Quanquam non desunt, qui Collineet, ibi malint legere, quàm Collimet.

COLLINA PORTA, Romæ in colle Quirinali sita: vnde & nomen accepit. Ouid.
Templa frequentari Collinæ proxima portæ
Nunc decet: à Siculo nomina reget tenent.
Eadem nunc Salaria vocatur: quod nomen quoq; viæ est in quam exit. Cornelius Tacit. Tertium agmen per Salariā Collinæ portæ appropinquabat: per eam falem Sabini deferebant, ideo Salaria vocitata.

Collineo, as, Ad rectam lineam dirigo, oculos in scopum intendo, & nonnunquam rem designatam iaculo contingo. τοξάζομαι, ἰντοξεύω. Cic. lib. 3. de Finib. Vt si cui sit propositū collineare hastam aliquò, aut sagittam. Idem 2. de Diuinatione, Quis est enim qui totū diem iaculans nō aliquando collineet? Quam lectionem eruditis magis video probari, quàm quæ in vulgatis editionibus occurrit, Collimet.

Collinus, Vide COLLIS.

Colliphium, Vide COLIPHIVM.

Colliquesco, scis. Idem quod liquesco. συντήκομαι. Colu. lib. 12. cap. 22, Vsque eo, dum ea quæ addideris, in pice colliquescant. ¶ Colliquefacere. συντήκω. Cic. pro Cluent. In pane datum venenum facilióne potuit, quàm in poculo? Iarentius potuit additum in aliqua parte panis, quàm si totum colliquefactum in potione esset.

Colliquiæ, arum, Vide COLLICIAE.

Collis, per duplex ll, Minor mons, a colendo dictus. Βουνός, λόφος. Varro, Quòd primùm ex agro fructus capiebāt, Campus dictus est: posteaquā superiora loca colere cœperunt, à colendo Colles appellauerunt. Cic. 5. Verr. Quos ego campos antea, collésque nitidissimos viridissimósque vidissem. Idem pro Cluent. Quum quædam in collibus, vt solet, controuersia pastorum orta esset. ¶ Colles Romæ septem fuerunt: vnde & Septicollis dicta est: Palatinus scilicet, Quirinalis, Auentinus, Cœlius, Viminalis, Exquilinus, & Tarpeius, siue Capitolinus. ¶ Colles item dicuntur dorsi eminentiæ, vtrinq; à spina (quæ in medio depressa, quandam valleculæ speciem referre videtur) colliculorum modo extantes.

Colliculus, per duplex ll, Significat paruum collem. λόφος, γήλοφος. Apuleius lib. 1. Flor. Colliculus sepimine consecratus.

Collinus, a, um, pen. prod. vt, Collina vinea, quæ in colle plantata est. Col. lib. 12. cap. 21, Eius defruti sextarius in duas vrnas musti adiicitur, si mustum ex vineis collinis est: sed si ex campestribus, &c. Collina vina, in collibus nata. Collina aqua, Colum. lib. 1. cap. 5. Tertia putealis vel collina, vel quæ non infima valle reperitur.

Colloco, as, are, Pono. τίθημι. Cic. 7. Verr. Vbi iste per eos dies tabernaculis pōsitis castra luxuriæ collocarat. Idem 1. Offi. Quamobrem melius apud bonos, quàm apud fortunatos, beneficium collocari puto. Idem ad Brutum, Maximo clamore atq; plausu in rostris collocatus sum.

Collocatio, verbale. θέσις, τάξις. Cic. 3. de Orat. Sequitur continuatio verborum, quæ duas res maximè, collocationé primùm, deinde modum quendam formámq; desyderat.

Collocupleto, as, are, Idem quod simplex locupleto. πλουτίζω. Terent. Heautontim. Dum propter te errans patria careo demens, tu interea loci Collocupletasti te Antiphila. Ad Herennium, lib. 2, Exornatio est, qua vtimur rei honestandæ & collocupletandæ causa.

COLLODIS, Insula est Sardiniæ adiacens, de qua Plin. lib. 3. cap. 7.

Colloquium, & Collocutio, Vide COLLOQVOR.

Colloquor, eris, colloqui, Simul loqui. συνομιλῶ. Terent. Eunuch. Videbit, colloquetur, aderit vnà in vnis ædibus. Cic. 1. de Orat. Hoc vno præstamus vel maximè feris, quòd colloquimur inter nos, & quòd exprimere dicendo sensa possumus.

Collocutio, verbale. Cic. 1. Tuscul. Nec verò id collocutio hominum, aut consensus efficit.

Colloquium, quii. Idem quod collocutio. Liu. 1. ab Vrbe, Priusquam dimicent, opus esse colloquiò. Cic. 2. Philip. Amicorum absentium colloquia, epistolæ. Plin. lib. 10. cap. 49, Sanguinem quisquis ederit, intellecturus sit auium colloquia.

Colluceo, ces, cere, Idem quod simplex luceo. φέγγω, λάμπω, φαίνω. Virgilius lib. 5. Aeneidos, -quæ iam infœlicis Elissæ Collucent flammis. Cic. 2. de Nat. deor. Nam solis calor & candor illustrior est, quàm vllius ignis, quippe qui immenso mundo tam longè latéq; colluceat.

Colluco, as, penul. prod. apud Catonem significat profanæ syluæ ramos officientes lumini decido. λοπεύειν, λοπεδομεῖν. Col. lib. 2. cap. 22. Neq; arborem feriis collucare permittitur.

Collustor, ctaris, Simul luctor. συμπαλαίω. Plin. lib. 27. cap. 2. Cum eo solo colluctatur, velut pari intus inuento.

Colluctatio, verbale. Colu. lib. 6. cap. 2, Ne in colluctatione alter alteri noceat.

Colludo, dis, dere, Simul ludere. συμπαίζομαι. Cicero 4. Verr. Nisi tecum collusisset, & tuæ potius existimationi seruisset quàm suæ. Virgilius libro 1. Georgic.
Aut summa nantes in aqua colludere plumas.
¶ Hinc Collusor, oris, qui vnà cum altero ludit. Cicero 2. Philip. Licinium Lenticulam de alea condemnatum, collusorem suum restituit. ¶ Colludere apud Iureconsultos dicuntur inter se litigantes, quum actor & reus litem inter se simulant, altérq; se patitur superari, vt tertio cuipiam præiudicium afferatur: vel quum alter ex procuratoribus causam domini prodit: & quum vincere posset, patitur tamen sese condemnari. Vlpian. l. Et eleganter. ff. de dolo malo. Si dolo malo procurator passus sit vincere aduersarium meum, ita vt absolueretur: puto actionem de dolo non cōpetere, si paratus sit reus transferre iudicium in se sub exceptione hac, Si collusum sit.

Collusio, nis, verbale, Colludendi actus. Cic. 5. Verr. Quum verò verbo iudicium sit in edicto, re quidem vera tuorum comitum hominū nequissimorū collusio cum Decumanis sociis tuis, atq; adeo procuratoribus: tamen audes illius iudicii mentionem facere?

Collusor, oris, Qui cum altero ludit. συμπαίκτης. Cic. 2. Philip. Hunc tu compransoribus tuis, & collusoribus diuidebas.

Collusorie, aduerbium. Vlpian. l. Si seruus plurium. ff. de legat. j. Si hæreditatis iudex contra hæredem pronuntiauerit non agentem causam, vel collusorie agentem, nihil hoc nocebit legatariis.

Collum, per duplex ll, Pars corporis caput sustentans: à Colo, is, quia hæc præcipuè pars torquibus ac monilibus ornari consuecuit. πράχηλος, δειρή. Cic. 5. Verr. Hæc ciuitas mulieri redimiculum præbeat, hæc in collum, hęc in crines. ¶ Hinc Decollo, & Subcollo, de quibus suis locis. ¶ Legitur & Collus apud Plautum in Captiuis, Collus collaria caret. Collum obstrictum, τράχηλος πεσοτραμμένος, seu Collum obtortum, verbum est iuris: nam in ius collo constricto rei trahebantur. Plautus in Curc.
Collum obstringe, adduce istum in malam crucem.
Hieronymus, Obtorto collo me in ius trahit.

Colluo, is, Idem est quod lauo: νίπτω, vt Colluere os, Colluere dentes dicimus: & Colluere guttur apud Persium. Item Colluere amphoram, apud Catonem de Re rust. cap. 88, Amphoram defricato, colluitóque: puram impleto aqua pura. Plinius lib. 20. cap. 6, Vel si decocta aqua colluantur.

Collustro, as, are, Circunspicio. περιοπεύω. Virgil. 3. Aeneid.
Omnia colluſtrans, hanc primùm in littore classem
Conspexi venientem. Cic. 5. Tusc. Ego autem quum omnia collustrarem oculis, animaduerti columellam, &c. Idem in Oratore, in Picturis alios horrida, inculta, abdita, & opaca: contrà alios nitida, læta, collustrata delectant.

Collustrum, Vide COLOSTRVM.

Collutulo, pen. corr. Fœdo, dedecoro πηλόω. Plaut. in Trinum. Hæc sa-

migeratio te honestet, & me collutulet, si sine dote duxerit.

Colluuies, ei, Fœminini generis, Sordes, aut immunditiæ quæ ex concursu alicuius rei contrahuntur. συγγάδες. Plin. lib. 24. cap. 19, Medetur & suibus hęc effossa sine ferro, & addita in colluuiem poturis, vel ex lacte & vino. ¶ Colluuies per translationem apud Cicer. ad Attic. lib. 9, Et te in certamine vinci cum illo facilius patiaris, quàm cum hoc in ea, quæ perspicitur futura, colluuie regnare.

Colluuio, onis, Idem. Et per translatio nem. Cicero pro Sestio, Ille nefarius ex omnium scelerum colluuione natus. Colluuio rerum, pro permistione & confusione. Liui. lib. 3, Necui in colluuione rerum contumeliæ maiestatem suam offerrent.

Colluuiaria, orum, Dicta sunt in ductibus aquarum, per quæ colluuies & immunditiæ eiectantur. ὑγιοί. Vitruuius lib. 8, Etiam in ventre colluuiari sunt facienda, per quæ vis spiritus relaxetur.

Colluuiaris porcus dicitur, qui in colluuie nutritur, cibo permisto. Festus.

Collybus, bi, pen. correpta, κόλλυβος, Id detrimentum pecuniæ est quod in ratiociniis Emptionem auri appellant, & vulgò Cambium dicitur, quum pecunia ad exteras nationes exportanda est, & apud numularios aliis speciebus commutanda. Vt si argentea moneta, aurea mutetur, aut genera quædam pecuniæ obrogata & antiquata, aut quouis modo repudiata in vna prouincia, alio quo genere permutanda sint rato, receptéque, & promulgato in ea prouincia: id idem, quod ex summa apud numularium deciditur, & veluti deperit, Collybus verbo Græco appellatus. Cic. 5. in Verr. Ex omni pecunia quam aratoribus soluere debuisti, certis nominibus deductiones fieri solebant: primùm pro spectatione & collybo: deinde pro nescio quo cerario. Hæc omnia Indices, non rerum certarum, sed furtorum improbissimorum sunt vocabula. Nam collybus esse qui potest, quum vtantur omnes vno genere numorum? Vbi Collybum appellat pecuniæ permutationem, & numorum quasi intertrimentum. ¶ Collybus inquit Pollux, ἀργύριον ἄλλαγῆ, id est pecuniæ permutatio. Hactenus Budæus in Pandect. Cic. ad Atticum, De Cœlio, vide quæso nequa lacuna sit in auro: ego ista non noui: sed certè in collybo est detrimenti satis, &c.

Collybistes, æ, siue Collybista, κολλυβιστής, Numularius qui ex pecuniæ permutatione quæstum facit.

Collyra, penult. corr. κόλλυρα, Panis triangulus & modicus, quem Itali Tortam vocant. Plautus in Persa, Collyræ facite vt madeant. Cælius libro 2. cap 30.

Collyrium, κολλύριον, Medicamētum oculorum. Horat. 1. Serm. Satyr. 5.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere. Celsus lib. 5, Nec ignoro multis placuisse linamentū in mundum collyrii compositum, tractum melle demitti. ¶ Non tamen solis oculis collyrium adhibetur sed aluo quoque subiicitur in cura equorum & boum, vt author est Colu. qui lib. 6. cap. 6, scripsit, Salis sextans cum decem cepis conteritur, & admisto melle decocto, collyria immittuntur aluo, atque ita citatus bos agetur. ¶ Hoc etiam nomine peculiariter vocatur quoddam terræ Samiæ genus, diuersum ab astro Samio, propterea quòd præcipuus eius vsus sit in collyriis. Vide Dioscoridem lib. 5.

Colo, as, priore prod. Manilius, Et colare vagos inductis retibus amnes. Est autem Colare pauxillatim liquorem aliquem, stillatimq; emittere, vel rem aliquam per colum purgare. ὑδέω. Apuleius lib. Flor. de Gymnosophistis, Non illi norunt aruum colere, vel aurum colare, vel equum domare. ¶ Vnde & Cola dicta, per quæ liquor emittitur. ὑδροί. Virgil. in Georgic.
Colaq; prælorum fumosis diripe tectis.
¶ Inde cōposita Percolo. δίπω. Excolo, ἀπηθέω. Col. lib. 8. Nam maximè refert primo quoq; tempore ferrum percolari. Vide suo loco.

Colo, is, colui, cultum, Adoro, veneror. σέβομαι, λατρεύω, θεραπεύω. Virgil. lib. 9. Aeneid.
Summe deūm sancti cunctos Soractis Apollo, Quem colimus,
¶ Hinc Cultus & cultura, quem Græci λατρείαν vocant. Colimus item pares amore & officio, vt minores humanitate & beneficiis, hoc est prosequimur amore, officio, & similibus. Plaut. Cistel. Quia me colitis, & magnificatis. Terent. Adel. Et nos coluit maximè. ¶ Item Colere, exercere, ἀσκεῖν, ἐπιτηδεύειν. Liui. lib. 1, Abi, nuntia Romanis, cælestes ita velle vt mea Roma caput orbis terrarum sit. proinde rem militarem colant. ¶ Item habitare. οἰκεῖν, οἰκεῖν. Plaut. in Aulul. Hanc domum iam multos annos ego possideo & oleo & colo. Virg. 2. Eclog.
-Pallas, quas condidit arces Ipsa colat.
Vnde & Cælicolas dicimus, quòd cælum colant, id est habitent, tanquā quidam cæli coloni. ¶ Item diligere. Terent. in Heaut.
Quippe forma impulsi nostra, nos amatores colunt.
¶ Item ducere. ἀλεῖσθαι. Virg. lib. 3. Georg.
Hanc olim veteres vitam coluere Sabini.
¶ Item arare, seu quoquo modo terras aptare. γεωργῶ. Col. lib. 1, Nam vbi sedulò colitur ager. Hinc Agricultor, Agricultura, Agricolatio, & Colonus, de quibus suis locis. ¶ Item ornare. διακοσμεῖσθαι. Plaut. Quin tu te colis, antequā exeas domum? Cic. Erat non tam grauis, quàm elegans & faceta & culta oratio. ¶ Huius composita sunt Accolo, Circuncolo, Incolo, Excolo, Percolo, Intercolo, & Recolo, pen. corr.

Cultus, cultior, cultissimus, ad iectiuum. Col. lib. 8. cap. 8, Nam quanto est cultior, tanto lætior aruis conspicitur. Idem lib. 1. cap. 1, Nam is demum cultissimum rus habebit qui & colere sciet, & poterit, & volet, Animus cultus. Cic. 2. Tusc.

Cultus, tus, verbale est à verbo Colo, vnde etiam totidem penè habet significata quot suum primitiuum. Interdum enim Colo significat terram ad suscipiendum semen præparo. Inde Cultus, est huiusmodi terræ præparatio. γεωργία. Cic. 2. de leg. Nullius agricolæ cultu stirpes tam diuturnæ seminantur. ¶ Cultus idem quoq; significat quod ornatus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

sue curatio. λείμμμα. σωνή, vt Cultus corporis, cultus animi. Cicero 1. Offic. Ob eáſq; cauſas ſtudeat parare ea quæ ſuppeditent & ad cultum & ad victum. Plin. lib. 33. cap. 1, Fabricarem etiam deûm fibulas, & alia muliebris cultus. ¶ Cultum etiam deorum dicimus, hoc eſt veneration-em. Græci λατρέιαν vocant. Cic. 1. Tuſcul. Hæc (philoſophiam intelligit) nos primùm ad illorum cultum, deinde ad ius hominum eruduit.

Cultio, onis. Idem quod cultus. Cic. 5. in verr. Quid eſt enim Sicilia, ſi ei agri cultionem ſuſtuleris?

Cultus, ti. ſubſtantiuũ: vt Pinguia culta, Claudianus in laudem Serenæ.

Cultor, oris, verbale. Liuius 4. ab Vrbe, Famem cultoribus agrorum timentes. Cic. 2. de Nat. deor. Quid iam de hominum genere dicam, qui quaſi cultores terræ conſtituti, non patiuntur eam nec immanitate beſtiarum efferari, &c. Idem 1. Offic. Sunt his alii multum diſpares, ſimplices & aperti, qui nihil ex occulto, nihil ex inſidiis agédum putent, veritatis cultores, fraudis inimici.

Cultrix. verbale fœmininum. Cic. 5. de Finib. Earúmque augendarum & colendarum quandam cultricem eſſe, quæ ſit ſcientia, &c.

Cultura, ræ, Idem quod Cultus: vt Cultura agri. Cicer. 5. in Verr. Deinde quum audierit eas res quibus fundi fructus & cultura continentur, &c. Idẽ 2. Tuſc. Ager, quanuis fertilis, ſine cultura fructuoſus eſſe nõ poteſt.

Colonus, ni. a colendo, id eſt habitando, ſiue ab agrorum cultura, γεωργὸς. duo ſignificat. Nam aliquando coloni dicuntur, qui à metropoli (ſic enim ciuitas dicebatur quæ coloniam emittebat) in alium locum habitandi cauſa deducebantur: iíque non propriis, ſed metropolitanum viuebant legibus. Cicero 3. de Nat. deor. Quanquam Circen quoque coloni noſtri Circeienſes religioſè colunt. Virgil. 1. Aeneid.

Vrbs antiqua fuit, Tyrii tenuere coloni.

Aſcribere colonos nouos, Cic. 2. Phil. Aſsignare agros colonis, Cic. 1. de Leg. Agrar. Deducere colonos, Cic. 2, de Leg. Agrar. ¶ Quandoque vero Coloni, agrorum cultores dicuntur. γεωργοὶ. Cic. pro Cecin. Qui colonus habuit conductum de Oeſennia fundum. Virg. 1. Aene.

Vt quanuis auido parérent arua colono.

Colu. lib. 1, Comiter agat dominus cum colonis, facilémq; ſe præbeat.

Colona, næ, Dicitur coloni, hoc eſt agricolæ vxor. Ouid. de Nuce,

Et condit lectas parca colona nuces.

Idem 4. Faſtor. -habebat Rus breue cum duro parca colona ſuo.

Colonus, a, um. adiectiuum, Quòd culturæ idoneum eſt γεωργικὸν. Cic. 5. Philip. Vti. C. Panſa, A. Hircius Conſules, alter, ambóve cognoſcerent qui ager colonus eſſet.

Colonia, Gens ad habitandum aliquam terram miſſa, ab incolendo, hoc eſt inhabitando terram dicta. ἀποικία. Cæſar 8. bel. Gal. in togatam Galliam mittit ad colonias ciuium Romanorum tuendas. Cicero de lege Agraria contra Rullum, Hoc in genere, ſicut in cæteris Reipublicæ partibus, eſt operæpretium diligentiam maiorum recordari, qui colonias ſic idoneis in locis contra ſuſpicionem periculi collocarunt, vt non oppida Italiæ, ſed propugnacula imperii eſſe viderentur. Idem 1. Offic. In alias domos, tanquam in colonias exeunt. ¶ Coloniarum aliæ Latinæ, aliæ ciuium Romanorum dictæ ſunt, aliæ ex vtriſq; conflatæ: nonnullæ ex peditibus vel equitibus, quum in agrum bello captum ſtirpis augendæ cauſa mitterentur. Bononia, Latina colonia eſt: Mutina & Parma, Romanorum ciuium. ¶ Erat & aliud genus coloniarum, quales olim Pompeius Strabo trans Padum traduxerat. Non enim nouis colonis eas conſtituit, ſed veteribus incolis manentibus ius dedit Latii, vt poſſent habere ius quod cæteræ Latinæ coloniæ, id eſt vt ius petendi magiſtratus in ciuitate Romana adipiſcerentur. ¶ Erant præterea coloniæ quibus ius Italiæ dabatur. Coloniarum autem huiuſmodi ratio erat. Quum in vrbe Roma multos ex veteribus, nouiſque incolis, paupertate premi intellectum erat, adeò vt cenſui ſoluendo non ſufficerent, Triumuiri à Senatu creabantur, qui locis primùm conſyderatis, in quibus Reipublicæ expediret propugnaculum conſtitui, noua edicta proponebant, danda eſſe nomina ab illis qui nouam coloniam deduci vellent: ſicque vrbs pauperibus exonerabatur, & rei familiaris pondere grauati, ad nouas quibus indigerent, diuitias gratis datas cum familia accedebant. Accipiebant enim duo, quatuor, ſex, aut ſeptem agri iugera: & quandoque plura. ¶ Colonia etiam dicitur agricolationis locus, & aratoris officium, à colenda terra. Paulus, Seruus qui coloniæ aſcriptus eſt, ad periculum coloni pertinebit. Græcè ἐγγαϛιμάνη γῆ. Plautus in Pſeud. Det nomen ad molariam coloniam.

Colonicus, a, um, Quod eſt coloni, ſeu quod ad colonũ pertinet. γεωργικὸς. Varro, Atq; etiam leges colonicas tollis.

Colonicum pecus, Dicitur hirſutum, quum molle dicatur tectum. Plin. lib. 8. cap. 47. Ouium ſumma genera duo tectum & colonicum: illud mollius, hoc in paſcuis delicatius, quippe quum tectum rubis veſcatur. ¶ Cohortes colonicæ. Cæſar, Coliortes duas, quæ coloniæ appellabantur, quum eò caſu veniſſent, tuendi oppidi cauſa apud ſe retinent. ¶ Decuriones colonici. Suetonius in Aug. Excogitato genere ſuffragiorũ, quæ de magiſtratibus vrbicis Decuriones colonici in ſua quiſq; colonia ferrent.

Colacaſia, λειπαιόϊκ, Faba Aegyptia, latiſsima habens folia, ex quibus Alexandrini ſibi pocula conficere ſolebant. Pallad. Hoc menſe colocaſiæ bulbos ponemus. Amant humidum locum, pinguem, maximè irriguum. Frondere propè ſemper poſſunt, ſi tanquam citreta tegumentis defendantur à frigore.

Colocaſium, neutro genere, dixit Virgil. in Pollione, Miſtáq: ridenti colocaſia fundet acantho. Vide ſuprà in dictione CIBOTIVM.

Colocynthis, idis, λοκυνθὶς, Sylueſtris cucurbitæ genus eſt, ſatiua minus, mediocris pilæ magnitudine fructum ferens, purgationibus alui accommodatum. Vide Plinium libro 20. cap. 3. Vulgus herbariorum *Coloquintam* vocat.

Colomeſtrum, Romani appellauerunt ſecundam aconiti ſpeciẽ, teſte Dioſcoride, quam idem & Gynoctonon, & Lycoctonum, à canibus & lupis necandis cognominat.

Colon, penultima producta, λῶλον, Eſt craſsius inteſtinum, tabulatum, ex quo excrementa eum accipiunt coloreni, qua egeruntur, plurimas cellulas atque cauernas habens, ad renem ſiniſtrum religatum. Gellius libro 17. cap. 11, aluum vocat: Ac deinde, inquit, ariditora ex iis incrementa in aluum conuenire, quod Græcè λῶλον dicitur. Celſus libro 1. cap. 8, Laxius inteſtinum: vertit: Et ſi, inquit, laxiùs inteſtinum dolere conſueuit, quod λῶλον nominant, quum id nihil niſi genus inflationis ſit, id agendum eſt, vt concoquat aliquis, vt lectione & aliis generibus exerceatur: vtatur balneo calido, cibis quoque & potionibus calidis: denique omnimodo frigus euitet: itémque dulcia omnia, leguminaque, & quicquid inflare conſueuit. Eſt autem Colon, quintum in ordine inteſtinorum, medium inter Cæcum, & Rectum locum obtinens. Primùm per iecoris caua obrepit, vbi follículum bilis attingens, illique nonnunquam annexum, amarorem colorémque luteum contrahit: indéque paulùm exurgens, ventriculi fundo inſternitur: & rurſus ad ſiniſtrum hypocondrium contendens, lieni accumbit: poſthæc in poſteriora demergitur, cohærétque rent ſiniſtro: à quo demum laxius apud coxam ſiniſtram eminet. ¶ Serenus dictionis huius priorem ſyllabam contra artem corripuit, quum ait, Quum colon inuiſum morbi genus intima carpit, Mande Galeritam volucrem quam nomine dicunt, Aut pauidi leporis madefacta coagula pota. Niſi quis forte Colum, ibi mali lectore, Latina terminatione, vt poſterior ſyllaba per ellipſim abſumatur. ¶ Eſt item Colon Græcis, quod Latinè Membrum vocamus: vnde per tranſlationem etiam membra orationis Cola nuncupantur, quòd ex iis, veluti membris, conſtet periodus. Cicero de Claris orat. Comprehenſio & ambitus ille verborum (ſiſic periodum appellari placet) erat apud illum contractus & breuis, & in membra quædam, quæ λῶλα Græci vocant, diſpertiebat orationem libentius. Hinc Monocolon carmen dicitur, quod vnimembre eſt, hoc eſt ſimplex & ex vno tantum carminis genere conſtans: Dicolon. hoc eſt bimembre, quod ex duobus verſuum generibus conſtat: & ſic de aliis.

Colicus, ca, cum, adiectiuum: vt Colicus dolor, qui in colo generatur. & Colicus homo. Plin. lib. 20. cap. 4, Praxagoras & iliosis dándos cenſet: Pliſtonicus, & colicis. Colico medicamentum ad dolorem inteſtini plenioris. Celſus lib. 1. cap. 14.

COLONAE, Troadis locus eſt, non procul à Lampſaco, Mileſiorum colonia. ¶ Sunt & aliæ Colonæ ad exteriorem partem Helleſponti, ſtadiis centum & quadraginta ab Ilio diſtante. Meminit vtriuſque loci Strabo libro 13.

COLONIA AGRIPPINENSIS, Vbiorum ciuitas potentiſsima, cis Rhenum fluuium ſita, Ita dicta ab Agrippina Neronis matre, quæ vt ſociis quoq; nationibus potentiam ſuam oſtentaret, in hoc oppidum, vbi genita erat, coloniam ex veteranis deduci imperauit. Author Tacitus Annal. lib. 12.

COLONIS, Inſula eſt in ſinu Argolico, cõtra Hermionium agrum, cuius meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

COLONOS, λοφὸς, Agger fuit, ſiue locus editus, non procul ab Athenis, in quem Oedipus Thebis exulans dicitur commigraſſe: vnde Sophocles tragœdiam de Oedipi calamitatibus conſcripſit, Oedipum Coloneum appellauit. ¶ Erat autem hic locus Neptuno ſacer, vbi etiam equeſtris eius ſtatua fuit, quemadmodum & Theſei, Pirithoi, Adraſti & Oedipodis. In hoc aggere fuit & Timonis turris, qui à ſolitudine, hominúmq; odio μισάνθρωπος cognominatus eſt. Hæc Pauſanias in Attic. ¶ Pollux verò lib. 7, author eſt, duo huius nominis loca in Attica fuiſſe: alterum ἵππιον appellatum, in quem confugit Oedipus: alterum in foro iuxta Euryſacium, ἀγοραῖον cognominatum.

COLOPENA, æ, λοφωνὴ, Cappadociæ pars eſt, Sebaſtiam, & Sebaſtopolin vrbes habens. Vide Plin. lib 6. cap. 3.

Colonus, Colonia, Vide COLO.

COLOPHON, penulti. product. λοφῶν, Vrbs eſt Ioniæ, nobilis oraculo Apollinis. Colophontii natales opes ſatis amplas habuere, & in equeſtribus certaminibus tantum excelluere, vt victoriam ſibi certam pollicerentur, quibus Colophonius acceſsiſſet equitatus. Hinc factus eſt locus prouerbio, λοφῶνα ἐπόθεν, hoc eſt Colophonem addidit, quum ſumma operi manus imponebatur. Ex Colophone originem duxerunt Minermnus tibicen, & poeta Elegiacus, Xenophanes Phyſicus, & Polymaſtus Muſicus: quibus nonnulli ipſum etiam adiiciunt Homerum. Virgil. in Ciri,

Quæ Colophoniaco Scyllæ dicuntur Homero.

Colophonia, æ, λοφωνία, Herba eſt, notiore nomine Scammonia appellata, ſuccum habens eiuſdem nominis. Colophonia dicta à Colophone Ioniæ vrbe, vnde laudatiſsima aduehebatur. Vide Dioſcoridem lib. 4. cap. 152.

COLOPS MAGNVS, λόφος ὁ μέγας Ptolemæo, Zeugitanæ prouinciæ vrbs hodie *Giger*, regia ciuitas.

Color, oris, Obiectum proprium viſus, corpora omnia nobis conſpicua reddens. χρῶμα. Cicero 2. de Legibus, Color autem albus præcipuè decorus Deo eſt, cum in cæteris, tum maximè in textili. Terentius Eunuch. Color verus, corpus ſolidum, & ſucci plenum. Ibidem, Qui color, nitor, veſtitus. Cicero 3. Verr. Iſti color mutatus eſt, vultus oratio, mens. Duo ſunt principes colores, Albus ſcilicet & Niger: alii non dicuntur colores, niſi per participationem. ¶ Colores item appellantur ipſa pigmenta, quibus pictores rerum imagines delineant: cuiuſmodi ſunt cretula, purpuriſſum, cæruleum, auripigmentum, ceruſſa, ſinopis, & ſimilia. Plin. lib. 35. cap. 6, Sunt autẽ colores auſteri aut floridi: vtrunque natura aut miſtura euenit, Floridi ſunt, quos dominus pingenti præſtat. miniũ, armenium, cinnabaris, &c. Et paulo pòſt, cap. 17, Sed & in officina imperitè multa diſſerentiſilentium conſuadebat, rideri eum dicens à pueris qui colores tererent. ¶ Colores etiam apud Rhetores dicuntur ornamenta orationis, id eſt figuræ, quæ à Græcis σχήματα dicuntur, & τρόποι. Nam (vt ſcripſit Cicero) ſunt actori, vt pictori, colores ad narrandum. Cicero ad Attic. lib. 5, Sic ego hunc omnibus a me pictum artis coloribus, ſubito deformatum non ſine magno dolore vidi. Horat. in Arte. Nec ſic enitar tragico differre colori, Vt nihil interſit, Dauúſne loquatur, an audax Pythias. ¶ Accipitur item Color pro velamento, fuco, ſiue prætextu, quo veritas obſcuratur, aut culpa excuſatur. Iuuenalis Satv. 6, Sed iacet in ſerui complexibus, aut equitis: dic, Dic aliquem ſodes, dic Quintiliane colorem: Hæremus. Dic ipſa. Olim conuenerat, inquit, Vt faceres tu quod velles, necnon ego poſſem Indulgere mihi. ¶ Ab hoc nomine ſiunt compoſita, Concolor, ὁμόχρως, cuius idem coloris. Diſcolor, Verſicolor, ποικίλος χρώς, diuerſi coloris. Decolor, κακόχρως, quod eſt colore vitiato, & habent penultimam correptam. Dicitur & Colos, ſicut Arbos, & lepos.

Coloro, ras, penultima producta, Coloré induco, σχηματίζω, κατχρωματίζω, χρώννυμι, cuius contrarium eſt Decoloro. Cic. 1. de Natura deor. Formare, fucare, colorare, animare nõ poſſent. Decoloratur id, cuius color vitiatur, non mutatur. κακοχροῶ. vt eſt videre in facie ægroti, quę pallorem contrahit, aut liuorem: coloratur id, cuius alia fuit, quum fit, facies. ¶ Colorare, pro inducere prætextum. Valerius Maxim. lib. 8. cap 2, Libidinoſam liberalitatem debiti nomine colorando. ¶ Coloratæ vuæ. Columella libro 11. cap. 2, Quum coloratas & perlucidas vuas animaduertiſſent. Colorata oratio, coloribus oratoriis decorata & ornata. Cicero de Claris orat. Quòd non eſt eorum vrbanitate quadam quaſi colorata oratio. ¶ Coloratus. Pro fucato. Seneca Epiſt. 16, Quæ ſcribit vnde veniant, ſcio: non ſunt ficta, nec colorata. ¶ Coloratior. Plinius lib. 16. cap. 12, Quidam arbitrantur in montoſis copia præſtantiorem fieri ac coloratiorem.

Colorius, a, um, adiectiuum: vt, Coloriæ veſtes, quæ ex lana non tincta, hoc eſt natiuo colore factæ ſunt. Valla lib. 6. cap. 57.

COLOBARSVS, Nomen hæretici, qui vitã omnium hominum in ſeptẽ ſyderibus conſiſtere affirmabat.

Colos, κῶλος, Fera eſt Scythiæ peculiaris, magnitudine inter cervum & arietem, albicante corpore, eximiæ leuitatis ad curſum, naribus potũ attrahens. Autor Strabo lib. 7.

COLOSSAE, arum, Oppidum Phrygiæ non procul à Laodicea, quod ſub Nerone, teſte Orotio, cum Laodicea & Hierapoli terræ motu cecidit. Meminit huius oppidi & Plinius lib. 5. cap. 32.

Coloſſus, κολοσσὸς. Dicebatur ſtatua immodicę proceritatis, qualis Rhodi facta fuit à Charete Lyſippi diſcipulo ex ære, altitudine LXX cubitorum. Vnde etiam inter ſeptem orbis miracula numeratur.

Coloſſus. adiectiuum. Quod ſignificat altum, & ad coloſsi formam factum. Plin. libro 35. cap. 7. Nero princeps iuſſerat ſe coloſſeum pingi CXX pedum in linteo. ¶ Pro eodem etiam legimus Coloſsicus. Plin. lib. 34. cap. 8, Item duo ſigna quæ Catulus in eadem æde poſuit palliata: & alterum coloſsicum nudum.

Coloſsinus color, κολοσσικὸν χρῶμα, à Coloſſe Troadis vrbe nomẽ accepit, vbi lana tingebatur, florem referens cyclamini, inter cádorem fulgens, & purpuram. Vide Thyleſium in libello de coloribus.

Coloſtrum, & Coloſtra, æ, Spongioſa lactis denſitas à partu prima, τροφαλὶς. Martial. lib. 13. Surripuit paſtor, quæ nondum ſtantibus hœdis, De primo matrum lacte coloſtra damus. Palladius, Coloſtrã vocant paſtores illud exiguum lactis, in quo eſt ſpiſsior natura.

Coloſtratio, tionis, Morbus eſt quo lactentes tentantur, ſi biduo à partu maternum lac guſtauerint, denſato in caſei ſpeciem lacte. Ideò infantibus ſtatim à partu nutricis non matris lac exhibere conuenit, quia matris exitioſum eſt. Plin. lib. 11. cap. 41, Pullis earũ, vbi pingue pabulum, biduo à partu maternũ lac guſtaſſe lethale eſt. ¶ Genus mali vocatur coloſtratio. Qui hoc mali genus patiũtur. Coloſtrati dicuntur.

COLOTES, Nomen pictoris Teij, cuius meminit Quintilianus lib. 12.

Colotos, κώλωτες. vel Colores, κῶλοτες. penulti prod. Ariſtoteli lacertæ genus eſt, quod Latini Stellionem vocant. Itali *Tarantulam*. Nomen habet à pedum magnitudine. Nam quę nos crura & lacertos dicimus, Græci κῶλα dicunt.

COLOVS, κωλὸς. Lacus eſt Lydiæ, quadraginta ſtadiis à Sardibus diſtans, qui & Gygæus à Poetis nominatur: iuxta quem & Dianæ templum fuit cognomento Coloenæ, vbi ſimiæ ſolennibus diebus ſaltare dicebantur. Vide Strabonem lib. 12.

COLPE, es. κόλπη, Ioniæ ciuitas fuit, cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 29.

Colpos, κόλπος, à rei anatomicæ peritis appellatur ea vberum pars quæ in ſe, tanquam in ſinu quodam lac continet, vnde & nomen accepit. ¶ Nam κόλπον Græci ſinum vocant. hoc eſt litoris obliquitatem, quibuſdam veluti brachiis mare amplectentem. Vide Cæſium libro 4. cap. 4.

COLVBAE, Populi Plinio inter gentes Indicas numerantur lib. 6. cap. 19.

Coluber, penultim. corrept. Serpens qui vmbras nemorum incolit. ὄφις. Angues & Hydrus, qui in aqua: Serpens, qui in terra ſerpit: Draco, templi: ſed ſæpe confunduntur. Plinius lib. 32. cap. 4, Coluber eſt in aqua viuens: huius adipem & fel habentes, &c. Ouid. 15. Metamorph. -niueiſque frequens Sinueſſa colubris. Hieronymus ad Præſid. Colubet ad bibendum veniens, in aqua venenum deponit, ne eum venenum aqua concretum occidat. Nudum hominem timet, veſtirum perſequitur, caput tamen ſuum celat, vbi ſcit eſſe mortem ſuam. Serpens quidem ſi ſemel calamo percutiatur, moritur: ſin verò iterum percutiatur, confirmatur. Brumali tempore infirmior efficitur, & à ſoricibus vincitur. Igitur ante hyemem circa ſe colligit ſegetes, vt illæ ſibi eſcam præbeant. ¶ Colubram fœminino genere dici probat Nonius ex Lucilio lib. 20. Satyr.

Iam diſrumpetur medius, iam vt Marſus colubras
Diſrumpit cantu, venas quum extenderit omnes.

COLVBRARIA, Inſula eſt in mari Liguſtico, quæ à Græcis Ophiuſa vocatur. Vtrunque nomen ductum eſt à ſerpentum noxiorum multitudine, quibus tota inſula infeſtatur. Plin. lib. 3. cap. 5, Ebuſi terra ſerpentes fugat, Colubrariæ parit. Ideo infeſta omnibus, niſi Ebuſitanã terram inferentibus.

Colum, penulti. prod. Vas eſt ex viminibus contextum, ad vinum colandum aptum. ὑδρία. Virgil. 2. Georg. Coláque prælerum fumoſis diripe tectis. ¶ Colum niuarium, vas, ex lapide ſpongioſo factum, ad colandas niues. ¶ Colum etiam eſt genus morbi, quem primus in Italia ſenſiſſe Tiberius princeps dicitur, quum prius ignotus eſſet. Plinius lib. 26. cap. 1.

Columbus, & Columba. Auis nota. περιστερά. Virgil. 2. Aeneid.

Præcipites atra ceu tempeſtate columbæ. Martial.
Nec violes teneras præduro dente columbas.

Varro libro 3. cap. 7, duo facit columbarum genera, quæ in periſterotrophio eſſe ſolent: vnum agreſte, quod habetur in turribus ac culminibus villæ à quo appellatæ columbæ, quæ propter timorem naturalem ſumma loca in tectis captant: alterum columbarum genus clementius, quod cibo domeſtico intra limina paſcitur. Columbæ agreſtes à colore Liuiæ dicuntur, quaſi liuidæ: domeſticæ verò, Cellares. Ex columbo agreſti, & columba domeſtica, vel econtrario, naſcitur genus tertium columbarum: à noſtris Miſcellæ dicuntur, ob duorum generum commiſtionem. Columbos eſſe in tutela Veneris ideo fictum putant, quia fœtui ſemper indulgent. Diſtinguuntur autem columbæ à palumbis, quòd hi feri, & maiores ſint, & in arboribus aut ſepibus nidificent: columbæ minores, & manſuetiores. vt quæ cibo domeſtico intra limina paſcantur. ¶ Sunt præterea palumbes columbis longè viuaciores: viuunt enim (vt quidam tradiderunt) in trigeſimum, & quadrageſimium annum, quum columbarum vita octo ferè annorum ſpatio ſit concluſa. Vide Plinium libro 10 cap. 34 & 35.

Columbarius, rii, Qui columbas curat. περιστερολόγος. Varro 3. de Re ruſt. cap. 7. Ipſæ propter pullos, quos habent, vtique redeunt, niſi à coruo occiſæ, aut accipitre intereeptæ, quos columbarii ſolent interſicere.

Columbarium, rii. Locus vbi habitant columbæ. περιστερεών, περιστερεῶνος. Palladius, Columbarium poteſt accipere ſublimis vna turricula in prætorio conſtituta, ſæpe ligneis & dealbatis parietibus. Propriè tamen Columbarium, loculamentum in peristerotrophio, ſingulis columbarum paribus præparatum. Varro libr. 3. cap. 7, ſingulis paribus columbaria ſiunt rotunda, in ordine crebra. Columbaria ſingula eſſe oportet, vt os habeant quo introire & exire poſsint. Colum. lib. 8. cap. 8, Paxillis adactis tabulæ inſperponantur, quæ vel loculamenta, quibus nidificent aues, vel fictilia columbaria recipiant, præpoſitis veſtibulis, per quæ ad cubilia perueniant.

Columbaris. re, adiectiuum, Idem quod Columbinus. περιστερώδης. vt Columbare ſtercus, & Columbaris cella. Columella lib. 9, Cæterum cibos iuxta parietem conuenit ſpargi: quoniam ferè partes hæ columbari cærent ſtercore.

Columbinus, a, um, Quod eſt ex columbis. περιστερώδης. Plin. Columbinus ſimus in aqua decoctus. Columbinum ouum, Horat. 2. Sermo. Satyr. 4. Pulli columbini, Varr. 3. de ruſt. Qui ſolent ſaginare puliis columbinos, quo pluris vendant, ſecludunt eos, quum iam pluma ſunt tecti.

Columbatim, adverbium. Ad ſimilitudinem columbæ. περιστερηδὸν. Vnde, Columbatim oſcula iungere, frequens eſt apud Catullum.

Columbar, Genus vinculi. Plaut. in Ruden. Illic in columbum credo leno vortitur. Nam in columbari collus haud multo pòſt erit.

Columella, Vide COLVMNAE.

Columellares dentes, Caninis proximi. Varro lib. 2. de Re ruſtica cap. 7, Incipientes quartum agere annum, itidem eiiciunt, & totidem proximos eorum quos amiſerunt, & incipiunt naſci, quos vocant Columellares.

Columen, penultim. corrept. à Columus, id eſt Culmus, ſignificat culmen, vel columnam. κίων, κίονος. Varr. 3. de Re ruſtica cap. 7, Quod habetur in turribus, ac columinibus villæ. ¶ Per tranſlationem accipitur pro ſuſtentatione, ornamento, & ſalute. Terent. in Phorm. Bone cuſtos ſalue, columen verò noſtræ familiæ, Cui commendaui filium hinc abiens meum. Vbi Donatus, Columen familiæ, ſuſtentatio, decus: vnde Columne dictæ. Plaut. in Caſ. Sed eccum egreditur ſenati columen, præſidium populi.

Columis, me, & Incolumis, me, penultima correpta, Sanus, integer. σῶος. Plaut. in Trinummo, Neque ita, vt ſit data, columen reſiſtere illi & detraxiſſe autument. Lib. 1. ad Herennii. Caſu & fortuito nauis in portum incolumis delata eſt. ¶ Hinc Columitas & Incolumitas pro ſalute. σωτηρία. Idem Treb. Itaque ſiquis erit mihi aditus de tuis fortunis, id eſt de tua incolumitate, qua ſunt omnia agenda. Et libro 3. ad Herenn. Dicebat nullam vtiliorem eſſe incolumitate.

COLVMNA REGIA, Ciuitas in agro Brutio, vt eſt apud Pomponium lib. 2. Hunc locum Graeci στυλίδα vocant, id eſt Columellam. Ea turricula modo erecta, ex aduerſo turrem in Peloro ſitam reſpicit. Hodie à multis appellatur Stylarion.

Columnæ, Dictæ ſunt, quòd culmina ſuſtineant. *Pilaria* vulgò à noſtris vocantur. Inter columnas, μέσους, & Pilas, πύλας, hanc differentiã eſſe volunt, quòd columnæ vno ſcapo conſtant, id eſt lapide oblongo perpetuo: Pilæ autem ſtructura conſtant aut lapidea, aut cæmentitia, aut lateritia. Non rarò tamen etiam ſtructiles columnas apud veteres

Universidad de Deusto
Biblioteca

legimus. ¶ A columna fit Intercolumnium, μεσοστυλον, quod est spatium inter columnas. Lib. 4. ad Herennium, Aedes, intercolumnium, angulum, fornicem. Columnarum tria sunt genera: teretes, quadrangulæ, striatæ. Quæ superponuntur columnis, Epistylia, hoc est Capitella: quæ supponuntur, Bases, siue Spiræ dicuntur. Ipsum autem columnæ corpus Scapus vocatur, teste Budæo. Antiqui, teste Quintiliano, Columam dicebant, detracta n, litera, pro Columna. Vnde per diminutionem Columella dicitur, pro Columnella. Cæsar 2. bell. Ciuil. Primùm trabes in solo æquè longè distantes inter se pedes quatuor, collocantur: inque eis columnellæ, pedum in altitudinem quinque, defiguntur, &c.

Columnatus, adiectiuum, Columna sustentatus. Varr. 3. de Re rust. cap. 5. Inter eas piscinas tantummodo accessus semita in tholum qui est vltra rotundus, columnatus, vt est in æde Catuli, si pro parietibus feceris columnas.

Columella, penultima producta, diminutiuum est à columna. Cicero 1. de Legibus, Nam super terræ tumulum noluit quid statui, nisi columellam tribus digitis altam. Cato cap. 10, Trapeti columellam ferream, quæ in milliario stat. ¶ Est & cognomen Lucii Moderati, genere Gaditani qui de agricultura tam versu, quàm prosa elegantissimè scripsit. ¶ Appellatur præterea Columella à medicis quædã veluti pellicula, in fine palati depẽdens, vt in hiante homine conspiciatur: quæ si inflammetur, & teretem nacta fuerit figuram, Columella, κίων: si verò rotundam, Vua σταφυλὴ appellatur.

Columnatio, Columnarum extructio. κίονωσις. Apuleius libro 3. Florid. Quid igitur superest ad statuæ pręæ honorem? pauimenti marmoratio? proscenii contabulatio? scenæ columnatio?

COLVMNAE Herculis, ἡρακλέους στῆλαι, duæ esse perhibentur in Occidente: quia ex Oceano mare nostrum intrantibus duo montes occurrunt, quorum alterum in Africa Abilam vocant: alterum in Europa Calpen. Hos quondam iunctos perpetuo iugo fuisse finxerunt, sed Herculem diremisse colles. Aliqui tamen hos montes procul spectantibus geminas columnas videri dicunt. Alii dicunt columnas Herculis in Gaditana insula fuisse ex ære octo cubitorum, ad quas proficisci solebant qui nauigationem absoluissent, tanquam Herculi sacra facientes.

Columus, A veteribus dicebatur, qui nunc Culmus.

Colurnus, a, um, Dicitur quod est ex materia coryli, teste Seruio in illud Virgilii, Pinguiáque in verubus torrebimus exta colurnis. Festus tamen à corno arbore deduci ait, his verbis, Colurna hastilia, ex corno arbore facta potius, quàm ex corylo.

Coluri. Duo sunt circuli in sphæra, sese mutuo ad angulos rectos sphærales dispescentes circa polos mundi, Zodiacúmque ita intersecantes, vt vnus eorum per principia Arietis & Libræ feratur: alter per principia Cancri & Capricorni: ita dicti ab imperfecta sui cõuersione. quippe Græci κόλουρον imperfectum vocant. nũquam enim integri apparent: nam pars in Antarcticum vergens, nostris se non ingerit obtutibus. Boetius de Arith. lib. 2, & Macrobius in Somnium Scipion. ¶ Colura quoque animalia sunt caudam nõ habentia, vel mutilam caudam habentia, quæ in sacrificiis non offerebantur.

Colus, li. masculini generis, Tormenti genus, quod fit ex corio: sicut scribit Festus.

Colus, li, fœminini generis. tam quartæ, quàm secundæ declinationis, Instrumentum quod pensa continet, à quo fuso fila ducuntur, habétque penultimam correptam. ὀλκὰτη, ἀτρακτυλὶς. Ouidius lib. 4. Metamorph. Et colus, & fusus digitis cecidêre remissis. Cic. 2. de Orat.

quid tu Aegilia me2,
Quando ad me venis cum tua colu, & lana?

Colutea, κολουτία Theophrasto, Arbor syluestris apud Theophrastum 3. de plantis, fructum ferens in siliqua, magnitudine lentis: quæ Alexãdri Magni ætate haud temere alibi quàm in Lipara insula nascebatur: hodie etiam in Gallia passim prouenit, Baguenaudæ nomine vulgo nota. Vide Ruellium lib. 1. cap. 70. ¶ Colutea autem neutro genere Plautus in Persa videtur appellasse quoddam mali genus. Commisce (inquit) mulsum: struthea, coluteáque appara.

Colycæ, rum, Species quædam, in quibus aphronitrum inuenitur, teste Plinio lib. 31. cap. 10.

Colymbades, κολυμβάδες, Vocabantur oliuæ quædam conditiuæ, ἀπὸ τοῦ κολυμβᾶν, quod innatare est: propterea quòd propter suam leuitatem salsilagini innatabant. Plinius libro 21. cap. 3, Colymbades fordida vlcera purgant, inutiles difficultatibus vrinæ. Qua autem condituræ ratione hoc oliuæ genus soleat parari, vide apud Ruellium lib. 1. cap. 104.

Coma, æ, μόμη, Capillus, interprete Festo, aliqua cum cura compositus: ἀπὸ τοῦ κομιδῆς, hoc est ab ornando dictus: vnde & Comere Latini deduxerunt. Cic. 3. Tusculanarum, Scindens dolore identidem intonsam comam. Ouid. 2. Metamorph. Permuléetque comas, chlamydémq; vt pendeat aptè Collocat. ¶ Coma metaphoricõs etiam de arboribus, fruticibus, arundinibus, atque etiam herbis dicitur. Virgil. 4. Georgicorum, Ille comam mollis iam tum tondebat achanti. Ouid. 2. Amorum, Frigidáq; arboreas mulceat aura comas.

Comans, comantis, participium sine verbo, qui longiorem habet comam. Plinius lib. 10. cap. 63. Equæ comantes gloria superbiunt. Virgilius 2. Aeneidos, sic fatus, deinde comantem Androgei galeam, clypeique insigne decorum Induitur. Equorum colla comantia, apud Virgilium 12. Aeneidos.

Comatus, a. um, participium sine verbo. Qui longiorem habet comam. κομώδης. Martialis lib. 1, Caluus quum fueris, eris comatus. Sylua comata, Catullus Epigram. 4. Vnde

Comatulus, penultima corre. diminutiuum à Comatus. Vnde Hieronymus Comatulos pueros dixit.

Comosus, a, um, Item aliud adiectiuum. κομώδης. Plinius libr. 16. cap. 6, Hemeris vocatur, breuior, & in orbem comosa. Idem libr. 29. cap. 2. 6, Comosissimum ex omnibus maximè cauliculis.

Coma, atis, κῶμα, Morbus grauem ac diuturnum inducens somnum, quam Latini Veternum interpretantur. ¶ Est & altera Comatis species, quem Vigilantem soporem nonnulli appellant, quum neque lumina, vrgente somno, attollere, neque tranquillè dormire possumus, aliis atque aliis imaginationibus somni tranquillitatem identidem interpellantibus. Autor Galenus in eo Commentario, quem de Comate nominatim inscripsit.

COMAGENA, vel Comagene, penul. prod. κομαγηνὸ, Pars Syriæ, supra Ciliciam in Ortum sita, trans Amanum montem, excurrens vsque in Mesopotamiam, à qua Euphrate fluuio dirimitur. ¶ Hinc Comagenum medicamentum dictum est, quod fiebat ex adipe anserino, in vase æreo cum cinnamo multa niue obruto, addita etiam herba quæ Comagena appellabatur. Plinius libro 10. cap. 22, Reperit Syriæ pars, quæ Comagene vocatur, adipem anserum in vase æreo cum cinnamo multa niue obrutum, ac rigore gelido maceratum, ad vsum præclari medicaminis, quod à gente dicitur Comagenum. Idem libro 29. capite 4, Fit ex anserum adipe medicamentum in Comagene Syriæ parte, cum cinnamo, calia, pipere albo, herba quæ Comagene vocatur, obrutis vasis niue, odore iucundo, &c.

¶ Comagenus, a, um, Iuuenalis Saty. 6,

Spondet amatorem tenerum, vel diuitis orbi
Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
Tractato, Armenius vel Comagenus aruspex.

Comagene, Herbæ nomen de qua in dictione præcedente.

COMANA, orum, Ciuitas est in conuallibus Antitauri montis, insigni Bellonæ fano celebris. Inde Comani dicuntur sacri serui Bellonæ, quorum Strabo sua ætate supra sex millia fuisse tradit, qui omnes sacerdotis imperio parebant, & statis quibusdam Bellonæ festis sese mutuis laniabant vulneribus. ¶ Fuerunt & Comana Pontica, eidem deæ consecrata, fani etiam exemplo à Comanis Cappadociæ sumpto, in quo etiam simili ritu Bellonæ sacra fiebant. Vtriusque est autor Strabo lib. 12.

Comaros, κόμαρος, Arbuti genus est, cuius etiã pomum Græci κόμαρον appellant, Latini Vnedonem. Plinius libro 15. cap. 24, Duobus vnedonem nominibus appellant Græci, Comaron & Memecylon. Ex quo apparet totidem esse genera & apud nos.

COMARI, Populi inter Scythas, ad Caspium mare incolentes, quorum meminit Pomponius Mela, lib. 1. in descriptione ASIAE.

COMARVS, ari, κόμαρος, Portus est ad sinum Ambracium, iuxta Nicopolim, isthmuni stadiorum sexaginta efficiens. Autor Strabo lib. 7.

COMATA Gallia, Vno nomine appellata est omnis Gallia Transalpina, à studio nutriendæ comæ: sicut Narbonensis, Gallia Brachata dicta est, à Brachis vestimentis genere, quo regio illa peculiariter vtebatur. Plinius libro 4. cap. 17, Galliam Comatam in tres partes diuidit, amnibus distinctas. Inter Scaldem & Sequanam Belgas ponit: inter Sequanam & Garumnam, Galliam Celticam collocat, quam etiam Lugdunensem Galliam appellat. Inde ad Pyrenæi montis excursum Aquitaniam vocat. Ex hac descriptione satis constat Galliam omnem quæ à Cæsare describitur, vno nomine vocari Galliam Comatam, excepta fortassis Romanorum prouincia, quæ Gallia Brachata fuit.

COMBE, es, κόμβη. Æsopi filia fuit, quæ prima æneam armaturam traditur inuenisse: vnde & Chalcis est cognominata: à qua etiam Chalcidi vrbi nomen factum puratur. De hac nonnulli etiam intelligunt illud Ouidii libro 7. Metamorphoseos,

Adiacet his Pleuron, in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum vulnera Combe.

Combennones, Interprete Festo, dicti sunt in eadem benna sedentes. Benna autem vehiculi genus fuit, Gallis præcipuè vsitatum.

Combibo, bis, Simul bibo, compoto. συμπίνω. Plinius lib. 17. cap. 11, Vt solem pluuiásque combibant. Columella libr. 12. cap. 10, Quæ quũ ius combiberit, simili mistura vas suppleatur. Ouidius Epist. 11, Et cogor lachrymas combibere ipsa meas. ¶ Combibere artes, per translationem. Cic. 3. de Finibus, Sed tamen inficiendebet his artibus, quas si, dum est tener, combiberit, ad maiora veniet paratior.

Combibo, combibonis, masculini generis, Compotor. συμπότης, Lucilius libro 6, Quandoquidem reperi magnis combibonum ex copiis, Cicero Pæto, libro 9, In his controuersiis quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis.

Combino, as, penul. prod. Coniungo, conglutino. συνδυάζω.

Combinatio, quam Græci συζυγίαν vocant, quum in oratione eadem dictio sine medio duplicatur. Virgilius 9. Aeneidos, Me me ad sum qui feci.

Combretum, Herba est baccari similis, sed procerior, foliorum exilitate vsque in sila extenuata. Autor est Plinius lib. 21. cap. 6.

Comburo, is, penultima produ. ex con, & vro, b, interposita, simul cum aliis vro: vel, vt suum simplex, vro, cremo, exuro. ἐμπρήθω, πυρπολῶ. Cicero pro Cluent. Puer ante noctem mortuus, & postridie antequam luceret, combustus est. Idem de Natura deorum, Libri Protagoræ in concione combusti. Et ad Quint. fr. lib. 1, Fumo vt comburetur, tota plaudente prouincia. ¶ Et per translationem. Plaut. in Mil. -nam mihi nimis calor Comburebat gutturem.

Come, Herba est, quam Barbam hircinam vocant: à comæ similitudine, quòd folia in circuitu spargat. τραγοπώγων. Plinius lib. 21. cap. 15, & lib. 17. cap. 13.

Comedo, is, penul. corr. & Comedo, comes, comeſt, in infinitiuo Comedere, vel Comesse, Idem significat quod suum simplex Edo. φάγω, ἰσθίω. Mart. Scæuola tu comedis apud omnes, nullus apud te. Plaut. in Trin. Quod ebibit, quod comeſt, quod facit sumpti. Cicero. Sed ad extremum pollicetur prolaturum se quæ comeſt. ¶ Supinũ Comesum & Comestum. Sallustius, Comesa matrimonia. Comesa patina. Vbi translatè ponitur pro consũmere, dissipare.

Comedim, pro Comedam, scripserunt veteres: quod & Nonius obseruauit. Plaut. in Bacchid. Quod dem scortis, quódq; in lustris comedim, congræcer pater. Cic. ad Pætum, Cura, si me amas, vt valeas: ne ego te iacente, bona tua comedim.

Comedo, onis, & Comedus, di, penulti. corr. Qui bona sua consũmit, vt interpretatur Festus. Varro apud Nonium. Putat fore hoc, quòd hinc comedonibus conuenit vsu, quibus, nota voluptate quum edunt, duntaxat gula gaudet.

Comessans, tis, Idem quod Comessator. ἐπίκωμος, κωμαστὴς, κωμάζων. Curtius libro 9, Siquid victis saltem aduersus comessantes animi fuisset, mille hercle viri modò sobrii, septem dierum crapula graues in suo triumpho capere potuerunt. Modo comessantium aliquid agere, Liuius 3. ab Vrbe.

Comessationes, Conuiuia sunt nocturna post cœnam, & alia intempestiua: sicut Merenda, cibus qui ante cœnam sumitur, & Ientaculũ ante prandium. ἀδέπνοι, κῶμοι. ¶ Comessari enim est post cœnam cibum & potum sumere, & lasciuè intempestantérque agere. κωμάζειν. Quod verbum à Como deducunt, comportationum nocturnarum, vitæque genialis præside. Suetonius in Vitel. Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam disperti ebat, in ientacula, prandia, cœnas, & comessationes. Liuius lib. 40, refert Demetrium post cœnam, qua fodales acceperat, dixisse, Quin comessatum ad fratrem imus?

Comessabundi, & Comessatores, Qui comessationibus indulgent. Cicero pro Cælio, Non idem iudicum comessatorũmq; conspectus. Liuius 9. ab Vrbe, Temulento agmine comessabundus incedit. Habet autem hoc nomen primam productam Martialis, Non Albana mihi sit comessatio tanti.

Comes, itis, commun. gen. Qui vel quæ sequẽdo aliquem se maiorem comitatur. φιλοῦσθες, συνοδοιπόρος, ὀπαδὸς. Cic. de Amic. Neq; se comité illius furoris, sed ducem præbuit. Lucanus libro 6, Scire Senatus auet, miles te Magne sequatur, An comes. ¶ Aliquando tamen comitum appellatio paribus conuenit, vt quum plures idem iter arripiẽtes, sibi mutuò comitatum præstant. συνήμονες. Plaut. Epid. Age, age, absolue, atq; argentum numera, ne comites morer. Autor ad Herennium, Qui quum ante lucem surrexisset, comitem suum inclamauit. Prius enim dixerat, Et secum aliquantum numorum ferentem est comitatus. ¶ Differt enim Comes à Socio & Sodali, quòd Comes dicatur, qui quouis modo alterius sequitur ductum: Socius plerunque in negotiis seriisque rebus, & fortunæ arbitrio subiectis. Sodalis τῶν ἐρῶν in leuioribus, ac sæpe voluptuosis, vtpote qui eiusdem erant collegii, vnáque epulabantur. Vnde Cicero Norbanum Quæstorem suum appellat Sodalem. Idem de Senectute, Epulabar cum sodalibus omnino modicè. ¶ Comes verò pro dignitate, etiam generis communis est, quanuis apud vulgus fœmina Comitissa dicatur. ¶ Ab Ammiano Largitionum comes dictus est, qui præerat largitionibus imperatoriis. ¶ Alii pro dignitate Comarchum, κόμαρχον vsurpant.

Comitor, penulti. corr. depon. Sector, assector, comitem me exhibeo. συμπαραμαρτῶ. & propriè est minorum erga maiores. Plinius, Quicunque eum comitati fuerant. Idem, Funerantium more comitantur exequias. ¶ Pro eodem & Comito, as, actiuè dicitur. Ouidius lib. 2. de Ponto, Quem pia nobiscum proles comitauit euntem. Et libr. 14. Metamorpho. Nostráque adulantes comitant vestigia. Idem 8. Metamo. Et nostros comitate gradus, & in ardua montis Ite simul. ¶ Comitor etiam in passiua significatione nonnunquam inuenitur. παραπέμπομαι: vnde non malè inter verba communia potest numerari: quod etiam ex participio præteriti temporis Comitatus potest deprehendi, quod tam eum significat, qui alterũ honoris aut officii causa deducit, quàm eum qui deducitur. Cic. 2. de Inuent. In itinere quendam proficiscentem ad mercatum est comitatus. Idem in Catil. Molestè fero, quòd parum exierit ab vrbe comitatus.

Comitatus, participium à Comitor, actiuè & passiuè accipitur. παραπέμψας, ἢ παραπεμφθείς. Actiue. Plinius, Quicunque eum comitati fuerant. Passiue. Cicero Inuect. 2. in Catil. Illud etiam molestè fero, quòd ex vrbe parum comitatus exierit. Virgil. 1. Aeneid. Ipse vno graditur comitatus Achate. ¶ Idem in significatione passiua Incomitatus posuit, quum ait.

Sæpius Andromache ferre incomitata solebat.

Comitatus, comitatior, comitatissimus. Cic. 5. Tusc. Puero vt vno esset comitatior. Plin. lib. 10. cap. 37, Est enim ars illis, inter se blandiri, & corrumpere alias, furtóq; comitatiores reuerti. ¶ Sic Comitatissimũ hominem dicemus, quem vulgò *Bene associatum* dicunt. Budæus.

Comitatus, us, Ipsi comites dominum, vel patronum, vel alium quemuis officii vel honoris gratia subsequentes. ἡ παρακολούθησις. Cicero ad Lepidum, Eius Falernum mihi semper idoneum visum est diuersorio: si modò tecti satis est ad comitatum nostrũ recipiendum. Sallust. in Catil. L. Valerio Flac. C. Pontinio Prætoribus imperat, vt in ponte Miluio per insidias Allobrogum comitatus deprehendant. Cicero 3. de Legibus, Auspicia, vt multos inutiles comitatus probabiles imperdirent moræ, quasi sæpe comitia populi temere essent coacta, obnuntiatione Augurum disturbata fuerunt.

Comessans, Comessatio, Comessator, Comessabundus, Vide COMEDO.

Cometes, vel Cometa, penultima producta, generis masculini, Stella crinita. κομήτης. Lucanus lib. 1, Ignota obscuræ viderunt sydera noctes,

Ardentémq; polum flammis, cælóq; volantes Obliquas per inane faces, crinémque timendi Syderis. & terris minitatem regna coneten. Cicero 2. de Nat. deor. Tum facibus visis cælestibus, tum stellis his, quas Græci cometas, nostri cincinnatas vocant, quæ nuper bello Octauiano magnarum fuerunt calamitatum prænuntiæ. Virgilius 1. Georg. - nec diri toties arsere cometæ. ¶ Est etiam nomen proprium vnius ex Argonautis apud Valerium Flaccum, pater Asterionis.

Comicus, ci, Vide COMOEDVS,

COMINI, Populi fuerunt Italiæ, in tractu Aequicolarum. Plinius lib. 3. cap. 12, In hoc tractu interierunt ex Aequicolis Comini, Tadiates, Acedici.

Cominus, aduerbium, ἐγγύθεν, Non est idem quod propè: sed (vt sic dicam) à propè: quemadmodum Eminus, à longè: vt, Cominus te incessabant lapidibus: hoc est è propinquo loco. Cicc. 2, de Diuinat. Nunc cominus agamus, experiamúrque, &c. Idem pro Cecinna. Neq; conflictu corporum, neque ictu cominus, neque cõiectione telorum. ¶ Significat etiam Statim sine intermissione. Virgil. libr. 1. Georgic. Quid dicam iacto qui semine cominus arua Insequitur.

Cominia, Genus oliuæ apud Plinium lib. 15. cap. 3.

Comis, Humanus, benignus, facilis & suauis, qui non grauatè aliis inseruit. ὑπηρετικός. Cic. 2. de Finib. Quasi quis illum neget & bonum virum, & comem, & humanum fuisse. Idem pro Corn. Balbo, Comes benigni, suaues, faciles homines dicuntur.

Comitas, Humanitas, & morum suauitas. φιλοφροσύνη. Cicero de Amicit. Sed amicitia remissior esse debet, & liberalior, & dulcior, & ad omnẽ comitatem facilitatémque procliuior.

Comiter, Suauiter, mansuetè. φιλοφρόνως. Comiter ac benignè appellare aliquem. Liuius 2. ab Vrbe, Ouidius 1. Fast. Comiter excipitur: sanguine iunctus erat.

Comitia, orum, plurali numero, Conuentus populi, qui fiebat quando magistratus creabãtur: à simul itando sic appellata. ἀρχαιρεσίαι, παρὰ τὰ ἀρχαιρέσια. Ex comitiis autem alia erant Consularia, alia Prætoria, alia Quæstoria, alia Tribunitia, alia Aedilitia: quibus scilicet Consules. Prætores, Quæstores, Tribuni, aut Aediles creabantur. Illæ enim coitiones populi ad creandos magistratus, & ad leges ferendas dicebantur Comitia: quorum alia Calata erant, alia Centuriata, alia Curiata. ¶ Calata comitia vocabantur, quæ pro collegio Pontificum haberi solebant, aut regi sacrorum, aut flaminiũ inaugurandorum causa. ¶ Curiata (simile est apud Græcos κατὰ φυλὰς) quæ ex curiis, id est tribubus, quæ triginta quinque erant, & ex censu & ætate per lictorem curiarum procalari, id est conuocari solebant. ¶ Centuriata, quæ habebantur in creandis Consulibus, quũ centuriatim, id est per singulas centurias calculus vnus pro suffragio ferebatur. Et hæc per cornicinẽ ex regionibus & locis diuulgabantur. Dionysius libr. 7. Histor. scribit in comitiis curiatis omnem potestatem creandi magistratus fuisse penes populum, in centuriatis penes diuites. ¶ Comitium, tii, singulari numero, locus erat Romæ iuxta forum & curiam, ita dictus à coeundo (teste Varrone) eo quòd populus tum litium, tũ curiatorum comitiorum causa eò soleat coire. Cicero 4. in Verr. Quid: hoc ferendum cuiquam putas: huius argento domus vestras, huius signis & tabulis forum, comitium ornari? Idempro Sestio. Quum forum, comitium, curiam multa de nocte armatis hominibus, ac seruis plerisque occupauissent, impetum faciunt in Fabritium. Tempus comitiorum habendorum id erat quod augures designabant. ¶ Antiqui præterea commune, & amplissimum concilium, Comitium appellabant. Vnde est illud in XII tabulis, De capite ciuis, nisi per maximũ comitium, ne ferunto. Ex Cicerone 3. de Leg.

Comitialis, le, Quod ad comitium pertinet. ἀρταιρησιακὸς: vt, Dies comitialis, qui comitiis gerẽdis aptus, siue dicatus est, quo cum populo agi licebat, vt inquit Macrobius, & quo populus Romanus conuenire solebat ad suffragium ferendum. Cicc. ad Quint fratr. Consecuti sunt dies comitiales, per quos senatus haberi non poterat. Ioue autem tonante aut fulgurãte, comitia populi habere nefas erat. ¶ Comitialis morbus, ἱερὰ νόσος, qui eum totius corporis conuulsione principes cerebri operationes tollit, toto cerebro, vel duobus eius ventriculis affectis. Gignitur ex crassis humoribus, spiritus meatum in cerebri ventriculis obstruentibus, neruorum principio seipsum concutiente, vt quod noxium est, excutiat. Dictus Comitialis, quòd comitia vitiare diceretur. ¶ Interrumpebãtur enim comitia, quoties aliquis ex hoc morbo concidisset. Cato, Quod comitia prohibere solet, nec id quidẽ mihi vitium fuit. Serenus, Est subiti species morbi, cui nomẽ ab illo, Quod fieri nobis suffragia iusta recusat. Sæpe etenim mẽbris acri languore caducis Concilium populi labes horrenda diremit. Ipse deus memorat dubiæ per tempora lunæ Conceptũ, talis quem sæpe ruina profudit. ¶ Hic morbus alio nomine dicitur sacer, & morbus maior, propter grauitatẽ: quoniam homo subitò concidit, & spumæ ore mouentur. Docet etiã Aristoteles hunc morbũ à priscis Herculeũ fuisse nominatum, quia Hercules laborasse eo fertur: idque ex atra bile pleriq; cõtingere tradit. Plato & Apuleius diuinum nuncuparunt, quòd animi partem rationalem, quæ longè sanctissima esse videtur, obsideat. Græci ἐπιληψίαν vocãt, à verbo Graeco ἐπιλαμβάνεσθαι, quòd sensus cõprehendat & vincat, ita vt eo correpti à mortuis nõ magnopere differre videantur. ¶ Comitialis homo, ἐπίληπτος, qui hunc morbum patitur. Plin. Fel testudinum naribus illitum comitiales erigit, attollitque. ¶ Plautus tamen Comitiales homines in Pœnulo appellãt litigiosos, qui in comitio propter lites quasi habitare videntur, inquietantes tribunal prætoris: qui si nihil est litium, litem ferunt.

Comitialiter, aduerbium. ἐπιληπτικῶς. Plin. lib. 22. cap. 21, Folia heliotropii contractionibus medentur, etiamsi id comitialiter accidat. id est etiamsi contractiones fiant ex morbo comitiali.

Comitiarius

Universidad de Deusto
Biblioteca

Comitiarius,adiectiuum:vt Comitiaria statio, quæ in modum comitiorum celebratur. Liu.3.bel.Pun. In hac comitiaria iam duorum exercituum statione,principes Nolanorũ nuntiant Marcello,nocturna colloquia inter plebem & Pœnos fieri.

Comitiatus,us. Dicitur populi in comitio congregatio. Cice.3.de Legibus. Tum leges præclarissimæ de XII tabulis tralatæ duæ:quarum altera priuilegia tollit,altera de capite ciuis rogari,nisi maximo comitiatu,vetat.

Comitiati Tribuni militares, qui dicantur, docet his verbis Asconius Pædianus in 2.contra Verr. Tribunorum militarium duo genera. Primum eorum,qui Rufuli dicuntur:hi in exercitu creari solẽt. Alii sunt comitiati,qui Romæ comitiis designantur.

Comitialiter,aduerbium. ἐπιπαρλιπῶς. Plin.lib.22.cap.21. Folia heliotropii infantium distillationibus,quod Siriasin vocant, illita medetur: item contractionibus,etiam si id comitialiter accidat. Id est etiam si contractiones fiant ex morbo comitiali.

Comito,& Comitor, Vide COMES.

Comma,atis,per duplex m,κόμμα incisio:à κόπτω,incido,minutissimæ distinctionis genus est,quod Incisum à Latinis dicitur,à Cicerone etiam Cęsum,eo quòd incidat Cola & Periodos. Constat enim periodus omnis ex commatibus & colis,tanquam partibus. Ex his cola,dicuntur partes maiores periodi,quum scilicet oratio penè est perfecta,ita tamen vt animus audientis nondum conquiescat. Commata verò dicuntur minimæ periodi particulæ,in quas cola rursus, velut in partes dissecantur. ¶ Commata etiam dicuntur aquarum emissoria,& incisa,primùm in Aegypto ad hoc inuenta structáque, vt pro arbitratu accolarũ Nilus vicissim admittatur in campos aruales,aut intra alueum contineatur. Vlpianus de extraordinar.crimin.l. Sacculariis,Commata(inquit Budæus)& Diacopi,qui in aggeribus siunt.

Commaculo,as,Idem quod maculo,βυτάνω. Commaculare se ambitu,metaphoricẽs.Cic.pro Cælio,Nunquam enim tam Cælius amens fuisset,vt si se isto infinito ambitu commaculasset,ambitus alterum accusaret. ¶ Commaculare manus sanguine alicuius. Virgil.de Medea,Eclog.8,Sæuus amor docuit natorum sanguine matrẽ Commaculare manus. Id est polluere nece filiorum suorum.

Commadeo,mades,Idem quod simplex madeo. βρίχομαι,ὄμβρῳ νιμι. Cato cap.156,Coquito vsquedum ea commadebit bene, aquam defundito.

Commanducare,Dentibus molere,quod Cicero Mandere dicit. μασᾶσθαι. Plin.lib.29.cap.8,Quum priores ob religion em eam minime commanducarent. Valerius,Protinúsque dentibus abscissam, & commanducatam linguam in eum expuit.

Commanducatus cibus,dicitur à Plinio libr.20.cap.3, multa iteratione molitus, ac propè liquefactus, quam Mansum Quintilianus vocat. μεμασημένον βρῶμα.

Commanducatur,deponens,apud Lucilium lib.4,legitur pro comedit, vel deuorat. Assequitur(inquit)nec opinantem,in caput insilit,ipsum commanducatur totum complexum.

Commanducatus,us. Plinius libro 24.cap.4, Vlcera commanducatu, impositúque efficacissimè sanari.

Commanipulo,onis,Miles eiusdem manipuli,apud Spartuniam.Bud.

Commeditor,aris,Idem quod simplex meditor. μελετῶ. Autor ad Herenn.lib.3,Quare placet & ex ordine locos comparare, & locos quos assumpserimus egregiè commeditari oportebit, vt perpetuò nobis hærere possint. Lucret.lib.6, Et fragiles sonitus chartarum commeditatur. Id est exercet,facit,reddit.

Commemini,Idem quod simplex memini. μέμνημαι. Cic.1.Tusc. Ego autem non commemini,antequàm sum natus,me miserum. Idem 1. de Orat.Idem Q. Seruium Galbam,(quem hominem probè nosse & commeminisse se aiebat) pergrauiter reprehendere solebat.

Commemoro,penulti.corr.Commonefacio,in memoriam reduco. ἀπομνημονεύω,ἀναμιμνήσκω. Cice.in Catil. Pythagoræorúmque more, exercẽdæ memoriæ causa,quid quoq; die dixerim,audierim,egerim, commemoro vesperi. Idem pro Quintio, Nam quid hoc indignius, aut iniquius dici,aut commemorari potest?

Commemoratio,verbale.ὑπόμνησις. Terent. in And. -nam isthæc commemoratio Quasi exprobratio est immemoris beneficii.

Commemorabilis.le,Dignus qui commemoretur. ἀξιόμνηστος,ἀξιάξιστος. Cicero de Natur.deor.Multáque alia in aliis locis commemorabilia proferre possum. Plaut Pseud.Dabo aliam pugnã claram & commemorabilem.

Commendo,as,ex Con,& mando. Idem quod laudo,ἐπαινῶ. & sic duobus ferè constrúi solet modis. Nam quandoque accusatiuum tantum habet. Cic. Post reditum, Quum eum,præter simulatã tristitiam,nulla res cõmendaret. Valer. Max. lib.10. Quapropter non ludicram artem commendauit. ¶ Quandoque vltra accusatiuum construitur cũ alio accusatiuo mediante Apud,aut huiusmodi præpositione:vt, Cõmendaui te apud prætorem. ¶ Quandoque post accusatiuum iungitur datiuus,& significat quasi charum quid committo, ἐπιτρέπω, sed non recedit à significatione verbi Laudo. Semper enim fit cum charitate & laude eius,qui cõmendatur. Cic.Q. Fratri,Quàm multos mecũ egisse puras,vt se Statio commendarem? Plaut. Qualine amico mea commendauit bona? Probo & fideli & fido. Cic.3.de Finib. Quorũ vterq; tibi testamento liberos suos commendauit. Terent.in Eunu. Ego me tuæ commendo & committo fidei.

Commendatus,a,um,participium, Idem quod commissus,laudatus.aut fidei alicuius concreditus. Cic.pro Rosc.Amer. Cui fama mortui,fortunæ viui commendatæ sunt atque concreditæ. Plancus Ciceroni, Meam dignitatem commendatam habeas rogo.

Commendatus,nomen ex participio. Cic.pro Corn.Bal. Quis est enim nostrum,cui non illa ciuitas sit huius studio,cura,diligentia, cõmendatior? Idem ad Brutum, Quum ipsi per se tibi commendatissimi sint.

Commendatio,onis,verbale. Cice.ad Lent.libr.1, Nostra,cæterorúmque amicorum commendatione gratissimus in prouincia fuit. Idem, Magna est hominum opinio de te,magna commendatio liberalitatis, magna memoria Consulatus tui.

Commendator,& Commendatrix, Qui vel quæ commendataliquè alteri. Cic.1.de Legib. Sed profectò ita se res habet, vt quoniam vitiorum emendatricem legem esse oportet,commendatricémque virtutum,ab ea viuendi doctrina ducatur.

Commendatitius,a,um:vt Commendatitiæ literæ,in quibus aliqui cõmendantur. Cicero Antonio lib.5, Etsi statueram nullas ad te literas mittere,nisi commendatitias.

Commendabilis,le,Dignũ quod laudetur. Colu.lib.5,cap.6,Sed vt densum arbustum commendabile fructu & decore est,sic vbi,&c.

Commentaculum,culi(inquit Festus)Virga qua in sacris vtebantur ad sacrificã euntes,vt à se obuios homines amouerent.

Commensus,Vide COMMETIOR.

Commentor, Commentitius, Commentum, Vide COMMINISCOR.

Commeo,as,ex Con.& Meo,aliquò se conferre,animo redeũdi abire, vltro citróque ire. φοιτᾶμ. Colu.lib.1.cap.3, Qui libentius comeaturus sit,si vexationem viæ non reformidet. Plaut.in Rud. Eum ad carnificem est æquius,quàm ad Venerem commeare. ¶ Inde Commeatus dari dicitur,id est tempus quo ire & redire commodè possis. Lactan. lib.3,Quid ergo interfuit,quo animo philosophus ad meretricem famosissimam commearet? Terent.in Hecyra,Nam senex rus abdidit se,huc raró in vrbem commeat.

Commeatus,us,Facultas abeundi,siue quod dicitur *Saluus conductus*,quẽ dat imperator militi, præpositus inferiori,eundi quò velit ad præscriptum diem reuersuro. ἐξουσία. Autor ad Herenn.Ille qui ad diem commeatus non venit, quòd eum aquæ intercluserint. Liu.libr.23, Magna pars sine commeatibus dilabebatur. ¶ Aliquando accipitur pro cibariis ad alimoniam exercitus, aut Reip.aut multitudinis, vel etiam priuati alicuius. τροφή. Cice.pro leg.Manil.Iam commeatu & priuato,& publico prohibemur. Cæsar 1.bell.Cuil.Reliquas merces commeatúsq; ad obsidionem vrbis,si accidat,referuant. ¶ Aliquando pro transitu multitudinis. Apuleius lib.6,Sed cuneatim stipato commeatu difficultates transabiremus.

Commercor,aris,Idem quod mercari,vel multas res simul mercari. ἀγοράζω. Plautus Capt.Pater captiuos commercatur alios,tantum studens,vt natum recuperet.

Commercium,Est libera commeandi contrahendiq; facultas,concessa iis qui merces vltro citróque conuehunt. ἐμπορία. ¶ Aliter Commercium est vicissitudo dandi & accipiendi:à Con.& Merces: mercium commutatio,quæ victus causa inuenta fuit, συναλλάγμα,ἀλλαγὴ,ἀντιμετάθεσις. Plinius in Paneg.Diuersásque gentes ita commercio miscuit, vt quod genitum esset vsquam, id apud omnes gentes natum esse videretur. ¶ Accipitur & pro vsu & consuetudine, συνουσία,& tunc præpositioni Cum,iungitur. Cicero de Senectute, Nec habet vllum cum virtute commercium. Plautus in Bacch. Quid tibi commercii est cum diis damnosissimis? Idem in Aulularia, Quid tibi mecũ est commercii, senex?

Commereo, res, vel Commereor, reris, Committo malè ago, delinquo, pecco. ἁμαρτάνω. Terentius in Andr. Quid feci? quid commerui? aut Peccaui pater? Vbi Donatus, Commerui, maioris culpæ est: Peccaui, multò minoris, vel leuioris. Idem in Phormione, Nam si te senserit timidum pater esse,arbitrabitur Cõmeruisse culpam. id est(inquit Donatus)commisisse. Idem in Hecyra, Quibus iris impulsus nunc in illam iniquus sim? Quæ nunquã quicquã erga me commerita est pater, Quod nollem: & sæpe quod vellem meritam scio. Vbi Donatus, Aduerte,(inquit)proprietatem Cõmerendi & Merendi. Mereri bona dicimus, Commereri mala. id est delinquere, peccare. Ergo hîc Meritam,pro præstitisse dixit. Cicero de Orat. Interrogabatur reus, quam quasi æstimationem commeruisse se maximè diceret. ¶ Interdum etiam in bonam partẽ accipitur pro mereri. Plautus in Mostel. Quid grauaris,quasi gratiam non commeream?

Commetior,tiris,Idem quod metiri. μετρῶ. Cicero 1.de Inuent. Nam sæpe oportet commetiri cum tempore negotium, & videre, poteritne aut magnitudo negotii,aut multitudo rerum in eo transigi tempore.

Commensus,us,ui,Symmetriam significat. Vitruuius libr.3.cap.1, Reliqua quoq; membra suos habent commensus proportionis,&c.

Commeto,as,penultima correpta,Vetustissimi dixerunt pro cõmeo, hoc est ito,aliquò me confero. φοιτῶμ. Næuius, Quum ad lupã nostrã tam multi crebrò commeant lupi.

Commigro,as,Idem est quod migro,& habitationem in locum aliquem transfero. μετοικῶ. Terentius in Andria,Mulier quædã abhine triennium commigrauit huic vicinię. Liuius 5.ab Vrbe, Quid si non Galli hoc,sed veteres hostes vestri Aequi,Volsíue faciant,vt commigrent Romam? Cicero ad Quint.fratrem,libro 2,Sed vt spero,paucis mensibus post Calend.Quintiles in tuam commigrabis.

Commilitones,Dicuntur qui simul militant. συστρατιῶται. Suetonius in Cæsa. Nec milites suos pro concione.sed blandiore nomine commilitones appellabat, tanquam & ipse vnus esset ex numero militum. Cicero pro Deiot. Hic verò adolescens,qui meus in Cilicia miles,in Græcia commilito fuit.

Commiles,tis.Cæsar bel.Ciui.Commilitésque nonnulli grauiores sermones militum vulgò durius accipiebant.

Commilitium, Ipsa belli societas. συμμαχία,συστρατία. Iustinian.libr.1, Deinde

Deinde cogitatione legum sacrarum,tum vetusti per tot bella commilitii,orat misereatur ciuium exulũ. Tacitus lib.1,Chauci quum auxilia pollicerentur,in commilitium adsciti sunt. ¶ Apud Apuleium etiam Commilitia legitur fœminino genere.

Comminiscor,Fingo,vel excogito:ab antiquo verbo Meniscor:vnde & Reminiscor. συμπλάττω,πορίσμαι. Terent.in Hecyra,Aliquid tulisse cõminiscentur mali. Cice.4.de Finibus,Ille enim occurrentia nescio quæ comminiscebatur. Liu.7.bel.Maced. Nihil aduersus tale machinationis genus parare aut comminisci oppidani conabantur.

Commentus,participium,actiuæ significationis. Cic.2.de Nat.deo. Monogrammos deos & nihil agentes commentus est Epicurus.

Commentus,passiuè. Ouid.6.Met. Dat gemitus fictos, commentáque funera narrat.

Cõmentor,aris,ari,frequentatiuum est à Cõminiscor,Cogitare,agitare, tractare,métioné facere,disputare. διαλαμβάνειν,πραγματεύεσθαι. Cic. ad Attic.libr.4, Veruntamen idipsum mecum in his locis cõmentor, vt ista improbem. Idem in Læl. Quum in hortos D.Bruti cõmentandi causa(vt assolet)venissemus,hoc est tractandi vel disputãdi. ¶ Interdum significat cõminisci,confingere fallaciam. πλάττειν. Plaut.in Casin. Vt citò commentatus est,ecquid te pudet? ¶ Interdum commentarium scribere,scribendo aliquid componere. ὑπομνηματίζειν. Plin. lib.18.cap.25,Id eo ipso anno,quum commentaremur hæc, notatum est,prouentum eorum ter repetito frigore extinctum.

Commentatus,participium quod modò passiuè accipitur. Cic.ad Tironem lib.16,Ista diu,& multis lucubrationibus commentata oratione, vide vt probare possit te non peccasse. ¶ Modò actiuè. Cic.Attic.lib. 4,Quum in villa Metelli complures dies commentatus esset.

Cõmentatio,verbale,Meditatio,atque contemplatio. σκέψις. Cic.1.Tusc. Tota enim philosophorum vita,vt ait idem,cõmentatio mortis est.

Commentariensis,dicitur is,qui commentarios custodiarum, hoc est eorum qui in custodia detinentur,conficit,& ad quem periculũ reorum,siquis elabatur,pertinet.Budæus.

Commentarium,Commentarius, & Commentarii, orum,plurali numero, pro vna eadémque significatione sumuntur,scilicet pro libris in quibus non latè diffusę que res,sed quàm breuissimè possunt,expli cantur,simplicitérque,& quasi per capita describuntur. ἀπομνημόνευμα,ὑπόμνημα,ὑπόμνημα τισι,μοί. Cicè.in Brut. Non est oratio,sed quasi capita rerum,& orationis cõmentarium paulò plenius. ¶ Sic Cæsaris Commentarii dicuntur,quos Plutarchus ὑπομνήσεις appellat,inquiẽs, καίσαρ ὑπομνήσεις ἱστορικὰς γέγραφε:in quibus ad exequendam historiam aliis videtur materiam subiecisse. Vnde Seneca lib.3.Decla.Sine commentario nunquam dixit Seuerus Cæsius, nec hoc cõmentario contentus erat,in quo nudæ res ponuntur. Gel. Est adeò Probi Grammatici commentarius satis curiosè factus. Et iterum, Nonnulli Grãmatici qui commentaria in Virgilium composuerunt. Idem, Noster Taurus in primo commentariorum, quos in Gorgiam Platonis composuit,scriptum reliquit. ¶ Præterea Commentarius quandoque dicitur ipse cõmentator, ὑπομνηματιστής, hoc est qui cõmentarium composuit. Seruius super primo Georg. Superfluam mouent quæstionem commentarii. ¶ A Commentarium,sit diminutiuum Cõmentariolum,ὑπομνημάτιον. Cice.4.de Finib. Quæ quidem res effecit, ne necesse sit iisdem de rebus semper quasi dictata decantare, neque à commentariolis suis discedere.

Commentitius,a,um,Fictũ,& ad tempus commentum,& excogitatum. πλασματώδης,πεπλασμένος. Cice.1.de Orat.Vt si in illa commentitia Platonis ciuitate res ageretur. Idem 4.Academ.Néve fueris commentitiis rebus assensus.

Commentor,oris,verbale,Qui aliquid comminiscitur,siue excogitat: vt,Vtæ commentor dicitur Bacchus,id est inuentor. Ouid.3.Fastor. Luce sua ludos vtæ commentor habebat.

Commentum,Significat fictionem,vel aliquid ingeniosè excogitatum. σόφισμα. Terent.in And. Atqui ipsis commentum placet. Cice.de Clar. Orat. Vt sua commenta,& scripta meminisset. Deducitur à verbo Cõminiscor,quod facit supinum Commentum.

Comministro,as,are,Idem quod ministrare. ὑπηρετῶ. Plin.libr.28.cap. 8,Super omnia est,quòd extremam fistulam intestini contra iudicum ac potestatum iniquitates commonstrãt,& ad successus petitionum, iudiciorúmque,ac litium euentus.

Comminor,aris,ari,Idem quod minor. ἀπειλῶ. Sueton.in Cæs.cap.62, Vt aquilifero moranti cuspide sit comminatus.

Comminatio,verbale. ἀπειλή. Plin.lib.8.cap.45,Tauris in aspectu generositas,torua fronte,auribus setosis,cornibus in procinctu dimicationem poscentibus,sed tota comminatio prioribus in pedibus stat,ira glisceńte alternos replicans,spargénsq; in altũ arenam,& solius animalium eo stimulo ardescens. Cic.3.de Orat.Orationis autem ipsius tanquam armorum est,vel ad vsum comminatio,& quasi petitio,vel ad venustatem ipsa tractatio.

Comminuo, nuis, συντρίβω, διακρίνυμι. Plautus in Bacchid. Nisi mauultis fores & postes comminui securibus. Plin. libro 20.cap.4, Satiui verò decocti,mane poti,ad ternos cyathos, comminuunt, & eliciunt calculos.

Comminus, Vide COMINVS.

Commiscẽo, scẽs, scere, Idem quod permiscére. συμμίγνυμι. Plautus Persa, Commisce mulsum, struthea, coluteáque appara. Cicero 2. de Nat.deor. Deinde partes corporis & ad procreandum, & ad concipiendum aptissimæ,& in mare,& in fœmina commiscendorum corporum mirę libidines.

Commistus,participium,συμμικτός. Virg.2.Georg. Magnus alit magno commistus corpore fœtus.

COMMISENA,κομμισηνή. Armeniæ pars est apud Strabonem lib.11.

Commisereſco,scis,scere, Idem quod misereſcere. ἐπιτίλω. Terent.in Hecyra,Ibi demum ita ægrè tulit,vt ipsam Bacchidem,

Si adesset,credo ibi eius misereſceret.

Commiseror,raris,rari,Idem quod miserari,seu misericordiam mouere. ἐπιτύρω. Cice.1.in Verr. Quid quum commiserari,conqueri, & ex illius inuidia deonerare aliquid,& in te traiicere cœperit?

Commiseratio,verbale. Cice.1.de Orat. Quid de Q. Regis commiseratione dicam?

Commissus, Commissuræ, Vide COMMITTO.

Commistor,à Commisceo, Vide MISCEO. συμμικτής.

Commitigo,as,pen.corr.Significat mitigare. κατα μαλάσσω. Terentius in Eunuc. Tibi vti commitigari videam sandalio caput. Vbi Donat. Commitigari,est tundendo deprimi,atque deponi.

Committo,tis,Alicuius fidei trado. ἐπιτρέπω,παρέχω. Terentius in Eunucho,Quem lupo commisisti. Idem in And. Bona nostra hæc tibi cõmito, & tuæ mando fidei. Ibidem, Nec satis digna cui committas primo partu mulierem. ¶ Quandoque Committere est iniungere aliquid faciendum, & quasi cõmendare. ἐπιτρέπω. Cic. libro 6. Epist. Fam. Neque te impedio,quo minus susceptum negotium pro tua fide & diligentia,ex voluntate Cæsaris,qui tibi rẽ magnam difficilémque cõmisit,gerere possis. Idé pro Domo sua,Cn. Pompeio plurima bella extra ordinem sunt cõmissa. ¶ Quandoque peccare. πλημμελῶ. Cice. 1.in Verrem,Ego etiam,quæ tu sine Verre commisisti,Verri crimini daturus sum. Virgil.1.Aeneid. Quid meus Aeneas in te committere tantum? Quid Troes potuere? ¶ Quandoque sociare, coniungere. συνάπτω. Virg.3.Aeneid. Delphinum caudas vtero commissa luporum. ¶ Quandoque facere,perperam. κακὸν ποιεῖσθαι, Salluſt.in Catil. Sempronia,quæ multa sæpe virilis audaciæ commiserat. ¶ Quandoque incipere. ἄρχεσθαι,παιδίζεσθαι. Virgil.libro 5, Et tuba commissos medio canit aggere ludos. Salluſtius, Quibus dictis mox prælium commisere. πόλεμον παιδίζουσι. ¶ Quandoque idem quod permittere,vel occasionem præbere, προείσθαι,idque ferè negatiuè,subsequente particula Vt. Cic.ad Atticũ libr.1, Non committam posthac vt me accusare de epistolarum negligẽtia possis. Idem 6.Philip. Ego nolo ciuem committere vt morte mulctandus sit. Aliquando etiam sine negatione. Idem libro 2.Offic. Periculosum ipsi est,tum etiam fordidum ad famam,committere vt accusator nominetur. ¶ Quandoque in contentionem deducere. συμβάλλειν,συγκρούειν,συμπαγῆναι. Suetonius in Calig. Nec cessauit ex eo criminari alterum alteri,atque inter se omnes committere:id est in certamen mittere. ¶ Committere prælium,est præliari. μάχεσθαι. Cic.lib.4.Epist.Fam. Sed vt rationem in eo,quo die prælium Pansa commisit,eodem die à Gadibus naues profectæ sunt. ¶ Propriè tamen ratione præpositionis Con,significat simul mittere,siue simul iũgere. συζευγνύναι. Gellius,Gordium nomen est vrbis,quam Sangarius amnis interfluit magna ex parte cingitur fluctibus,speciem insulæ præbet, ac nisi tenue discrimen obiiceret,maria quæ nunc diuidit, committeret. Vide plura de hoc verbo apud Vallam lib.2.cap.38,& lib.3.cap.62.

Commissus,participium. Cice.pro Fonteio,Atque ita,vt commissus sit fidei,permissus potestati. Virgil.5.Aeneid. Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Committendus, aliud participium. Cice.ad Attic.lib.10, Fortũnæ sunt committenda omnia,sine spe conamur vlla.

Commissum,subſtantiuum,Delictum,peccatum. ἁμάρτημα. Cicero pro Sylla,Ecquod huius factum aut commissum.non dicam audacius,sed quod cuiquam paulo minus consyderatum videretur,&c.

Commissio, onis, verbale, Quo propriè significatur binorum vel pugilum, vel musicorum, vel poetarum, vel rhetorum exhibitio, ad artis aut virium ostentationem. Huiusmodi autẽ certaminibus Prætores,velut Agnonothetæ præsidebant. Suetonius in Augusto, Cõponi tamen aliquid de se, nisi & seriò,& à præstantissimis, offendebatur:admonebátq; Prætores ne paterentur nomen suum cõmissionibus obsolescere. Plinius Epist.14.c. Proximis sacerdotalibus ludis productis in commissione pantomimis,quũ simul theatro ego & Quadratus egrederemur,&c.

Commissorius,a,um:vt,Lex commissoria,id est exceptio adiecta actioni contra quam siquid commissum fuerit,conuẽtio rescinditur. Vide Vlpianum in l.Si fundus.ff de leg.commiss.

Commissuræ, Iuncturæ, quales sunt tabularum & aliarum rerum ἁρμογαί,ἀλληλουχίαι. Cic.de Vniuers. Deinde in orbẽ torsit, vt & ipsæ secum,& inter se ex commissura,quæ è regione esset,iungerentur. Idẽ 2.de Nat.deor. Quid dicã de ossibus,quæ subiecta corpori mirabiles commissuras habent,& ad stabilitatẽ aptas,& ad actus firmitèr accommodatas,& ad motũm,& ad omnem corporis actionem?

Commoditas Commodo, Vide in sequenti dictione

Commodum,di, penulti.corr. Vtile, emolumentum, opportunitas. ὠφελία,ἰυχρήσιμα. Cuius contrarium est Incommodum pro damno. ἀυσχρήσιμα. Lib.2.ad Herenn. Causa est, qua induxit eum commodorum spe,aut incommodorum vitatione. Et infrà, Hic accusator in spe commodi cupiditatẽ ostendet aduersarii,& in vitatione incommodi formidinem augebit. ¶ Quandoque Commodum dicitur bonum,aptum cõueniénsque: quasi cum modo & ratione. ἐπιτήδειον. Incommodum,malum,ineptum,atque inconueniens. Pro quibus etiã in vsu sunt Commoditas & Incommoditas. Terent.in And.-nempe Incommoditas denique hue omnis redit: Si euenerit (quod dii prohibeant) discessio: At si corrigatur, quot commoditates, vide. ¶ Aliquando vtrouis modo accipi possunt, vt apud eundem in Hecyra, Multa ex quo fuerint commoda eius incommoda æquum est ferre. ¶ Inuenitur etiam Commodùm aduerbium,& significat Iam tunc,id temporis,eo momento. κατὰ τοῦτό. Apul. Commodùm limen

euaserant

euaserant, & fores ad pristinum statum integræ resurgunt. Idem lib. 1, Igitur ineficaci celeritate fatigatus, commodum vespera oriente ad balnea processeram. Gellius lib. 2, Taurus sectatoribus cõmodũ dimissis, sedebat pro cubiculi foribus. ¶ Commodum sequente Quis, significat Vix, vel tantum. Cice. ad Attic. Commodum discessieras heri, quum Trebatius venit. ¶ Item pro opportunè. Plaur. Merc. Commodum obuiam venies patri. Ité in Mil. Hem, te ipsum quæro, commodum vir lepidissime.

Commodè, Idé significat: vt Commodè agere, audire, dicere, &c. Id est benè vel optimè, aptè. Cic. Fam. lib. 1, Sed ex illo senatusconsulto, quod te referente factum est, tibi decernit vt regem reduceas, quod cõmodè facere possis, id est commodo tuo, facilè, sine molestia. Quo loquendi modo quasi per parenthesim interposito, vti solemus.

Commodius, & Commodissimè. Cice. ad Attic. lib. 13, Posthac enim poterimus commodius colere in Tusculano. ¶ Hinc etiam formauit Plautus in Sticho diminutiuum Commodulè, -hoc conuiuium est Pro opibus nostris, satis commodulè nucibus, fabulis, faculis, Olea, interrupto lupillo, &c.

Commodus, da, dum, Vtile, aptum, tempestiuum, siue opportunum. πρόσφορος ἐυπρόσδεκτος, ἁρμόδιος. Terentius in Andria, Ego commodiorem hominem, aduentum, tempus non vidi. Vbi Dauus admiratur, quòd in ipso articulo periculi superuenerit Crito. Plinius in Epistolis, Hinc illa ita funus parauit, ita duxit exequias, vt ignoraret maritus: quinimo & quoties cubiculum eius intraret, viuere filiũ, atque etiam commodiorem esse simulabat. id est paululum iam à morbo esse confirmatum. Cornelius Cels. Sed inter omnia maximè cõmodum est modicè exercere.

Commoditas, Aptitudinem quandam conuenientiámque significat & vtilitatem. ἐυπρεπόσυνα. Cice. 4. de Finib. Sed non sunt in eo genere tantæ cõmoditates corporis, támque productæ temporibus, tamque multæ. Ouid. Epist. 15, Cogimur ipsius commoditate frui.

Commodo, as, penult. corr. Obsequor, commoditati alicuius inseruio, seu commoditatem præsto. ἀνυποστόλω. Cice. ad filium, Cui ego quibuscunque rebus potero, libentissimè commodabo. Cice. Cæsari, Quicquid ei commodaueris, erit mihi gratum. ¶ Contrà Incõmodo, molestus sum, & noceo significat. βλάπτω. Terent. in And. Magis adeò, vt mihi incommodet, quàm vt obsequatur gnato. ¶ Cõmodare item, Est vtendum dare, hoc est alicuius rei vsum ad tempus concedere. χρῆσαι, μεταδῶναι. Cicero, Dando & accipiendo, mutuandisque facultatibus, ac cõmodandis nulla re egemus. ¶ Nec rei tantùm mobilis cõmodatio dicitur: vt Vlpianus existimauit, sed etiã soli. Plautus, Quum ædes pauperi accommodasset. Lib. 4. ad Heren. Ait cuidam ædes maximas ad nuptias commodasse. ¶ Et licet (vt multi asserunt) cõmodentur, quæ redduntur in eodem numero & specie, vt vestis, equus, liber: mutuentur quæ non redduntur eadem numero, sed specie, vt vinum, frumentum, nummi, Cicero tamen in Verrem Act. 6, vsus est etiã de iis quæ non eadem redduntur, sed similia. At publicè (inquit) cõmodasti, non sine magno quidem prouinciæ Siciliæque detrimento, tritici modios sexaginta.

Commodata res, Propriè intelligitur, si nulla mercede accepta vel constituta, vtenda res data est. χρῆμα μεταμισθούμενον. Nam commodatum debet esse gratuitum. ¶ Hinc Commodatarius, cui res data est commodatò.

COMMODVS, M. Antonini Philosophi filius fuit. patris dissimillimus, cui etiam in imperio successit. Vitam eius, eáque dignum exitum vide apud Herodianum lib. 1. De hoc sic scribit Ausonius in Tetrastich.

Cæsarum, Commodus insequitur pugnis maculosus arenæ,
Threcidico princeps bella mouens gladio.
Elisò tandem persoluens gutture pœnas
Criminibus, fassis matris adulterium.

Commœreo, Totus, vel in totum tristor: κατ' ἄγαν. Plaut. in Epid. Nescio ædepol quid tu timidus es, trepidas Epidice, Ita voltum videor videre commœruisse.

COMMONE, Insula est adiacens Epheso vrbi, vt autor est Plinius libr. 5. cap. 31.

Commoliar, iris. iri, Idé quod molior. μηχανῶμαι. Cic. 3. de Nat. deor. Nec quem dolum ad eum, aut machinam commoliar, Scio quicquã.

Commolo, lis, lere, Mola conitero. συναλέω. Columella libr. 12. cap. 50, Cauendum est itaq; ne ex ea fiat oleum cibarium, quod vno modo vitari poterit, si protinus illata de agro bacca, commolita & expressa erit.

Commoneo, es, penul. corr. Idem quod admoneo, & constituitur cum genitiuo. ὑπομιμνήσκω. Quintil. Grammaticos sui officii commonemus. Terent. in And. Aliorum exempla commonent. Ad Heren. libr. 4, Non illæ te nuptiales tibiæ eius matrimonii commonebant.

Commonitus, participium. Liuius 4. bell. Maced. Commonitósque in quo statu rerum accepisset eos, & in quo relinqueret, dimisit.

Commonitio, verbale. ὑπόμνησις. Quintil. lib. 4. cap. 2, Non inutilis erat in extrema parte commonitio.

Commonefacio, cis, Commoneo, in memoriam adduco. ὑπομιμνήσκω. Sallust. in Cice. Videlicet vt nos commonefacias quàm conuersa sit Respublica, quum in ea domo habitares, &c. ¶ Huius passiuum Cõmoneſio. Cic. 7. in Verrem, Nemo est quin tui sceleris & crudelitatis ex illa oratione commonefiat.

Commonstro, as, are, Idem quod simplex monstro. Δείκνυμι. Terentius in Heauton. Parentes meos vt commonstres. Cicero 2. de Orat. Si aurum cui, quod esset multifariam defossum, commonstrare vellem.

Commordere, Idé quod simplex mordere. Δάκνειν. Plin. lib. 24. cap. 11, Nomen accepit, quòd à cane cõmorsos rabiem sentire non patitur.

Commorior, reris, Simul morior. συναποθνήσκω. Plinius libr. 27. cap. 2, Mirúmque exitialia per se ambo quũ fuerint duo venena, in homine commoriuntur, vt homo supersit.

Commorientes, Nomen fabulæ Plauti. Terentius in prologo Adel. Synapothnescontes Daphili comœdia est, Eam Commorientes Plautus fecit fabulam.

Commoror, raris, Idem cũ simplici Moror. χρονίζω. Cice. ad App. lib. 3, Fuítq; mecum familiariter triduum illud, quo ego Ephesi commoratus sum, Idem in Orat. Vt versèt sæpe multis modis eandem & vnã rem, & hæreat in eadem, commoretúrque sententia. ¶ Commorari aliquem, est detinere, & in mora tenere. ἀτίζω. Plautus Merc. Male facis, properantem qui me commorare, sol abit.

Commoratio, verbale, Quod interdum pro habitatione sumitur. Cicero ad Leptam libr. 6, Nam & villa, & amœnitas illa commorationis est, non diuersorii. ¶ Interdum pro mora, seu tarditate. Cicero Quint. frat. libr. 3, Quòd multos dies epistolam in manibus habui, propter commorationem tabellariorum. ¶ Commoratio, figura Rhetorica. Autor ad Herenn. lib. 4, Commoratio est, quum in loco firmissimo, quo tota causa continetur, manetur diutius, & eodé sæpius reditur.

Commortalis, le, vt, Commortalis natura. Columella libr. 3. cap. 20, Sed interdum (quod ait diuinus autor Plato) rei nos pulchritudo trahit, vel ea consectandi, quæ propter infirmitatem commortalis naturæ consequi nequeamus.

Commotis, pen. prod. κόμμωσις, Primum mellificii fundamentum, ex tenaci & viscosa constans materia: ita dictum à Græco nomine κόμμι, quod nos Gummi dicimus. Vide Plinium lib. 11. cap. 7.

Commouco, es, penultima correpta, Perturbo. ἀνατράττω. Terentius in Andr. Commoui hominem. ¶ Interdum significat, à proposito deiecto, & quod volo, persuadeo. Cicero libro 1. Epistol. Visi sumus Senatum commemoratione tuæ voluntatis erga illum ordinem commouere. ¶ Interdum lædere. Columella libr. 2, Ne in radicem maiore nixu vomis impactus colla cõmoueat. ¶ Interdum, recedere. ἀποχωρῶν. Cicero Tironi, Tu & cura vt valeas, & te isthinc ne temere commoueas.

Commotus, participium, Idem quod motus, vel concussus. Commotæ columnæ, apud Ciceronem 3. in Verr. Tripodes commoti. Seneca in Medea, -tripodas agnoſco meos Fauente commotos dea. ¶ Nonnunquam idem quod perturbatus. Terentius Phor. Quidnam ille commotus venit?

Commotior, comparatiuus. Cicero de Clar. Orat. Habitus est sanè (vt ita dicam) luculentus patronus, asper, maledicus genere toto pauló feruidior atque commotior.

Commotio, verbale, Perturbatio: vt, Commotio animi. Cicero libro 3. Tusculanarum, Alicui rei commotionem iniicere. Quintilianus libr. 5. cap. 10.

Commotiuncula, diminutiuum. Cicero ad Attic. lib. 12.

Commulceo, ces, Mollio, placo. κατοχλίω, κατακηλῶ. Gellius libr. 7. cap. 3. ¶ In principiis autem patroni, qui pro reis dicunt, conciliare sibi & complacare iudices debent: sensúsque eorum expectatione causæ suspensos regentes, honorificis verecundisque sententiis commulcere, non iniuriis atque imperiosis comminationibus confricare.

Communio, nis, nire, Circummunire. περιφράττω. Plautus Rud. Oppidum magnum communibo. Cæsar, Præsidia disponit, castella communit, quo facilius, si se inuito transire conarentur, prohibere posſit.

Communitus, participium, Septus, firmatus, fultus. Cice. 3. in Verr. Situs vrbis communitus & præclarus ad aspectum. Idem pro Cecinna, Quid refert habere fundum, si parum sit communitum ius?

Communis, ne, Quod multorum est, & non priuatum ab iisdem muniis, siue muneribus. κοινός: : vnde & Immunis deducitur. Vsus eius multiplex est. Interdum ponitur sine casu. Cice. Offic. 1, Magnum est enim eadem habere monimenta maiorum, eisdem vti sacris, sepulchra habere cõmunia. ¶ Interdum cum datiuo. Plaut. in Rud. Mare quidem commune certum est omnibus esse. ¶ Cum datiuo & ablatiuo, præeunte præpositione Cum. Cice. Fam. 13, Cum patrono Epicureo mihi omnia cõmunia sunt, nisi quòd in philosophia vehementer ab eo dissentio. ¶ Et aliquando sine datiuo. Cice. de Senect. Quod illud est crimen senectutis, quum illud videatis cum adolescentia esse commune? ¶ Cum genitiuo. Terent. in Adelph. Commune omnium vitium, quòd nimium ad rem attenti sunt senes. Cice. in Verr. Communis omnium inimicus. ¶ Cum præpositione Inter. Terent. in Adelphis, Nam vetus verbum hoc quidem est, Communia esse amicorum inter se omnia. ¶ Communes dies, apud veteres erant qui alio nomine vocabantur Intercisi. κοινὰι ἡμέραι. ita dicti quòd diis hominibúsque essent communes. Erant enim medii inter festos, & profestos: & quibusdam horis fas erat ius dicere, quibusdam non. Nam quum hostia cædebatur, fari nefas erat: cæsa autem & porrecta fari licebat: rursus quum adolebatur hostia, non licebat.

Commune, nis, subst antiuè, pro communi Republica, inquit Asconius. κοινήν. Cic. 3, in Ver. Pro Quæstore verò quomodo iste commune Myliadum vexarit, &c. Idem 4. in Verrem. Quis enim tibi molestus esset, aut quis appellare auderet, quum videre statuas ab negotiatoribus, ab aratoribus, à communi Siciliæ?

Communiter, aduerbium. κοινῶς. Cice. de Senect. Quo vterque nostrum communiter uteretur. Cice. 2. Offic. Admirantur aliquit communiter illi quidem omnia, quæ magna, & præter opinionem suam animaduertunt.

Communitas

Communitas, tatis. κοινότης. vt, Communitas vitæ & victus. Cice. 6. Philip. Quæ vobis potest cum hoc gladiatore, conditionis, æquitatis, legationis esse communitas? Consociatio hominum atq; communitas, Cic. 1. Offi. Communitas homini cum Deo, Cic. 1. de Nat. deor.

Communio, onis, Idem quod communitas, vel participatio. Cicero pro Corn. Balb. Ita mihi maximè cõmunionem beneficiorum, præmiorum, ciuitatis continere videtur. Idem 1. de Legib. Inter quos porrò est communio legis, inter eos communio iuris est.

Communico, as, penult. cor. à nomine Communis, significat commune facere, participare, conferre, impartiri, vt quum quod priuatum est, fit vniuersorum. κοινωνῶ, κοινῶ. Varia huius verbi constructio est. ¶ Cum accusatiuo. Cice. de Amicitia, Nam & fecundas res splendiores facit amicitia, & aduersas partiens, communicándo; leuiores. ¶ Cum accusatiuo & ablatiuo habente præpositionem Cum. Cic pro Cornel. Balbo, Est enim in populum Rom. graue, non posse vti sociis excellenti virtute præditis, qui velint cum periculis nostris sua communicare. Idem Fam. 16, Nam, vt illa omittam, quæ ciuitate teste fecisti, quum mecum inimicitias communicasti, id est quando ostendisti te etiam esse inimicum aduersariorum meorum, &c. Idem ad Att. Nihil mihi scito nunc tam deesse, quàm hominem eum, qui cum omnia, quæ me cura aliqua afficiunt, vnà communicem. id est cum quo ea loquar, quæ vehementer me iam solicitant. ¶ Cum Accusatiuo & præpositione Inter. Cic. Sed hæc (vt spero) breui inter nos communicabimus. ¶ Interdum præter præpositioné Inter, vel Cum, habet & alteram præpositionem De. Cic. Fam. 15, Tũ vt quibus de rebus vellemus, tu tuis, ego meis inter nos communicaremus. Idem Lentulo Fam. 1, Etenim Pompeium, qui mecum sæpissimè non solùm à me prouocatus, sed etiam sua sponte de te communicare solet, scis temporibus illis non sæpe in Senatu fuisse.

Communicatio, verbale. Cice. pro Corn. Bal. Cuius autoritate & exemplo nunquam est intermissa à maioribus nostris largitio, & communicatio ciuitatis.

Commurmuro, ras, Idem quod simplex Murmuro. μορμύρω. Plinius lib. 10. cap. 2, Pythonos comen vocant in Asia patentibus campis, vbi congregatæ inter se commurmurant. Silius lib. 15, Clauso cõmurmurat ore.

Commurmuror, aris, deponens. Cicero in Pisonẽ, Ita enim sunt perscriptæ scitè & literatè, vt scriba ad erarium qui eas retulit, perscriptis rationibus secum ipse caput sinistra manu perfricans commurmuratus sit, &c.

Commuto, as, penultim. prod. Idem quod muto, permuto. ἀλλάττομαι, καταλλάττομαι, quod sit, quum vna res pro alia datur: quómque quis alteri quod habet, concedit, vt aliud quippiam assequatur. Cic. 5. Verr. Vt non modò eorum agris vectigal nouum nullum imponerent, sed ne legem quidem venditionis decumarum, néve vendundis aut tempus, aut locum commutarent. Plin. in Epist. Librum tuũ legi, & quàm diligentissimè potui, annotaui, quæ commutanda, quæ eximenda arbitrarer. ¶ Commutare verba, μεταβάλλειν τοὺς λόγους, Est pro bonis dictis mala ingerere, id est iracundia in maledicta cõpelli, altercari, & iurgia habere. φιλονικῶ. Terent. in And. Nunquam hodie tecum commutaturum patrem vnum esse verbum. Idem in Andria, Vt est ille bonus vir, tria non commutabitis hodie verba inter vos.

Commutabilis, le, Quod facile mutatur. μεταβλητός. Cice. de Amic. Nam quum amicitiæ vis sit in eo, vt vnus quasi animus fiat ex pluribus, quî fieri poterit, si ne in vno quidem quoq; vnus animus erit, idémq; semper, sed varius, commutabilis, multiplex?

Commutatus, us, ui, verbale. μεταβολή. Lucret. lib. 1, -quapropter quoniam quæ diximus antè In commutatum veniunt.

Commutatio, onis, aliud verbale eiusdem significationis. Cæsar 5. bell. Gall. Propter crebras commutationes æstuum. ¶ Est & commutatio Rhetorum figura, de qua vide ad Herennium lib. 4.

Como, is, psi, ptum, Significat comam compono, orno. κομῶ. Terent. in Heautont. Dum moliuntur, dum comuntur, annus est. Ouid. 2. Amo. Comere sed solas digna Cypassi deas. Tibul. lib. 1, Nec nitidum parca compserit arte caput.

Comptus, a, um, Ornatus, politus. κεκαλλωπισμένος. Plaut. in Mil. Capite compto, crines vittáſq; habeat. Virgil. 10. Aeneid. Sanguine turpantẽ comptos de more capillos. Lucan. lib. 10, Quẽ formæ cõsisa suæ Cleopatra, sine vllis Tristis adit lachrymis, simulatum cõpta dolorem, &c. Vnde diminutiuum Comptulus, κομψεύς.

Comptus, huius comptus, verbale: vt, Virginei cõptus apud Lucretium, lib. 1. id est cultus puellares.

Comœdia, κωμῳδία, Fabulæ genus, ciuilis priuatæque vitæ imaginem, velut in speculo repræsentans: quemadmodum contrà in Tragœdia, regum præcipuè & aulicorum mores depinguntur. Nam in Comœdia nonnisi humiles, aut saltem priuatæ personæ: in Tragœdia verò principes heroes, atque adeo dii ipsi introducuntur. Quòd si in Comœdia, deorum aut principum personas contingat admisceri, eæ non propriè Comœdiæ, sed Tragicocomœdiæ appellantur. Adhæc, in Comœdia turbulentum principium læta ferè excipit Catastrophe: contrà, Tragœdiæ tristissimus ferè est exitus. ¶ Dicta est autem Comœdia ἀπὸ τῶν κώμων, hoc est à vicis, vt quidam volunt: propterea quòd Athenienſibus nondum in vrbem coactis, & adhuc per vicos dispersis, prima poematis huius rudimenta à iuuentute inuenta crederentur: siue, vt alii malunt, à Como lasciuiæ & comessationis deo: cui iuuentus indulgens, rudia & inculta carmina profundebat: quibus quos videbatur, nominatim perstringebat. Verùm quum eo genere licentiæ Poetæ nimis petulanter abuterentur, atque optimi cuiusque nomen inuaderent, lege cautum est ne hoc poematis genere cuiquam in posterum vti liceret. Vertère ergo stylum (vt inquit Horatius) formidine fustis: & in veteris Comœdiæ locum noua succesſit, in qua ficta argumenta tractare cœperunt, & humanæ vitæ similitudinem, veluti penicillo quodam exprimere. Cice. 1. Offic. Duplex omnino est iocandi genus, &c. Alterum elegans, vrbanum, ingeniosum, facetum: quo genere non modò Plautus noſter, & Atticorum antiqua Comœdia, sed etiam Philosophorum Socraticorum libri referti sunt. Idem de Clar. Orat. Eius improbitatem veteres Atticorum Comœdiæ notauerunt.

Comœdus, di, κωμῳδός, Qui repræsentat Comœdias, siue Comœdiarum actor: sicut Calliopius apud Terentium, & Q. Roscius apud Ciceronẽ. Facere Comœdum in pronuntiando, Quintil. lib. 2. cap. 12. Fieri Comœdum ex pessimo histrione, Cicero pro Roscio Comœdo.

Comicus, κωμῳδοποιός, κωμικός, Qui Comœdias componit, vt Terentius Plautus, & similes. Plin. lib. 13. cap. 1, Hoc erat celeberrimum Menandri poetæ comici ætate.

Comicus, a, um, adiectiuum: vt, Comicus versus. Plinius lib. 14. cap. 14. Artificium comicum, Cicero pro Rosc. Comœdo, Nemo enim illum ex trũco corporis spectabat, sed ex artificio comico æstimabat. ¶ Res comica, Horat. in Arte, Versibus exponi tragicis res comica non vult.

Comœdicè, aduerbium, Significat manſuetè. suauiter, κωμῳδικῶς, κατὰ κωμῳδίαν, sicut Tragœdicè, crudeliter. Plautus, Euge astitistis & dulcè, & comœdicè. Festus.

Comosandalos, κομοσάνδαλος, Flos est quẽ notiore nomine Hyacinthum nominamus, vt tradit Pausanias: ex quo Hermionenses solennibus Chthoniæ deæ festis coronas complicabant.

Comosis, Vide COMMOSIS.

Comosus, Vide COMA.

Comotriæ, κωμότριαι, Latinè comptrices dici possunt, vel ornatrices, quæ ornandæ comæ habent peritiam. Romæ Vestæ ministræ, autore Festo, Comotriæ dictæ fuerunt, quæ sex erant numero, vt singulæ partes populi, singulas haberent Sacrorum ministras.

Comotrion, κομοτρεῖον, Dicitur instrumentum quo comptrices capillos adornant. Latinè Calamistrum appellatur, vel Discerniculum.

Compactus, Compactio, Compactilis, Vide COMPINGO.

Compago, ginis, & Compages, compagis, penul. prod. Coniunctio, & compositio. ἁρμολογία. Ouid. 1. Metam. Atque ita disparibus calamis compagine ceræ. Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ. Cice. de Senect. Nam dum sumus in his inclusi compagibus corporis, munere quodam necessitatis, & graui opere perfungimur. Pacuuius, Saluete gemini mei compages sanguinis. Virg. 1. Aeneid. -compagibus arctis Claudentur belli portæ.

Compagino, as, pen. corr. Coniungo, copulo. à nomine Compages. siue Compago, quæ coniunctionem significant. συνεμπαγῶ. Augustus. Vt autem simus membra eius, vnitas nos compaginauit.

Compar, Idem quod par, ἴσος. Liuius. Comparem cladem ad Aegates insulas Carthaginiensium prælio nauali acceptam, qua fracti Sicilia ac Sardinia cesſere. Idem lib. 1. ab Vrbe. Id enim demum compar connubium fore. ¶ Inuenitur & Compar substantiuum pro socio, seu coniuge. Plaut. in Cas. Meus socer, compar, commarius, villicus. id est socius, vel æqualis. Plin. libro 18. cap. 23, Coniuga fermè vagantur, nec nisi cum compare vita est. Rhetores Compar id esse dicunt, quòd duabus aut pluribus sententiis breuibus, & inter se paribus exigitur. πάρισον.

Comparabilis, Comparatiuus, Vide COMPARO.

Comparco, res, Idem quod Apparco. φαίνομαι. Plaut. Aulul. Qui modò nusquam cõparebas, modò quum compares, peris Cice. 7. Verr. Quærite nunc vestigia, quibus exitus illorum ex illo loco cõpareant. Liu. Prima luce nec autor, nec causa terroris cõparuit. ¶ Comparere pro Extare. Liuius, Visebantur enim excellentia eius generis ornamenta à Marcello consecrata, quorum exigua pars comparet.

Comparo, comparas, pen. corr. Multiplicis vsus est. significat enim aliquando cõparationem facere, siue adæquare. συμβάλλειν. Et tunc habet vel datiuum. Cic. de Amic. Memineram Paulum, videram Caium, sed ii nec comparantur Catoni maximo & spectato viro. Vel ablatiuum cum præpositione Cum. Idé de Sene. Quæ sunt igitur voluptates corporis cum autoritatis præmiis comparandæ? Vel accusatiuum cum præpositione Inter. Idem Offi. 3. Etenim nõ modò pluris putare quod vtile videatur, quàm quod honestum: sed hæc etiam inter se comparare, & in his dubitare, turpissimum est. Vel cũ præpositione Ad. Terent. in Eun. Act. 4, Sce. 4, Hau, ne comparandus hic quidem ad illum est. Vel accusatiuum solum, sine præpositione. Cic. in bruto, Vt crebrò conferant pugnantia, cõparent cõtraria. ¶ Sæpe etiam Comparo accipitur pro constituo, adapto. παρασκευάζω. Cic. de Nat. deor. Ego me ita comparaui. Et, Natura ita comparatum est, id est cõstitutum. οὕτω πέφυκε. Terent. in Phorm. Quàm iniquè comparatum est, hi qui minus habent Vt semper aliquid addant diuitioribus. ¶ Item præparo, paro: quæ videtur propria esse significatio huius verbi. συσκευάζω. Cice. Verr. 2, Vt erat inter suos copiosus, conuiuium comparabat. Sic Comparare copias, exercitum: & per transtationem, Comparare risum, dolum insidias, malum alicui. ¶ Item do. Idem ibidem, Et omni gemitu ac dolore certa merces comparabatur. ¶ Item socio, coniugo. πρυτάνω. Plaut. in Asin. Prehende auriculas, compara labella labellis. Item compono, machinor, συσκευάζομαι. Sisen. libro 4. Hist. Eos qui hoc malum publicũ clandestinis consiliis comparauerint. ¶ Et comparare, emere. πρίασθαι, ἀντικαλλάττομαι. Cato de Re rust. Prædiũ quum cõparare cogitabis, sic in animo habeto. Liu. lib. 2, Annonæ in primis habita cura, & ad frumẽtum cõparandũ missi, alii in Volscos, alii Cumas. ¶ Item, habita ratione rerum & hominũ, aliquid statuo: & Cõparatio, ciusmodi constitutum. Liu. His Vosci

sine

sine sorte,sine comparatione prouincia data.id est sine conuento, & certo constituto. κληρωτὸς. ¶Accipitur etiam pro quærere, siue acquirere.Cic.Offic.2,Prima est adolescenti cõmendatio ad gloriam, siqua ex bellicis rebus comparari potest. Idem de Orat.Equidẽ mihi hoc subsidii iam inde ab adolescentia coparaui.Et pro Quintio,Nã quo minus ingenio possum,subsidio mihi diligentiam comparaui.

Comparatio,verbale,Idem quod apparatus. παρασκευή.vt, Comparatio noui belli,Cicero pro lege Manil.¶Item acquisitio:vt,Comparatio voluptatis,Cic.2.de Finib.¶Item constitutio.Liuius,His Volsci sine sorte, sine comparatione prouincia data est. ¶Est etiam id quod Analogia Græcè dicitur.Cicero de Vniuersitate.¶Comparatio item dicitur,rei vnus cum alia ex aliqua similitudine collatio,quæ à Græcis παραβολὴ dicitur. Cic.1.Offic. Primùm igitur de honesto,tum de vtili,pòst de comparatione eorum disserendum.

Comparatè,aduerbium,alterius cõparatione. παραβολικῶς. Cic.in Top. Quum autem quæritur quale quid sit,aut simpliciter quæritur, aut comparatè. Simpliciter,expetendane sit gloria:Comparatè,Præponendane sit diutius gloria.

Comparabilis, le, Quod cum alio potest comparari. παραβλητος. Cic.1. de Inuentione,Comparabile autem est quod in rebus diuersis similem aliquam rationem continet:cuius partes sunt tres,imago,collatio,& exemplum.

Comparatiuus,a,um,Quod per comparationem adhibetur. συγκριτικὸς. vt,Comparatiua iudicatio.Cicc.de Inuent. Deinde oportebit illam ipsam comparatiuam iudicationem exponere,tanquam causam deliberatiuam.Hinc etiam Grammatici Comparatiuum gradum appellarunt,cuius proprium est superare positiuum in ea qualitate quam obtinet:licet quandoq; pro positiuo ponatur. ¶Est autem Comparatio,vt docet Prisc ianus,ad vnum vel ad plures,tam sui generis,quàm alieni:quanuis Græci honoris causa suæ gentis magis,quàm ratione veritatis dicant,non posse ad multos sui generis fieri coparationem. Statius libro 8.Thebaid.Sed pectora flectas,Et melior fis quæso deis. Valer.Max.lib.4,Idem sentit Fabricius Licinius,honoribus & autoritate omni ciue temporibus suis maior.Et lib.7,Terrium te importuniorem superioribus habere cœpimus rectorem. ¶Comparatiua & superlatiua,quæ à præpositionibus veniunt,præter suam constructionem ablatiui & genitiui,aliquãdo accusatiuo iungũtur.Cic.ad Octauium,Propius vrbem.Sallust.Proximè Hispaniam Mauri sunt.

Compasco,is,Simul pasco.συνεμαυτ.Varro,Colonus in agro furculario ne capras compascat.Plinius lib.9.cap.54,Nuper excogitatum fa mem longæ aduectionis à Brundusio,compascere in Lucrino.

Compascor,pasciuum.Varro 1.de Re rust.cap.1.Messe facta,spicilegium venire oportet,aut domi legere stipulam: aut si sunt spicæ raræ, & operæ carę,compasci.¶Ius compascendi habere,Scævola in l.Testatrix,paragr.plures.ff.si seru.vend.

Compascuus,adiectiuum,vt Ager compascuus,apud Ciceronem in Topicis,qui relictus est ad pascẽdum communiter vicinis. σύνομος ἀγρὸς. Valerius lib.6.cap.7, Ius compascuum,pro compascendi.

Compedes.penul.correpta,& fœminini generis,à nominatiuo singulari Compes,Vinculi genus,quo captorum pedes constringuntur. πέδαι.πεδόνακαι. Plautus in Cap.Vbi ponderosas,crassas capiat compedes.Terentius in Phorm.Molẽdum vsq; in pistrino vapulandum,habendæ compedes. Cicero Atti.lib.8,Age iam has compedes, fasces (inquam)hos laureatos referre ex Italia quàm molestum est.

Compeda,dæ,Antiquè.Varro Parm.Lepusculi timentes,hoc quadrangulum dedit Diana rete nexile,ac viscum fugæ,lineámque cõpedam. ¶Legitur etiam nominis huius numerus singularis,præsertim ablatiuus Compede.Horatius,Ninali compede vinctus.Iuuenalis Saty.4, Squallidus in magna fastidit compede fossor.Columella lib.8.cap.2, Eáque,quasi compede,cohibẽtur feri mores.Genera compedum sunt Numellæ,Boiæ,Pedicæ,Neruus.

Compedio,compedis,penultima correpta,compediui, ditum, πεδέω, Significat pedes ligare,& vincire.Varro,Domum intro,& pedes corrigiis compedio. Hinc

Compeditus,participium,Compedibus ligatus. πεπεδημένος. Plautus in Capt.In lapidicinas compeditum condidi.

Compellatio,onis,Vide COMPELLO,as.

Compello, lis, compuli , compulsum , Propriè significat (inquit Seruius) diuersa , vel diuersorum generum animalia eodem cogere. συναλάσσειν,συνωθεῖν.Virgilius lib.7,Compulerántque greges Corydon & Thyrsis in vnum.Et Plautus in Pœn.Canes compellunt in plagas lepidè lycum. ¶Quinetiam de hominibus dici solet.Cicero de Inuent.Qui dispersos homines in agris,& in tectis syluestribus abditos,ratione quadam compulit in vnum locum,& congregauit.Liuius lib.3.ab Vrbe,Compulsis deinde in oppida Aequis,ea multitudo dilapsa quum Antium redisset,&c.Accipitur & pro cogo, adigo,& inuitum ad aliquid faciẽdum adduco.κατέργω.Plinius lib.36.cap.5,Quòd Hipponax indignatus,amaritudinem carminum distrinxit in tantũ, vt credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse. ¶Et per trãslationem.Plautus in Asin.Quæ volet faciemus,qui hosce amores Nostros dispulsos cõpulit.Cicero Acad.4,Quum sit enim campus in quo possit exultare oratio,cur eam in tantas angustias,& in Stoicorum dumeta compellimus?

Compello,as,Alloquor.καινολογοῦμαι,ἀντυχάνω.Plautus in Amphi.Cõpellemus sis hominem.Virgilius lib.2,-vltro flens ipse videbar Compellare virum.Cicero post Reditum in Sen.Neque solùm id dixit,sed quos ei commodum fuit,compellauit. ¶Aliquando infamo,accuso. προσκαλοῦμαι. Suetonius in Cæsa. Eodem modo Nonium quæstorẽ, quòd compellari ad se maiorem potestatem passus esset, &c. Cicero ad Atticum lib.2,Nigidium minari in concione,se iudicem qui non adfuerit,compellaturum , id est incusaturum.

Compellatio,verbale.Cicc.ad Cornificium,Itaque crebras vel potius quotidianas compellationes meas non tulit,seque in vrbem recepit inultus.

Compelluceo,ces,cere,διαφάνομαι.Vnde Compellucidus,penult.corrept,διαφανὴς.Plaut.in Persa,Nihil est macrum,nihil è nigro compellucidum.

Compendium, Est id quod parsimonia quadam seruamus, συνόψις. sicut è contrario Dispendium quod vel incuria, vel immoderatione profundimus,aut perdimus.Plin.Bubulas carnes,caules caprifici , magno lignorum cõpendio percoquunt.Idem,Magno id lignorum dispendio fit,addito sale:nam perquoqui integro die vix possunt.¶Cõpendium dicitur etiam vtilitas,lucrum, κέρδος: sicut Dispendium, damnum. ζημία.Tibull.Nec vagus ignotis repetens compendia terris,Presserat externa nauita merce ratem.Item lib.4.ad Heren.Duæ res sunt quæ possunt homines ad turpe compendium commouere, inopia atque auaritia. ¶Compendium,pro via cõpendiaria & breui accipitur. Plin. lib.5.cap.5,Compendium viæ quatridui deprehensum est. ¶Item Compendium, quæuis breuitas dicitur,in qua tamen vtilitas est: quales sunt libri in quibus breuiter summa operis alicuius colligitur. ἐπιτομή. Vnde Plautus in Mil. Quim potes , tam verba confer ad compendium.

Compendifacio , cis , Orationis compendio vtor. συντέμνω , μικρολογέω. Plaut.in Mostel. Orationis operam compendifacito. ¶Nonnunquam etiam lucrifacio.Plaut.in Persa,Nam ego hodie compendifeci duos panes in dies.

Compendiosus, a,um, Valde vtilis. ἀνυτικός.Columell.lib.1, Quod & per partes nonnunquam damnosum est, in summa tamen fit compendiosum.

Compendiarius , a,um,Breuis,succinctus , & veluti ad certam metam per compendium ducens.σύντομος.Cic.lib.2. Offic.Præclare Socrates hanc viam ad gloriam proximam,& quasi compendiariam dicebat esse,siquis ita ageret,vt qualis haberi vellet,talis esset.

Compendiariò aduerbium.συντόμως.Senec.Epist.120,Ad maximas diuitias te compendiariò voco.

Compenso,as,Exæquo,retribuo,refundo,quasi pari pondere rependo. ἀντισταθμίζομαι,ἀντεκδαπανῶμαι. Cicc.pro Murœna, Atque hæc à nobis petunt omnia:neque vlla re alia,quæ à nobis consequuntur , nisi opera sua compensari putant posse.Ouid.Epist.3,Tot tamen amissis te com pensauimus vnum. Valer. Max. Tarditatémque supplicii grauitate compensat.Claud.in Rufinum,Suppliciisque moram grauiori numina pœna Compensant.

Compensatio.κατάθεσις.Quæ est(autore Modestino l.1.ff.de compensat.) debiti & crediti inter se contributio.Cicc.5 Tusc.Itaque hac vsurum compensatione sapientem,vt voluptatem fugiat.Ad Herenn.lib.4, Fortitudo est contemptio laboris & periculi,cum ratione vtilitatis & compensatione commodorum.

Comperendino,as, penultim.cor. Significat de die in diem differo. ἀναβάλλομαι,ὑπερημερῶ.Cic.1. Verr.Tua ratio est,vt secundum binos ludos mihi respondere incipias:mea,vt ante primos ludos comperendinem.¶Comperendinari autem reus dicebatur,quum iudices adhuc incerti quid deberent pronuntiare,causam in aliud tempus differebant.¶Dictum est autem Comperendinare,quasi in diem perendinum differre. Dicebatur enim propriè Comperendinatio (teste Gellio)quando reus in tertium diem reiiciebatur.Quum vero in posterum diem causa differebatur,hoc,Diem diffundere , appellabant. Vide Gellium lib.14.cap.2, Accipitur tamen pro quantumuis longa iudiciali dilatione.Cic.3.in Verr.Vt his ludorum diebus interpositis, nemo istum comperendinatum iudicaret?

Comperendinus, a,um,vt Dies comperendini, quibus vadimonium iuberi licet,vt inquit Macrobius.ἡμέραι ὑμέραι.Vide Valerium lib.2.cap. 3',& Budæum in Annotationibus.

Comperendinatio.Quæ est(sicut docet Asconius)ab vtriusq; litigatoribus inuicem sibi denuntiatio in perendinum diem,ne scilicet alter litigatorum imparatus tergiuersari posset.ἀναβολή.

Comperendinatus,us,ui Cic.3.in Verr.Adimo enim comperẽdinatum, quod habet lex molestissimum,bis vt causa dicatur. Vbi Asconius, Comperendinatum(inquit)pro Comperendinatione posuit.

Comperio , & Comperior deponens , differunt , autore Diomede, quod Comperiri est ex opinione colligere, & pro explorato compertum habere. καταλαμβάνω. Sallustius in Iugurt. Sed ego comperior , Bocchum magis Punica fide , quim ob ea quæ prædicabat, simul & Romanos , & Numidam spe pacis detinuisse. ¶Comperire verò ab alio cognoscere. ἐρέσθαι. Terent.in And. -item alio die Quærebam:comperiebam nihil ad Pamphilum Quicquam attinere. Ea tamen differentia,vt plerǽque aliæ Grammaticorum,ab autoribus passim contemnitur. ¶Compertum est mihi,& Exploratum est mihi: hoc est per inuestigationem cognoui.σωπᾶσθαι Aristoteles,& πληροφορῆσθαι.

Compertus,participium,seu nomen ex participio. Sueton.in Tib. Cæs. cap.35, Equiti Romano iusiurandi gratiam fecit,vt vxorem in stupro generi compertam dimitteret , quam se nunquam repudiaturum antè iurauerat,id est deprehensam. ¶Compertus stupri.Liuius 2. bel.Pun. Tum quòd duæ Vestales eo anno Opimia atque Floronia stupri compertæ.

Comperto,absolutè,Id est quum cõpertum esset. Tacit.lib.3,Neq; dum cõperto,quos illa vis perculisset.Iabolenus in l.Pantomimus.parag. prohærede.ff.de acquir.hæred.Pro hærede gessisse filium placuit, qui moriens,comperto matrem suam intestatam decessisse,&c.

Compernes,dicuntur homines genibus plus iusto cõiunctis,vt Festo placet,

placẽt,vel qui longos habent pedes,vt interpretatur Nonius. Lucil. libro 17.Satvr. Compernem,aut varam fuisse Amphytrionis coniugem Alcmenam.

Compes, Vide COMPEDES.

Compesco, is,Cohibeo,contineo, coërceo : quasi ab eodem (vt Festo placet) pascuo contineo. συσίλλω, σωφρονῶ. Plinius libro 20. capite 7, Semine trito & ex vino poto libidinum imagines in somno compesci. Plinius in Epistolis,Nullum denique instrumentum ad incendia compescenda,Iuuen.Digito compescere labellum.

Competo, is,penult.corrept.Honorem,vel coniugium,vel aliud quicquam cum alio peto. συμφιλονεικέω.Plinius de Viris illustr.Et vnam speciosam duobus competentibus,pater puellæ conditionem tulit.

Competitores, Dicuntur qui in magistratibus, officiis, & honoribus petendis concurrunt. συμφιλονεικεῖς. Cicero ad Atticum libro 1,Competitores qui certi esse videbantur,Galba & Antonius.

Competitrix,icis.Cicer. pro Murœ.Nam nos quoque habuimus scenam competitricem.¶Aliquando Competere (teste Nonio) Est parẽ esse, vel conuenire. συμφέρειν, συμπίπτειν. Vnde in æstimatione rerum dicimus,Hoc illi competit.Seneca,Nihil ei magis competebat.Columel, libro 2,Nec omnino cunctabimur , quò minus sub tectum cõgeratur: vel si non competet , vt aut in villam fœnum portetur , aut in manipulum colligatur:certè in metas extrui conueniet. ¶Item quãdoque animi vel corporis parte aliqua compotem esse:&, vt Nonius inquit, constanter valere.Sallustius libro primo,Hastor.Si verò quasi formidine attonitus,neque animo,neque auribus,aut lingua compereret.

Competentia,pro conuenientia. ἀναλογία. Gellius libro 2,Comprehensa autem mensura Herculani pedis, secundum debitam membrorũ omnium competentiam modificatus est.Idem libro 14.cap.1.Ad eandem competentiam nasci non queunt.

Competenter,Mediocriter. μέσως. Vlpianus Solu.matrimon.l. Si quum dotem:Quatenus filio & patri competenter cõsulatur. Paulus in l.16. ff.de testibus. Qui falsa vel varia testimonia dixerunt, vel vtriq; parti prodiderunt,à iudicibus competenter puniantur.

Compilo, as,penult.produ. Vndique furripio. ἁρπάζομαι, περισυλάω. Dictum à πίλος, quod est complano,non à pilis vellendis,cuius prima corripitur:aut certè ab eo quòd Pilotas fures Græci appellãt. ¶ Vnde Compilare & Expilare hæreditatem dicimus:id est fraudare & diripere.Cicc.1.de Nat. deor.Tot millia latrocinantur morte proposita : alij omnia,quæ possunt,sana compilant.Plautus in Menæch. Vir vbi compilet clanculum,quicquid domi est. Horat. -ne me Compilasse putes Crispini scrinia lippi. ¶Interdum Cogo. ῥαψῳδῶ & in vnum congero:vnde Compilatores,qui multa in vnum cogunt.ῥαψῳδοί.

Compilatio,verbale.Cicero Cæl.libr. 2,Quid ? tu me hoc tibi mandasse existimas, vt mihi gladiatorum compositiones, vt vadimonia dilata, & Chresti compilationem mitteres?

Compilatus,a,um, Qui furtum passus est, (teste Nonio) quòd qui è domo suppellectilem detrahunt , æquare omnia & complanare videantur. περισυλωμένος.

Compingo, is, compegi , compactum, Compositum à Con & Pango, contrudo, compello, detrudo. συωθέω. Plautus in Amphit. Quid faciam nunc,si tres viri me in carcerem compegerint? Cicero 1.de Orat. Tanquam in aliquod pistrinum detrudi & compingi videbam. Plautus Menæc.Et ob eam rem te in carcerem esse compactum scio. ¶Interdum compono,coniungo.συμπήγνυμι. Virgilius 2.Ecloga.Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula. Cic.3.de Finib. Quid enim aut in natura (qua nihil est aptius,nihil descriptius) aut in operibus manu factis tam compositum,támque compactum & coagmentatum inueniri potest? Huic opponitur Incompactum, hoc est disiunctum,malè compositum. ἀσυναρμοστον. ¶Potest etiam esse compositũ à Pingo.Lactant. libro 7,Vt summam illam, quæ continet vniuersa, & compingerent,& adimplerent.

Compactum, pro conuento, vel compromisso. Suetonius in Iul. Productúsque pro rostris autores ex compacto nominare. ¶Compacto, vel de compacto aliquid agere,id est ex composito.Plaut.Capt. Nemo rideat:sani exemplo rem de compacto geri. Liuius 5.ab Vrbe, Vt multò verisimilius sit, compacto eam rem, & communi fraude Patritiorum actam.Verùm hoc potius videtur à verbo Pacisci esse deductum.

Compactio,verbale,Compositio, coniunctio . vt Compactio membrorum.Cicero 5.de Finib.Videamus ea quæ terra gignit,corticibus,& radicibus valida seruari : quod contingit animalibus sensuum distributione,& quadam compactione membrorum.

Compactilis,le,Quod compactum est.Plinius libro 11.capit.18, Optimæ apes breues,variæque, & in rotunditatem compactiles. Vitruuius lib. 4.cap.7,appellat trabes compactiles,subscudibus compactas. Et libro 10.cap.17,Compactiles postes.

Compita, penult. corrept. Dicuntur loca quæ petuntur, hoc est adeuntur per diuersas vias : cuiusmodi sunt triuia & quadriuia, in quæ plures coeunt viæ. ἄμφοδα. Ouid. -in ternas compita secta vias. Virgil. 2.Georg.Præmiáque ingentes pagos,& compita circum. ¶Antiquis in vsũ erat & Compitus, masculini generis vt annotauit Nonius.Varro de Scenicis originibus libro 3,Vbi Compitus erat aliquis.

Compitalia,orum, Festa quæ in compitis peragebantur,à Seruio Tullio diis Laribus instituta,vt est autor Plinius libro 37.capit. vlt. ἀμφοδία. Cato de Re rust.capit.5, Rem diuinam,nisi Compitalibus, in compito,aut foco ne faciat.

Compitalitius,a,um:vt Dies compitalitius,quo compitalia celebrabantur:& Deus compitalitius,qui compitis & viis præest.ἀγγεῖος. Vide plura de his apud Gellium libro 10.capit.24. Compitalitiæ ambulationes.Cicero ad Att.libro 7,Ego quoniam 1111. Nonas Ian. compitalitius dies est,nolo eo die in Albanũ venire molestus familiæ.Et ad eundem,lib.2,Sed hoc ambulationibus compitalitiis reseruemus.

Compitalitia,orum,subst.tantiué. Cicero in Pison. Tu quum in Calendas Ianuarias compitalitiorum dies incidissent,Sex.Claudium,&c.

Compitalis,le,adiectiuum.Sueton.in Augu. Compitales lares ornare bis anno instituit,vernis floribus,& æstiuis.

Complaceo, Valde placeo. ἀρέσκω. Terentius in And. Postquam amare cœpi,tibi complacita est. Præteritũ facit Complacui,vel Complacitus sum : vt in superiore exemplo.& apud Plautum in Rudente,Hoc Deo complacitum est.

Complaco, cas,Idem quod placo. ἱλάσκομαι, ἱλάσκομαι. Gellius libr. 7.capite 3,In principiis autem patroni, qui pro reis dicunt, conciliare sibi,& complacare iudices debent.

Complano, as,penult.produ.Plano,planum reddo. γδαμαλύω, ὁμαλύω. Cato capit.151,Dimidiatum digitum terram altam succernito:id bene tabula,aut manibus,aut pedibus complanato.Cic.pro Domo.Sp. Melij regnum appetẽtis domus est cõplanata, id est destructa,solo æquata.Cæsar, Sed propè iam constituta opera quum complanarent, id est perficerent,extremam manum imponerent.

Complaudo, dis,dere,Plausu certatim comprobare. κροτέω,προσκλίνω. Cic.de Amic.Stantes complaudebant in refecta.

Complector, complexus sum, Amplector, comprehendo. περιπλέκομαι. Terentius in And.Accurrit,mediam mulierem complectitur. Cicer.pro Rosc.Quo vno maleficio secula omnia complexa esse videantur. ¶Complector te amore,id est amo te : quod & sine ablatiuo dicitur.Cicero Curioni , de ipso T.Annio tantùm tibi pollicear, te maioris animi erga te, si complecti hominem volueris , habiturum esse neminem. ¶Complector cogitatione,cogito:Complector animo,considero, τῷ νῷ περιβάλλω. Cicc.in Cat.Etenim quum complector animo,quatuor reperio causas,cur senectus misera esse videatur. ¶Complector etiã passiuè legitur.Scęuola in l.Si sic stipulatus sim.ff.de verb. oblig. Nam sicut & ipsius, & hæredis caput, ita & ipsius vis & hæredis vel sæpius facta complectitur,vt condemnetur quanti interest.

Complexus,participium passiuum. Cic.pro Rosc.Amer. Atque eiusmodi,quo vno maleficio scelera omnia complexa esse videantur.

Complexus,us, nomen à Complector. συμπλοκή. Plaut. in Amph.Meus Amphitruo vno cubiculo Alcmenam complexu tenet. Cicc.pro Font. Num etiam de matris hunc complexu, lectissimæ, miserrimæque fœminæ vobis inspectantibus auellet , atque abstrahet? ¶Complexus pro amore.Cicero 5.de Finibus Serpit sensim foras cognationibus pri mùm,tum affinitatibus,deinde amicitiis.pòst vicinitatibus cum ciuibus,& iis qui publicè socij,atque amici sunt, deinde totius complexu gentis humanæ.

Complexio,verbale.Idem quod Complexus. σύμπλεξις, συμπλοκή. Cic. in Orat. Nec aceruatim multa frequentans , vna complexione deuinciet.¶Cõplexiones,copulationes,& adhæsiones,Cic.1.de Fin.¶Complexio item à Rhetoribus appellatur,quod Græci σύμμιγμα. Latinorũ nonnulli Argumentum cornutum appellant,duas habens partes,quarum vtram concesseris,non effugis reprehensionem.

Complex, Particeps sceleris , & qui in eodem crimine veluti complexus est,à complectendo. συτάκης, συγκρυτόσας.

Compleo, ex Con & Pleo , Ad summum , seu penitus impleo. σωρεύω,συμπληρόω. Gell. Ventus à latere fœuiens nauem vndis compleuerat. ¶Reperitur etiã sine ablatiuo.Cicc.de Somn.Scip.Quis est qui complet aures meas, tantus & tam dulcis sonus ? ¶Per translationem pro finire. πλυρόω. Idem in Cat.Leontinus Gorgias centum & septem compleuit annos. ¶Interdũ pro supplere.perficere,integrare. Sallust. Duas legiones instituit,cohortes pro numero militum complet.

Completus,a,um,Perfectus,absolutus. τέλειος. Cicc.in Orat. Aures perfecto,completóque verborum ambitu gaudent.

Complementum, Idem quod Completio, vel supplementum. πλήρωμα. Cicer.in Orato. Inculcata reperias inania quædam verba, quasi complementa numerorum. Corn.Tacit.libr.1, Addito maiestatis crimine, quod tum omnium accusationum complementum erat.

Complexus, Complexio, Complex, Vide COMPLECTOR.

Complico, Simul plico.συμπλέκω.Plaut.in Rudent.Dum tibi hanc rudentem, quam trahis, complico. Ad hunc modum dicimus Complicare epistolam,pro eo quod est claudere.Cicero ad Attic.Quum complicarem hanc epistolam, &c. ¶Significat etiam contrahere,& quod latum erat,angustum reddere: vt quum dicimus,Cõplicare vela.Eius contrarium est Euoluo , quod scilicet implicatum & inuolutum erat, expedio. Cicero 3.Offic. At verò siquis voluerit animi sui complicari notionem euoluere.

Complodo, is,penult.produ. Concutio,collido. συγκρόω. vt Complodere manus,Complodere pedes, Est manuum vel pedũ collisione strepitum edere.Quintil.lib.11,Nam & complodere manus, fœcnicum est, & pectus cædere.Senec.lib.1.de Ira,Complosæ sæpius manus.

Comploro, ras,Desleo,deploro. ἀποδύρομαι. Liuius 5.ab Vrb.Complorati omnes pariter viui mortuique , totam penè vrbem lamentis immensis impleuerunt.Cicc.pro Domo sua,Videre prætextatos inimicos nondum morte complorata arbitria petentes funeris.

Comploratus,us,ui,vt comploratu iusto prosequi mortuos. Liuius quinto bell.Punici.

Comploratio,verbale,id est Lamentatio.Liuius 6.bell.Punic. Complorationis eorum,flebilésque voces.

Complures, Complura , & Compluria, sine numero singulari, Idem quod multi. συχνοί, συμπλέονες. Gellius positui esse gradus,non comparatiui (libro 5.capite 21,) docet. Cæsar libro 8.bell. Gall.Quod vbi accidit, complures hostium magno nostrorum impetu pulsi vulnerantur. Cicero quarta Verr. Dicebant scyphorum paria complura , hydrias argenteas. Terentius Hecyr. Vbi illic dies est, complures accersi

Universidad de Deusto
Biblioteca

iubet. Idem Phorm. Noua hic compluria. Vbi Donatus, Secundū regulam locutus est Terentius. nam hoc Complure, & hæc Compluria dicitur. Sic veteres, quod nostri dempta syllaba Complura dicunt. Sic Cato Originum 2, Fana hoc loco compluria. Cicero in Orat. Confirmandi genera compluria. Credo, quia veteres hoc Plure, non hoc Plus, dicebant.

Complusculi, orum, diminutiuum. Plaut. Rud. Non hercle adolescēs, iam hos dies complusculos Quenquam istic vidi sacrificare. Terent. Hecy. –dies complusculos Bene conueniebat sanè inter eas.

Compluries, aduerbium, Factum ab eo quod est Compluria, & significat sæpe. πλειοάκις. Cato, Contumelias mihi dixisti compluries. Plautus Persa, Metuo hercle verò: sensi ego iam compluries.

COMPLVTENSES, Hispaniæ populi, sic à Compluto vrbe dicti. Plinius libro 3. cap. 3.

Compluuium, uij, A pluuia dicitur locus in ædibus, quò de diuersis tectis aqua pluuialis defluit. Colum. libr. 4. cap. 24, At si longius, quam ritus agricolarum permittit, & à capite vitis emicuerit, & brachiis in aliorum compluuia perrepserit, &c.

Compluuius, a, um, adiectiuum: vt, Cōpluuius lacus: qui ex pluuia aqua colligitur. Varro lib. 1. de Re rustica, 3 capit. 13, Vna, vt interius compluuium habeat lacum, vbi aqua saliat, qui intra stylobatas quum venit, fit semipiscina.

Compluuiatus, adiectiuum, Ad compluuij modum factum: vt, Compluuiata vinea. Plinius libro 17. cap. 21, Quinque generum vineæ sunt: aut sparsis per terram palmitibus, aut per se vite subiecta, vel cum adminiculo sine iugo, aut pedatæ simplici iugo, aut cōpluuiatæ quadruplici. Et paulò post, Compluuiata copiosior vino est, dicta à cauis ędiū compluuiis. Varro 1. de Re rust. cap. 8, Iugationis species duæ: vna directa, vt in agro Canusino: altera compluuiata in longitudinem, & latitudinem iugata, vt in Italia plerǽque.

Compono, is, penult. produ. Simul pono, coniungo. συντίθημι. Virgil. 8. Aeneid. Componens manibúsque manus, atque oribus ora. ¶ Item disponere, constituere. συντάττειν, κατακοσμεῖν. Cic. pro Deiotaro, Locus erat quidam, in quo erant ea composita, quibus te rex munerare constituerat. Idem 3. de Orat. Collocationis est componere, & struere verba, sic vt néve asper eorum concursus, néve hiulcus sit, sed quodammodo coagmentatus & læuis. ¶ Accipitur etiam pro ædificare. καλαπηγεῖν. Virgilius 3. Aeneid. Quàm tuta posis vrbem componere terra. ¶ Item comparare. συμβάλλειν quoniam quæ comparantur, iuxta se ponuntur. Salust. in Iugurtha, Vbi Metelli dicta cum factis composuit. Virgil. 1. Eclog. Sic paruis componere magna solebam. ¶ Quandoque ornare. σιδηρεῖν: nam compositio apta ornatum affert. Idem 4. Georg. Dulcis compositis spirauit crinibus aura. ¶ Quandoque colligere, συναλίγειν. Cic. in Diuinat. in Verr. Si ab isto libro, quem tibi magister ludi nescio quis, ex aliis orationibus compositū dedit. ¶ Quando que reficere, recreare Virg. 4. Georg. Vix defessa senem passus componere membra. ¶ Quandoque lenire. παύειν. Ambros. lib. 1. Offic. Ca uere debemus ne in perturbationem prius incidamus, quàm animos nostros ratio cōponat. ¶ Quandoque finire, claudere. Virg. 1. Aeneid. Antè diem clauso componet vesper olympo. ¶ Quandoque concordare. συναλλάττειν, κατατίθειν. Plaut. in Curc. Si possum hæc inter vos componere. Virg. Eclo. 3, Non nostrum inter vos tantas componere lites. ¶ Quandoq; conuenire, pacisci. συντίθεσθαι. Vnde dicimus Ex compósito aliquid agere. ἐκ συνθήκης. pro eo quod est, ex conuentione, vel quemadmodum inter nos conuēnit. Plin. Nihil non ex composito fecimus, pactum seruauimus. ¶ Quandoque fingere, simulare. πλάττειν. Sallust. Non sunt composita mea verba: parui id facio, ipsa virtus satis ostendit. Plaut. Quas iste fabellas composuit?

Compositus, Compositior, Compositissimus, nomen ex participio. Liuius 8. secundi bell. Pun. Acrior impetu atque animis, quàm compositior vllo ordine pugna fuit. Cic. 2. in Verr. Et ex accusatione perficiam vt nemo vnquam post hominum memoriā paratior, vigilantior, compositior ad iudicium venisse videatur. Idem ad Attic. lib. 6, Admiratus sum, vt vidi obsignatam epistolam, breuitatem eius: vt aperui, rursus σύγχυσιν literularum, quæ solent tuæ compositissimæ & clarissimæ esse.

Compostus per syncopen. Virgilius 1. Aeneid. –nunc placida compostus pace quiescit.

Compositè, ablatiuus vice aduerbij, vt Compositè aliquid agere, hoc est simulatè, & data opera. Terent. in Phorm. Compositò factum est, quomodo hanc amans habere posit sine dote.

Compositè, aliud aduerbium, Idem significans quod aptè. Cic. 1. de Orat. Sin oratoris nihil vis esse nisi compositè, ornatè, copiosè eloqui. id est eleganter.

Compositor, oris, verbale. Cicero in Orat. Non enim inuentor, aut compositor, aut actor, hæc cōplexus est omnia. Ouid. 2. Trist. Plus sibi permisit compositore suo.

Compositio, onis, verbale: vt Compositio vnguentorum. Plin. lib. 20. cap. 24. Sed discessuri ab hortensibus rebus, vnam compositionem ex his clarissimam subtexemus. Cicer. 2. de Legib. Totáque huius iuris compositio pontificialis magnam religionem ceremoniámque declarat. ¶ Compositio, discordiarum pacificatio. Cæs. 1. bell. Ciu. Legatos ad Pompeium de compositione mitti oportere. Cic. 2. Phil. Pacis, concordiæ, compositionis autor esse non destiti.

Compositura, ræ, vel Compostura. Cato de Re rust. cap. 25. Trapetus emptus est in Suessano nummis quadringentis, & olei. f. l. compostura nummis sexaginta, &c. Gell. libr. 5. cap. 20, Solœcismus est impar & inconueniens compositura partium orationis.

Comporto, as, Congero, in vnum locum porto. συμφορεῖν. Cicer. in Pison. Quum seruorum delectus haberetur in foro, atma in templo Castoris luce & palam comportarentur. Comportare frumētum ex agris in loca tuta. Cicero ad Attic. libr. 5. Horat. 2. Serm. Si quis emat citharas, emptas comportet in vnum.

Compos, Dicitur qui habet, vel assequutus est aliquid. ἐγκρατής, ἐπίβουλος, ἐπιτυχής. Valerius libr. 1, Imperatores compotes victoriarum. Plaut. in Capt. Atque ita me rex deorum atque hominum fax it patriæ compotem. ¶ Compos animi, qui animū suum habet in potestate, vel qui habet sanum animum. νοερός, μέμφρων. Terent. in Adelphis, Vix sum compos animi, ita ardeo iracundia. ¶ Huic opponitur Impos: vt Impos animi, pro insano, furioso, amēte, qui animo sanus non est, qui ve animi instrumentum habet vitiatum. Plaut. in Capt. Eripite isti gladium, quæ sui est impos animi. ¶ Sic Compos voti, & Impos voti. Cicero, Nam quo modo victores dicimus voti compotes, qui quicquid volunt faciunt: sic victos è contrario voti impotes, qui non possunt facere quod volunt. ¶ Legimus etiam nonnunquam Compos miseriarum: vt etiam in malam partem accipiatur. Plautus in Epid. Cedo manum mihi, accipe ærumnarum & miseriarum compotem. id est qui simul tecum miserias sit habiturus. Sunt autem Compos & Impos generis communis, composita ab antiqua & inusitata voce Pos, potis: vnde & Possum & posséedo. Pos autem idem est quod Potes, cuius genitiuo Potis nunc loco nominatiui vtimur. Pers. Nec potis es nigrum vitio præfigere thēta. Virgilius 3. Aeneidos. Nec potis Ionios fluctus æquare sequendo. Terent. in Phormio. Adulescens primum abs te hoc bona venia peto, Si tibi placere potis est, vt respondeas mihi. Hoc est si potest, siue possibile est. Quod autem Persius dicit, Qui pote? vis dicam? nugaris. Pote pro Potis accipitur metri causa. Similiter apud Propertium, Qui pote quisque in ea conterat arte diem. ¶ Iungitur quandoque Compos cum ablatiuo. Sallust. Neque animo, aut lingua satis compos. Liu. libr. 3, Prædáque ingenti compotem exercitum, suis etiam rebus recuperatis, quæ populatione agrorum amissæ erant, reducit. Quo in loco compotem, quasi affluentē & lætum significare puto. Sæpius tamen genitiuo iungitur.

Compositè, & Compositò, aduerbia, Vide COMPONO.

Compoto, as, pen. prod. Simul poto. συμπίνω.

Compotatio, onis, Conuiuium. συμποσίον. Cicero de Senect. Bene maiores accubationem epularem amicorum, quia vitæ coniunctionem haberet, Conuiuium nominarūt melius quàm Græci, qui hoc idem tum Compotationem, tum concœnationem vocant.

Compotor oris, verbale. συμπότης. Cicer. 2. Philip. Tum adhibes ioci causa magistrum suffragio tuo, & compotorum tuorum rhetorem.

Compotrix, cis, fœminin. συμπότρια. Terentius in Andr. Quia compotrix eius est.

Compręs des, Appellantur eiusdem rei sponsores. συνύγητοι. Festus.

Compransor, oris, Qui simul prandet. Cicer. 2. Philip. Hunc tu agrum compransoribus, & collusoribus diuidebas.

Comprecor, aris, a Precor compositum est, idem significans quod simplex. Λίσσομαι. Terent. in Adelph. Abi domum, ac deos comprecare, vt vxorem accersas. Comprecari cælestium fidem, dixit Catullus, pro eo quod est, Deorum auxilium implorare: Cælestúmque fidem supréma comprecor hora.

Comprecatio verbale, Genus precationis, quæ solenni quodam ritu ab vniuerso populo fiebat apud Romanos, vt docet Gellius lib. 13. cap. 21. Liuius 9. bell. Maced. Nulli vnquam concioni, Quirites tam non solùm apta, sed etiam necessaria hæc solennis deorum comprecatio fuit, quæ vos admoneret, &c. Nos supplicationes vocamus, qua etiam voce veteres vsi sunt.

Comprehendo, is, comprehendi, hensum, Propriè est manu capio. καμβάνω, συλλαμβάνω. Plautus in Aulul. Dicant, coqui abstulerunt, comprehendite. Vincite, verberate. in puteum condite. Cicero de Natur. 1, Quid opus manibus, si nihil comprehendatur? Sic Comprehendere hostem, & comprehendere aliquem in fuga, apud Cæsarem, & Comprehendere arma, apud eundem, pro capere. ¶ Sed per translationem ponitur aliquando pro percipere, vel intelligere. Cicer. Famil. lib. 6, Quæ didicisti, quæque ab adolescentia pulcherrimè à sapientissimis viris tradita, memoria & scientia comprehendisti, iis hoc tempore vtare. In qua significatione dicimus quoque, Cōprehendere animo, mente, ratione, sensibus, intelligentia, &c. ¶ Aliquando ponitur pro perstringere, concludere, vel complecti. Cicer. Attic. Cato verbis luculentioribus & pluribus rem eandem comprehenderat. Idem de Orato. Ac ne plura, quæ sunt penè innumerabilia, consecter, comprehendam breui. ¶ Aliquando pro prosequi. Cic. Famil. 13, Sed vt redeam ad id vnde cœpi, vehementer mihi gratum feceris, si hunc adolescentem humanitate tua, quæ est singularis, comprehenderis, id est complexus fueris. Quemadmodum idem ad Curionem scribens, inquit, De ipso T. Annio tantùm tibi policeor: te maioris animi, grauitatis, constantiæ, beneuolentiæ erga te, si complectu hominem volueris, habiturum esse neminem.

Comprehensum, substantiué. κατάληψις. Cicero libro 4. Acad. Quum quamobrem ita oporteret, nihil haberet comprehensi, percepti, cogniti, constituti.

Comprehensibilis, le, κατάληπτός. Cic. 1. Academ. Id autem visum quum ipsum per se cerneretur, comprehensibile.

Comprehensio, κατάληψις. Cicero libro 3. de Finib. Cogitationes, comprehensionésque rerum. Idem quarto Acad. Perceptio & comprehensio. ¶ Accipitur item pro ipso comprehendi, siue capiendi actu. Cicero 2. Philipp. Nam quum comprehensio sentium, mea: animaduersio, Senatus fuerit.

Comprimis, penul. produ. Idem quod In primis. ἐκ τῶν πρώτων. Cicero pro Quintio, L. Albius vir bonus, & comprimis honestus.

Comprimo, is, penul. corre. Premo. vt vuæ comprimuntur, quo vinum effluat. συμπιέζω. Plautus Pseud. Comprimere dentes videor posse aliquo modo. ¶ Item cohibeo, compesco. συνέχω. Plaut. Rud, Compime hunc esse, si tuus est. Terentius in Heaut. At tu tibi istas posthac compri mitto manus. Plautus in Amphit. Ego tibi istam hodie scelestè cōprimam linguam. Comprimere audaciam alicuius. Cic. ad Catonem. ¶ Comprimere aluum, hoc est sistere, cohibere. Celsus lib. 6. cap. 18, In hoc autem casu neque acribus cibis vtendum, neque asperis, neque aluum comprimentibus. ¶ Comprimere, supprimere. Cicer. Attic. lib. 3, Scripsi equidem olim ei iratus, quod ille prior scripserat: sed ita com presseram, vt nunquam emanaturum putarem. ¶ Comprimere virginem, pro vitiare. βιάζομαι. Liuius 1. ab Vrbe, Cōpressa Vestalis, quum geminum partum edidisset, &c. Martialis,

Villica vti duri compressaest nupta coloni,
Incaluit quoties saucia vena mero.

Compressus, us, Pro coitu. φθυμός. Plaut. Nunc ad amicam decimo die Athenas viso, Quam grauidam hic reliqui compressu meo. Terentius Adelph. –virgo ex eo Compressu grauida facta est.

Compresiuncula, cula, diminutiuum. Plautus, Dulces amantium compresiunculæ.

Compresio, onis, verbale, Cicero de clar. Orat. Grandes erant verbis, crebri sententiis, compresione rerum breues, & ob eam ipsam causam interdum subobscuri.

Compresè, aduerbium, Succinctè, arctè. συντόμως. Cicer. 2. de Fin. Rhetoricam palmæ, Dialecticam pugno similem esse dicebat: quòd latius loquerentur Rhetores, Dialectici autem compresius.

Comprobo, bas, Idem quod approbo. δοκιμάζω, ἀποδέχομαι. Cæsar 5. bel. Gall. Comprobat hominis consilium fortuna. Cice. 4. Verr. Eorum ego dignitate accusationem meam comprobare non potero. Laudare, & vehementissimè comprobare, Cic. pro leg. Manil.

Comprobator, toris, verbale. δοκιμαστής. Cic. 1. de Inuent. Deinde eius facti qui sunt principes & inuentores, qui denique autoritatis eius & inuentionis comprobatores atque æmuli.

Comprobatio, tionis. δοκιμή. Cic. 5. de Finib. Quis est tam dissimilis homini, qui non moueatur & offensione turpitudinis, & comprobatione honestatis?

Compromitto, Est præeunte vtriusque litigatoris promissione, litem arbitrio boni viri submitto. Promittebat enim vterque se arbitri sententiæ pariturum. ὑπισχνοῦμαι. Cicero ad Quintū. Frat. libro 2, Tribunitij candidati compromiserunt H–s quingenis in singulos apud M. Catonem depositis, petere eius arbitratu, vt qui contrà feciſſet, ab eo condemnaretur.

Compromissum, dicitur potestas decidendi controuersiam aliquam data arbitro à litigatoribus per vtriusque promisionem, qua polliciti sunt se eius iudicio obtemperaturos, aut mulctam, quæ inter eos conuenerat, persoluturos. ὑπισχνοῦμαι. Cicero ad Cornif. libro 12, Sed à magistris quum contenderem de proferendo die, probarunt mihi sese, quo minus id facerent, compromisso & iureiurando impediri. Compromissum facere de re aliqua, Cicero pro Rosc. Comœdo, Quæ Quū ita sint, quęro abste quid ita de hac pecunia, de his ipsis H-SIↃↃↃ de tuarum tabularum fide compromissum feceris, arbitrum sumpseris. Ex compromisso ad arbitrum ire, Proculus in l. Societatem. ff. pro socio.

Compromissarius, adiectiuum: vt Compromissarius iudex. Callistratus in l. Cum lege Iulia. ff. de recept. arbit. Nemini licere minorem viginti annis compromissarium iudicem eligere.

COMPSACVS, κόμψακος, Fluuius est Thraciæ, non procul ab Abderis, in Bistonidem lacum influens. Autor Herodotus lib. 7.

COMPSANI, Hirpinorum populi in Italia. Plin. lib. 3. cap. 11.

Comptum, (inquit Perottus) genus libaminis, quod farina conspersa faciebant. Apud Festum tamen, à quo hanc vocem ille iisdē verbis seruatis, in Dictionarium suum transtulit, Coniptum legitur, non Comptum, à verbo nimirum Græco κονίπτω, quod est puluere aspergo.

Comptus, participium, & Comptus, us, Vide COMO.

Compugno, as, are, Simul pugno, & per metaphoram verbis contendo. ἀμφισβητῶ. Gell. lib. 14. cap. 5, Eáque inter eos contentio quum longius duceretur, non arbitratus ego operæ pretium esse, hæc ista diutius audire, clamantes oppugnantésque illos reliqui.

Compulso, as, Idem est quod collido. συνορθρίζω. Columel. lib. 1, Eadē quæ semper mare conspicit. compulsatur ac fluctu conspergitur.

Compungo, compunxi, ctum, Idem quod pungere. κατανύσσω, κατασείω. Columella libro 8. cap. 14, Cauendúmque est, ne aut aculeis vticæ compungantur. ¶ Sensum compungere dicuntur, quæ sensus offendunt, vt splendor oculos, gustum amaritudo, tactum res vel calidæ nimis, vel frigidæ, vel asperæ, auditum soni vehementia. de quo vide Lucretium lib. 2.

Compunctus. Signatus. κατηγμένος. Cicero lib. 2. Offic. Barbarum & cum quidem (vt scriptum est) compunctum notis Threiciis, districto gladio iubebat anteire.

Compunctio, verbale κατάνυξις. Plinius lib. 21. cap. 19, Hæc quoque potio mulieres ex abortu purgat: laterum compunctiones tollit, & vesicæ calculos.

COMPVSA, κόμπουσα, Bithyniæ oppidum, ad Thracij Bosphori angustias situm, non procul à Chalcedone. Autor Plinius lib. 5. cap. vlt.

Computo, as, penultima corrept. Idem quod putare, siue ramos superuacuos abscindere. καλεύω, καλεύω, ἀποτίμημι. Frequentius tamen ad mentem refertur. pro existimo, iudico, siue reputo. λογίζομαι. Plinius libro 9. capite 15, Computet nunc aliquis ex altera parte, quantum Curius aut Fabritius in triumphum tulerint, & imaginetur eorum fercula. Lactant. libr. 3, Eámque hominum sapientiam pro summa stultitia computat. ¶ Item connumero, siue rationes subduco, quod vulgò dicitur *Computum facio*. Cicero in Lælio dixit, Ad calculum reuocare. Plinius in Epist. Si computes annos, exiguum tempus. Plinius lib. 18. capit. 6, Si computetur impendium operæ. Plaut. in Mil. Dextera digitis rationem computat, feriens femur. ¶ Interdū imputo. Plaut. in Merc. Computat vxor. id est imputat.

Computatio, verbale. Plin. lib. 17. cap. 22, Operarum ista computatio est. Idem lib. 12. cap. 18, Minima computatione milies centena millia.

Computabilis, le, Quod computari potest, & numerari.

Computresco, scis, Idem quod putresco. σήπομαι: vel quum variæ res mutuo contactu putrescunt. συγκατασήπομαι. Plin. lib. 13. cap. 13. Properea arbitrarier eos non computruisse. Columel. lib. 1. cap. 10. Quoniam mutuo contactu aut computrescent, aut vermibus interibunt. Plin. lib. 31. cap. 7, Capillum denigrant sanguisugæ, quæ in nigro vino diebus L X computruere.

COMVM, κῶμον Ptolemæo, Ciuitas Galliæ cisalpinæ iuxta Lariū lacum. Hæc primùm mediocris erat colonia trans Padum, à L. Scipione deducta, & deinde à Pompeio instaurata: postremò autem à Iulio Cæsare multis partibus aucta, missis eò quinque millibus colonorum: quo tempore etiam pro Como Nouum comum cœpit appellari: & incolæ Nouocomenses, qui antea Comenses dicebantur. Meminit huius oppidi Plinius in nona regione Italiæ, lib. 3. cap. 17.

COMVS, κῶμος, Deus apud veteres habitus comessationum, nocturnarúmque saltationum præses: in cuius militia autorabantur iuuenes, qui coronati noctu cum facibus, musicísque instrumentis ad amicarū fores saltandi canendiq; gratia cōcurrebant, procacitérq; lasciuiebāt, vt fores nonnunquam effringerent, quod optimè describit Philostratus, περὶ εἰκόνων, Imagine tertia. ¶ Hinc Commessari verbum, κωμάζειν. & Comessatio, vt inquit M. Varro. ¶ Item Crepalocomus, vinolentorum hymnus apud Aristophanem in Ranis.

Con, & Cum, idem significant. σύν. sed Cum tantùm separata, Con verò semper composita reperitur, & significat simul: vt Coniungo. ¶ Interdum contrà, vt Contendo. ¶ Interdum valde, vt Cōcrepo. ¶ Et est sciendum quòd quando componitur cum dictione à vocali, vel ab h, incipiēte, semper n, abiicitur: vt Coapto, Coerceo, Cohortor, Cohibeo: in Comedo, n, mutatur in m: in Cogo, n & a tolluntur. Quando componitur cum b, m & p, transit n in m, vt Combibo, Commoueo, Compareo: cum c verò, d, f, g, n, q, s, t, i, & u, consonantibus, manet n integra: vt Concurro, Condo, Confugio, Congero, Coniecto, Connecto, Conquiro, Consequor, Contineo, Conuenio. In reliquis n mutatur in sequentem literam: vt, Colligo, Colluuies, Corrigo.

Conamen, Conamentum, Vide CONOR.

Conaros, κοναρός. ab Alexandrinis appellatur frutex quidam aculeatus, teste Agathocle, qui à Dioscoride Paliurus vocatur. Vide Ruellium lib. 1. cap. 107.

Conatus, Vide CONOR.

Concaco, cas, μυθίω, βεβηλίζω. Senec. Puto concacaui me. Idem, Quid autem fecerit nescio, omnia certè concacauit.

Concædes, concædium, plur. num. Sepimenta, siue munitiones ex cæsis arboribus confectæ. Tacit. libro 1, Romanus agmine propero syluam cæsiam, limitémque à Tiberio cœptum scindit, castra in limite locat, frontem ac tergum vallo, latera concædibus munitus. Vide Cælium Rhodig. lib. 5. cap. vlt.

Concaleo, les, Idem quod caleo. θερμαι. Plautus in Amph. Prius abis quàm lectus, vbi cubuisti, concaluit locus. Varr. 3. de Re rust. capit. 16, Concaluit stomachus vt digerat multa facilius.

Concalefacio, cis, vel Concalfacio, cis, Calidum reddo. θερμαίνω. Cicero 2. de Oratore, Et ait idem, quum brachium concalfecerit, tum se solere pugnare.

Concalefio, fis, neutropassiuum. Varro 3. de Re rust. cap. 9, Curator oportet circumeat, diebus interpositis aliquot, ac vertere oua, vt æquabiliter concalefiant.

Concalefactus, a, um, Cicer. 1. Tusc. Illam verò sunditus reiiciamus in indiuiduorum corporum leuium & rotundorum concursationem fortuitam: quam tamen Democritus concalefactam, & spirabilem, id est animalem esse voluit.

Concalefactorius, a, um, Plin. lib. 21. cap. 10, Vis ei concalefactoria. hoc est excalefaciens, & nata calorem excitare.

Concalesco, scis, Calidum fieri, vel calidum esse. θερμαίνομαι. Cice. 1. Tusc. Calidior est enim, vel potius ardētior animus, quàm est hic aër, quem modò dixi crassum, atque concretum: quod ex eo sciri potest, quia corpora nostra terrena principiorum genere confecta, ardore animi concalescunt.

Concalleo, les, Idem quod Calleo, callos acquiro, callis obducor. τυλοῦμαι. Cic. 3. de Natu. deor. Versutos eos appello, quorum celeriter mens versatur: Callidos autem, quorum tanquam manus opere, sic animus vsu concalluit.

Concamerare, Est ad fornicis formam & arcuato opere ædificare. καμαροῦν. Vitruuius, Interualla aut concameranda, aut sublicandis fistucationibus. Plinius libro 11. capite 24, Specus ipsa, qua concamerātur architectura.

Concameratio, Verbale. Concamerationes dicuntur ædificia quæ arcuato opere fiunt. Plin. lib. 6, Si hypogæa, concamerationésque instituentur, fundationes eorum fieri debent crassiores. Sabinus in l. Si cui ædes, ff. de leg. 3, Concluae quod supra concamerationem alterarum ædium esset. ¶ Concamerationes etiam dicuntur pergularum hortensium tecta, ad arcuati operis similitudinē facta, quæ aut vitibus, aut alio opere topiario ad opacanda ambulacra solent obduci.

Concastigo, as, Idē quod castigo. σωφρονίζω, παιδεύω, κολάζω. Plau. Trin. Nam ego amicum hodie meum concastigabo pro commerita noxa.

Concauus, Sinuosus, vacuus. κοίλος. cuius antitheton est Conuexus.

Vnde Concauitas. Cic. 2. de Nat. deor. Speluncarum concauas altitudines, saxorum asperitates. Ouid. 4. Metam. –impulsáque tympana palmis. Concauáque æra sonant. Cic. de Fato. Stupidum esse Socratem dixit & hardum, quòd iugula concaua non haberet.

Concauo, nas, are, Idem quod simplex Cauare. κοιλοῦν, κοιλάνειν. Concauare brachia in duos arcus, id est inflectere & sinuare, vt formam imitentur duorum arcuum. Ouid. 2. Metam. Est locus in geminos vbi brachia concauat arcus Scorpius.

Concedo, dis, penul. produ. pro Do, permitto. παραχωρῶ, ὑφίεμαι. Terent. in Adel. Hui metuisti nunc? si de tuo iure concessisses paululum, &c. Cicero Diuinat. in Verrem, Da mihi hoc, concede quod facile est. ¶ Item recedere. ἀναχωρῶ. Terent. in Hecyr. Hic video me esse inuisam immeritò, tempus est aliò concedere. Liu. 2. bell. Punic. Annibal Sagunto capto, Carthaginem nouam, in hyberna concesserat. Idem, Quæ quum agerentur, hostes in loca altiora concessere. ¶ Aliquando credere, consentire. συγχωρῶ. Terent. in Phorm. Nunquámne hic hodie concedes mihi, neque intelliges? Cic. in Lælio, Quod si rectum sta tuerimus, vel concedere amicis quicquid veliint, vel impetrare ab his quicquid velimus, perfecti quidem sapientia sumus.

Concessum, si, subst antiuum. Cic. pro Cælio, Sed abhorret non modò ab huius seculi licentia, verùm etiam à maiorum consuetudine atq; concessis. Id est, permissionibus atque constitutionibus.

Concessus, us, ui, pro permissu. Cicero pro Cælio, Datur enim concessu omnium huic aliquis ludus ætati.

Concessio, onis, Idem quod concessus. συγχώρησις. Cicer. ad Att. Et nostra concessione omnem vim sui iuris amiserint.

Concelebro, bras. Idem quod Celebro, hoc est frequento. φοιτῶ. Concelebrare diem festum, est feriari. ἑορτάζειν. Concelebrate conuiuium, vel exequias, est cum quadam celebritate exhibere, vel instruere. Cicero de Pet. Consul. Et in conuiuiis quæ facere te oporter, & amicis tuis concelebrentur, & passim, & tributim. Liu. 8. ab Vrb. Quantum militaribus studiis sunus vllum concelebrari poteft.

Concelo, as, are, Idem quod celo. ἀποκρύπτομαι, ἀποκρύπτω. Gel. lib. 11. cap. 9. Nõ id postea cõcelauit, quin gloriæ quoque hoc sibi asignauit.

Concenturio, as, Dictum est à Plauto in Pseudolo pro colligere. Concenturio (inquit) in corde sycophantias. Nonius.

Concentor, Concentio, Concentus, Vide CONCINO.

Conceptaculum, Conceptiuæ feriæ, Conceptio, Conceptus, Vide CONCIPIO.

Concerno, is, Idem quod Cerno. διλέπω. Q. Cicero de Petit. Consul. Quod si satis grati homines essent, hæc tibi omnia parata esse debebant, sicut parata esse concerno.

Concerpo, pis, ex Con, & Carpo, Idem quod Discerpo, lacero. διασπάω, διασπαράσσω. Liuius 8. bell. Macedon. Librúmque rationis eius, quum Lucium fratrem afferre iussisset, inspectante Senatu suis ipsum manibus concerpisse, indignatum, &c. Plinius libr. 10. capit. 18, Ille autem protinus concerpsit.

Concerto, tas, Simul certo, contendo. ἀμφισβητῶ. Cic. Antequam iret in exil. Nunc igitur si lingua est concertandum, innocentiæ virtute fretus supero. Terent. in Adel. Quid istuc Sannio est, quod te audio Nescio quid concertasse cum hero?

Concertatio, onis, verbale, Plinius libro 20. cap. 18, Qua de causa magna concertatio extitit.

Concertatorius, a, um, Cicer. de Clar. Orat. Thucydides enim rerum gestarum pronuntiator syncerus, & grandis etiam fuit: hoc forense concertatorium iudiciale non tractauit genus.

Concertatiuus, a, um. Quintil. libro 7. cap. 3, Mutua accusatio, quam Græci ἀντικατηγορίαν vocant, nostri quidam concertatiuam.

Concesso, as, Idem quod simplex Cesso, hoc est, quiesco, ab opere vaco. ἀναπαύομαι. Plaut. in Pœnul, Postquam aurora est, nunquam concessatuimus lauari, aut fricari, aut ornari.

Concessatio, verbale. Cessatio, quies. ἀνάκωσις. Colu. libr. 11. cap. 1. Nam vt in itineribus conficiundis dimidio maturius perueniit is qui gnauiter, & sine vllis concessationibus permeat, &c.

Concha, æ, κόγχη, Græca vox est, qua significatur omne genus piscis firmiorem habens testam. Quinctiam testæ ipsæ duriores propriè Conchæ dicuntur, quales sunt cochlearum atque concharum, Ouid. Ostrea quæ in conchis tuta fuere suis. Columel. Implicitus conchæ limax. ¶ Concharum genera enumerat Plinius libro 9. capite 33, & earum naturam explicat eodem libro capite 35. In conchis nascũtur margaritæ, vt ibidem docet Plinius. ¶ Vasis quoque genus quoddam concauum, ac superius patulum, Concham vocamus. Plinius, Rursus tunditur, deinde lauatur in conchis, siccatúrque. Alio nomine Alueos & Alueolos dicimus, & præsertim in longum porrectos, ligno excauato, more lyntrium, quæ vocantur Monoxyla. ¶ Item genus vasis vinarij, in quod è dolio hauritur vinum. Iuuen. Quum bibitur concha. ¶ Aliquando ponitur pro tuba. Virgil, 7. Aeneid. Sed tum fortè caua dum personat æquora concha. Ouid. lib. 1. Metamorph. Cæruleum Tritona vocat, conchá; sonanti Inspirari iubet. His buccinis vtebantur Tritones, qui erant tubicines Neptuni. Concham verò linguam habere. & Veneri esse consecratam, autor est Aelianus libro 3. ¶ Conchæ Cytheriacæ dicebantur, quæ margaritas producebant, mulierũ ornatui præcipuè conuenientes: & ob id Cytheriacæ dicebantur, quia Veneri gratæ. Martial. Læuior ô conchis Galle Cytheriacis. Vocantur alio nomine conchæ margaritiferæ.

Conchis, huius conchis, κόγχις, Fabæ genus, siue edulium ex fabis, Iuuen. Satyr. 3, Cuius conche tumes? qui tecum sectile porrum Sutor, & elixi vernecis libra comedit? Sunt qui dicant esse fabam cum cortice suo elixam, ad differentiam fabæ frixæ, quæ sine cortice coquitur: à similitudine concharum, quòd fracto cortice velut implicita cõchis suis caruncula videatur. Martial. libro 13, Si spumet rubra conchis tibi pallida testa, Lautorũ cœnis sæpe negare potes. Huius diminutiuum est Conchicula.

Conchos, κόγχος, Mazæ genus, præ cæteris laudatum. Quo enim nomine apud Græcos significatur oculorum concauitas. Vide Ruellium lib. 2. cap. 20, & Cælium Rhodig. lib. 16. cap. 1.

Conchyle, lis, pen. prod. vel Conchylium, lij, κογχύλη, κογχύλιον, Genus conchæ, idem cum murice, cuius sanie pretiosissimæ lanæ tingebãtur, austerum in glauco colorem, & irascenti mari similem referentes. Est autem diuersum à purpura, teste Plinio lib. 9. cap. 35, Cõchylia, inquit, & purpuras omnis ora atterit. Cic. in Pisonẽ, Extructa mensa non conchyliis aut piscibus, sed multa carne subrancida. ¶ Ponitur quãdoque Conchylium pro ipso colore, sicut & purpura, & murex. Plin. lib. 9. capit. 36, Concharum ad purpuras & cõchylia eadem est materia. ¶ Alio nomine Ostrum dicitur, eo quòd ex marinarum cõcharum testis eximatur. Cõchylium itaq; Muricem, & Ostrum ineadem significatione accipimus. Virg. 4. Aeneid. Tyrióque ardebat murice læna. Idem 2. Georg. Vt gemma bibat, & Sarrano dormiat ostro. Iuuen. Saty. 3. Horũ ego non fugiam conchylia? hoc est luxuriosas vestes, & murice infectas. ¶ Conchylium nonnunquam generale nomen est ad omnes conchas. Plin. lib. 9. cap. 36, Lingua purpuræ longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua conchylia: tanta duritie aculeo est.

Conchyliatus, a, um, κογχυλιωτὸς, Conchyliata vestis, quæ murice tincta est. Plinius lib. 9. capit. 39, In conchyliata veste cætera eadem sine buccino. Conchyliata peristromata, quæ infecta sunt succo cõchyliorum. Cicero 2. Philipp. Conchyliatis Cn. Pompeij peristromatis seruorum in cellis lectos stratos videres.

Conchyta, tæ, masculini gener. Qui conchylia quærit in mari. κογχυλιάτης. Plautus in Ruden. Saluete fures maritimi, conchytæ, atq; hamiotæ. Dicuntur etiam Conchyliarij.

Concido, is, pen. prod. concidi, concisum, Simul vel minutatim cædo. συτρίβω, κατακόπτω. Plinius, Caro eius concisa ac decocta adhibenda est. Columella libro 12. cap. 8. Concisique sectui porri quantum videtur adiicito. ¶ Item frangere. κατακλάω. Plinius, Et Nucleus dentibus concisus super vulnus imponitur.

Concisus, participium: vt, Concisa oratio, Quæ non continua, sed veluti membratim cæsa est. κεκομμένος. Et cõcisus sonus, fractus.

Concisè, aduerb. συντόμως. Quintil. Quanquam ea non est tam minutè ac concisè in orationibus vtendum, quàm in disputationibus.

Concisura, ræ, Seneca Epistol. 101, Desit sanè varietas marmorum, & concisura aquarum è cuniculis interfluentium.

Concido, is, penult. corrept. concidi, concasum, Corruo, in totum cado. κατακόπτω. Lactant. lib. 7, Et muri omnium ciuitatum cõcident. Plaut. in Amph. Vt quisquis institerat, concidit crepitu. Colum. lib. 8, Atque alia genera pecorum, quum pestilentia vexantur, prius morbo & languoribus marcescunt: solæ capellæ, quanuis opimæ atque hilares, subitò concidunt. Cicero 3. Tusc. Quòd si cui, vt ait idem, simul animus cum re concidit, à grauioribus illis antiquis philosophis petenda medicina est, non ab his voluptuariis.

Concieo, es, ere: vel Concio, is, ire, Eiusdem significationis. Nam modò significant concauere. συγκαλῶ. Liui. 1. ab Vrbe. Deinde ne vana vrbis magnitudo esset, aciendæ multitudinis causa, vetere consilio condentium vrbes. qui obscuram atque humilem conciendo ad se multitudinem, natam è terra sibi prolem mentiebantur. Liuius 5. belli Punic. secundo, Galli, quos spes prædæ conciuerat. ¶ Modo commouere, concitare. κινῶν. Terent. Hecyr. Fortasse vnum aliquod verbum inter eas iram hanc conciuerit. Plautus Asinar. Tu ergo face vt illi turbas & lites concias.

Concitus, penultima producta participium à Concio. Lucan. libr. 5. Inde ruunt toto concita pericula mundo. A Concieo verò eandem correptam habet. Valer. Flac. libr. 1, Quis tibi Phryxæ dolor, rapido quum concitus æstu Respiceres?

Concitor, toris, verbale, κινητής: vt, Belli concitores. Tacitus lib. 4.

Concito, as, penult. correp. frequentatiuum, à Concieo, commoueo, perturbo, extimulo. παροξύνω, παροξύνω. Cicero libro 4. Acad. Quò enim spectat, quum artificia tolli quereris à nobis, nisi vt opifices concitentur? ¶ Sic Concitare discordiam, apud eundem. & Concitare equum contra aliquem, Liuius 1. ab Vrbe.

Concitatus, particip. vt, Concitatus ardore animus. Cicer. 2. de Fin. Admirabili quodam ad philosophiam studio concitatus. Cic. de clar. Orat.

Concitatus, nomen: vt, Concitatior cursus, id est celerior. Liuius libro 4. bel. Maced. Concitatissimi equi, Idem 5. bel. Maced.

Concitator, toris, Qui commouet. Cæsar 8. bell. Gall. Quòd Corbeus autor belli, concitator multitudinis esset interfectus.

Concitatrix, fœminino: vt, Concitatrix vis. Plinius lib. 26. cap. 10.

Concitatio, onis, Commotio: vt, Concitatio multitudinis, apud Ciceronem pro Cluent. Vehementiores animi concitationes, apud eundem ad Qu. fratrem lib. 1.

Concilium, lij, à conealando, siue conciendo, hoc est à conuocando, Senatus, vel cœtus consiliariorum. συνέδριον, σύλλογος. Virg. 10. Aeneidos. Conciliúmque vocat diuûm pater atque hominum rex. Cæsar 2. belli Ciuil. Quibus de causis concilio conuocato de summa rerum deliberare, &c. ¶ Concilium etiam pro coagmentatione siue copulatione ponitur. Lucretius libro 1, Corpora sunt porrò partim primordia rerum, Partim concilio quæ constant principiorũ. ¶ Est etiam concilium flos Iasiones herbæ, vnico constans folio, sed ita implicato, vt plura videantur. Plinius libro 22. capit. 22, Iasione (inquit) olus syluestre habetur in terra repens, cum multo lacte, florem fert candidum, Concilium vocant.

Concilio, as, Beneuolum facio, aut amore coniungo. προσάγομαι, φιλίαν ποιοῦμαι,

μαι, συνάγω. Liuius libro 1, Aeneas aduersum tanti belli terrorem, vt animos Aboriginum sibi conciliaret, &c. Reconciliare verò quis dicitur, quum post inimicitias rursus aliquem in gratiam reducit. καταλλάττω. ¶ Item contrahere, seu comparare: & hoc tam in malum, quàm in bonum. προξενῶ, ἐπιγίνεσθαι. Plautus in Trin. Meus gnatus me ad te misit, inter se atque tuos affinitatem vt conciliarem, & gratiam. Terent. in Heaut. Exeo ergo, vt pacem conciliem. Sic dicimus, Concilio mihi odium, inimicitias, quod est quasi comparo, acquiro. Sic & Reconcilio. Quint. Nam & pius autoritatis afferunt ea, quæ non præsentis gratia litis sunt comparata, & laudem sæpe maiorem quàm si nostra sint, reconciliant.

Conciliatus, participium. Fœmina conciliata viro, Catullus. ¶ Conciliatum mancipium, pro empto. Terent. Prodi malè conciliate: id est, magno pretio empte, vt interpretatur Donatus.

Conciliatus, nomen adiectiuum. Quint. libr. 4. capit. 2, Ad rem accipiendam iudicem fieri conciliatiorem, dociliorem, & intentiorem.

Conciliatus, us, aliud verbale. Lucretius libro 2. Ne quicquam commutari sine conciliatu. id est sine congregatione & coagmentatione seminum. Inde Densus & paruus cõciliatus apud eundem pro densa & parua mistione.

Conciliator, toris, Conciliationis interpres. προξενητής. Conciliator suillæ carnis lanius, Varro lib. 2. cap. 5.

Conciliatrix, Dicitur mulier, quæ viros mulieribus, & vxores viris conciliat, inquit Festus. προξενήτρια. Plautus Mili. Ita quæ esse, ancilla conciliatrix dicebat mihi. Cic. 1. de Natura deor. Non vides quàm blanda conciliatrix, & quàm sui sit lena ipsa natura. Idem de Amic. Conciliatrix amicitiæ, virtutis opinio. Idem 1. de Legib. Oratio conciliatrix est humanæ maximè societatis.

Conciliatricula, læ, diminutium. Cicero pro Sest. Erat enim hominum opinioni nobilitatæ ipsa blanda conciliatricula commendatus.

Conciliatio, Ipse conciliandi actus. Cic. 4. Acad. Honestum autem, quod ducatur à cõciliatione naturæ. ¶ Conciliatio etiam pro conuentione. συμβολαιον. Plaut. Extat conciliatio, seruanda promissa.

Conciliatura, ræ, pro conciliatione. Seneca Epist. 98, Cum Clodiis iisdem vitiis gratiosus, quibus nocens, conciliaturas exerceret in ipsa causæ dictione.

Conciliabulum, Locus in quem concilium conuenit. σύλλογος, συνέδριον. Plaut. in Bacchid. Quid si ad te veniat desubito prandium, aut potatio fortè, aut cœna, vt solet fieri in istis conciliabulis? Idem in Trin. Ne penetrarem me vsquam, vbi esset damni conciliabulum. Liuius, Qui nundinas & conciliabula obire solent.

Conciliabundus, à Concilio verbo, Conciliatorem agens, conciliatoris munere fungens προξενητικὸς, συναγωγός.

Concinnus, Idem est quod compositus, & ornatus, politus, facetus. ἐμμελὴς, κόμψος, ἁρμόζων, εὐθύμιον. ex Con. & Cinnus: vt Oratio concinna, id est compta, & aptè composita. ἐγκατάσκευος λόγος. Plautus in Persa, Sat pol concinna facie.

Concinno, as, per duplex nn, Aptè compono, & quasi conuenire facio. συντίθημι, συναρμόζω, συσκευάζω, quod vernacula lingua dicimus Accommoder: vt, Pellis concinnata est ad calceos. Plaut. Anceps quando concinnauit aream, escas effudit. Concinnare vestem, Concinnare viam Concinnare lutum, apud eundem Plautum. Concinnare vinum, Plin. lib. 14. cap. 20. Concinnare pelles, pro perpolire, apud eundem.

Concinnator, pen. prod verbale: vt Concinnatores causarum vel redemptores. διαπραττόμενοι, συνηλλαγότες, ἐργολάβοι. Vlpia. in l. Nec quicquam. ff. de offi. procon. Circa aduocatos patientem esse Proconsulem oportet, sed cum ingenio, ne contemptibilis esse videatur: nec adeo dissimulare, siquos causarum concinnatores, vel redemptores deprehendat.

Concinnatorius, a, um: vt Vasa concinnatoria, Paul. in l. Instrumentum. ff. de penu. leg. Instrumentum pistrini, item vniuersa vasa concinnatoria, penu non continentur.

Concinnitas, tis, Ornatus, elegantia. κοσμιότης, ἁρμονία. Cicer. de Clar. Orat. At quid est tam fractum, tam minutum, tam in ipsa, quam tamen consequitur, concinnitate puerile? Ibidem, Ornata sententiarum concinnitas.

Concinnè, aduerbium, Ornatè, compositè, conuenienter. κόμψως. Cic. 2. de Orat. Hæc quidem sunt concinnè distributa, sed non peritè. Idem pro Quintio, Hunc rogat blandè, & concinnè.

Cõcinnatitius, a, um, Quod breuiter collectum & aptè situm est ἐυάρμοστον. Apull. lib. 2, Nam Milonis boni concinnatitiam mensulam rogatus accubueram.

Concinnitudo Conuenientia. ἐμμελεία, ἁρμονία. Cicer. libr. 2. de Inuent. Splendoris & festiuitatis, & concinnitudinis minimum.

Concino, is, nui, concentum. Simul cano. συμφωνῶ. Cic. 4. Tuscul. Hæc quum pressis & flebilibus modis concinuntur, difficile est, &c. ¶ Per translationem sumitur pro conuenio, consono. ἁρμόττω. Idem 1. de Natur. deorum, Antiocho enim Stoici cum Peripateticis re concinnere videntur, verbis discrepare. ¶ Accipitur & pro prædicere, vaticinari. Idem pro Sestio, Hæc tum à me, tanquam fata, in ipsa re gerenda concinnebatur.

Concentor, in Decretis canonicis dicitur is, qui consonat & concinit canenti. συνῳδός. ¶ Sicut Succentor, qui voce subsequẽs canendo respondet. ¶ Præcentor, qui vocem præmittit in cantu.

Concentio, onis, verbale à concino. Cic. pro Sestio, Nam quum ageretur Togata, simulans vt opinor, caterua tota, clarissima concentione in ore impuri hominis imminens concionata est.

Concentus, us, Harmonia ex diuersis resultans vocibus. συμφωνία. Virgilius lib. 1. Georgic. Hinc ille aurũ concentus in agris. Cic. in Som. Scip. Qui acuta cum grauibus temperans, æquabiliter concentus efficit.

Concio, is, conciui, Conuoco συγκαλῶ. vt, Concire multitudinem, Li-

uius. ¶ Item commoueo. Terent. in Hecy. Fortasse vnum aliquod verbum inter eas iram hanc conciuerit. Vide CICERO, & CONCIEO.

Concio, onis, à Concio, is, tria significat. Silicet suggestum vnde verba fiunt. ἐκκλησία. Liu. lib. 1, Vocato ad concilium populo, summissis fasciibus in concionem ascendit. ¶ Item multitudinem populi assistentis conuocatam vel magistratus iussu, vel publici sacerdotis, vel autoritate eius qui cum populo est acturus. πρόεδρον Græci vocant. Cic. in Læl. Concio quæ ex imperitissimis constat, tamen iudicare solet. Sall. Itaq; concione aduocata, huiusmodi orationem habuit. ¶ Tertiò orationem ipsam, ἀγορίαν, quæ ad populum habetur. Cic. Dolabellæ, Legi concionem tuam, nihil illa sapientius.

Conciuncula, læ, diminutiuum. Cic. ad Attic. libr. 2. Quæ mihi videtur vna conciuncula clamore pedisequorum nostrorum esse peritura.

Cõcionor, pen. prod. Orationem habeo. ἀγορεύω, ἐκκλησιάζω. Cicero in Epist. Famil. Quòd quum Lepidus concionaretur, atque omnibus scriberet se consentire cum Antonio. Cic. 1. Tusc. Quæ quum ita sint, magna tamen eloquentia est vtendum, atque ita velut superiore è loco concionandum.

Concionabundus, di, Idem ferè quod concionans, concionem habens, concionatorem agens. ἀγορεύων, Liu. 5. ab Vrb. Hæc propalam concionabundus, indies magis augebat iras hominum. Idem 3. ab Vrbe, Hæc propè concionabundus circumibat homines.

Concionator, Est qui orationem habet. ἀγορής. Hieronymus in Prolog. Salom. Ecclesiasten Græco nomine appellat. Cic. 4. in Catil. Intellectum est quid interfit inter leuitatem concionatorum, & animum verè popularem.

Concionatorius, a, um, Quod ad concionem pertinet. ἀγωγικός. Gell. Ecce autem pro tibicina Laconica, tibia quoque illa concionatoria in mentem venit.

Concionalis, Qui idoneus est ad concionandum: aut qui concionari consueuit, qualis hodie vulgò Prædicator appellatur. Curius Cic. Quod quidé si inter vos senes concionales vænale proscripserit, egerit non multum. Concionalis clamor. Cic. ad Q. fratrem lib. 2. Sed eodem die vehementer actum de agro Campano clamore Senatus propè concionali.

Concionarius, a, um, Idem. Cic. ad Q. fratr. lib. 2, Vehemẽter esse prouidendum ne opprimatur, concionario illo populo à se propè alienato.

Concipilo, as, Apud Næuium, ponitur pro corripio. & inuoluo, vt annotauit Festus. Qua voce vsus est & Plautus in Trucul. –quem ego Affatim iam concipilabo.

Concipio, is, pen. cor. Simul capio, apprehẽdo. συλλαμβάνω. Vnde Concipere mulieres dicuntur, quum genitale semen apprehenditur ad fœtum faciendum. ἀποκύϊσκειν, κυεῖν. Lactant. lib. 3, Quid, quòd vxor potest esse communis, filius non potest: quoniam concipi nonnisi ex vno necesse est? ¶ Transfertur ad animum, pro εἰς νοῦν λαμβάνεσθαι νοεῖν. Quintil. Nec tantum concipere animo fœlus potui. ¶ Hinc Conceptus mentis, ἔννοιαι dicuntur quæ comprehendimus & imaginamur. ¶ Et apud Geometras, communes animi Conceptiones vocantur ea, quæ omnes tanquam manifesta & indubitata profitentur: vt, Omne totum est maius sua parte: &, Si ab æqualibus æqualia demas, quæ remanent, inter se æqualia sunt. ¶ Interdum cõcipere est deliberare ac destinare. βουλεύεσθαι, Senec. Iandudum animo conceperat quid esset acturus. Virg. 12. Aeneid. Aut tu bella cie, conceptúmq; excute fœdus. ¶ Interdum congregare, in vnum reducere. συναθροίζειν. Columel. libr. 1, Ne quum à vertice torrens imbribus conceptus affluxerit, fundamenta conuellat. Idem Sed ampla fabula sic ordinentur, vt nequis humor influere possit, & vt quisque ibi conceptus fuerit, quàm celerrimè dilabatur. ¶ Concipere verbà, frequens est apud veteres, pro eo quod est, Certam quãdam verborum formulã alicui dictare, quam ille totidem verbis referat. Vnde Concipere verba iuramenti, est præmeditari, præscribere, & dictare iuraturo, quibus verbis velimus fieri iuramentum. Liuius libro 7. ab Vrbe, Procul inde ire omnibus iussis, cultrum stringit, & super lectum stans, ferro intẽto, nisi in quæ ipse concepisset, verba iuraret, se patris eius accusandi causa concilium plebis nunquam habiturum, se eum exemplo transfixurum minatur. Conceptis itaque verbis iurare, est iuramentum præstare certa quadá verborum formula ab eo qui iuramentum defert, præmeditata & præscripta. ¶ Ad hunc etiam modum veteres dixerunt Concipere vadimonium, hoc est dictare formulam vadimonij. Cicero ad Q. Fratrem, Negat in tanta multitudine eorum, qui vnà essent, quenquá fuisse qui vadimonium concipere posset.

Conceptus, a, um, participium, Apprehensus, siue destinatus, ac cõtractus. συνειλημμένος. Cic. de Aruspi. Resp. Ex virginis furtiuo stupro conceptus. Concepta æstu pestis, Columel. lib. 7. cap. 5.

Conceptus, us, ui, pro ipso fœtu. Plin. libr. 20. cap. 22, Non edendũ grauidis, nisi mortuo conceptu. ¶ Conceptus, Actus ipse concipiendi, idem quod conceptio. Cic. 1. de Diuin. Quædã etiam ex hominũ pecudúmve conceptu & fatu, ostentorum exercitatissimi interpretes exercuerunt.

Conceptio, onis, Idem quod cõceptus. σύλληψις. Plin. lib. 21. cap. 22, Chrysippus & conceptionibus eam putat conferre multum. Cõtra naturam conceptio, Cicer. 2. de Diuinat. ¶ Formularum conceptio, Paulus in l. Actio negotiorum. ff. de neg. gest. In extraordinariis iudiciis, vbi cõceptio formularũ non obseruatur, hæc subtilitas superuacua est. ¶ Conceptio apud Grammaticos schema est, quum vnum genus cõcipit, hoc est simul apprehendit aliud genus, vel vna persona aliam.

Conceptaculum, aut Conceptabulum, Quod aliquid continet. ὑποδοχεῖον, ἀποδοχεῖον. Vt vena est conceptaculum sanguinis, id est in qua sanguis continetur. Plin. libr. 11. cap. 37, Superbiæ alitubi conceptaculum, sed in superciliis sedem habet.

Conceptiuæ feriæ, Sunt quæ quotannis à magistratibus vel sacerdotibus

in dies certos, vel incertos concipi consueuerunt. τιτας μέδαι ἑορτῶ, ¶Erant autem apud veteres quatuor publicarum feriarum genera. Nam aut Statiuæ erant, quæ certis & fixis diebus quotannis obseruabantur, & eodem semper die in fastis annotabantur: nos hodie Festa immobilia vocamus. Aut Conceptiuæ, quæ quotannis quidem fiebãt, sed modò hoc, modò illo tempore, vt magistratui videbatur, quales erant Latinæ feriæ, Sementinæ, Compitalia, & Agonalia. Imperatiuæ verò, quæ quotannis fieri non consueuerant, sed propter valetudinem Principis, aut insignem victoriam, aut etiam imminens periculum à magistratu imperabantur. Nundinæ autem feriæ erant rusticorum causa, nono quoque die instituto, vt quum octo diebus in agris fuissent, ad emenda necessaria nono die in vrbem conuenirent. Vide hæc latius apud Macrobium lib.1.Satur.cap.19.

Concito, concitas, Vide CONCIEO.

Conclamo, as, are, Simul clamare. συμβοᾶν. Cicero 6.Philipp. Quum vos vniuersi vna mente atque voce iterum à me conseruatam esse Rempublic.conclamastis. Tacit.libro 1, Conclamant patres, corpus ad rogum humeris Senatorum ferendum. ¶Conclamare, pro simplici Clamare. Cæsar 1.bell. Gall. Quos quum apud se in castris Ariouistus conspexisset, exercitu suo præsente conclamauit quid ad se venirent. ¶Conclamare vasa, militaris est locutio, pro denuntiare inter milites vt vasa colligãt: quod fiebat quum exercitus moturus erat castra. Cæsar libr.1.bel.Ciu. Quo cognito, signum dari iubet, & vasa militari more conclamari. ¶Conclamatum est, hoc est transactum & finitum est. πέπρακται. Quod locutionis genus ab iis tractũ putatur, qui morientibus asistunt. Solent enim illi cadauerum recens exanimatorum faciem identidem frigida abluere, noménque eorum clara voce inclamare, ne fortè syncope correptos pro mortuis funerarent. Nam qui animi deliquium patiuntur, mortuis simillimi sunt: vnde & nonnullos pro mortuis elatos, & à rogo relatos accepimus. Quum itaque affusa subinde frigida, nominéque sæpius inclamato nihil proficeretur, post vltimam conclamationem re iam desperata comburebantur. ¶Hinc Corpora conclamata dicuntur, hoc est deplorata, quibúsque extremũ hoc conclamationis præstitum est officium. Lucanus, –corpora nondũ Conclamata iacent.

Conclamatio, onis, verbale. Clamor multorum. Senec. Quum aliqua con clamatio est, quomodo exeat, non quid efferat, quærit.

Conclamito, tas, frequẽtatiuum. Plautus Merc. Conclamitare tota vrbe, & prædicare.

Conclauatæ res, inquit Festus, quæ sunt sub eadem claue.

Conclaue, penul.prod.neut.gen. Locus secretior in interioribus tectis, vnam habens clauem communem domesticis, intra quem multa loca clausa sunt adhærẽtia triclinio. μυχοί. Terent.in Eunucho, Dum apparatur, virgo in conclaui sedet. Cic.1.de Diuinat. Cõclaue illud vbi erat mansurus, si ire perrexisset, proxima nocte corruit. Idem 3.de Orat. de Scopæ interitu loquens, Hoc interim spatio conclaue, vbi epulabatur Scopas, concidit. Quintilianus eandem referẽs historiam, Triclinium appellat, quod à Cicerone dicitur Conclaue. Verba eius sunt hæc, Vix illo limen egresso, triclinium illud supra conuiuas corruit.

Conclauium, idem significat. Plautus in Aulul. Et conclauium mihi peruium facitis.

Concludo, is, penul.prod. Simul claudo, vel me vnà cum alio in eodem loco includo. συνκλῄω, κλῄθρῳ, συγκατακλῄω. Terent.in Adelph. Nam me in cellam aliquam cum illa concludam: id tutissimum est. Cicero de vniuer. Intelligentiam de animo, animũ in corpore conclusit Deus. ¶Item perorare, id est orationem terminare. συμπεράινειν, κατελέγειν. Cicero 6. Verr. Vt aliquando totam huius generis orationem concludam, ac desiniam.

Conclusio dicitur, quam Græci ἐπιλογῳ, nostri modò Perorationem, modò Cumulum vocant. Nam Cumulus propriè aceruus est, & in conclusione omnia, quasi in vnum aceruum colliguntur. Vocis moderatio & verborum conclusio, Cicero 3.de Orat. Acutæ conclusiones, Quintil.lib.5.cap.14. Subtilis, & ad morem Dialecticorum formata conclusio. Idem lib.7.cap.4.

Conclusiuncula, diminutiuum, apud Ciceronem 4.Acad.

Concoctio, Vide CONCOQVO.

Concolor, oris, omnis gen. Eiusdem coloris. ὁμόχρως. vt Concolor cicatrix, Plin.lib.28 cap.9. Et libro 10.capit.19, Turdis color æstate circa collum varius, hyeme concolor. Virgil.8. Aeneidos,

Candida per syluam cum fœtu concolor albo
Procubuit: viridique in littore conspicitur sus,

Concoquo, quis, penul.correpr. Idem quod simplex Coquo ψέω. Varro de Re rustic.libro 2.cap.10, Ad focum ligna afferre & cibum concoquere. ¶Concoquere etiam frequentissimè accipitur pro eo quod est mutare cibum in qualitatem corpori nostro conuenientem. Martial. libro 1, Bene concoquit Charinus, & tamen pallet. Cicero 2.de Nat.deor. Eademque hæc auis scribitur conchis se solere complere: easque quum stomachi calore concoxerit, euomere. ¶Interdum etiam metaphoricῶς accipitur, pro æquo animo ferre, & pati. Liuius libro 4. ab Vrbe, Vt quem Senatorem concoquere ciuitas vix posset, regem ferret. Tracta est translatio à concoctione, quæ fit in stomacho. ¶Concoquere odium. Cicero ad Quint.fratrem, libro 3.De epistola Vatinij risi: sed me ab eo ita obseruari scio, vt eius ista odia non forbeam solùm, sed etiam concoquam.

Concoctio, verbale, Vna ex naturalis animæ facultatibus, qua cibus mutatur in qualitatem parti nutriendæ conuenientem. πέψις. Concoctionis autem partes sunt tres, quarum prima in ventriculo, secunda in iecore & venis conficitur, tertia in ipsis partibus nutriendis. Plin. Multúmque in summo cibo concoctionibus confert vel solio, vel semine.

CONCORDIA, æ, Venetiæ oppidum, non procul ab Altino, & flumine Liquentia: cuius meminit Plin. libro 3.capit.18. ¶Est item Concordia cognomento Iulia, Hispaniæ Bæticæ oppidum, in cõuentu Hispalensi, teste eodem Plinio libro 3. capit. 1, Huius incolæ dicuntur Concordienses, quorum meminit idem Plinius libro 4.capit.20. ¶Concordia item dea apud Romanos, cuius ædem C.Flauius, Cn.filius dedicauit in area Vulcani summa inuidia nobilium, teste Liuio lib.9.ab Vrbe. Cic. pro Domo sua, Si sedem ipsam ac templum publici consilij religione Concordiæ deuinxisset. ¶Cella concordiæ. Cicero 2.Philip. Quum in hac cella Concordiæ, (ὁ dij immortales) in qua me Consule salutares sententiæ dictæ sunt, &c.

Concordialis, Herba est syluestri papaueri similis, quæ quod argemati oculorum medeatur, à Dioscoride Argemone est appellata. ἀργεμώνη.

Concorporo, In vnũ corpus redigo. συσώματόω: quod fit, quum duæ, pluréve res mistæ vnum quid efficiũt. Plin.lib.22.cap.24, Semper mul sum ex vetere vino, facilliméque cum melle concorporatur.

Concors, A coniunctione cordis dicitur, qui vnius cordis, siue vnius animi est. ὁμόνους, ὁμογνώμων. Cicero 1. Tusculan. Aliis cor ipsum animus videtur: ex quo Excordes, Concordésque dicuntur. Plinius libro 7. capit. 12, Diuersarum quidem gentium natales tam concordi figura reperiri, super omnem esse taxationem. ¶Parcæ concordes. Virgilius 4. Eclog. Talia secla suis dixerũt currite fusis, Concordes stabili fatorum numine Parcæ.

Concordia, Vnanimitas, & consensus discordiæ contrarius, ὁμόνοια. Sallustius, Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Dicitur Concordia à corde congruente. Cicero quinta Verr. Tantamque habebat morum similitudo coniunctionem atque cõcordiam, vt, &c. ¶Discors concordia, dicitur rerum, quæ quum inter se diuersæ sint, tamen commixtæ vnum quoddam corpus conficiunt, dum vna alterius vires temperat & coërcet. Ouid.1.Met a n. Quippe vbi temperiẽ sumpsere humórque, calórq; Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus. Quúmque sit ignis aquæ pugnax, vapor humidus omnes Res creat: & discors concordia fœtibus apta est. Horatius 1. Epistola. Quid premat obscurum, lucè quid proferat orbem, Quid velit & possit rerum concordia discors. ¶Discordem concordiam vocat Lucanus simulatam amicitiam: vt quum illum amplecti & colere videmur, quem tamen concito odio prosequimur. Verba eius sunt libro primo de Cæsare & Pompeio, Temporis exigui manfit concordia discors. Páxq; fuit, non sponte ducum: nam solus futuri Crassus erat belli medius mora.

Concorditas, atis, Pro concordia apud Pacuuium aliósque veteres. ὁμόνοια. Concorditatem (inquit) hospitio adiunctam, & perpetem probitatem conseruetis.

Concorditer, Vnanimiter, pari consensu. ὁμονοητικῶς. Cicero pro Rab.Et tibi acerbior patrui mors est, quem nunquã vidisti, quàm illi eius fratris, qui cum concordissimè vixerat.

Concordare. Conuenire, concordem esse. ὁμογνωσύν. Terentius in Phorm. Si cõcordabis cum illa, habebis quæ tuam senectutem oblectet. Ouid. 10. Metamorph. Et sensit varios, quanuis diuersa sonarent, Concordare modos.

Concratitius, a, um, adiectiuum. Significat quod ex consertis cratibus fit. Inde paries concratitius dicitur, qui insertis cratibus construitur. Papin. in l.Si fratres. Digest. pro socio, Si vicini semipedes inter se contulerint, vt concratitium parietem inter se ædificarẽt, ad onera vtriusque sustinenda, &c.

Concredo, is. Idem quod credere, seruandum dare, & fidei alicuius tradere. ἐπιτρέπω. Plaut. Aul. Sed mihi anus huius obsecrans concredidit thesaurum auri. Cic. pro Quint. Alphenus, cui tu rem tuam commendare proficiscẽs, & cõcedere solebas. Proper. lib.1, Sed quoniã nõ es veritus concedere nobis Accipe cõmissæ munera lætitiæ. Concredere mari nauigia, Colum. in Præfat. lib.4. Ventis aliquid concredere, Catul. Cic. pro Rosc. Am. Cui fama mortui, fortunæ viui commendatæ sunt atque concreditæ.

Concreduo, duis, dixere veteres. Plautus Aul. Ne tu in me mutasis nomen, si hoc concreduo. Idem Casin. –ei ego amorem omnem meum Concredui.

Concremo, as, penul. correp. Idem quod Cremo. κάω. Plinius lib. 11. cap. 18, Periti rerum asseuerant, non ferre tantum Arabiam annuo fœtu, quantum Nero princeps nouissimo pompæ suæ die concremauit. Concremare igni, Liu. 6. ab Vrb. Vrbs concremetur, Sen. Theb.

Concrepo, as, penult. corr, Personо. ἀλαλάζω. Et plus est, quàm sono. Nam Con ibi auctiuum est, Terent. Sed ostium concrepuit. Plaut. Bacchid. Sed huc concedam, nam concrepuerunt fores. Concrepare digitis, Cic, 3. Offic. Concrepare gladiis ad scuta, Liu. 8. bel. Pun. ¶Concrepare actiuè positum. Ouid. 3. Fast. Rursus aquam tangit Temesæáque concrepat æra,

Concresco, concreui, concretum, Simul crescere, vel conglutinari. συμφύομαι. Non rarò tamen accipitur pro congelari, & coagulari. συμπήγνυσθαι. Cic. 2. de Nat. deor. Quæ neque conglaciaret frigoribus, neque niue pruinàque concresceret. Virgil. 3. Georg. Concrescunt subitæ currenti in flumine crustæ. Sic etiam dicimus, Lac vel aërem cõcrescere, pro condensari,

Concretus, participium. Cicer, 1. Tusculan. Crassus hic, & concretus aër. Aër concretus in nubem cogitur, Idem 2. de Natu. deor. Cælum crassum atque concretum, & Aër purus & tenuis, velut opposita ponit Cicero 1. de Nat. deorum.

Concretum, ti, substantiuum, Coniunctum & conglutinatum. Cicer. 1. de Nat. deor. Quæ nihil concreti habeat, nil solidi, nil expressi.

Concretus, us, ui. Plin. lib. 12. cap. 16, In plenum autem probatio est minutis glebis, nec rotundis, in concretu albicantis succi,

Concretio, onis. Cicer. 1. de Nat. deor. Idem facit in natura deorum, dum indiuiduorum corporum concretionem fugit.

Concriminor, naris, Idẽ quod simplex criminor. κατηγορέω. Plaut. Mil. Vt si illic concriminatus siet aduersus militem meus Conseruus.

Concrucior, aris, Doleo, torqueor. ἀνιῶ: vt Concrucíari omni corpore. Lucret. libro 3, Et quasi quum caput. aut oculus tentante dolore Læditur in nobis, non omni concruciamur Corpore.

CONCVBIENSES, Populi sunt in Vmbria sexta Italiæ regione, vt est apud Plinium lib.3.cap.14.

Concubo, as, penult. corrept. siue, quod vsitatius est, Concumbo, is, simul dormio, simul quiesco. συγκαθεύδω: & per translationem coco, ἔχθω. Cicero 1. de Inuent. Si peperit, cum viro concubuit. Ouid. 3. de Arte, Credere vix possim, nisi cogat credere partus Vos ego cum vestris concubuisse viris. Terent. in Hecy. Nam aiunt tecum pòst duobus concubuisse eam mensibus. Tibul. lib. 1. eleg. 8, At Venus inuenit puero concumbere furtim.

Concubitus, us, Coitus. συνουσία, μίξις. Plinius lib. 10. cap. 63, Cæteris anis malibus stati per tempora anni concubitus: homini omnibus horis dierum, noctiúmque. Celsus libro 1, Concubitus neque nimis concupiscendus, neque nimis pertimescendus.

Concubinus, συνίων, & Concubina, ὁμωνύμως, Quòd simul cubẽt. Quintil. lib. 1. cap. 3, Nostras amicas, nostros concubinos vident. Cicero 1. de Oratore, Mater in concubinæ locum duceretur.

Concubinatus, us, ui. Plautus Pœn. Illam minorem in concubinatum sibi Volt emere miles quidam. Suetonius in Neron. capit. 18, Super ingenuorum proagogia, & nuptiarũ concubinatus, Vestali virgini Rubriæ vim intulit.

Concubium, Noctis primus somnus: ita dictum quòd eo tempore ferè omnes cubent: hoc est illa pars noctis quæ est inter Primam facem, & noctem intempestam. μεσονυκτίον, τὸ μέσον νυκτῶρ. Secabatur enim apud veteres illos Romanos diei & noctis tempus in diuersas particulas, quas propriis suis nominibus discernebant. Incipiebant autẽ diem ciuilem à medio noctis: quòd illud tempus finis esset præcedentis diei, & principium subsequentis. Tempus proximum De media nocte, vocabant. Deinde Gallicinium, quum Galli canere incipiunt. Inde Conticinium, quum canere desinunt galli. Postea diluculum, tempus ante lucem vocatur. Post hoc proximum est Manè, quum lux solis apparet. Sequitur deinde illud tempus quod Ad meridiem vocamus: deinde Medius dies, quem Meridiem, quasi Medidiem vocamus. Tempus quod meridiem sequitur, A meridie vocatur: deinde ex ordine subsequuntur Suprema tempestas, Vesper, Crepusculum, quum crepera, hoc est dubia lux est. Deinde illud tempus, quo lumina accenduntur, quod antiqui Prima face appellabant. Proximum huic tempus vocatur Concubium: inde Nox intempesta: ita dicta, quòd illud tempus intempestiuum sit rebus agendis. Quod reliquum deinde est temporis, Ad mediam noctem dicitur. Hæc fere tradit Censorinus de Die natali, 19. capite & Macrobius Satyra. libro 1. capite 2. Nox concubia, Sisen. lib. 4. Histor. Ipsi legati concubia nocte oppido digressi, iam supra hostium munitionem succedunt. Plinius libr. 20. cap. 6, Alij excoquunt ipsum, & nocte concubia in plumbeum vas condunt. Cicer. 1. de Diuin. Qui vt cœnati quiescerẽt, concubia nocte visum esse in somnis ei qui erat in hospitio, &c.

Concubitor, Qui cum alio cubat. συγκοιμητής, Quanuis per translationem accipiatur pro eo qui rem veneream exercet.

Conculco, Idem quod calco, calcibus premo, obtero. καταπατέω, ἰσάλλομαι. Cic. ad Attic. lib. 8, Conculcari, inquam, miseram Italiam videbis proxima æstate ab vtriusque municipiis ex omni genere collectis. Proterere & conculcare aliquem, Cic. pro Flacc.

Conculcatio, is. Plin. libro 8, Obturbata conculcatione prius aqua, aliter potu non gaudent.

Concupio, pis, Idem quod cupio. ἐπιθυμέω. Cicero pro Quintio, Sicut tu semper summè concupisti.

Concupisco, scis, ciusdem significationis. Cice. 4. de Finibus, vt siquis obmutescere concupierit, nihil aliud legere debeat. Idem 1. Academ. Nihil enim desyderabile concupiscant.

Concupiscor, pasiuum. Plinius libr. 11. cap. 6, Id se factura conscia, quod concupisci posset. Cicer. 4. Tusculan. Lætitia vt adepta iam aliquid concupitum, efferatur & gestiat.

Concupiscentia, Quæ est bonarum æquè, ac malarum rerum appetitus. ἐπιθυμία.

Concuro, as, idem quod simplex Curo. Plaut. Bacch. Pro dignitate obsonij hæc concuret coquus.

Concurro, ris, Simul curro. ἀμαρτέω, συνδίω. Cic. 4. Verr. Tantus in curia clamor factus, vt omnes concurrerent. Terent. in Eunucho, Concurrunt læti mi obuiam cupedinarij. ¶Concurrere dicuntur milites, quum irruunt in hostem. Cice. ad App. lib. 10, Antonius in aciem suas copias de vico produxit, & sine metu concurrit. Virgil. 1. Aeneid. –audétque virtis concurrere virgo. ¶Transfertur ad inanimata. Terent. in Heaut. Concurrunt multæ opiniones, quæ mihi animum exaugeant. Id est conueniunt & congruunt. ¶Concurrere, συρρέω, confluere. Celsus lib. 2. cap. 12, Si in stomachum quædam bilisosa concurrunt.

Concurritur, impersonale: vt, Concurritur vndique ad commune incendium restinguẽdum. Cic. 10. Philipp. ¶Concurritur, pro committitur prælium. Horat. 1. Serm. Satyr. 1, Militia est potior. quid enim? concurritur, horæ Momento aut cita mors venit, aut victoria læta, Virg. 4. Georg. Erumpunt portis, concurritur,

Concursus, us, nomen verbale. συνδρομή. Plautus Epid, Fit concursus per vias. Cic. ad Brutum, Concursus est ad me factus,

Concursio, onis, aliud verbale. Cice. 1. de Finib. Ille atomos quas appellat, id est corpora indiuidua, propter soliditatem, censet in infinito inani ita ferri, vt concursionibus inter se cohærescant.

Concurso, as, are, frequentatiuum. Cicero pro Sex. Rosc. Qui armati noctes diésque concursabant. Huc illuc casu, & temere cõcursare, Idem 2. de Natur. deor. Lucret. libr. 2, Nunc hinc, nunc illinc abrupti nubibus ignes Concursant.

Concursator, oris. Liu. 2. bell. Maced. Ita nec eques regius equiti par erat, insuetus ad stabilem pugnam, nec pedes concursator.

Concursatio, onis. Cicero pro lege Agr. Quàm acerba, quàm formidolosa, quàm quæstuosa concursatio?

Concursus, us, Concursio, is, Concurso, as, Vide CONCVRRO.

Concussus, Vide CONCVTIO.

Concutio, tis, Commoueo. διασείω. Terentius in Eunucho, At quem deum? qui templa cæli summo sonitu concutit. Ouidius 1. Metamor. Terrificam capitis concussit terque quaterque Cæsariem. Valer. Flac. libro 6, –quæcunque libet nunc concute mentes. Virgilius 5. Aeneid. Casu concussus acerbo.

Concussus, us, ui, Commotio. Plinius lib 35. cap. 16, Coquitur in calicibus crebro concussu.

Concussura, pro Cõcusione vtitur Tertullianus in libro de Fuga in persecutione.

Condalium, Anuli genus, teste Festo. δακτύλιον. Plaut. in Trinu. Intereósne homines condalium redipisci postulas? Et paulò antè, In thermopolio condaliũ est oblitus. Dictum autem videtur Cõdalium ἀπὸ τῶν ποδίκων, hoc est à digitorum articulis, siue nodis, qui anulis exornantur: quanquam & Condyli, siue Conduli nomine etiam anulum significari, idem Festus est autor.

CONDALVS, κόνδαλος, Mausoli Cariæ regis in Lycia præfectus, mirus pecuniæ emungendæ artifex: de quo tradit Aristoteles in Politicis, quòd quum Lycios maximo comæ nutriendæ studio teneri animaduerteret, occasionem sibi eam oblatam ratus, qua auri quamplurimũ & sibi posset congerere, & ad regem mittere, literas sibi à Mausolo allatas, simulauit, quibus illi iuberentur comam tondere, & ad regẽ mittere: si tamen mallent aliquantulæ pecuniæ iacturam facere, se datum operam vt in Græcia comæ coemerentur, & pro Liciis ad regem mitterentur. Quam conditionem Lyciis auidè accipientibus, mirum dictu quantam eo commento pecuniæ vim extorserit.

CONDATE, Ptolemæo lib. 2. cap. 8, Rhedonum vrbs est in Gallia, quam credimus esse eandem cum ea quam hodie vocant, Renes en Bretaigne.

Condecet, pen. corre. à Decet compositum: idem significans: quod simplex. πρόσκειμαι. Plaut. Pseud. Sed vide an ornatus hic me satis condecet. Idem Amph. Ob istuc omen ominator capies quod te decet.

Condecenter, πρεσπόντως. Gel. libro 6. capit. 12, Commodè hæc quidem omnia, & condecenter.

Condecentia, διχρημοσύνη. Cic. 3. de Oratore, Sic verbis quidem ad aptam compositionem & condecentiam, sententiis verò ad grauitatem orationis vtatur.

Condemno, as, ex Con, & Damno propriè iudicis est, quum multam reo, vel pœnam per sententiã irrogat. κατηγιστέω, κατακρίνω. Et constituitur cum ablatiuo, vel genitiuo. Cicero 3. de Orat. Cuius responso sic exarserunt iudices, vt capitis hominem innocentissimum condẽnarent. Idem pro L. Flacco, Scæuola aliis multis criminibus condemnatus. ¶Extenditur etiam interdum cõdemnandi verbum etiam ad accusatorem, vt idem sit quod reum peragere, vel efficere vt quis damnetur. Cicero 2. Verr. Ego hoc vno crimine illum cõdemnem necesse est. ¶Item extra forum: vt, Condemnare aliquem negligentiæ, inertiæ, impudentiæ, hoc est negligẽtiæ, inertiæ, vel impudentiæ vitio eum affinem vel obnoxium iudicare. Cicer. 2. de Orat. Cæteros non dubitabo primùm inertiæ condemnare, post etiam impudentiæ. Cicero. Tironi, Etiam sceleris condemnat generum sum. Idem Curioni, Quare si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine.

Condemnator, etiam pro accusatore qui reum peregit, apud Tacitum libro 4. vbi Domitium Afrum vocat cõdemnatorem Claudiæ Pulchræ, quum antè retulisset, fuisse ab eo accusatam.

Condemnatus voti, Vide latè in verbo DAMNO,

Condecoro, pen. corr. Orno, honesto, cohonesto. κοσμέω, τιμάω. Terẽt. in Prol. Hecyræ, Vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos. Plin. lib. 35. cap. 10, Dignis digna loca picturis condecorauit.

Condecorè, aduerbium. Gell. lib. 14, capit. 4, Condignè me hercule, & condecorè Chrysippus depinxit.

Condenso, as, are, Cogere, spissare, συμπυκνόω. Colum. lib. 7, Torrido sale contingitur, rursus ponderibus condensatur. Cato cap. 40, Hęc vnà bene cõdensato, quammaximè vti lutum fiat. Pro eodem etiam apud antiquos legitur.

Condenseo, ses, set. Lucret. lib. 1, Quòd si fortè aliquis, quum corpora dissiluere. Tum putat id fieri, quia se condenseat aër, Errat.

Condensus, a, um, Plin. lib. 10. cap. 73, Insidũt in eadem Africa pardi condensa arbore. Condensa acies, Cõdensa turma. Liu. 6. bel. Pun. & Hircius lib. 5. Condensæ columbæ. Virg. 2. Aeneid, Condensa arboribus vallis. Liuius 5. bell. Pun.

Condepso, is, ere, Commiscere, à Græco δέψω, tractum. Pomponius Nuptiis, Partem insipui, conclusi, condepsui. Hæc Nonius. Cato cap. 76, Postea farinæ l. 11. conspergito, condepsitóque.

Condico, is, penult. produ. Simul determino, constituo, denuntio. ὁμολογοῦμαι, ἀφορίζω. Iustin. libro 3, Nam inducias, quas proprio nomine conduxerant, ex sociorum persona rumpebant. Idem, Hi per epistolas inuicem se confirmantes, locum tempúsque coëundi condicunt, bellum communibus viribus instruunt. ¶Item pacíscor, ineo. Liu. libr. 2. ab Vrbe, Hoc anno induciæ, quæ antea semper negatæ fuerant, cum Latinis condictæ sunt. ¶Dicimus etiam Cõdicere cœnam pro prædicere, seu prænuntiare, seu promittere. Sueto. in Tib. Sext. Claudio libidinoso

Universidad de Deusto
Biblioteca

noso ac prodigo seni cœnam ea lege condixit,nequid ex consuetudine immutaret. Inde Condictacœna,hoc est promissa,vel denuntiata. Suet on. Velut ad subitam , condictámque cœnulam inuitaret populum. ¶ Condicere rem aliquam,Iurisconsultis vsitatissimum est, pro repetere. Iul.l. Si alienũ.ff. de mortis causa don. Si alienã rem mortis causa donauero,eáque vsucapta fit,verus dominus cõdicere eam non potest. Plaut. Hic scit posse sibi condici, si conualuerit donator. ¶ Condicere rerum,aut litium, antiqui dixerunt, pro denuntiare res aut lites. Liu. lib.1.ab Vrbe. Quarum rerum,litium,causarum condixit.Paterpatratus populi Romani Quiritium , Patripatrato prisco rum Latinorum, hoc est quas res,lites,causas Paterpatratus denuntiauit.

Condictum, Quod in commune est dictum, id est permissio,seu pactum inuicem factum. *ὁμολογημένον.* Festus.

Condictio (vt docet Festus) in diem certum eius rei , de qua agitur denuntiatio est, ¶ Condicere enim prisca lingua , est dicendo denuntiare. ¶ Actiõ in personam Condictio appellatur. Vlpian. in l. actionum genera.ff. de act.& obl. Actionum genera duo sunt. In rem,quæ dicitur Vendicatio:& In personam,quæ Condictio appellatur.

Condictitius,a,um : vt, Actio condictitia,qua aliquid condicimus,& repetimus:in iure ciuili Cõdictio vocatur. Vlpian.in l.Si duo.paragrap. idem Iulianus.ff. de iureiurando. Idem Iulianus scribit,eum qui iurauit fortum se non fecisse, videri de toto iurasse:atque ideo neque furti,neque condictitia tenetur:quia condictitia,inquit,solus fur tenetur. De condictione furtiua intelligit.

CONDIGRAMMA, Carmaniæ oppidum,apud Plinium lib.6.cap.23.

Condignum, Pro digno ab aliquibus vsurpatur. *ἄξιον.* Plaut. in Amphit. Accastor condignum donum,qualis est,qui donum dedit. Gellius libro 3.cap.7. Pulchrum facinus, Græcarúmque facundiarum magniloquentia condignum.

Condignè,aduerbium. *ἀξίως.* Plaut.Cas. Noctu vt condignè recubes curabitur. Condignè & condecorè, Gel.lib.17.cap.4.

Condisco, is, re. Idem quod disco. *μανθάνω, συμμανθάνω.* Plau. Pseud. Ego istuc aliis dare condidici:mihi obtrudere non potes Palpum. Cic. pro Planc. Condiscas censeo,mihi paulò diligentius supplicare.

Condiscipulus,li,Qui cum alio discit. *συμμαθητής.* Cicero 1.Tusc. Dicæarchum verò cum Aristoxeno æquali & condiscipulo suo,doctos sanè homines omittamus.

Condiscipulatus,us,Iustin.lib.12.,Multum profuere & Callisthenis philosophi preces,condiscipulatu apud Aristotelem familiaris illi.

Condiscipula,læ,fœminnum apud Martialem lib.10, Hac condiscipula, vel hac magistra Esses doctior,& pudica Sappho.

Condio, dis,condiui,vel condij,conditum, penul.prod.Sapidum facio, quod fit quum epularum sapor, sale , aut pinguedine, seu aromatibus commendatur. *ἡμέρω, ταρίχευω, ἁρτύω.* Iuuenalis,Et quadringẽtis numis condire gulosum Fictile.Cicero ad Gall.libro 7. Herbas omnes ita condiunt. Idem 5.Tusc.l. Labore in venatu,sudore,cursu,fame, siti condiebant epulas Lacedæmonij. ¶ Et per translationem,Condire tristitiam hilaritate,Cicero ad Atticum,Hilaritatem illam,qua hanc tristitiam temporum condiebamus,in perpetuum amisi.

Conditus,penultima producta,nomen ex participio:vt,Condita oratio, per metaphoram,salibus quibusdam aspersa. Cicero 2.de Orato. Nec enim concio maior vnquam fuit , nec apud populum grauior oratio, quàm huius contra collegam in censura nuper : neque lepõre & festiuitate conditior. Idem de Senectute, Faciunt conditiora cibaria,aucupium,& venatio.

Conditio,onis,secunda syllaba prod.Actus ipse condiendi. Cic.1.de Nat. deo. Perspicuum est enim quò compositiones vnguentorum,quò cibo rum conditiones,quò corporum lenocinia processerint.

Conditus,us,penult.produ.Idem quod conditura. Columella libr.2.cap. 22,Vuas itémque oliuas conditui legere licet.

Conditor,oris,penul.produ. *ὀψαρτυτής.* qui fercula condit. Cicer.post reditum,Hi sunt conditores instructoréque conuiuij:iidem expendunt atque æstimant voluptates.

Condimenta,Dicuntur gulæ irritamẽta, quæ ad cõdienda obsonia siunt. *ὀρτύματα, ἡδύσματα.* Cic.lib.3.Offic.Nam vt tribuamus aliquid voluptati,condimẽti fortasse nonnihil,vtilitatis certè nihil habebit. Plaut. Cas. –coquos equidé nimis Demiror,qui tot vtuntur condimentis: eos eo Cõdimento vno non vtier,quod præstat omnibus.Cic.1.de Fin. Audio dicentem, Cibi condimentum esse famem,potionis sitim. ¶ Facetiæ omnium sermonum condimenta,apud eundem 3.de Orat.

Condimentarius,Dicitur qui condimenta conficit,aut vendit. *ταριχοπώλης.* ¶ Est & Condimentarius,a,um,adiectiuum,quod ad condimenta pertinet. *ἀρτυματώδης.* Plinius lib.9.cap.8,Hæc apud nos habet vocabulum aliud,Saturgia dicta,in condimentario genere.

Conditaneus,Modò à condendo,hoc est recondendo, siue reponendo:modò à condiendo sit, & significat quod condi, vel condiri potest. *ἀρτολιπής.* Vnde apud Varronem,Conditaneam oleam in agro crasso & caliginoso maximè ferre conuenit.

Conditura,æ,Idem quod condimentum. *σκευασία, ἄρτυμα.* Columella libro 12. capit. 4. Vasa autem fictilia,vel vitrea plura potius quàm ampla:& eorum alia picata,nonnulla tamen pura, pro vt conditio condituræ exegerit. Seneca Epistol.96, Inuentæ sunt mille cõdituræ,quibus auiditas excitaretur.

Condo, dis,didi,In interiorem locum ad custodiam do,repono,recondo, *κατατίθημι, καλύπτω, ἀποσώζω, ἀποκρύπτομαι, ταμιεύω.* Plinius,Formicæ condunt æstate,quibus hyeme friuantur. Virgil.2. Aençid. Et nota conduntur in aluo. Plinius , Si libeat credere , vt sub vna ficu turmæ condantur equitum. ¶ Quandoque constituo,ædifico,quasi simul do. *κτίζω.* vt, Troiani Romam condiderunt. Et, Cicero multos libros condidit,id est composuit, *συντίθημι.* Sallustius in Catil. Vrbẽ Romam, sicuti ego accepi,condidere,atque,initio habuere Troiani. Cicero 1.de Diuinat. Nempe eò Romulus regiones direxit,tum quum vrbem condidit. Virgil.2.Eclog. Pallas quas condidit arces Ipsa colat. ¶ Quandoque potior : sic enim interpretatur Nonius illud Virgilij lib.7.Aen. Optato conduntur Tybridis alueo. ¶ Huius composita sunt Abscondo,& Recondo.

Conditor,penul.corre.à verbo Condo, Qui aliquid facit,vel rei alicuius autor. *ἄρξας, δημιοργός, κτίστης, ἀρχηγός.* vt Conditor legum,Plautus in Epid. Conditor disciplinæ militaris,Plin.in Epist. ¶ Conditor verò pen.prod.à Condio,is,vide CONDIO.

Conditori , i condendo,Locus in quo aliquid reponitur. *ἀποθήκη.* Vnde & pro sepulchro ponitur, in quo mortuorum corpora, aut cineres reconduntur. Petronius Arbiter , In conditorium etiam profequuta est defunctum , positúmque in hypogæo Græco more corpus custodire cœpit. Suetonius accipit pro ipsa capsa , in qua mortui reconduntur, quum ait,Alexandri Magni conditorium aureum fuisse. ¶ Conditorium muralium tormentorum,apud Ammianum,pro repositorio machinarum.Plin.Epist.96,Tam rara in amicis fides,tam parata obliuio mortuorum,vt ipsi nobis debeamus conditoria construere,omniáque hæredum officia præsumere.

Condititius,a,um, Quod conditum est & seruatum. *ἀποθετός.* Columella libr.9. de Columbis, Duobus aut tribus modò mensibus acceptant condititia cibaria,cæteris seipsas pascunt seminibus agrestibus.

Conditiuus,a,um, Quod conditum,seu repositum est,siue quod aptè condi,& seruari potest, *ἀποκάδιος δυνάμενος, ἀποθήκην.* Varro lib.1.de Re rust. Conditiua mala,struthea,cotonia, scantiana, mustea, in loco arido & frigido superposita paleæ,seruari rectè putant. Colum.libr. 8, Itaque manè,priusquam procedant in pascua, cõditiuis cibis sustinendæ sunt,ne immaturis herbis citetur aluus.

Conditiuum,ui,substantiuum,pro sepulchro. Seneca Epist.61, Qui verò latitant,& torpent,sic in domo sunt,quomodo in conditiuo.

Conditio,sine c,à Condo,is,fit:& pro fortuna,siue sorte,aut qualitate fortunarum,temporum,& rerum poni solet. *κατάστασις.* Cice. O miseram conditionem administrandi Consulatus ! Idem 3.Tusc. Nihil est enim quod tam obtundat eleuétque ægritudinem, quàm perpetua in omni vita cogitatio, & meditatio conditionis humanæ. Cõditiones pacis, hoc est conuentiones,pacta,leges. Cicero in Epist. Ferũtur omnino conditiones pacis ab illo , vt Pompeius eat in Hispaniam. Homo bonæ conditionis,qui in bona fortuna est,hoc est qui diues est. ¶ Aliquando electionem & conuentionem denotat. Sic apud Terentium Amatores Chrysidis tulerunt conditionem (*πρίασθαι*) si vellet eis morem gerere,se daturos illi pretium:ipsa verò accepit conditionem, id est pactioni,promissionique consensit. Terent. Heaut. Harum duarum conditionum nunc vtram malis vide.

Cõditionalis,le. Martianus in l. Quũ hæres.ff. de acquir. hær. Solus hæres futurus est omnino, nisi habeat in conditionalẽ partem substitutum.

Conditionaliter,aduerbium. Instit. de leg. parag. longè magis. Sed si conditionaliter enuntiata fuerit causa,aliud iuris est.

Condus. Dicitur is qui condendis,hoc est reponendis cibis præpositus est: quemadmodum Promus, qui cibum promit , hoc est profert. Et quia eiusdem ferè officium esse solet,, cibos promere & recondere , factum est vt qui ei muneri præesset, composito nomine Promuscondus diceretur. Plaut. Pseud. Condus promus,procurator peni.

Condoceo, ces, Idem quod docceo. Hirc. libro quinto, Eóque frænato, vti condoceret.

Condocefacio, Instruo,assuefacio. *συμπαιδεύω, διδάσκω.* Cic.5.Tusc. Nemo est enim qui eorum honorum animum putet esse iudicem, eúmq; condocefaciat,vt ea quæ bona,malàve audiantur,possit contemnere.

Condoleo, les , Propriè est dolore alterius commoueri. *συναλγέω, συμπάσχω, συμπάσχω.* Quanquam etiam non raro pro simplici accipitur. Plaut. Truc. Nam mihi de vento miserè condoluit caput. Cicero 3. de Orat. Nanque tum latus ei dicenti condoluisse, sudorémque multum consecutum esse audiebamus.

Condolesco,is. Cic.1.Acad. Quúmque perturbationem animi illi ex homine non tollerent,naturáque & condolescere,& concupiscere,& extimescere,& efferri lætitia dicerent.

Condono, as,Idem quod Dono. *ἀφίημι.* Plautus Menæch. Ego illam non condonaui,sed sic vtendum dedi. Cicero ad Philipp. Proconsulem, Vt eius filios,qui in tua potestate sunt,mihi potissimùm condones. Cicero 2. Offic. Aut pecunias creditas debitoribus condonandas putant. ¶ Condonare peccatum, est ignoscere. *συγγινώσκειν.* Salluſt. Haud facilè alterius libidini malefacta condonabam. Cæsar,Monet,vt in reliquum tempus omnes suspiciones vitet,præterita Diuitiaco fratri condonare dicit.

Condonatio. Cic.2.Verr. Simul in iure dicendo bonorum possessionúmque contra omnium institutã addictio, & condonatio.

Condormio, mis, Simul dormio. *συγκαθεύδω.* Plaut. Mostel. Abimus omnes cubitum,condormiuimus,

Cõdormisco,is,ere. Plaut. Rud. Obsecro hospes,da mihi aliquid loci,vbi condormiscã parum. s. Istic vbivbi vis condormisce, nemo prohibet, publicum est. Idem milite, Qui libitum est illi,condormiscam.

Condrillon, siue Condrilla Plinio, *κονδρίλλη* Dioscoridi, Herba est caule & flore ambubeiæ , hoc est agresti intubo similis , vnde & intybi speciem aliqui esse dixerunt : tota tamen tenuior est. Inuentúrque in imi ramulis gummi, fabæ magnitudine,similitudine mastiches,quod tritum , & cùm myrrha in linteolo oliuæ quantitate fœminis subditum,menses earum ducit. ¶ Est & alterum condrillæ genus,folium habens veluti circũrosum,oblongum, per terram stratum, caule liquore lactis madentem,radicem tenuem in mucronem desinentem, inanem, rotundam,flauescentem,eodem liquore plenam, Vtriusque Condrillæ meminit Dioscorides lib.2.cap.125.

Condris,siue potius Chondris herba est , quam nonnulli Pseudodictamum vocant,& ferè vbique crescit,dictamo folio similis ramulis minoribus. Autor Plinius lib.25.cap.8.

Conduco,is,pen.pro.simul duco, congero. *συνάγω.* Varr. Manè suscitat rostra, populum in fora conducit. Cic.2.de Inuent. Tunc Crotoniatæ publico de consilio virgines in vnum locum conduxerunt , & pictori quas vellet eligendi potestatem dederunt. ¶ Interdũ conuerto. Lucil. Et virtute tua & claris cõducere chartis. ¶ Interdum pretio vtendum accipio,mercede operam alicuius emo. *μισθόω.* Cic.pro Cælio, Cælius domum conduxit in palatio. Idem pro Muræ.Si mercede conducti obuiam candidatis issent.Plaut.Cædendum conduxi ego illum.Idẽ in Pseudo. Quantulo argenti te conduxit Pseudolus? ¶ Conducere etiam is dicitur , qui pretium accipit pro re aliqua facienda : quod & Redimere dicitur. *μισθόω.* Vlpian. Siquis seruum docendum conduxerit.Cic.de Diuinat.2, Qui columnam illam de Cotta & de Torquato conduxerat facienda. ¶ Conduci, in tertia persona vel conducere in infinito,significat vtile esse. *συμφέρειν, συμβαλλεσθαι.* ¶ Et si de homine loquamur,cum datiuo tantùm construitur. Col.lib.1. Nam id minimè conducit agricolæ. ¶ Si autem de realia,tunc quoq; accusatiuum mediante præpositione admittit. Plaut. in Capt. Vt potissimum quod in rem rectè conducat tuam,id petam,id prosequar corde, animo, atque viribus. Et iterum ibidem, Nam si ea memorem quæ ad ventris victũ conducunt,mora est.Cic.Lentulo,Et Reipub. rationibus putem conducere. ¶ A conduco , fit participium Conductus, a, um, *μεμισθωμένος.* Plaut.Epid.– parabo Dolosam fidicinam , nummo conducta quæ sit. Idem Aul. Abi,opera huc conducta est vestra,non oratio. Cic.pro Sest. Erat autem contentio non cum victore exercitu , sed cum operis conductis.

Conductum , substantiuum : vt , Habere aliquid conducti. Cicero pro Cluentio,Solet enim extra portam aliquid habere conducti.

Conductor, oris, verbale, Qui rem aliquam, aut operam alicuius pecunia conducit. *μισθώτης.* vt, Fundi conductor, hoc est inquilinus. ¶ Ité qui prætio opus aliquod faciendum suscipit. Cic. ad Q. fratrem lib.3, Nicephorum villicum tuum sanè probaui : quæsiuique ex eo quid ei de illa ædificatiuncula Laterij,de qua mecum loquutus es, mandauisses. Tum is mihi respondit , seipsum eius operis H-s XVI conductorem fuisse:sed te postea multa addidisse ad opus,nihil ad pretium:itaque id se omisisse.

Conductio,onis. *μίσθωσις.* Cic.pro Cecin. Qui colonus habuit cõductum de Cesennia fundum,quum idem ex eadem conductione fuerit in fundo. ¶ Conductio,pro collectione. Cicer.1.de Inuent. Quare in longis argumentationibus , ex conductionibus , aut ex contrario complecti oportet:in breuibus id solum,quod conficitur,exponere.

Conducibilis,le, Quod vtile est. *λυσιτελὲς, εὐσύμφορον.* Plaut.in Bacc. Nõ ego istuc facinus mihi cõducibile esse arbitror. ¶ Ité quod cõduci potest.

Conductitius,a, um, Quod conduci solet,siue ex eorum numero est quæ conducuntur. *μισθωτὸς.* Plautus in Epid. Sed vna res me turbat, ratióque Apœcidi quomodo ostendam fidicinã aliquam conductitiam. ¶ Cõductitia domus tamen dicitur , quæ conducta est. *οἰκία μισθωτή.* ¶ Sic conductitia opera, dicitur mercenaria, quæ conducta est. Varro, Omnes hi agri colantur hominibus seruis, aut liberis, aut vtrisque:liberis autem, quum ipsi colunt, vt plerique pauperculi cum sua progenie, aut mercenariis & conductitiis operis liberorum.

Condulus, Idem quod anulus, teste Festo. *δακτύλιος.* ita dictus, vt videtur, *ἀπὸ τῶν κονδύλων,* hoc est à digitorum articulis, aut nodis: siue quòd anulis digiti exornari soleant , siue quòd in digitis anuli veluti nodi quidam emineant. Prisci etiam Vngulum vocauerunt, & Symbolum, teste Plinio lib.33.cap.1.

Conduplico, as, are, Idem quod simplex Duplico. *διπλόω.* Terent. in Phorm. Idem hoc tibi,quod bene promeritus fueris, conduplicauerit. ¶ Diuitias conduplicare. Lucret. lib.3. Cic.1.de Diuinat. Tenebræ conduplicantur.

Conduplicatio, onis. *διπλασιασμός.* Plaut. in Pœn. Quid hoc est conduplicationis? quæ hæc congeminatio? ¶ Est & conduplicatio,figura Rhetorum. Autor ad Herenn. lib.4, Conduplicatio est vnius verbi vel plurium iteratio.

Condurdon, Herba est solstitialis,flore rubro, quæ è collo suspensa cõprimit strumas. Vide Plinium lib.26.cap.5.

Condus, Vide CONDO.

Condyloma, atis, penult.prod. *κονδύλωμα.* Tuberculum insanabile (vt Iulius Pollux inquit) quod nascitur circa coronam ani , siue podicis, sanguinem iugiter profundens:ita dictum à similitudine condylorum hoc est nodorum,qui in digitis,stricta in pugnum palma,eminent. Cui rationem huius morbi vide apud Celsum lib.6. cap.18. Vulgus vocat Morbum S. Fiacrij.

Condylus, pen.corr. *κόνδυλος.* Iunctura,& nodus articulorum in digitis eminens,stricta in pugnum palma.Nam quatuor digiti,vt Scribit Aristoteles,ternos habent condylos,pollex verò duos. Græci etiam *κόνδυλον* pugnum vocant, qui fit complicatis digitis in condylos. Vnde Plutarchus scribit, cum quem Castor condylo percussisset , statim mortuum. Martian. lib.1, Caput illi virga comminuens,eisdem quibus fuerat eblandita ictibus crebris,complicatísque in condylos digitis vulnerabat.

CONE, Insula ad ostium Istri. Lucanus lib.3, – & barbara Cone Sarmaticas vbi perdit aquas, &c.

Confabulo, as, are, & Cõfabulor, aris, Colloquor. *συνομιλῶ.* Plautus Mostel. Hisce hodie hanc confabulabunt fabulam. Plaut. Cistel. Saluam eccam,sed ego rem magnam tecum Confabulari volo.

Confarreatio, Genus erat sacrificij inter virum & vxorem , in signum firmissimæ coniunctionis : sicut Diffarreatio simile erat sacrificium, quo coniuges per confarreationem coniuncti, dissoluebantur. Sed huiusmodi matrimonij aut diuortij genus solis sacerdotibus erat in vsu. Autor est Boetius in Top. Cic. Plin. lib.18.cap.3, Quin & in sacris nihil religiosius confarreationis vinculo erat:nouæque nuptæ farreum præferebant. Corn. Tacit. lib.4, Nam patritios confarreatis parentibus genitos tres simul nominari, ex queis vnus legeretur vetusto more:neq; adesse,vt olim, eam copiam:omissa confarreandi consuetudine,aut inter paucos retenta.

Confatalis,le, Quod eadem fati necessitate tenetur. *συνειμαρμένος.* Cic. de Fato , At si ita fatum sit , Nascetur Oedipus Laio:non poterit dici. siue fuerit Laius cum mulhere,siue non fuerit : copulata enim res est,& confatalis.

Confector, Confectio, & Confectura, Vide CONFICIO.

Confercio, is, ex Con.& Farcio significat cõpleo. *ἐμφορέω, συνωθίζομαι.* Plin. lib.12.cap.15, Myrrham palsim à vulgo coemptam in folles conferciunt. Varr. de Re rust. Quo facto non modo desistunt pugna , sed etiam conferciunt se lingentes.

Confertus, participium, Idem quod condensatus. Cæs. Neq; à tanta multitudine coniecta tela conferti vitare poterant. Cic. in Catil. Vino languidi, conferti cibo, sertis redimiti, vnguentis obliti.

Confertus, a, um, à quo Confertior, Confertissimus. *ἀθρόος, συνεσπειασμένος.* Liu. 9.ab Vrbe , Præterquam quòd confertiores steterant. Ibidem, In confertissima turba prope regium tribunal constitit. Ibidem, Eò se in confertissimam turbam recepit.

Confertim, aduerbium, Densè. Liu. Quum confertim Romani, vt solent, densatis excepissent cutis. Idem de bel. Maced. Confertim pugnant & cædunt.

Confero, confers, In vnum fero, congero. *συμφέρω.* Columel. lib.1, Sitq; vtriq; proximum horteum , quò conferatur rusticum instrumentum. Cic. lib.3. Off. Omnes curas cogitationésque meas conferebam. ¶ Ponitur aliquando pro consero, hoc est coniungo. Vnde Conferre pedem *ἐμέναι χεῖρα τινί,* est pedem pedi conserere,& loco non cedere. ¶ Conferre manum, est pugnare, manum conserere. Virg. 9. Aeneid. Et conferre manum,& procedere longius audet. Et paulo antè , Conferre manum furor, iráque monstrat. ¶ Conferre gradum, est gradum coniungere, & æquis passibus incedere. Idem 3. Georg. Iunge pares , & coge gradũ conferre iuuencos. Idem 6. Aeneid. – iuuat vsque morari , Et conferre gradum,& veniendi discere causas. ¶ Conferre signa, Est duorum exercituum signa in eundem locum ferre , animo ineundæ pugnæ. Liu. lib. 1.ab Vrbe, Aliquoties Latinus exercitus cominus cum Romanis signa contulerat. ¶ Conferre etiã cum accusatiuo loci sæpe significat idem quod Eo,vel Accedo. Cice. in Epist. Exclusus ab Antiochia Dolabella in Laodiceam se contulit. Idem 3. de Orat. Quum Aeschines cessisset Athenis , & se Rhodum contulisset. ¶ Quandoque pro disputo,seu in comparationem deduco. *συμβάλλω.* Et dicimus, Confero te illi,& cum illo. Ouid. Confer Amyclæis medicatum vellus ahenis , Murice cum Tyrio , turpius illud erit. ¶ Quandoque pro paro , dispono. Plaut. in Curc. Ita tuum conferto amorem semper,si sapis,Ne id quod ames,populus si sciat,tibi sit probro. ¶ Quandoq; pro impono, injicio, transfero. *πάγω.* Idẽ in Amph. Ne posterius in me culpam conferas. ¶ Quãdoque pro communico Terent. in Heau. Syrus cum illo nostro consurrat,conferúntque consilia adolescentes, id est simul communicant. *κοινοῦσθαι.* ¶ Quandoque pro coniungo. *συνάπτω.* Cicero ad Octauium , Nam vt ordiar a principio , & perducam ad extremum, & nouissima conferam primis. ¶ Conferre verba in pauca , *ἐκβραχύνειν,* pro concludere, reducere, & verborum compendio vti. Plautus, Nunc verba in pauca conferam. ¶ Quandoque pro transfero , traduco , alio fero. *μεταφέρω.* Terent. in Eunucho , Metuet semper,quem ipsa nunc capit fructum , nequando iratus tu aliò conferas. Idem ibidem , Vsqueadeò ego illius ferre possum ineptias , & magnifica verba, verba dum sint. Verùm enim si ad rem conferentur , vapulabit. id est deducentur. ¶ Quandoque pro vtilitatem affero,seu prosum. *συμφέρω, συντελῶ.* Columella libro 1, Cæterùm ad æstiuos temperandos calores , plurimum conferunt salientes riui. ¶ Conferre beneficium in aliquem , est aliquem beneficio afficere , vel beneficium apud aliquem collocare. Exempla passim occurrunt apud Ciceronem in officiis.

Collatio, Dicitur quod in vnum conferitur. *ἔρανος, εἰσφορά.* Budæus, Collationem antiqui vocabant , quæ indictio alias Latinè dicitur : vulgus Taleam vocat. Plin. in Panegyr. Nam mihi cogitanti eundem de collatione remisisse,donatiuum reddidisse, congiarium obtulisse, &c. Liu. 4.ab Vrbe, Patres bene cœptam rem perseueranter tueri, conferre ipsi primi : & quia nondum argentum signatum erat , æs graue plaustris quidam ad ærarium conuehentes , spatiosam etiam collationem faciebant. ¶ Est item Collatio nonnunquam idem quod comparatio. *παραβολή.* Plaut. in Mil. Vbi facta erit collatio nostrarum malitiarum, Haud vereor,ne nos subdola perfidia peruincamur. ¶ Collatio(inquit Cicero 2. de Inuentione) est oratio rem cum re ex similitudine conferens.

Collatus, participium: vt, Collatis signis pugnare. *συμβάλλω.* quod significat vnum in locum perlatis signis,ad pugnam congredi.

Collatitius, a, um, *ἐσκιωμένος, σκιαγραφημένος.* Quod collatum est. Apul. lib.4, Chorauia doctissimus collatitia stipe de mensa paratus. Collatitia instrumenta , Seneca in consolatione ad Martiam , vocat ea quæ à pluribus commodantur. Collatitiis & ad dominum reditu instrumentis scena adornata est. Sic Quintilianus Declam.6, Collatitium vocat sepulturam, quæ à pluribus confertur.

Collatiuus, a, um, Idem quod Collatitius, quod scilicet à pluribus collatum est: vt Collatiuũ sacrificium. *ἔρανος.* ¶ Collatiuum autẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ventrem vocat Plautus, magnum & turgidum, eo quòd in eum edulia multa conferantur. ¶ Collatiuum etiam neutro genere dicimus, eadẽ forma, qua Donatiuum, pro pecunia quam populus principi vel Reipublicæ confert.

Collator, oris, verbale à Confero. Plaut. Curc. Symbolorum collatores apud forum piscarium.

Collatus, us, ui. Hircius de bel. Hispan. lib. 6, In collatu, pari erant conditione.

Conferrumino, Vide FERRVMINO.

Confertus, a, um, & Confertim aduerbium. Vide CONFERCIO.

Conferua, quid sit, declarat Plinius lib. 27. cap. 9, his verbis, Peculiaris (inquit) est Alpinis fluminibus conferua, appellata à conferruminãdo, spongia aquarum dulciũ verius, quàm muscus, aut herba, villosæ densitatis atque fistulosæ. Curatum ea scio omnibus ferè ossibus confractis prolapsum ab arbore alta putatorem, circundata vniuerso corpori, aquam suam inspergentibus, quoties inaresceret, &c.

Conferueo, es, Simul ferueo, vel idem quod simplex Ferueo. ζέω, & per translationẽ pro quouis modo incalesco. Horat. 1. Serm. satyr. 2, – mea quum conferbuit ira. ¶ Accipitur item Conferueo, pro ferruminor coëo, consolidor. Celsus lib. 8. cap. 10, Siquando ossa non cõferbuerint, quæ sæpe soluta, sæpe mota sunt, in aperto deinde curatio est: possunt enim coire. Et paulo pòst, Solent interdum diuersa inter se ossa conferuere: eóque & breuius membrum fit, & indecorum. ¶ Hinc conferua herba nomen accepit, quòd ea ossa fracta conferueant, hoc est ferruminentur: de qua vide paulò antè.

Conferuesco, cis. Col. lib. 12, Nec pe tea tangitur, donec conferuescat.

Confestim, Statim, euestigio. παραχρῆμα, παραυτίκα. Cæsar 5. belli Gall. Cæsar præmisso equitatu, confestim legiones subsequi iussit. Cicer. 5. Philip. Rem administrandam arbitror sine vlla mora, & confestim gerendam censeo.

Confibula, læ, à Catone cap. 12. de Re rust. numeratur inter instrumenta torculari necessaria, cuius præcipuus erat vsus, vt delitescentibus arboribus induceretur, ad hiatum earum comprimendum. Verba Catonis sunt hæc, Serias (inquit) tres fibulas, x L vectes, x v cõfibulas ligneas queis arbores comprimat, si delitescent, & cuneos sex.

Confició, confeci, confectum, compositum ex Con & Facio, Facio, perficio, exequor. πράσσω, διακρίνομαι, πράττω, τελέω. Cic. Fam. 5, De Dionysio, si me amas, confice: quancunque ei fidẽ dederis, præstabo. Idem Confeci, quæ iussisti omnia. ¶ Huc pertinent variæ loquendi formæ. Cic. Philip. 9, Atille properans, festinánsque, mandata nostra conficere cupiens. ¶ Conficere officiũ legationis, apud Cæs. bell. Ciuil. 3. ¶ Conficere nuptias. Terent. in And. Nam satis credo, si aduigilaueris, Ex vnis geminas mihi conficies nuptias. ¶ Conficere negotium. Plaut. in Cist. Nemo exibit, omnes intus conficient negotium: Vbi id erit factũ, ornamenta ponent. ¶ Conficere pacem, Cic. pro Flacco, Pacem maritimam summa virtute, atque incredibili celeritate confecit. Terent. in Heaut. In mentem venit: nanque adolescens quàm maximè sine spe erit, tam facilimè Boni patris pacem in leges conficiet suas. ¶ Conficere iter, Cic. ad Attic. Nunc iter conficiebam, æstuosa & puluerulenta via. ¶ Sic Conficere annos, vitæ cursum, curriculum. Cice. 1. de Nat. deor. Sol cursus annuos confieit, cuius lustrationem menstruo spatio luna complet. ¶ Conficere annales, librum: pro scribere, componere. ¶ Conficere pecuniam, pro curare, comparare. Cicero pro Syll. Duæ rationes conficiendæ pecuniæ, aut versura, aut tributo. ¶ Conficere exercitum. Cic. pro Leg. Manil. Pompeius difficili tempore exercitum confecit. ¶ Conficere bibliothecam. Cic. ad Attic. 1, Velim cogites id quod mihi pollicitus es, quemadmodum bibliothecam nobis conficere possis. ¶ Conficere bellum. Cicer. Fam. 5, Nam si hoc expectandum sit, dum totum bellum conficiam. ¶ Admittit quoque in hoc genere præpositionem. Cicero ad Quint. fr. De nostra Tullia tui mehercule amantissima, spero cum Crassipede nos confecisse, id est transegisse. Idem Attic. 12. Sed hæc coram videbimus, ita tamen, vt hac æstate fanum absolutum sit. Tu tamen cum Appella Chio confice de columnis. ¶ Conficere cibum, est mandere, & dentibus molere. Cice. de Nat. deor. Eorum aduersi acuti morsu diuidunt escas, infimi autem conficiunt, id est conterunt. Plin. lib. 26. cap. 8, Alias enim cibos non transmittit, alias nõ continet, alias nõ capit, alias non cõficit. ¶ Conficere argentum, pro decoquere, & dilapidare, seu malè absumere. Terent. in Phorm. – egomet ire senibus Sunium Dicam ad mercatum, ancillulam emptum quam dudum duxit Geta. Nam quũ hìc nõ videant me, conficere credant argentum suum. Sic patrimoniũ, conficere. Cic. pro Flacco Patrimoniũ quod hìc nobiscũ conficere potuit, Græcorũ conuiuiis maluit dissipare. Et Plaut. in Cap. Quia me, meámq; rem, quod in te vno fuit, Tuis scelestis falsidicis fallaciis dilaceraũisti, deartauuistiq; opes Cõfecisti omnes res atq; rationes meas, id est perdidisti quicquid ad hanc rem perficiendã excogitauerã. Cic. pro Marcel. Nihil est enim opere aut manu factum, quod aliquando nõ conficiat aut cõsumat vetustas. ¶ Conficere hominẽ, est vulneribus interficere & dilaniare: & propriè hoc verbũ (vt inquit Donatus) conuenit gladiatoribus iis qui grauissimis vulneribus se mutuò dilaniant. Cic. in Pison. Plagis confectum ante oculos tuos cecidisse. Liuius ad Vrbe 1, Prius itaque quàm alter, qui nec procul aberat, consequi posset, & alterum Curiatium conficit. Quin & Lactantius lib. 2, hoc verbum non inuenustè ad elementorum pugnam transumpsit. Ignis quidem (inquit) permisceri cum aqua non potest, quia sunt vtraque inimica: & si cominus venerint, alterutrum quod superauerit, conficiat alterum necesse est, hoc est perdat & consumat. ¶ Transfertur quoque ad molestiarum, dolorúmque magnitudinem, & idem ferè est quod enecare, & excruciare. ¶ Et interdum actiuè. Cic. ad Attic. 11, Me conficit solicitudo, ex qua etiam summa infirmitas corporis: qua leuata, eo vnà cum eo, qui ne-

gotium gerit. ¶ Interdum passiuè, & cum ablatiuo. Cic. Offi. 2, Quid si Phalarim crudelem tyrannum & immanem, vir bonus, ne ipse frigore conficiatur, vestitu spoliare possit, nónne faciat? Idem Fam. 4, Quanquam enim nulla meipsum priua tim perculit insignis iniuria: nec mihi quicquam tali tempore in mentem venit optare, quod non vltrò mihi Cæsar detulerit: tamen nihilominus eis conficior curis, vt hoc ipsum, quòd maneam in vita, peccare me existimem. ¶ Interdum absoluté. Idem, Conficior venisse tempus, quum iam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere possim.

Confectio, verbale. Cic. pro Flac. Nec tabulæ creditoris proferuntur, nec tributi confectio vlla recitatur. Belli confectio, Cic. 14. Philip. Annalis confectio, Idem 2. de Orat. Eſcarum confectio à lingua adiuuari videtur, apud eundem 3. de Nat. deor.

Confector, oris. Cic. 2, de Nat. deor. Atque hic noster ignis, quem vsus vitæ requirit, confector est, & consumptor omnium: idémque quodcunque inuasit, cuncta disturbat ac dissipat.

Confectura, ræ. Plinius lib. 13. cap. 12, Proximum amphiteatricæ datum fuerat, à confecturæ loco. Colum. lib. 9. cap. 14, Confectura mellis.

Confido, is, penul. prod. Nihil addubito, fidem in aliquo repositam habeo, pro certo duco. πίσυνός, θαῤῥῶ. Iungitúrque verbis tam præsentis, quàm præteriti & futuri temporis: vt etiam annotauit Valla lib. 5. cap. 50. Cic. ad Attic. Confido rem, vt volumus, esse. Idem 6. in Verr. Ego mei officij rationem confido omnibus probatam fuisse. Idem 4. Tuscul. Quem te & opto esse, & confido futurum. ¶ Confidere arcæ alicuius. Cicer. Attic. lib. 1, Ne dubites mittere, & arcæ nostræ confidito, hoc est confide futurum vt prætium tibi ex arca nostra persoluatur. ¶ Sibi confidere, est seipso niti, & aliunde non pendere. Cicer. de Leg. Vir excellens & fortis confidere sibi debet, & suæ vitæ, & actæ, & consequenti.

Confidens, entis, nomen ex participio, quod ferè in malam partem accipitur, pro audaci, impudenti, improbo, quique leges & iura contemnit. τολμήεις, θρασύς. Terentius in Phorm. Homo confidens, quòd illũ dij omnes perdant. Virg. 4. Georg. Nam quis te iuuenum confidentisi me nostras Iussit adire domos?

Confidentia, Quæ est audacia cum improbitate cõiuncta. θράσος. Terent. in And. O ingentem confidentiam! Cic. pro Cecin. Quasi verò aut in iudicio posit idem improbitas, quod in vi cõfidentia. Plaut. in Aulul. Scapularum confidentia, virtute vlmorum freti. ¶ Aliquando tamen Confidens ponitur pro constanti, & graui. θαρσαλέος. Terent. in And. Nescio quis senex venit modò, ellum confidens, catus. Vbi Donatus, Confidentem pro constanti non in mala significatione posuit. Sæpius tamen in deteriorem partem accipitur. Cic. Tusc. 3, Qui fortis est, idẽ est fidens, quoniam confidens mala consuetudine loquendi in vitio ponitur. ¶ Ductum verbum à confidendo, quod laudis est. Ex quibus Ciceronis verbis constat, quòd laudis sit Confidere: Confidens verò & Confidentia ab ipso verbo facta in vitio ponantur.

Confidenter, Constanter. τολμηρότερον. Plaut. Quæ non deliquit, decetau dacem esse confidenter. ¶ Quandoque etiam temerariè. θρασέως. Accius, Qui in puellæ domum tam confidenter irrupit.

Confidentiloquius, comparatiuum à Confidentiloquus deductum: quo vtitur Plautus in Trinum. – nihil est profectò stultius, neque stolidius neque mendaciloquius, neque argutum magis, Neque confidentiloquius, neque periurius quàm, &c.

Confisus, pen. prod. participium. Virg. 5. Aeneid. O nimium cælo & pelago confise sereno, Nudus in ignota Palinure iacebis arena. Copia & facultate causæ confisus. Cic. pro Rosc. Comœdo.

Confissio, onis. Cic. 4. Tusc. Et si fidentia, id est firma animi confisio, scientia quædam est, & opinio grauis, non temerè assentiens.

Configo, pen. prod. confixi, confixum, Ferè idem est quod simplex Figo, vel transfigo. διαπείρω: vt Configere tabulam aculeis, Colum. lib. 7. cap. 3. Configere sagittis, Cic. 4. Acad. ¶ Configere tabulas inter se se, Cato cap. 21. ¶ Configere curas omnes in salute Reipublicæ, per metaphoram dixit Cicero 7. Phil. pro eo quod est, omnes cogitationes ad salutem Reipublicæ dirigere. Nisi (inquit) talis Consul esset, vt omnes vigilias, curas, cogitationes in Reipublicæ salute configeret, Cõsulem non putarem. ¶ Dicimus etiam Configere spem nostram in aliquo, pro eo quod est spem nostram in aliquo repositam habere. ¶ Configere cõnicum oculos prouerbialiter dicitur, teste Erasmo in Adagiis, pro eo quod est, veterum scientiam nouo inuento obscurare, efficereq; vt superiores nihil scisse, nihil vidisse videantur. Aut certè (vt interpretatur Budæus) callidos homines & versutos, astutia & calliditate superare. Cicero pro Muræna, Inuentus est scriba quidam, Cn. Flauius, qui cornicum oculos confixit.

Confixus, participium. Cicero 12, Philipp. Meminerant, eius sententia cõfixum Antonium.

Configuro, as, are. συσχηματίζω. Columella lib. 4. cap. 20, Ne prauitas staturninum ad similitudinem sui vitem configuret.

Confingo, gis, Idem quod simplex fingo, πλάττω. Plinius lib. 10. cap. 33, Hirundines eadem materia nidos cõfingunt. ¶ Significat etiam comminisci, commentari: vt, Confingere dolum inter se se. Plautus Capt. Cicero 5. Verr. Concedes, non hoc crimen nos in te confingere. Idem pro Deiotaro, Id vos & à viro optimo, & ab homine minimè stulto cogitatum esse confingitis.

Confictus, participium: vt, Confictæ lachrymæ. Terentius in Andr.

Confictio, confictionis, Cicero pro Roscio Am. Criminis confictionem Erucius suscepit.

Confinis, penultima producta, Conterminus, eosdem habens fines, ὅμορος: vnde Confines agros dicimus, quorum fines coniuncti sunt. Liuius libro 4. ab Vrbe, Excursiones inde in confinem agrum Labicanum factæ fuerunt. ¶ Confinis meus etiam dicitur, qui agrum, aut

aut villam habet meæ contiguam, vel vicinam. Martialis lib. 2, Vexat sæpe meum Patribus confinis agellum.

Confine, per translationem. Idem ferè quod simile. Quint. lib. 6. cap. 4, Ei confine est quod dicitur per suspicionem.

Confinium, nij, Est finis agri, vbi cum altero coniungitur. μεθόριον. Cicer. lib. 2. Offic. Conuenit autem cum in dando munificum esse, tum in exigendo non acerbum: in omniq; re contrahenda, vendendo, emẽdo, conducendo, locando, vicinitatibus & confiniis æquum & facilem multa multis de iure suo cedentem. ¶ Per translationem pro quatuis vicinitate, aut propinquitate ponitur. Columella lib. 4, Mediocritas in electione loci maximè probatur, quoniam in confinio boni malique posita est. Lactantius, Ex quorum confinio nasus exoriens, æquali porrectus iugo, vtranque aciem simul & discernit & munit.

Confinia, nium pluralis numeri, declinationis tertiæ Seneca lib. 1. de Ira, In confiniibus hostis arcendus est.

Confio, is, passiuæ significationis. Idẽ quod fio, siue conficior. συμπράττομαι. Columella libro 5. cap. 15, Tria igitur stercoris genera sunt præcipua: quod ex auibus, quod ex hominibus, quod ex pecudibus confit. Idem lib. 1. cap. 8, Sic enim curabit, vt & panis diligenter confiat. Terentius in Adelph. Hoc confit, quod volo. Virg. lib. 4. Aeneid. – nunc qua ratione, quod instat

Confieri possit, paucis (aduerte) docebo.

Confirmo, as, are, Firmum facere, robur addere. μραιόω, σηρίζω, μυῤῥῶ. Cicero pro lege Manilia, Mithridates autem & suam manum iam confirmarat. Idem ad Q. fratrem lib. 1, Erige te, & confirma, siqua subeunda dimicatio erit. Idem Philipp. 1, Pax denique per eum, & per liberos eius cum præstantissimis ciuibus confirmata est. ¶ Aliquando assẽuerare Cice. lib. 4. Academ. Maximè verò virtutum cognitio confirmat, percipi & comprehendi multa posse. Idem de Amic. Nemo vnquam erit, & (vt confirmare possum) nemo certè fuit.

Confirmator. Cicero pro Cluentio, Vnus & alter dies interesserat, quum res parum certa videbatur, sequester & confirmator pecuniæ desyderabatur.

Confirmatio, onis. Cicero de Finib. Inuenta vitæ via est, confirmatióque omnium officiorum. ¶ Est & Confirmatio orationis Rhetoricæ pars, argumenta continens, quibus causæ nostræ fidem quærimus, autoritatem, & firmamentum, de qua Cic. 1. de Inuent.

Confirmitas, tatis. Plaut. Milite, Os habet, linguam, pertidiam, malitiam, atque audaciam, Confidentiam, confirmitatem, fraudulentiam.

Confiscare, Est in fisci ius reducere. Asconius, Quia maior summa est pecuniæ publicæ, quàm priuatæ, factum est vt Fiscus pro publica pecunia, & inde Confiscare dicatur. Suetonius in Octa. Aug. cap. 101, Legionariis trecenos nummos, quam summam repræsentari iussit: nam & confiscatam semper, repositámque habuerat. Hæreditates confiscare, Suetonius in Domitiano. ¶ Confiscare item non solùm de bonis, sed etiam de hominibus dicitur. Suetonius in Cali. Et quondam proximo collusori demãdata vice sua, progressus in atrium domus, quum prætereuntes duos equites Romanos locupletes sine mora corripi, confiscarique iussisset, exultans, rediit, dicens, se nunquam fœliciore alea vsum. Vide FISCVS.

Confiteor, eris, confessus, Profiteor, agnosco, fateor. ὁμολογῶ. Lactan. lib. 5. Vt doceret quibus pœnis affici oporteret, qui se cultores Dei confiterentur. Plautus in Capt. Hæc tu eadem si confiteri vis, ex re tua feceris. Terentius in Heautont. Egone confitear meum non esse filium, qui sit meus?

Confessus, a, um, Quod modo actiuè accipitur: vt, Reus confessus. Ouid. 2. de Ponto, Non est confelsi causa tuenda rei. ¶ Aliquãdo passiuè: vt, Confessa res, hoc est clara, & de qua nulla est controuersia. Cicer. lib. 5. Verr. Confessa res est, & manifesta. ¶ Ex confesso. Quintil. lib. 3. cap. 5, Et vituperare quæ ex confesso sunt turpia. ¶ In confesso est. Seneca de Benefic. lib. 3. cap. 11, Horum in confesso merita sunt. ¶ In confessum venire. Plinius Epistol. 302, Vt necesse sit, in ea re, quæ & in confessum venit, & exemplis defenditur, deliberare.

Confessio, onis. ὁμολόγησις. Liuius lib. 1. ab Vrbe, Ea erat confessio, caput rerum Romam esse. Cicero lib. 6. in Verr. Omnibus in rebus coarguitur à me, conuincitur à testibus, vrgetur confessione sua, manifestis in maleficiis tenetur.

Confessor, Non is qui peccata alterius audit. vt imperitum vulgus appellat, sed qui propria confitetur rogatus. Nonius assignat differentiam inter Confiteri, & Profiteri, quòd illud necessitatis, hoc voluntatis sit. Cicero pro Manilio, hoc ego non solùm confiteor, verumetiam profiteor.

Conflages, penultima producta, dicuntur loca, in quæ diuersi conflant venti, à Conflo, as. Festus.

Conflagrare, Est ardere, aut flammis consumi. συμφλέγεσθαι. Plin. lib. 34. cap. 5, Cuius basis conflagrauit curia incensa. P. Clodij funere. Plin. de Viris illustr. Fulmine ictus cum regia conflagrauit. ¶ Conflagrare inuidia, eleganter dicimus pro inuidia grauari, aut inuidiosum esse. Liuius 10. bel. Maced. Si innocens sum, ne inuidia conflagrem, quum crimine non possim, deprecor.

Conflare, Simul flare, quum scilicet diuersi venti simul spirãt. συμπνέω. ¶ Item flando congerere. Statius lib. 9. Thebaid. – conflataque ventis Tempestas. ¶ Interdum est fabricare. φυσάω. Plinius lib. 35. cap. 11, Philiscus officinam pinxit pictoris, ignem conflante puero. ¶ Interdum liquefacere & fignare, χωνεύω, quia hoc non nisi conflato igne fieri potest. Vnde Conflare argenteã suppellectilem, est liquefacere. & in massam redigere. & Conflata pecunia, hoc est signata. ¶ Interdum ex compositio, & consensu multorum adornio. Cicero lib. 3. Verr. Vnde hoc totum ductum & conflatum mendacium est. συνεκκαομένου φόνου συμφέρον, συγκεκροτημένου.

mum de malis dicitur. συνιστάναι, ἵστασθαι. Dicimus enim; Tu tibi hodie conflasti inuidiam, inimicitias, odium. Salluſt. Magnam illi inuidiam conflauerant. Item Mihi conflani æs alienum: quod est, feci tne debitorem alienæ pecuniæ. Idem, Alienum æs grande conflauerãt, quo flagitium aut facinus redimeret. Quibus correspondet, Dissoluo æs alienum: quod est, æs alienum quod conflaueram, restituo. Cicer. Patri persuasi vt æs alienum filij dissolueret. ¶ Interdum congregare. Lactãtius lib. 2, Ita constauit ex his omnibus populum. ¶ Interdum confice re, creare. Idem lib. 7, Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac perfecit ex nihilo. Virg. lib. 1. Georg. Et curuæ rigidum falces conflantur in ensem, hoc est cuduntur, fabricantur.

Conflatile, pen. corr. Quod conflando factum est. χωνευτόν. qualia sunt signa ænea, aurea, aut argentea.

Conflatura, ræ, Conflandi ratio. χώνευσις. Plin. lib. 7. cap. 56, Argentum inuenit Erichthonius Athenienſis, vt alij Ceacus: auri metalla, & conflaturam Cadmus Phœnix ad Pangæum montem.

Confligo, igis, pen. prod. Dimico, acie decerno, prælium cõmitto. συμβάλλω, συῤῥήσσω, συμπίπτω. Salluſt. Optimum factu ratus in tali re fortunam belli tentare, statuit cum Antonio quamprimum confligere. Cæsar 7. bell. Gall. Fore vti pars cum ciuitatis parte confligat.

Conflicto, as, are, & Conflictor, aris, deponens, Pugno, percutio, affligo. διαμάχομαι, δυσχωτοῦμαι, ὠδύνομαι. Terent. Phorm. Nec cum huiusmodi vnquam vsus venit vt conflictares malo. Tacit. lib. 5, Plura per scelera Rempublicam conflictauisse. Cicero de Aruſp. responſis, Cum his conflictari, & pro patriæ salute quotidie dimicare, omnino molestum est. Terentius in Andria, Qui cum ingeniis conflictatur huiusmodi. Autor ad Herennium libro 2, Malo magno est hominibus auaritia, idcireo quòd homines magnis, & multis incommodis conflictantur.

Conflictatus, participium, Agitatus, vexatus. Plin. lib. 23. cap. 1, M. Agrippa supremis suis annis conflictatus graui morbo pedum. Conflictatæ sæuissima hyeme volucres, Plin. lib. 18. cap. 25.

Conflictatio. Gellius lib. 16. cap. 3, Totius exercitus conflictatione oppugnatus serpens inusitatæ immanitatis.

Conflictio, onis, Conflictus, contentio, collisio, concursus. συμβολή. Cic. 1. de Inuentione, Constitutio est prima conflictio causarum ex depulsione intentionis profecta. Idem de Part. Rerum inter se pugnantium conflictio. Quintil. lib. 3. cap. 6, Sonus est duorum inter se corporum conflictio.

Conflictus, us, ui, Idẽ quod Collisio. σύγκρουσις. Cic. 2. de Diuin. Si autem nubium conflictu ardor expressus se emiserit.

Confluere, Simul fluere. συῤῥέω, συμβάλλω. Plin. lib. 13. cap. 22, Et in ipsa excauant radice, quò succus confluat. ¶ Et per translationem pro conuenire. Cic. 2. Tuscul. Quod accidet etiam nostris, si ad hæc studia plures confluxerint. Plautus in Epid. Id ego experior, cui multa in vnum confluunt, quæ meum pectus pulsant.

Confluës, masculini generis, Est alueus in quem duo flumina cõueniunt. σύῤῥοια. Liuius 1. ab Vrbe, Vbi Anienem transit, ad confluentes collocat castra.

Confluctuari, impersonale. Seneca in Medea, – haud aliter metu Confluctuatur: ira pietatem fugat, Irámque pietas.

Confluus, confluа, confluum, Quod simul fluit.

Confluxus & Confluuium, Quo multi riui simul fluunt. σύῤῥοος.

Confluges, penul. prod. Loca sunt, in quæ riui diuersi destluunt. σύῤῥοοι. Nonius.

Confodio, is, Idem quod Fodio. ὀρύσσω. Plin. lib. 17. cap. 10, Confodi iubent mense Aprili. Plaut. Aul. His apud me confodere hortum iussi. Interdum idem quod transfigo. διελαύνω.

Confossus, participium, hoc est transfixus. Virgil. 9. Aeneid. Tum super exanimem sese proiecit amicum Confossus, &c.

Confœdusti, apud veteres dicebantur fœdere coniuncti. Festus.

Confœta sus, dicebatur quæ cum omni fœtu adhibebatur ad sacrificium. Festus.

Confore, Compositum à verbo defectiuo Fore, Idem significans quod futurum esse. ἐσόμενα. Terent. in And. – restat Chremes

Qui mihi exorandus est: & spero confore.

Confortre, Veteres vsurparunt pro fœdare, aut concacare. Pomp. Confortì me. Ex Diomede.

Conformis, cõforme, Quod est eiusdem formæ. σύμμορφον. Per translationem sumitur pro conuenienti & congruo. ἁρμόττουσα.

Conformo, as, Propriè significat in formam redigere, & configurare. μορφόω. Cic. 1. de Fin. Genuit & conformauit nos natura ad maiora. Colu. lib. 9. Diebus quibus animantur ouа, in speciem volucrum conformãtur. ¶ Vnde & pro conuenire, adaptare, aſsimulare ponitur. Cic. Lent. Veruntamen ipse me conformo ad eius voluntatem. Idem pro Archia poëta, Animum & mentem meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam.

Conformatio, verbale. Cic. 1. Tuscul. Quasi verò intelligant, qualis sit in ipso corpore, quæ conformatio, quæ magnitudo, qui locus. ¶ Est etiã Conformatio color rhetoricus, de quo vide Priscianum in præexercitamentis rhetorices.

Conformatus, participium. Cic. lib. 3. de Natura deorum, Mundus à natura conformatus.

Confornico, as, are, In fornicem formare, apud Vitruuium lib. 4. ca. 5, κ. μορφ.

Confoueo, confoues, ére, Simul fouere. Cato cap. 5, Circum oleas autumnitate ablaqueato, & stercore addito confoueto.

Confremo, is, Idem quod Fremo, vel simul fremo. φρυάττω, συμφρυάττω: vt Agmina confremunt. Stat. lib. 1. Syl. Cælum cõfremuit, Silius lib. 16. Omnes confremuere, Ouidius 1. Metamorph.

Confrico,

Confrico,as,are,Propriè simul fricare, vt quum duo corpora mutuo tactu sese atterunt.σωτρίβω. ¶ Interdū idem quod simplex Frico. ψήχω, τρίβω,Plautus Asin. Atqui pol hodie non feres, ni genua confricantur. Col.lib.2.cap.3,Boues quum ab opere disiunxerit, substrictos confricet.manibusque comprimat dorsum,& pellem reuellat.

Confringo,is,Idem quod frango.διαῤῥήγνυμι. Plaut. Capt.Aulas,calicésque omnes confregit.Confrigere cōsilia.Cic.3.in Verrem,Confringat iste sanè vi sua,consilia senatoria,quæstiones omnium perrumpat. ¶ Confringere nauem,pro naufragium facere.Terent.in And.Nauem confregit apud Andrum.

Confractus,participium.Plaut.Rud.Confracta nauis est illis.Id est naufragium fecerunt.

Confragosus, Idem est quod præruptus, asper & durus. ἀπότομος. Liuius 8.ab Vrbe.Confragosa loca,& obsitos Virgultis tenebant colles.

Confragus,confragi. Lucan.lib.6, – & confraga densis
Arboribus dumeta tegunt.id est aspera & inaccessa.

Confugio,is,ere,Idem quod fugere.καταφύγω.Cice.4.in Verr.Quid te futurum est,quò confugies?In agros confugere, Cic.Attic.lib.3. Confugere in arcem,Cice.2.Tuscul.Confugere ad aliquem auxilii gratia. Liuius lib.1,Inde Turnus Rutilique diffisi rebus suis,ad florentes Hetruscorum opes,Mezentiúmq; regem eorum confugiunt.Virg.1.Aen. Ad te confugio,& supplex tua numina posco.Cicer.1.Tusc. Priamum tanta progenie orbatum , quum in aram confugissēt , hostilis manus interemit,

Confugiū,gij,καταφυγή.Ouid.4.Trist. Qui veritus non es portus aperire fideles Fulmine percussæ confugiúmque rati. Commune confugiū ægris animantibus.Statius 12.Thebaid.

Confulcio,is,ire, Idem quod Fulcio. ἐρέδω,σταίζω. Corpora consulta exiguis interuallis.Lucret,lib.2.

Confulgeo,es,ere,Resplendeo.Διαλάμπω.Plaut.Amph.Totæ ædes confulgebant tuæ,quasi essent aureæ.

Confundo,dis,Perturbo,& omnia in vnum misceo.συγχέω,συμπεφόρτω. Plautus Most.Quasi quum vnā multa iura confundit coquus. ¶ Venerem confundere cum multo vino, id est libidinem cum ebrietate confundere.Ouid.2.Trist.

Confusus,participium,Perturbatus.Liuius 6.ab Vrb. Confusam eam ex recenti morsu animi , quum pater fortè vidisset , percontatus , Satin' salue? ¶ Migrat & in nomen:vnde Confusior pauor apud Plinii lib.7.

Confusurus,a,um,futuri temporis participium.Ouid.6.Metamor. – sed fásque,nefásque Confusura ruit,pœnæque in imagine tota est.

Confusio,onis,Perturbatio.σύγχυσις. Confusio omnium rerum,Cice.2.de Finib.Perturbatio vitæ,& magna confusio,Idē 1.de Nat.deor. ¶ Confusio,pro animi perturbatione.Plin.Epist.22.

Confusè,aduerb.Cic.1.de Inuent. In præsentia tantummodo numeros & modos,& partes augmentandi confusè & permistè disperssimus , pòst descriptè & electè.

Confusim,aliud aduerbium,Plin.lib.18.cap.16, Vnum de ea & cytiso,volumen Amphilochus fecit confusim.

Confuto,as,pen.prod,Refello,diluo,redarguo.ἀνασκευάζω : ab antiquo verbo Futo:si Festo credimus,quo antiquos vsos ait pro arguo. Cic.1. de Diuin.Cotta sic disputat,vt Stoicorum magis argumenta confuret, quàm hominum deleat religiouem. ¶ Interdum idem quod cōuincere:sic enim interpretatur Nonius illud Terentij in Phormione,Confutauit verbis admoduni iratum patrem. ¶ Apud antiquos etiam legitur pro commouere,seu confundere.Titinnius Setina,vt citat Nonius, Coquus magnum ahenum,quando feruit,paula confutat trua. ¶ Non nunquam etiam pro cōmittere. Varro Manio,apud eundem , Harum ædium summa atria confutabant architectones.

Confutatio,Contrariorum locorum dissolutio.ἀνασκευή.

CONGEDVS , Amnis est , Celtiberorum, erumpens circa Bilbilim, qui per agri planitiem fluens,exiguum lacū efficit,tepētibus aquis. Mart. lib.1,Tepida natabis lenè Congedi vada Mollésq; Nympharū lacus.

Congelo,as,pen.corr.Conglacio,frigore astringor,coco, coagulor.πηγνυμαι, συμπέπηγμαι. ¶ Per translationem etiam accipitur pro eo quod est in otio degere,præ otio marcescere, quod & Frigere dixit Terentius.Cic.Cælio lib.2. Epist.Erat in eadem epistola Veternus ciuitatis:gaudebam sanè,& congelasse amicum nostrum lætabar otio.

Congelor,pass.Columel.lib.1,Oleum quod minus prouenit,si congelatut flaccescit.

Congelatio,verbale.Plin.lib.31.cap.5,Minui certè liquorem omnem congelatione deprehenditur.

Congemino, as, are,Idem est quod simplex Gemino, hoc est duplico. διπλασιάζω,διπλόω.Plaut.Amph.Tu peperisti Amphytrionem,ego aliū peperi Sosiam: Nunc si pateram patera peperit, omnes congeminauimus. ¶ Inuenitur etiam positum pro multiplicare.Virg.lib.12,Aeneid, –& crebros ensibus ictus Congeminant.

Congeminatio,verbale.Plautus Pœn. Quid hoc est cōduplicationis?quæ hæc congeminatio?

Congemo,is,ere,Simul gemo,& condoleo.συνοιμώζω. Cic.pro Muræna, Congemuit Senatus frequens:neque tamen satis seuerè pro rei indignitate decreuit.Lucret. Quid mortem congemis & fles? Virg.2. Aeneid. transtulit ad fragorem cadētis arboris,Vulneribus(inquit)donec paulatim euicta,supremum Congemuit.

Congenero,as,are,Adiungere, associare. Accius apud Nonium,quem mihi congenerat affinitas,

Congener,huius congeneris,pen.cor.adiectiuum,vt Degener, Eiusdē vel vel consimilis generis.ὁμογενής,Plin.lib.15.cap.24, Aliud corpus est terrestribus fragis,aliud congeneri eorum vnedoni.

Congenulare,Est genu replicato cadere, vel genibus flecti.γονυπλαδαι. Cæcilius,Ipse regis ferit pectus,aduersum congenulat,per cussu deiicit dominum.Sisenna lib.3.Hist.Multi plagis aduersis icti & congenulati. Ex Nonio.

Conger,Vide CONGRVS.

Congeries,Vide CONGERO.

Congermino, as, are, Coalescere,coniungi , vel consociari. συμφύομαι. Varro rerum hum.lib.3,Postea cum his vnam Rempublicam coniuncti & congerminati tenuere.

Congerminascere. Quadrigarius apud Nonium,facite exemplo eorum vt vos cum illis congerminascere sciatur.

Congerro,onis, Cum quo familiariter versamur , & facetè confabulamur.συνώμοτης.Plaut.in Truc.Nequam veniunt ad scorta cōgerrones, hoc est quasi simul cum scortis garrientes.Idem Mostell. Nunc ego me illac per posticum ad congerronem conferam.

Congero,is,pen.corr. Congrego & coacervo. συμφορέω. Tibul.Diuitias alius fuluo sibi congerat auro.Cicer.pro leg.Manil.Quas & à maioribus acceperat, & ipse bello superiore ex tota Asia direptas in suum regnum congesserat. Terent.in Eunuc. Quum in cellulam ad te patris penum omne congerebam.

Congestus , participium. Cic.2.de Diuin. Grana tritici in os pueri Midæ congesta,

Congeries,ei,Coadunatio,cumulus,agger. Plin.lib.10.cap.43,Ita descendere pauentem expressisse tali congerie,quæ poturo sufficeret. Bonorum congeries,Claud.8.Paneg.Puluerisi congeries,Lucanus lib.8. Syluæ congeries,Ouid.9.Metamor.

Congestus,us,ui.Col.lib.9, Congestu culmorum & frondium supertegemus. Congestus arenæ,Lucretius lib.6. Copiarum congestus , Tacitus lib.18.

Congestitius, a, um, Quod congestum est. συναμαστός. Columella lib.2. cap.10,Non deterius tamen etiam pinguibus arenis,vel congestitia humo prouenient.Locus congestitius,non solidus ad iacienda fundamenta.Vitruuius lib.3.cap.3,Si autem solidus non inuenietur,sed locus erit congestitius,&c.

Congiarium,rij,Munus imperatorium,(vt scribit Seneca lib.4.de Benefic.)quo donabatur populus , sicut donatiuo milites.λαμπρά , ὑπόδεσις.Sic Plinius in Panegyr.laudat Traianum, quòd congiarium populo dedisset,quo locupletatæ sunt tribus , quum donatiuum milites accepissent.Huius congiarij diuersæ fuerunt summæ:Tiberius enim congiarium populo trecentos nummos viritim dedit : Caligula congiarium populo bis dedit tricenis sestertiis : Nero quadragenos nummos populo diuisit. ¶ Est & congiarium mensuræ genus,apud Paulum Iureconsult. Quint.lib.6, Congiarium commune est liberalitatis atque mensuræ.

Congius,gij,Mensuræ liquidæ genus est,capiens sex sextarios.Alio nomine dicitur Chus.χοῦς, χοεύ.Plin.lib.14.cap.10, Libram & quadrantem in congios duos musti macerant. Ab hoc mensuræ genere Nouellius Torquatus Mediolanensis dictus est Tricongius , quòd vnico haustu, inspectante Tiberio Cæsare,tres siccasset vini congios. de quo vide Plinium lib.14.cap.22,

Congialis,le,adiectiuum:vt,Fidelia congialis,quæ congium capit.Plautus Aulul.Mulsi congialem plenam faciam tibi fideliam.

Congiarius,ria,rium:vt,Congiarius cadus,qui congium cōtinet.Plinius, Ipse quum rediit ex Asia , millia cadūm congiariūm diuisit amplius centum. Vide Budæum.

Conglaciare,Est in glaciem conuerti.κρυσταλλοῦμαι.Cicero 2.de Natura deor.Quæ neque conglaciaret frigoribus,neque niue, pruinàque concresceret, Cælius Ciceroni lib.8, Curioni nostro Tribunatus conglaciat.Id est prorsus nihil agit Curio.

Conglobo, as, penultima correpta , A Globus fit,significátque coadunо. ὁλόω. Liuius lib.8.ab Vrbe , Qui latinorum pugnæ superfuerant, multis itineribus dissipati,quū se in vnum conglobassent, Vestia vrbs receptaculum fuit.

Conglobatio,onis,Seneca Natur. Quæst.1, Multa conglobatione ignium indigens,quum ingens eorum orbis matutini amplitudine solis interdum exuberet.

Conglobatus,participium. Conglobatum corpus in pilæ modum. Plin. lib.9.cap.46.

Conglobatim,aduerb.Quod significat per globos.ἀθρόως,σφαιρηδόν.

Conglomero,as,are,à Glomus,eris, Inuoluere , superaddere.συνελίττομαι.Ennius Thyeste,Heus mea fortuna , vt omnia in me conglomeras mala!

Conglomerari,passiué. Lucret.lib.3,Quàm tenui constet textura,quámque loco se Contineat paruo,si possit conglomerari,

Conglutino,as,Glutine ferrumino:& per metaphoram coniungo, copulo.συγκολλῶ.Cicero de Senect.Sic hominem eadem optimè,quæ conglutinauit,natura dissoluit.

Congratulor,aris,Ob fœlicitatem alicuius vel honorem,lætitiam præ se ferre, cámque verbis,vel scriptis testari σωτήσομαι , συγχαίρω. Cicero pro Sestio,Mihi denique homines præcipuè congratulabantur.

Congratulatio , onis. Cicero ad Brut.Sed tamen omnium ordinum consensus,gratiarum actio,congratulatióque me commouit.

Congredior,Simul gradior,coeo.συνδιατρίβω,συμπέχομαι. Varro , Omnésque in vnam domum congressi simul discubuere. Item ad pugnandum,vel disputādum ire.συμφιλεῖσθαι,συμπλέκεσθαι,ἀμφίγνασθαι, Gellius Qui ter cum hoste congressus , victor rediit.Virg.12. Aen. Vix hostem alterni,si congrediamur, habemus Cicero 2.de Natura deor. Næ ego incautus , qui cum Academico , & eodem rhetore congredi conatus sum,

Congrediens, participium. Cicero de Natura deor.Sed tum congrediens cum sole,tum digrediens.

Congressus,a,um,aliud participium. Virgilius lib, 12. Aeneid. Nec pede congressos, nec equo, nec tela ferentes Insequitur.

Congressus,us,ui. Cicero de Amicitia , Vt congressus hominum fugiat, atque oderit. Congressu fœminarum pollui,Plinius libro 14.cap.12. ¶ Congressus,Pro conflictu seu prælio,Sallustius,Multi in eo cōgressu perierunt.Cæsar 1.bel.Ciuil.Nostri in primo congressu circiter septuaginta ceciderunt.

Congressio,aliud verbale. Cicero lib.2. Philip.Eúmque à tua non modo familiaritate , sed etiam congressione patrio iure & potestate prohiberet.

Congræcor,aris,deponens,& Congræco,as,neutrum, Compotationibus indulgere,genialem vitam agere.κωμάζω.Plautus in Bacch.Quódque in lustris comedam , & congræcem pater. Tractum est ex more Græcorum , qui comparationibus ac deliciis plus æquo indulgebant. Dicimus etiam in eadem significatione Pergræcor : quod magis est in vsu.

Congrego, as,are, à grege deriuatum, Contraho,cogo,in vnum compello. συνάγω. Cicero 14. Philip. Ciues vnum se in locum ad curiam congregabant.

Congregatus,participium.Cicero pro Domo sua , Multitudo hominum ex seruis conductis congregata.

Congregatio,verbale.Cicero lib.4.de Finib. Natósque esse ad congregationem hominum.

Congregabilis,le,Quod facile congregari potest.Cicero 2. Offic. Atque vtapum examina non fingendorum fauorum causa congregantur:sed quum congregabilia natura sint,fingunt fauos.

Congressus , & Congressio,Vide CONGREDIOR.

Congrex , Dicitur gregi copulatus,commistúsque.συνάγιος. Apuleius lib.7,Nanq; me congregem pastor egregius aliquando permisit. ¶ Sic Segrex,à grege segregatus ob excellentiam.ἀτιμάγιος. Seneca in Hip pol.Segreges sparsi per agros.

Congruo,is,grui , Conuenio , consentio. συμπίπτω, ἐπιβάλλω,ὁμορροῶ. Tractum à gruibus,teste Festo,quæ nō se segregant,siue quum volant siue quum pascunt.Plautus in Curc. Sanè illi inter se congruunt cōcorditer.Cicero libro 4.in Verrem, Quòd suos dies mensesque conguere volunt cum Solis lunæque ratione. Suetonius de claris Gram. Quod equidem non temerè crediderim , quum temporum ratio vix congruat.

Congruens , tis, participium Plinius in Panegy. Ita charitas mutua, ita congruens tenor vitæ.

Congruentia,tiæ,Conuenientia.similitudo.Suetonius in Othone , Neroni insinuatus , facilè primum inter amicos locum tenuit congruentia morum. ¶ Vnde Cōgruum,κατάλληλον:& Incongruum, ἀκατάλληλον: Congruens,& Incongruens. Lactantius lib.2, Est autem peruersum & incongruens,vt simulachrum hominis in simulachro Dei colatur.

Congruenter,aduerbium, Conuenienter. Cice.3.de Orat.Vtad id,quodcunque agetur,aptè congruentérque dicamus.

Congrus,siue Conger, μύραινα, Pisces est oblongus,& lubricus, magnæ anguillæ nō dissimilis,etiam hodie nomen retinens.Terentius.Et cōgrum istum maximum in aqua finito ludere paulisper. Plinius lib.9. cap.20,Alij longi,vt muræna,conger.

Congruus,Congruentia,& Congruenter,Vide CONGRVO.

Congylis,γογγυλίς,Latinè rapum.Columel.lib.10.

CONIADES, κονιάδης, Scriptor Græcus , cuius opus de Apparatu vini, citat Plinius lib.14.cap.19.

Coniates,κονιάτης,Græco vocabulo appellatur, qui parietes incrustat, aut tectorium iis inducit. ¶ Item qui athletas luctam inituros ceromate inungebat.

CONIBRICA, Lusitaniæ oppidum , vt autor est Plinius lib.4.cap.21,in descriptione Lusitaniæ.

Conifera arbor , Dicitur quæ conos fert , hoc est nuces pineis similes. κωνοφόρον δένδρον.Et Coniferæ cyparissi.Coniferos,κωνοφόρος vocabant Græci,qui in Bacchi exercitu,dum in Indiam proficiscereturr, thyrsos ferebant,conis & strobilis exornatos.

Coniicio,is,Iacio, iaculor, simul iacio. ἐπιβάλλω. Liuius 2.ab Vrbe, Clamore subito vndique in vnum hostem tela coniicunt. Cæsar lib.1. Commen. Pro vallo carros obiecerant,& è loco superiore in nostros aduenientes tela coniiciebant. ¶ Coniicere se aliquò,est cum festinatione se aliquò recipere.Terent.Heaut.Hæc vbi aperuit ostium,continuò hic se coniecit intró. Cice.pro M. Cælio,Sin se in intimum balnei coniicere vellent , non satis commodè calceati & vestiti id facere possent. ¶ Coniicere se in pedes,vel in fugam,idem est quod fugere, vel fugam arripere.Terent.Phorm.Hinc me coniicerem protinus in pedes. Cic. pro Cælio , Atque illo repentino hominum impetu se in fugam coniecisse. ¶ Coniicere in vincula. Sallust. ex eo numero complures Qu.Metellus Celer Prætor ex senatusconsulto causa cognita in vincula coniecerat : id est δῆσαι. ¶ Coniicere vestem in collum.Plautus in Epid. Orna te Epidice , & palliolum tuum in collum coniice : id est ἐπιβάλλειν. ¶ Coniicere aliquem in lætitiam,est lætitia afficere.Terent. in Heaut. Sire mi,obsecro , ne me in lætitiam frustra coniicias. ¶ Per translationem verò significat interpretari, cogitare, colligere,diuinare.συμβάλλειν,τοξάζεσθαι. Terentius in Phor.Tu coniicito cætera. Et in Eunucho , Quid illud mali est , nequeo satis mirari , neque coniicere. Plautus in Cur.Mane sis,dum huic coniicio somnium.Cicero 2.de Diuinat.Num igitur aut aruspex,aut augur,aut vates quis, aut somnians melius coniecerit aut ex morbo euasurum ægrotum , aut ex periculo nauem , aut ex insidiis exercitum , quàm medicus quàm gubernator, quàm Imperator?

Coniecto,as,frequentatiuum,Existimo,iudico,diuino.τεκμαίρομαι.Terentius in Eunuch. Neque scio quid dicam, aut quid coniectem.Liuius 5. ab Vrbe, Postea euenturum coniectantibus visum ad damnationem ipsius Camilli,captæ deinde vrbis,&c.

Coniector,oris,Interpres somniorum,ὀνειροκρίτης;à coniectura, hoc est directione quadam rationis ad veritatem. Cice.2. de Diuinat.Defert ad coniectorem quidam somniasse se,ouum pendere ex fascia lecti cubicularis. Plautus in Pœnul. Nam isti quidem orationi Oedipo opus est coniectore.

Coniectura,vt ait Speusippus,est rei latentis iudicium,& est id quod quis per rationes,& signa,& tempora, & huiusmodi coniicit, id est cogitat, & colligit. στοχασμός. Cicero Cornifi. Quantum copiarū haberes,tum ipsa coniectura consequi poteram,tum ex literis tuis cognoui.Quint. lib.3, Coniectura dicta est à coniectu : id est directione quadam rationis ad veritatem:vnde etiam somniorum, atq; monstrorum interpres Coniectores vocamus.

Coniecturalis,le,adiectiuum, Quod per coniecturam colligitur,& proponitur.στοχαστικόν. ¶ Vnde Coniecturalem statum vocant Rhetores, quum per coniecturas quæritur an aliquid factum sit. Autor ad Herēnium lib.1, Coniecturalis est quum de facto controuersia est:hoc modo, Aiax in sylua,postquam rescisit quæ fecisset per insaniam , gladio incubuit.Vlysses interuenit,occisum cōspicatur.è corpore telum eruē tum educit.Teucer interuenit,vbi fratrem occisum, & inimicum fratris cum gladio cruentato videt,capitis accersit. Hìc quoniam coniectura verum quæritur, de facto erit controuersia , & ex eo constitutio causæ Coniecturalis nominatur.

Coniecturo,as,are,Idem quod coniicere.Seneca lib.9.Nat.quæst. Nobis coniecturare tantùm illa in occulto libet , nec cum certa inueniendi fiducia,nec sine spe.

Coniectarium,Efficax atque perfectum.ψῆφος.Cic.4.de Finib.Illud verò mihimet coniectarium.Nonius.

Coniectus,us,Iactus,coniectio.βολή.Plin.lib.26.cap.4, Aethiopide herba omnes ac stagna siccari coniectu,tactu clausa omnia aperiri. ¶ Sic Cōiectus radiorum,apud eundem:&,Coniectus oculorum, Cic.pro Plan. Non enim tribum Tarentinam , de qua dicam alio loco, sed dignitatem , sed oculorum coniectum , sed solidam & robustam & alsiduam frequentiam præbuerint.

Coniectio,verbale.Cic.pro Cecin.Neque ictu cominus,neque coniectio ne telorum.

Coniectus,a,um,participium. Cic.de Amic.Sed existimare debes,omniū oculos in te esse coniectos : vnum te sapientem & existimant , & appellant.

Conila,æ,siue Conile,es.κονίλη.Olus est cicutæ simillimum,quod à Dioscoride Myrrhis appellatur.Legitur hoc nomen in quibusdam Dioscoridis exemplaribus:quanquam doctiores malint numerare inter ea quę scriptori huic paulatim accreuerunt.Nicander certè in Theriacis Conilam eandem facit cum origano.

Conion,penult.prod,κώνειον. Græco nomine appellatur herba pernicio sissima,publica Athenienſium pœna nobilitata,quam Latini Cicutam appellant.

CONISALVS,κονίσαλος, Deus habitus est apud Athenienses, qui similiter ritu colebatur, quo apud Lampsacenos Priapus. Autor Strabo libro tertio.

Conisco,as,Est cornu petere more arietum,qui procurrentes capita inter se colliduntκορύπτω. Quint. Caput opponis,cum eo conisans. Lucret.lib.2,Vt satiati agni ludunt,blandéque conisant.

CONISIVM, Teuthraniæ oppidum,nō procul à Caico fluuio, cuius meminit Plinius lib.5.cap.30.

Conisticæ,aues,quæ à nonnullis Puluerатrices appellantur:vtroque nomine ab earum consuetudine deducto,quòd se puluerі soleant immergere.ἐρυσὶν κονιτικαί.Vide Cælium lib.7.cap.6.

Conistica,æ,κονίστρα, Arena, siue palestra : ità nominata ἀπὸ τῦ κονίασι, hoc est à puluere,quo athletæ se mutuò solent aspergere.

CONISTORSIS,Vrbs Hispaniæ citerioris in tractu Celtico:cuius meminit Strabo lib.3.

Coniugo,is,penu.corr.Cōiungo,quasi in vnum iugum iungo.συζεύγνυμι.Cic.1.Offic.Est que ea iucundissima amicitia,quam similitudo morum coniugauit.

Coniugata,συζυγα, συνεζευγμένα , συζυγοῦντα, apud Rhetores sunt,quæ ab vno genere veluti iugo flectuntur : vt à Iustitia , Iustus, Iustè, Iustum. ¶ Hinc Locum à Coniugatis dicimus,quum ita argumentamur,Si risus gaudium est,ergo & ridere gaudere.

Coniugator,toris.vt, Boni amoris coniugator,de Hymenæo dixit Catullus in Epithalamio.

Coniugatio,In verbis dicta est apud Grammaticos, quòd multa tempora ad vnum thema , veluti iugum quoddam astringat. συζυγία. Cicero in Catone propriè dixit , Admiciulorum ordines, capitum coniugatio & religatio.

Coniugus, pen.corr. Quod coniugatum est. σύζυγος. Plin. lib.8. cap.22, Coniuga fermè vagantur,nec nisi cum compare vita est.

Coniugulus,a,um: vt Coniugula myrtus,apud Catonem cap.133. Plinius lib.13 cap.15,Cato tria genera myrti prodidit:candidam,nigram,coniugalem,fortasis à coniugiis,ex illo Cluacinæ genere.

Coniugium,Matrimonium.συνοικία, ὁπτηγαμία.Virgil.1.Aeneid.Coniugio iungam stabili.propriámque dicabo.Cic.4.de Fin.Vt coniugia virorū & vxorum à natura coniuncta esse dicerent. Idem 1.Offic.Prima societas in ipso coniugio est,proxima in liberis. ¶ Coniugium,pro coitu. Virg.3.Georg.–Iæpe sine vllis Coniugiis vento grauidæ.

Coniugalis,le,Quod ad coniuges,siue ad coniugium pertinet.γαμίλιος: vt Coniugalis, torus , lectus coniugum. Dij coniugales dicuntur, qui coniugiis præsunt,vt Iuno, Venus,Hymen.Seneca in Medea,Dij coniugales,túque genialis tori Lucina custos.

Coniugalis,in eadem significatione. Ouid.5.Metamor. – fremitu regalia turbæ

turbæ Atria complentur,nec cõiugialia festa Qui canat,est clamor sed qui fera nuntiet arma, Fœdus coniugiale, Ouid.11. Metamorph. Tunc quoque mansit amor , nec coniugiale solutum est Fœdus. Iura coniugialia, Ouid.6. Metamor. Nec mea virginitas, nec coniugialia iura.

Coniunx,secũdum Priscianum,à Coniungo,is, siue Cõiux sine n,secundũ Phocã,à Coniugo,as,Vxor,seu maritus.δμῶς. Cic.ad Qu.fratrem lib.3,Fidelissima cõiunx.Ouidius 2.Metamor.Hoc certè factum coniux mea nesciet,inquit. Debita coniux,id est promissa & spõsa.Ouid. Epist.7,Quondam sibi debita coniux.Deiectam cõiuge esse,id est maritum amisisse.Virg.3. Aeneid.Heu quis te casũ deiectam coniuge tanto Excipit?

Conium,κώνειον, Vide CONION.

Coniungo,is,xi,ctum,Simul iungo,copulo.συνάπτω:vt Cõiungere boues feriis , apud Catonem de re Rust.cap.138. Calsius ad Ciceronẽ lib. 12,Castra oppido coniunxit. Virg.2. Eclog. Pan primus calamos cera coniungere plures Instituit.Ouid.8.Metamor. – dextram coniungere dextræ, Cic. pro Cluent. Quantam vim habeat ad coniungendas amicitias studiorum ac naturæ similitudo.

Coniunctus,participium : vt Homines benevolentia coniuncti. Idem in Verrem, Quæ est enim tanta facultas & dicendi copia , quæ istius vitã tot vitiis,flagitiisq; coniunctam aliqua ex parte defendere possit?

Coniunctus, nomen ex participio. Plancus ad Ciceronem , sed primùm quòd ita meritos iudicabam:deinde quòd ad omnes casus cõiunctiores Reipublicæ esse volebam. Cic.de Amic. Tum etiam cum iis & inter se coniunctissimos fuisse M.Curium,& T. Coruncanum memorię proditum est.

Coniunctio, verbale,σύζυξις,Plin.li.15.cap.29,Ideò tum electa, quoniam coniunctioni & huic arbori Venus præest. ¶Coniunctio, pro mutua amicitia.Cic.ad Brutum, Coniunctio tua cum collega, concordiáque vestra, quæ literis communibus declarata est. Societas coniunctionis humanæ,Cicero 5.de Finib.

Coniunctè,aduerbium.Cic.2.de Orat.Et si coniunctè sit elatum,&c.Plin. Epist.94,Huius est hæres Maximus noster,quem & ipse amo,sed coniunctius tu.

Coniunctissimè & amantissimè cum aliquo viuere.Cic.de Amicit.

Coniunctim,aliud aduerbium. Cæsar 6.bell.Gall. Huius omnis pecuniæ coniunctim ratio habetur.

Coniunx, Vide CONIVGO.

Coniuro,as,pen.pro.Simul iurare, quum scilicet multi in alicuius perniciem iurant,hoc est conspirant.συνίημι, συνώμνυμι. Sallust.Sed antè coniurauere pauci in quibus Catilina fuerat. ¶Interdum etiam in bonam partem accipitur , quum plures eidem iuramento honestam ob causam sese astringunt. Vnde Mutius Scævola apud Liuium lib.1,Trecenti(inquit) coniurauimus principes iuuentutis Romanæ,vt in te hac via grassaremur.Horatius de Arte poet.per translationem posuit pro consentire,siue sibi mutuò opem ferre,–alterius sic Altera poscit opẽres,& coniurat amicè. ¶Est etiam Coniurare,simpliciter iurare.Gellius,Age,malitiam saltem defende:tu verbis cõceptis cõiurasti sciens, scienti animo tuo.

Coniuratio,verbale,Conspiratio.Terent.in Hecy. Pro deũm atq; hominum fidem,quod hoc genus est?quæ hæc coniuratio? Vt omnes mulieres eadem æquè studeant, nolintque omnia.Cic.2.de Diuin. Mirabile autem illud,quòd eo ipso tempore,quo fieret iudicium coniurationis in Senatu,signum Iouis biennio postquam erat locatum, in Capitolio collocabatur.

Coniurati,orum,Qui inter se coniurauerunt,οἱ συσκευασάμενοι.Cic.in Catil. Ego quanta manus est coniuratorum , quam videtis esse permagnam tantam me inimicorum multitudinem suscepisse video. ¶Interdum coniungitur cum genitiuo:vt Coniuratus Getarum, qui cum Getis cõspirauit.Claudia 1.in Ruf. – tunc proditor ille

Impius imperij,coniuratúsque Getarum
Distulit instantes,eluso principe,pugnans.

Conlatro,as,are,Latratu infesto, obloquor. καθυλακτέω. Seneca de vita beata,Siquis ex his qui philosophiam cõlatrant , quod solent,dixerit, Cur ergo melius loqueris,quàm viuis?

Conlutulo, Vide COLLVTVLO.

Connato, Vide NATO in No,nas.

Connecto,ctis,Simul necto,συμπλέκω,συνάπτω.Quint.lib.5.cap.vltimo, Quæ apprehensa Græci magis(nam hoc solùm nobis peius faciunt)in catenas ligant,& inexplicabili serie connectunt.Falces scalásque connectere,Tacit.lib.19.

Connexus,participium.Cic.2.de Nat.deor. Inde fides leuiter posita, connexáque videtur.

Connexus,us,ui,συμπλοκή,Lucret.lib.2, – differre necesse est Interualla, vias, connexus,pondera,plagas.Connexu corpus adhæret.Idem lib.3.

Connexum,xi,Pro cõclusione.Cic.4.Acad.Ipsa enim ratio cõnexi quum concesseris superius,cogit inferius concedere.

Connexio, onis, Connectendi actus. σύμπλεξις. Et pro conclusione apud Quintilianum lib.5.cap.14.

Connexiuus,a,um, Quod aptum est cõnectere:vt,Connexiua cõiunctio, apud Gellium lib.10.cap.29.pro copulatiua.

Connitor,eris,Simul,vel vehementer niti, & dare operã. συνίσταμαι.Cicero 5.de Finibus , Quum autem paulum firmitatis accesserit, & animo vtuntur & sensibus,connituntúrque vt esse erigant. ¶Conniti,pro eniti, & parere, ἀκοτίκτω. Virgilius Eclog.1,

Hic inter densas corylos modò nanque gemellos
Spem gregis,ah silice in nuda connixa reliquit.

Conniueo,iui,vel xi,ctum,Oculos genis intego,oculos claudo, & aperio.σκαθαμίπτω, πλαμύω. Plinius lib.11, Grauiores alitum inferiore gena conniuent. Idem , Columbæ & similia vtraque gena conniuent. ¶Transfertur etiam ad alia:vnde Gellius lib.15.dixit,Conniuere cauæ ventris & stomachi,pro stipari,claudi,& cõtrahi. ¶Conniuere item est clausis oculis aliquid dissimulare.σκαθαμίπτειν.Cic.4.Philip.Qui busdam in rebus etiam conniueo. Idem pro Cælio, Prò dij immortales,cur interdum conniuetis in hominum scelleribus maximis ? Suetonius in Cæs. Delicta neque obseruabat omnia , neque pro modo exequebatur,sed defertorum,ac seditiosorum inquisitor ac punitor acerrimus,conniuebat in cæteris, id est reliqua conuitia oculis veluti clausis præteribat,tanquam dissimulanter illa contueretur.¶Econtrario Inconniuens , dicitur qui oculis est vigilantibus & aliqua in re fixis sine mutatione.ἀκαθαμίπτων.Gellius de Socr. Inconniuens,immobilis in iisdem vestigiis perstabat. Habet hoc verbum ni syllabã productam. Silius , Conniuent , solémque pauent deprendere visu. Persius Saty.6, Væ,nisi conniues.

Conniuentia, Dissimulatio.l.1.C.de fund. & salt.rei dom.lib.11, Quòd si venalis procuratorum cõniuentia vt id deinceps tentetur admiserit, eos grauissimo iubemus supplicio subiacere.

Conno,as,are,Simul nare.σωνύχομαι.Vide NATO.

Connubium, Ius legitimi matrimonij à Nubo , cuius prima producitur, quum in connubio quandoque propter metri necessitatem corripiatur.συγγαμία.Virg.1.Aeneid. Connubio iungam stabili,est enim Systole figura, qua syllaba natura longa,corripitur.Cice.1.Offic.Sequuntur connubia & affinitates,ex quibus etiam plures propinqui.

Connubialis, le : vt, Carmen connubiale apud Claudianum 7. Panegyr. Vincla connubialia,Statius 5.Thebaid.

Connudo,as,are,pen.prod.Idem quod nudo.γυμνῶ.Plinius lib.28.cap. 7,Iam primùm abigi grandines turbinésque , contra fulgura ipsa in mense connudata,sic auerti violentiam cæli.

Conoides, κωνοειδής, A Græcis dicitur quicquid coni,hoc est metæ formam habet:vnde cupressus fœmina hoc veluti proprio epitheto à mare distinguitur, eo quòd fastigium habeat in metæ formam conuolutum:quum mas extra se ramos spargat.

CONON, κόνων, Athenien sium dux fuit,qui prælio victus à Lysandro Lacedemoniorum duce,spõte abiit in exilium ad Artaxerxem Persarum regem,cuius auxilio patriam , cui seruitutem attulerat, in libertatem restituit. Autor Plutarchus. ¶Fuit & alius Conon Samius astrologus, de quo Propertius lib.4.Eleg.1,Me creat Archiæ soboles, Babylonius Orops Horon , & à proauo ducta Conone domus. Hic septem libros de astrologia edidit.

CONONIENSE,s,apud Plinium lib.3.cap.4, Galliæ Narbonensis populi sunt Aquitaniæ conterminti.

CONOPAS,penultima produ.κωνώπιον, Minimæ staturæ nanus fuit,duorum pedum & palmi altitudine , quem Iulia Augusti neptis in deliciis habuit. Autor Plinius lib.7.cap.16.

CONOPI,es,penultima producta. κωνώπιον, Acarnaniæ vrbs est,teste Stephano,cuius incolæ Conopæi dicuntur,& Conopitæ.

Conopeum,κωνωπεῖον,Tentorium seu velum,& papilio ille lineus,vel laneus , seu bombycinus , qui toro circundatur ad arcendum culices: quo maximè vtuntur Alexãdrini,quòd ex Nilo culices cõfluant,quos κώνωπας dicunt.Inde κωνωπεῖον per ei,diphthongum.Poetæ tamen Latini suo quodam iure abiiciunt vocalem subiunctiuam , & penultimam corripiunt.Propertius,Fœdáq; Tarpeio conopea tẽdere saxo. Et apud Horatium lib. Epod.Et inter signa turpe militaria. Sol aspicit conopeum. Posterius carmen est Iambicum dimetrum, cuius vltima sedes poscit Iambum. Ineptissimè autẽ lapsi sunt,qui per œ,diphthongum hanc dictionem scribendam præceperunt.

CONOPION,κωνώπιον,Oppidum fuit ad Męotin,vbi lupos pisces aiunt prædæ parte conductos,piscatorum retia asseruare,mercede vero fraudatos, retia & prædam populari. Autor Stephanus.

CONOPON DIABASIS, κωνώπων διάβασις, Insula est iuxta quartum Istri ostium,quod Pseudostoma appellatur. Vide Plinium lib.4. ca.12.

Conops, κώνωψ, A Græcis appellatur minoris muscæ genus, quod nos Culicem appellamus.Inde Conopeum,vt iam docuimus.

Conor,aris, Niti, & dare operam vt aliquid fiat. πειρῶμαι. Terentius in Andria, – tum autem hoc timet,Ne deseras se.P.Hem egóne istuc conari queam?Idem ibidem, Ego Pamphile hoc tibi pro seruitio debeo Conari manibus,pedibus,noctésque & dies Capitis periculum adire dum prosim tibi.

Conatus,us, ui,Nisus.experientia, πεῖρα. Cic.2,de Nat.deo.Dedit autem eadem natura belluis & sensum,& appetitum,vt altero conatum haberent ad naturales pastus capessendos:altero secernerent pestifera à salutaribus.Idem de clar. Orat. Populi ingrati pulsus iniuria , se ad hostes contulit,conatúmque iracundiæ suæ morte sedauit.

Conamen,nis.Conatus,nisus.πεῖρα.Ouidius 2.Metamor.–dextráque mole Sustulit,& magnum magno conamine misit.

Conamentum,ti.Plinius libro 19.cap.2. De sparto loquens, Ad reliquos vsus laboriosè euellitur,ocreatis cruribus,manibúsque tectis manicis, conuolutum ossei , ligneísve conamentis.hoc est adiumentis, & fulcimentis ligneis.

Conquadrare,In quadratam figuram redigere.τετραγωνίζω.Columella lib.8.cap.3, Cõquadratæ deindeforatis duobus aduersis parietibus induuntur,&c.

Conquassare,Cõcutere est,vel cõfringere,cõterere. συσείειν, διαθραύειν, Cato cap.52,Qualũ incidito prope imũ:si verò calix erit,cõquassato:cum eo qualo aut calice in scrobe ponito. Corpus conquassatum, Lucretius lib.3.Cõquassari terræ motibus,Cic.1.de Diuinatione,Apulia maximis terræ motibus conquassata est. ¶Conquassare nationes, per translationem, pro vastare , & conterere. Cicero pro Sestio, Etiam exteras nationes illius anni furore conquassatas videbamus.

Conquassatio, verbale.Cicer.4.Tusc.Itaque illa duo,morbus,& ægrotatio,ex totius valetudinis corporis conquassatione & perturbatione gignuntur.

Conqueror,eris,Idem cum simplici Queror.μέμφομαι.Cicero 5. Verr. Tanta vis erat iniuriarum , vt homines quidus perpeti,quàm non deistius prauitate & iniuriis deplorare & conqueri mallent.Idem Metello,lib.5.Epist.Satis habeas, nihil me etiam tecum de tui fratris iniuria conqueri.

Conquestus,us,ui,Querela. μέμψις, μεμψιμοιρία. Liuius 8.ab Vrbe, Tum libero conquestu coortæ voces sunt.

Conquestio , aliud verbale. Cicero ad Qu.fratrem lib.1,Vbi nullum auxilium,nulla conquestio.

Conquiesco,Idem est quod simplex quiesco.ἡσυχάζω,ἡσυχίαν ἄγω. Cic. 5.de Finib. Videmus igitur vt conquiescere ne infantes quidẽ possint. ¶Conquiescere in re aliqua,eleganter accipitur pro re aliquã delecta ri.Cic.Curioni,Aetas nostra iam ingraueſcens,in amore atque in adolescentia tua conquiesçat.

Conquinisco,is,conquexi, Caput inclino. κατακύπτω. Plautus,Faciendum est puerile officium,conquinisçam ad cistulam.

Conquiro, is , Est diligenter quærere , & inuestigare , vel quærendo in vnum contrahere.ζητῶ.Cic.lib.5.in Verrem,Quum vndique homines nequissimos conquisisset. ¶Inde Conquirere milites,est delectum militum habere.

Conquisitio,verbale:vt,Conquisitio militum,Est ipse militum delectus: quum scilicet Imperator pro sua authoritate,quos ei visum fuerit , ad militiam conscribit etiam inuitos:quod in maioribus tantùm Reipublicæ periculis fieri consueuit. Alioqui enim contenti erant iis qui vltrò nomina dabant. Cicero de Prouinciis Cons. Exercitus ille noster superbissimo delectu , & durissima conquisitione coactus , omnis interiit.

Conquisitores,Dicti sunt homines illi,per quos milites conquirebantur. Cicero ad Atticum,Nullus vsquam delectus : nam conquisitores φυσαγρώνας τῶν non audent,nec nomina dant.

Conquisitus,nomen ex participio : vt Mensæ conquisitissimis epulis extruebantur.Cic.lib.5.Tusculanarum.

Conquisitè,aduerbium,Pro doctè,& diligenter.Gellius lib.3.cap.10,Hęc Varro de numero septenario scripsit admodum conquisitè.

Conrei,Dicuntur qui simul ob eandem causam rei facti sunt.Dictio frequens est apud Iureconsultos , vt apud Vlpianum in l. Liberationem. parag.nunc de effectu,ff.de Liber.legat.

Conregione,Veteres pro,E regione dixerunt.Festus.

CONSABVRENSES,Populi Hispaniæ citerioris, in conuentu Carthaginensi,vt scribit Plinius lib.3.cap.3.

Consalutare, Est vltrò , citróque salutationem dare.προσαγορεύειν, συναπάζεσθαι.Cic.lib.2.de Oratore,Qui quum inter se,vt ipsorum vsus ferebat,amicissimè consalutassent.

Consalutatio,verbale.Cic.lib.2.ad Atticum , Hinc plausus maximi,consalutatio forensis perhonorifica.

Consanguinei, Dicuntur qui sanguine inter se connexi sunt. συγγενεῖς, ὁμαίμονες,ἀγχίστροφοι.Plautus in Pœn. Meis consanguineis nolo te inimicè loqui. Cicero ad Att.lib.2, Sed βούκλεος nostri consanguineus,non mediocres terrores iacit atque denuntiat.Consanguineorum appellatione continentur etiam fratres ex eodem patre nati, lib.3.Instit.tit.de legit.agn.successi.parag.1.Itaque ex eodem patre nati fratres.Agnati sibi sunt,qui & Consanguinei vocantur. Arma cõsanguinea,Claudia. in bel.Gild.Turba consanguinea,Ouidius Epist.14.Sopor consanguineus lethi,Virg.6.Aeneid.

Consanguinitas,Ipsa sanguinis coniunctio.συγγένεια πρὸς αἷματος. Liuius 7.ab Vrbe,Cæritem populum misericordia consanguinitatis Tarquiniensibus adiunctum fama ferebat. Propinquus consanguinitate alicui,Virg.2.Aeneid.

Consano,as, Curo, sano.ἰάομαι. Columel.lib.4.cap.24,Quo plerunque fit,vt quod præcidi debeat,perfringatur , & sic vitis laniata scabrataq; putrescat humoribus,nec plagæ consanentur.

Consanesco,is,Sanus fio.Cicero Sulpit.libr.4. Nunc autem hoc tam graui vulnere , etiam illa quæ consanuisse videbantur, recrudescunt.Columel. libr. 4. cap.2.7, Tum etiam vitem minus cicatricosam reddit: quoniam id , ex quo viride & tenerum decerptum est , celeriter consanescit.

Consarcinare,Simul farcire significat, & nullo delectu cõiungere.συβάλλω.Gel.lib.13.cap.23. In quo versu non oportet alterum videri verbum,idem quod superius significans, supplendi numeri causa extrinsecus additum & consarcinatum. Est enim hoc inane admodum & futile.¶Compositum est à Sarcino, quod apud veteres Iurisconsultos frequentissimè legitur pro farcire,& Sarcinator pro Sartore.

Consarrio,is,ire,Idẽ quod Sarrio.σκαλεύω. Columella lib.11.cap.3, Deinde sulci omnes consarrienti.

Consaucio,as,actiuum,à quo Consaucior,aris,passiuum.κατατραυματίζω. Autor ad Herennium lib.4, In hoc autem crebro & celeri vulnere corpus consauciari videtur.

Conscendo,is,Nauim ingredior nauigãdi causa.ἐπιβαίνω. Cic.4.Acad. Quid enim conscendens nauem sapiens , num, &c. Cæs. de bell.Ciuil. Non minore animo ac fiducia, quàm antè dimicauerant , naues conscẽdunt.Virg.1.Aeneid. Bis denis Phrygium cõscendi nauibus æquor. ¶Ponitur aliquando absolutè.Cic.Att.lib.9,Idibus Martiis Pompeium à Brundusio conscendisse. Cæsar,Erat completis litoribus conten tio,qui potissimum ex magno numero conscenderent.Scopulum conscendere,Virg.1.Aeneid. Currum conscendere,Liuius 8.bell.Maced. Equum cõscendere,Idem 5.bell.Maced.Conscendere in equum,Ouid. lib.6.Metamorphoseos.

Conscensio,onis,verbale.ἀνάβασις.Cice.1.de Diuin.Eúmque dixisse remigem quendam ex quinqueremi Rhodiorum vaticinatum,madefactũ iri minus xxx diebus Græciam sanguine, rapinas Dyrrachij, & conscensionem in naues cum fuga,à quo Conscensus.ἀνάβασις.

Conscelerare, Est scelere conspurcare. μιαίνειν. Liuius 10.bel. Maced. Agite,cõscelerate aures paternas,decernite criminibus, mox ferro decreturi. Conscelerare oculos dicuntur qui nefandum aliquod facinus aspiciunt.Ouid.lib.7.Metamor.Cur non & specto pereuntem.oculósque videndo Conscelero?

Conscelleratus,a, um, ἀνόσιος : vt Conscelerata mens, Cic. in Cat.Et pro Cluentio,Conscelerata exectio linguæ. Conscleratus vultus, Ibidem. A filiis conscleratissimis furiæ domesticæ & assiduæ pœnas parẽtum dies noctésque repetunt.Cic.pro Sext.Rosc.Amer.

Conscientia, Vide CONSCIVS.

Conscindo,is,ere, In multas partes scindere.διαῤῥήγνυμι. Terent.Eunu. Vestem omnem miseræ discidit , tum ipsam capillo conscidit. Curæ conscindunt hominem solicitum,Lucrer.lib.3. ¶Conscindere sibillis, per translationem,pro Exibilare,& Explodere.Cic.Att.lib.2,Tam gladiatores quàm dominus,quàm aduocati,sibillis conscissi. ¶Conscindere aliquem,pro criminari,& alicui conuitiari. Cicer.ad Att.lib.8, Is enim me ab optimatibus ait conscindi.

Conscissura,ræ,Ipsa ruptio.Plin.lib.34.cap.8. Dein quum pretio periisset gratia artis,detractum est aurum , pretiosiórque talis existimatur etiã cicatricibus operis atque conscissuris, in quibus aurum hæserat,remanentibus.

Conscio, apud Horatium in Epistolis legitur pro eo quod est , alicuius rei mihi conscius sum.σύοιδα. –hic(inquit)murus aheneus esto, Nil conscire sibi , nulla pallescere culpa. hoc est nullius rei sibi conscium esse.

Conscisco,is,conscíui,conscitũ. Consentio,cõmuni consilio statuo.decerno.συμψηφίζεσθαι,ἑμοῦ ψηφίζεσθαι.Liuius lib.1,Censuit,consensit,conscíuit,vt bellũ cum priscis Latinis fieret.Valla li.5.cap.89,scribit hoc verbum ad mortem ferè pertinere : vt Cõsciscere sibi mortem. πυρακόσαι τὸν θάνατον,προίεσθαι τὸν βίον.Cic.de Clar.orat.Themistocles sibi mortem conscíuit.Idem lib.3.Epist.Mortem mihi cur conscisserem,causa visa non est. ¶Per translationem ponitur pro contrahere. ἐπονᾶσθαι. Columel.lib.8, Diligénsque pastor stabulum quotidie conuertit , nec patitur stercus humorem conscíscere. ¶Sciendum est quòd Conscisco,Ascisco,Desciscо,Præscisco,& Resciscо,faciunt præterita in iui,sicut eorum primitiua: & Conscio quidem, Desciо, & Resciо,raro sunt in vsu,sed magis Conscisco,Desciscо,& Resciscо. Ascio & Præscio inueniuntur:quanuis Ascio non ita frequenter,sicut Præscio. Hinc Ascisco,& Præscisco , licet magis Ascisco quàm Præscisco , eo quòd Ascio minus in vsu sit : Præscio verò magis. Quum ergo Conscisco , Desciscо,& Resciscо vsurpentur, non mirum est si Conscio , Desciо , & Resciо , obsoluerunt : quoniam ferè superfluum esset in eadem significatione vtraque haberi.E diuerso autem,Scio,sæpissimè reperitur,rarius autem Sciscо. Apud Plautum tamen legitur Siscam , in Amphitrione,Ocyus accurro,vt sciscam quid velit. Præscio in vsu est,Præsciscо minus:quod tamen & ipsum legitur apud Virgilium lib.4. Georg.Continuóque animos vulgi trepidantia bello Corda licet longè præsciscere. ¶Ascio apud Columellam in Præfatione,Et pecoribus paranda,conseruandísque quoniam & hanc aseimus,quasi agriculturæ partem. Quo tamen loco emendatiora Columellæ exemplaria Ascisci mus habent , præterito tempore , quod ab Asciscо potius , quàm ab Ascio esse videtur.

Conscius, Propriè qui rem scit.συνειδώς. Cic.M.Rutilio, Quum & mihi conscius essem quanti te facerem. Nonius de Verb. differenti. Scius inquit secum, Conscius cum altero:quam tamen differentiam fatetur à scriptoribus non obseruari. Nam postquam Scius in vsu esse desiit, Conscius vtriusque locum occupauit.Sallust.Populares conscios sceleris sui.Virg.1. Aeneid. – & mens sibi conscia recti.Cic.3.Offic.Sibi autem nullius essent conscij culpæ.

Conscientia,Sui scientia, siue certissima scientia , & velut certitudo eius rei quæ animo nostro inest,siue bona sit,siue mala.συνοιδός, συνοίδωσις. ¶In bonam partem accepit Cic.5. Philip.In ipsa conscientia rectè factorum satis magnus laborum fructus est.Et alibi,Nulla re tam lætari soleo,quàm officiorum meorum conscientia.Idem de Senect. Conscientia bene actæ vitæ , multorúmque benefactorum recordatio iucundissima est. ¶In deteriorem partẽ idem posuit 3.in Catil. Inuect. Recitatis literis , conscientia conuictus repentè conticuit. Idem pro Sex Rosc. Suum quenque scelus agitat, amentiáque afficit : suæ malæ cogitationes,conscientiæque animi terrent.

Conscribello,pro conscribo veteres dixerunt.γράφω, ἐπιγράφω. Varro, Itaque eas in ceram conscribellauit Herculis ad litem.Nonius.

Conscribo,Simul scribo,aut simpliciter scribo.συγγράφω. Cic.ad Attic. lib.12, De Antonio quoq; Balbus ad me cum Oppio conscripsit. Idem Legem Consules conscripserunt, qua Pompeio per quinquennium omnis potestas rei frumentariæ toto orbe terrarum daretur. Plaut. Asin. Agedum iltum ostende,quem conscripsisti,sygnraphum. Conscribere milites,est cogere, & in certum numerum ac scripturn redigere : quod Galli dicunt enroller.

Conscripti,qui in Senatu scriptis annotati erant,qui per inopiam Senatorum ex Equestri ordine in Senatorum numerum recipiebantur.προεγγεγραμμένοι. Liu. lib. 2, Deinde quò plus vitium in Senatu frequentia etiam ordinis faceret , cædibus regis diminutum patrum numerum, primoribus equestris gradus electis, ad trecentorum summam expleuit.Traditum inde fertur,vt in Senatum vocarentur,qui patres, quiq; conscripti essent : Conscriptos videlicet in nouum Senatum appellabant lectos.

Conscriptio,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Conscriptio, onis, Compositio, actus conscribendi. συγγραφή. Cic. pro Cluētio. Falsæ conscriptiones quæstionum.

Conseco, as, are, Idem quod Seco, vel in multa seco. τέμνω, διατέμνω. Plin. lib. 36. cap. 26. Acies tanta quacunq; vt citra vllum sensum ad ossa consecet, quicquid afflauerit corporis. Ouid. 3. Trist. Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse suī. Consecare in tenues membranas, Plin. lib. 30. cap. 4.

Consectio, verbale. ἀνατομή. Cic. de Nat. deor. Arborum autem consectione, omniq; materia, & culta, & syluestri, partim ad calfaciendum corpus igni adhibito, & ad mutigandum cibum vtimur, &c.

Consecro, as, pen. corr. Idem quod Sacro, id est Deo dico, & sacrum facio. καθιερῶ, ἀφιερόω. Cicc. 2. Tuscul. Quasi addicti & consecrati. Plin. de Viris illustribus, Spolia opima Ioui Pheretrio in Capitolio consecrauit.

Consecratio, onis, Dedicatio. καθιέρωσις. Cic. pro Domo sua, Consecrationes fiebant aut à Pontificibus, aut à Tribunis plebis. Ibidem, In consecratione statuebantur aræ, quæ religionem afferrent.

Consecraneum, Quod est consecratum. ἀφιερωμένον. Vocabulū ferè in castris repertum, qualia sunt Conterraneum, Commilitaneum, Militaneum, Suffarraneum, Limitaneū. Iulius Capitol. in concione quadam Maximini Cæsaris, Commilitones (inquit) sacrati, imó verè consecranei. Alio loco, Nullam ciuitatem æquè militaneam, dixit. Tertulianus Consecraneos vocat, qui quasi vni sectæ mancipati sunt.

Consectaneus, Consectarium, Consector, Consectatio, Consectator, Vide CONSEQVOR.

Consemineus, a, um, Dicitur de re in qua varia semina cōmista sunt. Vt Consemineæ vineæ sunt, in quibus diuersa vitium semina aceruatim cōfusa sunt, nec propriis generibus distincta. Columella lib. 3. cap. 21, Iam illa seminum separatio summam commoditatem habet, quòd vinitor suam cuique facilius putationem reddet, quum scit cuius notæ sit hortus, quem deputet: idque in vineis consemineis seruari difficile est. Sic etiam Syluam conseminealm vocant, quæ ex variis arborū generibus confusè consita est. Idem lib. 12. cap. 46. Syluam siquis barbaricam, hoc est conseminealm velit facere.

Conseminalis, Pro eodem etiam legitur apud eundem Columellam lib. 12. cap. 45, Propter quod etiam conseminalium vinearum non est tam firmum vinum, quàm si per se syncerum ammineum, vel apianū condideris.

Consensio, Vide CONSENTIO.

CONSENTIA, Ciuitas est in agro Brutio. Autor est Plinius lib. 3. cap. 5. Consentini, eius oppidi incolæ.

Consentia sacra, Quæ ex consensu multorum sunt statuta. Festus.

Consentio, is, Conuenio, idem sentio. ὁμολογῶ, ὁμοδοξῶ, προσίημαι, συμφωνῶ, συνοίομαι. Plinius lib. 17. cap. 11, Eadem mensura Græci autores consentiunt, non altiores quino semipede esse debere. Cicer. 3. de Finib. Ratio enim nostra consentit, oratio pugnat.

Consentiens, participium. Cicero 2. de Diuinat. Animorum consentientium multitudine completum esse mundum.

Consensus, participium, Confessus. ὁμολογούμενος. Gellius lib. 5. cap. 26. Syllogismus est oratio, in qua consensis quibusdam & confessis, aliud quid quàm quæ confessa sunt, per ea quæ concessa sunt necessariò conficitur.

Consensus, us, ui, nomen, Concordia, cōuenientia. ὁμόνοια. Cicero 3. de Natura deor. Itaque illa mihi placebat oratio de conuenientia consensúque naturæ. Claudianus de bel. Gild. – dissensus acerbus, Et grauior consensus erat.

Consensio, vt Speusippus ait, Communio rerum omnium, cogitationum, suspicationúmque concordia. ὁμόνοια, συμφωνία. Cicero ad Cass. Populi verò Romani, totiúsque Italiæ mira consensio. Idem 1. de Natura deo. Quum enim non instituto aliquo, aut more, aut lege sit opinio constituta, mancátque ad vnum omnium firma consensio, intelligi necesse est, esse deos.

Consentaneus, a, um, Conueniēs. σύμφωνος, ὁμολογούμενος. Cic. 5. de Finib. Itaque omnis honos, omnis admiratio, omne studium, ad virtutem, & ad eas actiones quæ virtuti sunt consentaneæ, referrtur. Idem 2. de Natura deor. Quare quum in æthere astra gignantur, consentaneum est in his sensum inesse & intelligentiam.

Consepio, is, ire, Idem quod sepire. περιφράττω. Cic. de Senect. Cæteris in rebus comem erga Lysandrum atque humanum fuisse, & ei quendam consceptum agrum, & diligenter consitum ostendisse.

Conseptum, pti, Quod vndique clausum, munitúmque est. περίφραγμα. Colum. lib. 1. cap. 4. Difficiliora enim consepta, non solùm pluris ædificabimus, sed etiam impensis maioribus tuebimur. ¶ Conseptum etiā fori dixit Quintilianus lib. 8, pro ipsis concellis.

Consequiæ, Vide CONSEQVOR.

Consequor, penult. corr. Immediatè sequor. ἀκολουθῶ. Virg. 5. Aeneid. – quem deinde Cloanthus Consequitur. Gell. lib. 2, Vter dies natalis haberi, appellarique debeat, is, quem nox ea consecuta est, an qui dies noctem consecutus est. ¶ Item obtineo, adipiscor. τυγχάνω. Cicero in Verr. Act. 1, Quod ego meo labore, & vigilijs consecutus sum. Idem 2. Verr. Habeo autem certam viam atque rationem, qua omnes illorum conatus inuestigare & consequi possum. ¶ Item exprimere. ἐξαπάω. Idem Cæsari Iuniori, Extrema verò quanta & qualia fuat, verbis consequi non possum.

Consequens, tis, participium. Cicero de Senect. Sed memoriam illius viri excipient omnes anni consequentes.

Consequens, nomen, Argumenti conclusio. Cicero 4. de Finibus, Quum consequens aliquod falsum sit, illud cuius id consequens sit, non posse esse verum.

Consequentia, tiæ, Consecutio. ἀκολουθία. Cicc. 1. de Diuinat. Qui cursum

rerum euentorúmq; consequentiam diuturnitate pertractata notauerunt, &c. ¶ Est & Consequentia necessitas conclusionis; quæ ex præcedentibus infertur. Cicero ad Trebat. Ea enim dico consequentia, quæ rem necessariò consequuntur.

Consequenter, aduerbium. ἀκολούθως. Vlpianus l. Sed & si quid, parag. vlt. ff. de vsufru. & quemadmodum quis vta, & fru. Quibus consequenter fructuarius quidem acquirere fundo seruitutem non potest, retinere autem potest.

Consequiæ, Sequelæ, à consequendo: sicut ab exequendo, Exequiæ. Apuleius lib. 10. Nouissimis trahebantur consequiis.

Consector, ctaris. Auidè insequor, vel frequenter sequor. ἀκολουθῶ, προθύμως τρίβω, σπουδῶ. Lactant. lib. 3, Quæras ab his, quid sibi velint, quum fœminas tam rabidè consectantur, vt vix diuelli queant. Cesar 6. bel. Gall. Redeuntes equites, quò possunt consectantur, atque occidunt. Cicero 2. ad Atticum Fusium clamoribus, & conuitiis, & sibilis consectantur. ¶ Per metaphoram accipitur pro aucupari, siue affectare. θηρῶμαι. Cicero in Pisonem, Leuitatis est, inanem aucupari rumorem, & omnes vmbras, etiam falsæ gloriæ consectari. Cicero 1. Offic. Alexander beneuolentiam Macedonum largitione consectabatur.

Consectari, pasiué. Laberius apud Nonium, Vxorem tuam, & meam noueram à populo lapidibus consectari video.

Consectatio, verbale. Cicero in Orat. In huius concinnitatis consectatione Gorgiam fuisse principem accepimus.

Consectator, & Consectatrix, verbalia. Cic. 3. Offic. Est enim temperantia libidinum inimica: libidines autem consectatrices voluptatis.

Consectarius, adiectiuum. Cicero 4. de Finibus, Illud verò minimè consectarium, sed in primis hebes, illorum scilicet nominum gloriatione dignam esse beatam vitam, quæ non posit sine honestate contingere, vt iure quisquam glorietur.

Consectarium, rij, Est argumentum breuiter astrictum, in quo conclusio necessariò sequitur antecedens. ἀκόλουθον. Cicc. 4. de Fin. Nunc venio ad illa tua breuia, quæ Consectaria esse dicebas: & primum illud quo nihil potest esse breuius, Bonum omne laudabile, Laudabile autem omne honestum. Omne igitur bonum honestum.

Consectaneus, a, um, Qui alios assectatur. ἀκόλουθος, vt, Consectanea turba. ¶ Hinc Consectanei dicuntur, qui aliorum opinionem vel sententiam sequuntur. μαγωμένοις.

Consero, penult. corr. conserui, consertum. Coniungo, connecto. συμπλέκω. Virg. 3. Aeneid. Loricam consertam hamis, auróque trilicem. Idem 5. Aeneid. Læuibus huic hamis consertam auróque trilicem Loricam. ¶ Conserere manus, est manus coniungere, & dextras mutuò apprehendere. Vnde manum conserere dicebantur litigantes, quum in agrū, aut aliam rem, de qua controuersia erat, profecti, rem litigiosam, aut aliquam eius particulam manu apprehendebant, iúsque suum in re præsenti vindicabant. Postea tamen propagatis Italiæ finibus, Prætoribúsque aliis negotiis distentis, placuit vt litigantes sine Prætore in agrum proficiscerentur, glebámque inde in ius ad Prætorem deferrēt, & in ea, tanquam in toto agro vindicarent, aduersariúmque ex iure manu consertum (id enim formulæ nomen erat) ad Prætorē vocarent. ¶ Pugnantes item manum conserere, χεῖρας μάχης dicuntur, quum comminus rem gerunt, & quasi manum manui admouent. Cic. ad Attic. At illum ruere nuntiant, & iam iámque adesse, non vt manum conferat, (quicum enim?) sed vt fugam intercludat. Lactant. lib. 5, Tum inter se manus conserere cœperunt, & insidiari, & gloriam sibi ex humano sanguine comparare. ¶ Pro eodem etiam dicimus, Prælium, siue pugnā conserere. Virg. 2. Aeneid. Multáque per cæcam congressi prælia noctem Conserimus. Liuius 5. ab Vrbe, Accensis vtrinque animis, ad arma discurritur, & pugna conseritur.

Consertus, participium, connexus, contextus. Fab. lib. 5 cap. 10, Vt sunt tria tempora, ita ordo rerum tribus momentis consertus est.

Consertè, aduerbium. Cic. de Fato, Si omnia antecedentibus causis fiunt, omnia naturali colligatione consertè, contextéque fiunt.

Consertor, toris, Plinius lib. 33. cap. 1, Quòd si impedimentum potuit in ea aliquod intelligi, etiam consertoris vsu, argumentum est, maius in læua fuisse, qua scutum rapitur.

Consero, penul. corr. conseui, consitum, Locum aliquem seminibus, seu plantis oppleo. φυτεύω. Agri enim conseri dicuntur, semina autem vel plantæ seri. Virg. 1. Eclog. En quos conseuimus agros. Lactant. lib. 2, Quem in partibus Orientis omni genere ligni arborúmque conseuit. Colum. lib. 2, Celerius etiam si eodem tempore stercores, & lupino vel faba conseras.

Consitus, penultima correpta, participium: vt, Cæca mentis caligine consitus. Catullus.

Consitio, φυτία, φυτεγία, Cic. in Catone, Nec consitiones modò delectāt, sed etiam insitiones, quibus nihil inuenit agricola solertius. Col. lib. 4. A primo statim die consitionis formanda.

Consitor, toris. φυτουργός. Ouid. 4. Metamorph. Et cum Lenæo genialis consitor vuæ.

Consitura, ræ, Idem quod consitio. φυτούργημα. Cicero de Repu. Quæ videlicet ille non ex agri consitura, quam cernebat, sed ex doctrinæ indiciis interpretabatur. Nonius.

Conserratus, a, um, Serræ in modum denticulatum. πριωτώδης. Plinius lib. 11. cap. 37, Sed spectatissimum insigne gallinaceis corpore conserratum: nec carneum id esse, nec cartilaginem, nec callum iure dixerimus, verùm peculiare.

Conseruatio, Conseruator, Conseruatrix, Vide CONSERVO.

Conseruo, as, are, Idem quod seruo, tueor, custodio, obseruo. φυλάττω, ἐπιτηρῶ. Cicero ad Atti. lib. 6, Iis literis respondebo: sic enim postulas: nec οἰκονομίαν instituam, sed ordinem conseruabo tuū. Idem Att. lib. 5. Vt

vt nos eam necessitudinem, quæ est nobis cum publicanis, obtinere & conseruare patiantur. Idem Metello, Beneuolentiam certo iudicio susceptam, quoad voles, conseruabo. ¶ Interdum Conseruare, idem quod incolumem seruare, & à certissimo periculo eripere. σώζω. Cicero in Catil. Non minus iucunda sunt dies illi quibus conseruamur, quàm quibus nascimur. Idem Antequam iret in exilium, Ego apud vos non loquar, quos conseruauit Et paulo pòst, Qui hoc imperii domicilium sartum tectum ab omni periculo conseruaui.

Conseruatus, participium. Cicero Lentulo libro 1. Illud quidem certè nostrum consilium iure laudandum est, quòd meos ciues, & à me conseruatos, & me seruare cupientes, spoliatos ducibus, seruis armatis obiici noluerim.

Conseruator, toris. σωτήρ. Cicero pro Sest. Optimatum principes, autores, & conseruatores ciuitatis. Idem Antequam iret in exilium, Vtrum vt custos accipiar, an vt proditor excludar: si vt conseruator, vestra erit ignominia: si vt oppugnator, præcisa erunt omnia.

Conseruatrix, cis, σώτειρα. Cicero 4. de Finibus, Omnis natura vult esse conseruatrix sui, vt & salua sit, & in genere conseruetur suo.

Conseruatio, onis. Cicero 1. Offic. Etsi attentos animos ad decori conseruationem tenebimus.

Conseruus, ui, Qui cum alio eidem domino seruit. σύνδουλος. Terent. Adel. Conseruis ad eūdem illis præcipio modum. Cic. ad Cass. O rem miseram! dominum ferre non potuimus, conseruo seruimus.

Conserua, æ Terēt. Eun. Summa forma semper cōseruam domi videbit.

Conseruitium, tii. Plautus Capt. Pérque conseruitium commune, quod hostica euenit manu.

Consessus, Vide CONSIDEO.

Consideo, es, an: pen. cor. Significat simul sedeo. συνεδρεύω. Cic. in Bru. In prætulo propter Platonis statuam consedimus. ¶ Aliquando significat manere. Cic. de Fin. Cuius in mente consedit iustitia. ¶ Aliquando rei humilitatem habet, & quasi denegatam altius euolandi facultatem. Cic. Consedit vtriusq; nomen in Quæstura. ¶ Aliquando ponitur pro conquiescere: vt Considere in otio. ¶ Aliquando pro sedari. Liu. Vbi ira cōsedit. ¶ Aliquando pro cōmorari, vel consistere. Cicero Philip. 13, Martiam legionem Albæ consedisse sciebat.

Consessor, oris, Qui vni cum alio sedet. σύνεδρος, συνομόδιος. Cicero ad Atticum lib. 2, Præclarum spectaculum mihi propono, modò te consessore spectare liceat.

Consessus, Non est consessio, sed homines in vno loco sedentes. σύνεδρον. sicut Conuentus, non est conuentio, sed homines qui in vnum locum conueniunt. Cicc. de Senectu. Quibus quum à cuncto consessu plausus esset multiplex datus, dixisse ex eis quédam, Athenienses scire quæ recta essent, facere nolle.

Considero, as, are. Dispicio, iudico, cogito: à siderum contemplatione, vt Festo placet, dictum. σκέπτομαι, Cic. Terentiæ, reliquum est, quod ipsæ optimè considerabitis, vestræ similes fœminæ sintne Romæ. Terentius Heautont. Et quum egomet nunc mecum in animo vitam tuam considero.

Consideratus, particip. Cic. de Arusp. resp. Nihil feci iratus, nihil impotenti animo, nihil non diu consideratum, ac multò antè meditatum.

Consideratus, nomen: vt, Consideratus homo, Qui agenda considerat, non qui cōsideratur. περισκεπτόμενος. Cicero pro Cecin. Verùm & illud considerati hominis esse putauit. Idem pro Quintio, C. Quintius fuit P. Quintii huius frater, sanè cæterarum rerum paterfamiliās & prudens & attentus, vna in re paulò minus consideratus, qui, &c.

Consideratio, onis. σκέψις. Cicc. 4, Acad. Consideratio contemplatióque naturæ, est animorum ingeniorúmque naturale quoddam quasi pabulum.

Consideratè, aduerbium. Cic. pro Quintio, Prætores vt cōsideratè fieret comparauerunt. Ibidem, Quid feci non consideratissimè?

Consido, dis, consedi, consessum. Simul assido. συνεδρεύω. differtque à Consideo, quòd illud quietem, Consido motum afferat. Colum. lib. 8, Neq; aut recumbat, aut considat. Plin. lib. 34. cap. 10, Iterúmque adiecta largiore teritur, & dum considat relinquitur. Liui 1. ab Vrbe, Deductus in arcem, in lapide ad meridiem versus consedit. Cicc. ad Att. lib. 5, Antequam alio loco consedero, neque longas à me, neq; semper mea manu literas expectabis. ¶ Accipitur interdum Considere pro eo quod est sedes aliquo in loco figere. Virgil. lib. 1. Aeneid. Vultis & his mecum pariter considere regnis? ¶ Interdum idem quod desidere, vel dehiscere. Liu. 3. bel. Maced. In Veliterno agro terra ingentibus cauernis consedit.

Considitur, impersonale. Cicero 3. de Orat. Quum placuisset idem cæteris, in syluam venitur, & ibi magna cum audiendi expectatione cōsiditur.

Consignare, Est eiusdem penè significationis cum suo simplici, hoc est, Signo notare, vel signum rei alicui clausæ imprimere. σημειοῦμαι, σφραγίζω. Sic propriè dicimus Consignare epistolas, quum illis complicatis anulum nostrum imprimimus. Plaut. in Curcul. Eamus intrò, vt tabulas consignemus. Idem Trinum. Epistolas duas, eas nos consignemus, quasi sint à patre. ¶ Consignare pecuniam inter aliquos, est deponere. Suet. in Claud. Quam quum comperisset super probra & flagitia C. etiam Silio nupsisse, dote inter aruspices consignata, supplicio affecit.

Consignatus, participium. Laudatio alicuius consignata creta, Cicero pro Flacco.

Consignatio, verbale. Sigilli impressio. σφραγισμός. ¶ Consignationes item dicuntur quas vocamus documenta, vel chirographa. Quintilianus lib. 12. cap. 8, Promittit enim litigator omnia, testem, populum, paratissimas consignationes.

Consileo, es, ere, pro conticere posuit Ennius, Festus. κατασιγῶ.

Consilesco, is. Gel. lib. 12. cap. 1, Omnisque impatientissimæ solicitudinis strepitus consilescit.

Consiligo, ginis, Herba est, teste Ruellio, quæ à Gallis Pomelea, quasi Pulmonea vocatur, ab herbariis Pata leonis, Λισπυρος Dioscoridi. Cō siliginis autem nomen à rusticis ei creditur inditum, quòd in aruis inter siliginem frequentissimè inueniatur. Vide Plinium lib. 25. cap. 8, & Ruellium lib. 2. cap. 134.

CONSILINVM, Apuliæ oppidum est, teste Mela lib. 2. non procul à Tarento.

Consilio, is, lui, vel liui, consultum, Simul salio. συναλλομαι. vnde Consulto, as, frequentatiuum.

Consilium, definitore Cicerone lib. 1. de Inuent. Aliquid faciendi, non faciendive ratio excogitata. βουλεύσιμα. Cicc. Terentiæ, Vestrum iam consilium est, non solùm meum, quid sit vobis faciendum. Idem Attic. lib. 16, Nemo doctus vnquam mutationem consilii inconstantiam dixit esse. ¶ Quandoque sumitur pro iudicibus deputatis. Cice pro Roscio, Qui ex ciuitate in Senatum propter dignitatem, ex Senatu in hoc consilium delecti estis propter securitatem. Et infrà, Dii prohibeant Iudices, vt hoc, quod maiores consilium publicum vocari voluerunt, præsidium sectorum existimetur. ¶ Dictum à Con, & Sileo, (vt quidam volunt) quòd vno consulente cæteri cōsileant. Siue (vt alii malunt) à Con, & Salio, eo quòd in vnam sententiam plurium mentes consiliant, & conueniant. Vt enim Exilium ab Exilio, is, ita Consilium à Consilio descendit. ¶ Non desunt tamen qui pro consiliariorum consessu, siue iudicibus deputatis, Cōcilium per secundam consonantem scribēdum præcipiant, & à concitando, siue concalando hoc est conuocando, dictum velint. ¶ Consilium dare, est suadere. συμβουλεύειν. Quin. Quum Ciceroni dabimus consilium, vt Antonium roget.

Consiliosus, à Catone dictum, teste Gellio, lib. 4. cap. 9, pro sapiēte, quíq; sanis consiliis abundat.

Consilio, as Consulo, delibero, vel consulto. βουλεύομαι. Tacitus lib. 18, Et rediere Bononiam omnes simul consiliaturi.

Consiliator, Dicitur qui alicui dat consilium. Plin. in Epist. Ille in gerendis meis honoribus consiliator & rector.

Consiliarius, Qui ab aliquo in consilium adhibetur. βουλευτὴς, σύμβουλος. Cic. 2. de Legib. Augur meminisse debet, Ioui Opt. Max. se consiliarii, & administrum datum. Idem 4. in Verrem, Interea amici & consiliarii eius molestè ferre cœperunt Heraclitum profugisse.

Consiliarius, a, um, adiectiuum. Plautus in Epid. Iam Senatum conuocabo in corde consiliarium.

Consulo, is, consului, consultum, penul. cor. cum accusatiuo. Consilium pero. προσκυνεῖν, vt Consului doctos, id est à doctis consilium petii. Quintil. Ego aures consulens meas. ¶ Inuenitur etiam apud vetustissimos in hac significatione habere duos accusatiuos. Ibo & consulam hanc rem amicos, quid faciundum censent. ¶ Consulo autem cum genitiuo Aequi vel boni, significat in meliorem partem interpretari. Plin libro 33. Quærebat argentum auaritia, boni consuluit (ἐπιγνωμόνως) interim inuenisse minium, rubentisq; terræ excogitauit vsum. ¶ Cum datiuo neutrum est, & significat consilium do. βουλεύω: vt Medicus cōsuluit mihi. ¶ Interdum Prouideo, prospicio, & præsidium fero. προνοοῦμαι. sed hoc sæpius in rebus inanimatis fit: vt Consule honori tuo, Consule rebus tuis, Consule saluti tuæ. id est prouide. ¶ Interdum etiam de rebus animatis Cicero Trebatio. Cōsuli quidem te à Cæsare scribis. sed ego tibi ab illo consuli mallem: hoc est mallem quòd Cæsar prouideret tibi, quàm te interrogaret. ¶ Aliquando post datiuum iungimus accusatiuum: vt Consulo tibi commodum tuum: hoc est do tibi consilium, quod sit futurum commodum. συμβουλεύω. ¶ Quandoque accusatiuum cum In, pro Contra. βουλεύομαι. Terent. Pessimè istue in te, atque illum consulit. ¶ Interdum est deliberare, sed in plurali tantum. & absolutè: vt Consulunt Senatores, id est deliberant. βουλεύονται. Cæsar 7. bel. Gal. Bis magno cum detrimento repulsi Galli, quid agant consulunt. Et grauiter de se consulere, est aliquod perniciosum sibi consilium capere, quodaut vitæ, aut fortunis detrimenti aliquid afferat. Vnde de illis propriè dicitur, qui sibi manus inferunt. Liuius, vt quicquam de segrauius consulerent, conscientia impulerat. καιρὸς τι περὶ ἑαυτῶ βουλεύσασθαι, ἀντὶ τινὸς ἑαυτῷ διανοεῖσθαι.

Consulor, eris, passiuum: vt Consulor de hac re: id est consilium à me petitur. Cic. 3. in Verrē, Quàm inanes domus eorum omnium, qui de iure ciuili consuli solent. Senatus nihil consulitur. Cic. Octauio.

Consul, is, ὕπατος, πρέσβυς, Plutarcho, Summum erat apud Romanos dignitatis fastigium, post exactos reges à Iunio Bruto primum introductum ducentesimo quadragesimo quarto ab Vrbe condita anno. Dicti autem sunt Consules à Consulendo, siue quòd Reipublicæ consulerent, siue quòd à ciuibus consulebantur. De eorum officio, vide Feneſtellam de Romanis Magistratibus. Cicero in Pisonem, Animo Consulem esse oportet, consilio, fide, grauitate, vigilantia, cura, toto denique munere Consulatus omni officio. ¶ Proconsul, qui cum potestate extraordinaria, ad aliquam prouinciam Consularem administrandam mittitur. ἀνθύπατος.

Consularis, Vir, qui Consulatum gessit, quemadmodum Prætorius, qui iam Præturam gessit. ὑπατικὸς. Cicero Lētulo. Qu. Maximo, qui filiū Consularem amisit. ¶ Consularis ætas, in qua Cōsulem esse licebat: quæ erat annorum trium & quadraginta. Cic. 5. Philip. Quid Macedo Alexāder, quum ab ineunte ætate res magnas gerere cœpisset, nónne in tertio & tricesimo anno mortē obiit: quæ est ætas nostris legibus decem annis minor, quàm Consularis?

Consulariter, aduerbium. Liuius 4. ab Vrbe, Quinque cōsulatus eodem tenore gesti, vitáque omnis consulariter acta.

Consulatus,us,Officium vel dignitas,siue tempus quo Consul in Officio est. ὑπατεία. Plin.lib.14.cap.15, Epulo verò in tertio Cõsulatu suo Falernum,Chium,&c.Cic.pro Mur.Vultus erat ipsius plenus furoris, oculi sceleris,sermo arrogantiæ:sic vt ei iam exploratus & domi conditus Consulatus videretur.De Catilina.

Consulto,as,Delibero. βουλεύομαι.Cic.2. Offic.In quibus deliberare homines,& cõsultare de officio solent. Delecti,quibus corpus annis infirmum,ingenium sapientia validum erat,Reipublicæ consultabant.

Consultatio,verbale.Terent.Nulla tibi Pamphile hic iam consultatio est.Cic.3.Offic.Sapientem & bonum virum fingimus,de eius deliberatione & consultatione quærimus.

Consultus, Quando participium est, significat eum qui consulitur, hoc est à quo consilium petitur. τοχαστικὸν: vt Medicus consultus dixit te febri laborare. Cice.pro Milon.Nihil de eius morte populus consultus. ¶Quandoque nomen est,& ponitur pro prudenti & sapienti. δεινὸς. Ouid.lib.1.de Arte amandi, Sit tibi credibilis sermo, consultáque verba.id est prudentiæ ac sapientiæ plena.Est autem nomen duobus modis:scilicet quum per se ponitur.Horat. -eris tu qui modò miles, Mercator:tu consultus modò,rusticus. vel quãdo habet genitiuum.Liu.lib.10,Callidos,solertésque iuris,atq; eloquentiæ consultos. ¶Hinc dicimus Consultus iuris,& Iuris consultior,& consultissimus. ἐξηγητὴς τῶν νόμων. Idem lib.1.Consultissimus iuris, vt illa quisquam ætate esse poterat. ¶Sic Inconsultus habet tam significationem participii,quàm nominis.non tamen dici potest participium,quod non habeat verbi originem.

Consultum in neutro genere,Idem est quòd statutum, siue decretum. συμβούλιον. Hinc dicimus Senatusconsultum,pro eo quod Senatus decreuit.Horat.in Epist.Qui consulta patrum,qui leges,iuráque seruat. ¶Dicimus etiam,Opus est cõsulto:hoc est opus est cõsulere vt illud Sallustii,Nam & priusquam incipias,consulto:& postquam consulueris,maturè facto opus est.id est consulere,siue vt consulas.

Consultor, oris ,Qui alium consulit, id est qui consilium ab aliis inquirit. ὁ συμβουλόμενος.Cice.pro Cornelio Balbo, Erenim si Q.Scæuola ille augur,quum de iure Prætorio consulerentur iureconsultissimus,consultores suos nonnunquam ad Furium & Camillum reiiciebat.Idé pro Muræna,Vigilas tu de nocte vt consultoribus tuis respondeas. ¶Accipitur quandoque pro eo qui alii consulit. σύμβουλος,βουλευτὴς, vt apud Sallustium in Iugurt.Simul ab eo petiit,vt fautor,consultóq; sibi adfit.Et in illo versu prouerbiali,Consilium malum consultori pessimum est.

Consultrix,fœminini generis.Cic.2.de Nat.deor.Ipsius verò mũdi,qui omnia complexu suo coercet & continet,natura nõ artificiosa solum, sed planè artifex,ab eodem Zenone dicitur consultrix,& prouida vtilitatum,opportunitatúmque omnium.

Consultoria hostia,Erat qua diuina volũtas per exta disquirebatur. συμβουλευτικὸν. De hac Virgilius,-mactat lectas de more bidentes. ¶Duo enim hostiarum genera à Macrobio enumerãtur:quarum altera Animalis vocatur,quum idcirco solùm hostia mactabatur,vt eius anima, hoc est sanguis & vita.Deo alicui offerretur:altera Consultoria,cuius exta ab Aruspice inspici solent,& deum voluntas ex illis explorari.

Consultè,aduerbium,Prudenter.Plautus Rud.Ille qui cõsultè,doctè atq; astutè cauet.

Consultò , aduerbium, Deliberatè. βουλευομένως,ἐπιτηδείως. Plaut. Pœn. Consultò hoc factum est , mihi vt insidiæ fierent.¶ Consulta opera, pro Consultò dixit Gellius libr.6.cap.17,Non sponte,neque consulta opera.Cic.1.de Legib.Itaque ad hominum commoditates & vsus tãtam rerum vbertatem natura largita est,vt ea quæ gignuntur,donata consultò nobis, non fortuitò nata videantur.

Consimilis,le.Idem quod similis.ὅμοιος,cuius contraria sunt Dissimilis & Absimilis.Plaut.Amph.Ain' tu alterum te reperisse consimilem Sosiam domi? Terent.Eunuch. -& quia consimilem iuserat Iam olim ille ludum.Cic.2.Philip.Quòd quum rem gessisset,consimilem rebus iis quas ipse gesseram,me potissimum,&c.

Consisto,is,constiti,Proprie est iter incœptum mora interrumpere:& intransitiuè ponitur. ἱστάμαι. Terentius, Otiosè nunc iam ilicò hic consiste.' Vbi Donatus, Consistere,est audacter,& constanter stare.Sic Consistere in anchoris,vel ad anchoram apud Cæsarem.¶ Sed transfertur:vt Consistere in sententia.Cice.ad Quint.fr.2,Tantus clamor à nostris(piacuerat enim referre gratiam)vt neq; mẽte , neque lingua, neque oratione consisteret.Cato de Re rust.cap.125,Et si aluus nõ consisteret,id est non desinat fluere.Varro,Vt si pluerit,aqua non consistat. ¶Dicimus item,Salutem nostram aut spem in hoc aut illo cõsistere, hoc est ab illo pendere,& sine eo nullam esse.Cicero pro Marcello,Salus Reipublicę in mortalis vnius anima consistit.Idem 5.Philip.Quũ in eo salus & vita optimi cuiusque,& libertas populi Romani, dignitásque cõsisteret. ¶Consistimus quoque, quum recuperatis viribus firmiores incipimus esse,& validiores ,ita vt sine vlla corporis imbecillitate posiimus ingredi.Cicero Famil.7, In eas herbas quum incidissem in cœna augurali apud Lentulum,tanta me διάῤῥοια arripuit,vt hodie primùm videar consistere.Virgilius pro erigor posuit, Consistit in digitos.

Consobrini, Qui ex duabus sororibus sunt editi, quasi Consorori-ni. ἀνεψιοί. Patrueles autem,qui ex duobus fratribus à Græcis dicuntur ἐξάδελφοι, vel etiam ἀνεψιοί. Amitini, qui ex sorore & fratre propagantur. Sed ferè vulgus omnes istos communi appellatione Consobrinos vocat: quemadmodum & eos qui ex fratribus , patruelibus, aut consobrinis propagantur, vel amitinis. Cicero ad Cælium libro 2, Nam quòd ad me Curius consobrinus tuus, vt scis, mihi maximè necessarius.Terent.Hecy. -cedo quid reliquit Phania Consobrinus noster?

Consobrina,æ,Materteræ meæ filia.ἀνεψιά,Cic.pro Quint.Quintii consobrinam habet in matrimonio.

Consocer,ri. Consoceri dicuntur, quorum alter filium alterius filiæ maritum dedit.Suetonius in Claudio,Appium Syllanum cõsocerum suum crimine incerto,nec data defensione,occidit.

Consocio, as, are , Societatem ineo , communico,coniungo. κοινωνίαν συναγινάζω. Plaut. Rud. Vel consociare mihi quidem tecum licet: Aequas habemus partes. Liuius 8.ab Vrbe,Sed quòd tædio Imperii Romani cum Gallis gente efferata arma quondam consociassent.

Consociatus,participium.Cic.in Parad.Qui videt domi tuæ pariter accusatorum atque iudicum consociatos greges,qui nocentes & pecuniosos reos, &c.

Consociatio,verbale.κοινωνία,συναγιασμός. Cice.1. Offic.Sequemúrq; & id quod acutum & perspicax natura est, & id quod ad hominum consociationem accommodatum est.

Consolido,as,are,Redintegrare,& in vnum cõgerere quod prius ruptum aut diuisum fuerat. συμπυρῶ. ¶Rationes consolidatæ. Cice.ad Ruffum libro 5, Illud quidem certè factum est quod lex iubebat, vt apud duas ciuitates rationes confectas & consolidatas deponeremus. ¶Vsus fructus consolidatus.id est confirmatus. Vlpian.l. Idem Neratius.ff.de Vsufru.accresc.Nec nouum:nam & si duobus vsus fructus legetur,& apud alterum sit consolidatus,ius accrescendi non perit:nec ei apud quem consolidatus est,nec ab eo:& ipse quibus modis amitteret ante consolidationem,iisdem & nunc amittit.

Consolidatio, onis,verbale,cuius propriam significationem dignoscees ex .§.Item finitur.Institut.de Vsufructu.

Consolor, penultima prod.Solatium præsto,dolorem minuo,mœrorem leuo , siue id re fiat , siue verbis. παρὰ μυθίαμαι , παρηγορῶ.Cic. Marcel.libr.4.Virtuti tuæ magis gratulari debeo , quàm consolari dolorem.Cic.Sulp.Dices, Quid me ista res consolatur in tantis tenebris,& quasi perpetuis Reipublicæ? ¶Inuenitur & in significatione passiua. A.Sinius,Sed quum ob ea quæ speraueram,dolebam,consolabar ob ea quæ timui.

Consolo,actiuũ apud Varronem in Oedipo Thyestæ,Per idem tempus Oedipus Athenas exul venire dicebatur qui consolaret.

Consolabilis , le.Cice.ad Sulpirium,Est omnino vix consolabilis dolor, tanta est omnium rerum amissio.

Consolatorius,a,um, Quod consolatur:vt Epistola cõsolatoria. παραμυθητικός. Cic.Attic.lib.13,Ã Cæsare literas accepi consolatorias.

Consolator,toris.παρακλήτωρ.Cic.3,Tusc. Consolatores ipsos confiteri se miseros,quum ad eos impetum suum fortuna conuerterit.

Consolatio,nis,Leuamen,leuatio,doloris cõfirmatio.παραμυθία. Cice. pro Mil.Nũc me vna consolatio sustẽtat.Idem de Clar.Or.Ea cõsolatione sustentor,quam tu mihi Brute,adhibuisti suauissimis literis.

Consolabundus, Agens consolatorem,cõsolatoris officio fungens. παρηγορικὸς.

Consono,penul.correp.Simul sono.συμφωνῶ.Varro de apibus,Quum iam euolaturæ sunt,aut etiam incœperunt,consonant vehementer, perinde vt milites faciunt,quum castra mouent.Plaut.Amph. Postquam id actum est,tubæ vtrinque canunt,contrà Consonat terra,clamorem vtrinque efferunt.Virgil.5.Aeneid. Tum plausu fremitúque virũm, studiisque fauentum Consonat omne nemus. ¶Consonare sibi,pro constare.Seneca Epist.31, Vt perfecta virtus sit, æqualitas ac tenor vitæ per omnia consonans sibi.

Consonans,nomẽ adiectiuũ ex participio Cic.in Parti.Atq; etiam est hæc distinctio in verbis:altera natura,tractatione altera. Natura , vt sint alia consonantiora,grauiora,&c.¶ Consonantes litteræ à Grammaticis dicuntur,quòd cum vocalibus.non per se sonent.σύμφωνα.

Consonus,a,um,Silius libr.17.Armorúmq; habitus noti.& vox consona linguæ.Cic.Attic.lib.4,Credo Platonem vix putasse satis consonum fore,si hominem id ætatis in tam longo sermone dutius retinuisset.

Consonantia,tiæ,Vocum concordantia,quæ συμφωνία Græcè dicitur.

Consopio, pis, pire, In somnum inducere. καθαπαμῶν. Cice.1.Tusc. Num igitur eum curare censes,quum luna laboret,à qua consopitus putatur,vt eum dormientem oscularetur? Ibidem, Quid melius quàm in mediis vitæ laboribus obdormiscere,& ita conniuentem somno consopiri sempiterno?

CONSORANNI, Pópuli sunt Galliæ Aquitanicæ,vt scribit Plinius in descriptione Aquitaniæ lib.4.

Consors,tis,Eiusdem sortis,id est conditionis & fortunæ,& qualitatis in omni re,& negotio.κοινωνὸς,ὁμότιμος.Sappho ad Phaonem, Nõ tantum Alcæus consors patriæque,lyræq; Laudis habet. Cice.5.Verr. Sostratus & Numenius,& Nymphodorus eiusdem ciuitatis,quũ ex agris tres fratres consortes profugissent,quòd iis plus frumenti imperabatur,&c. ¶Consors,particeps:vt,Consors cõsilii publici,Plinius Epist. 167. Generis consortes,id est consanguinei,& propinqui, Ouid.Epist. 3. Socius & consors laboris,Cicero de clar. Orato. Thalami consors, ὁμόκοιτος,ὁμόδαμος. Ouidius 10. Metamorph. -thalami consorte carebat. ¶Consortem Propertius posuit pro simili, quum inquit consortem properas euadere casum.

Consortium,tii,Societas. κοινωνία,ἑταιρία.Papinius l.Si inter fratres.paragr.idem Papin.ff.pro socio.Si inter fratres voluntarium cõsortium initum fuerit, &c.

Consortio,onis.Liu.lib.6,Quænam ista societas,quænam consortio est? Cic.3. Offic.Dissoluatur necesse est omnis humana consortio.

Conspergo,gis,Aspergo. καταπάσσω. Plautus Curc Vbi vino has conspersi fores. Lucretius lib.2, Tempora conspergunt viridantes floribus herbæ.

Consperſus,participiũ.Cic.3,de Orat.Vt porrò cõsperſa sit quasi verborum sententiarúmq; floribus,id non debet esse fusum æqualiter,&c.

Consperſum stellis caput,Cice.1.de Natura deorum.

Conspicio, is, penulti.cor. Video, cerno. ἀφορῶ. Plaut.in Amph. Qui ipsus equidem nunc primùm istanc tecum conspicio simul. ¶Dicitur & de mente. Cicero pro Cornel.Bal.Vt consipiatis eũ mentibus, quem oculis non potestis. ¶Conspicere pro attendere. Cic.pro Muræn.Non debes M. Cato arripere maledictum ex triuio,aut ex scurrarum aliquo conuitio,neque temere Consulem popu.Rom.saltatorem vocare,sed conspicere quibus præterea vitiis affectum esse necesse sit eum,cui verè illud obiici possit. Conspicere sibi,quæ sint in rem suam,Plautus Trinum.

Cõspicior,eris,passiuum.Cic.in Catil.Carere me aspectu ciuium, quàm infestis oculis omnium conspici mallem.

Conspectus,nomen ex participio. Liu.2.bel. Pun.Plebeium Consulem sua plebs perfecura,turba,quàm dignitate,conspectior.

Conspiciendus, a,um, Dignus qui conspiciatur, illustris , insignis. περιβλεπτος. Autor ad Herenn.lib.1, In gestu nec venustas cõspicienda,nec turpitudo sit,ne aut histriones,aut operarii videamur esse. Tibullus libro 1.Eleg.2,Insideat celeri conspiciendus equo.

Conspectus,Pro aspectu. ὄψις,περιωπή.Virg.1,Aeneid.Vix è conspectu Siculæ telluris in alium Vela dabant læti.

Conspicuus,a,um,à Conspicio,sicut Perspicuus,à Perspicio.Modò significat sagacem,perspicacem , acutum. ἐμφρὼν. Quintilianus , Conspicuus,sagax,callidus. ¶Modò clarum,& qui ab omnibus conspicitur, περίβλεπτος. Vnde Martialis,Conspicuum amphitheatrum appellat, libr.1, Hic vbi conspicui venerabilis amphitheatri Erigitur moles. ¶Conspicuus homo,qui in se omnium oculos cõuertit.Liuius 1.ab Vrbe,Iam & Romanis conspicuũ eum nouitas diuitiæque faciebant.

Conspicor , aris ,à præpositione Con,& antiquo verbo Specio , idem quod conspicere. ἰδεῖν ἄῤῥων. Terent.in Eunu.Cur ego te in his conspicor regionibus? Cæsar 2.bell.Ciuil. Hunc conspicatæ naues,sublatis anchoris sequi cœperunt.¶Sic etiam Despicor pro Despicio.Virgilius autẽ corripit penultimam,vnde clarum est,quàm pueriliter delirent, qui aut à spica,aut a spiculis deriuari putant,quæ spi,syllabam producunt. ¶A spica aut spiculo fit verbum Inspico,media producta,quo vtitur Virgil.1.Georg.Ferròque faces inspicat acuto.de cuius significatione suo loco dicemus.

Conspiciliũ,Dicitur,vnde clanculum cõspicere possis. διόπτρα.Plaut. In conspicilio asseruabam. ¶Item quod oculis adhibemus vt melius intueamur,vulgò Ocularia dicuntur. Idem, Cedò vitrum,necesse est conspicilio vti.Sunt qui vtrobique legant Conspicillum.

Conspiro,ras,pennul.pro.Simul spiro,conflo. συμπνέω,συμφλέγω. Colum.lib.4,Cæsestes admittant imbres,eósque alendis seminibus dispensẽt,ac suis omnibus partibus ad educandam prolem nouam conspiret.¶Per translationem sumitur pro consentio,siue cõmuni animo aliquid aggredior. ὁμονοέω. Cice.contra Rullum, Consentite nobiscum,conspirate cum bonis.Plin.in Epist.Proinde conspirate,consentite,maiorémque animum ex meo sumite.Colu.lib.12,Nihil erat quod aut maritus aut fœmina proprium esse iuris sui diceret , sed in commune conspirabatur ab vtroque. ¶Accipitur item Conspirare in deteriorem partem pro coniurare.& (vt Cicero loquitur) coire. συνιστάναι.¶Conspirare quoque ponitur pro conuoluere.συνελίσσω. dictum à spiris,quæ sunt reuolutiones,siue circuli,qui in serpsos recurrunt.Vnde non ineleganter, Conspirare serpentes dicimus, quum se in orbem conuoluunt.Plin.de Viris illustr.Anguis è sedibus eius elapsus,venerabilis,non horribilis,per mediam vrbem cum admiratione omnium ad nauem Romanorum perrexit, & sein Volumnii tabernaculo conspirauit.

Conspiratio,Pro concordia & consensu.ὁμόνοια.Cic.lib.2.Offic.Magnas vtilitates adipiscimur conspiratione hominum , atque consensu. Et pro Domo sua,Hanc nostram conspirationem in Rep.bene gerenda certi homines fictis sermonibus diremerunt. ¶Conspiratio,pro cõiuratione.σύστασις. Cic.pro Deiotaro, Conspiratio certorum hominum contra dignitatem tuam.

Conspiratus,us,quo Gellius vtitur lib.1.cap.11.

Conspirati,orum, Qui conspirauerunt,& coniurauerunt. οἱ συστάντες. Suet.in Cæsare cap.82, Aſsidentem conspirati specie officii circunsteterunt. ¶Conspiratę res,quæ velut conflatæ sunt in vnum corpus. Senec.Epist.87, Talem esse animum nostrum volo,vt multæ in illo artes sint, multa præcepta,multarum ætatum exempla,sed omnia in vnum conspirata.

Conspisso,as,are,Condenso.συμπήγνυμι.Plin.lib.35.cap.6, Adulteratur Romæ creta cimolia,decocta,cõspissatáque. Colu.lib.2.cap.18,Priusquam conspissatum,& herbis colligatum sit solum.

Conspondeo,es,Cum alio spondeo. συνγγυῶμαι. Vnde consponsores dicuntur,duo vel plures eiusdem rei sponsores.Cic.Attic.lib.5,Velim des operam vt inuestiges ex cõsponsorum tabulis,sitne ita.Idé Epist. Famil.92,De negotio tuo,quòd sponsor es pro Pompeio,si Galba cõsponsor tuus redierit,non desinam cum illo communicare.

Conspuo,is,ere,καταπτύω.Sputo aliquem fœdo,cuius passiuum Conspuor.Plaut.Ab omnibus derisus atque conspustus.

Consputo,as,are,frequentatiuum.Plaut.Curc. Culpant eum , conspputatur,vituperatur.Cic.ad Qu.fr.lib.2.Hora fere nona,quasi signo dato,Clodiani nostros consputare cœperunt.

Conspurco,as,are,Commaculare. μιαίνω. Colum.lib.8.cap.3. Nam superfluens auis proluuie ventris cibos & aquam conspurcat. Sapore terro conspurcare omnia,Lucret.lib.6.

Constabilio,is,ire,Stabile,& firmũ facio. καθίστημι,ἀσφαλίζομαι. Plaut. Capt. -Aedepol rem meam Constabiliui,quum illos emi de præda à Quæstoribus.Terent. Adelp. -Dis quidem essẽs Demea,Ac tuam rem constabilisses.

Constans,antis, Constantia,æ, & Constanter , aduerbium , vide CONSTO.

CONSTANTIA, κωνστάντια Stephano, Cypri vrbs est,alias Salamis dicta. ¶Est item Constantia, Germaniæ oppidum , ad Aconum lacum,quod à Ptolemæo Gannodurum appellatur. ¶Cõstantia Iulia, oppidum est Hispaniæ Bæticæ, in conuentu Hispalensi:cuius meminit Plinius lib.3.cap.1.

CONSTANTINOPOLIS,κωνσταντινόπολις,Vrbs à Constantino aucta in finibus Thraciæ:de qua in dictione BYZANTIVM.

Consternium,Dicebatur locus prope thermas,vbi vestes deponebantur. ἀποδυτήριον.

Consterno,as,naui,natum, Perturbo, & propriè de animo dicitur,teste Valla lib.5.συνίλλω,ἐκπλήττω.Sallust. Qua victiora elati hostes,nostri territi,atq; animis consternati discessere.Idem,Equi sine rectoribus exterriti,aut saucii consternantur.id est ἐκπλήττονται,πτύρονται.

Consternatio, Quæ est concitatio quædam subita ex aliquo metu. συγκλείκατάκλεισις:à sternutamento deduci videtur,quòd eo toto concutimur corpore:vel potius à verbo Sterno, quod significat deiicere. Illi enim qui ictu aliquo humi sternuntur,maximè perturbantur.

Consterno, is , constraui , Idem quod Sterno, vel sternendo operio. καταστρώννυμι,καταβάλλω.Virg.4.Aen. -it strídor & altè Consternunt terram concusso stipite frondes.Sic Consternere aream silicibus & lapide,quod Galli dicunt Pauer. Columel.libr.1, Area si competit , ita constituenda est,vt vel à domino,vel certè à procuratore despici possit:eáque optima est silice constrata.

Constratus,a,um,participium à Cõsternor,eris,verbo passiuo, Idem est quod tectus.στρωτὸς,καστρωτός.Cic.pro Sest.Forũ corporibus ciuium Romanorum constratum cæde noctu:ga. ¶Inde naues constratæ dicuntur,quæ ab aliquibus vocantur tectæ,quæ scilicet sua habebant catastromata,in quibus propugnatores consistebant.Cice.7.Verrina, Erat enim sola illa nauis cõstrata,& ita magna,vt propugnaculo cæteris posset esse.Quæ autem carebant catastromatibus, Naues apertæ dicebantur. Hircius de bello Alex.Magnóque impetu quatuor ad eas constratæ naues,& complures apertæ contenderunt.

Constipo,as,Idem est quod cõdenso,& in vnum cogo,ἀθροίζω. Cic.de Leg.Agraria orat.2,Sed ne cõstipari quidem tantũ hominum numerũ posse in agrũ Campanũ intelligeris.Cæs.bel.Gal.Hic dies nostris longè grauissimis fuit:sed tamẽ hunc habuit euentum,vt eo die magnus numerus hostium vulneraretur,atq; interficeretur,vt se sub ipso vallo constipauerant,recesserúmque primis vltimi non gerant.

Constituo,Statuo,propono,decerno. βουλεύομαι.Terent.Phorm.Nam illi mihi dotem iam constituerunt dare.Virg.1.Aeneid.Qui teneant (nam inculta videt) hominésne,ferænequærere cõstituit. ¶Item locum,siue tempus determino.ἀφορίζω,τάττομαι,διομολογοῦμαι Terent.in Eunucho,Dati anuli,locus,tempus constituta est. ¶Ad constitutum venire:subaudi diem,vel tempus.Cice.pro Cecinna, Homines inermes,qui ad constitutum experiundi iuris gratia venissent. Cice. Mario,Quare siquid constitutum cum podagra habes,fac vt in aliam differas diem. ¶Quandoque significat conuenire , & pactum facere. κατατίθημι,συγκροτῶ.Terent. Hecyra, Nam constituì cum quodam hospite,me esse illum conuenturum. Cicero 1.Offic.Vt si constituere ris te cuipiam aduocatum in rem præsentem esse venturum.¶ Constituere pecuniam,hoc est assignare,quod Græci dicunt κατατίθεσθαι τὸ ἀργύριον. ¶Aliquando Constituere,est gubernare , moderari, regere. καθίστασθαι,διάγειν.Cice.Ineuntis enim ætatis insciti,senum constituenda & regẽda est prudentia. ¶Interdum decernere.Διατάττειν. à quo Constitutiones,decreta. διατάξεις,παραθέσεις. ¶Nonnunquam parare.συσκευάζειν Cice.Tametsi erat ignarus quantum sibi ac liberis suis iam tum mali constitueretur.

Constitutus,a,um,participium, Ordinatus,decretus,pactus , propositus. διατεταγμένος. Constituta in mensem Ianuariam auctio.Cice.de leg. Agr. ¶Corpus bene constitutum quod bono prædituum est habitu. quod imperiti Bene complexionatum appellant.κεκλιμένῳ σώματι.

Constitutus, us, Multitudo est hominum simul consistentium. σύστημα. Festus.

Constitutio,onis,Ordinatio,statutum,decretum. διάταξις:à verbo Constituo, quod inter cætera significat decerno,sancio,præscribo , ordino. Vnde Constitutiones principum,vel pontificum dicimus,pro decretis vel ordinationibus.¶Interdum idem quod institutio:vt Religionum cõstitutio,apud Ciceronem 3.de Leg.Idem Bruto lib.3, Illud necesse me ad te scribere,quid sentirem tota de constitutione huius belli. ¶Constitutio corporis,est quam vulgus medicorum Complexionem vocant.ἕξις.In qua significatione est vocabulũ medium:vnde & bonam & malam corporis constitutionem dicimus , quas Græci εὐεξίαν,καὶ κακοεξίαν appellant. ¶Est item Constitutio Rhetoribus, prima causarum confictio,quæ alio nomine status appellatur.στάσις. Autor ad Herennium libro primo,Hæc exoratio in coniecturali cõstitutione causæ fermè semper necessaria est.Cice.de Inuent. Constitutiones apud Rhetores sunt quatuor,coniecturalis,definitiua, generalis,translatiua:qui status etiam dicuntur.

Constitutorius,a,um.vt Actio constitutoria.l.Neque enim.ff.de constitut.pecun.Neque enim quod crescit peculium,aut decrescit,pertinet ad constitutoriam actionem.

Consto, as, constiti , constitum , & constatum. Lucan. libr.7, Constatura fides siperũm.Martial.Constatura fuit Megalensis purpura centum.Est autem Constare,cõstanter permanere, perseuerare,ratũ habere.ἀναπείθειν.Cic. Epist.13, Qua in sententia si constare voluissent, suam autoritatem cum salute recuperassent. ¶Constare sibi,est sibi similem esse,& in eadem opinione cõstanter permanere. κατάλληλος εἶναι.Idem 1.Tusc.Et si tibi quidem cõstare vis,omnes quicunq; nati

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt, erúntve, non solùm miseri, sed etiã semper miseri, hoc est, Si hãc sententiam, Quòd mors malum sit, firmam ratámque habere vis. ¶ Constare mente vel animo, est animi vel mentis compotem esse, eiúsque functiones probè obire. ¶ Interdum etiam hoc verbum ad rerum venalium pretiũ refertur: vnde Magno vel paruo aliquid constare dicimus, hoc est magno vel exiguo pretio esse comparatum. Cicero. 6. in Verrem, Metuisti ne æs alienũ tibi cresceret, si H-S. VI M. tibi constarent ea, quæ tu facile posses vendere H-S. CC. millibus? Idem Attico. Id propè dimidio minoris cõstabit. ¶ Cicero 1. de Nat. deor. Homo, qui ex animo constat & corpore. ¶ Interdum simul stare. Sisenn. lib. 4. historiarum, Multitudinem procul hostium constare viderunt. ¶ Interdum suppetere. *περιέναι*. Iuuenal. Satyr. 6, Quis feret vxorem, cui constent omnia? hoc est cui nihil desit. ¶ In tertia persona sumitur pro manifestum est. *φανερὸν ὅτι, συνδηλᾶ*. Cice. in Epist. Sanè molestè Pompeium id ferre cõstabat. ¶ Rursus pro conuenit. *ὁμολογεῖται*: vt hoc mihi tecum constat: id est conuenio tecum in hoc, & assentior tibi. Lib 1. ad Herẽnium, Adhuc quæ dicta sunt, arbitror mihi cõstare cum cæteris scriptoribus. *ὁμολογούμενον*. ¶ Rationem constare, significat æquam, legitimámque rationem aut ostendi, aut apparere ostendi posse. Vlpianus, Planè si defendendi gratia aliquid fecerit, rationem ei constare oportet. id est rationem eum iustam aut ostendere, aut facilè posse ostendere.

Constans, pro eo qui firmus est, & tenax propositi. *ἐμμενετέον*. Cicero ad Lentulum, Hoc tantam vim habet, vt magis iratorum hominum studium, quam constantis Senatus consilium esse videatur.

Constantia, Ánimi firmitudo. *ἐμμένεια*. Cic. ad Atticum, O constantiam promissi, & fidem miram! Plin. in Epist. Nam quum omnibus virtutibus abundet, tum hac præsipuè, quòd habet maximam in animo constantiam.

Constanter, aduerbium. *παθρῶς, βεβαίως*. Cice. de Amicitia, Multáq; eius & in Senatu, & in foro, vel prouisa prudenter, vel acta cõstanter, vel responsa acutè ferebantur. ¶ His cõtraria sunt Inconstans *ἀστάθὴς*, Inconstantia, & Inconstanter. Vnde autor ad Herennĩ lib. 3, Incõstanti gestu, Testimoniorum incõstantiam, & Incõstanter loquutum dixit.

Constratus, Vide CONSTERNO.

Constrepo, is, ere. Idem quod Strepere. *πλυτάω*. Gell. lib. 4. cap. 1, Atque omnium horum & testimoniis & exemplis constrepebat.

Constringo, is, ere, Significat arctare. *συνέλκω*. vt Constringere sarcinam, Plaut. Trin. Cic. 1. de Orat. Quæ rem dissolutam diuulsámq; conglutinaret, & ratione quadam constringeret

Constringendus, participium: vt Constringendum se tradere libidinibus. Cic. 1. de Finib. Victi & debilitati obiecta specie voluptatis, tradunt se libidinibus constringendos.

Constrictus, aliud participium: vt Habere aliquem constrictum in suis vinculis, apud Quintilianum libro 2. cap. 4. Apertis verbis constricta oratio, Cic. de Claris oratoribus.

Construere, Simul struere, ordinare, fabricare. *συντάττειν, καταπονηλάττειν*. Cic. in Catone, Vt nauem aut ædificium idem destruit facillimè qui cõstruxit: sic hominem eadem optimè, quæ conglutinauit, natura dissoluit. Cic. 2. Philip. Itaque tanti acerui nummorum apud istum construuntur, vt iam appendantur, non numerentur pecuniæ.

Constructus, participium. Cice. 2. de Nat. deor. Dentibus autem in ore constructis manditur, atq; ab his extenuatur & molitur cibus. Constructior domus. Cice. 1. de Inuent. Domus ea quæ ratione regitur, omnibus constructior est rebus & apparatior quàm ea quæ temerè & nullo consilio administratur.

Constructio, verbale. Cic. 4. Acad. Et totam cõstructionem hominis fabricata est natura. Idem 1. de Orat. Et ipsa oratio conformanda, non solùm electione, sed etiam constructione verborum.

Constuprо, as, are, Idem quod Stuprare simplex. *μοιχεύω, καλαμοιχάω*, vt Constuprare matronas, Liuius 9. bell. Pun. Qu. Cic. de Petit. Consul. Qui tantum habet audaciæ, tantum nequitiæ, tantum denique in libidine artis & efficacitatis, vt propè in parentum gremiis prætextatos liberos constuprarit. Idẽ ad Attic. lib. 1, Afflicta Respublica est, empto constupratóque iudicio.

Consuadeo, es, ere, Idem quod Suadeo. *πείθω*. Plaut. Merc. Sin ego saluti quod tibi esse censeo, id consuadeo.

Consuasor, oris. Cic. pro Quint. Hæc omnia Quintius agebat autore & consuasore Næuio.

Consualia, orum, vide CONSVS.

CONSVANATES, es, Nicomedis Bithyniæ regis vxor, ob lasciuiorem cum viro iocum à cane lacerata. Autor Plinius lib. 8. cap. 40.

CONSVARANI, Populi in ora Narbonensis prouinciæ, quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 4.

Consudo, as, are, Idem quod simplex Sudo. *ὀδάω*. Plaut. Iubes ista operi: beatus si consudaueris. Columel. lib. 12. cap. 7, Et sale conspersa, biduo sub vmbra dum consudant, reponuntur. Cat. cap. 96, Sinito biduum aut triduum consident.

Consudasco, is, ere, Idem. Columella lib. 12. cap. 48, Sicque triginta dies pati consudascere.

Consuefacio, is, Vsu doceo. *ἐθίζω*: cuius contrarium est Dissuefacio. Terent. Adelph. Nihil prætermitto, cõsuefacio. Ibidem, Ea ne me celet, consuefeci filium. Varro 2. de Re rust. cap. 9, Consuefaciunt quoq;, vt posint alligari primùm leuibus numellis.

Consuesco, scis, cui, & cõsuetus sum, Pro consuetudine habeo, in consuetudinem accipio. *ἐθίζομαι*. Virgil. 2. Georg. Adeò in teneris consuescere multum est Columel. lib. 2, Iumẽtis præbeas medicam, sed inter initia parcius, dum consuescant, ne nouitas pabuli noceat. Idem lib. 9, Nec magis humo, quàm stagno consueuerunt. Cice. 2. de Orat. Imò verò rogemus Antoniũ, qui & potest facere id quod requiris, & consueuit. ¶ Interdum Consuesco est familiaritate alicuius vtor. Vnde & Cõsuetudinem dicimus pro vsu & familiaritate. Cic. pro Sext. Roscio, Erat mihi cum eo non modò hospitiũ, verumetiam domesticus vsus & consuetudo. ¶ Dicitur item Consuesco de re venerea: quod & consuetudinem habere: dicitur. *συγγίνεσθαι*. Cice. 6. in Verrem, Huc omnes mulieres, quibus iste consueuerat, cõueniebant. Idẽ in Phorm. Quum eius consuescuit olim matre in Lemmo clanculum. Idẽ Adelph. Quid illi tandem credis animi fore misero, qui cum illa consuescit?

Consuetus, participium, & nomen ex participio. Terent. in And. Tum illa, vt consuetum facilè amorem cerneres, Reiecit se in eum, flens quã familiariter. Ouid. 11. Met. Exprimit incessus, vultúmq; sonúmq; loquendi Adiicit, & vestes, & consuetissima quæque Verba.

Consuetudo, inis. *συνήθεια*. Plaut. in Milit. Hoc adeo fieri credo consuetudine. Cato ad Ciceronem, Contra consuetudinem meam hæc te pluribus scripsi. ¶ Et pro cõuersatione, ac familiaritate. Terent. in And. Vt neque me consuetudo, neque amor, neque pudor, &c. Cicero ad Curionem, Ego te abfuisse tandiu à nobis, & doleo, quòd carui fructu iucundissimæ consuetudinis, &c.

Consuetionem, Plautus pro Consuetudine dixit, teste Festo.

Consul, Consulo, consulis, Vide CONSILIVM.

Consummo, as, per duplex mm, Perficio, conficio. *ἀποτελῶ*. Cice. 6. Philip. Bella quæ à Consulibus gesta & consummata sunt. Idem 1. Offic. Latissimè videntur patere ea quæ de officiis tradita à philosophis, & præcepta sunt, & consummata. Lactant. lib. 2, Mundum Deus, & hoc rerum naturę admirabile opus, sex dierum spatio consummauit. Plin. Epist. 256, Cogor petere à te, non solùm ob theatrum, verumetiam ob hæc balinea, mittas architectum dispecturum vtrum sit vtilius, post sumptũ qui factus est, quoquo modo consummare opera vt inchoata sint, an quæ videntur, &c. ¶ Sacrum cõsummare, peragere sacrum. Seneca Hippol.

Cõsummatus, a, um, Perfectus. *τέλειος*. Martialis, Quod magni Thraseæ, consummatiq; Catonis. Columella. Nullus est consummatę sapientiæ.

Consummatio, Perfectio. Columella lib. 2, Hac consummatione operũ, colligitur posse agrum, &c.

Consumo, is, penultima producta, In nihilum redigo. *ἀποδαπανῶ*. Solinus, Sunt etiam in Lycia saxa, quæ viuentium quoque corpora adalligata consumunt. Cicero 1. de Legib. Sed quum ea tempestas, vetustásve consumpserit. Sallustius, Ego non rem familiarem modò, verumetiam ædem consumpsi.

Consumor, passiuum, Absumor: vt, Consumor siti. Cæsar 8. bel. Gall. Cõsumi incẽdio, Luuius lib. 7. bel. Pun. Consumi senio & mœrore, Idem 10. bel. Maced.

Consumptus, participium. Absumptus: vt, Consumptus peste, Plin. lib. 11. cap. 28. Morte consumptus, Tibull. lib. 1. Consumpta oratio, Sallust. in Iugur. Consumpta & exhausta actio, Cicero de Orat.

Consumptio, onis. Cicero de Vniuer. Itaque seipse cõsumptione & senio alebat sui.

Consumptor, toris. Cic. 2. de Natura deor. Atque noster ignis, quem vsus vitæ requirit, confector est, & consumptor omnium.

Consuo, is, Simul suo, compono, coniungo. *συρράπτω*. Plautus in Amphitr. Aduenisti audaciæ columen, consutis dolis.
Imò equidem tunicis consutis huc aduenio, non dolis.

Consutura, ræ. Suetonius in Vitel. cap. 2, Cuius filius sectionibus & cõsuturis vberius compendium nactus, &c.

Consurgo, is, ere, Simul surgere. *συνανίστημι*. Sallust. Consurrexere omnes, simúlque in eũ impetum fecerũt. Cice. 3. ad Qu. fr. Consurrexit Senatus cum clamore ad vnum, sicut ad corpus eius accederet.

Consurgitur, impersonale. Cice. 6. Verrina, Itaque in curiam venimus: honorificè sanè consurgitur.

Consurrectio, onis. Cicero de Arusp. Resp. Cepi equidem fructum maximum & ex consurrectione omnium vestrum, &c.

CONSVS, Cõsiliorum deus putabatur, qui ideo templum sub tecto circo habebat, vt ostenderetur tectum esse debere consilium. *ἐπιστοβώβ*.

Consualia, *κονσούαλια*, Ludi qui fiebant in honorem Consi. Liu. lib. 1, Ludos ex industria parat Neptuno equestri solennes, Consualia vocant. Plin. de Viris illustr. Quibus negatis, ludos consualia simulauit, ad quos quum vtriusque sexus multitudo venisset, dato suis signo, virgines raptæ sunt. Varro 4. de Ling. Lat. Consualia dicta à Conso, quòd tum feriæ publicæ ei deo, & in circo ad aræ eius ab sacerdotibus fiunt ludi illi, quibus virgines Sabinæ raptæ.

Consydero, ras, Vide CONSIDERO.

CONSYENE, es, Nicomedis Bithyniæ regis vxor, ob lasciuiorem cum viro iocum à cane lacerata. Autor Plinius lib. 8. cap. 40.

Contabeco, es, vel Contabesco, is, Idem est quod simplex Tabesco, est in tabem conuertor. *μαράνομαι, συντήκομαι*. Cicero 3. Tusc. Vt Artemisia illa Mausoli Cariæ regis cõiunx, quæ nobile illud Halicarnassi fecit sepulchrum, quandiu vixit, vixit in luctu, eodémque etiam confecta contabuit. Plaut. Merc. Cor ædepol miserum meum, quod guttatim contabescit.

Contabulare, Est tabulis, hoc est asseribus aliquid tegere. *σανιδοῦν*. Suet. in Caligula, A emulatione Xerxis, qui non sine admiratione aliquãtò angustiorem Hellespontum contabulauerat. Plin. libro 36. cap. 25, Quernísque axibus contabulare. Contabulare murum turribus, Cæsar 7. bel. Gal. Totum autem murum ex omni parte turribus contabulauerunt. Contabulare turres. Cæs. 5. bell. Gal. Turres contabulantur, pinnæ loricæque ex cratibus attexuntur.

Contabulatio, verbale. Cæs. 2. bel. Ciuil. Vbi turris altitudo perducta est ad contabulationem, eam in parietes instruxerunt, ita vt, &c. Et paulo pòst apertè declarat quid significet contabulare.

CONTADESDVS, Thraciæ fluuius, qui Tearo auctus, influit in Agrianam

nam, Agrianes autẽ in Hebrum, qui iuxta Aenum oppidum in mare influit. Vide Herodotum lib. 7.

Contagium, Vide CONTINGO.

Contamino, as, penultim. cor. ex Con, & Tamino, Id est fœdo, maculo, manibus lutulentis quicquam attingo. *μιαίνω*. Vnde quum res rei ita immiscetur vt neutra incorrupta maneat, contaminari dicitur. Terent. in prologo And. Contaminari non decere fabulas. & Liu. lib. 4, Contaminari sanguinem suum patres, confundique iura gentium rebantur.

Contaminatus, a, um, *μιαρὸς*. Ibidem, An esse vlla maior, aut insignior cõtumelia potest, quàm partem ciuitatis, velut cõtaminatam, indignam connubio haberi? ¶ Huius contrarium est Incontaminatus, Idẽ ibidem, Quas, quantásque res C. Canuleium aggressum, colluuionẽ gentium, perturbationem auspiciorum, publicorum priuatorúmq; afferre, nequid incontaminati sit. ¶ Sunt & Attamino, & Intamino, quæ sunt contraria. Horatius, Virtus repulsæ nescia sordidæ, Intaminatis fulget honoribus, id est incorruptis, & indiminutis.

Contechnor, aris, Cõmachinor, & fallaciam aliquam compono. *μαχανῶμαι*. Plau. Pseu. Vide modò, ne illic sit contechnatus quidpiam.

Contego, penult. cor. Cooperio. *περιτίλλω, καλύπτω*. Plin. lib. 15. cap. 19, Paruarum genus arborum post autumnum fimo contegunt. Cice. pro Sest. Messoria se corbe contexit.

Contectus, Particip. Cæsa contecta stramine. Ouid. 5. Metamorph.

Contemero, as, are, Cõtaminare, fœdare, polluere, violare. *καλομιαίνω, βεβήλωμι*. Martial. lib. 1, Læserat ingrato leo perfidus ore magistrum, Ausus tam notas contemerare manus.

Contemno, is, pfi, ptum, Sperno, vilipendo. *ὑπερορατικῶς ἔχω. ὑπερορῶ*. Plaut. in Asin. Tu verbero imperium meum contempsisti, Et est minus, quàm despicio. Cic. de Sene. Conteni se putant, despici, illudi. Componitur autẽ ex præpositione Con, & verbo Temno: quo etiam Virgilius vsus est 6. Aeneid. Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos.

Contemptor, aris, ari, frequentatiuum à contemno. Plaut. Mirari noli, neque me contemptarier.

Contemptus, participium, Spretus. Cice. pro Sestio, Qui nullo præmio proposito, præter hoc quod iam contritum & contemptum putatur, iudicium bonorum, omnia pericula, &c suscepit.

Contemptus, nomen ex participio, Plaut. Pœn. Contemptiores mage erunt, atque auidi minus. Tenuissimus victus, atq; contemptissimæ escæ, Cic. 2. de Finib.

Contemnendus. Cic. de Clar. orat. Ne Titus quidem Posthumius contemnendus in dicendo.

Contemptor, ris. verbale. Deũm contemptor Mezentius, Virg. 8. Aeneid.
Contemptrix Plin. lib. 19. cap. 8, Eruca præcipuè frigorum cõtemptrix.

Contemptio, verbale. Fortunæ contemptio, Cic. in Parad.

Contemptus, us, ui, Despectio. *ὑπερορία*. vt, Tu es omnibus contemptui id est despiceris ab omnibus.

Contemptim, aduerbium. Plaut. in Pœn. Ne nos tam contemptim conteras.

Contemplor, aris. Diligenter intueor, & res abditas considero. *κατανοῶ, ἐπισκοπῶ*: verbum est ductum à templo, id est à loco qui ab omni parte aspici potest, vel ex quo omnis pars potest videri, quem Augures Templum nominabant. Cic. pro Deiot. Et id animo contemplare, quod oculis non potes. Lactant. lib. 6, Vel si cæleste lumen, quod dicimus Solem, contemplari velint.

Contemplo, contemplas. Plaut. in Asin. Hem meum caput contempla, siquidem ex re consultas tua. Ennius, Contempla, & templum Cereris ad læuam aspice.

Contemplator, oris: vt Contemplator cæli, Cic. 1. Tusc.

Contemplatio, Consyderatio, siue meditatio rerum occultiorum, teste Cicerone 4. de Finib. *ἀναγωγή, θεωρίαι σκιῶν*. Idem 1. Acad. Est enim animorum naturale quoddam quasi pabulum, consyderatio, contemplatióque naturæ. Idem 1. de Nat. deor. Hæc est res magna, & diligenti contemplatione dignissima.

Contemplatus, us, ui. Ouid. 5. Trist. A contemplatu summoueóque mali.

Contemplatiuus, a, um, *θεωρητὸς*. Vnde Contẽplatiua vita, quæ cõtemplationi dedita est. Seneca Epist. 95. Ars nulla contemplatiua sine decretis suis est: philosophia autem contemplatiua simul est & actiua.

Contemporaneus, a, um, Eiusdem temporis, coætaneus. *σύγχρονος*.

Contemptibilis, à Contemno, Idem quod Contemnẽdus. *καφυλιστέος*. Vnde Contemptibilitas. Item Contemptè, & contemptibiliter, aduerbia. *ὑπερορατικῶς*.

Contendo, Proficiscor, iter instituo, quasi contrà tendo. *τείλομαι*. Cæsar lib. 1, Ipse de quarta vigilia, eodem itinere quo hostes ierant, ad eos contendit. ¶ Item certare. *ἀμφισβητῶ*. Virg. lib. 4. Aen. quis talia demens Abnuat, aut recũ malit contendere bello? ¶ Item cum conatu, ac nixu petere, seu aliquid agere. *σπουδὴν ποιεῖσθαι, διατείνεσθαι, φιλοτιμεῖσθαι*. ¶ Vnde Contenta corpora dicimus, quæ omni nixu intenduntur aduersus labores, vt in arcu neruus. *ἰσχνὰ σώματα*. Cic. 1. Tusc. Sunt quædam animi similitudines cum corpore. vt onera contentis corporibus facilius ferantur, remissis opprimũt. ¶ Item continuare. Cic. lib. 3. de Orat. Nihil perniciosius, quàm sine intermissione cõtentio. *συντονίαι*. ¶ Item festinare, *σπεύδεσθαι, καλαπείγεσθαι, σπέυδεσθαι*. Virg. 1. Aen. quæ littora proxima, cursu Contẽdunt petere. ¶ Item astringere, intorquere. *συντείνω*: Virg. lib. 4. Georg. Tanto nate magis contende tenacia vincula. Item comparare. *ἀντιβάλλεσθαι, παρίστασθαι, συνεξετάζειν, ἀντιπαραβάλλειν*. & ad verbum *ἀντιπαρατείνειν, συμπαρατείνειν*. ¶ Ità extorquere, *βιάζεσθαι*. Cicero de Amicitia, Extremum autem præceptum in beneficiis operáque danda, nequid contra æquitatem cõtendas. ¶ Item iacere, dirigere. *βάλλειν, καλαπείγειν*. Virgilius 5. Aeneid.

Qui tamen aerias telum contẽdit in auras. ¶ Ità intendere. *ἐπιτείνειν*. Hinc Cõtendere arcum vel citharam dicimur, quũ chordas intendimus. ¶ Et per translationem Contẽdere neruos ingenii, corporis siue industriæ, hoc est vires omnes in re aliqua explicare. Cic. 2. in Verrẽ, Magnum sanè onus, sed dignum in quo omnes neruos ætatis industriæque meæ contenderem.

Contentio, verbale, quod significat vehementem conatum ad aliquid agendum. *ἡ τῶν παρ' ἀλλήλοις φιλονεικίας σύστασις, καὶ ὁρμή*. Lib. 1. ad Herennium, Si nostram causam laudando extollemus, & aduersariorum per contẽtionem deprimemus. Cice. 3. de Orat. Permulta tum vehementissima contẽtione animi, ingenii, virium, ab eo dicta cõstabat. Idem lib. 1. Offic. Misserrima omnino ambitio, honorúmq; contẽtio. ¶ Est præterea Contentio, *ἀγών*, oratio acris ad cõfirmandum, & confutandum accommodata: quæ a Plinio in Epistol. dicitur, Oratio pugnax & contentiosa. *ἀγωνιστικὴ, φιλόνικος*. Constat autem contrariis verbis, quæ *ἀντίθετα*, id est contrapositũ pariunt. Vt illud pro Cluent. Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.

Contentè, contẽtius, contentissimè, aduerbium. Cic. 5. Tusc. Socratẽ ferunt quum vsq; ad vesperã contentius ambularet, quæsitúmque esset ex eo quare id faceret, respondisse, Se, quò melius cœnaret, obsonare ambulando famem. Idem 2. Tusc. Genu mehercule M. Antonium vidi, quum contentè ipsa pro se lege Varia diceret, terram tangere.

Contentiosus, a, um, *φιλόνεικος*. Plin. lib. 19, Oratio, de qua loquor, pugnax & contentiosa est.

Contentiosè, aduerbium: vt Contentiosè agere, id est pertinaciter.

Contenebrare, verbum neutrum est, pro aduesperascere. *σκοτοῦμαι*. Varro 2. de Re rust. Ab occasu paruo interuallo interposita ad bibẽdum appellunt, & rursus pascunt, quoad contenebrauit.

Contentus, vide CONTINEO.

Conterminus, ni, Finitimus, & vicinus, quasi eundem terminum inhabitans. *ὅμορος*. Colum. lib. 1. cap. 3, Nisi Autolicus ille cuiquam potuit tolerabilis esse conterminus, aut Auentini montis incola Palatinus vllum gaudium finitimis suis Cacus attulit. Plin. lib. 12. cap. 8, Conterminа Indis gens Ariana. Stabula ripæ conterminа, Ouid. 8. Metam.

Contero, is, rere, In puluerem redigo. *συντρίβω*. Varro 2. de Re rust. cap. 7. Si fastidium saliendi est, scillæ modicum conterunt cum aqua. Copterere radicem in puluerem, Plin. lib. 26. ca. 11. Diem cõterere, id est consumere, Plaut. Cas. -contriui diem, Dum adsto aduocatus cuidam cognato meo. Conterere ætatem in litibus, Cic. 1. de Legib.

Contritus, participium. Plin. lib. 20. cap. 13, Datur & dysentericis cum caseo in vino contrita. Cic. 2, de Finib. An verum est hoc vetustate contritum prouerbium, Dignus quicum in tenebris mices.

Contritor, oris. verbale. Plaut. Perfa, Contritor compedum.

Conterraneus, Dicitur qui ex eadem terra est. *ὁμοχθόνιος*, quapropter Catullum conterraneum suum Plinius in Præfatione prima vocat, qui non Veronæ, sed in Benaci insula natus erat. Verbum est in castris natum, queniadmodum pleraque eodem fine desinentia.

Conterreo, es, ére, Notæ significationis. *ἐκπλήττω*. Liu. 1. ab Vrb. Nouũ pugnæ conterruit genus. Conterret latratu canis aduenientem, Colu, lib. 7. cap. 12. Conterrere vultu aspectúque loquacitatem alicuius, Cic. 1. de Orat. Virg. 3. Aen. -aspectu conterritus hæsit.

CONTESTANIA, Regio citerioris Hispaniæ in qua sita est Carthago noua. Autor Plinius lib. -cap. 3.

Contestor, Obtestor, imploro, precor. *ἱκετεύω*. Cic. 6. in Verrẽ, Deos hominésque cõtestans, clamare cœpit. ¶ Cõtestari litem (inquit Festus) dicuntur duo aut plures aduersarii, quòd ordinato iudicio vtraque pars dicere solet, Testes estote. *Λιμαρτυρῶμαι, προμαρτύρομαι λίθους*. Cice. ad Attic. lib. 16, Neque enim illi litem cõtestabuntur. ¶ Hinc Litis contestatio dicta, quæ nascitur ex petitione actoris, & respõsione rei.

Contestatus, participium: vt Contestata virtus. Cice. pro Flac. Quúmque ab hac perenni, contestatáque virtute maiorum non modò non degeneraui L. Flaccus, sed id, &c.

Contexo, is, ere. Simul texo. *συνυφαίνω*. Cice. 1. de Nat. deor. Quid enim oues aliud afferunt, nisi vt earum villis confectis atque contextis homines vestiantur? Contexere, coniungere. Plin. Epist. 101, Sub his per latus omnes vineæ porriguntur, vnámque faciem longè latéque contexunt. Contexere amores, Catullus. Contexère interrupta, Cice. 1. de Legib. Contexere carmen, Cic. pro Cælio. Contexere crimẽ, Cic. pro Deiotaro.

Contextus, participium. Argento & auro contextus. Tibul. lib. 1.

Contextus, us, ui, *συμπλοκή*. Cic. 5. de Finib. Pennarúmque contextu corpori regumenta faciebat.

Contextè, aduerbium. Cic. de Fato, Omnia naturali colligatione cõsertè contextéque fiunt.

Contextim, aliud aduerbium. Plin. lib. 10. cap. 53, Turdi in cacuminibus arborum luto nidificantes, penè contextim in secessu generant.

Conticeo, es, penulti. corr. Simul cum cæteris taceo. *κατασιγῶ*. Virgil. 2. Aeneid. Conticuere omnes, intentique ora tenebant. Cic. in Catil. Recitatis literis debilitatus atque abiectus, conscientia conuictus repentè conticuit.

Conticesco, is, Cum aliis tacitus fio. *καταστιγῶ*. Plin. lib. 11. cap. 10, Tum repentè omnes conticescunt.

Conticinium noctis. Primũ tempus quo omnia quiescendi gratia cõticescunt. *πρώτη τῆς νυκτὸς ἀρχὴ*. ex Polluce. Plaut. Asin. R edito huc conticinio. Macrobius tamen & Censorinus Conticinium vocant eam partem noctis, quæ media est inter gallicinium & diluculum: & inde dictum volunt, quòd galli tum conticescant. Vide ea quæ suprà annotauimus in dictione DIES.

Contigno, as, quasi tigna coniungo. *σανιδῶ, συνάπτω*. Vide in dictione TIGNVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Contignatio,Quæ est solarium domus, siue stratum sit gypso, lateribúsve, siue no stratum,qualia ferè sunt solaria domorum in Apulia. Eóque pro miraculo apud Liuium refertur,bouem in tertiam contignationem conscendisse.Plin. Sesquipedalis paries,non plus quam vnam contignationem tolerat. σανίδωμα. Est enim superior & inferior contignatio.Galli *Estagias* vocant.

Contingo,is,tigi,contactum,pen.cor.Idem quod tenere,& quodámodo arripere. καμβάνειμαι. Plaut.Rud.Periì,animo malè fit: contine quæso caput.Idé Cas.Contine pectus,face ventulum amabò pallio. Continemus fluuium suo alueo,aut ripis,aut beluas septis. Item Continemus nos domi,quum in publicum non prodimus. ¶ Ponitur aliquando pro moderari,temperare vel coercere. κατασχόλλω. Vnde Continens, ἐγκρατής, pro abstinente & integro:cuius contrarium est Incontinens,ἀκρατής. Lactant.lib.3,Da libidinosum, adulterum, ganeonem:tam sobrium,castum,continétem videbis. ¶ Aliquando est intra se tenere. περιέχω. sic dicimus,Vrbem continere homines, & Locum continere locatũ. ¶ Item continuare. ἑλκύκω. vnde & Continens,dicitur continuatum. τὸ συνηχές. Liu.Continens Imperium vsq: ad nos habebitis.Sueton.in Calig.Per hunc pontem vltro citróque commeauit,biduo continenti,id est continuo.Curtius, Omnia velut continenti incẽdio ardere visa,Cice.1.Tusc.Sed nihil te interpellabo: continentem orationem audire malo.Item libro 2.Offic.pro simul tenere posuit, συνέχω, & quasi inuitum tenere,quum inquit, Nec vlla res tam vehementer Rempublicam continet,quàm fides.

Continens,participium,ẽa potest significare quæ continent. τὸ περιέχον. ¶ Continens etiam ille dicitur qui se ab omni turpitudine continet, hoc est castus & sobrius. Terent.in Eunuch. -hoc nemo fuit Minus ineptus,magis seuerus quisquã,nec magis continens.

Continens,neutri generis,a Rhetoribus accipitur pro firmamento orationis. τὸ συνέχον. Cic.in Top.Quibus autem hoc qua de re agitur,continetur,hæc continẽtia vocentur,quasi firmamenta defensionis:quibus sublatis defensio nulla sit. ¶ Accipitur item continens pro cõtinuo,seu propinquo.Vnde Vlpianus scribit,Cõtinentes prouincias accipi debere,quæ Italiæ coniunctæ sunt.Tryphon.de Excusat.tutor.l. Titius.Testamẽto Romæ concepto,aut in cõtinẽtibus,subaudi locis.

Continens verò fœminini generis,sumitur pro terra,quæ non est insula,quam vulgò *Terram firmam* appellant,qualis est Italia. ἤπειρος. vt,Ex Sicilia ad continentem parum intercapedinis est. ¶ Nam Insula est quæ mari circũdatur,vt Sicilia,Sardinia. ¶ Cherronesus autẽ peninsula dicitur, quæ penè tota mari circundatur,aliqua tamen sui parte continenti coniungitur,vt Peloponesus. ¶ Isthmos verò est angusta terra,peninsulam cum continente coniungens.

Continentia,sit à Continens. ἐγκράτεια. de qua Cicero lib.2.Offic.Sed valetudo sustentatur notitia sui corporis,& obseruatione earum rerum quæ aut prodesse soleant aut obesse:& continentiam in omni victu, omnique cultu corporis tuendi causa,& in prætermittendis voluptatibus.Huic contraria est Incontinentia. ἀκρασία.

Continenter,aduerbium,Modò significat parcè,sobriè & pudicé. ἐγκρατῶς,συνεχῶς,μόνως. Plaut. Quanquam illum pater arctè & continenter habet.Modò coniunctè,iugitérque συνεχῶς.Idem, Trium dierũ sitim continenter tulit.Cæsar,Belgæ cum Germanis bellum continenter gerunt.Contrarium eius est Incontinenter,hoc est intemperanter,& impudicé. ἀκράτως, ἀκολάστως.

Contentus,a,um , quum est participium à Contineor , Significat illud quod ab alio continetur. περιεχόμενος. Quando verò significat eum qui animo satiatus est,neque quicquam præterea desyderat, ἀρκούμενος,non men est,non participium:quandoquidem neque tempus retinet,neque significationem.Terentius in Eunucho,Neque tu vno contenta eras,neque solus dedit.Vnde superflua videtur prolixa illa apud Vallam disputatio,an Contentus actiuam retineat sui verbi significationem , an passiuam : quum omnino verbi sui significationem non retineat. Neque enim Contentus is dicitur , qui continet,aut qui cõtinetur,sed qui nihil extra sortem suam desyderat. ¶ Est etiam Contentus participium à Contendor, Idem penè significans quod Extensus. τετανυσμένος. Cice.in Tusc.Ballistæ lapidum,& reliqua tormenta telorum eo grauiores emissiones habent , quo sunt contenta atque adducta vehementius.

Cõtinuus,a,um,Quod est sine interuallo,& opponitur intermisso. ἀδιαλείπτος. Plaut.in Mil.Quin vbi triduum continuum fuerit,iam odiosus fiet.Plin.in Epist.Littus ornant varietate grauissima,nunc continua, nunc intermissa tecta villarum.

Continuo,as,Perseuero,perago. διατελῶ. Apuleius, Scaphas ascendere, mari iter continuare.Sic Continuare sermonem. συνεχεμυθεῖν λόγους. Et Continuare perpotationem.Plin. lib.14.cap.22,Biduo,duabúsq; noctibus perpotationem continuauit.

Continuatio,verbale.Cice.1,de Natura deor.Est mirabilis quedam cõtinuatio seriésq; rerum,vt alia ex alia annexa,& omnes inter se aptæ, colligatæque videantur.

Continuitas,tatis,Idem quod continuatio.Plinius lib.8.cap.30,Collum & iuba continuitate spinæ porrigitur,flectique,nisi circumactu totius corporis nequit.

Continuò,aduerbium,Idem est quod Statim,aut confestim. παραυτίκα, Terentius in Eunuch.Continuò accurrit ad me. ¶ Eleganter etiam ponitur interrogatiuè,vel negatiuè pro Num ideo,vel Non ideo.Negatiuè.Cic.pro Ros.Am.Non continuò,si me in gregem sicariorum conturli,fum sicarius.Hoc est Si me in gregem sicariorum cõtulerim, non ideo sequitur me esse sicarium. Interrogatiuè apud eundem 2.de Orat.Ac si illæ seditiones saluti huic ciuitati fuissent,num continuò, siquis populi motus factus esset,id C.Norbano in nefario crimine esset ponendum? Num continuò dixit,pro Num ideo.

Contingo,gis,contigi,contactum,Idem quod tango. ἅπτομαι, κατάπτομαι,Columel libr.1, Plurimis & his angustis illustratum feneſtris, atque à terra sic editis,ne manu contingi possint.Virg.2.Aeneid.Funémque manu contingere gaudent. ¶ Ponitur & pro accidere , siue euenire:sed hoc duntaxat in tertiis personis. ὑπάρχειν,συμβαίνειν.Cice. 5.Tuscul.Quod non modò singulis hominibus,sed potiſimis philosophis contingit.Impersonale verò cum infinitiuo: vt,Contigit mihi esse fœlici, vel fœlicem. ¶ Quandoque absolutè,vt apud Terentium, Hanc mihi expetiui , contigit : conueniunt mores. Ex quo datur intelligi , non semper seruari quod aiunt, Contingere esse de malis quæ sumus verti.Obtingere de optatis,Accidere de inopinatis , tam bonis quàm malis.

Contingens, participium. Cicero libr.2.de Diuinat.Docet enim ratio mathematicorum,quanta humilitate luna feratur,terram pene contingens.

Contingens,nomen adiectiuum:vnde à Dialecticis Contingẽtia dicuntur,quæ vtranque partem accidere possunt.

Contactus , participium:vt,Contactus religione dies.Liu.Si diem contactum religione,insignémque nomine eius loci timeant Romani.

Contactus,huius contactus,nomen. Columella libr.13.cap.3, Contactu eius languescunt incrementa virentium.

Contiguus,a,um,Quod contingit. Plinius lib.2.cap.9,Sed aliàs admota cælo,aliàs contigua montibus. Ouidius 4. Metam.Contiguas habuere domos.

Contagium,& Contagio.& Contages,penultima producta,Morbus qui ex contactu contrahitur:ex Con,& Tago,is,quod est tango.Virgilius, Dira per incautum serpant contagia vulgus. Iuuenalis,Cretice pelluces,dedit hanc contagio labem.Lucretius lib.4,Quæ contage sua pal loribus omnia pingunt.

Contagiosus,a,um,adiectiuum:vt,Contagiosa febris,Cõtagiosus morbus,& Pestis contagiosa à Celso dicuntur , quibus qui laborant , solo contactu alios inficiunt.

Continuo.continuas,& Continuus,Vide CONTINEO,nes.

CONTINVSA,Insula Hispaniæ adiacens,in freto Gaditano,aliis nominibus Gadira,& Tartessus appellata.Vide Plinium lib.4.cap.22.

Contophori,κοντοφόροι,Equitum genus,qui in bello contis vtebantur, hoc est hastis oblongioribus. Distinguit enim Iulius Pollux libr.1. Onomasticí,Equites in species septem,Hippotoxotas scilicet , doratophoros,contophoros,hypaspistas, sceuophoros,hippagogos,& amphippos,hoc est desultorios.

Contor,aris , Verbum deductum à conto nautarum pertica,qua illi maris profunditatem explorant, idem significans quod inquiro,& tanquam conto exploro. ἐξετάζω,ἀπείρω. Ita scribendum est sine c per o vocalem.nam Cunctor alterius est significationis:quanquam chalcographorum quorundam imperitia in quibusdam exemplaribus alterum pro altero positum inueniens.Cice.ad Attic.lib.11, Quúmque ex eo de me contaretur,cum sibi ita dixisse narrabar,se mihi esse inimicissimum ¶ Hinc fit compositum Percontor,diligenter & exactè inquiro.& Percontator verbale.

Contorqueo,es,ere,In ambitum & gyrum torquere. λυγίζω, περιάγω, συστρέφω. Plin.libr.11.cap.37,Erecta autem, rugarúmque ambitu contorta.Cice.1.de Nat.deor.Non est enim ætheris ea natura , vt vi sua stellas complexa cõtorqueat.Ibidem libr.3,At quàm rhetoricè,quàm copiosè,quas sententias colligit:quæ verba contorquet? vt licere cuiuis rhetori intelligas.

Contortus,a,um,participium,Dicitur id,quod quum sequitur,non conuenit cum superiore. συνεστραμμένον. ¶ Et contortæ res,dicũtur perplexæ,& perturbatæ.& sibi ipsis minimè cohærẽtes. συνειλημμένα. Cic.lib. 1.de Orat.Contortas res,& sæpe difficiles necessariò perdiscimus.

Contortulus,diminutiuum à contortus. Cice.2.Tusc.Sitne igitur malum dolere, nẽne,Stoici viderint,qui contortulis quibusdam ac minutis conclusiunculis,nec ad sensus permanantibus,effici volunt,non esse malum dolorem.

Contortio,onis.Cice.de Fato,Maius est enim has contorsiones orationis,quàm signorum ortus obitúsque perdiscere.

Contortè,aduerbium.Cic.1.de Inuent. Hîc considerandum erit nequid perturbatè,nequid contortè dicatur.

Contorquendus.Cic.2.de Orat.Qui tanquam machinatione aliqua tum ad seueritatem,tum ad remissionem animi,tum ad tristitiam , tum ad lætitiam est contorquendus.

Contortuplicare,Contortè inuoluere , quasi contortè plicare : quo verbo vsus est Plautus in Persa.Ita sunt Persarum mores,longa nomina,Contortuplicata habemus.Hoc est adeo dura & quasi confragosa, vt vix efferri possint.

Contra, ἀντί, κατὰ cum genitiuo, Præpositio est, quæ & separatur,& componitur,significátque Aduersum, locúmque vel personam designat. Separata est apud Virgilium, Contra Neptunum,& Venerem, contráque Mineruam. ¶ Componitur autem cum dictionibus incipientibus à d,vt Contradico:e,vt Contraeo:u,vt Cõtrauenio. ¶ Inuenitur etiam Contrà pro E regione,siue Ex opposito, ἀντίον: & hoc tam cum casu, quàm sine casu. Virgil.1. Aeneid. Italiam contra. Iuuen. Stat contrà , starique iubet. Virgil.3.Aeneid. Contra elata mari respondet Gnosia tellus.Plaut.in Amph. Hostes crebri cadunt, nostri contra ingruunt. ¶ Aliquando ponitur pro vicissim. ἀνταλλάγμ. Terent.in Adel.In eo oblecto solùm,& charum ille vt item contrà me habeat,facio seduló.

Contractus,Vide CONTRAHO.

Contradico,Refragor. ἀντιλέγω. Cice.1. Tusc.Vt quum is,qui audire vellet,dixisset quid sibi videretur,tum ego contradicerem. Idem 7.in Verrem,Quàm palàm principes contradixerint.

Contradi-

Contradictum,cti,Quint.in Proœm.lib.4,Dissoluere contradicta.

Contradictio,verbale.ἀντιλογία. Quint.lib.2.cap.18,Ponuntur hæ quandoque in secundo Ciceronis de Oratore libro contradictiones.id est Instantiæ & obiectiones quas vocant.

Contraho,is , contraxi , contractum, Colligo, & in vnum congrego, συστέλλω,συναγω. Lactantius lib.3,Præterea vt ad se multitudinem cõtrahat.Virg.3.Aeneid.-contrahimúsque viros.Pomponius Lentul.& Marcel.Epist.Attic.lib.8,Vos hortor,vt quodcũque militum contrahere poteritis,contrahatis. Contrahere auxilia,apud Liuium de bel. Pun. Cõtrahere pecuniam,Plin.Epist 311. Cõtrahere amicitiam,Cic. de Amicit.Quæ in rerum natura,totóque mundo constarent, quæque mouerentur.ea cõtrahere amicitiam,disiparé discordiam. ¶ Quandoque compono,confio. ἀποκάμνω: vt Aes alienum cõtraxi.Plinius Epist.5,Vt æs alienum exoluerer,contractum ex pulcherrimis causis. Cice.Qu.fr.lib.1,Constare inter omnes video,abs te summam adhiberi diligentiam, nullum æs alienum nouum contrahi ciuitatibus. Quandoque committo.Cice.ad Quint.fr.Ea molestissimè homines ferre debent,quæ ipsorum culpa contracta sunt. ¶ Quandoque paciscor,& conuentionem facio. συντίθεμαι: vt fit in emendis,vendendisq; mercibus. Idem lib.3. Offic.Tollendum est igitur ex rebus contrahendis omne mendacium. Et libr.1,Nulla vitæ pars neque publicis, neque priuatis,neque forensibus,neque domesticis in rebus, neque si tecum agas quid,neque si cum altero contrahas,vacare officio potest. id est si negotii aliquid cum illo geras. ¶ Quandoque constringo, retraho. συστέλλω,puta quum nerui contrahuntur rigore, aut metu,ita vt extendi nequeant.Vnde Contractio.συστολή.Item 1.Tusc.Sed eo quòd in hoc est omnis animi contractio ex metu mortis.Et lib.4,Animósque demittunt,& contrahunt, scilicet timore. ¶ Quandoque conquiro, ἀντιποιέμαι. Lib.1.ad Herennium,A nostra persona beneuolentiam contrahemus,si nostrum officium sine arrogantia laudabimus. Contrahere frontem,Est fronti rugas inducere. ἀναστρέφω τὸ μέτωπον. Plaut in Prologo Amphit.Quid contraxistis frontem,quia tragœdiam dixi hanc?

Contractus , participium : vt Contractus exercitus, Liuius 7.bel. Pun. Contracta breuitas,Cic.3.de Orat. Contractæ res,Idem 1.Offic.Paupertas contracta,apud Horatium,&c.Contracta & astricta eloquẽtia putanda est Dialectica,Cic.de Clar.Orat.

Contractus , nomen ex participio. Cice.in Parad.Accipias igitur hoc paruum opusculum lucubratum his iam contractioribus noctibus, Columel.lib.5.cap.5,Sed neque spatiosiora,quàm decem pedum,neq; contractiora,quàm quatuor.

Contractio,verbale.Cic.3.de Orat.Aut contractione breuius fieret, aut productione longius.Superciliorum remissio & contractio,apud eũdem 3.Offic.Idem 4.Tuscul.Eodem enim in vitio est effusio animi in lætitia.quo in dolore contractio.

Contractiuncula,læ,diminutiuum. Cice.3. Tuscul.Hoc detracto , quod totum est voluntarium,ægritudo erit sublata illa mœrens: morsus tamen & contractiunculæ quædam animi relinquentur.

Contrecto,as,are,frequentatiuum à contraho. Attingere significat,seu frequenter tangere. καθάπτομαι.Colu.libr.12.cap.4,Ne contrectentur pocula.Plin.lib.28.cap.2, Capillum verò contrectari,contra defluuia, &c. Oculis contrectare.Tacitus lib.3,Nam quo pertinuit nudare corpus,& contrectandum vulgi oculis permittere?

Contrectatio,onis.Cic.1.de Nat.deor.Quod ni ita esset,cur non gestiret taurus equæ contrectatione,equus vaccæ?

Contrectabiliter,aduerbium.Lucret.lib. 4, -leuissima corpora debent Contrectabiliter caulas intrare palati.

Contraliceor,éris,éri,Exaduerso liceor.Cęs.1.bel.Gal.Propterea quòd illo licente,contraliceri audeat nemo.

Contrapositus,adiectiuum,Pro opposito. ἀντίθετος. Quint.De æquo, vero,iusto,bono,déque iis quæ sunt contrapositа,disputat.

Contrarius, à Contra fit , Significátque oppositum , & repugnans. ἐναντίος.Cice.de Vniuers.Eos qui propè copulentur,contrariáque regione,aut pone quos,aut ante labantur,&c.Cic.de Inuent. Cõtrarium est,quod positum in genere diuerso,ab eodem,cui contrarium esse dicitur,plurimum distat.

Contrariè,aduerbium,ἐναντίως.Cic.1.de Orat.In quo aut ambiguè quid sit scriptum,aut contrariè.

Contrasto,as,Aduersor,repugno,resisto. ἀντίκημι,ἐναντιδμαι. Næuius, Contrastat mihi,nec me sinit loquier.

Contrauenio,is,Exaduerso occurro. ἀπαντῶ. Cæs.7.Bel.Gal.Hoc animo,vt siqua ex parte contraueniretur,acie instructa depugnarent.Cice.lib.1.Tusc.Ego verò facilè sum passus,ne in mẽtem mihi aliquid contrauenireret,ita isti faueo sententiæ.

Contremo,is,ere.pen.corr.Idem quod simplex Tremo. τρέμω,τρομέω. Cic.3.de Orat.Cælum tonitru contremit.Idem pro Sest.Cuius in mea causa nunquam fides vtriusque contremuit.

Contremisco,is,ere,Idem quod Cõtremere.Cic.1.de Orat.Et tota mente,atque omnibus artubus contremiscam.Cecinna ad Ciceronem li. 6.Toto corpore contremisco, non pœnæ metu,sed illius iudicii. Seneca Epist.66, Fortes sinus aduersus fortuita,non contremiscamus iniurias,non vulnera,non egestatem.

Contribuo,is,ere, Simul tribuere & conferre. συμφορέω. Cice.14. Philip. Vrbem ad eam rem pecuniam dare,contribuere,soluere iubeãt. Ouidius 7. Metamorph. Necnon Peneus,necnon Sperchiades vndæ Contribuére aliquid.

Contributio,verbale.Pompon.in l.prima ff.ad leg.Rhod.de iactu,Lege Rhodia cauetur,vt si leuandæ nauis gratia iactus mercium factus est, omnium contributione sarciatur,quod pro omnibus datum est.

CONTRIBVTA IVLIA,Bæturiæ oppidum est in tractu Celtico, qui

est inter Bætim & Anam fluuios.Autor Plinius lib.3.cap.1.

Contristo,as,are,Tristitia afficio. λυπέω.Cælius Ciceroni lib.8,Contristauit hęc sententia Balbum Cornelium,& scio eum quæstum esse cum Scipione. Valer.Flacc.libro 6.Argon.Iuppiter,heu,mœsto contristat sydera vultu.

Controuersus,a,um, Ambiguum,litigiosum,& quod est in controuersia. ἀμφισβητούμενος. Cice.de Diuin.Sed isti sumunt pro certo,quod dubium controuersúmq; est.Idem pro Muræna,Sin aliter,etiam controuersum ius nosse & tractare videare.Gellius,Argumenta autẽ censebat aut probabilia esse debere,aut perspicua,& minimè cõtrouersa. ¶ Item controuersa res,dicitur illa de qua est controuersia.Cicero de Legib.Res controuersa,& plena dissensionis.

Controuersia,Est certarum personarum de re propria contentio. ἀμφισβήτημα.Cic.Aelio Proconsuli,Nullam omnino arbitramur de ea hæreditate controuersiam eum hodie habiturum. ¶ Sine controuersia, significat sine dubio. ὁμολογουμένως. Idem lib.3.Offic.Panætius qui sine controuersia de officiis accuratissimè disputauit.

Controuersiosus,Litigiosus. φιλόνεικος,ἀμφισβητήσιμος, Liu.libr.3, Quem enim sine hoc priuatæ rei iudicem fecisset,vt controuersiosam adiudicaret rem.

Controuersor,aris,ex Contra & Versor.per mutationem a.in o.significat contendo. ἀμφισβητῶ.Cicero in Protagora,Nunc à nobis ô Protagora & Socrates postulo,vt de isto concedatis alter alteri,& inter vos de huiusmodi non controuersemini.

Contrucido,as,penult.prod.Idem quod trucido. ἀποπτύω.Cicero pro Sest. A quibus hic multis vulneribus acceptis,ac debilitato corpore & contrucidato,se abiecit exanimatus.

Contrudo,is,penulti.prod.Simul trudo,compingo. συνωθῶ. Cice 7.in Verrem,Et quòd eodem cæteros piratæ contrudi imperarat,intellexit,&c. Contrudi in naues,Cic.in Salluſt.Contrudi in dolia plena vinaceorum,Varro 1.de Re rust.

Contruncare,Est truncum,vel mutilum reddere,vel etiam imminuere. κολοβῶ.Plaut.in Sticho, Dum equidem hercle quod edant addas, meum ne contruncet cibum.

Contubernium,Verbum castrense,sicut scribit lib.1.de Re milit. Vegetius,significans decem milites sub vno papilione degentes , quibus præerat decanus, siue decurio,qui caput erat contubernii. ὁμοσκήνιον. Quin ipse etiam papilio eo nomine dicebatur.Cæsar 2.bel.Ciuil.Depositis in contubernio armis,vállum relinquebant. ¶ Vnde accipitur pro conuictu & sodalitate.Cice.7.in Verrem,Vbi illud cõtubernium muliebris militiæ.in illo delicatissimo litore.Plin.in Epist.Adhuc filium pueritiæ ratio intra contubernium tuum tenuit.id est consuetudinem,familiaritatémque domus tuæ.

Contubernales,dicuntur qui iisdem cõtuberniis vtuntur. συσκήνοι,σύσκηνοι,σύσκηνοι.Cic.ad Papyrium lib.9,Habuisses enim non hospitem, sed contubernalem.Columel.lib.1,Sed qualicunque villico cõtubernalis mulier assignata est,quæ contineat eum.Dictũ Contubernium à tabernis.

Contueor,ẽris,pen.pro.Fixo obtutu aspicio. ἐμβλέπω,ἐσορῶ. Cic.1.Tusc. Quod tandem spectaculum fore putamus,quum totã terram contueri licebit? Idem 4.de Nat.deor.Similiter facis ac si me roges,cur te duobus contuear oculis,& non altero contuear,quum idem vno assequi possim.Plin.lib.7.cap.1,Contuentes solem immobilibus oculis.

Contuitus,us,ui, Aspectus.Cice.pro Sest.Facit enim,Iudices , vester iste in me animorum oculorúmque contuitus,vt mihi iam licere putem remissiore vti genere dicendi.

Contumax,penulti.corr. Pertinax,propositi tenax, quíque nullis rationibus à proposito potest abduci. ἀνδάδης,ἀπειθής. Et propriè inferiorum est in superiores. Cice. Attic. Saram nefarium cognoui hominem , præterea in me contumacem. Autor ad Herennium libro 1.In superiores contumax,in æquos & pares fastidiosus. ¶ Dictum autem volunt Contumacem siue à contemnendo,siue,vt aliis placet, à tumore,hoc est superbia. ¶ Vnde à Iurisconsultis Contumax dicitur , qui tribus propositis edictis , vel vno pro tribus,quod vulgo *Peremptorium* appellatur,iudicísque literis euocatus , præsentiam sui facere contemnit. ¶ Contumax (inquit Donatus) dicitur cõtemptor potiorum.Mart.lib.2,Ne me dixeris esse contumacem. ¶ Dicitur quandoque etiam in bonã partem.Cornel.Tacitus,Contumax etiam aduersus tormenta seruorum fides.

Contumacia,Inobedientia. ἀπείθεια,ἀνδάδεια,Cic.pro Ros.Est tuæ contumaciæ,arrogantiæ,vitæque vniuersæ vox. ¶ Accipitur aliquãdo in bonum,quemadmodũ & Contumax.Cic.1.Tusc. Adhibuitque liberã contumaciam,à magnitudine animi inductam,non à superbia.

Contumaciter,aduerbium,Inobedienter. ἀνδαδῶς.Liuius 2.ab Vrb.Nec vlla vi domari poterant,tantum certamẽ animis imbiberant : segniter,otiosè,negligenter,contumaciter omnia agere.Cõtumaciter spernere imperia validiorum,Columella lib.6.cap.2. Contumaciter repudiare morem patrium,Cic.2. de Diuin.

Contumelia,Conuitium vel iniuria. ὕβρις. Vocabulum tractum est (vt Vlpianus & Seneca aiunt)à contemptu.Terent.in Eunuch.Hancine ego vi contumeliam tam insignem in me accipiam? Cice 5.in Verrem,Retinere solitus erat aratores,atque ab iis non modò per iniuriam,sed etiam per contumeliam rãtum exprimere frumenti,quãtum Apronius imperasset.

Contumeliosus,Qui contumeliam inferre solet. ὑβριστής.Quintil.lib.10. cap.7,Tam contumeliosos in se ridet inuicem eloquentia.Cic.Phil. 3,At quàm contumeliosus in edictis,quàm rudis!

Contumeliosè,aduerbium,Cic.1.de Orat.Dimitto autem eos,non tam contumeliosè,quàm philosophum illum.

Contumulo,as,Tumulo tego. θάπτω. Martialis lib.8,Collegitque sinu

fragmenta nouissima fracti Oris,& aggesta cõtumulauit humo. Hunc patria contumulari,Ouid.3.Trist.Plinius lib.10.cap.13, Perdices ouis stragulum molli puluere contumulant.

Contundo,is,contudi,penultima præteriti correpta,cõtusum, Simul, siue totum tundo, frango,comminuo,percutio. *συντρίβω, θλάω, κατακόπτω.* Horat.lib.1.Epist.Duram qui contudit hydram.

Contusum,Confractum. *συντετριμμένον,* Columel.lib.7,Plus etiam eiusdem radix contusa prodest.

Contuor,eris,Video & aspicio. *ἐμβλέπω, ὁράω.* Plaut.Asin. At hercle ipsum adeò contuor,quassanti capite incedit. Contueor tamen frequentiori est in usu.

Contuoli oculi,sunt in angustum coacti,continentibus palpebris:à contuendo,id est simul aspiciendo dicti.Festus.

Conturbare,Proprie est confundere res aliquas,& inter se commiscere. *συγχεῖν,συγχύνειν.* Vnde Catullus eleganter dixit, Conturbare basia, pro eo quod est, Basiorum numerum confundere. ¶Transfertur etiam ad animum,& significat turbationem afferre. Cicero pro Cluentio, Vnum est quod me maximè conturbat. Idem 3.Offic.Incidunt sæpe multæ causæ, quæ conturbent animos vtilitatis specie. ¶Conturbare,absolutè,vel Conturbare rationes,frequens est apud veteres pro decoquere,& pecuniam dissipare:quod Galli vocãt *Faire banqueroute.* Vlpian.l.Quicunque.Digest.de Institor.act.Deinde pecunia accepta præsenti,vt per dies singulos ei panes præstaret, conturbauerit. Cice.pro Planc.Verùm fac me debere multis,& in iis Plancio.vtrum igitur me conturbare oportet,an cæteris,quum cuiusque dies venerit, hoc nomen quod vrget,nunc quum petitur,dissoluere? Sic etiam accipiendum est illud apud Martialem 9.Epig.lib. 4, Grãdis in æthereo licet auctio fiat Olympo, Cogantúrque dei vendere quicquid habent, Conturbabit Atlas.Hoc est etiam si superi facta auctione diuendant quicquid possident,ea tamen est æris alieni magnitudo, quo superi tibi sunt astricti,vt cęlestium omnium possessiones in pecuniam redactæ satisfacere non possent tanto æris alieni cumulo. Atlas itaque vbi viderit cælum soluendo non esse,conturbabit,hoc est conficiet se in pedes,quemadmodum mercatores solent, quum vident se non esse soluendo. Cõturbator dici potest,quẽ vulgò vocamus *Vn banqueroutier.*

Conturbatio,verbale.Ennius apud Ciceronem 4.Tusc.Conturbatio est metus excutiens cogitata.

Contus,ti,*κόντος* Suidæ,Sudes,siue hasta longior, duriórque ad percutiendum apta.Virg 9.Aeneid. -telorũ effundere contrà Omne genus Teucri,& duris detrudere contis.Vnde Contatos milites Vegetius appellat.¶Accipitur & pro pertica ferrum in capite habente, qua nautæ vtuntur ad loca nauibus opportuna exploranda. Virgil.6.Aeneid. Ipse ratem conto subigit. ¶Hinc Percontor,aris,teste Donato,pro inquiro,& quasi conto prætento.

Conuador,penul.cor.aris.Idem est quod simplex Vadari,hoc est vadimonio obstringere. *καυτίω.* Plaut.in Curcul.Vbi tu es,qui me conuadatus es venereis vadimoniis?

Conualeo,es,vel Conualesco,Est valetudinem & robur recipere. *ῥώννυω.* Cic.ad Cornif.lib.12,Hircius noster tardius conualescit.Martia.libr. 10,Hæredem scripsit me Numa,conualuit.Cic.Antequam iret in exilium,Ne rei crudelitas experrecta in me,in vos conualescat,hoc est vires & robur assumat,

Conuallis, Planities ex omni parte comprehensa montibus, collibúsque:dicta(vt inquit Varro) quasi cauata vallis. *συνάγκαια.* Liu.1.ab Vrb.Romani Sabinique in media conualle duorum montium redintegrant prælium.Plin.lib.33.cap.4,Conuallis & interualla subtructis canalibus iunguntur.

Conuaso,as,pen.prod.Significat furto omnia colligo,vt inquit Nonius. *συναθροίζομαι.* Terent.in Phor.Aliquid conuasassem,atque hinc me protinus conicerem in pedes.

Conucho,is,ere,Comportare. *συναποθέομαι.* Plin.lib.12.Thus collectũ Sabotam camelis conuehitur.Cic.pro Mil.Repente lyntribus in eam insulam,materiam,calcem,cæmenta,atque arma conuexit.

Conuecto,as,frequentatiuum. Virgil.9.Aeneid.Conuectare iuuat prædas,& viuere rapto.Idem 4.Aeneid. -prædámque per herbas Conuectant colle angusto.

Conuector,oris,Qui in eadem nauigat naui.Cic.ad Att.lib.11, Quin etiã naui eius me,& ipso conuectore vsurum puto.

Conuello,is,Vello,vel auello. *κατασπόγγυμι.* Plaut.in Amphit.Qui tam vasto impete has feres toto conuulsit cardine. Id est emouit.Plin. Epist.1.9, Ac mihi domus ipsa nutare, conuulsáque sedibus suis ruitura suprà videtur.Id est emota. ¶Conuellere, pro auferre,abrogare, destruere. Cice.pro Corn.Balb.Cur ea quæ mutare non possumus, conuellere malumus quàm tueri? ¶Conuellere pro eo quod & Confutare dicimus.Cic.1.de Diuinat.Hæc si tenemus,quæ mihi quidem non videntur posse conuelli,profectò hominibus à diis futura significari necesse est.

Conuulsus,participium:vt,Conuulsus musculus,hoc est cuius fibræ contractæ sunt versus suam originem.Conuulsi nerui, & conuulsi tendones,hoc est contracti,& velut complicati.Plin.lib.10.cap.7, Conuulsa & luxata caulibus tritis cum polenta ex aqua frigida leniunt.

Conuulsio,onis, *σπασμός.* Plin.lib.20.cap.15,Ligusticum aliqui panacem vocant:stomacho vtile est, item conuulsionibus & inflammationibus. Conuulsiones vulgò *retractiones* dicuntur:de quibus Galenus libro De locis affectis.

Conuelo,as,are.Idem quod simplex Velare. *σκεπάζω,καλύπτω.* Plin.lib. 17.cap.22, Plagam omnem obliquam fieri , vt facilè decidãt imbres, & ad terram verti,quam leuissima cicatrice acie falcis exacta,plagáq; conuelata,

Conuene,Conuenies,Conuenientia,Vide CONVENIO.

Conuenio,conuenis,Simul venire,congregari,coire. *συνέρχεσθαι.* Liuius, Postera die arma capiunt,quò missi erant cõueniunt.Sall.Postquam vnum in locum omnes conuenere. ¶Hinc Conuentus, *ἀγυρμός, πάνδοκος.* ¶Per translationem quandoque Cõcordare. *ἁρμόττω.*Ouid. Non bene conueniunt,nec in vna sede morantur Maiestas & amor. ¶Conuenire item dicimus pro eo quod est In iudicium vocare,siue actionem aduersus aliquem instituere, *δίκην γράφειν,*quod locutionis genus frequens est apud Iurisconsultos. ¶Quandoque statuere. *συνίθεσθαι.* Apuleius,Conuenimus,ad portũ quam primùm ire. ¶Quandoque alloqui. *ἀντυγχάνειν.*hinc Conuentio, *ὁμιλία.* Terent.in Andr. Conueni hodie aduenientes quendam mei loci hinc atque ordinis hominem.Cic.2.Verr.Non dubitat,quin si ipse Verrem cõueniat, æquitate causæ autoritate sua commouere hominem possit. ¶Quandoque aptum,conueniens,& decens esse, *πρέπειν.*Cic.in Hortens.Nam quid vereris,ne non conueniat nostris ætatibus ista oratio , que spectat ad hortandum? ¶Quandoque placere,pactum facere,& controuersia cadere, *ὁμολογεῖσθαι* *ἐγκαλεῖν,συμφωνεῖν,*sed in tertia persona frequentius:idque interdum cum nominatiuo expresso.Cic.libr.1.de Finib. Hoc mihi cum tuo fratre conuenit.id est sine controuersia est,& concordes sumus.Nonnunquam sine nominatiuo.Iuuenal.Sæuis inter se conuenit vrsis.Item Terent.in Adelph.Hæc fratri mecum non conueniunt,neque placent.id est dissentimus ab inuicem in his,& dissimiles sumus.Plaut.in Capt.Nunc ita conuenit inter me, atque hunc Tyndare.Et iterum,Dicito patri,quo pacto mihi conuenit de huius filio.¶Variis itaque modis huiusmodi orationes efferimus:vt, Hoc conuenit mihi tecum,vel Conuenit mihi tecum de hoc , vel Conuenit inter nos.Sic dicimus,De pretio conuẽnit,id est cõcordes fuimus. ¶Conuenire in manu,vel in manum venire,vxores dicebantur,quũ per coemptionem in familiam & mancipium viri,& omnium bonorum consortium veniebant. Nam (vt autor est Boethius in Topica Ciceronis) tres erant habendæ vxoris modi : per Confarreationem quæ solis pontificibus conueniebat.Vsu,quum mulier non in omniũ fortunarum,sed in lecti solum participationẽ veniebat:& Coemptione,quæ certis solennitatibus fiebat.Nam sese coemendo inuicem interrogabant.Vir ita,An mulier sibi materfamiliàs esse vellet.Illa respondebat,Velle.Itẽ mulier interrogabat virum,Vtrũ sibi paterfamiliàs esse vellet.Ille respondebat, Velle.Itaque mulier conueniebat in manum,& vocabantur hæ nuptiæ Per coemptionem. Et erat mulier materfamiliàs.Matrona autem dicebatur,quæ tantùm vsu vxor erat. Gellius lib.18,Matrem familiàs(inquit)appellatã eam esse solam,quę in mariti manu esset,à matris nomine nuncupatam.&c.

Conueniens,entis,Congruens,consentaneus. *πρεπώδης.*Cice.2.de Finib. Nihil scriptum ab eo conueniẽs congruénsque decreris eius reperies. Idem de Amic.Nihil est tam naturæ aptum,tam conueniens ad res vel secundas vel aduersas,quàm amicitia.

Conuenienter, aduerbium, hoc est congruè,aptè, consentanè.Cice.2. Offic. Conuenienter naturæ viuere, hoc est cum virtute congruere semper.Horat.Viuere naturæ si conuenienter oportet.

Conuenientia,æ,Cõgruentia,consensus. *ὁμολογία, ἁρμονή.* Cic.2.de Nat. deor.Hanc igitur in stellis constantiam,hanc tantam,tam variis cursibus in omni æternitate conuenientiam temporum,non possum intelligere sine mente, ratione,consilio. Apud antiquos etiam legitur pro conuentu.Plaut.Milit.Facerent conuenientias.

Conuenæ, penul.cor.Dicuntur qui ex diuersis populis,gentibúsque in vna mœnia conuenerunt,simúlque coalescunt. *συνοικίδιοι.* Cice.1.de Orat.An verò tibi Romulus ille,pastores & conuenas consilio & sapientia congregauit?Idem 5.Tusc. Quibusdam conuenis & feris barbaris corporis custodiam committebat. Plin.libr.5.cap.17, In dies ex æquo conuenarum turba renascitur.

Conuentus, us, Dicitur quum homines simul venerint. *συνουσία,* quod tribus ferè modis fieri solet. Vno,quum significatur multitudo ex pluribus hominum generibus contracta in vnum locum.Cic.3.Verr. Cur prudentissimas,lectissimásque fœminas in tantum virorũ conuentum insolitas inuitásque prodire cogis? Secundo, quum a magistratibus iudicii causa populus congregatur. Erant enim in prouinciis statuti conuentus per lectores earum ad iudicia facienda. Vnde Plinius de Hispania citeriore,Nunc vniuersa prouincia diuiditur in septem conuentus. Idem lib.3,Scribit in Bætica fuisse iuridicos conuentus quatuor,videlicet Gaditanum, Cordubensem , Astygitanum, Hispalensem. Tertio,quum aliquem in locum frequẽtia hominum, supplicationis,aut gratulationis gratia colligitur. ¶Ponitur interdũ pro coniugio.Iuuen.Conuentum tamen,& pactum,& sponsalia nostra Tempestate paras.Quanquam verisimilius est hoc esse à nominatiuo Conuentum.

Conuentum , neut.generis , conuentionem significat. *συνθήκη.* In Pandectis Græcis conuenta *τὰ συνδέσαντα* dicũtur.Cice.2.de Orat.At verò in foro tabulæ, testimonia,pacta,conuenta,stipulationes , cognationes, affinitates,decreta, responsa, vita denique eorum qui in causa versantur, tota cognoscenda est.Vlpian.l.Iuris gentium.paragr.quinimò.ff.de pactis.Solemus enim dicere , pacta conuenta inesse bonæ fidei.Silius lib.1,-ter Marte sinistro Iuratúmque Ioui fœdus.conuentáque patrum Sidonii fregere duces. ¶Conuenta conditio dicebatur , quum primus sermo de nuptiis,& earum conditione habebatur. Autor Festus.

Conuẽticulum,Plerunq; in malam partem accipitur,hoc est pro conuẽtu seditiosorum,aut sceleratorum. *συνουσία.* Nonnunquam etiã in meliorem partem.Cic.pro Sestio, Conuẽticula hominum,quæ ciuitates nominantur.Idem pro domo sua,Quoniam plebi quoq; vrbanæ maiores nostri conuenticula,& quasi concilia quædam esse voluerunt.

Conuentio,

Conuentio, *τὸ συμφωνεῖν, ὁμολογία, συνθέκη.* Nomen generale est ad omnia pertinens (vt scribit Vlpian.l.1. de pactis) de quibus negotii con trahendi,transigendique causa consentiunt,qui inter se agunt. Nam sicut Conuenire dicuntur , qui ex diuersis locis in vnum locum coeunt, ita qui ex diuersis animi motibus consentiunt,& in vnam sententiam concurrunt. Adeóq; Conuentionis nomen generale est,vt nullum esse conuentum,nullam esse obligationem dicat,quæ nõ habeat in se conuentionem,siue verbis,siue re fiat.

Conuerbero,as, Idem quod Verbero. *μαστιγόω.* Plin.lib.13.cap.22. Nocturnis grassationibus conuerberatam faciem illinens.

Conuerro,ris,rere,Simul verro,vel idẽ quod simplex verro. *συγκαλύπω, σάιρω.* Plaut. Sticho, Hercle verò capiam scopas,atque hoc conuerram lubens. Ibidem, Reuerram hercle hoc,quod conuerri modò.Colu.lib. 7.cap.6,Diligens pastor quotidie stabulum conuerrit,nec patitur stercus aut humorem consistere.

Conuerritor , apud Apuleium in Apologia pro magia, Conuerritorem pridianæ reliquiæ.ac si supinum esset conuerritum.

Conuersè, aduerbium , Pro nitidè. Cato cap.143, Villam conuersè, mundéque habeat.

Conuersor,& Conuersatio, Vide CONVERTO.

Conuerto, Idem quod verto. *στρέφω.* vt, Conuertere se domum , hoc est reuerti.Terent.in Adelph.

Ego iam transacta re conuertam me domum cum obsonio.

Plin.de Viris illustr. Veientes ad dolos conuersi, pecora ex aduerso in conspectu illorum posuerunt.Cic.3.Offic.Ibi quum palam eius annuli ad palmam conuerterat,à nullo videbatur,ipse autem omnia videbat: idem rursus videbatur,quũ in locum annulum inuerterat. Idem lib.1. de Orat.Ac quocunq; te animo & cogitatione conuerteris, permultos excellentes in quoq; genere videbis.Liui.2.bel.Pun. In admirationem & ipsum,& omnes qui circà erant,conuerterunt.Cic.Appio lib.4, Gratulabor tibi prius, (ita enim rerum ordo postulat) deinde ad me conuertar. ¶Conuertere,pro interpretari,siue ex vna lingua in aliam vertere.Cic.de Opt.genere Orato.Conuerti enim ex Atticis duorum eloquentissimorum nobilissimas orationes inter se contrarias. Ibidem, Quod igitur est eorum in orationibus è Græcò conuersis fastidium?

Conuertor,teris,deponẽs,Quo antiqui vsi sunt pro Cõuerto. *στρέφω.* Plaut. Amph.Sed tamen in fugam se nemo conuertitur.

Conuersus,participium.Cic.in Somn. Scip. Huius quidem anni nondum vigesimam partem esse conuersam.

Conuersio,onis:vt,Cõuersio vesicæ,id est inuersio & reuolutio.Plin.lib.8. cap.42. ¶Vuluarum cõuersio,apud eundem lib.20.cap.22. ¶Conuersio verborum. Cic.3.de Orat. Et efficiendum est illud modò vobis , ne fluat oratio,ne vagetur,ne insistat interius,ne excurrat longius,vt mẽbris distinguatur,vt conuersiones habeat absolutas.Neq; semper vtendum est perpetuitate,& quasi conuersione verborum : sed sæpe carpenda membris munitoribus oratio est.

Conuerso, as, are, frequentatiuum à Conuerto. *πιρέχω.* Cic, de Vniuers. Quippe qui ex eadem vinctus, alteráq; natura, adiuncta materia temperatiore , trium partium proportione compacta , se ipse conuersans, quum materiam mutabilem arripuisset.

Conuersor,Frequento.consuetudine alicuius vtor. *διατρίβω.*

Conuersatio. *διατριβή.* Plin.lib.10.cap.33.Néve cui frequentior conuersatio suspecta sit. Tutior conuersatio. Quintil.lib.1.cap.2. ¶Conuersatio, pro conuersione.Seneca Epist. 75, Sciátq; illa ipsa, quibus lædi videtur, ad conuersationem vniuersi pertinere:& ex iis esse,quæ cursum mundi consummant.

Conuestio,is,ire,Vestire,& exornare. *ἱματίζω, ἐσθίω, περιβάλλω:* vt,Cõuestiuntur herbis prata, Cic.1.Tusc. Idem ad Qu.Fr.lib.3, Topiarium laudaui,ita omnia conuestiuit hedera,&c. Idem pro Domo sua , Ergo eius domum euersam duobus lucis conuestitam videtis.

Conuexo, Idem est quod simplex vexo. *περιοθῶ.* Gell.lib.10.cap.6, Sed vtinam reuiuiscat frater,aliámq: classem in Siciliam ducat,atq; istam multitudinem perditum eat,quæ me malè miseram nunc conuexauit. Verba sunt filiæ Appii Claudii cæci.

Conuexum, Concauo oppositum est, quod scilicet est ex omni parte declinatum , qualis est natura cæli,quod ex omni parte ad terram versus declinatum est. Virgil. 4.Eclog. Aspice conuexo nutantem pondere cælum. Idem 4.Aeneid. Tædet cæli conuexa tueri. Id est cælum conuexum. ¶Hinc conuexitas , ipsa porrectio aduersus nos. Plin.lib.18. cap.25. Super omnia est mundi cõuexitatis,terrarúmq; globi differentia.Idem lib.31.cap.1, Reperiuntur in conualibus maximè,& quodam conuexitatis cardine, aut montium radicibus. Tractum à concauitate nauium. quæ extrinsecus huiusmodi formam habent. Vnde etiam pro eodem Carinatum dicimus,quod formam carinæ habet.

Conuicium, Contumelia , inquit Labeo Iureconsul. quasi conuocium, mutata litera:à concitatione,vel conuentu,siue collatione vocum. *λοιδορία.* Quum enim in vnum cõplures voces conferunt, Conuicium dicitur : quum autem nec in cœtu,nec vociferatione dicitur,non propriè Conuicium nominatur. Festus tamen à vicis,in quibus primò habitatum est, deriuat. Alii dicunt Conuicium esse maledictum cum contumelia, & à vitio deriuari,vel à Conuito, (vt Vallæ placet) vnde etiam per t, nonnulli scribere maluerunt.Valla tamen fatetur posse scribi per c. Significationem huius dictionis optimè ostendit Cicero pro Cælio, Maledictum autẽ nihil habet propositi,præter contumeliam:quę si petulantius iactatur,Cõuicium:sin facetius,Vrbanitas nominatur. Idem 4.Acad.Vrgebor iam omnium vestrum conuicio. De hoc nomine vide Vallam lib.6.cap.52.

Conuicior,aris,Contumeliam dico. *λοιδορέομαι.* Quintil.lib.3,Contrà sentientibus inhumanè conuiciabantur.

Conuiciator,Qui conuicium dicit,vel facit. *λοίδορος.*Cic.in Sall.Si de mea

vita , atque artibus huic conuiciatori respondero. Idem pro Muræna, Si verè obiicitur , vehementis accusatoris : sin falso , maledici conuiciatoris.

Conuictor, Conuictus, Vide CONVIVO.

Conuinco,is,Idem quod Vinco. *ἐλέγχω , νικάω.* vt,Conuincere aduersarium autoritatibus & testibus,Cic.lib.7.in Verr.Idem de Amicitia,Tamen hæc duo leuitatis & infirmitatis plerosq; conuincunt.Idẽ lib.2.in Catil.Quum ille homo audacissimus conscienria cõuictus reticuisset.

Conuitium, Vide CONVICIVM.

Conuiua,& Conuiuator, Vide CONVIVOR.

Conuiuo,is,ere,Simul viuere, & comessari. *συνηδύπαμαι.* Plaut. in Amphitr.Mifisti ad nauim Sosiam,vt hodie tecũ conuiueret.Quintil..lib.1. cap.12,Lauamur,& tondemur,& conuiuimus ex consuetudine.

Conuiuor,aris,ari,Cõuiuium facere,aut simul cibum sumere. *ἑστιῶμαι, ἑστιῶ.* Terent.in Heautont.

Scortari volunt,crebrò conuiuarier.

Cic.lib.5.in Verrem , Quotidie solitum esse non solùm in publico , sed etiã de publico cõuiuari. ¶Vnde Conuiuator,dicitur qui parat conuiuium. *δαιτυμών, ἑστιάτωρ.* Liui.lib.5.bell.Maced. Est autẽ res simillima cœnæ Chalcidensis hospitis mei,hominis & boni,& sciti conuiuatoris. ¶Conuiuæ verò,dicuntur, qui sunt inuitati ad conuiuium, *συνδεῖπνοι.* Terent.in Heaut. Egomet conuiuas moror. Plaut.in Asina.Vocet conuiuam neminem,illam tu voces.

Conuiuium, à viuo fit. *συμπόσιον, σύνδειπνον.* de quo Cic.de Senect. Bene enim maiores nostri accubationem epularem amicorum , quia vitæ coniunctionem haberet, Conuiuium nominarunt:melius quàm Græci , qui hoc idem tum compotationem , tum concœnationem vocant. Terent. Eunuch. Vnà in conuiuio erat hic,qué dico. Cic. pro Cælio, Baiis acta cõuiuia,comessationes,cantus, symphonias,naugia iactant.

Conuictor, Dicitur quotidianus conuiua, & qui nobiscum viuit familiariter. *συμπότης.* Horat.

Nunc quia sum tibi Mecœnas conuictor.

Sueto.in Tiber.Nihilo lenior in cõuictores Græculos.Ouid.4.de Põto, Ille ego conuictor,densóq; demesticus vsu.

Cic.Tiron,Vtor familiaribus & quotidianis cõuictoribus,quos secum Mitylenis Cratippus adduxit,hominib⁹ & doctis,& illis ,pbatissimis.

Conuictus,us,ui, Conuersatio,& commercium : quòd qui vnà versantur, sæpe etiam vna viuant,& epulentur. *συμβίωσις.* Col.lib.11 cap.1,In primis conuictum domesticum , multóque etiam magis externum vitet. Conuictus humanus,& societas,Cic.3.Offic. Luceius Ciceroni lib.5,Vt istis te molestiis laxes, & ad conuictum nostrum redeas , & ad consuetudinem,vel nostram cõmunem,vel tuam solius ac propriam.

Conuiuale,Quod ad conuiuium pertinet. *συμποσιωδής,* Liuius, Multáque conuiualia ex auro & argento vasa. Conuiualia oblectamẽta.Liui.lib.9. bel.Maced.Tunc psaltriæ,sambucistriæq;,& conuiualia ludionum oblectamenta addita epulis. Fabulæ conuiuales,Tacit.lib.5.

Conuoco,cas,care,Congregare,simul vocare. *συγκαλέω, ἀγείρω.* Cic.3. Offic. Piscatores ad se conuocauit , & ab iis petiuit,&c. Conuocare in concionem,& ad concionem,apud eundem lib.3.de lege Agrar.

Conuocatio,onis,Cicero Post reditum in Sen. Nullam ad Rempub.defendam populi Romani conuocatio.

Conuolo,las,lare.Simul volare, & per translationem cõcurrere, siue festinanter conuenire. *συμπίτομαι.* Cic.3.Tusc. Et illi quidem pugnãt, & quidem vicinorum fidem implorant: multi autem sunt qui statim conuolent. Terent.in Hecy.

-quum interea rumor venit

Dartum iri glatiatores,populus conuolat.

Conuoluo,is,ere,Simul voluo. *συμπλέκω.* Plin.lib.12.cap.17,Atq: attractis funiculis herbam eam conuolui. Idem lib.12.cap.9, Nigrum verò bdellium,& in offas cõuolutum, Hadrobolon vocant. Cic.lib.1.de Diuinat.Quum se conuoluens sol elaberetur & abiret.

Conuoluulus, pen.corr.Vermiculus minor eruca,erodens pubescentes vuas,quem alii Voluocem appellant : à conuoluendo, quia se inuoluit in pampino. *ἕλιξ,* à Plauto Inuolulus , à Columella Inuoluola , à Suida *ἑλικὲς* appellatur. Plin.lib.17. cap.28. Simili modo,ne conuoluolus fiat in vinea , amurcæ congios duos, &c. ¶Conuoluolus item , est herba per frutera nascens , florem ferens nullo odore , nullisque intus crotis, tantùm candorem lilii referentem , veluti rudimentum naturæ lilia facere condiscentis. dictum, quòd sese rei cui adhæret, inuoluat. Hæc Plinius lib.21. cap.4. *λευκοῖον ἕτερον.* Vulgus *Campanellam* vocat , aut *Volubilem maiorem.*

Conuoti, Dicebantur iisdem votis obligati. Festus.

Conus,ni, *κῶνος,* Nux pinea,& cognatarum arborum fructus, pineæ nucis similitudinem referens. Columella lib.7.Remedio sunt cupressini quindecim coni , totidémq; gallæ. ¶Hinc Coniferæ arbores dictæ sunt, quæ conos ferunt,hoc est nuces pineis similes.Virgil.3,Aeneid.

Aeriæ quercus,aut coniferæ cyparissi.

¶A nucis huius similitudine Geometræ conum nominarunt , figuram ex lato in acutum desinentem,quæ turbini contraria est. Serenus, Donec in angustum conscendat littera conum. ¶Vnde Conoides, *λωνοειδὶς,* dicitur , quicquid coni , hoc est inuersi turbinis figuram habet. de quo plura dixinius suo loco. ¶In galea item Conus, appellatur summus apex in acuminatam desinens figuram , cui cristæ inseri consueuerunt. *λόφος.* Virgil.3.Aeneid.

Et conum insignis galeæ,cristásq; comantes.

Conuulnero,as,are,Idem quod vulnerare,vel multis vulneribus afficere. *τιτρώσκω.* Plin.lib.11.cap.37, Ipse conuulnerat us,& captus,semel per cauernam latomiarum euasit.

Conyza,æ, *λίνυσα,* Herba est,teste Plin. lib.21. cap.9, quæ alio nomine Cunilago dicitur.Vulgò à necandis pulicibus, & cimicibus, Pulicaria,

& Cimicaria appellatur,teste Ruellio lib.3.cap.63.

COOR, oris, *λεών*, apud Homer.lib.11. Illiad. Antenoris filii nomen est ab Agamemnone occisi.

Cooperio, is, ire, Tego. *καλύπτω*. Cooperire lapidibus aliquem,hoc est lapidare.Liu.4.ab Vrb. Eò indignatio erupit,vt Tribunus militum ab exercitu suo cooperiretur lapidibus. Cic. 3.Verr. Quem iste collegam nisi habuisset,lapidibus coopertus esset in foro.

Coopertus, participium:vt,Coopertus sceleribus. Cic.3.Verr. Qui istum tot,tantis,tam nefariis sceleribus coopertum,iurati sententia sua liberarent. Coopertus miseriis, Sallust.in Iugur. Sicuti videtis, extorrem patria,domo,inopem,& coopertum miseriis, effecit, vt vbiuis tutius, quàm in meo regno essem.

Cooperculum, li, Quo quid cooperitur. *πῶμα, σκέπασμα*. vt, Cooperculum doliorum,Plin.lib.14.cap.21.

Coopto,as,are,Est eligere inter pares,aut ferè pares,authore Valla lib.5. *ἐπιλέγομαι*.vt,Milites coptant quem volunt ducem.Cic.pro lege Agr. Ab ea parte qui essent factus, is à collegio cooptaretur. Liu.1. Decad. lib.6. Dictatorem dici placet: dicitur M. Furius Camillus, qui magistrum equitum L.Aemylium cooptat.

Cooptatio,onis. Cic 3.de Legib. Neminem in summum locum, nisi per populum venire,sublata cooptatione Censoria.

Coorior,iris,iri pen.prod.vel cooreris, pen.corr. Idem quod oriri, vel simul oriri. *ἀνίσταμαι*. vt,Coorta tempestas. Cæsar 1.bel.Ciu. Cic.3.Verr. Tum subitò tempestates coortæ sunt maximæ. Liu.4.ab Vrbe,Volscos & Aequos fama affertur summa vi ad bellum coortos.

COOS, siue COS, siue COA, *Κῶς*, Insula in mari Icario,Rhodo proxima,& Cariæ opposita,quę olim magna fuit,& optimè habitata,& aspectu iucundissima iis qui eò nauigabant.Ambitus eius quingẽtis & quinquaginta stadiis clauditur, tota fertilis, & optimo vino abundans. ¶Est item vrbs eiusdẽ nominis,insulæ huius caput,in quam Coi, relicta per seditionem Astypalæa,frequentes commigrarunt. Eadem & Meropis dicta est,à Merope quodam terrigena,si Stephano credimus. Quanquã hoc nomen & Strabo agnoscit, qui in principio lib.15, Indiam describens,Macedonas ait in India quinque millia & nouem vrbes tenuisse, quarum nulla minor fuerit cõ Meropide. Ex hac insula orti sunt viri illustres non pauci, & in primis Hippocrates medicorum clarissimus, qui primus rem medicam densissima nocte latentem, in lucem reuocauit,Appelles pictor eximius,Simus medicus, Philætas poeta ac orator, Nicias Coorum tyrannus,Aristo n Peripateticus, & Theomnestus, vir Reipub. administratione in primis clarus, qui contrarias Niciæ in Repub.partes fouit.

Cous,a,um,pen.prod. *Κῶος*. Qui in Cõ oppido siue insula natus est. Ouid.

Si Venerem Cous nunquam pinxisset Apelles.

In primitiuo prima corripitur.Pap.in Syluis, Hunc ipse Cou plaudẽte Philetas. In suburbano Coi,Aesculapii templum fuit valde insigne,& multis donis opulentũ, inter quæ nuda Venus erat,quam postea Octauius Augustus Cæsari patri , tanquam generis parentem Romæ dicauit. Solent in hac insula fieri vestes tenuissimæ ex bombyce,ad fœminarum ornamentum,quæ Coa vocabantur. Ouid.de Arte,

Siue erit in Tyriis,Tyrios laudabis amictus:
Siue erit in Cois,Coa decere puta.

COPAE, arum, *Κῶπαι*, Vrbs est Bœotiæ ad Cephisum amnem , & lacum, quem à nomine vrbis Copaidem appellant.Vide Strab.lib.9.

Copes,siue Copis,Veteres,teste Nonio,pro Copiosus posuerũt. *ἀνωφερῆ*. Plautus Pseud. Atque ego nunc vt gloriosum faciam , & copi pectore. ¶Hinc Copona primùm, deinde Caupona, taberna vinaria, propter copiam rerum quæ ibi venduntur,& ipsa etiam cauponis vxor.

COPHANTVS, Mons est apud Bactros Indiæ populos, nocturno flagrãs incendio. Author Plin.lib.2.cap.106.

Cóphinus,pen.corr. *κόφινος*. Latinè corbis : vas est rusticũ è vimine contextum.Iuuenal.Satyr.1, -delubra locantur Iudæis,quorum cophinus, fœnúmq; suppellex. Idem alibi, Quum dedit ille locum cophino, fœnóque relicto.Colu.lib.11.cap.3, Confecta bruma stercoratam terram inditam cophinis obserat.

COPHES, Indiæ fluuius est, in Indum omnium fluuiorum longè maximum influens. Pomponius lib.3.

Copia, Ab antiquo nomine Copes,siue Copis,quod copiosum significabat. Pacuuius Peribœa,vt citat Nonius, O multis modis varie dubiũ, & prosperè copẽdiem.Inde Copia,quod abundantiã significat. *ἀνωφορία*. Cic. in Parad. Etenim diuitiarum est fructus in copia : copiam autem declarat fœtetas rerum,atq; abundantia.Idem pro Quintio,Cui tenues opes,nullæ facultates,exiguæ amicorum copiæ sunt. ¶Copia pro cõmeatu,seu annona.Tacit lib.15,Contráq; prodiderit Corbulo,Parthos inopes copiarum,& pabulo attrito,relicturos opugnationẽ. ¶Copia, pro facultate & potestate aliquid faciendi, plerunq; cum verbo Facio, vel Do,iungitur. *ἐξουσία*. Plaut.Capt. Vt mihi facias eius conueniundi copiã.Cic.3.de Orat. Eum qui id faceret,facere ciuibus omnibus consili sui copiam. Plin.Epist.147. Ne ego quidem indignus, cui copiam scientiæ tuæ facias. Terent.Heaut.

-date crescendi copiam,
Nouarum qui spectandi faciunt copiam. Virgil.1.Aeneid.

Postquam introgressi,& coram data copia fandi.

¶In plurali peculiariter significat exercitus multitudinem. *Δυνάμεις*: vt Copiæ Cæsaris.Terent.in Eunuch.Militem secum ad te quantas copias adducere.Cic.1.Tusc.Copias maximas duxit ad Troiam. ¶In qua tamen significatione aliquando etiam Copiam legimus singulari numero.Pompeius ad Domit.Nec solus cum ista copia tantam multitudinem sustinere poteris. Idem , Etiam hortor vt cum omni copia quamprimùm ad me venias.Cic.ad Att. lib.8,vt Brundusium ducerem hanc copiam. ¶Contrà etiam inuenimus Copias in plurali nonnunquã pro abundantia accipi,siue diuitiis,aut facultatibus. Plin Epist,41, Suggerunt affatim ligna proximæ sylvæ:cæteras copias Ostiensis colonia ministrat.Cic.de Amicit. Quid autem dulcius,quàm vt plurimum copiis,facultatibus,opibus possint cætera parare? Idem 6.Verr.Vocat ad cœnam deinde ipse Prætorem,exponit suas copias omnes,multum argentum,non pauca etiam pocula ex auro.

Copiola,diminutiuum,Significat paruam copiam : sicut Copiolæ,paruas copias.Cic.in Epist.ad Brut.Recurri ad copiolas meas:sic enim eas verè appellare possum : sunt enim extenuatissimæ.

Copiosus,a,um,Abundans. *εὔπορος*.Cic.3.Verr,Magnificè,& ornatè,vt erat in primis inter suos copiosus,conuiuium comparat.

Copiosè,Abundanter.Cic.de Senect.Quàm copiosè ab eo agricultura laudatur in eo libro,qui est de tuenda re familiari.

Copior,aris,Castrense verbum est,pro copias cogere.Gell.lib.12.cap.2,Et Romani multis armis,& magno commeatu, prædáq; ingenti copiantur. Quod verbũ haud facilè reperias apud ciuilium causarũ oratores: éxq; eadem figura est,qua Lignantur,& Pabulantur,& Aquantur.

Copo, onis, apud veteres nõnunquam inuenitur pro Caupo,& Copona pro Caupona.Festus.

Copta, Panis durissimi genus fuit,quod è Rhodo aduehebatur:quãtum coniicere licet ex Martiale lib.14, Peccantis famuli pugno ne percute dentes : Clara Rhodos coptam quam tibi misit,edat.

COPTVS, *Κόπτος*, Plin.lib.37.cap.5, Oppidum Thebaidis, cõmune Aegyptiorum & Arabum emporium, vergens ad mare rubrum vicinas habens cautes,è quibus eruuntur smaragdi.Iuuen.Saty.15, Gesta super calidæ referemus mœnia Coptí.

Copula,læ,Vinculum vel nexus, quo aliquid copulatur, hoc est coniungitur. *ἅμμα, συνδεσμός*. Apul.lib.9, Copulæ sparteæ tritura continua exulcerati.Ouid. Copula detrahitur canibus,id est vinculum colli. Plaut.in Epid. posuit Copula pro loris ad colligãdum accommodatis, quum ait,Quæritant me,in manibus gestant copulas.¶Hinc & Grammatici coniunctiones Et, Que,cum similibus,Copulas vocauere,quòd earum nexu verba verbis , & orationes orationibus coniungantur. ¶Dicitur & copula , cuiuslibet rei duplex numerus. *συνδυασμός*. vnde Copula,matrimonii.

Copulo,as,are,Colligare,vincire,coniungere, *συνδέω , συνδύάζω*. Plin.lib. 17.cap.19.Insociabilésq; arborum naturæ copulẽtur.Cic.in Part.Construct.óq; verborum tum coniunctionibus copuletur, tum dissolutionibus relaxetur. Plaut.in Pœn. Quid ais, tu, quando mecum caput & corpus copulas?

Copulor,aris,deponens,Idem significat. Plaut.in Epid. Cauesis cum filia mea Hanc copulari,neq; conspicere. Idem in Aul.Adeunt,consistunt, copulentur dextras.

Copulatus,participium.Cic.4.Tusc.Hæc, quæ dico, cogitatione quidem inter se differunt,re verò copulata sunt.

Copulatus,nomen ex participio. Cic.1.Offic. Nihil autem est amabilius, nec copulatius,quàm morum similitudo bonorum.

Copulatio,onis.verbale, Connexio, coniunctio. *σύνδεσις , σύνταξις*. Cic.1. de Finib.Ita effici complexiones,& copulationes,& adhæsiones armorum inter se.

Copulatè,aduerbium.Gell.lib.10.cap.24,Die quinti,pro aduerbio:copulatè dictum est.

Copulatiuus, 2, um. Quod copulat, vel copulare potest. *συναπτικός*. Vnde Coniunctio copulatiua.

Coquina,Coquinarius, Vide COQVO.

Coquo,is,xi.ctum, Est cibum esui aptum reddo. *ἕψω , ὀπτάω*. Inde Carnes coctæ, dicuntur carnes elixæ, siue assæ,siue alio modo ad edendum paratæ. *ὀψαρία*. Coquere cœnam, prandium, cibum. Plautus Asin. & Ruden. Plin.lib.3. cap.1, Huius proprietas,vt ventiletur in coquendo, donec desinat olere. ¶Coquere bellum,& consilia per translationem, hoc est parare, & moliri clanculum. Liui.8. ab Vrbe, Omnibus consultationibus inter se principes occultè Romanum coquebant bellum. ¶Coquit me cura. Cic.de Senect. O Tite,siquid ego adiuto, curámve leuasso,Quæ nunc te coquit,& versat sub pectori fixa. ¶Fructus etiam coqui dicuntur , quum Solis calore ad maturitatem producuntur. Virgilius 2. Georgic.

Mitis in apricis coquitur vindemia saxis.

Plin.Aegrescunt sexagenis diebus siti maximè, antequam fici coquantur autumno. ¶Coquere item ventriculus dicitur,quũ cibum in chilum conuertit:vnde & Coctio dicitur vna ex naturalis animæ functionibus,qua cibus mutatur in qualitatem parti nutriendæ cõuenientem. ¶Huius composita sunt Concoquo,Decoquo,Discoquo,Excoquo, Incoquo.Præcoquo,& Recoquo:quorũ significata vide suis locis.Nam ea hìc rursus inculcare,hominis fuerit otio plus satis abutentis.

Coquito,tas, pen.corr. frequentatiuum est à Coquo : quo Plautum vsum esse pro Coctitare,autor est Festus.

Coquinari , Est coquinariam artem exercere. *μαγειρεύειν*. Plautus in Aulular. Nunquid ego vnquam , nisi hodie , ad Bacchas veni in Bachanal coquinatum.

Coctus,a,um, à coquendo, Quod crudum non est, sed assum, elixum, aut frixum,aut alio modo esui aptum reddium. *ἑψητός*. Martial.lib.3,

Esse negas coctum leporem,poscisq; flagella.

¶Accipitur & pro maturo : vnde & Cocturam vocamus cæli temperiem,qua fructus maturescunt.¶Huius compositum est Recoctus,hoc est bis coctus:vt,Crambe recocta. Vide in verbo RECOQVO.

Coctio,onis,verbale,Ipse coquendi actus. *πέψις*. vnde Coction em facere, pro cõcoquere,& conficere cibum in ventriculo,quod vulgus *Digerere* vocat. Plin.lib.20.cap.9, Coquitur & in melle cibi gratia, maximè vt coctionem facias.

Coctura,æ,Idem quod Coctio,aut id quod coquitur. *ἕψησις*. Colum.lib. 12.cap.18, Si quinta pars picis Brutiæ in vniuersam cocturam adiiciatur,vtilissimum fit omni vindemiæ. ¶Coctura dicitur etiã cæli temperies,à perfecta fructuum coctione.Plin.lib.14.cap.4.Quum C.Gracchus Trib pleb. seditionibus agitatis fuit interemptus, ea cæli temperies fulsit,quam Cocturam vocant,&c.

Coctito,frequentatiuum,quo Plautus sæpe vtitur. *ἑφθεῖν*.

Coctuus,a,um.pen. prod. Quod facilè coquitur,vel maturatur , *εὔψητος*: vt Coctiua poma.Coctiuum legumen,Coctiuæ castaneæ,id est nigræ, quæ magis in vsu sunt.Plin.lib.15.cap.23,Laudatior Corelliana,& ex ea facta Meterana,quam rubens cortex præfert triangulis,& popularibus nigris,quæ Coctiuæ vocantur.

Coctilis,& hoc coctile, pen.corr. *πλίνθος*. Accipitur pro re quæ cocta est , & non cruda : sicut Fictile,quod factum est a figulo.Plin.lib.7, Epigenes apud Babylonios septingentorum viginti annorum obseruationes syderum coctilibus laterculis inscriptas docet.

Coctibilis, bile , Quod facilè coquitur. *εὔψητος*. vt Coctibilis caro. Plin. lib.16. cap.6, Glans fagea suem hilarem facit, carnem coctibilem , ac leuem,& vtilem stomacho.

Coquina,pen.prod. Locus in quo dapes coquuntur. *μαγειρεῖον , ἐσχάρεων*. Nonius,Culinam veteres coquinam dixerunt.

Coquinaria,riæ,Ars coquendi,quæ ad victum spectant. *μαγειρική*.

Coquinarius, a,um, Quod ad coquinam pertinet. *μαγειρικός*. vnde Vasa coquinaria dicta à Plinio lib.33.cap.11.

Coctilicia taberna , apud Iulium Capitol. in Pertinace. à quibusdam interpretatur , in qua ligna vendebantur cocta , ne fumum emitterent: cuius generis fuerunt , quæ Græci *ἀπαυτικὰ* vocarunt. Verba Capitolini sunt, Pater eius coctiliciam tabernam in Hetruria exercuerat. Solere autem ligna coqui , author est Vlpianus l. Ligni appellatione. de verbor. significationib. Sed & titiones (inquit) & alia ligna cocta, ne fumum faciant,&c.

Coculum, Vas æneum coctionibus aptum. *χαλκίον*. Plaut. Aeneis coculis excocta est mihi omnis materia. ¶Alii Cocula accipiunt pro lignis minutis,quibus facilè decoquuntur obsonia. Author Festus.

Coquus,per q, siue Cocus per c,Qui cibos coquit,& vendit. *μάγειρος*. Martialis, Nempe coquum mauis scindere quàm leporem. Idem, Non latis est ars sola coco , seruire palato, Nanque coquus homini debet habere gulam. Cic.in Pis. In ea cœna coquus meus , præter ius feruens, nihil potuit imitari.

Coquulus,pen.corr.diminutiuum,Paruus Coquus. *μαγειρίσκος*.

Cor, cordis. *καρδία*, Præcipuum inter viscera,& vitæ sedes,& arteriarum ac caloris natiui, quo animal regitur, quasi fons quidã & domicilium, Vide Galenum lib.6.de vsu part. & lib.7.de Anato.administr. Cic.3.de Diuinat. Nullum animal, quod sanguinẽ habet, sine corde esse potest. Et quoniam ex veteribus nonnulli mentis sedem in corde collocauerunt , (quod tamen secus se habet) factum est,vt Cor , pro animo siue mente positum inueniamus. Cic.2.de Finib.Nec enim sequitur, vt cui cor sapiat,ei non sapiat palatum.Cic.4.Tusc.l.Aliis cor ipsum animus videtur : ex quo excordes , vecordes , & concordes dicti. Hinc etiam dicimus Cordi est, hoc ei placet animo meo.Cic.de Amicit.Isq; mihi eo magis cordi est. Idem pro Quintio, Mihi vita arida atque horrida cordi est.Terent.Andr.Si hæ nuptiæ tibi sunt cordi.Idem Phorm.Quia vterque vtrique est cordi.

Corculum, diminutiuum à Cor. Plautus , Meum corculum, meus molliculus caseus. ¶Fuit etiam hoc P.Nasicæ cognomen.Cic.1. Tusc.l. Et Nasica ille prudens , bis Consul , Corculum appellatus. ¶Corculum enim, teste Festo,dicebant antiqui solertem,& acutum. Plin.lib.7.cap. 31, Catos,Corculos apud Rom.cognominatos esse refert,qui sapientia præstiterunt.

Cordatus homo , Prudens , qui solertia multa pollet & ingenio. *ἐμφρων, συνίχων , συνιεὶς*. Lactantius lib.3, Non inficior fuisse illum paulò cordatiorem quàm cæteros,qui naturam rerum putauerunt ingenio posse comprehendi. Cicero lib.1. Tusculan. Egregiè cordatus homo Catus Aelius Sextus.

Cordatè,aduerbium,Sapienter,prudenter. *σοφῶς , συνιόντως , πυρφυλισσομένως*. Plaut.Pœn.Quas tu sapienter,doctè,& cordatè,& catè,&c.

Cordax, Pes, siue mensura metrica est, quæ alio nomine appellatur Trochæus.Cic.in Orat.Trochæus, qui est eodẽ spatio, quo chorẽus, cordax ab Aristotele appellatur.

Cordolium , Commiseratio , & quasi dolor cordis : quod vocabulum in quotidiano sermone est vsitatissimum : quo & vetustissimi authores vtuntur. *καρδιαλγία*. Plautus , Mihi cordolium est. Idem in Pœn. Ibi tibi erit cordolium, siquam ornatam melius fortè aspexeris.Idem alibi negat mulieri esse cordolium : nam mulier nulla cordicitus dolet ex animo.

CORA, ræ, Latii oppidum , quod Corani populi tenuerunt , à Dardano orti : quorum meminit Plinius in descriptione Italiæ.

CORACESIVS, *Κορακήσιον*, Pars Tauri montis.Plin.lib 5.cap.17.

Coracinus, Vide CORVVS.

Coralium, *κοράλιον*, Frutex est mollis , sub aqua nascens , colore viridi, baccas ferens candidas, (teste Theophrasto in tractatu de gemmis) qui ex aqua exemptus , confestim lapidescit , ruborémque contrahit. Nascitur in mari rubro, sed vilius, laudatius in Oceano Septentrionali iuxta Orchadas insulas : item in mari Siculo circa Heliam & Drepanum. Scribendum est autem Coralium vnico l, contra communem abusum. Inuenitur enim sæpe apud probatissimos poetas antepenultima correpta. Ouid.lib.4.Metamorph.

Nunc quoq; coraliis eadem natura remansit.

Idem 15.Metamorph.

Sic & Coralium quo primum contigit auras.

Claudianus geminauit l, literam , vt syllabam breuem extenderet,

Mergit se subitò,vellitq; corallia Clotho.

CORALVS, *κοράλλος*, Phrygiæ fluuius est,qui alio nomine Sangarius dicitur.Author Plin.lib.6.cap.1.

CORALLI, Populi sunt Põtici,immanitate insignes. Ouid.lib.4.de Pon.

Hic mea cui recitem,flauis nisi scripta Corallis?

Coraloachates,Gemma est ex Achatæ generibus,similis coralio aureis guttis distincto. Plin.lib.37.cap.10.

Coram, *πρὸς* cum genitiuo,Præpositio est,quæ contrariam habet significationem præpositioni Clàm : vt , Coram Senatu orationem habui. Differt tamen à Palàm : quòd Coram magis ad personas certas.Palàm ad omnes refertur. Coram indiget adiectione, Palàm non indiget. Et differt ab Ante,quod Ante oculos,longe intelligi potest : Coram, proximitatem significat.Terent.in Eunuch.

Quæ mihi ante oculos coram amatorem abduxit tuum.

Corambe, bes, *λεμβός , καὶ λεμβάδιον , σκάφος*, Herba est nota quam nos brassicam vocamus,ita dicta quasi Corambe, *παρὰ τὸ ἀμβλύνεσθαι τὰς ὄψεις*, hoc est ab eo quòd oculorum pupillas hebetet.

CORAX, racis, vel racos, *κόραξ*, Rhetoris antiquissimi nomen , qui primus in Sicilia post Hieronis mortẽ artem dicẽdi conscripsit. ¶ Huius sic meminit Cicero in Bruto , Itaq; ait Aristoteles , quum sublatis iam in Sicilia tyrannis , res priuatæ longo interuallo iudiciis repeterentur, tum primùm (quod esset acuta illa gens, & controuersa natura) artem & præcepta Siculos Coracem & Tisiam conscripsisse. Hæc Cicero. ¶Fertur item Corax primus extitisse,qui artem hanc mercede fuerit professus , Tisiámq; ea lege instituendum suscepisse , vt mercedis partem præsentem numeraret , reliquam tum demum persolueret , quum in iudicio causa perorata , victoriam reportasset. Quum itaque Tisias non parum in arte profecisset,causam quamen nullam reciperet , idque fraude facere videretur , ne reliquum mercedis præceptori persolueret , Corax hominem in ius vocat , causámque omnem in huiusmodi consert dilemma, Dísce (inquit) stultissime adolescens, vtroq; modo futurum quod postulo , siue viceris , siue condemnatus fueris. Nam à victore merces mihi ex pacto debebitur : quum ita inter nos conuenerit,vt quum primam ex iudicio victoriam reportasses,reliquum mihi mercedis persolueretur. Sin ego vicero , nihilominus iudicii laqueis teneberis, vtpote sententiis iudicum condemnatus. Ad hæc Tisias,Imo (inquit) tu potius dísce, præceptor sapientissime,neutro modo futurũ, quod postulas.Nam si tu viceris,ex pacto tibi nulla debebitur merces: quandoquidem ita conuenit,vt eam tum demum persolueremus, quum causa perorata victor discessissem.Sin ego vicero,quid quæso expectes à victore,iudicum calculis absoluto ? Hisce auditis iudices adolescentis ingenium admirati, qui telum in se contortum , tam astutè in præceptorem retorserat,feruntur acclamasse illud,quod etiam hodie prouerbii locum obtinet, *λακωνὸς λέμβαινε λακωνὴν ὁδόν*, id est Malè corui malum ouum : alludentes nimirum ad Coracis nomen,quod Latinis corui significat. ¶Est itẽ Corax,Sarmatiæ Asiaticæ mons, Colchidem habens à Meridie : de quo Ptolemæus lib.5.cap.9. Plinius Coraxicum appellat lib.5.cap.27. ¶Est item Corax, Aetoliæ mons,non procul à Callidromo. Author Ptolemæus lib.3.cap.15.

CORAXI, *κοράξοι*, Populi Colchidis,iuxta Antemunta fluuium,quorum vrbem Dioscuriadem, quondam clarissimam , commemorat Plinius lib.6.cap.5.

CORAXICVS, *κοραξικὸς*, Tauri montis pars , à gentibus sortita nomen. Vide Plin.lib.5.cap.27.Ptolemæo Corax dicitur.

Corbis, is, Vas ex viminibus factum. *κόφινος*. Cic. pro Sest. Messoria sè corbe contexit. Dicta secundum Varronem ab eo,quòd spicas aliúdve quid eó corruebant.Olim enim spicas demessas in corbes coniiciebãt, atq; ita in areas ferebant:teste eodem Varrone lib.1.Rei rustic.cap.50. Dicimus autem hic vel hæc Corbis. ¶Corbis etiam inter naualia instrumenta numeratur. Est enim vas quod in summitate mali suspenditur,vnde desuper tela in hostium naues deiiciuntur.

Corbula,diminutiuum. Vnde Cato de Re rust.cap.11, scribit villicum habere oportere corbulas Amerinas quatuor.

Corbitæ, pen.prod.Naues onerariæ dictæ,quòd in earum malo summo corbes solerent suspendi , vnde & longiusculè dicita prospici , & tela è superiore loco in hostiũ naues coniici possent. Plaut. Tardiores quàm corbitæ sunt etiam in tranquillo mari.Cic.ad Attic.lib.16, Corbitãe Patras , an actuariolis ad Leucopetram Tarentinorum : & si oneraria statimne freto,an Syracusis.

Corbito,as,are, In corbitam immittere.Plaut.in Casin. Ego noui ambas estrices,corbitant,Vbi comesse possiunt. Per translationem dixit,Corbitant,pro eo quod est,ventrem implent,quasi nauigium onerent.

Corchorus, *κόρχορος*, Herba est humilis, altitudine palmum non excedens,quæ alio nomine Anagallis,& vulgò *Morgelina*,seu *Gallina morsus* appellatur. Numeratur autem inter vilissima olera : vnde locus factus est prouerbio, *κόρχορος ἰπλαχκέους*, hoc est Corchorus inter olera:quod de iis dici solet, qui fortuna suã ampliores, honores , & sese intra suam pelliculam continere non possunt.Erasmus in Adagiis.

Corculum, Vide COR.

CORCYRA, penult.prod. *Κόρκυρα*, Insula in Ionio mari , Vlyssis naufragio,& Alcinoi hortis clara : olim Phæacia à Phæace dicta , qui genitus fuit ex eiusdem nominis Nympha , Asopi filia, rapta à Neptuno, & ad insulam delata, qui eum genuit fecit. Vbi grauida facta , Neptuno peperit Phæacem , qui fuit pater Alcinoi. Lucan.lib.2 , Hinc latè patet omne fretũ,seu vela ferantur In portus Corcyra tuos,seu læua petatur Illyris. Huius meminit & Homerus Odyss. *ν*. Plin.lib.4.cap.12 , Insula autem ex aduerso Thesprotiæ Corcyra , à Buthroto XII. M. pass. eadem ab Acroceraunijs quinquaginta millibus, cum vrbe eiusdem nominis liberæ conditionis , & oppido Cassiope , templóque Cassi Iouis , passus XCVII. in longitudinem patens , Homero dicta Scheria & Phæacia.

Hæc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hæc Plinius. ¶Est & altera eiusdem nominis insula cognomento Melæna, hoc est nigra, viginti tantùm M. pass. distans ab Issa, quam Pomponius libro 2. inter Electridas numerat. Meminit eius & Plinius lib. 3. cap. vlti.

Cordate, Cordatus, Cordax, Vide COR.

Cordiacus, morbus, Vide CARDIACVS.

CORDILLO, Stoicæ sectæ Philosophus fuit, patria Pergamenus, qui quũ omnium & regum, & principum amicitias sperneret, à Catone tamen se exorari passus est, vt illum in castra comitaretur. Volaterran. lib. 14.

Cordolium, Vide COR.

CORDVBA, æ, pen. corr. *Κόρδουβα*, Oppidum Hispaniæ Bæticæ, vrriusque senecæ, & Lucani patria: vt testatur Martial. lib. 1, ad Licianũ, Duósq; Senecas, vnicúmq; Lucanum Facunda loquitur Corduba. ¶Hinc Cordubensis conuentus dictus est, vnus ex iuridicis Bæticę cõuentibus: qui sunt omnino quatuor, Astigitanus, Hispalensis, Cordubensis, & Gaditanus: de quibus Plin. lib. 3. cap. 1.

Cordus, a, um, Quod serotina fœtura natum est. *ὀψίγονος*. vt Cordum fœnum, autumnale, quod scilicet autumno secatur. Colum. lib. 7. cap. 3, Aluntur autumnali fœno, quod cordum vocatur. Sic corda frumenta dicta sunt, quæ serò maturescunt. Et cordi agni, serotini, qui post tempus debitum nascuntur, quos vulgus vocabulo inde deducto *Cordiscos* nominat. Plin. lib. 8. cap. 47. de ouibus loquens, Gerunt partus diebus CL. Cordos vocabant antiqui, post id tempus natos. ¶Dicitur & de hominibus vltra tempus legitimum in vtero gestatis. Vnde apud Suetonium, Cordi Cremetii nomen legitur. Quo nomine etiam dictus est scriptor historiarum, quem sequi se ait Iulius Capitol. in vita Gordianorum. Quinetiam Quintilianus lib. 1, præcipit scrutandas esse à subtili præceptore origines nostrarum, vnde Agrippa, & Opiter, & Cordus, & Posthumus dicantur, Varro de Re rust. lib. 2. cap. 1, per aspirationem scribit Chordum, & *ἀπὸ τῆς χορίου* deriuat, quod significat voluam intimam, siue inuolucrum, quo fœtus in vtero matris inuoluitur. Latini Secundas vocant.

Cordyla, pen. prod. *Κορδύλη*. Thynni partus vocatur, dum adhuc paruus est, qui postea Pelamidis, & post annum, quum iam adoleuit, Thynni nomen capit, teste Plinio lib. 9. cap. 15. Martial. lib. 11.

Mox verus, & tenui maior cordyla lacerta.

CORESA, Helladis, id est, Græciæ insula. Plin. lib. 4. cap. 12, At in Hellade, inquit, etiamnum in Aegæo Lycades, Scarphia, Coresa, Phocaria, com pluréſq; aliæ, ex aduerso Atticæ sine oppidis, & ideo ignobiles.

CORFINIVM, Oppidum est in Pelignis, quod belli ciuilis tempore Domitius quum pro Pompeio occupasset, obsidione coactus Cæsari dedidit. Hanc Marsi postea Italicam appellauere, bellique Marsici tempore aduersus Romanos receptaculum, atq; adeò propugnaculum sibi constituere: vt est videre apud Strabonem lib. 5.

Corsintenses, eius oppidi incolæ: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 12.

Corgo, aduerbium apud Veteres, pro Profectò, quasi ex corde ago, id est loquor. Festus.

Coriacesia, Herba est, qua Magi tradiderunt aquam conglaciari: quo etiam nomine à Pythagora celebrata fuit, teste Plin. lib. 24. cap. 17.

Coriaceum, Vide CORIVM.

Coriago, Infesta (vt Columella inquit lib. 6.) pestis bubulo pecori, quũ scilicet pellis ita tergo adhæret, vt apprehensa manibus deduci à costis non possit. Ea res non aliter accidit, quàm si bos, aut ex languore aliquando ad maciem perductus est, aut sudans in opere faciẽdo refrixit, aut si sub onere pluuia madefactus est. Vide Colu. lib. 6. cap. 12.

Coriandrum, *κόριον* Dioscoridi, Herbæ genus etiam hodie nomen retinens: cuius semen saccharo conuestitum, non extremum inter bellaria locum obtinet. Vide Plin. lib. 20. cap. 20.

Coriarius, Vide CORIVM.

CORICAE, Insulæ duæ sunt, ante Peloponnesum. Plin. lib. 4. cap. 11.

CORINIVM, *Κόριον*, Liburniæ vrbs est apud Ptolemæum lib. 2. cap. 17, quæ Corninium Plinio dicitur. ¶Est etiam hoc nomine apud Ptolemæum vrbs Britanniæ, quæ vulgò *Claudiocestria* vocatur.

CORINNA, *Κόριννα*, Doctissimarum aliquot poetridum nomẽ fuit, quarum prima Thebana, fuit seu Tanagræa, Archelodori & Procratiæ filia, & Myrtidis discipula, quæ lyricorum principem Pindarum quinquies vicisse, & Epigrammatum quinque libres edidisse fertur. Secunda fuit Thesbia, veterum monumentis plurimùm celebrata. Tertia floruit Ouidii temporibus, ipsi poetæ charissima. De hac Martial.

Norat Nasonem sola Corinna suum.

CORINNVS, *Κόριννος*, Iliensis poeta fuit, qui primus Iliada conscripsisse creditur, & Homero maioris operis argumentum suppeditasse. Suid.

Corinthas, adis, Herba alio nomine Menais dicta, cuius succo in aqua decocto serpentium ictus protinus sanari prodidit Democritus referente Plin. lib. 24. cap. 17.

CORINTHVS, *Κόρινθος*. Vrbs Achaiæ, ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita: (Isthmos autem Græci vocant angustias, quibus à peninsula ad continentem est aditus) ab ortu Saronicum, ab occasu Crissæum sinum habens, qui & Corinthiacus dicitur: duobus inclyta portubus, quorum Lechæum Ionio, Schænus Aegæo imminet mari. Vnde & Bimarẽ Corinthum poetæ peculiari epitheto appellarunt. Ouid. 4. Fast.

Adriacúmq; parens latè, bimarémq; Corinthum.

Horat lib. 1. Carm. Ode 7,

Laudabunt alii claram Rhodon aut Mitylenem,
Aut Ephesum, bimarísve Corinthi Mœnia.

Fertur autem Corinthus primò a Sisypho latrone Aeoli filio condita fuisse, & Corcyra nominata, authore Strabone: postea Ephyre, deinde euersa, & instaurata à Corintho Marathonis, seu Pelopis (vt Suidæ placet) siue (vt alii malunt) Orestis seu Iouis filio, Corinthus appellata. Habuit autem hæc vrbs montem præruptum, iisdem mœnibus conclusum, in quo arx fuit nomine Acrocorinthus, & Pirene fons Musis sacer. Hanc vrbem Cicero pro lege Manilia, Græciæ totius lumen appellat. Eò enim potentiæ propter situs opportunitatem excreuit, vt vix Romanæ vrbi concederet: tantúmque in fastum euasit, vt populi Romani legatos iniuriosius appellare, & (si Straboni credimus) etiam sordibus perfundere nõ dubitaret. Qua re cõmoti Patres, quum etiam antea crescentem in dies vrbis potentiam suspectam haberẽt, bellum illi inferendum censuerunt. Missus itaq; in Græciam L. Mummius, Corinthum obsedit, tandémq; captam incendit, soloq; æquauit, adeò vt vix vllum Corinthi vestigium fuerit relictum. Quo incendio quantæ opes fuerint absumptæ, docet Florus his verbis, Quid signorum (inquit) quid vestium, quid vetabularum raptum, incensum, proiectum est? Quantas opes victor & abstulerit, & cremauerit, hinc scias, quòd quicquid Corinthii æris toto orbe laudatur, incendio huic superfuisse constet. Nam & æris pretiosiorem notam ipsa opulentissimæ vrbis fecit iniuria, quia incendio perustis plurimis statuis atque simulachris, æris, argẽti, auriq; venæ in commune fluxerunt. ¶Apollodorus author est, fuisse & alias hoc nomine dictas ciuitates, quarum vna fuit in Thessalia, altera in Epiro, tertia in Elide.

Corinthius, & Corinthiensis, adiectiua, quæ sic abinuicem distinguuntur, vt Corinthii, *Κορίνθιοι*, sint qui Corinthũ habitant, seu qui ex Corintho nati sunt: Corinthienses qui alibi nati sunt, sed negotiantur Corinthi.

Corinthia vasa, *Κορίνθια σκεύη*, dicuntur ex ære Corinthio fusa, quæ tanto olim in pretio habita sunt, vt sæpe argenti nonnunquam etiam auri æstimationem excederent. Aeris autem Corinthii non naturalis erat, sed artificio quæsita nobilitas, auro, argentóq; æri permisto. Hæc autem metallorum commistio casu primùm est adinuenta, confusis ex Corinthi incẽdio metallis. Tria autem sunt genera Corinthii æris, vt docet Plin. lib. 34. cap. 2, Cãdidum, quod nitore accedit quam proximè ad argentum: in quo scilicet argenti mistura prævaluit. Alterum, in quo auri fulgus color inspicitur. Tertium, in quo æqualis temperies omnium fuit. Cic. lib. 2. Tusc. Scis igitur, siquid de Corinthiis tuis amiseris, posse habere te reliquam supellectilem saluam.

Corinthiacus, a, um, *Κορινθιακός*, Quod ex Corintho est. Ouid. lib. 1. Trist. Illa Corinthiacis primùm nihil cognita terris.

Corinthiarius, à Suetonio positum est pro amatore nimio Corinthiorum vasorum.

Coriolana pyra, Quæ dicantur, vide Plin. lib. 15. cap. 15.

CORIOLANVS, Martii ciuis Romani nobilissimi cognomen fuit, ab eo in memoriã Coriolorum vrbis à se expugnatæ vsurpatum. Hic plebis odio in exilium actus, Volscis pop. Rom. hostibus se coniunxit, patriæq; infestissimum bellum intulit: neq; à quoquam aut precibus aut minis flecti potuit, nisi à Veturia matre & Volumnia vxore. Vide historiam latius apud Liui. lib. 2. ab Vrbe. Hunc Cicero in Bruto cum Themistocle confert, his verbis, Bellum (inquit) Volscorum illud grauissimum, cui Coriolanus exul interfuit, idem ferè cum Persarum bello fuit, similisq; fortuna clarorum virorũ. Siquidem vterque quum ciuis egregius fuisset, populi ingrati pulsus iniuria, se ad hostes contulit, conátúmq; iracundiæ suæ morte sedauit. Hæc Cicero. Coriolani vitam vide latius apud Plutarchum.

CORIOLI, *Κορίολλαι* Stephano, Latii oppidum fuit, à Cn. Martio expugnatum. Vnde & ipse Coriolanus dictus est. ¶Coriolani eius oppidi incolæ. Plin. lib. 2. cap. 4.

Corion, *κόριον*, Herba est, oleraceo frutice, tenui, cubitali, rubente, folio rutæ, odore acri, semine in siliqua nigro: aliis nominibus Hypericum, & Chamæpitys appellata: teste Plinio lib. 26. cap. 8. In officinis Hyperici nomen retinet. Vulgus *Perforatam*, & *D. Iohannis herbam* appellat.

Coris, *κόρις* Dioscoridi, Frutex est folio erucæ, sed minore, & pinguiore, & rubente, palmum altus, sapore grato, acri, odorato. Quidam Hypericum appellant. Plin. lib. 26. cap. 8. ¶Est & aliud Hypericon, quod alii Corin appellant, folio tamaricis, & sub ea nascitur, sed pinguioribus foliis, & rubentibus.

Coritus, Vide CORYTHVS.

Corium, Animalium est, præsertim eorum quæ crassiorem pellem habent, ac duriorem: quanuis quandoque de quacunque pelle dicatur, etiam rerum inanimatarum. *Βύρσα, σπῦρος, λύμαξ*. Cæsar 2. bell. Ciuil. Super lateres coria inducuntur, ne canalibus aqua immissa lateres diluere possit. Cicero 1. de Nat. deorum. Quarum aliæ coriis tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ. Apud Plinum, Corium terræ est, non tam cutis eius, faciésque summa, quàm tectorium, & statumen quoddam crassius, cui & aliud quoque subesse potest corium. Nam in parietibus struendis, ordines ipsi laterum Coria à Vitruuio dicuntur, hoc est quæ vulgò turba opificum appellat *Cursus*. Budæus in Annotationibus in Pand. ¶Dicitur & Corius, masculini generis. Plaut. in Pœnu. Heri in tergo meo tres facilè corios contriuisti bubulos. ¶A Corium fit Excorio, as, *Δέρω*, quod est corium detraho: de quo latius suo loco.

Coriaceum, Quod ex corio est. *σκύτινον*.

Coriarius, Qui coria concinnat, præsertim crassiora. *Βυρσοδέψης*. Plinius libro 17. cap. 9, In coriariorum officinis pilo madefacto. ¶Coriarius præterea est frutex, siue herba syluestris, foliis myrti, calicúlis breuibus, venena & tineas pellens: cuius aridis foliis, vt malicorio, coria perficiuntur. Alio nomine Rhus appellatur, teste Plinio libro 24. cap. 11.

CORNE, Collis suburbanus agri Tusculani, qui olim lucum habuit faginum, antiqua religione Dianæ consecratum: de quo Plinius libro 16. cap. vltimo.

CORNEATES, Populi sunt Pannoniæ, apud Plin. lib. 3. cap. 25.

CORNELIA, *Κορνηλία*, Matrona nobilissima fuit, Sẽpronii Gracchi vxor, & Tiberii & Caii Gracchorum mater, & maioris Africani filia, quæ à Valerio Max. laudatur, quòd matronæ Campanæ ornamenta sua pulcherrima ostentanti, non aurum, non gemmas, non denique vestes oppoluerit, sed liberos, qui maxima sunt matronarum ornamenta. Fuit hæc mulier doctissima, & Latinæ puritatis diligẽtissima obseruatrix: quæ etiam Epistolas tersissimè scriptas reliquit: quarum meminit & Cicero in Bruto, Legimus, inquit, epistolas Corneliæ matris Gracchorum: apparet filios non tam in gremio educatos, quàm in sermone matris. ¶Quintilianus item Corneliæ eloquentiam commendat his verbis, Magni interest (inquit) quos quisque audiat quotidie, quibuscum loquatur à puero: quemadmodum patres, pædagogi, matres loquantur. Eloquentiæ Gracchorum mater Cornelia pro illo tempore plurimum contulit. Hæc Quintilianus. ¶Fuit & Cornelia Pub. Sestii vxor, cuius meminit Cicero lib. 5. Epist. Famil. his verbis, Non satis, inquit, credidi homini prudenti tam valde esse mutatam voluntatem tuam: sed posteaquam & Cornelia tua Terentiam conuẽnit, & ego cum Q. Cornelio loquutus sum, adhibui diligẽtiam quæsiescunq; Senatus fuit, vt adessem.

CORNELIORVM familia Romæ fuit in primis illustris: ex qua non minimi nominis fuit Cornelius ille Cossus, qui quum Tribunus esset militum in exercitu, Volumnium Lartem Veientum regem occidit, secundáq; opima spolia Ioui Feretrio retulit, Cossus cognominatus à corporis rugositate. Cossos enim eos qui rugosi sunt, & aspera facie, à similitudine vermium, qui in ligno nutriuntur, Festus dicit vocari. ¶Cornelius Asina, quum fundum emisset, sponsórq; pretii ab eo expeteretur, postera die asinam facultis pecunia plenis in forum adduxit pro sponsore, vnde cognomentum accepit. Author Macrobius. ¶Cornelius Balbus, genere Gaditanus fuit, à Cn. Pompeio Magno ciuitate donatus: qui deinde eo nomine in ius accersitus, quasi per imperitiam legis eum ciuitate Põpeius donasset, Ciceronis patrocinium meruit. Hic postea ex Cæsaris familiaribus factus, plurima apud eum & gratia & autoritate polluit. Cice. Attic. Fuit apud me Cornelius: hunc dico Balbum, Cæsaris familiarem. ¶Cornelius Centimalus, & Sulpitius Galba Consules, quum Annibal mœnibus appropinquaret, occurrentes magna vrbis trepidatione extra vrbem castra habuere. Plutarchus in Annibale. ¶Cornelius Epitadius, L. Cornelii Syllæ Dictatoris libertus, librum, quem Sylla de suis rebus gestis imperfectum reliquit, suppleuit. Tranquillus. ¶Cornelius Gallus, Poeta fuit elegiographus, Foroiulienſis, qui Augusti fauore conscendit ad gradum Prætoræ. Fuit primùm summus Octauii amicus, sed postea suspicione coniurationis, quum in eius odium impegissent, sibiipsi mortem consciuit anno ætatis quadragesimotertio. Ouid. lib. 3. Eleg.

Sanguinis atque animæ prodige Gallet æ.

Cornelius Gallus (inquit Seruius) primus Aegypti præfectus fuit, & Poeta eximius. Nam & Euphorionem Græcum transtulit in Latinum sermonem, & amorum suorum de Cytheride conscripsit libros quatuor. Hic primùm in amicis Augusti Cæsaris fuit: postea quum venisset in suspicion em quòd contra eum coniurasset, occisus est. Fuit autem amicus Virgilii, adeò vt quartus Georgicõn, à medio vsque ad finem eius laudes teneret: quas postea iubente Augusto in Aristæi fabulam commutauit. Hic Gallus amauit Cytheridem meretricem, libertam Volumnii: quæ eo spreto, Antonium euntem ad Gallias est secuta: propter quod dolorem eius consolatur Virgilius Eclog 10. Hæc Seruius. Cytheridem autem quam deperibat, mutato nomine, Lycorim vocauit. Ouid.

Gallus & Hesperiis, & Gallus notus Eois,
Et sua cum Gallo nota Lycoris erat.

¶Cornelius Merula Consul, Contra Boios in Galliam missus, duodecim millia hostiũ cecidit. Autor Liuius de bel. Macedon. lib. 5. ¶Cornelius Merula, superioris nepos, Flamen Dialis, partium Syllanarum, ingresso vrbem Mario, in Iouis æde, venis succisis, se necando mortis contumelioſæ damnationem effugit: sacerdotisq; sui sanguine foci vetustissimi maduere. Valerius de Morte. ¶Cornelius Nepos, Ciceronis tempore, vir disertus, vitas illustrium virorum scripsit, quarum tãtùm Põponius Atticus extat: totiúsq; æui historiã, tribus (vt Martialis verbis vtar) chartis explicuit. Huic Valer. Catullus Veronẽsis opus suũ dedicat, vt indicat primũ operis epigramma. Vide plura de hoc apud Crinitũ. ¶Cornelius Seuerus, inter poetas Epicos ab antiquis authoribus relatus est. Ingenio fuit magno, & in scribendis versibus facili. Constat eundem fuisse versatũ in declamationibus, qua in re ingeniũ suum acq; eruditionẽ maximè probauit: quum in eodem officio essent alii cõplures, vt Asinius Pollio, Põpeius Silo, Porcius Latro, & Aufidius Bassus. A Fabio Quintiliano ita cõmẽdatur, vt versificator quàm poeta melior habitus sit. Scripsit inter alia multa, opus de bello Siculo, quod ab eo absolutum non est propter immaturam mortem. Quod opus si absoluere potuisset, meritò sibi secundum locum vendicasset, vt idem Quintil. author est. Extat eius carmen illud, quo elegãter deflevit Marci Ciceronis interitum: quod etiam ab Anneo Seneca magnopere commendatum est, Oráq; magnanimûm spirantia penè virorum. In rostris iacuere suis. sed enim abstulit omnes, Tanquam sola foret rapti Ciceronis imago, &c.

Cornetum, Vide CORNVS.

Corneus, Vide CORNV, & CORNVS arbor.

Cornicen, Vide CORNV.

Cornicor, Cornicula, Vide CORNIX.

Cornicularius, Nomen est ordinis in militia, sicut Cõmentariensis, & Accensus. Docet Asconius Cornicularium à corniculo sic inclinari, vt à cornu Cornicinem. Nam qui cornicilo militabat. is & Cornicularius dicebatur. Maternus videtur ostendere Cornicularium officium fuisse super sententijs damnatorum, quum ait lib. 2, Quòd si in his lo-

cis Mars se aliqua societate coniunxerit, vel si cum his fuerit inuentus, erunt homicidiis publici prepositi, & exceptores earum sententiarum, quæ de hominum capitibus proferuntur, aut cornicularii, aut commentarienses. sed quibus iura committantur.

Corniculum, Vide CORNV.

CORNIFICIVS, Poetę eruditissimi nomẽ fuit, cuius egregia opera vsus est Augustus in bello Siculo. Hic milites fugientes nõ iufacetè Galeatos lepores solebat appellare: à quibus tandem destitutus, ab hostibus circunuentus est, & occisus. Huic soror fuit nomine Cornificia, cuius carmen magno in pretio habitum fuit.

Cornigenus, Corniger, Cornipes, Vide CORNV.

CORNISCARVM DIVARVM, Locis trans Tyberim erat, cornicibus dicatus, quòd in Iunonis tutela cornices esse putabãtur. Author Festus.

Cornix, *κορώνη*, Auis viuacissima, minor coruor, quæ cæterarum auium dux esse dicitur. Annosa cornix, Horat. 3. Carmin. Improba cornix, Virg. 1. Georg. Idem 9. Eclog. Ante sinistra caua monuisset ab ilice cornix. ¶Cornices etiam accipi solent pro iis qui se sapientiores ac duces aliorũ videri volunt: vnde Cornicu oculos configere, prouerbio dicimus, pro eo quod est veterũ sententiã nouo inuento obscurare, & efficere vt priores nihil scisse videãtur. Cic. pro Muræna, Inuentus est scriba quidam Cn. Flauius qui cornicũ oculos confixerit, & à prudentibus iuris sapientiã ipsorum cõpilarit. ¶Est etiã Cornix annulus ferreus, quo ostium pulsatur, à figura, aut potius à garrulitate sic dictus.

Cornicula, diminutiuum. Hieronymus ad Paulinum, Malo alieni operis interpres existere, quàm (vt quidam faciunt in formes cornicułæ) alienis me coloribus adornare. Alludit ad cornicułam illam, quæ (vt est in fabulis) alienis pennis ornata, reliquis auibus aliquandiu nõ partę fuit admirationi, donec deprehenso fuco, sуas quæq; aues pennas repetentes, nudam cornicułam destituerũt. Quam fabulam ita tangit. Horat. in Epist. -ne si repetitum venerit olim Grex auium plumas, moueat cornicula risum Furtiuis nudata coloribus.

Cornicor, aris, pen. prod. deponens, Significat more cornicũ gario. *κορώνω*. Pers. Sat. 1, Nescio quid tecum graue cornicaris inepté.

Cornu, & hic Cornus, secundũ Priscianum, i curuore (vt scribit Varro) nominatur. *κέρας*. Plin. lib. 28. cap. 11, Dentes mobiles confirmat ceruini cornus cinis. Idẽ lib. 11. cap. 37, Omnibus autẽ caua & in mucronem demum concreta sunt cornua: ceruis tantũ solida & singulis annis decidua. ¶Hinc fiũt Vnicornis, *μονόκερως*. Bicornis, *δίκερως*. Tricornis, Quadricornis. ¶Per translationem Cornua, fluminum dicuntur flexus, & curuitates alueorum, quòd multis in locis ad cornuum similitudinem flectantur. Cic. Attic. lib 8. Ab vtroque portus cornu moles iacimus. Valer. Flac. lib. 1. Arg. Elatis cornibus amnes. ¶Item Cornua antennarum, significant vtranque partẽ antennæ. *κεραία*. Virg. 3. Aene.

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

¶Similiter in prælio Cornua dicuntur acies partes ab vtroque latere prominentes. *κέρα*. In exercitu enim est dextrum & sinistrum cornu, & quod inter vtrunq; est, dicitur Media acies. Terent. in Eunuch.

-in medium huc agmen cum vecti Donax,
Tu Simalio in sinistrum cornu, tu Syrisce in dexterum.

Cæsar 1. bell. Gall. Ipse à dextro cornu prelium cõmisit. ¶Item Cornu, *ξυμφύτευμα* gen. est tubæ obtortę, à quo Cornicines, *ξυμφυτευταὶ* dicti sũt.

Cornucopiæ, *κέρατα ἀμαλθείας*, Cornu fuisse existimatur, quod Hercules cum Acheloo in speciem tauri mutato congressus, ei detraxit: hoc Naiades acceptum, & omnium fructuum primitiis refertum, Copiæ consecrarunt: vnde apud Ouid. Achelous,

-rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit, truncáq; à fronte reuellit:
Naiades hoc pomis & odoro flore repletum.
Sacrarunt, diuęſq; meo bona Copia cornu est.

Corniculum, diminutiuum à cornu *κεράτιον*. Plin. lib. 11. cap. 28, Aliis cornicula ante oculos prætẽduntor ignaua. Idem lib. 9. cap. 32. de cochleis, Oculis carent, itaq; corniculis prætentant iter. ¶Hoc etiam nomine vocatum est oppidum iuxta Tarquinios, *κέρνικες* Stephano, à quo oppidani Corniculani, *κερνικανοὶ* appellati sunt. ¶Et Corniculum, ornamenti genus, quo donabantur milites ab imperatoribus pro re bene gesta. Liui. lib. 10, scribit Papyrium Consulem equites omnes ob insignem in bellis operam, donasse corniculis, armilliſq; argenteis.

Cornicen, pen. corr. Qui cornu canit. *κερατίτης*, *βυκανητής*. Inuen. Quadraginta dedit Gracchus sestertia dotem Cornicini, siue hic recto cantauerit ære. Hisce olim etiam in prælijs vtebantur, quemadmodum & tubicinibus. Liu. 2. ab Vrbe, Cornicines, tubicinésq; in equos impolitos canere ante vallum iubet.

Cornigenus, a, um. Quod est ex genere cornua habentium: sicut Caprigenum, quod est ex genere caprarum. *κερατογενὴς*.

Corniger, pen. corr. Gerens cornua. *κερατοφόρος*, *κερασφόρος*. vt Cerui cornigeri, Ouid. 7. Metamorph. Caput cornigerum, Ouid. Epist. 5. Fluuius corniger, Virgil. 8. Aeneid. Taurus corniger, apud Cic. 2. de Nat. deor. Bacchus etiam corniger dictus est, quia simulachro Liberi patris cornua adiiciebantur, quòd vini inuentor fuerit. Homines enim nimio vini potu truces redduntur.

Cornipes, penult. correpta. Animal corneos habens calceos, sicut equus & capra, & huiusmodi vngulum aut pedum animalia. *κερατόνυχες*. Ouid. lib. 2. Fastor. Cornipedi Fauno cæsa de more capella. Nam Faunus caprinos pedes habere fertur.

Cornupeta, penultima corrept. Animal quod cornibus petit, id est ferit. *κερατίζοντες*.

Cornutus, a, um, Quod habet cornua. *κερατόεις*, *κεράστινος*. Varr. 2. de Re rust. cap. 7, Aetas cognoscitur equorum, & ferè omnium qui vngulas indiuisas habent, & etiam cornutorum. ¶Potest etiam dici Cornutum, quod procedit ex cornu. Martial. Occubuit tandẽ cornuto ardore potitus

Universidad de Deusto
Biblioteca

potitus. Cornutæ quadrupedes à veteribus dicebãtur elephanti: nam quos in his dentes multi dicunt, cornua sunt.

Corneus, a, um, adiectiuum nomẽ, κερατίνος. Vnde hybernæ coronæ Corneæ dictæ sunt, quoniam negante tum flores terra, laminis è cornu tinctis fieri solebant. Vnde Corneum rostrum. Cic. 2. de Natu. deor. Ibi aues excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceróq; rostro. Corneus color, qui cornu, vel corni similitudinam refert. Plin.

Corneolus, diminutiuum. Cic. 2. de Nat. deor. Sed duros, & quasi corneolos habent introitus, multisque cum flexibus: quòd his naturis relatus amplificatur sonus.

Cornus, fœm. gen. tam quartæ quàm secundæ declinationis, secundum Prisc ianum, Arbor ramos habens duritie & rigiditate cornibus similes, fructum circa solstitia ferẽs, primò candidum, postea sanguineum. κρανέα. Virg. 2. Georg. -& bona bello Cornus. id est apta hastilibus. Itala cornus, Virgil. Aeneid. lib. 9. Coniecto sternit iaculo, volat Itala cornus, id est telum ex corno factum.

Cornũ, corni. generis neut. Fructus arboris corni. κράνειον. Idem 3, Aenei. -baccas, lapidosáque corna Dant rami.

Corneus, a, um, Quod ex corno est. κρανίνος. Plaut. Duram ac corneam virgam. Cornea pyxis, Plin. lib. 21. cap. 20. Venabula cornea, Ouid. Epist. 4. Virgulta cornea, Virgil. 3. Aeneid.

CORNVTVS, κορνοῦτος Suidæ, Philosophus fuit ex Lepti ciuitate Africæ, qui teste Suida, non pauciores discipulos morum comitate, quam eruditionis nomine ad se pellexit. Floruit Neronis tẽporibus, à quo etiam fuit interfectus. ¶ Fuit & Cornutus Prætor vrbanus Romæ Ciceronis temporibus: de quo sic scribit lib. Epist. 10, Placuit nobis, inquit vt statim ad Cornutũ Pr. vrb, literas deferremus: qui quòd coss. aberant, Consulare munus sustinebat more maiorũ. Item ad Attic. lib. 1. Epist. 9. Bonis vtimur Trib. pleb. Cornuto verò Pseudocatone.

COROEBVS, sine aspiratione, κόροιβος Suidæ, Filius fuit Mygdonis, (vnde à Virgilio Mygdonides appellatur) qui incẽsus amore Cassandræ, quã etiam Priamus pater ei desponderat, ad Troiam venit, socero & Phrygibus laturus auxilium, quanuis à sponsa ipsi exitium, nisi abiret, esset prædictũ. Nam ea nocte, qua Ilium cecidit, occisus est à Peneleo quodam Græco. Virgil. 2. Aeneid. -iuuenisque Corœbus Mygdonides, illis qui ad Troiam fortè diebus Venerat insano Cassandræ incensus amore. Vide prouerbium, Stultior Corœbo.

Coron, κόρων Dioscoridi, Herba est eadem cum syluestri ruta.

Corolla, Corollarium, vide CORONA.

Corona, est quam Græci στέφανον vocant, à nostris olim Strophium, ἀπὸ τῦ στρέφειν, quod est vertere. Postea per diminutionem Strophiolum est appellatum: deinde etiam Serta in plurali numero à serendo. Et quum videatur corona à choro dici, caret tamen aspiratione. Plaut, Asin. Tum si coronas, serta, vnguenta iusserit Ancillam ferre Veneri. Cic. 6. Verr. Vnxisse vnguentis, cõplesse coronis & floribus. ¶ Fuerunt autem apud Romanos diuersorum generum Coronæ in magno pretio habitæ: scilicet, Triumphalis, quæ imperatoribus post victoriam ad vrbem redeuntibus ad triumphum mittebatur. Hæc antiquitus ex lauro fiebat: postea etiam ex purissimo auro fieri cœpta: quod etiam inde aũrum coronarium vocatur. Obsidionalis, quam liberati ab obsidione dabant ei qui ipsos liberauerat ex agmine decerpto inde, vbi obsessos ille seruasset. Nam (vt ait Plinius) summum apud antiquos signum victoriæ erat, victos porrigere herbam è terra. Ciuica, quem ciuis ciui, à quo seruatus est in prælio, testem vitæ, salutisque perceptæ dat: & hæc erat primò ilignea, postea magis placuit ex quercu. quòd ante inuentas fruges, arboris eius glandibus homines victitarint. Muralis erat, qua donabatur ab imperatore qui primus murum subiisset, inque oppidum hostium per vim ascendisset. Hæc corona, ad incitandos ad oppugnationem militum animos, ex auro fiebat. Vallaris, quæ & Castrensis dicitur, similiter aurea, habens insigne valli. Hac donabatur qui primus hostium castra, pugna introisset. Naualis quoque aurea, quibusdam quasi rostris nauium insignita, qua donari consueuerat qui primus maritimo prælio in nauem hostium vi transiisset. Oualis myrtea erat, qua vtebantur Imperatores, qui ouantes introibant ciuitatem. Ouantes autem Imperatores, vrbem introibant quum bellum non ritè indictum erat, neque cum iusto hoste gestum, vtpote subactis seruis, aut piratis, aut humili alio quouis hoste: aut etiam quoties facta repentè deditione, victoria citra pluuerem (quod dici solet) obtigerat. His itaque mittebatur corona ex myrto, quæ est arbor Veneri sacra, quòd huiusmodi victorias Venereas magis iudicarent quàm Martias. ¶ Corona etiam dicitur ornamentum muliebre. Horatius lib. 1. Carmin.

Et scindit hærentem coronam crinibus.

¶ Item ponitur pro cõuentu hominum circunstante. Cic. pro Placco, A iudicibus oratio auertitur, vox in coronam turbámque effunditur. Idem pro Milone, Non enim corona vester consessus cinctus est, vt solebat. ¶ Item pro circulo circa lunam. ἅλως. ¶ Item pro signo cælesti supra humerum Artophylacis. Virgil. 1. Georg.

Gnosiáque ardentis decedat stella Coronæ.

Ferunt Ariadnen coronam dono accepisse à Theseo, inde nupsisse Libero patri: & post eius mortem coronam à Libero in cælo fuisse collocatam. Alii dicunt hanc coronam dedisse Bacchum Ariadnæ, quum ad Minoem in Cretam venisset. Alii dicũt coronam fuisse Baccho datam à Venere, quum Ariadnen vxorem duceret. Hæc Cancro & Leone exoriente occidit: exoritur cum Scorpione Nonis Octobris: habet stellas nouem in orbem dispositas.

Corolla, diminutiuum, Parua corona, στεφάνιον. Propertius. Me iuuat externis positum languere corollis.

Corollarium, authore Varrone lib. 1. Significat id quod additum est supra mensuram, præterquàm quod debitum est, tanquam, auctarium quod-

dam: à corolis nomen deductum, quòd hæ, quum placuerant actores, in scena dari solitæ sint. ἀκροθῖνια, στρομματοθήκαι, πτέρυγες, ἐπιπλόκιον, vnde & Corollaria, dicuntur ipsæ coronæ. Suetonius in August. Itaque corollaria & præmia alienis quoq; muneribus ac ludis, crebra, & grandia de suo offerebat. Plin. lib. 21, Paulatim & Romæ subrepsit appellatio Corollis, inter initia propter gracillitatem nominatis, mox & Corollaris postquam è lamina ærea tenui inaurata aut inargẽtata dabantur. Cic. in Frumentaria. Nolo hic colligere, qui numulis corrogatis de nepotum bonis, ac de scenicorum corollariis decimã emerunt. ¶ Hæc autem quum pretii parui forent, factum est, vt Corollarium, pro re leuiori accipiatur. Plin. lib. 9. cap. 35, At illa corollarium id esse, sumpturámq; ea in cœna taxationem confirmans. Apuleius symbolycõs Corollarium vocauit posticum concubitũ, quum ait, Mihi iam fatigato, de propria liberalitate Photis puerile obtulit corollarium.

Corono, as, Coronam capiti impono. στεφανόω. Plin. lib, 15. cap. 4, Athenæ quoque victores olea coronant. Virgil. 1. Aeneid. Crateras magnos statuunt, & gina coronant.

Coronatus, participium. Cic. 2. de Legib. Sequebantur epulæ, quas inirent propinqui coronati.

Coronarius, rii, Qui coronas nectit, στεφανοπλόκος: cuius fœmininum est Coronaria, στεφανοπλόκος, ὁ, Mulier coronas conficiẽs. Plin. lib. 21. cap. 2, Factum, id est ex ingenio Glyceræ coronariæ, dilectæ illi.

Coronarius, a, um, adiectiuũ, Quod ad coronas pertinet, στεφανοπλικός. vnde, Aurum coronarium, ex quo coronæ conficiebantur. Cicero pro lege Agrar. Quod ad quenque peruenerit ex præda, ex manubiis, ex auro coronario. ¶ Coronarium opus, in modum coronæ factum. Plinius libro. 15. cap. 30, Ramos spargit à radice dodrantales, topiarii ac coronarii operis.

Coronamentum, ti, Coronarum materia, hoc est flores, aut frondes coloris aut odoris gratia coronarum confectioni congruentes. στέφανωμα. Plin. lib. 21. cap. 1, In hortis seri & coronamẽta iussit Cato. Idem eodem lib. cap. 9. Folia similacis, & hederæ in coronamẽta se dedère, coronæq; earum obtinent principatum.

CORONES, es, pen. prod sine Corona, æ. κορώνη, Peloponnesi oppidum est, ad sinum Messeniacum, non procul à Pamisi fluminis ostio: etiam hodie nomen seruans.

Coronæus, a, um, κορωναῖος, vt Sinus Coronæus, κόλπος κορωναῖος, qui & Messeniacus, ab Acrita promontorio, ad Tænarum vsq; agri Laconici promontorium, extensus. Vide Plin. lib. 4. c. 5, & Strab. lib. 8.

CORONEA, κορώνεια, Vrbs est Bœotiæ, non procul ab Helicone, in colle sita: ita dicta (vt Stephano placet) à Corono Therſandri filio. In huius agro negant talpas aut gigni, aut aliunde illatas viuere posse. ¶ Est & altera eiusdem nominis vrbs in Phthiotide, non procul à Pagasis: cuius meminit Strabo lib. 9. Plin. lib. 4. cap. 7, Iuxta Cephisum amnẽ Lamia, & Anichia, Medeon, Philigene, Grephis, Coronea, Chæronia. ¶ Stephanus & alias eiusdem nominis vrbes commemorat, quas quòd nullam earum mentionem apud Geographum fide dignum inuenerimus, hîc consultò prætermisimus.

Coroneola, Genus rosæ est autumni tempore in rubo prouenientis. Plin. lib. 21. cap. 4.

Coronis, coronidis, pen. prod. fœminini generis, Summitas, seu apex alicuius rei, velut montis, aut structuræ alicuius. κορυφή. ¶ Significat & extremam nauis partem, hoc est incuruum quiddam supra puppim in rostri modum eminens. ¶ Deniq; Coronidem per translationem accipimus pro quocunq; fine, & vltima manu rei alicui impositã, siue etiã pro eo quod rei absolutæ ornatus magis quàm necessitatis ergò accedit. Martial. lib. 10, Sed nimius videor, seraq; coronide longus Esse liber: legito pauca, libellus ero. Idem, Et mage principio grata coronis erit. ¶ Postremò Grammatici, quoties persona actoris eodem metri genere finit quo cœperat, Coronidem vocant: eámque notant veluti rostri figuram exprimentibus lineis.

CORONIS, idos, κόρωνις, Alio nomine Arsinoe, Nympha fuit, Phlegyæ, vel, vt alii tradunt, Leucippi filia, quæ quum forma esset non inelegãti, Appollini placuit, à quo & vitiata & grauida facta est. Verùm quum postea Ischidi cuidam Thessalo, mutuo eius amore capta, sui copiam faceret, à coruo deprehensa est: ex quo quum Appollo amicæ perfidiam cognouisset, telis eam confodit: puerúmque (qui postea Aesculapius appellatus est) ex vtero eius exemptum, Chironi Centauro tradidit educandum. Ouidius libro 2. Metamorphos. Pulchrior in tota, quàm Larissæa Coronis Non fuit Aemonia, &c. Vide latius in dictione AESCVLAPIVS.

Coronopus, κορωνόπους, Oblonga herba est fissis foliis, per terram repens, cuius radix cæliacis præclare facit in cinere tosta. Plinius lib. 22. cap. 19, & lib. 21. cap. 16, hanc herbam inter graminis genera assignat, & à Romanis Gramen aculeatum vocari asserit. Vulgò ab olitoribus *Dens Canis* appellatur. Ruellius.

Corophium, Piscis de genere cancrorum. Plin. lib. 32. cap. 11.

CORPILLI, Populi sunt Thraciæ, Hebrum accolentes, vt scribit Plin. lib. 4. cap. 11.

Corporale, Corporatio, Corporatura, & Corporeus, Vide CORPVS.

Corpus, poris, Generaliter dicitur substantia omnis vsu tactúve perceptibilis. σῶμα. Cicero 2. de Orato. Etenim corpus intelligi sine loco non potest. ¶ Aliquando Corpus accipitur pro massa totius animalis ex partibus similaribus & organicis compacta, quæ vnà cum anima totum constituit animal. Cicero pro Marcello, Vita corpore & spiritu continetur. ¶ Aliquando pro sola carne ponitur. Cicero Gallo, Ego hîc cogito commorari, quoad me reficiam: nam & vires & corpus amisi. Martialis vtranq; significationem vno versu complexus est. Viuebam laceri membris stillantibus artus, Inque omni nusquam corp

corpore corpus erat. ¶ Corporum tria genera Pomponius esse affirmat. Vnum, quod vna specie continetur: vt, Homo, Lapis, Lignum. Alterum, quod ex contingentibus, hoc est pluribus inter se cohærentibus constat: vt Aedificium, Nauis, Armarium. Tertium, quod ex distantibus compactum est, vt puta ex pluribus corporibus, vni nomini subiectis: vt Populus, Legio, Grex. Aliter Philosophi corpora distinguunt: vt quædam sint Inanimata, vt lapis, ferrum: alia Animati, vt arbor, leo. Ex his rursus quædam sunt anima vegetatiua duntaxat prædita: vt plantæ: quædam sensibili, vt bruta omnia animalia: quædam rationali, vt soli homines. ¶ Corpus, pro opere aliquo scripto, & volumine. Cic. ad Lucceium lib. 5, A principio enim coniurationis vsque ad reditum nostrum, videtur mihi modicum quoddam corpus confici posse. Idem ad Quint. fratrẽ lib. 2, Sed vtros eius habueris libros, (sunt enim duo corpora) an vtrosq;, nescio. ¶ Corpus pro parte, seu tribu ac multitudine populi. Liui. 1. ab Vrbe, Sui corporis creari regem volebant. ¶ Corpus ciuitatis. Liui. 6. bel. Pun. Corpus nullum ciuitatis, nec Senatum, nec plebis consilium, nec magistratus esse. ¶ Collegiorũ corpus. Caius in l. 1. parag. in collegia. ff. quod cuiusq; vniuersi. Item collegia Romæ certa sunt, quorum corpus Senatusconsultis, atq; constitutionibus principalibus confirmatum est.

Corpusculum, diminutiuũ, Paruum corpus, σωμάτιον: vnde atomos Corpuscula vocat. Cic. 1. Acad. & 1. Tusc. Iuuenal. Saty. 10. -mors sola fatetur Quantula sint hominum corpuscula.

Corpulentus, Dicitur homo obesi corporis. μεγαλόσωμος. Plaut. in Epid. Euge, corpulentior videre, quàm agilior. Sic corpulentum pecus apud Colu. lib. 6. cap. 3.

Corpulentia, Carnositas. πάχος, Plin. lib. 11. cap. 53, Somno concoquere, corpulentiæ, quàm firmitati vtilius.

Corporale, Quod est, vel habet corpus. σωματικόν. Incorporale, ἀσώματον. Seneca Epist. 59, Dicimus quædam corporalia esse, quædam incorporalia. ¶ Aliquando accipitur pro eo quod est corporis: vnde Corporalia bona, apud Gel. lib. 18. cap. 1. & Corporalia vitia apud Senec. Epist. 54. ¶ Corporalis possessio pignoris, quã habemus de pignore corporeo. Papin. l. Debitor. ff. de pign. act. Soluta pecunia, creditor possessionem pignoris, quæ corporalis apud eum fuerat, restituere debet.

Corporeus, a, um, Quod est ex substantia corporis, σωματικός, σωματώδης: vt lapis, è diuerso Incorporeum, quod corpus non habet, vt virtus. Cic. 2. de Nat. deor. Contrà ille corporeus, vitalis & salutaris, omnia conseruat, alit, auget, sustinet, sensúq; afficit.

Corporo, as, Cogo, coagmento, & in vnũ corpus redigo. σωματοποιῶ. Plin. lib. 7. cap. 15, Semine è maribus coaguli modo hoc in se glomerante, quod deinde tempore ipso animatur, corporatúrq;. Hinc Cõcorporo, & Incorporo, composita: de quibus suis locis. ¶ Apud antiquos Corporare legimus pro Interficere, quasi corpus solum sine anima relinquere. Ennius apud Nonium, Corpus cõtemplatur, vnde corpore vulnere. Accius, Corporare abs tergo ea ausus.

Corporatus, ta, tum, Idem est quod corporeus, siue corpus habens. σωματικός. Cic. de Vniuersitate, Sempérne fuerit, nullo generatus ortu: & si ortus sit, an ab aliquo temporis principatu ortus sit: quandoquidem cernitur & tangitur, & est vndiq; corporatus.

Corporatio, Quantitas vel habitus corporis. σωματότης. Col. lib. 7, Custodiendum est, ne in corporatione, vel statura, vel viribus impar cũ violentiore iungatur: nam vtraq; res inferiori celeriter affert exitium.

Corporatura, Corporis quãtitas, hoc est habitus & status ipsius corporis. Vegetius lib. 1, Scribit corporaturam boni tyronis implere sex pedum longitudinem. Colu. lib. 7, Humilis enim & modica corporatura, pecoris operarii debet esse. Vitruui. lib. 6, Sed ex cælo roscidus aer in corpora fundens humorem, efficit ampliores corporaturas.

Corrado, dis, pen. prod. Simul rado, & in vnum cõtraho. συνάγω. Terent. in Adelph. Minas decem corradet alicunde. Lactan. lib. 5, Non propter humanitatem, quæ nulla in his erat, sed vt omnia cupiditatis & auaritiæ instrumenta corraderent.

Correpo, pis, pere, Idem quod simplex Repo. ἕρπω. Cic. 1. de Nat. deor. Quod quum efficere vultis, in dumeta correpitis. Luc. lib. 8, Exiguam vector pauidus correpsit in alnum. Cic. ad Attic. lib. 10, Igitur & occultè in aliquam onerariam corrependum.

Corrideo, des. dere, Simul rideo, συγγελάω. Lucretius lib. 4, Omnia corrident conceptæ luce diei.

Corrigia, giæ, Cingulum quo cingimur. ζώνη. Cic. 2. de Diuin. Quæ si suscipiamus, pedis offensio nobis, & abruptio corrigię, & sternutamenta erunt obseruanda. Quidam hoc nomen à corrigendo deducunt, volúntq; corrigiam primùm lori quoddam genus fuisse dictum, quo ferui corrigebantur.

Corrigo, gis, penult. corr. correxi, correctum, ex con, & rego, Significat emendo, διορθόω, κυθμίζω. Lactan. lib. 4, Antequam mores aliorum corrigas, tuos corrige. Terent. in And. Corrigere mihi gnatũ porrò enitere. Cic. ad Qu. Frat. lib 1, Sic ego, qui in isto homine colendo tam indormiui diu, te me hercule sæpe excitante, cursu corrigam tarditatem tum equis, tum velis.

Corrector, Emendator, διορθωτής. Terent. in Adelph. Illud quod cecidit forte, id arte vt corrigas. p. Corrector. ¶ Correctior atque emendator. Cic. pro Corn. Balb. Asperitatis corrector, Horat. Epist. 1.

Correctio, onis, Emendatio. διόρθωσις. Cicero 4. de Finib. Hæc videlicet est correctio philosophiæ veteris & emẽdatio, &c. ¶ Correctio etiam figura est apud Rhetores, quæ tollit id quod dictum est, & pro eo quod magis idoneum videtur, reponit. Exemplum eius est in Rhetoricis ad Herennium. Nam postquã isti vicerunt, atq; adeò victi sunt: Eam enim quomodo victoriã appellem, quæ victoribus plus calamitatis, quàm boni dederit?

Corripio, pis, pen. corr. Reprehendo, arguo, obiurgo. ἐπιτιμάω, κατα-

ἐνέχομαι. Plin. in Epist. Repeto me correptum abeo, cur ambularem. Corripimus verò magis verbis quam verberibus. Propriè autem est aliquid celeriter rapere. καρπάζομαι, ἁρπάζω, συλλαμβάνομαι. Virg. 1. Aeneid. Constitit hic, arcumq; manu, celeréq; sagittas Corripuit.

¶ Adaptatur autem hoc verbum ad omnes actus humanos: vt, Corripitur somno, Corripitur febribus, hoc est inuaditur: & multa alia huiusmodi. ¶ Corripere item, abbreuiare est, & contrahere: vnde Correptas syllabas dicimus. συνῃρημένας.

Correptus, participium. Cicero antequam iret in exil. Ego repentè vi tribunitia correptus, non modò loquendi liberè in iudicio, sed ne consistendi quidem in ciuitate habeo potestatem.

Correptor, oris. Seneca 2. de Ira, Placidus itaq; sapiẽs, & æquus erroribus, non hostis, sed correptor peccantium.

Corriuare, Per riuos aquam eundem in locum ducere. Plin. lib. 6. cap. 14, Angustias impedit corriuatus salis è cautibus liquor. Hoc est multis veluti riuis eundem in locum fluens. Idem lib. 3. cap. 5, Albula è media ferè longitudine Apennini, ex finibus Aretinorum profluit, tenuis primo, nec nisi piscinis corriuatus. hoc est ex piscinarum riuulis eundem in locum confluentibus ortus. Sic Corriuari amnes & torrentes dicuntur, qui ex multis riuis eõdem confluentibus oriuntur. Idem libro 31. cap. 3, Plerunque verò damnosi torrentes corriuantur, detracta collibus syl ua.

Corriuatio, tionis, Aquæ eundem aliquem in locum deductio, siue cõfluxus. συῤῥοή. Plin. lib. 31. cap. 3, Salix enim erratica & alnus, aut vitex, aut hedera, sponte prouenient, & corriuatione aquæ pluuiæ in locum humiliorem à superioribus defluentis, augurio fallaci.

Corriualis, Qui duo aut plures eandem amicam habẽt, vel quòd eundem riuum accedere videantur, vel quòd inuicem contendant, vt feræ quæ ex eodem riuo hausturn petunt. ἀντιφοῖται. Quintilianus 14. Declam. Si patior miser illas lupanarium insultationes, illa corriualium maledicta, contiicia.

Corroboro, as, pen. corr. Robustum & fortem reddo. ἐρεθίζω, ἐρρώνυμι, ἐπισχυρίζω. Suetonius in Galba, Veteranum ac tyronem militem opere assiduo corroborauit. Cic. 5. de Finib. Ad quorum etiam cognitionem, & vsum iam corroborati, natura ipsa præeunte, deducimur. Plin. lib. 20. cap. 20, Stomachum in acetariis sumpta corroborat. Per translationẽ. Cic. in Catil. Qui spem Catilinæ mollibus sententiis alluerunt, coniurationémq; nascentem non credendo corroborauerunt. Idem Cassio lib. 12, Manabat illud malum vrbanum, & ita corroborabatur quotidie. Idem pro Flacco, Virtus Lacedæmoniorum non solùm natura corroborata, verumetiam disciplina.

Corrodo, is, ere, Rodendo consummo, vel idem quod simplex rodo. διαπάσσω. Cic. 2. de Diuinat. Nos autem ita leues atq; inconsiderati sumus, vt si mures corroserint aliquid, quorum est opus hoc vnum, monstrum putemus. Varro. 3. de Re rust. cap. 17, Cum eodem tempore insulas Lydiorum ibi corrosas vidisses. Ossa corrosa, Iuuen. Saty. 15.

Corrogo, as, Idem est quod rogando corradere, siue multis precibus contrahere. ἐρανίζω. Liuius 3. bel. Maced. Magistros nauium mercatoresq; inuitare iussit, & vela cum antennis ex nauibus corogari iussit, vt vmbra cœnantibus in litore fieret. Cicero pro Quintio, Ipse suos necessarios ab atriis, Licinijs, & à faucibus macelli corrogat, vt ad tabulam Sestiam sibi adsint.

Corrogati auditores, dici possunt qui ambitione doctoris, alioqui fortasse surdis parietibus occenturi, vndiq; corrogantur. ¶ Corrogata ad necessarios vsus pecunia, Cæsar 3, bel. Ciuil.

Corruda, penultima producta, Syluestris asparagus. ἀσπάραγος ἄγριος. Cato, In arundineto corrudam serito, vnde asparagi. Columella libro 10, Prodit & asparagi corruda simillima filo. Plinius libro 20. cap. 10, Syluestrem asparagum aliqui Corrudam, aliqui Libycum vocant: Attici Orminum.

Corrugo, gas, pen. prod. gare, In rugas contrahere, συνῳτάω: vt, Corrugare frontem, apud Plautum, συνῳτάω τὸ μέτωπον, est præ indignatione frontem in rugas contrahere. Horat. 1. Epist. 5, -ne turpe toral, ne sordida mappa Corruget nares. Colu. lib. 12. cap. 39, Vbi satis corrugata erunt acina, demito, & sine scipionibus in dolium coniicito, pedibúsq; bene calcato.

Corrugi, Sunt aquæ ex montium iugis ductæ ad lauandum aurum. ita dictæ à corriuatione, authore Plin. lib. 33. cap. 4.

Corrumpo, spis, Contamino, vitio, destruo. διαφθείρω. Plin. lib. 3. cap. 22, Quæ nec aqua, nec igni posset corrumpi. Terent. in Adelph. Pisces ex sententia nactus sum, hi mihi ne corrumpantur cautio est. Lactantius lib. 3, Cælestes literas corruperunt, vt nouam sibi doctrinam sine vlla radice ac stabilitate componerent. ¶ Transfertur & ad animum. Cic. lib. 1. Offic. Sed corrupti mores sunt, deprauatique admiratione diuitiarum. Animus largitione corruptus, apud eundem ad Attic. lib. 8. ¶ Aliquando est subornare, inuitare, & illicere muneribus, διαφθείρω. Cicero pro Plancio, Doce quod debes, per quem sequestrem, quo diuisore tribus corrupta sit. Et paulo antè, Quam quisque tribum turpi largitione corrumperet.

Corruptus, a, um, quod modò participium est: vt, Iudicium corruptum, hoc est pecunia à iure & æquitate abductum: apud Cic. pro Cluentio. Modò nomẽ ex participio: vnde Corruptior, & Corruptissimus. Plin. lib. 15. cap. 17. Demptis forcipe corruptioribus acinis. Idem lib. 13. cap. 3, Quando etiam corruptissimo in genere.

Corruptor, verbale, qui corrumpit, φθορεύς: vt, Corruptor iuuenturis, Cic. in Catil. Iuuenal. Saty. 1, -nurus corruptor auaræ.

Corruptrix, fœminino. Cic. ad Q. Frat. lib. 1, Tam deprauatis moribus, tam corruptrice prouincia.

Corruptè, aduerbium. Cic. 1, de Finib. De quibus neq; deprauatè iudicant, neque corruptè.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Corruptela, Idem quod corruptio. *διαφθορά*. Terent. in Adelph.
Communis corruptela nostrûm liberum.
Cic. 2. Off. Melius etiam, quòd largitionem corruptelam dixit esse.

Corruo, is, pen. corr. Concido, simul ruo. *συμπίπτω*. Liui. 1. ab Vrbe, Duo Romani super alium alius, vulneratis tribus Albanis, expirantes corruerunt. Cic. ad Q. Frat. lib. 2, Et ille penè timore, ego risu corrui. Idem 3. de Orat. O fallacem hominum spem, fragilémq; fortunam, & inanes nostras cótentiones, quæ in medio spatio sæpe franguntur & corruunt. ¶ Corruere pro labi, & errare. Cic. de Senect. Nec, tanquam in exercitati histriones, in extremo actu corruisse. ¶ Corruisse, opes dicuntur quæ corruptæ sunt. Cic. 3. Offic.

Cors, cortis. *χιτωνίσκ*. Vide COHORS.

CORSEAE, *λόφοι*ας Stephano. Insulæ sunt Ioniæ adiacentes, eregione Sami. Plin. lib. 5. cap. 31, Ioniæ ora Aegæas & Corseas habet.

CORSICA, pen. corr. *λύφος* Ptolemæo, Insula est maris Ligustici, longa passuum CL. M. lata autem quinquaginta: sexaginta circiter stadiis distans à Sardinia. Castella habet Bleuinos, Caracem, Emiconias, Vapanen. Tota autem malignè colitur, quòd aspera sit, & multis in locis inaccessibilis. A Græcis Cyrnos dicitur, à Cyrno, vt Fabio Pictori placet, Herculis filio. Corsicam autem appellatam volunt à quadam bubuli ancilla, cui Corse nomé erat, vt refert Stephanus. ¶ Vnde Corsi, *λοφοὶ* huius insulæ incolæ appellantur: quorum Strabo scribit miram suâ ætate fuisse morum feritatem, adeò vt ex rapto viuerent, ipsâsque etiam beluas immanitate superarent. Vide plura de hac insula apud Strab. lib. 5, & Plin. lib. 3. cap. 6. Hodie Genuensibus paret, Ademarci nauarchi auspiciis Mauris erepta.

Corsoides, *λοφοειδὴς*, Lapis canitiei hominis similis. Plinius libro 37. cap. 10.

Cortex, *φλοιὸς*, *λέπυρον*, *λέπυρος*, *λέπος*, tam masculini quàm fœminini generis, Est veluti corium cuiusq; rei: vt in arboribus liber, & in cæteris rebus crusta quædam ad tegendum data. Nam corium propriè animalium est. Ouid. lib. 1. Metamorph.
Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus.
Virgil. 7. Aeneid. -raptus de subere cortex. Idem Eclog. 6. -musco circundat amaræ Corticis.

Corticula, diminutiuum, *φλοιδιον*. Colu. lib. 12. cap. 47, Tum resolutis corticulis eximimus eum.

Corticosus, a, um, Corticibus plenum, *φλοιώδης*. Plin. lib. 12. cap. 14. Quod in arbore hæsit, ferro depectitur, ideò corticosum.

Corticatus, a, um, Quod corticem habet. Colu. lib. 12. cap. 23, Pix corticata appellatur, qua vtuntur ad conduras Allobroges.

Cortina, pen. prod. multa significat. Nam Cortinæ sunt vasa in quibus pigmenta colorésq; coquuntur, quibus lanæ intinguntur, & vela pinguntur immersa. Plin. lib. 35. cap. 6, Fit etiam apud infectores ex flore nigro, qui adhæresceit æreis cortinis. ¶ Seruius autem in illud Virgil. 6. Aeneid. -neq; te Phæbi cortina fefellit: Cortinam interpretatur tripodem Apollinis, vnde oracula reddebãtur: vel quòd Apollinis tripus corio pythonis serpentis tectus esset, vel quòd certa illic responsa funderentur, quasi Certina: vel quòd illic cor vatis teneretur. Illuc enim raptæ Phœbades vaticinabantur. Hæ alio nomine Delphicæ dicebantur, quòd in eum potissimùm vsum fierent vt Apollini Delphico dicarentur. Plin. lib. 34. cap. 3, Ex ære factitauere & cortinas tripodum, nomine Delphicas, quoniã donis maxime Apollinis Delphici dicabantur. ¶ Cato Cortinam plumbeã accipit pro vase quo oleũ fluit, quum in torcular à factoribus præmittitur. Ait enim, Cortinam plumbeã in lacum ponito, quo oleum fluat. ¶ Item Cortinæ dicũtur aulæa, & vela ad locum aliquẽ contegendum. *παραπετάσματα*. Vnde Hieronymus in Exod. Decẽ cortinas facito de byssо retorta. Hæc etiam Velaria à velis dicta sunt. Nã Velum, Plagę, & Stragula, inter se germana sunt. ¶ Item, locus velatus in theatro ex quo egrediuntur histriones & mimi, Cortina dicitur. Virg. -magni cortina theatri.

Cortinale, à Cortina, Sumitur pro loco in quo sunt cortinæ, hoc est vasa quibus sapa decoquitur. Colu. lib. 1. cap. 6, Cortinale quo defrutum fiat, nec angustum, nec obscurum sit, vt sine incõmodo minister qui sapam decoquit, versari possit.

CORTON, *λόφος*, Thessaliæ ciuitas, distans à Cranone centum circiter stadiis. Stephanus ex Strabone.

CORTONA, æ, siue CORTON, ônis, Tusciæ oppidum fuit non procul ab Aretio: cuius incolæ, Crotonenses appellantur: quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

CORTYNA, siue GORTYNA, *γόρτυς* Stephano, *γόρτυνα* Straboni, Insignis vrbs Cretæ fuit, quam præterlabitur Lethæus amnis. Plin. lib. 4. cap. 12, & Pomp. Mela lib. 2. Circa hanc vrbẽ calami nascebantur sagittis conficiendis in primis idonei. Silius lib. 2, Eois quanuis certet Cortyna sagittis.

Cortynius, a, um: vt Cortynia tela. Silius lib. 1, -celsis Cortynia muris Tela sonante fugat neruo. ¶ Cortynia vestis, pro venatoria, apud Claudianum lib. 2. de Rapt. Proserp. -vnde Dianæ Crispatur gemino vestis Cortynia cinctu.

CORYNCANVS, Primus Romæ Põtifex maximus fuit de plebe, quem Cicero pro Domo sua ad Pontifices, Pontificii iuris peritissimũ fuisse testatur. Is quum legatus ad Teucam Illyricorum reginã missus esset, in reditu contra ius gentium interfectus est. ¶ Fuit & alter Coruncanus, qui aduersus Amilcarem Barcham in Siciliam missus est, cuius meminit Polybius.

CORVS sine h. penult. prod. *κόρυς*: Ventus flans ab Occasu solstitiali, Aquiloni oppositus, teste Plin. lib. 2. cap. 47. Iuuenal. Atq; habites Coro semper tollendus & Austro. Quandoq; mutantes o in au, Caurum dicimus. Virg. 3. Georg. Semper hyems, semper spirantes frigore Cauri. ¶ Est item Corus, *λέβης*, mensuræ genus, quadragintaquinque modios continens: Modius verò XX. capit sextarios. In qua significatione prior huius dictionis syllaba corripitur.

Coruscо, scas, coruscare, Splendere: & propriè cæli est, quum in eo ignis ostenditur sine tonitru. *ἀστράπτειν*, *γίνεσθαι*. Cic. 3. de Orat. Flamma inter nubes coruscat, cælum tonitru contremuit. Virg. 4. Georg.
-elucent aliæ, & fulgore coruscant. ¶ Interdum accipitur pro vibrare: habétque accusatiuum adiunctum: vt Coruscare gladium vel hastam. Virgil. 10. Aeneid.
Talia vociferans sequitur, hastámq; coruscat.
Idem 12. Aen, -oditq; moras, hastámq; coruscat. ¶ Iterdũ absolute pro vibrari, & concuti. Iuuen. Sat. 3, -longa coruscat Sarraco veniẽte abies.

Coruscus, a, um, Resplendens. Virgil. 2. Aeneid. -stat ferri acies mucrone coruscо. ¶ Ignis coruscus. Horat. 1. Carm. Ode 34. ¶ Auro coruscus, Virgil. 9. Aeneid. ¶ Radii coruscі, Ouid. 1. Metamorph. ¶ Syluæ coruscæ, hoc est crispæ, vel crispantes, Virgil. 11. Aeneid. Tum syluis scena coruscis Desuper.

Cortus, Nota auis omniũ nigerrima. *λόφος*. Cic. 1. de Nat. deor. Miluo est quoddam bellum quasi naturale cum coruis. Idem 1. de Diuin. Quid augur? cur à dextra coruus, à sinistra cornix faciat ratum? Græcis *λόφος* dicitur: quo verbo aliquãdo & Latini vtuntur. Cic. Quare coracẽ istum vestrum patiamur nos quòd pullos excludat suos.

Coruinus, *κορακῖνος*: vt Coruinum restrum, Coruinus adeps, Coruinum ouum. Refert Perottus quum apud Alphonsum Siciliæ regem Neapoli sub Calisto põtifice esset, se vidisse coruum à rege Britanniæ missum, miro candore conspicuum.

CORYBANTES, *κορυβάντιες*, Cybeles sacerdotes, qui sacro correpti furore cymbala pulsabant, capitáque saltando iactantes, alios in similem rabiem agebant. Homerus *δαίμονας* vocat. Hinc (inquit Strabo libro 10.) qui capita saltando iactant, & numinis aspiratione, furiũque agitantur, Corybantas dicimus. Hi primùm Idam Phrygiæ montem tenuisse dicuntur: postea autem in Cretam nauigasse, montémque quendam incoluisse, quem à nomine relictæ sedis, etiam Idam appellarunt: vbi & Iouem infantem aluerunt, tympana iugiter pulsantes, ne Saturnus (cui cum Titano fratre conuenerat, vt sobolem omnem masculam interficeret) puerum vagiẽtem audiret. ¶ Sunt qui curetas, & Corybantas, & Caberos & Idęos dactylos eosdem esse putent. Dictos volunt a *κορυφῆς*, quod est caput saltando iactare: vel (vt Hermolaus in Cast. sentit) à pupillis oculorum, & genis, quas Græci *κόρας* vocant, quippe qui quum Iouis custodes essent, non modò exeubare, sed etiam apertis oculis dormire cogerentur. Inde *κορυβαντιᾶν* est insanire, & *κορυβαντιασμός*, hoc est malo quodam genio agi. ¶ Diodorus Corybantum scribit Iasonis & Cybeles filium fuisse, ac simul cum Dardano sacra Matris deûm in Phrygiam detulisse, eósque qui in sacrificia eius deæ incumbere voluerunt, de suo nomine Corybantas appellasse. ¶ Alii à galea dictos volunt, quæ Græcè *κόρυς* dicitur, quòd galero quodam capita tecti insanienda luderent.

Corycæi, per æ diphthongum, *κωρυκαῖοι*, Dicuntur exploratores. Cic. Attic. Omnes enim Corycæi subauscultare videtur quod loquor. Nam tota Coryci montis Asiatici, seu (vt quidam dicunt) promontorii in Creta præternauigatio latronibus plena fuit, qui dispersi per portus ad mercatores furtim accedebant. & subauscultabant quid rerum ferrent, & quò nauigarent: vt postea discedentes adorirentur, ac diriperent. Ex quo factum est, vt omnes curiosi secreta auscultãtes, Corycæi dicerentur: & in prouerbium esserit, Hunc Corycæus auscultauit: quod de eo dici solet, cuius consilia secreta parefacta sunt.

Corycium, *κωρύκιον*, *δυνάμιον*, diminutiuum est à *κώρυκος*, quod significat peram, qua equites vtuntur ad circumferẽdum viaticum, vel aliud quiduis, vel etiam panarium, quod & *βαλλάντιον* Græci appellant, vel rete capiens panem. *πλόκιμα*. Suidas.

CORYCVS, pen. corr. *λόφος*. Nomen est vrbis, & montis excelsi in Cilicia, optimum crocum ferentis.

Corycius, a, um, *κωρύκιος*, vt Crocum Corycium, Martial. lib. 11, Vltima Corycióque cadit aura croco. ¶ Specus Corycius non longe abest ab vrbe Coryco: à quo Corycides Nymphæ sunt Ouid. lib. 1. Metamor.

Corydalus, *κορύδαλος*, pen. corr. Auis est habens in vertice capitis pennas aliquot erectas, quæ coni galeæ speciem præbent. Vnde & nomen accepit. Nam *λόφος* galeam significat. Latini Galeritam appellant, & Gallico vocabulo Alaudam.

Corylus, penult. corr. *κόρυλος*, Theophrasto, Arbor ferens auellanas. Virgil. lib. 2. Georgic.
Plantis eduræ coryli nascuntur.

Colurnus, a, um: vt Colurna opera, ex corylo arbore facta.

Coryletum, Locus est frequentibus corylis consitus, Ouid. 2. Fast.
Illa modò in syluis inter coryleta iacebat.

Corymbi, *κόρυμβοι*, Vuæ hederarum, quibus coronabatur Bacchus. Tibullus, Sed varii flores, & frons redimita corymbis. Plin. lib. 16. cap. 34, de hedera loquens, Racemis in orbem circumactis, qui vocantur Corymbi. ¶ Est etiam Corymbus fructus chrysocomæ, siue chrysitidis herbæ, & aliarum quæ vuas ferunt hederaceis similes. Plin. lib. 2. cap. 8, Chrysocome, siue Chrysitis non habet Latinam appellationem: palmi altitudine est, comantibus fulgore auri corymbis, radice nigra.

Corymbifer, *κορυμβοφόρος*, Qui fert corymbos, siue hederam. Ouid.
Festa corymbiferi celebrabat Graecia Bacchi.

Corymbia, æ. Ferulæ caulis decoctus, muriáq; & melle conditus. Plin. lib. 19. cap. 9, Semen ferulæ in Italia cibus est: conditur quippe, durátq; in vrceis anni spatio. Duo ea genera: caules & racemi. Corymbiam hanc vocant, corymbósq; quos condiunt.

Corymbion, *κορύμβιον*, Herba est quam Dioscorides *λυχνίδα στεφανωτικήν*, hoc est Lychnidem coronariam appellat.

Corymbites, *κορυμβίτης*, Tithymalli species, aliàs *πλατύφυλλος* vocata, à foliorum latitudine. Pisces necat, aluum soluit radice, vel foliis, vel succo. Plinius lib. 26. cap. 8.

CORYNETA, *κορυνήτης* Suidæ, Latro fuit famosissimus, Vulcani filius, qui iuxta Epidaurum hospites clauа quadam quæ coryna dicebatur, peremit: vnde & hoc nominis sibi sumpsit: prius enim Periphatum vocatum tradunt. Hunc Theseus interfecit.

CORYPHAEVS, *κορυφαῖος*, Mons est circa Epidaurum, Dianæ sacer. Stephanus.

Coryphæus, *κορυφαῖος*, Est cuiuscunq; ordinis caput, & præcipuus, *παρὰ τὸν κορυφὸν*, hoc est à vertice capitis. Cice. 1. de Natura deor. Zenonem, quem Philo noster Coryphæum appellare Epicureorũ solebat, quum Athenis essem audiebam frequenter.

CORYPHASIVM, *κορυφάσιον*, Regiuncula est agri Laconici, circa Pylum. Stephanus.

Corythia, quæ & Colycia, Ex genere muricum sunt, æquè turbinatæ, sed multo minora, oris halitui conseruando in primis idonea. Autor Plinius lib. 32. cap. 7.

Coryti, penul. prod. *γωρυτοί*, Sunt thecæ arcuum, siue sagittarum, quarũis sagittarum propriè dicantur Pharetræ. Statius libro 9. Thebaidos, -cælestibus implet Coryton telis. Virgil. lib. 10, Corytique leues humeris, & lætifer arcus. A pud Græcos scribitur *φάρετρα*, *γωρυτὸς*, vt videre est apud Homerum *ὁ δυὰς φ*.

CORYTHVS, penul. corr. *κόρυθος*, Oppidum Tusciæ, prope Aretium in paruo colle eiusdem nominis situm, à Corytho rege ita appellatum. Virg. lib. 9. Nec satis extremas Corythi penetrauit ad vrbes.

Coryza, æ, *κόρυζα*, Corruptæ & fœtidæ naturæ defluxio, nares obturãs, & vocem obtundens: quam Latini grauedinem appellant. Celsus libr. 4. cap. 6, Grauedo nares claudit, vocem obtũdit, tuꝛsim siccam mouet, sub eadem salsa est saliua: sonant aures, venæ mouentur in capite, turbida vrina est. Hæc omnia *κορίζας* Hippocrates appellat: nunc apud Græcos in grauedine hoc nomen feruatur.

Cos, cotis, fœminini generis, Lapis quo cultri acuuntur. *ἀκόνη*. Liuius 1. ab Vrbe, Atqui hoc animo agitaui, inquit, te nouacula cotem discisurũ. Hinc Cotes, siue Aconas olearias & Aquaticas dicimus, quòd illas ad ferrum acuendum oleo, has aqua madefacimus. ¶ Est & Cos, *κῶς*, insulæ, & ciuitatis nomen: vt docuimus suprà in dictione COOS.

Coticula, læ, diminutiuum à cote. *βάσανος*. Plin. lib. 31. cap. 9. Contràque suffusiones oculorũ cum lacte in coticulis teritur. ¶ Accipitur item pro lapide, quo sit auri, vel argenti experimentum, qui alio modo Index, vel Lapis Lydius vocatur. Modicus est, & raro quaternas vncias longitudinis, binásque latitudinis excedens. Plin. lib. 33. cap. 8.

Cotaria, æ, Locus vnde eruuntur cotes. Alphenus l. Cæsar. ff. de public.
Cæsar quum insulæ Cretæ cotarias locaret, legem ita dixerat: Nequis præter redemptorum, post Idus Mart. cotem ex insula Creta fodito, néve eximito, néve auellito.

Coscinomantia, æ, *κοσκινομαντία*, Diuinationis genus, quod fit per cribrum.

Cosmeta, Cosmicus, Vide COSMVS.

Cosmitto, Pro committo, m literam in s, vertentes veteres dixere, teste Festo.

Cosmographia, *κοσμογραφία*, Mundi descriptio. Differt autem à Geographia, tanquam totum à parte. Geographi enim solius terræ situm describunt, præcipuáque eius regiones fluminibus & montibus distinguntꝛ cosmographi autem, mundi totius tam elemẽtaris, quàm ætherij cognitionem inquirunt, terræque situm non fluuiis aut montibus, sed cælestibus circulis discriminant.

COSMVS, mi, *κόσμος*, Nobilis vnguentarius fuit Romæ. Martialis, Quod Cosmi redolent vnguenta, focique deorum. ¶ Hinc Cosmianũ vnguentum. Petronius, Affer nobis alabastrum Cosmiani. ¶ *Κόσμος* autem Græcis ornatum significat, & totum vniuersum quod cæli ambitus complectitur. Cic. de Vniuersitate. Hinc varietate distinctum bene Græci *κόσμον*, nos Mundum nominamus.

Cosmeta, penul. prod. *κοσμητὴς*, Ornator, seruus in familia, cui dominæ, dominiue exornandi cura incumbit. Iuuenalis Saty. 6, Ponunt Cosmetæ tunicas, tardè venisse Liburnus Dicitur.

Cosmicus, adiectiuum, *κοσμικὸς*, Idem quod mundanus. Martialis lib. 7. Cosmicus esse tibi Semproni Tucca videris: Cosmica Semproni tam mala quàm bona sunt.

COSSA, *κόσσα* Stephano, Oppidum est in Vmbria Italiæ regione. Autor Plin. lib. 3. cap. 5, hodie Orbitellum vocant.

Cosses, à Plinio vocantur vermiculi in ligno nascentes. libro 30. cap. 13, quos aliis in locis Cossos vocat. Cosses (inquit) qui in ligno nascuntur, sanant vlcera omnia. Vide COSSI.

Cossi, Vermes in ligno editi, qui apud Phryges & in Ponto pro delicatissimis cibis sumuntur. *σκώληκες ἐν τῷ ξύλῳ φυόμενοι*. Plinius libr. 17, Prægrandes roborum vermes delicatiore sunt in cibo (cossos vocant) atque etiam farina saginati. Idem lib. 11. capit. 33, Nec enim cossi tantum in eo, sed etiam tabani ex eo nascuntur. A similitudine horum vermiũ homines rugosi corporis, ab antiquis Cossi dicti sunt: vnde & Cossutiorum familia apud Romanos dicta est, ex qua fuit Cossutia vxor Cæsaris, cuius meminit Suetonius in vita eius. Similiter & Cossuuij, & Cossiuiani.

Cossutij, Vide COSSI.

Costæ, arum, Sunt ossa illa spinæ cohærentia, intestináque suo complexu coercentia. *πλευραί*. Virgilius lib. 3. Georgic. Et pedibus subigit terram fricat arbore costas.

Costus, fœminini generis, siue Costum neutri. *κόστος* Dioscoridi, *κοστάριον* Straboni, Frutex est exiguus in Arabia, India, & Syria nascens, radicem ferens eximij odoris, quam non secus ac thus diis suis adolebat antiquitas. Plinius libro 12. capit. 12, Radix costi gustu feruens, odore

eximio, frutice aliàs inutili.

COSYRA, pen. prod. *κόσυρα*, Insulæ nomen est in mari Lybico, cuius incolæ Cosyræi, *κοσυρᾶται* dicuntur. Ouid. 3. Fast. Fertilis est Melite, sterili vicina Cosyræ, Insula, quam Libyci verberat vnda freti.

Cotaria, Vide COS.

COTHON, onis, *κόθων*, Insulæ exiguæ nomen, quæ Bytsæ Carthaginiensium arci subiacebat, Euripo circundata, circunquaque naualis vsum præbens. Autor Strabo libr. 17. Seruius verò in illud Virgilij Aeneid. 1, Hîc portus alij effodiunt: Portus manu factos Cothonas vocari asserit. ¶ Est & Cothon, genus poculi fictilis, paruum quidem, sed militũ vsui accommodatissimum, vt quod nullo negotio gestari posset, & in pera militari circunferri. Autores Suidas & Atheræus lib. 11.

Cothurnus, *κόθορνος*, Calciamenti genus erat subere subleuatum, quo Tragœdiarum actores in scena vtebantur vt proceriores viderentur. Erat autem calciamentum *ἀμφιπρόσωπον*, hoc est tam dextro, quàm sinistro pedi conueniens, & de suris solet religari. Vnde illud apud Virgilium 1. Aeneidos, Purpureóque altè suras vincire cothurno. ¶ Potest etiam hoc nomine appellari hoc calciamenti genus subere suffultum quo in Italia mulieres hodie vtuntur, vt Heroidum illam proceritatẽ videantur referre, cuius meminit Iuuenalis, -si breue parui Sortita est lateris spatium, breuiórque videtur Virgine Pygmæa nullis adiuta cothurnis. Aliquando pro sublimiori dicendi genere. Virgil. Eclog. 7, Sola Sophoeleo tua carmina digna cothurno.

Cothurnatus, ta, tum, adiectiuum. Martialis, Grande Cothurnati pone Maronis opus.

Coticula, Vide COOS.

Cotidiè, Quanuis à quoto & die componatur, per c, & non per q scribendum esse quidam (vt Victorinus de Orthographia) existimant, quia tãta est affinitas inter c & q, vt q in c, mutari facilè patiatur, vt sequor secutus, loquor locutus, quis cuius. *ὁσημέραι*, *καθημέρας*. Vnde Quintil. lib. 1. Insti, Frigidiora his alia: vt Quicquid, c quartam haberet, ne interrogare bis videremur: & Quotidiè, non Cotidie, vt sit, quot diebus. Verum hæc iam inter ipsas ineptias euanuerunt.

Cotinus, penultima correpta, *κότινος*, Oleastri genus, quo Olympionicæ coronabantur: Aristoteles Philosthephanon appellat. ¶ Est & fructex hoc nomine in Apennino, ad liniamenta modo conchylij colore infignis. Autor Plinius lib. 16. cap. 18.

COTISO, Dacorum rex fuit, à Cornelio Lentulo Augusti Legato in Pannonia superatus.

Cotonea, neæ, à Venetis dicta fuit herba quã Galli *Halum* appellant, similis cuiuæ bubulæ, tota odorata, capitula habens thymi, dulcis alioqui & stirpi sedans. Vide Plinium lib. 26. cap. 7. *σύμφυτον στρατίου*.

Cotoneum, nei, *μηδικὸν*, Mali genus, primùm è Cydone Cretæ vrbe aduectum: vnde & Cydonion à Græcis appellatur: nam Cotoneorum nomen à Catone primùm profectum putatur. Eius varia sunt genera. Quædam enim incisuris distinguntur, colore ad aurum inclinato: vnde & Chrysomela dicuntur. Alia candidiora, præstantissimi odoris, Nostratia cognominata, Sunt & Neapolitana, & minora ex eodem genere Struthea, serotini prouentus, sed odoratiora. Sunt & præcocia mustea: item syluestria minora, sed à strutheis odoratissima. Hæc Plinius libro 15. cap. 11.

COTTA, Clarissimus Orator fuit Ciceronis coætaneus, quæ etiam interlocutorem induxit in lib. de Oratore. ¶ Fuerunt eodẽ tempore & alij Cottæ duo, quorũ alter contra Mithridatẽ infœliciter pugnauit, & Syllã Cæsari cõcilia uit: Alter legatus Cæsaris in Gallia, insidiis circumuentus ab Ambiorigis ducis exercitu interfectus est. Padianus.

Cottabus, bi, *κότταβος*, Aenea phiala, quam peracto conuiuio mensæ imponere solebant vino plenam, deinde in minora pocula ab alto miscentes, sonum edere: qui si illisu maior ederetur, ab amasiis amari se augurabantur. ¶ Accipitur & pro ipso sono qui hoc pacto edebatur. Vnde *κοτταβίζειν* verbum Græci vsurparunt, pro eo quod est sonũ huiusmodi edere: & *κοτταβίσματα*, pro hoc ludi genere. *κοτταβεῖα*, præmia victori huius ludi dari solita, quæ, teste Athenæo, fuerunt *πυραμοῦντες*, hoc est triticeæ placentulæ & sesamineæ. Aristophanes quoq; qui hoc genere ludi se recreabant, *μεθυσοκοτταβοῦντες* appellauit: quòd vix aliter, quàm vino madẽtes id agerent. Plautus in Trinummo, Cottabum videtur appellasse, sonum flagrorum, qui inter verberandum redditur. Cauesis (inquit) nec cottabi bubuli crebri in te crepent.

Cottana, *κόττανα*, Ficus exiguæ, veꝛùm iucundissimo sapore, Syriæ peculiares. Plin. lib. 14. cap. 5.

COTTIAE ALPES, pars Alpium, Lepontis proxima, duodecim olim ciuitatibus insignis, quæ Cottianæ dicebantur, nomine accepto à Cottio rege, Augusti Cæsaris amico, qui cum tractum structis molibus transitu commodiorem reddidit.

Coturnix, Auis aduena, terrestris magis quàm sublimis: nostri *Qualeam* dicunt. *ὄρτυξ*. De huius auis consyderatione plurima cognitu dignissima tradit Plin. libr. 10. cap. 23. Coturnices (inquit) semper antè veniunt quàm grues: parua auis, & quum ad nos aduolat, terrestris magis quàm sublimis. Aduolant non sine periculo nauigantium: quippe velis sæpe insident, & hoc semper noctu, mergũtq; nauigia. Iter est his per hospitia certa: Austro non volant, humido scilicet & grauiore vento: aura tamen vehi volunt propter pondus corporum, viréscq; paruas. Hinc volantium illa conquestio, labore expressa. A quilone ita quæ maximè volant, Ortygometra duce. Primam earum appropinquantem terræ accipiter rapit. Reliqua vide apud Plinium.

Cotyla, læ, *κοτύλη*, Mensuræ genus, quod alio nomine Hemina dicitur, continens dimidium sextarij. ¶ In ossibus item Cotylæ dicuntur, quę & Cotyledones, hoc est caua quædam acceptabula quibus aliorum ossium capita inseruntur: cuiusmodi sunt in coxendicibus, ossium femoris capita excipientia. ¶ Accipitur & pro concauo vasis genere,

Universidad de Deusto
Biblioteca

euiusmodi Diogenem vsum fuisse docet Laërtius antequam puerum ex concaua manus vola bibentem vidisset. ¶ Accipitur & pro ludi genere, in quo quis reductas in tergum manus coniungebat, strin-gebátque: altérque impositis in eas genibus, tollebatur, suis manibus oculos gestantis obtegens. Ad hunc igitur modum gestatus, ὠμοκοτίζειν gestari dicebatur.

Cotyledum, κοτυλαδών, Herbæ genus est, quæ teste Ruellio Vmbilicus Veneris à Romanis dicitur: quod nomen etiam hodie seruant Officinæ. Cotyledonem autem Græci putantur appellasse propter figuram folij in acetabuli formam tornati, & modicè concaui. ¶ Cotyledones item in mulieribus appellantur ora vasorum in vterum desinentia, per quæ sanguinis redundantia singulis mensibus, ex omni corpore in vterum deriuatur, & per quæ semen alimentum ad se attrahit.

COTYLVM, κότυλον, Scribit Strabo vocari collem in Ida monte, centum viginti millibus passuum à Scepsi distantem, in quo Scamandri, & Granici, & Aesepi fluminum origo. Vnde & nomen Cotylo inditum, ἀπὸ τῆς κοτύλης, quod conceptaculum, & acceptaculum significat.

COTYS, Thraciæ rex fuit, qui in bello ciuili, Pompeij partes sequutus est. De hoc tradit Plutarchus, quòd quum sibi esset conscius modum se in castigádis seruis egredi, pocula quædam, pretiosa, quidem, attamen fragilia, ab hospite dono accepta, vbi donatorem benignè remuneratus erat, vniuersa confregit: veritus ne si à ministris frangerentur, in iram excádescens, & nimis atrocè in illos pœnam statueret. ¶ Fuit & alius eiusdem nominis Thraciæ rex, qui Tyberij tempore Rhescuporis patrui fraude circumuentus est & occisus. Autor Tacitus lib. 2.

COTYTTO, ûs, κοτυττώ, Dea impudentiæ habita est, cui Athenis à Baptis (eo nomine vocabantur eius sacerdotes) nocturna sacra fiebant, quæ ab illa vocabantur Cotyttia. Hanc Probus saltatricem fuisse existimat: vnde etiam sacerdotes eius lasciuis saltationibus mores eius referebant. Iuuenal. Saty. 2, Cecropiam soliti Baptę lassare cotytto. Vide Politiani Miscel. cap. 10.

Cotyttia, orum, κοτύττια, Sacra erant nocturna, (vt dictũ est) quæ Athenis fiebant à Baptis in honorem Cotyttûs impudentię deæ. Vide suprà in dictione BAPTAE.

Couinus, Vehiculi falcati genus fuit quo Britanni & Galli in prælijs vtebãtur. Pompon. Mela, Dimicant non equitatu modò aut pedite, verùm & bigis, & curribus Gallicè armati: Couinos vocant, quorum falcatis axibus vtuntur. ¶ Inde Couinarius dicitur auriga qui couinum regit, aut qui ex couino pugnat. Tacitus in vita Agric. Media campi couinarius, & eques strepitu ac discursu complebat.

Cous, κῶος, Denominatiuum est à Co insula, Hippocratis patria. Vnde Coum vinum, Coi populi, Cicero 6. Verr. Artifex Cous dicitur Apelles κατ' ἐξοχήν. Ouid. 4. de Ponto, Vt Venus artificis labor est & gloria Coi. ¶ Cous præterea Græcè. Latinè Senio, numerus est in talo, Cani contrarius, qui & Venus dicitur: quem qui iecisset, sex lucrifaciebat: qui verò Canem, nummum vnum addebat: vnde etiam Damnosa canicula à Poëtis vocatur.

Coxa, & Coxendix, pro eodem accipiuntur. ἰσχίον. Sunt enim Coxendices, siue Coxæ, ossa duo, sacro ossi vtrinque astricta, cauáq; quædam habentia acceptabula, quibus ossiũ femoris capitula inseruntur. Græcè ἰσχία appellantur: vnde Ischiadicus morbus, qui coxendices infestat. Vnde Ischiadici dicuntur è coxendicibus laborantes. Plinius libro 25, Coxendicibus & articulis omnibus cum axungia vtilissima. Cato incantamentum docet ad sanandas coxendices luxas, hoc est loco suo motas. Suetonius de Augusto, Coxendice, & femore, & crure sinistro non perinde valebat, vt sæpe etiam inde claudicaret. Plinius in Epist. Hunc dum sequitur colligitque per læue & lubricum pauimentum, fallente vestigio cecidit, coxámque fregit: quæ parum aptè collocata, reluctante ætate, male coiit.

C ante R.

Crabrones, Insecta volucria, vespis similia, sed maiora. ἀνθρηνοὶ, σφηκιαι. Degunt in syluestrium arborum cauernis: vita bimatũ non transeunt, creantur ex equis. Vide Plinium lib. 11. capit. 22. & lib. 10. cap. 13, & lib. 29, cap. 6. Spicula crabronum, Ouid. 11. Metamorp. Asper crabro, Virgil. 4. Georg. Irritare crabrones, Plaut. in Amph.

CRAGVS, κράγος Stephano, Mons Lyciæ, Tauri pars, vt scribit Pomponius lib. 1, & Plinius lib. 5. cap. 27. ex opposito habens mõtem Anticragum. Sic dictus à Crago Tremuletis ex Praxidicæ Nymphæ filio. Horatius lib. 1. Carm. Syluis aut viridis Cragus, &c. Ouid. Metamor. libro 9, Iam Cragon, & Lymiræ, Xanthiique reliquerat vndas.

Crambe, es, fœminini generis. κράμβη, Brassicæ species est apud Plinium libro 20. capit. 9, amari saporis, tenuioribus foliis & simplicibus, non ingrato gustu, sed quæ recocta fastidium pariat & nauseam. Vnde profectum est prouerbium, Crambe recocta mors est. Græcis tamen Crambe generale nomen est, ad ea omnia extẽsum quæ Latinis Brassicæ appellatione cõtinentur. Crambe dicta (vt quidam putant) quasi κραμβὴ παρὰ τὸ τὰς κίρας ἀμβλύνεσθαι, hoc est ab eo quòd oculorũ pupillas obtundat, haberétq; Vnde & κραμβὴ ab Atticis appellatur. Quanquam sunt, qui vocis huius etymon ad aliam eius herbæ naturam malint referre, vt Crambe dicta sit, quasi κάρη ἀμβῶν, seu potius ἀνιβῶν, hoc est quasi crapulæ occurrat, seu resistat. Nam vino aduersatur, vt inimica vitibus: vnde sumpta in cibis, ebrietatẽ arcet, & crapulam iam contractam discutit.

CRAMBVSA, κράμβουσα, Insula est circa Seleucium Isauriæ, Autor Strabo libro 14.

CRANAVS, κρανααὸς, Athenarum rex fuit, qui Cecropi in regno successit, à quo regionis incolæ Cranai dicti sunt.

CRANEVM, κράνειον, Gymnasium erat Apud Corinthum. Cic.

CRANEA, pen. produ. κράνεια, Exigua regio est Ambraciotarum: cuius incolæ dicuntur Craneates. Stephanus.

CRANEVS, κρανέως, Primus Macedonum rex, à quo ad Alexãdri magni tempora numerãtur anni circiter quingenti: quo interuallo reges circiter XXXVII. in Macedonia regnarunt. Autor Volaterraneus lib. 13.

CRANION, nij, κράνιον, Cephalleniæ ciuitas est, quam Thucydides lib. 5, κράνια vocat plurali numero.

CRANON, onis, κράνων Vrbs Thessaliæ Pelasgiotidis, in campis qui Tempe appellantur: centum stadiis distans à Cortone. Stephanus ex Strabone.

Cranium, κράνιον, Est calua capitis: & poculi genus, caluæ figuram referens.

CRANTOR, κράντωρ, Solensis, Academicus philosophus fuit, Platonis auditor, & condiscipulus Xenocratis, & Palæmonis, qui nouis opinionibus Academiam Platonicam repleuerunt. Hic scripsit librũ de Consolatione, quem Cicero æmulatus est. Periit aquæ intercutis morbo. Taxauit Stoicorum indolentiam, quæ esse nullo modo potest nisi planè hominem saxeum esse velimus, & omni sensu carentem. Horat. lib. 1. Epist. Troiani belli scriptorem, Maximè Lolli, Dum tu declamas Romæ, Prænestę relegi, Qui quid sit pulchrũ, quid turpe, quid vtile, quid non, Planius ac melius Chrysippo & Crãtore dicit. Alius fuit Pelei armiger, de quo Ouidius lib. 12. Metamorph.

Crapula, κραιπάλη, id est Lucta capitis. & omnis noxa à vinositate proficiscens. Cicero 2. Philipp. Edormi crapulam, & exhala. Plinius lib. 23. capit. 1, Nouitium resinatum nulli conducit, capitis dolorem & vertigines facit: ab hoc dicta Crapula est. Vbi hoc videtur innuere, Crapulam dici ἀπὸ τοῦ τὸ κάρηνον πάλλεσθαι, hoc est ab eo quòd caput vertigine cõcutiat. Aristoteles in Problemat. in eo distinguit Crapulam ab ebrietate, quòd ebrietas vnà cum mente adimit & sensum doloris: Crapula verò constante mente caput afflictet. ¶ Hinc acrapala, ἀκραπάλαι, à Græcis vocantur medicamenta quæ crapulæ resistunt: inter quæ numeratur & brassica.

Crapulor, aris, deponens, Est cibo, & vino se ingurgitare. κωμάζειν.

Cras, aduerbium temporis, Idem significat quod die proximè futurò: sicut Heri, die proximè elapso. ἄνυχιον. Cic. lib. 12. ad Attic. Scies igitur fortasse cras, ad summum perendie. Horatius. Quid sit futurum cras, fuge quærere. ¶ Accipitur interdum pro nomine substantiuo, idémq; significat quod dies crastinus. Persius, Iam cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras. Martialis, Cras te victurum, cras dicis Posthume semper: Nescio cras illud Posthume quando venit. Nonnunquam ponitur indefinitè pro quouis tempore futuro. Plaut. in Aulular. Quæ cras veniet, perendie feratur foras.

Crastinus, na, num, penul. correp. à Cras sit, ἀπὸ τοῦ: sicut ab Heri, Hesternus: vt, Dies crastinus, id est proximè adueniens. Liuius libr. 1. ab Vrbe, Peto, crastino die adesse. Plautus Menæch. Inde vsque ad diurnam stellam crastinam potabimus. Hircius Ciceroni, Sed aliquid crastinus dies ad cogitandum nobis daret. Virgilius lib. 1. Georgic. —nunquam te crastina fallet Hora, nec insidiis noctis capiere serenæ. Cicero libr. 2. de Orat. Post meridiem, si ita vobis est commodũ, loquemur aliquid: nisi fortè me in crastinum differre vultis.

Crastinò, aduerb. Idem quod Cras, ἄνυχιον. Gellius, Si dominus messium ad amicos reiecit, crastinò seges non metetur.

Crastino, as. Significat De die in diem traho, & differo. ἀναβάλλω. Hinc Prorastino, & Recrastino, eiusdem significationis.

Crasis, κρᾶσις, vt à Medicis accipitur, Idem est quod temperamentum, hoc est proportio quædam primarum qualitatum existentium in elementis ex quibus corpus mistum est & conflatum. ¶ A Grammaticis Crasis accipitur pro contractione duarum syllabarum in vnam coalescentium: vt τάχως, pro τάχεως. Dicta Crasis, ἀπὸ τοῦ κεράννυμι, quod est Misceo, siue tempero.

Crassamen, Crassamentum, Crassescere, Vide CRASSVS.

CRASSITIVS, Genere Surrentinus, ordinis Libertini, cognomine Pasides, Romæ ludum Grammaticæ aperuit: docuit que inter alios Iulianum Antonium, Antonij Triumuiri filium. Autor Tranquillus.

Crassiuenium, Aceris arboris genus vilius, à venarum crassitudine dictum. Plinius lib. 16. cap. 15.

CRASSVS P. Licinius, ante ætatem Pont. Max. factus (quod nunquam anteà contigit) Consul creatus, profectus est cõtra Aristonicũ, Eumenis filium. In quo prælio, profligato exercitu, ipse ne in manus hostiũ veniret, baculo Barbarum quendam, in acie oculo conuerberato, in fui necem prouocauit.

L. Crassus orator, Superioris filius, qui cum Antonio à Cicer. introducitur in libris de Oratore, mirifico quodam pudore præditus fuit: qui tamen non modò non obesset eius orationi, sed etiam probitatis commendatione prodesset. Accusauit C. Carbonem eloquentissimum hominem admodum adolescẽs: ex quo summam ingenij non laudem modò, sed etiam admirationem est consecutus. Defendit postea Liciniam virginem, quum annos viginti septem natus esset, In ea ipsa causa fuit eloquentissimus, orationisque eius scriptas quasdam partes reliquit. Voluit adolescens in colonia Narbonensi causæ popularis aliquid attingere: eámque coloniam, vt fecit, ipse deducere. Hæc ex libro de Orat. & Bruto Ciceronis, in quo libro est elegantissima ipsius Crassi cum Antonio & Scæuola cõparatio. Deploratur multis vtbis Crassi mors à Cicerone, in exordio 3. lib. de Oratore.

P. Crassus, Oratoris frater, iuris peritissimus fuit, qui in dominatione L. Cinnæ quum Marianarum esset partiũ, ne incideret in manus inimicorum, seipsum interemit. Huius filius M. Crassus, Romanorum ditissimus, cum Pompeio & Cæsare Triumuiratum iniit: quorum planè autoritate Respubl. aliquot annos regebatur. Ad bellum missus gladiatorum, qui duce Spartaco in Campania insurrexerant, Vatiniũque, Gellium, ac Lentulum Romanos imperatores fugauerant, duodecim millibus hostium vnà cum eorum duce cæsis, apud Rhegium iuxta

iuxta Leucadis paludẽ victoria potirur: ex quo Vrbem ouans ingressus est. Postremò quum ei Syria sortè obuenisset, profectus ad bellum Parthicum, ibi filium Publium amisit. Ipse demum infœliciter rem gerens, à Surina regis præfecto captus, atque interfectus est. Autor Cicero in Paradoxis. ¶ Alter Crassi filius, Cæsaris legatus fuit in bello Gallico, & in Cæsarianis tandem partibus adolescens occubuit: fuit autem discipulus Ciceronis. De quo hæc in Oratore, Erat enim Crassus (inquit) cum institutus optimè, tum etiam perfectè planéque eruditus: grauis, & sine segnitie verecundus esse videbatur. Sed hunc quoque absorbuit æstus quidam insolitæ adolescentibus gloriæ: qui quia nauauerat miles operam Imperatori, Imperatorem se statim esse cupiebat. Hæc Cicero.

Crassus, prænomine Marcus, Romanorũ omnium ditissimus fuit, qui negabat quempiã habendum esse diuitẽ, nisi qui exercitum annuo redditu posset alere. Hic postea cum Pompeio & Cæsare Triumuir factus, cupiditate auri, vt fertur, in Parthos expeditionem suscepit: à quibus ipse cum filio adolescente & vniuerso exercitu deletus est.

Crassus, Spissus, densus, pinguis, ac ponderosus, παχυὸς, παχύς. Terentius in Hecy. Magnus, rubicundus, crispus, crassus, cæsius. Cicer. 1. Tusc. Crassus, & concretus aër. Plin. lib. 11. capit. 38, Animalium fortiora, quibus sanguis crassior. Plautus in Pseud. Suram vbi aspicias, scias eum posse gerere crassas compedes. ¶ Crassa Minerua dicitur aliquid fieri, quod inconditius, simpliciúsque, quasique indoctius fit, non autem exquisita arte, nec exactissima cura. Horat. 2. Serm. Rusticus, anormis, sapiens, crassáque Minerua.

Crassamen, inis, à Crassus. Columella lib. 12. cap. 25, Semper requieta aqua crassamen aliquod in imo reperitur.

Crassamentum, Crasities, πάχος. Gellius, Surculi duo erant teretes, oblonguli, pari crassamento, eiusdem longitudinis, derasi, atque ornati, similes. Sic Columella, Crassamentum vini fæculenti dixit, & lib. 12. capit. 23, Crassamen, pro Sedimento.

Crasities & Crassitudo, pro Pinguedine. σύφασις, παχύτης. Plin. libro 11. capit. 39, Hippopotami corij crasitudo talis, vt inde tornentur hastæ. Cæsar 2. bel. Ciui. Crasitudo parietum quinque pedum.

Crassescere, Et crassum fieri, vel pingue. παχυῶσθαι. Columella libro 9. de Turturibus, Nec quia tritico vel aliis frumentis minus crassescant, verùm quòd semine eius maximè delectantur. Plinius libr. 2, Qui neq; in nebulam densetur, nec crassescat in nubes, id est crassus fiat. Idem libro 29. cap. 6.

Crassè, aduerbium. παχυῶς. Columella libro 12. capite 43, Lata vasa in modum pãtinarum fieri iubebat, eáq; intrinsecus & extrinsecus crasse picari.

Cratægonon, siue Cratægonon, κραταίγονον, Genus Satyrij herbæ semine lini maiore, duræ radicis, cortice rubro, sapore subdulci, quod in montosis traditur inueniri. Vide Plinium lib. 27. cap. 8.

Crater, teris, penulti. produ. κρατὴρ, Vasis genus capacius, quo in libationibus, & solennioribus epulis vti solent. Virgil. 9. Aeneid. Sed magnum metuens se post cratera tegebat. Idem Ecloga 6, Craterásque duos statuam tibi pinguis oliui. Idem 6. Aeneid. Crateras magnos statuunt, & vina coronant. ¶ Ab huius vasis similitudine, Crater in monte Aetna appellatus est, foramẽ illud, per quod ignis euomitur. Ouid. Et pronos currus medio cratere recepit. ¶ Et Crater in fontibus dicitur receptaculum, quod & Labrum dicitur, in quod fistulis aqua decurrit. ¶ Item Signum cæleste quod oritur decimosexto calendas Martij, vespere. ¶ Item Sinus in litore Campano à Miseno Athenæum vsque extensus, duobúsque penè coeuntibus promontoriis incuruatus: vt est autor Strabo lib. 8.

Cratera, æ, penultima producta, idem quod Crater. Horat. in Serm. Siue grauis veteri crateræ limus adhæsit.

Crateres, Gemma est præduræ naturæ, inter chrysolithi & electri colorem. Plinius lib. 37. cap. 10.

Craterra, ab antiquis dicta est, teste Nonio, quam nos Situlam vocamus. Cicer. 2. de Natura deor. In medióque sinu fulgens craterra relucet. Loquitur de vrna Aquarij, cælestis syderis.

CRATERVS, pen. cor. Macedo è comitibus Alexãdri, qui etiam res eius gestas scripsit, cuius meminit in Aristide Plutarchus. De hoc Persius Satyra 3. Et quid opus Cratero magnos promittere montes?

Crates, Est rara quædam lignorum, vel viminum, vel etiam ferramentorum connexio. πλέγμα. Plautus, Sub cratim vt iubeas sese supponi. Liuius 10. ab Vrbe, Ibi mediis ferè castris locus est conseptus cratibus, pluteísque & linteis contextus. Cæsar 7. bell. Gall. Proximam fossam cratibus contegunt.

Craticula, à Crates diminutiuum, in qua cibi torrentur. Cato cap. 13, Corium vnum, lucernas, craticulas duas. Martialis lib. 14, Parua tibi curua craticula sudet ofella.

Cratitius, a, um, Quod ex cratibus fit: vt Cratitij parietes, qui cratibus insertis fiebant, seu asseribus arrectis, transuersísque in modum cratis. Alio nomine vocantur Intergerini, quòd vicinorum cœnacula iis dirimentur. Vitruuius libro secundo, Cratitij parietes velim ne inuenti quidem essent. Quantum enim celeritate & loci laxamẽto prosunt, tanto maiori & communi sunt calamitati, quòd ad incẽdia, vti fasces, sint parati.

Cratio, tis, tire, Idem quod Occo. πατρέω. Plin. lib. 18. cap. 28, Vtilissimum simul & herbæ arare, deinde cratire, ferere florem ex fœnilibus, atque ex præsepibus fœno delapsum spargere, priusquam cratiantur.

CRATES, κράτης, Nomen est philosophi Thebani: qui vt philosophiæ vacare posset, proiecto in mare non paruo auri pondere, Abite (inquit) pessum malæ cupiditates: Ego vos mergam, ne ipse mergar à vobis. Neque putauit se posse & virtutes, & diuitias simul possidere. Suidas autem tradit, Cratetem omnem pecuniam in substantiam redegisse, & apud trapezitam deposuisse, ea lege, vt si filij philosophi essent, eam egenæ plebi diuideret: sin idiotæ, eis quod acceperat, bona fide restitueret. Ita enim iudicabat vir sapientissimus, homini philosopho, sapientiæ sectatori nihil deesse ad beatè viuendum. ¶ Fuit & Poëta Comicus hoc nomine, auditor Polemonis. ¶ Item & Grammaticus, qui sub Ptolemæo Philometore claruit, æqualis Aristophanis Grammatici, Criticus, siue Homericus cognominatus. Scripsit in Iliada & Odyss. lib. 9. Comment. Autor Suidas. Hic, vt ait Tranquillus studium grammaticæ primùm Romam intulit: missus enim ad Senatũ ab Attalo rege, sub ipsam Ennij mortem plurimas acroases fecit, assiduéq; per omne tempus legationis disseruit: nostris quoque exemplum fuit admirandum. Hæc ille.

CRATHIS, cum th aspirato, κράθις, Nomen est duorum fluuiorum, quorum vnus est in Achaia propriè dicta, prope Aegas oppidum in sinum Corinthiacũ influens: cuius meminit Strabo lib. 8. Alter in magna Græcia, iuxta Sybarim oppidum, cuius aqua barbis comísque statuum colorem inducere tradit Strabo lib. 6. Ouid. libr. 15. Metamorph. Crathis & Hinc Sybaris nostris conterminus oris, Electro similes faciunt, auróque capillos. Et libro Fastorum 3, Est prope piscosos lapidosi Crathidis amnes Paruus ager.

Craticula, Vide CRATES.

CRATINVS, κρατῖνος, Poëta fuit comicus, clarus apud Athenienses, qui primus in Dionisiis Athenis, satyricam fabulam induxit. Horatius, Eupolis atque Cratinus, Aristophanésque poëtæ. Hic autem fuit suprà modum gulæ ac omni voluptatum generi deditus. præcipuè ebrietati: ad quod alludit Horatius in Epist. Prisco si credis Mecœnas docte Cratino, Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt, Quæ scribantur aquæ potoribus.

Cratio, vide CRATES.

CRATIPPVS, κράτιππος. Mitylenæus philosophus fuit, Ciceronis filij præceptor, qui Pompeio Pharsalico prælio victo apud Mitylenen occurrens, verbis ex Philosophiæ penetralibus petitis, ad meliorem spem eum erexit. Plutarchus in Pompeio.

CRATIS, sine aspiratione. κράτις, Africæ fluuius, è Sicyone lacu profluens in Oceanum, iuxta quem nonnulli fabulati sunt electrum nasci. Vide Plinium lib. 37. cap. 2.

CRATYLVS, penul. corr. κρατύλος, Nomen philosophi Athenienses, Platonis mortuo Socrate, præceptor, ex cuius nomine idem Plato librum de Significatione nominum inscripsit.

Crebenia, vide CEBRENIA.

Creber, crebra, crebrum, Frequens, quasi crescens numero, densus. συχνὸς, θαμινὸς. Plaut. in Amph. Crebri hostes cadunt. Idem in Aul. Crebro salicto oppletus locus. Cicero ad Attic. libr. 14, Et in scripto multo essem crebrior. Virgil. 3. Georg. Non ram creber agens hyemem, ruit æquore turbo.

Crebrò, aduerbium, Frequenter. συχνῶς. Plautus in Truculen. In vrbem crebrò conuenio. Cicero Attic. lib. 2, Velim obuias mihi literas omnibus de rebus crebrò mittas.

Crebritas, & Crebritudo, Frequentia & spissitudo. συχνότης. Cicc. ad Attic. lib. 13, Colloqui videbamur, in Tusculano quum essem, tanta erat crebritas literarum. Concinnitas, crebritásque sententiarum: apud eundem de Claris oratoribus.

Crebresco, is, brui, Celeber fio, & diuulgor. διαβρυλλῶμαι. A quo Percrebresco. Plinius Epist. 147, Ille non tollere oculos, nõ remittere stylum, sed obfirmare animum, auribúsque prætendere: tum crebrescere fragor, aduentare etiam, &c. Optatæ auræ crebrescunt. Virg. 3. Aeneid. Sermonem crebrescere, Idem 12. Aeneid.

Crebrisurus, Significat vallum crebris suris, hoc est palis munitum. Festus.

Credo, is, credidi, creditum, Significat dictis vel factis fidem habeo, adhibeo, autoritatem attribuo, rel adiungo. πείθω. ¶ Et ponitur vel absolutè. Cicero in Bruto Audiui equidem ista de maioribus natu, sed nunquam sum adductus vt crederem. Vel cum accusatiuo. Cicero ad Atticum libro 7, Omnia facilius credere possum, quàm quod scribitis. Vel cum accusatiuo & datiuo. Idem Famil. 13, Hoc mihi, vt testi velim credas. Vel cum datiuo solo, Idem Famil. 5, Non satis credidit homini prudenti. Virgilius Eclog. 2, Nimiùm ne crede colori. Vel cum præpositione De. Idem Famil. 3, Bis ad te scripsi, me purgans diligenter, te leuiter accusans, in eo quòd de me citò credidisses. ¶ Aliquando Fidei committere, seu seruandum tradere. παρακατατίθεσθαι. Plaut. in Aulular. Vbi is obiit mortem, qui mihi id aurum credidit. Libro 4. ad Herennium, Nam quum canes funguntur officiis luporum, cuinam præsidio pecuaria credemus? ¶ Et nõ solùm tradere, sed etiam reuelare, ac manifestare significat. Lactantius libro quarto, Iudæi quoque, quibus solis arcanum Dei creditum fuerat. ¶ Interdum Mandare. Columella libr. 2, Vt iam percensearnus, quot operis in aream perducantur ea, quæ rerræ credidimus. ¶ Quandoque mutuum dare. δανείζειν. Martialis, Dimidium donare Lino, quam credere totum Qui mauult, mauult perdere dimidium. ¶ Cum accusatiuo mediante In, significat immittere, inijcere. Virgil. libro 2. Georg. Inque nouos soles audent se gramina tutò Credere. ¶ Interdum ponitur pro Puto: & hoc vel absolutè. Cicc. Famil. 9, Tu enim ipse, qui & me, & alios prudentia vincis, omnia credo vidisti, nihil omnino te fefellit. Vel sequente Quod, vel Quoniam, vel Quia. Cic. Famil. 13, Quod ad te de decem legatis scripsi, parum intellexisti, credo, quia διὰ σημείων scripseram. ¶ Inter Credere Deo, Credere Deum, & Credere in Deum, Ecclesiastici hoc interesse putant, quòd Credere Deũ, est credere Deum esse: Credere Deo, est Fidem habere Deo, siue verbis eius: Credere in Deum, est fide bona se coniicere in Deum, & eo spem omnem nostræ salutis repositam habere. ¶ Huius verbi composita sunt Accredo, Concredo, quæ

vide suis locis. ¶ Veteres Creduas, pro credas dicebant. Plaut. Ipsuus nec amat, nec tu creduas.

Creditur, impersonale. Cic. pro Sex. Roscio, Tamen non temerè creditur, neque leui coniectura res penditur. Plaut. Menæch. Neque domi, neq; apud amicam mihi iam quicquam creditur. Terent. in Adelph. Ignotum est, tacitum est, creditum est. Horat. 2. Serm. Pratensibus optima fungis Natura est: aliis malè creditur.

Creditum, Appellatur id quod nobis debetur. δάνεισμα, vt Publicum creditum, apud Quintilianum lib. 5. cap. 10. Seneca de Benefic. lib. 2. Accipiam ergo tanquam creditum, non beneficium.

Creditor, oris, Dicitur cui debetur ex quacunque actione, vel persequutione, vel iure. χρήστης, δανειστής. Caius de verb. sig. Creditorum appellatione, non hi tantùm accipiũtur qui pecuniã crediderunt, sed omnes quibus ex qualibet causa debetur, sicui ex empto vel ex locato, vel ex alio vllo contractu debetur. Cicero 6. Philip. Quod etiam videre potuistis, quotidie sponsores & creditores L. Trebellij cõuenire. Horat. 2. Serm. Integer est mentis, Damasippi creditor t esto.

Credulus, a, um, Qui omnia facilè, vel temerè credit. εὐπειθής. Cicero de Amic. Hæc etiã in fabulis stultissima persona est improuidorũ & credulorũ senũ. ¶ Incredulus, qui non facilè credit, δυσπειθής, ἀδέκαστος.

Crudelitas, Credendi facilitas. ἀκρυπιδία. Plancus Ciceroni, Credulitas enim error magis, quàm culpa est: & tamen in optimi cuiusq; mẽtem facilè irrepit. Martialis lib. 5, Et tumidus Galla crudelitate fruar.

Credibile, Quod ita verisimile est vt facilè credi possit. πιστὸν, πιθανόν. Plautus in Pœnul. Credibile hecastor dicit: crede huic, mi pater. Cic. 4. Verrin. Multa enim, quæ scio abs te esse commissa, quòd aut nimium turpia, aut parum credibilia sunt, prætermittam.

Credibiliter, aduerbium. Cicero pro Deiot. At quàm non modò non credibiliter, sed ne suspiciosè quidem.

Cremasteres, κρεμαστῆρες, Nerui, in quibus testes dependent. Columel. libr. 7, Priusquam ferrum admoueas, duabus angustis ligneis regulis, veluti forcipibus apprehendere testium neruos, quos Græci κρεμαστῆρας ab eo appellant, quòd ex illis genitales partes dependent.

CREMEA, es, κρίμνα, Vrbs Ponti, à qua gentile Cremesius.

Crementum, à, Cresco, id est augmentum. αὔξησις.

CREMERA, penultima correpta, κρεμέρα, Fluuius Tusciæ, apud quem Fabij à Veientibus occisi fuere, autore Liuio libr. 2. Decad. 1. Ouid. 2. Fast. Vt celeri passu Cremeram tenuere capuceni, Turbidus hybernis ille fluebat aquis. Iuuenalis, Quid Cremeræ regio?

Cremium, Caro frixa in frixorio, quæ quo magis torretur, eo magis virtus & humor euacuatur. φρύγανον. Vtitur hac voce Psalmorum interpres. Et ossa mea sicut cremium aruerunt. ¶ Quidam Frixoriũ volunt esse: alij durum illud quod in frixorio remanet.

CREMMYON, κρεμμύων Stephano, Oppidum non procul à Corintho, iuxta quod Theseus suem, quæ omnes agros deuastabat, occidit. Ouid. lib. 7, Quòd suam securus arat Cremyona colonus, &c. Vbi alterũ in, uersus gratia, à poëta est elisum. ¶ Crommyon autem per o, vrbs est iuxta Ascalonem: de qua infrà.

Cremo, as, Comburo. κάω. Plin. lib. 17. cap. 1, Ad Neronis principis incendia, quibus cremauit vrbem. Plin. de Viris illustr. Qui libri, quia leues quasdam sacrorum causas continebant, ex autoritate Patrum cremati sunt. ¶ Huius compositum est Concremo, κατακαίω. Liu. Inclusi cum coniugibus ac liberis, domos super seipsos concremarunt.

CREMONA, Vrbs est Galliæ Cisalpinæ, non procul à Mãtua, quæ etiam hodie nomẽ retinet. Cuius ciues quum contra Augustũ cum Antonio sensissent, Cæsar victor, veteranis suis eorum agros dedit: qui quum non sufferissent, acceperunt etiam vicinorum agros, vt Mantuanorum, &c. Hinc Virgilius Eclog. 9, Mantua, væ, miseræ nimium vicina Cremonæ. De hac Strabo libro 5, sic scribit, Cis Padum verò, circúmque Padum, celeberrimæ sunt ciuitates, Placentia & Cremona, media in regione propinquissimæ: inter has & Ariminum, sunt Parma, Mutina, Bononia.

Cremor, oris (Hermolaus κρῖμνον dici putat) apud Catonem accipitur pro lacte expresso ex grano aqua macerato. Celsus, Cremor ptisanæ sumendus est.

Crenæ, Sunt incisuræ, à quibus Crenata herbarum folia vocantur: hoc est serrata sectáque per ambitum. γλυφίδες. Hodie quoque multis locis signa, quibus agrestes numerum aliquem in ferulis describptum habent, Crænæ appellantur. In sagitta quoque partis extremæ sectio, in quam neruus inseritur, Crena dicitur. Sed & in ipso arcu summa cornua crenæ suas habent, in quibus collocatur, sedétque neruus. ¶ Crenæ item dicuntur asperitates quædam œsophagi in rubi modum denticulatæ. Plin. libr. 11. capit. 37, Postea arteria & stomachus denticulatus callo in modum rubi ad conficiendos cibos decrescẽtibus crenis quicquid appropinquat ventri.

Creo, creas, creare, Producere, gignere. κτίζειν, δημιουργεῖν. Cicero libr. 5. de Finibus, Etenim omnium rerum quas & creat natura, & tuetur, &c. Idem 1. Tusc. Nam principium extinctum, nec ipsum ab alio renasceretur, nec à se aliud creabit. ¶ Dicimus quoque Creare fraudem alicui, commoditatem, cædes, lites, &c. Magistratus quoque creari dicuntur. Cæsar 7. bell. Gall. Quum singuli magistratus antiquitus creari, atque regiam potestatem annum obtinere consuessent. ¶ Composita, Procreo, quod pro simplici ponitur. Recreo, pro instauro refricio, ἀναλαμβάνω. Plinius, Sic enim defecta longis ægritudinibus corpora recreantur.

Creator, Effector, genitor, conditor. δημιουργός. Cicero pro Corn. Bal. Quod princeps ille creator hus vrbis Romulus, fœdere Sabino docuit. Idem lib. 2. de Diuinat. Nobis hæc portenta deũm dedit ipse creator.

Creatio, onis, Creandi actus: vt, Creatio magistratuum. Cic. 3. de Legi.

Creatrix, icis: vt, Rerum creatrix natura. Lucretius libro 2.

Creatura. κτίσις.

CREON, ontis, κρέων, Nomen corinthiorum regis, qui Creusam filiam Iasoni desponsauit, de quo Seneca in Medæa. ¶ Alter fuit Thebanus, Oedipi regis Thebanorum socer, & pater Iocastæ, Fuerunt & alij hoc nomine.

CREON, onis, κρίων, Mons est Lesbi insulæ, cuius meminit Plinius libro 5. capit. 31.

CREONTIADES, Herculis filius ex Megara, quem pater cum Theriomacho fratre ab inferis rediens, & in furorem versus à Iunone, quòd Lycum interfecisset, interemit.

CREOPHILVS, pen. corr. κρεώφιλος, Nomen Samij poëtæ, qui Homeri hospes & æmulator fuisse fertur. Vide Apuleium in Floridis.

Crepax, acis, Vide CREPO.

Crepæ, A principio capræ sunt appellatæ, q̃ cruribus crepent. Festus.

Creperus, a, um, penultima correpta, Idem quod dubius, vnde Creperum bellum, anceps & dubium. Lucretius lib. 5, Exæquatáque sunt creperi certamina belli.

Crepusculũ, Dicitur tempus medium inter diem & noctem: quòd tum crepera, hoc est dubia lux sit.

Crepi, Luperci dicti sunt, à crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis, nudos discurrere in Lupercalibus, & obuias quasque fœminas pellibus ferire. Festus.

Crepida, æ. penul. corr. Tuscum calciamentum, teste Seruio, quod corrigiis ligabatur. κρηπὶς. Apud Latinos poëtas corripit primam, quanuis apud Græcos scribatur per vocalem longam η. Persius, Nõ hic, qui in crepidis Graiorum ludere gestit.

Crepidula, diminutiuum. κρηπίδιον. Gellius lib. 13. cap. 12, Omnia fermè id genus, quibus plantarum calces tantùm in fine tegũtur, cætera propè nuda, & teretibus habenis iuncta sunt, Soleas dixerunt, nonnunquam voce Græca Crepidulas. Horatius in Serm. Chrysippus dicat, Sapiens crepidas sibi nunquam, Aut soleas fecit. Quidam hoc nomen à crepitu, hoc est à sono quem ambulando reddunt, dicunt appellatum. Certius tamen est, ex Gelij & Persij autoritatibus, dicere vocem esse Græcam.

Crepidarius, rij, Qui crepidas conficit. κρηπιδοποιός.

Crepidarius, ria, rium, Quod ad crepidas pertinet: vt, Crepidarius cultellus.

Crepidatus, ta, tum, Crepidis indutus. κρηπιδωτός. Cic. in Pisonem, Is nocte intempesta crepidatus veste seruili nauim conscendit.

Crepido, dinis, penultima producta, Significat oram terræ, quam aqua alluit: ex hoc appellata, quòd ibi aqua alluens crepitat quum currit, aut vndas appellit. κυματώγη. Columella libro 9, Præiacuntur in gyrum moles. Sic enim maris atrocitas obiectu crepidinis frangitur, & in tranquillo cõsistens piscis, sedibus suis non exturbatur. ¶ Per translationem verò & putei extremam oram, quæ ad ipsum puteum respicit, quæ vulgò dicitur *Os putei*: & editioris cuiusque loci extremitatem solemus Crepidinem appellare, vt apud Hieronymum, In crepedine viæ. Seneca, Quis crederet iacentem super crepidinem Mariũ, aut fuisse, aut futurum Consulem? ¶ Vnde etiam pro abrupti saxi altitudine ponitur. Virgil. lib. 10.

Forrè ratis celsi coniuncta crepidine saxi
Expositis stabat scalis, & ponte parato.

Crepo, as, pui, pitum. Significat sonare. κτύπω. Plautus in Menæch. Dic mihi, nunquam tibi intestina crepant? PENIC. Vbi satur sum, nulla crepant: quando esurio, crepitant, id est murmurant & sonant, quod intestinis inanibus accidere solet. Plautus in Amphi. Orationem comprimam, crepuit foris. Terentius in Adelph. Sed quis? nam crepuit foris. Ouidius, Et crepat ad medios laurus adusta focos. ¶ Per translationem ponitur pro dolere, queri, accusare. Horat. libro 1. Carm. Quis post vina, grauem pauperiem crepat? ¶ Hinc componuntur, Concrepo, id est persono. διαλαμῶ. Vnde concrepare digitis, est digitis sonum edere. Cicero Offic. 3, Itaque si vir bonus habeat hanc vim, vt si digitis concrepuerit, possit in locupletum testamenta nomen eius irrepere. ¶ Increpo, quod etiam est crepitum vel sonũ emittere. ¶ Item reprehendere, sed veluti cum crepitu, id est vorborum, pedũmve strepitu. *Tancer, reprendre aucun asprement.* Cic. 4. Acad. Sed tamen illis verbibus increpant eorum arrogantiam, quasi irati. ¶ Percrepo, valde crepo. Cicero in Verrem, Locum istum littoris percrepare totum mulierũ vocibus, cantúque, symphoniæ. Et habent penult. corr.

Crepito, as, penul. cor. Crepitum edo: & proprie de cymbalis, & huiusmodi dicitur, quanuis & de aliis rebus dici possit, ψοφῶ. Plin. lib. 12. capit. 17. Myrtata reprehenduntur. crepitántque in igne.

Crepitulum, Ornamentum capitis, quod in capitis motu crepitum facit. Festus.

Crepitaculum, Sistrum, æreum instrumentum quod manibus percussum reddit sonũ, in Isidis sacris solenne, teste Valerio lib. 4. cap. 29. σίστρον, κρόταλον. Colum. lib. 9. cap. 14, Crepitaculis æreis, aut testarum plerunque vulgò iacentium sonitu terreatur fugiens iuuentus. Quintil. libr. 9. cap. 4, Et sonum edant puerilium crepitaculorum.

Crepitacillum, diminutiuum à crepitaculo. Lucretius lib. 5, Nec crepitacillis opus est.

Crepax, acis, à crepando: sicut ab edendo, Edax. Vnde crepacem malam, quodam in Carmine dixit Mecœnas, referente Seneca, Epist. 115.

Crepitus, tus, Sonitus est, qui ex concussione & impulsu resultat. ψόφος, κατηχὴ, βρόμος. ¶ Vnde pedentis sonum, Crepitum, ventris dicimus, quem Stoici æquè liberum esse debere, atque ructum affirmabant. Plautus in Curc. Vbi quid furripuére, operto capitulo calidum bibunt: Tristes atque ebriosi incedũt: Eos ego si offendero, ex vnoquoque eorum eiiciam crepitum polentarium. Et Crepitus plagarum dixit Cicc. in Verr. 7. Crepitus dentium, Cicero 4. Tusc. Cicepitus

pitus armorum. Plin. libr. 2. cap. 57. Crepitus forium, Plaut. in Curc. Crepitus frænorum, Varro libro 2. cap. 7. Crepitus gladiorum, Hircius lib. 6. Crepitus imbrium, Plinius libro 12. cap. 1. Crepitus pedum, Cic. in Topicis.

Crepundia, orum, Dicuntur prima munuscula, quæ dantur pueris: vt sunt fascíolæ, linteoli, vestes, bullæ, coralia, ensiculi, crepitacula, & puerilia ornamenta huiusmodi, quibus pueri delectantur: à crepando, id tinniendo dicta, quoniam infantes crepitaculis maximè gaudent. Plautus in Ruden. Sunt crepundia, D. Ecca, video, qua facie sunt. Ensiculus est aureolus, primùm literatus, Pòst altrinsecus est securicula anceps, item aurea, literata est. Pòst ficula argenteola, & duæ connexæ manicula: Et fucula, & bulla aurea est, pater quam dedit mihi natali die. Plinius lib. 11, Semestris loquutus est Crœsi filius in crepundiis, quo prodigio totum id concidit regnum.

Crepusculum, Lux dubia, quæ fit ante solis ortum, & antę occasum. ἀὼς, ἀμφιλύκη. à crepero, hoc est dubio, quia tunc multis dubiũ est, dies sit iam, an nox. Plinius, Oriente sole, aut occidẽte matutini vespertiníve cognominari, prout alterutris eorum manè vel crepusculo contigit. Colum. lib. 7, Iuxta cõseptum saxis & canalibus sal superiectus, ad quem saturæ pabulo libenter recurrunt, cum pastorali signo quasi receptui canitur: nam id quoque semper crepusculo fieri debet. Lucanus. Longa repercusso nituere crepuscula Phœbo.

Crepusci a apud Sabinos nominati, qui eo tempore erãt nati. Et Sidonius horam vespertinam, Crepusculascentem dixit.

Cres, Vide CRETA.

Cresco, is, creui, cretum, Augeor. αὐξάνω, προάγομαι, φέρομαι. Iuue. Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit. Cicc. 2. de Diu. Ostreísque & conchylliis omnibus contingere, vt cum luna pariter crescant paritérque decrescant. Idem pro lege Manil. Quum socij pertimuissent, hostium opes, animique creuissent. ¶ Huius composita sunt Accresco, adaugeor. ἐπιφύομαι. Concresco, simul cresco, & coniungor. συμπέφυκα. Vnde Concretum, cõglutinatum. συμπεπηγὸς. Decresco, diminuor. Excresco & Increscо, valde cresco: vnde Incrementum. Recresco, rursus cresco. ἀναφύομαι. Succresco, inferius vel paulatim cresco. Supercresco: quæ vide suis locis.

Crementum. Pro augmento. αὔξησις.

CRESSA, κρῆσσα, Oppidum Paphlagoniæ est, teste Stephano, post excidium Troianum à Merione conditum. ¶ Est & portus Cariæ, Rhodo insulæ oppositus. Plinius lib. 5. cap. 28. ¶ Cressa etiam dicitur mulier ex Creta insula. Vide in dictione CRETA.

CRESSAEA, Herodoto libr. 7, regio Pallenæ vicina, ac Thermæo sinui contermina.

CRESTON, Oppidũ, de quo Herodotus libr. 1. Qua lingua Pelasgi sunt sunt vsi, affirmare non possum, sed coniectura signorũ, licet dicere eadem qua nunc Pelasgi vtũtur, qui supra Tyrrhenos vrbem Crestonem incolunt, quodam tempore finitimi eorum qui nunc Dores vocãtur. ¶ Est & nomen regis Bithyniæ, cuius meminit Iustinus lib. 38.

CRETA, tæ, & Crete, tes, κρήτη, Insula in medio ponto, centum vrbium fama clara, quæ (vt scribit Strabo) à Septentrione Aegæo alluitur simul & Cretico pelago: ab Austro Libyco: ad Occidentem Aegilam & Cytheram spectat: ad Orientem Carpathon. Habet in longitudine ducenta millia septuaginta passuum, in latitudine quinquaginta millia. Circuitus eius quingenta octogintanouem millia passuum complectitur. Hodie Candiam vocant. Insignes in ea vrbes sunt Gortyna, Cydon, Gnossus Minois regia, & Strabonis cosmographi patria. Nullum in Creta animal noxium est, optimíque vini fertilissima est, de qua Virgilius 3. Aeneid. Creta Iouis magni medio iacet insula põto, Mons Idæus vbi, & gentis cunabula nostræ, Centum vrbes habitant magnas, vberrima regna. Primùm dicta est Cureta, ab habitantibus Curetibus, & per syncopam Creta. Alij dicunt Cretam dictam, à Crete quodam Iouis filio Curetum rege. Alij à Crete nympha Hesperidis filia. Arrianus non à Crete nominatiuo, sed à Cres, Cretis genitiuum faciente, nominatam dicit: sic enim vocatum ait eum qui Iouem abscondit in monte Lycæo. ¶ Est & Creta oppidum Scythiæ. Valer. Flaccus lib. 1, –quoties paucos ad littoris ictus
Deficiam, Scythicum metuens Pontúmque Cretámque.

Cretes vocantur eius insulæ populi, & mulieres Cressæ. κρῆσσαι.

Cressius, & Crescius, adiectiua, κρήσιος, Sunt autem hæc nomina quæ ex masculino fœmininum ad similem formam mittunt: scilicet Cres Cressa, Libys Libyssa, Phœnix Phœnissa, Thrax Threissa. Tibullus, –etiam Phœbo gratissima dona Cres tulit. Ausonius, Præpetibus pennis super æra vectus homo Cres. A Crete vero fiunt Creticus, κρητικὸς, & Cretensis.

Cretæus, a, um, Quod ex Creta insula est. κρητικὸς, Ouidius, Strataque Cretæam bellua strauit humum.

Cretensis, κρὴς, Nomen gentile à Creta insula deductum, Vnde prouerbium, Cretizare cum Cretensi, apud Erasmum in Chiliadibus. Cicer. 3. de Nat. deor. Tertius Iupiter Cretensis Saturni filius.

Cretieus, a, um, adiectiuum formatum à Creta insula. κρητικὸς. vt, Cretieum mare, Horat. 1 Carm. Ode 26.

Creta, æ, Terra tenax, κιμωλία γῆ, vel à Creta insula, in qua optima prouenit: vel à crescendo, quoniam proprietas eius est vt macerando crescat, quod in primis cretæ Vmbricæ accidit, quam vocant saxum, quę nonnisi poliendis vestibus adhibebatur, iisque duntaxat candidis. Erant & Cimoliæ cretæ duo genera, candidum vnum, & alterum ad purpurissum inclinans, vtrunque vestibus aptum. Hac medici aduersum morbos vtuntur. Laudatur & creta Thessalica. Item quæ argentaria appellatur, nitorem argenteum reddens. Vilissima erat creta, qua pedes vænalium trans mare aduectorum notare mos erat. Creta Asiatica. Cicero pro Flac. Hæc quæ est à nobis prolata laudatio, obsignata

erat creta illa Asiatica quæ est ferè omnibus nota nobis. Tenax creta, Virgilius 1. Georg.

Cretula, diminut. Cicer. 6. Verr. Quum Valentio eius interpreti epistola Agrigenti allata esset, casu signum iste animaduertit in cretula.

Creta ceus, a, um, adiectiuum: vt, Cretacea siligo, quæ creuit in loco cretoso. Plinius lib. 18. cap. 9, Rufior illa, at Pisana candidior, ponderosior verò cretacea.

Cretatus, ta, tum, Quod est creta inspersum: vnde Cretati pedes dicebantur, qui creta erant dealbati, quales solebant esse seruorum pedes, qui trans mare vænales aduchebantur. Vnde Plinius inter prodigia insolentis fortunæ cõmemorat, libertos aliquot Prætoriis ornamentis decoratos rediisse eò, vnde cretatis pedibus aduenissent. Ad hoc alludit Iuuenalis, quum ait, Nuper in hanc vrbem pedibus qui venerat albis.

Cretosus, a, um. Quod est creta plenum: vt, Ager cretosus.

Creterra, vide CRATERRA.

CRETHEVS, dissyllabum, in genitiuo Cretheos, κρηθεύς, Aeoli filius fuit qui ex Tyro Salmonei fratris filia Aesonem genuit, Alcimedontem, & Amythaonem.

Cretheius denominatiuum: vt, Virgo Cretheia apud Flaccum lib. 1. dicitur Helle Crethei neptis.

CRETHON, onis, Filius fuit Dioclis, qui cum fratre Orsilocho ad bellum Troianum Græcis auxiliũ laturus profectus est: sed quum hi duo nimiũ suis viribus confiderent, cum Aenea cõgredi non dubitauerunt à quo etiam ambo sunt interfecti. Quin & eorum cadauera vix à Menelao & Antilocho ex hostium manibus subtrahi potuerunt.

Creticus, substantiuum. κρητικὸς. Genus pedis est, qui cõstat prima & tertia longis, & media breui: vt, Sanitas. Alio nomine Amphimacrus.

Cretio, onis, vide CERNO.

CREVSA, κρέουσα, Creontis Corinthiorum regis filia fuit, quam Iason, repudiata Medea, vxorem accepit: quamobrem Medea indignata, carminibus suis ignem inextinguibilem scriniolo inclusum per filios suos Creusæ muneris loco misit: filios verò præmonuit, vt statim oblato munere discederent. Creusa igitur videndi cupida, nihilq; malì suspicans, scriniolum aperuit, & continuò euolauit ignis, Creusámque & totam Creontis regiam exusit. Ouidius libro 1. de Arte. Cui non defleta est Ephyræae nata Creusæ. ¶ Alia fuit Priami & Hecubæ filia, Aeneæ coniunx, cui Ascanium filium peperit. Hanc in excidio Ilij, ab Aenea, qui fugiens, patrem humeris gestabat, filiumque manu ducebat, perditam fuisse in itinere, dum vias notas excelsisset, tradit Maro lib. 2. Aeneid. Sed nonnulli eam ab ipso Aenea ex pactione cum Græcis facta occisam volunt, nequis ex semine Priami superesset. Verùm his refragatur fabula de Heleno & Cassandra, liberis Priami, quos Græci captiuos abduxerunt.

CREVSIS, κρούσις, Oppidum est in confinio Bœotiæ, Locrorũ, & Aetolorum: vt annotauit Vadianus in Pomponium lib. 2.

Cribrum, Instrumentum ex pellibus suillis, vt plurimum, crebris pertusum foraminibus, ad frumenta purganda. κόσκινον, ὑθμὶς. Cicero 2. de Diuinat. Quasi verò quicquam interfit, mures diem ac noctem aliquid rodentes, scuta an cribra corroserint. Ouid. 12. Metam. –vt veliquor rari sub põdere cribri. ¶ Cribro aquam haurire, vel gerere, Prouerbium in eos qui operam perdunt. Plautus Pseud. Non pluris refert, quàm si imbrem in cribrũ geras. ¶ Sunt & Cribra, quæ è setis equorum, farinæ à furfuribus separandæ gratia, facta sunt, quæ Farinaria, Setacea, & Subcernicula dicuntur, sunt & Excussoria è lino, & Pollinaria à polline, quæ à nonnullis ab incernendo, Incernicula dicta sunt.

Cribro, as, Purgo. σήθω, Cribramus enim triticum & huiusmodi, vt à puluere, & rebus immundis secernatur. Colum. lib. 12. capit. 23. Nam omni lentore misso, facilius in puluerem resoluitur, atque cribratur. Plinius lib. 25. cap. 5, Præterea mirum inuentum est, quòd incisum forficulis, vt diximus, cribrant, cortex remanet.

Cribrarius, ria, rium, Quod ad cribra pertinet. κοσκινικὸς. Plinius lib. 18. ¶ Item cribraria, quæ simili modo in tertio remansit cribro.

Crimen, Propriè dicitur delictum. αἰτία. Seneca, Vitam agens simplicem, rectam, sine crimine. Cic. ad Marium. Sunt enim qui, quum meus interitus nihil fuerit Reip. profuturus, criminis loco putant esse quòd viuam. Idem, Eodem ego te condemnabo crimine. ¶ Item appellatur id, quod per contentionem alicui obiicitur, ἔγκλημα, & obtrectatio. Cicc. in Philipp. Hæreditatẽ mihi negasti obuenisse: vtinam hoc tuum verum crimen esset. Et sic dicitur à Cerno. sicut à Discerno Discrimen. Virgil. 7. Aeneid. Disiice compositam pacem, sere crimina belli, id est contentiones, iurgia, ex quibus bellum oriatur. ¶ Aliquando ponitur pro falsa suspicione. Idem 11. Aeneid. Formidine crimen acerbat. Terent. Hecy. Nam si compererit crimini tua se fallo vxor credidisse, Missam iram faciet.

Criminale, Quod est criminis. ἐγκληματικὸν. vt Criminalis causa.

Criminosus, a, um, Qui crimen infert, Cicc. pro Cluentio. Hic Tribunus plebis modestus, prudẽs, nõ modo nõ seditiosus, sed etiã seditiosis aduersarius. Ille autẽ acerbus, criminosus, popularis homo, ac turbulentus. ¶ Criminosum, Quod in se crimen habet. Colum. lib. 1. Criminosum tamen sena tori fuit supra quinquaginta iugera possedisse.

Criminosè, aduerbiũ. Cicc. pro Rosc. Amer. Quum enim aliquid habeat quod possit criminosè ac suspiciosè dicere, apertè ludificari & calumniari scíens non videatur.

Criminari, Est culpare, accusare, contumeliosè reprehendere, ἐπισκήπτεσθαι, διαβάλλειν, Cicc. ad Attic. Me tantùm comperisse omnia criminabatur. Et dicimus, Criminor te furti illi, vel apud illum. Terẽt. Hoc metui ne me criminaretur tibi. Cicc. 3. Offic. C. Marius Q. Metellum apud populum Romanum criminatus est, bellum illum ducere. ¶ Criminat, pro Criminatur apud Ennium lib. 3. Sat. Nam is non bene vult, tibi qui falsò criminat apud te.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Criminatio, Ipsa contentiosa contumelia. Cicе. pro lege Agrar. Nunquid est causæ Quirites, quin illa criminatione qua in me absentem vsus est, non solùm meam, sed etiam vestram diligentiam, prudentiámque despexerit?

CRIMISSA, æ, κρίμισσα, Oppidum est in extremis Italiæ finibus, iuxta Thurium & Crotonem: ita dictum à Crimissa Nympha. Gentile est Crimissæus. Strabo lib. 7.

Crinanthemon, κρινάνθεμον, Flos notissimus, quē Dioscorides κρίνον βασιλικὸν, Romani lilium appellant.

Crines, Capilli, τρίχες, ἀπὸ τοῦ κρίνειν, hoc est à discernendo dicti. Virg. 4. Aeneid. Et crines flauos. Cic. 5. Verr. Hæc ciuitas mulieri redimiculū præbeat, hæc in collum, hæc in crines. Tacitus de moribus Germ. Accisis crinibus nudatā, corā propinquis expellit domo maritus. ¶ Crinis etiam piscium dicitur. Plin. lib. 9. cap. 30. de polypo pisce. Nanque & afflatu terribili canes agebat, nunc extremis crinibus flagellatos, &c. ¶ Crinis etiam videtur esse genus vinculi ex crine equinæ caudæ confecto. Plinius lib. 17. cap. 21. Iugum sit pertica, aut arundine, aut crine, funiculóve, vt in Hispania, Brundusióque.

Crinalis, le, adiect. Quod pertinet ad crines, vt, Vitta crinalis. Ouid. 9. Metamor. Crinalem capitti vittam natæque sibíque Detrahit.

Crinale, substantiuum, neut. gene. Ouid. 5. Metam. –ornabāt aurata monilia collum, Et madidos myrrha curuum crinale capillos.

Criniger, ra, rum, Qui multos habet crines. Luca. lib. 1, Et vos crinigeros bellis arcere Caicos Oppositi, petitis Romam.

Crinire, Est crines emittere. τριχοφορῶ. quod verbum legitur apud Statium 4. Thebaid. –vatem cultu Parnasia monstrant
Vellera, frondenti crinitur cassis oliua.

Crinitus, a, um, Quod crines habet. κομώντης. Virgil. 1. Aeneid. –cithara crinitus Iopas Personat aurata. Crinita Stella, Cicе. 2. de Nat. deor. Tū stellis his, quas Græci Cometas, nostri Crinitas vocant. Idē 6. Verr. Gorgonis os pulcherrimum, crinitum anguibus, reuellit atque abstulit. Galea crinita triplici iuba, Virgil. 1. Aeneid. Malè crinita mulier, Ouidius 3. de Arte.

CRINISVS, κρίνισσος, Siciliæ fluuius, Segestæ vrbi vicinus: de quo Seruius huiusmodi refert fabulā. Quum Laomedon Neptuno & Apollini mercedem pro ædificatione murorū Ilij recusaret, Neptunus iratus Troiæ cetum immisit, vt eam vastaret. Consultus Apollo sinistra dedit responsa, puellas scilicet belluæ esse obiiciendas. Hippotes igitur nobilis Troianus, timens ne & Hegesta filia sua ceto, vt Hesiona exponeretur, naui eam imposuit, vt potius se non vidente mergeretur fluctibus, quàm coràm deuoraretur. Sed illa casu in Siciliam delata, Crinisо placuit, qui in canem, seu vrsum mutatus, eam oppressit, suscepítque ex eo concubitu Acesten, Siciliæ regem. Virgil. lib. 5. Aeneid. Troia Crinisо conceptum flumine mater Quem genuit, &c.

Crinomenon, τὸ κρινόμενον, à Rhetoribus appellatur contentio quæ ex statu efficitur, & circa quod versatur certamen totius controuersiæ. Latini Quæstionem vocant, teste Cicerone in Topicis.

Crinon, κρίνον, Plin. lib. 21. cap. 5, Lilium rubens appellat, quod alio nomine Cynorrhodon dicitur, in Antiochia, Laodicea, Syriæ & Phaselide laudatissimum prouenientes. Dioscorides tamen Græci que ferè omnes nullo discrimine ἓν κρίνον appellatione omnia lilij genera intelligunt. Theophrastus quatuor ponit liliorum genera, ex quibus quod Vere erumpit mox post violam albam, peculiari nomine κρίνον appellat.

Crinonia, æ, κρινωνία, Frutex est lilij, teste Suida: nam Lilium Græci κρίνον appellant.

CRIONA, κριῶνα Stephano. Vicus est Atheniēsiū, in tribu Anthiochide.

Crios, κριὸς, Ciceris genus, quod Latini Arietinum appellant, ab arietini capitis figura: à qua & Græca appellatio fluxit. Nam illi arietē κριὸν appellant. ¶ Fuit etiam Crios κριὸς proprium nomen Athletæ cuiusdam ex Aegina Insula, apud Græcos cantatissimi.

Κριοῦ μετώπη, Id est arietis frons, Cretæ insulæ promontorium est ad Occidentem, versus Cyrenas, vt scribit Rufus ex Dionysio, –hic procul ingens Inclinat rupes sese, obuia fluctibus altis. Et paulò pòst, –vt ferus ora Est aries, vltróque minax petit obuia fronte. Vide Pomponium Melam libro 2, in descriptione Cretæ insulæ: & Plinium libro 4. capite 12.

Crisis, κρίσις, Iudicium, iudicatio, sententia. Vnde Dies Critici dicti (siue vt Censorino placet) Crissimi, κρίσιμοι, hoc est iudiciales & decretorij, de quibus infrà.

CRISPVS SALLVSTIVS, Latinæ historiæ princeps fuit (teste Martiale) cuius hoc de illo extat elogium, Crispus Romana primus in historia. Thucydidi ex Græcis opponitur à Quintiliano elegantia dicendi, Attica breuitate, sententiarum crebritate. Taxatur autem à Pollione, vt nimis antiquarius, & ex Catonis originibus verba mutuatus: Throgo autem, quòd orationibus nimis longis vtatur, sicuti & Thucydides. Ciceronis acerrimus inimicus fuit, vt ex vtriusque inuectiuis constat. Eius de auaritia sententiam laudat Gellius lib. 3. cap. 1, Auaritia (inquit) pecuniæ studium habet: quam nemo sapiens concupiuit: ea quasi venenis malis imbuta, corpus, animúmq; virilem effœminat: semper infinita & insatiabilis est: neque copia, neque inopia minuitur. Gellius lib. 17. cap. 18, de Crispo Sallustio sic scribit, Marcus Varro (inquit) in literis, atq; vita, fide homo multa & grauis, in libro quem inscripsit Pius, aut de Pace, Crispum Sallustium scriptorem serie illius & seueræ orationis, in cuius historia notiones Censorias fieri atque exerceri videmus, in adulterio deprehensum ab Annio Milone, & loris bene cæsum dixit: & quum dedisset pecuniam, dimissum. Hæc Gellius. ¶ Fuit & Crispus Coëtanei Cæsaris filius, à patre interfectus. ¶ Crispus item Vibius, ore compositus, & iucundus: priuatis tamen causis, quàm publicis melior, vt ait Quintilianus.

Crispus, a, um, adiectiuum est: vt Crispus capillus: id est intortus, Plautus in Trucul. Compositos, crispos cincinnos tuos vnguentatos. Crispum folium, Plinius libr. 12. cap. 15, Foliū oliuæ, verùm crispius & aculeatum. Crispissimum folium, apud Columellam lib. 11. cap. 3. Crispa abies. Cic. 3. Tusc. Crispioris elegantiæ materies: & ob id Persis grata. Crispissima, Plinius lib. 13. cap. 9.

Crispulus, diminutiuum à Crispus. Martialis libro 5. Crispulus iste quis est, vxori semper adhæret Qui Marianæ tuæ crispulus iste quis est?

Crispo, as, are, Crispum reddere. Plin. lib. 28. cap. 8, Fimi cinere crispari capillum. ¶ Crispari terra herbis, dicitur per transflationem, Columel. lib. 10, Nunc apio viridi crispetur florida tellus.

Crispans, tis, participium. Virgil. 1. Aeneid. Bina manu lato crispans hastilia ferro.

Crispatus, a, um, vt Buxus crispata cacumine, Claud. 2. de rapt. Proserp.

Crispisulcans, a diectiuum: vt Crispisulcans fulmen. Cicero in Top. At quum in Ajacis nauim crispisulcans igneum fulmen iniectum est, inflammatur nauis necessariò.

CRISSA, æ, κρίσσα, Oppidum maritimum Phocidis, à Crisso Phoci filio conditum: vnde Crissæus sinus, κρισσαῖος κόλπος, qui & Corinthiacus appellatur, per octo stadiorū fauces, quæ inter Rhium sunt & Antirrhium, in Ionium mare sese exonerans.

Crista, Dicitur conus ille in vertice galli, & aliarum quarūdam auium. λόφος. Plin. lib. 10. cap. 29. Vpupa obscœna aliàs pastu auis, crista visenda plicatili. ¶ Ad huius similitudinē etiam Cristam vocamus, conum galeæ. Virg. 12. Aeneid. Tum galeam Messapi habilem, cristísque decoram Induit. ¶ Crista etiam herbæ species est, cuius meminit Plin. lib. 27. cap. 5, Alectorolophos, quæ apud nos Crista dicitur, folia habet similia gallinacei cristæ, plura, caulē tenuē, & semen nigrū in siliquis. Ruellius eandē esse credit cum ea quæ Gallicè Veruena dicitur.

Cristula, læ, diminutiuum. Colum. lib. 8. cap. 2, Rectis, rutilisque cristulis.

Cristatus, a, um, Qui cristas habet: vt Cristatæ aues: est q; periphrasis gallorum gallinaceorum. Martial. lib. 14, Cristatæque sonant vndique lucis aues. Cristata galea, Liuius.

CRITHOTE, es, κριθώτη Stephano, Vrbs est Thraciæ ad Hellespontum octoginta stadiis à Cardia distās: cuius meminit & Plin. lib. 4. capit. 11.

CRITIAS, κριτίας, Philosophus fuit, qui dixit animam esse sanguinē, sicut & multi alij. vnde Virg. Purpuream vomit ille animā. ¶ Fuit item Critias quidam vnus è triginta tyrannis Athenienſibus, à Lacedæmoniis impositis, eloquens quidem, cæterùm omnium auarissimus, atque crudelissimus, qui quum plurimis incommodis ciuitatem affecisset, tandem à Thrasybulianis, eo in prælio quod circa Munychiam fuit gestum, est interfectus. Vide Xenophontem Rerum Græcarū lib. 2. Huius meminit Cicero lib. de Orat. 2, Consequuti sunt hos (inquit) Critias, Theramenes, Lysias: multa Lysiæ scripta sunt, nonnulla Critiæ, de Theramene audiuimus. Rursum idem lib. 3, Quid Critias? quid Alcibiades? ciuitatibus suis quidē non boni, sed certè docti atque eloquentes, nónne Socraticis erant disputationibus eruditi?

Critæ, κρεταὶ, à Græcis dicuntur iudices qui musicis, agonicis & scenicis certaminibus præerant.

Criticus, a, um, penultima correpta. κριτικός. Idem quod iudicialis vel iudicem agens, ἀπὸ τοῦ κρίνειν, hoc est à iudicando: vnde & poëmatum censores, & iudices alienorum operum, olim Critici dicti sunt: quales fuerunt Aristarchus & Aristophanes Grammatici: qui tantum sibi in ipsum etiam Homerum permiserunt: vt plurimos etiam versus, tanquam nothos & subdititicos, ex eius operibus summouerint. Cicero ad Dolabellam libro 9, Ego tanquam criricus antiquus iudicaturus sum. Horat. 2. Epist. Ennius & sapiens & fortis & alter Homerus, Vt critici dicunt. ¶ Critici dies vocantur qui à medicis Iudiciarij dicuntur, in quibus de ægritudinibus ratione ferri iudiciū potest: quos nostri Decretorios vocare possunt.

Crithe, κρίθη, Tuberculum paruum est in palpebra super pilorum locum: ita dictum à similitudine hordei: vnde & Hordeolum à recentioribus quibusdam nominatur. Vide Celsum lib. 7. cap. 7.

CRITO, κρίτων, Nomen philosophi Athenienſis, qui ita Socratē amauit, vt nunquam aliquid ex iis quæ sunt ad vitam necessaria, ipsi deesse passus fuerit. ¶ Crito ité Pieriota (Pieria autem vrbs est Macedoniæ) historicus fuit: scripsítque res Persicas, Siculas & Macedonicas. ¶ Fuit præterea alius, Naxius genere, historicus & ipse. Autor Suidas.

CRITOBVLVS, κριτόβουλος, Medicus fuit insignis, qui sub Philippo Amyntæ filio, Macedonum rege claruit. Plin. lib. 7, Magna & Critobulo fama est, extracta Philippi regis oculo sagitta, & citra deformitatē oris curata orbitate luminis.

CRITOLAVS, κριτόλαος, Peripateticæ sectæ Philosophus fuit, qui vnà cum Carneade & Diogene Stoico Romam missus fuit Legatus, vt scribit Cicero lib. 2. de Orat. De Critolai libra scribit idem Cicero Tusc. quæst. lib. 9, Quo loco, inquit, quæro, quam vim habeat libra illa Critolai: qui quum in alteram lancem animi bona imponat, in alterā corporis & externa, tantum propendere illam boni lancem putet, vt terrā & maria deprimat. ¶ Alter Critolaus, Achæorū dux, belliq; Achaici concitator: vnde etiam Corinthi euersionē illi imputat Cicero lib. 3. de Nat. deor. Critolaus (inquit) euertit Corinthum, Carthaginē Asdrubal. Hi duo illos oculos oræ maritimæ effoderunt. Hunc plutarchus in Parallelis Horatio Curiatiorum victori comparat in eo, quòd vterque fororem occidit, idque eadem omnino de causa; quòd scilicet cæteris omnibus victori applaudentibus, solæ fratri suo nō essent gratulatæ. Hic postremò à Qu. Cæcilio Metello victus apud Thermopylas, veneno sibi mortem consciuit. Autor Liuius.

CRITHEIS, κριθεὶς, vt ex Ephoro refert Plutarchus in vita Homeri, filia fuit Atellis, quam post mortē suam Mæonis fratris tutelæ reliquit. Hic autem quum puellam vitiasset, grauidámque fecisset: atque ob id facti vereretur infamiam, Phemio eam Smyrnæo Grammaticæ præceptori

ceptori in matrimonium dedit. Illa verò non multo pòst, quum ad lauacra quæ prope Meletem fluuium erant, proficisceretur, Homerum iuxta fluuium peperit: ob idque Melesigenes appellatus est, qui postea cæcus factus, Homeri nomen accepit: Cumæi nanque & Iones oculis captos Homeros appellant, quòd Homeris, id est itineris ducibus egeant.

CROBIALVS, κρωβίαλος, Oppidulum est iuxta Heracleam Ponticam. cuius meminit Apollonius Argonaut. lib. 3.

Crobylos, κρόβυλος, Aureus vel argenteus corymbus, ex capillis pendens, idque propriè in viris: nam in mulieribus potius Corymbum, & in pueris Scorpium vocamus.

CROBYZI, κρόβυζοι Stephano, Populi Istri accolæ, quorum meminit & Plinius lib. 4. cap. 12.

Crocallis, Gemma est cerasum repræsentans, teste Plin. lib. 37. capit. 10.

Crocare, & Crocire, Verba fictitia à voce corui. κρώζειν.

Crocito, tas, frequentatiuum. Plautus, Simul radebat pedibus terram, & voce crocitabat sua.

Crocatio, teste Festo, & Crocitus, tus, penultima producta, Ipsa vocis corui prolatio. κρωγμός.

CROCEA, æ, κροκία, Vrbs Laconiæ, vna ex centum, cuius incolæ dicuntur Croceatæ, Stephanus.

Croceatus, ta, tum, Vide CROCVS.

Crocias, κροκίας, Gemmæ species, à croci similitudine sic dicta. Autor Plinius lib. 37. cap. 11.

Crocinum vnguentum, κρόκινον μύρον, Quod exprimebatur ex aromatibus, & croco in oleo macerato: vt docet Dioscorides libro 1. Propertius lib. 3, Et crocino nares murrheus vngat onyx. Vide Plinium libro 13. cap. item 13.

Crocinus, Vide CROCVS.

Crocis, κρωκίς, Herba est, cuius contactu phalangia emoriuntur, vt ex Apollodori sententia tradit Plin. lib. 27. cap. 17.

Crocodilinus, Vide CROCODILVS.

CROCODILON, siue Crocodilorum oppidum, κροκοδείλων πόλις, Oppidum Phœnices ad Carmelum montem, cuius Strabonis ætate nihil præter nomen extabat: vt ipse testatur libro 16. Meminit & Plinius libro 5. cap. 19. ¶ Est & alterum eiusdem nominis oppidum in Arsinoitica præfectura, ad Nilum fluuium: ita dictum, quòd in eo crocodili pro diis colerentur. Hanc vrbē postea Arsinoen appellarunt, teste Strabone lib. 17.

Crocodilus, penultima producta. κροκόδειλος. Animal quadrupes, ex genere amphibiorum, tam in terra, quàm in aqua viuens, figura lacertæ non admodum dissimile, incredibili magnitudine, armatum vnguibus, soli Aegypto, & iis regionibus quæ Nilo alluuntur, cognitum, cute vsqueadeo dura, vt in nulla sui parte, nisi in solo ventre penetrari possit. Vnde etiam delphini, qui pertuum cum crocodilo bellum gerunt, non ignorantes qua potissimùm parte hostis lædi possit, aquam subeunt, pinnáque, quam in dorso gerunt, illi aluum subsecant. Habet & alterum hostem Ichneumonem, qui in apertas dormientis fauces teli in morem illapsus, intestina eius erodit. Nullum est animal quod à tam paruis initiis in tantam excrescat magnitudinem. Ponit siquidem ouà anserinis non maiora: sed hoc huic animali peculiare creditur, vt quādiu viuat, nullū crescendi faciat finem. Quatuor menses hyemales non comedit, & sola bestiarum non habet linguam. Terribilis hæc belua contra fugaces est, fugax contra insequentes. Oculos habet in aqua hebetes, extra acerrimi visus. Conspecto homine emittit lachrymas, mox appropinquantem deuorat. Vnde factus est locus prouerbio, Crocodili lachrymæ: quod de iis dici solet qui sub specie pietatis alios fallunt. Ex eo dictum autumant, quòd κρόκου δεῖλαι, id est crocum fugit, ac eius odorem reformidat, quod mella conficientes in Aegypro sternunt, ne mel absumant crocodili, quoniam mirum in modum eo delectantur. ¶ Est & alterum crocodili genus, quem Scincum vocat Dioscorides libro secundo, superiori multò minus, in terra tantùm, nec nisi odoratissimis viuens floribus, cuius intestina iucundi nidoris fimo referta sunt: quo ad faciei medicamenta, colorísque conciliationem mulieres, & viri molliores, olim vtebantur. Horat. in Epod. –colórque
Stercore fucatus crocodilli.

Crocodilinus, na, num. Quod ad Crocodilum pertinet. κροκοδείλειος. vt Crocodilinæ ambiguitates, Quintil. lib. 1. cap. 10.

CROCODILVS, penultima prod. κροκόδειλος, Mons est Ciliciæ apud Plinium lib. 5. cap. 27.

Crocodilæa, κροκοδείλαια, Fimus est crocodili terrestris, quo mulieres faciem illinebant ad coloris commendationem. ¶ Crocodilorum enim duo commemorantur genera: quorum alterum aquaticum est, Nilo tantùm familiare, & lacubus Nilo vicinis. Alterum terrestre, odoratis tantùm vescens herbis, quem Scincum σκίγκον Dioscorides appellat. Huius excrementa in primis odorata sunt, mulierúmque fucis expetita. Plinius libro 28. capite 8, Vbi crocodili aquatici naturam multis explicuit, statim subdit, Alter illi similis, multùm infra magnitudinem, in terra tantùm odoratissimis floribus viuit: ob id eius intestina diligentissimè exquiruntur, iucundo nidore referta, Crocodilæum vocant.

Crocodilium, κροκοδείλιον, Herbæ species est, chamæleontis figura, radice longa, gustu Nasturtij, semine rotundo, duplicis clypeoli forma. Plinius libro 27. cap. 8, Crocodilion Chamæleontis herbæ nigræ figuram habet, radice longa, æqualiter crasso, odoris asperi.

Crocomagma, atis. κροκόμαγμα, Vnguenti crocini fex, & retrimentū, quod superest crocino vnguento ex croco, cæterísque aromatis expresso. Nam in confectione crocini vnguenti oleum ante omnia quibusdam aromatibus solet spissari, posteáque crocum cò coniici, idque

post dies aliquot diffundi: ex aromate & croco oleum: post hæc exprimi solet, quódque reliquum erat, Crocomagma dicebatur: idque in pastillos conformari consueuit, & multum in tempus asseruari. Optimum est, quod gustatum saliuam dentésq; inficit. Vide Dioscoridem lib. 1, & Plinium lib. 21. cap. 20.

Crocomerion, κροκομήριον, Herba, quæ alio nomine dicitur Leontopodium.

Crocopeplos, κροκόπεπλος, Auroræ epitheton est, quasi croceam habens vestem, nam eum colorem imitatur, quum primùm incipit apparere. Postea enim, adueniente iam die rubescens, à roseo colore ῥοδοδάκτυλος appellatur.

Crocota, κροκωτὸς, Vestis muliebris est crocei coloris. Cicer. de Arusp. respon. P. Clodius à crocota, à mitra, à muliebribus soleis, purpureísq; fasciolis, est factus repentè popularis.

Crocotula, diminutiuum. κροκωτίον. Plaut. in Epid. Indusiatam, patagiatam, caltulam, aut crocotulam.

Crocotularius, Crocotarum vestium infector. Idem in Aul. Quum incedunt infectores crocotularij.

Crocotilum, veteres Valde exile dicebant. Plautus, Extortis talis cum crocotulis cruseulis. Festus.

CROCOTVS CAMPVS, κροκωτὸν πεδίον, Campus est iuxta Thessaliā ad Amphrysum fluuium. Stephanus in dictione Λαμπτηρία.

Crocus, vel Crocum, κρόκος, Flos est qui Safranum vulgò dicitur: à croco puero (vt poëtæ fabulantur) dictus, qui quum Smilacē puellam tenerrimè deperiret, amoris impatientia versus est in florem sui nominis. Ouid. 4. Metamor. Et crocon in paruos versum cum smilace flores. Virg. 4. Georg. Et glaucas salices, casiámque crocúmque rubentem. Salluit. Pastus nemore, in quo crocum gignitur. Præstantissimum nascitur circa Coricum Ciliciæ montem: proximum in Olympo Lyciæ monte: mox in Centuripino Siciliæ agro. Prouenit in Gallia Narbonensi, licet bonitate inferius.

Croceus, a, um, κρόκινος, κρόκεος, pro colore, qui vulgò dicitur Gialdus: vt, Vestis crocea. Virg. 1. Aeneid. Et circuntextū croceo velamen acantho. Plin. lib. 22. cap. 18, Mutat enim cum terra colores: hic niger, illic viridis, aliubi cyaneus, aliubi croceus.

Croceatus, ta, tum, κροκωθείς, Croco tinctus, vel infectus: vnde dicimus Pannum croceatum, Vestem croceatam.

Crocinus, na, num, & Croceus, Quod est lutei coloris. κροκοειδὴς κροκωτός. Plin. libr. 21. capit. 19, Semen his optimum crocinum, nec anniculo vetustius. & in vmbra siccatum.

Crocuta, Fera est Aethiopiæ familiaris, ex hyæna, & leæna Aethiopica nascens, quæ & ipsa hyenæ more humanas voces imitatur. Plinius lib. 8. capit. 30, vbi hyænæ naturam multis explicuit, statim subdit, Huius generis coitu leæna Aetiopica parit crocutam, similiter voces imitantem hominum pecorúmque. Acies ei perpetua in vtraque parte oris, nullis gingiuis, dente continuo, qui ne contrario occurſu hebetetur, caſparum modo includitur.

CROESVS, κροῖσος, Rex Lydorum fuit, Alyattæ filius, omnium, quos hominum memoria celebrat, ditissimus: vnde etiam hodie, quum immensas opes significare volumus, Crœsi diuitias dicimus. Hic quum se omnium mortalium fœlicissimum crederet, monitus est à Solone, Neminem ante cineres beatum dicendum, quòd quoad viuimus, periculum sit ne instabilis huius mundi fœlicitas dolore aliquo contaminetur. Quam Solonis sententiam verissimam esse, Crœsi calamitas postea declarauit: victus enim à Cyro, pyræque impositus, tandem salubre Solonis consilium agnouit, eúmq; nomen sæpius inclamauit. Vnde admiratus Cyrus quinam esset deorū, hominúmve, quem ille in extremo periculo solum inuocaret, rémque totam edoctus, humanæ vicissitudinis memor, Crœsum ab incendio liberauit, summóque semper apud se in honore habuit. Autor Plutarchus in Vita Solonis, & Herodotus libro primo.

CROMMYON, onis, κρομμύων, Vrbs Palæstinæ, non procul ab Ascalone. ¶ Item alia in Libya.

Crommyonius, a, um, Gentile. κρομμυώνιος. Autor Stephanus.

CROMMYONNESVS, κρομμυόννησος, Insula est Asiæ adiacens e regione Smyrnæ, cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 31.

CROMNA, κρόμνα, Paphlagoniæ oppidum est, apud Strabonem libr. 12. De hoc Valerius Flaccus lib. 5, Mox etiam Cromnam atque iugo pallente Cytoron.

CRONIA, orum, κρόνια, Saturni festa erant, quæ celebrabantur Romæ decimoquarto Calendas Ianuarias: ita dicta ἀπὸ τοῦ κρόνου, hoc est à Saturno: vnde & Saturnalia à Latinis appellantur. Horum Macrobius latè meminit, citata etiam antiqui poëtæ autoritate, apud quē legerat, Maximā pars Graiūm Saturno. & maximæ Athenæ Conficiunt sacra, quæ Cronia esse iterantur ab illis.

CRONION PELAGVS, κρόνιον πέλαγος, à nonnullis appellatū fuit mare concretum, teste Plinio libro 4. capite 16, Apollonius tamen in Argonauticis, κρόνιον ἅλα, hoc est Cronium mare, pro Adriatico posuit (ſi interpreti eius credimus) eo quòd Italiam alluat, quam olim Saturnum volunt tenuisse.

Crotalia, κροτάλια, à Plinio lib. 9. cap. 35, dicuntur Margaritæ, ita in ornamentis collocatæ, vt ex collisione sonum generent. Subeunt, inquit, luxuriæ eius nomina, & tædia exquisita perditiore portatu. Siquidem quum id fecere, Crotalia appellant, ceu sono quoque gaudeant, & collisu ipso margaritarum.

Crotalum, pen. corr. κρόταλον, Crepitaculum ex ligno, ære, aliáve materia ita concinnatum, vt efficere sonum queat, siquis manu versetur. Vnde & Aegyptiorum sacerdotum sistra, quibus in Isidis sacris vtebantur, à nonnullis etiam Crotala appellantur: ἀπὸ τοῦ κρούειν, hoc est à percutiendo. ¶ Quidam putant fuisse annulum æreum, qui ferreo baculo

Universidad de Deusto
Biblioteca

quatereretur. Alij circulum æneum interpretantur, multas habentē annexas lumiolas, siue orbiculos mobiles, qui collisi sonum edebant: qualibus etiam hodie Lusitanos nautas in saltationibus suis vti videmus. Virgilius in Copa, Crispum sub crotalo docta mouere latus.

Crotalus, κρόταλος, mascu. genere dicitur. Qui lingua est expeditiore, & voce sonāti, ac propè tinnula, quique loquacitate sua neminē non obtundit. Ducta est metaphora à crotalo, crepitaculi genere, de quo egimus in dictione præcedenti.

Crotaphitæ, κροταφῖται, Musculi sunt duo, os claudentes, quos & Latini Temporales appellant, quòd tempora vestiant: vnde etiam Græcum nomen traxerunt: nam κρόταφοι illi appellant, quæ nos Tempora.

CROTO, siue CROTON, κρότων, Vrbs fuit maritima in ea parte Italiæ quæ olim Magna Græcia dicta est, non procul à Tarēto, tanta salubritate aëris, vt inde ortum sit prouerbium, Crotone salubrius, Vrbs hæc à Diomede condita creditur, cum plerisque aliis, in eodem litore.

Crotoniatæ, huius incolæ dicti sunt, eo nomine celeberrimi, quòd maximam in exercendis corporibus curam ponerent. Vnde etiam frequentissimè ex sacris certaminibus coronas retulerunt. Inter hos fuit Milo ille Crotoniates, qui integrum vno die bouem fertur absumpsisse.

Croton, ōnis, κρότων, Frutex est ad magnitudinem paruæ ficus assurgens, folio platani, sed læuiore, ac nigriore, ramis ac caudice arundinū modo concauis, semine vuarum aspero, quod purgatum effigiem ricini animalis repræsentat: vnde & nomē accepit: nam ricinum vermem Græci etiam κρότωνα appellant. Hoc semine exprimitur oleum, cibis quidem fœdum, sed lucernis & emplastris vtile. Alio nomine hic frutex Ricinus appellatur, & Cicī: vnde etiam oleum ipsum Cicinum, & Ricininum appellatur.

CROTOPVS, penult. product. Rex Argiuorum fuit, pater Psamathes, quæ ab Apolline compressa Linum peperit: quem quum inter vepres abscondisset, canes extractum dilacerarunt.

Crotopiades, patronymicum masculum. Ouid. in Ibin, Quique Crotopiaden diripuere Linum.

Cruciatus, Cruciamentum, Crucio, Cruciabiliter, Crucifigo, Vide CRVX.

Crudaria, Argenti vena, quæ in summa fodina reperitur. Plinius libro 33. capite 6.

Crudus, a, um, Quod coctum non est. ὠμός. vnde carnes crudæ dicuntur quæ neque elixæ sunt, neque assæ, neque alio quouis modo esui aptæ redditæ. Fructus item crudos appellamus, qui iustam coctionē, hoc est maturitatem non sunt assecuti. Cicer. de Senect. Poma quæ cruda sunt, vi auelluntur: quæ autem cocta, & natura, decidunt. ¶ Item crudi cibi dicuntur, qui nondum concocti sunt in ventriculo. Iuue. –& crudum pauonem in balnea portas. ¶ Crudum item hominē dicimus, cuius ventriculus probo coctionis officio non fungitur. Cic. 2. de Finibus. A soti qui in mensam vomant, crudique posttridie se rursus ingurgitent. Idem pro Cluentio, Dico illum, quum ad illud prandium crudior venisset, & sibi non pepercisset, ægrotasse. ¶ Crudum vulnus, hoc est recens, & adhuc cruentum. Plin. Epist. III, Vt enim crudum adhuc vulnus medentium manus reformidat, deinde patitur, atque vltrò requirit: sic recens animi dolor consolationes reiicit, ac refugit, mox desiderat, & clementer admodum acquiescit.

Cruditas, tatis. Ventriculi vitium cibum ægrè concoquentis, ἀπεψία. Cicero de Senect. Caret ergo etiam vinolentia & cruditate, & insomnis. Columel. lib. 7, Cruditatis signa sunt, crebri ructus, ac ventris sonitus, fastidia cibi.

Crudescere. Est crudum vel crudius fieri. à Crudeo, es. ὠμοῦσθαι. Virgil. 3. Georg. Sin in progressu cœpit crudescere morbus. Idē 11. Aeneid. –dejecta crudescit pugna Camilla. ¶ Inde Incrudescere & Recrudescere, quasi renouari, & ad pristinam acerbitatem redire.

Crudelis, Immitis, & asper. ὠμός. Cic. pro Deiot. Crudelis Castor, ne dicam sceleratum & impium, qui nepos auum in discrimen capitis induxerit. Virg. 2. Eclo. O crudelis Alexi, nihil mea carmina curas. Quidam à Cruore dictum volunt, quem crudeles effundunt: ego malim à Crudo dirtare deriuare. Nam quemadmodum in pomis, quæ mitia non sunt, cruda dicuntur: ita & homines immittes, Crudeles dicuntur. Virgil. 6. Aeneid. Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas.

Crudelitas, tatis, Inclementia. ὠμότης. Cic. pro Rosc. Am. Vestrum nemo est quin intelligat pop. Romanum, qui quondam in hostes lenissimus existimabatur, hoc tempore domestica crudelitate laborare.

Crudeliter, aduerbium, Atrociter, inclementer. ὠμῶς. Cic. 1. Offic. de euertendis autem, diripiendisque vrbibus valde considerandum est, nequid temerè, nequid crudeliter fiat.

Cruento, Cruentus, vide CRVOR.

Crumena, penult. produ. Loculus. βαλλάντιον. à κρεμάω suspendo, quòd pierunque suspensa gestetur. Plaut. Epid. Ipse meo in collo eius paterā crumenam collocauit. Idem Trucul. –homo crumenam Sibi de colo detraxit. Horat. 1. Epist. Et mundus victus non deficiente crumena. Crumenula, diminutiuum est.

CRVNI, orum, κρουνοὶ Stephano, Thraciæ vrbs est maritima, teste Plinio lib. 4. cap. 11, quę postea Dionysiopolis dicta est nomē habet à fontiū scaturiginibus quibus abundat. Eas enim Græci κρουνοὺς appellant.

CRVOR, oris. Sanguis qui ex aliquo vulnere spargitur, αἷμα, ἰχώρ. Virgil. 8. Aeneid. Tepidúsque cruor fumabat ad aras. Idem libro 4. vsurpauit in numero plurali, Atq; atros siccabat veste cruores. quod Seruius tanquam noue dictum annotauit, quum alioqui neque Sanguines dicamus, neque cruores.

Cruentus, a, um, Sanguinolentum, quod cum cruore est. ἁιματηρός, αἱματώδης. vt, Cruenta victoria: Sallust. in Catill. Cauete ne inulti animam amittatis, neu capti potius, sicut pecora trucidemini, quàm virorū more pugnantes, cruentam atq; luctuosam victoriam hostibus relinquatis. ¶ Aliquando ponitur pro crudeli: vt, Cruenta vox, & Cruenta oratio. ¶ Cuius contrarium est, Incruentus, a, um, ἀναίματος, quod est sine sanguine. Idem, Neque tamen exercitus populi Romani lætam aut incruentam victoriam retulit.

Cruento, as, Cruore inficio. ἁιματόω, αἱμάσσω Cicer. de Arusp. Respon. Secures suas cruentari scelere noluit. Idem 1. de Diuinat. Atq; etiam trucidare aliquem, & impiè cruētari. Idem 2. Philip. Hæc te, si vllam partem habes sensus, lacerat, hæc cruentat oratio. ¶ Cruentati oculi. Plin. lib. 28. cap. 7, Mulieris quoque saliuam ieiunæ potentē diiudicant oculis cruentatis.

Cruppellarij, Quantum ex Cornelij Taciti lib. 3, possumus coniicere, milites erant arma gestantes ex continuo ferro, telis quidem impenetrabilia, sed eo pondere, vt inferendis ictibus non essent idonea. Verba Taciti sunt hæc, Cæteri cum venabulis & cultris, quæque alia venantibus tela sunt, adduntur è seruitiis gladiaturæ destinati, quibus more gentico continuū ferri tegmen (Crupellarios vocant) inferendis ictibus inhabiles, accipiendis impenetrabiles.

Crus, cruris, σκέλος. à currendo dictum nonnulli putant, quòd crurum ministerio in cursu vtamur, siue (vt aliis placet) à Græco verbo κρόω, quòd inter ingrediendum huc atque illuc feriant. Sunt autem Crura à genibus vsque ad imum pedem. Celsi. Crus ex duobus ossibus constat, ex tibia & sura.

Crusculum, diminutiuum, σκελίδιον. Martial. Pectus cicadæ crusculúmq; formicæ.

Cruricrepidæ, arum, Plauto in Trinummo dicuntur, quibus crura crepuerunt ferro, vt dicit interpres.

Crusma, atis, κρούσμα, σύστρωμα, Propriè dicitur sistrum, & velut cymbalum quoddam tintinnabulis refertum, quo gestientes mulieres oblectabantur: dictum ἀπὸ τοῦ κρούειν, hoc est à pulsando, quod sonum emitteret dum pulsaretur. Martial. libr. 6, Edere lasciuos ad Bætica crusmata gestus, Et Gaditanis ludere docta modis. Bætica autem crusmata vocat, quòd iis mulieres Hispanæ vti solerent: quemadmodum & hodie Venetæ puellæ: vocant autem sua lingua, Vn cymbano.

Crusta, æ. Significat id excrementum quod vel ob putredinem, vel concretionem super alicuius rei superficie nascitur. πλάξ, ὄστρακον. Virg. lib. 4. Georg. Concrescunt subitæ currenti flumine crustæ. ¶ Item Crusta, qua quid integitur, vt Crusta locustæ, Plin. lib. 19. cap. 30, Locustæ crusta fragili muniuntur in eo genere quod caret sanguine. ¶ In parietibus item, atque in pauimentis Crustæ dicuntur tenuia marmoris, vitri, alteriúsve materiæ segmenta, quibus illa integebantur. Plinius lib. 36. cap. 6, Secandi marmora in crustas nescio an Cariæ fuerit inuentum. Et paulo pòst, Primùm Romæ parietes crusta marmoris operuisse Cornelius Nepos tradidit Mamurram. Idem libr. 36. cap. 25, Lithostrota cœptauere iam sub Sylla, paruulis certè crustis. ¶ In vasis item aureis argenteísve Crustæ dicebantur quæ ex diuersi generis materia illis illigabantur. Argenteis enim poculis, exempli gratia, laminæ aureæ, vel emblemata inuectebantur: quæ inde Crustata χρυσίνδετα appellabant. Cic. lib. 5. in Verrem, Vasis crustæ, aut emblemata detrahebantur. ¶ Crustas item, ἰσχάρας, medici appellant, duros quosdam veluti cortices quibus vulnera vlceráve obducuntur, medicamento aliquo caustico adusta.

Crustula, læ, diminutiuum à Crusta. πλακίδιον. Apuleius, Paruas marmoreas crustulas parieti adiungens.

Crustare, Crustam inducere, & materia aliqua dura integere. κονᾶν. Plinius lib. 15. cap. 17. Mala verò generosissima eadem ratione cruſtant gypso vel cera.

Crustatus, a, um, participium: vt, Crustati parietes, id est crusta marmoris intecti. κωνιαμβώδεις τοῖχοι. Secabantur enim marmora in lamināas, & parieti apponebantur. ¶ Primus apud Romanos Mamurra vir Equestris ordinis, præfectus fabrorum Cæsaris, Formiis natus, domus suæ quæ in Cælio monte erat, parietes crusta marmoris traditur operuisse: vt ex Cornelij Nepotis sententia tradit Plinius libr. 36. cap. 6. ¶ Item vasa argentea quæ auro illigabantur, etiā Crustata dicebantur, quæ Græco nomine Chrysendeta vocantur. ¶ Et Crustata animalia, crustis intecta. Plinius lib. 11. cap. 37, In marinis crustata & cartilaginea priores dentes habent.

Crustarius, Qui incrustat. κονιάστης. Plinius lib. 33. cap. 12, Habuit & Teucer crustarius famam.

Crustarius, a, um, Quod ad crustas pertinet. Vnde Crustariæ tabernæ, in quibus crustata opera venduntur.

Crustosus, a, um, Quod cruſtam habet. Plinius lib. 12. cap. 9. Facilius hoc & crustosius, amariúsque, & gummosum.

Crustulata, tæ, Placentæ genus, quod & Crustulum. Spartianus, Pentapharmacum edulij genus est ex quinque confectum, quod reperisse dicitur Aelius Verus Romanorum Imperator: hoc est fumen, phasianus, pauo, crustulata, & aprugna.

Crustum, Est frustum eorum quæ comeduntur, siue sit pars panis, vel placentæ, vel alterius edulij. ψῶμος. Virgilius 7. Aenei. – patulis nec parcere quadris Fatalis crusti. Vnde per diminutionem Crustulum. Horat. lib. 1. Epist. –pueris dant crustula blandi Doctores, elementa velint vt discere prima. Quod genus dulciarij esse putat Porphyrio. Varro. 4. de Lingua Latina, Crustulum à crusta pultis, eo quòd vt corium exuritur, Crusta dicta.

CRVSTVMERIVM, κρουσταμερία Stephano, Oppidum in Latio Albanorum colonia: cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 5. Virgil. lib. 7. Aeneid. adrea, Crustumerique & turrigeræ Antemnæ.

Crustumina, Pyra sunt, ex parte rubentia, Glaciola nunc dicta: à Crustumino agro, qui Tiberi fluuio à Veienti dirimitur, sic appellata. De his Plinius lib. 15. cap. 15. & lib. 23. cap. 7. Item Columella lib. 5. cap. 10, & lib. 12. ca. 10. Virgilius Crustumia pyra vocat, 2. Georgic. Crustumiis Syriisque pyris, grauibúsque volemis.

CRVSTVMIVM, Oppidum Tusciæ iuxta Veios: à quo Crustumini dicti, & Crustumina tribus, & Crustumina pyra, & Crustuminum vinum laudatissimum.

CRVSTVMIVM, apud Lucanum lib. 2, fluuius est ex Apennino ortum trahens, Ariminúmque præterlabens. In læuum (inquit) cecidere latus velóxque Metaurus, Crustuminúmque rapax & iunctus Sapis Elauro. Meminit huius fluuij & Plinius lib. 3. cap. 15.

Crux, Furca, siue patibulū in quo damnati figūtur. σταυρὸς dicta à πρόσω, quod est Ferire, pulsare. Plaut. in Cure. Colum obstringe, abduce istū in malam crucem. Cicero 7. Verr. Statim deinde iussu Prætoris in crucem esse sublatum. ¶ Crux etiam dicitur quicquid nos cruciat, torquet, & affligit. Terent. in Eunu. Et illis crucibus, quæ nos nostrámq; adolescentiam habent despicatam. Hanc Veteres Gabalum, vocauere. Varro, Nos barbari, quòd innocētes in gabalum suffigimus homines: vos non barbari, quòd noxios absoluitis.

Crucio, as, Torqueo, affligo, ὀδύνω. Plautus in Bac. Vt ipsus se cruciat ægritudine. Terent. in Eunucho, Quæ nos semper omnibus cruciant modis.

Cruciatus, tus, Tormentum, afflictio. λύπη. Cic. ad Atticum, Confectus, cruciatus summo dolore.

Cruciamentum, eiusdem significationis. Cic. Philip. 6, Nec grauiora sunt tormenta carnificum, quàm cruciamenta morborum.

Cruciabilis, le. Apul. de asin. aur. lib. 10, Sed illo cruciabili silentio diutissimè fatigata.

Cruciabilitas, tatis. Plaut. Ciſtel. Qui omnes homines supero, atq; antideo cruciabilitatibus.

Cruciabiliter, aduerbium. Hircius 5. belli Afric. Sic extra vallum deducti sunt, & cruciabiliter interfecti.

Cruciarius, a. um, Cruce dignus, apud Apuleium de Asi. aureo lib. 10.

Crucifigo, is, In crucem tollo. σὺν σταυρῷ προσηλόω, σταυρόω. Suet. in Domit. Autorem summarum pridie quàm crucifigeret, in cubiculum vocauit. Plin. lib. 8. cap. 16, Eáque de causa crucifixos vidisse se cum Scipione. Quint. lib. 7. cap. 2, Inuenerunt ducem crucifixum.

CRYA, πρύα, Stephano, Vrbs Lyciæ.

CRYASSVS, κρυασσὸς, Vrbs Cariæ, ita dicta à Cryasso Caretis filio. Stephanus.

Crypta, κρυπτὴ, Caueria, vel testudo subterranea, vel in monte excauata. ἀπὸ τοῦ κρύπτω, occulto. Iuuen. Et solitus mediæ cryptā penetrare suburræ.

Crypticus, a, um, κρυπτικὸς, Significat occultum & subterraneum. Sidonius, Potens antiquitus crypticis arcubus fornicauit. Iulius Firmicus Crypticos homines appellat, secreta fideli taciturnitate custodientes.

Cryptoporticus, nomen compositum ex Græco Latinóque, & significat subterraneam porticum, cum amplis fenestris, qua refrigerandi gratia per æstatem vtimur. ¶ Potest etiā dici Porticus vndiq; septa, & quasi sepimento parietum abscondita, tanquam subterranea. Plin. in Epist. Subest cryptoporticus subterraneæ similis, æstate incluso frigore riget contentáque aëre suo, nec desyderat auras, nec admittit.

Crystallus, fœm. gen. κρύσταλλος, & Crystallum, neutri, Gemma candida & pellucida, ita dicta παρὰ τὸ ψῦλλοδαι τοῦτο ἢ χρύειν, hoc est ab eo quòd gelu contrahatur. Plin. lib. 37. cap. 2. Contraria huic causa crystallum facit, gelu vehemētiore cōcreto. Nec aliubi certè reperitur, quàm vbi maximè hybernæ niues rigent: glaciémque esse certum est: vnde & Græci nomen dedere. Hæc ille.

Crystallinus, a, um, pen. corr. Quod est ex crystallo, κρυστάλλινος. Iuuenalis, Grandia tolluntur crystallina, maxima rursus Murrhina, deinde adamas notissimus, & berenices In digito factus prætiosior.

C ante T.

CTEATVS, pen. corr. κτίστης, Pater Amphymachi, vnius ex quatuor ducibus Epeorum, qui quadraginta nauibus ad Troianam expeditionem sunt profecti: vt testatur Homerus in Catal. nauium.

Ctenes, κτένες, Quatuor sunt dentes anteriores, à cibo concidendo dicti: vnde & τομεῖς appellantur: Latini Primores appellant: Græci etiam γναθιαῖοι, quòd inter ridendum detegantur. Cæl. Rhod. lib. 4. cap. 1.

Cteniatri, κτηνίατροι, Sunt medici iumentorum & pecorum, quasi mulomedicos quis dixerit. κτῆνος enim Græci iumentum appellant, nōnunquam etiam pecus immolationi aptum, παρὰ τὸ κτᾶσθαι τὸ φονεύειν. Fir micus, Centauro oriente, qui natus fuerit, aut auriga erit, aut equorū nutritor, aut mulomedicus, aut equarius. Hunc Columella & Varro Veterinarium vocant, vulgus Marescallum.

CTESIARCHIDES, Ctesiarchi, vel (vt alij malunt) Ctesiochi filius, Medicus fuit Cnidius, qui Artaxerxem cognomento Meliorem curauit, & historiam Persicam XXX libris conscripsit. Autor Suidas.

CTESIPHON, penul. corr. κτησιφῶν, Nomen architecti, qui templū Dianæ Ephesiæ traditur extruxisse, opus mirabile, & toto orbe celebratū: quod postea ab Herostrato incensum fuit, hac tantùm de causa vt facinore illo nominis immortalitatem sibi compararet. ¶ Fuit & Ctesiphon locus Parthorum. Strab. lib. 15, Prope Seleuciam vicus maximus est nomine & re Ctesiphon, in quo Parthorum reges hyemabant. Hic vicus ciuitatis potentiam & magnitudinem habebat, adeò vt Parthorum multitudinem & apparatum omnem reciperet, ac venalia, necessariáque artificia illis suppeditaret. Quin & Ctesiphonem Babylonici regni caput fuisse Plinius lib. 6, scribit. ¶ Ctesiphon etiam Athenien sis ciuis nobilissimus, qui Athenienſibus autor fuit decreti, quo Demosthenem aurea corona in theatro coronandū decreuerunt. Ob quam sententiam ab Aeschine, qui contrarias Demostheni in Republica partes fouebat, tanquam pernicioſi decreti autor accusatus, elegantissima illa Demosthenis oratione, quam περὶ στεφάνου inscripsit, defensus est. Vide Ciceronem libro de Optimo genere oratorum.

CTESIPPVS, κτήσιππος, Chabriæ filius, quem Phocion, mortuo Chabria amico, diligenter singularíque humanitate excepit, quò impuros adolescētis mores cōponeret: eius tamen cum duro, tum minimè liberali ingenio nusquam adduci potuit, vt curam & laborem in illo instituendo dimitteret: cuius ineptias non modò pertulit patienter, verumetiam studiosè tegebat. Quanquàm semel aiunt, Phocionis constantiam importunitate leuissimi hominis superatam. Nam quum ille imperatorium quoddam munus studio accuratiore obiret: Ctesippus, vt erat futilis delirúsque grauissimum peritissimúmque Imperatorem cœpit fatuis quibusdam interrogatiunculis obtundere, atque illum monens, docénsve importunius perurgere. Tum stomachatum Phocionem dixisse fama est. O Chabria, Chabria, cumulatam tibi pro amore nostro gratiā nunc persoluo, qui nati tui deliramenta sustineo. Autor Plutarchus in vita Phocæ.

C ante V.

Cuba, Sabinis vocatur, quam militares Lectīcam: vnde videtur deriuatum esse Cubiculum. Festus.

Cubatus, Cubiculare, Cubile, vide CVBO.

Cubitus, ti, vel Cubitum, Curuatura brachij, vbi lacerto iungitur. πῆχυς, ἀγκών. Plaut. Stich. Cubitis depulsa de via. ¶ Inniti cubito, Virgil. 4. Aeneid. Ossa ingentia cubiti, Ouidius 12. Metam. ¶ A medicis tamen Cubitus vocatur os illud brachij, cui innitimur, quod ab ima manu ad brachij curuaturam extenditur. Sunt enim in ea parte brachij duo ossa, quorum inferius Cubitum, superius Radium vocant. ¶ Accipitur etiam pro mensura cubiti. Plin. lib. 7. cap. 16, Inuenimus in monumentis Salamiam Euthimeæ filium in tria cubita triennio adoleuisse. Constat autem cubitū ex sex palmis, hoc est digitis viginti quatuor: vt autor est Vitruuius lib. 3. Sesquipes enim, hoc est pes vnus cum dimidio, facit cubitum. Pes est sexta pars altitudinis in corpore nostro: cubitus quarta. ¶ Est præterea Cubitus regius, qui maior est communi cubito tribus digitis, sicut refert Herodotus lib. 1. ¶ Est & Cubitus geometricus qui tantum valet quantum sex nostra cubita, vt Origenes, Augustinúsque tradiderunt.

Cubitalis, & hoc cubitale, adiectiuum, πηχιαῖος: vt Herba cubitalis apud Plinium. Cauea cubitalis, apud Liuium. id est vno cubitu alta.

Cubitale, lis, vel per apocopen Cubital, Cubiti ornamentum. Horat. in Serm. Ponas insignia morbi Fasciolas, cubital, focalia.

Cubo, as, bui, bitum, quanuis Cubatio. non Cubitio: sicut & eius composita, quæ tam primæ quàm tertiæ coniugationis inueniuntur: vt Accubo, as, & Accumbo, is: Decubo, as, & Decumbo, is: Incubo, as, & Incumbo, is: Recubo, as, & Recumbo, is: Occubo, as, & Occumbo, is. Virgilius. – nec adhuc crudelibus occubat vmbris. id est iacet mortuus. Idem, Seu verſare dolos, seu certæ occumbere morti. Secubo, as, & Secumbo, is, quod est seorsum & separatus cubo. Propert. Miles depositis annosus secubat armis. Liuius lib. 39. Per iocum adolescens vetat eam mirari, si per aliquot noctes secubuisset religionis causa, vt voto pro valetudine sua facto liberetur. ¶ Habet tamen Cumbo aliqua composita, quæ non habet Cubo: vt Discumbo, quod est cibi capiendi gratia iaceo, non Discubo: Procumbo, non Procubo. Similiter Cubo habet aliqua composita quæ non habet Cumbo: vt Excubo, non Excumbo: Supercubo, non Supercumbo. ¶ Est autem Cubare, iacēre. κατακεῖσθαι, κοιμᾶσθαι: vt Cubare in lecto, Plautus. Cubare in specu, Plinius. ¶ Cubare in faciem, est cubare supinum, apud Iuuenalem. ¶ Et absolutè apud Ciceronem 5. in Verrem, Quum iste etiam cubaret, in cubiculū introductus. Sic, Ire cubitum, & Surgere cubitu, Cat. ¶ Dicitur & de ægrotis. Horatius, Cubat hic in valle Quirini. id est ægrotat, sicut interpretes exponunt. Cice. 4. Tuscul. Itaque narrabat eum grauiter & copiosè, nihil esse bonum nisi quod honestum esset, cubantem disputasse.

Cubito, as, frequentatiuum. κοιτάω, Cic. pro Cælio, Et propter nocturnos quosdam inanes metus tecum semper pusio cum maiore sorore cubitauit. Plaut. Pseu. Tūne etiam cubitare solitus es in cunis puer?

Cubatus, us, Cubandi, siue dormiendi actus. κοίμησις. Idem lib. 10. cap. 57, Medicina in fame, & cubatus in fumo.

Cubile, pen. prod. Lectus, quòd in eo cubetur. κοίτη, εὐνή. Cice. 2. Tuscul. Abducet Patrocles credo, vt collocet in cubili: vt vulnus obliget. Idem 5. Tuscul. Terra cubile erat Anacharsi. ¶ Cubilia item dicuntur loca in quibus feræ cubant. Quint. lib. 2. cap. 16, Moliri cubilia ferarum. Cicero 2. de Nat. deor. Delitescunt cubilibus bestiæ. ¶ Dicitur & de structura. Plin. lib. 35, Ea, inquit, maxima moles fuit, nec sedit in cubili. Vtitur hac voce & Vitruuius lib. 2, in eadem significatione. ¶ Cubile salutatorium dicitur in quo simulachra deorum imponi solent: quod & Lararium alto nomine dicitur. Plin. lib. 15. cap. 11, Omnia iam & virorum salutatoriis cubilibus inclusa.

Cubiculū, Locus vno vel pluribus cubilibus ixstratus, nocturnæq; quieti destinatus, οἰκημάτιον, κοιτών. Seneca ad Lucil. Quid prosunt multa cubicula in vno tecto. Cic. 5. in Verrem, In cubiculum intrò ductus.

Cubicularius, Qui in cubiculo ministrat. κατακοιμητής. Cicero 5. in Verr. Hunc vestri ianitores, hunc cubicularij diligunt.

Cubicularis, & hoc Cubiculare, Quod ad cubiculum pertinet. θαλαμικός: vt Vestis cubicularis, qua in cubiculis vtimur. &, Cubicularis lectus, apud Ciceronem 5. Tusc. ¶ Cubicularis, pro cubiculario. Suetonius in Nerone, cap. 38, Incendit vrbem tam palàm, vt plerique Consulares, cubicularésque eius cum stuppa tædaq; in prædiis suis deprehensos non attigerint.

Cubitor, cubitoris, nomen. Colu. lib. 6, Cubitorē bouem appellat qui sæpe decumbit ex pertinaci contumacia. Quod quidē vitium fame & siti tollendus esse censet, non igni, aliísve tormentis.

Cubus, κύβος, Est figura ex omni latere quadrata, quales sunt tesseræ quibus in alueolo luditur, quæ etiam κύβοι à Græcis sunt appellatæ. ¶ In numeris etiā Cubus dicitur, quum omne latus eiusdem numeri

æqualiter in se soluitur: sicut fit quando ter terna dicuntur, atq; idem ipse numerus triplicatur.

Cucubo, as, penult. corr. Proprium est vocis noctuæ. Vt in carmine de Philomela quòd falsò Ouidio ascribitur, Noctua lucifuga cucubat in tenebris.

Cucullio, Est (vt Capitolinus docet) genus pilei viatorum, quo capite obtecto vagari nocte solent. Cato de Re rust. cap. 2, videtur ostendere vestis rusticæ genus fuisse, qua operæ aduersus tempestatum iniuriam tegebantur: Quum tempestates (inquit) pluuiæve fuerint, videto quot dies, quæve opera per imbrem fieri potuerint, dolia lauari, picari, vilia purgari, funes veteres sarciri, nouósq; fieri: centones cuculionésve familiam oportuisse sibi sarcire.

Cuculus, simplici c, & vnico l, scribendum est, & ferè semper mediam producit, teste Erasmo in adagio Cuculus. κοκκυξ. Horat. in Sermon. – cui sæpe viator Cessisset, magna compellans voce cuculum. Martialis tamen penultimam corripuit, Quanuis per plures cuculus cantauerit annos. ¶ Est autem Cuculus auis notissima quæ in aliarum auium nidis oua parit, quòd sciat se omni auium generi esse odiosam, neque confidat pullos in suo nido tutò futuros. Quare non video quid Gallis venerit in mentem, qui adulteræ maritum Cuculum vocant, cui multò rectius Curucæ nomen conueniat, quæ aliena oua pro suis fouet. Plautus certè in Asinaria Cuculum vocat adulterum, quòd scilicet ex alienis vxoribus liberos gignat quos mariti pro suis educét. Plaut. Asin. At etiam cubat cuculus: surge amator, i domum. Et paulo pòst, Cano capite te cuculum, ex lustris rapit.

Cucullus, gemino l. Genus vestis est. Iuuen. Sat. 6. Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos. Vnde constat monachos nostros malè vti hoc vocabulo Cucullæ fœminini generis. Sunt qui accipiant pro nautico aut rustico tegmine, ad arcendas pluuias. Colum. Cultam vestitámque familiam magis vtiliter, quàm delicatè habeat, munitam diligenter à vento, pluuiáque: quæ cuncta prohibentur pellibus manicatis, centonibus confectis, vel sagis, aut cucullis. Iuuenalis. Contentúsque illic Veneto duróque cucullo. ¶ Cucullus etiam pro tegmento papyraceo, quo pigmentarij vtuntur, sumitur. Martial. lib. 3, Vel thuris piperísque sis cucullus.

Cucullatus, a, um, Qui cucullo indutus est, apud Columellam lib. 1.

Cucuma, penul. prod. Vas æneum calefaciendæ aquæ idoneum. Petron. Arbiter in Satyr. Frangitur ceruix cucumæ, ignémque valescentem restinguit. ¶ Cucuma item appellatur tuguriolum exiguum in quo pauperiores habitabant. Martial. lib. 10, Torquatus nitidas Pario de marmore thermas Extruxit: cucumam fecit Otacilius. ¶ Budæus scribit Cucumam esse genus baculi ferrati. Iurisconsul. ad legem Iuliam de sicariis, Sed & si claua percusserit, aut cucuma in rixa: quanuis ferro percusserit, tamen non occidendi animo, leniendam eius pœnam.

Cucumella, diminutiuum. Alphenus. l. si quando. ff. si serui. vendi. Et Seius in eo seruam seuisset, neque non labra, crateras, cucumellas positas haberet, &c.

Cucumer, siue Cucumis, penult. prod. cucumeris, siue cucumis in genitiuo, Herba est sarmentis prælongis humi repentibus, & in ramos vitis modo se diffundentibus, folio rotundo, cucurbita aliquanto minore, flore luteo, fructu oblongo, & vbi maturuerit, flauo, maculis quibusdã distincto. qui & ipsæ herbæ suæ cognominis est. σικυος, ἡ σικυος. Varro li. 4. de Ling. Lat. autor est Cucumeres à curuitate dictos, quasi curuimeres. Vnde & Tortum Cucumerem vocat Virg. 4. Georg. – tortúsque per herbam Cresceret in ventrem cucumis. ¶ Plinius tria enumerat cucumerum genera, Laconicum, Scytalicum, & Bœoticum. vide ipsum lib. 19. cap. 5.

Cucumis anguinus, siue syluestris, Herba est solo fructu à satiuo cucumere distans, quem multo minorem habet, glandibúsque longiusculis similem. σικυος ἀγριος. Officinæ Cucumerem asininum appellant. Succum eius Elaterium vocant, ἀπὸ τῆ ἐλαύνειν. hoc est ab expellendo: siquidem & menses mulierum retentos expellit, & grauidis abortum facit. Vide Plinium lib. 20. cap. 2.

Cucumerarium, Locus cucumeribus consitus. σικύη. Cyprianus pro tugurio custodiarum posuit. Solet enim fieri tuguriolum in quo custos vigilanter obseruat ne cucumeres auferantur ex cucumerario.

Cucumis, Genus piscis ex genere concharum, cuius meminit Plinius lib. 32. cap. 11.

Cucurbita, æ, Herba hortensis est notissima, etiam hodie in Officinis nomen retinens, fructus magnitudine omnes tum herbarum, tum arborum fœtus exuperans. κολοκύνθη. Plinius lib. 19. cap. 5, duo eius facit genera, Plebeium, quod humi repit: & Camerarium: facili flexibilique ramorum curuitate tecta, pergulas & testudines operiens. Verba eius sunt hæc, Cucurbitæ duo prima genera, Camerarium & Plebeium, quod humi repit. In priore mirè tenui pediculo libratur pondus immobile auræ. Hæc omni modo fastigiatur, vaginis maximè vitilibus, coniecta in eas, postquam defloruit. Crescit, qua cogitur, forma, plerunque & draconis intorti figurá: libertate verò pensili concessa, iam visa est nouem pedum longitudinis. Hæc ille. ¶ A fructus huius similitudine apud Celium lib. 2. cap. 11, Cucurbitam, & per diminutionem Cucurbitulam, eam appellari legimus, quæ nunc vulgò *Ventosa* dicitur. Prima enim huiusmodi vascula ex cucurbitis fiebant. Ait enim, Vsus Cucurbitulæ præcipuus est, vbi non in toto corpore, sed in parte aliqua vitium est. Ibidem, Cucurbitularum duo sunt genera, Æneum, & corneum: æneæ altera parte patet, altera clausa est: cornea, altera parte æquè patens, altera foramen habet exiguum, &c. Iuuenal. Satyr. 14, – vacuúmque cerebro Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quærat.

Cucurbitula, vide CVCVRBITA.

Cucurbitinus, adiectiuum, vt Cucurbitina pyra dicimus, & Cucurbitinas ficus, ob cucurbitæ similitudinem. κολοκυνθινα, Cato de re Rustica cap. 7.

Cucurbitarium, rij, Locus in quo seruantur cucurbitæ. κολοκυνθώνη.

Cucurbitarius, Amator cucurbitarum. φιλοκολοκυνθος.

Cucurio, tis, pen. prod. Gallorum proprium est. κοκκύζω. Autor carminis de Philomela, quod falsò Ouidio ascribitur, Cucurire solet gallus, gallina gracillat.

Cudo, is, cudi, non cusi, vt quibusdam videtur, supinum facit cusum, vnico s. vt Excudo, excudi, excusum: nam Excussum, est abexcutio. Virgil. 1. Aeneid. Ac primùm silicis scintillam excudit Achates. Vbi Seruius Excudit, id est feriendo elicit. nam Cudere, ferire, est. κόπτω, τοπίζω, καλαπάζω: vnde & Incus dicitur, quòd illic aliquid cudamus, id est feriamus. ¶ Cudi pecunia dicitur, quum illi signum principis vel reipubli cæ imprimitur. Terentius in Heauton. Argentum cudo, quod tibi dem. ¶ Passiuum protulit idem Terentius in Eunucho, At enim in me isthæc cudetur faba. quod est, in me hoc malum recidet, in me hæc vindicabitur culpa. Metaphora ducta est ab area, in qua fabæ triturantur, hoc est siliquis suis excutiuntur. Ibi enim, quanuis faba præcipuè cudatur, tamen omnes ictus in aream recidunt. ¶ Huius composita sunt, Accudo, Excudo, Incudo, Procudo, & Recudo, quod est. iterũ cudo. Varro, Vt hi solent qui vetera metalla recudunt. Habent autem hæc omnia penultimam productam.

Cudo, onis, masculini generis, Significat capitis tegumentum ex corio confectum, quo vice galeæ vti solent. Silius lib. 16, Scipio contorquens hastam, cudone comantes Difecit crines.

Cuias, cuiatis, ποδαπὸς, Significat Vnde, & non tantùm patriam, gentem, nationémque innuit, (vt apud Ciceronem libro 5. Tuscul. Socrates quidem quum rogaretur, cuiatem se esse diceret, Mundanum inquit. Totius enim mundi se incolam & ciuem arbitrabatur) sed etiam partes & sectam: vt, Cuiates philosophi vos estis: Stoicine, an Epicurei? Sic Nostras & vestras. Cicero, Non solùm etiam ista vestra oratoria, sed & hæc etiam leuia nostratia. ¶ Dicitur & Cuiatis communi genere: vnde apud Plautum frequenter legitur Cuiatis est? id est cuius patriæ & gentis? Accius Telepho, vt citat Nonius, Qui neque cuiatis esset, vnquam potuimus, multa rogantes, scire.

Cuius, cuia, cuium, a adiectiuum est per tria genera declinabile: vt, Meus, mea, meum. Refertur autem ad personam possessoris. Virgilius Eclog. 3, Dic mihi Damœta, cuium pecus? an Melibœi? Terentius in Andr. Cuium puerum hic apposuisti? dic mihi. Idem in Eunucho, Quid virgo, cuia est? Plaut. in Cure. Cuiam vocem audio? ¶ Pro eodem interrogamus per Cuius, genitiuum à Quis, quæ, quod, vel quid: ad quem respondetur etiam in eodem casu, præterquam in possessiuis tam pronominibus quàm nominibus. Vt quum quærimus, Cuius est hæc vestis? respondemus Mea, vel herilis. Cuia res est, Cice. 3. Verrina, Vt optima conditione sit is, cuia res sit, cuium periculum. ¶ Cuia interest. Cicero pro Muræ. Ea cædes potissimùm crimini datur ei cuia interfuit, non ei cuia nihil interfuit. ¶ Antiquitus Quoius scribebatur: vt est videre in emendatis Plauti exemplaribus.

Cuiusmodi, Vox est indeclinabilis, composita ex duobus genitiuis Cuius, à quis: & Modi, à modus. Ponitur autem relatiuè, infinitè, interrogatiuè, & etiã admiratiuè. Plautus in Men. Cuiusmodi homines erunt? E. Ego, & Menæchmus, & parasitus eius. Et aliter apud Ciceronem 2. de Inuent. Quòd si hæc cum summè inutilia, tum multò turpissima sint, legem, cuiusmodi sit, in præsentia conseruari à iudicibus. id est *En la sorte qu'elle est*. ¶ Pro eodem dicimus, Cuiusmodicunque. Cicer. pro Cluent. Nam illud me non præterit, cuiusmodicunque mater sit, tamen in iudicio filij de turpitudine parentis dici vix oportere. id est *Quelle qu'elle soit*. Id Sallustius diuisim enuntiauit, Neque solùm ciues, sed cuiuscunque modi genus hominum, quod modò bello vsui foret, &c.

Culcitra, penultima correpta, Non stragulum est quo dormientes integimur, vt quidam perperam tradiderunt: sed potius id quod plumis, tomento, floccis, aliáve materia fultum dormituris substernitur. στρώματα. Nomen autem habet à calcando, siue inculcando, quòd calcibus, hoc est pedibus inferciatur. Cicero 4. Tuscul. Eripiamus huic ægritudinem, quo modo collocemus in culcitra plumea, psaltriam adducamus. Idem ad Attic. libro 13, Nam Silius culcitras non habet. Iuuen. Satyr. 5, Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto, Vna simus, ait.

Culcitula, diminutiuum. Plautus Mostel. Is me suam quidem pol optat culcitulam.

Culcitula, Fasciculus quidam ligneus in sacris dicebatur. Festus.

Culeola, Sunt cortices nucum viridum, similitudine culeorum, quibus oleum, aut vinum continetur. Hæc Festus.

Culeus, κοῦλος, vel etiam Culeum, neutri generis, vel (vt alij scribunt) Culleum gemino l, Vter, siue saccus ex lino, vel cannabe, velcorio factus, ab occulendo, id est claudẽdo. Eo vtimur ad portanda frumenta. Plin. lib. 7. cap. 20, Iunius Valens meruit in prætorio dni Augusti centurio, vehicula cum culeis donec exinanirentur, sustinere solitus. ¶ Factus est etiam Culeus pœna parricidarum. Nam parricidæ sanguineis virgis verberati, in culeo cum cane, simia, gallo, & serpente incluſi mari iniiciebantur. Vnde Iuuenalis, – quis tam Perditus vt dubitet Senecam præferre Neroni? Cuius supplicio non debuit vna parari Simia, nec serpens vnus nec culeus vnus. ¶ Est & Culeus nomen mensuræ viginti amphorarum capacis, vel quadraginta vrnarum, vt est apud Plinium lib. 24. cap. 4, & Columellam lib. 3. cap. 3. ¶ Hinc Sesquiculeare dolium, apud Columellam, est triginta amphorarũ, quasi culeum & dimidiatum.

Culex,

Culex, κώνωψ, Vermiculus paruus, alatus: de cuius natura vide Plinium lib. 11. cap. 2. Plautus in Curc. Vt muscæ, culices, pedésque, pulicésq; & cimices.

Culigna, κυλίχνη, Potorium vas teste Festo. Cato cap. 12, Ioui dapali cu lignam vini quantum vis polluceto. Idem alibi, Culignam in fœnogrẽco ponito, vt bene oleat.

Culina, penu. prod. vt Varro de vita Populi Romani scribit, dicta est ab eo quòd ibi colebãt ignem locupletiorem domus. μαγειρεῖον. Plaut. in Cas. Senex in culina clamat, hortatur coquos. Iuuenalis continens pro contento posuit, scilicet pro cibis coctis, quum inquit, – sequitur sua quenque culina.

Culinarius, μαγειρικὸς: & Culinor, aris, quod est, Culinam exerceo, μαγειρεύομαι.

Culmen, Dicitur vertex, vel fastigium domus, vel etiam alterius rei. στέγη, τό. Ab antiquis culmina dicta sunt tecta, quia ædificia è culmo, id est paleis è mesibus collectis, contegebant. Virg. 1. Ecloga, Pauperis & tuguri congestum cespite culmen. Idem, Et iam summa procul villarum culmina fumant. ¶ Culmen, summitas alicuius rei. Plaut. Trin. E Capitolio, quo in culmine est at summo. Plinius lib. 9. cap. 35. Principium ergo, culmenque omnium rerum pretij, margaritæ tenent. ¶ Culmen pro Culmo, siue stipula. Ouidius 4. Fast.

Sanguis equi sufficiens erit, vitulíque fauilla:
Tertia res, duræ culmen inane fabæ.

Culmus, Frumenti calamus, à radice vsque ad spicam: dictus quòd collatur: vnde olim & Columus dicebatur, sicut & Columen primò quod postea Culmen. κάλαμος, καλάμη, καύλιξ. Virg. 1. Georg. – ne grauidis procumbat culmus aristis. Ibidem, – culmúmque leuem stipulásque volantes. Vbi seruius, Culmus dicitur ipse calamus: stipulæ verò, folia quæ ambiunt culmum.

Culpa, vt scribit Donatus, est eius qui insciens aliquẽ læsit. ἀτύχια. Plaut. in Epid. Mihi vt ignoscas, siquid imprudens culpa peccaui mea. Idem in Merc. Dij sciunt, culpam meam istanc non esse vllam. Cice. 1. Offic. Ne maior pœna quàm culpa sit, cauendũ. Iurisconsulti duo faciunt culparum genera, Latam, & leuem: Latam culpam appellantes dolum præsumptum: Leuem verò, negligentiam, quum scilicet quis eam diligentiam in rebus alienis non præstitit, quam prudens paterfamilias solet.

Culpo, as, are, Contrarium est verbo Laudare κατηγορῶ. Plaut. in Bac. Illũ laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali. Idem Asin. Neq; quæ rectè faciunt culpo, neque quæ delinquunt amo.

Culpatio, verbale. Gell. lib. 10. cap. 12, Ne ipsi quoque culpationes huiusmodi mereantur.

Culpito, as, are, frequentatiuum. Plaut. in Cistel. Verùm haud metuo ne iusiurandum nostrum quisquam culpitet.

Culter, Dicitur omne instrumentum quo aliquid scinditur. μάχαιρα. Plaut. Epid. – acutum cultrum habeo Qui seni exenterem marsupium. Vnde culter tonsorius, dicitur nouacula qua tonsores barbas radunt. Cic. 2. Offic. de Dionysio superiori loquens, Qui cultros tonsorios metuens, sibi candente carbone adurebat capillum. ¶ Item Culter venatorius dicitur Venabulum, vel potius ferramentum venabuli. ¶ Culter etiam dicitur vomer aratri, quo terra, priusquam proscinda tur, secatur, futurisq; sulcis vestigia præscribuntur. Autor Plinius lib. 18. cap. 18. ¶ Veteres etiam in nominatiuo Cultrum dixerũt. Propert. Et canis nostros nimis experrecta dolores, Quum fallenda meo pollice cultra forent.

Cultellus, diminutiuum. Iuuen. Saltantem spectans & chiromũnta volanti Cultello. Pargare vngues cultello, Horat. 1. Epist.

Cultellatus, a, um, Formam cultelli habens. μαχαιροειδὴς. vt, Dorsum cultellatum, Plin. lib. 32. cap. 2.

Cultratus, a, um: vt Cultratus mucro, qui scindit velut culter. Plin. lib. 13. cap. 4. Folia cultrato mucrone.

Cultrarius, Minister qui victimam cultro immolat: qui alio nomine dicitur Victimarius. Suet. in Galig. Admota altaribus victima, succinctus poparum habitu, elato altè malleo cultrarium mactauit.

Cultio, Cultus, Cultura, Cultor, Cultrix, vide COLO.

Culullus, Calix fictilis quo in sacris vtebantur Pontifices, & Vestales virgines, testibus Porphyrione & Acrone. ¶ Accipitur & pro vrceolo. Horat. in Arte, Reges dicuntur multis vrgere culullis, Et torquere mero, quem perspexisse laborant. Idem 1. Carm. Ode 31, Diues & aureis Mercatores exicet culullis Vina Syra rep. &c.

Cum, Præpositio copulatiua, quæ ablatiuo solet coniungi notanti societatem & cõiunctionem animi: vt, Summa cum beneuolentia, summa cum hilaritate illum excepi. σὺν, μετὰ, cum genitiuo. Interdum denotat comitatum: vt, Cum Socrate profectus sum. ¶ Aliquando accipitur pro contra, πρός. vt, Cum hoste pugno. ¶ In compositione verò postposita inuenitur: vt, Mecum, Tecum, Secum, Quicum, Quibuscum. ¶ Aliquando aduerbium est, & accipitur pro quando. ὅτε, ἐπεὶ. Virg. 3. Eclog. Cùm faciam vitula pro frugibus, ipse venito. Cice. Nonnihil me consolatur, cùm recordor quanta me complecteris beneuolentia. ¶ Iungitur modò indicatiuo: vt, Cùm dico, Cùm dicebam, Cùm dixi, Cùm dicam. Modò subiunctiuo: vt, Cùm dicerem. ¶ Interdum accipitur pro Dum, ἐπειδὴ. Cicer. Cùm me in Africam contulissem. ¶ Interdum pro Quanuis, & exigit post se Tamen, iungitúrque subiunctiuo. Cicer. pro Deiot. Cùm in omnibus causis grauioribus initio dicendi commoueri soleam, tamen in hac multa ita me perturbant. ¶ Aliquando pro Quoniam, vt causam denotet: & similiter subiunctiuo iungi tur: vt, Cùm inueniam Latinos proprio sermone hæc parum ate igisse, conatus sum pro viribus. ¶ Iunguntur quandoque Cùm, & Tum, καὶ, ἠ: quæ licet idem fere significent, diuerso tamen modo ordinantur. Nam in Cùm est quiddam minus, in Tum quiddam maius: & hoc duobus modis fit: vt aut generale præcedat, & sequatur speciale: aut ambo sint specialia. Primo modo sic: Quint. Quod cùm omnibus confiendum est, tum nobis præcipuè, qui rationem dicendi à bono viro non separamus. id est omnibus multùm, mihi autem maximè. Altero modo. Idem, Quod opus Marcelle Victori tibi dicamus: quem cùm amicissimum nobis, tum eximio literarum amore flagrantem, dignissimum hoc mutuæ in nos charitatis pignore iudicamus: id est multum propter amorem tuum in nos, plus tamen propter amorem literarum. ¶ Aliquando etiam Cùm & Tum coniunctiuo iunguntur. Cicer. Curiont libr. 2. Epistol. Graui teste priuatus sum amoris erga te mei, patre tuo clarissimo viro: qui cum suis virtutibus, tum verò te filio superasset omnium fortunas, si te antè vidisset quàm è vita discederet. ¶ Quando autem sit sub duobus verbis fieri debet sub eodem modo & tempore. Cice. Atric. lib. 1, Itaque cùm meus me mœror quotidianus conficit, tum verò hæc addita cura vix vitam mihi reliquam facit. Quanquam etiam interdum diuersorum modorum & temporum verbis iuncta inueniuntur. Idem eidem, libro 3, Quod cùm semper antea intelligerem, tum verò proximè iudicaui. Idem in principio lib. 1. de Nat. deor. Cùm multæ res in philosophia nequaquam satis adhuc sint explicatæ, tum difficilis Brute (quod tu minimè ignoras) quæstio est de natura deorum. ¶ Ponitur quandoq; Tum sine Cum geminatum vel triplicatum in rebus paribus. Quintil. Nec indigneturHerodotus æquari sibi Titum Liuium tum in narrando miræ iucunditatis, clarissimíque candoris, tum in concionibus, supráquàm enarrari potest, eloquentem: ita dicuntur omnia tum rebus, tum personis accommodata. ¶ Ponitur nonnunquam Tum pro aliquando, ποτὲ μὲν, ποτὲ δὲ, & sic ferè gemẽtur. Cicero Tum hoc, tum illud argue. id est modò hoc, modò illud. ¶ Quandoque pro tunc, τότε. Virg. 8. Aenei. Tum primùm nostri Cacũ videre trementem. ¶ Quandoque est aduerbium ordinis pro Deinde, ἔπειτα. Virg. 6. Aenei. – ipse atri velleris agnam Aeneas matri Eumenidum, magnæq; sorori Ense ferit, sterilémque tibi Proserpina vacam: Tum Stygio regi nocturnas inchoat aras. ¶ Quandoque pro præterea. Terent. in Prologo Eunuchi. Si quisquam est, qui se studeat placere bonis Quamplurimis, & minimè multos lædere, In his Poeta nomen profitetur suum. Tum si quis est qui dictum in se inclementius Existimet esse, &c. Sunt qui ita distinguunt, vt quando præpositio est, cum c scribi debeat: quando autem aduerbium seu coniunctio, cum q. Sed cùm ratio non sit satis ponderosa, iam doctorum vsus obtinuit vt potius cum c, semper scribatur: quare vnusquisq; prout voluerit scribet. Antiquitus, cùm aduerbium erat, Quom scribebatur. ¶ Cumalter, vna particula, antiqui pro cum altero vsurpabant breuitatis gratia: vt annotauit Festus. ¶ Cum dicto, significat, statim post verba, & vix dum finito sermone. ἅμα λόγῳ, σὺν τῷ λόγῳ. Apul. Et cum dicto furili centunculo faciem suam iam dudum punicantem, præ pudore obtexit. ¶ Cum imperio esse, ἐφ' ἅρχουσι dicebatur, cui nominatim demandabatur à populo imperium. ¶ Cummaximè, ὅτι μάλιστα, vehementissimè, vehementius quàm aliàs vnquam. Cic. pro Cluentio, Mater, quæ multos iam annos, & nunc cummaximè filium interfectum cupit. Terent. Hecy. Hanc Bacchidem amabat vt cummaximè tum Pamphilus, Cùm pater, vxorem vt ducat, orare cœpit. ¶ Cùm partim, veteres dixere pro partim. Cato, Ibi pro scorto fuit in cubiculum, surrectitauit è conuiuio cùm partim illorum iam sæpe ad eundem modum erat. Vide ea quæ ex Gellio annotauimus in dictione PARTIM. ¶ Cum potestate esse, Dicebatur, qui à populo alicui præficiebatur negotio, seu qui magistratum gerebat. ἄρχειν, ὧν ἀρχὴ ἔναι. Cic. 2. de Inuent. Fœlix, an infœlix: priuatus, an cum potestate sit. ¶ Cumprimis, Significat in primis. ἐν τοῖς πρώτοις. Cic. 3. Verr. Homo domi suæ cumprimis locuplex. Apul. Hic cumprimis nobilis ac facundus. Cumprimè, olim dicebatur pro Cumprimis. Q. Quadrigarius, Nam M. Manlius, quem Capitolium seruasse à Gallis nuper ostendi, cuiusque operam cum M. Furio Dictatore apud Gallos cumprimè fortem Resp. sensit, &c. ¶ Cum stomacho aliquid facere dicimus, hoc est cum indignatione, siue fastidio. μετὰ στομάχου. ¶ Cum tempore, cum mora, & spatio temporis. χρόνῳ. ¶ Cum venia tua dicimus, hoc est pace tua, & te permittente. σοὶ συγχωροῦντος σου.

CVMA, κύμη, Vibs Aeolidis ex aduerso Lesbi sita, Aeolicarum vrbium maxima & optima, & ferè metropolis cæterarum ciuitatum, quæ numero erant circiter XXX. Ab hac ciuitate cognominata est Sibylla Cumea, κυμαία, quam aliqui à vicinitate loci Erythream appellarunt: quæ profecta in Italiam, multa de Romanis vaticinata est. Item patria fuit Ephori, viri doctrina clari, & Isocrati oratori familiaris: præterea & Hesiodi Poëtæ, qui patrem suum, relicta Aeolica Cuma, in Bœotiam migrasse dicit. Huius oppidi incolæ, Cumæi, κυμαῖοι, dicti sunt, qui stupiditatis nomine malè audierunt. Olim enim vulgatũ erat tota Asia prouerbium, Cumæos serò sapere. De cuius origine duæ afferuntur sententiæ. Sunt enim qui dicant, Cumæos quum ad mare vrbe opportunam haberent, & tamen nullum ex ea reciperent prouentum, vix demum trecentesimo anno ab vrbe condita intelexisse, ex portorio reditum non contemnendum posse confici. Alij, pecunia fœnori accepta, amplissimas eos porticus traduxt ædificasse: quum pecuniam quum constituta die non exoluissent, creditores in iplarũ porticuum possessionem fuisse missos, qui deinde ciues à deambulatione arcebant. Verùm quum ingens pluuia repente ingruisset, creditores statim edictum promulgasse, vt Cumæi se in porticus reciperẽt. Præcone, ita que identidem acclamante, Subite porticus, viri Cumæi: qui ibi tunc aderant hospites, rem in iocum verterunt, tanquam non irrelligerent Cumæi, nisi iussi, pluuiæ tempore porticus esse subeundas. Hæc Strabo lib. 13. Sunt & aliæ eiusdem nominis vrbes, quas vide apud Stephanum.

CVMAE,

Universidad de Deusto Biblioteca

CVMAE, arum, κύμαι. Ciuitas Lucaniæ ad mare, iuxta Puteolos, condita ab his qui ex Chalcide vrbe Eubœæ venerunt. Seruius in illud Virg.3. Aen. Huc vbi delatus Cumæam accesseris vrbem: Eubœa(inquit)insula est, ex cuius ciuitate Chalcide coloni profecti sunt ad nouas sedes quærẽdas,& haud longe à Baiis (qui locus à socio Vlysis Baio illic sepulto nomen accepit) inuenerunt vacuum littus: vbi visa muliere grauida(quod illi fœcunditatis augurium interpretabantur)ciuitatem condiderunt, quam Cumas appellauerunt, siue ἀπὸ τῶ κύειν, hoc est à prægnante: siue ab vndis, quas Græci κύματα appellant. Nam τὸ κῦμα vndam significat: autem Latini in u conuertunt, vt Byrrhia, Burrhia.

Cumani & Cumæi, κυμαῖος: quanuis κυμαῖος etiam dicantur à Cuma ciuitate Aetolica.

Cumatilis, color, κυματίας, à fluctuum similitudine appellatus, qui & Cæruleus alio nomine dicitur: nã Græci κύματα fluctus vocant Plaut. Cumatilem togam, aut plumatilem. Hunc etiam colorem periphrastice designat Ouid.lib.3. suæ Artis, quum ait, Hic vndas imitatur: habet quoque nomen ab vndis.

Cumera, penult. correpta, Vas ingens vimineum, vel etiam fictile, quo frumenta conduntur, vt inquit Acron. Festus verò autor est, Cumeras ex sparto, palmarúmve foliis confici solere. Horatius lib.1. Serm. Cur tua plus cumeris laudes granaria nostris? Idem 1. Epist.

Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam.
Repserat in cumeram frumenti.

Cumerum, antiqui vasis genus erat quod opertum in nuptiis ferebatur, in quo erat nubentis suppellex. Festus, Cumerũ (inquit) vas nuptiale, à similitudine cumerarum, quæ fiunt palma vel sparto ad vsum popularem, sic appellatum.

Cuminum, siue Cyminum, pen. prod. κύμινον. Herba est notissima, folio fœniculo non dissimilis, radice subrotunda, semen ferens copiosum, & canaliculatũ, quod in vino epotum pallorem fertur generare. Vnde etiam ab Horatio lib.1. Epist. exangue cuminũ appellatur, quòd si Pallerem casu, biberent exangue cuminum. Pers. Satyr. 5. Pallentis grana cumini. Galli hoc semen vocant Du cumin. ¶ Est item Cuminũ agreste, κύμινον ἄγριον, fatiuo multo efficacius, in collibus ferè proueniens: de quo vide Dioscoridem.

Cumulus, penul. corr. Propriè dicitur maiorum rerum veluti aceruus quidam, σωρός. Liu. 10. ab Vrb. Consulis corpus eo die, quia obrutum super stratis Gallorum cumulis erat, inueniri non potuit. Virg. Cumulum pro altitudine, & quasi magna aquæ mole posuit. 1. Aen. Insequitur cumulo præruptus aquæ mons. ¶ Cumulus item est qui additur mensuræ plenæ, vt inquit Festus, πλεονασμός: & per translationem accipitur pro quauis accessione. Cic. pro Sex. Roscio, Vt ad illam opimam prædam damnatio Sex. Roscij velut cumulus accedat. Idem Attic. lib. 2. Ad summam lætitiam quam ex reditu tuo capio, magnus ex illius aduentu cumulus accedit.

Cumulo, as, are, Implere, coaceruare, & quasi ad cumulũ addere. σωρεύειν, ἐπιτιθέναι. Virg. 11. Aeneid. Et nunc ille quidem spe multùm captus inani Fors & vota facit, cumulátque altaria donis. Tractum à mensuris, quibus nonnihil solet addi. Dicimus, Cumulo tibi honores, & cumulo re honoribus. Cic. ad Attic. lib. 14, Non possum non confiteri, cumulari me maximo gaudio, quòd vulgò hominũ opinio socium me adscribat tuis laudibus.

Cumulatim, aduerbium, pro Aceruatim, σωρηδόν. Varro de Re rustica lib. 3. cap. 15, quibus in tenebris quum cumulatim positum est, in doliis fiunt pingues.

Cumulate. Abundanter. Cic. 2. de Diuin. Quæ vt bene, cumulatéque perfecta, de diuinatione ingressi sumus his libris scribere.

Cunabula, vide CVNAE.

Cunæ, arum, & Cunabula, orum, pro eodem accipiuntur: dicta quasi Cynæ, & Cynabula. κυνίδια. Nam κυεῖν Græci eniti dicunt, & parere. Latini autem suo more, v in u conuertunt. Sunt autem lectuli in quibus infantes solent iacẽre, vel loca in quibus nascuntur. Cic. 1. Tusc. Iidem si puer paruus occidit, æquo animo ferendum putant: si verò in cunis, ne querendum quidem. Dicuntur & Incunabula: nam In. præpositio hoc loco nihil significat, sicut & in aliquot aliis dictionibus, vt Columis, & incolumis. ¶ Sunt qui Cunabula & Incunabula à cunis distinguant, & ea propriè dici existiment quæ ad cunas instruendas & ornandas pertinent: Cunas verò, exiguum illud fulcrum ex ligno aliáve materia, in quo infantis lectulus sternitur. Plautus in Amp. Sed puer ille quem ego laui, vt magnus est, & multum valet! Neque eum quispiã colligare quiuit in cunabulis. Et is∘ Truc. Fasciis opus est, puluinis, cunis incunabulis. ¶ Per trãslationem: Idem in Pseudolo, Sed istic seruus Carysto huc qui aduenit, quid sapit vsque à cunabulis? id est vsque ab infantia, vel vsque à puero: hoc est ab ea ætate quæ in cunabulis agitur. Columella, Quum à primis cunabulis, si modo liberis parentibus est oriundus, audisse potuerit. Liuius lib. 4, Ab incunabulis imbutum odio Tribunorũ. Virg. lib. 3, Cunabula pro initiis posuit: Mons Idæus vbi, & gentis cunabula nostræ Centum vrbes habitant. Similiter Cicero de Opt. gen. or. Non fuit alienum de oratoris quasi incunabulis dicere. Cic. in Sallust. An vlla alia putas rudimenta & incunabula virtutis? Vbi rudimenta pro initiis, & Incunabula pro fomentis, siue augmentis posuit. ¶ Quandoq; Incunabula vocamus nutritionem puerilem: vnde locum incunabulorum vocamus eum in quo ab ipsa statim infantia educati sumus, & in quo eam egimus ætatem, qua in cunis vagire consueuimus. Suetonius in Vespa. Quare princeps quoque & locum incunabulorum assiduè frequentauit.

Cuncti, Significat quidem omnes, sed qui sunt coniuncti, σύμπαντες: Omnes verò etiam si sunt disiuncti, & in diuersis locis, Cicero antequã iret in exil. Quoniam laborem pro cunctis ferre consueuit. Virgil. 1. Georg. Cuncta tibi Cererem pubes agrestis adoret. Idem lib. 1. Aeneidos, Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis. composita, Percunctor, & Recunctor, quod est iterum moror.

Cunctor, ctaris, ctatus, cum e ante t, verbum deponens est, idem significans quod moror, siue procrastinor, & de die in diẽ differo. μέλλω, ὑπερῶ. Liuius lib. 1. Alij dum cunctantur in ripis, inter pugnæ fugæque consilium oppressi. Virg. 4. Aeneid. Reginam thalamo cunctantem ad limina primi Pœnorum expectant. Cæsar 1. bel. Ciu. Si cunctetur, atque agat leuius, nequicquam eius auxilium, si postea velit. Senatum imploraturum. Suetonius de Aug. Cunctari se, ne si superesset, eriperet legibus reum. ¶ A Cunctor fiunt.

Cunctatio, verbale, Tardatio, mora. μέλλησις, ὑπερθεσις, ἀναβολωσις. Cicero 1. Offic. Sed iis qui habent à natura adiumenta rerum gerendarum, abiecta omni cunctatione, adipiscendi magistratus & gerenda Respubli ca est. Sine cunctatione dicere, Cic. in Vat.

Cunctator, Dilator, procrastinator. μελλητὴς, σχολαστὴς. Liuius 6. ab Vrbe Cunctatorem ex acerrimo bellatore factum. Cælius Ciceroni, Nosti Marcellum, quàm tardus, & parum efficax sit, itémque Seruius quàm cunctator. Hoc cognomen ab æmulis Fabio Maximo inditum fuit, qui cunctabunda quadam prudentia vires Hannibalis fregit. Vnde illud Ennianum, Vnus homo nobis cunctando restituit rem.

Cunctans, cunctantior, cunctantissimus. Liuius 10. bell. Pun. Sic vt dubites, vtrum ingenio cunctatior fuerit, an quia ita bello propriè quod tum gerebatur, aptum erat: sic nihil certius est quàm vnum hominem cunctator nobis rem restituisse.

Cunctabundus, Liu. 6. ab Vrbe, Quòd vbi aciem iam instrumenti Camillo Centuriones renuntiauerunt, turbatas militum mentes esse segniter arma capta, cunctabundósq; & resistentes egressos castris esse, &c. Tacit. lib. 1, Nusquam cunctabundus, nisi quum in senatu loqueretur.

Cunctanter, aduerbium, Cum mora. σχολαίως. Liu. 1. ab Vrbe, Tum illum haud cunctanter discidisse cotem ferunt.

Cuneus, Instrumentum est ferreum, aut etiam ligneum, quo finduntur ligna. σφῆν. Huius prima pars acutior est, vt quauis rimulam facilè intret, sequens autem latior & amplior. Virg. 1. Georg. Nam primi cuneis scindebant fissile lignum. Idem 2. Georg. – & altè Finditur in solidum cuneis via: deinde feraces Plantæ immittuntur. ¶ Per translationem sumitur pro peditum multitudine, in cunei formam redacta, teste Vegetio lib. 2, quæ Græcis σφὴν dicitur, hoc est quę ita disposita est, vt eius pars prima angustior, deinde latior procedat. ¶ Ab huius etiam similitudine Cunei dicti sunt loca in theatro, id est graduum ordines, in quibus vulgus spectatorum stabat inter sedentium subsellia. Iuuenalis, – cuneis an habent spectacula totis, Quod securus ames? Vitru. lib. 7, Cunei spectaculorum in theatro ita diuidantur, vt anguli trigonorum, qui currunt circa curuaturam circinationis, dirigant ascensus, scalásque inter cuneos ad primam præcinctionem. Inde theatrum eleganti epitheto à Virgilio Cuneatum dicitur. ¶ Excuneati, ab Apuleio dicti sunt, quibus sedendi locus non fuit in cuneis confertis. ¶ Sed & constipatam turbam, Cuneos dicimus. Cyprian. Stipatus clientum cuneis, Virg. lib. 2. Georg. Hunc plausus hiantem Per cuneos geminatus enim populique patrúmque Corripuit.

Cuneolus, li, diminutiuum à Cuneus, hoc est clauus ligneus quo duo vel plura tigna connectuntur, Cic. de Vniuersit. Crebris quasi cuneolis injectis vnum efficiebant ex omnibus corpus.

Cuneare, Est cuneis adactis firmare. σφηνόω. Plin. lib. 16. ca. 40, Ab his proxima est cornus: quanquam non potest videri materies propter exilitatem, sed lignum non aliò penè quàm ad radios rotarum vtile, aut si quid cuneandum sit in ligno, clauisque figendũ, ceu ferreis. ¶ Cunearí item est in cunei formam coarctari. Vnde Plinius libr. 3. scribit Hispaniam angustiis quibusdam cuneari.

Cuneatus, a, um, Quod est in formam cunei factum, hoc est cuius prima pars acuta paulatim in latitudinem procedat. σφηνοειδὴς. Vnde à Liuio forma scuti cuneatior appellatur, cuius summum latius, imũ strictius erat. Item Cuneatus ager, apud Columellam lib. 5. cap. 2, in cunei formam factus, vt puta quum est longus pedes centum, latus ex altera parte pedes viginti, ex altera pedes non amplius decem. Ouid. 13. Metam. Prominet in pontum cuneatus acumine longo Collis. ¶ Hinc fiunt composita, Excuneatus, & Discuneatus: de quibus vide infrà suis locis, & ea quæ annotauimus in dictione Cuneus.

Cuneatim, Per cuneos. κατὰ σφῆνα. Ammian. Imperator cuneatim stipatus, Cæs. 7. bel. Gal. Hostes re noua perterriti, muro, turribúsque deiecti, in foro, ac locis patentioribus cuneatim constiterunt.

CVNEVS, σφὴν Straboni, Ager est, aut si mauis, promontorium Lusitaniæ, Anæ fluuio proximum, quo Hispania in Occidentem quàm longissimè excurrit: nomen habens à figura cunei quo ligna finduntur, cuius extrema pars acuminata est, paulatim in latitudinem procedens: vnde etiam Artemidorus promontorium hoc nauali rostro asimilauit. Pomp. lib. 3, Lusitania trans Anam, qua mare Atlanticum spectat, in tria promontoria dispergitur. Anæ proximum, quia lata sede procurrens paulatim se ac sua latera fastigiat: Curseus ager dicitur. Sequens, Sacrum vocant. Magnum quod vlterius est. Hec ille. Ptolemæus non leui errore hoc promontoriũ Sacrum esse existimauit: vt apertissimè docet Vadianus in locum Pomponij iam citatum.

Cuniculus, Animal lepori simile, quod sub terra effosa latere solitum est. Ἀκαύητος. Martial. Gaudet in effosis habitare cuniculus antris. Varro 3. de Re rust. cap. 12. Tertij generis est quod in Hispania nascitur, simile nostro lepori ex quadam parte, sed humile, quem Cuniculum appellant. Et paulo pòst, Cuniculi dicti ab eo quòd sub terra cuniculos ipsi facere soleant, vbi lateant in agris. ¶ Est & Cuniculus. foramen sub terra occultum, ad suffodiendas vrbes inuentum. τύφλωμα. Plin. Tentata per cuniculum fuga. Cæsar 7. bell. Gall. Et aggerem rem cuniculis subtrahebant. Vnde Cuniculis oppugnare, per translationẽ, hoc est dolo & fraude aliquid moliri, & negotium alicui facessere. Et Agere cuniculos, τὰ ὑπονομεύειν, quod vulgus Minare dicit, vel Minas facere. Cæsar 8. bel. Gall. Eodem tempore tectos cuniculos agunt ad caput fontis. Cic. 3. Offic. Quid si pater fana expilet, cuniculos agat ad ærarium: indicẽtne id magistratibus filius? ¶ Cuniculus insuper pro canali accipitur. Plin. lib. 9. cap. 8. Singulis aquæ amphoris centenas atque quinquagenas medicaminis libras exæquari, ac modico vapore torreri, & ideò longinquæ fornacis cuniculo.

Cuniculatim, aduerbium. Cuniculi modo. Plin. lib. 9. cap. 33, Iam distinctione virgulata, crinita, crispa, cuniculatim, pectinatim, imbricatim vndata.

Cunicularíæ, Insulæ sunt in mari Ligustico, Corsicæ adiacentes. Autor Plinius lib. 3. cap. 6.

Cunicularius, rij. subst antiuum, qui sub terris cuniculos fodit. Vegetius lib. 2. cap. 11, Hæc enim erat cura præcipua, vt quicquid exercitui necessarium videbatur, nunquam deesset in castris, vsque eò, vt etiam cunicularios haberent, qui ad morem Bessorum ducto sub terris cuniculo, murisque intra fundamenta perfossis, improuisi emergerent ad vrbes hostium capiendas.

Cuniculosus, a, um, Plenus cuniculis, Catullus. Tu præter omnes aue de capillatis cuniculosæ Celtiberiæ fili Egnati, &c.

Cunila, κόνυζα Dioscoridi, Herba est quam vulgus à necandis pulicibus Pulicariam appellat: Latini etiam Cunilaginem: de quo paulo ante latius egimus in dictione CONYZA. Huius verò herbæ multa sunt genera. Nam quædam, Bubula appellatur, & semen pulegij habet, quod contra serpentes in vino bibitur. Quædam Gallinacea, à Græcis Origanum Heracleoticum. Tertia à Græcis Mascula, à nostris Cunilago, ∘ris fœdi, radicis lignosæ, foliis asperis: cuius manipulum siquis in domo posuerit, omnes è tota domo blattas ad eam tradunt conuenire. Prodest aduersus omnia venenata. Hæc Plinius libro 20. cap. 16.

Cunilago, inis, Tertium genus est cunilæ, quam Græci Masculam appellant, odore fœdo, radice lignosa, folio aspero: ad quam in ædibus abiectam omnes tota è domo blattæ conuenire dicuntur. Autor Plin. lib. 20. cap. 16. Vide CVNILA.

CVNINA, Dea quam prisci coluerunt, quæ cunis infantium præsidere putabatur.

Cunire, (inquit Festus) Est stercus facere. Dictũ à cunis infantium, quæ sæpe stercore fœdantur.

Cunyzamis, midis, κωνυζαμίς, Herba quæ alio nomine cunilago dicitur. Autor Plinius lib. 19. cap. 8.

Cupa, siue (vt alij malunt) Cuppa, Vas vinarium amplum, in quo vinum in apotheca conditum seruabatur. πίθος. Vlpianus de Legat. 3. l. Cuius. Vasa (inquit) vinaria, id est cupæ & dolia, quæ in cella fixa sunt. ¶ Cupis etiam vtebantur ad naues quæ reficiendæ erant sustinendas. Lucanus, Nanque ratem vacuæ sustentant vndique cupæ.

Cupedia, orum, à Romanis appellabantur lautiores cibi, siue à Cupedine Romano equite, cuius ædes solo æquatæ areã foro cupedinario extruendo præbuerunt: siue quòd delicatiores eiusmodi cibi rebus cupidinis alimenta præbeant. Plautus in Sticho, Melius dicis, nihil mori cupedia.

Cupedia, cupediæ, Idem. Cicero 4. Tusculan. Aegrotationi autem talia quædam subiecta sunt, auaritia, ambitio, mulierositas, pertinacia, ligritio, temulentia, cupedia, & siqua sunt similia. Quo in loco, cupediam videtur posuisse pro vitioso cupediorum appetitu.

Cupedula, læ, diminutiuum. Gel. lib. 6. cap. 13, Coniectabamus ad cœnulam non cupedulas ciborum, sed argutias quæstionum.

Cupedinarium forum, & Cupedinis forum, In quo delicatiores epulæ coctæ vendebantur: ita dictum à cupiditate, vel quòd ibi fuerit domus Cupedinis Romani equitis. Varro lib. 1, Rerũ huma. Numerius Equitius Cupes, & Macellus Romanus singulari latrocinio multa loca habuerunt infesta. His in exilium actis, publicata sunt eorũ bona, & ædes vbi habitarant, dirutæ. Itaque ædificatus est locus in quo vendebantur ea quæ vescendi causa in vrbem erant allata. Itaque ab altero Macellũ, ab altero forum Cupedinis appellatum est.

Cupedinarij, Qui esculenta & poculenta delicatiora cocta vendunt. ὀψοπῶλοι. Terent, in Eunuc. Ad macellum vbi venimus, Concurrunt læti mi obuiam cupedinarij, Cetarij, lanij, coqui, fartores, aucupes.

Cupes, pis, adiectiuum, Quo antiqui vtebantur pro eo quod est, cupediis & liguritioni deditus. Plautus in Trinummo,

Blandiloquentulus, harpago, mendax, cupes, auarus,
Elegans, despoliator, latebricolarum hominum corruptor.

Cupedo, dinis, Idem quod cupido, seu cupiditas, ἐπιθυμία. Lucret. lib. 5,
Quantæ tum scindunt hominẽ cupedinis acres Sollicitum curæ? Et lib. 6. Et finem statuit cupedinis atque timoris.

Cupencus, Lingua Sabinorum sacerdos appellatur.

Cupio, is, cupiui, cupitum, Opto, desydero. ἐπιθυμέω. Cicero 4. Verr. Quem igitur ab iis Equitibus Rom. qui istius causa cupiunt omnia, qui ab eo beneficiis ornati sunt, cõdemnari necesse esset, &c. Idem de Orat. Neque verò nobis cupientibus atq; optantibus fructus otij datus est. ¶ Cupere alicui, pro bene velle. Cæsar lib. 1. bel. Gall. Fauere & cupere Heluetiis propter eam affinitatem. Cicer. Q. fratri libro 1, Quid ego Fundanio non cupiõ? non amicus sum? non misericordia moueor? nemo magis.

Cupire, in quarta coniugatione apud antiquos legitur. Lucret. lib. 1, – perfringere vt arcta Naturæ primus portarum claustra cupiret.

Cupiens, nomen, Idem quod cupidus. Plautus in Mil. Huius cupiens corporis est. ¶ Cupientissimus, Sallust, Marius cupientissima plebe Consul factus.

Cupitus, penult. prod. participium. Plautus Pœn. – te complecti nos sine, Te cupite, atque expectate. Ouid. 3. Fast. Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupita.

Cupitor, penult. prod. oris, verbale. Tacitus lib. 12, Neque tamen repertus est, nisi vnus talis matrimonij cupitor. Idem lib. 15, Nero, vt erat incredibilium cupitor.

Cupienter, aduerbium. Plaut. in Pseud. Quum quid cupienter dari Petimus nobis.

Cupidus, Auidus, quíque rei alicuius desyderio tenetur. ἐπιθυμῶν. Terẽt. in Hecy. Eius videndi cupidus.

Cupidior, Cupidissimus, comparatiua & superlatiua. Cic. ad Attic. lib. 4, Cupidissimus mei. cupidissimus pacis, Asinius Pollio ad Ciceronem lib. 10. Epist.

Cupide, aduerbium. Cic. pro Roscio, Ego verò cupidè & libenter mentiar tua causa. Terent. in Adelph. Egomet conueniam ipsum, vt cupidè accipiat.

Cupido, fœm. gen. pro cupiditate accipitur: quanuis Cupiditas leuior sit quàm cupido. πλεονεξία, ἐπιθυμία. Lucil. lib. 19. Cupiditas ex homine, cupido ex stulto nunquam tollitur, quòd cupiditas pars sit temperatior defluens à cupidine. Est autem animi affectio à libidine & cupiditate proficiscens: qualis est auaritia, qua opes cupiuntur: qualis iracundia, qua vltionem appetimus, & similia. Virgil. 6. Aeneid. – quæ lucis miseris tam dira cupido? Plaut. Pœn. Quanquam cupido versatur in corde, tamen &c. Mortis cupido. Ouid. in Ibin, Quódque ferunt Brotean fecisse cupidine mortis. ¶ Inuenitur etiã nonnunquam in masculino genere. Horat. 1. Carm. Ode 16, Nec leues somnos timor, aut cupido Sordidus aufert. Idem 1. Serm. Satyr. 1, At bona pars hominum decepta cupidine falso.

Cupiditas, atis, Auiditas, libido, appetitus. ἐπιθυμία: vt Cupiditas cibi. Celsus lib. 8. & Cic. 4. Acad. Seneca de Benef. lib. 2. cap. 27, Cupiditas se porrigit, & fœlicitatem suam non intelligit: quia non vnde venerit respicit, sed quò tendat. Cicero in Parad. Neque enim vnquam expletur nec satiatur cupiditatis sitis. Cæca & temeraria dominatrix animi cupiditas, Cic. 1. de Inuent.

CVPIDO, dinis, masc. gen. ἔρως, Amoris deus, quẽm Hesiodus natum vult ex Chao & terra: Simonides & Cicero ex Marte & Venere: Arcesilaus ex Nocte & Aethere: Alceus ex Lite & Zephyro: Sappho ex Venere & Cælo: Seneca ex Venere & Vulcano. ¶ Duplex autem est, Ouidio dicente, Alma faue, dixi, geminorum mater Amorum, &c. Honestus vi delicet & turpis: illúmque ex Venere & Ioue patre natum volunt: hunc autem Erebi & Noctis filium esse, quod & ipsum refert Cicero lib. 3. de Nat. deor. Fingitur à poëtis armatus flammis & telis, aureo videlicet & plumbeo (vt patet ex Ouidij libro primo Metamor. de Daphne & Apolline.) Item cæcus, nudus, alatus, arcitenens, volatilis, &c. Eius quoque formæ describitio extat multis verbis apud Apuleium de Asino aureo. Virgilius de Vino & amore, Bellum sæpe petit ferus exitiale Cupido.

Cupidineus, a, um, ἐρωτικός: vt Cupidineæ sagittæ, Ouid. 1. de Remed. amoris.

CVPRA, Piceni ciuitas est, non procul ab Asculo: cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 13.

Cupressus, si, κυπάρισσος, Arbor procera, caudice oblongo & recto, folio pini, sed carnosiore, mollioréque, neque ita pungente, fronde indeci dua, odore vehementi. ¶ Duo eius sunt genera: Fœmina quæ sterilis est, ad metæ formam in fastigio conuoluta: & Mas, latius spargens ramos, conósque proferens pineæ nuci non absimiles, licet multo minores. Mira huius est inter arbores fœcunditas, quippe quæ trifera est, fructúsque habet & Ianuario, & Maio, & Septembri maturos, nulli tamen rei vtiles, imò potius noxios, quemadmodum ipsa arbor, cuius etiam vmbra noxia creditur. Græci κυπάρισσον vocant, à Cyparisso puero in arborem hanc (vt Poëtæ fabulantur) conuerso: siue potius παρὰ τὸ κυεῖν παρίστασθαι, hoc est ab eo quòd ex æquo & ramos & fructus creet. Numeratur Cupressus inter arbores funestas, eo quòd & tardè crescat, & succisa non repullulet. Ideo funebri signo ante defunctorum ædes eam posuere maiores. ¶ Legitur & Cupressus, sus, per quartam declinationem. Ouidius 3. Trist. Funeris ara mihi ferali cincta cupressu. Idem 3. Metamor. Vallis erat piceis, & acuta densa cupressu.

Cupressinus, a, um, penultima correpta, Quod est ex cupresso. κυπαρίσσινος. Plin. lib. 23. cap. 4, Cupressinum oleum eosdem effectus habet, quos myrteum.

Cupresseus, a, um, Quod ex cupressu confectum est. κυπαρίσσινος. Liuius 7. belli Punici, Post eas duo signa cupressea Iunonis reginæ portabantur.

Cupressetum, ti, pen. prod. Locus cupressis consitus. κυπαρισσῶν. Cicero 1. de Legib. In cupressetis Gnosiorum.

Cupressifer, a, um, Ferens cupressos. κυπαρισσοφόρος. Ouid. Epist. 9, Vt Tegeæus aper cupressifero Erimantho Incubat.

Cuprum, Genus quoddam æris, quod à Plinio Aes cyprium vocatur. κυπρος χαλκός. Galli vocant Du cuyure. Vnde apud Palladium Cupreus, a, um: vt, Cupreum vas. Plin. lib. 23. cap. 3, Cogitur in cupreo vase ad crassitudinem mellis.

Cur, Interrogandi aduerbium idem significans quod Quare, τίνος ἕνεκα, διατί. Licet quidam Quur per q, scribendum putent, & à Quare per syncopen atque apocopen deductum, a & e literis detractis. Terent. in And. Cur me excrucio? cur me macero? cur meam senectutem huius solicito amentia? ¶ Aliquando etiam relatiuè accipitur, vel infinitè. Cicer. pro Rosc. Com. Non fuit causa cur tantum laborem caperes.

Cura,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cura, Solicitudo, anxietas, ita dicta quòd cor edat, & excruciet. φροντὶς. Terẽt. in Phorm. Cura & sumptu absumitur. Ennius apud Ciceronem de Senect. O Tite, si quid ego adiuto, curámve leuasso, Quæ nunc te cura remordet. ¶ Quandoque ponitur pro studio & diligentia: vt, Salus tua est mihi curæ. id est, ad salutem tuam studium adhibeo. ¶ Quandoq; pro opere quod adhibita cura fit. Martial. Téque piget curæ præmia ferre tuæ: id est præmia operis abs te facti. Quandoque pro amore. Virgilius 4. Aeneid. At regina graui iandudum saucia cura. ¶ Quandoq; pro munere, quo curator fungitur: vulgò *Curatela* dicitur. Vlpian. l. Hæres absens. parag. Siquis tutelam. ff. de iudic. Siquis tutelam, vel curam, vel negotium, vel argentariam, vel quid aliud, vnde obligatio oritur, certo loco administrauit. Virgilius etiam apud inferos, inter monstra habitantia in faucibus inferorum ponit Curas, quasi deas aliquas: Et vltrices posuere cubilia Curæ.

Curiosus, à multa cura dicitur, siue in bonum, siue in malum. πίεσμένος. περίσπουδος. In malũ, quoties plus diligẽtiæ quàm oporteat, rebus vel nostris, vel alienis adhibetur. In bonum, quum cura supra modum vti mur ad res bene gerendas. Est igitur Curiosus, qui multùm, siue diligenter aliquid curat. Cic. Appio Pulchro, Ita est homo, non modò prudens, verum etiam æquus vir, & curiosus. Et pro Sestio, Etenim animus eius vultu, flagitia parietibus tegebantur. Sed hæc obstructio, nec diuturna est, neque obducta ita, vt curiosis oculis perspici non possit. In bonam quoque partem Columella lib. 3, vsus est aduerbio, Sin autem (inquit) ipsam vitem sternere voles, iuxta radicem ita ne ipsam lædas, curiosè fodito. μετ' ἐπιμελείας. Similiter Incuriosè, ἀμελῶς, ἀπερίσκεπτως. Gell. Siquis non incuriosè legat. Non est ergo Curiosus, à parua tantũ cura, vti Valla putauit, sed etiam à diligenti & optima. De deriuatione quoque quum dicit, Curiosus non tam à cura, quàm à curia, videtur descendere, cuius compositum magis est in vsu, Incuria, ἀμέλεια, id est negligentia. Etsi curia à cura dicatur, non ei assentio, neque de compositione, vt à curia componatur incuria: sed dico ita venire curiosus à cura, per adiectionem literæ i, quemadmodum & curia, nisi à curio sumere velimus. Similiter Incuria per adiectionem i, liquet non à curia, sed à cura componi, quod significatio eorum apertè declarat. Nam cura & incuria, sunt opposita, & ex contraria eorum significatione facilè monstratur incuria à cura componi, quoniam In negatiuè ſtat: & alterius significatio ex contrario alterius edocetur: eo quòd sicut cura, diligentia est, ita incuria negligentia vt Cicero in Lælio ostendit, Vituperanda est rei maximè necessariæ tanta incuria. Quod non significaret, si à curia componeretur, nam esset locus à curia diuersus: quoniam curia locus erat, vbi curas publicas gerebant, & vbi cura sacrorum publica. Nec adiectionem literæ i, in curiosus, incuriosus, & incuria, nisi euphoniæ causa factam puto, quod non rectè sonet curosus & incurosus & incura. Curia verò accepisse i, arbitror, vt aliam à cura significationem caperet, & nihilominus priuatiui naturã semper oleret. ¶ Aliquando incuriosus capitur pro pingui, quòd illi potissimum qui omni prorsus cura sunt liberi, pulcherrimè pinguescant. Vnde Apuleius in Florid. agnum egregiè obesum vocat incuriosum.

Curiositas, Pro affectione & diligentia. περιεργασία, περιεργία. Cicero ad Attic. libro 2. Sum in curiositate ἐξόπτως: sed tamen facilè patior te id ad me, &c.

Curiosè, aduerbium. ἐπιμελῶς. Cic. ad Att. lib. 9, Quum de eo curiosè quę sisset seruus noster Dionysius. Quint. lib. 8. cap. 11, Quos curiosè potius loqui dixeris, quàm Latiné. Ab Incuria, Incuriosus, & Incuriosè. Plinius, Rebellat sæpe humor incuriosè datus.

Curia, à Cura dicta. βουλευτήριον, ἀρχεῖον. Curia, inquit Festus, Locus est vbi publicas curas gerebant: item sedes ac templũ publici consilij. Cicero de Senectute, Non curia vires meas desyderat, non rostra, non amici, non clientes, non hospites. ¶ Est autem Curia duplex, sacrorum scilicet & Senatus. In curiis enim vel sacerdotes res diuinas, vel magistratus humanas curabant. Et non solùm pro loco, sed etiam pro hominibus sumitur, βουλὴ. Lucanus, Victo iure minax iactatis curia Gracchis. ¶ Curiæ etiam nominantur populi partes, quales fuerunt eæ in quas Romulus populum distribuit, numero triginta: quas, quoniam tunc Reipub. curam per earum partium sententiam expediebat, curias appellauit. His postea additæ aliæ quinque fuere, ita vt in sua quisque curia sacra publica faceret, feriásque obseruaret. Curia in qua habebatur Senatus, Templum erat. Habebatur autem modò in æde Apollinis modò in delubro Concordiæ, modò in hoc, modò in illo tẽplo. ¶ Curia Calabra, à calando, hoc est à vocando dicta est, quòd calata, hoc est vocata in Capitolium plebe, iuxta hanc curiam Pontifices pronuntiare solent, quot dies à Calendis ad Nonas superessent. ¶ Curia Hostilia, quam primùm ædificauit Hostilius rex Romanorum. ¶ Cicero pro Milone curiam vocat templum sanctitatis, amplitudinis, mentis, consilij publici, caput vrbis, aram sociorum, portum omniũ gentium, sedem ad vniuerso populo concessam vni ordini.

Curiales dicuntur, qui sunt eiusdem curiæ, sicut Tribules, eiusdem tribus. φυλέται, φράτορες. Curiales flamines, curiarũ sacerdotes. Curiales mensæ, in quibus immolabatur Iunoni, quæ Curis est appellata. Plaut. in Aulul. Nam neque quisquam curialium Venit, neque magister, quem diuidere argentum oportuit. Cicero 2. Offi. Theophrastus quidem Cimonem Athenis etiam in suos curiales Latiadas hospitalem fuisse.

Curiatus, a, um, adiectiuũ: vt, Curiata lex, à curiatis comitiis dicta, id est tributim coactis. Cic. ad Atticũ, Qui se affuisse dicerent quum lex curiata ferretur. Et Curiata comitia, conuentus qui curiatim per lictorẽ cogebantur. Gell. lib. 15. cap. 27. Curiata comitia erãt quæ curiatim per lictorem calabantur, id est conuocabantur: quorum erant pontifices arbitri, teste Cicerone pro domo sua. Idẽ pro lege Agraria, Nunc quia prima illa cõmitia tenetis centuriata & tributa, centuriata auspiciorũ causa remanserunt. De his vide plura in dictione COMITIVM.

Curio, onis, Sacerdos curiæ. In curiis enim sacerdotes ita res diuinas curabant, sicut Senatus res humanas in curia Hostilia curare solebat, vt scribit Varro. ¶ Non ineptè fortasis etiam nostros hodie sacerdotes, quos vulgus *Curam* vocant, Curiones dixerimus, & Curionatũ, quam *Curam* barbarè appellamus. ¶ Curio maximus, ἀρχιερεύς, dicebatur cui ius autoritate curia, omnésq; curiones regebantur. ¶ Curiones quoq; dicti sunt præcones. Iul. Capitolinus, Ille per curionem dici iussit, impostura fecit, & passus est. Euseb. lib. 4. Ecclesia. hist. Misso curione ad populum, iubet voce maxima protestari Polycarpum, tertiò confessum se esse Christianum. Plautus verò in Aul. agnum curionem appellat macilentum, tanquàm ob curam maceratum, confectúmque: vnde à contrario Apuleius in Flor. agnum opimum & pinguem dicere volens, appellauit Incuriosum. Item Curiones dicti sunt quidam Romani ciues.

Curionatus, us, Curionis dignitas.

Curionia sacra, Quæ à Curionibus in curiis fiebant. Festus.

Curionium, Dicebatur æs quod dabatur Curioni ob sacerdotium Curionatus. Festus.

Curo, as, are, Operam dare, in re aliqua elaborare, rei alicui studere, incũbere, diligentiam curámque adhibere. σπουδάζειν. In qua significatione ponitur interdum absolute. Terent. in Andria, Perterrefacias Dauum, obserues filium Quid agat, quid cum illo consilij captet. s o s. Sat est: curabo. Idem, Hanc fidem sibi me obsecrauit, qui se sciret non desertum, vt darem. D A. Curabitur. Et hoc aliquando cum vt. Cice. Fam. 16, Cura igitur nil aliud, nisi vt tu valeas. ¶ Aliquãdo cum ne. Idem Fam. 2, Vnum illud te præcipuè rogo, vt cures nequid mihi ad hoc negotij aut oneris accedat, aut temporis. ¶ Interdum cum accusatiuo. Cicer. Attic. 8, Tu fasciculum, qui est M. Curioni descriptus, velim cures ad eum perferendum. Et Famil. 7, Mandatum tuum curabo diligẽter: sed homo acutus ei mandasti potissimum, cui expediret illud vænire quã plurimi. Idem Attic. 1, Signa quæ curasti, ea sunt ad Caietam exposita. Sic Curare pecuniam, significat pecuniam ad dissoluendum conficere, & comparare. πορίζεσθαι. Idem, L. Cincio H-S. D C C C. pro signis Megaricis, vt tu ad me scripseras, curaui. ¶ Et Curare se, vel curare corpus, pro reficere, φαιδρυνεσθαι. Plaut. Pseud. Qui se, suámque ætatem bene curant, edunt, bibunt, Scortantur, illi sunt alio ingenio atque tu, qui neq; Tibi bene esse patere, & illis quibus est, inuides. Cicero Famil. 16, Cura igitur te, & cõfirma. Virgilius, Corpora curamus, fessos sopor irrigat artus. ¶ Significat quoque hoc verbum mederi, curationem adhibere, ἰᾶσθαι, θεραπεύειν. Cice. de Senect. Adolescentes grauius ægrotant, & tristius curantur. Idem in Pison. Et quum isto ore fœtido tetertimam nobis popinam inhalasses, excusatione te vti valetudinis, quòd diceres vinolentis te quibusdam medicaminibus solere curari. In palsiua significatione sic vsus est Cicero Tusc. ul. 3, An quum corpora curari possint, animorum nulla medicina sit? Et cum ablatiuo addita præpositione Ab. Idem pro Cluent. Mulier exclamat se ab eo nullo modo curari vel le, quo curante omnes suos perdidisset. Sic Acad. lib. 2, Quis enim potest, quum existimet à deo se curari, non & dies & noctes diuinum numen horrere? ¶ Huius composita sunt, Accuro: vnde Accuratus, & aduerbium Accuratè. Concuro, Procuro, Percuro, quæ vide suis locis.

Curatus. participium, Cum diligentia & cura factus. Bene curata cute nitidus, Horat. 1. Epist. Plin. lib. 18. cap. 6, Adduxit filiam validam atque bene curatam ac vestitam.

Curatè, aduerbium, pro accurate. ἐπιμελῶς. Tacit. lib. 12, Eius negotij initiũ ordinem, finem curatius edisseram.

Curator, ἐπίτροπος, κηδεμών, ἐπιμελητὴς, ἐπίσκοπος. Generali nomine dicitur præpositus alicui negotio, vt, Reficiendis muris curator Demosthenes fuit, Cic. de Opt. gen. orat. ¶ Curatores vrbis & annonę ædiles, Idem 2. de legib. Instit. de Curatorib. parag. 1. Masculi quidem puberes, & fœminæ viripotentes, vsq; ad vicesimum-quintum annum completum curatores accipiunt: quia licet puberes sint, adhuc eius ætatis sunt vt sua negotia tueri non possint. Festus scribit Curatorem esse, qui pupillis loco tutoris datur, quasi qui pupillarium bonorum curam gerat.

Curatio, onis, pro Cura, siue prouincia alicui delegata. Cic. ad Att. lib. 15, Ego quod eram meditatus in via, suadere vt vteretur curatione Asiatica fruméti: nihil esse iam reliqui quod ageremus, nisi vt salui essemus. Idem 1. de Nat. deor. Ab omni curatione & administratione rerum vacent.

Curatorius, a, um, Quod ad curatorem pertinet. ἐπιμελητικὸς, vt, Curatoria actio.

Curax, cis, adiectiuum, Diligens, curæ & vigilantiæ plenus. ἐπιμελὴς, σπουδαῖος. Caius, l. Siquid venditor. ff. de Aedil. edic. Verbi gratia, si constantem, aut laboriosum, aut curacem, aut vigilacem esse, aut ex frugalitate sua peculium acquirentem affirmauerit, & ex diuerso leuis, proteruus, desidiosus, somniculosus, tardus, commessor inueniatur, &c.

Curculio, penult. corr. huius curculionis, masculini generis, Animal paruum frumentum corrodens: quasi gurgulio, eo quòd nihil in eo pene aliud quàm guttur videatur. γρύψ. Virg. 1, Georg. populáque ingentem farris acerúm Curculio. Colum. lib. 1. cap. 6, Ea res ab noxa curculionum & similium animalium commodissimè videtur fruges conditas defendere. ¶ Est præterea Curculio, via patens, seu fistula colli exterior per quam spiritus attrahitur, atque emittitur. γαργαρεών. Constat autem hęc ex cartilagine molli & flexuosa, quasi ex annulis in catenæ modum compactis, sed imperfectis. ¶ Dicitur etiam spiritalis fistula, quæ semper patet vt spiritus liberum habeat exitum, qui ad pulmonem córq; defertur. Trachiam arteriam medici appellant: Plinius arteriam asperam: cuius operculũ est epiglottis. Scribitur autem Curculio

Curculio per c, non Gurgulio per g, vt constat ex argumento Plautinæ Comœdiæ quam Curculionem inscripsit: in qua primæ versuum literæ Curculionis nomen exprimunt.

CVRES, κέρσαι, pluralis tantùm numeri. Sabinorum oppidum, cui imperabat T. Tatius, cuius ciues Quirites, κέρσιτες, dicebantur. Conuenerúntque Romulus & Tatius in hanc sententiam, vt è duobus populis vnus efficeretur, & Sabini Romam migrarent, Romáque nomen retineret: sed Romani & Sabini Quirites appellarentur. Ouidius lib. 2. Fast. Te Tatius paruíque Cures, Ceninámque sensit. Hinc etiam populi, Cures. Virg. lib. 9, Tatióque seni, Curibúsque seueris.

CVRETES, κουρῆτες, Populi Cretæ insulæ, qui & Corybantes, & Dactyli Idæi appellati sunt: ex Ida Phrygiæ monte (vt quidam volunt) oriundi: à cuius etiam nomine, Cretæ montem, quem primùm insedere, Idam appellarunt. Dicti κουρῆτες, teste Strabone lib. 10. ἀπὸ τῆς κούρης, hoc est à tonsura. Anteriorem enim capitis partem detonsam gestabant, ne hostes eos cæsarie apprehenderent. Alij Curetas dictos putant ἀπὸ τῆς κουροφορίας, eo quòd Iouem aluisse dicantur. Autor est idem Strabo loco iam citato, Curetas in Græciam quoque traiecisse, tandémque consedisse trans Achelоum fluuium: ibique quum intonsa seruarent capita Acarnanas vocari cœpisse.

Curia, Curiales, Curiatius, Vide CVRA.

CVRIO, Prænomine Quintus, insignis orator fuit, qui Cæsarem in quadam oratione omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem appellauit. ¶ Huius filius C. Curio Tribunus plebis fuit eo tempore quo primum bellum ciuile inter Pompeium & Cæsarem exarsit: & quum ex perditissimo luxu sese ære alieno obruisset, Cæsarem ad bellum ciuile incitauit, causámque illius absentis defendendam suscepit. Vnde etiam à Lucano, vænali lingua fuisse dicitur. Perijt in Africa, cui à Cæsare erat præpositus, à Iuba Mauritaniæ rege cũ toto exercitu deletus.

Curio, Curiosus, Vide CVRA.

Curis, Lingua Sabinorum hasta dicitur. Vnde Romulus Quirinus, qui eam ferebat, est dictus: & Romani à Quirino, Quirites dicuntur. Curitim Iunonem appellabant, quia eandem ferre hastam putabant. Festus. Vide Macrobium lib. 1. Satur. cap. 9, & Seruium in 1. lib. Aeneid.

CVRIVS, Dentatus Romanus ciuis, exactissimę frugalitatis & perspectę fortitudinis. Hic quum in scamno sederet, rapásque in foco torreret, & Samnitum legati magnum auri pondus publicè missum obtulissent, inuitarẽntque vt eo vti vellet: respondit M. Curium malle imperare locupletibus, quàm locupletem fieri: & qui acie vinci non potuit, eum pecunia corrumpi non posse. Hic primũ de Samnitibus triumphauit, quos vsque ad mare superum pacauit. Reuersus, in concione ait, Tantum agri cepi vt solitudo fuerit futura, nisi tantũ hominum cepissem. Tantum hominum porrò cepi, vt fame essent perituri, nisi tantũ agri cepissem. Deinde de Sabinis triumphauit, postremò de Lucanis ouans vrbem intrauit, Pyrrhum regem Epirotarum Italia repulit. Quaterna dena agri iugera viritim populo diuisit: sibi que totidem constituit, dicens, Neminem esse debere cui non tantum sufficeret. Huius meminit Iuuenalis Saty. 11.

Curo, curas, vide CVRA.

Curro, ris, cucurri, cursum: cuius composita quandoque geminant syllabam, quandoque non. τρέχω. Virg. lib. 4, Decurrére iugis, alij de parte patentes Transmittunt cursu campos. Cato contra Pisonem, Video hac tempestate concurrisse omnes aduersarios, Terent. in Hecyra, Vna illarum interea properè præcurrit. Est autem currere, celeriter ire, gradum præcipitare, intenta celeritate viam quasi vorare. Cic. ad Atti. 10, Præteriit villam meam Curio, insitque mihi nuntiari mox se venturum: cucurrit Puteolos vt ibi concionaretur. Sic Currere cursum, Currere spatium dicimus. ¶ Interdum accipitur pro fluere. ῥέω. Virgil. 3. Georg. Concrescunt subitæ currenti in flumine crustæ. Plinius lib. 11. cap. 51, Doliis etiam inanibus currit eadem, concauo vel recto parietum spatio. Sic & Cicero Currere orationem dixit 2. de Finib. ¶ Composita huius verbi sunt Accurro, Concurro, Circuncurro, Decurro, Discurro, Excurro, Incurro, Intercurro, Occurro, Præcurro, Procurro, Percurro, Recurro, Succurro, & Transcurro: quæ omnia vide suis locis.

Currens, participium. Vnde Currentem incitare dicimus, pro incitatum iam & in rem aliquam incumbentem instantius hortari vel impellere. Cic. ad Atticum, Quòd me hortaris vt eos dies consumam in Philosophia explicanda, currentem tu quidem.

Curritur, impersonale. Terentius in prologo Heaut. Si qua laboriosa est, ad me curritur.

Curso, sas, Sæpe, vel multum curro. κέλητίζω. Cic. 1. de Diuin. Fuscáq; nõnunquam cursans per littora cornix. Idem pro Roscio Amerino, Ponunquam cursans per littora cornix. Idem pro Roscio Amerino, Posthea homines cursare vltro & citro non destiterunt. Idẽ de Senect. Quũ alij malos scandant, alij per foros cursent. Terentius in Hecy. Trepida ri sentio, & cursari horsum, sursum.

Cursito, frequentatiuum. Diomedes, Sunt & quædam iteratiuorum iterationis quæ sæpe in tres gradus deducunt verba, quale est Video, deinde Viso, & quod plus est, Visito. Item Curro, deinde Curso & Cursito. Terent. in Hecy. Hodie mihi haud potestas data est, ita cursitando atque ambulando totum hunc contrivi diem. Idem Eunuc. Nequis fortè interruntius clàm à milite ad istam cursitet.

Cursus, us, & Cursio, Currendi actum significant: & tam de nauigante & equitante, quàm pedibus iter faciente potest intelligi. ἄρμημα. Plin. lib. 12. cap. 19, Hi recto cursu per sinus impellunt. Cice. ad Cass. Sin oppressus ibi erit, omnis hominum cursus est ad vos.

Cursura, æ, Idẽ quod Cursus. ἄρμημα. Varr. Equi alij sunt idonei ad rem militarem, alij ad vecturam, alij ad admissuram, alij ad cursuram.

Cursor, Qui currit. ἀρμήνης. Cicer. 2. Tusc. In stadio cursores exclamant

quam maxime possunt. Plaut. Merc. Genua hunc cursorem deserunt. ¶ Cursor item tabellarius dicitur, à celeritate eundi. Marr. Cursorem sexta tibi Rufe remisimus hora.

Cursorius, a, um, Quod ad cursum pertinet: vt Nauis cursoria. ἀρμητὴς. Sidonius, Typhim cursoriam ascendi.

Cursim, aduerbium, Significat currendo. ἀρμαίως. Plaut. Pœn. Nisi ego illum iubeo quadrigis cursim ad carnificem rapi. Cic. 11. Philip. Alter in Asiam irrupit cursim. Plin. Epist. 49, Super hanc liber legebatur, annotabatur, & quidem cursim.

Currus, us, Vehiculi genus, ἅμαξις, ἅμαξα, dictum ab eo quòd eo veteres vterentur ad cursum. Virg. 12. Aeneid. Quadriiugo vehitur curru. Hoc nomine bigæ etiam & quadrigæ continentur. Vnde etiam triumphantium quadrigæ, currus triumphales dicebantur. ¶ Per translationem ponitur pro triumpho. Cicero ad Catonem lib. 5, Quem ego currum, aut quam lauream cum tua laudatione conferrem?

Curriculum, diminutiuum, Breuissimum vehiculi genus, quòd eo veteres ad cursum in ludis Circensibus vterentur. Plaut. Merc. Quin pedes vos in curriculum conijcitis? Curt. lib. 8, Aliorum turbati equi, in amnem præcipitauere curricula. ¶ Est etiam Curriculũ, cursus. ἀρόμος, δρομὴς. Cic. 2. de Legib. Ludis publicis, quòd sine curriculo & sine certa tione corporum fiat, populárem lætitiam in cantu & fidibus, & tibiis moderante, eam cum diuúm honore iungunt. ¶ Curriculum vitæ. Cicero pro Rabir. Exiguum nobis vitæ curriculũ natura circunscripsit, immensum gloriæ. ¶ Item Curriculum significat tempus. Virg. lib. 8, Inde vbi prima quies medio iam noctis abegerat curriculo expulerat somnum. Id est medio tempore. ¶ Curriculum item locum siue interuallum vbi curritur denotat, à carceribus ad calcem: Græci τὸν δρόμον appellant. Horat. 1. Carm. Sunt quos curriculo pulverem Olympicum Collegisse iuuat.

Curriculò, aduerbium, pro Cursim, δρομάδην, δρομαίως, Plaut. Epid. Nam vt apud portum te conspexi, curriculò occœpi sequi. Terent. Heaut. Curriculò percurre.

Curruca, Parua auis quæ alienos pullos pro suis educat. ἀκανθὶς, ἀκανθὶλλὶς. Iuuenal. Satyr. 6. Tu tibi nunc curruca places, fletúmque labellis Exorbes.

Cursus, Cursim, Cursito, Cursor, Cursura, Cursas, vide CVRRO.

CVRTIVS, Prænomine Marcus, adolescens Romanus nobilis fuit, qui se pro salute patriæ diis manibus deuouit. Nam quum terra in medio foro ingenti hiatu desedisset, responsúmque esset non coituram labem nisi quisquam ex primæ spei adolescentibus sese in hiatum deiecisset: Curtius acceptam à patria vitam, eidem impendere non dubitauit: conscensóque equo, sine mora se in specum præcipitauit. Vnde etiam Curtius lacus nomen creditur seruasse. ¶ Curtius prænomine Quintus, nobilis historicus fuit, qui Alexandri Magni gesta memoriæ prodidit.

CVRTIVS fons, Insigni aquæductu memorabilis, vt qui à quadragesimo lapide in vrbem fuerit perductus opere arcuato tantæ altitudinis, vt in omnes vrbis montes facile distribueretur. Vide Plinium lib. 36. cap. 15.

Curtus, a, um, Breuis, paruus, mutilus, κολοβὸς. Horatius, Nunc mihi curto Ire licet mulo, vel si libet, vsque Tarentum. Sic Curtum calicẽ dixit Martialis, pro fracto: & Persius Curtam supellectilem, pro exigua: & Cicero Curtam sententiam, hoc est decurtatam, Celsus quoque lib. 7. cap. 9, in auribus, naribus, seu labris curta appellat, partium illarum deformitates, particulæ alicuius defectu prouenientes.

Curto, as, Diminuo. Horat. 1. Serm. Sat. 3, Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum, &c. A quo Decurto, κολοβόω.

Curuamen, Curuatura, vide CVRVVS.

Curulis, & hoc curule, adiectiuum est à curru formatum, abiecto altero r. vt, Aedilis curulis, dignitas curulis, & apud Horatium, ebur curule: Cuilibet (inquit lib. 1. Epist.) hic fasces dabit, eripiétque curule, Cui volet importunus, ebur. Nam senatores qui curulem magistratum, hoc est maiorem honorem gerebant, honoris gratia in curiam vehi soliti erant curru, in quo sella erat eburnea, supra quam considerent. ¶ Gurulis etiam in fœminino genere accipitur pro ipsa sella: quia facile potest intelligi eius substantiuum. Lucan. lib. 3, Prætor adest, vacuæque loco cessere curules.

Curuus, a, um, Inflexus, tortus. καμπύλος, καμπὸς. Virgil. 2. Georg. Et curuæ rigidum falces conflantur in ensem. Tibul. Et properat celeri curua senecta pede. Virg. 3. Aeneid. Et littore curuo. A quo Incuruum, valde curuum. Terent. in Eunuch. Incuruus, tremulus, labiis demissis, Donat. Incuruus, valde curuus. κυρτὸς. Procuruus, idem. Virg. 2. Georg. – neque illa procuruam Expectant falcem. Recuruus, idem quod simplex curuus. Virg. 7. Aeneid. Cornúque recuruo Tartareum intendit vocem.

Curuo, as, Flecto, vel curuum efficio. καμπυλίζω, κάμπτω, κυβῶ. Virg. 2. Georg. Iturææ taxi curuantur in arcus. Lactan. lib. 2, Quia curuant cæleste animal ad veneranda terrena. Plin. lib. 16, cap. 42, Et palmæ arbor inualida: in diuersum enim curuatur. ¶ Huius composita sunt, Accuruo quod est iuxta curuo, Colu. lib. 4, Nã fragilis est ea parte materia, qua torta & accuruata, quum deponeretur, cœperat vitium. Recuruo, & incuruo, vide suis locis.

Curuatus, participium. Stat. 5. Syl. Et simulant fessos curuata cacumina somnos.

Curuatio, verbale, κάμπμα. Plin. lib. 17. cap. 23, In curuatione materiæ.

Curuatio vitis, Colu. lib. 4. cap. 12.

Curuatura, æ, Plin. lib. 17. cap. 19, Ne curuatura fugiat. Ouid. 2. Metam. – aurea summæ Curuatura rotæ.

Curuamen, Curuatio, siue curuitas, κάμπη, κάμψις. Ouidius libr. 2. Metamorph.

Universidad de Deusto
Biblioteca

zamorph. Sectus in obliquum est lato curuamine limes. Gell. Sub alio atque alio cæli curuamine.

Curuesco, Curuus fio. κυρτοῦμαι. Huius compositum est Incuruesco: quo vsus est Cicero 3. Tusc. Ramos baccarum vbertate incuruescere.

Curuipes, Qui curuos pedes habet. ἀγκυλόπους.

Cuso. cusis, vide CVDO.

Cuspis, pidis, fœminini generis, Acuta pars gladij, hastæ, claui, & huiusmodi. ἔπαρσις, ὀξυμό. Martial. Aetola cuspide fixit aprum. ¶ Cuspis longa pro veru. Martial. lib. 14. Spumeus in longa cuspide fumet aper. ¶ Cuspides, pro tubulis fictilibus. Varr. 1. de Re rustic. ca. 8. Inde enim aliquot colligatas libris demittunt in tubulos fictiles cum fundo pertuso, quos Cuspides appellant, qua humor aduentitius transire possit. ¶ Hinc componitur Tricuspis, adiectiuum, τριγλῶχις, quod tres habet cuspides, qualis fingitur esse Neptuni tridens.

Cuspido, as, Cuspidem rei alicui induco. ἔπαρσιν τίθημι. Quo verbo vsus est Plinius lib. 11. Vrorum cornibus Barbari Septentrionales potant, vrnisque binis capitis vnius cornua implent: alij præfixa his pila cuspidant.

Cuspidatus, Qui cuspidem habet. Plin. lib. 18. cap. 19, Purget vomerem subinde stimulus cuspidatus rulla.

Cuspidatim, aduerbium, idem est quod acutè, & ad similitudinem cuspidis, Plinius lib. 17. cap. 14, Donec cuspidatim decisus descendat in rimã calamus.

Custos, odis. Qui rem aliquam tuetur & curat. φύλαξ. Terent. in Eunucho, Nũmnam tu hic relictus es custos, Nequis forte intertũtus clãm à milite ad istam curritet? ¶ Interdum etiam Custos significat prohibitorem: vt apud Virgilium de Priapo, Et custos furum atq; auium. Ibi enim custos furum non dicitur qui eos custodit, sed qui eos arcet. Vnde custodem ostij dicimus, qui curat nequis iniustus ingrediatur. θυρωρός. Custos horti, Qui prohibet aliquem in eum ingredi, vel damnum facere. κηπουρός. ¶ Custos sacrorum, Qui sacra ministrat atque obseruat. θυηπόλος. Virg. 8. Aen. At domus Herculei custos Pinaria sacri. Cic. lib. 2. Offic. Malus enim custos est diuturnitatis, metus. ¶ Custos etiam dictus fuit in iudicio, cui curæ erat accusatorem obseruare ne à reo corrumperetur. Cic. in Diuinatione in Verrem, Custodem, inquit, Tullio me apponite. Quid? mihi quãm multis custodibus opus erit, si te semel ad capsas meas admisero? qui non solum nequid enunties, sed etiam nequid auferas custodiendus sis. Et paulo pòst, Etenim fides mea custodem repudiat, diligentia speculatorem reformidat. ¶ Custodes etiam in vitibus dicuntur nouelli palmites, duarum vel trium, nõ amplius gemmarum, qui alio nomine reseces, aut præsidiarij palmites vocantur. Plin. lib. 17. cap. 12.

Custodio, is, iui, itum, Seruo, obseruo. φυλάττω, σώζω. Gellius lib. 1, Parsimoniam apud veteres Romanos, & victus, atque cœnarum tenuitas, non domestica solùm obseruatione ac disciplina, sed publica quoque animaduersione, legúmque complurium sanctionibus custodita est. Cicero Dolabellæ, Fac vt diligentissimè teipsum mi Dolabella custodias. ¶ Custodio, pro Obseruo. Q. Cicero de Petit. Consul. Fac itaque vt sedabs te custoditi atque obseruari sciant. Cicer. 1. in Catil. Oculi & aures omnium te speculantur & custodiunt.

Custodia, stodiæ. Ipse custodiendi actus. φυλακή. Horat. lib. 1. Epistol. vt piger annus Pupillis, quos dura premit custodia matrum. Celsus lib. 2. cap. 2, Quiesta nunquam sine custodia sui tuta habuit. ¶ Sæpe etiam positum inuenitur pro ipso loco in quo quis custoditur, hoc est pro ipso carcere. Colu. lib. 1, Nam illa solennia sunt omnibus circunspectis vt ergastuli mancipia recognoscant, vt explorent an diligenter vincta sint, an ipsæ sedes custodiæ satis tutæ munitæque sint. ¶ Quandoque etiam ponitur pro eo qui custodit. Tibullus, Sed pretium si grande feras, custodia victa est. ¶ Quandoque pro eo qui custoditur, ὁ ὑπὸ φυλακῆ. Suetonius in Domit. Nec misi secreto atque solus, pleraque custodias, receptis quidem in manu catenis audiebat. Et Digest. de reorum custodia scribitur, Nequis receptam custodiam sine causa dimittat. Et alibi, Et si custodia se interfecerit, vel præcipitauerit, militis culpæ asscribitur.

Custoditè, aduerbium. Plin. Epist. iii, Quàm studiosè, quàm intelligenter lectitabat? vt parcè, custoditéque ludebat?

Custoditio, Est opera ad aliquid custodiendum sumpta. φύλαξις.

Custoditum, Quod cum custodia est. κεφυλαγμένον. Incustoditum, Quod sine custodia est, ἀφύλακτος. Martial. Incustoditis & apertis Lesbia semper Liminibus peccas.

Custodela, à veteribus custodia dicebatur. Festus.

CVTILIA, Agri Reatini lacus est, in quo syluosa insula innatat, quæ nunquam die & nocte eodem permanet loco. Autor Plinius lib. 2. cap. 95, & lib. 3. cap. 12.

Cutis, Pellis siue corium. χρὼς, δέρμα. Plin. lib. 11. cap. 39, Ergo cutis ipsa sensu caret, maxime in capite, vbicunque per se, ac sine carne est: vulnerata non coit, vt in bucca, cilióque. Plancus ad Ciceronem lib. 10, Sed non possum nõ exhorrescere, siquid intra cutem subest vulneris, quod prius nocere potest, quàm sciri; curarique posit. Iuuenal. Sat. 6, Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxet. ¶ Composita sunt, Intercus adiectiuum, idem quod Intercutaneum quod intra cutem est. Subcutaneum, quod est sub cute. ¶ Subtercutaneum, quod subter cutem est. ¶ Recutiti etiam à cute dicuntur Iudæi, id est circuncisi, & cute, hoc est præputio, priuati.

Cuticula, diminutiuum, δερμάτιον. Iuuenal. Sat. 11, Nostra bibat vernum contracta cuticula solem. Pers. – & assiduo curata cuticula sole.

C ante Y.

Cyamea, κύαμος, Gemma quæ fracta, fabæ similitudinẽ præfert. Plin. lib. 37. cap. 11, Cyamea nigra est, sed fracta ex se fabæ similitudinem parit.

Cyamos, κύαμος, Herba Aegypto peculiaris, latissimis foliis, quæ & Colocasia dicitur, & Faba Alexandrina. Plin. lib. 21. cap. 15, In Aegypto nobilissima est Colococasia, quam cyamon vocant aliqui. Vide plura in dictionibus COLOCASIA, & CIBOTIVM.

Cyamus, κύαμος, Faba, genus leguminis, à cuius esu Pythagoram religiosissimè ferunt abstinuisse.

CYANE, es, κυάνη, Nympha Sicula fuit quæ in fontem sui nominis conuersa fertur, cuius transformationem describit Ouid. lib. 5. Metamor. Corripit autem hoc nomen tam penultimam, quàm primam syllabã. Ouid. lib. 5. Metamor. Inter Sicelides Cyane pulcherrima nymphas. Et paulo pòst, Venit & ad Cyanen. Nimis fœdè itaque lapsi sunt qui mediam indifferenter esse affirmant, freti corrupta Ouidij autoritate lib. 9. Metamor. vbi sic legunt, Cognita Cyane præstãti corpore nympha. Ibi eo̅m germana lectio nõ habet Cyane, sed Cyanee per quatuor syllabas. Neque ibi Poeta de Cyane Siciliæ nympha loquitur, sed de Cyanee Mæandri fluminis filia, quę à Mileto compressa Caunum & Byblida genuit. Fuit præterea Cyane quædam puella Syracusana, quæ à patre in tenebris vim passa, eum postea ex anulo cognitum capillis ad aram pertraxit, illúmque primùm, deinde seipsam interfecit. Vide latius paulo pòst in dictione CYANIPPVS.

CYANE, es, κυάνη, Oppidum est Lyciæ, apud Plinium lib. 5. cap. 27. ¶ Est item Cyane fontis nomen in agro Syracusano, in quem Poetæ fabulantur eiusdem nominis nympham fuisse commutatam, quum Plutoni Proserpinam rapienti obsistere conaretur. Hic Anapo mistus, iuxta Ortygiam insulam in mare illabitur. Ouid. 3. de Ponto, Quáque suis Cyanen miscet Anapus aquis.

CYANEAE, κυάνεαι, siue Cyaniæ, Insulæ, seu magis scopuli sub Thracio Bosphoro, modico spatio inter se distantes. Vnde factus est locus Poetarum fabulis, qui Cyaneas inter se concurrere tradiderunt, quòd ex aduerso intrantibus geminæ cernebantur: naue verò paululum in alterũ latus deflexa, vna tantùm videbatur. Multa de his insulis mentio est apud Valerium Flaccum lib. 4. Argonaut. à quo modò Cyaneæ, modò etiam Symplegades appellantur.

CYANEE, κυάνη, per quatuor syllabas, Mæandri Phrygij fluminis filia fuisse fertur, quæ à Mileto cõpressa Caunum & Byblida genuit. Ouid. lib. 9. Metamorp. Hic tibi, dum sequitur patriæ curuamina ripæ, Filia Mæandri toties redeuntis eõdem Cognita Cyanee præstanti corpore nympha, Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam. Producit autem hæc dictio primam syllabam & vltimam, duas autem medias corripit, vt conficiat choriambum. Cyane verò pro Siciliæ nympha, tres tantùm habet syllabas, quarum vltima longa, est duæ priores corripiuntur, vt sit anapæstus. Quod ideò admonere visum est, quòd non paucos etiã magni nominis viros hîc in errorẽ videamus impegisse.

CYANIPPVS, κυάνιππος, Syracusanus fuit, qui quum Bacchi Orgia cõtemneret, ab irato deo tanta perfusus est ebrietate, vt filiæ Cyanæ in tenebris, quanuis reluctanti, vitium intulerit. Filia verò cognito ex anulo, quem violatori detraxerat, parente, tunc quidem, vt potuit, dolorem dissimulauit. Postea autem ingenti exorta pestilentia, quum ab Apolline remedium promitteretur, si ab autore flagitij pœnas sumerent, admirantibus omnibus quodnam esset tantum scelus, quod etiã superis curæ esset autoris morte expiari: conscia rerũ Cyane, arreptum capillis patrem ad aram pertraxit, eóque primùm mactato, sibi quoque manus intulit. Autor Plutarchus in Parallelis.

CYANOS, κύανος, Fluuius est Colchidis, qui iuxta Aeam oppidum in Phasim influit. Autor Plinius lib. 6. cap. 4.

Cyanos, κύανος, autore Plinio lib. 37. cap. 9, Gemma est ex iaspidum genere, colore cæruleo. Vnde quibusdam eadem esse creditur quæ hodie ab Italis *Turchina* vocatur: à Gallis, *Vne Turquoise*. Alij hoc nomine lasuli lapidem malunt significari, qui contusus in puluerem præstantissimum pictoribus cærulei coloris genus suppeditat. Quorum opinio idcircò mihi verisimilior videtur, quòd Plinius loco iam citato prodiderit, cyanum sæpe aureo puluisculo intermicare: quod in lasuli lapide frequenter vsuuenit, vt qui ferè in auri fodinis inueniatur: in ea verò gemma, quam vulgus *Turchinam* vocat, (nos eranum esse credimus) id nunquam compertum est.

Cyaneus, adiectiuum, Idem significat quod cæruleus, quòd scilicet cyani gemmæ colorem refert. Varro, Cyanea penula amictus grassatur. Cyanos etiam flos est cærulei coloris in segetibus nascens, quem Galli, teste Ruellio, *Blaueolum* appellant. Plinius lib. 21. cap. 11, In Italia violis succedit rosa, huic interuenit lilium, rosam cyanus excipit, cyanum amaranthus.

CYARAXES, κυαξάρης, Phraortis regis Persarum & Medorum filius. cui successit in regno. Hic primus Asiæ populos in prouincias distinxit, primúsque in suum quoque ordinem distribuit, hastatos, sagittarios, equites, suum prius omnia promiscua essent atque implicita. Hic & cum Lydis signa contulit, & omnem trans Halym flumen Asiam sibi subiecit. Mortuus est quadragesimo imperij sui anno. Eiúsque filius Astyages in eius locum suffectus est. Autor Herodotus lib. 1.

Cyathus, κύαθος, Calicis genus, à χέω, quod est fundere, dictum, mutatione literæ aspiratæ in tenuem. Successit autem in simpuli locum in conuiuiis, vt docet Varro. Plinius, Potui verò aqua pluuialis decocta, sed quæ per binos ternósve cyathos bibatur. Iuuen. Saty. 5, Cardiaco nunquam cyathum missurus amico. ¶ Inde translatus est ad mensurã quorum duodecim sextarium complent. ¶ Ad cyathum stare, vel à cyathis esse, κυαθίζειν: dicebatur διοχλοῦσι, qui potus mensuram cyathis (id quod antiqui solebant) metiebatur. Apuleius pocillatorem dixit, alij pincernam. Plin. lib. 22. scribit, Cyathum per se pendere drachmas decem. ¶ Cyathus etiam fluuij nomen est in Aetolia, ad Arsinoen, apud Polybium, vt notat Cælius Rhodig. Antiq. lect. lib. 15.

Cyathisso, as, Potum subministro. κυαθίζω. Plautus, Non scis quis ego sim qui tibi sæpissimè cyathisso, apud nos quando potas?

CYBELE, es, penul. correp. (nam vt docet Seruius, anapæstus est in dictione Cybele) κυβέλη. Fuit vxor Saturni, ita dicta à Cybelo Phrygiæ monte seu oppido, vbi eius sacra primò sunt instituta. Scribit Festus, Cybelen à nonnullis ideò appellatam, quia ageret homines in furorem, quippe Græci κυβιστᾶν, in caput saltare dicunt: qua voce etiam vtitur Homerus, 16. Iliad. Sacerdotum autem Cybeles proprium erat caput rotare. Suidas scribit Rheam quoque vocari, & montanam esse deam: ideò vehi leonum iugo. Cynædi ei sacri sunt. Hæc primùm Ops, & terra dicta fuit, quòd sit dea telluris, quæ & Vesta dicitur, propter quod curru vehi à poetis fingitur, quia terra pendet in aere: & rotis sustineri, quia rotatur semper & voluitur mundus. Mater deûm, quia omnia gignit. Et mater alma, ab alendo. Et mater Phrygia, à monte Phrygiæ, quem plurali numero Dindyma vocant. In eo sacra sibi per Corybantes instituit: à quo dindyme & Dindymene à nonnullis vocatur. Item Berecynthia, à mõte Phrygiæ, qui βερέκυντος appellatur. Et Pales, quòd sit Pabulorum dea. Rhea, ἀπὸ τοῦ ῥέω, fluo, quòd terra affluens sit omniũ rerum. Idæa & Phrygia, & Pessinuntia à Pessinunte Phrygiæ emporio. Claud. Turrigenámque petit Cybelen. Martialis, Et Cybeles picto stat Corybãte tholus. Ex Apuleij sententia eadem erat dea Cybele, Bellona, & Isis. ¶ Quandoque tamen metri gratia scribitur per duplex ll, & sit Cybellę, vt sit Bacchius pes, ex prima breui, & duabus lõgis. Propertius, Vertice turrigero iuxta dea magna Cybelle. Lucanus libr. 1, Et lotam partu reuocant Almone Cybellen.

CYBELEA, æ, κυβέλεια, pen. prod. Vrbs Ioniæ, teste Stephano.

CYBIRA, κύβειρα, Oppidum est Lycaoniæ, non procul à Mæandro fluuio. Cic. 6. in Verrem, Hosce opinor Cybiræ quum in suspicionẽ venissent ciuibus, fanum expilasse Apollinis. Et paulo pòst, Cybiram cum inanibus syngraphis venerat.

Cybirates, vel Cybirata, nomẽ gentile. Cic. 6. in Verrem, Eò quum venio, Prætor quiescebat, fratres illi Cybiratæ inambulabant.

Cybiraticus, a, um, possessiuum. Cice. 6. in Verrẽ, Immitebantur ilicò Cybiratici illi canes qui inuestigabant & perscrutabantur omnia. ¶ Sunt qui scribant Cibyra transpositis vocalibus.

Cybisteteres, κυβιστητῆρες, Vrinatores dici possunt, qui τὰς κυβιστήσεις, hoc est aquarũ gurgites subeunt. Quo nomine & saltatores quidam appellati sunt, qui in caput conuolui, manibus pedibúsque adductis dicerant: à cubo, id est tessera, verbo deducto, qui quum in alueolum iactitur. hoc modo conuoluitur. Vnde

Cybistema, neutri generis, Illud genus saltationis & exercitij dicitur à Luciano in capite de gymnasiis. Bud. in Annotationibus.

Cybium, κύβιον, Piscis genus, quod ita scissum est vt medium æquè pateat in omnes partes ad similitudinem tesserarum. Plin. lib. 32, Cybium est concisa pelamis Martial. libr. 5, Diuisis cybium latebat ouis. Idem lib. 11, Et caudam cybij, breuésque mænas. Et paulo pòst, Et duo frustra rogat cybij, tenuémve lacertum. ¶ Cybium scribit Budæus etiam appellatum illud vas à Græcis quod Latini Quadrantal appellabant. Dictum ea ratione, quæ superius posita est in Cybio pisce.

Cychramus, Auis quę coturnicibus trans mare redeuntibus comitatum præstat Plinius lib. 10. cap. 23, Sempérque hinc abeuntes coturnices comitatum solicitant: abeúntque vnà per sua signa glottis, otis, & cychramus.

CYCHREVS, κυχρεύς, Neptuni & Salaminis filius, qui ob morum asperitatem ὄφις, hoc est serpens cognominatus est. Hunc Eurilochus, quum insulam vastaret, expulit: suscepit autem eum Ceres in Eleusine, suúmque fecit sacerdotem. Ab huius etiam nomine Salamis insula aliquandiu Cychrea appellata est. Vide Stephanum.

CYCLADES, pen. corr. κυκλάδες, Insulæ sunt maris Aegæi, teste Strabone libr. 10, circa Delum in orbem sitæ: vnde & nomen acceperunt. Ouid. 1. Tristium, Cycladas Aegæas obstupuisse reor. Alij dicunt vocari Cyclades, non quia in rotunditatem sitæ sint, sed quòd longo ordine eas circuire necesse sit propter promontoria. Vnde & Virgil. dixit 3. Aeneidos. –sparsásque per æquor Cyclades. Sunt autem numero quinquaginta tres.

Cyclaminus, fœmi. generis, κυκλάμινος, vel Cyclaminum, herba est, quam nostræ ætatis rustici *Panem porcinum* vocant, quòd eius pabulum porcis in primis iucundum esse, subuleci experiãtur. De hac Plinius libro 21. cap. 9, In vepribus, inquit, nascitur cyclaminum: de quo plura aliàs. Flos eius colorsinus in coronas admittitur.

Cyclas, adis, κυκλάς, Vestis fœminea rotunda. Nam Græci κύκλον circulum, & κυκλόω circundo dicunt. Iuuen. Hæ sunt, quæ tenui sudant ex cyclade. Propert. –& cyclade longa Verrit humum. Videtur autem esse vestis tenuissima, explicatilis & spatiosa, qualem solent hodie Romanæ & Florentinæ, ac Senenses mulieres in Italia gestare.

CYCLI, κύκλοι, Quasi circuli, loca erant Athenis vbi mancipia vænibant. Id autem nomen est tractum à circulari circunsistentia vendendorum. Cyclus enim rotundũ significat. Quare Menander ait, Itaque ego mihi videor per deos immortales videre, meipsum indutum currere circum, acvænire.

CYCLOBORVS, Fluuius quidam Atticæ, ingenti strepitu defluens. Vide prouerbium, Cyclobori vox.

CYCLOPES, pen. produ. κύκλωπες. Gigantes, seu populi antiquissimi in Sicilia, iuxta Aetnam, vno oculo in fronte qui omnium primi æris fabricam inuenisse traduntur. Hinc factus est locus fabulę, vt Vulcani ministri credantur, & Ioui fulmina fabricare. Inter hos præcipuè celebrantur à Poetis Brontes, Steropes, & Pyracmon. Virg. lib. 8. Aeneid. Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro Brontésque. Steropésq;, & nudus membra Pyracmon, &c. ¶ Dicti autem putantur Cyclopes ab eo quòd oculum vnum orbicularem in fronte haberent. κύκλος enim circulum significat, ὤψ lumen, siue oculum.

Cycnus, vide CYGNVS.

CYDA, κυδάς, proprium viri Cretensis, de quo sic Cicero Philip. 5. scribit, Antesignanos, inquit, & manipulares, & alaudas iudices se constituisse dicebat: ille legit aleatores, legit exules, legit Græcos. O conceßum iudicum præclarum, ô dignitatem consilij admirandam, pauet animus apud consilium illud pro reo dicere. Cydam Cretensem, portentum insulæ, hominem audacissimum & perditissimum: sed fac ita non esse. num Latinè scit? num ex iudicum genere & forma? num leges nostras moréve nouit? num denique homines? est enim vobis Creta notior quàm Roma Cydæ. Hæc Cicero.

CYDIAS, κυδίας, Pictor, Argonautas pinxit, quam tabulam CLXIIII ita lentis Hortensius orator mercatus est, eique ædem in Tusculano suo fecit. emicuit Olympiade CXIIII. Plin. lib. 35.

CYDIPPE, κυδίππη, Puella quædam pomo decepta ab Acontio, vt superius traditur. Ouid. Litera Cydippen pomo prælata fefellit: Insciaq; est verbis capta puella suis. Est etiam nomem nymphæ apud Maronem lib. 4. Georg.

CYDNA, æ, κύδνα, Olim dicta fuit Macedoniæ ciuitas, quæ postea corrupto nomine Pydna appellata est. Autor Stephanus.

CYDNVS, κύδνος, Ciliciæ fluuius, non spatio aquarum, sed liquore memorabilis: quippe leni tractu è fontibus labẽs, puro solo excipitur, nec torrentes incurrunt. Huius meminit Iustinus libro 11. Tibul. libro 1, At te Cydne canam, tacitis qui leniter vndis Cæruleus placidis per vada serpis aquis. Solinus scribit amnem à candore, Syrorum lingua nomen fortitum. Vitruuius libr. 8. cap. 3. Cydni aquas podagra laborantibus apprimè salubres esse, cruribus in eis mersis; de cuius rei experientia Cassij Parmensis poetæ, ad M. Antonium epistola extitit, vt Plin. lib. 13. adnotauit. Constat Apollonium aliquando per epistolam Tarsenses sugillasse, quòd iuxta Cydni aquas otiantes, tanquam fluuiatiles aues sederent, quietæ aquæ pulchritudine quasi ebrij facti, vt Philostratus scribit libr. 1. de eius vita.

CYDONIA, κυδωνία, Insula est ante Lesbon, dicente Plinio lib. 2. cap. 103. In Cydonia insula (inquit) ante Lesbon fons est calidus, Vere tantùm fluit.

CYDON, κυδωνία, Insigne Cretæ oppidum: à quo Cydonius, a, um. Ouid. 2. Metamorp. –cydonio fundebat spicula cornu. Virg. Eclog. 10, Ire libet, Partho torquere Cydonia cornu Spicula. Malum Cydonium, quod Cato primus omnium Cotoneum appellauit. Plin. libr. 15. cap. 11, His proxima amplitudine mala, quæ vocamus Cotonea, & Græci Cydonia, ex Creta insula aduecta. Serenus, Aut quæ poma Cydon Cretæis misit ab oris. ¶ Est item viri proprium apud Virgilium 10. Aeneid. Dum sequeris Clytium infœlix noua gaudia Cydon. Quem in locum Seruius annotauit, nonen hoc, quum viri proprium est, priorem producere: candémque corripere quando est gentile. Idem 12. Aeneid. Parthus siue Cydon telum immedicabile torsit.

Cydoniten appellat Palladius cibum ex cydoniis decoctis, & melle confectum. *Cotoneatum* vulgò dicitur.

Cydones dicuntur vrbis huius incolæ, sagittandi peritia insignes.

Cygnus, vel potius Cycnus, κύκνος, Latinè olor, auis candida, ansere maior, argutam vocẽ habens. præsertim imminente iam morte: tunc enim doloris magnitudine in querelam fertur erumpere, & sibi adhuc viuæ lugubre carmen canere. Cice. 1. Tusc. 11aq; commemorat vt cygni qui non sine causa Apollini dicati sunt, sed quòd ab eo diuinationem habere videantur, qua prouidentes quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriãtur. Mart. lib. 13, Dulcia defecta modulatur carmina lingua Cantator cygnus funeris ipse sui. Rauci cygni. Virgil. 11. Aeneid. Dant sonitum rauci per stagna loquacia cygni. ¶ Fuit etiam Cygnus (vt Poetæ fabulantur) Ligurum dux, Phaethontis amator, qui pòst illius interitum diutino fletu in hanc alitẽ mutatus esse fertur. Huius filium Cupauonem, Virgilius libro 10, dicit habere cygni pennas in galea, ad formæ paternæ insigne monstrandum, Non ego te Ligurum ductor fortissime bello Trãsierim Cygne, & paucis comitate Cupauo, Cuius olorinæ surgunt de vertice pennæ. ¶ Fuit & alius Cygnus, Neptuni filius, omni ex parte inuulnerabilis: cum quo Achilles Troiani belli tempore congressus, quum frustra eum iaculis appetisset, tandem re intellecta, humi eum prostrauit, genibúsque collo innixus, animam eripuit: quúmque cadauer spoliare vellet, arma vacua inuenit. Cygnúmque in auem sui nominis vider commutatum. Vide Ouidium 12. Metamorphoseos.

Cygneus, a, um, media producta, κύκνειος, vt, Vos cygnea, quæ est cygni. Cygnea cantio, Prouerbium conueniens in eos qui supremo vitæ tempore facundè disserunt. Vide Erasmi Chiliades. Cicero 3. de Orat. Illa tanquam cygnea fuit diuini hominis vox & oratio, quam quasi spectantes, post eius interitum veniebamus in curiam, vt vestigium illud ipsum, in quo ille postremum institisset, conueremur. ¶ Quandoque Cygneus dicitur candidus. ¶ Fuit insuper Cygnus filius Martis, de quo Hesiodus in Aspide, ὑπὸ τοῦ κύκνος μὲν ἐπωνομάσθη διὰ τὴν κεκνῆσθαι μιμεῖσθαι φάσκειν ἡμβάτη χάσκοντος ἔπεσιν. id est, Vbi certè Cygnus quidem prepotentis Iouis filium occidere promptus scuto iniecit æream hastam.

CYLBIANI montes, κυλβιανὰ ὄρη, Maioris Phrygiæ colles sunt, ex quibus Cayster fluuius profluit. Author Plinius lib. 5. cap. 29.

Cylindrus, κύλινδρος, Columnula lapidea rotatilis, qua rei rusticæ scriptores aream æquari iubent. Virgil. 2. Georg. Area tum primùm ingenti æquanda cylindro. Cato de Re rust. cap. 129, Aream vbi frumentum terat ut sic facies: confodiatur minutè terra, amurca bene conspergatur vt combibat plurimum: vbi bene comminuta terra fuerit, cylindro eo, aut, paucula coequato. Tractum nomen ἀπὸ τοῦ κυλίνδεσθαι, id est à voluendo. ¶ Neque verò, solùm de hoc rustico instrumẽto cylindrus dicitur, verum etiam de omnibus rebus illis quæ figuram habent absolutè teretem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem,ita vt facilè volui possint. Cic.de Fato, Sed reuertitur ad cylindrũ & turbinem suum, quæ moueri incipere,nisi pulsa,non possunt. Id autem quum accidit suapte natura , quod superest, & cylindrum volui, & versari turbinem putat. ¶In gemmarum quoque generibus cylindri dicuntur teretes, & columellæ formam imitantes,quos mulieres ex auribus solent suspendere. Iuuenal. Satyr.2, -donant arcana cylindros, Plinius libro 37. capit. 5, de beryllis loquens , Ideo cylindros quidam ex his facere malunt quàm gemmas, quoniam est summa commendatiõ in longitudine.Ex quibus verbis colligitur cylindros oblongos esse, gemmas verò quadratas , angulosas,aut rotundas. Solinus similiter scribit , Indicos reges gemmas in longissimos cylindros fingere consueuisse.

Cylindraceus,a,um, κυλινδροειδὴς. Quod est factum ad similitudinem cylindri, hoc est teres & oblongum. Plinius scribit siliquas pisi, quod genus leguminis est,cylindraceas esse.Anaximander item dixit terram esse formæ cylindraceæ.

Cylindrites,κυλινδρίτης,Lapis est oblongus & teres,ex genere pyritarum, colorem æri s referens : ita dictus,quod cylindri figuram habeat, .

CYLLARVS,κύλλαρος, Nomen vnius ex Centauris. Fuit etiam hoc nomine equus Pollucis,secundum Virg.3.Georg.Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis Cyllarus,& quorum Graij meminere poetæ. Atqui Castor equorum domitor fuit : sed fratrem pro fratre posuit,poetica licentia : vt, Quas illi Philomela dapes , pro Progne. Item, Reuocato à sanguine Teucri,pro Dardano.Hæc Seruius.

CYLLEBORVS,Stheleni filius, qui vigente bello Troiano cum Aegiale Diomedis vxore consuetudinem habuit.Seruius.

CYLLENE,κυλλήνη Mons Arcadiæ,in quo Maia à Ioue compressa, Mercurium peperit,vt autor est Virgilius libr.8.Aeneid.Vobis Mercurius pater est,quem candida Maia Cyllenes gelido conceptum vertice fudit. ¶Hinc Cyllenis.ides,patronymicum.

CYLLENIVS, pen.produ. & per duplex ll, κυλλήνιος, Mercurius dicitur, siue quòd omnem rem sermone sine manibus conficiat : quibus partibus corporis qui carent, κυλλοὶ vocantur,siue quòd in Cyllenia via,aut certè à Cyllene Nympha fuerit educatus : siue quòd in Cyllene Arcadiæ monte fuerit genitus quam opinionem ipse etiam Virgilius sequitur libr.8.Aenei.cuius verba citauimus paulo antè in dictione Cyllene. Lucan.lib.1.Motúque celer Cyllenius hæret.

Cyllo, cyllonis,Videtur idé significare quod mutilus,debilis,& cui crassa sunt genitalia : quod genus hominum etiam Græci κυλλοὺς vocant. Cicero in Sallust. Quicquid impudicorum cyllonum. parricidarum, sacrilegorum, debitorum fuit in vrbe,municipiis, coloniis, Italia tota.&c.

Cyma,κῦμα, Tenerior delicatiórque cum aliarum herbarum,tum præcipuè brassicæ cauliculus , qui in prima geminatione in summa stirpe prouenit. Nam quum vernum tempus appetit , primo quoque foliorũ pullulatũ , præclusis adhuc florum calycibus , quidam quasi turiones in herbis enascuntur,in quibus floris primùm,mox & seminis fœtus concluditur.Plinius libr.19.cap.8, Cymas brassica à prima sectione præstat proximo vere. Hic est quidam ipsorum caulium delicatior teneriórq; cauliculus, Apicij luxuria,& per eum Druso Cæsari fastiditus , non sine castigatione Tyberij patris. Et deinde, Post cymam ex eadem brassica contingunt æstiui autumnalésque cauliculi , mox hyberni , iterúmque cymæ,nullo æquè genere multifero. Idé lib.20.cap.9,Ex omnibus brassicæ generibus suauissima est cyma,etsi inutilis habetur, difficilis in coquendo,& renibus contraria.Quo in loco nonnulli perperam existimarunt cymæ nomine à Plinio peculiare brassicæ quoddam genus intelligi.Neque enim hoc sentit Plinius, ex multis brassicæ generibus,cæteris suauitate præstare illud quod cymam vocant : sed hoc potius,in omnibus brassicæ generibus partem plantæ totius suauissimam esse cymam. Celsus, Mali est succi brassica , magísque etiam cyma eius. Columella. Maior pars eius brassica in cymam profilit. ¶Pro eodem etiam dicimus cyma,cymatis,Columel,lib.10, Frigoribus caules, & Veri cymata mittit.

CYMA,κῦμα, & y more Latinorum in u mutata,Cuma, Oppidũ est Aeolidis : de quo vide paulo ante copiosius in dictione CVMA.

Cymatilis,κυματίας, Vestis dicitur quæ vndarum coloré refert , ab vndis,& fluctibus dicta,quæ κύματα à Græcis nominantur. Colorem hũc πορφυρατικὸν designat,Ouidius lib.3.de Arte,Hic vndas imitatur: habet quoque nomen ab vndis, Videtur itaque color hic cæruleus esse , aut certè cæruleo proximus. ¶Sunt tamen qui cymatilem vestem esse putant,quem nos vndulatam vocamus , quod vndis quibusdã sit variegata.Si tamen Ouidij locum propius inspicias,facilè deprehendes eum loco iam citato de certo coloris genere sentire,qui & Thalassicus dicitur, non de texturæ variegatione,quæ crispitudine quadam vndarum similitudinem referat.

Cymba, Genus nauis piscatoriæ. πορθμεῖον μικρὸν. Cic.3,Offi. Opiparè à Pythio apparatum cõuiuium,cymbarum ante hortulos multitudo,pro se quisque quod ceperat afferebat. ¶Est item cymba , portitorum nauicula , qua amnes aut lacus traiiciuntur : vnde etiam Poetæ Charonti cymbam assignarunt.Virg.6. Aen. gemuit sub pondere cymba. Iuuen. Atque vna transire vadum tot millia cymba.

Cymbula,æ.diminut.Plinius in Epist.Sæpe maiores minoribus,velut cymbulæ onerariis adhærescunt.

Cymbalistæ,συμβαλισταὶ,Qui pulsant cymbala : sicut tympanistæ,qui tympana pulsant.Apul.de Deo Socratis,Barbara autem sfrepitu cymbalistarum,& tympanistarum,& choraularum.

Cymbalum,κύμβαλον , Instrumentum musicum , quod in sacris Matris deũm cum tympanis habebatur. Cicero in Pisonem , Quos neque hercule ego , neque superciliũ tuum, neque collegæ tui cymbala, ac crotala fugi.

Cymbalissare,Cymbala quatere. κυμβαλίζειν. Cassius Hemina lib.4, Mulier Cantabat tibiis Prygiis,& altera cymbalissabat.

Cymbion,κύμβιον, Poculi genus est oblongum & angustum,teste Didymo,simile nauigio quod κυμβίον vocant. Dionysius Samius , referente Athenæo,idem putat esse Cymbion cũ eo quod Homerus κισσύβιον vocat : ita dictum, (vt quidam putant) quòd ex cissi,hoc est hederæ ligno confici soleat.

Cymindis,κύμινδις, Accipitris genus,noctu tãtùm volans,rarum etiam in syluis,interdiu minus cernens.Bellum internecinum gerit cum aquila,sæpéque deprehenduntur cohærẽtes. Autor Plinius lib.10.cap.8.Homerus χαλκίδα vocat,quasi χαλκίζουσαν τὴν χρόαν.

Cyminum,penultima produc. κύμινον, Herbæ genus,cum semine eiusdem nominis,quod nos y in u vertẽtes,Cuminũ dicimus. Eius duo sunt genera : quæ vide suprà in dictione CYMINVM. ¶Cymini sector, κυμινοπρίστης , homo auarus, & sordidus dicitur, qui vel vilissimis ex rebus lucrũm quærit,nimiáq; parsimonia rem augere satagit.Tractum est adagium à cymini seminis vilitate simul & exilitate. Vide Erasmi Adagia.

CYMINVS, penultima correpta, κύμινος,Hetruriæ lacus est,ad sex millia passuũ ab vrbe Viterbio,Cymino monti suppositus : vt Appianus ostendit. De huius lacus origine talia refert Seruius , Aliquando Herculem ad hos populos venisse : & quum à singulis prouocaretur, ad virium ostentationem vectem ferreum,quo exercebatur,humi defixisse : quem quum nemo illorum posset euellere,Herculem tandem eum sustulisse; tantámque repentè aquæ vim erupisse , vt Cyminum effecerit lacum. Hæc Seruius illud Virgilij explicans Aeneidos 7, Hi Soractis habent arces, Flauiniáque arua , Et Cymini cum monte lacum , lucósque Capenos.

CYMODOCE, ve Cymodocea, κυμοδοκή, Nympha marina,Nerei & Doridis filia,à placandis fluctibus ita dicta,teste Hesiodo in Theog. Virgil. 10.Aeneid. Cymodoceam enumerat inter eas quæ ex nauibus Aeneæ in Nymphas marinas commutatæ fuerunt.Quarum (inquit) quæ fandi doctissima,Cymodocea.

CYMOTHOE, penultima correpta, κυμοθόη, Nympha marina , Nerei & Doridis filia,teste Hesiodo in Theogon. ita dicta , quòd per fluctus discurrat.Virgilius 1.Aeneidos. Cymothoe,simul & Criton adnixus,acuto Detrudunt naues scopulo . ¶Est item Cymothoe fons notissimus Achaiæ propriè dictæ,inter Patras & Pheras vrbes : cuius meminit Plinius lib.4.cap.5.

Cyna,æ , Arbor est in Arabia , folio palmæ simili , ex quo Arabes vestes sibi conficiunt. Autor est Plinius libro 12. cap. 11. ¶Cyna etiam κυνῆ pilei genus fuit , quo Lacedæmonij vti solent. Vide Bayfium de Re vestiaria.

Cynacantha,κυνάκανθα, Arbuscula,quæ acinos veluti vuæ producit.Latini Caninam sentem,& vulgò *Vuam spineam* nominant.

CYNAETHA,κυνάιθα, Oppidum est Arcadiæ iuxta Lepreon : ita dictum ab Aeneæ socio vita functo,& sepulto, vt placet Dionysio libr. 1. Antiq. Aut(vt Stephanus maulit) à Cynetho Lycaonis filio.Meminit huius oppidi Plinius lib.4.cap.6.

Cynamolgus, Auis est Arabiæ peculiaris , ex cinnami surculis nidum construens,quem deinde accolæ plumbatis sagittis deiiciunt.Autor Plinius lib.10.cap.33.Apud Aelianum hæc auis non Cynamolgos, sed Cinnamomus appellatur : & ita nonnulli etiam apud Plinium legendum suspicantur.

Cynanche,κυνάγχη, Morbi genus est,spirationis difficultatem,& suffocationis periculum afferens, Latinè Angina appellatur. Propriè tamen cynanche dicitur,cum laryngis,hoc est gutturis interiores musculi inflammantur. Nam cum exteriores eiusdem musculi inflammationem patiuntur, παρακυνάγχη appellatur.Est & ex anginarum genere Synanche, per σ in prima syllaba, συνάγχη qui peculiaris est Pharyngis , siue faucium morbus,quum scilicet illarum musculi interni inflammantur, quemadmodum & παρασυνάγχη , quum exteriores earundem musculi inflammatione fuerint correpti. Hippocrates tamen hæc omnia genera,Cynanches nomine complexus est.

Cynaras,(quod hîc corruptè legebatur) vide CINYRAS.

Cyneas,lege CINEAS, peri.

Cynegetica, κυνηγετικὰ , Dicuntur volumina de venatione conscripta. Nam κυνηγός,ἡ κυνηγέτης Græcis dicitur Venator. Extat hoc nomine Xenophontis liber & Gratianí cuiusdam fragmentum. Flauius quoqi Vopiscus refert Olympium Nemesianum scripsisse Cynegetica.

CYNEGIRVS, Athenienſis ciuis fuit,cuius tanta in prælio nauali aduersus Persas inito fuit pertinacia, vt nauem hostium dextera iniecta vi retinuerit , eáque amputata iniecerit & sinistram : quam & ipsam quum amisisset,mordicus nauim arripuit.Refertur à Valerio Maximo,& à Iustino Trogi abbreuiatore.

CYNICI, κυνικοὶ , penultima correpta, Philosophi quidam fuerunt,sectatores Antisthenis,qui primus nouum hoc philosophiæ genus introduxit : ita dicti siue à Cynosarge gymnasio , in quo Antisthenes profitebatur : siue à canina mordacitate,qua in hominum vitas nullo discrimine inuehebantur : aut (vt alij volunt) ab eo quòd canum more in propatulo coire non dubitarent : quemadmodum de Crate & Hipparchia tradit Laertius. Ex hac secta fuit Diogenes ille Cynicus , qui aliquando interrogatus quare Canis appellaretur : Quia (inquit) dantibus abblandior , non dantibus allatro , malos autem mordeo. Cynici , Diocle teste , philosophiam naturalem & rationalem tollebant , solíque morali innitebantur. Repudiabant liberales artes, maximè Geometriam & Musicam. Placebat eis finem esse secundum virtutem viuere . Nobilitatem & diuitias abiiciebant. Quare sectam hanc , vitæ consentaneam non esse plures putauerunt.De his vide Ciceronem libr. 1.Offic.

Cynips,

Cynips, cyniphis, κύνιψ, Musca minutissima longis cruribus, in capite habens rostrum , quo perforat cutem animalium. Nascitur ex humore & iuxta aquas abundat. Latini Muscam caninam vocant. ¶Est etiam hoc nomine fluuius in Africa : à quo & regio eo nomine dicta est , in qua maximi sunt hirci. Hinc grex Cyniphius : id est grex hircorum:& Cyniphia pellis,hircina.Martialis de Vdonibus,non hos lana dedit,sed olentis barba mariti : Cyniphio poterit planta latére sinu.

CYNNA, κύννα,Oppidum propè Heracleam Ponticam:ita dictum ab vna Amazonum,vel à Cynno Gigante,fratre Cœi. ¶Hinc fit gentile Cynnæus, κυννάϊος Stephano.

Cynocephalea, pen.produ. κυνοκεφαλέα , Herba est quæ ab Aegyptiis Osirites appellatur,diuina prorsus,& ad omnia venena efficax.Hac herba Appion Grãmaticus Homeri manes se ab inferis euocasse gloriatus est , ad percontandum , qua patria , quibúsque parentibus genus esset: non tamen ausus profiteri quid sibi respondisset. Hæc Plinius libro 13. cap.2.

Cynocephalion,κυνοκεφάλιον Dioscoridi. Herba est quam Græci notiore nomine κύνλωσσον, nos Pulicarem appellamus. Nomen ei dedit figura floris,qui canini capitis similitudinem refert.

CYNOCEPHALI, penult.prod. κυνοκέφαλοι, Homines sunt , vel feræ in Aethiopia,canina habentes capita , cætera hominis similes , violenti ad saltum,feri morsu.Augustinus lib.16.de Ciuit.Dei, Quid dicam de Cynocephalis,quorũ canina capita,atque ipse latratus magis bestias quàm homines confitentur ? Plin.lib.7,Gens, quam Cynocephalos vocamus, lacte viuunt.Idem libro 8.cap.54,Efferatior Cynocephalis natura, sicut mitissima Satyris, Vide Gellium lib.1.cap.5.

Cynodontes,κυνόδοντες, Dentes , qui à nostris Canini appellantur : ita dicti,quòd acuminati sunt in formam dentium canis. Hos tradit Plin. lib.11.cap.37,semel casu aliquo amissos nunquam renasci.

Cynoglossos,siue Cynoglossum, κυνόγλωσσον Dioscoridi, Herba est in locis fabulosis nascens,foliis latifoliæ plãtagini similimis,angustioribus tamen minoribúsque,& lanuginosis, sine caule, humi strata. Latinis Lingua canina dicitur , diuersa tamen ab ea , quam Officinæ *Canis linguam* vocant.Plin.lib.25.cap.8,lungitur & cynoglossos,caninas imitans linguas,topiariis operibus gratissima.

Cynomazon,κυνόμαζον, Herba est eadem cum chamæleone nigro , quã & Cynozolon Plinius appellat. Dictum Cynomazon , quòd in offa vel in pulte datum canes enecet.

Cynomorion, κυνομόριον , Herba est quæ alio nomine appellatur Orabanche,inimica eruis, cæterísque leguminibus,cauliculum habens pinguem & rubentem,sine foliis. Nomen habet à similitudine genitalis canis, teste Plinio libro 22. capit.25. Hodie teste Ruellio , à Gallis *Tenia* vocatur.

Cynomyia, κυνομυῖα, Musca canina,quæ sanguinem ab animalibus exigit. Hæc præcipuè canũ aures infestat : vnde & nomen est fortita. ¶Est & genus herbæ notioribus nominibus Psyllium & Pulicaris dicitur:de qua Plinius lib.25,cap.25.

CYNOPOLIS, κυνόπολις ,Oppidum est ad Occidentalem Nili ripam,inter Oxyrinchum, & Hermopolim , in quo Anubis colitur , canibúsque cibaria publica sunt assignata.Autor Strabo lib.17. Ab hoc oppido vicinus nomos Cynopolites dicitur à Plinio lib.5.cap.9.

Cynorrhodon, κυνόῤῥοδον, Rubentis lilij flos est , teste Plinio libro 21. cap.5.ita dictus,quòd à cane rabido morsus medeatur , quasi Rosam caninam dicas. Eadem & Rosa syluestris appellatur , teste eodem Plinio lib.25.cap.2.

CYNOSARGES, κυνόσαργες, Gymnasium in Attica , sic dictum à cane albo,qui sacrificante Diomo,rapta femora in hunc locum detulit. In hoc gymnasio Aristippus Cyrenaicæ sectæ princeps Philosophiam solebat profiteri.Autor Laertius in vita eius.

Cynosbaton,κυνόσβατον, alij Cynospaston,frutex est,teste Dioscoride, multo amplior rubo,foliis longè , quàm myrti,latioribus aculeis circa virgas robustis, flore albo,fructu oblongo,simili nucleis oliuarum, sed rubicundo.Columella Sentem canis vocat. Sunt qui existimãt fruticem cum esse,qui vulgò *Eglenterii* nomine cognitus est.

Cynosorchis, κυνὸς ὄρχις,Herba,quæ & Orchis dicitur,foliis oleæ mollibus ternis,paruíque,semipedis longitudine in terra stratis,radice bulbosa , oblonga : duplici ordine,superiore , quæ durior est : & inferiore, quæ mollior.Eduntur vt bulbi cocti,in vineis fortè inuenti.Plin.libro 27.cap.8.Officinæ Græcam vocem ab verbum exprimentes , *Testiculum canis* appellant.

CYNOSSEMA,atis, κυνόσσημα, Locus est Troadis ad Hellespontum,Hecubæ sepulchro nobilitatus, Latinè Canis tumulum interpretari possumus. Fabulantur enim Poetæ, Hecubam, quum in Græciam abduceretur captiua post exitium patriæ,ac suorum,ibi doloris impatiẽtia in canem esse cõuersam,& deinde sepultam. Meminit huius loci Plinius lib. 4.cap.11,& Strabo libr.13. ¶Est item eiusdem nominis locus in Libya Mareotide,cuius meminit Stephanus,& Strabo libro 17.

CYNOSVRA,æ, penult.prod. κυνόσουρα, Sydus septentrionale, ex septem constans stellis,quod & Vrsam minorem appellamus. Alio nomine etiã Phœnice appellatur, teste Higino , eo quòd à Phœnicibus inter nauigandum potissimum soleat obseruari. quemadmodum & Elice,hoc est Vrsa maior,à Græcis nautis. Ouid,de Tristibus, Esse duas Arctos, quarum Cynosura notatur Sidoniis,Elicen Graia carina notet.

Cynozolon, κυνόζωλον, Herba est eadem cum chamæleone nigro, ita dicta quòd odoris fœditate ricinos vermes in canum auribus enecet. Alio nomine Vlophonum dicitur. Vide Plinium lib.22.cap.18.

CYNTHIA, κύνθια, Diana dicta,à Cyntho monte in Delo insula , in quo nata cum Phœbo est , vnde & Apollo Cynthius , & ipsa Delos Cynthia appellatur. Hic mons tantæ celsitudinis esse fertur,vt vmbra sua totius insulæ ambitum tegat. Propertius quoque amicam suam Cynthiam ob pulchritudinem vocauit,quæ prius Hostilia dicebatur.

CYNTHVS, κύνθος, Deli mons vsqueadeo æditus,vt totam insulam dicatur obumbrare. In hoc monte Apollo & Diana nati traduntur , quorum alter Cynthius,altera Cynthia ab eo appellati sunt.Virgilius 2.Aeneidos. Qualis in Eurotæ ripis,aut per iuga Cynthi. Exercet Diana choros.

CYNVS, κῦνος Stephano, Locrorum Epicnemediorum oppidum est , siue vt quibusdam placet,nauale,cuius meminit Plinius libr.4. cap.7, & Liuius lib.8,decadis 3.

CYONNESVS, κυὼν νῆσος, Nili fluuij insula est,non procul à maiori Delta,eregione oppidi quod Cynopolis appellatur,Autor Ptolemæus libro 4.cap.5.

Cyparissias,κυπαρισσίας, Tithymali species caulem emittens dodrantalem, ex quo germinant folia cupressi similitudine , (vnde & nomen accepit) teneriora tamen ac tenuiora. Autor Plinius lib.26.cap.8.

CYPARISSA, κυπάρισσα, Oppidum est agri Messeniaci, ad mare situm,à quo vicinus portus Cyparissius appellatur. Autor Plinius libro 4. capite 5.Strabo libr. 8, Cyparissiam vocat,Ptolemæus Cyparissias plurali numero.

CYPARISSVS, κυπαρισσος, Fuit nomen pueri,Telephi filij,quem Apollo amauit,postea in sui nominis arborem conuersi. ¶Dicitur etiã per syneresim Cypressus : deinde in conuersione y in u, Cupressus. Est autem arbor procera,caudice oblongo & recto,folio pini ,sed carnosiore, molliore, neque ita pungente,fronde indecidua,odore vehementi. Duo eius sunt genera.Nam quæ sterilis est,fœmina dicitur ad metæ formam in fastigio conuoluta : vnde & κωνοειδὲς peculiari Epitheto appellatur. Contrà mas latius spargit ramos , conósque profert nuci pineæ non absimiles , licet multò minores : mira inter arbores fœcunditate, quippe quæ trisera est,fructúsque habet & Ianuario & Maio & Septembri maturos,nulli tamen rei vtiles,imò potius noxios, quemadmodum & ipsa arbor,cuius etiam vmbra noxia creditur. ¶Dicta est autem Cyparissus (vt Didymo placet) ἀπὸ τοῦ περίουσα, hoc est ab æqualiter pariendo, quòd æqualiter & ramos perdat & fructus. Fructus eius à figura , Coni appellantur. Vnde ipsa arbor perpetuo epitheto Conifera appellatur.Virgilius.Aeriæ quercus,aut coniferæ cyparissi.Idem,Et teneram ab radice ferẽs Syluane cupressum. Reliqua vide suprà in dictione CVPRESSVS.

Cyperos, κύπερος, Iunci genus est angulosum , iuxta terram candidum, in cacumine nigrum & pingue. Eius descriptionem vide apud Plinium lib.21.cap.18.Ruellius à Gallis iuncos huiusmodi *Sonchetos* vocari tradit, & minutim contusos ad conciliationem odoris vestibus interponi. Legitur etiam in neutro genere Cyperum apud Varronem libr.3.de Re rust.cap.16.

Cyphi, κῦφι, Thymiamatis compositio est,dicata diis,qua abundè Aegyptij sacerdotes vtuntur. Constat (vt Plutarchus ait) ex melle , vino, vua passa,cypero,resina,seseli,aspalatho,myrrha,bitumine,iunco, bryo, calamo,vtroque iunipero, cardamomo, lapatho. Rationem componendi vide apud Dioscoridem lib.1.cap.24.

Cyprus, Herba est,folia habẽs ad iridis similitudinem mucronata,quæ à Latinis Gladiolus dicitur, radice bulbosa, & odore vicino nardo. ξυρὸν. ¶Est & per se Indica herba quæ Cyperis vocatur.gingiberis effigie,commanducata croci vim reddens.Vide Plin.lib.21.cap.18.

Cyprinus, κυπρῖνος , Pisces est ex genere chombrorum : cuius meminit Plinius lib.32.cap.11.

CYPRIVM, Sabini bonum appellant : vnde Cyprius vicus Romæ appellatus est,in quo Sabini in ciuitatem recepti confederant : sic enim à bono omine vocitandum censuere.

Cyprium æs, vide CYPRVM.

CYPRVS, κύπρος, Insula in Pamphylio mari,in sinu maximo,qui & Issicus dicitur,inter Ciliciam & Syriam, diues & miræ fertilitatis.Vnde & Macaria , hoc est beata olim vocata : maximè etiam luxui dedita, vnde & Veneri sacra.Horat.lib.1.Carm.Sic te diua potens Cypri.Ea quondã nouem erat regnorum sedes. Vrbes illius præclaræ,Cythera,à quibus Venus dicta est Cytherea, Paphos,Palæpaphos,& Salamina. Hæc inter maiores nostri maris insulas locum sibi vendicat : à Septentrione Ciliciæ opposita,à Meridie Aegyptum spectat,ab Oriente Syriam,ab Occidente Pamphyliam.Ambitus insulæ trium millium, quadringentorum ac viginti stadiorum,teste Strabone lib.14.¶Cyprus etiam dicitur arbuscula,quæ à Latinis Ligustrum vocatur,à Gallis *Troena*,semine atro, non absimili sambucino,acino. Eius flos in oleo decoquitur , fitque ex eo vnguẽtum quod Cyprinum appellatur.Nascitur in multis locis, sed in Cypro insula odoris suauitate præstat,ideo Cyprus est appellata.Plinius libro 12.cap.24, Cyprus in Aegypto est arbor ziziphi foliis, semine coriandri,flore candido odorato. Coquitur hoc in oleo , premiturque postea,quod cyprinum vocatur.Optimum habetur è Canopica, in ripis Nili nata : secundum Ascalone Iudææ : tertium Cypro insula odoris suauitate.

Cyprius,a,um : vnde tres paruæ insulæ huic propinquæ,Cypriæ nominantur:& Venus Cypria,siue quòd in Cypro genita fuerit,siue quòd ei primùm in Cypro templum sit constitutum.

Cyprogenia, penult.product, κυπρογένεια, Veneris epitheton est , inde tractum , quòd in Cypro insula nata dicatur. Vtitur hac voce Homerus in Hymnis.

Cypselj, κύψελοι, Aues ex hirundinum genere, quæ & Apodes vocantur, ἀπὸ τοῦ κυψέλης, hoc est ab alueari,eo quòd nidum specie alucaris ex luto fingant.Autor Plinius lib.10.cap.39.

CYPSELVS, κύψελος, Corinthiorum tyrannus, Pater Periãdri:ita dictus ἀπὸ τοῦ κυψέλης, hoc est à cistula, siue alueo , siue(vt Valla ex Herodoto vertit)mensura frumentaria,sub qua occultatus fuit quum à Corinthiis ad perniciem quæreretur. Vide Herodotum libro 5 , & Plutarchum in

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sympoſio ſeptem Sapientum.

CYRENE, es, & Cyrenæ, arum, *Κυρήνη*. Inſigne Libyæ oppidum, inter Mareotidem & Zeugitanam prouinciamſitum, vnum ex iis quæ Pentapolim efficiunt, à Batto Theræo (quem Callimachus progenitorem ſuum fuiſſe tradit) conditum, & à Cyrene Penei amnis filia, quam Apollo adamatam in eam Libyæ partem tranſtulit, ita nominatum. ¶ Ab hac vrbe totus ille Libyæ tractus, inter Africam proprie dictam, & Libyam Marmaricam, ſiue Mareotidem intermedius, vno nomine Cyrenaica regio appellatur. Eadem & Pentapolitana Plinio dicitur, à quinq; præcipuis vrbibus, quarum nomina ſunt hæc, Beronice, Arſinoe, Ptolemais, Apollonia, & ipſa Cyrene. ¶ Ex hac vrbe orti ſunt Ariſtippus Socraticus, qui Cyrenaicam Philoſophiam primus inſtituit: item filia huius Areta, quæ patri in ſchola ſucceſsit: item Ariſtippus cognomento *μητροδίδακτος*, ſuperioris Ariſtippi nepos, & Aretæ filius: & præter hos Anniceris, qui Cyrenaicam ſectam emendauit: item Callimachus poeta, & Eratoſthenes Mathematicus, ambo ab Aegypti regibus in honore habiti. Quibus etiam à Strabone adduntur Carneades Academicus, & Cronus Apollonius.

Cyrenæus, a, um, *κυρηναῖος*, Cyrenaicus, & Cyrenenſis, adiectiua.

CYRENAICI PHILOSOPHI, ab Ariſtippo Cyrenæo, primo ſectæ eius autore, nomen traxerunt, qui ſummum bonum, corporis voluptate metiebantur. Cic. Tuſc. quæſt. lib. 3. Atqui ab Ariſtippo Cyrenaici philoſophi nominati, omne bonum in voluptate poſuerunt, virtutémque ceu ſuerunt ob eam rem eſſe laudandam, quòd efficiens eſſet voluptatis. Horum ſecta poſtea ex ſimplici triplex eſt effecta, aliis ſe ab Hegeſia Hegeſiacos, aliis ab Anniceride Annicerios, nonnullis etiã à Theodoro Theodoreos nominantibus: qua de re vide Diogenem Laertium in vita Ariſtippi.

CYRILLVS, *Κύριλλος*, Diaconus fuit Heliopolitanus (eſt autem Heliopolis hæc, ciuitas inſignis ad Libanum montem ſita) qui imperante Cõſtantino plurima Ethnicorum idola contriuit. Cuius rei illi memores ſub Iuliano principe, viuo ventrem execuerunt, iecúrque inde exemptũ deguſtauerunt. Autor Suidas. ¶ Cyrillus item Alexandrinus præſul ædidit variarũ hypotheſeon tractatus, Homilias plurimas, quibus vtun tur Græci: præterea aduerſus Neſtorium epiſtolas, quibus omnia occulta eius venena reſellit. Is vixit temporibus Iuliani principis. ¶ Cyrillus præterea Hieroſolimitanus præſul, ſæpe pulſus ab Eccleſia, & receptus: ad extremum ſub Theodoſio principe octo annos in ſua ſede perſeuerauit: extant eius Catecheſes. Hæc Hieronymus.

CYRINVS, *Κυρῖνος*, Romanus, cum Baſilide & Nabore ſub Diocletiano paſſus, ac ſepultus tertio ab vrbe lapide. Ex Volaterrano.

CYRNII, *Κύρνιοι*, Indiæ populi viuaciſſimi, vt quos ad centeſimum quadrageſimum annum vitam extendere proditum ſit ab Iſigono, referente Plinio lib. 7. cap. 2.

Cyrnus, *Κύρνος*, Inſula eſt in mari Liguſtico, quam Latini Corſicam dicunt, longa paſſuum centum quinquaginta millia, lata maiore ex parte quinquaginta, circuitu trecentorum vigintiduorum millium: diſtans à Vadis Volateranis ſexaginta duobus millibus paſſuum. Dicta Cyrnus à Cyrno rege, quum antea Therapne diceretur.

Cyrnus, a, um. Virgil. Ecloga. 9. Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

Cyrnea, æ, æ, Valis vinarij genus, teſte Nonio. Plaut. Amph. Cadus erat vini, inde impleui cyrneam. ¶ Sunt qui Cirneam ſcribant per i noſtrum, & *παρὰ τὸ παρύειν*, hoc eſt à miſcendo dictum velint.

Cyrrha, vide CIRRHA.

CYRRHVS, *Κύρρος* Stephano, Syriæ oppidum, cuius incolæ Cyrrheſtæ *Κυρρήσται* dicuntur, & Diana Cyrrheſtis, *Κυρρήστις*: & regio ipſa, Cyrrheſtica *Κυρρηστική*: cuius meminit & Plin. lib. 5. cap. 23 ¶ Sunt item Cyrrheſtæ, Macedoniæ populi, non procul à Pella Alexandri patria, quorũ meminit idem Plinius lib. 4. cap. 10.

CYRSILVS, *Κυρσίλος*, Athenienſis fuit, qui quum videret impetum Perſarum diutius ſuſtineri non poſſe, ciuéſque iam de relinquenda vrbe, nauibúſque conſcendendis cogitare, ciuibus ſuis conſilium dedit, vtile quidem (vt ipſi tum videbatur) attamen non ſatis honeſtum, vt Xerxem potius reciperent, quàm patriam deſererent. Quæ ſententia vſqueadeò ciuibus diſplicuit, vt ſtatim cum lapidibus obruerint. Autor Cicero 3. Offic.

CYRTAEA, *Κυρταία*, Oppidum eſt ad Mare rubrum, in quod Artaxerxes Megabyzum relegauit. Stephanus.

CYRVS, *Κῦρος*, Nomen duorum fluuiorum, quorum vnus Armeniæ & Hiberiæ fines interluit, & per Albaniam labitur. Oritur in monte Caucaſo Alter iuxta Paſagardas per cauã Perſidem: à quo Cyro maiori Caucaſo qui iuxta hũc amnem expoſitus fuit, nomen eſt inditum, teſte Strabone lib. 15.

CYRVS, *Κῦρος*, Cambyſis filius ex Mandane Aſtyagis regis filia, & Perſarum Medorúmque rex, qui primus (vt Iuſtinus libr. 1. ſcribit) deuicto Aſtyage vltimo Medorum rege, Medorum imperium tranſtulit in Perſas: & ſubacta Aſia, totum Orientem in poteſtatem redegit. Poſtremò quum bellum Scythis intuliſſet, eóſque clade magna affeciſſet, Tomyris eo tempore Scytharum regina, compoſitis inſidiis, ducenta milia Perſarum cum ipſo rege trucidauit, ita vt neque nuntius tantæ cladis ſuperfuerit. Caput Cyri amputatum, in vtrem humano ſanguine plenum, coniectum fuit, cum hac exprobratione, Satia te ſanguine quem ſtiſti. Hic primùm Agradatus dictus fuit: & poſtea Cyrus. ab eiuſdem nominis fluuio per cauam Perſidem fluente, iuxta quem fuit expoſitus. Res eius geſtas vide latius apud Xenophontem in Pædia, Herodotum, & Iuſtinum lib. 1. ¶ Fuit præterea eiuſdem nominis poeta quidam Theodoſij iunioris temporibus, ab Eudoxia imperatoris vxore propter ingenij fœlicitatem ad ſummos honores euectus. Poſtremò Præſul factus in Cotyleo Phrygiæ, Leone imperante diem obiit. Ex Suida.

CYTE, es, ſiue CYTA, æ, *Κύτη* Stephano, Oppidum eſt Colchidis, Medeæ patria, teſte Stephano, herbis veneficis in primis famoſa.

Cytæus, a, um, adiectiuum, *κυτάϊος*. Vnde Virgo Cytæa appellatur Medea à Valerio Flacco lib. 6.

Cytæis, idis, *κυταΐς*. Propertius libro 2, Non hîc herba valet, non hîc nocturna Cytæis.

CYTHERA, orum, pen. prod. *Κύθηρα, ων*, Inſula eſt contra Cretam, vt ſcribit Strabo, quinque millia à Malææ promontorio diſtans, in quam ferunt Venerem primùm vectam concha marina: vnde & Cytherea *Κυθέρεια* dicta eſt. Virgil. lib. 10, Eſt Paphos Idaliúmque mihi, ſunt alta Cythera. Idem, Parce metu Cytherea, manent immota tuorum Fata tibi. Degenerat tamen hoc deriuatiuum à natura ſui primitiui: corripit enim ſecundam ſyllabam, quæ in primitiuo producitur. Hanc inſulam Porphyruſſam vocat Ariſtoteles. Porphyrida Plinius à purpurarum præſtantia.

Cytheriacus, a, um, adiectiuum nomen poſſeſsiuum. *Κυθήριος*: vt Nectar Cytheriacum, quod pro ſuauitate Venerea ponitur.

CYTHERIS, pen. prod. *Κυθηρίς*, Nobiliſſima meretrix fuit, libertа Volũnij, quæ eodem tempore floruit quo Origo, & Arbuſcula meretrices. Hanc Cornelius Gallus poeta ſupra modum adamauit: quo tamen ſpreto Antonium in Galliam ſequuta eſt. Hanc Virgilius Eclog. 10, Gallum conſolans, commutato nomine Lycoridem vocat. Autor Seruius.

CYTHNO, *Κύθνος*, Inſula eſt ex Cycladibus, à Cythno primo habitatore ſic appellata. Ex hac inſula Timãtes pictor ortus eſt, qui ab ea Cythnius dicitur.

Cytinus, *κύτινος*, Flos mali punicæ ſatiuæ, vt balauſtium ſylueſtris, vt eſt apud Dioſcoridem. Plinius Cytinum interpretatur primum partum pũicæ florere incipientis. Flores verò ipſos in cytino erumpentes, Balauſtia, natura aſtringentes. Solet tamen appellatio hæc & ad alia quoqi genera congruere: vnde Dioſcorides Apollinaris herbæ flores Cytinos appellauit.

CYTIS, *κύτις*. Inſula Arabiæ, vbi topazius lapis inuenitur. Plinius libro 6. cap. 29.

Cytiſus, *κύτισος*, penult. correp. Genus fruticis incani, ad ſimilitudinem rhamni, cubitalibus ramis, foliis loti trifolij, quem Ariſtomachus Athenienſis miris laudibus prædicauit, eo præcipuè nomine, quòd lætiſſimum pecori pabulum præbeat, & lactis copiam augeat: quod etiã confirmat Plinius libro 13. cap. 24. Inuentus eſt autem hic frutex primò in Cythno inſula (vnde & nomen accepit) & inde tranſlatus in omnes Cycladas & vrbes Græcas. Columel. libr. 13. cap. 28. Cytiſum (quem Græci aut *ἔλιξ*, *κερνίνην*, *τριφύλλιν* vocant) quamplurimum habere expedit, quòd gallinis, apibus, ouibus, capris, & omni generi pecudum vtiliſſimus eſt. Idem alibi duas facit Cytiſi ſpecies, ſatiuam, & alteram ſuæ ſpontis.

CYTORVS, per y in prima ſyllaba. pen. produ. *Κύτωρος*, Mons Paphlagoniæ, in quo buxus plurima naſcebatur: vnde & buxifer à Catullo dicitur. Virgil. 2. Georg. Et iuuat vndantem buxo ſpectare Cytorum. Ab hoc, quæ buxea ſunt, Cytoriaca dicuntur. Ouid. 4. Metamorp. Sæpe Cytoriaco diducit pectine crines. ¶ Fuit & Cytorus, ſiue Cytorum, ciuitas, Sinopenſium emporium à Cytoro Phryxi filio conditum & appellatum, vt ex Ephori ſententia refert Strabo lib. 12.

CYZICVS, *Κύζικος*, ſiue Cyzicum, Inſula in Propontide, duobus pontibus iuncta continenti, habens vrbem eiuſdem nominis, mœnibus, arce, & turribus marmoreis: cui nomen indidit Cyzicus rex quem Iaſon per imprudentiam interemit. De hac Ouidius lib. 1. Faſt. Hinc Propontiacis hærenté Cyzicon oris, Cyzicon Aemoniæ nobile gentis opus. Fuit hæc ciuitas magnitudine & pulchritudine cũ primis Aſiæ vrbibus cõparanda, paci & bello apta, tribus armamentariis inclyta, quorum aliud armorum, aliud inſtrumentorum, aliud frumẽti erat receptaculum. Huius habitatores Cyziceni, *Κυζικηνοὶ* appellantur.

Cyzicenus, Denominatiuum eſt à Cyzico Propontidis inſula. *Κυζικηνός*.

D

LITERA, Eſt ex numero mutarum, quæ quandoque pro th aſpirato ponitur, vt *θεὸς* Deus. ¶ Quandoq; conuertitur in b, vt quod olim Duellum, nos iam Bellum dicimus, & Duellona, Bellona. ¶ Quandoque in l, vt à Sedeo, olim Seddã dicebatur, quæ nunc Sella. ¶ Quandoque in r, vt Meridies, ab eo quod eſt Medius dies. ¶ Interponitur nonnunquam in cõpoſitis hiatus prohibendi cauſa, vt prodeſt, Redarguo, Redeo, Redintegro. ¶ Subtrahitur etiam nonnunquam quando ſequens ſyllaba ab ſ cum alia conſonante incipit, vt Aſcendo, Aſpicio. ¶ Quando autem conuertatur in alias literas, dictum eſt in præpoſitione Ad.

DAE, Daarum, *Δάαι* Stephano, Populi ſunt Scythiæ ex genere Nomadum, vt autor eſt Seruius in illud Virgilij 8. Aeneid. Indomitique Dæ, & pontem indignatus Araxes.

DACIA, *Δακία*, Regio Scythiæ Europææ, quam quidam Thraciæ partem quidam Conterminam dicunt. Hæc (vt Ptolemæus ſcribit libro 3. cap. 8.) ad Septentrionem Carpato monte à Sarmatia diuiditur, ad Occaſum autem Tibiſco fluuio ab Iazygibus Metanaſtis: ad Meridiem & ad Orientum vſque ad Danubium extenditur. Huius regionis populi, Daci *Δάκοι* dicuntur:

dicuntur: olim etiam Daui, teſte Strabone libro 7, Getis proximi ad Ortum: à quibus ſeruilia Dauorum & Getarum nomina Athenienſes acceperunt. Vnde & in Comœdiis ſerui introduci ſolent, Daui & Getæ nominati. Hodie tota hæc regio Valachiæ nomine cognita eſt.

Dacicus, *Δακικὸς* dictus eſt, qui Daciam ſubegit, ſicut à Germania Germanicus. Iuuenalis, —cum lance beata Dacicus, & ſcripto radiat Germanicus auro.

Dacus, a, um, *Δάκος*. Quod eſt è Dacia. Spartianus, Ad bellum Dacum Tranianum familiarius proſequutus eſt.

Dacrymas, autore Feſto, Liuius Andronicus appellabat quas nos lacrymas, Græcos ſecutus qui *δάκρυον* vocant Lacrymari, & *δάκρυα* lacrymas. Vnde etiam conſtat verbum Lacrymor, & nomen Lacryma melius ſine aſpiratione ſcribi, quemadmodum vox Græca a qua originem trahunt.

Dactylus, penult. correp. *Δάκτυλος*, à Latinis dicitur digitus: vnde Dactyliotheca (quæ Græcis etiam Chirotheca) pro teguminto manus, vel digitorum ſumitur. ¶ Dactylus item vocatur pes metricus, quum ſyllabam longam duæ breues ſubſequuntur, Herous pes Ciceroni dictus, libr. 3. de Orat. quòd eo ſcribantur facta heroum & principum. ¶ Item Dactyli dicuntur fructus palmæ. Apicius, Et croci drachmæ ſingulæ dactylorum oſsibus torridis quinque. ¶ Dactylus præterea grannis genus eſt, de quo ſic ſcribit Plinius libro 24. cap. 19, Sunt qui & aculeatum gramen vocant trium generum, quum in cacumine aculei ſunt plurimum quini: (dactylon vocant) hos conuolutos naribus inferuit, extrahúntque ſanguinis ciendi gratia. ¶ Dactylus item piſcis eſt è genere concharum. Plinius libr. 9. cap. 6, Concharum è genere ſunt dactyli, ab humanorum vnguiũ ſimilitudine appellati. ¶ Dactylus Idæus, gemma. Plinius lib. 37. cap. 10, Idæi dactyli in Creta ferreo collore pollicem humanum exprimunt.

Dactylicus, a, um. Cic. in Oratore, Quod ille dactylicus numerus hexametrorum magniloquentiæ ſit accommodatior.

Dactylion, *Δακτύλιον*, Græci anulum dicunt. *ἀπὸ τῶν δακτύλων*, hoc eſt à digitis: vnde & Dactyliotheca, pro anulorum repoſitorio.

Dactylis, dactylidis, *Δακτυλὶς*, vitis genus, dictum à gracilitate digitali, ſiue quod grana habeat dactylis ſimilia. Autor Plinius lib. 14. cap. 3. Has etiam Dactylos vocat Columella lib. 3. cap. 2.

DACTILI IDAEI, *Δάκτυλοι Ἰδαῖοι*, Iidem qui Corybantes, quos Ioue nutriuiſſe ferunt, & ne vagitu puer proderetur, nouo luſus genere excogitato, clypeolis æneis inter ſe cõcurſantes, æris tinnitu & numeroſi pedis compoſitione, qui dactylus inde dictus eſt, Saturnũ celauerunt. Idæi autem dicuntur a monte Ida.

DADICAE, Populi Scythiæ Aſiaticæ, apud Herodotum lib. 3.

DAEDALA, neutri generis, *Δαίδαλα τά*, Vrbs Lyciæ, ita appellata à monte vicino, ſeu à Dædalo ibi ſepulto, quum eum coluber aquaticus ex amne Nino in paludem egreſſus momordiſſet.

DAEDALVS, penultima correpta. *Δαίδαλος*, Athenienſis faber egregius, Icari pater, qui ferram, aſciam, perpendiculum, terebram, glutinum, lithocollam inuenit, malúmque & antennam naui impoſuit. Hic accuſatus quòd Perdicem ſororis filium interemiſſet, iudicij metu in Cretam fugit, vbi Labyrinthum fabricauit, cui Minotaurus includeretur, opus portento ſimile humani ingenij. Dictus Dædalus (vt quidam exiſtimant) *ἀπὸ τοῦ δαιδάλλειν*, quod eſt variare, ſeu ornare. Alij hoc verbum à Dædalo deriuatum putant, ob multiplex, variúmque ingenium hominis, propter quod Græci *δαίδαλον* varium dicunt, & ingenioſum. Lucretius quoque terram ob rerum artificiorúmque varietatem, Dædalam nominat. Ennius ſimili modo Mineruam. Virgilius Circen. Plautus Logodædalos vocauit, qui dolum celant ſermonis ornatu.

DAEMOGORGON, *Δαιμογοργών*, Latinè dicitur deus terræ: quo nomine veteres intelligebant naturam rerum omnium matrem & altricem.

DAEMON, *Δαίμων*, Deus, ſiue ſapiens, *ἀπὸ τοῦ δαίειν*, quod eſt ſcire. Auguſtinus lib. 9. de Ciuit. Dei, Dæmones dicuntur, quoniam Græcum vocabulum eſt, ob ſcientiam nominati. Noſtræ religionis homines appellant ſpiritus in cælo à Deo creatos, qui de cælo deiecti, partim in terræ infimo, partim in hoc aere damnati ſunt. Hinc Eudæmon & Cacodæmon, pro bono & malo dæmone. Dæmon etiam animus humanus in corpore ſitus vocatur.

Dæmonicus, a, um, quod eſt dæmonis. *Δαιμονικός*. Lactantius libr. 4. in fine. Sed illi dæmonicis fraudibus irretiti, diuinum nomen, cultúmque perdiderunt.

Dæmonium. *Δαιμόνιον*, Idem quod dæmon, numẽ, Deus. Vnde extat Apuleij liber de Dæmonio Socratis.

Dagnades, Auiculæ quas potantes Aegyptij ad coronas deuinciebant, dùm potum exercebant, quæ cantillando & morſicando non paterentur dormire potantes. Autor Feſtus.

DAHIPPVS, Statuarius nobilis, cuius opera enumerat Plinius libro 34. cap. 8.

DAI, *Δάοι*, Perſarum populi, omnes paſtores. Herodotus lib. 2.

Dalmatia, *Δαλματία*, Regio Illyrici confermina Liburniæ verſus Occaſum: à qua Dalmatæ, *Δαλμάται*, dicti ſunt populi, qui (vt Appianus ſcribit) domiti ab Auguſto fuere. In ea Iadera ciuitas inſignis rerum abundantia, & Epidaurus hodie Raguſium dictum.

Dalmata, æ, pen. corr. *Δαλμάτης*, Qui ex Dalmatia eſt. Martialis libro 10, —& exeuntem Vdo Dalmata gaudio ſequeris.

Dalmaticus, ca, cum. Suetonius in Auguſto, Externa bella duo per ſe geſit, Dalmaticum adoleſcens adhuc, & Cantabricum.

Dalmaticatus, Dalmatarum veſtibus indutus. Lampr. in Commodo, Dalmaticatus in publicum proceſsit.

Dama, Genus capræ ſylueſtris, tam maſculini quàm fœminini generis. *πρὸς*. Virgilius in Pharmaceutria. Quum canibus timidi venière ad pocula damæ. Martialis, Dente timetur aper, defendunt cornua cervum, Imbelles damæ quid niſi præda ſumus? ¶ Huius diminutiuum eſt Damula.

DAMASCIVS, *Δαμάσκιος*, Sigiæus hiſtoricus, Herodoti tempore ante bellum Peloponneſiacum ſcripſit de rebus in Græcia geſtis: præterea de maioribus eorũ qui ad Troiam profecti ſunt, & de poetis & ſophiſtis, aliaque compiura. ¶ Fuit item alius eodem nomine, Stoicus philoſophus, Simplicij & Elamitæ familiaris, qui ſub Iuſtiniano principe vigunt. Scripſit commentarios in Platonem, & alia quædam, quæ enumerantur à Suida.

DAMASCVS, *Δαμασκηνός*, Vrbs nobiliſsima, caput Syriæ: vnde Damaſcena, *Δαμασκηνὴ* pruna, autore Plinio lib 15. dicta creduntur: & regio ipſa, Damaſcene, quæ totam illam Syriæ partem complectitur quæ adiacet Libano monti.

DAMASITHYMVS, *Δαμασίθυμος*, Candaulis filius fuit, vnus è ducibus Xerxis Perſarum regis, quum Græciæ bellum inferret: teſte Herodoto libro 7.

Damaſſonium, *δαμασώνιον*, Herba eſt plantaginis folia habens, anguſtiora tamen & in terram reflexa. A Dioſcoride Aliſma appellatur. Nonnulli putant eam eſſe quam vulgus *Plantaginam aquaticam* vocat: alij illam quæ ab officinis *Fiſtula paſtoralis* dicitur.

DAMEAS, Nobilis ſtatuarius, autore Plinio lib. 34. cap. 8.

DAMIANVS Epheſius, *Δαμιανός*, Sophiſta nobilis, circa M. Antonini principis tempora diuitiis ac potentia inter ſuos prædituς, viros doctos liberalitate proſequutus eſt: eloquentiæ quoque genus ſecundum naturam imitatus. Autor Philoſtratus in Sophiſtis.

Damium, teſte Feſto, Sacrificij genus, quòd in operto fiebat in honorem Bonæ deæ: ita dictum per contrarium ſenſum, quòd minimè eſſet *δημόσιον*, hoc eſt publicum. Vnde & Dea ipſa Damia, & ſacerdos eius Damias appellata eſt. Autor Feſtus.

Damnas, pro Damnatus apud Iureconſultos. *ἀλλὰ, ὦ ἑταῖρε*, Marcellus, Quiſquis mihi hæres erit, dare damnas eſto. Vtebãtur autem hoc verbo qui teſtator ſuo teſtamento dãnabat hæredem ad præſtandũ alicui aliquod legatum. Quintil. lib. 7, Hæres meus vxori meæ damnas eſto dare argenti, quod elegerit, pondo centum.

Damnum, à Demendo dictum, quum diminutione res deterior fit. *βλάβη, ζημία*. Terent. in Adelph. Niſi eò ad mercatum veniam, damnum maximum eſt. Cicero, Quòd declamationibus noſtris cares, damni nihil facis. ¶ Damnum infectum, eſt damnum nondum factum, quod futurũ veremur, apud Caium Iuriſconſultum.

Damnifico, damnum infero. *ζημιῶ*, Damnificus. qui infert damnum. Plautus in Ciſtellar. Imitatur nequam beſtiam & damnificam.

Damnigerulus. Plaut. in Trucul. Ite hãc ſimul muliert damnigeruli foras gerrones.

Damnoſus, a, um, Damnum, vel detrimentum habet coniunctum. *ζημιώδης, βλαβερός*. Columella lib. 1, Quod etſi per partes nonnunquam dãnoſum eſt, in ſumma tamen compendioſum. ¶ Aliquando ſumitur actiuè, pro eo quod damnum infert. Plautus in Bacch. Quid tibi commerci eſt cum diis damnoſiſsimis? ¶ Aliquando paſsiuè, vt apud Plautum in Epid. Damnoſo ſene, pro eo qui damnum ſubeat. Damnoſus, profuſus. Suetonius in Nero. Non in alia re damnoſior, quàm in ædificando.

Damnoſè, adverb. vt, Damnoſè bibere. Hora. 2. Serm. Sat. 8, —tum Vibidius Balatroni. Nos, niſi damnoſè bibimus, moriemur inulti.

Damno, as, Condemno, *καταγινώσκω*, quandoque ablatiuo, quandoque genitiuo iungitur. Cicero 4. ad Herennium, Maiores noſtri ſi quam vnius peccati mulierem damnabant, ſimplici iudicio maleficiorum multorum conuictam putabant. Quo pacto? Quoniam, quam impudicam iudicauerant, eam venificij quoque damnatam exiſtimabant. Cicer. 1. Tuſcul. Sed plurimi contrà nituntur, animóſq; quaſi capite damnatos mortemulctant. ¶ Quando verò nõ apponitur pretium, vel peccatum, pœnáve peccati, accuſatiuo tantùm iungitur, & ſignificat culpo. Cicero 4. Tuſcul. Rerum naturam potius quàm errorem dãnare voluimus. ¶ Interdum accipitur pro exhæredare, *ἀποκηρύττειν*: vnde è duobus filijs alterum hæredem inſtitutum, alterum damnatum legimus, hoc eſt exhæredatione improbatum. ¶ Interdum pro compellere, obligare, & neceſsitate obſtringere. Terentius in Phormione, Tuus eſt damnatus gnatus, non tu. ¶ Compoſita à damno ſunt, Cõdemno & Prædemno, quod eſt antè damno. *προεπαγγέλλω*. Liuius libro 4, Totam culpam eius temporis in prædemnatum collegam transferentem, omnes tribus abſoluerunt.

Damnatio, onis, verbale, Damnandi actus. *κατάγνωσις*. Reorum acerbiſsimæ damnationes, Cic. in Piſo. Idem 4. Verr. Docuiſſémque hanc damnationem duci non oportere, &c.

Damnatorius, ria, rium, Cicero 5. Verrina, Verres in Xenonem iudicium dabat illud ſuum damnatorium de iugerum profeſsione.

Damnatoria tabella. Suetonius in Auguſto.

Damnatus, participium: vt, Damnatus capitis, vel capite, hoc eſt condemnatus. ¶ Interdum etiam idem quod obligatus vel aſtrictus. Vnde hæredes dicebantur Damnati ad præſtandum legatum, hoc eſt aſtricti & obligati. Pro quo veteres etiam dicebant Damnas. Item, Damnatus voti, vel voto, dicitur is qui iam eius cuius gratia votum fecerat, factus eſt compos. Et Damnare aliquem voto dicebantur dij, quum alicui tribuebant id cuius gratia votum ſuſceperat. Fiebant autem vota ferè ſub conditione, hoc modo, Mars pater, ſi mihi, populóque Romano hodie victoriam dederis, hoc ipſo in loco tibi ex marmore templum ſtatuam. Hoc voto ita facto, qui vouit, ſtatim factus eſt reus voti, nihil tamen cogitur præſtare, niſi adepta victoria. Vbi autem iam debellatis hoſtibus contigerat victoria, tũc demum dicebatur damnatus voto,

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc est, astrictus & obligatus ad persoluendum votum. Virgilius in Daph. Vt Cereri, Bacchoque, tibi sic vota quotannis Agricolæ facient: damnabis te quoque votis. Hæc ideò hic fusius notanda duximus, quòd ipsum etiam Macrobium altissimæ eruditionis virum, & plerosque alios, qui eius authoritatem sequuti sunt, ea in re lapsos videremus, qui arbitrantur eum dici Damnatum votis, qui iam vota persoluit. Hoc autem verum non esse, apertissimè conuincitur vno Liuij testimonio libro 7. ab Vrbe condita, Dictator (inquit) deorum quoque opes adhibendas ratus, inter ipsam dimicationem ædem Iunoni Monetæ vouit: cuius damnatus voti, quum rector Romam reuertisset, Dictatura se abdicauit. Et paulo pòst, Anno postquam vota erat, ædes Monetæ dedicatur. Audisne Dictatorem protinus parta victoria fuisse damnatum voti, quum tamen votum adhuc non persoluisset, quod subsequenti demum anno fuit persolutum? ¶A participio Damnatus sit compositum Indemnatus, non condemnatus. ἄμοιρος. Sallust. in Catil. Hi primò cœpere quenque pessimum, & omnibus inuisum, indemnatum necare. hoc est indicta causa & nulla præcedente condemnatione. Liuius libro 2. ab Vrbe, Eum indemnatum indicta causa non debere violari. ¶Composita à Damno sunt, Condemno, & Prædamno, quod est Antè damno. προεπαπαρίνω. Liuius libro 4. Totam culpam eius temporis in prædamnatum collegam transferentem, omnes tribus absoluerunt.

DAMOCLES, Δαμοκλῆς, Nomen proprium vnius ex assentatoribus Dionysij.

DAMOCRITA, Δαμόκριτα. Matrona fuit Spartana, Alcippi ciuis clarissimi vxor, quæ quum virum ab iis, qui contrarias in Republica partes fouebant, in exilium actum sequi prohiberetur, filiæque iam viro maturę edicto publico nubere prohiberentur, ne ex iis quispiam Alcippi vltor nasceretur: concepit animo facinus supra omnem muliebrem audaciã. Nam quum ex more fœminæ primariæ noctu in andronem quendam sacrorum causa conuenissent, Damocrita à filiabus adiuta, magnã vim lignorum quæ ad sacrificia parata erant, ad fores congessit, ignémque iniecit, vt intus omnes exurerẽt. Accurrentibus deinde auxilio viris, illa filias primùm, deinde etiam seipsam interfecit. Ex narrationibus amatoriis Plutarchi.

DAMOETAS, cum diphthongo œ, Δαμοίτας, Nomẽ pastoris: de quo Virgilius in Bucol. Dic mihi Damœta, &c.

DAMON, Δάμων, Nomen philosophi Pythagorici, qui cum Pithia arctissimo amicitiæ vinculo constrictus fuit. De quo ita Cicero libro 3. Offic. Damon & Pythias Pythagorei hoc animo inter se fuerunt, vt quum eorum alteri Dionysius diem necis destinauisset, & is qui morti addictus esset, paucos sibi dies commendandorum suorum causa postulauisset, vas factus est alter sistendi eius, vt si ille non reuertisset, moriendum esset ipsi: qui quum ad diem se recepisset, admiratus eorum fidem Tyrannus, petiit vt se ad amicitiam tertium asciberent.

DAMOPHILA, Δαμόφιλα, Lesbia poetria fuit, Sapphûs coætanea, cuius meminit Philostratus in vita Apollonij.

DAMOPHILVS Δαμόφιλος, Sophistæ cuiusdam nomẽ est, qui sub M. Antonino principe floruit. Autor Suidas.

DAMOSTRATVS, Δαμόστρατος, Philosophus, scripsit de piscibus libr. x x. Suidas.

DAMOXENVS, Δαμοξένος, Athenienſis comicus, cuius fabulæ nonnullæ memorantur ab Athenæo in Dipnosophistis.

DAN, Δάν, Vicus est in quarto à Paneade milliario euntibus Tyrum, qui vsque hodie sic vocatur, terminus Iudææ prouinciæ ad Septentrionem: de quo & Iordanis flumen erũpens, à loco sortitus est nomen. Ior quippe fluuium, siue riuum Hebræi vocant.

DANAE, per tres syllabas. Δανάη, Nomen Acrisij filiæ, quæ à Ioue in auri imbris effigiem conuerso compressa, Perseum peperit, qui auum suũ occidit. Ouidius 2. de Trist. Quid Danaen Danaésque nurus, matrémq; Lyæi.

DANAVS, Δαναός, Aegypti frater, Argiuorum rex, qui anno egressionis populi Israël trigesimo secundo, Sthenelo rege expulso, Argos tenuit, ibique quinquaginta annos regnauit: genuit quinquaginta filias, quæ ab aui nomine Belides dictæ sunt. Hæ vna nocte viros suos Aegypti filios interfecerunt, præter vnam Hæpermnestram, quæ Linum maritum seruauit. Vnde apud inferos supplicij loco illis præscriptum est, dolium pertusum aqua implere, è quo tãtundem effluat quantum infundatur. Inde originem traxit prouerbium, Dolium Danaidum: quod in auaros competit, quorum auaritiæ nihil est satis: aut in prodigos, quorum profusioni ne ipse quidem Pactolus satisfaciat: aut in homines futiles, qui arcana fidei suæ credita non queunt continere. Huc videtur allusisse Parmeno apud Terentium, Plenus rimarum sum: hac atque illac perfluo.

DANIA, κιμβρικὴ χερρόνησος, Septentrionalis Oceani Peninsula est, maritimæ Saxoniæ lateri adhærens: quam olim Cimbri habitarunt, quos postea Marius deleuit in Italiam irrumpere conantes.

Danista, Δανιστής, Fœnerator, creditor. Plautus Morigerus est mihi danista, qui de me argentum non petit. ἀπὸ τῶ δανείζειν, quod est mutuum dare.

Danisticus, Δανειστικὸς, Fœneratorius.

DANTES, Poeta Florentinus. regum & principum amicitiis clarus, cuius vitam scribit Volateranus lib. 12.

DANTISCVM, Nobile Poloniæ emporium est, ad mare situm, vbi Vistula amnis in Oceanum influit: Germani sua lingua vocant *Dant Zsuich*.

DANVBIVS, ἴστρος, Maximus Europæ fluuius, qui ortus in iugis Arnobæ montis Germaniæ, ex aduerso Raurici Galliæ oppidi, multis vltra Alpes millibus, ac per innumeras lapsus gentes Danubij nomine, immenso aquarum auctu, vbi primùm Illyricum alluit, Ister appellatus, sexaginta amnibus receptis, medio fermè numero eorũ nauigabili, in Pontum vastis sex fluminibus euoluitur. Hæc Plinius lib. 4. cap. 12. De Danubio sic Dionysius:

Arnoba mons pater est: cadit Arnobæ hiatu
Flumen, in Eos autem conuertitur axes,
Euxinóque salo prouoluitur: ora per æquor.
Quinque vomunt amnem, &c. ¶Ammianus quoque libro 22. Amnis (inquit) Danubius oriẽs prope Rauracos montes, limitibus Rheticis per latiorem orbem protensus, ac sexaginta nauigabiles penè recipiens fluuios, septem ostiis per hoc Scyticum latus erupit in mare, &c. Hunc, secũdum post Nilum facit Ausonius, & Ouidius libr. 4. de ponto, vbi de Scythiæ fluminibus.

Danunt quandoque à veteribus dicebatur pro dant: & Duis pro dederis. Plaut. Cui seruiturem dij danunt lenoniam. Nonius.

Dapalis, Dapaticus, Dapatice, vide DAPS.

Daphne, Δάφνη, Penei fluuij filia fuit, quæ quum vim Apollinis nõ posset effugere, implorato paterno nomine conuersa est in laurum. Vide Ouidium lib. 1. Metamorp. ¶Est item Daphne ingens lucus, & opacus, XL stadiis distans ab Antiochia Syriæ aquis fontanis irriguus, in cuius medio fanum est & asylum Apollinis. Autor Strabo libro 15, Stephanus præterea aliquot alia eiusdem nominis loca commemorat, quæ vide apud ipsum.

Daphnia, Gemma comitialibus morbis vtilis existimata. Plinius libro 37. cap. 10.

DAPHNIS, Δάφνις, fuit, teste Seruio, Mercurij filius, in Sicilia natus, iuuenis formosissimus, qui primus Bucolicum carmen inuenisse dicitur. postremò luminibus captus est, quòd ebrius cum aliena fœmina congressus esset, vt prædictum ei fuerat à nympha. Autor Suidas.

Daphnoides, Δαφνοειδὲς, Lauri species, bacchas habens è nigro rufescentes, quibus gustatis os atque guttur accenditur. Frutex est ramosus, crassiore, quàm laurus, folio. Autor Plinius libro 15. cap. vltimo. ¶Est item Daphnoides, clematidis species, mollia vitilia per terram spargens, quæ à Latinis Vincaperuinca appellatur. Vide suprà in dictione CLEMATIS.

Daphnon, Δαφνὼν, Lauretum dicimus, hoc est locum multis consitum lauris. Martialis lib. 10, Dispositi daphnona suo Torquatus in agro.

Daps, dapis, inquit Festus, apud antiquos dicebatur res diuina, quæ fiebat aut hyberna semente, aut verna: quod vocabulum ex Græco deducitur, apud quos idgenus epularum δαῖτα dicitur. Liuius 1. ab Vrbe, Tum sacrum factum, adhibitis ad ministerium dapémq; Potitiis ac Pinariis. Ibidem, Pinariis extis adesis ad cæteram venirent dapem. Quomodo verò dapes construantur, vide Catonem de Re rust. cap. 132. Cæterum dapes non solùm deorum, vel nostræ in sacrificiis deorum: sed etiam magnifici & opipari apparatus sunt. δείπνα. Martialis, Illa quidem lauta est, dapibúsque instructa superbis. Virgilius 4. Aeneidos Di ripiúntque dapes, contactúque omnia fœdant. Præterea cibos vitabiles & infandos dapes vocari, Nonius ex duobus Virgilij locis affirmat, quorum alter est Aeneid. 3. de Cyclope, Nam simul expletus dapibus, vinósque sepultus. Alter in Bucc. Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit.

Dapino, as, pen. prod. Significat dapes parare. Plaut. in Capt. Aeternum tibi dapinato victum, si vera autumas.

Dapalis cœna, Quæ diuersis & amplis dapibus constat. λιτοφόρε, δαψιλὲς. Plin. libr. 10. cap. 10. Pauonem cibi gratia Romæ primus occidit orator Hortensius, dapali cœna sacerdotij.

Dapaticus, a, um, Quod est amplum, magnificum: vt Negotium dapaticum. μίγα καὶ πλούσιον. Festus.

Dapaticè, aduerbium, Id est lautè. λιτοφόρως. Festus.

Dapsilè, aduerbium, Abundanter. δαψιλῶς. Sueton. in Vesp. Sed & conuiuabatur assiduè, ac sæpius rectè ac dapsilé.

Dapsilis, le, pen. corr. δαψιλὴς, Abundans, liberalis, largus. Plaut. Most. Triginta minæ, præterquæ alios dapsiles sumptus facit. Columella libro 4. cap. 27, Si autem continuis superioribus annis dapsili prouentu fatigata vitis fuerit, requiescere ac refici par erit. Idem Columel. libr. 4, At spionia dapsilis, musto & amplitudine magis vuarum, quàm numero fertilis. Δαψίλειαν largitatem, abundantiam rerum, liberalitatémque vocant: vnde nostri quoque dapsiles aliquando lautos, & liberales appellant. Plaut. in Aul. Iltas magnas factiones, dotes dapsiles nihil moror. Id est affluentes & largas.

Dapsa, apud veteres genus sacrificij quod fiebat aut hyeme sæuienti, aut vere: à Græcis δαὶς vocatur.

DARADVS Ptolemæo, Fluuius est Africæ, quẽ aliquot literis in fine abiectis, Plinius, Darat vocat lib. 5. cap. 1.

DARDANVS, Δάρδανος, Electræ, Iouisque filij nomen, qui quum Iasium fratrem interemisset, inde fugiens in Samothraciam primùm, & deinde in Asiam venit, locáque tenuit Hellesponto proxima: vrbémq; ibi Dardanum condidit, regionémq; totam Dardaniam appellauit: quã postea Tros Erithonij filius Troiam appellauit. Trois autem filius fuit Ilus, qui vrbem regiam à se Ilion appellauit. Ilus verò Laomedontem filium genuit, qui pater fuit Priami. Virgil. 3. Aeneid. Dardanus Iliacæ primus pater vrbis & autor.

Dardanarij. Qui omnia præmunt, vti demum carius vendant, προπῶλαι: dicti à Dardano quodam contaminatissimo & profligatissimo mago, à quo etiam Dardaniæ artes, à Columella vocantur magicæ. Eius sunt verba, At si nulla valet medicina repellere pestem, Dardaniæ veniunt artes.

Dardanium, Δαρδάνιον, Genus ornamenti, quod lacertis adhibebatur. Plinius lib. 33. cap. 3, cuius sceleris nos coarguimus illum primùm, qui auro dignitatem per anulos fecit, vt habeant in lacertis iam quiddam & virí quod è Dardanis venit: itaque & Dardanium vocabatur.

DARES, etis, Δάρης, Historicus Phrygius fuit, qui primus bellum Troianum cui ipse interfuerat, Græcè conscripsit, quod postea à Cornelio Nepote in Latinam linguam versum fuit. ¶Fuit item dares quidam ex comitibus Aeneę, qui cum Entello Siculo cæstuum certamine congressus, succubuit: vt refert Virgilius 5. Aeneid.

DARIDAEVS, Δαριδαῖος, Persarum rex fuit eo tempore, quo Apollonius Tyanæus ad Indos per Persidẽ iter fecit, hoc est tempore Tiberij, Caij, & Claudij Imperatorum.

DARIORITVM, Δαριόριτον, Oppidum est Venetorum, in Gallia Lugdunensi ad Oceanum situm: teste Ptolemæo lib. 2. cap. 7. Sunt qui existimẽt idem esse cum eo quod Galli vocant *Vennes en Bretaigne*.

DARIVS, Δαρεῖος, Nomen regis Persarum, qui trigintà sex annos regnauit: cui Xerxes filius ex Atosa Cyri filia successit in regnum. ¶Fuit & alius eiusdem nominis Persarum rex, qui Alexandri adolescentiam despicatam habens, bello eum aggressus est: quem tamen Alexander exiguis copiis facilè profligauit. Darius verò instaurato exercitu, prælio iterum congressus, ægrè fuga sibi salutem quæsiuit, vxore & filiabus hostium prædæ relictis. Post hæc de pacis conditionibus cum Alexandro agens, quum nihil impetrasset, redintegratis copiis tertiò congreditur, tandémque victus, quum se fugà victori eripere conaretur, à suis comprehensus est, & trucidatus. Hoc nomen habet penultimam productam, quoniam apud Græcos scribitur per α diphthongum. Claudianus in Epistol. ad Adrianum, Darium famuli manibus doluisse peremptum.

Daricus, penultima prod. Δαρεικὸς, Numisma priscum, Darij imagine percussum.

DARVERNVM, Δαρόβορον, Portus est Britanniæ insulæ, vnde breuissimus est ad Caletes traiectus. Autor Ptolemæus lib. 2. cap. 3.

DARVS Ptolemæo. Est fluuius Pannoniæ inferioris, quem Plinius libro 3. cap. 25. Drauum appellat. Hodie Moram vocant.

DASCYLOS, Bithyniæ oppidum Plinio & Pomponio lib. 1. Ptolemæus, Strabo & Stephanus Dascylium nominant, Δασκύλιον, vicinúmque lacum Dascyliticum.

Dasia, pen. prod. Δασεῖα, Densitas spiritus, & signum est vocalis aspiratæ, quod hac nota ' formatur.

DASSARETAE, Δασσαρῆται, Thraciæ populi, quos à tergo Epiro iunctos, Plinius scribit. De his Mela lib. 2. in descriptione Thraciæ.

DASTYLVS, Fui Gygis regis pater, teste Herodoto lib. Histor. 1.

Dasypus, huius dasypodis, Δασύπους. Animal est quod nos leporem, aut, vt aliis placet, cuniculum vocamus. Plin. lib. 10. cap. 63 Dasypodes omni mense pariunt, & superfœtant, sicut lepores. A partu statim implentur: concipiunt, quanuis vbera siccante fœtu: pariunt non cæcos. Ex quo loco satis constat, Plinium, Dasypodem à lepore distinxisse. Budæus tamẽ credit Plinium ea in re deceptum fuisse eo præcipuè argumento, nixus, quòd Aristoteles plerisque in locis dasypodem à lepore non videatur distinguere. Si tamen diligentius scriptorem illum excussisset, inuenisset locum manifestissimum, vbi ille duo hæc indubiè secernit, locus is est libro 1. de Historia animalium, vbi sic habet, Differunt præterea animantes moribus: nam aliæ mites, remissæ, ac minimè peruicaces sunt, vt boues: aliæ animosæ, peruicaces, brutæ omnino, vt sues syluestres: aliæ ingeniosæ, ac timidæ, δίκωλαφοι, κριὸλαγοι, καὶ δασύποδες: hoc est (interprete Theodoro) vt cerui, lepores, cuniculi. Polybius tamen libro 12, historiarum, cuniculum Latino nomine appellare maluit, non secus acsi Græca lingua animalis eius nomenclatura destitueretur. Ait enim nasci animal leporisimile, λαγίνεον λαγωμόρφον. Hisce argumentis adductus Erasmus, vertens adagium illud apud Græcos vsitatissimum, δασύπους κρὸν ἔπιδυμῶ, maluit Græcam dictionem seruare, quàm de re incerta quippiam temere pronuntiare.

Datarius, Datatim, Vide DO.

DATES, Vnus fuit è ducibus Darij, qui teste Herodoto libr. 6, bello apud Marathonem victus est.

DAVLIA, vel Daulis, Δαυλὶς Ptolemæo, Oppidum Phocidis fuit, olim subditione Terei regis Thracum. Vnde Philomela ab Ouidio Daulia dicitur, quòd in Daulide vrbe in auem sui nominis fuerit conuersa. Deflet (inquit) Threiicium Daulias ales Itym.

Daucus, Δαῦκος, Herba est similitudine fœniculi, candidioribus tamen foliis, & minoribus, hirsutisque, caule pedali recto, radice suauissimi gustus. Plura eius sunt genera, quæ vide apud Plinium libr. 25. cap. 9, Galli vocant. *Carotæ syluestres*.

DAVNVS, Filius fuit Pilumni & Danaes, & auus Turni, qui in Apulia regnauit: à quo etiam regio illa, Daunia dicta est. ¶Alter fuit Daunus prioris filius. qui ex Venilia sororeamata, Turnum suscepit. Virg. lib. 12, Dauni miserere senectæ. ¶Est quoque fluuij nomẽ in Apulia, vnde Horatius lib. 3. Carm. Ode 33, Qua pauper aquæ Daunus agrestium Regnator populorum, &c.

DAVNI, Italiæ populi, à Dauno duce Diomedis socero victi: horum opdum est Salapia, Annibalis meretricio amore inclytum, vt scribit Plin. lib. 3. cap. 11.

DAVNIA, Δαυνία, Apulia, à Dauno Illyricæ gentis claro viro, Diomedis socero, qui eam condidit.

DAVRISES, Herodoto circa finem libri 6. vnus ex Darij ducibus fortissimus, eiusdémque gener, qui in insidiis à Cariis cæsus est.

Dautia, quæ & Lautia dicimus, munuscula, quæ dantur legatis hospitij gratia. Festus.

D ante E.

De, παρὰ, præpositio est, quæ separata significat ἀπὸ, hoc est à vel ab, vel ex: vt, Audiui de patre meo. ¶Item περὶ, Cicero 3. de Orato. Oratio Crassi de colonia Narbonensi, & altera de lege Seruilia. ¶Item Propter. Terentius in Eunuch. Quantum me amas de fidicina haci ¶Item Deorsum, sicut Sus sursum: vnde, Súsque, déque fero. veteres dicebant: hoc est sursum, an deorsum res feratur, parui facio. ¶Item memorationem vim habet, vt Cicero scripsit de Officiis. ¶Composita verò aliquando detractionem notat, vt Decortico, Delibro, Deuestio, Depluмo, Depilo, Decaluo, Dearmo. ¶In aliquibus Deorsum, κάτω, vt Descendo, Desluo. ¶Interdum Non, vt Delumbe, quod est, non habens lumbos. ¶Interdũ actiua est, siue intensiua, vt Deamo, Deprauo. ¶Interdum diminutiua, vt Decresco, Defrutesco, ¶Interdum priuatiua, siue negatiua, vt desperatus, Demens, Dedecet. ¶Interdum localem vim obtinet, vt Deambulo. ¶Interdum deficientem vim sui simplicis indicat, vt Disco, Dedisco: Tego, Detego, Doceo, Dedoceo. ¶Interdum est honoris exhibitiua, vt Defero, Deduco. ¶Significat etiam quandoque In totum vel omnino, vt Demando. ¶Quandoque apertè, seu palam, vt Demonstro. ¶Componitur autem cum dictione incipiente ab a, vt Deamo: b, vt Debacchor: c, vt Decerno: d, vt Deduco: e, vt Deerro: f. vt Defero: g, vt Deglutio: h, vt Dehisco: i, vt Deiicio: l, vt Delabor: m, vt Demitor: n, vt Denudo: o, vt Deoscular: p, vt Depellor: r, vt Deriuo: s, vt Desudo: t, vt Detraho: u, vt Deuenio. ¶Patitur nonnunquam elisionem, metri gratia: sicut in Deinde, & Dehinc. Virgilius lib. 1. Aeneid. Oscula libauit natæ, d'hinc talia fatur. vbi elidituer e.

Dea, deæ, Fœmininum à Deus. θεὰ, θεᾶς, &c. Virgil. 1. Aeneid. –nec vox hominem sonat, ô dea certè. ¶Deæ triformis sacra, id est Hecates, quæ & Luna, & Diana, & Proserpina creditur esse: Luna quidem in cælo, Diana in terris, & Proserpina apud inferos. Ouidius 7, Metamorph. Auxiliaris dea. Ouidius 9. Metamorph. –quum te partu Lucina leuarit, Tollere quicquid erit, dea sum auxiliaris, opémque Exorata fero. ¶Vltrices deæ. Seneca in Octauia, Tartara testor, Erebíque deas Scelerum vltrices.

Deacinatus, adiectiuum: vt, Deacinatà dolia. à quibus absterſi sunt acini. Cato de Re rustic. cap. 26, Vbi erit lectum post dies triginta: si bene deacinata erunt dolia, oblimito.

Dealbo, Idem est quod album reddo, λευκάινω: vt Dealbare parietem, est album tectorium superinducere. Curtius ad Ciceronẽ, Nec solere duos parietes de eadem fidelia dealbare.

Deambulo, De loco ad locum ambulo: vel hinc inde ambulo, vt sit salutis vel relaxationis causa. περιπατέω. Terentius in Adelphis, Deambulare huc libitum est. Cicero lib. 1. de Legib. Quin igitur pergimus ad illa spatia nostra, sedésque, vbi quum satis erit deambulatum, requiescimus?

Deambulatio. Terent. in Heaut. Vel me hæc deambulatio, quàm non labo riosa, ad langorem dedit.

Deambulatorium, Locus in quo deambulamus. περίπατος.

Deamo, Valde, & ex animo amo. ἐράω. Terentius in Heaut. Næ ego sum fortunatus, deamo te Syre. Plaut. Truc. Magna mutauit Dinarchus hodie gaudia, mea dona Deamata acceptáque habita esse apud Phronesium.

Dearmatus exercitus, hoc est Exarmatus & spoliatus. Liuius 4. ab Vrbe, Consul triumphans in vrbem redit, Ciuilio Volsciorum duce ante currum ducto, prælatísque spoliis quibus dearmatum exercitum hostium sub iugum miserat.

Deartuo, as, quasi per artus incido. ἀπαρθρῶ. Plaut. in Capt. Tum igitur ego ærumnatus, deartuatus sum miser scelesti huius technis.

Deauro, as, Inauro, auro tego. χρυσόω, vnde Deauratus. διάχρυσος.

Debacchari, Propriè est præ ebrietate valde furere, περαίνειν: quanquã etiam debacchari dicimus eũ qui præ furore mentis suæ non satis cõpos, nihil consyderatè agit, & sine fructu tumultuatur. Terent. in Adelp. Si satis debacchatus iam es leno, audi si vis nunc. SAN. Egón' debacchatus sum in te, an tu in me?

Debellare, Bello vincere, vel capere. διαπολεμῶ, διαπολεμίζω. Et propriè Debellamus homines, Expugnamus castra, vrbes, naues, & huiusmodi. Plin. lib. 6. Darium Alexander debellauit. Liuius libr. 8. Debellatum est cum Græcis. id est finitum est bellum. Virg. 6. Aeneid. Parcere subiectis, & debellare superbos.

Debellatò, vice aduerbij. Liu. 10. bel. Pun. Scipionem velut iam debellatò, Vtricæ oppugnandæ intentum auertit fama redintegrandi belli.

Debellator, verbale: vt, Cruenti gurgitis debellator, apud Statium libro 9. Thebaid.

Debeo, es, debui, debitum, Pertinet ad omnia quibus deuincti sumus: quod vulgò *Teneor*, seu *Debitor*, aut *Obligatus sum* dicitur. ὀφείλω. Cicc. Planco. Perfice vt ne minus Respublica tibi, quàm tu Reipublicæ debeas. Idem Seruio. Homo & maximis meis beneficiis deuinctus, & propè omnium qui mihi debere aliquid videntur, gratissimus. πανάριστος. Plaut. in Curc. Beatus mihi videor, subduxi ratiunculam quantum æris mihi sit, quantúmque alieni fiet; dies sum si non reddo iis quibus debeo. Sallust. in Catil. Res autem opportuna videbatur, quòd is priuatim egregia liberalitate publicè maximis muneribus grandem pecuniam debebat. Sæpissimè verò pro Oportet. Cic. ad Attic. Si volent grati esse, debebunt Pompeium hortari vt sit amicus.

Debitor, διάφορος & χρέστης, ὀφειλέτης, teste Modestino, propriè dicitur is à quo inuito exigi pecunia potest. Cic. Att. lib. 3, Titinius debitoribus suis renuntiauit vt eodem fœnore vterentur. Idem pro Flacco, Fecit eadem omnia quæ nostri debitores solent: negauit se versuram vllam fecisse. Debitori creditam pecuniam condonare, Cicc. 2. Offic. Plin. in Paneg. Nam liberalitatem iucundiorem debitor gratus, clariorem ingratus facit.

Debitio. Ipse debẽdi actus, χρεωστεῖν. Cic. pro Planc. Perquam dissimilis est pecuniæ debitio & gratiæ: nam qui pecuniam dissoluit, statim non habet id quod reddidit: qui autem debet, æs retinet alienum. Gratiam autem & qui refert, habet: & qui habet, in eo ipso quod habet, refert.

Debitum, substantiuum. Dicitur æs alienum quod debetur, χρέος, ὄφλημα. Cicero in Oratione ad populum antequam iter in exilium, Fidei eon-

Universidad de Deusto
Biblioteca

duest in loco debitum retribuere.

Debitus,a,um,participium, Quod debetur. χρεοστόμενος. Idem in Phil. O fortunata mors, quæ naturæ debita,pro patria est potissimum reddita. ¶ Frequenter etiam apud Ciceronẽ accipitur pro Meritus, siue iustus. In Epist,ad Atticũ,Huic habiti à me honores nulli,nisi debiti : Idem 9. Philip.iustum ac debitum honorem alicui decernere.

Debilis,le,ex De,& Habilis,quasi parum habilis : hoc est malæ habitudinis,id est infirmus. ἀδυνὸς. Teret.in Adelp.Membra metu debilia sunt. Cic.3.in Catil.Infirmos sine illo,ac debiles fore putabam. Imbecillis ac debilis senex,Cic.pro Sestio.

Debilito,as,are,Debilem reddo. ἐξασθενίζω.Cic.in Vatin.Quæ leges sæpenumero Tribunitios furores debilitarunt & repressérunt.

Debilitari,passiué.Cic.2.de Finib. Turpe esse viro debilitari,dolere, frangi,succumbere.Ibidem, Recitatis literis,debilitatus atque abiectus cõscientia,repentè conticuit.

Debilitas,atis,Infirmitas. ἀδυνασία. Cic.1.de Finib. Vt succumbere doloribus,eósque humili animo imbecillóque ferre miserum est, ob eámque debilitatem animi,multi parentes reliquerunt.

Debilitatio.Cic.in Pisonem,Quid debilitatio atque abiectio animi tui?

Deblatero,as,are, ῥιπίζομαι, ψολίζομαι, Est stultè loqui,inquit Festus: nam βλάπτας stultos vocant Græci. Nonius verò deblaterare Obloqui, & confingere interpretatur.Plaut. Aulul. Vbi es tu,quæ deblaterasti iam vicinis omnibus. Me meæ filiæ daturum dotem? Gellius lib.9. cap.15, Deblateratis versuum multis millibus.

Decachinnari,est deridere,vt est apud Tertullianum, ἀποκαγχάζει.

Decachordum, δεκάχορδον, Instrumentum musicum decem chordas habens.

Decacumino,as,pen.cor.Cacumẽ præcido,sine cacumine prius. ἀκροτηριάζω. βλαστολογέω. Vnde βλαστολογία Theodorus decacuminationem vertit,&c.Colu.lib.6. Potest etiam vltimus sic disponi,vt adhuc tenera decacuminetur,ne altitudinem decem & quinque pedum excedat.Plin. lib.17.Similem & decacuminatio rationem habet,cupressi, Piceę,cedri: hæ enim detracto cacumine,aut ignibus adusto intereunt.

Decadorus,pen.prod, δεκάδωρος, Longus decem palmis.

Decalcatum,Calce litum. ἐφεστιμένον.

Decalogus, δεκάλογος.pen.cor.Sacrum volumen quod decem Legis præcepta continet.

Decalvo, ἀποκείρω,φαλακρόω, vide CALVO.

Decanto,as,penul.produ.Laudo,celebro, diuulgo. ἐπαγωλίζω. ¶ Interdum idem quod Iterum atque iterum repeto, & ad fastidium vsque inculco. ταυτολογῶ. Cice.ad Atticum lib. 5, Etenim hæc decantata erat fabula.Idem 3.de Orat.Græcus doctor qui alicui peruulgata præcepta decantet.Idem 3.de Finib.Quæ quidem res efficit ne necesse sit iisdem de rebus semper,quasi dictata decantare, neque à commentariolis suis discedere.

Decaphoron, δεκάφορον, pen.corr.Lectica quæ fertur à decem hominibus : sicut Hexaphoron,quæ à sex.

Decapolis, δεκάπολις,Regio Syriæ,Iudææ proxima : ita dicta à numero oppidorum,quæ sunt Damascus, Opoton,Philadelphia , Rhaphana: Scytopolis,antea Nysa: Gaddara,Hippon,Dion,Pella,Galasa,Canatha. Eadem & Decapolitana regio appellatur à Plinio lib.5.cap.18.

Decaprotis,pen.prod, δεκα πρῶτοι, Qui decaprotiæ munere funguntur, Cicero decemprimos vocat.Vlpian.l.& qui.ff.de mune.& hono. Decaprotoe minores etiam amnis xxv fieri iampridem placuit.

Decapulo,as.pen corr.Depleo,euacuo : à capulis deductum,quæ sunt vasa aniata,quibus oleum depleri solet.Plin.lib.15.cap.6,Quare sæpius die decapulandum.Vnde & Capulator.de quo suprà.

Decarchos, δεκαρχὸς à Græcis appellatur,qui decem præest militibus, quem Latini vocant Decurionem.

Decas, adis, δεκάς, Aliquid decennarium numerum continens.Hinc Liuij Decades dicimus,operis sectiones,quarum singulæ decem continẽt libros. Quanquam non desunt qui Liuium historiam suam in libros, non in decadas,voluint distribuisse : quorum opinioni quo minus accedam,faciunt decimo cuiq; libro præfixæ præfationes quæ reliquis nullæ præfiguntur.

Dacaulescio, scis,Caules,vel frondes amitto. ἀποκαυλῶμαι. Plinius libr. 19.cap.7, Raphanus vtique iucundior detractis foliis antequam decaulescat.

DECEATES, Populi Ligutiæ.Plin.lib.3.cap.5, Ligurum celeberrimi vltra Alpes Sallyi,Deceates,Oxybij.

Decedo,is.Abeo,discedo. ἀποχωρέω. Cæsius Ciceroni , Quod tibi decedenti pollicitus sum. Terent. Heaut. Decedet iam ira hæc : etsi meritò iratus est. Propriè verò à mandato custodiæ loco recedo : vt Consules de prouincia dicuntur decedere,& Præsides de vrbibus, Cicer.ad Attic. Non putet nos senatus antè oportere decedere quàm nobis successum sit. ¶ Decedere de summa,est de summa aliquid detrahi,eámque imminui.Terentius Adelph. Mea,quæ præter spem euenere, vtantur sine : De summa nihil decedet. ¶ Item Decedere,est Detrahi,siue minui. ἀποχωρίσθαι,λοιπὸν εἶναι : & sic eleganter habet datiuum. Lactant.lib.1.Id autem solidum existimandum est , cui nihil decedere : id perfectum , cui nihil possit accedere. ¶ Interdum idem est quod simplex Cedo , hoc est locũdo. Cicero Antequam iret in exilium , Ego inimicorum amentiæ salutis omnium causa decedam. Et paulo post , Si violentiæ impetu opprimimur, decedã pro omnibus vnus Tribunitio furori. ¶ Decedere via, est per errorem , siue honoris gratia digredi. ἐξίστασθαι τῆς ὁδοῦ. Suetonius in Cæs.Et quum luminibus extinctis decessisset via diu errabundus,tandem ad lucem duce reperto,per angustissimos tramites pedibus cuasit.Plaut.in Trin. Decedam ego de via , de semita,de honore populi. ¶ Decedere de suo iure,est non summo iure agere, sed aliquid sui iuris condonare comiter. τῶν ἀκριβῶν δικαίων ἐξίστασθαι. Cice.2.Offic. Est enim liberale.paululum nonnunquam de suo iure decedere, & interdum fructuosum. ¶ Rursus Decedere ponitur pro mori, ἀπαλλάττομαι. & per se plenum est, vt subintelligatur vita , tanquam de custodia & gubernatione corporis proficisci : vt eo modo dicatur Decessit , quo defunctus est.Cic.ad Atticum lib.1.Pater nobis decessit ad VIII. Calend. Decẽb. ¶ Decedere de statione vitæ , figuratè apud eundem in Catone , Vetat Pythagoras sine iussu Imperatoris de præsidio,& statione vitæ decedere. Ex dictis exemplis colligi potest quòd hoc verbum ablatiuum habet aliquando cum præpositione De, aliquando verò sine ea : vt Decedere via,vel de via. Decedere iure suo,vel de iure suo: Decedere officio, vel de officio,quod est contra officium aliquid facere. Sic Decedere instituto suo,vel de instituto,aut more suo. id est secus quàm quis solitus sis agere,mores mutare.

Decessor,verbale est à Decedo,Significans eum qui iam magistratu defunctus,decedit de prouincia,& successori suo eam tradit. Vlpian.in l. obseruare.ff.de offic.Proconsl. Rectè autem & ordine faciet,si edictum decessori suo miserit,significétque quo die fines sit ingressurus. Decessoré itaque Latinè vocabimus quem vulgò Prædecessorem vocant, cui scilicet in officio,aut alia quauis re succedimus.

Decessio,onis,& Decessus,us,ui. Cicero ad Quint.fratrem libr.1,Ego tibi spem maturæ decessionis afferebam. Idem Sulpitio lib.4, Is mecum sæpe de tua mansione aut decessione communicat.Cæsar 3.bel.Gal. Vulgò credebatur ab eius decessu ferere solitos.Celsus lib.3.cap.12,Sub decessu febris cibum sumat.

DECELIA,siue Decelea,pen.prod. δεκέλεια, Agri Attici locus est,in tribu Hippothoontide : cuius frequens mentio est apud Thucydidem.

Decem, Numerale,indeclinabile.à Græco δέκα. Terent.in Heaut.Decẽ dierum vix mihi est familia.¶ Hinc fiunt composita.Vndecim,Duodecim : & deriuatiua, Decies, Decimus,Decuplus, Denus, & Decenus : de quibus suis locis.

December, Nomen mensis , quòd decimum locum teneret antequam additi essent Ianuarius & Februarius , ἀπὸ τοῦ δέκα. Legitur & decembris, adiectiuum. Horat.2. Serm. age libertate Decembri Vtere. Hoc est ea libertate quæ seruis mense Decembri(tunc enim Saturnalia celebrabãtur)solet concedi.

Decemiugis, Currus quem decem equi iuncti trahunt. δεκάζυγος. Sueton. in Nerone, Aurigauit quoque pluribus modis : Olympiis verò etiam decemiugi,subaudi,curru.

Decempeda, pen. corr. δεκάπους, Pertica qua mensuratur terra, à numero pedum dicta : sicut Quinquepeda,à quinque pedibus.Cice.17.Philip.Vrbem iam peritus metator,& callidus decempeda sua Saxa diuiserat.Saxa hoc loco est proprium nomen amici Antonij.

Decempedator.Idem 13.Philip.Cauebat etiã L.Antonius,qui fuerat æquissimus agri priuati & publici decempedator.

Decemprimi dicũtur à Cicerone,qui δέκα πρῶτοι Græcè.Pro Rosc.Amer. Itaque Decurionum decretum statim sit , vt Decemprimi proficiscãtur ad L.Syllam,deceántque eum qui vir Sex.Roscius fuerit.

Decemscalmus.Actuariolum quod decem scalmis agebatur. Scalmus autem lignum illud est in quo remus aptabatur ad facilius remigandum. Cice. ad Attic.lib.16,Hæc ego consendens è Pompeiano, tribui actuariolis decemscalmi.

Decemuiri,Summus magistratus Romæ fuit,in cõsulum locum successus. δικασπόλοι. Cicero 1.de Orat. Dicant vel Græci, si volunt, vel nostri Decemuiri qui duodecim tabulas perscripserunt , quos necesse est fuisse prudentes.Liuius 3. ab Vrbe, Anno trecentesimo altero quàm condita Roma erat, iterum mutatur forma ciuitatis ab Consulibus ad Decemuiros, quemadmodum à Regibus antè ad Consules venerat. Translatio imperij minus insignis, quia nõ diuturna mutatio fuit : læta enim principia magistratus eius nimis luxuriauere, eó citius lapsa res est ; repetitúmque duobus vti mandaretur Consulum nomen imperiúmque.Budæus in Annot.

Decemuiralis,le : vt,Decemuirales leges , quæ sunt leges duodecim tabularum,quibus perferendis Decemuiri consulari potestate creati sunt. Liuius libr.3. Priusquam vrbem egrederetur, leges Decemuirales, quibus Tabulis duodecim est nomẽ,in æs incisas publicè proposuerut. ¶ Decemuirale collegium.Cice.6.Verr.Tum ex amplissimo decemuirali sacerdotes Pop.Romani,&c.

Decemuiratus,tus,Dignitas & officiũ Decẽuirorum.Cice.2. de lege Agra. Vetij Decemuiratum habeant,quos plebs designauerit.

Decendium.Spatium decem dierum. δεκαετία. nam Decẽnium,decem annorum dicitur.

Decennale,Quod est decem annorum, δεκαετὴς : vt,Bellum decennale.

Decennis,ne, Decem annorum, δεκαετὴς : à quo Decennium.Decennis fœmina,Plinius lib.8.cap.5.& 44,

Decies, aduerbium. δεκάκις, Plautus Stic. Quin & ipsa decies in die mutat locum.

Decimus,Vltimus ex Denario,vel vnus ex decem. δέκατος. Plaut.in Amp. Alter decumo pòst mẽse nascetur puer.

Decimum, aduerbium. Liuius 6. ab Vrbe , Nos reficietis decimùm Tribunos.

Decimanus,siue quod vsitatius est, Decumanus,Idẽ fere è est quod decimus. δέκατος. Quia tamen ita vsuuenire solet in rerũ natura, vt decima quæque sint maxima , factum est vt Decumanus accipiatur pro Magno. Vnde Decumana porta castrorum , quæ in his maxima est , erátque in postica castrorum parte,vt ex Cæsare libro 3.bell.Gal.intelligitur. ¶ Decumana oua, quæ cæteris maiora sunt : & Decumani fluctus dicuntur qui reliquos magnitudine superant.Nam & ouum decimum maius nascitur,& fluctus decimus fieri maximus dicitur,vt scribit Festus Pomp. Ouidius 11. Metamorpho. Vastius insurgens decimæ ruit impetus vndæ. ¶ Decumanus acipenser, apud Ciceronem 2. de Finib. ex Lucilio.

¶ Decum.

¶ Decumanus ager,ex quo decimæ recipiuntur.Cicero 5.Verr.Præterea omnis ager Siciliæ ciuitatum decumanus est. ¶ Et Decumanus limes, in limitatione agrorum, à magnitudine & longitudine dictus putatur , qui agrum ab Exortu æquinoctiali ad Occasum æquinoctialem secat.Nam alter ex transuerso occurrens,cardo appellatur à Septentrione in Meridiem ductus. Plin. lib.18, Linea hæc erit ab Exortu æquinoctiali ad Occasum æquinoctialem:& limes qui ita secabit agrum,Decumanus vocabitur. ¶ Decumani etiam(vt Asconius Pædia.docet)vocantur publicanorum principes, à quibus decumæ, siue decimæ exigebantur.Cicero lib.4.in Verrem,Decumani,hoc est principes, & quasi Senatores publicanorum,remouendas de medio literas censuerunt.

Decimæ,arum, siue Decumæ, Significat decimam partem quarumcunque rerum quæ soluitur principibus & sacerdotibus. δεκάτη, δεκατεύειν. Plautus,Vt decimas soluere Herculi. ¶ Legitur & Decuma in singulari numero. Cice.5.Verr. Affirmante se plus decuma non daturum. Idem de Natura deorum,Neque Herculi quisquam decumam vouit,quam, si sapiens factus esset.

Decimo, as, are, Est decimam partem detrahere. ἀποδεκατεύω, δεκατεύειν. Vnde Decimari legiones dicuntur , quando decimus quisque supplicio afficitur ab Imperatore, quod Polybius vocat τὸν δεκάτον ἀγεσθαι ἐπὶ θανάτου. Liu. lib.2, Cætera multitudo sorte decimus quisque ad supplicium lecti.Sic Vigesimare,& Centesimare dicitur.

Decimodia,vel Decemmodia,Vasis genus erat decem capiens modios : sicut Trimodia, quod tres capiebat modios. Columella libro 12.capi.18, Perennè fabricandæ decimodiæ & trimodiæ,& siscellæ texendæ & picandæ.

Decermina,Dicuntur,teste Festo,quæ purgandi causa decerpuntur : cuiusmodi sunt frondes sacræ,quibus in lustrationibus vti solent. καθαρσίων φύλλα.

Decerno,decernis,decreui,decretum, Propriè constituo, definio, siue de magnis rebus certam sententiam profero : vt Senatus decretum. ψηφίσωμαι. Cicero libro 1.Offic. Quare expectanda quidem magis est decernendi ratio,quàm decertandi fortitudo. ¶ Terentius in And.Quicquid peperisset,decreuerunt tollere,id est deliberauerunt. ¶ Interdum est ex potestate constituere:vnde Decreta fatorum,& sydera decernere fœlicitates infœlicitatesque mortalibus. ¶ Per translationem verò pertinet ad ea quæ sunt dimicationis. κρίνεσθαι. Liu. lib.1.ab Vrbe,Obuiam egressi,vt potius acie decernerent, quàm inclusi de tectis dimicarent.Virgil.lib.11.Aeneid.Ipsum armis,ipsum que iubet decernere ferro.

Decretus,a,um.participium à Decernor,verbo passiuo, idem quod Definitus,siue constitutus. ὡρισμένος.Cicero de Prouinciis Consul.Prouinciam despõsam,non decretam habere videtur.

Decretum, decreti, nomen substantiuum, Statutum, sententia. δόγμα, ψήφισμα.Plinius in Epistо. Decreta quibus damnati erant proferebantur. Cicero 4. Acad. Sapientiæ verò quid futurum est, quæ neque de seipsa dubitare debet,neque de suis decretis (quæ philosophi vocant dogmata) quorum nullum sine scelere prodi potest? Vnde Decreta Pontificum,constitutiones dicuntur. ¶ Decreta Senatus, τὰ βεβουλευμένα, τὰ ἀνειμμένα, à Consultis sic distinguntur ab aliquibus , vt Decretum dicant particulam quandam esse Senatusconsulti , vt quum prouincia alicui decernitur:tanquam Decreta sint specialia. Consulta generalia.

Decretorius,decretoria,decretorium,Ponitur pro iudiciario, in quo scilicet iudicium ferri potest, ἱερίσιμος : vt Dies decretorius, ἱερίσιμος ἡμέρα, qui & Criticus & Crisimus. ¶ Decretorium sydus vel tempus dicitur id ex quo de prouentu aliquarum rerum futuro sumitur iudicium. Plinius libro 18, Res summa vitium agitur , decretorio vuis sydere illo, quod caniculam appellamus : vnde & carbũculare dicuntur , vt quodam vredinis carbone exustæ.Idem,Aquila exoritur vesperi decretorio die, florentibus oleis. ¶ Aliquando dicitur quod est decretum , firmatum,extánque ad aliquid arguendum,iudicandúmve.Quintilianus,At quidam litigationibus suis illum modò ambitiosum declamanti sudorem præstitisse contenti , cum turba laudantium destituunt subsellia, pugnamque illam decretoriam imperitis , ac sæpe pulsatæ turbæ relinquunt.

Decerpo,decerpis,decerpsi,decerptum, ex De,& Carpo, Detraho, siue à re aliqua carpo , ἀποδίδωμι , ἀποσπάω : vt , Decerpere vuas. Plinius in Epistо. ¶ Decerpere fœtus arborum,Plinius libro 4.cap.12. ¶ Decerpere folia,Columella libro 5.cap.10.Horatius 1.Serm.Satyra 2, –quare(ne pœniteat te)Define matronas sectarier:vnde laboris Plus haurire mali est,quàm ex re decerpere fructus.Cicero 5.Tusc.Humanis autem animus decerptus ex mente diuina , cum alio nullo , nisi cum ipso Deo , si hoc fas est dictu,comparari potest.

Decerto , decertas , frequentatiuum. ἀμιλλᾶσθαι. Cicero pro Planco , Sed erat non iure,non legibus,non disceptando decertandum. Cæsar 2. bel. Ciui. Hoc animo decertabant , vt nullum aliud tempus ad conandum habituri viderentur.Idem 3. Bel. Ciui. Ne ciues cum ciuibus armis decertarent.

Decertatur, impersonale.Cicero 1. Offic. Quum verò de Imperio decertatur, bello gloria quæritur. ¶ Decertatus , participium.Statius libro 1. Theb.Fraternas acies,alternáque regna prophanis Decertata odiis,sontésque euoluere Thebas. ¶ Labores decertati, id est certando peracti, Claudianus 1,Paneg.

Decertatio,Verbale. Cicero 11. Philip. Quúmque harum rerum omnium concertatio Consulibus optimis & fortissimis comissa & commendata sit.

Decertatorius,decertatoria,decertatorium,vt Pugna decertatoria,Quintil. lib.6.cap.4.

Decet,Conuenit,honestum est,aptum est,consentaneum est tempori, loco ac personæ. πρέπει. Et modò personale est,in tertiis tamen duntaxat personis declinatum.Quid.de Remed. Lude, decent animos mollia regna tuos. ¶ Modò impersonale, habetque ferè accusatiuum. Cice.3. de Finib. Decet patriam esse chariorem nobis quàm nosmetipsos.Idem 5. Tusc.ula. Oratorem irasci non decet , simulare non dedecet. Nonnunquam etiam datiuum. Terentius Adelphis , Facite ita vt vobis decet. Plaut.Nobis decet esse bonis. ¶ Huic contrarium est Dedecet,quod est inconueniens,ineptum,turpe,siue inhonestum. ἀπρεπὲς, ἀσχῆμον ἐστι. Ouidius libro 6. Metamorpho. Admouíque preces , quarum me dedecet vsus. ¶ Compositum sunt,Condecet, & Dedecet, penulti. correct. A quibus Condecens, Indecens, Condecentia, Indecentia, Condecoro,& Indecoro,& Dedecoro.

Decens, Conueniens. πρέπων, ἁρμόττων.

Decentia,Conuenientia quædam & pulchritudo. εὐπρέπεια. Cicero secundo,de Natura deorum, In corporum etiam motione atque gestu multa cernunt subtilius, colorum etiam & figurarum tum venustatem atq; ordinem,&(vt ita dicam)decẽtiam oculi iudicant,atq; etiam alia maiora.

Decenter,aduerbium.Pulchrè,aptè,conuenienter. καθηκόντως. Cicero pro Cecin. Siquæ decentissimè descripta maioribus iura finium, possessionum,aquarum, itinerúmque sunt, hæc perturbari aliqua ratione, commutarique possunt.

Decido,penulti. producta. Abscindo,amputo. ἀποκόπτω. Plautus in Mercade.Decide mihi collum,si falsum ad te loquar. ¶ Per translationem vero significat determinare,διακόπτω. Horatius,Et post decisa negotia campo. Cicero 7. in Verrem , Quibus rebus omnibus actis atque decisis, producuntur è carcere. ¶ Eleganter etiam ponitur pro litem consensu mutuo dirimere,quod Transigere plerunq; Iureconsulti vocant : translatione sumpta ab iis qui rem controuersam scindunt , vt quisque partem æquam auferat, & à controuersia discedatur. Cicero 4.in Verrem, Res ad istum defertur , & istius more deciditur. Idem, Quæ cum reo transigat , pòst cum accusatore decidat. Vide Budæum in Annotationibus.

Decisio, decisionis, Determinatio, vel diremptio litium mutuo consensu, Cicero pro Cecin. Quid nostra decisio de æquitate, quid ratio interdicti de iure admoneant,vt iudicetis. Idem pro Roscio,Dicat decisionem factam esse quæ facta non est.

Decido,decidis,penulti.corre.Deorsum cado. διαπίπτω. Cicero 2.Offic. Picta omnia celeriter tanquam flosculi decidunt. ¶ Decidere equo, vel ex equo.Cæsar 1.bel.Gall.& Plinius lib.28.cap.3. ¶ Sic per metaphoram,Decidere spe,vel à spe,hoc est spem amittere. Terentius in Heaut. Quanta spe decidi!Liu.lib.7.bel.Maced.Antiochus postquam à spe societatis Prusiæ decidit.Ephesum ab Sardibus est profectus.

Deciduus,a,um, διαπίπτων : vt Folia decidua.Plinius libro 11.capi.37,de cornibus animalium , Omnibus autem caua , & in mucronem demum concreta sunt:ceruis tantùm solida,& omnibus annis decidua.

Decidium,pro occasu.Seneca Epistо.30.Bassus noster videbatur mihi prosequi se,& componere,& viuere tanquam superstes sibi & fortiter ferre decidium sui.

Decies, Decima, Decimare, Decimus, Decimodiæ, Vide DECEM.

Decipio,decipis.penulti.corre.Defraudo,deludo.à Capio compositum, ἐξαπατῶ.Cice.2.de Diuin.Nam illa amphibolia quæ Crœsum decepit, vel Chrysippum potuisset fallere.Quid.Epist.11,Vltimus est aliqua decipere arte labor.Terent.in And.Deceptus sum,at non de fatigatus.Cic. 1.Offic. Iam illis promissis non standum esse, quis non videt, quæ coacta quis metu,aut deceptus dolo promiserit?

Decipula,decipulæ,Instrumentum aliquod decipiendis vel auibus,vel muribus idoneum. παγίς. Pro quo & Decipulum,neutri generis dixit Apuleius lib.8.

Decircino,as,penul.corre.contrarium suo simplici circino, quod significat aliquid rotundum facio. ἀπονεύω. Manil.lib.3,Quem teretis natura soli decircinat orbem.

Deciremis, fœminini generis, Nauigij genus est, habens decem remorum ordines. δεκήρης. Plin.lib.7.cap.56, Quinqueremem instituit Nesichton Salamitius,sex ordinum Xenagoras Syracusius:ab ea decieremem Mnesigeton.

DECIUS, δέκιος, à decem, Viri proprium : quemadmodum à quinque Quintius.Decij tres, pater, filius & nepos dicti fuere, qui pro patria se deuouerunt : pater bello Gallico, filius bello Hetrusco, nepos eo bello quod Pyrrhus gessit pro Tarentinis. Cice.1. Tusc.ul.Si mors timeretur, non cum Latinis decertans pater Decius , cum Hetruscis etiam filius, cum Pyrrho nepos se hostium telis obiecissent.

Declamo, declamas, declamare, Est ficto themate se exercere. μελετῶ. Cicero 5.de Finibus, Quo in loco ad fluctum aiunt declamare solitum Demosthenem.Quid ius 2. de Arte,Sed neque declamet medio sermone differti.Nec sua vsfanus scripta Poëta legat. ¶ Contra aliquem vehementissimè declamare.Cicero 6.in Verrem,Ille autem insanus,qui pro isto contra me vehementissimè declamasset , postquam, &c. Idem Appio libro 3.Veruntamen est maiestas (vt Sulla voluit) ne in quenuis impunè declamare liceret.

Declamito, declamitas,declamitare,frequentatiuum.Cicero filius ad Tironem.Præterea declamitare Græcè apud Catsium institui,Latinè autem apud Brutum exerceri volo.Cicero 1.Tusc.ul.Vt enim antea declamitabam causas, quod nemo me diutius fecit : sic hæc mihi nunc simile est declamatio. Idem 5.Phil. Ipse interea decem & septem dies, vt digestio potius quàm declamatio videretur, de me in Tyburtino Scipionis declamitauit , sit im quærens : hæc enim ei causa solet esse declamandi. Idem de Claris Orat.Commentabar declamitans(sic enim nunc loquimur)sæpe eum M.Pisone,& Quin.Pompeio.

Declamator, declamatoris,Qui domesticis,scholasticisve meditationibus se exercet , vt postea seriis in causis sit paratior. Cicero in Orato. Non

Universidad de Deusto
Biblioteca

enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, sed perfectissimum & doctissimum oratorem quærimus.

Declamatio, declamationis, Est domestica exercitatio, vel scholastica, qua futuri oratores seriis causis solent præludere, parandæ eloquentiæ causa, vel locupletandæ. μελέτη. Solebant enim caulas acturi domi prius præmeditari ea quæ in foro essent dicturi. Pueris quoq; in ludis ficta quædam themata solebant præscribi quibus se præexercerent, & ad eloquentiam sibi viam sternerent. Cicero pro Muræna, Non placet mihi declamatio potius quàm perfalsatio. Idem pro Planc. Vulgaris & peruulgata declamatio.

Declamatorius, declamatoria, declamatorium, μελετητικὸς, προγυμναστικός: vt Genus dicēdi declamatorium. hoc est declamationibus magis quàm seriis orationibus accommodatum, hoc est non tam neruosum quàm ornatum, & ad ostentationem compositum. Cice. Quin. fra. lib. 3, Et ipse puer magis illo declamatorio genere duci & delectari videtur.

Declamatoriè, aduerb. More declamantium. μελετητικῶς. Hieronymus, More eorum qui declamatoriè solent loqui ad populum.

Declarare, Est apertè monstrare, plus enim est quàm significare: & tam ad facta quàm ad dicta pertinet. μηνύειν, δηλοῦν. Cice. Luceio, Itaque hoc sæpius dicendum, tibique non significandum solùm, sed etiam declarandum arbitror, nihil mihi esse potuisse tuis literis gratius. Idem, Declaravit id modò temeritas C. Cæsaris, qui omnia iura diuina & humana peruertit. ¶ Declarare Consulem veteres dixerunt pro eo quod est renuntiare, quum scilicet is qui Consulatu decedebat, collectis tribuum suffragiis, pronuntiabat quis futurus esset Consul. Cicero pro Muræna, Vt eiusdem hominis voce & declaratus Consul esset & defensus.

Declaratio, verbale, Cice. Planc. lib. 10, Rursus declaratio animi tui, quem haberes de Republica, quémq; habiturus esses, mihi erat iucundissima.

Declino, declinas, penul. produ. declinare. ἀποκλίνω, ὑπεκλίνω, ἐκκλίνω, μι, Significat deorsum aliquid flectere. Sed quoniam sæpius caput, aut etiam totum corpus declinando, periculum deuitatur, consuetudo inualuit vt pro vitare poneretur: & neque tantùm deorsum, sed quoquouersus se quis flecteret, idem significaret: quemadmodum in gladiatoribus videmus, qui vt petitiones aduersariorum facilius declinare possint, modò se huc, modò illuc, vel toto corpore, vel parte aliqua flectunt. ¶ Sed variè construitur. Ponitur enim vel absolutè. Cice. pro Sest. Magna rerum permutatione impendente, declinasse me paululum, & spe reliquæ tranquillitatis præsentes fluctus, tempestatémque fugisse. Vel cum accusatiuo. Cice. 1. Offic. Declinéque ea quæ ei nocitura videantur. Vel cum ablatiuo & præpositione. Idem Tusculan. 4. Quomodóque bona natura appetimus, sic à malis natura declinamus. ¶ Est & alia huius verbi significatio, quum scilicet ponitur pro deflectere, vel diuertere: & hoc quoq; aliquando cum accusatiuo. Cicero pro Planc. Brunduſium veni, vel potius ad mœnia accessi: vrbem vnam mihi amicissimam declinaui. Aliquando cum præpositione à. Cicero Attic. De Buthrotio negotio, vtinam quidem Antonium conueniam, multùm profectò proficiam: sed non arbitrātur cum à Capua declinaturum. Vel cum præpositione de. Idem de Finib. 5, Modò etiam paululum ad dextram de via declinaui, vt ad Periclis sepulchrum accederem. (Et transiaré. Idem de Amic. Vt etiam siqua fortuna acciderit, vt minus iustæ amicorum voluntates adiuuandæ sint, in quibus eorum aut de capite agatur, aut fama, declinandum est de via, modò ne summa turpitudo sequatur. id est de summo iure decedendum est, & aliquid amicitiæ condonandum, modò ne turpitudinem aliquam grauiorem subeamus.) Plautus in Aulul. Nam ego modò declinaui paululum me extra viam. ¶ Interdum pro Deduco, hoc est pro ab vno loco ad alium duco. Liuius 1. ab Vrbe, Nec ea culpa quam arguo, omnium Albanorum ducem sequuti sunt, vt &vos, si quò ego inde agmen declinare voluissem, fecissetis. ¶ Interdum pro alieno, eximo. Terent. in Hecy. Neque declinatam quicquam ab aliarum ingenio vllam reperias.

Declinatio, verbale. Curtius libro 7, Igitur Macedo lanceam omisit, quam Dioxippus cum exigua corporis declinatione vitasset, &c.

Decliuis, declíue. Deorsum inclinatus, atque incuruus. Cæsar 2. bel. Gal. Collis à summo æqualiter decliuis. Hircius 1. bel. Ciuil. Ab oppido autem decliui fastigio vergebat in longitudinem passuum circiter quadringentorum. Plinius in Episto. Nam mulier natalibus clara, moribus proba, ætate decliuis, diuidua, mater olim, &c.

Decliuitas, decliuitatis, Ipsa inclinatio. Cæsar 7. bel. Gall. Exiguum loci ad decliuitatis fastigium magnum habet momentum.

Decollo, decollas, decollare, De collo deponere: vt interpretatur Nonius, citans illud Cæcilij, Tibi tradidi, in tuo collo est, decolles caue. Significat etiam caput alicui auferre, quod veteres Securi percutere dicebant. ἀποβόθρῳ μάν, ὡς τραχηλίσω. Fenestella lib. 2, Quemadmodum Cæsar à piratis captus sit, vtque eos postea ceperit, & decollauerit. Suetonius in Calig. Miles decollandi artifex quibuscunque è custodia capita amputabat. ¶ Per metaphoram pro destituere, & frustrari, siue decipere. Plautus in Capt. Nunc ibo ad portum hinc: est illic mihi vua spes cœnatica: Si ea decollabit, redibo huc ad senem ad cœnam asperam. Id est si fefellerit ea spes, vel potius perierit, quasi collum fregerit. ¶ Quinetiam quod Varro Decollare dixit, Columella eandem rem tractans, deesse scripsit. Varronis verba hæc sunt, lib. 1. de Re rusti. cap. 2. Duo in primis spectāte videntur homines Italici in colendo, possēntne fructus pro impensa ac labore reddere: & vtrum saluber locus esset, an non: quorum si alterum decollat. & nihilominus vult colere, mente est captus, atque ad agnatos & gentiles est deducendus. Columella autem hæc, lib. 1, cap. 3, Porcius quidem Cato censebat in emendo, in spicióque agro præcipuè duo esse conſyderanda: salubritatem cæli, vbertatem loci: quorum si alterutrum deesset, ac nihilominus quis vellet incolere, mente esse captum, atque eum ad agnatos & gentiles deducendum.

Decolor, penul. corre. adiectiuum, Significat quod colore vitiato est, vel malè coloratum. διαφθορᾶς, ἀνοσίας. Tibullus, Quæ feret à celeri decolor Indus aqua. Plinius lib. 16. capi. 12, Frigida hyeme deterior, ac minus copiosa, & decolor. ¶ Decolor nonnunquam pro turpi & inhonesto accipitur. Ouidius in Episto. Deianiræ ad Herculem, Fama Pelasgiades subitò peruēnit ad vrbes Decolor, & factis inficianda tuis. ¶ Aetas decolor. Virgilius 8. Aeneid. Aureáque, vt perhibent, sub illo rege fuerunt Secula: sic placida populos in pace regebat, Deterior donec paulatim ac decolor ætas, Et belli rabies, & amor successit habendi. Vbi Seruius, Decolor ætas, vitiosa: in omni enim vitioso corpore inest pessimus color.

Decolòro, decoloras, penul. produ. Colore pristino priuo, aut colorem vitio. τὸ χρῶμα διαφθείρω, ἀμαυρόω, Lib. 2. ad Heren. Si tumore aut liuore decoloratum est corpus mortui, significat eum veneno necatum. Columel. lib. 12. cap. 16, Deinde vuas pro magnitudine binas, vel ternas inter se collocatas, in ahenum feruens demitti, & exiguum pati, dum decolorentur. Seneca Natur. quæst. 2, Decoloratur id cuius color vitiatur, non mutatur.

Decoloratio, verbale. Cice. 2. de Diuina. Sed & decoloratio quædam ex aliqua contagione terrena maximè potest sanguini similis esse.

DEICOONTES, Herculis filius fuit ex Megara Creontis Thebanorum tyranni filia. Autor est Homerus in Odyssea.

Decoquo, decoquis, penul. corre. Paulatim diminuere & coquendo absumere. ἀφυλάσσω. Plinius lib. 21. capi. 3, Neronis principis inuentum est decoquere aquam. Ita Decoquere mustum, vel aliud, ad tertias, & quartas, Columellæ, & Plinio sæpe. Vnde Decocta aqua, & Decoctum, ἀφύψημα. ¶ Plinius libro 22. capi. 22, pro conuertere accipere videtur quum dicit, Sic alligaris clauus, si ferri vel chalybis aliqua rubigo, aut panni marcor adfuerit nascenti, omnem illico succum alienum, saporémque in venenum decoquit. ¶ Interdum idem quod substantiam consumere, seu prodigere, & creditores solutione fraudare. χρεοκοπῶ, quod sæpe euenit iis qui gulæ omnia dedunt, aut qui scorta sectantur: translatione sumpta ab iis rebus quæ ad ignem diutius commoratæ, ad nihilum redigi solent. Et ferè intransitiuè ponitur. Cicero 2. Philip. Tenésne memoria, prætextatum te decoxisse? ¶ Interdum etiam transitiuè dicimus Decoquere patrimonium, vel Decoquere substantiam. Ita vsus est Spartianus, quum scribit Adriaum Senatoribus qui non vitio suo decoxerant patrimonium, pro modo Senatorij professionis expleuisse. Columel. lib. 12, Nam quanuis interdum emendatum sit perperam factum vel imprudentia aut negligentia, res tamen ipsa iam domino decoxit. id est detrimentum dedit. ¶ Tale quid in se habet Defrigo: vt, Hic defrixit, id est bona consumpsit.

Decoctor, decoctoris, Dicitur qui patrimonio absumpto ad inopiam redactus est. ἀσωτεύς. Cicero in Catil. Ex iis copiis quæ à nobis quotidie comparantur, magnopere contemno exercitum collectum ex senibus desperatis, ex agresti luxuria, ex rusticis mendiculis, & decoctoribus, ex iis qui vadimonia deserere, quàm illum exercitum maluerint.

Decoctum, decocti, substantiuum, Ius in quo aliquid decoctum est. Plin. lib. 24. capi. 9, Ad dentium dolorem, auriúmque decoctum eorum salutare. Vulgus Pharmacopolarum, *Decoctionem* vocat.

Decoctus, us, quartæ coniugationis. Plin. lib. 37. cap. 12. Et aliàs omnes gemmæ mellis decoctu mitescunt. Hoc est cum melle decoctæ.

Decoctura, ræ, Plin. lib. 23. cap. 1, Decoctura eorum veteres dysentericos, & cæliacos iuuat.

Decor, decoris, penul. produ. masculini generis (vt Valla lib. 4. cap. 15, docet) Pulchritudo est quædam ex decentia rerum personarúmque, in locis, temporibus, siue in agendo, siue in loquendo. ὥρα. Virgilius lib. 5, Diuini signa decoris, Ardentésque notate oculos. Cice. 1. Acad. Spoliauit enim virtutem suo decore, imbecillámque reddidit, quòd negauit in ea sola positum esse beatè viuere. ¶ Indefiunt composita, Indecor, & Dedecor, quæ idem significant quod turpis, vel inhonestus. Virgilius lib. 10. Nec tamen indecorem tua te regina reliquit. Statius lib. 3. Theb. Legimus indecores. Sallustius, Dedecores, inultique terga ab hostibus cædebantur. ¶ Inuenitur tamen hic & hæc Indecoris. Actius, Cuius sit vita indecoris, mortem fugere haud conuenit. Ex Nonio.

Decorum, decori, penul. produ. subſtantiuum: τὸ πρέπον Ciceroni: quod non tam ipsum honestum significat, quàm quod hominibus, & communi opinioni honestum videtur, & pulchrum & probabile. Cicer. 1. Offic. Quæ autem pars subiecta est eius generi, eam sic definiunt, vt id decorum velint esse quod ita naturæ consentaneum sit vt in eo moderatio & temperantia appareat cum specie quadam liberali. Ibidem, Hoc loco continetur id, quod dici Latinè Decorum potest. Græcè enim πρέπον dicitur.

Decorus, decora, decorum, penul. produ. Pulcher, decens, honestus. εὐσχήμων, πρεπώδης, σεμνός Plinius lib. 12. capi. 5, Sepes munita vallo arboris decora specie subter intuenti. Colum. lib. 6. capi. 1, Apenninus durissimos, omnémque difficultatem tolerantes, nec ab aspectu decoros. Cicero 2. de Natura deorum, Nos æris, argenti, auri venas penitus abditas inuenimus, & ad vsum aptas, & ad ornatum decoras. Virgil. lib. 1. Aeneid. —nanque ipsa decoram Cæsariem nato genitrix, &c. Horat. Epod. Ode 2, Vel quum decorum mitibus vuis caput Autumnus aruis extulit. ¶ Opponitur huic Indecorus, a, um, ἀπρεπής: & Indecorè, πρεπόντως: ἀσχημόνως.

Decorè, aduerbium, Decenter, conuenienter. πρεπόντως, καὶ πρέπουσῶς. Cice. 1. Offic. Sin aliquando necesitas nos ad ea detruserit quæ nostri ingenij non erunt: omnis adhibenda erit cura, meditatio, diligentia, vt ea si non decorè, at quàm minimè indecorè facere possimus.

Decus, decoris, penul. corre. & generis neutri, Honor, laus, ornamentum. τιμή, ἀξιοπρέπεια. Virgil. lib. 5, Oblitus decorísque sui, sociúmque salutis. Vnde Decora militiæ, laudes, honores, honestamenta militi in bello comparata, quales sunt coronæ, armillæ, & hastæ puræ quibus milites donabantur. ¶ Huius contrarium Dedecus, αἰσχύνη, quod pro ignominia siue infami turpitudinis genere sumitur.

Decoro, as, penul. corre. Orno, honesto, honorifico. κοσμέω, τιμάω. Horatius, At bene numatum decorat Suadela, Venúsque. Cice. 1. Tuscul. ex Ennij epitaphio, Nemo me lachrymis decoret, nec funera fletu Faxit. cur? volito docta per ora virûm. Cicero de Clar. Orat. Hæc omnia vitæ decorabat grauitas & integritas. Vide plura in dictione Decus. ¶ A Decoro fit Condecoro, pro honesto. Dedecoro, καταισχύνω, pro vitupero, siue turpifico. Terent. in Hecy. An quicquam pro istis factis dignum te dici potest, quæ me, & te & familiam dedecoras. Ex his omnibus patet quòd plus est Decus, quàm Decor: & Dedecus, quàm Indecorum: & Decoro, penul. corre. quàm Decoro, penul. produ. quoniam Decoro, penul. corre. significat honorifico: Decòro, penul. produ. pulchrum visu aut auditu reddo. vnde decòrum & indecòrum minus est quàm Decus & Dedecus.

Decortico, as, penulti. corre. Corticem detraho. ἀποξύω, περιξύω. Plinius lib. 6. capi. 39, Cædi intempestiuum quæ decorticentur. Scribonius largus Excastrare vocat.

Decorticatio, verbale. Plinius lib. 17. capi. 24, Quòd si angusta decorticatio fuerit, nihil nocet supradictis.

Decorum, Decorus, Vide DECOR.

Decotes, Dictæ sunt tegæ attritæ, quasi cotibus detritæ, atque consumptæ sint: habétque hæc vox penultimam productam. Festus.

Decrepiti, Extremæ ætatis senes: à crepando dicti (vt quidam volunt) hoc est à clamando, & conquerendo. ὑγιαίνοντες, περιλαλοῦντες. Aut à decrescendo, eo quòd incuruati, & contracti, minores fieri videantur. Aut certè ab adiectiuo creperus, quod anceps & dubium significat: propterea quòd vita eorum id ætatis in dubio sit constituta. Plautus in Asin. Atque vnam amicam ductet decrepitus senex. Terent. in Eunuc. Cum meo decrepito hoc eunucho. Cicero 1. Tuscula. Ex his igitur, hora octaua quæ mortua est, prouecta ætate mortua est: quæ verò occidente sole, decrepita.

Decrescere, Diminui. μειοῦσθαι. Martialis, Decreuêre greges, quum cadit agna frequens. Cice. 2. de Diuin. Ostreísque & conchyliis omnibus contingere, vt quum luna pariter crescant, & decrescant. Celsus lib. 3. cap. 6. Vbi febris decreuit, liberaliter oportet aquam tepidam potui dare. Plaut. Curc. Valetudo decrescit, accrescit labor.

Decretorius, Decretum, Vide DECERNO.

Decubo, as, penul. corre. Iaceo, quasi deorsum cubo. κατακοιμῶμαι. Apuleius, Decubantem excitaui feram.

Deculco, as, Idem quod eius simplex calco. πατέω. Plin. lib. 17. capi. 10, Alij in qualo pedibus in profluente deculcant.

Deculto, as, ex De, & Occulto, abiecto altero c, significat valde occulto. κατακρύπτω. Festus.

Decuma, æ & Decumanus, Vide DECIMA AE, arum, & DECIMANVS.

Decumbo, decumbis, Idem quod decubo, iaceo, recubo. κατάκειμαι. Cice. 3. Verrin. Quum Aponius in triclinio quod in foro straueraat, recubuisset. Hierony. Quintum iam diem decumbens lectulo, nimia festinatione dictaui. Columel. libro 7. capi. 9, Siquem mater decumbens oppresserit, cubanti subtrahat. ¶ Significat etiam ad mensam sedere. Plau. in Mercato. Ad cœnam vocat, venio, decumbo. Terent. in Phorm. Prior bibas, prior decumbas. ¶ Aliquando mori. Cicero 2. Tusculanar. Mittunt etiam vulneribus confecti ad dominos qui quærant quid velint: si satisfactum iis sit, se velle decumbere. Idem in prima Philippica, Quod gladiatores faciunt vt honestè decumbant, id nos principes terrarum faciamus.

Decupa, decupæ, Quid sit, à viris etiam doctis dubitatur, legitur tamen apud Ciceronem in Piso. Pistor domi nullus, nulla cella. panis & vinum à propola atque decupa. Quo loco legendum putat Budæus De cupa, duabus dictionibus: vt sit sensus, Pisonem non viuere frugaliter, & vt solent quibus cura rei domesticæ sit cordi: sed vinum à propolis emere, atque id è cupa. hoc est non diffusum aut asseruatum, sed quemadmodum è cupa affertur, hoc est penè musteum non enim futuris annis prouidebat.

Decuplus, a, um, Quod rei alicuius quantitatem decies in se continet. δεκαπλάσιος. Liuius 9. bel. Maced. Vti ea quoque decuplo tanto pluris, quàm quanti essent æstimarentur.

Decures, Antiqui pro decurionibus vsurparunt. Festus.

Decurio, decurionis, Dictus est, autore Vlpiano, quòd initio quum deducerentur Coloniæ consilij publici gratia, decima pars deductorum conscribi solita sit. δεκάρχης, δεκάρχων, δεκαπρώτων. vnde Cicero in Orationibus citat decreta Decurionum. Erant tamen alij Vrbani, alij Municipales Decuriones. Vrbanus Decurio turmæ præerat quæ duobus & triginta equitibus constabat. Varro autem tradit in singulis turmis equitum decuriones esse ternos. Itaque quum turma in tres decurias diuidatur, singularum decuriarum præfecti, Decuriones dicti sunt, ex eo quòd denis equitibus præsint. Est autem Decurionis militaris officium, conto scienter vti, turmales sub sua cura positos erudire ad omnia quæ equestris pugna depoſcit. Neque verò belli solum, sed domi quoque hac voce vtimur. pro eo qui præest cubicularijs. Sueton. in Domit. Saturius Decurio cubiculariorum. ¶ Decurio quoque palatij dictus est ab Ammiano, qui præpositus erat palatio, qui est ordo dignitatis. ¶ In municipiis Decurio idem creditur qui est Senator Romæ. Cicero pro Sest. Recita quæso Sexti, quid decreuerint Capuæ Decuriones. Plinius Iunior in Episto. Esse autem tibi centum millia numûm, satis indicat quòd apud nos Decurio es. Igitur vt te non Decurione solùm, verumetiam Equite Romano perfruamur, offero tibi ad implendas Equitis Romani facultates trecenta millia numûm.

Decuria, decuriæ, Manipulus decem militum, vel aliorum hominum: cui qui præest, Decurio nominatur. δεκάς. Columella, Classes etiam non maiores quam denûm hominum faciundæ, quas decurias appellauerunt antiqui. ¶ Decuria Senatoria. Cicero 4. Verrina, Hunc hominem iudicum numero habebimus? hic alteram decuriam Senatoriam iudex obtinebit: ¶ Decuria iudicum. Cicero 5. Philip. Totum denique comessationis Antonianæ chorum in tertiam decuriam iudicum scitote esse collectum.

Decuriare, Est milites conscriptos in decurias distinguere. συλλεχίζειν, καταλοχίζειν, διαστῆσαι, συσσῦναι, συμμορίας. Vnde Decuriati milites, hoc est in decurias distincti. διαλοχισμένοι. Cicero pro Domo sua, Quum desperatis ducibus decuriatos ac descriptos haberes exercitus perditorum.

Decuriatio, verbale. Cice. pro Plancio, Decuriatio tribulium, descriptio populi, suffragia largitione deuincta, &c.

Decuriatus, us, ui, Ipsa decuriatio. διάταξις. Liuius 1. bell. Pun. Et vbi ad decuriatum & centuriatum conuenissent, sua voluntate ipsi inter se decuriati equites, centuriati pedites coniurabant se fugæ atque formidinis ergo non abituros.

Decurro, decurris, decurri, & interdum decucurri, decursum, Deorsum, curro. καταδραμεῖν. Virgilius 2. Aeneid. Laocoon ardens summa decurrit ab arce. ¶ Item Decurrere, idem quod currendo accelerare, & festinare. Plin. Iun. Ad tacita suffragia, quali ad remedium decurrerunt. Liuius Qui positus fortè in statione pontis, quum captum repentino impetu Ianiculum, atque inde citatos decurrere hostes vidisset. ¶ Interdum idem quod confugere. Cicero pro Quintio, Ad hæc extrema & inimicissima iura tam cupidè decurrebas. Plinius Episto. 64, Ad tacita suffragia, quasi ad remedium aliquod decurrerunt. ¶ Decurrere etiam milites dicuntur, quum proposito certamine exercent sese. Liuius. Mos erat lustrationis, lacro peracto, decurrere exercitum, & diuisas bifariam acies concurrere ad simulachrum pugnæ. Virgilius 1. Aeneid. de Pallantis funere, Ter circum accensos cinctí fulgentibus armis Decurrere rogos, ter mœstum funeris ignem Lustrauere in equis. Suet. in Nero. Nobilissimus eques Rom. elephanto superſedens per catadromum decurrit. ¶ Interdum Decurrere idem est quod ad finem vsque currere. Cicero de Senect. Nec verò velim, quasi decurso vitæ spatio, à carcere ad calces reuocari. Idem pro Quint. Propè acta iam ætate decurs áque.

Decurritur, impersonaliter, pro confugitur. Cæs. 1. bell. Ciuil. Decurritur ad illud extremum atque vltimum Senatusconsultum. Liuius 1. bel. Maced. Decurrebatur tamen eò, vt ouans vrbem iniret.

Decursus, us, Actus ipse decurrendi. Liu. 1. ab Vrbe, Itáque ne subitò ex collibus decursu Albanorum intercluderetur ab oppido, terga vertunt. Decursus pro simulachro præliorum. Gel. lib. 7, Vt in decursibus ludicris, aut simulachris præliorum fieri videmus.

Decursio, Aliud verbale eiusdem significationis. Cice. 5. de Finib. Quem Tiberina decursio festo illo die tanto gaudio affecit, quanto L. Paulum quum regem Persen captum adduceret eodem flumine inuectum.

Decursorium, Locus in quo decurritur: Græci διαδρομεῖον, Galli *Licias* vocant.

Decurtatus, participium à decurto, Idem est quod mutilatus, bretiatus, ἐπικόπτω, ἀποκόπτω &. Cice. in Oratore, Mutila sentit quædam, & quasi decurtata. Plin. lib. 25. capi. 5, Leguntur autem tenuissimæ radices, breuésque, ac veluti decurtatæ etiam hæ.

Decus, vide DECOR.

Decussis, vt ex ipsa statim compositione apparet, decem asses valebat. Vitruuius pro numero denario, quam δεκάδα vocant Græci, non semel vsurpauit. Ita enim scribit libro 1. capi. 3, Platoni placuit denarium numerum ea re esse perfectum, quòd ex singularibus rebus, quæ monades apud Græcos dicuntur, perficitur decussis, quæ simul ac vndecim aut duodecim sunt factæ, quot superauerint non possunt esse perfectæ, donec ad alterum decussim peruenerit. Reliqua vide in verbo DECVSSO.

Decusso, decussas, decussare, Est ad decussis figuram redigere. hoc est res aliquas eo ordine collocare, vt inter se literæ Græcæ χ. aut Latinæ x. speciem præbeant. Ea enim figura apud Latinos vocatur Decussis: quia vt nos hodie, ita veteres quoque hac figura numerum denarium significabant. Quòd si literam x, per medium feces, relinquetur v, quæ figura denarij dimidium, hoc est quinarium numerum commonstrat. Vnde etiam Latini eam figuram quincuncem vocauerunt: & eas arbores quę ita erant collocatæ, vt huius figuræ v speciem referrent, dicebantur in quincuncem digestæ. Sed de hoc plura suo loco. Decussis verò, vt diximus, constabat ex duobus quincuncibus ita collocatis vt x literæ imaginem exprimerent. Inde Decussare, est aliquid ad eius figuræ imaginem redigere. Cicero de Vniuersitate, Hanc igitur coniunctionem duplicem in longitudinem diffidit, mediæque accommodans mediam quasi decussauit. Col. lib. 4, Nam duas regulas eius latitudinis quo pasti nator sulcum facturus est, in speciem Græce literæ χ decussābimus.

Decussatim, significat per decusses. κατὰ χιασμόν. Columel. lib. vlti. Rapam in alueo aut seria componito: deinde sicut consuerunt Salgamarij, decussatim ferramento lunato incidito.

Decutio, decutis, penul. corre. si, ssum, ex de, & quatio, quatiendo deiicio, demeto, decido, ἀποσείομαι. Liui. lib. 1, Rex velut deliberabundus in hortum ædium transit, sequente nuntio filij: ibi inambulans tacitus summa capita papauerum dicitur baculo decussisse. Columel. libro 11. capi. 2, Dum prorepentes oculi digito decuti possint. Liuius 5. bel. Pun. Murus turréſque quędam Cumis non ictæ modò fulminibus, sed etiam decussæ.

Decussus, us, ui, Decutiendi actus. Plin. lib. 11. capi. 37. Aliqui tunc scribunt decidere eum, rursúsque decrescere, facilem decussu.

Dedecet, penul. corre. Indécorum est, non decet. ἀπρεπεῖ ἐστι. Et modo personale est. Cicero 1. Offic. Vt siquid dedeceat in illis, vitemus & ipsi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ouid.6.Metamorph. Admouique preces,quarum me dedecet vsus.Cicero 1.Offic. Nam & ratione vti , atque oratione prudenter , & agere quod agas consideratè , omnique in re quid sit verum videre & tueri decet: contráque falli,errare, labi, decipi tam dedecet,quàm delirare & mente captum esse.

Dedecus, penulti.corre.Ignominia ex re turpiter gesta,probrum, turpitudo, μαγχώνη, ἀισχύνη. Cicero 2.Tuscu.Dolorem existimo maximum malorum omnium.M.t. Etiámne maius quàm dedecus?Idem Atti.lib.16, Ergo id erat meum factum, quod Catoni probare non possum, flagitij sentiret plenum & dedecoris.Idem pro Rosc.Amer.Sumptus effusi cum probro & dedecore.

Dedecorus,a,um,penulti.corre.Taci,lib.3.Sextus Pompeius.M. Lepidum vt socordem,inopem,& maioribus suis dedecorum, eóque etiam sorte Asiæ depellendum incusauit.

Dedecoro,as,are, Plaut. Bacch. Qui dedecorat te,me, amicos, atque alios flagitiis suis.Terent.Hecy.Et me,& te,& familiam dedecoras.Cicero 3. Offic. Dedecorantem & vrbis autoritatem & magistri.Sueto. in Nerone, Tanquam aliter illi non posint nisi morte succurrere dedecorato flagitiis omnibus.

Dedico,dedicas,penulti.corre.Consecro,religiosum facio,religione deuincio. ἀνιεράζω, ἁγιάζω, Liuius 1.ab Vrbe,Multa alia sacrificia,locáque sacris faciendis, quæ Argeos pontifices vocant, dedicauit. Cicero 2.de legi. Nam qui seipse norit, primùm aliquid se habere sentiet diuinum, ingenium in se suum sicut simulacrum aliquod dedicatum putabit.Ibidem, Mens, Fides, Virtus, Concordiæ consecratæ, & publicè dedicatæ sunt. ¶ Apud antiquos etiam legitur pro exponere.Cæcil.lib.1.Annal. vt citat Nonius,Legati quò missi sunt,veniunt,dedicant mandata.

Dedicatio.Cicero pro Domo sua, Nisi quem fortè illius castissimi sacerdotis superstitiosa dedicatio deterret.

Dedignor,aris.Indignum reputo,contemno. ἀναξιόω.Plin.in Paneg.Vt appareat , non supertbia & fastidio te amplissimos honores repudiare qui minores non dedigneris.Virgilius 4.Aeneid.Quos ego sum toties iam dedignata maritos.Ouid.1.de Ponto,Is me nec comitem,nec dedignatus amicum est.

Dedignatio, verbale Plin.in Pan. Quàm speciosum est enim, quòd disciplinam castrorum lapsam,extinctámque refouisti,depulso prioris secu li malo,inertia & contumacia & dedignatione parendi.

Dedisco,is,dedidici,Quod didici obliuiscor, μεταμανθάνω, ἀπομανθάνω. Plaut.Amph.Haud æquum facit,qui quod didicit id dedisceit.Cicero 3. de Orat.Ob eámque causam iuuentus nostra dedisceret penè discendo. Ouid.2.de Rem.amoris,Intrat amor mentes vsu,dedisitur vsu.Idem 3. Trist.Verba mihi desint,dedidicique loqui.

Dedo,is,didi,ditum,Significat in perpetuum do,vel totum subdo,siue in manus,potestatémve & arbitrium do. ἐκδίδωμι. Vnde Dedere se hostibus dicitur qui se in hostium potestatem tradit. Et traditio ipsa,deditio dicitur. Et qui ita se dedunt,dediticij vocantur. Plautus in Amph. Conuenit,vtri victi sint eo prælio,vtrum agros,aras, focos, séque vti dederent. Liuius libro primo, Sic ad supplicium Numitori Remus deditur. Cæsar libro primo,Heluetij omnium rerum inopia adducti,legatos de deditione ad eum miserunt. ¶ Forma deditionis describitur apud Liuium in deditione Collatiæ.Ita enim rex interrogauit,Estisne vos legatiori, oratoréque missi à populo Collatino, vt vos populúmque Collatinum dederetis ? Sumus.Est ne populus Collatinus in sua potestate? Est. Deditisne vos populúmq; Collatinum,vrbem,agros,terminos,aquam, delubra,vtensilia, diuina humanáque omnia,in meam, populique Romani deditionem ? Dedimus. Et ego recipio. ¶ Aliquando dedere est simpliciter dare. Teren. And. Verberibus te cæsum in pistrinum Daue dedam.¶ Dedere se angoribus aut voluptatibus, Cice.2. Offic.Dedere se libidinibus, Idem 1.Tuscula. Dedere se languori & desidiæ,Idem 1. Offic.Dedere aures suas Poëtis,Idem pro Archia.

Deditus,participium,Addictus:vt Deditus amori animus,Teren.in Hecy. Deditus amatoriis lenitatibus, Cic.1.de Finib. ¶ Deditus voluptatibus, aut Epicuro.Cice.1.de Finib. Deditus literis à puericia; Cice. ad Lentulum libro 1. ¶ Dedita opera,idem quod data opera.Cicero pro Roscio Amer.Quæ facitis.eiusmodi sunt vt ea dedita opera à vobis contra vosmetipsos facere videamini.Terent. in Eunucho, –apud Antiphonem vtreque,pater & mater ,Quasi dedita opera domi erant.

Deditius,a,um,Qui se in alterius imperium dedidit. ἐνδοῖος, ὑπήκοος. Curtius, Multitudo dedititiorum incolis nouarum vrbium cum pecunia capta dono data est.Cæs.2.bel.Gall.Quum ex dedititiis Belgis, reliquisque Gallis complures Cæsarem sequuti,vnà iter facerent. Cicero ad Brutum, Itaque id senatusconsultum plerique interpretantur etiam ad tuos siue captiuos,siue dedititios pertinere.

Deditio,verbale.Dedendi actus.Cice.pro leg.Manil.Spem deditionis non demit,obsidésque imperauit.

Dedocere, Est secus atque quis doctus est docere,vel falsum esse ostendere. μαθαιδάσκειν. Quintil.lib.2, Quanta in eluendis quæ semel insederunt vitiis,difficultas consequatur,quum geminatum onus succeden tes premat:& quidem dedocendi onus grauius ac prius,quàm docendi. Propter quod Timotheum clarum in arte tibiarum ferunt duplices ab his quos alius instituisset,solitum exigere mercedes quàm si rudes traderentur. Cice.1.de Finib. Si à Polyæno familiari suo Geometriam discere maluisset,quàm illam etiam ipsum dedocere.

Dedoleo,les.pen.cor.Non doleo,vel dolore me priuo,vel dolere desino. ἀπαλγέω. Ouid.lib.3.Fast.Quid me in desertis morituram Liber arenis Seruabas? potui dedoluisse semel.

Dedolo,as, Dolabra vel eiusmodi ferramento quæ scabra atque impolita sunt læuigo, ἀπογλύφω.Columel.lib.5.Hæc eorúmque similia pedamenta post putationem retractanda sunt,partésque eorum putres dedolandæ.Compositum est à verbo dolo:vnde mediam habet breuem. Marti.

libro 11,Fractáque fabrili dedolat ossa manu.Nam syllaba prior in verbo dolo corripitur. Iuuenal 1 nunc, atque animam ventis committe, dolato Consulis ligno. Errant itaque qui producendam esse præcipiunt.

Deduco,deduceis,penulti.producta. deduxi, deductum. Multiplex eius vsus est,siue constructionem spectes,siue significationem. Propriè enim significat ex superiori loco in inferiorem ducere.Et in ea significatione interdum habet ablatiuum sine alia præpositione quàm quæ in verbo includitur.Virgilius in Pharmaceutria Carmina vel cælo possunt deducere lunam. Sæpius tamen præcedente præpositione à,de,vel ex. Cæs.3. bel.Ciuil.Deducere de rostris conantem concionari. Cato de Re rust. capite centesimoquinquagesimoseptimo,de brassicæ vtilitatibus.De capite & de oculis omnia deducet, & sanum faciet. ¶ Aliquando de loco ad locum,siue de re ad rem ducere.Cicero Attic.libro septimo, Probata conditio est, sed ita vt ille de his oppidis quæ extra eam prouinciam occupauisset, præsidia deduceret. Sic dicimus, Deducere ex præsidiis & aliis locis cohortes,Cæsar tertio,bel.Gall.Deducere ex hortulis in Academiam, Cicero 2.de Natura deorum. Hirtius de bel. Alexan. libro 4, Deducere ex regno,pro priuare & auferre regnum posuit. ¶ Deducere de fundo.Cice.pro Cecin.Placuit Cecinnæ de amicorum sententia constituere quo die in rem præsentem veniretur,& de fundo Cecinna moribus deduceretur. ¶ Deducere de via. Cice.de Fato, Nec quum hæc ita sint , est causa cur Epicurus fatum extimescat , & ab atomis petat præsidium,eáque de via deducat.Atque hæc quidem magis propriè dici videntur quàm quæ sequuntur quæ translata potius sunt. Cice. Famil.1, Quod dat accipimus : quod instituit referre de religione, & sæpe iam retulit,ab eo deduci non potest.Id est retrahi,abduci,remoueri,reuocari.Quintus Cice.de Pet.Consu.Qui sine causa non amant,eos aut beneficio, aut spe, aut significando tua erga illos studia futura delinies, dans operam vt de illa animi prauitate deducas.Lactant.lib.4, Diximus nos men religionis à vinculo pietatis esse deductum , quòd hominem sibi Deus religauerit. ¶ Habet etiam interdum accusatiuum cum præpositione in.Cæs.bel.Ciuil.lib.3, Spe enim conficiendi negotij propè in noctem rem deduxerant.Plaut.Nunc nequis erret vestrum,paucis in viam Deducam,siquidem operam promittis dare.Liuius,Petebant enim ne se temere in causam deduceret.Ad eundem modum dicimus aliquem deducere in controuersiam , in iudicium , in ius. Item Deducere in fraudem,in discrimen,in periculum. ¶ Item cum præpositione ad.Cæs.lib. 8,Siqua hominum æquitate res ad otium deduci posset, id est traduci. Cicero pro Flacco, Sed sunt in illo numero multi boni, docti , prudentes,qui ad hoc iudicium dedicti non sunt.id est adducti.Idem ad Attic. lib.9.De gratia & de ope quid significares,mecum ipse quærebam:spe tamen deducebar ad eam cogitationem, vt te pro tua admirabili ac singulari sapientia de otio,de pace,de concordia ciuium agi velle arbitrarer. Lactant.lib.2, Homines autem ipsos ad tantam cæcitatem esse deductos,vt viuo ac vero Deo mortuos præferant. ¶ Interdum etiam deducere idem est quod subtrahere.Vnde Deducere cibum,est parcius solito cibum suppeditare.Terent.in Eunucho,Haud similis virgo est virginum nostrarum , quas matres student demissis humeris esse , vincto pectore, vt graciles sient : Siqua est habitior paulo, pugilem esse aiunt, deducunt cibum : Tametsi bona est natura, reddunt curatura iunceas. Vbi propriè(inquit Donatus) deducunt,pro subtrahunt,vel subducunt, quemadmodum hi faciunt qui fame accurare solent quo sint graciliores, formosioresque. ¶ Cice: lib.1.Acad. Vt contra omnium sententias dies plerosque deduceret.id est prolongaret:translatione sumpta ab araneis fila deducentibus. ¶ Pomponi.in Attel.Vocem deducas oportet,vt mulieris videantur verba. Vbi deducere significat quasi in tenuitatem ducere. ἰσχάνειν. Vnde & pro subtiliter , & nihil subrusticum proferre ponitur. λαλαπεῖν. Horat. Quum lamentamur non apparere labores Nostros, & tenui deducta poemata filo. Metaphora sumpta à lana quæ purgata in fila trahitur. Ad hunc etiam modum dicimus Deducere riuos,quum ex maioribus fluminibus aquam per riuulos in prata deriuamus. Virgil.1. Georgic. –riuulos deducere nulla Religio vetuit. id est diuertere. ¶ Significat item deducere,de summa aliquid demere.Cice. Offic. lib.1, Hæc igitur & talia circunspicienda sunt in omni officio , & consuetudo exercitatióque capienda vt boni ratiocinatores officiorum esse possimus : & addendo , deducendóque videre quæ reliqui summa fiat , ex quo quantum cuique debeatur intelligat. ¶ Deducere etiam is dicitur qui alicui officij gratia vel honoris præstat comitatum. Liuius, Frequentésque eum domum deduxerunt.Cice.Famil.10,Quúmque magna multitudo optimorum virorum,& ciuium me de domo deduceret, feci continuo omnes participes meæ voluptatis. ¶ Deducimus quoque sponsam marito,vel ad maritum vel amicam ad amantem.Cice.4.Ver. Hic est Docimus ad quem iste deduxerat Tertiam Isidori mimi filiam, Tibullus,Vt iuueni primùm virgo est deducta marito.

Deductio,onis,verbale à deduco, est actus deducendi. Vnde Aquarum deductiones dicimus, quum ex fonte aut flumine per riuos aqua deducitur.Cice.pro leg. Agr. Tum quæ erit in istos agros deductio ? Idem de Diuin.libro 1,Ex quo illa admirabilis à maioribus Albanæ aquæ facta deductio est. ¶ Non inelegantter etiam deductio significat detractionem minoris summæ à maiori. Cicero in Verrem , Certis nominibus deductiones fieri solebant.

Deductor,oris.Quin.Cicero ad M.fratrem,Huius autem rei tres sunt partes:vna salutatorum,quum domum veniunt,altera deductorum, tertia assectatorum.

Deerrare,est De via,siue ratione declinare. ἀφαμαρτάνειν , ἀποπλανᾶσθαι. Quintil.lib.10.capi.3,Frequenter etiam fortuita hoc cogitatio præstat, vt obuios non videamus,& itinere deerremus.Virgil.Ecloga 7,vir gregis ipse caper deerrauerat. Autor ad Herennium lib.1, Si transitionibus nullis vtemur,& si non deerrabimus ab eo quod cœpimus exponere.

Defalcare, Significat tollere & amputare,quasi falce abscindere. ἀποκλᾶν.

Defamo,as,penul.produ.Fama priuo,sicut diffamo. διαφημίζω.Gellius, Vt vocabula eorum quoque defamata atque deformia cum rebus ipsis viderentur.

Defæco,cum diphthongo,Significat à fæce purgo,quasi fæcem detraho. ἀπολυγίνω, διαβάλλω. Plin. lib.18, Per brumam vitem ne colito, vina tamen defæcari, etiam diffundi Higinus suadet. ¶ Hinc Vinum defæcatum dicitur, quando est à fæce repurgatum, & similiter omnia pura, inturbata,& sine sordibus,defecata dicuntur.ἀμίασμα,ἀπολυγυθύρια.Plau. in Aulular.Nunc defæcato demum animo egredior domo. id est ab angore purgato. Propriè Columella lib.vlti. Et defæcatum vinum in amphoras bonas adiicito.

Defatigo,as, actiuum verbum est , Significans lassum , & labore defectum reddo. καταπονῶ, καμάτῳ. Cicero 3.de Orat.Profectò nunquam conquiescam, neque defatigabor, antequam illorum ancipites vias rationésque,& pro omnibus,& contra omnia disputandi percepero. Idem pro Marcel.Noli in conseruandis bonis viris defatigari.Defatigare aliquem assiduo labore, Cæsar 7.bel.Gall. Cice.3.de Legib. Ille verò etsi tuus totus est ordo,gratissimámque memoriam retinet consulatus tui, pace tua dixerim,non modò Censores, sed etiam iudices omnes potest defatigare.

Defatigatus,participium,Idem significans quod labore confectus.Terentius in Andria,Deceptus sum,non defatigatus.

Defatigatio, verbale. Cicero de Senectute, Corpora quidem exercitationum defatigatione ingrauescunt.animi autem se exercendo leuantur.

Defectio, Defectiuus, Defectus, Defector, Vide DEFICIO.

Defendo,defendis,defendi,defensum,Significat tueor,auerto,prohibeo. ἀπαμύνω, ἀμύνω, προβάλλομαι. Duobus autem modis ab aliquo defendi dicimur : à patrono nostro , vel defensore : vt quum dicimus Sextum Roscium fuisse defensum à Cicerone. Altero modo dicimur defendi ab aduersario , hoc est ab iniuria , vel contra iniuriam aduersarij. Vt si nobis aduersarentur iudices, & Cicero tueatur, rectè dicemus , defendi nos à iudicibus : non quòd illi nos defendant, sed quòd præsidio Ciceronis ab illorum iniuria defendamur.Cice.lib.1.Offic. Qui autem non defendit , nec obsistit si potest iniuriæ, tam est in vitio , quàm qui, &c. Differt tamen defendere à propugnare,quia defensio est, quocunq; modo fiat:propugnatio autem,nonnisi per contentionem. Dicimus autem, Defendo frigus tibi:&,defendo te à frigore.Virgil.Eclog.7,Solstitium pecori defendite,iam venit æstas. Et paulo antè. Dum teneras defendo à frigore myrtos. Accipitur etiam interdum defendo pro arceo,siue depello.Gellius,Quin.Claudius defendebat hostes à pinnis facillimè.

Defensor, defensoris, Qui defendit.Cicero 3.Verrin.Sed ego defensorem in mea persona,non accusatorem maximè laudari volo. ¶ Paterni iuris defensor , & quasi patrimonij propugnator sui:apud eundem 1.de Orat.Et pro Rabirio,Custos defensórque iuris & libertatis.

Defensio. Cicero quarto,Acad. Vt ea pars defensionis relinquatur. Et pro Cluen. Innocentiæ defensio sæpe multorum improbitate intercluſa respirat.

Defenso,as,are,frequentatiuum.Plautus in Bacch. Noster esto, dum te poteris defensare iniuria.Sallustius, Arma capientes alios ab hostibus defensabant.

Defensito, defensitas, aliud frequentatiuum. προίσταμαι. Cicero libro primo, Offic. Si igitur non poterit siue causas defensitare , siue populum concionibus tenere , siue bella gerere:illa tamen præstare debebit quæ erunt in illius potestate. ¶ Defensitare causas , apud eundem , de clar. Orat.

Defero,penulti.corre-detuli,delatum,Idem est penè quod fero,vel affero. φέρω, προσφέρω. Plautus in Amph. Quid si è portu nauis huc nos dormientes detulit ? Regitque semper accusatiuum casum, & hoc aliquando cum datiuo. Plautus in Trin.Dimittam, vt te velle video, sed monstra hosce homines mihi : Hos ego quæro , quibus me oportet has deferre epistolas. ¶ Aliquando cum præpositione ad. Idem in Asin.Egón' vt non domo vxori meæ Surripiam in deliciis pallam quam habet,atq; ad te deferam: ¶ Aliquando cum præpositione in.Plinius libro 12.capi. 19,Hi recto cursu per sinus impellunt,atque à promontorij ambitu Argestæ deferunt in portum Gebanitarum.Et Plinius Iun.Defertur Megarus in Rhenum.Sic deferri in errorem, deferri in præceps. ¶ Significat quoque nuntiare,certiorem facere.Cicero Famil.15, Quæ ad me delata essent, scribenda ad vos putaui.Idem Famil.5, Quod scribis de beneficiis,scito à me & Tribb.milit.& præfectos, & contubernales duntaxat meos delatos esse:in quo quidem ratio me fefellit:liberum enim mihi tempus ad eos deferendos existimabam dari.Postea certior fum factus, triginta diebus deferri necesse esse,quibus rationes retulissem.Vbi deferre communiter pro denuntiare , exponunt. προαγγέλλειν. Solebant autem prouinciis præfecti decedentes,quum iam rationes suas deponerent , etiam eorum nomina qui se cum illis præclarè gessissent, deferre, quo & ipsi aliquando pro meritis suis aliquid beneficiorum à Senatu consequerentur. ¶ Interdum habet hoc verbum accusationem, præsertim quum post se habet accusatium nomen.ἀφαγγέλλειν, ἀπαρχὴν δίκης κατά τινος φέρειν, ἀπογράφειν. Plautus in Aulul.Ad Tresuros iam ego deferam tuum nomen.Cicero in Verré.Scrut cuiusdam nomen defertur:is accusatur, ficti testes in eum dantur.Vbi sciendum deferre nomen alicuius, non esse propriè accusare,sed ante accusationem apud iudicem vel magistratum aliquem de aliquo crimine denuntiare. ¶ Deferre quoque causam dicitur cliens ad patronum, quum eum consulit, & illi controuersiæ ordinem argumentúmque exponit. Cicero in Verré, Itaque ad me præter cæteros,hanc querimoniam Sicilia detulit lachrymis. ¶ Pertinet etiam ad dignitatem & honorem & vcuerationem , & officium. προσήκειν , ἀπονέμειν. καθήκειν ἔμοιγε. variisque modis ponitur ac

construitur.Li uius libro primo, Omnes Numæ Pompilio regnum deferendum decernunt.id est offerendum atque tradendum.Cicero Octauio , Quæ tibi non antequàm postulares , maiora quam velles , plura quàm saperes,detulit Senatus.Idem Trebatio,Vniuersum studium & benuolentiam ad te defero.id est tibi attribuo.

Delatus, delata, delatum, participium passiuum. Nauis in portum delata est,id est deuecta. καταχθείς. Hic delatus est lectica.id est deportatus.

Delator, delatoris, Occultus accusator dicitur, & caluniator. συκοφάντης. Plinius in Panegyr. Delatorum classis permissa omnibus ventis. Martial. Et delator habet quod dabat, exilium. Sueto.de Domit. Deferebatúrque vox eius, Princeps qui delatores non castigat,irritat.

Delatio, delationis, ἔνδειξις. Cicero pro Cluent. Qui sibi delationem nominis & capitis periculum ostentarat. Cælius Ciceroni, libro octauo, Illud mihi occurrit,quod inter postulationem,& nominis delationem, vxor à Dolabella discesit.

Deferueo,Feruere desino, ἀποζέω. Gellius,Interea puer venit, & olla deferbuerat.Per metaphoram,miteſco,placidus fio, ἡμερόομαι, καταβρύομαι. Plinius in Epitto.Quum iam satis ille primus impetus deferuisset, & languidior in dies ira ad iustitiam redisset.Cicero pro Cælio,Si splendor, si nitor, iam ista deferbuerint, iam ætas omnia, iam ista dies mitigarit.

Deferuescere, Feruorem amittere. ἀποζέω. Et per translationem,ardorem animi inuita ratione excitatum deponere. ἀποθυμᾶναι. Cicero quarto, Tusculanar. Aut rogandi, orandique sunt, vt siquam habent vlcisscendi vim, differant in tempus, dum deferuescat ira. Sed hoc per translationem,quasi ira sit ignis quidam animum incendens. Columella propriè pro refrigerari posuit,libro secundo,de fœno loquens, Prudentes agricolæ , quanuis iam illatum tecto non antè componunt quàm per paucos dies temerè congestum in se concoqui , & deferuescere patiantur.

Deferuefacio,Non significat refrigerare,vt nonnulli existimant,sed valde feruere facio,vt DE re significationem verbi augeat. διαζωπύρω. Cato de Re rustica.capite 157,Brassicam macerato bene, postea in ollam coniicito: deferuefacito benè:vbi cocta erit,aquam defundito.Plinius libro vigesimotertio, capite septimo, Radix caprifici, deferuefacta in vino, dentium dolores sedat.

Defetiscor, deponens compositum ab antiquo verbo fatiscor per mutationem a literæ in e,significat labore deficio. καμάτῳ λείπω. Terentius in Phormione,Hæc res mihi solicitudini est.Neque defetiscar vnquam ego experiri,er,Donec tibi id quod pollicitus sum,effecero. ¶ De huius verbi præterito inter Grammaticos non conuenit.Prisc ianus enim vult eius præteritum esse defessus sum , sicuti à fatiscor fessus sum. Contrà Diomedes fessus & defessus nomina esse vult , non participia , cuius sententia videtur verisimilior. Neque enim fessus aut defessus tempus vllum importat more participiorum , neque actionem aut passionem, sed idem omnino significat quod lassus, quod certè nomen esse nemo dubitat. Differunt autem hæc duo à participio fatigatus , sicut calidus & calefactus , quorum hoc & tempus & passionem significat , illud solam qualitatem.Sic fatigatus dicitur ille quem res aliqua fatigauit : fessus autem & defessus simpliciter qui labore deficit. Hinc compositum Indefessus,Idem quod indefatigabilis. ἀκάματος. Claudius libro primo , de Raptu , Proserpinæ. Indefessa ferat , nulla cessabimus hora, Non requies , non somnus erit , dum pignus ademptum Inueniam. ¶ Verba autem hæc fatiscor & defetiscor , in vsu non sunt , sed eorum loco vtimur verbo neutro fatisco , quod,einsdem est significationis. Columella , libro secundo , Sed omni solo quod prædictorum leguminum segetibus fatiscit,vna præsens medicina est,vt stercore adiuues,& absumptas vires hoc pabulo refoueas.

Deficio,deficis,ex de & facio, Significat deesse, vel non sufficere, & iungitur ferè accusatiuo. ὑστερῶ, ὑστέρομαι. Cicero tertia , in Verrem,Vererer ne mihi crimina non suppeterent,ne oratio deesset, ne vox virésque deficeret. Idem Seruio Sulp.Sed opprimor interdum, & vix resisto dolori , quòd ea me solatia deficiunt quæ cæteris (quantum mihi exempla propono) simili in fortuna non defuerunt. Et more suo hic fecit Cicero,vt per Desum, deficio exposuerit, Hinc Defectus: pro priuatione deducitur : de quo infrà. ¶ Legimus etiam Deficere absolutè positum pro deesse. λείπομαι , δέομαι. Hirtius , Quare neque tanti fum animi , vt sine spe castra oppugnanda ceiscam : neque tanti timoris vt ipse deficiam. Hoc paulo post alio modo dixit , Deficere animo. λειποψυχῶ. Martius (inquit) Rufus Quæstor in castris relictus à Curione , cohortatus suos ne animo deficiant, id est terreantur & animus desit. ¶ Inuenitur etiam cum accusatiuo pro derelinquere siue destituere positum : quanquam in sensu idem sit cum deesse. λειπολιποῦμαι, Cicero quarta , in Verrem , Iam me vires deficere cœperunt. Idem tertio , de Orato. Prudentia nunquam deficit oratorem. Cæsar , Frustra meæ vitæ subuenire conamini, quem iam sanguis , virésque deficiunt. id est ἐξαίμων γίγνομαι. Similem omnino vsum habet verbum Desero. Sallustius in Iugurtha , Sed de studiis partium , déque omnibus ciuitatis moribus , si sigillatim atque pro magnitudine parem disserere , tempus quàm res maturius me deseret. Haber autem deficio in ea significatione ferè semper ante se nominatiuum rei animatæ: vt Dies me deficit , Vox te deficit. ἐκλείπω, & Oratio illum deficit. Lactantius libro septimo, Non enim verendum est ne tam in bona causa deficiat oratio ; qui sæpe etiam malos copiosè ac fortiter defendisti. Cæsar,libro secundo,Ipsos res frumentaria deficere cœpit.Siquis tamen in his datiuo pro accusatiuo vtatur,non culpandus erit:frequentius tamen cum accusatiuo vsurpatur. Non rectè autem ita dicas per nominatiuum rei animatæ, Vxor me deficit:sed,à me deficit. ¶ Item Deficere cum accusatiuo significat non suggerere.Virgil.1.Geor. –quum iam glandes atque arbuta sacræ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deficerent syluæ,id est non suggererent glandes atque arbuta.Sic enim exponunt hunc locum plerique interpretes:quanquam non malè ibi deficerent pro deessent accipere possimus:vt Arbuta & glandes,nominatim esse intelligamus:syluæ autem,datiuum.¶Interdum absolutè ponitur pro finire,desinere. λείπειν ὕπνον : vt Hic præ mœrore defecit.Martianus,Tum demum id agere consilium erat,quum vita defecit.¶Construitur quandoque cum ablatiuo sine præpositione , & sic sumitur pro carere siue priuari.στερίσκεσθαι.Columella libro 3.de vite loquens,Quúmque transtuleris(inquit)de humido in aridum locum, vide ne priſtino alimento deficiat. Idem , Commodè fluunt , nec deficiunt sacro solo. Idem libro 3.passiuo vsus est,lugatum quadam parte deficitur:quadam superat.Et libro octauo,Qui si memoria deficitur quominus agnoscat cuiusque progeniem,pice liquida eandem notam scrofæ & porcis innotat.¶Capitur & pro dissentire, recedere seu rebellare, desciscere, desererе.ἀφίστημι,& tunc ablatiuo iungitur cum præpositione.Sallust.in Iugurt. Quod oppidum primùm omnium post malam pugnam ab rege defecerat. Deficere enim dicitur qui ab his quorum sub imperio sunt, desciscunt,& in hostium numerum se conferunt.Cicero Lælio,Difficile est amicitiam manere si à virtute defeceris. Liuius lib. 2, Eodem anno duæ coloniæ,Pomeria & Cora ad Aruncos deficiunt.Hoc est Romanos deserunt transeuntes ad Aruncos.Inde Defectores,qui transeunt de vno exercitu ad alium.ἀποστάται.

Defectus, a, um, participium à deficio vel deficior, habet significationem actiuam in voce passiua,vt Defectus robore animi.ἀδυνατῶν.Columel. Diligentis patrisfamiliàs est , primam quanque arborem senio defectam tollere,id est quæ deficit.Quintil.lib.3,Vt si obsessi & impares, & aqua cibóque defecti , de facienda ad hostem deditione deliberent. id est qui defecerunt. ¶ Defectus passiuè. Cicero in oratione antequam iret in exilium,Nunc vel solus defectus ad calamitatem,vel primus vocatus ad tale periculum,omnium animos iure debeo commouere.

Defectior,comparatiuus, & Defectissimus superlatiuus.Columel. in præfat.Sed siue fundum locuples mercatus est è turba pedissequorum lecticariorúmque defectissimum quenque annis & viribus in agrum relegar, &c.

Defectus,us,nomen,Significat penuriam,non vitium aut culpam, aut morbum.ἔλλειμμα. vt Defectu ciborum dedimus nos hostibus. Liuius lib. 4, Defectus alibi aquarum circa torridos fontes riuóſque ſtragem siti pecorum morientium dedit. ¶Interdum dicitur diminutio. Gellius lib.2, Sed de lunæ motibus solisque defectibus. Vnde Defectio solis & lunæ dicimus.Defectus animi,siue defectus animæ, (vt Celso moris est loqui) λειποψυχία,λιποψυχίαι Græcè dicitur. A nostris etiam animi deliquium,& verba linqui animo,& intermori,& deficere,& extinctæ animæ speciem præbere:quos Plinius & defectos animo quando que appellat.Defecta verò corpora,& defecti,sunt quos Græci ψαρωτοὺς,quasi ferlutos dicunt:& resolutionem ipsam ψάρωσιν dicunt,qui & syntectici vocantur,& syntexes defectiones, Plinius, Genus vnum quod bion vocamus,prodest stomacho dissoluto,& prægnantibus & defectis.Martial. Dulcia defecta modulatur carmina lingua,

Cantator cygnus funeris ipse sui.

Defectio,Recessio seu rebellio,vel militum ab Imperatore, vel ciuitatis à domino: qui dicuntur deficere , quum ab eorum gubernatione discedunt. ἀπόστασις, ἀποστασία. Liuius lib.1,Ob rediuas bellorum iras maximè solicitati,ad defectionem voluntarios traxere. Cice. 4. Tuscula. Omnium autem perturbationum fontem esse dicunt intemperantiam quæ est à tota mente,à recta ratione defectio.¶Aliquando dicitur diminutio & decretio,ὑπεκψις.Idem in Catone, Quoniam delectabantur ad defectiones solis & lunæ,multo nobis antè prædicere. ¶Sunt & defectiones in corpore humano , quales mulieribus à conceptu accidere solent.λιποθυμία.Plin.in proœmio lib.23,Pampini sanguinem excrean tibus,& mulierum à conceptu defectioni diluti potu prosunt. Quod genus etiam malaciam μαλακίαν in prægnantibus vocare Plinius solet. Est enim malacia in stomacho debilitas. Et in mari malacia pro tranquillitate capitur.

Defectiuus,a,um,quod est mancum.ἐλλειπτικὸς. Cice,lib.1,Offic. Etenim cognitio contemplatióq; naturæ manca,id est defectiua quodãmodo.

Defigo,defigis,penulti.product.defixi,Deorsum figo,implanto, immitto.καταπηγνύω,Columel.libro 2,Tum in terram benè paſtinatam & ſteratam rectum sarmentum defigito.Virgilius libro 3.Georgi. Altius & penitus terræ defigitur arbos,Esculus in primis.Cæs.bel.Ciuil.2,Asseres pedum duodecim cuspidibus præfixi,atq; hi maximis balistis missi per quatuor ordines cratium in terra defigebantur. Defigere sicam in corpore,apud Ciceronem. Defigere cultrum in corde, & Defigere gladium iugulo, apud Liuium. ¶Ex hac verbi significatione elegantes simul ac variæ translationes existunt : vt quum aliquem dicimus Pauore defixum esse,aut stupore mœstitiáve.Habétque singularem cum his no minibus animus & Oculus elegantiam. Cic.4.Acad.Aduersantur enim primùm,quòd parum defigunt animos. Idem pro Domo sua, At quam sententiam dixi? primùm eam quam populi sermo in animis vestris iam antè defixerat.Lactant.lib.2,Oculos suos ab alto deiiciunt,soloque defigunt. Cice.Philip.11, Quid eum non sorbere animo, quid non haurire cogitatione, cuius sanguinem non bibere cenſetis? in cuius possessiones atque fortunas non impudentissimos oculos spe & mente defige re? Plin.lib.8.cap.16,Quum pro catulis fœta dimicat,oculorum aciem traditur defigere in terram,ne venabula expauesçat.Cicero in Verrem, Acti.2.Vt non modò in auribus vestris, sed in oculis omnium sua furta atque flagitia defixurus sim. hoc est ita deprompturus & relaturus , vt non modò audiri, sed etiam fieri videantur. vel sic, Vt non modò auditui & intellectui perspicua sint , sed etiam sub oculis poni videantur. ¶Aliquando pro ferio vel transfodio, καταπεφάνθαι.Persius, Ore teris modico,pallétes radere mores Doctus,& ingenuo culpã defigere ludo,

Definio, definis, Termino, decerno, & quasi finiendo certos rei de qua agitur,terminos præscribo. Cicero de Somno Scipio. Sic habeto omnibus qui patriam conseruauerint,adiuuerint,auxerint,certum esse in cælo,ac definitum locum, vbi beati æuo sempiterno fruantur. Idem de Amicit.Altera sententia est quæ definit amicitiam paribus officiis ac voluntatibus.Sic Definire imperium, prædia, hortos:pro dimensa inter se diuidere. ¶Definire præterea est vocabuli alicuius vim describere & explicare finitione quæ constat genere,specie,differentibus,propriis,vt autor est Quintilianus libro septimo,capite quarto,& libro quinto,capite 10. Cicero libro primo,de Inuent. Quum autem nominis controuersia est,quia vis vocabuli definienda verbis est,constitutio definitiua nominatur.

Definitum est,pro eo quod dicimus Decreui,vel constitui.Plaut.in Cistel. Perge dicere.A. Anne vt etiam quid consultura est sciam? M.Perge eloqui,non remittam,definitum est.

Definitus,a,um,Certus,constitutus,attributus, assignatus. Cice. de Somn. Hic certus est in cælo,ac definitus locus.

Definitè,aduerbium,Expressè,manifestè.Cice.pro Corn.Balb.Lex id Gellia & Cornelia quæ definitè potestatem Pompeio ciuitatem donandi dederat,sustulisset.Plin.in Paneg.Nec magis definitè,distinctéque designat,qui Troianum,quàm qui optimum appellat.

Definitiuus,a, um, ὁριστικὸς : vt Definitiua constitutio.Cicero 1.de Inuent. Facti controuersia est,quando coniecturis causa firmatur, & constitutio coniecturalis appellatur : quum autem nominis,quia vis vocabuli definienda est,constitutio definitiua nominatur.

Desit,Deest,cum datiuo construitur.λείπει. Teren.in Eunuc.Nihilquum est,nihil desit tamen. Idem in Hecy. Nihil apud me tibi desieri patiar, quin quod opus sit, benignè præbeatur. Virgil.Ecloga 2, Lac mihi non æstate nouum, nec frigore desit.Vnde Priscianus, Deficio loco passiui desio facit,& deinde defectus.

Desioculus, Dicitur qui est captus vno oculo , quem luscum alio nomine vocitamus.ἑτεροβλέπων. Martialis lib.12,de importunis baliatoribus, Hinc desioculus & inde lippus.

Deflaccare, Vetus & prorsus obsoletum verbum est , quo antiquissimi vsi sunt pro attenere:autor est Nonius. Nisi fortè deflaccare quis malit legere,& à flocco eius originem trahere:vt Deflaccare propriè sit floccos consumere:quod fit quum vestes nimio vsu atteruntur. Huic coniecturæ illud etiam fidem potest astruere, quòd apud Plautum in Epid. vocantur deflocci senes, qui decrepiti sunt, & ita attriti vt vestis quæ floccos suos nimio vsu amisit.

Deflagro,as,penulti.product.Comburor,igne consumor.διαφλέγομαι, ἐμπυροῦμαι. & semper ablatiuum postulat.Cice.4.Acad.Fore tamen aliquando vt omnis hic mundus ardore deflagret. Idem lib.3. Offic. Ictu fulminis deflagrauit.Et 2.de Natura deorum.Dianæ Ephesiæ templum deflagrauisse. ¶Significat & per translationem, languescere, deferuescere. ἀποσβεσθαι. Lucanus libro 4,Sic deflagrare minaces Incassum,& vetito passus languescere bello. Liuius decimo, bell.Macedo.Sed interdum spes animum subibat deflagrare iras vestras , purgari suspiciones posse.

Deflagratio,deflagrationis.Combustio. ἐμπρησις, ἐμπρησμὸς. Cicero 3.de Finib. Quoniámque illa vox inhumana & scelerata ducitur eorum qui negant se recusare quominus ipsis mortuis terrarum omnium deflagratio consequatur.

Deflecto,deflectis,Torqueo,curuo.διαπαμπτῶ, ἀπονεύω.Columella libro 3,Quum tam satis amplum incrementum susceperit, ramum oliuæ deflecte,& ad crus arboris ficulneæ religa. Cicero lib.3.Offic. pro decimo per translationem posuit,Hoc autem de quo nunc agimus, id ipsum est quod vtile,in quo verbo lapsa consuetudo de via deflexit.

Deflexus, deflexus, nomen, Idem quod Curuatio. Columel. Ne deflexu frangatur.

Defleo,es,ere, Deploro. διαδακρύω. Plaut. Capt. -egóne non defleam Talem adolescentem? Ciceroni Afinius Pollio lib. 10,Itaque illud initium ciuilis belli defleui.Cicero 13.Philip.Sed hæc satis diu multúmque defleta sunt.

Deflo,as,are,Idem quod flare.πνέω,πνεύω.Plin.lib.28.cap.2, Cibus etiam è manu prolapsus reddebatur, vtique per mensas, vetabántque mundtiarum causa deflare.

Defloccati senes, Qui florem virium deposuere , quasi attriti. γέροντες ἠφανισμένοι. Metaphora tracta videtur à vestibus, quæ multo vsu floccos suos amittunt.Plaut.in Epid. Nam per vrbem adeò defloccati senes Quæritant me.

Deflorare,Idem est quod consputare,contaminare,vitiare, quasi floribus,& ornatu spoliare.μιαίνω.Liuius lib.7.bel.Maced.Erant qui fama id maius bellum,quàm difficultate rei,fuisse interpretantur:vno memorabili prælio fuisse debellatum , gloriámque eius victoriæ defloratam ad Thermopylas esse,

Deflorere,siue Deflorescere,Flores amittere,ἀπανθεῖν,ἀπανθίζεσθαι.Plinius lib, 17, Pessimum inter omnia, quum deflorescentem vitem, & oleam percutit imber:quoniam simul defluit fructus,¶Autor ad Herennium per translationem pro eo posuit quod dicimus,Vigorem amitto. ἀφαιμάσσειν. Formæ (inquit) dignitas, aut morbo deflorescit,aut vetustate. ¶Deflorescere apud Columellam lib,2.cap.12,accipitur pro flores acquirere & eosdem amittere,hoc est incipere, & desinere florere, Quum (inquit)totam spicam ædidit,octo diebus deflorescit,ac deinde grandescit diebus quadraginta.Vbi deflorescere non simpliciter accipitur pro flores acquirere,vt qui dam interpretantur, sed potius flores acquisitos amittere : vt hic sit sensus, Postquam frumentum ædidit spicam,statim flores acquirit,& eosdem intra octo dies amittit.¶Sic Efflorescere, est valde floridum fieri.ἀκμάζειν.Cice.in Lælio,Quæ tamen efflorescit amicitia,etiam si tu minus eam secutus fis.

Defluer

Defluere, Deorsum fluere, & propriè de fluminibus dicitur. καταῤῥεῖν. Plin. lib. 6. capi. 7,Defluit in Rhenum Moganus.¶Per translationem significat decurrere, delabi. Cice.in Lælio, Ad leues amicitias defluxit oratio.Sallustius in Iugurt.Vbi per socordiam vires, tempus, ingenium defluxere.hoc est quasi cecidere,& periere.Lactantius lib.3.pro in nihilum redigere posuit,Nauis sine gubernatore abit pessum:& corpus relictum ab anima,defluit.¶Quandoque defluere est secundo amne fluere, id est deorsum & versus locum inferiorem fluere. Sunt enim flumina aluei,quo mari propinquiora,eo deuexiora.Virgil.lib.3.Georgic. -vdisque aries in gurgite villis Mersatur , missúsque secundo defluit amni. ¶Defluere etiam dicitur quod ætate morbóve soluitur , ἀπορρεῖν. Vnde Defluere capillus dicitur.

Defluus,& Defluuium,ἀπόῤῥοια.Capillorum fluxus,ἀλωπεκία.Plin.Sed defluuia comarum facere dicitur. Idem , Hippocrates capillos mulierum defluos fricari raphanis iubet.

Defluxus,us,Idem quod defluuium.καθάρσεις.

Defodio,is,penul.cor.Sepelio,obruo. καταφύτω.Liu. Fuerántque defossi annis quindecim supra quingentos. loquitur de libris Numæ. Plaut in Prol.Aulul.Domi suæ defossam multis cum opibus aulam inuenit. Columella libro 8,pro fodiendo plantare & inserere posuit,quum dixit, Confestim ferobem defodiamus in limine stabuli , & viuam pecudem. quæ sit pustulosa,resupinam obruamus.¶ Defodere item est infrà,siue deorsum fodere. καταπάττειν. Idem lib.2,Paſtinatur terreni iugerum, ita vt solùm in altitudinem trium pedum defodiatur.

Defossus,us,ui,Plin.lib.19.cap.8.Area in defossu cauata.

Defœtus, si Latinum sit, idem erit quod effœtus, hoc est fœtui per ætatem inidoneus. Quod tamen haud scio an apud classicos scriptores reperiatur. Nam quod ad illud testimonium attinet quod ex Ibide Quidij adduci solet,Sit quoque, quod rarum est, solito defœta fauore Fortunæ facies inuidiosa tuæ : in castigatioribus exemplaribus defecta legitur, non defœta. Similiter apud Columellam in præfatione libri primi defectissimum legi debet,non defœtissimum.

Defomicatum, lignum dixerunt antiqui , quod à fomitibus quibus confoueri solet,erat succisum.Festus.

Defore, pen. cor. compositum à fore,idem significans quod defuturum esse. ἀλλάσειν. Cice.de lege Agrar.contra Rullum, Verùm arbitrantur non defore qui illam restituerent.

Deformo,as, Dextruo, & quasi de forma deiicio,pristinam bonam formam aufero,ab integra forma ad corruptam traduco. ἀπομορφόω,ἀμαυρόω.Lactan. de Opif. Dei, Quàm mirabili, Quàm diuina ratione molitus est,vt tamen hiatus ipse nasi,oris speciem non deformaret.Autor ad Heren. lib. 1, Qui sunt qui Italiam deformauerunt? Cicero de Aruſp. resp.In qua Pompeium ornat,an potius deformat? ¶Item Deformare est figurare,deliniare,& noua forma insignire, διατυπόω. Vitru.libro 6, Tragicæ scenæ deformantur columnis,signis,& regalibus rebus.Idem, Architectus graphidis peritus,vt deformare posit lineis imitationem quam velit,ædificiorum.

Deformatio,onis,verbale.Liu.9. ab Vrbe,Vt suæ quisque conditionis oblitus, ab illa deformatione tantæ maiestatis , velut à nefando spectaculo auerteret oculos.

Deformis & hoc deforme,Turpis, fœdus, non formosus. ἀισχρός. Plinius in Epistо.Placuit locus in quo fuit aliquando domus(vt audio)pulchra, nunc deformis ruinis.Cicero pro Cælio,Id nunquam tam acerbè feret M. Cælius , vt eum pœniteat non deformem esse natum. Liuius primo, ab Vrbe, Quòd vix Albanorum oculi tam deforme spectaculum ferre possent.Cicero Marcello libro quarto, Nec eam diligere minus debes quòd deformior est.Deformius nihil est ardelione sene

Deformitas,atis,Turpitudo,formæ infœlicitas. ἀμορφία, ἀισχρότης Cicero primo,de Legib.Deformitas animi,& corporis prauitas.Idem in Offic. Nullum est maius malum turpitudine : quæ si in deformitate corporis aliquid habeat offensionis, quanta illa deprauatio & fœditas turpificati animi debet videri?

Deformiter, aduerbium.ἀισχρῶς. Quintil.lib.8.cap.3, Iunctura deformiter sonat.

Defraudare, vel per syncopen defrudare, est per fraudem cuiquam aliquid intercipere , vel circunuenire aliquem. περιποιέομαι , ἀπονοσφίζω. Plautus, Afin. Nunc verba in pauca conferam quid te velim, Viginti iam vsus est filio argenti minis , Face id vt paratum iam sit. 1. Vnde gentium? D. Me defraudato. 1. Maximas nugas agis: Nudo detrahere vestimenta me iubes.Defrudem te ego?ageſis, tu sine pennis vola. Téne ego defrudem,cui ipsi nihil est in manu:Nisi quid tu porrò vxorem defraudaueris.¶ Defraudare genium,est interrumpere voluptatem, & naturæ quod appetit negare. Terent. in Phorm. Quod ille vnciatim vix de demenso suo,Suum defraudans genium,comparsit miser.Contrà,Indulgere genio,est voluptati operam dare,& quocunque nos naturæ appetitus trahat, subsequi. Quæ loquendi formulæ inde tractæ sunt, quòd antiqui Genium vocabant naturæ deum , hospitalitatis præsidem. Vnde etiam Homo genialis,dicitur liberalis & hospitalis,& splendido apparatui assuetus.

Defrænatus,a,um,Idem quod effrænatus,hoc est indomitus, quasi sine fræno. ἀχάλινος. Ouid.1.Metamor. Et defrænato voluuntur in æquora cursu.

Defrico,as,penul.corre.Idem quod simplex frico. καθαλοάω. Columel. lib.2,Totúmque eorum palatum sale defricato. Autor ad Herennium, Nam vt fortè hic in balneas venit,cœpit, postquam perfusus est, defricari.

Defrigescere,Idem quod frigescere. καταψύχεσθαι.Columella libro 12. capi.20, Iubebis rutabulo ligneo agitari quod decoxeris, eo vsque dum defrigescit.

Defrigo,gis,xi,διαλοπάω,vide in dictione DECOQVO.

Defringo, defringis, Idem quod frango,vel decerpo. ἀποῤῥήγνυμι. Columella libro sexto , Plerunque fit vt aut crure aut cornibus boum ramuli vitium defringantur.Virgilius secundo,Georgi. Aut summas defringe ex arbore plantas. Cicero pro Cecin. Qui prætereuntes ramum defringerent arboris.

Defrugo,defrugas,penul.prod.Omnem fructum exhaurio. καρπίζομαι, ἀκαρπίζομαι : vt faciunt quædam legumina, quæ etiam Theophrastus καρπίσμιδα appellat. Agricola itaque agrum defrugare dicitur quum id genus seminis serit , vel quum nimia fœtura exinanit agros, vel per inscitiam aut negligentiam perdit,lacessitve fruges: vt quum vel festinata sementis est vel serotina.præproperéque aut præposteré quid agit. Plinius libro 18, Oraculum illud magnopere custodiendum , Segetem ne defruges. Columella , Constat segetem nimia defrugatione exinaniri.

Defrutum,à deferuendo(vt inquit Palladius)Vinum decoctum:Plinio autore,vsque ad mediam partem. ἕψημα, ἕψητον, παρέκχυμα. Hippocrati. Sapa verò à sapiditate , mustum est ad tertiam partem decoctum. At Columella aliter , Mustum inquit quàm dulcissimum , decoquitur ad tertias:& decoctum,sicut suprà dixi,defrutum vocatur.Sic Nonius,Sapa, quod nunc mellacium dicimus, mustum ad mediam partem decoctum : defrutum, si ex duabus partibus ad tertiam redigatur deferuefaciendo.

Defrutare,Mustum decoquere,vt inde defrutum fiat. ἕψω.Columella lib. 2,Sed defrutum quoque facere & defrutare vinum licet.

Defrutarius,defrutaria,defrutarium,ἑψητικός: vt Vasa defrutaria apud Columellam libro 12. capi. 9, dicuntur quæ ad defrutum idonea sunt. Sic Cella defrutaria, apud eundem libro 1.capite 6, Pars autem fructuaria diuiditur in cellam oleariam , torcularium , cellam vinariam, defrutariam.

Defugere,Recusare,in totum fugere. ἀναδύεσθαι. Cæsar 6.bel.Gal.Aditum eorum sermonémque defugiunt,nequid ex contagione incommodi accipiant. Cice. pro Sylla, Itaque attende iam Torquate , quàm ego defugiam autoritatem Consulatus mei.Lactant.lib.5,Non defugi hunc laborem , vt implerem materiam quam Cyprianus non est exequutus.

Defunctorie,vide DEFVNGOR.

Defundo,Effundo,& interdum idem quod Fundo.διαχέω.Cato de Re rust.Aquam defundito non omnem,eò addito oleum.Columella,Postea quùm refrixerit,in vasa defundas,& operias.

Defungor,eris,ἀφοσίωμαι,vide in dictione FVNGOR.

Defunctoriè,Idem est quod languidè & remissè. ψυχρὸν ἀφοσίωσιν. Vlpian. lib.11.ad Senatusconsultum Tertul. Non solùm autem quæ non petit, coërcetur,sed etiam quæ defunctoriè petiit,vt priuilegio munitum vel oneratum tribus tutelis.

Degener,penult.corrept. Qui maiorum suorum virtuti non respondet. ἄγγυος. Virgil.2. Aeneid. Degenerémque Neoptolemum narrare memento.Ponitur quandoque pro ignobili & vili. ἀνάξιος,ἀνόσιος, ἀλόχευτος. Virgil.4.Aeneid.Degeneres animos timor arguit. Plinius libro 11. capi.50,Canum degeneres sub aluum reflectunt caudam.Est autem adiectiuum generis omnis.præsertim in obliquis singularis numeri.Vnde etiam more aliorum adiectiuorum tertiæ declinationis facit in ablatiuo degenere, vel degeneri. Lucanus libro 4, Si me degeneri strauissent fata sub hoste.

Degenerare, A genere decidere. ἐξίστασθαι , μεθαπίπτειν , ἐκπίπτειν. Cicero Prouinc.Cons.Patrem dico,cuius vtinam filij non degenerassent à gratuitate paterna.Virgil.libro 2.Georg. Pomáque degenerant succos oblita priores. id est deteriora fiunt saporis. Propert. Dij mihi sint testes non degenerasse propinquis. Dicimus autem, Degenerare tam à malo quàm à bono.Liuius libro 9,Ne degeneraueris à familia imperiosissima & superbissima.

Degero,is,ere,Idem quod gerere. φέρω.Plau.in Menæch.At ille mihi supilat aurum,& pallas ex arcis:Modò me spoliat, mea ornamenta ad meretrices degerit.id est defert. Quidam legunt Apud meretrices:& degerit.pro absumit exponunt.Idem,Atque illud tuæ degeris amicæ.

Deglabrare,Depilare & glabrum facere.ἀναλοπάω.

Deglubo, is, deglubi, deglubitum,ere,Corticem eximere, siliquam aut folliculum excutere,& granum sua nudare tunica.ἀποδέρω, ξυράω.Varro 1.de Re rust,cap.48,Quod eo folliculo deglubitur granum.¶Item excoriare.Vnde prouerbiali sententia dici solet,Boni pastoris est tondere pecus,non deglubere.quasi pellem detrahere.

Deglutinare,Est dissoluere quod glutinatum erat. ἀναπλάττω. Plin.lib. 25. capi. 13,Purgat enim vlcera oculorum , explétque , & ad cicatricem perducit.palpebras deglutinat.

Dego,is,ex de & ago,abiecto a,præteritum facit degi, sine supino, Idem est quod ago,duco, perago, ἄγω. Et ferè habet post se accusatiuum tempus denotantem:vt Degere vitam,ætatem,annum,diem,horam.Cicero de Senect.Degere omne tempus ætatis sine molestia.Idem 2.de Finib. Degere omnem ætatem in tranquillitate. Virgilius 4. Aeneid. Non licuit thalami expertem sine crimine vitam Degere more feræ. Terent. Nam hunc diem misere nimis cupio,vt cœpi,perpetuum in lætitia degere.Cicero pro Roscio Amer. Inter feras latius est ætatem degere, quàm in hac tanta immanitate versari. ¶Ponitur interdum etiam absolutè sine aliquo accusatiuo,idémque significat quod viuere.Lactant. libro quinto,Idcirco eum voluit sub aliena ditione atque imperio degere,vt ne rerum prosperitate corruptus, in luxuriam laberetur. ¶Legitur & passiuum Degitur,idque in tertiis tantum personis.Cicero primo, de Natura deorum. Quæ vita deorum sit, quæque ab iis degatur ætas.Lactant.lib.5,Quo rectius vita degatur,non est necesse omnes circuire. ¶Accipitur item Degere pro demere, detrahere. Plaut. in Aul. Nunc ego istum foror laborem degam & diminuam, id est demam. Idem in Epid.Degi tur coritm de tergo meo.

Degrano,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Degrauo,as,are,Grauem,& ponderosum reddere,deprimere,molestare. βάρος ποιῶ, καταβαρύνω. Liuius quarto, ab Vrbe,Alios in aquam compulsos gurgites ferunt : etiam peritos nandi lassitudo & vulnera & pauor degrauant. Labore operis degrauari,apud Columellam libro sexto,cap. secundo. Paulatim degrauatum pondere suo præceps attrahetur, apud eundem lib.1.cap.5.

Degrummari,Ad grummæ mensuram dirigere. ἀνδύνων κατὰ γάβμην. Est autem Grumma,teste Nonio,mensura quædam qua flexæ viæ ad lineam diriguntur. Lucilius,Viámque degrummari vis, vt castri is mensor fecit olim.

Degulo,as,penul.corre.Abligurio,quasi gulæ trado. λαιμαργῶ, καταλιχνεύω. Plaut.Postquam degulato patrimonio pauper est factus.

Degustare, Idem significat quod simplex gustare seu delibare. γεύομαι, ἀπογεύομαι. Plinius libro 18. capi. 2, At ne degustabant quidem nouas fruges aut vina. Cato capite 148,Vinum boni viri arbitratu degustato. Degustare pabulum, Varro 2. de Re rust. capi. 5. ¶ Per translationem etiam accipitur pro leuiter & in transcursu aliquid attingere. Quintil. libro 4.capi.1,Degustanda tamen hæc prooemio,non consummanda.id est breuiter indicanda.Cicero 5.Tuscula. Visne igitur, inquit, ô Damocle, quoniam hæc te vita delectat, ipse eandem degustare, & fortunam experiri meam ? Hue etiam referendum est illud Lucretij libro primo, Ignes degustant tigna celeri flamma.hoc est leuiter attingunt. ¶ Degustare conuiuam dixit Cicero libro quarto, Epistо. ad Atticum , pro eo quod est sententiam eius expiscari,Velim (inquit) ex Fabio,siquem habes aditum,adorere,& istum conuiuam tuum degustes.

Dehaurio,is,ire,Idem quod simplex haurio.ἀναλίσκω.Cato cap.66,Quum oleum sustuleris cortina,amurcam dehaurito.

Dehinc,Id est Posthac.ἐντεῦθεν, ἀπὸ τούτου.Terent.And.Dehinc vt quiescant porrò moneo. ¶ Item significat deinde,vt sit aduerbium ordinis. ἑξῆς. Sallust. In primis arduum videtur res gestas scribere : primùm quòd facta dictis exæquanda sunt:dehinc quia plerique delicta quæ tu reprehenderis,maleuolentia atque inuidia putant esse dicta.

Dehiscere,Aperiri,findi,rimas agere.χάσκω.Plinius lib.8,Acus,siue besone, vnus piscium dehiscente propter multitudinem vtero, parit. hoc est se aperiente.

Dehonestus,a,um,Quod est valdè honestum. περισεμνός. Gell. Dehonestum,deculpatúmque verbum.

Dehonesto,as,Contrarium verbi Honesto,quod significat honore afficio. ἀτιμάζω.

Dehonestamentum,Dicitur id quod gratiam & honestatem alicui rei admit. αἰσχύνη. Vnde Vultus dehonestamentum dicitur cicatrix,vultum hominis dedecorans : aut oculi effosio.Gellius libro 2,Quo dehonestamento corporis maximè lætabatur.Pro contumelia vsus est Tacitus libro 12,Atque ille non propinquum,neque Arsacis de gente, sed alienigenam & Romanum increpans , auribus decisis viuere iubet , ostentui clementiæ suæ,& in nos dehonestamento.

Dehortor,aris,Dissuadeo. μεταπείθω. Terent. Phorm.At hic dehortatus est me ne illam illi darem. Cicero in Pisonem, Res ipsa, & Reipublicæ tempus,aut meipsum, quod nolim, aut alium quempiam aut inuitabit, aut dehortabitur.

DEIANIRA, Δηϊάνειρα, Filia fuit Oenei Aetoliæ regis,cuius regia Calydon erat. Hæc adeò formosa erat , vt multos procos haberet : tandem Acheloo desponsata est primò, deinde Herculi. Itaque nuptiarum gratia ortum est inter eos certamen:sed Acheloo victo,Herculi cessit.Porrò quum Hercules transiturus esset Euenum Aetoliæ fluuium,qui tum temporis maximè excreuerat, Nessus Centaurus seipsum vltrò obtulit ad transuehendam Deianiram:quam quum Nesso commisisset,ipse primus interpidè tranauit fluuium. Nessus autem adhuc in altera ripa stans,nouam nuptam vitiare voluit:quod videns Hercules, sagittis hydræ sanguine infectis Centaurum transfixit : qui se moriturum sentiens, vt hostem vlciscereturi, Deianiræ vestem suam proprio sanguine perfusam dono dedit, asserens ei vim amatoriam inesse, & si hac maritus indueretur , ipsum ab aliarum mulierum amore iri auocatum. Mulier itaque nimis credula munus accepit , & quum audisset maritum suum in Eubœa amore Ioles Eurytі filiæ detineri, Nessi vestem domino suo perferendam Lychæ famulo tradidit. Hercules igitur nihil malі suspicans,quum sacrificaturus eam induisset, tantis cruciatibus affectus est , vt in furorem versus , Lycham à Cenæo monte in Euboicum mare deiecerit,qui in scopulum mutatus est:ipse autem Hercules arcu & sagittis Philoctetæ commissis,se in ardentem pyram in Oeta monte constructum coniecit. Quod Deianira audiens, dolore percita, Herculis clauа se interfecit,ex cuius sanguine postea nata est herba quæ nymphæa & heracleon dicitur. Ouid. lib.9.Metamorp. Victor ab Oechalia Cenæo sacra parabat Vota Ioui; quum fama loquax peruenit ad aures, Deianira tuas,&c.

DEIDAMIA, Δηϊδάμεια , Filia fuit Lycomedis regis Scyri insulæ , quam Achilles,quum ipse inter regis huius filias sub muliebri habitu lateret, grauidam fecit,& ex ea Pyrrhum genuit.Vide Statium in Achilleid.

Deiero,pen.cor.Sanctè iuro,iureiurando affirmo. ὄμνυμι, ἀπόμνυμι.Gell. libro 1,Nam quum amicus eum rogaret vt pro re causáque eius falsum deieraret,his ad eum verbis vsus est. Terent. in Eunucho, Illum liquet mihi deierare,his mensibus Sex,vel septem prorsum non vidisse proximis.Idem in Heeyra,Phidippe,Bacchis deierat persanctè,&c.

Deiuro, as, are, Idem quod deiero , hoc est sanctè iuro. ὀμνύω , ἀπόμνυμι. Plaut.in Cas.Per deos omnes,& deas deiuraui.Idem in Rud.Deiura te mihi argentum daturum.

Deiurium, Sanctum iusurandum. ὅρκιον. Gellius libro 7.capi.18,Tum octo ex iis postliminium iustum non esse sibi responderunt , quoniam deiurio vincti essent.

Deiurus,pen.prod.Qui sanctè & valdè iurat. ὁμώμοτης.

Deiicio,is,pen.cor.Deorsum iacio,vel deorsum mitto. καταβάλλω.Plautus in Asin.Iusin'columnis deiici operas aranearum?Liuius 4.ab Vrbe, Quem quum ictum equo deiecisset.Virgil.8.Aeneidos, -toto genitor quæ plurima cælo Deiicit in terras.Liuius lib.1, pro iaciendo deligo posuit.καταφρόνω.Dum(inquit)intentus in eum rex totus aduerteret, alter elatam securim in caput deiecit.¶ Per translationem ponitur pro auerto. ἀποτρέπω.Cicero in Philip. Nec verò vsquam,nec à Republica oculos deiiciebam. ¶ Item pro depellere vel deturbare. παραιθάσθαι, ἐξελαύνω,vt apud eundem 2.in Verrem, Pollicitus est quantum vellent pecuniæ,si me Aedilitate deiecissent.Idem pro Muræna,Quin.Tubero Prætura deiectus est. Liuius 3.ab Vrbe, Deiectíque honore duobus Quintiis. ¶ Deiicere de gradu,id est dignitate.Cicero Attic. lib. 16, Ex quo mihi videtur πραίτωρ ille deiectus de gradu. Deiicere de gradu, pro eo quod est de constantia deducere , & proposito in quo pedem fiximus.Cicero 1.Offic.Fortis enim & constantis est,non perturbari in rebus aspectis,nec tumultuantem de gradu deici, vt dicitur : sed præsenti animo vti, & consilio, nec à ratione discedere. Ad eundem modum dicimus , Deiicere de possessione, Deiicere de sententia , Deiicere de dignitate.

Deiectus,us,pro Deiectione,καταβολή. Liu.9.ab Vrb.Quum ad alias angustias protinus pergerent, septas deiectu arborum, saxorum ingentium obiacente mole inuenere.

Dein,Per apocopen dictum est à Deinde,ὑστάτῳ, sicut Exin ab Exinde, Proin à Proinde, Subin pro Subinde. Significat autem dein idem quod deinde,siue postea : & est Poëtis familiarius quàm Oratoribus. Terentius Andr. Accepit conditionem,dein quæstum occipit.

Deinde, aduerbium est, Ordinem, siue tempus importans, idémque ferè significans quod postea,ὑστάτῳ,Componitur ex de præpositione,& aduerbio inde : & habet accentum , teste Prisciano, in antepenultima, ne duæ videantur dictiones separatæ , quod etiam contingit in exinde, nimirum,aliquando, & similibus. Cicero ad Quin.Fratrem lib.3, Tu velim cures vt sciam quibus nos dare oporteat eas quas ad te deinde literas mittemus. ¶ In carmine ferè semper contractionem patitur, fitque dictio dissyllaba.Virgilius 3.Eclog. Incipe Damœta, tu deinde sequère Menalca.

Deinceps, Propriè significat gradatim, per ordinem, siue per vices, siue quod vulgò dicere solemus,vnus post alium. ἑξῆς. Liui. lib.1, Ita duo deinceps reges alius alia via,ille bello,hic pace ciuitatem auxerunt.Cicero Thermo , Sed tamen tres fratres summo loco natos , promptos, non indisertos , quos video deinceps Tribunos plebis per triennium fore,te nolo habere iratos. Columella lib.6, Quod quomodo,& qualis generis faciendum sit,non pigebit deinceps præcipere. id est per ordinem. ¶ Interdum sumitur pro posthac,siue in posterum. Cicero Attic. lib.7.Velim deinceps meliora sint. ¶ Interdum pro præterea. Liu.1.ab Vrbe,Extemplo aduocato concilio,scelera in se fratris,originem nepotum, vt geniti , vt educati , vt cogniti essent , cædem deinceps tyranni, séque eius autorem ostendit.

Deinsuper,penulti.corre.Significat desuper.ἄνωθεν.Salustius lib.1.Hist. vt citatur à Nonio , Ad medium deinsuper astantium manibus in murum attollitur.

Deintegro,penulti.correct.Significat denuo,siue à principio ad finem. ἐξυπαρχῆς.Terent.in Andria,Posthac quas faciet deintegro comœdias. Deintegro incidere in morbum,Cicero ad Coruificium lib.12. Gratulari alicui deintegro,Idem Attico.

DEIOCES, Phraortæ filius , ob iudicandi æquitatem primus Medorum rex declaratus.Autor Herodotus lib.1.

DEIONE,es,Δυΐονη,Mater fuit Mileti ex Apollinis concubitu.Vnde Miletum Deionidem vocat Ouidius lib. 9. Metamorph. vbi sic habet, Tunc erat inualidus,Deionidénque iuuentæ Robore Miletum,Phœbóque parente superbum Pertimuit.

DEIOPEIA, penul.corre.siue Deiope, Δυΐπεια,Vna ex nymphis Iunonis, quam illa apud Virgilium lib.1.Aeneid.Aeolo vxorem pollicetur.Sunt, inquit,mihi bis septem præstanti corpore nymphæ, Quarum quæ forma pulcherrima,Deiopeiam Connubio iungam stabili,propriámque dicabo.

DEIOTARVS, Galatiæ rex fuit populo Romano amicissimus, qui tempore belli Pharsalici Pompeij partes sequutus est, eóque profligato ad Cæsaris victoris clementiam confugit,à quo Regis quidem nomen retinuit , parte tamen regni mulctatus est. Postea accusatus quòd Cæsari apud se diuertenti insidias struxisset, à Cicerone defensus est elegantissima oratione, quæ etiam hodie extat. ¶ Fuit & Deiotarus alter Adramyttenus, ludi literarij magister, apud Gargara Troadis, vt scribit Stephanus.

DEIPHILE, Δηϊφίλη, nomen Adrasti regis filiæ, & Tydei vxoris, matris Diomedis, Græcorum omnium post Achillem & Aiacem Telamonium fortissimi.

DEIPHOBE,es,Δηϊφόβη.nomen proprium Sibyllæ Cumanæ, Glauci filiæ, quæ Aeneam ad inferos duxit. Virgil. 6. Aeneid. -Phœbi Triuiæque sacerdos,Deiphobe Glauci.

DEIPHOBVS,penul.corre. Δηϊφόβος. nomen filij Priami ex Hecuba, qui interempto Paride Helenam duxit vxorem:cuius tamen dolo & proditione interfectus est à Græcis quos illa in cubiculum dormientis intromisit , vt autor est Virgilius lib. 6, Atque hic Priamidem laniatum corpore toto, Deiphobum vidit,&c.

DEIPHYLVS,Δηΐφυλος.penul.corre.Fuit Stheleni filius:Capanei in bello Troiano amicus fidissimus,teste Homero 5.Iliad.

Deiugo,deiugas,penulti.correct.Disiungo, ἀπόζυγόω : cui contrarium est Coniugo.Pacuuius Chryse,vt citat Nonius, Pérque nostram egregiam vnanimitatem,quam memoria deiugat.

Deiungo, is, Disiungo. ἀφοζύω. Plautus Asin. Ne nos deiunge amantes.Cic.

tes.Cic.de Vniuers. Ita necessitas cogit,vt eadem sint ea quæ deiuncta fuerunt.

Deiurium, Deiuro. Deiurus, vide DEIERO.

Deiuuo,as,Antiqui dicebant pro non iuuare.Plaut.in Trinumo,Desere illum,& deiuuare in rebus aduersis pudet.

Delabor,eris, delapsus sum , significat deorsum labi , decidere. καταπίπτω , κατολισθαίνω. Virg.in Sileno, Serra procul capiti tantùm delapsa iacebant.Liu.Cælo repente delapsus.¶ Et cum præpositione.Cic. Offic.1,Ita consiliis,diligentiáq; nostra celeriter de manibus audacissimorum ciuium delapsa arma ipsa ceciderunt . Idem ad Quintum Frat.Nam Græci quidem sic te ita viuentem intuebûtur, vt quendam ex annalium memoria , aut etiam è cælo diuinum hominem esse in prouinciam delapsum putent.Idem de Orat.lib.3.Capitolii fastigium illud,& cæterarum ædium,non venustas,sed necessitas ipsa fabricata est.Nam quum esset habita ratio quemadmodum ex vtraque parte tecti aqua delaberetur,vtilitatem templi fastigii dignitas consequuta est. ¶ Et translatè.Cice.de Orat.Insperanti mihi cecidit, vt in istum sermonem delegatus adhuc.Idem in Lælio,Iam enim à sapientum familiaritatibus,ad vulgares amicitias oratio nostra delabitur. Idem Att.7, In valetudine tua moueor,& filiam in idem genus morbi delapsam, curam tibi afferre maiorem sentio.Et de Orat.lib.2,Sed nonnunquàm in hoc vitium seurile delabitur.Idem Treb.lib.6,Nam & ipse,qui plurimum potest,quotidie mihi delabi ad æquitatem videtur.id est paulatim ad æquitatem propius accedere.Et Offic.lib.2,Habenda autem est ratio rei familiaris,quam quidem delabi finere flagitiosum est.id est consumi,ad nihilum redigi. οἰχωθῆναι.

Delacero, as,In partes lacero,cōscindo,consumo. διασπῶμαι, διαῤῥήγνυμι. Plaut.Capt.Qui me meámque rem, quod in te vno fuit,tuis scelestis falsidiciis fallaciis delacerauisti.

Delachrymare,Est lachrymas vel aquam more lachrymantis demittere. ἀποδακρύω,Columel.li.5,de vite loquens,Vt interdum potius deuexa,quàm in germine delachrymet.

Delachrymatio,onis. Plini.li.37.ca.11,Vis eius collyriis oculorum aptissima,& delachrymationibus mordendo proficiens.

Delæuo,as,compositum est à læuo,idem significans quod simplex, λαίω. Colu.de Arb.ca.6,Plagam acutissimo ferro delæuato.

Delambo,is,ere,Idem quod lambere.λείχω,λάπτω.Stat.li.2.Theb. Molliáque ciecta delambit vellera lingua.

Delamentor,aris, Desieo. καλαδαίνω. Ouid.11. Metamor. -& natam delamentatur adeptam.

Delanio,as,pen.corr.Discindo,& quasi lanam traho. διαλυπῶ:vnde Lanius,qui pecus discindit.Festus.

Delapidata,Dicuntur lapide strata.λιθόστρωτα:cuiusmodi est via Appia, quam à porta Capena Brundusium vsque quadratis saxis strauit Appius ille Cæcus.Ex Festo.

Delasso,as,Idem quod simplex lasso.κάματόω. Plau.in Asin.Eum etiam hominem in senatu dare operam,aut clientibus,ibi labore delassatū totam noctē ftertere.Horat.1.Serm.Sat.1,Cætera de genere hoc(adeò sunt multa)loquacem Delassare valent Fabium.

Delecto,& Oblecto,Composita sunt à lacto , quod est frequentatiuum ab antiquo verbo lacio. τέρπω Delecto sæpius in tertia persona vtuntur autores.Cic.Rufo,Itaque me & superiores literæ tuæ admodum delectauerunt,quibus expectatum meum aduentum abs te amanter videbam.Quando autem cum infinitiuo iungitur , ponitur impersonaliter. Alioqui verbum est actiuum , & habet passiuum per omnes modos,tempora,& personas vsitatissimum Cice.Pæto , Plures etiam pauones confeci,quàm tu pullos columbinos:tu te istic Atheriano iure delectato,ego me hîc Hirciano.¶ Oblecto verò plerunque in se significationem passiuam habet,quanuis & actiuam.τέρπαίνω. Et quanquam passiuam habet,tamen regit accusatiuum non alterius personæ aut rei,quàm eius qui se oblectat.Et vltra accusatiuum, ablatiuum postulat,ex quo passiua significatio monstratur.Et hoc tribus potissimum modis.Interdum enim hoc contingit nulla præcedente præpositione.Terent.in Eunucho,Me speres,me te oblectes.Interdum præcedente præpositione cum . Idem , Tu cum illa te intus oblecta interim.Aliquando etiam cum præpositione in.Idem , In eo me oblecto solùm,id est mihi charum . Cicero in actiua significatione sumpsit, quum in Catone ait , Quas si exequi nescirem, tamen me lectulus meus oblectaret.quod est quasi delectaret.Et pro Archia , Adolescentiam agunt,senectutem oblectant,scilicet literæ . ¶ Est autem oblecto sicut & delecto , compositum à verbo lacto , quod est frequentatiuum ab antiquo verbo lacio.Est autem lacto propriè dulcedine vel spe aliqua duco:& ferè semper in peiorem partem accipitur . Terentius,Solicitando & pollicendo,eorum animos lactas. ¶ Delectare verò ἱστάνω propriè significat attrahere,ducere.Ennius,Et me Apollo ipse delectat ac ducit Delphicus . Quadrigarius, Fabius de nocte cœpit hostium castra oppugnare,hostem delectare. ¶ Et quoniam quæ grata ac iucunda sunt , nos attrahere solent , factum est vt Delectare sit gratum esse,ac iucunditate afficere . ¶ Passiuum etiam ipsum Delector , habet post se ablatiuum,& hoc sine præpositione , vel mediante præpositione cum vel in.Casum autem peculiarem omnibus verbis passiuis,qui est ablatiuus præcedente præpositione à,vel ab , non admittit.Vnde etiam nonnulli deponens esse crediderunt, Est aut Delector,delectatione,vel iucunditate afficior,καίρω,ὐφραίνομαι,φιλέω. Colum.lib.1,Iucundius vtique viro,si etiam matrona comitatus:cuius vt sexus,ita animus est delicatior:amœnitate aliqua delectanda erit, quo patientius moretur cum viro , Quod in aliis etiam verbis fieri solet:vt Desyderium tenet me,id est teneor desyderio.sic Oblector,& huiusmodi.quæ significationem passiuam innatam habent. Lactant. lib.2,Auro & gemmis,& ebore delectantur . Idem,Oblectatur friuolis,& specie simulachrorum capitur.Cic.Cœl.In communibus miseriis hac tamen oblectabar specula.

Delectamentum,ti,Oblectatio,voluptas.τέρπωλή,τέρψις.Cic.de Sene, Possem persequi permulta delectamenta rerum rusticarum : sed ea ipsa quæ dixi,sentio esse longiora.Idem in Pison.Inania sunt ista(mihi crede)delectamenta pene puerorum.

Delectatio,à delectando,τέρψις,Est iucunditas quam ex re aliqua percipimus:quam sic definit Cicero lib.4.Tusc.Delectatio est voluptas suauitate auditus animam deliniens,& qualis hęc est aurium,tales sunt oculorum,& tactuum & odorationum & saporum:quæ sunt omnes vnius generis ad perfundendum animum,tanquam illiquefactę voluptates.

Delectus,vide DELIGO,deligis.

Delego,as,pen.prod.Deputo,præficio:vt quum quempiam meo loco, officio,negotiove exequendo præficio.ἀπέρχω.Columel.libr. 4. Imò quis non imprudentissimum quenq;,etiam eum qui nihil aliud operis facere valeat,huic negotio delegat?Cic.Post delegatam mihi hanc prouinciam.id est post onus mihi impositum.¶ Hinc Subdelegare dicimus,delegatas nobis à principe causas alteri cognoscendas iniungere.¶ Delegare etiam significat Legatos mittere.ἀποστέλλω.Liuius, Decernunt vt duodecim delegarentur ad regem. ¶ Veteres pro discedere,dispertire posuerunt.Plaut.in Amph.Si quoi fautores delegatos viderint.¶ Et Delegata dixerunt diis consecrata, quæ nunc dedicata dicimus. ἀφιερωμένα. ¶ Delegare etiam frequens est apud iurisconsultos pro eo quod mercatores vulgò vocant Assignare,hoc est alium pro se debitorē dare,quo recepto à creditore,prior debitor liberatur . Iustinianus Cod.de Nouationib.& delegat.Delegatio debiti,nisi consentiente & stipulanti promittente debitore,ςure perfici non potest.

Delenio, is ire,compositum est à lenio,idem significans quod demulceo,vel lenem,hoc est mansuetum reddo. πραΰνω, καλαιφλίσω. Columel.lib.10,Sed tamen iracundiā notæ melioris apium facilè delenitur,assiduo interuentu eorum qui curant alueária.

Delenificus,Blandiloquus.Plaut.in Mil,Domi dolos,delenifica verba,domi fallacias.

Deleo,les,deleui,deletum,ex de & leo(vt inquit Priscianus) propriè est scripturam,picturam,vel aliquid simile induco, siue extero. ἐξαλείφω, περιγράφω.Cic.pro Cluent.Eadem hac Dinea testamentum faciente, quum tabulas prendisset Oppianicus,qui genet eius fuisset, digito legata deleuit:& quum id multis locis fecisset,post mortem eius ne lituris coargui posset , testamentum in alias tabulas transcripsit signis adulterinis obsignauit . ¶ Per metaphoram quoque hoc verbo vtuntur pro euertere seu destruere.Cæs.2.bel.Ciuil.Quin spe prædæ in vrbem irrumperent,vrbémq; delerent.¶ Nonnunquam etiam pro tollere,remouere seu obliterare.Cic.pro leg.Mani.Delenda est vobis illa macula Mithridatico bello superiore suscepta.Terent.Eunuc.Delebo omnes dehinc ex animo mulieres.

Deletus,a,um,& Delitus,teste Diomede.Varro,Delitę literę.quod tamen à delino esse potest.

Delebile,Quod deleri potest.ἐξαλειπτέον.Mart.li.7,Casibus hic nullis, nullis delebilis annis Viuet.Cuius contrarium est Indelebile,quod deleri non potest.ἀνεξάλειπτον.

Deletilis,le,pen.cor.Quod delet.Varr.Si displicet tibi tam magnum , summam spongiam deletilem. ¶ Interdum deletile , seu deletitium passiue sumitur pro eo quod deletur siue deleri solet:vt Charta seu tabula deletitia , quæ abrasis vel inductis prioribus literis rescribitur. παλίμψηστος.

Deleteria medicamenta, δηλητήρια φάρμακα:à medicis appellantur noxia & mortifera,quæ scilicet quum à calore nostro vinci nonqueant, neq; concoqui,alia celerius,alia tardius mortem inferunt.Dicta deleteria à verbo Græco δηλέω,quod est lædo siue noceo,

DELIACVS. vide DELOS.

Delibatorium, vide DELIBO.

Deliberare,Dictum est à libella qua quid ponderatur,& significat consultare.decernere,perpendere, vel definire. διαγνώσκω. Cicero postquam reuersus est ab exilio, Noctem sibi ad deliberandum postulauit.Idem in Verrē,Deliberatum est, id est fixum & decretum est. δέδοκται. ¶ Aliquando dubitare.βουλεύομαι.Cic.libro 3.Offic.Est enim totum sceleratum & impium qui deliberant vtrum id sequantur quod honestum esse videant.

Deliberatur,impersonale. Cæsar 7.bel.Gal, Deliberatur de Auarico in communi consilio,incendi placeret,an defendi.

Deliberatus,participium Horat, 2. Carm.Ode 37, -vt atrum Corpore combiberet venenum Deliberata morte.

Deliberatus,nomen ex participio.Cic.Metel.lib.5, Neq; illi quicquam deliberatius fuit,quàm me quacunq; ratione posset , non iudicio,neque discreptatione,sed vi atque impressione euertere.

Deliberatum,substantiuum.Cæsar 1.bel.Ciuil.Illi deliberata respondēt, scriptáq; ad eum mandata per eos remittunt.

Deliberator,toris Cic.pro Sest.Illi interea deliberatori merces,longa interposita nocte,duplicata est.

Deliberatio,onis.σκέψις.Cic.1.Offic.Triplex igitur est,vt Panætio videtur,consilii capiendi deliberatio, Idem.3. Offic.Sapientem & bonum virum fingimus,de eius deliberatione & consultatione quærimus.

Deliberatiuus,a,um:vt Deliberatiuum genus orationis apud Ciceronē primo de Inuēnt.Causa deliberatiua,Cic.2.de Inuent.Materiæ deliberatiuæ,Quint.lib.2.cap.7.

Deliberandus,da,dum,Deliberans.Liuius 2.ab Vrbe,Consules velut deliberabundi capita conferunt,diu colloquuntur.Idem lib.1,Rex velut deliberabundus,in hortum ædium transit.

Delibo,as,pen.prod.Significat Decerpo,quasi libando minuo.ἀπολείβω. Cic.pro Sest.Non sum tam ignarus,Iudices,causarum,non tam infos-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lens in dicendo, vt omni ex genere orationem ancuper, & omnes vndique floſculos carpam atq; delibem. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro leuiter attingere, & quaſi ſummis labris deguſtare. Plancus Ciceroni, Putabam poſſe me nec de laude ieiuni hominis delibare quic quam. Chriſt. Longolius Epiſt. 1, Verùm quod ad rem pertinet, tantùm abeſt vt ille de laude tua quicquam delibarit, vt eo quidem facto & ſtultitiam ipſe ſuam prodiderit, & virtutem tuam, claram illam omnino & ſua ſponte nobilem, ſed illuſtriorem tamé reddiderit. Liuius, Nec ſatis conſtat cur primus ac potiſsimus ad nouum delibandum honorem ſit habitus. ¶ Interdum violo, deſtruo, vitio. Gellius libr. 1, Reperditur quippe & compenſatur leue damnum delibatæ honeſtatis id eſt vitiatæ. Melius autem huius verbi ſignificationem aſſequetur qui ſciuerit Græcam habere originem. Eſt enim cõpoſitum à verbo libo, Græcè λείβω, quod idem ſignificat quod rigo vel humecto: vnde quum ſumma tãtùm labra rigamus & leuiter deguſtamus, propriè libare dicimur. Nimis itaque puerilis lapſus eſt eorum qui libare dictum putant quaſi labiare.

Delibatorium, Locus delibationi accommodatus. Plin. lib. 16, Fuit & memoria noſtra in porticibus ſeptorum à M. Agrippa relicta, æquè mira culi cauſa, quæ delibatorio ſuperfuerat, viginti pedibus breuior, ſeſqui pedali craſſitudine. Alii legunt apud Plinium diributorium.

Delibro, as, pen. cor. Decortico librum, id eſt corticem arbori detraho. ἀπολέπω. Colum. lib. 3. In ea nitidiſsimum ramum eligito, & eiuſmodi ſpatii corticem circuncidito, & materiam delibrato. Idem libro 5, Cortex quoq; aridus fiſſúſq; per ſumma trunci dependens delibrandus eſt. ¶ Eſt etiam delibro à libra deductum, & compoſitum à libro, as, cuius penultima producitur, de quo in dictione LIBRO.

Delibutus, Vnctus, quaſi oleo aut alio liquore imbutus. ἀλειμμένος. Colum. libr. 7. cap. 4, Vbi per triduum delibuto tergore medicamina perberit. Cic. de Clar. Orat. Qui deuinctus erat faſciis, & multis medicamẽtis propter dolorem artuum delibutus. Autor ad Herennium lib. 3, Aut ſiquam rem deformabimus turpem, vt ſi cruentam aut cœno oblitam, aut rubrica delibutam inducamus, id eſt conſperſam. ¶ Transfertur & ad animum. Terent. in Phorm, Satin eſt, ſi te delibutum gaudio reddo? Salluſt. Vxor ſacrilega ac periuriis delibuta. ¶ Eſt autem participium ſine verbo, nec ſcio an compoſitum ſit.

Delicata, orum, vide DELICO.

Delicatus, a, um, à delicium fit, & idem eſt quod plenus deliciis, ſeu qui indeliciis viuere aſſueuit. ἁβρὸς, ἁβρὸς, ἁδύσπλοος. Cic. 6. in Verrẽ, Noſtrum enim vnuſquiſque qui tam beati, quàm iſte eſt, non ſumus, tam delicati eſſe non poſſumus. Idem 1. Offic. Turpe enim valdèq; vitioſum, in re ſeuera conuiuio dignum, aut delicatum aliquem ſermonem inferre. ¶ Per metaphoram mollis ac tener dicitur: vt Molles, & delicatæ voluptates, apud Ciceronem 1. de Nat. deor.

Delicatè, adueꝛbium. Colum. Cultam, veſtitá mq; familiam vtiliter magis habeat quàm delicatè.

Delicia, æ, autore Feſto, Tigni genus dicitur quod è culmine ad tegulas angulares infimas verſus faſtigiatim collocatur. Vnde & tectum ipſum delicia tum, & tegulæ deliciares, ſiue colliciares appellantur. Cato de Re Ruſt, cap. 14, Deliciares tegulæ quæ erunt, pro binis integris computabuntur.

Delicium, cii, in ſingulari: & Deliciæ, arũ, in plurali, Oblectamentum, oblectamentáve quæ nobis voluptati ſunt: à delicio, quod ex De, & Lacio componitur. τὰ παίδια. Martial. lib. 13, Delicium paruo donabis Dorcada nato. Idem lib. 1. Srellæ delicium mei columba, Verona licet audiente dicam, Vicit, Maxime, paſſerem Catulli. Cic. 6. Verr. Vnde igitur potius incipiam, quàm ab ea ciuitate quæ tibi vna in amore, atque in deliciis fuit? Suet. Titus amor, ac deliciæ generis humani. Legitur & Delicia, fœm. gen. Plaut. Mea voluptas, mea delicia, ¶ Delicias facere, θρύπτεσθαι, κατατρυφᾶν, μαγγανίζειν, ſæpe legitur pro eo quod eſt fermè laſciuire ac luſitare, quodammodo faſtidire, ac ſe ſupiorem eſſe verbis, aut geſtu oſtendere: quod aliter dicitur deliciari, ἁβρύνεσθαι. Plautus, Eia delicias facis, mi Menæchme: quin, amabo, is intrò.

Delico, as, pen corr. Explico, explano, interpretor. ἁπλῶ. Titinn. lib. 5, vt citat Nonius, Quid iſthuc eſt, aut iſte vult ſermo? mater delica. id eſt, explana. ¶ Veteres etiam delicare, pro dedicare quandoque dicebant. Vnde Delicata, orum, dicebantur diis conſecrata, quæ nunc dicata appellantur.

Delictum, vide DELINQVO.

Delicus porcus qui dicatur, exponit Varro, 1. de Re ruſt. cap. 15, his verbis, Quum porci depulſi ſunt à mamma, à quibuſdam delici appellantur, neque iam lactantes dicuntur.

Deligo, gis, ex de, & lego compoſitum. ἐπιλέγομαι. Deligere & Eligere ſic differunt, vt Deligere ſit, quid magis idoneum ad rem agendam eſt, cernere: Eligere verò, vel ad noſtrum emolumentum, vel ad illius qui eligitur, dignitatem. Vide Vallam lib. 5. Cæſar. 3. bel. Gal. Duces verò hi deliguntur. Cic. 2 Offic. Quibuſcum ſi frequentes ſunt, opinionem afferunt populo, eorum ſe fore ſimiles quos ſibiipſi delegerunt ad imitandum. ¶ Deligere pro colligere. Tenui primam deligere vngue roſam, Ouid. Epiſt. 4.

Delectus, participium. Cic. pro Roſc. Am. Ad cámne rem vos referuati eſtis, ad eámne rem delecti, vt eos condemnaretis, &c.

Delectus, tus verbale à deligendo, idem eſt quod delectio, λογή. Inde Delectus militum, dicitur militum electio, quum ſcilicet Imperator imperii ſui autoritate, quos ei viſum fuerit ad militiam cõſcribit, etiam inuitos: quod in maioribus tantùm Reip. periculis fieri conſueuit: alio qui contenti erant iis qui vlrrò nomina dabant. Homines autem per quos imperatores militum delectum habebant, à conquirendis militibus Conquiſitores appellabantur. Cicero ad Attic. Nullus vſquam delectus, nam conquiſitores φαυπτροσοποῦσι non audent, nec nomina dant. Idem de prouinciis Conſ. Exercitus ille noſter ſuperbiſsimo delectu, & duriſsima conquiſitione coactus, omnis interiit. ¶ Frequentiſsimè autem Delectus accipitur pro diſcrimine, ſiue iudicio. κρίσις. quod inde factum videtur, quòd rectè deligere, niſi adhibito iudicio, & perſpecto rerum diſcrimine non poſſumus. Hinc dicimus, In vſu verborum & ſententiarum adhibendum eſſe delectum, id eſt iudicium. Cicero de Clar. Orat. Verborum delectum originem eſſe eloquentiæ.

Deligo, as, are, Idem quod ligo, vincio. δέω, δεσμεύω. Varro 1. de Re ruſt. cap. 47. Ea ſumma integenda binis tabellis dextra ac ſiniſtra deligatis, herbæque elidendæ. ¶ Deligare ad palum, Cicero 7. Verr. Deligatis omnibus membris, Idem, 6. Verr. Deligata in linteolo grana. Plinius lib. 22. cap. 25.

Delimo, pen. prod. Compoſitum eſt à verbo Limo, ſignificans idem quod lima abrado. ἀποξύνω. Plin. lib. 34. cap. 11, Alii delimatam æris ſcobem aceto ſpargunt. Pro eodem etiam alio in loco Plinius dixit Elimare.

Delingere, præteritum delinxi, Idem eſt quod ſimplex lingo. λείχω. Plaut. in Curcul. Hîc hodie apud me nunquam delinges ſalem. Vide latius in verbo LINGO.

Delinio, is, ire, ſi partium compoſitionem ſpectes, idem erit quod pertingo. κατατείνω. Frequentius tamen accipitur pro permuleo, placo, & illecebris quibuſdam allicio. πείθω, θέλγω. Plaut. Stic. Vt eum aduenientem meis dictis deliniam. Cic. pro Mil. Vt non modò virtute ſecteretur, ſed etiam tribus ſuis patrimoniis deliniret.

Delinitus, participium. Cic. in Epiſt. Iam eſt biennium quum virtuti nũtiũ remiſiſti, delinitus illecebris voluptatis Plaut. in Amph. Delinitus ſum profecto, ita vt qui ſim neſciam. id eſt animo alienatus. Cicer. de Orat. Genus hominum diſertorum oratione delinitum.

Delinitor, oris. Cic. de Clar. Orat. Vt non cũ aduerſario ſolùm, ſed etiam (quod mirabile eſſet) cum iudice ipſo, cuius delinitor eſſe debet orator, iurgio ſæpe contenderet.

Delinitio, onis. Cic. 2. Offic. Ipſáque illa delinitio multitudinis ad breue exiguúmque ſit tempus.

Delinimentum, Oblectamentum, διαγώγιον. Lact. an. lib. 6, Vitia verò qui buſdam delinimentis naturalibus illicere animos hominum, & inanium iucunditatũ ſpecie captos, ad acerbas amaritudines, miſeriáſq; perducere. Liu. 4. ab Vrb. Aptiſsimum tempus erat, vindicatis ſeditionibus, delinimentum animis Nolani agri diuiſionem obiici.

Delineo, neas, Compoſitum ex præpoſitione de, & nomine linea, deſigno & ruditer depingo: vt ſit quum pictores primùm pingui quadam minerua futuri operis lineamenta ducunt. διαγράφω, κατογράφω. Plin. de Appelle, Arrepto carbone extincto è foculo, imaginem in pariete delineauit. Vnde lineamenta dicta ſunt, γραμμαί. Idem paulo poſt. Nec qui ſuccederet operi ad præſcripta lineamenta inuentus eſt.

Delino, is, pen. cor. delini, deleui, & delui, delitum, pen. cor. Fœdare, corrumpere. κατοχύω. Vnde Delitus, pro fœdatus. Cic Caluo, Tuli moleſtè, quod literæ delitæ mihi à te redditæ ſunt, Priſcia. li. 9.

Delinquo, is, deliqui, delictum, Pecco, & propriè non prætereunda prætermitto. παραμελῶ. Plaut. in Amph. Ex me quæris quid deliquerit? ¶ Quoniam verò præter mittere ea quæ præteriri non debent, peccare eſt, delinquere pro peccare ponitur. Cic. de Natura deorum. Ferrẽne ciuitas vlla latorem iſtiuſmodi legis, vt condemnaretur filius, aut nepos, ſi pater aut auus deliquiſſet? Plaut. in Menæch. Ne tu delinquas, néve ego iraſcar tibi.

Delinquor, paſsiuum. Papin. l. Si adulterium. parag. Fratres denique. ff. ad l. Iul. de adult. Adulterii crimen quod pubertate delinquitur, non excuſatur. Cic. 1. Offic. Si quid delinquitur, ſit neſcio quomodo, vt magis in aliis cernamus quàm in nobiſmetipſis.

Deliquium, Defectus. ἔκλειψις. Plau. in Capt. Hoc ſi ſecus reperies, nullam cauſam dico quin mihi Et parentum, & libertatis apud te deliquium ſit. Deliquium ſolis, quum luna inter ſolem terrámque interpoſita, lumen eius noſtro eripit conſpectui. Plin. lib. 2. cap. 12. ¶ Deliquium animi. λειποθυμία, quũ animus linquitur, & quis animo deficit, quam medici ſyncopen vocant.

Deliquum, deliqui, Idem quod minus. interprete Feſto. ἔλαττον. Plautus in Caſ. Siue amet, ſiue quod lubet id faciat, quando tibi nil domi Deliquum eſt.

Delictum, Peccatum. πλημμέλημα. à delinquo, is, quòd qui peccat, delinquat officium ſuum. Nam propriè delictum eſt quum non fiunt quæ fieri debent: peccatum, quum fiunt quæ fieri non debent. Plaut. in Bacch. Sine hoc exorare me obſecro abs te, vt iſtud delictum Deſiſtas tantopere ire oppugnatum. Plin. lib. 14. cap. 1, Atque etiam in delictis pœnam ipſam ignorat.

Deliqueo, es, ere, vel, Deliqueſco, is, delicui. In totum reſolui, & diſſolui. τήκομαι, συντήκομαι. Ouid. 4. Meta. Protinus imbutum cæſti nectare corpus Delicuit. Colu. lib. 12. cap. 41, Hæc ita coquuntur, vt omnis poma deliqueſcant cum muſto. ¶ Per tranſlationem, Cicer. 4. Tuſc. Nec ſitienter quid expetens ardeat deſyderio: nec alacritate futili deliqueſcat.

Deliro, as, pen. prod. A recto decedo. παραφρονέω, παραπαίω, παραλήρω, παρανοῶ, παρακλίνω τὸ διανοεῖσθαι. Tranſlatio ab aratore. nam Lira eſt recta foſſa quæ in agris ducitur, vt in eam aqua pluuia & terræ vligo defluat. Et quia rectus eſt ſulcus, delirare dicuntur qui extra ſulcum, id eſt à recta via declinant. Plaut. in Epid. Profectò deliramus interdum ſenes. Cic. 1. Tuſc. Adeóne me delirare cenſes, vt iſta eſſe credam? Horat. lib. 1. Epiſt. ad Lollium, Quicquid delirant reges plectuntur Achiui. ¶ Eſt autem compoſitum ex de, & liro, quaſi deorſumliro. Lirare verò, eſt agros in ſulcos dirigere. Alii delirare à Græco λαρέω, quod ineptire eſt, trahunt.

Delirus, penult. producta, qui inſanit, & qui à ratione diſcedit. παραπλήξ, παράφρων. Ratio enim eſt via recta, per quã omnes ducuntur. Cic de Orat. Tum Annibal reſpondiſſe fertur, multos ſe deliros ſenes vidiſſe, ſed qui magis deliraret quàm Phormio, vidiſſe neminem. Idem 2. de Diuin. An tu cenſes vllam anum tam deliram futuram fuiſſe, vt ſomniis crederet?

Deliratio, onis, Senilis ſtultitia, alienatio mentis, ab ætate vel morbo prouenieꝛis: quæ ſignificatio ſumpta eſt ab ineptis aratoribus à lira, hoc eſt à ſulco aberrantibus. παραφροσύνη. παραφρονησις. Plin. lib. 18. cap. 20, A ratione per tranſuerſum iterata occatio ſequitur: vbi res poſcit, crate, vel raſtro, & ſato ſemine iteratio. Hoc quoque vbi conſuetudo patitur, crate dentata, vel tabula aratro annexa, quod vocant lirare, operientes ſemina: vnde primùm appellata deliratio eſt. Cic. de Senect. Iſta ſimilis ſtultitiia (quæ deliratio appellari ſolet) ſenum leuium eſt, non omnium.

Deliritas, pro deliratione. Laberius, Quoniam mens quæ deliritas vos ſuppilatores facit, &c. Nonius.

Deliramentum, Idem quod deliratio. Plaut. in Amph. Hæc quidem deliramẽta loquitur. Idẽ Menæ. Papæ audin tu vt deliramenta loquitur?

Delirium, Eſt alienatio mentis prouenieꝛis ex intẽperie cerebri vitian tẽ actiones principis facultatis: qualé & in ſenibus videmus, & in iis qui morbis ardentiſsimis infeſtantur. παρα φρονῶν.

Deliteo, tes, pen. corr. ex de & lateo, Occultari, & valde latere. λαλαχῶ, φωλεύω, ἐκπρόπαλαι. Sed nõ inueni niſi in præterito, quod eſt delitui. Virg. 2. Aeneid. Limoſóq; lacu per noctem obſcurus in vlua Delitui.

Delitesco, quod eſt eiuſdem ſignificationis. Varr. 3. de Re ruſt. cap. 12. Vbi interdiu lepores delitescunt in virgultis, atque herbis. ¶ Transfertur etiam ad alia ſignificata. Cicero pro A. Cecin. Iuris iudicium quum erit & æquitatis, caue in iſta tam frigida, tã ieiuna calũnia delitescas.

Delitens, participium. Plin. lib. 35. cap. 1, Non placent iam abaci, nec ſpatia montis in cubiculo delitentia.

Delius, vide DELOS.

DELLI, Lacus erant breuiores bullientibus aquis inſignes, non longe à Catana, miræ profunditatis, quos incolæ Crateras vocant. Hos poetæ fingunt fuiſſe fratres Palicos Iouis & Thaliæ filios. Nam quum Thalia ſe videret ex Ioue grauidam, metuens iram Iunonis, optauit vt ſibi terra dehiſceret. Inſtante autem partus tempore, recluſa terra ea in parte vbi nunc Delli lacus ſunt: duo pueri emerſerunt, quos Palicos fratres vocauerunt, ἀπὸ τοῦ πάλιν ἰκνεῖσθαι, quòd prius in terram demerſi, denuo reuerſi ſint. Hos lacus accolæ fratribus Palicis ſacros putant, quòd per eos credantur in lucem eſſe reuerſi: & lacus ipſos Dellos vocant: qui tanta olim in veneratione habiti ſunt, vt circa eos iuramentum exigi ſoleret, ſiquis in furti ſuſpicionem veniſſet, prius tamen accepto fideiuſſore, qui ſi iuranti quid accidiſſet, præſtaret quod exitus oſtenderet, qualia etiam hodie iuramentæ ad D. Antonii aram à Chriſtianis videmus præſtari.

DELMINIVM, δάλμινον, Dalmatiæ oppidum eſt, apud Ptolemæum libro 2. cap. vltimo.

DELOS, δῆλος, Inſula eſt maris Aegei, Cycladum omnium clariſsima, in qua Latona Apollinem & Dianam dicitur eſſe enixa. De hac ſic ſcribit Cicero 3. Ver. Proditum eſt memoriæ ac literis, Latonam ex longo errore & fuga grauidam, & iam ad pariendum vicinam, temporibus exactis fugiſſe Delum, atque ibi Apollinem Dianámque peperiſſe. Qua ex opiniõe hominũ, illa inſula eorum deorũ ſacra putatur, tantúmque eius autori religionis & eſt, & ſemper fuit, vt ne Perſæ quidem quum bellum toti Græciæ, diis, hominibúſq; indixiſſent, & mille numero nauium claſſem ad Delum appuliſſent, quicquam conarentur aut violare, aut attingere. Hæc ille. ¶ Ariſtoteles Delum appellatam exiſtimat ἀπὸ τοῦ δηλοῦ, quòd quum antea mari operta eſſet, repente ſeſe oſtenderit. Aliis nominibus appellata eſt Ortygia, & Aſteria, Cynthia, Lagia, Chamydia, Cynethus, & Pyrpilæ, ab igne ibi reperto. Autor Plinius libro 4. cap. 12.

Deliacus, a, um, δηλιακὸς, Quod eſt ex Delo. Vnde Deliaca vaſa dicta ſunt ex ære pretioſo, ab inſula Delo, vbi fuit prima nobilitas æris. Plinius lib. 34, Antiquiſsima æris gloria Deliaci fuit mercatus in Delo, concelebrata toto orbe. Cicero pro Roſc. Domus Chryſogoni referta vaſis Corinthiis & Deliacis. Ex ære Deliaco fiebant pedes tricliniorum, & ſulera.

Delius, δήλιος, Qui eſt ex Delo inſula: vnde Apollo Delius. & Delia Luna appellata eſt, quæ & Diana. Ferunt enim Lunam ex Ioue grauidam, quum partui vicina eſſet, metu Pythonis ſerpentis qui eam toto terrarum orbe Iunonis iuſſu perſequebatur, in Delum inſulam fugiſſe, ibiq; Dianam & Appolinem eodem partu edidiſſe.

DELPHI, δελφοί. Tam pro oppido quam pro oppidanis, plurali tantum numeroſi: ſicut Gabii, Lacontini, Puteoli. Eſt autẽ ciuitas in Bœotia iuxte Parnaſſum, dicta à Delpho Neptuni filio, ex Melantho Deucalionis filia ſuſcepto: magis rupibus & loci natura quàm humana arte munita. Delphis Appollinis erat oraculum toti terrarum orbi celeberrimum. Vnde & ipſe Apollò Delphicus dictus eſt. Horat. 2. lib. Carmi. Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen, Aut Epheſum, bimariſve Corinthi Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos, ¶ Macrobius in Saturnalibus, Appolinẽ Delphicum appellatum exiſtimat à priſca Græcorum voce δέλφυς, quæ ſolum ſignificat, eo quòd interdiu ſtellis omnibus obſcuratis, ſolus luceat: qua ratione etiam Sol à Latinis appellatus eſt.

Delphicus, ca, cum, δελφικὸς, Vnde Delphica laurus, quòd victores Pythiorum (qui ludi Phœbo ſacri erant) ea coronarentur: & eſt viridior laurus.

Delphin, ſiue Delphis, & Delphinus, δελφὶς, δελφὶς, Genus piſcis vel potius maris beluæ. Parit catulos decimo menſe, interdum & binos nutrit vberibus, ſicut balæna, & decem annis ad ſummam magnitudinem peruenit. Plinius lib. 9. ca. 8, autor eſt, Delphinos ſimones vocari à nauigantibus, quòd ſint roſtro ſimo: vel à Simonis pueri nomine, quem Delphinus in ſinu Baiano mirum in modum fertur adamaſſe: ad quod nomen vocati accurrere feruntur. Ferunt delphinum non modò omnium marinorum, ſed etiam terreſtrium animalium velociſsimum eſſe, atq; adeo ipſis etiam volucribus velociorem. Lingua eſt his contra naturam aquatilium, mobilis, ſuillæ ſimilis, pro voce gemitus humano ſimilis, dorſum repandum, Mulcetur muſica ſymphonia, præſertim hydrauli ſono. ¶ Eſt etiam ſyderis nomen. Varro 2. de Re ruſt. cap. 5, Maximè idoneum tempus ad concipiendum à Delphini exortu, vſque ad dies quadraginta, & paulo plus.

DELPHVSA, δελφύσα, Fons eſt inſignis apud Delphos. Delphuſia verò δελφυσία, vrbs Arcadiæ eſt. Vtriuſque autor Stephanus.

Delphinium, δελφίνιον, Herba eſt florem habens purpureum violæ nõ diſimileni, ſeſquipedales ex vna radice ſurculos emittẽs: folia autem diuiſa & prælonga, quæ delphinorum effigiem repræſentant: vnde tractum eſt nomen. ¶ Alterum præterea eſt delphinii genus quod Romani buccinum vocant, ſuperiori non diſsimile, ſed ramis longe gracilioribus. Vtriuſq; meminit Dioſcorides.

DELTA, δέλτα, Inſula eſt in Nilo Aegypti fluuio, non procul ab Alexandria, ita dicta: quòd literæ Græcæ Δ imaginem referat. Hircius lib. 4. bel. Ciuil. Locus, inquit, eſt illarum ferè regionum nobiliſsimus, non longè ab Alexandria, qui nominatur Delta, quod nomen à ſimilitudine literæ cepit. Nam pars quædam fluminis Nili deriuata inter ſe duos itineribus, paulatim medium inter ſe ſpatium relinquens, diuerſiſsimo ad litus interuallo à mari adiungitur. ¶ Eſt item Delta nomen vrbis non procul à Syria, teſte Stephano.

DELTOTON, pe. prod. δελτωτὸν, Signum eſt in cælo ſupra Arietis caput poſitum, triangulari figura Δ, Græcæ literæ imaginem referens, à qua etiã nomen habet, duobus æquis lateribus, vno breuiori, in vnoquoq; angulo ſtellam habens. Cic. in Arati Phænom. Deltoton dicere Graii Quod ſoliti, ſimili quia forma litera claret.

Delubrum. Locus in quo Dei ſimulachrum dedicatum eſt. τέμενος τὸ. Ita dictum, quòd in eo dii ponantur, ſicut candelabrum dicitur vbi candela ponitur. Autor eſt Varro, & Macrobius Saturnal. libro 3. cap. 4. Cic. 3. de Natura deor. Eſt enim mihi tecum pro aris & focis certamẽ, & pro deorum templis atq; delubris. Virgil. 2. Aeneid. At gemini lapſu delubra ad ſumma dracones Effugiunt. ¶ Alii accipiunt pro loco ante aras, vbi aqua curritur diluendo. Religio enim ſacrificii apud antiquos exigebat, vt ante ſacrum ſacrificulus manus abluerẽt. ¶ Alii delubrum Dei ſimulachrum accipiunt, à delibrato ligno ita dictum. ξόανον. Plinius, Præcipuam eam eſſe arborem circa Ammonis delubrum.

Deluctor, aris, Idem quod luctor. πάλλω. Plaurus Perſa, Cum auibus Stymphalicis, cum Anteo deluctari mauelim.

Deludo, dis, Irrideo, decipio. καθαπτῶ. Plaut. Aſin. Furcifer etiam me deluſiſti. Idem, Quid me deluditis, & nocte excluditis foras?

Delumbo, bas, Idem eſt quod debilitare, quaſi lumbos frangere. ἐξωδυνίζω. Plin. lib. 28. cap. 4, Hoc ſæpe delumbata quadrupede approbatur. Vide LVMBVS.

Delumbis, be, adiectiuum, Quod lumbis caret, & ideo debile, ἀσθενὴς. In lumbis enim vires corporis ſitæ ſunt. Plin. li. 10. cap. 33, Perdix prægrauem, aut delumbem ſeſe ſimulans. ¶ Delumbis, mollis & effœminatus. Perſius Saty. 1, -ſumma delumbe ſaliua Hoc natat in labris.

Deluo, deluis, delui, delutum, Depurgo, diligenter lauo. ἀπολούομαι. Cato, Laſerpitium aceto deluito. ¶ Deluere item eſt madefaciendo aliquid delere, Varro, Obortæque inter legendum lachrymæ literas deluebant.

Deluto, as, pe, cor. delutare Eſt luto aliquid obducere. κατατπλόω. Cato de Re ruſt. cap. 128, Habitationẽ delutare quum volueris, terram quam maximè cretoſam vel rubricoſam ſumito.

Demadeo. pen. corr. des. Idem quod madeo. βρέχομαι. Ouidius 5. Triſtium, Et te ſtente ſuos demaduiſſe ſinus.

DEMADES, δημάδης, Athenienſis orator fuit Demoſthenis æmulus, eiq; aduerſas in Republica partes fouens. Nihil enim aliud Demoſthenes quàm patriæ libertatem ſpectabat: ille ex Macedonum gratia potentiam quærebat & opes. Hunc iam ætate confectum, & ex nimio luxu ad ſummam iam inopiam redactum, cauillatus eſt Antipater victimis cæſis ſimilem eſſe, de quibus nihil, niſi lingua iam ſupereſt. Vide Plutarchum in vita Demoſthenis.

DEMAENETVS, Δημαίνετος, Nomen viri proprium apud Plautum in Aſin. & ſignificat popularem & idiotam.

Demagis, Valde magis: ex de, & magis. Lucilius lib. 16, Rex Corus ille duos hos ventos Auſtrum atq; Aquilonem nouiſsimè alebat: ſolos de magis iſtos ex nimbo Auſtellos, nec nos ſeneces putare. ¶ Item De magis antiqui pro minus dicebant, ait Feſtus.

Demando, andas, Committo. iniungo. ἐπιτρέπω. Liuius lib. 8. ab Vrbe, Curam eorum nominatim Legatis, Tribunisque & Præfectis demandabant. Idem lib. 5. ad Vrbe, Simulque plures pueri vnius curæ demandabantur.

Demano, as, pen. prod. Idem quod mano. κατοχλίζεσθαι. Catull. Ligna ſed torquet, tenueis ſub artus Flamma demanat, ſonitu ſuopte Tinniunt aures, gemina teguntur Lumina nocte.

DEMARATVS, Δημάρατος, Lacedæmoniorum dux fuit, qui quum Athenienſes apud quos exulabat, ingens aduerſus Lacedæmonios bellum parare animaduertiſſet, plus ſe patriæ, quanuis ingratæ, debere ratus, quàm priuatæ amicitiæ, omnium quæ agebantur ciues ſuos fecit certiores. Vixit autem tempore Philippi regis Macedonum. ¶ Alius fuit (vt ſcribit T. Liuius lib. 1. ab Vrbe,) Corinthius negotiator diues

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui ob seditiones domo profugus,tyrannidé cypseli,fugiens,in Hetruriam commigrauit,cõportatis, opibus luculentis, qui à Tarquiniensibus Hetruriæ populis exceptus, Tarquinium Priscum regem populi Romani ex illustri, Hetrusca vxore genuit.Hunc comitati sunt duo ex Corintho fictores, Eucirapus & Eugrannius, à quibus Italiæ traditam plasticem,hoc est figulinam artem ferunt.

DEMARCHVS, δήμαρχος, Princeps populi,aut Tribunus plebis dicitur, Spartanus, in vita Adriani,Fuit Demarchus in patria sua, Athenis Archon.

Demeare. Est deorsum,penetrare,descendere, κατακωρίσθαι.Apuleius. Quæ suis pedibus ad Tartarum demeare cogitur.

Demeaculum,Descensio ad loca subterranea. κάταβασις. Sic remeacula, à remeando.Apul.lib.6.Proserpinæ nuptiarum demeacula.

Dememini,apud Martialem legitur pro obliuiscor.Sic enim habet ille lib.2,Ipse iubet mortis dememinisse Deus.Sed quoniam hoc verbum alibi,non legitur,non desunt qui hoc in loco malint legere, Te memminisse.

Demens, Qui est mente diminuta. παράφρων, παράνους. Cic. in Off. In tranquillo,tempestatē aduersam optare dementis.Terent. And.Quid hoc;adeone est demens ex peregrina?Cic.in Pisonem, Ego tenon vecordem,non furiosum,non mente captum, non tragico illo Oreste, aut Athamante dementiorem putem,qui sis ausus,&c.

Dementia, παράνοια. Cic.3.Tusc.Nec minus illud acutè,quòd animi affectionem lumine mentis carentem,nominauerunt amentiam, eandémq; dementiam.Idem 4.in Catil.Qui autem ex numero ciuium de mentia aliqua deprauati,hostes patriæ semel esse cœperunt,&c.

Dementer , aduerbium , Insanè, Idem 3.in Catil.Tanta res tam dementer credita.

Dementio,tis. De mente exeo,deliro, insanio, παραφρονῶ. Lactan.lib.4. Ecce aliquis instinctu dæmonis percitus , dementit , effertur , insanit. Lucret.lib.4.Sæpe animus dementit enim,deliráque fatur.

Demento,as,Desipio,insanio.ἐξιστῶ,μαραίνω.Apul.in Magia confessa est sese mea Magia in amorem deductam dementare. ¶ Dementare , in actiua significatione legitur pro impellere ad insaniam : sed in Sacris tantùm literis,vt in actis Apostolicis,de Simone quodam Mago, qui Samaritanos dementauerat.

Demereo,res,rui,ritum.quasi lucror,περιποιοῦμαι,Plaut in Pseud.Quid mercedis Petasus hodie domino demeret ? Gellius , Thais Corinthia ob elegantiam venustatémque grandem pecuniam demerebat. ¶ Est etiam Demereo,præcipuè cum accusatiuo personæ iunctum,idé quod suo sibi merito aliquem deuincire.Ouid.in Epist.Heroid.Die mihi, quid feci,nisi nõ sapienter amaui:Crimine te potui demeruisse meo. Suet. de Augusto,Profecto mox auunculũ in Hispanias,aduersus Cn. Pompeii liberos , vix tum firmus à graui inualitudine , per infestas hostium vias,paucissimis comitibus,naufragio etiã facto subsequutus,magnopere demeruit.Pro eodem etiam dicimus Demereor.

Demereor,De aliquo bene mereor,concilio,deuincio, placo , beneuolũ facio,beneficium præsto:& exigit accusatiuum. ἀντιροῦμαι, ἀναλαμβάνω.Quinti.Simul vt pleniori obsequio demererer amantissimos mei. Colum lib.1.cap.4.Quam obrem amœnitate aliqua demerenda erit, quo patientius moretur cum viro.

DEMETER,δημήτηρ, pen.prod.dicta est Ceres,quasi Gemeter,id est terræ mater.Hinc apud Galenum lib.2.de Alimentis,legimus , Demetria signa,id est Cerealia,& frumentaria.

Demergo,is,Immergo,seu aqua obruo καταδύω. Ouidius Epist.5,-obscœnam ponto demergite puppim.Plin.li.32.cap.2,Idẽ Loligines euo lare aqua tradit,tanta multitudine vt nauigia demergant . Demersus ære alieno.Liu.1.ab Vrbe,Totam plebem ære alieno demersam esse, nec sisti posse nisi omnibus consulatur.Cic.pro Sylla.Patriam demersam extulit.Demersæ leges opibus,Idem 2.Off.

Demetior,iris,Diligenter,& quadam ratione metior.διαμετρῶν. Cic.de Orat.Quæ non insidiis,sed apertè & palam laborat , vt verba verbis, quasi demensa,& paria respondeant.Cic.2.de Nat.deor.Atque ita demetita signa sunt,vt tantis descriptionibus diuina solertia appareat. Ibidem,Eorum enim cursus demetiti,maturitates temporum , & varietates,mutationésque cognouimus.

Demensus,a,um.participium est à demetior,Idem significans quod mẽsuratus. διαμετρητὸς , διαμετρημένος. Plaut. Menæch . Nunc argentum vobis demensum dabo.Cic.de Orat.Vt verba verbis quasi demensa & paria respondeant.

Demensum,subst antiuum,mensura erat frumenti,quam seruis admetiebantur singulis mensibus domini,ad totius mensis victum.στρομάτριον. Terent.in Phor.Quod ille vnciatim vix de demenso suo,Suum defraudans genium,comparsit miser.Serui enim quaternos modios accipiebant frumenti in mensem,ait Donatus.

Demeto,tis, pen. corr . Idem quod meto.κατεμῶ. Catul. Sole sub ardenti flauentia demetit arua.Colu.li.10,Et vos agrestes duro qui poldice molles Demetitis flores.Cic.2.de Nat.deo.Neq; enim serendi, neque colendi,neque tempestiuè demetendi percipiendique fructus, neque condendi,ac reponendi vlla pecudum scientia est.

DEMETRIAS,δημητριάς,Thessaliæ oppidum est quod prius Pagasa dicebatur.Autor Plinius lib.4.ca.8.Stephanus à Demetrio rege dictam putat,qui ea in ora regnauit,& ciuitates quotquot sub Pelio erant , euertit.Idem alteram eiusdem nominis vrbem in Macedonia collocat,& tertiam in Perside iuxta Arbelum.

DEMETRIVM,δημήτριον.Locus in finibus Thessalię,circa campum Crocotum,& Amphrysum fluuium.¶Est præterea eiusdem nominis ciuitas in Aeolide,teste Stephano.

DEMETRIVS,δημήτριος,Antigoni Macedonum regis filius & patris in regno successor,qui propter insignem in expugnandis vrbibus virtutem, πολιορκητὴν , hoc est vrbium expugnator dictus est,Hic post Alexandrum præter alios Macedonas nomine ac virtute clarus, transmisso Euphrate,Babyloniam occupauit: Athenas Cassandri Ptolemæiq; imperio liberauit:Cyprum, victo Ptolemæo nauali prælio , recepit: Pyrrhum ab oppugnatione Thessaliæ repressit.Postremò quum bellum aduersus Antiochium suscepisset,acie victus,viuus in illius potestatem peruenit: & in Chersoneso liberæ custodiæ permissus , quum maiorem voluptatum quàm salutis rationem haberet, morbo ex incontinentia correptus,periit. Hunc Plutarchus in Parallelis cum Antonio Triumuiro in contentionem adducit . ¶Fuit & alius Demetrius Phalereus Theophrasti discipulus,qui ob eximias virtutes Athenensibus præfuit annis decem,trecentisq; sexaginta statuis æreis honoratus est.Hic (vt Plutarchus inquit) monebat Ptolemæum regem, vt de regno,imperióque libros sibi compararet atq; perlegeret . Quæ enim amici non audent monere reges , hæc in libris scripta sunt.De hoc sic scribit Cic.in Bruto, Demetrius Phalereus eruditissimus quidem ille omnium horum,sed non tam armis institutus , quàm palæstra.Itaque delectabat magis Athenienses quàm inflammabat . Progesserat enim in solem & puluerem , non vt è militari tabernaculo, sed vt è Theophrasti doctissimi hominis vmbraculis.Hic primus inflexit orationem , cámque mollem tenerámque reddidit:& suauis, sicuti fuit,videri maluit quàm grauis. ¶Fuit præter hos & Demetrius Syrus,dicendi magister non ignobilis:cuius etiam meminit Cicero in Bruto.

Demigrare,Est de vno loco in alium domicilium transferre.μετοικίζω. Plaut.Amph.Animam amittunt prius quàm loco demigrent . Cic.1. Tusc.Vetat enim dominans in nobis Deus iniussu hinc nos suo demigrare.Sic dicimus,Demigrare è vita,pro mori.Cic.pro Rabir.Fortissimorum ciuium mentes , quæ mihi videntur ex hominum vita ad deorum religionem & sanctimoniam demigrasse.

Deminuo,is ere,Idem quod diminuere. ἐλαττῶ. Plaut.in Trucul . Iam de hoc obsonio de mina deminui modò quinque numos. Idem in Amph.Tuum deminuam caput.

Demiror,pen.prod,valde miror.ὑπερθαυμάζω,ὑπεράγαμαι. Terent . in Hecy.Sed demiror quid sit,quàmobrem tantopere hoc omnes nos cẽlare volueris.Cic.ad Att.li.14,Et si addis Lamiam,quod demiror equidem.Plin.lib.31.cap. 6,Homerum calidorum fontium mentionem non fecisse demiror.¶ Aliquando demirari,est nescire: quoniam (vt Donatus inquit)admirationem ignorantia facit. Terent. Quid mihi dicent,& quam causam reperient,demiror.

Demitigo,as,Idem quod mitigo.Cic.Att.lib.1,Nosmetipsi qui Lycurgei à principio fuissemus,quotidie demitigamur.

Demitto,Deorsum mitto.καθίημι.Virgil.Eclo.4,Iam noua progenies cælo demittitur alto.Sallu.Quum machinis strepitu demissum victoriæ simulachrum coronam capiti imponebat. ¶Inde demissitiæ tunicæ dictæ, longæ & demissæ ad talos,& nulla zona succinctæ. ποδήρεις. Plaut.in Pœnulo,Sanè genus hoc mulierosum est, tunicis demissitiis. ¶Item Demittere animum,est humiliare, καταβάλλειν , ταπεινοῦν. Ita dicimus esse demisso animo qui est deiectis spiritibus κατηφὴς , συνεσταλμένος. Cic.in Epist . Timido animo,humili,demisso.Idem de Finib.bon.Si vincunt,efferunt seruicti debilitantur , animósque demittunt.Cæs.1.bel.Gal.Sed tristes capite demisso terram intueri.Virg.lib. 3.Georg.-demisse aures:incertus ibidem Sudor.Idem Aeneid.1,At breuiter Dido demissa profatur . ¶Item demittere significat defodere. κατορύττειν. Idem Georg.2.-altèque iubebis In solido puteum demitti,omnémq; repones Rursus humum. ¶Demittere mentes. Virg.li. 12.Aeneid.Demittunt mentes.ut scissa veste Latinus. Id est desperant, interprete Seruio,sicut contrà sperantes aliquid,erigunt mentes.

Demissio.verbale.Cic.3.Tusc.Verisimile est igitur,in quem cadit ægritudo,cadere in eundem timorem & infractionem quandam animi , & demissionem.

Demissè,aduerbium.Cic.5,Tuscul.Non est ausus elatè & amplè loqui, quum humiliter demisséque sentiret. Cæsar 2.bell.Ciuil. Hæc quàm potest demissimè atque subiectissimè exponit . Volare demissius, Ouid.3.Trist.

Demium,δήμιον,Gemma est ex sarde generibus , à pinguedine dicta. Græci enim δημὸν pingue dicunt,qua voce etiam Homerus frequẽter vtitur. Nec fuit in vsu antiquorum gemma vlla frequentior , vt Menandri fabulæ testantur-Plin.li.37,In India trium generum , rubrum, & quod demium vocant à pinguedine , tertium quod argenteis bracteis sublinitur.

Demiurgus,δημιουργός,Summus erat magistratus in quibusdam Græciæ ciuitatibus.Liu. lib. 2.bel. Maced. Tum inter magistratus gentis (Demiurgos vocant:decẽ numero creantur)certamen nihilo segnius quàm inter multitudinem esse. ¶ Demiurgus item Græcis opificem siue artificem sonat: vnde & Plato naturam rerum omnium opificem,vocat demiurgum.

Demo,is,ex de,& emo abiecta e,significat detraho. ἀφαιροῦμαι. Terent. in Eunu.Inde aurum mulier sibi clàm demit.Cice. 3.de Nat.Idémque Aesculapii Epidauri barbam auream demi iussit . Cellius lib.8.cap.4, His ita succurrendum est , vt tamen quàm minimum ex ósse demantur.Cice.4.Acad.Quum aliquid minutatim & gradatim additur, aut demitur.

Demptus.Plinius libro 15.ca.17,Demptis forcipe corruptioribus acinis. Ouid.2.Metam.Paulatim que metu dempto,nunc pectora præbet Virginea palpanda manu.

DEMOCEDES, pen.prod. δημοκήδης. Fuit Crotoniata, medicus illustris, qui quum inter Darij captiuos esset,& Darius ipse ob luxatum pedem grauiter ægrotaret,ita vt iam septem dies noctésque insomnes egisset,nec à medicis vllis iuuaretur,ductus in medium Democedes vinctus compedibus.Darium penitus liberauit:dehinc summo in honore apud regem habitus est,

DEMOCHARES,δημοχάρης,Orator Athenensis Demosthenis ex sorore nepos,qui missus cum aliis ad Philippum regem Legatus,petenti regi quid gratum Athenienbus facere posset:Si(inquit)te suspendas . Indignantibus ob eam rẽ cæteris,rex dimisit incolumem: Vos(inquiens cæteris)renuntiate Athenienbus,quos censeant superiores , qui talia dicunt , an qui audiunt patienter. Hæc Seneca libro 3.de Ira . Hic etiam historiam earum rerum quæ gestæ erant suæ ætate Athenis, non tam historico , quam oratorio genere scripsit . Autor Cicero in Bruto.

DEMOCLES, siue vt apud Valerium legitur)Damocles,adulatoris cuiusdam nomen fuit , qui quum coram Dionysio regum fœlicitatem supra modum exaggerasset,quòd & splendidissimè amicirentur,& lautissimè victitarent,rex quæsiuit vellẽne suam cum eo conditionem permutare.Quúmque annuisset,ornatum regia purpura iussit eum ac cumbere mensæ omni genere deliciarum copiosissimè instructæ: sed supra caput strictum ensem de tenuissimo filo iussit suspendi . Metuẽs itaq; Democles,ne fracto filo ensis sibi in caput rideret,maluit ad pristinum vitæ genus redire,quàm tam manifestum vitæ adire periculum:intellexitq; quod res erat,regum vitam in speciem quidem fœliciss imam videri:di tamen proprius inspicias,plenam esse solicitudinis,& periculi.

DEMOCOON, δημοκόων, Fuit nothus Priami , qui velocissimos patris equos apud Abydum custodiebat.Hunc Vlysses in bello interemit, vt est apud Homerum lib. 4.Iliad.

DEMOCRATIS, δημοκράτης, Insignis athleta fuit, qui consistens in circulo à se circunscripto,à nemine loco moueri potuit. ¶Fuit & alter Democrates insignis architectus Alexandri Magni ætate, qui illius iussu Alexandriam in Aegypto metatus est.Suidas.

Democratia, δημοκρατία, Principatus populi , qualis olim erat apud Athenienses,& hodie apud Heluetios,

Democratici, δημοκρατικοί. Qui fouent principatum populi, παρὰ τὸ δῆμος καὶ κράτος: qui scilicet populari institito viuentes , dignitatem in libertate constituunt.Oligarchici verò, qui dignitatem partim in censu,& facultatibus,partim in generis nobilitate ponentes , paucorum gaudent principatu. Aristocratici verò , qui virtute dignitatem metientes,optimorum fouent statum. Autor Budæus in Annotat.in Pandect.

DEMOCRITVS, pen.corr. δημόκριτος, Nomen philosophi Abderitæ,qui accepta à fratribus patru maioribus paternæ hæreditatis portione,cognoscendarum rerum cupiditate accensus,bonam orbis partem peragrauit.Postea in patriam reuersus,cũ summa inopia.in hortulo iuxta suæ vrbis muros,se ad solas rerum naturas contemplandas contulit. De hoc memoriæ proditum est,quòd quocunq; fortunæ casu,& mutabilium rerum,auditu,in risum soluebatur,sicut Heraclitus in fletum: vnde Gelasinus nominatus est.Tandem teste Cicerone lib.5.Tusc.se occæcauit,vt naturæ secreta subtilius rimaretur. Agebat centesimum & nonum annum quum mortuus est.Dixit omnia ex atomis fieri , ac plures esse mundos,& corruptibiles.Fertur theologiam ac astrologiá didicisse à Magis & Chaldæis:cum gymnosophistis quoque congressus est In omni denique Philosophiæ genere adeò profecit , vt Pentathlos,siue Quinquertio dici posset. Nanque naturalia, moralia , mathematica,liberales disciplinas,artiumque omnium peritiam callebat.Hunc Plinius virum sagacem, & vitæ vtilissimum fuisse refert, sed nimio iuuandi mortales studio prolapsum.Constat patre locupletissimo natum fuisse,vt qui totis Xerxis copiis epulum dederit.

DEMODOCVS, δημοδόκος, Nomen citharœdi , quem Homerus libro 8. Odyss.inducit in conuiuio Alcinoi regis Phæacum citharam pulsantem,& simul accinentem.

DEMOLCHVS, Syracusanus comicus,Epicharmi medici filius,docuit fabulas quatuordecim lingua Dorica.Suidas.

Demolior, ris, A mole deductum est,& significat diruo, deiicio. κατασκάπτομαι, ἀφανίζω. Plautus in Amphitr . Hasce illico toto demolior cardine.Cicero 3.Offic.Demoliti ea,quorum altitudo offenderet auspiciis.Plautus in Bacch.De me culpam hanc demolibor iam, & seni faciam palam.

Demolitio,verbale:vt,Demolitio statuarum.Cic.lib.4.& 6.in Verrem.

DEMONAX, δημώναξ, Philosophus insignis fuit Adriani temporibus,pecuniæ contemptor,& omnis solicitudinis expers. Nihil sibi vnquam viatici parabat,sed quum esuriret , quam domum primùm apertam offendebat,ingressus iubebat sibi cibum apponi.Centenariusdecessit, & funere publico est elatus,vt refert Lucianus.

DEMONESVS, δημόνησος, Insula est circa Chalcedonem , in qua cyanus lapis,chrysocolla,& aurum inuenitur.si Stephano credimus.

DEMONICA, δημονίκη, Ephesia mulier fuit eo rempore quo Galli Senones omnem Europam infestabant,quæ cupiditate auri capta Brenno hostium duci Ephesum prodidit.Hanc Plutarchus in Parallelis , cum Tarpeia puella comparat.

Demonstro,as,Idem quòd monstro,indico,ostendo,declaro. ὑπόνυμι. Plaut.in Asin.Et ædes demonstrani nostras. Terent. Heaut, Audistin' homo iste modò quam villam demonstrauit?Cicero 4. Verr.Legatos demonstrent.¶ Interdum demonstrare.est argumentis notissimis & irrefragabilibus ad rei alicuius cognitionem perduco , quod Græci ἀποδείκνυσθαι appellant.Vnde Demonstratio.est argumentum firmissimum per se rei dubiæ faciens fidem. ἀπόδειξις. Cicero 3.de Orat.definit esse rationem quæ ex rebus perceptis ad id quod non percipiebatur.adducit.

Demonstratio Rhetoribus , Causæ genus , quod in laude, vel vituperio versatur. τὸ ἐπιδεικτικὸν. Cic.1.de Inuen. Si deliberatio & demonstratio genera sunt causarum , non possunt rectè partes alicuius generis causæ putari.

Demonstrator,oris.Colum.lib.3.cap.10,Itaq; huius rationis demonstratorem magis esse me,quàm inuentorem,libenter profiteor.

Demonstratiuus,a,um,Quod demonstrat,vel demonstratur , vel aptum est demonstrari. ἀποδεικτικὸς. vt Genus demonstratiuum causæ ab oratore accipitur,in quo orator demonstrat quod sit in alicuius personæ laudem,vel vituperium.Cic.1.de Inuent. Aristoteles tribus in generibus rerum versari Rhetoris officium putauit,demonstratiuo , deliberatiuo, iudiciali.

DEMOPHOON, ontis , δημοφόων, vel Demophon per contractionem, δημοφῶν, Thesei ex Phædra filius & rex Athenarum, qui ab expeditione Troiana rediens , aduersis ventis pulsus est in Thraciam, ibiq; à Phyllide Lycurgi regis filia hospitio & lecto susceptus est : apud quam quum aliquandiu delituisset,Athenas abiit,ibiq; mortuo patre imperium suscepit,oblitus Phillidis,cui se rediturum iurauerat . Quapropter illa videns se derelictam,amoris impatientia de amygdalo se suspendit.Vide infrà, PHYLLIS, vbi hæc copiosius tractantur.Ouidius lib.2.de Arte,Et tibi Demophoon Thesei criminis hæres, Phyllide de cepta nulla relicta fuit,&c.

DEMOPOLIS, penult. corr. & Neocles Themistoclis clarissimi Athenensium ducis filii fuerunt, qui quum apud ciues suos meminissent legum,quæ aduersus exules latæ erant,à paternis inimicis lapidibus obruti sunt.Cæl.lib.8.cap.12.

Demorior,In totum morior.κατοθνήσκω.Colum.lib.5,Siue enim caput demortuum est,duo induantur ſtatim vimina. ¶Demoritur te, id est te deperit,& ardet amore tui.Plautus in Mil.Ea demoritur te,atque ab illo cœpit abire:odit senem.

Demortuus,participium.Cicero ad Attic. lib. 16 , Nostrique famuliares ferè demortui.Idem.6.Verr.Sanxerunt nequis emeret inancipium ni si in demortui locum.

Demoror,pen.cor.Multum moror.διαμένω.Lactan.lib.4,Quum Moses dux eorum ascendisset in montem,atq; ibidem quadraginta diebus demoraretur.¶Accipitur etiam nõnunquam actiuè pro detineo. κατίχω.Cic.3.de Orat.Et ne diutius vos demorer , exponam . Plautus Epid.Diu me estis demorati. Columel.lib. 4, Prudentis magistri est, eiusdem nomenclationis aucupio quo potiri nequeat , studiosos non demorari.¶ Demorari, pro expectare. Virgilius 10. Aeneid . Et tua progenies mortalia demorer arma.

Demoratus,passiuè.Gell.lib.10.cap.8,Hisque ipsis,quæ iam dixi,demoratos vos video,alicui,opinor,negotio destinatos.

DEMOSTHENES, pen.corr . δημοσθένης, Nomen Oratoris clarissimi,& Græcorum omnium Oratorum principis.Hic natus patre qui Cultellarius cognominatus est,quòd domi haberet officinam & operarios culi ellorum.Relictus puer in hæreditate locupleti,tutorum fraude,& negligentia direptis bonis , vix habuit vnde præceptoribus mercedem solueret.Verùm quum multo studio , & laborioso perutilio in clarissimum oratorem euasisset,libertatis Græciæ defensor , publicè grauibus concionibus Philippum infectatus est,vt pote publicæ libertatis insidiatorẽ. Post cuius mortem patria pulsus , tandem reuocatus est.Sed iam mortuo Alexandro.& Antipatro rebus Græcis præposito, quum manifestam sibi necem imminentem videret, relictis Athenis, in Calauriam insulam,(vt scribit Suidas)vbi asylum erat Neptuno sacrum,concessit.Quo quum venisset,Archias actor tragœdiarum , qui ab Antipatro missus erat vt Demosthenẽ comprehenderet , primùm ei persuadere conatus est vt vnà secum ad Antipatrum se conferret, ni hil molestiæ ab eo perpessurus.Cuius fraude intellecta Demosthenes, Nihil est(inquit)Archia quod coneris,Neq; enim in scena mihi vnquam placuisti mimus,neq; nunc persuadebis legatus . Quum autem Archias se per vim detracturum minaretur,Tandem(inquit)Macedonica oracula aperuisti:nam prius quidem tanquam histrio simulabas. Verùm age,parumper expecta,dum pauca domesticis scribo. Hæc locutus,sumpto libro tanquam scribere vellet , calamum ori admouit, deinde caput veste regens,se inclinauit:quumque ab ara retraheretur, cecidit,susp iransq; animam emisit.Hic eloquentię studio flagrans iugiter lucubabat,adeò vt duos vel tres menses continuos domi incluſus,sine intermissione studeret,abrasa parte capitis , vt exeundi facultatem sibi præriperet . De hoc Hieronymus , Demosthenes plus olei quàm vini expendisse dicitur,& omnes opifices nocturnis semper vigiliis præueniſſe.

Demoueo,es,ere.De loco mouere. ἀπωνέω. Terẽt.Adelph.Caue nunc iam oculos à meis oculis quoquam demoueas tuos . Cic pro Syl.Ita charus vtrisq; est,atq; iucundus,vt non alteros demouisse , sed vtrosq; constituisse videatur.Tacit.lib.1.Ne Glanis solito alueo demotus in amnem Arnum transferretur. Cic.4.de Finib.Sed tamen tantã vim esse honestatis,tantúmque eam rebus omnibus præstare & excellere, vt nullis nec suppliciis,nec præmiis demoueri possit ex eo quod rectum esse decreuerit.Liu.6.ab Vrbe,Quãtumq; Romana se inuexit acies,tantum hostes gradu demoti.

Demugio, is, ire , Mugitu implere . κατακωλύω. Ouid . 11. Metam. -sed omne Vulnerat armentum , sternitque hostiliter omnes . Et paulo pòst. -sanguine littus, Vndáque prima rubet , demugitæque paludes.

Demulceo, es , Valde , seu leniter mulceo : quemadmodum quum catulos blandè & molliter attrectamus. καλακτίζω , κνίζω. ¶ Nonnunquam etiam mitigo vel molle reddo.Terent.in Heaut. Non' possum pati quin tibi caput demulceam . Liuius. 9.ab Vrbe, Ne nihil remissum dicatis,remitto,ne vtiq; dorsum demulceatis quum ex equis descendetis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Demum, Significat tandem, vel ad postremum. τὸ τέλος, τὸ τελευταῖον, Adelph. Terent. in Adelph. Ego nouus maritus anno demum quinto & sexagesimo fiam? ¶ Ponitur etiam pro omnino, præsertim quando iungitur cum is, ea, id, vel cum ita. Cic. in Sallust. Ea demũ magna voluptas, æqualem ac parem verbis vitam agere. Plin. Ea demum sola auium nonnisi volatu depascitur. Quintil. Ita demum mihi satisfacies, si apud patrem fuisti.

Demussata contumelia, id est dissimulata, & cum silentio indignatione quæ transmissa, vt Apuleius lib. 3. Musitare enim proprie est dissimulandi causa tacere: dictum vel à Græco verbo μύζω, vel à μ littera, quæ est nimium pressæ vocis, ac penè nullius. Terét. Adelph. Accipienda & musitanda iniuria adulescentium est. Vbi Donatus exponit, patienter cum silentio perferenda.

Demutilo, as. are, Idem quod mutilo. κολοβόω, Colum. de Arborib. Cacumina virgarum ne luxurientur demutilato.

Demuto, as, are, Idem quod mutare. διαλλάττω, μεταλλάσσω. Plaut. in Trinum. -aut fi demutant mores Ingenium tuum, neque eos antiquos seruas. Tacit. lib. 4. Placitum, instituto Flaminum nihil demutari.

Demutatio, onis. Plin. libr. 28. cap. 8. Nullum animal pauidius esse existimatur, & ideo versicoloris esse demutationis. De chamæleonte.

Denarius, ria, rium, adiectiuè, Idem quod decenarius, quod decem continet. δυναδικός. Plin. libro 31. cap. 6, de ratione aquæ ducendæ. Fistulas denum pedum longitudinis esse legitimum est. Et si quinariæ erunt, sexagena pondo pendere: si octonariæ, centena: si denariæ, centena vicena, ac deinde ad has portiones. Denaria appellatur, cuius laminæ latitudo, antequã euruetur, digitorũ decem est: dimidió; eius quinaria. Denariæ ceremoniæ dicebantur, sicut Tricenariæ, quibus sacra adituris decem continuis diebus, vel triginta, certis quibusdam rebus carendum erat. Hinc Vndenarius, Duodenarius, & huiusmodi.

Denarius, denarii, δραχμή Budæo, apud Romanos numus erat argenteus, quatuor valens sestertios: ita dictus quòd pro decem assibus in solutionem cedebat, quoad perpetuis bellis exhausto ærario, placuit denarium fedecim assibus permutari: quod contigit quum Annibal perpetuos octodecim annos totam Italiam ferro, flammáque crudelissimè vexabat. Alioqui ferè semper denarius decem assibus permutabatur: vnde & nomen habuit. Pendebat autem denarius, argenti siliquas XXIIII. Siliquæ autem duodeuiginti, conficiebant drachmam. Tres itaque denarii pendebant drachmas quatuor: octo autem drachmæ conficiunt vncia m: vncia autem sex constat denariis. Hæc ferè de denarii pondere ex Prisciano decerpsimus. Budæus autem in lib. de Asse, non vno in loco ostendit drachmam Atticam & Romanum denarium eiusdem fuisse ponderis & pretii. Quod & ipsum nõ obscurè indicat Plinius lib. 33. cap. vlt. Drachma, inquit, Attica (ferè enim Attica obseruatione medici vtuntur) denarii argentei habet pondus: eadémque sex obolos pondere efficit. Constat itaque denarium ad Gallicæ pecuniæ æstimationem redactum, valuisse solidos turonenses tres cum dimidio. Denarii dimidium, quinarium appellabant: quinarii autem dimidium, sestertium, qui & numus vocabatur. Si itaque denarii valorem (quem diximus esse trium solidorum cum dimidio) in quatuor seces partes, habebis valorem sesterii, hoc est careolum numum vnum, & Gallici denarioli dimidium. Veteres etiam pro eodé denarium dixerunt in neutro genere. Plaut. in Rudente, Centum denaria Philippea?

Denarro, Per ordinem narro. καταλέγω, Gell. lib. 2, Hæc nobis Fauorinus summa cum elegantia verborum, totiúsque sermonis comitate atque gratia denarrauit.

Denascor, eris, pro mori. θνήσκω. Cæsius Hem. Quæ nata sunt, ea omnia denasci aiunt. Ex Nonio.

Denaso, as. penult. prod. Nasum aufero. ἀποῤῥινῶ. Plaut. in Capt. Nanq; ædepol si habites propius, os denasabit tibi mordicus. Id est faciem naso spoliabit.

Denato, as. pen. corr. frequentatiuum est verbi deno, as, quod est deorsum nato, vel secundo fluuio nato. καταπλέχομαι.

Dendrachates, δενδραχάτης, Gemma est ex achatæ generibus, discursu linearum arbusculæ cuiusilam speciem repræsentans. Δενδρίτης enim arborem dicunt. Plin. lib. 37. cap. 10.

Dendritis, δενδρῖτις, Gemma quæ sub arbore defossa, non permittit se curim hebetari. Plin. lib. 17. cap. 13.

Dendrocissos, δενδρόκισσος, Hedera est quæ sine adminiculo stat cæteris hederarũ generibus firmior, & ad arbusculæ firmitatẽ accedens. Vnde & nomẽ inuenit. ἀπὸ τοῦ δένδρου μιμεῖσθαι, id est ex arbore & hedera.

Dendroides, δενδροειδὲς, Tithymali septima species, teste Plinio li. 26. cap. 8, quod & leptophyllon vocant, in petris nascens, comosissimum ex omnibus tithymali generibus, & semine copiosissimum.

Denego, as. pen. corr. Recuso. ἀπαρνοῦμαι. Terent. in And. Denegarat se commissurum mihi gnatam suam. ¶ Interdum idem quod non do. Virg. 1. Georg. -quum iam glandes atque arbuta sacræ Deficerent syluæ, & victum Dodona negaret. Cic. 7. Verr. Vt omnia semper quæ iurãda videntur esse, non modò his extraordinariis cupiditatibus, sed etiã ipsi naturæ & necessitati denegaret.

Deni, denæ, dena. numerus distributiuus, pro decem Plin. lib. 10 ca. 63, Viuunt Laconici annis denis. Cæsar 5. bel. Gall. Vxores habent deni duodenique inter se communes.

Denicales feriæ, dicebãtur quibus hominis mortui causa familia purgabatur. Colu. li. 2. cap. 22, Nos apud Pontifices legimus, feriis tantúm denicalibus mulos iungere non licere, cæteris licere.

Denigro, as. pen. corr. Nigrum facio, μελάνω. Plin. Capillum denigrat fusitu. Varr. 1. de Re rust. cap. 55, Non solum denigrat terram, &c.

Denique, Postremò: vt quum plura sunt enumerata, subiungitur denique, signando vltimum omnium. τέλος. Cic. Quum ibi non multitudinem militum, non idoneos imperatores, non pecuniam sibi præsto viderent, non denique vllam rem quæ pertineat ad bellum administrandum. ¶ Ponitur interdum pro omnino, πάνυ. Ouid. Siquamtu dempto casta est, ea denique casta est.

Denomino, Nomen impono. ὀνομάζω, Quintil. lib. 1. cap. 17, Propria sunt verba, quum id significant in quod primo denominata sunt.

Denominatiua, Dicuntur quæcunque ab aliquo solo casu, hoc est solo fine sunt differentia & secundum illud nomen habent appellationem: cuiusmodi sunt adiectiua à substantiuis deducta: vt à studio studiosus, à robore robustus. παρώνυμα. Nomen enim denominatiuum habet communicare cum nomine vniuoco in principio, sed differre in fine. ¶ In denominatione autem tria requiruntur: scilicet denominans, denominatum, & denominatiuum. Denominans est forma accidentalis quæ importatur per nomen abstractum: & dicitur denominans, quasi de se aliud nominans, quia de se dat concreto vt prædicetur, & denominet subiectum. Denominatum autem est res ipsa, siue subiectum cui accidens inhæret. Sed denominatiuum est accidens quod prædicatur denominatiuè de suo subiecto, vt album vel nigrum.

Denormare, Est deturpare & inæqualem facere, ἀμορφόω, vt interpretatur Acron illud Horatii 2. lib. Serm. ô si angulus iste Proximus accedat, qui nunc denormat agellum.

Denoto, as, pen. cor. Idem quod noto. σημειοῦμαι. Liu. 4. ab Vrb. Haud dubiè Icilios denotante Senatu, quos mercedem seditiosi Tribunatus petere Consulatum insimulabant. Cicero pro lege Manil. Quòd is qui vno die tota Asia, tot in ciuitatibus, vno nuntio, atque vna literarum significatione ciues Romanos necandos, trucidandósque denotauit.

Dens, dentis, notæ significationis, ab edendo, sicut Græci ἔδοις ab ἔδω. Plaut. Menæch. Nam tum dentes mihi cadebant primulum. Cic 3. de Nat. deor. Tertius Arsippi & Arsinoæ, qui primus purgationem alui, dentisque euulsionem, vt ferunt, inuenit. Plin. li. 28. cap. 11, Dentes mobiles confirmat ceruini cornus, cinis, dolorèsque eorum mitigat, siue infricentur, siue colluantur. ¶ Sed & omne quo aliquid teneri vel discerni potest, solet dens appellari. Virg. lib. 6, -tum dente tenaci Anchora fundabat naues. Hinc Eidens, Tridens, & huiusmodi. ¶ Dentes diuersi sortiuntur nomina. Qui enim primùm apparent, apertis labiis, primores vocantur. lati & acuti, quibus cibus incidítur. τομίτες, μύσπες, ἀκρόδηρις, γναθοτοί. Ipsi enim non cibo tantùm & alimentis necessarii, vocis etiam sermonísque regimen tenent, concentu quodam excipientes ictum linguæ. Qui verò sequuntur quasi rotunda specie acuti in modum ferræ, serrati dicuntur, ab antiquis canini appellantur in quocunque animali. κυνόδοντες, παραγναθίδιοι. Plin. lib. 11. Lupi dexter caninus in magnis habetur cperibus. Sequuntur maxillares qui dupli ces sunt, cibúmque conficiunt, ob id molares dicti. γόμφιοι. Iuuenal. -intérque molares Difficili crescente cibo. Genuini, σωφρονισῆρες, nouíssimi nascuntur homini, vt ait Plinius, Animalium aliis sint dentes continui, vt homini, & equo: aliis exerti, hoc est extra os producti. vt apro & elephanto. χαυλιόδοντες.

Dentio, is, ire, Dentes emitto. ὀδοντιάω, ὀδοντοφυῶ. Plin. lib. 30. cap. 1, Cinis eorum pueros tardè dentientes adiuuat cum melle. Plaut. in Mil. Venter creat omnes has ærumnas: auribus perauriẽda sunt, ne dentes dentiant. Id est ne inuicem atterantur & concutiantur fame.

Dentitio, Dentium emissio, ὀδοντίασις. Plin. lib. 28. cap. 19, Infantibus nihil butyro vtilius per se, & cum melle, priuatim & in dentitione, & ad gingiuas, & ad oris vlcera. Idem alibi, Dens lupi adalligatus infantibus, prohibet pauores, dentitionísque morbos. Ibidem, Cerebrum viperæ illigatum pelliculæ dentitiones adiuuat.

Dentatus, Qui magnos habet dentes: qui & dentosus dicitur. ὀδοντώδης. Plautus Pseud. Non ego te ad illum duco dentatum virum. ¶ Dentatum etiam dicitur quod dentes habet, siue ii magni, siue parui sint. Plinius lib. 11. cap. 41, Caseus non fit ex vtrinque dentatis. Martial. libro 1, Sic dentata sibi videtur Aegle Empti ossibus Indicóque cornu. ¶ Dentata charta. Cic. ad Qu. fra. libro 2, Calamo, & attramento temperato, charta etiam dentata res ageatur. ¶ Dentatus item M. Curii cognomen fuit, propterea quòd cum dentibus fuerit natus, vt scribit Plinius libro 7. ¶ Hinc edentatus, cui dentes sunt euulsi. Macrobius, Edentatæ beluæ morsus. Similiter Edentulus, γνώθης, qui dentibus caret.

Denticulatus, ta, tum, Quod serræ modo dẽtatum est. ὀδοντώσιμον. Plinius, Præterea bina brachia denticulatis forcipibus. ¶ Denticulatæ falces, Columella lib. 2. cap. 21. Denticulatum olus, Plinius lib. 26. cap. 15.

Dentale, Lignum, cui vomer arandi causa inducitur: sed pro vomere poni solet. γῦης. Virg. 2. Georgic. Binæ aures duplici aptãtur dentalia dorso. Colum. lib 7, Et dentalibus terram subigere, quo minoribus bubus id administrari possit. ¶ Dicitur etiam dens. vt Varro scribit, quòd eo quasi dente moleretur terra.

Dentatim, & Denticulatim, aduerbia, Significant ad similitudinem dentium. ὀδοντωτόν, ὀδοντωμένως.

Dentifrangibulum, Vox est à Plauto conficta pro quauis re qua dentes confringi possunt. ὀδοντόλυκον. Plautus in Bacch. Næ tibi hercle haud longè est os ab infortunio: ita dentifrangibula læc meis manibus gestunt. Reperitur & in genere masculino apud eundem in Bachide, Vale dentifrangibule. P I. Et tu integumentum vale.

Dentifricium, Medicamentum quo dentes fricantur, vt fiant candidi. ὀδοντόπριμμα. Plinius li. 28. cap. 11, Dentifricia vtroque modo fiunt. Ibidem, Et capitis eorum cinis dentifricium est.

Dentiloquus, Dictio Plautina est qua ipse vtitur pro eo qui dentes exputt. Sic enim habet in Captiuis, Dentiloquos omneis mortales faciam, quencunque offendero. hoc est dentes loquentes, id est ex ore emittentes verborum loco: vt sit sensus, Illis adeò dentes concutiam, vt suis sedibus eiectos expuant. Sunt tamen qui legant apud Plautum, dentilegos: nonnulli Dentiloquos, quosdam populos interpretantur, in confinio Macedoniæ. citantes illud Liuii libr. 9. bel. Maced. Itaque vnum tantúm moratus diem quietis eorũ causa, quos habuerat secum in itinere: inde simili fuga in Dentiloquos transcurrit.

Dentiscalpium, Instrumentum quo scalpuntur dentes. ὀδοντογλυφίς. Martialis. lib. 7, Bissenos triplices, & dentiscalpia septem.

Dentex, icis, A quibusdam appellatur piscis, qui à Græcis σπάρος dicitur: in cuius cerebro inuenitur gemma quæ synodontides vocatur, teste Plinio libro 37. cap. 10. Naturam eius vide apud Aelianum libro 11. capit. 40.

Densus, a, um, Firmum, compactum, quódque partes habet valde coarctatas. πυκνὸς, δασὺς. Plinius lib. 10. cap. 69, Liquidius audiunt talpæ octatas, brutæ terra, tam denso atq; surdo naturæ elemento. ¶ Contrà, rarum dicitur in quo interuallis frequentibus laxior partium videtur esse coniunctio. μανὸν. ¶ Compositum, Condensum.

Denso, as, Cogo, spisso. πυκνόω, σωματοποιῶ. Virgilius 1. Georg. & Iupiter humidus Austris Densat erant quæ rara modo, & quæ densa, relaxat. Liui. 8. bel. Pun. Subsidunt Hispani aduersus emissa tela ab hoste: inde ad emittenda ipsi consurgunt: quæ quum Romani conferti, vt solent, densatis excepissent scutis, tum pes cum pede collatus, & gladiis geri res cœpta est.

Denseo, es, ere, Coire, coagulari. πυκνοῦσθαι. Plinius lib. 29. ca. 14. Ipsa acescere, aut coire, densereque lac non patitur. ¶ Legitur etiam in actiua significatione pro densare. πυγνοῦν. Virgi. 7. Aeneid. Agmina densentur campis. Sic enim legit Seruius. ¶ Hinc Cõdenseo compositum, quod & ipsum actiuam habet significationem. Lucretius lib. 1, Quòd si fortè aliquis, quum corpora diffiluere, Tum putat id fieri, quia se condenseat aer.

Densatio, onis. Plinius li. 31. cap. 7, Prima densatio Babylone in bitumen liquidum cogitur.

Densifico, Densum facio. πυγνόω.

Densẽ, aduerbium. Plinius lib. 16. ca. 37, Cæsæque densius innumero hærede prosint. Quid. de Pon. Nulla tamen subeunt mihi tempora densius istis,

Densesco, is, Densus fio.

Densitas. πυκνότης. Plinius lib. 11. cap. 3, Quanuis arcente spiritum densitate, & altitudine humoris.

Densitudo. Idem.

Dentate, Dentatus, Denticulatus Vide DENS.

Denubo, bis, Coniungi matrimonio. γαμίσκω, γαμίσκομαι. Apuleius lib. 2. Apol. At tu dum eam putas etiam nunc claro fratri tuo denuptam, falsa spe inductus, filio eius Pontano autor assentiẽdi fuisti. Tacitus li. 3, Tot luctibus funesta ciuitate pars mœroris fuit, quòd Iulia Drusi filia denupsit in domum Rubellii Blandi. ¶ Per translationem etiam vites nubere dicuntur, infirmioréscq; plantæ, quum arboribus firmioribus associantur. Columel, lib. 10. Semina depositis cupiunt denubere plantis.

Denudo, penult. prod. Spolio, nudum reddo. ἀπογυμνόω. Plinius libro 11. cap. 22. Vt denudet fœminam vestis bombycina. Cicero li. 7. in Verr. Excitetur Verres, ne denudetur à pectore, ne cicatrices Populus Romanus aspiciat.

Denuntio, as, Futurum aliquid nuntio. προαγγέλλω, παραγγέλλω. Cicero de Senect. Quomodo Carthagini malè diu cogitanti bellum inferatur, multo antè denuncio. Columella, Sin autem cæli status frigidus & pruinosus hyemis violẽtiam denuntiat, in Idus Februarias hanc curam differemus. ¶ Ponitur etiam pro significare. Cic. 1. Tusc. Nos verò siquid tale acciderit, vt à Deo denuntiatum videatur vt exeamus è vita, læti, & gratias agentes pareamus. ¶ Denuntiare alicui testimonium, est aliquem ad iudicium vocare ferendi testimonium gratia. Cicero pro Sex. Rosc. Non putasti me familiarissimis tuis testimonia denuntiaturum, &c.

Denuntiatio, onis, Prædictio, παραγγελία. Cic. 2. de Diuina. Quæ est enim ista à diis profecta significatio, & quasi denuntiatio calamitatis? ¶ Denuntiatio, minæ. Plin. ad Priscum lib. 6. Epist. Quanquam quid denuntiationibus, & quasi minis ago: Cæsar 3. bel. Ciuilis. Quum neque pollicitationibus, neque denuntiatione periculi permouere posset, oppidum oppugnare instituit.

Denuo, aduerbium. Significat rursus, quasi de nouo, deintegró. ἐξαναχῶς. Plaut. in Amph. Si denuo pultaueris. Liuius 10. bel. Pun. Fabius in Hetruria rebellante denuo, quatuor millia & quingentos Perusinorum occidit.

DEO, Δηώ, Ceres á Græcis appellatur: παρὰ τὸ δηῶσαι, τὸ διαφθεῖραι, eo quòd frugum fuerit inuentrix. Hinc Deois patronymicum, filia Deûs, quæ est Proserpina. Ouid. 6. Metamorp. Addidit vt Satyri celatus imagine, pulchram Iuppiter implerit gemino Nycteida fœtu, Mnemosynem pastor, varius Deoida serpens.

Deocco, as. are, Idem quod simplex occo. ἀπολεπτύνω. Plin. lib. 18. cap 15. Vicia non farritur, non stercoratur, nec aliud quàm decoccatur.

Deonero, ras, rare, Contrarium suo simplici onero, onus videlicet depono. ἀποφορτίζω. Cicero per translationem, 1. Verr. Quid quum commiserari, conqueri, & ex illius inundia deonerare aliquid, & inde tramiserari, conqueri, & ex illius inundia deonerare aliquid, & inde tramittere cœperit?

Deoro, pro Peroro nonnulli vsurparunt ἀπολέγω & deoratum pro pero rato scripserunt, vt Pompeius Festus testatur.

Deorsum, Cuius cõtrarium est sursum: notam habet significationem. κάτω. Plaut. Amphit. Deuolant angues iubati deorsum in impluuium duo. Cic. 1. de Nat. deo. Ait atomum, quum pondere & grauitate directò deorsum feratur, declinare paululum. ¶ Capiuntur tamen ambo pro Vltro, citroq; ἕνω κάτω, vel ἄνω κὴ κάτω. Terét. in Eunuc. Sex ego te

totos Parmeno hos menses quietũ reddam, ne sursum deorsum curritis. Tractum ab Athenarum situ, cuius portus in imo, vrbs verò in editiore loco sita erat.

Deosculor, aris, Idem quod osculor. φιλῶ. Martialis lib. 8, Hos amplectitur, hos deosculatur.

Depaciscor, eris, siue vt alii scribunt, Depeciscor, Idem quod simplex paciscor. συντίθεμαι. Cic. pro Sexto Rosc. Ipse sibi tria prælia depactus est. Idem. 1. Verr. Nec ante dimissus, quàm ad conditiones eius depactus est. Cicc. Attico, In quo non extimesco periculum: quum enim tot mala impendeant, cur non honestissimè depacisci velim? Terent. in Phorm, Ita me dii bene ament, vt mihi liceat tandiu quod amo, frui, iam depacisci mortem cupio. Quidamtamen in omnibus hisce locis depeciscí legunt, & depectus, vt differat à depactus, quod participium est à depango.

Depalmaro, Est palma percutere. παλαμίζω. Gellius, Quemcunque de palmauerat, numerari statim secundum duodecim tabulas viginti & quinque asses iubebat.

Dépango, is, Planto, insero, humi defigo. κατάπηγνυμι. Columella lib. 4, Deinceps pastinatur malleolus vitibus inserẽdus: eúmque sat erit medio spatio, quod vacat inter vites, per vnam lineam depangere.

Depactus. Plin. lib. 16. cap. 16, Sed in hoc quoque prouidens natura facilè nascenti depacto surculo incuriosius semen dedit.

Deparcus, a, um, Nimis parcus. φειδωλός. Sueton. in Nero. Sordidos & deparcos putabat, quibus ratio impensarum constaret.

Depasco, is, Pascendo absumo. κατανέμομαι, Columel. lib. 7. cap 5, Si hœdi roscidas herbas depauerint. ¶ Pro eodem etiam habemus depascor verbũ deponens. Plin. li. 11. ca. 19, Nam & papilioceras depascitur.

Depastus, a, um, participium, quod modò pastiue accipitur. Plin. li. 17. ca. 24, Depastani arborem turpi facie relinquunt. Interdum actiuè, vt Apis depasta florem thymi, apud Claudianum 2. de Rap. Proserp.

Depastio, onis. Plin. lib. 17. cap. 28, Similem rationem & depastio animalium habet.

Depaupero. as, are, Consumere, facere pauperem. πένητα ποιῶ. Varro, Priusquam domum depauperasset sumptu suo.

Depecisco, depectus, συντίθεμαι, vide DEPACISCOR.

Depecto, ctis, xui, vel xi, xum. Diligenter pecto. κτενίζω. Ouid. lib. 3. Fast. Interea liber depexos crinibus Indos Vicit, & Eoo diues ab orbe redit. ¶ Interdum idem quod pectẽdo aufero. ἀποκτενίζω. Virg. 2. Georg. Vellera, qi vt foliis depectant tenuia Seres. ¶ Depectere vel depexum reddere, frequens est apud Comicos, pro demulcere verberibus, siue molle reddere.

Depexo, as, frequentatiuum. Terét. in Heaut. Egóne? si viuo, adeò exornatum dabo, Adeò depexum, vt dum viuet, meminerit semper mei.

Depeculor. pen. prod, ex de & peculor: quod à peculium deducitur. κλέπτω. Peculium verò proprie signifícat quicquid ex pecorum pastu lucri corraditur, vel quicquid sua industria quis acquisiuit. Qui autem peculium, siue quid peculii surripuerit, depeculator dicitur. κλέπτης. Quanquam sint qui dicant, depeculari proprie esse furari ea quæ ad Rempúb. siue principem, siue ad sacra pertinent. Autor certè ad Herennium siue ille Cicero est, siue quiuis alius, docet aliud esse furtum, aliud peculatum. Siquis, inquit, peculatus accusatur, quòd vasa argentea publica de loco priuato dicato dicatur sustulisse, posit dicere (quũ definitione sit vsus, quid sit furtum, quid sit peculatus) secum furti agi, & non peculatus oportere. Cic. in Diuin. in Verrem, Quibus in prouinciis multas domos, plurimas vrbes, omnia fana depeculatus. Idem 6. Verr. Appollonium Drepanitanum omni argento optimè facto spoliasti, ac depeculatus es. ¶ Transfertur etiam ad incorporea. Ibidem, Cur pro isto qui laudem, honorémque familiæ vestræ depeculatus est, pugnas?

Depeculator, oris. Cic. 2. Verr. Adduxi enim hominem in quo reconciliare existimationem iudiciorum amissam, redire in gratiam cum populo Rom. satisfacere exteris nationibus possitis: depeculatorem ærarii, vexatorem Asiæ atque Pamphyliæ, prædonem iuris vrbani, labem atque perniciem prouinciæ Siciliæ.

Depello, is, li, pulsum, Abigo, auerto, remoueo. ἀπελαύνω, ἀπάγομαι, ἀποτρέπομαι. Cic. 3. de Legib. Quid iam de Saturnini supplicio, reliquisq; dicam? quos ne depellere quidem a se sine ferro potuit Resp. Lactant. lib. 2, Inueteratos depulimus errores. Cic. in Catil. Non facile tantam molem mali à ceruicibus nostris depulissem. ¶ Depellere agnos à lacte, est ablactare & à lacte remouere. ἀπογαλακτίζω. Virg. 7. Eclo. -nec Phyllida habebam, Depulsos à lacte domi quæ clauderet agnos. Pro eodem etiam dicimus depellere à matre. Varro. 2. de re Rust. Quũ deeodem etiam dicimus depellere à matre. Varro. 2. de re Rust. Quũ depulsi sunt à matribus agni, adhibenda diligentia ne desyderio senepulsi sunt à matribus agni, adhibenda diligentia ne desyderio senescant. ¶ Item depellere, absolutè. Virg. 1. Eclo. -quo sæpe solemus Pastores ouium teneros depellere fœtus. ¶ Depelli portenta dicuntur, quum mala quæ ex iis fiant precibus, suppliciis, religione, & deorum ceremoniis fugantur. ἀποτρέπεσθαι.

Depulsus, participium. Cic. 2. de Natura deor. Atque is agitatione & motu depulsus, participium. Cic. 2. de Natura deor. Atque is agitatione & motu depulsus linguæ quum depulsum & quasi detrusum cibum accepit, depellitur. ¶ Interdum accipitur pro ablactato. Virg. 3. Eclog. Dulce satis humor, depulsis arbutus hœdis.

Depulso, as, are, frequentatiuum. Plaut. Stich. o, Cubitis depulsa de via.

Depulsus, participium antiquum, pro depulsus: sicut pultare pro pulsare. Autor ad Heren. Si præceps in Neptunias depultus erit lacunas.

Depulsio, onis, Actus ipse depellendi. Cic. 4. Acad. Omnium deinde inanium visorum vna depulsio est. Idem 2. de Finib. Nos beatam vitam non depulsione mali, sed adeptione boni iudicemus. ¶ Hinc etiam trahũtur verbalia Depulsor, ἀπαγωγός, & Depultrix. Cic. in Antonium, Depulsor dominatus quàm particeps esse maluit.

Dependeo, des, Idem quod pendeo, siue de re aliqua pendeo. ἀπορέμαμαι.

μαι. Colu. lib. 4. Sed si per vnumquenque pampinum maior numerus vuarum dependeat. ¶ Aliquando est sustentari: quum scilicet vita, aut salus nostra in manu alicuius est sita. ἀπαρτᾶσθαι. Cic. Omnis illorum salus à nostra salute dependebat

Dependo, dis, Fere pro simplici pendo sumitur, quod propriè significat pondero. ἐκτίνω, καταβάλλω. Et quoniam Romani eo tempore quo ære graui vtebantur, non numerabant pecuniam, quemadmodum hodie, sed ponderabant statêris: factum est vt adhuc, quanuis numeratione frequentius vtamur, manserint tamen hæ loquendi formulæ, Pendere vectigal, pendere tributum, hoc est numerare vel soluere. Eodem modo per compositum loquimur, Dependere pretium, Dependere summam. Cic. lib. 1. Epist. Dependendum tibi est quod mihi pro illo spopondisti. Idem Att. lib. 1, Mihi abiurare certius est quam dependere. ¶ Dependere caput fœlicibus armis dixit Lucanus lib. 8, pro eo quod est victoriæ adipiscendæ causa, vitam profundere. ¶ Dependere pœnas, est soluere. Cic. in Catil. Denique ipsum latorem legis Semproniæ iussu populi pœnas Reipublicæ dependisse.

Deperdo, is, Caius scribit deperditum dici quod in natura rerum esse desiit: diminutum, quod vsu raptum est. ἀπόλλυμι. Cic. 5. Tuscul. Qui timebit nequid ex his deperdat, beatus esse non poterit. Cæs. 1. bel. Gall. Populi Romani hanc esse consuetudinem, vt socios atque amicos nó modò sui nihil deperdere, sed gratia, dignitate, honore auctiores velit esse. Cicero pro Cecinna, Quum de iure ciuitatis nihil potuerit deperdere.

Depereo, ris, ex de & pereo, Idem quod simplex pereo. παραπόλλυμι. Deperierunt naues, Cæsar 5. bel. Gal. Scheda nequa depereat, Cicero Att. lib. 1. Decor lachrymis deperit, Ouid. Epist. 12. ¶ Deperire pro mori. Cic. in Topic. Si is cui vsus fructus legatus est, deperisset. Colum. li. 4, Nos tamen plus quatuor millibus conserimus, quia negligentia cultorum magna pars deperit. ¶ Quandoque est impatienter amare. ὑπομαίνομαί τινι, Plaut. in Cas. Hic ipsus Casinam deperit. Idem Mil. Meretricem ingenuam deperibat mutuo.

Depesta, Vasa vinaria erant quæ sacris Sabinis in deorum mensa collocari solebant. Depesta item fœm. gen. poculi genus est apud Græcos. Vtriusque autor est Varro lib. 4, de lingua Latina.

Depiles, penult. corr. Qui sunt sine pilis. ἄτριχες, ψιλοί. Varro lib. 1. de vita populi Rom. Quòd ludis Præsulis pueri essent glabri ac depiles propter ætatem.

Depilo, las. pen. corr. Pilos detraho, ψιλόω. Martial. Quũ depilatos Chreste coleos portes. Carmen est iambicum trimetrum quod iambum habet in secunda sede. ¶ Item rarefacio. Lucillius li. 29. Nato quidã actũ est: omnes depilari sumus. id est rarefacti, vt interpretatur Nonius.

Depingo, is, ere, Est perfectè pingere, & etiam describere. καταγράφω. Cic. 3. de Orat. Pamphilúmq; nescio quem sinamus in insulis tantam rem tãquam pueriles delicias, depingere. Manus, obscœnas depinxit tabellas, Properius li. 2. ¶ Depingere verbis rem aliquam. Plaut. Penul. Formam quidem hercle verbis depinxisti mihi. Cic. 2. de Finib. Pudebat te, inquam, illius tabulæ quam Cleanthes sanè commodè verbis depingere solebat. Depingere facta alicuius, Terent. in Phorm. Propè eorum facta imprudens depinxit senex. ¶ Depingere cogitatione. Cic. 4. Academic. Vt & ea declarant quæ cogitatione depingimus. Idem 1. de Nat. deor. Magnam turbam congregat ignotorum deorum, atque ita ignotorum vt eos ne coniectura quidem informare possimus: quum mens nostra quid vis videatur cogitatione posse depingere.

Deplango, is, Idem quod plango. vel vehementer plango. κόπτομαι, Ouid. 4. Metam. -Cadmeida palmis Deplanxere domum, scissis cum veste capillis. Idem lib. 14, -& ipsa suis deplangitur Ardea pennis.

Deplano, as. pen. prod, Complano, planum facio. ἐξομαλίω. Lactantius lib. 4, Ego antè ibo, & montes deplanabo.

Deplanto, as, Quod plantatum erat euello. ἀποφυτεύω. Plin. Sed vtraque infirmissima, & quæ cortice nituntur tantùm, vel leni aura ocyssimè deplantantur. Columel. lib. 2, Ne aut cornu bos ad stipitem vehementius offendat, aut extremo iugo trũcum delibret, ramúmq; deplantet.

Depleo, ples, Exhaurio. καταπλήθω. Colum. lib. 12. cap. 50, Conchæ ferreæ quibus depletur oleum. Papinius, Da mihi si veteres digno depleuimus haustu, Da fontes mihi Phœbe nouos. Cato de Re rustic. cap. 64. Oleum si poteris, bis in die depleto.

Deploro, ras. pen. prod. Plorando lamentor, vel fletu prosequor. ἀποδύρομαι, κλαίω. Cic. in Catone, Non libet deplorare mihi vitam, quod multi & indocti sæpe fecerunt. Et libro 2. Offi. Admonebat me res vt hanc quoque intermissionem eloquentiæ deplorarem: nisi vererer ne de meipso aliqua videremur queri. ¶ Aliquando est plorandi finem facere. Vnde deplorata cadauera dicebantur quibus vltimus luctus persolutus erat. Liu. 4. ab Vrbe, Ante omnia deplorati erant equires, non priuato magis, quàm publico luctu. Rempubliceam item dicimus deplorata, iam euersam, vel de qua nihil melioris spei superest. Morbus item deploratus, & ægroti deplorati dicuntur quibus nullo remedio potest succurri. Plin. lib. 28. cap. 8, Prodest (vt demonstrabimus suo loco) deploratis in phtisi. Idem libro 26. cap. 6. Constat deplorata aurium vitia eo remedio sanari. ¶ Hinc Indeploratus, a, um, compositum, Cuius mortem nemo deflet. ἄκλαυτος. Ouid. in Ibin, Indeploratum proiiciere caput.

Deplumis, me, adiectiuum est, idem significans quod implumis, hoc est sine pennis. ἄπτηνος. Plin. lib. 30. cap. 2, 4, Inuentæ sunt ibi nudæ, atque deplumes.

Depluo, is, ere, Deorsum pluo, siue ex loco superiore pluo. καταβρέχω, Colum. lib. 10. cap. 21, Inque sinus matris violento depluit imbre. Tibul. lib. 2. Hæ fore direrunt belli mala signa cometen, Multus vt in terras depluerétque lapis.

Depolio, is, ire, Autore Festo, idem quod perficere, quia in omni opere politio vltimum sibi vendicat locum. ἐργάζομαι. Neq; enim ante res politri consueuit, quàm perfecta sit. Inde depolitum idem est quod perfectum. Sæpe tamen accipitur pro simplici. Plin. lib. 36. cap. 25, Si verò cote depolitum est, nigri pauimenti vsum obtinet.

Deponere, Est deorsum ponere. καταθέναι, vt, deponere sarcinã. Plautus in Curc. Propino magnum poculum, ille ebibit: Caput deponit, quum dormiscit, ei subduco anulum. Idem in Mostel. Ecce autem hic deposuit caput & dormit. ¶ Per translationem etiam dicitur de rebus incorporeis: vt, Deponere dolorẽ, deponere molestias. Cicero Attí. Existimaui honestissimè molestias posse deponi, si me ad philosophiam retulissem. Sic deponere inuidiam, curas, simultatem, inimicitias. ¶ Item Deponere memoriam, vel ex memoria, vel memoria, pro obliuisci. ¶ Deponere ædificationem, est abicere animum ædificandi. Cic. 3. Famil. Nunc verò si audierit te ædificationem deposuisse. ¶ Deponere prouinciam. Cic. ad Attic. 2. Quum prouinciam deposui in concione. Et Famil. lib. 5, Illud dico, me, vt primùm in cõcione pro uinciam deposuerim, statim quemadmodum eam tibi traderem, cogitare cœpisse. Dicitur autem quis deponere prouinciam, quum spontẽ sua ante legitimum tempus eam recusat, vel coactus magistratu se abdicat: non autem quum exacto prouinciali tempore magistratu decedit. ¶ Interdum idem est quod priuare. κατακύρ. Plaut. Vt me deponat vino, eam affectet viam. Suetõ. Ne imperio turpiter depositus, priuatus viueret. ¶ Deponere etiam aliquid dicuntur certantes pignore, quum aliquid apud arbitrũ deponunt, quod futurum sit victoris. Virg. in Bucol. Ego hanc vitulam (ne forte recuses: Bis venit ad mulctram, binos alit vbere fœtus,) Depono: tu dic mecum quo pignore certes. ¶ Nonnunquam etiam est seruandum dare, & fidei alicuius committere. Cicero 3. Offic. Si gladium quis apud te sana mente deposuerit, repetat insaniens, reddere peccatum sit: officium, non reddere.

Deponens, pen. prod. participium, Qui deponit. ¶ Deponens verbum, ideo dicitur, quia deponit aliquid de quantitate communis verbi: scilicet passiuam significationem, & futurum participium in dus, quod est significationis passiuę, ὑπάρχον. Nam quum participia quatuor habeat verbum commune, vt Criminans, criminaturus, & criminatus, & criminandus: deponens tantum habet tria, vt Minor, minans, minaturus, & minatus: non autem minandus.

Depositus, participium, Ad custodiendum traditus: vt, Depositam pecuniam recuperare, Cice. pro lege Agrar. ¶ Depositus pro desperato, siue desperatæ salutis. Cicer. 3. Verr. Itaque mihi videor magnam & maximè ægram, & propè depositam Reip. partem suscepisse. Virgil. 12. Aeneid. Ille vt depositi perferret fata parentis, Scire potestates herbarũ, vsúmque medendi Maluit & mutas agitare inglorius artes. Vbi seruius, Depositi, desperati.

Depositor, Qui apud alterum quippiam deponit, παρακάτης.

Depositum, ti, subst. tiuum. παρακαταθήκη, Quod deponitur: hoc est quod alicui sub fide traditur, vel quod pignoris loco dimittitur: vel quod sequestro, à pluribus in solidum certa conditione custodiendum, reddendúmque quum fuerit de iure discussum, traditur. μισγγόμενα. Cice. 3. Offic. Quid? siquis apud te pecuniam deposuerit, bellum patriæ inferat, reddéne depositum? Non reddere depositum, maxima iniustitia est. Iuue. Saty. 13, Depositum sospes erit. ¶ Clam depositum. Cicero 3. Tusc. Qui propter auaritiam clàm depositum non reddidit, quod est iniustitiæ.

Depositarius, Custos depositi, vel susceptor depositarum rerum. Vlpian. lib. 16. Digestorum, Tit. Depositi & contrà. l. 1. parag. Si pecunia, Satisdatione autem non interueniente rem in ædem deponi, & omni actione depositarium liberari.

Depontani, Autore Festo dicuntur senes sexagenarii, qui de ponte deiiciebantur, hoc est suffragio quod de ponte ferri solebat, priuabãtur. Vide Erasmum in Adagio, Sexagenarium de ponte deiicere.

Depopulor, aris, ari, Est destruere, siue deprædari, vastare, & diripere. κατασκάπτω, διαπίθημι. Plin. li. 18. cap. 20, Salassi quum subiectos Alpibus depopularentur agros. Cic. 5. Ver. Qui quum agros maximos, ac fecundissimos per seipsum, hoc est per Apronium, Verrem alterum, depopularetur. ¶ Legitur etiam De populo actiuè apud Hirtium lib. 6. de bello Hispaniensi, Agros (inquit) vestrámque prouinciam vestro impulsu depopulauit.

Depopulatio, onis, Vastatio, direptio. πόρθησις. Cic. pro Font. Prouincia à Thracum depopulatione defensa. Idem de Arusp. resp. Qui excisione, inflammationem, euersionem, depopulationem, vastitate meis omnibus teetis atque agris intulerunt.

Depopulator, oris. Vastator, direptor. πορθητής, Cice. pro Domo sua, Depopulator fori, obsessor patriæ.

Deportatio, Vide DEPORTO.

Deporto, as, are, Referre, reportare, de loco quopiam aliquid afferre, ἀναπομίζω, καταπομίζω. Cicero pro Domo sua, Hoc simulacrum quidam homo nobilis ad ornatum Aedilitatis suæ deportauit. Idem pro Pompeio, Pompeius bellum in Africa confecit, victorem exercitum deportauit. ¶ Interdum idẽ quod simplex porto. Cice. 10 Attico, Quæ arma superabunt, ea si Brundusium iumentis deportaueritis, vehementer Reipublicæ profueritis. Columel. lib. 5, Nec procul à mari, vel nauigabili flumine quò deportari fructus, & per quod merces vehi possint. ¶ Deportare in insulam, est quempiam insulæ alicuius finibus circunscribere. Vnde Deportati dicuntur exules certæ alicuius insulæ aut alterius loci limitibus circunscripti, quos nisi aperto vitæ discrimine, egredi non liceat. Vlpianus, Hæc est differentia inter deportatos & relegatos, quòd in insulam relegari ad tempus, & in perpetuum quis posteà deportatos autem eos accipere debemus, quibus princeps insulas adnotauit, vel de quibus deportandis scripsit.

¶ Transfertur etiam ad ea quæ delectationem, laudem, & vituperationem habent, vt quum aliquem laudem vel dedecus ex aliquo loco dicimus deportasse. Cicer. Trebatio, Mihi crede, nihil ex ista prouincia potes quod iucundius sit deportare. Idem in Catone, Tèque non cognomen solum Athenis deportasse. ¶ Transfertur etiam ad verba, quum quis pro verbis verba reportat. Virgil. 2. Aeneid. -ísque adytis hæc tristia dicta reportat.

Deposco, is, depoposci, ere, Instanter petere, & quodam quasi iure exigere. ἐξαιτῶ. Cice. 6. Verr. Vt illa flamma diuinitus extitisse videatur, non quæ deleret Iouis Opt. Max. templum, sed quæ præclarius magni ficentiúsque deposceret. Cæs. 8. bel. Gall. Principem sceleris ipsius, & concitatorem belli Cutruatum ad supplicium deposcit. Colum. lib. 1, Cannabis solum pingue, stercoratúmque, & riguum, vel planum atque humidum, & altè subactum deposcit.

Depositor, Depositum, Vide DEPONO.

Depostulo, as, Vehementer postulo. ἀξιαιτῶ. Hircius 6. bel. Hispan. Ciuitates contrariæ Pompeio auxilia sibi depostulabant.

Deprædor, Populor. καταπολεμῶ, καθυφαγωγῶ. à quo Deprædator, & Deprædatrix, verbalia nomina.

Deprælior, aris, Idem quod prælior. Horat. in Car. Permitte diuis cætera, qui simul Strauere ventos æquore feruido Depræliantes, &c.

Deprauo, pe. prod. Prauum facio, vitio, adultero, corrumpo, & quod bene aut dictum aut scriptum est, in deteriorem partẽ detorqueo. λωβῶ. διαστρέφω, παραφέρω, γρίβλω. Teren. in Phor. Nihil est tam bene dictum, quin malè narrãdo possit deprauarier. Cic. 1. de Fin. Sed ita. vt ea quæ corrigere vult, mihi quidem deprauare videatur.

Deprauatè, aduerbium. Cic. 1. de Fin. De quibus neque deprauatè iudicãt, neque corruptè.

Deprecor, pen. cor. Ponitur pro simplici, cum quadam tamen vehemẽtia, vt sit vehementer, siue suppliciter precari. δέομαι, ἱκνέομαι. Suetonius in Cæsare, Satis constat, Syllam quum deprecantibus amicis & ornatissimis viris aliquandiu denegasset, atque illi pertinaciter contenderent expugnatum tandem proclamasse. Cic. in Læl. At C. Blosius Cumanus hospes familiæ nostræ, Scæuola, quum ad me qui aderam cum Lenate & Rutilio Consulibus in consilio, deprecatum venisset. Et lib. 11. ad Heren. Deprecatio, quum & peccasse & consultò, feciśe reus confitetur, & tamen postulat vt sui misereatur. ¶ Habet quandoque contrariam suo simplici significationem, & precis negationem, seu detractionem importat, sicut in dedecet, despero, & huiusmodi: & sic significat recusare, & præcibus contendere ne aliquid fiat. παραιτοῦμαι, ἀπεύχομαι. Afinius Ciceroni, Nec periculum est vllum quod pro libertate aut refugiam, aut deprecer. Virgil. 12. Aeneid. Equidem merui, nec deprecor, inquit. Ouid. lib. 1. de Ponto, Sæpe præcor mortem, mortem quoque deprecor idem, Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum. Liuius de bel. Maced. vtranque significationem complexus est, Ego siquid scelerate in fratrem admisi, nullam deprecor pœnam: si innocens sum, ne inuidia conflagrem, quum crimine non possim deprecor. Horũ prius pro abominor, detestor, siue recuso sumitur, posterius pro vehemẽter præcor. Sueton in Augusto, Quum Lectorius adolescens Patricii generis in deprecanda grauiore adulterii pœna allegaret se esse professorem. Autor ad Heren. libro 4, Audes verbum facere? audes quicquam petere? audes supplicium deprecari? hoc est conari precibus efficere ne supplicium de te sumatur. ¶ Interdum idem est quod depellere, vel à se remouere. ἀπείρησιμι. Inde dicimus. Deprecari inuidiam, ignominiam calumniam. Quintilianus lib. 3, scribit Deprecationem depulsionem esse, Item Cicero in Catil. libro 1, Nunc vt à me P. c. quandam propè iustam querimoniam detester atque deprecer percipite quæso diligenter quæ dicam. Idem pro Bal. Quiddam de communi aditione omnium nostrum, deprærcandæ maleuolentiæ causa, breuiter commemorandum videtur. Qua de re si Gellius scripsit, Deprecari significare execrari, detestari, depellere, vel abominari, non fuit culpandus à Laurentio Valla, quum depello hisce Ciceronis exemplis probè cõueniat, & cum Deprecor maximè congruat, propter præpositionem De, quæ ambobus præposita est. Execror vero, detestor, abominor, quum penè idem significent quod recuso, etiam ipsi verbo Deprecor conueniunt in ea significatione in qua suprà illud Ouidii, Mortem quoque deprecor idem, diximus accipiendum: vt & illud Ciceronis libro 2. de Republ. Etiam Claudii inuidiam Gracchi charitas deprecabatur. id est propulsabat, & defendebat. Sallust. in Iugurtha, Tantummodo imperium inimici, & cruciatus corporis deprecor. ¶ Quãdoque Deprecari, est precibus eximere. ἐξαιτεῖσθαι. Cicero de lege Agrar. contra Rullum, Siquid deliquero, nullæ mihi sunt imagines quæ me à vobis deprecentur. Cicero pro P. Sylla, Multorum hic vitam est à L. Sylla deprecatus.

Deprecatio, onis, Postulatio veniæ. ἐξαίτησις. Cice. 2. de Inuent. Deprecatio est, in qua non defensio facti, sed ignoscendi postulatio continetur. Idem, libro 1. de Inuent. Deprecatio est & quum peccasse reus, & consultò peccasse confitetur, & tamen vt sibi ignoscatur postulat.

Deprecator, oris, Intercessor, depulsor. Cicero libro 1. Epist. Post temeritatem nostri Dolabellæ deprecatorẽ me pro illius periculo præbeo. Idem pro Pompeio, Cretenses ad Pompeium legatos deprecatorésque miserunt. Idem pro L. Flacco, Sperabam, iudices, honoris potius L. Flacci me adiutorem futurum, quàm miseriarum deprecatorem.

Deprecandus, pro precante, & petente donum, apud Tacitum.

Deprehendo, is, Significat incautum quempiam capio. φωράω, καταλαμβάνω. vt, Deprehensus fùrti in adulterio, in scelere. ἁλώς. Plautus in Asin. In furto vbi sis deprehensus. Cicero 5. Verr. Qui quod in altero vitium reprehendit, in eo ipse deprehenditur, Deprehensus ab hostibus, à tempestate. Virgilius. libro. 4. Georgic. Deprehensis olim statio tutissima nautis. Horat. in Serm. Deprehensi nõ bella est fama Treboni. ¶ Vsúmque medendi Maluit & mutas agitare inglorius artes. Vbi seruius, Depositi, desperati.

Depositor, Qui apud alterum quippiam deponit, παρακάτης.

Depositum, ti, subst. tiuum. παρακαταθήκη, Quod deponitur: hoc est quod alicui sub fide traditur, vel quod pignoris loco dimittitur: vel quod sequestro, à pluribus in solidum certa conditione custodiendum, reddendúmque quum fuerit de iure discussum, traditur. μισγγόμενα. Cice. 3. Offic. Quid? siquis apud te pecuniam deposuerit, bellum patriæ inferat, reddéne depositum? Non reddere depositum, maxima iniustitia est. Iuue. Saty. 13, Depositum sospes erit. ¶ Clam depositum. Cicero 3. Tusc. Qui propter auaritiam clàm depositum non reddidit, quod est iniustitiæ.

Depositarius, Custos depositi, vel susceptor depositarum rerum. Vlpian. lib. 16. Digestorum, Tit. Depositi & contrà. l. 1. parag. Si pecunia, Satisdatione autem non interueniente rem in ædem deponi, & omni actione depositarium liberari.

Depontani, Autore Festo dicuntur senes sexagenarii, qui de ponte deiiciebantur, hoc est suffragio quod de ponte ferri solebat, priuabãtur. Vide Erasmum in Adagio, Sexagenarium de ponte deiicere.

Depopulor, aris, ari, Est destruere, siue deprædari, vastare, & diripere. κατασκάπτω, διαπίθημι. Plin. li. 18. cap. 20, Salassi quum subiectos Alpibus depopularentur agros. Cic. 5. Ver. Qui quum agros maximos, ac fecundissimos per seipsum, hoc est per Apronium, Verrem alterum, depopularetur. ¶ Legitur etiam De populo actiuè apud Hirtium lib. 6. de bello Hispaniensi, Agros (inquit) vestrámque prouinciam vestro impulsu depopulauit.

Depopulatio, onis, Vastatio, direptio. πόρθησις. Cic. pro Font. Prouincia à Thracum depopulatione defensa. Idem de Arusp. resp. Qui excisione, inflammationem, euersionem, depopulationem, vastitate meis omnibus teetis atque agris intulerunt.

Depopulator, oris. Vastator, direptor. πορθητής, Cice. pro Domo sua, Depopulator fori, obsessor patriæ.

Deportatio, Vide DEPORTO.

Deporto, as, are, Referre, reportare, de loco quopiam aliquid afferre, ἀναπομίζω, καταπομίζω. Cicero pro Domo sua, Hoc simulacrum quidam homo nobilis ad ornatum Aedilitatis suæ deportauit. Idem pro Pompeio, Pompeius bellum in Africa confecit, victorem exercitum deportauit. ¶ Interdum idẽ quod simplex porto. Cice 10 Attico, Quæ arma superabunt, ea si Brundusium iumentis deportaueritis, vehementer Reipublicæ profueritis. Columel. lib. 5, Nec procul à mari, vel nauigabili flumine quò deportari fructus, & per quod merces vehi possint. ¶ Deportare in insulam, est quempiam insulæ alicuius finibus circunscribere. Vnde Deportati dicuntur exules certæ alicuius insulæ aut alterius loci limitibus circunscripti, quos nisi aperto vitæ discrimine, egredi non liceat. Vlpianus, Hæc est differentia inter deportatos & relegatos, quòd in insulam relegari ad tempus, & in perpetuum quis posteà deportatos autem eos accipere debemus, quibus princeps insulas adnotauit, vel de quibus deportandis scripsit.

¶ Transfertur etiam ad ea quæ delectationem, laudem, & vituperationem habent, vt quum aliquem laudem vel dedecus ex aliquo loco dicimus deportasse. Cicer. Trebatio, Mihi crede, nihil ex ista prouincia potes quod iucundius sit deportare. Idem in Catone, Tèque non cognomen solum Athenis deportasse. ¶ Transfertur etiam ad verba, quum quis pro verbis verba reportat. Virgil. 2. Aeneid. -ísque adytis hæc tristia dicta reportat.

Deposco, is, depoposci, ere, Instanter petere, & quodam quasi iure exigere. ἐξαιτῶ. Cice. 6. Verr. Vt illa flamma diuinitus extitisse videatur, non quæ deleret Iouis Opt. Max. templum, sed quæ præclarius magni ficentiúsque deposceret. Cæs. 8. bel. Gall. Principem sceleris ipsius, & concitatorem belli Cutruatum ad supplicium deposcit. Colum. lib. 1, Cannabis solum pingue, stercoratúmque, & riguum, vel planum atque humidum, & altè subactum deposcit.

Depostulo, as, Vehementer postulo. ἀξιαιτῶ. Hircius 6. bel. Hispan. Ciuitates contrariæ Pompeio auxilia sibi depostulabant.

Deprædor, Populor. καταπολεμῶ, καθυφαγωγῶ. à quo Deprædator, & Deprædatrix, verbalia nomina.

Deprælior, aris, Idem quod prælior. Horat. in Car. Permitte diuis cætera, qui simul Strauere ventos æquore feruido Depræliantes, &c.

Deprauo, pe. prod. Prauum facio, vitio, adultero, corrumpo, & quod bene aut dictum aut scriptum est, in deteriorem partẽ detorqueo. λωβῶ. διαστρέφω, παραφέρω, γρίβλω. Teren. in Phor. Nihil est tam bene dictum, quin malè narrãdo possit deprauarier. Cic. 1. de Fin. Sed ita. vt ea quæ corrigere vult, mihi quidem deprauare videatur.

Deprauatè, aduerbium. Cic. 1. de Fin. De quibus neque deprauatè iudicãt, neque corruptè.

Deprecor, pen. cor. Ponitur pro simplici, cum quadam tamen vehemẽtia, vt sit vehementer, siue suppliciter precari. δέομαι, ἱκνέομαι. Suetonius in Cæsare, Satis constat, Syllam quum deprecantibus amicis & ornatissimis viris aliquandiu denegasset, atque illi pertinaciter contenderent expugnatum tandem proclamasse. Cic. in Læl. At C. Blosius Cumanus hospes familiæ nostræ, Scæuola, quum ad me qui aderam cum Lenate & Rutilio Consulibus in consilio, deprecatum venisset. Et lib. 11. ad Heren. Deprecatio, quum & peccasse & consultò, feciśe reus confitetur, & tamen postulat vt sui misereatur. ¶ Habet quandoque contrariam suo simplici significationem, & precis negationem, seu detractionem importat, sicut in dedecet, despero, & huiusmodi: & sic significat recusare, & præcibus contendere ne aliquid fiat. παραιτοῦμαι, ἀπεύχομαι. Afinius Ciceroni, Nec periculum est vllum quod pro libertate aut refugiam, aut deprecer. Virgil. 12. Aeneid. Equidem merui, nec deprecor, inquit. Ouid. lib. 1. de Ponto, Sæpe præcor mortem, mortem quoque deprecor idem, Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum. Liuius de bel. Maced. vtranque significationem complexus est, Ego siquid scelerate in fratrem admisi, nullam deprecor pœnam: si innocens sum, ne inuidia conflagrem, quum crimine non possim deprecor. Horũ prius pro abominor, detestor, siue recuso sumitur, posterius pro vehemẽter præcor. Sueton in Augusto, Quum Lectorius adolescens Patricii generis in deprecanda grauiore adulterii pœna allegaret se esse professorem. Autor ad Heren. libro 4, Audes verbum facere? audes quicquam petere? audes supplicium deprecari? hoc est conari precibus efficere ne supplicium de te sumatur. ¶ Interdum idem est quod depellere, vel à se remouere. ἀπείρησιμι. Inde dicimus. Deprecari inuidiam, ignominiam calumniam. Quintilianus lib. 3, scribit Deprecationem depulsionem esse, Item Cicero in Catil. libro 1, Nunc vt à me P. c. quandam propè iustam querimoniam detester atque deprecer percipite quæso diligenter quæ dicam. Idem pro Bal. Quiddam de communi aditione omnium nostrum, deprærcandæ maleuolentiæ causa, breuiter commemorandum videtur. Qua de re si Gellius scripsit, Deprecari significare execrari, detestari, depellere, vel abominari, non fuit culpandus à Laurentio Valla, quum depello hisce Ciceronis exemplis probè cõueniat, & cum Deprecor maximè congruat, propter præpositionem De, quæ ambobus præposita est. Execror vero, detestor, abominor, quum penè idem significent quod recuso, etiam ipsi verbo Deprecor conueniunt in ea significatione in qua suprà illud Ouidii, Mortem quoque deprecor idem, diximus accipiendum: vt & illud Ciceronis libro 2. de Republ. Etiam Claudii inuidiam Gracchi charitas deprecabatur. id est propulsabat, & defendebat. Sallust. in Iugurtha, Tantummodo imperium inimici, & cruciatus corporis deprecor. ¶ Quãdoque Deprecari, est precibus eximere. ἐξαιτεῖσθαι. Cicero de lege Agrar. contra Rullum, Siquid deliquero, nullæ mihi sunt imagines quæ me à vobis deprecentur. Cicero pro P. Sylla, Multorum hic vitam est à L. Sylla deprecatus.

Deprecatio, onis, Postulatio veniæ. ἐξαίτησις. Cice. 2. de Inuent. Deprecatio est, in qua non defensio facti, sed ignoscendi postulatio continetur. Idem, libro 1. de Inuent. Deprecatio est & quum peccasse reus, & consultò peccasse confitetur, & tamen vt sibi ignoscatur postulat.

Deprecator, oris, Intercessor, depulsor. Cicero libro 1. Epist. Post temeritatem nostri Dolabellæ deprecatorẽ me pro illius periculo præbeo. Idem pro Pompeio, Cretenses ad Pompeium legatos deprecatorésque miserunt. Idem pro L. Flacco, Sperabam, iudices, honoris potius L. Flacci me adiutorem futurum, quàm miseriarum deprecatorem.

Deprecandus, pro precante, & petente donum, apud Tacitum.

Deprehendo, is, Significat incautum quempiam capio. φωράω, καταλαμβάνω. vt, Deprehensus fùrti in adulterio, in scelere. ἁλώς. Plautus in Asin. In furto vbi sis deprehensus. Cicero 5. Verr. Qui quod in altero vitium reprehendit, in eo ipse deprehenditur, Deprehensus ab hostibus, à tempestate. Virgilius. libro. 4. Georgic. Deprehensis olim statio tutissima nautis. Horat. in Serm. Deprehensi nõ bella est fama Treboni. ¶ Vsúmque medendi Maluit & mutas agitare inglorius artes. Vbi seruius, Depositi, desperati.

de & Deprehensa, genus animaduersionis in milites, qui certo in errore deprehensi fuissent, castigatione maior, ignominia minor. ¶ Interdum Deprehendere, est animaduertere, cognoscere. διαθάνομαι. Cicero pro Cælio, Quum ego facinora oculis priusquam opinione, manibus antequam suspicione deprehendi. Lactant. libro 1. de Ioue loquens, Nonne à sua prima pueritia impius & penè parricida deprehenditur?

Deprehensor, oris, nomen verbale. ἁλώστης.

Deprehensio, onis, Subita comprehensio, animaduersio. ἀνάληψις. Cicer. pro Cluentio, Subita veneni deprehensio.

Deprimo, mis, penult. corr. depressi, Conculco, in inferiorem partem demitto, defigo. καταπιέζω, πιέζω. Varro, Ab eo depressus à quo erigi, extollique sperabam. Lactantius libro 3, Ita dum hominem quærit extollere, rem ipsam depresiit. Idem libro 6, Altera quæ ad inferos deprimat, id est deorsum premat, vel mittat. Libro 3. ad Herennium, quàm maximè sedata & depressa voce principia dicemus. id est submissa. Plinius libro 2. capi. 38, Terrena in cælum tendentia deprimit siderum vis. Cicero Antequam iret in exilium, Nam quem virtutis gloria cum summa laude ad cælum extulit, eundem inimicorum inuidia indignissimè oppressum deprimit ad supplicium.

Depressus, nomen ex participio, Idem est quod humilis, vt Depressior locus. Colum. lib. 1. cap. 1, Quum ex depressiore loco fuerint orta fundamenta. Idem lib. 2. cap. 9, Modò in elatiora, modò in depressiora eli ui obliquum agi sulcum oportebit.

Depromo, is, pen. prod. Profero. προφέρω, προσχρίομαι. Cic. 2. Offic. Altera ex arca, altera ex virtute depromitur. Idem lib. 3. de Finib, Nam qui bus è locis, quasi thesauris argumenta depromerentur, vestri ne suspicati quidem sunt.

Depso, is, Significat subigendo manibus aliquid molle & tenerum reddo. λύω. Cato de Re rusti. ca. 76, Deinde manibus bene depsito. ¶ Huius compositum est Condepso.

Depsticus, a, um, ἀψηστικός, Quod depsendo, hoc est subigendo confectum est. Cato cap. 74, Panem depsticum sic facito, &c.

Depuber, vel Depubis, pen. prod. Dicitur is qui ad pubertatis annos nõ potuit peruenire. ἄνηβος. ¶ Hinc Depuberem porcum dicimus, quem lactentem occidimus. Ex Festo.

Depudere, Pudorem abiicere. ἀπωθοῦμαι. Ouid. 4. Epi. Depuduit, profugúsque pudor sua signa reliquit. Seneca de Tranquilitate vitæ, Si duritia oris ille hoc potuit, qui assiduis conuiciis depudere didicerat.

Depudesco, scis, quo vsus est Hieronymus ad Eustochium, Non depudesco infœlicitatis meæ.

Depudico. cas. pen. prod. Violo, stupro, & pudicitiam aufero. διαφθείρω. Vsus est Laberius in Mimis, teste Gellio lib. 16. cap. 7, in principio.

Depugno, as, are, Pugno, certo, decerto, dimico. διαμάχομαι. Cic. de Senect. Depugnauit apud Thermopylas. Idem pro Cecin. Non erit cur depugnare quisquam posthac possessionis causa velit.

Depugnatur, impersonale. Cic. ad Attic. lib. 16, Calẽdis Ianuariis erit fortasse præsidio: aut quidem ante depugnabitur.

Depugnatus, Participium. Plautus Menæch. Sed metuo ne serò veniam, depugnato prælio.

Depurgo, as, Idem quod purgo. καθαίρω. Cato de Re rust. Terrã cum stercore bene permisceto, depurgato ab herba graminibúsque. ¶ Dicimus etiam depurgare crimina, pro excusare, & diluere. Liuius 9. bel. Maced. Filium mittere Romam, simul ad depurganda cri mina, simul ad deprecandum iram Senatus statuit.

Depuro, as, pen. prod. Purè libero, extergo. ἐξαιρίζω, ἀποκλύζω.

Depuratum, Dicimus siccatum & mundatum.

Deputo, as, penult. corr. Puto, reseco, à maiori corpore abscindo, ramis sarmentísve superfluis arborem vitémve libero. λαπαίνω. Colum. li bro 3, In agro macro & sicco vineam imbecillam in brumam amputato: quam partem non deputaueris, circa Calendas Februarii repetito, & deputato. ¶ Item Deputare est existimare, censere, iudicare. ἀποκαταλογίζομαι: quod vulgò dicitur Reputare, non vt multi putant, delegare. Terent. in Hecy. Ad eum nè meam esse herus operam deputat parui pretii, Qui ob rem nullam me misit frustra, vbi totum desedi diem. Plaut. in Amph. Inde eras e promptuaria cella depromar ad ægrum? Nec causam licebat dicere mihi, neque in hero quicquam auxilii siet? Nec quicquam sit, quin me omnes esse dignum deputent. ¶ Deputare secum rationes. Terent. Adelp. Sed nemo dabit, frustra egomet mecum has rationes deputo.

Depuuio, is, ex de, & pauio, hoc est cædo. πίπτω, μαστιγῶ. Lucilius, -palmísque misellam Depuuit me. id est verberauit.

Dequeror, Pro simplici queror, legitur apud Valerium Flac. libr. 5. Argon. -ante omnes secum dequesta labores. μέμφομαι. Item apud Statium libr. 1. Thebaid. -eadem sub nocte sopora Lustra terit, similéque Notos dequestus, & imbres, &c.

Derado, is, pen. prod, Radendo aufero. ἀποξέω. Plinius, Quod derasum est, teritur, & cribratur.

DERBE, es, Δέρβη. Castellum est & portus Isauriæ, patria Timothei, qui D. Pauli discipulus fuit.

Derbites, Δερβίτης, Gentile.

DERBICES, Δέρβικες, Populi sunt Asiæ, autore Plinio, proximi Hyrcano mari, quos Oxus amnis medios secat. Hi acerrimi delictorum vindicatores creduntur: vtpote qui leuissimũ quodque delictum capite puniãt. Parentes grandæuos postquã annum septuagesimũ fuerint egressi, iugulatos deuorant, satius arbitrantes, à cognatis illos, quàm à vermibus absumi: citra septuagesimum annum obeuntes, non edunt, sed humant, vt scribit Strabo libro 2. Hos Hieronymus, Derbies vocat, Messagetæ (inquit) & Derbies miserrimos putant, qui ægrotatione moriantur: & parentes, cognatos, propinquos, quum ad senectutem

Universidad de Deusto
Biblioteca

venerint, iugulatos deuorãt: rectius esse dicentes, vt à se potius: quàm à vermibus, comedantur.

DERCE, ἡ ρκη, Fons est frigidissimus æstate, inter Bilbilim & Segobrigã, in ripa ferè Salonis amnis. Hæc Calepinus ex Perotio. Martialis, tamen hunc fontem Dircennam vocat, nũ Dercen. Sic enim scribit lib. 1. ad Lucianũ. Tepida natabis lene Congedi vada, Mollésque Nymphárum lacus. Quibus remissum corpus astringes breui Salone, qui ferrum gelat. Auidam rigens Dircenna placabit sitim, Et Nemea, quæ vincit niues. Quo in loco si Dirce legatur, versũ deerit syllaba.

DERCETO, Δηρκητὼ, Nomen est fabulosæ deæ, quæ apud Ioppen, autore Plinio, aut (vt Diodoro lib. 1. placet) iuxta Ascalonem colitur humana facie, reliquo corpore piscis. Hanc Syri Atargatim vocant. Filiam habuit Semiramidem, quam à columbis educatam ferunt. Ob id sacras genti aues eas esse, ostendit Tibullus, Alba Palestino sancta columba Syro.

Derelinquo, is, ere, Prorsus, seu in totum relinquere, deserere. λειπολειμμανειν. Cicer. pro Cecin. Derelinquo iam communem causam, populi Romani ius in vestra fide ac religione depono.

Derelictio, onis, verbale. Cicero 3. Offic. Sed communis vtilitatis derelictio contra naturam est.

Derelictus, participium. Autor ad Herennium libr. 4. Item commodius est in derelicta, quàm in celebri regione locos comparare. ¶ Pro derelicto habere. Cic. ad Attic. Hæc oppida, atque oram maritimam illum pro derelicto habere.

Derelictus, us, ui. Gellius libr. 14. cap. 12, Siue quis arborem suam vineámque habuerat derelictui, non id sine pœna fuit.

Derepente, Vna dictio, quia (vt docet Donatus) aduerbiis præpositionem separatim non addimẽs. Si enim separaueris, non est Latinum De repente. ἐξαίφνης. Terent in Hecy. Ita corripuit derepente tacitus sese ad filiam. Cic. pro Qu. Ligar. Si quum hoc domi faceremus, quod & facimus, & vt spero non frustra facimus, tu derepente irrupisses, & clamare cœpisses.

Derideo, es, penult. prod. Cum alterius contemptu rideo. λαϊλαγκάω, λαϊλαμάω. Plautus in Aulu. Neque ædepol ego te derisum venio, neque derideo.

Derisor. λαϊλαγκαφός. Plinius lib. 11. cap. 52, Supercilia quibus iuxta tempora inflexa, derisores significant.

Derideculum, Irrisio. Plautus in Pseud. Quàm illum mihi verba per deridiculum dare.

Derideculus, a, um, Derisione dignus. λαΐλαγμος, λαϊλαγματος. Varro 1. de Re rust. Sequetur vt duos villicos, & duas villicas habere debeat, quod est deridiculum. Deridicula vanitas, apud Gellium lib. 10. cap. 11.

Deripio, pis, penult. corr. Idem est quod abstraho, auello. κατασπάω. Virgilius lib. 2. Georg. Coláque prælorum fumosis deripe tectis. id est propè ranter tectis esse. Plautus in menæch. Sed quis hic est, qui capillo me huc de curru deripit? Lactantius libro 5, Quomodo se rapinis & fraudibus abstinebunt, qui Mercurii furta nouerunt, docentis, non fraudis esse deripere, sed astutiæ. id est furripere.

Deriuo, as, penultima producta, Riui more aquam deduco, alióve deflecto. παροχετεύω. Columella libr. 1. Crebrósque sulcos aquarios (quos nonnulli elices vocant) faciamus, & omnem humorem in cloacas, atque inde extra segetes deriuemus. ¶ Per translationem elegantissimè ponitur pro deflecto. Terent. in Phormi. quid vis, nisi vt maneat Phanum, atque ex crimine hoc Antiphonem eripiam, atque omnem in me deriuem iram senis? Id est deflectam. Vbi Donatus, Deriuatio, Dicitur inflectio criminis ab eo ad quem pertinebat, ad eum ad quem non pertinet. μετάστασις. Cicer. in Verr. Act. 4. Quid est quamobrem putes te tuam culpam non modò deriuare in aliquem, sed communicare cum aliquo posse? Cic. pro Mil. Pecerunt id serui Milonis (dicam enim non deriuandi criminis causa, sed vt factum est) neque imperante, neque præsente domino, quod suos quisque facere seruos voluisset. Hoc est non dicam eo animo vt Milonis crimen in seruos reiciam, sed quia ita res se habet.

Deriuatiuus, a, um, Quod ab alio deducitur. παράγωγος.

Derodo, is, derosi, derosum, Idem est quod simplex rodo. Plin. lib. 11. ca. 37, Et cochleæ dentes habent: indicio est à minimis earum derosa vitis. Cic. 1. de Diuinat. A muribus esse derosos.

Derogo, as, pen. corr. Est alicui rei aliquid detraho, vel autoritatem, aut existimationem diminuo. ἀφαιρέω. Vnde derogari legi, est aliquid de lege diminuere, vel detrahere. Abrogare autem legem, est legem omnino tollere & damnare. Autor ad hærẽ. Quum duæ leges inter se discrepant, videndum est primum, num quæ abrogatio aut derogatio sit. Quid est ergo derogatio, nisi detractio aliqua legis: abrogatio, ipsius legis ablatio? Illa partis legis, hæc totius sublatio est. Cice. 2. de Inuen. Indigmum est de lege aliquid derogari, vel legem abrogari. ¶ Dicimus autem derogo legi, vel de lege: & abrogo legi vel legem. Autor ad Herenn. Quum ostenditur id factum esse quod ea lex sanciat, cui legi abrogatum, vel derogatum sit, Item per accusatiuum, derogare legem Cic. pro Fonteio. Quorum virtuti generi, & rebus gestis fidem & autoritatem in testimonio, cupiditatis atque inimicitiarum suspicio deroganit. Huius antitheton est arrogo, quod est autoritatis aliquid aut fidei alicui attribuere. Hieron. in prolog. Esdræ, Interrogent Hebræos, & ipsis autoribus translationi meæ aut arrogent vel derogent.

Derogito, as, are, frequentatiuum: quo antiqui vsi sunt pro simplici rogitare. Plaut in Asin. Placidè ergo vnumquòdque derogita, vt acquiescã.

DERSAE, cum æ diphthongo, siue (vt alii legunt) Derses, Δέρσαι. Populi sunt Græcorũ in littoribus Thraciæ, quorũ meminit Herodotus lib. 7.

DERTONA, æ, penult. prod. Δέρτωνα. Stephano, Insubriæ oppidum est ad Padum fluuium, quod à Ptolemæo Taurinis annumeratur. Hodie vocatur Tortona.

Derumpo, is, Abrumpo. κατασφάγνυμι. Collis arduus & deruptus, id est abruptus, siue præruptus: Tacit. lib. 2. Item lib. 9, Et pars maxima inermes per inuia, & rupes deruptas præcipitantes fugerunt.

Deruncinare, Dissecare & diuisiparc. ἀποτεμνίζω. Tractum à runcinis, hoc est ferris maioribus, quibus fabri lignarii maiora ligna secant. Plaut. in Mil. Vt lapide deruncinauit militem.

Deruo, is. Decido. κατακόπτω. Apuleius, Prolapsus deruissem. Cic. Artico lib. 16, actiue posuit pro aufero, siue adimo, Et de laudibus Dolabellæ deruam cumulum.

Des, olim pro bes, dicebatur as, dempto triente. Est enim des, siue bes octo vnciarum pondus. ἀμφιρεῖα.

Desacro, as, are, Idem quod sacrare, vel consecrare. ἀφιερόω. vt, Desacrare aliquid Triuiæ, apud Statium 9. Theb. Nota per Arcadias fœlici robore syluas Quercus erat, Triuiæ quam desacrauerat ipsa Erectum turba nemorum, numémque colendum Fecerat.

Desæuio, is, Valde sæuio. ἀγριαίνομαι. Colum. lib. 6. capi. 2, Patere vnum diem, nbctémque desæuiant. Tranquil. in Nerone, capit. 29, Virorúmque ac fœminarum ad ipem deligatorum inguina ore inuaderet, & quum affatim desæuisset, conficeretur à Doryphoro liberto. Hieronym. in prolog. lib. Reg. Latrantes canes qui aduersus me rabido ore desæuiunt. Item sæuire desino, λυθῆσίω. Lucanus, Necdum defæuiat ira, Expectat. Virgil. 4. Aeneid. Dum pelago desæuit hyems.

Descendo, is. Deorsum eo, ex loco superiore in inferiorem me confero: cuius contrarium est ascendo. καταβαίνω, κατέρχομαι. Cice. 4. Tuscu. Vt enim in inferiorem ambulationem descendimus. Liu. lib. 2. ab Vrbe, Tum ad equites Dictator aduolat, obtestans vt festo iam pedite descendant ex equis. ¶ Per translationem verò dicimus, Descendo in prælium, descendo in campum, descendo in forum, & huiusmodi alia quia de quiete ad laborem, de loco tuto ad periculum, de vita ad mortem est iste descensus, siue ad animam, siue ad corpus, siue ad vtrunque pertineat. Persius, Descendere in se, posuit pro eo quod dicimus *suam infirmitatem agnoscere*. Vt nemo in sese tentat descendere, nemo: Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

Descensus, us, κατάβασις. Virgil. 6. Aeneid. Facilis descensus Auerni. Plin. lib. 16. cap. 26, Ipso descensu Iouis spelunca.

Descensio, onis. Plin. Epist. 10, In hac tres descensiones; duæ in sole, tertia à sole. Liu. 2. bell. Pun. Priusquam in continentem descensiones facerẽt.

Descisco, is, descisci, descitum, Ab imperio ductúque alterius deficio. ἀφίστημι. Liu. 2. ab Vrb. Præneste à Latinis ad Romanos descisuit.

Descobinatus, Saucius, abrasus, sectus. ἀπεξεσμένος. Varro in Meleagr. Sin autem delectationis causa venamini, quanto satius est saluis cruribus in circo expectare, quàm his descobinatis in sylua curare? Nonius.

Describo, is, ere, Propriè significat de exemplari scribere. ἀπογράφειν, Cuius significationis etiam sunt exscribere, & transcribere. Cice. Corni. Dicam tuis vt eum si velint, describant, ad tẽque mittant. ¶ Per translationem verò ponitur pro disponere, seu designare. διατάττειν, διαγράφειν, διατυποῦν. Cic. in Lælio, Mei sunt ordines, mea est descriptio. ¶ Item pro delineare, vel depingere. Plautus in Asin. Non potuit pictor rectius describere eius formam. ¶ Accipitur etiã pro simplici scribo, vel pro conscribo. Virgil. in Daphnide, Imò hæc, in viridi nuper quæ cortice fagi Carmina descripsi, & modulans alterna notaui, Experiar. Lactan. lib. 5, Quid est enim cur illam vel in carminibus, vel in omni sermone describant: conquerentes eius absentiam, quum sit facillimum bonos esse si velint?

Descriptus, participium. Cic. 2. in Catil. Quemadmodum esset ei ratio totius belli descripta docui.

Descriptus, nomen ex participio. Cic. 3. de Finib. Quid enim aut in natura, qua nihil est aptius, nihil descriptius: aut in operibus manu factis tam compositum, &c.

Descriptio, onis. Descriptio equitum, peditũmque, Cic. 4. Tusc.

Deseco, as. pen. corr. Abscindo, reseco, amputo. ἀποτέμνω. Columel. lib. 3, Et si fieri potest, iuxta aliquem nodum serrula desecato. Idem lib. 12, Bonus operarius prati iugerum desecat. Cice. Attico, Tu illud desecabis, & hoc adglutinabis.

Desecro, as, id est Quod sacrum erat, profanum facio: quod Latini alio verbo Vocant Exaugurare. Vnde sacerdotes scelcris alicuius damnati, antequam supremo supplicio afficiantur, consueuerunt desecrari: quod vulgus vocat Degradari.

Desero, is, cui, desitum, pen. corr. Idem est quod sero, siue planto. φυτεύω. Varr. lib. 1, de Re rust. cap. 23, Nam & in recentibus pomariis, desitis seminibus, in ordinémque arbusculis positis, primis annis, antequam radices longius procedere possint, alii conserunt hortos.

Desero, is, pen. cor. rui, tum, Derelinquo. ἀποδίδωμι. Terent. in Heaut. Mulier telam deserit cõtinuò. Idem in Andr. Per omnes tibi adiuro deos, nunquam eam me deserturum. ¶ Deserere item signa milites dicuntur, item deserere patriã, & deserere imperatorem, hoc est relinquere, & in periculo destituere. Vnde desertores dicuntur proditores, quique eos quos maximè defensos obortebat, in discrimine relinquunt. Suet. in Cæs. Desertorum ac seditiosorũ inquisitor ac punitor acerrimus, conuinebat in cæteris. Cesar. 6. bel. Gall. Qui ex iis sequuti non sunt, in desertorum ac proditorum numero ducuntur. Quomodo autem differat desertor ab emansore, vide in dictione EMANSOR.

Deserto, as, frequentatiuum. ἐρημόω. Acciius, Quum me solùm vterque parens desertassent.

Desertus, a, um. participium, Destitutus, relictus. ἀπολελειμμένος. Cice. pro Cluentio, locus à voce Tribuni desertus. Cic. in Partit. Orat. Ager desertus à plebe, atque a cultura hominum. ¶ Migrat etiam in nomen, admittitque comparationẽ. Cic. in Pisonem, Vt nullius vnquam redditus fuerit desertior. In desertissima solitudine, Idem 6. Verr.

Desertum

Desertum, ti, Locus solitarius, ac inhabitatus. ἔρημος. Virgil. 1. Aeneid. Ipse ignotus, egens, Libyæ deserta peragro.

Deseruire. Est abiectè & humiliter cuipiã seruire. θεραπεύειν, ὑπουργεῖν, δουλεύειν. Cic. Tironi, Indulge valetudini tuæ, cui quidem tu adhuc, dũ mihi deseruis, seruisti non satis. Idem 1. Offic. Itemque alii qui quiduis perpetiantur, cuiuis deseruiant, dum quod velint consequantur.

Desideo, des, desedi, desidere, Otiosum sedere. Plaut. in Bacc. Nam meus formidat animus, nostrum tandiu ibi desidere, neque redire filium. Terent. in Hecy. Frustra vbi totum desedi diem.

Deses, desidis, Otiosus, supinus. ῥᾴθυμος. Liu. libr. 1, Desidem Romanum regem inter sacella & aras acturum esse regnum rati. Et lib. 3, Sedemus desides domi mulierum ritu inter nos altercantes.

Desidia, æ, Pigritia, socordia, ignauia, inertia. ἀθυμία. Cice. de Leg. agrar. contra Rullum, Qui propter desidiam in otio viuunt, tamen vt turpi inertia capiunt voluptatem. Idem pro Sestio, Sed mihi omnis oratio est cum virtute, non cum desidia.

Desidiosus, Qui totus desidet, & nihil agit. Ouid. de Reme. am. Quæritur, Aegysthus quare sit factus adulter, In promptu causa est, desidiosus erat. Martial. lib. 8, Dic mihi quid melius desidiosus ages? Varro in Prœmio lib. 2. de Re rust. Sic qui in oppido sederent, quàm qui rura colerent, desidiosiores putabant. Inertissimum & desidiosissimum otium, Cice. 2. de leg. Agr.

Desidiosè, aduerb. ἀθύμως. Agere ætatem desidiosè, Lucr. lib. 4.

Desido, dis, desedi (nam præteritum à sedeo mutuatur, teste Valla libr. 5.) Idem quod ad sedendum descendo. ¶ Sæpe etiam accipitur pro deliseo. Cicero 1. de Diuina. Eo tempore ipso, quum hoc calamitosum prælium fieret, tantos terræmotus in Luguribus, Gallia, compluribúsque insulis, totáque in Italia factos esse, vt multa oppida corruerint, multis locis labes factæ sint, terræque desederint, fluminaque in contrarias partes fluxerint. Celsus libr. 8. capi. 5, Nares desidunt, difficulter spiritus trahitur. Statius 3. Syl. te præside nosceat, Cur vada desidant, & ripa coerceat vndas.

Desidero, as. A nomine sidus deducitur, vt placet Festo, idémque est quod cupere, & optare. ἐπιθυμέω, πεποίθησις Cic. de Senect. Nõ caret is qui non desiderat. Ibidem, Neque nunc vires desidero adolescentis, non plus quàm tauri vires adolescens desiderabam. ¶ Desideramus alicuius vires quando ille non auxiliatur nobis. Cic. in Cat. Non Curia vires meas desideret, non rostra, non amici, non clientes. Quasi dicat, Curia non sentit me senio debilitatum, quum fungar meo munere perinde acsi integra ætate essem. ¶ Desiderari in acie milites dicuntur, ὑπολείπω, qui in prælio ceciderunt: eo quòd in recensione, quæ à prælio fieri soler, non compareant. Curtius, In eo prælio trecenti rapti, quinquaginta millia desiderata sunt. ¶ Desiderare in aliquo eloquẽtiam, candorem, integritatem, vel modestiam, est huiusmodi virtutem in aliquo requirere, quæ illi vel vtilis sit, vel necessaria. Cice. in Orat. Antonius multa & in se, & in aliis desiderans. Idem de clar. Orat. Vnum excipio Catonem, in quo perfectissimo Stoico summam eloquẽtiam non desiderem.

Desideratus, participium. Cic. post red. ad Quir. Sed omnia desiderata magis, quàm assiduè perspecta delectant.

Desideratio, verbale, ἀποθύμησις. Cic. de Senect. At non est voluptatum tãta quasi titillatio in sensibus. Credo, sed ne desideratio quidem: nihil autem est molestum quod non desideres.

Desiderabilis, le, ἀποθυμητός. Cic. 1. de Finib. Nihil enim desiderabile concupiscunt. Liu. 4. bel. Pun. Verumenimuero Hieronymus velut suis vitiis desiderabilem efficere vellet alium.

Desiderium, Pro vehemẽti amore, atque affectione, vt apud Iuuenalem, Cur desiderio Bibulæ Sertorius ardet. ἀποθύμιος, πόθος. Et propriè de rebus gratis, optatis, aut amissis dicitur. Hinc dicimus post pugnam desiderari milites qui perierunt. Cic. in Lælio, Ego si Scipionis desiderio me moueri negem, quàm id rectè faciam, viderint sapientes. Idem 4. Tusc. Desiderium est libido eius qui nondum adsit, videndi. Idem ad Attic. Non dici potest quàm flagrem desiderio vrbis.

Desideratiua verba, sunt quæ à Prisciano Meditatiua vocantur. Ea termi nantur in rio: vt, Esurio, Parturio, & desiderium magis, quàm meditationem denotant. ὑπνιῶ, γαμιῶ. Cic. 2. Philip. Vtinam aliquando dolor Pop. Ro pariat quod iandiu parturit. Plin. libr. 36. cap. 21, Atitæ omnes grauidis adalligati mulieribus vel quadrupedibus in pelliculis, scarificati vteri animalium continent partus, non nisi parturiant remouendi: alioqui vuluæ excidunt. Sed nisi parturientibus aduertantur, omnino non pariunt. ¶ Parturio itaque significat cupio parere: Esurio, cupio edere: Micturio, cupio meiere. Scaturio autem pro primitiuo capitur scateo: non enim desideratiuum est significatione, sed voce tantùm. Amaturio autem, Lecturio, & similia quando illis docti vsi non sunt, non modò inter desideratiua, sed ne inter Latina quidem sunt annumeranda.

Designare, Denotare, quasi per signa demõstrare. δηλοῦν σημείοις. Cice. 1. in Catil. Notat & designat oculis ad cædem vnumquenque nostrum. Cæsar libr. 1, Cæsar hac oratione Lisci Duinnorigen Diuitiaci fratrem designari sentiebat. ¶ Aliquando significat decerno, seu deligo. ἀποδείκνυμι, ἀποφαίνω, προχειρίζομαι: vt, Designare Senatorẽ, λαγχάνειν βουλῆς. Sallustius, Catilina nihilominus in proximum annum Consulatum petebat, sperans si designatus foret, facilè se ex voluntate Antonio vsurum. ¶ Interdum idem quod destinare. Columel. libro 3. Ipsum autem agrum quem seminario designaueris, planũ & succosum. ¶ Aliquando significat rem aliquam insignem patrare, & accipitur in vtranque partem, bonam & malam. Terentius in Adelphis. Nam illa quæ facta sunt, Omitto, modò quid designauit? M. Quidnam id est? D. Fores effregit, atque in ædeis irruit alienas.

Designatores, Dicebantur qui constituendæ funebri pompæ præerant,

vnicuique incedendi locum, ordinemque præscribẽtes: simili ferè munere eorum qui Romæ magistri ceremoniarum vocantur. Græci βαϊτάρχας vocant. Cic. ad Att. lib. 4, Desertus à suis, vix iam decimum designatorem, vix Gellium retinet. Vlpia. l. Athletas. ff. De his qui. not. infa. Designatores autem, quos Graeci βραβευτὰς appellant, artem iudicram non facere Celsius probat: quia ministerium, non artem iudicrã exercent. Bud. in Annot.

Designatio, σημασία. Cic. 1. de Orat. Deinde esse omnem orationem aut de infinitæ rei quæstione sine designatione personarum & temporum aut de re certis in personis & temporibus locata. Idem 1. de Natura deor. Omnem totius operis designationem atque apparatum. ¶ Designatio præterea est contractio, conductióque populi in vnum. hoc enim ei contingit qui aliquo flagitio, populi in se oculos & ora conuertit, & spectaculo est vulgo.

Desilio, is, secunda syllaba corr. desilui, desultum, Saltu descendo. κατάπηδάω, ἀφάλλομαι. Plin. de Viris illustr. Dum à templo Dianæ desiliit, talum intorsit. Desilire ab equo. Virgil. 11. Aene. -portísque ab equo regina sub ipsis Desiluit. ¶ Desilire de nauibus, Cæsar 4. bel. Gall. Desilire de rheda, Cicero pro Milone.

Desultura, ræ, Ipse desiliendi actus.

Desultores, Dicuntur quorum ars est binos trahere equos, & alternatim ex vno in alterum mira celeritate transultare. πώλων ἵππος. Liuius lib. 23, Nec omnes Numidæ in dextro locati cornu, sed quibus desultorum in modum binos trahentibus equos inter acerrimam sæpe pugnam in recentem equum ex festo armatis trapsultare mos erat: tanta velocitas ipsis, rámque docile equorum genus est. Varro libro 2. de Re rust. Peritus belli aliter equos eligit, alit, ac docet: aliter quadrigarius, ac desultor.

Desultorii, Ipsi equi sine ephippiis, dicti quòd ex his facilè desiliant desultores, qui duo singulis equitibus præsto erant, exercitatis ita militibus, vt altero de via festo, desilire possent in recentem. πώλων ἵππος. Sueto. in Cæs. Quadrigas, bigásque, & equos desultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes. Cassiod. verò in Epist. diuersum ab hoc genus fuisse docet in ludis Circensibus, Equi (inquit) desultorii sunt, per quos Circensium ministri missus denuntiant exituros, vt lucifer quadam in astris similitudine præcursorias velocitates imitari videantur. ¶ Per translationem, Desultorius, instabilis, ac identidem ab alio in aliud commeãs, dicitur. Cice. pro L. Mur. Respondebo igitur Posthumio primùm, qui nescio quo pacto mihi videtur Prætorius candidatus in Consulatum, quasi desultorius in quadrigarum curriculum incurrere. Apul. 1. de Asino, Iam hæc quidem ipsa vocis immutatio desultoriæ scientiæ stylo quem accessimus, respondet. Martian. de nuptiis Philologiæ, Leuitate pernix desultoria gestiebat.

Desino, is, pen. corr. ex de, & sino, significat omitto. παύομαι, καταλήγω. Terent. in Phor. -imò haud desinam, Donec perfecero hoc. Idem in prologo And. -dehinc, vt quiescant, Porro moneo, & desinãt maledicere. Cicero Mario, Libenter, me hercle artem desinerem, tecúmque. & cum similibus nostri viuerem. Est autem Desinere artem, renuntiare arti, atque relinquere παλαιὸν τὴν τέχνην, ἢ πεῖραν λύειν. Gellius libro 15, Omnium tum Atheniensium consensu disciplina tibiis canendi desita est. Apuleius lib. 4, Desine scelus. ¶ Aliquando pro terminare accipitur. Plinius in Paneg. Incipimus inde, desinimus ibi, à quo incipi, in quo desini sub alio principe non posset. Idem in Epistola. Desinit ibi trielinium.

Desinitur, impersonale, & Desitũ est. Oui. 1. de Arte, Tunc bene desinitus. Cic. li. 2. de Finib. Recte iam pridem desitum est contra eos disputari.

Desitus. penul. corr. participium Cicer. ad Pætum libr. 9, Post hunc trede cim fuerunt sellæ curuli ante L. Papyrium Crassum, qui primùm Papisius est vocari desitus.

Desipio, is, penult. corr. desipui, desipiui, & desipii, ex de, & sapio, Significat insipienter ago, siue de sapientia decido, deliro, vel aliquid à communi sensu sapientiáque minus habeo: & constructur cum ablatiuo. παραφρονῶ, ἀφρονῶ. Cice. M. Cælio, In quo quum obiurgaret, quòd nimio gaudio penè desiperem. Plautus Epid. genitiuo iunxit, Desipiebãmentis. quum illa scripta mittere. Augustinus lib. 1. de Ciuitate Dei, docet minus esse Desipere quàm Insanire. Porro, inquit, siquis hoc aggrediendum & suadendum putat, non dico desipit, sed insanit. Lactantius lib. 2, Denique Poeta maximus, homo in cæteris prudens, in hoc solo non poeticè, sed aniliter desipuit. id est more anili insipienter egit. ¶ Huius contrarium est Resipisco: nam Resipio in vsu raro est, resipisco frequenter. Contrà, Desipio in vsu est, desipisco non. Et hæc omnia ad mentem propriè pertinent. est enim resipiscere, ad mentem redire, ἀνακύπτω. Lactantius lib. 6, Diuin. instit. Resipiscit enim, ac mentem suam quasi ab insania recipit.

Desisto, is, Cesso. ἀφίσταμαι, ἀνίημι. Virgilius 1. Aneid. -méne incœpto desistere victam? Plautus in Rud. Desiste dictis nunc iam Miseram me consolari, nisi, &c. Cicer. 7. Verr. Rogat vt id facere desistant. Idem pro Quint. Auctionem velle facere desistit Plaut. in Menæch. Quid tu es tristis? quid ille abs te iratus Destitit? nescio quid vos velitati estis inter vos duos. id est recessit. ¶ Desistere etiam stare, subsistere, vel in loco aliquo morari significat. Plaut. in Mostel. Quid illic destitisti obsecro, tandiu? ¶ Desistere apud Iurisconsultos est à re aliqua calumniosè instituta abstinere. Desistere, inquit Vlpianus, est à negotio abstinere, quod calumniandi animo instituerat. inde Destitisse is videtur, non qui distulit, sed qui liti renuntiauit in totum.

DESITIATES, δεσιτιᾶται, Liburniæ populi in conuentu Naronẽsi: quos commemorat Plinius libr. 3. cap. 22.

Desmoterion, δεσμωτήριον, Græci vocant carcerem in quo vincti asseruantur: à verbo Græco δεσμέω, quod est ligo & vincio.

Desolo, as, penult. longa, Solum & desertum facio, à solus, a, um, ἐρημόω. Virgil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Virgi.11. Aen. fat funera fusi Vidimus, ingentes & desolauimus agros. Ibidem, Diiectique duces. desolatique manipli. Colum. libro 1. cap. 3, Quos hostis profugiendo desolasset agros, &c.

Despero, as, penul. prod. Sperare desino, omni spe destitutus sum. ἀπογιγνώσκω, ἀπογινώσκω. Hic enim DE præpositio negandi vim habet. Cicero 1. Offic. Considerandum est, ne aut temere desperet propter ignauiam aut nimis cõfidat propter cupiditatem. Idem in Pisonem, Quid, quod tu toties diffidens ac desperans rebus tuis, in fordibus, lamentis, luctú que iacuisti? Idem in Læl. Cuius aures clausæ sunt veritati, vt ab amico verum audire nequeat, huius salus desperanda est. Dicimus autem, Desperare saluti, vel salutem, vel de salute. Desperare fugam, Cæsa. 5. bel. Gall.

Desperatus in morbo dicitur, de quo nulla salutis spes habetur. ¶ Item Desperatus, qui nullam habet spem. Vnde vetus prouerbium, Non esse cum desperatis certandum. Cicero in Catil. Exercitus comparatus ex fœtibus desperatis.

Desperatio, vt inquit Cicero lib. 4 Tusc. est ægritudo sine vlla rerum expectatione meliorum. ἀνάγνωσις. Sallust. Ne forte desperatione adducti, vitæ mortem præferrent. Brutus Ciceroni, Ista verò imbecillitas & desperatio, cuius culpa non magis in te residet quàm in omnibus aliis, & Cæsarem in cupiditatem regni impulit, & Antonio post interitum illius persuasit.

Despicio, is, penult. cor. Deorsum aspicio. κάθορᾶω. Colum. lib. 1, Area si competit, ita constituenda est vt vel à domino, vel certe à procuratore despici possit. ¶ Per translationem ponitur pro cõtemno, siue parui facio. παροράω, ὑπερβάλλομαι. Nam quum quis alium contemnit, despicere videtur, quasi infrase aspicere. Cicero. lib. 2. Offic. Despiciunt autem eas, & contemnunt, in quibus nihil virtutis aut neruorũ putant.

Despectus, a, um, participium est à verbo despicior, ferè idem significans quod contemptus. παροφθείς Cicero in pisonem, Abiectus, cõtemptus, despectus ab omnibus.

Despectus, tus, nomen verbale à verbo despicio: significat prospectum ex superiori loco in inferiorem. κάθοψις. Cæsar libro 7. bel. Gal. Erat ex oppido Alexia despectus in campum. Idem libr. 3, Omnes colles, & loca superiora vnde erat despectus in mare, ab exercitu teneban tur. ¶ Accipitur præterea despectus pro contemptu. παρόρασις καταφρόνησις. Autor ad Heren. Filii parui priuati patris auxilio, ludibrio & despectui paternis inimicis erunt oppositi.

Despectio, Idem quod contemptus. καταφρόνησις, Cicero in Hortens. Cõsolabitur eam magnitudo animi, & humanarum opinionũ alta quædam despectio.

Despecto, as, Sæpe deorsum aspicio, κατανύττω, καθοράω. Claud. libro 3. de Rapt. Proserpinæ, -despectant vertice lucum. Virg. 1. Aeneid. -nunc terras ordine longo Aut capere, aut captas iam despectare videntur.

Despicabilis, ὐπερφρόνητος, φαῦλος, παρημελημένος, Contemptibilis: à quo Despicabilior, Despicabilissimus.

Despicientia, ὑπεροψία, Despectus, sine despectio? & in se plus continet quàm contemptio: vt apud Ciceronem libr. 1. Tusc. Totámque vim bene viuendi in animi robore, ac magnitudine, vt in omnium rerum humanarum contemptione, ac despicientia ponamus. Vtroque autem horum maiorem vim habet illusio. Cice. in Catone, Contemni se putant, despici, illudi.

Despicor, penult. cor. aris, atus, Despicio, contemno. καταφρονῶ. Veteres despico in actiua voce vsi sunt: à cuius passiuo Despicatus participium remansit. Terent. in Eunucho, Quæ nos, nostrámque aduleſcentiam habent despicatam. Donatus: Despicatam, contemptam, atque despectam: à despicor despicatus, nomen ex participio pro contẽnendo. Cic. pro Sest. Celsi Tribuni pleb. despicatissimi hominis furori.

Despicatus, tus, tui, Contemptus. Despicatui duci, est contemni. Cice. pro Flac. Quid porrò in Græco sermone tam tritum atque celebratum est, quàm si quis despicatui ducitur, vt Myforum vltimus esse dicatur?

Despicatio verbale, Contemptus. καταφρόνησις. Cice. 1. de Finib. Vt odia, inuidiæ, despicationes aduersantur veluptatibus.

Despolio, as, are, Est exuere. ἀποσυλῶ, ἀποδύω. Plaut. in Cas. Vir te vestiat, tu virum despolies. Cicero ad Attic. libro 7, Quum ferret literas ad bustum Basilii, vulneratus & despoliatus est. Idem 5. Verrina. Qui in sua patria dux isti quondam & magister ad despoliandum Dianæ templum fuit.

Despondeo, es, ex de, & Spondeo. Spondeo autem veteres pro dico vsurpabant. Vnde Respondeo factum est, quod est posteriore loco dico. Postea verò spondere, vsurpari cœptum est pro promittere. ὑπισχνέομαι, ὁμολογέω, καθομολογέομαι. Vnde qui puellam spondet, sponsor: quæ sponde tur puella, sponsa: cui spondetur, sponsus: stipulatio qua rogatur pecunia dotis à sponso, sponsio, hoc est promissio appellatur: & dies qua puella promittitur, sponsalis dies dicitur: & sponsalia, mentio & promissio futurarum nuptiarum, Est autem Despondere promittere: quod ad nuptias propriè pertinet, & ad eum præcipuè cuius interest locare mulierem viro. sue virum mulieri. Sulpitius Periocha Andriæ, Namaliam pater ei desponderat Gnatam Chremetis. ¶ Despõdere animum ille dicitur, qui melioris fortunæ spem abiicit, & quasi ex desperatione mori decreuit, & lucis tædio affectus est. ἀποδίδοσθαι τὴν ψυχὴν, ἀπογινώσκειν τὴν ζωὴν, θανατᾶν, ἀπόλλυμι, ἀπογινόμενόν περὶ τῆς ψυχῆς. Liu. libr. 3, Nec ipsi solùm desponderant animos, sed contemni cœpti erant à finitimis populis. Plaut. in Mili. Ne lamentetur, néve animum despondeat. Varr. libro 3. de Re rust. Hoc autem ideo in secluso fiat, ne reliqui si videant, despondeant animum, atque alieno tempore venditori moliantur. Apud Columellam absolutè legitur despondere pro mori seu deficere. nam de turdis sic ait, Difficulter in aliam regionem transferuntur, quia caueis clausi, plurimi despondent, sub. animum. ¶ Similiter dicimus Despondere sapientiam, illum qui desperat se posse ad sapientiæ fastigium peruenire: & ob hoc desistit ab incœpto. Colum. libro 12, Quam probabilis ratio est obmutescẽdi, quia nequeas orator esse perfectus? aut in socordiam compelli, quia desponderis sapientiam? Magnæ rei, quantul uncunque possederis, fuisse participem, non minima est gloria.

Desponso, as, Idem quod despondeo, vxorem promitto. μνηστεύω. Desponsatus, particip. passiuum. Sueton. in Cæs. capit. 1. Dimissa Cossutia, quæ familia Equestri, sed admodum diues prætextata desponsata fuerat.

Despondebitur impersonale. Terentius Andr. Ne expectetis dum exeant huc, intus despondebitur.

Desponsus, particip. vt, Thalamo alicuius desponsa puella, Stat. 10. Theb. Connubia desponsa, Catull. Desponsa & destinata laus. Cicero de Aruſp. reſponſ. Cui me præripere desponsam & destinatam laudem, quum ipse eius opera & dignitatem & salutem recuperarim, valde est iniquum.

Despumo, as, penultima producta, Spumam aufero. ἀφρολοπίζω. Virg. lib. 1. Georg. Et foliis vndam tepidi despumat aheni. Plin. lib. 9. cap. 38. Ita despumatis subinde carnibus, quas hæsisse venis necesse est, &c. ¶ Per translationem ponitur pro decoquere. Hierony. ad Ocean. Venter meo æstuans cito despumat in libidines. Pers. Stertimus, indomitum quod despumare Falernum Sufficiat.

Despuo, is. Deorsum spuo, seu spuendo excreationem demonstro. καταπτύω. Persius, est prope te ignotus, cubito qui tangat, & acres Despuat in mores.

Despui passiuum. Plinius. libr. 10. capi. 23, Simúlque comitialem propter morbum despui suetum.

Despuitur impersonale. Liuius 5. ab Vrbe, Vbi nunc despui religio est.

Desquamo, Squamis exuo. ἀπολεπίζω. Plaut. in Aulul. Dromo desquama pisces: tu Macherio Congrum, murænam exdorsua, quantum potes. ¶ Desquamare etiam de arboribus, & aliis rebus dicitur. Plin. libr. 17. cap. 24. Vel etiam subarator imprudens luxauit radices, corpúsque desquamauit. Idem lib. 21. cap. 7, Summo cortice desquamato, altiore plaga siccantur. Idem lib. 35. cap. 17, Primùm abluitur vestis Sarda, dein sulphure suffitur, mox desquamatur cimolia.

Destico, as, penult. correp. apud autorem Philomelæ legitur, pro strepere, & eiusmodi ædere sonum qualem reddunt sorices. Quod tamen arbitror verbum esse ab illius carminis autore confictum, quippe quod apud alium scriptorem vix inuenias. Mus (inquit) auidus mintrat, velox mustelaque dintrit: Et grillus grillat: desticat inde sorex.

DESTICOS, δύσπορος, Insula est exigua, Thraciæ adiacẽs, nõ procul à Cheroneso: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 12.

Destino, as, penul. correpta. Eligo, assigno, delibero, cõstituo. προορίζω, κατέλεγω, προσκατίσχω, ὑποσημαίνω. Colum. lib. 2. Itaque considerandum erit, vt solum quod excolere destinamus, pingue sit. Cicero 1. Tuscul. Alter præsto fuit ad horam morti destinatam. Sueton. de Cæsare, De amplrando imperio plura ac maiora in dies destinabat. id est, parabat, constituebat, deliberabat. ¶ Quandoque ponitur pro alligare. Apul. lib. 4, de Asino, Arreptum me loro quàm valido, ad ansulam quandam destinato. &c. ¶ Quandoque mittere significat. ἀναπέμπω. Iuuenal. Destinat hoc monstrum cymbæ, lintique magister Pontificis summo. ¶ Aliquãdo emere. Lucilius, Facio ab Ienone, tribus vt libertatem millibus destinet. Plautus in Rud. Minis triginta sibi puellam destinat, dátque arrhabonem, & iureurando alligat. Hoc idem significat Perstino. Apul. Et percontato pretio: quòd centum numis indicaret, aspernatus, Viginti denariis perstinaui. ¶ Est & præstino, de quo alibi. ¶ A destino fit compositum prædestino, προορίζω, vnde & Prædestinatio: qua voce Ecclesiastici scriptores vtuntur pro diuina præordinatione, qua Deus cum futura omnia præuidit. tum de salute nostra aut damnatione stabile inuiolabiléque præiudicium fecit. ¶ Destinare etiam aliquando positum inuenitur pro notare. Qu. Curtius libro 9. Dioxippus conjectum oculorũ quibus vt fur, destinabatur, ferre non potuit. Vbi destinare oculis furem, accepit pro certis quibusdam iudiciis oculorum furem denotare.

Destinatio, onis, Pro deliberatione. Plin. 7. capit. 45, Pestilentia vrbis, fames, sitisque Italiæ, destinatio expirandi, & quatridui inedia, maior pars mortis in corpus recepta.

Destinatus, Pro certo & definito. Quintil. libr. 3. cap. 8, Iudicialem, in qua ferè eadem, sed certis destinatisque personis quærantur.

Destituo, is, ex de, & statuo, Significat derelinquo, in periculo desero. μεθίημι, καταλείπω, προίεμαι. Virgil. 1. Eclog. Et freta destituent nudos in litore pisces. Cice. 4. Philip. Quid eundem in decemuiratu non destituisti? Idem pro Sex. Roscio, Roscius socios induxit, decepit, destituit. ¶ Interdum est priuare, & sic constituitur cum ablatiuo. Columella libro 9. Rursus nimiam siccitatem destituere plantas naturali alimento. ¶ Interdum dissoluere, Næuius, Nauem iubet destitui anchoris. ¶ Interdum statuere. Cæcilius, Destituit omnes seruos ad mensam ante se. Plautus in Rud. Ita duo destituit signa hic cum clauis senex.

Destringo, gis. Deterpo, colligo, auello. καθαρίζω. Vnde destringere oleã dicimus, pro eo quod est oliuas manibus colligere: & Oleas strictiuas, siue Destrictiuas, quæ opponuntur caducis. Columell. libro 12. Tum & olea destringenda est ex qua velis viride oleum efficere. ¶ Est item Destringere, sudores, aliásve sordes cuti adhærentes abradere: quem in vsum olim in balneis strigiles habebant. ἀποξύω. Martial. libro 14, Pergamus has misit: curuo destringere ferro: Non tam sæpe teret lintea fullo tibi. Plinius libro 3, Epistо. Dum destringitur, tegitúrque, audiebat aliquid. ¶ Per metaphoram apud Ciceronem pro Rabir. Nec amicum prudentem corruere patitur, nec illius animi aciem destringit splendor fui nominis, nec mentis quasi luminibus officit altitudo fortunę & glorię. Id est nõ aufert aut obtundit. nã tametsi magni

magni sit nominis, non tamen erubescit succurrere inopi amico.

Destruo, is, xi, ctum, Significat quod structum erat corrumpere. ἀποσκευάζομαι, ἀπασκευάζω, ἀποκόπτω, καμάπτομαι. Huius antitheto est cõstruere. Cicero de Senectute, Vt nauem, vt ædificium idem destruit facillimè qui construxit, &c. Quintilianus libr. 1. cap. 7, Interim & singulos vt exornare, ita destruere contingit. Id est ostendere iis moribus eos esse, vt in testimonio reddendo non sint recipiendi.

Destructile, pen. corr. Quod destrui potest. ἀφανιστέον, φθαρτέον Lactant. libr. de Ira Dei, Destructilia sunt omnia quæ manu fiunt.

Desubito, aduerbium. Idem quod subitò, & celeriter, ἐξαίφνης. Plautus in Mostel Quanuis de subitò facilè est facere nequiter.

Desubulo, as, à subula, Significat perfodere, vt interpretatur Nonius, citans illud Varronis ex Sexqui vlysse, Alteram Carneadem desubulasse, bona corporis secutum.

Desudo, as, penul. prod. Valde sudo. καθιδρόω. ¶ Per translationem ponitur pro laborare. Cicero de Senectu. Desudare, atque elaborare in aliqua re.

Desudasco, & Desudascitur, impersonale. Plaut. Homo adulescens penetrem huiusmodi palæstram, vbi damnis desudascitur?

Desuesco, is, desuefui, desuetum, ἀνθέω, & Desueo, es eui, desuetum. ἀνθέω. Prius neutrum, secundum actiuum. Vnde Nonius in priscis dictionibus, Desueui illum, pro Desuefeci illum. id est consuetudinem alii abstuli. Titinnius, Parasitos amoui, lenonem ædibus abstrrui, desueui, nequò ac cœnam iret extra consilium meum. Vbi desueui, dixit pro eo quod est in desuetudinem adduxi. Desueo tamen hodie rarò est in vsu: quemadmodum & simplex Sueo, aliáque eius composita, Assueo, & Consueo: quorum loco vtimur Assuefacio, Cõsuefacio, & Desuefacio: quæ actiuum habent significationem: quorum passiua sunt Assuefio, Consuefio, & Desuefio. Ab iisdem formantur & augmentatiua Suesco, Assuesco, Consuesco, Desuesco, neutralem habentia significationem. Mutuantur autem hæc, præterita & supina à primitiuis suis exoleris: vt Suesco, sueui, suetum: Desuesco, desueui, desuetũ. Claudian. lib. 1. de Rap. -post hæc cunabula dulci Ferre sinu, summóque Ioui deducere paruam Sueuerat, & genibus ludentem aptare paternis. Cicer, Metello, A te id quod suesti peto, me absente diligas, atque defendas. ¶ Quandoque Desuescere accipitur pro Consuescere, vt DE præpositio augeat. Plautus in Asin. Auceps quando concinnauit aream, effundit cibum, aues Desuescũt: necesse est facere sumptũ qui quærit lucrũ.

Desuefacio, is, desuefeci, desuefactum, A consuetudine abstrahere. ἀνθέω. Cicero pro Cluent. Quid, quod rostra ianduc vacua, locúmque illum post aduentum L. Syllæ, à Tribunitia voce desertum oppresserat, multitudinémque iam desuefactam à concionibus, ad veteris consuetudinis similitudinem reuocauerat?

Desuesio, desuefis, desuefieri, Consuetudinem amitto, à consuetudine abducor. ἀνθέω. Varro 2. de Re rust. cap. 9, Duobus mensibus primis à partu non disiunguntur à matre, sed minutatim desuefiunt.

Desuetudo, à Desuesco, ἀθέωσις, vt à Consuesco. Consuetudo. à Consuesco, quę contraria sunt. Liuius libr. 1. ab Vrbe, Mitigandum ferocem populum armorum desuetudine ratus.

Desultor, Vide DESILIO.

Desum, deces, deest, Idem est quod deficio. Seneca, Fœlix est, cui nihil deest ad bene beateque viuendum. ¶ Deesse officio suo, est officio suo non satisfacere. ¶ Deesse occasioni, est occasionem sese offerentem non arripere, opportunitatémque rei bene gerendæ prætermittere. Plinius libr. 11. cap. 25, Nullóque momento meditari cessat nequando desit occasioni. Pro eodem ferè vsurpamus, Sibi ipsi deesse. Cicero pro Roscio Amer. Mihi ausculta, vide ne tibi desis. Deesse amici periculo, est amico in periculo non opitulari. ¶ Nonnunquam etiam pro abesse accipitur. Cic. ad Qu. frat. lib. 2, Huic conuiuio puer optimus. Quotus, mensque, quòd perleuiter commotus fuerat, defuit.

Desumo, is, Idem est quod simplex sumo. ἀναδέω, Liui. 4. ab Vrbe, Singuli singulos sibi Consules asseruandos assumunt. Idem lib. 8. bel. Macedon. Recto itinere duxisti exercitum ad eos quos tibi hostes desumpseras.

Desuper, A superiore loco. ἄνωθεν. Cæsar 1. bel. Gall. Reperti sunt complures nostri milites qui in phalangas insilirent, & scuta manibus reuellerent, & desuper vulnerarent.

Detego, is, penul. corr. Quod tectum erat aperio, nudo. ἀποκαλύπτω, ἀποψιλόω. Plautus in Rud. Detexit ventus illam. Idem in Mostel. Texit, detexitque me illico. ¶ Per translationem. Liuius 10. ab Vrbe, Ite igitur, dicite (inquit) detegant nequicquam cõditas insidias.

Detergeo, es, si, sum, & Detergo, is, Purgo, sordibus libero. ἀπομάσσω, ἀποψήχω. Colu. libro 2, Quoties falcem acueris, ea pelle aciem detergito. Idem libro 8, Aut cornu, aut vngula tundunt, aut arbori afficrant, parietibúsve detergent. Plautus in Menæch. Mensam quando ego detergeo. ¶ Ponitur aliquando translatè: vt, Detergere fastidia, pro auferre, Colu. lib. 8. cap. 10. Detergere spurcitias, Idem libr. 1. cap. 5. ¶ Detergere remos, idem est quod remos cõfringere. Cæsar bell. Ciuil. lib. 1, Aut remos transcurrentes si detergere possent, contendebant. Detergere palmites, est superuacuos palmites decerpere. Columel libro 4. cap. 27.

Determino, Terminos impono: vel terminis, & velut limitibus quibusdam designo. ὁρίζω. Liuius 1. ab Vrbe, Inde vbi prospectu in vrbem agrúmque capto, deos precatus, regiones ab Oriente ad Occasum determinauit. Plautus in Pœ. Eius nunc regiones, limites, confinia Determinabo: ei rei finitor factus sum ego. ¶ Per translationem pro Definio. Cice. de Orat. Et id quod dicit, spiritu, non arte determinat. Lactan. lib. 4, Determinanda est nobis veritas breuiter, & in suo proprio domicilio collocanda.

Determinatio, onis. Cicero libr. 2. de Natura deor. Extrema ora, & determinatio mundi. Idem 1. de Inuent. Conclusio est exitus & determinatio totius orationis,

Detero, is, pen. corr. detriui, detritum, Vsu consumo, attenuo, deterius reddo. καταρρίβω: vnde Togam detritam dicimus, quæ longo iam vsu deterior est reddita. ¶ Lænam æstate deteris, ὑ ὄψει τὸν χλαινὸν διατρίβοις, prouerbio in eos dici consueuit, qui rebus necessariis alieno tempore abutuntur. ¶ Accipitur etiam pro triturare, ἀλοάω. Columel, lib. 1. capit. 6, Area optima est silice constrata, quòd & celeriter frumenta deterantur, non cedente solo pulsibus vngularum tribularúmque, & eadem euentilata mundiora sint, lapillisque, careant & glebulis, quas per triturã terrena ferè remittit area. ¶ Nonnunquam idem est quod destruo, corrumpo, vel imminuo. Plinius, Nimia cura deterit magis, quam emendat. ¶ Ad eundem ferè modum dicimus Deterere laudes alicuius, pro eo quod est Laudes eius imminuere. Horat. libr. 1. Carminum, Laudes egregii Cæsaris, & tuas Culpa deterere ingeni.

Deter, siue Deterus, a, um, pen. cor. adiectiuum inusitatum, Idem significans quod vilis, prauus, quasi detritus, κατάδικος, à quo Deterior, deterrimus. Plautus in Bacch. Vidi ego hominem nequam, verúm te neminé deteriorem. Terentius Heaut. Deteriores omnes sumus licentia. Plau. Mostel. Quid tu nunc hominum te omnium deterrime venisti huc ostentarum?

Detrimentum, Damnum dictum secundum Varronem à detritu, quòd ea quæ trita sunt, minoris pretii sunt. ζημία, βλάμμα. Cicero de clar. Orator. Nostro incommodo detrimẽtóque, si ita est necesse, debeamus. Horatius libro 2. Epist. Detrimenta, fugas seruorum, incendia rident. Cicero pro Milone, Vt Cn. Pompeius videret nequid Resp. detrimenti caperet.

Detrimentosus, a, um, Quod adfert detrimentum, apud Cæsarem 7. bel. Gall. Sic intertrimentum ab eo quòd duo inter se sint diminuta. Differúntque ab inuicem, quòd Detrimentum (vt Pædianus docet) vel vnius partis dici potest, Intertrimentum verò ad vtriusque partis spectat, dantíſ accipientísque incommodum. Huius vocis frequens est vsus apud Iurisconsultos. Vsus est etiam ea Cicero in Verrem, Cum eo sine vllo intertrimento conuenerat. Vide suo loco.

Deterreo, es, deterrui, Valde terreo, & quasi terrore quodam prohibeo, remoueóve. κατακωλύτω, ἀνάεργω, ἀποτρέπομαι. Cice. libr. 1. Tusc. Itaque non deterret sapientem mors, quæ propter incertos casus quotidie imminet, & propter breuitatem vitæ nunquam longè potest abesse. Idé de Opt. gen. di. Nec verò Aristotelem in philosophia deterruit à scribendo amplitudo Platonis.

Deterritus, participium, Deterritus pudore, Cic. ad Attic. lib. 10. Deterritus ab officio. Cælius Cic. Nemo enim necessitudine & amicitia te deterritum ab officio dicet.

Detestor, detestaris, Abominor, improbo, execro. μισέω, ἀποστύγω, Cic. in Vatinium, Omnes te vitant, & quum viderint, tanquã malum auspicium detestãtur. Idem in Pisonem, Omnes memoriam Consulatus tui, facta, mores, faciem denique ac nomen à Repub. detestantur. ¶ Inuenitur & in passiua significatione. Horat. lib. 1. Carm. Belláque matribus detestata. Lactan. libr. 6, Hinc est illa Plauti detestanda sententia, Malè meretur, qui mendico dat quod edat. Nam & illud quod dat, perit, & illi producit vitam ad miseriam. ¶ Accipitur & pro simplici testor Plaut. Menæh. Summum Iouem, deósque detestor, me neque isti malefeciſſe mulieri. &c.

Detexo, is, Idem quod texo, perficio. ὑφαίνω. Virgil. 2. Eclo. Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget vsus, Viminibus mollique paras detexere iunco?

Detineo, es, pen. corr. Teneo, siue remoror. ἀναπαύομαι, κατέχω, παραπέμπω. Cic. Att. lib. 4. Consilium tuum etsi non in longinquum tempus differs, tamen suspensum me detines, Terentius in Eunucho Detineo te fortasse, tu profecturus alió fueras. Plinius Epist. 12. 4. Mox quum è Sicilia rediens, in Icari insula vẽtis detinerer. ¶ Per trãslationẽ verò, Terentius in Phor. Pol me detinuit morbus. Sallust. Me ambitio mala detinuerat. ¶ Retinere autem est quod habemus seruare & custodire. Sallust. Nam imperium facilè his artibus retinetur quibus initio partum est. Terentius in Adelphis. Pudore ac liberalitate liberos retineri satius esse credo quàm metu.

Detento, as, frequentatiuum.

Detondeo, es, detondi, quod tamen antiqui sicut suum simplex geminabant, Penitus tondeo. ἀποξυρέω, ἀποκείρω. Columel. lib. 8. Et est modus optimus consyderare tempestates, quibus ouis, neque frigus, si lanam detraxeris: neque æstum, si nondum detunderis, sentiat: verùm quum quæque detonsa fuerit, vngi debet tali medicamine.

Detono, as, penult. corr. Tonare desino, ἀποβροντάω. Hiero. Et dum persecutionis detonaret procella, in villam remotiorem secesit. Quintil. libr. 12. cap. 9, Nam quum illa dicendi vitiosa iactatio inter plausores suos detonuit, resurgit vera, & virtutis fortior fama.

Detorno, as, Ex materia quapiam torno aliquid efficio. ἀποτορνόω. Plinius lib. 13, Lignum grande intus, firmæque duritiæ, ex quo velares detornant anulos.

Detorqueo. es, si, tum, Deflecto, curuo. κατακάμπτω, παρατρέπω. Columel. lib. 4, Sed quod in salicto conserẽdo vitauerimus, id sequamur in eiusmodi malleolo, quem est necesse longiorem facere. si volumus detortum pangere. ¶ Per translationem ponitur pro abstraho, auello, alior sum torqueo. Cic. 1. Offi. Nam & voluptates blandisimæ dominæ malores partes animi à virtute detorquent. ¶ Frequenter etiam accipitur pro deprauo, siue in alium sensum quàm dictum aut factum sit, aliquid interpretor. Columel. lib. 3, cap. 10, Atque hæc forsitan pluribus dicta sunt quàm exigebat ratio veritatis: minus tamen multis quàm postulabat prauè detorta & inueterata opinio rusticorum.

Detraho, is, xi, ctum, Trahendo aufero. ἀποσύρω. Terentius in Heauth.

Universidad de Deusto Biblioteca

Occurrunt serui,soccos detrahunt. Plaut. in Asin. Nudo detrahere me vestimenta iubes. ¶ Interdum adimere siue derogare. ἀφαιρῶν. Cicero 3. Offic. Nunquam committit vt alienum appetat: & id quod alteri detraxerit, sibi assumat. ¶ Per translationem etiam dicimus, Detrahere famæ gloriæ, honori, aut opinioni alicuius, pro eo quod est famam alicuius, honorem, aut existimationem lædere, διαβρηδαι. & tunc cum datiuo construitur. Ouid. de Trist. Detrahat autori multum fortuna licebit.

Detracto, as, Clanculum absenti obloquor. καταλαλῶ. Est autem frequentatiuum verbi detraho quod est eiusdem significationis.

Detractor, oris, Qui absentis famę detrahit, qui clanculum cuipiam obloquitur. καταλαλοῦς.

Detractio, onis, Idem quod ablatio. ἀφαίρεσις. Cicero 3. Offic. Non igitur magis est contra naturam morbus, aut egestas, aut quid eiusmodi qui detractio, aut apetitio alieni. ¶ Interdum idem est quod oblocutio & læsio famæ absentis. καταλαλιὰ. Exempla nusquam non occurrunt.

Detrecto, as, frequentatiuum, Defugio, deuito, recuso, nego. διαδύομαι, ἀπολύγομαι. Virgil. libr. 3. Georg. Nec mihi displiceat maculis insignis, & albo, Aut iuga detrectans, interdúmque aspera cornu. Iustinianus, Nec ipse detrectauit certamen.

Detrimentum, vide DETERO.

Detrudo, is, pen. prod. Deorsum trudo, siue trudendo deiicio. καταθλῶ. Liu. lib. 2, Iam impetu conabantur detrudere virum. ¶ Per translationem accipitur pro compello. Cic. lib. 1. Offic. Sin aliquando necessitas nos ad ea detruserit quæ nostri ingenii non erunt.

Detrullare, Est de trulla in trullani transfundere: quo verbo vsus est Apicius: quod ipsum & diffundere secundum Plinium vocatur: sic in oleo decapulare. διαχύνω.

Detrunco, as, Truncando deiicio, amputo, seco, quasi à trunco abscindo. ἀποκόπτω, κολοβόω. Liu. 1. bel. Maced. Posteaquam gladio Hispaniensi detruncata corpora, brachiis abscissis, aut tota ceruice. ¶ Distrunco autem, in diuersas partes trunco. Plaut. in Truc. Iam ego tenue agnum faciam, & medium distruncabo.

Detruncatio ramorum. Plin. lib. 24. cap. 9.

Detumeo, es, Est tumorem amitto, vel tumere desino. ἀποκοπῶμαι. Vnde Papinianus libr. 5. Thebaid. quum vellet significare, mare pacatius factum esse, & vndarum tumorem depositisse, dixit mare detumuisse. Detumuere (inquit) animi maris, & clementior Auster Vela vocat.

Deturbo, as, Cum violentia deiicio: maiorémque vim habet quàm detrudo. ἀναῤῥάσσω, καθυφαιρῶ, ἀναιρῶμαι. Virgil. 5. Aeneid. - puppi deturbat ab alta. Columella vero libro 5. ad pampinationem transtulit, Vinitor, inquit, qui antè ferro, nunc manu deputet, vmbráque compescat, ac superuacuos pampinos deturbet. Cicero ad Cn. Pomp. ad animum transtulit, Sed hoc scito, tuos veteres hostes, nouos amicos vehementer literis tuis perculsos, atque ex spe deturbatos iacere. ¶ Deturbare de mente dixit Cicero in Pisonem, pro eo quod est mente spoliare. Sua, inquit, quenque fraus, suum facinus, suum scelus, sua audacia, de sanitate & mente deturbat.

Deturgeo, es, detursi, Turgere desino, tumorem pono, decresco. ἀποκενοῦμαι. Plin. lib. 9. Detургente Nilo, mures inueniuntur.

Deturpo, Turpem ac deformem reddo. αἰσχύνω. Suet. in Calig. Pulchros & comatos, quoties sibi occurrerent, occipitio raso deturpabat. Cicero simplici vsus est, Iouis aram sanguine turpari.

DEVA, Δουοῦα, Britanniæ oppidum est in tractu Orientali, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 3.

DEVANA, æ, Δουάνα, Oppidum Tazælorum in Orientali tractu Britanniæ, qui hodie Scotia dicitur. Autor Ptolemæus lib. 2. cap. 3.

Deuasto, as, are, Deprædo, spolio, depopulor, profligo. καταπορθῶ. Liu. 2. bel. Pun. Vbi satis quieti datum, præda ac populationibus magis, quam otio aut requie gaudentibus, profectus per prætutianum Adriánumque agrum: Marsos inde, Marrucinósque & Peligneos deuastat. Ibidem, Ita sumus aliquoties hac æstate deuastati, &c. Agmina ferro deuastata, Ouid. 13. Metam.

DEVCALION, Δευκαλίων, Nomen proprium filii Promethei, cui adulto Epimetheus patruus Pyrrham filiam cõiugio iunxit. Porrò quum hic apud Thessallos regnaret, ingens diluuium contigit: quapropter arrepta nauí solus Deucalion cum Pyrrha seruatus, in Parnassum mõtem delatus est. Cessantibus verò aquis Themistos oraculum adiit, consultaturus de humani generis restitutione: quæ respõdit, vt ossa Magnæ matris post tergum iaceret. Coniectis igitur post tergum lapidibus, quos Deucalion iecerat, in mares: quos Pyrrha, in fœminas vertebantur. Iuuen. Satyr. 1, Ex quo Deucalion nimbis tollentibus æquor, Nauigio montem ascendit, sortéſque poposcit, Paulatímque anima caluerunt mollia saxa. Vide fabulam apud Ouidium lib. 1. Metamorpho.

Deucalioneus, a, um: vt Deucalionei imbres, qui pro maximis & copiosíſimis imbribus ponuntur à Poetis, siue pro vniuerso totius orbis cataclysmo, quem illius volunt Poetæ contigisse temporibus. Lucanus libro 1. - Deucalioneos fudisset Aquarius imbres. Vndæ Deucalioneæ, Ouid. 7. Metam.

Deucho, Deorsum veho, defero. κατάφερω. Plin. in Epist. Medios ille agros secat, nauium patiens, omnéſque fruges deuehit in vrbem, hyeme duntaxat, & vere. Autor ad Heren. lib. 1. Qui parentem necasse iudicatus erit, às obuolutus & ligatus corio, deuehatur in profluentem. Tacit. lib. 4. Ac simul vtrunque exercitum Rheno deuectum Frisiis intulit. Cicero 1. Phil. Ego celeriter Veliam deuectus Brutum vidi: quanto meo dolore, non dico.

Deuello, is, Idem quod vello, ἀποτίλλω, ἀποσπάω. Plinius libr. 21. cap. 11, E cæteris hyacinthus maximè durat, & viola alba, & œnanthe: sed hæc ita, si deuulsa crebrò prohibeantur in semen abire.

Deuelo, as, Velum aufero, & detego, reuelo. ἀποκαλύπτω, Ouid. 6. Metamorph. Oráque deuelat miseræ pudibunda sororis.

DEVELTON Plinio, Δίουλτος Ptolemæo, Oppidum Thraciæ mediterraneum, lacum habens eiusdem nominis. Vtriusque meminit Plinius libro 4. cap. 11.

Deueneror, aris, Idem quod veneror. σεβάζομαι. Ouid. Epist. 2, Sæpe deos supplex, vt tu scelerate valeres, Sum prece thuricremis deuenerata focis. Tibul. lib. 1, Ipse procurauí ne possent sæua nocere Somnia, ter sancta deueneranda mola.

Deuenio, is, pen. corr. De loco editiore descendo. καθίκω. Virgi. libr. 4. Aeneid. Speluncam Dido, dux & Troianus eandem Deuenient. ¶ Aliquando ponitur pro suo simplici, venio. Plaut. in Mil. Quibus cum comitata rectè deueniat domum, Cic. ad Attic. Nolebam nostrum familiarem sermonem in alienas manus deuenire. ¶ Per translationem verò, quum de diuitiis in paupertatem, de gloria ad ignominiam, de iustitia ad iniquitatem, de prosperis in aduersa cadimus. μεταπίπτω. Autor ad Heren. libro 4, Videtur esse arrogantia. illa relinquere, & ad sua deuenire. Plautus in Asin. Quid si forte in insidias deuenero?

Deuenusto, as, Deturpo. αἰσχύνω. Gel. lib. 12, Tanquam pulchritudinis sibi insignia deuenustet.

Deuerbero, as, Valde verbero. σφοδρῶ. Terentius in Phorm. Quot me censes homines iam deuerberasse vsque ad necem, Hospites, tum etiam ciues?

Deuerbium, vide DIVERBIVM.

DEVERRA, Dea ab antiquis putata est, quam venerabantur vt scopis domum verrere possent.

Deuerro, is, Verro, euerro, verrendo purgo. κατασάρω. Columella libr. 8, Stabula verò frequenter deuerrenda, & purgãda, humorque omnis vrinæ deuerrendus est.

Deuersus, Veteres dicebant quasi deorsum versus. Festus.

Deuestio, Veste exuo. ἐνδύω. Apuleius lib. 3, Iam primum omnibus laciniis se deuestit.

Deuexo, as, Valde vexo. διατινάσσω. Lactant. libro 4, Et quum corpora hominum occupant, animósque deuexant, adiurantur ab his, & nomine Dei veri fugantur.

Deuexus, a, um, Idem est quod decliuis, siue deflexus. διάκυπτος, Columella libr. 1, Parte alia collibus vel ad Orientem. vel ad Meridiem molliter deuexis. Plin. in Epist. Cuncta perennibus riuis nutriuntur, vbi aquæ plurimum, palus nulla: quia deuexa terra, quicquid liquoris accepit, nec absorbuit. effundit in Tiberim.

Deuexitas, atis, decliuitas. Plinius in Epist. Lato gremio patescit purus fons & vitreus, vt numerare iactas stipes, & relucentes calculos possis. Inde non loci deuexitate, sed ipsa sui copia, & quasi põdere impellitur.

Deuincio, is, Ligo, constringo. ἀναρτῶμαι, ἐμφαίω, διατανύω. Plaut. in Cap. Istas maiores catenas quibus sunt deuincti, demitto. ¶ Per translationem. Teren. in Heaut. Verùm vbi semel animus se cupiditate deuinxit malo, Necesse est consilia consequi consimilia. ¶ Accipitur aliquando pro obligo, astringo, vel obnoxium reddo. Cic. Lentulo libr. 1, Epist. Hic tibi præstãti tua in eum liberalitate deuinctus est. Idé lib. 13. Epist. Ipsum præterea summo officio, & summa obseruantia tibi in perpetuum deuinxeris. Plaut. in Asin. Hem istoc me facto tibi deuinxisti.

Deuinctus. participium. Colla deuincta catenis, Silius lib. 11. Plin. Epist. 12, 9, Ineſt his quoque eadem quæ aliis carminibus vtilitas, quòd metri necessitate deuincti, soluta oratione lætamur.

Deuinctus, nomen ex participio. Horatius 1. Serm. Saty. 5, Plotius, & Varius Sinuessæ, Virgiliúsque Occurrunt animæ quales neque candidiores Terra tulit, neque queis me sit deuinctior alter.

Deuinco, is, Idem quod vinco, supero. διατανύω. Cice. de Senect. Qui Pœnos classe primus deuicerat.

Deuictus animus. Terent. in And. Hic animus partim virginis misericordia Deuictus, partim victus huiusce iniurijs.

Deuirgino, as, Vitio virginem, virginitate spolio. Δηλεφίω. Pueri item deuirginari dicebantur, quum ex ephebis excesserant. Nonius.

Deuito, as, pen. prod. Euito, declino. ὑποφεύγομαι, ἀλφίνω. Terentius in And. Posthac incolumem satis scio fore me, hoc nunc si deuito malũ. Cic. 2. Verr. Vt quoniam criminum vim subterfugere nullo modo poterat, procellam temporis deuitaret. Idem ad Atti. li. 9. Si nec hic nec illic cum videro, deuitatum se à me putet.

Deuitatio, onis. Cicerò ad Atticum libro 16, Facilior enim & exploratior deuitatio legionum fore videtur, quàm piratarum qui apparere dicuntur.

Deuius, a, um, Quod est à recta via remotum. Vnde Cicero Anagninos vocat deuios, quòd essent extra viam militarem collocati. Et Horatius seortum deuium dixit, quasi à recta via remotum. Propert. Lætor quòd sine me, deuia rura colis. ¶ Cicero in Læl. per translationem, Quid potest esse tam flexibile, tam deuium, quàm animus eius qui ad alterius non modò sensum ac voluntatem, sed etiam vultum atque nutum conuertitur?

Deunx, Mensuræ vel ponderis est species, cui duodecima deest uncia, hoc est quę vndecim constat unciis: quod vel ex ipso nomine apparet. Dictus est enim Deunx, quasi vna uncia dempta de asse. Martialis lib. 6, Miseri sibi protinus deunces, Sed crebros iubet. ¶ Erat etiam Deunx mensura qua veteres agros suos metiebantur. autor est Columella lib. 5. cap. 1. ¶ Ex deunce aliquem hæredem facere, est alicui totam hæreditatem vnica uncia detracta relinquere. Cicer. pro Cecinna, Facit hæredem ex deunce & semuncia Cecinnam, ex duabus sextulis M. Fulcinium, Ebutio sextulam aspergit.

Deuoco, as, penul. corr. Vocando, deduco. μεταλαλῶ, Liuius lib. 4, Quum à fauciis hostibus sciscitando competissent castra Volscorum deserta esse, lætus à tumulo suos deuocat. Cice. 5. Tusc. Socrates primus philosophiam

D E V

sophiam deuocauit è cælo. quod est, quasi deduxit.

Deuolo, as, pe. cor. Ex loco superiore in inferiorem volo. καθίπταμαι. Plautus in Amphit. Postquam in cunis conditus, Deuolant angues iubati deorsum in impluuium duo Maximi. ¶ Per translationem autem ponitur pro decurro. Liui. libr. 3, Alii inter tumultum præcipites, pauore in forum deuolant. Idem libr. 2, pro desilio posuit, Deuolant de tribunali vt lictori auxilio essent. ¶ Aliquando est aliò volare, hoc est discedere. ἀφίπταμαι. Autor ad Herennium, Ita falsi amici sereno vitæ tempore præsto sunt: simulatque homini fortunæ inuiderint, deuolant omnes.

Deuoluo, uis, Ex loco superiori voluo. καθανελίσσω. Columella lib. 1, Huic proxima fluens aqua è montibus oriunda, quæ per saxa præceps deuoluitur. Liuius libr. 2. belli Pun. Saxa ingentia in agmen deuoluunt. ¶ Per translationem verò dicimus, Deuoluta est res, douoluta est hæreditas, quod vulgò dicitur, De manu in manum peruenit. Idem lib. 5, Et eò douolui rem, vt aut patricii, aut patriciorum assecla habeat; Trib. plebis. sint.

Deuoro, as, pen, corr. Vorando assumò, præedendi auiditate non manducatum cibum deglutio. καταθοίνω, καταφαγῶ, καταπρῶγω, ἀναλίσκω. Cato de Re rusti. Bos fœgrotare cæperit, dato continuò ieiuno ouum gallinaceum crudum, & integrum facito deuoret. ¶ Refertur etiam ad alios sensus. Martialis, Oculis deuorantibus draucos. hoc est auidè aspicentibus. Plautus, Auscultate, atque operam date, & mea dicta deuorate. Illud enim oculorum, hoc aurium auiditatem significat. ¶ Item pro concoquere. id est perferre, ὑποφέρω. Cicero 6. Philip. Quapropter, Quirites, expectate, & paucorum dierum molestiam deuorate.

Deuotiones, Vide DEVOVEO.

Deuouco, es pen. corr. Solenniter voueo. καθαγιάζω. Vouere autem est aliquid sanctè promittere. Cicero 3. Offic. Quid Agamemnon? quum deuouisset Dianæ quod in suo regno pulcherrimum natum esset illo anno, immolauit Iphigeniam. ¶ Interdum idem est quod præuio voto morti sese dedere. Virg. 12. Aeneid. - quorum se deuouet aris, Liui. libro. 9, Equidem mortem pro patria præclaram esse fateor, & me deuouere pro Populo Romano legionibúsque, vel in medios me mittere hostes paratus sum. Item est diris imprecationibus malum alicui optare. καθαράομαι. Ouidius in Ibin, Illum ego deuouco, quem mês intelligit, Ibin.

Deuotus, Destinatus. προτεθειμένος, καθωρισμένος, ἀφωσιωμένος. Varro, Tum deuoto tibi animo vtere. Virgil. 4. Aeneid. Præcipuè infœlix pestí deuota futuræ. ¶ Accipitur & in malum, pro diro & execrando. ἀναγής, καθάπαξ, τῷ ἀφῶ χρώμενος. Ouidius in Epist. Medeæ, Viuite deuoto fœmina víque toro. ¶ Deuoti item dicuntur qui mutuæ amicitiæ legibus ita se astrinxerunt, vt tota in vita iisdem fruantur commodis, iisdemque casibus obnoxii sint. Cæsar 3. bel. Gall. Atque in ea re omnium nostrorum intentis animis, alia ex parte, oppidi Adcantannus, qui summam imperii tenebat, cum fexcentis deuotis, quos illi Soldurios appellant: quorum hæc est conditio, vt omnibus in vita commodis vna cum his fruantur quorum se amicitiæ dediderunt.

Deuoto, as, penul. prod. frequentatiuum. καθιδρύω, Cicer. in Paradox. Quæ vis Coclitem contra omnes hostium copias tenuit in ponte solum? quæ patrem Decium, quæ filium deuotauit, ac immisit in armatas hostium copias?

Deuotorius, a, um, adiectiuum: vt Carmina deuotoria, apud Liuiũ & Macrobium, quibus homines, vrbésque deuouentur: vt de tribus Deciis legimus, qui seipsos pro salute patriæ Diis Manibus deuouerunt.

Deuotio, Pro execratione. ἀλάστωρ. Sueton. in Calig. Lentis adeò & ianoxius, vt Pisoni decreta sua rescindenti. non prius succensere in animũ induxerit, quàm veneficiis quoque & deuotionibus inipugnari se cõperisset. ¶ Hę deuotiones tales erant quales diræ fuerũt apud priscos, quæ talem habere potestatem credebantur vt nemini fas esset, qui in eas incidisset, euadere. ¶ Inter carmina magica duo erant apud maiores maximæ religionis, quorum altero, dii tutelares vrbium euocabãtur ab hoste victore, ne deos captiuos ducere videretur: altero deuouebantur, id est morti dedebant hostium exercitus, & singula interdum capita eorum qui se traderẽt iræ numinum pro salute aliena: quale fuit carmen Deciorum qui se pro patriæ salute deuouerunt.

Deuro, is, ere, Idem quod vro. διαίω, ἐμπυρίω. Liui. li. 9, bel Maced. M. Aemylius alter Consul agros Ligurum, vicósque qui in campis, aut vallibus erant, ipsis montes duos Balliſtam Suismontiúmque tenentibus deusit, depopulatúsque est. ¶ Deurere morsu dicitur serpens, vel aſſlatu, quum inflammat. Senec. lib. 1. de Clem.

Deustus, ſta, ſtum, vt Mons deustus, Tacitus lib. 4. Pars Circi deusta, Ibidẽ.

Deus, θεὸς, vnde deducatur varie exponi solet. Nam alii à δεῖν deriuant quod Deum significat. Alii ἀπὸ τοῦ δίειν, hoc est à timore: quòd primos in orbem deos (si tam impiam sententiam referre fas sit) timorem credebant inuexisse. in qua etiam sententia Papinius fuisse videtur, quum ait, Primus in orbe Deos fecit timor. Cicero de Aruſp. resp. Quis est tam vecors, qui aut quum suſpexit in cælum, deos esse non sentiat? Idem 1. de Legib. Nulla gens est neque tam immansueta, neque tam fera, quæ non, etiamsi ignoret qualem habere deum deceat, tamen habendum sciat.

Deitas, Quæ & diuinitas dicitur. θεότης, θεῖτης. Augusti. libro 7. de Ciuit. Hanc diuinitatem, vel (vt sic dicam) deitatem. nam & hoc verbo vti, iam nostros non piget, vt expressius è Græco transferant quod illi θεὸ θεῖα appellant. ¶ Deum & Diuum quidam indifferenter accipiunt. Alii verò Deos volunt perpetuos esse, Diuos verò ex hominibus factos. τοὺς ἐξ ἀνθρώπων γενομένους, ἀπὸ θνητῶν. Et licet Deus definiri nequeat, tamen ita describi potest, Deus est mens vniuersi. vel, Deus est animus per immensas mundi partes, omnémque naturam commeans, atque diffusus, ex quo omnia quæ nascuntur animalia vitam capiunt. Vel

D E X

Deus est infinita mens quæ per seipsam mouetur. Speusippus philosophus sic ait, Deus viuens immortale, per seipsum ad bonum sufficies, essentia sempiterna, ipsius boni causa. Deus peneralis dicebatur, qui intra conceptum domus cuiusque colebatur: a nonnullis Iupiter Ercius dictus ἕρκειος.

Dea, æ, fœm. Vide suo loco.

Deuteria, pen. lon. δευτέρια, à Græcis dicitur vinũ aqua mistum, quod & à Latinis dicitur secundarium. nam δεύτερον secũdum dicitur. Fit ex maceratis aqua vinaceis post mustum, acinis expressum.

DEXAMENE, δεξαμενὴ, vna ex nymphis marinis, à recipiendo dicta. δέχεμαι enim recipio dicitur.

DEXAMENAE, plurali nomero δεξαμεναὶ, Ambraciæ regiuncula est, ita dicta à Dexameno Mesoli filio, & Ambracia filia Phorbantis, qui Solis filius fuisse perhibetur. Author Stephanus.

DEXIMONTANI, Carmanię populi, dexteram ripam Cranii amnis accolantes. Autor Plinius lib. 6. cap. 23.

DEXIPPVS, Δίων ὁ, Orator Athenienſis fuit, sub Valeriano & Aurelia no principibus. ¶ Fuit & alter hoc nomine medicus, patria Cous, discipulus Hippocratis. Autor Suidas.

Dextans, dextantis, decem vncias dicuntur, quum scilicet assi deest sextans, sicut deunx, quum assi vna deest uncia. Autor Festus. Colum. libr. 5, Pars dimidia & tertia, viginti quatuor millia, hoc est dextans, in quo sunt scrupula CCXL.

Dexter, dextri vel Dexteri, dextra, dextrum, vel dextera, dexterum, δεξιὸς, notæ significationis est. Virgil. 5. Aeneid. Quo tandem mihi dexter abis? Dextrum cornu, & sinistrum in acie tenere, Liu. 3. ab Vrbe. Oui. 2. Metam. Signáque sex foribus dextris, totidémque sinistris. ¶ Interdum dicitur aptus, conueniens, agilis: quæ significatio inde tracta est, quòd dextera manus agilior sit & promptior sinistra. Statius libr. 3. Syl. Signa frænatæ moderatus alæ Castore dextro. ¶ Aliquãdo etiam Dexter dicitur prosper, propitius. Virgil. 8. Aeneid. Et nos & tua dexter adi pede sacra secundo. Perſius, -ô si Sub rastro crepet argenti mihi seria, dextro Hercule. Quinti. in procœ. li. 4, Adsit Domitianus dexter ac volens. Ouid. 1. Fast. Dexter ades ducibus.

Dexterior, comparatiuus Ouidius 2. Meta. Nec te dexterior tortum decli net ad anguem. Var. 2. de Re rust. cap. 5, Si quidem si mas est, in dexteriorem partem abit: si fœmina, in sinisteriorem.

Dexteritas, Aptitudo. δεξιότης Liu. 7. bel. Mace. Multa in eo & dexteritas & humanitas visa. Idem 8. bel. Pun. Tanta autem inerat comitas Scipioni, atque ad omnia naturalis ingenii dexteritas, &c.

Dextimum & Sinistinum antiqui dicebant, Varro περὶ λέξεως, Primo compito dextimam viam munit Epicurus. Salluſt. in Iugur. Scylla cũ equitatu apud dextimos, in sinistra parte A. Manlius cum funditoribus & sagittariis.

Dextera, vel Dextra manus. δέξια. Virg. 2. Aeneid. - si Pergama dextra Defendi possent, etiam hac defensa fuissent. ¶ Et quoniam dextra validior est sinistra, Dare dextram dicimus, non modo manum porrigere, sed etiam auxilium præstare. Virgilius 6. Aeneid. Da dextram misero, id est præsta auxilium. ¶ Dextra se antiqui venerabantur, per dextram iurabant, tanquã fidei sedem, & virtutis ministram. Vnde & hodie consuetudo remansit apud Germanos, vt se mutuò salutantes dextram porrigant. Dextram (inquit Seruius) Numa Pompilius Fidei eõ secrauit. Cicero 11. Philip. Dextræ quæ fidei testes esse solebant, perfidia sunt & scelere violatæ. Idem post red. in Sen. Qui mihi primus afflicto & iacenti Consularem fidem, dexterámque porrexit. Terentius And. Quod ego per hanc te dextram oro, & genium tuum, Per tuam fidem. &c. Cic. pro Deiot. Per dexteram istam te oro, quam regi Deiotaro hospes hospiti porrexisti.

Dextella, læ diminutiuum. Cicero Att. libr. 14. Quintus frater, vt scribis, est dextella: per eum igitur quod volemus facilè auferemus.

Dexterè, aduerbium, fœliciter, aptè. & cum quadam dexteritate. δέξιως. Liu. 1. ab Vrbe, Notitiáque eum breui apud regem, liberaliter dexteréque obeundo officia, in familiaris amicitiæ adduxerat iura. Horat. 1. Serm. Saty. 9, Nemo dexterius fortuna est vsus.

Dextrale, ornamentum dextræ, commune viris & mulieribus. περιδέξιον.

Dextrarii, dicuntur Equi, maximè bigarii. ξεύγιοι.

Dextro, as, Est equos bigarios iungo. Valla de Dona. Constant. videtur accepisse pro eo quod dicimus, Equum à dextris ducere. Triumphasse (inquit) putas Cæsarem, quoties prodibat, vt nunc solet Papa præcedentibus equis albis, quos stratos famuli dextrant?

Dextratio verbale. Solinus. Tarpeium Iouẽ terna dextratione lustrauit.

Dextrocherium, Muliebre brachiorum ornamentum, quod exauro in anuli lati formam, gemmis pretiosíſimis integebatur. Iulius Capitol. ſcribit Maximinum pollice fuisse tam vasto, vt vxoris dextrocherio vteretur pro anulo. Vide Cælium Rhod. lib. 8. cap. 12.

Dextrorsum, & Dextrorsus, aduerbium, significat versus dextram partẽ. ἐπὶ τὰ δεξιά. Cicero primo de Diuin. Dextrorsum orbem flammeum. Plinius libro 24. capi. 19, Efficaciſsimum remedium esse aiunt, si tres quoque trium nationum homines perungant dextrorsus. Horat. 2. Ser mo. hic dextrorsum abit.

Dextrouersum, aduerbium, Eiusdem significationis est cum superiore, hoc est, versus dexteram. Plautus in Curcul. Si deos salutas, dextrouersum censeo. Idem in Rud. Sed dextrouersum aduersa it in malam crucem.

D ante I

Di, & Dis, præpositiones eiusdem significationis sunt: quia ambæ inseparabiles sunt, & in compositione solùm reperiuntur. Componitur autem di cum dictionibus incipientibus à d, vt diduco: g, vt digero: l, vt diluo: m, vt dimitto: n, vt dinumero: i, vt diiudico: u, vt diuerto. & vbiq;

pro

producitur, nisi in dirimo, & disertus. Dis verò modò negationem denotat: vt difficilis, diffido: modo diuersitatem, vt disside o: modò diuisionem, vt disiocio, disiungo. Modò significat valde, vt diserutior, di scurro, discupio. Modo varie. siue in diuersas partes, vt dispono, dissemino. Quandoque malè, vt dispereo, malè pereo. Componitur cum e, vt discumbo: f, vt diffundo, vbi f mutatur in f, euphoniæ causa: p, vt disputo: q, vt disquiro: r, vt disrumpo: s, vt dissimulo: t, vt disturbo: i, cõsonante, vt disiungo.

DIA, *Dia*, Insula est maris Aegæi, vna Cycladum, distans à Delo XVII. M. pass. Aliis nominibus Naxos dicta, & Sicilia minor, & Dyonisias à vini fertilitate. Autor Plinius libr. 4. capite 12. In hac Liber pater Ariadnen à Theseo destitutam, vxorem duxit: qua de causa etiam Baccho sacrá esse volunt. Ouidius in Tristibus, Quà breuis æquoreis Dia feritur aquis. ¶ Est item Dia Thessaliæ vrbs ab Aeaco condita. Alia item Thraciæ, ad Athon monten. Tertia, Euboeæ. Quarta, insula iuxta Scyllæum Peloponnesi promontorium, oppidum habens eiusdem nominis. Quinta, Lusitaniæ ad Oceanum. Sexta, Italiæ iuxta Alpes. Septima, Scythiæ, circa Phasim, Octaua, Cariæ. Nona, Bithyniæ iuxta Pontum. Autor Stephanus.

DIA, *Dia*, deæ nomen, quæ apud Sicyonios & Phliasios colebatur: quæ eadem fuisse creditur cum Hebe iuuentutis Dea. vide Strab. lib. 8.

Diabathra, æ, *Diaβάθρα*, Genus solearum Græcarum, inquit Festus. Diabathrarius, qui soleas huiusmodi conficiebat. Plautus in Aulul. Propolæ, linteones, calceolarii, sedentarii, sutates, diabathrarii, solearii, &c. Est etiam Diabathra Græcis scala nautica per quam in nauem conscenditur.

DIABITAE, *Diaβῖται* Stephano, insulæ quatuor in mari Carpathio citra Rhodum: quas recensct Plinius lib. 5. cap. 31.

Diabetes, *Diaβέτης*, Dictio est Græca, quam transitum transferre possumus, *ἀπὸ τοῦ διαβαίνειν*. vnde pro siphone accipitur per quem aqua defluit. Colum. lib. 4. cap. 10, de vite loquês, Naturali enim spiritu omne alimentum virentis, quasi quædam anima, per medullam trunci, quasi per siphonem, (quem diabetem vocãt mechanici,) trahitur in summum. ¶ Accipitur etiam pro quodam renum morbo, maximam, & penè inextinguibilem inducens sitim: vnde & dipsacon appellantinõnulli etiam fluorem vrinæ, propterea quòd ægri semper sitientes, subindéque bibentes, statim etiam reddant quod biberint à qualitate suã non mutatum. Vide Galenum de Locis affect. lib. 6.

Diabolus, *Diάβολος*, Latinè calumniator dicitur. *Diaβολὴ* calumnia. *Diaβάλλω*, criminor.

Diacheton, Spina est, magnitudine arboris modicæ, flore rosæ, cuius radix vnguẽtis expetitur: qui alio nomine aspallatus appellatur. Plin. li. 24. ca. 13. Est spina sylueſtris frutex humilior atque spinosus in Nisyro & Rhodiorũ insulis, quem alii erysiceptrum, alii adipsatheon, siue dipsacon, siue diacheton vocant. Quo tamen in loco eruditi malunt legere diaxylon, quæ nomenclatura etiam à Dioscoride huic fruticitribuitur.

Diacodion, *Diακώδιον*, Medicamẽtum quod ex capitibus papaueris fit, Plinius lib. 20. cap. 18.

Diaconus, *Diάκονος*, Est minister, à *διακονία* ministro: quo cognomine Mercurius appellatus fuit, quem communem esse voluerunt deorum tum superorum, tum inferorum ministrum.

DIACOPENE, es, *Diακωμανὴ*, Cappadociæ regio ad Halym fluuium, Strabo lib. 12.

Diactor, *Diάκτωρ*, *Διάκτορος*, Quasi internuntius, quod nomem datum est Mercurio, quem deorum internuntium Poetæ finxerunt.

Diadema, spen. prod. *Διάδημα*. Gestamen capitis, regum insigne. *ἀπὸ τοῦ διαδέω*, hoc est à circunligando. Erat enim fascia quædam, qua caput circunligabatur. Cicero 2. Philip. Diadema ostendis, gemitus toto foro. Plinius libro 11. cap. 16, Regibus apum in fronte macula, quodam diademate candicans.

Diadematus, Diademate ornatus, vt diadematus Apollo. Plin. li. 34. cap. 8.

Diadochos, *Διάδοχος*, Gemma beryllo similis. Plin. libr. 37. capite 10. Apud Athenienses autem Diadochi dicebantur *οἱ πεντακόσιοι*, hoc est quingenti viri, quorum consilio de rebus publicis priuatisque statuebatur: ita dicti quasi successores, ad differentiam Areopagitarum, quorum perpetuus erat magistratus. *Διαδέχομαι* enim inter cætera significat succedo, & vices alterius excipio.

DIADYMENVS, *Διαδούμενος*, Quasi vittatus diadematúsque: quo nomine dictus est iuuenis quidam speciosus, quem Polycletus ex ære expressit. Plinius libro 34. capit. 8. Polycletus Sicyonius, Ageladis discipulus, Diadumenum fecit molliter iuuenem, centum talentis nobilitatum.

Diæresis, is, *Διαίρεσις*, Apud Grammaticos figura est, qua vna syllaba in duas diuiditur: vt apud Horatium. Nunc mare, nunc syluæ. vbi dictio dissyllaba syluæ, diuiditur in tres syllabas. Sic Aulai, Pictai, pro aulæ, pictæ. Nomen autem habet diæresis *ἀπὸ τοῦ διαιρῶ*, quod est diuido: vnde & Latinè diuisionem vocare possumus.

Diæta, *Διαίτη*, *ἀγωγὴ*, Cœnaculum in quo æstate cœnatur ad vmbram, hyeme ad solem: quod & cœnatio dicitur, siue cœnatiuncula. Plinius, in Epist. Ex triclinio in diætam siue cœnatiunculam transitus. Idem, Hic turris erigitur, sub qua diætæ duæ, totidémque in ipsa: præterea cœnatio, quæ latissimum mare, longissimum litus, amœnissimas villas prospicit. Dicta diæta *ἀπὸ τῶν διδόντων*, hoc est à conuiuiis quæ in ea peragebantur. Quanquam Varro Latinam vocem esse existimat, ita dictam quòd in ea per diem ederetur. Lam: pridius in Heliogabalo, ze tam appellat, *ἀπὸ τοῦ ζῆν*, quòd in ea hilarius viueretur. Plinius Iunior etiam zeteculam. ¶ Sumitur item diæta pro victus ratione, & præscripta viuendi formula. Vnde *διαιτᾶσθαι*, verbum Græcum, quod est certa victus ratione vtor. Et diatetice, *διαιτητικὴ*, medicinæ pars, quæ victus ratione m edetur. Apud Græcos sumitur pro loco quo arbitri ad iudicandum conueniunt: vnde & *Διαίτημα*, iudico vt arbiter.

Diætarii, *Διαιτητικοὶ*, Vocantur ministri diætæ seruientes, quorum memi nit Vlpianus de fundo instructo. ¶ Diætarii fures à Iureconsultis dicuntur, qui in aliena cœnacula furandi gratia se dirigebant, quos Vlpianus scribit plusquam fures esse puniendos. Itaque aut ad tempus relegandos, aut in opus publicum dandos, aut fustibus cædendos. Tit. de iniur. & famo. libel. l. 1. saccularii.

Diætetæ, *Διαιτηταὶ*, Latinè appellantur arbitri, *ἀπὸ τοῦ διαιτᾶν*, quod est arbitri officio fungi.

Diaglaucion, Genus collyrii, ex glaucio herba temperatum. Plin. libr. 27. cap. 10.

Diagonios, *Διαγώνιος*, Linæ genus est quam Latini nonnulli angularem vocauerunt, quòd ab vno angulo ad alterum perducatur. Vitruuius libro 6. capite 3, Tertium, inquit, vti latitudo in quadrato paribus lateribus describatur, inque eo quadrato diagonii linea ducatur, & quantum spatii habebit ea linea diagonii, tanta longitudo atrio detur.

DIAGORAS, *Διαγόρας*, Nomen Philosophi qui *ἄθεος* cognominatus est, quòd nullos deos esse putaret, mysteriaque omnia ita contemneret, vt alios etiam ab iis auerteret: Quare ab Athenienſibus pulsus est, qui talentum polliciti sunt iis qui eum interfecissent. Suidas. Huius Diagoræ meminit Cicero libro 1, de Nat. deor. Quid Diagoras, Atheos qui dictus est, posteáque Theodorus: nónne apertè deorum naturam sustulerunt? ¶ Fuit & Diagoras quidam Rhodius, cuius meminit Gellius libro 3. cap. 15, his verbis, Diagoras tres filios adulescentes habuit, vnum pugilem, alterum pancratiasten, tertium luctatorem, cósque omnes vidit vincere, coronarique eodem Olympiæ die: & quum eum ibi tres adulescentes complexi, coronis suis in caput patris positis: suauiarentur, quúmque populus gratulabundus flores vidique in eum iacerent, ibi in stadio inspectante populo, in oculis atque in manibus filiorum animam afflauit. Huius Diagoræ meminit Cicero libro primo Tusc. quæst.

Diagramma, atis, *Διάγραμμα*, Græcis inscriptionem vel titulum libri significat. Item decretum, formulam, vel edictum in scripturam redactum. Item Geometricam figuram, siue ea triangularis fuerit, siue quadrangularis, aut alterius formæ, cuiusmodi apud Euclidẽ demonstrandi causa non paucæ extant. Vnde & Diagrammata Chaldaica quodam in loco à Plutarcho appellantur, quæ vulgò *Prognostica* vocantur. ¶ Est etiam diagramma perscriptio & breuiarium quoddam in publicis collationibus fieri solitum, vt ex censu tributa conferantur. Cicero in Verrem, Scripturam vocat. ¶ In musica item diagramma vocatur mensurarum proportio notis quibusdam descripta. Vitruuius. libr. 6. cap. 1, Vti in diagrammate musico, medianæ vocis habent sonitum, &c. Reliqua vide in Budæi Commentariis. Nam ad Latinum dictionarium parum conducunt.

Dialectica, *Διαλεκτικὴ*, Ars disserendi, cuius finis est verum à falso discernere: ita dicta *ἀπὸ τοῦ διαλέγεσθαι*, hoc est à disputando. Cicero in Topic. Iudicandi enim vias diligenter persecuti sunt ea scientia quam dialecticen appellant. Idem quarto Acad. Dialectica veri & falsi quasi disceptatrix & iudex.

Dialectica, orum, plur. nume. gene. neut. Cic. Attic. lib. 14. Accubans apud Vestorium hominem remotum à dialecticis. in arithmeticis satis exercitatum.

Dialectice, aduerbium. *Διαλεκτικῶς*. Cic. 1. Aca. Multa admixta ex intima philosophia, multa dicta dialactice, & c. Quintil. libr. 1. cap. 10, Orator etiam ti rarò, non tamen nunquam probabit dialectice.

Dialecticus, tici, substantiuum, *Διαλεκτικὸς*. Qui tractat dialecticam. Cice. in Orat. Disputandi ratio, & loquendi, dialecticorum sit: oratorum autem, dicendi & orandi. Idem 4. Aca. Quid sit verum, aut falsum, dialecticus iudicabit.

Dialectjcus, a, um, adiectiuum, Quod pertinet ad dialecticam: vt, Dialecticæ captiones. apud Ciceronem 2. de Finib. Disputationes dialecticæ. Quintil lib. 5. cap 14.

Dialectos, *Διάλεκτος*, Linguæ alicuius proprietas, quod scilicet vnaquæque lingua peculiare habet, & à cæteris distinctum. Vnde quinque dicimus esse Græcorum dialectos, Atticam, Ionicam, Doricam, Aeolicam & Communem.

Dialeucon, *Διάλευκον*, Croci satiui genus, in medio candidum: vnde & nomen accepit. Plin. libr. 21. cap. 6, Est & per se genus satiui, blandissimum vulgò, quum sit medio candidum. dialeucon vocant.

DIALIS, le, *Διάλιος*, *ὁ τοῦ Διός*, Quod Iouis est, quem *Δία* vocant Græci, Vnde flamen Dialis, Iouis ministerio assignatus à Numa Pompilio, vt docet Liuius lib. 1. ab Vrbe. Græci etiam *τὸν Δία*, pro aere ponebãt, quo pacto nos etiã Iouis vocabulo vtimur. ¶ Vnde fit adiectiuum Subdialis, *ὑπαίθριος*, id significans quod extra tectum est, aeri & cælo expositum. Plini. lib. 34, Illa super terram ex dialibus petris cæditur, hæc ex obrutis. Idem libr. 36. capi. 25, Subdialia pauimenta Græci inuenere. id est quæ permanent sub dio. ¶ Dialem Consulem *ἱερόμηνον διαλιτὸν*, dixit Cicero, pro Consule vnius diei, Ludẽs nimirum in voce ambigua non secus acsi à die dialis diceretur: Vnde celebratur illud scomma eius in Caninium, Olim flamines, nunc Consules diales sunt. Huius compositum potest videri nouendialis, de quo vide infrà suo loco.

Diallage, *Διαλλαγὴ*, à nostris transfertur conciliatio. Figura est quum plura argumenta ad vnum effectum deducuntur. Quint. lib. 9.

Dialogus, gi, *Διάλογος*, Sermocinatio siue disputatio, duorum vel plurium interrogationem mutuámque responsionem continens, *ἀπὸ τοῦ διαλέγεσθαι*, quod est disputare, siue sermocinari. Quintilianus definit esse sermonem ex interrogatione responsionéque compositum, de ea re quæ vel philosophiam, vel Reipub. partes attingat, disceptans, cum apposita verborum personarúmque expressione. Cic. de Claris Orat.

Quum

Quum disputatio est inter eos, vt est consuetudo dialogorum.

Dialogismus, *Διαλογισμὸς*, à Rufiniano refertur inter schemata *διανοίας*, quum scilicet quis secum rem aliquam volutans, tanquam cum altero colloquens, interrogat & respondet. Exemplum insigne est illud in Eunucho Terentij, Quid igitur faciam? non eam ne nunc quidem Quum accersor vitro? an potius ita me comparem, Non perpeti meretricum contumelias? Exclusit, reuocat, redeam? non, si me obsecret.

Dialutenses, Pelagiæ ex purpurarum genere sunt, quæ vario soli genere pascuntur. Autor Plinius lib. 9. cap. 37.

Dialyton, *Διάλυτον*, Figura est quæ alio nomine asyndeton, siue asynthecton appellatur, qua plures dictiones, orationéve sine copula iunguntur. Latinè dissolutum dici potest. Tale est illud Virgilij 4. Aeneid. -ite, Ferte citi flammas, date tela, impellite remos.

Diameter, penul. corre. *Διάμετρος*, Est recta linea, figuram qua longissimè patet ex æquo secans: veluti diameter orbis est linea quæ sic à fummo ad imum tendit ad circulum, vt per centrum eat, definitore Macrobio in Somnio Scipionis lib. 2. Sic in quadrangulo diameter vocatur linea à superiori lateris dextri angulo ad inferiorem lateris sinistri perducta. hoc dissentit ab Euclidis definitione. Latini dimetientem vocant. Nam Græcis *διάμετρος παρὰ τὸ διαμετρεῖν*, id est à dimetiendo dicitur. Col. lib. 6, Est area rotunda cuius diametros habeat pedes septuaginta.

DIANA, Iouis filia ex Latona, eodem cum Apolline partu ædita. *Ἄρτεμις*. Eadem & Luna dicitur, siue quòd noctu vna, hoc est sola & sine fratre luceat: siue quòd lumen à sole accipiat, quasi luce lucens aliena. Præterea & Noctiluca dicta est, sub quo nomine etiam templum in palatio dedicatum habuit. Hanc parturientes Iunonis Lucinæ nomine inuocabant: Iunonem quidem appellantes à iuuando: Lucinam verò quòd partum in lucem proferre putaretur. Virgilius 4. Eclog. Casta faue Lucina, tuus iam regnat Apollo. Græci *φιλόπαιδα* vocant. Alij Lucinam dictam putant, quòd oculis & luci præsit: alij à luco quem Romæ in Exquiliis habebat. Eadem & Proserpina, *Περσεφόνη* dicta est, & Dictynna: quarum appellationum rationem vide suo loco. Apud inferos Hecate dicitur, vel quòd centum victimis placetur, vel quòd centum annos errare faciat insepultos. Dicta est & Pergæa *Περγαία*, à Perga Pamphyliæ oppido, in quo templum habuit insigne. Plures tamen Dianas fuisse Cicero libro vlti. de Natura deorum, scribit: sed illa nominatissima est quæ eodem partu cum Apolline ex Ioue & Latona nata est. Hæc ob virginitatis amorem fertur hominum consortia fugisse: & vt à se libidinis pruritum amouerent, venando syluas incoluisse, paucarum virginum comitatu contenta. Arcum ferebat & pharetram, succincta semper incedens, & cothurno induta. Ob hanc causam syluarum & nemorum dea putabatur. Dicta est Fascelis à fasce lignorum, vbi eius simulachrum abditum erat, quod occiso Thoante Tauricæ regionis rege ab Iphigenia Agamemnonis filia in Italiam delatum est. Laudatissimum templum habuit apud Ephesios: aliud item in Taurica regione, vbi carne tantùm humana litabatur. De hac Lucanus libro 1, Et Tauroscythicæ non mitior ara Dianæ. ¶ Dianam autem dictam putant, quasi Iouianam, *ἀπὸ τοῦ Διός*. fuit enim (vt iam diximus) Iouis filia ex Latona.

Dianœa, *Διάνοια*. A nostris dicitur mens, siue intellectus. Vnde Figuras dianœas vocant Rhetores quæ sensum magis, quàm verba spectant. Quintilianus lib. 1, Figuras, quæ sexeos, quæque dianœas vocantur.

DIANIVM, *Διάνιον*, Oppidum est Hispaniæ Tarraconẽnsis, in ora maris Balearici. Ptolemæus inter Edetanorum oppida enumerat, lib. 2. capi. 6.

Diapasma, atis, *Διάπασμα*, Inspergimen siccis odoribus constans, vt scribit Plinius lib. 13. capi. 2, cuius præcipuus vsus est in coërcendis sudoribus, vt inarescant corpora à balneo: quanquam non ob hoc solùm, verumetiam ad fouendam, vel laxandam, aut astringendam aliquam corporis partem soleat adhiberi. Vide Marcellum Virgilium in Dioscoridem lib. 1. cap. 21. Dicitur autem *ἀπὸ τοῦ διαπάσσω*, inspergo. Martialis lib. 1, Quid quod olet grauius mistum diapasmate virus?

Diapason, *Διὰ πασῶν*, Musicæ mensuræ genus, constans ex diapente & diatessaron, hoc est ex quinque tonis & duobus semitoniis minoribus. Qua de re vide Commentarium Macrobij in Somnium Scipionis.

Diapente, *Διὰ πέντε*, Musicę mensurę genus, tribus constans tonis, & hemitonio minore. Vide Macrobium in Somnium Scipionis.

DIAPHANES, *Διάφωνος*, Fluuius est Ciliciæ, ea in parte qua Syriæ contermina est: ita dictus ab aquę perspicuitate. Vide Plinium lib. 5. cap. 27.

Diaphanum, penul. corre. *Διαφανὲς*, Latinè dicitur transparens, sicut & crystallum. *ἀπὸ τοῦ διαφαίνειν*, quod est transluceo.

Diaphonia, *Διαφωνία*, Dissentio, discordia: *διαφωνέω*, discordo, dissono.

Diaphora, penul. corre. *Διαφορὰ*, Latinè differentia: *ἀπὸ τοῦ διαφέρειν*. quod est differre.

Diaphoretica, medicamenta, *Διαφορητικὰ φάρμακα*, A Latinis vocantur discussoria, quæ scilicet collectiones incipientes non ad pus, aut ad faniem perducunt, (quod Græci vocant *πυοποιεῖν*) sed sine suppuratione aliqua dissiciunt, & dissoluunt. Id enim medici *διαφορεῖν* appellant.

Diaphragma, diaphragmatis, *Διάφραγμα*, Quanuis ex vi vocabuli omne illud significet quod in re aliqua medium est, (vnde & cartilaginem illam quæ nares dirimit, Græci *διάφραγμα* appellant) peculiariter tamen medici hac voce vtuntur pro musculo quodam rotundo qui spiritalia viscera à naturalibus, hoc est cor & pulmones à iecore & liene, velut paries quidam interiectus, interscpit & dirimit. Huius autem musculi summum caput in costarum extremis statuitur, vbi multæ carnis est particeps: desinit autem in medium, quod membranosum est, & tendinitimum. Ab anteriori parte malo punico annectitur, circundutámque per notharum costarum extrema, retro ad duodecimam spinę vertebram adhæresceit. Tunicas habet duas, superiorem à membrana costas succingente, inferiorem verò à peritonæo. Vsus eius est triplex: nam & primum est respirationis instrumentum: deinde non leue ad alui excretionem affert momentum: postremo vitalia (vti iam diximus) à naturalibus separat: vnde etiam nomen accepit: *διαφράττειν* enim aliud nihil est quam intersepire. Qua ratione etiam à Latinis septum transuersum appellatur. Corne. lib. 4, At sub corde atque pulmone transuersum ex valida membrana septum est. Idem in Procœmio, lib. 1, Simulatque verò ferrum ad præcordia acceſsit, & discissum transuersum septum est, quod membrana quadam superiores partes ab inferioribus diducit (*διάφραγμα* Græci vocant) hominem protinus animam amittere.

Diaporesis, penul. produ. *Διαπόρησις*. Latinè dubitatio. Figura oratoria quæ fit quoties omnia & magna videntur, & paria, ita vt orator nesciat à quibus potiſsimum dicere incipiat. Terent. in Eunu. -quid commemorem primùm, aut laudem maximè? Illum qui dedit mihi consilium vt facerem, an me qui ausus sim Incipere? an fortunam colluadem quæ gubernatrix fuit?

Diapsalma, diapsalmatis, *Διάψαλμα*, Commutatio rhythmi, aut vicissitudo canendi, vt quidam volunt. Alij paufationem spiritus interpretantur, alij alterius sensus exordium, alij rhythmi distinctionem: alij verò cuiusdam musicæ varietatis silentium. Autor Hieronymus in Epistо. ad Marcellum.

Diarium, arij, à die fit, & significat victum quotidianum, id est quod in vnius diei cibum datur. Martial. lib. 11, Sed Lupus vsuram, puerique diaria poscunt. Horat. 1. Epistо. Cum seruis vrbana diaria rodere. ¶ Accipitur & pro libello in quo acta quotidiana perscribuntur. Græci *ἐφημερίδα* appellant. Iuuenalis diurna, plurali tantùm numero. ¶ Legitur & Diarius, a, um, *ἡμερήσιος*: vt, Diaria febris, hoc est febris vnius diei: quanuis non raro in quartum vsque diem prodrẽgatur.

Diarrhœa, *Διάῤῥοια*, Est profluuium ventris sine inflammatione, aut exulceratione. Cice. Gallo, In cœna augurali apud Lentulum tanta me diarrhœa arripuit, vt hodie primum videatur cœpisse consistere.

Diarrhyton, *Διάῤῥυτον*, Græcis significat aquosum, palustre: quo cognomine etiam Hipponem Africæ Zeugitanæ oppidum, ab Hippone regio (quod oppidum est Nimidiæ) distinxerunt: quos & Romani imitati, Hipponem dilutum vocauerunt. Autor Plin. lib. 5. cap. 4.

DIAS, Sophista Ephesius Philippi Macedonis tempore, commemoratur à Philostrato.

DIAS, adis, *Διάς*, Lyciæ oppidum à Diade quodam conditum: à quo & nomen accepit. Autor Stephanus.

Diasatyrion, *Διασατύριον*, Compositio quædam medicorum ad excitandam venerem: ita dicta quòd satyrion herbam recipiat, excitando veneris appetitui in primis efficacem.

Diastema, atis, *Διάστημα*, à Græcis dicitur pro spatio, intercapedine, seu interuallo. Vtitur hac voce Sidonius Apollinaris, qui tamen in hoc falsus est quòd penultimam syllabam corripuerit quæ apud Græcos per η longam vocalem scribitur. Sic, inquit, placidam Paphien seruare diastema quintum.

Diastole, *Διαστολή*, Figura est dictionis qua breuis syllaba contra naturam producitur: vt, Italiam fato profugus: vbi prima syllaba in dictione Italiam, quæ natura breuis est, extenditur. ¶ Diastole item apud me dicos vocatur dilatatio thoracis, quæ fit quum spiritum attrahimus, quemadmodum & systole ab iisdem vocatur illa cordis, thoracisque contractio quæ fit inter expirandum.

Diasyrmos, *Διασυρμὸς*, Figura est qua vna dictio ad duo diuersa significata distrahitur. Virgil. 9. Eclog. -argutos inter strepere anser oliores. id est malus Poëta inter bonos. Fit à verbo Græco *διασύρω*, quod inter cætera significat distraho.

Diatessaron, *Διὰ τεσσάρων*, autore Macrobio, Musicæ mensura est constans duobus tonis & semitonio minore.

Diatheca, diathecæ, *Διαθήκη*, & Diatheca, diathecorum, pro testamento ponitur, & pro hæreditate quæ testamento obuenit. Quum autem testamentum significat, pluraliter plerunque effertur. Martialis libro 11, O quantum diatheca valent, & quinque comati, Tunc quum pauper erat, non sitiebat Aper.

Diatretum, *Διάτρητον*. Poculi genus est tornatile: vnde & nomen habet. *Διατρῆσαι* enim aut perforo significat, aut torno conficio. Vlpia. l. Si seruus. ad legem Aquil. Si calicem diatretum faciendum dedisti, si quidem imperitia fregit, damni iniuria tenebitur. Hæc pocula à Cicerone & Sallustio ferè toreumata vocantur.

Diathesis, penul. corre. *Διάθεσις*, Affectus: & vnum ex accidentibus verbi quod Latini Genus vocant.

Diaulos, *Δίαυλος*, Spatium duorum stadiorum. Stadium enim, vt Hieronymo placet, pedes in longitudinem sexcentos habet: diaulos, mille ducentos: miliarium, stadia octo: dolichus, *Δολιχὸς*, stadia duodecim. Vitruuius lib. 5, In palæstris, peristylia quadrata, siue oblonga ita sunt facienda, vti duorum stadiorum habeant ambulationis circuitum, quam Græci vocant *δίαυλον*. ¶ Item Diaulus vir erat ex medico factus cadauerum funerator: de quo Martialis, Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.

Dibapha, siue Dibaphos, *Δίβαφα*, *ἡ Δίβαφος*, Purpura Tyria bis tincta: ita dicta *παρὰ τὸ δὶς βάπτεσθαι*. Plinius libro 9. capi. 39, Huic succesit dibapha Tyria quæ in libras denariis mille non poterat emi. Hac Lentulus Spinter Aedilis curulis primus in prætexta vsus improbatur, anno vrbis conditæ septingentesimo, Cicerone Consule. Cicero, Cælio, Curtius noster *δίβαφον* cogitat: sed eum infector moratur. Vbi notat Curtium nullius pretij hominem, qui immaturè aspirabat ad magistratum.

DIBYTADES Sicyonius, teste Plinio libro 37. capi. 2, primus Corinthi figulus fuit qui ex creta vasa cœpit conficere, & extremis imbricibus tegularum personas imponere.

Dica, *Δίκη*, Causa, vel libellus actionem continens. Terentius in Phor. En vnquam iniuriarum audisti mihi scriptam dicam? Cicero 4. Verr. Scribitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

biturHeraclio dica. hoc est, Ecquando audisti me iniuriarum nomine in iudicium fuisse vocatum? Ibidem, Cognatum te meum esse dicam, & tibi scribam dicam. Δίκαιον κάδμου, δίκαιον Græci deam esse finxerunt iudiciorum præsidem, eámque virginem & Iouis filiam: (qualem etiam Latini singunt Iustitiam) eiúsque ministri δικασταὶ dicebantur, hoc est iudices & litium diremptores. Budæus.

Dicacitas, Dicaculus, vide DICO dicis.

DICAEA, δίκαια, Vrbs Macedoniæ in Thermaico sinu, à Dicæo Neptuni filio. Autor Plin. lib. 4. cap. 10.

DICAEARCHIA, δικαιάρχεια. Vrbs olim celeberrima in ora Lucaniæ, quæ nunc Puteoli, quòd ea ciuitas quondam iustissimè regebatur. Nam Græci δίκαιον iustum vocant, ἄρχω principatum. Sunt qui Dicarchiam vocent hanc Vrbem per quatuor syllabas. Vnde & possessiuum Dicarchæus apud Sidonium Apollinarem legitur, Nanque Dicarchææ transfatus puluis arenæ. Loquitur illic de puluere Puteolano, qui in aspergendis Palæstritarum corporibus primam laudem habebat.

DICAEARCHVS, δικαίαρχος. Philosophus fuit Siculus, ex Messana ciuitate, Aristotelis auditor, Philosophus, Orator & Geometra: scripsit de Republica Spartiatarum, quem librum quotannis prælegere in loco publico cautum erat, inuenésque auditum conuenire. Hic opinatus est hominum exordium nullum extitisse, tanquam semper fuerit humanum genus. Cõposuit tres libros, in quibus scribit animam nihil aliud esse quàm vim quandam atque potentiam æquabiliter fusam, tam in corporibus brutorum quàm hominum, eámque à corpore credebat esse inseparabilem, & vnà cum corpore interire. ¶ Fuit item alter Lacedæmonius Grammaticus, Aristarchi auditor, Suidas.

DICAEOGENES, δικαιογένης, Poëta, scripsit Tragœdias & Dythyrambos. Autor Suidas.

Dicæologia, δικαιολογία, Iuris sui in medium prolatio, quum scilicet iure nostro freti, æquitatem causæ quàm breuissimè complectimur. Rutilius Lupus.

Dicax, vide DICO dicis.

Dichoreus, ἀχορεῖος, Pedis genus est, ex duobus constans trocheis: vt Audiamus: quum scilicet prima & tertia syllabæ producuntur, secunda autem & quarta corripiuntur.

Dichotomos, διχότομος. Apud nos idem est quod dimidiatus, siue per medium sectus: qualis septimo quòque die post plenum orbem luna videtur.

Dico, dicas, priore produ. Est consecro, dedico, numini offero. ἀναθέμαι ἀφ' ἑαυτοῦ. Plinius libro 12. cap. 1, Prisćque ritu simplicia rura etiam nunc deo præcellentem arborem dicant. Cicero 1. Tuscul. Dicati Apollini cygni. ¶ Accipitur etiam pro addicere, offerre, & se totum alicui tradere. Cice. Cæl. lib. 1, Balbum quanti faciam, quámque me ei totum dicauerim, ex ipso scies. Idem 3. de Orat. Non vidit eorum ipsorum qui tum adolescentes Crasso se dicarant, horribiles miserósque casus. Dicare se in aliquam ciuitatem, & Dicare se ciuitati. Cice. pro Cor. Balbo. ¶ Huius verbi composita sunt Abdico, Dedico, Indico, Prædico, quæ habent penul. correptam.

Dicatio, dicationis. Cice. pro Cor. Balbo. Duarum ciuitatum ciuis esse nostro iure ciuili nemo potest. Non esse huius ciuitatis ciuis qui se alij ciuitati dicarit, potest. Neque solùm dicatione, sed etiam postliminio potest ciuitatis fieri mutatio.

Dico, dicis, priore produ. dixi, dictum, Loquor, eloquor. λέγω, Cicero pro Quintio, Quid hoc iniquius dici aut commemorari potest? Apud Oratores verò, Loqui, est qualiacunque verba proferre: dicere verò, eleganter & facundè. Quintil. libro 10, Nam mihi ne dicere quidem videtur, nisi qui dispositè, ornatè, copiosè dicit. Cicero in Ora. Quanquam aliud videtur oratio esse, aliud disputatio: nec idem loqui esse, quod dicere: attamen vtrunque in differendo est: disputandi ratio, & loquendi. Dialecticorum sit: Oratorum autem, dicendi, & orandi. Hinc Dictio, λέξις, φράσις, vocatur oratoria & facunda oratio, licet etiam pro parte minima orationis significatiua accipiatur, quam Græci λέξιν appellant. ¶ Dicere etiam, vocare, nominare est. Virgil. 1. Aeneid. Est locus, Hesperiam Graij cognomine dicunt. ¶ Quandoque indicare. Virgil. 3. Eclog. Dic mihi Damœta, cuium pecus? an Meliboei? ¶ Quandoque denuntiare. προαγγέλλειν. Terentius And. Sed dico, ne temere facias. ¶ Quandoque promittere. ὑπαγγέλλεσθαι. Pomponi. in Pistoribus, Numos certos dico quinquaginta millia. Sallust. libro 2. Histor. Eodem anno in Macedonia C. Curio in principio veris cum exercitu profectus in Dardaniam, quibus potuit, pecunias dictas coëgit. ¶ Quandoque pro affirmare. Martial. in Amph. Quum verus patriæ diceris esse pater. ¶ Quandoq; dicare. Virgil. 6. Aeneidos Iunoni infernæ dictus sacer. ¶ Quandoque pro significare. Terent. in Eunuc. At nesciebam id dicere illam. Et alibi, Quasi tu dicas factum id meo consilio. ¶ Quandoque accipitur pro cantare. Virgilius 3. Ecloga. Alternis dicetis, amant alterna Camœnæ. ¶ Quandoque pro pronuntiare. Hinc fit Dicere sententiam, quum tanquam consiliarij, quid nobis videtur, pronuntiamus. ἀποφαίνεσθαι, Quintilia. Apud iudices quidem secundum legem dicturos sententiam, de confessis præcipuè, ridiculum est. ¶ Dicere leges aliud est quàm Ferre leges. τιθέναι νόμους. Feruntur enim leges apud suos, Dicuntur autem victis, hoc est, in perantur. Liuius, Quando perinde ac victo iam sibi leges dicerentur. ¶ Dicere diem, est citare, vel in ius vocare & diem præfigere, quo ad causam dicendam præsto sit. κάλεσιν δίκης. Liuius 3, ab Vrbe, Quum diem Appio Virginius dixisset, Appius stipatus Patritiis iuuenibus in forum descendit. Interdum etiam extra iudicium dicere diem, est certum diem præfigere, constituere, siue assignare. Terentius And. Hic nuptias dictus est dies. Cæs. 1. bel. Gallici, Diem dicunt, qua ad ripam Rhodani omnes conueniant. ¶ Dixti per syncopen, pro dixisti. Terent. Eunucho, Dixti Eunuchum velle te. ¶ Dicere causam dicitur reus, quum accusationibus respondere cogitur. Liuius de bel. Macedo,

Scipio iussus dicere causam, orationem, &c. Cæs. 1. bel. Gal. Orgentorigem ex vinculis causam dicere coëgerunt. ¶ Dicere dotem filio, vel filiæ, est promittere in dotem. Terent. Heaut. Quid dotis dicam te dixisse filio? Et paulo pòst, Sed ita dictu opus est, si me vis saluum esse, & rem & filium, Me mea omnia bona doti dixisse illi. Cicero pro L. Flac. Doti Valeria pecuniam omnem suam dixerat. ¶ Dicere cœnam. Plautus Stic. Fero conuiuam Dionysium, mihíque Et tibi. nanque Aedepol cœna dicta est, locus liber datus est mihi, & Tibi apud vos. ¶ Ius dicere, est magistratuum. Cicero de Prouin. consul. Emisti grandi pecunia vt tibi de pecuniis creditis ius in liberos populos, contra Senatusconsultum, & contra legem generi tui dicere liceret. Idem pro L. Flac. Qui anno antè Romæ ius dixerat. ¶ Dicere Magistrum equitum, pro creare. Liuius 5. ab Vrbe, Is sibi magistrum equitum Posthumium Ebutium dicit. ¶ Dicere multam antiqui tum dicebant, quum ad populum & in comitiis multa disceptanda irrogabatur, quod ipsi certare multa dicebant. Liuius 2. bel. Pun. lib. 5, Excitatique tandem duo Trib. pleb. Sp. & L. Caruilij quum rem inuisam, infamémque cernerent, ducentùm millium æris multam M. Posthumio dixerunt: cuius certandæ quum dies aduenisset, &c. Dicere multationem, siue multam pecoris. Plinius lib. 18. cap. 3. Multatio quoque non nisi ouium boúmque impendio dicebatur. Varro, Sed quum eiusmodi multa pecoris armentíque à magistratibus dicta erat, abigebantur oues bouésque. ¶ Dicere Musam alicuius. Virgil. Eclog. 8, Damonis Musam dicemus & Alphesibœi. ¶ Dicere nomen alicui, pro imponere. Liuius 1. ab Vrb. Breui stirps quoque virilis ex nouo matrimonio fuit, cui Ascanium parentes dixere nomen. ¶ Dicere repudium. Tacitus libro 3, Quirinus post dictum repudium adhuc infensus, quanuis infami, ac nocenti miserationem addiderat. ¶ Dicere sacramento dicebantur milites, quum ad iusiurandum adigebantur, Rempublicam se non deserturos. Liuius 2. bel. Pun. lib. 5, Tribuni plebis, si eis videretur, ad populum ferrent, vt qui minores decem & septem annis sacramento dixissent, iis perinde stipendia proceederent, acsi viginti annorum, aut maiores milites facti essent. Idem 4. ab Vrbe, Hoc decreto Consul armatus, quum pauci appellantibus Tribunum, collum torsisset, metu ceteri sacramento dixere. Dicere sacramentum. Liuius 4. bel. Pun. Hodie Consules creati, quibus sacramenta liberi nostri dicant. Horat. 2. Carm. Ode. 17, —non ego perfidum Dixi sacramentum. ¶ Dicere de scripto. Cicero pro Plan. Recitetúrque oratio, quæ propter eius magnitudinem dicta de scripto est. ¶ Dicere sententiam quis dicitur, quum iudicium suum aliquà de re explicat. Cice. sexta Verrina, Mos est Syracusis, vt siqua de re ad Senatum referatur, dicat sententiam qui velit, nominatim nemo rogatur. Cælius Ciceroni, Consulem designatum primùm sententiam dicentem. Dicere pro sententia, Idem quod dicere sententiam: sicut, Dicere testimonium, & pro testimonio. Liuius 2. bel. Macedon. Et quando nemo vestrum qui in hoc concilium conuocati estis, pro sententia quicquam dicere vult, aut audet, orationes Legatorum externo die pro sententiis dictas percenseamus. ¶ Dicere extempore. Plinius epist. 27, Dicit semper extempore, sed tanquam diu scripserit. Quintil. lib. 6. capi. 3. Dicere testimonium, & testimonia, est testificari & probare. Cice. ad Quin. fratrem lib. 3, Quum testimonium secundum fidem & religionem grauissimè dixissem. Idem pro Scylla, Qui in illum testimonia grauia dixerunt. ¶ Dicere pro testimonio, quod nunc dicimus *Deponere*, inquit Budæus. Cice. 7 Verr. Dicet is pro testimonio de missione nauarum, de fame, &c. ¶ Dicere ad voluntatem alicuius, est assentari, adulari. Cice. de Amic. Semper auget assentatio id quod is, cuius ad voluntatem dicitur, vult esse magnum. ¶ Dicere salutem alicui. Cice. Attico, lib. 5. Cicero meus puer tibi salutem dicit. Plaut. Curcul. Verri verbis meis salutem dicito. ¶ Dicitur impersonale Cice. 3. de Natura deorum, Quartus is quem heroicis temporibus Acantho Rhodi peperisse dicitur. ¶ Vt dicitur. Cice. 3. de Orat. Quanuis sphæram in scenam (vt dicitur) attulerit Ennius: tamen in sphæra fornicis similitudo non potest inesse. ¶ Diceret, pro dicere posset. Terentius And. Nec satis ad obiurgandum causæ: diceret, Quid feci, quid commerui, aut peccaui pater? ¶ Dicere volui, correctionis genus est, quum quis in loquendo falsùs est, ac verbum vnum pro altero protulit. Plaut. Mil. Sorbet dormiens. P. A. Qui sorbet? v. illud, ístertit volui dicere. ¶ Dicas sis, pro dicas: Dice, pro dic, apud Comicos frequentia. Plaut. Cur. Haud in me malè meditantem male dicas sis. Idem Rud. Tu siquid opus est, dice. ¶ Huius verbi composita sunt, Addico, Contradico, Edico, Indico, Interdicó, Prædico, quæ habent penultimam producta.

Dictum, & nomen esse potest, ῥῆμα ἀποφάσεως: & participium, εἰρημένον. Terentius vtrunq; complexus est quum dixit, Nullum est iam dictum quod non dictum sit prius. nam prius est nomen, secundum participium. Dictum nomen accipitur pro quouis sermone. Plaut. Cistel. Pergo ílhò, subagito blandis prius & benedicis dictis. Idem Asin. —an tu tibi verba blanda esse aurum rere? dicta docta pro datis? Ouidius 13. Metamorpho. —neque abest facundis gratia dictis. ¶ Vernule dictum, hoc est scurrile, & procax. Tacit. libro 18, Vernile dictum omnem inuidiam in eum vertit. ¶ Dicto audiens, hoc est obediens. Quin. lib. 3. cap. 6, Minus dicto audientem filium licet abdicare. Cicero 6. Verr. Quæsiuit an misisset: respondit id quod necesse erat, scilicet dicto audientem fuisse Prætori. ¶ Dictis aliquem aggredi. Virgil. 4. Aeneidos, Talibus aggreditur Venerem Saturnia dictis. ¶ Et quanuis dicta generaliter de quouis sermone dicantur, apud veteres tamen pro facetijs & dicto poni solent. σκώμματα. Cice. lib. 2. ad Attic. Itaque nostri, quum omnia dixissemus dicta, esséntque facetè & breuiter & accuratè iocati, ea proprio nomine appellari dicta voluerunt. Terent. Eunuc. Facetè, lepidè, lautè, nihil supra: Tuum obsecróne hoc dictum erat? Vbi Donatus, Dictum id, quod prouerbium, siue adagium quod facetis hominibus adscribitur.

Dicturio, dicturis. penul. corre. Dicere cupio, siue dicere molior. Maer. Sed perge Auiene, ne vltrà te dicturientem retardem.

Dictio,

Dictio, Pars minima orationis significatiua ex qua instruitur oratio, & in quam resoluitur. λέξις. ¶ Aliquando ponitur pro enuntiatione. Terent. in Phorm. Causam orare non iinunt, neque testimonij dictio est. Cice. 2. de Inuent. Aliud enim laus, aliud vituperatio, aliud sententiæ dictio, aliud accusatio aut recusatio conficere debet. ¶ Item pro facunda & oratoria oratione. φράσις Cice. 2. Tuscula. Itaque quum ante meridiem dictioni operam dedissemus. Idem de clar. Orat. Malim mihi L. Crassi vnam pro M. Curio dictionem, quàm castellanos triumphos duos. ¶ Dictio pro oraculo. Liu. 8. ab Vrbe, Accito ab Tarentinis in Italiam data dictio erat, cauere Acherusiam aquam, Pandosiámque vrbem: ibi fatis eius terminum dari.

Dicax, Qui malignis salibus maledicit. φιλοσκώμμων. Quintil. lib. 6. cap. 4, Demosthenem vrbanum fuisse dicunt, dicacem negant. Cice. 2. de Oratore, Quod est hominibus facetis & dicacibus facillimum. Idem pro Cælio, Quàm volent in conuiuiis faceti, dicaces, nonnunquam etiam ad vinum diserti sint.

Dicaculus, σκωπτικὸς Aristophani, & σύγκλητος, & Dicacula, diminutiua sunt. Plaut. in Asin. Satis dicacula es amatrix.

Dicacitas, Est sermo cum risu alios incessens, inquit Quintilianus libro 6. cap. 4. φιλοσκωμμοσύνη. Cicero in Orat. Huic generi orationis aspergentur etiam sales, qui in dicendo mirum quantum valent: quorum duo genera sunt, vnum facetiarum, alterum dicacitatis. Idem 2. de Orat. Scurrilis oratori dicacitas magnopere fugienda est.

Dicto, dictas, frequentatiuum à verbo Dico: quod tamen à primitiui significatione nonnihil recedit. Est enim Dictare, aliquid tractim pronuntiare, vt calamo excipi possit. ἀπαγγελτικῶς, ὑπαγορεύειν. ¶ Accipitur etiam Dictare, pro suggerere: vt, Ratio dictat, hoc est suggerit. ὑφηγεῖται, ὑπαγορεύει. Plinius in Epist. O Sylua, ô litus, quàm multa componitis, quàm multa dictatis. Boëthius, Ecce mihi laceræ dictant scribenda Camœnæ. Camœnæ enim litus, ac solitudo tacitè suggerunt nobis quod scribamus, quemadmodum ratio, & nonnunquam indignatio dictat: quod etiam annotauit Valla in Raudensem. Plinius libro 26. capite 4, Igitur demonstrataram priore libro herbarum reliquos effectus dicemus, adiiciémúsque quas ratio dictauerit. ¶ Dictare, pro edicere, seu polliceri. Quintilianus libro 11. capi. vlti. Aut cum sodalibus iocantur, aut nonnunquam ad librarios suos ita respiciunt, vt sportulam dictare videantur.

Dictata, Dicuntur veluti themata atque præscripta quæ magister ludi pueris præbere consueuit. Cice. ad Attic. 13, Non modò Tironi dictare, sed ne ipse quidem auderem scribere. Horat. Sic iterat voces & verba cadentia tollit. Vt puerum sæuo credas dictata magistro. ¶ Nec in literis tantùm, sed in aliis quoque artibus dictata dicuntur. Iuuen. —peragit dictata magistri Omnia. Sueto. in Cæs. Vt disciplinam singulorum suscipe rent, ipsique dictata exercentibus darent. Vbi per dictata, gladiatoria præcepta, documentáque significantur. Dictata autem dicuntur huiusmodi themata, quoniam quæ docemus, sæpe inculcamus, vt penitus excipiantur & ediscantur.

Dictator, δικτάτωρ, Διοσκόρους φασὶν ἐκ τῶν νυσίων. Apud Romanos erat cui periculosissimo Reipubli. tempore summa potestas permittebatur, quam Dictaturam vocabant. Ita dictus siue à dictando iure, siue quòd à Consule diceretur, cuius dicto audientes omnes essent. Creabatur enim viua voce, non per suffragia, & durabat per sex menses. Et quia summa potestas erat Dictatoris in populum, is quoque Magister populi appellatus est, vt scribit Varro. Cice. 3. de Finib. Rectius magister populi (is enim est Dictator) quàm Sylla. Erat autem extraordinarius magistratus, habens ius animaduertendi in cuiuscunque ciuis Romani caput, nec ab eo prouocandi ius erat: nec alio pacto creari solebat quàm quum vis aliqua maior repentè oborta ingentem vrbi cladem minitari videretur. Dictatori cæteros magistratus eligere licebat, à quibus dictandis quidam Dictatorem appellatum voluerunt. Dicebatur autem Dictator à Consule, qui deinde Magistrum equitum dicebat. Liuius lib. 9. ab Vrbe, Fabius L. Papyrium Dictatorem dixit. Iuuenal. Sat. 8. Fumosos equitum cum Dictatore magistros.

Dictatrix, icis, quæ dicit agenda, præcipit, & imperat. Plaut. Persa, Tu hìc eris dictatrix nobis.

Dictatorius, a, um. Quod ad Dictatorem pertinet, seu quod est Dictatoris. Liu. 6. ab Vrbe, Postremò Dictatorium fulmen in se intentatum. Dictatorius gladius, Cice. pro Cluent. Dictatorius iuuenis, Dictatore patre natus. Liuius 1. Dec. lib. 7.

Dictatura, Ipsa Dictatoris dignitas. δικτάτωρος ἀρχή, Plut. πρόσχημα τῆς ἀνοσιουργίας ἀρχῆς. Liuius, Dictaturæ semper altius fastigium fuit. Nam à Dictatoribus non erat ius prouocandi, quibus etiam animaduersio capitis data est. Dictaturam gerere. Cice. 2. Offic. Quòd is paucos sibi dies ad Dictaturam gerendam addidisset.

Dictito, as, penul. cor. à dicto, secundum à dico frequentatiuum, Pasim, & frequenter dico. Cice. 3. Verr. Vt hoc iam palàm dictitent. Idem ad Lentulum, Quem post reditum dictitant fracto animo & demisso fuisse. Idem 3. Offic. Dictitabat se hortulos aliquos emere velle.

Dicteria, orum, Dicta salsa & acuta, & quodam quasi aculeo pungentia. σκώμματα. Mart. Omnibus arrides, dicteria dicis in omnes.

Dictamnum, siue Dictamnus, δίκταμνον, Dioscoridi. Herba est in Creta præcipuè nascens, acris, læuis, pulegio similis, sed maioribus foliis, quæ tomento quodam spissáque lanugine pubescunt. Florem nullum aut semen profert, Produnt in Creta capras sagittis percussas, huius herbæ pastu eas excutere. Virgil. 12. Aeneid. Dictamnum genitrix Cretæa carpit ab Ida, Puberibus caulem foliis & flore comantem, Purpureo: non illa feris incognita capris Gramina, quum tergo volucres hæsere sagittæ. Cicero 2. de Natura deorum. Capras auditum in Creta fensis, quum essent confixæ venenatis sagittis, herbam quærere quæ dictamnus vocatur: quam quũ gustauissent, sagittas excidere dicunt è corpore.

Dictator, Dictatura, vide DICO dicis.

Dicte, δίκτη, teste Ptolemæo lib. 3, Mons est Cretę, sic dictus à Dicte nympha quæ in eo colebatur.

Dictæus, a, um, Δικταῖος, Cretensis. Virgil. 4. Georg. Dictæo cæli regem pauere sub antro.

Dicterium, Dictio, Dictito, Dicto, Dictum, vide DICO.

Dicrotum, penul. corre. δικρότος, Latinè dicitur biremis, quæ duobus tantùm remorum ordinibus regitur, à prora scilicet & a puppi. Iulius Pollux libro 1, Dicrota sunt naues quæ duobus gubernaculis pariter à prora reguntur & puppi. Cicero Attic. lib. 5, Δρομὼν Rhodiorum, & dicrotum Mitylenæorum habebam, & aliud catascopion. Idem libro 16, Nam & ipse Domitius bona planè habet dicrota. ¶ Dicroton item me dici vocant pulsus quoddam genus in arteriis, à geminato percussu. Galenus in tractatu de Pulsibus.

DICTYNNA, penul. produ. Δίκτυννα, Cognomen est Dianæ. Scribit Diodorus lib. 6, Dictynnam ex Ioue genitam, in Creta consuetudine Dianę familiarissimè vsam esse, quæ res causam præbuit vt quidem Dictynnam, Dianámque eandem esse existimarent. Callimachus ait, Dictynnam à retibus piscatoriis (quæ δίκτυα dicunt) denominatam, intra quæ fugiens euaserit violentiam Minois regis eam libidinis causa insequentis. Alij à retibus venatoriis ita dictam volunt, quorum vsum prima traditur inuenisse. Vide ea quæ suprà annotauimus in dictione BRITOMARTYS.

Dictynneum, Δικτύννειον, Dictynnæ templum in monte Cretę, cui nomen est Tityrus: cuius meminit Strabo lib. 10.

Dictyota, δίκτυωτὰ, Opera quæ nostri *reticulata* vocant, ita dicta quòd in hoc ædificij genere tessellæ, maculariúm quæ in reti conspiciuntur similitudinem referant. Δίκτυα enim Græci vocant retia. Plin. lib. 36. cap. 22. Dictyoton vocant reticulatam structuram, quam frequentissimè Romæ struunt rimis opportunam. Vbi tamen in vulgatis codicibus legitur Dictyotheton.

DICTYS, δίκτυς Vnus ex Centauris fuit Pirithoi manu interfectus, vt est videre apud Ouidium lib. 12. Metam. ¶ Fuit etiam hoc nomine historicus Cretensis, qui cum Idomeneo rege Cretæ ad expeditionem Troianam profectus, totum illud bellum, Phœnicum lingua conscripsit. ¶ Fuit & Dictys piscator quidam qui Perseum educauit, de quo Statius lib. 2. Fluctuagus volucrem comebat Persea Dictys.

Didascalus, διδάσκαλος, Nobis præceptorem sonat, ἀπὸ τοῦ διδάσκειν, hoc est a docendo.

Didascalia, διδασκαλία, Latinè doctrina, siue eruditio, ἀπὸ τοῦ διδάσκειν quod est docere siue instituere. Cælius Ciceroni libro 8. Genere tamen quod ad nos pertineat, & διδασκαλίαν quandam, vt versetur inter manus, habeat.

DIDIA lex, A latore Didio nominata. A Macrobio lib. 3. capi. 17, inter leges sumptuarias numeratur, quæ post Fanniam legem duodecimgesimo anno sequuta est, cuius ferendæ dupiex ratio fuit. Prima vt non sola ciuitas Romana, sed vniuersa Italia lege sumptuaria teneretur. Secunda, vt non modò qui conuiuia maiore sumptu fecissent, sed etiam qui ad ea vocati essent, atque omnino interfuissent, pœna legis tenerentur.

DIDO, didûs, διδώ, Filia fuit Beli Tyriorum regis, quæ primis nuptiis Sichæo Herculis sacerdoti iuncta fuit: quem quum Pygmalion Elissæ frater, thesauris eius inhians, ante aram obtruncasset, illa in somnis monita, cum iis quibus Pygmalionem inuisum esse sciebat, effossis clàm thesauris nauim conscendit, & in eam Africę partem quę Zeugitana appellata est, delata, tantùm sibi soli emit, quantum taurino corio posset circundare. Quo in loco quum corium in tenuissimas partes dissecuisset, locúmque satis amplum complexa esset, vrbem condidit quam Carthaginem appellauit, arcémque in medio vrbis quam à corio bubulo Byrsam vocauit. Deinde quum Iarbas Getuliæ rex nuptias eius ambiret, recusantémque vi armisque cogeret, sibiipsi manus intulit, præferens numirum honesta morte occumbere quàm prioris lecti iura, fecundis nuptiis polluere. Virgilius lib. 1, & 4. Aeneid. fabulatur Aeneam capta Troia à patria profugum, vi tempestatis Carthaginem fuisse delatum, Elisámque amore eius captam, quum præter spem desereretur, mortem sibi conscisse. Quæ tamen res grauissimorum Historicorum fide facile refellitur, qui Carthaginem tradunt septuagesimo demum anno post Romam conditam, ab Elisa condi cœpisse. Ab Aeneæ verò in Italiam aduentu vsque ad Vrbem conditam numerantur anni amplius quàm trecenti, quibus Albæ regnatum est. Hæc de re extat elegans apud Ausonium Epigramma, quo illa se ab impudicitiæ nota vindicat, monens lectorem, vt de moribus suis incorruptis potius Historicorum monumentis, quàm Poëtarum fabulis fidem adhibeat. Hęc proprio nomine Elisa dicta fuit: Dido autem cognominata fuit à rerum gestarum magnitudine, quasi virago.

Dido, didis, didi, diditum, Distribuere significat, & digerere, διανέμομαι. Dictúmque videtur dido, quasi diuido, ablata media syllaba. Horat. 2. Serm. Satyr. 2, Alburi senis exemplo dum munia didit. id est diuidit. Frequenter accipitur pro diuulgo, siue dispergo. Virgil. 7. Aeneid. Diditur hic subitò Troiana per agmina rumor. Idem 8. Aeneid. Cognatique patres, tua terris dedita fama. Est autem hoc verbum Lucretio in primis familiare.

Didoron, penul. produ. Δίδωρον. Quod est duorum palmorum: vnde lateris quoddam genus sesquipedali longitudine, Plinius didoron appellat, à longitudine nimirum duorum palmorum maiorum, quorum singuli valent palmos minores tres, hoc est digitos duodecim. Verba Plinij sunt hæc ex lib. 35. cap. 14. Genera laterum tria, didoron quo vtimur, longum sesquipede, latum pede. Alterum tetradoron. Tertium pentadoron. Græci enim antiquidoron palmum vocabant: & ideo dora, munera, quia manu darentur. Ergo à quatuor & quinque palmis, prout sunt nominantur. Hæc ille.

Didrachmum, Διδραχμον, Numus est duas drachmas continens. Bud.

Diduco, diduci, penulti. producta. In diuersas partes, & diuersa loca duco, distraho, dirimo. Διαιρέω, διαπεμπάω. Cæs. 6. bel. Gall. Dimittendæ plures manus, diducendique erant milites. Columel. lib. 6, de bobus domandis, Post hęc diductis malis educito linguam. Idem lib. 4, Validam viteri in ramos diducere censeo. Pers. Quúmque iter ambiguum est, & vitæ nescius error, Diducit trepidas ramosa in compita mentes. Virgil. lib. 1. Georg. –quique paludis Collectum humorem bibula diducit arena. Proper. Non ego complexus potui diducere vestros.

DIDYMAON, Διδυμάων, Insignis faber ferrarius fuit, cuius meminit Virg. lib. 5. Aeneid. Et clypeum efferri iussit, Didymaonis artes, Neptuni sacro Danais de poste refixum.

DIDYMES, es, pen. cor. Δίδυμαι. Insula in mari Siculo, vna ex Aeoliis. Pom. Mel. lib. 2.

DIDYMAEVS, Διδυμαῖος, Apollo dictus est, quòd geminam speciem sui numinis præferat. Ex vno enim fonte lucis, gemino sydere spatia diei & noctis illustrat: interdiu per seipsum lumen præbens, noctu verò lunam illuminans. Vnde & Romani (vt inquit Macrobius) Solem Didymæi Apollinis appellatione venerantur. ¶ Dictum est & Didymæum templum Apollini dicatum apud Miletum quod prius oraculum Brancida rum (vt autor est Plinius) appellatum est. De quo templo sic scribit Strabo lib. 4. Post Posideum Milesium est oraculum Apollini Didymæo sacrum apud Brancidas, ad decem & octo stadia ascendenti. Id à Xerxe incensum est, quemadmodum cætera templa omnia, Ephesio excepto. Postea Milesij templum construxerunt omnium maximum, quod propter magnitudinem remansit sine tecto, variis antiquarum artium donis sumptuosissimè honoratum.

Didymus, Δίδυμος, Latinè geminus dicitur. Quo nomine vir Alexandrinus dictus est, qui licet ab ineunte pueritia oculis captus foret, diuinas tamen literas optimè callebat, & inter Ecclesiasticos scriptores illustris fuit: quúmq; propter cæcitatem etiam elementorum ignarus esset, Geometriam tamen, quæ vel maximè visu indiget, perfectissimè tenuit. Autor Hieronymus. ¶ Fuit & alter Didymus Alexandrinus falsamentarij filius, quo nemo (vt Quintilianus inquit) plura scripsit. Grammaticus fuit, & ad Augusti tempora peruenit: ob assiduam circa libros moram, χαλκέντερος appellatus. nam ad tria millia librorum & quingentos scripsisse dicitur. ¶ Fuit & alius Grammaticus Alexandrinus, qui Romæ docuit. ¶ Alius item Poëta qui Georgica scripsit. ¶ Alius præterea philosophus Academicus.

Diecula, vide DIES.

Dies, ἡμέρα. tam masculini quàm fœminini generis est in numero singulari, plurali verò tantùm masculinum. Illud tamen interest, quòd dies in fœminino genere denotat tempus indeterminatum: & ideò diminutiuum eius est diecula, quod significat breue tempus & moram. Dies verò quum tempus significat viginti quatuor horarum, vel etiam spatium illud ab oriente sole ad solem occidentem, generis masculini est. nam illud tempus est determinatum. Sic diem hesternum, & diem hodiernum, potius dicimus quàm hesternam, vel hodiernam. Contrà, pro tempore incerto dicimus longa dies, pro longo tempore, non autem longus dies. Iuuenal. Longa dies igitur quid contulit? id est longum tempus. Virgil. 12 Aeneid. Multa dies, variúsque labor mutabilis æui Retulit in melius. Iureconsulti item bima, trima, quadrima die vsurpant pro tempore biennij, triennij, quadriennij. Sed confunditur quandoque hęc differentia. Virgil. 2. Aeneid. Iámque dies infanda aderat. Cicer. ad Quin. Fratrem, In qua primum erat, quòd antiquior dies in tuis fuisset adscripta literis quàm in Cæsaris. Plinius libro 13. capi. 24. Mirum quòd eadem die germinat qua iniectum est. ¶ Dies qui ciuilis dici solet, à media scilicet nocte in sequentem (vt Macrobius libro 1. capi. 3. tradit) ita diuiditur. Primum diei tempus dicitur mediæ noctis inclinatio. Deinde gallicinium, siue galli cantus, ἀλεκτροφωνία, quòd tum galli cantent. Inde conticinium, ἀμφιλύκη νύξ, quum & galli conticescunt, & homines quiescunt. Deinde Diluculum, quum incipit dignosci dies. ἕῳος. Inde manè, quum dies est clarus. πρωΐ. Inde meridies, diei medium. ἡμεσημβρία, μεσοῦσα ἡμέρα. Inde iam suprà vocatur occiduum tempus, δείλη: quod & serum dici vocatur, ὀψέ & mox suprema tempestas, hoc est diei nouissimum tempus: sicut est expressum in duodecim tabulis, Solis occasus suprema tempestas esto. Deinde Vespera. seu Vesper, ἑσπέρα, à stella quam Græci Hesperam. Plautus Vesperuginem, Ennius Vesperum, Martialis Phosphorum, Virgilius Hesperon appellant. Inde crepusculum vespertinum, δείλη ὀψία: dictum à crepero. quod dubium significat. tanquam lux dubia, quòd incertum sit. id tempus, noctis an diei exstat. Ab hoc tempore prima fax noctis, quòd tum primum faces, hoc est lumina inferri incipiant. νυκτὸς ἀρχή. Deinde nox concubia, à cubando: deinde intempesta quæ non habet idoneum tempus rebus agendis. In has partes distribuebant diem, qui constat ex vigintiquatuor horis, & lucem tenebrásque continet: cúmque diem, ciuilem vocabant, quòd in aliis atque aliis ciuitatibus & regionibus alio atque alio modo obseruaretur. Athenienses enim diem ciuilem auspicabantur à sole occidente ad solem iterum occidentem: Babylonij ab ortu solis ad solem secundò exorientem: Vmbri à meridie ad meridiem subsequentem: Romani autem à media nocte ad mediam noctem: quorum à nobis quoq; consuetudo obseruatur, adeò vt siquid ante mediam noctem gestum sit, id præcedenti diei asscribatur, quod à media nocte, subsequenti diei annumeretur. ¶ Interdum diem dicimus, vt solam lucem intelligamus, tenebras verò sub noctis nomine. Virgil. 6. Aeneid. Noctes atque dies patet atri ianua Ditis. ¶ Est & dies naturalis ab ortu ad occasum solis. ¶ Dies totius anni ex institutione Numæ, aut festi erant, aut profesti: aut intercisi. Festi dies aut sacrificiorum, aut epularum, aut ludorum causa fuerunt instituti. Profesti autem diuiduntur in fastos, comitiales, compendinos, statos, præliares. Intercisi verò dicebantur, qui & humanis & diuinis negotiis erant communes. Erant & atri dies, de quibus locis suis. ¶ Huius nominis genitiuus est diei, dij, dies, & die. Cicero pro Sex. Equites non daturos illius dies pœnas. Virgilius 1. Georgic. Libra dies somnique pares vbi fecerit horas. Idem 1. Aeneid. Munera, lætitiámque dij. Sall. in Iug. Vix decima parte die. pro diei. ¶ Die crastini, die septimi: pro die crastino & septimo. Plautus Most. Hanc rem die crastini quum herus resciuerit. Idem Menæch. Nam ibi mercatum dixit esse die septimi. Vide Macrobium 1. Satur. capi. 2. Die quinti, die proximi, die pristini: pro quinto, proximo, & pristino. Vide Gellium libro 10. cap. 24. ¶ Deriuatiua & composita à dies, sunt hodie, quotidie, pridie, meridies, nudiustertius, nudiusquartus, diarium, æquidiale, æquidium, diluculum, & perdius. ¶ Dies qui hebdomadem constituunt, à septem Planetis cognominati sunt. Primus septimanæ dies à Sole, dies Solis, siue Phœbi dicitur. ἡμέρα κυριακή, Iovis ἡμέρα, κυριακή. Secúdus à luna, Lunæ, σελήνης. Tertius à Marte, Martis, ἄρεως. Quartus à Mercurio, Mercurij. ἡμέρα. Quintus à Ioue, Iouis. Διός. Sextus à Venere, Veneris. ἀφροδίτης. Septimus à Saturno, Saturni, κρόνου. ¶ Dies critici, siue crisimi, κρίσιμοι ἡμέραι. à medicis dicuntur iudiciarij, in quibus scilicet de ægritudine ferri iudicium potest. Vide suprà Crisimi dies.

Diecula, diminutiuum à die, gen. fœm. quod ferè pro exigua temporis mora accipitur. ἡμερίδιον. Terent. in And. Non satis habes quòd dieculam addo? id est aliquam temporis dilationem.

Diescit, Dies fit. ἡμέρα γίνεται. sicut noctescit, nox fit, quibus solùm vtimur in tertiis personis absolutè & impersonaliter.

Diespiter, diespitris, Diei pater. ζεύς, Ζεύς. id est Iupiter: sicut Diiouis, quasi die iuuans, quòd homines die & luce quasi vita ipsa iuuaret. Horatius libro primo, Carm. Nunque diespiter Igni corusco nubila diuidens. Macro. ipsi quoque Romani diespitrem Iouem appellant.

Diequarti, & Diequartè, pro Diequarto. Diequinti & Diequintè, pro die quinto. Diepristini vel pristinè, pro die pristino, quod nos conuerso compositionis ordine dicimus pridie. Die crastini, pro die crastino, & alia multa. Videntur autem veteres differentiam fecisse inter diequarto & diequartè: vt illud, pro præterito sit, quod nos nudiusquartus dicimus: hoc, de futuro. Vide Macrobium Satur. libro primo, & Gellium libro 10. capi. 24. Sunt autem hæc omnia composita, & pro aduerbiis accipiuntur.

Dierecti, teste Nonio, A die vocati sunt crucifixi, quasi ad diem erecti. Festus scribit dierectum per antiphrasin dici apud veteres, volentes significare malum diem. vnde Dierectà aduerbialiter dicimus. Plaut. Quin tu i dierectà cum suecula & cum porculis. Dierectà (inquit) quasi in mala iam diem.

Diurno, as, Diu viuo, teste Nonio. Est autem verbum à die deductum, sicut perennare ab anno.

Diurnus, diurna, diurnum, à die fit, sicut nocturnus à nocte. ἡμερήσιος. Cicero de Senect. An censes (vt de meipso aliquid more senum dicatur) me tantos labores diurnos, nocturnósque domi, militiæque suscepturum fuisse, &c. Plaut. in Menæ. Inde vsque ad diurnam stellam crastinam potabimus.

Diurnum, diurni, Liber continens acta singulorum dierum. ἐφημερίς. Iuuenalis, Longi relegit transacta diurni. Alias Diurnum accipitur pro victu atque mercede vnius diei. Seneca, Diurnum accipit, in centunculo dormit. Idem libro 2. Controu. Consors mœdò omnis fortunæ diurnum petam.

Diutinè, aduerbium, Idem quod diu. Διὰ πολλοῦ, χρόνου. Plautus in Rudẽ. Ille qui consultè, doctè, atque astutè cauet, Diutinè vti benè licet partum benè.

Diutulè, penul. corre. diminutiuum à Diu, significat aliquandiu. ἐπ' ὀλίγον. Gellius, Quum diutulè tacitus cogitando fuissem. Apuleius in Flor. At non itidem maior meus Socrates, qui quum docorum aduleſcentem & diutulè tacentem conspicatus foret, &c.

Diutinus, a, um, penul. corre. Longus, seu continuus. Διὰ πολλοῦ, χρόνου. Cicero lib. 10. Epist. Libertatis desiderio, tædióque diutinæ seruitutis. Sic Cæsar, Diutinus labor: & Liuius, Diutinum bellum.

Diutius, comparatiuum ab aduerbio diu. Cicero 7. Verr. Potero hoc ego onus tantum aut in hoc iudicio deponere, aut diutius tacitus sustinere. Plaut. Rud. Sed mea desidia spem deserere nolui: Eo vos amici detinui diutius. Cice. non obtundam diutius aures vestras.

Diutissimè, Longissimo tempore. πολλοῦ, χρόνου. Cice. de Amic. Catonem induxi senem disputantem, quia nulla videbatur aptior persona quæ de illa ætate loqueretur, quàm eius qui & diutissimè senex fuisset, & in ipsa senectute præ cæteris floruisset.

Diuturnus, a, um, Idem quod diutinus, à diu deriuatum. χρονικὸς, χρόνιος: vt, Vsus diuturnus, silentium diuturnum, apud Ciceronem. Idem de Senect. Quas quidem sic auidè arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens.

Diuturnitas, diuturnitatis, πολυχρονία: vt Diuturnitas belli, Cæsar. Diuturnitas temporum, Cicero. Idem de Senect. Semper enim in his studiis laboribúsque viuenti non intelligitur quando obrepat senectus: ita sensim sine sensu ætas senescit, nec subitò frangitur, sed diuturnitate extinguitur.

Dieteris, penultima producta. Tempus duorum annorum, διετία: sicut Trieteris, τριετηρίς, trium annorum, vel certè (vt eleganter docet Censorinus) quod tertio quoque anno recurrit. Nam apud veteres Trieteris constabat ex quinque & viginti mensibus, hoc est ex duobus annis, quorum alter duodecim habebat menses, alter tredecim. Sic etiam Penteteris, πενταετηρίς dicitur tempus hoc duplicatum, hoc est, quadriennij spatium: ita dictum, quòd quinto quoque anno recurrat.

Diffamo, penulti. producta. Per diuersas partes famam diuulgo: Sinistram famam de re quapiam spargo. Διαφημίζω. Sumitur enim ferè in deteriorem partem. Tacitus, A Nerone probroso carmine diffamatus, contumelias

melias vltum ibat. Adulterium diffamatum, Ouidius libro quarto, Metamorpho.

Diffarreatio, Sacrificij genus inter virum & vxorem, quo coniugium dissoluebant per confarreationem contractum. Erat autem Confarreatio quædam solennitas, quam sacerdotes obseruabant in vxore ducenda. Soli enim sacerdotes, autore Boethio, per confarreationem vxorem ducebant. Dicta est autem hæc solennitas confarreatio, quia fiebat farreo libo adhibito: quod etiam in diffarreatione adhibebatur.

Differo, Spatium temporis extendo. ἀναβάλλομαι. Virgil. lib. 6, Distulit in seram commissa piacula mortem. ¶ Interdum est in diuersa loca ferre. διαφέρω. Plaut. in Rud. Nos cum scapha tempestas dextrouersum differt ab illis. Idem in Cur. Iam ego te faciam, vt hinc formicæ te frustulatim differant. ¶ Interdum diffamare, diuulgare. Lucil. Gaudes, quum de me ista foris sermonibus differs. Plaut. in Tri. Nolo ego mihi te iam prospicere, qui meam egestatem leues: sed vt inops Inimísque sim, ne mihi hanc famam differant. ¶ Interdum diuidere, scindere, dissipare. ἀναφέρω. Terent. in Adelph. Me miseram, differor doloribus. Simile Græcis est διαφέρεσθαι. ¶ Interdum in ordinem ponere, διατάττω. Virgil. lib. 4. Georg. Ille etiam seras in versum distulit vlmos. ¶ Interdum distare, διαλείπειν, διαφέρειν. Cice. Diuin. in Verr. At vide quid differat inter meam opinionem & tuam.

Differentia. διαφορά. Cicero 4. Acad. Quòd videretur esse quædam in visis differentia. Idem 5. de Finib. Ita fit, vt quanta differentia est in principiis naturalibus, tanta sit in finibus bonorum malorúmque dissimilitudo. Indifferens, ἀδιάφορον, quod scilicet per se neque bonum est, neque malum.

Differitas, pro differentia, quo antiqui vtebantur. Διαφορά. Luc. lib. 4, Tantaque in his rebus distantia, differitásque est. Nonius.

Dilatus, participium. Cice. 4. Verr. Quasi metueret ne Petilius priuato illo iudicio transacto, aut dilato, cum cæteris in consilium reuerteretur. Pœna dilata in tempus mortis. Ouid. 3. Trist.

Dilatio, Temporis prorogatio, siue extensio dicitur. ἀναβολή. Plin. lib. 18. cap. 10, Nec vlla segetum minus dilationem patitur. Cice. 3. Philip. Quæ est igitur expectatio, aut quæ minima dilatio temporis?

Dilator, oris, Cunctator. μέλλητὴς. Horat. in Arte, Dilator, spe longus, iners, auidúsque futuri.

Differcio, Compositum est à farcio, Impleo & distendo. συμπλήρω. Horat. lib. 1. Saty. 5, Inde forum Appi Differtum nautis. Idem libro 1. Epistо. Differtum transire forum.

Diffibulare, Aperire, discingere, fibulam resoluere. ἀποσφηνόω. Papin. Emicat, & torue chlamydem diffibulat aura.

Difficilis, difficile, Dicitur illud quod non est facile. Δύσκολον. Terent. in Heaut. Nihil tam difficile quin quærendo inuestigari possit. Si tamen de homine dicatur, idem erit quod morosum. Cice. de Senect. Moderati enim, nec difficiles senes.

Difficultas abstractum. Δυσκολία. Cice. pro Cluentio, Prospicio quantum in agendo difficultatis, & quantum laboris sit habitura. ¶ Accipitur ele ganter pro inopia: vt, difficultas rei numariæ, aut frumentariæ. Cice. 4. Verr. Et simul ostendit se in summa difficultate esse numaria.

Difficile & Difficulter, aduerbia. Δυσκόλως. Plin. lib. 27. capi. 12, In cacumine autem semen inter folia durum, & quod difficile euellatur. Liu. lib. 5. bell. Pun. Circundati pedites haud difficulter impetum incursantium Numidarum arcebant.

Difficul, antiqui dicebant pro difficilé. Autor est Nonius, qui adducit testimonium Varronis, Quod vtrum sit magnum, an paruum, facul, an difficul.

Difido, difidis, penul. produ. Non fido, despero, & in re aliqua non satis præsidij mihi positum esse iudico. ἀπιστῶ, ἀνυπαίτιον. Cice. 2. de Diuinat. Nihil affirmabo: quæram omnia, dubitans plerunque, & mihi ipse diffidens. Ibidem, Eudemus ita grauiter ægrotus fuit, vt omnes medici diffiderent. ¶ Dicimus autem diffido tibi, & diffido de te. Ser. Sul. Ciceroni, Plura me ad te de hac re scribere pudet, ne videar prudentiæ tuæ diffidere. Ad Heren. Et de nobis non diffidimus.

Diffisus, participium. Cice. pro Muræna, Fatebor enim Cato, me quoque in adolescentia diffisum ingenio meo, quæsisse adumenta doctrinæ.

Diffidentia, diffidentiæ, cuius contrarium Fidentia. Cicero 4. Tusc. Et fidentia, id est firma animi consilio, scientia quædam est, & opinio gratis non temerè assentiens, metus quoque est diffidentia expectati & impendentis mali. Idem 1. de Inuent. Quod genus, fidentiæ contrarium est diffidentia, & ea re vitium est: audacia non contrarium, sed appositum est, ac propinquum, & tamen vitium est Ouid. 2. de Reme. am. Fit quoq; longus amor, quem diffidentia nutrit.

Diffidenter, aduerb. Cicero pro Cluent. Altera tantummodo consuetudinis causa timidè & diffidenter attingere rationem veneficij criminum.

Diffindo, diffidi, penul. præteriti cor. diffissum, In partes findo. σχίζω, διαχαίζω. Virgil. 9. Aeneid. Et media aduersi liquefacto tempora plumbo Diffidit, ac multa porrectum extendit arena. ¶ Diffindere diem, teste Budæo, est id quod nos Rem in crastinum continuare dicimus, vel remittere. Tria enim, inquit, idem erant apud antiquos pronuntiandi genera: aut enim dies diffindebatur, hoc est res in posterum diem reiiciebatur: aut comperendinabatur: id est in tertium diem differebatur: aut iudex non liquere pronuntiabat. Vlpia. lege, secunda. Si quis cautio. Et ideo etiam lex XII. tab. Si iudex, vel alteruter ex litigatoribus morbo sontico impediatur, iubet diem iudicij esse diffissum. Gel. lib. 13. cap. 1, Iussi igitur diem diffindi, atque inde à subselliis pergo ad Phauorinum philosophum.

Diffingo, is, re, Corrumpo, & destruo quod fictum & formatum est. διαφθείρω, Horat. 3, Car. –neque Diffinget, infectúmque reddet, Quod fugiens semel hora vexit. Vbi Acron, Diffinget, id est confundet, immutabit, siue diuellet. Idem Carm. –ô vtinam noua Incude diffingas retusum in Massagetas, Arabásque ferrum. Vbi Acron, Diffingas, contusum reformes: nam sicut fingere, formare dicitur: sic & diffingere, est quassatum reformare. Idem 2 Sermon. –equidem nihil hinc diffingere possum. id est non possum negare rem sic non se habere.

Diffinio, diffinis, penulti. producta. ex dis, & finio, Dispertiendo distingo. ὁρίζω.

Diffinitio quæ & definitio, & finitio appellatur, constans ex genere & differentiis: vt, Homo est animal rationale, mortale. ὅρος, ὁρισμός. Quintil. Finitio, est rei propositæ propria & dilucida, & breuiter comprehensa verbis enuntiatio. Dicta autem est diffinitio sumpta translatione ab his qui fundos prædiáq; diuidunt alia ab aliis. Nam vt illi agrum ab agro diffiniunt, atque habitam de finibus controuersiam distinguunt: sic per definitionem res à rebus distinguuntur, & veluti certis quibusdam finibus circunscribuntur.

Diffiteor, ex dis, & fateor, significat nego. ἀπαρνοῦμαι. Cice. Itaque nunquam diffitebor, multa me, vt ad effectum horum consiliorum peruenirem, & simulasse inuitum, & dissimulasse cum dolore. Columel. lib. 4. cap. 10, Nam quòd in profundo semina frigore laborare dicuntur, nos quoque non diffitemur.

Diffilo, as, Est flatu prosterno. Plau. in Milite: Cuius tu legiones difflasti spiritu, quasi ventus folia.

Diffluo, est in diuersas partes fluo. Διαῤῥέω. Plin. lib. 21. cap. 13, Qui edére, abiiciunt se humi, refrigerationem quærentes: nam & sudore diffluunt. ¶ Diffluere otio, vel luxuria, est immodico otio, vel immodicæ luxuriæ indulgeo. Terent. in Heau. Vt eius animum, qui nunc luxuria & lasciuia Diffluit, retundam.

Diffringo, is, In varias partes frango. Διαῤῥήγνυμι, Plau. Asin. Crura hercle diffringentur.

Diffugio, is, penul. corre. In diuersas partes fugio. Διαφεύγω. Virgil. lib. 3. Georg. –quò tota exterrita syluis Diffugiunt armenta. Cæsar 8. bel. Gal. Hi repentino malo perterriti, diffugiunt ad sua præsidia. ¶ Ponitur etiam translatè pro vitare. Cice. 5. Verr. Diffugerunt enim permulti, id quod ostendam. ¶ Item pro refugere, renuere. Var. 2. de Re rust. Nec tamen diffugio quin dicam quæ scio de suillo pecore.

Diffugium, gij, Tacitus, Proximorum diffugia languentibus iam studiis.

Diffundo, diffudi, diffusum, Variè iungitur. fundo, hoc est hinc inde spargo. Διαχέω. Columel. lib. 2, Nam vel respuit duritiam solidens aratri, vel siqua parte penetrauit, non minutè diffundit humum. ¶ Accipitur pro dilatare. Cice. lib. 1. de Orat. Diffusa ramis patulis platanus. ¶ Diffundere animum alicuius, est exhilarare aliquem. Ouid. 1. de Arte aman. Spectabunt iuuenes lęti, missęq; puellæ: Dissundétq; animos omnibus ista dies.

Diffusus, particip. Cice. 2. de Orat, Est enim heri nobis ille hoc Catule pollicitus, se ius ciuile quod nunc diffusum & dissipatum est, in certa genera coarctaturum.

Diffusè, aduerb. Cice. 1. de Inuen. Enumeratio est, per quam res dispersè & diffusè dictæ, vnum in locum coguntur.

Diffusio, onis, Idem quod dilatatio: vt, Diffusio animi, pro exhilaratione. Seneca de vita beata, Ex cognitione veri gaudium grande & immotum, comitásque & diffusio animi.

Digamma, δίγαμμα: siue Digamma Aeolicum, dicta est F litera, quòd duplicis Γ imaginem referre videatur. Cic. ad Atticum lib. 9, fundum suum Formianum vocat digamma, quòd nomen eius ab F litera initium sumeret. Delicium, inquit, digamma venderem, quantum in solo solerem quærere non solùm Romę, sed etiam delicium digamma viderem. Locus corruptus.

Digamus, penul. corre. Δίγαμος, Qui duas duxit vxores. Hierony. contra Iouin. Non damno digamos. Sic digama mulier dicitur quæ duos habuit maritos.

Digero, digeris, penul. corre. digessi, digestum, Ordino, dispono. διατάττω, διανέμω, διακοσμῶ. Virgil. Aeneid. 3. Quæcunque in foliis descripsit carmina virgo, Digerit in numerum. Ita dicimus aliquid digestum, id est loco suo compositum. ἐν τάξει διδόναι. ¶ Quandoque Diiucido, interpretor. ἑρμηνεύω. Virgil. lib. 2, Ita digerit omnia Calchas. ¶ Quandoque diuido, distinguo. Plin. lib. 18, Poma serantur, inserantúrque, vinęæ pastmentur, semina digerantur. ¶ Quandoque concoquo. διαπέττω. vt, Digere paulisper vinum quo mades. Cice. ad Attic. lib. 4. Stomachus concaluit vt digerat multa cruda facilius. Macrob. Igitur in ventre fit prima digestio. Sed hoc ad primum significatum reduci potest, quum digestio fit distributio cibi ordinata. Distributur enim alimentum per venas totum in corpus, iustáque quadam œconomia tantum vnicuique particulæ impertitur quantum illi nutriendæ satis sit. Quatuor autem in quoque corpore fiunt digestiones: quarum prima fit in ventriculo, secunda ab hepate, tertia in venis, quarta in singulis membris, dum quod vnicuique membro vtile est, ipsi membro fit nutrimentum, inutile autem per poros & meatus excernitur. Vide plura apud Macrobium cap. 4. lib. 7. ¶ Per translationem, Cice. ad Quin. fratrem. lib. 2, Facias vt mea mandata digeras.

Digeries, Digestio, dispositio. Διανεμήσεις, διάταξις. Macro. Nec mirum, si digeries morsum reprehensionis euasit.

Digitus, à digerendo quidam deriuari putant, quòd natura miro decentique ordine digitos digesserit. id est dispouerit. Δάκτυλος. Plau. in Persa, Næ si me vno digito attigeris, te ad terram affligam scelus. Digitorum nomina sunt hæc, Pollex, ἀντίχειρ, ὁ μέγας: Index, λιχανὸς, δεικτήρ: Infamis, siue famosus, μέσος, σφάλλων: Medicus, παραμέσων, δακτυλήτης, ἰατρός, id est medicinalis, seu anularis, quòd in eo anuli primùm gestari consueuerunt. Minimus, μικρὸς, qui & auricularis, ὠτίτης. Indicem qui pollici proximus est, alio nomine salutarem veteres vocauerunt. Mart. lib. de Nupt. Phil. Quidam redimitus puer ad eos compresso digito salutari, silentium commonebat. ¶ Medius digitus alia habet nomina. Nam dictus est verpus, à verrendo podice, Ob quam etiam cau-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sim impudicus,& infamis vocatus est.Et quando porrigebatur,signum derisionis & contumeliæ erat,Martial. Osteudas digitum, sed impudicum Aleonti,Dasioque,Symmachóque. Iuuenal. Ipse minaci Præberet laqueum,mediúmque ostenderet vnguem.Persius,–frontem atque vda labella Infami digito,& lustralibus antè saliuis Expiat.¶Digitum tollere,significat fauere, suffragari:sicut Digitum deprimere, suffragio detogare.χαριζομαι.Hora.Vulgus vtroque suum laudabat pollice ludum.

¶Digitus in aquæductibus accipitur pro certo quodam aquæ modulo,quo ex castello in vicos,aut regiones, aut etiam in nobiliorum ædes aqua diuidebatur.Habebant enim aquæductus sua castella ad diuortia vicorum ,ex quibus aqua à castellario per vncias & digitos diuidebatur. Habebat autem digitus rotundus diametrum vnius digiti. Autor Frontinus.

Digitulus,& Digitellus diminutiua. δακτυλιον. Terent. in Eunuc. Sine biduum hoc præteream, Qui mihi nunc vno digitulo fores aperis fortunatus.

Digitale,Quod habet mensuram digiti. δακτυλιαῖον. Plin.lib.22,Et anchusæ radix in vsu est digitali crassitudine.

Digitalia,substantiuum,Digitorum tegmenta dicuntur δακτυλοθῆκαι,Varro lib.1.de Re rust.Olea manu stricta,melior:ea quæ digitis nudis legitur,laudabilior quàm illa quæ cum digitalibus.

Digitellus, siue Digitellum. Herba est quæ alio nomine sedum , siue sempertiuum maius appellatur.ἀείζωον.Vide Plinium lib.25,capi.13.

Digitatus,Qui digitos habet.Plin.lib.11.cap.47,Auium aliæ digitatæ,aliæ palmipedes.

Digladiari,Propriè est gladiis certare. διαξιφίζομαι,διαμάχομαι. Cicero translationem pro assentire ,& contendere posuit. Quid (inquit) Antipater digladiatur cum Carneade tot voluminibus?

DIGLITO, appellatur Tygris fluuius vbi tardior fluit, hoc est vsque ad Medorum fines.Autor Plin.lib.6.cap.27.

Dignatio,Digno,Dignitas,Dignor,vide DIGNVS.

Dignosco,Agnosco,cognosco,aut discerno. διαγνώσεως. Lactan. lib.6, Iunicémque se dignoscunt.Sueton,in Othone,Vulso corpore,galericulo capiti propter raritatem capillorum adaptato,& annexo,vt nemo dignoscerer.Colu.lib.12.capi.2.Dignoscere terram sapore.Plin.lib.12.cap. 17.Dignosci vix potest à mastiche vera.

Dignus,a,um,Qui aliquid meretur,cui aliquid merito debetur. ἄξιος. vt,Dignus laude,qui meretur laudem.ἐπαινούμενος. Dignus castigatione,qui meretur castigationem. Plaut.in Rud. Neque digniorem censeo vidisse ánum me quánquam,Quoi deos atque homines censeam benefacere magis decere.Terent.in Heaut.Ego te meum esse dici tantisper volo, Dum quod te dignum est facias. ¶Huius contrarium est Indignum.Martial.Digna tuo curtis,indignáque nomine dicam.hoc est dicam cur mereris & non mereris hoc nomen.

Dignè,adverb.id est honestè,vti honestum decet.Plaut.Mil.Quàm dignè ornata incedit,aut meretricié.Cice.de Sene. Nunquam igitur satis laudari dignè poterit philosophia.hoc est,satis pro dignitate.ἀξίως. ¶Dignè etiam significat pro meritis, ἀξίως, ἴσον ἀξίῳ. Indignè,præter meritа. ἀναξίως, παρ' ἀξίαν. Quid.Leniter,ex merito quicquid patiare,ferendum est:Quæ venit indignè pœna,dolenda venit.

Dignitas,est amplitudo,& quædam quasi maiestas propter honores gestos, vitæ integritatem,vel rerum gestarum magnitudinem. ἀξίωσις , ἀξιοπρέπεια. Gellius,Cuius dignitas nec augeri laudibus,nec minui detractionibus potest. ¶Accipitur tamen quandoque pro magistratuum administratione,& honore.ἀξίωμα.Cicero Thermo,lib.13.Vt omnibus in rebus ei te commodes,quoad fides dignitásque tua patietur. ¶Interdum sumitur pro virili pulchritudine.τὸ ἀξιωματικὸν , σωματοειδωτία. Idem lib.1.Offic.Pulchritudinis duo sunt genera : vnum muliebre,quam venustatem appellamus:alterum virile,quam dignitatem dicimus. ¶Est etiam dignitas in sermone , quum scilicet oratio est grauis , & voce remissa,de qua Autor ad Heren.σωματοειδέστερον.Huius contrarium est Indignitas, pro dedecore, siue ignominia, & quod indignum est, siue quod est contra dignitatem. Lib.4.ad Heren. Nequeo verbis consequi indignitatem rei.Cicero Quin.Ligario, Quum ad secundum Calendas intercalares priores rogatu fratrum tuorum venissem manè ad Cæsarem, atque omnem adeundi atque conueniendi illius indignitatem & molestiam pertulissem.Autor ad Heren.lib.3.Acuta exclamatio fauces & vocem vulnerat,eadem lædit auditorem.habet enim quiddam illiberale, & muliebrem potius vociferationem quàm ad virilem dignitatem in dicendo accommodatum.

Digno,as,Dignum iudico.ἀξιῶ.Pacuuius,Quis deos infernos,quibus cæsestes,dignet decorare honoribus?

Dignor,paſsiuum,Dignus habeor. ἀξιοῦμαι. Virgilius 3.Aeneid.Coniugio Anchisi Veneris dignate superbo.Cicero Oecon. Homo ex eo numero hominum,qui apud nos hoc nomine dignantur. id est digni habentur.

Dignor deponens, pro Dignum iudico , seu habeo : vsitatius. Virgilius 1. Aeneidos,Tum Venus,Haud equidem tali me dignor honore.id est dignam iudico,inquit Seruius.Suetoni.in Aug.Vniuersum denique genus operas aliquas publico spectaculo præbentium etiam cura sua dignatus est.id est,dignum iudicauit,& dignatione sua prosecutus est.

Dignandus,Cice.1.Acad.Quæ autem secundum naturam essent,ea sumenda,& quadam æstimatione dignanda docebat.

Dignatio,dignationis,Idem quod Græci ἀξίωμα dicunt,id est dignitas & amplitudo propter honores gestos, aut magistratum, vel propter oris, morúmque maiestatem. ἀξίωσις. Cicero Attic.lib.4,Etsi mens quidem est fortior,nec quicquã nisi de dignatione laborat. Suetonius Vesp. Exinde fortitus Aphricam, integerrimè, nec sine dignatione administrauit.Liuius 2.ab Vrbe, pro gratia & familiaritate posuisse videtur, Appius(inquit)inter pres lectus,haud ita multo in principum dignationem peruenit.¶Indignatio,ex rei alicuius indignitate collecta. ἀγανάκτησις. Iuuenalis Saty.1,Si natura negat,facit indignatio versum.

Digredior, digrederis , Discedo. ἀποχωρίζομαι. Virgilius 3. Aeneidos, Hos ego digrediens lachrymis affabar obortis.Cicero Cornificio. Etsi perinuico patiebar animo,te à me digredi.Idem 1.de Natura deorum, Luna autem iisdem spatiis vagatur quibus Sol:sed tum congrediens cum Sole,tum digrediens.

Digressus,participium.Digressa dicitur quæ diuortium cum matito fecit. Sueton. in Cæl. cap. 43, Diremit nuptias Prætorij viri, qui digressam à marito post biduum statim duxerat,quanuis sine probri suspricione.

Digressus,us,ui,Idem quod digressio:cui contrarium est accessus.Cicero libro secundo,Tusc.ul.Tenuissimum lumen facit proximus accessus ad Solem,digressus autem longissimum.Idem ad Quin.fratrem libro primo, Deinde congressus nostri lamentationem pertimui : digressum verò non tulissem.

Digressio,Digressionis,Pro discessu : cuius contrarium congressio.ἀπαλλαγή.Cicero ad Quin.frat.lib.1, Minus acerbum, minus miserum fuit, quàm fuisset tum congressio,tum verò digressio nostra.

Diiambus,ἀδίαμβος, Pes metricus ex duobus iambis constans, hoc est ex quatuor syllabis,quarum prima & tertia breues sint, secunda autem & quarta longa:vt Amœnitas.

Dij manes,Per duas dictiones , ab antiquis creditі sunt esse animæ hominum quæ è corpore emigrauerant:vnde etiam vetusta sepulchrorum monumenta Diis Manibus videmus esse inscripta.Alij Manes eosdem esse putant , quos in vita Genios appellamus : volúntque homini duos assignatos esse Genios qui ne mortuorum quidem corpora deserant, sed vnà cum iis sepulchra inhabitent. Apuleius de Dæmonio Socratis, Manes,animæ dicuntur melioris meriti, quæ in corpore nostro Genij, & à corpore separatæ Lemures vocabantur.Quòd si domos infestarent, Laruæ dicebantur:contrà,si boni fuerint,Lares familiares.Seruius arbitratur Manes per antiphrasim quasi minimè manos dictos. Sabinorum enim lingua Manum,bonum dicebatur : vnde & Immanis. Numerantur etenim Manes inter noxia numina:vnde subinde inferiis erant placandi ne nocerent.Vide plura in dictione MANES.

DIIOVIS,Iuppiter appellatus est,Vide DIESPITER.

Diiudico,Diligenter aut diuisim iudico. διαδικάζω. Cicero in Tusculà. Vtrum igitur inter has sententias diiudicare malumus , an ad propositum redire ? Terentius in Heaut. Ego dicam quod mihi venit in mentem,tu diiudica. id est dic quod tibi videtur, & sentis. Ibidem, Pergin' istuc prius diiudicare,quàm scis quid veri siet?¶Diiudicare, pro decernere.Cicero libro 3.in Catil.At illæ tamen omnes dissensiones,quarum nulla exitum Reipub.quæsiuit,ciusmodi fuerunt,vt non reconciliatione concordiæ,sed internecione ciuium diiudicatæ sint.Budæus.

Diiudicatio,diiudicationis,Cicero 1.de Legibus,Nam ista quidem magna diiudicatio est.

Diiungo,is,Separo,diuido. διαζεύγνυμι,διίστημι.Cice.Attі.lib.7.Redeamus domum,diiungere me ab illo volo.

Dilabor,penul.produ. Diffugio,seu clàm discedo, παραδιδράσκω. Cicero lib.1.Tusc.ul. Sed nescio quomodo dum lego assentior : quum posui librum,& mecum ipse de immortalitate animarum cœpi cogitare,assentio illa omnis dilabitur.¶Propriè verò dilabi,est deorsum labi,corruere.Lactant.lib.3, Domus ab habitatore deserta dilabitur, id est corruit. Cice. in Læl. Iam enim à sapientium familiaritatibus ad vulgares amicitias oratio nostra dilabitur. id est descendit, siue decurrit. διαρρέω. ¶Aliquando ponitur pro deficere. ἀπορέω. Lactan. lib.7, Describentes quasi fatigati,& dilabentis mundi senectutem,id est defícientis.

Dilapsus,partic.Ad Heren.lib.4.Qui fortunis alicuius inducti,amicitiam eius secuti sunt, hi simulac fortuna dilapsa est, deuolant omnes. Dilapsus rapidè fluuius,Cice.2.de leg.Dilapsa aqua,Idem 2.de Natu.deor.

Dilabidus,adiectiuum,Quod facilè diffluit. Plin.lib.8.cap.55, Necton & vestes leporino pilo facere tentatum est , tactu non perinde molli vt in cute,propter breuitatem pili dilabidas.

Dilacero,as,Idem quod simplex lacero. διασπάω, διασπαράσσω,Lact.lib.1, In quibus ipse postea dilaceratus,& carptus est.¶Metaphoricè significat consumere, dilapidare, & disperdere. Cice.pro Mil.Et annum integrum ad dilacerandam Remp.quæreret. Dilacerantur opes,Ouid.Epist. prima.¶Dilacerandus.Catullus,Pro quo dilacerandа feris dabor,alitibúsque Præda.

Dilaniare,est in diuersas partes laniare. διασπράγνυμι, διασπάω.Cice.pro Milone , Nocturnis canibus dilaniandum reliquisti. Comas dilaniare, Ouid.3.Amorum.

Dilapido,dilapidas,penul.corre.disperdo. διαφθείρω.Terent,in Phormi. Quantum potest , nunc conueniendus Phormio est, Priusquam dilapidet nostras triginta minas,Vt auferamus.Cice.ad Augustum,Publicam dilapidabat pecuniam,ærarium exhauriebat. Columel. Dilapidans hominum labores grandine Iupiter.Propriè tamen Dilapidare,est lapidibus purgare.Cato de Re rust.cap.46,Locum bipalio vortito, dilapidatóque. hoc est lapides auferto. Castigatiora exemplaria habent Delapidato.

Dilargior,dilargiris,Est variè,aut diuersis largiri. διαδίδωμι. Cice.contra Legem agra.Nec L.Scylla,qui omnia sine vlla religione quibus voluit est dilargitus,agrum Campanum attingere ausus est.Sueto.in Cæs. capi.28.Cætera item quæ cuique libuissent,dilargitus est.contradicente nullo.

Dilato,dilatas,penulti.producti.Latum facio. πλατύνω.Plin.lib.33.capi.3, Nec aliud Iatius dilatatur , aut numerosius diuiditur. Cicero pro Flac. Sed non dilatabo orationem meam. Idem 1. Offic. Quorum rebus gestis Imperium Lacedæmoniorum dilatatum putatur. Idem 2. de Natura deorum,Istum enim locum illa vetus Zenonis breuis conclusio dilatauit.

Dilaudo,dilaudas,Idem quod simplex laudo,ἐπαινέω,Cicero Attic.libro 6.Et

6,Et ego audebo legere vnquam,aut attingere eos libros quos tu dilaudas,si tale quid fecero?

Dilemma,dilemmatis,& Dilemmatum,δίλημμα,per duplex mm,argumentum est quod vtrinque aduersarium capit:vnde & Syllogismus cornutus à Gellio appellatur. Hieronym.contra Ruf. Hoc est verum dilemma tuum,non ex dialectica arte,quam nescis,sed ex carnificum officina & meditatione prolatum.Cicero Complexionem vocat.

Diligens,vide DILIGO.

Diligo, diligis, penulti.corrept. dilexi, dilectum, Idem ferè quod amo: quanuis minoris vis sit,vt suprà dictum est.Cicero de Amic.Quocirca dicendum est etiam sæpius : quum iudicaueris , diligere oportet : non quum dilexeris , iudicare. Idem ad Brutum,Sic igitur facies, & me aut amabis:aut quo contentus sum,diliges. Ouid.2.de Ponto.Diligitur nemo,nisi cui fortuna secunda est. ¶Quandoque diligere significat diuidere.Plaut.in Cur.Clypeatus elephantum, vbi machæra diligit. Titinnius apud Nonium,Pernam totam diligit.

Diligens,Gnauus,solers,minimè segnis : à diligendo,quòd ea quæ diligimus,studiosè obeamus. ἐπιμελής. Cicero 6.Verr. Diodorus homo frugi,ac diligens qui sua seruare veller.Idem de Amic.Sed Scipio querebatur, quòd in omnibus rebus homines diligentiores essent , vt capras, & oues quot quisque haberet, dicere posset : amicos quot haberet, dicere non posset.¶Horum contraria sunt Negligens & Indiligens.ἀνήμερος. quemadmodum diligentiæ opponuntur negligentia & indiligentia. ἀνημερία. Cicero de Opti.gene. Sed quæ dam etiam negligentia est diligentia.Terent.in Adelp. Ingenium tuum noui liberale,sed vereor indiligens nimium sies. Idem in Phorm. Pol mei patris parta bene , indiligenter curantur.

Diligentia,Studium,cura.ἐπιμέλεια.Plau.in Rud.Curate hæc sultis magna diligentia.Diligentia autem ad corpus & ad animum refertur : cura ad animum : opera ad corpus.ideo in oratione quum simul ista ponuntur, diligentia semper in fine constituitur.

Diligenter,aduerbium,Studiosè,cum cura & solicitudine.ἐπιμελῶς.Terentius in Eunuc.Curato istam diligenter virginem.

Dilogia,διλογία, Figura est, quum ambiguum dictum duas res significat:ἀμφὶ τὸ δίς , ἡχεῖ λόγον.

Dilorico,diloricas,penulti.producti.Significat discindo.διαπάσσω.Cice. 2.de Orat.Qui in causa peroranda non dubitauit reum excire Consularem , & eius diloricare tunicam , & iudicibus cicatrices aduersas senis imperatoris ostendere. Alibi idem exemplum memorans dixit, Tunicam à pectore discidit:vt intelligamus idem esse diloricare & discindere.Egesippus lib.3,Momentanei bellatoris gladios occulentes quencunque reperiebant diloricabant.quod est quasi loricam dissoluebant,sicut diffibulare,est discingere & fibulam resoluere.

Diluceo,diluces,diluxi,dilucere,Distinctè,siue perfectè lucere.διαλάμπω,λάμπω.Gell.lib.2,Contrà verò qui sex horis posterioribus nascitur, eo die videri natum qui post eam noctem diluxerit. Horat. in Epist. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum. ¶Dilucere, per translationem, pro clarum & apertum esse. Liu.3.ab Vrbe, Dilucere res magis Patribus atque COSS.

Dilucidus,Clarus.ἐμφανὴς.Plin.lib.9.capi.39,Sic gignitur laudatus ille pallor saturitate fraudata, tantóque dilucidior, quanto magis vellera esuriunt.Cicero 3.de Finib.Nec enim in Torquati sermone quicquam implicatum , aut tortuosum fuit : nostráque , vt mihi videtur , dilucida oratio.

Dilucidè,aduerbium,Clarè,& perspicué. σαφῶς. Terent.Phorm. Dilucidè expediui quibus me oportuit iudicibus.Plin.lib.18.cap.28, Literas quidem miscebo agrestibus negotiis quàm potero dilucide atque perspicué.

Dilucido,dilucidas,Declaro, clarum facio.ἐμφανίζω, σαφηνίζω, ἀποσαφίω. Ad Heren.libro 3,Nam quod in docendo rei dilucidandæ causa dolum appellauimus,id in dicendo honestius consilium appellabimus.

Dilucescit,Dies fit. ἡλιάζομαι, ἡμέρα γίνεται.Cice.in Catil.Ipsi comprehensi,ad me,quum iam dilucesceret,deducuntur.Liu.6.bell.Maced.Iam dilucescebat quum signum Consul dedit.

Diluculum,diluculi, Ante solis ortum aurora, quasi parua diei lux : quòd tum dies lucescere incipiet.πρόϊμον.Hieron.ad Eustochium,Horam tertiam, sextam, nonam , diluculum quoque & vesperam nemo est qui nesciat.Plaut.Amph. –primulo diluculo Abiisti ad legiones. Cice. pro Rosc. Amer. Et quum post horam primam noctis occisus esset, primo diluculo nuntius hîc Ameriam venit.

Diluculò,aduerbium,Significat summo mane,ante lucem.λυκάφως.Cicero ad Attic.lib.16,Quum ante lucem de Sinuessano fúrr exissem,veniss émque diluculò ad pontem Tiretium.

Diluculo,diluculas.penulti.corre.Significat diluculum fieri.ἐρθρόω. Gellius,Die crastino vbi primùm diluculabit,fac amicos adeas,& roges vt niant.Sed hoc vix aliter quàm in tertia persona & impersonaliter.

Diluculascit,Diluescere incipit.ἐρθρόω γίνεται.

Diludia,diludiorum,Ludorum intermissio,cessatio à ludo.Hora.lib.1. Episto.Displicet iste locus,clamo,& diludia posco : Ludus enim genuit trepidum certamen & iram.Vbi Acron,Diludia sunt tempora quę gladiatoribus conceduntur , vt intra quinque dies pugnent. Porphyrion, Diludia intermissio ludorum vel dilatio.

Diluo,diluis,dilui,dilutum,ex di,& antiquo verbo luo, Lauo, purgo,resoluo. ἀναλύομαι. Cæsar 2.bel. Ciui. Super lateres coria inducuntur, ne canalibus aqua immissa lateres diluere posset.¶Item aquam,vel alium liquorem miscere,temperare. βρέχειν,λεαίνειν.Virgil.4.Georg. Cui tu lacte fauos,& miti dilue Baccho.Persius,Diluis helleborum, dixit pro eo quod est,medicamentis temperas.¶Translatè vsus est Cicero 3.Tusc. Quæ cogitatio vna maximè omnes molestias extenuat, & diluit. id est soluit , & eneruat , quemadmodum vinum aqua dilutum subneruatur.

¶Ita etiam Diluere crimina dicimus,id est purgare,& refellere:vt oratores quando refellunt obiectiones aduersarij. Cicero 7.Verr. Quo facilius crimen inimicorum diluere possim. Idem 2. de Natura deorum. Nam vt profluens amnis,aut vix,aut nullo modo, concluſa autem aqua facilè corrumpitur:sic orationis flumine reprehensoris vitia diluuntur. ¶Ponitur etiam pro explicare,declarare. Plaut. in Rud. abstine maledictis,& mihi quod rogaui,dilue.Cice.pro Cluent.Quum ego vnaquaque de re dicam,& diluam.

Dilutus,diluta,dilutum.penulti-producti. Quod est mistum siue temperatum:vnde vinum aqua mistum dicitur dilutum.ὑδατώδης,ἀκρατής. Martial. Diluti bibis vuciam falerni. ¶A quo dilutius , & dilutissimum , prout minus plúsve aquæ admistum fuerit. Vnde Corn. Celsus præcipit hyeme meracius esse bibendum, æstate dilutius. Hieronymus vinum dilutius vocat aquatius.Vinum(inquit) si aquatius bibitur, calix frangitur , mensa subuertitur. Meracius vinum dicitur,quod minus dilutum,siue aquatum est. ἐυφέστερον. ¶Dilutus color dicitur quum veluti aqua adhibita minus est intensus. Gell. Luteus color rufus est dilutior.

Dilutum,penulti.producti.neut.gene.Vocatur id liquidum in quo aliquid certo tempore fuit maceratum:vt si in vini dolio absinthium diebus ali quot macerетur,ac deinde eximatur : id vinum,absinthij dilutum dicetur.Plin.lib.27.cap.7.Bibitur & madefacti absinthij dilutum : ita enim appellatur hoc genus. Diluti ratio est, vt quisquis fuerit modus aquæ, tegatur per triduum.

Diluuium, Teriæ inundatio ab immodici imbribus , vel maris fluuiive incremento proficiscens.διαπλυσμός.Plin.in Episto.Hic assiduæ tempestates , & crebra diluuia. ¶Diluuium metaphoricè pro euersione Troiæ dixit Virgilius,Diluuio ex illo diuersa per æquora vecti.

Diluuies,diluuiei,fœmi.gene. Lucre.lib.6,Pars etiam glebarum ad diluuiem reuocatur Imbribus.Horat.lib.4.Carm. Horridámque cultis diluuiem minitatur agris.

Dilutio,uias,uiare. διαπλύσμα.Lucret.lib.5,Tantum suppeditant amnes, vltraque minantur Omnia diluuiare ex alto gurgite ponti.

Dimano,as.penul.product.Diuersè,siue diuisim mano, defluo. διαῤῥέω, διακρουνίζομαι.Cice.pro Cælio, Equidem vt ad me reuertar, ab his fontibus profluxi ad hominum famam,& meus hic forensis labor,vt eque ratio dimanauit ad existimationem hominum paulo latius commendatione & iudicio meorum.

Dimetior,iris,menſus sum,Idem quod metior.διαμέτρω.Cice.de Senec. Mori videbamus in studio dimetiendi penè cæli atque terræ C. Gallum familiarem patris tui Scipionis.Idem in Ora.De verbis enim componendis,& de syllabis propemodum dinumerandis & dimetiendis loquemur.

Dimetiens,tis,fœmin.gene. Linea recta,figuram qua longissimè patet,ex æquo secans:quam Græci πλαγίαν τὸ διαμετροῦσαν,διάμετρον. Plin.lib.2.capi.23.Quantas enim dimetientes habeat septimas, tantas habere circulum duo & vicesimas.

Dimensus,partic.Cice.de Senec.Atqui ego ista sum omnia dimensus.

Dimensio,verbale.διαμέτρησις.Cice.1.Tusc.Pusionem quendam Socrates interrogabat quædam Geometrica de dimentione quadrati.

Dimetor,penul.produ.dimetaris, dimetatus sum, Eiusdem significationis cum superiori. Cice.2.de Natu.deo. Eorum enim cursus dimetati, maturitates temporum,& varietates,mutationésque cognouimus.

Dimico,dimicas.penul.corre.Pugno,quod propriè fit re:Contendo verò verbis tantùm. ἀγωνίζομαι. Cæsar 7.bel.Gall. Ne contra suam voluntatem dimicare cogeretur.Liu.2.ab Vrbe,Nec tamen perpelli potuere,vt acie dimicarent.

Dimicatio,onis,verbale.Cæsar 7.ab Vrbe, Omnium superiorum dimicationum fructum in eo die,atque hora docet consistere.

Dimidius,a,um,Quasi per medium diuisus. ἡμίτομος. Et dicitur de rebus quæ separatæ sunt:nam est pars altera ex dimidiato.Gell.lib.3 cap. 14.Dimidiatum,nisi ipsum quod diuisum est,dici haud conuenit.Dimidium verò est,non quod ipsum dimidiatum,sed quæ ex dimidiato pars altera est.Martialis,Dimidium donare Lino,quàm credere totum, Qui mauult,mauult perdere dimidium.Plin.lib.2.cap.59,Certè nisi solo aduerso non fiunt,nec vnquam nisi dimidia circuli forma.

Dimidiatus,a,um,dicitur de rebus quæ continuæ sunt , & non separantur: quasi dismediatus, & in partes duas pares diuisus.Cice.in Verr. Exemit ex anno vnum dimidiatúmque mensem.Idem 5.Tusc.Apparebat epigramma exesis posterioribus partibus versiculorum , dimidiatis ferè. Sicut autem qui ex mille denariis qui ei debebantur , quingentos recepit,dimidium se recepisse dicet,non dimidiatum : ita si scyphus argenteus cum alio communis , in partes duas diuisus sit , dimidiatum dicemus,non dimidium scyphum.Gellius lib.3.cap.14.

Dimidiatim,aduerbium.Plau.in Mil.Sed percellunt,sed perducunt, dimidiatim dum appetunt. Id est dum sibi volunt dari dimidiam partem.

Diminuo,nuis,Idem quod minuo,siue minus reddo.μειόω.Cice.de Clar. Orat. Interitu talis Auguris dignitatem nostri collegij diminutam dolebam.

Diminutus,partic.vt,Dignitas collegij interitu alicuius diminuta.

Diminutio,verbale, vt Diminutio luminis. μείωσις. Cice.1.Tusc.ul.Solem, Lunámque accretione & diminutione luminis quasi fastorum notantem & significantem dies.¶Diminutio capitis,apud Iurisconsultos est prioris status permutatio , quum scilicet aut libertatem , aut ciuitatem amittimus,aut per adoptionem alterius nos potestati submittimus.Est autem triplex capitis diminutio,Maxima,media, & minima, quas omnes vide.l.j.de Cap.diminut.

Dimitigo,vide DEMITIGO.

Dimitto,is,Diuersa in loca mitto.διαπέμπω.Virgil.1.Aeneid.–equidem per littora certos Dimittam. Cæsar 5.bell. Gal. Nuntios legatósque in

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnes partes dimittebat.Sall.Igitur C.Manlium Fesulas,atque in eam partem Hetruriæ, Septimum quendam Camertem in Agrum Picenum,C.Iulium in Apuliam dimisit. ¶ Aliquando est abire permittere, abeundi potestatem facere, cessare. διαπαύεσθαι, ἀπολύειν, ἀφιέναι, ἀπαλλάττειν. Cice. lib.1. Offic. Quum autem Pompilio videretur vnam dimittere legionem. Sallust. Deinde ei pollicitus operam suam, domum dimittit. ¶ Aliquando est permittere,id est testatem dare. ἐπιτρέπειν. Cicero libro 1. de Rep. Tum annui Consules, tum dimissi populo fasces. ¶ Aliquando derelinquo. ἀφίημι. Cicero libro 12. Epist. Etsi non idcir co eorum vsum dimiseram quòd iis succenserem. Lact. Dimitto te discedens.

Dimissus,participium,idem significans quod omissus,vel relictus.Cicero in 4. Acad. In ista philosophia quæ nunc prope dimissa reuocatur. ¶ Sunt qui pro humili & abiecto accipi arbitrantur,adducentes Virgilij testimonium,Deiecit vultum,& dimissa voce loquuta est : quum tamen apud Virgilium demissa,non dimissa constet legendum, quemadmodum etiam in iis exemplis quæ ex Varrone & Cicerone perperam & corruptè huc erant adducta.

Dimissoriæ literæ, inquit Modestinus, sunt quæ vulgò Apostoli dicuntur, quòd per eas causa ad eum qui appellatus est, dimittitur.l.vnica.ff. De libel.dimis.

Dimoueo,ues, Idem quod remoueo, suo loco manere non sino, & de proposito deduco, ἀπολείπω, διακινέω, ὅτι τῶν ἰδίων χώρων, ἀπὸ τῶν φρουμάτων ἐκβαλῶ. Virgil.lib.1.Georg.Agricola incuruo terram dimouit aratro. Cicero pro Cecinna, Dimouerit enim & depelli de loco necesse est eum qui deiiciatur.Idem in Paradoxis,Voluptas quo est maior, eo magis mentem ex sua sede & statu dimouet. Plautus Persa, Dicat quod quisque vult,ego de hac sententia non dimouebor.

Dimulgo,gas,Diuersè publico. διφράω. Cice.Appio,Quare visum est occultius agendum, neque vllo modo dimulgandum. Ita enim nonnulli legunt:certum tamen est ibi potius legendum esse diuulgandum.

Dimyxos, δίμυξος, Lucerna duo habens ellychnia. Μύξα enim Græcis nares dicuntur, & canaliculi in lucerna narium modo eminentes, quibus ellychnia inseri solent.Vnde & Polymyxos, lucernæ quoddam genus dicitur,ab ellychniorum multitudine.

DYNAMENE,es, δυναμένη, Nympha niarina, Nerei & Dorides filia, ita dicta ab eo quòd in mari plurimum polleat. Hesiodus in Thæogon. Δωρὶς τε, Πρωτώ τε, Φερουσά τε, Δυναμένη τε.

DINARCHVS, Δείναρχος, Corinthij ciuis nomen est, apud Plutarchum, qui Polyperchontis fraude fuit interemptus.

DINDYMENE, Δινδυμήνη, & Dindyme,dicitur Cybele,quòd in Dindymo Phrygiæ monte eius sacra fierent.Martial. lib.8, Non per mystica sacra Dindymenes lurat Gellia.

DINDYMVS,penul.corre. Δίνδυμα,τὰ,in singulari mascu.gene.in plurali neut.luga sunt montis Idæ Phrygiæ,matri deûm dicata.Propert.Dindymus & sacræ fabricata inuenta Cybellæ. Virgil. lib.9. Aeneid. O verè Phrygiæ(neque enim Phryges)ite per alta Dindyma,vbi assuetis biforem dat tibia cantum.

DINOCRATES, Δεινοκράτης Messenius fuit, lasciuia, luxuria, vitæque incontinentia insignis, cui tamen alioqui in arduis negotiis suscipiendis non deesset animus. Hic quum quodam die in multam noctem produxisset conuiuium,habitúque muliebri sumpto,coram conuiuis saltasset: die adiit Quin. Flaminium , penes quem tum summa potestas erat, ostendens,si sibi daretur præsidium, posse se Messanam ad defectionem solicitare. Admiratus Flaminius in homine tam effœminato tantam audaciam,De his(inquit)postea videbimus. Te verò miror vina tractare, saltare , & mulierem mentiri posse , quum rem tantam animo audeas concipere.

Dinumero,as,Idem quod numero. ἀριθμῶ. Plautus Epid.Quia patrem prius denuenire se non vult,neque conspicari,quàm id argentum quod debet,dinumerauerit.Idem Rud. Mille nummos dinumeraui. Terenti. Adel.Iube nunc iam dinumeret Babylo illi viginti minas.

Diobolares, διβόλαι, Meretrices dicuntur quæ duobus obolis conducuntur,inquit Festus.Plaut.in Pœn.Seruulorum sordidorum scorta diobolaria.

DIOCLES, Διοκλῆς, Athenienſis,antiquæ Comœdiæ scriptor,cuius fabulas nonnullas commemorat Athenæus. ¶ Diocles item medicus Carystius , Darij Hystaspis tempore , qui & commentarios quosdam de re medica scriptos reliquit.

DIODORVS , penulti. product. Διόδωρος , cognomento Chronus , Dialecticus ex Iasso Asiæ ciuitate fuit,vt Strabo est autor libro 14, qui Platonis tempore Euclidem audiuit.Dictus Chronus ab Apollonio Chrono eius præceptore. cuius vt famam obscurauit , ita & cognomen vsurpauit. Dialecticus etiam appellatus, quòd (vt ait Laertius) primus inuolucrum differendi genus inuenerit. Hic apud Ptolemæum Soterem commorans , quum aliquando inter epulas à Stilpone sermones quosdam dialecticos propositos extemplo nequiuisset exsoluere , & ob id à rege per iurgium Chronus appellatus esset,conuiuium deseruit:ac ædito per otium super ea propositione libro , ex animi mœrore extinctus est. Autor Diogenes Laërtius. ¶ Fuit item Diodorus quidam Stoicus Philosophus,vtroque lumine orbus , cuius sic meminit Cicero in Bruto , Eram cum Stoico Diodoro , qui quum habitasset apud me , cum Quinto vixisset,nuper est domi meæ mortuus,à quo quum aliis rebus, tum studiosissimè in dialectica exercebar. ¶ Diodorus Comicus Poëta , cuius Comœdias enumerat Athenæus. ¶ Diodorus Alexandrinus, filius Pollionis Philosophi eius qui composuit Dictionarium Atticum. Floruit Adriani temporibus.Suidas. ¶ Diodoros præterea duos è Lydia Tyberij tempore Strabo commemorat,ambos oratores. Præterea fuit & Diodorus Siculus nobilissimus historicus qui variam historiam libris quadraginta conscripsit , quam bibliothecam nominauit. Floruit Augusti temporibus. ¶ Diodorus Tarsensis, præsul, cuius meminit Hieronymus,& Suidas.

Dicœcesis,cum œ diphthongo,penulti.produc. Διοίκησις, Latinè gubernatio , administratio , dispositio , siue iurisdictio : à διοικῶ, guberno, tueor. In iure itaque ciuili Dicœcesis pro prouincia accipitur, libro 1. Cod.de Priuat.carcer.Ad eundem etiam modum accipit Cicero in Epist.Vt me illarum omnium dicœcesium quæ cis Taurum sunt,omnium que earum ciuitatum magistratus , legationésque conuenirent. In Patrum autem Decretis solet hæc vox ad Episcoporum munus deflecti.In primitiua enim Ecclesia Episcopi iudicia non exercebant, sed sacra tantùm administrabant. Quo fit vt quemadmodum territorium,Præsidis est:sic dicœcesis Episcopi,quatenus ius administrandi sacra habet.

Dicœcetes, Διοικητὴς, Qui procurationem regiam , vel magnatis alicuius susceperit.Cicero pro Rabirio, At dicœcetes fuit regius. Latinè dispensatorem dicere possumus.

DIOGENES , penulti. corrept. Διογένης, Nomen philosophi Cynici celeberrimi Antisthenis discipuli , de quo scribitur , quòd quum Antisthenes nullum discipulorum reciperet , & perseuerantem Diogenem remouere non posset , nouissimè claua minatus est , nisi abiret. Cui ille subiecisse dicitur caput , atque dixisse , Nullus tam durus baculus erit qui me à tuo posset obsequio separare,Vtebatur Diogenes palliolo duplici propter frigus,peram pro cellario habuit, secúmque portabat clauam ob corpusculi fragilitatem , qua iam senex membra sustentare solitus erat. ἡμιβίου (vt scribit Hieronymus) hoc est in diem viuens vulgò appellatus est , quòd omni abiecta solicitudine cibum suum in singulos dies emendicaret. Habitauit autem in portarum vestibulis,& porticibus ciuitatum : quúmque se contorqueret dolio , volubilem se habere domum iocabatur,& se cum temporibus immutantem. frigore enim,os dolij vertebat in Meridiem:æstate,ad Septentrionem: & vtcunque sol se inclinauerat , Diogenis præterium vertebatur. Ferunt accedentem Alexandrum rogasse ne sibi apricanti à sole obstaret. Obiit fermè nonagenarius. Hic (vt autor est Cicero libro primo.Tuscula.)iussit cadauer suum inhumatum abiici.quærentibúsque amicis, volucribúsne & feris corpus suum dilaniandum vellet relinqui : Minimè, inquit: sed bacillum apud me , quo illas abigam ponitote. irridens nimirum amicorum præposteram curam,qui tantopere de humatione cadaueris omnis sensus expertis erant soliciti:quasi magnum quiddam interesset, à ferísne , an à vermibus absumeretur. ¶ Fuerunt alij quatuor Diogenes,quorum vnus fuit Apolloniates Anaximenis auditor, temporibus Anaxagoræ : alius Sicyonius, qui Peloponnesiaca scripsit : alius Stoicus ex Seleucia,qui Babylonius ob vicinitatem dictus fuit : alius Tarsensis, quæstionum Poëticarum scriptor. Sed in Cynicum Nicanor tale epigramma inscripsit, Διογένε, πάγι, πάγι τὸ βαβίον μέσον : τὸ δὲ σὸν βάβι μὴ λυπῶ ἐδάξ. ¶ Postremo fuit & Diogenes Laërtius qui de vita & moribus philosophorum opus scriptum reliquit.

DIOGENIANVS, Διογενιανὸς , Heraclensis insignis grammaticus fuit Adriani temporibus , qui dictionarium Græcum per alphabeti ordinem conscripsit.Autor Suidas.

DIOGNETVS, autore Plinio libro 2.capi.17, Διόγνητος, fuit vnus itinerum Alexandri regis mensor. ¶ Alius fuit sub Antonino philosopho pictor egregius : de quo Iulius Capit. ¶ Alius Clitomachi Pœni pater, qui successit Carneadi : antea Asdrubal nominatus. Fuere & alij huius nominis.Dicitur autem Diogneus per syncopen pro Diogenetus , Διογένητος, hoc est Ioue genitus.

DIOMEDA, Διομέδη, Phorbantis filia fuit, quam Achilles ex Lesbo raptam concubinam habuit.Homerus lib.9.Iliad.

DIOMEDES, Διομήδης, Rex Aetoliæ, Tydei & Deiphyles filius , qui cum reliquis Græcis ad Troiam profectus adeò strenuè se gessit , vt post Achillem & Aiacem Telamonium fortissimus haberetur. Nam præter occisos à se reges, & singulares pugnas aduersus Hectorem & Aeneam, aliósque insignes Troianorum principes , & captos Rhœsi equos , Palladiúmque Troianis subtractum , Martem quoque in eo bello vulnerauit , Venerémque in dextra manu , dum Aeneam protegere vellet. Quamobrem dea indignata , Aegiale vxori eius tantam libidinem immisit , vt cum Cyllabaro Scheleni filio concumberet. Qua re cognita Diomedes domum reuerti noluit , sed in Apuliam profectus , regni partem à Dauno accepit ; ibique Arpos condidit. Quidam ferunt Diomedem ab Aenea dolo occisum , eiúsque socios ob peremptum regem in aues diomedeas , vel (vt Græci vocant) heroidas , mutatos. Horatius libro primo, Sermo. Qui locus à forti Diomede conditus olim , &c. ¶ Diomedes alter rex Thraciæ, qui dum equos suos humana carne aleret in Tyrida oppido truculentus , ab Hercule equis ipsis ad deuorandum obiectus est. Ouidius in Ibin , Vt qui Threicij quondam præsepia regis Fecerunt dapibus sanguine lenta suis. Idem 9. Metamorpho. Quid quum Thracis equos humano sanguine pingues , &c. ¶ Fuit & Diomedes grammaticus multi ingenij vir.

DIOMEDEAE insulæ, Διομήδους νῆσοι, duæ è regione Gargani sunt : quarum altera habitatores habet , altera deserta est , vbi disparuisse aiunt Diomedem , & socios eius ob dolorem in aues conuersos , quæ ob id Diomedeæ vocitatæ sunt. Has Iuba Cataractas appellat. Dentes eis esse dicuntur,oculi igneo colore, cæterò corpore candidæ sunt, quæ in sola Diomedea insula visuntur.

Diomedei campi , Διομήδειαι πεδιάδες, vocati sunt in Apulia,qui in diuisione regni quam cum Dauno fecisse dicitur, Diomedi cesserunt.

DION, Δίων, Nomen proprium Syracusani nobilis,qui adeo Platonẽ amauit, vt se eidem totum traderet. Hic patriam asseruit in libertatem, expulso Dionysio tyranno.De quo Plutarchus refert,quòd quum Calippum, cui omnium vni maximè fideret, insidias sibi tendere accepisset, cũ arguere passus non est,Mori, inquiens, longè præstare quã viuere,vbi non hostes solùm,sed etiam amicos cauere oporteret. ¶ Dion Cassius, patria Nicæus historicus,scripsit Romanã historiam libris LXXX. Præterea res gestas Traiani principis, vitam Arriani philosophi.Autor Suidas. ¶ Dion Prusieus,sophista & philosophus , cognomento Chrysostomus,prodibat in publicum amictus pelle leonis. Apud Traianum plerunque vixit,cuius familiaris fuit,eodémq; curru dignatus. Scripsit pro Homero contra Platonem libros IIII.De virtutibus Alexandri magni libros decem.Præterea An mũdus esset interiturus.De comæ laudibus. De laudibus Herculis.Hæc Suidas.

DIONEes, Διώνη, Vna ex nymphis , Oceani & Tethyos filia, (vt quidam perhibent) Veneris ex Ioue mater. Vnde & Dionæa , Διωναία dicta est. Virg.3.Aen.Sacra Dionææ matri diuisque ferebam.Et alibi , Ecce Dionæi processit Cæsaris astrum.

DIONYSIAS, Διονυσιάς, Insula est quam aliter Naxum vocant,Ovinearũ fertilitate sic dicta. ¶ Est & gemma, mistis nigro rubentibus maculis, quæ in aqua trita saporẽ vini facit.Ebrietati resistere existimatur. Plin. lib.37.cap.10.

DIONYSIOPOLIS.pen.corr, Διονύσου πόλις Stephano , Thraciæ vrbs est,autore Plinio lib.4.cap.11,& Mela lib.2.

DIONYSIVS, Διόνυσος , Dictus est Bacchus : & Dionysia , τὰ Διονύσια, Bacchanalia,Bacchi festa. ¶ Fuit & hoc nomine philosophus Heracleotes, Zenonis Stoici auditor,qui quum renum morbo laboraret , cruciaretúrq; cruciatu impatibili,succumbens dolori clamabat, falsa esse quæ à Zenone didicerat. Zeno enim , & Stoici hoc omnes habent dogma, dolorem scilicet non esse malum,sed indifferentem. ¶ Fuerunt præterea hoc nomine duo Syracusanorum Tyranni , quorum superior quum Carthaginienses tota Sicilia expulisset : & bonam partem maritimæ Italiæ in ditionem suam redegisset , tandem à Carthaginensibus superatus,suorum fraude occiditur. ¶ Huic successit filius eiusdem nominis , qui quum ciuitatem Syracusanam cædibus replesset , expulsus est. Iterúmque receptus,quum crudelior in dies fieret,rursus extorris Corinthum in exilium proficiscitur:vbi in sordidissimum vitæ genus descendit , in popinis lupanaribúsque residens , vt contemnendus magis, quàm metuendus videretur. Nouissimè se ludi magistrum professus, pueros in triuio docebat : vt quoniam viris imperare non poterat , saltẽ pueris imperaret.Erat enim eruditus , vtpote Platonis auditor olim. Interrogatus iam exul,quid ei philosophia profuisset, sapienter respondit,Vt æquo animo ferrem talem fortunæ mutabilitatem.Regnauit hic annis triginta octo.Plutarchus autor est, regiam Dionysij puluerulentã fuisse, propter eorũ multitudinẽ qui geometricas in pulnere figuras describebant. Ambo tamen & pater & filius philosophi, Platonem præceptorem audierunt. ¶ Dionysius dialecticus, è Bithynia commemoratur Straboni libr.11. ¶ Dionysius Corinthius,vt Suidas scribit : vt alij, Afer,ex Byzantio Africæ ciuitate,temporibus Augusti scripsit Geographiam versibus hexametris. ¶ Dionysius Alexãdrinus Grammaticus, pertenit ad Traiani tẽpora, cuius bibliothecæ & epistolis præfuit:præceptorem habuit Chæremonem philosophum:cui in schola Alexandrina olim successit.Autor Suidas. ¶ Dionysius Milesius historicus , scripsit res Persicas,& quæ post Darium secuta sunt , aliáq; à Suida commemorata. Philostratus hunc inter sophistas annumerat , cúmque tradit Adriano principi, ob ingenium acceptum fuisse , à quo Satrapes factus, adscriptúsque inter equites. ¶ Dionysius Halicarnasseus,Augusti temporibus Romanam scripsit historiam,vt Suidas testatur : scripsit etiam de characteribus antiquorum oratorum, Præterea de compositione orationis, & elocutione, quomodo fiant Epithalamia, Epitaphia, Panegyrici,quæ Theodorus Gaza in Latinam orationem conuertit. ¶ Dionysius, Heraclionis filius,tyrannus apud Heracleam & Antiochiam regnauit,vt autor est Strabo lib.16. ¶ Dionysius Areopagita, Præsul Atheniẽsis,Pauli discipulus,vt scribitur in Actis Apostolorum,solus Paulo concionante è Philosophis qui aderant credidit. Hic quum esset in Aegypto,quò se disciplinæ causa contulerat,videretque eclipsim nulla ratione,quum Christus passus est, vnà cum Apollophane sophista præceptore suo dixit, Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina dissoluetur. Scripsit ad Timotheum præsulem Ephesi, de Diuinis nominibus libros XII. de Hierarchia cælesti, de cælestibus ordinibus:præterea alia complura opuscula,vt autor est Suidas. ¶ Dionysius,Corinthiorum præsul sub M.L.Antoninis doctrina,sanctitatéq; clarus,scripsit epistolas quasdam valde laudatas , vt autor est Hieronymus. ¶ Dionysius , præsul Alexandrinus, Origenis discipulus, cuius operum meminit Hieronymus.

Dionysia,orum, Διονύσια, Festa erant Athenis in honorem Dionysij instituta,quæ & Bacchanalia vocantur. Ea erant duplicia : altera vetustiora, quibus sacra fiebant in Acropoli , (vbi antiquissimum erat Dionysij templum,quod in Limnis dicebatur) idq; duodecimo die mensis , quẽ illi ἀνθεστηριῶνα vocabant.Altera recentiora,quæ & Asiyca ἀγρωνία dicebantur,hoc est vrbica, quæ in noua vrbe celebrabantur , quæ sub Acropoli sita fuit.

DIOPHANES, pen. corr. Διοφάνης, Nomen viri Bithynici de quo Columella,Diophanes Bithynus Vticensem totum Dionysium Pœni Magonis interpretem,per multa diffusum volumina,sex epitomis circunscripsit. ¶ Diophanes item Mitylenæus, Rhetor fuit insignis,Gracchorum præceptor. Cicer.in Bruto,Fuit Gracchus diligentia Corneliæ matris à puero doctus,& Græcis literis eruditus. Nam semper habuit exquisitos e Græcia magistros,in eis iam adolescens Diophanem Mitylenæũ Græciæ temporibus illis disertissimum.

Dioptra, Διόπτρα, Instrumentum Geometricum,per quod altitudo, longitudo , latitudóque etiam ex longinquo prospicitur. Huiusmodi sunt instrumenta aquarum dicata librationibus, vbi per ducendæ ad mœnia sunt. Dicta dioptra à verbo Græco Διοπτεύω , quod est dispicio. Vnde Dioptice dicta est ea astrologiæ pars quæ Solis,Lunæ,cæterorúmque locorum distantias per instrumenta inuestigat. Vulgus Perspectiuam vocat.

DIORCTVS, Διώρυκτος, locus est Acarnaniæ , trium stadiorum longitudine , vbi Leucadia insula olim opera accolarum à continenti fuit abscisa,eidémque reddita ventorum flatu congeriem arenæ accumulantium.Autor Plinius lib.4.cap.1.

Dioryges, διώρυγες , Sunt fossæ manu factæ in Aegypto , ad Nili aquas in agros deriuandas : qua dictione vtuntur Pomponius & Strabo.

DIOSCORIDES, Διοσκορίδης, Anazarbeus medicus,M.Antonij & Cleopatre familiaris,cuius extant de Materia medica libri V I.Item de Letalibus venenis,eorúmque antidotis liber 1. De morsu canis rabidi liber 1. De notis, quæ morsus siue ictus venenatorum animalium sequuntur, lib.1.De eorum curatione liber 1.

DIOSCORIVS, Διοσκόριος, Myræus , Grammaticus , præfectus Prætorij Leonis Imperatoris,ac præceptor filiarum eius.Autor Suidas.

DIOSCORON Insula est in finibus Italiæ, cregione Lacinij promontorij, x.m. passuũ distans à continenti.Plin.lib.3 cap.10.

DIOSCVRI, Διόσκουροι, ἢ Διόσκοροι, à Græcis dicuntur Castor & Pollux, quasi Iouis filij. Antiquitas credidit hos salutares esse nauigantibus , si gemini apparerent (apparent autem ignis specie , antennæ aut malo insidentes)contrà tristes,si singuli apparerent. Διόσκουροι, id est Dioscuri,apud Græcos (inquit Cic.lib.3.de Nat.deor.) multis modis nominãtur.Primi tres qui appellantur Anaces,Athenis ex rege Ioue antiquissimo & Proserpina nati , Tritopatreus,Eubuleus, Dionysius.Secundi Ioue tertio nati ex Leda , Castor & Pollux. Tertij dicuntur à nonnullis Aleo & Melampus, Emolus,Atrei filij, qui Pelope natus fuit. Hæc Cicero.

DIOSCVRIAS,Διοσκουριάς, Vrbs fuit in Colchide,nunc deserta,quondã adeo clara,vt nonnulli prodiderint,in eam trecentas nationes quæ dissimilibus linguis vterentur , descendisse , & postea à Romanis centum triginta interpretibus negotiationem ibi gestam fuisse. Autor Plinius lib.6.cap.5.

DIOSPOLIS, Διὸς πόλις, Aegypti ciuitas,Hecatompylos quandoque dicta ab Osiri & Iside condita. Sunt & aliæ locis aliis nomine in Aegypto quatuor præter hanc pusillæ ciuitates. Stephanus etiam alias duas commemorat eiusdem nominis vrbes,quarum alteram in Lydia, alteram in Palæstina collocat.

Diotæ,siue Dyotæ, Διῶται, ἢ Δυῶται, sunt vasa,seu dolia fictilia,duas ansas habentia,& ad seruanda vina accommoda. Horat. Deprome quadrimum Sabina, O Thaliarche,merum diota.Alij malunt scribere per y. Dictæ diotæ à binis auribus,siue ansis,quæ Græci ὦτα appellant.

DIOXIPPVS, Διόξιππος, Nobilis athleta,quem Plinius lib.35.cap.11.refert,citra pulueremex Olympio victoriam reportasse. ¶ Alius ciusdẽ nominis Poëta comicus , cuius fabulas commemorat Suidas. ¶ Alius miles Alexandri Magni, mira fortitudine , qui prouocatus à Corrago milite item Macedone,clava eum occidit.Autor Aelianus.

Dipelus,quod hic corruptè legebatur,vide DIPOENVS.

DIPHILVS, Δίφιλος, Architectus fuit,in perducendis ad finem operibus tardissimus : adeò vt locum fecerit prouerbio , Diphilus Diphilo tardior.Cic.ad Q.Fratrem lib.3.Apud herum rectè erat : in Manliano offendi Diphilum Diphilo tardiorem.Locus erit prouerbio , quoties volumus significare aliquem natura tardum, magnum solitæ negligentiæ cumulum adieciſſe.

Diphris, δίφρος, Gemma est duorum generum,candida & nigra, mas & fœmina,genitale vtriusque sexus distinguente linea. Autor Plinius lib. 37.cap.10.

Diphryges, διφρυγίαι, Materia quædam terrea , quæ in metallis æris inuenitur,aut in ipsis etiam conchis,in quibus æs expurgatur. Tres eius à Dioscoride enumerãtur species.Primùm in metallicis solius Cypri specubus inuenitur , luti speciem referens : deinde primùm sole siccatur: mox etiam adhibitis sarmentis torretur : vnde & nomen accepit , quòd bis quasi frigatur. Alterum perfecti æris quasi subsidens fæx est , & sub eadmia inuenitur in fundo vasorum,in quibus æs excoquitur. Tertium fit ex lapide pyrite,tandiu vsto , donec fandarachæ colorem acquirat. Vide Dioscoridem libr.5,& Galenum lib.9. Simpl. Plinius accusatiuum diphryga effert,tanquàm à nominatiuo diphrys. Ita enim habet libro 34.capit.13.Facilè ab ea discernitur, quam in iisdem officinis diphryga vocant Græci,ab eo quòd bis torreatur. Et paulo pòst, Id quod excocto superſit,diphryga vocant.

Diphthera, διφθέρα, Pellis Amaltheæ capræ , in qua dicitur Iupiter res humanas describere. ¶ Item pastoritium ex pellibus vestimentũ,quod quidam rhenonem, nonnulli etiam betam appellant. ¶ Diphtheræ ité dicebantur stragula quædam pellicea quæ in superiori nauis pauimento extendebantur.

Dihthongus, δίφθογγος, Est conglutinatio duarum vocalium in eadem syllaba , vim suam seruantium : ita dicta quòd duarum in ea vocalium sonus audiatur. ¶ Sunt autem apud Latinos quatuor, æ.œ,au, & eu : in quibus omnibus vtraque vocalis vt scribi debet,ita & proferri.

Diplois,idis, Διπλοῒς, Vestis duplicis genus, vt ex ipso statim etymo apparet : nam quod nos duplex,Græci διπλοῦν appellant.

Diplomata, διπλώματα , Literæ dicuntur principum signis obsignatæ, quales sunt quas literas patentes,aut bullas Pontificias vocant.Cicer.ad Baldum , Diploma statim non est datum. De literis Cæsaris intelligit, quibus Balbus restituebatur.Suet.in Augusto, In diplomatibus libellis, & epistolis signandis initio sphinge vsus est , mox imagine magni Alexandri. Græci διπλοῦν dicunt duplum.Vnde videtur,diplomata fuisse literas complicatas,& lino traiecto obsignatas.

DIPOENVS,& SCYLLIS,in Creta insula geniti , etiam tum Medis imperantibus , priúsque quàm Cyrus in Perſis regnare inciperet , hoc est Olympiade circiter 1. primi omnium marmore sculpendo inclaruere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Primùm Sicyonem se cõtulere,quæ diu fuit officinarum omnium metallorum patria,vt ait Plin.lib.36.cap.4.

Dipondium,& Dipondius,siue Dupondiũ & Dupondius,à duobus ponderibus dicitur. nam (vt Varro docet) duos asses pendebat. Dipondij itaque valor , si ad Gallicæ pecuniæ æstimationem redigatur , erit octo denariolorum. At verò numus libralis , & dupondium , numus bilibris dicebatur.Plin.lib.33.cap.3, Libralis, vnde etiam nunc libella dicitur, & dupondius appendebatur assis.

Dipondiarius,a,um. Plin.lib.34.cap.2, Et orichalci bonitatem imitatur in festertiis,dipondiariisque Cyprio suo assibus contentis. Col.lib.4. cap. 30, Perticæ cacuminum modicæ plenitudinis , quæ tamen dipondiarij orbiculi crassitudinem non excedant,optimè panguntur.

Dipsacon, Δίψακον, Spina alba.quæ & aspalathus, & diaxylon nominatur,teste Plinio lib.24.cap.13. ¶ Est item dipsacon medicis,renum quidam affectus, maximam inducens sitim. Alio nomine diabetes, διαβήτης. Appellatur à quibusdam etiam vrinæ profluuium : eo quòd potus statim effluat,nulla penè in corpore mutatione accepta.

Dipsas,adis, Δίψας,Serpentis genus viperæ simile : à δίψῳ sitio dictum. Suo enim morsu humorem omnem consumens,sitim maximam inducit.Vide Lucan.libr.9. ¶ Est item dipsas, lenæ cuiusdam nomen apud Ouid.lib.3 Eleg.Est,inquit,quædam(quicunque volet cognoscere lenã, Audiat) est quædam nomine Dipsas anus.

DIPSON,ontis.Fluuius est Ciliciæ ex Tauro profluens.Lucan.lib.8, Tauróque videt Dipsonta cadentem,&c.

Diptota,pen.prod. Δίπτωτα. Dicuntur nomina duos tantum casus habentia. Sic triptota,tetraptota, pentaptota quæ habent tres , quatuor, & quinque casus.

Diradio, as, Est ad radiorum figuram compono. Columella , Validam ergo vitem in ramos diducere censeo , & traducibus dispergere, atque diradiare.

Diræ,arum, vide DIRVS.

DIRCAEVS, cum æ diphthongo, Διρκαῖος , Dicitur Aonius , siue Thebanus.Nam pars Bœotiæ in qua fons est Dirce, Dircæa cognominata est. Et apud Virgilium,Amphion Dircæus dictus est.id est Thebanus.

DIRCE, Δίρκη, Nomen mulieris, Lyci Thebarum regis vxoris, quam ille duxerat repudiata Antiopa.Sed hæc verita ne Antiopam reuocaret, impetrauit à marito vt posset illam in vinculis detinere. Antiopa verò tẽpore partus soluta, gemelios quos ex Ioue conceperat (vt suprà dictum est)peperit,Amphionem videlicet & Zetum, qui postea Lycum interfecerunt, Dircen verò caudæ indomiti equi alligarunt,quæ diu ita per terram raptata , tandem deorum commiseratione in sui nominis fontem conuersa est,non procul à Thebis. Proper.libr.3, Tu reddis pueris matrem,pueriſq; trahendam Vinxerunt Dircen sub trucis ora bouis. Luca. lib.3.Fatidica Cephisos aqua, Cadmeáque Dirce.Ab hoc fonte Thebani dicti sunt Dircæi. ¶ Alia fuit Dirce Babylonia,quæ sua forma tumés quum Palladi conuiciaretur,inter lauandum in piscem conuersa est.Ouid.lib.4. Metam. Dirce quam versam squamis velantibus artus Stagna Palæstini credunt coluisse figura.

DIRCENNA, Fons est gelidissimus in Hispania Tarraconnensi , nõ procul à Bilbili.Martial.lib.1.Auidam rigens Dircenna placabit sitim.

Diribitorium, Locus erat in quo recensebatur exercitus , & stipendia militiæ numerabantur : à diribendo,hoc est distribuendo. Vnde & diribitores,id est distributores. Cicero post Reditum suum ad Senatum, Quando,inquit,illa dignitate tot rogatores,diribitores,custodésque vidistis? Hoc est diuisores, distributorésque, qui inter tribus viritim pecuniam diuiderẽt. Plautus in Aulul. curiarum magistros appellauit. ¶ Diribitorium etiam locus dicebatur in quo ministri versabantur:& diribitores,ministri ipsi dicti sunt. Apul.lib.2.de Asin.Diribitores plusculi,splendidè amicti, fercula copiosa scitulè subministrata. Plinius in Epist. prædagium videtur appellare. ἀπὸ τῶν παιδῶν, id est à pueris, & ministris.

Dirigeo,ges.gui,Præ frigore, aut timore.aut alio casu viribus destituor. πήγνυμι, συμπαγνύω.Virg.lib.8.Aene.Diriguit visu in medio,calor ossa reliquit.id est præ terrore rigidus factus est. Idem 3.Aenei. At sociis subita gelidus formidine sanguis Diriguit.

Dirigo,gis,pen.corr.ex di & rego, Significat obliquum emendo,& rectũ facio , ὀυθύνω , συνεύθυνω, Plin.in Paneg. Nam vita principis censura est, eáque perpetua : ad hanc dirigimur,ad hanc conuertimur : nec tam imperio nobis opus est quàm exẽplo.Cic.3.de Orat.Nec sunt hæc rhythmorum aut musicorum acerrima norma dirigenda.Planc.Ciceroni,Ad Mutinam ſter dirigerem,Virgil.7.Aeneid. Direxere acies. Vbi Seruius, ordinarunt in latitudinem.

Directus,participium : vt,directi pedes,directum iter,directus ordo.Cato cap.18,Arbores ad stipitem primùm directos pedes sedecim. Cicero de Nat.deor,Flexuosum iter habet, nequid intrare possit, si simplex & directum pateret.Cice.pro Cecin.Eius autẽ fundi extremam partem oleæ directo ordine definiunt.

Directè,siue Directò,aduerb. ἰθὺ ὀδέωτ. Cice.in Part. Alterum ad fidem directò spectat.Ibidem,Vt quum semel dictum sit directé.

Directarii,Fures appellantur ij qui in aliena cœnacula se dirigunt furandi animo,iisque seuerius quàm fures puniendi sunt. Vlpian.de iniur. & famos.libel.l.Saccularij.Sunt tamen qui hoc loco apud Vlpianum Diætarios malint legere,quòd fures huiusmodi in alienas diætas soleãt transcendere.Vide in dictione DIAETA.

Dirimo,is.penult.correp.diremi,diremptum,ex di & emo, interposita r. siue ex dis & emo, in r mutata,componi videtur. διαλύομαι, διάιρω, ἀναιρῶ, διαλαμβάνω.Significat autem diuidere,siue separare : vt quum quis se medium ponit inter concertantes, siue aliud quippiam quomodocunque componit,aut separat. Plaut.in Amph. Sed prælium id tandẽ diremit nox interuentu suo. Virgil.5. Aeneid. -& prælia voce diremit.

¶ Sic dirimere litem,id est dissoluere & decidere. ¶ Dirimere tempus, est differre.& in aliam diem aliquid reiicere : pro quo etiam diffundere diem veteres dixerunt.Cicero de Diuin. Quid enim habet aruspex, cur pulmo incisus etiam in bonis extis dirimat tempus,& proferat diẽ? ¶ Aliquando dirimere ponitur pro destruere. διαλύω, διασκήπτω. Sallust.Quia nondum frequentes armati conuenerant,ea res consilium diremit.

Diremptus,us,ui,Separatio. Cic.1.Tusc.Est enim interitus quasi discessus, & secretio , ac diremptus earum partium quæ ante interitum iunctione aliqua tenebantur.

Diremptio, Productio temporis vel magistratus in aliud tempus. Cicero Plancio, Nihil iam est quod populo supplicetur, nihil quod diremptio, nihil quod supplicatio magistratuum , renuntiatio suffragiorum expectetur.

Diripio,pis, Depopulor, spolio, in diuersas partes rapio. ἅρπα καὶ φέρω, διαρπάζω. Cic.Atti.lib.3,Patriam non seruandam ad reditum nostrum, sed diripiendam,inflammandámque reliquimus.

Direptio,verbale,Cic.lib.2.Epist.Vrbs relicta direptioni atque incendiis.

DIRIS, Mons est Mauritaniæ, quem propter altitudinem, cæli columnã vocauerunt.Meminit Plin.lib.5.cap.1,vbi Dyris scribitur per y Græcũ.

Dirumpo, pis,variè rumpo , seu violenter scindo. διαῤῥήγνυμι. Plaut.in Curc. Geminos in ventre videor habere filios , nihil metuo,nisi medius dirumpar miser.Refertur quandoque ad animum.Cicer.ad Attic.lib.7, Dirumpor dolore.

Diruncino,as,pen.corr.Dissecco & dissipo.Tractum à runcinis,quæ maiores ferræ dicuntur, quibus fabri lignarij maiora ligna secant. Plautus Mil.vt lapide deruncinauit militem.

Diruncio, teste Festo , Idem quod depurgo. Verbum agriculturæ antiquum, à runca deductum , quod instrumentum est excidendis dumetis idoneum.

Diruo,is,Deiicio,euerto,atque destruo. καταβάλλω, καταπάλτω. Liuius lib.1.Fragor tectorum quæ diruebantur, vltimi à vrbis partibus audiebatur.Terent.in Adelp.Hanc in horto maceriem iube dirui.Liu.Legiones deinde ductæ ad diruendam vrbem.Cice.ad Q.Fr.lib.1,Multas abste esse liberatas vrbes,complures dirutas,ac penè desertas.

Dirus,a,um,Crudelis,sæuus,infestus,quasi deorum ira immissus. ἀναῤῥεῖς, κακαμοῖρος. Virgil.3. Georg. Priusquam dira per incautum serpant contagia vulgus. ¶ Aliquando accipitur pro magno. Idem , Iam tum relligio pauidos terrebat agrestes Dira loci.

Diræ,Execrationes,& imprecationes sunt quæ in maleuolos effundebantur hortendæ,deos quosdam inauditos compellantes : quibus quieunq; deuotus erat,credebatur maximo affici infortunio.Cic.M. Crasso quid acciderit videmus,dirarum obnuntiatione neglecta. ἀραί.Diras imprecari,Græci ἀπορρῆσαι τὰς κακαμοιρικὰς ἀρὰς dicunt,& ἀρὰς ἀπορῆσαι καὶ φθονῆσαι ἀπαρᾶσαι. ¶ Sunt etiam Diræ inferorum Furiæ , quibus præcipuè ij qui sceleris alicuius sibi sunt conscij,credũtur exagitari.De quibus ita Virgil.lib.12.Aenei.Dicuntur geminæ pestes cognomine diræ,Quas & Tartaream nox intempesta Megæram Vno,eodémque tulit partu. ¶ Dicuntur autem in cælo diræ : Furiæ, ἐρινύες, in terris:Eumenides, εὐμενίδες, in inferis : vnde & tres esse dicuntur.

Diritas,Crudelitas. ὠμότης. Cice.in Vatinium, Quanquam sis omni diritate atque immanitate deterrimus.Idem 3.Tusc. Intelligi potest ex his fratribus qui in Adelphis sunt,quanta in altero diritas , in altero comitas. ¶ Morum diritas.Suet.in Tyberio, cap.21, Nec illud quidẽ ignoro aliquos tradidisse Augustum palàm nec dissimulanter morum eius diritatem adeò improbasse,vt nonnunquam remissiores hilariorésq; sermones superueniente eo obrumperet.

Dis,Præpositio disiunctiua,de qua suprà dictum est in DI.

DIS, ditis,Deus diuitiarum, qui à Luciano claudus fingitur in accessũ, in recedendo autem alatus , quòd diuitiæ longissimo tempore partæ , nisi cautè dispenses , quàm velocissimè elabantur. πλοῦτος. Fingitur etiam cæcus, quòd nullo prorsus iudicio indignissimũ quemq; maximè opibus oneret , dignioresprætereat. ¶ Dis etiam creditur esse inferorum deus,quòd diuitiæ ex intimis terræ visceribus effodiãtur.Græcè πλουτέων dicitur. ¶ Ponitur etiam Dis pro diuite , πλούσιος. Terentius in Adelph.Dis quidem esses Demea,ac rem tuam constabilisses. Hinc Dior & ditissimus.

Dito,as,Diuitem facio. πλουτίζω. Liu.1. bell. Pun. Castra militem ditauere.Plin.lib.35.cap.18,Quos enumerare iam non est,è sanguine Quiritũ & proscriptorum licentia ditatos.

Ditesco,Diues fio : vt,Præda ditescere.Lucret.lib.5,Horrea ditescunt.

Discalceo,as,Est calceos exuere. ὑποδέω. Suet.in Nerone , Circa cultũ, habitúmque adeò pudendus,vt comam semper in gradus formatã peregrinatione Achaica etiam pone verticem summiserit, ac plerunq; syntheſim indutus,ligato circum collum sudario,prodierit in publicum sine cinctu,& discalceatus.

Discapedino,as,pen.correp.à capedine fit.Significátque.refero , aperio. διάῤῥω. Apuleius , Hyagnis primus in canendo manus discapedinauit. Verbum est nouum Apuleio parente natum.

Discaueo, A Plauto vsurpatum est pro diligenter cauere. Ita enim legitur in Menæhmis,Dictum facesse elatum,& discaueas malo.

Discedo,dis,penul.produc.Recedo. ἀποχώρω. Plin.Facessite hinc,atque à nobis discedite. ¶ Interdum ponitur pro excipere. ἀποδέχεσθαι. vt si dicam,Quum discessi à parentibus,nemo est mihi te charior.id est patribus exceptis.Cicer.Lentulo, Sic tamen existimare te velim : quum à vobis salutis meæ autoribus discesserim,neminem esse cuius officiis me tam esse deuinctum non solùm confitear,sed etiam gaudeam. ¶ Interdum pro distendi,diuidi. χάσκω , διαῤῥήσσω, Cicero libro 3. Officio. Hinc ille Gyges inducitur à Platone , qui quum terra discessisset magnis quibusdam imbribus , in illum hiatum descendit. ¶ Discedere in sententiam,

sententiam , est alterius sententiam approbare. ψηφίζομαι. Mos enim fuit antiquorum,quum in tanto Senatorum numero , longum foret singulorum sententias audire, eos tantùm qui cæteris dignitate antecellebant,sententiam rogare. Deinde duabus tribúve iam dictis sententiis, reliqui illorum,quorum iudicio subscribebant,sedilia transibant.

Discessio,verbale,Idem significans quod abitus. ἀναχώρησις. Cicero 2.Officio. Eorum neque accessione melior vita fit, neque discessione peior. Ponitur interdum Discessio pro diuortio. Terentius in Andr. Nempe incommoditas denique huc omnis redit, Si cueniat (quod dij prohibeant) discessio. ¶ In foro quoque dicimus Discessionem fieri in sententiam alicuius , quum Sepatores è sua sede ad eum transeunt cuius sententiam approbant. Cicero 6. Verrin. Atque adeò quum iam non solùm discessio facta esset , sed etiam per scriptum, atque in tabulas relatum.

Discessus,us,ui,verbale à discedo,Idem est quod abitus. ἀναχώρησις. Cicero 5. de Finibus, Quinetiam quum decreuerit esse moriendum, tamen discessũ à suis , atque ipsa relinquenda luce moueatur. Discessum è vita, pro morte posuit idem Cicero libro 1. de Diuinatio. O præclarum (inquit) discessum è vita. ¶ Discessus terræ , pro terræ hiatu , & chasmate accipitur. Item discessus cæli,pro subita cæli disruptione, qualem nobis videmur videre , quum fulgura, aut coruscationes apparent. Cicero 2.de Diuinatio. Ita te nec terræ fremitus,nec cæli discessus, nec lapideus, aut sanguineus imber, nec traiectæ stellæ , nec faces visæ terrebunt?

Discepto,tas,Disputo,contendo, discordo, decerto : & cum præpositione DE ponitur. διαμφισβητέω, ἀμφισβητῶ. Cic.Famil.4,Postquam armis discepturi cœptum est de iure publico. ¶ Aliquando etiam moderor, compono, διαλαμβάνω, quod ad verbum è Græco dictum esse videtur. διαῤῥήδαν, διορίζωδαι, διακρινόμενον, vel(vt alij exponunt) iudico.arbitror,cognosco.In qua significatione accusatiuum regit.Cicer.pro Milone,Est iili est præpositus quæstioni.qui hæc iustè , sapientérque discesceptet. ¶ Est etiam alius huius verbi elegans vsus apud Ciceronem Famil.10,ad Plancum Imp.Quamobrem.inquit,quanquam in vno prælio omnis fortuna R. P.discepturi,quod quidem,quum hæc legeres,iam decretum arbitrabar fore : tamen ipsa fama,quæ de tua voluntate percrebruit,magnam es laudem conseeutus.Id est quanquam omnis Reipubl. fortuna de tui prælij exitu pendet.

Disceptator,Rei,sententiáque moderator,arbiter,iudex. διαιτητής. vt docet Cicero in Partition. ad filium, Nam aut auscultator est(inquit)qui audit,aut disceptator : id est rei,sententiáque moderator. Idem ad Sulpit.libro 13,Vt omnibus in rebus,& quæ in aliquam controuersiam vocarentur, te arbitro : & quod commodo tuo fieri posset, te disceptatore verterentur.

Disceptatrix.Cicer.4.Acad.Dialecticam inuentam esse dicitis, veri & falsi quasi disceptatricem & iudicem.

Disceptatio,Causa & lis. διαγωνισία, διάγωνισις. Cicer.2.de Diuin.Cum quibus omnis ferè nobis disceptatio contentióque est. Disceptatio,pro arbitratu & cognitione. Vlpian.l. Quum ij.parag.si cui.ff. de Transact. Hæc omnia habent disceptationem Prætoris : & pro vtilitate alimentarij accipienda sunt.

Discerno,is,discreui,discretum,Separo, diuido. διαλύω,διακρίνω. Cice. 3.Tuscul.Democritus alba & nigra discernere non potuit. ¶ Quandoque distinctè cognosco. διαγινώσκω. Terent.in Adelph.Quid hoc(malùm) infelicitatis? nequeo satis discernere, Nisi me credo huic esse natũ rei,ferundis miseriis. ¶ Discernere litem.Virgil.12.Aeneid.Saxum antiquum, ingens, campo qui fortè iacebat Limes agro positus , litem vt discerneret aruis.

Discretus,ta,tum,participium passiuæ significationis à discernor , vt διακεχωρισμένος.Discreta semina,apud Columellã,id est separata. Plin.lib. 15.cap. 30, Discretæ suis nominibus syluæ. Huius compositum protulit Plinius,Indiscreta propè specie fuere. id est indiferenti. ἀδιακρίτως. Valla exponit actiuè : vt sit Discretus,qui qualitates personarum ac rerum momenta discernit.Sed nullum attulit exemplum,nec vllum afferri posse arbitror,nisi in passiua significatione.

Discretio,nis,verbale,Separatio. διακρίσις. Lactant.libr.7, Quum vis aliqua vtrunque discreuerit : quæ discretio,mors vocatur. Autor ad Heren.lib.4.sic definit,Discretio nominatur,quæ rerum consequentiũ continet perspicuam & dilucidam cum grauitate expositionem. Aliquando pro delectu. κρίσις.

Discretè,aduerbium,non significat prouidè,aut sapienter(vt nonnulli existimant) sed separatim,& distinctè. χωρίς. Cic.lib.1. de Inuent. In præsentia tãtummodo numeros,& modos,& partes argumentandi confusè & permistè dispersimus : pòst discretè & electè in genus quodque causæ,quid cuique conueniat,ex copia hæc digeremus.

Discretim,aliud aduerbium.Varro de Re rust.libr.1.cap.3,Quoniã discretim de his rebus dicendum est.

Discrimen,penul.produc.Separatio,differentia. διαφορά. Cicero, Totúmque discrimen summi boni in ea rerum comparatione positum putat. Sallust.Laudamus diuitias prosequimur inertiam,inter bonos & malos nullum est discrimen.Accipitur etiam pro interuallo,siue distantia.Cic. delege agraria contra Rullum, Duo maria pertenui discrimine separata. ¶ Item pro diuisione, & capillorum diminutione quæ fit discernículo. κόσμημα. ¶ Et discrimen,certamen. κρίσις. Virgilius 5. Aeneidos. Post hos æquo discrimine Pistrix Centaurúsque locum tendunt superare priorem. ¶ Rursus Discrimen,periculum dicitur. κίνδυνος, ἀγών, Virgilius libro 1, Per tot discrimina rerum Tendimus in Latium. Cæsar.6.bell.Gall.Videt imminere hostes,atque in summo rem esse discrimine.

Discrimino,nas,pen.cor.Diuido. διαῤῥήγνυμι,διακρίνω. Cicero in Philip.Hetruriam discriminat Cassia.Lucr.libro 2,Sed forte putes animalia sola teneri Legibus his : quædam ratio discriminat omnes.

Discriminatus,participium.Distinctus.Liu.1.bel. Pun.Vigiliarum somníque nec die nec nocte discriminata tempora.

Discriminatim,aduerbium, Significat differenter , κεχωρισμένως. Varr. 1. de Re rust.Eadem de causa sunt quæ non possunt viuere, nisi in loco aquoso,aut etiam in aqua,& discriminatim : & alia in lacubus vt arundines in Aretino : aliæ fluminibus,vt in Epiro arbores alni.

Discriminale,Aeus est quæ crines diuidit ad concinnandum caput. καλαμίς. vt apud Efaiam,Discriminalia,& periscelides,& murænulas , & olfactoriola.

Discerniculum,Instrumentum quo mulierũ capillus discernitur.καλαμίς. Varr.libr.4.de lingua Latina , Discerniculum est quo discernitur capillus. Nonius.Discerniculum , acus quæ capillos mulierum ante frontem diuidit : dictum à discernendo. Transumitur & ad quæuis differentiã seu discrimen. διαφορά. Gellius lib.7, Tum comperi duas species helleborí esse,discerniculo colorí insignes,candidi & nigri.

Discerpo,pis,psi,ptum,ex dis,& carpo,In partes diltrabo,discindo. διασπάω, διασπαράσσω. Cicer.in Topi.Quum res quæ proposita est,quasi in membra discerpitur. Varro, Duabúque admotis quadrigis alligatu corpus,equis in diuersum iter concitatis,discerpsere.

Discerptus,participium.Cic.3.de Orat. Quæ complecti tota nequeũt,hæc facilius diuulsa & quasi discerpta contrectant.Liu.libr.1.ab Vrbe,Fuisse tum quoque aliquos,qui discerptum regem patrum manibus tũc quoque arguerent.

Discus,à Plinio libr.2.cap.25.accipi videtur pro cometa , siue simili alíqua aëris impressione. Eadem (inquit) breuiores, & in mucronem fastigiatas,xiphias vocauere, quæ sunt omnium pallidissimæ, & quodam gladij nitore,ac sine vllis radiis quos discus suo nomini similis,colore autem electro,rarò è margine emittit.

Discindo,dis.discidi,pen.corr.à dis, & scindo. καταῤῥήγνυμι, διασπάω. Discidi verò pen.prod.fit à discido,quod est compositum à dis,& cædo. Terent.in Adelp.Vide vt discidit mihi labrum. Idem in Eunuc.Vestem omnem misere discidit.Cicero pro Cælio,Discidit vestem:& sarcietur. ¶ Discindere amicitias.Cic.de Amic.Tales igitur amicitiæ sunt remissione vsus leuandæ,&(vt Catonẽ dicere audiui)dissuendæ magis,quàm discindendæ sunt.

Discissus,participium.Virgil.3.Georg. Discissos nudis laniabant dentibus artus.Stat.1.Syl.Hunc neque discisis cœpissent Pergama muris.

Discingo,is, xi,ctum , contrariam suo simplici habet significationem: quod cinctum est dissoluo. διαζώννυμι. Martial.lib.9,Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo. ¶ Nonnũquam etiam per translationem pro eneruare,seu confutare,vel etiam retundere accipitur. Vnde discingere dolos ratione,dixit Silius lib.7, pro eo quod dicimus,dolos ratione & consilio retundere. Discinxit(inquit)ratione dolos,fraudésque resoluit.

Discinctus,participium, ἄζωστος. Liu.8.bell. Pun.Distinctis gladiis discinctos destituit. Antiqui negligentes & desides appellabant discinctos, & intemperantes. καταῤῥᾳθυμοῦντας. contrà Accinctos, solertes, strenuos vocabant : quod à re ipsa deductum est,molles enim demissis,discinctísque vestibus vti solent : strenui verò atque industrij , quo sint ad res exequendas promptiores,succincti incedunt. Persius Sat.3, Non pudet ad morẽ discincti viuere Nacæ? Nepos discinctus,id est omni luxuria diffluens,Horat.Epod.Ode 1.Ouid.1,Amor.Ipse ego fegnis eram,discinctáq; in otia natus, Mollierãt animos lectus & vmbra meos. Liu.5. bel.Mac.Nihil primo aspectu contemptius : equi, hominésque paululi, & graciles : discinctus & inermis eques. Seruius, Discincti , inhabiles sunt militiæ : omnes enim qui militant,cincti sunt.Vnde discincti,ineffícaces & ignaui dicuntur : sicut econtrario præcinctos strenuos vocamus. ἀνῳζωμένους.

Discludo,dis,Excludo,separo. διακλέω. Cicero 1. Tusc.Perturbationes semotas à mente,& discłusas putat.Lucret.Cũ paribus iungi res, & discludere mundum.Cæs.7. bell.Gal.Qui Aruernos ab Heluetiis discludit. id est disiungit. ¶ Significat & separatim includere.Cicer.1.Tusc. Duas partes separe volui,ram & cupiditatem,quas locis suis discłusi : iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locauit. Varr.3. de Re rustic. capite 17, Hi loculatas habent piscinas , vbi dispares discłusos habent pisces.

Disco,is,didici,Propriè rem ignotam assequor meditãdo,vel ab alio docente apprehendo. μανθάνω, Plaut.in Trucu. Literas didicisti : quando scis,sine alios discere.Cice.4.Acad.Ab eo enim Stoico Dialecticam didicerat.Terent.in Adel.Pater esse dicit ab aliis qui verè sciunt. ¶ Huius composita sunt,Addisco,Condisco,Dedisco,Edisco,Perdisco,perfectè,seu valde disco : quæ vide suis locis.

Disciplina, Dicitur prout à discipulo percipitur. μάθημα, μάθησις, ἐγωγή. Doctrina verò est prout à doctore traditur. διδασκαλία. ¶ Accipitur autem & in malam partem. Plaut.in Bacchid. Eadémne erat hæc disciplina olim , quum tu adoleſcens eras? Ibidem , Tua disciplina nec mihi prodest,nec tibi. Et in bonam,pro bono viuendi modo in Repubi.Vnde Cicero quæritur se incidisse in perturbationem veteris disciplinæ. Sic apud Valerium Maximum caput est de militari disciplina:id est de obseruatione bonorum morum inter milites. ¶ Disciplina.pro instituto. Plautus in Asin. Eadem nos disciplina vtimur. ¶ Disciplinam pro secta philosophorum ponit Cic.5.Tusc.Omnes ferè Philosophi omnium disciplinarum,nisi quos à recta ratione natura vitiosa detorsisset,hoc eodem animo esse potuerunt. Doctus ex disciplina Stoicorum, Cicero de Clar. Orat. ¶ Disciplina pro bene viuendi exemplo. Plaut. in Mostel. Disciplinæ aliis eram.

Disciplinabilis,le.Ad Heren.lib.3,Aut siqua in re cohortabimur aliquem, cuius rei aliquam disciplinabilem scientiam poterimus habere, & quomodo,aut qua quidque ratione fieri oporteat ostendemus.

Discipulus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Discipulus,& in fœm.Discipula,Dicitur ille qui disciplinam ab alio percipit,imitator. φοιτητὴς,μαθητὴς,ὁμιλητὴς. Cice.2.Offic. Orator parum vehemens,dulcis tamen , vt Theophrasti discipulum posis agnoscere. Plaut.in Bacc.Magistróne quenquã discipulum minitarier? Nihil moror discipulos mihi esse tam plenos sanguinis.Plin.lib.10.cap.29,Audit discipula intentione magna & reddit.Plau.Aul.Continuò hercle ego te dedam discipulam cruci.

Disciplinosus,Dicitur qui tam bonas quàm malas artes facilè discit. ἁρμα θοῦ. Hinc in reprehentione dictus est disciplinosus gladiator à Catone. Ex Perotto.

Discobolus,pen.cor. Δισκοβόλος. Qui discum iaculatur, ἀπὸ τῦ βάλλειν τὸν δίσκον, id est à iaciendo disco. Quintil.libr.2,Quid tam distortum & elaboratum quàm est ille discobolus Myronis?

Discolor,pen.cor.adiectiuum,Quod est diuersorum colorum. πέπλος. Martial.lib.14,Discolor hic gemino calculus hoste perit. ¶Per translationem etiam accipitur pro disimili.Horat.li.1. Epist. Vt matrona meretrici dispar erit,atque.

Discolor,infido scurræ distabit amicus.

Disconuenio,Non conuenio. διαλείπω. Horat.1.Epist.–& vitæ discõuenit ordine toto. Idem , Non eadem miramur , eò disconuenit inter Méque & te.

Discoquo,is,ere,Idem quod simplex coquo, vel valde decoquo. ἀφεψῶ. Plin.lib.22.cap.25,Nostri præcipiunt arietinum in aqua cum sale decoquere.Ibidem,Aluum sistit in cibo,magisque discocta cæsti aqua.

Discors,discordis,ex dis,& cor.Qui corde,hoc est animo disidet. διχογνώμων : vt,Secum ipsa discors,apud Liuium 2.ab Vrbe. Cice.2. de lege Agra.Non ambitione,non contentione discordes. Ouid.3.Amor. Quid tibi discordes addere in arma viros? ¶Antiqui dicebant Discordis,huius discordis.Pompon.Blanda,fallax,impotens,superba,discordis.

Discordo,as,are,Dissidere,dissentire. ἀντιγνωμονῶ,διαφέρω. Cic.1.de Fini. Sed intus etiam in animis inclusæ , inter se dissident atque discordant. Colu.libr.9.cap.11, Domino mortuo familia nimia licentia discordat. Terent.And Quæ scis eos nunc discordare inter se?

Discordia,Dissidium,quasi cordiũ dissensio. διαφωνία. Cice.4.Tusc. Discordia est ira acerbior intimo odio & corde concepta. Idem de Amic. Quanta vis amicitiæ concordiæque sit,ex dissensionibus atque discordiis percipi potest. Veteres autem pro discordia dixere discorditas : & inde discorditer aduersum.

Discordabilis,le,Quod discordat,& disconuenit.Plaut.in Capt.Me hîc valere , & tute audacter dicito Tyndare inter nos fuisse ingenio haud discordabili.

Discordialis,Qui lites generat,& parit.Plin.lib.37.cap.10, Hyenæ pelle similem abominantur discordialem domibus.

Discordiosus,Qui discordias seminat & lites serit : vt, Vulgus discordiosum.Sall.in Iug.Nam vulgus(vti plerunque solet,& maximè Numidarum)ingenio mobili,seditiosum,atque discordiosum erat, cupidum nouarum rerum,quieti & otio aduersum.

Discrepo, pas,pen.corr.Discordo,& non conuenio : quasi diuersimode crepo. διαφωνῶ,διίσταμαι,διαφέρομαι. Cic.lib.1.Offi. Vt in fidibus,aut in tibiis,quanuis paulum discrepent tamen id à sciente animaduerti solet.¶Per translationem accipitur pro dissidere,vel etiam differre.Cic. Rufo,A meis rationibus tuæ discrepant. Liu.lib.38.posuit impersonale, Nec inter scriptores rerum discrepat solùm,sed orationes quoque,si modò ipsorum sunt quæ feruntur.

Discrepito,as,frequentatiuum.Lucr.lib.2,Si non omnia sint,at multò maxima pars est Consimilis,verùm politura discrepitant res.

Discrepantia,tiæ. διαφορά. Cic.1.Offic.In actiones,omnémque vitam,nullam discrepantiam conferre debemus.Idem 3.de Finib.Maiorem multò habere Stoicos & Peripateticos rerum omnium discrepantiam , quàm verborum.

Discretio, Discretus, Discrimen, Discriminale, Discrimino, Discriminatim, vide DISCERNO.

Discrucior,aris, Eiusdem significationis est cum suo simplici, & tam ad animum quàm ad corpus refertur. ὀδύρομαι, Cice.12.Philip.Vt ille Trebonium,&(si posset)etiam Brutum discruciatos necaret.Plaut.in Aulul. Discrucior animi,quia domo abeundum est mihi. In quo exemplo etiã illud obseruatione dignum est,quòd discrucior apud veteres cum geniuo coniungi solebat,more Græco : hodie autem cum ablatiuo. Plaut. in Cas.Ego discrucior miser amore.

Discumbo, is, Est mensæ accumbo. κατάκειμαι , ἀνάκειμαι. Gell.Apud cœnam fauorini philosophi quum discubitum fuerat,cœptúsque apponi cibus,seruus afsistens mensæ legere incœptabat.

Discubitorius lectus apud Plinium , in quo vel super quo discumbebant antiqui cœnaturi : vt differret à culcitra,qua in cubiculis vtimur.

Discuneatus, Quasi immisso cuneo apertus ac patens ,sicut ligna diducta fiunt,& hiantia adactis cuneis. ἀνοιγνυμένον. Plin.lib.9.cap.30, Cacta fiunt,& hiantia adactis cuneis.

Discus, δίσκος, Vas latum (vt Iulius Pollux inquit) ad portandas carnes aptum.fortè lanx. Cice. de Orat.Quorum auditores discum audire malunt, quàm philosophum : qui simul vt increpuit , philosophum disputantem relinquunt. Vnde ab Hieronymo dictus est Discophorus ille qui Danieli prandium portauit : Talem enim, inquit,discophorum inedia meruerat hebdomadis. ¶Est & Discus,rotunda quædam moles saxea vel plumbea , siue ferrea, cuius iactu iuuenes inter se certabant , vicétórque euadebat qui aut altius in sublime , aut longius in tractu vltra designatum spatium proiecisset.Martial.libro 14,Splendida quum volitent Spartani pondera disci : Este procul pueri , sit semel ille nocens. Alludit Poëta ad mortem Hyacinthi pueri,qui iactu disci ab Apolline est interfectus,& in florem sui nominis mutatus.De quo vide Ouidium 10.Metamorphos.Huiusmodi disco videntur hodie vti nostri mimi & histriones, qui quæstus gratia coram populo gesticulantur,dum nescio quid ad formam disci rotundum & æreum iaculantur in aërem , deinde virga excipiunt : quos discobolos appellat Plinius lib.35.cap.11, hoc est disci iactatores. Disci autem figura videtur fuisse plana & rotunda, vt nobis corpus solis apparet. Ideo etiam Græci solare corpus discum dicunt.

Discutio,is,penultima corrept.discussj,discussum,ex dis & quatio, Propriè in diuersas partes quatio, & deiicio. διασείω,διαφορῶ. Liuius.Tribus arietibus aliquantum muri discussit. Ouid.2.Metamorpho. Tempora discussit claro caua malleus ictu. ¶Per translationem modò ponitur pro remoueo,seu resoluo. διαλύω. Cic.12.Phil.Discussa est illa caligo,quam paulo antè dixi : diluxit,pater,videmus omnia. Colum.lib. 7. Etiam langor & nausea discutitur , si integrum gallinaceum crudum ouum ieiun i faucibus inferas.Celsus lib.3.cap.8, Nisi interdũ iam horrore discussio. ¶Discutere,medicis est vlcus siue collectionẽ citra suppurationem dissipare, & dissicere. διαφορῶ. Hinc Discussoria medicamenta, διαφορητικὰ : & vis discussoria,Plin.libr.30.cap.10, Et per se cinis inanium conchlearũ ceræ miltus discussoriam vim habet. ¶Modo variis modis examino,inuestigo. ἐξετάζω,ἀνακρίνω. Cic.4.Acad. Oportet igitur nos esse armatos , vt occurrere possimus interrogationibus eorum, captionésque discutere. Lactant. Hæc enim prauitatis est causa ignoratio sui : quam siquis cognita veritate discusserit, sciet quẽadmodum sibi vita degenda sit.

Discussum, Quod examinatum,aut iudicatum est. Et actus ipse Discussio. ἀνάκρισις. Et Discussor,qui discutit. ἐξεταστής.

Disertus, Diserte, Vide DISSERO.

Dissicio,cis,pen.cor.In diuersas partes iacio. διαῤῥίπτω. Virg.1. Aeneid. Dissecitque rates.Liuius 1.ab Vrbe,Ac primo tentata res est,si dispositis clientibus absterrendo singulos à concionibus,conciliissi,dissicere rem possent.

Dissectus,participium,hoc est dispersus.Cice.Attic.lib.3,Nos dissecta manu aduersariis pares esse non possumus. Horat.1.Carm. –tectáque Penthei dissecta non leui ruina.

Dissecto,ctas,ctare,frequentatiuum.Lucret.lib.2,Sed quasi naufragiis magnis,ventísque coortis Dissectare solet magnum mare transtra,carinas, Antennas,proram,&c.

Distungo,Separo. διαξύγνυμι,δίσημι. Cic.Lentulo, Nam ab orationibus distiungo me,referóque ad mãsuetiores Musas. Terentius in Hecy. Atqui ea res multò maximè dissunxit illum ab illa. Cicer.2.Philip.Ipse enim Pompeium à mea familiaritate dissunxit.

Dissunctus,participium.Cic.pro Rosc.Amer. Quæ vita maxime dissuncta à cupiditate,& cum officio coniuncta.Idem 2.Philip.Opera mea Pompeium à Cæsaris amicitia esse dissunctum.

Dissunctus,nomen ex participio.Cicer.pro Marcel. Nec verò dissunctissimas terras citius passibus cuiusquam potuisse peragrari , quàm tuis nõ dicã cursibus,&c. Idem 4.Acad.Nihil est enim ab ea cogitatione,quàm habemus de grauitate sapientis , errore , leuitate , temeritate dissunctius.

Dissunctio,Separatio:vt quum alter ab altero abest. διάλειψις,διαχώρησις. Cic. neque enim non potest mihi non molestissima esse dissunctio nostra,in tanta rerum omnium varietate. ¶Hinc etiam Dissunctiuæ coniunctiones, διαζευκτικοὶ, συνδετικοὶ, quæ res, vel personas , vel tempora distinguunt : vt,Hoc vel illud,meum vel tuum erit.

Dispalo,as,pen.prod.Idem quod separo,teste Nonio, à præpositione dis, & verbo palare,quod est errare,& vagari. διαξύγνυμι,διαῤῥίπτω.Huius passiuum est Dispalor. Sisenna lib.3.Histo.vt citat Nonius,Tanto passu dispalantur.Et apud eundem,Dispalati,ab signis digressi omnes, ac dissipati.Gell.libr.1,Ea præcentione tranquilla & venerabili, ad quandam quasi militaris musicæ disciplinam, vis & impetus militũ, ne sparsi dispalatique prorurent,cohibebatur.

Dispalescere, Est palàm omnibus innotescere. διαβρηδδεῖσθαι. Plautus in Bacch.Si plus perdundum sit,perisse suauius est, Quàm illud flagitium vulgò dispalescere.

Dispando,is,ere,Extendere. διατείνω. Plinius lib.9.cap.4,In Gaditano Oceano arbor in tantum vastis dispansa ramis,vt ex ea causa fretũ nunquam intrasse credatur.Lucret.libro 1, Denique fluctifrago dispensæ in littore vestes Vuescunt , eædem dispansæ in sole serescunt. Plautus in Milite dispessis per e scribit, Eundum actutum extra portam dispessis manibus.

Dispessus,a,um,Expansus,extensus, participium est ab hoc verbo dispãdo. διατεταμένος. Plaut.in Milite , Eundum actutum extra portam dispessis manibus.

Dispar,disparis, Inæqualis,dissimilis. ἄνισος, ἀνόμοιος, διάφορος. Cic.de Amic. Dispares enim mores , disparia studia sequuntur : quorum dissimilitudo dissociat amicitias.Idem pro Font. O fortunam longè disparem M. Fontei, si, &c. Idem pro Muræna, Et quoniam ostendi, iudices, parem dignitatem ad Consulatus petitionem, disparem fortunam prouinciarum negotiorum in Muræna atque Sulpitio fuisse,&c.Virgil. 2. Eclog. Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula. Ouid.8. Metam. Fistula disparibus paulatim surgit auenis.

Disparilis,le,Idem quod dispar. Varr.2. de Re rust. Et pabulum disparile, non vsquequaque idem sit. Cicer.1. de Diuin. Quæ omnia fiunt ex cæli varietate,& ex disparili aspiratione terrarum.

Disparo,as,are, Separare, & seiungere. διαξύγνυμι. Plaut.Rud. Qui est Imperator diuũm atque hominum, Iupiter, Is nos pergentes alium in alia disparat.Gell.lib.11.cap.11,Tot sententias in eandem rem,quasi aliud atque aliud diceret,disparauit. ¶Hinc Disparata vocãt Dialectici quæ negatiuè opponuntur.Cic.1.de Inuent. Disparatum est autem id quod ab aliqua re per appositionem negationis seiparatur : hoc modo,sapere, & non sapere.

Dispartio,is,vide DISPERTIO.

Dispello, lis,dispuli,dispulsum, In varia loca, variisse modis pello. διαλαύνω. Liu.lib.5, Quum equitem passim liberi frænis dispuliscent equi, Veientium maxima pars Tyberim effusi petunt.Cicer.lib.1.Tuscu. Eademque ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit. Virg.1.Aene. Teucrorúmque alios,acer quos æquore turbo Dispulerat.id est dissecerat,siue segregauerat.

Dispendo,dis,Distineo,siue occupatum teneo. διατείνω. Colu.lib.8.cap. 2,Parandi autem modus est, ducentorum capitum , quæ pastoris vnius dispendat curam. ¶Aliquando idem est quod expendo,erogo, distribuo : vnde fit nomen Dispendium , de quo mox dicemus : & Dispenso frequentatiuum,idem ferè quod distribuo.Columel.lib.4 Cælestes admittat imbres,eósque alendis seminibus dispenset. ¶Aliquando significat expando. διατείνω. & tunc non à pendo , sed à pando componitur. Plaut.Vbi lubet,dispendite hominem diuorsum,atque distendite.

Dispendium,dij,Est sumptus,incuria,vel negligentia, aut immoderatione factus. διατριβή. Plinius.Magno id ignorum dispendio fit.¶Aliquando idem est quod damnũ, vel detrimentum. βλάβη. cui opponitur cõpendium,quod lucrum vel vtilitatem significat.Terent.in Hecy. Quid est quod mihi malim,quàm quod huic intelligo euenire,vt gratiã ineat sine suo dispendio,& mihi prosit? Plaut.in Merc. Amorem multos illexisse in dispendium.Virgil.3.Aeneid.Hic tibi nequa moræ fuerint dispendia tanti. ¶Dispendium etiam via obliqua, & quæ per ambages eò ducit quò ire tendimus,contraria Compendio.Lucan.libr.8.Iam super Herculeas fauces, nemorosáque Tempe , Aemoniæ deserta petens dispendia syluæ,&c.

Dispendiosus,sa,sum,Damnosus. ζημιώδης. Colum.lib.1.Nam dispendiosa est cunctatio. Accipitur etiam pro sumptuoso. φιλοδαπανητὴς. cui opponitur parcus.

Dispenso,as,frequentatiuum,quod frequentiore in vsu est quàm sit dispendo. διατείνω,διακονέομαι. Plautus in Bacc. Nunc alteris etiam ducentis vsus est, Qui dispensentur Ilio capto.Liu.3.ab Vrbe,Intercalares mẽsibus interponendo ita dispensauit, vt,&c. Cicero ad Atticum, libro 11, Ex quo scire nihil potui de nostris domesticis rebus de quibus acerbissimè affector, quòd qui eas dispensaui. neque adest istic, neque vbi terrarum sit, scio.

Dispensator , Qui familiæ necessaria dispensat , hoc est,distribuit : cuiusmodi obsonatores,quorum officium est ea coemere quæ vsus domesticus expostulat. ὀψωνήτωρ. Marti.lib.6.Dispensatoris nobile cernis opus. Iuuenalis,Prælia quanta illic dispensatore videbis Armigero?

Dispensatio, διακονία. Cic.ad Attic.lib.15,Profectionem meam, vt video, Erotis dispensatio impedit.Hodie dispensationem accipiunt Iurisperiti pro communis iuris relaxatione,necessitatis,aut certè maioris alicuius vtilitatis causa cuipiã concessa. Verùm quoniã in eã significatione apud classicos scriptores non legitur , nihil est quod plura hîc de ea agamus, præsertim quum præsenti instituti sit, Latinas voces, non Barbarorum fæces huc congerere.

Dispendo,dis,disperdi,Cõsumo,modis omnibus perdo. διαφθόρω,βλάπτω. Plaut.Cauf.Imò age vt lubet,ede,bibe,dispende rem.Cicer. pro lege Agra.Videte nunc proximo capite,vt impurus helluo turbet Rempu.vt à maioribus nostris possessiones relictas disperdat & dissipet. Plautus Pœnu. Dij immortales meũ herum seruatum volunt,& hunc lenonem disperditum.

Disperditio,onis.Cicer.2.Philip. Quum exercitu Romam sit ad interitum nostrum,& ad disperditionem vrbis venire conatus.

Dispereo,ris,ex dis,& pereo componitur,significátque vario modo, aut in totum pereo , & deficio. ἀπόλλυμαι,χάσκω. Varro 1. de Re rust. Fructus solent disperire.Idem lib.3. Prouidendum vehementer ne propter æstũ, aut propter frigus dispereant. ¶Dispeream,iurantis vox. Plaut.in Amphi. Dispeream,si aut intus adhuc fui,aut si hunc miserim.

Dispergo,gis,dispersi,sum,In diuersas partes spargo. διασπείρω. Cicer. 4.Acad.Cur mortifera tam multa perniciosa terra marique disperserit. Terent.Adel.An tibi mauis cerebrum dispergi hic? Cic.3.de Natu.deor. Puerum interea obtruncat , membráque particulatim diuidit , pérque agros passim dispergit corpus,&c.

Dispersus,participium,Cice.1.de Orat. Omnia ferè quæ sunt concluſa nũc auribus, dispersa , & dissipata quondam fuerunt : vt in musicis numeri, & voces,& modi.

Dispersus,a,um.Cice.Attic.lib.9,Quòd Consules laudas,ego quoque animum laudo,sed consilium reprehendo : dispersu enim illorum actio de pace sublata est,quam quidem ego meditabar.

Dispergo & dispersum,aduerbia. Cicer.6. Verr. Nunc iam illa omitto,quæ dispersè à me multis locis dicentur,ac dicta sunt. Varro de Re rust. lib. 1.cap.1, Qui Græcè scripserũt, dispersim alius de alia re,sunt plus quinquaginta.

Dispertio,tis,& Dispertior,tiris,deponens, ex dis, & partior : In diuersas partes diuido,huic & illi partes do. διανέμομαι. Plaut.in Aul.Her cule iniuria dispertiusti, pinguiorem agnum isti habent. Sic Dispertire tyrones inter legiones,Hirc.5.belli Afric,Cice.7.Verr.A quibus initia vitæ, atq; victus legum morum,manuetudinis humanitatis exempla hominibus & ciuitatibus data,ac dispertita esse dicũtur.Idem Metello lib.5, Quod quum dicerem illud,adiunxi , mihi tecum ita dispertitum officium fuisse in Reip.salute retinenda,vt ego,&c.

Dispesco,cis,cui,Scparo, Disiũgo, quasi pecus à pastione arceo. ἀλέγω, διακωλύω. Plin.libr.5 cap.9,Inde Africam ab Aethiopia dispescens. Dispescere (inquit Festus Pompeius)proprie est pecus à pastione deducere : vt compescere,vnà pascere,& in vno loco continere.

Dispicio,cis.pen.corr.Discerno. διακρίνω. Quintil.lib.2, Nam proprietates ingeniorum dispicere prorsus necessarium. ¶Item diuersè, diligentérve inquirere,considerare,seu mente circunspicere,& prouidere,& tanquam in omnem partem lumina mentis intendere. σκοπῶ. Cic. lib.1.Tusc.Tamen acie mentis dispicere cupiebant. Col.in Præf.operis, At ego quum aut magnitudinem totius rei , quasi quandam vastitatem corporis : aut partium eius,velut singulorum subtilitatem dispicio,vereor ne supremus antè me dies occupet quàm vniuersam disciplinam turis posim cognoscere.

Dispectus,us,ui,pro discretione vel delectu.Senec.2.de Ira,Quid si pueris, quòd neglecto dispectu officiorum,ad lusus & ineptos æqualium iocos spectent,quis iracatur,&c.

Dispicientia,Circunspectio,& prouidentia, & consideratio diligens,atque discretio. περίσκεψις.

Displiceo,cees,Compositum est à placeo,contrariam suo simplici habens significationem. ἀπαρέσκω. Nihil enim aliud est displicere quàm non placere. Cicero ad Attic.libr. 2, Displiceo mihi,nec scribo sine summo dolore.

Displicentia, quo vsus est Seneca de Tranquil. vitæ, Hinc illud tædium & displicentia sui,& nunquam remittendi animi volutatio. Apud Plautum in Cistel.etiam legitur Displicina, Vétum(inquit)ad te gaudeo ecastor, ita nunc hodie hîc acceptæ sumus Suauibus modis , nisi hæc displicina apud te quicquam fuit, Quin mihi placeret. Verbum est soli Plauto vsurpatum.

Displico,as,penè idem est quod explico , & quod plicatũ erat aperio,dilato & extendo. Vnde displicatæ volucres dicuntur à Varrone quæ disgregatæ sunt,& latius dispersæ. Ita enim ait de Re rustica,libr. 3.Siquãdo displicatæ sunt,cymbalis,& plausibus numero, reducunt in eundem locum.

Displodo,is,vel Displaudo,Cum crepitu rumpo. διακρούω. Horat.in Epod.Et vesica sonat quantum displosa pepedi.

Displosus.participium. Lucr.libro 6, –quum plena animæ vesicula parua Sæpe ita dat pariter sonitum displosa repente.Id est disrupta.

Displuuiatum,à Vitruuio dicitur figura quædam cauædij, qui libro 6. cap.1,sic ait,Displuuiata autem sunt,in quibus deliquiæ aream sustinentes stillicidia reiiciunt : hæc hybernaculis maximas præstant vtilitates, quòd compluuia eorum erecta non obstant luminibus triclinio rum.

Dispolio,Idem est quod simplex spolio. ἀποδύω,σκυλεύω. Terẽ.in Andr. Clamitent,me sycophantam hæreditatem persequi , Mendicum : tum ipsam dispoliare non licet.

Dispoliabulum,verbale,quo Plautus vsus est pro dispoliatione.Egóne (inquit in Bacchide)vt hæc clusa gestem clanculum,vt celem patrem damna Pistoclere flagitia,aut damna.aut dispoliabula?

Dispondeus, διωνύδειος, Quasi bis spondeus , pes qui constat ex quatuor syllabis longis,vt,Oratores.

Dispono,nis,pen.prod.Ordino. διατίθημι. Plin.ad Fuscum,lib.9. epist. Quæris quemadmodum in Tuscis diem æstate disponam. ¶Disponere suo quidque ordine,Colu.lib.12.cap.2. Quintus Cice.de Petit.consul. Fac vt planè iis hominibus quos deuinctos tenes,descriptum ac dispositum suum cuique munus sit:Cic.Attic.lib.4, Postea verò quàm Tyranio mihi libros disposuit,&c.

Dispositus,tus,verbale,Idem significans quod dispositio. διάταξις.Tacit. lib.18.Dispositu.prouisúque rerum ciuilium peritus.

Dispositè.A prè,concinnè,distinctè, σύντακτως. Cice.6.Verrina.Nõ possum dispositè istum accusare,si cupiam : opus est nõ solùm ingenio,verum etiam artificio quodam singulari.

Dispositio,onis,Ordinatio,collocatio. διάταξις,διακόσμησις. Col.lib.12.cap. 2, Quis enim dubitet nihil esse pulchrius in omni ratione vitæ, dispositione atque ordine? Cicer.2. de Orat.Qui ordo tibi placet,inquit Catulus,& quæ dispositio argumentorum,in qua tu mihi semper deus videri soles.

Dispositor,oris,Senec.lib.5.Nat.quæst.Nimirum in hac prouidentia dispositor ille mundi Deus aëra ventis exercendum dedit.

Dispudet,dispuduit,vel dispuditum est, impersonale, pro simplici accipitur cum quodam augmento , vt dispudet sit idem quod multis modis pudet. αἰδοῦμαι. Terent. in Eunu.Dispudet.mihi sic data esse verba. Plaut.Bacch.Nam alia memorare quæ illum facere vidi,dispudet.

Dispuluero,as, In puluerem redigo. κονιορτῶ. Næuius, Saxa,syluas,lapides,montes dissicis,dispulueras. Nonius.

Dispumo,as,Spumas eiicio,spumis purgo. ἀποφρύσσω. Colum.lib.12.cap. 34,Aut si non dulce mustum , ad tertias dispumetur. Alij legunt despumetur.vide DESPVMO.

Dispungo,gis,dispunxi,dispunctum,Est expungere,vel delere. ἐξαλείφω. ¶Accipitur etiam pro supputare siue numerare,quasi puncto notare. λογίζομαι. Senec.de Breuit.vitæ,Dispunge,& recense vitæ tuæ dies, pauculos & ridiculos apud te resedisse videbis. Inde dicimus dispungere rationes,pro eo quod vulgus vocat, Examinare calculum. Papinianus.ff.de Verbor.signific.Dispungere est conferre accepta & data.

Dispunctio,

Dispunctio, onis, verbale, Interdum idem est quod expunctio, siue deletio: interdum idem quod supputatio, hoc est datorum & acceptorum collatio. ἀναλογισμός. Vlpian. l. Quum plures. ff. de Bon. auto. iudi. poss. An recognitio, & dispunctio concedenda sit creditori.

Disputo, tas. penult. correp. ex præpositione dis, & verbo puto, quod valet purum facere. διαλέγομαι. Vnde disputare (inquit Varro) valde purum facere: & per translationem, pro disceptare, differere. Plaut. in Mostel. Eam rem volutaui, & diu disputaui, hominem cuius rei, Quando natus est, similem esse arbitrarer. ¶ Item disputare rationem cum aliquo, idem in Aulul. dixit. -æs perit, Itur. putatur ratio cum argentario. Vbi disputata est ratio cum argentario, Etiam plus ipsus debet argentario. ¶ Disputare item significat rem aliquam agitare, ita vt verum tandem cognoscatur. Cicero de Amici. Catonem induxi senem disputantem, quia nulla aptior videbatur persona, quæ de illa ætate loqueretur. Lactan. lib. 7. Immortales esse animas Pherecydes & Plato disputauerunt.

Disputatio. διάλεξις, λόγος. Cicero Lentulo, Scripsi igitur Aristoteleo more (quemadmodum quidem volui) tres libros in disputatione ac dialogo de Oratore. Liberior in vtranque partem disputatio, Quintilia. lib. 7. cap. 3.

Disputator. oris, Cic. 1. Offic. Nisi forte Demetrius Phalereus in hoc numero haberi potest. disputator subtilis, orator parum vehemens,

Disputatrix, icis. Quintiliano Dialectica dicitur.

Disputabilis, le. Senec. ad Lucil. Res disputabilis in vtranque partem.

Disquammatus, vide DESQVAMMO.

Disquiro, ris, pen. prod. Per omnes partes quæro, vt inquiredo nihil me latcat. ἐξετάζω, διανοίγομαι. Horat. 2. Sermo. Verùm hic impransi mecum disquirite.

Disquisitio, Inquisitio voluntatis, iudiciique, diuersorúmque: & pœnè idè quod disceptatio. ἐξέτασις, διάγνωσις. Sueto. in Cæsare. Primo Prætoræ die Q. Catulum de refectione Capitolij ad disquisitionem populi vocauit. ¶ Pertinet etiam ad forum. Liu. Sed nō quid ego fecerim, in disquisitionem venit, sed quid isti pati debuerint. id est in disceptationē. Cicero de Arusp. resp. Quanquam ad facinoris disquisitionem interest adesse quamplurimos.

Disraro, as, significat castro, & diuersis modis quod densum erat, ratum facio. ἀραιόω. Colum. libr. 5. Sed illud deintegro refodi debet, hoc potest intercidi & disrarari: quod opus, rustici *Castrationem* vocant.

Disrumpo, vide DIRVMPO.

Dissauior, aris, Cum lætitia & voluptate osculor, ex dis, & suauior. καταφιλέω. Suauior autem à Sauium, siue suauium, per diminutionem u. Gell. lib. 3. Et quum ibi tres eum (Diagoram) adulescentes amplexi, coronis suis in caput patris positis, fauiarentur. Cicero Tironi, Ego vos ad quartum Calend. videbo, tuósque oculos, etiamsi te veniens in medio foro videro, dissauiabor. id est multum siue sæpius sauiabor.

Disseco, cas, pen. corr. dissecui, dissectum, Dilanio, & variis modis seco, siue in varias partes diuido. σχίζω, διαιρέω, ἀνατέμνω. Plin. libr. 11. cap. 37. Tertio capto Lacedæmonij pectus dissecuere causa videndi.

Dissectus, ta, tum. Quod est per anatomen exenteratum. ἀνατετμημένος. Quod enim Græci τομίδιον, nos dissectionem vocamus, vt apud Plinium & Celsum videri potest.

Dissemino, as. Spargo, diuulgo. διασπείρω, Cic. in Catil. Latius opinione disseminatum est malum. Idem pro Plant. Ne dissēminato, dispersóque sermoni fortunas innocentiū subiiciendas putetis. Idem pro Arch. Ego verò omnia quæ gerebam, iam tum in agendo spargere me, ac dissēminare arbitrabar in orbis terræ memoriam sempiternam.

Dissentio, is, vel Dissentior, iris. Diuersum ab aliis sentio. διαφέρομαι, διαλλάττω. Cic. de Amic. Ab iis qui pecudū ritu ad voluptatē omnia referunt, longè dissentimus. Idem pro lege Manil. Sed in hoc ipse ab eo vehementissimè dissentio.

Dissensio, verbale, Sententiarum diuersitas. διχοστασία. Cice. pro Sylla, Vt hoc dissidio ac dissensione facta oppidū in sua potestate posset, & Pompeianos habere.

Dissentaneum, Dissentiens, non conueniens: sicut consentaneum, conueniens. σύμφωνον, πρέπον. διαφέρόμενον. Nigidius, Eum locum facit dissentaneum. Cic. in Part. Aut consentanea, aut dissentanea.

Dissepio, dissepsi, disseptum, Quod septum erat dirimo, & dissicio. Stat. 10. Thebaidos, Abstiluntpontes, tectique trementis Saxea fræna labāt, dissepтóque aggere rursum Vtitur, & truncas rupes in templa, domósque Præcipitat.

Dissepimentum, ti. Quo res illa dissepitur, & diuiditur: vnde membranulam illam in nuce intermediam, dissepimentum vocari, autor est Festus. διάφραγμα.

Dissereno, as. Serenum fio. Liu. 9. bel. Maced. Quum vndique differenasset. Plin. lib. 18. cap. 35. Si cacumina pura fient, dissērenabit.

Dissero, ris. penul. corr. disseui, dissitum, Idem quod simplex sero, καταφυτεύω. Colu. libr. 11. cap. 3. Panax vtroque tempore, leni & subacta terra, rarissimè dissēritur.

Dissero, disserui, dissertum, significat disputare. enarrare, declarare, διαλέγεσθαι, διασαφηνίζεσθαι, ἐξηγεῖσθαι. Cice. de Amic. C. Lælij persona visa est idonea fuisse quæ de amicitia ea ipsa dissereret, quę disputata ab eo meminisset magister meus Scæuola. Ibidē, Audite verò optimi viri ea quæ sæpissimè inter me & Scipionem de amicitia disserebantur.

Disserto, as, frequentatiuum. Gellius, Quum de antiquitate quorundam verborum dissertaremus. hoc est dissertationibus contenderemus. Tacit. libr. 12. Vbi hæc atque talia dissertauere, incipit orationem Cæsar de fastigio Romano.

Dissertatio, Plin. lib. 10. cap. 68. Quapropter ingenium prædictorum, & reliqua subtexat dissertatio.

Dissertabundus. Gellius, Eúmque in corona astantium dissertabundum

inuenimus.

Dissertus, ta, tum. à verbo dissero (quanuis dissero per duplex ss scribatur) Qui probè disserit, vel qui ornatissimis verbis abundat: eloquens, cuius oratio est & grauibus sententiis referta, & ornatis distincta verbis. vnde M. Antonius apud Ciceronem ait, à se disertos visos esse multos, eloquentem verò neminem. Cicero ad Attic. lib. 10, Celer tuus disertus est magis, quàm sapiens. Idem pro M. Cælio, Quàm volent in conuiuiis faceti, dicaces, nonnunquam etiam ad vinum diserti sint: alia fori vis est, alia triclinij: alia subselliorum ratio, alia lectorum: non idem iudicum comessatorúmque conspectus. Horat. Fœcundi calices quem nō fecere disertum?

Disertè, aduerbium, modo significat facundè & eloquenter: vt apud Ciceronem libro 1. de Orat. Denique vt prudentibus disertè, stultis etia verè dicere videaris. Modo pro distinctè, & expressè. Liuius libro 31. Quum in fœdere Luctatij disertè adscriptum esset, id it. ratum fore si populus censuisset.

Dissideo, des, pen. cor. Discordo, dissentio. διαφέρομαι, διίστημαι, ἐτερόδοξῶ. Cicer. in Lælio, Quum is Tribunus plebis capitali odio à Q. Pompeio dissideret, qui tum erat Consul. ¶ Transfertur etiam ad inanimata. Plin. lib. 27, Adamas dissidet cum magnete lapide in tantum vt iuxtà posita ferrum non patiatur abstrahi.

Dissidium, Segregatio, discordia. χάσις, διάστασις. Terent. And. Valeant qui inter nos dissidium quærunt. Cic. de Amic. Quæ enim domus tam stabilis, quæ tam firma ciuitas quæ non odiis atque dissidiis funditus possit euerti? Ouid. lib. 14, Metamorp. pro discessu posuit, à seorsum sedendo, quando ait, Non bene dissidium Phrigij latura mariti.

Dissidentia, Dissensio, discordia. διάστασις, διχοστασία. Plin. libr. 29. cap. 4. Dominante illa eadem rerum dissidentia.

Dissilio, lis, penul. cor. ex dis, & salio, significat loco moueor. ἀναπηδάω. Apuleius, Vertibulo ossa dissiluerant. Propriè autem est in diuersas partes salire. Plin. lib. 36. Lunensem silicem serra secari. at Tusculanum dissilire igni. Aliquando pro crepare, frangi. Virg. 3. Georg. Aeráque dissiliunt vulgo, vestésque rigescunt.

Dissulto, as. frequentariuum. In diuersas partes salio. Plin. lib. 37, Incudibus hi deprehenduntur: ita respuentes ictum, vt ferrum vtrinque resultet, inendésque ipsæ dissiliant.

Dissimilis, le. Idem quod absimilis. ἀνόμοιος. Terent. in Prol. Andr. Non ita dissimili sunt argumento: sed tamen Dissimili oratione sunt factæ ac stylo. Cicer. 2. de Diuin. Eos qui nascuntur eodem tempore, posse in dissimiles incidere naturas propter cæli dissimilitudinem. Idem de Claris Orat. Quum sint ipsi dissimillimi inter se. Ibidem, Sui dissimilior videbatur fieri quotidie.

Dissimiliter, aduerbium. Cic. 4. Tusc. Cæterique dissimiliter morbi, ægrotationésque morborum nascuntur.

Dissimilitudo, inis. Cic. 5. Verr. Vides eandem æstimationem propter temporis dissimilitudinem, in illo laudis causam habere, in te criminis.

Dissimilares partes, σύνθετα μέρη, ἀνόμοια. à medicis appellantur partes corporis compositæ, quæ scilicet ὁμοιομερῶν, hoc est similares non sunt, sed ex iis constituuntur, & in eas possunt resolui.

Dissimulanția, æ, Idem quod dissimulatio. Cicer. 2. de Orat. Socratem opinor in hac ironia, dissimulantiáque longè lepō re & humanitate omnibus præstitisse.

Dissimulator, verbale. Cicero 2. de Orat. Vt qui dissimulatores studiorum fuerint.

Dissimulatio, onis, Cice. 3. Offic. Ex omni vita simulatio, dissimulatióque tollenda est. Idem 4. Acad. Libenter vti solitus est ea dissimulatione quam Græci εἰρωνίαν vocant.

Dissimulanter, Simulanter, Simulatim, & Dissimulatim. Aduerbia. Cicero de Clar. Orat. Non apertè, nec eodem modo semper, sed variè dissimulantérque conclusis. Quintilian. libro 10. cap. 1, Sæpe præparat dissimulatim insidias Orator.

Dissimulabilis. vnde Indissimulabilis apud Gellium libr. 10. cap. 22, Cum quadam indissimulabili veritate dissentit.

Dissipo, pas. pen. cor. significat dispergo, diuulgo. διαφείρω, διασκεδάννυμι. Colum. lib. 2. Sin autem proximæ messis occupandum erit restibile, defectis stramentis quatuor & viginti vehes stercoris in iugerum dispōnemus, dissipabimúsque. Cic. pro lege Manil. Vt ex eodem Ponto Medea illa quondam profugisse dicitur: quam prædicant in fuga fratris sui membra in his locis, qua se parens persequeretur, dissipauisse. ¶ Dicimus etiam Dissipare famam alicuius rei, dissipare rumorem, dissipare sermones, hoc est diuulgare, & dilatare. Cic. pro Flac. Primùm quòd distributis partibus sermo est tota Asia dissipatus. Cicer. Cælio, libr. 2, Multi occisi, capti, reliqui dissipati.

Dissipatio, onis. Cic. 1. de Nat. deor. Idem facit in natura deorum, dum indiuiduorum corporum concretionem fugit, ne interitus & dissipatio consequatur. negat esse corpus deorum, sed tanquam corpus, &c.

Dissipabilis, le. Quod dispergi, aut separari facilè potest. Cic. 3. de Nat. deo. Ignis verò & aër omni impulsu facillimè pellitur, naturáque cedens est maximè, & dissipabilis.

Dissitus, penul. correp. Distans. remotus, quasi procul situs: cuius contrarium est Aditus, quod est iuxta situs. ἄπωθεν, ἀποσκεδής. Apuleius in Flor. Hæc duo velut inter se contraria opposuit atq; disseparauit, sic scribens,

bens, Homines neque longulè dissita, neque proximè adsita possumus cernere.

Dissocio, as, are, Separare, dissoluere, & à societate dissiugere. διαζεύγνυμι, διίστημι. Cice. de Amic. Dispares enim mores disparia studia sequuntur: quorum dissimilitudo dissociat amicitias. Martial. lib. 7, Et Ledæ poteras dissociare genus.

Dissociatio, onis, Plin. lib. 2. cap. 21, Aquas respuit, perfusum mersúmve sicco simile est, tanta dissociatio deprehenditur.

Dissociabilis, le, Quod sociari, coniungíque nō potest. Tacit. in vita Agricolæ, Et quanquam primo statim beatissimi seculi ortu res olim dissociabiles miscuerit, principatum, & libertatem.

Dissoluo, uis, Quod ligatum erat soluo, aperio, recludo. διαλύω. Plautus Pœnu. Si autoritatem postea defugeris, vbi dissolutus tu fies, ego pendeā. Cice. de Senect. Opus ipsa suum eadem quæ coagmentauit, natura optimè dissoluit. ¶ Dissoluere amicitias. Cic. de Ami. Nam si vbilitas amicitias cōglutinaret, eadem commutata dissolueret. ¶ Dissoluere interrogationes. Cice. 4. Acad. Quum eas dissoluere non possunt, desciscunt à veritate. ¶ Est etiam dissoluere, expedire. Terent. in Heaut. Dissolui me ocyus, operam vt tibi darem. Ita Dissoluere aliquē, id est absoluere, non diu suspensum tenere, paucis quod volumus dicere. Plaut. Merc. Obsecro dissolue iam Me, nimis diu enim pendeo. ¶ Item diuersis personis, seu varia debita soluere. Cicer. lib. 2. Offic. Nunquam nec maius æs alienum fuit, nec melius, nec facilius dissolutum.

Dissolutus, a, um, participium, aut nomen ex participio: quod ligatū non est. διάλυτος. Plin. lib. 88. cap. 7, Alibi seruatur vt nudis pedibus eant, capillo, cinctúque dissoluto. ¶ Dicimus etiam dissolutos, qui moribus, le gibúsque soluti, luxum vitæ sequuntur, quos Græci ἀσώτους dicunt. Cic. 6. Verr. Negligētes ac dissoluti si cupiamus esse, qui possumus? Idem 1. Offic. Nam negligere quid de se quisque sentiat, non solùm arrogantis est, sed etiam omnino dissoluti.

Dissolutè aduerbium. Cice. pro Cecinna, Nec contenderit aliud quàm ne jus suum dissolutè relinquere videretur.

Dissolutio, verbale, cuius contrarium est coniunctio. διάλυσις. Cic. in Part. Constructióque verborum tum cōiunctionibus copuletur, tum dissolutionibus relaxetur.

Dissolubilis, le, Quod facilè dissolui potest. λυτός. Cice. 2. de Natu. deor. Animal mortale, dissolubile & diuiduum est. Coagmentatio dissolubilis, ibidem, lib. 1.

Dissonus, a, um, pen. corr. Dissimiliter sonans. διάφωνος, ἀπηχής. Liu. 4. ab Vrbe, Dictator autem parte altera subsidia, & secundam aciem adortus, circūagenti se ad dissonos clamores ac subitos tumultus, hosti vndique obiecerat victorem peditem, equitémque.

Dissono, as, pro discordo. διαφωνέω, ἀπηχέω. Colum. lib. cap. 1, An vniuersa quæ maiores prodiderunt, huius temporis culturæ respondeant, an aliqua dissonent.

Dissuadeo, des, contrariam habet significationē suo simplici. μεταπείθω. Plaut. in Cistel. Modò quod suasit, dissuadet: quod dissuasit, id ostentat. Ouid. 1. Metamorph. Pudor est qui suadeat illinc, Hinc dissuadet amor. Cice. 3. Offic. Quin non modò non censuerit captiuos remittendos, verumetiam dissuaserit.

Dissuasor, verbale, Qui dissuadet. Cicero ad Brutum, Itaque in medio Achaico cursu, quum Etesiarum diebus Auster me Italiam, quasi dissuasor mei consilij retudisset, te vidi Veliæ. Sic Lucanus lib. 4, gladium vocat dissuasorem iusti, quòd nos mortis metu à iustitia & honestate deterreat.

Dissuauior, aris, siue Dissauior, Vide DISSAVIOR καταφιλέω. Cicer. Tironi, Ego vos ad quartum Cal. videbo, tuósque oculos etiamsi te veniens in medio foro videro, dissuauiabor.

Dissulcus, vide DISVLCVS.

Dissuo, proprie significat id quod suum erat dissoluo. ἀναρράπτω. Vnde dissuere amicitias per translationem dixit Cicero 1. Offic. Vt amicitias quæ minus delectent, & minus probentur, magis decere censent sapientes sensim dissuere, quàm repentè præcidere.

Dissabesco, is, Apud Catonem de Re rust. cap. 24, legitur pro simplici tabesco. σωτήσομαι. Hunc (inquit) in fiscellam suspendito, sinito cū musto dissabescat.

Dissædet, Multùm, aut variè tædet. ἐξαπορῶμαι. Terent. in Phorm. Demipho te appello: nam me cum hoc ipso dissædet loqui. Plaut. Amph. Pol haud quòd tui me, neque domi dissædeat.

Dissantia, Vide DISTO.

Distendo, dis, In diuersas partes tendo. διατείνω. Colum. lib. 5, Stabilior est vinea quæ ex vtraque parte iugo deuincta, pari libramento, velut anchoris quibusdam distenditur. ¶ Est & Distendere, idem quod implere. εὐαισθήσεν. tractum ab vtre, qui quum plenus est, tenditur: quum vacuus, relaxatur. Virg. 4. Georg. Et dulci distendunt nectare cellas.

Distentus, Repletus. διατεταμένος. Plin. Distentus solita ria cœna. ¶ Nonnunquam idem significat quod occupatus vel districtus πεφιλημένος. Sed in hac significatione participium est à verbo Distineor Cice. ad Attic. Breuitate epistolæ scire poteris eum valde esse distentum.

Distentissimus. Pro occupatissimo, apud Ciceronem lib. 3. de Natur. deor. & ad Attic. lib. 13.

Distermino, Idem est quod separo, vel diuersas res termino. ὁρίζω. Plinius libro 12. capite 21, Arabia Iudæam ab Aegypto disterminat. Lucanus libro 1, -& Gallica certus Limes ab Ausoniis disterminat arua colonis.

Distero, ris, pen. corr. Multùm siue crebrò tero: quum aliquid subtiliter & minutim teritur. καταρρίβω. Cato de Re rust. cap. 75, Libum hoc modo facito. Casei pondo duo bene distere in mortario.

Distichon, pen. correp. Carmen duorum versuum. δίστιχον. Nam τέτρα Græcis versus est. Sic Tetrastichon, τετράστιχον dicimus quatuor versus: Hexastichon, ἑξάστιχον sex.

Distillo, las, Paulatim fluo. καταῤῥέω, καταστάζω. Virgil. 3. Georg. Lentum distillat ab inguine virus. Colu. Hoc autem erit quod distillauerit anquam nimium calcetur vua.

Distillatio, quam Græci catarrhum, coryzam, vel branchum vocant. Plin. lib. 20. cap. 6, Sanguinem verò excreātibus, & phthisicis distillationibus longis, vel fuecus, vel ex ipsō cibus prodest.

Distillarius, rij, Concinnator, siue venditor distillationum. Seneca, Iam librarij varias exclamationes, & botularium, & distillarium, & omnes popinarum institores mercem suam quadam insignita modulatione vendentes.

Distineo, es, pen. correp. Variè, siue diuersis rebus, causísve impeditum teneo. πέρισπῶ. Cicer. Mario, Nos hic multitudine & celebritate iudiciorum, & nouis legibus ita destinemur vt quotidie vota faciamus ne intercaletur, vt quamprimum te videre possimus. Lucretius libro 5, Et mare, quod latè terrarum distinet oras. Id est occupat, & tenet. ¶ Item arcere, repellere. κώλυγεν. Virgil. lib. 11. -dum distinet hostem Agger murorum, neque inundant sanguine fossæ.

Distingo, guis, diuido, discerno, διαιρέω, ἀποδιαχωρίζω, κατασχίζω, διακαθαίρω, ἀφορίζω. Colu. lib. 1, Sed & lateribus distinguuntur granaria, vt separatim quæque legumina ponantur. Cic. in Parad. Causa igitur hæc, non natura distinguit. Idem 6. Verr. Sed ea quo pacto distinguere, ac separare possim, nescio.

Distinctus, participium. Cic. 2. de Natu. deor. Quorúmque operibus, agri, insulæ, littoráque collucent, distincta tectis & vrbibus.

Distinctus, ctus, ctui, Tacit. lib. 5, Ore, ac cultu distinctu pennarum à cæteris auibus diuersum. Statius lib. 1. Syl. -quum regula longo Synnada distinctu variat.

Distinctè. aduerb. Separatim, diuisim. Cice. 2. Tusc. Sed quia profitētur ipsi illi, qui eos scribunt, se neque distinctè, neque distributè, neque eleganter, neque ornate scribere, lectionem sine vlla delectatione negligo.

Distinctio, onis, Diuisio, separatio. διορισμός. Cic. 1. de Legib. Lex est distinctio iusti & iniusti.

Disto, as, Differo. διαφέρω. Cicero 2. Offic. Quibus rebus exculta hominum vita tantùm distat à victu, & cultu bestiarum. Lactant. libr. 2. Alioqui inter Deum hominémque distaret nihil, si consilia & dispositiones illius maiestatis æternæ, cogitatio assequeretur humana. ¶ Propriè autem significat abesse, vel distungi. ἀπέχω, ἀπέχομαι, ἀφίσταμαι ἀλλήλων. Hircius 4. bel. Alexan. Quum hi tam paruo spatio distarent ab ipsis. Plinius, Quod circiter quinque millia passuum distat ab vrbe.

Distantia, modò differentiam, modò interuallum significat. διάστημα, διάπτωσις, διάμετρα. Cice. de Amic. Nec ob aliam causam vllam boni improbis, improbi bonis amici esse non possunt, nisi quòd tanta est inter eos, quanta maxima potest esse, morum, studiorúmque distantia.

Distito, as, pen. cor. frequentatiuum. διίστημι. Colu. lib. 7. Distitent inter se aliquanto spatio, ne in colluctatione alter alteri noceat.

Distorqueo, es, In diuersum torqueo. διαστρέφω. Terent. Eunu. Ah illud vide, os vt sibi carnufex distorsit. Cic. 2. de Orat. Demonstrauit digito pictum gallum in Mariano scuto Cimbrico sub nodis distortum. Idem pro Muræ. Solos sapientes si distortissimi sint, formosos: si mendicissimi, diuites.

Distortio, onis, διαστροφή. Cic. 4. Tusc. l. & 5. de Finib. in quibus si peccetur distortione, & depravatione, aut motu, statúve deformi, &c.

Distraho, Diuerse traho, diuido. περισπάω, διείλω, διασπάω. Terentius Phorm. Quòd si eò meæ fortunæ redeunt, Phanium, abs te vt distrahar. Virgilius lib. 6, Turbatis distractus equis. ¶ Refertur plerunque ad animum, quum ad varias sententias & occupationes trahitur. Cice. 3. Offic. Distrahitur in deliberādo animus. ¶ Ponitur etiam pro vendo. πιπράσκω. Vlpianus. de Transf. Si vni pluribúsve fundus ad alimenta fuerit relictus, velintq; eum distrahere, necesse est Prætorem de eius distractione & transactione arbitrari. Apul. libro 1, Caseus recens erat, & fciti saporis, admodum commodus pretio distrahi. ¶ Item pro compono, fedo, finio. διαλύω. Cicero pro Cæcil. Ideo quòd omnia iudicia aut distrahendarum controuersiarum, aut puniendorum maleficiorum causa reperta sunt.

Distractio, verbale, Separatio, alienatio. διαπωλησία. Cicer. 3. Offic. Nulla enim nobis cum tyrannis societas est, sed potius summa distractio.

Distribuo, is, ui, uido, quasi diuersis tribuo. διανέμω. Terent. in Adel. Argentum annumerauit illico: Dedit præterea in sumptum dimidium minæ: Id distributum est sanè ex sententia. Cæs. 3. bel. Gall. Priusquam plures ciuitates conspirarent, partiendum sibi, ac latius distribuendum exercitum putauit. Plin. Epistо. 249, Distribuamus illos in ea ministeria quæ non longè à pœna sint.

Distributè, aduerbium. Cicer. 2. Tusc. Sed quia profitentur illi ipsi, qui eos scribunt, se neque distinctè, neque distributè, neque eleganter, neque ornatè scribere, lectionē sine vlla delectatione negligo. Idem 2. de Inuent. Sin distributius tractare quis volet, partiatur in animum & corpus, & extraneas res licebit.

Distributor, oris. Cic. in Piso. Hoc certè video, quod indicant tabulæ publicæ vos rogatores, vos distributores, vos custodes fuisse tabularum.

Distributio, onis. Cicer. pro Cluent. Itaque mihi certum est, hanc eandem distributionem muidiæ & criminum sic in defensione seruare, &c. ¶ Distributio à Rhetoribus appellatur figura quæ à Græcis vocatur μερισμός, quum singulis rebus suam proprietatem tribuimus: vt Lycurgus, cuius omnes partes corporis ad nequitiam sunt appositissimæ, oculi ad petulantem lasciuiam, manus ad rapinam, dentes ad auiditatem, virilis natu ræ membra (quæ non possumus honestè appellare) ad omne genus corruptelæ. pedes ad fugam prorsus, vt aut ex hoc vitia, aut ipse ex vitiis ortus videatur.

Distringo, Arctè stringo. διασφίγγω, διαδέω. Cicer. lib. 3. Offic. Fraus

distringit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

distringit,non dissoluit periurium.¶Quandoque defrico,seu radendo sordes detergo. καθαίρω. Vnde Distringere sese dicuntur, qui in balneis sudores,& sordes à corpore abradunt : quem in vsum etiam strigiles habere solent. ἀπόξυσις. Martial.lib.14, Pergamus has misit:curuo distrin gere ferro: Non tam sæpe teret lintea sullo tibi.Plin.libr.34. cap.8,de Lysippo,Plurima ex omnibus signa fecit fœcundissimæ artis,inter quæ distringentem se,quem M.Agrippa ante thermas suas dicauit. ¶Distrin gere gladiũ,est nudare & vagina eximere Cic.3.Offic. At ille vt ingressus est, confestim gladium distrinxit, iuraúsque se illum statim interfecturum. ¶Quandoque colligere. συγκομίζειν. Columella libro vltimo. Sereno cælo manibus distringi oliuam oportet , & substratis tegetibus aut cannis cribrari & purgari. Hieronymus, Amos propheta pastor & rusticus, mora ruborum distringens.paucis verbis explicari non potest.¶Quandoque distraho,siue impeditum teneo. περισπῶ. Quintilianus, Quibus componendis , paulo plusquam biennium, tot alioqui negotiis distractus,impendi. Id est distractus & impeditus.

Districtè,aduerbium.Plin.lib.9.Epist.ad Sabinianum , Iungam tamen tanto plenius & effusius,quanto ipsum acrius,seueriúsque corripui , districtè minatus,nunquam me postea rogaturum.

Distrunco,as,Compositum à trunco,idem est quod mutilo, vel in partes disseco. κλᾶσθαι. Plaut.in Trucul. Ego te hic agnum faciam , & medium distruncabo.

Distruo, is, Seor sum,vel separatim struo. διοικοδομῶ. Sueton.in Calig. Distructis,ac instructis,pro loci dignitate,compluribus cellis.

Disturbo,Disiicio,diruo,euerto. διαῤῥίπτω, σύγχυτον. Cicer.pro domo sua,Etiam se videre distrahi à cõplexu suorum,disturbari tecta,diripi fortunas. Idem pro Sex.Rosc. Qui fidem lædit, quantum in ipso est disturbat humanæ vitæ societatem.

Disturbatio,onis.Cic.3.Offic.Sed vtilitatis specie in repub.sæpissimè peccatur,vt in Corinthi disturbatione nostri.

Disulcus, A veteribus porcus dicebatur, diuisas in ceruice setas habens. Festus.

Diteſco,Vide DIS.

DITHYRAMBVS, Διθύραμβος,Viri Thebani nomen,qui primus hymnos inuenisse creditur , qui in honorem Bacchi solent decantari : à cuius nomine ipsi etiam hymni dithyrambi creduntur appellari. Horat. lib.4.Carm.Seu per audaces noua dithyrambos Verba deuoluit,numerisque fertur Lege solutis,Quanquam & ipse Bacchus Dithyrambus est cognominatus , ἀπὸ τῶ δὶς τὸ θεὸν εἰσβαίνειν, quòd per duas veluti portas in vitam ascenderit. Bis enim natus creditur,ex vtero matris Semeles,& femore Iouis.

Ditio,onis,significat imperium,dominium. ἐπικράτεια. Plautus in Mil Loquere,aureis meas profectò dedo in ditionem tuam.Plin.lib.34.cap. 20,Alexandria in ditionem redacta.Cicc.2.de Legib. Ditione atque numine deorum geruntur res. Hoc nomen quanuis à Dis Ditis , deriuari videatur,attamen contra naturam primitiui corripit primam.

Dito,ditas,vide DIS.

Ditrochæus, διτρόχαιος , Pes constans ex duobus trochæis , hoc est ex longa & breui,& iterum longa & breui,vt Cantilena.

Diu,aduerbium,pro Die,à quo sit Interdiu. μετὰ ἡμέραν. Plaut.Nec noctu, nec diu quietus. Interdum significat Longo tempore, ἀνθ' ἑκατονῦ χρόνου, μάκρει, πόλλῶ. Horat.in Epist. Quo semel est imbuta recens seruabit odorem Testa diu. Cicer.de Senect. Quanquam (ô dij boni) quid est in hominis vita diu? ¶Habet autem diu frequenter post se particulam quum.Plaut.in Mercat. Nam illi quidem haud sanè diu est quum dentes exciderunt.Interdum etiam quòd. Ibidem,Syra non redit, quem accersitum patrem haud diu est quod miseram.

Diutius,& Diutiſsimè,Iandiu,& Quandiu : de quibus infrà suis locis.

Diuagor,pen.corr.Oberro,huc illuc vagor. πλανῶμαι. Lactan.lib.5.Vbi animus in multa dispersus,huc atque illuc diuagatur.

Diuarico,as,pen.cor.Extendo,diuido. διετάνω. & propriè de iis dicitur qui crura in diuersas partes extendunt : vnde & Tibias diuaricatas dicimus,in diuersas partes discretas. Quanquam etiam de aliis rebus dicitur.Cato,Arbores hoc modo putentur : rami diuaricentur,quos relinques.Hoc est in diuersas partes brachia disponantur.Nonius,Diuaricari dictum est distendi,ab his qui vitio naturę ita sunt pedibus discretis, vt eos in diuersum habeant separatos.¶Huius simplex est Varico:quo vsus est Quintilianus,Varicare (inquit) supra modum in stando deforme est : & accedente motu,propè scenicum.

Diuello,is,diuulsi,diuulsum.Abstraho,auello. σπάω, σπάσω, καταστάω, ἀφαιρῶ. Sallust. Rapi virgines,pueros, diuelli liberos à complexu parentum.Cic.2.Offic.Eáque est summa ratio & sapientia boni ciuis, cõmoda ciuium defendere , non diuellere , atque omnes æquitate eadem continere.Idem de Senect. Iam omnis conglutinatio recens ægrè,inueterata facilè diuellitur.Idem de Arusp. resp. Consensus ordinem est diuulsus. Membra diuulsa,Ouid.3.Trist.Eleg.9. Vnda diuulsa remis,Ouidius 8.Metamor.

Diuendo,is,ere,Diuisim vel variè vendo,vt sit quum modò huic, modò illis,& modò hoc, modo illud vendimus. διακατεράσιον, Cicero de Leg. Agr.Hic permittit lege sua vt Decemuiri bona populi Romani possint diuendere.

Diuerbero,as,are,Scindere.Virg.5.Aeneid. Primáque per cælum neruo stridente sagitta Hyrtacidæ iuuenis volucres diuerberat auras. Idem 6. Aeneid.Ferro diuerberat vmbras.

Diuerbia, partes comœdiarum , vbi plures personæ versantur : á personarum varietate dicta. διαῤῥήματα. Liuius , Inde ad manum cantari histrionibus cœptum , diuerbiáque tantùm ipsorum voci relicta. Seruius aliter, Diuerbium,inquit,primus actus comœdiæ.Græcè protasis,Nam quælibet comœdia diuiditur in prologum , Protasin , epitasin , & catastrophen.

Diuerto, is, & Diuertor,eris,ab itinere deflecto: ἐκτρέπομαι. Cicero 6. Philip. Nuntiant se Pompeii conueniendi causa diuertisse Masiliam. Idem Attic. libro 1. Sed itineris causa vt diuertar , primum est deuium. Idem pro Fonteio , Qui Cobiacho diuerterentur , neque Tolosam irc vellent. ¶Per translationem accipitur pro digredi , & expatiari in oratione. παρεκβαίνειν. Cicero libro 12. Epistо.Sed redeamus ad illud vnde diuertimus.Lactant.lib.9. Sed huc necessariò diuertendum erat,vt ostenderem tot , & tanta ingenia in rebus falsis esse consumpta. ¶Est item Diuertere,in diuersorium,vel hospitium se recipere. καταλύειν. In qua significatione ferè habet accusatiuum cum præpositione ad , vel in : nisi fortè accusatiuus ex eorum sit genere qui verbis motum significantibus sine præpositione iungi solent : cuiusmodi sunt propria nimorum locorum nomina,& ex appellatiuis duo, rus & domum.Cice. Quum duo quidam vnà iter facerent,alter ad cauponem diuertit,alter ad hospitem. Idem pro Milone , Clodium suspicari debuit ad villam suam diuertisse. Idem 1.Offic. Cimon imperauit villicis suis vt omnia præberent, quicunque Laciades in villam suam diuertisset. Idem pro deiotaro, Quum domum regis hospitis tui diuertisses.¶Huic finitimum est Diuersor : quod tamen nullum importat motum : vnde etiam accusatiuũ exigit cum præpositione apud,vel ablatiuum cum præpositione in. non enim dicimus, Diuersari ad hospitem , vel domum alicuius : sed , Apud hospitem,vel domi alicuius diuersari. Et contrà, Ad hospitem, vel domum cuiuspiam diuertere dicimus, non Apud hospitem , vel domi alicuius.

Diuersor,saris,Hospitio excipior, hospitio alicuius vtor,ad hospitium diuerto,in diuersorio vel cauponа sum, ξενοδοκέομαι, καταλύομαι, καταλύω, Cic.2.Verr. Rubrium delicias suas parum lautè diuersari dicit.Idem 5. Tusc.la. Quum Athenis apud eum diuersarer. Idem 2.Verr. Domus in qua iste diuersabatur.¶Accipitur & pro conuersor.Vale.Max. libro 1. Tabernámque in qua is diuersabatur,petere conatus.

Diuersito, as, pen. corr. frequentatiuum à diuerto pro deflecto. τρέπομαι. Gellius , Ad ipsa Platonis penetralia, ipsarúmque rerum pondera & dignitates pergendum est : non ad vocularum eius amœnitatem , nec ad verborum venustates diuersitandum.

Diuersor,soris,Qui in caupona hospitatur. καταλύτης. Cic.lib.2,de Inuẽt. Caupo cum quibusdam diuersoribus , illum qui antè exierat consequitur,in itinere hominem com rehendit.

Diuersorium,à diuertẽdo,Hospitium,caupona,villa aliúsve locus,ad quẽ non habitandi,sed ad tempus commorandi causa diuertimus. καταγώγιον, καταλύμα. Cicer.in Catone,Ex vita ista discedo tanquam ex hospitio,non tanquam ex domo : commorandi enim ex natura diuersorium nobis,non habitandi dedit. Idem Fabio Gallo , Næ ego libentius emerim diuersorium Tarracinæ , ne semper hospiti molestus sim. Idem 2. de Orat.Quiescam in Cæsaris sermone , quasi in aliquo opportuno diuersorio.

Diuersoriolum,diminutiuum. Cic.ad Cornif.Nisi quòd Sinuessanum diuersoriolum contempsisti.

Diuersorius,a,um,vt Taberna diuersoria , id est caupona. καταλυτικός. Plautus Truc. –in tabernam ducor diuersoriam, vbi malè accipiar mea mihi pecunia.Sueton.in Nero.cap.27,Dispositæ per litora & ripas diuersoriæ tabernæ.

Diuerticulum, est via per quam à militari via , siue de itinere nostro aliò diuertimus. πάροδος. Terent.in Eunuc.Cum sensi,redeo rursum : malè verò me habens, Vbi ad ipsum veni diuerticulum,consticti. Seruius,Diuerticula sunt semitæ transuersæ quæ sunt à latere viæ militaris. ¶Diuerticula etiam dicuntur domicilia in via,ad quæ diuertendum sit. κατάλυσις. Liu.1.ab Vrbe, Quum gladij abditi ex omnibus locis diuerticuli protraherentur. Fraudis & insidiarum diuerticulum.Cic.pro Rosc. Com.Hoc quum sentit Saturius esse apertum,resistere,& repugnare cõtra veritatem non audet : aliud fraudis & insidiarum in eodem vestigio diuerticulum reperit.

Diuersus,a,um,adiectiuum, Separatus,vel in varias partes distributus. κεχωρισμένος. Cæsar 2.bel.Afr. Quum Numidas diuersos, dissipatósque in omnes partes fugere videssent. Plautus in Rud. Sed quum inde suam quisque ibant diuersi domum. ¶Diuersus item contrarius , aduersarius, ἐναντίος. Suet.de Claris Gram. Interrogatus diu à Varrone diuersæ partis aduocato , quidnam ageret,& quo artificio vteretur. ¶Interdum idem quod alius,vel dissimilis. ἄλλος. Cicer.4.Academic. Certà igitur cum illo,qui à te totus diuersus est.

Diuersitas,tis.Repugnantia,dissimilitudo. διαφορὰ , ἐναντίωσις. Plinius in Epist.Sed tamen imitarer & sequerer , quantum aut diuersitas ingeniorum maximi & minimi,aut causæ dissimilitudo pateretur.

Diuersè,aduerbium,In diuersas partes. κεχωρισμένως. Hircius 5.bel.Afric. Horum corpora toto campo prostrata diuersè iacent. Terent.in Andr. Tot me impediunt curæ , quæ meum animum diuersè trahunt. ¶Diuersum,pro diuersè.Plaut.Mil.Vbi ludet dispendite hominẽ diuersum, & distendite.

Dium, diuitis, à diuo fieri dicitur : quòd qui diues est,quasi Deus nullo indigere videtur. πλούσιος, χρηματικὸς ἀνήρ. Cic.in Parad.Quem intelligemus diuitem?aut hoc verbũ in quo homine ponemus? Opinor in eo, cui tanta possessio est vt ad liberaliter viuendum facilè contentus sit. Et modò construitur cum genitiuo.Virg.2. Georg. Diues opum variarum.Item 9.Aen.Diues pictai vestis,& auri.Modò cum ablatiuo. Cicer. lib.2.Offic.Publius Crassus tum cognomine diues,tum copiis,Functus est Aedilitio maximo munere.Est autem generis omnis:facit enim accusatiuum diuitem,& hoc diues.Ouid.libro 1.de Arte, Addidit externo marmore diues opus.Valerius libr.2. cap.1, Diues & præpotens naturæ regnum scrutatus,iniiciam stylum tam nostræ Vrbis,quam cæterarum gentium priscis ac memorabilibus institutis.¶Hinc Diuitior cõparatiuum.Ci.de Orat.Inde ille licẽtior & diuitior fluxit dithyrãbus. Plau. Aul.Quadribrem aulam auro onustam habeo:quis me est diuitior?

Diuitiæ,arum,numero tantum multitudinis,opes,amplæ fortunæ, & rerum abundantia. πλοῦτος. Cicero discrimen videtur facere inter diuitias & opes:Sunt ergo(inquit)diuitiæ ad necessarium vsum:opes verò ad magnificentiam.Plaut in Epid.Quid tibi,cui diuitiæ domi maximæ sunt,numum hic nullum habes,Cice. 1. Offic. Expetuntur autem diuitiæ tum ad vsus vitæ necessarios,tum ad perfruendas voluptates. Idem Attic.li.1,Quod si assequor,supero Crassium diuitiis , atque omnium vicos ac prata contemno.

Diuito,tas,pen.corr.Diuitem facio. πλουτίζω. Accius,Nihil credo auguribus, qui aures verbis diuitant Alienas,suas vt auro locupletet domos.

Diuexo, xas,Variis modis affligo, τύπτω, κακὸν ποιῶ, βλάπτω. Lactant.lib.7 Vt si qui fortè tum fuerint boni,prædæ sint sceleratis , ac diuexentur vndique Cic.11.Philip.Impetumque furentis , atque omnia diuexare & diripere cupientis,vitæ,&c.

Diuidia, Diuidicula, vide DIVIDO.

Diuido,dis,pen.corr.diuisi,diuisum,Separare, partiri. διαιρῶ, μερίζω. Hircius 3.bel.Ciuil.Cæsar copias suas diuisit. Cic.ad Attic. Sextus pater eius numos vobis diuidere solebat. Virgil.in Epigrammate quodam,Diuisum imperium cũ Ioue Cæsar habet. ¶Ponitur & pro prædicare Plautus in Aulul.Me quidem hercle(dicam palàm)non diuides.id est παύσεις. ¶Diuidere sententiam, διαιρῶ τὴν γνώμην, forensis est locutio,quam Asconius Pædianus interpretatur his verbis, Quum aliquis(inquit)in dicenda sententia duas, pluréſve partes complectitur,si non omnes probantur,postulatur vt diuidantur, id est vt de singulis rebus seorsum referatur,vt pars altera,si ita opus fuerit,approbetur,altera repudietur. Cice.1.Epist.2,Itaque quum sententia Bibuli prima pronuntiata esset,vt tres legati regem reducerent:secunda Horten sii,vt tu sine exercitu reduceres:tertia Volcatii,vt Pompeius reduceret: postulatum est vt Bibuli sententia diuideretur:quatenus de religione dicebat,cui rei quia obsisti non poterat,Bibulo assensum est:de tribus legatis,frequentes ierunt in aliá omnia . Ex hoc Ciceronis exemplo facilè ostendi potest quid sit Sententiam diuidere. Bibuli enim sententia duo habebat membra,vt scilicet sine exercitu rex reduceretur, deinde vt á tribus legatis reduceretur : quorum quum alterum nonnullis placuisset,alterum displicuisset , postulatum est vt sententia illa bimembris diuideretur,hoc est in duas partes secaretur,vt de vtra uis parte seorsum posset referri. ¶Oscula diuidere sodalibus. Horat.1.Carm. Ode. 36, Nulli plura tamen diuisit oscula Quàm dulci Lamiæ.

Diuisus,us,ui,Idem quod diuisio,hoc est partitio, siue distributio. διαμερισμός. Liuius. 1.bel.Maced.Vectigalia publica partim negligentia dilabebantur,partim prædæ,ac diuisui principum quibusdam & magistratibus erant.

Diuisio,Sectio,partitio,distributio. διαίρεσις.Cic.1 de Natura deor.Diuisio trium regnorum,cœli,maris,& inferorum. ¶Apud Rhetores Diuisio est,(vt scribit autor ad Herennium)per quam aperimus quid cõueniat,quid in controuersia sit:vel per quam exponimus quibus de rebus dicturi sumus. Inter diuisionem & partitionem hoc interesse putatur,quòd Diuisio est generis in species:Partitio autem totius in partes distributio.Quintil.lib.7.Sic igitur diuisio rerum plurium in singulas: Partitio singularum rerum in partes discretus ordo. Cice.3.de Natu. deor.Quadripartita(inquit)fuit diuisio tua.Primùm , vt velles docere deos esse : deinde quales essent : tum ab his mundum regi:postremò, consulere eos rebus humanis.

Diuisor,oris,Qui sit verbale nomen à diuido,plerunque apud Ciceronem criminis est. διαδότης. Nam hi antiquitus Diuisores vocabantur, qui pecunias inter tribus viritim candidatorum nomine diuidebant in creandis magistratibus,quos Plautus Curiarũ magistros vocat.Cõsueuerant enim petitores magistratuum apud Romanos,pecunia largitionéque sibi studia conciliare suffragatorum , & per centurias tribúsq; diuidere numos.Cic.pro Plancio ,Quam tibi commodum est vnam tribum deligere:tu docet id quod debes , per quem sequestrẽ , quo diuisore corrupta sit.¶Est & Diuisor , qui præpostera Venere pueros corrumpit,Cicer.Pæto , Quid enim?num honestum est verbum Diuisor?at inest obscænum:cui respondet intercapedo.

Diuisura,ræ.Diuisio,vel incisio. διατομή.Plin.lib.12.cap.26,Ab hac ferula differt quæ vocatur spondylion,foliis tantùm,quia sunt minora,& platani diuisura.Idem lib.14.cap.3,Folio paruo & rotundo,sine diuisuris. Quas incisuras multis aliis locis appellat.

Diuiduus,a,um, Quod separabile aut separatum est. διχότομον, διαιρετόν, ἄτομον. Plaut.in Rud.Diuiduum talentum faciam. id est in duas partes diuisum. Cice.de Vniuers.Ex ea materia quæ indiuidua est,& quæ semper vniusmodi,suique similis,& ex ea quæ corporibus diuidua giguntur.Terent.Adel.Potius quàm venias in periculum Sannio. Seruesne,an perdas,totum diuiduum face.Colum.in Prœmio lib.11, Nihil conspiciebatur in domo diuiduum.Ouid.1,Fast.Insula diuidua quam premit amnis aqua.Id est quam ambit fluuius ab vtraque parte.

Diuiduè.aduerb.Quod vernaculo sermone dicimus, Par la moitie. Idem in Cæs.Nam quod tibi ægrè est,idem mihi est diuiduè.

Diuidia,æ,Tædium & molestia:sic enim Nonius interpretatur. ἀδημονία. Plautus Bacch.Nam illæc res magnæ diuidiæ est mihi.Accius in Iudicio armorum,Huius me diuidia cogit plusquam par est loqui . Festus diuidiam,discordiam interpretatur, cuius tamen significationis nullum profert testimonium.

Diuidicula,teste Festo,dicuntur castella ex quibus à riuo cõmuni aquam quisq; in suum fundum ducit.

Diuine,Diuinipotens,Diuinitus,Diuinus,Diuino, Vide DIVS.

Dius, adiectiuum, διος, Dicitur generosus, diuinus, tanquam ἀπὸ τοῦ

δῖος,id est ab Ioue genus ducens.Virgil.lib.11,-quas ipsa decus sibi dia Camilla Delegit.

Dium, substantiuum , formatum à genitiuo Græco δῖος, à nominatiuo ζεύς. Vnde Sub dio aliquid fieri dicimus,hoc est sub Ioue,siue sub cælo, quod non sit sub tecto.Horat.li. 3.Carm. Nec te candidè Bassareu Sub dium rapiam. Idem.-vitamq; sub dio,Et trepidis agat in rebus. Cic.libro 3.Verr.In sylua deniq; disposita sub dio vidimus.

Diuus,a,um,Idem quod diuinus, quod etiam dium dicimus, θεῖος. quasi ὑπὸ τοῦ δῖος, hoc est à Ioue genitum: vel quia veteres in singulari dium dicebant quem nos Deum,Vnde nunc quoque in plurali dicimus Dii, diis:vnde illud frequens Ciceroni, Si diis placet : quod indignitatem denotat.Seruius inter deos & diuos ita distinguit,vt dii dicantur æterni:diui autem qui ex hominibus fiunt . Vnde etiam hæc appellatione quidam Romanorum Imperatores post mortem decorati sunt,à quibus in vita insignia profecta essent in Rempub.merita : quanquam postea crescente in dies adulatione,plerique ne viui quidem id honoris aspernati sunt.¶Horum etiam vxores diuæ appellatæ sunt,tanquã suis vel virorum meritis dearum numero adscriptæ. ¶Diuum,pro aere.Horatius,Sub diuo morieris Victima nil miserantis Orci.id est sub aere.Plin.lib.14.cap.21,Campaniæ vina nobilissima exposita sub diuo in cadis verberari sole,luna,imbre , ac ventis aptissimum videtur.Sunt qui vtrobique legant sub dio,

Diuinus,a,um,Quod est dei,vel quod ad Deum pertinet. θεῖος, vt opus diuinum,Res diuina.Plaut.in Curc.Nunc rei diuinæ operam dabo: certum est bene me curare.Diuinæ rei operam dare,& Rem diuinam facere,est diis sacrificare.Cice.6.Verr.Res illum diuinas apud eos deos in sacrario propè quotidie facere vidisti.Diuina verba,pro piacularibus quibusdam verbis quibus prodigia solent procurari ,Cato de Re rust.Si de cœlo villa tacta fiet,de ea re verba diuina vti fiant, procuret.Cic.1.de Diuinat.Aristoteles quidem eos etiam qui valetudinis vitio furerent,& melancholici dicerentur,censebat habere aliquid in animis præsagiens atque diuinum.Ibidem,Quid hoc somnio dici diuinus potest?¶Diuinum interdum vocamus eximium,& humana sorte quodammodo maiorem.Cic.post red.ab exilio,Cn.Pisonis diuina quædam,& inaudita virtus.Idem Qu.frat.lib.3,Idib.Maiis Senatus frequens diuinus fuit in supplicatione Gabinio deneganda. Virgil. Eclog 3,Diuini opus Alcimedontis.

Diuinus,substantiuum, Qui diuinat, prædicit. μάντις, θεσπέσιος. Martialis,Nõ sum diuinus,sed Icio quid facias.Cic.de Fato.Hoc loco Chrysippus æstuans,falli sperat Chaldæos,cæterosque diuinos.¶Auis diuina imbrium,id est diuinatrix & præmuntia.Horatius lib.3.Carm. Antequam stantes repetat paludes Imbrium diuina auis imminentum. Cornicem intelligit,imminentium imbrium præsciam,vel Virgilio teste,Tum cornix plena pluuiam vocat improba voce.

Diuinipotens,Qui in diuinis potestatem habet. θεοπάτωρ. Apuleius, Saga & diuinipotens cælum deponere.

Diuino,as,pe,prod.Anteacta coniicio , vel futura præsagio . μαντεύομαι. Dictum videtur à nomine Diuinus,quia diuinum quiddam , & supra mortalis sagacitatis fortem esse videtur,futura prædicere,aut occulta in lucem proferre.Terentius in Hecyra,Planè hic diuinat.Cice.de Senect . Cuius sermone ita tum cupidè fruebar , quasi iam diuinarem id quod euenit,illo extincto fore vnde discerem,neminem . ¶Huius vnicum est cõpositum Prædiuino,quod Plinius posuit pro præsentio, quum ait libro 10,Tum vniuersæ prouolant , si dies mitis futurus est: prædiuinant enim ventos,imbrésque,& tunc se continent tectis.

Diuinatus , participium passiuum . Ouid.de Nuce, Vt diuinatas auferat augur opes.

Diuinatio.Prudentia futurorum μαντία, μαντική. Cic.1,de Diuinat.Versari quandam inter homines diuinationem,quam Græci μαντικὴν appellant,id est præsensionem & scientiam rerum futurarum : Chrysippus diuinationem definit esse vim cognoscentem,& videntem , & explicantem signa quæ à diis hominibus portẽdantur . Officium autem esse eius,prægnoscere dii erga homines mente qua sint, quidque signi cent,quemadmodúmq; ea procurentur atque expientur. Hæc Cicero de Diuin.li.2. ¶Dicitur etiam diuinatio,iudicium,siue cognitio,quæ circa constitutionem accusatoris,vel subscriptoris consistit:quum scilicet ex duobus,pluribúsve accusationem ambientibus,deligendus est qui maximè sit idoneus.Quemadmodum in accusatione Verris certa men erat inter M.Tullium & Cæcilium quendam,vter in accusando deberet præferri. Vnde etiam prima illa inter Verrinas oratio Diuinatio appellatur.Ratio nominis hæc est,quia in aliis iudiciis iudex ea quæ testibus,tabulis,vel argumentis probata sunt,sequi debet .Quum autem accusator est eligendus,ex leuibus quibusdam & exilibus iudiciis & coniecturis,iudicare debet,& penè diuinare quis ad accusandũ maximè sit idoneus.

Diuinitas,tatis,Sors,vel potestas diuina. θεότης. Plin.lib.19.c.12, Opus ingens,occultúmq; diuinitatis,& quo nullum reperiri possit maius.

Diuinè,aduerbium,Ad deorum similitudinem, deorum more , & supra humanas vires,quasi diuini numinis instinctu. θείως. Cice.Attic. lib.4,Præclara igitur conscientia sustentor , quum cogito me de Republ.aut meruisse optimè quum potuerim:aut certe nunquam nisi de ea diuinè cogitasse.Quintil.lib.1.cap.10. Quæ Tullius in Oratore diuinè,vt omnia, exequitur.

Diuinitus,pen.cor.aduerbium,à deo,siue à diuus. θείως. sicut humanitus, ab hominibus,cælitus à cælo.Vir.4.Geor.Haud equidem credo , quia sit diuinitus illis Ingenium.Cicer.2.de Orat. Quæ diuinitus accidunt. Ibidem,Diuinitus ad nos delatum.¶Interdum idem est quod diuinè, hoc est deorũ,vel diuorũ more,insigniter,& quasi humanis viribus excellentius. θείως.Cicer.2.de Orat.Ille locus inductus est à me diuinitus. Idem Att.li.1,Varro mihi satis facit:Pompeius loquitur diuinitus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diutius, Diutule, Diutinus, Diutissime, Diuturnus, vide DIV.

Dium, vide DIVS.

Diurnus, Diurno, vide DIES.

Diuulgo, as, est Vulgo notum facere, vel rem aliquam in vulgus spargere, διαπυθάνω. Cicero Balbo, Quare visum est occultius agendum, neque vllo modo diuulgandum. Quo in loco quidam corruptis exemplaribus decepti, legunt, Dimulgandum, Idem 1. Philipp. Quæ multa seria, nec tamen vllo modo diuulganda.

Diuulgatus, nomen ex participio. Cice. Furnio lib. 10, Te adipiscendi magistratus leuissimi & diuulgatissimi, sita adipiscare vt plerique, præpropera festinatio abducet a laudibus.

Diuus, vide DIVS.

D ante O

Do. das, dedi, datum, dare. δίδωμι. cuius composita, si sint ex monosyllabis præpositionibus, sunt tertiæ coniugationis, & præteritum geminant: vt Reddo, dis, reddidi. Perdo, dis, perdidi. Cætera simplicis seruãt declinationem, vt Circundo, as, circundedi, datũ, Pessundo, as, pessundedi, datum. ¶ Variam habet constructionem. Quandoq; duos datiuos exigit, pro ascribere, seu imputare: quanuis alter eorum non semper ponatur, sed nonnuquam subintelligatur. Cicero. lib. 2. Offic. Nec Marco quidem Seio vitio datum, quòd in caritate annonæ asse modium dedit populo. Terẽtius vnum tantùm expressit, Nũc quam rem vitio dẽt, quæso animaduertite, subintelligitur Poetæ. Plaut. in Amph. Nunc tibi hanc pateram, quæ dono mihi ob virtutem data est, Alcumena tibi condono. Aliquando vltra datiuum ponitur accusatiuus cũ præpositione ad. Cice. Cornif. Literas ad te nunquam habui cui daré, quin dederim. Idem ad Qu. fratrem, Oculos autem natura nobis, vt equo & leoni setas & caudam, & aures ad motus animorum declarandos dedit. Aliquando præter datiuum ponitur accusatiuus cum præpositione in. Terent. in Phorm. Dic quid velis dari tibi in manum, vt herus his desistat litibus. Nonnunquam loco datiui ponitur accusatiuus cum præpositione ad. Cice. 2. Philipp. Ad sepulturam corpus vitri ci sui negat a me datum. Interdum accusatiuus cum præpositione in. Plautus in Capt. Hoc si faxis, dabo in Caueam. Cice. Terentiæ, In viam quod te des hoc tempore, nihil est. Id est non est causa quare te viæ committas. ¶ Dare cuipiam pecuniam à trapezita, est pecuniam à trapezita sumere, & alteri dare. vel per manus trapezitæ alicui pecuniam dare. ἀποτίθεσθαι παρὰ τοῦ τραπεζίτου. Plaut. in Captiuis, Sequere me hac, viaticum vt dem à trapezita tibi. ¶ Quandoq; plures habet accusatiuos, à diuersis pendentes præpositionibus. Colu. lib. 9, Ascensus deinde aditus ad tabulata per vtrunque cellam datur. Sæpius tamen post accusatiuum regit datiuum, & hoc variis artibus applicari solet. Plaut. in Epid. Si æquum sit, me plus sapere quàm vos, dederim vobis consilium cautum quod laudetis. Idem in Curcu. Nunc rei diuinæ operam dabo. Idem in Merc. Me toxico morti dabo. Idem in Capt. Do tibi operam, siquid est quod me velis. Gellius. Cretenses quoq; prælia ingredi solitos memoriæ datum est, &c. ¶ Capitur etiam pro vendo: vt in loco illo Ciceronis quem paulo ante ex 2. lib. Offic. citauimus, Nec Marco quidem Seio vitio datum quòd in caritate annonæ asse modium populo dederit. ¶ Item pro offerre, obiicere. παρέχειν. Terẽt. in Hecy. profecto hoc sic est, vt puto Omnibus nobis vt res dant sese, ita magni atq; humiles sumus. ¶ Item inferre, inducere. Virgil. 12. Aene. Magnam dabit ille ruinam Arboribus. ¶ Item dicere. φάσκειν. Terent. in Heaut. Nunc quamobrem has partes didicerim, paucis dabo. ¶ Item obtẽperare. ταῦτα μὲν δὴ ἐγὼ οὐκ ἐπιτρέψω τινί. Terẽ. in Adelph. Da te mihi. id est accommoda te meæ voluntati. ¶ Dare etiam mulier res dicuntur, cum copiam sui faciunt. Martialis, Casta igitur nulla est? castæ sunt mille. quid ergo? Casta fuit non dat, non tamen illa negat. Idem, Non solet accipere. quid solet ergo? dare. ¶ Item facere. Teren. in Adelph. O Æschine, pol haud paternum isthuc dedisti. ¶ Item concitare, vt apud eundem in Eunu. Ludum iocumque dices fuisse illum alterum, præut huius rabies quæ dabit. ἐγὼ ἤτοι τὸν μανίην τοῦτ. ¶ Dare manus. est se victum fateri. τὰς χεῖρας προΐεσθαι. ¶ Dare pœnas, est sustinere. δίκην ὑπέχειν. Lactant. li. 3. Sed tamen docent nos Sanctæ literæ quemadmodum pœnas impii sunt daturi. ¶ Dare veniam, interdum est agnoscere, interdum concedere quod petitur. συγγνώμην ἀνεῖμαι. Terentius, Da veniam quæso filio tuo. Cic. de Orat. Dabis hanc veniam mi frater. ¶ Dare operam, est adiuuare, inseruire. προσέχειν. Teren. in Phorm. Nos operam dabamus Phædriæ. Sæpe etiam inuigilare: vt quum dicimus, Literis operam dare, ¶ Dare potestatem, est rem in alterius arbitrio permittere. δοῦναι ἐξουσίαν. Plin. Vt qui suarum omnium rerum potestatem auuneulo dederat. Pro quo etiam eleganter dicimus, Facere potestatem. ¶ Dare fidem, est aliquid sanctè promittere. πίστιν δίδοναι, πιστεύειν. Cic. de Amic. & Terent. Eunu. ¶ Dare actionem vel iudicium est actorem ad intendendam actionem admittere. Cicero 4. Verrina, Si quis eum pulsasset, edixit se iudicium iniurtarum non daturum: quicquid ab eo peteretur, iudicem de sua cohorte daturum: ipsi autem nullius rei actionem sese daturum. ¶ Dare linamentum in plagam, est festucas lintei in vulnus inserere, cum oleo, aliisve medicamentis liquidis, quæ Græci ἔμπλαστρα appellant. Celsus li. 7. cap. 9. Vteriores verò, lunatasq; in plagas linteamentum dandum est, vt caro increscens vulnus impleat. ¶ Dare in manum, significat de manu in manum tradere. ἐγχειρίζειν. Terentius in And. Hanc mihi in manum dae. ¶ Dare se in disciplinam, est se alicui instituendum permittere. Gell. lib. 5. cap. 10. Is in disciplinam Protagoræ sese dedit. ¶ Dare verba alicui, est decipere. Plau. Aulu. -nimisq; ego hanc meo malè, Ne mihi ex insidiis verba imprudenti duit. ¶ Datum est. id est fato decretóque concessum est. δόσις. Terent. Eunucho. Est istuc datum profectò vt grata mihi sint quæ facio omnia. Sic Virgil. 7. Aeneid. Non dabitur regnis (esto) prohibere Latinis. ¶ Datur cernere, id est potèst cerni, vel licet cernere, Plinius Epistola 10, Quantum mihi tamen cernere datur, multa in Euphrate sic eminent & elucent, vt mediocriter quoque doctos aduertant, & afficiant. ¶ Duint. pro dent, vel dederint. Terent. Andr. At tibi Dii dignum factis exitium duint. Plautus Amphit. Siue qui ipse ambisset, siue per interuntium, Siue adeò Aediles perfidiosè cui duint. Duit, pro Det. Plautus Aulul. Ne mihi ex insidiis verba imprudenti duit. Duas, pro Des. Ibidem. At nihil est dotis quod dem. M. ne duas. Danunt. pro dant, Plautus Cur. Nam tibi amantes propinãtes vinumdanunt. ¶ Huius verbi cõposita sunt Abdo, Addo, Condo, Circundo, Credo, Dedo, Edo, Indo, Obdo, Perdo, Prodo, Prędo, Reddo, Subdo, Satisdo, Pessundo, Trado, Venundo. Sedo & Mando (quæ falsò inter composita huius verbi erant relata) huc non pertinent: sunt enim simplicia: quod vel ex eo solo constat, quòd a litera figuratiua primæ coniugationis, quæ in cõpositis verbi Do corripitur, in his duobus producatur.

Datus, participium: vt Reddere data. Ouid. de Arte aman. Multa rogant tradenda sibi data reddere nolunt.

Datus, us, ui. Plautus Trin. -nimis pergraphicus sycophanta: Is mille nummũm se aurum meo datu tibi ferre, & gnato Lesbonico aiebat meo.

Datum, dati, substantiuum. Cicero de Amic. Hoc quidem est nimis exiguè & exiliter ad calculos vocare amicitiam, vt par sit ratio acceptorum & datorum.

Dato, as, are, frequentatiuum. Plautus Mostel. Tu solus credo fœnore argentum datas.

Dator, datoris. Plaut. Truc. Semper datores nouos. Virgi, 1. Aeneid. Adsit lætitiæ Bacchus dator, & bona Iuno.

Datio, onis. Cicer. pro lege Agr. Cuius iudicium, legúmque datio, captorum agrorum ipsius virtute cognitio tollitur.

Datarius, a, um, Gratuitum, aut quod gratis datur. ἔμπεδος. Plaut. Pseud. Eho annon prius salutas. s. nulla est salus mihi dataria.

Datatim, aduerbium. δοσκοδότως. Plaut. Curcul. Tum isti qui ludunt data tim serui scurrarum in via. Ludere datatim, hoc est inuicem dando: quemadmodum qui pila lusitant, quæ vicissim mittitur, & remittitur.

Doceo, ces, docui, doctum, Alicuius rei cognitionem alteri trado, παιδεύω, διδάσκω. Construitur autem cum duobus accusatiuis: vt Doceo te literas. Aliquando cum vno tantùm, licet alter possit intelligi. Pretium autem quod à discipulo exoluitur doctori, ponitur in ablatiuo. Excipiuntur hi quatuor genitiui, tanti, quanti, pluris, & minoris, cum ipsorum compositis. Cice. 2. Philipp. Iam inuideo magistro tuo, qui te tanta mercede, quanta iam proferam, nihil sapere docuit. Iuuenalis, Chrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti. Aliquando cum ablatiuo. Cicero Pæto, Socratem fidibus docuit. Vbi nonnulli volunt intelligi verbum Canere, vel aliquod simile. ¶ Interdum idem est quod ostẽdere, vel declarare. Virg. 5. Aeneid. -docuit post exitus ingens. ¶ Interdum idem quod monere, siue certiorem reddere. παραινέω. Sallust. in Iugurtha, Tametsi legatos miserat qui Senatum de cede fratris, déq; fortunis suis docerent. Cicero Appio Pul. Ne literas quidem vllas accepi quæ me docerent quid ageres, aut vbi te visurus essem. ¶ Huius composita sunt, Addoceo, Dedoceo, Edoceo, Perdoceo, quæ ambo significant perfectè doceo. ἐκδιδάσκω. Sallust. in Catil. Cicero per legatos cuncta edoctus. Plaut. in Stich. Nam illa omnes artes perdocet. Prædoceo, prius doceo. προδιδάσκω. Sallust. in Iug. Cæterum illi qui centuriis præerant prædocti à duce arma ornatúmq; mutauerant. Subdoceo, loco alicuius doceo. ὑποδιδάσκω. Cic. ad Atticum li. 8, Ciceronẽsq; nostros potius meo labore subdoceri, quàm me alium magistrum quærere.

Doctus, cta, ctum, Scientia imbutus. λόγοις ἐνδεδυμένος, πεπαιδευμένος. Cic. lib. 2. Offi. Nec me angoribus dedidi, quibus essem confectus, nisi his restitissem: nec rursus indignis docto homine voluptatibus. Idem in Orat. Itaque & doctis eloquentia popularis, & disertis elegans doctrina defuit. Sueton. de claris Grammat. Fuisse dicitur ingenii magni, memoriæ singularis, nec minus Græcè quàm Latinè doctus. Artes doctæ. Ouidius 9. Metamorpho. Dicta docta, Lucret. libro 2. & doctis rationem reddere dictis. Docti doli, Plaut. Mil. Ei nos factitius fabriciis, & doctis dolis Glaucoma ob oculos obiiciemus. Facies docta. Ouid. 2. Amor. O facies oculos docta tenere meos. ¶ Dicitur autem doctus qui rationem rei tantùm tenet: peritus, qui cum ratione experientiam, & consuetudinem tenet. ἀπὸ τοῦ πεῖρα, id est experientia. Itaque minus est doctus, quàm peritus. Cic. in Sallust. Satis doctè atque peritè fecisti. Idem lib. 3. Offic. Itaq; quum sint docti à peritis, facilè desciscunt à sententia. Maiorem tamen vim habet doctus, quàm eruditus. Idem lib. 1. Offic. Nec solùm viui, ac præsentes, studiosos discendi eruditant atque docent, sed hoc idem etiam post monumentis literarum assequuntur. Nec mirum est quòd minus sit eruditus quàm doctus: quoniam rudis & eruditus contraria sunt. Plinius Sedete cœpit sententia hæc, paritérq; & eruditum vulgus, & rude in eam cursu vadit. Quintilianus lib. 1, à pædagogis exigit vt sint eruditi, quò adolescentes erudire queant: aut se non eruditos esse sciant, ne quippiam tradant cuius ipsi sint ignari, quódque postea sit dedocendum. ¶ Est autem doctus in hac significatione nomen, non participium: nullum enim importat tempus. ¶ Hinc fit compositum indoctus, ἀπαίδευτος, quod quum verbo careat, participium esse non potest: quemadmodum & Semidoctus. ἡμιμαθὴς. Cic Cornelio, Sed proximè scripsi de optimo genere dicendi, in quo sæpe suspicatus sum te à iudicio nostro, sicut doctum hominem à non indocto, paulum dissidere. Plautus in Asin. Tua ista culpa est quæ discipulum semidoctum abs te remoues.

Doctè, aduerbium, Scitè & eleganter. ἀστείως. Cicero libro 3. de Orat. Tum ad te ludibunda doctè & delicatè detulit. Doctè & peritè facere, Cic

Cicero in Sallustium.

Docilis. pen. corr. Qui facilè disciplinam apprehendit. μαθητός. Cic. Trebatio, lib. 7. Epist. O medicum suauem, meq; docilem ad hanc disciplinam. Idem. 2. Tusc. Dehinc ad hanc eneruatam, muliebrémq; sententiam satis docilem se Epicurus præbuit. Lactant. de Opif. Nam si te in literis, nihil aliud quàm linguam instruentibus, auditorem satis strenuum præbuisti: quantomagis in his veris, & ad vitam pertinentibus docilior esse debebis? Varro lib. 1. de Re rusti. Calsius scribit hæc, operarios parandos esse qui laborem ferre possint, ne minores annorum viginti duorum, & ad agriculturã dociles. Cic. 2. de Orat. Iubent enim exordiri ita, vt eum qui audiat, beneuolum nobis faciamus. Docilem autem facio, non tum quum polliceor me demonstraturum, sed tum quum doceo & explano.

Docibilis, le, pen, corr. Qui idoneus est vt doceatur. διδακτός. Hierony mus, Ingenium docile, & sine doctore docibile est. Sic Cyprianus, Docibilis est, qui est ad discendi patientiam lenis & mitis. Nec facilè reperias, nisi apud Ecclesiasticos. Priscianus autem vult significare docibile id quod facilè discitur: pro quo nos perceptile dicimus potius. Valla lib. 6. cap. 26.

Docilitas, tatis. Apprehendendæ doctrinæ facilitas. μαθητικόν. Cicero pro Sestio, Ii per fecto genere humanæ docilitatis, atq; ingenii dissipatos vnũ in locũ congregauerunt. Idem lib. 3. de Finib. Prioris generis est docilitas, memoria: quas virtutes qui habent, ingenioſi vocantur.

Doctrina, Eruditio, quatenus à præceptore proficiscitur. διδασκαλία: nã vt à discipulo apprehenditur, dicitur disciplina. Cic. pro Arch. poeta, Ego multos homines excellenti animo & virtute fuisse, & sine doctrina, naturæ ipsius habitu propè diuino, per seipsos & moderatos, & graues extitisse fateor: etiam illud adiungo, sæpius ad laudem atque virtutem naturam sine doctrina, quàm sine natura valuisse doctrinam. Idem in Orat. Quo fit vt veram illam & absolutam eloquentiam nemo consequatur, quòd alia intelligendi, alia dicendi disciplina est: & ab illis rerum, ab aliis verborum doctrina quæritur.

Documentum, à præterito docui, sicut à monui monumentũ, Idem quod admonitio, probatio, exemplum, quod nos aut doctiores reddit, aut certiores, aut prudentiores. δίδαγμα. Cice. 6. Philip. Ex quo nimirum nos documentum capere fortuna voluit, quid esset victis extimescendum. Sallust. Quarum rerum ego maximè hæc documẽta habeo, quòd in bello sæpius vindicatum est in eos qui contra imperium in hostem pugnauerant.

Doctor, verbale, Qui docet. διδάσκαλος. Plin. in Paneg Quem honorem dicendi magistris, quam dignitatem sapientiæ doctoribus habes? Tacit. lib. 14. Etiam sapientiæ doctoribus tempus impartiebat. hoc est philosophis.

Dochimus, mi. pe. corr. δόχμιος. Pedis genus in numeris oratoriis: de quo Cicero in Orat. Dochimus (inquit) è quinq; constat syllabis, breui, duabus longis, breui, longa: vt est hoc, Amicos tenes: item hoc, Respublicæ. Quouis loco aptus est, dum semel ponatur: iteratus, aut continuatus, numerum apertum, & nimis insignem facit.

DOCLEA, æ, δόκλεια. Ciuitas mediterranea Dalmatiæ apud Ptolemæum lib. 2. cap. vlt. ¶ Huius incolæ dicti sunt Docleatæ, quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 22.

Docus, δοκὸς. Latinis trabem significat: vnde ignitæ quædam aeris impressiones oblongæ, trabis similitudinem referentes, δοκὸς à Græcis appelantur: qua voce etiam vsus est Plinius lib. 2. cap. 26. Emicant & trabes simili modo, quas docos vocant, quales quum Lacedæmonii classe victi, imperium Græciæ amiserunt.

Dodecatheos, δωδεκάθεος, Herbæ genus proximam à moly Homerico autoritatem obtinens. Folia habet septem lactucæ foliis similima, à lutea radice exeuntia. Autor Plinius lib. 25. cap. 4. ¶ Dodecatheos item à Suetonio in Augusto, appellatur cõuiuiũ quoddam Octauii secretius, ex duodecim cõstans conuiuis vtriusq; sexus, ad imitationem cælestis conuiuii, cui Iupiter parem deorũ dearúmq; numerum fertur adhibere. Verba Suetonii sunt hæc. Cœna quoque eius secretior in fabulis fuit, quæ vulgò δωδεκάθεος vocabatur.

DODONA, pen. prod. δωδώνη, Ciuitas in Chaonia, regione Epiri, iuxta quam propinquum erat nemus Ioui sacrum, querneum totũ, vbi Iouis Dodonæi templum fuisse narratur, & in eo oraculum omnium quæ apud Græcos fuerunt vetustissimum. In hoc duas columbas consulentibus respõsum dedisse quidam fabulantur, quarum altera Delphos, altera verò in Ammonis Iouis templum volauit: alii arbores ipsas vocales fuisse volunt. & consulentibus oracula ædere solitas. ¶ Dictam autem volunt Dodonam à Nympha quadam marina eius nominis: aut, vt aliis placet, à Dodone quodam Iouis & Europæ filio. Vide Stephanum.

Dodonæus, a, um, δωδωναῖος, vt Dodoneus Iupiter, qui in Dodonæo nemore colebatur. ¶ Item Dodonæum æs, δωδωναῖον χαλκεῖον, tintinnabuli quoddam genus die noctúque continuo crepitans: vnde & ad homines iusto loquaciores prouerbiali metaphora transferri solet. Aufonius, Nec dodonæi cessat tinnitus aheni.

Dodonides, δωδωνίδες, Nymphæ (vt Pherecydes ait) dicuntur Liberi patris nutrices, à Dodona Epiri ciuitate. Hæ & Atlantides vocantur, quarum nomina sunt, Ambrosia, Eudòra, Pasithoe, Coronis, Plexaura, Pytho, Tythe.

Dodra, Potionis genus quæ ex nouem rebus fiebat. Ausonius, Dodra, ex dodrante est: fic collige, ius, aqua, vinum, sal, oleum, panis, mel piper, herba, nouem.

Dodrans, Pondus vel mensura constans ex nouem vnciis: ita dictum quòd ad conficiendum assem desit quadrans, τριμοιρία. Martialis lib. 8, Soluere dodrantem nuper tibi Quinte volebat.

Dodrantalis: vt, Dodrantalis stirps, apud Columellam libr. 11. cap. 3, hoc est trium palmorum, seu digitorum duodecim, cui scilicet ad perficiẽdam pedis mensuram desit quadrans.

Dogma, atis, δόγμα, & Dogmatum, ti, Nostri modò decretum, modò scitum, modo placitum appellant. Sunt enim dogmata vniuscuiusque sectæ decreta, quæ (vt inquit Cicero) prodere scelus est, non minus quã patriam, sine quibus nec sectæ philosophorum, nec religionum vires constare possunt. Vnde Laertius ait, sectam eam non appellari quæ dogmata non habet. Cic. 4. Tusc. Quoniam id enim haberent Academici decretum (sentitis enim iam hoc me dogma dicere) nihil posse percipi, &c. Idem. 4. Acad. Sapientiæ verò quid futurum est, quæ neque de seipsa dubitare debet, neque de suis decretis quæ philosophi dogmata vocant? Græcè etiam ψέφισμα, & ἄρεσκον dicitur, teste Eudæo. Habent & cæteræ artes sua dogmata: vt in re medica alia Hippocratis, alia Asclepiadis, alia Themisonis dogmata fuerunt. A Plinio frequenter placita appellantur: vt, placita Magorum, & placita Babyloniorum libro 2. Dicitur autem Dogma ἀπὸ τοῦ δοκεῖν, quod opinari significat.

Dogmatistes, Qui aliis dogmata præscribit, δογματιστὴς, à verbo Græco δογματίζω, quod est decreta præscribo, dogmata trado. Hieronimus, Nũc verò quum interpres magis Apostoli fuerim quàm dogmatistes.

Dolabella, Dolabra, Vide DOLO.

Dolenter, Dolentia, Doleo, Vide DOLOR.

Dolia, orum, Vasa maiora, vino seruando præcipuè idonea, quæ olim fictilia potissimùm erant. πίθοι. Plaut. Cas. Dabitur tibi amphora vna, & vna semina, Fons vnus, vnum ahenum, & octo dolia. Terent. in Heaut. Releui omnia dolia, omnes serias. ¶ Veteres dolia fictalia in cellis vinariis seruabant, quæ si duas aures haberent, diotæ dicebantur. Iureconsulti scribunt, Vino legato cum vasis, dolia legata non videri: quia scilicet ea mente vinum in dolia condimus, vt ex his postea in amphoras vel cados diffundamus: quod deinde vinum diffusum nominatur. Iuuen. Ille capillato diffusum Consule potat Cice. de clar. Orat. Num igitur qui hoc sentiat, si is potare velit, de dolio sibi haurien dum putet?

Doliola, diminutiuum à doliis. πιθίσκια. Vnde & locus in vrbe fuit sic vocatus, eo quòd post Allienſem cladem Gallis Vrbem inuadentibus, dolio la in quibus sacra Romanorum Pontifices condiderant, eo in loco fuerint defossa à flamine Quirinali, sicut T. Liuius li. 5. scribit. Qua de causa in eodem loco ne despuere quidem alicui licebat. Festus.

Doliaris, & hoc doliare, Quod ad dolii magnitudinem, siue capacitatem accedit. vnde Plautus in Pseudulo, festiuiter appellat anum ventricosam, doliarem, Ego deuortor extra portam huc in tabernam tertiam, Apud anum illam doliarem, claudam, crassam.

Doliarius, Significat eum qui dolia facit, & componit. Plinius lib. 3. ca. 6, Aenaria insula à statione nauium Aeneę, Homero Inarime dicta. Gręcis Pithecusa, non à simiarum multitudine, vt aliqui existimant, sed à figlinis doliariorum.

Doliarium, rii, substantiuum, quod apud Iurecõsultos poni videtur pro ipsis doliis, vel cella in qua dolia vinaria sunt. πίθοι. Si (inquit) ex doliario pars vini venierit.

DOLICHE, δολιχὴ. Insula est. XVII. M. passuum à Naxo distans, tantundẽ ipsa in longitudinem patens cum oppidis duobus, tertio amisso: quæ prius Icaros dicebatur: vnde nonnulli nomen mari inditum putant potius, quàm ab Icaro Dædali filio. Ea etiam Macris, & Ichthyoessa aliquando vocata est. Plin. lib. 4. cap. 12,

Dolichiste, δολιχίστη. Ptolemæo, Insula est in mari Lycio, contra Chimeram promontorium. Plinius lib. 5. cap. 31.

Dolichus, δόλιχος. Spatium est duodecim stadiorum, vel (vt Suidas tradit) viginti quatuor. Iulius Pollux Dolichon in gymnicis certaminibus docet fuisse curriculum omnium maximum: in quo qui decertabant, dolichodromi dicebãtur. ¶ Est præterea dolichus, leguminis genus, caule tenerrimo: sed si perticam adiunctam habeat, in miram altitudinem ascẽdente, alioqui vitiosum & infrugiferũ. Alii cicerculã interpretantur, alii phaseolum. Vide Galenum lib. 1, de Alimen. facult.

Dolo, as, Dolabra, siue ascia læuigo, vel cælo, sculpo. πελεκίζω, ἀπελεκίζω. Propert. Stipes acernus eram properanti falce dolatus. Cice. 4. Acad. Non enim est ex saxo scalptus, aut è robore dolatus. Colum. lib. 1. cap. 2. Materies si roborea est, ab vno fabro dolari ad vnguem per quadrata debet pedum x x. Idem lib. 8. cap. 3, Dolare perticam in quadrũ. ¶ Apud antiquos etiam in vsu fuit Dolio, dolis, doliui, dolitum. Varro in Agatone, vt citat Nonius. Numinam cælatus in manu dextera scyphus. cælo dolitus, artem ostentat Mentoris? ¶ Huius verbi composita sunt, Dedolo, & Edolo, de quibus locis suis.

Dolabra. brę, pen. cor. Instrumentum fabrorum quo ligna dolant. ἀξίνη. Col. libr. 3; Quæ falce amputari non possunt acuta dolabra abradito. Paulus in l. Quum de lanionis. de Fund. inst. leg. vocat etiam hoc nomine instrumentum lanionum quo carnes dissecant.

Dolabella, diminutiuum à dolabra. ἀξινάριον. Colum. lib. 5. Semper circa crus dolabella dimouenda est terra. Hoc etiam cognomine vsa est familia quædam Romanorum, ex qua fuit Cornelius Dolabella Ciceronis gener.

Dolabellina pyra, longissimi pediculi, ab insitore Dolabella sic dicta, Plin. lib. 15. cap. 15.

DOLON, δόλων. Proprium nomen viri Troiani, egregia pedum pernicitate præditi, qui quum in castra Græcorũ speculator missus esset, à Diomede & Vlysse deprehensus, consilia Troianorum spe conseruandæ vitæ illis aperuit: quem tamen vt proditorem, falsa spe delusum occiderunt. Virg. 12. Aeneid. Antiqui proles bello præclara Dolonis.

Dolones, δόλωνες, ita dicti à fallendo, quòd ingentes conti, ferro breuissimo, quum speciem præferant ligni, intus ferrum acutum habeant. Virg. lib. 7, Pila manu, fæuósque gerunt in bella dolones. Vbi Seruius

Universidad de Deusto Biblioteca

ait dolorem flagellum esse,intra cuius virgam lateat pugio. Plutarchus in Tyberio, δόλωνα interpretatur sicam latronum. Verba eius sunt hæc, ὥστε καὶ ἀπιόντος ἐκείνου τοὺς ἀγοντας ἐπιστέλλεσθαι ἐφιέντας παραμένειν, ἢ δόλωνας καλοῦσι. In instrumento autem nauali Dolones dicuntur vela minora quæ supra acatia(eo enim nomine vela maiora dicuntur)celeritatis causa solent erigi. Liuius lib.46. Dolonibus erectis altum petere cõtendit. Ibidem,Subiatis dolonibus effusè effugere contendit.

Dolonci, Δόλογκοι, Populi Thraciæ,ita dicti à Dolonco fratre Bithyni. Stephanus.

DOLOPES, penul.corr. δόλοπες. populi Theſſaliæ, in extremis finibus Phthiotidis,quibus Peleus(cuius imperio parebant)Troiani belli tẽpore Phœnicem præposuit:vt ex Homeri sententia refert Strabo,lib. 9.Virg.lib.2.Aeneid.-quis talia fando Myrmidonum, Dolopúmve, aut duri miles Vlyssi Temperet à lachrymis?&c.Plinius lib.4.cap.2. Dolopas in Aetolia constituit.

Dolopeius,a,um,Valer.2,Argonaut.-vidisse putant Dolopeia busta.

Dolor,est animi vel corporis cruciatus. ἄλγος,τό. Cic.2.Tuscu.Dolor est motus asper in corpore,à sensibus alienus.Terentius in Andr.Eius labore,atque eius dolore gnato vt medicarer tuo.Cic.Sulpitio lib.4.Est omnino vix consolabilis dolor:tanta est omnium rerum amissio,& desperatio recuperandi.

Dolentia,antiquis fuit in vsu pro dolore. ἀλγηδών.Cuius compositum est Indolentia,hoc est absentia doloris:in qua Philosophorum nonnulli summam fœlicitatem posuerunt.Ci.Vt qui rem expetendam vel voluptate,vel indolentia metiuntur.

Dolco,es,dolui,dolitum, Dolore afficior, corpore vel animo crucior ἀλγῶ. Terent.in Eunuc.Dolet dictum imprudenti adolescenti,& libe 10.Cic.in Vatin.Quis tum non ingemuit,quis nõ doluit Reip. casum? Hoc verbum,si ad corpus referatur,neutrum acquisitium est:vt,Oculi dolent viro tuo.Plautus in Amph. Mihi etiam misero nunc malæ dolent.Sin de rebus alienis effectiuum est:vt,Doleo tuis rebus aduersis,id est propter res tuas aduersas. ἀλγῶ σοι. Aliquando etiam cum accusatiuo:vt Doleo tuã miseriam. Doleo tuam vicem, σὺν χάριν ἄχθομαι. Doleo vicem Reipu. ὑπαλγῶ τῶν πολιτῶν. Sallustius, Quasi dolens eius casum. ¶ Huius composita sunt Condoleo,quod est simul,vel in totum doleo, συναλγῶ,συμπάσχω,συμπάσχω.Plautus in Truc. Date iam soleas,atq; intrò me ducite actutum.Nam mihi de vento misere condoluit caput. Dedoleo,de quo alibi.

Dolenter aduerbium.Plancus Ciceroni,lib.10.Sed quicquid tibi scribo, dolenter me hercule magis,quàm inimicè facio. Plinius Epist. 185, Vnicè probo quòd Pompeii Quintiani morte tam dolenter afficeris, vt amici charitatem desiderio extẽdas.Ouid.4 Metam.Nihil illo fertur volucrum moderator equorum Post Phaethontæos vidisse dolentius ignes.

Dolorificus,ca,cum.Quod dolorem facit. ἀλγυνθές.

Dolus,doli, δόλος,Græca dictio est,quę apud Latinos accipitur pro fraude & machinatione quæ fit ad fallendum aliquem.Plaut.in Capt. Nã doli non doli sunt,ni astu colas.Terent.Andr.Simul sceleratus Dauus, siquid consilii Habet,vt consumat nunc,quum nihil obsint doli. Cicepro domo sua,Illud in primis,nequa calumnia,nequa fraus,nequis dolus adhibeatur.Veteres tamen etiam in bonam partem accipiebant, pro solertia & calliditate quæ aduersus hostes adhibebatur. Vnde dolum malum,veteres dixerunt discriminis causa, quòd & bonus quidam dolus diceretur. κακόζηλον. Teren.in Eun.Iam tum erat suspicio dolo malo hæc fieri omnia.Vlp.de Dolo malo.l.1. Dolum malũ Seruius quidem ita definit,machinationem quandam alterius decipiendi causa,quum aliud simulatur,& aliud agitur.Cicer.3.Offic.Nondum enim Aquilius collega.& familiaris meus pertulerat formulas,in quibus ipsis quum ex eo quæretur quid esset dolus malus, respondebat, quum aliud simulatum est,aliud actum.

Dolosus,pro fraudulento. δολερός.Plaut.in Epist.Ego aliquam parabo dolosam fidicinam,nummo conducta quæ sit.Cic.pro Rab,posth.Pulsus interea regno Ptolemæus dolosis consiliis, Romam venit. Horat.13. Metamor.Artes dolosæ.

Dolosè,aduerbium.Cic.3 Offic. Quum dicitur inter bonos bene agier, quicquam agi dolosè an malitiosè potest?

Doma,tis, δόμος,δόμος.Tectum. Nam(vt inquit Hieronymus)in Aegypto & in Palæstina,vbi vel scripti diuini libri,vel interpretati sunt, nõ habent in tectis culmina,sed domata,quæ Romæ vel solaria, vel Meniana vocantur.id est plana tecta,quæ transuersis trabibus sustentantur.Denique & Petrus in Actis Apostolorum quando ascendit in doma,in tectum ædificii ascendisse credendus est.Et quando præcipiebatur Iudæis vt facerent domati suo coronã,hoc præcipiebatur,vt in tecto facerent per circuitum quasdam eminentias ne facilis in præceps esset lapsus.Et in Eusebio,Quæ audistis in aure,dicite super domata.

Domabilis,vide Domo,domas,in DOMVS.

Domesticatim, Domesticus,vide DOMVS.

DOMITII, plures fuerunt apud Romanos. Cn.Domitius.L.Domitius, Domitius Nero,Domitius Aenobarbus:de quibus apud Plinium, Liuium & Plutarchum.

Domicilium,Domicœnium,Dominium, Dominor, Dominus,vide DOMVS.

Domiporta,Cochlea dicitur,quòd domum suam perpetuò circũferat: Vnde etiam Græci φορεῖσθαι vocant.Cic.2.de Diuin.Vt si quis medicus ægroto imperet vt sumat terrigenam, tardigradam, domiportam, sanguine cassam,potius quàm hominum more cochleam.

Domitor,Domitura,vide Domo,domas,in DOMVS.

Domo,domas,vide DOMVS.

Domus,proprié ædificium ad habitandum factum,quod ex tecto & parietibus constat:Improprié pro quocunque habitaculo, οἶκος,δόμος, Vnde & templa,& auium nidi,domus dicuntur. δόματα. Vir.libro 6, Ostia iámq; domus patuere ingentia centum Sponte sua. Idem. 8.Aeneid.Antiquasq; domos auium cum stirpibus imis Eruit. ¶ Aliquando domus dicitur familia. δόμος. Idem lib.5.Sergestúsq; domus tenet à quo Sergia nomen. ¶ Aliquãdo sumitur pro tota aliqua gente.Idem 1.Aeneid.Quum domus Allaraci, volens intelligi Romanos, qui ab Assaraco per Troianos originẽ ducunt. ¶ Aliquãdo pro patria. Idem 3.Aeneid.Da propriam Tymbræe domum,da mœnia fessis. ¶ Facit autem genitiuum,domus & domi,datiuum domui, accusatiuum domum,vocatiuum domus,ablatiuum domo. Differunt tamen duo hi genitiui,domi & domus, vt Domus ædificium ipsum significet quod ex tecto & parietibus constat.Aptè itaq; dicemus,partem domus fuisse demolitus:non partem domi.Pro eodem etiam apud veteres legitur Domuis.Varro,Perrexit in interiorem partem domuis.Sed quum dicimus domi,δίλοι, locum significamus in quo quis habitat: vt, Domi maneo.δίλοιμι.Terent.in Adelph. Quid ais bone vir,est frater domi? ¶ Inuenitur tamen nonnunquam apud antiquos genitiuus domi pro domus.Plaut.in Trinũmo.Non fugitiuus est homo:commeminit domi.¶ In numero plurali facit nominatiuum domus,datiuum & ablatiuum domibus,accusatiuum domos,vel domus,genitiuum domibus, accusatiuum domos,vel domus,genitiuum domorũ, & nonnunquam domuũ. Plin.li.8.ca.57. Quo in genere multi & hos incolas domuum posuere mures.Legitur etiam nonnunquam in ablatiuo singulari domu. Plaut. in Milite, Ait sese Athenas fugere cupere ex hac domu. ¶ Domi,& In domo,idem significant. ἐν τῷ δίλοι. Quinti.In domo furtum factum ab eo qui domi non fuit. ¶ Dicimus etiam Reuertor domum,& ad domum. οἶκόδε. Exeo domo,vel è domo. ἐξοδος. ¶ Admittunt autem obliqui huius nominis aduerbialiter positi sex tãtùm adiectiua,Mea,Tua,Sua,Nostra,Vestra,& Aliena:vt,Eram domi meæ,Tu eras domi tuæ,& sic de cæteris.Cicer.pro domo sua,Quid tibi necesse fuit anili superstitione,homo phanatice,sacrificium,quod alienæ domi fieret,inuisere?Aliquando non solent apponi, sed subintelligi: vt, Domi ero,scilicet meæ. ¶ Huius nominis diminutiua sunt,Domuscula,Domuncula. δίλιονος, δίλιμάτιον.

Domesticus,ca,cum,Quod ad domum pertinet. δικιακός. vt, Domestica negotia, domestica exempla, domesticum lenocinium.Domesticus vsus,& consuetudo,apud Ciceronẽ. ¶ Aliquando domesticus dicitur mansuetus ac mitis. ἥμερος. Plinius Mitè animal,atque domesticum.

Domesticus,ci,Qui in eadem domo nobiscum habitat. οἰκέτης, ὑφίστιος.

Domesticatim,aduerbium,Significat per varias domos,siue per domestícos, κατ' οἰκήματα. Sueton.in Cæs.Quorum vt quam maxima expectatio esset,ea quæ ad epulum pertinerent,quanuis macellaris oblocata, etiam domesticatim apparabat.

Domicœnium,Cœna quæ fit domi. δικοσιτία, Apud Martialem, lib.5.Si tristi domicœnio laboras Torani.potes esurire mecum.

Domuitio,Dictio composita ex domo,& itio,quasi reuersio ad domum. Cic.lib.1.de Diuinat.Sed Rhodiorum classi propinquum reditum, ac domuitionem dari.Apul.lib.3.Deniq; nec larem requiro,nec domuitionem paro.Itiones autem dici,sicut reditiones,& abitiones testis est Terentius qui in Phormione ait, Hæcine erant itiones crebræ,& mansiones diutinæ?

Domicilium,Habitatio longi temporis. διωτήριον. vnde Mutare domicilium dicuntur qui migrant vt aliam vrbem habitent, tanquam illius ciues futuri,nam qui ad tempus habitat,mox inde discessurus domum quidem potest habere quam conduxit,domicilium autem non habet.Cic.7.Verr.Sedem antiquam, diuinúmq; domicilium nocturno latrocinio atq; impetu compilauit.Gellius,Qui domicilio in Italia non haberet.Cic.de Senect.Animus cælestis ex altissimo domicilio depressus & quasi demersus in terram.

Domo,domas,domui,domitum,& interdum domaui, domatum, olim tertiæ coniugationis fuit,si Prisciano credimus,quemadmodum & cætera omnia primæ coniugationis verba quæ præteritum faciunt per ui,diuisas syllabas.Inde mansérunt domui,domitum,& domitor. Est autem Domare,mansuefacere, & domesticum reddere. κατὰ πόνον δαμάζω,Virg.3.Georgic.Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis Cyllarus,& quorum Graii meminere Poetæ,Martis equi biiuges, Plau. in Cas.Sed quid ais?iam domuisti animum? Plin.de viris Illust. Prætor Galliam domuit Consul Hispaniam,altero Consulatu Sardiniã.Hinc Domitos hostes dicimus,id est victos:& domitos populos,in potestatem redactos.Cic.de Prouin.Consul.Atque hanc Macedoniam domitis iam gentibus finitimis,barbariáq; compressa, pacatam ipsam per se,& quietam. ¶ Equorum domitores, πωλοδάμναι. Virg.7.Aeneidos, Lausus equũm domitor,debellatórque ferarum. Domiti equi, ἱππάγοι: atque Indomiti. ἀνάγωγοι. Indomitæ gentes, feroces. Idem 7.Aeneid.-raptis concurrunt vndiq; telis Indomiti agricolæ.Et.8.Aeneid. Indomitiq; Dacæ. ¶ Hinc componitur Perdomo, pen.corr.quod est valde domo,vel ad finem domo.Martialis lib. 1, Herculeæ laudis numeretur gloria,plus est.

Bis denas pariter perdomuisse feras.

Domitus,tus,tui,Eiusdem significationis cum superiori. Cice.libro 2,de Natura deorum, Efficimus etiam domitu nostro quadrupedum vectiones.

Domitor oris,Qui rem aliquam domat,hoc est cicurem, & mansueram reddit. δαμαστής, δαμάσιππος. Ouid.2.Trist. Qui tibi de tetrico referam domitore Chimeræ? ¶ Pro eodem etiam legitur Domator.Tibullus, Conuersus terga domator.

Domitrix,cis.Virg.1.Georg. domitrixque Epidaurus equorum.

Domabilis,le,Qui est aptus ad domandũ. τιθαστὸς. Horat li.4. Carm. Ode 14,Te Cantaber non ante domabilis Miratur. Ouid.9.Metam. Atque immune necis,nullaque domabile flamma.

Domito,

Domito,as,tare, frequentatiuum. Virg.1. Georg. Et prensos domitare boues.Idem 7.Aeneid.-domitant in puluere currus.

Domitura,ræ,Domandi actus. δάμασις.Plin.li.8.ca.45, Domitura boum in trimatu,postea fera,ante præmatura. Colum.lib. 6, Curandum ne in domitura bos calce,aut cornu quenquam contingat.

Domnus.A domo fit:& is propriè dicitur qui domui præest,& qui in familiam imperium habet. κύριος, δυνάστης. Sunt enim dominus & seruus ἐκ τῶν πρός τι, hoc est ex iis quæ ad aliquid referuntur. Terent. in Eunu, Apparet seruum hunc esse domini pauperis. Plaut.in Cistel. Quis istic habitat? 1. Dempho dominus meus. ¶ Item Domini appellatio ad eos extenditur qui rei alicuius proprietatem habent, etiamsi vsusfructus alienus sit.Abusiuè tamen & filiifamilias, & cæteri liberi,qui in potestate sunt,& vsufructuarii,domini dicuntur. Hæc ex Vlpiano. ¶ Item Dominus vocatur qui in regnum vel ciuitatem imperium habet,& cui populi subsunt.Virgil.1.Aeneid.Romanos rerum dominos,gentémq; togatam. ¶ Rursus Dominus dicitur maritus. Idẽ lib.4,-connubia nostra Reppulit,ac dominum Aeneam in regna recepit. ¶ Sunt etiam amantium verba dominus & domina, blanditiis apta.Ouid.Hæc tibi sub domino est Pyrrhe puella suo.Et iterũ, Nam furor in dominam temeraria brachia mouit. ¶ Item ponitur pro conuiuii exhibitore.Varro,Aut dominum,aut vinum, aut aliud quid laudato.Cice.in Vatin.Quum ipse epuli dominus Q. Appius albatus esset. ¶ Dominus quoq; & domina,sumi solent pro deo ac dea. Ouid. Et domino soluere vota Ioui.

Domina,næ,Hera,domini vxor,quæ in familiam, aliámve rem imperium habet. δέσποινα.Cic.in Parad.Cupiditas honoris, dura domina. Idem lib.2.de Finib.Dominæ rerum omnium virtutes.Virg.lib.3.Aenei.Et vincti currũ dominę subiere leones.Cic.lib.3.Offic.Hæc enim vna virtus omnium est domina & regina virtutum.De iustitia loquitur. ¶ Domina κατ' ἐξοχήν quandoq; pro Proserpina legitur.Virgil.6. Aeneid.Hi dominam Ditis thalamo deducere adorti.

Dominicus,deriuatiuum, κυριακός:vt,Dominicus dies,qui antea dies Solis dicebatur, quòd Christi domini nostri resurrectione sit insignis. ¶ Dominicæ habitationes,apud Columellam,lib.9.cap.1. Et, Rationes dominicas pecuarias conficere, apud Varronem,lib.2.de Re rust. cap 10.

Dominor,aris,ius & imperium in rem aliquam habeo. δεσπόζω, κρατέω. & frequentissimè habet datiuum.Virgil.1. Aeneid. Victis dominabitur Argis.Modò accusatiuum,quum IN præpositione.Ouid.li.1.Metamorph.-& quod dominari in cætera posset. Cic.in Catone, Felix senectus,si vsque ad vltimum spiritum dominatur in suos. Modò ablatiuum cum præpositione IN. Sulpit. Ciceroni, Quum casus & natura in bonis dominatur.Virgil.lib.2.Aeneid.Incensa Danai dominantur in vrbe. ¶ Interdum etiam cum genitiuo inuenitur,sed nonnisi in Sacris literis. ¶ Dominor aliquãdo passiuè accipitur.Cic.1.Offic. O domus antiqua,quàm dispari domino dominaris.

Dominatus,Principatus,τυραννίς.Cice.4.de Finib. Quum autem assumpta ratio est,tanto in dominatu locatur, vt omnia illa prima naturæ huius tutelæ subiiciantur.Idem.1.de Diuinat. Quæ erat vrbs in Thessalia,tum admodum nobilis, ab Alexandro autem tyranno crudeli dominatu tenebatur.

Dominator,oris.Cic.2.de Natura deor.Dominator rerum Deus.

Dominatrix.Cicer.1.de Inuent. Cæca ac temeraria dominatrix animi cupiditas.

Dominatio.Imperium. δυναστεία.Cicero li.5.Verr. Qua impudentia putatis eũ in dominatione fuisse,qui in fuga tam improbus sit? Tacitus lib.13,Quæ cunctis malis dominationis cupidinibus flagrans,&c.Cic. 2.de Inuent Dominatio rationis in libidinem.

Dominium,nii,Imperium, & principatus. δυναστεία. Varr.2.de Re rust. cap.6,In mercando item(vt cæteræ pecudes)emptionibus,traditionibus dominium mutant.

Donaria,Donatiuum, Vide DONVM.

Donatus, participium à Donor, Vide Dono in DONVM.

Donax,ακος,Est calamus crassiore ligno,& tenui foramine,quem totum fungosa replet medulla, fruticosissimus, & nonnisi in aquaticis nascens,sagittis aptissimus.Longissima internodia habet, & dum calefactus est,facilè flectitur.Hinc apud Plinium lib.16,ca.36, Calamus fruticosissimus,donax dictus est.

Donec,aduerbium,Significans quoad, vel quousque. ἕως,ἐφ' ὅσον. Terent. in Andr.Nunquam destitit orare vsqueadeo donec perpulit. ¶ Iungitur autem tam indicatiuo modo,quàm subiunctiuo, & cuius etiam tempori.De præsenti exemplum est apud Plautum in Cistel.-non destiti Instare vsqueadeo,donec adiurat se anus, &c. De præterito suprà positum est exemplum ex Terentio.Exempla futuri nusquam nõ occurrunt.Virgil.1.Aen.Donec regina facerdos Marte grauis,geminam partu dabit Ilia prolem Ad eundem etiam modũ cum omnibus subiunctiui temporibus iungitur.Columella,Donec ea aqua,quam adieceris,decoquatur.Cato de Re rust.Donec pecuniam satisfecerit, aut delegarit.pecus & familia quæ illic erit, pignori sunto. Terentius in Phorm. Donec tibi quod pollicitus sum effecero. ¶ Accipitur etiam donec pro quandiu.Ouid.de Ponto lib.3,Donec eris fœlix,multos numerabis amicos. ¶ Veteres pro Donec dixerunt Donicum. Cato.de Re rust:Sed vsq; licebit vellas,donicum semen videris ire.

Donum,huius doni,Ex Græco est(inquit Festus)quo illi vocant δόρον. Plin.lib.35.cap.14,Græci enim(ait)antiqui doron palmum vocabant, & ideo dona munera,quia manu darentur.Terentius in Eunu. Quoduis donum & præmium à me optato:id optatum feres. ¶ Differt itaque donum à præmio,vt præmium sit quod datur ex præcedenti merito:donum,quoduis munus quocunque modo datum. ¶ Donatus in illud Terentii in Eunuc.Quoduis donum & præmium à me optato,id optatum feres:distinguit donum a munere:vt donum deorum sit munus,hominum:quæ tamen differentia nullo modo obseruatur. Nam & dona dicuntur quæ dantur hominibus,& munera quæ diis offeruntur. ¶ Aliquando donum dicitur de rebus perniciosis.Virgil.Eclog.6, Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit. ¶ Donum honorariũ, id est quod datur patrono:ab honore dictum, quod huiusmodi muneribus clientes patronos suos soleant honorare.Neque enim,vt hodie, ita olim patroni mercede conducti clientum negotia suscipiebant, quod illo tempore ignominiosissimum putabatur:grati tamen clientis erat acceptum a patrono beneficium munusculo aliquo remetiri: quod illi donum honorarium vocabant.Nostri autem seculi aduocati(vt non infaceté ait Budæus)arbitraria,non honoraria dona accipiunt:quippe qui pro suo arbitrio litigatoribus mercedem præscribunt,nullumq; suæ rapacitati faciunt modum.

Dono,as,Donum in aliquem cõfero. δωρέομαι.Plaut in Aulul. Ab eo donatur auro,vxore & filio.Idem in Amphitr. Quo pacto sit donis donatus plurimis.Cicer.1.de Orat. Inseri quidem & donari ab arte non possunt:omnia sunt enim illa dona naturæ.Sene.de Benefic. lib.3.cap. 14, Vt circunspectius donaremus, circunspectius eligeremus eos in quos merita conferuntur.Cic.in Piso. Mihi populus Rom.vniuersus illa in concione non vnius diei gratulationem,sed æternitatem,immortalitatémque donauit. ¶ Donare ciuitate,est efficere ciues,& iura ciuiũ dare. πολιτικὰ δίδωμι,πολιτογραφῶ,μετατίθημι τὸ ἐθνικὸν. Cic.pro Archia Poeta, Quidã Q.Metello Pio familiarissimo suo, qui ciuitate multos donauit,neque per se,neque per Lucullos impetrauisset? ¶ Huius verbi compositum est, Condono,quod quandoq; pro simplici ponitur:quandoq; significat quicquam ad aliorum petitionẽ do:quandoque ignosco. συγχωρῶ. Terent.in Phorm. Argentum quod habes condonamus tibi.Sallustius,Haud facilè alterius libidini male facta condonabam.

Donatus,participium,Munere affectus,cui aliquid donatum est. δωρητός. Virgil.5.Aeneid. Nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit. ¶ Huius contrarium Indonatus. ἀδώρητος.

Donatio,verbale,Hoc est doni alicuius in alterum collatio,& propriè ea quę nullo vrgente iure,sed ex mera liberalitate fit,idque ea quidem mente,vt statim velit accipientis fieri, nec vllo casu ad se reuerti. δόσις,δωρεά. Quòd si sub conditione fiat,non est vera donatio Cice.in Orat.Vt corona aurea donaretur,eáque donatio fieret in theatro,populo conuocato.Dicimus autem,dono tibi munus, & dono te munere.

Donaria,Sunt ipsa(vt Valla docet)dona quæ deo offeruntur, ἀναθήματα, ἀφιερώματα,quæ scilicet dicata diis ex tholis,aut parietibus, aut etiam columnis suspenduntur.Macrob.Ornamenta verò sunt clypei, coronæ,& huiusmodi donaria. Nonnunquam etiam pro loco ponitur in quo dona reponuntur,& pro ipso etiam templo.Virg.li.3.Georg.Tempore nõ alio dicunt regionibus illis Quæsitas ad sacra boues Iunonis, & vris Imparibus ductos alta ad donaria currus.Gell.lib.2.cap.10.Vbi reponi soleront signa vetera,quæ ex eo templo collapsa essent, & alia quædam religiosè donariis consecrata.Apul. Ibi donarium deæ perquam opulentum,plurima auri & argenti ratio in lancibus,speculis, poculis,& huiusmodi vtensilibus. Quod est contrà Laurent. Vallam, qui Seruium reprehendit,quòd donaria interpretetur loca in quibus dona suspenduntur.

Donatium,Munus quòd à principe vel imperatore militibus donatur. κρίδωσις.Suetonius in Domitiano,An duplum de natiuum militi donaret.Plin.in Paneg.Nam mihi cogitanti eũdem te collationes remisisse,donatium reddidisse,congiarium obtulisse,&c.Tacit.li.20, Et adauentu quintanorum,quintadecimanorúmque auctæ legiones,donatium poscunt.

Donatiuus,Creditor qui donationẽ facit. Paulus Iureconsl.Si de duobus debitoribus mortis causa donatiuus creditor vni acceptum tulit,& conualuerit,eligere potest vtri condicat.

Donaticæ coronæ,Dicebantur quibus victores in ludis donabantur:quæ postea magnificentiæ causa institutæ sunt,super modum aptatæ capitibus,quali amplitudine sunt,quum lares ornantur.Festus.

DONYSA, Δόννσα, Insula est in mari Aegeo vna Sporadum,cuius meminit Virgil.libr.3.Aeneid.Linquimus Ortygiæ portus,pelagóque volamus.Bacchatámque iugis Naxon,viridémq; Donysam.

Dorcas,dorcadis,Δορκάς,Dama, seu caprea, ἀπὸ τῆς δέξεως,δέρκομαι, hoc est ab eo quòd acutè videat.Plin.lib.28.ca.8.Dorcadis pelle collo suspensa.Martial.lib.13,Delicium paruo donabis dorcada nato.

DORCEVS,ei, δορκεύς, ab Ouidio 3. Metam.numeratur inter canes Actæonis.Inde(inquit)ruunt alii rapida velocius aura Pamphagus,& Dorceus,& Oribasius,Arcades omnes.

DORION, Δώριον, Oppidum est Peloponnesi, iuxta quod Thamyras citharœdus Musas ad cantus certámen prouocauit.Meminit huius oppidi Plin.lib.4.cap.5.Item Lucanus libr.6, Preleos,& Dorion ira Nobile Pieridum. ¶ Est & eiusdem nominis oppidum in Magnesia apud eundem.lib.4.ca.10. ¶ Tertium item in Ionia, minoris Asiæ regione, apud eundem lib.5.cap.29.

DORIS,idis, Δωρίς,Græciæ regio est iuxta sinum Maleacum,à tergo habens Oetam montem:á qua incolæ Dorii, vel Dorienses, vel etiam Dories Δωριῆς appellãtur. ¶ Inde denominatiuum Doricus:vt,lingua Dorica,qua regionis eius populi vrebantur. Dories antè Achiui dicebantur:postea Dories dicti à Dorico quodam(vt Plato autor est 3.de Legib.)qui eius regionis exules restituit:aut(vt Seruio placet)à Doro Neptuni filio,aut certè à Doride Oceani & Tethyos filia. Ab his oriundi traxerunt Asiæ populi,in ora Cariæ,ad mare Carpathium,quorum regio etiam Doris appellata est.

Dorii, Δώριοι,& Dorienses,siue Dories. Δωριῆς,Populi sunt Achaiæ,sic dicti à Doride regione Græciæ iuxta Maleacum sinum, cuius à tergo

Universidad de Deusto
Biblioteca

mons est Oeta. ¶Sunt & eiusdem nominis populi in Asia Caribus vicini,ad Carpathium mare,à superioribus oriundi, quorum frequens est mentio apud Herodotum lib.1.

Doris,idis,δωρὶς,Herba est anchusæ similis,lanuginosior tamen, & minus punguis tenuioribus foliis & languidioribus. Radix oleum non fundit.fed rubentem succum,& in hoc ab anchusa distinguitur. Hæc Plinius lib.22.cap.20.

DORIS,Δωρὶς,Nympha quædam maris Oceani & Tethyos filia,quæ Nereo fratri nupta immensam vim marinarum Nymphiarum peperit, quæ à nomine patris Nereides appellatæ sunt,¶ Ponitur nonnunquã pro ipso mari.Virg.in Gallo,Sic tibi quum fluctus subterlabere Sicanos,Doris amara suam non intermisceat vndam.

DORISCVS,Δωρίσκος,Locus litoralis Thraciæ,ferè ex opposito Samothraciæ,à Doride nympha appellatus,cuius capacitate Xerxes numerauit,aut potius demensus est exercitus sui multitudinem. Erat enim capax CXXM. hominum.Autor Plinius libro 4.capit. 11,& Herodotus lib.7.

Dormio,is,verbum absolutum notæ significationis. κοιμάομαι,μαντεύδο. Plautus in Trin.Egomet autẽ quum extemplò arcum Mihi & phare tram & sagittas sumpsero,cassidem in caput. dormibo Placidè in tabernaculo. Aliquando cum accusatiuo, & præpositione in: Plin. in Epist.Nihil est quòd in dextram aurem fiducia mei dormias: non impunè cessatur. ¶Dormire in vtramuis aurem,est animo otioso,securo,vacuóque esse.Terent.in Heaut.Ademptum tibi iam faxo omnem metum, In aurem vtramuis otiosè vt dormias. Dormire in vtrumuis oculum idem significat.Plaut.in Pseud.De ista re in oculum vtrumuis conquiescо.¶Huius composita sunt.Addormio,à quo Addormisco.Edormio,Obdormio.Prædormio,& Redormio, de quibus vide suis locis.

Dormito,as,penu.produ.frequentatiuum est:quanuis diminutionem significati quãdoq; habeat.νυστάζω.Hor.Quandoq; bonus dormitat Homerus.Est autẽ propriè Dormitare,somno detineri. Plaut.in Amph. Te dormitare aiebas.mensa ablata est,cubitum hinc abimus.

Dormisco,is,Idem quod Dormio. καθεύδω,κοιμῶμαι. Plaut. Curc. Caput deponit quum dormiscit,ei subduco anulum.

Dormitator,verbale, Qui solet dormire, & omnia negligentius agere. Plautus in Trin.-mira sunt,Ni illic homo est aut dormitator, aut sector zonarius.

Dormitorius,a,um adiectiuum:vt,Cubiculum dormitorium,vbi dormitur.κοιτὼν.Plinius Iunior in Epist.Est in hac dæta dormitorium cubiculum,quod diem,clamorem,sonum excludit.

Dormitorium,subſtantiuè,Idem quod dormitorium cubiculum.Plinius libro 30.capit.6,Post hæc iubent eum in pariete dormitorii, tectóve includi.

Doron,δῶρον,donum à Græcis dicitur, quòd munera ferè manu dẽtur. Apud antiquos enim Græcæ linguæ scriptores,δόρυ pro palmo, siue manu inuenitur.Plinius li.35.ca.14,Græci(inquit)antiqui doron palmum vocabant,& ideo dora,munera,quia manu darentur. Vnde Antidora,ἀντίδωρα, remunerationes,Vetus autem illa significatio adhuc remansit in compositis,Didoron,Tetradoron,& Penthadoron,pen. prod.quibus lateres in structuris ædificiorum significantur, qui duorum,quatuor,aut quinq; palmorum longitudinem habent. Palmi autem nomine mensuram intelligimus duodecim digitorum, quem palmum maiorem,siue dodrantem vocant.

Dorsum,si,Tota, posterior corporis pars,à collo vsq; ad os sacrum. In qua significatione legitur & dorsus masculi.gene.Plaut. Milite,Timeo quid rerum gesserim:ita dorsus totus prurit. Non solùm autem dicitur de hominibus,cæterisque animalibus,sed etiam de inanimatis:vt de litoribus,aquis,montibus,& huiusmodi.Virgil. 1.Aeneid. Dorsum immane mari in summo.Idem 10.Aene.Nanq; infiicta vadis, dorso dum pendet iniquo. Quibus in locis significat duriorem arenam(vt inquit Seruius)quę meantibus vltro citróque fluctibus densatur:quod à nautis puluinus vocatur. ¶Antiqui tamen dossum dicebant quod nunc dorsum dicimus.Vnde dossuaria iumẽta à Varrone dicta,li.20. cap.10,quæ dosso vehunt.Ad quam rem(inquit)habent iumenta dossuaria domini,alii equas,alii pro his quid aliud,quod onus dorso ferre possit.

Dorsualia, tegumenta quibus equi & boues teguntur. ἐπιθύτια. Iulius Cap.Processerunt centeni albi boues,cornibus auro iugatis,& dorsualibus apricis discoloribus præfulgentes.

DORTIVM,Δόρτιον,Ptolemæo cap.9.lib.3,Mœsiæ superioris ciuitas est, ad Danubium.

DORVS,δῶρος,Neptuni filius fuisse perhibetur,qui in Doride Græciæ regione regnauit,à quo ipsi etiam populi, Dorii appellati putantur vt ait Seruius in illud Virgilii 2.Aene.-iuuat ire,& Dorica castra, Desertósq; &c.¶Est etiam eo nomine vrbs quædam Phœnices, apud Iosephum:cuius ciues Doritæ appellantur,teste Stephano:qui etiam in Caria eiusdem nominis vrbem collocat.

Dorycnium,δορυκνιον, Strychni genus est Theophrasto,radice candida,longa,cubitali,cauáque,folio erucæ maiusculo,caule quadricubitali,capite gethyi maiore, pilosioréque , pilulæ plantani non absimili. Drachmæ pondere datur,vt sibi quis placeat,& pulcherrimum se existimet duplicatum pondus maiorem insaniam creat,spectris vanis animo obuersantibus:triplicatum perpetuas gignit furias:cui ponderi siquid adiiciatur,præsentem necem affert.Ab his effectibus à quibusdam manicon est appellatum. Doryenium autem dictum putatur, quòd lancearum cuspides in prælio eo tingerentur.

DORYLAEVM,Δορύλαιον Stephano,teste Plinio lib.5.ca.29.oppidum est Phrygiæ.non procul ab Hermi auriferi fluminis fonte:cuius meminit Plinius lib.5.cap.29.

DORYCLVS,Δόρυκλος,Filius fuit Priami,nothus,vt scribit Homerus li. 11.Iliad.quem Aiax interemit.¶Alter fuit Dorycliis,frater Phinei regis Thraciæ,de quo Virgil.lib.5,Fit Beroe Ismarii coniunx longæua Dorycli.Et paulo pòst,-non hæc Rhœteia, matres, Est Dorycli coniunx, &c.

DORYLAS,Δορύλας,Nomen Nasamonis cuiusdam potentissimi, vnius ex iis qui Perseo in aula Cephei vim inferre conati,ab illo sunt interfecti.Ouidius 5. Metamor.Et Nasamoniaci Dorylas ditissimus agri, Dines agri dorylas:quo non possederat alter Latius,aut totidem tollebat fratris aceruos.¶Est item Dorylas Centauri nomen, apud Ouidium 12.Metamorph.

DORYLAVS,Δορύλαος,Vir Cretensis fuit rei militaris peritissimus,& Mithridati cognomento Euergetæ magna familiaritate deuinctus: cuius res gestas vide apud Strabonem lib.10.

Doryphorus,penult.corr.δορυφόρος,Satelles qui lanceam,aut spiculum gestans,tueatur corpus principis.Nam δόρυ lancea est,vel spiculũ. Curt. lib.10.Cognatorum Darii regis turbam quindecim millia hominum fuisse,multi breviter propemodum cultam, luxu magis, quàm decoris armis conspicuam,doryphori vocabantur.Peculiare enim erat illius agminis insigne.¶Est etiam viri proprium apud Quintilianum.

Dos,tis, Proprie dicitur quod marito cum vxore datur. προῖξ. Plau.in Amph.Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur:Sed pudicitiam,&c.Terentius in Andr.Dos est Pamphile decem talenta. Idẽ Adel. Vxor sine dote venit:intus psaltria est, ¶Duo autem dotium genera enumerantur à Iurisconsultis,profectitia scilicet,& aduentitia. Profectitia dos est,quæ à parentibus profecta est de bonis eorum:Aduentitia verò,quæ aliunde aduenerit:vt siquis patri certam pecuniam dederit quam filiæ nubenti reddat. ¶Transſumitur præterea latius huius nominis significatio pro omni eo quod alicui datum est vel à natura,vel ab hominibus.πάρεδρε.Vnde dotes animi dicuntur,prudentia iustitia,fortitudo,& huiusmodi:& dotes corporis,pulchritudo, robur,incolumitas,& his similia.Martialis li.13.Nec poteris similę dotes numerare,nec vsus.Cic.li.1.de Orat.Cuius artem quum indotatã esse, atque incomitatam,& incomptam videres,verborum eam dote locupletasti,& ornasti.Ouid.3.Trist:Nam tibi quum facilis mores natura pudicos,Et raras dotes,ingeniúmque dedit.

Dotalis,le,Quod ad dotem pertinet,siue illud in quo dos mulieris consistit.Vnde Dotalia bona,Dotales fundi.Plaut,in Asin.Dotalem seruum Sauriam vxor tua Adduxit,cui plus in manu sit quàm tibi.Idẽ in Mil. Hasce ædes dicas dotales tuas.Liuius libro 6.belli Punici , Hæc tibi à me dotalia dona accedent.

Doto,tas,Dotem do.δίδω. Sueton.in Vesp.Vitelli hostis sui filiam splendidissimè maritauit,dotauitque etiam,& instruxit.

Dotatus,a,um,adiectiuum, Vnde Dotatam mulierem dicimus quæ dotem habet:& indotatam, quæ dotis ad maritum nihil attulit, ἄδοτος. Plaut.in Asin. Hæ sunt , atque aliæ multæ in magnis dotibus incommoditates,sumptúsq; intolerabiles. Nam quæ indotata est ea in potestate est viri:dotatæ mulctant & damno & malo viros. ¶Dotatum etiam latius intelligimus eum qui bonis quibusdam animi,corporis, aut forunæ præditus est.Manilius libro vltimo,Tertia Pleiadas dotabit forma sorores.Ouid.11.Metamor.Nata erat huic Chione,quæ dotatissima forma Mille procis placuit.

Dosis,δόσις,à verbo græco δίδωμι, quod est dare . Hac voce nostri hodie medici vtuntur pro proportione simplicium medicamentorum compositionem ingredientium.

Dothien,enis,δοθιὴν,Abscessus cum tumore qui ex crassis humoribus in carnosis plerunque locis fit:mitis,quum in sola cute coiert:malefícus autem,nec facilè curabilis,quum ex alto in summam cutem emergit.Vide Marcellum Virg.in Dioscorid.lib.2.

D ante R.

Drabe,δράβη,Herba est cubiti altitudine,gracilibus virgulis,quarum latera vtrinq; vestiunt folia,quæ planè lepidiũ viderentur,nisi teneriora essent,candidióraque.In cacumine sambuci vmbellam gerit in qua candidi flores emicant. Hanc nonnulli herbarum periti Orientale nasturtium,alii Babylonium vocauerunt.Vide Ruellium lib.2.cap.89.

Dracæna,δράκαινα, cum diphth. draconis fœmina: sicut leonis fœmina, lœna.

Drachma,δραχμὴ Genus ponderis ex decem & octo siliquis , id est tribus scrupulis constans. ¶Est & genus numismatis,denarium valens Romanum,hoc est(vt Budæus docet)solidos turonenses tres cum semisse.Terẽtius in Andria.Vix,inquit,drachmis obsonatus est decem. Cic.1.de Diuin.Quibus diuitias pollicẽtur, ab his drachmas ipsi petũt.

DRACO,Δράκων,Antiquissimus Athenienſium legislator,cuius leges Solon,præterquam quæ de cæde erãt constitutæ,abrogandas curauit propter seueritatem . Nam vna omnibus pœna constituta erat, vt etiam qui desidiæ damnati essent,qui olera furripuissent , capite plecterentur.Ob quam causam Demades dicere solebat,Draconem non atramento,sed sanguine leges scripsisse.Vide Gellium cap.18.lib.12.

Draco,onis,δράκων,Proprie dicitur serpens annosus,qui multa ætate in insolitam magnitudinem excreuit:tita dictus ἀπὸ τοῦ δέρκεσθαι, quòd hoc animal acutissimi visus esse credatur : vnde etiam à Poetis thesaurorum custodiis fingitur præesse.Plin.lib 3,cap.11,autor est dracones in India in tantam excrescere magnitudinem , vt perpetuum cum elephantis bellum gerant. ¶Dracones etiam dicuntur à Plin.li.17. cap. 23,à tortuositatis similitudine palmites emeriti,pluribusq; annis indurati:Nuper(inquit)repertum draconem serere iuxta arborem : ita palmitem appellamus emeritum,pluribúsque induratum annis.

DRACONIGENAE,δρακογενεῖς,Ex dracone geniti:quo epitheto à Poetis notantur Thebani,Bœotiæ populi:proptera quòd ii qui Cadmo in ea yrbe ædificanda adiutores fuerunt, ex satis draconis dentibus nati ferãtur.Vide latius hanc fabulam apud Ouidium.3.Metamorph.

Draconites,δρακονίτης,siue Dracontias.gemma est quæ sit ex cerebro draconum,sed non nisi viuentibus abscisso gemmescit , inuidia animalis mori se sentientis: qua propter mos est amputare caput dormientibus.Est autem colore translucido,nec politi poteſt , aut artem admittere.Plin.lib.33.cap.10.

Dracontium,δρακόντιον,Herba hortensis est,teste Dioscoride.folio hederæ,magno,& candidis notis insigni,caule recto,bicubitali , versicolore,maculis respersо purpureis,ita vt anguem planè referat.Officinę *Serpentariam*.& *Colubrinam* appellant. ¶Est etiam hoc nomine genus vitis apud Columellam , lib.3.cap.2.quod vini generositate cum Ammineis conferri possit Vnam(inquit) vitem præcoquam, nobis ante hoc tempus incognitam,Græca consuetudine dracontion vocari comperimus,quæ fœcunditate incunditatéque,arcellatæ, basilicæque, & Bituricæ comparari posſet:generositate vini, Ammineæ.

Dracunculus,penult.correp.δρακόντιον,herbæ genus est quod Dracontion Græci,pharmacopolæ *Serpentariam* appellant:vtroque nomine à caulis figura deducto,qui maculis quibuſdam variegatus,quandam serpentis similitudinem referre videtur.Vide paulo antè in dictione DRACONTION. ¶Est etiam Dracunculus piscis ex concharum genere.Plin.lib.32.cap.11.

DRACVS,Achæorum dux,à L.Mumio Romanorum duce victus,de quo Liuius sic scribit,Cum Achæis(inquit)qui in auxilio Bœotios & Chalcidenses habebant,Quin.Cæcil.Metellus ad Thermopylas bello confixit:quibus victis,dux eorum Critolatus, veneno sibi mortem consciuit.In cuius locum Dracus,Achaici motus primus autor,ab Achæis dux creatus , ad Isthmon à L.Mumio Consule victus est.Hæc Liuius libro 52.

Dragma,atis,δράγμα, Apud Græcos dicitur quod nos rapinam , aut manipulum dicimus , hoc est quantum vna manu comprehendere possumus.

Drama,atis,atis,δρᾶμα, Est actus vel repræsentatio fabularum , in quibus Poetæ persona non admiscetur.

Dramaticus stylus,Dicitur qui mistus non est,vbi Poeta nusquam loquitur:vt sunt comœdiæ & tragœdiæ:Exegematicus,in quo solus Poeta: Mistus,vbi promiscue & Poeta & persona Dictusdramaticus,δραματικὸς,quasi actiuus,à δράω facio.

DRANCES,δράγκης, Orator fuit Latini regis,infestissimus Turno Rutulorum regi,vt est videre apud Maronem lib.11,Tum Drances idem infensus, &c.

DRANGIANA,δραγγιανὴ,Prouincia in Asia maiori quã Ptolemæus ab Occasu & Septentrione Aria & Bagao monte terminari ait, ab Oriente Arachosia.Vide ipsum libro 6.cap.19.

DRAVSI,Thracię populi sunt,qui puerorum recenter natorum futuram calamitatem dẽflent, commemorantes omnia mala quæ vitam ingressos necesse est perpeti:contrà autem,defunctorum exequias summa celebrant alacritate.gratulantes illis quòd tot malorum myriadibus semel sint defuncti.Autor Herodotus.

DREPANVM.pe.cor.δρέπανον,Vrbs est Siciliæ trans Lilybæum promontorium,non procul ab Eryce monte:ita dicta á curuo situ instar falcis:δρέπανον enim falx dicitur:vel ab eo quòd Saturnus amputatis viribus paternis,illuc falcem proiecerit.Ouidius lib.1.Fast. Quiq; locus curuæ nomina falcis habet.Virgil 3 Aeneid.Hinc Drepani portus,& illætabilis ora,Accipit, &c.

DRILON,δρίλων,Fluuius est Dalmatiæ,ex Scardonio monte ortum trahens,circa medium superioris Mysiæ.Vide Ptolemæum, lib. 2.cap.17, & Plinium lib.3.cap.22.

Dromas,adis,δρομὰς,Cameli ſpecies est,à velocitate cursus nomen habens.Liuius lib.7.bel.Maced.Ante hunc equitatum falcatæ quadrigæ, & cameli,quos appellant Dromadas.

Dromones,Genus piscium est apud Plinium,lib.32.cap.vlti.à pernicitate ita appellatum.δρομάδες.

Dromos,δρόμος,i.atinè cursus:quanuis nonnunquam etiam accipiatur pro loco ipso in quo curritur.¶Hinc Catadromus,de quo suo loco.

Dropax,acis,pen. genitiui corr. ἄρυπαξ, Vnguenti genus est quod ad euellendos è corpore pilos solet adhiberi. Vnde ἀποψιλοῦσθαι Græci dicunt pro eo quod est vnguentis adhibitis corpus glabrum reddere. Martial.lib.3,Psilothro faciémque lauas,& dropace caluam.Idem, lib. 10,Læuis dropace tu quotidiano.

DRVENTIA,æ,Fluuius prouinciæ Narbonẽsis,in Rhodanum influens. Plin.lib.3.cap.4.

Drupæ,δρυπεῖαι,Baccæ oleæ iam nigrescentes,& mox ab arbore casuræ:vnde & nomen apud Græcos acceperũt, παρὰ τὸ πίπτειν τὸν δρυπεῖα.

DRVSOMAGVS,δρυόμαγος, Rhoetorum oppidũ est apud Ptolemæum, lib.2.cap.12.

DRVSVS,δρῦσος,Vir Romanus,genere & eloquentia magnus , sed ambitiosus,& superbus,Catonis anus.de quo sic Cic.4.de Fin.Conferam autem,inquit,auum tuum Drusum cũ C. Graccho eius ferè æquali.Aedilis munus magnificentissimum dedit : Quæstor in Asia nullis insignibus vti voluit,nequid ipso esset insignius:Tribunus pleb.Latinis ciuitatem,plebi agros,Equitibus curiam,Senatui iudicia permisit. ¶Fuit & ante hunc M.Liuius Drusus,cognomento Salinator qui vnà cũ Cl. Nerone collega suo in Consulatu Asdrubalem vicit . Virgil.6.Aene. Quin Decios,Drusósque procul,&c.¶Drusus item filius Ciceronis socialis.de quo 3.de Nat deor.sic scribit,Cur fodalis meus interfectus domi suæ Drusus,&c. ¶Fuit & hoc nomine Liuiæ Augustæ filius , qui in Germania periit:de cuius morte extat Ouidii carmen consolatorium ad Liuiam matrem.

DRYAS,δρύας,Filius Hippolochi,& pater Lycurgi,qui in bello Thebano Eteoclis partes sequutus,quum in pugna Parthenopæum lætali ictu vulnerasset,à Diana sagittis occisus est.Statius,Horrendúmq; Dryanta mouet,&c.

DRYADES,δρυάδες,Nymphæ syluarũ præsides,ita dictæ à Græco nomine δρῦς,quod quanuis propriè quercum significet,accipitur tamen pro quauis arbore.Virg.1.Georg.Ferte simul Faunique pedem, Dryadesq; puellæ.Hamadryades autem dicuntur singularum arborum nymphæ, quæ cum iis vnà nasci & occidere dicuntur:cuiusmodi vnam descripsit Ouidius lib.8,Metam.quercu annosa ab Erisichthone succisa interemptam.

DRYANTIADES,δρυαντιάδης,Dictus est Lycurgus Thraciæ rex,à patre Dryante. Ouidius in Ibin, Vtque Dryantiadæ Rhodopeia regna tenenti.

DRYIDAE,δρυίδαι, siue Druidæ,siue etiam Druides,dicti sunt Gallorum magi,qui de totius gentis controuersia constituebant.Nomen habere creduntur à dictione δρῦς,quæ olim quanuis arborem,hodie verò peculiariter quercum significat,quòd maximè lucis versabantur Plin.li. 16.ca.44.Nihil habent Dryidæ(ita enim Galli suos appellant magos) visco,&c.Cæs.lib.6.bel.Gal.Druidæ rebus diuinis intersunt , sacrificia publica ac priuata procurant,religiones interpretantur. Ad hos magnus adolescentium numerus disciplinæ causa concurrit , magnóque sunt apud eos in honore.nam ferè de omnibus controuersiis publicis priuatisq; constituunt.Et si quod est admissum facinus.si cædes facta, si de hæreditate,de finibus controuersia est iidem decernunt , præmia pœnasq; cõstituunt.Vide de his plura apud Cæsarem,quæ hîc breuitatis causa omittimus.Hanc religionem(inquit Suetonius)sub Augusto interdictam,Claudius imperator quinquis penitus aboleuit . Pro iisdẽ etiam dicimus Druides,druidum,per tertiam declinationem . Cæsar bel.Gall.lib.6.Sed de his duobus generibus alterum est Druidum, alterum Equitum.Et paulo pòst,His autem omnibus Druidibus præest vnus,qui summam inter eos habet authoritatem.

Drylon,vide DRILON.

DRYMODIS,Peloponnesi regio mediterranea,postea Pelasgis,& nouissimè Arcadia dicta.Plin.lib.4.cap.6.

Dryophyte,es,Ranæ genus est apud Plinum lib.32.cap. 7,Ranæ(inquit)quas dryophytas & calamitas vocant. Item cap. 10 , Iecur ranæ dryophytes,aut calamitæ in pellicula gruis alligatum. Quibus tamen in locis eruditiores malunt legere diopetas & diopetis : vt ranas illas intelligas quæ aut cum pluuia de cælo decidunt , aut certe ex pluuia nascuntur.Græci enim διοπτεύειν vocant quicquid ex aere est delapsum, quasi à Ioue missum.

DRYOPES,δρύοπες,Populi Epirotici,de quibus Strabo libro 8.& 13.Virgilius 4.Aeneid.Cretęsque,Dryopęsque fremunt,pictíque Agathyrsi.

Dryophonon,penult.corr.δρυόφονον Herba est dryopteri similis caule liculis tenuibus , cubitalibus,circundatis vtrinque foliis oxymyrsinæ similibus,sed candidioribus & mollioribus,flore sambuci. Edunt decoctos cauliculos,semine verò pro pipere vtuntur. Officinæ *Nomoralem myrtum* appellant.

Dryopteris,δρυόπτερις,Herba est filici similis,in arboribus nascens, tenui foliorum subdulcium incisura,radice hirsuta . Plin.lib. 27. cap.9. Vulgus *Osmundam arboream* appellat.

Drypetæ,δρυπεταὶ, Oliuæ sunt maturæ & adultæ, ita dictæ à πίπτω,τὸ δρύον,quasi iam ex arbore decidentes.

D ante V

Dua.in neut.gene.veteres dixerunt pro duo. *duæ*. Quintil. libr.1.cap.10, Dua pondo & trepondovsq; ad nostram ætatem dicti est,& rectè dici Messala confirmat.Sic etiam apud Ciceronem,in Orat.legitur,Video sepulchra dua duorum corporum.

Dualis,le,*duplex*.Seruius in illud Virgilii, 2. Aene. Conticuere omnes: Conticuere(inquit)pro conticuerunt:nec est(vt quidam dicunt)dualis numerus:qui apud Latinos nusquam penitus inuenitur.

Dubenus,teste Festo pro domino veteres dixerunt. Pacu. Tum dubenus seruos ligatos pessime verberat.

Dubio,as,Apud antiquos legitur pro dubito, siue in dubio sum. ἀπορῶ. Plautus,Dubiat quid agat.

DVBIS,Galliæ fluuius.Vesuntionem Sequanorum oppidum medium secans,Dolámque alluens.Meminit eius Cæsar,libro 1.bel. Cal.A nonnullis Alduadubis appellatur.

DVBITAPES,fictor egregius,qui vasa ex rubra creta primus effinxit.

Dubius,dicitur qui duas vias habet,& vtram eligat,nescit: sicut ambiguum,quod in ambas agi partes possit.ἀμφίβολος,ἄπορος.Liu.4.ab Vrbe,Quum equites procul visi non sine terrore ab dubiis quinam essent,mox cogniti.&c.Virg.2.Aeneid.Nec dubiis ea signa dedit.Teren. Non dubium est quin mihi magnum ex hac re sit malum. Libr.1.ad Heren.Dubium genus est,quum habet in se causa & honestatis, & turpitudinis partem.¶Nonnunquam etiam dubium accipitur pro ancipiti periculo.Vnde In dubium venire, idem est quod in discrimen adduci.Teren.in Adelphis.Tua fama & gnatæ vita in dubium venit. Sic Salutem dubiam dixit in Epist.ad Ligarium,pro ea quæ in periculo versatur.¶Cœna autem dubia dicitur,quum tanta apponitur cibo rum copia,vt cogaris dubitare quid potissimum debeas sumere . Terentius in Phorm.Ille ringitur,tu rideas:Prior bibas,prior decumbas: cœna dubia apponitur.c.Quid istuc verbi est?s. Vbi tu dubites quid sumas potissimum.

Dubiè,adverbium,ἀμφιβόλως,Cicero 1.de Diuin.Potest autem accidere vt aliquod signum dubiè datum pro certo sit acceptum. Liuius 2.ab Vr-

Universidad de Deusto Biblioteca

be,Nec dubiè ludibrio esse miserias suas.Huius contrarium est Indubiè.ἀναμφιβόλως,sine dubio.

Dubiosus,a,um,adiectiuum,Incertus,dubius.ἄπορος,ἀμφίβολος. Gel,libr 3. cap.3,Quas à cæteris segregauit,quoniam dubiosæ non erant.Idem li. 5.cap.10,Dubiosum hoc, inexplicabilèque.

Dubito,as,Idem quod dubius sum.ἀμφιβάλλω,ἀπορῶ.Cice,4. Acad. Ne vinolenti quidem quę faciunt,eadem approbatione faciunt qua sobrii: dubitant,hæsitant,reuocant se interdum.Idem Apuleio,libr.10. Epist. Nam de tua erga me voluntate non dubitant.¶ Dubitare item pontur pro vereri,cunctari,ἀπονοεῖν.Plautus in Epidico,Quid istuc dubitas dicere:hoc est,Quid times,aut vereris,Cice.de Amicitia, Nec dubitare illum in omni sermone appellare sapiẽtem.Iuuen.Sat.7,-quis tam Perditus,vt dubitet Senecam præferre Neroni? ¶Huius composita sunt Addubito,quod est idem cum simplici dubito.Liuius lib.2,Proditoribus extemplò in vincula conie ctis,de legatis paululũ addubitatum est.Subdubito,parum dubito.

Dubitatur,impersonale, Cicero 4.Verr. Præsertim aliorum auteritate confirmatum dubitabitur:Idem Attı.lib.4,Sed vtrum fronte,an mente,dubitatur.

Dubitans,particip.Cicero pro domo sua, Identidem se ipse reuocando dubitans,timens,hæsitans,omnia aliter vos in monimentis habetis, & pronuntiarit & fecerit.

Dubitatus particip.Oui.2.Metam,Venit,& intrauit dubitati tecta parentis.Dubitatus amor,apud eundem ad Liuiam.

Dubitatio,& Dubietas,ἀπορία.Cicero 2.de orat.Qui timor? quæ dubitatio?quanta hæsitatio,transactę ſq; verborum? Idem ad Trebonii, Nullam enim dubitationem apud me reliquisti quantum me amares.

Dubitanter,quòd est à dubitans:item Dubitatim,à dubitatus, aduerbia. ἀπορῶς.Cæcil.Imperator clamat de medio, vt milites à sinistro cornu remoueant, & Gallis non dubitanter immittant. Sisenna apud Noniũm,Quod hostem non dubitatim eum pluteis & scalis iter facere cernebat.

Dubitabilis,le.Ouid.13.Metamorph. Atque ego si virtus in me dubitabilis esset,Nobilitate potens essem.Idem libro 1, -nec erit dubitabile verum.

Ducatus,videDVCO,

Ducenarius,Qui duas centurias,id est ducentos milites ducebat in acie secũda,qui & primus hastatus dicebatur,διακοσίαρχος.Apud Suetonium legitur,quartam iudicum decuriam ab Augusto additam esse, quæ Ducenariorum diceretur,iudicarétq; de leuiori bus summis. Ducenarii autem videntur nominati à censu ducentorum sestertiorum.

Ducenarius,a,um,adiectiuum:vt,Ducenaria pondera, hoc est ducentarum librarum,apud Plinium lib.7,cap.20.

Duco,is,duxi,ductum,ἄγομαι,συμπαραλαμβάνω. propriè ducimus volentes,trahimus inuitos.Seneca,Fata volẽtem ducunt,nolentẽ trahunt. ¶ Quãdoque signi ficat respicere,iudicare,existimare. ἄγειν quoque Græcis & ἡγεῖσθαι.Cicero Trebatio,Ego si mei commodi rationem ducerem, te mecum esse maximè vellem.Virgilius 10. Aen. -tantón' me crimine dignum Duxisti?¶ Quãdoq; ineſcare,allicere,& delectatione quadã demulcere.Cicero in Ver.Act.2,Siquis honore aut gloria ducitur. ἄγεται. ¶ Quandoque volucre. pertractare.Virg.lib.6.Aene.Sic equidem ducebam animo, rebárq; futurum. ¶ Quandoque nudare, educere, ἀναιρεῖν.Idem libro 12, Ille tamen clypeo obiecto conuersus in hostem, Ibat,& auxilium ducto mucrone petebat. ¶ Quandoque contrahere. συνάγειν.Idem 9.Eclog.3,Astrum,quo segetes gauderẽt frugibus, & quo Duceret apricis in collibus vua colorem. ¶ Ducere somnos, est dormire.Virgil.4.Aeneid. Nate dea,potes hoc sub casu ducere somnos? ¶ Ducere muros,est struere τειχίζειν.Idem 1. Aeneid. -pars ducere muros,Molirique arcem.¶ Quandoque contraho, συνεπάγω. Martialis, Qui ducis vultus,& non legis ista libenter. ¶ Quandoque in longum protrahere. ἐκτείνειν. Cicero ad Cæsarem Iun.li.1,Ne res duceretur,fecimus vt Hercules Antianus in alium locum transferretur. ¶ Quandoque demittere,descendere.Plautus in Aulul. Vbi ille abit, ego me duco ab arbore.¶ Quandoq; gerere.Virg.li.Aene. 9,Hi bellum assiduè ducunt cum gente Latina. ¶ Quandoque ad supplicium ducere. ἄγειν εἰς θανάτου:vt apud Curtium ait Hermolaus ad Alexandrũ, Nos duci iube. ¶ Dicitur & de re obscœna,pro eo quod est virilia sua turpiter contrectare:quod genus obscœnitatis Sacræ literæ tectius mollitiem appellant.Plautus,Si tendetis,ducite,ne distrumpamini. ¶ Huius verbi composita sunt abduco,adduco,quæ sunt contraria:conduco,circunduco,deduco.diduco,educo,induco,introduco , obduco , perduco, produco.reduco seduco,subduco,superduco,& traduco:quorum singula vide suis locis.

Ducatus,us,Præfectura,imperium militare, quod vulgus *Capitaneatum* appellat.ἡγεμονία,στρατηγία.Suetonius in Nerone,Priuignum Rufinum Crispinum Poppęa natum,impuberem adhuc,quia ferebatur ducatus & imperia ludere,mergendum mari dum piscaretur , seruis ipsius demandauit.Scribit Lampridius,Heliogabalum Præposituras, & Ducatus,& officia palatina vendidisse.

Ducto,as,Huc illuc duco.ἄγω,ἡγεμονίαν.Sallu.Huc accedebat,quòd Lucius Sylla exercitum,quem in Asia ductauerat,quo sibi fidum faceret, contra morem maiorum,luxuriosè,atq; misquè liberaliter habuerat.Plautus in Capt.Me vti libitum est,ductaui dolis. Ductare etiam est rem Veneream exercere:vnde Plautus ludens in voce ambigua,Errabo potius,inquit,quàm quis me ductet,Teren.Phor.Vt phaleratis dictis ducas me,& meam ductes gratis.Plautus Asi.-qui quidem cum filio Portet vnà,atq; vnam amicam ducter decrepitus senex. Ad hanc item significationem respicit Quintilianus quum ait, Ductare exercitum, non sine rubore dici.

Ductito, as, aliud frequentatiuum,Sæpe circunduco.περιάγω. Terent.in Adelph.Tu inter eas restim ductitans saltabis?

Dux,ducis,communis generis, Qui, vel quæ ducit. ἡγεμών, ἡγεμών. Plaut. Cassis præstigiis dux fuit vxor:ea hanc inuenit rimã. Virg. 1. Aeneid. -portãtur auari Pygmalionis opes pelago:dux fœmina facti . Cice. in Verre,Sed tunc inopes relicti à duce,præfectóq; classis,eundem necessariò cursum tenere cœperunt.Idem.1,Tusculan.Mortem,non interitum esse omnia tollentem,atque delentem:sed quandam quasi migrationem,commutationémque vitæ quæ in claris viris & fœminis dux in cælum soleret esse,in cæteris humi retineretur , & permaneret tamen.Ouidius 2.de Pon.Primus vt auderem committere carmina famæ Impulit:ing.nii dux fuit ille mei . Seneca Hippol. Fœmina dux malorum & scelerum artifex.

Ductor,oris,Qui præest exercitui.ἡγεμών,στρατηγός. Virg.2.Aeneid. -fracti bello,fatisque repulsi Ductores Danaũm. Cice.1.Tusc. Quoties non modò ductores nostri,sed vniuersi etiam exercitus , ad non dubiam mortem concurrére?

Ductus,us.nomen,Idem quod ductio.ἀγωγή.Liuius 4.ab Vrbe, Ductu Fabii,cui sorte ea prouincia euenerat,nihil dignum memoratu actum. ¶ Ductus aquarum.Cic.2.Offic.Adde ductus aquarum , deriuationes fluminum.Idem 2.de Leg.Ductus verò aquarum quos isti tubos & eu ripos vocant,quis non quum hæc videat,irriserit? Dicitur & aquæductus pro eodem.

Ductarius,a,um , Idem quod ductilis.ἐλατός.Inde Ductarius funis , teste Vitruuio libro 10.cap.2,est qui per orbiculos trochleæ traiicitur.

Ductilis,le,pen.corr.Quod facilè ducitur,attenuatúrque.ἐλατός,ἐλατήριος. Vnde Aes ductile,quod malleis obsequitur,attenuatúrque in laminas. Plin.lib.34.cap.8.In Cypro æs coronarium,& regulare est:vtrunq; ductile.¶ Ductilis scena dicebatur,quum tractis tabulatis hac atque illac species picturæ interior videbatur.Ductile flumen.Martial.lib.12, -hic riguæ ductile flumen aquæ,

Ductim,aduerbium,Paulatim & cum mora. ῥᾳδίως. Plaut. in Curcu. Immergere in me liquores tuos sino ductim.Columel.li.4.cap.25,Maior autem pars operis in vineam ductim potius quàm eẽsim facienda est. hoc est.potius ductu falcis,quàm ictu.

Dudum,de exiguo tempore dicitur,teste Valla,dimidiæ scilicet horæ, vel horæ vnius, duarum,vel triumvirta tamen vt tempus vnius diei rarò excedat.πάλαι,ἐν πολλῷ,vt, Dudum intrauì , Dudum te expecto,id est , hora est , vel duæ, vel tres , ex quo intrauì , & ex quo te expecto. ¶ Quandoque etiam transcendit diem.Plin.lib. 4. Fabri qui dudum assueri apud Pœnos.Et lib.19,Nam dudum ex eadem Hispania zoelicum venit in Italiam, plagis vtilissimum. Terent in Andria , Quam maximè abs te postulo,atque oro Chreme Vt beneficium verbis initum dudum.nunc re comprobes.

Duella,Duæ sextulæ sunt:hoc est,tertia pars vnciæ.

DVELLONA,Bellonam antiqui appellabant,teste Varrone libr. 4. de Lingua Latina.ἐννώ.

Duellum,elli, ab antiquis dicebatur quod nos per duas syllabas bellum efferimus , quum à duabus partibus de victoria contendentibus dimicatur:non tantùm duorum,vt quidam existimauerunt, sed multorum & ipsorum exercituum:alioqui non diceretur à Plauto duellũ inter Thebanos & Thelebоas:& ab Horatio, Græcia Barbariæ lento collisa duello.πόλεμος.Liuius 6.bel.Maced.Quòd populus Rom.eo tẽpore duellum iussisset cum rege Antiocho esse.Cicero 2.de Leg.Nam æs atque ferrum duelli instrumenta,non.

Duello,as,Bello.μάχομαι.Vnde Duellator,qui duellum peragit.πολεμιστής. Plautus in Capt.Domi,bellique duellatores optimi.

Duellicus,a,um,Bellicus.nam duellum veteres dixerunt,quod nos bellũ dicimus:vt Plautus in Epid. -nempe quem in adolescentia Memorant apud reges armis,arte duellica Diuitias magnas sibi adeptum. fuisse.Hinc Perduellis,& Perduellio:quæ videbis suo loco.

DVENA,Δουήνα,Vrbs Cadurcorum in Gallia Aquitanica, apud Ptolemæum lib.2.cap.8.

Duicensus,(inquit Festus) cum altero,hoc est cum filio census.

Duidens,Hostia ab antiquis appellata est , quam nos bidentem dicimus.Festus.

DVILLIVS,siue(vt alii vocant)Duellius,Nomen eiuis Romani,qui primus Romæ nauali certamine triumphauit.Is iam senex & trementi corpore,in quodam iurgio audiuit exprobari sibi os fœtidum , & tristis se domum contulit.Quúmq; vxori quæstus esset quare nunquam se monuisset,vt huic vitio mederetur,Fecissem(inquit illa)nisi putassem omnibus vitis sic os olere.Cic.in Orat.Quid verò licentius quàm quòd hominum etiam nomina cõtrahebant,quo essent aptiora? nam vt Duellũ bellũ,& Duis,bis:sic Duellũ eum qui Pœnos classe deuicit, Bellũ nominauerunt,quũ superiores semper appellati essent Duellii.

Duis,& Duint,Antiqui dixere pro dederis , & dederint. Plaut, Capt. At mihi libellum pro eo argento ne duis,Vide DO das.

Dulcacidus,Duciſluus,VideDVLCIS.

Dulcis,dulce,Suaue:quod quidam à delicio deducunt,quòd dulcia maximè alliciant.γλυκερόν,γλυκύ.Plaut.in Truc,Nunc postquam scio dulce atque amarum quid sit ex pecunia,&c.Cic. 3.de Natu. deor. Omne enim animal sensus habet:sentit igitur & calida & frigida, dulcia & amara.Idem 3.de Legib.Nostra autem causa,quæ optime & dulcissime frater incidit in Tribunitiam potestatem , &c. Idem Atti.lib.15, Longiori epistolæ superiorique respondi:nunc breuiori , propiorique quid respondeam , nisi eam fuisse dulcissimam? ¶ Eius composita sunt Prædulce , valde dulce. πάγγλυκυ, Subdulce, aliquantum dulce, ὑπόγλυκυ.

Dulciculus,la,lum,diminutiuum est à dulci:vt, Dulciculus caseus , Plautus.Dulcicula potio , Cicero 3.Tusculan.Demus scutellam dulciculę potionis.

Dulcedo, Dulcitas, Dulcitudo, & Dulcor , In eodem sensu accipiuntur. γλυκότης.Plin.Contrectata dulcorem amittit.Neuius,O suauis linguę sonitus,ô dulcitas,consurium animæ.Accius,Tãta huic inuasit in corda dulcitudo.Cic.3.de Orat.Quinetiã gustatus,qui est sensus ex omnibus maximè voluptuarius,quique dulcedine præter cæteros sensus cõmouetur.Ouid.1.de Ponto.Nescio quã natale solum dulcedine cunctos Ducit,& immemores non sinit esse sui.Cic.3. de Orat.Nam & odor vrbanitatis,& mollitudo humanitatis,& murmur maris,& dulcedo orationis,sunt ducta à cæteris sensibus.

Dulciarius,a, um,adiectiuum:vt,Dulciarius panis, qui conficitur ex sacharo & nucibus pineis, vel amigdalis ad tentacula:vt est qui vulgò apud Italos dicitur *Marzapanis* . *χαρίεσσα ἄρτος*. Pistor dulciarius , qui panes,& mellica concinnat eduliade quo Martialis lib.14, Milletibi dulces operũ manus ista figuras Extruit : huic vni parca laborat apis. Lamprid.de Heliogabalo,Dulciarios habuit, qui de dulcibus exhiberent,quæcunque coqui de diuersis edulis exhibuissent. Vbi dulciarius substantiuè accipitur pro concinnatore eduliorum mellitorum.

Dulceo,ces,dulcui,à quo dulcesco,is,Dulcis fio.γλυκάνομαι. Cic.in Cato. Primò vua est peracerba gustatu,deinde maturata dulcescit. ¶ Huius compositum est Obdulcesco,quod est in totum dulcis fio.

Dulcè & dulciter,aduerbia. γλυκέως.Plautus in Mil.Hercle astitit & dulcè & comẽdicè.Cice.de clar.Orat.Tum historia quædam scripta dulcissimè.Cic.2.de Finib.Aut enim eam voluptatem tueretur quam Aristippus,id est quæ sensus dulciter,ac iucundè mouet.

Dulcacidus,a,um,Vox est Q.Sereno admodum familiaris , pro eo quod mistum quendam saporem habet ex acido & dulci:cuiusmodi sunt quædam ex malorum Punicorum genere.

Dulci fluus,a,um,quod dulciter & suauiter fluit.γλυκύρρεων.

Dulciloquus,Qui suauiter loquitur.μελίγηρυς.

Dulcisonus, Suauiter sonans.γλυκύφωνος.

Dulco,as,Dulce efficio.γλυκάνω.Sidon.Apollinaris ad Agricolam,Pareo libens,laudaturus vitæ tam dulcatæ solicitius ingenuitatem. ¶ Hinc edulco,as,quod est exacerbo,aut amarum dulce & suaue reddo.Cn.Matius,Quapropter edulcare conuenit vitam,curáque acerbas sensim gubernare.

Dulia,δουλεία,Seruitus,siue cultus,qualem serui domino exhibent.¶ Accipitur item pro ipsis seruis,quemadmodum & apud Latinos Seruitii vocabulum.

DVLICHIVM,δουλίχιον,Insula est in mari Ionio, non procul ab Ithaca vna ex iis quibus Vlysses imperabat.Virg.3.Aeneid.In media apparet fluctu nemorosa Zacynthus,Dulichiúmque , Sameque , & Neritos arduа saxis.

Dulichius, a, um , Propertius , At quum Dulichias Pallas spatiatur ad aras,

Dum,aduerbium temporale est,& modò pro quando ponitur.ἕως. Plin. lib.7.cap.53,Nullis euidentibus causis obiere,dum calceantur matutinò,duo Cæsares.Modo pro donec.ἕως. Terent. in Eunucho, Expectabo dum veniat.id est donec veniat. ¶ Modò pro postquam,quum cõinngitur præterito subiunctiui.ἄρτι.Martial. Audieris dum grande sophos.id est postquam audieris. ¶ Quando autem in compositione ponitur post nec,vel non,vel haud,semper aduerbium temporis est,πώ. vt,necdum,nondum,hauddum,pro non aduc. μήπω,οὐπω. ¶ Est etiam coniunctio,& significat modò,vel dummodo-Sallust.in Iugurtha, Neque id quibus modis assequeretur,dum sibi regnum pararet , quicquã pensi habebat.Idem in Catil.Postremò neque sumptui , neque modestiæ suę parcere,dum illos obnoxios fidósque sibi faceret. ¶ Interdum etiam syllabica est adiectio.Terent.Adesdum,paucis te volo. ¶ Componitur cum qui,vt quidum:cum age,vt Agedum:cum modo: vt dum modo:& cum taxat,vt duntaxat.

Dumus,gen.masc.Dicitur omnis spina.φραγμός.Cice. 5.Tusc.Animaduerti columellam non multùm è dumis eminentẽ,in qua inerat sphæræ figura.Ouid.12.Metam. -solidóque reuellere dumo Annosam pinum magno molimine tentat.

Dumosus,a,um,Frondosus.spinosus,vepribus plenus. Virgil.1. Ecl. Non ego vos posthac viridi proiectus in antro Dumosa pendere procul de rupe videbo.Antiqui per interpositionem vnius literæ pro eodem dixerunt dusmosus:sicut cosmittere pro committere,casmillus pro camillus,& casmœnæ pro camœnæ.

Dumetum,ti,Locus est dumis,hoc est spinis obsitus.φραγμός.Huiusmodi loca,autore Festo,antiqui appellabant dumecta, quasi dumicęta , quæ postea sublatis per syncopen duabus literis dicta sunt dumeta.Cice. 5. Tusc.Septum vndique & vestitum vepribus & dumetis.Idem 4. Acad. Quum sit enim campus in quo exultare possit oratio, cur eam tantas in angustias,& Stoicorum dumeta compellimus?

DVNIVM,Δούνιον,Ptolemæo vrbs est Britanniæ,inter Austrum, & Occasum sita.

Duntaxat,Componitur ex dum aduerbio,& taxo,as, pro æstimo : & significat solùm,vel saltem.γοῦν,γοῦνον.Cicero pro Deiot.Quod ipsum etsi non iniquum est,in tuo duntaxat periculo.¶ Interdũ etiam(quod aliqui negauerunt)habet ante se negationem,& post se Sed etiam, aut verumetiam.Liu.lib.46,Nec animum nobis duntaxat fidelem, ac bonum præstitit,sed omnibus interfuit bellis,quæ gessistis.

Duo, δύο,& δύω Attícè,& ambo,sicuti docet Priscianus, genitiuos & accusatiuos secundum secundam declinationem proferunt , duorum, amborum,duos,ambos,Datiuus autem & ablatiuus tertiam inflexionem sequuntur.In genitiuo frequens est syncopa duũm pro duorum. ¶ Inuenitur etiam accusatiuus masculinorum quandoque similis nominatiuo,profertúrque in o, more Græco,Horatius,Duo si discordia vexet inertes.Virg.11.Aen.Si duo præterea tales Idæa tulisset Terra viros.id est duos.

Duodecim,δώδεκα.Cic.secundo de legibus,Discebamus enim pueri duodecim,& carmen necessarium.

Duodecimus,& duodenus,δωδέκατος.Cæsar 5.bel.Gal.Vxores habent deni,duodenique inter se communes.

Duodenarius,Duodeuiginti,δυοεἰκοσαπέντε. & huiusmodi.Ducenties, Ducentenus,Duodecies.Liuius 8.bel.Maced,Tyberis duodecies campum Martium,planáque vrbis inundauit.

Duodecies,Duodeuigesimus,Ducentesimus.

Duonum,Veteres pro bono dixerunt,sicut duellum pro bello. Festus.

Duplaris,numus,vide DVPLVS.

Duplex,huius duplicis,cuius duæ sunt partes. διπλοῦς, διπλόος. Virgili. 1. Aeneid.Duplicem gemmis,auróque coronam.¶ Nonnũquam etiam pro duobus accipitur:vt apud Ciceronem,primo Tusc. Itaque disseruit duas esse vias duplicẽsque cursus animorum è corpore discedentium.Virgil.1.Aeneid. -duplices tendens ad sidera palmas.¶ Quandoque latũ.Virgil.1.Georgi. -duplici aptantur dentalia dorso. Idem tertio Georgic.At duplex agitur per lumbos spina.Vbi Seruius, Aut reuera duplex,aut lata. ¶ Duplices tantùm numero plurali , generis masculini,tabellarum genus est in quibus literæ secretiores , & amatoriæ scribi solebant:quæ quidem aliquando etiam triplices erant. Martialis , Tunc triplices nostros , non vilia dona putabis , Quum se ventura scribet amica tibi. Sic duplices , Triplices. Quadruplices , & Quintuplices porticus dicuntur , in quibus ordines columnarum duplicati , triplicati , quadruplicati , & quintuplicati sunt. Vitruuius libro quinto,duplici palæstrarum porticu colloccanda complura membra,

Dupliciter aduerbium,quod significat duobus modis.Cicero ad Pætum, Dupliciter delectatus sum tuis literis.

Duplicarii,vel(vt aliis placet)Dupliciarii,milites erant qui duplum accipiebant stipendium.Liu.2.ab Vrbe,Ad hoc cẽturiones, duplicariósque qui reliquerant ordines,virgis cæsos securi percutiebat.

Duplico,plicas,Duplicem facio,gemino. διπλόω. vt,Duplicare numerũ, Cicero 1.de Natur.deor. Quum sæpius duplicaret numerum dierum, &c.Vnde & pro augere,Sall.Et Maurus victus duplicare bellũ. Virgil.in Bucolicis,Et sol crescentes decedens duplicat vmbras, ¶ Hinc Conduplico,& Reduplico,ἀναδιπλόω.

Duplicatò,aduerbium.Plin.libro 2.cap.17,Rursus Saturni & Iouis (subaudi Stellæ)duplicatò digrediuntur.

Duplionem,veteres dixerunt mulctam dupli,eadem forma qua Talionem dicimus pœnam qua quis ad similedamnum condemnatur qua le alteri intulerit.ζημία ἴσ διπλασία. Plin,lib.18.cap.3,Noxámve,duplionémve Prætotis arbitratu decerni.

Duplus,dupla,duplum,Διπλάσιος. Idem valet quod bis tantùm. Vnde verbum Duplo,διπλόω,idem est quod duplico.Plautus in Pœn.Duplũ pro furto mihi opus est.Idem in Capt.Qui locant cædundos agnos & duplam agninam danũt.id est qui sub nomine agninę carnis ouillam quoque vendunt,& ita duplam,hoc est duplicatam & duorum generũ agninam præbent.mentientes aguinam esse.

Duplum,dupli,substantiuum,vt Condemnari dupli ea forma dictũ qua condemnari capitis.Cato de Re rustica in præfatione, Maiores enim nostri sic habuere,& ita legibus posuere,furem dupli condemnari,fœneratorem quadrupli.id est, vt bis tantum reddat quantũ furatus est. Sic pœna dupli,apud Ciceronem libro 3.Officiorum.

Duplaris numerus,dicitur in quo minor bis numeratur. διπλάσιος. Duplariæ,siue duplares actiones,dicuntur à Iurisconsultis quæ in duplum dabantur:sicut quadruplariæ,quæ in quadruplum. ¶ Duplares milites, in veteri militia dicebantur qui torque aureo ob virtutem donati,duplam annonam accipiebant amplius quàm cæteri : quem admodum simplarii,qui annonam simplam accipiebant,præter eam quæ in singula militũ capita distribuebatur.Ita dicti , quòd duplam & simplam annonam extra ordinem accipiebant Vegetius li.2,Torquati, inquit, duplares,& torquati simplares erant.quibus torquis aureus solidus virtutis præmium fuit:quem qui meruisset,præter laudem interdũ duas consequebatur annonas:duplares duas,simplares vnam.

Dupondius,vide DIPONDIVS.

DVRA,æ,Δοῦρα Stephano,oppidum Mesopotamiæ,cuius incolæ dicũtur Dureni,Δουρηνοί.

Duramen,Duramentum,Duracinæ,uæ,vide DVRVS.

Durateus,a,um,δουράτειος,Idem quod ligneus.Lucr.libro 1,Nec cum durateus Troianis Pergama partu Inflammasset equus nocturno Grauigenarum.Adiectiuum est Græcum.Illi enim Durata δούρατα vocãt, quæ nos ligna.

Durius,a,um,δούριος,Idem quod durateus,id est ligneus.Inde Nox duria apud Valerium Flac.2.Argonauticõn. -manet immotis nox duria fatis.Pro ea nocte qua durius equus à Troianis exceptus fuit,& in vrbe admissus.Cælius Rhodiginus libr.29.Antiq.lect.cap.25,ait Equos durios ex poetica historia posse dici magnos staturosósque, à magnitudine videlicet equi illius Troiani.

Dureta,Hispanica vox est qua illi significare solent vas illud amplum in balneis in quo sedentes lauamur : Latini solium vocant. Suetonius in Augusto,At quoties neruorũ causa marinis,albulísque calidis vtendum esset,contentus hoc erat,vt insidens ligneo solio,(quod ipse Hispanico verbo duretam appellabat)manus ac pedes alternis iactaret.

DVRIA,siue Durias,Δοῦριας Straboni,fluuius est Edetanorum , in tractu Tarraconensis Hispaniæ,Valentiam præterfluens,& in sinum Sucronensem se exonerans,Vide Plin.libro 3.cap.3,& Pomponium libro 2. Sallustius Turiam vocat,de eo sic scribens libro 4.Historiarum, Inter læua mœnium dextrum flumen Turia, quod Valentiam paruo interuallo præterfluit. Quam scripturæ rationem in Claudiano quoque obseruauimus: qui sic habet , Floribus & roseis formosus Turia ripis.

Phocas, aliique nonnulli non incelebres Grammatici, nomen hoc neutro genere efferendum contendunt, quemadmodum & Mulucha, pro Africæ fluuio. ¶ Est & alter eiusdem nominis fluuius in latere Occidentali Hispaniæ, per Vetiones, & Vaccæos in Oceanum influens, teste Strabone lib. 3. Ptolemæus lib. 2. cap. 6. Doriam appellat. Plinius ité lib. 3. cap. 16. Durias duos commemorat ex Apennino ortos, & in Padum influentes. Item alium in finibus Germaniæ, Sueuos à Carnuntis dirimentem: de quo vide ipsum, lib. 4. cap. 12.

DYROCOTTORVM, *δυροκόττορον*, Galliæ Belgicæ vrbs est, Rhemorum metropolis, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 9.

Durus, ra, rum, Solidus, firmus, & difficilè cedens tactui: cuius antitheton est Molle, quod facilè cedens tactui cedit. *σκληρὸς, ἀντίτυπος*. Virg. 4. Aene. -sed duris genuit te cautibus horrens Caucasus. ¶ Per translationem capitur modò pro patiente, ac tolerante laborum. Idem 2. Georg. Scipiadas duros bello. Et 6. Aeneid. -gens dura atque aspera cultu. Modò pro sæuo, crudeli, aspero. Idé 3. Georg. Quid iuuenis, magnùcui versat in ossibus ignem Durus amor? Idem 7. Verr. Quis tam fuit illo tempore durus & ferreus, quis tam inhumanus, præter vnum te, &c. Terentius Phorm. Adeóne ingenio te esse duro, atque inexorabili, Vt neque misericordia, neque precibus mollìri queas? Accipitur ité pro noxio. Virgilius 4. Georg. aut durum tineæ genus. ¶ Durus ad studia, qui studiorum delectatione non capitur. Cicero pro Archia, Nam & Cimbricas res adolescens attigit, & ipsi illi C. Mario qui durior ad hæc studia videbatur, iucundus fuit.

Duriusculus, diminutiuum. Plinius in præfat. Ille enim, vt scis, permutatis prioribus syllabis durinsculum se fecit.

Duré, & Durìter, aduerbia, inter se differunt. secundum Donatum; quòd duriter sit, sine sensu laboris: Durè, crudeliter: vt illud ad laborem, hoc ad sæuitiam referatur. *σκληρῶς*. ¶ Præterea durè in alterù, duriter in nos aliquid facimus. Terentius in Andr. Primùm hæc pudicè vitam, parcè ac duriter Agebat, lana ac tela victum quærìtans. Sed hæc differentia, vt pleræque aliæ, à scriptoribus nullo pacto obseruatur. Terentius in Adelph. -factum à vobis duriter, Immisericorditérque est: atque etiam, si est pater Dicendum magis aperté, illiberaliter. Verba sunt Aeschinis ad Mitionè patrem, quibus cum illo expostulat quòd ipse, & simulatus ille hospes Milesius nimis duriter consuluissent, non de se ipsis, sed de virgine illa. & eius amatore.

Duritia, tiæ, & Durities, tiei, Firmitas, & soliditas. *σκληρότης, στερρότης*. Plinius libro 9. cap. 36. Tanta duritia aculeo est. Idem libro 13. capit. 9. Duritiæ firmæ lignum. ¶ Accipitur & pro asperitate, crudelitatéque. Teren. in Heau. -tum hoc timet, Ne tua duritia illa antiqua etiam adueta sit. Cicero. in Part. Et fortitudinem audacia imitatur, & patiétiam duritia immanis. Plinius libro 13. capit. 15. Duritie & naturitate incorrupta spissari. Cicero in Catil. Quanta in altero comitas, in altero durities.

Duritas, atis. Idem quod duritia. *σκληρότης*. Cicero in Oratione Aliì duritatem & seueritatem quandam verbis, & orationis quasi mœstitiam sequuntur.

Durabilis, le, Quod durare potest. *διαρκὴς*. Ouidius. Quod caret alterna requie, durabile non est. Plinius libro 16. capit. 43. Durabilia ac sectilia, quæ modicè humida.

Duramen, & Duramẽtum. Brachium vitis. *σκλήρωμα*. Colum. libro 5. cap. 21. Sed vt caput trùci, pedali fere spatio sit inferius iugo, quaternis brachiis, quæ duramenta quidam vocant, diuidatur in totidem partes. Idem capite 22. Considerandum erit cuius longitudinis sint duramina quæ excedant prædictam mensuram. ¶ Duramentum etiam pro confirmatione & firmitate. Sene. de Tranquil. vitæ, Dices tenera esse virtutum principia, tempore ipsis duramentum & robur accedere. Valeri. libro 2. capit. 2. Efficacissimum igitur virtutis duramentum necessitas.

Duracina persica. *θυραλίνα* Aeginetæ. Quorum corpus ligno adhæret, auellique nequit Plinius libro 15. capi. 12. Sed persicorum palma duracinis. Idem libr. 15. capi. 28. Quædam statim à ligno recedunt, vt nuces & palmæ: quædam adhærent, vt oliuæ, lauríque: quorundam generi vtraque est natura, vt persicis. Etenim duracinis adhæret corpus, è lignóque auelli nequit, quum in cæteris facilè separetur.

Duracinæ vuæ dicuntur, quæ duram & firma m corticem habent, à duritie, vel à duris acinis. Plinius lib. 14. cap. 1. Vua non alibi gratior callo, vt inde posit inuenisse nomen duracini durus acinus. Sueton. ex Epistol. Augusti. Dum lectica ex regia redeo, panis vnciam cum paucis acinis vuæ duracinæ comedi.

Duricoria, dicuntur quæ sunt duri corii. *σκληρόδερμα*. Vnde Ficus duricoriæ, quæ habent durum corticem: quarum meminit Plinius libro 15. capit. 18.

Duro, as, Durum facio, firmo, solido. *σκληρύνω*. Colum. libro 7, Annicula mula rectè à matre repellitur, & amota, montibus, aut feris locis pasci tur, vt vngulas duret, sitque posteà longis itineribus habilis. Cæsar 6. bel. Gal. Hoc se labore durant adolescentes. Martial. libro 13, Sorba sunnus molles nimium durantia ventres. Liu. 1. bel. Pun. Nec erat difficile opus, quod cæmenta non calce durata erant. ¶ Quintilianus libro 1. per translationem posuit pro confirmare. Multa (inquit) linguæ vitia, nisi primis eximuntur annis, inemendabili in posterum prauitate durantur. ¶ Aliquando significat tolerare. *καρτερῶ*. Virgilius 1. Aeneid. -durate, & vosmet rebus seruate secundis. In qua significatione quandoque contra naturam iungitur accusatiuus, maximè apud Poetas. Horatius libro 1. Carm. Vix durare carinæ Possunt imperiosius æquor, Vbi Durare æquor, dixit Poeta pro eo quod est duritiem ferre. ¶ Item persistere perseuerare, permanere longo tempore. *παρατείνω, διαρκῶ*. Plautus in Amphi. Durare nequeo in ædibus, ita me probri, stupri, dedecoris à viro argutam meo. Terẽtius Adelph. Non Hercle hic quidem durare quisquam, si sic fit, potest. ¶ Huius composita sunt, Eduro, Induro, Obduro, Præduro, perduro, Reduro, quæ vide suis locis.

Dureo, es, durui, Durus sum. *σκληρύνομαι*. à quo Duresco, durus fio. Cicero 2. de Natura deorum, Itaque & Aquilonibus, reliquisque frigoribus adiectis durescit humor. Ouidius 2. Metamorpho. Oráque durerant, signúmque exangue sedebat. Columel. libro 9. Plumulæ sub cauda clunibus detrahendæ, ne tercore coinquinatæ durescant. ¶ Composita à dureo raró sunt in vsu, quemadmodum & ipsum simplex, sed eorum loco vtimur compositis à duresco, vt indureo vix dicimus, frequentissimè autem Indurescо. Obdurescо. vndique durus fio, *ἀναισθητέω, σκληρύνομαι*. Perdurescо, valde durus fio: quæ vide suis in locis.

Duumuir, duumuiri, eadem forma dictus est qua Triumuir, quòd scilicet duo tantùm in eo officio essent. De eorum officio tradit Alciatus, Duumuiros primos in albo describi solere, & fascibus vti. Præterant etiam Circeribus, & vectigalibus in suo municipio locandis. Liuius 1, ab Vrbe, Hac lege Duumuiri creati, qui se absoluere non rebantur ea lege ne innoxium quidem posse. Vlpianus lege Siquis vxori. parag. Si fugitiuum. ff. de furt. Si fugitiuum meum quis quasi suum, à Duumuiro, vel ab aliis qui potestatem habent de carcere vel de custodia dimittendi, acceperit, an is furti teneatur. Cicero in Oratore, Planéque Duumuirorum iudicium, aut Triumuirorum capitalium, aut Decemuirorum litibus iudicandis dico nunquam. ¶ Duumuiri nauales, apud Liuium, 9. ab vrbe, Alterum. vt Duumuiros nauales classis ordinandæ reficiendæque causa idem populus iuberet.

Duumuiratus, us, Dignitas duumuirorum. Plin. lib. 4. Epistо. ad Sempronium, Hunc Agonem Trebonius in Duumuiratu suo tollendum curauit. Paul. l. Honores. ff. de Decur. Is qui non sit decurio, duumuiratu, vel aliis honoribus ciuilibus fungi non potest.

Duumuiralis, le, Quod ad duumuiratus munus pertinet: vt, Dignitas duumuiralis, Iudicium duumuirale. ¶ Quando verò de homine dicitur, eum significat qui aliquando duumuiratum gessit: sicut Consularem vocamus, qui Consulatu perfunctus est, & Triumphalem, qui triumphum peregit. Vulpian. l. 1. ff. De albo scrib. Qui duumuiratum gessérit (si hic honor præcellat) & inter duuumuirales antiquissimus quisque prior.

Dux, Vide DVCO.

D ante Y.

Dyas, *δυάς*, Numerus est binarius, sicuti decas numerus est denarius.

Dynamene, Vide in D ante I, vbi male colocatum est.

Dynastes, huius dynastæ, *δυνάστης*, Qui in magistratu est, aut qui in ciuitate plurimùm pollet: ita dictus à verbo Græco *δύνασθαι*, quod posse significat, siue potétem esse, Scribit Strabo, reges Dynastas vocari, propterea quòd plurimũ possint, polleántque, & populos quò velint, aut vi, aut persuatione perducant. Cic. ad Att. Erit nebulo iste cum istis dynastis in gratia. Idem 11. Philip. Idem si cæteri reges, tetrarchæ, dynastæque fecissent. ¶ Horum dignitas Dynastia, *δυναστεία*, vocatur: quã vocem nos non inepte potentatum vertere possumus.

Dyota, æ, siue Diota, *δυώτης, ἡ διώτα*: vtroque enim modo scriptum inuenimus, Dolii fictilis genus, vino conseruando idoneum: à duabus auribus, hoc est ansis, ita appellatum. Vide supra DIOTA.

DYRRHACHIVM, *Δυρράχιον*, Vrbs est in ea parte Macedoniæ quę mari Adriatico incumbit, distans à Brundusio CCXX. M. pass. traiectu. Dictum autem volunt Dyrrhachium à nomine eius qui vrbi portum ad iecit: nam antea Epidamnus vocabatur, teste Plinio lib. 3. cap. 23. Hanc vrbem Cicero exilii sui tempore amicissimam expertus est, & officiosissimam, in qua & commoratus est, donec Senatusconsulto reuocaretur.

Dyscolus, *δύσκολος*, Difficilis, & morosus: quod vitii genus à Græcis *δυσκολία* appellatur.

Dysenteria, *δυσεντερία*, Intestinorum exulceratio cum inflammatione & excretione sanguinolenta, ventrem magnis doloribus torminibúsque exercens. Quidam intestinorum difficultatem, Celsus torminа interpretatur. Cice. Gallo lib. 7. Epistо. Sanè *δυσεντερίαν* pertimueram. Plin. lib. 22. ca. 25. Ad dysenteriam bibitur cum absinthio. ¶ Hinc Dysentericus, *δυσεντερικὸς*, dicitur qui hoc morbo laborat. Plinius lib. 20. cap. 2. Auxiliatur dysentericis semen cucumeris.

Dyspepsia, *δυσπεψία*, Difficilis & ægra concoctio: à *δὺς* particula quæ difficultatem, vel depraуationem importat, & *πέψις* coctio. Galenus lib. de Sympt. different. tria ponit læsæ coctionis genera. *ἀπεψίαν, βραδυπεψίαν, καὶ δυσπεψίαν*: inter quæ hanc ponit differentiam, vt apepsia dicatur quum cibus nõ mutatur, sed talis omnino permanet, qualis est ingestus. Et hanc Latini propriè cruditatem appellant. Bradypepsia autem quum cibus quidem immutatur, sed ægrius, serius, & imperfectius. nos imbecillam vel tardam coctionem dicere possumus. Dyspepsia verò dicitur quum cibus mutatur in alienam qualitatem, naturæ nostræ non conuenientem. Hanc medici nostri coctionem de prauatam dicere solent. Hanc tamen differentiam ne ipsi quidem medici obseruant: vt qui vno dyspepsiæ nomine sæpenumero omnia coctionis vitia intelligant.

Dysphilus, penultima correpta, *Δύσφιλος*, Amicus parum syncerus. Iuuenal. Satyr. 3. Non est Romano cuiquam locus hic vbi regnat Protogenes aliquis, vel dysphilus. Quo tamen in loco castigatiora exemplaria habent Diphilus: & ita omnino legendum iudico. Videtur enim Iuuenalis ibi notare Græculum quempiam nomine Diphilum.

Dyspnœa, *δύσπνοια*. Spirandi difficultas: quod vitii genus senibus solet esse familiare, teste Hippocrate: vnde & Virgilius senes anhelos vocat. Tres autem à medicis enumerantur morbi in difficultate spirandi consistentes. Nam quum ea modica est, *ὄτμα* vocatur. Quum verò euenit vt nisi recta ceruice spiritus trahi non possit, orthopnœa appellatur.

Dyspnoicus, Qui dyspnœa laborat. Plinius libr. 24. cap. 6, Ammoniacum prodest dyspnoicis, pleureticis, &c.

Dysuria, *δυσουρία* Difficultas, & suppressio vrinæ, calculo, vel materia quapiam crassa, aut caruncula meatum obstruente. Hoc vitium Cato significat, quum ait, Quibus ægrè lotium it. Cic. Gallo lib. 7. Epicurum tuum Stoici malè accipiũt, quia dicat *Δυσουρίαν μὲν δυσπραγίαν πάσῃ* sibi molesta esse: querum alterum morbum edacitatis esse putant, alterum etiam turpioris intemperantiæ. Stranguria autem, morbus est à dysuria diuersus, quem nonnulli vrinæ stillicidium appellãt, quum scilicet tanta est vel vrinæ acrimonia, vel vesicæ imbecillitas, vt quicquid in eam illabitur, statim excernatur.

E

E & Ex, *ἐκ, ἐξ*, Præpositiones sunt quæ & separantur, & componuntur. Separatæ, modo temporales sunt: vt, Ex illo celebratus honos. hoc est post illud tempus. Modò locales: vt E cælo. Modò ponũtur pro à vel ab: vt, Audiui è patre meo. ¶ Modò significant pro vel ad, (*πρὸς* cũ genitiuo) vt, Ex dignitate. ex vsu ex vtilitate. hoc est pro dignitate, vel ad dignitatẽ. E Rep. pro Rep. ¶ Modo secùdũ, *κατὰ*: vt, Ex Platonis sententia, id est secundũ Platonis sententiam. ¶ Modò in. Cicero E renibus laborabat, id est morbum patiebatur in renibus. ¶ Compositæ, quandoque priuationem indicant, vt Eliinguis, Exanguis: Quando quę vehementiam vel perfectionem, vt Eludo, Exoro. ¶ Quandoque extra, vt Educo, Excludo. ¶ Componitur autem E, cum b, vt Ebibo: d, vt educo: g, vt egredior: i, vt eiicio: l, vt eludo: m, vt emitto: n, vt enitor: r, vt erigo: u, vt eucho. ¶ Ex verò componitur cum a, vt exaudio: c, vt excurro: e, vt exeo: f, vt efficio: o, vt exoluo: p, vt expello: q, vt exquiro: s, vt exequor: t, vt extendo: u, vt exuro. Verùm quando post ex, sequitur f, mutatur x in f, vt effundo. Quum verò sequitur x, abiici tur f, vt exequor, & exicco: in aliis integra manet. ¶ E contrario, *ἀναλόξ, ἀναλογῶν*, & aduerbium *ἐξ ἀναντίας*, significat e diuerso, contrà. Cice. 3. de Finib. E contrario moderati habitus.

E ante A & B.

Eale, Fera est in Aethiopia nascens, magnitudine equi fluuiatilis, cauda elephanti, colore nigra vel fulua, maxillas habens apri, & maiora cubitalibus cornua, mobilia, quæ alterna in pugna sistit, variátque infestа aut obliqua, vtcunque ratio monstrauit. Hæc Plinius lib. 8. cap. 21.

EANTES, Nomen proprium historici Cyziceni, qui fuit eadẽ ætate qua Pygmalion in Oriente regnabat.

EANVS, à veteribus dictus est qui postea Ianus, qui ineunti anno credebatur præsidere. Sæpe enim antiqui secundam vocalem pro tertia vsurpauerunt, quod & ipsum testatur Quintilianus, lib. 5. cap. 6, Quid? non e quoque, i loco fuit, vt Menerua, & Leber, & Magester, &c.

EARINVS, penult. corr. *ἐαρινὸς*, Adolescentis formosi nomen, apud Martialem, à Vere dictum, quod Cræci *ἔαρ* appellant.

EASO, onis, Promontorium Pyrenæi montis. Item oppidum Vasconum Vtriusque autor Ptolemæus, lib. 2. cap. 6.

Eatenus, penult. corr. Significat vsque eo, vel ad eum modum: cui respõdent Quatenus, Vsquequò, Quoad, vt, Qua, Nequid. *κατ' ἔσον, ταύτῃ*. Caius de Institoria actione, Eatenus dabitur in eum actio, quatenus ex ea re locupletior factus est. Cic. 1. de Legib. Sed hoc ciuile, quod vocãt, eatenus exercuerunt quoad populo præstare voluerunt. Idem de Opt. gen. orãt. Verba persequens eatenus, vt ea non abhorreant à more nostro. Columel. libro 12. cap. 9, Caules lactucæ ab imo depurgatos, eatenus quà tenera folia videbuntur. Sueto. in Tyb. Ac primò eatenus interueniebat, nequid perperam fieret.

Ebenus, vel Ebenum, penulti. correp. *ἔβενος, καὶ ἔβενον* Suidæ Lignum est intus nigrum, foris buxi aspectu, adeo solidum & ponderosum, vt in aqua non superfluitet. Creditur tamen tenuis esse (vt Aetius tradit) substantiæ, & abstergentis virtutis. Vnde oculorum caliginem discutere creditur, & aliis oculorum medicamentis miscetur. Hæc arbor nascitur in India, & cæsa durescit in lapidem, vritúrque odore iucundo. Virgil. libro 2. Georg. -fola India nigrum Fert ebenum. Vbi Seruius, Atqui & in Aegypto nascitur: sed Indiam, omnem plagam Aetiopiæ accipimus. Vide Plinium libro 12. capit. 4. Sunt qui per aspirationem scribant hebenus.

Ebibo, ebibis. pen. corr. Bibendo euacuo. *ἐκπίνω*. Plautus Amphitryone, Factum illud est, vt ego illic vini cirneam ebiberim meri? Terentius Heaut. Quid comedent? quid ebibent?

Eblandior, diris, Est blanditiis aliquid extorquere. Liuius lib. 7. bel. Punici, Neque enim omnia emebat, aut eblãdiebatur, sed vim etiã flagitiis adhibebat. Eblanditus, a, um, participium. Vnde Eblandita suffragia dicuntur, quæ precibus & blanditiis impetrantur, apud Ciceronẽ pro Cn. Plancio.

EBORACVM, *Ἐβόρακον* Ptolemæo, Britanniæ ciuitas est, quam illi sua lingua vocant Iork.

Eboreus, vide EBVR.

Eborsus, vide EBVSVS.

Ebrius, a, um, qui nimio potu alienatus est mente. *μεθύων, μεθυστικὸς, μέθυ-*

σος. Plau. Amph. Homo hic ebrius est, vt opinor. Huius antitheton est Sobrius, quasi sine ebrietate. Cice. Papyrio Præto, lib. 9, Habuisti enim in tua potestate ex quo vel ex sobrio, vel certè ex ebrio scire posses. Vnde, Non sobrius, pro ebrio sumitur. Martia. Et nõ sobria verba sub nostri. Interdum ebrius ponitur pro pleno & abundanti. Plautus, Facite, mihi cœna vt ebria sit. id est, abundans, & opipare parata.

Ebriolus, diminutiuum ab ebrius. *ὑπομεθύων*. Plaut. Curcul. Tristes atque ebrioli incedunt.

Ebriosus, Qui sæpe sit ebrius. *ἐνδρώξ*. Cice. de fato, Hunc scribunt ipsius familiares & ebriosum, & mulierosum fuisse. Plinius libro 30. cap. 14. Ebriosis ova noctuæ per triduum data in vino, tædium eius adducũt. A quo Ebriositas, propensio in ebrietatem. *ἐνοφλυγία*. Cice. 4. Tuscul. Vt inter ebrietatẽ & ebriositatem interest, aliúdque est esse amatorẽ, aliud amantem. ¶ Huius contrarium est Sobriosus, sobrietatis affectator, quo vsus est Cyprianus. ¶ Inter ebrium & ebriosum hoc interest: quòd ebrius actum præsentem designet: ebriosus habitum, & procliuitatem. Potest enim quis esse ebrius, qui natura tamen & consuetudine ab hoc vitio maximè abhorreat: & cõtrà, ebriosus quis esse potest etiam tunc quum vini nihil gustauerit.

Ebrietas, quam Cato dicebat nihil aliud esse quàm insaniam voluntariam. *μέθη*. Plin. libr. 3. capi. 14, Ebrietatem arcet pecudum assus pulmo præsumptus. Ouid. 12. Metam. -& ebrietas geminata libidine regnat.

Ebriulo, as, pen. cor. Ebrium facio. *μεθύσκω*. Laberius, Ebriulati mentem hilarem accipiunt. Nonius.

Ebriacus, a, um, antiquis teste Nonio in vsu erat pro ebrio, vel inebriato. *μεθύων, μεθυστικός*. Plau. in Aul. Homo ebriacus somno sanari solet. Ira enim legit Nonius. Alii tamen ibi Ebriatus legendum contendunt: vt sit à verbo ebrio, cuius compositum est inebrio.

EBRON, *Ἔβρων*, mons Palæstinorum, haud longè à Gaza Syriæ ciuitate.

EBRVS, vide HEBRVS.

EBVDES, insulæ sunt quinque numero, in Oceano Britannico, angusto freto diuisæ, quarum incolæ (vt scribit Solinus) lacte solum & piscibus vitam agunt. A Plinio Hæbudes dicuntur: à Stephano *Ἀβούδαι*, diphthongo non aspirata.

Ebullio, is, Effuesco. & inter bulliendum effundor: sicut aqua quæ in aheno feruefit. *ἐκφυσῶμαι, ἐκφυσῶ*. Per metaphoram accipitur pro iactabundè aliquid ostento. Cicero 3. de Finib. Dixerit Epicurus, semper beatum esse sapientem: quod quidem solet ebullire nonnunquam.

Ebullo, as, vide in simplici BVLLO.

Ebullum, frutex est sambuco foliis & baccis similimus, in tantam tamen altitudinem non assurgens, neque arboréscens. Græci Chamæacten appellãt, quasi pumilam sambucum. *χαμαίακτην*. Virg. in Sileno, Sanguineis ebuli baccis. Colu. lib. 2. Sed citra hoc experimentum multa sunt quæ & dulcem terram, & frumentis habilem significent: vt iuncus, & calamus, gramen & trifolium, ebulum, rubi, pruni syluestres, & alia complura. Idem, Et rutilas ebuli creat vuida baccas.

Ebur, eboris, Dens elephanti, quasi è barro: sic enim elephantum vocabant veteres, à barrito. *ἐλέφας*. Cic. 4. Acad. Non enim est è saxo scalptus, aut ebore dolatus. ¶ Ebur pro vasis, aut aliis rebus ex ebore dolatis. Horat. libro 2. Carm. Ode 18, Non ebur, neque aureum Mea reni det in domo lacunar. Cic. 4. Verr. Vt omne ebur ex ædibus sacris, deorum denique simulachra quæ vellet, auferret. ¶ Antiquis in vsu fuit nominatiuus ebor, à quo remansit genitiuus eboris, & adiectiuum eboreus.

EBVRA, *Ἔβουρα* Ptolemæo, *Ἔβορα* Stephano, oppidum est Hispaniæ Bæticæ, cuius meminit & Plinius lib. 3. cap. 1.

Eburneus, a. um, Quod est ex ebore. *ἐλεφάντινος*, Plin. libr. 36. capi. 5, Iouem fecit eburneum in Metelli æde, qua campus petitur. Aut quod instar eboris album est: vt, Eburnea facies. Ouid. 3. Metamorph. Impubésque genas, & eburnea colla, &c.

Eburneolus, diminutiuum. Cicero 3. de Orat. Quem seruum sibi habuit ille ad manum, cum eburneola solitus est canere fistula.

Eburnus, a, um, Idem quod eburneus. Tibull. Hanc primùm veniens plectro modulatus eburno. Luc. libr. 2, Legitimæque faces, gradibúsque accliuis eburnis.

Eburatus, a, um, Quod extrinsecus ex ebore est. *ἐλεφαντόδετος*. Plautus in Persa, Lectos eburatos, auratos. Idem in Aul. Clamores, imperia, eburata vehicula, pallas, nihil moror.

Eboreus, a, um, ab antiquo nominatiuo ebor fit: sicut à marmor marmoreus: eburneus verò, & eburnus, ab ebur. *ἐλεφάντινος*. Significant autem hæc tria, quod est ex solido ebore. Quintil. libro 6, Quum in triumpho Cæsaris eborea oppida essent translata.

EBVRONES, *Ἐβουρῶνες*. Populi Galliæ Belgicæ, qui per fraudem multos ex Cæsaris exercitu trucidarunt. Hodie *Leodienses*.

EBVRONICES, Populi sunt inter Celtas Aulercis, Lexouiis, & Vnellis, reliquíque maritimis ciuitatibus vicini.

EBVRVM, *Ἔβουρον*. Ptolemæo Moraviæ oppidum est. Germani vocant *Olmont*.

EBVSVS, *Ἔβουσος*, Insula est in mari Balearico altera Pityusarum, nullum animal noxium gignens. Plinius libro 3. capit. 5. Ebusi terra fugat serpentes, Colubrariæ paritúdeo infesta omnibus, nisi Ebusitanam terram inferentibus. Habet hæc insula oppidum eiusdẽ nominis, à Phœnicibus (vt putatur) conditum, aut certè à Pœnis qui à Phœnicibus ori ginem duxerunt. Silius libro 3. Iámque Ebusus Phœnissa mouet, iámque Artabus arma.

E ante C.

ECAMEDA, siue potius Hecameda. *ἑκαμέδη*, apud Homerum lib. 11. Iliad. nomen est filiæ Arsinoi, quæ capta Tenedo, Nestori in prædam cessit.

Ecastor, adueruium iurandi. Donatus, Ecastor, per Castorem & Pollucem, ornatiua sunt iurandi, apta fœminis. Plautus in Amph. Ecastor, te expe

re experior quanti facias vxorem tuam. Terent. in Andr. Perecastor scitus puer natus est Pamphilo. Sunt qui per diphthongum malint scribere, quòd ex æde compositum putet: vt Aecastor dictum sit quasi per ædem Castoris. Hoc iuramento (vt autor est Macrobius) viri non vtebantur, quemadmodum nec mulieres per Herculem iurabãt: ædepol autem iuramentum erat, tam mulieribus, quèm viris commune.

Ecbasis, ἔκβασις. penul. cor. figura est quæ Latine dici potest excursus, παρὰ τὸ ἐκβαίνειν, quod est egredi siue expatiari. Exemplum est apud Virgilium libro 1. Georg. quum describit tempestatem præcauendam à rusticis.

ECBATANA, ἐκβάτανα, numero plurali, penulti. corr. metropolis est maioris Mediæ. à Seleuco condita, teste Plinio lib. 6. cap. 14. Strabo lib. 11. Media in duas partes diuisa, quarum alteram maiorem vocant, cuius metropolis fuit Ecbatana ciuitas, & Medici imperii caput. nũc etiam Parthi regia vtũtur. Huius vrbis meminit & Cicero in Oratione pro Lege Manilia, de Mithridate loquens, Vsque in Hispaniam (inquit) Ecbatanis legatos misit ad eos duces quibuscum tum bellum gerebamus. ¶ Fuit & in ora Syriæ eiusdem nominis oppidum, in monte situm, postea Carmelum appellatum: cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 19.

Ecbolia, orum, ἐκβόλια, siue Ecbolimæ, arum, siue Ecboladες, medicamenta sunt quibus medici vtuntur abigendis infantibus in vtero enectis, quæ & phthoria dicuntur. Latine dici possunt eiectoria vel eiectrices medicinæ. Ex Budæo.

Ecce, Aduerbium demonstrandi: quod apud Virgilium aliquid repentinum, insperatúmque significat. ἰδού. vt, Ecce autem gemini à Tenedo, tranquilla per alta, &c. Scribit Asconius etiam hoc proprium esse Ciceronis, vt in rebus improuisis hac particula vtatur: vt in Oratione pro Cluẽtio, Ecce tibi eiusmodi fortitio, vt in primis Bulbo esset iudicandum. Idem 6. Verr. Ecce tibi noua turba, atque rixa. Idem in Pisonem, Ecce tibi alter effusa, &c. ¶ Nonnunquam etiam in rebus lætis hac particula vtimur. Oui. 3. Amor. Ecce Corinna venit. Habet autem modò nominatiuum, modò accusatiuum. Cic. ad Atti. lib. 1. Ecce aliæ deliciæ Equitum. Idem 2. de Finibus, Ecce miserum hominem, si dolor summum malum est.

Eccubi, ἔγγυς. per duplex cc, & pen. corr. componitur ex ecce & vbi, idémque significat quod Nuncubi.

Eccum, eccam, eccos, eccas, aduerbia sunt demonstrandi, quæ nonnulli voluerunt idem significare quod ecce eum, eos, eas: quos Laurentius rephrehendit eo argumento, quòd nõ semel apud Comicos legamus subiunctum accusatiuum, vt Eccum me; Eccum Parmenonem: vbi certe non possumus interpretari, Ecce eum me: aut, Ecce eum Parmenonẽ. Melius itaque hac in re Vallam sequemur, qui harum dictionum significationem per aduerbia interpretatur: vt Eccum: sit idem quod ecce hic. subintellige virum de quo agebamus. Eccam, ecce hic, subintelligefœminam de qua agebamus. Ellum, ecce illic, scilicet virum, resoluendo per aduerbia, non per nomina. Ex his itaque non obscurum est quid differãtis sit inter Eccum & Ellum: quòd scilicet Eccum demonstrat hominem qui non procul abest à loco in quo sumus, vt Eccum Parmenonem, hoc est Ecce hic Parmenonem: contrà, Ellum, eum qui longius abest.

Eccere, iusiurandum est, acsi dicatur, per cererem, νὴ τὴν δήμητρα, vt Aecastor, Aedepol. Alii Eccere accipiunt pro Ecce. Plautus in Amph. Eccere: iam tu autem facis vt tuis nulla apud te sit fides.

Ecclesia, ἐκκλησία, Latinè cœtus, concilium, concio, congregatio. Inde fidelium omnium qui per orbem sparsi sunt, vniuersitas, à Christianis Ecclesia dicitur. Sic dicimus Christum esse caput Ecclesiæ. Athenienses hoc nomine vocabant conuentum ciuium qui Reipu. causa conueniebat: nam quum ad spectaculum aliquod populus ex agro vocabatur, Ἀγκλητοὶ propriè dicebatur.

Ecclesiastes, ἐκκλησιαστής. Concionator: ἀπὸ τοῦ ἐκκλησιάζειν, quod est concionem habere, vel ad concionem conuocare.

Eccum, vide ECCE.

Ecdicus, ἔκδικος, Latinè interpretatur defensor, vel vindex. Erãt autem Ecdici, teste Budæo, in municipiis, qui Romæ Tribuni plebis, qui scilicet plebis causam aduersus iniuriam optimatum tuebantur. Cicer. ad Thermum, lib. 13. Epist. famil. Dixerat mihi Euthydemus, quum Ephesi essem, se curaturum vt Ecdici Millesii Romam mitterentur: id factum non est: Legatos audio missos esse: sed malo Ecdicos, vt aliquid conficiposit. Quare peto à te vt eos & Alabandenses iubeas Ecdicos Romam mittere.

ECHEMON, Ἐχέμων, Priami filius, à Diomede occisus. Homer. Ilia. 5.

ECHENEVS, per quatuor syllabas, & pen. prod. ἐχένηος, omnium Phæacum generosissimus, teste Homero lib. 7. Odysseæ.

Echemythia, ἐχεμυθία ab ἐχεμυθίον, Latinè taciturnitas dicitur & auscultatio: quo nomine etiam vocatum fuit silentium illud discipulorum Pithagoræ, teste Gellio libr. 1. cap. 9. Vnde echemytos à Græcis dictos censet Budæus auscultatores, & censendi immunitatem habentes in senatu, qui & ἀκουστικοὶ dicuntur. Idem alio loco interpretatur echemythos, cunctatores, & sermonis homines parcissimos, qui aures duas habere se, vnicam linguam in causis etiam publicis meminerint.

Echeneis, ἐχενηΐς, Genus pisciculi, quem Latini remoram appellant: vtroque nomine ab affectu impositò. Ferunt enim hunc piscem nauium cui adhæserit, sistere, quantumuis velis & remis incitatam. Hinc echeneis dicta, παρὰ τὸ ἐχεῖν τὴν νῆα, hoc est à tenenda naui. ἢ ἀπὸ τοῦ ἔχεσθαι τῆς νηός, id est ab eo quòd naui adhæreat. Plinius lib. 9. Est parnus admodum piscis assuetus petris, echeneis appellatus, hoc carinis adhærente, naues tardius ire creduntur, inde nomine impositò. Ob quam rem à Græcis ἐχενηὶς dicitur, à nostris remora à remorando nominatur. Luc. lib. 6. Non puppini retinens, Euro tendente rudentes, In mediis echeneis aquis. Ferunt hunc piscem fluxus in grauidarum vtero sistere, partúsque ad puerperium continere.

Echidna, ἔχιδνα, Idem serpens esse creditur qui à Latinis vipera dicitur, quod & ipsum etymologia videtur indicare. Apparet enim echidnam dictam παρὰ τὸ ἐχεμυθῶν ἑαυτὸ τοῦ γονέως ἔχειν δύναται ον, quòd scilicet ad interitum vsque fœtum intra se contineat, donec pullis nimiam moram pertæsis, erosio matris vtero, parentéque necata erumpant. ¶ A Poetis accipitur pro quouis serpente, & præcipuè pro hydra illa Lernæa, quæ ab Hercule interfecta est. Ouidius libr. 3. Fast. Sanguine Centauri Lernææ sanguis echidnæ Mistus, ad auxilium tempora nulla dabat. Vide complusicula hac de re in dictione EXCETRA.

ECHINADES, ἐχινάδες, Exiguæ sunt insulæ, Acarnaniæ adiacentes, ex aduerso ostii Acheloi fluminis, natæ ex arena & limo imperu Acheloi conuecto, teste Plinio lib. 2. cap. 85.

Echinometra, ἐχινομήτρα, Echinorum genus, quorum spinæ longissimæ, calyces minimi, nec omnibus iidem, rufus & vitreus color. Plin. lib. 9. cap. 31.

ECHINVS, pen. prod. ἐχῖνος, ὁ ἐχῖνος. Stephano, Oppidum est Acarnaniæ, non procul ab ostio Acheloi, quod Echinadibus insulis nomen fecisse putatur. Meminit huius oppidi Plinius, libro 4. cap. 1. ¶ Est item Echinus, oppidum in ora Phthiotidis, ad maliacum sinum, circa quod Sperchius in mare influit. De hoc Cic. in Arato, Dicitur excelsis errãs in collibus amens, Quos tenet Aegæo defixa in gurgite Echinus. Recensetur etiam à Ptolemæo lib. 3. cap. 13.

Echinus, pen. prod. ἐχῖνος, Tegmen spinosum quo seruantur castaneæ. Vnde castaneæ echinatæ dicuntur. Plin. lib. 15. cap. 23, Nuces vocamus & castaneas, quanquam accommodiores glandium generi: armatum his echinato cortice vallum est. ¶ Ab huius tegminis similitudine dictus est echinus piscis quidam, quem Plinius libr. 9. capi. 31, scribit esse ex cancrorum genere, cui spinæ pro pedibus sunt, cui ingredi, est in orbem volui. captur ferè inter saxa, vbi se continet ne à fluctibus iactetur. Martial. libr. 13, Ilte licet digitos testudine pungat acuta, Cortice de posito mollis echinus erit. ¶ Est & echinus apud Græcos terrestre animal, cui est apud nostros nomen hæricio, siue hærinaceo, aut etiam hæricio: quod ipsum ab hærendo deductum est, & æquè spinis hirtus est atque marinus echinus: de quo Ambrosius libr. Hexam. Echinus iste terrenus quem vulgò ericium vocant, siquid insidiarum præsenserit, spinis suis clauditur, atque in sua arma se colligit. ¶ Præterea echinus genus vasis æneiest in quo calyces lauantur, quam alii ampullam dicunt esse vitream. Horat. lib. 1. Sermo. Satyra 6, Pocula cum cyatho dum sustinet, astat echinus. ¶ Athenis item echini nomine intelligebatur scrinium forense, in quod dicta testium, & totius litis acta conficiebantur: vnde In echinum conicere, εἰς ἐχῖνον ἐμβάλλειν, dicebant pro eo quod est acta in iudicio proferre.

Echinophora, Genus conchæ. Plin. lib. 32. cap. 11.

ECHION, pen. prod. ἔχιων, Vnus fuit illorum quorum opera adiutus Cadmus Thebas ædificauit: de quo Ouidius 3. Metam. Hinc etiã ipsi Thebani à Poetis Echionidæ & Echionii passim appellantur.

Echion, ἔχιον. Medicamentum quoddam, dictum à vipera, quam Græci ἔχιν nominant. Plin. lib. 29. cap. 6. Viperam viuam in fictili nouo comburere, addito fœniculi succo ad cyathum vnum, & thuris manna vna, atque ita oculorum suffusiones, & caligines inungere vtilissimum est. Medicamentum id echion vocatur, Hæc ille.

Echites, ἐχίτης, Gemma est colore viridi subobscuro, quandam viperæ similitudinem referens. Plin. lib. 37. cap. 11.

Echite, tes, ἐχίτης, Herba est similis scammonio: de cuius natura consule Plinium lib. 24. cap. 15.

Echo, ἠχὼ. Soni vel vocis repercussio, à verbo Græco ἠχῶ, quod est resono, Ouid. lib. 3. Metam. Planxerunt Dryades, plangẽtibus assonat echo. Fit præcipuè in conuallibus, & locis concameratis, vbi feinditur resultans aer, & acceptæ voces numerosiore repercussu multiplicantur: nonmẽque echo eiusmodi voci à Græcis datũ est, vt Plinius scribit, quoniam non est vagandi liberrimus campus, sed obiectu reflectitur. Quę causa etiam multas voces multis in locis reciprocas facit sicut in vrbe Cyzico turres septem acceptas voces multiplicant. ¶ Et Olympiæ porticus fuit, quam heptaphonon appellabant, quoniam septies eadem vox ibi reddebatur. In hanc sententiam ait Lucretius, Sex etiam ac septem loca vidi reddere voces. Vnam quum faceres: ita colles, collibus ipsi verba repulsantes, iterabant verba referre. ¶ Eadem à Latinis dicitur imago. Valerius Flacc. libro 3. Argon. Rursus Hylan, & rursus Hylan per longa reclamat Auia, respondent syluæ, & vaga certat imago Horatius Quem de ẽm cuius recinit iocosa Nomen imago. Vni Porphyr. Imaginem interpretatur vocis reflexionem: itaque dictam vult quasi imitaginem. ¶ Scribit Ouidius libro 3. Metamorpho. ECHO nympham fuisse, quæ quum à Narcisso, cuius amore deperibat, sperneretur, longo mœrore contabuit. & corpore demum in saxum conuerso nihil nisi vocem retinuit. ¶ Græci item concauas rupes, & valles argutas in quibus sonus reflectitur, ἠχοὺς vocant, teste Columella lib. 9. cap. 5.

Eclisma, atis, ἔκλεισμα, Frequentissimum medicis Græcis vocabulum quod Latinè linctum vertimus. Sunt enim eclismata quæ fiunt lingendi gratia, non edendi aut deuorandi: hoc est quum aliquid in ore tenentes, paulatim distillando forbemus, ἀπὸ τοῦ ἐκλείχω, & λείχω. Vulgus medicorum *electuarium* vocat. Plin. lib. 21. de thymo, Diutinæ tussi eligmate faciles excreationes facere existimatur.

Eclipsis, ἔκλειψις. Figura qua in oratione aliquid reticemus quod ad perfectionem eius sit necessarium, Latinè defectionẽ vertere possumus, ἀπὸ τοῦ ἐκλείπω, quod est deficere. Terent. in Andr. Verbum vnum caue de nuptiis. deest, dicas. ¶ Eclipsis lunæ, hoc est defectus lunæ: nempe quum sol per interpositionem terræ ita lunæ opponitur vt illam illuminare non queat.

Eclip

Eclipticus, a, um, ἐκλειπτικός, Defectiuus. Plin. libr. 2. cap. 16, Cõeunt stellas in Occasu vespertino proximas esse terræ & latitudine & altitudine, exortúsque matutinos in initio cuiusque fieri: stationes in mediis latitudinum articulis quæ vocant ecliptica.

Ecloga, ἐκλογὴ, Electio, electus, explanatio: ab ἐκλέγω, quod est eligo. Dicitur & sermocinatio, seu colloquium. Vnde Eclogæ Virgilii. & Eclogarii apud Ciceronem ad Atticum libro 16, id est sermocinatores, vel auditores sermonum.

Ecnephias, ἐκνεφίας, Procellæ genus est, teste Plinio, libr. 2. capit. 48, quæ ex siccæ nubis discissione erumpit, hoc est sine pluuiis: nam quæ cum imbribus nubes frangunt, exhydriæ vocantur.

Econ, vide ICON.

Econtrario, vide præpositionem.

Ecphrasis, ἔκφρασις, Est mera, puráque enarratio: ἀπὸ τοῦ ἐκφράζειν, quod est exprimere, clarè & euidẽter explicare. Hesychius, ἐκφρασις λόγου ἐνάργεια, hoc est sermonem euidentem interpretatur.

Ecquando, Id est nunqnando, vel an aliquando. ὅ ποτέ. Cic. de lege Agr. Quæro à populari Tribuno plebis: ecquando nisi per triginta tribus creati sint.

Ecquis, Idem quod nunquis. ὅ τις. Ex en pro ecce, & quis, vbi en ratione q̃ sequentis, mutatur in c: ex quo ostenditur eandem vim habere c & q. Terent. in Eunucho, Ecquid nos amas de fidicina isthac? id est nónne me amas propter fidicinam? Ouid. lib. 2. Fast. Ecquid in officio totus est socialis? & ecquid Coniugibus nostris mutua cura sumus?

Ecstasis, ἔκστασις, Latinè stupor siue mentis emotio ex re aliqua repentè oblata: vt quum ad subitum amici conspectum prorsus obstupescimus. Dionysius sic vocat abstractionem mentis à corpore ad contemplanda cælestia, quæ etiam ἀναγωγὴ dicitur. Quidã definiunt ἀναγωγὴν τοῦ μανίαν, teste Galeno de Definitionibus medicis, hoc est insaniam non diu perseuerantem. Dicta est autẽ ecstasis, ἀπὸ τοῦ ἐξίστασθαι, quòd qui hanc patitur, extra seipsum quodammodo constitutus sit. ¶ Hinc Ecstatici, ἔκστατικοὶ dicuntur qui ecstasi correpti sunt, quos mente commotos vocat Plinius.

Ectasis, ἔκτασις, Dici potest productio. Figura est qua syllaba naturaliter correpta, producitur: ab ἐκτείνω, extendo, produco: vt Italiam fato profugus. Vbi prima syllaba in dictione Italiam, quæ natura breuis est, metri necessitate extenditur.

Ecthlipsis, ἐκθλῖψις, Latinè elisionem, vel exclusionem sonat: ἀπὸ τοῦ ἐκθλίβειν, quod est elidere vel excludere. Hoc autem nomine peculiariter vocant Grammatici elisionem m literæ finalis quæ subsequente vocali in carmine fere semper absumitur.

Ectrapeli, ἐκτράπελοι, Horrentes, & aduersati communem & vsitatum naturæ modum. Apud Hermogenem ἐκτράπελον interpretantur δὲ ἐκτεθραμμένοι, τῶν ἠθῶν, καὶ ὁμοίως τοῖς φύσεως: quasi dixeris exorbitãtia. In qua significatione etiam Plinius accipit, lib. 7. cap. 16.

Ectropium, siue Ectropia, ἐκτρόπιον, ὁ ἐκτροπία, dicitur diuisio palpebrarum, quum scilicet inferior palpebra non satis sursum attollitur, sed pendens hiat, nec cum superiore committitur. Lagophthalmos vero, quum superior palpebra non descendit.

Ectypa, ἔκτυπα. Dicuntur opera quæ ex ipsis typis formata sunt. Plinius lib 37. cap. 10. Hæ sunt gemmæ quæ ad ectypas scalpturas aptantur.

Eculeus, ἐκκάβιον. Vide EQVVLEVS.

E ante D.

Edax, Edacitas, Vide EDO, es.

EDDANA, Ἔδδανα, Vrbs est ad Euphratem, à Phœnicibus habitata: ita dicta ab Eddano duce. Stephanus.

Edentare, Edentulum facere excusis dentibus. ἀποδοντῶσαι. Plaut. in Rud. Nimis velim improbissimo homini malas edentauerint.

Edentatus, Dentibus priuatus. ἀποδοντωμένος.

Edentulus, Qui sine dẽtibus est vndis. Plaut. in Cas. Propter operam illius improbi edentuli.

Edico, cis, penul. prodù. edixi, edictum, Iubeo, pronuntio, decerno: & est propriè magistratuum. παραγγέλλω. ¶ Item Edicere pro denuntiare, siue præmonere. Plaut. in Truc. Edico prius, ne duplices habeatis Linguas, ne egò bilingues vos necem. Terent. in Heeyra, Ibo intrò, atque edicam seruis ne quoquam efferri sinant. Cicero 2. de Finibus bonorum, Est etiam tibi edicendum quæ sis obseruaturus in iure dicendo. Vnde & Edicere diem ad conueniendum, edicere conuentum, edicere militibus prædam, apud Liuium. ¶ Ponitur etiam simpliciter pro dicere. Plautus Truc. Sanus si videar, edicam.

Edicto, as, are, Eloquor, enuntio: frequentatiuum est ab edico, quod interdum pro simplici accipi, suprà ostendimus. ἀπορόω. Plaut. Epid. Atque amorum summam edictaui tibi. Idem in Aphitr. Tute edictas facta tua.

Edicta, Quæ sunt Consulum, Prætorum, & Aedilium literæ, quibus aliquid imperatur. διαταγματα, προγράμματα, διαγράμματα. Cic. pro Quintio, Quod Prætor non fierit, sed ex edicto suo fieri iubet. ¶ Est etiam edictum priuati hominis. Terent. Heaut. Primùm hoc te oro, nequid credas me aduersus edictum tuum Facere esse ausam.

Edictio, onis, Edictum, mandatum, imperium. πρόσταγμα, διάταγμα. Plau. Capt. Basilicas edictiones atque imperiosas habere.

EDESSA, Ἔδεσσα, Ciuitas est Mesopotamiæ, siue (vt Plinius mauult) Syriæ Cœles, olim Rages dicta, teste Hieronymo de Tradition. Hebraicis. In hac Agbarus Toparchus regnauit, cuius extat ad Christum Epistola, & Christi ad eundem responsio: vt videre est apud Eusebium histo. Ecclesiast. lib. 1. Hæc olim etiam Bambyce dicta est. Strabo, Trans Euphratem est Bambyce, quam & Edessam & Hieropolim vocãtin qua Atergatim Syriam deam colunt.

Edessæi, Ἐδεσσαῖοι, Ἐδεσσηνοὶ. dicti sunt Edessæ ciues.

Edilis, & hoc edile, vide EDO, es.

Ediſco, is, Memoria complector. παραλαμβάνω τῷ μνήμῃ. Cice. 2. Tusc. Ita sunt deinde dulces, vt non legantur modò, sed etiam ediscantur. Virgilius 6. Eclog. Audiit Eurotas, iussitque ediscere lauros.

Ediscendus, Ad verbum libellus, Cicero 4. Acad.

Edisſero, edisseris, penult. corrup. Explano, declaro. ἀναξιμένης διαπτύσσω τοῖς ἔπεσιν, καὶ ἀναγράφω. Pacuuius, Edissere fabulam hanc Virgi. lib. 2. Aen. nihilque edissere vera roganti Plautus in Capt. Iam animaduorte. hæc mihi, quæ dicam, edissere. Cic. de clar. Orat. Quis docendo, edisserendóque subtilior?

Edisserto, as, frequentatiuum. Plautus in Amphitr. Ordine omne, vt quic quid actum est, dum apud hostes sedimus, edissertauit.

Edititius, Editus, Vide EDO, edis.

Edo, es, est, edi, esum, vel estum: vel Edo, edis, correpta prima syllaba, ab ἔδω, Significat vescor. ἐσθίω, τρώγω. Virgilius 4. Aeneid. -est mollis flamma medullas. Cic. ad Atti. lib. 13, Itaque & edit, & bibit ἀδηδώς, & iucundè, opiparè sanè, & apparatè. Infinitiuum facit duplicem, Esse, ab edo, es: Edere verò, ab edo, edis. Cicero 2. de Orat. Quem quum Catulus nuper audisset, fœnum alios aiebat esse oportere. ¶ Huius cõposita Adedo. Virgilius 4. Georgic. Nam sæpe fauos ignotus adedit Stellio. Ambedo, circumedo. περιτρώγω. Idem 3. Aeneid. Ambesas malis absumere mensas. Comedo, Exedo, Obedo, Peredo, & Superedo, quæ habent penultimam correp. ¶ Frequentatiuum eius est Esito, desideratiuum Esurio.

Edendus, participium. Cice. de Amic. Multos modios salis simul edendos esse, vt amicitiæ munus expletum sit. ¶ Quandoque edo significat consumo. Horat. lib. 1. Epist.

Quæ lædunt oculos, festinas demere, siquod
Est animum, differs curandi tempus in annum,

Edor, ederis, estur: præteritum Esus sum. Plinius lib. 20. cap. 9, Et in Aegypto propter eius amaritudinem non estur. ¶ Estur, impersonale. Plautus Mostel. Iam ista quidem absumpta rès erit, quando dies noctésque estur, bibitur.

Esito, tas, pen. corr. frequentatiuũ est à supino Esum formatum. πολλάκις φαγεῖν, προσφάγειν. Gellius lib 4. cap. 11. Pythagoram philosophum non estitauisse ex animalibus. Ibidem, Videtur autem de cyamo non esitato causam erroris fuisse. Cato de Re rust. capit. 157, Lotium conseruatio eius qui brasicam esitauerit.

Edax, ad iectiuum, Idem significans quod vorax. ἀδηφάγος. Cic. pro Flac. Edax hospes. Teren. in Phor. Alere nolunt hominem edacem. ¶ Edax currus, qui multum vnguinis, siue ceromatis absumit. Et Edaces trimes, quòd magnis constent impendiis. Tempus edax rerum, quòd omnia spatii longitudine atterat, & consumat.

Esturix, esturicis, generis fœmin. verbale ab Edo, es, est Plaut. Caſ. Ego noui ambas illas esturices, corbitant, vbi comesse gestiunt.

Edacitas, Pro ingluuie, voracitate. ἀδηφαγία. Plaut. in Persa, O Saturio, opportunè ad uenisti mihi. s. Mendacium ædepol dicis, atque haud te decet: Nam esurio venio, non aduenio saturio.

Esuritor, verbale. Martial. lib. 3, Romam petebat esuritor Thurius.

Esuries, ei. Esuritio, onis, & Esurigo, ginis. Ideni quod fames, hoc est edendi auiditas. πεῖνη. Varro, Vbi iubet, ire licet accubitum, accedo strenuosus, stimulans quòd esurigo findebat costas. Catul. 20. Epigram. Aureliparer Esuritionum. Gell. lib. 16. cap. 3, Esuritionem faciunt inanes, patentésque intestinorum fibræ.

Esus, us, ui. Actus ipse edendi: vt. Pomum immaturum, necdum esui idoneum. Plinius libro 20. cap. 7, Stomachos dissoluros adiuuant esu.

Edilis, le, penul. prod. pluraliter edilia: vel Edulis, & Edulia, per quintam vocalem, Dicuntur omnia quæ ad esum pertinent. ἐδώδιμα, βρώσιμα. Gellius lib. 7. cap. 11, Quod ex salutis vsu foret, vt edilia quidem omnia defenderet ab arteria, depellerétque in stomachum, & pulmonem. Horatius lib. 2. Serm. saty. 4, Vinea submittit capreas non semper edules.

Edulium, Dicitur quicquid ad prandium cœnámque edendi gratia apponitur & sumitur, præter panem. ἐδώδιμα, ἐδωδή. Hieronymus, Cuius edulio primogenita perdidit.

Edo, edonis, Idem quod edax, qui & Manduco dicitur. φάγος. Nonius, Edones, & phagones, ab edacitate: vnum Latinum, & aliud Græcum. Varro, Edones Romam, vt turba intendat annona: sed propter phagones ficedulam pinguem, aut turdum, nisi volantem, non video.

Edo, edis. edit, priore producta, edidi. editum, Est emittere, & quasi extra dare. ἐκδίδωμι. vnde Edere librum, est lib[…] publicè legendum emittere. Cicero, Nec se tenuit quin contra doctorem suum librum ederet. ¶ Et quoniam quæ generantur, ex vtero in lucem prodeũt, edi etiam pro nasci accipitur. Horat. lib. 1. Carm. Mecœnas atauis edite regibus. ¶ Edere etiam sæpe significat exhibere: vt, Edere spectaculã: edere munus gladiatorium. Plautus, Edit quisque quod potest, id est profert & agit. ¶ Edere animã, pro mori. Cicero pro Sestio, At si tum P. Sestius, Iudices, in templo Castoris animam, quam vix retinuit, edidisset: non dubito quin, &c. Sic edere vitam. ¶ Edere frondem, siue fructum dicitur arbor, apud Columellam. Sic edere herbas campi dicuntur:

¶ Eder

¶ Edere leges, est conscribere, & statuere, vel promulgare. Edere nomen, pro imponere. Liuius lib.1. ab Vrbe, Domicilióque ibi compara to, L. Tarquinium Priscum edidere nomē. ¶ Est etiam Edere nomen, proferre vel efferre nomen suum vt describatur, & veluti suum nomē profiteri in actis, quem manumissuri sumus: quod fiebat ante cognitionem Consulis. Quinetiam Edere nomina, hodie dicere possumus quod procuratores apud acta curiæ *Præsentare* dicunt. Edere oraculū, est diuinare. ¶ Edere rationes, *facere computum cum aliquo*. Cic. ad Att. lib.7, Sed ego mihi ab illo non rationes expectabam quas tibi edidit. ¶ Edere scelus, cōmittere, patrare. Edere testes, proferre, producere.

Editus, participium: vt, Editus Iouis satu, apud Ciceronem Offic.1.

Editus, nomen ex participio, pro Altus. Liuius, Tumulo editissimo communierunt ὑψηλός Edita loca dicuntur alta, & sese edentia, hoc est ostē dentia. Editi atque asperi colles, apud Cæsarem 7. bel. Ciu. Scribi debet absque diphthongo quemadmodum & verbum edo, quod hactenus male inter diphthōgata relatum fuit. ¶ Horatius metaphoricōs pro Forti vsurpauit, libro 1. Serm. saty. 3. Viribus editior cædebat, vt in grege taurus.

Edititius, adiectiuum. Iudex edititius quem altera pars elegerit. Cicero pro Planco, Neque enim quicquam aliud in hac lege, nisi edititios iudices es sequutus.

Editio, verbale, ἔκδοσις: vt, Editio librorum. Quintil. in procœm. lib. 1, Sed nimium amantes mei iuuenes librum temerario editionis honore vulgauerant. ¶ Editio multiplex, pro varia, & dissona traditione. Liuius 4. ab Vrbe, Valerius Antias & Q. Tubero M. Manlium & Qu. Sulpitium c o n s s. in eum annum edunt. Cæterùm in tam diserepanti editione & Tubero & Macer libros linteos autores profitentur.

Edocco, ces, Diligenter docē. διδάσκω. Plaut. Epid. Eadem hæc intus edocebo quæ ego scio. Stat. 3. Thebaid. -nō te cæleſtia fruſtra Edocuit, lauróque sua dignatus Apollo est. Cic. 3, Tusc. Edocuit tamen ratio, vt mihi quidem videtur, &c. Salluſt. in Catil. Senatum edocet de itinere hostium.

Edolo, as, penult. cor. Perfectè dolo, polio. κατεργάζω. Nonius, Edolare fabrorum est verum verbum, quum materiarum complanatur asperitas. Vſi sunt eo verbo laudandi ſcriptores vetuſtatis, etiam ad alias fabricas rerum. Varro, Vnum ego libellum non edolem? Cice. ad Attic. lib. 13, Quod in manibus habeham, abieci: quod iusseras, edolaui.

EDOM, ἐδώμ. Esau dictus est, ob coctionem rufæ lentis, cuius edulio primogenita perdidit. Hebræi nanque (vt Iosephus libr. 2. ſcribit,) Edom rubeum dicunt. Vnde & regio, in qua regnabat Esau, Edom dicta est, quam Græci, deflexo nonnihil nomine, Idumæam, ἰδουμαίαν denomi nauerunt. Hæc nūc regio (inquit Hieronymus) Gebalenā dicitur, quæ est in finibus Eleutheropoleos, vbi habitabant ante Chorræi qui interpretantur liberi: vnde & ipsa vrbs postea sortita vocabulum est. Nunc viculus Palæstinæ est à conditore sic impoſito nomine.

Edomo, as, Idem quod domo. δαμάζω. Cic. pro Sylla, Improbi ac perditi ciues, edomiti atque victi. Idem de Fato, Scribūt vitiosam naturam ab eo sic edomitā, & compressam esse doctrina, vt, &c. Horat. 4. Carm. Ode 5. Mos & lex maculosum edomuit nefas.

EDON, ἤδωνος, teste Seruio, Mons est Thraciæ, aut certè Macedoniæ quæ Thraciæ proxima est, qui à Plinio lib. 4. cap. 11, appellatur Edonus.

Edonii, vel Edoni, pen. longa (apud Græcos enim per ω scribitur) Populi Edoni monti vicini. Horat. libr. 2. Carm. Non ego sanius Bacchabor Edonis: recepto Dulce mihi furere est amico.

Edonius, & Edonus, adiectiua. Idem significat quod Thracius. Virgilius 12. Aeneid. Ac velut Edoni Boreæ quum spiritus alto Insonat Aegæo. Ad hunc etiam modum Statius dixit, Edonas hyemes, pro frigore acerrimo, quale est in finibus Thraciæ.

EDONIDES, ἠδωνίδες, Mulieres bacchantes quæ furore diuino agitatæ, mysteria Bacchi celebrabant. Variis autem nominibus appellabantur: nam & Euantes, & Thyades, & Mimallonides, & Mænades, & Bassarides dictæ sunt. De his Ouidius, Protinus in syluis matres Edonidas omnes, Quæ videre nefas, torta radice ligauit.

EDONIS, idis, ἤδωνις, Ciuitas Phrygiæ, Cimmeriorum olim sedes, postea Antandros dicta. Stephanus.

Edor, Ab antiquis appellatum fuit far, quod postea ador vocauerunt, teste Festo. Dictum ab edendo, eo quòd pop. Romanus trecentis propemodum annis ex omni frumēti genere solo farre vſus fuerit, vt ex Verrii sententia refert Plin. lib. 18. cap. 7.

Edormio, is, Dormire ad satietatem. Cic. 4. Acad. Quúmque edormiuerunt, illa visa quàm leuia fuerint intelligunt. ¶ Edormire vinum, siue crapulam, est dormiendo conficere, & concoquere. Cic. 2. Philip. Edormi crapulam, inquam, & exhala. Gell. lib. 6, Eóque, bi sedere atque operiri propè ad meridiem, donec discipuli nocturnum omne vinum edormiant.

Edormisco, scis, Idem quod edormio. Plaut. Amph. -pauliſper mane, Dū edormiſcat vnum ſomnum, quæ næ vigilās ſomniat. Idem Rud. Quin abeo hinc in Veneris phanum, vt edormiſcam hanc crapulam? Terēt. Adelphis. -interea in angulum
Aliquò, abeam atque edormiſcam hoc villi.

Educo, cis, penult prod. eduxi, eductum, Extra duco. ἐξάγω. Plaut. Amph. Contra Teleboæ ex oppido legiones educunt suas. Liuius libro 1, In aciem copias eduxit. Virgilius pro extraho posuit libr. 10, Eduxit corpore telum. ¶ Aliquando est erigere. Idem libr. 6, -arámque sepulchri Congerere arboribus, cælóque educere certant. hoc est erigere vſque ad cælum. ¶ Aliquando nutrire, ἀνάγω. Terent. in Adelphis, Inde ego hūc maiorem adoptaui mihi, eduxi à paruulo, habui, amaui pro meo. ¶ Educere, verbum est forense apud Ciceronem 5. Verr. Aditum est ad Metellū, eductus est Apronius, eduxit vir primarius Caius Gallius senator à L. Metello, vt ex edicto suo iudicium daret in Apronium, quod per vim ac metum abstulisset. Budæus.

Educo, as, are, pen. cor. Nutrire. ἀγωγεῖσθαι, ἀνάγειν. Varr. de lib. educ. Educit enim obstetrix, educat nutrix, instituit pædagogus. Liu. 2. ab Vrbe, Pauperes satis stipendii pendere, si liberos edueent.

Educatus, a, um, participium. Cice. 3. de Finib. Quis autem honesta in familia institutus, & educatus ingenuè, nō ipsa turpitudine, etiamsi eum læsura non sit, offenditur? Terent. Adelph. -vnā à pueris paruoli Sumus educati.

Educatio, verbale, Quod tam institutionem quàm nutritionem complectitur. Græci vocant παίδων ἀγωγήν. Quin. lib. 1. Institut. Mollis, inquit, illa educatio quam indulgentiam vocamus, neruos omnes & mentis & corporis frangit. Cice. 3. de Finib. Atque etiam in bestiis vis naturæ inſpici potest: quarum in fœtu & educatione laborem quū cernimus, naturæ ipsius vocem videmur audire. Idem 5. de Finib. Earum etiam rerum quas terra gignit, educatio quædam & perfectio est.

Educator, oris. Nutritor. τροφεύς. Cicer. 2. de Natu. deor. Omnium autem rerū quæ natura administrantur, seminator & sator, & parens (vt ita dicam) atque educator & altor est mundus. Idem pro Planco, Quis est noſtrum liberaliter educatus, cui non educatores, cui non magiſtri ſui atque doctores, cui non locus ille mutus, vbi ipse altus aut doctus est, cum grata recordatione in mente versetur?

Educatrix, fœm. gene. τροφὸς, ή. Cice. 1. de Legib. Earum rerum parens est, educatrixque sapientia.

Edulco, as, are, Dulce facere. γλυκύνω. Cn. Matius apud Nonium, Quapropter edulcare conuenit vitam, curáſque acerbas ſenſibus gubernare.

Edulis, le, Edulium, vide in EDO, cs.

Eduro, as, are, Valde durum facio. & ad laborē aſſueſacio. σκληρύνω, σκληραγωγῶ. Columel. lib. 11. cap. 1, Quare docēdus, & à pueritia ruſticis operibus edurandus futurus villicus. Nunc legunt educandus.

Edurare, neutrum, pro perdurare, Senec. de Breu. vitæ, Aiunt animalibus tantum indulſiſſe naturam, vt quina aut dena ſecula edurent.

Edurum. Non durum, quaſi extra durum. ἀνώδυνον, ῥᾳθυμότερον. Ibi enim e, priuationem ſignificat, vt in adiectiuo enodis. Virg. lib. 2. Georg. Plantis eduraç coryli Naſcuntur. Quanquam vetuſta quædam exemplaria ibi ſic habent, Plantis & duræ. Vtranque lectionem Seruius agnoſcit. Plinius libro 14. capit. 3, In pergulis verò ſeruntur eſcariæ appellatæ, eduræ acinis, albæ, nigræque. ¶ Interdum etiam edurum inuenimus pro valde duro. Virgil. 4. Georg. Edurámque pyrum, & ſpinos iam pruna ferentes. Vbi eduram pyrum teſte Seruio, vocat Poeta valde duram.

Edure, aduerbium, Idem quod durè, aſperè. Ouid. 3. de Arte am. Nec tamē edurè quod petit ille, nega.

EDVSAM, ab edendo dixerunt veteres deam quæ eſui præerat: quemadmodum Potinam quæ potui. Autor Nonius.

EDYIA, ἀδύη, apud Heſiodum in Theogon. Nymphæ nomen est, Oceani & Tethyos filiæ.

E ante E & F.

EETION, onis, ἠετίων, Pater fuit Andromaches, & ſocer Hectoris, qui apud Thebas Ciliciæ imperabat, teſte Homero lib. 12. Iliad. ¶ Hinc deducitur adiectiuum Etioneus, ἠετιόνειος. Ouid. 12. Metamorph. Etioneas impleui ſanguine Thebas,

EETIONEA, æ, ἠετιόνεια, Alterum ex Piræi promontoriis. Stepha.

Effarcio, is, effarſi, effartum, Maximè impleo. ἐκπλήθω. Cæſar libro 7, Hæc autem quæ diximus, interualla, grandibus in fronte ſaxis effarciuntur.

Effari, Propriè est eloqui, ἐκφαίνειν, ἐκφοβεῖσθαι. Liu. 3. ab Vrbe, Fœdus, multiſque id verbis quæ longo effata carmine non operæ est referre, peragit. Cic. pro Domo ſua. Neque verbum vllum ſolenne potuit effari. Virg. 2. Aeneid. -ſic ore effata recepit Ad ſeſe, & ſacra longæuum in ſede locauit. ¶ Effari etiam Augures dicebantur, quùm vltimas auguriſui preces proferebant. Vnde effata, ſunt Vltimæ precationes Augurum quas poſt fines auſpiciorum extra vrbem effabantur, vt Varro & Seruius aiunt. Cice. 2. de Legib. Alterum quod interpretatur fatidicorū & vatum effata incognita. ¶ Effari templum. Cicero ad Attic. libro 13, Opinor Augures nihil habere ad templum effandum. ¶ Effari precationes dicitur ſacerdos ſacris operans, cui chorus reſpondet, Amen.

Effatus ager. Seruius in illud 6. Aeneid. -ſic effatus veſtigia preſsit. Propriè, inquit, effata ſunt Augurum preces. Vnde ager poſt pomeria, vbi captabantur auguria, dicebatur effatus.

Effata, orum, præterea est enuntiatio dialectica. Cic. 4. Acad. Nempe ſun damentum dialectiæ eſt, quicquid enuntietur (id autem appellant ἀξίωμα. quod est quaſi effatum) aut verum esse aut falſum.

Effabilis, le, adiect. Dictu effabilis, Virg. 3. Aeneid. Nec viſu facilis, nec dictu effabilis vlli. De Polyphemo,

Effaſcino, as, Idem est quod ſimplex faſcino. κατάγοντίβω. Solinus, Quædam in terra Africa hominum familiæ ſunt, voce atque lingua effaſcinantes, quæ ſi impenſius fortè laudauerint pulchras arbores, ſegetes læ tiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes cultu atque paſtu opimas, emoriantur repente. Eſt itaque effaſcinare nihil aliud quàm noxio viſu, & fictis laudationibus exitium afferre. Plinius refert ex Cicerone mulieres omnes quæ duplices habent pupillas, oculis faſcinū circunferre.

Effaxillo, as, ab axilla fit. & ſignificat exero, quòd exerto brachio axilla oſtendatur. Feſtus.

Effero, penul. corr. effers, Extra fero. ἐκφέρω. Plaut. in Amph. Sed vide eſferantur ex nauibus. Terentius in Adelph. Nunquid Nam effert? occidi. ¶ Efferre pedem, idem quod egredi. Plaut. in Bacch. Nego tibi annis fuiſſe viginti primis copiam, pedem vt efferres ex ædibus. Virgil. lib. 2, Méne efferre pedem genitor? ¶ Hinc Efferri cadauer dicitur, quum celebratur funus, vel dum ſepelitur, quaſi extra vrbem ferri. *Lapiſ*

pis. λιθοβολεῖσθαι, ἐκφοβεῖσθαι, ἐκφέρεσθαι, μεθύεσθαι. Si quidem apud veteres ſolebant extra vrbem ſepeliri, niſi qui geſsiſſent magiſtratus. honeſtiores tamen circa vias. Vnde frequenter epitaphia ad viatores dirigūntur. Liuius, Depugnabunt pro te ipſi ac morientur, ac ſe vltrò efferent. Idem 2. ab Vrbe. Nihil aliud ad eum nuntium a propoſito auerſus, quā vt cadauer efferri iuberet. ¶ Interdum Efferre, est prouehere, exaltare. ὑψόω. Virgil. Extulit hæc Decios, Marios, magnósque Camillos. ¶ Interdum laudare. ἀγαθοποιῶμαι. quanuis ad idem reduci poſsit: nam quem laudamus, quodammodo ab inferiori & humiliori gradu ad ſummam dignitatem euehimus. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro extollere, ſiue in altum leuare, Virgil. 5. Aeneid. Oſtendit dextram inſurgens Entellus, & altè Extulit. id eſt in altum leuauit. ¶ Interdum proferre, vt apud eundem, Vt belli ſignum Laurenti Turnus ab arce Extulit. ¶ Interdum eleuare, minuereque, quaſi extra ferre. hoc est euacuare. Cice. 5. de Orat. Illa autem quæ aut conciliationis cauſa leniter, aut permotionis vehementer aguntur, contrariis commotionibus eſ ferenda ſunt, vt odio beneuolentia, miſericordia tnuidia tollantur. ¶ Aliquando etiam accipitur efferre pro diuulgare, & manifeſtum facere. Terent. in Phorm. Vides tuum peccatum elatum eſſe foras. Neque iam id celare poſſe te vxorem tuam.

Elatus participium. Liuius 7. ab Vrbe, Coruus è conſpectu elatus, Orientem petit.

Elatus, adiectiuum, Superbus, arrogans: à verbo effero, quod inter cætera ſignificat extollo. μεγαλοφρονεῖσθαι, μετεώρους, ὑπερηφάνους. Cic. cōtra legem Agrar. Orat. 2, Quibus illi rebus elati, & inflati, &c. Elatus arrogantia, ſuperbia, inſolentia, Cæſar 3, bel. Ciuil.

Elatè, aduerbium, Quod ſignificat amplè, ſuperbè, grauiter. Cice. in Orat. Ita fit vt Demoſthenes certè poſsit ſummiſsè dicere: elatè Lyſias fortaſſe non poſsit.

Efferus, a, um. penult. corr. Idem est quod valde ferus, & crudelis. θυμώδης. Seneca in Hyppolyto. Laniatu effero diſperſa membra. Virgil. 8. Aeneid. -ſimul omne tumultu Coniurat trepido Latium, ſæuítque iuuentus Effera. Idem 10. Aeneid. -vbi nunc Mezentius acer, Et illa effera vis animi?

Effero, as pen. cor. Efferum, hoc est crudelem, inſtar feræ facio. ἀγριόω, ἀνωμότερον ἀνθρώπου. Lini. libro 2, Obſita erat ſqualore veſtis, fœdior corporis habitus pallore ac macie peremptus: ad hæc promiſſa barba, & capilli efferauerant ſpeciem oris Lactant. libro 3, Nam ſi homo ad aſpectum alterius hominis efferaretur, quod facere videmus animantes quorum natura ſoluiuaga eſt, nulla eſſet hominum societas. Plinius libro 10. cap. 63, Fœminæ ſues in tantum efferantur, vt hominem lacerent. Cic. 1. de Nat. deor. Equidem arbitror multas eſſe gentes ſic immanitate effera tas, vt apud eos nulla ſuſpicio deorum ſit. Liuius 4. bel. Maced. Linguā tantùm Græcorum habent, ſicut ſpeciem hominum: moribus & ritibus efferatioribus quàm vlli Barbari, imò quàm rapaciſsimæ belluæ vtuntur.

Efferuco, es, efferbui, vel efferui, Eſt vehementer feruere, ebullire. ἀναφέρομαι, ἀναφυσῶμαι.

Efferuesco, augmentativum. Colum. libro. 12. capit. 25, Vt in efferueſcendo vinum ſe bene purget. ¶ Per metaphoram accipitur pro vehemēter commoueri. Cicero pro Plancio, Campus. atque illæ vndæ comitiorum, vt mare profundum, & immenſum, ſic efferueſcunt quodam quaſi æſtu. ¶ Nonnunquam etiam pro erumpere. Cicero de Prouin. Conſularibus, Totúmque Pontum armatum efferueſcētem in Aſiam, atque eruumpentem, ægrè repulſum, & cernicibus interclusum ſuis ſuſtinerent.

Efferuo, in tertia declinatione. Virg. 4. Geor. Aſpiciunt liquefacta boum per viſcera toto Stridere apes vtero, & ruptis efferuere coſtis.

Efficax, Vide EFFICIO.

Efficio, is, pen. corr. Perficio, faciendo aſſequor, præſto. ἀφιστορῶ. Terentius Andr. Quid eſt quod tibi mea ars efficere hoc poſsit amplius? Plaut. in Pſeud. Neque hoc opus quod ego volui. ego hodie efficiam. ¶ Pro eodem etiam dicimus Effectum dare, vel reddere. Terētius in And. Hoc ego profectò tibi effectum reddam.

Efficientia, æ, Idem quod effectus. Cicero libro 2. de Natura deorum, Aſperiſsē ntque Solem, ciúſque cū magnitudinem, pulchritudinémque, tum etiam efficientiam cognouiſſent, quòd is diem efficeret toto cælo luce diffuſa.

Efficienter, aduerbium. Cicero. de Fato, Non ſic cauſa intelligi debet, vt quod cuique antecedat, idem cauſa ſit: ſed quod cuique efficientèr antecedat.

Effectus, us, nomen. Plin. in paneg. Perge modò Cæſar, & vim effectúmque cenſuræ tuum propoſitum, tui actus obtineant.

Effector Cicero de Diuinat. Magna ſtultitia est earum rerum deos facere effectores.

Efficax, cacis, Quod ad agendum aliquid vim habet, ac maximè conducit. ἐνεργός, δραστήριος. Plin libr. 24. cap. 15, Efficacibus docuit exemplis non maria plus temerata conferre mercatori, quàm ſedulum ruris larem. Ibidem. Aduerſus ſerpētes, ac priuatim aſpides, ex aceto pota efficax. Cælius ad Cicero. Noſti Marcellum, quàm tardus, & parum efficax ſit. Hoc est promptus, & paratus, dum rex expoſtulat.

Efficaci, a. Id est vis & pondus ad aliquid efficiendum. ἐνέργεια. Plin. libr. 11. cap. 5, Quos efficaciæ, induſtriæque tantæ comparemus neruos.

Efficacitas, Idē ſignificans. Cic. 4. Tuſc. Itémque viribus corporis & neruis, & efficacitati ſimiles, ſimilibúſque verbis animi vires nominantur. Qu. Cic. de Petit. conſul. Qui tantum habet audaciæ, tantum nequitiæ, tantum denique in libidine artis, & efficacitatis. vt &c.

Efficaciter, aduerbium. Plin. libr. 28. c. 5, Capitis vlcera manantia, vrina tauri efficaciter ſanat. Idem 18. cap. 6, Id efficaciſsimè contingit, germinantis ramis baculo decuſsis.

Effigies, ei, Signum est ad alterius viuam ſimilitudinem, verámve imaginem factum, tam in picturis quàm in ſculpturis, vt ſcribit Valla, lib. 5. ἀπεικόνισμα, μιμήσεις ἀνθρώπου. Plinius lib. 10. cap. 44, Vnde origo fabulæ, Diomedis ſocios in earum effigies mutatos. ¶ Effigies, humanitatis & probitatis patris filius, apud Ciceronē libro. 2. de Finib. ¶ Dicitur etiam Effigia. Plaut. in Rud. Veneris effigia hæc quidem est.

Effigio, as, Ad effigiem formo. εἰκονίζω. Auguſt. libr. 7. de Ciuit. Quid ſunt idola, niſi quòd oculos habent, & non videbunt? & quicquid tale de materiis, licet, a fabro effigiatis, tamen vita ſenſúque carentibus dicendum fuit. Ineffigiatus autem, qui non habet aliquam formam.

Effingo, is, Eſt effigiem rei alicuius ad viuum exprimo, vel ad alterius formam fingo, & qualem volo fingendo formam repræſento. διατυπῶ, ἀπεικάζω, ἀπομιμοῦμαι. Cic. 1. Tuſcul. Quæ porrò tam immenſa magnitudo quæ illa multa poſsit effingere? Quintilian. Nam mihi videtur M. Tullius, quum ſe totum ad imitationem Græcorum contuliſſet, effinxiſſe vim Demoſthenis, copiam Platonis, iucunditatem Iſocratis. Vide plura apud Vallam. lib. 5. cap. 46.

Effictus, participium. Cic. pro Roſc. Etenim hæc conficta arbitror à Poetis, vt effictos noſtros mores in alienis perſonis, expreſſámque imaginem noſtram vitæ quotidianæ videremus.

Effictio, onis. Ad Herennium lib. 4, Effictio eſt, quum exprimitur & effingitur verbis corporis cuiuſpiam forma, quoad fatis fit ad intelligendum.

Effligito, as, Cum clamore, ſeu cum magna inſtantia flagito: maioremque habet vim quàm poſtulare. ἀπαιτῶ. Virgilius 12. Aeneid. Ille ſimul fugiens, Rutulos ſimul increpat omnes, Nomine quenque vocās, notúmque effligitat enſem. Quintil. ad Toyphon. Effligitaſti quotidiano conuicio, vt libros quos de Inſtitutione oratoria ſcripſeram, iam emittere inciperem.

Effligitatus, us, nomen. Pro vehementi poſtulatione. Cic. 7. Verr. In iudicio coactu, atque effligitatu meo producere ad ignotos, &c.

Effligitatio, onis. Cic. ad Frut. Quia neminē magis decet quàm te, Rem publ. amare, libertatiſque defenſorem eſſe, vel ingenio, vel rebus geſtis, vel ſtudio, atque effligitatione omnium.

Effleo, es. ere. Idem est quod flendo conſumere. Vnde Effiere oculos dixit Quintilianus lib. 6. Declamat. pro nimio fletu ſe excæcare: Audita (inquit) mea calamitate rari vxor exempli, & prorſus talis filii mater, effleuit oculos.

Effligo, gis, pen. prod. effiixi, effictum, Idem ſignificat quod affligere. Plaut. in Afinar. quum tu propediem (niſi quidem illa antè occupaſsit te) effliges ſcio. Idem Ciſtel. Et equidem hercle, niſi perdam te tertio, omnes effiixero.

Efflictim, aduerbiū, pro valde, & vehementer. σφοδρῶς. Plaut. in Amph. Sic efflictim amare perinde vt hic te efflictim deperit.

Efflo, as, Flatu abigo, expiro. ἐκφυσάω. Varr. libro 1, de Re ruſt. Præterea quòd ab ſole toto die illuſtratur ſalubrior eſt, quòd & beſtiolæ, ſiquæ propè naſcuntur, aut in ferruntur, aut efflantur, aut aritudine citò pereunt. ¶ Inde efflare animam, ἐκπνεῖν dicimus, pro mori. Suetonius, Priuſquam efflaret animam, pro mortuo deferi iuſsit. Cice. pro Milo. Quem P. idie hora tertia animam efflantem reliquiſſet. Efflauit extremum halitum, id est mortuus est. Cic. lib. 2. Tuſcul.

Efflorco, es, Valde floreo: & per tranſlationem vigeo, excello. ἐκανθῶ. Cice. in Lælio, Quæ tamen efflorēſcit amicitia, etiamſi tu eam mimus ſecutus ſis.

Effluo, Extra fluo, effundor. ἀποῤῥέομαι, ἐκρέω. Cato de Re ruſt, cap. 1, Si habebis aquam, vinum effluet, aqua manebit. Cic. 2. Tuſcul. Num tu in gemuiſſe Epaminundam putas, quum vnà cum ſanguine vitam effluere ſentiret? Lactā. lib. 1, Siue igitur à Meliſſeo (ſicut Didymus tradidit) colendorum deorum ritus effluxit. ¶ Effluere, per tranſlationem accipitur pro palim fieri, ſiue diuulgari. Terent. in Eunucho, Vtrunque hoc falſum eſt, effluet. hoc est non tacebitur, ſed diuulgabitur. ¶ Effluere etam alicui dicitur quod illi è memoria excidit. Cic. 2. de Finib. Bona præterita non effluere ſapienti, mala meminiſſe non oportet.

Effluentia, æ, Idem quod effluxus. ῥοή. Plinius lib. 26. cap. 10, Illita quoque radix genitalibus, inhibebit non ſolùm venerem, ſed effluentiam genituræ.

Effluuium, uii, Ipſe effluendi actus. ῥεῦσις. Plin. lib. 7. cap. 51, Profundi humoris è corpore effluuium. Tacit. lib. 12, Quum & conuiuium effluuio lacus appoſitum magna formidine cunctos affecit: quia vis aquarum erumpens proxima trahebat, conuulſis vlterioribus, &c.

Effoco, as, are, Idem quod ſuffocare. πνίγω, ἄγχω. Sene. de Breui. vitę, Aſpice illos ad quorum fœlicitatem concurritur, bonis ſuis effocantur.

Effodio, dis. pen. prod. Fodiendo eruo. κατασκάπτω, ἐκφορῶ. Plaut. in Caſ. Ex ſterquilinio effoſſa tua illæc præda eſt. Idem in Pſeud. Ex hoc ſepulchro vetere viginti minas Effodiam ego hodie.

Effœmino, as, pen. corr. In muliebrem molliēm, atque laſciuiam cōuerto. ἀποθηλύνω. Salluſt. Ea quaſi venenis malis imbuta, corpus animúmque virilem effœminat. Cic. 1. Tuſcul. Cogitationibus moleſtiſsimis effœminamur. Cæſar 1. bell. Gall. Remoliſce re homines, atque effœminari ea re arbitrantur.

Effœminati, Molles & laſcui dicuntur. ἀνανδρομιμβόητοι, ἀνανδρίαι. Cic. 3. Philip. Quum autem omnis ſeruitus miſera, tum verò intollerabile eſt ſeruire impuro, impudico, effœminato, nunquam ne in metu quidem ſobrio. Idem 4. Tuſc. Nam videēdum eſt in vtriſque, nequid humile, ſummiſſum, molle, effœminatum, fractum. abiectúmque faciamus.

Effœtus, a, um. Dicitur quod iam fœtum ediderit. Colum. libr. 7. capit. 12, Primus effœtæ partus amouēdus eſt, quoniam tyrunculæ nec rectè nutrit. ¶ Item ſumitur effœtus pro fœtu qui emiſſus eſt. Idem libro 8. cap. 5, Pullos non oportet ſingulos, vt quiſque natus ſit tollere. ſed vno die in cubili ſinere cum matre, & aqua cibóque abſtinēre dum omnes

excludan

Universidad de Deusto
Biblioteca

excladantur. Postero die quum grex fuerit effœtus, hoc modo deponatur. ¶ Efficta quoque dicitur quæ parere desiit, quasi frequenti partu lassata. γονος. Plin. libr. 10. cap. 53. Est autem tanta gallinis fœcunditas, vt aliquæ sexagena pariant ouа, aliquæ quotidie, aliquæ bis die, aliquæ intantum vt effœtæ moriantur. Quo in loco effœtas dixit gallinas, fœtu destitutas, eneruatas, exhaustas & lassatas: a similitudine mulierum quas partus debiles reddit. ¶ Effœtæ vires, per translationem dicuntur quæ iam deforuerunt, vigorèque pristino amisso elanguerūt. Virgilius 5. Aeneid. -frigéntque effœtæ in corpore vires. Similiter effœtam tellurem dicimus, vt idem lib. 1. Georg. Effœtos cinerem immundum iactare per agros. Vbi Seruius, Continua fertilitate lassatos, sicuti etiam frequenti partu effœta dicitur mulier. Colum. in præf. 2. libri, Quòd existiment vbertate nimia prioris æui fatigatum, & effœtū solum, nequire pristina benignitate præbere mortalibus alimenta. Cic. in Catone. Libidinosa & intemperans adulescentia effœtum corpus tradit senectuti. id est debile & infirmum, quia vacuum viribus & eneruatum.

Effœtè, aduerbium. Martialis libro 2, Effœtè grauiter, citè, nequiter, euge beate.

Effor, vide EFFARI.

Efforo, as, pen. cor. Idem est quod perforo. τιτραίνω, τιτρώ. Colum. libr. 9. cap. 1. Erit sisilis stipes, compluribus locis per latus efforatus.

Effrænatus, pen. pro. Dicitur qui frænum detractat, & pro arbitrio nostro regi non potest. Vnde per translationem dicitur de re quæ omnē omnem egreditur modum. Cic. de Arusp. resp. Cuius ego de effrænato & præcipiti furore quid dicam? Idem 3. de Finib. Vtæ gritudo quasi morsum aliquem doloris ostendit, metus recessum quendam animi & fugam, lætitia profusam hilaritatem, libido effrænatam appetētiam.

Effrænatè, aduerbium, Idem significans quod dissolutè. Cicer. 4. Tusc. An propter infinitum odium tyranni effrenatius in Arunteum inuaserit. Cic. Senect. Nullam capitaliorem pestem quàm voluptatem corporis hominibus dicebat a natura datam, cuius voluptatis auidæ libidines temere & effrænatè ad potiundum incitantur.

Effrænatio, onis. Cic. 5. Philip. Quæ effrænatio impotentis animi?

Effrænus, a, um, vel Effrænis, & hoc effræne, Carens fræno. ἄχαλινος. Liu. 4. ab Vrb. Frænos vt detrahant equis, imperat: & ipse princeps calcaribus subditis eucctus, effræno equo in medios ignes infertur.

Effrico, as, Fricando excutio. ἀποψήχω. Seneca epist. 96. At illis aut heberibus & obtusis, aut mala consuetudine obsessis, diu rubigo animorum efficanda est.

Effringo, gis, Est vi quadam & impetu frango. διαῤῥήγνυμι. Terētius in Adelph. Fores effregit, atque in alienas ædes irruit.

Effractus, participium. Cicer. pro Muræ. Eámque vrbem sibi Mithridates Asiæ ianuam fore putauisset: qua effracta, & reuulsa, tota pateret prouincia. Plaut. Cap. Neque ieiuniosiorem, neque magis effractum fame vidi.

Effractor, Dicitur qui fracto ostio, aut sera in ædes, vel aream alienam irrumpit. Paul. in l. ff. de Offic. Præf. vigil. Cognoscit præfectus vigilū de incendiariis, effractoribus, furibus. Vlpian. l. de Effract. Sed enim diuus Marcus effractorem equitem Romanum, qui effracto perforatóque pariete pecuniam abstulerat, quinquennio abstinere iussit prouincia Africa vnde erat, & Vrbe, & Italia.

Effractarius, tii. Qui effringit. Seneca epist. 69, Vile videtur quicquid patet: aperta effractarius præterit.

Effugio, is, pen. cor. Idem quod fugio, euado. διαδιδράσκω. Virg. 3. Ecl. Nunquam hodie effugies: veniam quocúque vocaris. Plautus Merc. Clàm patrem patria hac effugiam, aut aliquid capiam consilii. Terent. And. Nullón' ego Chremetis pacto affinitatē effugere potero? Cic. 3. Verr. In quibus non dubito quin offensionem negligentiæ vitare atque effugere non possim. Horat. 2. Serm. sat. 3, Effugiet tamen hæc sceleratus vincla Proteus. ¶ Interdum celeriter transeo. Virgi. 3. Aeneid. Effugimus scopulos Ithacæ Laertia regna.

Effugium, gii, Euasio. ἀναφυγή. Liu. 1. belli Punici, Vt si effugium patuisset in publicum, impleturæ vrbem tumultu fuerint. Si, inquit, patuisset effugium, hoc est via vel modus vllus euadendi, vel effugiendi. Cic. 2. de Nat. deor. Alias esse cornibus armatas, alias habere effugia pénarum.

Effulcio, is, Idem quod fulcio. ἐρείδω, στηρίζω. Virgil. 7. Aeneid. Centum lanigeras mactabat ritè bidentes: Atque harum effultus tergo, stratísque iacebat Velleribus.

Effulgeo, es, Vehementer fulgeo, λαμπρύνω. Liu. 8. belli Pun. Nisi ex vehementi sole qualis inter graues imbre nubes effulget, tāta vis aquę, &c. Virg. 8. Aene. -instructo Marte videres Feruere Leucaten, auróque effulgere fluctus. Plin. lib. 4. cap. 1, Omnis Græciæ fabulositas, sicut & literarum claritas, ex hoc primùm sinu effulsit.

Effundo, is, Extrà spargo. ἀφείμαι, ἐκχύνω. Plaut. in Asin. Totámque effudit fideliam. id est sparsit quicquid in fidelia erat. Cice. pro Plan. Nunc timeo ne nihil tibi præter lachrymas queam reddere, quas tu in meis acerbitatibus plurimas effudisti. ¶ Per translationem, consumere. Cicer. lib. 2. Offic. Multi patrimonia effuderunt, inconsultè largiendo. Sic effundere ærarium dixit Cic. 3. Tusc. ul. pro euacuare & inane reddere. Gracchus (inquit) quum largitiones maximas fecisset, & effudisset ærarium, verbis tamen defendebat ærarium. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro erumpere, & magna cupiditate egredi. Cic. ad Brutum. Timore quodam perculsa ciuitas, tota ad te se cum coniugibus & liberis effundebat. ¶ Quandoque emittere. Virgilius. 3. Georgi. -ruúntque effusi carcere currus. ¶ Quandoq; prosternere, profligare. τρέπομαι. Sallust. Effuso ac profligato peditatu, paulatim rerodúcere cœperunt.

Effusio, verbale, quod interdum significat ipsum effundendi actum, vt quum effusionem aquæ dicimus. Cicero 2. de Natu. deorum, Atque æque etiam admixtum esse calorem, primùm ipse siquor, tum aquæ declarat effusio: quæ neque conglaciaret frigoribus, neque niue pruináque concresceret, nisi eadem se admixto calore liquefacta & dilapsa, diffunderet. Interdum etiam prodigalitatem. Cicero pro Rosc. Amerino, In hac vita, Iudices, quos sumptus quotidianos, quas effusiones fieri putatis?

Effutio, effutis, pen. prod. Inepte & inconsultè loquor, euacuo. σκεδάω, ἐξαγορεύω, ψυχρολογέω. Translatio sumpta à vase futili, quod paulo ore, fundo acuto, instabile, nihil in se continet. Terent. in Phorm. Eò perperam olim dixi, ne vos forte imprudetes foris Effutiretis. Horatius in arte Poetica, Effutire leues indigna tragœdia versus. Varro, Euax verbum nihil significat, sed effutitum naturaliter est. Nonius effutire exponit pro dicere cum medacio: adducitque Ciceronem 5. Tusc. vbi sic ait, Nec hoc sic agit, vt extempore quasi effutire videatur.

Effutitus, participium. Cicer. 2. de Diuinat. Quorum partim ficta apertè, partim effutita temerè, nunquam ne mediocriter quidem cuiquam, non modò prudenti probata sunt.

E ante G.

EGELASTA, æ, γελάστη. Oppidū est citerioris Hispaniæ, natiuj salis fodinis nobilitatum. Plin. lib. 31. cap. 7, In Hispania quoque citeriore Egelastæ cæditur sal glebis penè transluccntibus, cui iampridem palma inter omnia salis genera à plerisque medicis perhibetur.

Egelido, Quod gelatum est dissoluo. ἀναπυγαλλάω. Sidonius, Egelidarentur fibræ glaciales.

Egelidus, a, um, Quod de summo gelu aliquid remisit. χλιαρός. Suet. de Augusto, Vngebatur sæpius, sudabat ad flammam, deinde perfundebantur egelida aqua, vel sole multo repefacta. Ouid. Sed gelidum Borean, egelidúmque Notum. Colum. lib. 10, Nunc Ver egelidum, nūc est mollissimus annus. Seruius valde gelidum interpretatur, explicans locum illum Virgilii 8. Aeneid. Et procul egelido secretum flumine vidit.

Egens, egentis, om. gen. Est autem propriè egens cui desunt necessaria ad viuendum Terent. Phor. Egens relicta est misera, ignoratur parés. Cic. de Amic. Quocirca & absentes adsunt, & egentes abundant, & imbecilli valent. Idem ad Attic. lib. 14. Seruique & egentes in tecta nostra cum facibus immisi. Plaut. Bacc. -nequius nihil est Quàm egens consilii seruus.

Egentior, & egentissimus. Cic. Att. lib. 6, Nihil illo regno spoliatius, nihil rege egentius. Ad eundem libro 8, Egestates tot egentissimorum hominum.

Egeo, es, egui, Alicuius rei inopia laboro. & tam genitiuo, quàm datiuo iungitur. κενῶς χρῶμαι. Plaut. Capt. Quia tute ipse eges in patria: nec tibi qui viuas, domi est. Cicer. 2. de Finib. Qui consumptis patrimoniis egeant. Idem 2. de Diuin. Magnificum illud etiam, Romanisque homínibus gloriosum, vt Græcis de philosophia liceris non egeant. Idem 2. de Natura deor. Quæ non modo vt fierent, ratione egerunt: sed intelligi qualia sint sine summa ratione non possunt. ¶ Hinc compositur Indigeo. δέομαι.

Egenus, penult. produ. Cui desunt vitæ necessaria. ἄπορος. Liu. 9. ab Vrbe, Omnium egena corpora humi prostrauerunt. Plau. in Pœn. Sæpe ego res multas tibi mandaui, Milphio, Dubias, egenas, inopiosas consili. Virgil. 8. Aeneid. -& te quoque dignum Finge Deo, rebúsque veni nō asper egenis. Idem 6. Aen. quum tu simplex in rebus egenis, Quas gentes Italūm, aut quas non oraueris vrbes?

Egestas. Indigentia, paupertas. ἔνδεια. Virgil. 1. Georg. -labor omnia vincit Improbus, & duris vrgens in rebus egestas. Cicer. in Parad. Itaque istam paupertatem, vel potius egestatem ac mendicitatem tuam, nūn quam obscure tulisti.

EGERIA, (inquit Festus) Nympha fuit cui sacrificabant prægnantes, quòd eam putabant facilè fœtum vtero egerere. Vide AEGERIA,

Egero, is, pen. corr. egessi, egestum. ἐκφορῶ, ἐκπέμπω. Colum. libro 2, Autumprimum habetur stercus quod ex columbariis egeritur. Plin. Epistol. 101, Contra fons egerit aquam, & recipit.

Egestus, us. Seneca 3. de Natu. quæst. Quemadmodum corpora nostra ad egestum venter exaurit, &c.

Egestio, onis. Plin. Epist. 159, Si Pallantis facultates adiuuare publicarum opum egestione contingeret.

Egermino, as, Idem quod germino. ἐκτρέφω, βλάστω. Columel. libro 5. cap. 5, Bipedaneis scrobibus malleolus deponitur: qui quum egerminauerit, ad vnam materiam reuocato. Idem libro 4. capit. 17, Quæ infra trunci caput egerminauerint.

ECESINVS, Philosophus, Euandri auditor, cuius meminit Cicero Acad. quæst. lib. 4.

EGESTA, Σεγέστα, Ciuitas in Sicilia, quam Aeneas condidit, & ab Acestis matre Egesta eam nominauit. Erat autem Egesta filia Hippotæ Troiani, quam pater ne marinæ beluæ traderetur, impositam nauiculæ ne compressa, Acesten edidit. Hæc postea Segesta dicta fuit: & Segestani incolæ: quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 8.

Egestas, Vide Egeo in EGENS.

EGNATIA, Ἐγνατία Ptolemæo, Vrbs est Apuliæ, ad mare Ionium, quæ hodie Iuuenatium dicitur.

EGRA, Ἔγρα Stephano, Oppidum Arabiæ, ad sinum Elaniticum.

Egredior, deris, Extrà gradior, exeo. ἐκβαίνω, ἐξέρχομαι. Terentius in Andri. Vnde egrediturs? Ibidem, Egreditur ab ea. id est de domo eius. Cic. Senatui, libr. 15, Erat enim magna suspicio, Parthos si ex Syria egredi, atque irrumpere in meam prouinciam conarentur, &c. Idem 2. in Catil. Ipsum egredientem vrbe prosecuti sumus. Idem ad Attic. libro 13, Quo facilius sustentari nos possemus, pedem è villa adhuc egressi non sumus. Lactant. libro 2, Ille verò quum egressus esset ex arca. ¶ Dicimúsque Egredior templo, & è templo, & templum, id est gradior extra templum.

Egres

Egressus, & Egressio, πρόοδος. Cicer. in Piso. Itaque credo, si minus frequentia sua vestrum egressum ornando atque celebrādo, at hominibus saltem bonis, vt consules: non tristissimis, vt hostes aut proditores prosequebantur.

Egregius, a, um, Quasi ex toto grege electus, excellens, eminens, & præstans, ἔξοχος, ὑπέροχος, ἄριστος. Terēt. in And. Forma egregia, & ætate integra. Proprium comparatiuum nō habet: quo tamen vti sunt veteres. Lucret. lib. 4. Nam nihil egregius quàm res secernere apertas A dubiis. Iuuenalis etiam Lucretium imitatus ab egregiè aduerbio formauit comparatiuum egregius pro magis egregiè. Egregius (inquit) cœnat, melius que miserrimus.

Egregiè, aduerbium, Excellenter: quanuis etiam vsurpetur pro valde, vel nimis. βαρέως: vt apud Terentium in Andr. Horum ille nihil egregiè præter cætera studebat. Cice. Att. Dolabellam tibi valdè placere video, mihi egregiè.

Egula, Genus sulphuris, lanis suffitu mollitiem candoremque inducens. Plin. lib. 35. cap. 15, Tertio quoque generi vnus tantùm est vsus ad suffiendas lanas: quoniam candorem tantum mollitiémque confert. Egula vocatur hoc genus.

Egurgito, as. pen. corr. Significat exhaurio. ἐκφορέω. Plaut. in Epid. Atque egurgitem domo prorsus.

E ante H & I.

Ehem, Interiectio est subitò aliquid deprehendentis: cuius frequens est vsus apud Comicos. ὦ. Terent. in Eunuc. Quid hîc loquitur? ehem, túne eras hìc mi Phædria? Idem in Adelph. Ehem opportune, te ipsum quærito.

Eheu, Interiectio est dolentis. αἰ. Virgilius 2. Ecloga. Eheu, quid volui misero mihi? Cice. Antequam iret in exilium, Eheu conditionem temporis huius.

Eho, interiectio est ad se vocantis. ὦ, ἔα. Interdum etiam excitatiua particula est, qua attentionem nobis paramus eius cum quo loquimur. Terent. Eho dic mihi, si omnes coniectum hunc in nuptias Inimici vellent, quod nisi hoc consilium darent? Idem in Eunucho, Ehodum, dic mihi, éstne, vt fertur, forma? Idem in Andria, Ehodum ad me. ¶ Aliàs interiectio admirantis, vt apud eundem in Andr. Eho, an tute intellexisti hoc à simularier?

Ei, datiuus ab Is, ea, id. ἑι, αὐτῷ. aliquando habet qualitatis vim. Terent. in Andria, Eine ego vt aduerser? hoc est tali, tam bono. ¶ In metro plerunque monosyllaba dictio est, si cui, & Huic: licet quandoque etiam duarum syllabarum reperiatur: vbi e modò corripitur, modò producitur. Iuuenalis, -iuuenes hortantur, vt illam Ire viam pergant, & eidem incumbere sectæ. Lucret. libro 6, Scilicet & fluuius qui visus maximus ei.

Eia, ἔα, Modò adhortantis est. Martial. lib. 2. Eia age, rūpe moras. Plaut. in Epid. Eia verò, age dic. Interdum corripientis. Terent. in Eunuc. Eia, haud sic decet. Varios præterea vsus habet quos ex ipsis pasim autoribus non difficile est deprehendere.

Eiaculor, aris, deponens, & Eiaculo actiuum, Idem significans quod eminus & longè iaculari. ἐκβάλλω. Plin. libr. 4. cap. 12. In cuius forum solstitio Athos eiaculatur vmbram. Gell. lib. 16. cap. 19, Se in salum eiaculauerat. Ouid. 4. Metamor. -vitiato fistula plumbo Scinditur, & tenui stridenti foramine longas Eiaculatur aquas.

Eiero, Vide EIVRO.

Eiicio, is, expello. ἐκβάλλω. Cicero, Terentiæ, lib. 14 Eiicere nos, magnum fuit: excludere, facile. Terentius Eunuc. -hoc nunc dices, Eiectos hinc nos: omnium rerum, heus, vicissitudo est. Virgilius 8. Aeneid. Necnon Tarquinium eiectum Porsenna iubebat Accipere. ¶ Quandoque extendo. Idem 10. Aeneidos. -eiectóque incumbit cernuus armo. ¶ Eiectum quoque pro naufrago idem possuit, aut certè pro eo qui vi tempestatis ad litus aliquod compulsus est. Idem lib. 4. Aeneid. -eiectum, litore egentem Excepi. ¶ Eiicere absolute ponitur pro abortiri. vt intelligas accusatiuum PARTVM. Vlpianus I. Si seruum. Digest. Ad legem Aquil. Si mulier pugno, vel equa ictu à te percussa eiecerit, Brutus ait Aquilia teneri.

Eiecto, as, are, frequentatiuum. Plaut. Merc. Ne hic te opprimeret imprudentem, atque eiectaret. Fauilla eiecta, Ouid. 2. Metamor. Arenas eiectare, Idem 5. Metamorph.

Eiectio, onis. Cice. ad Att. lib. 2, Tenemur vndique: neque iam quominus seruiamus, recusamus: sed mortem & eiectionē quali maiora tenemus, quæ multò sunt minora.

Eiectamētum, ti, Pro excremento. Tacit. de Morib. German. Diu quinetiā inter cætera eiectamenta maris iacebat. De succino loquitur.

Eiectitius, a, um. ἐκβίπιμος. Plin. lib. 11, Vulua eiectitio partu melior, quàm edito: eiectitia vocatur illa, hæc porcaria.

EION, onis, Ἠιών, Locus est in Taurica Cherroneso: cuius meminit Plin. lib. 6. cap. 6. ¶ Stephano item Eion oppidum est Macedoniæ iuxta Pietiam, quæ alio nomine Amphipolis dicitur.

EIONEVS, ἠιονεύς, Vnus è Græcorum principibus qui ad Troiam profecti sunt, ab Hectore interfectus, teste Homero lib. 8. Iliad. ¶ Alter fuit eiusdem nominis Thrax, & pater Rhœsi regis, qui noctu à Diomede & Vlysse interfectus est, eodem Homero teste, lib. Iliad. 10.

Eiulo, as, are. Est voce in altum sublata plorare: magísque mulierum est proprium. ἀλαλύζω, κλάω. Plaut. in Aulul. Insit tibi postulare, plorās, eiulans. Cic. 2. Tusc. Ipsum enim Herculem viderat in Oeta magnitudine dolorum eiulantem.

Eiulatio, & Eiulatus, Clarus & sonorus planctus. ἀλαλυγμός. Plautus Capt. Eiulatione haud opus est, oculis multa misera conditis. Cice. de Arusp. respon. Non sunt illi eiulatus & gemitus Philoctetæ. Idem 2. Tusc. l. Ingemiscere nonnunquam viro concessum est, idque rarò: eiulatus verò ne mulieri quidem.

Eiuro, as, are, Idem est quod præstito antè iuramento se re aliqua liberare. ὀμνύω, κατάλυμαι. ¶ Vnde Eiurare iudicem iniquum, est interposito iuramento sibi iudicem suspectum esse nomine iniquitatis, eius iurisdictionem declinare. Cicer. 12. Philip. Itaque alacres & læti, spe pacis oblata, inter se impij ciues, quasi vicissent, gratulabantur: sic me iniquū eiurabant, de me querebantur, diffidebant etiam Seruilio. ¶ Sic etiam Eiurare forum iniquum, est iurisdictionem fori alicuius detrectare, interposito prius iuramento, se in eo foro ius suum tueri non posse. Cice. 5. Verr. Negotiatores putant esse turpe id forum sibi in quo negotiantur, iniquum eiurare: Prætor totam prouinciam suam sibi iniquam eiurat. ¶ Adhunc etiam modum Cicer. in Epist. ad Pætum, Tu autem, inquit, quod mihi bonam copiam eiures, nihil est. Vbi eiurare bonam copiam, accepit Cicero pro iurare sibi non suppetere copiam aut facultates ad faciendum impendium cœnæ quam Cicero per iocum ab eo petebat. ¶ Pro eodem etiam legitur Eierare. Cice. 2. de Orat. Eiero, inquit, iniquus est: quum esset admurmuratum, Ah, inquit, P. C. non ego illum mihi iniquum eiero, verum omnibus. Sunt tamen qui hoc in loco legāt eiuro. item alij qui deiero.

Eiusmodi, & per interpositionē vnius syllabæ Eiuscemodi, nomina sunt indeclinabilia, ex duobus genitiuis compositа, idem significantia quod talis. τοιοῦτος. Terent. in Andria, Nam qui cum ingeniis conflictatur eiusmodi, &c.

E ante L.

Elabor, pen. produc. Idem quod effugio. quemadmodum scilicet lubricus anguis, aut anguilla manu comprehensa lapsu fugit. ὀλισθάνω, διαφεύγω. Virg. 2. Aen. Ecce autem elapsus Pyrrhi de cæde Polites. Idem 1. Aeneid. Antenor potuit mediis elapsus Achiuis Illyricos penetrare sinus. Significanter dixit Elapsus, quum vellet significare eū è manibus penè Græcorum ipsum comprehendentium euasisse. Sic Plaut. in Capt. Ea spes elapsa est. id est effugit. Plancus ad Ciceronem, Magno cum dolore parricidarum elapsus sum iis. Ad Heren. lib. 3, Nec hoc alia de causa potest accidere, nisi quòd vtitatæ res facilè è memoria elabuntur, insignes & nouæ diutius in animo manent.

Elapsus, participium, Cice. in Somn. Scip. Nam eorum animi qui se corporis voluptatibus dediderunt, corporibus elapsi circum terram ipsam volutantur.

Elaboro, as, are. Est summo labore & diligētia eniti, conari. ἐξεργάζομαι, ἐπιπονέω, σχασίω, φιλοπονέω. Cice. Capitoni, Apud hominem facillimum atque humanissimum Plancum enitere, elabora, vel potius eblandire, effice vt Plancus quem spero optimum esse, sit etiam melior opera tua. Idem 1. Offic. Ad quas igitur res aptissimi erimus, in his potissimum elaborabimus. Idem de Senect. Hæ sunt exercitationes ingenij, hæc curricula mentis: in his desudans atque elaborans, corporis vires non magnopere desidero. Idem 7. Philip. Omne enim curriculum industriæ nostræ in foro, in curia, in amico tam periculis propulsandis elaboratum est. Plin. lib. 34. cap. 3, Priuatim Aegina candelabrorum superficiem duntaxat elaborauit. Elaboratus amor. Horat. Epod. 14, Cui persæpe cauatestudine fleuit amorem Non elaboratum ad pedem.

Elacata, Genus salsamenti, quod vulgò vocatur *Malandrea*, de quo Columella lib. 8. cap. 17, Scombri, carchari, elacatæq; ventriculos: & ne per singula enumerem, salsamentorum omnium purgamenta, &c. Festus (nisi exemplaria sunt mendosa) vocat Elacatenam.

ELACATAEVM, ἐλακάταιον, Mons Thessaliæ, Iouis Elacatæi templum habens. Stephanus.

Elacteſco, scis, est album fieri ad modum lactis. Plin. libr. 20. cap. 21. Mirum, aquam radice ea addita addensari sub dio, atque elactescere. Nonnulli tamen hoc in loco legunt lactescere.

ELAEA, ἐλαία, Ciuitatis nomen est in Creta insula, cuius meminit Plinius libr. 4. cap. 12. ¶ Est etiam insula quædam hoc nomine in Propontide, contra Rhyndaci amnis ostium, vt refert idem Plin. cap. vlt. lib. 5. ¶ Est item Elæa, ἐλαία, Aeolidis oppidū, non procul à Caico fluuio, inter Myrinam & Pitanam, teste Pomponio lib. 1, & Plinio lib. 5. cap. 30.

Elaites, ἐλαίτης, Gentile est. Pollux. Elæiticus.

Elæon, ἔλαιον, Latini oleū vocant. Ex quo componitur Elæomeli, ἐλαιόμελι. Oleum in Syria sponte ex ipsis oleis manans sapore melleo, aluum mollit, bilem detrahit. Vide Plin. lib. 23. cap. 4. ¶ Est etiam elæon, idem quod oliuetum. Sed in ea significatione apud Græcos scribitur ἐλαιών per ω oxytonum: & declinatur Elæon, ōnis. Vt Platon, onis.

Elæothesium, Latinè vnctorium, & sumitur pro loco vbi vnctores corpora vngere solebant post lauationem.

ELAMITAE, ἐλαμῖται, pen. prod. dicti sunt Persarum principes, ab Elam filio Sem, vt ait Iosephus. ¶ Sunt item Elamitæ, populi ad finum Arabicum, quorum meminit Plinius lib. 6. cap. 28.

Elangueo, gues. Languore conficior, & quodammodo contabesco. ἐκλύομαι, κάμνω. Plin. de viris illustribus. Quúmque vrbem capere posset, in Campaniam diuertit, cuius deliciis elanguit. Liu. 3. bell. Puni. Neque tamen elanguit cura hominum ea mora. Idem 5. ab Vrbe, Differēdo deinde elanguit res.

Elanguesco, scis, Valde infirmus fio. Gel. lib. 2, Negotiis se plerunque vmbraticis & variis quæstibus intentos habent: in quibus eorum omnis vigor animi, corporisque elanguescit, & quod Sallustius ait, effœminatur. Liuius 1. ab Vrbe, Vt elanguescendum aliena ignauia esset. Cornus elanguescens & iam cæsura. Silius lib. 4.

Elapido, Lapidibus purgo. Plinius libro 17. capite 4, At in Syracusano agro aduena cultor elapidato luto sole perdidit fruges, donec regessit lapides.

Elaphebolion, ἐλαφηβολιών, Mensis nomen est apud Græcos, qui nostro Decembri ferè respondet: ita dictus à ceruorum venatione. qui ex consuetudine Dianæ, eo mense offerebantur. Gaza tamen Februarium vertit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Elaphoboſcon, ἐλαφόβοσκον, Herba eſt ferulacea, teſte Plinio lib.22.cap. 22. geniculata, digiti craſsitudine, ſemine corymbi, dependētibus ſoliis oluſtris, commendata in cibis, contra ſerpentium omniúmque aculeatorum ictus. Fama eſt, ceruos herbæ huius pabulo ſerpētum morſibus reſiſtere: vnde & nomen accepit. Nam ἔλαφος Græcis ceruum, ſiue ceruam ſignificat, βοσκὴ verò pabulum.

Elape, Genus ſerpentis. Plin. libr. 32. cap. Salſamentorum cibus prodeſt à ſerpente percuſsis, & contra beſtiarum ictus, mero ſubinde hauſto, ita vt ſub veſperam cibus vomitione reddatur: peculiariter à chalcide, ceraſte, aut quas ſepas vocant, aut elape, dipſadéve percuſsis.

Elargior, giris, Idem quod largior. ἐλαργίδομαι, ἐλαργιάμην. Liu. Poſſeſſores, & magna pars patrum Tribunitiis ſe iactare actionibus, principem ciuitatis elargiendo de alieno, popularem fieri querentes.

Elaſceſco, is, ere, Laſſum fieri. κατακοπιμαδικαίνω. Plin. lib. 16. cap. 15, In arboribus tamen nimia germinatio elaſceſcit.

Elate, es, ἐλάτη. Plinio libro 12. cap. vlti. Species eſt abietis vnguentis nascens, quam alij palmam, alij ſpathen appellant. Dioſcorides verò, Genius, Aegineta, & Heſychius elaten vocant tenerum palmæ germen, quoddāmodo profilientis fructus operimentum. Quorum ſententia videtur verisimilior. Nam qui cum Plinio abietem inter vnguentorum materias enumerarit, non facile inuenias.

Elaterium, ἐλατήριον, Medicamenti genus eſt ex ſylueſtri cucumere cōfectum ad purgandam aluum, accōmodatū. Vnde etiam à noſtris medicis agitatorium dicitur, quòd grauitrem vehemēter exagitet. Plin. libr. 20. cap. 1. Cucumini ſylueſtrem eſſe diximus multo infra magnitudinē ſatiui: ex eo ſit medicamentum quod vocatur elaterium, ſucco expreſſo exſeuine.

Elatine, elatines, pen. prod. fœm. gener. ἐλατίνη. Herba quæ folia helxines habet, puſilla, piloſa, rotunda, ſemipedalibus ramulis, quinis ſenisve, à radice ſtatim ſoliotis: naſcitur in ſegetibus, acerba guſtu. Plin. lib. 27. cap. 9. Vulgus, teſte Ruellio, vocat Rupiſtrum campeſtre.

Elatites, ἐλατίτης, Lapis eſt ex genere hæmatitarum, ambuſtis præcipuè vtilis: ita dictus quandiu crudus eſt: nam coctus, miltites appellatur. Autor Plinius lib. 36. cap. 20.

Elatro, as. Quaſi quodam cum latratu eloquor, & canina quadam morda citate in lucem profero. ἐξυλακτέω. Horat. lib. 1. Epiſt. ad Lollium, Alter rixatur de lana ſæpe caprina: Propugnat nugis armatus: ſcilicet vtnō Sit mihi prima fides & verè, quod placet, vt non Acriter elatrem?

Elatus, vide EFFERO, effers.

Elauo, penul. corr. Eluo, lauo. ἐκπλύνω. Colum. libr. 12. cap. 50, Sed quum fuerit oliua elota, reliqua ſicut ſuprà præceptimus, fieri debebunt. ¶ Elauare ſe bonis, per tranſlationem pro denudare & ſpoliare. Plaut. in Aſin. Nam mare haud mare eſt: vos mare acerrimum. Nam in mari repperi, hîc elaui bonis.

ELDANA, ἐλδάνα, Oppidum Vaccæorum, qui ſunt populi Tarraconenſis Hiſpaniæ. Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

ELEA, ἐλέα, Straboni lib. 6, ciuitas eſt Lucaniæ, à Phocenſibus condita, Parmenidis & Zenonis Pythagoricorum patria: qui ab Eleātæ dicuntur. Romani primùm Heliam, deinde Veliam vocauere.

Eleatæ, ἐλεᾶται, Populi Lucaniæ Eleam vrbem incolentes, quæ & Helia, & poſtremò Velia dicta eſt. Vide ELEA & VELIA.

Electbræ argentariæ, Dictæ ſunt ab antiquis meretrices, teſte Feſto, ab eliciendo argento. Locus eſt apud Plautum in Menæch. vbi nunc legitur, Illecebræ argentariæ.

Electio, onis. Electo, oris, vide ELIGO.

Electo, as, vide ELICIO.

ELECTRIDES, ἠλεκτρίδες. Inſulæ ſunt in mari Adriatico, ad oſtium Padi, ita dictæ à Græcis quòd electrum in illis ex arboribus defluere putabant: quod falſiſsimum eſſe, hodie etiam imperitiſsimis notum eſt. Prouenit enim electrum in quadam Germanici Oceani inſula, vnde lunari Oceani incremento eiicitur ad litus Germanicum, haud exiguum principibus qui locis maritimis imperant, præſtās vectigal. Vide ELECTRVM.

ELECTRA, ἠλέκτρα, teſte Heſiodo. Nympha Oceani & Tethyos filia, vxórque Athlantis: cuius filia quædam etiam Electra dicta fuit, quæ Ioui Dardanum peperit, dicente Virgilio lib. 8, Dardanus Iliacæ primus pater vrbis & autor, Electra, vt Graij perhibent, Atlantide cretus. Et ſubdit, –Electram maximus Atlas Edidit, ætthereos humero quaſi ſuſtinet orbes. ¶ Alia fuit Electra Oreſtis ſoror, filia Agamemnonis, quæ cælibem ad multum ætatis vitam egit: vnde etiam ab Helena apud Euripidem γαμηλίους παρθένους, hoc eſt annoſa virgo per contumeliam appellatur. Inde aliqui Electram dictam volunt, quaſi ἄνυτρον, hoc eſt ſine thalamo: quanquam aliis magis placet à flauo colore, electrúmq; referente ita fuiſſe appellatam.

Electrius, a, um: vt, Electria tellus, id eſt Samos: ſortita nomen ab Electra Dardani matre, filia Atlātis. Valer. Flac. Argon. 2. Tunc tenuis Lemnos, tranſitque Electria tellus Threiciis arcana ſacris.

Electrum, ἤλεκτρον, Gummi ſiue lachryma, ſuccúſve creditus eſt ex arboribus pinei generis profluens. A Latinis ſuccinum dicitur. Multum laborarunt veteres vbinam electrum naſceretur. Aliis dicentibus ad Padum fluuium eſſe populos arbores ex quibus defluēret: aliis credentibus in inſulis quibuſdam maris Adriatici gigni, quas idcirco Electridas vocauerunt. Hodie verò notiſsimum eſt electrum prouenire in inſula maris Germani, non procul à litore Prutenico, quam Germani ſua lingua *Sudauu* appellant. Ex cuius inſulæ ſcopulis in mare delapſum, partim Oceani æſtu ad litus eiicitur, partim ruſticorum opera (quibus principes pro ſeruis vtuntur) in ipſo mari colligitur: atque vniuerſum ad principem ordinis refertur, ad quem non exiguum ex eo quotannis redit vectigal. Neque tamen verum eſt ex arboribus defluere, ſed ex ſaxis. Primò autem quum emanat, liquidum eſt, ſed maris aëríſque frigiditate in eam quam videmus duritiam concreſcit. Eſt itaque electrum, ſiue ſuccinum, nihil aliud quàm bituminis genus, maris regionísque frigore ex liquida conſiſtentia in duritiam commutatum. ¶ Ab huius ſimilitudine veriſimile eſt dictum eſſe quoddam metalli genus, quod ex parte quadam auri & argenti commiſtione conficitur, dicente Plinio, lib. 33. cap. 4, Aurum in quo quinta argenti portio eſt, electrum vocatur. Hoc autem, modò naturale eſt, modò cura efficitur. Quod ſi quintam argenti portionem excedat, incudibus non reſiſtit. Plinius ibidem.

ELECTRYON, ἠλεκτρυών, Amphitryonis frater, & filius Alcei, vt teſtis eſt Heſiodus in Aſpide.

Electus, Vide ELIGO.

Eleemoſyna, ἐλεημοσύνη, Munus quod inopi datur: ab ἔλεος, quod miſerationem ſignificat. Quod nomen apud Gentiles rarò legitur, quum apud Chriſtianos frequentiſsimè mueniatur. Spartianus de Caracalla, Non tenax in largitionem, non lentus in eleemoſynam.

Elegans, Vide ELIGO.

Elegia, penul. prod. ſiue Elegeia per quinq; ſyllabas, ἐλεγία, ἐλεγεῖον, Latine ſonat carmen miſerabiles hominū ærumnæ, & amoris querimonijs ſolēt decantari. Vnde etiam à Poëtis, lachrymabilis & flebilis elegia perperuſi epithetis appellatur: quanquam poſtea etiam rebus lætis ſeruire didicerit, vt teſtatur Horatius de Arte Poëtica, Verſibus (inquit) impariter iunctis querimonia primùm, Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos. ¶ Ad huius vocis etymologiam non obſcurè alludit Ouidius in Epiœdio Tibulli his verſibus, Flebilis indignos elegia ſolue capillos: Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit. Hoc eſt quemadmodum à miſeratione nomen habes, ita miſerabile nacta es argumentum.

Elegidion, diminutiuum. ἐλεγίδιον. Perſius Sat. 1, –non ſiqua elegidia crudi Dictarunt proceres.

Elegiacus, adiectiuum: vt, Elegiacum carmen: & Elegiographus, elegiarum ſcriptor, qui ſcilicet poemata conſcribit alternis verſibus hexametris & pentametris. Quo in genere poematis primam apud Græcos palmam meritus eſt Callimachus, apud Latinos Ouidius.

Elegia, elegiorum, pluralis numeri, pro carminibus elegis. Plautus Merc. Occentent noctu ad oſtium, meæ impleantur carbonibus elegiorum fores.

Elegus, a, um. pen. cor. adiectiuum: vt, Elegus verſus, flebilis. Horatius lib. 1. Carm. Ode 33, Albe, ne doleas plus nimio, memor immitis Glyceræ, neu miſerabiles Decantes elegos.

Elegus, gi, ἔλεγος, ἐλεγόν, Idem quod elegia, ſiue carmen elegiacum. Ouid. 2. Faſtor. Nunc primùm velis elegi maioribus itis.

ELEI, penul. prod. ἐλεῖοι, Populi in Peloponneſo, Elidem incolentes, clariſsimi propter delubrum Iouis Olympij, ludóſque Olympiacos, quorum præfecturam Elei habuerunt. Vnde Elei equi, & Eleus carcer ſæpe legitur. Lucan. lib. 1, quantum clamore iuuatur Eleus ſonipes. ¶ Hinc Eliades equæ dicuntur, quæ ex Olympico certamine palmam referūt, vt annotauit Seruius in illud Virgilij 1. Georg. Eliadum palmas Epirus equarum.

ELEIS, idis, ἐλαΐς, Mulier bacchans, quæ & Thyas, & Mænas dicitur: ἀπὸ τῶ ἐλαλάζειν, hoc eſt à vociferando. Ouid. 4. Epiſt.

Nunc feror, vt Bacchi furiis Eleleides actæ,
Quæque ſub Idæo tympana colle mouent.

ELELEVS, per tres ſyllabas, ἐλελεῦ, Dictus eſt Sol, ἀπὸ τῶ ἑλίττεσθαι περὶ τὴν γῆν, quòd æterno circa terram meatu volui videatur. Autor Macrobius libro 1. Saturn. cap. 17. ¶ Eſt etiam Eleleus vnum ex Bacchi cognominibus, ab ἐλελίζω verbo Græco, quòd ſignificat vociferari quemadmodum in bello conſueuerunt. Ouid. libr. 4. Metam. vbi Bacchi nomina enumerat, etiam Elelei meminit, Nyctelióſque (inquit) Eleleúſq; parens: & Iacchus, & Euan.

Elementa, orum. Sunt principia omnium rerum, ex quibus reliqua omnia componuntur, & in quæ reſoluunt. στοιχεῖα. Ea à Philoſophis numerantur quatuor, ignis, aër, aqua, & terra, Cicer. 2. de Natura deor. Omne corpus aut aqua, aut ignis, aut aër, aut terra, aut quæ ex iis componūtur. Idem 1. Acad. Ergo illa initia, & (vt è Græco vertam) elementa dicuntur, è quibus aër & ignis mouendi vim habent, & efficiendi: reliquæ partes, accipiendi, & quaſi patiendi. ¶ Horum ſimilitudine etiam notas literarum elementa vocamus, quòd ex iis primùm ſyllabæ, deinde ex ſyllabis dictiones conſtituantur. Sicut enim illa cocuntia omne corpus efficiunt: ſic hæ cōiunctæ literalem vocem quaſi corpus aliquod componunt. Inde elementariæ literæ dicuntur prima literarum rudimenta. Iulius Capitol. Puer, inquit, literis elementariis & calculo imbutus. ¶ Sic lex Moyſi, & omne Vetus teſtamentum, elementum dicitur ab Apoſtolo: è quibus quaſi ex elementis & religionis exordiis Deum diſcimus. Quo enim modo elementa (inquit Hieronymus) appellantur literæ per quas ſyllabas ac verba coniungimus, & ad texendam orationem longa meditatione procedimus, vtque ars Muſica habet elementa ſua, & Geometria ab elementis incipit linearum, & Dialectica atque Medicina habent οἰκειωγικὰ ſuas: ſic elementis Veteris teſtamenti, vt ad Euangelicam plenitudinem veniat, ſancti viri eruditur infantia.

Elementarius ſenex. A Seneca dicitur qui adhuc in primis elementis inſtituitur. Ita enim ait libro 5. Epiſtol. Turpis & ridicula res eſt elementarius ſenex.

Elenchus, chi, ἔλεγχος, Latinè *dici* poteſt argumentum: ab ἐλέγχομαι, argumentor. Plerunque tamen pro argumento ſophiſtico accipitur & cauillatorio. ¶ Eſt etiam elenchus index libri, quem vulgò vocamus *Tabulam*: ab ἐλέγχω, quod aliquando inueſtigo ſignificat, vel exploro. Indicis enim adminiculo inquirimus quicquid toto opere continetur. ¶ Sunt etiam elenchi margaritæ maiores, faſtigiata longitudine. Plinius libro 9. cap. 35, Et procerioribus ſua gratia eſt (elenchos appellant) faſtigiata longitudine, alabaſtrorum figura in pleniorem orbem deſinentes. Hos digitis ſuſpendere & binos & ternos auribus, fœminarum gloria eſt. Iuuenalis Satyr. 6, –turpe putat nil, Quum virides gemmas collo circundedit, & cum Auribus extenſis magnos commiſit elenchos.

Elenctius, a, um: vt, Elenctici libri. Quintil. lib. 2. cap. 6, Sed alij ſunt eius ſermones ad coarguendos qui contrà diſputant, compoſiti, quos ἐλεγκτικὸς vocant: alij ad præcipiendum, qui διδασκαλικοὶ appellantur.

Eleo, es, Maculo. ῥυπόω, κηλιδόω. Lucil. libr. 6, Si hic veſtimenta eleuit luto, ab eo riſum magnum ad cachinnum imprudens ſubiicit.

Elephantia, ſiue Elephantiaſis, ἐλεφαντίασις, Morbus eſt quem vulgus medicorum *Lepram* vocat: ita tamen vt alium eſſe intelligamus à lepra Græcorum, quæ ſcabiei ſpecies eſt, cutem manifeſtis cruſtis obducens. Oritur elephantiaſis à ſanguine atræ bilis naturam habente, qui temporis proceſſu in perfectam atram bilem conuertitur. Rationem huius nominis referunt ad elephanti naturam, cuius cutis vlceroſis quibuſdam vallibus infeſtatur. Differt à cancro, quòd hic partem corporis depaſcat: elephantia per totum corpus diffundatur. Plinius libro 26, autor eſt elephantiaſin in Italia ante Cn. Pompeij tempora non fuiſſe.

Elephantiacus, ἐλεφαντιῶν, ἐλεφαντιάκης, Qui morbo elephantiæ laborat.

ELEPHANTINA, ἐλεφαντινὴ, Inſula Nili ſupra Syenen, oppidum habens eiusdem nominis, & puteum ad Nili ripam ex eodem ſaxo, in quo Nili incrementa ſolent incidi. Vide Strabonem lib. 17.

Elephas, elephantis, ἐλέφας, & Elephantus, elephanti, Animal eſt omniū terreſtrium maximum, Europæ incognitum, niſi ex Aſia aut Africa inuectum. Duos habet dentes, ſiue potius cornua, ex quibus fiūt opera eburnea. Cic. de Senect. Nec nunc equidem vires deſidero adoleſcentis: non pluſquam adoleſcens tauri, aut elephantis deſiderabam. Idem 2. de Natura deorum. Manus etiam data elephantis, quia propter magnitudinem corporis difficiles aditus habebant ad paſtum. Idem 9. Philip. Romani nepotem Antiochi elephantos alere prohibuerunt. ¶ Poëtæ nonnunquam elephantum pro ebore poſuerunt, more Græcorum, qui τὸ ἐλέφαντος appellatione, & beluam, & ebur intelligunt. Virgilius libro 3. Georgic. In foribus pugnam ex auro ſolidóq; elephanto. ¶ Elephanti biennio vtero graueſcunt, nec amplius quàm ſemel gignunt, nec plures quàm ſingulos: viuunt annos trecentos. Hos primùm vidit Italia, Pyrrhi regis bello in Lucanis: vnde & boues lucas nominauit: quoniam Itali maximam quadrupedem quam haberent, vocarent bouem.

Elephantinus, a, um, pen. corr. ἐλεφάντινος, Nomen poſſeſsiuum: vt pellis elephantina. ¶ Elephantinum emplaſtrum deſcribit Celſus libr. 5. cap. 19, ſic dictum, eodem teſte, quòd ſit percandidum, quaſi eburneū. ¶ Elephantini libri, apud priſcos fuerunt in quibus ſenatuſconſulta ſcribebātur quæ ad principes pertinebant.

Elephantozographi, ἐλεφαντογράφοι, à Plutarcho in Periclis vita, vocantur pictores qui ebore pingunt.

ELEPHANTIS, tidis, ἐλεφαντὶς, Nomen Poëtæ, qui libellos ſcripſit, quibus varia genera concubitus, variósque coeundi modos complexus eſt. Martialis libro 12, –Nec molles Elephantidis libelli. ¶ Eſt etiam Elephantis, Nili inſula infra vltimām eius fluuij cataractam, vbi finis eſt Aegyptiæ nationis. Autor Plinis lib. 5. cap. 9, Strabo Elephantinam appellat.

Eleuo, as, penulti. corrept. Surſum leuo, in altum tollo. μετεωρίζω, ἀπαίρω. Plautus. Cape dum lapidem hunc, atque eleua. ¶ Item rem aliquam minuo, extenuo, & verbis deprimo. ὑφαιρέω, ὑφαιρίζω, ἀντιλέγω: tractum à re ponderoſa, quæ vt ferri poſsit eleuatur, id eſt imminuitur. Liui. 3. ab Vrbe, Maior, inquit, ſi vana noſtra P. C. autoritas ad plebem eſt, vos eleuatis eam, quippe quia plebs ſenatuſconſultum in continuandis magiſtratibus ſoluit. Idem lib. 28, Q. Fabius res geſtas in Hiſpania eleuauit. id eſt depreſsit. Quintilian. libr. 5, Gentium ſimul vniuerſarum eleuata teſtimonia ab oratoribus ſcimus. Ad hunc etiam modum dicimus, Eleuare autoritatem, dignitatem, iudicium, vel teſtimonium alicuius, hoc eſt verbis imminuere & extenuare. Liuius libro 47. ab Vrbe, Cuius autoritatem perpetuo vitæ tenore partem, toga candida eleuabat.

ELEVS, a, um, Vide ELIS.

ELEVS, untis, ſiue potius Elæûs, ἐλαῦς Stephano, Oppidum eſt in Thracia Cherroneſo, non procul à Maſtuſia promontorio. Autor Plinius libr. 4. cap. 11.

Eleuntij, huius incolæ dicuntur, ſiue Elæuſij, ἐλαύσιοι.

ELEVSA, ſiue potius Elæuſa, ἐλαύσα, Inſula eſt Ciliciæ adiacens, nō procul à Cypro: cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 31.

ELEVSIS, ἐλευσὶς, & Eleuſin, ἐλευσὶν, Ciuitas in Attica prouincia, non longè ab Athenis, in qua regnauit Eleuſius, qui quum Cererem filiam quærentem liberaliſsimè hoſpitio ſuſcepiſſet, illa pro munere oſtendit ei omne genus agriculturæ: filium etiam eius Triptolemum recens natum, per noctem igne fouit, per diem diuino lacte nutriuit: quúmque grandiuſculus factus eſſet, currui ſuo, quem alati trahebant ſerpentes, impoſitum per totum orbem miſit ad vſum frumentorum hominibus indicandum. Ob cuius beneficij memoriam, Eleuſini Cereri ſolennia ſacra inſtituerunt, quæ Theſmophoria appellantur. Huius vrbis meminit Strabo lib. 8, his verbis. Eleuſin ciuitas eſt in Attica, vbi Eleuſinæ Cereris templum extat, & phanum myſticum quod Ictinus extruxit, turbæ theatralis capaciſsimum.

Eleuſinus, adiect. ἐλευσίνιος Stephano: vt Eleuſina mater, id eſt Ceres. Virgilius 1. Georg. Tardáque Eleuſinæ matris voluentia plauſtra.

Eleuſius, Vide ELEVSIS.

Eleutherius, ἐλεύθερος, Latinè dicitur liberalis, ingenus, ſeruator, liberatór que. Hinc Eleutherius Iouis cognomentum, ab eo impoſitum ꝙ depulſa Medorū dominatione, Græcos libertate reſtituiſſet. Suidas.

Eleutheria, orum, ἐλευθέρια, Sacra quædam apud Samios, τῶ Ἔρωτι, hoc eſt amori Deo dedicata. ¶ Eleutheria item dicebantur lætiores epulæ quas ſerui libertate donati celebrabant. Plautus in Perſa, Baſilice agito eleutheria.

ELEVTHEROS, ἐλεύθερος, Flumen eſt iuxta Orthoſiam vrbem quæ eſt in radice Libani montis. Plin. libro 9. cap. 10, Teſtudines in Phœnicio mari vltrò veniunt ſtatuto tempore anni in amnem Eleutherum effuſa multitudine.

Elice, Vide HELICE.

Elicio, cis, pen. corr. cui, citum, Educo, extraho. ἐξάγω. Plaut. in Bacch. Vt eum ex lutulento cœno Properè hinc eliciat foras. Plin. libr. 19. cap. 5, Sapor autem aſper, & medicamenti inſtar ad eliciendas aluos. Ouid. Credibile eſt lachrymas elicuiſſe Deo. Cicer. 1. de Orat. Verbum ex eo nunquam elicere potui de vi ac ratione dicendi.

Electo, as, frequentatiuum formatum ab hoc verbo Elicio. ἐξελκύσαι, ἐλάσαι. Plautus in Aſin. Ibo aduerſum, atque electabo quicquid illud ſit. Hoc eſt eliciam.

Elices, pen. corr. Sulci aquarij per quas aqua collecta ex agro educitur: ab eliciendo dicti. ἀγωγοί. Colum. libr. 2. cap. 8, Sed quanuis tempeſtiuè ſementis confecta erit, cauebitur tamen, vt patentes liras, crebróſque ſulcos aquarios, quos nonnulli elices vocant, faciamus: & omnem humorem in colliquias, atque inde extra fegetes deriuemus.

Elicius Iupiter, in Auentino colebatur, ab eliciendis & euocandis fulminibus dictus. Ouid. 3. Faſtor. Eliciunt cælo te Iuppiter: vnde minores Nūc quoque te celebrant, Eliciúmque vocant.

Elido, dis, pen. prod. eliſi, eliſum, Effringō, exprimo, excludo, præfoco, diſſipo, occido, ἐξαλίβω. Cicer. 3. Tuſcul. Atqui ſtirpibus ſunt ægritudines quàm multæ, quàm amaræ, quæ ipſo truſco euerſo omnes elidendę ſunt. Plaut. in Rud. Iubeo oculos elidere. Virgil. 8. Aeneid. –vt prima nouercæ Monſtra manu, geminóſque præmens eliſerit angues. Plinius libro 11, cap. 37, Cæteris oſsibus leonis eſt tanta duritia, vt ignis elidatur velut è ſilice.

Eliſus, participium. Sueton. in Cæſar. Ac ſæpe præ turba eliſi, exanimatique ſunt. Ouid. 6. Metam. Exiliántque cauis eliſi nubibus ignes.

Eligo, gis, pen. cor. De quouis numero, vel ex quauis multitudine electionem facio, vel ad noſtrum emolumentum, vel ad dignitatem eius qui eligitur. ἐκλέγω, αἱρέομαι. Cic. 4. Acad. Quam potiſsimum ſententiam & diſciplinā melius eliget? Idem 1. Verr. Quoties ille tibi poteſtatē optionémque facturus ſit, vt eligas vtrum velis. Idem Octauio, E duobus autem malis quum maius fugiendum ſit, leuius eſt eligendum. Varro de Re ruſt. De aſinis quenque amplíſsimum, & formoſíſsimum quem poſſunt, eligunt. ¶ Deligo verò ſignificat ex magis idoneis aliquem legere ad aliquid agendum. Delegit ſibi ſæpe Populus Rom. Imperatorem ad bella, vt Pompeium ad bellum Mithridaticum. Imperator quoque deligit milites, non eligit, ad rem videlicet bellicam idoneos: & inter eos agit delectum, quùm diſpicit quinam rei militari magis ſint accommodi. Et agricola delectum agit inter tauros, quos ſcindēdo ſolo, quóſque procreandæ ſoboli deſtinet. At ex multis daretur optio quem ſibi vellet eligere, non deligeret. Ideóque ſemper ferè dicitur in eodem ſenſu, Datur tibi, ſiue offertur optio: &, Datur tibi, ſiue offertur electio. ¶ Hinc Delectus, a, um, participium: & Delectus, us, nomen. Valla lib. 5. cap. 63.

Electus. Cic. 1. de Finib. Electis verbis dictatæ res.

Electus, us, ui. Ouid. Epiſt. 2, In necis electu parua futura mora eſt.

Electror, oris. Ad Herennium, libro 4, Poſtremò in eo vim artificij conſumant, vt ipſi ab aliis potius eligendi, quàm aliorum boni electores exiſtimentur.

Electio, onis, Selectio, & approbatio. ἐκλογὴ, αἵρεσις, Cic. in Orat. Iudicium, electióque verborum. Idem 3. de Finib. Initia quorum ex electione virtus poſsit exiſtere.

Elegans, penul. corr. nomen eſt, non participium, ab hoc verbo eligo deductum, vt Cic. de Optimo dicendi gen. innuere videtur quum inquit, Nā ſi vt in epularum apparatu magnificentia recedens, non ſe parcum ſolùm, ſed etiam elegantem videri volet, eliget quibus vtatur. Sunt enim pleræque aptæ huius ipſius oratoris de quo loquor, parſimoniæ. Eſt igitur elegans. idem quod cultus, ornatus, politus. φιλόκαλος, μεμελέτηκε, κεκαλλωπισμένος. Cic. 2. de Finib. Nemo noſtrum iſtuc generis aſotos iucunde putat viuere, mundos, elegantes, optimis cocis, piſtoribus. piſcatu, aucupio, venatione, &c. Terentius Eunu. Regem elegantem narras. Idem, Quum ipſum me noris, quàm elegans formarum ſpectator ſiem. Vbi Donatus, Elegans ſpectator eſt qui ſit cunctantis & faſtidioſi iudicij, cui non quid placet facilè. Cicer. 6. Verr. Videne ille non ſolùm tempe rantia, ſed etiam intelligentia te, atque iſtos qui ſe elegantes dici volūt, vicerit. ¶ Apud antiquos elegans non honoris, vt hodie, vocabulum erat, ſed reprehenſionis. Gellius libr. 11. cap. 2, Elegans homo non dicebatur cum laude, ſed id ferè verbum ad ætatem M. Catonis, vitij, non laudis fuit. Cato lib. de Moribus, Auaritiam omnia vitia habere putabant, ſumptuoſus, cupidus, elegans, vitioſus: irritus qui habebatur, is laudabatur.

Elegantia, Munditia, lautitia, cultus, ornatus: ab eligendo: vt putatur, dicta. φιλοκαλία, μεμέλετηκε. Cic. in Orat. Fucati verò medicamenta candoris & ruboris omnia repellentur: elegantia modò & munditia remanebit. Idem 2. de Finib. Contemnit enim diſſerendi elegantiam, confiſe loquitur. Idem 3. de Finib. Agricultura quæ abhorret ab omni politiore elegantia. Hæc tamen apud veteres non ad ingenij opera, ſed duntaxat ad nimis amœnum, lautúmque cultum ac victum applicabatur, nec ſine vitio erat: nunc elegans ſolùm laudando dicitur: vt Elegans oratio. Eſt enim elegantia orationis virtus quæ facit vt vnumquodque verbum purè, apertéque dici videatur. Huius duæ ſunt partes, latinitas, & explanatio. Latinitas, quæ ſermonem purum ſeruat ab omni vitio: Ex-

Universidad de Deusto
Biblioteca

planatio est,quæ reddit apertam & dilucidam orationem.Ea duabus rebus comparatur, scilicet vt vsitatis verbis vtamur, & propriis. Vsitata sunt,quæ versantur in consuetudine quotidiana. Propria sunt, quæ eius rei de qua loquimur verba sunt,aut esse possunt.

Eleganter, aduerbium, Politè, & propriè, κόμψως: vt Eleganter disputare. Cicero 4.Acad.Idem 2.de Finib. Hoc ipsum elegantius poni, meliúsq; potuit. Idem ad Brutum,Tibi is exponet qui & optimè omnia nouit, & elegantissimè expedire, & deferre ad te potest. Cicero Luceio libro 5, Ad consolandum autem cum illa valent,quæ eleganter,copiosèque collegisti.

Elimino,as,penult.corrept Extra limen eiicio,excludo. ἐξωθέω,ἐκβάλλω. Pomponius ad Nonium. Eliminabo extra ædes coniugem. Ennius Medea,Exule antiqua heri lis,fida custos corporis,quòd sic extra ædeis eliminatur. ¶ Eliminare dicta.dixit Horatius libr. Epist. pro enuntiare, quasi extra limen efferre. –ne(inquit) fidos inter amicos Sit,qui dicta foras eliminet.

Elimo,as,Propriè est lima conficere. ἐπιλεαίνω. Ouid.4.Metamor. –exemplo graciles ex ære catenas, Retiáque & laqueos quæ lumina fallere possent, Elimat. ¶ Inde per transfationem dicimus elimare opus aliquod,pro eo quod est ornatè,& absolutè conficere. Cic.Attic.lib.16, Velim ἐχδιαν aliquod elimes ad me. ¶ Accipitur etiam interdum elimare pro lima abradere.Plin.libro 34.cap.18,Alij elimatam scobem in fictili crudo coquunt in caminis.

Elinguis, gue,Qui sine lingua est. ἄγλωττος. Item qui mutus est,& loqui non potest etiamsi linguam habeat. ἄφωνος,μογίς.Cic.pro Flacco,Conuicit,& elingue reddidit.Idem de clar. Orat. Præsertim quum Fannius nũquam sit habitus elinguis.Plin.in Epist. Idem prospeximus curiam, sed curiam trepidam,& elinguem : quum dicere quod velles, periculosum : quod nolles,miserum esset.

Elingo,as,Linguam extraho, seu lingua priuo. ἐκγλωττίζω. Plaut. in Aul. Si hercle ego te non elinguandam dedero vsque ab radicibus, Impero, autórque sum,vt me cuiuis castrandum loces.

Eliquo,as,penul. corr. Liquidum facio : vt quum aurum,argentum , vel plumbum igni dissoluimus. τήκω , ἐκτήκω. ¶ Est etiam eliquare, liquidè purgare.Senec.lib.3.Natur.quæst.Est in Chersoneso Rhodiorũ fons, qui post aliquantum interuallum temporis fœda quædam turbidus ex intimo fundat,donec liberatus,eliquatúsque est.

Eliquamen , Quod elicatum estex re aliqua, vt ex carnibus, aut piscibus: vulgus *Salmuriam* vocat.Columel.libr.6 cap.14, Abstineátque ferè ab omnibus redolentibus esculentis : vt sunt salsamenta , & eorum omnia eliquamina.

Eliquesco,is,Liquidum fieri.Varro 1.de Re rusti. de olea loquens, Alia ad cibum eligitur,alia vt eliquescat , ac non solùm corpus intus vngat , sed etiam extrinsecus.

Elis, ἦλις, Oppidum in Occidentali tractu Peloponnesi , non procul ab Alpheo fluuio,iuxta quod certamen Olympicum celebrari solet.Autor Plin.lib.5,in descriptione Achaiæ. Ptolemæus quoque lib.3.cap.16, regionem omnem circumiacentem,Elidem appellat.

Eleus,a,um, ἐλαῖος. Virgil.lib.3. Georg. Hic vel ab Elei metas & maxima campi Sudabit spatia.

Elias,dis,Patronymicum fœmininum,vt, Equæ Eliades : quæ apud Elidẽ certamine curuli palmas merentur,vt annotauit Seruius in illud Virgil. 1.Georg.Eliadum palmas Epirus equarum.

ELISA, ἔλισσα, Beli Phœnicum regis filia, Dido cognominata, quòd complura supra animi muliebris fortitudinem gesserit. Nam & fratris insidias fugiens, Carthaginem condidit:quinque à suis ciuibus cogeretur Iarbæ nouæ vrbi bellum inferenti nubere , morte spontanea se à secundis nuptiis liberauit,vt notat Seruius.

Elixus, a, um, Aqua coctum. ἑφθὸν. Elixum (inquit Nonius Marcellus) est quicquid aqua mollitur,vel decoquitur.Nam lixam,aquam veteres dixerunt : vnde & lixæ dicti sunt qui militibus aquam ad castra, vel ad tentoria solent ferre.Horat.2.Serm.sat.2. –at simul assis Miscueris elixa , simul conchylia turdis. Ouidius 4. Fast. Candidus elixæ miscetur caseus herbæ. Plau.Pœn. Milphio,heus Milphio,vbi es? M. Assum apud te, eccum. A G. At ego elixum volo. ¶ Varro autem per transfationem Calceos clixos scribit,quasi madefactos : vt est caro quæ elixatur.In pauimento, inquit , non audes facere lacunam : at in humum calceos facis elixos.

Elixo,as,Aqua coquo. ἑψοχύλιον. L.Valla,Quòd in prandio carnes quasdam parum elixasset.

Elleborine,teste Plinio lib.7.cap.9,Herba est exiguis foliis,quæ alio nomine epipactis dicitur.

Elleborum, ἐλλέβορος, Herba est insignem purgandi vim habens : quam Latini veratrum appellant.Eius duæ sunt species,album,& nigrum. Elleborum album, ἐλλέβορος λευκὸς, folia habet plantaginis,aut betæ,sylue stris.sed breuiora nigrioráque.& canalium dorso rubẽtia, caulem quincuncialem, ferulaceum , bulborum tunicis obuolutum , radicem cæpæ modo multis fibris capillatam. Præstantissimum nascitur in Anticyra insula,vbi & tutissimè sumebatur.cerebri purgãdi gratia.Vnde factum est vt quos cerebro minus sano esse velimus significare,Anticyram nauigare iubeamus. Elleborum nigrum, ἐλλέβορος μέλας, Romanis veratrum nigrum dicitur , & Græcis etiam melampodium , à Melampode quodam ouium pastore,qui eo Prœtidas furentes fertur persanasse.Folia habet platani.sed minora, & spondylio proxima, pluribus incisuris nigrioráque & subasperа , caulem scabrum, florem ex purpureo candicantem , & vuæ modo racemosum : semen cnici , quod sesamoides vocatur.

Ellum,vide ECCVM.

Ellychnium, ἐλλύχνιον, ὁρυαλλὶς, Dicitur funiculus ille papyraceus, seu sparteus, cannabinúsve,aut stupeus in lychno,qui oleo affuso lumẽ præbet.Plin.Et è medulla eius elegãtium lucernarum ellychnia fiunt.Idem libr.23.cap.4.Ellychnia ex vua fiunt claritatis præcipuæ : ex oleo lumẽ obscurum propter nimiam pinguitudinem.

Ellobia, ἐλλόβια, Genus inaurium (inquit Iulius Pollux) à fibris aurium, quas Græci λοβοὺς vocant.

Elminthes, ἕλμινθες, Vermes ex genere lumbricorum.Sunt autem in duplici differentia,teretes,& lati : vt docet Galenus libr.vlt. Methodi,cap. vlti.nominatiuus singularis est Elmis.

Eloco,as,are,Est pretio aliquid vtendum permittere. ἀπομισθόω : vt Elocare fundum, est certo pretio eius vsum alicui concedere. Cicer.5. Verr. Xenon ad se pertinere negabat,fundum elocatum esse dicebat. Elocare boues,Colu.libr.1.cap.7, Et maximè vexant ferui qui boues elocant: eosdémq; & cætera pecora malè pascunt. Elocare sese curandum. Plin. lib.26.cap.1,Siquidem certum est manilium Cornutum ex Prætoriis legatum Aquitanicæ prouinciæ hoc morbo curandum sese. ¶ Elocare funus.Plinius lib.21,Asles ergo contulit populus,& funus elocauit.Elocare filiam,est eam viro tradere.

Elocutio,vide ELOQVOR.

Elogium, ἐπαγγελία, μαρτυρία, Testificatio de aliquo honoris vel vituperationis causa.Vituperationis,Quintilianus, Non est,Iudices,quòd putetis ideo nullum adiectum ad exhæredationem iuuenis elogium , quia de scelere constaret.Honoris,Cicero in Catone, Quanta in Attilio Calatino , in quem illud elogium vnicum complurimæ consentiunt gentes.populi primarium fuisse virum.Seneca, Deceßit negotiator,testamẽto omnium bonorum suorum reliquit formosam vxorem hæredem,& adiecit elogium , Quia pudicam comperi. ¶ Aliquando accipitur pro simplici testificatione sententiæ.Cicero in Catone , Solonis quidem sapientis elogium est , quo se negat velle suam mortem dolore amicorũ, & lachrymis vacare.

Elongo,as,Protraho,differo. ἀφίστημι. Plinius,Quo maximè tempore dies elongantur.

Elops, ἔλοψ, Piscis apud antiquos nobilissimus habitus , vnus omnium squamis ad os verlis cõtra aquam nando meat : à nonnullis acipenser dictus.Plin,lib.9.cap.17. ¶ Est & Centauri nomẽ proprium,apud Ouidium 12.Metamorph.

Eloquor,pen.corr.Clarè & apertè propriísque verbis animi sensa explico. ἀπερώπιως, ἀπροϐλημάτως. Quintilianus, Eloquor, quum omnia quæmente conceperim promo,atque ad audientes profero.Virg.3. Aenejd. Eloquar,an sileam? Plaut.in Amphit, Rẽmque vt facta est,eloquar. Terentius Phorm. –atque id,si potes,verbo expedi. 6.Faciam.A. eloquere. 6. Modò apud portum, &c. ¶ Aliquando eloqui est dicere : quod proprium est Oratoris. φράσαι. Cic.1. de Orat. Oratoris est compositè,ornatè,copioſè eloqui.Idem 1.Offic.Copioſè eloqui,modò prudẽter,melius est quàm vel acutissimè sine eloquentia cogitare.

Eloquentes dicuntur,qui in dicendi ratione perfecti sunt. λόγιοι. vnde Antonius apud Ciceronem dicit se disertos vidisse plurimos , eloquentem neminem,quasi dicat,se plurimos eximios Oratores vidisse, perfectum autem Oratorem in quo nihil desideraretur,neminem.Cice. 1. de Orat. Quamobrem mirari desinamus quæ causa sit eloquentium paucitatis: quum ex iis rebus vniuersis eloquentia constet quibus in singulis elaborare permagnum est. Idem in Oratore ad Brutum , Is erit igitur eloquens qui poterit parua submisse,modica temperatè, magna grauiter dicere.

Eloquentia, Dictio ex omni parte perfecta,totum Rhetoricæ corpus continens. λογίστης. Cicero in Partit. Nihil aliud est eloquentia quàm copioſè loquens sapientia. Terent.in Eunuc. Dixine ego in hoc esse vobis Atticam eloquentiam?

Eloquium,Modò sermonem,modò facundiam,modò elogium significat. λόγιον.Plautus,Dulci ac blando eloquio amicam solatus.Apul.Platonis eloquio monitus,non nobis solis nos natos esse.Ouid.2.de Ponto, Nũc tibi & eloquij nitor ille domestieus adsit.

Elocutio,Pars est Rhetoricæ,quæ à Cicerone 1.de Inuẽt.definitur esse idoneorum verborum ac sententiarum ad inuentionem accommodatio ἑρμηνεία.

ELORVS, pen.prod. ἕλωρος, Siciliæ vrbs est, Pachyno promontorio proxima : ita dicta ab Eloro amne , qui adiacentibus campis superfunditur, sicut Nilus : in quo pisces cibum è manu capiunt, vt testatur Plin.libro 32.cap.2.De hoc Silius,Sidonios Drepane, atque vnda clamosus Elorus. Virg.lib.3.Exupero præpingue solum stagnantis Elori.

ELOTAE, ἕλωτες, seu Elocia, ἑλωτεία, Sua publica appellant mancipia Lacedæmonij, id est publicos ministros,vt sunt apparitores, lictores, qui apud Thessalos dicuntur penestæ.

ELPENOR, pen. prod. ἐλπήνωρ. Nomen comitis Vlyssis,qui à Circe cum aliis sociis in porcum conuersus fuit : & deinde pristinæ formæ restitutus,delapsus de scalis,ceruicem fregit. Autor Homerus 10.Odyss.Iuue. Saty.15,Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.

ELPIS, ἔλπις, Nomen proprium Boethij vxoris : de qua hoc extat Epitaphium,

Elpis dicta fui,Siculæ regionis alumna,
Quam procul à patria coniugis egit amor.
Quo sine mœsta dies,nox anxia, flebilis hora:
Cúmque viro solum spiritus vnus erat.
Lux mea non clausa est tali remanente marito:
Maiorisque animæ parte superstes ero.
Porticibúsque sacris iam nunc peregrina quiesco,
Iudicis æterni testificata thronum.
Néve manus bustum violet,ne fortè iugalis
Hæc iterum cupiat iungere membra cinis.

Elucco,ces,Lucidum esse,& per translationem manifestum & apparens. ἐκφάνομαι, Virg.4.Georg. –elucent aliæ,& fulgore coruscant.Cic.1.de Diuinat.Vt illa tertia pars rationis & mentis eluceat. Elucet animi excellentia in despiciendis opibus,Cice.1. Offic.Idem pro Rosc.Amer.Eo magis eluceat,quo magis occultatur.

Elucescere, significat magis lucidum fieri, περιφάνειν. Hieronymus. Quod vt clarius elucescat,sumamus exemplum ab his corporalibus sensibus.

Elucifico,as,Luce priuo. ϛερέω, quãuis Nonius interpretetur lucidare. Laberius apud Gellij libr.10.cap.17,Volo elucificare exitum ætatis meæ. Inducitur enim diues auarus popinationem filij deplorans,qui ait velle se Democriti exemplo luminibus oculorum priuare , ne videat filium luxu patrimonium prodigentem. Verbum est à Laberio confictum,aliisque omnibus scriptoribus inusitatum, vt pleraque alia eiusdẽ autoris.

Eluctor,aris,Idem penè est quod luctando vinco,supero,vel euado.Plin. lib.34.cap.10,Tenuissima est in ipso ore fornaciũ.qua flamma eluctantur.hoc est vi & quodammodo luctando exeunt.Liu.4.bel.Pun.Tenentibúsque,quum tot ac tam valide eluctandæ manus essent , sese eripuerunt.Virg.2.Georg. –aqua eluctabitur omnis. Locorum difficultates eluctatus,Tacitus in vita Agricolæ. Niues eluctari,Idem lib.19.Lucan. lib.2.Tandem Tyrrhenas vix eluctatus in vndas.

Elucubro,as,& Elucubror deponẽs,Est lucubrationibus, hoc est vigiliis conficio. νυκτογράφω. Cic.ad Attic.li.7, Nihil habeo quod ad te scribã, quinetiam eam epistolam quam eram elucubratus,ad te non dedi.Colu. lib.10.ca.1,Quare quicquid est istud quod elucubrauimus. Cic.de clar. Orat.Deinceps inde multæ,quas non minus diligenter elaboratas etiã, quàm elucubratas afferebamus.

Elucum,pen.prod.Veteres languidum,vel hallucinatorem,aut nugarum amatorem, siue halonem, hoc est hesterno vino languentem vocauerũt. Autor Varro de lingua Latina.lib.5.

Eludo,dis,pen.prod.Manifestè derideo.decipio. διαπαίζω.Cice.4. Acad. Sed vos ab illo irridemini,& ipsi illum vicissim eluditis.Terent.in Eunuch.Eludet,vbi te victum senserit.Cic.in Catil.Quandiu nos etiam tu ipse tuus eludet? Idem pro Rosc.Amer.Nósque ab isto nebulone facetius eludemur.

Elusus,pen.prod.participium.Ouid.6.Metamorph. Mæonis elusam designat imagine tauri Europam.

Elugeo,es,Lugere desino,vel luctum depono expleto tẽpore iusti luctus, quod erat apud Romanos totius anni. Vnde matrona apud illos erat infamis quæ secũdas inibat nuptias priusquam virum eluxisset, hoc est quæ ante expletum annum luctus secundo nubebat. Liu.4.bel. Maced. Quid aliud in luctu quàm purpurã,atque aurum deponunt ? quid aliud quum eluxerunt,sumunt? ¶ Accipitur etiam pro simplici lugeo.Cicer. ad Papyrium,Patriam eluxi iam & grauius & diutius,quàm mater vnicum filium.

ELVINA, Dicta est Ceres ab Eluuio oppido , vel ab Eluide fluuio in quo colebatur. Iuuen. Saty.3,Me quoque ad Eluinam Cererem,vestrámque Dianam.

Elumbus, & Elumbis , Qui eiusmodi habet lumbum, vel qui prælumbi debilitate sese erigere non potest. ἀπηϱωμένος. Per translationem accipitur pro molli & effœminato.

Eluo, is,elui,elutum, Significat lauo, seu lauando purgo. ἀπολούω. Colu. libro 1,Quod etiam venenati liquoris eluit perniciem.Idem,Villica debet curam adhibere, vt siquæ fæces,aut amurcæ in fundis vasorum subsederint , statim emundentur : & non calidissima lixiuia , ne vasa ceram remittant,semel atque iterum eluantur. Lactant. libro 5,Quanto satius est mentem potius eluere,quæ malis cupiditatibus sordidatur.Ouid.11. Metamorp.Subde caput,corpúsque simul,simul eluе crimen.Cic.7.Ver. Errabas Verres , & vehementer errabas , quum te maculas furtorum & flagitiorum tuorum , sociorum innocentium sanguine eluere arbitrabare.

Elutus, participium , vel ex participio nomen : vt, Eluta, & siccata vinaria vasa,apud Columellam,libro 6.cap.34. Horat.2.Serm.saty.4, –irriguo nihil est elutius horto.

Eluuies,uiei, vel Eluuio, onis,Est vorago , vel terra aquarum impetu hausta. βαράθρου,ἀπορρώγμα. Curtius libro 6, Torrentésque atque eluuies iter morabantur. Idem, Ab altera parte voragines eluuiésque præruptæ sunt : nec alia pugnandi patebat via quàm vt replerentur. Cice.in Som. Scip.Propter eluuiones,exustionésque terrarum,quas accidere tempore certo necesse est. ¶ Ponitur etiam pro quauis calamitate.Cice.pro domo sua, Idcirco tu ad illam labem , atque eluuiem ciuitatis sine summa vi peruenire potuisti?

Eluscare,Est luscum facere,hoc est alterius oculi lumine spoliare. πηρῶ τὸν ὀφθαλμὸν. Apud Iureconsultos ad legem Aquiliam scribitur, Aquilia eũ teneri qui eluscauerit discipulum in disciplina.

Elutia,orum,teste Plinio,libr.34.cap.16,dicuntur metalla auraria in quibus aqua immissa elutis sordibus metallum ostendit.

Elutrio,as, De vase in vas transfero. μεταγγίζω. Dicitur & transfuso , sed rarius. Fortè à lurca quæ os culei est : vnde lurcones , capacis gulæ homines.Plin.lib.14.cap.17,Sufferuefactis decies, mox elutriatis, atque ita inueteratis.

Eluxatus, Idem est quod simplex luxatus. ἐξαρθρωτὸς.Plinius libro 20. capit.9, Sic etiam fistulas eluxatas & tumores reuocari, quæque discuti opus sit.

Eluxuriari,Vide LVXVRIO.

Elysium, ἠλύσιον, Locus vbi piorum animæ habitant: ἀπὸ τοῦ λύσους, à solutione. Nam animæ post solutionem vinculi corporei deueniunt ad Elysios campos.Virg.5.Aen. –sed amœna piorum Concilia , Elysiúmque colo. ¶ Sunt & Elysij campi in Bœotia circa Thebas, vt inquit Lycophron : de quibus sensisse videtur Virg.lib.2.Georg.quum ait.Quantus Elysios miratur Græcia campos.

Elymais, idis, ἐλυμαὶς, Regio est ad sinum Persicũ,ab ipsa Perside Oroati flumine discreta.Autor Plinius lib.6.cap.25.

E ante M.

Emacio,as,are,Macrum, siue aridum reddo. ἰσχναίνω. Colum.lib.2.cap. 14.Sed ex omnibus quæ retuli seminibus,idem Saserna putat aliis iuuari & stercorari agros,aliis rursus peruri & emaciari,Idem lib.4. cap.24. Quæ nec spem vindemiæ destituant,emacient stirpem suam.

Emaciatus,participium : vt,Emaciatæ vites.apud Colum.lib.1.cap.10.

Emacror,pen.corr.Extenuari,macrum fieri. ἰσχναίνω.Plin.lib.18.cap. 10,Terram emacrari hoc satu existimantes.

Emaculo,as,Est maculas auferre. ἐμβρογνυμι.Plin.lib.21.cap.16,de narciſo herba,Nigras vitiligines emaculat.

Emancipo,as,penul.correp.Est eum quem in potestate habemus, sui iuris efficere,quali extra mancipium,hoc est extra dominium nostrum ponere. ἀπονέω. Vnde pater dicitur emancipare filium, quum eum paterno iure liberat,& sui iuris efficit. Quod quibus modis fieri soleat, vide librum Instit.ti.de Adop.& emancip.Plin.Epist.67 ,Regulus filium amisit,hoc vno malo indignus,quod nescio an malum puter:erat puer acris ingenij , sed ambigui : qui tamen posset recta sectari si patrem non referret : hunc Rugulus emancipauit vt hæres matris existeret. ¶ Liberos propriè emancipari,seruos manumitti dicimus.Inde emancipati,intelliguntur qui ex patris iure excesserũt,& sui iuris facti sunt. ἀπεϱίτοι. Qui autẽ eos ex mancipio suo emittunt,emancipatores dicuntur.Emancipati (inquit Festus) duobus modis intelliguntur , aut ij qui ex patris iure exierunt : aut ij qui aliorum fiunt dominij : quorum vtrunque fit emancipatione. ¶ Emancipare se alicui , siue (vt veteres loquebantur) emancupare,est se totum alicui tradere,& veluti in mancipium , hoc est dominium illius transferre. Plautus in Bacch. Nunc mulier tibi me emancupo : tuus sum,tibi do operam. ¶ Hinc Emancipatum alicui dicimus qui alterius dominio imperióque subiectus est , & in ius mancipiúmque eius est transcriptus : quanquam etiam per translationem latius accipitur pro eo qui quouis modo alteri obnoxius est & addictus. Cicero in Catone , Ita senectus nimis honesta est si seipsam defendit , si ius suum retinet , si nemini emancipata est , si vsque ad vltimum spiritum dominatur in suos. Horatius , Epod. Romanus (cheu posteri negabitis) Emãcipatus fœminæ Fert vallum & arma miles. ¶ Emancipatus ad omne facinus. Apuleius libro 10 , Assumpto statim nequissimo , & ad omne facinus emancipato quodam dotali seruulo , perfidiæ suæ consilia communicat. ¶ Emancipare agrum , est alienare , & è mancipio, id est dominio. & possessione sua emittere , & alteri possidendum tradere,ita tamen vt inde ad nos singulis annis redeat prouentus.Plinius libro 7.Epist. Nam pro quingentis millibus nummũm quæ in alimenta ingenuorum ingenuarúmque promiseram , agrum ex meis longè pluris actori publico emancipaui : eundémque vectigali imposito,recepi. Vbi Plinius Emancipare,non pro vendere posuit , sed pro alienare.quum enim veller vectigal publicè donare in alimenta puerorum , (id est *rentam* constituere, vt verbis vulgi loquar) fundum suum imaginaria venditione Reipublicæ donauit,& subinde vectigalem recepit.Ex Budæo.

Emaneo, verbum est militare. Propriè enim dicuntur emanere milites, qui diutius sine legitimo Imperatoris commeatu absunt à castris. Modest.l.Desertorem. Digest.de Re militari , Is qui in exploratione emanet hostibus insistentibus,aut qui à fossa tunc recedit:capite puniendus est.Inde Emansor,de quo mox.

Emansor propriè(vt inquit Modestinus l.j. paragra.Desertorem.ff.de Re milit.) dicitur miles qui vltra tempus commeatus ab Imperatore impetrati,abest à castris : Desertor autem qui per tempus longum vagatus reducitur : Erroneus qui non quidem fugit , sed frequenter sine causa vagatur, & temporibus in res nugatorias consumptis , seriùs ad dominum redit.

Emano,as,pen.prod.Extra mano,effluo,vel emittor. ἀποῤῥέω , ἐκῥέω. Colu.libr.5,Et sale cum adipe defricatur,dum sanies vis emanet.Plinius lib.20.cap.6,Et in angulo oculi perpetim humor emanans. ¶ Interdum etiam actiuè ponitur pro emitto. Idem libro 23. cap.3, Vtilis & sanies emanantibus. id est emittentibus , siue expurantibus. ¶ Emanare res aliqua dicitur,quum rescitur,& spargitur in vulgus.Liu.lib.9. bel.Pun. Periculum erat ne vera eo ipso quòd celarentur , sua sponte magis emanarent.Cic.Att.lib.3.Scripsi equidem olim ei iratus,quod ille prior scripserat : sed ita compressi eram,vt nunquam emanatura putarem.Idem 2. Verr. Quæ fama non idcirco solùm emanarat, &c. Emanare in, vel ad vulgus. ἐκφορὰν,καὶ ἀκοὴν γίνεσθαι. Cice.pro Rosc.Amer.Ego etiam si omnia quæ dicenda sunt,liberè dixero, nequaquã tamen similiter oratio mea exire,atque in vulgus emanare poterit.

Emarcum,teste Columella, libro 3.cap.2, Est genus vuæ à Gallis sic appellatæ.

Emargino,nas,pen. corr. Significat crustas & puluillos & margines vlcerum adimo.Plin.lib.28.cap.9,Item equarum,præterquam virginum, erodit,emarginat vlcera.

Emasculo, las, Castro, & virilitatem aufero. ἀνδρίζω. Seruius ait , apud quosdam populos sacerdotes solitos se quibusdam herbis emasculare, vt venerem arcerent,& coire non possent.

EMATH,Nomen fuit duarum Syriæ vrbium : quarum maior,Antiochia, minor appellatur Epiphania.Vnde etiam hodie proficiscentibus in Mesopotamiam prima mansio Emas dicitur,corrupto quidem vocabulo, sed pristini nominis vestigia retinente.Emath verò in principio aspiratum,regio Allophylorum est.

EMATHIA, ἡμαθία Stephano & Suidæ, Nobilis Europæ regio,Thraciæ finitima,postea Macedonia appellata : ita dicta (vt quidam existimant) ab Emathione rege,fratre Memnonis,Tithoni & Auroræ filij.Plin.libr. 4.cap.10,Macedonia cẽtum quinquaginta populorum , duobus inclyta

Universidad de Deusto
Biblioteca

regibus,quondámque terrarum imperio,Emathia antè dicta. Poëtæ Emathiam aliquando vsurpant pro Thessalia, suo quodam iure vicinorum locorum appellationes confundentes. Virg.1. Georg. Non fuit indignum superi,bis sanguine nostro Emathiam,& latos Hæmi pinguescere campos? Luca.lib.1.Bella per Emathios plusquam ciuilia campos. hoc est,per campos Pharsalicos,qui in Thessalia sunt, teste Plinio libro 4.cap.8.

Emature sco, is, ere, Maturum fieri. πεπαίνομαι. Plin.lib.25,cap.4, Nonnunquam antè candidum rufescit, si non ematuruit, improbatúrq;. Ouid.2. Trist. Atque ea sic lapsa est,vt surgere,si modò læsa Ematuruerit Cæsaris ira,queat.

Embamma,atis, ἔμβαμμα, Condimentum quod ad condienda obsonia fit. Colum.lib.12.cap.55, Hoc sinapi ad embammata non solùm idoneo, sed etiam speciosò vteris. ¶ Quidam embammata intelligunt immersiones,quando intingimus vel panem,vel obsonium in valculis repletis re liquida: à Græco ἐμβάπτειν fieri videtur,quod est immergere,intingere. Vnde & Latinè intinctus dicuntur. Vulgus Italorum *Sapores* vocat,quibus etiam hodie ad irritandam gulam vtimur. Alex. ab Alexandro lib.5.cap.9.

Embatas,naues quidam putant appellari quæ solis vectoribus traiiciendis sunt destinatæ,citantes locum Vlpiani ex lege j. de Exercit. act. vbi sic legunt, Quædam enim naues onerariæ, quædam (vt ipsi dicunt) embatæ sunt. Quo tamen in loco castigatiora exemplaria ἐπιβάδις,aut certè ἐπιβατίδες, non embatæ legendum ostendunt.

Emblemata, ἐμβλήματα, Dicuntur opera elegantiora ex tessellis,segmétisque ita coagmentaris, vt rei Pacianus imaginem tanquam penicillo depictam repræsentent: cuiusmodi sunt quæ in parietibus camerísque musiata,siue vermiculata,in pauimétis tessellata, in lignis segmentata dicuntur. Dicta emblemata ἀπὸ τοῦ ἐμβάλλειν, hoc est ab inferendo: eo quòd ex tessellis,siue segmentis insititiis constarent. Budæus in Annotation. Emblemata, inquit, vermiculatum opus significant ex thessellis insititiis aptatum atque consertum. Inde illud Ciceronis in Bruto de Marci Calidij oratione, Nullum nisi loco positum, & tanquam in vermiculato emblemate (vt ait Lucilius) structum verbum videres. Et in Oratore perfecto,de collocatione verborum loquens,ex Lucilio, Quàm lepidè λίθους compositæ, vt tesserulæ omnes Arte, pauimento, atque emblemate vermiculato λίθους, inquit, id est dictiones in orationetam lepidè compositæ quàm in vermiculatis operibus tessellæ,quæ etiam in pauimentis tanta arte coagmentabantur, vt rerum animaliúmque effigiem referrent, teste Plinio libro 35. Huiusmodi pauimentum pulcherrimum etiam hodie visitur in æde Senensi. ¶ Emblemata etiam in vasis argenteis, aureísque, & Corinthiis, ornamenta erant apud antiquos exempitilia quum libitum erat: cuiusmodi ætas ista non nouit, vt arbitror. Id autem ex Marco Tullio intelligi facilè potest in Verrem Actione quinta: in qua Verrem Siciliæ Prætorem refert Haluntinos vasa omnia quæ tum apud Haluntium erant,in vnum aceruum conferre coegisse: quo facto, Verrem ex omnibus vasculis emblemata, id est pretiosissimam partem reuellisse,ita vt Haluntini domum pura, nudaque vasa referrent,id est emblematis abstersis: & torreumata, id est cælaturæ,& emblemata apud Verrem remanerét, impudentissimo latrocinio: propter quod factum, Verrem per paronomasiam euerriculum appellat. Verba Ciceronis hæc sunt, Vasa autem ad Verrem deferuntur: Cybiratæ fratres vocantur,pauca improbant: quæ probarent, iis crustæ aut emblemata detrahebantur. Sic Haluntini excussis deliciis cum argento puro domum reuertuntur. Quod vnquam, Iudices, huiusmodi euerriculum in illa prouincia fuit? Et paulo pòst, Tum illa ex turibulis & patellis quæ vellerat,ita scitè in aureis poculis illigabat,ita aptè in scyphis aureis inciudebat,vt ea ad illam rem nata esse diceres. ¶ Quoniam verò emblema insertum quid,& insitum significat, iniunctúmque,ideo factum est vt emblema pro ornatu temporario & exemptili ponatur. Inde illud Fabij, libro 2. Institutionis oratoriæ, de locis communibus loquentis, Hoc,inquit,adeò manifestum est ad forenses actiones pertinere,vt quidam nec ignobiles in officiis ciuilibus,scriptos eos,memoriæque diligétissimè mandatos in promptu habuerint,vt quoties esset occasio, extemporales eorum dictiones his velut emblematis exornarentur. Hæc omnia penè ad verbum descripta sunt ex Annotationibus Budæi in Pandectas.

Embolium,lij, ἐμβόλιον, à veteribus dicebatur argumentum & ingressus scenicus: ἀπὸ τοῦ ἐμβάλλειν, quod præter alia significat ingredior, Huiusmodi fuit illud argumétum de Pasiphae à tauro compressa,quod Domitiani temporibus in scena representatum fuit,vt testatur Martialis his verbibus, Iunctam Pasiphaen Dictæo credite tauro. Vidimus, accepit fabula prisca fidem. Cic.ad Att. Embolium nouum cogito. Idem pro Sextio, Ex te igitur Scaure potissimum quæro qui ludos apparatissimos,magnificentissimósque fecisti, &c. cur ille ipse maximè ludius,nō solum spectator,sed actor & acroama,qui omnia fororis embolia nouit, qui in cœtum mulierum pro psaltria adducitur, nec tuos ludos aspexit in illo ardenti tribunatu suo, &c. Ergo saltatores & psaltrias quos introduci solitos in scenam Polybius Athenæúsque testantur, & alia ridiculorum genera, embolia dici possunt,qualia complura in scenam introducta feruntur à L. Antonio,ludis illis quos maximos fecit, capto cum liberis Gentio Illyriorum rege. ¶ Fibula etiam rotarum axibus firmādis immitti solita,quam rustici clauiculam appellant,Græcè nomen habet embolium.

Embolismus, mi, ἐμβολισμὸς. Dicitur intercalatio quæ fieri solebat vt annorum ratio cum Solis cursu conueniret. ἐμβόλιμοι verò,atque etiam ἐμβολιμαῖοι, Latinè intercalaris & insititius dicitur. Intercalare enim, interserere est,teste Macrobio lib.1.Saturnal. Vnde etiam mensis Februarius,intercalaris dicitur,quòd ei vnus dies interseratur.

Embryo,onis,vel Embryon,brij, ἔμβρυον, ὁ ἔμβρυος, Fœtus est in vtero conceptus,antequam lineamenta suæ speciei accipiat: quod ferè solet accidere circa quadragesimum secundum à conceptu diem,quo tempore & anima illi infundi creditur. Hunc enim in procreatione hominis ordinem esse volunt,vt sex primis à conceptu diebus semen in vtero conceptum lacti simile existat: nouem proximis,in sanguinem vertatur: duodecim deinde aliis, in carnem: postremò quindecim aliis, speciei suæ lineamēta omnia acquirat,iisq; expletis anima rationali animetur. Itaque vsque ad quadragesimum secundum diem propriè embryo dicitur, παρὰ τὸ ἔνδον βρύειν, hoc est ab eo quòd intus in vtero alatur non secus acfructus à sua arbore.

Emedullo, as, Medullam eximo. ἀπεμυελόω. Plin. de limonio, Item alarum graueolentiam emendat radicis emedullatæ vncia, in vini Falerni heminis tribus decocta. ¶ Per translationē accipitur pro declaro. Plau. Narra iam rem nobis,atque emedulla.

Emendico, as, pen. prod. Significat more mendicantium aliquid petere. ἐπαιτῶ,ἐπαιτέομαι, ἐπαιτίαν. Suet. in Cæsar. In Hispania à Proconsule & à sociis pecunias accepit,emendicatas in auxilium æris alieni.

Emendicatus,pen.prod. Emendicata suffragia dicuntur quæ alibi etiā corrogata vocari dximus: quæ scilicet abiectis & humilibus precibus extorquentur l. Singuli. C. de Accusat. Singuli, vniuersíque iudices cognoscant in publicis criminibus non oportere emendicatis suffragiis decretorum, aut relationibus à publicis personis destinandis credere. Honos emendicatus, l. j. C. Vbi quis decuriali vel coh. Penitúsque emendicati honoris præscriptione submota à iudice, &c.

Emendo, as, Corrigo, quasi à menda purgo. ἐπανορθῶ. Plinius libro 24. cap.10, Succus hederæ tædia narium, graueolentiámque emendat, præcipuè albæ satiuæ. Cicer. Attico, libro 2, Ita rursus remittit, vt me roget vt annales suos emendem & edam. Cicero 3. de Legib. Vt enim cupiditas tibus principum & vitiis infici solet tota ciuitas, sic corrigi & emendari continentia.

Emendatus, participium, Idem quod castigatus. Vnde mores emendati dicuntur à Cicerone de Amic. His ergo finibus vtendum arbitror, vt quū emendati mores amicorum sint, tum sit inter eos omnium rerum, consiliorum, & voluntatum sine vlla exceptione communitas.

Emendatè, aduerbium. Cice. de Opt. gene. orat. Nam quoniam eloquentia constat ex verbis & sententiis, perficiendum est vt purè & emendatè loquentes, quod est Latinè: verborum præterea & propriorum & translatorum elegantiam persequamur.

Emendator, oris, Castigator. ἐπανορθωτής. Cice. pro Corn. Bal. O præclarū interpretem iuris, autorem antiquitatis, correctorem, atque emendatorem nostræ ciuitatis.

Emendatrix. fœm. gen. Cic. 1. de Legib. Quoniam vitiorum emendatricem legem esse oportet, commendatricémque virtutum.

Emendatio, onis. ἐπανόρθωσις. Cic. 4. de Finib. Hæc videlicet est correctio philosophiæ veteris, & emendatio.

Ementior, Penè idem est quod simplex mētior, hoc est mendacium aliquod effingo. ψευδολογῶ. Cic. in Partition. Alij emētiti sunt in eos quos oderant. Plaut. in Amphit. –quæque dixisti modo, Omnia ementitus. ¶ Accipitur etiam non ineleganter pro simulare, vel falsò aliquid exprimere. προσποιεῖσθαι. Plaut. in Trinummo, Quia illum quem ementitus es, ego sum. Cice. pro Domo sua, Quid desperatius qui ne mentiendo quidem potueris autorem adumbrare meliorem? Ouid. 5. Metamor. At Nileus qui te genitum septemplice Nilo Ementitus erat. Sic dicimus ementiri vocem, vel manum alicuius, pro assimulare & effingere. Ementiri autoritatem alicuius ordinis. Cice. pro Domo sua, Satisne tibi videtur à Senatu iudicatum, me non modò non ementitum esse autoritatē eius ordinis, sed etiam, &c.

Ementiens, participium, Cic. 1. de Diuin. Videmus hæc signa nunquam ferè ementientia.

Ementitus, aliud participium. Cice. 3. Tusc. Ita fit sensim cogitantibus, vt quantum sit ementita opinio apparet.

Emereo, res, emerui, Idem quod emereor, & tam in bonam quàm in malam partem accipitur. Plaut. Aulul. Quid ego emerui adolescens mali, Quamobrem ita faceres? Propert. lib. 4. Eleg. Et tamen emerui generosos vestis honores.

Emereor, reris, emeritus, Idē quod simplex mereor. ἀπαιτοῦμαι, μισθοφορῶ, ἀφίημαι στρατείας τινὸς ἀπολύομαι, μισθοφορᾶν παύομαι, ἀπαλλάττομαι. Lactantius libro 4. Etenim quum constet homo ex carne & spiritu, & oporteat spiritum iustitiæ operibus emereri, vt fiat æternus. Cic. Attico, lib. 6, Annuæ enim mihi operæ 111. Calend. Sextil. emerentur.

Emeritus, participium: vnde Emeriti milites nominantur qui militia perfuncti, ab eáque absoluti, vacationem iam habent. οἱ πόσας τὰς νομίμους στρατείας τετελεύτηκε, μισθοφορᾶν παύσαντες, ἀπαλλαγέντες. Lucan. lib. 1, Quæ sedes erit emeritis? quæ rura dabūtur, Quæ noster veteranus aret? quæ mœnia fessis? ¶ Emerita arma, id est victricia, & finem belli imponentia. Ouidius 4. Trist. Miles vt emeritis non est satis vtilis armis. ¶ Emeritum stipendium, passiuè dicitur (inquit Budæus) quod peractū est, quum iam milites milsionem vt veterani impetrauerunt. ¶ Emeritos boues Virgilius per translationem appellat, pro defessis, & opere ac labore solutis. ¶ Emeriti senes vocantur à Valerio lib. 5, qui solent habere alios qui pro se laborent: isque dicuntur pro alio opus agere. ¶ Emeritæ apes. Plinius libro 11. cap. 11, Sunt autem fuci, sine aculeo imperfectæ apes, nouissimæque à fessis & iam emeritis inchoatę. ¶ Emeriti, id est iam effœti. Martial. lib. 7, Emeritos Musis & Phœbo tradidit annos.

Emerita, orum, Pro commodis militum veteranorum. Modest. in l. Desertorem. Digest. de Re militari, Et si expleto tempore militiæ redeat, vt veteranus accipietur, & emerita accipiet.

Emergo, Contrariam habet suo simplici significationem. ἀναδύομαι. Propriè enim emergere dicitur qui subter aquam mersus, rursus in lucem redit: quemadmodum vrinatores facere consueuerunt. Cic. 2. de Natu. deo. Legi etiam scriptum esse, auem quandam quæ platanea nominaretur, eani sibi cibum querere aduolantem ad eas aues quæ se in mari mergerent: quæ quum emersissent, piscémque cepissent, vsque eò premere eorum capita mordicus, &c. Idem de Aruspi. resp. Iam illa serpens quæ hic delitescit, cum se emergit, & fertur illuc, &c. Terent. Eunuch. Quid gestiam, aut quid lætus sim, quò pergam, vnde emergam. ¶ Accipitur etiam emergere pro ex occulto loco in lucem prodire, & ad hominum cognitionem venire: vt in trita illa sententia, Veritas vbi diu delituit, tandem emergit. ¶ Sic etiam dicimus emergere ex calamitate, aut morbo, pro eo quod est expedire se à morbo, aut calamitate. Liuius 5. bel. Punic. Emersura virtus ex omni fœtitia fortunæ. Cicero pro Cluent. Hoc modo Iudices, sæpe multorum improbitate depressa veritas emergit, & innocentiæ defensio intercluſa respirat. Idem pro Cælio, Equidem multos vidi in hac ciuitate qui totam adolescentiā voluptatibus dedissent, emersisse aliquando, & se ad frugem bonam, vt dicitur, recepisse, grauésque & illustres fuisse. Cornel. Nepos in vita Attici, Quibus ex malis vt se emerserat, nihil aliud egit quàm vt plurimis, quibus rebus posset, esset auxilio.

Emergi, impersonale. Terentius Adel. Tot res repentè circunuallant, vnde emergi non potest.

Emetior, tiris, emensus sum, Idem quod metiri significat. διαμετρῶν. Hinc emetiri iter, per translationem pro conficere iter: & emetiri labores, quod alio modo dicimus exantlare, vel deuorare labores. Liuius libro quinto belli Punici, Et inde vna nocte ignaris noctibus, & ob id quietis, aliquantum emensus est iter. Cicero de claris Orat. Ego autem voluntatem tibi profectò emetiar, sed rem ipsam nōdum posse videor, idque vt ignoscas peto.

Emensus. passiué. Liu. 1. bel. Pun. Postquam multo maiorem partem itineris emensam cernant. Virgilius 1. Georg. –emenso quum iam decedet Olympo.

EMERITA Augusta, ἐμερίτα, Hispaniæ oppidum est, ad Lusitaniam spectans. Vulgo *Merida*. Est hæc vrbs cocco celebris, quod est rubrum granum, cuius succo vellera tinguntur, Tyrio splendori neutiquam cedentia, vt Plinius scribit, lib. 9. cap. 41.

Emeto, tis. pen. cor. Idē quod simplex meto. θερίζω, ἀμάω, Horat. in Epist. –emetit Orcus Grandia cum paruis, non exorabilis auro.

Emico, as. pen. cor. Effugeo, resplendeo. ἀλάτω. Plaut. Ex oculis, quasi radij emicant solis. ¶ Emicare, extra salire, exilire, subito apparere. Virg. 6. Aen. –iuuenum manus emicat ardens Littus in Hesperium. Plinius libro 11. cap. 37. Cecinnæ Volaterrano dracones emicuisse de extis læto prodigio traditur. ¶ Emicare in iugum, pro attollere sese, & erigere. Colum. lib. 4. cap. 20, Nam quæ vel infirma, vel breuis est, ad duas gemmas recidenda est, quum vehementior em fundat materiam quæ protinus emicet in iugum. ¶ Emicare, pro excellere. ὑπερέχειν. Plin. lib. 35. cap. 11, Post eum emicuit longè ante omnes Euphranor Isthmius. Præ omnibus emicat Nisus, Virg. 5. Aeneid.

Emigro, as, pen. cor. Idem quod migro. μιγνύω. Valla autore Cicerone, libr. 4. Verr. Ex illa domo sic emigrabat, vt, &c. Plaut. Mostel. Pedem nemo intrò retulit, semel vt emigrauimus. ¶ Emigrare è vita, Est mori. μεταλλάττειν τὸν βίον. Cic. 2. de Legibus, Nulla est enim persona quæ ad vicem eius qui è vita emigrauerit, propius accedat.

Emineo, es, penul. corr. nui, Excello: ab e præpositione, & verbo maneo. προύπτω, ὑποφαίπτω. Plin. lib. 16. cap. 31, Esculus quantum corpore eminet, tantum radice descendit. Cæsar bel. Ciui. libr. 2, Ita vt capita tignorum extrema parietū structura tegerentur, nequid emineret vbi ignis hostium adhærescere at. Interdum adiunctam habet præpositionem e vel ex. Cice. 1. Tusc. Globus terræ eminens è mari. Idem lib. 5. Ego autem quum omnia colluſtrarem oculis (est enim ad portas Sagragianas magna frequentia sepulchrorum) animaduerti collumellam non multùm è dumis eminentem, in qua inerat sphæræ figura, & cylindri. Nonnunquam præpositionem extra. Plinius libro 17. capit. 21, Et in fico quidem dodrantales paxilli solo patefacto seruntur sic vt descendat quæ proxima arbori fuerit, duo oculi extra terram emineant. Interdum præpositionem per. Liuius, Eminet ferrum per costas. ¶ Per translationem pro excellere aut conspicuum esse. ἐξέχειν. Cicero 3. Verr. Toto ex ore crudelitas eminebat. Idem pro Cluentio. Illi quorum eminet audacia atq; proiecta est, à consiliis malitiæ deseruntur. Et Tusc. 2, Amplitudo animi maximè eminet contemnendis doloribus. Sic eminere aliquis dicitur qui cæteris antecellit. Cicero in Orat. In quo tantùm abest vt nostra miremur, vt vsque eò difficiles ac morosi simus, vt nobis non fatisfaciat ipse Demosthenes: qui quanquam vnus eminet inter omnes in omni genere dicendi, tamen non semper implet aures meas: ita sunt auidæ, & capaces, & semper aliquid immensum infinitúmque desiderāt. Liu. 1. ab Vrbe, Necdum à singulis, quia nemo magnopere eminebat in nouo populo, peruenerant factiones. Ex his omnibus satis, opinor, apparet eminere de omnibus siue personis, siue rebus dici, quæ aliquam partem habent cæteris altiorem, aut magis expositam, idque commodè transferri posse ad quæcunque res reliquis excellentiores.

Eminens, nomen ex participio. Cæs. bell. Ciui. 2. Has trabes paulò longiores atque eminentiores quàm extremi parietum erant, effecerunt. Colu. libro 3. cap. 8, Sed & Meuaniæ bos humilis & Ligutiæ nonnunquam tauri eminentis statutæ conspicitur. Cicero Tusculan. 3, Eminens effigies virtutis

Eminentia, Excellentia. ἐξοχή. Cic. 1. de Nat. deor. Nam si tātum modo ad cogitationem valent, nec habent vllam soliditatem; nec eminentiā: quid interest vtrum de hippocentauro, an de Deo cogitemus? Idem libro 2. Acad. Quis est quin cernat quanta vis sit in sensibus? Quām multa videt pictores in vmbris & eminentia, quæ nos non videmus?

Eminulus. penul. correp. Parum eminens. ἀνασπώμενος. Varro libr. 2. cap. 5, Vt habeat inferiorem partem frequentibus pilis subcrispam, compactis cruribus, potius breuioribus, quàm longis, rectis genibus & eminulis, distantibus inter se. Idem de canibus, Supina neque eminula, neque curua.

Eminor, pen. corr. eminaris, Idem quod minari. ἀπειλῶ. Plaut. Cap. Eminor, interminórque nequis obsisterit obuiam.

Eminatio, verbale. ἀπειλαὶ. Plaut. Capt. Dentilegos omnes mortales faciam, quenque offendero. AE 6. Quæ illæc eminatio est? an te queo mirari satis?

Eminus, pen. cor. Significat à longinquo loco. πόρρωθεν, μακρὰν. & differt à longè: quòd non rectè dixeris, eminus habito, vt longè habito: sed bene, eminus iaculor. Importat enim eminus tacitum quendam motū de loco. Cæsar. libr. 1. bel. Ciui. Sic quotidie vtrinque eminus fundis, sagittis, reliquíque telis pugnabatur. ¶ Similiter cominus, à loco propinquo, non in loco propinquo, neq; propè. ἐγγύθεν, συστάδην, vt Cominus te percutiam, non cominus sedeo. Valla in Rauden.

Emissarium, Emissarius, Vide EMITTO.

Emitto, tis, emisi, emissum, Foras mitto. ἐκπέμπω, προΐεμαι, ἀφίημι. Cicer. 3. Catil. Vt abs te non emissus ex vrbe, sed in vrbem immissus videatur. Idem 6. Verr. Quæram, cur hunc eundē repentè è carcere iusserit emitti. Emittere aquam ex piscina, vel lacu. Cicero Attico, libro 4, Lacus Velinus à M. Curio emissus. ¶ Varij præterea sunt verbi huius vsus, qui subiectis patebunt exemplis. Plautus in Merc. Gradus grandit, emittit oculos, circunspect se, obstipat verticem. Autor ad Herennium, 4, Quòd si nunc hæc vrbs inuictissima vocem emittat, non hoc pacto loquatur? Idem de Diuinat. libro 2, Si autem nōbium conflictu ardor expressus se emisserit, id esse fulmen. ¶ Sic etiam emittere arcu sagittas, aut tela. Plinius libro 9. capi. 8, de delphinis, Nam quum fame confecti, fugientem in vada ima persecuti piscem, diutius spiritum continuere, vt arcu emissi ad respirandum emicant, tantáque vi exiliunt, vt pleruque vela nauium transuolent. Idem libro 10. capite 33, de hirundinibus, Notabili munditia egerunt excrementa pullorum, adultioréque circumagi docent, & foris faturitatem emittere. id est ventrem purgare. Idem libro 11. capite 24. de araneis, Pariunt autem oua ea in telas expansa, quia saliunt, atque ita emittunt. Et libro 25. capite 5, Quippe alia dare solisi, quæ concitarent vomitiones, ipsúmque helleborum extra herent medicamentis, aut clysteribus, sæpe etiam sanguine venis emisso. ¶ Admittit quoque & præpositiones. Cicero pro Plan. Emissus aliquis è carcere. Et libro 2. Epistol. ad Atticum. Emittat ad me, Publius qui obsignent. Cæsar. 1. Belli Ciui. Emittunt noctu per vallum. Liuius 4. bel. Punici. Primos equites clamore sublato in hostem emisit. ¶ Emittere manu aliquem, pro manumittere, & libertate donare. ἀφιέναι. Plautus in Cap. Non erit tam auarus, quin te gratis emittat manu. Terentius Adel. Haud dubium est quin emitti æquum siet, id est liberum fieri. ¶ Ponitur etiam aliquando pro manifestare, edere. ἐκδίδοναι. Cic. Volumnio, Fam. libro 7, Vt etiam siquando aliquid dignum nostro nomine emissimus, ingemiscamus.

Emissio, onis. Cic. 2. Tusc. Vt enim balistæ lapidum, & reliqua tormenta telorum eo grauiores emissiones habent, quo sunt contenta atque adducta vehementius.

Emissarius, rij, Qui ante exercitum emittitur, προαγωγεύς: vel ad explorandum, ὑπηνεμιστής, κατάσκοπος: vel ad prælium lacessendum, προσαγωγεύς: vel qui dominum circunstat vt eius iussu obtemperet. & præsto est vt emitti possit. ¶ Emissarius etiam à probatissimis autoribus appellatur calumniator submissus, & subornatus ab inimicis. Cicero Mario, libro 7. Epistol. Persuaserátque nonnullis inuidis meis, in me emissarium semper fore. ¶ Item furtorū conciliator (sicut Asconius docet) qui scilicet emittitur vt exploret res furto opportunas. Cicero 3. Verr. Turpio quidam istius excusor, & emissarius, homo omnium ex illo contentu quadruplatorum tetērrimus. Idem Verr. 5, Dubitaturum quenquam existimas, quin illis emissariis hæc tibi omnis pecunia quæsita sit? ¶ Emissarius item vocatur equus, aries, & huiusmodi qui emissus sit in solitudinem, vel qui ad generandam sobolem emittitur. Sed videtur ratio velle vt dicatur admissarius, quòd ad sobolem procreandā fœminæ adiungatur. ἀναβάτης. Vnde admissura, quando mares brutorum ad fœminas admittuntur. ἔκβασις. ¶ Plinius emissarium appellat palmitem, qui emissus ex deputatione infra tur imis scamnis, vt per singulos annos ad superiora scandat. Sic enim libro 17. capit. 23, scribit, Relicto semper duramento in singulis tabulatis, & emissario vno qui subeat vsquequo placuerit.

Emissarium, Locus per quem aqua è lacu aut stagno emittitur. ἀνύφρυξ. Sueton. in Claud. Fecit & emissarium Fucini lacus, portúmque Ostiensem. Cice. ad Tironem, Helico nequissimus H-S. M. dabat nullo aprico horto, nullo emissario, nulla macelia, nulla casa.

Emissitius, a. um, Qui ad explorandum emittitur. ὑπηνεμιστής, προαγωγεύς. Et oculi emissitij, extra educti, & foras porrecti. Plautus in Aulul. Exeundū hercle tibi hinc est foras, Circunspectatrix cum oculis emissitiis.

Emmanuel, Hebraica dictio: quam si interpreteris, nobis sonat, Nobilcum Deus.

EMMAVS, mai, Plinio, siue Emmaūs, ūntis, Ἐμμαοῦς Ptolemæo, Castellum siue oppidum Palæstinæ, alio nomine Nicopolis appellatum, vbi Christus à duobus discipulis panem frangens fuit agnitus. Plin. lib. 5. cap. 14, Hierieuntem palmetis consitam, fontibus irriguam Emmaum.

Emo, emis, emi, emptum, Pecuniis vel gratia, aut præmio, vel alio quouis modo aliquid mihi comparo: construitúrque cum ablatiuo, vel genitiuo horum nominū, tantis, quanti, pluris, minoris, & huiusmodi. ὠνοῦμαι, ἀγοράζω. Cice. lib. 3. Offic. Emit homo cupidus tanti quanti Pythius voluit. Gellius, Libros plurimos ære pauco emi. ¶ Eius compositæ sunt, Abemo, Adimo, Coemo, simul emo, vel ex omnibus locis emo: Eximo,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Interimo,Perimo,& Redimo, quæ habẽt penultimam correptam, Item frequentatiuum Emptitare, de quo mox: & Empsitare apud Plautum in Cas. Non ego istud verbum titiuilitio empsitem: quanquam alij hoc in loco legant emptitem.

Emptus,participium. Horat.1.epist. Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

Emptio,onis. ὠνή. Cice. Attic.lib. 12, Quid Cæsar tres habet conditiones, aut emptiones ob hastam, &c.

Emptito,tas. penulti. correp. Frequenter emo. vel frequenter mercandi, seu acquirendi vsum habeo. ὠνέομαι. Plinius lib.33.cap.1. Alios cornis boum, alios ferro, captiuisque rebus emptitasse tradit. Columel. libro 8. capite 10, M. Terentius ternis sæpe denariis singulos emptitatos esse significat. Pro eodem etiam legitur Empsitare: de quo vide paulo antè in verbo EMO.

Emptu rire, quod est cupere emere. Varr. in Procem. libr. 2, Propterea quòd te emptu rientem in campos macros adducunt crebrò pedes.

Emptor, oris. Qui emit. ὠνητής. Cicero 3. Offic. Nequid omnino quod venditor norit, emptor ignoret.

Emptionalis,le, Qui frequens est in emptionibus & proscriptionibus bonorum. ὠνησιάδες. Cæl. Ciceroni, Quod quidem si inter vos senes emptionales vænale proscripserit. Quo in loco antiquissima exemplaria habent, concionales senes.

Emptitius, Qui est de numero eorum qui empti sunt, siue emi solẽt. ὠνητός. Varro libro 3. de Re rust. Hic aprum glans quum pascit emptitia, facit pinguem: illic gratuita exilem. Ibidem cap. 17, Præterea salsamenta in eas piscinas emptitia coniiciebat.

Emax,gene. communis, Qui vel quæ facilè inclinatur ad emendum. ὠνητικός. Cato de Re rust. cap. 2. Patrem familiàs vendacem, non emacem esse oportet. Cicer. in Parad. Non esse cupidum pecuniæ, non esse emacem, vectigal est.

Emacitas, Facilitas & inclinatio voluntaria emendi. τὸ ὠνητικόν. Colu. lib. 5. Quosdam emacitas in armentis, quosdam exercet in coparandis mancipus cura: de tuendis nulla cura tangit. Plin. Epistol. 51. Erat φιλάνακρος, vique ad emacitatis reprehensionem.

Emodulor, Idem est quod modulor simplex. μελῳδέω. Ouid. lib. 1. Amorum. Musa per vndenos emodulanda pedes.

EMODVS, ὠμώδης, Mons qui circa finem Indiæ in duos ramos diuiditur. Alteri Ortorocora nomen est, alteri Semantinus. Vide Ptolemæum lib. 6. cap. 15.

Emolior,iris,iri,Eiicio,expello. ἐκβάλλω. Celsus lib. 4. cap. 6, de pleuritide, Interdum sicca tussis est, quæ nihil emolitur. Colu. lib. 8. cap. 5, Dum eas amaritudo cogat per nares emoliri pituitæ nauseam.

Emollio,lis, Idem est quod mollio, hoc est molle facio. μαλάσσω. Liu. 7. bel. Maced. Humor arcus, fundásque, & iaculorum amenta emollierat. ¶ Vnde emollire aluũ, est laxare. Plinius 20. cap. 9, Aluum leuiter emollit lapsana. Ibidem cap. 2, Pepones qui vocantur, refrigerant, maximè in cibo, & emolliunt aluum. ¶ Quando ad hominem transfertur, significat mollem & effœminatum reddo. Liuius 7. bell. Punic. Simul metuens ne suum quoq; exercitum, sicut Annibalis, nimia vrbis amœnitas emolliret. Idem libro 1. bel. Maced. Degener & emollitus amœnitate Asiæ hostis.

Emollidus,a,um. adiectiuũ, Idem est quod mollis. μαλθακὸς, μαλακός. Liu. 4. bel. Maced. Labor & æstus emollida & fluida corpora Gallorum reddit. Quanquam sunt qui mollia hoc loco contendant legendum.

Emolumentum,ti, Vtilitas quam ex opera & labore assequimur: nam à mollimine descendit. ὠφέλημα, ἀλγήσημα. Cice. libr. 3. Offic. Si fieri mus affecti vt propter suum quisque emolumentum spoliet, aut violet alterum, dirumpi necesse est eam quæ maxime secundum naturam humani generis est, societatem. Plaut. Trinu. Et si sine dote duxeris, tibi sit emolumentum honoris, mihi Quod obiectent, siet. Cic. 1. de Fini. Plúsque in ipsa iniuria detrimenti est, quàm in his rebus emolumenti quæ pariuntur iniuria. Iuuenal. Saty. 16, Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus Sacramentorum.

Emorior, Eiusdem significationis cũ simplici. ἀποθνήσκω. Plaut. in Menæch. Paucis pòst diebus Tarenti emortuus est. Idem in Asinar. Emori me malim, quàm hæc non eius vxori, &c. ¶ Legitur etiam infinitiuus emoriri, per quartam coniugationem. Terent. in Enuc. Risũ omnes qui aderant emoriri.

Emortualis dies, Quo quis mortuus est. ὀνομαῖος. sicut natalis, quo quis natus est. Plautus in Pseudolo, Certum est mihi hunc emortualem facere ex natali die.

Emoueo,es. Est è loco mouere. ἀπάγω, παρωθέω. Liuius 6. ab Vrbe, Tum percitus ira Camillus, lictorem qui plebem de medio emoueret, misit. Virg. 2. Aeneid. emoti cardine postes.

EMPANDA, Paganorum Dea fuit, teste Festo: ita dicta quòd patentibus pagis, non clausis vrbibus præsset.

EMPEDOCLES, penult. corr. ἐμπεδοκλῆς, Nomen est Philosophi Agrigentini, quem nescias vtrúmne inter Poëtas, an inter Philosophos annumeres, quippe qui rerum naturam elegantissimo carmine explicuit, vt apud Romanos Lucretius. Hic (vt autor est Hieronymus) omne quod viuit & mouetur, non putauit edendum, sicut & Pythagoras: & ex concordia amicitiásque elementorum cuncta constare affirmabat, & eorum inimicitia & discordia aliquando dissolutum iri. Prima item elementorum complexione segregatũ aëra contendebat: & post eum igné eru pisse, eúmq; quũ alium locum non reperiret, sursum à frigore aëris esse repulsum. Circa terram autẽ duos circũferri dimidiatos orbes: alterũ ex igne totũ, alterum ex aëre maximè, ac ex igne admodũ exiguo: & illum die, hunc nocte esse putat. Solem natura non esse igné, sed ignis repercussionem ei similem quã in aquis fieri cernimus. Lunam ex relicto ab igne aëre congelatã, sicut grando congelatur, & per se factã, lucem à

Sole recipere. Mentẽ non in capite, nec in pectore, sed in sanguine disseminatam esse, ac illis partibus homines magis sentire quibus plus sanguinis ineat. De huius morte nonnulli memoriæ tradiderunt, clàm relictis sociis Aetnam Siciliæ montem ascendisse, & in ardentẽ eius craterem se coniecisse, eo consilio vt quum nusquam appareret, crederetur factus esse immortalis: sed eiectis impetu ignis ferreis eius crepidis, rem fuisse deprehensam. De Empedocle extat honestissimum illud Lucretij elogium. Carmina quinetiam diuini pectoris eius Vociferantur, & exponunt præclara reperta, Vt vix humana videatur stirpe creatus.

Empetron, ἐμπετρον, A Græcis dicitur herba ea quæ à Latinis calcifraga appellatur, locis maritimis ferè gaudens, & haud temere alibi quàm nudo saxo nascens: vnde & nomen accepit. Plin. libro 27. cap. 29, Empetron. quam nostri calcifragam appellant, nascitur in montibus maritimis, ferè in saxo: quo propius mari fuerit, minus salsa est. Vulgus *Saxifragam* appellat.

Emphasis, penul. correp. ἔμφασις, Expressio, significatio, demonstratio. figura est quum tacita verbis subest significantia quæ pronuntiatione iudicatur. Eius duo sunt genera: alterum, quo plus significatur quàm dicitur: vt, Cantando tu illum? quasi dicat, indoctus peritissimum? Item, Itáne Cretensi fidem habes? vbi non simpliciter in Creta natum significamus, sed hominem pro gentis eius ingenio perfidum. Alterum quo etiam illud significatur quòd non dicitur: vt apud Virgilium libro 1. Georg. Quum iam glandes atque arbuta sacræ Deficerent syluæ. hoc est non solùm aliis syluis, sed etiam sacræ.

Emphyteusis, ἐμφύτευσις, Latinè insitionem significat, siue plantationẽ: à verbo Græco ἐμφυτεύω, quod est infero, vel confero. Vnde fundum in emphyteusin dare, frequens est apud Iurisconsultos, pro eo quod est, ea conditione alicui tradere fundum, vt accipiens eum reddat meliorẽ, & ex sterili fertilem efficiat. Ab initio enim sterilia tantùm & inculta hoc contractus genere concedebantur. ¶ Hinc Emphyteutes, siue Emphyteuta, ἐμφυτεύτης, dicitur qui fundum agrúmve ea lege à domino accipit, vt eum conserat, melioréque efficiat.

Emphracta, nonnulli dici putauerunt naues tectas, citantes illud Vlpiani ex l. j. ff. de exercit. act. Quædam enim naues onerariæ, quædam (vt ipsi dicunt) emphractæ sunt. Quo tamen in loco castigatiora exemplaria ἐστρῳδὲς, aut certè ἐστεγασμένης, non emphractæ, legendum docent. Naues autem tectas, siue constratas, Græco vocabulo καταφράκτους vocari, suo loco ostendimus.

Empirice, ἐμπειρική, Dicta est medicinæ pars quæ sola experientia curat. Tres enim fuerunt præcipuæ medicorum sectæ. Rationalium, quorũ princeps extitit Hippocrates: Methodicorum, quorũ primus fuit Themison Laodiceus, quem postea sequutus Thessalus Trallianus, sectam eam absoluit: & Empiricorum, qui Philinum Coum sequũtur, qui primus eam partem à rationali separauit. Plin. libr. 29. cap. 1, Alia factio ab experimentis se cognominans empiricen, cœpit in Sicilia.

Empiricus, ἐμπειρικός, Medicus qui sola experientia medicinam tractat, neque humanam naturam cognitam habens, neque morborum causas inuestigans: ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας, hoc est ab experientia dictus.

Emplastrum, stri, ἐμπλαστρωμὴ ἔμπλαστος, Medicamẽtum ex variis rebus præsertim metallicis constans, accuratè tritis, quod liquore aliquo præmollitum vulneri imponi solet. Dictum à verbo ἐμπλάττω, quod est fubigo, & versando mollio. Hodie vulgò *Vnguentum* dicitur. Id verò quod vulgò *Emplastrum* dicitur, à doctis vocatur cataplasma. Plin. libr. 21. cap. 4. Imponuntur emplastra vulneribus, malagmata super integram cutem iniiciuntur: pastilli autem illiuntur, aut alicui molliori cerato miscentur. Sunt & alia horum inter se discrimina. Vide Celsum libro 5. cap. 17.

Emplastro, verbum, cuius passiuum vsurpauit Colu. libr. 11. cap. 2, Possunt, inquit, si iam librum remittunt, inseri oleæ, vel emplastrari, cæteræque pomiferæ arbores eodem emplastrationis genere inseri.

Emplastratio, onis, in arboribus dicitur quum cortex eximitur inoculationis gratia, vt aprari queat cortex par ex altera arbore. ἐμφύλλωσις. Colum. lib. 6. de Arborib. cap. 26, Tertium genus, quum gemmam cum exiguo cortice in partem sui delibratam recipit, quam vocant agricolæ emplastrationem, vel (vt quidam) inoculationem.

Emplastraturus, participium, Quo Columella vsus est, libr. 5. cap. 11, Delibrato (inquit) item alterum arborem quam emplastraturus es.

Emporium, ἐμπόριον, Locus mercatus & nundinarum vbi res vænales exponuntur. Plaut. in Amph. Apud emporium, atque in Macello, in palæstra, atque in foro. Cic. Atti. lib. 5, Quum per emporium Puteolanorũ iter facerem. Dictum emporium ἀπὸ τοῦ ἐμπορέω, hoc est à negotiando, siue mercando: vnde & ἔμπορον Græci mercatorem vocant, & ἐμπόρευμα ipsam negotiationem.

Emporeticus,a,um, Mercatorius. ἐμπορικὸς. vt, Emporetica charta, ἐμπορικὸς χάρτης, dicta est qua merces inuoluuntur à mercatoribus, inutilis ad scribendum. Plin. libr. 13. cap. 12, Nam emporetica inutilis scribendo, inuolucris chartarum segestrúmque in mercibus vsum præbet.

Empotion, quod hîc pro herbæ nomine corruptè legebatur, vide EMPETRON.

Emprosthotonus, ἐμπροσθότονος, Affectus est spinæ, quũ scilicet illa obriguit, & inflexibilis facta est, atq; ita in anteriorem partem incuruatur vt omnino erigi non possit. Huic affectui similes sunt tetanus & opisthotonus: in hoc tamen differunt, quòd emprosthotonos dicatur quum in anteriorem partem spina sit inflexa: opisthotonos, quum ea in partem posteriorem est incuruata: tetanus autem, quum recta obriguit, ita vt neque in anteriorem, neque in posteriorem partem flecti queat.

Emptitius, Emptito, Vide EMO.

EMPVSA, ἐμπουσα, Genus laruæ & terriculamenti, dicatum Hecatæ, vno pede incedens: vnde & nomen. Autor Eustathius. Vide Cæliũ Rhodig. lib. 6. cap. 38. lect. antiq. & Erasmum in prouerbio, Proteo mutabilior.

Empÿi,

Empyi, ἔμπυοι, A medicis dicuntur qui abscessũ thoracis laborantes, pus excreant: quorum affectus etiam empyema, ἐμπύημα appellatur: nos purulentam excreationem dicere possumus. Qui verò hunc morbum patitur, empyicus, ἐμπυϊκὸς dicitur.

Empyrium, cælum, ἐμπύριος & οὐράνιος, Appellatur à Theologis (nam philosophi cæli huius nusquam meminerunt) vndecimum cælum, primum mobile ambitu suo complectens, Dei & Beatorum sedes: ita dictum quasi ignitum, non quòd reuera tale sit, sed quòd puritate sua reliquis cælis, vt ignis cæteris elementis, antecellat.

Emungo, emungis, emunxi, emunctum, Nares purgo: quod fit cum mucus ex eis detrahitur. ἀπομύττω. Mucus verò est cerebri excrementum ex naribus profluens. Emungere lucernam, vel candelam, est extremam ellychnij partem quæ iam exusta lumini officit, digitis aut instrumento alio auferre. Instrumentum quoque quo ad eam rem vtimur, emunctorium vocari potest. ¶ Per Translationem sæpe ponitur, emungere pro spoliare, seu fraude extorquere. Terentius in Phorm. Emunxi argento senes. ¶ Cubito se emungere, scomma est prouerbiale, quod in eos dici consueuit qui artem aliquam immundam exercent: illi enim quum manus semper habeant inquinatas, cubito digitorum loco vtuntur

Emunctus, participium, Exhaustus, & pecunia denudatus. Plaut. in Bacch. Miserum me auro esse emunctum. ¶ Emunctæ naris homo (vt docet Erasmus in Adagiis) dicitur is qui acri exactóque est iudicio, qui nares habet perpurgatas, mucóque emunctas. Horat. 1. Sermo. saty. 4, –emunctæ naris, durus componere versus.

Emunctio, onis. Quin. lib. 11. cap. 3, de narium gestu loquens, Quum emunctio etiam frequentior non sine causa reprehendatur.

Emunio, nis, niui, nitum, Idem quod munio. διαπραττόμενος, περιβάλλω. vt, Emunitus in modum arcis, Liuius 2. bel. Pun. Tacit. in vita Agrico. Corpora ipsa, ac manus, syluis ac paludibus emuniendis verbera inter, ac contumelias, conterunt. Emunire vites ab iniuria pecoris, Colum. lib. 5. cap. 6.

Emusco,as, Purgo, & muscum adimo. ἐκβρύω. Colu. lib. 11. capi. 2, Iisdem diebus, vbi prægelidum & pluuium cælum est, oleæ putantur & emuscãtur. Id est muscus illis adimitur.

Emutio,tis,tiui,titum, penul. produ. Minimam vocem emitto, vel strepitum. χύζω. Qua voce vtitur Plautus in Mercatore, Etiam emutis? omnia commonstrabo.

E ante N.

En, Significat ecce, & tam nominatiuo quàm accusatiuo iungitur: eóque vtimur in coimmonstrando aliquid. ἰδοὺ, ἰοὺ. vt, En Priamus. Vel exprobrando: vt, En agros, & quam bello Troiane petisti, Hesperiam metire iacens. Oratores per nominatiuum frequentius. Cicero pro Deiotaro rege, En crimen, en causa cur regem fugitiuus, dominum feruus accuset.

Enæorema, penul. produ. ἐναώρημα, A medicis vocatur illud quod in vrina circa mediam matulæ partem innatat: quemadmodum quod in summa matulæ parte cernitur, nubes siue nebula dicitur: quod verò in fundo subsidit, hypostasis. Nomen accepit à verbo ἐναωρέομαι, quòd ad medium matulæ sublatum, ibi quodammodo maneat suspensum.

ENALVS, ἐνάλος, Lesbius adolescens, qui quum seruandæ puellæ cuiusdam gratia se in mare abiecisset, opera delphinũm seruatus, vnà cum illa ad continentem transuectus est. Autor Plutarchus in Symposio septem sapientum.

Enargia,giæ, penul. produ. Græcè ἐνάργεια, Latinè euidentia, siue repræsentatio, illustratióque: quum res ita describitur vt cerni videatur. Quintil. libro 4. capi. 2, Sunt qui adiiciant his euidentiam, quæ ἐνάργεια Græcè vocatur. ¶ Est & energia per secundam vocalem in antepenultima, ἐνέργεια, quod nobis efficaciam sonat: de quo infrà suo loco.

Enarro, as, Perfectè, vel ad finem narro, vel omnia narratione complector. ἐξηγέομαι, διεξέρχομαι. Cice. pro Marcello, Nulla dicendi aut scribendi tanta vis aut copia, quæ non dicam exornare, sed enarrare res tuas gestas possit. Terent. Adelph. –omnem rem modò seni, Quo pacto se haberet, enarrauimus ordine.

Enarratio, onis, ἐξήγησις. Quintil. lib. 1. capi. 9, Exigitur à Grammaticis Poëtarum enarratio.

Enarrabilis,le, Quod enarrari potest. Quintil. li. 6. cap. 4, Motu animi quodam, nescio an enarrabili, indicatur.

Enascor, eris, Idem quod nascor, siue ex alio nascor. φύομαι, ἐκφύομαι. Varro 1. de Re rust. cap. 41, Simili de causa oleæ semen quum sit nucleus, quod ex eo tardius enascebatur colis, quàm ex taleis: ideo &c. Idem 2. de Re rust. cap. 9, Enatis duobus dentibus, dextra & sinistra, &c. Cicero Attic. Ex multis meis misserimis curis est vna enata.

Enato,as, are, Natando euado, vel ad destinatum locum natando peruenio. ἐκνήχομαι. Hircius lib. 4, Séq; per molem in mare præcipitauerunt, & octingentorum passuum spatio ad oppidum enatauerunt. Cicero 5. Tuscu. Reliqui habere se videntur angustius: enatant tamen Epicurus, Hieronymus, &c. hoc est euadunt.

Enauigo, as, are, Ad finem vsque nauigare, vel nauigando euadere, seu peruenire. ἐκπλέω. Plin. lib. 6. capi. 17, Proditur Alexandrum magnum nullo die minus stadio DC. nauigasse in Indo, nec potuisse ante mensestibus enauigauit oratio. Sueton. in Tyber. Tantum non aduersis tempestatibus Rhodum enauigauit. Plinius lib. 9. capi. 3, Sinus duodecim dierum & noctium remigio enauigatus Ptolemæo regi.

Enauo,as, Idem quod nauare: vnde opera enauata. Tacitus lib. 19, Et præmia enauatæ operæ petebant.

Encænia, cum æ diphthongo. Innouatio. ἐγκαίνια. August. Encænia, festiuitas erat dedicationis templi. Græcè enim καινὸν dicitur nouum. Quandocunq; enim nouum aliquid fuerit dedicatum, encænia vocatur.

Encanthis, ἐγκάνθις, Morbus oculorum, quum in maiori ipsorum angulo tuberculum enascitur quod genas parum patitur diduci. Nomen habet à situ. Nam Græci oculorum angulos κανθοὺς appellant.

Encardia, ἐγκαρδία, Gemma est à cordis effigie sic dicta. Eius tria enumerantur genera: primum, in quo nigra effigies cordis eminet: secundum, viridi colore, cordis effigiem repræsentans: tertium, nigrum cor ostendens, reliqua sui parte candidum. Autor Plinius lib. 37. cap. 10.

Encaustice,es, ἐγκαυστική, Genus picturæ quod adhibito igne fiebat, coloribus scilicet adustis, & cera igni resoluta. Apul. Encaustìcen oppidò exercens, se & duos filios sustentabat.

Encaustes,stæ, ἐγκαύστης, Latinè inustor dici potest, hoc est pictor, qui coloribus adustis, & cera igne resoluta rerum effigies exprimit. A verbo Græco καίω, quod est vro. Vitru. Quod facere ab encauste didicerat. Plin. lib. 35. cap. 11. Lysippus quoque Aeginæ picturæ suæ inscripsit encaustem: quod profectò non fecisset, nisi encaustica inuenta.

Encaustus,a,um, adiectiuum, Encausto pictum. Martial. libro 1, Encaustus Phaeton tabula tibi pictus in hac est: Quid tibi vis dipyrum, qui Phaethonta facis?

Encaustum, sti, neu. gene. ἐγκαυστον, Materia est adusta ad picturam apta. Plin. Figlinum opus encausto pinxit. Latinè dicitur inustum. Hoc genus picturæ primus Nicias in vsu habuit. Vide Hermolaum in Castigationibus.

Encausticus,a,um, aliud adiectiuum: vt, Encaustica pictura. Plin. lib. 35. cap. 11, Sed aliquanto vetustiores encausticæ picturæ extitere.

ENCELADVS, ἐγκέλαδος, Gigantum maximus, Titanis & terræ filius, quẽ Iupiter fulmine ictum Aetnæ monti suppossuit. Virgil. lib. 3. Aeneid. Fama est Enceladi semustum fulmine corpus Vrgeri mole hac.

ENCHELEAE, ἐγχελέαι Stephano, Oppidum in Illyride iuxta quod Cadmus & eiusdem vxor in serpentes versi sunt, Lucan. lib. 3, –& nomine prisco Enchelee versi testantes funera Cadmi. Meminit huius oppidi & Plin. lib. 3. cap. 22.

Enchiridion, ἐγχειρίδιον, Exiguus quiuis libellus, ita dictus quòd ad manum semper haberi debeat, siue quòd manu nullo negotio possit circunferri. ¶ Sed & gladiolum, seu militarem pugiunculum, & remi partem illam, quam nautæ manu comprehendunt, enchiridion vocari Iulius Pollux tradit.

Enchorion, ἐγχώριον, Græci dicunt indigenam, hoc est in eo ipso loco in quo agit genitum: vnde Enchoriæ aues dicuntur nostrates, quibus opponuntur exoticæ, seu peregrinæ.

Enchrista, ἔγχριστα, Apud Celsum medicamenta sunt liquida, quæ illinuntur.

Enchusa, ἔγχουσα, Herba est similis anchusæ (vnde & pseudanchusa nominatur) sed lanuginosior & minus pinguis, tenuioribus foliis, & languidioribus. Radix non fundit oleum, sed rubentem succum, qua nota ab anchusa discernitur. Autor Plinius lib. 22. cap. 20.

Enclisis, ἐγκλισις, Inclinatio: & vnum de accidentibus verbi, quod Latini Modum dicunt.

Encliticus,tica,cum, ἐγκλιτικὸς, Inclinatiuus, vt Encliticæ coniunctiones, que, ve, ne, quoniam inclinant ad se accentum.

Encolpiæ, ἐγκολπίαι, vt ait Aristoteles, venti sunt qui è mari veniunt per sinus. Nam κόλπον Græci sinum vocant.

Encomium, mij, ἐγκώμιον, Laus vel præconium alicuius, & propriè quod ex multis eius virtutibus compingitur. nam quæ vnam tantùm singularémque spectant virtutem (vt si quis Aristidem iustum prædicet) Græci ἐπαίνους potius appellant. Solent autem encomia cani, vel dici rhetoribus (quæ inde etiam epinicia dicebantur) in quibus occasione recentis meriti, repeti solet quicquid illi in vita laude dignum gessissent.

Encomiastes, ἐγκωμιαστής, Dicitur laudator, qui alterius celebrat encomiũ.

Encombomata, ἐγκομβώματα, teste Nonio, vestes sunt puellares, quem admodum & parnacides. Varro de liberis educandis, Vt puellæ habeant potius in vestitu chlamydas, encombomata, ac parnacidas, quàm togas.

Encryphias, ἐγκρύφιας, Dicitur panis subcinericius, ἀπὸ τοῦ ἐγκρύπτεσθαι, quòd dum coquitur, sub cinericibus absconditur.

Encyclios, ἐγκύκλιος, adiectiuum est apud Græcos, quod nos orbiculare interpretari possumus. Vnde ἐγκύκλιος παιδεία. circularis, & ex omnium disciplinarum orbe confecta scientia dicitur: quam etiam Latinorum nonnulli mutuata à Græcis voce Encyclion dixerunt. Vitruius lib. 1. cap. 1, Encyclios disciplina, vti corpus vnum, ex his membris est composita. Rursus idem in Præfat. libri 6, gratias agit parentibus quòd se eruidiendum curauerint encyclia doctrinarum omnium disciplina. ¶ Encyclias commentationes, ἐγκυκλίους ἐξηγήσεις, Aristoteles in Ethicis eas intelligit quas Gellius extrarias, hoc est exoticas vocat, Martianus cyclicas: cuiusmodi & Problematum sunt libri, & quæ populares à Cicerone, ac Themistio quæstiones appellantur, quòd de rebus omnibus tanquam in circulo palsim quærerentur.

Encyclopædia, ἐγκυκλοπαιδία, Latinè dici potest circularis, vel orbicularis scientia. Est enim omnium artium, & disciplinarum perfecta scientia. Ratio nominis proculdubio tracta est à circularis figuræ perfectione.

Endelechia, ἐνδελέχεια, vide ENTELECHIA.

Endeploro, ras, penul. produ. antiqui dixerunt, teste Festo, pro imploro, quod est cum questu inclamo, & cum fletu rogo, quod est proprie vapulantis.

Endiadys, ἐνδιάδυς, Figura quum vna res metri causa in duas diuiditur, vt apud Virgilium, Molémque & montes insuper altos. id est molem montium. Sic alibi, –pateris libamus & auro pro pateris aureis. Huius figuræ meminit Seruius in primum Aeneid. vbi tamen omnium penè doctorum sententia corruptè legitur ὑπ διὰ δυοῖν, hoc est vnum per duo: cui contraria figura legitur apud Donatum in Andriam Terentij quam vocat διὰ δι' ὀλοῦ, id est duo per vnum.

Endoprocinctu, Veteres dixerunt, teste Festo, pro in procinctu, sicut endoploratopro implorato, endoitium pro initium.

Endromis, idis, ἐνδρομίς, Vestis genus hirsutum, longioríque villi, venti, pluuiáque iniuriis arcendis in primis accommodatum. Primus earum vsus inuentus creditur apud Lacedæmonios: quanuis postea etiam in Gallia fieri cœperint. Dicta endromis ab eo quòd ἐνδρέμω, hoc est in cursu ea maximè vterentur. Martialis lib.4, endromidis vsus elegantissimo Epigrammate exequitur,

Hanc tibi Sequanicæ pinguem textricis alumnam,
Quæ Lacedæmonium barbara nomen habet:
Sordida, sed gelido non aspernanda Decembri,
Dona, peregrinam mittimus endromidem.
Seu lentum ceroma teris, tepidúmve trigona,
Siue harpasta manu pulueriulenta rapis:
Plumea seu laxi partiris pondera follis,
Siue leuem cursu vincere quæris Atam
Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,
Néve grauis subita te premat Iris aqua.
Ridebis ventos hoc munere tectus, & imbres,
Nec sic in Tyria sindone tutus eris.

Iuuenalis Satyra 6, mulieres Romanas taxat quòd endromide purpurea vterentur, Endromidas (inquit) Tyrias, & fœmineum ceroma Quis nescit?

ENDYMION, ἐνδυμίων, Nomen proprium eius qui primus Lunæ cursum inuenit. Apollonius lib. 4. Argon. οὐ γὰρ ἐγὼ μοῦνα μετ' ἄκτιμον ἄντρον ἀλώην, οὐδὲ σὺν ἠελίῳ πωδεύμενα ἐνδυμίωνι. Hinc facta est origo fabulæ quam Cicero tangit i. Tusculan. Endymionem à Luna adamatum fuisse, & ab ea in Latmio Cariæ monte fuisse sopitum, nō aliam ob causam quàm vt illum semel exoscularetur. Sed Ciceronem ipsum ea de re audiamus, Endymion (inquit) si fabulas audire volumus, nescio quando in Latmio obdormiuit, qui est mons Cariæ, nondum (opinor) experrectus. Num igitur eum curare censes quum Luna laboret, à qua consopitus putatur, vt eum dormientem oscularetur? Hactenus Cicero. Endymionis tam prolixus somnus abiit in prouerbium. Vide Erasmi Adagia.

Eneco, as, enecui, enectum, Perimo, excrucio. ἀποκτείνω, ἀποκτόνω. Horat. lib. 1, Spem mentita seges, bos est enectus arando. Cice. 3. de Diuina. Auis fame enecta in offam pultis inuadit. ¶ Aliquando enecare simpliciter accipitur pro molestum esse: vnde frequens est apud Comicos, Ene cas me, hoc est obtundis me, siue grauis & molestus es mihi.

Energia, penul. produ. ἐνέργεια. Latinè efficacia, seu operatio. Hierony. Habet nescio quid latentis energiæ, viuæ vocis actus. Fit ab adiectiuo Græco ἐνεργής, efficax. Vnde & verbum ἐνεργάζομαι, quod est efficio siue operor. Energia itaque est quædam quasi actio & operatio interior, quæ est veluti via, ac dux ad exteriorem corporis actum.

Eneruo, uas, Debilito, quasi neruis & robore spolio. ἐνευρίζω. Cice. de Senect. Sed tamen vt vos videtis, non planè me eneruauit, non afflixit senectus. Lactan. lib. 5. Hæc præsentia terræ bona virtuti contraria sunt, & vigorem mentis eneruant.

Eneruatus, participium: vt, Eneruati & exangues homines, Cice. pro Sest. Languidus & eneruatus philosophus, Cice. 1. de Orat. Eneruata & muliebris sententia, Cice. 2. Tusc.

Eneruus, a, um, vel Eneruis, Debilis, mollis, effœminatus, quasi sine neruo. ἀνευρος. Vnde enerua saltatio apud Apuleium, quæ sinuosis flexibus, & corpore plicatili fit, quasi effœminata, mollis. Plin. in Paneg. Visum est spectaculum inde non enerue, nec flexum, nec quod animos virorum molliret, & frangeret. Quintil. libro 9. capi. 4. In vniuersum autem si sit necesse, duram potius atq; asperam compositionem malim esse quàm effœminatam & eneruem.

ENGADDVM, In tribu Iudæ (vt scribit Hieronymus) vocatur vsque hodie vicus prægrandis Iudæorum, iuxta Mare mortuum vbi opobalsamum prouenit, quas, vineas Engaddi Salomon in Cantico nominat. Idem alibi, Engaddum ager est terræ Iudææ, non tam vineis quàm balsamis florens.

Engonasis, ἐγγονάσις, Signum cæleste, quod Latinò ingeniculus vocatur: & est Hercules, qui dextro genu nixus, sinistro pede capitis draconis dextram partem opprimere conatur. Vide Hyginum lib. 2. & 3. Iulium Firm. lib. 7. Mathes. Oriente ingeniculo, (quem engonasin Græci appellant) nati cum testimonio Martis & Lunæ, erunt funambuli, oribatæ, & meurobatæ, & qui talia pertractant.

Enhydris, ἐνύδρις, Coluber in aqua viuens, vnde nomen accepit. Plinius lib. 30. cap. 3. Dentium doloribus medetur draconis os è spina: item enhydridis. Est autem serpens masculus, & albus. Herodotus in Melpomene, pro lutra accepisse videtur. Ἐνύδρι, τάυτῃ ἐνύδρίδι ἀλίσκονται, καὶ λάστρι. Quo in loco Valla ἐνύδρίδας, lutras vertit.

Enhydros, ἔνυδρος, Lapillus absolutæ rotunditatis, & cum candore lætitatem habens, liquorem intus continens ad motum fluctuantem, vt albumen in ouis. Autor Plinius lib. 37. cap. 11.

Enim, Causalis coniunctio est, secundum ferè locum in oratione obtinens. γὰρ. vt, Cole pudicitiam: hæc enim hominem vindicat à scelere. ¶ Compositum autem cum verò, significat certè. Cicero tertia Verr. Enimuero ferendum hoc non est. Plaut. in Trin. Eho tu is es? CH. Is enimuero sum. Idem in Persa, Ain'verò verbereum Caput? P. Aio enimuero. Cice. 6. Verr. Ille enimuero negat. Liuius, Tunc enimuero deorum ira admonuit. Componitur item cum aduersatiuis particulis at & sed: vt Atenim, Sedenim, quæ & ipsa aduersandi vim habent. Virgil. 1. Aenei. Progeniem sedenim Troiano à sanguine duci Audierat. Terentius in Adelph. Atenim non sinam.

Eniochi, vide HENIOCHI.

ENIOPEVS, ἡνιοπεύς, Hectoris auriga fuit, à Diomede lancea confixus. Autor Homerus 8. Iliados.

ENIPEVS, penul. produ. ἐνιπεύς, Fluuius Thessaliæ, campos Pharsalicos irrigans, iuxta quem Cæsar vicit Pompeium. Lucan. lib. 7. Sanguine Romano quàm turbidus ibit Enipeus. ¶ Est & alter huius nominis fluuius in Elide, in Alpheum illabens, qui recentiore nomine Barnichius dicitur, teste Strabone lib. 8.

Eniteo, es, Valde niteo, & plus cæteris niteo. διαλάμπω, λαμπρύνομαι. Vnde Enitesco, cis, nitidior fio. Autor ad Herenn. libro 1. Quæ cum summa laude prodita vetustate, summa cum laude enitescit.

Enitor, eris, enisus, vel enixus, Idem quod pario. ἀποτίκτω. Plautus Amp. Geminos Alcmena enititur. Varro libro 2. de Re rust. Faciendáque septa secreta ab aliis, quò enitentes secludere posis. ¶ Interdum idem quod conari, & allaborare. φιλοπονέομαι. Sall. in Iugurt. Ab adolescentia ita se enixum, vt ab optimo quoque probaretur.

Enixè, Studiosè, & cum magno conatu. φιλοτίμως. Plaut. in Trinum. Tibi relinqui ꝺō eam rem enixè expeto. Cicero pro Sestio, Meam causam bono nomine enixè susceperant. Enixim pro enixè. Sisenna lib. 4. Hist. Ego illos malos & audaces semper enixim contra fortunas atque honores huius ordinis omnia fecisse sentio.

ENNA, ἔννα, Ciuitas Siciliæ edito in loco & vndique præcipiti sita, à Syracusanis (Stephano teste) condita, quæ vmbilicus Siciliæ dicitur, quòd in medio insulæ constituta sit. Imminet subiacentibus campis, vbertate & florum varietate conspicuis. olim templum Cereris (vt Strabo testatur) habuit vetustissimum, vbi dea præcipua veneratione colebatur, ad quam propitiandam quindecim viros legatos misere Romani. Hinc raptam à Plutone Proserpinam Cereris filiam dixit antiquitas. Vulgus hodie *Annam* appellat, vbi qui regis locum tenet, ob loci commoditatem, totius insulæ solet conuentum habere. Cicero in Verrem, Vetus est (inquit) opinio, Iudices, quæ constat ex antiquissimis Græcorum literis atque monimentis, insulam Siciliam totam esse Cereri & Liberæ consecratam. Hoc quum cæteræ gentes sic arbitrantur, tum ipsis Siculis tam persuasum est, vt animis eorum insitum atque innatum esse videatur: nam & natas esse has in his terris deas, & fruges in ea terra primùm repertas arbitrantur: & raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, ex Ennensium nemore: qui locus quòd in media insula est situs, vmbilicus Siciliæ nominatur. Hactenus Cicero.

Ennæus, a, um, ἐννάιος, vt Ennæa Ceres, quæ augustissimo in templo apud Ennam colebatur: cuius simulachrum tanto erat efficta artificio, vt qui illud intuerentur, aut ipsam videre se Cererem, aut effigiem Cereris non humana manu factam, sed cælo delapsam arbitrarentur. Autor Cicero 7. Ver.

Ennam, antiqui dixerunt pro etiámne, teste Festo. ἔν γε.

ENNEACRVNOS, ἐννάκρουνος, Nomen fontis apud Athenas à Pisistrato conditi: à numero fistularum dictus, quos Græci ἐρυνοὺς appellant, nostri verò *Salientes*.

Enneaphyllon, ἐννάφυλλον, Herba est quæ longa folia nouena habet, caustiæ naturæ. Imponitur lana circundata, ne vrat latus: continuò enim pustulas excitat, lumborum doloribus & coxendum vtilissima. Plin. lib. 27. cap. 9.

Enneaphthongos, ἐννάφθογγος, Quod nouem edit voces: vt, Enneaphthongos chelys, apud Martialem. Pro eodem etiam ἐννάφωνον dicunt Græci.

Enneas, enneados, ἐννέας, Est numerus nouenarius, sicut decas, denarius.

ENNIVS, ἔννιος, Poëta antiquissimus apud Romanos, Quin. Valerio & Caio Manilio COSS. natus fertur. Hic Tarentinus (si Eusebio credimus) fuit. At Pomp. Mela scribit, Rudias Apuliæ, seu Calabriæ oppidum, Ennio ciue esse nobile. Cui astipulatur Silius, quum ait, Miserunt Calabri, Rudiæ genuere vetustæ. Quin ipse etiam Cicero in Oratione pro Archia Poëta Ennium Rudium hominem vocat. Eusebius dicit Ennium à Catone Quæstore Romam translatum, in Auentino habitasse, ac vnius ancillæ ministerio contentum fuisse. Scipionis etiam Africani familiaris erat, quem in bellis semper comitabatur: vnde & in sepulchro Scipionum putatur esse constitutus. Sequutus est M. Fuluium nobiliorem ad bellum Aetolicum, cuius filium erudiit. Ab hoc & Cato iam senex dicitur Græcas literas didicisse. Scripsit plurima, inter quæ Annales, bellum Punicum secundum hexametris, quæ omnia penitus interciderunt, exceptis versibus aliquot quos Macrobius ostendit ab eo desumptisse Virgilium, & paucis immutatis in opus suum transtulisse. Sententiarum grauitate in primis excelluit, sed cui verborum cultus minimè responderet. Vnde interrogatus aliquando Virgilius quid ageret, aurum se ex Ennij stercore colligere respondit. Perit articulari morbo, quem ex immodico vini vsu contraxerat. Horatius, Ennius ipse pater nunquam nisi potus, ad arma Prosiluit dicenda, &c. ¶ Ennius alter fuit Grammaticus, qui duos libros de literis ac syllabis & metris conscripsit. autor est Tranquillus.

ENNOSIGAEVS, ἐννοσίγαιος, dictus est Neptunus, quòd terram quatiat. Vnde etiam Enosichthon ἐνοσίχθων dicitur. Extra carmen melius vnicon scribetur. Dicitur enim ἀπὸ τῦ ἵστασθ τὴν γῆν, hoc est à terræ concussione. Iuuenalis Satyra 10, de Xerxe, Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum.

Eno, as, are, Natatione euado, vel nando aliquò peruenio. ἐννήχομαι. Liuius 3. bel. Maced. Multæ naues eiectæ, multæ ita haustæ mari, vt nemo ad terram enauerit. Virgilius 6. Aeneid. Insuetum per iter gelidas enauit ad Arctos.

Enodo, das, Nodis purgare, siue nodos resecare. ἐξαμματόω. Columella lib. 5. cap. 5, Quæ vlmus à positione bene prouenerit, ejus summæ virgæ falce debent enodari. ¶ Per metaphoram accipitur pro declarare siue explicare. Autor ad Heren. lib. 2, Deinde contrariæ legis enodabimus voluntatem, & eam trahemus ad nostræ causæ commodum.

Enodatio

Enodatio, onis, verbale, Explicatio, expositio. διήγησις. Cicero in Top. Ea est insita, & antè præcepta cuiusque formæ cognitio enodationis indigens. Idem 3 de Natu. deo. Quid vos delectat illa explicatio fabularum, & enodatio nominum?

Enodatus, participium. Cice. 2. de Inuen. Præcepta magna conquisita cura, perspicuè conscripsit, atque enodata diligenter exposuit.

Enodatè, aduerbium, Clarè, perspicuè. διλῶς. Cice. 3. de Finib. Hæc igitur nobis explicanda sunt: sed si enodatius, vos ignoscetis. Idem 2. de Inuen. Quæ illius erunt, leuiter attingendo, sua diligēter & enodatè narrando.

Enodis, enode, penul. produ. Planum, sine nodo. ἀνώμαλος, ἄδενδρος. Virg. 2. Georg. Aut rursùm enodes trunci resecantur. Plinius libro 12. capi. 14, Quibus credi potest, matrem quoque teretem & enodi fruticare truncо. ¶ Per metaphoram enode etiam dicitur quod sine difficultate est. Plinius Epistо. Recitabat ὁμοιοπαίγνιον, eruditam sanè luculentámque materiam (scriptæ legis erat) fluentibus, & teneris, & enodibus, & sublimibus etiam, vt poposcit locus.

ENONA, æ, Oppidum in ora Liburniæ, apud Plinium lib. 3. cap. 21.

ENOPE, ἠνόπη Stephano, Vrbs Peloponnesi, in tractu Messeniaco, iuxta Pylum, subditione Agamemnonis, teste Homero lib. 9. Iliad.

Enorchis, ἐνορχὶς, Gemma est candida, quæ diuisa fragmentis testium effigiem repræsentat. Autor Plinius lib. 37. cap. 10.

Enormis, me, Dicitur magnum, sine mensura, nimium: eo quòd normam & mensuram excedat. ἀμέτρως, ὑπέρογκον. Plin. in Epistо. Omnis enim aduertit quod eminet & extat: sed acri intentione diiudicandum est im modicum sit an grande, altum an enorme. Plinius lib. 17. cap. 12, Eædem enormes cerasis, lauris.

Enormiter, aduerbium. Plin. lib. 37. cap. 6, Simili modo, si ex alio colore in se admittat aliquid enormiter.

Enotesco, is, Notus fio. γνωρίζομαι. Plinius in Epistо. Enotuerunt quidam versus tui, & inuita te clausтra refregerunt. Sueton. in Otho. Qui tamen sic quoque hoc distichо enotuit.

Ens, & Entia, à verbo Sum deducta, τὸ ὄν, τὰ ὄντα, voces sunt solis penè Philosophis vsurpatæ. Quintil. lib. 8. capi. 3. Multa ex Græco formata noua, ac plurima à Sergio Flauio, quorum dura quædam admodum videntur, vt Ens, & Essentia: quæ cur tantopere aspernemur, nihil video, nisi quòd iniqui iudices nos sumus, ideóque paupertate sermonis laboramus.

Ensis, Gladius, mucro, spatha. ξιφος. Cicero 2. de Natu. deor. Ausáque funestum prima est fabricatier ensem. Virgil. Et curuæ rigidum falces conflantur in ensem. Ouidius 3. Fast. Ensibus exertis bellica læta dea est. Ab ensis fit diminutiuum Ensiculus. ξιφίδιον. Plaut. in Rud. In eo ensiculo literarum quid est?

Ensifer, ensiferi, penul. corre. Quid. 2. de Arte, Ensifer Orion aspiciendus erit. Idem 4. Fast.

Entelechia, ἐντελέχεια, Perfectio, vis ex se mouens, agitatio, siue energia. Aristoteles ipsam animam ita appellauit, lib. 2. de Anima. Cicero continuatam quandam & perennem motionem interpretatur. Verba eius sunt hæc, 1. Tusc. quæstio. Quintum genus adhibet vacans nomine, & sicipsum animum entelechiam appellat nouo nomine, quasi quandam continuatam motionem & perennem. Sunt qui endelechiam per d, scribendum existiment: sed per t, pluribus probatur. Corinthus Grammaticus autor est Atticos ἐνδελέχειαν per τ, ἀντὶ τῦ ἐνδελεχίας scribere consueuisse. Idem apud Lucianum in iudicio vocalium queritur Δ se suis sedibus pulsum à τ, in hac ipsa voce.

ENTELA, ἔντελα, Siciliæ vrbs à Campanis habitata, Carthaginensium primi belli Punici tempore socia. Stephanus.

Enterocela, ἐντερόκηλη, Species herniæ, quum intestina decidunt in scrotum: quemadmodum epiploocele, ἐπιπλοκήλη, quum eòdem delabitur omentum: & hydrocele, ὑδροκήλη, quum in alterum è testibus humor confluit. Omnésque has species, nostri vocant hernias, inquit Celsus. Ramices verò qui sequuntur, porocela, πορόκηλη, quùm ex abscessu aliquo circa scrotum materia subditur. Sarcocela, σαρκοκήλη, quum in ipso scroto concreuit caro. Cirsocela κιρσοκήλη, quum venæ intumuerunt, tunicis testium integris, vel in ipso scroto. Bubonocele est tumor testiculi ex inflammatione febrem afferens, vel tumor in inguine ex repletione nerui ex quo testiculus dependet. Est tamen vbi Plinius enterocelam dixerit ramicem, vt in medicinis cupresi.

Enterocelicus, Qui enterocela laborat. Plinius lib. 26. cap. 8, Enterocelicis datur ex aqua, & illinitur vesicæ vitiis.

Enteron, ἔντερον, Latinè intestinum. Hinc quidam Exenterare, ἐξεντερίζειν, pro euiscerare, & intestina detrahere, deduci putant. Vide suo loco.

Enthemata, ἐνθέματα, A medicis vocantur quæ vulneribus recentibus imponuntur, ad reprimendum sanguinem, & humorum affluxum. ¶ In insitionibus item enthemata vocantur surculi qui in fissuram trunci inseruntur.

Entheus, a, um, ἔνθεος, Numine diuino plenus. Stat. Syl. 2. Hic thyrsos, hic plectra ferit, hic enthea lauro Tempora Minoa, crinem premit ille corona.

Entheatus, a, um, Diuino numine afflatus: vt, Entheata vatum pectora, apud Martialem lib. 6.

Enthusiasmus, ἐνθουσιασμὸς, Est diuinus quidam viger, qualem habent dicta aut scripta eorum qui diuino numine sunt afflati: ab ἐνθουσιάζω quod significat afflor numine.

Enthymema, penulti, producatis, & Enthymematum, ti. ἐνθύμημα, ἀπὸ τῦ ἐνθυμεῖσθαι, quod est mente concipere, animaduertere, considerare. Commentum vel commentationem Quintilianus interpretatur: quòd mentis actio omnis atque sententia. enthymema nominetur, sicut docet Cicero in Topicis inquiens, Ex hoc illa Rhetorum sunt ex contrariis conclusa, quæ ipsi enthymemata appellant. Enthymema (inquit Rufinianus) dicitur quum periodus orationis ex contrariis sententiis astringitur: quale est illud Ciceronis in Diuinat. Tamen his operam tuam pollicebare, qui te neque velle sua causa: nec si velis, posse arbitrantur? Dialecticis enthymema est syllogismus imperfectus, in quo ex vnico enūtiato infertur conclusio: vt, Castitas virtus est, ergo amplectenda. Vbi ad perfectionem syllogismi deest prior enuntiatio, quam maiorem vocāt, Virtus omnis est amplectenda. Iuuenal. Saty. 3, –aut curtum sermonero tato Torqueat enthymema.

Entoma, ἔντομα, A Græcis appellantur quæ nos vocamus insecta, cuiusmodi sunt muscæ, crabrones, apes, & eiusmodi: ratione nominis inde (vt opinor) ducta, quòd pleraque ex iis circa medium sui incisa sint, adeò vt posterior pars tenui admodum discrimine adhæreat priori.

ENTRIBAE, ἐντριβαῖ, Populi Thraciæ à Stephano commemorati.

Enubo, is. penul. produ. à Liuio videtur vsurpatum pro extra suum ordinem nubere: ita enim ait libro 10. ab Vrbe, Virginiam Auli filiam patritiam, plebeio nuptam L. Volumnio c o s. matronę, quòd è Patribus enupsisset, sacris arcuerunt.

Enuptio verbale. Liui. lib. 9. Decadis 4, Vt Hispalæ Fecenniæ datio, diminutio, gentis enuptio, tutoris optio ita esset quasi ei vir testamento dedisset.

Enucleo, as, Aperio, & nucleum è calyce extraho. Nucleus vero dicitur quod tenerum in nuce includitur. γυρλιὸν. ¶ Per translationem enucleare significat declarare, & explanare. σαφηνίζειν, ἁπλοῦν. Cicero in Partit. Nec quicquam in amplificatione nimis enucleandum est.

Enucleatus, participium. Cicero pro Plan. In quo primum illud debes putare: comitiis, præsertim ædilitiis, studium esse populi, non iudicium: eblandita illa, non enucleata esse suffragia.

Enucleatè, aduerbium, Purgatè, exquisitè, clarè, ac sine asperitate. Cicero libro quarto, Tusculan. Habes ea quæ de perturbationibus enucleatè disputant.

Enudo, as, are, Idem quod nudare. γυμνόω. Et per translationem exponere, ac veluti intellectui aperire, hoc est interpretari. Cicero 1. de Legib. Et rerum plurimarum obscuras, & necessarias intelligentias enudauit, quasi fundamenta quædam scientiæ.

Enumero, as, re, Est multas res simul numerare, & recensere. ἀριθμέω, καταλέγω. Cicero 4. Verr. Dixi iam antea me non omnia istius quæ in hoc genere essent, enumeraturum. Columel. lib. 8. capi. 17, Et ne per singula enumerem salsamentorum omnium purgamenta. Propert. lib. 2. Eleg. Enumerat miles vulnera, pastor oues. Terentius Adelph. Iamne enumerasti quod ad te rediturum putes?

Enumeratio. Est ipse enumerandi actus. καταλογή. Præterea argumenti genus frequens apud Oratores, quum plurimis rebus expositis, & cæteris infirmatis, vna reliqua necessai ió confirmatur: hoc pacto, Necesse est aut inimicitiarum causa ab hoc esse occisum, aut metus, aut spei, aut alicuius amici gratia: aut si horum nihil est, ab hoc non esse occisum. ¶ Est etiam enumeratio pars epilogi, quum argumenta aut omnia aut præcipua per totam orationem sparsa, in fine repetuntur, vt altius memoriæ insideant. De qua multa in Rhetoricis ad Herennium.

Enuntio, enuntias, Eloquor, effero, exprimo, profero. ἀποφαίνω, ἀπαγγέλλω. Cicero secundo, de Finibus, Grauissimæ sunt ad beatè viuendum breuiter enuntiatæ sententiæ. ¶ Ponitur etiam pro simplici nuntiare, vel è longinquo nuntiare, vel significare. Cicero Epistо. ad Atticum libro primo, Cosinius hic, cui dedi literas, valde mihi bonus homo, & non leuis, & amans tui visus est, & talis qualem esse eum tuæ mihi literæ enuntiarant. ¶ Elegantissimus præterea huius verbi vsus est pro diuulgare, & quod arcanum erat, retegere: vt, Enuntiare aduersariis amicorum consilia. Cicero pro Rosc. Amer. Enuntiare mysteria dicendi. Idem primo de Orat.

Enuntiatus, participium. Quintil. libro 2. cap. 5, Sermo rectus, & secundum naturam enuntiatus.

Enuntiatum, ti, Oratio perfecta, veri aut falsi significatiua. quæ & effatum, & pronuntiatum dicitur. ἀξίωμα. Nostræ ætatis Dialectici propositionē vocant. Cicero de Fato, Nec si omne enunciatum aut verum est, aut falsum, sequitur illico causas esse immutabiles.

Enuntiatiuus, a, um, Senec. Epist. 118, Sequuntur deinde motus animorum, enuntiatiui corporum. Ibidem, Aliquid est nuntiatiuum de corpore, quod alij effatum dicunt, alij enuntiatum, alij edictum.

Enuntiatio, enuntiationis, Idem quod enuntiatum, effatum, siue pronuntiatum, hoc est oratio veri aut falsi significatiua. ἀξίωμα. Cicero de Fato, Omnis enuntiatio (quod ἀξίωμα Dialectici appellant) aut vera, aut falsa est. Ibidem, Explicanda vis est, ratióque enuntiationum quæ Græci ἀξιώματα vocant.

Enuntiatrix, cis, fœmi. gene. Quintil. lib. 2, cap. 15, Ars inuentrix, & iudicatrix & enuntiatrix.

ENYALIVS, ἐνυάλιος, Vnum est ex Martis cognominibus, teste Macrobio lib. 1. Satur. cap. 19, qui Enyalius dicitur quasi ἐνυόσ ὢν, hoc est Bellonæ filius. Accipitur & pro bellicoso.

ENYO, ἐνυώ, Bellona dea, bellorum præses: quanquam etiam figuratè pro ipso bello siue prælio accipitur. Martial. lib. 1, Nec te decipiat ratibus naualis Enyo. hoc est præsium nauale.

E ante O.

Eo, is, iui, vel ii, itum, Notæ significationis est. πορεύομαι, ἔρχομαι. Ire, redire, contraria. Martia. lib. 6. Et Capitolinas itque reditque vias. Ouid. Epist. 19, Anxius huc illuc diísimulanter eo. ¶ Interdum significat venire. βαδίζειν. Terent. in Adelph. Quæso vt vnà mecum ad matrem virginis eas. ¶ Ire pedibus. Plaut. Stic. Nam pedibus ire non queo. Ire aut ire in sententiam pedibus, est alterius sententiæ non verbo, sed corpore accedere. πορεύεσθαι. Liuius libro 7. ab Vrbe, Qui hoc sentitis, in dexteram partem pedibus transite: quæ maior pars erit, eo stabitur consilio. Deinde frequentes omnes in dexteram pedibus tranſierūt. Hæc ratio inuenta est quòd nonnunquam longum esset audire singulos,

in mag

in magno præsertim Senatorum vel iudicum consessu. Quum igitur duæ, trésve sententiæ dictæ erant ab iis qui primi rogabantur, reliqui in illorum cum quibus sentiebant, sedilia transibant, vt res expeditior es fierent. Aliquando ne pedibus quidem præ multitudine ad sententiam ire poterant, ideóque manu sententiam significabant: quod Quintilianus intelligit, vbi ait, Manibus pedibúsque imus in sententiam necessitatis. Huic contrarium est ire in alia omnia, hoc est ab autore sententiæ alicuius dissentire, & in aliorum sententiam discedere. Cicero Lentulo, lib. 1. Epistol. Quatenus de religione dicebat, ei rei quia obsisti non poterat, Bibulo assensum est: de tribus legatis frequentes ierunt in alia omnia. ¶ Nauibus instructis ire. Virgil. 2. Aeneid. Et iam Argiua phalanx instructis nauibus ibat. Cicero ad Attic. lib. 10, Nauigio esse te iturum trans mare, credere non possum. ¶ Ire rectis sensibus. Cicero 13. Philip. Si me rectis sensibus euntem dij immortales, vt spero, adiuuerint. ¶ Ire insicias, negare. Terent. Adelph. –hoc reliquum est, Si insicias ibit, testis mecum est anulus quem amiserat. ¶ Ire in aciem, pro militare. Quintil. lib. 9. capi. 2, Qui aliquando fortiter fecerat, & alio bello petierat vt militia vacaret ex lege, quòd quinquagenarius esset: aduersante filio ire in aciem coactus, deseruit. ¶ Ire in articulum dicitur seges, quum nodos, veluti articulos quosdam acquirit. Plinius libro 18. capi. 17. Si in articulum seges ire cœperit. ¶ It dies, pro præterit, & elabitur. Plaut. Rud. Verba facimus, it dies. ¶ It res, pro succedit. Cicc. Attico lib. 14, Incipit res melius ire quàm putaram. ¶ Hoc verbum, præter naturam aliorum verborum quartæ coniugationis, facit futurum in bo: vt, Eo ibo, quemadmodum & queo quibo. Inuenitur tamen etiam nonnunquam eam, vt apud Terentium Eunu. Quid igitur faciam? non eam? ne nunc quidem Quum accersor vltro? ¶ Composita ab eo, is, quanuis simplex sit neutrum, aliqua tamen sunt actiua: vt, Adeo, adeor: obeo, obeor: intereo, intereor: subeo, subeor. Iuue. –quòd si subeuntur prospera castra. Claud. Quadrigarius, Pugna acriter commissa, ac multis vtrinque interitis. Virgil. libro 10, Morte obita, quales fama est volitare figuras. ¶ Componitur eo cum ab: vt, abeo: ad, adeo: am, ambio, in quo b interponitur euphoniæ causa, & e vertitur in i: ante, anteo: circum, circumeo: con, coeo, in quo abiicitur n: contra, contreo: ex, exeo: in, ineo: inter, intereo: intro, introeo: ob, obeo: per, pereo: pro, prodeo, in quo d interponitur sonoritatis gratia: præ, præeo: de quo latius suo loco: præter, prætereo: re, redeo: sub, subeo: super, superbio: vbi interponitur b, & e mutatur in i: trans, transeo: vænum, væneo. ¶ A supino itum, itu. sit itus, us, & itio, ϖορεία. Cicc. Attic. lib. 15, Quis porrò noster itus, reditus, vultus, incessus inter istos? Sueto. in Tiberio, capi. 38, Ad extremum vota pro itu & reditu suo suscipi passus, vt vulgò iam per iocum Callipedes vocaretur. Terent. Phor. Hæcine erant itiones creb ræ, & mansiones diutinæ Lemni? Cicero Attico, De obuiam itione ita faciam vt suadet.

Itur, impersonale. Terent. And. Ea quoniam nemini obtrudi potest, Itur ad me.

Ito, as, frequentatiuum, Frequenter eo. Suet. de Clar. Rhet. Maiores nostri quæ liberos suos discere, & quos in ludos itare vellent, instituerunt.

EO, pro tanto: sicut & quo, pro quanto ponitur. τοσοῦτῳ. vt, Eo magis, quo magis. Sallust. in Proœmio belli Catil. Statui res gestas populi Romani carptim, vt quæque memoria digna videbuntur, præscribere. eo magis, quòd mihi à spe, metu, partibus Reipu. animus liber erat. ¶ Quandoq; ponitur pro ideo, vel propterea. διὰ τοῦτο. Terent. in Eunuch. Eóne es feprox quia habes imperium in beluas? Ibidem, Eo ad eam non admissa sum. ¶ Aliquando significat vsque illuc. Liu. lib. 2. Ipsa vestigia quæren tem dominum eò deductura erant. ¶ Aliquando id, vel vsque ad id. εἰς τοσοῦτον, vt apud eundem in proœmio operis, Quæ ab exiguis profecta initiis, eò creuit, vt iam magnitudine laboret sua. Sic dicimus, Eò magnitudinis, quod est ad eam magnitudinem. Eò sapientiæ deuenit: id est ad eam sapientiam. εἰς τοσοῦτον σοφίας. ¶ Eousque, in tantum. ἐπὶ τοσοῦτον. Valer. Max. lib. 1, Natam vitem eousque creuisse, donec cunctas dominationis suæ partes inumbraret.

EOS, ἠώς, Priori longa à Græcis vocatur, quam nos dicimus auroram. Ouid. 3. Fast. Tres vbi luciferos veniens præmiserat Eos. Idem 4. Fast. Proxima victricem quum Romam inspexerit Eos.

Eous, Eoa, um, ἠῷος, a, diectiuum est, idem significans quod Orientalis. habétque primam syllabam indifferentem: quanquam sæpius producitur. Deriuatur enim ab ἠώς, dictione Græca qua illi auroram significant: quæ quanuis frequentius per ω scribatur, inuenitur tamen quandoque scripta per ι. Productionis exempla nusquam non occurrunt. Reliquũ est vt aliquot exemplis doceamus posse breuiari. Lucan. lib. 8, Aut Arabum portus mercis mutator Eoæ. Idem, Claudimus Hesperias gentes, aperimus Eoas. Proper. lib. 2, Siue illam Hesperius, siue illam ostendet Eous. Virgil. 2. Aeneidos. Confligunt Zephyrúsque, Notúsque, & Iæus Eois Eurus equis. Ouid. 2. Amorum, Gallus & Hesperiis, & Gallus notus Eois.

Eous, substantiuum, ἠῶος, prima vocali per ι, vnde primam syllabam corripit: quo nomine dictus est vnus ex equis Solis. Ouid. 2. Metamor. Interea volucres Pyroïs, Eous, & Aethon, Solis equi, quartúsque Phlegon: hinnitibus auras Flammiferis implent.

E ante P.

EPACRIA, ἐπάκρια, Attici agri oppidum, vnum ex iis quæ à Cecrope in ciuitatis formam sunt redacta. Autor Stephanus.

Epago, epagonis, ἐπάγων, à Græcis vocatur artemo nauis, siue trochlea qua funes ductarij, & cætera nauis armamenta explicantur: quáque maiora onera ex portu in nauem attolluntur. Vitruuius ergatas videtur appellare.

Epagoge, epagoges, ἐπαγωγὴ, Argumentationis genus ex concessis sensim laqueos texens, ad irretiendum eum qui se semel interrogandum præbuit, aliis atque aliis percontationibus sese mutuò excipientibus.

Vide Commentaria Budæi.

EPAGRIS, ἔπαγρις, Insula vna ex Cycladibus, quæ notiore nomine Andros appellatur, teste Plinio lib. 4. cap. 12.

EPAMINONDAS, ἐπαμινώνδας, Nobilis fuit Thebanus, Polymni filius, singulari modestia, prudentia, & grauitate præditus, rei militaris peritus, manu strenuus, animo maximo: adeò autem amans veritatis, vt ne ioco quidem mentiretur. Adhæc multiplici artium cognitione eximius fuit. Nam & fidibus nouit, & ad earum sonum accinere: qua in re præceptorem habuit Dionysium. Tibiarum autem artem ab Olympiodoro hausit, quemadmodum saltationem à Calliphrone. In Philosophia verò Lysiæ Pythagoræo operam dedit. Hic quum apud Leuctra Lacedæmonios plaga pestifera adeò affecisset, vt ex eo tempore Lacedæmoniorum opes corruerint, & principatum Græciæ amissum vltra reparare nequiuerint, dicere solebat, orbum se, non tamen sine liberis mori, & se natam relinquere pugnam Leuctricam. Hic post clarissima facinora edita, extremo tempore apud Mantineam, cum acie instructa, & ducis optimi, & militis fortissimi officio fungitur, sparo agresti telo percussus ictu mortifero, relatúsque in castra semianimis, requisiuit à circunstantibus saluúsne esset clypeus. quum saluum esse sentes sui respondissent: allatum, veluti socium laborum gloriæque osculatus est. Iterum quæsiuit esséntne fusi hostes: quum id quoque vt cupiebat audiuisset, euelli tum denique spiculum iussit: atque ita multo sanguine profuso, in lætitia & in victoria mortuus est. Cuius morte Thebanorum vires hebetatæ sunt, vt non tam illum amisisse, quàm cum illo interisse omnes viderentur. Nam ante Epaminondam Thebani alieno imperio paruerunt, & post interitum eiusdem in seruitutem pristinam reuoluti sunt: vt manifestum sit gloriam Thebanam cum illo natam, & cum illo extinctam fuisse. Vide Xenophontem lib. vlti. Rerum Græcarum.

Epanadiplosis, ἐπαναδίπλωσις, Figura est quæ fit quum eadem dictione versus clauditur à qua exordium sumpsit. Virgil. 1. Aeneid. Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.

Epanalepsis, ἐπανάληψις, Est repetitio sententiæ alicuius, vt iterum atq; iterum audita, altius insideat auditoribus. Cicero pro Rabirio, Libenter, si esset integrum, profiterer idem, Saturninum C. Rabirij manu interfectum. Nihil me iste clamor commouet. Et deinde subdit, Libenter, inquam, profiterer.

Epanaphora, ἐπαναφορὰ, Latinè repetitio: figura est quum ab eadem dictione plures sententiæ inchoantur: qualis est apud Virgilium in Gallo, Hic gelidi fontes, hic mollia prata Lycori, Hic nemus: hic ipso tecum consumerer æuo.

Epanodos, penul. corre. ἐπανοδὸς, Schema est διανοίας, quum ad id regrédimur vnde semel discessimus: vt, Principatus bonus, non autem bonus qui in tyrannidem commutatur.

EPAPHRODITVS, penul. produ. ἐπαφρόδιτος, Grammaticus fuit patria Chæroneus, Archiæ grammatici alumnus, & discipulus, quem Modestus Aegypti Præses, sibi coëmit, & filium suum Pitelinum eidem in disciplinam tradidit, quem ille Romæ instituit sub Nerone. Mortuus est hydropisi. Reliqua vide apud Suidam.

EPAPHVS, ἔπαφος, Iouis filius ex Io, qui Méphim in Aegypto condidit. Ouidius primo, Metamorph. postquam fabulam Iûs in vaccam conuersæ recitauit, subdit, Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem Creditur esse Iouis.

Eparchia, æ, ἐπαρχία, à Græcis dicitur quam Latini prouinciam, siue præfecturam appellant: vnde & Eparchus, ἔπαρχος, prouinciæ præses: & Eparchiotes, ἐπαρχιώτης, prouincialis.

Epectasis, penulti. correpta. ἐπέκτασις, Dici potest porrectio: figura qua in medio dictionis litera vel syllaba interponitur: vt, Induperator, pro imperator. A verbo Græco ἐπενδύω, quod est porrigo, vel vlterius extendo.

Epenthesis, penul. corre. ἐπένθεσις, Interpositio literæ vel syllabæ ad medium dictionis, vt longior fiat numero syllabarum, vel temporum. A verbo Græco ἐπιτίθημι, quod est interserere: vt, Religio pro religio, alituum pro alitum.

EPEVS, penul. produ. ἐπειὸς, Nomen proprium Endymionis filij, & Pœonis fratris, qui primus in muralibus machinis equum reperit, qui & aries dicitur, teste Plinio lib. 7. cap. 56, quæ res locum fecit fabulæ, Epeum fabricatorem fuisse equi lignei quo Troia prodita est.

EPEI, penul. produ. ἐπειοὶ, Populi in Occidentali ora Peloponnesi, alio nomine Elij dicti, teste Plinio lib. 4. capi. 5. Cuius sententiæ etiam Stephanus subscribit. Homerus tamen in Catalogo nauium Epeorum vrbem diuersam facit ab Elide, quam videtur Epeorum iuri subiicere. Vide Strabonem lib. 8.

Ephebus, penulti. product. ἔφηβος, Dicitur qui iam ad annos pubertatis peruenit: ex ἐπὶ & ἥβη pubertas. Iuuen. Armenius Zelotes cunctis narratur ephebis. Terent. in And. Nam is postquam excesserit ex ephebis Sosia, Liberius viuendi fuit potestas. id est postquam excesserit ex ea ætate qua pubem primò emisit. Cicc. 1. de Natu. deor. Athenis quum essem è gregibus ephebor um, vix singuli reperiebantur.

Ephebia, ἐφηβία, Pubertas dicta est, id est prima ætas adulescentiæ, & extrema pueritiæ, vt tradit Donatus. Censorinus de die natali, capi. 5, ita distinguit, vt decimoquinto ætatis anno quum primum pueritiam egressi sumus, dicamur μειρακιῶται, hoc est futuri ephebi: decimosexto ἐφηβοι: decimoseptimo, ἐβδομῆται, quasi ephebiam egressi.

Ephebium, ἐφήβειον, Dictum palæstræ membrum in quo ephebi exercentur: de quo Vitruuius libro quinto, sic inquit, In duplici porticu collocentur hæc membra, ephebium in medio: hoc autem est exedra amplissima, &c.

Ephedra, æ, ἔπιτριβος Dioscoridi, Herba est aliis nominibus caucon, & anabasis appellata. Nascitur ventoso ferè tractu, scandens arbores, & cx

& ex ramis propendens, folio nullo, cirris numerosis, qui sunt iunci geniculati. Hæc Plinius lib. 26. capi. 13, Hac mulierculæ vtuntur ad vasa lignea emundanda, pectinúmque opifices ad buxi scabritiem expoliendam. Vulgò *Prelam* vocant.

Ephegesis, penul. produ. ἐφήγησις, Causæ vel iudicij genus, quum accusatur is cui regione aliqua interdictum erat, vt exuli aut homicidæ.

Ephelis, penul. produ. ἔφηλις, Tuberculum, seu aspredo cutis in facie, ex ardore Solis prognata.

Ephemera, siue **Ephemeros**, ἐφήμερος, Febris est vnius diei, quam & Latini diariam appellant, eo quòd diei vnius (quantum in ipsa est) spatio terminetur.

Ephemeris, penul. corre. ἐφημερὶς, Liber in quo res gestæ per singulos dies scribuntur: Latinè Acta diurna, & Diarium dicitur: ab ἐπὶ & ἡμέρα, dies. Mos fuit Romanis vt singuli rerum suarum tabulam conficerent: vnde Iuuenalis accipit pro libro in quo diurnales diuinationes erant, quum ait, In cuius manibus, ceu pinguia succina, tritas Cernis ephemeridas. Propertius verò pro libro fœneratoris in quo summas pecuniæ mutuatitiæ fœneratitiæque perscribit, & ratiunculam per singulos dies expensi acceptique subducit, & lucra damnáque computat. dicit enim, Me miserum, his aliquis rationem scribit auari, Et ponit duras inter ephemeridas. Cicc. pro Quintio, Discedens in memoriam rediit Quintius, quo die Roma in Galliam profectus sit: ad ephemeridem reuertitur, inuenitur dies profectionis. Calendarium à Seneca dicitur: à Cicerone aduersaria, orum.

Ephemeron, ἐφήμερον, Animal nascens apud Hypanim fluuium qui influit in Bosphorum, eodem quo nascitur die interiens. Aristotel. lib. 5, Animalium.

Ephemeron, ἐφήμερον, Duarum herbarum nomen est Dioscoridi, quarum alteri folia tribuit lilij, sed tenuiora, caulem parem, florem candidum, amarum, semen molle, radicem vnam digitali crassitudine, odore non iniucundo: traditque in locis præcipuè opacis nasci. Hæc hodie ea esse creditur quæ flosculos candidos gignit, gratissimi odoris, quos vulgus *Lilia conuallium* appellat. Dictum autem ephemeron putatur, quòd florem habeat fugacissimum, qui vnico die marcescat. ¶ Alterum ephemeri genus ab eodem colchicum appellatur, à quibusdam etiam bulbus agrestis, sub Autumni exitum florem fundens croceo similem, folia habens pinguiora quàm bulbus, caulem semipedalem, semen rufum, radicem ex nigra rufescentem, quæ desquamata intus albicet, succúmque lacteum fundat. Vulgus *Caninecam* appellat, quòd gustatum canes enecet. Quinetiam homines bulbi similitudine inuitatos more fungorum strangulat. Vnde etiam ephemeron appellatum existimant, quòd die vno perimat.

EPHESTIADES, Vide EPHAESTIADES.

Ephestij, ἐφέστιοι, à Græcis dij appellantur qui à nobis Penates, & Lares: quòd aris & focis præsidere putarentur. Appellatione enim ἑστίας Græci focum seu larem intelligunt.

Ephestris, ephestridis, ἐφεστρὶς, Vestis quæ supra arma indui solet. Bayfius putat eandem fuisse ei quam Romani paludamentum appellarunt.

EPHESVS, penulti. corre. ἔφεσος, Vrbs Ioniæ, celeberrimo Dianæ templo clara, ab Amazonibus condita. Hoc templum ducentis viginti annis à tota Asia factum fuit, in solo palustri, ne terræ motus sentiret. In eo centum viginti septem columnæ fuerunt singulæ à singulis regibus factæ, sexaginta pedum altitudine: inter quas triginta sex cælatæ fuerunt miro artificio. Hoc templum impensa non facilè æstimanda ab Herostrato quodam (qui hac potissimum via sibi nominis immortalitatem venabatur) incensum totum conflagrauit, eadem Olympiade qua Alexander Magnus natus fuit. Hæc ciuitas nauale & portum habuit, & loci opportunitate multum creuit, & maximum citerioris Asiæ emporium fuit. Ex Epheso Heraclitus cognomento Scotinus fuit, & Hermodorus, qui propter excellentiam ingenij, & doctrinæ, vitæque probitatem in exilium missus fuit. Præterea Hipponax Poëta, & Parrhasius pictor, & Apelles, & Alexander orator, & Theodotion Iudæus, qui sacram Scripturam interpretatus est.

Ephialtes, ἐφιάλτης, A nostris dicitur incubus. Est autem morbus quiescentes in lecto plurimum infestans, quum velut ingenti pondere nobis superincumbente premi videmur. Dictus ἀπὸ τῦ ἐφάλλεσθαι, hoc est à consendendo, siue insiliendo. Generatur autem (vt nonnulli medicorum tradiderunt) ex voracitate & cruditate, euaporatione scilicet in caput redundante. ¶ Dictus est etiam hoc nomine quidam ex Neptuni filiis, qui quum singulis mensibus nouem digitos cresceret, in tantam altitudinem euasit, vt statura sua fretus vnà cum fratre Oto superis bellum inferret: quapropter à Ioue fulmine ictus ad inferos est detrusus. Virgil. in Culice, Nam victus sedet immanis serpentibus Otus Deuinctus, mœstum procul aspiciens Ephialten.

Ephippia, ephippiorum, Propriè tegmina, seu stragula quibus equi sternuntur, vel sellæ equis ad insidendum impositæ. ἐφιππία, ἀπὸ τῦ ἐπὶ καὶ ἵππος. Cato, siue Varro, siue alius quisquis is est qui de liberis educandis librum conscripsit, Mihi puero modica fuit vna tunica & toga sine fascijs calceamenti, equus sine ephippio. Horatius in Epist. Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Ephippiati equites, Qui ephippia habent in equis Cæsar. 4. belli Gall. Non eorum moribus turpius, aut inertius habetur, quàm ephippijs vti: itaque ad quenuis numerum ephippiatorum quanuis pauci adire audent.

Ephippiarij equi, quibus sellæ imponuntur propter molliorem vecturam. Vide in dictione STRATA.

EPHORVS, penulti. correpta, ἔφορος. Historicus fuit Cumæus, Isocratis auditor, & condiscipulus Theopompi: cuius vitam & scripta vide apud Suidam. ¶ Ephori item apud Lacedæmonios magistratus eiusmodi fuerunt, quales apud Romanos Tribuni plebis, qui à Theopompo

sic appositi regibus sunt, vt apud Romanos Consulibus Tribuni. Vt enim à Consulibus ad Tribunos prouocare quisque poterat, sic Lacedæmonij a Regibus ad Ephoros. Satis constat ab Ephoris Reges alios eiectos fuisse, alios interemptos. Olim pro ministris Regum fuerunt: paulatim deinde omnem potentiam in se transferentes, ad id licentiæ peruenerunt, vt sensim à Rege magistratum proprium constituerint, nomine ephoriam. Ita dicti ἀπὸ τῦ ὁρᾶσθαι, quod est intueri, quòd ad ciuitatis salutem oculos intentos haberent.

Ephydron, ἔφυδρον, Herba quæ & equisetum, & hippuris, & anabasis appellatur. Vulgus *Prelam* vocat. Vide HIPPVRIS.

EPHYRA, yræ, ἔφυρα, vrbs Peloponnesi, in ipso sita isthmo, quæ alio nomine Corinthus dicta est. Ephyræ autem nomen accepisse volunt ab Ephyra nympha, Oceani & Tethyos filia cuius meminit Virg. 4. Geor. Lucanus lib. 6, Aut Pelopis latis Ephyrem erumpere regnis.

Ephyræus, ræa, ræum, ἐφυραῖος, hoc est Corinthius. Propertius, Non ita complebant Ephyrææ Laidos ædes. Lucanus lib. 6, Insedit castris, Ephyræáque mœnia seruat. Virgil. 2. Georg. Ephyræius per quinque syllabas extulit, Illusas auro vestes, Ephyræiáque æra. ¶ Fuit & alia eiusdem nominis vrbs in Epiro, aliáque rursus in finibus Thessaliæ: item aliæ non nullæ, quas vide apud Stephanum.

Epialos, ἐπίαλος, Genus febris est ex pituita, frigida vel vitrea, putrefactáque. Nomen dedit ei placidi pallacia poti Sub dola. quam Græci ἀπὸ τῦ ἐπιστῆσαι, quoniam agitatum ex tranquillo difficillimum efficitur: vel ἀπὸ τῦ ἠπίως ἁλίσκεσθαι, quòd blandè ac modicè calefaciat.

Epibades, penulti. corre. Naues vectoribus solùm transuehendis accommodatæ. Vlpianus. l. j. paragr. Igitur præpositio. ff. De exer. act. Quædam enim naues onerariæ, quædam (vt ipsi dicunt) ἐπιβάδες sunt. Et pleroſq; mandare scio ne vectores recipiant: & sic vt certa regione, & certo mari negotientur. Bayfius, Epibades, inquit, dictæ, vt opinor, quasi epibatides, ad epibatas solùm, id est vectores traiiciendos. Et fortasse legendum apud Iureconsultum, epibatides.

Epibatæ, ἐπιβάται, Sunt bellatores in re nauali. Hircius in 4. Comment. belli Alex. Capta est vna hostium quadriremis, depressa est altera, altera que perturbata: deinde omnes epibatis nudatæ. Idem in 5. Comment. belli Africi, Ibique Getulis remigibus, epibatisque complet. Dicti epibatæ ἀπὸ τῦ ἐπιβαίνειν, hoc est à conscendendo: vnde etiam generaliter eo nomine omnes intelliguntur qui nauim conscendunt vt aliquò ea vehantur.

Epibathra, epibathræ, ἐπιβάθρα, Scalæ nauticæ quibus in nauim conscenditur.

Epicauma, epicaumatis, ἐπίκαυμα, Oculi vleus crustosum, sordidum & impurum, humore fœdo iugiter effluente. Ita dictum à quadam adustionis similitudine.

EPICERIDES, ἐπικηρίδης, Vir Cyrenensis, qui ob singularem suam in populum Athenien sem liberalitatem, amplissimis vicissim ab illo honoribus est affectus. Vide Demosthenem in Oratione aduersus Leptinem.

EPICHARMVS, ἐπίχαρμος, Philosophus Syracusanus. Pythagoræ auditor, Tityri (vt Suidas scribit) vel Chimari filius, vir multa eruditione clarus, comœdiæ autor. Horatius libro 2. Epist. Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi. Scripsit de natura rerum, & medicina commentarios. Huius mentionem facit Cicero libro primo, Tusculan. quæstio.

Epicheremata, ἐπιχειρήματα, quæ dicantur ostendit Quintilianus lib. 5. cap. 10, his verbis, Epicherema Valgius aggressionem vocat: Celsus autem indicat non nostram administrationem, sed ipsam rem quam aggredimur. id est argumentum quo aliquid probaturi sumus, etiamsi nondum verbis explanatum, iam tamen mente conceptum, epicherema dici. Quidam epicheremа rationem vocant. Cicero melius ratiocinationem. Item capi. 14. eiusdem libri, Epicherema autem nullo differt à syllogismis, nisi quòd illi & plures habent species, & vera colligunt veris: epicherematis frequentior circa credibilia est vsus.

Epichrista, ἐπίχριστα, Apud Galenum in eundem ferè vsum accipiunt quo circunlitiones, quas Dioscorides προσχρίσεις, & λιπαρίσματα appellat: à circunlinire, quod est expolire. Nam & in pictura circunlitiones vocant, quum operibus iam perfectis, manus quædam falutaris admouetur vltima, quæ illa ipsa properanter, lambentéque penicillo circunlegat, atque reuisitet.

Epichysis, ἐπίχυσις, Vasis genus est, teste Varrone lib. 4. de Lingua Latina, è Græcia primùm aduectum, nomen habens ἀπὸ τῦ ἐπιχέειν, hoc est ab infundendo. Vnde nonnulli etiam infundibulum hoc nomine appellant.

Epicedium, ἐπικήδειον, Carmen est quod in laudem defuncti, corpore nondum humato, cani solet aliter nænia, vel monodia dictum. Quod verò corpore iam sepulto, tumulo inscribitur, dicitur epitaphium.

Epicœnum, ἐπίκοινον, Græcis idem est quod promiscuum. Vnde epicœnum genus à Grammaticis appellatur quod sub vno articulo promiscuè vtrunque significat sexum. Interest autem inter genus commune & epicœnum, quòd in genere communi & homines sunt & pecora, in epicœno pecora tantùm. Quis autem huius generis sit vsus, intelligi potest hoc modo: Nomina brutorum animalium quæ sub vna terminatione & marem significant & fœminam, aut facilè sexum discernunt, aut difficilè. si facilè marem à fœmina distinguas, erunt communis generis, duobúsque declinabuntur articulis: vt hic & hæc bos. Sin difficilè, erunt epicœna, vnóque erunt contenta articulo, quem ex terminatione deprehendimus: vt passer, epicœni generis est sub articulo hic, quia terminationem sortitur masculinam: aquila item epicœni generis est sub articulo hæc, quia terminationem habet fœmininam. Quintilianus lib. 1. cap. 4. Nec statim diligentem putabo qui promiscua, quæ & epicœna dicuntur, ostenderit: in quibus sexus vterque per alterum apparet.

Epicroc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Epicrocum, penulti. corre. Genus vestimenti croceo colore infectum, tenue & pellucidum. Autor Festus.

EPICTETVS, penulti. produ. ἐπίκτητος, Nomen Philosophi Stoici qui ex Hierapoli Phrygiæ Vrbe originem ducens, Romæ Epaphrodito cui dam Neronis familiari seruiuit, atque ad Marci vsque Antonini tempora peruenit. Domitiano autem imperante, eius dominatu offensus, Roma Hierapolim migrauit, ratus verum esse quod est apud Tragicum, patriam esse cuiusque vbi quis rectè ageret. Tanta verò apud omnes homines eius vitæ admiratio extitit, vt Lucianus Syrus Epicteti lucernam fictilem tribus drachmarum millibus, ob eius autoritatem vænisse tradat. Scripsit Enchiridion, opus vtile, quod Angelus Politianus Latinum fecit.

EPICVRVS, ἐπίκουρος, Eius sectæ autor fuit quæ ab eo Epicurea dicta est, Summum bonum in voluptate ponebat, non tamen in voluptate corporis, quemadmodum Aristippus: sed in voluptate animi, hoc est in absentia omnium dolorum. Dialecticam damnabat, quòd Philosophiam simplicibus verbis affirmaret posse comprehendi. Deorum prouidentiam è rebus humanis tollebat. Huic Lucretius tantum tribuit, vt non dubitet affirmare Epicurum reliquorum omnium Philosophorum lumen obscurasse, quemadmodum Sol suo splendore aliorum cælestium corporum claritatem obtenebrat. Traditur fuisse continentissimæ vitæ: nomen tamen illud voluptatis, in qua summum bonum ponebat, effecit vt ab eo homines voluptarij, Epicurei dicantur.

Epicus, epica, epicum, ἐπικός, adiectiuum est deductum à Græco nomine ἔπος, quod carmen significat, & propriè Hexametrum: vnde Epicus Poëta, ἐποποιὸς dicitur, carminis heroici scriptor. Cicc. de Opt. gen. orat. Itaque licet dicere & Ennium summum epicum Poëtam, si cui ita videtur, & Pacuuium tragicum, & Cæcilium fortasse comicum. Epicum poëma. Cicero de Opt. gen. orat. Poëmatis enim tragici, comici, epici, melici etiam, ac dithyrambici, quod magis est tractatum à Latinis, suum quoduis est diuersum à reliquis. Vide Cæliũ Rhodig. li. 17. ca. 20.

EPIDAMNVS, siue Epidamnum, ἐπίδαμνος, Oppidum in ea parte Macedoniæ quæ Adriatico mari incumbit, tritissimo è Græcia in Italiam traiectu nulli non cognitum. Epidamnum dictum ab Epidamno rege Barbarorum. Sed Romani eò coloniam deducentes (inquit Plinius lib. 4. cap. 27.) Dyrrhachium dicere maluerunt propter inauspicatum nomen Epidamni, tanquam à damno dicatur Epidamnum. Ad quod alludit Plautus in Menæchmis, quum ait, Ne mihi damnum in Epidamno duas. tanquam nomen inditum sit Epidamno, quòd illuc nemo sine damno diuertat. De hac Lucanus lib. 10, Ad campos Epidamne tuos. Appianus sic habet, Epidamnus rex vrbem condidit quæ ab ipso nomen assumpsit. Huius ex filia nepos Dyrrhachus portum vrbi adiecit quod Dyrrhachium appellatur.

EPIDAPHNE, ἐπίδαφνα, Vrbs insignis Syriæ, ad Orontem fluuium, vna earum quæ Tetrapolim efficiunt: alio nomine Antiochia appellata, ab Antiocho Seleuci Nicatoris patre. Epidaphne verò dicta à Daphne vicino suburbano quod lucum habebat amœnissimum, octoginta stadiorum, & fanum Apollinis, cum Dianæ delubro. Iulius Capit. Verum posteaquam in Syriam venit, in deliciis apud Antiochiam & Daphnen vixit. Ammianus, Apud Daphnen amœnum illud & ambitiosum Antiochiæ suburbanum.

EPIDAVRVS, ἐπίδαυρος, siue Epidaurum, Ciuitas in Peloponneso, Aesculapij templo celeberrima: de qua Plinius libro 4. cap. 5, In Saronico (inquit) Epidaurum oppidum, Aesculapij delubro celebre. Fuit hic Podalirij & Machaonis parens, medicus maximus & doctissimus: ôbque artis præstantiam, in deorum numerum relatus, quum, Apollinis filius existimatus esset. Vetustas ei dicauit anguem, quòd multa huic animali remedia insint, vt scribit Plinius libro 29. capi. 4. Vnde etiam fertur Romanos quum graui pestilentia laborarent, consultóque oraculo iuberentur Aesculapium Romam aduehere, triremem cum legatis eâ de causa Epidaurum misisse. Verùm quum Epidaurij deum opiferum à se inuiti dimitterent, ferunt, illis cunctantibus ingentem anguem ad Romanorum triremem adnauisse, seséque in puppi in gyrum complicuisse: quem illi Aesculapium arbitrati, magna cum veneratione Romam aduexerunt. ¶ Hoc etiam nomine dicta fuit vrbs Dalmatiæ, ad Illyricum mare sita, de qua Lucanus lib. 2, Illyris Ionias vergens Epidaurus in vndas. Pausaniæ & Straboni Lymira cognominata, quòd sit portuosa: diruta à Gothis, è cuius ruinis Ragusia iuxtà ædificata. Raph. Volaterranus.

Epidermis, is, ἐπιδερμίς, Cuticula est exterior in corpore nostro, alteriúsve animalis, è vera cute veluti efflorescens, adeò tenuis vt vel atterendo, vel scalpendo facilè possit lacerari. Nomen inde habet quòd ἐπὶ τῷ δέρματι, hoc est super veram cutem sita sit.

Epidictícon, ἐπιδεικτικόν, Causæ genus est apud Rhetoras, à Latinis laudatiuum dictum, quòd præcipuè in laudando & vituperando versetur. Ad verbum transfertur Demonstratiuum. Ἐπιδεικνύω enim nobis sonat demonstrare. Cicc. in Orat. Dulce igitur orationis genus & solutum & effluens. sententiis argutũ, verbis sonans est in illo epidícticq genere.

Epidipnides, ἐπιδειπνίδια καὶ ἐπιδάπανα, Sunt epulæ quæ in extrema cœna vel prandio adferuntur: vnde etiam proprio quodam epitheto feræ epidipnides vocantur. Martial. li. 11, Hinc feras epidipnidas parabit.

Epidromides, ἐπιδρομίδες, Plagarum funiculi sunt teste Polluce, quibus retia panduntur contracta, & retrahuntur expansa: ita dicti quòd retiũ plagæ per ea discurrant. Plinius lib. 19. capi. 1, vsus est albatiuo epidromis, velut à nominatiuo epidromos, vel epidrome. Vidimus (inquit) plagas tantæ tenuitatis vt annulum hominis cum epidromis transirent.

Epidromos, ἐπίδρομος, Velũ genus quod in puppi panditur. Nautæ *mexanam* vocant. Sunt enim tria velorum genera, acation, quod maximum præcipuúmque nauis velum est: dolon, quod supra acation attollitur, quum maxima celeritate opus est: & epidromos, quod circa pup-

pim tenditur. Autor est Iulius Pollux.

Epigamia, epigamię, ἐπιγαμία, Connubium, affinitas cum aliis gentibus.

EPIGENES, ἐπιγένης, Nomen Philosophi Byzantini. Item Poëtæ cuiusdam Comici, cuius fabulæ recensentur à Suida.

Epigastrion, ἐπιγάστριον, A rei anatomicæ peritis vocatur extima totius ventris pars, totúmque illud quod intestina tegit, ex cute, adipe, musculis octo, & peritonæo compactum, totum illud spatium comprehendens quod est à cartilagine mucronata, nothisque costis, vsque ad ilia, atque ad ipsum vsque os pubis. Cornelius Celsus lib. 4. capi. 1, abdomen appellat.

Epiglosis, seu Epiglottis, ἐπιγλωττὶς, Lingula est quæ asperæ arteriæ meatum obstruit, ne cibus aut potus per œsophagum ad pulmonem deerret. Plinius libro 11. capi. 37. Tonsillæ in homine, in sue glandulæ. Quod inter eas vuæ nomine vltimo dependet palato, homini tantùm est. Sub eã minor lingua epiglosis appellata, nulli oua generantium. Opera eius gemina, duabus interposita fistulis: exterior earum appellatur arteria, ad pulmonem atque cor pertinens. Hanc operit in epulando: ne spiritu ac voce illac meante, si potus cibúsve in alienũ deerrauerit tramitem, torqueat. Altera interior appellatur sanè gula, qua cibus atq; potus deuoratur. Tendit hæc ad stomachum, inde ad ventrem. Hanc per vices operit, quum spiritus tantùm, aut vox commeat: ne reflagnatio intempestiua alui obstrepat.

EPIGONI, ἐπίγονοι, Dicti sunt autores secundi belli Thebani, quasi fœtus illorum qui primum confecerant bellum. Græce enim ἐπίγονοι posteri appellantur. Inde Euripides tragicus fabulam hoc argumento compositam, Epigonos inscripsit, quæ agi expositebat voce magna scenicorum, & sonora. Ob hoc dixit Cicero lib. 1. Offic. quòd histriones voce freti, agunt Epigonos, Medeámque. Errant qui existimant Epigonos apud Strabonem esse populos à quibus fabulæ nomen inditum sit: quũ Epigoni dicti sint, generali vocabulo omnes illi qui ex diuersis populis conflati, secundum bellum Thebanum duce Alcmæone confecerunt: quasi pòst geniti, & filij illorum qui in primo bello ad Thebas mortem oppetierant. Nam ex Statij lectione constant nomina ducum qui in eo loco occubuerunt: quorum filij vt mortem parentum vlciscerentur, communi consilio contra Thebanos iterum arma mouerunt. Acceperant enim responsum ab Apolline, eàm se ciuitatem expugnaturos si Alcmæonem Amphiarai filium Imperatorem rei bellicæ fecissent. Igitur Alcmæon exercitu ex Græcis collecto, contra Thebas duxit copias, acceríméque commissa pugna potitus est victoria, & Thebæ captæ ac dirutæ sunt. ¶ Epigoni etiam dicti sunt successores Macedonum veteranorum, qui sub Alexandro Magno ex Asiaticis fœminis sobolem susceperant: quæ soboles (vt historici memorant) nomen habuit Epigonorum, qui in castris nati, in armis educati, à paruula ætate periculis exercitati, laboribus durati, prorsus inuicti extiterunt.

Epigramma, tis, ἐπίγραμμα, seu Epigrammatum, ti, Dicitur inscriptio, vel superscriptio: ἀπὸ τοῦ ἐπιγράφειν, quod est superscribere. Cicero pro Archia Poëta. Quòd epigramma in eum fecisset, tantummodo alternis versibus longiusculis. Idem ad Atticum, lib. 1. Epistol. 11, Epigrammatis tuis quæ in Amaltheo posuisti, contenti erimus.

Epigrammatographus, Epigrammatum scriptor.

Epigraphe, penul. corre. ἐπιγραφὴ, Titulus, inscriptio: item census, id est dinumeratio ciuium: & lustrum.

Epilepsia, ἐπιλαψία, Morbus est quem Latini comitialem appellant, propterea quòd comitia dirimeret, siquis eo in campo fuisset correptus. Epilepsiæ autem nomen à Græco ἐπιλαμβάνεσθαι deductum est, quòd in eo capiantur, & vincantur sensus, adeò vt à mortuis nihil absint. Nam vnà cum conuulsione totius corporis, principes cerebri operationes auferuntur, toto videlicet cerebro, vel duobus eius præcipuis ventribus affecto. Hinc etiam ἱερὰν νόσον, hoc est sacrum morbum quidam ex Græcis appellarunt, quòd cerebrum sanctissimam nostri portionem, quoddámque mentis veluti sacellum, peculiariter infestet. Quidam etiam Herculeum, ab Hercule, quem morbo huic obnoxium fuisse tradunt. ¶ Qui hunc morbum patiuntur, epileptici, ἐπιληπτικοὶ dicuntur.

Epilogismus, ἐπιλογισμὸς, Cogitatio, computatio: à verbo Græco ἐπιλογίζομαι, quod est excogito, & rationem subduco.

Epilogus, penul. corre. ἐπίλογος, Postrema pars orationis, quam Latinè conclusionem, siue perorationem dicere possumus. Cicero 4. Tusculan. Num etiam Rhetorum epilogum desideramus? Rhetores tripartitum epilogum faciunt, constantem enumeratione, amplificatione, & commiseratione. Per enumerationem sit rerum repetitio quæ Græcè dicitur ἀνακεφαλαίωσις, id est recapitulatio: per amplificationem concitantur animi auditorum: per commiserationem flectuntur ad misericordiam.

Epimedion, ἐπιμήδιον, Caulis est non magnus, hederæ foliis denis duodenísve, neque florem, neque fructum ferens, radice tenui, nigra, graui odore. Romani *Vindictam* appellant.

Epimelas, Gemma candida est, nigricante supernè colore. Autor Plinius lib 37. cap. 10.

Epimelis, epimelidis, ἐπιμηλὶς, Mespili genus est mali magnitudine, folio tantùm minore, pomum ferens rotundum, esculentúmque, fundo in latitudinem resimo, astringentis naturæ, & tardè maturescentis. Galenus τρίπονον vocari testatur, à tribus granis siue ossibus quæ in se continet.

Epimenidium, (vt Plinius libro 27. cap. 9, scribit) est tertium bulbi genus, cibis gratum, angustius folio, minúsque aspero quàm cæteræ scillæ species.

EPIMENIDES, penul. corre. ἐπιμενίδης, Poëta epicus fuit, patria Cretensis, teste Apuleio libro 2. Floridor. qui à patre Agiasarcho in agrum ad custodiendum pecus missus, in quodam antro obdormiuit annos LXXV. Vnde emanauit prouerbium, Epimenidis somnum dormire.

Hic

Hic idem Athenienſibus peſtilentia laborantibus dixit ciuitatem purgari, expiarique oportere. Itaque quum rogatus eò veniſſet, iuſſit oues albas atque nigras apud Areopagum immolari. Reuertens deinde domum, oblatam ab eis pecuniam renuit. Meminit huius Plato in primo & tertio de Legibus.

EPIMETHEVS, per quatuor ſyllabas, ἐπιμηθεύς, A Poëtis Iapeti filius fuiſſe fertur, & frater Prometei, qui ingenio valens, hominis ſtatuam primus ex luto finxit: quare indignatus Iupiter eum vertit in ſimiam, atq; in inſulas Pythecuſas relegauit. Hic pater fuit Pyrrhæ vxoris Deucalionis, quæ ab illo Epimethis dicitur. Ouidius, Inde Prometides placidis Epimethida dictis Mulcet, &c. Vide infrà de Prometeo, Pandora, & Pithecuſis inſulis.

Epimone, penulti. corre. ἐπιμονὴ, Latinè perſeuerantia: figura quando ad maiorem affectum denotandum in eadem dictione perſeuerat. Et vt Virgilius, –ſic ſic iuuat ire ſub vmbras. Hæc etiam Epizeuxis, ἐπιζευξὶς, vocatur.

Epimythion, ἐπιμύθιον, Fabulæ eſt expoſitio, ciúſque vtilitas: vt quum apologi rationem & ſententiam autores mythologi attexunt: vt ſunt apud Aeſopum appendices fabularum, quaſi affabulationes. Budæus.

Epinicia, orum, ἐπινίκια, Græci vocant celebritates pro parta victoria: ab ἐπὶ, & νίκαι: cuiuſmodi ſunt ignes nocturni, pyræque quæ ad primum ſtatim victoriæ nuntium in teſtimonium publicæ lætitiæ accenduntur: ſolennes præterea ſupplicationes. & aliæ id genus ſolennitates quibus partæ victoriæ gaudium ſolemus teſtari. Suetonius verò accipit pro carminibus in laudem victoris compoſitis, quum in Neronẽ ſcribit, Sequenti die lætum inter lætos cantaturum epinicia quæ iam nunc ſibi componi oporteret.

Epinyctides, ἐπινυκτίδες, Puſtulæ minutæ, ſeu vari: dicti à nocte, in qua maximè proueniunt. Iulius Pollux, Epinyctis. puſtula ſubliuida, modicè tumeſcens, & plena ſanguinis in tibiis & pedibus. Accipitur etiam pro oculorum morbo Plinius lib. 20. cap. 6, Illitis foliis ſanantur & ambuſta, & epinyctides: ita vocatur hulcus aciem hebetans, & in angulo oculi perpetuo humore manans.

EPIPHANES, ἐπιφανὴς, Cognomen Antiochi regis, qui Antiochiam Syriæ vrbem condidit, quæ etiam à cognomine eius Epiphania appellata eſt. Dictus Epiphanes quaſi illuſtris, à rerum geſtarum claritate.

Epiphania, ἐπιφάνεια, Apparitio, ſeu manifeſtatio dicitur. ἀπὸ τοῦ ἐπιφαίνεσθαι, hoc eſt ab apparendo. Inde Epiphania, orum, à Chriſtianis dicuntur feſta quædam quę nos apparitionem Domini vocare poſſumus. Hieron. Dies epiphaniorum Græco ſermone ſic vocatur. Quod enim apud nos apparitionem vel oſtenſionem dicimus, Græci epiphaniam vocant. Hoc autem ideo quia Dominus noſter eo die ſaluator apparuit è tenebris. Licet enim olim natus eſſet ex Maria, & triginta annorum expleſſet ætatem, tamen ignorabatur à mundo. Eo tempore cognitus eſt quo ad Iohannem Baptiſtam, vt in Iordane baptizaretur, aduenit: & vox de cælo Patris intonantis audita eſt, Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Quem Pater de cælis monſtrauerat voce, hunc Spiritus ſanctus verſus in columbam, & ſuper caput illius ſedens, tactu quoque ipſo voluit demonſtrare, nequis alius Dei filius putaretur ex populo. ¶ Epiphania quoque vocatur quum latitudo menſuratur cum longitudine. Vide in dictione Gramme.

Epiphonema, ἐπιφώνημα, Rei narratæ, vel probatæ ſumma acclamatio. Epiphonematis poſt rem narratam exemplum eſt apud Virgilium lib. 1. Aeneid. Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Poſt rem autem probatam apud Ciceronem pro Ligario, Quorum igitur Cæſar im punitas tuæ clementię laus eſt, eorum te ipſorum ad crudelitatem acuet oratio? ¶ Dicitur etiam epiphonema clauſula arguta, quæ in fine poſita aurem ferit, quales plerunque ſolent eſſe clauſulæ quæ epigrammata claudunt.

Epiphora, penul. corre. ἐπιφορὰ, Morbus oculorum quem vulgò *Lachrymam* vocant, quum deſcenſus humoris cuiuſdam mordacis oculos angit: ἀπὸ τοῦ ἐπιφέρειν, hoc eſt ab inferendo. Plin. lib. 20. capi. 2, Caro penum epiphoris oculorum, & doloribus imponitur. Colum. lib. 6. cap. 16, de maguderi, Eadem radix contuſa. & cum oleo lentiſci inuncta, vitium oculorum expurgat, epiphoram ſupprimit, polenta conſperſa multa aqua. Dicitur & de aliis membris. Plin. libro 20. capi. 13, Teſtium verò epiphoris cum ramis laureæ teneris adeò peculiaris eſt, &c.

Epiploocele, ἐπιπλοοκήλη, Herniæ ſpecies quum omentum deſcendit in ſcrotum. Vide ENTEROCELA.

Epirhedium, Vehiculi genus, non diſſimile bennæ: compoſitum nomen ex ἐπὶ, & rheda. Iuuenalis Satyr. 8, –tritóque trahunt epirhedia collo.

EPIRVS, penul. produ. ἤπειρος, Regio eſt Græciæ in qua olim Pyrrhus regnauit: hęc primum Moloſſia dicta eſt, & à Chaone Heleni fratre Chaonia, nunc verò Albania vocatur. Quondam vrbibus populiſque fuit frequentiſſima, ſed à Romanis ſubacta, quum ſæpius deficeret, penè in ſolitudinem redacta eſt. de ea multa Strabo lib. 8. Ouid. 8. Metamor. Miſit apros quanto maiores herbida tauros Non habet Epirus, &c. Terminatur Epirus à Septentrione Macedonia: ab Oriente, Achaia: ab Occidente Ionio mari. In ea ſunt ciuitates Nicopolis, & Ambracia.

Epirota, ἠπειρώτης, Qui eſt ex Epiro, Liu. lib. 2. Decad. 5, Martius & Attilius ad Gitanas Epiri oppidum decem millia ab mari quum aſcenderent, conſilio Epirotarum habito, cum magno omnium aſſenſu auditi ſunt.

Epiroticus, epirotica, epiroticum, ἠπειρωτικός. Cicero Attic. libro 12, Hodie tuas literas expectabamus matutinas: erunt fortaſſe alteræ pomeridianæ, niſi te Epiroticæ literæ impediant, quas ego non interpello. Epirotici boues, qui ex Epiro ſunt. Varro 2. de Reruſti. capi. 5, Tranſmarini Epirotici non ſolum meliores totius Græciæ, ſed etiam Italiæ. Epirotica mala, ἠπειρωτικὰ μῆλα, dicuntur quæ in Epiro Græciæ regione naſcuntur: à noſtris dicuntur orbiculata, à figura orbis in rotunditatem circumacti,

Epiſchidion, ἐπισχίδιον, Apud Vitruuium accipitur pro cuneo quo lingua finduntur. Nam σχίζειν Græcis eſt findere.

Epiſcopus, penul. corre. ἐπίσκοπος, Magiſtratus nomen ſunt apud veteres, cuius officium erat panis & cæterarum rerum quæ ad cibum pertinent, curam habere: vt colligi poteſt ex verbis Arcadij. ff. de Muner. & honorib. Latinè interpretatur ſpeculator, ab ἐπισκοπεῖν, quod ſpeculor ſignificat, vel conſidero. Vnde etiam hodie ad Antiſtites tranſlatum eſt, quòd illorum præcipuè munus ſit, gregis tibi commiſſi vitam explorare. Hac voce vtus eſt Cicero lib. 7. Epiſt. ad Atti. Vult enim (inquit) Pompeius me eſſe quem tota hæc Campania, & maritima ora habeat epiſcopum, ad quem delectus, & negotij ſumma referatur.

Epiſcopius, a, um, ἐπισκοπικὸς, Ponitur pro exploratorio. Cicc. ad Atticum, Quinto Non. conſcendens ab hortis Ciuianis in phaſelum epiſcopium, id eſt nauem exploratoriam.

Epiſcopium, ἐπισκοπεῖον. Epiſcopi habitatio dicitur: ſicut Prætorium appellatur vbi Prætor ius reddit.

Epiſpaſtica, ἐπισπαστικά, Medicamenta quæ pertinent ad hulcus purgandum, púſque extrahendum: dicta à verbo Græco ἐπισπάω, quod idem eſt quod attraho.

Epiſtates, ἐπιστάτης, Græcè dicitur qui à nobis villicus, procuratórque ac præpoſitus rei faciendæ vocatur. In fœminino genere epiſtata, villica dicitur quæ præeſt diligenter familiæ ruſticanæ: qua voce vtitur Cato de Re ruſti. cap 56.

Epiſtola, læ, ἐπιστολὴ, Literæ: ἀπὸ τοῦ ἐπιστέλλειν, quod eſt mittere, quia ad abſentes mittitur. Plau. in Epid. Quia quòd die ipſe ad me è legione epiſtolas Mittebat. Idem in Pleud. Herus me tibi ſalutem multam voluit dicere: Hanc epiſtolam accipe à me, hanc me tibi iuſsit dare. Cic. Quinfratri lib. 1, Illud quod eſt epiſtolæ proprium vt is ad quem ſcribitur, de his rebus quas ignorat certior fiat, prætermittendum eſſe non puto.

Epiſtolium, ἐπιστόλιον, Parua epiſtola. Catullus, Conſcripturn hoc lachrymis mittis epiſtolium.

Epiſtolaris, re, Quod ad epiſtolam pertinet. ἐπιστολικός. Hieron. Neque enim epiſtolaris anguſtia euagari longius patiebatur.

Epiſtomium, ἐπιστόμιον. Dicitur inſtrumentum illud æneum quo in fontibus ora ſalientium obturantur, vertibulum in medio pertuſum habens quod admittit vel arcet aquam: Galli ſua lingua *Fontem* vocant. Hoc etiam inſtrumento vtuntur ad vinum ex dolio hauriendum. Seneca ad Lucil. Niſi aquam argentea epiſtomia eſſuderint: & adhuc plebeias fiſtulas eloquor. Varro lib. 3. de Re ruſt. Quum & aqua calida & frigida ex orbe ligneo, menſaque quam dixi in primis radiis eſſe, epiſtomiis vertis ad vnumquenque actum, ſic vt influat in conuiuium. Vitruu. lib. 10. De hydraulicis organis loquens, accepit epiſtomium pro eo obtura culo quod in muſicis organis ſpiritum continet, & laxat vt opus eſt. Motione, inquit, vectium vehementiore ſpiritus vehemens compreſſus epiſtomiorum aperturis influit, & replet anima canales.

Epiſtropheus, ἐπιστροφεύς, à rei anatomicæ peritis dicitur prima ex ſeptem colli vertebris, omnium vt latiſſima, ita & tenuiſſima, duplicem habens concauitatem, capitis conuexitatem, ſiue proceſſus recipientem: cuius articulationis beneficio caput ad latera circumagitur. A quo vſu vertebra hæc epiſtropheus appellatur, à verbo Græco ἐπιστρέφω, quod inter cætera ſignificat conuerto, circumago.

EPISTROPHVS, ἐπίστροφος, Nobilis fuit Phocenſis, Iphiti Naubolidæ filius qui vnà cum fratre Schedio Phocenſibus præfuit in bello Troiano. Autor Homerus in Catalogo nauium.

Epiſtrophe, ἐπιστροφὴ, Rufiniano figura eſt λέξεως, quum eadem in verba plures deſinunt ſententiæ. Rutilius tamen Lupus hanc inter ſchemata ſententiarum refert, epiphoran appellans.

Epiſtylium, ἐπιστύλιον, Capitellum quod ſuper columnam ponitur. Corpus enim columnæ, ſcapum vocant: fundamentum, baſim: illud verò quod columnæ ſuperponitur, epiſtylium appellant. Vide multa de epiſtyliis apud Vitruuium.

Epiſynalœphe, es, ἐπισυναλοιφὴ, Figura eſt dictionis, eadem cum ſynæreſi, qua duæ ſyllabæ iiſdem literis remanentibus, in vnam coniunguntur: vt, Aceripedẽ ceruam apud Virgilium pro Acri pedem. Huic opponitur diæreſis, qua vna ſyllaba in duas reſoluitur: vt, Syluæ, triſſyllabum apud Horatium, pro diſſyllabo ſyluæ. Inter epiſynalœphen & ſynalœphen hoc intereſt, quòd ſynalœphe propriè fiat in diuerſis dictionibus, prima ſequentis dictionis vocali vltimam præcedentis abſumente: vt, Carthag' Italiam. Epiſynalœpha verò nonniſi in eadem fit dictione, nulla litera pereunte, ſed duabus tantùm in vnam coaleſcentibus.

Epitaphium, phij, ἐπιτάφιον, Dicitur inſcriptio quam ſepulchris incidi videmus in laudem defunctorum: quale eſt illud apud Virgilium in Daphnide. Daphnis ego in ſyluis, hinc vſque ad ſydera notus, Formoſi pecoris cuſtos, formoſior ipſe. Item illud apud Ouidium in Epiſt. Phyllidis, Phyllida Demophoon leto dedit, hoſpes amantem: Ille meus cauſam præbuit, illa manum. Dictum epitaphium, quòd humano iam corpore, ἐπὶ τῷ τάφῳ, hoc eſt in ſepulchro ſoleat inſcribi. Nam quod cadauere nondum humato in defuncti laudem accinebatur, epicedium dici conſueuit.

Epithalamium, ἐπιθαλάμιον, Sacer hymnus, qui in nuptiis canitur. Nam ἐπιθαλάμιος, Græcis idem eſt quod coniugalis.

Epithemata, ἐπιθέματα, Medicamenta ſunt quæ parti affectæ foris adhibentur, panniculo aut linteo illita: ita dicta à verbo Græco ἐπιτίθημι, quod eſt imponere.

Epitheſis, is, ἐπίθεσις, præter vulgatas illas apud Græcos ſignificationes quibus pro impoſitione, ſiue aggreſſione ſumitur, apud Iuriſconſultos etiam vſurpatur pro inſcriptione quadam appoſititia, in contumeliam, fraudémve alicuius facta. Vlpianus. l. Lex Cornelia. ff. de Iniuriis, & famoſis libellis, Eadem pœna ex Senatuſconſulto tenetur is qui epitheſin, aliúdve quid, ſiue ſcripturam in aliorum notam produxerit.

Epithet

Universidad de Deusto
Biblioteca

Epitheton, penul. corre. ἐπίθετον, A Quintiliano dicitur appositum, ab aliis adiectiuum : παρὰ τὸ ἐπιτίθεσθαι τῷ ὀνόματι, hoc est ab eo quòd subſtantiuo apponatur. Epitheta tribus de cauſis nominibus adduntur: Diſcretionis: vt, Phrygiæ molimur montibus Idæ. Eſt enim & Ida Cretæ mons. Proprietatis: vt, Terribili implexum ſetáque, & dentibus atris. Ornatus: vt, Alma Venus. Differt autem epitheton ab antonomaſia, quòd illud nunquam ſolum ponitur, ſed nomini proprio alicuius adiicitur: antonomaſia autem per ſe proprij nominis vice ponitur.

Epithymia, μίας, ἐπιθυμία, Latinè dicitur concupiſcentia, deſiderium: à verbo ἐπιθυμέω, quod eſt concupiſco.

Epitimia, æ, ἐπιτιμία, Fama vnuſcuiuſque integra, nulla infamiæ nota labefactata. Vtitur hac voce Modeſtinus. l. Scire. ff. De tutorib. & curat. Siquis (inquit) à parentibus prohibitus fuerit tutor eſſe, neq; creari hunc oportet, & ſi creatus fuerit, nec recuſauerit, prohiberi eum eſſe tutorem, manente epitimia. hoc eſt famæ integritate. Huic opponitur ἀτιμία, hoc eſt infamia, vel ignominia.

Epitogium, Genus pallij quod ſupra togam ferebatur : ab ἐπὶ & toga. Quintil. lib. 1. capi. 5.

Epitome, epitomes, & **Epitoma**, epitomæ, penulti. corre. ἐπιτομή, Breuiarium, abbreuiatio, vel compendium : à verbo Græco ἐπιτέμνω, quod eſt abbreuio. Cicе. ad Atticum lib. 13, Epitomen Bruti Cællanorum velim mihi mittas. Eidem, libro 12, In Bruti epitoma Fauniorum ſcripſit quod erat in extremo.

Epitragas, γάρος ἐπιτραγίας, Piſcis genus, à fœdo hirci odore ſta dictum.

Epitragi, ἐπίτραγοι, Vermes vitibus infeſti : ita dicti quòd hircorum more vitium frondes prærodant.

Epitrapezia, ἐπιτραπεζία, Dicuntur generaliter menſis apta, quæ ſunt vascula & potoria & eſcaria. ab ἐπὶ, & τράπεζα.

Epitritus, penul. corre. ἐπίτριτος, Pes ex quatuor ſyllabis conſtans, quarum vna ſemper ab aliis tribus diſcrepat. Eſt autem in quadruplici differentia. Primus conſtat ex iambo & ſpondeo : id eſt ex prima breui & tribus longis : vt, ſacerdotes. Secundus ex trochæo & ſpondeo : id eſt ex ſecunda breui, aliis longis : vt, conditores. Tertius ex ſpondeo & iambo : id eſt tertia breui, aliis longis : vt, hæreditas. Quartus ex ſpondeo & trochæo, id eſt ex quarta breui, cæteris longis : vt, cæleſtinus. ¶ Epitritus etiam proportio dicitur, continens aliquem numerum, & eius partem tertiam : vt quatuor epitriti proportionem habent ad tria : duodecim, ad nouem : quadraginta, ad triginta.

Epitrochaſmus, ἐπιτροχασμός, Figura eſt ſententiarum, teſte Aquila, qua plura inter ſe diſtantia velociter percurrimus, eo conſilio vt aduerſarium perturbemus. A verbo ἐπιτροχάζω, quod eſt velociter percurro.

Epitropes, epitropes, penul. corre. ἐπίτροπος. Schema eſt ὀνειδισμός, teſte Rutilio, quum rei alicui vehementer conſidentes, iudici permittimus vt quemadmodum illi viſum fuerit conſtituat, eique nos parituros pollicemur, Rufinianus epitropen eſſe ait, quum alicui figuratè permittimus vt faciat quod velit, quum tamen id minimè ſentiamus : profértque exemplum ex 4. Aeneid. I, ſequere Italiam ventis, pete regna per vndas. Ibi enim Dido, quanuis liberum Aeneæ profectionis arbitrium permittere videatur, re tamen ipſa maximè dehortatur, difficultatem ei & pericula ob oculos ponens. Dicta epitrope, à verbo Græco ἐπιτρέπω, quod eſt rem alicuius arbitrio permitto. Latinè conceſſionem vocare poſſumus.

Epityrum, πύρου ἐπίτυρον, Genus eſt edulij, Siciliæ frequentius quàm Italiæ, teſte Varrone libro 6. de ling. Latina. Plautus in Milite, Si vnum epityrum etiam apud illum, eſuriens inſané. Quidam exiſtimarunt cibi caſeati genus eſſe, ab eo quòd Græci τύρον caſeum appellant. Quibus apertè refragatur Columellæ authoritas qui epityrum in oliuis condituræ genus eſſe docet, in Græcis ciuitatibus potiſſimum vſurpatum : docétque rationem qua id fieri ſoleat. Idem ſentit & Cato, qui in opere ſuo de Re ruſti. capi. 19, eius confectionem præſcribit his verbis, Epityrum album, nigrum, variúmque ſic facito, Ex oleis albis, nigris, variiſque nucleos eiicito. ſic condito : concidito ipſas : addito oleum, acetum, coriandrum, cyminum, fœniculum, rutam, mentam. In orculam condito : oleum ſuprà fiet : ita vtitor. Sunt qui hoc condituræ genus pityrum vocare malint : itaque tam apud Catonem quàm Columellam legendum cenſeant : vocis originem repetentes à pityri oliuæ genere, condituræ huiuſmodi aptiſſimo. Verùm hi parum diligenter Catonis verba vident expendiſſe, qui non ex certo quopiam oliuæ genere, cui pityris nomen fuerit, epityrum, ſiue pityrum fieri docuit : ſed ex quauis oliua, tam alba quam nigra aut varia. Columella quoque ex pauſa vel orchite ante maturitatem decerpta conficiendum præcipit, nulla pityris facta mentione. Potius itaque iis accedendum putauerim qui genus hoc condituræ ἀπὸ τῶν πυλῶν, hoc eſt à furfure dictum exiſtimant : cuius ſimilitudinem quandam referre videntur tum cymini, coriandri, fœniculi, & lentiſci ſemina, tum rutæ mentæque folia minutim conciſa.

EPIZEPHYRII, ἐπιζεφύριοι, Populi in extrema ora Italiæ quæ olim Magna Græcia dicta eſt, à Locris, qui Criſſæum accolunt ſinum, originem trahentes. Dicti Epizephyrij, quòd ſuprà Zephyrium promontorium inhabitarent. Vide Strabonem lib. 6.

Epizeuxis, ζευξις ἐπιζευξις, Combinatio. figura quum dictio in verſu abſque medio aliarum combinatur. Virgil. 9. Aeneid. Me me adſum qui feci. & apud Terentium in And. O Myſis Myſis.

Epodus, vide EPOS.

Epops, ὄψ ἔποψ, Auicula ſordidiſsima eſt, eáque criſtata, vnde & ἀπὸ τοῦ ὀπτᾶσθαι, à Græcis appellatur. Latini à ſono quem edit, confícto nomine Vpupam vocant.

Epoptæ, πτεῖαι ἐποπτεῖαι, In ſacris dicebantur myſtæ qui totum iam annum initiati, ad ſpectanda ſacra admittebantur. A verbo ἐποπτεύω, quod eſt ſpectare, ſiue inſpicere. Vnde & ſacrorum inſpectionem ἐποπτείαν, Græci appellant.

EPOPE, es, penul. produ. ἠπόπη, Stephano, Corinthiorum arx, quæ & Acrocorinthus dicitur. Epope dicta a verbo Græco ἐποπτεύω, quod eſt inſpicere. Illinc enim fertur Siſyphus louem conſpexiſſe Aeginam rapientem.

EPOREDIA, æ, ἐπορηδία Ptolemæo, Salaſsiorum oppidum in Gallia transpadana : olim ex Sibyllinorum librorum oraculo a Romanis conditum : & ab eporedicis (eo nomine Galli præſtantes equorum domitores ſua lingua appellabant) nominatum, vt non obſcurè innuit Plinius lib. 3. cap. 17.

Epos, neut. gene. ἔπος, quanuis Græcis generale ſit nomen, modò verbum ſignificans, modò verſum : κατ' ἐξοχήν, tamen pro carmine heroico, ſiue hexametro accipitur, quod & Longum Ennius appellauit. Diomedes, Epos, inquit, eſt carmen exhametron, diuinarum rerum & heroicarum, humanárúmque comprehenſio. Martialis, Scribebamus epos, cœpiſti ſcribere, ceſſi : Aemula ne ſtarent carmina noſtra tuis. Horat. 1. Serm. ſat. 10, –forte epos acer, Vt nemo Varius ducit.

Epodus, epodi, penul. product. ἐπῳδός, Eſt genus carminis in quo ſingulis verſibus ſingulæ clauſulæ ſubiiciuntur, & veluti accinuntur, idque ferè alio genere carminis, & plerunque breuiori : cuiuſmodi ſunt pleraque apud Horatium, Iambico dimetro poſt heroicum, aut trimetrum Iambicum ſtatim ſuccedente. Quintil. lib. 10. capi. 1, Iambus non ſanè à Romanis celebratus eſt, vt proprium opus à quibuſdam interpoſitus, cuius acerbitas in Catullo, Bibaculo, Horatio : quanquam illi epodos interuenire non reperiatur.

Epoto, as, are, Potando exhaurio. ἐκπίνω. Martial. lib. 2, Quæque Tyron toties epotauere lacernæ. Plau. Menęch. Confecto prandio, vinóque epoto. Cicе. pro Cluentio, Quem ſtatim epoto poculo mortuum eſſe dixiſtis. Liuius 8. ab Vrbe, Epoto medicamento ſuamet ipſi fraude pericrunt. Venenum epotum, Cicе. pro Cluent.

Epulæ, epularum, quaſi edipulæ, Sunt cibi in quotidianum hominum vſum comparati. σιτία. Cicе. 3. Philip. Vino, & epulis retentus & alea eſt : ſi epulæ potius quàm popinæ nominandæ ſunt. ¶ Epulæ, etiam beſtiarum cibus quotidianus dicitur. Virgil. 4. Aeneid. –epulâſque draconi Quæ dabat. Horat. 2. Serm. ſaty. 3. –cui ſtragula veſtis Blattarum ac tinearum epulæ, putreſcat in arca. ¶ Epulum verò ſignificat ſolenniores cibos : & propriè publicum conuiuium in propatulo ciuibus exhibitum, ſiue in dedicatione templi, ſiue in triumpho, ſiue in funere, ſiue ludorum cauſa. ἐστίασις, ἑστιατόριον. quale Imperatores apud Romanos populo exhibere ſolebant in triumpho, & quale factum eſſe conſtat à pluribus, qui teſtamento legauerunt epulum quotannis ad ſepulchrum, roſis & variis reſperſum odoribus, pro hæreditatum facultatibus exhibendum. Iuuen. Saty. 3. Vnde epulum poſcis centum dare Pythagoreis. Cicе. pro Muræ. Is quum epulum Quin. Maximus Africani patrui ſui nomine populo Romano daret, rogatus eſt. Sed confunduntur quandoque: nam epulum pro priuato conuiuio inuenitur, & epulæ pro conuiuio publico & communi. Cicе. pro Lucio Planco, Sepulchrum L. Catilinæ floribus ornatum, hominum audaciſsimorum ac domeſticorum hoſtium conuentu epuliſque celebratum eſt. Idem de Clar. Orat. Carmina in epulis cantata à ſingulis conuiuis de clarorum virorum laudibus. ¶ Epulam quoque in ſingulari numero Veteres dixere, teſte Feſto Pompeio.

Epulones, Dicti ſunt apud antiquos, teſte Liuio lib. 3. Belli Maced. Triumuiri, quorum munus erat Ioui, cæteriſque diis epulas inſtruere. θοιναρμόσται. Romæ (inquit) eo anno primùm Triumuiri epulones facti : hi epulas Ioui, cæteriſque diis inſtituendi poteſtatem habebant. Cic. de Aruſp. reſp. Patres conſcripti, vóſque Pontifices, ad quos epulones Iouis opt. max. ſiquid eſt prætermiſſum, aut commiſſum, afferunt : quorum ſententia illa eadem renouata, atque inſtaurata celebrantur, Auguſtinus lib. de Ciuit. aſſeruit epulones perpetuos fuiſſe, qui ad aureum Iouis menſam ſtatuæ appoſitam perpetui erant conuiuæ, vt mimorum potius & paraſitorum contubernia, quàm Dei ſacra celebrarentur. ¶ Dicuntur etiam epulones qualeſcunque conuiuæ qui epulis interſunt : quos etiam veteres epulonos dixerunt per ſecundam inflexionem. ¶ Inde Coepulonus, dicitur conuictor, & iiſdem epulis veſcens. Plaut. Perſa, O mi Iuppiter terreſtris & coepulonus.

Epulari, Eſt in conuiuio eſſe, ſeu conuiuari. δαινυσθαι, εἰλᾶσθαι. Liu. lib. 25, Vulgò apertis ianuis in propatulis epulati ſunt. Cicе. 2. de Finib. Quum in voluptate ſint qui epulentur. Idem de Senec. Epulabar igitur cum ſodalibus omnino modice : ſed erat tamen quidam feruor ætatis.

Epulatus, particip. Cicе. 2. Tuſcul. Pòſt epulatos cum matre adoleſcentes ſomno ſe dediſſe.

Epulatio, onis, ἑψίασις. Colu. lib. 12. capi. 3, Quæ ad menſam quotidianam atque epulationem pertinerent.

Epularis, re, Quod ad epulas pertinet. δειπνητικός. vt, Epulare ſacrificium, epularis ſermo qui in conuiuio fit. Cicе. 3. de Orat. Quum eſſent ipſi à Numa vt etiam illud ludorum epulare ſacrificium facerent, inſtituti. Apul. Iam illatis luminibus epularis ſermo percrebruit. ¶ Epulares etiam vocabantur, qui in ſacris epulabantur. ἑστιάτορες. Varro, Dum epulares nocte epularentur.

Epulatorius, epulatoria, epulatorium, quod aptum eſt vt in epulis comedatur. δειπνητικός.

Epulis, idis, ἐπουλίς, Dicitur quoties iuxta dentes in gingiuis caro excreuit. Paulus Aegineta paruum abſceſſum eſſe ait circa gingiuas, qui niſi diſcutiatur, ſuppuratur.

Epulotica, medicamenta, φάρμακα ἐπουλωτικὰ, à medicis appellantur quę cicatricem inducunt. Nam ἐπουλοῦν. Græcis eſt ad cicatricem perducere.

Equa, æquæ, **Equarius**, **Eques**, **Equeſter**, &c. Vide EQVVS.

Equapium, Nonnulli appellarunt herbam quam Latini olus atrum nominant : exiſtimantes ita transferri poſſe Græcam vocem ἱππόσελινον. Quam nomenclaturam apud idoneum ſcriptorem non facilè reperias.

Neque

Neque ἱππόσελινον tam equinum, quàm magnum aut pergrande apium ſonat. Nam ἵππος, & βοῦς in compoſitione ſæpe vocabulorum ſignificata intendunt, amplitudinemq; & magnitudinem important.

Equeſtris, vide EQVVS.

Equicerus, Animal in Oriente habens cornua & iubas poſt collum deſcendentes vſque ad ſcapulas, & barbam ſub mento, vngulas, & corpus ad cerui quantitatem. ἱππέλαφος. Vtitur hac voce Ariſtotelis interpres lib. de Animalibus.

Equidem, Affirmatiua coniunctio eſt, idem ſignificans quod certè, γε, μέν, δήπου. Cicero de amic. Equidem ex omnibus rebus quas mihi aut fortuna, aut natura tribuit, nihil habeo quod cũ amicitia Scipionis poſſit cõparari. Sunt qui exiſtiment compoſitum eſſe ab ego & quidem, quòd frequentiſsimè inueniatur iunctum cum verbis primæ perſonæ : vt apud Virgilium 12. Aeneid. -equidem merui, nec deprecor, inquit. Quo in loco equidem idem videtur ſignificare quod ego equidem. Hoc tamen nihil viget, quum ſemper in verbo primæ perſonæ, ſingularis numeri, intelligatur nominatiuus ego. Præterea quùm ueniatur coniunctum cum verbis cuiuſuis perſonæ in vtroque numero, conſtat certè vbiq; non poſſe exponi per ego. Perſius Satyr. 5, Non equidem hoc dubites amborum fœdere certo Conſentire dies. Vbi cũ ſecunda perſona coniunctum eſt. Idem etiam cum verbo tertiæ perſonæ poſuit Satyra 1, Per me equidem ſint omnia protinus alba. Cicе. ad Att. Sic ages igitur : equidem id erit primum, proximum Clodiæ. Huc accedit quòd interdum inueniatur ſimul poſitum in oratione eum ego vt apud Salluſtium, Ego equidẽ, ſic exiſtimo. Quo in loco ſi velis equidem explicare per ego & quidem, ineptiſsimam confeceris periſſologiam. Satius itaque erit dicere, equidem nihil aliud ſignificare quàm quidem.

Equus, Animal quadrupes, nemini non notum. ἵππος. Sunt qui ab æqualitate dictũ putent, quaſi æquum, detracta prima litera quæ diphthongum efficiebat : quòd pares equi eligi ſolerent qui bigis, quadrigiſque iungerentur. Sed hæc etymologia vt pleræq; aliæ, admodum videtur friuola. Cic. de Amicitia, Nemo eſt qui non equo quo conſueuit, libentius vtatur quàm intractato & nouo. Idem in Verrem, Eum nemo vnquam ſedentem in equo vidit. Virg. 2. Aeneid. -& equorum agitator Achillis. Ouid. 3. Metam. Vt fremit acer equus, quũ bellicus ore cruento Signa dedit tubicen. ¶ Equorum alii gradarii, qui molli gradu, & ſine ſuccuſſura incedunt : contrà, ſuccuſſores ſeſſorem frequenter inquietant. Alii dicuntur veredi, in curſu velociſsimi, quibus maiores vſi ſunt in venatione. ¶ Equus Troianus, prouerbiali ſchemate, de occultis latebris, conſpirationibúſque ad perniciem alicuius tendentibus. Cicero pro Murena, Intus, intus inquam, eſt equus Troianus à quo nunquam me Conſule dormientes opprimemini. ¶ Equis & quadrigis, id eſt omni conatu. Cicero ad Qu. fratrem, li. 2. Sic ego qui in iſto homine colendo tam indormiui diu, te me hercule ſæpe excitante, curſu corrigam tarditatẽ, cum equis, tum verò (quoniam ſcribis poema ab eo noſtrum probari) quadrigis poeticis. ¶ Velis, equiſque. Cic. 2. Offic. Cum his velis equiſque (vt dicitur) ſi honeſtatem tueri ac retinere ſententia eſt, decertandum eſt. Quo tamen in loco nõnulli malunt legere, viris, equiſque.

Equa, æ, in datiuo & ablatiuo pluralibus, equabus. Equini generis fœmina. ἵππος, ἡ. Ouid. 2. Metamor. Nobiliumq; greges cuſtos ſeruabat equarum, Ibidem lib. 9, Nec vaccam vaccæ, nec equas amor vrit equarum.

Eques, gen. communis, ſignificat hominem inſidentem equo. ἱππεύς. Plautus Mil. Neque eques, neque pedes præfectus quiſquam tanta audacia eſt, Qui æque facit conſidenter quàm mulieres faciunt. Virg. Aenei. 8. Interea præmiſſi equites ex vrbe Latina. ¶ Sumitur quandoque pro ipſo equo. Virg. 3. Geor. Impoſiti dorſo atque equitem docuere ſub armis Inſultare ſolo, & greſſus glomerare ſuperbos. ¶ Equites etiam dicebantur à Romanis qui Equeſtrem dignitatem etant adepti, aut ex Equeſtri ordine prognati : quorum ordo, quanuis dignitate Senatoria aliquanto erat inferior, proximam tamen ab illa obtinebat dignitatem. Neque ſolùm dignitate, verum etiam cenſu diſtingue bantur Equites à Senatoribus. Cenſus enim Senatorius duplo maior erat cenſu Equeſtri. Nam ante Auguſti tempora cenſus Senatorius erat octingentorum millium, hoc eſt coronatorum XX. M. Cenſus autem Equeſtris quadringentorum millium, hoc eſt coronatorum X. M. quãquã poſtea pro arbitrio principum ſæpius auctus fuit cenſus, & etiam imminutus. Mart. lib. 8, Veſcitur omnis Eques tecum, populúſque Patréſque.

Equeſter, huius Equeſtris, & hic & hæc Equeſtris, & hoc Equeſtre, ab eques ſit, Quod pertinet ad equitem. ἱππικός. vt, Equeſtres copiæ, Cicero 2. de Finib. Equeſtris diſciplina, Idem. 6. Verr. Equeſtris ordo, Idem ad Brutum, Equeſtris ordinis princeps. Equeſtrem verò ordinem, ἱππικὸν τάγμα. medium fuiſſe conſtat inter Patritios & plebem : hi olim ſub Romulo regibúſque Celeres dicebantur, teſte Plinio, lib. 33. cap. 2, à Celere (vt quidam putant) Remi interfectore : deinde à flectendis equis, Flexumines vocitati : poſtea Troſſuli, à Troſſulo oppido Tuſciæ, quòd id ſine vllo peditum adiumento equites cepiſſent. Principio Equites, Iudicéſq; iidem habebantur, & geſtandi annuli aurei ius eis erat. Poſtea M. Cicero in Conſulatu ſuo Equeſtre nomen ſtabiliuit, Senatum ei concilians : celebrans ſe ex eo ordine prouectum eſſe. Ab illo tempore planè hoc tertium corpus in Republ. factum eſt, cæpitque adiici Senatui Pop. Rom. Equeſter ordo. Equeſtre æs, quod Equiti in ſtipendium dabatur.

EQVESTRIS Colonia, Galliæ Belgicæ oppidum eſt, apud Plinium libro 4. cap. 17.

Equeſtria, um, Erant quatuordecim ordines graduum in Orcheſtra, in quibus ſedebant Equites. ἱππικά. Senec. lib. 7. de Ben. Equeſtria omnia Equitum Romanorum ſunt. Et iterum, Sed quum in theatrum veni, ſi plena ſunt equeſtria, &c. Sic popularia dicebantur, vbi plebs ipſa in theatro ſedebat. Sueton. in Domit. Et quia pars maior intra popularia deciderat, quinquagenas teſſeras in ſingulos cuneos Equeſtris ac Senatorii ordinis pronuntiauit.

Equito, as, Equo iter facio. ἱππεύω, ἱππασάμενος. Horat. 2. Serm. ſaty. 3, Ludere par impar, equitare in arundine longa. Cicе. pro Domo ſua, Quum is in illo noſtro exercitu equitaret cum ſuis delectis equitibus. Idem 2. Tuſc. Apud quos autem venandi & equitandi laus viget. Macrobius Saturn. lib. 6. capit. 9, autor eſt, veteres etiam equitare de ipſo equo dixiſſe, & equitem pro equo nonnunquam acceptum inueniri. Lucilius, Nempe hunc currere equum nos, atq; equitare videmus. Quanquam alii diſtinctionem poſt dictionem equum faciant, vt nos, ſit accuſatiuus, ad hunc modum, Nempe hunc currere equum, nos atque equitare videmus : vt ſit ſenſus, Videmus equũ currere. & nos equitare. ¶ Huius compoſita ſunt, Adequito, quod eſt iuxta equito. παρεππεύω. Liuius, Adequitauit deinde ſenſim portis. Obequito, circumequito. Idem, Obequitare iubet hoſtiũ portis. Perequito, equitando peragro, vt apud eundem, Quum perequitaſſet aciem, tantum iniecit ardoris, vt non vltrà ſuſtinuerint impetum equi.

Equitari, paſſiuè. Plin. lib. 8. cap. 18, Omnes autem in iis terris iumentorum dorſo funguntur, atque etiam equitantur in præliis. De camelis loquens.

Equitatio, onis. ἱππεία, ἱλασία, ἱλαστία. Plin. lib. 28. cap. 4, Equitatio ſtomacho & coxis vtiliſsima.

Equitatus, us, Modò equitum turmam ſignificat, ſicut peditatus pedeſtres copias. τὸ ἱππικὸν. Tacit. lib. 19, Nutantem exercitum victor equitatus incurſat. Idem lib. 33, Quinetiam ipſum equitum nomen ſæpe variatũ eſt, in iis quoque qui ad equitatum trahebantur. Modò actum ipſum equitandi. Plin. lib. 33, Femina equitatu atteri & aduri ſolent.

Equarius, ria, rium, Quod ad equum pertinet : vt, Equarius medicus, qui equis medetur. ἱππιατρικὸς. Valer. Max. lib. vlt. Herophilus equarius medicus. C. Marium ſepties Conſulem auum ſibi vendicando, ſe extulit.

Equaria, ſubſtantiuum, Magnum equorum gregem denotat. Varro in Procæm. 2. de Re ruſt. Quod & ipſe pecuarias habui grandes, in Apulia ouiarias, in Reatino equarias.

Equiferus, ri, pen. corr, Equus ferus, id eſt non manſuetus. ἵππος ἄγριος : cuiuſmodi in Septentrionalibus regionibus naſci, autor eſt Plinius lib. 8, cap. 15. Idem lib. 28. cap 6, In primis efficax equiferorum ſanguis. Et ibidem cap. 10, De equiferis non ſcripſerunt Græci.

Equimentum, Mereces quæ datur pro admiſſura equi. Varro, An ſi equam emiſſes quadrupedem, vt meo aſino Reatino admitteres, quantum popoſciſſes dediſſem equimenti.

Equile. penul. prod. Stabulum equorum. ἱππόστασις, ἱππωνοσία, ſicut ab oue ouile. Vnde Varro lib. 2. cap. 7, ſuadet, frænos in equili ſuſpendere, vt oculi equuleorum conſueſcant videre eorum faciem, & è motu crepitus audire.

Equinus, na, num, poſſeſſiuum. ἵππειος. Horatius in principio de Arte poet. Humano capiti ceruicem pictor equinam Iungere ſi velit. Idem 2. Epiſt. Vtor permiſſo. caudęq; pilos vt equinæ Paulatim vello. Virg. 10. Aen. Aere caput fulgens, criſtaq; hirſutus equina.

Equiſetum, ti, Herba eſt à caudæ equinæ ſimilitudine nomẽ habens, aliis nominibus ephedra, & anabaſis appellata. ἵππουρις. Vulgus Prelam appellat, pectinum opificibus in primis cognitam, qui ea buxum expoliunt : & mulierculis quæ vaſa lignea ea extergunt. Vide Plinium lib. 26. cap. 13,

Equiſo, onis, Qui equorum curam gerit, eóſq; inſtituit. ἱππικήσειος. Varro, Nam, vt equus qui ad vehendum eſt natus, tamen traditur magiſtro, vt equiſo doceat tollutim incedere. Veteres autem (vt Nonius annotauit) non modò equorum magiſtrum, ſed aliarum etiam rerum, gubernatorem equiſonem vocabant. Vt equiſones nautici dicebantur qui nauim exercebant.

Equitabilis, le, Equiti peruius : ἱππάσιμος. vt locus equitabilis, in quo equi facilè inambulare poſſunt. Liuius, Oportuna explicandis copiis regio erat, equitabilis, & vaſta planities. Huius contrarium eſt in equitabilis. Idem, Imber violẽtius quàm aliàs fuſus, campos lubricos inequitabiléſque fecerat.

Equitium, tii. Equorum armentum. ἱππορέβιον. Vlpianus l. Plenum. para. Equitii. ff. de Vſufructu legato, Equitii vſu legato videndum an & donare poſſit, & ad vehendum ſubiugo vti. Tacit. de Germania, Mos eſt ciuitatibus vltrò equitium conferre principibus.

Equuleus, lei, Pullus equinus. ἱππάριον. Cicero in Orat. Vt igitur domiteres equorum non verbera ſolùm adhibent ad domandum, ſed cibum etiam ſæpe ſubtrahunt, vt fame debiliterur equuleorum nimis effrenata vis. Idem in Verr. Equuleos argẽteos nobiles, qui Q. Maximi fuerũt, aufert. ¶ Eſt & tormenti genus quo ad exprimendam è noxiis, cõfeſſiſve veritatẽ Romani vtebantur : ita dictum (vt quibuſdam placet) ab equi forma : tamet ſi alii ardentem laminam malunt interpretari. Cic. pro Deiotaro, Facti enim in equuleo quæſtio, iuris in iudicio. Idẽ 7. Philip. Ponite ante oculos vincula, verbera, equuleum, carnificem, tortorémq; Seneca li. 2. Epiſt. Sæuitia commenta eſt equuleos, cruces, vncum, & tunicam illam alimentis ignium illitam, & intextam. Cicе. 5. Tuſcu. Hæc etiam in equuleum iniiciuntur, quò vita non aſpirat beata. Idem li. 4. de Finibus, Nec ſi ille ſapiens ad tortoris equuleum à tyranno ire cogatur, ſimilem habeat vultum acſi ampullam perdidiſſet. Sed in hoc ſignificatione alii malunt ſcribere eculeus per c.

Equulus, diminutiuum ab equus, ἱππάριον. Cic. lib. 2. de Nat. deo. Omnia in perfectis & maturis docet eſſe meliora : vt in equo, quàm equulo : in cane, quàm in catulo : in viro, quàm in puero. Var. 2. de Re ruſt. c. 7. ſcribit equulum poſt annum & ſex menſes domari poſſe.

Equula, æ, paruam equam ſignificat, ſicut equulus parium equum. Varro,

Nemo est tam negligens quin summa diligentia eligat asinum qui saliat equulam.

Equio,is,de equis dicitur quum coitum appetunt sicut catullio de canibus,& suio de suibus.ἐπιβαίνειν. Columel.lib. 7, Equienti mulæ cruda brassica datur. Plin.lib. 8. capit. 63, Equas domitas sexaginta diebus equire.

Equiria,ἱππομαχίαι Aristophani, Ludi curules,à Romulo in honorem Martis instituti. Hi in campo Martio celebrabantur tertio Calend. Martias. Ouid.2. Fastorum, Iamque duæ restant noctes de mense secundo, Marsque citos iunctis curribus vrget equos : Ex vero positum permansit equiria nomen.

E ante R.

Eradico,as,pen.longa, Propriè significat vnà cum radice euello,ῥίζω, ¶Per translationem ponitur pro radicitus,& omnibus modis perdo. Terent.in And. Dii te eradicent,ita me miseram territas.

Erado,is,ere,Idem est quod expungere.ἀναξύω,ξαλείφω. Colu.lib. 3, Postea furculos quos inserere voles,eradito tam altè quàm cuneum immisisti,sed ita ne medullam,néve alterius partis corticẽ lædas. ¶ Vnde eradere aliquem ex albo Senatorum,est eum ex Senatorum numero expungere. Tacitus li.4,Apidium Merulam,quòd in acta Diui Augusti non iurauerat,Senatorio albo erasit.

Erasus participium. Plin.in Paneg. Datum est iis qui post edictum tuum in locum erasorum subditi fuerant,æquatique sunt cæteris illi etiam quibus nõ erat promissum. Erasorum,id est delectorum è numero eorum qui accipiebant congiarium. Budæus.

ERAPHIOTES,ἐραφιώτης, Bacchus dictus est, ab inducenda contentione: quoniam vinum,iram,æque certamen inducit. ἔρις enim contentio: ῥαίνω,ostendere.

ERASINVS,pen.prod.ἐρασῖνος. Fluuius est ex Stymphalide Arcadiæ lacu profluens,qui deinde terra occultatus in agro Argiuo denuò erumpit, & in sinum Argolicum illabitur. ¶ Est & alius eiusdem nominis, iuxta Buræ ruinas,in sinum Corinthium illabens. ¶ Item alius in Eubœa insula,iuxta Eretiam vrbem. Rursus alius in Attica,iuxta Babronem. Autor Strabo lib.8.

ERASISTRATVS,ἐρασίστρατος, Nomen medici eximii, ex Aristotelis familia natiin quem non rarò inuehitur Galenus. Huius etiam frequens est mentio apud Plinium.

ERATE,tes,pen.corr.ἐρατή,Nympha,Oceani & Tethyos filia: ἀπὸ τοῦ ἐρᾶσθαι,hoc est ab amore nomen habens.

ERATO,pen.corr.ἐρατώ,Vna Musarum,ab amore dicta quòd præsit his qui amoris face rapiuntur. Virg.lib.7, Nunc age,qui reges Erato, quæ tempora rerum, Quis Latio antiquo fuerit status.

ERATOSTHENES,penult.corr.ἐρατοσθένης. Cyrenæus, Aristonis Chii, & Callimachi poetæ discipulus,Plato minor à quibusdam ob doctrinam vocitatus: præfuit bibliothecæ regiæ: cosmographus insignis,qui primus vniuersum totius orbis circulum ducentorum quinquaginta duorum milium stadiorum esse prodidit: vnde & orbis terrarũ mensor appellatus est. Scripsit præter philosophica,historias,astronomica, de sectis dialogos,& poëmata quædam,autore Suida. Obiit anno ætatis octogesimo primo,quem annum maximũ climactera, & humanæ vitæ periculosissimum veteres crediderunt. Est enim numerus quadratus constans ex nouem nouenariis. Eodem etiam ætatis anno decessit Plato,& Diogenes Cynicus, & Xenocrates Platonicus.

ERCINIA sylua,vide HERCYNIA.

Erciscere. Prisca lingua significat diuidere. Apud Ciceronem 1.de Orat. erciscerí in secunda coniugatione legitur,vbi sic scribit, Nec si parui nauigii & magni eadem est in gubernando scientia: idcirco qui quibus verbis erciscerí oporteat,nescíat,idem erciscũdæ familiæ causam agere non poterit. ¶ Inde iudicium familiæ erciscundæ id est rei familiaris diuidendæ. Cic.pro Cecinna, In possessione bonorum quum esset,& quum ipse sextulam suam nimium exaggeraret, nomine hæredis arbitrum familiæ erciscũdæ postulauit. ¶ Sunt qui hercisco per aspirationem scribant,eius originem reducentes ad verbum Græcum ἐρείσσω,quod significat interfepire.

ERCIVS Iupiter,Vide HERCIVS.

EREBVS,pen.corr.ἔρεβος, Fluuius inferorum. Virgil. 6. Aenei. -magnos Erebi tranauimus amnes. ¶ Quandoq; pro obscuriori inferni parte: vt,-imas Erebi descendit ad vmbras. Varro ex Erebo natam Noctem ait. Vnde & illud, Erebo creata fuscis crinibus Nox te inuoco. Hæc Festus. ¶ Alii malunt noctem Erebi vxorem fuisse: ex quibus est Cicero de Nat.deorũ, Amor (inquit) dolus, mœtus, senectus, labor, inuidentia, fatum, senectus, mors, tenebræ, miseria, querela, gratia, fraus, pertinacia, parcæ, hesperides, somnia : quos omnes Erebo & Nocte natos ferunt. ¶ Frequentissimè autem Erebus pro ipsa inferorũ sede accipitur. Vnde etiam Proserpina ab Ouid.li.5.Metã. Regina Erebi vocatur.

ERECHTHEVS,ἐρεχθεύς, Athenien sium rex fuit,cuius filiæ mortem pro patria contempserunt. Cic.pro Sestio,Mortem, quam etiam virgines Athenis,regis(opinor) Erechthei filiæ pro patria contempsisse dicuntur,ego vir Consularis tantis rebus gestis timerem?

E regione,Ex aduerso & opposito.ἐκ τοὐναντίου, ἐξ ἐναντίας.

E re nata,Significat ex occasione rei præsentis capto consilium. ἐκ τῶν παρεμπεσόντων πραγμάτων, ἐξ ὧν τύχοι ἑκάστοτε. Et aliquãdo dicitur absolutè,è re nata:& aliquando cum coniuncto: vt, E re natum exordium dixit Quintilianus, intelligi volens subitò inuentum, Apul. E re nata fallacia significatur enim muliebris dolus ad fallendum subitò excogitatus, non domi antè compositus, sed ex ipsa re & negotio expromptus.

EREMBI,ἐρεμβοί, Populi in Arabia, qui præruptа saxa nudi inhabitant. Autor Strabo lib.16.

Ere mea. πρὸς ἐμοῦ,ὦ ἐμοί. E re tua,vide suprà in E & EX.

Eremigo,as,are,Enauigare,emetiri. Plin.lib.2.cap.67, Circa Caspium quoque multa Oceani litora explorata,paruóque breuius,quàm totus hinc aut illinc Septentrio eremigatus.

Eremodicium,ἐρημοδίκιον, Apud Iureconsultos de Minoribus. l. Ait Prætor,dicitur quasi desolatum ac destertum iudicium,seu destertio cau sæ,absentia seu negligentia partium factа,quasi ἐρήμη δίκη, id est causa deserta,vel vadimonium destertum. In vulgatis editionibus corruptè legitur hermodicium.

Eremus,mi,pen.prod.gen.fœm.ἔρημος, Solitudo, destertum. Hinc Eremitæ,ἀναχωρῆται,ἐρημῖται, qui eremum,hoc est locum solitarium religionis ergò incolunt.

E republica, id est ex vtilitate & cõmodo publico. κοίνῃ συμφέρον. Suet. in Cæs. Plerique pecunias contulerunt, ne Catone quidem abnuente eam largitionem è republica fieri.

Erepo,is,ere,Ex loco abdito in lucem repo. ἐξερπύζω. Plaut, Aul. Foras lumbrice qui sub terras erepsisti modò. Interdum idem est quod ad loca alta & præruptа euado,vbi non modò pedibus,verum etiam manibus ad ascendendum opus sit. Suet. in Tiberio, Territus quòd is à tergo insulæ erepsisset ad se.

ERESICHTHON, vel potius ERISICHTHON,ἐρεσίχθων, Vir impius fuit in Thessalia,qui quum in cõtemptum Cereris eius lucum excinderet,in tantam famis rabiem actus est,vt suа ipsius membra comederet, Vide Ouidium lib.8.Metamorph.

ERETRIA,æ.penult.corr.ἐρετρία, Oppidũ est Eubœæ insulæ, circa quod effoditur terra in medicinæ vsu præstantissima,quam ab ea Eretriam vocant. Eius Dioscorides duas facit species,vnam vehementer albam, alteram ad cineris colorem vergentem. Plinius etiam Eretriã terram inter pictorum colores enumerat lib.35.cap.6. Huius vrbis meminit & Homerus 2.Iliad.in Catal.nauium.

ERETVM,pen.prod.ἔρετον, Oppidulum est Sabinorum,non procul à Tyberi in cole situm,quem etiam veteres montem Eretum vocauerunt: hodie autem Italorum vulgus corrupto vocabulo *Montem rotundum* Eius meminit Virgilius libro 7, Ereti manus omnis, oliuiferæque Mutuscæ.

ERETVTHALION, Viri proprium quem Nestor interemit, dixitque illum cum miraculo corporis, tum excellentia armorum præcipuum in bello Pyliorum & Arcadum fuisse.

Erga,præpositio,licet eandem vim habere videatur cum contra, beneuolentiæ tamen plena est.πρός. vt,Pro meo summo erga te amore onus subeo. Cic.ad Lentulum,Epist.1,Ego omni officio,ac potius pietate erga te,cæteris satisfacio omnibus. Teren.in Heaut. Timet omnia, patris iram,& animum amicæ se erga vt sit suæ.

ERGASTERIA, orum,ἐργαστήρια, Vicus insignis inter Pergamum & Cyzicum,quadringentis & quadraginta stadiis à Pergamo distans metal lorũ fodinis nobilis,à quibus & nomen accepit,ab officinis videlicet metalliorum. Celebratur hic vicus à Galeno lib.9.Simplicium medic.

Ergasterium,ri,ἐργαστήριον,Officina vbi aliquid operamur: vt est in Deceretis,distinct.44. Nulli clerico liceat tabernã,aut ergasteriũ habere.

Ergastulum,li,pen.corr.ἐργαστήριον, Taberna vel officina vbi lapides metallа fodiuntur, vel aliud quippiam operis à vinctis seruis fit dictum ab ἐργάζομαι,operor. Liuius 2.ab Vrbe, Ductum se à creditore non in seruitium,sed in ergastulum,& carnificinam esse. Iuuen. Satyr. 8. Quid facias talem sortitus Pontice seruum? Nempe in Lucanos,aut Thusca ergastula mittas. ¶ Accipitur etiam nõnunquam ergastulum pro illis qui ergastulis sunt inclusi. Varro,Misitque mox eò virum qui tota ergastula libertate donaret.

Ergastulus,li, Dicitur seruus qui ergastulo incluſus, vel ex vinculis, aut compedibus opus facit.ἐργάτης δεσμώτης. Plin. Coli rura ergastulis pessimum est,vt quicquid agitur à desperantibus.

Ergastularius,rii,Qui præest ergastulis. ὁ τῶν ἐργαστηρίων ἐπιστάτης. Columella lib.1,cap.8,docet quomodo ergastuli ab ergastulariis tractari debeant. Ergastularii serui,ἐργαστῆρες,ἐργάται.

ERGAVICA,ἐργαυίκα, Oppidum Hispaniæ Tarraconensis, in tractu Vasconum,teste Ptolemæo lib.2.cap.6. Plinius quoque lib.3.ca.3. Ergauicenses populos enumerat in eodem Hispaniæ tractu.

ERGETIVM,ἐργέτιον, Oppidum Siciliæ,cuius incolæ dicuntur Ergetini, ἐργετῖνοι,quorum meminit & Plinius lib.3.cap.8.

ERGINVS,ἔργινος,Tyrannus fuit qui ab Hercule & Minyis Orchomeni vrbe expulsus,postea & extinctus fuit. ¶ Erginus, Thraciæ fluuius, autoribus Plinio lib.4.cap.11,& Pomponio Mela lib.2.in descriptione Thraciæ.

Ergo, Illatiua siue completiua coniunctio est,quæ minoribus adhibetur clausulis,sicut igitur.ἄρα,τοίνυν. Aliquando incœptiua est, conueniens maximè indignationi. ἔτεκα. vt in carmine illo Augusti Cæsaris, quo Virgilii poema vetat aboleri,Ergóne supremis potuit vox improba verbis Tam dirum mandare nephas: ¶ Aliquando hortatiua,ἀλλ' ἄγε. Virg.2.Aen. Ergo agè chare pater. ¶ Aliquando vim nominis habet, accipitúrq; pro ablatiuo causa,sine gratia.ἕνεκα. in qua significatione circumflectit posteriorem: perpetuóq; eam producit: quam aliàs habebat indifferentem. Virg.6.Aenei. -illius ergò Venimus,& magnos Erebi tranauimus amnes. Sifenna lib.3,Milites,vt lex Calphurnia concesserat,virtutis ergò ciuitate donati.

ERIBOEA,ἐρίβοια, Dicta est ab Homero Iuno, quasi buculæ molestia, & Io in bouem versam multis affecerit molestiis. Nam ἔρις contentionem,litem,siue molestiam significat: βοῦς bouem. ¶ Est etiam hoc nomine vrbs Macedoniæ,teste Ptolemæo lib.3.cap 13.

ERICATES,pen.prod. Viri cuiusdam Lycaonii nomen à Messapo Aeneæ comite interfecti,vt Virgi.placet,10. Aene. Cædicus Alcathoum obtruncat,sacrator Hydaspem: Messapus Cloniumq; Lycaoniumque Ericatem. Interpretari potest,ira confractus,ἔρις ira:κατάγω infringo.

Erice, es,vel Erica, æ,ἔρικη, Frutex est non multum à myrice differes, colore

colore rorismarini,& folio non admodum dissimili. Flores emittit: Autumni tẽpore quum reliquæ omnes herbæ,& virgulta deflorerũt: quare ab apibus præ florum aliorum inopia,maximè appetũtur: fitq; ex iis mel quod ericæum vocatur sylueſtrem,& minimè probatum saporem referens. Autor Plinius lib 24.cap.9,& lib.11.cap.16.

ERICHTHEVS,ἐριχθεύς, Nomen proprium fuit Athenarum regis,quem Minerua è rure vbi natus erat,susceþit,educauit,& Athenienſi populo pro rege tradidit. Ab eo Athenæ Erichtheæ dictæ sunt Virgil.in Ciri, Qualis Erichtheis olim portatur Athenis.

ERICHTHONIVS,ἐριχθόνιος, Qui etiam Erichtheus dictus est, Athenien sium rex fuit ex semine Vulcani in terram proiecto editus. Vnde & nomen habet.ἀπὸ τοῦ ἐρίδος,καὶ χθόνος,id est certamine,atq; humo. Nam quum Vulcanus diis arma fecisset, eique Iupiter optionem dedisset præmii quod vellet postulandi,iurasset q; per infernam paludem se nihil negaturum: tum ille Mineruæ nuptias postulauit. quas quum Iupiter iuramento astrictus,ei negare non posset. Mineruam tamen monuit repugnare, pudicitiamq; defendere. Tũ in illa colluctatione Vulcanum in terram profudisse aiunt semen,atque inde editum esse puerum draconum pedibus,nomine Erichthonium : qui quum adoleuisset,vt pedum deformitatem tegeret,primus currus vsum adinuenit. Hanc fabulam refert Seruius in illud Virgilii libro 3. Georgicorum, Primus Erichthonius currus,& quatuor ausus Iungere equos, rapidisque rotis insistere victor. Ab eo populus Athenienſis Erichthonius dictus est.

ERICHTHO,ἐρίχθω,Mulieris Thessalæ nomen est apud Lucanum,li.6, multitudine veneficiorum famosæ. Quo nomine etiam vsus est Ouidius in Epist. Saphûs,pro Furiæ cuiusdam infernalis nomine,Illuc(inquit Sappho)mentis inops,vt quam furialis Erichtho Impulit,in collo crine iacente,feror.

ERIDANVS,pen.corr.ἠριδανός,Italiæ fluuius in Vesulo monte nascens, & per agrum Gallicum in mare Adriaticum influens. Hodie notiore nomine Padus appellatur. Eridanum autem dictum volunt ab Eridano Appollinis & Clymenes filio,qui à luce illius incendii quo bonam terrarum partem exusit,Phaethon cognominatus est. Hunc Poetæ fabulantur,quum paternum currum regendum suscepisset, aurigandique imperitia orbem terrarum in discrimen adduceret,à Ioue fulmine ictum,in Padum fluuium decidisse,eique Eridano nomen fecisse Virgilius,quòd Italicorum omnium maximus sit, regem fluuiorum. appellat. Est item Eridanus, cæleste signum Arieti proximum. Cicero,ex Arato, Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatum Cæli.

Erigeron,penul.corr.ἠρίγερον,Herba est cauliculis subrubicundis,specie & mollitia trissaginem referens: ita dicta quòd Vere carnescat. & quim citissimè in albam quandam lanuginem abeat. Sonat enim erigeron Latinè Vernum senem,Vnde etiam hodie nonnulli senecionẽ vocant. Vulgò *du Senecon.*

ERIGONE,ἠριγόνη, Icarii filia fuit teste Hygino,quæ ex dolore paternæ necis,quem rustici temulenti occiderant,se ipsam suspendit. deorúmque miseratione in cælum translata. Virginis nomen obtinuit. Virgil. 2.Georg. Qua locus Erigonen inter,Chelasq; sequentes Panditur.

Erigoneius,adiectiuum,ἠριγονεύς: vt. Canis Erigoneius,apud Ouidium libro 1.Fastor. Nocte sequente diem Canis Erigoneius exit. Id est oritur Canis,sydus cæleste.

Erigo,is,ere,i,erectum,ere. Abè & rego compositũ, significat eleuare, vel attollere.ἀνίστημι. Cic. pro Rosc.Amer. Quę simul atque attigi, statim homo se erexit. Idem 1 de Legib. Nam quum cæteras animantes abiecisse ad pastum,solum hominem erexit. & ad cęli,quasi cognationis,domicilíque pristini conspectum excitauit. ¶ Per translationem accipitur pro consolari.& subleuare. Cicẽ. pro lege Manil. ¶ Diffidentémque rebus suis confirmauit,& afflictum erexit, perditúmque recreauit.

Erectus,particip. Cicero, Ego vos ardentes & erectos ad libertatem recuperandam adhortabor. Idem ad Brutũ, Erectior Senatus erat non sententiis solùm nostris,sed cohortationibus excitatus.

ERINEOS,ἐρίνεος, Locus asper fuit sub Ilii mœnibus,à caprificorũ, quos Græci ἐρινοὺς appellant,multitudine dictus. Meminit huius loci Andromache,apud Homerum Iliad.6.

ERINNA,ἔριννα, Nomen poetriæ,ex Teno Vrbe Laconica, quæ floruit circa Olympiadem centesimam septimam.

ERINNYS,æos,ἐρινύς,Vna Furiarum infernalium: ita dicta ἀπὸ τοῦ ἐρίζειν τὴν φρένα τοῦ νοῦ,hoc est à corrumpenda mente. Virgil. 2. Aeneid. -quò tristis Erinnys,Quò fremitus vocat.

Erioxylon,pen.prod.ἠριόξυλον, Lana est quæ ab arboribus producitur. Vlpian.l.Sicui lana.ff.De leg 3. Lana(inquit)legata, etiam lepori nam lanam,& anserinam,& caprinam credo contineri: & de ligno,quã Græci ἠριόξυλον,hoc est ligneam lanam appellant.

ERIPHIA, Veneficæ & fascinatricis cuiusdam nomen fuit,de qua vide Erasmum in Adagiis.

Eriphia,ἠρίφια,Herba est septem languinosis ramulis apii modo foliata,purpureo flore,& eo quidem perenni,semine fabaceo, totidem radiculis quot ramis. Hanc magi prodidere in auena scarabæum habere,sursum deorsumque decurrentem cum sono hœdi: vnde & nomen accepit. Vide Plinium lib.24.cap 18.

ERIPHVLE,es,vel Eriphyla.æ,penul.produ.ἠριφύλη,Nomen vxoris Amphiari,& sororis Adrasti: quæ accepto à Polynice aureo monili, maritum latentem ne ad bellum Thebanum, vbi se moriturum sciebat, proficiscí cogeretur,Polynici prodidit. Virg.6.Aen. His Phedram,Procrinque locis,mœstámque Eriphylen. Cice.6.Verrina, Eriphylam accepimus in fabulis ea fuisse cupiditate,vt cum vidisset monile ex auro,vt opinor,& gemmis,pulchritudine eius incensa,salutem viri proderet, Iuuena. Satyr.6, Occurrunt multæ tibi Belides, atque Eriphylæ.

ERIPHYSA,ἠριφύσα,Insula vna ex Aeoliis,Strabo,lib.6.

Eripio,pis,penult.correp.Vitolio:&,vt ait Pomponius Iurisconsultus, per raptu e manibus aufero,ἁρπάζω,ἁρπαγῇ ἀφαιροῦμαι,Terentius in Heaut. Crucior bolum tantum mihi ereptum tam subitò de faucibus. Dupliciter omnino habet constructionem,Interdum enim cum accusatiuo habet datiuum:& tunc fere in malam partem accipitur,vt Vallæ placet. Aliquando verò cum accusatiuo habet ablatiuum,præcedente ali qua præpositione:& tunc sæpius in bonam partem accipitur, nonnun quam tamen etiam in malam. Sed hæc Vallæ differentia non est omnino vera. Nihil enim vsitatius est his locutionibus, Eripere aliquẽ morti,periculo,damno,dolis,& similibus : vbi certe quamuis accusatiuum habeat cum datiuo,in bonam tamen partem accipitur. Virgilius 12.Aeneid. Accelera,& fratrem,siquis modus,eripe morti. Plinius in Epist. Eripe me huic tormento.

Erisichthon,vide ERESICHTHON.

Erithacus,ci,ἐρίθακος,Auis est solitaria,formam & colorem mutans cũ nomine. Nam hyeme tantũ erithacus,æstate phœnicurus appellatur,à puniceo caudæ colore. Autor Plinius,li.10.cap.29. Theodorus ex Aristotele rubeculam vertit.

Erithales,ἐρίθαλες,Herba est semper virens,quæ alio nomine sedum,siue semperuiuum minus appellatur. Vide Plinium libro 25. capitulo 13.

ERO,ἥρω,Puella formosissima fuit ex Sesto Thraciæ vrbe,ad Hellespontum sita,& Veneris sacerdos: cuius mutuo amore correptus Leander Abydenus adolescens,noctu eius causa Hellespontum solebat traijcere. Verùm quũ aliquando nimio amatæ desiderio,mari tempestatibus agitato se comisisset, viribus destitutus,submersus est. Cuius cadauer quum fluctuum impulsu Sestum esset delatum,Ero doloris impatientia,ex editissima sese specula in mare præcipitauit. Vide Musæum,qui horum amores elegantissimo carmine exequitur.

Erodius,ἐρώδιος Homero,Auis est quæ in coitu sanguinem exudat: vnde & nomen imposítum creditur. Quænam tamen auis sit,non satis conuenit inter scriptores: Suidas enim ciconiam putat esse,aut aliquã ciconiæ similem,putatque erodion dictam quasi elodion, quòd scilicet in paludibus versetur. Augustinus fulicam esse credit, Theodorus ardeolam.

Erodo,is.ere. Idem quod rodere. Plinius li.11.cap.29. Omnia verò morsu erodentes: Colum.lib.10, Nec solùm teneras audens erodere frondes. Erosus sale, Plin.lib.12.cap.9.

Erogenneton,ἀγέννητος. Herba est sic dicta quòd amatoriis cõueniat γίγνομαι enim,& γεννῶ gigno,& ἔρως amor dicitur.

Erogo,as.pen.corr.Distribuo.& expendo.ἀναδίδωμι. Cic.7.Verr. Multas pecunias isti erogatas in operum locationes falsas atque inanes esse perscriptas. ¶ Inuenitur etiam ex rogare,quod est(vt Festus inquit)ex lege vetere per nouam legem eximere.

Eros,ἔρως,Amor Latinè dicitur: vnde erotica carmina, id est amatoria. ¶ Fuit etiam nomen Comœdi,cuius meminit Cicero in Oratione pro Roscio Comœdo.

Erotema,atis,ἐρώτημα. Nobis interrogationem sonat. ¶ Est item erotema,aquilæ figura quædam,quam Cicero interrogatum vertit: qua vti mur vbi exacerbando aliquid interrogamus vt exaugeamus rei inuidiam. Differtque à pysmate,hoc est à quęsito,quòd ad erotema vna voce responderi possit negando vel confitendo: ad pysma verò, nonnisi pluribus.

EROTIVM,tii,ἐρώτιον, Mulierculæ nomen est apud Plautum per diminutionem:ἀπὸ τοῦ ἔρωτος,hoc est ab amore detortum. ¶ Erotium item Græcis cupidinis imagunculam significat.

Erotylos,ἐρωτύλος,Gemma eadem quæ mepicoros,& hieronnemon dicitur: à Democrito præcipuè laudata in argumentis diuinationum. Autor Plinius lib.37.cap.10.

Erro,as,errare,Est huc illuc,quò nos fortuna fert,diuagari. πλανᾶσθαι. Virg.1.Aen. Heus,inquit,iuuenes,mõstrate,mearũ Vidistis si quã hic errantem fortè sororum. Cic.3.Tusc.ex Homero, Qui miser in campis mœrens errabat Aleis. ¶ Sed quoniã pecudes errãdo,id est vagando pascutur,errare ponitur pro pascere. Virg. -Eclog. Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ. ¶ Errare aliquãdo est putare,vel approbare,verum esse quod falsum est,vel falsum esse quod verum est: vel certum pro incerto,siue falsum,siue verum sit.σφάλλομαι,πλανῶμαι. Vnde sciendũ quòd licet quis absque ignorantia errare nequeat, non tamẽ qui aliquid nescit,continuo errat: sed qui se existimat scire quod nescit. & falsum pro vero,siue incertum pro certo approbat. Hæc tamen significatio metaphorica est. Cic.12.Philipp. Cuiusvis est hominis errare,nullius nisi insipientis,perseuerare in errore. Idem 5.Verr. Errare,nullius nisi insipientis,perseuerare in errore. Idem Eunu, Quid tu his rebus credis fieri? tota erras via. ne eres. Idem Eunu, Quid tu his rebus credis fieri? tota erras via. ¶ Composita verbi erro sunt,Aberro,quod est errãdo à re aliqua recedo,vel longe vagor. ἁμαρτάνω. Cice. 3. Tusc. Sed redeat vnde aberrauit oratio. Decerro,oberro,circumerro. Lactã,lib.2,Vulgos existimat mortuorum animas circa tumulos,& corporum suorum reliquias oberrare. Pererro,errando peragro. Colu.in præfatione libr.1, Semper ritu volucrum longinqui litoris, peregrinus ignotum pererret orbem. Exerro,valde erro. Cyprianus ad Ianuarium. Nequis exorbitans & à via veritatis exerrans,apud hæreticos iungeretur.

Error,ris,vt scribit D.Augustinus in Ench.est existimatio, vel approbatio veri pro falso,& certi pro incerto,vel cõuersa,πλάνη,Cic.1. Acad. Omnes enim qui ad illa arma fato sumus nescio quo Reip.misero,fu nestoq; compulsi: ersi aliqua culpa tenemur erroris humani, à scelere certè liberati sumus. Hora.in Art. Quid deceat, quid non, quò virtus, quò fiat error. ¶ Propriè autem error,est deflexio à via,quum scilicet

viæ ignari, extra institutum iter deflectimus. ¶ Inter errorem & erationem hoc interesse Donatus existimat, quòd error, animi sit: erratio, pedum. πλάνη, ομαι. Terétius in Adelph. Sanè hac multo proprius ibis, & minor est erratio. id est minus est spatii per quod erretur. Cic. de Vniuers. Itaq; eum ab omni erratione liberauit.

Errabundus, di. Affatim, vel valde errans, vagabundus. πλανώμενος, πλάνης. Liu. 1. ab Vrbe. Quum nunc in liminibus starent, nunc errabundi domos suas, vltimùm illas visuri, peruagarentur. Virgil. 6. Eclog. Siqua fortè ferant oculis sese obuia nostris Errabunda bouis vestigia.

Erraticus, ca, cum, Idem penè est quod vagabundus, qui scilicet certa sede carens, errat & vagatur. πλανητὸς. Gell. lib. 2. cap. 2, Interibi aliquot ex iis qui aderant, erraticum esse hominẽ dicere, & nullius rei, incolámq; sordentium ganearum. Hinc etiam herbæ erraticæ, & frutices erratici dicuntur qui non sunt satiui, sed vbique sua sponte latè serpunt. Plin. lib. 19. cap. 8, Est & erraticum intubum quod in Aegypto cichorium vocant. Sic, Erratica brassica, apud Columellam.

Erratum, ti, peccatum, σφάλμα, πλάσμα. Cic. Tironi, Tantum mihi dolorem cruciatúmque attulerunt errata meæ ætatis, vt non solùm animus à factis, sed aures quoque à commemoratione abhorreant. Idem 2. de lege Agr. Cui errato nulla venia, rectè facto exigua laus.

Erro, as, & Erratio, onis, vide ERROR.

Errones, Qui incertis sedibus vagantur. πλανῆται, περιφερόμενοι, ἀλήται. Tibullus, Atque iterũ erronem sub tua signa voca. Sapho apud Ouidium in Epist. Nec vos erronem telluri admittite nostrũ. Vlpian. Errones appellantur serui qui non quidem fugiunt, sed frequenter sine causa vagantur: & temporibus in rẽ nugatorias consumptis, serius ad dominum redeunt.

Erubesco, scis, Propriè significat rubore suffundor, vel rubeus fio. ἐρυθριάω. Oui. 2. Amo. Eleg. 8. Sensi te totis erubuisse genis. ¶ Et quia quos alicuius rei pudet, ferè rubore suffunduntur, factum est vt erubescere accipiatur pro pudore suffundi. Cicero. 1. de Legib. Erubescunt pudici etiam loqui de pudicitia.

Eruca, cæ, pen. prod. Genus vermis qui in olerum folia repit, abroditq; præsertim brassicas. κάμπη. Vnde etiam ab erodendo eruca appellata est. Colum. lib. 11. Vbi verò apricis regionibus, post pluuias, noxia incesserunt animalia quæ à nobis appellantur erucæ, Græcè autem κάμπαι nominantur, vel manu colligi debent, vel matutinis temporibus frutices olerum concuti. Sic enim dum adhuc torpent nocturno frigore, si deciderint, non amplius in superiorem partem prorepunt. ¶ Est etiam herba quædam, virtutis calidæ, quæ venerem excitat. ἴουλος. Ouid. de Remedio amor. Nec minus erucas iubeo vitare salaces. Colu. lib. 10, Excitet vt veneri tardos eruca maritos.

Eructo, as, est frequentatiuum verbi erugo, is. ἐρεύγω. Erugere enim (vt Festus docet) semel factum significat, eructare sæpius. Est autem eructare, eructando aliquid eiicere. Horum omnium primitiuum est vetus verbum rugo, is, ruxi, ructum. Vnde fit Ructus, huius ructus, verbale, quod crudi stomachi sonitum significat, quem edere solent qui plus æquo onerarunt ventriculũ. ἐρυγή. Item Ructo, ctas. quod est sonitum eiusmodi edere. ἐρεύγω. Iuue. Si bene ructauit, si recte minxit amicus. ¶ Pro eodem etiam nonnunquam inuenimus ructor deponens. Horat. Hic dum sublimes versus ructatur. ¶ Hinc rursus fit secundum frequentatiuum ructito. Colum. lib. 7, Gemitus exprimit, locóque stare non patitur: sæpe decumbere & ructitare cœpit, caudámque crebrius agere. ¶ Eructare autem propriè (vt iam diximus) significat ructando aliquid emittere, vel eiicere, Virgilius 3. Aeneid. de Polyphemo. -saniem eructans, ac fruſta cruento Per somnum commista mero. ¶ Per translationem tamen accipitur pro quouis modo eiicere. Virgil. 6. Aene. de Acheronte, -vastáque voragine gurges Aestuat, atque omnem Cocyto eructat arenam. ¶ A ructo fit etiam alterum compositum irructo. Plau. in Pseud. Qui tu, malùm, ergo in os mihi ebrius irructas?

Erudero, as, pen corr. Ruderibus expurgo. ἐξορυπτόω. Sunt autem ruderá purgamenta, puta cæmentum, lapides cõfracti, arena, calx, & huiusmodi ex ruinis congesta. Hinc ruderatus ager, qui veterum ædificiorum materia sceret. Eruderare itaque, est purgare, & rudera eiicere. Varro 2. de R rust. cap. 2, Solum oportet esse eruderatũ, & procliuum, vt euerti facile possit.

Erudio, is, pen. cor. Significat ex rudi doctum facio, σοφίζω, παιδεύω. Cic. 1. Tusc. Philosophia verò omnium mater artium, quid est aliud nisi vt Plato ait, donum: vt ego, inuentum deorum? Hæc nos primùm ad illorum cultũ, deinde ad ius hominum quod situm est in generis humani societate tũ ad modestiam, magnitudinémque animi erudiuit.

Eruditio, pro doctrina. παίδευσις, παιδεία. Cic. 1. de Finib. Nullam eruditionem esse duxit nisi quæ beatæ vitæ disciplinam iuuaret. Idem 1. Acad. Sine eruditione Græca intelligi non possunt. Idem 2. de Orat. Omnis eruditionis expers, atque ignarus.

Eruditus, participium, Edoctus. Cic Q. Fratri, lib. 1, Sic verò fallaces sunt permulti, & leues, & diuturna seruitute ad nimiam assentationem eruditi. Idem 3. de Orat. Nónne Socraticis erant disputationibus eruditi?

Eruditus, nomen. Doctus, fciens. πεπαιδευμένος, ἐπιστήμων. vt, Erudita operatio, id est scitè facta. Plin. lib. 11. cap. 24, Tertium araneorum genus erudita operatione conspicuum. Disciplina iuris ciuilis eruditissimus, Cic. 1. de Orat. Colum. lib. 8. cap. 16, Doctáque & erudita palata fastidire docuit siuialem lupum. Quintil. lib. 1. cap. 5, Hoc eruditius quæritur. Vide Doctus in DOCEO.

Eruditulus, li, diminutiuum. Catull. in Marmurrã & Cæs. Morbosi pariter, gemelli vtrique Vno in lectulo, erudituli ambo.

Erugo, as, pen, prod. are, Est cutem extendere, & rugas tollere. ἐπιρυτίδω. Plin. lib. 21. cap. 19, Lichenas, & lepras, & furfures in facie emendant: erugant corpora.

Erugatio, verbale quo vsus est Plinius lib. 28. cap. 12.

Eruilia, æ, Genus est leguminis. folio quàm faba longiore, flore apibus gratissimo: ideo rei rusticæ scriptores circa alueatia seri præcipiunt. ἔρυλλος. Colu. libro 1, Saserna putat agros ster corari lupino, faba, vicia, eruilia.

Erumpo, is, Cum impetu egredior. ἐξορμῶ. Cæsar 1. belli Ciu. Quo paratiores essent ad insequẽdum omnes, siue noctu, siue interdiu erumperent. Cic. 1. in Catilinam, Sed nescio quo pacto omnium scelerum, ac veteris furoris, & audaciæ maturitas in nostri Consulatus tempus erupit. ¶ Inuenitur etiam interdum actiuè positum cum accusatiuo à tergo. Terent. in Eunucho, Iámne erumpere hoc licet mihi gaudium? Eruptio, verbale, quæ propriè dicitur quum milites ex vrbe vel ex castris impetum in hostes faciunt. Cæsar 1. belli Ciuilis, Non solùm ab eruptionibus caueant, sed etiam singulorum hominum occultos exitus asseruẽt.

Erunco, as, Herbas noxias & spinas, frutetáque extirpo. ἐκθερατεύω. Antiqui enim, teste Festo, runcam dicebant, quæ deinde runcina cœpit vocari, hoc est instrumentum ferratum quo radices spinæque in agris solent excindi. Hinc verbum runcare, & compositum eruncare.

Eruo, is, Eiicio, extraho. ἐξορύω, ἐξαίρω. Colum. lib. 7. cap. 5. Subluuies & intertrigo pice per se liquida, vel alumine & sulphure atque aceto mistis ritè eruentur. Plin. lib. 11, cap. 37, Certè nulli fine redundantia eius eruitur oculus. Lactant. libro 4, Ipse sibi oculos eruat, vt omnes cæci sint. ¶ Interdum est in totum destruere. ἀνατρέπω. Lactan lib. 7, Eruentur funditus ciuitates. Virgilius 2. Aeneid. -Troianas vt opes, & lamentabile regnum Eruerint Danai. ¶ Est etiam eruere, perscrutando inuenire, & veluti ex abditissimis latebris in lucem proferre. Cic. pro Muræna, Ex Annalium vetustate eruenda est memoria nobilitatis tuæ. Sic Idem 2. de Orat. dixit, Cura & cogitatione aliquid eruere: hoc est inuestigare & inuenire. Idem 1. Tuscul. Si verò scrutari vetera, & ex iis ea quæ scriptores Græciæ prodiderunt, eruere coner, &c.

Eruum, ἔρεβος, Genus leguminis, siliqua cylindracea, fructu lignoso, nec lenticulæ dissimili: cuius duo sunt genera, alterũ candidum, alterum rufum. Candidum dulcedine præstat. Vtrumq; in siliquis grana sine septo habet quæ se inuicem, vt pisa, tangant. Siliquæ forma teres, & ad rationem grani cylindracea. Patientissimum vetustatis est: in eo tamen phalangium innascitur. Columella, Eruum lætatur loco macro, nec humido: quia plerunque corrumpitur. Virg. 1, Ecloga. Eheu quàm pingui macer est mihi taurus in eruo. ¶ Dictum eruum ab eruendo: carpitur enim, & manu vellitur, Hoc semen à Delphinatibus apud quos abundat, illorum lingua vocatur Des ers.

ERYCVS, ἔρυξ, à Cicerone in 4. Verrina appellatur Siciliæ mons, quem Strabo & alii Erycen vocant. Non enim (inquit) Quæstor petit (vt est consuetudo) is qui Erycum montẽ obtinebat. Et paulo pòst in eadem Actione, Hoc de homine, ac de huius bonis etiam in Eryco monte monumentum posuisti. Vide plura in dictione ERYX.

Erycina, æ, ἐρυκίνη, Veneris cognomentum est, ab Eryco Sicilię monte, in quo religiosissimè colebatur, Ouid. 2. Amorum, Quid geminas Erycina meos sine fine dolores?

ERYMANTHVS, ἐρύμανθος, Mons Arcadiæ in quo aprum agrorum vastatorem Hercules domuit, viuúmque in humeris ad Eurystheum detulit: quo conspecto, Eurystheus in æreo se vase abscondit. Virg. lib. 8. Aeneid. Fixerit æripedem ceruam licet, aut Erymanthi Placarit nemora, & Lernam tremefecerit arcu. ¶ Est & fluuius hoc nomine in Alpheum defluens, vt ostendit Plinius lib. 4. cap. 6.

Erymantheus, a, um: vt, Monstrum Erymantheum. Valer. 1. Arg. Quique Erymanthei sudantem pondere monstri Ampitryoniaden, &c.

Erymanthius, a, um: vt, Aper Erymanthius. Cic. 6. Verr. Aiebant in labores Herculis non minus hunc humanissimum Verrem, quàm illum aprum Erymanthium referri oportere.

Erymanthis, idos, patronymicum fœm. quod aliquando legitur pro ipsa Arcadia. Ouid. 2. Metamorph. Nexilibúsque plagis syluas Erymanthi dos ambit. ¶ Erymanthis vrsa, dicta est Calisto Lycaonis vxor, quæ versa est in vrsam, vt docet Ouidius lib. 2. Metam. ¶ Custos Erymanthidos vrsæ, Arctophylax. Idem 2. Trist. Eleg. 3. Tingitur Oceano custos Erymanthidos vrsæ. Aequoreúsque sub sidere tubat aquas.

Eryngion, sine Eringe, ἠρύγγιον, Herba ex genere aculeatarũ, passim in campestribus nascens: quam alio nomine à capitulorum multitudine Centum capita appellant. Vide Plinium lib. 22. capit. 7. & lib. 21. capit. 15. & 16.

Erysimon, ἐρύσιμον. Semen est non dissimile sesamo, teste Galeno, lib. 1. de Aliment. facul. sed deterius, parciúsque nutriens. Romani irionem vocant, teste Plinio, lib. 22. cap. vlt.

Erysipelas, atis, neut gen. ἐρυσίπελας, A Celso dicitur esse vlceris genus, quum super inflammationem rubor vlcus ambit, isque cum dolore procedit. Nascitur ex intemperie composita primarum qualitatum cum affluxu flauæ bilis, teste Galeno, lib. 1. de Differ. morb. Apud Celsum titulus quidam sic habet, Curatio erysipelarum: aeſi nominatiuus esset erysipela, quo in loco arbitror legendum. Curatio erysipelatum.

Erythace, ἐρυθάκη, Herba quam alij fandaracham, alij cerinthum nominant. Hic est apum, dum operantur, cibus, qui sæpe in fauorum inanitatibus inuenitur sepositus, saporis amari, sed plenus humoris. Varr. 3. de R e rust. cap. 16. Erythacen vocant, qua fauos extremos inter se cõglutinant. Erythace à coloris rubedine dicitur. Græcè enim ἐρύθημα rubor appellatur.

Erythacus, Vide ERITACHVS,

ERYTHIA, ἐρυθεία. Insula est in Oceano, proxima Gadibus, in qua olim Geryones regnasse creduntur. In ea tanta aeris benignitas esse fertur, vt homines pariat penè immortales. Strabo libro 5, & Plinius libro 4. cap. vlt.

ERYTHRAE, ἐρυθραί, Ciuitas Asiæ, non longè à Chio, ex qua Sibylla fuit, quam à patria Erythream nominauerunt: antiqua sanè mulier, & diuinatrix, tempore Alexandri.

ERYTHREVM mare, Pars Oceani, Arabiam à Meridie alluens: ad Occidentem, Arabico: ad Ortum, Persico sinu terminata, ἐρυθρὰ θάλαττα. Ratio nominis varie traditur à scriptoribus. Proximè tamen ad veritatem videntur accessisse, qui ab Erythra rege, Perſei & Andromedes filio dictum putant: cui etiam opinioni subscribit Arrianus, Gestorum Alexandri libro 8. Reliquas opiniones hic breuitatis causa omittimus, quas lector poterit videre apud Strabonem li 16. A Latinis autem per errorem videtur appellatum Mare rubrum. Nam quum audirent à Græcis Erythreum vocari, existimãtes a rubedine aquaru ita dictum, ipsi quoque Mare rubrum dixerunt.

Erythrodanum, ἐρυθρόδανον, Herba est rubram habens radicem, qua tinguntur lanæ. Latini rubiam appellant, Vulgus Garentiam. Vide Plinium, lib. 24. cap. 11.

Erythros, ἐρυθρός, Frutex, alio nomine rhus appellatus, cuius folia coriarii in condepsandis pellibus vtuntur. Vnde & excoriarium fruticem quidam appellarunt. Vide Plinij lib. 24. cap. 11. Galli Viurnam vocant.

Erythrotaones, ἐρυθροτάωνες, Ex anserum genere volucres, in quibus nitor eximius, absolutáque nigritia, & in superciliis cocci rubor: ita dicti, quasi ἐρυθροὶ τὰ ὦνες, hoc est rubri pauones.

ERYX, ἔρυξ, Nomen montis in Sicilia, ab Eryce ibi sepulto: & nomen ciuitatis in eo sitæ, in quo templum Veneri construxit Eryx eius filius. Ouid. 2. de Arte, Sed dea nec patitur sic ad sua munera cogi, Colle sub vmbroso, quam tenet altus Eryx. Pompon. Montium Eryx maximè vmbroso, quam tenet altus Eryx. Pompon. Montium Eryx maximè memoratur ob delubrũ Veneris. Vnde Venus Erycina dicta est. ἐρυκίνη. Ouid. 2. Amor. Quid geminas Erycina meos fine fine dolores?

E ante S.

Esalon, seu potius Aesalon, αἰσάλων, Auis est ex accipitrum genere, perpetuum cum vulpe bellum gerens. Plin. lib. 10. cap. 74, Aesalon vocatur parua auis ova corui frangens, cuius pulli infestantur à vulpibus. Inuicem hæc catulos eius, ipsamque vellit. Quod vbi viderint corui, contrà auxiliantur, velut aduersus communem hostem.

ESAV, ἠσαῦ, Nomen filij Isaac, qui & Edom, hoc est Rufus: & Seir, quod pilosum significat, appellatus est.

Esca, ab edendo dicta: Cibus non solùm hominum, verumetiam omnium animalium. βρῶσις. Ouid. 2. Amor. Elegia 6, Nux erat esca tibi, causæque papauera somni. Cicc. 2. de Natur. deor. Sus verò quid habet præter escam? ¶ Accipitur præterea pro eo quod datur auibus, piscibúsve decipiendi gratia. Cicero de Senect. Diuine enim Plato escam malorum, voluptatem appellat, quòd ea videlicet homines capiantur, vt hamo pisces. Vnde inesco, as, est porrecta esca decipere aues, vel pisces. ἐνιπλάσσω. & per translationem, homines aliqua illecebra in pernicies. ἐνιπλάσσω. & per translationem, homines aliqua illecebra in pernicies. Terent. in Adelph. Nunquam rem facies: abi, nescis inescare homines, Sannio.

Escarius, a, um. Quod ad escam pertinet: vt, Escaria vasa. σιτηρὰ. Plin. lib. 36. cap. 26, Ad escaria vasa totum rubens vitrum, nõ transluces. Escaria mensa, teste Festo dicitur quadrata, in qua homines epulantur. Vincula escaria Plautus Menæ. Facilè asseruabis dum illo vinclo vincies. Ista istæc nimis lenta vincula sunt escaria.

Esculentus, a, um. Quod esui aptum est. τρόφιμος, βρώσιμος. Plin. li. 10. cap. 10, Notatum, miluos nihil esculenti rapere vnquam ex funerum feriis. Cic. 2. de Nat. deorum, Atque ita eligere ex iis quæ sunt esculenta. Ibidem. Iam gustatus, qui sentire eorum quibus vescimur, genera deberet, habitat in ea parte oris qua esculentis & poculentis iter natura patefecit.

Eschara, æ. ἐσχάρα, A Græcis dicitur crusta. siue durities illa quæ vulneribus per cauteria quædam induci solet, quum sanguis aliter sisti non potest.

Escharotica medicamenta, ἐσχαρωτικὰ φάρμακα, dicuntur causticа, quæ vim habent escharam, hoc est erustam inducendi.

Esculus, arbor est ex genere glandiferarum, eadem cum illa (vt nõnulli existimant) quam Theophrastus πλατύφυλλον, id est latifoliam appellat. Est autem fago magnitudine, & glande inferior, duplicem ferens gallam, alteram quernæ non dissimilem, sed nulli rei vtilem: alteram nigram, tingendis lanis vtiliorem. Dicta esculus, teste Seruio in 2. Geor. quòd primi mortales, nondum inuentis frugibus, glande eius pro esca vterentur. Idem tamen Seruius autor est principium huius vocis dipthongo scribi consuetisse: cui tamen consuetudini hodie doctiores non obtemperant plus originis rationi, quàm Seruii autoritati tribuentes. Virgilius 2. Georg. Altius, ac penitus terræ defigitur arbos, Esculus in primis, quæ quantum vertice ad auras Aetheras, tãtum radice ad Tartara tendit. De hac arbore vide plura apud Plinium lib. 12. cap. 1, & lib. 16, cap. 4. & lib. 17. cap. 20.

ESTS, pro fluuii nomine, vide AESIS.

Esito, vide EDO. ES.

Esquiliæ, vide EXQ_VILIAE.

Essedum, di, penult. correp. Vehiculum Gallorum, Britannorũmque, apud Belgas primò repertum. Cicero ad Atticum, li. 6. Hic Vedius venit mihi obuiam cum duobus essedis, & rheda equis iunctâ, & lectica, & familia magna. Virg. 3. Georg. Belgica vel molli melius feret essеda collo. ¶ Legitur etiam Esseda genere fœmenino. Seneca epist. 87. In iis quæ me sine auocatione circunstrepunt, esseda transcurrentes pono, Hinc dicti essedarii, qui esseda regunt, aut qui ex essedis pugnant. Cic. Trebatio. Tu qui cæteris cauere didicisti, in Britãnia ne ab essedarijs capiaris, caueto. Cæs. 5. belli Gall. Equites hostium, essedarique acriter prælio cum equitatu nostro in itinere confixerunt.

ESSEDONES, ἔσσηδονες, Populi sunt Asiæ, vtrumque Scythiam incolentes, super Mæotim lacum non procul à Ripheis montibus, quibus (teste Herodoto lib. 4. Hist.) mos fuit parentum funera cantu prosequi, & congregatis proximis, cadauera ipsa pecudum admistis carnibus comedere: eos aute capitis quod cranium vocamus, auro cingere. & ad poculi vsum asseruare.

ESSAEI, ἐσσαῖοι, Vna ex tribus religionibus Iudæorum sectis: quæ omnino tres erant, teste Iosepho, Pharisæorum, Essæorum, & Sadducæorum. Ex his Essæi vxoribus, & vino, & carnibus abstinebant, quotidianúmque ieiunium vertebant in naturam.

Essentia, οὐσία, Vocabulum est religiosis quidem Latinæ linguæ obseruatoribus non vsitatum, à Philosophis tamẽ melioris inopia in vsum receptum, pro ipso esse cuiusuis rei, quam οὐσίαν Græci appellant. Augustinus lib. 12. de Ciuitate Dei, Sicut ab eo quod est sapere, vocatur sapientia: sic ab eo quod est esse, vocatur essentia. nouo quidem nomine, quo vsi veteres non sunt Latini sermonis autores, sed iam nostris temporibus vsitato, ne deesset etiam linguæ nostræ quod Græci appellant οὐσίαν. hoc enim verbum è verbo expressum est vt diceretur essentia. Quintil. lib. 8. cap. 3, Quorum dura quædam admodum, vt ens, & essentia: quæ cur tantopere aspernemur non video: nisi quòd iniqui iudices aduersus nos sumus: ideóque paupertate sermonis laboramus. Hinc essentiale, οὐσιῶδες, quod est essentiæ: & Essentialiter, οὐσιωδῶς, secundum essentiam. Vocabula sunt solis Philosophis, & Theologis vsurpata.

Esto, vide SVM.

Estrix. Esurio, Esuritio, Esuritor, vide EDO, cs.

E ante T.

Et, καί, Coniunctio est Græca 71, quam Latini inuersione literarũ suam effecerunt. Est autem copulatiua: vt, Cicero eloquens fuit, & Philosophus. Duplicatúrque interdum, ac compictiua est in diuersis rebus: vt Te admirantur & ciues & hospites. Virgilius 1. Aeneid. multùm ille & terris iactatus & alto. ¶ Modo accipitur pro etiam, Idem 2. Aeneid. -quorum Iphitus æuo Iam grauior, Pelias & vulnere tardus Vlysi. ¶ Modo interrogatiua, seu expletiua. Virgil. 1. Ecloga, Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi? ¶ Modo indignatiua. ἆρα. Virg. 1. Aeneid. -& quisquam numen Iunonis adoret Praterea, aut supplex aris imponat honorem? Cic. pro Milone, Et sunt qui de Apia via loquantur taceant de Curia: Virg. 6. Aen. Et dubitamus adhuc virtutem extendere factis? ¶ Ponitur interdũ ἐφαντικῶς, pro hoc est, siue id est. Plaut. Annos natus iam sexaginta, & senex. ¶ Interdum pro quia. Virgil. in Buc. Audieras & fama fuit. Quintil. li. 1, ca. 1, Has primũ audiet puer, harum verba effingere imitando conabitur: & natura tenacissimi sumus eorum quæ mollibus animis percipimus. Plerunq; sententiarum initiis competit quemadmodum & Græcis καί. Idem, Et finitæ quidem sunt partes duæ quas hæc professio pollicetur. ¶ Interdũ ponitur pro aduerbio ordinandi. Virg. -corpúsq; lauant frigentis, & vngunt. id est deinde vngunt. ¶ Item pro quanuis, siue tamen. Cic. de Senect. Defendi legem Voconiam magna voce, bonisq; lateribus, & videris annos meos. id est tamen videris quam sim iamsenex. Huius composita sunt, etsi, καίπερ, & tametsi.

ETAXALOS, ἰτάξαλος, Insula est iuxta sinum Persicum, cuius meminit Plinius lib. 6. cap. 28.

ETEARCHVS, chi, ἐτεάρχης, Oaxi ciuitatis Cretiæ rex fuit, qui amissa vxore, filiæ suæ Phronimæ nouercam superinduxit, quæ dum ingressa, vt erat, ita re ipsa se nouercam præstitit, cum lædendo, atque omne iniuriarum genus excogitando, tum ad extremum impudicitia impingendo. Eteárchus criminationibus vxoris fidem habens, Temisonem quendam Theræum iureiurando astringit, vt acceptam Phronimam in mari demergeret. Qui quum se neque Eteárchi crudelitatis ministrum præbere vellet, neque rursus iusiurandum violare, reuinctá funibus puellam demisit in pelagus, eáq; subitò retracta, Theram peruenit: vbi Polymnestus vir inter Theræos spectatus, in concubinam Phronimen accipit: qui ex ea Bactum genuit Cyrenarum in Africa conditorem. Autor Herodotus lib. 4.

Etenim, Idem valet quod nam, enim, quia: & ferè primum in oratione locum vendicat. καίτοι, γάρ. Cic. 4. Verr. Etenim quoniam numerum iniuriarum vobis non possum exponere, sigillatim autem de vniuscuiusque incommodo dicere infinitum est, genera ipsa iniuriarum quæso cognoscite. Idem 2. de Diuinat. Etenim ex diuisione hoc secundum est. Plin. Etenim multa de hac Magi prodiderunt quæ non sunt nobis commemoranda. Inuenitur tamen & secudo loco. Seneca, Quis enim inter tot corporis cruciatus, fœlicem quenquam esse posse existimat? ¶ Accipitur aliquando pro quippe. Cic. pro Flacco, Neque in toto Aemonensium testimonio commouebor: etenim quibus ego istam laudationem remitto, ad eos quippe quibus, &c. ¶ Nonnunquam diuisa compositione per duas dictiones effertur, vocabula aliqua in medio interiecta. Cic. de Clar. Ora. Et dicere enim bene nemo potest. hoc est, etenim dicere bene.

ETESIAE, ἐτησίαι, Venti qui certo anni tempore flant. Hos Strabo libr. 3, Subsolanos vocat, hoc est Euros. Hi quotannis in vigore æstatis perflant x 1. diebus post Caniculæ exortum. Dicti Eteſiæ ad est annui, ἔτος enim annus, ἐτήσιος annuus) quòd ex omnibus ventis hi maximè flati sint, & singulis annis eodem tempore redeant. De his Plinius lib. 37. capit. 5, & Gell. lib. 2. cap. 18.

ETEOCLES, penult. corr. ἐτεοκλῆς, OEdipi filius, ex Iocasta matris concubitu editus: cui cum fratre Polynice ita conuenerat vt alternis annis regnarent. Exacto deinde primo anno, quum Eteocles qui quòd maior natu esset, primo anno regnarat, reuocaret fratri regno cedere: Polynices adiutus à Tydeo & Adrasto socio, fratri bellum intulit, in quo ambo mutuis vulneribus ceciderunt. Impositis deinde cadaueribus eidem rogo, flamma se diuisisse traditur: tanquam odium illud quod inter viuos fuerat, ne morte quidem finiri potuerit. Inter-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pretatur autem Etheocles vera gloria, ab ἐτεός. quod verum significat, & κλέος gloria. Vnde etiam sine aspiratione scribendum est.

Ethanion, ὠθάνιον, Vasis ænei genus est quo Aegyptii vti consueuerunt. Nam (teste Athenæo) in Aegyptiorum omnibus pene domibus tria erant vasa ænea, cyathus, phiala & ethanium.

ETHEOVSA, Insula est in ora Cariæ, non procul ab Argiis insulis. Plinius lib.5.cap.31.

ETHEREVM, Fluuius minoris Asiæ, olim Troadis & Mysiæ terminus, cuius meminit Plinius lib.5.cap.vlt.

Ethice, es, vel Ethica, æ, ἠθική, Pars est philosophiæ ad mores pertinēs, quæ à Latinis moralis appellatur. Cic. de Fato, Quia pertinet admores, quos ἤθη Græci vocant, nos eam partem philosophiæ de moribus appellare solemus: sed decet augentem linguam Latinam, nominare moralem.

Ethicus, pen.corr. ἠθικός. Idem quod moralis, quod scilicet ad mores rectè instituendos pertinet. Cic. in Orat. Duo sunt etiam quæ bene tractata ab oratore, admirabilem eloquentiam faciat: quorum alterum est quod Græci ἠθικὸν vocant, ad naturam & ad mores, & ad omnem vitæ consuetudinem accommodatum.

Ethica, orum, ἠθικά, τά. opus moralem tractans philosophiam: quo nomine Aristoteles opus suum de moribus inscripsit.

ETHINI, Africæ populi, apud Plinium lib.5 cap.4.

Ethnicus, pen.corr. ἐθνικός. Gentilis: ab ἔθνος, quod gentem significat. Hieronymus contra Iouinianum, Et si ducendæ essent, vxores Christianas tantùm accipi iuberet, an & Ethnicas?

Ethologus, penult.corr. ἠθολόγος, Morum expressor, qui gestu ipso corporis, & sono vocis ita exprimit mores hominum, vt gestibus loqui videatur. Cice.2. de Orat. Mimiorum est enim & ethologorum si nimia est imitatio, sicut obscœnitas, &c. Quibus verbis Cicero nimiam in oratore imitationē reprehendit, quasi nimicā, non oratoriā. Iudæus.

Ethologia, æ, ἠθολογία, Est affectuum, morúmq; personæ alicuius effictio. Quintil. lib.1, cap.9. Ethologia personis continetur. ¶ Ethologia Rutilio Lupo figura est sententiarum, quum verbis sonóq; vocis exprimitur ac describitur hominis alicuius consuetudo & mos.

Ethopœi, ἠθοποιοί, Dicuntur histriones qui mores & gestus imitantur eius personæ quam sustinent.

Ethopœia, ἠθοποιΐα, Est morum, affectuúmq; alicuius expressio, quæ & ethologia à nonnullis appellatur. Differt à prosopopœia, teste Aquila, quod in hac personas fingimus quæ non sunt: in Ethopœia verò certis quibusdam personis vel ad improbitatem, vel ad dignitatem sermonem accomodatè affingimus.

ETHVSA, Olim insula fuit in mari Myrtoo, quæ deinde cōtinenti apud Myndum accreuit. Plin. lib.26.cap.8.9.

Etiam, Coniunctio est idem significans quod quoque. Plautus, Túne etiam id rescisti miser? ¶ Aliquando significat adhuc. Vt. Terent. in Andr. Nihil suspicans etiā mali. Ibidem, Non satis me pernosti etiam qualis sim Simo. ¶ Aliquando præterea. Idem in And. Etiam puerum inde abiens conueni Chremis. Ibidem, Imò etiā, quo tu minus scis arruminas meas; Hæ nuptiæ non apparabātur mihi. ¶ Etiā, responso est affirmatiua, quemadmodū & ita. Plinius Tacito, Studes, inquā? Respōdit, Etiam. Vbi? Mediolani. ¶ Aliquādo & affirmandi vim habet, nulla tamen præeunte interrogatione: vt idem sit quod sic. Cic. pro Rosc. Come. Si nō, quomodo tabulas conficis? Si etiam, quamobrem quum cætera nomina in ordinem referrebas, hoc nomē triennio amplius, quod erat in primis magnū, in aduersariis relinquebas? ¶ Accipitur & pro quinpotius. Plin. in Paneg. Nullius ab eo magistratus ius, nullius autoritas imminuta est, aucta etiā. ¶ Ponitur quoq; interdū ita vt ab eo intelligatur non solū. Cice. ad Lent, Quūmque ea contentio mihi magnum, etiam foris, fructum tulisset, hoc est non solūm domi & in vrbe, sed foris etiā & extra vrbem. Idem Att. lib.9, Etiam hæc me solicitant, quasi dicat, non solūm maxima ista, sed etiā minima. ¶ Etiam atq; etiam, pro valde, summopere. Cic. 6. de Finib. Atqui iste locus est Pisoni tibi etiam atq; etiam confirmandus. ¶ Etiādum, pro adhuc. Terent. Hoc ego mali non prīdē inueni, neq; etiamdū scit pater. ¶ Etiāne. Plaut. in Asin. Tēq; obsecro hercle, vt quæ loquutus, despuas. D. Fiat: geratur mos tibi. E. Agè exerca. D. Etiāmne? L. Agè quæso hercle vsque ex penitis faucibus. D. Etiam. L. Aniplius. D. Nam quousq;? L. vsque ad mortē volo. Cic. Attico lib.10, Etiāmne Balbus in Senatum venire cogitet? ¶ Etiamnū idem quod adhuc, vel ad hoc vsque tempus. Plaut. Trucul. Mihi etiamnumquid sit negotii, falsus, incertúque sum: nisi quia Timeo tamē. ¶ Pro eodem etiam legimus etiamnunc, Idem in Amph. Lassus sum hercle è naui, vt vectus huc sum, etiamnunc nauseo. ¶ Ponitur & pro statim, illico, vel extemplo. Plaut. in Aulu. Abscede hinc etiamnunc. ¶ Etiamtum, pro vsquequo, vel vsque ad id tempus, vel tunc adhuc. Terent. Heeyr. Me eduxit foras, narrátque vt virgo ab se integra etiamtum siet. Cic. de Orat. Omnes etiamtum retinebant illum Periclis succum. Adrianus Cardin. Quod multi, inquit, inscitè illum Periclis succum. Adrianus Cardin. dicunt, vsque nunc, vsque tunc, vsque ad id quidem & minus Latinè dicunt, vsque nunc, vsque tunc, vsque ad id tempus, perfecti illi Romani sermonis parentes, etiamnunc, etiamtunc, vel etiamnum, etiamtum dicebant.

Etsi, καίτοι, Coniunctio aduersatiua est, indicatiuum exigens quemadmodum & quanquam: quum tamen quanuis & licet magis subiunctiuo gaudeant. Plaut. in Trinum. ibo huc. Quò mihi imperatū est etsi odi hanc domum? Teren. in And. Ibo: etsi hercle sæpe iamme spes hæc frustrata est. Cic. pro Milone, Et si vereor iudices, &c. ¶ Interdum etiā cum subiunctiuo inuenitur. Cic. de Amic. Etsi illis plane orbatus essem. ¶ Nonnunquā etiam interrogatiuè profertur. Cic. Attico, Do, do pœnas temeritatis meæ: etsi quæ fuit illa temeritas? ¶ Interdum etsi inuenitur iunctum cū quanuis. Cic. ad Atticum, li.16, Etsi quanuis non fuerīs suasor & impulsor profectionis meæ, approbator certè fuisti.

Etymologia, ἐτυμολογία, Latinè veriloquium sonat: ab ἔτυμος verus, & λόγος sermo, vel loquutio. Cic. 1. Acad. Verborum etiam explicatio probabatur, id est qua de causa quæque essent ita nominata, quam etymologiam appellāt. Sed quia veriloquium (vt inquit Boethius in Topica Ciceronis) minus in vsu Latini sermonis habetur, Cic. etymologiam vocat notationem, quia notam facit rem de qua prædicatur. Aristoteles symbolum nominat: quidam etiam originationem, teste Fabio.

Etymon, etymi, ἔτυμον, Idem quod etymologia. Varro 1. de Re rust. ca. 48, de gluma loquens. Videtur vocabulum etymon, habere à glubendo, quod eo folliculo deglubatur granum.

Etymologus, ἐτυμόλογος, Qui rationem verborum indagare solitus est.

E ante V.

Euacuare, Exinanire. κενοῦν. Vnde euacuare aluum. Plin. li.20.ca.6, Diocles hydropicis cū centeaura, aut in fico duplici ad euacuandā aluum.

Euado, dis, si, sum. Effugio. exeo, erūpo, διαδύομαι, ἀφυγω. Virgil. Aeneid. 9, -nostrāsne euadere demens Speraſti te posse manus: Cic. pro Cælio, Potuĕrūnt ne meliori tempore prosilire, quàm quum Licinius veniſſet, quum in manu teneret veneni pyxidem: quæ quum iam erat tradita seruis, si euasissent subitò ex balneis mulieris amici, Licinium; comprehendissent, &c. id est si è balneis erupissent. Cæsar, Reliquos equites consectati, paucos qui ex fuga euaserant, reliquerunt. Sic Euadere è manibus hostium, apud Liuium: & Euadere ex iudicio aliquo, apud Ciceronem, liberationem quandam præ se ferre videtur: quemadmodum & Sallustius dixit, At ni Marius in signa inferre, atque euadere oppido properauisset, profectò cuncti, aut magna pars fidem mutauissent. περιγίνεσθαι, κίνδυνον φεύγειν. Cice. 1. Tusc. Accedit, vt eò facilius animus euadat ex hoc aëre. Idem de Senect. Mihi quidem nunquā persuaderi potuit animos dum in corporibus essent mortalibus, viuere: quum exiissent ex iis, emori: nec verò tum animum esse insipientem: quum ex insipienti corpore euasisset. ¶ Ponitur etiam hoc verbum pro eo quod est ad finem perduci, vel extrum habere. Terent. in And. Quam timeo quorsum euadas. id est ad quem finem perueniat oratio tua. Ibidem, Et heri semper lenitas verebar quorsum euaderet. Cicer. Att. lib.16, Tu quidem & prudenter, & amicè suades, vt in his locis sim potissimùm, quoad audiamus, hæc quæ commota sunt quorsum euadant. Plaut. in Asin. Demiror quid sit, & quò euadat sum in metu. ¶ Ité pro fieri. ἀποβαίνειν. Cic in Verre, Tu eiusmodi euasisti, in furis ac diuisoris disciplina educatus. Idem in Brut. In dicendo pauci digni nomine euadunt. Liui. li.1. ab Vrbe, Iuuenis euasit verè indolis regiæ. ¶ Euadere in muros, vel in cacumen montis. est ascendere, siue potius scandendo peruenire. ἀναβαίνειν, ἀναντέω. Virgil. 2. Aene. Euado ad summi fastigia culminis. ¶ Euadere ardua, apud Liuium. ¶ Euadere ante oculos, pro apparere. Virg. 2. Aeneid. Vt tandem ante oculos euasit, & ora parentis. ¶ Euadere ad coniecturam, id est consequi coniectura. Plaut. Nunquam hodie quiui ad coniecturam euadere. ¶ Euadere in malū. Terent. in Adelp. -verūm nimia illæc licentia Profectò euadet in aliquod magnum malum.

EVADNE, per d ante n, Εὐάδνη, Martis filia ex Thebe vxore Asopi, & coniunx Capanei, quæ illum incredibili amore dilexit. Itaq; quum audisset illum apud Thebas cecidisse, ferè in mortis stuporem diriguit: deinde quum celebraretur funus, se in rogum proiecit. Eius meminit Virg. 6. Aene. Euadnéque & Pasiphaen, &c.

EVAEMON, Εὐαίμων, Pater fuit Eurypli qui cum Græcis ad Troiam profectus cum quadraginta nauibus, præfuit Ormeniis, Autor Homerus in Catalogo nauium.

EVAENETVS, Εὐαίνετος, Nomē regis Lacedæmoniorum, qui ad custodiendum introitum Thessaliæ contra Xerxem, vna cum Themistocle Athenienſium duce à Græcis constitutus fuit.

Euagor, aris, Latius vagor, expatior. παρεκβαίνω, παρέρχομαι. Liui. 2. bel. Pun. Frontibus enim aduersis concurrendum erat, quippe nullo circà ad euagandum relicto spatio. ¶ Per metaphoram euagari est aliquid extra propositum dicere, & veluti à via instituta digredi. Quintil. li.2, Verùm hactenus euagari satis fuerit.

Euagatio, verbale. Plin. lib.2.cap.17, Ac spatia longitudinis, latitudinum euagatione pensant.

Eualeo, es, pen.corr. Validior, & potentior fio. κατισχύω, κρατέω.

Eualesco, Robur & vires acquiro. κρατεραίομαι. Plin. lib.15, Quæ postquam eualuit, flaccescente patritia Marsico bello, languida autoritas Patrum facta est, ac paulatim in sterilitatem emarcuit maiestas. Quinti. lib.2. cap.9, Adiuta cura natura magis eualescit.

Euallo, as, Excludere est, quasi extra vallum eiicere. Verbum est obsoletum. Varro apud Nonium, Donec foras nos intus euallerunt.

Euallo, is, Est purgare frumentum. Plin. lib.18.cap.10, Et ipsa quæ eualluntur, variam pisturarum rationem habent. Ibidem. Triticū autem persundi aqua multa iubet, postea eualli, deinde Sole siccatum polire petiti. Sic enim legit Calepinus, quanquam non desunt qui emendatiorum exemplarium fidem sequuti, in priore exemplo, eualuantur malint legere: & in posteriori, cuelli.

EVAN, Vnum est ex Bacchi cognominibus. Ouid. li.4. Metam. Nyctéliúsque, Elaleúsque parens, & Iacchus, & Euan, ¶ Inde Euantes, dictæ sunt Bacchæ, quæ liberi patris Orgia celebrantes, Euantis nomen identidem acclamabant. Virgil. 5. Aencid. -Euantis Orgia circum Ducebat Phrygias.

EVANDER, Εὔανδρος, Proprīū nomen Carmentis filii, qui quum patrem imprudens occidisset, relicta Arcadia, in Latium sese contulit, atque pulsis Aboriginibus, in Palatino monte consedit, vbi oppidum Pallanteum fundauit, à nomine Pallantis (vt Virgilio placet) proaui sui. Virgilius 8. Aeneid. Arcades his oris, genus à Pallante profectum, Qui regem Euandrum comites, qui signa sequuti Delegere locum, & posuere in montibus vrbem, Pallantis proaui de nomine Pallanteum.

¶ Legitur

¶ Legitur & nominatiuus Euandrus. Virg. 8. Aeneid. Tum pater Euandrus dextram complexus euntis Hæret. ¶ Fuit etiam eiusdem nominis plastes ac cælator egregius Atheniēsis, à M. Antonio Alexandriam perductus, eóque victo, inter captiuos Romam aduectus, autore Acrone in illud Horatii 1. Serm. satyra 18, mensæve catillum Euandri manibus tritum deiecit: Id est calicem nobiliter cælatum.

Euandrius, ia, ium, adiectiuum: vt, Euandria regna. Silius lib.7, Qui Carmentis opes, & regna Euandria seruas. Virgil. 10. Aene. Nam tibi Tymbre caput Euandrius abstulit ensis.

Euaneo, es. fecunda syllaba prod. à quo Euanesco, quod est pereo, E conspectu abeo. ἀφανίζομαι. Plin. li.9.cap.51, Vere pectines, limaces, hirundines eodem tempore euanescunt. Cic. de Claris Orat. Isque & orationes reliquit quæ iam euanuerunt. Idem ad Atticum li.3, Postquam extenuari, & euanescere spem nostram vidi, mutaui consilium.

Euanidus, a, um, Idem est quod inanis, caducus, & citò periturus. ἀμενηνός, ἐφήμερος. Colume. de Arbo. cap.17, Nam quæ in proceritatem extenduntur, euanidæ fiunt, parum fructus ferunt. Plin. li.37.cap.5, Quædam ex iis senescunt, paulatim v iriditate euanida. Ouid. 5. Metam. Pectorá que in tenues abeunt euanida riuos.

Euangelium, ἐυαγγέλιον, interpretatur bonum, siue lætum nuntium ab εὖ bonum, & ἀγγέλω nuntio: quasi bona nuntiatio. Vnde non immeritò à Christianis Euangelium appellatū est, salutiferum illud nuntium à Christo veracissimo, Patris nuntio nobis allatum, quòd Christus iuxta promissiones Patris, homo factus, illi satisfecit pro peccatis nostris, vt vitam æternam haberemus.

Euangelia, orum, plurāliter, & neutro genere, dicuntur sacrificia & supplicationes quæ pro iucundo nuntio decerni consueuerunt: vel etiam merces allati iucundi nuntii. Cic. Attico, li. 2, O suaues duas epistolas, quibus euangelia deberi fateor. Idem ad eundem, Itáne nuntiat Brutus, illum ad bonos viros euangelia? sed vbi eos? nisi fortè se suspendit. Vlpianus in l. Falsus. ff. de Furt. Ergo si ea quæ dicunt Græci euangelia, petat, id est mercedem pro rei inuentæ vel repertæ nuntio.

Euanno, as, are, Vanni motu euentilo. ἀνοκνιμάω. Varro 1. de Re rust. Ita fit, vt quod leuissimum est in eo, atque appellatur acus, euanneturforas extra aream. ¶ Per translationem sumitur pro amouere, vt annotauit Nonius citans illud Pomponii ex Pannuceatis. Dixi ego illud futurum: in prima valua est: vix hæret misera: euannetur: & mea ocyus opera vt fiat fecero.

Euaporatio, onis, Vaporis alicuius expiratio, ἐξατμισμός. Seneca lib.1. Nat. quæst. Nec mirum. si terris omnis generis & varia euaporatio est. Idem lib.3, Nec trahit saporem euaporatio, quia clausa perlabitur.

Euasto, as, are, Idem quod vastare significat. διαφθορεύω. Liu. 10. ab Vrbe, Ibi duo Consulares exercitus diuersis vagati partibus, omnia quinque mensium spatio euastauerunt.

Euax, εὐοῖ, Interiectio exultantis. Plaut in Meneh. Euax, iurgio vxorem tandem abegi. ¶ Fuit etiam nomen regis Indiæ, ὄναξ: qui de virtutibus gemmarum scripsit ad Neronem.

EVBOEA, Εὔβοια, Nomen insulæ est in mari Aegæo tam angusto euripo à Bœotia diuisa, vt ponte illi coniungatur, insignis tribus promontoriis, Geresto scilicet ad Atticam vergente: ad Hellespontū, Caphareo, exitio Græcæ classis notissimo: & ad Septentrionem, Cæneo, teste Plinio lib.4.cap.12. Hodie hanc insulam vulgò vocant *Nigropontum*.

Eubœus, a, um, adiectiuum: vt, Plebs Eubœa. Stat. li.5. Syl. -stupuit primæua ad carmina plebes Eubœa.

Euboicus, a, um: vt, Carmen Euboicum. Ouid. 4. Fast. Carminis Euboici fatalia verba sacerdos Inspicit. Sibylla Euboica, id est Cumana. Stat. 1. Syl. -Euboicæ carmen legit ille Sibillæ. ¶ Hinc Euboicum mare, ὑβοϊκὸν πέλαγος, quod duplex esse dicitur: alterum in Aegæo mari: alterum in Campano, seu Tusco, quod in Aegæo, Eubœæ adiacet insulæ, à qua denominatum est: quod autem in Tusco, Cumarum, Baiarúmque alluit oram, ab Euboicis aduenis & Cumarum conditoribus nuncupatum.

EVBVLVS, pen. prod. εὔβουλος. Athenienſis ciuis fuit, contrarius ferè Demosthenī in Reip. administratione partes foues: & interpretatur prudens, consultus, boni cōsilii. ¶ Fuit & Eubulus, mediæ comœdiæ poeta, vt scribit Suidas. ¶ Eubulus præterea nomen fuit historici, qui historiam Mitræ multis voluminibus explicuit.

Eucæria, εὐκαιρία, Latinè opportunitas dicitur. Cic, 1. de Finib. Et quemadmodum opportunitas (sic enim appellamus εὐκαιρίαν) non fit maior productione temporis. Idem 1. Offic. occasionem interpretatur.

EVCARPIA, εὐκαρπία, Vrbs Phrygiæ, in qua racemi feracitate ac magnitudine spectabiles sunt: vnde & nomen, quasi vber fructuum prouentus. Meminit huius oppidi Strabo lib 12.

Eucharistia, εὐχαριστία, Vox est Græca, quam nos Gratiarum actionem vertere possumus: vnde & εὐχαριστεῖν Græci dicunt pro eo quod est gratias agere. Hieronymus gratiam siue gratiositatem vertit: ab adiectiuo εὐχάριστος, quod iucundum sonat & gratiosum.

Euchyla, εὐχυλα. Dicuntur quæ sunt boni succi: vt carnes auiculārū montanarum, & piscium saxatilium. His opponuntur κακέχυλα quæ malum generant succum: vt caseus vetus, & salsamenta, χυλὸν Græcis succus est, siue liquor.

Euchyma, εὐχυμα, Græca appellatione dicuntur quæ boni sunt succi, siue præstantis saporis. Nam χυμὸν Græcis modò succum significat, modò saporem.

EVCLIDES, dis, εὐκλείδης, Philosophus fuit Megarensis, Socratis auditor, ad quem belli tempore assumpta muliebri veste sæpius commeasse traditur. Defuncto verò Socrate in patriam sese contulit, ibique celebri auditorio (in quo etiam Plato fuisse perhibetur) Philosophiam professus est. Scripsit dialogos quam plurimos, quorum nomina recensent Suidas & Diogenes Laertius. ¶ Fuit & alter eiusdem nominis Platonicus philosophus, & geometra insignis tempore primi Ptolemæi, posterior aliquanto his qui Platonis temporibus vixerunt, antiquior verò Eratosthene, & Archimede. Hic multa de Geometria & Musica conscripsit, quæ etiam hodie omnium manibus teruntur.

EVDAEMON, onis, penult. gen. correpta, εὐδαίμων. Aegyptius grammaticus, teste Suida, patria Pelusiotes, Libanii Sophistæ contemporaneus. Scripsit varia poemata, item artem Grammaticam, & de dictionum orthographia. Græcis εὐδαίμων fœlicem significat: vnde etiam Mela illam Arabiæ partem quæ inter sinum Arabicum & Persicum in Pelagus excurrit, seruato Græco nomine Eudæmona appellauit, quam nos verbum verbo reddentes, fœlicem appellamus.

EVDEMVS, εὐδήμιος, Orator fuit Megalopolitanus. Philopœmenis præceptor. Autor est Plutarchus in vita Philopœmenis.

EVDAMIDAS. pen.cor. εὐδαμίδας, Nomen filii Archidami, & fratris Agidis Lacedæmoniorum regis.

EVDORA. pen. prod. εὐδώρα. Nympha Oceani & Tethyos filia, vt placet Hesiodo in Theogonia. ¶ Item vna ex Atlantidibus quæ septem numero esse perhibentur, Ambrosia, Eudora, Pasithoe, Coronis, Plexora, Pitho, Tyche.

EVDORVS, εὔδωρος, Mercurii filius fuit ex Polymela Phylantis filia, qui Achillem ad bellum Troianum sequutus est, vt est videre apud Homerum 8. Iliad.

EVDOXVS, εὔδοξος, Peritissimus Astrologus fuit & Geometra. filius Aeschinis, patria Gnidius qui primus apud Græcos annum ad Lunæ cursum ordinauit. Lucan. lib.10, Nec meus Eudoxi concedet fastibus annus. Scripsit leges, & de Geometria atque Astrologia libros edidit. Cic. lib.2. de Diuinat. Ad Chaldæorum, inquit, monstra veniamus, de quibus Eudoxus, Platonis auditor in Astrologia iudicio doctissimorum hominum facilè princeps, sic opinatur (id quod scriptum reliquit) Chaldæis in prædictione & notatione cuiusque vitæ ex natali die, minimè esse credendum. ¶ Fuit & alius Eudoxus Rhodius historicus: alius Siculus, filius Agathoclis, poeta comicus.

Eudoxia, εὐδοξία, Claritas nominis, laus, existimatio. & bona fama. Cic. 3. de Finib. De bona autem fama quam appellāt εὐδοξίαν, aptius enim est hoc loco bonam famam appellare quam gloriam.

Eucho, is, Extra veho. ἐξάγω. Varro lib.1. de re Rust. Quarto eundē fructuosiorem faciunt vecturæ, si viæ sunt quà plaustra agi facilè possint, aut flumina propinqua quæ nauigari possint, quibus, vtrisque euehi, atque inuehi multa ad prædia scimus. Liu. 5. belli Pun. Vbi primùm tranquillitas maris in altum euexisset. Et lib.1. ab Vrbe, Vt in collem Exquiliarum eueheretur, ¶ Per translationem significat extollō. ἀρόω. Virgil. 6 Aeneid. -pauci quos æquus amauit Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus, Diis geniti potuere.

Euectio verbale, quod propriè ipsum euehendi actum significat. Euectiones etiam, teste Budæo, dicuntur diplomata, siue chartulæ signo principis obsignatæ, quibus potestas permittitur aliquid euehendi. Vnde C. de Cursu publ. cauetur, vt euectiones ab omnibus postulentur.

Euectus, tus, Euectio, & portatio quæ sit vel nauibus, vel curribus in aliquem locum. Plin. lib.18.cap.5, Malus est ager cum quo dominus luctatur. Cato inter prima spectari iubet, num solum sua virtute valeat qua dictum est positione. Vt operariorum copia propè sit, oppidúmque vadilum, vt nauigiorum euectus, vel itinerum.

Euelatum, Veteres dixere pro euentilato. Vnde velabra dicuntur quibus frumenta euentilantur, Autor Festus.

Euello, lis, euelli, & euulsi, euulsum, Extraho, extirpo. ἀναστήλω, ἀναστατόω. vt, Euellere sibi capillum præ luctu, apud Ciceronem 3. Tusc. Idem ad Att. 5, Excisa enim est arbor, non euulsa: itaque quàm fructetur vides. Sic, Euellere se ex complexu, apud eundem: & Euellere sese ex cœno, apud Plinium lib.8.cap.42. ¶ Per translationem Euellere sibi scrupulum ex animo, Cic. pro Rosc. Et pro Cluentio, Euellere opinionem alì quam ex animis hominum.

Euulsio, verbale. Cic. de Nat. deor. Qui primus purgationes alui, dentisq; euulsionem inuenit.

EVEMERVS, pen. corr. εὐήμερος. Nomen historici, de quo Lactantius, sic inquit, Euemerus antiquus autor fuit è ciuitate Messana. Res gestas Iouis, & cæterorum qui dii putantur, collegit, historiámq; contexuit, & titulis, & inscriptionibus sacris quę in antiquissimis templis habebantur. Hanc historiam interpretatus est Ennius, & sequutus.

EVENETVS, Lacedæmoniorum dux fuit, qui ad arcendum Thessaliæ finibus Xerxem, Themistocli datus fuit adiutor. Autor Herod. li.7

Euenio, euenis, penult. corr. eueni, euentum, Venire, accedere. Plautus Casina, Sine modò rus eueniat, remittam ad te virum. ¶ Nonnunquā etiam significat euadere, hoc est per quancunque difficultatem ad aliquid peruenire, exitum habere. Plaut. in Mostel. Hei mihi, commissa hæc blanda dicta quò eueniant, madeo metu. Idem in Epid. Expectando eodor miser, atq; exenteror, quò mihi Epidici blanda dicta eueniant: nimis diu maceror. ¶ Sæpius tamen ponitur pro contingere, accidere. συμβαίνειν, γίνεσθαι. & tam in malam, quàm in bonam partem accipi solet. Plaut. in Asin. Opta id quod vt cōtingat tibi, vis. A. Quid si optaro? L. E. Euenier. Idem in Persa, Quid agitur? T. Viuitur. S. Satin' ergo ex sententia? T. Si eueniunt quæ opto, satis. Idem in Mercat. Omnia mihi hodie eueniunt præter sententiam: non viuam vesperi, Nisi illanc à me scelestam abigam. Cice. 3. Offic. Quod autem in poematibus, & in picturis vsu euenit, in aliisque compluribus, vt delectentur imperiti, Idem Fam. 2. Ex quo vereor, ne idem eueniat in meas literas. ¶ Quandoque est obuenire, & forte alicui obtingere. Sallust. in Iug. Metellus & Syllanus cos. designati prouinciam inter se partiuerant, Metellóque Numidia euenit.

Euenit, impersonaliter pro ita cecidit. Terent. in And. Quid tu Athenas insolens? c. Euénit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Euentum,euenti, neutro genere,quod in plurali euenta facit. Lucretius lib.1,Euentum dici poterit quodcunque erit actum. Cic.in Partitionibus.Si cuiusq; facti,& euenti causa ponetur. Idem de Diuinat. Si euenta quærimus quæ exquiruntur auibus. Idem ad Atticum,Semper causæ euentorum magis mouent,quàm ipsa euenta. ¶Euentum præstare, est periculum alicuius rei in se recipere. ἐγγυᾶσθαι τὸ μέλλον γενόμενον.

Euentus,gen.masc.& quarti ordinis,tam in plurali numero quàm in singulari dicitur quod casu aut fortuna nobis euenit,tam in bonũ quàm in malum. εὔμοιρος,ἀτύχημα. Cic.lib.1.de Orat. Vt enim quis optimè dicit,ita maximè dicendi difficultatem,varióq; euentus orationis, expectationémq;,hominum pertimescit. Virg.6.Aen.-cæcósq; voluitat Euentus animo secũ. Ouid.2.de Ponto, Nam timor euentus deterioris abest. Ouid in Epist. Phyllidis, careat successibus opto Quisquis ab euentu facta notanda putat.

Euentilo,as,Ventilatione purgo. λικμάω. Colum.lib.1, Et eeleriter frumenta deterruntur,non cedente solo pulsibus vngularum, tribularúmque:& eadem euentilata,mundiora sunt.

EVENVS, penult.prod. ἰωνυος, Fluuius est Aeoliæ,in Callidromo monte nascens,& iuxta Calydonem in mare Ionium influens: ita dictus ab Eueno Martis filio,& Marpesse patre,qui se in hunc fluuium præcipitauit. Ouid.lib.9.Metamorph. Nanque noua reperens patrios cũ coniuge muros, Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad vndas. Lucan. Et Meleagream maculatus sanguine Nessi, Euenus Calydona secat,&c.

EVENVS, ἰούντος. Philosophus qui ignem optimum ciborum condimentum esse dicere solebat,vt refert Plutarchus. ¶Fuerunt item Eueni duo Parii. Elegiarum scriptores: quorum meminit Suidas.

Euerbero,Idem est quod simplex verbero. τύπτω,μαστίγω. Quintil.li.2. cap.4. An credibile sit,super caput Valerii pugnantis sedisse eorum qui os,oculósque hostis Galli rostro atque alis euerberaret. Ouid.14. Metam.-& cineres pulsis euerberat alis.

EVERGETES, ἰουεργέτης, Cognomen Ptolemæi Aegyptiorum regis, qui Philadelpho successit,1 maximis eius in Græcas ciuitates meritis impositum. Nam ἰουεργέτης à Græcis dicitur quem nos beneficum,vel benemeritum appellamus. ¶Euergetæ item dicti sunt populi Scythiæ, qui & Arimaspi,quòd benefici fuerint in Argonautas maris tempestate ad eorum litora delatos. Stephanus.

Euergo,is,Idem est quod emitto. πρίημι. Liu.lib.4.bel. Maced. Montes ingentis altitudinis spem faciebant,eo magis quòd nullos apertos euergerent riuos, occultos continere latices, quorum venæ in mare permanantes,vndæ miscerentur.

Euerro,is,euerri,euersum, Scopis expurgo. ἰαναρίω, ἰαναρίω. Columella lib.8,Stabula frequenter euerrenda & purganda,humórq; omnis vrinæ deuerrendus est. ¶Per translationem accipitur pro expilare. Cic. 3.Verr. O Verrea præclara,quoquã si accessisti,quò non attuleris istum diem. Etenim quam tu domum,quam tu vrbem adiisti, quod fanum denique quod non euersum,atque euersum reliqueris?

Euerriator,Dicitur qui iure accepta hæreditate,iusta facere defuncto debet: quæ si non fecerit,seu quid in ea re turbauerit, suo capite luat. Id nomen ductum à verrendo:nam euuerrae, sunt purgationes quædam domus,ex qua mortuus ad sepulturam ferendus est,quæ fit per euerrium torem,certo genere scoparum adhibito:ab extra verrendo dictæ.

Euerriculum,li.Rete est piscatorium à Græcis dictum: & à verrenda aqua sic appellatum. σαγήνη. Varro 3.de Re rust.ca.17, Quum nieq; euerriculo illi in litus educere possent viuam saginam plebeiæ cœnæ pisces. Cic. 6.Verr.expilatorem Siciliæ Verrem, euerriculum appellat. Quod vnquam(inquit)Iudices,huiusce modi euerriculum in illa prouincia fuit? Idem lib.3.de Natura Deorum,doli mali actionem euerriculum appellat omnium malitiarum: quòd scilicet ea euerrantur omnes fraudes è vita hominum ciuili, Est enim ea actio prodita ad terrorem hominum subdolorum qui ignominiam eius iudicii reformidãt. Verba Ciceronis sunt hæc. Inde euerriculum malitiarum omnium,iudicium de dolo malo quod Caius Aquilius familiaris noster protulit:quem dolum idem Aquilius tum teneri putat,quum aliud sit simulatum,aliud actum. Hæc Budæus.

Euerto,is,euerti,euersum,Excindo,diruo,demolior. καθαιρέω,παρελκύω, ἀνατρέπω. Semper enim significat ruinam alicuius magnæ rei. Cice.lib. 1.Offic. De euertendis diripiendisque vrbibus valde illud considerandum est. Virg.3.Aeneid.-Priamique euertere gentem Immeritam visum est superis. Idem 1. Aeneid. Dissecitque rates, euertitque æquora ventis. Cic.3,Verr. Ne per summam iniuriam pupillum Iunium fortunis patris conetur euertere. Idem 1.de Orat. Qui duorũ fealmorum nauiculam in portu euerterit. Vnde & euersiones dictę sunt. ἀνατροπαί, ἀναστάσεις. Plinius lib.22.cap.17, Et contra vlcera,rupta,lapsúsq;,& præcipitia,aut vehiculorum euersiones singularis. Cice. de Senect. Hinc rerum publicarum euersiones.

Euersor,oris.Cic.pro domo sua,Euersor huius imperii, Virg.12, Aeneid. -Priami regnorum euersor Achilles.

Euestigio,aduerbium,Confestim,properanter: vnica dictio est composita,aut certè duæ dictiones per subunionem coniunctæ. παρ' αὐτὰ, αὐτίκα. Cicer Famil.lib.4,Postea se à Marcello ad me missum esse qui hæc nuntiaret,& rogaret vti cogerem medicos:coegi, & euestigio eò sum profectus prima luce. Plinius in Epistolis. Nunquam sum magis de occupationibus meis quæstus,quæ me non sunt passæ aut proficiscentem te valetudinis causa in Campaniam prosequi,aut profectum euestigio subsequi.

EVGANEI, ἰουγάνιοι, Populi fuerunt ad intimum maris Adriatici sinum, Alpes versus,qui deinde à Troianis & Henetis qui Antenore duce in eam Italiæ partem venerunt,sedibus suis pulsi,Alpes Graias tenuerũt. Liuius lib.1.ab Vrbe,Casibus deinde variis Antenorem cum multitudine Henetũm,qui seditione ex Paphlagonia pulsi,& sedes & ducem, rege Pylemene ad Troiam amisso, quærebant: venisse in intimum maris Adriatici sinum,Euganeisque qui inter Alpes maréque incolebant,pulsis,Henetos Troianósque eas tenuisse terras, & in quem primùm egressi sunt locum, Troia vocatur,pagóque inde Troiano nomen est,Gens vniuersa Veneti appellati. Hæc ille. Dicti autem sunt Euganei ἀπὸ τῶν ἰουγενίων. hoc est a generis nobilitate,teste Plinio, lib. 3.cap.20. ¶Hinc Euganeus,a,um. Iuuenalis,Euganea quãtumuis mollior agna. Lucanus,Euganeo(si vera fides memorantibus)Augur Colle sedens,Aponus vbi terris fumifer exit, Atque Antenorei dispergitur vnda Timaui.

Euge, εὖγε, Interiectio assentientis,laudantis & congratulantis. Plautus in Epid. Euge,corpulentior videre atque agilior. Idem in Mercatore, Euge mi Demipho,salue.

Eugeniæ,pen.prod. Vuæ quædam sunt à generositate sic dictæ. Nam ἰουγενίαι à Græcis dicitur nobilitas. Colum.lib.3.cap.2, Frigidum solum ac roscidum cælum commodissimè sustinent,sicut eugeniæ dum sunt in Albano colle. Nam mutato loco,vix nomini suo respondent.

Eugium, Pellicula quædam in pudendo muliebri, quam primo coitu rumpi nonnulli ex antiquis putauerunt. ὑμήν, quanuis reuera constet inter Anatomicæ rei peritos pelliculam eiusmodi commentitiam esse,& in virginũ dissectionibus nõ inueniri. Nonius,Eugiũ,inquit, pars media inter naturalia muliebria. Næuius, Sine eugio puellã inuenit. Laberius,Quare tam arduũ ascendis?an cõcupiscis eugium scindere?

EVHYAS, ἰουες, Vnum ex Bacchi cognominibus,à Ioue illi inditum eo in bello quod Gigantes cum diis gesserunt. Fabulantur enim Poetæ, cæteris diis perterritis,Liberum patrem se in leonem conuertisse, vnúmque ex Gigantibus interfecisse: & ob rem tam strenuè gestam, Euhyon,hoc est bonum filium à Ioue fuisse salutatum. Stat.li.2. Et tũc fortè dies noto signata tonantis Fulmine,prærepti cum te tener Euhye partes Trãsmisere patri. ¶Inde fit fœminninum Euhyas,quod Bacchi sacerdotem significat. Horatius 3.lib.Carminũ,Non secus in iugis E somnis stupet Euhyas,Hebrũ prospiciens,& niue candidã Thracen.

Euidens,penul.corr Quod aperte videtur & intelligitur, non quod videt & intelligit. σαφὴς,ἀναγὴς. Cic.de Vniuers. Atque vt esset mensura quædam euidens,quæ in istis octo curribus celeritates,tarditatesq; declararet,Sic euidens ratio,euidens argumentum.

Euidentia,Claritas,perspicuitas:quo nomine etiam figura quædam sententiarum à Rhetoribus dicitur,quæ & ὑπάργεια à Græcis appellatur: quum fælicet res ita oculis subiicitur,vt coràm geri, non commemorari videatur,quæ à Græcis ὑπάργεια vocatur. Cicer.4.Acad. Propterea quòd nihil clarius ὑπάργεια,vt Græci; perspicuitatem aut euidentiam nos,si placet,nominemus. fabricemúsque,si opus erit, verba.

Euidenter,aduerbium,Clarè,perspicuè. ἐναργῶς. Liuius 6.ab Vrbe,Vel fateri nobis ea,quum tam euidenter pœnituerit,tutum censemus.

Euigilo,as,pen.correp.Idem est quod expergiscor,& vigil fio. ἐγείρομαι, Plinius Epist.5,Euigilaueram:nuntius à Spurina,&c.Stat 5.Sylua.-Gratus qua puppe magister Excidit, & mediis miser euigilauit in vndis. ¶Nonnunquam etiam significat elucubro,& per vigilias aliquid conficio. Ouid.7.Trist.ad librum,Aspicies illic positos ex ordine fratres, Quos studium cunctos euigilauit idem. Cicero ad Attic.libro 9.At quam honesta,at quàm expedita tua consilia, quàm euigilata tuis cogitationibus.

EVILA, Regio ad Orientem vergens,sacris literis celebrata, quam circuit de paradiso Phison egrediens,quem nostri mutato nomine Gangem vocant. In ea aurum purissimum,quod Hebraicè zaab,& gemmę pretiosissimæ,carbunculus,smaragdúsque nascuntur.

Euilesco,Idem quod simplex vilesco,hoc est vilis fio,& in contemptum abeo. φαυλίζομαι. Suet.in Claudio Cæsare,cap.15. Propter quæ vsque eò euiluit vt passim,ac propalàm contemptui esset.

Euincio,is,ire,Vincio.ligo,circunligo,corono. ἀναδουμόω,ἀναδέω. Virg. 8.Aeneid. Euincti tempora ramis. Tacit.lib.5,Surena patrio more Tiridatem insigni regio euinxit.

Euinctus,participium:vt,Caput foliis euinctus:id est habens caput circundatum foliis. Virg.5.Aenei. Ipse caput tonsæ foliis euinctus oliuæ. Ibidem,Puniceis ibant euincti tępora tæniis. Idem 7. Eclog,-leui de marmore tota Puniceo stabis suras euincta cothurno.

Euinco,Vinco.conuinco,vel vincendo extorqueo. ἰανικάω. Liuius 2.ab Vrbe, Omne id tempus cum coniuratis consultando absumunt, euincúntque instando vt literæ sibi ad Tarquinios darentur. Horatius 2. Serm.satyra 3.Sic puerilibus his ratio esse euincet amare,Columel.li.6. cap.5,Euincendi sunt autem quanuis pestiferi morbi, & exquisitis remediis propulsandi.

Euictus,participium,idem significans quod victus,vel conuictus, Cicc.2. Verr.Qui tam nefariis criminibus,tam multis testibus euictus,ora iudicum aspicere, atque os suum populo Romano ostendere auderet. Virg.4.Aenei.Tu lachrymis euicta meis,tu prima furentem His germana malis oneras,atque obicis hosti.

Euiro,as,Castro,virilitatem execo. ἰανευχίζω. & per translationem,mollem & effœminatum reddo. ἀπαδανόω. Varro Marcipore,vt citat Nonius,Euirauit omnes veneri vaga pueros.

Euiratus,Castratus,quasi virilibus spoliatus. ἰανευχισμένος. Per metaphoram accipitur pro molli & effœminato. Plautus, Adulescens euiratus ac mollis. Martial.lib.5,Spadone quum sis euiratior fluxo.

Euiratio,onis,Viriliũ exectio:& per translationem,effœminatio. ¶Euirationem pilorum,dixit Plinius li.29.cap.1,pro depilatione qua corpus glabrum & molle redditur more fœminarum. Nam viros hirsuta decent corpora:ii enim robustiores sunt.& naturæ calidioris,

Euiscero,as,Visceribus spolio. ἐκπαλαγχίζω. Virg.11.Aeneid. Comprensamque tenet,pedibúsq; euiscerat vncis. Cicer.1.Tusc.ex Ennio ipse summis saxis fixus asperis,euisceratus latere pendes.

Euito,as,pen prod.compositum à vito,eiusdem significationis cũ suo simplici. ἐκκλίνομαι,ἀλεξιτήρίαν ποιῶ. Cic.de Amic. Est enim varius & multiplex vsus amicitiæ: multæque causæ suspicionum, offensionúmque damnantur,quas tum euitare,tũ eleuare,tum ferre sapientis est. Horat. lib.1.Carm.-metáque feruidis Euitata rotis. Cælius Ciceroni. Periculosam,& grauem illam dimicationem euitarent. ¶Legitur & Euito apud antiquos,pro eo quod est vitam eripio,occido. ἀναιρέω. Cic.3.Tusc.ex vetusto quopiam Poeta,Hæc omnia vidi inflammari, Priamo vitam euitari.

Euitatio,onis.Quintilianus,Malorum euitationem,liberationem,&c.

Euitabilis,le.Non euitabile telum,apud Ouidium 6.Metamorph.

Eulogia,eulogiæ, ἰεὐλογία, Benedictio,munificentia,beneficẽtia,vel etiã rationabilitas. ἀπὸ τοῦ εὐλόγου,quod significat rationabile. Cic.ad Atticum,lib.13,Locum hominibus non sanè probo,quòd est desertior, sed habet ἰωλογίαν.

EVMEVS, ἰούμαιος, Subulcus fuit Vlyssis,qui dominum à bello Troiano reducem opera sua adiuuit contra procos vxoris. Homerus lib.22.Odyss.

Eumeces, Balsami genus læui cortice:ita dictum quòd cæteris sit proceríus. εὐμήκης enim Græcè,procerus & prolixus dicitur. Plinius libr.12. capit.25,

EVMELVS, ἰούμηλος, Admeti Regis Thessaliæ ex Alcesti vxore filius.

EVMENES, ἰούμενής, Vir Cardianus fuit ex intimis Philippi & Alexandri familiaribus,qui cura,vigilãtia,patria calliditate,& celeritate omnes Macedones superauit:de quo multa à Græcis historicis traduntur. ¶Fuit præterea hoc nomine Pergami rex,qui Antiochum apud Sardeis ingenti prælio superauit:de quo vide Strabonem lib.13,& infrà in dictione PERGAMVS.

EVMENIDES, ἰουμενίδης, Furiæ infernales, κατ' ἀντίφρασιν dictæ, quòd minimè beneuolæ sint. εὐμενὴς enim beneuolum significat. Has autem tres ferunt fuisse,Acherontis & Noctis filias,vno partu editas. Et apud inferos vocantur Canes: vnde Lucanus, -iam vos ego nomine vero Eliciam,Stygiáque canes in luce superna Destituam. Apud mortales, Furiæ,ab effectu. Cicero 2.de Legib. Agitant & infectantur impios Furiæ non ardentibus tædis(sicut est in fabulis)sed angore conscientiæ, & fraudis cruciatu. Apud superos dicuntur Diræ. Virgilius libr.12, Aeneid. At procul vt Diræ stridorem agnouit & alas,Infelix crines scindit Iuturna solutos. Vocantur & volucres. vt apud eundem,Iamiã linquo acies,ne me terrete timentem Obscœnæ volucres, alarum verbera nosco.

Eumetris,Gemma est apud Bactros nascens,filici similis, quæ capiti supposita,nocturna visa ad oraculi similitudinem reddit. Plinius libr. 37.capit.10.

EVMOLPVS, ἰούμολπος, Nomen viri Athenien sis,quẽ Suidas Musæi poetæ filium fuisse scribit,& Pythiorum victorem. Alii Orphei vatis filiũ fuisse credunt,qui Poeta fuit ipso etiam Homero antiquior. Ab hoc Eumolpidas,sacrorum quorundam præsides dictos volunt, quorum meminit Aeschines in oratione contra Ctesiphontem.

Eumolpide, ἰουμολπίδαι, Dicti sunt sacerdotes,seu magistratus Athenis, in memoriam & honorem Eumolpi regis,quem Aegyptii generis fuisse Diodorus refert.

EVMONIDES, ἰουμονίδης, Nomen proprium viri Thebani, cuius meminit Plutarchus.

EVNEVS, pen.prod. ἰούνεος, Iasonis filius ex Hypsipyle filia Thoantis regis Lemni,teste Homero lib.7.Iliad.

Eunuchus,pen.prod. ἰούνιχος, ἰουνοῦχος, Castratus:ab ἰυνὴ, quod est cubile & ἔχω custodio:quia id hominum genus adhibebatur seruandis cubilibus Regũ,quasi,Eunoechus,& per synæresim Eunuchus. Cicc.in Orat. Eunuchi è Syria Aegyptóque,&c. Iuuenal. Satyr.12,-decidere iactu Cœpit cum ventis imitatus castora qui se Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno Testiculorum.

Eunucho,as,Eiusdem significationis. ἰουνοχίζω. Varro in lege Mæuia apud Nonium. Sic qui patriam maiorem parentem extinguit,in eo est culpa:quod facit pro sua parte is qui se eunuchat, aut alibi liberos producit.

Eunuchizo, as, ἰουνοχίζω, Castro. Hieronymus contra Iouin. Sunt eunuchi qui de vtero matris ita nati sunt,& sunt eunuchi qui ab hominibus eunuchizati sunt,& sunt eunuchi qui se castrauerunt propter regnum cælorum.

Euoco,as,pen.cor. Extra voco. ἐκκαλέω,παρεκκαλέω. Plaut.in Amp. Euocate huc Sosiam. Terentiusin Eunuc. Num quem euocari hinc vis foras? Plautus in Amph. Tu gubernatorem è naui huc euoca meis verbi Blepharonem,vt re diuina facta mecum prandeat. ¶Sic euocare ad cœnam,euocare ad colloquium,euocare ad pugnam,&c. Cice. Atti. lib. 2, Tuas Numesio literas dedisse te his euocabam,vt nihil actum. neque incitatius fieri posset. Euocare aliquem Romam,aut ad aliam vrbem, est aliquem Romam,vel ad alium locum accersere. Sic qui in prouinciis erant,sæpe ad dicendam causam Romam euocabantur. Cicero 3. Verr. Pericles Ephesius homo nobilissimus Romã euocatus est, quòd autor iniuriæ illius fuisse argueretur. ¶Euocare itẽ est ad subitam tumultuariámque militiam vocare. Cæsar 1.bel. Ciuil. Magnus numerus Equitum Romanorum & Decurionum, quos ex municipiis Domitius euocauerat. ¶Euocare deos,veteres dicebant pro precibus elicere numina illa in quorum tutela vrbs obsessa esse putabatur, vt ea relicta, in eorum qui obsidebant, vrbem tranfirent. Nefas enim ducebant veteres,vrbem aliquam,nisi prius euocatis diis tutelaribus, oppugnare: ne aut aduersus deos pugnare,aut capta vrbe ipsos etiam deos captiuos habere viderentur. Huiusmodi autem euocationes fiebant conceptis verbis, & carmine quodam in eum vsum compósito, cuius formulam describit Macrobius Satur. libro 3. capitulo 9. ¶Per translationem ponitur pro auerto, ἀπαλλάττω. Cicero 1. Tusc. Nam quid aliud agimus,quum à voluptate,id est à corpore,quum à re familiari quæ est ministra & famula corporis, quum à republ. quum à negotio omni euocamus animum? Quo tamẽ in loco potius legendum videtur auocamus.

Euœ, per duas syllabas, ἰοὺ, Interiectio bacchantis est,quam in Liberi patris Orgiis identidem inculcabant Bacchæ. Ouid.6. Metamorpho. Exululant,euœque sonant.

Euocati,Dicuntur non qui iusti milites sunt,sed qui repentina aliqua necessitate ex agris in bellum tumultuarie vocantur. κλητοί. Hi pro militibus ducebantur. Sueton.in Galba,Delegit & Equestris ordinis iuuenes,qui manente anulorum aureorum vsu,euocati appellarentur, ex cubiásque circa cubiculum suum vice militum agerent. Cicero ad Appium,Antonium præfectum euocatorum missit ad te, cui si videbitur, cohortes traderes.

Euolo,as,are,Extra,vel in altum volo. ἀφίπταμαι. Plin.lib.10,Vultur, & ferè grauiores,nisi ex procursu,aut altiore tumulo immissæ non euolant. Cicer.de clar.Orat. Itaque tantos processus efficiebat,vt euolare, non excurrere videretur. Idem 1.de Legib. Quare glandifera illa quercus,ex qua olim euolauit Nuntia fulua Iouis miranda visa figura, nũc sit hæc. ¶Et per transsationem euolare est eripere se. Cice.3.Verr. Ille qui sua cupiditate tantos tumultus concitatos videret, cupere aliquà euolare,si posset. ¶Euolare pœnam Cic.de Prouin.Consul. Quam pœnam si tum aliorum opibus,non suis,inuitifsimis vobis euolarunt, ad aliam multo maiorem, grauiorémque subierunt.

Euolito,as,are,frequentatiuum. Colum.lib. 8.cap.8, Patentibus fenestris per quas ad requirendos cibos euolitat.

Euolaticus,ca,cum:vt, Euolatici homines Plaut. Milite, -ita vt occœpi dicere de illacpugna pentethronica,qua sexaginta hominum vno die euolaticorum manibus occidi meis,&c.

Euolo,as,are,à vola,volæ,Furari,rapere,quasi in volã recipere. φωτάω. Plautus Cistel. Quid quæritas? H. cistellam adolescens hic mihi euolatit. Cic.pro Deiot. Vbi id quod intus est,atque nostrum impunè euolare potest,contráque nos pugnare,fit in dominatu seruitus. in seruitute dominatus.

Euoluo,is,ere,De loco voluere. Lucret.lib.3,-nudis euoluunt saxa lacertis. Ouid.12.Metam.-modò se super aera frustra Tollere conatur, iactáque euoluere syluas. Plin.lib,4.cap.12, Euoluitur in Pontum sex fluminibus Danubius. Terent. Eunuc. Hæc re & omni te turba euolues, & illi gratum feceris. ¶Euoluere librum. Cic.1.Tusc. Euolue diligenter eius eum librum qui est de animo. ¶Euoluere meditari. Virgil.4. Geo. Fleuisse,& gelidis hæc euoluisse sub antris.

Euolutus,participium. Liui.6.bel. Pun. de angue loquens, Interuentúque hominum euolutam repente,atque ex oculis elapsam.

Euolutio,onis. Cice. lib.1.de Finibus, Quid historiæ cognitióque rerum, quid Poetarum euolutio? quid tanta tot verborum memoria voluptatis affert?

Euomo,is,ere,Vomendo eiicio. ἐξεμέω,ἀναθλίβω. Cicero 2. de Natura deo. Eadémque hæc auis scribitur conchis se solere implere: eásque quum stomacho cõcoxerit,euomere,atque ita eligere ex his quæ sunt esculenta. Terent. Adel. Vt iram hanc in eos euomam omnem, dum ægritudo hæc est recens. Cic.de Amic. Apud quem euomat virus acerbitatis suæ.

EVONYMOS, ἰούνυμος, Insula est vna ex Vulcaniis,ita dicta quòd è Lipara in Siciliam nauigantibus sinistra offeratur. Nã ἰούνυμα Græci κατ' ἐυφημισμὸν vocant sinistra. Autor Strabo libr. 6. ¶Est item Euonymos Theophrasto,arbor infœlix,malo Puniceæ similis,in Lesbo insula potissimum prouenies,pecori gustatu letalis. Vide Plinium libro 13.capitulo 22.

EVPALIA, ἰουπαλία, Nomen vrbis in Locride,apud Plinium,lib.4.cap.7.

Eupatorium, ἰουπατόριον, siue Eupatoria, Herba est ab officinis Agrimonia appellata:cuius descriptionem vide apud Plinium, libro 25.cap.7.

Eupetalos, ἰουπέταλος, Gemma est,quatuor habẽs colores, igneum,cæruleum,minii,& mali. autor Plinius,lib.37.cap.10.

EVPHEME, ἰουφήμη, Mulieris nomen nutricis Musarum,& Croci matris.

EVPHEMIA, ἰουφημία, Vxor fuit Iustini Imperatoris, cuius meminit Suidas. ¶Græcis item Euphemia, faustã acclamationem significat,qualis fieri solet principibus recens inauguratis.

Euphonia,æ, ἰουφωνία, Vocalitas,siue sonoritas vocis, iucunda verborũ prolatio:quæ quibus adest, ἰουφώνοι à Græcis dicuntur.

Euphorbium, ἰουφόρβιον, Dioscoridi,siue,vt apud Plinium legitur, Euphorbia,biæ,Arbor est in Mauritania nascens,non procul ab Atlante monte,ferulæ speciem referens,succum verò habens tantæ acrimoniæ, vt accolæ eam expauescentes,ouillos vtres elutos arbori circunligent, & eminus caulem contis incidant. Quo facto,statim è plaga copiosus humor profluit,lacti similis,qui & ipse euphorbium dicitur. Quod nomen ei imposuisse putatur Iuba Mauritaniæ rex,à nomine Euphorbi medici sui,qui frater fuit Antonii Musæ,cuius ope Augustum seruatũ fuisse,tradit Plinius,libro 25.cap.8.

EVPHORBVS, ἰουφόρβος, Viri Troiani nomen est,à Menelao occisi: vt innuit Ouidius lib.vlti.Metamorph. his versibus,

Ipse ego(nam memini)Troiani tempore belli
Panthoides Euphorbus eram,cui pectore quondam
Hæsit in aduerso grauis hasta minoris
Atridæ. Sunt verba Pythagoræ,qui suo exemplo nititur probare animas à corporibus separatas,in alia atq; alia corpora cõmigrare, quòd tẽpore belli Troiani ipse fuerit Euphorbus à Menelao interfectus, fúmque clypeum agnouerit à Menelao in templo Dianæ suspensum.

EVPHORION, ἰουφορίων, Nomen Poetæ Chalcidensis,quem trãstulit Cornelius Gallus,Habebat hic quosdam ita deditos sibi amatores,vt eum

Universidad de Deusto
Biblioteca

præferrent Ennio,& reliquis Poetis,ciúsque carmina studiosé cantarent.posthabitis aliorum poematibus.Meminit Cice.2.de Natu.deor. Quid(inquit)Poeta nemo? nemo physicus obscurus? ille verò nimis etiam obscurus Euphorion?at non Homerus.

EVPHRANOR,ωρ,Nomen statuarii laudatissimi Isthmii , qui de symmetria & coloribus aliquot volumina conscripsit.Floruit centesima quarta Olympiade:plurimáque signa nobilissima ex ære confecit quæ enumerantur à Plinio.lib.34.cap.8.Idem & pictor , & marmoratius fuit,in vnoquoque genere excellens,sibique æqualis, teste eodem Plinio,lib.35.cap.11.Huius meminit & Quintilianus Institu.Orat.lib. 12.Item Iuuenalis Satyra 3,Hic aliquid præclarum Euphranoris & Polycleti,&c.

EVPHRATES,is,penul. prod.ὑφράτης,Fluuius Mesopotamiæ, qué Strabo scribit in Niphate monte Armeniæ,magnum.profundum, & celerem nasci:influere autem in Mare rubrum,prius tamen Babyloniam per medium diuidere, & Tigri coniunctum Mesopotamiam facere.Sallustiús quoque certissimus autor asserit.tam Tigris,quam Euphratis in Armenia fontes demonstrari.Cui etiam astipulatur Plinius libro 6.cap.24,vbi Euphratem in Caranitide,Armeniæ maioris Præfectura,nasci tradit.Quorum testimoniorum consensu adductus Hieronymus,locum Geneseos de Paradiso,quatuórque fluminibus eum irrigantibus,(inter quos enumeratur & Euphrates)seeus intelligendum esse existimat quàm verba ipsa videantur sonare. Dictus autem putatur Euphrates(quod & Ambrosius annotauit)ἀπὸ τῆ εὐφράινειν,hoc est à lætificando, propterea quòd circumiacétem agrum restagnationibus suis adeò lætum fœcundúmque reddat,vt sequente anno sponte restibilis fiat seges , impressis tantùm vestigio seminibus. Quà de re vide Plinium libr.18.cap.15.& 16. ¶ Fuit etiam hoc nomine Philosophus, Adriani temporibus,qui tædio senectutis & perpetui morbi impetrata prius ab Adriano venia,ne sibi ignominiæ esset, cicutam bibit , sibique voluntariam mortem attulit.

EVPHROSYNA,æ,& Euphrosine,es.penul.cor.εὐφροσύνη,Vna ex tribus Gratiis,ab hilaritate,seu lætitia (id enim Græcis sonat εὐφροσύνη) nomen habens.

Euphrosynum ,εὐφρόσυνον , Herba est quam notiori nomine buglossum vocamus:ita dicta ἀπὸ τῆ εὐφράινειν , quod est lætificare, quòd lcilicet in vinum deiecta,animi curas pellat,hilaritatémque inducat. Autor Plinius lib.25.cap.2.

EVPILIS,Lacus cisalpinæ Gallię,per quem Lambrus in Padum defluit. Autor Plinius lib.3.cap.19.

EVPOLIS,ωτος,Priscæ comœdiæ scriptor fuit,in reprehendendis hominum vitiis liberrimus.Vnde etiam Persius iratum Eupolidem vocat,quasi hominum vitiis vehementer infensum. Scripsit Comœdias septendecim,ex quibus nouem victoriam meruerunt. Periit in prælio nauali inter Lacedæmonios & Athenienses iuxta Hellespontum cómisso.Cuius mors quantum ciuitati luctum attulerit, vel illud vnũ abundè magno documento esse potest , quòd publico edicto cautum est ne Poetæ in posterum militare liceret.

EVPOMPVS,ωπομπος,Pictor nobilis fuit,patria Sicyonius, Parrhasii & Zeuxidis æqualis,tantæ inter ætatis suæ artifices autoritatis, vt genus quoddam picturæ,ab eo Sicyonium fuerit appellatum.Huius discipulus fuit Pamphilus Macedo,qui Apellem instituit.

EVPORIA,æ,ἡ ωρία,vrbs Macedoniæ ab Alexandro Magno condita, & à soli fertilitate nomen sortita.Autor Stephanus.

EVPORVS,ωπορος,C.Gracchi seruus fuit,qui dominum ex Auentino fugientem,quandiu potuit tutatus est:occiso deinde domino super eius cadauer prostratus,sibi quoque mortem consciuit.Autor Valerius lib. 6.cap.8.

EVPROSOPON,ὐπροσωπον,Promontorium est Phœnices ad Byblon oppidum:ita dictum ab aspectus iucunditate. Nam ὐπροσωπος interpretatur iucundus aspectu.

EVRANIVM,nii,ὐρανιον,Cariæ oppidum est.Halicarnassęorum iurisdictioni ab Alexandro Magno assignatum.Plin.lib.5.cap.29.

Eureos,Gemma nucleo oliuæ similis,striatáque modo concharum,minus tamen habens candoris.Autor Plinius lib.37.cap.10.

EVRIPIDES,penul.corr.ὐριπίδης,Insignis Poeta tragicus fuit,natus eo die quo numerosus ille Xerxis exercitus ab Athenientibus fusus est. Floruit tempore Archelai Macedonum regis , à quo etiam summo in honore est habitus.Scripsit fabulas LXXV,ex quibus quinque tantùm victoriam meruerunt.Castitate autem vitæ tanta fuit,vt vulgò μισογυνής,hoc est mulierum osor fuerit cognominatus.Periit noctu , ab Archelai canibus,vt fertur,discerptus.Ossa eius Regis iussu Pellam sunt translata,repulsis Athenientium precibus,qui sæpe per legatos tentauerant vt cuijs sui reliquias sibi in patriam referre liceret.

Euripidius,ὐριπίδιος,Numerus in talis quadragenarius ab Euripide inuentus eo tempore quo exactis triginta tyrannis,quadraginta principes Athenienium Rempu.administrabant.Legitur & Euripides in ea dem significatione.Vide Cælium Rhodig.lib.20.cap.27.

EVRIPVS.penul.prod.ὐριπος,Dicitur fretum, id est mare augustum inter Aulidem Bœotiæ portum,& Eubœam insulam,quod vnius diei & noctis spatio septies recurrit eo impetu,vt nauigia repugnantibus vétis plena secum rapiat.Autor Mela.¶ Sunt item Euripi,canales,seu ductus aquarum aliunde deductarum in sublime salientium,si paulo minutiores sint,quos intra domos Romani per pratum ducebant: si autem maiusculi sint,nili dicuntur.Cic.lib.1.de Legibus.Ductus aquarũ, quos isti nilos,euripósque vocant , quis quum viderit , non irriserit? ¶ Euripi quoque sunt fossæ in ludis circundatæ pro septis,quorum loca temporaria prius clostra fuerunt,autore Plinio.

EVROMEs,es,pen.prod.Oppidum est Cariæ,apud Plinium lib.5.cap. 29, A Stephano ὐρωμες appellatur.

Eurotias,æ,ὐρωτίας,Gemma est quę situ videtur operire nigritiem ita: dicta a Græco verbo ὐρωτιᾶν quod est situm trahere.De hac Plinius libro 37.cap.10.

EVRONOTVS,ὐρόνοτος,Ventus inter Eurum & Notum flans: cuius meminit Plinius lib.2.cap.47.

EVROPA,ὐρωπη: Tertia pars orbis,ab Asia, Tanaide fluuio: ab Africa, Mediterraneo mari discreta:ita dicta ab Europa, Agenoris Phœnicũ regis filia,quam Iupiter (vt Poetæ fabulantur)in boum transformatus raptam abduxit in Cretam.Habet quatuor sinus magnos:quorum primus est a Gaditano freto ad Lacinium vsque promontorium Italiæ in Locris.Secundus,a Lacinio ad ipsa Epiri Acroceraunia .Tertius inde ad Hellespontum. Quartus,ab Hellesponto ad Mæotidis ostia. ¶ Hinc Europæi, ὐρωπαῖοι, qui Europam incolunt.¶ Est item Europa,Nymphę nomen,Oceani & Tethyos filia,cuius meminit Hesiodus in Theogonia.

EVROPVS,pi,pen.prod.ὐρωπος,Oppidum Macedoniæ ad Axium amnem,teste Plinio libro 4.cap.10.ita dictum(si Stephano credimus)ab Europo Macedonis & Orithyiæ filio.

EVROPVM,pi,ὐρωπος,Syriæ vrbs,olim Thapsacum,postea Amphipolis appellata.Autor Plinius lib.5.cap.24. ¶ Est item eiusdem nominis oppidum apud Parthos,cognomento Nomadas:cuius meminit idem Plinius lib,6.cap.26.

EVROTAS,penul.prod.ὐρώτας,Fluuius Laconiæ,Spartam præterlabens, teste Liuio lib.4.bel.Maced.ripasque habens frequentibus lauris consitas.De hoc Virgilius in Silenо,Omnia quæ Phœbo quondam meditante beatus Audiit Eurotas,iussitque ediscere lauros.

EVRVS,ὐρος,Ventus spirans ab Ortu brumali,quem Latini Vulturnum appellant,Plin.libr.2.cap.47,Ab Oriente æquinoctiali Subsolanus, ab Oriente brumali Vulturnus:illum Apeliotem,hunc Græci Eurum appellant.Colum.lib.5.cap.5,Quum plerunque sideris Caniculæ tempore,quædam partes eius regionis sic infestantur Euro,(quę incolæ Vulturnum appellant)vt nisi teguminibus vites opacentur , velut halitu flámeo fructus vrantur.Ouid.1.Metamorph.Eurus ad Aurorã , Nabathæasque regna recessit.Persidáque,& radiis iuga subdita matutinis.

EVRVALE,es,pen.cor.ὐρυάλη,Fuit Regis Minois filia,quæ Neptuno Orioné peperit. ¶ Alia fuit Præceti Argiuorũ regis filia. ¶ Tertia ex Gorgonibus vna:quæ tres fuerunt in extrema Africa , circa Atlanté montem:quæ omnes vnum oculum habebant,quo inuicem vtentes, quoscunque aspiciebant,conuertebant in saxa.Harũ nomina fuerunt Medusa,Sthenyo,& Euryale.Seruius eximia parique pulchritudine virgines fuisse tradit:quarũ solo aspectu adolescentes obstupescebant , quárem fabulæ occasionem subministrasse existimat vt dicerentur quoscunque aspexissent,in saxa transmutare. Hæc ille,enarrãs illud Virgilio.6.Aenei.Gorgones,Harpyiæque,& forma tricorporis vmbræ.

EVRYALVS.penul.cor.ὐρυάλος,Nomen vnius ex principibus Peloponnesiacis,qui Argos & propinquas vrbes incolebant , & ad Troiã cum octoginta nauibus venerunt:vt tradit Homerus in Catal. ¶ Fuit etiã hoc nomine Troianus quidam,arctissimo amicitiæ vinculo cum Niso coniunctus,Virgilioque carmine notissimus. ¶ Fuit & nomen histrionis.Iuuẽ.Nobilis Eurualum,aut mirmillonem exprimat infans.

EVRYAMPVS.pi,ὐραμπος,Oppidum Magnesiæ,apud Stephanum.

EVRYANASSA,æ,ὐρύανασσα,Insula est maris Aegæi , eregione Ioniæ, non procul ab Arginusa.Autor Plin.lib.5.cap.31.

EVRYBATES,ὐρυβάτης,Nomen viri Ithaci,Vlyssis præco,ab Agamẽnone missus vt ab Achille auferret Briseidem.Ouidius in Epi. Briseidis ad Achillem,Nam simul Eurybates me Talthybiúsque vocarunt, Eurybati data sum,Talthybióque comes.

EVRYBATVS,ὐρύβατος,Fur insigni fuit astutia.qui aliquãdo à custodibus in furto deprehensus,quum illi videre cuperent quo ingenio domos conscenderet,stimulis quibusdã ferreis,& funibus irrepsit in parietem,illisque intuentibus,expeditámque hominis agilitatem admirantibus,per tegulas aufugiens periculum euasit.¶ Eurybatissare , ὐρυβατίσαι,dicimus aliquem qui in re manifesta deprehensus,aliqua tamen arte elabitur.

EVRYBIADES,dæ,ὐρυβιάδης,Lacedæmonius quidam nobilis fuit , Eurysclidæ filius,vniuersæ Græcorum Classis dux à Lacedæmoniis constitutus aduersus Xerxem.Vide Herodotum lib.8.

EVRYCLEA,penul.prod.ὐρύκλεια,Opos Pisenoridæ filia pulcherrima, quam Laertes in prima existes pubertate viginti boum pretio emit, ac honore parem vxori domi habuit,Vlysséque nutriendum dedit: quem & prima in patriam redeuntem agnouit.Vide Homerum libr. 1.& 19.Odiss.

EVRYCLES,pen.cor.ὐρυκλῆς,Vatis cuiusdam nomẽ fuit,qui de suis incommodis semper aliquid diuinabat.Hinc factum est vt omnes diuinatores Eurycly dę dicerẽtur,vt refert Cælius Antiq.lect.lib. 5. cap.10.

EVRYCRATIDAS,ὐρυκρατίδας,Vir Lacedæmonius,de quo Plutarchus.

EVRYDAMAS,antis,pen.nominatiui cor.ὐρυδάμας,Vir fuit Troianus, somniorum interpres.Ouid.in Ibin,Vtque vel Eurydamas ter circumbusta Trasylli,Et Larissæis tractus ab hoste rotis.Vbi per Eurydamanta intelliguntHectorem,qui virtute cuncta domitabat.ὐρὺ enim Græcis latè significat,& δαμάζω domo.

EVRYDAME,ames,ὐρυδάμη,Dia ctoris Lacedæmonii filia fuit , & soror Menii,vxor autem Leutychydæ Lacedæmoniorum regis , ex qua ille Lampito filiam suscepit,quam Archidemo Zeuxidemi filio in matrimonium tradidit.Autor Herodotus,lib.6.

EVRYDICE,ὐρυδίκη,Vxor Orphei, cuius amore captus Aristæus, quum vim ei inferre pararet , illa per auia fugiens incidit in colubrum in herba delitescentem , cuius morsu interiit. Orpheus autem vxoris mortem ægerrimè ferens , accepta cithara inferos adiit , vbi Plutonem Proserpinámque tam suaui carmine demulsit , vt ei vxorem ab inferis reducendam permitterent,ea tamen conditione,ne prius eam quàm ad superos redisset,intueretur.Quàm legem quum ille amoris impatientia esset præuaricatus,Eurydice denuo ad inferos est retracta.Virgil.lib.4.Georg.Restitit,Eurydicénque suam iam luce sub ipsa Immemor heu,victúsque animi,respexit,&c.¶ Alia item fuit Eurydice,Clymeni filia,vxor Nestoris,ex qua ille septem filios & vnã filiam suscepit.Autor Homerus,Odyss.lib.3.

EVRYLOCHVS,ὐρύλοχος,Fuit Phlegyarum rex,& conditor Thebarum, quas postea Cadmus instaurauit.¶ Fuit etiam hoc nomine vnus sociorum Vlyssis,qui solus Circes pocula non gustauit,neque in suis figuram transmutatus est.Ouid.14.Meta. -suis solùm caruisse figura Vidimus Eurylochum:solus data pocula fugit.

EVRYMEDON,Eurymedontis , penul. nominatiui cor.ὐρυμέδων, Pater fuit Peribœæ,ex qua Neptunus Nausithoum suscepit, regem Phæacũ, & Alcinoi patrem.Autor Homerus,lib.7.Odyss.¶ Est item Eurymedon,Pamphyliæ fluuius iuxta quem Athenienses Cimone duce Medos profligarunt.Autor Thucydides,lib.1.

EVRYMACHVS,ὐρύμαχος,Thebanorum potentissimus fuit: qui quum Plataeas noctu per proditionem cepisset,rebellantibus deinde ciuibus viuus in hostium potestatem peruenit,vnáque cum suis omnibus supplicio affectus est.Author Thucydides,lib.2.

EVRYNOME,ὐρύνομη,Nympha,Oceani & Tethyos filia,mater Leucothoes,quam Apollo assumpta matris illius effigie compressit ¶ Alia fuit Apollinis filia,quæ Adrastum Argiuorũ regem,& Eryphilen Amphiarai coniugem peperit.

EVRYPYLVS,penul.cor.ὐρύπυλος,Fuit Herculis filius,qui regnauit in Co insula, & cunctorum Græcorum augur peritissimus est habitus. Virgilius lib.2,Aeneid.Suspensi Eurypylum scitatum oracula Phœbi Mittimus.

EVRYSTHEVS,ὐρυσθεύς,Suidæ,Fuit Steneli Mycenarum regis filius, qui Iunonis instinctu imperabat Herculi vt varia monstra superaret, quo posset perire:Vnde durus Eurystheus vocatur à Virgilio , libro 1. Georgi.quod nullis Herculis laboribus potuerit mitigari. -quis (inquit)aut Eurysthea durum,Aut illaudati nescit Busiridis aras?

EVRYTION,tionis,ὐρυτίων,Faber insignis fuit , qui Pallanti Euandri filio arma fabricauit.Virgil.10.Aene.Quæ bonus Eurytion multo ære lauerat auro.

EVRYTVS,pen.cor.ὐρυτος,Oechaliæ rex,& pater Ioles,qui quũ ab Hercule victus,pactam ei certaminis lege filiam tradere recusaret , iratus Hercules Eurytum occidit,Vrbẽque direpta, Iolem abduxit. ¶ Hinc Eurytis,idis,patronymicum fœminininum.Ouid.9.Metam. Eurytidos lachrymas admoto pollice siccat Alcmene.

Eurythmia,ὐρυθμία,Decens & aptus corporis motus.Quintil.lib.1. ca. 30,Corporis quoque decens & aptus motus,qui dicitur ὐρυθμία, est ne cessarius.

Eusebes,Gemma ex qua Tyri in Herculis templo facta sedes,ex qua facilè dii surgebant.Plin.lib.37.cap.10.

EVSEBIVS,ὐσέβιος,Episcopus Cæsariensis,firmissimo amicitiæ fœdere cum Pamphilo martyre coniunctus:a quo & Pamphili cognomẽ mutatus est. Floruit temporibus Constantii & Constantini Cæsarum. Scripta multa reliquit,quorum catalogum vide apud Suidam.

EVSTATHIVS,ὐστάθιος,Nomen fuit Grammatici Constantinopolitani,cuius extant Commentaria in Homerum,quemadmodum Seruii in Virgilium. ¶ Eustathius alius fuit Epiphanæus,qui temporum epitomen ab Aenea Troiano vsque ad Anastasium principem scribquo vixit,septem voluminibus conscripsit.Autor Suidas. ¶ Eustathius alius genere Pamphylus,præsul Antiochenus,aduersus Arrianorum dogma multa composuit sub Constantino principe:pulsus demum est in exilium Traianopolim Thraciæ ciuitatem, vbi & sepultus est. Sunt quoque ipsius volumina de anima,epistolæque complures. Hieronymus. ¶ Præter hos fuit Eustathius martyr inter aulicos Traiani principis, Placidus antea vocatus:qui quum in venatione eorum sectaretur,cõspecto inter eius cornua crucis simulachro,& voce feræ eiusdem auditą,Cur me persequeris?Domi vxori Theophytæ,& filiis rem manifestauit:qui verbis eius fidem adhibentes,Christo nomẽ dederunt.Martyrii palmam accepit sub Adriano vnà cum vxore,æneo in tauro exustus.Volaterranus lib.15.

EVSTEPHIVS,ὐστέφιος,Aphrodisiensis sophista , scripsit declamationes. Autor Suidas.

EVSTOCHIVS,ὐστόχιος,Cappadox Sophista,scripsit adCõstantem principem de Cappadociæ aliarúmque gentium antiquitate. Volaterranus lib.15.

EVSTRATIVS,ὐστράτιος,Nomen philosophi qui in Ethica Aristotelis Commentarios scripsit.

EVTERPE,ὐτέρπη,Vna ex Musis quæ Mathemata,vel, vt aliis placet,tibias inuenit:à concentus suauitate nomen trahens.est enim ἐυ bene,& τέρπειν delectare.Virgil.in Epigrammat.de Musarum inuentis,Dulciloquis calamos Euterpe flatibus implet.

EVTHYDEMVS.pen.prod.ὐθύδημος,Philosophus fuit Tarsensis,Apollonii Tyanei præceptor,de quo vide plura apud Suidam.

EVTHYMVS,ὐθύμιος,Pycta,in Locris Italiæ qui Epizephyrii cognomi nantur ortus,Astycieo patre,vel(vt indigenis persuasum est) Cæcino amne genitus,qui Locros à Rheginis diuidit. Hunc tradit Pausanias perpetuum fuisse Olympiorum victorem:semélque tantùm fuisse superatum à Theagene Thasio,non iusto quidem certamine,sed circumuentum dolo:vnde nec Theageni decretus honor: insuper damnatus, vt mulctæ nomine talẽtũ Euthymo repræsentaret Reuersus inde in Italiam,cum Temeæo genio cõgressus,(cui oppidani quotannis eximia forma virginem tributi loco pendebant)victoria potius est,Temeséósque seruitute liberauit, virginémque genio destinatam vxorem duxit:quo nomine diuinos honores etiã vinus meruit. Vide hæc latius apud Suidã.Meminit huius & Aelianus,Variæ historiæ lib.8,Euthymus(inquit)Locrus ex Italia,pyctes inclytus, & roborе insigni fuit lapidem gestabat ingenti magnitudine,qui Locris ostendитur: & Temeseũ Perοa,quod cuique per vim abstulerat , reddere coegit , etiam cum fœnore:vt inde natum sit adagium iis qui sordidos & iniustos quæstus faciunt,affore Temesæum genium. Hic Euthymus ad amnẽ Cæcinum,oculis hominum apparere desiit.Meminit eius & Plinius, lib.7.cap.47.

Euthymia,ὐθυμία,Animi tranquilitas.Laertius in vita Democriti definit Euthymiam esse rectum,quietúmque animi statum , dum nullo metu,nulla superstitione,aut alia quauis perturbatione agitatur. Cic. libro 5.de Finib.Democriti autem securitas,quæ est animi tanquam tranquillitas,quam appellant ὐθυμίαν,eo separanda fuit ab hac dispu tatione,quia ista animi tranquillitas est ipsa beata vita.

Euthyoria,ὐθυωρία,Rectæ lineæ porrectio,& mensura non per diuersi cula itinerum(quæ obiectu montium, & interuentu conuallium , aut fluminum flexu pleruntque necessaria sunt)sed in directum acta.

EVTOCVS.Autore Bocatio lib.5.Apollinis & Cyrenes filius, qui fratribus ex Africa redeuntibus,Cyrenis dicitur remansisse,& iis imperasse qui vnà secum ibidem remanserе.

EVTRAPELVS.pen.cor.ὐτράπελος, apud Horatium lib.1.Epist. Viri cuiusdam nomen est in circumuentendis hominibus callidissimi , Eutrapelus(inquit)cuicunque nocere volebat,Vestimenta dabat pretiosa.Vox est Græca,idem significans quod vrbanus,salsus,& facetus.

Eutrapelia,liæ,ὐτραπελία,Dictio est Græca , idem fere significans quod apud nos vrbanitas,lepor,festiuitas,& facetia. Aristoteles in Rhetoricis ὐτραπελίαν interpretatur παιζειν μετὰ ὑβρεως,hoc est eruditum cõuicium.Paulus ad Ephesios,cap.5,pro scurrilitate accipit,siue scurili vrbanitate,graui viro indigna.

EVTYCHIA,æ,ὐτυχία,Insula est Thessaliæ adiacens,ante sinum Pagasicum.Autor Plinius lib.4.cap.12.

EVTYCHE,es,pe.cor,ὐτυχὴ,Mulier Tralliana,triginta partus enixa,& à viginti liberis rogo illata.Autor Plinius,lib.7.cap.3.

EVTYCHES,pen.cor.ὐτυχὴς,Nomen fuit hæresiarchæ Constantinopolitani,qui Christum de Maria virgine corpus negabat assumpsisse,sed virginis tantùm vterum,velut Solis radios penetrasse.

EVTYCHIDES,ὐτυχίδης,Insignis fuit statuarius,qui Olympiade centesima vicesima floruit,teste Plinio,lib.34.cap.8.

Euulgo,gas,gare,In vulgus edo,occulta omnibus prodo. ἐκφέρω. Liuius lib.9.ab Vrbe,Ciuile ius repositum in penetralibus Pontificum, euulgauit.

EVXINVS PONTVS,ὐξεινος πόντος,Mare illud est quod incipiens à Bosphoro Thracio,vergit in Orientem & Septentrionem , prius Pontus Axenus dictus,ἄξενος,hoc est inhospitalis, propter immanitatem eorum qui eius maris litora incolebant.Illi enim & hospites immolare solebant(vt autor est Strabo libro 7,)& carnibus pereis, ex caluis eorum sibi pocula cõficere.Postea verò quum in locis maritimis Iones aliquot oppida condidissent,cohibito Scytharum assueto latrocinio, receptóque Græcorum hominum commercio , pro Axeno Euxinus, hoc est hospitalis appellatus est.Idem pene de huius nominis origine tradit Ouidius de Ponto:Frigida(inquit)me cohibent Euxini littora ponti:Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Euzomos,sue Euzomon,pen.prod.ὐζωμος,ὐζωμον,Eruca herba,ita dicta quòd iuris saporem commendet.ζωμον enim ius appellant Græci. Plin.lib.20.cap.13,In condiendis obsoniis tanta erucæ est suauitas, vt Græci Euzomon appellauerint.

E ante X.

Ex,ἐκ,ἐξ,Præpositio:vt aliis atque aliis verbis iungitur , ita aliam atque aliam sortitur significationem. ¶ Interdum enim significat locum: vt,Ex cælo,apud Catullum,Spectatum ex cælo Mars pater ipse veni, ¶ Interdum tempus,vt idem sit quod post.Cic.1.Philippica,Ex eo die quo in ædem Telluris cõuocati sumus.Sic etiam dicimus, Ex illo , hoc est post illud tempus.Virg.2.Aeneid.Ex illo fluere,& retro sublapsa referri Spes Danaũm. ¶ Nonnunquam etiam personam : vt quum dicimus,Audiui hoc ex patre meo.¶ Aliquando etiam causam importat, vt ferè idem sit quod propter.Seneca de Benefic.Siquis patriæ meæ pecuniam crediderit,non dicam meillius debitorem,nec ex hoc æs alienum prositebor.id est non propterea prositebor æs alienum. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro cum. Plautus in Merca. Resinam ex melle Aegyptiam vorato,saluum feceris.Quod locutionis genus frequens est apud Medicos. ¶ Alias præterea infinitas habet significationes pro ratione adiunctã:vt.Ex abundanti,idem est quod præter necessitatem,vel plus quàm necesse erat.Quintilianus lib.5.capit.6, Adiicit ex abundanti hanc quoque fiduciam. ¶ Ex æquo,idem est quod æqua ex æquitate.Liuius lib.2.quintæ Decad.Et si in animum induce etiam ex æquitate,vt ex æquo fœdus fieret,& se visurum quid sibi faciendum esset. ¶ Ex animo,hoc est non simulatè.Terentius in Eunuc. Vtinam istuc verbũ ex animo,ac verè diceres.¶ Ex animi sententia.idem est quod pro voto.¶ Ex ante diem Nonarum.hoc est ante diem Nonarum finitum.Cic.Atrico,lib.2,De Quinto fratre nuntii nobis tristes, nec varii venerant,ex ante diem Nonarum Iuniarum,vsque ad pridie Calendas Septembres.¶ Ex compositо,hoc est vt compositũ erat,vel vt conuenerat,vel dedita opera.Liuius lib.1.ab Vrbe,Tum ex compositо orta vis,signóque dato iuuentus Romana ad rapiendas virgines discurrit.¶ Ex consuetudine,hoc est secundum consuetudinem. Plin. Epist. lib.2,Hunc oro ex cõsuetudine tua & legas,& relegas.¶ Ex continenti, idem est.quod statim.Iustinus lib.1,Septem tantũ huius coniurationis conscii fuerunt quæ ex cõtinenti,ne dato in pœnitentiã spatio res per

quenquam enarretur,&c. ¶Ex dignitate,hoc est prò dignitate, vel vt dignitas postulat.Cicero Lucinio,lib.5. Epist. Quamobrem tu quantum tuo iudicio nobis tribuendu esse putes,statues ipse:&,vt spero, statues ex nostra dignitate. ¶Ex facili,idem est quod facilè.Plin.lib.12. capit. 15,Hipocrates tantum sorbitionis gratia laudauit, quoniam lubrica ex facili hauriretur.¶ Ex fide,hoc est fideliter. Suetonius in Galba, Numularios no ex fide,versanti pecunias,manus amputauit. ¶Ex industria,hoc est dedita opera.Liuius 1.ab Vrbe,Ergo ex industria fac.us ad imitationē stultitiæ,quum se,suáque prædæ esse regi sineret. ¶Ex insperato,id est præter spem & opinionem.Liuius lib.8.bel.Pun.Quū ex insperato repentè ministis nobis huc P.Scipionē. ¶Exintegro,vel Deintegro quod barbari dicūt,*De nouo*.Plinius in Epist.Ego quia sciebam acta Bassi rescissa,datúmque a Senatu ius omnibus de quibus ille aliquid constituisset,exintegro agendi. ¶Ex professo, id est seriò, consultò,non dissimulatè,& quasi ex professione.Quintilianus lib.12. cap.1,Ex professo Philosophiam ostentantibus parum decori sunt plerique orationis ornatus. ¶Ex præscripto, hoc est secundum id quod nobis præscriptum est.Colum.lib.1.cap.2.Neque enim semper eundē, velut ex præscripto habitum gerunt. ¶Ex quo,id est postquā.vel post quod tempus.Liuius lib.1.ab Vrbe,Duodequadragesimo fermè anno ex quo regnare cœperat. ¶Ex tempore aliquid agere,vel dicere, hoc est absque vlla præcedēte præmeditatione,Plinius in Epist.Dicit semper ex tempore,sed tanquam diu scripserit.

Exacerbo,as,are,Irrito,& ad iracundiam prouoco.παροξύνω,Liui. 8. ab Vrbe,Quum omnes affirmarent infestius Papyrium exarsurum, agitatum contentione ipsa, exacerbatúmque,clàm ex castris Romam profugit.Sueton in Galba,Atque eo quidem nomine omnes qui vbique erant,exacerbauit.

Exacerbesco,scis,Valde acerbus,id est asper fio.πικραίνομαι,παροξύνομαι. Quod ab exacerbeo,bes,fieri constat, licet acerbeo raro inueniatur. Apul.in Apolog.Quis est tam mitis quin exacerbescat?

Exacescо,is,ere,Acidum fieri.ξυνομαι.Colum.libr.12.cap.17. In doliū, vel in amphoras conditur:deinde quum exacuit,& remittit liquorem, quicquid est aceti,deligenter colatur,&c.

Exacon, Secunda centaurii species à Gallis appellata est, quòd omnia mala medicamenta exigat per aluum.κενωτικὸν. Dicitur & fel terræ,ob insignem amaritudinem.Autor Plinius lib.25.cap.6.

Exactor,Exactio,Exactus,vide EXIGO.

Exacuo,Idem est quod simplex acuo, hoc est acutum facio.ὀξύνω. Virgilius 3.Georg. Ipse ruit, dentesque Sabellicus exacuit sus. ¶Ad hominem translatum,idem ferè est quod incitare, vel inflammare. Claudian.de bel.Getico.Ad iuuenē stimulis immanibus æmula virtus Exacuit.¶Exacuere animum,est acutiorem,& perspicatiorē reddere.Plinius lib.20.cap.13,Nasturtium venerem inhibet,animum exacuit.

Exacutus,nomen ex participio.Plinius lib.18.capi.18,Latior hæc quarto generi,sed exacutior in mucronem fastigiata.

Exactitio,onis.Plinius.lib.7.cap.14,Calami exactitio medullā ne nudet.

Exaduersum,Vnica est dictio,idem significans quod ex opposito, vel ex regione,ἀντικρύ. Terentius in Phorm.In quo hæc discebat ludo,exadversum ei loco Tonstrina erat quædam. ¶Pro eodem etiam legimus Exaduerso Plautus in Mercato.Respice huc ad dextram Charine,nónne exaduerso vides?Plinius lib.4.cap.13.Exaduerso intrantibus geminæ cernebantur.

Exædifico,as,are,Perfectè ædificare,vel ædificium absoluere.ἐξοικοδομέω,Cæsar 1.bel.Ciuilis,Quod oppidum Labienus constituerat,sùáque pecunia exædificauerat.Cic.1.de Ora.Nō grauare exædificare id opus quod instituisti.¶Aliquādo significat domo priuo,domo eiicio.Plautus in Trin.Nam exædificasset me ex his ædibus, si absque te foret. ¶Exædificare inchoatam ignauiam,per translationem,hoc est augere,perficere,& ad summum perducere.Plautus ibidem,Quid interest, dare te in manus argentum amanti homini adolescentulo, animi impoti,Qui exædificaret sùam inchoatam ignauiam?

Exæquo,as,Idē est quod æqualem facere.ἐξισόω,ἐξομαλίζω. Cæsar 1.bel. Ciuilis,Ipse Pompeius ab inimicis Cæsaris incitatus, quòd neminem dignitate secum exæquari volebat,totum se ab eius amicitia auertarat.Cice.post reditum in Senatu,Propterea quòd superiorem esse contra improbos,minus est negotii,quàm bonis exæquari. Sallustius,In primis arduum videtur res gestas scribere:primùm,quòd facta dictis exæquanda sint.

Exæquatus,ta,tum.Lucret.Exæquatáque sunt creperi certamina belli.

Exæstuo,vide suprà in simplici AESTVO.

Exæuio,Idem quod desæuio,hoc est sæuire desino. Liuius, Consulem Claudium atrox vis tempestatis adorta,in metum ingentem adegit. Populoneos inde quum peruenissent,stetit ibi dum reliquum tempestatis exæuiret,

Exaggero,as,Idem est quod in vnum veluti aggerem congero, & coaceruo.συναγείρω. Plin.lib.19.cap.8, Exaggerando aliam accumules. ¶Est præterea exaggerare pene idem quod amplificare,& verbis extollere:cuius contrarium est extenuare, Cic.5.Tusc.l.Xenocratem illum grauissimum Philosophorum exaggerantem tantopere virtutē, & extenuātē cęterā.Exaggeratus virtutibus animus,Cic.in Paradoxis.

Exaggeratio, nis. Magna coacernatio.σώρευσις. ponitúrque pro altitudine & excellentia,translatione sumpta à terra quæ in aggere erecta, sustollitur in fastigium.Cicero lib.2.Tusc.Hoc igitur ibi propone,amplitudinem animi,& quasi quandam exaggerationem quam altissimam animi,qui maximè eminet in contemnendis & despiciendis doloribus,vnam esse omnium rem pulcherrimam.¶Oratores exaggerationem(*Αὔξησιν,Αὐτοσχεδίαν*) facere dicuntur,quando pluribus verbis vnam eandémque rem vehementer dicunt, quæ res maximè venustat orationem.Apud Catonem Inculenta illa exaggeratio est, Sucidas humanas facis decem funera facis,decem capita libera interficis,decem hominibus vitā eripis,indicta causa,inuidicatis,indēnatis.

Exagito,tas,in Vexo, inquiero.ἐκμαστίω. Plautus in Mercat. Mala bilis cruciat me,atque exagitat.Cice. 5.Verr.Spoliati,& exagitati aratores. Lactan.lib.6,Poetæ, tres Furias esse dixerunt quæ mentes hominum exagitent.¶Nonnunquam sumitur pro exaspero siue ad iram prouoco.παροξύνω.Sallustius in Catil.Tamen quia in tali tempore tanta vis hominis magis lenienda,quàm exagitanda videbatur. ¶Ponitur etiā nonnunquam pro excutere. Cicero pro Cluentio, Exagitabantur omnes eius fraudes.atque fallaciæ omnis vita in eiusmodi ratione ver sata aperiebatur.

Exagitatus,participium.Cicero post reditum.in Senatu, Qui causam Senatus exagitatam concionibus improborum,sic sua diligentia multitudini commendauit,&c.

Exagitator.Cicero in Orat.At ea de seniore scribit Plato.& scribit æqualis,& quidem exagitator omnium Rhetorum:hunc miratur vnum.

Exagogē,æ,penult.produ.masculi.generis,Qui educit & exportat. Exagoga bonorum.Plautus in Tru.ste hāc simul mulieri dam nigeruli foras gerrones,Bonorum exagogæ.¶ Exagoga,fœm.gene.ἐξαγωγή, Exportatio,eiectio,eductio,prouentus,reditus.Plautus in Truc. -iste dū sic factat domum Ad te exagogam. Idem in Rud. -téque oro & quæso,si speras tibi Hoc anno inusum futurum sirpe & laserpitium,Eámque euenturam exagogam saluam & sospitem.

Exalbesco,is,ere,Pallescere,& colorem pristinum in album commutare.Cicero 4.Acad.Siqui fremerent, & exalbescerent. Idem 1. de Orat. Equidē & in vobis animaduertere soleo,& in meipso sæpissime experior vt exalbescam in principiis dicendi,tota mente, atque omnibus artubus contremiscam.Exalbescere metu,Cicero 3.de Orat.

Exalbidus,da,dum,Idem quod albidus, nisi Ex præpositio aliquid minuat de significatione.Plin.lib.24.cap.19,Folia vrticæ in medio exalbida,eadem procedente tempore tota rubentia.

Exalburno, as,are,Est alburnum detrahere.Est autem alburnum ea arborum pars quæ proxima est cortici.Plin.lib.16.cap.40,Et reliquis arboribus siccissima lotos,quæ Romæ ita appellatur. Deinde robur exalburnatum,& huic nigrigans color.Vide latius in dictione ALBVRNVM.

Exalto,tas,in altum eleuo.ὑψόω,ἐπαίρω. Columella libro 3. capite 13, Sensim pedū latitudinis sulcos dirigūt,fodiúntque & exaltant in tres pedes.¶ Per translationem significat magnificè laudo.

Exaluminatus,ta,tum,Denominatiuum ab alumine.Plinius lib 9. capit.35,de vnionibus,Summa laus coloris est, exaluminatos vocari id est ad colorem aluminis accedentes.

Examen,inis,Noua apum soboles,quam parentes ex suis aluearibus ad noua sedes quærendas exire cogunt:quòd hæ ita vniantur, vt simulli gatæ videantur.ἑσμὸς,σμῆνος Cicero de Senectute, Nec verò segetibus solùm,& pratis,& vineis,& arbustis res rusticæ lætæ sunt:sed hortis etiam & pomariis,tum pecudum pastu,& apum examinibus,& florum omnium varietate. ¶Nec solùm de apibus dicitur,sed etiā ad alia refertur:vt,Examina piscium.Plinius lib.31.cap.1,Rapiunt eō secum piscium examina,Examina infantium.Plin.in Paneg.Aduentante congiarii die,obseruare principis egressum in publicum,insedere examina infantium,&c.Examina seruorum,Cic.¶Rursus examē, stylus est in lance siue statera,qui quò pondus se vergit,exit.ῥοπὴ.Virgil.10.Aen. Iuppiter ipse duas æquato examine lances Sustinet. Hæc ab aliis,bilancis,seu stateræ lingua:ab aliis æquamentum,ab aliis libramentum,ab aliis æquilibrium & trutina dicitur. Vnde metaphoricè ponitur pro exacto iudicio,& pensiculata alicuius rei inuestigatione.ἀνάκρισις. Persius,-examēque in probum in illa Castiges trutina.

Examino,as,pen.cor.Scrūtor,& inuestigo,perpendo, diiudico, & veluti trutina quadam expendo.ἐξετάζω,ἀνακρίνω.Plin.in Epist.Examina singula verba,& expende.Cic.2.de Orat.Ad ea probanda quæ non auribus sed statera,sed quadam populari trutina examinantur. ¶ Examinare dicuntur apes,id est vernare.Colum.lib.11.cap.14,Ab exortu Vergiliarum ad solstitium examinant aluei.

EXAMPAEVS,ξανθαῖος,Scythiæ locus est inter Borysthenem & Hypanim fluuios,fontem habens eiusdem nominis vsque adeo amarum,vt Hypanis aquas in quem influit, reddat impotabiles.Autor Herodotus,lib.4.

Examurcari,oleum, Dicitur quando sublata amurca, defæcatum fit. ἀπαμυγάω. Apuleius lib.4,Ac dum cælestis vaporis flammis examurcatur.

Examussim,Vide AMVSSIS.

Exanclo,clas.siue potius Exantlo.Prisciano docente.verbum Græcum est,idem significans quod exhaurio.ἐξαντλάω. Plaut.in Stic.Næ iste ædepol vinum populo pauxillulo Sæpe exantlauit.¶ Inde per metaphorā accipitur pro superare,perpeti:& quod dicimus,deuorare. Cic. lib. 1.Tusc.Quod quum exantlauissēt omnes labores,tum incideret in mortis malum sempiternum.Lucil.lib.30, Quantásque modò ærumnas, quantósque labores exantlaris.¶ Aliquando perficere.Pacuuius in Peribœa,vt Nonius citat,Non potest Menalippe hic sine tua opera exāt lari clauus.

Exanguis,gue, Quod sine sanguine est.ἔξαιμον,ἄναιμον. Cice.7.Ver Nē denique etiam exanguium corpora mortuorum,ne mœror,&c.Idem pro Sestio,Quem quum iacentem, & concisum pluribus vulneribus extremo spiritu exanguem & confectum viderent,&c.Liui.3.bel.Pun. Propè exanguis ruina superincidentium.¶ Accipitur etiam pro pallido:quòd pallentes videantur sanguine carere,quum sanguis per extrema diffusus,sit causa ruboris:contrà,recedente sanguine,subitò pallescimus, vt in metu videmus accidere, quum sanguis se receipit ad interiora. Ouidius 3. Trist, Aspicis exangui chartam pallere colore.

Sic

Sic etiam Horatius cuminum dixit exangue, quòd semen illius epotum pallidos reddat bibentes.Epist.1,-quod si Pallerem casu,biberent exangue cuminum.

Exanimus,a,um,& Exanimis,exanime,& Exanimatus,ata, atum, ambo duplicem,eandémque significationem habent,licet Seruius voluerit hæc inter se differre.ἄψυχος.Nam vt exanimus,siue exanimis, modò idem est quod mortuus,vt apud Liuium, lib.8, Vtvno ictu exanimem equo præcipitaret.Virgil.1.Aeneid.Exanimúmque auro corpus vendebat Achilles.Modò idem est quod exterritus,& veluti animi deliquio consternatus.Idē lib.4.Audiit exanimis, trepidóque exterrita cursu,Vnguibus ora soror fœdans,& pectora pugnis,Per medios ruit. ¶Sic & exanimatus,ἔκστασις,πτόησις,non solùm pro exterrito,siue perturbato,(vt apud Terentium in Andr. Ibi tum exanimatus Pamphilus Bene dissimulatum amorem & celatum indicat) sed etiā pro mortuo accipitur,vt apud Liuium,lib.22,Vnam in ipsa porta sospitę filio repentè oblato,in conspectu eius expirasse ferunt:alteram,cui mors filii falsò nuntiata erat,mœstam sedentem ad primum conspectum redeuntis filii gaudio nimio exanimatam.Lucret.libr.6,

Exanimis pueris super exanimata parentum
Corpora nonnunquam posses,retróque videre.

Exanimalis,Quod non est animal,vel quod est sine anima.ἄψυχος, Plautus in Bacch.Nam neque Bellona mihi vnquam,neque Mars ereduat, ni illum exanimalem faxo,nive exhæredem fecero vitæ suæ. Idem etiam in Rudent.posuit pro eo quod animam eripit,Ita (inquit) malè viuo,ita multæ in pectore Sunt curæ exanimales.

Exanimo,mas,quando ab animo fit,significat perterreo,perturbo.συνίλαω,ἐκπλήττω.Plautus in Aulul.Nimis malè timui, prius quam intus rediī exanimauit meū.Quando verò ab anima est,significat anima priuo, siue neco.ἀποπνίγω.Curtius,Multos exanimauit rigor insolitus niuis, multorum adusit pedes,plurimorúmque oculis præcipuè perniciabilis fuit.Gellius lib.3.cap.15,Anus repente filio viso.copia atque turba, & quasi ruina incidentis inopinati gaudii oppressa,exanimatáque est.

Exanimatio,onis,Subsequitur metum,& est comes pauoris,vt ait Cicero lib.4.Tusc.ul.Idem 1.Offic.Nein pertubationes,atque exanimationes incidamus.

Exanio,nias.Est saniem,vel pus,aut alium quemuis inutilem liquorem exprimo.Columel.lib.vlt.Vt omnem amaritudinem eius & pallorem exanier.Et alibi,Patinur autem nonnunquam tota nocte, & postero die baccam velut exaniari.

Exanthemata,ἐξανθήματα.A medicis appellantur tumores,siue papulæ per totam cutem efflorescentes,præcipuè in puerīs, idque beneficio naturæ corporis profunda expurgantis.Horum duo sunt genera,Sublimia,quæ cutem in manifestum attollunt tumorem, eámque exulcerant,& pruritum excitant.Vulgus *Morbillos* appellat.Et Lata, quæ exiguum quidem faciunt tumorem,non tamen exulcerant, neque pruritum excitant.Vulgò *Variolæ* dicuntur,quòd maculis per totum corpus sparsis,variis cutem inficiant coloribus.

Exantlo,Vide EXANCLO.

Exaptus,Antiqui dixerunt pro aptus.Lucret.libro 4.Brachia nec porrò validis exapta lacertis Esse,manúsque datas vtraque à parte sinistras, Vt facere ad vitam posimus quæ foret vsus.

Exardeo,es,valde inflammatus sum.ἐκφλέγομαι,Transfertur ad multas res:vt si dicatur in aliquo exardere iniuriam,dolorem, ambitionem. ¶Item exardere aliquem ira,& indignatione:siue exardere in iras, vt apud Martialem,quod est veluti excandescere.Cicero 5.Tusc. Contra quorum disciplinam ingenium eius exarserat. Idem 4. Verr. Exarsit iracundia ac stomacho.Idem Atti.libro 2.Nunc verò sibilis vulgi, sermonibus honestorum,fremitu Italiæ vereor ne exarserint. Idem pro Rab.Posthumo,Etiam ad innocentium periculum tempus illud exarserat.

Exardesco,is,ere,Ardentem fieri.Cicero 2. de Oratore Nulla materies tam facilis ad exardescendum, quæ nisi admoto igni, ignem concipere possit.Plinius libro 13.capit.25,In igne autem vt ferrum exardescentes. ¶Transfertur etiam ad animum pro accendi, & inflammari. Cicero 3.Verrina Homo vt hęc audiuit, sic exarsit ad id quod non modò ipse nunquam viderat. Sic exarsit inquit, hoc est tanto amore inflammatus est. Idem de Amicit.Ex quo corū exardescit siue amor, siue amicitia.

Exarefio,Idem significat quod exaresco.μεραίνομαι.nisi quòd exarefio, passionem quandam videtur importare,quam non habet exaresco: vt exarescere dicatur quod sponte sua aridum fit,exarefieri,quod vi aliqua externa redditur aridum.Sed hæ differentiæ à doctoribus ridentur magis,quàm obseruantur.Plin.lib.26,de fuco marino, Sed omnibus articulis morborum impositis,antequam exarefiat.

Exaresco,aridus fio.μεραίνομαι.Colum.lib.4.Et Sole,ac vento penitus sic cari,atque exarescere.Cic.Papyr.Deinde ipsa illa,siqua fuit in me facultas orationis,nisi me ad has exercitationes retulissem, exaruisset. hoc est omnino arida facta fuisset.

Exareno, as,are,Est expurgare,& veluti arenas auferre.Plin.lib.33.capi. 3.Postea exarenatur,an satis decoctum sit splendore deprehendente, iterūmque exhalatur igni.

Exarmo,as,Armis spolio.ἀφοπλίζω. Sueton.in Domit.Mineruam,quam superstitiosè colebat,somniauit excedere sacrario,negantem vltrà se eum tueri posse,quòd exarmata esset à Ioue.¶ Exarmare feras,hoc est dentes,vngues eis adimere.& ex feris mansuetas reddere.ἡμερόω. Vnde Exarmatæ bestiæ,pro cicuribus & mansuefactis accipiuntur. Lampridius in Helieg.Habuit leones & leopardos exarmatos in deliciis. ¶Exarmare accusationem.Plin.lib.3.Epist.metaphoricòs dixit, pro debilitare,& infirmare.

Exaro,pen.corr.arando,eruo.ἀροῶ.Cice.2.de Diuinat.Estne quisquam ita desipiens,qui credat exaratum esse,Deum dicam,an hominē? hoc est aratro erutum fuisse,vel inter arandū è sulco emersisse. Loquitur de Tage quodam,quem antiquitas fabulata est,in agro Tarquiniensi aratro altius impacto,repentè ex sulco emersisse.Plin.libr.17.capi.19, Qui oliuetum sæpius miscebit,is tenuissimas radices exarabit. ¶Est etiam exaro idem quod ex aratione percipio.Cic.5.Verr.Quum ex agris tres fratres consortes profugissent,quòd iis plus frumenti imperabatur,quàm quantum exararant.Ibidem,Nónne plus lucri nomine eripitur,quàm quantum frumenti omnino exararant? ¶Par translationem significat scribo.διαχαράττω.Qui enim stylo scribunt in codicillis,hi quasi sulcos more aratorum ducere videntur. Inest autem in hoc verbo tacita quædā festinationis,& breuitatis significatio, quum scilicet paucis,& obiter aliquid scribimus.Cic. Cornificio,Hæc quum essem in Senatu, exaraui.Idem Attico,libro 12, Vndecimo die, postquam à te discesseram,hoc literularum exaraui,egrediens è villa ante lucem.

Exascio,as,are,Dedolare,dolabra & ascia parare, nondum tamen expolire.ἀκκίζω,ἀξινῶ. Translatio à fabris lignariis sumpta, qui ligna prius dolant,deinde poliunt.Plautus in Asina. Iam hoc opus est exasciatum. id est vreunque dolatum, nondum tamen vndequaque expolitum.

Exasperо,as,Exacuo,valde asperum facio.ἐξύνω. Sil. -saxóque exasperat ensem.Taci.Saxo exasperatur ferrū. ¶Exasperare fauces, est asperas & inæquales reddere.Plin.lib.23.cap.4,Fauces exasperat,& venenā omnia hebetat. ¶Per metaphoram prouocare,siue concitare ponitur.παροξύνω,ἐκκινέω.Colum.lib.9.cap.15,Neque enim conuenit æstu medio exasperatas apes lacessiri.Liui.8.bel.Pun.Ad quorum primum aduentū exasperati animo,mox ipsis placido sermone permulcentibus notos,cum quibus congressi erant,leniti sunt. Quintilianus, Rem verbis exasperauit.

Exatio,as,Idem quod satiare.Liuius lib.8.bel.Maced.Populum Romanum ne morte quidem Publ.Scipionis exatiari, nisi & ipsius fama sepulti laceretur.

Exaturo,as,are,Idem quod saturare. Ouid.5,Metamorph.Sed quæ visceribus veniebat bellua ponti Exaturanda meis.Trāslatè apud Ciceronem 7.Verr.Quum eius cruciatu atque supplicio pascere oculos, animúmque exaturare vellent,potestas aspiciendi nemini facta est.Idem 6.Tusc.ul.de Sardanapalo, Hæc habui quæ edi,quæque exaturata libido Hausit.

Exautoro,as.penult.produ.Significat ab autoramento,hoc est, obligatione militari,& iuramento soluo & libero.ἀφίημι. quod barbari dicunt *Quitare iuramentum*. Vnde Exautorati milites dicuntur,qui missionem habuerunt.ἀφιμένοι,ἀπολυόμενοι. Et quanuis frequenter cū dedecore exautorare dicatur,perſæpe tamen significat missos facere à militia milites citra vituperationem.Liuius lib.25, Volonum exercitus qui viuo Gracchо summa fide stipendia fecerat,velut exautoratus morte ducis,ab signis discesserat.Et libr.26,Postera die concione aduocata de rebus ab se gestis quum disseruisset,exautoratos dimisit. Vlpianus Exautorare interpretatur insignia militaria detrahere:quod cum infamia conficitur:vt est apud Lampridium qui scribit Alexandrum tumultuantes legiones exautorauisse.

Exaudio,dis,Profectionē audiendi denotat:& hoc duobus modis,Vno quum quod petimus,impetramus. ἐξακούω,Virgilius 1. Aen.-& nulli exaudita deorum Vota,precésque meæ,Ouid.2.de Ponto,Eleg 9, Supplicis exaudi iuuenum mitissime vocem.Alio,quum significat perfectè audio.Liuius lib.1,Equitem clara increpans voce,vt hostes exaudirent,redire in prælium iubet.Terentius in Heey. Vereor si clamorem eius hìc crebrò exaudiat,ne parturire intelligat.

Exaugeo,es,Valde augeo.Plautus Sticho,-egenti Heræ subueni:benefacta maiorum tuorum exauge.Terentius Heauton.Concurrunt multæ opiniones quæ mihi animum exaugeant,Locus,occasio,ætas.

Exauguro,as.penult.correp.Propriè significat ex sacro profanū facio. Contrarium eius est inauguro,per augurium sacrum facio. Non solebant enim veteres nisi addicente augurio,templū dedicare, aut sacerdotem consecrare: neque etiam quod sacrum fuit, nisi addicentibus auibus profanare.Liuius 1.ab Vrbe,Et vt libera à cæteris religionibus area esset,tota Iouis templique eius quod inædificaretur, exaugurare fana facelláque statuit:quæ aliquot ibi à Tatio Rege primùm in ipso discrimine aduersus Romulum pugnæ vota consecrata, inauguratáque postea fuerant. Et paulo pòst, Nam quum omnium sacellorum exauguratione admitterent aues,in Termini fano non addixere.

Exauspico,exauspicas.Plautus Capt.Exauspicaui ex vinculis, nunc intelligo Redauspicandum hunc esse in catenas denuò.

Exballisto,stas,significat ballista prosterno, & metaphoricòs decipio. Plautus in Pseud.Ego hunc communē meum,atque nostrum omniū hostem exballistabo lapide.

Excæco,as,Visum eripio,luminibus orbo.τυφλόω.Cic.1.Acad. Num ergo is excæcat nos,aut orbat sensibus?

Excalceo,ceas,Calceos detraho.Sue.in Vitellio,cap.2,Claudium vxoribus,libertísque addictum,nequa non arte demereretur, pro maximo munere à Messalina petiit vt sibi pedes præberet excalceandos.

Excalefacio, aut detracta e, litera Excalfacio, notæ est significationis. ἐκθερμαίνω.Plin.lib.21.cap.20.Vrinas magis excalefacit quàm crocum ipsum.Ibidē,Modicè his tamen vtendum est. quoniam excalfaciunt.

Excalfactorius.θερμαντικὸς.Excalfactoria vis,apud Plinium.

Excalpo,is,Scalpro excauo.Cato cap.18,Arbores crassas pedes duos, altas pedes nouem,cum cardinibus:foramina longa pedes tres semis,& excalpta digitos sex.

Excandefacio, Idem est quod candens & ignitum reddo. Excandefacere fru

Universidad de Deusto
Biblioteca

cere frumentum,vel annonam,est caritatem eius augere,& in pretiũ immoderatum extollere.Varro 3.de Re rust.cap.2,Sed vt ad hùc bolũ ventas,opus erit tibi aut epulum,aut triumphus alicuius, vt tunc fuit Scipionis,Metelli,aut collegiorum cœnæ,quæ tunc innumerabiles excandefaciebant annonam.Vbi excandefacere annonam dixit pro eo quod paulo pòst dixit.Incendere annonam. Quotus quisque (inquit) est annus,quo non videas epulum,aut triumphum,aut collegia epulari,quæ nunc innumerabiles incendunr annonas.

Excandesco,is.excandui,Ab excandeo, significat incendor, vel inflammor.Cato de Re rust.cap.95,Nam si in tecto coquas, quum bitumẽ & sulphur additum est,excandescet.Per translationem accipitur pro irasci,quòd ita veluti igne quodam animus soleat incendi. Cælius Ciceroni lib.8.Epist.Id postquam rescii,excanduit,& me causam inimicitiarum quærere clamitauit.

Excandescentia,æ,ab Apuleio,lib.de Dogmatibus Platonis, apellatur ea animæ pars quæ irritabilis est,habens domicilium in corde: quam alio nomine irascentiam nominat, qua scilicet subitò ad iracundiam incendimur.θύμωσις.Cice.4.Tusc.Excandescentia autem sit ira modò nascens,& modò existens,quæ θύμωσις Græcè dicitur: odiũ, ira inueterata inimicitia, ira vlciscendi tempus obseruans:discordia,ira acerbior,intimo odio & corde concepta.

Excanto,as.are,Idem est quod incantare, siue incantationibus perniciem afferre.ἐκγοητεύω. Plin.lib.28.cap.2,Qui fruges excantasset.Plautus in Amphit.Præstigiator forte aut veneficus excantat tibi familiã. ¶Ponitur etiam aliquando pro incantatione è loco aliquo euocare. Proper libr.3.Eleg.3,Vt per clausas scias excantare puellas, Qui voler austeros arte ferire viros,Horat.Epod.5,Quæ sidera excantata voce Thessala,Lunámque cælo deripit.

Excarnificare,Dilaniare,in partes diuidere,& carnem dissecare. quod proprium est lanionum & carnificum.Suetonius in Vitel. Apud Gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, atque confectus est.ἐκγυμνῶσις.Cic.3.de Nat. Anaxarchum Democriteum à Cyprio tyranno excarnificatum accepimus. ¶Per translationem pro excruciare ponitur.Terentius in Heaut.Vt te omnes equidem dii deæque, quantum est Sure,Cum istoc inuento,cúmque incœpto perduint: Huiusmodi mihi res semper comminiscere,vbi me excarnifices.

Excauo,as.are,Idem quod cauare.Cic.6.Verr.Erat etiam vas vinarium ex vna gemma prægrandi,trulla excauata cum manubrio aureo.Varro 3.de Re rust.cap.5,Circum natalitia sunt excauata anatum stabula. Seneca 4.Nat.quæst.Stillicidii casus lapidem cauat.& hæc ipsa excauatio rotunda fit.

Excedo,dis.penul.prod.Discedo,egredior,ἐκβαίνω,Cæsar 4.bel.Gall. Nam cum omnibus suis domo excesserant,Rhenúmque transierant. Ibidem.Aurigæ interim paululùm è prælio excedunt.Plautus in Aulularia,Istic adesto,si hercle tu ex istoc loco digitum transuersum aut vnguem latum excesseris. ¶Item supero,antecello,ὑπερβαίνω:vt Cicero facilè excedit omnes eloquẽtia.Excedere è vita,idẽ est quod mori.Cicero de Clar.Orat.Sed ad eos,si placet,qui è vita excesserunt, reuertamur.In qua significatione etiam dicimus Excedere absolutè. Cice. in Oratione in Senatu habita post reditum,Quo quidem tẽpore, quum is excelsisset qui cædi & flammæ,vobis autoribus,restiterat.

Excessus,us.ui,verbale:vt,Excessus è vita.Cic.3.de Finib.In his excessum è vita,& in vita mansionem.Excessus vitæ.Cice.1.Tusc.Neque excessu vitæ sic deleri hominem.¶Et Excessus absolutè etiam pro morte positum inuenitur.Idem 1.de legib.Certè non longè à tuis ædibus inambulans post excessum suum Romulus Iulio Proculo dixerit se deum esse.

Excello,lis.vel Excelleo.les,excellui,excelsum,significat supero.ὑπερέχω ὑπερβάλλω,ὑπερβάινω. Constructur tam cum datiuo, quàm cum accusatiuo.Cic.pro Pomp.Vt is qui dignitate principibus excellit. facilitate infimis par esse videatur.Lactan.lib.7,Qui omnes licet eloquentia excellerit.Cic,pro lege Man.Hic miramut hunc hominem tantum excellere ceteris,Sed hæc significatio videtur esse translatitia. Nam proprièe excellere,est altitudine vel statura eminere.

Excellens.participium.Vnde tumulum,vel montem excellentem dicimus qui inter cæteros eminet.Cic.Antequã iret in exilium.Dii, deæque immortales,qui excellenti tumulo ciuitatis sedem Capitolii in saxo incolitis constitutam.

Excellentia,æ.Hoc est eminentia,magnitudo,præstãtia,nobilitas. ἐξοχή. Cic.1.Offic.Nobis autem personã imposuit ipsa natura magna cum excellentia.præstantiáque animantium reliquorum.

Excellenter,aduerbiũ.Cice.1.Offic.Quæ magno animo & elato fortiter, excellentérque gesta sunt.

Excelsus, Nomen ex participio,idem significans quod altus,magnus,editus.μετέωρος.Cice.2.Tuscul.Te natura excelsum quendam videlicet,& altum,& humana despicientem genuit.Aul.Gell.libro 1,Tanto fuisse Herculem corpore excelsiorem.

Excelsitas,Altitudo.Plinius lib,21.cap.5,A lapide quadragesimo ad eam excelsitatem,vt in omnes vrbis montes leuarentur.Cicero 3.Offic,Etenim multo magis est secundum naturam excelsitas animi,& magnitudo,&c.

Excelsè,aduerbium,Hoc est altè,& in sublime.Colum.lib.4.cap.1, Si modò feandit excelsius.plus alimenti,terræque desiderat.Cic. in Orat.Omnia profectò,quum se à cæleſtibus rebus referet ad humanas, excelsius,magnificentiúsque & dicet & sentiet.

Exceptio, Excepto,ptas,Vide EXCIPIO.

Excerebro,bras.Cerebrum eripio ἐξεγκεφαλίζω,vt apud Esaiam, Qui macta pecus,quasi qui excerebret.

Excerno, nis, excreui,excretum,Idé est quod purgare,ἐκκρίνω,ἀποκρίνω, ἀποπτύω.Colum.lib.2,Itaque in aream detrita frumenta sic aggerenda,vt omni flatu possint excerni.Ita dicimus excernere aluũ,vel simpliciter excernere,pro eo quod est onus ventris deiicere. Celsus libro 4,Quoniam portæ modo in inferiores partes,ea quæ excreturi sumus emittit.

Excrementum, Quod egeritur ex cibo potúque περίττωμα, & est duplex, siccum scilicet,& humidum:conceptaculum humidi,dicitur vesica:cõceptaculum sicci,aluus nominatur.Oris excremẽtum. Tacitus lib.20, Precabatúrque principem,vt genas,& oculorum orbes dignaretur respergere oris excremento.Plin.lib.10.cap.43,scribit corum,quòd excrementis suis calceamẽta fœdasset,a mancipe proximæ sutrinæ fuisse exanimatum.

Excretus,ta.tum.participium passiuum est à verbo excernor,significans idem quod egestum,vel expurgatum,ἀνακάθαρτον, ἀκάθαρτον. Colum.lib.8, Furfures à farina excreti.Vnde excreta tritici, dicuntur vulgò grana quæ ex incerniculo pro immundis seponuntur.Colum.lib.8, Vbi annona est carior,excreta tritici minuta commodè dantur gallinis.hoc est furfures à farina excreti.

Excretum,ti,substantiuum,Accipitur pro purgamento quod excernitur à frumento separatur.Colum.lib.8,cap.4,Vbi annona est carior,excreta tritici minuta commodè dantur gallinis,

Excerpo,pis.psi,ptum,significat secernendo extraho. ἀπολέγω,ἐκλέγομαι. Terẽtius in Phorm.Tu id quod boni est excerpis,dicis quod mali est. Cic.3.Offic.Excerperes ex his ipsis siquid in est boni. ¶Vnde excerpta,dicimus quæ ex libris veluti floſculos extrahimus.ἀνθολόγια. ¶Est etiam excerpere idem quod eximere.ἐξαιρῶ.Vnde excerpere aliquem de numero Poetarum,est eum inter Poetas non numerare.Horatius 1. Ser.saty.4,Primum ego me illorum dederim quibus esse Poetas Excerpam numero.Sic excerpere se hominum consuetudini, dixit Seneca in Epist.pro eo quod est,secedere ab hominũ consortio. Excerpere se vulgò.Seneca de Tranq.vitæ,Excerpete vulgo Pauline,&c.

Excessus.Vide EXCEDO.

Excetra,træ,penul.prod.Dicta est hydra Lernæa,quòd vno cæso capite tria excrescebant.ἔχιδνα,Plautus in Persa,Nam cum leone, & cum excetra,cum ceruo,& cum apro Aetolico,Cum auibus Stymphalicis, cũ Antæo deluctari mauelim Quàm cũ amore.Ouidius,pars quota Lernææ serpens eris vnus echidnæ?Scribit Diodorus,Herculem debellasse hydram non solùm ferro,sed etiã flammis, adhibito Iolao,qui incisam ceruicem ardente face euestigio inureret. Constat (secundum Historicos)hydram in Lerna Argiuorum regione paludem extitisse, aquas euomentem quæ vastabat vicinas ciuitates.in qua vno meatu clauso.multi erumpebant.Quod Hercules videns,loca ipsa exussit, & sic aquæ meatus clausit.Nam hydra, ἀπὸ τοῦ ὕδατος, id est ab aqua, nomen accepit.Plato asserit in Euthydemo, hydram fuisse callidissimũ sophistam,cui præter sapientiam,pro vno sermonis capite amputato, multa repullulabant.

Exchalcio.exchalcias,are.Verbum non illepidè à dictione Græca chalcos formatum à quibusdam significat autem æreꝰ spoliare, & auferre nummos.Vnde Porphyrio in Horatium,lib.1.Serm.saty.8,inquit.Voranus Q.Luctatii Catuli libertus omni loco,omni tempore furacissimus fuisse dicitur,De quo etiam illud traditur, quum deprehensus à nummulario esset,de cuius mensa nummos subtractos in calceos sibi infarcierat:quidam iocans,Bellè,inquit. te nummularius ille exchalciauit.cũ aspiratione scilicet secunda:syllabæ:simul vt chalcon, id est æs ablatum ex calceamento obiiceret Vide etiam Cælium Rhodi.Antiq.lect.lib.19.cap.9.

Excido,dis.pen.corr.ab ex & cado,a in i mutata, præteritum excidi, supinũ excasum facit:significatq; ex loco,vel re aliqua sublimiori cado. ἐκπίπτω.Virgil.2.Georg. Nam sæpe incautis pastoribus excidit ignis. ¶Vnde per translationem excidere animo,est obliuisci. Idem 1. Aeneid.Necdum etiam causæ irarum, sæuique dolores Exciderant animo.¶Interdum dissentire.Lucil.lib.27, Ego ab Archilocho excido. ¶Excidere nobis aliquod verbum, quum per incogitantiam, quod alioqui dicturi non eramus,imprudentes proferimus. Cic.pro Sylla, Verbum ecquod vnquam ex huius ore excidit, vnde quisquam posset offendi?Sunt & aliæ non inuenustæ huius verbi translationes: vt quũ nobis victoriam,aut spem aliquam è manibus excidisse dicimus, quũ significare volumus nos amisisse quod propemodum tenebamus.Cic. ad Brutum,Deinde ita multa peccata,vt quodammodo victoria excideret è manibus.¶Excidere vxore,est ambitæ vxoris spem amittere. Terent.Andr.Herus,quantum intelligo,vxore excidit.

Excido,dis,penult.prod.excidi.pen.long.excisum, Compositum à cædo,idem est quod excindo,vel eruo.ἐκτέμνω,ἐκκόπτω.Cic.lib.2.Officiorum,Nec lapides ex terra exciderentur ad vsum nostrum necessarii. ¶Item penitus destruo.Idem in Catone.Quomodo Carthaginẽ malè iandiu cogitanti bellum inferatur,multo tempore antè denuntio: de qua vereri non antè definam quàm illam excisam cognouero.

Excidium,dii,Ab excido deduci manifestum est, pro euersione, & quasi nece vrbis,aut prouinciæ,vt quũ cæsis hominibus mœnia solo æquantur.ἀνάστασις,ὄλεθρος.Liui.7.bel.Pun.Magnum se excidio eius vrbis terrorem cæteris earum iniecturum.Plinius lib.16.cap.39,Fuitque arbor fatalis excidio vrbis.

Excisio,sas,penul.prod.Lanio,vulnero.ἀκροτηριάζω.Nonius,Excisatum, laniatum, vulneratum.Plautus Cistel.Capillo scisso,atque excisatis auribus.

Excindo,dis.Idem est quod excido.destruo,diruo,extirpo. Cicero pro Planc.Vrbem vnam mihi amicissimam declinaui, quæ se vel potius excindi,quàm è suo complexu vt eriperer,facilè pateretur.

Excisorius,a.um:vt Excisorius scalper,quo cariosa exciditur caro, apud Celsum,lib.8.cap.3.

Excio,cis,excĩui,excitum,penulti.prod.vel Excieo,es, excĩui, excitum pen.cor.

penul.cor.Idem est quod euoco.ἐκκαλέω,Plaut.in Epid. Quid est pater, quòd me excĩuisti ante ædes?p.Vt matrem tuam videas. id est euocasti. ¶Aliquando expergefacere.ἐξεγείρω. Liui.libr.1,Hercules ad primam auroram somno excitus.Idem libro 4.ab Vrbe,Sed Dictatorem quoque ex somno excĩuit.Sic excire cubilibus.Liui.5.ab Vrbe, Extremos tamen pauor cubilibus suis excitos, quæ aut vnde vis esset ignaros,in fugam,& quosdam in hostem ipsum improuidos intulit. Excire animas sepulchris,Virg.4.Aeneid. ¶Aliquando significat commouere,vel elicere.Plautus in Cistel.Et mihi exciuisti lachrymas? Ita excire tumultũ:excire aliquẽ ad cupiditatem discendi,Liuius 1.ab Vrbe.

Excito,tas,pen.cor,frequentatiuum,Eadem significatione est cum verbo excio:nam aliquando significat commouere: vt, Excitare aliquem ad virtutem,Cæsar 7.bel.Gall.Excitare ad arma ciuitatem, Cic.1. de Diuin.Terent.in Heau.Non vides quantum mali ex ea re excites? ¶Aliquando expergefacere. ἐξεγείρω. Liui.5.bel.Pun. Scipiones me ambo dies noctésque curis insomniisque agitant,& excitant sæpe somno Cice.pro Sylla,Excutient tibi istam verborum iactationem,& te ex somno sæpe excitabunt.¶Mortuos ab inferis excitare, Cicero in Oratio. & in Topicis. ¶Excitare ædificium,pro erigere.Senec. Epist. 53, Puta duo ædificia excitata esse: ambo paria, atque excelsa, ac magnifica. ¶Excitare aliquem de spectaculis,est aliquem ludos spectantem loco suo depellere:quod decoctoribus accidere solebat, qui quòd Equestrem censum habere desiissent,à quatuordecim gradibus arcebãtur. Quintil.lib.3.cap 6,Si excitatus fuerit de spectaculis, & iniuriarum ager,depulsio actoris erit.

Excitari.passiuè.Cic.5,de Finibus,Excitantur spe gloriæ quæ habet formam honestatis,& similitudinem. Miles truci excitatur classico,Horatius Epod.1.

Excitatus,nomen ex participio.Plin.lib.20.cap.17, Optimum quàm excitatissimi odoris,& quàm nigerrimum.hoc est odoris vehementissimi.¶Excitatus humo.Cice.2.de Natu. deor. Quæ primum eos humo excitatos,celsos,& erectos constituit,vt deorum cognitionem,cælum intuentes,capere possent.

Excitatè,aduerb.Hoc est vehementer.& lucidè,Plin.libr.37. cap.7, Et in his autem mares excitatius fulgent:fœminæ pinguiores sunt, & crassius nitẽt.hoc est maiorem fulgoris vim habent,& quo.lammodo excitationem aliis.

Excipio,pis,penul.corr.Idem quod eximo,siue ad me traho.ἐκλαμβάνω. Plaut.Rud.Sũmne ego scelestus, qui illuc hodie excepi vidulum? aut quum excepi,qui non alicubi in solo abstrusi loco? ¶Aliquando significat idem quod demo,eximo numero.ἐξαιρῶ.Cic.4. Acad. Nihil excipit de quo non profiteatur.Idem lib.1.Tusc.Nam si solùm eos dicerẽs miseros quibus moriendum esset,neminẽ tu quidem eorum qui viuerent excipieres.¶Aliquando idem est quod recipio, præcipue afflictos.ἀναδέχομαι.Lactant.lib.2.Hunc errantem,atque inopem Ianus excepit.Virg.3.Aeneid.Heu quis te casus deiectam coniuge tanto Excipit?¶Aliquando inquirere.Cic.de Orat. Quædam dari ex hac vita ad pertrahendos animos hominum,& ad excipiendas eorum vo[illegible]tes. ¶Aliquando separare.Virgil.lib.9,Ipsum illum clypeum, [illegible] que rubentes Excipiam sorti.¶Aliquando per dolum capere, opprimere,intercipere,comprehendere incautum.Cicero Attic. lib. 8, Admoniti sumus vt caueremus ne exciperemur à Cæsare: quòd is in eadem loca quæ nos petebamus,celerius etiam quàm nos possemus, eò quò intenderat,venturus esset.Cæsar 6.bell. Gall. Multos ex fuga dispersos excipiunt.Virgil. 1. Aeneid. Excipit incautum, patriásque obtruncat ad aras, ¶Aliquando colligere.ἐκλέγομαι. Martialis,Ventris onus misero(nec te pudet) excipis auro. ¶Aliquando abscondere. Plau.in Aul.Nec partem tibi ab eo indipisces, neque furem excipies. ¶Aliquando compositè & sine tumultu obsistere.ἀνέχομαι,ἀνθίσταμαι. ¶Aliquando educo.ἐκδέχομαι ἀναδέχομαι,ὑπολαμβάνω.¶Excipere brachiis,Columella libr.9.cap.15.Excipere clamoribus, pro applaudere. Plinius Epist.38,Pudet referre quæ quam fracta pronuntiatione dicantur:quibus quàm teneris clamoribus excipiantur. Gremio aliquius excipi.Claudianus Paneg.6,-quum genitoris amice Exceptus gremio mediá veherere per vrbem.Excipere osculo. Plinius in Panegy. Gratum erat omnibus quòd Senatũ osculo exciperes. ¶Excipere pro audire.Plautus Amphit. Quid memoret hinc excipiam ne propera. Excipere auidis auribus. Plinius Epist.84. ¶Subire,& excipere tela. Cicero de Prouin.Consul. Excipere cicatrices aduersо corpore. Cicero 7.Verr.¶Excipere gladio.Q.Cur.libro 9,E quibus duos gladio ita excepit,vt ante ipsum exanimes procumberent. ¶Excipere item dicuntur qui alio dictante aliquid describunt.Sueton. de Tito,E pluribus comperi,notis quoque excipere velocissimè solitum: & cum amanuensibus suis per ludum,iocúmque certantem, imitari chirographa quæcunque vidisset.¶Excipere se in genua,pro erigere.Seneca Epist. 67,Qui succisis poplitibus in genua se excepit.

Exceptio,onis,Exemptio. παραγραφή. Cic.de Amic.Tum sit inter eos omnium rerum,consiliorum,& voluntatum,sine vlla exceptione communitas.¶Exceptio item dicitur quæ à reo opponitur aduersus petitionem actoris.Cic.2.de Inuen.Nam & prætoriis exceptionibus multæ excluduntur actiones.Vlp.l.2.ff.de Except.Exceptio dicta est quasi quædam exclusio quæ interponitur actioni cuiuslibet rei,ad excludẽdum id quod in intentionem,condemnationémque deductum est.

Excepto,as,Idem.idem eximo,& ad me traho.ἐξαιρῶ,ὑπολαμβάνω. Cice.in Parad.Et videat aliquem summis populi beneficiis vsum. barbatulos mullulos exceptantem de piscina,& pertrectantem.Virg.lib.3.Georg. Ore omnes versæ in Zephyrum stant rupibus altis,Exceptántque leues auras,& sæpe sine vllis Coniugiis vento grauidæ, mirabile dictu. id est frequenter ad se trahunt & capiunt.Cæsar 7.bel. Gall. Eos ipsos rursùs singulos exceptans,in murum extulit.

Exceptitius,a,um,Qui excipitur.Plin.lib.18.ca.10.Adiiciuntur his genera.bromos,siligo exceptitia.& tragos.Vocat autem siliginem exceptitiã Laconicã,quæ ab alia siligine excipitur,eo quòd sine aristа crescit.

Excipulus,li,ab excipio, Dicitur instrumentum quo aliquid excipitur, hoc est intercipitur,& incautum comprehenditur,vt est septum ex viminibus aliáve materia contextum ad capiendos pisces.ἰκδοχεῖον, Plinius lib 9.cap.22,Hyemato lacu fluctibus glomeratæ voluuntur anguillæ,in tantum mirabili multitudine, vt in excipulis eius fluminis ob hoc ipsum fabricatis,singulorũ millium globi reperiantur. Idem libro 25.capit.7,videtur accipere pro genere vasis quo succus ex arboribus defluens excipitur.Vis (inquit) tanta est, vt è longinquo succus excipiatur.Incisæ conto subditur excipulus ventriculo hœrdinꝰ: humor lactis videtur effluere.Loquitur de euphorbia herba, à Iuba inuenta.

Excipuus,a,um, Quod excipitur: sicut præcipuum, quod antè capitur. Festus.

Excisо,excisas,vide EXCIDO.

Excito,vide EXCIO.

Exclamare,Vociferari,& quasi è medio pectore vocem maximè emittere:quod aut indignationis,aut doloris causa fieri solet. ἀναπράζω,ἀναβοῶ,ἀναφωνῶ.Terẽtius in Phor.Itaque pene hercle exclamaui gaudio.Cic.2.de Orat.Non enim possũm quin exclamen,vt ait ille in Trinummo.

Exclamatio,verbale,Pro ipso actu exclamandi.ἐκφώνησις.Ad Heren.lib. 3,Acutas vocis exclamationes vitare debemus:ictus enim fit, & vulnerantur arteriæ acuta atque attenuata nimis acclamatione.¶Est & Exclamatio.schema rhetoricum,quod describitur ab autore ad Herennĩũ libr.4,ad hunc modum,Exclamatio est quæ conficit significationem doloris,aut indignationis altcuius per hominis,aut vrbis,aut loci,aut rei cuiuspiam compellationem,hoc modo,Te nunc alloquor Africane,cuius mortui quoque nomen decori est & splendori ciuitati.

Excludo,dis,pen.prod.excluſi,sum,Extra claudo,eiicio.ἐκκλείω,Plaut.in Asin.Homo hercle hinc excluſus est foras.Idem Menæh. Alii me pernegant eum esse qui sum,atque excludunt foras.¶Per translationem ponitur pro liberare.Accius apud Nonium,Qua virtute hic se seruitute exclusit:¶Item pro incubando pullum emittere.Columella lib. 9. Veteranas aues ad rẽ eligi oportebit,quæ iam sæpius id fecerint, moréque earum maximè prænosci,quoniam aliæ melius excludãt, aliæ editos pullos commodius educent.Idem,Columbæ excludunt vigesimo die.¶Interdum accipitur pro cælare.& in rudi materia alicuius rei figuram inducere. Vnde dicuntur & in arte argentaria excluſores, id est ex quadam confusione massæ ad suam formam expressores. ¶Excludi tempore, aut temporis spatiis, est impediri nequis quid possit agere propter temporis angustiam. Cicero in Verrem, Angustiis temporis excluduntur omnes. Idem 7.Verr. Hi postquam temporibus pop.Rom.excluſi, per Senatum agere quæ voluerant.non potuerunt. ¶Excludere, pro repudiare, non admittere quod postulatur,aut petitur,sed reiicere. Cicero de Aruſp. resp. Quod anno antè frater Metellus & concors etiam tum Senatus princeps voce Pompeio sententiam dicenti, excluserat, acerrimẽque vpi Cn. ac mente restiterat.

Excluſus,participium.Cic.pro Cluentio,Quum vagus & exul erraret,atque vndique excluſus,&c.Idem 2,Philip.Itaque excluſis tuis vocibus,& ad te.& ad prædas milites misit.

Excluſissimus,nomen ex participio. Plaut.Menæ, Abiit intrò ocyus in ædes,nunc ego sum excluſissimus,Neque domi, neque apud amicam mihi iam quicquam creditur.

Excogito,as,Cogitando inuenio.Cic.6.Verr.Nouum ac singulare supplicii genus excogitauit,Idem 2.in Catil.Quid enim mali, aut sceleris fingi, aut excogitari potest quod non ille conceperit? ¶Excogito, pro vehementer cogito.Cic.Att,lib.9,Ad hæc igitur cogita mi Attice,vel potius excogita,quemuis euentum fortius feram, quàm hunc dolorem.

Excogitatus.participium.Cic.pro Cluent.Ratio excogitata Larini est, res translata Romã.¶Excogitatus,nomen,pro exquisito.Suet.in Calig.Templum etiam numini suo proprium,& sacerdotes, & excogitatissimas hostias instituit.

Excogitatio,onis.Cic.2.de Orat.Quæ ab oratore pariuntur,excogitationem non habent difficilem,explicationem magis illustrem perpolitámque desiderant.

Excogitator,oris,Quintil.Decla.10.Sic magnum protinus,nescia matre, excogitator hic mortis alterius aduocat.

Excolo,lis,pen.cor.excolui,excultũ, Orno,polio. κατασκευάζω,ἐξεργάζομαι Plin.in Epist.Emas marmora,quibus solum,quibus parietes excolantur.Cic.in Orat.An victus hominum Atheniensium beneficio excoli potuit,oratio non potuit? Idé in Parad.Nihil est tã incredibile quod non dicendo fiat probabile:nihil tam horridum,tam incultum, quod non splendescat oratione,& tanquam excollatur.

Excultus,partici.Cic.2.de Legibus.Tum nihil melius illis mysteriis quibus ex agresti,immanique vita,exculti ad humanitatem & mitigati sumus.Idem in Orat. Nihil enim est feracius ingeniis, iis præsertim quæ disciplinis exculta sunt.

Excommunicatio,(vt in Decret.3.quæst.4.)distinguitur ab anathema te.tanquam excommunicatio sit minor,anathema maius,Vnde Anathematizati,ab Ecclesia omnino separantur:cum talibus neque sermone congressus,neque cibus cõmunicatur. Hos Cyprianus, abstentos vocat eleganti vocabulo.

Exconsul,& Equæstor in Codice Iustinian leguntur pro Consulari & Quæstorio,qui scilicet aliquando Consulatus, aut Quæsturæ honore functus est. Ita enim habet l.ii. C.de Veteri iure enucleando, Omne studium

studium Tribuniano viro excelso, magistro officiorum, Exquæstori sacri nostri palatii, & Exconsuli creditimus.

Exconsularis, quo vsus est compilator Codicis, l.iii. de Pro. sacrorum scriniorum, Consulari, inquit, honore functi inter electos habeātur. húnc que honoré dignitatis teneant, qui Exconsularibus deferri consuerit.

Excoquo, is, ere, Valde coquo. Terent. Adelph. Tam excoctam reddam atque atram, quàm carbo est. Colum. Vis frigoris excoquit terram. Idem. Succus excoctí lupini. Virg. 1. Georg. -siue illis omne per ignem Excoquitur vitium: atque exudat inutilis humor. Plautus Persa, -vsque dum domi ero, dum excoxero lenoni malum. Id est excogitauero, & ad tempus præparauero.

Excorio, as. ἀκροδέρω. vide in CORIVM.

Excors, dis, Insipiens. stultus, amens, quasi sine corde. ἄκαρδος. Non defuerunt enim qui cor in homine mētis domicilium esse putauerint: quāquam verior est eorum opinio qui eam in cerebro collocarunt. Lactant. lib. 3, In quo altos non excordes tantùm fuisse arbitror, sed etiā impios, quòd in secreta cælestis illius prouidentiæ curiosos oculos voluerunt immittere. Cicero de Amic. Apertè adulantem nemo non videt, nisi qui admodū est excors. Idem 5. Philip. Hoc qui non videt, excors: qui quum videt, non decernit, impius. Idé pro domo sua, Neque tu eras tam excors, támque demens, vt nescires hunc Clodiū esse qui contra leges faceret.

Excrementum, vide EXCERNO.

Excreo, as, Est quadā vi expuo. ἐκπτύω, χρέμπτομαι. Plautus in Amphit. Si minusculo digito increpuerint fores, hac tegula Tuum diminuam caput, vt cum dentibus linguam excrees. Celsus, Et interdum aliquid purulenti excreat.

Excreabilis, le, adiectiuum, Quod excreari potest. Plin. lib. 20. cap. 14. Pulmonum vitia excreabilia facit.

Excresco, is, re, Valde siue in altum crescere. ὑφύσθαι, ὑπερφύεσθαι. Colum. lib. 5, Si satis excreuerint, tugo supponantur. Luca. libr. 4. Colle tumet modico, lenique excreuit in altum Pingue solum tumulo. Quintil. libr. 4. cap. 1, Nec minus cuitanda est immodica eius longitudo, ne in caput excreuisse videatur.

Excretus, ta, tum. ab excresco, nomē adiectiuum, vel participium absque verbi origine. Nam excrescor, á quo deduci posset, Latinum non est, habet autem actiuam significationem, aut certè neutralem. Idé enim penè est excretus quod adultus, aut qui multùm creuit. Virgil. libro 1. Georg. Multi iam excretos prohibent à matribus hœdos.

Excretum, vide EXCERNO.

Excrucio, Cruciatu eneco, valde crucio. ἀπορρίπτομαι. Cice. 3. Verr. Sociū atque amicum fumo excruciatum semiuiuum relīquit. Idem pro lege Man. Omni supplicio necatum excruciauit. Terētius Heaut. Proin tu solicitudinem istam falsam quæ te excruciat. omittas. Excruciare animi. Terent. Phorm. Eheu me miserum: cum mihi paueo, tum me Antipho excruciat animi. Plautus Mil. Vide ne sis in expectatione, ne animi illam excrucies.

Excruciabilis, le, Dignus qui excrucietur. Plautus Cist. Nullam ego me vidisse credo magis anum excruciabilem Quàm illæc est.

Excubo, as, penul. cor. excubui, tum, Vigilo. custodiam facio, quasi foris cubo, vt milites extra castra, vel extra territorium ad Imperatoris custodiam noctu armati consīdunt. προκοιτέω, φρουρέω, φυλακίζομαι. Salluſt. in Iugurt. Neque secus quàm si iter faceret, castra munire, excubitum in porta cohortes ex legionibus, pro castris equites auxiliarios mittere. Liu. Prolemæum ac Leonatum excubantes ad cubiculi limen excitauerunt. Cicero de Diuin. Ab Anaximandro physico moniti Lacedæmonii sunt, vt vrbem & tecta linquerent, armatique in agro excubarent, quòd terræmotus instaret. ¶ Excubare animo, pro vigilare, Cic. 4. Tuscu. Qui Semper animo sic excubat, vt ei nihil improuisum acciderе possit, nihil inopinatum, nihil omnino nouum. Idem 6. Philip. Quamobrem Quirites, cōsilio quantum potero, labore plus penè quā potero, excubabo, vigilabóque pro vobis.

Excubatio, onis. Valer. Max. libr. 4. de Amicitia, Pro dignitate & salute amicorum perpetuam excubationem.

Excubitor, Qui excubat. πρόκοιτος, φρουρός. Vnde gallus dicitur excubitor, qui peruigil cantu horas indicat. Cæs. 7. bel. Gal. Hæc eadem noctu excubitoribus ac firmis præsidiis tenebantur. Columel. libr. 7. capi. 12, de canibus loquens, Quis custos incorruptior, quis excubitor inueniri potest vigilantior?

Excubiæ, arum, Vigiliæ, φρουρά. licet vigiliæ tantum nocturnæ dicantur: excubiæ, & diurnæ & nocturnæ. Plin. lib. 10. cap. 23, Excubias habēt nocturnis temporibus, lapillum pede sustinentes, qui lassatis somno decidens, in diligentiam sono coarguat. de gruibus loquens. Cicero pro Marcel. Non modò excubias & custodias, sed etiam laterum nostrorum oppositus & corporum pollicemur.

Excubitus, us, ui. pro excubiis. Hirtius de bel. Hispa. Partim vt pedestres copiæ in statione & excubitu castris præsidio essent.

Excudo, is. pen. prod. excudi. excusum, Cudendo illicio. ἐκφαράττω, ἐκτυπόω. Virgil. libro 1. Aen. At primùm silicis scintillam excudit Achates. Idem 1. Georg. Et silicis venis abstrusum excuderet ignem. ¶ Accipitur etiam excudo pro cudendo conficio. Virgil. 6. Aenei. Excudent alii spirantia mollius æra. ¶ Hinc per translationem excudere opus, accipitur pro componere. Cice. Att. lib. 15, Librum tibi celeriter mittam de gloria excudam aliquid ὑφικλάδεον, quod lateat in thesauris tuis. Lactant. de Opif. Profiteor nulla me necessitate rei vel temporis impediri quominus aliquid excudam quo Philosophi sectę nostrę quam tuemur, instructiores, doctioréque in posterum fiant. Virgil. 1. Georg. Vt varias vsus meditando excuderet artes. Vbi Seruius, Excuderet, inquit, hoc est studiosè inueniret. ¶ Transumitur etiam excudere pro vi, vel precibus aliquid extorquere. Colum. lib. 11. cap. 1, Excudit mihi, cultus hortorum prosa vt oratione conscriberē. id est vehementi flagitatione à me impetrauit. ¶ Excudere etiam dicuntur gallinæ oua, quando ex illis pulli nascuntur: quod & excludere dicimus. Columel. libro 9. Negatur anser aliena excludere oua, nisi subiecta sua quoque habuerit. Varro de Re rust. libro 3. capit. 9, de gallinis loquens, Incubare oportet incipere secundum lunam nouam. Diebus ferè viginti excudunt. Et paulo antè, De his qui ornithoboscion instituere volunt hæc quinque animaduertant oportet: de emptione, cuiusmodi & quam multas parent: de fœtura, quemadmodū admittant, & pariant: de ouis quemadmodum incubent & excudant.

Excusor, verbale, Qui aliquid excudit. Quintilianus pro vasculario videtur posuisse, qui ex metallo aliquo vascula excudit: ita enim ait libro 2. cap. 21, Nam si quæram quæ sit materia statuarii, dicetur æs: si quæram quæ sit excusoris, id est eius fabricæ quam Græci χαλκευτικὴν vocant, similiter æs respondeant, ¶ Excusores etiam vocare possumus quos Græcè vocamus ἀνωγεῖς, quòd miro quodam ingenio omne genus librorum suis typis excudant.

Exculco, as, are, Calcando exprimo. Plau. in Captiuis, Eorum si cuiusquam scrofam in publico conspexero, Ex ipsūs dominis meis pugnis exculcabo furfures. ¶ Accipitur interdum pro explodo, siue pedum plausu eiicio, Exulcatus, participium, quod pro obsoleto vsurpauit Gellius lib. 12. cap. 7.

Exculpo, is, vel (vt alii legunt) Excalpo, perfectè scalpo, vel scalpendo conficio. διαγλύφω. Cice. Att. lib. 13, Tamen nescio quid è quercu excalpserам quod videretur simile simulachri. Quint. lib. 2. cap. 19, Et si Praxiteles signū aliquod ex molari lapide conatus esset exculpere. ¶ Exculpere alicui oculum, est alicui oculum eruere. Terē. in Phor. Vel oculum exculpe: est vbi vos vlciscar locus. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro extorquere. Terent. in Eunu. Possumne hodie ex te exculpere verum? Plaut. Cist. Quod admouit fabricas, & quot fallacias. In quæstione? vix exculpsi vt diceret.

Excuratus, a, um, participiū ab inusitato verbo excuro, Idem est quod exquisitus, quasi cum cura paratus. Vnde Victus excuratus. Plaut. in Pseud. Ita excurato victu, ita magnis deliciis. Excuratus homo. Plaut. Cas. Lepidè incessisti excuratus.

Excurio, as, verbum à curia, quasi extra curiam eiicio. Varro. Apollonium ideo excuriauit, quia nihil habebat. Nonius.

Excurro, is, excurri, vel interdum etiam apud antiquos excucurri, Extra curro, vel præcurro. ἐκδρέχω. Plaut. in Most. Ego dabo ei talentum qui primus excurrerit. Liui. 2. ab Vrbe, Quum plures igni quàm ferro, armati excucurrissent. ¶ Per translationem etiam excurrere dicitur quicquid ordinem aut modum, id est mensuram, numerúmve egreditur. Vnde Summa aliqua dicitur excurrere, quando ad maiorem summam accedit paruula quædam summa minoris numeri, vel monetæ vt si dicamus, centū aureos & quindecim solidos, vel Decem talenta, & aliquot drachmas. Paul. l. Publia Mœuia. Digest. Depositi. vel contrà, Debetis mihi decem, quos apud Titiū deposuistis. Item. κουρσορεύειν Semitem ex ratione patris vestri decem, & quod excurrit. Summa in qua nihil excurrit, quadrans vocatur: & verbum quadrare, contrarium est verbo excurrere. quo verbo semel atque iterū vtitur Cicero 3. Verrin. ¶ Sic etiam excurrere dicitur litus, vel peninsula, quū aliqua sui parte in mare protenditur. Liu. lib. 6. bel. Pun. Ab intimo sinu peninsula excurrit. ¶ Oratio etiam dicitur excurrere, quando clausulæ legitimis rhythmis sunt productiores. Cice. in Orat. Mutila sentit quædam, & quædam decurtata, quibus tanquam debito fraudetur, offenditur, productiora alia, & quasi immoderatius excurrentia, quæ magis etiam aspernantur aures. ¶ Excurrere etiam dicuntur milites, quando non iusto prælio, sed latrocinantium more agrum hostium populantur. Liui. 1. ab Vrbe, In fines Romanos excurrerunt populabūdi magis, quàm iusti more belli. Vnde etiam eiusmodi subitæ irruptiones, excursiones dicuntur. Cicero pro Lege Manilia, Quum vna excursio equitatus perbrcui tempore totius anni vectigal auferre posset. Idem ad Atti. lib. 1, Heluetii sine dubio sunt in armis, excursionésque in prouinciam faciunt.

Excursus, participium, Terent. Adelph. Propè iam excurso spatio, mitto: id quamobrem, re ipsa reperi.

Excursus, us, ui. Idem quod excursio, vel digressio. παρέκβασις. Plinius Epist. 101, Vides vt Aratus minutissima etiam sidera consectetur & colligat: modum tamen seruat: nō enim excursus hic eius, sed opus ipsum est. Virg. 4. Georg. Excursúsque breues tentant.

Excursor, oris, Qui excurrit. Cic. 4, Phili. Est igitur Quirites, populo Romano victori omnium gentium omne certamen cum excursore, cum latrone, cum Spartaco. Idem 4. Verr. Petit Nœuius Turpio quidā istius excursor & emissarius.

Excuso, as, pen. prod. Obiectum crimē purgo, & à me repello. ἀποδιοπομπέομαι, παρίσταμαι. Cic. Bruto, Collegæ mandasti vt te mihi per literas excusaret. ¶ Quandoque idem est quod afferre in excusationem id quod peccādi causam præbuit. προφασίζεσθαι. quod potius per accuso dici debere videtur: veluti si latrones aut flumina impedimento fuerunt ne ad diem adesse possem. Quint. Tu tamen si interpellatus tempestatibus serius venisses, excusares mare & ambiguos flatus. id est mare in excusationem adduceres. Liui. de Torquato, Oculorum valetudinem excusauit.

Excusatio, onis, ἀποδιοπομπή. Cic. de Amici. Nulla est igitur excusatio peccati, si amici causa peccaueris. Idem Cornificio, lib. 12, Quòd te mihi de Sempronio purgas, accipio excusationem.

Excusatè, aduerbium. Quintil. Et fieri id videtur excusatè. id est citra culpam, ait Budæus. Plin. Epist. 198, Licebit rursus irasci, si metuerit quod exoratus excusatius facies.

Excusabile, Quod excusatione dignum est. συγγνωστόν. Oui. 1. de Pon. Eleg. 8. Quòd

lice crimen erit vix excusabile nobis, Carmine te nomen non habuisse meo.

Excusatorius, a, um, Quod ad excusationem pertinet. ἀποδιοπομπικός. vt Excusatoria epistola.

Excutio, tis, penul. corr. Excussi, ssum, ab ex, & quatio, significat propriè quatiendo deiicere. ἀποσείω. Persius Satyra 6. -calidúmque trientem Excutit è manibus. Ouidius de Nuce, Atque vtinam subitæ raperent mea poma procellæ: Aut possem fructus excutere ipsa meos. ¶ Habet hoc verbum varios vsus, & metaphoras non inuenustas, diuersásque significationes pro diuersitate constructionis. Iungitur autem ferè post se accusatiuo modò rei inanimatæ, modò personæ. De accusatiuo rei inanimatæ hæc erunt exempla. Cice. 2. de Natu. deor. Hoc qui existimat fieri potuisse, non intelligo cur non idem putet, si innumerabiles vnius & viginti formæ literarum, vel aureæ, vel qualeslibet aliquò coniiciantur, posse ex his in terram excusis, Annales Ennij, vt deinceps legi possint, effici. Plin. lib. 16. capi. 40, Quoniam ad excutiendum ignem non semper lapidis occasio est. Pro eodem Virgilius 1. Aeneid. dixit, Excudere ignem. ¶ Excutere oculos, apud Plautum, pro eruere. Et Excutere clauum lapide, apud, eundem, pro expellere. Idem in Aulula. Quia mihi misero cerebrum excutiunt tua dicta soror: lapides loqueris. id est concutiunt, feriunt, quatiunt, commouent. Idem dixit, Nauem malleo excutiunt. id est percussam. Terentius in Heaut. Lachrymas excusit miser. id est elicuit, fecitque vt subitò exciderent. Cice. pro Syl. Noli aculeos orationis meę, qui reconditi sunt, excussos arbitrari. id est eiectos, euulsos. Excutere metum, pro deponere. Excutere mentem, pro adimere. Excutere iugum, pro nolle obedire. ¶ Cum accusatiuo personæ etiā non iniucundas habet translationes. Plin. Excusso Circensibus auriga: hoc est de curru deiecto, & in terram prostrato. Virgi. 7. Aeneid. Quin etiam patria excussos infesta per vndas Ausa sequi. Vbi excussos dixit, pro expulsis. Cice. de Arusp. Non ignouit, mihi crede, non: nisi fortè ignotum putas, quòd te Iudices dimiserunt excussum & exhaustum. id est spoliatum pecuniis quibus eos corrupisti: &(vt vulgò dicitur) depluмem te reliquerunt, nihil tibi reliqui fecerunt. Paulus Iureconsul. Non prius pupillus ad magistratus reuerti potest, quàm omnes tutores excusi fuerint. id est quàm actione tutelæ expertus sit an ab eis suum ius seruare possit. Plin. in Epistо. Tusci grandine excusi, in regione Transpadana summa abundantia, sed par vilitas nuntiatur. ¶ Aliquando inest in hoc verbo diligens quædam inquisitio, & scrutatio. Sueton. in Claud. Neque ægrum quenquam visitauit, nisi explorato prius cubiculo, culcitrisque & stragulis prætentatis & excussis. id est diligenter contrectatis & diuentilatis, vt si in eis gladius tegeretur, excideret. Plinius in Aulul. Quid abstulisti hinc? S T. Dij me perdant, si ego quicquam abstuli, Néve abstulisse vellem. E N. Agedum, excutedum pallium. Quintilianus libro 7. cap. 2, Excusserunt illi patrem, & aurum in sinu eius inuenerunt. Cice. pro Rosc. Amer. Nihil est Glaucia, quod metuas: non excutio te. id est non inquiro ea diligentia qua possem. Vlpia. l. Si mandauero. ff. Mandati. Si tibi mandauero vt vires excuteres hæreditatis. id est diligentius æstimares, exactius expenderes. Cicero 2. Offic. Explica atque excute intelligentiam tuam. id est ingenium tuum, sensúsque omnes ad intelligentiam collige, & excita. Idem 12. Philip. Iuuentutem omnem ex tota Italia excusimus. id est elegimus, vt docet Nonius. ¶ Excutere debitorem, frequens est apud Iurisconsultos, pro eo quod est auctionem bonorum eius facere, & experiri an sit soluendo. Vnde iure nouissimo sancitum est, ne fideiussori molesti simus, nisi prius excusso debitore.

Excussus, participium: vt, Excussus pectore nostro, is dicitur cuius obliti sumus. Virgil. 5. Aeneid. -piget incœpti, lucísque suósque
Mutatæ agnoscunt, excussáque pectore Iuno est.

Excusè, aduerbium. Senec. de Benef. lib. 2. capi. 17, Si cum tyrone & indocto non tam rigidè, nec tam excusè, sed languidius, & in ipsam eius dirigentes manum remisse occurremus.

Excussorius, a, um, Quod ad excutiendum pertinet. ἀποσείω, vt, Excussorium cribrum, quod excutit, & transmittit farinam ignobiliorem, ex qua fit panis secundarius. Pollinarium verò tenuius est florі farinæ accommodum. nam farinam, in pollinem, & secundarium, & furfures partitur. Plin. lib. 18. cap. 11, Cribrorum genera Galli ex setis equorum inuenere, Hispani è lino excussoria & pollinaria: Aegyptus è papyro atque iunco.

Exdorsuo, as, Dorsum confringo vel aperio: quod & exossare dicitur. ἀποκνίζω. Plaut. in Aul. Tu Macherio, congrum, murænam exdorsua quantum potes. Hæc duo præter regulam componuntur cum ex. Alioqui enim non ex, sed e, componitur cum d, vt Educo.

Execo, cas, penul. corre. Ab ex & seco, significat excido. ἀποτέμνω. Colu. lib. 3, Arborem quam inferere voles, diligenter execato ea parte quæ maximè nitida, & sine cicatrice est: dabísque operam ne librum lædas. Sic execare linguam, idem est quod excindere. Cicero pro Cluent. Nam Stratonem quidem Iudices, in crucem actum esse execta scitote lingua. Execare testes. est virilia amputare. Vnde execti dicuntur quibus detracti sunt colei. Cicero 2. de Natu. deor. Nam vetus hæc opinio Græciam oppleuit, scilicet exectum Cœlum à filio Saturno. ¶ Execti etiam dicuntur quos veteres cæsares, aut cæsones vocauerunt, qui scilicet ex matris mortuæ secto vtero sunt extracti. Paulus in l. Anniculus. ff. de Verb. & rer. signifie.

Execror, aris, deponens, Significat detestari, & alicui dirum exitium imprecari. προαθλιάομαι, ἐπαρῶμαι. Virgil. 3. Aeneid. Et terram altricem sæui execramur Vlysis. Cice. 3. Offic. Itaque accepimus Socratem execrari solitum eos qui primùm hæc natura cohærentia distraxissent.

Execratio. Quæ aliquando sumitur pro sacramenti genere, quo quis diras capiti suo imprecatur, si peieraverit. ἐπαρά, ἐπάρημα. Sall. in Catil. Fuere ea tempestate qui Catilinam oratione habita dicerent, quum ad

iusiurandum populares sceleris sui addiceret, humani corporis sanguinem vino permistum, in pateris circumtulisse: inde quum post execrationem omnes degustauissent (sicut in solennibus sacris fieri consueuit) aperuisse consilium suum, atque eo dictam rem fecisse, quo inter se magis fidi forent alius alij. Vbi significat Salluſtius, Catilinam cum suis dira quædam verba & imprecatoria protulisse, quibus caput suum deuouerent: hoc est (vt vulgus loquitur) maledictionem quandam execrabilem fecisse, cui esset obnoxius, siquis in ea coniuratione fidem falleret, proditórque esset.

Execrabilis & Execrandus, Idem significant quòd detestandus & abhorrendus. Cice. 2. Philip. Deinde quum Pompeij sector esses, non te execrandum pop. Roma. non detestabilem, non omnes tibi Deos, omnes homines tibi inimicos esse & futuros sciebas? Liu. 6. bell. Pun. Vetus atque vsitata res est in oppugnanda hostium vrbe labores & pericula pati: illud iræ atque odij execrabilis indicium est.

Execratus, participium, aut nomen ex participio. Horat. Epod. 16, Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum Velut profugit execrata ciuitas. Plin. lib. 28. cap. 2, Et sunt condita auguria, quid loquenti, cogitantíve id acciderit, inter execratissima.

Exedo, penul. corre. exedis, vel exes, Erodo, consumo. ἐκτρώδω, ἐκβιβρώσκω. Plinius libro 26, Nascuntur quoque in sanguine ipso hominis animalia exesura corpus. Cicero 2. Tuscul. Aegritudo lacerat, exest animam, planéque conficit. Idem 1. de Finib. Animi autem morbi sunt cupiditates immensæ & immanes diuitiarum, gloriæ, dominationis, libidinosarum etiam voluptatum: accedunt ægritudines, molestiæ, mœrores qui animos exedunt, conficiúntque curis. Lucretius libro 3, Sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem Quem volucres lacerant, atque exest anxius angor. ¶ Aliquando exedere accipitur pro peredere, & totum absúmere. ἐκφάγειν. Teren. in Phor. Tu tibi hoc intristi, tibi omne est exedendū.

Exesus. participium. Cicero 5. Tuscul. Apparebat epigramma exesis posterioribus partibus versiculorum dimidiatis ferè. Idem in Topic. Si ædes exesæ corruerunt, vitiúmve fecerunt, quarum vsus fructus legatus est, hæres restituere non debet.

Exesor, soris. Lucretius lib. 4, -æstus ab vndis Aequoris exesor murorum littora circum.

Exedra, ἐξέδρα, Apud veteres locus erat in porticibus patens, & Soli peruius, plurimas habens sedes in quibus Philosophi, Rhetores & reliqui, qui studiis delectabantur, solebant disputare. Vitruuius libro 5, Constituantur autem in tribus porticibus exedræ spatiosæ, habentes sedes, in quibus Philosophi, Rhetoréque, & qui studiis delectantur, sedentes disputare possint. Budæus in Annot. in Pand. ostendit exedras hodie non ineptè dici posse loca illa in monachorum, aut canonicorum peristyliis, quæ illi barbarè *Capitula* vocant. Dicta est autem exedra à sedium frequentia, & sedendi commoditate, quòd huiusmodi loca, circunquaque suas habebant sedes. Cice. lib. 3. de Orat. Tunc dedita opera quiescentibus aliis, quum in eam iam exedram veniſſem, in qua Crassus posito lectulo requieuisset.

Exegematicus, character, ἐξηγηματικὸς χαρακτὴρ, Latinè narratiuus vel expositiuus dici potest, quum scilicet narrationis series nullius personæ interlocutione interrumpitur. Cuiusmodi est apud Virgilium in tribus primis libris Georgicōn, & in duabus Eclogis, quarum initia sunt, Sicelides Musæ, paulo maiora canamus: &, Prima Syracosio dignata est ludere versu. Dictus ἐξηγηματικὸς, ἀπὸ τοῦ ἐξηγεῖσθαι, quod inter cætera significat narrare, siue exponere.

Exemplum, (vt Valla docet libro 6,) Est virtus, vel vitium, vel aliud quiduis quod in alio nobis imitandum, vel vitandum proponitur. Ille autem in quo sunt huiusmodi virtutes, vel vitia, dicitur exemplar. Cice. 7. Verrin. Vetus est quod dicam, & propter seueritatem exempli nemini fortasse vestrum inauditum. Idem pro Flacco, In hoc ego, nequod perniciosum exemplum prodatur pertimescam? Cicero pro Cecinna, Falcula exemplar antiquæ religionis. Idem in Salluſtium. Eius enim partis exemplar erat Salluſtius. Nonnunquam tamen confunduntur. Ouidius ad Liuiam, Occidit exemplum iuuenis venerabile morum. Quo in loco Druſum ipſum vocat exemplum morum. Terentius in Adelphis, Exemplum omnibus curarem vt esses. Sic etiam Cicero pro Murœna, pro eodem dixit exemplum & exemplar. Nam quum antea dixisset, Domesticum te exemplum habere dixi ad imitandum, subdit paulo pòst, Ad imitandum verò tam mihi propositum est exemplar illud, quàm tibi. Festus ita distinxit exemplar ab exemplo, vt exemplum sit illud quod nobis proponimus, vt sequamur aut vitemus. παράδειγμα. Exemplar, ex quo simile faciamus. πρωτότυπον. Plinius libro 35, Sunt qui Venerem Anadiomenen illo pictam exemplari putant. Sed sæpe confunduntur, Quintilianus libro 10, Sic literatum ductus, vt scribendi fiat vsus, pueri sequuntur: sic Musici vocem dicentium, pictores opera priorum, rustici probatam experimento culturam in exemplum intuentur. ¶ Ponitur etiam aliquando exemplum pro exscriptione, quam barbari *Copiam* vocant. Salluſt. in Catil. Literas quas sibi nomine Catilinæ redditas dicebat, exemplum earum infrà scriptum est. Cicero Appio, Ex literis, quarum ad me exemplum misisti Ouidius de Triſtibus, Pluribus exemplis scripta fuisse reor. ¶ Vtimur etiam hoc nomine exemplum quandoque pro graui pœna quæ poтest cæteris documento esse. Terentius in Enu. Quæ futura esse debent exempla in eum indigna. Idem, Vterque in te exempla edent. Vbi Donatus, noua ac mira tormenta quæ pro exemplis narrantur, aut quæ documenta sint cæteris ne delinquant, exempla dicuntur. Cice. ad Quin. fratrem, libro 1, Simile in superiore parte prouinciæ edere exemplum seueritatis tuæ voluisse. Cæsar bel. Gall. libro 1, Obsides nobilissimi cuiusque liberos poscere, & in eos omnia exempla cruciatus edere, siquares non ad nutum aut voluntatem facta sit. ¶ Rursus dicitur illud quod adhibetur rei aut probandæ, aut ornandæ causa. Vnde pars probationis

Universidad de Deusto
Biblioteca

vocatur ab exemplis : & in elocutione,exemplum inter ornamenta numeratur,pro quo exemplar dici non potest. Quintilianus libro 10.capi. 2. Iis quæ in exemplum assumimus subest natura & vera vis. ¶Similiter exemplum dicimus specimen alicuius rei quam vænalem habemus: vt quum ex aceruo frumenti aliquantulum in vasculo aliquo afferimus, ex quo reliquum emptor possit æstimare. δεῖγμα, δεῖγις. Autor ad Herenn. libro 1, Siquis purpuram, aut aliud quippiam vendens dicat, Sume à me : sed huius exemplum aliunde rogabo tibi quod ostendam. aut si aceruos dicant se tritici habere , & eorum exemplum pugno non habent quod ostendant. ¶ Exempli causa,& exempli gratia. Cicero in Officiis. Exempli causa ponatur aliquid quod pateat latius. Idem, Exempli causa paucos nominaui. Plinius libro 2. capi. 17. Multa promi amplius circa hæc possint, secreta naturæ legésque quibus ipsa seruiat : exempli gratia, In Martis sydere, cuius, &c. ¶ Exemplum continentiæ, disciplinæ, innocentiæ, apud Terentium & Ciceronem. Singularis exempli mulier , Rarissimi vxor exempli , Singularis exempli iuuenis , &c. ¶ Exemplum, id quod aliquando fuit. Tacitus, Omnia quæ nunc vetustissima creduntur, noua fuere: inueterascet hoc quoque: & quod hodie exemplis tuemur, inter exempla erit. Plinius libro 28. capi. 9. Sunt inter exempla, qui asininum lac bibendo liberati sunt podagra, chiragráve. id est, scriptum legimus aliquos fuisse. ¶ Exemplar, pro eo quod ex aliquo scripto transcribitur. ἀντίγραφον, vulgus *Duplum* vocat. Plinius Epistol. 2. 91, Exemplar testamenti, quanquam mendosum, misi tibi. Asinius Pollio Ciceroni, Ex literis quas Panæ misi, cognosces omnia: nam tibi earum exemplar misi.

Exemplare, huius exemplaris, pro exemplar. Lucre. lib. 2. Duntaxat rerum magnarum parua potest res Exemplare dare, & vestigia notitiai. ¶ Exemplarium, rij, pro exemplo reperitur, teste Valla, lib. 6.

Exempti, Exemptilis, vide EXIMO.

Exeo, exis, Extra eo, egredior. ἐξέρχομαι, ἔξειμι. Terentius Adel. Fieri potis est vt nequà exeat. Idem in Eunu. Exi foras scelestе. Et constituitur tam cum accusatiuo quàm cum ablatiuo : vt Exeo domum, & exeo domo. ¶ Per translationem est liberari. Cicero. Vt tandem ex tot ærumnis atque miseriis exeamus. ¶ Item vitare. Virgilius 5. Aeneid. Corpore tela modò, atque oculis vigilantibus exit. ¶ Item erumpere, vt apud Virgil. 2. Aeneid. Non sic aggeribus ruptis cum spumeus amnis Exit. ἐξάγγελμαι. ¶ Dicitur etiam Exit in laudem, Exit in vituperationem, exit in acta, exit in fabellas, & similia. id est fit, vel efficitur. Lactan. Potuerunt enim & libri aboleri , & tamen res in memoriam exire. id est fieri memorabiles, & de quibus fiat mentio. Plinius libro 7, Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam, torui tatémque naturæ duram & inflexibilem. ¶ Exire in tertium diem, Plinius iunior dixit pro differri, Huius (inquit) actionem vespera inclusit: non tamen sic vt abrumperet, Itaque in tertium diem probationes exierunt. ¶ Exire de potestate, significat mentis impotem fieri. ἐξιστάνω. Cicero libro 4. Tusculan. Itaque iratos propriè dicimus exisse de potestate. id est de consilio , de ratione, de mente. ¶ Exire in altitudinem dicitur arbor. Pli. li. 13. ca. 4, Religant comas, vt in altitudinem exeat, Virgilius 2. Geor. Exiit ad cælum ramis fœlicibus arbos. ¶ Exiit dies, pro præteriit. Liuius libro 5, Inducias inde , non pax facta, quarum & dies exierat , & ante diem rebellauerant. ¶ Exeunt libri. Cicero ad Attic. libro 13. Libri quidem ita exierunt, (nisi fortè me communis φιλαυτία decipit) vt in tali genere ne apud Græcos quidem simile quiddam. Id est editi sunt , & in lucem emissi. ¶ Exire è vita, pro mori. Cicero 1. de Finib. Aequo animo è vita , quum ea non placeat , tanquam è theatro exeamus. ¶ Exire in eas dem literas. id est terminari. Quintil. libro 1. capi. 5, Quia hoc nostris nominibus accidebat , quorum prima positio in easdem quas Castor, literas exit. ¶ Sors exit. Cicero Attic. libro 1. Quum de Consularibus mea prima sors exisset , vna voce Senatus frequens retinendum me in Vrbe censuit. ¶ Exire de Patritiis, est ex Patritio plebeium fieri : cuius exemplum habes apud Ciceronem in Oratione pro domo sua.

Exiens, exeuntis, participium. Cice. 1. de Diui. Quinto autem anno exeunte, quum esset ex illo somnio, &c.

Exitus, aliud participium apud antiquos : vnde apud Festum, Ad exitam ætatem, ad vltimam ætatem.

Exitus, us, ui, Egressio, euentus, casus. ἔξοδος. Cicero Sulp. libro 4, Neque solum ea perspicis quæ geruntur, quæque iam gesta sunt : sed etiam qui cursus rerum, qui exitus futurus sit. Idem Tuscul. 1, Quomodo initium nobis rerum omnium ortus noster afferat , sic exitum mors. Idem pro lege Manil. Huius autem orationis difficilius est exitum, quàm principium inuenire. ¶ Fœlix exitus. Cice. Cælio libro 2, Hæc æstas habuit hunc exitum satis fœlicem: ea quæ sequitur, magno est in timore. ¶ Incertus exitus, & anceps fortuna belli, Cicero pro Marcello. Horatius 4. Carm. Ode 14, Fortuna lustro prospera tertio Belli secundos reddidit exitus.

Exitium, exitij, Calamitas, pernicies, clades, mors: ab exeundo, vt Festus inquit. ὄλεθρος. Antiqui enim (inquit) exitium pro exitu ponebant : nunc exitium , pessimum exitum dicimus. Terent. Phorm. Quod ego nunc subito hunc exitio remedium inuentam miser? Columel. libro 1, Sic emunita sola, & la tera horreorum prohibent curculionem: quod genus exitij quum incidit, multi opinantur arceri posse, si exesæ fruges in horreo ventilentur, & quasi refrigerentur. Cicero 1. in Catil. Qui de nostro omnium interitu, qui de huius vrbis, atque adeò orbis terrarum exitio cogitent.

Exitiale, exitialis, Mortiferum, calamitosum, damnosúmque. ὀλοσιμον, Plinius libro 8, Ille contrà vrinam spargit prudens, hanc quoque leoni exitialem. Virgilius libro 6, Aeneid. Sed me fata mea, & scelus exitiale Lacænæ, His mersere malis. Idem 2. Aeneid. Pars stupet innuptæ donum exitiale Mineruæ.

Exitiabilis, le, Idem est quod exitialis. ὀλοὸς, ὀλέσιος. Liui. 7. bel. Pun. Exitiabilis prodigiorum euentus venit. Plautus Epid. Si inueniam, exitiabilem ego illi faciam vt hunc sciat diem. Ouid. lib. 6. Meta. Dúmque manu tentat trahere exitiabile ferrum.

Exentero, ras, penul. corre. Interiora auferre : quod propriè de piscibus dicitur quum apparantur. ἐξηλίσθω. ¶ Sic per translationem dixit Plautus in Epid. –acutum cultrum habeo, Qui seni exenterem marsupium. ¶ Exenteror, pro angor, & crucior. Plau. Epid. Expectando exedor miser, atque exenteror.

Exequor, penul. corre. Perficio, & executioni mando. ἐπιτελῶ. Plautus in Trucul. Nullam rem oportet aggredi dolosè, nisi Astutè , accuratéque exequare. Apuleius , Neque in tenebris , sed in propatulo iussa domini exequebar. ¶ Accipitur etiam nonnunquam pro persequi : vnde Exequor iniurias, idem est quod persequor, vel vlciscor. Plin. lib. 3. Epistо. Veniebat in mentem, priores nostros esse singulorum hospitum iniurias accusationibus variis executos. Sic exequi verbis , idem est quod exponere. λεξιτῶ. Cicero Varroni. Habeo multo occultiora quæ vix verbis exequi possum.

Exequens, nomen ex participio. Gell. lib. 10. cap. 12, Philosophus memoriarum veterum exequentissimus.

Executio, onis, Tacit. lib. 3, Executionem eius negotij lubens suscepit.

Executor, oris. Suet. in Vesp. Inimicitiarum & offensarum minimè memor, executórve.

Exequiæ, rum, Funebre officium, quod scilicet in funere exequimur: ab eo dictæ quòd homines pompam pòst sequuntur. ἐκφορήματα. Cice. 2. de Legib. Sepultura, ac iustis exequiarum caruerunt. Terent. in Phorm. Exequias Chremeti, quibus est commodum ire, iam tempus est. Carere exequiis, Ouid. ad Liui. Exequiis caruit Liuia penè suis. Exequias celebrare, apud Liuium 2. ab Vrbe. Cohonestare exequias. Cicero pro Quintio, Si funus id habendum sit, quò non amici conueniunt ad exequias cohonestandas, sed bonorum emptores, vt carnifices, ad reliquias vitæ lacerandas & distrahendas. Ducere exequias, Plin. li. 8. cap. 42. Prosequi exequias funeris, Cice. pro Cluentio.

Exequialis, adiectiuum, vt Carmen exequiale. Ouid. 14. Metam. Carmina iam moriens canit exequialia cygnus.

Exequior, quod est exequias facio, vel exequiis conuiuor. ἐκφέρω. Varro, Ipsum propter ius liberti semiatrati exequiantur. hæc etiam parentalia & iusta dicebantur.

Exerceo, exerces, exercui, exercitum, ab ex & arceo, quasi extra arceo, premo, fatigo. ἐκπαλαίω. Terent. in Adel. I sanè, ego te exercebo hodie, vt dignus es, filicernium. ¶ Quandoque est in opus cogere: quod vulgò dicitur *facere laborare*. ἀσκῶ. Virgil. lib. 3. Georg. Exercete viri tauros. ¶ Quandoque tractare. ἐπιδίδωμι. Colum. lib. 4, Qui vrbanas & delicatas artes exercuerit. ¶ Quandoque habere. Sallu. in Procemio Iugurthæ, Iurgia, discordias simultates cum hostibus exercebat. ¶ Quandoque lucrari. Terent. in Heaut. Ancillas, seruos, nisi eos qui opere rustico Faciundo facilè sumptum exercent suum, Omnes produxi, ac vendendi. ¶ Quandoque probè terram colere, ἐξασκῶ. Virgil. libro 1. Georg. Exercétque frequens tellurem, atque imperat aruis. ¶ Quandoque insequi. διώκω. Virgil. lib. 4. Aeneid. Tum vos, ó Tyrij, stirpem & genus omne futurum Exercete odiis.

Exercitus, ta, tum, participium : vt Homo exercitus, qui multis negotiis assuetus sit, & experientia doctus, & detritus. ἐκπαλαιγυμνασμένος, τετριμμένος. Plinius in Epistо. Vidistine vnquam quenquam tam laboriosum, tam exercitum, quàm Varenum meum? Cicero libro 5. Tusculanarum, vsus est Inexercitus, ἀγύμναστος, pro non exercitato, quum ait, Asclepiadem ferunt non ignobilem, nec inexercitum philosophum. ¶ Aliquando sumitur pro fatigato , indurato , & in laboribus perferendis assucto. Virgil. lib 3. Aeneid. –nate Iliacis exercite fatis. Cice. pro Plan. Quo quidem etiam magis sum non dicam miser , sed certè exercitus. Sallust. in Iugur. Nabdalsa exercito corpore. id est fatigato , vt exponit Nonius.

Exercitor, Qui alterum in re aliqua exercet. Plau. in Trin. –hic quisquis est , Curculio est exercitor : is hunc hominem cursúram docet. ¶ Est etiam exercitor, teste Vlpiano, lib. 1. ff. De exercit. actione, ad quem redditus & obuentiones nauis perueniunt, siue is sit dominus nauis, siue à domino nauem per auersionem conduxit vel ad tempus , vel in perpetuum.

Exercitorius, adiectiuum est, formatum à nomine exercitor, quo significatur quicquid ad exercitorem attinet. vt Nauis exercitoria, Actio exercitoria. Africanus in l. j. para. Exercitorem. ff. De exerci. actio. Quæstium est annon aliter L. Titius exercitoria teneretur.

Exercitium, Est ipse actus, & vsus exercendi operandique γυμνασία, ἄσκησις, ἐπιτήδευμα. Gellius lib. 17. cap. 2, Erátque hoc sanè quàm vtile exercitium ad conciliandas nobis , vbi veniret vsus , verborum , sententiarúmque elegantium recordationes.

Exercitus, tus, nomen, Significat militum copias: ab exercendo, quia (vt inquit Varro) exercendo fit melior. στρατὸς, στρατία. Vegetius lib. 2, Numerus militum exercitatur , vnde & re ipsa atque opere exercitus nomen accepit, vt ei nunquam liceret obluiisci quod vocabatur. Solebant enim Romani milites tam veterani , quàm tyrones exerceri ad omne genus armorum. Vt autem exercitus dicatur, teste Vlpiano, opus est magno militum numero. Neque enim vna aut altera cohors , sed plurimæ coniunctæ exercitum conficiunt. Virgilius 9. Aeneidos. Iamque omnis campis exercitus ibat apertis. Cice. de Prouin. consul. Iam verò exercitus noster ille superbissimo delectu , durissima conquisitione delectus, omnis interiit.

Exercito, exercitas, frequentatiuum. γυμνάζω. Cicero pro Cluentio , Homo in primis ingeniosus, & in dicendo exercitatus. Terentius in Hecy. O fortuna , vt nunquam perpetuò es bona : Sed iam prior amor me ad hanc rem exercitatum reddidit. Liui. 5. ab Vrbe, Is tum iam non promptus ingenio tantùm, sed vsu etiam exercitatus talem orationē habuit.

Exercitatio, Exercitatissimus. Cice. 2. Offic. Deinde consuetudine beneficentiæ paratiores erant , & tanquam exercitatiores ad bene de multis promerendum. Idem pro leg. Manil. Omnibus naualibus pugnis Carthaginenses homines in maritimis rebus exercitatissimos paratissimósque vicerunt.

Exercitator, oris. Plin. lib. 35. cap. 11, Lecythion agilitatis exercitator.

Exercitatrix, icis, fœmi. gene. Quintil. lib. 2. cap. 15, Quòd duas partes ciuilitatis corpori assignet , medicinam , & quam interpretantur exercitatricem.

Exercitatio. Libro 1. ad Heren. Exercitatio est assiduus vsus, consuetudóq; dicendi. γυμνασία, μελέτη. Cice. 2. de Natu. deor. Motu & exercitatione recalescunt corpora nostra. Quintil. lib. 1. cap. 2, Nam & maximè necessaria est oratori memoria, & ea præcipuè firmatur atque alitur exercitatione.

Exero, is, penul. corre. exerui, exertum: Ab ex, & sero, significat emitto extraho. ὀθέω, ὀθίλω. Statius, –fulgentémque exerit ensem. Ouid. lib. 1. Fasto. Credibile est illos pariter vitiisque iocisque Altius humanis exeruisse caput. Plin. lib. 10. cap. 23, Glottis prælongam exerit linguam, vnde ei nomen.

Exertus, a, um, participium : vnde Exerti dentes dicuntur extra os producti, vt apro. προφάνοντες Plin. lib. 11. cap. 37, Dentes exerti sunt apro, hippopotamo, elephanto.

Exerto, tas, frequentatiuum. προφάνω, προπίπτω. Virgilius 3. Aeneid. At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris Ora exertantem, & naues in saxa trahentem. Stat. 1. Theb. Exertare humeros, nudámque lacessere pugnam.

Exfio, Purgo, ἐκθυμιάω, à quo fit exfitus, exfitus, pro purgatione.

Exfodio, dis, Quod fossum erat extraho, ἐξορύττω. Plaut. Aul. Exfodio aulam auri plenam,

Exgrumo, as, are, Dicuntur cochlеæ grumos eruentes, & ex grumis exilientes. ἐκπόρφυρῶσαι. Grumus enim, terræ collectio est, à congerie dicta. Varro 3. de Re rust. cap. 14, Denique ipsæ exgrumantes ad propalam vitam diu producunt , quum ad eam rem pauca laurea folia interiiciant, & aspergant furfures non multos.

Exgurgitare, Quasi extra gurgitem eicere. Vnde per metaphoram Plautus in Epidico dixit Exgurgitare pecuniam domo , Proh deûm atque hominum fidem, quid ego Lenocinium facio, qui quidem habeam alienos domi, Atque argentum exgurgitem domo prorsum?

Exhæredo, as, are, Exhæredem aliquem scribere, & hæreditate spoliare, quæ ab intestato ad eum ventura erat. ἀκληρονόμητον. Cicero pro Cluentio, Ille quum filium exhæredaret, quem oderat, ei filio homines alienissimos cohæredes coniunxit. Martial. lib. 3, Exhæreduit te Philomusе pater. Cice. 2. Philip. Igitur fratrem exhæredans, te faciebat hæredem. Ad Heren. lib. 4. Sed à necessariis omnibus exhæredatus est. Quintil. lib. 7. cap. 2, Tu impiè fecisti quum exhæredationem meruisti.

Exhæres, dis, com. gene. Qui priuatus est hæreditate quæ ad eum pertinebat. Cice. 1. de Orat. Nempe in ea causa quæsitum est de iure ciuili, possétne paternorum bonorum exhæres esse filius quem pater testamento neque hæredem neq; exhæredem scripsisset nominatim. Plaut. Most. –vtinam nunc meus mortuus pater nuntietur, Vt ego exhæredem meis me bonis faciam, atque hæc sit hæres.

Exhæresimus, penul. corr. dies, dicitur ἡ ἀπόρισιμος ἡμέρα, Id est exempti lis propterea sic dictus, quòd ex mense eximi solebat, vt annus cum Solis ac Lunæ ratione congrueret. Cice. 4. Verrinarum. Consuetudo Siculorum est , cæterorúmque Græcorum quòd suos dies menséque congruere volunt cum Solis Lunæque ratione , vt nonnunquam liquid discrepet, eximant vnum aliquem diem, aut summum biduum ex mense, quos illi exhæresimos dies nominant. Budæus in Annot.

Exhalo, as, penul. product. Expiro, & veluti per halitum aërem emitto. ἀποπνέω, ἀναθυμῶ. Lactan. lib. 7, Quos autem morbus interimit, spiritum diutius exhalant. Virgil. lib. 7, –fœuámque exhalat opaca Mephitin. Plin. lib. 17. cap. 4, Quæ tenues exhalat nebulas. Cice. 5. Verr. Venien dum erat ad eos contra Apronium, qui non dum etiam Aproniani conuiuij crapulam exhalassent. Idem 2. Philipp. Quanquam tu quidem (vt tui familiarissimi dictitant) vini exhalandi , non acuendi ingenij causa declamitas. ¶ Exhalare animam, est mori, Ouid. 6. Metam. –simul suprema iacentes Lumina verserunt, animam simul exhalarunt. Ouid. 11. Metam. In ventos anima exhalata recessit. Pro eodem etiam dicimus exhalare vitam. Virgil. 2. Aeneid, Vt regem æquæuum crudeli vulnere vidi Vitam exhalantem.

Exhalatio, Expiratio. ἀπόφορα, ἀτμός. Plin. lib. 31. cap. 3, Certior multo nebulosa exhalatio est. Vnde Exhalationes terræ, sunt tenues spiritus qui per æstum maximum terra diffusa exhalantur, & sursum in aëra feruntur. Cice. 1. Tuscula. Quod & humidum & caliginosum est exhalationes terræ.

Exhaurio, is, exhausi, exhaustum, ire, Humorem euacuo, ebibo. ἀποπίνω. dicitúrque exhauriri tam ipse humor, quàm id quo humor continetur. Aequè enim vtitatè dicimus Exhaurire vinum , & exhaurire dolium. Cice. 2. Philipp. Tu istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate tantum vini in Hippiæ nuptiis exhauseras, vt tibi ne esse esset in populi Romani conspectu vomere postridie. Exhaurire poculum, Liuius. ¶ Habet hoc verbum multas elegantes translationes. Cice. pro Cluentio , Is exhausto illo poculo mortis, est mortuus. Idem pro Sest. M. Crassius eadem sibi manu vitam exhausit quæ mortem sæpe obtulit hostibus. Idem in Vat. Aerarium exhaurire, Remp. compilare. Et in Pisonem, Ciuitates omnibus rebus exhaustæ. Ad Atti. lib. 2. Tantus fuit amor , vt exhauriri nulla posset iniuria. id est deleri. Ad Quin. frat. 1. Exhaustus enim est sermo hominum. id est de ea re iam loqui est desitum. Et ad Atticum, libro 1, Multa enim sunt quæ me solicitant, antè

guntque, quæ mihi videor, aures nactus, tuas, vnius ambulationis sermone exhaurire posse. id est deponere. Ad eundem 5, Reliquum est, vt antequam proficiscare, mandata nostra exhaurias. id est exequaris. Virgil. 4. Aeneid. –heu, quibus ille lactatus fatis, quæ bella exhausta canebat? id est finita & quasi deuorata. vel exantlata.

Exhaustum, sti, substantiuum. Virgil. 2. Georg. Est etiam ille labor curandis vitibus alter, Cui nunquam exhausti satis est. Exhausti, id est (inquit Seruius) exhaustionis, finitionis, quod quia asperum visum est, se ad figuram transtulit, & ait, Exhausti, vt Seruantissimus æqui, pro æquitatis. Inexhaustus, ἀνεξάντλητος, pro infinito : quasi (vt ita dicam) inexhauribilis.

Exhebenus, ni, ἐξέβενος, Gemma speciosa, & candida, qua artifices aurum poliunt, vt ex Zoroastris sententia tradit Plinius lib. 37. cap. 10.

Exherbare, Est herbas extirpare. ἐκβοτανίζειν. Colum. lib. 5, Et quum germinauit, ad vnam perticam summittitur, crebróque foditur, atque exherbatur, nec minus quàm vinea pampinatur. Et alibi, Exherbandus est locus.

Exhibeo, exhibes, penul. corre. Profero, & in publicum deduco, & videndi, tangendique hominis facultatem præbeo. ἀποφαίνω, προφέρω, φανερόνω. Paulus, Exhibere est facere in publicum potestatem, vt ei qui agit, experiundi sit copia. Cice. 7. Ver. Is omnino seruus in familia non erat, eum statim exhiberi iubet. Exhibere reum, locutio est Iurisconsultis familiaris, pro eo quod est sistere, & (vt vocant) *personaliter præsentare*. Siquis (inquit Iurisconsultus, l. Siquis. de exhibitione reor.) reum criminis de quo satisfecit, non exhibuerit, pœna pecuniaria plectitur : puto tamen si dolo malo non exhibeat , etiam extra ordinem esse damnandum. Vtuntur etiam Iurisconsulti hoc verbo in alia significatione pro eo quod est vitæ necessaria suppeditare. Paulus in l. Nesennius. ff. de Negot. gest. Pone, peregrè patrem eius abiisse, & matrem dum in patriam reuerteretur, tam filium quàm filiam eius exhibuisse. ¶ Exhibere negotium. est labore, vel molestia afficere. πρᾶγμα, παρέχειν. Cice. lib. 3. Offic. Quod quum audisset adulescens , negotium exhiberi patri. Sic Exhibere laborem: Exhibere molestiam, &c.

Exhibitio, nis, Gellius, Probari apud me debere pecuniam datam consuetis modis , expensi latione , mensæ rationibus , chirographi exhibitionibus.

Exhilaro, exhilaras, Lætum & hilarem facio. idem quod simplex hilaro. ἀνεφαίνω. Colum. lib. 6. cap. 24, Quoniam nimietate verni pabuli pecudes exhilaratæ lasciuiunt. Plin. lib. 16. cap. 25, Nam neque ilex, picea, larix. pinus vllo flore exhilarantur, natalésve pomorum recursus annuos versicolori nuntio promittunt. ¶ Exhilaratus. partic. Cice. Pæto, lib. 1, Miraris tam exhilaratam esse seruitutem nostram.

Exhorreo, res, à quo Exhorresco, pro expauesco, Præ timore horreo, & contremisco. φρίττω. Plancus Ciceroni , Sed non possum non exhorrescere, siquid intra cutem subest vulneris quod prius nocere potest quàm sciri, curarísque possit. ¶ Nonnunquam etiam ponitur actiuè cum accusatiuo à tergo. Virgil. 7. Aeneid. Aduenias, vultus néve exhorrescat amicos.

Exhortor, aris, Vehementer hortor. προτρέπω, προτρέπομαι. Cice. 1. Acad. Omnis eius oratio tum in virtute laudanda, & in hominibus omnibus ad virtutis studium exhortandis consumebatur. Ouid. 13. Metam. Erigor, & trepidos ciues exhortor in hostem. ¶ Aliquando accipitur passiuè. Cicero de Senect. Ille enim quum esset Consul in Gallia, exhortatus est in conuiuio à scorto, vt securi feriret aliquem eorum, &c.

Exhortatus, participium. Virgil. 12. Aeneid. –sic exhortata reliquit Incertam, & tristi turbatam vulnere mentis.

Exhubero, as, Abundo. ἀβλύω. Columella in Præfat. libri 1. In Asia Mysiaque densa & glutinosa terra maximè exhuberat. ¶ Nonnunquam etiam accipitur actiuè. Columella lib. 9. cap. 4, Quæ fauorum ceras exhuberant. hoc est huberes reddunt.

Exibilo, as, penul. corre. Significat cum sono vocis, tumultuariáque sibilatione expello , deridеo. ἐκσυρίττω, ἐκσιπάζω. Cicero in Paradox. Histrio si paulum se moueat extra numerum, aut si versus pronuntiatus est vna syllaba breuior aut longior, exibilatur atque exploditur.

Exigo, exigis, penul. corre. exegi, exactum, Excludo, eiicio, expello, quasi extra ago. ἐξωθῶ, ἐξάγω. Plaut. in Aulul. Itaque omnes exigit foras. ¶ Est præterea exigo, rem aliquam iure mihi debitam peto. ἀπαιτῶ, Cice. Cæsio, Longiores expectabo, vel potius exigam. Hinc Exigere pecuniam dicimur , quæ nobis debetur. ¶ Interdum est conuenienter postulare. βιάζω. Lactan. lib. 4, Sapientia spectat ad filios, quæ exigit amorem. ¶ Interdum agere , seu traducere. διάγω. Terentius in Hecy. Illi que exopto vt reliquam exigat vitam. ¶ Interdum perdiscere, inquirere. ἀνακρίνω, ἐξετάζω. Virgil. 1. Aeneid. Quærere constituit, sociísque exacta referre. Suet. in Cæs. Britaniam petiisse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem, interdum sua manu exegisse pondus. ¶ Interdum facere. Virgil. 6. Aeneid. –quos improba ventris Exegit cœcos rabies. ¶ Interdum definire, constituere. Virgil. 4. Aeneid. Decreuitque mori, tempus secum ipsa, modúmque Exigit. ¶ Interdum complere. πλήρω. Plautus in Amphit. Menses iam tibi exactos esse vides. Aliquando extorquere. Cicero pro Fonteio, Itaque Tiburum Tolosæ quaternos denarios in singulas vini amphoras portorij nomine exegisse. ¶ Exigere pœnam, est sumere pœnam. Quod. 4. Metam. Exigit indicij memorem Cytereia pœnam. Idem Epistо. 7, Perfidiæ pœnas exigit ille locus.

Exactus, participium, Præteritus. Liui. 4. bel. Pun. Exacta erat media æstas. Teren. Adel. Nunc exacta ætate hoc fructi pro labore ab his fero Odiũ Cice. 7. Verr. Hoc tantum exacta ætate laboris, itinerísq; suscepit. Virg. 3. Georg At tribus exactis, vbi quarta accesserit ætas. Exacti Reges, expulsi. Cice. 1. de Orat.

Exactus, exactior, exactissimus, Diligens, absolutus , ad vnguem factus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Martial.lib.4.Exhortor,moneóque te libelle, Vt docto placeas Apollinari: Nihil exactius,eruditiúsque.Plin.Epist.176,Quod ille obsequium Seruiano exactissimo viro præstitit?

Exactus,verbale,pro venditione: quia merx dum venditur,exigitur à nobis,id est emittitur.Quintil. Declam.19, Sacrosanctus mercator opportunum mercis exactum puto inuenit:si tam bene vendideras,miror cur pecuniam non reddideris.

Exactor,oris, Qui pecunias publicas exigit. ἀσπράκτωρ. Cæsar 3. bel. Ciu. Erat plena lictorum , & imperiorum prouincia , confecta præfectis & exactoribus.Exactores Regum,id est expulsores.Liui.9.ab Vrbe,Ita Reges gesserant bella,ita deinde exactores Regum Iunij,Valerijque.

Exactio, onis. Colum. lib.1.capi.8,Nulla est autem maior vel nequissimi hominis custodia,quàm operis exactio. Cice.2. de Legib. Eáque pecunia non minor esset facta cum superiore exactione.

Exiguus,a,um,Parnus,modicus. ὀλίγος. Cice.pro Deiotaro, Antea quidem maiores copias alere poterat,nunc exiguas vix tueri potest.Virgil. 4.Georg.Pulueris exigui iactu compressa quiescent. Plin. in Epist.Qui nunc exiguissima legata,theatralis operæ corollarium,accipient ab hærede.Horat.1.Carm. Ode 18, Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum Discernunt auidi.¶Exiguus animi.Claudia.in Eutrop.Acer in absentes linguæ iactator : abundans Corporis ,exiguúsque animi.¶Exiguum, substantiuum. Ouidius 5.Trist. Exiguum pleno de mare demat aquæ.¶Exiguum aliquando pro exiguè aduerbio capitur,Plin.Epistо. 50, Quantum ego sapio,qui fortasse in omni re,in hac certè perquàm exiguum sapio,

Exiguè,aduerbium,Parcè,& tenuiter.Terent.Heaut.Præbent exiguè sumptum:& ea sunt tamen ad virtutem omnia.Cice.3.de Orat. celeriter exigueque dixisses, duas tibi reliquas feceras. Cice.ad Attic. libro 11,A te enim est peccatum, vt me ista epistola nihil consoletur. nam & exiguè scripta hæc est,& suspiciones magnas habet.

Quum de duabus primis nobis quidem satis,sed vt ipse dicebas,

Exiguitas,atis, ὀλιγότης. vt exiguitas copiarum.Cælius Ciceroni, libro 8, Nunc hæc exiguitas copiarum recessum,non dimicationem mihi tuam præsagiebat.Exiguitas lactis,Var.Exiguitas cibi,Col.Exiguitas temporis,Liui.Exiguitas corporis,Cæs.

Exilio, is. pen. cor. Ab ex,& salio,significat saltando egredior,vel erumpo. ἐκπηδῶ. Lucan. lib.5,–sic facta,relictis Exiluit stratis, Ouid.9.Meta. Exilit,iunctáque manus patefacta remisit.Cice.4.Verr. Ita properans de sella exiluit.¶Accipitur etiam pro vehementer gaudere,& præ gaudio salire. ἀναπηδῶ,ἐκθορῶ. Cice.Tironi, Mihi crede, tuis & illius literis perlectis, exilui gaudio.Terent.in Heaut. Non aduorti primò : sed postquam aspexi,illico Cognoui,ad te exilui. hoc est veluti saliendo & gestiendo cucurri.Huius frequentatiuum est Exulto. ἁγαλλιάσομαι.

Exilis,exile,pen-prod.Id est tenuis. λεπτός. vt,Exilis vox.Plin.lib.11.cap. 51, Bubus tantum fœminis vox grauior , omni in alio genere exilior quàm maribus.Varro 3.de Re rust.cap.2, Et hic aprum glans quum pascet emptitia , facit pinguem : illic grauita, exilem. hoc est gracilem & malè saginatum.Cice.4.de Finib.Illorum verò ista ipsa quàm exilia de virtutis vi,&c,

Exilitas,atis,Tenuitas : vt,Foliorum exilitas.Plin.lib.21.capi.6.Foliorum exilitate vsq; in fila extenuata.Colu.li.5.ca.5,Ne onerentur exilitas vitis.

Exiliter,aduerbium, Tenuiter.Cice.1.de Ora. Etenim videmus iisdem de rebus seiunctè quosdam & exiliter , vt eum quem acutissimum ferunt, Chrysippum,disputauisse.

Exilium, vide EXVL.

Eximius, vide EXIMO.

Eximo,is.penul.corre. Ab ex & emo,significat excipio,seu aufero. ἐξαίρω, ἀφαιροῦμαι,ἀφαιρῶ,μαι,ἀναιροῦμαι. Cato capi.112,Vbi triduum prætercrit, eximito de dolio. Plautus, Nunquam ædepol omnes balneæ mihi hanc lassitudinem eximent.¶Eximere reum,est quouis modo auferre.Pomponius Iurisconsultus,Eripere,est de manibus auferre per raptum : eximere verò, quoquo modo auferre : vt puta siquis non raperet aliquem, sed moram faceret quominus in iudicium veniret, vt actionis dies exiret,vel res tempore amitteretur: videtur eximisse, quanuis corpus non exemerit.¶Eximere diem,est extrahere, Cice.ad Quin.fratrem,Tum Clodius rogatus, diem dicendo eximere cœpit. Capito apud Gellium, Cato rem quam consulebatur,quoniam non è Repub.videbatur,perficinolebat:eius rei gratia ducendæ,longa oratione vtebatur, eximebátque dicendo diem. Erat enim ius Senatori vt sententiam rogatus, diceret antè quicquid vellet alterius rei , & quoad vellet. Sic Eximere horam.Cice.5.Philipp.Horam eximere nullam in tali ciue liberando,sine scelere non possumus.¶Aliquando cum datiuo construitur:vt,Eximere noxæ,est pro absoluto habere,vel pœnam remittere, aut gratiam cri minis facere : hoc est *remissionem* (vt vocant) *dare*.Liui.8.ab Vrbe,Bene habet,inquit Dictator,Quirites,vicit disciplina militaris, vicit populi maiestas : non noxæ eximitur Fabius, qui contra edictum Imperatoris pugnauit.Eximere notæ,remittere infamiam.Gell.libro 4.capi.20,Sed quum ille deierasset , inuitissimum sese oscitatione victum , tenerique eo vitio quod oscedo dicitur,notæ iam destinatæ exemptus est à Censoribus.Eximere honoribus,id est priuare. Plin.in Epist. Quid enim miserius quàm exactum, & exemptum honoribus Senatoriis,laboribus & molestia non carere?¶Eximere numero, quod est reiicere, & tanquam indignum ab aliorum numero excludere. Quintil.lib 1, Autores alios in ordinem redegerint, alios omnino exemerint numero. ¶Eximere metu,est metu liberare.Plau.in Rud.Eximе hoc miseram metu.

Exemptus,participium. ἐξαιρημένος. Cicero ad Quin.fratrem,lib.10,Cato concionatus est comitia haberi , non futurum , si sibi cum populo dies agendi essent exempti.Exemptus, apud Iureconsultos dicitur qui à suo Iudice , siue iurisdictione ordinarij subductus est. Exemptus est rebus humanis,id est mortuus est.

Exemptilis,penul.corre.Quod auferri & eximi potest. ἐξαιρετός. Colu. lib. 9, Quadratæ perticæ paxillis supponuntur, vt auem recipiant assilientem.Sed idcirco sunt exemptiles,vt quum res exigit,à paxillis deducátæ,liberum aditum conuertentibus stabulum præbeant.

Exemptio,onis.Colu.lib 3.cap.18,Quum enim per exemptionem imæ partes eorum pra fractæ sunt,apertæ medullæ deponuntur.

Exemptor,ris.Plin.lib.36.cap.15,Et inter plurima alia Italiæ miracula,ipsa marmora in lapidicinis crescere autor est Papyrius Fabianus,naturæ rerum peritissimus. Exemptores quoque affirmant , compleri sponte illa montium vlcera ibi. Exemptores vocat qui eximunt lapides sub terra.

Eximius,mia,mium,Excellens, egregius,ab eo quòd in sacrificiis optimũ ex toto grege pecus eximebatur vt diis offerretur. διάφορος, περισσός, ἐξαίρετος. Eximij porci dicebantur maiores , qui ad sacrificium electi erant,signati macula,aut nota:sicut egregiæ oues è grege electæ.Et quia id quod à cæteris eligitur & eximitur non vulgare esse solet, factum est vt eximium ponatur pro insigni.Virgil.lib.4.Georg. Quatuor eximios præstanti corpore tauros.¶Sumitur & in malam partem.Cice.in Ver. Sin hanc vos in Rege tam eximiam iniuriam, tam acerbam neglexisse. Idem ad Lent,lib.1,Lentulum eximia spe, summæ virtutis adolescentẽ, quum cæteris artibus quibus studuisti semper ipse,tum in primis imitatione tui fac erudias.

Eximiè,aduerbium,Excellenter. διαφερόντως.Plin.lib.22.capi.22,Pieris ab insigni amaritudinis cognominatur , vt diximus , rotundo folio , tollit eximiè verrucas. Eximiè ornatum templum, Liuius. Eximiè diligere, Cicero.

Exin.per apocopen,siue Exinde, aduerbia sunt ordinis, idem significantia quod deinde. εἶτα δέ. Liui.lib.1,Vti igitur paulo antè animum inter Fidenatem Romanámque rem ancipitem gessisti , ita iam corpus passim distrahendum dabis. Exin duabus admotis quadrigis , in curru earum distentum illigat Metium.

Exinanio,is,ab ex & inanio,Euacuo,attenuo,& ad nihilum redigo. ἐκφύω. Plin.lib.10.cap.60, Oua sale exinaniri creduntur. Cice.7.Ver. Nox illa tota exinanienda naui consumitur.¶Hinc Exinanitio. κένωσις.Plin.li. 13.cap.22,Succurrit aliquando præceps alui exinanitio.

Exinsperato,aduerbium,Præter spem. παρὰ ἐλπίδα, ἐξ ἀπροσδοκήτου.Liu. lib.1,Tum clamore,qualis exinsperato fauentium solet, Romani adiuuant militem suum.

Existimo,as, pen.cor. Puto, iudico,& quasi ex æstimatione statuo atque decerno. ὑπολαμβάνω,λογίζομαι,οἶομαι. Quintilianus,Ex præteritis existimari solent præsentia. Cice.4.Verr. Certissimum accipite argumentum quo facilius de singulari eius impudentia existimare possitis.

Existimatio,quæ ferè semper passiuæ significationis est, & pro reputatione ac bona fama capitur:vt Homo magnæ æstimationis,id est de quo omnes bene opinantur. δόξα, Paulus Iureconsul. Existimatio est dignitas illæsæ status,legibus ac moribus comprobatus:quæ ex delicto nostro,autoritate legum aut minuitur, aut consumitur. Minuitur quoties manente libertate, circa statum dignitatis pœna plectimur:sicut quum relegatur quis,vel quum ordine mouetur, vel quum prohibetur honoribus publicis fungi , vel quum plebeius fustibus cæditur , vel in opus publicum datur,vel quum in eam causam quis incidit quæ edicto perpetuo infamiæ causa memoratur.Consumitur verò, quoties magna capitis diminutio interuenit, id est quum libertas amittitur, veluti quum aqua & igni interdicitur.¶Accipitur etiam nonnunquam actiuè pro opinione hominum quam de nobis conceperunt.Cic.pro Cælio,Nam quod de pietate dixistis,est ita quidem nostra existimatio,sed iudicium certè parentis.

Existimator,toris.Cice.in Orat. Meminerimus nihil nos præcipiendi causa esse dicturos:atque ita potius acturos,vt existimatores videamur loqui,non magistri.

Existo,is,Apparco,emineo,prodeo, exurgo, exorior. ἀναιρίπτω, ἀναφέρομαι,ἀναφίεμαι,ἀναπολυμβάνω. Valla lib.5,Existit it,atque extat,quorum verborum vnum atq; idem præteritum est,simile quiddam significant quod est eminet,& supereſt:Sed primum cum motu,alterum sine motu: vt illud sit prodit,vel exurgit:hoc verò superstat. Cicero 2. de Nat.deo. Quicquid enim oritur qualecunque est , causam habeat à natura necesse est:vt etiam si præter consuetudinem extiterit:præter naturam tamen non possit existere.Cicero 1.de Diuinat.Submersus equus voraginibus , non extitit.Et iterum,Existit hoc loco quæstio subdifficilis. Et libro 2. Offi.Atqui eo tempore tantæ discordiæ sequutæ sunt,vt & tyranni existerent,& optimates exterminarentur,id est exurgerent,vel emergerẽt.

Exiuro,as,Pro iuramento assero,& affirmo. ὄμνυμι. Plaut.Amph.Quando exiurasti te mihi dixisse per iocum.

Exlex,Expers legis,qui sine lege,vel extra legem viuit. ἄνομος.Lucil.Sat. 2,Non dico,vincat licet:& vagus exulet,erret exlex.Var.Postremò quæro, parebis legibus an non:anne exlex solus viuis ? Cice. pro Cluentio, Non quo illi aut exlegem esse Syllam,aut causam pecuniæ publicę contemptam atque abiectam putarent,sed &c.Horat.in Arte, –& potus & exlex.

Exloquor, Vetus est verbum pro eloquor. ἀπορράπτω. Plautus in Milite, Nempe ludificari militem tuum herum vis ? PA. Exlocuta es.

Exobsecro,as,are, Pro valde obsecro vsurpauit Plautus in Asin. Supplicabo,exobsecrabo,vt quenque amicum videro. λιπαρῶ, ἀντιβολῶ.

Exoche,es,penul.cor. ἐξοχή,Eminentia,vel excellentia.Vnde *κατ' ἐξοχὴν* aliquid nominari dicitur,quod præstantiæ, siue excellentiæ causa nomi natur. Seruius in illud Virgilij,1.Georg. Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis Pelusium,inquit,vnum est de septem ostiis Nili,vbi optima lens nascitur:vnde *κατ' ἐξοχὴν* locutus est.

Exoculo,as,are,Exturbare,siue effodere oculum. ἐξοφθαλμίζω.Apuleius, Cæcam & prorsus exoculatam esse fortunam.

Exoculasso, exoculasis, exoculassere, idem quod exoculare, Plaut, Rud.

Vos adeo,vbi ego innuero,si non ei caput exoculasis itis,
Quasi myrteta iuncis,item ego vos virgis circumuinciam.

Exodium,dij, ἐξόδιον,Carmen erat ridiculum quod in exitu chori cantabatur à iuuentute in fine fabularum Atellanarum. Tractum est vocabulum ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, hoc est ab exitu,quòd in fine fabulæ ab exeunte iuuenum choro iactabatur.Vnde etiam veteres exodium pro exitu & fine vniuscuiusque rei acceperunt.Var. Quum in vinculis publicis esset, & iam bibisset *lúcernam* in exodium vitæ. Idem, Vitæ cursum vt cognoscere possem , & quæ seruitutis & libertatis ab origine ad exodium ductæ.Apul.Nullum ego eius rei exodium inueniebam. ¶Sunt qui exodium arbitrantur dici ab ἔξω extra,& ᾠδή cantus,quòd fine cantu soleant iactari:quorum tamen opinio refellitur testimonio Poëtarum,qui antepenultimam semper corripiunt : quæ proculdubio si ἀπὸ τῆς ὁδοῦ deduceretur ratione *ω* deberet produci,Iuuenal.Saty.6, Vrbicus exodio risum mouet Atellanæ Gestibus Autonoes. Idem, –tandémque redit ad pulpita notum Exodium.

Exoleſco,is,lui,vel leui,letum,Excresco,ad finem incrementi pertingo: pro quo & exoleo antiqui dixerunt. ἀκμάζω , ἀκμάσω. ¶Aliquando Exolescere,est inueterascere, siue obsolescere, in vsu esse desinere, temporis progressu deterioris conditionis fieri,siue deficere. ἀπαρχαιόομαι. Cice.in Salluſt.Posteaquam ætas tua iam ad ea patienda quæ alteri collibuisset,exoleuerat.Agretius. Adolescere augmenti est,inolescere coagmenti,exolescere vanescentis. Plin. lib.37, Calchedonij nescio an in totum exoleuerint , postquam metalla æris ibi defecerunt.Colum.lib.2, Nam multa sunt(vt dixi)quæ negligentia exolescant,& fiant sterilia.

Exoletus,a,um,id est adultus,puber,iustæque staturæ altitudinem iam adeptus.Plau.Trinummo,Reliqui domi exoletam virginem.

Exoletus,Vetustus,& ab vsu remotus. ἀπηρχαιωμένος. Quintil.lib.8,Obscuritas fit in verbis etiam ab vsu remotis,vt si commentarios quis Pontificum,& vetustissima fœdera, & exoletos scrutatus autores,id ipsum petat.Liu.Arte agendum,exoleto iam vetustate odio.

Exoleti, dicuntur scorta mascula, quæ iam prouectoris sunt ætatis, quàm vt amari sint idonea. ἔφηβοι. quod genus non paucos circum se habuisse Heliogabalum,scribit Vopiscus,quos deinde Alexander Seuerus,rerum potitus, partim in insulas deportandos, partim naufragio mergendos curauit. Cicero pro Milone , Clodius semper secum scorta, semper exoletos,semper lupas ducebat.

Exoluo,is,Quod ligatum erat soluo,expedio, libero. ἀπολύω. Construitúrque aliquando cum accusatiuo solo.Plautus in Amphitryone, Agedum eam solue cistulam.s.Quid ? ego istam exoluam ? obsignata est recté.¶Aliquando præter accusatiuum habet & ablatiuum.Cice.libro 3. Epistо.Si me occupationibus relaxaro : nam vt iis me planè exoluam, non postulo,&c.Terentius in Hecyra, Illas errore, & te simul suspicione exoluas. id est liberes , explices. ¶Accipitur pro satisfacio. ἐκτίνω. Cicero in Ver.Ille tantum decumanis,quantum iste imperauit,exoluit. Plinius in Epistо. Pecuniam etiam qua illi tunc ampliore opus erat vt ęs alienum exolueret contractum,ex pulcherrimis causis mutuatus,ipse gratuitam dedit. ¶Exoluere aliquem religione,est illi religionis scrupulum adimere,& omni prorsus religione liberare.Liuius ab Vrbe,lib. 9,Dedamur per Feciales nudi,vinctique exoluamus religione populum Romanum,iuqua obligauimus.

Exomides, penul. corre. ἐξωμίδες. Appellantur vestes substrictæ & breues(teste Gellio,lib.7.Noct.Attic.)sine manicis, & citra humerum desinentes.Talibus vsi sunt monachi,qui hodiéque pinguntur exertis extra vestem brachiis.Quod genus vestium & colobia nuncupant,quasi truncata,& mutilata,sine manicis.Meminit huius vestis & Plutarchus in Catone,Ἐπωνυθὼν ὁ (inquit) *εἰς τὸ χωρίον ἦν ἐπὶ τὸ χαμαὶ ἐξωμίδα παβῖν, δέρρε ὑ,γυμνὸς ὑργασάμενος μιᾶ τῶν οἰκετῶν.* hoc est,reuersus autem in agrum,siquidem hyems erat,exomida sumebat : sinautem æstas,nudus cum seruis operabatur.Dictæ exomides, siue quòd expeditæ essent (id enim *ἐξωμὸν* dicunt Græci) siue quòd citra humeros (quos iidem *ὦμους* appellant)desinerent.

Exomphalon,ὀξόμφαλον.Vmbilici vitium,quum plus æquo extat.Celsus Vmbilicum prominentem,Plinius prociduum appellat.

Exonero,as,are,Onere leuo,onus detraho. ἀποφορτίζω.Terentius Hecyr. Ego nunc mihi cesso , quin hunc humerum exonerem pallio ? ¶Per translationem accipitur pro eo quod est molestia quapiam aliquem liberare.Ibidem, Nos quoque amicos eius exoneraſtis metu. ¶Exonerare item sese in mare fluuij dicuntur, quum aquas alioqui ripas egressuras , paulatim in mare emittunt. ¶Exonerare ventrem.Martial.lib. 10, Exoneraturas ventrem mihi villica maluas Attulit , & varias , quas habet hortus,opes.

Exopto,as,are,Votis expeto,valde desidero. ἀγχόμαι.Terentius And.Sed quem ego potissimum exoptem nunc mihi,cui hæc narrem,dari?Cice. 1.Offi.Quæq; maiori parti pulcherrima videntur,ea maximè exoptant.

Exoptatus,participium & nomen.Cicero pro Rosc.Am.Non modò vt exoptatum inimico nuntium primum afferret , sed etiam cruorem inimici,&c.Virgil.2.Aeneid.Nec mihi iam patriam antiquam spes vlla viden di,Nec dulces natos,exoptatúmque parentem.Cicero ad Attic.lib.5,Nihil exoptatius aduentu meo , nihil charius. Exoptatissima gratulatio, Cicero ad Atticum,lib.4.

Exoptabilis,le,adiectiuum:vt,Tempus exoptabile.Silius lib.11,Nec Venerem interea fugit exoptabile tempus.

Exorabula,orum,plur.numeri, Ab Apulcio vocantur omnia artificialia argumenta quibus orator per vim eloquentiæ Iudices exorat. ἀναπαστήρια.

Exorbeo, es, exorbui, exorbitum, vel exorpsi, exorptum, Est forbendo exhaurio. ἐκροφῶ.Plau.in Epid.Iam ego me vertam in hirudinem,atque horum exorbebo sanguinem.Iuuenal.Saty.6,At tibi nunc curruca places,lachrymásque labellis Exorbes. Idem Saty.10, per metaphoram in fœda significatione vsus est,quum ait, –quot ionga viros exorbeat vno Maura die.¶Exorbere ciuilem sanguinem,per translationem,pro auidè haurire,& copiosè effundere.Cice.2.Philip. Gustaras ciuilem sanguinem,vel potius exorbueras.

Exorbo,bas,Priuo orbe oculorum,vel cæcum reddo. ὀξοφθαλμίζω.Exorbare animam dixit Plautus in Bacchide,pro occidere.Iam (inquit) ego animam amborum exorbabo oppidó.

Exorbito,tas,penul.corre.Ab eo quod rectum est aberro,quasi ex orbita recedo. παρεκβαίνομαι , ἁφαμαρτάνω τῆς ὁδοῦ. Augustо. lib.9. de Ciuita. Non eis cedentes ad aliquid approbandum vel perpetrandum quod exorbitet ab itinere sapientiæ & lege iustitiæ.

Exorcismus,mi,Idem quod adiuratio:quum scilicet homini,dæmonive cuipiam magico carmine, vel efficacibus sacræ Scripturæ verbis necessitas imponitur proloquendi ea de quibus rogatur. ὁρκισμός. Quo genere adiurationis qui vtuntur,Exorcistæ, ὁρκισταί, Græco vocabulo appellantur : ἀπὸ τῶ ὁρκιζεῖν , quod est adiurare : pro quo & exorcizare nonnulli vsurpaunt:quod verbum in sacra Scriptura aliquoties occurrit.

Exordine, Sine intermissione. ἑξῆς. Virgil.lib.4.Georg. Septem illum totos perhibent ex ordine menses Fleuisse.

Exordium,dij,Initium,principium. ἀρχή. Cice.1.de Inuen.Atque huius quoque exordium mali , quoniam principium boni diximus,explicemus.¶Est etiam Exordium apud Rhetores prima pars orationis qua auditoris attentio captatur , beneuolentia , & docilitas. Græci vocant προοίμιον. Autor ad Heren.lib.1 , Exordium est principium orationis, per quod animus auditoris vel iudicis constituitur , vel apparatur ad audiendum.¶Pro eodem etiam legitur Exorsum in neutr.gen.Virgil. 2.Georg. –non hic te carmine ficto,Atque per ambages,& longa exorsa tenebo.

Exordior,iris,exorsus,Incipio, auspicor, operis aliquid inchoo. ἄρχομαι. Plautus in Asin. Pergam quò occepi, & ibi contilia exordiar. ¶Est etiã hoc verbum Rhetoribus frequens , pro eo quod est orationem auspicari,vel procemio vti. προοιμιάζομαι, ἀναπρόσωπον. Cicero de Orat.Qui non timidè ad dicendum accedunt , neque in exordienda oratione perturbantur,penè videntur impudentes.Cice.2.de Orat. Iubent exordiri ita, vt eum qui audiat,beneuolum nobis faciamus,& docilem,& attentum. Sed hæ significationes translatæ videntur.Propriè enim exordiri textores dicuntur,quum telæ futuræ stamen instruunt:quo fit vt apud Ciceronem duo hæc,exordiri & pertexere,in eadem oratione sæpe coniuncta videamus : vt in 3.Philip.Pertexe modò Antoni quod exorsus es. Item 3.de Oratore, Ea quibus antè exorsa, & propè pertexa retexantur.

Exorsus,participium.Cicero pro Cælio.Quid tumultuaris soror ? quid insanis? quid clamore exorsa verbis paruam rem magnam facis ? Plautus Persa,Hanc ego rem exorsus sum facetè & callidè.

Exorsus,us,masc. gene. Cicero pro Le.Manil. Sed pro vestri imperij dignitate atq; gloria(quoniam is est exorsus orationis meæ) videte quem vobis animum suscipiendum putetis.

Exorior,exoriris,penul.produ. per quartam coniugationem:vel Exoreris,per tertiam,Nascor,emergo,exurgo. ἀναφύομαι, ἀνατέλλω.Virg. 11.Aeneid. Exoritur clamórque virûm, clangórque tubarum. Idem 12. Aeneid. Exoritur trepidos inter discordia ciues.Virgil.4. Aeneid.Exoriare aliquis nostris ex ossibus vltor.¶Aliquando pro recreari. Cice. ad Attic. lib. 7, Nunc venit idem vsu mihi quod tu tibi scribis, quoties exorior : ego enim nunc paulùm exorior,& maximè quidem his literis quæ Roma afferuntur. ¶Exoriri item dicitur quod repentè, & præter opinionem fit. Cicero contra Rullum, Repentinus Sylla nobis exoritur.Cice.3.Offic.Sed repentè anuli beneficio rex exortus est Lydiæ. Exorta sunt hæc omnia a te.Id est à te prouenerunt.Teren.in Hecy.A Myrrhina hæc sunt mea vxore exorta omnia.¶Sidera quoque,dies,& aurora exoriri dicuntur , quum in nostro hæmispherio incipiunt apparere. Cicero de Diuinat.Post solstitium Canicula exoritur.Catullus,Aurora exoriente vagi sub lumina Solis.

Exortus participium.Cice.2.de Natu.deor.ex Poëta quodam, Fontea tum verò proles exorta repentè est.

Exortus,us,ui:vt.Exortus Solis.Ad Heren.lib.3.Solis exortus,cursus,occasus nemo admiratur,propterea quòd quotidie fiant.

Exortiuus,a,um,adiectiuum,Idem quod Orientalis. ἀνατολικός. Plin. lib. 18.capi.34,A parte exortiua solstitialem habebit exortum.id est Orientem versus. Idem lib. 7. capi.43, Negauerunt illi quenquam nonaginta partium exortiuam mensuram (quod anaphoras vocant) transgredi.de varietate nascendi loquitur.exortiuam igitur mensuram,id est eam quę ortus nostri spatium complectitur.

Exorno,Diligenter orno,magnificè apparo,instruo. διακοσμέω,κοσμέω, διατίθημι,διατιθεμαίω.Cicero Fabio Gallo,lib.7.Epist.Ea enim signa ego emere soleo, quæ ad similitudinem gymnasiorum , exornent mihi in palæstra locum. Terentius in Eunuc. Ita visus est dudum , quia varia veste exornatus fuit.

Exornator,oris.Cicero 2.de Orat.Cæteri non exornatores rerum, sed tantummodo narratores fuerunt.

Exornatio,onis,Ornamentum,vel ipse exornandi actus. διακοσμός, κόσμησις.Vox est Rhetoribus vsitata,qui duplicem constituunt exornationẽ, rerum scilicet & verborum.Autor ad Heren.lib.1,Dignitas est elocutionis forma, quæ reddit ornatam orationem, varietate distinguens. Hæc in verborum & sententiarum exornationem diuiditur. Deinde subdit, Verborum exornatio est quæ ipsius sermonis insignita continetur perpolitione:Sententiarum exornatio est quæ non in verbis,sed in ipsis rebus quandam habet dignitatem.

Exoro,as, penul. produ. Orando induco,seu orando impetro. Αναπείθω, καταδυναστεύω , αἰτέομαι. Terent. in Phor. Nequeo te exorare vt maneas triduum hoc.Cice.8.Philipp.Antè deterrere te, ne popularis esses, non

Universidad de Deusto
Biblioteca

poteramus: vt nunc sis popularis, exorare non possumus. Idem Octauio, Ille ea tamen exorabat quæ volebat auferre: tu extorques. ¶ Inuenitur etiam aliquando pro vehementer orare. Plautus in Milite, –Veneri pol habeó gratiam, Tandémque exoro & quæso, vt eius mihi sit copia Quém amo, quémque expetisso.

Exoratus, participium. Cice. pro Cluen. Pòst exoratus, initio permagnam pecuniam poposcit.

Exorator, verbale, Qui orando impetrat. Terentius in Prol. Hecyræ, Orator ad vos venio ornatu prologi, Sinite exorator vt siem.

Exorabilis, le, Qui exorari potest, & à quo facilè obtinemus quod petimus. εὐπαράκλητος. Cicero ad Quin. frat. lib. 1, Nam si implacabiles sunt iracundiæ, summa est acerbitas: inautem exorabiles, summa est leuitas: quę tamen (vt in malis) acerbitati anteponenda est. Huius contrarium est Inexorabilis. Horat. in Arte, –honoratum si fortè reponis Achillem, Impiger, iracundus, inexorabilis, acer, Iura neget sibi nata.

Exors, tis, Extra sortem. ἀπόκληρος. Cui contrarium est Consors. ὁμόκληρος. Virgil. 5. Aeneid. –nam te voluit rex magnus Olympi Talibus auspiciis exortem ducere honorem. Liui. 3. bel. Pun. Vnum esse exortem Punicæ amicitiæ, fœderisque secum facti. id est qui non esset particeps amicitiæ. Sic Exors culpæ, apud eundem, lib. 2. bel. Pun.

Exorsus, us, vide EXORDIVM.

Exortus, us, vide EXORIOR.

Exos, exosis, Sine osse. ἄνοστος. Lucre. lib. 3, Exos & exanguis tumidos perfluctuat artus. Plaut. in Menæch. Faciam quod iubes, fecurim capiam ancipitem, atque hunc ego Senem exosſem reddam.

Exosso, as, Ossa detraho. ἀποστέω. Terentius in Adelp. Congrum istum maximum in aqua sinito ludere Paulisper: vbi ego venero, exosſabitur. Apul. Exquamatus atque exosſatus piscis vix palpitat amplius. Columb. lib. 12. cap. 53, Ergo sitientem suem cum occideris, benè exosſato: nam ea res minus vitiosam, & magis durabilem salsuram facit. ¶ Interdum significat ossa comminuere, vel confringere. Plaut. in Amph. Exosſatum esse oportet quem probè percusseris.

Exosculor, aris, Multum & ex animo osculor. λαμπρῴλιω. Vide infrà in verbo OSCVLOR.

Exosus, a, um, Feré actiuè dicitur de eo qui odio habet. μισῶν. Virgil. 5. Aeneid. Iuppiter omnipotens, si nondum exosus ad vnum, Troianos, si quid pietas, &c. Accipitur aliquando & passiuè, vt apud Gellium, lib. 2. cap. 18, Eius Epicteti etiam de se scripti duo versus feruntur, ex quibus latenter intelligas, non omnes modò diis exosos esse.

Exoticus, a, um, penul. corre. Peregrinus, aduentitius. ἐξωτικός. Plautus in Most. Non omnes possunt olere vnguenta exotica. hoc est aliunde apportata. Dictum exoticum ab ἔξω Græca præpositione, quæ foras vel peregrè significat. Plautus Menæch. Istros, Hispanos, Massilienses, Illyricos, Mare superum omne, Græciámque exoticam, Oráque Italicas omnes sumus circumuecti.

Expalleo, es, Pallidus fum, vel fio. ὠχριάω, θλιψομαι γίνομαι. Plin. Epist. 5, Expalluit notabiliter, quanuis palleat semper. Ouid. 6. Metam. Horruit infœlix, totóque expalluit ore.

Expallio, expallias, expalliare, Pallium auferre. Plaut. in Casi. Neque quibus modis purgem scio me meæ vxori: expalliatus Sum miser.

Expalpo, pas, Elicio, & quasi palpationibus extorqueo. ἀποθωπεύω. Plaut. in Aul. Nunc seruus argentum à patre expalpabit. Idem Pœn. Quid faciam? A. G. Exora, blandire, expalpa. M. Faciam sedulò.

Expando, is, di, sum, Extendo, aperio, explico. ἐξαπλόω, ἀνεπτύσσω. Columel. lib. 12. cap. 13, Hæ herbæ diligenter purgantur, & sub vmbram expanduntur. ¶ Expandere dictis, explicare. Lucre. lib. 1, –& rerum naturam expandere dictis.

Expanditor, verbale. Plinius in Paneg. Neque enim solum vagus ille expanditor amnis intra vsurpata semper collium subsiterat, atque hæserat. Amnem expanditorem dixit, qui se extra alueum suum expandit & effundit.

Expango, is, ere, Figere, seu constituere. Plin. lib. 2. cap. 26, Idémque ausus rem etiam deo improbam, annumerare posteris stellas, ac sydera ad normam expangere: organis excogitatis, per quæ singularum loca, & magnitudines signarent. Loquitur de Hipparcho.

Expapillo, as, vsque ad papillam denudo: vnde brachium expapillatum dicitur, id est exertum, inquit Festus. Plau. Mil. Idem & cum nexu in humero, læuo expapillato brachio.

Expatior, aris, Aberro, vel latius egredior, quasi spatium transeo. παραπλάνω. Quintil. lib. 2. cap. 10, Ex poëtica (vt verè dixerim) pueris themata tractare permittemus, vt expatientur. Ouid. 15. Meta. Ne tamen oblitis ad metam tendere longè Expatiemur equis. Plin. lib. 16. cap. 36, Hanc in insulis fluitantibus natam: illam in ripis expatiantis lacus. Ouid. 1. Metamor. Expatiata ruunt per apertos flumina campos.

Expatro, as, Idem quod simplex patro, vel perficio. Catul. in Cæsarem, Quid est tan hæc sinistra liberalitas parum expatrauit?

Expaueo, expaues, penul. corre. Expaui penulti. produ. siue Expauesco, is, Terreri. πτοηθῆναι. Liui. 6. ab Vrbe, Quum ad id moris eius insueta expauisset minor Fabia, risui sorori fuit. Plin. li. 13. cap. 24, Non æstuum, non frigorum, non grandinum, aut niuis iniuriam expauescit.

Expato, as, penul. corre. In locum patentem me do, vt interpretatur Festus, vel in spatium me confero. Pacuuius, Expatant se omnes, publicéq; ostendunt.

Expecto, as, Maneo, opperior: ab ex & specto. προμένω, ἀναμένω, προσδέχομαι. Solemus enim aliquid expectantes sæpius expiscere ánne veniat. Cice. de Amic. Amicorum causa honesta faciamus: ne expectemus quidem dum rogemur. Teren. in Phorm. Senem quoad expectatis vestrum? ¶ Ponitur pro desiderare: quoniam quæ desideramus, cum voluptate aspicimus. προσῶ. Cice. 14. Philip. Antè verò quàm ea res quam auidissimè ciuitas expectat, allata sit, lætitiæ, &c. Terent. in Andr. Expecto quid velis. id est desidero scire quid velis. ¶ Item pro sperare. προσδοκῶ. Virgil. lib. 1. Georg. –sed illos Expectata seges vacuis elusit aristis. ¶ Expectare, metuere. Cice. de Amic. De C. Gracchi autem tribunatu quid expectem, non libet augurari.

Expectatus, nomen ex participio, Cupitus, desideratus. Cice. Tiro. libro 16, Nemo nos amat qui te non diligat: charus omnibus, expectatúsque venies. Idem, Nihil vnquam expectatius fuit. Idem Planco lib. 10, Intelexi enim te laborare, vt ad me mihi expectatissimæ literæ perferrentur. ¶ Expectatus etiam pro odioso: vt, Expectati parentes, inquit Donatus, dicuntur malæ vitæ & odio digni, quorum mors in dies singulos expectanda sit. Terent. Adelph. –si esses homo, Sineres nunc facere dum per ætatem licet, Potius quàm vbi te expectatum eiecisset foras.

Expectatio, Desiderium: vt, Mouere expectationem, pro excitare desiderium. προσδοκίαμων. Cice. ad Atticum libro 2, Quantam tu mihi moues expectationem de sermone Bibuli? Vincere expectationem omnium, hoc est opinionem & existimationem superare, Cicero 7. in Verrem.

Expectoro, ras, penul. corre. Extra pectus eiicio. ἀποπτύω. Cice. lib. 3. de Orat. Tum pauor mihi sapientiam omnem exanimato expectorat. Accius Epigono, Eloquere propriè, ac pauorem hunc meum expectora. Ex Nonio.

Expeculiati, serui à Plauto dicuntur qui peculio sunt exhausti.

Expedio, dis. penul. corre. Extrico, libero, & quasi pedum ligamenta dissoluo. λύω, ἀπολύω. Sisen. lib. 3. histo. Inermes armat, impeditos expedit. ¶ Aliquando ponitur pro explico. ἀπαλλάττω. Terent. And. –vidén' me tuis consiliis Miserum impeditum esse? D. At iam expediam. Idem Hecy. Qui te expedias iis ærumnis? ¶ Aliquando pro extrà fero. profero. Virgil. 1. Aeneid. –Cererémque canistris Expediunt. Expedire virgas, id est preterre. Cice. 7. Verr. Quum repentè hominem proripi, atque in foro medio nudari ac deligari, & virgas expediri iubet. ¶ Aliquando pro extollo. Idem 12. Aeneid. Tum verò augurium Rutuli clamore salutant, Expediúntque manus. ¶ Expedire item, est vtile seu bonum ac necessarium esse. συμφέρειν. sed hoc tantùm in tertia persona singularis vel pluralis numeri. Terent. in Heaut. Expedit bonas esse vobis. Idem Phor. Nostrate culpa facimus vt malos expediat esse, Dum nimium dici nos bonos studemus atque benignos. ¶ Est etiam euentum habere. ἀρέσαι. Plau. in Amph. Nequiter pene expediuit.

Expeditus, a, um, nomen ex participio. Promptus, paratus, accinctus, nullis impedimentis oneratus. ἑτοιμος. Cicero pro Milone, Fit ei obuiam Clodius, expeditus in equo, nulla rheda, nullis impedimentis. Idem 11. Philip. Expedito nobis homine, & parato P. C. opus est. Expedita cœna, breuis & succincta apud Plinium in Epist. ¶ Expeditum iter, Cice. ad Attic. lib. 16, Omnibus copiis te implicet, ne ad me iter expeditum tibi sit. Expedita via, hoc est facilis, nihilque habens impedimenti, aut obsta culi. Idem de Amic. Reditus in cœlum optimo cuique expeditissimus est. Expeditior labor, facilior, apud Columellam lib. 2. cap. 4. ¶ Expediti milites, dicuntur leuioris armaturæ, & sine impedimentis. γυμνῆται, ἀβαρεῖς. Sallu. lugur. Legionem cum qua hyemabat, & quampluri mos potest Numidas equites pariter cum occasu solis expeditos educit. Expedita legio, expeditus exercitus, expedita subsidia, in quibus milites sunt leuis armaturæ, & qui facilè huc illuc perducuntur. Liui. 4. bel. Pun. Cum legione expedita profectus. Cice. ad Catonem lib. 14. Epist. Quum adueſperasceret, expedito exercitu ita noctu iter fecit: vt, &c.

Expeditè, aduerbium, Celeriter, facilè. ῥᾳδίως, ἀβαρῶς. Cice. 2. de Inuentione, Sed vt expeditius ratio tradatur, ea quæ proposuimus breui nomina buntur. Columel. libro 2. capi. 10, Et sine vento purgari expeditissimè sic poterit.

Expeditio, onis, Vocatur quum exeunt milites ad bellum: quòd expediant Rempub. aut se à cæteris negotiis. ἀσχολιῶν, πραγμάτων. Curtius, Omnem expeditionem ac militarem apparatum adduxit. Cæs. 8. belli Gall. Deinde omne impedimentorum agmen, quod tamen erat mediocre. vt in expeditionibus esse consueuit. Et suscipere expeditionem. ἐκστρατεύειν.

Expello, lis, expuli, Eiicio. ἐξωθῶ, ἐξβάλλω. Plautus, Ancillam domo expulit. Cæsar 3. belli Ciuil. Magnis copiis cum sorore Cleopatra gerens bellum, quam paucis antè mensibus per suos propinquos atque amicos regno expulerat. Horat. 2. Epist. 2, Expulit helleboro morbum, bilémque meraco. Idem, Naturam expellas furca, tamen vsque recurret. Ouid. 8. Metamor. Vt verò est expulsa quies, furit ardor edendi.

Expulsio, onis, ἐκβολή. Cice. Parad. Quj expulsiones vicinorum, qui latrocinia in agris, &c.

Expendo, dis, di, sum, Pondero. ζυγῶμαι. Plautus in Asinar. Quot pondo te censes esse nudum? At pol ego qui te expendi scio, nudus vinctus centum pondo es, per pedes quando pendes. Idem Rud. Aurum auro expendetur, argentum argento exæquabimus. ¶ Quandoque significat exactè examino, considero. λογίζομαι, σῴζω. Cice. lib. 1. Offic. Quæ contemplantes expendere oportebit quid quisque habeat sui, eadémque moderari. ¶ Quandoque luere, exoluere. ἀκίνυμι. Virgil. 2. Aeneid. –& scelus expendisse merentem Laocoonta ferunt. id est perssoluisse. Sic expendere pœnas scelerum. Virgil. 11. Aenei. Supplicia, & scelerum pœnas expendimus omnes. ¶ Aliquando idem est quod erogo, consumo. ἀναλίσκω, διαβάλλω. Vnde expensa vocamus in rationibus, id est in vsum aliquem erogata, de quibus paulo pòst.

Expensus, particip. Ponderàtus: vt, Aurum expensum, Cice. pro Flac,

Expensa, æ, & Expensum, si, Sumptus, hoc est quod in vsum aliquem erogatur. δαπάνη. Plaut. in Trucul. Vsuraria accipiat illico expensa. Plinius lib. 33. cap. 3, Et adhuc expensa in rationibus dicuntur. ¶ Expensum ferre, est scribere se pecuniam dedisse, vt scribit Asconius: vt quum per singula expensi nomina summam quandam expensam adscribimus. Nomina autem vocantur in rationibus, quos nunc *articulos* dicimus. Cice. 3. Verrin. Homo stultissime & amentissime tabulas quum conficeres, satis te elapsurum omni suspicione arbitrabare, si quibus pecuniam credebas, iis expensum non ferres, neque in tuas tabulas vllum nomen referres? Idem, Quum tot tibi nominibus acceptum Curtij referrent, quid proderat tibi expensum illis non tulisse? Neque solùm de pecunia, sed proderat tibi expensum illis non tulisse? Neque solùm de pecunia, sed etiam de aliis rebus dicitur. Cæl. Ciceroni, Mentio facta est de legione ea quam expensam tulit Caio Cæsari Pompeius. Iabolenus de Supel. lega. l. Qui vestem communem omnem, & res plurium generum, supellectilis nomine expensam ferre solitus erat.

Expergo, gis, expersi, expersum: Compositum à spargo, idem est quod madefacio, vt docet Seruius in illud Virgilij 3. Aeneid. Saniesque expersa natarent Limina. λούω, ἀνυγραίνω, ὑγραίνω.

Expergo, gis, rexi, rectum, Quasi exporrigo, à somno excito. ἀνανεύω, ἀνεγείρω. Accius in Antig. Heu vigiles properate, expergite pectora tarda sopore, exurgite. Gel. li. 6. ca. 10, Ista re animos iuuenum expergebat.

Expérrectus, participium, vt quibusdam placet: quanquam rectius videtur sensisse Diomedes, qui hoc à verbo expergiscor deduci maluit, cuius etiam significationem retinet. Expérrectus enim dicitur, teste Festo, qui sponte euigilauit. Cice. 1. de Diui. Quum autem expérrectus esses hora secunda feré, &c.

Expérrectus, nomen: vt, Expérrecta nobilitas. Cice. pro Sex. Rosc. Idcircóne expérrecta nobilitas armis atque ferro Remp. recuperauit, &c. Colum. lib. 9. capi. 7, Vt apricum habeant apes matutinum egressum, & sint expérrectiores.

Expergor, passiuum. Lucret. lib. 5, –expergi quo possit vis animai. Lucil. Ego è somno pueros, quum mane expergitur, clamo.

Expergitus, penul. corre. participium. Lucre. lib. 3. Nec quisquam expergitus extat, Frigida quem semel est vitai pausa secuta.

Expergisco, is, & Expergefacio, & Expergifico, actiuam significationem habent pro excitare. ἀνεγείρω. Plin lib. 22. cap. 13, Vrtica lethargicos expergisci tactis cruribus, magisq; fronte. Sic enim legit Perottus, & Perottum sequutus Calepinus: quanquam bona pars exemplarium quæ hodie in manibus versantur, expergisci modo infinito legendum ostendunt, vt dependeat à Cogit, superioris clausulæ verbo: vt sit sensus, Vrtica cogit expergisci, &c. Aul. Gellius, Ingenio expergisficando ratus idoneas. Plautus Curc. Magnum flagitium probrúmque expergefacis Phædrome. Autor ad Herenn. libro 4, Terrore subito expergefacit Italiam tumultus. ¶ Experge te facias, dixit Cicero ἐκτὸς τιμῶν, pro eo quod est expergefacias te. ¶ Expergiscor autem passiuum habet significationem, quémadmodum expergesio, aut certè neutralem absolutam. Cicero, Expergiscimini aliquando, atque exurgite. ¶ Ab expergiscor fit Expérrectus, secundum Diomedem: expergitus autem ab expergor: & expergefactus ab expergesio. Festus ita distinguit, vt expérrectus sit, qui per se euigilare cœpit: expergitus, ab alio excitatus, quem solemus dicere expergefactum. ¶ Legitur & expergisco, neutrum absolutum pro expergiscor. Pomponius Agamemnone supposito, vt citat Nonius, Nequis miraretur, quum tam clarè tonuerit, vt siquis dormitaret, expergisceret.

Expergefacio, cis, Excito è somno. ἀνεγείρω. Cice. 6. Verr. Si fortè expergefacere te posses. Autor ad Herennium, lib. 4, Italiam tumultus hic expergefecit metu subito.

Experior, riris, expertus, Significat probare, & tentare, ac periculum facere rei à peritia deriuatum. ἀπόπειραν ποιῆμαι, πειρῶμαι. Plautus in Amph. Experiri ifluc mauelim me, quàm mihi memorarier. Cicero Atti. lib. 7, Itaque omnia experiar: & vt spero, assequar. Teren. in Eunuc. Omnia priùs experiri consilio, quàm armis, sapientem decet. ¶ Est etiam experiri, actionem intendere in iudicio. ἀγωνίζεσθαι, δίκην λαγχάνειν. Vlpianus l. Prætor ait. ff. Vi bono. rapto. In eum in anno quo primum experiundi potestas fuit, in duplum: post annum, in simplum actionem dabo.

Experiens, nomen ex participio. Horat. 1. Epist. Et decus & pretium rectè petit experiens vir. Ouid. 1. Amor. –ingenij est experientis amor. Cice. 5. Ver. Nympho est Centuripinus, homo gnauus & industrius, experientissimus ac diligentissimus arator.

Expertus, participium, siue nomen ex participio, quod ferè actiuè accipitur. Senec. in Thyeste, Venenum in auro bibitur: loquor expertus. Virgi. 1. Aeneid. –vos & Cyclopea saxa Experti, reuocate animos. Cicero 2. de Orat. Dicam enim tibi Catule non tam doctus, quàm (id quod est maius) expertus. Aliquando etiam passiué. Plin. lib. 6. cap. 13, Experta prodimus. hoc est vsu cognita. ¶ Hinc fit compositum Inexpertus, intentatus. ἀπείρατος, ἄπειρος. Virgil. 4. Aeneid. Nequid inexpertum frustra moritura relinquat.

Experientia, Cognitio nullo docente per vsum reperta, & propriè singularium. ἐμπειρία, ἀπείπειρα. Ars verò, vniuersalium, vt ait Aristoteles 1. Meteor. Mant. lib. 1, Per varios vsus artem experientia fecit, Exemplo monstrante viam. Plan. ad Ciceronem, lib. 18, Quæ si aduentus meus represserit, agam gratias fortunæ, constantiæque meæ, quæ ad hanc experientiam excitauit. Virgil. 1. Georg. –atq; apibus quanta experientia parcis.

Experimentum, ti, Idem quod experientia. ἀπείπειρα. Plin. in Paneg. Discat igitur Aegyptus, credátque experimento, non alimenta se nobis, sed tributa præstare. Idem in Epist. Inde abortus, & ignorati vteri triste experimentum. Quintil. lib. 3. cap. 8, Quia facillimè ad consentiendum homines ducuntur experimentis.

Expers, tis, Idem ferè quod carens, seu vacuus, quíque rei alicuius nullam habet partem. ἄμοιρος. Cice. 2. de Orat. Antonium omnino omnis erudi tionis expertem atque ignarum fuisse. Plaut. in Amph. Diues operis, & laboris expers. Cice. 6. Ver. His quidem temporibus in omni orbe terra rum vacui, expertes, soluti, ac liberi fuerunt ab omni sumptuum molestia. Apulejus, Homo rudis, omnium bonarum artium expers. Sic expers doloris, qui non sentit dolorem. Expers mortis, qui non moritur. Expers lucis, qui non habet lucem. ¶ Iungitur etiam ablatiuo. Plaut. Perſa. Ea res me domo expertem facit. id est me abesse domo facit. Idé in Asin. Dono te ob istud dictum vt expers sis metu. Sallust. in Catil. Neq; quo periculum aliis faceremus: sed vti corpora nostra ab iniuria tuta forent, qui miseri, egentes, violentia atque crudelitate fœneratorum plerique patria: sed omnes fama atque fortunis expertes sumus.

Expes, Spe omni destitutus: ab ex. & spes, sed s abiicitur. ἄελπτος. Horatius in Arte Poët. –quid hoc, si fractis enatat expes Nauibus, ære dato qui pingitur. Tacit. lib. 5, Mox vbi expes vitæ fuit, meditatis compositisque diris impetebatur. Ouid. Epist. 6, Erret inopes, expes, cæde cruenta sua.

Expeto, is, penul. corre. Auidè cupio. ἱέμαι. Cice. 1. Offic. Expetuntur diuitiæ quum ad vsus vitæ necessarios, tum ad perfruendas voluptates. Plin. lib. 12. cap. 24, Aspalathi radix expetitur vnguentis. ¶ Expetere pœnas ab aliquo. Cice. pro lege Manil. Vt mihi quidem videantur dij immortales, etiamsi pœnas à Populo Roma. ob aliquod delictum expetierint, &c. ¶ Expetere preces à Deo. pro precari Deum. Plau. Rud. Qui sunt qui à patrona preces mea expetentes sunt? ¶ Supplicium expetere, Liui. 6. bel. Pun. Tanta auiditas supplicij expetendi, tanta sanguinis nostri hauriendi est sitis. ¶ Accipitur aliquando expetere, pro euenire: sicut appetere, pro aduentare. Plaut. in Amph. Ergo in seruiute expetunt multa iniqua.

Expetisso, is, ere, Vehementer desiderare. ἱέσθαι. Plaut. in Mil. A Iuculenta, atque festiua fœmina, Quæ te amat, tum quæ expetisci pulchram pulchritudinem.

Expetesso, is, ere, Idem quod petere, siue desiderare. ἐπιθυμέω. Plaut. in Trinum. –sed hoc non liquet, Nec satis cogitatum vtram potius harum mihi artem expetessam. Idem in Asin. Vltrò amas, vltrò expetessis, vltrò ad te accersi iubes.

Expicio, (cuius frequentatiuum est expecto) ab ex præpositione, & specio inusitato verbo. (b)

Expilo, las, penul. produ. Diripio, deprædor, furtiuè fraudo. σφετερίζω. à Græco πίλω, id est complano: quòd qui è domo supellectilem detrahunt, æquare ac complanare omnia videantur. Inde apud Iurisconsultum titulus est de Crimine expilatæ hæreditatis: cuius criminis conuicti, extraordinariè solent coerceri. Cicero in Part. Si socios spolias, ærarium expilas. Ouid. lib. 3. Meta. Expilátque genis oculos. Iul. Matern. Si luna à Mercurio desluens feratur ad Martem in diurna genitura, faciet effractores, fures, & qui templa semper sacrilego furore expilent. Cice. 6. Verr. Quum in suspicionem venissent suis ciuibus, fanum expilasse Apollinis,

Expilatus, participium. Cice. 3. de Orat. Quæ quoniam iam aliunde non possumus, sumenda sunt nobis ab iis ipsis à quibus expilati sumus. Idé pro Cluent. Armarium expilatum, pecunia ablata.

Expilatio, onis. Cice. 2. Offic. Tanta sublatis legibus & iudiciis expilatio, direptióque sociorum.

Expilator, oris, Fur, depredator, direptor. Cice. ad Quin. fra. lib. 1, Quum vrbs custodem, non tyrannum: domus hospitem, non expilatorem recepisse videatur. Expilatores (inquit Asconius Pædianus) sunt fures atrociores, qui ne pilum quidem relinquunt in corpore spoliatorum. Innuens nimirum expilatores à pilis euellendis dictos. Cui tamen sententiæ refragatur pi syllabæ quantitas, quæ in verbis expilo, & compilo producitur, quum in nomine pilus corripiatur.

Expingo, gis, Idem quod pingo. ἐγγράφω, ἐκτύπτω. Cice. 5. Tuscu. Qui motus hominum, qui ferarum, quum ita expictus est, vt quæ ipse non viderit, nos vt videremus effecerit. Plin. lib. 33. capi. 7, Quoniam & pericula expingimus, nequis miretur & rogos pingi.

Expio, as, are, Purgare, & mundum ac purum facere. λαβάκω, ἀγνὸν, ἀποκαθαίρω. Liuius lib. 1. ab Vrbe, Itaque vt cædes manifesta aliquo tamen piaculo lueretur, imperatum patri vt filium expiaret pecunia publica. Plin. in Epist. Dum se prægnantem esse puellariter nescit, ac per hoc quædam custodienda prægnantibus omittit, facit omittendo: quem errorem magnis documentis expiauit, in summum periculum adducta. ¶ Expiare scelera, id est punire. Cice. in Pisonem, Tua scelera dij immortales in nostros milites expiauerunt. id est propter te afflixerunt nostros. Salluſt. de Repub. const. ad Cæsarem, Neque Barbaro ritu cæde cædem, & sanguine sanguinem expiandum.

Expiatus, participium. Cice. 1. Philip. Quem potes recordari in vita tibi illuxisse diem lætiorem, quàm quum expiato foro, dissipato concursu impiorum, &c.

Expiatio, onis, ἁγνισμός. Cice. 1. de Legib. At verò scelerum in homines atque impietatum nulla expiatio est.

Expiabilis, le, Purgabilis & facilis expiatu. ἐκκαθαρτός. vt, Expiabilis religio, apud Ciceronem, 4. Tuscul. Bellum expiabile. Idem 13. Philip. Sed hoc primùm videndum est P. C. cum omnibusne pax esse possit: an sit aliquod bellum expiabile, in quo pactio pacis lex sit seruiutis. Id est necessarium, & expiandi gratia susceptum piaculo admisso. Budæus,

Expiamentum, ti, Idem quod expiatio. Expiationis autem necis humanæ ab imprudentibus admissæ exemplum videre licet apud Herodotum, lib. 1, quo in loco Crœsi meminit nuptias filij sui celebrantis. Quum autem (inquit) filij nuptias Crœsus in manibus haberet, aduenit Sardeis tem quidam calamitate præditus, manibúsque impuris, natione Phryx. Hic quum ad Crœsi ædeis accessisset, gentilique instituto, ritúque patrio postulasset sibi vt liceret expiamenti optati compotem esse, Crœsus eum expiauit. Budæus.

Expiro, expiras, penulti. produ. expirare. Spiritum emitto, efflo. ἐκπνέω. Lucil. libro 3, Expirans animam pulmonibus æger agebat. Aliquando per se plenum est: vt, Expirauit. Id est mortuus est. ἐξπνεύσεν. Liuius 2. ab Vrbe, Inter primam curationem expirauit. ¶ Ponitur aliquando transfertè. Plinius in Paneg. Ita verò quæ ciuitas quinquies, atque etiam sexies Consules vidit, non illos qui expirante iam libertate, per vim ac tumultum creabantur. hoc est declinante libertate, ac pessum eunte.

Expirans. participium. Lucre. lib. 2, Sanguinis expirans calidum de pectore flumen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Expiratio,onis.ἀπνευστία. Cice.2.de Natu.deor.Eiusdémque expirationibus aëralitur & æther,& omnia supera.

Expiscor,expiscaris,Indago.percontor,diligenter inquiro : translatione à piscatoribus tracta , qui piscium latebras diligenter perscrutantur. ἐξανεμᾶσθαι , ἀνακρίνω. Terent.in Phorm. Perinde expiscare, quasi non noris.¶Quandoque lucrifacio,elicio.ἄγκιστρεύω. Plaut.Tandémque nescio quid ab eo expiscatur.

Expisso,as,are,Spissum facere.συμπάγνυμι.Plin.lib.25.cap.13,Semine trito expressus, & Sole densatus in pastillos, necat sanguinem expissando. Idem lib.20.cap.7,Expissatum lac.

Explano,explanas, penulti.produ. Planum facio. ἐπιπολάζω , διαπλάτυνω. vt,Explanatus in denos pedes cortex,apud Plinium,libro 16.cap.8.Explanare etiam est declarare,manifestare,exponere.τρανῶ,ἁπλῶ.Teren. in Phorm. Quem amicum tuum ait fuisse istum ? explana mihi.Cice.7. Verr.Explanandum est enim diligentius eorum causa qui locum ignorant.Idem 3.Tuscul.Non enim verbo solum possit voluptatem, sed explanauit quid diceret.Sallust.in Catil.De cuius moribus hominis pauca prius explananda sunt quàm initium narrandi faciam.

Explanari,palsiuum.Cicero 1.Acad.Post argumentis,& quasi rerum notis ducibus vtebantur ad probandum & concludendum id quod explanari volebant.Idem 1.Offic.Qualis differentia sit honesti & decori, faciliùs intelligi quàm explanari potest.

Explanatus, participium. Cice.1.Acad.In lingua etiam explanatam vocum impressionem ponebant.

Explanatè,aduerbium.A pertè.τρανῶς,ἁπλῶς.Cice.in Orat.Erit igitur hæc facultas in eo quem volumus esse eloquentem , vt definire rem possit: neque id faciat tam presè & angustè quàm in illis eruditissimis disputationibus fieri solet : sed quum explanatius , tum etiam vberius , & ad commune iudicium popularémque intelligentiam accommodatius.

Explanator,oris,Qui interpretatur & exponit.Cice.2.de Diuin.Sunt enim explanatores,vt Grammatici Poëtarum.

Explanatio,onis.ἁπλώσεις.Cice.1.de Diuina. Item igitur somniis,vaticinationibus,oraculis,quòd erant multa obscura, multa ambigua, explanationes adhibitæ sunt interpretum.¶Explanatio item figura est Rhetorum,de qua vide autorem ad Herennium lib.4.

Explanto,as,are.Plantas euello.ἀποῤῥίζω.Colum.lib.4.cap.14,Pampini se capreolis illigent suis, ne ventis explantentur. Idem lib.5.capi.9,Antequam explantes arbusculam,&c.

Explendesco,is,ere,Luceo.emineo.ἐκφαίνομαι.Sueto.in Tit.Vesp.capi.3, In puero statim corporis animique dotes explenduerunt:magis ac magis deinceps per ætatis gradus forma egregia.

Expleo,exples,Impleo,exatio. ἐμπλήθω,ἀναπλήθω. Cice.de Orat.Neque inferciens verba,quasi rimas expleat.Virgil.lib.4.Georg.Improbus ingluuiem ranisque loquacibus explet.Sallust. Neque prius iugulandi finis fuit quàm Sylla omnes suos diuitiis expleuit. ¶Interdum compleo,perficio.Virgil.6.Aeneid. Discedam,explebo numerum , reddárq; tenebris.Plinius libro 36,Vlcera eorum purgant leniter ,explentque cicatrices,& emendant.¶Interdum consolor.Terent.in Heaut.Hem tot mei solius soliciti sunt causa,vt me vnum expleant.¶Interdum exonero:nam ex , quandoque priuatiua est. Ennius , Nauibus explebant sese, terrisque replebant.Vide Seruium.Explere animum curis.pro exonerare.Terent.in Hecyra.Exple animum,téque hoc crimine expedi.¶Explere animum,pro satisfacere animo.Terent.in Andr.Dum tempus ad eam rem tulit,fiui animum vt expleret suum.

Expletus.participium.Cice.2.de Finib.Habes vndique expletam, & perfectam Torquate formam honestatis.

Expletio, onis. ἀπλήρωσις. Cicero 5.de Finib.In eáque expletione naturæ summi boni finem consistere.

Explementum,ti,ἀναπλήρωμα. Senec.Epist.111,Si scieris cacumina arborum, explementum esse ventris.

Explebilis,le,Quod expleri potest.Cicero 4.Tuscul.Indigentia, libido explebilis.

Explenunt pro explent,scripserunt veteres,vt annotauit Festus Pompeius.

Explico,explicas,explicui,& explicaui,explicitum,& explicatum,Significat extendere atque euoluere : & proprie de iis rebus dicitur quæ plicis inuolutæ sunt. ἀναπλόω. vt, Explicare vestes, Cicero Explicare velum,Plautus Explicare plagas,Martial.¶Dicitur & de aliis rebus. Virgilius 2.Georg.Sed trudit gemmas,& frondes explicat omnes. Martial. de pauone,libro 13,Miraris quoties gemmantes explicat alas. Ouidius, –atque explicat ensem.¶Explicare aciem,siue ordines,siue agmen, dicuntur Imperatores quum milites suos in patentem locum exponunt ad concertationem ineundam. Liuius 4. ab Vrbe, Planiciem in medio non paruis modò excursionibus ad prælia,sed vel ad explicandas vtrinque acies suis amplam habebant. ¶Explicare literas , siue epistolam, pro aperire, & clausam reserare , apud Ciceronem ad Quintum Fratrem,libro 3.Sic Explicare volumen. P. Bembus, Itaque libros singulos excutiens, in volumen incidit sepositum, nec satis explicatum epistolarum. ¶Explicatam esse vrbem in plano loco,pro dispositam esse & descriptam. ¶Explicare & diffundere vmbram , id est reddere. Martial. libro 1.Claudia diffusas vbi porticus explicat vmbras. ¶Explicare negotium aliquod,siue mandatum,pro absoluere,expedire,exequi.Explicare se laqueis,& periculis,pro liberare.¶Explicare annonam. hoc est ampliare,& faciliorem reddere.Cæsar libro 2.bell.Gal. Legiones quartamdecimam & sextam ex hybernis ab Arari educit,quas ibi explicandæ rei frumentariæ causa relictas superiore commentario demonstrauimus. Id est , vt per eos faciliorem haberent rem frumentariam. ¶Transfertur etiam ad res obscuras & difficiles,& pro explanare,atq; clarius reddere ponitur.Cicero ad Attic.libro 13. Quòd me hortaris vt eos dies consumam in Philosophia explicanda. id est in scribendo aliquid planius in philosophia. Ad eundem, libro 10, Meas cogitationes omnes explicaui tibi superioribus literis.

Explicitus,penulti.corre.participium. Cicero Attico libro 9, Quanquam à te eius quoque rei iusta defensio est explicita. hoc est explicata & explanata. ¶Explicitus liber , pro absoluto. Martial. libro 14, Quo vis cunque loco potes hunc finire libellum, Versibus explicitum est omne duobus opus.

Explicitius,comparat.ab explicitus nomine.Cæs.1.bel.Ciuil.Sed ex propositis consiliis duobus,explicitius videbatur ad Ilerdam reuerti.

Explicatio,verbale,Explicandi actus : vt,Rudentis explicatio.Cicero 1.de Diuin.¶Explicatio,declaratio. διάνοιξις. Cice.3.de Fini.Multúmque ad ea quæ quærimus,explicatio tua ista profecerit.

Explicatus,us,aliud verbale eiusdem significationis.Cicero de Natura deorum, libro 3, Quibus non vulgaris in cursu gradus : sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio. Idem, Hæc ferè dicere habui de natura deorum,non vt eam tollerem:sed vt intelligeretis quàm esset obscura, & quàm difficiles explicatus haberet.

Explicator,explicatoris,Qui aliquid explicat aut exponit.Cicero in Ora . At laudatus est ab omnibus, fateor : sed ita vt rerum explicator , prudens,seuerus,grauis:non vt in iudiciis versaret causas,sed vt in historiis bella narraret.

Explicatrix,Fœmi.gene.vt,Explicatrix orationis perpetuæ, est vis dicendi. Cice.1.Acad.

Explicabilis,cabile: vt, Explicabilis mensura. Plin.lib.4.capi.13,Toto autem hoc mari ad Scaldim vsque fluuium Germanicæ accolunt gentes, haud explicabili mensura.

Explicatè,aduerbium,pro clarè & apertè.λίαν, τρανῶς.Cicero 3.de Orat. Qui distinctè,qui explicatè,qui abundanter,qui illuminatè,& rebus & verbis dicunt.

Explodo,explodis,penul.produ.explosi,explosum:Ab ex & plodo, signi ficat cum sono eiicio,quod fit quum rem quæ non placuit, clamore, & gestu,ac strepitu damnamus.ἐκπλώω.Cice.1.de Orat. Itaque nos raucos iæpe attentissimè audiri video:(tenet enim res ipsa,atque causa) vt Aesopum,si paulum irraueuerit, explodi. Idem pro Cluent. Te verò illud idem quod tum explausum & eiectum est,nunc retulisse demiror. Cic. 2.de Diuin.Sed hoc genus diuinationis vita iam communis explosit.

Exploro,exploras.penul.produ.Antiqui vtebantur pro exclamo,siue eiulo.ἀποβλύζομαι.Varro,Gemit,explorat, turbam omnem concitat. Festus Pompeius,Exploro antiqui pro exclamare vsi sunt:sed postea prospicere,& certum cognoscere,cœpit significare, & sagaciter inquirere. ἐκλαπαγεύω,ἐκλοκισσεύω.Virgilius libro 1.Aeneid.Vt primùm lux alma data est,exire locósque Explorare nouos,quas vento accesserit oras,Quærere constituit.Plinius in Epistо. Locus suspectus, & mollis:quem ego interim explorari modico impendio iussi , an recipere , & sustinere opus posit.¶Hinc Exploratores dicti sunt.σκοποί,ἐκλοκισσεῖς.Plinius libro 16.capi.9,Scribit in recenti ad duces explorator,&c. ¶Interdum idem est quod obseruare.Virgilius 9.Aeneid. Necnon & trepidi Troes formi dine portas Explorant. ¶Interdum deliberare. σκέπτεσθαι. Virgilius 1. Aeneidos, –tuus ô regina quod optas Explorare labor. ¶Interdum siccare.Idem libro 4.Georgi.Et suspensas focis explorat robora fumus.

Exploratus , nomen ex participio,Significat certum : vt, Explorata salus: cuius contrarium,Salus deplorata.Cice.ad Appium, Vt consolarer fortem virum atque sapientem,quàm vt exploratam spem salutis ostenderem , &c. ¶Exploratum est mihi , vel exploratum habeo , id est certò scio,liquido noui.Cicero de Senec.Quis est tam stultus,quanuis sit adolescens , cui sit exploratum , se ad vesperam vsque esse victurum ? Idem Attico.Quid enim exploratius esse possit,quàm illius animus in Rempublicam ? Idem post Reditum, Quum mihi esset exploratissimum P. Lentulum proximo anno Consulem futurum ? Idem Attico, Cæsarem hoc idem probaturum exploratum habeo.

Exploratè, aduerbium, Hoc est certò. Cicero ad Quin. Fratrem, Hæc ita sentio, iudico , ad te exploratè scribo.Plancus ad Senatum,Non solùm bene sperare de nobis homines,sed exploratè iudicare volumus.

Explorato,ablatiuus participij absolutè positus.Tacit.libro 18,Et explorato iam profectos amicos , noctem quietam , vtque affirmatur , non insomnem egit.id est postquam exploratum est illi,& cognitum.

Expolio,as,are,Idem quod simplex spoliare. ἀποφλοιόω,σπυθίζω.Cice. pro Deiotaro,Quo tum erga te rex animo fuit,qui auxionatus sit, seséque & filium suum expoliare maluerit,quàm tibi pecuniam non submi nistrare?Expoliare honorem & dignitatem Cæsaris,Cæsar 8.belli Gall.

Expolio, expolis, expolire, Exornare.absoluere, extremam manum imponere. ἐκλαπαγεύω , διαπεσσεύω , ἐκλοκισσεύω. Plautus in Milite, Meum opus ita dabo expolitum,vt improbare non queas.Cicero de Inuentione,libro 2,Nihil simplici in genere omni ex parte perfectum natura expoliuit.

Expolitus,participium. Pictum atque expolitum orationis genus. Cicero in Orat.Dens expolitior,Cato.Libellus pumice expolitus,Idem.

Expolitio,onis, Cice.ad Quin.fratrem, Vrbanam expolitionem vrget ille quidem & Philotimus,&c.

Expono,nis,penul.produ. nere, Ab ex, & pono, Emittere, & quasi extra ponere.ἐκτίθημι,vt,Exponere vasa,Cicero Exponere in Sole fœnum, vt siccescat,Columella.Exponere in terram copias,Liuius.Exponere ex nauibus milites,Cæsar.Et Virgilius 11.Aeneid. –locios de puppibus altis Pontibus exponunt. Plautus in Truc. Nunc ego istos mundulos, vrbanos amasios Hoc ictu exponam.¶Aliquando significat abiicere,& forti ac fortunæ committere.Vnde infantes abiecti, & commissi fortunæ, expositi dicuntur. Terentius in Heaut. Quum exponendam do illi , de digito anulum detraho , & eum dico vt vnà cum puella exponeret. Liuius primo , ab Vrbe, In proxima alluuie vbi nunc ficus ruminalis est, pueros exponunt.Plautus in Cistel. Dat eam puellam ei seruo exponendam ad necem. Plinius Iunior , Epistola omnibus commendationibus destituta, malignitati interpretantium exponitur.Cic.3.Verr. Quum tibi exposita esset omnis Pamphylia ad prædandam. ¶Aliquando significat declarare,explicare,interpretari. ἐξηγεῖσθαι, ἁπλῶ,τρανῶ. Cicer. 1.Philip. Antequam de Republ. scribam, p. c. exponam vobis breuiter consilium profectionis, & reuersionis meæ. ¶Ponitur etiam interdum pro expendo. καταβάλλω. Solinus , Quum magnam is pecuniam exposuisset.

Expositio,onis, Idem quod explicatio. ἐξήγησις. Autor ad Heren. libro 1, Narratio defensoris breuem simplicem expositionem habere debet.

Expopulor,aris,Idem quod simplex populor.διαφορτεμῶ.

Expopulatio,onis,verbale.Colum.lib.3.cap.2,Pluuiis, ventísque,& apibus afferunt prædam : quarum vocabulo propter hanc expopulationem eo gnominantur.

Exporrigo,is,vel per syncopem Exporgo,Significat extẽdere,quasi porro agere. παρεκτείνω.Hircius 5.bel.African.Postero die eorum cœpit propius instituit exporrigere munitiones. Plaut. Pseud. Exporgi melius est lumbos , atque exuriet. ¶Exporrigere frontem , est hilarescere : sicut contrahere frontem,est ringi.Terent.in Adel. Da te hodie mihi : expor rige frontem.

Exporto,as,are,Extra portare,auferre. ἐκφορῶ. Cic.6.Verr.Per istos quę volebat,in nauem clàm imponenda,occultè exportanda curabat.Expor tare ex oppido, Cicero 6.Verr.Ex prouincia secum exportare, Idem 7. Verr.

Exportatio,onis,Cic.2. Offic.Iam verò earum rerũ quibus abundaremus. exportatio: & earum quibus egeremus,inuectio certè nulla esset.¶Exportatio,pro exilio.Seneca de Tranq.vitæ,Quæ dignitas,cuius nõ prætextam, & augurale , & loca patritia comitentur, & sordes , & exportatio,&c.

Exposco,is,Est enixè, & cum instantia aliquid peto.ἐγείνω. Cic. pro Milo.Misericordiam ipse non implorat , ego autem repugnante hoc & imploro,& exposco.Virg.3.Aen.Sed votis precibúsq; iubent exposcere pacem. ¶Exposcere,vel deposcere aliquem,est petere eum ad pœnam dedi.Liu.8.bel.Maced. Legatos deinde missit ad deposcendos autores defectionis. ¶Exposcit audire.Virg.4.Aene. Iliacósque iterum demens audire labores Exposcit.

Expostulo,as.pen.corr.Vehementer peto.ἐγείνω. Cicer. pro Qu.Roscio, Vix mediusfidius, tu Fanni hoc à Balbione expostulare auderes. Sæpius tamen accipitur pro conqueror cum eo ipso qui fecit iniuriam , & cum querela amico insto,& quasi officium amicitiæ desidero.ὑμνάω,δικαιολογῶμαι. Terentius in Adelp. Nisi si me in illo credidisti esse hominum numero qui ita putant Sibi fieri iniuriam : vltrò siquam fecere ipsi, expostulant, Et vltrò accusant. Habet autem ferè post se ablatiuum personæ,mediante præpositione cum,aut (quod perinde existimari debet) has particulas mecum,secum, nobiscum,vobiscum. Cicero libro 1. Epistola. Sed locus alienus videtur tecum expostulandi. Nonnunquam præter hunc ablatiuum personæ , habet & ablatiuum rei de qua quis expostulat , idque mediante præpositione de. Cicero Metel. Cel. Lenis & facilis à te existimari debeo , qui mihi tecum de his ipsis rebus expostulam. Loco cuius tamen ablatiui nonnunquam legitur accusatiuus dependens à præpositione ob , vel propter subaudita : quod frequens est apud Comicos.Terent.in And. –sed quid agam?Adeámne,& cum eo iniuriam hanc expostulem? hoc est propter hanc iniuriam.

Expostulatio , verbale , Querela aduersus illum ipsum qui peccauerit. γνάπτος,μέμψις. Cicero ad Quint.fratrem libro 2, Fuere nonnulli aculei in C. Cæsarem , contumeliæ in Gellium , expostulationes cum absente Pompeio.

Expostulator,Qui expostulat. γνάπτης.

Expotus,Veteres dixerunt pro epotus.Plaut.in Trinummo, Quid factũ est?eo? s.Comesum,expotum,exutum,elotum in balneis.

Exprimo,mis,penult.corr.Premendo extraho, & elicio.ἐκβλίζω,ἐκπίνω, ἐκβιάζομαι. vt,Exprimere oleum,exprimere liquorem.Plin. lib. 14, Expresso vino infunditur aqua vinaceis.Idem libr.28.cap.9,Dein liquatæ per lintea exprimũtur , ac reponũtur in fictili locis frigidis.id est transcolantur. ¶Aliquando declaro, manifesto. διαῤῥήδην , ἐξηγοῦμαι. Plin,in Epist. Possumus apud Prusenses area, quam vacare scribis,vti:illud tamen parùm expressisti. ¶Aliquando representare,assimilare,effingere.ἐκγράφειν,ἐκτυπῶω. Plin.in Epist.Nam si esse nobis curæ solet,vt facies nostra ab optimo quoque artifice exprimatur,nónne debemus,&c. ¶Exprimere inter alia etiam hoc significat,vi & necessitate impetrare & offerre : quod & extorquere dicimus. Cicero pro Quint.Extorquendum est inuito : atque ingratis quod non debet , eripiendum atque exprimendũ est,de fortunis omnibus P. Quintius deturbandus est. ¶Exprimere formulas , pro conficere. Cicero pro Roscio. Comœ.Expressæ sunt enim ex vniuscuiusque damnõ , dolore, incommodo, calamitate, iniuria, publicæ à Prætore formulæ, ad quas priuata lis accommodatur.

Expressus,a,um,nomen ex participio. Cice.pro Cælio.Habuit enim ille,sicuti meminisse vos arbitror,permulta maximarum non expressa signa, sed adumbrata virtutum. Idem Lentulo,Hæc profectò vides quàm expressiora,quantóque illustriora futura sint. Plin. Epist.100, Quia omni genere laudis ad exemplar ãntiquitatis expressius.

Expressio, verbale,quo Plin. & Celsus in ea vtuntur significatione in qua barbari medici *Colaturam* vsurpant.

Expressè,aduerb.Manifestè,apté.ἐκφανῶς. Plin.in Epistо. Et mihi Attius noster expressè dixisse videatur, sic in foro pueros à centumuiralibus causis explicari,vt ab Homero in scholis.

Exprobro, bras,penul.corr. Quæ aliis præstiti , commemorans improbro. ὀνειδίζω. Terent.in And.Nam isthæc commemoratio, quasi expro bratio est immemoris benefici.Cice.de Amic. Odiosum sanè genus homi num& officia exprobrantium : quæ meminisse debet is in quem collata sunt,non commemorare qui contulit , Sumitur tamen pro qualemcunque culpam obiicere.Ouid.lib.12.Metamor. –trepidóq; fugam exprobrauit amico.Plaut.in Capt.Pergin' seruũ me exprobrare esse,quod vi hostili obtigit? ¶Aliquando est obiicere culpam non verbis sed re, & aliquo facto. κατηγορῶ,καλαμίνεω, παρεγγῶ. Plinius in Epist.Nam mala emptio semper ingrata , eo quòd exprobrare stultitiam domino videtur.

Expromitto, is,ere, Est pro alio promittere,hoc est fideiubere. ἐγγυῶσθαι. Vlpian.de iure dot.Debitor mulieris iussu eius pecuniam viro suo expromisit. Idem de Donation. Siquis seruo suo grandem pecuniã crediderit,deinde liber factus eam expromiserit.

Expromissor,Fideiussor,sponsórque. ἐγγυητής. Pomponius, de Verb. obligat. Satis acceptio est stipulatio , quæ ita obligat promissorem , vt expromissores quoque ab eo petantur. Expromissores sunt hi qui pro eo promittunt qui ipse efficaciter obligatus non est , vt qui pro seruo promittit centum domino , si eum manumiserit : nec enim cum seruo contrahitur vera obligatio. Quo verò expromissor à mandatore,fideiussore,sponsore, constitutore, & principaliter obligato differat,annotatum est in Authentica de fideiuss.in principio.Accedit, paragra. Satis acceptio.l.5.ff.de Verbor.obligatio.& l.Siquis accepto.de condictio.ob caus.Sp.

Expromo,mis,penul.prod.Extra promere,efferre, in medium proferre. προφέρω. Plaut.in Mil.Neq; equidem heminas octo expromptsi in vreeũ. Varro 2.de Re rust.cap.2,Quum emptor dixit,Tanti sunt mihi emptæ: & ille respondet,Sunt : & expromsit nu9imos. ¶Expromere interdũ idem est quod eloqui, & animi sensa efferre.Cicer.4.Acad. Expromam primum illa inuidiosa,quod eos omnes qui,&c.Liu.9.bel.Pun. Expromerent quid sentirent,cum bona venia se auditurum.

Expromitur,passiuè.Cice.2.in Catil. Quorum omnis industria vitæ,& vigilandi labor in antelucanis cœnis expromitur.

Expromptus,participium,In medium prolatus,inquit Donatus.Terent.in Andri. –Mysis , nunc opus est tua Mihi ad hanc rem exprompta memoria.

Expugno,as,Pugnando capere,& euincere. κατατόω,ἁποπολεμῶ. Teren. Eunu.Primùm ædes expugnabo.Cæs.4.bel.Gal. Cõpluribus expugnatis oppidis.Cic.2.Verr.Nihil esse tam sanctum,quod non violari: nihil tam munitum,quod non expugnari pecunia possit.

Expugnatio,onis,ἁποπολέμησις. Cice.pro lege Mani. Non multum ab hostili expugnatione differant.

Expugnator,toris, πολιορκητής. vt,Expugnator pudicitiæ,Cic.3.Verr.

Expugnabilis,le.Statius 4.Theb. –& nullo ruis expugnabilis astro.

Expumo,as,are,In modum spumæ emanare.ἐξαφρίζομαι. Celsus libr.6. cap.7,Si ex grauedine est, purgare aurem oportet , & spiritum continere,donec inde humor aliquis expumet.

Expungo,gis,Quod scriptum est deleo.ἐξαλείφω. Plaut. in Cistel. Nunc quod relictum restat,volo persoluere, Vt expungatur nomen , nequid debeam. ¶Vnde etiam milites expungi dicuntur à militia quum nomina eorum ex albo eraduntur.Et expuncti milites, dicti sunt deleti,& à militia remoti.Plaut.in Curc.Miles pulchrè centuriatus est expuncto in manipulo. ¶Expungi dicuntur Iudices,quãdo amouentur à iudicãdo,veluti erasi ex albo Iudicum. ἐξαλείφεσθαι,διαγράφεσθαι, ἐκπλίγεσθαι, ἀκυρίνεσθαι Persius Saty.2, per translationem posuit pro expellere, & loco mouere, Pupillúmve vtinam quem proximus hæres Impellq , expungam:nanq; est scabiosus,& acri Bile tumet. ¶Expungere rationes, est vltimam manum calculo imponere.Hermog. de Diuers.tem poríb. præscript. Reipublicæ rationes subscriptæ & expunctæ , aduersus eum quidem qui administrauerit,vltra yiginti : aduersus verò hæredem,vltra decem annos retractari non possunt. Tracta est locutio à more suputantium,qui semel atque iterũ dispuncto calculo , vbi minores summas in vnam contraxerint , reliqua omnia solent expungere. ¶Dispungere verò rationes (vt suo loco dictum est) est expensa & accepta conferre.

Expuo,puis,Saliuam , aliúdve quid ex ore eiicio. ἐκπτύω,ἀποπτύω. Plinius libr. 7.cap.23, Anaxarchus,quum simili de causa torqueretur,prærosam dentibus linguam,vnámque spem iudicij in os tyranni expuit. Terentius per translationem in Eunucho dixit, Vbi illam expueret miseriam ex animo.

Expurgo,as,Idem est quod purgo, vel perfectè purgo, ἐκκαθαίρω. Cicer. de Clar. Orato. Quo magis expurgandus est sermo. ¶Expurgare se à criminis alicuius suspicione,est se innocentem probare.Plautus in Mil. Expurgare volo me. PE. Túne expurges mihi, Qui facinus tantùm, támque indignum feceris?

Exputo,tas,pen.corr. Ab ex,& puto compositum,significat ramos superfluos ex arboribus,vel sarmenta ex vitibus runca resecare. Colum.libr. 11,Palos vna opera cædere, & exputos acuere centum numero potest. Et lib.3.cap.15,Deinde velut veteranam vitem totam exputare,& ad vnam materiam firmissimam redigere. ¶Per translationem ponitur pro reputare,& mente voluere. ἀναλογίζεσθαι. Planc.Ciceroni,Quæ mês cum, aut quorum consilia,à tanta gloria, sibi verò etiam necessaria ac salutari auocarint,& ad cogitationem Consulatus bimestris,summo cum terrore hominum,& insula cum efflagitatione transtulerint, exputare non possum,id est apud me perpendere,& ratiocinari.

Exputresco,is , Apud Plautum in Curcu. legitur pro penitus putrefio. κατασήπομαι. Quin (inquit) tu aliquot dies perdura , dum intestina exputrescunt tibi.

EXQVILIAE, arum,tantum plurale,Mons Romæ,dictus ab excubiis regis Tulli Hostilij , qui hunc collem vrbi adiecit , (vt autor est Liuius lib.1.ab Vrbe,) & in eum,vt frequentius habitaretur,domicilium suum transtulit. Ouid.lib.1.Fastorum,Adde quòd excubias vbi rex Romanus agebat; Qui nũc Exquilias,nomine collis habet.Sunt qui ab excolẽdo

Universidad de Deusto
Biblioteca

Exquilias dictas volunt, quòd ea pars vrbis quum antea neglecta iacuisset, à Tullo rege fuerit exculta. Quicquid id est, constat certè per x, & sine diphthongo scribendum esse contra receptum abusum.

Exquilinus, a, um, Quod in exquiliis est, aut ad Exquilias pertinet: vt Exquilina porta, Mons Exquilinus. Varro, Exquilinus mons septiceps apud eadem Iunonis Lucinæ, vbi ædituus habitare solet.

Exquiro, is, penul. prod. Diligenter inquiro, fecerno, eligo. βασανίζω, ὀρύσσω. Cic. 4. Acad. Neque nos studium exquirendi defatigati relinquimus. Terent. in And. –nunc ea me exquirere Iniqui patris est. Plaut. in Amph. Te certè heri aduenientem illico & salutaui, & valuisse sine vsque exquisiui.

Exquisitus, a, um, nomen ex participio, Electus, quasi diligenter quæsitus: vt, Exquisita doctrina philosophus: exquisita verba: exquisita opera, ὀψιμαθὴς μέθοδος, apud Ciceronẽ, Exquisita ingenia: exquisitæ epulæ, apud Plinium. Tacit. lib. 12, Cæterùm actæ principi grates exquisitiore in Domitium adulatione.

Exquisitè, aduerbium, Diligenter. ἀκριβῶς. Cicer. de Clar. Orat. Déque eo crimine accuratè atque exquisitè disputauisset. ¶ Colligere exquisitius aliquas rationes, Cic. 1. Tusc.

Exquisitim, aliud aduerbium. Varro Aiace, vt citat Nonius, Aeger medicos exquisitim conuocabat, vt conualesceret.

Exradico, Vnà cum radice euello. ἀποῤῥίζω. Varro libr. 1. de Re rust. cap. 27, Terram rudem proscindere oportet: quæ sunt ex ea enata prius, quam ex iis quid seminis cadat, vt sint exradicata. Plura vide in verbo ERADICO.

Exscribo, is, Transcribere, exemplum sumere. ἀπογράφομαι. Cic. 3. Verrin. Perinde quasi exscribendi potestatem non haberet. Exscribere tabulas, Cic. 4. Verrin. Colu. lib. 12. cap. 3. Hæc primò tradidimus, & loca singulis demonstrauimus, & cuique sua annumerauimus, annumerata ipsi exserui, eúmque admouimus, &c.

Exsignare, Idem quod signare. ἐπιμελῶν. Liu. 1. ab Vrbe, Eique sacra omnia exscripta enigmatáque attribuit.

Exsordesco, exsordescis, Sordidus, & abiectus fio. ἀπολλύμαι. Gell. lib. 9. cap. 2, Cur ergo nos patimur nomen philosophi illustrissimum in hominibus deterrimis exsordescere?

Exta, orum, plurali tantùm numero, & neutro genere, dicuntur viscera in corpore animantis maximè extantia, ex quibus aruspices futura prænoscebant. ἱερά. Exta (inquit Festus) dicta quòd ea diis prosecentur: quæ maximè extant, eminéntque. Plin. lib. 11. cap. 3, Exta homini ab inferiore visceru parte separantur membranis, quæ præcordia appellant, quia cordi prætenduntur. Virg. 2. Georg. Pinguiáque in verubus torrebimus exta colurnis. Plaut. Aul. Qui ossa atque pellis totus est, ita cura macet: Quin exta inspicere in sole etiam viuo licet, Ita is pelluceat, quasi laterna Punica. Cic. 1. de Diuin. Quæ est autem gens, aut quæ ciuitas quæ nõ aut extis pecudum, aut monstris, aut fulgura interpretantium, aut augurum, aut astrologorum, aut sortium, aut somniorum, aut vaticinationũ prædictione moueatur? Idem 2. de Diuina. Concedam hoc ipsum si vis, etsi magnam iacturam causæ fecero, si vllam esse conuenientiam naturę cum extis concesserò.

Extabesco, scis, Tabe cõficior, & veluti emarcesco. ἰκτῆκομαι. Cic. 2. Tuscul. Refugére oculi, corpus macie extabuit. Cic. 2. de Nat. deor. per trãslationem posuit pro euanescere. Etenim, inquit, videmus cæteras opiniones fictas, atque vanas diuturnitate extabuisse.

Extemplo, aduerbium, idem significans quod statim, siue cõtinuò. αὐτίκα. Varro libro 5. de lingua Latina, Extemplò (inquit) id est continuò, quòd omne templum debeat esse cõtinuò septum, nec plusquam vnum introitum habere. Plautus Amph. –se exercitum extemplò domo Reduxturum. Liu. lib. 3. ab Vrbe cond. Secundæque belli res extemplò vrbanos motus excitauerunt.

Ex tempore, Duæ partes sunt, idem significantes quod ex improuiso, & impræmeditatè. ἐκ τοῦ παραυτίκα μάλα, ἐκ τοῦ παρὰ χρῆμα, ἐκ παρασκευῆς, παρὰ καιρόν. Cic. 1. Offic. Quos eredimus expedire rẽ, & consilium ex tempore capere posse. ¶ Aliquando ex tempore, pro temporis cõditione. ἀπὸ καιροῦ. Cic. lib. 3. Offic. Huius generis quæstiones sunt hæ omnes in quibus ex tempore officium quæritur.

Extemporalis, le, Subitaneum. αὐτοσχέδιος, ἀμελέτητος. vt, Extemporalis oratio, impræmeditata, Quint. lib. 4. cap. 1. Extẽporalis actio, apud eũdem, libro 10. cap. 7. Extemporalis actio frequenter excitatur. Extemporalis Rhetor, qui ex tempore dicit. Martial. lib. 5, Extemporalis garrulitas: & extemporalis temeritas, apud Quintilianum.

Extemporalitas, extẽporalitatis, Promptitudo, siue facultas ex tempore aliquid dicendi, faciendíve. αὐτοσχεδιασμός. Sueton. Tito, cap. 3. Latinæ Græcæq; linguæ vel in orando, vel in fingendis poematibus prõptus, facilisque, vel ad extemporalitatem vsque.

Extemporaneum, pro subitario accipimus. ἀμελέτητον, αὐτοσχέδιον.

Extendo, dis, di, sum, vel extentum, Porrigo, protraho, explico. ἐκτείνω, ἀπονέω. Colu. lib. 5, Quare quum ad summum palum recta vitis extenta est, capistro constringitur. Liu. Quantum extendere iter posset, in castra properaret. Plin. Epist. 37, Extenderem preces, nisi tu diu rogari nolles. Liu. 7. ab Vrbe, Quum cerneret metu tenendos quos fides nõ tenuisset, extendere omnes imperij vires Consules delectu habendo iussit. Virg. 6. Aen. Et dubitamus adhuc virtutem extentere factis?

Extensus, participium, Cice. 4. Acad. Cum extensis digitis aduersam manũ ostenderet.

Extentus, aliud participium, Cic. 2. de Orat. Per statuas verò quum dixit, & extento brachio paululum etiam de gestis addidit, vehementer risimus. Ouid. de Arte, Hæc mouet arte latus, tunicí sque fluentibus auras Excipit, extentos fértque superba pedes.

Extento, tas, are, frequẽtatiuum. Plaut. Bacchide, Quæ te mala crux agitat, qui ad istunc modum Alieno vires tuas extentas oltio?

Extenuo, as, Valde tenue facio, siue comminuo. λεπτύνω, λιπαρύνω. Cic. 2. de Nat. deor. Dentibus autem in ore constructis manditur, atq; ab his extenuatur & molitur cibus. ¶ Extenuare mala ferendo, est fortitudine & æquanimitate leuiora reddere. Oui. 3. Trist. Quod potes, extenua, forti mala corde ferendo. ¶ Extenuare rem aliquam verbis, est deprimere, & minorem facere, quàm reuera sit, quod & Latinè dicitur releuare. ὑφαιρεῖσθαι, ἐλαττοῦσθαι. Cic. 2. de Offic. Neque verò verbis auget munus suum, siquo fortè fungitur, sed extenuat. Sic extenuare causam. Autor ad Heren. lib. 2, Defensor autem causam fuisse negabit, si poterit, aut eam vehementer extenuabit.

Extenuatus, participium, cui opponitur cõcretus. Cic. 2. de Nat. deor. Enimari finitimus aër die ac nocte distinguitur: isque tum fusus & extenuatus sublimè fertur, tum autem concretus in nubes cogitur. Brutus Ciceroni, Recurri ad meas copiolas: sic enim verè eas appellare possum: sunt enim extenuatissimæ, & inopia omnium rerum pęsimè acceptæ.

Extenuatio, onis. Cice. 3. de Orat. Significatio, & distinctè concisa breuitas, & extenuatio. Contrarium eius est exaggeratio.

Exter, era, erum, pen. corr. Idem quod externus. ἐξωτερικὸς, ξενικός. Vnde Statius, Exter honos, dixit pro extraneo.

Exterebro, ras, pen. cor. Terebrando extraho. ἐκτορυνῶ. Cic. 1. de Diuin. Itaque ex eo auro quod exterebratum esset, buculam curasse faciẽdam. Per translationem significat aliquid extorqueo. Plaut. in Persa, Nunquã hercle exterebrabis tu, vt sis prior. Quàm ego siem. Nonnunquam idẽ quod perquirere, seu perscrutari. Varro, Atq; omnes adeò perquirit, atque exterebrat artes.

Extergo, gis, exterσi, extersum, Est tergẽdo purgare. ἐκμύσσω, ἐκκαθαίρω. Cato de Re rust. Post diem omnino duodecimum pernas eximito, & salem omnem detergito, & suspendito in ventum biduum, tertio extergito. Pro eodem etiam dicimus extergeo, per secundã inflexionem. Plaut. in Rud. Ita quanto magis extergeo, rutilum, atque tenuius fit. Cato de Re rust. cap. 162, Die tertio extergeto spongia bene.

Extersus, participium, idem significans quod expolitus. Plin. libr. 34. cap. 9, Aera extersa, rubiginem celerius trahunt, quàm neglecta, nisi oleo perungas.

Extermino, nas, pen. corr. Extra terminos eiicio. ὀρύσσω. Cic. lib. 3. Offic. Atque hoc omne genus pestiferum, atque iniurium, ex hominum communitate exterminandum est. Exterminare vrbe atque agro. Cicer. 1. de Nat. deor. ¶ Exterminare morbum, est abigere, seu depellere. Plin. li. 31. cap. 10, Regium quoq; morbum in vino exterminat potum. ¶ Aliquãdo exterminare ponitur pro demoliri, & euertere. Cicero post Red. ad Quiri. Itaque neque republica exterminata mihi locum in hac vrbe esse duxi.

Exterminator, verbale, Pro euersore, & destructore accipitur. Cice. pro domo sua, Tamen obuersabatur ante oculos exterminatoris sui.

Externo, nas, ab ex, & terno, Mente exturbo. dementem facio. ἐκπλήττω, ἀλλότριον ποιῶ. Pacuuius, Sed eccam miseram, quam frequens luctus externauit. Catullus in Argon. Ah miseram, a siduis quam luctibus exterminauit Spinosas Erycina serens in pectore curas.

Externatus, participium. Catullus, Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris Externata malo? ¶ Equi externati, id est consternati, & perterriti. Ouid. in Ibin. Idem 11. Metam. Sic quæcunque solo defixa cohæserat harum. Externata fugam frustra tentabat.

Externus, a, um, ab extra præpositione, Quicquid ab exteriori parte est. ἐξωτερικός. cui opponitur internus. Vnde externa pars corporis dicitur quæ foris apparet: & externa vis, quæ aliunde ingruit. Liu. lib. 1, Timor deinde Patres incessit, ne ciuitatem sine Imperio, exercitum sine Duce, multarum circà ciuitatum irritatis animis, vis aliqua externa adorireturn. Sic etiam externi homines dicuntur exteri, & alienigenæ. Cicero 2. Offic. Homines externos non egere, ornamento est reipublicæ.

Extero, is, pen. corr. Terendo excutio, ex tritura percipio. ἐκτρίβω, ἀπαλοίω. Colu. lib. 2. Quum rursus amplior messis prouenerit, quicquid exteretur, capisterio expurgãdum erit. Varro lib. 1. de Re rusti. Apud alios exteritur grege iumentorum inacto, & ibi agitato perticis, quoad vngulis è spica exteruntur grana. ¶ Exterere etiam dicimus aciem ferri, pro acuere. ¶ Exterere literam, est eam expungere, & delere. Varro 2. de Re rustic. capit. 1, A quo post Balare dicunt, extrita e litera, vt fit in multis.

Exterus, a, um, siue Exter, à præpositione extra, Quod alibi natum est, vel quod aliunde aduenit. ξωτικὸς, ξενικός. Cic. in Catil. Exterus hostis, atque longinquus. Virg. lib. 4, –& nos fas extera quærere regna.

Exterior, Extimus, vide EXTRA.

Exterraneus, Aduena, quasi ex alia terra. ἀλλόφυλος. sicut Conterraneus, qui est ex eadem terra: quanuis id nomen parum ab eruditis vsurpetur. ¶ Exterraneus etiam vocatur qui ante tempus natus, vel potius eiectus est: dictus quòd eum mater exterrita eiecerit. Autor Festus.

Exterreo, res, rui, ritum, Idem quod simplex terreo. καταφοβῶ, ἐκπλήττω. Cic. 2. Offic. Et dolorum quum admouentur faces, præter modum plerique exterrentur. ¶ Exterreri metu, Liu. 4. ab Vrbe.

Exterritus, Quod modò pauefactũ significat. ἐκπλαγὲς. Virg. –plausúmq; exterrita pennis Dat tecto ingẽtem. Idem 3. Georg. Sæuit agris, aspérque siti, atque exterritus æstu. Quo in loco quidam exponnnt, exterritus pro imsiãmatus, & incensus: Loquitur enim Poëta de angue, qui nimio æstu sitibundus per agros oberrat. Sed illi nimis longè recedũt à prima significatione.

Extexo, is, Idem quod retexo, hoc est destruo quod textum est, ἀνυφαίνω. ¶ Plautus in Bacc. per translationem posuit pro auertere quempiam ab eo quod cogitauit, Extexam (inquit) ego eum pulchrè iam fi di volunt.

Extillo, las, lare, Est guttatim effluere. ἐκταλάσσω. Colum. lib. 12. cap. 48, Sicque triginta dies pati exudascere, atque omnem amurcam extillare. ¶ Extillare lachrymis, est totũ in lachrymas dissolui. Terent. in Phor.

Hisce

Hisce ego dictis illam ita tibi incensam dabo, vt ne restingas, lachrymis si extillaueris.

Extimesco, Ab extimeo, valde timeo. πλέω, περιφοβοῦμαι. Et modò absolutè accipitur. Terent. in Hecy. Extimui illico. Plautus in Cistel. Extimuit tum illa. Modo actiué. Cice. in Catil. Quod igitur adulescentes, & hi quidem non solùm indocti, sed etiam rustici cõtemnunt, indocti senes extimescent? Cæsar 3. bel. Gall. Quarum rerum omnium nostris nauibus casus erat extimescendus.

Extimulo, Idem est quod simplex stimulo, hoc est veluti stimulis quibusdam incito. παροξύνω. Columel, libr. 6. cap. 27, Id præcipuè armentum, si prohibeas libidines, extimulatur furiis. Plin. lib. 2. cap. 39, Quoties errantium accessu impulsa, aut conectu radiorum extimulata sunt, &c. Tigris fame extimulata. Ouidius lib. 6. Metamor. Extimulare aliquem dictis, Ouidius libro 6. Fastor. Extimulator acerrimus, Tacitus libro 3.

Extinguo, guis, ab ex, & tinguo: propriè dicitur de iis quæ incensa sunt. κατασβέννυμι, ἀποσβέννυμι. Plaut. in Asin. Neque illa vlli homini nutet, nictet, annuat, Post id si lucerna extincta sit, nequid, &c. Idem in Persa, Da illi cantharum, extingue ignem, si cor vritur, Caput ne ardeat. ¶ Per trãslationem verò accipitur pro opprimo, sic tamen vt minorem in se vim habeat quàm opprimo. Cicero in Lælio, Primum danda opera est ne qua amicorum diffidia fiant: sin tale aliquid euenerit, vt extinctæ potius amicitiæ, quàm oppressæ videantur. ¶ Aliquando pro occidere, destruere. ἀνῃρῆσθαι. Lactantius libro 3, Cælestes animas vnà cum corporibus extingunt. Idem lib. 4, Iudæorum nomen & gentem Vespasianus extinxit. id est deleuit. Terent. in Adel. Seni animam primùm extinguerem ipsi, quid illud produxit scelus. id est auferrem, Virgil. 4. Aenei. Impleſſemque foros flammis, natúmque, patrémque Cum genere extinxem. ¶ Extingui, mori. Cicero de Senect. Extingui homini suo tempore optabile est. ¶ Aliquando est perfectè distinguere. ἀκριβῶσαι. Cicero in Hortensium. Quam si subtraxeris, qui extingues artificem ab inscio?

Extinctus, participium. Cicer. pro Cornel. Bal. Quum duo fulmina nostri imperij subitò in Hispania Cn. & P. Scipiones extincti occidissent. Idẽ 2. de Natu. deor. Refrigerato, & extincto calore occidimus ipsi, & extinguimur.

Extinctor, ctoris. Belli domestici extinctor, Cice. de Aruspi. resp. ¶ Extinctor incendij, Idem ad Pisonem. ¶ Extinctor patriæ, Idem pro Sylla.

Extinctio, onis, Cice. 1. Tusc. Nam si supremus ille dies non extinctionem, sed commutationem affert loci, quid optabilius?

Extirpo, Propriè est vnà cum stirpe euello. ἀποῤῥίζω. Colum. lib. 2. cap. 2, Et extirpandis radicibus. Martial. lib. 6, Extirpare pilos corporis. ¶ Per translationem accipitur pro funditus extinguo. Cic. de Amic. Quamobrem si cadit in sapientem animi dolor, (qui profectò cadit, nisi ex eius animo humanitatem extirpatam arbitremur) quæ causa est vt amicitiã funditus tollamus è vita? Extirpare perturbationes, Cic. 4. Tusc. Extirpare & funditus tollere vitia, Idem de Fato.

Extirpatio, onis, Eradicatio. Colu. libr. 2. cap. 2, Filicis frequens extirpatio vel aratro fieri potest.

Extíspices, pen. cor. Dicti sunt haruspices, qui extis inspectis futura prædicunt. σπλαγχνοσκόποι, ῥοσκόποι, Varro Sarrano, Te Cõsulem mihi pelui cedere subilio, & hostia: sed extíspici disputanti relinquo. Cic. 2. de Diuinat. Artificiosa diuinationis illa ferè genera ponebas extíspicum, eorúmque qui ex fulguribus ostentíque prædicerent.

Extíspicium, & Extíspicina, Ipsa extorum inspectio, quæ alio nomine haruspicium dicitur, vel haruspicina. Accius in Medea, Principio extíspiciũ ex prodigiis congruens ars te arguit.

Exto, tas, extiti, supinum extitum, & nonnunquam extatum: vnde participium extaturus, vel extiturus. Emineo, supersum. ἐξίχω, ἀναφαίνομαι. Virgilius 3. Georg. Torpent mole noua, & sumus vix cornibus extant. Colum. lib. 5. cap. 10, Fasciculos sarmentorum brachij crassitudinis demittito ita vt supra terram paululum extent. ¶ Extare etiam dicitur id quod nondum intercidit. vnde opus aliquod extare dicitur, quod nõ deperiit. Cicero ad Metel. Iam illud Senatusconsultum quod illo die factum est, ea præscriptione est, vt dum id extabit, officium meum in te obscurum esse non possit. Idem, Quæ (vt scis) extat oratio. ¶ Sæpissimè præterea extare accipitur loco verbi substantiui esse. Cice. ad Brutũ, Quales tibi fæpe scripsi, Consules extiterũt. Idem pro Archia, Ego multos homines excellenti animo ac virtute fuisse, & sine doctrina, naturæ ipsius habitu propè diuino, per seipsos & moderatos & graues extitisse fateor.

Extaturus, participium. Plin. libro 17. cap. 22, Extatura etiamnum duabus gemmis.

Extantia, æ, Colum. lib. 5. cap. 5, Ipsa capita sine vlla extantia, neque aratro, neque bubus obnoxia sunt.

Extollo, is, tuli, elatum, In altum eleuo, educo, effero, ἐξαίρω. Plaut. Amp. Deuolant angues subati deorsum in impluuium duo maximi: continuò extollunt ambo capita. ¶ Per translationem accipitur pro exaugere, siue amplificare. Sallust. Iugur. Ita eorum qui ea facere, virtus tanta habetur, quantum ea verbis potuere extollere præclara ingenia. ¶ Apud antiquos etiam lectum est pro differre. Cæcilius Plotio, vt citat Nonius, Ito Intrò, atque isthæc aufer: tamen hodie extollet nuptias.

Extorqueo, ques, torsi, tum, Est tormentis, vel alia quauis vi aliquid elicio, aufero, vel eripio. ἐξτράω, βασανίζω, ἐκβασανίζω. Vnde extorquere veritatem, est adhibitis tormentis veram confessionem exprimere. Donatus, Torquemus homines, extorquemus veritatem. Ad hunc etiam modum dicimus extorquere gladium è manibus, extorquere errorem ex animo alicuius, extorquere alicui regnum, vel pecuniã. Cice. in Catone, Nec mihi hunc errorem, dum viuo, extorqueri volo. Liu. libr. 2, Neque ambigitur quin Brutus, qui tantùm glorię superbo exacto rege meruit,

pessimo publico id facturus fuerit, si libertatis immaturæ cupidine, prio rum regum alicui regnum extor fisset.

Extortus, participium. Cice. pro Milone, Extorta est cõfitenti fica de manibus. ¶ Extortus, pro excruciato. Senec. epist. 67, His oppone ferro transfossos, aut exanimatos serpentum morsu, aut fractos ruina, aut per longam neruorum contractionem extortos minutatim.

Extortor, toris, Qui vi rapit, & aufert. Terent. Phor. Bonorum extortor, legum contortor.

Extorris, ris, Qui est extra terram, id est patriam eiectus. ἄπολις, ἐξόριστος. Cicero 4. Verr. Hinc centum patresfamiliás extorres profugerunt. Gel. Exul, extorrísque esto. Liu. Extorrem vrbe, domo, penatibus, foro, congressu æqualium. Idem lib. 2. ab Vrbe, Ne se ortum eiusdem sanguinis extorrem, cgentem ex tanto modò regno cũ liberis adolescentibus ante oculos suos perire sinerent.

Extra, præpositio separata seruiens casui accusatiuo. ἔξω, ἄνευ. cui cõtraria est intra. ἐντὸς. Cic. 2. de Finib. Et in corpore, & extra esse quædam bona. Idem de vniuers. Sic in omni modo partes omnes collocatæ sunt, vt nulla pars huiusce generis excederet extra. Idem 1. Offic. Cauendum autem præsertim si ipse ædifices, ne extra modum sumptu & magnificentia prodeas. ¶ Extra pro præter, exceptionis gratia, elegantissimè ponitur. Plautus Amphy. Vt mihi extra vnum te, mortalis nemo corpus corpore Contigit, qui me impudicam faceret. Terentius Phorm. Neque cognatus extra vnam aniculam, quíquam aderat. ¶ Extra iocum dicebant antiqui, quum quid seriò, non ioco dicere sese velle significabant. Cic. Trebatio, Sed me hercule extra iocum homo bellus es. ¶ Extra quàm, pro nisi, in exceptionibus concipiendis ponebatur. Cicero 1. de inuentio. Agit is cui manus præcisa est: iniuriarum postulat is qui quum agitur. à Prætore exceptionem, extra quàm in reum capitis præiudicium fiat. Vbi Si particula deesse videtur, Extra quàm si, vt Vlpianus in l. 3 paragr. Labeo scribit. ff. De flumin. Sed ita excipiendum ait, extra quàm siquid ita factum sit, vti de lege fieri licuit. Hæc Budæus. Liuius 3. Decad. libro 6, Campanos omnes, Attelanos, Calatinos, Sabatinos, extra quàm qui eorum aut ipsi, aut parentes eorum apud hostes essent, liberos esse iusserunt. ¶ Ab extra deducuntur exter, externus, extraneus, extrarius, extrinsecus, extrorsum, ἀπὸ τοῦ ἔξω. extremus, extimus, & Extrare verbum obsoletum, quo antiqui vtebantur pro egredi. De quibus mox.

Extraordinarius, ria, um, Quod præter ordinẽ fit, ἐκτάκτως, παράτοπος. Cic. ad Brutum, Quare tum & facilitatem & prouidentiam laudabo tuam, quum exploratum habere cœpero Cæsarem honoribus quos acceperit extraordinariis fore contentum. Idem 7. Verrin. Vt omnia semper quæ iucunda videntur esse, non modò his extraordinariis cupiditatibus, sed etiam ipsi naturæ ac necessitati denegarem. Sic apud eundem Præfidiũ extraordinarium, potestas extraordinaria, reus extraordinarius, milites extraordinarij. ἐκτακτοι.

Extrarius, a, um, Alienus, aut alienigena, hoc est qui ex ea in qua agimus ciuitate oriundus non est, aut etiam qui ex nostra familia non est. ἀλλότριος. Pomponius, Præterea minabatur si extrario nupsisset, nihil se filiis eius ex paternis eorum bonis testamento relicturum. ¶ Canis extrarius, pro non domestico, apud Suetonium in Vespas. Extraria lux, Luceret. lib. 4.

Extrarium. Dicitur quicquid est extra rem de qua agitur. Quintilian. libr. 7. capi. 2, Quum in personam certam transfertur accusatio, aut in extrarium, &c.

Extraneus, Alienus, nullo propinquitatis gradu nobis coniunctus: quasi externaneus. ἀλλότριος, ἀόικειος. Vnde extraneus hæres, apud Suetonium in Claudio Cæsare cap. 4, Nec dubium est quid post hæc Augustus constituerit, & reliquerit eum nullo præter auguralis sacerdotij honore impertitum: ac ne hæredem quidem, nisi inter tertios, ac penè extraneos, ne parte sexta nuncuparet. ¶ Extraneus, & Domesticus, contraria. Cicero, Antequam iret in exil. Pax & concordia extraneis gignetur, quum iam domesticis non insideat, sed publicè prouidenti eripiatur. ¶ Bona extranea, id est externa, neque animæ neque corpori propria: quæ & bona fortunæ dicuntur. Autor ad Heren. libro 4, Hoc pacto non inornatè poterimus & in laudando, & in lædendo, aut in corpore, aut in animo, aut in extraneis.

Exterior, comparatiuum, sicut ab inferus, inferior, infimus. ἐξώτερος. Cice. de Vniuers. Atq: ita quum alterum esset exteriorẽ amplexus orbem, &c. Plautus Menæch Exterior sis, obseruato modo. ¶ Comes exterior, id est inferiore indignioréque loco incedens. Horat. 2. Sermon.

Extremus, ma, mum, Vltimus, postremus. ἔσχατος, ὕστερος. Cicero de Amicitia, Cuius disputationis sunt extremum ferè de immortalitate animorum. Virgil. 10. Eclog, Extremum hunc Arethusa mihi concede laborem. ¶ Ponitur nonnunquam pro perditissimo, ac nequissimo, quasi à consortio humanitatis remoto. Virgilius 4. Aeneid. Illam terra parẽs, ira irritata deorum, Extremam (vt perhibent) Cœo Enceladóq; sororẽ Progenuit. hoc est, pessimam. Seneca, In hoc summa bonitas, in illo extrema malitia, id est maxima & vltra quam nulla sit malitia maior. Quod non sine ratione esse videtur, quandoquidem medici affirmant, deteriores cæteris esse qui vltimi nascuntur. Apul. libr. 3, Fateor, Quirites, extremos latrones fugare atque proterere aggressus sum. ¶ Extremus etiam aliquando initium alicuius rei significat, autore Sipontino. Plaut. Ab extremo narrare incipiam. hoc est à principio.

Extimus, mi, super latiuum, opponitur citimo. ἔξωτατος. Plin. lib. 2. cap. 78, Iisdem imperia quæ nũquam extimis gentibus fuerint. Extimum promontorium, apud eundem lib. 6. cap. 28.

Extremò, aduerbium, Cic. ad Attic. lib. 12, Quòd enim scribis extremò, vide ne is ipse locus sit, cuius causa, &c.

Extremitas, mitatis. Est id quod in quaque re extremum est: vt, extremitas circuli, Plinius lib. 2. cap. 17. Cæli extremitas, Cic. de Vniuersit. Idem

2. de

Universidad de Deusto Biblioteca

2.de Finib. Hæc non erant eius qui innumerabiles mundos, infinitásq; regiones quarum nulla esset ora, nulla extremitas, mente peragrauisset.

Extrinsecus, penul. correp. aduerbium, Externè, foris, aliunde, ab exteriori parte, ἐξωθεν. Cicer. 1. de Orat. Adhibita est igitur ars quædam extrinsecus ex alio genere quodam. Varro libro 1. de Re rustica, cap. 41, Vt non denudes medullam, ne extrinsecus imbres noceant. Cic. 4. Acad. Irrumpunt extrinsecus in animos nostros per corpus imagines nobis dormiẽtibus.

Extro, as. Verbum obsoletum est quo antiqui vtebantur pro exeo, quem admodum nos pro ingredi dicimus intrare. ἐξέρχομαι. Afranius, Simul limen intrabo, illi extrabunt illico.

Extrorsum, Versus exteriorem partem. ἐπὶ τὰ ἔξω. sicut introrsum, versus interiorem.

Extraho, is, extraxi, extractum, ere, Extra trahere, elicere. ἐξέλκειν. vt, Extrahere serpentes cantu: extrahere venena corpori, apud Plinium. Cice. pro Cluentio, Extrahitur domo Oppianicus à Manilio. Liuius lib. 6. bel li Pun. Ni venirent in Senatum, circa domos eorum ituros se; & in publi cum omnes vi extracturos esse. ¶ Extrahere diem, est diem consumere, quod & eximere dié dicimus. Cæsar lib. 1. belli Ciui. Catone verò acerrimè repugnante, & pristina consuetudine dicendi mora dies extrahente, vt sui ratio absentis haberetur. &c. Et paulo pòst, Sic triduum disputationibus, excusationibúsque extrahitur. ¶ Extrahere aliquem, pro inducere, & vehementer solicitare vt aliquid faciat. Liu. lib. 2. bel. Pun. Vulgus etiam extrahere ad Consulatũ nitebãtur. ¶ Extrahere se ex aliquo negotio, Terentius. Phorm. Ita nunc imparatum subitò tanta te impendent mala, Quæ neque vti deuitem scio, neque quo modo me inde extraham.

Extractus, participium. Cice. Q. fratri lib. 2, Sed per obtrectatores Lentuli res calumnia extracta est.

Extractorius, ria, rium. Plin. libr. 24. cap. 11, Vulgaris arundo extractoriam vim habet. Hoc est vacuatoriam & eductoriam.

Extrico, cas. pen. prod. Verbum est à tricis deductum. ἐκλύω, ἀπαλλάττω. Sunt autem tricæ capilli, vel aliæ quæuis res tenues quæ gallinarum pedibus nonnunquam adhærent, earúmque gressum impediunt: quanuis etiam pro quibúsvis rebus minutissimis accipiantur. ¶ Est igitur Extricare, explicare, liberare. Plaut. in Epid. Aliqua ope exoluam, extricabor aliqua. Lactant. libr. 3, Denique multa quoque animalia cum fraude capiuntur, si aliquo se modo in fuga extricauerint, fiunt postmodum cautiora. ¶ Extricare locum aliquem, pro purgare, & mundare. Colu. lib. 4. Syluestris ager præcipuè est eligendus, qui etsi frutetis aut arboribus obsessus est, facilè extricatur.

Extricabile, A quo quis se facilè potest extricare, hoc est eximere, vel expedire. Cuius contrarium est inextricabile, ex quo se quis extricare non queat. Plin. lib. 36. cap. 16, Intus labyrinthum inextricabilem, quò siquis improperet sine glomere lini, exitum inuenire nequeat.

Extringo, gis, extrinxi, extrictum, gere, Idem quod stringere, à quo est cõpositum. φρίγγω. Cicero 4. Acad. Nam quum extensis digitis aduersam manum ostenderat, Visum, inquiebat, huiusmodi est. Deinde quum paulum digitos extrinxerat, Assensus huiusmodi. Tum quum planè compresserat, pugnúmque fecerat, comprehensionem illam esse dicebat.

Extrinsecus, Extro, Extrorsum, vide EXTRA.

Extrudo, dis, pen. prod. Extra trudo, per vim expello. ἐξωθέω. Plau. Casin. –illæ autem senem Incœnem extrudere cupiunt ex ædibus: Vt ipsæ solæ ventres distendant suos. Terẽ. in Hecy. Eò amantem inuitum Pamphilum extrudit, Plautus in Aulul. Nam qua nunc me causa extrusisti ex his ædibus? ¶ Accipitur etiam nonnunquam pro vendere, vel alienare. Horat. 2. Epist. Laudat vænales, qui vult extrudere, merces.

Extruo, is, Aedifico, construo. κατασκευάζω. Cæsar. 3. bel. Gall. Omnem eam materiam quæ erat cæsa, conuersam ad hostem collocabat, & provallo ad vtrunque latus extruebat. Extruere ædificium in alieno, apud Ciceronem pro Mil. Extruere stramenta in acerum, apud Columellam lib. 6. cap. 3. Extruere mensas epulis, & poculis. Cicer. 3. Tusc. Extruere thermas de marmore, apud Martialem, lib. 9.

Extructus, participium. Cic. in Pisonem, Extructa mensa non conchyliis, aut piscibus, sed multa carne subrancida.

Extructio, nis. Cic. 14. Philip. Eáq; extructione quæ sit ad memoriam æternitatis.

Extubero, as, Inflor, intumesco, excresco, & quasi in tuberis formã effigior. ἀπῳδάω. Plin. libro 21. cap. 13, Neque in omnibus terris est radice foliosa, ex qua media veluti extuberat. Idem lib. 37, Cauæ aut extuberantes videntur viliores æqualibus. loquitur de gemmis. ¶ Nonnunquam etiam actiuè ponitur pro tuberibus inæquale aliquid reddere. Seneca lib. 6. Natur. quæst. Defert montes, subrigit plana, valles extuberat, nouas in profundo insulas erigit.

Extuberatio. Plin. libr. 31. cap. 9, Luxatis imponitur cum farina & melle, itẽ extuberationibus, hoc est tuberculis per corpus enascentibus.

Extumeo, & extumesco, Idem quod simplex tumesco, in tumorem redigi. ἐξογκόομαι. Plin. libr. 37. cap. 5, Democritus in hoc genere posuit Armenios, & Persicos illos extumescentes pinguiter.

Extumidus, da, dum. Varro 2. de Re rust. cap. 5. Hanc esse modicã pro magnitudine segetis, potissimum rotundam, & mediam paulo extumidam.

Extundo, is, tudi, tusum, Vi, vel blanditiis aliquid extorquere. ἐκτυπόω, ἐκτύπωσις. Suetonius, Nec vt appeteret, compelli, nisi à matre potuit: eadem demum extudit magis conuicio quàm precibus. ¶ Extundere, studiosè facere. Virg lib. 8. Aen. Lanigerósque apices, & lapsa ancilia cælo Extuderat. Idem 1. Georg. Vt varios vsus meditando extunderet artes. Ita enim legit Nonius, licet ibi nonnulli legant exeuderet.

Exturbo, bas. E loco deiicio, extra turbo, expello. ἐκβοθύω. Cicer. pro Cluen. Lectum illum genialem quẽ biennio antè filiæ suæ nubenti strauerat, in eadem domo sibi ornari & sterni, expulsa atque exturbata filia, iubet. Plaut. in Curcu. Si rectè facias Phædrome, auscultes mihi, atq; istam exturbes ex animo ægritudinem. Colum. lib. 8. cap. 17, Et in tranquillo consistens piscis, fœtibus suis non exturbatur. ¶ Exturbare calculos, pro eiicere, & expellere. Plin. libr. 20. cap. 10, de asparago loquens, Radix quoque plurimorum prædicatione trita, & in vino albo pota, calculos quoque exturbat.

Exturbatus, participium. Catul. Eruit, illa procul radicibus exturbata.

Extusio, is, ire, Tusiendo aliquid eiicere. ἐκβόθερον. Plin. libr. 35. cap. 15, Purulenta quoq; extusisentibus, & contra scorpionum ictus. Idem lib. 23. cap. 3, E radice oleæ quàm tenerrimę cortex derasus, in melle crebro gustatu medetur sanguiné reiicientibus, & suppurata extusisentibus.

Exubero, as, pen. corr. Affluò, abundo: ab adiectiuo vber, quod plenum, fœcundum, & fertile significat. ὑθλιόω. Colu. in Præfat. In Asia Mysiáq; densa & glutinosa terra maximè exuberat. Virg. 2. Georg. –pomísque exuberat arbor. Aliqui per h scribunt, Exhubero.

Exuccus, a, um, Quod est sine succo. ἄχυμον ὑκμάω. Senec. in Epist. Scis illum infirmi semper & exucci corporis fuisse. Quint. lib. 12. cap. 10, Vnde nunc quoque aridi, & exucci, & exangues.

Exudo, as. pen. prod. Veluti per sudoré emitto. ἀφιδρόω, ἐξιδρόω. Plin. libr. 24. capit. 9, Est autem trium generum: vnum arbor ipsa exudat gummi modo, alterum manat in plaga quum floret. Virgil. verò libr. 1. Georg. –exudat inutilis humor, dixit neutraliter, pro sudando effluit, nouo locutionis genere: nam ipse humor propriè non dicitur sudare, vel exudare, sed id quod humorem emittit. Colum. lib. 12. cap. 48, Quum oliua quicquid habuit amurcæ exudauit.

Exuerræ, Purgatio quædam domus ex qua mortuus ad sepulturam ferebatur. quæ purgatio fiebat per euerriatorem, certo genere scoparũ adhibito: ab extra verrendo dictæ. Autor Festus. ἀποσαρώσεις.

Exuerto, is, exuerti, exuersum, ere, Præuenire, præoccupare. προφθάνω. Plaut. Pœn. I in malam rem. M. I tu, & herus tuus. s. Verùm enim qui bene eum norit, citò homo euerti potest.

Exugo, is, penul. corr. xi, ctum, quod & Exugeo, ges, dicitur pro sugendo elicio. ἐκθηλάζω, ἐκμυζάω. Plaut. in Epid. Iam ego me conuertam in hirudinem, atq; eorum exugebo sanguinem. Idem in Rud. Ni hunc amittis, exugebo quicquid humoris tibi est. Sed hoc vetustatem redolet. Hodie enim est tertiæ coniugationis. Idem in Pœnulo, Iam nunc ego illi egredienti sanguinem exugam procul. Colu. lib. 4. cap. 24, Sed ab vno latere exugitur.

Exul, lis, Si Nonio Marcel. credimus, dicitur quasi extra solum eiectus. φυγὰς, ἀποδίτ. Cicer. pro Aulo. Cecin. Exilium non est supplicium, sed profugium, portúsque supplicij. Nam qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum vertunt: hoc est sedem & locum mutant. Itaque in nulla nostra lege reperietur, apud cæteras ciuitates maleficium vllum exilio esse mulctatum: sed quum omnes vincula, neces, ignominiásque vitant quæ sunt legibus constitutæ, confugiunt quasi ad arma, in exilium: qui si in ciuitate legis vim subire vellent, non prius ciuitatem quàm vitam amitterẽt. Hæc Cicero. Solum (inquit Festus) quin significet locum, quis dubitet: quum exules quoque dicantur loco patriæ suæ pulsi? Cicer. pro Domo sua. Hunc tu etiam portentosa pestis exulem appellare ausus es, quum tantis sceleribus esses & factis notatus? Et iterum, Quid enim exul? Ipsum per se nomen calamitatis, non turpitudinis. Apud Iureconsultum, Exules hi propriè sunt quibus aqua & igni interdictum est: cætera non exilia, sed relegationes sunt. Vide sequentia.

Exilium, lij, Patriæ priuatio, & natalis soli mutatio, legibus Principis vel imperio indicta. φυγή, φυγαδεία. Seneca in lib. de Consolatione, Exiliũ nempe, loci commutatio est. Hanc commutationem loci aliquando sequuntur incommoda, paupertas, ignominia, contemptus: quibus detractis, nihil est quod magnopere exilium sit pertimescendum, nec cõmutatio loci onerosa. Alsiduus enim est humani generis discursus, & naturalis quædam irritatio animis mortalium inesse creditur communtandi sedes, & transferendo domicilia. Cic. 5. Tusc. Exilium credo, quod in maximis malis ducitur. Et paulo pòst, Iam verò exilium, si rerum naturam, non ignominiam nominis quærimus, quantum demum à perpetua peregrinatione differt? Triplex autem numeratur exilij genus. Nam aut certorum locorum interdictio est: aut lata fuga, vt omnium præter certum locũ, aut relegatio in insulam. Fuit autẽ exilium pœna capitalis: & exilio mulctatus, capite damnatus dicebatur. Exulis enim caput de ciuitate eximi dicitur. Quoties autem ciuitas retinetur, relegatio propriè, non exilium dicitur.

Exulo, as. pen. corr. Patria priuatus sum. φύγω, ἀποδίτ ὑμι. Et duobus modis dicitur, scilicet de loco in quo exul est, & de quo eiectus est. Terent. in Eunu. Perij, nam domo exulo. Plaut. in Mostel. An id mauis, vt abeat foras vrbem, exulétque à patria sua causa tui? Ouid. 3. Trist. –per externas profugus pater exulat oras.

Exulans, exulantis, participium. Cic. 2. de Diuin. Rex Prusias quum Annibali apud eũ exulanti depugnare placeret, negabat se audere quòd exta prohiberent.

Exulcero, as, siue potius Exhulcero, Propriè significat hulcus inducere. ἑλκόω. Plin. lib. 20. cap. 6, Lepras, lichenas, lentigines exhulcerat. Varro lib. 2. de Re rust. cap. 9, de canibus loquens, Quidam nucibus Græcis in aqua tritis perungunt aures, & inter digitos, quòd muscæ, ricini, & pulices soleant (si hoc vnguine non sis vsus) ea exhulcerare. ¶ Per translationem accipitur pro exasperare, vel exacerbare. Cicer. 2. de Orat. Aut ea quæ sanare nequeunt exhulcerant. Idem pro deiot. Fore putabant, vt in exhulcerato animo facile fictum crimen resideret.

Exulceratio, tionis, ἕλκωσις. Plinius libro 20. cap. 3. Sed omnium consensu, stomacho vtilissimæ iudicantur, & interaneorum vesicarúmque exulcerationibus.

Exulcer

Exulceratorius, a, um, Exulcerandi vim habens. ἑλκωτικός. vt, Exulceratorium medicamentum. Plin. lib. 23. cap. 7.

Exulceratrix, cis. Plin. lib. 27. cap. 12, Vis ei stiptica, & exulceratrix.

Exulto, as, are, ab ex, & salto, a in i mutata, Significat supra modum exilire, atq; efferri, & quasi gestibus saltibúsq; lætitiam, aut etiam alium affectum animi ostendere. ἀγαλλόμαι, γανύομαι ἀφρόμαι, τῇ ψυχῇ πλέρομαι. Cic. lib. de Repub. Est igitur quiddã turbulentũ in hominibus singulis, quod vel exultat voluptate, aut molestia frangitur. Idem in Catone, Annibalem iuueniliter exultantem patientia sua molliebat. hoc est iactantia iuuenili gloriantem. Virg. libr. 5, –exultantiáque haurit Corda pauor. Cic. lib. 4. de Repub. Quæ sanguine alitur, quæ omni crudelitate sic exultat, vt vix hominũ acerbis vulneribus satietur. Quo in loco (vt Nonius interpretatur) accipitur pro fœuire: quãuis alij malint ibi pro gaudere, & delectari accipi. ¶ Propriè verò est extra saltare. ἐκβακχεύω. Virg. 3. Aen. Exultántque vada, atque æstu miscentur arenæ. Plin. libr. 8. cap. 53, E monte aliquo in alium transilire cupientes, atque recusso pernicius, quò libuerit exultant.

Exultatio, onis. Plin. lib. 8. cap. 54, Mutianus luna caua tristes esse: quibus in eo genere cauda sit, nouam exultatione adorare. Indecora exultatio, Quintilianus lib. 2. cap. 2.

Exultantia, tiæ, Idem quod exultatio. Gel. libro 12. cap. 5, Quum petulantia morbi doloríque exultantia colluctantem.

Exultanter, aduerbiũ. Plin. Epist. 62, Quum ea potius quæ pressius & astrictius, quàm illa quæ hilarius & quasi exultantius scripti, possint videri accersita, & inducta.

Exultim, aduerb. Id est exultando, & saliendo. Horat. Carm. Ode 11, Quæ velut latis equa trima campis, Ludit exultim, metuitque tangi, Nuptiarum expers, & adhuc protervo Cruda marito.

Exultabundus, Valde exultans, lætitiámque gestu ostendens. γανύων.

Exululo, as, valde vlulo. ἐκολόφω. Ouid. libr. 1. Metam. Territus ipse fugit, nactúsque silentia ruris. Exululat.

Exululatus, participium, sub voce passiua actiuè significans. Ouid. 4. Trist. Vtque suum Bacche non sentit saucia vulnus, Dum stupet Idæis exululata iugis.

Exum, Extra sum. ἔκτομι. Sic enim lictor in quibusdam sacris clamitare solebat, Hostis victus, mulier, virgo exesto. Hoc est nõ introito, quia scilicet ingredi ea sacra prohibebantur.

Exundo, das. Alueum exeo, siue extra alueum vndas effundo. πλημμύρω, κατάβλυσις. Plin. libro 2. capit. 103, In Tenedo insula fons semper à tertia noctis hora in sextam ab æstuo solstitio exundat. Colum. lib. 8. cap. 16, Verùm meminisse oportebit, vt riuis per quos exundat piscina, præfigantur ænei foraminibus exiguis cancelli, quibus impediatur piscium fuga. ¶ Transfertur etiam ad alia. Tacitus in Dialego de oratoribus, Exundat, atque exuberat admirabilis illa eloquentia. Hoc est abundanter affluit.

Exundatio, onis. κατακλυσμός. Plin. lib. 19. cap. 3, Negant nasci, nisi exundatione fluminum inuecto semine à Tiaris.

Exungo, is, ere, Idem quod vngere. χρίω. Plaut. in Rud. –an te pœnitet In mari quod delauis, ne hic in terra quoque eluam? s. Elutas tu, an exungare siccus.

Exungulo, as, are, Vngues auferre. ἐξονυχίζω. Plau. in Trucul. Hem, tuos exungula, malè viuitis.

Exuo, is, exui, exutum, Propriè est indumenta detraho. ἀπεδύω. Lactant. lib. 1, Exuuntur etiam vestibus flagitante populo. Exuere se fortunis paternis, idem est quod spoliare. Liuius libr. 1. Primo se agro paterno, auitóque exuisse, deinde reliquis fortunis. ¶ Sæpe etiam accipitur pro soluo. λύω. Virgilius 2. Aeneidos. Sustulit exutas vinclis ad sidera palmas. ¶ Quandoque etiam accipitur pro denudo. γυμνόω. Virgil. 5. Aeneidos. –magna ossa, lacertósque Exuit. ¶ Venustissimè verò per translationem accipitur pro depono. Cic. pro Ligario, Nónne humanitatem omnem exuisse?

Exupero, as. pen. corr. ab ex, & supero, Idem quod superare significat, & excellere. ὑπερκηπάω, ὑπερβάλλω. Plautus in Mil. Metuo ne prædicatio tua nunc meam formam exuperet. Cice. 4. Tusc. Quis homo te exuperauit vnquam gentium impudentia? ¶ Inde exuperantia, pro eminentia. ἐξοχή. Cic. 5. Tusc. Nónne omnem exuperantiam virtutis oderunt?

Exuperatio, onis. Ad Herenn. libr. 4, Significatio est quæ plus in suspicione relinquit, quàm positum est in oratione: ea fit per exuperationem. Et paulo pòst. Per exuperationem quum plus dictum est quàm patitur veritas, augendæ suspicionis causa.

Exuperabilis, le, Qui potest superari. Statius 1. Thebai. –nec exuperabilis diris Ingenium mortale queror. Vallum non exuperabile, Claudianus. ¶ Exuperabile, significatione actiua, quod potest superare. Virg. 3. Georg. –tortóque Ixionis angues, Immanémque rotam, & non exuperabile saxum. Seruius.

Exurdo, das, actiuum, Surdum reddo ὑπερκωφόω. cuius passiuum posuit Valerius Max. lib. 11. Græcis actionibus aures curiæ exurdantur. id est obtundũtur. Plin. lib 32. cap. 10, Panniculæ flos, si aures intrauerit, exurdat. ¶ Exurdare palatum dixit Horatius pro eo quod est sensu gustus spoliare, & stupefacere. Ita enim ait Serm. lib. 2. saty. 8, Feruida quòd subtile exurdant vina palatum.

Exurgo, gis, Idem quod simplex surgo. ἀνίστημι. Plautus Mostel. Quæso exurge, pater aduenit. Idem Epid. Lumbos extollite, atq; exurgite. Cice. pro Cluent. Paulisper exurge, & perfer hunc dolorem commemorationis non necessariæ. ¶ Per translationem nonnunquam ponitur pro exigere se, & recreare ex diutina afflictione. ἀναφέρομαι. Cicero pro Lege Agrar. Hæc quæ procul erant à conspectu imperij, non solum affixerunt, sed etiam nequãdo recreata exurgere, atque erigere se possent, fundituſ(vt dixi) sustulerunt. Idem ad Attic. Nos autem vbi exurgere potuimus, aut quando? Idem ad Cassiũ, Autoritate vestra Respublica exurget, & in aliquo tolerabili statu consistet.

Exuro, ris, pen. produ. exusi, exustum, Igne prorsus consumo. παταναίω. Cicer. in Piso. Ispirus excisa, Locri, Phoci, Bœotij exusti. Ex animo exuri. Idem 3 de Natur. deor. Mihi quidem ex animo exuri non potest esse deos, Sed fortè legendum exui, aut erui. Igni exuritur scelus. Virgilius 6. Aeneidos. –alius sub gurgite vasto Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.

Exustus, particip. Plin. lib. 2. cap. 68, Media verò terrarum, qua solis orbita est, exusta flammis, & cremata. Vnus exustus est. Cic. 3. Ver. Ager exustus morientibus æstuat herbis. Virg. 1. Georg. Exustus Sole calcus. Colum. lib. 7. cap. 8. Quorum vitiorum primum solet accidere si parum pressus: secundum, si nimio sale sit imbutus: tertium, si Sole exustus est.

Exustio, onis. ἐκπύρωσις, κατάκαυμα. Cic. in Som. Scip. Propter eluuiones exustionésque terrarum, quas accidere tempore certo necesse est, &c. Exustio Solis, Plin. lib. 14. cap. 24.

Exusticito, tas, Idem est quod simplex suscito. ἀναζωπυρῶ. Cicero pro muræna. Te gallorum, illum buccinarum cantus exusticitat. Idem lib. 1. Offic. Quæ cura exusticitat etiam animos, & maiores ad rem gerendam facit. ¶ Exusticitare se. Brutus ad Ciceronem, Quare non Octauius est rogandus vt velit nos saluos esse, magis tu te exusticita, vt eam ciuitatẽ in qua maxima gessisti, liberam atque honestam fore putes.

Exuuiæ, arum, Spolia hosti detracta: ita dicta ab exuẽdo. ἔναρα, λάφυρα. sicut induuiæ, ab induendo. Cic. pro lege Mani. Quum eum vobis maiores vestri exuuiis nauticis, & classium spoliis ornatum reliquissent. Virg. 2. Aen. –qui redit exuuias indutus Æacidæ hilli. ¶ Et non solùm hominum tegmina, aut vestes dicuntur, sed etiam cæterorũ animalium. Virg. lib 2. Georg. de serpente, Quum positis nouus exuuiis, nitidúsque iuuenta Voluitur. Plaut. in Mostel. Mane castigabit eos exuuiis bubulis.

F

LITERA à Prisciano inter mutas numeratur, ab aliis inter semiuocales, eo quòd à vocali incipiat, & in seipsam terminetur. Hæc alio nomine dicta est digãma Aeolicum, quòd duplex gamma imagine referat. Eundem sonum habet quem apud Græcos φ. Vnde etiam dictiones aliquot Græcæ, in Latinorum vsum receptæ, quæ apud illos per φ scribuntur, apud Latinos scribuntur per f: vt, Fama, Fanum, & similia. Vetustissimi hac litera loco aspirationis vti solebant. Dicebãt enim Fordeum, trafo, vefo, pro hordeum, traho, veho. Fuerunt præterea apud antiquissimos qui loco f vterentur b, Bruges dicentes, pro eo quod posteri fruges dicere maluerunt. Hanc Claudius Cæsar inuersam, vt consonantis vicem voluit præstare: quod etiam hodie in plerisque vetustis monumentis conspicitur: nunquam tamen efficere potuit vt omnium consensu reciperetur.

Faba, æ, Genus leguminis, notius quàm vt egeat descriptione. κύαμος. Terent. in Eun. At enim isthæc in me cuderur faba. ¶ Faba Græca, κόκκος dicitur. Plin. libr. 16. cap. 30, Faba Græca, quàm Romæ à suauitate fructus syluestris quidem, sed cerasorum penè natura, loton appellant. ¶ Faba porcina, herba quam vulgus vocabulo depraua vocat *Iusquiamum*. ὑοσκύαμος. Vide Latius in dictione HYOSCYAMVS.

Fabula, læ, diminutiuum. Plautus in Sticho, Pro opibus nostris satis commodulè, nucibus, fabulis, ficulis, &c.

Fabulum, li. pro faba, apud Gellium, lib. 4. cap. 11, Opinio vetus falsa occupauit & conualuit, Pythagoram philosophum non esitauisse ex animalibus: item abstinuisse fabulo, quem κύαμον Græci appellant. Cic. 1. de Diuin. Ex quo etiam Pythagoricis interdictum putatur, ne faba vescerentur, quòd habet inflationem magnam in cibis, tranquillitati mentis quærenti vera contrariam.

Fabaginus, a, um, adiectiuum, Quod est ex fabis. κυαμικός. vt, Fabaginum acus, apud Catonem, de Re rust. cap. 54.

Fabarius, a, um, Quod ad fabam pertinet. κυαμικός. vt, Fabariæ Calendæ, hoc est Calendæ Iuniæ, quia hoc mense adultæ fabæ diuinis rebus adhibebantur, teste Macrobio in Saturn. Pilum fabarium, apud Catonem, cap. 12.

Fabalia, lium. Sunt stipulæ fabarum, hoc est culmi illi ex quibus siliquæ fabaceæ dependent. περικόμματα τῶν κυάμων. Plin. lib. 8. cap. 12. Sed maior pars malũt fabalia maturæ sationis, quàm trimestrem fructum eius. Nam siliquæ, caulésque gratissimi sunt pabulo pecori. Col. libr. 2. Veteres rusticos plerunque dicentes audio, malle se matura fabalia, quàm fructum trimestrem.

Fabalis, & hoc fabale, adiectiuum. κυαμικός. vt, Stipula fabalis. Ouid. lib. 4. Fastorum. Certè ego de vitulo cinerem, stipulámque fabalem Sæpe tuli plena februa testa manu. Ac paulo pòst declarat quid sit stipula fabalis, sic inquiens, Sanguis equi suffimen erit, vitulique fauilla, Tertia res duræ culmen inane fabæ. Culmen verò pro culmo vsus est. Sicut autem cinis vituli, & vituli fauilla, res est eadem: sic culmen fabæ, & stipula fabalis: quæ & fabalia substantiuè dicuntur. Plin. lib. 22. cap. 25, Fabalium etiam siliquarum cinis ad coxendices, & ad neruorum veteres dolores, cum adipis suilli vetustate prodest.

Fabacia, fabaciæ, A veteribus dicebatur genus libi ex fabis. κυαμίτης. Plin. lib. 18. cap. 12, Quin & prisco ritu fabacia suæ religionis diis in sacro est.

FABA.

Universidad de Deusto
Biblioteca

FABARIA, Insula est in mari Germanico nō procul à Cymbrica Cherroneso: alio nomine Burchana dicta. Fabaria à Romanis dicta propter similitudinem frugis, sponte ibi prouenientis. Autor Plinius.

FABARIS, pen. corr. Fluuius in Sabinis, cuius meminit Virg. 7. Aen. Qui Tyberim, Fabariúmque bibunt. Alio nomine vocant Farfarum, autore Sexto. Plautus, Disipabo te tanquam folia Farfari. Ouidius, –& amœnæ Farfarus vndæ.

Fabella, vide FABVLA.

Faber, Generale est nomen, communéque iis omnibus qui circa duram versantur materiem, in opificio suo malleo vtūtur: quæ tamen significationis amplitudo restringitur ex significatione adiectiui adiuncti. Est enim faber ferrarius, qui aliquid ex ferro conficit: faber tignarius qui tigna ad ædificia adaptat: faber aurarius, qui ex auro aliquid excudit. & sic de cæteris. Qui verò ex gypso, argilla, cera, aliáve molli materia aliquid conficiunt, plastæ dicuntur. Plaut. in Most. Venit imber, lauat parietes, perpluunt Tigna: putrefacitq; operam fabri: nequior iá factus est Vsus ædium, atq; haud fabri culpa. Idem in Rud. –vt fortunati sunt fabri ferrarij, Qui apud carbones assident, semper calent. Idem Most. Taceßis faber, qui cudere solos nosti plumbeos nummos. Horat. 2. Epist. 1, Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit. Cicer. de Clar. Orat. Ego me Phidiam esse malim, quàm vel optimum fabrum tignarium.

Fabrūm, in genitiuo plurali, vūtatius erat Ciceronis ætate, quàm fabrorū. Cic. in Oratore, Fabrūm, & procūm audeo dicere, non fabrorū, & procorum. Idem ad Atticum, libr. 9, Iam duo præfecti fabrūm Pompeij in meam potestatem venerunt.

Fabrè, aduerbium. Idem est quod artificioßè. τεχνικῶς. Plautus in Pœn. Basilicè exornatus incedit, & fabrè ad fallacias. Idem in Menæch. Hoc facinus pulchrum est, hoc probum est, hoc lepidum est, hoc factū est fabrè. Hodie vsitatius est compositum eius Affabrè, quod eiusdem est significationis. ¶ Contrarium eius est infabrè, quo vsus est Pacuuius, Barbaricam (inquit) pestem nostris nauibus obtulit, noua figura factam, commißam infabrè. hoc est, fœdè, & turpiter, vt interpretatur Nonius. ¶ Omnia hæc originem duēūt ab antiquo adiectiuo Faber, ra, rum, quo vsus est Ouidius 8. Metamor. pro fabrilis. Dædalus (inquit) ingenio fabræ celeberrimus artis. Hinc etiam Apuleius libr. 2, Floridorum, deduxit superlatiuum Faberrimus. Et anulum (inquit) in læua aureum faber rimo signaculo.

Fabrefacio, is. Aedificio, artificioßè compono. καλλιεργῶ, κατασκευάζω, τικτάινομαι. Plaut. in Capt. Nec fallaciam astutiorem vllus secit poëta, atq; vt hæc est Fabrefacta à nobis. Plinius de Viris illustr. Quum videret eos multūm mari posse, classem magis validam quàm decoram fabrefecit. hoc est, ædificauit. Vnde fabrefactum opus, id est artificioßè factū. καλλίεργον, περιπονητὸν ἔργον.

Fabrico, as, pen. corr. & Fabricor, aris, deponens, Fabrili arte aliquid conficio, τικτάινομαι, σκευοποιῶ, κατασκευάζομαι. Ouid. lib. 13. Metam. Cratere Aeneæ quem iam fabricauerat Alcon. Cicc. 3. de Orat. Capitolij fastigium illud, & cæterarum ædium non venustas, sed necessitas ipsa fabricata est. Quint. lib. 3. cap. 2, Nisi quis dicit, etiam gladium fabricatum ab eo prius qui ferrum in tutelam sui, quàm in perniciem alterius cōparauit. ¶ Transfertur etiam ad animum. Curtius, Multa interea fabricatus ingenio, quomodo auertere inde hostem posset.

Fabricatus, participium. Cic. 1. de Vniuer. Et globosus est fabricatus, quod σφαιροειδὴς Græci vocant.

Fabricator, ris. Quintilianus lib. 2. cap. 16. Et hercle Deus ille princeps, parens rerum, fabricatórq; mundi, nullo magis hominem separauit à cæteris, quæ quidem mortalia essent, animalibus, quàm dicendi facultate.

Fabricatio, onis. Cicero 2. de Natu. deorum. Si erit tota hominis fabricatio perspecta.

Fabrica, cæ, Propriè fabri lignarij officina: quānuis & de aliis officinis dicatur, ἐργαστήριον, τυκτοσυνή. Nam & fabricam ferream dixit Plin. libr. 7 capit. 56, Fabricam ferream inuenere Cyclopes. ¶ Ponitur etiam pro arte, & fabricatione alicuius rei. μηχανή. Vnde & ædificiū fabricam dicimus, & machinationē. Plaut. in Pœn. Nunc hoc consilium capio, & hāc fabricam apparo, vt filias dicas tuas. Cicer. 2. Officiorum, pro creatione posuit, & coagmentatione, siue compactione. Hanc (inquit) tam diligentem naturæ fabricam imitata est hominum verecundia.

Fabrilis, le. pen. prod. Quod est fabri, siue quod ad fabrum pertinet. τεκτονικός. vt, Opus fabrile. Horat. 2. lib. Epistol. –quod medicorum est Promittunt medici, tractāt fabrilia fabri. Fabrile scalprum. Liu. 7. bel. Pun. Fabrile erratum. Cic. ad Attic. lib. 6. Fabrile glutinum. Plin libr. 28. cap. 11. Fabrilis manus. Martial. lib. 11, Factáque fabrili dedolat ossa manu.

FABIANVS, φαβιανός, Martyris nomen, qui vnà cum Sebastiano quòd Christum profiteretur, supplicio affectus est.

FABIORVM familia, Romæ nobilissima fuit, cognomen hoc sortita ab eo tempore quo Romani penè omnes nobilissimi agriculturam exercebant: quòd primus qui hoc cognomen adeptus est, in faba serenda excelleret: sicut etiam Cicerones, Pisones, & Lentuli dicti sunt à lente, cicere, & pisis bene serendis. Horum tanta Romæ potentia fuit, vt bellū aduersus Veientes, soli cum suis clientibus & seruis in sese receperint: quúmque ex leuibus aliquot prælijs sæpius victoriam reportassent, tādem ad Alliam fluuium insidiis circumuenti, ad vnum omnes cæsi sunt. Ouid. lib. 2. Fast. Vna dies Fabios ad bellum miserat omnes: Ad bellum missos abstulit vna dies. Ex tanta Fabiorum clade vnus tantūm superfuit, qui nōdum armis per ætatem idoneus, in Vrbe relictus erat: ex cuius sanguine per longam nepotum seriem natus fuit Fabius ille Maximus, qui Dictator aduersus Annibalem creatus, cunctabunda quadam prudētia rem Romanam aliorum Imperatorum temeritate labefactatam, primus restituit. ¶ Fuit & alius Fabius, Allobrox cognominatus, à rege Allobrogum ad Isaram flumen interempto. ¶ Fabius pictor, homo nobilissimus, iuris & literarum antiquitatis bene peritus, vt est autor Cicero in Bruto.

Fabianus, a, um, denominatiuum: vnde dicitur Arcus Fabianus, qui constructus est iuxta regiam in Via sacra.

Fabius, a. um, aliud adiectiuum: vt. Gens Fabia. Ouid. 3. de Ponto.

FABRATERIA, φαβρατερία, Oppidum Campaniæ ad Terum fluuium. Iuuen. Satyr. 3, –optima Soræ, Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur. Meminit huius oppidi & Silius, lib. 8. Hinc deducitur denominatiuum. Fabraternus, a um.

Fabre, Fabricatio, Fabrica, vide FABER.

FABRICIVS, cij, φαβρίκιος, Nomen Romani ciuis frugalissimi, qui in tenuissimo censu, Samnitum munera forti animo spreuit. Hic norma paupertatis & exemplar fuit apud Romanos, patellam & salinum ex argento: tantūm colendorū deorum causa domi habuit, ita tamen vt patella corneo pediculo sustineretur. Huius filiæ ob paupertatem de publico dōtatæ, ad maritos ierunt portantes gloriam domesticam, pecuniam publicam. Hic aduersus Pyrrhum Epirotarum regem & Samnites grauissima bella gessit: aduersus quos, vt bello inuictum, ita muneribus se præstitit incorruptum. Regis etiam medicum domini sui mortem per venenum pollicentem, victum ad Regem remisit.

FABRICIANVS, φαβρικιανός, Fabij Fabriciani filius, qui matrem Fabiā interfecit, quòd illa maritum suum occidisset, vt liberius adulterium cum Petronio adolescente committeret. Autor Dositheus apud Plutarchum.

Fabrico. Fabrile, vide FABER.

Fabula, læ, Propriè est sermo & rumor populi, & res passim diuulgata, etiam si vera sit: à fando dicta. μῦθος. Iuuen. It noua nec tristis per cunctas fabula cœnas. Martial. libr. 1, Quòd nunquam maribus iunctam te Bassa videbam. Quòdq; tibi mœchum fabula nulla dabat. Esse videbaris (fateor) Lucretia nobis. Terentius Hecy. –odiosa hæc est ætas adolescentulis: E medio æquum est excedere: postremò iam nos fabulæ sumus, Pamphile, senex atque anus. ¶ Dicitur etiam fabula, narratio ad delectationem & vtilitatem inuenta, rerum nec verarum, nec verisimilium: vt, quòd Daphne versa sit in laurum, & Tantalus apud inferos fugientia captet flumina. Horatius in Serm. sat. 1, Quid rides? mutato nomine de te Fabula narratur. Cicc. 3. de Nat. deorum, Iam verò quid vos illa delectat explicatio fabularum, & exodatio nominum, exectum à filio Cælum, vinctum itidem à filio Saturnum? ¶ Apologus autem differt a fabula, vt species à genere. Dicuntur enim apologi fabulæ quę sub tectorio ridiculæ alicuius narrationis & inter bruta animantia colloquij, recondit aliquid quod ad vitam & mores pertineat: quales sunt fabellæ illæ quæ Aesopi nomine circunferuntur, quanuis ab Hesiodo primùm profectas constet. Comœdiæ itaque & Tragœdiæ fabulæ sunt, non apologi. Huiusmodi autem fabulæ diuersa fortiuntur nomina pro habitu & qualitate personarum quæ in eis introducuntur. Aliæ enim togatæ dicebantur, quarum personæ togis & Romanorum cultu erant ornatæ. Aliæ, palliatæ, quum personæ Græco more pallijs indutæ, in scenam prodibant. Erat enim pallium Græcis peculiare, quemadmodum Romanis toga. Togatarum genera sunt quatuor. Sunt enim togatæ, quæ prætextatæ dicuntur, in quibus reges Romani, vel duces inducuntur, personarum dignitate & sublimitate Tragœdiis similes. Prætextatæ autem dicuntur, quia ferè Regum vel magistratuum prætexta vtentium in huiusmodi fabulis personæ introducebantur. Secundum genus togatarum, tabernariæ dicuntur, humilitate personarum, & argumentorum similitudine Comœdiis pares: in quibus non magistratus, sed humiles, & priuatæ personæ induci solebant: quales ferè sunt mercatores, aut institores, qui in tabernis merces suas vendere consueuerunt. Erant præterea fabulæ Atellanæ, iocis & salibus quàm proximè ad Satyram accedentes: ab Attellis Campaniæ oppido, in qua plurimæ actitatæ sunt, nomen sortitæ. Aliæ præterea erant planipedia, à planis actorum pedibus dictæ, qui ob humilitatem argumenti, & vilitatem personarum neque cothurnis vtebantur, neque soccis.

Fabella, diminutiuum est à fabula. μῦθος. Cicero pro Cælio. Verum hæc tota vetus, & plurimarum fabellarum poetriæ. Idem 1. de Finibus. & 2. de Diuinatione, Nihil debet esse in philosophia commentitis fabellis loci.

Fabulor, laris, à fando deriuatur, & significat loqui. μυθολογέω, ἀμιλέω. Plautus in Capt. Quid fabulabor? quid negabo? aut quid fatebor? Idem in Cistel. Hæc nostram rem fabulatur, hanc scire oporter filia tua vbi sit. Id est, de re nostra loquitur. Idem in Merc. Quid illud quod solus secum fabulatur filius? ¶ Fabulari pro ineptè garrire. Liuius libro 5, Decad. 5. Et tu Centurio, miles, quid de Imperatore Paulo Senatus decreuit potius, quàm quid Sergius Galba fabuletur, audi. ¶ Eius compositum est Confabulor. προσμυθολογέω. Terentius. Siquando ad eum accesserat cōfabulatum.

Fabulo in actiua voce, pro eodem, Plautus in Milite. Mala es. P. Imò æcastor stulta multum, Quæ vobiscum confabulem.

Fabulator, oris, Facetus colloquutor. Suetonius in Octauio Augusto, Si interruptum somnum recuperare, vt euenit, non posset, lectoribus, aut fabulatoribus accersitis resumebat, producebārque vltra primam sæpe lucem.

Fabularis, are, adiectiuum, Idem significans quod fabulosus. μυθώδης. vt Historia fabularis, in qua multa falsa, & minimè vera scribuntur. Sueton. in Tyberio Cæsare, Maximè tamen curauit historiæ fabularis notitiam vsque ad ineptias, & derisum.

Fabulosus, a, um, Dicitur quod commentitium est: vel quod fabulis & figmentis celebratur: vel de quo multa finguntur. μυθώδης. Horat. libr. 1. Carm. vel quæ loca fabulosus Lambit Hydaspes. Plin. libr. 10. cap. 42. Pegasos equino capite volueres, & gryphas auritos, aduncitate rostri, fabulosos reor. ¶ Fabulosior. Plinius libro 33. cap. 1. Midæ quidem annulum, quo circumacto habentem nemo cerneret, quis non etiam fabulosiorem fateatur?

Fabulosè, aduerbium, Hoc est falsò, vel per fabulas. Plin. libr. 32. cap. 11, Accedat his Taprobane, insulæq; aliæ Oceani fabulosè narratæ. Idem lib. 5. cap. 1, Colonia à Claudio Cæsare facta Lixos, vel fabulosissimè ab antiquis narrata.

Fabulositas, tis. Hoc est fabulantium vanitas. Plin. libr. 36. cap. 13. Sed quum excedat omnia fabulositas, vtemur ipsius M. Varronis in expositiōe eius verbis. Idem libr. 7. cap. 52, Reperimus inter exempla, Aristæi etiam visam euolantem ex ore animam in Proconneso corui effigie, magna quidem fabulositate.

FABVLINVS deus. Qui pueris primò fari incipientibus præesse putabatur: cui etiam Romani sacrificabant, quum primùm liberi eorum fari incipiebant. Autor Nonius, citans testimonium Varronis de liberis educandis.

Fabulum, vide FABA.

Facesso, vide FACIO.

Facetus, ti, Dicitur qui salibus & sermonis vrbanitate, citra scurrilitatē tamen, abundat. ὑπράστιος, κομψός. Cicc. ad Quin. frat. Nam neque parū facetus scurra Sextus Nævius. Plautus in Mil. Cauillator facetus, vel cōmodus conuiua item ero. Cic. lib. 2. de Legibus, Facetissimus Poëta veteris comœdiæ Aristophanes. Quidam à faciendo deriuant, vt is sit qui gestibus aut verbis ita alium imitatur, vt se illum faciat. Alij à fangestibus aut verbis ita alium imitatur, vt se illum faciat. Nolite à sacris patris Iunonis sospitæ, cui omnes Consules facere necesse est, domesticum & suum Consulem potißimùm auellere. Plautus. Plenam faciam tibi fidelium. id est implebo. ¶ Item conuenire. συντίθεμαι. Martialis, Non facit ad sæuos certuix nisi prima leones. ¶ Item rem obstœnam facere. Plautus Mauult ancillæ facere, quam libertæ. ¶ Pertinet & ad pecuniam, quæ fieri dicitur quum cogitur, seu colligitur, Sallustius Iugur. Quæ pecunia ad Hispaniense bellu Metello facta erat. ¶ Deniq; facere (vt Papinianus inquit) omnem omnino faciendi causam complectitur, dandi, soluendi, numerandi, iudicandi, ambulandi, reddendi. Vnde qui otiosus sedet, si rogetur quid faciat: rectè respondere poterit se nihil facere, quandoquidem otiosus est. Rectè etiam se sedere: quoniam & sedere ipsum aliquid facere est: vt iacere, nauigare, quiescere. ¶ Faciam te vt plurimùm amem. id est plurimùm amabo. Faciam vt tibi prosim. id est tibi prodero. ¶ Fac te esse qui sum, id est finge te esse me, vel pone te eum esse qui sum. τίθει. ¶ Facto opus est, fieri opus est. πρᾶξαι δὲ πουητέον, quod etiam dicimus, Opus est factu. ¶ Factum iri audio illi iniuriam, hoc est audio futurum vt illi fiat iniuria. Item, Factum itur mihi contumelia. Cato pro se contra se Cæsium, Atq; euenit ita Quirites, vt in hac contumelia quæ mihi propter huiusmodi petulantiam factum itur, rei quoque publicæ mediusfidius miserear Quirites. ¶ A facio item fiunt verba primæ coniugationis in co terminata, quæ prope infinita sunt: vt sacrifico, magnifico, defico, clarifico, ædifico, vinifico, mortifico, iustifico, falsifico, & huiusmodi. ¶ Facere ludos significat irridere. ἐμπαίζω. Plautus in Aulul. Quem tu senecta ætate ludos facias. ¶ Facere are, apud Lucretium, libro 6. pro arefacere. καταξηραίνω. Principio terram sol excoquit, & facit are. ¶ Factum, in responsione affirmatiua, pro Ita, siue etiam Terentius in Eunucho, Chæreane tuam vestem detraxit tibi? DO. Factum. PH. Et ea est indutus? DO. Factum. Ibidem, Dic mihi, aufugistin'? CH. Hera, factum. ¶ Facere ægrè alicui, hoc est facere alicui rem molestam. Terentius in Eunucho, Miles verò sibi putare adductum ante oculos æmulum: Volut facere contra huic ægrè. ¶ Facere animum alicui, est incitare, & animum alicui augere. Liuius 5. belli Punici. Missum à Metaponto præsidium, Romanis fecit animum, vt nocte ex improuiso opera hostium inuaderent. Ouidius 5. Trist. Quæ tibi res animos in me facit improbe? ¶ Facere argentariam, est fungi officio argentarij, hoc est trapezitæ, siue mensarij. Cicero 7. Verrin. Is quem ille argentariam Lepti fecisse dicit. Facere auspicium dicitur auis è qua auspicium capitur. Liuius 1. ab Vrbe, Eam alitem ea regione cæli, & eius diei nuntiam venisse circa summum culmen hominis auspicium fecisse. ¶ Facere cadauer, occidere. Apule. libro 8, Cadauer quod ipse fecerat, auidè complexus est. ¶ Facere copiam & potestatem alicui. Plaut. Capt. –gratiam habeo tibi, Quum copiam istam mihi, & potestatem facis. Vt ego ad parentes hunc remittam nuntium. ¶ Facere cum aliquo, est partes illius fouere, aut sequi. Gell. lib. 15. cap. 22. Ex eis nationibus quæ cum Sertorio faciebant, quum multis prælijs superatus esset, neminem vnquam ab eo defecisse. Cicc. pro Quint. Quum veritas cum hoc faciat, &c. ¶ Facesse, permittentis & concedentis est locutio: acsi dicas, esto, vel pone ita esse. Cic. in Verr. Fac ita esse, tamen hoc ferendum nullo modo est. ¶ Facere fidem, est facere vt quis credat. Cicero in Catil. Vt quoniam auribus vestris propter incredibilem magnitudinem sceleris minorem fidem faceret oratio mea. ¶ Facere gradum, est ambulare. Cicc. 2. de Orat. Quin prodis mi Spuri, vt quotiescunque gradum facias, toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem? Plaut. Curc. Sed grandiorem gradum ergo fac ad me obsecrō. Id est propera ad me accedere. Gradū adaliquid facere, est per quosdam veluti gradus ab vna re paulatim ad aliam tranßitum facere. Quintil. libr. 3. cap. 6, Nanque & illud frequens est, vt ea quibus minus confidimus, quum tractata sint, omittamus: interim sponte nostra veluti donantes. interim ad ea quæ sunt potentiora, gradum ex his feciße contenti. Facere gradum, pro promouere. Liu. 6. ab Vrbe, Accingendum ad eam cogitationem esse, conando, agendóque, iam eò gradum feciße plebeios: vnde si porrò annitantur, peruenire ad summa, & patribus æquari tam honore quàm virtute possent. ¶ Facere gratiam iurisiurandi, id est soluere vinculo iurisiurandi: quod barbari dicunt, *Dispensare aliquem de iuramento*. Plautus in Rudente, Nihil hercle hic tibi est, ne tu speres: iurisiurādi volo gratiam facias. Facere gratiam, pro eo quod est onus quod subire quis teneatur, ei remittere, priuilegióque ab eo eximere. Suetonius in Othone, capit. 38, Mox reddendi equi gratiam fecit

ita sentio sententiam, Vt me nihili faciat, nec me saluum velit. Sic dicimus Magni facio, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι. Parui facio: Tanti facio, quod est magno pretio æstimo, nullius æstimo, tanti æstimo. Nec compositæ sunt hæc, quum manifestè diuisa inueniantur. Plaut. in Curc. Respicio vos nihili meam gratiam facere. Idem in Rud. Minacias ego istas flocci non facio tuas. Cicero Cecinnæ, Vtebar familiarissimè Cæsare, Pompeium faciebam plurimi. ¶ Iungitur & cum genitiuis lucri, & sumpti: vt Lucri facio, idem sit quod facio lucrum. ἐργάζομαι. & sumpti facere, idem quod facere sumptum. ἀναλίσκειν. Plautus in Persa, Non ædepol trecentis cara est, feciſti lucri. Idem in Casi. Si nunc me suspendo, meam operam luserim, & præter operam restūm sumpti fecerim. ¶ Transfertur hoc verbum facio ad innumeros propemodum vsus. Nam & facere verba dicimus, id est loqui. ποιεῖσθαι λόγους. Facere iter, est ire. ὁδοιπορεῖν. Facere terrorem, est terrere. φόβον ποιεῖν. Facere aliquem certiorem, est significare alicui rem aliquam. Facere gratum: χάριν φέρειν. Facere ludos, facere solēnitatem, exhibere. Facere vrinam, meiere. οὐρεῖν. Facere sordes, sordescere. Facere pediculos, emittere. Facere copiam, potestatem præbere. ἔξουσίαν δίδωμι. Facere lucrum, lucrari. ¶ Facere etiam, pati est: vt Feci iacturam, damnum, naufragium. ¶ Item facere accipitur pro sacrificare. ἱερεύειν, ἱερεῖα θύειν. Virgilius 3. Eclog. Quum faciam vitula pro frugibus, ipse venito. id est quum sacrificabo. Cicero pro Muræ. Nolite à sacris patris Iunonis sospitæ, cui omnes Consules facere necesse est, domesticum & suum Consulem potißimùm auellere. Plautus. Plenam faciam tibi fidelium. id est implebo. ¶ Item conuenire. συντίθεμαι. Martialis, Non facit ad sæuos certuix nisi prima leones. ¶ Item rem obstœnam facere. Plautus Mauult ancillæ facere, quam libertæ. ¶ Pertinet & ad pecuniam, quæ fieri dicitur quum cogitur, seu colligitur, Sallustius Iugur. Quæ pecunia ad Hispaniense bellu Metello facta erat. ¶ Deniq; facere (vt Papinianus inquit) omnem omnino faciendi causam complectitur, dandi, soluendi, numerandi, iudicandi, ambulandi, reddendi. Vnde qui otiosus sedet, si rogetur quid faciat: rectè respondere poterit se nihil facere, quandoquidem otiosus est. Rectè etiam se sedere: quoniam & sedere ipsum aliquid facere est: vt iacere, nauigare, quiescere. ¶ Faciam te vt plurimùm amem. id est plurimùm amabo. Faciam vt tibi prosim. id est tibi prodero. ¶ Fac te esse qui sum, id est finge te esse me, vel pone te eum esse qui sum. τίθει. ¶ Facto opus est, fieri opus est. πρᾶξαι δὲ ποιητέον, quod etiam dicimus, Opus est factu. ¶ Factum iri audio illi iniuriam, hoc est audio futurum vt illi fiat iniuria. Item, Factum itur mihi contumelia. Cato pro se contra se Cæsium, Atq; euenit ita Quirites, vt in hac contumelia quæ mihi propter huiusmodi petulantiam factum itur, rei quoque publicæ mediusfidius miserear Quirites. ¶ A facio item fiunt verba primæ coniugationis in co terminata, quæ prope infinita sunt: vt sacrifico, magnifico, defico, clarifico, ædifico, vinifico, mortifico, iustifico, falsifico, & huiusmodi. ¶ Facere ludos significat irridere. ἐμπαίζω. Plautus in Aulul. Quem tu senecta ætate ludos facias. ¶ Facere are, apud Lucretium, libro 6. pro arefacere. καταξηραίνω. Principio terram sol excoquit, & facit are. ¶ Factum, in responsione affirmatiua, pro Ita, siue etiam Terentius in Eunucho, Chæreane tuam vestem detraxit tibi? DO. Factum. PH. Et ea est indutus? DO. Factum. Ibidem, Dic mihi, aufugistin'? CH. Hera, factum. ¶ Facere ægrè alicui, hoc est facere alicui rem molestam. Terentius in Eunucho, Miles verò sibi putare adductum ante oculos æmulum: Volut facere contra huic ægrè. ¶ Facere animum alicui, est incitare, & animum alicui augere. Liuius 5. belli Punici. Missum à Metaponto præsidium, Romanis fecit animum, vt nocte ex improuiso opera hostium inuaderent. Ouidius 5. Trist. Quæ tibi res animos in me facit improbe? ¶ Facere argentariam, est fungi officio argentarij, hoc est trapezitæ, siue mensarij. Cicero 7. Verrin. Is quem ille argentariam Lepti fecisse dicit. Facere auspicium dicitur auis è qua auspicium capitur. Liuius 1. ab Vrbe, Eam alitem ea regione cæli, & eius diei nuntiam venisse circa summum culmen hominis auspicium fecisse. ¶ Facere cadauer, occidere. Apule. libro 8, Cadauer quod ipse fecerat, auidè complexus est. ¶ Facere copiam & potestatem alicui. Plaut. Capt. –gratiam habeo tibi, Quum copiam istam mihi, & potestatem facis. Vt ego ad parentes hunc remittam nuntium. ¶ Facere cum aliquo, est partes illius fouere, aut sequi. Gell. lib. 15. cap. 22. Ex eis nationibus quæ cum Sertorio faciebant, quum multis prælijs superatus esset, neminem vnquam ab eo defecisse. Cicc. pro Quint. Quum veritas cum hoc faciat, &c. ¶ Facesse, permittentis & concedentis est locutio: acsi dicas, esto, vel pone ita esse. Cic. in Verr. Fac ita esse, tamen hoc ferendum nullo modo est. ¶ Facere fidem, est facere vt quis credat. Cicero in Catil. Vt quoniam auribus vestris propter incredibilem magnitudinem sceleris minorem fidem faceret oratio mea. ¶ Facere gradum, est ambulare. Cicc. 2. de Orat. Quin prodis mi Spuri, vt quotiescunque gradum facias, toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem? Plaut. Curc. Sed grandiorem gradum ergo fac ad me obsecrō. Id est propera ad me accedere. Gradū adaliquid facere, est per quosdam veluti gradus ab vna re paulatim ad aliam tranßitum facere. Quintil. libr. 3. cap. 6, Nanque & illud frequens est, vt ea quibus minus confidimus, quum tractata sint, omittamus: interim sponte nostra veluti donantes. interim ad ea quæ sunt potentiora, gradum ex his feciße contenti. Facere gradum, pro promouere. Liu. 6. ab Vrbe, Accingendum ad eam cogitationem esse, conando, agendóque, iam eò gradum feciße plebeios: vnde si porrò annitantur, peruenire ad summa, & patribus æquari tam honore quàm virtute possent. ¶ Facere gratiam iurisiurandi, id est soluere vinculo iurisiurandi: quod barbari dicunt, *Dispensare aliquem de iuramento*. Plautus in Rudente, Nihil hercle hic tibi est, ne tu speres: iurisiurādi volo gratiam facias. Facere gratiam, pro eo quod est onus quod subire quis teneatur, ei remittere, priuilegióque ab eo eximere. Suetonius in Othone, capit. 38, Mox reddendi equi gratiam fecit

Fabulosè, aduerbium, Hoc est falsò, vel per fabulas. Plin. libr. 32. cap. 11, Accedat his Taprobane, insulæq; aliæ Oceani fabulosè narratæ. Idem lib. 5. cap. 1, Colonia à Claudio Cæsare facta Lixos, vel fabulosissimè ab antiquis narrata.

Fabulositas, tis. Hoc est fabulantium vanitas. Plin. libr. 36. cap. 13. Sed quum excedat omnia fabulositas, vtemur ipsius M. Varronis in expositiōe eius verbis. Idem libr. 7. cap. 52, Reperimus inter exempla, Aristæi etiam visam euolantem ex ore animam in Proconneso corui effigie, magna quidem fabulositate.

FABVLINVS deus. Qui pueris primò fari incipientibus præesse putabatur: cui etiam Romani sacrificabant, quum primùm liberi eorum fari incipiebant. Autor Nonius, citans testimonium Varronis de liberis educandis.

Fabulum, vide FABA.

Facesso, vide FACIO.

Facetus, ti, Dicitur qui salibus & sermonis vrbanitate, citra scurrilitatē tamen, abundat. ὑπράστιος, κομψός. Cicc. ad Quin. frat. Nam neque parū facetus scurra Sextus Nævius. Plautus in Mil. Cauillator facetus, vel cōmodus conuiua item ero. Cic. lib. 2. de Legibus, Facetissimus Poëta veteris comœdiæ Aristophanes. Quidam à faciendo deriuant, vt is sit qui gestibus aut verbis ita alium imitatur, vt se illum faciat. Alij à fangestibus aut verbis ita alium imitatur, vt se illum faciat. Nolite à sacris patris Iunonis sospitæ, cui omnes Consules facere necesse est, domesticum & suum Consulem potißimùm auellere. Plautus. Plenam faciam tibi fidelium. id est implebo. ¶ Item conuenire. συντίθεμαι. Martialis, Non facit ad sæuos certuix nisi prima leones. ¶ Item rem obstœnam facere. Plautus Mauult ancillæ facere, quam libertæ. ¶ Pertinet & ad pecuniam, quæ fieri dicitur quum cogitur, seu colligitur, Sallustius Iugur. Quæ pecunia ad Hispaniense bellu Metello facta erat. ¶ Deniq; facere (vt Papinianus inquit) omnem omnino faciendi causam complectitur, dandi, soluendi, numerandi, iudicandi, ambulandi, reddendi. Vnde qui otiosus sedet, si rogetur quid faciat: rectè respondere poterit se nihil facere, quandoquidem otiosus est. Rectè etiam se sedere: quoniam & sedere ipsum aliquid facere est: vt iacere, nauigare, quiescere. ¶ Faciam te vt plurimùm amem. id est plurimùm amabo. Faciam vt tibi prosim. id est tibi prodero. ¶ Fac te esse qui sum, id est finge te esse me, vel pone te eum esse qui sum. τίθει. ¶ Facto opus est, fieri opus est. πρᾶξαι δὲ ποιητέον, quod etiam dicimus, Opus est factu. ¶ Factum iri audio illi iniuriam, hoc est audio futurum vt illi fiat iniuria. Item, Factum itur mihi contumelia. Cato pro se contra se Cæsium, Atq; euenit ita Quirites, vt in hac contumelia quæ mihi propter huiusmodi petulantiam factum itur, rei quoque publicæ mediusfidius miserear Quirites. ¶ A facio item fiunt verba primæ coniugationis in co terminata, quæ prope infinita sunt: vt sacrifico, magnifico, defico, clarifico, ædifico, vinifico, mortifico, iustifico, falsifico, & huiusmodi. ¶ Facere ludos significat irridere. ἐμπαίζω. Plautus in Aulul. Quem tu senecta ætate ludos facias. ¶ Facere are, apud Lucretium, libro 6. pro arefacere. καταξηραίνω. Principio terram sol excoquit, & facit are. ¶ Factum, in responsione affirmatiua, pro Ita, siue etiam Terentius in Eunucho, Chæreane tuam vestem detraxit tibi? DO. Factum. PH. Et ea est indutus? DO. Factum. Ibidem, Dic mihi, aufugistin'? CH. Hera, factum. ¶ Facere ægrè alicui, hoc est facere alicui rem molestam. Terentius in Eunucho, Miles verò sibi putare adductum ante oculos æmulum: Volut facere contra huic ægrè. ¶ Facere animum alicui, est incitare, & animum alicui augere. Liuius 5. belli Punici. Missum à Metaponto præsidium, Romanis fecit animum, vt nocte ex improuiso opera hostium inuaderent. Ouidius 5. Trist. Quæ tibi res animos in me facit improbe? ¶ Facere argentariam, est fungi officio argentarij, hoc est trapezitæ, siue mensarij. Cicero 7. Verrin. Is quem ille argentariam Lepti fecisse dicit. Facere auspicium dicitur auis è qua auspicium capitur. Liuius 1. ab Vrbe, Eam alitem ea regione cæli, & eius diei nuntiam venisse circa summum culmen hominis auspicium fecisse. ¶ Facere cadauer, occidere. Apule. libro 8, Cadauer quod ipse fecerat, auidè complexus est. ¶ Facere copiam & potestatem alicui. Plaut. Capt. –gratiam habeo tibi, Quum copiam istam mihi, & potestatem facis. Vt ego ad parentes hunc remittam nuntium. ¶ Facere cum aliquo, est partes illius fouere, aut sequi. Gell. lib. 15. cap. 22. Ex eis nationibus quæ cum Sertorio faciebant, quum multis prælijs superatus esset, neminem vnquam ab eo defecisse. Cicc. pro Quint. Quum veritas cum hoc faciat, &c. ¶ Facesse, permittentis & concedentis est locutio: acsi dicas, esto, vel pone ita esse. Cic. in Verr. Fac ita esse, tamen hoc ferendum nullo modo est. ¶ Facere fidem, est facere vt quis credat. Cicero in Catil. Vt quoniam auribus vestris propter incredibilem magnitudinem sceleris minorem fidem faceret oratio mea. ¶ Facere gradum, est ambulare. Cicc. 2. de Orat. Quin prodis mi Spuri, vt quotiescunque gradum facias, toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem? Plaut. Curc. Sed grandiorem gradum ergo fac ad me obsecrō. Id est propera ad me accedere. Gradū adaliquid facere, est per quosdam veluti gradus ab vna re paulatim ad aliam tranßitum facere. Quintil. libr. 3. cap. 6, Nanque & illud frequens est, vt ea quibus minus confidimus, quum tractata sint, omittamus: interim sponte nostra veluti donantes. interim ad ea quæ sunt potentiora, gradum ex his feciße contenti. Facere gradum, pro promouere. Liu. 6. ab Vrbe, Accingendum ad eam cogitationem esse, conando, agendóque, iam eò gradum feciße plebeios: vnde si porrò annitantur, peruenire ad summa, & patribus æquari tam honore quàm virtute possent. ¶ Facere gratiam iurisiurandi, id est soluere vinculo iurisiurandi: quod barbari dicunt, *Dispensare aliquem de iuramento*. Plautus in Rudente, Nihil hercle hic tibi est, ne tu speres: iurisiurādi volo gratiam facias. Facere gratiam, pro eo quod est onus quod subire quis teneatur, ei remittere, priuilegióque ab eo eximere. Suetonius in Othone, capit. 38, Mox reddendi equi gratiam fecit

Facilis, Facilitas, Facinus, vide FACIO.

Facio, cis, ci, ctum, cuius passiuum est fio. πράττω, ἄγω, πάσχω. Apud antiquissimos tamen in vsu fuit factor, quod adhuc remansit in compositis illis quæ ex præpositionibus fiunt: vt Afficio, passiuum facit afficior. Conficio, conficior, & sic de reliquis. Quæ verò ex aliis partibus compo nuntur, passiua faciunt per verbum fio: vt Benefacio, benefio, Fabrefacio, fabrefio: Madefacio, madefio. Sic etiam pinguefacio, assuefacio, calefacio, candefacio, excandefacio, condocefacio, commonefacio, frigefacio, feruefacio, consuefacio, tepefacio, dissuefacio, mānsuefacio, orbefacio, stupefacio, satisfacio, vacuefacio, patefacio, congelefacio, putrefacio, pudefacio, labefacio, expergefacio, torrefacio, & siqua alia reperiātur. Vbi illud obiter notandum est, quòd composita à facio, habentia, e ante f, quæ fiunt ex verbis secundæ coniugationis, habent quartam à fine indifferentem. Horat. libro 2. Serm. In matris iugulo ferrum tepefecit acutum. Catullus, Alta tepefaciet permista flumina cæde. Est autem facere propriè, in opere esse, id est rei alicui faciem quandam inducere. Vnde etiam facies dicitur. Qui enim facit vas, vasis faciem illi imponit qui vestimentum, vestimenti faciem. ¶ Interdum sumitur pro scribere, id est componere. ποιεῖν. Donatus in Terentium, Facit qui materiam componit, vt Menander. ¶ Pro æstimare. τιμᾶσθαι. Plautus in Curcul. Migrare certum iam nunc è fano foras, Quando Aesculapij

eit eis qui maiores annorum quinque & triginta retinere eum nollent. Facere gratiam delicti, pro ignoscere. Sallust. in Iugurtha, Cæterùm Bocchо, quoniam pœnitet, delicti gratiam facit. Id est ignoscit. ¶ Facere gratuin, pro gratificari. Terentius in Eunucho, Hac re, & omni te turba euolues, & illi gratum feceris. ¶ Facere iniuriam, est verbo factóve aliquem iniuste lædere. ἀδικεῖν. Plautus Mercat. Filio suo innocenti qui fecit tantam iniuriam. ¶ Facere initium, incipere. Cicero ad Atticum libro 9, Si hic qua ratione initium fecit, eadem cætera aget syncerè, temperatè, prudenter, valde videro. ¶ Facere largitionem, seu largitiones, est largiri, & profundere, ac dissipare. Cicero 3. Tuscula. Et quidem C. Gracchus quum largitiones maximas feciſſet, & effudisset ærarium, verbis tamen defendebat ærarium. ¶ Ne longum faciam, id est vt breuiter dicam, apud Horatium 1. Sermo. satyr. 3. ¶ Facere ludos, irridere aliquem. Plautus Pœn. Enimuero ære meo me lacessis, ludos & delicias facis. ¶ Facere magni, est magni æstimare. μεγὶ ποιεῖσθαι. Plautus in Asin. Nunc neque quid velim facitis magni pessimæ. Facere maximi. Terentius in Phormio. Meritò te semper maximi feci Chremes. ¶ Nihili facere, est nihili æstimare. μηδενὸς ποιεῖσθαι. ¶ Facere parui. Plautus, Rudente, Illos scelestos qui tuum fecerunt fanum parui, & ausi sunt violare nos. ¶ Ne pili quidem facere. Catullus, Ludere hanc sinit vt lubet, nec pili facit vni. ¶ Pluris facere. Cicero Attico libro 8, Ego pro Pompeio libenter emori possum: facio pluris omnium hominum neminem. ¶ Facere manum, pro colligere milites. Cicero in Verrem, Illi nocte, facta manu armatáque veniunt. Idem pro Cecinna, Quũ manum fecerit, copias pararit, &c. ¶ Facit mecum, hoc est sentit mecum, ac meæ est opinionis. Vna facere. Ouidius. Vt fatear, mecum sola Corinna facit. Horatius. Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo. Ad eundem etiam modum dicimus, tecum, secum, nobiscum, aut vobiscum facere. Cicer. pro Sylla, Quid tum? Cassius si respondisset idem sentire, & secum facere Syllam. Idem pro A. Cecin. Videatis autoritatem sapientissimorum hominum facere nobiscum. ¶ Facere mentionem, commemorare. Cicero de Senect. Lysandrum Lacedæmonium (cuius modò mentionem feci) dicere aiunt solitum, Lacedæmone esse honestissimum domicilium senectutis. ¶ Facere missum, idem quod dimittere. Cicero 3. Offic. Iurauitque se illum statim interfecturum, nisi iusurandum dedisset, se patrem missum esse facturum. ¶ Facere modum alicuius rei, est temperare, & vltra mensurã non extendere, seu modũ non egredi. Cicero 1. de Legibus. Ipsisque magnopere autorem fuisse vt aliquando controuersiarum aliquem facerent modum. Facere modos, est inter actus fabularum intercinere. Terentius in Prologo Andr. Flaccus Claudij filius modos fecit tibiis paribus, dextris & sinistris. Cicero de Orat. Neque id actores prius viderunt quàm ipsi Poëtæ, quàm denique illi etiam qui fecerunt modos. ¶ Facere mutuum cum aliquo. Plautus Trin. Bene vult tibi. 2. Aedepol mutuum mecum facit. Idem Curc. -ea me deperit: Ego autem cum illa nolo facere mutuum, id est nolo eam deperire vt me deperit. ¶ Naufragium facere. Cicer. ad Tironem, Qui cupide profecti sunt, multi naufragia fecerunt. ¶ Facere nomen, est nominare. Liu. 8. ab Vrbe, Scelerato campo, credo ab incesto id ei loco nomen factum. Facere nomen alicuius amplum, est conciliare famam & celebritatem. Liuius 8. bell. Punic. Vbi per aliquot annos maximis rebus gerendis amplissimum nomen apud exteras gentes popul. Roman. familiæque vestræ fecerant. Facere nomina, idem quod debitorem se constituere. Cicer. 3. Offic. Emit homo cupidus & locuples, tanti quanti Pythius voluit, & emit instructos: nomina facit, negotiũ conficit. Accipitur etiã pro pecuniã mutuam dare, aut aliàs debitorem sibi aliquem facere. Cicero Gallo libro 7. Accepi Auiani literas, in quibus hoc inerat liberalissimũ, nomina se facturũ qua ego vellem die. Id est pecuniam creditурum, in eã diem soluendam quam ego postulassem. Budæus. Facere nomen cũ vineis, hoc est facere supputationẽ reditus vinearũ. Colu. libro 3. capi. 3. Quod quasi nomen si vt fœnerator cũ debitore, ita rusticus cũ vineis suis fecerit, eius summæ vt in perpetuũ, &c. ¶ Facere otiũ, id est dare. Virg. 1. Ecloga, O Melibœe, deus nobis hæc otia fecit. ¶ Facere oua, pro parere. Varro 3. de re Rustic. cap. 9. Neque ferè in villis oua ac pullos faciunt, sed in syluis. ¶ Facere par. Plaut. Trin. Feceris partuis cæteris factis, patrem. Tuum si percoles. ¶ Facere periculum, est tentare, & experiri. Terentius Andr. Qui scis ergo istuc, nisi periculũ feceris? ¶ Facere potestatẽ per mittere, concedere. Cicero in Catil. Siquid de his rebus dicere vellet, feci potestatem. Facere potestatem, siue copiam sui, est aditum ad se præbere, & permittere vt secum agatur. vt, Facere omnibus sui conueniendi potestatem, Cicero 8. Philip. ¶ Facere progressum in studiis. Cicero 4. Tuscul. Philosophiæ denique ipsius principes nunquam in suis studiis tantos progressus sine flagranti cupiditate facere potuissent. ¶ Facere prouentum maiorem, hoc est exhuberantiores fructus dare. Colu. libr. 2. cap. 15, Nec solùm ea res maiorẽ facit prouentum, sed etiã saporem & odorem vini pomorúmque reddit meliorem. ¶ Facere quæstum, lucrari. Plautus Capt. Aegrè est mihi hunc facere quæstũ carcerarium propter sui gnati miseriã. Quæstum facit meretrix suo corpore, Liuius 6. bel. Punic. ¶ Quid me faciã nescio, Terentius in Andr. Quid iis fiet, si huc Paulus venerit? Cicero ad Atticum libro 6. Quid tu huic homini facias? Idem pro Cecin. Quid de P. Clodio fiat, rescribe, Idẽ ad Attic. libro 2. ¶ Facere ratione, hoc est ob aliquã causam. Cicero ad Attic. libro 12, Quòd domi te inclusisti, ratione fecisti. ¶ Ratum facere, est confirmare. Liuius 8. bel. Puni. Quæ nobis Imperatores vestri eõmoda tribuerunt, ea rata atque perpetua vestra autoritate faciatis. ¶ Facere rem, est parare opes. Terentius in Adelph. Nunquam rẽ facies: abi, nescis inescare homines Sannio. Facere rẽ diuinã, sacrificare. Plautus in Amph. Ego rem diuinam intus faciam, vota quæ sunt. ¶ Facere reũ, hoc est accusare, siue reũ agere. Tacitus libr. 1. Violatorem fœderis vestri Arminiũ, apud Varum qui tum exercitui præsidebat, reum feci. ¶ Facere sacrificium, & sacra. Cicer. de Clar. Ora.. Licet aliquid etiam de M. Popilij ingenio suspicari, qui quum Consul esset, eodémque tẽpore sacrificium publicũ cum læna faceret. Liuius 1. ab Vrbe, Qui sacra publica pop. Roma. faceret. ¶ Facere sanguinẽ, pro effundere. Liu. 5. bel. Maced. Nondũ indicto bello, aut ita cõmisso, vt strictos gladios, aut sanguinẽ vsquam factũ audissent. ¶ Facere satis, est debitũ persoluere. Plautus Asin. Sed vina quæ vendidi heri vinario Exærambo, Iam pro his satis fecit Stichus. 1. feciſſe satis opinor. id est soluisse. ¶ Facere satis alicui, pro eius voluntati obtẽperare. Cicer. de Clar. Orat. Ego verò, inquã, si potero faciam vobis satis. ¶ Facere stipendia sub aliquo, idem quod militare. Plinius de Viris illustr. Sub Oreste in Sardinia stipendia fecit. Facere stipendiarios, est cogere ad soluendum tributum. Cæs. 1. bel. Gall. Heduos sibi, quoniã belli fortunam tentassent, & armis congressi & superati essent, stipendiarios sibi factos. ¶ Facere stomachum alicui, est cõmouere aliquem, & bilem excitare. Cicer. Lent. libr. 1. Epist. Non illi quidem vt mihi stomachum facerent. ¶ Facere sumptum, quod aliàs facere expensas, vel expendere dicitur. Plautus Capt. Quin ita faciam vt recupias facere sumptum, etsi ego vetem. ¶ Facere vadimoniũ, pro promittere. Plaut. Epid. Ilicet vt vadimonium mihi hic vltrò facit. ¶ Facere vela, id est velificare. Virg. 5. Aene. Vela facit tamẽ, & plenis subit ostia velis. ¶ Facere vestigiũ, ambulare & progredi. Cic. pro Rab. Posthu. Hic vos aliud nihil orat, nisi vt rectis oculis hanc vrbem sibi intueri, atque in hoc foro vestigium facere liceat. ¶ Facere vitium, est corruere, vel vitiari, & aliqua parte labefactari: & propriè de ædificiis dicitur. Cicero in Topic. Si ædes exese corruerunt, vitiúmve fecerunt. Facere vitium, pro vitiare. Vitruuius, Si venti frigidi sunt, lædunt: si calidi, vitiant: si humidi, nocent: iidem faciunt vitia pauimentis. ¶ Facere volupe animo suo. Plaut. Asin. Hic senex siquid clam vxore suo animo fecit volupe, Neque nouum, neque mirum fecit, nec secus quàm alij solent. ¶ Facere vota, est supplicare. Plin. libr. 17. cap. 2. Ergo qui dixit hyemes serenas optandas, pro arboribus vota facit. ¶ Facere vrinam, est meiere. Colu. lib. 6. cap. 30, Plerunque iumenta morbos concipiunt lassitudine & æstu: nonnunquam & frigore, & quum suo tempore vrinam non fecerint.

Factum, cti, substantiuũ. Res gesta. πρᾶξις. Virgil. lib. 1. Aene. Fortia facta patrum. Terent. in Andr. dictum ac factum, inuenerit. Aliquam causam, quamobrem eiiciar oppido. ¶ Factum mutare, pro sententiam mutare. Terent. in And. Haud muto factum.

Factus, us, Idem est quod confectio. πόιησις. Vnde factus olei dicitur, quãtum vna vice conficitur. Cato de Re rust. cap. 67, Factoribus det in singulos factus olei sextarios, & in lucernã quod opus siet. hoc est in singulas olei confectiones, vel quoties oleũ conficitur. Varro de Re rust. libr. 1. cap. 24. Hostum vocant, quod ex vno factu olei reficitur: Factum dicunt quod vno tempore conficitur. ¶ Factus villæ, pro structura, opere, & exædificatione. Varro libr. 3. de Re rust. cap. 1, Ego quoque quo exornatior villa esse posset fructu, quàm factu, hæc ad te misi.

Facesso, ssis, facessi, supinum in vsu non est: legitur tamen participium facessitus, tanquam supinum esset facessitum. Cic. in Verrẽ, Quum audissent sibi negotium facessitum. Significat autẽ propriè ad faciendũ eo, vt viso, ad videndũ eo. Virg. 4. Geor. Haud mora, continuò matris præcepta facessit. ¶ Interdum est discedere. ὀργᾶσθαι, ἀπέρχεσθαι. Nec mirum: altera enim significatio altera gignit: nam qui ad faciendum quicquam it, discedit vt id faciat. Terent. in Phorm. Dic quid velis dari tibi in manum, vt hertus his desistat litibus, Hæc hinc facessat. Id est sua curatum abeat. Donatus, Facessat, pro hinc se faciat, id est abeat. Cic. in Horten. Facessant igitur qui docere nihil possunt, quo melius, sapientiúsque viuamus. ¶ Negotiũ facessere, est cuipiã molestum esse. πράγματα παρέχειν. Cic. Appio Pulch. Quum est nobis allatum de temeritate eorum qui tibi negotiũ facesserent. ¶ Huius passiuum protulit Cicer. pro Cluentio, Sed hoc pollicebor omnibus, sicui fortè hac lege negotium facesseretur, qui lege non teneatur: si is vti me defensore voluerit, me eius causam legis præsidio defensurum.

Factito, as, pen. corr. Sæpe facio. ἐνεργῶ. Cice. lib. 2. Offic. Hæc apud maiores nostros factitata. Terent. in Eunu. Idem hoc Pyrrhus factitauit. Horat. in Arte, Nec satis apparet cur versus factitet.

Factor, oris, nomen verbale, Qui aliquid facit. ποιητὴς. vt quum dicimus Deum factorem cæli & terræ. Sic etiam factorem vocamus, qui vinum, vel oleum, vel quid simile facit. Cato de Re rust. cap. 13, Lectum stratum, vbi duo custodes liberè cubẽt, & tertius seruus vnà cum factoribus vbi cubet. Idem cap. 64, Leguli volũt vti olea caduca quàm plurima sit, quo plus legatur: factores, vt in tabulatu diu sit, vt fracida sit, quo facilius oleum efficiant.

Factitius, a, um, Quod arte aliqua effectum est, hoc est quod naturale non est. σκευαστὸς, παρέγγραπτος, τεχνικὸς. vt, Vinum factitium, Color factitius, Sal factitius. Plin. lib. 12. cap. 17, Ergo in vtraque gente bina laudi genera, terrenum, & factitium. ¶ Factitia verba dicuntur quæ & fictitia appellantur, quæ ad soni alicuius similitudinem efficta sunt: vt Crocire, Hinnire, Classis, Tintinnabulum, & similia.

Factio, onis, ab initio (vt autor est Festus) honestũ vocabulum fuit. ἄριστον. Vnde factiones histrionum, & quadrigariorum dicebantur. Nunc verò (inquit) nomine factionis seditio, & arma dicuntur. στάσεις. Nam est diuisio ciuium in diuersa studia, quum aliqui se principes & primarios in ciuitate efficere conantur, inter quos est æmulatio: vtroque quàm maximam coradere potest, ciuium trahente multitudinem, quos clientes vocant. Nonius, Factio dicitur malorum cõsensus, & conspiratio. Sallust. de bell. Iug. Inter bonos amicitia, inter malos factio. Qui autem huiusmodi factiones exercent, factiosi appellãtur. ¶ Interdum factio capitur pro potentia, & autoritate alicuius in ciuitate: quod & Nonius annotauit, citans locum Titinnij. Sed iam hercle metuo ne nimis stultè fecerim, qui ex tanta factione atq; opibus ea ausus sum aggredi. Plautus in Aul. Istas magnas factiones, dotes dapsiles nihil moror. Idem in Cistel.

Neque

Neque nos tanta factione sumus, neque opes nostræ tam sunt validæ. ¶ Quatuor apud antiquos fuerunt aurigantiũ factiones, Veneta. Prasina Alba, Rosea, à coloribus nominatæ. Cassiodorus quatuor colores harum factionum, cùm partibus anni quaternis assimilat. Prasinus, virenti veri dicatus erat: Roseus, flammeæ æstati: Venetus, nubilæ hyemi: Albus, pruinoso autumno. Suetonius scribit his addidisse Domitianum duas, alteram Auratã, alteram Purpureã panni. Hæ certamine curuli & pernicitate cursus inter se decertabant, fauoréq; populari, siue Imperatorio, victoriæ præmia adiudicabantur eis qui vicissent. ¶ Factio interdum idem est quod confectio: vnde factionem testamenti dicimus pro iure, seu potestate conficiendi testamenti. Cic. Topi. Quas is instituisset: cui testamenti factio nulla esset. hoc est qui conficiendi testamenti non habebat potestatem.

Factiosus, si. Factiosus appellatur qui procliuis est ad factionem, id est discordiam & seditionem. φιλονεικὸς, φιλοστασιώτης, σπουδαρχής. Sallust. in Catil. Cn. Piso adolescens nobilis, summæ audaciæ, egens, factiosus: quem ad perturbandum Remp. inopia, atq; mali mores stimulabant. ¶ Factiosus, dues & potens. Plau. in Aul. Venit hoc mihi in mentem Megadore, te esse hominem diuitem, Factiosum: me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Factura, ræ, Compositio rei quam facimus. πόιησις. Plin. libro 34. cap. 14, Aliubi vena bonitatem hane præstat, aliubi factura, vt Sulmone aqua, vti diximus.

Faxo, is, Pro faciam. ποιήσω. Virgil. 12. Aene. -ego fœdera faxo Firma manu. Verbum est defectiuum quod tantùm habet futurum indicatiui, nec id omnino integrum, adhunc modum, Faxo, is, it: & in numero plurali faxunt: & in futuro optaui, & præsenti subiunctiui, Faxim, is, it, faximus, itis, faxint, Terent. in Heaut. Vtinam dii faxint. Ennius apud Ciceronem, de Senect. Nemo me lachrymis decoret, nec funera faxit.

Facilis, le, pen. corr. Quod expeditum est, & nullius negotii. ἰκμὴς, ἐυπαλὴς, ῥᾴδιος. Terentius in Heauton. -faciet omnia. s. Hæc dum incipias, grauia sunt, dũmque ignores: vbi cognoris, facilia. Ibidem, Bonam atque iustam rem oppidò imperas, & factu facilem. Huius contrarium est difficilis, hoc est multum habens negotii & molestiæ. χαλεπὸν. Vnde difficiles terræ dicuntur quæ non sine labore fructum producunt. Virgil. 1. Georg. Difficiles primum terræ, colléq; maligni. ¶ Aliquando facilis dicitur exorabilis, & ad ignoscendum parattus. Virgil. 4. Georg. -faciles venerare Napæas. Terent. in Heaut. Mihi si vnquam filius erit næ ille facili me vtetur patre. Plin. lib. 7. cap. 6, Melior color marem ferenti, & facilior partus. Ibidem cap. 16, Incipiente autem hoc statu, aut desinente, conceptus facillimi tradũtur. ¶ Ex facili aduerbialiter, pro facilè. ῥᾳδίως Colum. lib. 6. cap. 1. Quæ vitanda non ex facili dixerim. Plinius lib. 30, Eorundem cinis exesis dentibus conjectus, ex facili eos cadere cogit.

Facile, aduerbium, Nullo negotio. ῥᾳδίως ἀνυσθῆναι. Cice lib. 1. Epistol. Cæteris iniuriis quæ propositę sunt à Catone, facilè, spero, resistemus. ¶ Est etiam confirmantis aduerbium, significans haud dubiè, liquidò, certò, nullis aduersantibus, ἀμελλὰν. iungitúrque eleganter cum nomine Princeps. Cic. lib. 3. Epist. Tu qui esses ordinis tui facilè princeps. ¶ Admittit & superlatiuum: vt, facilè doctissimus. Facilè primus. Item adiectiua diuersitatem importantia: vt, Facilè dissimilis. Aliquando & verba cum præpositione præ composita: vt, Facilè præstat æqualibus. ¶ Non nunquam accipitur pro libenter. Cicero 4. Tusc. Sed te aberrare proposito facilè patiebar. id est non inuitus. ¶ Antiqui pro facilè, facul & faculter dixerunt, vt suprà ostendimus in dictione DIFFICILIS.

Facilitas, tatis, Est inclinatio quædam, siue habitus ad aliquid promptè dicendum, faciendúmve: feréq; in meliorem partem accipitur: nam propensio in deteriorem partem vsitatius procliuitas dicitur. ῥᾳθυμία. Cic. 4. Tusc. Procliuitas ad ægrotandum: sed hæc in bonis rebus, quòd alii ad alia bona sunt aptiores, facilitas nominetur: in malis procliuitas, vt significet lapsionem. Sic facilitatẽ ingenii dicimus qua aliquid facilè apprehendimus. ¶ Facilitas carminis, vel orationis, est perspicuitas quædam & claritas qua mentem scribentis facilè assequimur. ¶ Accipitur etiam facilitas pro placabilitate, & lenitate illa qua facile patimur nos exorari. Terent. in Hecy. Etsi ego meis me omnibus scio etiam adprimè obsequentem, Sed non adeò, vt facilitas mea illorum corrumpat animos. Id est indulgentia, exorabilitas.

Facultas, tatis, Propriè facilitas agendi. ῥᾳθυμία. Terentius in Andria, -dii date facultatem obsecro Huic pariundi, atque illi in aliis potius peccandi locum. Cuius contrarium est difficultas. ¶ Aliquando pro potestate, seu commoditate. ἐυπορία, Plinius, Si mihi facultas daretur vtrũ mallẽ eligendi. ¶ Præterea facultas, est vis quædã quæ facit vt id facilius fieri possit quod de vnaquaque arte præcipitur. δύναμις. Est enim genus omnium artium quo in omnium artium definitione vti possumus: vt quũ dicimus, Dialectica est facultas differendi: Rhetorica est facultas dicendi, & sic de aliis. ¶ Facultates quoq; in plurali tantùm numero dicuntur opes: quoniam quum diues qui existit, facilè quod vult agit. Cicero ad Atticum. libro 11, Siquas habuimus facultates, eas tum Pompeio, quum id videbamur sapienter facere, detulimus. Itaque tum à tuo villico sumpsimus, & aliunde mutuati sumus, &c. Cæs. 6. bel. Gal. Tantas videri Italiæ facultates, vt si quid esset in bello detrimenti acceptum, non modò, &c. ¶ Facultatem à facilitate sic distinguit Plinius, quòd illam vocat vim & energiam eloquentiæ: hanc promptitudinem duntaxat. Sic enim Epist. 115, inquit. Quia scilicet nimia assiduitate facilitas magis, quàm facultas: nec fiducia, sed temeritas paratur.

Facinus, noris, penult. corr. A facio deductum, vocabulum est medium, quo tam in bonam, quàm in malam partem vti possumus. Est enim facinus insigne aliquod factum, siue bonum, siue malum. In bonam partẽ accipitur apud Sallustium, pro virili & strenuo facto quod Græci ἀνδραγάθημα appellãt. Qui aliquo negotio intenti, præclari facinoris, aut bonæ artis famam quærunt. Sæpius in malam. κακούργημα. Cicero libro 5. Offic. Ab hoc nulla fraus, nullum facinus aberit. Terentius in Adel. Proh dii immortales, facinus indignum. Idem in Heautont. -is mihi vbi adbibit plus paulo: suia quæ narrat facinora?

Facinorosus, sa, sum, Sceleſtus, & flagitiosus. κακοῦργος. Cic. in Catil. Quintum genus est parricidarum, sicariorum, denique omnium facinorosorum. Vita facinorosa, Idem 1. de Legibus.

Facula, Facularii, vide FAX.

Facundus, di, Disertus: à fando, qui ea quæ mente conceperit, ad audientes facilè atq; ornatè profert. ἀλλέγημα, ῥωφαδὸς. Ouid. de Arte, Non formosus erat, sed erat facundus Vlysses. Quintil. lib. 12, In omnibus gentibus alius alio facundior habetur: & in eloquendo dulcis magis.

Facundia, Quæ est facultas disserendi cum gratia. λογίστης. Plinius lib. 7. cap. 30, Facundiæ, Latiarúmque literarum parens Cicero.

Facundè, aduerbium, Disertè. Liu. 8. bel. Pun. Tanta autem inerat comitas Scipioni, atq; ad omnia naturalis ingenii dexteritas, vt non Syphacem modò barbarum, insuetúmque moribus Romanis, sed hostem etiam infestissimum facundè alloquendo sibi conciliaret.

Facundiosus, adiectiuum. Sempron. Asell. referente Gellio li. 4. cap. 9, Facta sua spectare oportere, dicta non, si minus facundiosa essent.

FADIVS. Pompeianus miles, cuius meminit Asinius Pollio, apud Cicero nem lib. 10. Epist.

Fæx, fæcis, Per æ diph. vt Apuleius docet, vt differat in datiuo à præterito verbi facio: & est excrementum cuiuscunq; rei: cuius diminutium est fæcula, deducitúrque à facio. τρύξ, ὑποστάθμη. Horat. 1. Carm. Ode 35. Diffugiunt eadis cum fæce siccatis amici. Fæces vnguenti est materia crassior, ex qua expressum est vnguentum: magnata Græco vocabulo appellantur, teste Plinio li. 13. cap. 2. Fæcem ciuitatis (τὴν συγκλύδα) homines viles & abiectos aliquando vocamus, non quòd homines sint sordes, sed quòd vitam agant sordidam, & abiectam. Cicero pro Flacco, Opifices, & tabernarios, atque illam omnem fæcem ciuitatũ, quid est negotii concitare? Sordes & fæx vrbis, Cicero Attico. li. 1. Fæx Romuli pro plebe Romuli, hoc est populo quem ideo fæcem vocat Cicero scribens Attico, lib. 2. Epist. 1, quòd collectus esset ex confusa & turbulenta multitudine. Loquitur autem illic de Catone, quem reprehendit quòd ita se gereret quasi esset in Republica Platonis, & non in fæce, hoc est fæculenta plebe Romuli.

Fæculentus, ta, tum. Quod est fæcis plenum. τρυγώδης. vt, Fæculenta aqua, apud Plinium lib. 31. cap. 3.

Fæcatum vinum, Quòd è fæcibus est expressum. τρυγώδης οἶνος. Cato de Re rust. cap. 154. Vinum facatum fic facito, Fiscinas olearias Campanicas duas illi rei habeto: eas fæcis impleto, sub prelúmo; subdito, exprimitóque. Plin. lib. 14. cap. 10, de vini operarii generibus agens, Tertium (inquit) est fæcibus vini pressum, quod fæcatum Cato appellat.

Fæcutinus, pen. prod. Idem quod fæcatus. τρύγινος. Gell. lib. 13. cap. 19. Non eas finitiones præarcidas, neque fæcutinas Grammaticas spectaueris: sed aurem tuam interroga, quo quid loco conueniat dicere.

Fæciniæ vuæ, Dictæ sunt quæ plus, quàm cæteræ, fæcis afferunt. Alio nomine à colore rubellanæ vocantur: & à loco, Nomentanæ, autore Columella lib. 3. cap. 2.

Fagus, gi, φηγός, Arbor est glandifera, quam rustici in Gallia vocant un fau: ita dicta ἀπὸ τῦ φάγειν, hoc est à comedendo: quòd ante inuentas fruges (vt fabulantur Poetæ) homines eius arboris glandibus solerẽt victitare. ¶ Sunt qui scribant Phagus ad Græcam originem spectantes: id tamen magis superstitiosum est quàm necessarium. Est enim hæc dictio ita iam apud Latinos recepta, vt meritò Latiorũ more scribi possit.

Fagineus. Faginus. & Fageus, adiectiua, φήγινος, quæ eiusdem sunt significationis, Quod scilicet ex fago arbore est. Oui. 4. Fast. Bis fua faginea tempora frode tegit. Sic faginus axis apud Virgilium 3. Geor. Post valido niteus sub pondere faginus axis. Et pocula fagina, apud eundem 3. Ecloga. Glans fagea, apud Plinium li. 16. cap. 5, Alia fageæ glandis figura, alia querneæ.

Fagutal, Fuit Romæ sacellum Iouis in quo erat fagus arbor, quæ Iouis sacra habebatur Plinius lib. 16. cap. 10.

FALACRVM, φαλάκριον. Ptolemæo 7. Europæ tabula, promontorium est Siciliæ. quod nonnulli idem esse credunt quod vulgò hodie appellatur Melazo.

Falæ, Turres ligneæ, ob altitudinem dictæ, quibus in oppidorum oppugnationibus, & in speculis vtebantur, à falando. Tusci enim falandum cælum vocabant.

Falarica vide PHALARICA.

Falcarius, Falcatus, Falcula, vide FALX.

Falcidia lex, φαλκίδιος νόμος, Quæ amputat legata, quando vt minimum quarta pars bonorum non superest hæredibus.

Falco, onis, Græcè ἱέραξ, Auis est ex accipitrum genere: ita dicta (vt Festus innuit) quòd vngues more falcis habeat introrsum flexos. Auis fuisse volatus à veteribus in auguriis maximè obseruabatur. Fœlicissimum siquidem omen ad res agendas putabant, si falco à sinistra volasset. Vnde & à Græcis ἱέραξ, quasi sacra auis vocatur. Campani capyn olim vocabant: a qua etiam nonnulli volunt Capuæ nomen esse impositum: quòd ex volatu falconis, de ea ædificanda sumptum fuerit augurium. Sunt autem falcones omnes (vt hodie à Principum aucupibus obseruatum est) fœminæ: mares verò sunt quos vulgus hodie vocat Mostardinos.

Falere, neutri generis. Varro de Re rust. cap. 5, Intra rete aues sunt omne genus maximè cantrices, vt luscinioläe, ac merulæ, quibus aqua mini-

B stratur

Universidad de Deusto Biblioteca

ctr atur per canaliculum,cibus obicitur sub rete. Subter columnarum stylobaten est lapis à falere,pedem & dodrantem altus, ipsum falere ad duos pedes altum a stagno,latum ad quinq:,&c. Verbum architecturæ nobis hodie incognitum.

FALERII,orum, *Φαλίριοι*,Oppidum fuit Falisc orum in Tusciæ mediterrancis. Autor Ptolemæus lib.3.cap.1.

FALERNVS ager teste Plinio lib.14.cap. 5,Campaniæ tractus est, qui à ponte Campano incipiebat læua petentibus vrbanam coloniam Syllanam. Totus hic tractus viti feros habet colles,generosissimo vino nobiles,quod à regionis nomine etiam falernum est appellatum. Huic inter generosa Italiæ vina secunda nobilitas tribuebatur. Prima enim laus dabatur Pucino,quod à Græcis Pictanum appellabatur. Nequaquam verò mirum videri debet, si hoc vini genus hodie,aut prorsus ignotum sit,aut minus celebre,quum etiam Plinii seculo (vt ipse testatur exoleseeret,culpa agricolarum,copiæ magis studentium quàm bonitati.¶ Pro vino frequentissimè neutri generis est: Tibullus tamen in masculino genere vsurpauit. Nunc(inquit) mihi fumosos veteres proferte Falernos.

FALISCI, *Φαλίσκοι*, Populi Hetrusci fuerunt, quorum oppidum Faleri *Φαλίριον* Stephano,vocabatur. Ouidius,Adde senem Tatium, Iunonique Falisc os.

Falisc us venter, non dissimilis Lucanicis, inuentus primò in Falisc is. Papin.lib.4.Syluarum,Non Lucanica,non graues Falisci. Martial.lib. 1,Et Lucanica ventre cum Falisco.

Fallo,lis,fefelli,falsum,decipio,*ἐξαπατάω*,*παραγράφω*.A fando deductum verbum,vt inquit Varro:quum contrà quàm diximus, facimus: nam siquis re decipit,impropriè fallere dicitur.Terentius in Heau.Per alium quemuis vt des,falli te sinis Technis per seruum. Idem.in And.Quidnis cupio,dum ne ab hoc me falli cõpertar.Cic.pro Rosc Amer. Perditissimi est igitur hominis,simul & amicitiam dissoluere, & falsere eum qui,læsus non esset,nisi credidisset. ¶Ponitur & pro lateo. *λανθάνω*.Liu.Speculator Carthaginensis,qui biennium fefellerat,Romæ deprehensus,præcisis manibus dimittitur. ¶Fallit me,id est ignoro. Cic.de Oratore,Neq; hoc te Crasse fallit.Et in Ora. Quem quæso nostrum fefellit,ita vos esse dicturos?Idem Att.li.2.Tamen in lege nulla esse huiusmodi capita,te non fallit.Tacitus lib.13,Quæ mutatio neque Neronem fefellit. ¶Fallere spem,fallere opinionem, est secus facere quã quis opinatus fuerit.Cic.in Catil.Si vis improborum spem meam fefellerit.Idem Lentulo lib.1.Epist.Non fallam opinionem tuam.

Falsus sum,Decipior.Plautus Aulul.Quãquam haud falsa sum nos odiosas habent.Terent.Andr.Heu me miserum,qui tuum animum ex animo spectaui meo.P.Falsus es.Id est erras,aliter est atque tu putas,Plautus Truc.Mihi etiamnum quid sit negoti,falsis incertúsque sum: nisi quia timeo tamen.Huius compositum est Refello.

Falsus,sa,sum,nomen,actiuè accipitur pro eo quod fallit, hoc est pro eo quod verum non est.*ψεῦδος*.Terentius in Eunuc. Quæ vera audiui taceo,& contineo optimè: Sin falsum,aut vanum,aut fictum est,continuò palàm est, Plautus in Milit.Ecastor ergo mihi haud falsum euenit somnium.Sic falsus tutor dicitur,qui se pro tutore gerit,quum verus tutor non sit.Falsum testamentum,quod supposititium est,vel corruptum.Sic etiam Falsum iudicium,Falsam sententiam, Falsum nomen dicimus, pro eo quod verum non est:non quod fallendi gratia aut dictum,aut factũ sit:sed quòd hominum opinionem fallat.Quando verò participium est passiuè accipitur pro deceptus. Terentius in Andr.Falsus es.hoc est deciperis,vt interpretatur Donatus.

Falsum habere,est fallere.*παραμυθούμαι*.Sallustius in Iugurtha, Neque ea res me falsum habuit.

Falsò,aduerbium mendaciter,non vere. *ψευδῶς*. Sallustius in procœmio Iug.Falsò queritur de natura sua genus humanum.Plautus in Bacchid. Non manco,neque tu me habebis falsò suspectum.

Falsè, aliud aduerbium. Plautus in Capt. Tace modò: ego Philocrates Falsè faciam,vt verus hodie reperiare Tyndarus.

Falsidicus,ci.penult.corr.& Falsiloquus, Qui falsa loqui cõsueuit. *ψευδολόγος*,*ψευδηγόρος*.Sueto.in Nero.cap.17,Aduersus falsarios tum primum repertum,ne tabulæ,nisi pertusæ,ac ter lino per foramina traiecto obsignarentur.

Falx,cis,Ferramentum aduncum quo segetes & herbæ secantur:item illud quo vites & arbores putantur.*δρεπανον*,*κέρπη*.Varro li.1,de Re rust. cap.50,In vmbria falce secundum terram succidunt stramentum.Virgil.3.Eclo.Tum credo,quum me arbustum videre Myconis,Atque mala vites incidere falce nouellas.Plinius lib.18.cap,28,Falcium duo genera:Italicum breuius,ac inter vepres quoque tractabile: Galliarum latifundia maioris compendii,quippe medias cædunt herbas,breuioresque prætereunt.Cice.5.Tusc.Immissi cum falcibus multi purgarunt,& aperuerunt locum,Falces in Campania,seculæ dicuntur à secando. ¶Falcium varia enumerantur genera à Catone,cap.110,& 111, Sunt enim falces quædam fœnariæ,quædam stramentariæ, quædam arborariæ,aliæ vineaticæ,sylua ticæ,& rusticæ. ¶Falx etiam appellabatur bellica machina quæ adduceo præfigebatur ferro:sic dicta quòd incuruata esset ad similitudinem falcis,vt ex muris lapides extraherentur.Cæsar.3.bell.Gall.Vna erat magno vsui res præparata à nostris falces præacutæ,insertæ,affixeque longuriis,non absimili forma muralium falcium.

Falcula. æ,diminutiuum,Parua falx.*δρεπάνιον*,*δρεπανίς*.Colum.li.12.cap. 18,Nec minus falculæ, & vngues ferrei quamplurimi parandi. Cato cap.54,Quod falcula secueris,nõ renascetur.¶Dicuntur etiam falculæ,pardorum & pantherarũ extremitates vnguium in falcis formam incuruatæ,quibus dum appetunt etiam integra corpora dilaniant:à quibus etiam falculis falcones dicti putat Festus.Plin.lib. 8.capit.15, Mirum pardos,pantheras,leones,& similia,condito in corporis vaginas vnguium mucrone nec refringantur, hebetenturque, ingredi, auersisq; falculis currere,nec nisi appetendo,protendere.

Falcarius,ria,rium,Quod ad falcem pertinet.*δρεπανικός*,vt Cotes falcaria,quibus falces acuuntur.

Falcarii,Qui falcibus vtuntur.*δρεπανηφόροι*.Cicero 1,Inuect. cõtra Catil. Dico te prima nocte venisse inter falcarios. Quem locum Prisc ianus exponens, Inter falcarios, inquit, id est in eum locum vbi sunt falcarii.

Falcatus,a,um,Quod formam falcis habet.*δρεπανοειδὴς*,Plinius lib.10,capit.21,de gallo loquens,Sola,inquit, volucrum in cælum aspicit crebrò,in sublime caudam quoque falcatam erigens.Amygdalæ falcatæ, apud Plinium,lib.17.cap.10.¶Rursus falcatum,dicitur falcibus instructũ: vnde falcati currus dicti sunt quos Macrobius per circumloquutionem Currus cum falcibus appellat,quum ait,Inducebat etiam currus cum falcibus,& elephantos cum turribus.Statius lib.10.Thebaid.

Antea falcato lustrantem mœnia curru,
Desuper Ogygiæ pepulit grauis impetus hastæ.

Falcifer,Falcem ferens.*δρεπανηφόρος*. Vnde perpetuo epitheto Saturnus Falcifer à Poetis appellatur:cui ideirco falx tributa fuit quòd primus in Italia agriculturæ vsum credatur indicasse,vt autor est Macrobius,li. 1.Satur.Mart.lib.5,Nam si falciferi defendere templa tonantis.

Fama,mæ,à fando,dictio media.*φήμη*.Est enim quicquid de aliquo diuulgatur,siue in bonum,siue in malum.Virgil.lib.4,Neque enim specie,famáve mouetur.id est infamia.vt exponit Nonius.Idé 4. Aeneid. Fama malum quo non aliud velocius vllum,Mobilitate viget, viresque acquirit eundo.Teren.in And.-omnes vno ore omnia Bona dicere,& laudare fortunas meas,Qui gnatum haberem tali ingenio præditum.Quid verbis opus est?hac fama impulsus Chremes,Vltrò ad me venit,Cic,14.Philip.Hoc triduo,vel quatriduo tristis à Mutina fama manarrat.Idem autem sunt,rumor & fama,præterquam quòd alterũ Latinum est,alterum è Græco teste Valla.¶Fama etiam dicitur de re inueterata,firmatáque in hominum opinione,quanuis incerta.Martia.lib.1,Quicquid fama canit,donat arena tibi.Quintil.-Fama est,olim Iouem in imbrem aureum conuersum,puellæ in gremium defe disse.Plinius Iunior in Epist.Huc eum liberalitatis tuæ fama perduxerat.Sic fama Scipionum,fama Camilli,id est laus,celebritas. Virgil.1. Aene.Sum pius Aeneas,fama super æthera notus.¶A fama diffamo, & infamo deducuntur:de quibus alibi.

Famosus,a,um,Frequentius in deteriorem partem accipitur pro infami *ἄδοξος*,*ἄτιμος*.Sallustius,Largitionem famosam,impudentémque.Inde famosa mulier dicitur quæ est famæ parum integræ,hoc est quæ impudicitiæ nomine malè audit.Cic.2.de Orat ex Poeta, -quid tu Egilia mea,Quando ad me venis,cum tua colu & lana?Nó pol,inquit,audeo. Nam me ad famosas vetuit mater accedere.¶Interdum in actiua significatione accipitur pro eo quod vulgò dicunt *Diffamatorium*. Vnde famosi libelli apud Iurisconsultos appellantur qui alicuius famam lædunt.¶Inuenitur etiam interdum in bonam partem acceptum, præsertim apud Plinium Iuniorem,& eius seculi scriptores,Nam Ciceronis seculo vix quisquam aliter quàm in malam partem vsus est. Plinius lib.6.Epistol.Impense petis vt causam tuam pertinentem ad eram tuam,pulchram alioqui & famosam faciam. Tacitus lib.21,Sed quia famosæ vrbis suprem am diem tradituri sumus, congruum videtur primordia eius aperire.

Famigero,as Diuulgo.*διαφημίζω*.Famigeratus,diuulgatus,fama celebratus, *διαβόητος*.

Famigerator,Qui rei alicuius famam spargit. *διαφημιστὴς*. Plau.in Trinummo,Ego de verbis eorum famigeratorum inscius profilui.

Famigeratio,onis,Famæ dissem inatio.*διαβολαὶ*.Plau.Trinum. Hæc famigeratio te honestet,mecum conlutulet.

Famigerabilis,le,Celebris,clarus fama notus, *διαβόητος*. Apuleius de Asino aureo, Satis famigerabilis consector.

Famella,diminutiuum est à fama.Festus.

Fames,huius famis,Edendi cupiditas.*λιμὸς ἔδητος*.à *φάγω* edo: & differt ab inedia,quòd fames est semper cum appetitu edendi: inedia etiam sine appetitu,vt in ægrotis.Est enim propriè inedia, abstinens à cibo,à non edendo dicta. *ἀσιτία*. Vnde summos aliquot viros legimus aliquot diérum inedia se enecusse Cicero pro Aul.Cluent. Iam hoc ignoratis Iudices,vt etiam bestiæ,fame dominante,plerunque ad eum locum vbi pastæ aliquando sint,reuertantur. ¶Accipitur interdum fames,pro caritate ex annonæ penuria nascente, quum scilicet plerique aliquo in loco alimento deficiente de vita periclitantur. Cic.Terentiæ,Etiam illud verendum est ne breui tempore fames in Vrbe sit. Idem pro Flac.In fame frumentum erat exportare ausus.

Famelicus,a,um,pen.corr.Qui fame laborat.*βουλιμιῶν*,*βουλιμιάζων*, Plau. in Casin.Post id quum lassus fueris & famelicus, Noctu vt condigne recubes,curabitur. Terent.in Eun.Ille vbi miser famelicus videt me esse in tantum honorem,Et tam facilè victum quærere,ibi homo,&c. Plau.Pseu.Dúmq; ridebunt saturi,mordebunt famelici.

Famelicosus,a,um,Qui frequenter famelicus est.*βουλιμιώδης*.Vnde famelicosam terram,palustrem veteres vocabant, teste Festo.

Fameo,es,& Famesco,is,Fame laboro,cibum appeto.*λιμώττω*,*πεινῶ*.

Familiæ appellatione comprehenduntur tam liberi quàm serui vtriusque sexus,vnius quem patrem familiâs vocamus, iuri subiecti.*τῶν οἰκέων*. Apud antiquissimos famelia scribebatur per e literam,tantúmq; de seruis dicebatur: ab Osca dictione Famel,qua illi seruum appellabant,vt autor est Festus.Postea cõmutata e in i.familia appellata est. Quo vocabulo Varronis etiam seculo serui significabantur. Ita enim ait,lib.1.cap.16,Si ab fundo longius absunt oppida aut vici fabros parent quos habeant in villa:sic cæteros necessarios artifices: ne de fundo familia ab opere discedat,ac profestis diebus ambuler, feriata potius,quàm opere faciundo agrum fructuosiorem reddat. Deinde tamen paulatim inualuit vsus,vt etiam liberi familiæ nomine, & quicunque sub vnius patris familias iure viuerent, comprehenderentur. Plautus Truc.Hæc vna opera circumit per familias,puerum vestigat. ¶Post hæc ad eos quoq; translatum est qui ex eadem sunt cognatione:vt Cæsarum familia,Scipionum familia.Sueton.in Nerone,Ex gente Domitia duæ familiæ claruerunt,Coruinorum,& Aenobarborum. ¶Familia pro secta.*αἵρεσις*.Cicer.2.de Diuin.Magnus locus, philosophiæque proprius,à Platone,Aristotele,Theophrasto,totáque Peripateticorum familia tractatus vberrimè.Vnicus verò seruus familię nomine non continetur,nec duo faciunt familiã.Est enim collectiuum nomen pluralitatem in se continens.Vide latius nominis huius significationem apud Paulum Iurisconsultũ l.Pronuntiatio.ff.de Verb.sig.

Familiaris,quando adiectiuum est, significat quod ad familiam pertinet.*οἰκειακὸς*,*οἰκεῖος*.Vnde familiaria negotia,res familiaris,res domestica.Autor ad Herennium in operis præfatione,Etsi negotiis familia ribus impediti,vix satis otii studiis suppeditare possumus. Gel.lib. 3, Memoriæ mandatum est, Platonem philosophum tenui admodum pecunia familiari fuisse. ¶Familiaris focus. Columel.libro 11.cap.1, Consuescat rusticos circa larem domini focúmq; familiarem semper epulari. ¶Sepulchra familiaria,quæ quis sibi ac familiæ suæ constituit:quemadmodum hæreditaria dicuntur quæ quis sibi & hæredibus extruit.Autor Caius Iurisc.l.Familiaria.de Relig.& sumpt.funerum. ¶Interdum idem est quod necessarius,amicus, intimus,arctáque familiaritate coniunctus.Cic.Att.Homo familiarissimus mihi,& omnibus in rebus coniunctus.Idem de Amicitia,Vidimus P. Aemilium C. Luscinio familiarem fuisse.Idem pro Cælio,Mulier illa quadrantaria permutatione familiaris facta erat balneatori.¶Arbor familiaris Italiæ,id est protrita,& passim nascens,apud Plinium lib.23.cap.5. ¶Quando verò est substantiuum,significat amicum nobiscum versantem & diuturna consuetudine nobis astrictum, quasi in eadem familia nobis coniunctum.*συνέδουλος*.Vnde Lælius apud Ciceronẽ in dialog.de Amicitia,appellat Terentium familiarem suum.Sed nescio(inquit)quomodo verum est,quod in Andria familiaris meus Terentius dixit,Obsequium amicos, veritas odium parit. ¶Quandoque etiam hoc nomine intelliguntur domestici,qui ve sunt ex familia. Plaut. in Amph.Ne qui essem.familiares quærerent,Versari crebrò hic quim viderent me domi.¶Familiaris sella,à veteribus appellata fuit sella perforata,eiiciendis alui excrementis accommodata,*ἀφεδρών*. Varr.1. de Re rust.cap.13,Itaque periti,vt eò aqua influat eo nomine faciunt: quidam & sellas familiares ponunt.

Familiaritas,tatis,Consuetudo ipsa quæ est inter familiares & amicos. *συνδιαίτα*.Terent.in Heaut.Mihi magna cum eo iam iude vsq; à pueritia semper fuit familiaritas.Cic.de Amic.Sic quum accepissimus à patribus,maximè memorabilẽ C.Lælii, & P.Scipionis familiaritatem.

Familiariter, aduerbium, Domesticè, ad similitudinem familiarium. *συνήθως*.Plaut.in Rud.Ah nimium familiariter me attrectas. Terent. in Heaut.Tamen vel virtus tua me,vel vicinitas(Quod ego in propinqua parte amicitiæ puto)Facit vt te audacter moneam, & familiariter.Cic.6.Verr.Præsertim quum is L.Sisenna defensore tuo tam familiariter vteretur.Familiariter ferre mortem alicuius,id est grauiter & molestè.nam quæ sunt nobis familiaria,ea animo nostro sunt chara, inquit Donatus.Terent.in And.Huius mortem tam fert familiariter.

Famosus,vide FAMA.

Famulus,li,Originem habet ab Oscis Italiæ populis,apud quos seruus *famul* dicebatur,*ὑπηρέτης*.Martial. Argolico famulum non te seruire tyranno Vidiffent gentes,fœuáque regna pati.Lucret.lib. 3, Ossa dedit terra,proinde ac famul infimus esset.

Famulus,a,um,adiectiuum, Idem quod famularis. *δουλικὸς*. Ouid. 2 de Pont.Nec dedignata est abiectis Illyris armis Cęsareũ famulo vertice ferre pedem.Idem.1.Fast.Tradiderat famulas iam tibi Rhenus aquas.

Famula,læ,Ancilla.*ὑπηρέτρια*.Cic.5.Tusc.Sin autem virtus subiecta sub varios incertósq; casus,famula Fortunæ est Virg.8.Aeneid.Nocte addens operi,famulásq; ad lumina longo Exercet penso.

Famulor,aris,Famuli officio fungor.seruio.*ὑπηρετῶ*.Plin.li.2.cap. 63,Vt alimentis nostris famuletur.Ibidem cap.7.Famulantur æternis sacris. Fortuna famulante aliquid agere, id est adiuuante fortuna. Claud.de bell.Get,A magno Stilicone caue,qui semper iniquos Fortuna famulante premit.

Famulanter,aduerbium,Idem est quod simpliciter, & in modum famuli.*ὑπηρετικῶς*.Nonius,Famulanter,suppliciter. Accius Tereo,Semelanatum affare,& famulanter pete.

Famularis,re,Quod pertinet ad famulum siue famulam. *δουλικὸς*. Cic.1. Tusc.Qui se in medios immisit hostes famulari veste,ne posset agnosci si esset ornatu regio.¶Iura famulari,dare,pro imperare populo regia potestate.Ouid.15.Metam. Si Romãm intrarit, famularia iura daturum.Manus famularis,Senec.Herc.Oetęo.Turba famularis mens fas instruit,Stat.2.Achyl.

Famulare,neutrum pro aduerbio,seruiliter.Stat.3.Syl.-nec turbidus ira, Nec famulare timens.Id est more famuli.

Famulatus,us,& Famulitium,Pro seruitute.*δουλεία*.Cic.de Amicit. Qui aliquandiu propter ignorãtiam stirpis & generis in famulatu fuerint. Idem 3.Offic.Quàm miser virtutis famulatus seruiẽtis voluptati.Varro,Apud ignauum dominum duro famulitio astrictus.¶Dicitur etiã famulitium,seruorum copia.Macrob.Vnus è famulitio cui prouincia erat,admittere volentes dominium conuenire.

Famulatio,Famulorũ,famularúmq; multitudo. *θεραπεία*. Apul.lib.2,Et ecce mulierem quampiam frequenti stipatam famulatione.

Fanaticus,vide FANVM.

Fandus,vide FARIS.

FANESII,Populi in Oceano Septentrionali,qui(vt ait Plinius lib. 4.cap. 13,)tam grandes habent aures,vt eorum nuda corpora tegantur.

FANESTRIS colonia, Pomponio,Vmbriæ, siue agri Gallici oppidum est,non procul à Pisauro vrbe,& Metauro amne,quod à Plinio lib.3. cap.14,Fanum fortunæ appellatur.

Fannia lex,*φάννιος νόμος*,à Macrobio lib.2.cap.24,numeratur inter leges sumptuarias quæ ad nimium conuiuiorũ luxum compescendum à Fannio Consule lata fuit anno post vrbem conditam quingentesimo octauo.Hæc ludis Romanis,item ludis plebeiis. Saturnalibus, & aliis quibusdam diebus in singulos dies centenos æris insumi concessit.decémq; aliis diebus in singulis mensibus tricenos: cæteris autem omnibus diebus denos.Vide & Gellium lib.2.cap.24.

Fanniana pyra,vide FAVONIANA.

FANNIVS,Duorum oratorum nomen,quorum sic meminit Cic.in Bruto,Horum(inquit)ætatibus adiuncti sunt duo C.Fannii, Marci filii: quorum C.Fannius qui Consul cum Domitio fuit,vnam orationem de sociis & nomine Latino contra Gracchum reliquit,sanè & bonam, & nobilem.Alter autem C.Fannius,M.F.C.Lælii gener,& moribus & ipso dicendi genere durior.Hæc ille.

FANVM fortunæ,*φάνα* Stephano,Agri Gallici vrbs est,teste Plinio lib.3. cap.14,in litore Adriatico,inter Pisaurum & Senogalliam, non longè à Metauro amne sita:sic dicta,quòd in ea pulcherrimũ Fortunæ templum fuerit,Huius vrbis incolæ,Fanenses:& colonia ipsa, Fanestris à Pomponio appellatur.

Fanum,ni,Templum. *σηκὸς*,*νεὼς*. à Faunis Latinorum diis, qui in dormientibus responsa dare solebant,vt ait Martianus Capella:vel à Fauno,qui(autore Probo Grammatico)primus oraculi conditor fuit. Festus.Fanum à Fauno,vel à fando,quòd pontifex in dedicatione templi certa verba præfari solebat.Cic 2.de Legib. Illud vitiosum Athenisquòd Cylonio scelere expiato,Epimenidis decreto suadente,fecerunt contumeliæ fanũ,& impudentiæ.Sunt tamen qui hoc nomen per phascribant,*ἀπὸ τοῦ φανερὸς*,quod significat manifestum,quòd à phano aperta responsa dabantur.Ab hoc nomine adiectiuum deducitur, Profanus,sine Prophanus,a,um.

Fanaticus,a,um,adiectiuum est à fano deductum. ¶Dicuntur autem fanatici quos Græci vocant *ἐνθέους*,aut *θεοφορουμένους*,quòd non sua sponte,sed diuino numine ferri credantur.Fanatici autem dicti sunt ideirco quòd in fanis,hoc est in templis sacerdotes oraculum edituri, huiusmodi furore corripiebantur:vt eleganter depingit Virg.6.Aeneid. & Lucanus Pharsal.lib.5.Liuius lib.8.bel.Macedon.Galli Matris magnæ à Pessinunte ocurrère cum insignibus suis, vaticinantes fanatico carmine,deam Romanis viam belli & victoriam dare.Quint.libr.11, Frequens etiam capitis nutus non caret vitio:adeò caput iactare,& comas excutientem rotare,fanaticum est.Iuuenal.Satyra 2,-& crine senex fanaticus albo,Sacrorum antistes.Cic.pro Domo sua, Quid tibi necesse fuit anili superstitione,homo fanatice,sacrificium,&c.Fanatico carmine vaticinari,Liu.8.belli Maced.

Far,farris,Olim generale nomen fuit ad omnia genera frumenti: ita

Universidad de Deusto
Biblioteca

dictum à ferendo quòd à terra proferatur: siue (vt Varroni placet) à faciendo, quòd in pistrino fieret, id est præpararetur, & contunderetur. Hinc triticeum far, pro tritico veteres dixerũt, & hordeaceum far pro hordeo: & far adoreum, pro certo frumenti genere quod alio nomine ador appellabatur. Colum. lib. 8. ca. 5. Post hæc cauea cum matre claudendi sunt, & farre hordeaceo cum aqua incocto, vel adoreo farre vino respersо modicè alendi. Et paulo pòst, Vua labrusca de vepribus immatura lecta cum farre tritceo minuto cocta obiicitur esurientibus. ¶ Proprie autem farris nomine certum quoddam frumenti genus intelligimus, quod primum ab edendo edor, deinde literæ primæ immutatione ador appellatum fuit, quódque paulo antè eriam far adoreum dici indicauimus. Plinius li. 18. cap. 8. Vulgatissima frumenti genera, far quod adoreum veteres appellauere, siligo, & triticum. Et paulo pòst, Qui zea vtuntur, non habent far. Et rursum. Ex omni genere durissimum far, & contra hiemes firmissimum: primus antiquo Latio cibus. Et iterum lib. eodem, cap. 7. Populum Rom. farre tantùm è frumento c c c annis vsum, Verrius tradidit. ¶ Farris quatuor sunt genera, clusinum, vermiculum duplex, & trimestre, quod & alicastrum vocatur. Vide Columellam lib. 1. cap. 6.

Farreus, a, um. Quidquid ex farre confectum est: vt, Panis farreus. Colum. lib. 7. cap. 12. Farreo, vel triticeo pane satiandi sunt.

Farreum, rii, Genus libi ex farre factum. ἄτριφε. Plin. lib. 18. cap. 3. Nouæ nuptæ farreum præferebant. ¶ Farreum quoque veteres vocabant horreum à farre: sicut granarium à grano, & horreum ab hordeo.

Farreatio, Genus sacrificii erat quo sacerdotum nuptiæ confirmabantur. Nam (vt autor est Boethius in Topica Ciceronis) tria erant genera vxorum: vnum quum vxor tantùm in lecti partem veniebat, quam matronam vocabant. Alterum quum in manum, mancipiúmque viri conueniebat, omniúmque eius fortunarum fiebat particeps, & marito suo intestato vt heres succedebat, & maritus vicissim illi: cuiusmodi vxores matres familias vocabantur. Tertium quũ adhibito libo farreo, certa sacrificii solennitate nuptiæ contrahebantur. Sed huiusmodi solennitate in contrahendis nuptiis soli sacerdotes vtebantur. Porrò matrimonium per farreationem contractum, nonnisi per diffarreationem poterat dissolui. Erat autem diffarreatio aliud sacrificii genus quo nuptiæ per confarreationem contractæ, contrario ritu dissoluebantur.

Farrago, penult. produc. huius farraginis, Quod ex multis satis, vt hordeo, vicia, & leguminibus fit, pabuli causa. χλόη, ἄγρωστις. Varro, Inde quòd far ferro cæsum, farrago dictum, aut quòd primum in farracea segete seri cœptum sit. ¶ Diuersarum quoque rerum commistio, farrago dici potest. Iuuen. Satyr. 19. Quicquid apud homines, votum, timor, ita voluptas, Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli. Persius autem Satyr, 5 Farraginem pro farre, vel frumento posuit, quum inquit, Vappa & lippus, & in tenui farragine mendax.

Farina, næ, Frumentum mola comminutum, & in puluerem redactum. ἄλευρον, ἄλφιτον. quod nomen à farre deductum tradit Plinius, lib. 18. cap. 9. Nam (inquit) quæ ficca moluntur, plus farinæ reddunt: quæ salsa aqua sparsa, candidiorem medullam: verùm plus retinent in furfure. Farinam à farre dictam, ex nomine ipso apparet. Hæc ille. Scribitur tamen vnico r, quanuis far in obliquis r, geminet. Corripit enim primam syllabam. Martialis lib. 13, Pasciтur & dulci facilis gallina farina. Ouidius de Med. facici. Nam quæ pulueream fuerint confusa farinæ. Persius Sat. 3. cribro decussa farina.

Farinaceus, a, um, Quod factum est ex farina. ἀλευρώδης.

Farinarium, Locus vbi seruatur farina. ἀλευρών.

Farinarius, a um, Quod ad farinam pertinet. Plin. lib. 18, Farinario cribro succernunt.

FARAN, φαρών, Oppidum trans Arabiam, iunctum Sarracenis qui in solitudine vagi errant. Faran (inquit Stephanus) oppidum est in inter A Egyptum & Arabiam: à quo fit gentile Pharanites, φαρανίτης, & possessiuum, Pharaniticus, φαρανιτικός,

Farcio, is, farsi, fartum, Sagino, pinguefacio, saturo, quasi farre impleo. συμπληρόω, στύω. Colum. lib. 8. cap. 7. Hæc enim ferè omnium est cura farcientium: nam illi qui volunt non solùm opimas, sed etiam teneras aues facere, mulsea recente aqua prædicti generis farinam conspergunt, & ita farciunt. ¶ Significat & quouis modo implere, idque per metaphòram. Plinius in Epist. Præterea architectus sanè æmulus eius, à quo opus inchoatum est, affirmat parietes (quanquam viginti & duos pedes latos) imposita onera sustinere non posse: quia sint cemento medii farti, nec testaceo opere præcincti. ¶ Farcire ali cui centones. Plautus Epid. -hic non est locus: Quin tu alium quæras cui centones farcias. id est quèm tu glorioſis mendaciis, & consarcinatis fabulamentis expleas. ¶ Huius verbi composita sunt, Confercio Effercio, Infercio, Offercio, à quo Offertus, a, um. nomen adiectiuum ex participio, idem significans quod pinguis, Plaut. Capt. Sine sacris hæreditatem sum adeptus offertissimam. Refercio, repleo: vnde Refertus participium, idem quod repletus.

Fartus, seu Farctus, participium. Cicero 7. Verr. Lectica octophoro ferebatur, in qua puluinus erat perlucidus, Melitẽsi rosa farctus. Martial. lib. 5, Hic farta premitur angulo Ceres omni. Plin. lib. 29. cap. 5, Fartus ventriculus coriandro.

Farcimen. pen. prod. Huius farciminis. Intestinum variè ac minutim concisa carne refertum. ἀλλᾶς. Varr. lib 6. de ling. Lat. Ab eadem fartura farcimina extis appellata.

Fartores, Qui farcimina faciunt ex insecta carne & adipe, & huiusmodi. ἀλλαντοπῶλαι. Aut certè qui aues macras ab aucupibus emptas, lucri gratia farciunt. hoc est faginant. σιτεύω. Terent. in Eun. Cupedinarii omnes, cetarii, lanii, coqui, fartores, aucupes. Colum. lib 8. cap. 7, Pinguem quoque facere gallinam, quanuis fartoris, non rustici sit officium. ¶ Hoc etiam vocabulo, autore Festo, appellati sunt nomenclatores, quòd obuiorum nomina candidatis in aurem infarcirent.

Fartilis, fartile. pen. cor. Idem est quod fartus. στυπτός. Plin. lib. 10. cap. 22, de anseribus & eorum iecore loquens, Nostri sapientiores, qui eos iecoris bonitate nouere. fartilibus in magnam amplitudinem crescit. Vbi fartiles anseres vocat fartos & saginatos.

Fartum, ti, Genus libi, à farciendo dictum: quòd multis variis rebus farciretur. Persi. Satyr. 2. A tamen hic extis, & opimo vincere farto Contendit. Veteres enim (vt Cato de Re rust. scribit) struem farris, tritici, hordei, fabæ, seminis rapacii, ture ac vino additis, ante messem parabant in porcæ præcidaneæ immolationem, Ianòque & Ioui, ac Iunoni sacrificabant: quæ diuersarum rerum cõgeries, fartum appellabatur. ¶ Est item fartum quo quid farcitur, vel fartum est. Col. libr. 3. Semper proderit, simulac folia agere cœperit ficus, rubricam amurca diluere, & cum stercore humano ad radicem infundere: ea res efficit vberiorem fructum, & fartum fici speciosius, & plenius. ¶ Fartum vestis, pro ipso corpore posuit Plautus in Mostel. Non vestem amatores mulieris amant, sed vestis fartum.

Fartura, ræ, Dicitur actus, modúsve farciendi altilia. Columel. lib. 9, Sed si fastidiet cibum, totidem diebus minuere oportebit quotiam farturæ præesserint.

Fartim, aduerbium, Penè idem quod aceruatim, cumulatim συμπεφορημένως. A pul. Parabat fiscum fartim concisum.

FARFARVS, siue Farfar, Syriæ fluuius, qui ex radicibus Libani montis emittitur, & per Antiochiam fluens, Syriaco miscetur mari. ¶ Farfarus etiam dictus est fluuius per Sabinos fluens, de quo Ouidius, & amœnæ Farfarus vndæ. Alio nomine dicitur Fabaris, penultima correpta. Virg. lib. 7, Qui Tybrim Fabarimque bibunt. ¶ Farfarum vocat Plautus in Pœnulo arborem populum, Prosternebam (inquit) eos vt folia farfari, quæ leui pulsu venti alicuius, Autumno vniuersa aliquando cadunt.

Farfenum, Virgulti genus est, inquit Festus.

Farfugium, gii. Herba est nymphææ non absimilis, circa fluuios nascens, populi folio, sed ampliore. καμαιπίτυν. Alio nomine farranum dicitur. Vide Plinium, lib. 24. cap. 15.

Faris, vel fare, fatur, fatus. A fero deductum est, quod inter alia significata significat loqui. φάσκειν. Quanquam fari, teste Varrone, minus sit quàm loqui. Pueri enim quum primùm vocem edere incipiunt, quæ intelligi potest, fari dicuntur. Plin. li. 11. ca. 51, Qui celerius fari cœpere tardius ingredi incipiunt. Loqui autem nemo dicitur nisi qui seruato quodam verborum ordine perfectè quæ sentit efferre potest. Vnde pueri qui nondum fari didicerunt. infantes dicuntur. Hæc tamen Varronis differentia non obseruatur. Virg. li. 6, Sic fatur lachrymans, classíq; immittit habenas. ¶ Legitur & in significatione passiua. Suetonius. Prætorum fasti dies sunt quibus ius fatur. id est, dicitur: sicut nefasti, quibus non dicitur. ἀνοφθέγκτους. Huius verbi prima persona deberet esse for, vt inquit Priscianus, quæ tamen non est in vsu. ¶ Eius cõposita sunt Effari, eloqui. Affari, alloqui. προσαυδῶ. Cicero in Catone, Licet mihi iisdem versibus affari te, o Attice quibus affatur Flaminium ille vir. Præfari, antè fari. προλέγω. Colum. in Præfat. Quas ordine suo tunc demum persequar quum præfatus fuero quæ reor ad vniuersam disciplinam maximè pertinere. Profari, idem quod effari. Virgil. 1. Aen. Tum breuiter Dido vultum demissa profatur.

Fando. gerundium. Plautus Amphit. -neque fieri Possunt, neque fando vnquam accepit quisquam, profers carnufex. Cic. pro Quintio, Non denique vlla vnquam intercessit postulatio, mitto æqua, verùm ante hoc tempus ne fando quidem audita.

Fans participium. Propertius lib. 3. Eleg. 7, Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus.

Fatus, participium, Virg. 2. Aen. -sic fatus, deinde comantem Androgei galeam, clypeique insigne decorum Induitur.

Fandus, da, dum. quanuis ratione originis videatur significare quod fatu dignum est: ferè semper tamen accipitur pro eo quod iustũ, æquum & licitum est. θέμιστος. quemadmodum econtrario infandum & nefandum dicimus quod iniustum est, & illicitum. Liuius, Ita respersæ fando, nefandóq; sanguine aræ. Cice. 1, de Diuin ex vetusto quopiam Poeta, Neque me Apollo fatis fandis inuitam ciet. Virg. 1. Aeneid. At spera te deos memores fandi, atque nefandi, hoc est iusti atque iniusti interprete Seruio.

Farrago, Farreatio, Farreum, Farina, Farinaceus, Farinarius, vide FAR.

Fartilis, Fartim, Fartores, Fartum, Fartura, vide FARCIO.

Fas, Nomen est defectiuum tres tantum casus habens, eósque in singulari numero, nominatiuum videlicet, accusatiuum & vocatiuum. θέμις, ἐσία. Est autem Fas idem quod pium religiosum, & fari dignum: & ad deos refertur, sicut iustũ ad homines. Virg. 1. Georg. Fas & iura sinunt. id est diuina & humana iura permittunt. Et paulo pòst, Quippe vbi fas versum, atque nefas tot bella per orbem, Tam multæ scelerum facies. ¶ Fas est, id est licitum. Plautus in Asin. Neque pol te accuso, neque id me facere fas existimo. Cicero pro Mil. Clodium nihil delectat quod aut per naturam fas sit, aut per leges liceat. Tacit. li. 14, Et hominum fibris consulere deos fas habebant. Quintil. lib. 3. cap. 8, In iudiciis enim vulgò fas habetur indulgere aliquid studio suo. Huius contrarium est Nefas, quod est impium & execrabile. ἀθέμιτον.

FASCELIS, idis, Dicta est Diana, à fasce lignorum, in quo absconditum eius simulachrum Orestes & Iphigenia ex Taurica regione Ariciam attulerunt.

Fascia, æ. Genus, linteoli quo pueri vel aliud quid ligari solet, σπάργανον. Cicero 2. de Diuinat. Defert ad coniectorem quidam somniasse se ouum pendere ex fascia lecti sui cubicularis. ¶ Et propriè, pro tegumento crurum pedúmq; fasciæ poni consueuerunt: ideóque crurales, pedulesq; dicuntur. Vlpianus, Fasciæ crurales, pedulésq; vestis loco sunt, quia partem corporis vestiunt. Scribit Plinius li. 8, mures portendisse exitium Carboni Imperatori, arrosis fasciis quibus in calceatu vtebatur. Columel. libr. 7, Recte genibus applicantur ac fasciis circundantur. ¶ Fascia pectoralis, qua mulieres mammas tegunt, Martialis lib. 14. ¶ Item fasciæ dicuntur sectiones quædam orbis, quæ ab Astrologis zonæ, siue plagæ appellantur. Martianus, Orbis terrę in quinque zonas, sine melius fascias discernitur. ¶ Aliquando ponitur pro nube, in modum fasciæ cælum percurrente. Iuuen. Saty. 14, Nil color hic cæli, nil fascia nigra minatur.

Fasciola, diminutiuum, Parua fascia. σπαργάνιον. Cic. de Arusp. resp. P. Clodius à crocota, à mitra, à muliebribus soleis, purpureisque fasciolis, à strophio, à psalterio, à flagitio, à stupro est factus repetente popularis. Horat. libro 2. Serm. saty. 3, -ponas insignia morbi Fasciolas, cubital, focalia.

Fascio, as, are, Est fascia ligare. σπαργανόω. Spartianus de Antonino Pio, Sed quum esset longus & senex, incuruatúsque, tilaciis tabulisque in pectore positis fasciabatur, vt rectius incederet. Martial. libr. 12, Nec fasciato naufragus loquax trunco.

Fascifculus, vide FASCIS.

Fascinum. pen. corr. Quoddam incantationis genus, quo homines ita ligãtur, vt liberi non sint, nec mentis compotes, fæpéque ad extremam maciem deueniant. βασκανία, γοητεία. Horatius pro virili membro posuit in Epod. Ode 8, Illiterati num minus nerui rigent, Minúsve languet fascinum?

Fascino, as. penúl. corr. Est malefico aspectu, vel pestifera laudatione alicui noceo. κατάγειμι, βάσκω. Virgil. 3. Eclog. Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos. Lingua mala fascinare aliquid, Catullus ad Lesb. Fit autem à Verbo Græco βασκαίνω. quod significat inuideo, indignor, ira feror, accuso. Huius compositum est Effascino.

Fascinans, tis, participium. Plinius lib. 13. cap. 4, Dente contra fascinantes religione politum.

Fascinatio, onis. Plin. lib. 28. cap. 2, Cur & fascinationibus adoratione peculiari occurrimus? Idem lib, 19. cap. 4, Hortósq; & fores tantum contra inuidentium fascinationes dicari videmus.

Fascis, huius fascis, masc. gen. Lignorum aliarúmve rerum colligatarum congeries. δέσμη. Vnde fascem ocularium vocare possumus id quod Galli Parisienses vocant, Vne bourree. Nam cocula (vt Festus ait) sunt ligna minuta quibus facilè coquuntur obsonia. Cæsar 8. bel. Gall. Fasces stramentorum, ac virgultorum. Sic fasces calamorum, apud Martialem, lib. 14. ¶ Per translationem quandoque ponitur pro onere. ἄχθος. Nam fasces lignorum, seu aliarum rerum graues sunt portantibus. Virgil. in Bucol. -ego hoc te fasce leuabo. Idem 3. Georg. non secus, ac patrijs acer Romanus in armis Iniusto sub fasce viam dum carpit. ¶ Erant præterea fasces, apud Romanos magistratuum insignia, quæ illis à lictoribus præferebantur: Consulibus quidem duodeni, Pro consulibus autem & Prætoribus tantum seni. Fiebant autem ex betula arbore in eum vsum ex Gallia in Italiam translata. Figura fasciũm erat huiusmodi, Detractis ex betula arbore virgis, ita includebatur securis, vt acies ferri in summitate emineret, reliqua pars circunducto loro tegeretur. Quod eo consilio à maioribus fuit excogitatum, (vt docet Plutarchus in Problematibus) vt ostenderent magistratuũ iram in sumendo supplicio non debere esse præcipitem, eósque fasces habere, sed tamen ligatos: quique sine iusta causa non debeant dissolui. Præterea si subitò in aliquem magistratus excanduisset, vt ea mora, dum virgę, aut securis expediretur, furor ille aliqua in parte subsideret. Duo autem videbant esse facinorosorum genera, quorum alterum sperabatur posse emendari, alterum planè erat deploratum. Qui igitur corrigi poterant, virgis castigabantur: malitia verò deplorata securi amputabatur. ¶ Quoniam verò fasces erant magistratuum insignia, factum est vt pro ipsis etiam magistratibus ponantur. Virg. li. 2. Georg. Non illum populi fasces, non purpura regum Flexit. Hinc Summittere fasces, est autoritatem vimque Imperii, reuerentiæ alicuius submittere. ἐφίεναι τὰς ῥάβδους τῷ πρόσχοντι τὴν τιμήν. Sic Publicola, teste Liuio lib. 2. ab Vrbe, cum populo Romano acturus, eius maiestati fasces submisit, hoc est lictores, cæteráque magistratus insignia à se recedere iussit, vt veluti priuatus populi iudicio subiret, Verba Liuii sunt hæc, Vocato ad concilium populo, summissis fascibus in concionem ascẽdit. Ad hunc etiam modum intelligendum est illud Plinii lib. 7. cap. 30, Cn. Pompeius confecto Mithridatico bello, intraturus Posidonii sapientiæ professione clari domum, fores percuti de more à lictore vetuit: & fasces lictorios ianuæ submisit is, cui se Oriens, Occidénsq; submiserat. hoc est lictores suos ad ianuam subsistere iussit, vt veluti priuatus familiariter cum Posidonio colloqueretur.

Fasciculus, li, diminutiuum. Paruus fascis. δεσμίον. vt Fasciculus literarum, Cicero ad Qu. frat. lib. 2. Idem ad Tironem, Quod fasciculus alter ad me iam sine tuis literis perlatus est. ¶ Accipitur & pro olfactoriolo. θυμιατήριον. Cice. lib. 3. Tusc. Fasciculum ad nares admouebis, incendes odores, & sertis redimiri iubebis, & rosa.

Fasceatim. Quintil. lib. 1. cap. 4, Adiiciebant & assẽuerationem, vt heu: & attractionem, vt fasceatim: quæ mihi non approbantur.

Fascelus, pen. prod. Siue Phaselus, φάσηλος. Straboni & Appiano nauigii genus fuit mistam habens formã ex oneraria, & longa triremi, quod tam velis quàm remis agi poterat. Nonius fascelum interpretatur nauigium Campanum. Sunt tamen qui in Pamphylia primùm inuentum esse. & à Phaselide oppido nomen accepisse existimant. Virgil. 4. Georg. Et circum pictis vehitur sua rura phaselis. Sallust. lib. 3. Histor. Et fortè in nauigando cohors vna grandi phaselo vecta, à cæteris derrauit. Vide latius infrà in dictione PHASELVS.

Fascolus, li, φασέολος, Genus leguminis, siliquĩ ferens longiorem quàm fœnogræcum, quæ vna cum semine manditur viridis ex oleo & garo. Colum. lib. 2. cap. 15, Fascoli modii quatuor obruũtur totidem operis. ¶ Legitur & Faselus, li, per tres syllabas. Virg. 1. Geor. Seu pinguem viciámque seres, vilémque faselum. Galenus lib. 1. de Aliment. facult. faseolos distinguit à faselis: vúltque faseolum plantam hortensem esse eandem cum smilace, cuius fructus lobi dicuntur & dolichi Theophrasto. Faselum autem eundem esse cum cicercula, aut certè eius speciem, quæ etiam hodie *Fasillorum* nomen apud vulgus retinet.

Fasti dies, Dicti sunt quibus sine piaculo Prætoribus licebat tria verba fari, scilicet do, dico, addico. δίδωμι, δικάζω, ἐφίεμαι. & Nefasti, quibus non licebat fari. Ouid. lib. 1. Fastorum. Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur: Fastus erit per quem lege licebit agi. Fasti etiam libri erant in quibus totius anni res Pop. Rom. scriptæ continebantur, & causæ festiuitatum explicabantur, quales sunt libri illi quos Ouidius ad imitationem Callimachi de causis festorum conscripsit: quorum argumentum ipse explicat libro 1. Fastorum, his versibus, Sacra recognosces annalibus eruta priscis, Et quo merito quæque notata dies. Inuenies illic & festa domestica vobis: Sæpe tibi pater est, sæpe legendus auus. ¶ Pro eodẽ etiam legimus Fastus, huius Fastus, per quar tam declinationem Lucanus libro 10, Nec meus Eudoxi vincetur fastibus annus. Et vt autor est Priscianus, eadem forma dicitur fastus. vel fasti, qua senatus vel senati, ornatus vel ornati, apparatus vel apparati. Ante tempora Apii Cæci, Romani fastos non habebant, pauciq; sciebãt, posset lege agi. nec ne, donec Cn. Flauius Appii scriba, compilatis patroni scriniis, fastos populo publicè legendos proposuit: quod adeo gratum pop. Rom. extitit, vt illum primum Tribunum plebis, deinde etiam Aedilem curulem designarint.

Fastidio, Fastidium, vide FASTVS, pro superbia.

Fastigium, gii, Altitudo, & sumitas operis, quæ à latitudine surgere incipiens, paulatim tollitur in acumen. κολοφών. Hinc illam formam in quacunque re. fastigium dixere. κῶνον. Virg. lib. 1. Aeneid. -& fastigia suspicit vrbis Cæsar 7. bel. Gall. Mediocri interiectio spatio, pari altitudinis fastigio. Plin. in Paneg. Excessúrósque templorum fastigium titulos. ¶ Quandoque est quod vulgus *Statum* vocat: vnde apud Liuiũ, Ciues eiusdem fastigii, hoc est eiusdem status, sortis, conditionis, aut dignitatis. ἴσου τυγχάνω. Curtius, Humanum fastigium exceditis. id est humanæ conditionis modum. μείζονα ὄντα τὰ ἀνθρώπινα γεγένηται. Hinc at tollere fastigium, id est augere nomen, existimationemque. ¶ Quandoque accipitur pro profunditate, siue altitudine. Virg. libr. 2. Georg. Forsitan & scrobibus quæ sint fastigia, quæras. ¶ Per translationem etiam pro cuiuslibet rei fine & extrema manu quæ operi imponitur, Cic. lib. 3. Offic. Sed quoniam operi inchoato, propè tamen absoluto, tanquam fastigium imponimus. Tracta est metaphora à ratione ædificiorum quibus acuminatum illud tectum quod propriè fastigium vocatur, vltimo loco imponitur.

Fastigio. gias, Acumino, & quasi in fastigium erigo. δέγνω. Plin. lib. 18. cap. 7. Frumenta hyeme in herba sunt, verno tempore fastigiantur in stipulam, quæ sunt hyberni temporis. Sic dicimus fastigiatum in metã: quod summa sui parte acutius quàm ima, metæ habet similitudinem: & fastigiatum in mucronem, quod summa sui parte cuspidata mucronem refert. Liuius 7. bel. Macedo. Ipse collis est in modum metæ in acutum cacumen à fundo satislato fastigiatus.

Fastigo, as, Silius lib. 5, -mediámque per alium Sensim fastigans. cõpressa cacumina nectit. Sic legitur & apud Cæsarem, Collis leuiter fastigatus.

Fastigatio, verbale. Plin. lib. 17. cap. 14, Calami exacutio medullam ne nudet: tenui tamen fistula deregat, vt fastigatio læui descendat, cuneo, tribus non amplior digitis.

Fastiosus, vide sequentia.

Fastus, huius fastus, masc. generis, Superbia, & elatio quædam cum iactãtia verborum, & propriè indigna suiipsius per superbiam existimatio, cum contemptu aliorum. τῦφος. Plin. lib. 11. cap. 37, Hæc maximè indicant fastus. Idem lib. 9. cap. 35, Superbo simul ac proaci fastu, vt regina meretrix.

Fastosus, a, um, Qui magno fastu alterum contemnit. Martial. lib. 10, Ad nocturna iaces fastosæ limina mœchæ.

Fastidio. dis, pen, prod, diui, ditum, à fastu fit, nam propriè fastidire, est cum fastu quodam contemnere. ἀποσοβέομαι, cum accusatiuo, διαπτύω, παρέπομαι, ἀνωχλέω. Virg. 2. Eclog. 2. Inuenies alium, si te hic fastidit Alexis. Dicitur etiam de stomacho, quum cibum aliquem respuit: contruiturque sæpissimè cum accusatiuo, interdum etiam cum genitiuo. Horat. in Serm. Num esuriens fastidis omnia, præter pauonem, rhombúque? Plaut. in Aulul. Abiit, neque me certiorem fecit, fastidit mei. Lucil. lib. 7, Difficiles sumus, fastidimus bonorum.

Fastiditus, pen. prod. Fastidio habitus. προφθόνως, καταφρόνητος. Lucã. -pars magna Senatus Fastidita iacet. Plin. in Præfa. Res ardua vetustis nouitatem dare, nouis autoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiã, dubiis fidem. Verba fastidita repellere, Ouid. 4, de Ponto. Domus fastidita, Idem 2. de Remed. am.

Fastidium. dii, Contemptus, atq; etiam tædium. κατάφρονησις Cic. 12. Philip. Si essent arrogantes, non possem ferre fastidium. Quintil. libro 9. cap. 3. Quotidiani. & semper eodem modo formati sermonis fastidiũ leuat. ¶ Fastidium meum, quo ego alios fastidio: fastidium mei, quo ab aliis fastidior Quintil. Ceu mulier omnibus expolita mortalibus, vanitatem fastidio mei. despectúq; captauit. Adhunc etiam modum, Fastidium stomachi dicimus, quum nos ciborum nausea capit & fatietas. Plin. lib 7 cap 6, Fastidium in cibis, redundatio stomachi, indicia sunt hominis inchoati.

Fastidiosus, Qui omnia fastidit. δύσκολος, ὑπερηφανος, ὀλιγόφρων. Cic. de Cla-

Universidad de Deusto Biblioteca

ris oratoribus,Propterea quòd Antonius qui maximè expetebatur,facilis in causis recipiẽdis erat,fastidiosior Crassus,sed tamẽ recipiebat.

Fastidiosè,aduerbium.Cic.1.de Orat.Quàm diligenter,quàm sæpe fastidiosè iudicamus?Idem 2.de Orat.Nolo enim dicere de tam suaui homine fastidiosius.

Fatalis,vide FATVM.

Fateor,teris,fassus,Confiteor,verum esse cõcedo. ἀνομολογοῦμαι,σύμφημι,ὁμολογέω.Terent.in Andria,Ego me amare hanc fateor: si id peccare est,fateor id quoque.Martial,lib.5,Ingenium.studiúmq; tibi, moréque,genúsque Sunt Equitis,fateor,cætera plebis habes. Seruius inquit,fateri esse coactorum & culpabilium.Virg. 4. Aenei. Anna(fatebor enim)miseri post fata Sichæi,&c.Donatus item,Fateri non testis est,sed rei.Terent.in Eunucho,Vidistin' fratrem Chereamẽ D. Non-P. Non potest sine malo fateri,videO.Cic.3.Tusc.ul.Vt victum se quando que esse fateatur.¶Huius composita sunt,Cõfiteor,quod est eiusdem significationis cum suo simplici.Diffiteor,Insiteor,quæ significant nõ fateor,nego.Profiteor,vide suo loco.

Faticanus,Fatidicus,Fatifer,Fatiloquus,vide FATVM.

Fatigo,gas,pen,prod. Lasso,siue ad lassitudinem perduco: quasi fatim ago.πανταπασιν,παντως.Est autem fatim aduerbium eiusdem significationis cum suo composito affatim,hoc est valde seu vehementer.Virgil.5.Aen.Veloces iaculo ceruos,cursúque fatigat.Liu.8.ab Vrbe, Qui aliquandiu pugna atroci quum & semetipsi fatigassent,& hastas aut præfregissent,aut hebetassent.¶Aliquando percutio. Virg.9.Aeneid. -versaque iuuencûm Terga fatigamus hasta. ¶Aliquando perturbo, commouco.ἀνοχλέω,ἀλαόω.Virg.1.Aeneid . Quæ mare nunc, terrásque metu,cælúmque fatigat. ¶Aliquando excito.Virg. -sociósq; fatigat: Præcipites vigilate viri.¶ Aliquando cohibeo. ἰσχω.Cic.lib. 3. Offic. Qui non verbis sunt & disputatione philosophorum, sed vinculis & carcere fatigandi. ¶Huius compositum est Defatigo , valde fatigo.Terent.in Adelph.Vtinam quidem (quod cum salute eius fiat)ita se defatigarit velim,vt triduo hoc perpetuo prorsus è lecto nequeat surgere.

Fatim,aduerbium est antiquum,idem significans quod abundè, copiosè,ἀφθόνως.à quo affatim compositum eiusdem significationis, & verba.fatisco,& fatigo:quæ vide suo loco.

Fatisco,is,ere,Est abundanter aperiri,quasi fatim hiscere.χαίνω. Virg. 1.Aen.Accipiunt inimicũ imbrem, rimísque fatiscunt.Vbi Seru. Fatiscunt,abundanter aperiuntur. Fatim enim , abundanter veteres dixerunt: vnde & affatim:hiscere autem aperiri. ¶ Fatiscor à fateor deduci notauit Aulus Gellius,li.17.cap.2.ex Q.Claudii Annalium li.1. Fatiscere etiam sæpe accipitur pro deficere.ἀποκάμνω,ἀπαγρύπνω,κατανενεύμωμ,ἀπερύομαι.Colum.lib.2.cap 14,Sed omni solo quod prædictorum leguminum segetibus fatiscit, vna præsens medicina est, vt stercore adiuues,& absumptas vires hoc velut pabulo refoueas . Virg. 1.Georg - neu puluere victa fatiscat.Tacitus libr.14,Ipse exercitúsque eius per inopiam & labores fatiscebant,carne pecudum propulsare famem adacti.

Fator,taris,Multùm loquor.πολυλογέω. Est enim frequentatiuum à verbo fari.Festus,Fatantur,id est multa fantur.

FATVA, Deæ cuiusdam nomen erat,cui à Romanis matronis in operto sacra fiebant nocturno tempore.Viri autem tanta cura ab eius sacris arcebantur,vt vel in ædem eius inspexisse,capitale haberetur . Rationem huius affert Macrobius lib.1.Saturnal.cap.12.Fatuam dum inter homines ageret.Fauni vxorem fuisse tanta pudicitia,vt perpetuò gynæcio,hoc est mulierum conclaui inclusa,nullum vnquam virum præter maritum aspexerit.Varro eandẽ esse existimat quę & Telluris & Terræ nomine à Romanis colebatur. ¶ Fatuæ autem nomen à fando deductum volũt,quòd infantes partu editi,non prius vocem edunt quàm terram attigerint.Eadem & Bona dea vocata est,quòd omnium nobis adversum bonorum causa est:& Fauna quòd omni vsui animantium fauet:& Ops,quòd ipsius ope vita constat.

Fatuitas,vide FATVVS.

Fatum,ti,à participio fatus(teste Prisciano)deducitur , quòd fatum nihil aliud sit quàm dictum & iussum diuinum.ειμαρμένη,τὸ πεπρωμένον. Cic.lib.1.de Diuin.Fieri igitur omnia à fato,ratio cogit fateri,Fatum autem id appello,quod Græci εἱμαρμένην, id est ordinem , seriémque causarum,quum causæ causa nexa rem ex se gignat.Ea est ex omni æternitate fluens veritas sempiterna.Quod quum ita sit, nihil est factũ quod non futurum fuerit:eodémque modo nihil est futurum , cuius non causas id ipsum efficientes natura contineat.Ex quo intelligitur, vt fatum sit non id quod superstitiosè,sed id quod physicè causa æterna rerum appellatur,cur & ea quæ præterierunt, facta sint: & quæ instant,fiant:& quæ sequuntur,futura sint.Chrysippus, referente Gellio, definit fatum esse sempiternam quandam , & indeclinabilem rerum seriem.Seneca in Quæst.natu.Quid intelligis fatum? Existimo necessitates rerum omnium,actionúmque quas nulla vis rumpat . ¶ Apud Poetas fatum quandoque capitur pro natura , vt docet Aulus Gellius lib.13.cap.1,exponens hunc locum Ciceronis ex prima Philip . Multa autem impendere videntur,præter naturam etiam,prætérque fatum. Virg. 4.Aeneid.Nã quia nec fato,merita nec morte peribat. ¶ Quandoq; pro oraculo,quod dii fantur.λογιον. Virg.lib. 5. Aeneid. Oblitus fatorum,Italiáne capesseret oras.¶ Quandoque pro morte:quia nihil tam necessarium impendet homini quàm mors: vnde fato concedit, qui moritur:pro quo etiam fungi fato dicimus.Plin.in Paneg.In Principe enim qui electo successore fato concessit,vna eademque certissima diuinitatis fides est,bonus successor.

Fatalis,le, Quicquid nobis ex fato debetur, siue bonum sit,siue malum. πεπρωμένον,χατιπωσομένον,προσεσομένον.Cic.2,de Diuina.Si enim pro nihil potest futurũ esse eorũ quæ casu fiunt, quia esse certa non possunt,diuinatio nulla est.Sin autem idcirco possunt prouideri, quia certa sunt & fatalia,rursus diuinatio nulla.Fatale remedium.Valerius lib.1,Eò legatis missis,vnicam fatalis remedii opem impetraturam se credidit. ¶ Accipitur nonnũquam fatalis pro eo quod fatum , hoc est mortem affert.Inde fatalem ensem dicimus,& fatale cicutę poculum.

Fataliter,aduerbium.Cic.2.de Diuin.Et omnia quæ fiunt,quæque futura sunt,ex omni æternitate definita dicis esse fataliter.

Faticanus,ni,pen.corr.Qui fata canit,id est futura prædicit. χρησμῳδος. Ouid.9.Metamorph.Hæc vbi faticano venturi præscia dixit Ore Themis,&c.

Faticinus,ni,eiusdem significationis.Ouid.15.Metamor. -sic dicere vates Faticinaque ferunt sortes.

Fatidicus,ci,pen.corr. Qui nobis fata , id est decreta deorum exponit. ἱνδικὸς,μάντις,ἀλγιος,χρησμῳδός.Vnde fatidici libri, qui continent fata populorum,quales erant Romæ Sibyllini libri,qui & ab historicis fatales appellantur. ¶ Fatidici vates.& fatidica Manto nominatur, quo niam erat fatiloqua,hoc est futurorum præscia,& vaticinatrix.Virg.8. Aeneid. Quam memorant nymphæ priscum Carmentis honorem Vatis fatidicæ,cecinit quæ prima futuros Aeneadas magnos . Plin. in Epist.Præsens numen,atque etiam fatidicum indicant sortes.

Fatifer,a,um,penult.corr.Idem quod mortiferum, quasi fatum , hoc est mortem afferens.μόρσιμος.Virg.8.Aeneid.-intérque manus & brachia versat Terribilem cristis galeam,flammásq; vomentem , Fatiferúmque ensem.

Fatiloquus,a,um.pen.corr,adiectiuum,Idem quod fatidicus. χρησμῳδος. Liu.3.ab Vrbe , Venerabilior diuinitate creditа Carmentæ matris, quam fatiloquam ante Sibyllæ in Italiam aduentum miratæ hæ gentes fuerant.

Fatuus,adiectiuum,Idem quod insipidus,& propriè de cibis dicitur,qui quum non sapiunt,fatui dicuntur. ἄνοστος. Martial. in Distichis, vt sapiant fatuæ fabrorum prandiabetæ, O quàm sæpe petet vina pipérq; coquus.¶ Quoties autem ad homines transfertur,idem est quod insipiens,vel insulsus.ἄνοστος,ἀνόητος,μάταιος.Terẽt.in Eunucho,Fatuus est, insulsus,tardus.Vbi Donatus.Fatuus,inepta loquens : à fando fatuus dicitur.Inde Fauni Fatui,& Nymphæ Fatuæ dictæ sunt.Et iterum,Fatui sunt qui verbis & dictis stulti sunt:Insulsi verò corde & animo. Fatuus à fando,inquit Varro.qui fatur quod puer primò fatur,hoc est qui inepta loquitur.Cic.2.de Orat.Hoc præceptum est,magísque monitoris non fatui,quàm eruditi magistri.

Fatuitas,atis,Insipientia,stultitia,ineptia,stoliditas.ἀνόητα.Cic.ad Att.li. 11,Ego huius miserrima fatuitate conflictor. Idem 2.de Inuent , Non hanc impudentiam,aut casum,aut necessitudinem : sed inertiam negligentiam ,fatuitatem nominari oportere.

Fatuor,aris,Idem quod ineptire.ἀθλιῶ,ψυχρολογέω.Seneca de Morte Claudii,Audi me,& desine fatuari.¶ Nonnunquam idem est quod diuino furore corripi,quemadmodum fanatici solent.Iustinus lib. 43. Fauno fuit vxor nomine Fatua,quæ assidue diuino spiritu impleta, velut per furorem futura præmonebat:vnde adhuc qui inspirari solent, fatuari dicuntur.

FATVELVS, Qui & Faunus dictus est , Pici Latinorum regis filius fuit, cuius vxor Fatua,vel Fauna dicta fuit.Vide Seruium in illud Virgilii lib.7.Aenei.Hunc Fauno & Nympha genitum Lurente Marrica Accipimus:Fauno Picus pater.

FAVENTIA, φαβεντία Stephano, Ciuitas in cœtaua regione Italiæ,quam hodie Itali sua lingua vocant Faenza. Eius incolæ vocantur Fauentini,Fidentinis finitimi,teste Plinio,lib.3.cap.15.

Faueo,es,faui,fautũ,Alicui bene cupio, προσθυμαι,συμπράττω,σπουδάζω. Teren.in Eunu.Bene ædepol narras:nam illi faueo virgini. ¶ Fauere etiam tacere est,vt docet Donatus.Terent.in And.Fauete, adeste æquo animo.Fauere faucibus,antiqui dixerunt pro silere.Cicer.2.de Diuin. Qui quidem silentio noctis(vt ait Ennius)fauent faucibus:rursus cantu plausúque premunt alas.Loquitur de gallis. Pro eodem etiam frequens est fauere linguis.Cice.1.de Diuinat.Idcirco omnibus rebus agendis,quod bonum,faustum,fœlix,fortunatúmque esset , præfabantur:rebúsque diuinis quæ publicè fierent,vt fauerent linguis imperabatur:inque feriis imperandis vt litibus & iurgiis se abstinerẽt. Ouid. 15.Metamorph. .animis linguisq; fauete.Tibullus,Vos itidem & linguis quisq: fauete suis Ad eundem modum dixit Virg.7.Aenei.Ore fauete omnes.Vbi Seruius,Fauet ore quis per taciturnitatem. ¶ Ventis fauentibus nauigare,Ouidius 15.Metam.Venti cælo pelagóque fauentes.Ouid.Epist.2.

Fauetur,impersonaliter,Cui contrarium est inuidetur.Cic,2.de Orat.Inuidetur enim cõmodis hominum ipsorum:studiis autem eorum exteris commodandi fauetur.Idem li.9.Offic.Quod eo firmiore animo facient,quia non modò non inuidetur illi ætati, verumetiam fauetur.

Fauor,oris,verbale,Est voluntas, studium,vel vox alicui bene cupientis. εὐφημία.Ouid.in Ibin,Sit quoq;(quod rarum est)solito defecta fauore Fortunæ facies inuidiosa tuæ,Plin.lib.14. cap.4,Maiórque etiam fauore hominum fama.Cic.pro Rosc.Comœdo,Quam expectationem, quod studium,quem fauorem secum in scenam attulit Panurgus?

Fauorabilis,Dicitur qui gratiosus , ac fauoris plenus est apud omnes. ἀμοιρόν. Sueto.in Calig.Sic vulgò fauorabilis, vt plurimi tradant, quoties aliquò aduenierat,vel sicunde discederet, præ turba occurrentium prosequentiúmve , nonnunquam eum discrimen vitæ adiisse. Quintil.lib.11.cap.1,Aliter enim pro alio sæpe dicendum est,vt quisq; honestus,inuidiosus,fauorabilis erit.¶ Dicitur etiam fauorabilis acti uè pro eo qui fauet.Liuius 2.bel.Pun.Iam ad Consulatus spem quum attolleret animos, haud parum callidè auram fauorabilis populi ex Dictatoria inuidia petit.

Fauorabiliter,aduerbium,Idem significans quod plausibiliter. Quintil. lib.4,de

lib.4,de egressione,Plerisque moris est,prolato rerum ordine protinus vtique in aliquem lætum atque plausibilem locum , quàm maximè posint fauorabiliter excurrere.

Fautor,oris,Studiosus,qui alteri bene cupit.σπουδαστής.Cic.pro Plan.Multi sunt cupidi tui,multi fautores laudis tuæ.Idem li.1.Epist. Cuius ego ab adolescentia adiutor atque fautor extiti.

Fauitorem,Antiqui dicebãt pro fautore.σπουδαστήν.quod & Nonius annotauit citans locum Lucilii ex lib.29. Fauitorem me tibi , amicum, amatorem putes.

FAVII,Antea Fouii à familiæ autore dicti,qui ex ea natus fuit cum qua Hercules in fouea concubuit.Quanuis alii putent ita vocitatum,quòd primus ostenderit quemadmodum vrsi & lupi foueis caperentur . Vt cunq; sit,constat à fouea dictos fuisse.Vnde Fouii,non Fauii primùm fuerunt appellati.

Fauilla,læ,Propriè est scintilla igne destituta:cuiusmodi flammæ impetu solent egeri:quanquam etiam indifferenter pro quouis cinere accipitur.αὐθαλμαχίλιαι.Plin.lib.36.cap.25,Dein spissè calcatis carbonibus inducitur fabulo,calce,ac fauilla mistis.Idem lib.18.cap.37, Quum contectus ignis à se fauillam discutit. Scintilla verò propriè est quæ è silice quum is cæditur,exilire solet.σπινθήρ.Virg.lib.1,Aeneid.Ac primum silicis scintillam excudit Achates.

Fauissæ,Cellæ quædam & cisternæ in area Capitolina, vbi reponi solebant signa,& thesauri, & alia quædam religiosa donariis consecrata: autor Gellius lib.2.cap.10.δυσεγρεῖ.Dictæ fauissæ quòd in eis non rudè æs,argentúmq;sed flata signataq: pecunia cõderetur.Vnde & à priscis Latinis flauissas dictas fuisse comperitur, quas Græci thesauros appellant.Cellæ igitur quibus ædituì Capitolini vtebantur ad custodiendas res veteres religiosas,fauissæ detracta litera dicebantur.

FAVNA, vide FATVELVS.

FAVNI,Agrorum & syluarum putati sunt dii,qui post prolixum tempus moriuntur:quòd è terra geniti fint.Ouid.1.Met. Sunt mihi semidei, sunt rustica numina Fauni,Et Nymphæ,Satyriq;& monticolæ Syluani.Ex quo loco apparet,alios esse Faunos,alios Satyros,& rursus alios Syluanos.

FAVNVS, φαῦνος, Filius fuit Pici & pater Latini , antiquissimus Aboriginum rex,deus post mortem habitus,qui regnauit in Latio,Is genuit se etiam fertur Faunos,Satyros, Panes & Syluanos rusticorum numina,quos Poetæ fingunt & cornigeros,& caprinis pedibus.

Fauoniana,Pyra,rubra,à Fauonio insitore dicta,quorum meminit Plinius lib.15.cap.15.

FAVONIVS,Ventus ab Occasu æquinoctiali spirans,cõtra Subsolanum, teste Plinio lib.2.cap.47,à fouendo dictus,quòd cuncta foueat.ζέφυρος. Est enim genitalis spiritus mundi,quo plantæ hyberno frigore enectæ,reuiuiscunt.Vnde etiam à Græcis Zephyrus dicitur,quasi ζωὴν φέρων,hoc est vitam afferens.

Fauorabilis,vide FAVEO.

FAVORINVS, φαβωρῖνος, Nomen philosophi,de quo sit frequens mentio apud Gellium.Oriundus fuit Arelate celebri Galliæ Narbonensis oppido.Inde in Græciam profectus sub Dione philosophiæ operam dedit.Hic tria præcipuè in se solebat admirari:quòd Gallus quum esset,Græcissaret:quúmque eunuchus esset,in adulterii tamen suspicionem aliquibus veniret:& quum Imperatorem inimicum haberet, adhuc tamen viueret.Erat enim Adriano Cæsari infensissimus . Hunc Herodes Atticus patrem solebat appellare:hærésque librorum ab eo factus est.Hæc ex Philostrato.Aelianus de varia historia , dicit hunc quandoq; in disputatione quadam Adriano cessisse, admirantibúsq; proximis,Nónne cedam,inquit,ei qui viginti habeat legiones?

Faustianum vinum , dicebatur quod in mediis collibus Falerni agri gignebatur.Nam quod in summis iugis nascebatur Gauranum vocabant:quod in mediis collibus,Faustianum:quódque in ima radice gignebatur,Falernum appellabant.Autor Plinius lib.14.ca.6.

FAVSTVLVS, Pastor, Remi & Romuli nutritor. Vide Liuium libro 1. ab Vrbe.

FAVSTVS,L.Syllæ Dictatoris cognomen fuit,quod sibi ille ob perpetuam in rebus gerendis fœlicitatem arrogauit. ¶ Faustus Quintilius Senator sub Iuliano principe fuit. Fuerunt & alii hoc nomine, quorum catalogum vide apud Volaterranum.

Faustus,a,um,à fauore,Prosperum, ac fœlicem significat , cui fortuna fauet.ὐπευχὲς. Terentius in And. O faustum & fœlicem hunc diem. ¶ Hinc aduerbium Faustè,fœliciter.Cicero pro Muræna , Idem ego sum precatus,vt his quoque hominibus quibus hic Consulatus me rogante datus esset,ea res faustè,fœliciter, prosperéque eueniret.Horum contraria sunt,Infaustum,& Infaustè.

Faustitas,tatis,pro fœlicitate.ὐπευχία. Apud Horat. 4. Carm. Ode 5, Nutrit rura Ceres,almáque Faustitas.

Fauus,Apum domus & cellulæ:à fouendo,quòd in his sobolẽ foueant. πρίον.Plin.lib.11.cap.5,Primum itaque fauos construunt , ceram fingunt.Virgil.4.Georg.Prima fauis ponunt fundamina,deinde tenaces Suspendunt ceras , Cicero 1. Offic. Apum examina non figendorum fauorum causa congregantur : sed quum congregabilia natura sint, fingunt fauos.Huius diminutiuum est Fauulus . Plautus. Meus dulciculus fauulus.

Faux,cis,vel potius in plurali numero Fauces . Nam singularis numerus rarò est in vsu.Superior pars gulæ mento propinqua , sed interior vbi os angustatur.λάρυγξ.Plin.lib.11,Summum gulæ, fauces vocantur: postremum,stomachus.Cice.1.Tusc.ul.Has tamen imagines loqui volunt:quod fieri nec sine lingua,nec sine palato , nec sine faucium laterúmve & pulmonum vi & figura potest. ¶ Fauces per translationem dicuntur strícti ingressus vallium , seu alterius loci:vt , Fauces Orci. Virgil.6.Aeneid.Vestibulum ante ipsum,primisque in faucibus Orci. Florus de bello Ligustico , De sub alpibus , hoc est de sub ipsis Italiæ faucibus.¶ Hinc deducuntur,Suffoco,Præfoco,& Obfoco,diphthongo au,in o longum mutata:quæ omnia significant obstructis faucibus spiritum præcludere. Ouid.in Ibin,Suffocent animam dira venena tuam.

Fax,cis,Fustis incisus,& cera vel oleo inunctus,ac compositus ad lumen faciendum. λάς.fitque præcipuè ex arundinibus aridis,& picei generis arboribus:cuiusmodi sunt teda,& larix.Varro de Vita po.Rom.lib. 2,Quum à noua nupta ignis in face afferretur , de foco eius sumptus, fax ex pinu ablata esset,vt eam puer ingenuus afferret.¶ Per translationem accipitur pro incitatore,& autore alicuius facinoris . Plinius in Epist.Rufo successit Theophanes,vnus ex legatis,princeps,fax accusationis,& origo.id est autor & incitamentum,siue(vt Nonius inquit) susciabulum.Cicero pro domo sua,Nónne Senatui prouidẽdum fuit, ne in hanc tantam materiam seditionis ista funesta fax seditionis adhæresceret:¶ Addere faces alicui,est eum incitare,incendere, inflammare ad aliquid agendum.Tacitus lib.17,Flagrantibus iam militum animis,veluti faces addiderat Mæuius,&c. ¶ Primam facem,noctis principium vocitabant,quòd tum primùm vti face incipiamus. Gellius,Sed quum iam prima fax noctis,& densiores esse tenebræ cœpissent,discessimus. ¶ Facem in nuptiis præferre solebant,siue ad obseruandam antiquam consuetudinem,quòd nõnisi noctu duci nouas nuptas à sponsis mos erat:siue in honor em Cereris.quæ facem in quærenda Proserpina gestauerat:siue vt noua nupta ignem & aquam, quæ duo sunt in vita maximè necessaria,cum viro communicare videretur.Etenim aqua quoque aspergi solebat,vt casta puraque ad sponsum duceretur,

Facula,penult.corr.diminutiuum,Idem significans quod parua fax, hoc est teda ex arboribus pinei generis,sæpius dissecta,vt facilius ardeat. quanquam & ex cera,& ex pice fieri possit. λαβίον,λαμπάδιον. Propertius li.2.Elegia 20,Quorum alii faculas,alii retinere sagittas,&c.

Facularii,dicuntur qui faculas gestant.λαβηφόροι.

Febris,huius febris à feritate morbi,vel(sicuti Seruius docet)à feruore: Est(vt medici docent)intemperies calida totius corporis.πυρετός. Cic. ad Tironem,Is etsi mihi nuntiauit te planè febri carere,& belle habere,&c.Celsus lib.2.cap.8,Febris assidua,quæ & cibi tempora eripit, & siti affligit.Plin.lib.23.cap.8.Febres frigidas leuiores facit agaricum potũ in calida aqua.Idem lib.7.cap.51, Antipater Sidonius poeta,omnibus annis vno die tantum natali,corripiebatur febre,& ea consumptus est,satis longa senecta.Febres periodicæ, quæ stati temporis periodo accedunt & recedunt,cuiusmodi sunt quotidianæ , tertianæ , & quartanæ.Plin.li.20.cap.3,Semina eius si fuerint pari numero adalligata febribus,sanare dicuntur,quas Græci periodicas vocant.Sunt & alia febrium genera.quæ quoniam adnostrum institutum nihil magnopere conducunt rei medicæ studiosis ex libro Galeni quo ex professo febrium differentias tractat,petenda relinquimus.

Febricula,læ,diminutiuum,Parua febris.πυρέτιον.Plancus Cice. Qui ex labore in febriculam incidit assiduam,& satis molestam . Celsus lib. 3.cap.22.Ex phthisi febricula leuis fit:quæ etiam quum quieuit,tamen & repetit.

Febriculosus,Qui habet multam febrem.πυρετώδης. Gellius , Non morbus hic febriculosus,aut nimium grauis.

Febrilis,le,penu.prod.Quasi ad febrem pertinens.πυρετικός,Apuleius,Ardore æstuans febrili.

Febrio,is,iui,itum,Febrem patior.πυρέσσω.Macer,Hæc nondum tremulo potanda dabis febrienti.Celsus lib.6.ca.11,Potiones,si febriat puer, aquæ:si sine febre est,vini diluti.Colu.li.6,ca.vlt.Mulæ febrienti crudã brassica datur,

Febricito,as,pen.correp.Febre labro.πυρέσσω.Colum.lib.7, Febricitanti boui conuenit abstinere cibo vno die.Celsus lib.2.cap.7. Febricitauit aliquis,aut inhorruit.

Februo,as,Lustro,purgo,a ferueo:hoc enim adolendo,& flammis feruentibus fieri solebat.καθαίρω,ἁγνίζω.Vel à Sabinorum lingua, qui februum,purgamẽtum dicunt.Varro de vita pop.Rom.In eorum enim sacris liba quum sint facta,incerni solent farris semine,ac dicere se ea februare.Id est pura facere.¶ Hinc februarius mẽsis dictus est,quòd tũ id est extremo anni mense,populus februaretur,id est purgaretur . Per duodecim enim dies continuos Februarii celebrabãtur Februa:hisq; diebus pro impetranda mortuorum manibus,quiete, omnis populus piaculis,sacrificiisq; circa sepulchra accensis facibus cereisq; intentus erat.Et Iuno Februata,siue Februalis,quòd ei hoc mense sacra fiebant: eiúsque feriæ erat Lupercalia.

Februa,orum,Dicebantur quæcunque purgamenti causa in quibuscũq; sacrificiis adhibebantur.καθάρματα.Plinius,Vulgata priscis temporibus opinio obtinuit,Februa esse omnia quibus malefactorum conscientiæ purgarentur,delerentúrq; peccata, aut manes defunctorum placidi redderentur.Ouid.2.Fastor.Februa Romani dixere piamina patres:Nũc quoq; dantverbo plurima signa fidem.Et paulo pòst,Denique quodcũq; est quo corpora nostra piantur,Hoc apud intonsos nomen habebat auos.

Februus,Dictus est Pluto,vel Dis pater,inferorum deus,quòd ei mẽse Februario sacrificaretur.ἅιδης.Vide Macrobium lib.1.Saturnal.

Feciales,Dicti à faciendo,(vt autor est Festus)quòd belli pacisq; faciendæ penes eos ius erat.σπεισάσθαι.Neq; enim licebat bellũ alicui inferre nisi hi & iusta causa,si sceptũ declarauissent,& prius indixissent.Varro, Itaq; bella tardé,& nulla licẽtia suscipiebant,q; bellũ nullũ,nisi pium, putabant geri oportere.Et prius quam indiceretur bellum iis à quibus iniurias factas sciebant,feciales legatos res repetitum mittebant quatuor,quos Oratores vocabant.Cic.7.Verr.Habemus hominem in fecialum manibus educatum:vnum præter cæteros,in publicis religio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nibus fœderum sanctum ac diligentem.

Fecialis,& hoc feciale,adiect.ium. Cicer 1.Offici. Belli quidem æquitas sanctissimè feciali pop.Rom.iure perscripta est.

Fel,fellis,χολή. Humor est flauus in corpore,in ima hepatis parte ,in vesicula quadam contentus , quam cistulam fellis appellant. χολήδοχον. Humor autem ipse à medicis flauabilis appellabatur.Bilis autem atra est quam Græci melancholiam vocant,insaniam generans.Plautus in Amph.Delirat,vxor,atra bili percita est.Sed de bili,suo loco dictum. ¶Aliquando fel,quòd sit amarissimus humor,pro animi amaritudine ponitur.Plautus in Trucul.In melle sunt linguæ sitæ vestræ , atque orationes: Corda in felle sunt fita, atque acerbo aceto.Linguis dicta dulcia datis,corde amarè facitis amantes siquid non danunt.¶ Fel terræ genus herbæ(quæ & centaurion,teste Plinio lib.25. cap.6.) propter amaritudinem summam appellatur.

Felleus,a,um.Plin.lib.26.cap.11.,Sudores enim felleos mouent.

Felis,huius felis,mascu.gene Animal quadrupes,quod nobiscum in domibus tenemus ad murium venatum, vulgò *Catus* dicitur ab insigni astutia.ἀπὸ τοῦ φέλους.Veteres enim catos dicebãt eos qui cauti & astuti erãt: vnde etiam Catones primò volunt appellatos.Plinius lib. 10. cap. 73, Feles quo silentio,quàm leuibus vestigiis , quàm multo speculatu in musculos exiliunt?excrementa sua obruunt terra , intelligentes odorem illum,indicem sui esse.Varr.lib.3,Omnes parietes tectorio læuigantur,ne felis alia ve bestia introire ad nocendum possit.Seneca lib. 20.Epist.Quid est quare tam pauonem,quàm anserem gallina nõ fugiat?at tanto minorem eis, nec notum sibi accipitrem ? quare felem pulli timeant,canem non timeant?De animalis huius natura sic scribit Aelianus lib.7.cap.40,Quemadmodum ex felibus mas est libidinosissimus,sic amantissima earũ lorum fœmina:quæ veneream idcirco maris consuetudinem refugit,quòd is calidissimum,ignisq; simile semen emittat.genitale vt fœminæ adurat.Eiusce rei mas non ignarus,communes catulos interimit.Hæc autem nouorum desiderio permota,eius libidini morem gerit. Quòd autem ab omni tetro odore feles abhorreant,eo excremẽta sitas fossa prius facta , in terra occultant.Hæc ille.¶ Sunt & feles feræ,domesticis aliquanto maiores. pelle nigris maculis variegata, ex quibus domesticum nostrum animal videtur propagatum.

Felix,icis,penu.genitiui prod.Prosper,beatus,fortunatus.εὐδαίμων,μακάριος. Virgil.3.Aen.Viuite felices , quibus est fortuna peracta Iam sua. ¶Interdum propitium significat,qui scilicet alios felices reddit. Virgil.1.Aen.Sis felix,nostrúmque leues quæcũque laborem.Vbi Seruius, Felix propitia.Felix enim dicitur & qui habet felicitatem.& qui facit esse felicem.Vnde & deos felices vel infelices dicimus ex rebus quas præstãt.Idé in Daphnide,Sis bonus ô,felix que tuis. ¶ Aliquãdo idem est quod vtilis,siue commodus.σύμφορος.Martialis , Illa manus quondam studiorũ fida meorũ.Et felix domino,notáque Cæsaribus. ¶ Ali quando pinguis,fœcundus,ferax,fertilis.ὑγιαινὸς ὑφορος.Virg.2. Georg. Exiit ad cælum ramis felicibus arbos.Martialis lib.13,Hos Amiternus ager felicibus educat hortis. ¶Huius contrarium est Infelix infortunatus.ἀνυμφίλεκτος.Cicero 4.Philip.Siquis Reipub.sit infelix ,is felix esse non potest.Accipitur pro aduerso.Virg.7. Aen. Ast ego magna Iouis coniunx,nil linquere inausum Quæ potui infelix.Vbi Seruius.Infelix id est aduersa Troianis.Aliquando pro sterili & infœcũdo. Virgil.Infelix lolium,& steriles dominantur auenæ.

Felicitas,atis,Prosperitas,beatitudo.εὐδαιμονία.Cic.pro Fonteio. Videor hoc leuiter vobis pro mea autoritate præcipere posse,vt ex eo genere homines,quorum industria,virtus,felicitas cognita in re militari sit, diligenter vobis retinendos existimetis. ¶ Felicitas terræ , fœcunditas,fertilitas,apud Plinium in Epist.εὐφορία. ¶ Erat & Dea apud Romanos hoc nomine,cui ad impetrandum prosperos rerum institutarum successus sacra fiebãt.Augustinus 4.de Ciuit. Quid Felicitas ? Dea est, ædem accepit,aram meruit,sacra ei congrua instituta sunt.Huius contrarium est Infelicitas.

Feliciter,aduerbium,Prosperè,beatè,fortunatè.εὐδαιμόνως.εὐτυχῶς. Cicero 3.de Finib.Necessariò sequitur,omnes sapientes semper feliciter , absolutè,fortunatè viuere,nulla re impediri,nulla prohiberi , nulla egere,Plautus Mercat.Feliciter is sapit,qui alieno periculo sapit. Virgil.1. Georg.Hic segetes,illic veniunt felicius uuæ.

Felicito,as.pen.corr. Felicem ac beatum facio.εὐδαιμονίζω. Cõtrarium eius est Infelicito,hoc est bonis omnibus spolio,infelicem reddo.Plautus Pœnulo,Dii illum infelicitent omnes.

Fellico,as,Idem est quod lac exugo.θηλάζω.Solinus in Collectan.Nequaquam mater pullo præbet vbera fellicanda.Fortassis legendum vellicanda.

FELSINA,Vrbs Italiæ,postea Bononia appellata,vt scribit Plinius lib.3. cap.15,in descriptione octauæ regionis Italiæ,Intus(inquit)colonia Bononia,Felsina vocitata,quum princeps Hetruriæ esset.

Femen,minis,Sumitur in eadem significatione qua femur. μηρός. Propriè tamẽ femina teste Valla lib.4,sunt interiores partes: femora,exteriores:femina posteriores,femora anteriores.Plin.lib.11,sic de apibus scribit,Prioribus pedibus femina onerant,propter id natura scabra.Et li.29.Femina,inquit,atteri adurique equitatu,notum est.Femina enim interiora equitãdo atterũtur,non exteriora. Lucretius lib.4, ideo fastigia posse Surarũ ac feminũ pedibus fundata plicari. ¶ Hinc Apuleius finxit vocabulum,Interfemineũ , pro pudẽdis muliebribus, veluti positis inter femina.Colum.lib.7, Vtile quoque & sub femina manum subiicere , ne ad huiusmodi tactum postmodum pauescant. ¶ Existimat Seruius femen in nominatiuo non reperiri. Prisciauus docet esse in raro vsu. ¶ Femina etiam inferiores partes significant: nam à flexu dicta videntur.Vbi igitur iunctura cum flexu pedis est,femina dicuntur,Plautus in Asin.Sed ramen ru nempe eos asinos prædicas,vetulos,claudos,quibus obtritæ ad femina erant vngulæ. Colum. lib. 7, Femina secari,& interdum inuri solent.

Feminalia,Tegumenta feminum,& subligacula.περισώματα.

Femur,oris,quod & Femor dicitur,secundum Phocam,à ferendo.quòd his præcipuè partibus sustineatur animal,atque feratur.μηρός.Vide latius in dictione FEMEN.Plautus in Mil.Ecce autem aduortit , nixus læua,in femore habet manum:Dextera digitis rationem computat , feriens femur dexterum.Liui.4.bel.Pun.Scipionis femur tragula confixum erat.

Femoralia,pro verendorum tegminibus.περισώματα.Sueton,de Augusto, Quare quassato corpore neq; frigora,neq; æstus facilè tolerabat: hyeme quaternis cum pingui toga tunicis,& subucula,& thorace laneo,& femoralibus,& tibialibus munie batur.Legitur & fœminalibus.

Fenestra,stræ,ἀπὸ τῦ φαίνειν, quod est lucere. θυρίς. Fit enim ad lucem reddendam.Ouidius,Quà lumen thalamis parua fenestra dabat. ¶ Interdum ponitur pro aditu,& via,& occasione. Terent.in Heaut. Hui, quantam fenestram ad nequitiam patefeceris.Plinius Fenestrare verbum vsurpat,pro fenestras aperire,sic enim ait lib.11,ca.37,Media oculorum cornea fenestrauit pupilla.

Fenestella,& Fenestricula,diminutiua sunt à fenestra.θυρίδιον. Columel. lib.1.ca.1,Granaria modicis fenestellis Aquilonibus inspirẽtur. ¶ Est etiam FENESTELLA nomẽ proprium historici,sæpius à Plinio citati,qui nouissimo tempore Tyberii Cæsaris clarut. ¶ Fenestella item alius fuit,cuius de magistratibus Romanorum liber extat.

Fenestratus,ta,tum,Quod est apertum,perforatum.πεπυρωμένος. Plau.Nulla est fenestratior domus.

Ferabites,pen.prod.Dicitur agrestis,Sisenna apud Nonium.Partim se rabite.partim lauro ac pinu abundant.

Feræ,arum,A ferendo dictæ sunt,quòd cum impetu,& sine ratione ferantur:aut quòd naturali vtantur libertate & pro desiderio ferantur. θῆρες.Propriè autem feræ dicuntur quæ ferocitatem habent:vt leones, pardi,lupi:quæ vbi manuefactæ sunt,cicures appellantur Ouid.in Epist.Ariad.Mitius inueni quàm te genus omne ferarum. Idem 2. Metam.Vastarúmque videt trepidus simulachra ferarum . Quintil.lib.1. cap.10,Non feras modò.sed saxa etiam , syluasque duxisse memoriæ proditum. ¶ Interdum feræ significatio latius extenditur , vt omnia feré bruta terrestria complectatur. Cic.1.Offic. Expertes rationis & orationis feræ,

Ferinus,a,um,pen.prod.Quod est ferarum.θηρεῖος,θηριῶδης.Apuleius, Ferino ac beluino ritu.Sallust.in Iugur. Getulis cibus erat caro ferina. Ibidem,Numidæ plerunque lactẽ & ferina carne vescebantur. Columel lib.10.in Proœ.Largior tamen pauperibus fuit vsus epularum lactis copia,ferináque,ac domesticarum pecudum carne. Cice.1.de Inuent.Nam fuit quoddam tempus quum in agris homines passim bestiarum more vagabantur , & sibi victu ferino vitam propagabant. ¶ Ferina,absolutè aliquando vsurpatum:& subintelligitur caro. Virgil.1.Aenei.Implentur veteris Bacchi,pinguísque ferinæ.

Ferus,a,um,Agrestis,& indomitus.ἄγριος.cui opponitur cicur:& per trãslationẽ atrox,seuerus,qui ferinũ animũ habet,vel qui durioris est vitę & animi crudelioris.Virg.2.Aenei.-ferus omnia Iuppiter Argos Trãstulit.Cic ad Atti.lib.12,O fera tempora,quum dubitet Curtius Consulatum petere.¶ A ferus componitur Semiferus,pen.corr Vnde semi fera dicuntur animalia,quæ ex fero placidóque nascuntur,vt ex apro & sue:aut certè quæ nec placida nec fera sunt,sed mediæ inter vtrunq; naturæ,vt in volucribus hirundines:in campo lepores,cuniculi:in mari delphini.Perferus,valde ferus.πανάγριος.Varro lib.2.de Re rust.Boues perferi etiam nunc multi sunt in Dardania,& Media,& Thacia. ¶ Et per trasslationem.fera vlcera,fera scabies,feræ papulæ , quæ manu chirurgica non possunt perdomari.

Feritas,tatis.Naturæ quædam asperitas contraria mansuetudini: & à ferus deducitur.ἀγριότης.Cæsar 8.bel.Galli.Cultu & feritate nõ multum à Germanis differebant.Martial.li.1,Postquam inter nos est,plus feritatis inest.Liu.4.bel.Macedo.Lacetanos deuiam,& sylue strem gẽtem cum insita feritas continebat in armis,tum,&c. Ouidius 4. Fastorum, Deposita sequitur taurus feritate iuuencã, Quem toti saltus quem nemus omne tremit.

Feralia,orum,Feriæ erant Romanis,diis Manibus sacratæ. ita dictæ à ferendis ad tumulum epulis.τυθίαι,ἐναγίσματα Ouidius 2. Fastorum, Hanc quia iusta ferunt,dixere Feralia lucem, Vltima placandis Manibus illa fuit.Cic.Att.lib.7,Eodem enim die video Cæsarem à Corsinio post meridiem profectum esse,id est feralibus,quo Canusio mane Pompeium.

Feralis,le,adiectiuum,Significat funestum,dirum,exitiale:à feralibus diebus,quibus epulæ in mortuorum sepulchra inferebantur.θανάσιμος, νηκρώσιμος.Apuleius,Rogum demolirentur , cœnam feralem à tumulo ad mensam referrent.Virg 4.Aeneid.Solàque culminibus feralí carmine bubo Visa queri.Generaliter dicitur de omni re ad defunctos pertinente,Vnde Ferales vittæ,quæ sunt funeri accommodatæ.Feralia amicula , sunt vestimenta quibus cadauera defunctorum vestita sepulchro conduntur.Feralia fœdera,Tedæ ferales,& Arma feralia,hoc est mortifera.Feralia officia,sunt quæ inferis & defunctis exhibẽtur . Feralis cultus.pro funebri & lugubri.Feralis item arbor. Plin. lib.26.cap.10,Picea montes amat,atque frigora,feralis arbor, & funebri indicio ad fores posita.Et Ferales præcones, quos anteambulones atratos Latinè appellare possumus,ex quorum grege sunt funerum indictores.Budæus.

Ferax.Ferculum. vide FERO.

Fere,aduerbium , idem significans quod penè , hoc est paulùm abest quin.παρὰ μικρὸν,σχεδόν.vt,Ferè hominem occidisti:id est parũ absuit quin hominem occideris. ¶ Ferè,pro plerunque , Terent . Phorm.

-quippe homo iam grandior,Pauper,cui opera vita erat , ruri ferè se continebat.Id est non semper,sed plerunque.Quintil.lib.2.cap.5,Nam in omnibus ferè minus valent præcepta quàm experimenta. ¶ Interdum in oratione ita constituitur,vt intelligatur quædam vniuersitas. τῶς Quintilianus,Hæ ferè sunt emendate loquendi scribendique partes.Id est ferè omnes.Cicero de Amic.Memini in eum sermonem incidere qui tum ferè multis erat in ore.Id est ferè semper , vel ferè omnibus.

Ferentarii,vide FERO.

FERENTINVM.pen.prod.φερεντῖνον Ptolemæo,Oppidum est Tuscorum, iuxta Fesulas,non procul ab Arno fluuio.Cuius oppidi incolæ dicuntur Ferentini. φερεντῖνοι. Autor Plinius lib.3.cap.5,& Pomponius Mela libro 2.¶ Ferentinates autem Latii populi sunt,apud eundem Pliniũ loco iam citato:quorum oppidum Ferentium commemoratur à Strabone,lib.4.

Fereola,læ,Vitis cuiusdam genus est apud Columellam,lib.3.capit.2,Irtiolam(inquit)fereolámque non facilè assueremus quo gradu habendæ sint.

FERETRIVS,φερέτριος,Dictus est Iupiter,non à pace ferenda(vt quibusdam visum est)sed à ferendis spoliis.Nam Romulus deuictis Ceninẽsibus,hostium spolia ferculo ad id facto,in Capitolium detulit,ibique ex quercu suspensa,Ioui consecrauit,eodémque in loco Ioui Feretrio templum condidit,autórque fuit posteris vt eò capta ex hostibus spolia deferrent.Liuius lib.1.ab Vrbe.Inde exercitu victore reducto , ipse cum factis vir magnificus,tum factorum ostentator haud minor, spolia Ducis hostium cæsi suspensa fabricato ad id apte ferculo gerens,in Capitolium ascendit:ibique ea quum ad quercum pastoribus sacram deposuisset,simul cum dono designauit Iouis tẽplo fines , cognomẽque addidit deo,Iupiter Feretri,inquit , hæc tibi victor Romulus rex regia arma fero:templúmque iis regionibus , quas modò animo metatus sum,dedico:sedem opimis spoliis quæ regibus , ducibúsque hostium cæsis me autorem sequentes posteri ferent.Hæc templi est origo.quod primum omnium Romæ sacratũ est.Ita deinde diis visum, nec irritam conditoris vocem esse,qua laturos eò spolia posteros nun cupauit:nec multitudine compotum eius doni vulgarem laudem.Bina postea inter tot annos,tot bella,opima parta sunt spolia:adeò rara eius fortuna decoris fuit.

Feretrum,vide FERO.

Feriæ,arum,Dies cessationum ab opere:ita dicti vel à feriendis victimis,vel ab epulis ferendis in his enim epulæ fiebant ex pecorum, frugúmque prouentibus.ἑορταί,γενέσια. Cicer.2.de Legibus, Feriis iurgia amouento,Festus,Ferias antiqui festa vocabant:& aliæ erant sine die festo,vt nundinæ:aliæ cum festo,vt Saturnalia:quibus adiungebantur epulationes ex prouentu fœtus pecorum,frugúmque. ¶ Feriarum autem apud antiquos multa erant genera.quę pollui dicebantur.si in his aliquod opus fieret.Erant enim inter ferias aliæ publicæ,aliæ familiis quibusdam propriæ.Feriarum publicarum quatuor erant genera , vt docet Macrobius lib.1.Saturnalium capit.16.Statiuæ,vniuerso populo communes,quæ certis & constitutis diebus fiebant , in quibus præcipuè seruabantur Agonalia,Carmentalia,Lupercalia.Conceptiuæ,quę quotannis à magistratibus vel sacerdotibus concipiebantur in certos, siue incertos dies,vt sunt Latinæ,Sementinæ,Paganalia , Compitalia. Cicero 1.de Natu.deorum,Nam quum ferus Latinis ad eum ipsius rogatu,accersitúque venissem.Imperatiuæ,quas Consules vel Prætores pro arbitrio indicebant extra ordinem pro salute Reipub.aut principis,aut ob rem fœliciter gestam.Nundinæ,paganorum erant ac rusticorum,quibus ad negotia & merces cõueniebant.Erant præterea propriæ familiarum feriæ quas quæque familia ex vsu domesticæ celebritatis obseruabat.vt Claudiæ feriæ,& Aemiliæ. Item singulorum, vt natalium dierum quæ Natalitiæ dicuntur,& fulgurum & funerum expiationes.¶ A feriis festi dies dicti sunt Feriati:hoc est in quibus feriæ celebrabantur.

Ferio,& Ferior,aris,deponens,Vaco ab opere,vel studio. σχολάζω,σχολὴν ἄγω.

Feriatus a,um,Id est quietus,otiosus,nihil agens,σχολάζων. Trebonius Ciceroni,Illud quoque nobis erit curæ , vt Cratippus vnà cum eo sit , nepotes in Asia feriatum illum ab iis studiis,in quæ tua cohortatione incitatur.futurum. Plautus in Mil.Tibi ego dico,feriatus ne fis.Martial. Nec feriatus ibat ante carrucam.Cicero 1.de Nat.deor.Deum sic feriatum volumus cessatione torpere.¶ Feriati dies,in quibus feriæ aguntur.ἀργαὶ. Plin.in Epist.Nam & menstruum meum Calendis Septembris finitur.& sequens mensis complures dies feriatos habet. Plinius libro 18.capit.6.Malum patrẽfamiliãs quisquis intetdiu faceret quod nocturn posset,nisi intempestate cæli:peiorem qui profestis diebus ageret quod feriatis deberet: pessimum qui sereno die , sub tecto potius operaretur quàm in agro. Contrà , Profesti dicuntur qui feriati non sunt.

Ferio.ris,ire,sine præterito & supino, Idem quod percutio. πάιω , τύπτω. Virg.9.Ecloga,Occursare capro,cornu ferit ille,caueto. Plautus in Amphytrvone,Non tu scis?Bacchæ bacchanti si vis aduorsarier,Ex insana insaniorem facies,feriet sæpius. ¶ Ferire item,est sancire,firmare.Vnde ferire fœdus dicimus. Virgilius 10.Aeneid. -haud mora , Tarchon Iungit opes,fœdúsque ferit.Cicero pro Domo sua , Sed vno tempore cautiones fiebant pecuniarum,fœdera feriebantur prouinciarum. Origo harum locutionum inde tracta est,quòd antiqui fœdus & pacem solenni pompa cum hostibus ineuntes.porcam saxo silice feriebant: vt constat ex libro primo Liuianæ historiæ,vbi vetustissimi fœderis ritus.& solennitates describit. ¶ Ferire item pulsare est. πάιω τὸν Plaut. in Amphitrvone Feriam fores , aperite. Ferire iugulum , est inferre mortẽ , iugulare. ¶ Ferire munere. est mulctare munere , seu munus emungere.Terentius.Phorm.Porrò autem Geta ferietur alio munere , vbi hera pepererit : Porrò autem alio , vbi erit puero natalis dies. ¶ Spectris feriuntur oculi,Cicero Calsio,lib.15.Epist.Ferire aures.pro excitare.Quintilianus lib.9.cap.3,Quæ etiam si fuerint crebriores, aures consuetas minus ferient. ¶ Huius compositum est Referio , quod est repercutio. ἀναπαίω. Plaut in Asinaria,Patitor tu idem quum ego te referiam.

Ferio,ferias,vide FERIAE.

Feritas,vide FERVS.

Ferme, aduerbium, Idem quod ferè. σχεδόν. Terent.in Andria,Iam ferme moriens me vocat. id est quum parum abesset quin moreretur. ¶ Ponitur quandoque pro facilè. ῥᾳδίως. Terent.in Andria,Fidelem haud fermè mulieri inuenias virum. Vbi Donatus , Fermè pro facilè posuit:& fermè facilitatem significat:quia sunt aduerbia extenuationis.Plautus Pœnu.Facio quod manifestè deprehensi mœchi haud fermè solent.

Fermentum,ti,Farina quæ subigitur prius quam addatur sal,ad pultis modum decocta,& relicta donec acescat. ζύμη,ζώμωμα. Dictum quòd feruendo crescat.Plin.lib.18.cap.7,Spuma ita concreta pro fermento, vtuntur.Iacére in fermento,per translationem dixit Plautus in Merc. Nam mea vxor propter illum tota in fermento iacet. id est inflata est & irata.Idem in Cas.-dii te seruassint mihi, Nunc in fermeto tota est, ita turget mihi:Aedepol ego illam mediam diruptam velim. ¶ Fermentum translatum ad terram,illud significat quod glebas resolut,tumidámque terram ac raram reddit: quemadmodum conspertionem rarefacit fermentum.Columella lib.3.cap.11,Parum quod superest in ferioris soli,rastris licet effodere , & in fermentum congerere atque componere.Idem lib.4.cap.1,Repastinata admus,dum est recens , soluta,laxatáque,velut fermento quodam intumescit.

Fermento,tas,Fermento misceo,seu crescere facio, ζυμόω.Plin.Quum fieret panis hordeaceus cicerculæ farinæ admistione , fermentabant. ¶ Transfertur etiam hoc verbũ ad terræ culturam,quæ tunc fermentari dicitur quum rarefit,& spissæ illæ glebæ resoluuntur, & augentur, & veluti inflantur,quemadmodum conspersio , hoc est farina illa subacta,& in massam redacta,in tumescit addito fermento.Varro libro 1. de Re rust.cap.38,Stercus optimum scribit esse Cassius volucrum,præter palustrium,ac nantium.De hisce præstare columbinum, quod calidissimum sit,& fermentare possit terram.Columel.lib.2.cap 15,Maximè tamen columbinum probamus.quod modicè sparsum , terram fermentare comperimus.Quo in loco nonnulli expostulerunt fermentare pro stercorare,& pinguefacere , quòd viderent Columellam de stercore columbino loqui,quo agrum pinguiorem reddi credunt. Sed eam non esse mentem autoris,ex diuersis eius locis facilè potest deprehendi.Ita enim habet lib.4.cap 1,Quid quòd repastinata humus, dum est recens soluta , laxatáque,velut fermento quodam intumescit:quũ deinde non longissimam ceperit vetustatem,condensata subsidit ? Quo in loco vocat terrã fermẽto intumescentẽ quã alibi vocat fermẽtatã. Pro eodem etiam dixit Humum resolutã,eique opponit densam lib. 2.cap.2,Sed ex his nihil non melius resoluta humo quam densa prouenit.Quod noster quoque Virgilius,quum & alias fœcundi arui laudes retulisset,adiecit , Et cui putre solum:nanque hoc imitamur arando. Neque enim aliud est colere quàm resoluere & fermentare terrã. Ex quibus Columellæ verbis clarissimum est, fermentare terram nihil aliud esse quam diligenti cultura.pastinatione,siue etiam calidis stercoribus,quale est columbinum,terram putrefacere,resoluere,& rario rem reddere.

Fermentescere,Est crescere,& rarescere addito fermento : & proprie de pane dicitur. ζυμοῦσθαι. Quanuis etiam ad terram transferatur quæ tunc fermentescere dicitur quum densitas illa glebarum rarefit, & resolutur.Plin.lib.28.ca.8,Quũ teratur inter digitos,fermentescens.Idé li.17.ca.2,Tellus quoque illo modo fermẽtescit:& succi plena,ac lacte scentibus satis non effœta,quum tempus aperit,tepidis arridet horis.

Fero,fers,tuli,latum,Proprię significat porto. φέρω.Virgi.lib.5.Aen.Vix illam famuli Phegeus,Sagarisque ferebant. ¶ Aliquando tolero , patior.Terentius in Heauton.Nam quem ferret,si parentem non ferret suum? ¶ Aliquando duco,dirigo. ἄγω. Liu.lib.1,Pergit ad proximam speluncam,si fortè eò vestigia ferrent.Virgi.6.Aen.Hinc via tartarei quæ fert Acherontis ad vndas. ¶ Sæpe etiã accipitur pro dicere, præsertim in tertiis personis.λέγω, vt quum dicimus,Sic ferũt homines, hoc est sic loquuntur,aut dicũt.Idque tam actiuè quàm passiuè , & tam personaliter quàm impersonaliter,Tacit.lib.15,Ex Caio Cæsare se genitum ferebat.Liuius lib.1.ab Vrbe,Faustulo fuisse nomen ferunt.Cicero de Amic.Quod Tarquinium dixisse fertur tum quum esset exul. Virgi.1.Aeneidos,Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnã Posthabita coluisse Samo. ¶ Aliquando exhibeo.Virg.3.Aenei.Sacra Dioneæ matri,diuísque ferebam. ¶ Aliquando concupisco. γλίχομαι,ἐπιθυμῶ.Sallust.in Catil.Tunc Catilina polliceri tabulas nouas , proscriptiones locupletum,magistratus,sacerdotia.rapinas,atque alia omnia que bellum & libido victorum fert.Lucan.libro 1,Fert animus causas tantarum exponere rerum.Ouidius 1.Metamorpho.In noua fert animus mutatas dicere formas Corpora. ¶ Aliquando extollo. αἴρω. Sallust.Consulares omnes,itémque Senatus magna pars sententiam eius laudant,virtutem animi ad cælum ferunt. ¶ Aliquando gigno, produco. γεννῶ. Virgil.1.Aeneid Si duo præterea tales Idæa tulisset Terra viros. ¶ Aliquando habeo.Virgilius 5. Aeneid. Ferre sui dederat monumentum & pignus amoris. ¶ Aliquando affero.Virg.11.Aen.Legati responsa ferunt. ¶ Aliquando confero.συμφέρω. Virgil.5. Aen. -quibus acer Eryx in prælia suetus Ferre manum. ¶ Aliquando distur bo. διασφέρω.Virg.li.1.Aen.Quippe ferant rapidi secũ,verrántq; per aras. ¶ Aliquãdo ostẽto.ἐπιδείκνυμαι. Vir.11.Aen.captiuo siue vt se ferret

in auro Venatrix. ¶ Aliquando consulo. χρηματίζω. vt Pompeius tulit ad populum. Sic ferre ad Senatum, est Senatum aliqua de re consulere. φέρειν περὶ τῆς συγκλήτου. ¶ Aliquando aufero, ἀποφέρω. Virgil. in Daphnide, -postquam te fata tulerunt. Idem 9. Ecloga, Omnia fert ætas. Id est aufert. ¶ Aliquando refero, seu recipio. Terent. in Adelphis, Pro labore ab his fero odium. id est φέρω, ἢ φέρομαι φθόνον. ¶ Aliquando assequor. Terentius in Eunucho. Hoc si effeceris, quoduis donum & præmium à me optato, id optatum feres. Et in Adelphis, Ni faciant quod illos æquum est, haud sic ferent. id est obtinebūt. ¶ Quod si cum hoc verbo, præ me, præ te, vel præ se, addatur, significat dicto, vel facto, vel gestu aliquid ostendo, confiteor. δηλόω, ὑποδείκνυμι. vt, præ te fers iram. Quintil. Fiduciam igitur præ se ferat orator, sempérque ita dicat tanquam de causa optime sentiat. Id est, ex ipso aspectu oratoris, ex ipsa voce, ex ipsa oratione eluceat fiducia: quemadmodum qui pugnaturi, sunt in vultu & gestu indicant tacitam vel formidinem vel fiduciam, hoc est præ se ferunt fiduciam, formidinémve. Cicero, Nam ille qui accipit iniuriam, meminit, & præ se fert. id est se mentem persequendæ iniuriæ habere ostendit. In eundem sensum accipi solent, præ me duco, præ me gero. ¶ Ferre auras, est assuescere aeris varietati quæ obest. Virg. libr. 2. Georg. Quum semel hæserunt aruis, auráque tulerunt. ¶ Ferre tribum, ferre centuriam prærogatiuā dicitur is qui tribum vel centuriam habuit sibi suffragantem. Cice. pro Plancio, An tandem vna centuria prærogatiua tantum habet autoritatis, vt nemo vnquam prior eam tulerit quin renuntiatus sit? Idē 4. Philipp. An tum quum es factus, vnam tribum sine Curione ferre potuisses? ¶ Ferre suffragium, est suffragari. Cice. Attico, lib. 1, Idémque refert vt vniuersus populus in campo Martio suffragiū de cæde P. Clodii ferat. ¶ Ferre sententiam, est pronunciare. Cic. pro Cluentio, Vos autem Iudices de hominum fortunis sententiam ferte. ¶ Ferre fortunam. pro vti. χρῆσθαι τύχῃ. ¶ Ferre expensum, est id quod alicui dederis, in rationes referre. Cui opponitur Referre acceptum, quod est id quod acceperis ab aliquo, in rationes referre inter accepta. Qui plura ea de re nosse cupit, videat Adrianum Cardinalem, qui diligentissimè hęc explicuit. ¶ Composita sunt, affero, aufero, antefero, confero, circunfero, defero, offero, effero, infero, ossero, perfero, præfero profero, refero, suffero, superfero, transfero, quæ habent penultimam correptam.

Lator, oris, verbale: vt, Lator legis, qui & legislator vno verbo, dicitur ille, est qui promulgauit, vel instituit, vel tulit legem. νομοθέτης. Cice. 2. de Nat. deor. Ferretne ciuitas vlla latorem istiusmodi legis vt condemnaretur filius, &c. Aliquando ponitur pro tabellario, γραμματοφόρος. Sue. in Caligula, Quasi vniuersa tradita insula magnificas Romam literas misit, monitis sæpe latoribus, vehiculo ad forum vsque & curiam pertenderent.

Ferax, feracis, Fertilis, fœcundus. ἰσχυρός. Plaut. in Epid. Nullum esse ego agrum opinor in agro Attico Aeque feracem, quàm hic noster Periphanes. Colum. lib. 1. capit. 3, Nullus feracior, & vberior locus, &c. Plin. Vt tam ferax bonarum artium seculum videremus.

Feracitas, tatis. ἰσχυρία. Colum. lib 3, cap. 2, Vbi nihil erit, aut nō multum quod proritet feracitatem, potius sequemur, &c.

Fertilis. le. adiectiuum, pen. cor. Idem quod ferax. ἰσχυρός. Columel. lib. 4, Vtex his partibus trunci sumantur, quæ & genitales sunt, & maximè fertiles. Vberrimos, maximéque fertiles agros incolere, Cice. 1. de Diuinat. Virgil. 2. Georg. -hic fertilis vuæ, Hic laticis, qualem pateris libamus & auro. Plin. lib. 14. in Prœm. Tanto priscorū cura fertilior, aut industria fœlicior fuit. Oui. 4. de Pon. Fertile pectus habes. intérq; Helicona colentes Vberius nulli prouenit ista seges. Plinius, Captatio in quæstu fertilissimo. Ouidius 1. de Arte, Fertilior seges est alienis semper in agris. Hinc.

Fertilitas, sicut à ferax feracitas. ἰσχυρία, εὐθηνία, εὐφορία. Colum. Id enim non accidit palmitis fertilitate. Fertilitas loci, Cæsar 2. bel. Gall. Cic. 1. de Diuinat Quæ sit vel sterilitas agrorum, vel fertilitas futura.

Ferentarii, orum, Leuis armaturæ milites, auxiliatores: à ferēdo auxilio, vt quicquid opus esset auxilio ferrent, excursit leues, armis grauibus non impediti, sed ense & telis tantū instructi. Hæc Nonius. ἀκροβολισταί. Varro autem ferentarios vocat milites, qui fundis, lapidibúsque pugnabāt: quæ tela, feruntur, non tenentur. Sallustius in Catil. Postquam eò ventum est vnde à ferentariis prælium committi posset, Hi & velati vocabantur, vt inquit Festus, quòd vestiti inermes sequerentur exercitum.

Ferculum, Teste Nonio, Missus cibi, ita dictus quòd ad mensam inferatur. παραπέμμασμα, παραφορήσιον, παράθεσις. Iuuen. Saty. 2, -quis fercula septem Secretò cœnauit auus. Horat. 2. Sermo. saty. 6, Multáque de magna supererant fercula cœna. ¶ Aliquando sumitur pro gestamine quo pompa deferri solet. φορεῖον. Sueton. in Cæsare, Pontico triumpho inter pompæ fercula trium verborum prætulit titulum, VENI, VIDI, VICI. Hoc est inter pompæ triumphalis gestamina. Quo nomine cō tinentur simulachra oppidorum, spolia hostium, coronæ, machinæ, & id genus alia quæ fieri solent in pompa triumphali: sicut fercula ludorum, quæ in ludis: sacrorum, quæ in sacris. Acron etiam docet fercula esse pulpira in quibus deorum simulachra reponebantur, quia in pompa Circensi (hoc est celebritate ludorum Circensium) huiusmodi simulachra deorum ferebantur. Cic. lib. 1. Offic. Cauendum est ne tarditatibus vtamur in ingressu mollioribus, ac similes pomparum ferculis esse videamur.

Feretrum, tri, pen. cor. à fero, Lectus, vel aliquid aliud quo mortuus efferri solet. φέρετρον. Alio nomine capulus dicitur, à capiendo. Plinius lib. 7. cap. 52, Varro quoque autor est x x viris agros diuidentibus Capuę, quendam qui efferretur feretro, domum remeasse pedibus. ¶ Feretra item dicebantur quibus fercula spóliáve in pompis gestabantur. Liu. 1. ab Vrbe, Spolia ducis suspensa, fabricato ad id aptè feretro, gerens, in Capitolium descendit.

FERONIA, φηρωνία, Nemorum dea, à ferendis arboribus. Virgil. 7. Aenei. -& viridi gaudens Feronia luco. Tradunt enim quum lucus eius fortuito arsisset incendio, & ob id transferre inde dęæ simulacrum incolæ vellent, nemus subitò euiruisse. ¶ Fuit & Feronia ciuitas sub monte Soracte, in qua eiusdem nominis dea erat, quam finitimi mira religione venerabantur.

Ferox, cis, pen. gen. prod. Elatus, fœuus, præanimosus ad certandum cum altero, & ad vim alteri inferendam, atque nocendum. τολμητὴς, μενεδάϊος. Horat. Vrbes gentésque & Latium ferox. Sallustius, Ille animo ferox negat se fusum toties Numidam pertimescere. Virgil. 4. Aen. Stat sonipes, & fræna ferox spumantia mandit. φρυγματίας. Ferox animo, Plautus in Mil. Et quia tecum eram, propterea animo eram ferocior.

Feroculus, diminutiuum. Hircius de bel. Afric. Quid tu, inquit, miles tyro tam feroculus es?

Ferocia, æ. Idem quod ferocitas, de quo infrà. θράσος. Cic. li. 6 de Rep. Qui comprimit eius vim, & effrænatam illam ferociam. Cic. de Arus. resp. Duobus incœptis verbis omnē impetū gladiatoris, ferociámque coprefsi. Tacit. lib. 2, Per communes liberos orauit, exueret ferociam.

Ferocitas, tatis, Superbia, elatio animi, crudelitas, fœuitia, & (vt inquit Speusippus) excessus audaciæ. haud metuēs quæ metuēda sunt. θράσος. Cic. 1. Offic. Sicut equos propter crebras contentiones præliorum ferocitate exultantes domitoribus tradere solēt, vt his facilioribus possint vti, &c. Idem in Vatin. Ferocitatem tuam istam comprimerem, & audaciam frangerem. Cic. de Sene. Infirmitas puerorum, ferocitas iuuenum, & grauitas iam constantis ætatis.

Ferociter, Superbè, elatè. Plaut. in Amph. Superbi nimis ferociter legatos nostros increpant. Liu. 3. ab Vrbe, Legatique caput ferociter ostentantes. Idem 3 bel. Pun. Cum quo ferocissimè pro Romana societate adaduersus Punicum fœdus steterat. Multò ferocius. Cic. Q. frat. lib. 2.

Ferocio cis, ciui. vel ferocii, citum, Ferox fio, vel ferociam exerceo. ἀγρυπνῶ μαι, ἀγωνιάω. Gel. lib. 1, Nihil adeò in cōgrediēdis hostibus, atq; in principiis prælioru ad salutē, virtutémque aptius rati, quàm si permulti sonis mitioribus, non immodicè ferocirent. Ouid. Discę bonas artes. nullis assueta inuentus, Mox intractati more ferocit equi.

FERRARIA. Nomen vrbis celebeirimæ in Italia circumpadana. Item promontorium in Hispania non procul à Carthagine noua: ita nomi natum quòd fodinas habeat ferri feracissimas. Vide Melam libro secundo.

Ferrum, ri, vel à ferendo, quòd in agro colendi gratia feratur: vel à feriēdo, quòd cætera eo feriantur, hoc est domentur. Sua enim fœuitia feriendo domat reliqua me: alla. attenuat, & extendit. σιδήρου. Plin. lib. 12. cap. 25, Ferro lædi vitalia odit. Cic. de Nat. deor. Nos ex terræ cauernis ferrum elicimus, rem ad colendos agros necessariam. Quintil. lib. 2. cap. 4, Quod etiam rusticis notum est, qui frondibus teneris non putant adhibendam esse falcem, quia reformidare ferrum videntur, & nondum cicatricem pati posse. ¶ Ferrum aliquando pro gladio accipitur. Cic. 1. Tusc. in seruorum ferrū & manus incidisset. Sic pro Rosc. Amer. Vulneratus ferro Phrygio. ¶ In ferrum, atque in vincula coniecti. Cicero 7. Verrina vbi ferrum videtur posuisse pro compedibus ferreis.

Ferreus, a, um, Quod ex ferri materia est. σιδήρεος. vt Massa ferrea. Anulus ferreus. Plinius lib, 10. cap. 42, Hæc quum loqui discit, ferreo verberatur radio: non sentit aliter ictus. Ferream fabricam inuenere Cyclopes, Plin. lib. 7. cap. 56. Virg. 3. Aen. -confixum ferrea texit Telorum seges. Idem lib. 12, -it toto turbida cœlo Tempestas telorum, ac ferreus ingruit imber. ¶ Ferreus per translationem pro duro, & inexorabili. Cic. ad Trebatium, Ferreus essem, si te non amarem. Idem ad Atticū, lib. 13, O te ferreum, qui illius periculis non moueris.

Ferrarius, a, um, Quod ad ferrum pertinet. σιδηρικός. vt, Faber ferrarius, fodina ferraria, officinæ ferrariæ, merala ferraria. Plinius lib. 34. cap. 14. Quum ferraria metalla in his locis nō sint. ¶ Ferraria aqua, qua vtuntur fabri ferrarii ad extinguendum candens ferrum. Plin. lib. 28. capi. 16, Quidam vrinam equi aquæ ferrariæ ex officinis miscent.

Ferraria, æ, subst antiuum, Locus in quo ferrum foditur. σιδηρουργία. sicut auraria. argentaria, æraria, in quibus aurum, argentum & æs effoditur. Cæsar. libro 7. bell. Gall. Apud eos magnæ sunt ferrariæ. Liuius 4. bel. Macedon. Parata prouincia, vectigalia instituit ex ferrariis, argentariísque.

Ferratus, a, um, Nomen est, non participium, quum verbi originem non habeat, sicut tunicatus, manicatus, & similia: significátque id cui ferrū inductum est. σιδηρόδετος. vnde Ferrata spicula, & ferratas lanceas dicimus. Virgilius lib. 3. Georg. Vndique iam tergo ferratos sustinet orbes. ¶ Huius compositum est Præferratus, quo significatur illud cuius anterior pars ferro munita est. Plinius lib. 18. cap. 10, Quippe & Hetruria spicam farris tosti pinsente pilo præferrato.

Ferramentum, ti, Instrumentum ex ferro. σίδηρον. Vnde Ferramenta fabrilia, & Ferramenta tonsoria dicimus. Cice. 1. de Natu. Quæ molitio, quæ ferramenta, qui vectes, quæ machinæ. qui ministri tanti muneris fuerunt? Colum. lib. 3, Nonnunquam etiam quum frondere cœperint arbores, cacumina fici acutissimo ferramento summa amputare prodest. Hinc Ferramentarius faber, ferramentorum confector.

Ferrugo, inis, pen. prod. Rubigo. ferri propriè dicitur, ἰὸς σιδήρου: sicut ærugo, æris. Plin. lib. 23. cap. 8, Sudor virgæ corni arboris, lamina candente ferrea exceptus, non contingente ligno, illitáque inde ferrugo, incipientes lichenas sanat. ¶ Per translationem ferrugo color rufus dicitur nigrioris rubedinis, similitudine coloris ferri rubigine exesi: vnde Virg. lib. 9, Pictus acu clamydem, & ferrugine clarus Ibera.

Ferrugineus, a, um, Quod est coloris ferruginis. hoc est quod colorem habet ferri longa rubigine exesi, qui est ex rufo & nigro commistus, qualis

qualis est quem Galli sua lingua *Perfumatum*, veteres (vt opinor) impluuiatum dixerunt: aut certè is est quem hodie colorem regium vocamus, qui à superiori non ita multum distat. Sunt qui velint ferrugineum colorem eum esse quem alio nomine vocamus cæruleum: addu cti, opinor, autoritate Plauti in Milite, qui eundem colorem thalassicum vocat & ferrugineum. Sed certè Plautus non idcirco vocat colem ferrugineum thalassicum quòd maris colorem referat, sed quòd nautæ eiusmodi colore soleant vti in mari, Iubet enim ibi Palæstrio Pleusidem, qui meretricem abducturus erat, ferruginea veste exornatum venire, vt facilius persuadeat militi se esse nauclerum. Verba eius vt res facilius intelligi possit, asscribemus, Facite (inquit Palæstrio) vt ve nias ornatu huc nauclericaco, causiam Habeas ferrugineam, culturam ad oculos laneam: Palliolum habeas ferrugineum: nam is color est thalassicus. hoc est mari, & nautis qui in mari versantur, idoneus. Non absimilis error est eorum qui ferrugineum colorem arbitrantur esse colorem hyacinthi: eo quòd Virgilius 4. Georg. hyacinthos vocat ferrugineos. Constat enim vel Ouidii testimonio, florem hyacinthum purpurei coloris esse, vt pote qui Hyacinthi pueri sanguinem ex quo enatus fertur, dicatur referre. Certum est itaque Virgilium hyacinthū non dixisse ferrugineum, quòd ferrugineum colorem imitetur: sed eadem rationem qua 6. Aeneid. cymbam Charontis dicit esse ferrugineam, quòd scilicet funesta putabatur & luctuosa. Solent enim lugentes vestibus ferruginei coloris vti, quòd is color fuscus sit, & sub obscurus. Sic etiam Virgilius hyacinthum florem vocat ferrugineum, hoc est lugubrem & funestum, alludens nimirum ad fabulam illam qua fertur hunc florem ex sanguine Hyacinthi pueri ab Apolline ictu disci occisi, primùm fuisse enatū. Hæc paulo verbosius visum est disceutere, quòd videamus eruditos nostri seculi tam discrepantia de hoc colore tradidisse, vt quid de eo sentire debeamus, nō facilè fuerit constituere. Sed certè verisimile est hunc colorem eum esse quem suprà diximus, qui scilicet ferruginis (à qua nomen habet) colorem imitatur: hùnceque eundem esse quem veteres appellauerunt Bæticum, seu Hispanum. Quod etiam non obscurè ostendit Virgilius, libro 9. Aeneid. quum vocat Ferruginem Iberam, hoc est Hispanicam. Quo colo ris genere etiam hodie nautæ Hispani, atque adeo omnes tenuiores vtuntur. Neque solùm nautæ Hispanienses, verumetiam totius penè orbis nautæ hoc colore vtuntur: vt non immeritò Plautus colorem hunc videatur appellasse thalassicum, hoc est mari maximè conuenientem. Nam quum hic color sit natiuus, & penè terræ similis, neque facilè mutat colorem, neque maculæ in eo apparent. Constat autem hunc colorem fuisse vilissimum vel eo argumento, quòd plautus in loco iam citato ferrugineas vestes piscatoribus tribuit. Nam quum iussisset Pleusidem aduenire exornatum causia & palliolo ferrugineo, vt probè nauclerum ementiretur, subdit. Atque apud hunc senem omnia hæc sunt. nam is piscatores habet. Huc accedit, quòd Plinius libro 29. capit. 6, scribit lacertas virides ferrugineis maculis esse distinctas. Lacertæ autem maculas eius esse coloris quem iam indicauimus, nemo addubitat qui vel semel lacertam viderit. Non tamen inficias iuerim pro ea quæ est apud Latinos in distinguendis coloribus, vel ipso Plinio teste, vocabulorum inopia, colores aliqua ex parte ad hunc accedentes etiam ferruginis nomine fuisse appellatos. Vnde etiam apud Claudianum, libro 2. de Raptu Proserpinæ, violas etiam ferrugineas inuenimus appellari, & à magnæ autoritatis scriptoribus colorem ferrugineum inter gratissimos colores numerari. Quamobrem vt non magnopere repugnauerim iis qui hunc colorem Gallorum lingua *Tanneum*, aut *Castaneum* interpretantur, pro intentione, aut dilutione obscuræ rubedinis, aliis atque aliis appellantes nominibus: ita plurimum ab iis dissentio qui hunc eundem faciunt cum colore cæruleo, quem alio nomine Venetum appellant. Quorum errorem manasse arbitror ex loco Vegetii, libro 5. capit. 37, malè intellecto, quòd ibi Vegetius nautis videatur tribuere colorem cæruleum, siue Venetum, quibus (vt suprà ostendimus) Plautus assignat vestes ferrugineas. Arbitrati sunt itaque eundem esse colorem quem Plautus ferrugineum, & Vegetius cæruleum siue Venetum vocat. Sed hoc argumentum quàm falsis innitatur fundamentis, facilè diiudicabit qui citatum Vegetii locum non oscitanter excusserit. Neque enim ibi cæruleum colorem nautis omnibus attribuit, sed iis tantum qui in bello nauali scaphis quibusdam exploratoriis hostium consilia inuestigant: quibus etiam velum nauis, atque ipsos adeò rudentes cæruleo colore tinctos esse iubet, vt aquæ marinæ similitudine, hostium oculos facilius fallant.

Ferrumen, pen. prod. inis, Quoddam quasi gluten. iunctura, seu ligatura, qua metalla, siue etiam aliæ res consolidari solent. κόλλα σιδηρᾶ. Plin. lib. 36. capit. 23, Ruinarū vrbis ea maxima causa, quòd furto calcis sine ferrumine suo cæmenta componuntur. Vbi calcem vocat ferrumen cæmentorum, id est lapidum, quòd illa consolidentur & conglutinentur cæmēta. Ferrumen auri (vt suo loco diximus) vocatur chrysocolla.

Ferrumino, as, penulti. correp. Iungo, consolido: propriè de metallis dicitur, quanuis & ad alia transferatur. συνάπτω, πυρόω. Pomponius Iureconsultus, Si tuum scyphum alieno plumbo plumbaueris, argento, ferruminaueris. non dubitatur tuum scyphum esse. Plinius pro glutinare posuit, libro 36, Vitrum sulphuri incoctum ferruminatur in lapides, hoc est glutinatur in formam lapidis. Et libro 35, Calcis quoque vsum bitumen præbuit, ita ferruminatis Babylonis muris.

Ferruminatio, verbale. Paul. l. in Rem actio. parag. Item quæcunque ff. de Rei vend. Ferruminatio per eandem materiam facit cofusionem: plumbatura verò non idem efficit.

Fertilis, vide FERO.

Fertum, ti, pro libi genere, vide FARTVM.

Feruco, es, ferui, vel ferbui, Propriè ex igne suppositio calere. ζέω. Vnde aqua propriè feruere dicitur quum vi ignis commouetur & agitatur: quod etiam bullire dicimus. ¶ Transfertur tamen ad ea quæ quouis modo calefiunt, siue aliquo æstu agitātur. Sic vinum feruere dicimus, quod ex musto transit in vinum. Plinius lib. 14. capit. 9, Medium inter dulcia vinum est, quod Græci αὐστηρὸν vocāt, hoc est semper mustum. Id euenit cura, quoniam feruere prohibetur: sic enim vocāt musti in vina transitum. Sic etiam mare feruere dicitur quum æstu & fluctibus agitatur: vnde & fretum appellatum volunt. Ouid. 11. Metamor. -pontus vertigine feruet. ¶ Feruere opus dicimus, dum studio & diligentia elaboratur. Hominem quoque ira, odio, aut calore feruere dicimus, dum ira, aut odio, aut calore incensus est. Cicero pro Quintio, Vsque eò feruet, fertúrque auaritia. vt de suis commodis velit aliquam partem amittere, nequam partem huic propinquo suo illius ornamenti relinquat. Horatius 1. Epistol. 1, Pectus auaritia, miseráque cupidine feruet. Ouidius 2. Metamorpho. -vtque animus tumida feruebat ab ira, Arma Assueta capit. Martialis, -fora litibus omnia feruent. ¶ Huius contrarium est Deferuere, quod est mitescere, & placidum fieri, seu à calore deficere. Composita à feruco sunt Deferuco, Efferuco, valde, seu extrà feruco. Referueo, rursus feruco. Plinius, Item terebinthinam in sartagine referuenti. A quibus Deferuesco, Efferuesco, & Referuesco.

Feruens, participium, Quod bullit, aut calidum est. Plin. libr. 7. capi. 2, Feruntque ista saliua, vt feruentis aquæ cōtactum fugere. ¶ Migrat interdum in nomen, admittitque comparationem. Hora. 1. Serm. Saty. 10, Quale fuit, Calsi rapido feruentius anni Ingenium. Colum. lib. 12. cap. 50, Ad præsidium aquæ calidæ curritur: sed id non feruentissima fieri oportet. Cicer. 1. Offic. Nam fortis animus & magnus in homine non perfecto nec sapiente feruentior plerunque est.

Feruenter, aduerbium. Cælius Ciceroni, Quòd Pilius necessarius Attici nostri de repetundis eum postulauit, magna illico fama surrexit, & de damnatione feruenter loqui est cæptum.

Feruesco, is, incho atiuum: vt, Terræ feruescunt sole, Lucr. libro 6. Ventus mobilitate sua feruescit: apud eundem.

Feruo, is, ui, eiusdem significationis est cum feruco. Propert. Incipit & siccō feruere terra Cane. Gellius libro 2. capit. 29, Dominus quos rogauerat opperitur, sol feruit, & fit nihil. Terentius in Adelph. Ego illius fen sum pulchrè calleo, quum feruit maximè, tam placidum quàm ouem reddo. Virgilius 3. Georg. Omnia tunc pariter vento nimbisque videbis Feruere.

Feruefacio, cis, Bullire facio. ζεμαίνω. Cato de Re rust. Et potionem polentæ eodem addito, & oleum postea feruefacito. Idem capit. 123, Eam feruefacito cū congio vini veteris. ¶ Feruefacio, pro calefacio. Plaut. Pseud. Eæ ipsæ se patinæ feruefaciunt illico. Feruefacta iacula, Cæs. 5. bell. Gall. ¶ Hinc componitur Inferuefacio, quod est in re aliqua bullire facio. Cato, Sumito brassicam: coniicito in aquam feruentem, coquito pauliſper, vti suberuda sit: postea aquam defundito, non omnem eò addito oleum bene, & salem & cumini paululum, inferuefacito pauliſper.

Feruidus, a, um, pen. corr. Idem quod feruens, & maximè calidus. θερμός. Plin. lib. 13, cap. 4, Nulla est in Italia sponte genita, nec in alia parte terrarum, nisi in calida: frugifera verò nusquam nisi in feruida. Cice. 2. de Nat. deor. Iā verò reliqua quarta pars mūdi, ea & ipsa tota natura feruida est. hoc est, ardens maximè. ¶ Ponitur & transfertur pro vehementi, feroci, diligenti. Liu. 7. bel. Pun. Quū toto eo bello damnosa præpropera, ac feruida ingenia Imperatorum fuissent. Et Cic. de clar. Orat. Appii Claudii volubilis. sed paulò feruidior erat oratio. ¶ Hinc fermentum dictum est, quòd feruendo crescat: de quo supra diximus.

Feruor, oris, Calor vehemens qualis est ignis vel solis æstus. ζέσις. Plin. libro 11. cap. 31. Indi furantur æstiuo feruore aurum erutum à formicis tempore hyberno. Horat. 1. Carm. Ode 16, -me quoque pectoris Tentauit in dulci iuuenta feruor, & in celeres iambos Misit furentem.

Ferula, læ, pen. cor. Baculus, siue virga qua puerorum manus feriuntur, vnde & nomen habet: quanquam sint qui à ferendo malint deducere, quòd propter leuitatem senes ferula pro scipione solent vti. ῥάβδος. Iuuen. Saty. 1, Et nos ergo manum ferulæ subduximus. Martial. libr. 10, Ferulæque tristes sceptra pædagogorum Cessent. Columel. Nec mani bus mites ferulas. Idem, -ferulæque minaces Plantātur. Græcè ῥάβδος: & per diminutionē ῥαβδίσκος dicitur. Inde apud Platonē in Phædone. ῥαβδηφόροι, ministri Bacchi quasi feruligeri nominantur. Baccho enim ferulæ assignantur, quæ asinis gratæ sunt in pabulo. Ideò asinus grata bestia Baccho cadit. Ferula annumerata est inter externos frutices à Plinio, lignum corticis loco habet, ligni autem loco fungosam intus medullam, quemadmodum caulis fœniculi, quanuis in multo maiorem altitudinem & crassitudinem excrescat. Nascitur in locis ea lidissimis: & vix alibi quàm in Africa. Nulli fruticum leuitas maior. ob id gestata, facilius baculorum vsum senectuti præbet. Colum. libro 3, In quo scrobes destinaueris nuces ferere, terram minutam in bro 3, In quo scrobes destinaueris nuces ferere, terram minutam in modum semipedis ponito, ibique semen ferulæ facito: quum ferula fuerit enata, eam findito, & in medulla eius nucem Græcam, vel auellanam abscondito.

Ferulaceus, a, um, ῥαβδώδης. Plin. libro 18, At milium & panicum in culmen geniculatum & concauum: zizania verò, in ferulaceum scilicet fastigiatur.

Ferus, vide FERA.

Fescennini, versus, vt autor est Festus, Carminis genus erat omni obscœnitate & opprobrio plenum: ita dictum quòd ex Fescennia vrbe primum fuerit allatum: siue quòd fascinum arcere putabatur, quasi fascininum. Macrob. libr. 2. Satur. Temporibus Triumuiralibus Pollio quum fescenninos in eum Augustus scripsisset, ait, At ego taceo. Non est enim facile in eum scribere qui potest proscribere.

FESCENNIA, est Plinio libr. 3. cap. 5, Hetruriæ ciuitas est, cuius populi origi

originem trahunt ab Athenienſibus.

Feſcenninus,a,um.Virg.7.Aen. -hi Feſcennini acies,æquóſque Faliſcos.

Feſſus,a,um,Idem quod fatigatus:& tam ad animum quàm ad corpus refertur,vt autor eſt Valla lib.4.Elegãt.de quo in dictione DEFETISCOR. *κεκμηκὼς, κεκμηκότος.* Virg.1.Aen.Tum Cereré corruptam vndis Cercaliáque arma Expediũt feſsi rerum.Vbi Seruius,Feſsi rerum, hoc eſt penuria fatigati.Idem 2.Eclog.a,Theſtylis & rapido feſsis meſſoribus æſtu Allia,ſerpyllúmque,herbas contundit olentes.Plin.lib.7.capit.52,Puerum æſtu & itinere feſſum.

Feſtino,as,pen.prod.Significat propero.*σπεύδω.*Virg.2.Aeneï. Feſtinate viri:nam quæ tam ſera moratur Segnities? Plin. de Viris illuſt.Sed quum ad Camerinam ab hoſtibus obſeſſam feſtinaret,à Pœnis in angũſtiis clauſus eſt.Plaut.in Afin.Remigio, velóque quantum poteris, feſtina,& fuge.¶Interdum feſtinate eſt trepidare, & turbari. Salluſt. Feſtinantibus in ſumma inopia patribus.Terent.in Adelph. Quid feſtinas,mi Geta?animum recipe.Idem in Eunuc.Quid iſtuc?quid feſtinas?aut quem quæris Pythia?

Feſtinor,aris,paſsiuum.Tácit.de morib.Germ. Nec virgines feſtinãtur. id eſt citò ad coniugium abripiuntur.

Feſtinatus,participium.Plinius in Paneg.Quinimo feſtinatis honoribus amplificat atque auger,& maioribus ſuis reddit.Tacit.in vita Agricolæ,Ita feſtinatæ mortis grande ſolatium tulit.

Feſtinantia,& Feſtinatio,Properatio.*σπουδή*,Cic. pro Milone, Quæ cauſa,cur Romam properarer?cur in noctem ſe cõiceret? quid afferebat feſtinationem?Colum.lib.11.cap.2,Quo cautior villicus vel abſtinere poſsit operibus,vel feſtinationem adhibere.

Feſtinãter,aduerbiũ à feſtinans,Celeriter,& cito.*σπουδῆ.* Cic.5.de Finib. Illud mihi à te nimium feſtinanter dictum videtur , Sapientes omnes eſſe beatos.Plin.lib.17.cap.13,Quia feſtinantius germinant.

Feſtinatò,aduerb.à feſtinatus.*ἐπειγομένως.*Plin.lib.18.capit. 10,Quòd niſi feſtinatò,peragatur,lurido colore mucescere.Quint.li.4.cap.2,Quàm nihil properato,nihil feſtinatò feciſſe videtur Milo.

Feſtinus,Celer.*ταχύς.*Cice.Attic.lib.9,Feſtino enim ſimillimus decurro, atque curſu *θοώτερος* meas commentari non deſino.Ouid.11.Metam.-curſu feſtinus anhelo Aduolat armenti cuſtos Phocæus Anetor.

Feſtiuitas,feſtiuitatis,vide FESTVS.

Feſtra,Oſtium minuſculum in ſacrario, ab feneſtra per detractionem mediæ ſyllabæ.Feſtus.

Feſtuca,cæ,pen.prod.Minima quæquæ res,& leuiſsima.*κάρφος.*Colum. lib.8.cap.15,Per quos feſtucæ,ſurculíque in auiariis paſsim ſpargendi ſunt.Plin.lib.9.cap.10,Fœminam coitum fugere,donec mas feſtucam aliquam imponat aduerſæ.¶Feſtuca,virga Prætoria qua quis fiebat liber:quæ etiam vindicta dicebatur,vt colligi poteſt ex Plutarchi libello quem de Sera numinis vindicta inſcripſit.Plau.in Mil. Quid ea? ingenua,an feſtuca facta?ſerua,an libera eſt?Perſ.Saty.5,Non in feſtuca lictor quam iactet ineptus.

Feſtucarius,adiectiuum.Gellius lib.10.cap.3, Idcirco Ennius ſignificare volens bellum,non vt ad Prætorem ſolitum eſt,legitimis actionibus, neque ex iure manu conſertum,ſed bello,feróque,& vera vi,atque ſolida:quod videtur dixiſſe,conferens vim illam ciuilem, & feſtucariã, quæ verbo diceretur,non quæ manu fieret,cum vi bellica,& cruenta.

FESTVS,Domitiani amicus,qui dum mẽtagra vſque ad deſperationem laborat,gladio ſe traiecit:prius tamen amicos conſolatus. Eius mortem Martialis lib.1,deſcripſit.

Feſtus,ſta,ſtum,Soleniter lætum,& feriatum.*ἑορτάσιμος,ἑορταῖος.*Vnde feſti dies,in quibus vel ſacrificia diis offerebantur,vel epulationes celebrabantur,vel ludi in honorem deorum agebantur,vel feriæ obſeruabantur.*ἑορτή.*Plaut.in Aulu.-feſto die ſiquid prodegeris. Profeſto egere liceat,niſi pepercẽris.Virg.1.Geor.Quippe etiam feſtis quædam exercere diebus Fas & iura ſinunt. Idem, -feſtóſque dies de nomine Phœbi.¶Huius compoſitum & contrarium eſt, profeſtus:vt,Profeſti dies,qui hominibus ad rem vel priuatam vel publicam adminiſtrandam conceſsi erant. ¶Quandoque feſtus dicitur ad feſtum diem pertinens:vt,Feſtæ frondes,quæ feſtis adhibentur.

Feſtiuus,a,um,pen.prod.Lepidus , vrbanus facetus. *ἀστεῖος,ἱλαρώτατος.* vt, Feſtiua oratio,dictum feſtiuum.Cic.1.Offic.De Græcis dulcem & facetum,feſtiuíque ſermonis.Plaut.in Mil.Nimium feſtiua mulier operam præbuit.Terent.in Adelph. O mi pater feſtiuiſsime.¶Quidam etiam feſtiuum pro feſto accipiunt,ſiue ad feſtum pertinente:vt.Feſtiua gaudia.In hac tamen ſignificatione apud veteres non inuenies.

Feſtiuè,aduerbium.Cic.ad Q.frat.lib.2,Quanquam à te actam fabellam video eſſe feſtiuè,nullo modo probaui.Idem ad Atticum libr.4,Soles enim tu hæc feſtiuè odorari.

Feſtiuitas,tatis,Lepor,& vrbanitas ſermonis. *ἀστεῖότης,ἱλαρότης.* Autor ad Heren.lib.1,Illud genus narrationis quod in perſonis poſitum eſt, debet habere feſtiuitatem.Cic.de Clar.Orat.Feſtiuitate igitur & facetiis,inquam,C Iulius L. F. & ſuperioribus,& æqualibus ſuis omnibus præſtitit.Plaut.Capt.Lucrum,ludum,iocum,feſtiuitatẽ,ferias, &c. Terent.Eunuc.An fortunam collaudem , quæ gubernatrix fuit: An mei patris feſtiuitatem,& facilitatem?

FESVLAE.arum,Olim Hetruriæ inſignis ciuitas fuit: hodie modicus vicus non procul à Florentia:licet Epiſcopalem ſedem retineat.Conditam autem volunt ab Atlante Mauritaniæ rege.

Fex,vide FAEX.

F ante I.

Fiber,Animal in Ponto,ſic dictum à fibris,hoc eſt ab extremis oris amnium quas colit,& vbi maximè ſolet videri,*πάντῃ.* Effoſsis enim in ripa cuniculis,caudam intra aquas tenet,reliquo corpore in ſicco habitat.Albertus Magnus dicit habere pedes anſerinos poſteriores quibus facilius natet:anteriores,caninos.Vide in dictione CASTOR. ¶Eſt & fiber,genus veſpæ quadrupes incitatiſsimum , teſte Feſto. Plaut.Sic me ſubis quotidie,quaſi fiber ſalicem.

Fibrinus,a,um.Pin.lib.17.cap.28,Fibrina pelle detergunt.

Fibræ,fibrarum,Omnium extremitates rerum. *ἶνες,ῥάδιγξ.* Vnde & iecoris,& cordis,& cuiuſcunque viſceris extremæ partes , fibræ dicuntur. Virgi.lib.6,-nec fibris requies datur vlla renatis.Et Celſus pulmonis fibras nominat,quum lib.4.cap.1,inquit,Pulmo ſpongioſus , ideóque ſpiritus capax.& à tergo ſpinæ ipſi iunctus,in duas fibras vngulæ bubulæ modo diuiditur.Plin.lib.11.cap.37,Murium iecuſculis fibræ,ad numerum Lunæ dierum in menſe congruere dicuntur,totidémque inueniri.Quin & minuta radicum in arboribus herbíſque capillamenta, hoc nomine appellantur.*ἶνες.*Vnde Plinius lib.17.cap.10, de arborum ſationibus ait,Iolum eligi oportere quammaximè rimoſum, ne pene trans ſol exurat fibras.Virg.1.Geor. -& amaris intuba fibris. Colu.de allio,Quum ternas,inquit,fibras emiſerint ſpicę,ſarriantur.Idem lib. vlt.de rapis,Poſt tertiam diem mediam fibram rapi guſtato,ſi recepe rit ſalem.Cic.1.de Diuin.Similiter quid fiſſum in extis,quid fibra valeat accipio:quæ cauſa ſit neſcio.Perſ.Saty.1, -nec enim mihi cornea fibra eſt.id eſt nõ ſunt mihi ita dura præcordia,vt laudis amore nõ capiar,inquit Budæus.Idẽ Sat.5,Quod latet arcana non enarrabile fibra.

Fibratus,a,um,adiectiuum:vt,Fibrata radix cæparum modo.Plinius libro 25.cap.5.

Fibula,pen.cor.Propriè ornamentum cinguli ad veſtem ſubligãdam: vulgò vocat *Agraphiam.* *πόρπη,περόνη.*Virg.1.Aen.Auream purpuream ſubnectit fibula veſtem.¶Ponitur quandoque pro circulo æneo quo adoleſcentulorum virilia ſolent coerceri,conſeruandæ vocis gratia, quæ ex veneris vſu debiliori reddi ſolet,& aſperiór. Solet etiam huiuſmodi fibula,Comœdorum,Hiſtrionúmque pudendis adhiberi , quòd illi potiſsimum hominum generi vocalitas ſit neceſſaria.Martia. lib. 7.Menophili penem tam grandis fibula veſtit,vt ſit Comœdis omnibus vna ſatis.Idem libro 14.Dic mihi ſimpliciter, & Comœdis & Citharœdis Fibula quid præſtas?Catius vt futuam. Hinc deducitur verbum fibulo,& eius compoſitum infibulo,hoc eſt circulum æneum peni induco,Item Refibulare,hoc eſt fibulam huiuſmodi ſoluere. Vide plura de fibula apud Cornelium Celſum,lib.7.cap.25.Columella.lib. 6.cap.5,de bobus ſic habet,Aenea fibula pars auriculæ latiſsima circun ſcribitur:ita vt manante ſanguine,tanquam o literæ ductus appareat orbiculus.In emendatioribus tamen exemplaribus ſubula legitur, nõ fibula Aurea fibula donabantur antiquitus milites , Liu. 7. ab Vrbe, Tum puero anulum aureum,tunicam lato clauo , cum Hiſpano ſagulo,& aurea fibula ornatum donat,equúmque.Idem 9.bel.Mace. Quintius alter Prætor ſuos equites catellis,ac fibulis donauit. ¶Fibulæ itẽ in ædificiis dicuntur ferramenta quibus tigni cõiunguntur. Cæſar. 4. bel.Gall.Hæc vtraque inſuper bipedalibus trabibus immiſsis,quantũ eorum tignorum iunctura diſtabat,binis vtrinque ſibulis,ab extrema parte diſtinebantur.Ab hoc nomine dicitur Suſtibulum,veſtimentum album,prætextum,quadrangulum,oblongum,quod in capite Veſtales ſacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur.

Fibulo,as,are,Fulcire,coniungere.*ἁρμοττω.*Columel.libr.1, Omneſque parietum & ſoli iunctuæ teſtaceis puluinis fibulantur: quoniam ferè quum his partibus ædificia rimas egerunt , caua præbent , ac latebras ſubterraneis animalibus. ¶Huius compoſita ſunt , diſibulo , reſibulo,& infibulo.Eſt autem infibulare, ſuper glandem penis fibulam, hoc eſt circulum æneum inducere.quod fiebat duabus de cauſis,vel vocis ſeruandæ gratia,vel valetudinis.Vide de hoc Cornelium Celſum lib.7.cap.25.Refibulare verò,eſt fibulam tollere,ſiue ſoluere. Martial. lib.7,Et cuius refibulauit turgidum faber penem.Idem ſignificat diſſibulare.Papinius,Emicat,& torto chlamydem diffibulat auro.

Ficarius,vide FICVS.

Ficedula,Auis eſt quæ ficuum eſu pingueſcit.*συκαλίς.*de qua ſic Martial. lib.13,Quum me ficus alat,quum paſcar dulcibus vuis,Cur potius nomen non dedit vua mihi?Idem alibi,Cerea quæ patulo lucet ficedula lumbo.Iuuen.Saty.14, -& eodem iure natantes Mergere ficedulas didicit nebulone parente. Quo in loco dictionis huius antepenultima corripitur,quæ in verſu Martialis iam citato producitur.Plin.li.10. capit.29,Alia ratio ficedulis.nam formam ſimul colorẽmque mutant. Hoc nomen nonniſi Autumno habent,poſtea melancoryphi vocantur.Hæc auis à Romanis habita fuit in deliciis.Vnde Gellius libr.19. cap.8,ſcribit tantam fuiſſe veterum in cœnis inſtruendis luxuriam,vt negarent auem vllam,præter ficedulam totam comeſſe oportere.

Ficus,Tria omnino ſignificat,fructum ſcilicet notiſsimum,quem Græci *σῦκον* vocant:deinde arborem ipſam quæ hunc fructum profert, quem illi *συκῆν* appellant: tertiò hulceris quoddam genus in locis piloſis naſcens , à ſimilitudine fici fructus ita appellatum. Pro hac itaque ſignificationum varietate , diuerſa habet genera & declinationes. ¶Nam quum pro fructu accipitur , tam ſecundæ declinationis eſt, quàm quartæ.In ſecunda tamen declinatione tam maſculini generis eſt , quàm fœminini : in quarta verò ſolùm fœminini generis. De ſecunda declinatione hæc erunt exempla.Plinius libro 16. capit.28 , Fici mirabiles ſunt , & abortiui , qui nunquam matureſcunt.Macrobius libro 3.capit.10 , Groſsi appellantur fici qui non matureſcunt. Quanquam Plinii lectio hodie ſic habet , in ficis mirabiles ſunt & abortus qui nunquam matureſcunt. Item apud Macrobium hodie ſic legitur , Groſsi appellantur fici quæ non matureſcunt. Et (vt ingenuè quod ſentio , proferam) nulla aut certè pauciſsima de genere maſculino poſſunt adduci teſtimonia : hiſce præſertim duobus locis immutatis , quibus maximè innitebantur qui in maſculino inueniri aſſerunt. Valla tamen in ſecunda declinatione tam maſculinum quàm fœmininum eſſe credit : quod etiam ex hoc apparet , quod hoc nomine pro morbo , qui à fructus ſimilitudine dictus eſt , in maſculi

maſculino genere vtamur.Huc accedit diminutiuũ ficulus, quod quũ ſit maſculini generis,videtur ipſum etiam primitiuum eiuſdem eſſe generis,Solent enim ferè ſemper diminutiua eius eſſe generis cuius ſunt primitiua:quanquam hoc nonnunquam fallat. Quicquid id eſt, frequentius certè fœmininum eſt:vt apud Varronem,lib.1.de Re ruſt. Fici (inquit)ſemen naturale intus in ea fico quam edimus. Et paulo poſt,Quum enim refticulas per ficos quas edimus,maturas per ferunt, & eas quum maturuerint,compliciant.Plin.lib.15.cap.18,Et reliquo genere pomorum ficus amplisſima eſt.De quarta declinatione etiã frequentia occurrunt exempla.Iuuena.Saty.14, -ſi vis aliam decerpere ficum Martia.Res mira eſt,ficus non habet vnus ager. ¶Ficus pro arbore.gen.fœminini eſt,& ſecundæ vel quartæ declinationis.*συκῆ.* Plinius lib.16,Quidam breuitate radicũ ſeneſcere celerius arbores putãt: quod coarguunt fici,quarum radices longiſsimæ ſunt,& ſenectus ocyſsima.Iuuena.-ad quæ diſcutienda valent ſterilis mala robora fici.Cic. de Oratore,ſecundum quartam declinationem inflexit,Cui quum familiaris quidam quereretur,quòd diceret vxorem ſuam ſuſpendiſſe ſe de ficu:Amabo te,inquit,dà mihi ex iſta arbore quos ſeram ſurculos.¶Ficus pro morbo,maſc.generis,& ſecundæ declinationis.*σῦκον.* Martia.libro 1,Dicemus ficos Ceciliane tuos.Sunt qui hoc loco ficus, quarta declinatione legant.Naſcitur hoc vitium ferè in capite,tum in capillo,tum in barba,& locis obſcœnis,quæ pilis integuntur. Celſus libro 6.cap.3,Eſt etiam hulcus,quod à fici ſimilitudine,*σύκωσις* à Græcis nominatur.Caro exereſcit:& id quidem generale eſt.Sub eo verò eis nominatur.Caro exereſcit:& id quidem generale eſt.Sub eo verò duæ ſpecies ſunt.nam alterum hulcus durum & rotũdum:alterum humidum,& inæquale.Ex duro,exiguum quiddam & glutinoſum exit: ex humido,pus mali odoris,ſitque in his partibus quæ pilis contegũtur:ſed id quod calloſum eſt,& rotundum,maximè eſt in barba:id verò quod humidũ,præcipuè eſt in capillo,atque ano ex attritu,quem ci nædi patiuntur.In ficorum genere ſunt Chalcidicæ , Chiæ , purpureæ, chelidoniæ,mariſcæ,calliſtruthiæ,Liuiæ,Libyſſæ,Flaniæ,& reliquæ.

Ficulus,diminutiuum eſt. *συκίον.* Plautus in Sticho , Nucibus , fabulis, ficulis.

Ficetum,ti,Locus vbi ficus conſitæ ſunt. *συκῶν.*Varro,Ficúſque denſa materia non eſt,ideo ſequitur calorem:quò ſit vt in locis frigidis ficeta ſiccari non poſsint.Martialis,iocum captans ex ambiguo , ficetum poſuit pro obſcœnis partibus ficoſis,hoc eſt multis hulceribus quæ ficos vocant,obſitis.Sic enim habet lib.12,Vt pueros emeret Labi enus, vendidit hortum,Nil niſi ficetum nunc Labienus habet.

Ficarius,a,um,Quod ex ficu eſt,aut ad ficum attinet.*σύκινος.*Plinius libr. 11.cap.35,Ficarios culices caprificus generat.Cato capi 483,Eò ſarmenta aut ficarias crates imponito,quæ frigus arceant & ſolem.

Ficaria,riæ, Locus eſt ficis arboribus conſitus.*συκῶν.*Pallad.lib.4, Aliqui inter ficarias caprifici arborem ſerunt.

Ficatum iecur,ſuillum maxime,quod Græci *συκωτὸν* appellant,à ſue fico paſta.

Fictor,penult.corr.Ficorum amator , ſeu ficorum collector.*συκοφάγος.*

Næuius apud Nonium,Fictores omnes cupiunt ficitatem.

Ficoſus,a,um,Ficis,hoc eſt vlceribus & tuberculis plenum.*συκώδης.*Vnde & Ficoſitas,ipſa vlcerum copia:Ficitas,ficorum fructuum abundatia, ſeu fertilitas.

Ficulneus,a,um,ſiue Ficulnus, Quod eſt ex ficu arbore.Plin.lib.25.capit. 28,Sunt & ficulnei caules. Horat.1.Sermo.Saty.8, Olim truncus eram ficulnus,inutile lignum.Eadem autem forma ficulnus & ficulneus dicimus,qua ſalignus & ſaligneus,ilignus & iligneus.Cato,Fibulæ vnde fiant aridæ,ilignea,vlmeæ,nuceæ,ficulneæ:face vt in ſtercus , aut in aquam coniiciantur.Ficulnea arbor.Colum.lib.5.cap.11.Ad crus arboris ficulneæ religa.

Fictilis,**Fictitius**,**Fictor**,**Fictus**,vide FINGO.

Fideicommiſſum,**Fideiubeo**,**Fideiuſsio**,**Fideiuſſor**, vide FIDES,fidei.

Fidelia,æ.Genus vaſis Samii,teſte Nonio, ad vſus plurimos accommodati. *κράμιον.*Perſius.Diſce,nec inuideas,quòd multa fidelia potet In locuplete penu.Plautus in Aulul.Mulſi congialem plenam faciam tibi fidẽliam.Colum.lib.12.cap.38,In ſictuli fidelia ſacro loco reponuntur.Perſ.Saty.5,-tumet alba fidelia vino.¶De eadem fidelia duos dalbare parietes,eſt eadem opera duos velle demereri , Curius Ciceroni,Sed oro te,amice magne,noli hanc epiſtolam Attico oſtendere: ſine eum me virum bonum eſſe putare,nec ſolere duos parietes de eadem dealbare fidelia.Metaphora tracta videtur ab iis qui parietibus albarium induẽturi,colores habent in fictilibus præparatos. Vide Erasmi Adagia.

Fidelis,vide FIDES. fidei.

FIDENA,æ.penul.prod.*φιδήνη,φιδήνα* Stephano:& Fidenæ,arum,*φιδῆναι* Straboni,Vrbs Latinorum mediterranea.Vir.6.Aen.Hi tibi Nomentum Gabios,vrbémque Fidenam.Iuuenalis Saty. 6 , Viuat Fidenis , & agello cede paterno.

Fidenates,*φιδηνάται,φιδηνᾶται* Stephano , Dicti ſunt Fidenarum incolæ: quorum meminit Plinius,lib.3.cap.5.

FIDENTIA,æ,*φιδωνία*,Oppidum eſt in octaua regione Italiæ,cuius incolæ dicuntur Fidentini,quorum meminit Plinius,libr.5.cap.15.¶Eſt & Fidentia,Hiſpaniæ Bæticæ Vrbs,inter Bætin amnem & Oceanum ſita.alio nomine Iulia appellata,autore eodem Plinio lib.3.cap.1.

Fides,huius fidei.Dictorum eſt , & conuentorum conſtantia & veritas, quia fiat quod dictum eſt,ſic appellata,autore Cicerone 1.Offi. vbi ſic ait.Fundamentum autem iuſtitiæ eſt fides,id eſt dictorum,conuentorũmque conſtantia & veritas:ex quo(quanquam hoc videbitur fortaſſe cuipiam durius,tamen vt videamur imitari Stoicos,qui ſtudiosè exquirunt vnde verba ſint ducta)credamus,quia fiat quod dictũ eſt, appellatam fidem.Terentius Heaut.Sed video,eccos quos volebam.c. O Iuppiter,vbinam eſt fides?¶Conſtans fidei.Tacit.libr.19, Neque fidei conſtans,neque ſtrenuus in perfidia. Fidei plenus.Cic.de Senectute, Licet enim verſibus iiſdem mihi affari te Attice , quibus affatur Flaminium ille vir haud magna cum re,ſed fidei plenus.¶ Fides tabularum id eſt autoritas.Cic.pro Archia,Quum Appii tabulæ negligentius aſseruatæ dicerentur,Gabinii,quandiu incolumis fuit,leuitas, poſt damnationem calamitas,omnem tabularum fidem reſignaſſet. ¶Bonæ ſi dei poſſeſſor qui ignorauit rem quam emit,alienam eſſe: aut putauit eum qui vendidit,ius vendendi habere.Budæus.Bona fide,id eſt ſerio. Plaut.Aul.Dic bona fide,tu id aurum non ſurripuiſti ? ¶Dare fidem, idem eſt quod ſanctè promittere.*ἐγγυᾶν.*Cic.2.de Finib.Nec dubitabit iſti veſtro beato M.Regulum anteponere quem quidem quum ſua voluntate,nulla vi coactus,propter fidem quam dederat hoſti, ex patria Carthaginem reuertiſſe:tum ipſum,quum vigiliis & fame cruciaretur,clamat virtus beatiorem fuiſſe quàm potentẽ in roſa Thorum. ¶Accipere fidem,& dare.*πίστιν δέχεσθαι παρά τινος,πίστιν διδόναι.* Virgilius 8.Aene. Accipe,dáque fidem,ſunt nobis fortia bello Pectora. ¶ Dare fidẽ publicam,eſt publico nomine ſecuritatem,vel impunitatem promittere Cicero 3.in Catil.Introduxi Vulturtium ſine Gallis , fidem ei publicã iuſſu Senatus dedi:hortatus ſum vt ea quæ ſciret, ſine metu indicaret. Accipere fidem publicam, eſt id quod barbari dicunt, *impetrare ſalvum conductum.*Sic interpretor fidem publicam,eſt alicui ſaluum conductum dare.Salluſt.in Iugurtha,C.Memmius Pop. Rom. perſuadet, vti L.Caſsius,qui tum Prætor erat,ad Iugurtham mitteretur , eúmque interpoſita fide publica Romam duceret. Venire fide publica , quod Galli dicunt,*Venire ſub ſaluo conductu.* Salluſtius ibidem,Comes eius qui Romam fide publica venerat. ¶Affecta fides. Tacitus libro 19,Et credebatur affectam eius fidem præiuuiſſe,id eſt fidem læſam : ſicuti Liuius dicit res affectas,libro 6.Deca.1,Quorum legati opem rebus affectis orantes.Hanc eandem libro 17.appellat afflictam fidem.¶Habere fidem alicui,eſt credere.Plautus Pſeu.Vt mihi cauerem à Pseudolo ſeruo ſuo,Neu fidem ei haberem.Terentius Andriæ Propemodum habeo iam tibi fidem.¶Implorare fidem alicuius,id eſt auxilium Terentius Adelph.Illa fidem nunc veſtrã implorat.Demea. Ciere fidem, in eadem ſignificatione.Iuuenal.Satyra 5,Nos hominum , diuúmque fidem clamore ciemus.Liu.Si Saguntinis obſeſsis, fidémque noſtram implorantibus impigrè tuliſſemus.Interponere fidem.Cice, de Clar. Orat.Quæ quidem vis tum maximè cognita eſt,Luſitanis a Ser.Galba Prætore contra interpoſitam,vt exiſtimabatur,fidẽ interfectis. ¶Fidem liberare,eſt promiſsis ſtare , hoc eſt præſtare quod quis pollicitus eſt.Cicero pro Flacco,Pecunia petitur ab Hermippo, Hermippus ab Heraclia petiit:ipſe tamen Fuſius fatisfacit abſentibus,& fidem ſuã liberat.¶Mutare fidem,eſt pactum reſcindere,& violare promiſſum. Salluſt in Iug.Profectò cuncti,aut magna pars Cirthenſium fidem mutauiſſent,tanta mobilitate ſeſe Numidæ gerunt. ¶Fallere fidem, eſt quod quis ſua fide promiſit non ſeruare. Cice. 1.Offic.Ad ſuppliciũ redire maluit,quàm fidem hoſti datam fallere.¶Præſtare fidem.Cic. ad Atticum libro 9,Itaque nunc Romæ omnia negotia Lentuli procuro,ſuſtineo, meúmque officium,fidem,pietatem iis præſto.Ouidius 3. Faſt.Bacche fidem præſta,nec præſer amoribus vllam Cõitugis. ¶Itẽ bonæ fidei homo vocatur , cui res tuto creditur,vel qui rem ſibi credi tam fideliter ſeruat,aut etiã qui fideliter præſtat quod promiſit.Suet. in Augusto,Populo promiſſum congiarium repoſcenti, bonæ ſe fidei eſſe reſpondit.Cicero Lentulo libro 1.fidem pro promiſsione,& quaſi ſponſione poſuit,Pompeii fides , quam de me Cæſari dederat. ¶Facio fidem , eſt rem per argumenta,tabulas,aut teſtes probare.*πίστιν ἀποδεικνύναι,πίστιν ποιεῖν.*Cice.2.de lege Agr.Fac fidem,te nihil niſi populi vtilitatem quærere.¶Accipitur interdum fides pro fiducia. Terẽt. And. Triſtis ſeueritas ineſt in vultu,atque in verbis fides. ¶Eſt item fides, vocabulum negotiatoribus proprium , pro conſtantia illa promiſſorum,qua debitores ſuo loco & tempore præſtant quod promiſerunt. Cice.pro Fonteio,Scimus Romæ ſolutione impedita fidem concidiſſe.Idem Att.lib.11,Huius pecuniæ permutatione fidem noſtram facilè tuebere.Cæſar.3.bel.Gal.Quum fides tota Italia eſſet anguſtior, neque creditæ pecuniæ ſoluerentur.

Fideiubeo,bes,bere. Pro alio promittere.*ἐγγυᾶσθαι.* Vlpian.l.Si dubitet. parag.Filius fami.ff.De fideiuſſ.Filius familiãs pro patre poterit fideiubere,nec erit ſine effectu hæc fideiuſsio.

Fideiuſsio,onis,Sponſio pro alio facta.*ἐγγύη,ἐγγύησις.*Iabo.l.Sed etſi.ff.de fideiuſſ.Quum ſeruus fideiuſsionis nomine obligari non poteſt.

Fideiuſſor,Sponſor,qui pro alio aliquid promittit.*μεσεγγυητής,ἐγγυητής.* Donatus,Fideiuſſor eſt autor credendi,alium aliquid daturum factũrúmve.ſua fide,ſuóque periculo promittens. Vlpianus in tractatu de fideiuſſor.ſi quis Stichum ſtipulatus fuerit,& fideiuſſorem ita acceperit:Stichum aut decem fide tua eſſe iubes?Vbi illud obiter animaduertendum eſt pro eodem dici,Fideiubeo,& diuiſis dictionibus: fide mea eſſe iubeo.Paulus l.Vbi autem.ff.de Verb.obl.Si filius familiãs ita ſtipulatus fuerit,Quantam pecuniã Titio credidero,fide tua eſſe iubes? **Fideicommiſſus**,a,um,adiectiuũ:vt.Libertas fideicommiſſa,id eſt fideicõmiſſo relicta.Vlpian.l.Titius.ff.De actio.empt. Cæteri quoque ſerui cognita voluntate defuncti,fideicommiſſam libertatem petiſſent.

Fideicommiſſum.Eſt ſpecies diſpoſitionis vltimæ voluntatis, quum teſtator alicuius fidei aliquid committit quod alteri ſit traditurus: quod idcirco fideicommiſſum dictum eſt quòd ex fide eius cui committebatur.pendebat.Poſtea tamen fideicommiſſa,vt omnis fraudi humanæ occaſio amputaretur,à diuo Augusto ad neceſsitatem iuris ſunt tracta,iuſtiſque legatis exæquata.

Fideicommiſſarius,ſarii,habet paſsiuam ſignificationem:nam is dicitur qui fideicommiſsione accepit.Vlpian.l.Fideicõmiſſa de Lega.3, Paulatim igitur admittemus,etſi ex parte pecuniæ rem cõparauit , quam

non

Universidad de Deusto Biblioteca

gõn hoc anno exegit,vt fideicommissarium priuaret fideicommisso, posse adhuc fideicommissi petitionem superesse.

Fido,is,fisus,Fidem habeo,credo,spem,fiduciámque in aliquo repositã habeo:& tam cum ablatiuo quàm cum datiuo construitur. πείθομαι, πίστευω. Iuuenal. Fidimus eloquio Ciceronis. Virgil. 9. Aeneid. -& fidere nocti. Plinius in Epist. liber fuit,& opusculis varius & metrisita solemus,qui ingenio parum fidimus,satietatis periculum fugere. ¶ Huius composita sunt, Confido,& Diffido,pen. prod,quæ sunt contraria. Nam confidere,idem est quod fidere. Cic. ad Atticum, Itaque accusabar ab eo quòd parum constantiæ suæ confiderem. Contrà, diffidere, est fidem non habere. ἀπιστῶ. Seneca, Nec secundis rebus nimis fidendum,nec aduersis diffidendum est.

Fidenter,aduerbium,Intrepidè,& cum fiducia. πιθανῶς. Cicero 2. de Oratore,Tum ille fidenter homo peritissimus confirmare,ita se rem habere vt respondisset. Idem 2. de Diuinat. Timidè fortasse signifer euellebat quod fidenter infixerat. Fidentius scribere alicui, Idem ad Atticum,libro 6.

Fidentia,tiæ,Firma animi confisio, & fortitudinis pars, per quam animus multum in se fiduciæ cum certa spe collocauit. θάρσος. Ponitur autem in laude,quemadmodum & fidens vnde deducitur. θαρραλέος, Confidens autem & confidentia plerunque in malam partem interpretamur. Cic. 3. Tuscul. Qui fortis est,idem est fidens,quoniam cõfidés mala loquendi consuetudine in vitio ponitur:ductum verbum à cõfiden do,quod laudis est: qui autem est fidens, is profectò non extimescit. Idem 2. de Inuent. ait, fidentiam partem esse fortitudinis, per quam magnis & honestis in rebus,multum ipse animus in se fiduciæ cũ certa spe collocauit, Idem 4. Tuscul. Etsi fidentia,id est firma animi confisio. scientia quædam est & opinio grauis,nõ temerè assentiens: metus quoque est diffidentia expectati & impendentis mali.

Fidelis,le,à fide,Qui seruat fidem,vel cui tutò fidem adhibere possumus. πιστός. Terentius in Hecyra,Per pol quàm paucos reperias meretricibus Fideles euenire amatores Syra. Cicero ad Seru. Aut siquem tuorũ fidelium voles,ad me mittas. Idem Q. fratri, Græcorum familiaritates parum fideles sunt. Terentius in Hecyra,Quàm fideli animo,& benigno in illam, & clementi fui ¶ Transfertur etiam ad inanimata. Plinius lib. 16 cap. 36,de arundinum comis, Aut enim pro pluma caudonarum strata replet: aut vbi lmosiore callo induruit, sicut in Belgis, contusa,& interiecta nauium commissuris ferrum inat textus, glutino tenacior, rimisque explendis fidelior pice.

Fidelitas,Obseruatio fidei. πίστις. Cic. ad Q. fratrem lib. 1, Quibus in rebus etiam si fidelitas summa est, quod prorsus credo, &c. Idem ad Atticum, lib. 9, In hac enim fortuna perutilis eius & opera, & fidelitas esset.

Fideliter,aduerbium. πιστῶς. Liu. 3. bel. Maced. Constanter,& fideliter per manere in amicitia populi Rom. Horat. 1. Epist. Percontatoré fugito: nam garrulus idem est. Nec retinent patulæ commissa fideliter aures.

Fidelè, aliud aduerbium. Plaut. in Capt. Fac fidelè sis fidelis, caue fidem fluxam geras.

Fidus,a,um,Is dicitur cui fidendum est. πιστός. Cicero de Amic. Quod Tarquinium dixisse fertur,tum quum exul esset se intellexisse quos fidos amicos habuisset,& quos insidos. Idem 2. de Finib. Inest ad humanam societatem iustitiæ fida custodia. ¶ Huius compositum & cõtrarium est Insidus, pen. prod. ἄπιστος. nam Perfidus, penul. cor. à fides fit. Liu. 1. ab Vrbe, Insida regni societas.

Fidè,aduerbium,Fideliter. πιστῶς. Cicer. Cælio, lib. 2. Nec me ista terrent quæ mihi à re ad timorem fidissimè atque amantissimè proponũtur.

Fiducia,fiduciæ,Idem penè quod fidentia,hoc est certa quædam opinio & spes de se vel de alio concepta. θάρρος, θάρσος. Sumiturque tã in meliorem partem quàm in deteriorem. Cicero 2. Verr. Habeo hominem præpotentem,cuius fiducia prouinciam spolio. Idem Q. fratri, Nihil est quod posthac artis nostræ fiducia conturbes. Idem de Amicitia, Vita tyrannorum in qua nulla stabilis beneuolentiæ possit esse fiducia. Virg. 1. Aeneid. Tantáne vos generis tenuit fiducia vestri? Idem 9. Aen. Cernis quæ Rutulos habeat fiducia rerum. ¶ Accipitur etiam fiducia apud veteres pro fundo, vel alia quauis re ea lege vendita, vt aliquando redeat ad venditorem. Boethius in quarto Commentario Topicorum, Fiduciam (inquit) accepisse dicitur, cuicunque res aliqua ea lege mancipatur, vt mancipanti aliquando remancipet. Veluti siquis tempus dubium timens, amico potentiori fundum mancipet, reddituro quum tẽpus illud dubium præterierit. Cicero pro Flacco, Pecuniam adulescentulo grandi fœnore, fiducia tamen acceptа occupasti. Hanc fiduciam tibi commissam tenes hodie atque possides. Credidisti, inquit, adolescentulo grandem pecuniam fœneratitiam, accepto tamen fundo fiduciario, quem restituas quum tibi pecunia vnà cũ vsura fuerit reddita. Inde fiduciariam mancipationem veteres vocauerũt, quã hodie dicimus *Venditionem cum regressu*, siue sub redimendi potestate contractam: & rem ipsam, fiduciariam, quæ alteri ea lege traditur, vt postea reddatur, ei qui emanciparit. Liu. 2. de bello Maced. Optimum ratus eam Nabidi Lacedæmoniorum tyrãno, velut fiduciariam dare, vt victori sibi restitueret siquid aduersi accidisset, vt ipse haberet. Loquitur de Corintho, quam Philippus bellum Romanis illaturus Nabidi ea lege dederat, vt si victor ex bello redijsset, sibi restitueretur. Inde fiduciarius hæres vocatur ab Iabeleno in l. Seius. ad Trebell. quẽ alias vocamus fideicommissarium, quòd hæreditatem velut fiduciariam videtur accepisse quam mox alteri sit traditurus. Ad hunc etiam modum Cæsar belli Ciui. lib. 2. operam Legati vocat fiduciariam: quia Legatus potestatem suam ab Imperatore accipit, quam redeunti ad exercitum Imperatori debet cedere.

Fides,fidium,Lyra,siue cithara,aliúdve instrumẽtum musicum in chordis habens harmoniam. λύρα, χέλυς, κιθάρα. Cic. 2. de Legib. Seuera illa Lacedæmon neruos iussit, quòd plures quã septem haberet, in Timothei fidibus inde demi. Idẽ de Orat. Omnes voces, vt nerui in fidibus, ita sonant vt à motu animi sunt pulsæ. ¶ Legitur & in singulari numero fides, fidis, quod non temere alibi reperias quã apud poetas. Cice. in Arat. Cedit clara fides Cyllenia. Persius Saty. 6, Atque marè strepitum fidis intendisse Latinæ. Ouid. in Epistol. Oenones, Me fide conspicuus Troiæ munitor amauit.

Fidicula,læ,diminutiuum à fide seu fidibus quum lyram siue cytharam significat, deductum. λυρίον. Gell. libro 1, Sed enim Achæos Homerus pugnã indispici, non fidicularum tibiarúmque concentu conspiratã. Cicero libro 2. de Nat. Quid si platani fidiculas ferrent numerosè sonantes, idem scilicet censeres, in platanis inesse musicam? ¶ Est & FIDICVLA inter astra constituta, quæ fides à Columella, ad Higino Lyra nominatur. Plinius libro 18, Fidiculæ occasus Autumnum inchoat. ¶ Præterea fidiculæ, numero tantũ plurali, sumitur pro instrumento torquendi, ex duobus, vt putatur: obliquatis lignis compacto: ab extorquenda veritate, ac fide: vel à nerueis fũnibus quibus homines torquẽdi ligabãtur. νύρωνες. Suet. in Tiberio, Excogitauerat inter genera cruciatus, vt repentè veretris deligatis, fidicularum simul vrinæque tormento distenderet.

Fidicen,pen. cor. Qui cithara lyráve canit. κιθαρῳδὸς, κιθαριστὴς, λυρῳδὸς Cicero Pæto, Socratẽ fidibus docuit nobilissimus fidicen. Hora. 4. Carm. Ode 3, Romanæ fidicen lyræ.

Fidicinius,a,um,Quod ad fidicinẽ pertinet. Plaut. in Rud. eam vidit ire è ludo fidicinio domum.

FIDICVLANVS Falcula, Senator Ieuissimus fuit, quem Cicero in Oratione pro Cæcinna splendorẽ ordinis Equestris, decus iudiciorum, & exemplar antiquæ religionis per ironiam appellat.

FIDIVS, Iouis filius fuisse creditus est, quem vt fidei præsidem colebãt. ὅρκιος. Plautus, Per deum fidium credis iurato mihi. Vnde dicimus Me diusfidius de quo suo loco.

Fido,fidis,Fiducia,Fidus, vide FIDES, fidei.

Figmentum, vide FINGO.

Figo,is,xi,xum,Immitto,planto,affigo,adhærere facio. πήγνυμι, ἐμπήγω Columella, Palum humi fixit. Virg. 4. Geor. -ipse feraces Figat humo plantas. Cice. ad Att. lib. 1, Ast tute scripsisti ad me quondam, caput legis Clodium in Curiæ poste fixisse: ne referri, néve dici iceret. ¶ Figere per translationem pro firmare, siue stabilire. Cicero ad Attic. lib. 8, Et simul scito labare meum consilium, illud quod iam satis fixum videbatur. ¶ Interdũ pro percutere, ferire. Iuuenalis Saty. 1, Quum tener vxorem ducat spado, Mæuia Tuscum Figat aprum, & nuda teneat venabula mamma. ¶ Figere arma dicebantur gladiatores iam emeriti, quum arma sua ad templi parietem, aut columnam suspendebant. Horat. 1. Epistol. -Vesanius armis Herculis ad postem fixis latet abditus agro. ¶ Figere spem suam in aliquo, est omnem spem suam in eo repositam habere. ¶ Figere beneficium clauo trabali, prouerbialis locutio est, idem significans quod operam dare vt perpetua beneficii extet memoria. Cice. 7. Verrinarum, Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret: eum concilio concilio causam Mamertinorum cognosci, & de concilii sententia Mamertinis se frumentum non imperare pronuntiat. Vide Erasmi Adagia. ¶ Huius composita sunt, Affigo, Configo, Desigo, Infigo, Præfigo, Refigo, & Trãsfigo: quorum significata vide suis locis.

Figlina, Figulus, Figura, vide FINGO.

Filiaster, vide FILIVS.

Filicetum, Filicula, vide FILIX.

Filius,lii,Notæ significationis nomen est: ἀπὸ τ῀ φιλίας, hoc est ab amore dictum, quòd omnium constantissimus amor sit parẽtum: in filios. Cic. 2. de Fin. Effigies probitatis paternæ filius. Idem Cecinnæ, lib. 6, Imago animi & corporis filius. Ex improbo patre probum filium nasci, Cicero pro Q. Rosc. Appellatione filiorum (vt Iurecensulti consentiunt) etiam filiæ continentur, sed non econtrario. ¶ Fratris filius, pro nepote. Terentius in Phormione Phædriam, mei fratris video filium mihi ire obuiam. Cæsar 5. bel. Gall. Quódque ei & filius, & fratris filius ab Cæsare remissi essent. ¶ Dicitur etiam debrutis. Colu. lib. 6. cap. 37, Eiusmodi admissarius nepotibus, quàm filiis vtilior. ¶ Terræ filii, dicuntur obscuro, ignotóque genere nati, siue quòd terra sit omnium communis parens, siue quòd iuxta Poetarum fabulas Gigantum genus ignobilissimum è terra procreatum dicatur. Vnde etiam apud Iuuenalem, Fraterculus Gigantum pro homine ignobili legitur. Cicero ad Attic. lib. 1, Sed hæc ad te scribam aliàs subtilius: nã neque adhuc mihi satis nota sunt, & huic terræ filio, nescio cui, cõmittere epistolã tantis de rebus non audebã. ¶ Fortunæ filius, cui omnia prospero fortunæ euentu succedunt. Hora. 2. Serm. Saty. 6. Luserat in cãpo fortunæ filius omnes. ¶ Filii familiàs, Liberi patrisfamilias potestati subditi. Cic. pro Cælio, Illũ filiũ familiàs patre parco & tenaci habere tuis copiis deuinctum non potes. Filiifamiliarum. Tacit. lib. 1. Nunquámne, nisi ad se, filios familiarum venturos? Idẽ lib. 3, Exceptum comiter iuuenem, sueta erga filios familiarum liberalitate auget.

Filiolus,li. diminutiuum. τεκνίον. Cicero ad Atti. lib. 1, Filiolo meauctum scito, salua Terentia. Iuuen. Saty. 4, Quòd tibi filiolus, vel filia nascitur ex me.

Filia,liæ,Proles fœmina. θυγάτηρ. Virgil. 7. Aenei. Sola domum, & tanta seruabat filia sedes Iam matura viro, iam plenis nubilis annis. Tacit. in vita Agric. Auctus est ibi filia in subsidium & solatium simul. Idem lib. 4, Post quos Sex. Marius Hispaniarum ditissimus defertur incestasse filiam, & saxo Tarpeio deiicitur.

Filiola,læ,diminutiuum. θυγάτριον. Plautus Rud. Filiolam ego vnam habui, eámque vnam perdidi. Cicer. 1. de Diuin. Filiolam suam Tertiam quæ tum erat admodum parua, exosculans, animaduertit tristiculam.

Filix,is,Herba est sine caule, sine flore, sine semine, quã Galli sua lingua Feugeriam vocant. πτέρις Duo eius sunt genera, mas scilicet & fœmina. Filix mas, quæ propriè Græcis πτέρις appellatur, folia habet cubitali longitudine ex vno pediculo exeuntia: incisa, & alarum auium modò explicita, odore subgrauia, radicem verò in terræ superficie foris nigram, crassam, oblongam, adnascentias appendicẽsue multas habentem. Filix fœmina, quæ Græcis θηλύπτερις dicitur, folia habet mari similia. non tamen vno singularíque pediculo hærentia, sed adnascentes ramulos multos, altioresque habentia. Radix illi longa, obliqua, in nigro colore subrufa, aliquando verò rubescens, Vtraque species mõtibus, syluis & locis saxosis gaudet, effoditúrque occidẽtibus Vergiliis. Radix quatuor drachmarum pondere sumpta, latos lumbricos enecat. Mulieribus tamen non danda, quòd in grauidis abortum, in cæteris sterilitatẽ facere credatur. Herba est agricolis in primis inuisa, quòd & latissimè sese per agros diffundat, & egerrimè extirpetur. Virgil. 2. Georg. Et filicem curtis inuisam pascit aratris.

Filicula,læ,Herba est similis filici, quam Graeci πτεριδίον vocant. radice pilosa, colore intus herbaceo, crasitudine digiti minimi, acẽ bulis cauernosis, cuiusmodi sunt polyporũ cirri: subdulcis, in petris nascens, aut sub arboribus vetustis. Plinius lib. 26. cap. 8.

Filictum, cti, Locus est filice herba obsitus. Colu. lib. 2. cap. 2. Iuncóne sit, an gramine vestitus, an filictis, aliisve frutetis impeditus.

Filum,li, Proprie quod ex lino lanáve trahendo ducitur. νῆμα, μίτος. Lucilius, Surge mulier, duce filum nõ malum. Ouid. 4. Metam. E quibus vna leui deducens pollice filum, Deducit aranea filum pede, Idem 1. Amor. Horat. 2. Carm. Ode 3. Dum res, & ætas, & sororum Fila trium patiuntur atra. Id est Parcarũ. ¶ Aliquando ponitur pro linea fabrorum. Varro, Sumptóque atramento sutorio filum duxit. ¶ Aliquando pro lineamentis facies, & venustate formæ. Gellius libr. 14. cap. 4, Formaac filo virginali dixit imaginẽ iustitiæ fieri solitam. Idem lib. 1. cap. 9, tradit, Pythagoram explorare solitum discipulos ex totius corporis filo, atque habitu. ¶ Transfertur & ad stylum & phrasim orationis. Gellius, Amaui in vtriusque epistola breuitatis elegantissimæ filũ tenuissimum. Horat. 2. Epist. 1. -tenui deducta poemata filo. Tracta est metaphora à textoribus, qui telam tenuissimo filo texentes, probatissimam conficiunt. Cic. de Amic. Nos autem à te potius, quanquam etiam ab istis sæpe quæsiui & audiuissed aliud quoddam expetimus filum notauit? quàm arma sua ad templi parietem, aut columnam suspendebant. Horat. 1. Epistol. -Vesanius armis Herculis ad postem fixis latet abditus agro. ¶ Figere spem suam in aliquo, est omnem spem suam in eo repositam habere. ¶ Figere beneficium clauo trabali, prouerbialis locutio est, idem significans quod operam dare vt perpetua beneficii extet memoria. Cice. 7. Verrinarum, Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret: eum concilio concilio causam Mamertinorum cognosci, & de concilii sententia Mamertinis se frumentum non imperare pronuntiat. Vide Erasmi Adagia. ¶ Huius composita sunt, Affigo, Configo, Desigo, Infigo, Præfigo, Refigo, & Trãsfigo: quorum significata vide suis locis.

Figlina, Figulus, Figura, vide FINGO.

Filiaster, vide FILIVS.

Filicetum, Filicula, vide FILIX.

Filius, lii, Notæ significationis nomen est: ἀπὸ τ῀ φιλίας, hoc est ab amore dictum, quòd omnium constantissimus amor sit parẽtum: in filios. Cic. 2. de Fin. Effigies probitatis paternæ filius. Idem Cecinnæ, lib. 6, Imago animi & corporis filius. Ex improbo patre probum filium nasci, Cicero pro Q. Rosc. Appellatione filiorum (vt Iurecensulti consentiunt) etiam filiæ continentur, sed non econtrario. ¶ Fratris filius, pro nepote. Terentius in Phormione Phædriam, mei fratris video filium mihi ire obuiam. Cæsar 5. bel. Gall. Quódque ei & filius, & fratris filius ab Cæsare remissi essent. ¶ Dicitur etiam debrutis. Colu. lib. 6. cap. 37, Eiusmodi admissarius nepotibus, quàm filiis vtilior. ¶ Terræ filii, dicuntur obscuro, ignotóque genere nati, siue quòd terra sit omnium communis parens, siue quòd iuxta Poetarum fabulas Gigantum genus ignobilissimum è terra procreatum dicatur. Vnde etiam apud Iuuenalem, Fraterculus Gigantum pro homine ignobili legitur. Cicero ad Attic. lib. 1, Sed hæc ad te scribam aliàs subtilius: nã neque adhuc mihi satis nota sunt, & huic terræ filio, nescio cui, cõmittere epistolã tantis de rebus non audebã. ¶ Fortunæ filius, cui omnia prospero fortunæ euentu succedunt. Hora. 2. Serm. Saty. 6. Luserat in cãpo fortunæ filius omnes. ¶ Filii familiàs, Liberi patrisfamilias potestati subditi. Cic. pro Cælio, Illũ filiũ familiàs patre parco & tenaci habere tuis copiis deuinctum non potes. Filiifamiliarum. Tacit. lib. 1. Nunquámne, nisi ad se, filios familiarum venturos? Idẽ lib. 3, Exceptum comiter iuuenem, sueta erga filios familiarum liberalitate auget.

Filiolus, li. diminutiuum. τεκνίον. Cicero ad Atti. lib. 1, Filiolo meauctum scito, salua Terentia. Iuuen. Saty. 4, Quòd tibi filiolus, vel filia nascitur ex me.

Filia, liæ, Proles fœmina. θυγάτηρ. Virgil. 7. Aenei. Sola domum, & tanta seruabat filia sedes Iam matura viro, iam plenis nubilis annis. Tacit. in vita Agric. Auctus est ibi filia in subsidium & solatium simul. Idem lib. 4, Post quos Sex. Marius Hispaniarum ditissimus defertur incestasse filiam, & saxo Tarpeio deiicitur.

Filiola, læ, diminutiuum. θυγάτριον. Plautus Rud. Filiolam ego vnam habui, eámque vnam perdidi. Cicer. 1. de Diuin. Filiolam suam Tertiam quæ tum erat admodum parua, exosculans, animaduertit tristiculam.

Filix,is,Herba est sine caule, sine flore, sine semine, quã Galli sua lingua Feugeriam vocant. πτέρις Duo eius sunt genera, mas scilicet & fœmina. Filix mas, quæ propriè Græcis πτέρις appellatur, folia habet cubitali longitudine ex vno pediculo exeuntia: incisa, & alarum auium modò explicita, odore subgrauia, radicem verò in terræ superficie foris nigram, crassam, oblongam, adnascentias appendicẽsue multas habentem. Filix fœmina, quæ Græcis θηλύπτερις dicitur, folia habet mari similia. non tamen vno singularíque pediculo hærentia, sed adnascentes ramulos multos, altioresque habentia. Radix illi longa, obliqua, in nigro colore subrufa, aliquando verò rubescens, Vtraque species mõtibus, syluis & locis saxosis gaudet, effoditúrque occidẽtibus Vergiliis. Radix quatuor drachmarum pondere sumpta, latos lumbricos enecat. Mulieribus tamen non danda, quòd in grauidis abortum, in cæteris sterilitatẽ facere credatur. Herba est agricolis in primis inuisa, quòd & latissimè sese per agros diffundat, & egerrimè extirpetur. Virgil. 2. Georg. Et filicem curtis inuisam pascit aratris.

Filicula, læ, Herba est similis filici, quam Graeci πτεριδίον vocant. radice pilosa, colore intus herbaceo, crasitudine digiti minimi, acẽ bulis cauernosis, cuiusmodi sunt polyporũ cirri: subdulcis, in petris nascens, aut sub arboribus vetustis. Plinius lib. 26. cap. 8.

Filictum, cti, Locus est filice herba obsitus. Colu. lib. 2. cap. 2. Iuncóne sit, an gramine vestitus, an filictis, aliisve frutetis impeditus.

Filum, li, Proprie quod ex lino lanáve trahendo ducitur. νῆμα, μίτος. Lucilius, Surge mulier, duce filum nõ malum. Ouid. 4. Metam. E quibus vna leui deducens pollice filum, Deducit aranea filum pede, Idem 1. Amor. Horat. 2. Carm. Ode 3. Dum res, & ætas, & sororum Fila trium patiuntur atra. Id est Parcarũ. ¶ Aliquando ponitur pro linea fabrorum. Varro, Sumptóque atramento sutorio filum duxit. ¶ Aliquando pro lineamentis facies, & venustate formæ. Gellius libr. 14. cap. 4, Formaac filo virginali dixit imaginẽ iustitiæ fieri solitam. Idem lib. 1. cap. 9, tradit, Pythagoram explorare solitum discipulos ex totius corporis filo, atque habitu. ¶ Transfertur & ad stylum & phrasim orationis. Gellius, Amaui in vtriusque epistola breuitatis elegantissimæ filũ tenuissimum. Horat. 2. Epist. 1. -tenui deducta poemata filo. Tracta est metaphora à textoribus, qui telam tenuissimo filo texentes, probatissimam conficiunt. Cic. de Amic. Nos autem à te potius, quanquam etiam ab istis sæpe quæsiui & audiuissed aliud quoddam expetimus filum notauit? quàm arma sua ad templi parietem, aut columnam suspendebant. Horat. 1. Epistol. -Vesanius armis Herculis ad postem fixis latet abditus agro. ¶ Figere spem suam in aliquo, est omnem spem suam in eo repositam habere. ¶ Figere beneficium clauo trabali, prouerbialis locutio est, idem significans quod operam dare vt perpetua beneficii extet memoria. Cice. 7. Verrinarum, Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret: eum concilio concilio causam Mamertinorum cognosci, & de concilii sententia Mamertinis se frumentum non imperare pronuntiat. Vide Erasmi Adagia. ¶ Huius composita sunt, Affigo, Configo, Desigo, Infigo, Præfigo, Refigo, & Trãsfigo: quorum significata vide suis locis.

Figlina, Figulus, Figura, vide FINGO.

Filiaster, vide FILIVS.

Filicetum, Filicula, vide FILIX.

Filius, lii, Notæ significationis nomen est: ἀπὸ τ῀ φιλίας, hoc est ab amore dictum, quòd omnium constantissimus amor sit parẽtum: in filios. Cic. 2. de Fin. Effigies probitatis paternæ filius. Idem Cecinnæ, lib. 6, Imago animi & corporis filius. Ex improbo patre probum filium nasci, Cicero pro Q. Rosc. Appellatione filiorum (vt Iurecensulti consentiunt) etiam filiæ continentur, sed non econtrario. ¶ Fratris filius, pro nepote. Terentius in Phormione Phædriam, mei fratris video filium mihi ire obuiam. Cæsar 5. bel. Gall. Quódque ei & filius, & fratris filius ab Cæsare remissi essent. ¶ Dicitur etiam debrutis. Colu. lib. 6. cap. 37, Eiusmodi admissarius nepotibus, quàm filiis vtilior. ¶ Terræ filii, dicuntur obscuro, ignotóque genere nati, siue quòd terra sit omnium communis parens, siue quòd iuxta Poetarum fabulas Gigantum genus ignobilissimum è terra procreatum dicatur. Vnde etiam apud Iuuenalem, Fraterculus Gigantum pro homine ignobili legitur. Cicero ad Attic. lib. 1, Sed hæc ad te scribam aliàs subtilius: nã neque adhuc mihi satis nota sunt, & huic terræ filio, nescio cui, cõmittere epistolã tantis de rebus non audebã. ¶ Fortunæ filius, cui omnia prospero fortunæ euentu succedunt. Hora. 2. Serm. Saty. 6. Luserat in cãpo fortunæ filius omnes. ¶ Filii familiàs, Liberi patrisfamilias potestati subditi. Cic. pro Cælio, Illũ filiũ familiàs patre parco & tenaci habere tuis copiis deuinctum non potes. Filiifamiliarum. Tacit. lib. 1. Nunquámne, nisi ad se, filios familiarum venturos? Idẽ lib. 3, Exceptum comiter iuuenem, sueta erga filios familiarum liberalitate auget.

Filiolus, li. diminutiuum. τεκνίον. Cicero ad Atti. lib. 1, Filiolo meauctum scito, salua Terentia. Iuuen. Saty. 4, Quòd tibi filiolus, vel filia nascitur ex me.

Filia, liæ, Proles fœmina. θυγάτηρ. Virgil. 7. Aenei. Sola domum, & tanta seruabat filia sedes Iam matura viro, iam plenis nubilis annis. Tacit. in vita Agric. Auctus est ibi filia in subsidium & solatium simul. Idem lib. 4, Post quos Sex. Marius Hispaniarum ditissimus defertur incestasse filiam, & saxo Tarpeio deiicitur.

Filiola, læ, diminutiuum. θυγάτριον. Plautus Rud. Filiolam ego vnam habui, eámque vnam perdidi. Cicer. 1. de Diuin. Filiolam suam Tertiam quæ tum erat admodum parua, exosculans, animaduertit tristiculam.

Filix,is,Herba est sine caule, sine flore, sine semine, quã Galli sua lingua Feuge

riam vocant. πτέρις Duo eius sunt genera, mas scilicet & fœmina. Filix mas, quæ propriè Græcis πτέρις appellatur, folia habet cubitali longitudine ex vno pediculo exeuntia: incisa, & alarum auium modò explicita, odore subgrauia, radicem verò in terræ superficie foris nigram, crassam, oblongam, adnascentias appendicẽsue multas habentem. Filix fœmina, quæ Græcis θηλύπτερις dicitur, folia habet mari similia. non tamen vno singularíque pediculo hærentia, sed adnascentes ramulos multos, altioresque habentia. Radix illi longa, obliqua, in nigro colore subrufa, aliquando verò rubescens, Vtraque species mõtibus, syluis & locis saxosis gaudet, effoditúrque occidẽtibus Vergiliis. Radix quatuor drachmarum pondere sumpta, latos lumbricos enecat. Mulieribus tamen non danda, quòd in grauidis abortum, in cæteris sterilitatẽ facere credatur. Herba est agricolis in primis inuisa, quòd & latissimè sese per agros diffundat, & egerrimè extirpetur. Virgil. 2. Georg. Et filicem curtis inuisam pascit aratris.

Filicula, læ, Herba est similis filici, quam Graeci πτεριδίον vocant. radice pilosa, colore intus herbaceo, crasitudine digiti minimi, acẽ bulis cauernosis, cuiusmodi sunt polyporũ cirri: subdulcis, in petris nascens, aut sub arboribus vetustis. Plinius lib. 26. cap. 8.

Filictum, cti, Locus est filice herba obsitus. Colu. lib. 2. cap. 2. Iuncóne sit, an gramine vestitus, an filictis, aliisve frutetis impeditus.

Filum, li, Proprie quod ex lino lanáve trahendo ducitur. νῆμα, μίτος. Lucilius, Surge mulier, duce filum nõ malum. Ouid. 4. Metam. E quibus vna leui deducens pollice filum, Deducit aranea filum pede, Idem 1. Amor. Horat. 2. Carm. Ode 3. Dum res, & ætas, & sororum Fila trium patiuntur atra. Id est Parcarũ. ¶ Aliquando ponitur pro linea fabrorum. Varro, Sumptóque atramento sutorio filum duxit. ¶ Aliquando pro lineamentis facies, & venustate formæ. Gellius libr. 14. cap. 4, Formaac filo virginali dixit imaginẽ iustitiæ fieri solitam. Idem lib. 1. cap. 9, tradit, Pythagoram explorare solitum discipulos ex totius corporis filo, atque habitu. ¶ Transfertur & ad stylum & phrasim orationis. Gellius, Amaui in vtriusque epistola breuitatis elegantissimæ filũ tenuissimum. Horat. 2. Epist. 1. -tenui deducta poemata filo. Tracta est metaphora à textoribus, qui telam tenuissimo filo texentes, probatissimam conficiunt. Cic. de Amic. Nos autem à te potius, quanquam etiam ab istis sæpe quæsiui & audiuissed aliud quoddam expetimus filum tuæ.

Fimbria, Vestium ora dicebatur quæ incisuras habebat serræ dentibus non absimiles, κρόκαι ἀνθ῀ ὑφάσματος. Plin. lib. 7. cap. 51, Iam signa letalia: in furoris morbo, risum: sapientiæ verò ægritudine, fimbriarum curam, & stragulæ vestis plicaturas. Nonius cuius sibet rei extremitatem hoc nomine significari tradit, vnde & cincinnorum fimbrias dixit Cic. in Pisonem, Erant, inquit, illi compti capilli, & madentes cincinnorum fimbriæ, & fluentes, cerussatæque buccæ.

Fimbriatus, Per ambitum incisus. δυσανθὴς, δυσανθὴς. Suet. in Cæs. Vsum ferunt lato clauo ad manus fimbriato. Fimbriata vrticæ folia scribit esse Plinius, ex quo colligimus, qualis fuerit postura & flexura fimbriarum.

FIMBRIA, Nomen fuit Romani ciuis crudelitate insignis, qui quum Scæuolæ, quem grauiter vulnerauerat, diem insuper dixisset, quærenti bus quid in Scæuola esset accusaturus, Quòd, inquit, non totum corpore ferrum receperit.

Fimus, mi, Lætamen dicitur, & excrementa animalium quibus agri ster corantur. κόπρος, ἄποπτον, ἀπόπατος, ἀφόδευσις. Apuleius, Fimo fistula excusso. Plin. lib. 17. cap. 9, Marcus Varro Principatum dat turdorum fimo ex auiariis. Virgil. 1. Georg. -arida tãtum Ne faturare fimo pingui pudeat sola. ¶ Legitur & fimum neutri generis. Plin. lib. 29. cap. 6. Columbarum fimum cum aceto ad epiphoras laudatur. Et paulo pòst, Turturis fimum albugines extenuat. Item Apuleius & fœminino genere vtitur quum ait, Liquida fimo strictum egesta.

Fimetum, ti, Sterculinium quò fimus cõgeritur. κοπρών. Plin. lib. 24. cap. 2. Fimeta sub dio conceuo loco, & qui humorem colligat, intecta strãmento, ne in sole arescant, palo à robore depacto fieri iubet Virgil.

Finalis, vide FINIS.

Findo,dis,fidi,fissum, per duplex ss, Scindo,& diuido. σχίζω. Colum. lib. 3, Curabis vt præcutissima falce, ab ea parte, qua bifurca est findas eam. Ouid. 1. Trist. Eleg. 7, Terra feret stellas, cælum finderur aratro, Vnda dabit flammas, & dabit ignis aquas. Plaut. Bacch. Heu cor meũ & cerebrum Nicobole findi tur, Istius hominis vbi sit quaque mentio. ¶ Findere freta classe, Proper. lib. 3. Rura findũtur vomere, Claudiã. 1. in Eutrop. Virgil. 6. Aeneid. Hic locus est, partes vbi se via findit in ambas. ¶ Composita sunt Diffindo, & infindo, quæ vide suis locis.

Fissus, participium: vt. Lignum fissum, Virg. 9, Aeneid. Paries fissus tenui rima, Ouid. 4. Metamorph.

Fissus, us, ui, Pro fissura, & diuisura. σχίσσις, σχισμός. Cice. 3. de Nat. deor. Vnde porrò ista diuinatio? quis inuenit fissum iecoris? quis cornicis cantum notauit?

Fissio, onis, Findendi actus. Cicer. 2. de Nat. deorum. Quibus quum terræ subigerentur fissione glebarum ab illo aureo genere, vt Poetę loquuntur, vis nulla vnquam afferebatur.

Fissilis, le, Quod fissum est, aut findi potest: vt, Fissile robur, fissile lignũ. σχιστός. Colum. libr. 6. cap. 1. Erit fissilis stipes. Virgil. 1. Georg. -fissile lignum Scindituri.

Fissura, ræ, Rima, vel diuisio quæ fit findendo. σχίσις. Columel. lib. 5. capit. 10. Fissuram cuneo tædæ pinææ adigito. Plin. lib. 10. cap. 63, Quorum in digitos pedum fissura diuisa est, ea numerosiora in fœtu. ¶ Hinc etiã fiunt Bifidus & Trifidus, pro eo quod est in duas, vel tres partes diuisum. Vnde orbis à Poetis elegãti epitheto dicitur trifidus, quòd in tres partes fectus sit.

Fingo,is,xi,ctum, Compono, formo. πλάττω, σχηματίζω. Vnde & figuli dicuntur: & vas fictile, quod formatur ex argilla, aut creta. Sal. in Catul. Quæ natura ventri prona, atque obedientia finxit. Lactãt. lib. 1, Itaque homines eorum simulachra finxerunt, vt haberent aliquod ex imaginum contemplatione solatium. Est enim generale vocabulum ad omnia quæ ingenio manúque artificiosè formantur: vt apud Ciceronem lib. 1. Offi. Apium examina, non fingendorum fauorum causa congregantur, sed quum congregabilia natura sint, fingũt fauos. Virgilius 8. Aene. -& corpora fingere lingua, hoc est lambendo formare. ¶ Aliquando significat simulare, quoniam ea quæ simulamus, ita formamus atque componimus, vt vera esse videantur. λογοποιῶ, προσωποποιῶ. Cic. de Finib. Talibus exemplis non fictæ solùm fabulæ, sed etiã historiæ refertæ. ¶ Huius verbi composita sunt, Affingo, quod est fingendo aliquid addo. προσπλάττω, προσποιῶ. Lactan. lib. 3. Nihil nos affingimus, nihil nos addimus, Habebant hæc, qui fecerunt: legebant, in quos hæc dicta sunt. Confingo, simul fingo, simulo. συμπλάττω. Terentius in Phorm. Omnia hæc confingam quod erit mihi bonum, atque commodum: Quum tu horum nihil refelles, vincam scilicet. Diffingo, quod fictum formatúmque fuerat destruo. διαπλάττω. Horat. libro 2. Carm. Neque desfinget, infectúmque reddet. Seneca, Diísipatũ instaurat, atque diffingit. id est in diuersas formas fingit. Effingo, de quo suprà.

Fictus, quum participium est à verbo passiuo fingor, idem est quod formatus. πλαστὸς, πεπλασμένος. Cicer. in Pisonem, Ex argilla & luto fictus homulus. Idem 1. de Orat. Sunt autem quidam ita naturæ muneribus in iisdem rebus habiles, ita ornati, vt non nati, sed ab aliquo deo ficti esse videantur. ¶ Aliquando verò ex participio fit nomen, & tunc idem significat quod falsus, aut simulatus. πλασματίας, ὑπόκριτος. Terent. in Eunu. Quæ vera audiui, taceo, & contineo optimè: Sin falsum, aut vanum, aut fictum est, continuò palàm est. Cic. de Amicitia, In amicitia autem nihil fictum, nihil simulatum: & quicquid in ea est, idé verum & voluntarium est.

Fictè, aduerb. Cic. App, Pul. lib. 3, Nam vt vetus nostra simultas antea stimulabat me vt cauerem, necui suspicionem fictè reconciliatæ gratiæ darem. Idem pro Domo sua, Ius à maioribus nostris, qui non fictè & fallaciter populares, sed verè & sapienter fuerũt, ita comparatum est, &c. Fictè, & simulatè loqui, Cic. Q. fratri, lib. 1.

Fictor, oris, Figulus, qui ex creta atque argilla opera facit. πλάστης. Cic 2. de Nat. deo. Reliquos deos ea facie nouimus qua

sibi ipsæ Venerem. Lactan. libr. 2, Hominem figurauit ex limo terræ. ¶ Composita sunt, Configuro, quod est compono, & simul formo. σχηματίζω. Lactan. lib. 7, Quoniam homo ex rebus diuersis, ac repugnã tibus configuratus est, animia & corpore. Præfiguro, de quo infra.

Figuratus, participium; Formatus. Cice. 2. de Nat. deo. Quid de bubus loquar? quorum ipsa terga declarant non esse se ad onus accipiendum figurata. Oratio, figurata, quæ figurarum coloribus, veluti floscúlis qui busdam est exhornata. λόγος ἐσχηματισμένος.

Figuratio, verbale. Plinius lib. 11. cap. 37, Vt in vnoquoque posit figuratio. ¶ Figuratio, pro imaginatione. Quintil. Decla. 6, Si quisquam figuratione quadam in hac malorum cõditione iudicem ponat, &c. id est imaginetur.

Figuratè, aduerbium, Significat per figuram.

Finis, is, generis tã masculini quàm fœminini. Virg. 1. Aenecidos, -quem das finem Rex magne laborum? Ibidem libro 3, Hæc finis Priami fatorum. Est autem finis, terminus siue extremitas in vnaquaque re: hoc est id quo vnaquæque terminatur res. τέλος. Varii autem sunt vsus huius dictionis. Multis enim modis dicimus quippiam esse finem rei alicuius. Est enim finis terminationis: vt pratum dicitur finiri, vbi termi natur. Finis consummationis: vt domus finitur, quando consummatur: & vestis finita est quando consuta est vt indui possit. Rursus est finis consumptionis. Sic dicimus cibum esse finitum, & candelam finitam, quando consumpta est. ¶ Est etiam finis intentionis, hoc est intentio operarii. σκοπός. Hinc artifices finem vocant id ad quod omnia referuntur, & cuius gratia cætera fiũt: vt, Finis oratoris, est apte ad persuadendum dicere,

Fines, finium, fæpius in plurali numero, pro terminis, & limitibus. Terentius in Heaut. Symus & Crito vicini nostri hic ambigunt de finibus: Me cepere arbitrum. Plin. Iunior in epist. Est in Nicomedensium finibus amplisimus lacus. Cæs. 1. bel. Gall. Quorũ per fines ierant. ¶ Non nunquam etiam in singulari numero inuenitur in hac significatione: licet rarius. Liu. lib. 3. Decad. 4, Redeuntes inde Ligurum extremo fine, cum agresti præda, in agmen incidunt Romanum. Idem eiusdem Decad. libr. vlt. Ligurum duo millia fere ad extremum finem prouinciæ Galliæ, vbi castra Marcellus habebat, venerunt. Tacit. lib. 16. Apud finẽ Ligurum id temporis erat. ¶ Hinc composita sunt, Affinis, & Confinis, penultim. produ. Vnde Confines agri dicuntur, qui eodem loco finiunt. ὅμοροι.

Finio, is, iui, itum, Perficio, absoluo. περάινω, τελέω. Apul. Sine opus finiam quod incœpi. Plinius de Viris illust. Quum inter Romanos & Albanos bellum fuisset exortum, ducibus Hostilio & Suffetio, placuit rem paucorum certamine finire. Quintil. libr. 8. cap. 6, Quo ex genere cœperis translationis, hoc desinas. Multi enim quum initium à tempestate sumpserint, incendio, aut ruina finiunt. ¶ Animam finiuit, Ouid. 7. Metam. Dolores finire, Virgil. 12. Aen. Gladio finire dolorem, Ouid. 1. de Pon. ¶ Aliquando est terminum ponere, metari. ὁρίζομαι. Sic dicimus finire alicui prouinciã certo tẽpore, pro eo quod est præscribere alicui tẽpus administrãdæ prouinciæ, quo elapso de prouincia debeat decedere Cic. Att. lib. 8, Marcellóque Consuli finienti prouincias Gallias Calend. Martiis, restitit. Sic etiam finire regiones animo dicebantur augures, quum fines templi animo designabant. Liuius 1. ab Vrbe, Signum contra quod longissimè conspectum oculi ferebant, animo finiuit. Finire agros, est cuilibet agri sui fines præscribere. ¶ Accipitur etiam finire pro definire. Quintil. lib. 2, Ante omnia, quid sit Rhetorice, quæ finitur quidem variè. Sic finis & definitio pro eodem accipiuntur. Quintil. lib. 2. cap. 16, Hic igitur frequentissimus finis, Rhetoricen esse vim persuadendi. Sic sæpius eodem capite. ¶ Finire, absolutè, pro vita decedere. Tacit. lib. 5, Sic Tiberius finiuit octauo & septuagesimo ætatis anno.

Finitores, Dicuntur terræ mensores, aut etiã alii arbitri, qui lite de agrorum finibus exorta suos cuique limites præscribunt. γωμίτραι. Plau. in Pœnu. Eius nunc regiones, limites, cõsinia Determinabo: ei rei factus finitor sum ego. Cic. pro lege Agr. contra Rul. Quæstori permittant, finitorem mittant: ratum sit quod finitor vni vlli à quo missus erit, renuntiauerit. Finiter rerum maximus, Statius 8. Theb. ¶ Finitorẽ item vocant Latini quem Græci ὁριοῦντα, hoc est circulum partem cæli cõspicuam nobis, à non conspicua dirimentem.

Finitio, onis, Idem quod definitio. ὁρισμός, ὅρος. Quintil. libr. 5. capi. 13 Finitio posset esse pro nobis. Idem lib. 10. cap. 16, Huic substantię maximè conuenit finitio. Idem lib. 5. cap. 10, Propriis confirmatur finitio, differentibus soluitur.

Finitus, participium, Pro eo quod cessauit, & finem fecit. Plin. lib. 18. cap. 27, Dabitur & aliud finiti frigoris indicium.

Finitè, aduerbium. Cic. 2. de Fini. Ergo & auarus erit, sed finitè: & adulter, verùm habebit modum: & luxuriosus eodem modo.

Finitimus, a, um, penul. cor. Vicinus, seu propinquus, hoc est fines nostros attingens. πρόσορος. Liuius. lib. 1, Iam res Romana adeò erat valida, vt cuilibet finitimarum ciuitatũ bello par esset. Mari finitimus est aer, Cic 2. de Nat. deo. 2. Falsa veris finitima sunt. Idem 4. Acad. Inferre bellum finitimis, Idem pro lege Manilia.

Fio, fis, factus, Significationem passiuam habet, quanuis vocem habeat verbi neutri: vnde etiam inter neutra passiua à Grammaticis numerata. γίνομαι. Veteres facior dicebãt voce passiua. Vnde apud Catonem legitur, Græco ritu, faciebantur Saturnalia. ¶ Hinc mãsit præteritum factus sum. In præsenti optatiui, & præterito imperfecto subiunctiui contra morem aliorum verborum quartæ coniugationis assumit e literã inter i & r, vt fierẽ dicimus pro firem, & fieri pro firi: in reliquis tẽporibus à præsenti formatis sequitur inflexionem verborum quartæ coniugationis. Horat. lib. 1. epist. 1, Nunc agilis fio. Idem 4. Carm. Ode, 13, Fis anus, & tamen vis formosa videri, Ludisque & bibis impudens,

Terent. in Eunucho, -biduum Saltem vt concedas solùm. PH. Si quidẽ biduum: Verum ne fiant: isti viginti dies. Cic. pro Domo sua, Quid te aut fieri aut fingi dementius potest? ¶ Compositum eius est Confio. Item Insit, & Desit, quæ vix aliter quàm in tertia persona leguntur. Cõponitur præterea fio penè cum omnibus dictionibus cũ quibus cõponitur facio, exceptis præpositionibus cum quibus raro cõponitur: vt. Calefacio, calefio: Tepefacio, tepefio, &c. ¶ Ponitur quandoque fio pro æstimari. τιμᾶσθαι. Cicero in Lælio, Tertius verò ille finis teterrimus, vt quanti quisque se ipse faciat, tanti fiat ab amicis. ¶ In tertia persona quandoque pro euenit, contingit. συμβαίνει. Cic. lib. 1. Offic. Fit autem interdum vt nonnulli omissa imitatione maiorum, suũ quoddam institutum consequantur. ¶ Fiet tibi acceptum, pro referetur. Plinius Epist. 12. o. Sed licet cessauerint illæ tempestate detentæ: tu tamen meruisti vt acceptum tibi fieret: quòd quominus non exhiberes, non per te steterit. ¶ Fient in illum exempla. Terent. in Eunucho, Quid ais? in quem exempla sient? ¶ Fieri obuiam. Cic. Attico, lib. 6, Obuiã mihi fit in bellarius. ¶ Fiat, particula est permittentis, ac concedentis, aut annuentis aliquid. Plaut. Pseud. Agite, amouemini hinc vos intrò nũciam. Ac meis vicissim date locum fallaciis. s. Fiat, geratur mos tibi. ¶ Fieri potest, pro possibile est, ab oratoribus vsurpatur. ἐνχωρεῖ. Cice. de Amic. Neque fieri possit vt non statim alienatio, disiunctióque facienda sit.

FIRMVM Pomponio, φίρμιον Ptolemæo, Piceni castellum est, cuius meminit & Plinius, lib. 3. cap. 13.

Firmus, adiect. Stabilis, constans: à ferendo, quòd constanter omnia ferat. ἀρρωγμένος, δύσπαιστος, ἀδρᾶιος. Terent. in Hecy. Adeón' peruicaci esse animo, vt puerum præoptares perire, Ex quo firmiorem inter nos fore amicitiam posthac scires? ¶ Firmus cibus, dicitur qui validus est, & vt Varro de Re rust. lib. 2. capi. 12, loquitur, alibilis. Firma potio, id est multi nutrimenti. Celsus lib. 2. cap. 8, Firmior ex frumento potio est, quo firmius fuit ipsum frumentum: firmior ex eo vino quod bono solo, quàm quod tenui natum est. Firma valetudo, dicitur integra, valida & robusta. Et qui robusta est corporis habitudine, firmus dicitur. Cic. Tironi, Te penitus rogo, ne te tam longæ nauigationi & viæ per hyemem, nisi bene firmum, committas. ¶ Item Firmus, dicitur munitus, fortificatus. ἐχυρός. Plancus Ciceroni, Me vt venirem, copiásque cõiungerem rogauit, eóque magis, quòd & Antonius ab equitatu firmus esse dicebatur, & Lepidus non mediocrem quidem equitatum habebat. Firmum vinum dicitur quod Gallicè vocamus *poinc & durable*. Virgilius 2. Georg. Sunt etiam Ammineæ vites, firmissima vina. Hinc Firmitas vini dicitur, quam vulgus *potentiam & durabilitatem* vocat. Plinius lib. 14. cap. 2, Principatus datur Ammineis propter firmitatem, senióque proficientem vini eius vbique naturam. ¶ Alioqui firmitas idem est quod stabilitas, aut constantia. Cice. 2. de Finib. Firmitatem tamen & constantiam, si modò fuit aliquando in nobis, eandem cognosces quam reliquisti. ¶ Firmitas, soliditas. Cic. 2. Philip. Gladiatoria totius corporis firmitas. Plautus in Mostell. Age, spectà postes cuiusmodi, Quanta firmitate facti, & quanta crassitudine. Huic opponitur Infirmitas, hoc est imbecillitas, ab infirmus, quod imbecillum significat.

Firmitudo, dinis, Idem quod firmitas. Plautus Asin. Si istam animi firmitudinem obtines, salui sumus. Cic. Ad Atticum, lib. 10, Per enim magni æstimo tibi firmitudinem animi nostri, & factum nostrum probari. Vocis firmitudo, ad Heren. lib. 3. Minus firmitudinis habere, Cicero 2. de Inuent.

Firmè, aduerbium, Stabiliter. inconcussè. ψῶμῳδόν, βεβαίως. vt, Firmè accurare rem suam: id est non segniter, sed acri & diligenti animo. Plautus Persa, Atque ædepol firmè vt quisque rem accurat suam, Sic ei procedit. Asseuerare aliquid firmissimè, Cic. Atti. li. 11. Satis firmè animo concipere & comprehendere aliquid, Cic. 2. de Fin.

Firmiter, aliud aduerbium. Platus Pseud. Eum promisisse, firmiter, dixit mihi. Varr. 3. de Re rust. cap. 9. Circum omnia posita sint cubilia gallinarum, aut exculpta, aut affícta firmiter.

Firmo, as, Stabilio, fortifico. καθίστημι, κυρῶ, κρατύνω, στηρίζω. Liuius, Firmabátque eum Africis maximè præsidiis. Lactan. lib, 4. Superest vt verbis facta firmentur. Plin. libro 14, cap. 18, Est contra in Lycia, quæ solutam aluum firmat. Cæsar, His rebus pace firmata. Teren. Hecy. Aliud si sciem, qui firmare meam apud vos possem fidem Sanctius, quàm iusurandum, id pollicerer tibi Laches. Tacitus libro 4, Vetustum asylum vt firmaretur petentibus. id est confirmaretur. ¶ Huius composita sunt, Affirmo, Confirmo, Infirmo. Refirmo, & Obfirmo; quorum significationes vide suis locis.

Firmatus, participium. Cic. pro Cluent. Consilio. & ratione nondum firmatus adolescentis animus. Virgil. 4. Eclog. Hinc vbi iam firmata virum te fecerit ætas.

Firmator, verbale. Tacit. libr. 1, Missus tamen Drusus, vt retulimus, pacis firmator.

Firmamen, nis, Idem quod firmamentum. στήριγμα. Ouidius 10. Metamorpho. -ruptósque obliqua per vngues Porrigitur radix longi firmamina trunci.

Firmamentum, Soliditas, & stabilimentum. στήριγμα, κῦρος. Cice. de Ami. Stabilitatis, constantiæque eius quã in amicitia quærimus, firmamentum est fides. Vnde etiã Gellius lib. 13. cap. 21, neruos vocat firmamenta membrorum, quòd in illis consistat totius corporis robur & soliditas. ¶ Rhetores etiam firmamentum appellant quod à Quintiliano vocatur continens causæ, à Græcis συνέχον, hoc est cardinem illum, cuius quem totius causæ decisio versatur. Nostri hodie Iurisconsulti vocant. *Punctum deciforium litis*. Autor ad Herennium, libr. 1, Nam in ea nec ratio quare fecerit, quæritur, nec firmamentũ quæritur, quoniam non subest ratio.

Fiscus,

Fiscus, ci, masc. gene. Ascon. Fisci, fiscinæ, fiscellæ, spartea sunt vtensilia ad maioris summæ pecunias capiendas. Vnde quia maior summa est pecuniæ publicæ quàm priuatæ, factum est vt fiscus pro pecunia publica dicatur. Hæc Asconius. Alij tamen malunt fiscum, principis dici: ærarium verò, publicum. Plin. ad Traianum, At fortasse non eadem seueritate fiscum, qua ærarium cohibes: imò tanto maiore, quanto plus tibi licere de tuo, quàm de publico credis. Cice. 2. Verr. Ei quoque negotio fisci Sicilienses minabantur. Corn. Tacit. lib. 1, Primam ac vicesimam legiones Cecinna legatus in ciuitatem Vbiorum reduxit turpi agmine, quum fisci de Imperatore rapti inter signa, intérq; aquilas veherẽtur. Inde Cõfiscare dicimus pro eo quod est in ærarium redigere. Suetonius in Augusto, Deuictis his & confiscatis, promissa veteranis præmia soluerentur. ¶ Fiscus item pro qualo oleario, qui cerueri torcularis supponitur ne fæces in lacum cum oleo defluant: vel etiam in quo oliuæ ponuntur, quum prælo supponuntur, vt amurca, id est olei fæx, aliquantisper exanietur. id est exudet, & per vimina perfluat. Col. lib. 12. cap. 47. Postero die cribratur, & nouo fisco inclusa, prælo supponitur, vehementérque præmitur, vt exudet quantulumcunque habet amuræ. Eodem libr. cap. 49, Deinde intrita oliua nouo fisco includitur, & prælo subiicitur, vt tota nocte exprimatur. Item capi. 50, Sereno cælo manu destringi oliuam oportet, & substratis tegetibus aut cannis cribrari & purgari: tum diligenter mundatam protinus in torcular deferri, & integram in fisci sinus includi. prælísque subiici, vt quantum possit, paulísper exprimatur.

Fiscale, Quod ad fiscum pertinet: vt, Ius fiscale, fiscalis causa. Fiscales calumniæ dicebantur delatorum qui alios accusabant, & nonnũquam ex fisco eis dabatur pars mulctæ qua accusati mulctabantur.

Fiscina, næ. pen. corr. etsi diminutiuum esse videtur à fiscus, eiusdem tamẽ est significationis cum primitiuo. Eius itaque significationem vide in dictione FISCVS. Varro de re rust. libr. 1. cap. 22, Ista sunt ferè quæ ex viminibus materiáq; rustica fiunt, vt corbes, fiscinæ, tribula, & mallei rastelli. Fiebãt etiã fiscellæ ex sparto, quod iunci genus est apud Hispanos frequentissimũ circa Carthaginem nouam. Col. lib. 11. cap. 2, Siue regio ferulæ, vel corticis ferax est apibus alueariа fieri debẽt: siue palmæ spartiue fœcunda est, fiscinæ, spartæue, seu virgultorum corbes ex vimine. ¶ Denique Fiscinæ nomine comprehenditur omne vasis genus quod ex vimine aut iunco, aut simili materia contextum est. Vnde etiam Cicero in oratione pro Flacco posuit pro calathis illis iunceis, in quibus ficus incluſæ in alias regiones transuehuntur. Homini (inquit) Phrygi qui arborem fecunquam vidisset, fiscinam ficorum obiecisti.

Fiscella, læ, diminutiuum, Vas vimineum, aut ex iuncis, quo lac coagulatur dum caseus exprimitur. vel in quo casei feruntur. τάλαρος. Tibul. lib. 2, Tunc fiscella leui detexta est vimine iunci. Rarásque per nexus est via facta fero. ¶ Item fiscella dicitur qua boum ora, fauceſque iumentorum capistrantur. φιμός. Plin. lib. 18. cap. 19, Fiscellis capistrari boues oportet, ne germinum tenera decerpant. Cato de Re rust. cap. 54, Boues nisi per hyemem quum non arabunt, pasci non oportet. nam viride quum edunt, semper id expectant: & fiscellas habere oportet, ne herbas secten tur quum arabunt.

Fiscellus, fiscelli, pro eodem. Colu. lib. 11. cap. 38, Mox fiscello ligneo inclusas exprimito.

Fissilis, vide FINDO.

Fistuca, cæ, Machina est qua pauitores vtuntur, vtrinque ansata, qua pali magna vi in terram adiguntur. Vitru. lib. 7. Si plano pede erit ruderandum, quæratur solum si sit perpetuò solidum, & ita exequetur, & inducatur cum statumine rudus: sin autem omnis, aut ex parte congestitius locus fuerit, fistucationibus eum magna cura solidetur. Vtitur & hac voce Plin. lib. 36. ¶ Fistuca, alia est magnæ molis qua trabalis materies in terram pangitur aut in alueum fluminis, quæ funibus tollitur, & pondere suo remissa illiditur: cuiusmodi Parisiis sæpe visitur. Cuius generis intelligendum est fuisse illud Cæsaris 3. de bello Gallico, Hæc cum machinationibus immissa in flumen defixerat, fistucisq; adegerat, non sublicæ modo direxerat, &c.

Fistucatum, Dicitur fistuca exæquatum: vnde & Fistucatio apud Vitruuiũ loco iam citato, pro ea exæquatione aream accipitur quam suprà descripsimus. Plin. lib. 17. cap. 11, Sicuti terram circa radices fistucato spissandã. Hæc Budæus in Annorationibus in Pandect.

Fistula, læ, Pro priè dicitur vt Pomponius ait per quam aqua educitur fusa: à fundendo, siue ferẽdo, sicut tubi à tumore, & canales à canna: quòd ad earum similitudinem facti sint. σῦριγξ. Sunt tamen qui Græcum esse putent, credántque deduci à verbo φυσάω, hoc est inflo, vel inspiro. Cic. pro Rabirio, Etsi C. Marius quòd fistulas quibus aqua suppeditabatur Iouis Optimi Maximi tẽplis ac sedibus. præcidi imperarat, &c. Ita apud Varronem lib. 3. de Re rustic. cap. 5. ¶ Ab huius similitudine dictum est instrumentum musicum quo flatu canitur, cuius Pan dicitur inuentor fuisse, vt refert Plinius lib. 7. cap 56. Virg. 2. Ecloga. Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula. ¶ Fistulæ item à medicis appellantur ulcera manantia, angusta, collosa, & sinuosa, ex abscessibus ferè malè cu ratis ortum trahentia. Plinius libro 20. cap. 6, Extrahit fistulis vitia cum sulphure & resina, etiam arundines cum pice. Ibidem capit. 9, Sic etiam fistulas eluxatas, & tumores reuocari, quæq; discuti opus sit. ¶ Est etiã fistula in homine per quam spiratur. seu cibus deiicitur. Nam duas esse fistulas scribit Lactantius de Opificio hominis, spiritalem scilicet & cibalem: illa spiritum meare, hac cibum potúmque descendere. Spiritalem Celsus asperam arteriam nominat, Græci vocant τραχεῖαν. Interior vocatur gula, στόμαχος. Plinius libr. 9. cap. 7, Branchiæ non sunt balenis, nec delphinis: hæc duo genera fistulis spirant, quæ ad pulmonem pertinent.

Fistulator, oris, Accipitur pro tibicine. vt est apud Gellium & Ciceronem 3. de Orat. Sed fistulatorem domi relinquetis. συριστήν.

Fistulo, as, Fistulam ago, & in modum spongiæ cauernulas habeo. Plin. lib. 18. cap. 11, Gratia terræ eius puluerea summa, inferior bibula, & pumicis fistulans vice.

Fistulosus, a, um, Quod est spongiæ modo factum, hoc est foraminibus plenum. κωνώδης. Vnde caseus fistulosus apud Columellam libr. 7. cap. 8, quum est parum pressus. Fistulosa terra. Plin. lib. 17. cap. 5. Fistulosus cancer, morbus, Cato cap. 157.

Fixulum, A fingendo, pro fibula veteres vsurparunt. Festus.

Fixus, a, um, participium, vide FIGO.

F ante L.

Flabellum, Flabellifer, Flabilis, Flabrum, vide FLO.

Flacceo, es, cui, Langueo. χαλάω. à quo Flaccesco, Languidus fio. χαλᾶσθαι. Colu. libr. 3. Paucisq; horis dum flaccescat, in sole habeto: deinde in vmbra asiccato, & ita condito. ¶ Compositum est conflaccesco, quo vsus est Gellius lib. 1. pro detumesco, Nam fluctus qui flante Aquilone maximi & crebrissimi existantur, simulac ventus se posuit, sternuntur & conflaccescunt, & mox fluctus esse desinunt.

Flaccidus, a, um, Languidus. χαλαρός. Plin. libro 15. cap. 39, Hanc esse folio maximo, flaccidóq; & albicante. Vnde flaccidi, siue flacci dicũtur, quorum aures pendulæ & non arrectæ sunt. Plin. lib. 8. cap. 51. Colum. lib. 8. Caper flaccidis & prægrauantibus auribus, exiguo capite habetur optimus. Hinc cognomen familiæ Romanæ deductum est, quòd primus in ea gente aures haberet deorsum pendentes.

Flacci, Dicebantur qui aures latas haberẽt, & ob magnitudinem deorsum reflexas. Cic. lib. 1. de Nat. deo. Redeo ad deos: ecquos insigni nota strabones, aut petulos esse arbitramur, ecquos naeum habere, ecquos silos, flaccos, frontones, capitones, quæ sunt in nõbis?

Flaces. vide FRACES.

Flagella, orum, In vitibus dicuntur teneriores palmites, ex anniculis sarmentis enati: prius flabella (vt quibusdam placet) à ventorum flatu & agitatione dicta: quanquam alij à flagris potius deduci malunt, quæ longitudine & flexibilitate referre videntur. ῥάβδοι. Colu. lib. 5. At certè in ordinariis vitibus vtiq; obtinendum est, ne pluribus flagellis emacientur, nisi propaginibus futuris prospiciemus. Virg. 2. Geor. Néve inter vites corylum sere, néve flagella Summa pete, aut summas defringe ex arbore plantas. ¶ Frequentissimè autem accipitur pro loro, siue alio quouis verbere quibus seruos nudatos cædere solebãt. μάστιξ. quod pœnæ genus grauius erat quàm fustibus cædi. Marcellus, l. In seruorũ. ff. de pœnis, Ex quibus causis liber fustibus cæditur, ex his seruus flagellis cædi, & domino reddi iubetur. Cicer. pro Rabirio. Porcia lex virgas ab omnium ciuium Romanorum corpore amouit: hic misericors flagella retulit. ¶ Flagella etiam sunt quibus hodie aurigæ vtuntur, quæ excussa clarum reddunt sonum. Martial. libro 14, Proficies nihil, hoc cædas licet vsque flagello, Si tibi purpureo de grege currit equus. Virg. 5. Aenei. -signum clamore paratis Epitides longè dedit, insonuitque flagello.

Flagello, as, Flagello cædo, sicut verbero à verbere, & fustigo à fuste. μαστίζω. Martial. lib. 1. Lumina fyderibus certent, mollésq; flagellent Colla comæ. Plin. lib. 18. cap. 30, Messis ipsa alibi tribulis in area, alibi equorũ gressibus exteritur, alibi perticis flagellatur. ¶ Item increpare atque personare. ¶ Flagellare annonam, est annonam durioré facere, vt Hermolaus scribit: ob id à Græcis τιμοπῶλαι appellati, quasi pretio non parcentes, propter quod annona ingraueſcere solet. Plin. li. 33. cap. 13, Aut aliquis prævalens manceps annonam flagellet.

Flagitium, tij, Crimen grauius cum turpitudine & dedecore coniunctum: à flagitando (vt putatur) dictum, siue à flagris: quòd vel flagitatione, hoc est expostulatione, vel flagris dignum sit. ὄνειδος, μαχθηρία, πάθεμα. Cicero in Catone, Stupra verò & adulteria & omne tale flagitium, nullis aliis illecebris excitari, nisi voluptatis. Idẽ, Tantámne obliuionem, in scripto præsertim, vt ne legens quidem senserit quantum flagitij admisisset? ¶ Flagitium aliquando periculum significat, vt vult Nonius. Lucilius libro 29, Quete poscente minus, & præbent rectius multò, & sine flagitio. Plautus in Epid. Abiero: flagitio cũ maiore pòst reddes tamen. Hic apud Plautum domum, siue dispendium videtur significare.

Flagitiosus, a, um, Seleratus. ὀνειδιστός, μοχθηρός. Sallust. in Catil. In tanta, támque corrupta ciuitate, id quod factu facillimum erat, omnium flagitiosorum atq; facinorosorum circum se, tanquam stipatorum cateruas habebat. Cic. de Amicitia, Itaque videas rebus iniustis iustos maximè dolere, imbecillibus fortes, flagitiosis modestos. Flagitiosa vita, Cic. 2. de Finib. Flagitiosæ libidines, Idem 4. Verr.

Flagitiosè, aduerbium, Iniquè, sceleratè. Cic. 2. Verr. Patres conscriptos iudicia malè & flagitiosè tueri. Idem 5. de finibus, Flagitiosè desciuit è Stoicis propter oculorum dolorem. Impurè, ac flagitiosè viuere, Cic. 3. de Finib. Fagitiosissimè inseruire aliorum amori, Idem in Catil.

Flagito, flagitas, Instanter peto, exigo, requiro. & quasi iure quodam meo depósco: habétque in se maiorem vim quàm postulo: & quandoque accusatiuo tantùm iungitur. παρεπιπαρῶ, ἀπαιτῶ, ἀξιῶ. Cic. pro Quintio, Tametsi causa postulat, tamen quia postulat, non flagitat, præteribo. Quandoque habet accusatiuum cum ablatiuo mediante præpositione. Cæsar 1. bel. Gall. Interim quotidie Cæsar ab Heduis frumentum quod esset polliciti, flagitat. Quandoque etiam constituitur cum duobus accusatiuis: vt apud Suetonium in Vitel. Tum fœneratorum & stipulatorum publicanorúmque, qui vnquam se aut Romæ debitum, aut in via portorium flagitassent, vix vlli pepercit. ¶ Flagitare, pro accusare. Tacitus libro 17. Mox compertum pecuniam publicam auertisse, vt peculatorem flagitari iussit. ¶ Huius composita sunt, conflagito. Plinius libro 34, Tanta populi Romani contumacia fuit, vt magnis theatri clamoribus reponi apoxyomenon conflagitauerit. Efflagito, de quo suprà.

Flagitator, verbale, Qui assiduè petit. Plautus in Mostell. Sol semper hic

Universidad de Deusto
Biblioteca

est vsque à mane ad vesperum : quasi flagitator astat vsque ad ostium. ¶ Accipitur etiam pro creditore repetente pecuniam sibi debitã. Plaut. in Casina, Ducite ex animo curam, atque alienum æs : Nequis formidet flagitatorem suum.

Flagratores, Flagriones, vide FLAGRO.

Flagro, as, Ardeo : à flamma, vel à flatu quo alitur incendiũ quando flatu excitatur ignis. φλέγομαι. Virg. 1. Aen. Flagrantisq; dei vultus. Plin. libr. 14. cap. 20. Fæx vini siccata recipit ignes, ac sine alimento per se flagrat. Ouid. 7. Fast. Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes. ¶ Transfertur quandoque ad desiderium amoris, odij iræ, virtutis, aut vitij. Lactant. lib. 1. Quid Apollo pater eius, nõne ob amorem quo flagrabat, turpissime gregem pauit alienum? Et lib. 7. Qui auaritia opum inexplicabili quadam siti flagrant. Liu. lib. 2. Ciuitas secum ipsa discors, intestino inter patres plebémque flagrabat odio.

Flagrans, participium, seu nomen ex participio : vt, Flagrans pinus, Virgi. lib. 9. Aen. Flagrans cupiditas, Cicero 4. Tusc. Eximio literarum amore flagrans, Quintil. in proœm. libr. 2. Flagrantissimus homo, Cicero de Fato.

Flagranter, aduerbium. Tacit. libr. 1, Destinare Consules specie recusantis flagrantissimè cupiuerat.

Flagrantia, tiæ. Actus ipse flagrandi. φλέγμον, Gell. lib. 17. cap. 10, Quod de natura atque flagrantia montis eius compositum est. Flagrantia oculorum, pro ardore. Cicero pro Cælio, Si denique ita se geret, non incessu solùm, ornatu, atque comitatu, flagrantia oculorum, libertate sermonis, sed etiam, &c.

Flagrum, gri, Quo cædi consueuerunt serui. μάστιξ. Plautus in Amph. Inde cras è promptuaria cella depromar ad flagrum, Iuuen. Saty. 5. –nec dura timebis Flagra pati. Liu. 8. bel. Pun. Ob quam causam cæsa flagro est Vestalis. Hinc flagellum diminutiuum.

Flagratores, Dicebantur illi qui mercede flagris cædi se permittebant. Autor Festus.

Flagriones, Dicti sunt serui, quòd flagris subiecti sunt. μαστιγίαι. vt Verberones, à verbere. Nonius.

Flamen, neutri generis, vide FLO.

FLAMEN, huius Flaminis, masculino genere sacerdotem significat. Sumebant autem Flamines cognomina ab eo deo cui sacra faciebant : vt Flamen Dialis, ἀπὸ τοῦ Διός, hoc est à Ioue, quasi Ioualis : Martialis, à Marte : & Quirinalis, à Quirino, hoc est à Romulo. Ratio autem nominis tracta est à filo quo caput cinctum habebant : vt docet Seruius his verbis, Flamines in capite habebant pileum : quod quum per æstus ferre non possent, filo tantùm capita religare cœperunt : nam nudis penitus capitibus incedere nefas erat : vnde à filo quo vtebantur, Flamines dicti sunt, quasi filamines. Plin. libr. 18. cap. 11, Varro flaminem faba non vesci tradit. Cic. 2. de Legib. Diuisq; aliis alij Sacerdotes, omnibus Pontifices, singulis flamines sunt.

Flaminia, Flaminis domus. Gellius libr. 18. cap. 15, Ignem è flamina. id est Flaminis Dialis domo, nisi sacrum, efferri ius non est.

Flaminica, Flaminis vxor erat. Gellius libr. 10. cap. 15, Eædem fermè ceremoniæ sunt quas Flaminicas sacerdotissas Diales seorsum aiunt obseruitare. Hoc etiam nomine appellabantur virgines Flaminicæ Dialis præministræ. Autor Festus.

Flaminiorvm nobilis fuit Romæ familia : ex qua fuit T. Flaminius, qui ad Thrasimenum lacum ab Annibale cum vniuersis penè copiis deletus est. Hic viam Flaminiam, strauit à Roma Ariminum vsq;. ¶ Fuit præterea T. Quintus Flaminius superioris filius, cuius vitam latè exequitur Plutarchus. Hic in suo Consulatu Macedonum Regem Philippũ acie victum cò necessitatis compulit, vt Demetrium filium obsidé daret, Græciæq; ciuitatibus quæ illius iugo parebant, abstinere cogeretur. Huic frater fuit L. Flaminius fratri dissimillimus, qui à Catone tũ Censore per ignominiam Senatu fuit eiectus, quòd quum Galliæ prouinciæ præesset, in gratiam pueri quem turpiter à se amatum per omnem prouinciam circumuectarat, Gallum quendam in cõuiuio suis manibus interemisset. Autor Liuius.

Flaminia via, Quæ per portam Flaminiam ad Tyberim sita, Ariminum vsque ducit. Nomen habet è Flaminio Consule qui eam strauit : à quo & circus Flaminius, & Forum Flaminium nomen acceperunt. Cice. 12. Philip. Tres ergo, vt dixi, viæ : à supero mari Flaminia, ab infero Aurelia, media Cassia. Ouid. 1. de Ponto, Eleg. 9, Spectat Flaminiæ Claudia iuncta viæ.

Flamma, mæ, Est fumus accensus, à Græco φλέγω, ardeo. φλέξ. Plautus in Curcul. Semper, tu scito, flamma fumo est proxima. Virgilius 8. Ecloga, Aspice, corripuit tremulis altaria flammis Sponte sua. ¶ Ponitur interdum metaphoricè flamma pro periculo. Cice. 2. Tusc. Quid de cupiditate honorum loquar? quæ flamma est per quam non concurrerint hi qui hæc olim punctis singulis colligebant? Idem in Bruto dixit, Galbam eripuisse sese de Flamma iudicij, quum significare vellet eum liberatum esse à periculo iudicialis damnationis. Terentius in Eunucho. Ex flamma te petere cibum posse arbitror. ¶ Præcipitare se ex fumo in flammam, est ita se expedire minore periculo, vt in maximum discrimen se quis coniiciat.

Flammea vtola, Flos coronarij generis, odoris prorsus expers, colore tantùm flammeo in coronamenta expetitus. φλὸξ, φλόγιον. Vide Ruellium lib. 2. cap. 137.

Flammula, læ, diminutiuum est à flamma. φλόγιον. Columel. lib. 9. cap. 14, Vndique papiliones concurrunt, dúmque circa flammulam volitant, aduruntur.

Flammeus, a, um, Ignitus accensus, flammæ calorem referens. φλόγιος, φλογώδης. Cic. 1. de Diuinat. ex Accio Poëta, Dextrorsum orbem flammeum Radiatum solis liquier cursu nouo. Colum. lib. 5. cap. 5, Quædam partes eius regionis sic infestantur Euro, quem incolæ Vulturnum appellant, vt nisi vites tegminibus opacentur, velut halitu flammeo fructus vratur. Cic. 1. de Nat. deor. Sunt autem stellæ natura flammeæ. ¶ Interdum etiam flammeum dicimus quod flammæ colorem refert, hoc est ardés & lucidum : vnde flammearij dicti sunt qui flammeum colorem tingebant : vt violarij, qui violaceum.

Flammeum, mei, Hermolao genus est veli lutei, seu crocei quod à nouis nuptis gestabatur. πέπλος πύπλος. sic dictum quòd eo assiduè vtebatur Flaminica, id est Flaminis vxor. Et quia Flamini non erat permissum cum vxore diuortium facere, institutum est vt etiam nouæ nuptæ hoc amiculi genere vterentur boni ominis causa, & in signum indissolubilis cõiugij. Lucanus de Martia iterum nubente Catoni, Lutea demissos velarunt flammea vultus. Plinius libr. 21. cap. 8, Lutei video honorem antiquissimum in nuptialibus flammeis totum fœminis concessum. ¶ Huius diminutiuum est Flammeolum. Iuuenal. Saty. 10. –sedet illa parato Flammeolo.

Flammearius, rij, Infector flammei coloris : sicut violarius, coloris violacei tinctor, aut certè flammeorum confector, aut venditor : quo amiculi genere nouæ nuptæ vtebantur. Plaut. in Aulul. Ciniflones, patagiarij, indusiarij, flammearij, violearij, &c.

Flammeolus, Quod flammæ colorem habet, dilutiorem tamen. Colu. libr. 10. Pressáque flammeola rumpatur fiscina caltha.

Flammo, mas, Incendo, inflammo : & per metaphoram, incito, exacuo, φλογίζω, παροξύνω. Tacit. libr. 18, Nanque omnes exercitus flammauerat arrogantia venientium à Vitellio militum : quòd truces corpore, horridi sermone, cæteros vt impares irridebant. Idem libr. 20, His inter se vocibus insistentes flãmauere insuper allatæ à Vespasiano literæ. ¶ Interdum flãmare, absolutè legitur pro exardere. Vnde Flammãtia lumina dicũtur è quibus quidã quasi flãmæ color emicat, quod ratis accidere solet. Virgil. 3. Georg. Exilit in siccum, & flammantia lumina torquens, Sæuit agris. ¶ Hinc componitur inflammo, quod est valde vel intus flammo, incendo. Cic. Curioni, Non feci inflammãdi tui causa, sed testificandi amoris mei.

Flammatus, ta, tum, Incensus, incitatus. Virgilius 1. Aeneidos. Talia flammato secum dea corde volutans. Flammatus Iupiter, id est flammam dextra manu tenens pro sceptro : ita enim apud antiquos pingebatur. Cicero 1. de Diuinat. Principio ætherio flammatus Iuppiter igni Vortitur, &c.

Flammescere, Est accendi, & flamma corripi. φλογοῦσθαι.

Flammifer, a, um, Flammam afferens, exurens. supra modum calefaciens, inflammans. φλογοφόρος. Cic. 4. Acad. Fer mihi auxilium, pestem abige à me Flammiferam hanc vim quæ me excruciat.

Flammiger, a, um : vt, Sol flammiger. Vale. 5. Argon.

Flammigerare, Flammas emittere. Gellius lib. 17. cap. 10, Interdiu fumare Aetnam, noctu flammigerare.

Flammigena, næ, E flamma genitus. φλογογενής.

Flammiuomus, a, um, Quod flammas vomit. πυρίπνοος.

FLANDRIA, riæ, Regio est in finibus Belgarum, ad litora Oceani Septẽtrionalis posita : in qua sunt vrbes insignes, Gandauum & Brugæ.

Flator, Flatus, vide FLO, FLAS.

Flauco, vide FLAVVS.

FLAVIA FAMILIA, à flauedine capillorũ dicta, quæ tres cõtinuos Romano populo Imperatores dedit, Vespasianum, Titum, & Domitianum.

FLAVIA colonia, Palæstinæ vrbs, primùm ab Herode condita, & in gratiam Tiberij Cæsaris Cæsarea appellata. Postea deducta eò à Flauio Vespasiano colonia, Flauia appellata est. Autor Plin. lib. 5. cap. 13.

FLAVIOBRIGA, φλαβιόβριγα. Oppidum Vardulorum in Hispania citeriori : cuius meminit Plinius, lib. 4. cap. 20.

FLAVIOPOLIS, φλαβιόπολις, Thraciæ oppidum, eo in loco cõditum vbi antea Zela fuerat. Autor Plinius lib. 4. cap. 11.

FLAVIVM, φλάβιον, Norici oppidum est apud Plinium lib. 3. cap. 24.

FLAVINIVM, Locus Italiæ in Sabinis sub Soracte monte. Vide Seruium in illud Virgilij 7. Aene. Hi Soractis habent arces, Flauiniáque arua.

FLAVONA, pen. produ. φλανώνα. Ptolemæo oppidum est Illyrici, apud Plinium. lib. 3. cap. 21.

Flauus, a, um, Color ex viridi & rufo & albo concretus : hoc est fuluo clarior, qualis est color auri, & mellis, & aristarum quum iam maturuerũt. ξανθός. Flaua mella. Martial. lib. 1, Flauáq; de rubro promere mella cado, Flauus crinis. Virg. 4. Aeneid. Nondum illi flauum Proserpina vertice crinem Abstulerat. Flaui capilli. Ouid. lib. 2. Fastorum, Forma placet, niueúsque color, flauique capilli. Virgil. lib. 1. Georg. –neque illum Flaua Ceres alto ne quicquam spectat Olympo. Vbi Seruius, Flaua Ceres dicitur propter aristarum maturitatem. Sic Flauam aquam, flauas frondes olearum dicimus.

Flaueo, es, ui, Flauus sum, hoc est eius coloris cuius est aurum. ξανθίζομαι. Colu. lib. 2. cap. 21, Sed æqualiter flauentibus iam saris, antequam ex toto grana indurescant, quum rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est. Virg. 3. Georg. Turbidus & torquens flauentes Ister arenas. Idem 10. Aene. Tu quoque flauentum prima lanugine malas Dum foueris Clytium, &c. Id est habentem malas flauentes.

Flauescere, Est flauum fieri. ξανθίζωμαι. Virg. 4. Eclo, Molli paulatim flauescet campus arista. Plin. lib. 9. cap. 35, Herbulæ spicas imitatę, inanibus aristis aristis ante messem flauescunt.

Flecto, is, xi, xum, Torquere, & curuare. καμπυλίζω, κάμπτω. Plin. lib. 11. capit. 45, Elephantus poplites intus flectit, hominis modo. Flectere iter ad locum aliquem, est cursum eò dirigere, vel iter instituere, quod barbari dicunt, *Capere viam alicuius loci*. Liu. lib. 8. ab Vrbe, Ad Priuernum COS. flexit iter. Idem lib. 5, Quod vbi parum procesit, ad Brundusium flexit iter, prodi id oppidum ratus. ¶ Et per trãslationem Flectere animum, hoc est attendere, & aduertere. Terent. in Hecyr. Istuc est sapere, qui vbicunq; opus sit, possis animum flectere. ¶ Flectere aliquem precibus, est aliquem exorare, commouere, & in nostram sententiam adducere. Cicer. 4. Acad. Si te oratio Luculli flexit, quæ est habita memoriter. ¶ Flectere vocem de Græco. Gell. libr. 4. capit. 3. Hoc vocabulum est de Græco flexum. ¶ Huius composita sunt, Circunflecto, circundo, circũplico. περιστρέφω. Virgil. 3. Aene. Præstat Trinacrij metas lustrare Pachini Cessantem longos & circunflectere cursus. Deflecto, Inflecto, Reflecto, Offlecto, vide suis locis.

Flexus, participium. Ouid. lib. 4. Metam. –flexúmque genu submisit. Tacitus lib. 3, Cæsar flexo in mœstitiam ore, suam inuidiã tali morte quæsitam, &c.

Flexus, us, Est curuatio, vel subita cõuersio corporis. λύγισμα, κάμψις, καμπή. Quint. libr. 7. cap. 2, Propter flexus capillorum, pars est summa capitis, scilicet vertex. Idem libr. 9. cap. 2, Qui cursu parum valent, flexu eludunt. ¶ Flexus ætatis, quum ætas vergere incipit, & inclinari. Cicer. in Proœm. de Orat. Si infinitus forensium rerum labor, & ambitionis occupatio decursu honorum etiam ætatis flexu cõstitusset.

Flexio, verbale, Flectendi actus. vt Virilis laterum flexio, Cic. in Orat. Idẽ in Pison. Quos tu mæandros, dum omnes solitudines persequeris : quæ diuerticula, flexionésque quæsisti?

Flexibilis, le, Quod torqueri, & facilè in quauis partem curuari potest. καμπύλος, λυγρός. Ouid. 3. Amor. Nobis flexibiles curuantur Apollinis arcus. Cicer. pro Milo. Nihil enim est tam molle, tam tenerum, tam aut fragile, aut flexibile, quàm voluntas erga vos, sensúsque ciuium. Idem 3. de Orat. Nihil est tam tenerum, tam flexibile, neq; quod tam facilè sequatur quocunque ducas, quàm oratio. ¶ Flexibilis ætas, per translationem, pro molli, & tenera, quæque facilè flecti potest in quancunque partem. Cic. ad Brutum, Videtur enim in eo esse bona indoles, sed flexibilis ætas, multique ad deprauandum parati.

Flexilis, le, pen. corr. Quod facilè flecti potest. λυγώδης, λυγρός. Plin. lib. 11. cap. 37, Sed quibus ceruix è multis, vertebratisque orbiculatim ossibus flexilis ad circunspectum articulorum nodis iungitur. Ibidem, Item omnium auriculæ, ad nares quæ modicum eminẽt flexili mollitia. Cornu flexibile, Ouid. 5. Metamorp.

Flexuosus, a, um, Quod varios, vel multos habet flexus : vt, Flexuosa vitis, Cato de Re rust. cap. 33. Plin. lib. 9. cap. 20, Hæc omnia flexuoso corporũ impulsu ita mari vtuntur, vt serpentes terra. Flexuosus volatus hirundini, Plin. libr. 19. cap. 24. Cic. 2. de Nat. deor. de auditu loquens, Flexuosum iter habet, nequid intrare possit, si simplex & directũ pateret. Plin. lib. 11. cap. 37, Hominique flexuosissimis orbibus.

Flexuosè, aduerbium. Plin. lib. 18. cap. 35, Si flexuosè volitet flamma.

Flexanima oratio, Dicitur quæ animum flectere possit. ψυχαγωγία. Cice. 2. de Oratore, Sed tantam vim habet illa quæ rectè à bono Poëta dicta est flexanima, atque omnium regina rerum, oratio, vt non modò inclinantem erigere, aut stantem inclinare : sed etiam aduersantem & repugnantem, vt imperator bonus ac fortis, capere possit.

Flexumines, Equites Romani erant, à flectẽdis equis dicti. Plin. libr. 33. cap. 2. Quinetiam ipsum Equitum nomen sæpe variatum est : in his quoque qui ad equitatum trahebantur : celeres sub Romulo, Regibúsque appellati sunt : deinde flexumines : postea trossuli, quum oppidum in Tuscis citra Volsinios passuum IX. M. sine vllo peditum adiumento cepissent.

Flexura, Flexus curuatio. περιφὴ, καμπὴ, λύγισμα. Colum. lib. 5. cap. 5, Proxima deinde putatione, melius existimat Celsus ferro abstineri, ipsósque coles in modum coronæ contortos arbori circundari, vt flexura materias profundat.

Flexiloquus, Qui ambigua, & obscura loquitur. Cic. 2. de Diuin. Tuis enim oraculis Chrysippus totum volumen impleuit, partim falsis (vt ego opinor) partim casu veris, vt fit in omni oratione sæpissimè : partim flexiloquis, & obscuris, vt interpres egeat interprete.

Flegmina, siue vt alij scribunt, Flemina, dicuntur à Festo, quum ex labore viæ sanguis effluit circa talum. Plaut. in Epid. dum te sequor, Præ lassitudine inuaferunt miserum in genua flegmina.

Fleo, fles, fleui, fletum, Lachrymas emitto. ὀλοφύρω, κλαίω. Ouid. 2. de Remed. amoris, Vt flerent, oculos erudiere suos, Idem in Ibin, Non patitur miseri funera flere viri. Cic. 3. Verr. Flebat vterque nõ de suo supplicio, sed pater de filij morte, de patris filius.

Fletur, impersonale. Terent. in And. In ignem posita est, fletur. Silius lib. 5, Longo æuo flebitur. Compositum est Defleo, quod est flendo deploro. κατοδύρομαι, Cic. lib. 1. Tusc. Non exercitu amisso nudus in seruorũ ferrum & manus incidisset, non liberi defleti, non fortunæ omnes à victoribus possiderentur.

Flens, participium, Ouid. 1. Trist. Vxor amans flentem, flens acrius ipsa tenebat. ¶ Fleturus. Ouid. 4. Trist. Non aliter fleui, quàm me fleturus ademptum Ipse fuit.

Fletus, aliud participium, Quem multis lachrymis prosequimur. διάκριτος, μύδος. Virg. 6. Aeneid. Hic multum fleti ad superos, belloq; caduci. Id est nobiles & conspicui, quorum mortem magis lamentatio sequitur.

Fletus, substantiuum. κλάυσις, κλαυθμός. Cic. ad Terentiam, lib. 14. Id quod ego maximo cum fletu legi. Idem pro Rosc. Amer. Quod Amerinis vsq; eo visum est indignum, vt vrbe tota fletus, gemitúsq; fieret. Quint. libr. 5. capit. 11, An verò me de incommodis vitæ differentem non adiuuabit carum persuasio nationum quæ fletibus natos, lætitia defunctos prosequuntur.

Flebilis, le, Quod dignum est vt defleatur. πενθαρὸς, ἀλαμπόδης. Horat. lib. 1. Carm. Multis ille quidem flebilis occidit, Nulli flebilior, quàm tibi Virgili. Cic. 11. Philip. Ponite ante oculos P. C. miserã quidem illam, illã, & flebilem speciem, sed ad incitandos animos vestros necessariam.

Febiliter, aduerbium, Cum fletu. Cic. 2. Tusc. Vide quàm flebiliter respondeat. Liu. 1. ab Vrbe, Soluit crines, & flebiliter nomine sponsum mortuũ appellat.

FLEVO, Rheni fluminis ostium, vt scribit Pomponius Mela, lib. 3. Plin. lib. 4. cap. 15 alterum ostiorum Rheni, Fleuum : alterum, Helinium appellatum scribit ¶ Cornelius Tacitus, lib. 3. Fleuum castellum esse ait prope Rheni in Oceanum exitum, à quo aut sumptum nomen, quòd alueo daretur : aut certè prius ab alueo natum, in castello retentum est.

Fligo, gis, xi, ctum, Antiquissimi vsi sunt pro percutio. ἐλίβω. Liuius Andron. in Aegysthо, vt citat Nonius. Ipse se in terram saucius fligit cadés. ¶ Huius copósita sunt, Affligo, Confligo, Infligo, & Profligo, quæ habent penultimam productam. προσράσσω. Est autem affligere propriè prosternere, & in terram extendere. Plinius libro 8. cap. 40, At canis ille horrentibus per totum corpus villis, ingenti primum latratu intonuit, mox in cernicem assultans, contráque beluam exurgens hinc & illinc artifici dimicatione, quàm maximè opus esset, infestans atque euitans, donec assidua rotarum vertigine afflixit, ad casum eius tellure concussa. Cæsar, Neq; siquo afflictæ casu fuerint, erigere sese, atque eleuare possunt. Per translationem ponitur pro perturbare, vexare. Seneca, Vt animum variis curis afflictum oratione leniret. Hinc Afflicto, as, frequẽtatiuum. πτυχέω. de quo, & aliis compositis, locis suis.

Flictus, verbale, Idem significans quod ictus. Silius libr. 1, –galea horrida flictu Aduersæ derisit galeæ, Virg. 9. Aene. Dant sonitum galeæ flictu : pugna aspera surgit. Quo in loco Seruius putat dictum esse flictu pro a flictu, per aphæresin.

Flo, as, aui, atum, Spiro. πνέω. Plinius libro 27. capite 24, Hic enim si flauerit circa brumam, exurit frigore arefaciens. Cæsar 5. bell. Gall. Quod Corus ventus nauigationem impediebat, qui magnam partem omnis temporis in his locis flare consueuit. Cicero Attic. libro 7, Bellè nobis flauit ab Epiro leuissimus Auster. ¶ Flare simul & sorbere, prouerbiali metaphora dicitur pro eo quod est, duabus rebus diuersissimis, naturáque disiunctis, eodem tempore operam dare. Plaut. Mostel. Simul flare, sorberéque haud factu facile est : ego hic esse, Et illic simul haud potui. ¶ Aliquando fiare, signare est : quòd æs siue argentum flando, hoc est flatu calefaciendo signetur. χωνεύω. Hinc flatum æs, & flata pecunia dicitur. ¶ Eius compósita sunt, Afflo, quod est ad aliquid spiro. Cicero in Catone, Quum admirarerur Lysander & proceritates arborum, & directos in quincuncem ordines, & humum subactam atque puram, & suauitatem odorum qui afflarentur è floribus, Per translationem. Lactant. libro 7, Non vidisse, nec comprehendisse philosophos veritatem, sed ita leuiter odoratos, vt tamen vnde odor ille sapiẽtiæ tam suauis, tam iucundus afflauerit, nullo modo senserint. id est aduenerit, vel aspersus sit. Virgilius libro 1. Aeneid. nanque ipsa decoram Cæsariem nato genitrix, luméque iuuentæ Purpureum, & lætos oculis afflarat honores. id est afflando dederat. Difflo. flatu dispergo, disturbo. Plaut. in Milite. Cuius tu legiones difflauisti spiritu. Lucilius lib. 26, Pars difflatur vento, pars autem obrigescit frigore. Deflo, deorsum vel valde flo. καταχωνεύω, Varro, Vas fictile, eo quòd est leuissimum ad summũ deflatum, vt traiiciant in alia vasa. Inflo, turgefacio, quales sunt vtres vento distenti. ἐμπνευματόω. Inflare calamos, vel tibias, est calamis, vel tibiis canere : quia huiusmodi instrumenta sonum non edunt nisi flatu expressum. Virgil. 6. Eclog. Tu calamos inflare leues, ego dicere versus. Per metaphoram inflari accipitur pro superbire, & arrogant turgescere. Cice. lib. 3. Tusc. Quæst. Sic igitur inflatus, & tumens animus in vitio est : sapientis autem animus semper vacat vitio, nunquam turgescit, nunquam tumet, Inflatio, ἐμπνεύματα. Perflare, flando percurrere, flatu implere, vel commouere. διαπνέω, διαφυσάω. Virgilius 1. Aeneid. –& terras turbine perflant. Reflo, contrà spiro. ἀντιπνέω. Cicero 1. Tusculan. Sin autem reflantibus ventis reiiciemur, tum eõdem paulo tardius referamur necesse est. Idem libro 2. Officio. Nam quum prospero flatu eius vtimur, ad exitus prouehimur optatos : & quum refluat, affligimur. Sufflare, idem quod flare, seu flando turgefacere. πνευματόω. Nonius, Sufflatum dicitur tumidum, & quasi vento quodam latius factum. A verbo Sufflo fiunt alia duo composita Insufflo, & Exsufflo, quæ vide suis locis.

Flatus, us, Spiritus, ventus, flamen. πνοή. Cicero in Arato, Aram quam flatu permulcet Spiritus Austri. Et paulo pòst, Aestiferos validis crumpit flatibus ignes. Idem 1. Officio. Quum prospero flatu iudiciorum vtimur.

Flamen, minis, neutri generis, Flatus dicitur, à flo flas. πνεῦμα. Horatius –cum Berecyntiæ Cessant flamina tibiæ? Virgil. 10. Aen. –ceu flamina prima Quum deprensa fremunt syluis, & cæca volutat Murmura, venturos nautis prodentia ventos.

Flabilis, le. Cic. 1. Tusculan. Nihilne aut humidum quidem, aut flabile, aut igneum? Flabile dixit pro aëreo.

Flabrum, bri, vel potius Flabra, orum, pluraliter tantum (vt Seruius docet) à verbo Flo, as : sunt flatus, vel flamina ventorum. πνεῦμα, φύσαξ. Propert. lib. 2, Neque hic Boreæ flabra, neque arma timet. id est flatus. Virgil. 2. Georg. Ergo, non hyemes illam, non flabra nec imbres Conuellunt.

Flabellum, li, diminutiuum, & accipitur pro instrumento quo fit ventilatio per æstatem ad refrigerandum corpus. ῥιπιδίον. Terent. in Eun. Heus, inquit, Dore, cape hoc flagellum, & ventulum huic fac ito, dum lauamur. Qui de Arte amãdi, Proficit & tenui ventos mouisse, flabello.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Flabellum seditionis,per translationem.Cice.pro Flacco, Cuius lingua quasi flabello seditionis,illa tum est egentium concio ventilata.
Flabellifer, adiectiuum. Plautus Trinum. flabelliferæ, scandaligerulæ, Cantrices,ciſtellatrices,nuntij,renuntij.
Flator,ôris,Ab antiquis dicebatur quem nos tibicinem vocamus:ab inflatu tibiarum deducta apellatione.Autor Festus. αὐλητὴς.
Floces vini,Vuarum purgamenta : hoc est fæx vini ex vinaceis expressa: sicut fraces oliuarum. τρύγια. Gellius lib. 11.cap.7, Item floces audierat prisca voce significare vini fæcem è vinaceis expressam, sicuti fæces ex oleis.Cæcili. Aedepol ego neque florem,neq; floces volo mihi, vinũ volo.Gellius,Apludam edit,& floces bibit.Vox est obsoleta.
Floccus, flocci,Lanarum particula diuisa à velleribus inutiliter euolans. πρωτὶς. Varro, Diligentiores tegeticulis subiectis oues tondere solent, nequi flocci intereant. ¶In vestibus item flocci dicuntur lanæ particulæ eminentiores, quæ filũ tegunt. Vnde Celsus signa mortiferi morbi esse scribit, si quis in febre & acuto morbo manibus in veste floccos legit, (quod Græci πρωτιδίζειν appellant) fimbriasve deducit. Plin.lib. 10. cap.33. Hirundines nidum mollibus plumis floccisque consternunt. ¶Et quia floccus res est nullius pretij,factum est vt dicamus Floccifacio, & Floccipendo, pro contemno,& in nulla æstimatione habeo. πρὶ οὐδενὸς ποιοῦμαι. Plaut. in Epid.Dum tibi ego placeam,atque obsequar, meum tergum floccifacio.Terentius in Eunuch. Inuidere omnes mihi, mordere clanculum : ego non floccipendere. Idem autem significant Floccifacere aliquem , & non facere flocci , diuisa compositione.Cicer. ad Atticum,libr.4,Totam denique Rempub.flocci non facere.Idem ad eundem,lib.13 Hoc ipsum quantum acceperit,prorsus aueo scire:nec tamen floccifacio.
Flocculus,diminutiuum.Plin.lib.16.cap.7,Nascuntur in robore pilulæ nucibus non absimiles,intus habentes flocculos molles,lucernarum lumĩnibus aptos : nam & sine oleo flagrant.
FLORAIæ, Dea quædam à Romanis in honore habita , quam floribus præsse volebant.Hanc meretricem fuisse aiunt,quæ quum magnas opes corporis quæstu quæsuisset,populum Romanum scripsit hæredem, certámq; pecuniam reliquit,cuius ex annuo fœnore suus natalis dies celebraretur editione ludorum quos appellant Floralia,siue ludos Florales. Quod quia Senatui flagitiosum tractu temporis videbatur , ab ipso nomine argumẽtum sumi placuit,vt pudendæ rei quædam dignitas adderetur: deam finxerunt esse quæ floribus præsit,eámque oportere placari,vt fruges cum arboribus aut vitibus bene prosperéq; floresceren. Celebrabantur illi ludi omni cum lasciuia,conuenientes memoriæ meretricis : præter verborum licentiam nudabantur flagitãte populo meretrices,quæ mimarum functæ officio,in conspectu multitudinis ad satietatem vsque impudicis motibus detinebantur. Hæc à Græcis χαυλὶς dicitur.Ouid.4.Fastorum,Chloris eram quæ Flora vocor.
Floralia,rium.Dies festi,ludiq;e in honorem Floræ instituti,quæ florum dea habita fuit. αὐθεντικὰ. Quint.lib.1.cap.9, Quædam tamen & facié solœcismi habent,& dici vitiosa non possunt : vt,Tragœdia Thyestes, & Ludi Floralia,ac Megalesia.Ouid.4.Fasto.Exit & in Maias festũ Florale Calendas. ¶Floralia etiam dicuntur loca in quibus sunt flores. Varro lib.1.de Re rust.cap.23,Nec minus ea discriminanda in conserendo quæ sunt fructuosa,ab iis quæ sunt propter voluptatem : vt quæ pomaria,aut floralia appellantur.
Floralitius,a,um,adiect. A Floralibus deductum,quo id significatur quod ad Floralia pertinet,aut quo in floralibus vtebantur.Martial.libr.8, Et Floralitias lassẽt arenaferas.
FLORENTIÆ.Vrbs est insignis Hetruriæ,olim Fluentia dicta,quòd sita sit ad fluentum Arni fluminis : & populi ipsi.Fluentini : quorum meminit Cato in Originib.vt refert Angelus Politianus in quædam Epistola ad Bartholomæum Scalam.
FLORIANVS,Imperator qui Tacito succesit : dolens Probum militiæ peritum à magna exercitus parte esse electum,sibiipsi venas incidit, effusóque sanguine consumptus est.Autor Aurelius.
Flos,huius floris, masculini generis , A Græco nomine ἄνθος. vt quidam putant,quia emicat,scintillátque vt flamma. αὐθος. Plin.libr.12. cap.10. Flos arboribus suauitate inenarrabili.Ouid.9.Metamorp. Naiades hoc pomis,& odore flore repletum.Sacrarunt.Virg.4.Eclog.Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores. ¶Per translationem accipitur pro ornamento,siue decore.Cicero 2.Philip. Nobilitatis, acflos iuuentutis.Plautus.in Casi.Ea tempestate flos Poëtarum fuit.id est excellentissimus inter poëtas.Flos ætatis,id est vigor,siue integra ætas,qualis est iis qui iã iustum incrementum sunt adepti. ἀκμὴ & ἡλικία. Cicero 4.Philip.Gratia non virtute,sed ætatis flore collecta. Flos iuuentæ.apud Virgilium, 5.Aeneidos. Et primo flore iuuentæ.¶Nonnunquam etiam pro virginitate. Catul. in Epithalamio,Sic virgo dum casta manet,tũ chara suis: sed Quum castum amisit polluto corpore florem, Nec pueris iucunda manet, nec chara puellis.¶Flos vini,dicitur exigua quædam quasi spuma quæ vino in doliis supernatare solet in modum pollinis farinæ , eodem ferè tempore quum in vitibus florent futuri racemi. Plinius libro 14.cap.21, Flos vini candidus probatur,rubens triste signum est,si non is vini color sit. Aliquando etiã Flos vini accipitur pro vini odore.Plaut. in Curcul. Flos veteris vini naribus meis obiectus est. ¶Flos æris,est portio æris tenuissima quæ abære expuitur quum frigida affusa extinguitur. χαλκοῦ οὐθος. Solet autem inueniri in fundo vasorum instar gra norum milij,colore æris rubri.Est autem hoc omnino diuersum à chalcanto.Vide Galenum lib.9.de Facul.simplicium medicament. Flos salis,portio salis leuissima & candidissima, fauillæ ritu efflorescens. ἅλὸς ἄνθος.Hoc præterea nomine ab antiquis dicebatur res à superiori diuersissima , humidiori sque naturæ,& coloris crocei,& saliꝭ quasi quædam rubigo , odore quoque ingrato , ceu gari. Inuenitur in Aegypto , Nilo fluuio & fontibus quibusdam innatans.Naturam habet asperam,excalfactoriam & stomacho inutilem.Vide Plinium libr.31.cap.7,& Dioscoridem lib.5.cap.83.
Flosculus,diminutiuum.Cicer. 2.Offi.Ficta omnia celeriter tanquam flo seuli decidunt.
Floreus,a,um,Quod est ex floribus. ἀνθινος. vt, Florea corona. Plautus in Menæch. Nõ ego te modò hic ante ædes cum corona florea Vidi astare? Martialis,Et cingant florea serta caput.
Floridus,a,um, Quod floribus abundat, siue quod ex floribus confectum est. ἀνθώδης. Tibul.lib.1.Eleg.2, –quum posti florida serta darem. Floridus homo.Cic.de Clar.orato At est floridior,vt ita dicam, quàm Hyperides,quim Lysias.Floridus color.Plin.lib.35.cap.6,Sunt aut colores austeri,aut floridi.
Floridulus,diminutium : vt,Ore floridulo nitens, Catullus in Epithalamio Iuliæ.
Floriger,& Florifer,ferens Flores. ἀνθοφόρος. vt,Saltus floriferi,apud Lucretiũ lib.3.
Florilegus,a,um, Qui flores legit:vel qui aliquid ex floribus colligit. ἀνθολόγος. vt,Apes florilegæ. Ouid.15. Metamorph. Florilegæ nascuntur apes.
Florulentus,Floribus plenus. ἀνθήμενος.
Floreo,res,rui,Est floridum esse,seu flores producere. ἀνθεῖν. Cicer.1.Tusculan. Segetes largiri fruges,florere omnia,fontes scatere.Plinius libro 19.capit.6, Florent verò cum fraxino serpyllum,abrotonum,&c.¶Per translationem, est vigere , aut in aliqua prosperitate esse , siue excellere. ἀκμάζειν, εὐδαιμονεῖν. Cicero in Læl. Magnáque Græcia quæ nunc quidem deleta est.tum florebat institutis & præceptis.Lactant.libr.6, Iniusti ac Deum nescientes,& diuitiis,& potentia,& honoribus floreat. Cicero 11. Philip. Nihil enim semper floret : ætas succedit ætati,&c. Ouid. Nos quoque floruimus,sed flos fuit ille caducus. Florentissima fortuna.Cicero ad Attic.libro 10.Idem 1.de Legib.Qua nihil à diis immortalibus vberius,nihil florentius,nihil præstabilius hominum vitæ datum est. Huius cõposita sunt Defloreo,Efloreo,& Refloreo , de quibus suo loco.
Floresco,is,re,Est floridum fieri. ἀνθηροῦσθαι.Colum.lib.5,Ventique nebulam & rorem pestiferum celeriter assicãt, multúmque ad floriscendam & ad bonitatem vini conferunt. Varro libro 1.de Re rust.Pratum aqua defendi debet antè quàm florescere incipiat. ¶Per metaphoram pro augeri,siue crescere. αὐξάνεσθαι, πλεμάζειν. Cice.pro Marcello,At verò hæc tua iustitia , & lenitas animi floresce t quotidie magis , ita vt quantum operibus tuis diuturnitas detrahet, tantum afferat laudibus. Cicer.pro Cælio , Nolite iudices hunc nunc primum florescentem firmata iam stirpe virtutis , tanquã turbine aliquo,aut subita tempestate peruertere.
Florifertum,Dies erat festus apud Romanos, ita dictus quòd eo die spicæ ad sacrificium ferebantur.Festus. ἀνθοφορία.
Fluctuare,Fluctuosus,Fluctus,Fluito,Flumen,vide FLVO.
Fluo,is,xi,xum,Propriè decurro. ῥεῖν,ῥέω Virgil.lib.1. Georg.Hæc eadem argenti riuos , ærisque metalla Ostendit venis, Atque auro plurima fluxit.Cicero 1.de Diuinat. Fluminaque in contrarias partes fluxerint. Idem 6.Ver. Chrysas est amnis,qui per Assiorinõs agros fluit.¶Quoniam verò ea quæ fluunt,latius diffundi videntur,fluere quãdoq; capitur pro latius atque vberius excrescere. Virgil .2.Georg. –tum denique dura Exerce imperia,& ramos compesce fluentes.¶Rursus,quia quæ decurrunt,quodammodo minui videntur , fluere pro desicere sumitur. Virgil.2. Aeneid.Ex illo fluere,ac retrò sublapsa referri Spes Danaũm. Hinc fluxa dicimus quæ instabilia, ac momentanea sunt,& citò peritura.¶Item procedere,nasci.Lactant.libr.2,Ab hac gente promimi quique populi multitudine increscente fluxerunt.¶Huius composita sunt, Affluo,Confluo, Defluo,de quibus suprà. Circũfluo, περιῤῥέω. Diffluo, variè fluo. καταῤῥεῖν. Lactant.libr.7. Nam si terrenum & fragile corpus, post secessum animæ non statim diffluit in terram, tabescitque , ex qua illi origo est. Per translationem,luxurior,corrumpor. ἀκολουμαι, φθείρομαι, Terent, in Heaut. Vt illius animum qui nunc luxuria & lasciuia diffluit,retundã,& redigã.Influo,intro fluo. εἰσῤῥεῖν. Col. lib.1.Sed ampla stabula sic ordinentur,nequis humor influere possit. Cæsar, A lacu Lemano qui in flumen Rhodanum influit.Cicer. in Lælio. per translationem dixit.Quibus blanditiis C.Papyrius Consul nuper influebat in animos.id est facilè introibat,& quasi sensim irrepebat. Interfluo,in medio fluo. μεσῤῥεῖν. Perfluo , & transfluo, per medium fluo , non contineo. διαῤῥεῖν. Terentius in Eunucho . Plenus rimarum sum , hac atque illac perfluo. Profluo , de quo alibi. Perfluo, ante fluo. περῤῥεῖν, vel præterfluo. Plinius libro 4. capite 5, Præfluente Alpheo amne. Idem libro 5. capite 26, Et parte læua in Mesopotamiam vadit per ipsam Seleuciam, circa eam præfluenti infusus Tigri Præterfluo , fluendo præterea , vel antè fluo. παραῤῥεῖν. Liuius libro 1, Infima valle præterfluit Tibris. Quintilianus per translationem , libro 11, Omnis disciplina memoria constat, frustráque docemur,si quicquid audimus præterfluat. Refluo, retrò,siue rursus fluo. ἀναῤῥεῖν. Vnde fluxus , & refluxus , pro accessu & recessu aquæ in Oceani æstuariis. Superfluo , superabundo. ὑπερῥεῖν. A quo superfluus , a ,um. Columella libro 4, Per medullam transmittit quicquid aquarum cælestium superfluit. Subterfluo , inferius fluo. ὑποῤῥεῖν.
Fluentum,ti.Paruum flumen,siue decursus aquæ. ῥεῖθρον. Virg.4. Aene. Qualis, vbi hybernam Lyciam, Xantique fluenta Deserit , ac Delum maternam inuisit Apollo.
Fluentisonus,a,um : vt,Littus fluentisonum,apud Catullum in Argon.
Fluctus,us,ui, Moles aquæ vi venti concitatæ,quæ vulgo Vnda dici solet. κῦμα. Cic . 4.Verr.Qui fluctus totus operiretur,nisi munitione,ac mole lapidum in mari dissunctus esset. ¶Fluctus, pro impetu. Cicero ad Attic.libr.7, Fluctum enim totius barbariæ vnà ferre vrbs non poterat. ¶Fluctus fortunæ,Plin, lib.5,cap.17,Quos vita sessos ad mores eorum fortunæ fluctus agitat .
Fluctifragus, ga, gum : vt, Littus fluctifragum, hoc est fluctus ipsos frangens.Lucret.Denique fluctifrago suspensæ in littore vestes.
Fluctiuagus, Quod fluctibus vagatur, aut agitur. πολύπλοκος. vnde Nautæ fluctiuagi,& vnda fluctiuaga appellatur à Papinio.
Fluctuo,as,Propriè est fluctibus agitari. κυμαίνειν, κυματίζεσθαι. Plaut.in Rud,Atq; vt nunc validè fluctuat mare,nulla nobis spes est.Cic.7. Ver. Quadriremémque in salo fluctuantem reliquerat. ¶Per metaphoram etiam transsumitur pro iactari,dubitare,& diuersis cogitationum quasi fluctibus,& veluti marino quodam æstu agitari.Virgilius.8.Aeneidos. –magno curarum fluctuat æstu. Liuius 3. bell.Macedoni. Ephesi regem est consecutus,fluctuantem adhuc animo,incertúmque de Romano bello.¶Pro eodem etiam legitur Fluctuor deponens.Liu.3.bel.Mace.Fluctuantur incerti animi. Curtius, Fluctuari animo Rex , & modò suum, modò Parmenionis consilium expendere. ¶Accipitur etiam nonnunquam fluctuare pro fluitare & supernatare.Plin.lib.36.cap.17, Lapidé è Seyro insula integrũ fluctuare tradunt , eundem comminutum mergi.
Fluctuarius,participium.Plin.libr.4,cap.12, Delos diu fluctuata,vt proditur,sola motum terræ non sensit.Idem libr.9.cap.8, Et sopitus (vt apparuit) odoris nouitate , fluctuatúsque similis exanimi , caruit hominum conuersatione.
Fluctuatio,verbale:vt fluctuatio stomachi.Plin.libr.20.cap.8,Validius cocta fluctuationes stomachi sistit,& ventris.¶Fluctuatio animorũ.Liu. 9.ab Vrbe,In ea fluctuatione animorum opprimi incautos posse.
Fluctuosus, Vndosus,procellosus,inquietus. κυματώδης. vt. Mare fluctuosum-Gemmæ fluctuosæ,quæ maculas habent fluctuum quandam similitudinem referentes.Plin.lib.37,cap.5, Ij sunt fluctuosi & rerum imagines complexi, vt verbi gratia,papauerum,aut auium, pinnarúmque,vel catulorum, & similium.Loquitur de Smaragdis.
Fluctuatim,aduerbium,lactanter,solutè.A franius,Volo fluctuatim ire ad illum.Nonius.
Fluxus,a,um,Quod fluit. ῥευστὸς. Plin.libro 9.capit.38, Quoniam quum fœtificauere,fluxos habent succos.¶Per trãslationem accipitur pro eo quod est instabile, momentaneum , & citò periturum. διηνεχὲς οὐκ ἔχον, tracta est metaphora ab aqua fluuiali,quæ nunquam in eodem loco consistit,sed citò præterfluit.Virgil.libro 10. Nõsne tibi fluxas Phrygiæ res vertere fundo Conamus? Sallust. in Catil. Nam diuitiarum & formæ gloria,fluxa & fragilis habetur. ¶Aliquando capitur pro laxo , ac minimè astricto.Vnde Parthorum vestimenta fluxa fuisse Lucanus scribit, Illic & laxas vestes,& fluxa virorum Velamenta videres.Sic Suetonius in Cæsar.cap.45,Fluxiore cinctura cingeretur,Et Virgilius 1.Aeneidos. vestium sinus fluentes dixit.Apuleius libr.2,accepit pãsiuè, Fontanos,inquiens,latices.de corporibus humanis fluxos. ¶Et fluxi,dicuntur remissi,soluti,libidinosi,molles,effœminati. Suetonius in Tiberio, Drusus animi fluxioris, remissioríso; vitæ erat. Martial. Cinædo cuiratior fluxo.
Fluxè,aduerbium, Idem quod affluenter,abundanter.Varro libro 1. de Re rusti.cap.11,Et eo magis fluxè ex herba quæ eadem ipsa sumpta,perpurgare corpora nostra solet.
Fluxio,verbale,Actus ipse fluendi,vel profluuium. ῥεῦμα.vt,Fluxio aquarum,apud Ciceronem,lib.1.de Diuina.& Fluxiones sanguinis,apud Plinium,lib.20.cap.14.
Fluito,as,pen.corr.frequentatiuum, Sæpe,siue continuè fluo. πλεῖν. Liu. lib.1, Tenet fama,quum fluitantem alueum in quo expositi erant pueri, tenuis in sicco aqua destituisset. ¶Nonnunquam etiam accipitur pro supernatare. πλεῖν,πλεύχαδαι. Plinius,Omnes pisces,quum sunt extincti, fluitant, exceptis anguillis. ¶Aliquando fluitare est nutare , quod Terentius vocat labascere.Tacitus libr.18, Vnde primum creditur Cecinnæ fides fluitasse. Horat.2.Serm.satyr. 3, –in amore hæc sunt mala, bellum, Pax rursum : hæc siquis tempestatis propè ritu Mobilia,& cæ ea fluitantia sorte,laboret Reddere certa : sibi nihilo plus explicet,acsi Insanire paret certa ratione.
Fluidus,a, um.pen. corr.Modò liquidum & diffluentem significat. ῥευστὸς. Plin.lib.9.cap.30,Vnum hoc animal nisi viuum feruenti aqua coquatur , fluida carne non habet callum. ¶Nonnunquam transsumitur pro languidus siue marcidus : vnde Liuius lib.4.bel.Maced. vocat corpora Gallorum emollida & fluida.
Flumen,nis,Idem quod fluuius,hoc est aqua continuè decurrens,& perennis : & maior est quàm riuus. πλωμὸς.Torrens contrà,qui æstate siccatur.Horat.2.Carm.Ode 6,Dulce pellitis ouibus Galesi Flumẽ,& regnata petam Laconi Rura Phalanto.Virg.4.Georg. At mater sonitum thalamo sub fluminis alti Sensit. ¶Sed quando hoc nomen genitiuo iungitur , capitur pro fluxu , seu cursu. ῥεῦμα. Plinius, Ne flumini eius riui esset impedimento. ¶Hinc Flumentana porta Romæ, quam Tiberis vrbem intrans,in sinistra ripæ parte relinquit : ita dicta quòd pars Tiberis per eam partem, vbi nunc hæc porta sita est, fluxisse creditur. Autor Festus.
Flumineus,a,um,vt Aqua flumina, quæ ex flumine est. ποτάμιος,Ouid.4. Fast. Nesua flaminea corpora mergat aqua.Idem 2.Metam.Flumineæ volucres medio caluere Cystro.
Fluminosus,a, um, Quod fluminibus abundat. ποταμώδης. vt,Regio fluminosa,id est fluminibus multis irrigua.
Fluuius,quòd fluat semper, Idem quod flumen. πλωμὸς. Plautus in Curc. Quisnam hic fluuius est quem non recipiat mare ? Virgil.3. Georg. –& acri Carpere prata fuga,fluuiósq; innare rapaces,Horat.4. Carm. Ode 12.Nec fluuij strepunt Hiberna niue turgidi.
Fluuialis,le,Quod ex fluuio est. ποτάμιος.vt,Aqua fluuialis,& fluuialis lupus,hoc est fluuiatilis,qui in fluuio viuit,Columel.lib.8.cap.16. Virg.4. Aene.Dic corpus properet fluuiali spargere lympha. Idem 2. Georgic. Vimina per syluam,& ripis fluuialis arundo Ceditur.
Fluuiatilis,le.pen.cor.Idem quod fluuialis,quod in fluuio viuit. ποτάμιος. vt,Piscis fluuiatilis,fluuiatilis anis , fluuiatilis arena , quæ in fluuiis est. Plin.lib.36.cap.23.Arenæ tria sunt genera,fossitia,cui quarta pars calcis addi debet : fluuiatilis,ac marina.
Fluuiaticus,Idem quod fluuiatilis.Colum.libr.8.cap.15, Vbi delitescentibus fluuiaticis animalibus insidientur.
Fluuiatus,a,um,In flumine maceratus.Plin.lib.16.ca.39, Abietis quæ pars à terra fuit,enodis est : hácque quam diximus ratione decorticatur. Sic dicere possumus cannabem fluuiatam.
FLVONIA.æ, Iuno,quam mulieres colebant,quòd sanguinis fluorem in conceptu retinere putabatur.Boccatius in Genealogia deorum.
Fluſtrum,stri, Status, & tranquillitas maris,quum fluctibus non agitatur : hanc Græci μαλακίαν vocant.Autor Festus.
Flutæ,arum, Anguillæ,siue murenæ dicebãtur in freto Siculo , propterea quòd sole torrefactæ , quum se curuare, aut mergere non possint, aquis superfluant. πλῶτα. Macrob.lib.3.cap.15,Accersebantur murenæ ad piscinas nostræ vrbis abusque freto Siculo,quod Rhegium à Messana despicit,Græcè πλῶτα vocantur,Latinè flutæ, quòd in summo supernantes,sole torrefactæ,curuare se posse,& in aquam mergere desinunt.Col. lib.8.cap.17.Item flutas,quæ maximè probantur,murænas,& siquæ sunt saxatiles notæ,quarum pretia vigent.
Fluuialis,Fluuius, Fluxio, Fluxus, vide FLVO.

F ante O.

Focale,lis,pen.produ.Genus est ligaminis,& fascia quædam collum ambiens,fauces à frigore defendens,& pronuntiationi cõducens. προσγναθίδιον. Dictum focale à faucibus,au in o mũtata, quod etiam contingit in verbis suffoco,& præfoco.Seneca lib.3.Natu.quæst.Videbis quosdam graciles,& palliolo,focalique circundatos,pallentes & ægros . Quintil. lib.11.Palliolũ,sicut fascias,quibus crura vestiuntur,& focalia,& ligami na aurium, sola excusare potest valetudo. ¶Sunt qui putent aliquando accipi pro ferramento quo crispantur capilli,& à nomine Focus deriuari,eo quòd videãt primam corripi apud Horatium 2.Serm. sat.3, vbi sic legunt, –ponas insignia morbi fasciolas,cubitale,focalia.Quo tamen in loco doctissimorum iudicio legi debet cubital. Quod autem attinet ad significationem , nullo modo assentio iis qui hoc loco pro ferramento exponant : nam quum Horatius numeret ibi fascias , & cubital inter morbi insignia:quo pacto hoc de ferramento potest intelligi quo capilli crispantur, quum ægri soleant cultum omnem negligere? Itaque siquis attentius hunc Horatij locum secum expendat , intelliget profectò in eadem significatione accipi apud Horatũ, in qua accipitur apud Quintilianum loco iam citato,quum ait fascias & focalia,sola valetudine excusari.
Focaneus palmes dicitur qui ex fauce vitis.hoc est ex bifurco medius erũpit.Colu.libr.4.cap.24. Vocatur etiam Focaneus palmes,qui solet in bifurco medius prorepere : & idcirco eum prædicto vocabulo rustici appellant,quòd inter duo brachia,quà se diuidit vitis,enatus, velut fauces obsidet,ac vtriusque duramenti alimenta præripit.
Focillo,as,significat calefacere,recreare restaurare. ἀναλαμβάνω.Plin.lib. 3.Epist.16, Focillata, Dixeram,inquit.vobis inuenturam me quamlibet duram ad mortem viam,quando vos facilem negassẽtis. Sueton. in Augusto,cap.16,Antonij societatem semper dubiam, & incertam, variisq; reconciliationibus malè focillatam abrupit.¶Pro eodem etiam quandoque legitur Focillor deponens : quod & Nonius annotauit,citãs Varronis testimonium ex opere de vita pop.Rom.Propter secũdas res sublato metu,non in commune spectant,sed suum quisque diuersi commodum focillatur. id est fouet. ¶Hinc componitur Refocillo ; quod est recreo. ¶Focillationes,inquit Festus,à fouendo dicuntur, hoc est à calefaciendo.
Focula,Foculus,vide FOCVS.
FOCVNATES,Plinio populi sunt in Alpibus,lib 3.cap.20.
Focus,ci,à fouendo,dicitur id in quo ignis seruatur. ἑστία, Ouid.lib.6. Fastorum,At focus à flammis,& quòd fouet omnia dictus.Idem, Ture vacent aræ,stentq; sine igne foci.Tibul. Dum meus afsiduo luceat igne focus.Cato de Re rust.Folia subdito in foco calido,sub testa coquito leuiter. ¶Ponitur etiam quandoque pro priuatis domibus,sicut ara pro templo.Plaut.in Amphit.Conuẽnit,victi vtri sint eo prælio,Vrbẽ,agrũ, aras,focos,sẽque vti dederent.
Foculus,culi,diminutiuum. ἑστίον. Gellius lib.1.cap.19, Tum illa foculum coram Rege cum igni apposuit,& tres libros ex nouẽ deurit. Vale. lib.1, Quum carbasum quem optimum habebat,foculo imposuisset,subitò ignis emicuit.
Focula,lorum, Dicuntur nutrimenta. τροφαί. Plaut.in Persa, Nam iam intus ventris fumant focula.Ex Nonio:
Focarius panis,qui in foco coquitur. ἑστιατικὸς ἄρτος, qui & subcineritius appellatur. ὑπορόφιος.
Focaria,æ,A veteribus dicebatur concubina quam domi habebant ad curam rei domesticæ,l.iij.C.de Donat. inter virum & vxorem. Si ancillã numis tuis comparatam esse,Præsidi prouinciæ probaueris,donationisque causa focariæ tuæ nomine instrumẽtum emptionis esse conscriptũ: eam tibi restitui iubebit. Nam licet eesiante iure matrimonij , donatio perfici potuerit,milites tamen meos à focariis suis hac ratione ; fictisq; adulationibus spoliari nolo.
Fodare,pro fodere dixerunt veteres,teste Festo,
Fodio,dis,fodi,fossum,Pala,alióve ferramento terrã,aliúdve quid erud. ὀρύσσω. Plautus in Rud. Nostro illum puteum periculo & ferramentis fodimus.Liuius 8.bel.Puni. In Messẽsium sinibus est sita,Hispaniæ gentis,ager frugifer : argentum etiam incolæ fodiunt.Sic fodere metallum, Plin.libro 2.cap.63. Fodere ense iugulum,hoc est percutere , seu ferire, Martial.lib.1. Fodere stimulis,est pungere.Cicero 2.Philip.Fodere calcaribus. Virgilius Aeneidos 6. Scu spumantis equi foderet calcaribus

armos. Hieronymus, Cerne manus ludæa, quas fixeras : cerne latus Romane, quod foderas. ¶ Dicitur etiam fodire per quartam verborũ conjugationem. Colu. libr. 11. cap. 2. Runcari, & adhuc fodiri possunt. Idem de Arb. Sed omnibus annis fodiri ante Calendas Martias, & interpurari oportet. Hinc Fouea, de quo infrà. ¶ Huius compolita sunt, Affodio, vide suo loco. Confodio, quod est cauo, siue in totu foro. *Διορύττω*. Plau. in Aulul. Hic apud me confodere hortum iussi. Interdum transuerbero, occido. Sallust. in Catil. Inter confertissimos incurrit, ibique pugnãdo confoditur. *Διελκύσται*. Circunfodio, terram circunquaque eruo. *περιορύττω*. Colum. libro 3. Arborem quam deposueris, sæpius circunfodito. Defodio, *κατορύττω*. vide suo loco. Effodio, extra fodio, vel fodiendo eicio, *ἐξορύττω*. Plautus in Aulul. Oculos ego hercle istos improba effodiam tibi, ne me obseruare possis siquid rerum geram. Infodio, intus planto, seu fodiendo sepelio. *ἐνορύττω*. Colum. libro 4. Campestris locus, altè duos pedes infodiendus est. Virgilius libro 2. Georg. Antè supinatas Aquiloni ostendere glebas, Quàm lætum infodias vitis genus. id est obruas. Perfodio, rumpo, ferio, perforo. *διορύττω*. Plautus in Asi. Vbi parietes perfoderis. Colum. libro 11. Tu grauibus rastris cunctantia perfode terga. Lactantius libro 4. Sed tantummodo latus eius perfoderunt. Gellius libro 2. Quadringenti omnes tum vnà perfossi gladiis, aut missilibus operti cadunt. Præfodio, anteà fodio. Plinius libr. 17. cap. 11. Præfodere scrobes antè, si fieri posset, tantò, donec pingui cæspite obducantur. Refodio, rursus fodio. *ἀνορύττω*. Plinius, Mus marinus in terras, scrobe effossa, parit oua, & rursus obruit terra, tricesima die resossa aperit, fœtúmque in aquam ducit. Suffodio, subter cauo. *ὑπορύττω*. Columella libro 2. Neque suem velimus impasci, quoniam rostro suffodiat, & cæspites excitet. Transfodio, transuerbero, ab vno latere ad aliud fodio. *Διελκύω*, *διορύττω*. Ouidius, –gemino transfodit vulnere pectus. Et hæc omnia habent fo syllabam correptam in omnibus temporibus à præsenti manantibus. Nam quæ à præterito fiũt, eandem producunt.

Fodico, cas. penulti. corrept. re. Stimulare, pungere, peruellere, siue fodere. *νύσσω*. Horatius, –emamus, qui fodicet latus. ¶ Per trãslationem accipitur pro angere, siue dolore afficere. Cicero 3. Tusc. Non est enim in nostra potestate, fodicantibus his rebus quas malas esse opinamur, dissimulatio. vel obliuio. ¶ Fodicare animum. Plautus Baech. –quia istæc lepida sunt memoratu: Eadem in vsu, atque vbi periculum facias, aculeata sunt, Animum fodicant, bona distimulant facta, & famam suciant.

Fodina, næ, pen. prod. Locus vbi quid effoditur. *μέταλλον*. vt, Auri fodina, vbi foditur aurum : argenti fodina, vbi effoditur argentum. Plin. lib. 33. cap. 6, Odor ex argenti fodinis inimicus omnibus animalibus, sed maximè canibus.

Fossa, sæ. Locus est vnde effossa est terra. *τάφρος*, *βόθρος*. Columel. de Arbo. Prius quam pomarium cõstituas, quàm magnum haberes voles, circummunito maceria : aut fossa. Cicero 5. Tusc. Transitum fossæ ponticulo ligneo coniungere. Vlpianus scribit, fossam esse receptaculum aquæ manufactum, ad castra, seu vrbes, oppidáve, aut alia huiusmodi munienda. Cicero ad Attic. libro 4. Populi Romani exercitus Cn. Pompeium circunsidet, fossa & vallo septum tenet. Cæsar 2. bel. Gall. Castra in altitudinem pedum duodecim, vallo, fossáque duodeuiginti pedum muniri iubet.

Fossula. pen. corr. diminutiuum, Parua fossa. *ὀρυγμάτιον*. Cato de Re rusti. cap. 161, Deinde fossulas facito quà radices asparagi demittas, Colu. lib. 11. cap. 3. Singulis fossulis disponas.

Fossatum, ti, Idem quod fossa. Plin. lib. 17. cap. 21, Fossatum purgari & extẽdi, ne crudum relinquatur.

Fossor, Qui fodit. *Δικελλάνης*, *σκαπανεύς*, *ὀρυκτήρ*. Virg. 2. Georg. Et labefactam ouens robustus sugera fossor. Rigidus fossor. Mart. lib. 7.

Fossio, Ipsa fodiendi actio. *ὄρυξις*. Colu. lib. 5, Deinde malleolo inter ordines posito, crebris fossionibus pastinatum resoluere.

Fossura, æ, Fossio, *ὄρυγμα*, *διορυγή*. Colum. libr. 5, Hanc planam fossuram maximè nos probauimus. Numerus autem fossionis, aut idem debet esse qui primi anni, aut vna minus.

Fossilis, le, penul. corr. Quod foditur, seu quod fodi potest. *ὀρυκτός*. Plinius libr. 36. cap. 18. Theophrastus autor est & ebur fossile candido & nigro colore inueniri, & ossa è terra nasci. Idem lib. 33. cap. 6, Tum salem fossilem adiiciunt, id est qui foditur. Varro 2. de Re rust. Melior fossilis sal, quàm marinus.

Fossitius, a, um, Idem quod fossilis, quod scilicet è terra effoditur. *ὀρυκτός*. Plin. lib. 36. cap. 23, Arenæ tria genera : fossitia, cui quarta pars calcis addi debet : fluuiatili, aut marinæ tertia.

Fœcialis, vide FECIALIS.

Fœcundus, da, dum, Idem quod ferax. siue fertilis. hoc est quod fructum producit. *ὠφορος*. Ouidius lib. 4 Fast. Forda ferens bos est fœcundáque, dicta ferendo. Columel. libr. 8. cap. 14, Id neque æquè fœcundum est, nec tam pretiosum. Plautus in Cistel. Nanque æcastor amor & melle & felle est fœcundissimus. ¶ Interdum sumitur pro abundanti & pleno. Horatius, Fœcundi calices quem non fecere disertũ? ¶ Huius contrarium est Infœcundus, non ferax. *ἄφορος*. Virgilius lib. 2. Georg. Spõte sua quæ se tollunt in luminis auras Infœcũda quidem. Inde Infœcunditas, pro sterilitate. *ἀφορία*, *δύσκαρπία*. Columella in Procœmio operis, Sæpenumero ciuitatis nostræ principes audio culpantes modò agrorum infœcunditatem, modò cæli per multa iam tempora noxiam frugibus intemperiem.

Fœcunditas, Abundantia. *πολυφορία*, *εὐκαρπία*, *εὐδυνία*. Plin. libr. 20. cap. 6 Fœcunditatem etiam fœminarum hoc cibo augeri. Cic. 1. de Nat. deor., Aquarum inductionibus terris fœcunditatem damus. Fœcunditas animi, Plinius in Præfatione lib. 3.

Fœcundè, aduerbium. Plinius libro 16. capit. 36, Atque etiam recisa fœcundius resurgit.

Fœcundo, das Abundantem seu fructiferum facio. *εὐδαιμονίζω*. Virg. libr. 4. Georg. Et viridem Aegyptum nigra fœcundat arena.

Fœdus, fœderis, vt quibusdam placet, cum œ diphthongo, vt e longa sit, quoniam ferio e breue habeat. *σπονδή*, *συνθῆκαι*, *τὸ ὁμαρτέον*. Propriè enim fœdus pacem significat, quæ feritur inter dimicantes. Quidam huius nominis etymologiam manasse putant à Fecialibus, hoc est Sacerdotibus per quos fiebant fœdera. Alij à fide, quia in fœdere interponebatur fides. Alij à fœdè cædendo. nam ad fœdera facienda vtrinque Feciales adhibebantur, qui firmato fœdere porcam cædebant silice : eiusmodi exitiũ imprecantes capiti illius qui prior fœdus violasset : de qua re vide Liuium lib. 1. ab Vrbe, vbi ritum & formulam antiquissimi fœderis inter Popu. Roma. Regem, & Albanorum Dictatorem ictũ, latissimè exequitur. Tria autem (vt idem Liuius ostendit, lib. 4. bel. Maced.) erant fœderum genera, quibus populi & Reges mutuas amicitias iuibant. Vnum, quum bello victis dicebantur leges. Vbi enim omnia ei qui armis plus posset, dedita essent, quæ ex iis habere victos, quibus mulctari eos vellet victoris arbitrium erat. Alterum, quum pares bello, æquo fœdere in pacem atque amicitiam veniebant, redditis per conuentionẽ iis rebus quarum bello turbata erat possessio. Tertium, quũ qui hostes nunquam fuissent, ad amicitiam socialẽ fœdere iungendam coibant. ¶ Accipitur etiam fœdus pro necessitudinis alicuius vinculo : vnde fœdera amicitiæ dicimus pro necessitudine illa quæ est inter amicos. Ouidius 3. Trist. Elegia. 6. Fœdus amicitiæ non vis charissime nostræ : Nec si fortè velis, dissimulare potes. ¶ Fœdera lecti, pro coniugali vinculo. Lactant. lib. 2. –da fœdera prisci Illibata tori, da tantùm nomen inane Connubij. Fœdus coniugale, Ouid. 11. Metamorp. ¶ Accipitur etiam quandoq; pro lege, vt apud Virgilium, libr. 1. Aeneid. –Regémq; dedit qui fœdere certo. Et premere, & laxas sciret dare iussus habenas. ¶ Facere fœdus cum aliquo. Cic. de Senect. Quum sententia Senatus inclinaret ad pacem & fœdus faciendum cum Pyrrho. Ferire Fœdera. Cicero pro Cæcio, Idcóne ego pacem Pyrrhi diremi, vt tu amorum turpissimorum quotidie fœdera ferires? Firmare fœdera. Virg. libr. 12. Aen. –firmabant fœdera dictis.

Fœdifragus, pen. corr. Qui fœdera fregit. *ὁ παραβαίνων ὅρκια*. Cice. 1. Offic. Pœni fœdifragi, crudelis Annibal.

Fœderati. Dicuntur populi qui fœdere icto, cum aliis populis in societatem coierunt. *συμμαχικοί*, *σύμμαχοι*. Nanque inter ciuitates prouinciarum, aliæ ciuium Romanorum; aliæ Latinorum veterum, aliæ fœderatorum, aliæ stipendiariæ dicebantur. *συμμαχίδα πόλιν*. Sueto. in Calig. Domi, forisque ciuilis, libera ac fœderata oppida sine lictoribus adibat. Cicero 1. de Orat. Siquis apud nos seruisset ex populo fœderato, seséque liberasset. Idem 5. Verr. Fœderatæ ciuitates duę sunt, Mamertina, & Tauromenitana. Idem pro Archia, Siqui fœderatis ciuitatibus ascripti essent.

Fœdus, da, dum. Quod est deforme. *αἰσχρὸς*, *ἀνοσιώδης*. Terẽt. in Eun. Nũc eo ribi videtur fœdus, quia illam non habet. Cic. ad Atti. lib. 15, Parúmne fœda persona est senectutis? Plin. libr. 11. cap. 18, Odère fœdos odores, procúlque fugiunt. ¶ Ponitur quandoque pro execrando. Virgil. libr. 7. –aduersúsque refugit Fœda ministeria. ¶ Quandoque pro crudeli. Terent. in Eunuc. O facinus fœdum. Donatus, Fœdum, crudele. Ea enim quæ crudelia sunt & nefaria, ipsa crudelitate fœda & maculosa dici possunt. Sic dicimus fœdum exemplum, quod crudelitatis, & turpitudinis plenum est. Liuius 7. bel. pun. Qui neque magistratum continua ri satis ciuile aiebant, & multo fœdioris exempli eum ipsum creari qui comitia haberet.

Fœdo, as, are, Polluere, inquinare. *μολύνειν*, *μιαίνειν*. Virgil. 2. Aenei. –quæ causa indigna serenos Fœdauit vultus? ¶ Per translationem accipitur pro dehonestare. Cato apud Plinium, libro 29. capit. 1, Nos quoque dictitant Barbaros : & spurcius nos, quàm alios Opicos appellatione fœdant. hoc est conspurcant, & dehonestant. ¶ Accipitur etiam pro dilacerare, frangere, vel corrumpere. Virg. 2. Aeneid. Impulerat ferro Argolicas fœdare latebras. Liuius lib. 3. ab Vrbe, Vis Sabinorum iugens propè ad mœnia vrbis infesta populatione venit : fœdati agri, terror iniectus vrbi est.

Fœdè, aduerbium, Turpiter, vel crudeliter. *αἰσχρῶς*. Liuius 3. ab Vrbe, Non minore motu animorum Siccij cædis memoria renouata, quàm quòd noua fama de virginea adeò fœdè ad libidinem petita accenderat. Fœdè duexari, Cicer. 1. Tusc. Fœdè interemptus. Liu. 5. bel. Pun. Admissum fœdè, dictúmque superbè, Lucret. lib. 5. Fœdissimè causam agere, Cice. Attic. lib. 9.

Fœditas, atis. Turpitudo. *αἰσχρότης*. Liuius lib. 1. bel. Maced. Diuisa à corpore capita, patentiáque viscera, & fœditatem aliam vulnerum viderunt. Cice. libr. 3. de Finib. Nisi eos per se fœditate sua turpitudo ipsa deterreat. Liuius libro 1. ab Vrbe, Auertere omnes à tanta fœditate spectaculi oculos.

Fœlix, Cum suis deriuatis, vide suprà in dictione FELIX.

Fœmen, vide FEMEN.

Fœmina, næ, Latioris significationis est quàm mulier. Nam non solùm de hominum genere, verumetiam de brutis & plantis dicitur. *γυνή*, *θῆλυς*. Plautus in Persa, –qui Atticam hodie ciuitatem Maiorem feci, atque auxi ciui fœmina. Plin. in Epist. Habebat illa pantomimos, fouebátque effusius quàm principi fœminæ conueniret. Plin. libr. 9. cap. 50, Fœmina pisces coitus tempore marem sequitur. Idem libr. 22. cap. 18, de chamæleõte herba, Ex nigris aliqui marem dixere, cui flos purpureus esset : & fœminam, cui violaceus.

Fœmineus, a, um, & Fœmininus, a, um. *θηλυκός*. Virgilius 11. Aeneid. Fœmineo prædæ & spoliorum ardebat amore. Vbi Seruius, Fœmineo, impatienti, irrationabili. Ibidem, Fœmineum cæli clamorem ad sidera tol lunt. Plin. lib. 2. cap. 101, Fœmineum lunæ, ac molle sidus. Quintilianus lib.

libr. 1. cap. 4, Aut quæ fœminina positione mares, aut neutrali fœminas significant. ¶ Diminutiua Fœmella, & Fœminula. *γυναῖκες*, *γυναικάριον*. A fœmina, etiam sit effœmino. *ἐκθαλύνω*, de quo suo loco.

Fœnarius, vide FOENVM.

Fœnebris, Fœneratitius, Fœnero, vide FOENVS.

Fœniculum, li, Herba est nota, à fœnore, vt quidam existimant, dicta quòd semen hoc terræ mandatu magno fœnore reddat fructum. *μαράθρον*. Plin. lib. 20. cap. 23, Fœniculum nobilitauere serpentes, gustatu senectam exuendo, oculorúmque aciem succo eius reficiendo. Vnde intellectum est hominum quoque caliginem præcipuè eo leuari.

Fœnum, fœni, Herba in pabulum resecta : ita dicta à fœnore, quòd sine cura fœnus præbeat : vel à fœtu, quòd Herbæ eædem manentes quotannis nouas pariant. *χόρτος*. Colum. lib. 2. cap. 19, Sic enim commodissimè fœnum defenditur à pluuiis. Horat. 1. Sermõt. 4, Fœnum habet in cornu, longè fuge.

Fœnarius, ria, rium, Quod ad fœnum pertinet : vt, Falces fœnariæ, quibus fœnum secamus.

Fœnicularium, rij, (vt quidam interpretantur) Est ipsa fœni resectio, vel tempus illud quo fœnum secatur. Cic. lib. 12. ad Atti. Scribe, quæso, quid referat Celer egisse Cæsarem cum caudidatis : vtrum ipse in fœniculariũ, an in campum Martium cogitet. Quem locum sic exponit interpres, In fœnicularium, id est in aciem ad exercitum, quãdo fœnum suciditur à militibus facultatem facientibus.

Fœnile, lis, Locus est in quo asseruatur fœnũ. *χορτῶν*. Ouid. 6. Meta. Non secus exarsit conspecta virgine Tereus, Quàm si quis canis ignem supponat aristis, Aut frontem. positáque cremet fœnilibus herbas. Virgil. lib. 3. Georg. –nec tota claudas fœnilia bruma. Colum. lib. 1. cap. 6, Pars autem fructuaria diuiditur in cellam olearíam, torcularíam, cellam vinariam, defrutariam, fœnilia, palearíaque.

Fœnifex, fœnifecis, Qui fœnum secat. *χορτοκόπτης*. Plin. libr. 18. cap. 29, Igitur cornu propter oleum ad crus ligato fœnifex incedebat.

Fœnifeca, cæ, pen. corr. Persius Satyr. 6, Fœnifecæ crasso vitiarunt vnguine pultes. Colu. lib. 2. cap. 19, Ita necubi ferramentum fœnifecæ possit offendere. Idem paulo pòst, Sicilienda prata, id est falcibus consectanda, quæ fœnifecæ prætererunt.

Fœnifecium, secij, Ipsa fœni sectio, & veluti messis fœni. *χορτοτομία*. Varro de Re rust. Nec primo anno rigari, nec pasci ante secunda fœnisecia, ne herbæ vellantur, obtritúque hebetentur. Colu. lib. 2. cap. 18, Altero tamen anno minora pecora post fœnisecia permittemus admitti.

Fœnisicia, æ, Idem quod fœnisecium. Varro de Re rust. libr. cap. 49, Primũ de pratis summisis herba quum crescere desiit, & æstibus arescit, subsecari falcibus debet, & quoad perarescat, furcillis versari : quum peraruit, de ea manipulos fieri ac vehi ad villam. Tum de pratis stipulam rastellis eradi, atque addere fœnisiciæ cumulum.

Fœnumgræcum, *τῆλις*, Genus herbæ est, (vt inquit Plinius lib. 24. cap. vltimo) quam alij telin vocant, alij carphos : aliqui buceras : alij ægoceras, quoniam siliquas habet corniculis similes : vnde & siliquam vocat Columella, lib. 11. cap. 2.

Fœnus, oris, (vt ostendit Gellius, ex libro 3. Varronis de Lingua Latina) idem est quod vsura, ita dictum à fœtu. *τόκος*. Nihil enim aliud est fœnus, quàm fœtus, hoc est partus pecuniæ. Quidam tamen à fundo, quod cum o, non cum u, apud antiquos scribebatur, quòd prouentus propriè esset ex naturali terræ fructu : postea verò ad vsuram est trãslatum, quasi pecunia per se fructum producat, sicut terra. Plau. in Asin. Nam si mutuo non potero, certum est sumam fœnore. Cic. pro Cælio, Parcat iuuentus pudicitiæ suæ : ne spoliet alienam, ne effundat patrimonium, ne fœnore trucidetur, ne incurrat in alterius domum atq; famam. Propert. libr. 1. Elegia. 7, Sæpe venit magno fœnore tardus amor. Ouid. 1. Fast. Hordeáque ingenti fœnore reddat ager.

Fœnusculum, li, diminutiuum, Plautus Pseud. –ad danistam deuenires, Adderes fœnusculum.

Fœnero, as, pen. cor. & Fœneror, aris, deponens, Eiusdem sunt significationis : hoc est ad vsuram do. *δανείζω*. & modò datiuo iunguntur, modò accusatiuo. Plin. lib. 2. cap. 6, Fœnerat Sol lumen suum cęteris sideribus. id est mutuat. Cic. de Amic. Vt enim benefici liberalésque simus, non vt exigamus gratiam : neq; enim beneficium fœneramur, sed natura propensi ad liberalitatem sumus. id est fœnori damus. Martialis, Hæc sapit, hæc omnes fœnerat vna deos. ¶ Fœneror, cum ablatiuo, significat ad vsuram accipio. *δανείσομαι*. vt, est libro Digestorum 31, Si autem aliquis voluerit vendere partem suam, vel fœnerari super eam, potestatem habeat vendere cohęredi suo, & fœnerari ab eo. ¶ Beneficium fœneratum dicitur quod cum fœnore redditur. Terentius in Phorm. Fœneratum istuc beneficium tibi pulchrè dices. Et paulo pòst hoc ipsum exponens, Idem hoc tibi quòd bene promeritus fueris, conduplicauerit. Vbi Donatus, Fœneratum, hoc est cum fœnore redditum, & multiplicatum. ¶ Interdum fœnerare est cum fœnore reddere, vel refundere. Terentius Adelph. Metuisti, si nunc de iure tuo concessisses paululum, atque Adolescenti esses morigeratus, hominum homo stultissime, Ne non tibi istuc fœneraret?

Fœnerator, toris, Qui dat ad fœnus. *δανειστής*, Cic. 1. Offic. Primùm improbantur hi quæstus qui in odia hominum incurrunt, vt portitorum, vt fœneratorum. Idem Sestio, Nec putent ei nummos deesse posse, qui fœneratores ex obsidione exemerit.

Fœneratio, onis, verbale, Ipse fœnerandi actus. *δανεισμός*. Colum. in Præfat. An fœneratio probabilior sit, etiam iijs inuisa quibus succurrere videtur. Cicero pro Flacco. Hæc pecunia ab honoribus translata in quæstum & fœnerationem, recuperata est multis pòst annis.

Fœneratus, tus, Idem quod fœneratio, id est mutuatio ad vsuram. *δάνεισις*, *δανεισμός*.

Fœneratò, aduerbium. Id est cum fœnore. Fœnerato reddere. *σὺν τόκῳ πορίζειν*. Plaut. in Menæch. Næ illam mecastor fœneratò abstulisti. hoc est sùb grauí vsúra, velut à fœneratore, quam multo cum fœnore restituas.

Fœneratitius, ia, ium, Quod datum est fœnori, vel quod ad fœnus pertinet. *Δανειστικός*. vt, Fœneratitia pecunia. quæ ex vsuris collecta est.

Fœneralia, orum, Tempus quo fœnus cessabat, & finiebatur, reddebatúrque pecunia. Liu. 5. bell. Maced. In tali verò fœnore obruebantur debitores : cuius coërcendi quum ratio quæreretur, diem finiri placuit : fœneralia quæ proxima fuissent, vt qui post eam diem soci ciuibus Romanis credidissent pecunias, profiterentur, & ex ea die pecuniæ creditæ, quibus debitor vellet legibus, creditori ius redderetur.

Fœnebris, bre, penultima indifferenti, quod ad fœnus pertinet. *Δανειστικός*. vt, Lex fœnebris, qua fœneratorum auaritia coërcetur. Liu. 5. bel. Macedou. Instabat enim cura alia quòd ciuitas fœnore laborabat, & cũ multis fœnebribus legibus constricta auaritia esset, via fraudis inita erat, vt in socios, qui non tenerentur iis legibus, nomina transcriberent. Fœnebris res. Liu. 7. ab Vrbe, Inclinatis semel in concordiam animis, nouí Consules fœnebrem quoq; rem, quæ distinere vnanimes videbatur, leuare aggressi, solutionem alieni æris in publicam curam verterunt. Malum fœnebre. Tacit. lib. 5, Sanè vetus Vrbi fœnebre malum.

Fœstuca, vide FESTVCA.

Fœteo, es, Malè oleo. *Δυσωδίαν βρωμάομαι*. Plaut. in Asi. Dic amabò, an fœtet anima vxori tuæ? Martia. lib. 5, Fœtere multo Myrtale solet vino.

Fœtidus, a, um, Malè olens. *Δυσώδης*. Plaut. in Merc. –tanto minus : Quũ sis iam ætatis plenus, anima fœtida. Senex hircosus. Idem in Capt. Tũ piscatores, qui præbent populo pisces fœtidos. Cice. in Pisonem, Et cum ista ore fœtido tetterrimam nobis popinam inhalasses.

Fœtiditas, verbale, Idem significans quod fœtor. *Δυσωδία*. Senec. epist. 111, At mehercule ista sollicitè scrutata, variéque condita, quum ventrem subierint, vna atque eadem fœtiditas occupauit.

Fœtor, oris, Malus odor. *Δυσωδία*. Col. lib. 12. cap. 18, Cella quoque vinaria omni tempore liberanda, & bonis odoribus suffienda, ne quem redoleat fœtorem, acorémve.

Fœtus, tus, à fouendo, quoniam & dum in vtero est, & postquam eductus fœtus est, à matre fouetur, id est calefit. *γονή*. Est autem fœtus generale nomen ad omnia penè quæ nascuntur. Sunt enim fœtus omnium quadrupedum, siue feræ sint, siue cicures : præterea etiam auium & piscium, atq; adeo ipsorum etiam hominum. Plinius, Legimus mulierem Aegyptiam binos fœtus quater enixam. Idem lib. 8. cap. 18, Totus tigridis fœtus, qui semper numerosus est, ab insidiatore rapitur equo. Cic. 3 de Fin. Atq; etiam in bestiis vis naturæ inspici potest, quarum in fœtu & educatione laborem quum cernimus, naturæ ipsius vocem videmur audire. ¶ Neq; animalium tantùm fœtus dicuntur, verum etiam inanimatorũ. Nam & arborum fœtus pasim legimus : & fœnum, terræ fœtum vocamus, Cice. 2. de Orat. Edit fœtus meliores & grandiores ager, non semel aratus, sed nouatus & iteratus. Virgil. 1. Georg. Hic fegeres, illic veniunt felicius vuæ, Arborei fœtus alibi. Id est fructus, vt poma. Idem 2. Geor. Nec minus interea fœtu nerí us omne grauescit, Vbi Seruius, Fœtu, id est vtilitate : nã omnis vtilitas fœtus est. ¶ Fœtus animi, per translationẽ, Cice 5. Tusc. Ex quo triplex ille animi fœtus existet : vnus in cognitione rerum positus, & in explicatione naturæ : alter in discretione expetendarũm, fugiendarúmve rerum : tertius in iudicando quid cuique rei sit consequens, quid repugnans.

Fœtus, ta, um, Propriè de minore pecore dicitur. *ὑγιαίνων*. vt, Ouis fœta, id est grauida, & in vtero ferens. Virg. 1. Ecloga, Non insueta graues tentabunt pabula fœtas. Colu. lib. 8, Huic pecudi nocet æstus, & præcipuè fœtæ. quæ gélicidio hyemis conceptum fecit. Dicitur & partu liberata, hoc est quæ peperit. Virg. 9. Aenei. Fecerat & viridi fœtam Mauortis in antro. Enixam autè fuisse, lac quod pueris præbebatur, ostendit. ¶ Transfertur & ad alia : vt, Loca fœta furẽtibus Austris, apud Virgilium 1. Aen. i. plena. ¶ Huius composita sunt, Confœtus, Festus, Confœtus sus dicebatur, qui cum omni fœtu adhibebatur ad sacrificium. Defœtus, & Effœtus, de quibus alibi.

Fœtuosus, sa, sum, Quod est plenum fœtu. *ὑγιαίνων*. Hieronymus contrà Iouin. Lippientem iam deformem, atq; fœtuosum synagogæ typum prætulisse. Retinet hoc nomen u, quoniam fœtus est quartæ declinationis. Sic sumptuosus, fructuosus, luctuosus, actuosus, quæstuosus. quæ autem veniunt ab aliis declinationibus, non habẽt u ante o : vt Fabulosus, Doiosus, Vitiosus, Portentosus, & huiusmodi.

Fœtura, æ, Pecoris prouentus. *τόκος*. à fœtando dictus. Virgil. Ecloga 7. Si fœtura gregem suppleuerit, aureus esto. Varro lib. 2. de Re rust. cap. 1, accipit pro ipsa fœtatione, siue pro toto illo tempore ab admissione vsq; ad partum. Secunda (inquit) Pars est de fœtura. Nunc appello fœturam à conceptu ad partum. Hi enim prægnationis primi & extremi fines. ¶ Transfertur etiam ad inanimata : vt, Fœtura pratorum. Plin. in Præfat. totius op. Opus natum apud me proxima fœtura, licentiore epistolà narrare constitui.

Fœtificò, as, Fœtum facio, pario. *γονοποιῶ*. Plin. lib. 10. cap. 8, Accipitres totius Masiliæ humi fœtificant. Idem lib. 9. cap. 38, Qui quum fœtificauere, fluxos habent succos. Ibidem, cap. 15, Intrant è magno mari in Pontũ verno tempore gregatim, nec alibi fœtificant.

Fœtificus, a, um. Plin. lib. 9. cap. 51, Nuper compertum in ostrearijs, humoremiis fœtificum lactis modo effluere.

Fœto, tas, Fœtum emitto. *τίκτω*. Colu. lib. 8, Circa paludes, in quibus plerunque fœtant. Ibidem cap. 8, Minus enim suas impares diligũt, & ideo nec multum ineunt, nec sæpius fœtant.

Folium, lij, autore Festo, a Græca dictione *φύλλον* : sed ideo per simplex l, scribitur, quia antiqui non geminabant consonantes. Est autem folũ, teste Valla, & arborum, & herbarum, & florum : quum frondes arborũ tantùm dicantur. Cicero 3. de Orato. Quid in arboribus, in quibus non

Universidad de Deusto
Biblioteca

truncus, non rami, non folia sunt denique, nisi ad suam retinẽ dam, conseruandamque naturam? Plin. lib. 21. cap. 17. lationẽ vnum folium haber, sed ita implicatum, vt plura videantur. Virg. 2. Georg. –follia haud vllis labentia vetis. ¶ Folia etiam appellantur chartæ librorum quas reuoluimus: à palmarum foliis in quibus olim scribi solebat, quæ Græca voce φύλλα appellantur: quarum extremitas margo dicitur: & pagina, vtráque pars folij, nam folium duas paginas habet. σπάθη. ¶ Hinc componuntur Trifolium, τρίφυλλον. Quinquefolium, πενταφύλλον. Latifolium, quod habet lata folia. πλατύφυλλον. Millefolium, μυριόφυλλον, herba, & huiusmodi multa.

Foliaceus, a, um. Quod ex foliis factum est, vel foliis simile est. φύλλινος. Plin. lib 19. cap. 7. Paucis foliacea & lata, vt atriplici, sunt semina.

Foliosus, a. sum. Foliis plenus. φυλλώδης. Plin. libr. 24. cap. 15. Chamæcissos spicata est tritici modo, ramulis quinis ferè, foliosa.

Foliatum, Vnguenti genus, quod & nardinum vocat Plinius, à nardi folio quo confectum est. μαλαβάθρινον. Mart. lib. 11. At mea melibram foliati poscat amica. Hoc Plinius scribit constare omphacio, balanino, iunco, nardo, amomo, myrrha balsamo. Hoc vnguenti genus Plaut. in Curcu. Græca voce vocat petalon. πίταλον enim Græci vocant folium.

Follico, Follicas, vide FOLLIS.

Follis, lis, masculini generis, Instrumentum quo attrahitur ventus, atque emittitur ad ignem excitandum. φῦσα. Virg. 8. Aen. –alij ventosis follibus auras Accipiunt, reddúntq;. His vtuntur ferrariæ, argentariæque officinæ. Vtuntur & coqui. sed paruulis, ne opus sit ignem insufflare buccis: quod qui faciunt, sufflatores vocantur. Primus Anacharsis philosophus folles ignis exsuscitatorios inuenit, vt refert Strabo lib. 7. ¶ Est item follis, pilæ genus omnium maximum, constans ex aluta vento inflata: quod etiam hodie Italis plurimo est in vsu: puerorum præcipuè & senũ lusibus conuenit, vtpote quo minus fatigentur ludentes quàm harpasto. Nam & sentius fertur follis, magisque resilit, tardiúsque descendit, veluti ex industria percussorem expectans. Mart. lib. 14. Ite procul iuuenes, mollis mihi conuenit ætas: Folle decet pueros ludere, folle senes. Quoniá verò hoc pilæ genus pugno excutitur, pugillatorius follis quãdoque vocatur. Plautus in Rudente, Extemplo hercle ego te follem pugillatorium faciam. ¶ Quandoque accipitur pro marsupio, receptaculóque numorum ex pelle aut corio confecto. Iuuenalis, –& tenso folle reuerti. Nam sicut folles pilæ vento intumescunt, ita crumenæ pecunia turgent: à qua similitudine inditum nomen. Vegetius autor est, ex disciplinæ militaris consuetudine decem folles, hoc est decem saccos, per singulas cohortes solere disponi, in quibus militum pecunia condebatur.

Folliculus, li, quum sit diminutiuum à follis, accipitur tamen pro omni eo quod turgidum est & laxum in morem follis. θυλάκιον. Vnde frequentissimè accipitur pro theca, seu siliqua leguminum, frumẽti, vel lini, vel cuiuslibet alterius rei quæ granum continet inuolutum. ἄντρον. Colu. lib. 2. cap. 8. Quoniam folliculum quo continetur, firmum & durabilem aduersus longioris temporis humorem habet. ¶ Accipitur item folliculus pro maiori pilæ genere, quod ex aluta conficiebatur, soléque imflebatur vento: quod & follem frequentius inuenimus appellari. Suet. in Aug. Post bella ciuilia ad pilam primò, folliculúmq; transiit. ¶ Quãdoque pro pelle seu sacculo: vt lib. 1 Rhet. ad Heren. Malleolus iudicatus est matrem necasse: eo damnato, statim folliculo lupino os obuolutum est, soleæ ligneæ pedibus indutæ. Liu. 9. ab Vrbe, Eques in castra folliculis frumentum veheret. ¶ Non inuenustè aliquando transfertur ad corpus humanum, siue quòd ad follis similitudinem semper attrahat, & emittat spiritũ: siue q; ad facci coriacei similitudinẽ pelle sit circundatum. Veteres enim saccos ex corio factos folles appellabant. Lucil. libro 26. vt citat Nonius, Et quo folliculo nunc sum indutus, non queo.

Follico, as per. corr. Follium more reciproco spiritu nares agito. Apuleius libr. 9. Metamor. Nares follicantes languidas. ¶ Est item follium laxitatem & cauitatem imitari. Vnde Hieronymus caligas monachorum follicantes dixit quales hypocritas gestare ait, vt humani cultus contẽptores videantur.

Follicular. Pars remi quæ folliculo tecta est. A quo vita follicularis dicta est. Autor Festus.

Fomes. Fomentum, vide FOVEO.

Fons, fontis, à fundendo, quòd fundat aquam, tantum masculini. πρλών, πηγή. quanquam non desunt qui olim etiam fœmininum fuisse velint: cuius tamen rei nullum proferunt testimonium. Plin. lib. 12. cap. 1. Nunc est arbor clara in Lycia socia gelidi fontis amœnitate. Cæsar 8. bel. Gall. Sub ipsius enim oppidi murum magnus fons prorumpebat. ¶ Fons per translationem accipitur pro origine, & causa. Cic. 3. Tusc. Non ré ipsam causam atq; fontem esse mœroris. Idem ad Brutum, Nec in Senatu scele ratissimorum consiliorum fontes aperire dubitaui. ¶ Fontem pro aqua fontana posuit Virg. 12. Aen. pro parte totum vsurpans, –alij fontémq; ignémque ferebant.

Fonticulus, li, diminutiũ, Paruus fons: à quo fonticellus. πηγύδιον. Plin. Vbicunque moueris humum, fonticuli scatent. Idem libr. 31. cap. 50, Latus est nitrosus, exiliente è medio dulci fonticulo.

Fontanus, a. um. Quod ex fonte est. πηγαῖος. Plin. Fontanæ aquæ cyathos duos. Sic Colum. libr. 12. cap. 9. Sed extrinsecus vasa pertergere, & aqua fontana quàm recentissima refrigerare.

Fontalis, le. Idem quod fontanus, quod scilicet ex fonte est. πηγαῖος. Plau. in Sticho, Vide. vtram tibi lubet etiam nunc capere. Cape prouinciam. 5. Quid istuc est prouinciæ? T. Vtrum fontali, An libero imperium te inhibere manis? Vbi interpres. Id est num velis imperium habere, an præsse aquæ, an vino præbendo? Fontalem aquam dixit è fonte scaturienti.

Fontanalia Varroni. Fontinalia Festo, Feriæ erant fontibus dicatæ, quibus & coronæ in fontes coniici, & putei coronari solebant.

FONS SOLIS, In desertis Libyæ est, vltra Cyrenaicam regionem, iuxta Iouis Ammonis oraculum, cuius aqua mane & vesperi tepida est, meridiano autem tempore gelidissima, sub mediam verò noctem feruidissima. ὕδωρ πηγή. Vnde & Fontem Solis appellarunt, quòd à Sole regi videatur, & pro ratione diuersorum cardinum quos ille perlabitur, calorẽ tepore, teporẽ que frigore permutet. Apud Ammonios (inquit Herodotus libr. 4.) aqua fontana est, quæ sub maturinum quidem tepet: sub horam, qua forum frequentissimum est, frigescit: sub meridiem multo frigidior est: eáque hora hortos irrigant. Declinante iam die remittitur frigus, donec Sol occidit: tunc tepescit, magis ac magis calescens vsque ad mediam noctem, quo tempore feruens exæstuat: præterita nocte media, ad auroram vsque refrigescit. Cognominatur autem Fons Solis. Hæc ille. Meminit huius fontis & Ouidius, libro 15. Metamorph. quanuis Ammonis, non Solis fontem appeller, –medio (inquit) tua corniger Ammon Vnda die gelida est, ortúq; obitúq; calescit. Silius quoque lib. 3. Ammonis oraculum describens, Stat (inquit) fano vicina, nouum & memorabile, lympha, Quæ nascente die, quæ deficiente tepescit: Quæque riget, medium cum Sol accendit Olympum. Plin. libro 2. cap. 103, duos huius naturæ fontes commemorat, quorum alterum à vicino oraculo, Ammonis fontem appellat: alterum apud Trogloditas collocat, Aethiopiæ populos, eúmque Solis fontem nominat. Verba eius sunt hæc, Iouis Ammonis fons, interdiu frigidus, noctibus feruet. Deinde subdit. In Troglodytis fons Solis appellatur, dulcis, & circa meridiẽ maximè frigidus: mox paulatim tepefeens, ad noctis media feruore & amaritudine infestatur.

FONTEIA. Virgo Vestalis, Fonteij soror, cuius meminit Cicer. in Oratione pro Fonteio.

FONTINALIS porta dicta est Romæ, quæ alio nomine Capena dicitur, ob propinquitatem scaturiẽtium fontium. Iuuenalis Satyr. 2. Substitit ad Veteres arcus, madidámq; Capenam. Liuius, Aediles alteram porticum ad portam Fontinalem, ad Martis aram, qua in campos iter esset, perduxere.

Forago, pen. produ. Filum est, autore Festo, quo textrices opus diurnum distingunt: à forando dictum.

Foramen, vide FORARE.

Foras, ἔξω, & Foris, ἔξωθεν, Aduerbia loci sunt à foris, hoc est spectaculis deriuata, vt Seruio videtur: siue (quod verisimilius est) à foro: quòd domum exeuntes ferè ad interiorem partem vrbis in qua forum est, soleamus accedere: in qua etiam sententia est Festus. Differunt autem inter se hæc duo aduerbia, vt foras motum importet ad locum. Plaut. in Cas. Foras tacitus exeo cum ornatu quo vides. Idem in Amphitr. Sed quid tu foras egressa es? Foris, motum in loco, & de loco significat. Teren. in Eunu. Quæ dum foris sunt, nihil videtur mundius, Nec magis compositum quicquam. Plaut. in Asina. Ille opere foris faciundo lassus, domum noctu aduenit. Plin. libro 9. cap. 33, Margine in mucronem emisso, foris effuso, intus replicato. Cic. in Partit. Illa verò indigent, & nec eo dicuntur sine arte, quòd ita sunt, sed quòd ea non parit Oratoris ars, sed foris ad se delata, tamen arte tractat.

Forinsecus, penul. corre. Idem significat quod foris, siue ab exteriori parte. ἔξωθεν, sicut intrinsecus, quod est intus. ἔσωθεν. Plinius lib. 13. cap. 22, Lignum omne corticis loco habent, hoc est forinsecus. Colum. libr. 8. cap. 3. Sed ab cohorte forinsecus prædictis feneſtellis scandulæ similiter inſungantur.

Foratus, nomen, vide FORO, as.

Forbea, Genus cibi à veteribus dicebatur, quo calido vesci solebãt, Græci φορβιὸν vocant. Festus.

Forcipes, pen. corr. Quasi foruicapes dictæ sunt, quòd iis forua, id est calida capiantur. πυράγρα. Virgil. 8. Aene. Illi inter sese magna vi brachia tollunt In numerum, versántque tenaci forcipe massam. Et est tam masculini quàm fœminini generis, secũdum Priscianum. Ouid. 12. Metam. Terribilem stridore sonum dedit, vt dare ferrum Igne rubens plerunque solet, quod forcipe curua Quum faber eduxit, lacubus demittit. Colum. lib. 16. cap. 26, Deinde priusquam ferrum admoueas, duabus angustis ligneis regulis, veluti forcipibus apprehendere testium neruos. Plin. lib. 7. cap. 56, autorem & inuentorem forcipis fuisse tradit Cinyrã Cyprium Agriopæ filium.

Forda, dæ, Bos prægnans, à ferendo. βοῦς ἐγκύμων, ἢ ἔγκυος. Ouid. 4. Fast. Forda ferens bos est, fœcundáque dicta ferendo. Colu. lib. 6. cap. 24, Post vnum coitum forda non admittit taurum.

Forem, fores, foret. & in tertia persona pluralis numeri forent, & in futuro infinitiui fore, pro eo quod est futurum esse. Forem autem idem omnino significat, quod essem. γρφείλω. Sallustius in Iugur. Nam ego quidem vellem vt & hæc quæ scribo, & ea quæ antea in Senatu questus sum, vana forent. Fore verò habet significationem participij futuri. vnà cum infinito esse. ἔσεσθαι. Idem enim est fore, quod futurum esse. Ideo iungitur cum nomine, vel interdum cum participio quod in nomen transmigrauit: vt, Spero te amicum fore: non, amaturum fore. Cicero Trebatio, Scribit ad me Cæsar, se tibi nondum familiarem esse satis propter occupationes suas, sed citò fore. Cæsar, Nonnulli etiam Cæsari nuntiabant, quum castra moueri, aut signa ferri iussisset, non fore dicto audiẽtes milites. ¶ Composita eius sunt Abfore, Adfore, Confore, Defore, & Profore: quæ sæpius sola ponuntur, hoc est sine nomine aut participio à tergo. Abfore quid significet, quémque in oratione vsum habeat, explicuimus suprà. Adfore idem est quod adfuturum esse. Ouidius 14. Metamorpho. Esse quoque in fatis reminiscitur, adfore tempus. Adforem, adessem. Virgilius 1. Aeneidos, Atque vtinam Rex ipse Noto compulsus eodem Adforet Aeneas. Confore, conuenturum esse. συνεπισθαι. Terentius in Andr. Restat Chremes, qui mihi exorandus est, & spero confore. id est conuenturos esse. Defore, defuturum esse. ὑπολείψειν. Cicero contra Rullum, Verum arbitrantur non

non defore qui illam restituerent. Profore, profuturum esse. συμβήσεσθαι. Horat. in Epist. Quæ nocuere sequar: fugiam quæ profore credam.

Forensia, Forensis, vide FORVM.

Fores, Propriè (inquit Seruius) quæ foris aperiuntur. θύραι. Vnde Plutarchus memorat, primum Valerio Publicolæ fratri, quum de Sabinis triumphasset, domum publicè positam, cuius fores extra aperirentur: quum antea cæterarum ædium intrò reserando impellerentur: vt ex hac concessione honoris appareret, quotidie eam domum aliquid publicè admissurum. Terent. in Adel. Fores effregit, restituentur. Cicero ad Brutum, In omnibus nouis coniunctionibus interest qualis primus aditus sit, & qua commendatione quasi amicitiæ fores aperiantur. Idem 2. de Natura deorum, Foréque in liminibus profanarum ædium, ianuę nominantur. Valuæ autem dicuntur quæ intus reuoluuntur, quanquam vsus hodie obtinuit vt omnia ostia, fores appellentur. Hoc nomen etiam singulariter hæc foris, huius foris, declinatur. Ouidius 1. Amorum, Difficilem moto cardine pande forem. Cicero pro Cornel. Aperuit forem scalarum. Terentius Adel. Sed quidnam foris crepuit? Vbi Donatus, Foris, singularis numeri, nominatiui casus. Plautus in Amph. Orationem comprimam, increpuit foris. Idem Bacch. –hanc forem pauxillulum Aperi placidè, ne crepet. Horat. lib. 1. Serm. Saty. 2. Exclusus fore, quum Longarenus foret intus.

Foriculæ, arum, diminut. θύριον. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 59, Et ideo opo rothecas qui faciunt, ad Aquilonem vt feneſtras habeant, atque vt aere perflentur, curant: neque tamen sine foriculis, ne quum humorem amiserint, pertinaci vento victa fiant.

Forfices, penul. corre. Quibus telam seu sila incidimus. ψαλίδιε. Seruius, Forfices sunt quibus incidimus: forcipes, quibus aliquid foruum tenemus, quasi foruicapes: nam forum est calidum. Colu. lib. 12. cap. 43. Alij quum legerunt vuam, siqua sunt in ea vitiosa grana forficibus amputãt.

Forficulæ, arum, diminutiuum. ψαλίδιον. Plin. lib. 25. cap. 5, de helleboro, Præterea mirum inuentum est, quòd incisum forficulis (vt diximus) cribrant, cortex remanet: hoc inanito, medulla cadit. ¶ Ab huius instrumenti similitudine, etiam Forficulæ dicuntur extremitates brachiorum, & veluti manus cancrorum, scorpionum, & quarundam locustarum. Plin. lib. 32. cap. 11, Elephanti locustarum generis nigri, pedibus qua ternis bifulcis: præterea brachia duo, binis articulis, singulíque forficulis denticulatis. Hæc ab eodem Plinio, lib. 9. ca. 31, Forcipes vocantur. Fœminæ (inquit) primus pes duplex, mari simplex: præterea bina brachia denticulatis forcipibus.

Fori, fororum, numero plurali, Sunt tabulata nauium, vel locus in naui aptior, qui iter nauem perambulantibus præbet: ita dicti (vt Seruio placet & Festo) quòd per eos ferantur incessus. διαπορεύσεις, ἔρυκε. Cicero in Catil. Quum alij malos scandant, alij per foros cursitent, alij sentinam exhauriant. Virgil. 4. Aeneid. –faces in castra tulissem, Implesséque foros flammis. Idem 6. Aeneid. –laxátque foros, simul accipit alueo Ingentem Aeneam. ¶ Item fori dicuntur Circensia spectacula, id est loca erecta, vt ex his spectetur. Liui. lib. 1, Tum primum Circo, qui maximus dicitur, designatus est locus: diuisa loca patribus, equitibúsque, vbi sibi spectacula quisque faceret, fori appellati. ¶ Fori etiam in hortis sunt angustiores quidam sulci & oblongi, iter præbentes circum porcas (ita enim vocant terram editiorem inter duos sulcos) quemadmodum fori in nauibus facultatem præbent nautis vltro citróque discurrendi. Colu. lib. 10, Angustóque foros aduerso limite ducens, Rursus in obliquum distinguat tramite paruo. ¶ Legitur etiam forus in singulari numero pro via illa in nauibus. Ennius, Multa foro ponens, agéaque longa repletur. Gellius lib. 17. cap. 10, Stánsque in summæ puppis foro, carmen quod Orthium dicitur, voce sublatissima cantauit.

Foruli, orum, diminutiuum, Armariola, siue capsulæ in quibus reponuntur libri. Sueto. in Augusto, cap. 31, Quicquid fatidicorum librorum, Græci, Latinísque generis, nullis vel, &c. ac solos retinuit Sibyllinos: hos quoq; delectu habito, condidítque duobus forulis auratis sub pallatini Apollinis basi.

Foria, orum. Stercora liquidiora, sic dicta quòd facilè ferantur foras. Inde Conforire verbum, quod est stercore liquido fœdare. Autor Nonius, citans illud Ponponij in Macco, Conforisti me Diomedes.

Foriolus, li, cum accentu in antepenultima, Qui ventrem solutum habet, & foria facile emittit. Laberius, Foriolus esse videris, in coleos cacas. Nonius.

Forica, penul. corre. Locus in quem alui stercora deiicimus. ἀφόδευσις. Iuue. Saty. 3, –inde reuersi Conducunt foricas. Et propriè de publicis dicitur, latrina de priuatis, à latendo.

Foricalæ, vide FORES.

FORICVLVS, Deus putabatur. forium præses. θυρεύς. sicut Cardinea dea, quæ cardinibus præerat: & Limentinus Deus, qui præerat limini.

Forinsecus, Foris, vide Foris aduerbium in FORAS.

Foris, huius foris, vide FORES.

Forma, formæ, Figura, siue facies vniuscuiusque rei. σχῆμα, μορφὴ, τύπος. Cicero 1. de Natura deorum, Omnium animantium formam vincit homínum figura. Idem 2. de Diuinat. In nubibus nunquam animaduertisti leonis formam, aut Hypocentauri? Cicero 1. de Natura deorum. Rotunda forma vllam negat esse pulchriorem Plato. Quintil. libro 1. capi. 10, Quicquid formæ quadrati detraxeris, amplitudini quoq; peribit. Idem libro 1. capi. 1, Neque enim mihi illud saltem placet quod fieri in pluribus video, vt literarum nomina & contextum priusquam formas paruuli discant. Est autem hoc vocabulum medium, quod modò cum laude, modò cum vituperio dicitur pro ratione adiuncti. Terentius And. Et quia erat forma præter cæteras honesta & liberali, &c. Puer egregia forma. Cicero 4. Tusc. Sic etiam econtrario Infœlicem, vitiosam, vel illam datam formam dicimus, pro deformitate. ¶ Interdum tamen forma absolutè ponitur pro pulchritudine. Horatius 2. Carm. Mouit Aiacem Telamone natum Forma captiuæ dominum Tecmessæ. Virgil. 9. Aene. Sensit læta dolis, formæ sibi conscia coniux. Stata forma, quæ eadem & vxoria dicitur, est mediocris pulchritudo, & media inter extremam deformitatem, & summam pulchritudinem. Gell. libro 5. capi. 11, Inter enim pulcherrimam fœminam & deformissimam media quædam forma est, quæ à nimiæ pulchritudinis periculo, & à summo deformitatis odio vacat: qualis à Quinto Ennio in Menalippa, perquàm eleganti vocabulo stata dicitur, quæ neque λευκὴ futura sit, neque πανὺ: quam formam modicam & modestam Fauorinus non mehercle inscitè appellat vxoriam. Ennius autem in ista, quam dixi, tragœdia eas scitè fœminas ait incolumi pudicitia esse quæ stata forma forent. ¶ Transfertur etiam ad incorporea pro effigie quadam & imaginatione, seu idea quam de re quaque mente concipimus. Cicero libro 1. Offic. Formam quidem ipsam Marce fili, & tanquam faciem honesti vides. Idem de Finib. Habes vndique expletam & perfectam Torquate formam honestatis, quæ tota ex his quatuor virtutibus, quæ à te quoque commemoratæ sunt, continetur. ¶ Forma item apud Columellam libro 7. cap. 8, dicitur instrumentum in quo exprimitur caseus. Liquor (inquit) in fiscellas, aut in calathos, vel formas transferendus est. Ibidem, Deinde vbi formis aut calathis exemptus est. ¶ Forma, pro specie frequenter accipitur apud Rhetores. Quintil. libro 7. capi. 5, Abdicationum formæ sunt duæ: altera criminis perfecti, altera imperfecti, &c. ¶ Forma pro regula. Virgil. 6. Aeneid. Quam pœnam, aut quæ forma viros fortunáve mersit. Vbi Seruius, Forma, regula. Singulis enim sceleribus statuta sunt supplicia ex more Romano, quem sequitur. ¶ Accipere formam, id est modum. Quintil. lib. 2. capi. 4, Ita quum iam formam rectæ, atque emendatæ orationis accipient. Virgil. 1. Georgic. Continuò in syluis magna vi flexa domatur In burim, & curui formam accipit vlmus aratri. ¶ Hinc composita fiunt Conformis, ὁ μεταχόμενος. Deformis, Informis, Vniformis, Multiformis, Semiformis, & huiusmodi adiectiua. Colum. libro 9, Quæ cuncta remedia creduntur esse aduersus tonitrua, quibus vitiantur oua, pullique semiformes interimuntur antequam toti partibus suis consummentur.

Formula, formulæ, diminutiuum, Quod aliquando pulchritudinem signi ficat, cum quadam tamen diminutione, siue blandimento. Plautus in Persa, Tempori hanc vigilare oportet formulam atque ætatulam, Ne vbi capillus verspellis fuat, fœdè semper seruias. ¶ Capitur nonnunquam pro lege, & constitutione. Cicero lib. 3. Offic. Nondum Aquilius protulerat de dolo malo formulas. ¶ Etiam formulæ dicuntur quę nos instrumenta vocamus: vt Testamentorum formulæ. apud Ciceronem 2. de Orat. ¶ Formula dicendi, pro stylo & ratione loquendi. Cicero de Opti. gene. Orat. Et ad quam eos dicendi formulam reuocent, intelligant. ¶ Formulam intendere, est dicam impingere, vel dictare actionem. Suetonius in Vitel. Quum libertino cuidam acer bius debitum reposcenti iniuriarum formulam, quasi calce ab eo percussus, intendisset. ¶ Cadere formula, vel Excidere formula, est aliquid de conceptis formulæ verbis immutare. Erant enim iuris formulæ certis quibusdam verbis conceptæ, à quibus siquis vel minimum recessisset, cadebat causa, hoc est amittebat causam. Quintilianus libro 3, Neque ignoro multa transferri, cum in omnibus fere causis in quibus cecidisse quis formula dicitur, hæ sint quæstiones, &c. Sunt qui pro eodem accipiant Cadere formula, & Cadere causa: quibus non facilè assentior: etiamsi vnum sequi solet ex altero. Nam qui formula cadebat, idem etiam cadebat causa. Quod & ipsum non obscurè ostendit Quintilianus libro 7, quum ait, Est enim certa seruitus ad certa se verba astringendi: idque faciendum in libro Ciceronis de Oratore verat M. Antonius. Nam est etiam periculosum, quum si vno verbo sit erratum, tota causa cecidisse videamur.

Formularius, rij, dicebatur causidicus, qui ex formula iuris agere consueuit. Quintil. lib. 12, Quorum alij ad rubricas vel ad album se transtulerunt, & formularij, vel (vt ait Cicero) legulej esse maluerunt.

Formosus, mosa, mosum, Pulcher, speciosus, bona forma prædituς. εὐμορφος. Semper enim cum laude dicitur: quanuis forma, vnde originem ducit, medium sit vocabulum. Cicero 1. de Natura deorum. Est tanta vis naturæ, vt homo nemo velit nisi hominis similis esse: sed tamen cuius hominis? quotus enim quisque formosus est? Virgil. 2. Ecloga, Formosum pastor Corydon ardebat Alexim. Cicero 6. Verr. Mulierum nobilium & formosarum gratia.

Formositas, tatis, Cicero 1. Offic. Idque positum est in tribus rebus, formositate, ordine, ornatu ad actionem apto.

Formalis, le. Sueton. in Domit. Pari arrogantia, quum procuratorum suorum nomine formalem dictaret epistolam, sic cœpit, Dominus & Deus noster sic fieri iubet. Vbi Epistolam formalem accipit pro ea quæ certa forma qua dictabatur, excipiebatur à scribis. Pro quo prioris seculi homines dixissent Concipere epistolam. Plinius lib. 34. capi. 9, Appellatur etiamnum & formalis temperatura æris tenerrimi: quoniam nigri plumbi decima portio additur, & argentarij vicesima, maximéque ita colorem bibit, quem Græcanicum vocant.

Formo, formas, Formam alicui induco. σχηματίζω, διαδίδημι, τυπόω, μορφόω. Cicero 4. Acad. Parmenides ignem qui moueat terram, quæ ab eo formetur. Plinius libro 10. cap. 63, Quo maius est animal, tanto diutius formatur in vtero. Virgilius 9. Aeneidos, Tempore quo primum Phrygia formabat in Ida Aeneas classem. Suetonius in Domi. Epistolas, orationésque, & edicta alieno formabat ingenio. Id est in iis componendis aliena opera vtebatur, siue per alium componebat. Horatius 3. Carm. –eradenda Cupidinis Praui sunt elementa: & teneræ nimis Mentes asperioribus Formandæ studiis. ¶ Formare iuuentutem, est instituere, & veluti à rudiore ingenio ad meliorem quandam formam traducere. Plinius in Panegyr. Quid vtamiquid mores iuuentutis quàm principa liter formas? ¶ Huius composita sunt Conformo, Deformo, Informo,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Reformo, Transformo: quorum significata vide suis locis.

Formatus, participium. Cicero 3 de Natura deorum. Nam Cleanthes, vt dicebas, quatuor modis formatas in animis hominum putat deorum esse notiones. Ouid. 3. Metamorph. –vultúque immotus eodem Hæret, vt è Pario formatum marmore signum.

Formator, verbale, qui instruit & format: vt Formator animi, formator morum. Colum. in Præfat. lib. 1. Denique animi sibi quisque formatorem præceptorémque accersat. Plinius in Epist. Latum clauum in domo mea induerat, suffragio meo adiutus in petendis honoribus fuerat: ad hoc, ita me dilexerat, ita verebatur, vt me formatore morum, me quasi magistro vteretur.

Formatura, ræ. Idem quod conformatio, siue forma vniuscuiusque rei. μόρφωσις, μορφή. Lucretius libro 4, Formaturáque labrorum pro parte figurat. Et paulo pòst, Seruat enim formaturam, seruátque figuram.

FORMIÆ, arum, φορμίαι, Vrbs est Campaniæ maritima iuxta Caietam, Læstrigonum quondam sedes, à Laconibus (vt Strabo autor est) condita: à quibus primum Hormiæ dictæ sunt, siue à frequentia, bonitatéque πῶν ὁρμῶν, id est stationum, vt Festo placet: siue ἀπὸ τῆς ὁρμῆς, id est ab impetu Læstrigonum (vt Seruio placet) qui anthropophagi fuisse perhibentur. Quicquid id est primùm Hormiæ dictæ putantur: & deinde afpiratione in F commutata, Formiæ. Verisimile est, illud esse oppidum quod quinto à Caieta lapide situm, vulgò Molam vocant.

Formica, formicæ, à ferendis micis dicitur. μύρμηξ. Mica verò propriè est puluisculus ille qui in arena quasi argentum fulget: à quo & panis, & omnium rerum minimæ partes, micæ dicuntur, quasi minutim cadentes. Vel simpliciter à ferendo, quòd nullum animal frequentius ponderacouchat, neque si mensuram corporis respicias, maiora. Cicero 3. de Natu. deo. Num idcirco existimas formicam anteponendam esse huic pulcherrimæ Vrbi, quòd in Vrbe sensus sit nullus, in formica non modò sensus, sed etiam mens, ratio, memoria? Plautus Trin. –quid factum est eo? s. Comesum, Expotum, exutum, elotum in balneis, piscator, pistor abstulit, lanij, coqui, holitores, myropolæ, aucupes, confit citò Quàm si tu obiicias formicis papauerem. ¶ Inde fit diminutiuum Formicula. μυρμήκιον. ¶ Formicæ Indicæ, μύρμηκες ἰνδικοί, animalia sunt Aegyptij lupi magnitudine, & felium colore, sed cornuta, aurum ex terræ cauernis eruentia, in regione Septentrionalium Indorum, qui Dardę vocantur, erutúmque summa cura asseruantia. Accolæ æstiuos feruores maximè obseruant, illísque præ æstu in cuniculis latitantibus, aurum surripiunt. Sæpe tamen odore admonitæ formicæ è cauernis prouolant, crebróque lacerant, quanuis præ velocibus camelis fugientes. Tanta pernicitas feritásque est cum amore auri. Hæc Plin. lib. 11. cap. 31.

Formicinus, a, um, penul. produ. Quod ad formicam pertinet. μυρμήκινος. Plautus in Menæch. –nunc cogito Vtrum me dicam ducere medicum an fabrum: Atque eccam incedit, mouet formicinum gradum. hoc est incedit more formicæ.

Formicosus, a, um, Plenum formicis. μυρμηκώδης. Plin. lib. 10. capi. 74. Dissident thoes & leones, & minima æquè ac maxima: formicosam arborem sorices cauant.

Formicatio, onis, μυρμηκίασις, Extuberatio quædam est parua & callosa, interscalpendum mordentis formicæ sensum præbet: vnde etiam ex Grecis nonnulli hoc mali genus μυρμήκια, hoc est formiculas appellarunt. Plin. lib. 8. capi. 7. Cinis muliebrium crinium, quum fuerint combusti, addito melle sanguinem sistit illico, & formicationem corporum. Idem lib. 30. capi. 8, Verendorum formicationibus, verrucísque medetur arietini pulmonis inassati sanies.

Formicans pulsus, Exiguus est, debilis, & frequens, omniúmque maximè letalis. σφυγμὸς μυρμηκίσων. ita dictus quòd veluti formicas per arteriam discurrentes tactui repræsentet. Plin. lib. 7. capi. 51, Venarum inæquali aut formicante percussu.

Formido, dinis, secunda syllaba producta, Metus vehemen tior, pauor. φόβος, δέος. Cicero 4. Tuscul. an. Formidinem metum permanentem definiunt. Horatius, Oderunt peccare mali formidine pœnæ. Plau. in Amp. Neque miser me commouere possùm præ formidine. Cic. Attic. lib. 8, Omnino intelligo, nullum fuisse tempus post has fugas & formidines quod magis debuerit mutum esse literis. Virgilius 3. Aeneid. Tum verò ancipiti mentem formidine pressus Obstupui.

Formido, das, penul. pro du. Vehementer timeo. τρομέω, φοβοῦμαι. Plautus in Capt. Nimísque hercle illum malè formidabunt. Idem in Cistel. Nam & intus paueo, & formido foris. ¶ Huius composita sunt, Deformido, & Reformido, quæ significant valde formido. Colum. lib. 1, Si vexationem viæ non reformidet.

Formidans, participium. Plautus Amph. Ego cunas recesim rursum pror sum trahere & ducere, Metuens pueris, mihi formidans.

Formidatus, participium. Horat. 3. Carm. Ode 6. Penè occupatam seditionibus Deleuit vrbem Dacus, & Aethiops, Hic classe formidatus, ille Missilibus melior sagittis.

Formidolosus, a, um, modò actiuè sumitur pro eo qui timet. φοβερός. Terent. Eunucho, –num formidolosus obsecro es mi homo? c. Apagesis, egón' formidolosus? id est timidus, vel meticulosus. Modò passiuè, pro eo qui formidatur. φοβερός. Sallustius, Regibus boni quàm mali suspectiores sunt, sempérque his aliena virtus formidolosa est. id est quæ formidatur. Cicero 4. Tuscul. Conseruatio stabilis iudicij in iis rebus quæ formidolosæ videntur.

Formidolosè, adverb. φοβερῶς. Cicero pro Sestio, Eos qui plurimùm possent, opponi omnibus concionibus falsò, sed formidolosè tamen, autores ad perniciem meam.

Formidabilis, le, Quod est formidandum. φοβητός. Ouidius 2. Metamorph. Nullæ in fronte minæ, nec formidabile lumen.

Formo, formas, Formosus, Formula, vide FORMA.

Fornax, fornacis, Quæ rei alicuius coquendæ, aut calefaciendæ gratia igni succenditur: cuiusmodi sunt quibus calx, aut lateres coquuntur, quibúsque hypocausta calefiunt. κάμινος. Cicero 2. de Natura deorum, Sunt quædam etiam quæ igne nasci putentur, apparéntque in ardentibus fornacibus sæpe volitantes. Plinius lib. 9. capi. 8, Longinquæ fornacis cuniculo.

Fornacula, diminutiuum. Iuuen. Saty. 10, Magna est fornacula.

Fornaceus, a, um, Factum in modum fornacis. Plin. lib. 35. capi. 14, Quid? non in Africa, Hispaniáque ex terra parietes, quos appellant fornaceos (quoniam fornacum modo circundati vtrinque duabus tabulis, infarciuntur verius quàm instruuntur) æuis durant, incorrupti imbribus, ventis, ignibus, omnique cæmento firmiores?

Fornacarius, fornacarij, Cui accendendæ fornacis, coquendíque panis cura incumbit. Vlpianus l. Si seruus. ff. Ad legem Aquiliam, Si fornacarius seruus coloni ad fornacem obdormisset, & villa fuisset exusta.

Fornacalia, fornacaliorum, Feriæ farris torrendi gratia institutæ, quòd ad fornacem quæ in pistrinis erat, sacrificium fieri solebat. Ouidius lib. 2. Fastorum, Facta dea est Fornax, læti Fornace coloni. & paulo pòst, Curio legitimis tunc Fornacalia verbis Maximus indicit, nec stata sacra facit. Budæus post Festum.

Fornicis, cis, penul. genitiui corre. & generis masculini. Arcus in æsificiis, & quodcunque opus concameratum. καμάρα. à furuo, atro: nam loca in arcum ædificata subobscura sunt. Cicero in Top. Non debebit præstare quod fornix vitium fecerit. Virgil. 6. Aeneid. Mœnia conspicio, atque aduerso fornice portas. Idem 10. Aeneid. Aut amnis ripis, aut alti fornice saxi. Plinius lib. 33. capi. 4, Relinquuntur itaque fornices crebri montibus sustinendis. ¶ Quoniam verò meretrices in huiusmodi locis, id est sub fornicibus habitare consueuerunt, ponitur fornix pro lupanari, seu meretricia cella. καμαξυπάτη. Seneca lib. 1. Controuer. Redoles adhuc fu liginem fornicis. Et in Priapeia, Nigri fornicis oblitus fauilla. Iuuen. Saty. 3. Lenonum pueri quocunque in fornice nati. Hora. 1. Serm. Saty. 2, –sunt qui nolunt tetigisse, nisi illas, Quarum subsuta talos tegat instita veste: Contrà, alius nullam nisi olenti in fornice stantem. ¶ Erant etiam fornices, arcus in memoriam rerum à triumphalibus viris gestarum ex trucli, quasi monumenta victoriarum. Cicero 2. de Orat. Etiam illa ridentur quæ minuendi, aut augendi causa ad incredibilem admirationem efferuntur: velut tu Crasse in concione, ita sibiipsi magnum videri Memmium, vt in forum descendens caput ad fornicem Fabij demitteret. Idem 4. Verr. Huius fornix in foro Syracusis est, in quo nudus filius stat. Huiusmodi fornices etiam hodie Romæ extant, quos Arcus triumphales vulgò vocant: quorum antiquissimus est D. Vespasiani nomine erectus in triumpho Iudaico. Alij autem duo maximè insignes, quorum alter Septimij Seueri, alter Constantini honori erectus est.

Fornico, cas, penul. corre. Fornices extruo, vel fornicis figuram rei alicui induco. καμάρω. Plin. lib. 11. cap. 10. Ruentes ceras fulciunt pilarum interiora à solo fornicatis, ne desit aditus ad farciendum. Idem lib. 16. cap. 42. Populus contra omnia inferiora panditur, palma econtrario fornicatur. hoc est sursum incuruatur, quum fornicis cornua deorsum soleant inclinari.

Fornicatus, participium, Quod ad fornicis modum ædificatum est, quod & concameratum opus, & arcuatum vocamus. Cicero in Top. Omnibus ius est, parietem directum ad parietem communem adiungere vel solidum, vel fornicatum.

Fornicor, caris, Idem est quod meretricor, hoc est cum meretricibus rem habeo. πορνεύω. Dictum fornicari, à fornicibus in quibus meretrices prostare consueuerunt.

Fornicarius, rij, substantiuè, Propriè dicitur opifex, aut propola, siue institor, qui tabernas à fisco conducit sub fornicibus vt ibi merces suas vænales habeat: cuiusmodi esse solent in porticibus fori vænalium, id est macelli, quas falas appellant. In Pandectis, l. Quum quidam. de Vsuris, Fiscus ex suis contractibus vsuras non dat, sed ipse accipit, vt solet à fornicariis, qui tardius pecuniam inferunt. Budæus in Annotationibus.

Fornicatio, nis, Fornicis structura. καμάρωσις, Seneca, Societas nostra lapidum fornicationi similis est, quæ casura, nisi inuicem obstarent, hoc ipso sustinetur. ¶ Fornicatio item, accipitur pro scortatione, præcipuè apud sacræ Scripturæ interpretes: à verbo deponente fornicari, quod est cum scortis rem habere, quæ sub fornicibus prostare solebant. πορνεία.

Foro, ras, Penetro, siue pertundo. τρυπάνω, τρύω. Colum. lib. 5. cap. 9, Amygdala si parum ferax erit, forata arbore lapidem adigito, & ita librum arboris inolescere sinito, Plautus Mostel. O carnificium cribrum quod credo fore, Ita te forabunt patibulatum per vias. Colum. lib. 8. cap. 3, Foratis duobus aduersis parietibus. ¶ Hinc perforo, penul. corre. quod est perterebro, & ab vno latere ad alterum foro. τρυπῶ, τρυπάνω, διατρυπάω. Colu. lib. 5, Sed aliud est ferramentum quo priores vitem perforabant. Liuius, Vna tamen perforata naui, Inforo, de quo alibi.

Forabilis, le, Quod perforari potest. Ouid. 12. Metamor. Contemptor ferri, nullóque forabilis ictu.

Foramen, penul. produ. inis, Quicquid perforatum est. τρύημα, τρῆμα. Colum. de Arb. capi. 8, Itaque cauatum foramen quum purgauimus, vndique adrasos furculos inferimus. Cicero 1. Tuscula. Nam nunc quidem quanquam foramina illa quæ patent ad animum à corpore, callidissimo artificio natura fabricata est: tamen terrenis concretísque corporibus sunt interspta quodammodo. Plin. lib. 10. capi. 70, Pisces quidem auditus nec membra habent, nec foramina. Foramen ad excrementa corporis, apud Plin. lib. 11. cap. 12.

Foraminosus, a, um, Quod foraminibus abundat. τρηματώδης.

Foratus, us, ui, Idem ferè quod foramen, vel potius ipsa perforatio. τρῆμα, τρῦσις. Lactan. lib. de Opif. Oculorum orbes concauis foraminibus concluserit: à quo foratu frontem nominatam Varro existimauit.

Fors,

Fors, ò fors, à forte, fœmi. gene. Casus est extemporalis: Fortuna autem ipsa dea: vt annotauit Nonius, citans locum Accij ex Andromeda. Multi quibus natura parua magis quam fors, aut Fortuna obfuit. Cicero ad Attic. lib. 14, Fors in aliquibus rebus plus quàm ratio potest. ¶ Interdum tamen pro ipsa Fortuna ponitur. Cice. 4. ad Attic. Sed de illa ambulatione Fors videri: aut siquis est qui curet Deus. Teren. in Hecy. Fors fuat pol, id est, Donato expositore, Fortuna foueat, vel bona eueniat. Idem Phorm. Dij vostram fidem, quàm sæpe Forte temerè Euenìunt quæ non audeas optare.

Fors fortuna, vide FORTVNA.

Forsan, dubitandi aduerbium est. ἴσως. Virgil. 1. Aeneid. Forsan & hæc olim meminisse iuuabit. Terentius And. Aliquis forsan me putet non putare hoc verum.

Forsitan, dubitandi aduerbium, eiusdem significationis cum forte, forsan, & fortasse. ἴσως. Cicero de Orat. Maior ars aliqua forsitan esset requirenda.

Fortasis, siue fortasse, dubitandi aduerbium. ἴσως. Cice. Cæl. lib. 2. Epist. Sed ego fortasis vaticinor, & hæc omnia meliores habebunt exitus. Terent. Eunu. Tu fortasse quæ facta hîc sunt, nescis, Cice. Mario, lib. 7, Habes epistolam verbosiorem fortasse quàm velles.

Forte, aduerbium, Interdum idem significans quod fortuitò, hoc est casu, & veluti per sortem. τυχόν. Virgil. in Buc. Forte sub arguta consederat ilice Daphnis. ¶ Aliquando autem dubitandi aduerbium est. Cice. 2. de Orat. Ne forte hoc magnum ac memorabile videatur.

Fortis, forte, Tam de corpore quam de animo dicitur. Nam & eum signi ficat qui validis viribus est prædituς, & qui infractum in aduersis habet animum. ἀνδρεῖος. Cicero pro Milone, Vir fortis & animosus, & acriter morti se offerens. Idem 2. Tuscula. Fortes Fortuna adiuuat, vt est in prouerbio. Idem de Senec. Senectus animosior est quàm adolescentia, & fortior. Idem pro S. Roscio, Vir contra audaciam fortissimus. Idem de Orat. Inflexio laterum fortis & virilis. Plaut. in Asin. Qui me vir est fortior ad sufferendas plagas? Virgil. 1. Aeneid. –fortémque Gyan, fortémque Cloanthum. ¶ Quandoque celer. Virgil. 11. Aeneid. Quid tam egregium, si fœmina forti Fidis equo? ¶ Quandoque formosus. Plaut. in Milite, Equid fortis visa est? ¶ Quandoque dines. Plaut. Trinummo, Eum sororem spopondisse suam in tam fortem familiam.

Forticulus, li, diminutiuum. Cice. 2. Tuscul. Quanuis idem Epicurus forticulum se in torminibus, & in stranguria sua præbeat.

Fortifico, fortificas, Munio, roboro, quasi fortem facio. ἰσχυρίζω. Plautus Fortifica animum.

Fortesco, fortescis, Fortis fio. ἐρρωμαίνω. Næuius, Crescit annis, & fortescunt vires. Hoc verbum à Gellio lib. 19. cap. 7, refertur inter antiqua & obsoleta.

Fortitudo, fortitudinis, Est (vt inquit Cicero 2. de Inuen.) considerata periculorum susceptio, & laborum perpessio. Vel (vt idem 4. Tuscula. definit) est scientia rerum perferendarum, vel affectio animi in patiendo ac perferendo, summæ legi parens, sine timore. ἰσχύς, ἀνδρεία. Macrob. Fortitudinis est, animum supra periculi metum agere, nihilque nisi turpia timere, tolerare fortiter vel aduersa vel prospera. Fortitudo præstat magnanimitatem, fiduciam, securitatem, magnificentiam, constantiam, tolerantiam, firmitatem. Cice. 13. Philip. Est omnino fortium virorum, quales vos esse debetis, virtute præstare tantùm, vt posint fortunæ culpam non extimescere. Sed quoniam ab hoc ordine non fortitudo solùm, verumetiam sapientia postulatur, quanquam videntur hæc non posse seiungi, &c. Idem 1. Offic. Sunt ergo domesticæ fortitudines non inferiores militaribus.

Fortiter, aduerbium, Animosè, infracto animo. ἀνδρείως. Cice. de Senect. Quem ego meum casum fortiter ferre visus sum. Idem 4. Philip. Nec solum id animosè, & fortiter, sed considerate etiam, sapientérque fecerunt. Plaut. Merc. Non abstulit modò, sed in amorem coniecit fortius. Plinius libro 16. cap. 40, Fortissimè vlmus seruat rigorem.

Fortuito, aduerbium, vide FORTVNA.

Fortuna, fortunæ, Est accidentium rerum subitus ac inopinatus euentus. τύχη. Cæs. 7. bel. Gall. Miseratur communem Galliæ fortunam. Cic. 2. de Diuin. Quid est enim aliud fors, quid fortuna, quid euentus, quid casus, nisi quum sic aliquid cecidit, sic euenit, vt vel non cadere atque euenire, vel aliter cadere atque euenire potuerit? Est autem fortunæ vocabulum medium: sed quum fortunam solam dicimus, intelligimus fœlicitatem. ¶ FORTVNA dea credita est antiquis, quæ apud Prænestinos & Antiates præcipuè colebatur. Iuuen. Satyra 10, Nullum numen abest, si sit prudentia: sed te Nos facimus Fortuna deam, cælóque locamus. Terent. Phor. O fortuna, ò Fors fortuna, quantis commoditatibus, Quàm subitò hero meo Antiphoni ope vestra hunc onerastis diem. Vbi Donatus, Aliud fortuna, aliud fors fortuna. Fortuna dicta est incerta res: fors fortuna, euentus fortunæ bonus. εὐτυχία, εὐπραξία. Nam Fors fortuna Dea habebatur, trans Tyberim ædem habens, cuius festum colebant qui sine arte aliqua viuebant. Cice. de Amic. Non enim solùm ipsa Fortuna cæca est, sed eos etiam plerunque efficit cæcos quos complexa est. ¶ Accipitur etiam fortuna in vtroque numero pro diuitiis. Cicero in Diuina. in Verrem. Cur, de quibus in prouincia non optimè es meritus, eos nunc planè fortunis omnibus conaris euertere? Tacit. lib. 13, Nec si Iturius & Caluisius adesis omnibus fortunis, &c. Cicede Ami. Sæpe enim quibusdam aut animus abiectior est, aut spes amplificandæ fortunæ fractior. Horat. 1. Epist. 5, Quò mihi fortuna, si non conceditur vti: ¶ Fortunæ, um. pluraliter pro fœlicitate. Teren. in And. tum id mihi placebat, tum vno ore omnes omnia bona dicere, & laudare fortunas meas, Qui gnatum haberem tali ingenio, prædítum. Cicero pro Sylla, Hic vos orat Iudices paruus, vt se aliquando, si non integra fortuna, at afflicta patri suo gratulari sinatis.

Fortuno, fortunas, Prospero, secundo. εὐδαιμονίζω. Cicero Curioni, Tibi

patrocinium dij fortunent. Idem M. Marcello, Maxima sum lętitia affectus, quum audiui te Consulem factum esse, cúmque honorem deos tibi fortunare volo.

Fortunatus, ta, tum, Prosper, fœlix. εὐδαίμων, εὐτυχής. Terent. in Adel. Deridesne fortunatus qui isthoc animo sies. Virgilius in Daphnide, Fortunate puer, tu nunc eris alter ab illo. Idem 1. Ecloga, Fortunate senex, ergo tua rura manebunt. ¶ Aliquando idem est quod propitius. Afranius, Deos ego omnes, vt fortunati sint, precor.

Fortunate, aduerbium, Foliciter, prosperè. εὐτυχῶς. Cicero 3. de Finib. Necessario sequitur, omnes sapientes semper fœliciter, absolute, fortunatè viuere.

Fortunatim, aduerbium idem significans quod fortunatè. εὐδαιμόνως. Plautus, Si dederit Iupiter vt fortunatim omnia succedant.

Fortuitus, ta, tum, penul. indifferente, Quod casu accidit. τυχηρός. vt, Fortuitus concursus. Cicero 1. Tuscula. Democritum enim illum, magnum quidem virum, sed leuibus, & rotundis corpusculis efficientem animũ concursu quodam fortuito, omittamus. Quintilianus lib. 6. capi. 6, Insidiarum inuidiam in Clodium vertit, quanquam reuera fuerat pugna fortuita. Idem lib. 10. cap. 7, Nec tumultuarij, nec fortuiti sermonis contextum mirabor.

Fortuitò, Casu, temere, forte fortuna. τυχόν, κατὰ τύχην. Cicero de Lege Agraria contra Rullum, Paucas tribus non certa conditione iuris, sed fortuitò, fortisque beneficio ad vsurpandam libertatem vocare. Idem 5. de Finib. Siue hæc ita fiunt fortuitò. Pro eodem legitur & Fortuitu. Cicero 6. Philip. Quod verbum tibi non excidit (vt sæpe fit) fortuitu: sed scriptum, meditatum, cogitatum attulisti.

FORTVNATÆ insulæ, A fructuum vbertate, aeríque temperie dictæ sunt. μακάρων νῆσοι, de quibus Strabo lib. 3, sic scribit, Fortunatæ insulæ contra extremam Mauritaniam ad Occidentem sunt, quam quidem ad partem & Hispaniæ terminos Occiduus concurrit. Sunt autem sex numero, vt ex Iubæ sententia tradit Plinius, lib. 6. cap. 32, quarum primam Ombrion appellari ait, secundam Iunoniam. tertiam eodem nomine, quartam Caprariam, quintam Niuariam, perpetua niue nebulosam, sextam Canariam, plenam canibus ingentibus. Fortunatæ insulæ (inquit Mela lib. 3,) abundant sua sponte genitis, & subinde alijs super alijs innascentibus, nihil solicitos alunt. beatius quàm vllæ vrbes excultæ: vna singulari duorum fontium ingenio maximè insignis: alterum qui gustauere, risu soluuntur in mortem: ita affectis remedium est ex altero bibere. Solinus magna ex parte fabulosa esse scribit, quæ de Fortunatis insulis traduntur: vnámque tantùm esse quæ nonnihil habeat fertilitatis, nimio tamen calore infesta. Hodie omnes vno nomine Canariæ vocantur, à fertilitate cannarum, in quibus nascitur saccharum.

FORVLI, orum, Oppidum Sabinorum, saxoso in loco situm: vnde Strabo lib. 5, petram vocat ad rebellandum, quàm ad habitandum aptiorem. Virgil. 7. Aeneid. –qui Tetricæ horrentes rupes, montémque Seuerum. Casperiámque colunt, Forulos, & flumen Hymellæ.

Forum, fori, Propriè dicitur locus quò res venales afferuntur: à ferendo nomen habens. ἀγορά. Vnde Forum suarium, Romæ dictum fuit in quo sues vendebantur: boarium, in quo boues: piscarium, in quo pisces. ἰχθυοπώλειον: olitorium, λαχανοπώλειον, in quo olera: cupedinis forum, in quo cupediæ, hoc est lautiores cibi vendebantur. Quæ omnia, teste Varrone, lib. 4. de Ling. Lati. postea in vnum locum sunt contracta, quem Macellum appellauerunt. ¶ Est præterea forum quod Græco vocabulo vocamus emporium: hoc est oppidum, vel alius quiuis locus, quò vndique mercatores conuenire solent ad emendum, aut vendendum. Sallus. in Iugurtha, Erat haud longè ab eo itinere quò Metellus pergebat, oppidum Numidarum, nomine Vacca, forum rerum vænalium, totius regni maximè celebratum, vbi & incolere & mercari consueuerant Italici generis multi mortales. Hinc plerisque etiam oppidis nomen à foro man sisse videmus, vt Forum Cornelij, dicta est Aemyliæ vrbs, quam nunc Imolam vulgò vocant, à nomine eius qui eo in loco primus nundinas instituit. Ad hunc etiam modum Forum Liuium, Forum Iulium, Forum Aurelium, Forum Sempronij inde sua nomina acceperunt, quòd à Liuio, Iulio, Aurelio, vel Sempronio in his locis institutæ sunt nundinæ, ad quas totius prouinciæ mercatores merces suas afferebant. Cicero in Catil. Quanquam quid ego te inuitem? à quo iam sciam esse præmissos qui te ad forum Aurelium præstolarentur armati. ¶ Fora, vasa quibus antiqui vtebantur in torcularibus. Colum. lib. 12. capi. 18, Tum lacus vinarij, & torcularij, & fora, omniáque vasa, si vicinum est mare, aqua marina si minus, dulci eluenda sunt, & commundanda, & diligenter asicanda, ne humorem habeant. ¶ Dicitur etiam forum locus in quo iudicia exercentur. δικαστήριον. Cice. ad Attic. Quòd me in forum vocas, eò vocas vnde etiam bonis meis rebus fugiebam. Quintil. lib. 3. Rarum est autem, vt in foro iudicia propter id solum constituantur, sicut diuinationes quæ fiunt de accusatore constituendo. Fora tria iudiciaria antiquitus Romę fuisse manifestum est. Forum Latium, siue Romanum antiquissimum: Forum Cæsaris Dictatoris, in quo loricatam sibi fieri statuam passus est: & Forum Augusti, quod cum æde Martis victoris extruxit. ¶ Foro vti, est præsentem rerum statum boni consulere, & vtcunque sese obtulerit fortuna, ita animum applicare. Teren. in Phorm. Cæpi his omnia facere, obsequi, quæ vellent. Scisti vti foro, Donatus vulgare prouerbium admonet esse ductámque metaphoram à mercatoribus, qui non ante locum commercij præscribunt quanti vendant quæ aduehunt: sed secundum annonam fori quam deprehenderint, consiliũ de non vendendis aut vendendis meribus sumunt. Seneca, Vtamur foro, & quod fors feret, æquo feramus animo. Ex Erasmo. ¶ Agere forũ. Cic. Appio, lib. 3, Qui te forum Tarsi agere, statuere, multa decernere, iudicare dicerent. ¶ Forũ à subsellijs & iudiciis distinguit Cic. 1. de Orat. Age verò ne semper forũ, subsellia, rostra, curiámq; mediteris, & te id est causas ciuiles, publica iudicia, cõciones, & sententias in Senatu dicendas.

Forensis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Forensis,& hoc Forense,adiectiuum est à foro deriuatum,quo significatur omne illud quod ad forum iudiciale pertinet. Δικανικὸς. Vnde forenses causæ dicuntur quæ in foro iudiciali agitantur.Cicero 3. de Natura deorum, Nec si id facerem in causis forensibus,idem facerem in hac subtilitate sermonis.Forensis homo, qui in foro versari, & causas agere consueuit.Forensis rhetorica,quæ foro, iudiciisque est accommodata. Cice.2. de Finib. Sed hac rhetorica philosophorum, non nostra illa forensi,quam necesse est quum popular iter loquitur, esse interdum paulo hebetiorem.Sic etiam forensia vestimenta dicebantur ea quibus in foro vtebantur:de quibus paulo póst.

Forensia, Vestes erant quibus in foro vtebantur : sicut cœnatoria, quibus domi vtebantur in cœna. Δικανικὰ,Suetonius de Augu.Forensia autem & calceos nunquam non intra cubiculum habuit. Alio nomine dicuntur togæ forenses,vel vestimenta forensia.Colum.lib.12.capi.45.Arculæ fagineæ , vel etiam tiliaceæ : quales sunt in quibus vestimenta forensia conduntur.

FORVM Bibalorum, Hispaniæ Tarraconensis oppidum est, non procul à Vaccæis,cuius meminit Ptolemæus lib.2.capi.6, Sunt qui putent idem esse cum eo quod hodie Fomillam appellant.

Forum Claudij,Oppidum Alpinum,Centronum metropolis , apud Ptolemæum,lib.3.capi.1,Sunt qui existiment idem esse cum eo quod hodie *Tarentesium* vocant.

Forum Clodij,Oppidum Hetruriæ,cuius incolæ Foroclodij nominantur à Plin.lib.3.cap.5. ¶Fuit præterea eiusdem nominis oppidum in octaua regione Italiæ,cuius meminit idem Plin.lib.3.cap.15.

Forum Cornelij,Oppidum est in via Aemilia,quod & Forum Syllæ appellatur:vtroque nomine deducto à Cornelio Sylla Dictatore,qui ibi primus forum instituit. Foro Cornelientis agri meminit Plinius lib.3.capi. 16.Hodie Imolam vocant,quasi Aemyliam,à nomine viæ in qua sita est.

Forum Iulij , siue Forum Iulium , Oppidum est Narbonensis prouinciæ, Octauianorum colonia,teste Plin.lib.3.cap.4.hodie seruatis non obscuris prisci nominis vestigiis *Freiulium* vulgò appellatur. ¶Fuit & Carnorum siue Iapidum oppidum eiusdem nominis,teste Ptolemæo,lib.3.cap. 1.à quo tota regio hodie corrupto nomine *Freiulium* appellatur.

Forum Segusianorum,Galliæ Lugdunensis oppidum est,apud Ptolemæum, li.2.ca.9.idem est eo(vt putatur)quod hodie *Burgum Bresiæ* appellant.

Forum Liuij,Oppidum Aemyliæ.in octaua regione Italiæ, Cornelij Galli Poëtæ natalibus nobilitatum.Meminit huius oppidi Plin.lib.3.capi.15.

Forum Gigurrorum, à Ptolemæo, libr.2.capi.6, appellatur vrbs quædam Hispaniæ, in tractu Tarraconensi, quæ à nonnullis eadem esse creditur quam Hispani sua lingua vocant *Medina de Rioseco*.

Fossa,Fossio,Fossor,Fossura,vide FODIO.

FOSSAE Marianæ,apud Ptolemæum,lib.2.cap.9,Galliæ Narbonensis oppidum est ad alterum ex Rhodani ostiis situm:ita dictum à propinqua fossa quam Marius ex Rhodano duxit in vicinum lacum,vt scribit Strabo lib.4,ostreis abundantem.

FOSSAE Papyrianæ.Tuscorum ciuitas Ptolemæo,hodie *Fossonouum*.

Foueæ,à fodiendo,Dicuntur scrobes,siue spelunæ.βόθυνοι.Plau.in Pœn. Ita decipiemus fouea lenonem Lycum.Plin.lib.10.cap.38,Itaque anates in foueas,quibus feras venamur,delapsæ solæ euadunt.

Foueo,s foues, fouí , fotum , Proprie est calidum tenere , aut calefacere. ἅγομαι, ψαίειν, ἀλεαίνω.Plau.in Capt.Iuben'.annon iubes astitui aulas, patinas eluiri Laridum,atque epulas foueri foculis feruentibus? Plin.lib. 8.capi.36,Fœtus rigentes apprimendo pectori fouent,non alio incubitu,quam oua volucres.¶ Aliquando significat nutrire,prouehere.Plau. in Merc.Alios enecat & extinguit,alios suo lacte fouet & erigit. Virgil. lib.3.Georg.Progeniem,nidósque fouent.¶ Est etiam fouere,medicorum vocabulum,pro eo quod est partem læsam vel morbosam humidis calidísve fomentis foris applicatis tepefacere , humectare, & dolorem lenire.λαλαίνειν, ψοφεῖν. Virgil.12. Aeneid. Fouit ea vulnus lympha longæuus Iapix. ¶Interdum constituo.Virgil. lib.4. Georg.Sæpe etiam effossis (si vera est fama) latebris Sub terra fouêre larem. Sic enim legit Nonius : quanquam in vulgatis exemplaribus quibusdam legatur fodêre. ¶Interdum tueri, vt apud eundem lib.9, -non obuia ferre Arma viros, sed castra fouere. ¶Interdum amplecti, seu in deliciis habere.Virgil.3.Ecloga.Infelix ò semper ouis pecus, ipse Neæram Dum fouet,ac ne me sibi præferat illa,veretur.¶ Huius composita sunt, Confoueo.Circunfoueo,Refoueo, fo syllaba correpta:quorum significata vide suis locis.

Fotus, ta, tum , participium. θαλπωμενός, λαλωτημένος. Cicero 2. de Natura deorum. Quinetiam anarum oua gallinis sæpe supponimus,ex quibus pulli orti primum aluntur ab iis vt à matribus, à quibus excluſi,fotique sunt.

Fotus,huius fotus, nomen substantiuum, Idem quod fomentum : vel potius ipse fouendi actus. θαλπισμός, θάλψις. Plin.lib.23.cap.1,Decoctura eorum,veteres dysentericos & cœliacos iuuat & pótione & fotu.

Fomes,fomitis,à fouendo,hoc est nutriendo igne dicitur. Est enim assula ex arbore excussa dum cæditur. ¶ Ponitur & pro omni materia sicca quæ facilè igni inflammatur. ἀνωσμα, ξύσμενμα. Virgilius 1.Aeneid. Ac primum silicis scintillam excudit Achates : Suscepitque ignem foliis, atque arida circum Nutrimenta dedit , rapuítque in fomite flammam. Plin.lib.6 cap.40. Excipiente materia aridi fomitis. ¶ Per translationem fomes dicitur quicquid excitat nos , & accendit ad aliquid agendum. Gellius lib.15. cap. 2, Fomitem esse quendam dicens, & incitabulum ingenij virtutísque,si mens & corpus hominis vino flagraret.

Fomentum,ti,à fouendo , id est calefaciendo , vel nutriendo. θαλπισμα, λαλάνημα. Vnde fomenta dicuntur applicationes rerum calidarum & humidarum ad partes corporis læsas,medendi gratia.Plinius Iunior, Cuius grauissimo vulneri magno aliquo fomento medendum fuit.Columel.lib.6.capi.30, Frigori fomenta adhibentur, capútque & spina tepenti adipe vel vino illinuntur. ¶Fomentum per translationem.Cice. 2.Tuscul.Hæc sunt solatia,hæc fomenta summorum dolorum.Idem 2. de Finib.Fortitudinis fomentis dolor mitigari solet.

F ante R.

Fraceo,fraces,ere,à quo Fracesco,Idem est quod corrumpor, & quasi vetustate putrefio. σήπεσθαι, σαπρουδεσθαι, ὀζιγαδᾶν. Colu. lib. 12,Oleum quod minus prouenit,si congelatur,fracescet.id est putrescet.Varro lib. 1.de Re rust.capi.55,Hæc,de qua fit oleum, congeri solet aceruatim per dies singulos in tabulata,vti ibi mediocriter fracescat.

Fracidus,a,um,penul.cor.à fraceo,Plusquam maturum,& iam putrescens. σαπρός.Cato de Re rust.cap.64,Factores volunt vt oliua in tabulato diu sit,fracida sit,quo facilius efficiant.

Fraces olei,Dicuntur carnes,& fæces oliuarum quæ in oleo subsidunt.Plin lib.15.cap.6,Oleum in tabulato minui, deteriúsque fieri:item in amurca & fracibus:eæ sunt carnes,& inde fæces:quare sæpius die decapulandum.Colum.lib.6.cap.13,Quidam fraces vino & adipe commiscent,cóque medicamento post fomenta prædicta vtuntur.

Fractus,vide FRANGO.

Frænum,ni,cum æ diphthongo,in plurali numero tam masculini quàm neutrius generis,Instrumentum quo equus coërcetur:ita dictum à frangendo,quòd equorum ora frangat. χαλινός. Seneca, Hippolytus arctis continet frænis equos.Ouid.1.de Arte,Tempore lenta pati frænaque docentur equi. Virgil.3. Georg. -& stabulo frænos audire sonantes. Ouid.2. Metam.Quadrupedes ducunt, addúntque sonantia frena. Frænа Pelethronij inuenere,qui & strata equorum primi monstrauerunt.teste Plinio.lib.7.cap.56. ¶ Hinc componuntur Effrænus,a,um, & Effræns, & hoc effræne.idem quod indomitus, quasi sine fræno. ἀχάλινος. Virgil. lib.3.Georg.Gens effræna virum Rhiphæo tunditur Euro. Vbi Seruius, Gens effræna,id est sæua.rectorem recusans.Hieron.Nequaquam effreni lingua reperiaris.Infrænus,siue infrenis,eiusdem significationis.Virgil.4. Aeneid. Hinc Numidæ infræni cingunt. Quo in loco Numidæ vocantur infræni,quòd illorum equi nullis frænis coërcentur. ¶ Frænum mordere,significat obluctari,& ostendere nos grauiter aliquid ferre,quod tamen ferendum est. πρὸς ὕπνον μάχεσθαι, τ χαλινὸν διάπτειν. Translatio sumpta est ab equis , qui quum frænum excutere non possint,perpetuò tamen mordent & arrodunt,ostendúntque coactos & inuitos frænum ore recipere.D.Brutus ad Ciceronem.Si frænum momorderis , peream , si te omnes quotquot sunt , conantem loqui ferre poterunt. ¶Accipere frænum,per translationem,est dedere se alicui.Virgil. 12.Aeneid.Ni frænum accipere,& victi parére fatentur.

Fræno,as,Equo frænum inticio. χαλινόω. Cæsar 8.bel.Gal. Equites frænatis equis in stationibus disponit.Liui.1.bel.Pun.Instructus,frenatúsque equus. ¶ Per translationem accipitur pro cohibere, continere. Cice.5. Verr.Quum eius animum ad persequendum non negligentia tardaret, sed conscientia sceleris, auaritiæque suæ frænaret.Virgil.1.Aeneid. Luctantes ventos, tempestatésque sonoras Imperio premit,ac vinclis, & carcere frænat. Liuius 10.bel. Pun. Qui eas voluptates sua temperantia frænauit,ac domuit,multo maius decus,maiorémque victoriam sibi peperit,quàm nos Syphace victo habemus.Idem 7.bel.Maced;Vbi demersis nauibus frænasset claustra maris.Virgil.lib.3.Georg. -& glacie cursus frænaret aquarum. ¶ Hinc composita Defræno , & Effræno , quod est frænum detraho,siue absque fræno rectoréve duco.ἀπεχαλινῶν.Hinc Defrænatus,& Effrænatus,participia,siue nomina ex participiis:quæ de iis dicuntur qui veluti fræno excusso regi non possunt. Ouid.lib.1.Metam.Et defrænato voluuntur in æquora cursu.Cice.4.Tuscul.Vt ægritudo quasi mors sum aliquem doloris efficiat , metus recessum quendam animi atque fugam,lętitia perfusam hilaritatem,libido effrænatam appetentiam.Refræno, cohibeo, & quasi fræno retineo.Lactan. lib.6,Virtus est,iram cohibere , cupiditatem compescere , libidinem refrenare, Suffræno,arcto,constringo.Vnde verbale Suffrænatio, quo significatur structuræ genus , quum velut fræno , lapides arctantur & colligantur, Plin.lib.36.cap.11, Sed ad structuram insidelis, nisi multa suffrænatione deuinctus.

Fraga, orum, Mora quæ in herbis humi repentibus nascuntur. λέπυρα. Virgilius 3.Eclog.Qui legitis flores, & humi nascentia fraga. Ouid.13. Metam.Mollia fraga leges.

Fragilis,Fragmen,Fragor,Fragosus,vide FRANGO.

Fragro,as,are,Redoleo,oleo,odorem emitto frangendo:quia res fractæ vehementius olent. ὀσφραίνομαι. Virgil.1.Aeneid. -redolétque thymo fragrantia mella.Martial.lib.1,Ne grauis hesterno fragres Fescennia vino.Hinc Fragrantia. εὐωδία.

Framea,eæ.penul.corre.Germanicum est vocabulum,quo illi hastam significabant. Ἄγυ. Tacitus de Germ. Ne ferrum quidem supereſt, sicut ex genere telorum colligitur,Rari gladiis, aut maioribus lanceis vtuntur : hastas,vel ipsorum vocabulo frameas,gerunt angusto & breui ferro,sed ita acri, & ad vsum habili, vt eodem telo, prout ratio poscit, vel cominus vel eminus pugnent : & eques quidem scuto frameaque contentus est. Iuuenal. Saty. 13, Et Martis frameam , & Cyrrhæi spicula vatis.

FRANCONES, Germaniæ populi sunt, quos nonnulli Francos orientales vocant:à Septentrione Chattis,& Cheruscis:à Meridie,Noricis finitimi : ad Occasum,Rhenum fluuium : ad Ortum,Hercyniæ syluæ partem, qua Boëmiam attingit, habentes. Hi olim bonam Galliarum partem occupauerunt , vbi hodie Lutetia Parisiorum sita est , quæ etiam Galliæ pars ab illis Francia dicta putatur.Franconum meminit Cicero in Epist.ad Attic.lib.14.

Frango,gis,fregi,fractum, Rumpo. ῥήγνυμι, λαλᾶρίπτω, λαλάω. Plaut, in Asin. Quis nostras sic frangit fores ? Cicero 7. Verr. Prætorem tu accusas ? frange ceruicem.Vbi illud obiter notandum est, Frangere ceruicem. tam de eo dici qui alteri per vim ceruicem rumpit, quàm de eo qui patitur.Sic dicimus etiam,fregit nauim, ναυάγησεν. Fregit brachium, ἀπέρρηξε τὸν βραχίονα, quasi ipse fregerit,& non potius passus fit.Terentius in And.Is fregit nauem apud Andrum.Cicero 2.de Orat.Gregatéque eum,in campum quum non venisset, requirerent : excusauit Vespa.Terentius,quòd eum brachium fregisse diceret.hoc est quòd ei brachium esset fractum.Plinius in Epist. Fregit coxam. ¶ Transfertur & ad incorporea:vt,Frangere animum, pro deiicere, imminuere.Plautus in Cistel.Ita meum frangit amantem animum Annibalis scribit. Frangere audaciam dem re audita, fractum animum Annibalis scribit. Frangere audaciam dem re audita, fractum animum Annibalis scribit. Frangere audaciam hostis,Liuius 5.bel.Pun.Frangere consilia per dtorum. Cicero ad Lentulum , Nec mihi aliter potuisse videor hominum perditorum de me consilia frangere.Frangi,debilitari,succumbere.Cicero 2.de Finib.Potius ergo illa dicantur,Turpe esse viro debilitari,dolore,frangi,succumbere.Frangi dolore,Cicero 2.Tuscul.Frangi metu,idem.1. Offic.Frangi pudore.Idem 2. Tuscul. Minis frangi,Stat.9.Thebaid. ¶ Composita sunt Affringo.confringo,defringo,diffringo,effringo, infringo,Offringo,perfringo,refringo, & suffringo : quorum omnium significata vide suis locis.

Fractus,participium,seu nomen ex participio.Cice.ad Attic.lib.2., Deformatus corpore, fractus animo, quo se conferat, nescit. Calamitate fractus,& afflictus,Cice.pro Sylla.Spes fractior.Cice.de Amic.Sæpe enim in quibusdam aut animus abiectior est, aut spes amplificandæ fortunæ fractior.

Fragmen,inis,& Fragmentum,ti,Accipi solent pro parte rei fractæ. λάσμα.Virgil.11.Aeneid.Mortalis mucro, glacies ceu futilis, ictu Dissiluit, fulua resplendent fragmina arena.Colu.lib.9.cap.15, Mox deinde fragmina fauorum quæ in sacco remanserunt,retractata eximuntur.Mart. libro 8,Collegítque sinu fragmenta nouissima fracti Oris , & aggesta contumulauit humo.

Fragor,ris, Sonitus qui ex arbore, aut alia re inter frangendum redditur. λάσμα.Accipitur tamen pro quouis magno sonitu.Virgil. lib.1.Georg. -& horridus altis Montibus audiri fragor.Seruius,Horridus fragor,sonitus qualis fieri solet ex aridis quum franguntur arboribus.Liu.lib.1. ab Vrbe, Iam fragor tectorum quæ diruebantur, vltimis vrbis partibus audiebatur.

Fragosus,sa,um,à frango.Asper,atq; præruptus.τραχὺς,χωλιάς.Vnde com positum Confragosus.Colu.lib.2,Incultum igitur locum consideremus, siccus an humidus:nemorosus arboribus,an lapidibus confragosus.Fragosa oratio,cui contraria est lenis.Quintil.lib.9.capi.4, Quæ connexa, & totis viribus fluit,fragosa atque interrupta melior oratio.Ibidem, Aures fragosis offenduntur,& lenibus mulcentur.

Fragosè,aduerbium.Plin.lib.16.cap.10,Quippe respuuntur,& fragosius siccantur,ægrius reuellantur.

Fragesco,cis,Ab antiquo verbo frageo,es.Frangor, languesco. χαλάω, χαλάομαι.Accius Aegasto,vt citat Nonius,Neque fera hominum pectora fragescunt,donec vim persenserint imperij.Idem Euryface, Nunquam erit tam immanis,quum mea opera extinctum sciat,quin fragescat.

Fragilis,fragile,penul.corre.Quod facilè frangi potest. ψαθυρὸν,χαλάσιμον. Plinius libro 12. capi. 8, Saccharum est mel in arundinibus collectum, gummium modo candidum,dentibus fragile.Idem libro 12. capi.7, Est etiamnum in India piperis grani simile , quod vocatur caryophyllon, grandius,fragiliúsque.¶ Per translationem accipitur pro debili,fluxo, seu caduco.Cicero de Amic.Sed quoniam res humanæ fragiles,caducæque sunt,semper aliqui acquirendi sunt quos diligamus,& à quibus diligamur.

Fragilitas, fragilitatis, Facilitas frangendi, qua aliquid facilius frangitur quàm flectitur.Plinius lib.34.capi.14,Tenuiora ferramenta oleo restin gui mos est,ne aqua in fragilitatem durentur. ¶Per translationem pro debilitate,siue imbecillitate accipitur.Plinius in Epist.Illud etiam notabile, vltimus ex Neronianis Consularibus obiit , quo Consule Nero perit : quod me recordantem, fragilitatis humanæ miseratio subit.Cicero 5.Tusculan.Equidem eos casus in quibus me fortuna vehementer exercuit,mecum ipse considerans, huic incipio sententiæ diffidere : interdum etiam humani generis imbecillitatem , fragilitatémque extimescere.

Fragiliter,Inconstanter,debiliter. ἀδρῶς, ψαθυρῶς.

Frater, fratris, Iisdem parentibus genitus : ita dictus quasi ferè alter , vt post Nigidium docet Gellius,lib.13.cap.10,ἀδελφός.Nisi malimus à Græco deducere.Illi enim φράτορας coniunctos appellant,& φρατρίαν contubernium. Plinius Epist.16.4, Quum affectum tuum erga fratris filiam cogito , etiam materna indulgentia molliorem , intelligo prius tibi quod est posterius,nuntiandum.Plau.Pœn. -quid est fratris mei gnate? quid vis?expedi.Frater germanus.Cice.3.Verr.Dixit C.Fannius Eques Romanus, frater germanus Quin. Titinij iudicis tui, tibi se pecuniam dedisse.Fratres gemini,ὀδίδυμοι, duo eodem partu editi:quos minus recte geminos fratres, conuerso ordine appelles, vt docet Quintilianus lib.9.capi.4. Cice. pro Clu. C. & L. Fabricij fratres gemini fuerunt ex municipio Aletrinate,homines inter se cum forma,tum moribus similes:municipum autem suorum dissimilimi.Fratres patrueles, ἀνεψιοί,τὰ τῶν ἀδελφῶν τέκνα : sororésque patrueles, ἀνεψιαί, dicuntur qui, quæve duobus ex fratribus progenerantur,vt docet Iustinia.lib.3.Instit.Sueto. in Cæsare.Qui fratri patrueli suo Marco in Consulatu succesſerat.

Fraterculus,li,diminutiuum,Id est parvus frater.ἀδελφίδιον.Iuuenalis Sat. 4,Vnde fit vt malim fraterculus esse gigantum. Vbi Fraterculus gigantum, dicitur homo obscurus, cuius maiores sunt incogniti, tanquam è terra subitò fuerit enatus , quemadmodum de gigantibus Poëtæ fabulantur.Cicero 5.Verr.Volo mihi fraterculo tuo credas.

Fratria,æ,Vxor fratris.vt Festus docet.εἰνάτερες. Contrà Nonius fratrias dici vult fratrum inter se vxores.

Fratro, as, are, De puerorum mammis dicitur , quòd velut fratres pares oriantur:quod etiam in frumento spica facere videtur.Pro eodem vete res dixerunt Fraterculare. Festus , Sororiare mammæ dicuntur puellarum, quum primùm tumescunt, vt fraterculare puerorum. Plaut.Tunc mammulæ primùm sororiabant:illud volui dicere,fraterculabant.

Fraternus,na,num,possessiuum.ἀδελφικός.vt,Fraternus amor. φιλαδελφία. Fraterna inuitatio,Cicero.Fraterna mors,Virgilius.Sic Fraternę acies, apud Statium.Fraternum parricidium,apud Ciceronem pro Cluentio.

Fraternè,aduerbium,pro amore fraterno.φιλαδέλφως.Cicero ad Quin.fra. lib.2.Quare facis tu quidem fraternè,quòd me hortaris:sed meher cule currentem nunc quidem , vt omnia mea studia in istum vnum conferam.Ibidem lib.1,Huic tu epistolæ non fraternè scriptæ,fraternè debes ignoscere.

Fraternitas, atis, Fraterni amoris coniunctio, necessitudo inter duos fratres. ἀδελφότης, φιλαδελφία.Quintil.Decla.16,A primis statim ætatibus in eandem coire vitam,habet aliquem fraternitatis affectum.

Fratricida, cidæ, Qui fratrem occidit. ἀδελφοκτόνος. Cicero pro Domo sua ad Pont.Extra ordinem ferri nihil placet Clodio,quid? de me quod tulisse te dicis,parricida,fratricida,sororicida,nō extra ordinem tulisti?

Fratilli, villi fordidi in tapetis, quòd per terram ferantur. Autor Festus. λῆρος.

Fraus,fraudis,Est deceptio, circunuentio,vel impostura. λωβασιδιασμα, ἀπάτη. Cicero 1. Offic.Vi, aut fraude fit iniuria : fraus quasi vulpeculæ, vis leonis videtur : vtrunque ab homine alienissimum : sed fraus odio digna maiore.Plautus in Mil.Atque adeò,vt ne legi fraudem faciam taIariæ , Accuratote , vt sine talis domi agitem conuiuium. ¶Accipitur, quandoq; pro periculo.Virgilius lib. 5, Quis deus in fraudem quæ dura potentia nostra Egit?Terentius in Heaut.In eandem fraudem ex hac re , atque illa incides. ¶Vsurpantur etiam veteres non rarò fraudem pro crimine.Vnde Capitalem fraudem admittere,teste Vlpiano,de Aedil. edict. est tale aliquid delinquere propter quod capite puniendus sit qui deliquit.Liuius 3.bel.Pun.Qui capitalem fraudem ausi, quique pecuniæ iudicatæ in vinculis essent.Inde Fraudi esse,veteres dixerunt pro Crimini dari,vel culpæ asscribi,aut vitio verti. Cice.5. Philipp.Censeóque vt iis qui in exercitu Antonij sunt,ne sit ea res fraudi, si ante Calendas Februarias ab eo discesserint. Liuius lib.1.ab Vrbe, Fecialis regem interrogauit, Rex facísne me tu regium nuntium, Populique Romani Quiritium vasa , comitésque meos ? Rex respondit, Quòd sine fraude mea,populique Quiritium fiat,facio.hoc est,quæ res sine meo damno, crimine,aut dedecore fiat.

Fraudulentus,a,um,Dolosus,fallax.ἀδολόφρων,ἀπατηλός.Cicero 2.Offic.Nam quos improbos,maledicos,fraudulentos putant,&c.Colum.lib.9.capi. 5,Neque ea curatorem fraudulentum tantùm , sed etiam immundæ ignitiæ perosa est : æquè enim dedignatur si minus purè habita est, acsi tractetur fraudulenter.

Fraudulenter,Id est dolosè. δολίως. Colum.lib.1.cap.8,Sæpe enim quærendi potestatem faciat de iis qui aut crudeliter eos. aut fraudulenter infestent.Plin.lib.30.cap.10,Quoniam nullum animal frudulentius inuidere homini tradunt.

Fraudo, fraudas, Id est decipio, & rem alicuius per fraudem interuerto. κλοπεύω, ἀποφέρω, παραιρέω. Habet autem vt plurimùm post se accusatiuum personæ cum ablatiuo rei.Virgil.4.Aeneid.Quem regno Italiæ fraudo, & fatalibus aruis. Liui.2.ab Vrbe, In magna inopia pro domesticis copiis vnusquisque ei aliquid, fraudans se ipse victu suo, contulit. Aliquando autem solo accusatiuo contentum est , omissa re qua quis fraudatus dicitur.Cicero pro Rosc.Com.Aequè enim perfidiosum & nefarium est fidem frangere quæ continet vitam:& pupillum fraudare qui in tutelam peruenit : & socium fallere qui se in negotio coniunxit.Interdum etiam inuenitur cum accusatiuo rei.Cæsar 3.bel.Ciui. Fraudare stipendium militum , & prædam omnem domum auertere. ¶ Fraudare genium,est non satisfacere appetitui & voluptati.Nam Genius apud veteres habebatur naturæ & voluptatis deus : vnde Geniales homines dicti sunt qui dapsiles essent,& ad excipiendos conuiuas liberales. Plautus in Aulul.Perditissimus ego sum omnium in terra. Nam quid mihi opus vita est, qui tantum auri Perdidi, quod custodiui seduloègomet me fraudaui.Animúmque meum,genium que meum.Huius contrarium est,Curare genium,id est laute viuere.Fraudare desiderium alicuius,est non facere quod cupit.

Fraudator,oris.Cice.pro Flacco, Nolite existimare Iudices, non vnam & eandem omnibus in locis esse fraudatorum & inficiatorum impudentiam.Fraudator,& interceptor prædæ,Liuius 4.ab Vrbe.

Fraudatio,onis, Cice.3.Offic. Inter bonos bene agier oportet, & sine fraudatione.Idem in Catil.Ex hac enim parte pudor pugnat,illinc petulantia:hinc pudicitia,illinc stuprum:hinc fides,illinc fraudatio.

Frausus, antiquum est participium actiuæ significationis, quo significatur is qui fraudem commisit.vt Festus & Nonius annotauerunt. Plautus in Asin.Metuo in commune,nequam fraudem frausus siet.

Fraxinus,ni,penul.corre. Genus arboris est notissimæ, cuius vmbra, teste Plinio, lib. 16. capi. 13, vsque adeò inuisa est serpentibus, vt citius in ignem confugiant,quàm ad fraxini vmbram. μυόδα.Fraximus in syluis pulcherrima,Virgil.7.Ecloga.

Fraxinus,a,um,Quod est ex fraxino : vt,Frondes fraxineæ.Colum.lib.11. cap.2,Iisdem temporibus si fit,fraxineam:sin minus,ornean : si nec hæc sit,iligneam frondem rectè præbebimus.

Fraxinus,a,um,per tres syllabas.aliud adiectiuum:vt,Virga fraxina. Ouid. Epist.11,Vt quatitur tepido fraxina virga noto.

Fraxo,as,Vigilias circumeo , quòd eo labore homo frangatur, autore Festo.

FREGELLAE, arum, φρίγελλαι Strephano,olim ciuitas fuit clarissima inter Formias & Sinuessam sita , non procul à Liri amne , quem nunc Garilianum vocamus. Cuius etiam hodie non obscura extant vestigia , ex quibus

quibus facilè potest æstimari quanta olim fuerit eius vrbis amplitudo. Hæc quum à Romanis defecisset, diruta fuit, & ad vicum iam vsque à Strabonis tempore redacta. Silius libro 8, –obsessæ campo squallente Fregellæ. Idem alio loco, Et quæ fumantem texêre giganta Fregellæ. Inde Fregellani populi dicti, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Fregellanus, adiectiuum: vt Fregellana vitis. Colum. lib. 3. cap. 2.

FREGELLANVS, Nomen proditoris, cuius meminit Cic. 5. de Fini. Quis Fregellanum proditorem, quanquam Reip. nostræ profuit, non odit?

Fremo, omis, mui, itum, Sonitum edo, qualis sit à fluctibus maris. βρύχιον, φρυάττω, βρυχάομαι, quanquam sæpissimè accipitur pro eo quod est murmure, & voce indignationem ostendo. Virgilius 1. Aeneid. de ventis, Circum claustra fremunt. Cicero ad Atticum, Fremit sibi ereptum Consulatum. Suetonius in Galba, Præcipuè Germanicæ gentes fremebant, se fraudari stipendio. Lactant. libro 7, Frement vbique bella: omnes gentes in armis erunt. Huius compositum est Infremo, penul. corre. Valde fremo. ἐμβρύχιον. Lactan. lib. 2, Si belli terror infremuit.

Fremitus, tus, penul. corre. Sonus fluctuum, & in populo indignante murmur & strepitus. φλοῖσβος, βρόμος. Virgil. 2. Georg. Fluctibus, & fremitu assurgens Benace marino. Cice. ad Atticum, Qui fremitus hominum? quàm irati animi? Idem 5. de Finib. Quo in loco ad fluctum aiunt decla mare solitum Demosthenem, vt fremitum assueseret voce vincere.

Fremebundus, bundi, Valde fremens. Cicero 2. de Natura deorum, ex Accio Poëta, Tanta moles labitur Fremebunda ex alto ingenti sonitu & strepitu. Ouid. 12. Meta. Tum verò præceps currus fremebundus ab alto.

Frendeo, des, dui, in supino fressum, autore Festo, significat frango. ὀδάσσω. Vnde Faba fressa, dicitur quæ mola leuiter fracta est. λόμμος θραῦσις. Columella lib. 2. cap. 11, Cicera bubus erui loco, fressa datur in Hispania Bætica. Varro 2. de Re rust. cap. 4, Amisso nomine lactentis, dicuntur ne frendes, ab eo quòd nondum fabam frendere possint. id est frangere. ¶ Est etiam frendere, præ iracundia simul concussis, & strictis dentibus vocem emittere. βρύχειν. Plautus in Captiuis, Nimisque hercle ego illum malè formidabam: ita frendebat dentibus. ¶ Hinc componitur Infrendeo, id est valde frendeo. Virgilius lib. 3. Aeneid. Dentibus infrendens gemitu, graditúrque per æquor Iam medium. Legitur & Frendo, frendis, tertiæ conugationis. Plautus in Truc. Traxit ex intimo ventre suspirium: hoc vide, dentibus Frendit, icit fremur.

Frendens, participium: vt, Frendens leo, Frendens aper: hoc est ex ira dentes concutiens.

FRENTANI, Populi sunt Italiæ, non procul à Dauniis & Picentinis, diuersi ab iis quos alibi Ferentinos, & ab iis quos Ferentinates diximus appellari. Horum regionem Plinius lib. 3. capi. 11, Frentanam vocat, à Frentone vicino fluuio deducto nomine.

Frenum, vide FRAENVM.

Frequens, tis, omnis generis, Densus, creber, à multis frequentatus. συχνὸς, δαμινός. Valla lib. 4. capi. 96, Frequentem locum dicimus quem frequentare multi solent: vt, Vrbs frequens, Oppidum frequens, Platea frequens, vbi multi homines aut habitant, aut diuersantur. Quando autem de persona, aut de re animata loquimur, duobus modis dicitur: vel de sola, lic, Sit miles frequens spectator præliorum: id est creber & assiduus. Vel de turba sic, Frequens populus, Frequens Senatus: id est copiosus, & multus. Et id quidem cum nomine collectiuo in singulari: cum cæteris verò, in plurali: vt, Frequentes ciues, frequentes Senatores: hoc est multi, & numerosi. Veruntamen quum dico, Sis frequens, innuo actionem: quum dico, Frequens locus, passionem: ille frequentat, iste frequentatur. Hæc ille. Cice. ad Lent. Causam enim frequenti Senatu obtinebamus. Plinius in Epist. Proximè frequenti auditorio inter se coràm multi ordinis nostri clarè iocabantur: intrauì, conticuerunt. Cice. de Senec. At caret epulis, extructísque mensis, & frequentibus poculis. Id est non versatur inter pocula.

Frequentia, tiæ, Qualiscunque hominum multitudo. πλῆθος, σύλλογος. Cice. de Amic. Atque hoc maximè iudicaretur, siquid tale posset contingere, vt aliquis nos Deus ex hac hominum frequentia tolleret, & in solitudinem vspiam collocaret, Sallustius in Catil. Reliquos cum custodibus in ædem Concordiæ venire iubet: eò Senatum aduocat: magna frequentia eius ordinis erat.

Frequenter, aduerbium, Sæpe, sepenumero, densè. συχνῶς, πολλάκις. Ad Heren. lib. 4. Vt frequenter & assiduè consequamur artis rationem studio, & exercitatione. Cice. in Orat. Translatione fortasse crebrior, qua frequentissimè sermo omnis vtitur non modò vrbanorum, sed etiam rusticorum.

Frequento, tas, Frequenter adeo. φοιτάω, ἐπιχωριάζω. Sallust. in Catil. Iuuentutem quæ domum Catilinæ frequentabat. Sueton. in Octauio Augu. Officia cum multis mutuò exercuit: nec prius dies cuiusque solennes frequentare desiit, quàm grandior iam natu, & in turba quodam sponsaliorum die vexatus. Frequentari domus dicitur quæ à multis aditur, vel cum multis. Cice. 1. Offic. & Liui. 7. ab Vrbe. ¶ Frequentare, pro geminare, vel frequenter repetere, apud Gellium, libro 13. capi. 23. Quæ à Poëtis vel Oratoribus celebrandæ & ornandæ rei gratia duobus eadem pluribúsve nominibus frequentantur. ¶ Nonnunquam etiam frequentare idem est quod frequens reddere. Cice. in Cat. Inuect. 4, Conuenisse video Tribunos ærarios, fortissimos viros, Scribas item vniuersos, quos quum casu hic dies ad ærarium frequentasset, video ab expectatione sortis ad communem salutem esse conuersos. Quum (inquit) hic dies frequentasset Tribunos, id est frequentes reddidisset & coacerua sset. Idem in Oratione pro domo sua, Quem tu populum nisi tabernis clausis frequentare non poteras. Idem 2. Offic. Vrbes sine cœtu hominum non potuissent nec ædificari, nec frequentari, hoc est frequentes & & populosæ reddi. Sueto. in Augusto, Italiam duodetriginta coloniarum numero deductarum à se, frequentauit.

Frequentatus, participium. Cicero de cla. Orator. Alterum genus est non tam sententiis frequentatum.

Frequentatio, onis, verbale. Cice. in Partit. Frequentatio argumentorum, & coaceruatio vniuersa. Autor ad Heren. lib. 4, Densa & continens frequentatio verborum. Et paulo pòst, Frequentatio est quum res in tota causa dispersę coguntur in vnum locum, quo grauior, aut acrior, aut criminosior oratio sit.

Frequentamentum, ti, Genus est modulationis Musicæ. Gellius lib. 1. capi. 11, Numeros, & modos, & frequentamenta quædam varia tibicen incineret. Idem lib. 5. capi. 1, Si quibusdam quasi frequentamentis orationis mouentur, exagitantur, & gestiunt.

Frequentarius, a, um, Veteres dixerunt pro frequente, Festo autore.

Fressa faba, vide FRENDEO.

Fretum, ti, à feruendo dictum, vt Varro inquit, à similitudine feruentis aquæ, quòd in fretum sæpe concurrat æstus, atque feruescat. πορθμὸς. Propriè enim significat loca maris angustiora, quæ quòd aqua minus liberum habeat fluxum, vehementius solent concitari. Vnde angustię illę quibus Atlanticum mare irrumpit terras, Latini fretum appellant. Ad eundem etiam modum, angustum illud mare quod Siciliam ab Italia dirimit, fretum appellatur. Cice. 7. Verr. Hi ne in freto ante sua tecta, & domos nauigarent. Ibidem, Te iubere in ea parte figere quæ ad fretum spectaret. Loquitur de C. Verre, qui in Sicilia insula iusserit cruces figi in ea insulæ parte quæ fretum spectabat: vt qui se ciues Romanos esse dicerent, ex cruce Italiam possent aspicere. ¶ Apud Veteres legitur & fretus. genere masculino. Ennius, Crassa puluis oritur, omnem peruolat æ li fretum. Lucre. lib. 6. Nam fretus ipse anni permiscet frigus ad æstum. Cice. in Verr. act. 7, Vt ille in dolore cruciatúq; moriens, peranguste fretu diuisa seruitutis ac libertatis iura cognosceret. Sic enim Gellius legit. ¶ Hinc Transfreto, tas, pen. cor. Fretum traiicio, trans fretum nauigo. διαπορθμεύομαι. Plin. in Paneg. Remisque transfretare obstantia freta.

Fretus, a, um, vide FRVOR.

Friabilis, vide FRIO. frias.

Frico, cas, Notæ significationis est. φύχω, ψύχω. Virgil. lib. 3. Georg. –fricat arbore costas. Plau. in Afinaria. Nunquam hercle facerem, genua ni tam nequiter fricares. Plin. in Epist. Quinetiam (fœdum, miserandúmque dictu) dentes lauandos fricandósque præbebat. Præterea facit fricui, & supinum frictum. Hinc manserunt verbalia Frictio & Frictus. Olim etiam fricaui & fricatum. Vnde adhuc in vsu sunt Fricatio, & Fricatus. Sic etiam duo manserunt participia præteriti temporis Frictus & Fricatus. Iuuenal. –si prurit frictus ocelli Angulus. Macer, Vrticæ foliis reuocatur vulua fricata. Sed in hoc simplici rarum, frequens in compositis. Cice. lib. 12. Epist. ad Attic. Quæ res forsitan sit refricatura vulnus meum. Plin. lib. 8, Pantheras per carnes affricatas aconito venantur Barbari. ¶ Huius composita sunt Affrico, ad aliquid frico. προσψύχω, προσρίπτω. Colum. lib. 8, Pecudes aut morsu scalpunt, aut cornu, aut vngula tundunt, aut arbori affricant, parietibúsve detergunt. Plin. Marathro herbæ sese affricat. Confrico, simul frico. συοψέβω. Plaut. in Asin. Atqui pol hodie non feres, ni genua confricentur. Colum. lib. 2, Boues quum ab opere dimiserit substrictos, confricet, manibúsque comprimat, dorsum & pellem reuellat. Defrico, fricando purgo. ἀπορύχω. Lib. 4. ad Heren. Nam vt fortè hic in balneas venit, cœpit postquam defusus est, defricari. Colum. libro 2, Solida in Sole siccetur, & radice silphij trita cum aceto aspergatur, defricetúrque. Infrico, intus frico. Colum. lib. 7, Maximè proderit fuligo ex aheno vlceri infricata. Perfrico, διαξαίνω. Idem ibidem, Deinde nares perfricato, vt homines discant odorari. Plinius in Prolog. Perfricui faciem, nec tamen profeci. Mos est eorum qui cum pudore aliquid agunt, vt faciem perfricent, natura ipsa ad id impellente, quasi ad abigendum sanguinem, qui ex præcordiis ad faciei superficiem confluit. Propter quod quærit Aristoteles, cur pudore facies hominis rubescat, metu pallescat, quum pudor nihil aliud sit quàm timor futuræ reprehensionis. Hinc ergo ortum est prouerbium. vt quoties dicere volumus nos pudorem deposuisse. dicamus, Perfricui faciem, hoc est pudorem expuli. Refrico, fricando aperio. ἀναψύχω. vt. Refricare vulnus, vel cicatricem. Cice. contra Rull. Ne refricare iam obductam Resp. cicatricem viderer. Idem pro Flac. Quum illud vulnus dicendo refricauisset. ¶ Per translationem item dicimus. Refricare dolorem, refricare desiderium, pro eo quod est renouare siue reuocare. ἀνανεόω. Cice. lib 2. Epistо. Verebar ne refricarem meis literis desiderium, ac dolorem tuum. Cicero Sext. Publij filio, Sinautem omnia quæ sentio, perscripserim. ne refricem meis literis desiderium, ac dolorem tuum. Habent autem omnia hæc penultimam correptam.

Fictus, us, Est ipse fricandi actus. Iuuenalis, –frictum crissantis adorat.

Frictio, onis, Idem. Celsus libro 1, In ipso quoque itinere frequens frictio. Plin. lib. 23, Frictiones inhibeat oculorum.

Fricatio, Idem. Colum. lib. 6. capi. 12, Sed si sanguis adhuc supra vngulas in cruribus est, fricatione assidua discutitur.

Fricatus, tus. Plin. libro 23. capi. 7, Luscios os ex oleo illitus emendat, dentium vitia crebro fricatu.

Frigilla, læ, Auis sic dicta quòd frigore cantet & vigeat. σπίνος. Martia. lib. 9, Nunc sturnos inopes, frigillarúmque querelas Audit, & arguto passere vernat ager.

Frigo, gis, xi. xum, & frictum, significat torreo. φρύγω, τηγανίζω. Festus, Frigere, & Frictum à Græco. Inde Frictorium, & Frixorium, in quo quid frigitur. φρύγανον. Plau. in Bacch. Tam frictum ego illum reddam, quàm frictus est cicer. Idem in Pœn. –nil nisi lateres culos, Sesamum, papauerémq; triticum, & frictas nuces. Plin. lib. 18. capi. 7, Postero die frigunt, deinde molis frangunt. Corne. Celsus, Tum res eadem magis alit iurulenta, quàm assa: magis assa quàm frixa.

Frigus, goris. penul. corre. Pro horrore qui est contrarius calori. ψῦχος, ῥῖγος. Virgil. lib. 1. Georg. Frigúsq; calorémq; Inter. Idem, –aut Boreæ penetrabile frigus adurat. ¶ Aliquando sumitur pro metu: ab eo quod præced

præcedit. ad id quod sequitur. Virgil. 1. Aeneid. Extemplò Aeneæ soluúntur frigore membra. Seruius, Frigore, id est timore. Reciproca translatione, & timor pro frigore, & frigus pro timore ponitur. vt in Terentio, Vxorem tuam pautare aiunt. hoc est non timere, sed laborare frigoribus. Rursus frigus dicitur ipsa aëris natura. Virgil. lib. 2. Georg. –it sceleratum exquirere frigus Difficile est. ¶ Frigus id etiam appellatur quum pro ritu, & gratia, vel fauore sperato, res in diuersum exit. Cicero ad Quin. frat. lib. 2, Pridie Idus quum Appius Senatum in frequentem coegisset, tantum fuit frigus, vt populi conuitio nos coactus sit dimittere. Quintil. lib. 6, Nam & imperitia, & rusticitas, & rigor & deformitas afferunt interim frigus, diligenterque actori hæc sunt prouidenda. Frigus his in locis (vt Budæus docet) absurdam rei speciem significat, quam incommodus euentus consequitur.

Frigeo, friges, frixi, teste Prisciano, frigidus sum. ψυχρὸν εἶμι, διαψύχομαι. Virgil. lib. 11, –corpúsque lauant frigentis, & vngunt. Fit autem frigeo (vt quibusdam placet) ἀπὸ τοῦ φρίσσω, quod est horreo. Vnde φρίξ, horror seu frigus dicitur. Siue (vt alij malunt) παρὰ τὸ βίγος. Sic enim Græci frigus & rigorem vocant. ¶ Frigere etiam dicuntur qui segnes sunt, languidi & remissi. Terentius in Eunu. Hicce homines frigent. Id est languidi sunt, & nequaquam feruidi: quales esse solent quibus res parum succedunt ex sententia. Cicero 4. Verr. Quum omnia iudicia frigerent admonitu istius. Terentius in Eunu. Sine Cerere & Baccho friget Venus. hoc est, languida est, & remissa. Cicero ad Attic. lib. 1. Quum Romæ à iudiciis forum frixerit. ¶ Huius compositum est Refrigeo, quod est calorem amitto, & ex calido frigidum fieri. Columel libro 7, Si bos ex langore ad maciem perductus est, aut sudans in opere faciundo refrixit.

Frigesco, frigescis, Frigidus, fio, ἀποψύχομαι. Cato de Re rust. capi. 65, Vbi erit tam crassum, quàm visum, finito frigescat. Cælius ad Cice. Si Parthi nihil vos calefaciunt, nos hic frigore frigescimus. Vbi metaphoricè accipitur frigescere pro otiosum esse, & languescere. Lactan. lib. 7. Quos autem morbus interimit, spiritum diutius exhalant, vt paulatim frigescentibus membris anima effletur.

Frigefacio, ψύχω, à quo Frigesio notæ significationis. & Frigefacto, as, are, frequentatiuum. Plautus in Pœn. Calidum prandisti prandium hodie? dic mihi. A. Quid iam? L. Quia hoc nunc frigefactas, quum rogas.

Frigero, ras, penul. corre. Frigefacio. διαψύχω. Composita eius magis sunt in vsu: vt, Refrigero, quod est rem aliquam calidam frigidam facio. Perfrigero, vehementer frigefacio. διαψύχω. Plinius, Omnium earum vis eadem per frigerare est, & astringere.

Frigidus, frigida, frigidum, quod habet frigus. ψυχρός. Ouidius, Frigidius glacie pectus amantis erat. ¶ Quandoque dicitur fœgnis, languidus, & remissus. Virgil. 11. Aeneid. Largus opum, & lingua melior: sed frigida bello Dextera. Sic Frigidum hominem dicimus, qui omnia nimis remisse agit: cui opponitur feruidus & vehemens. Cicero 3. Verrina, Alij etiam frigidiores: sed quia stomachabantur, ridiculi videbantur esse. Ad hunc etiam modum ioci dicuntur frigidi, qui parum habent vehementiæ ad excitandum risum. ¶ Frigidus, perniciosus, inquit Seruius in hunc Virgilij locum, Frigidus, ò pueri fugite hinc, latet anguis in herba. ¶ Frigida per se positum, accipitur pro aqua quæ calida non est, aut tepida. Plau. in Mostel. Iampridem mecastor frigida non laui magis libenter. Plinius in Epistо. Per solem plerunque frigida lauabatur. Vnde, Frigidam suffundere, prouerbio dicimus, pro eo quod est rem aliquam inflammare. Tractum est prouerbium à fabris ferrariis, qui igni suo frigidam aspergunt quo vehementius ardeat.

Frigide aduerbium. ψυχρῶς. Quintilianus libro 6. capi. 1, Tum ille, alioqui vir facundus, inopinatæ rei casu obmutuit, & infantem suum frigidissimè reportauit.

Frigidulus, diminutiuum, idem significans quod subfrigidus, hoc est aliquantulum frigidus. ὑπόψυχρος. Catul. Argon. Frigidulos vdo singultus ore cientem.

Frigedo, dinis, antiqui dicebant pro frigore. ῥίγος, ψυχρότης, Varro, Atque in igni feruido medullitus Aquiloniam seruat frigedinem. Ex Nonio.

Frigidarium, rij. Ahenum in balneis quo frigida aqua continebatur. λουτρὸν ψυχρόν. sicut caldarium, quo calida: & tepidarium, quo tepida. Frigidaria cella, locus erat in balneis in quo frigida lauabantur. Plin. lib. 5. Epi. Frigidariæ cellæ connectitur media, cui Sol benignissimè præsto est: caldariæ magis, prominet enim.

Frigorificus, a, um, Quod frigus inducit. ψυχροποιός. sicut à calore, Calorificus. Gellius lib. 17. cap. 8, Acetum autem omnium maximè frigorificum est, atque id tamen nunquam concrescit.

Frigutio, tis, tiui, frigutire, Minutim subsilire, quod verbum à frigilla auicula putatur deductum. Plautus in Cas. Nam quid frigutis? quid isthuc tam cupidè cupis?

Frio, as, Significat tero. λειοτριῶ. Plin. lib. 13. ca. 4, In ipsa quidem Aethiopia friatur hæc, (tanta est siccitas) & farinæ modo spisfatur in panem. Varro 1. de Re rust. cap. 9, Si sit terra alba, si nigra, si leuis, quæ quum fodiatur, facilè frietur. Huius composita sunt Affrio, Infrio, quod est terendo aliquid digitis, leuiter inspergo. ἐπιῤῥίπτω. Suffrio, paululum contero.

Friabilis, le, Quod facilè friatur, & digitis minutim teri potest. ψαθυρὸν, ψαθυρόν, ἀδύναστον, ἀδύσυτον, ἀδύσυπτον. Plin. lib. 18, Optimáque est quæ candidissima, & friabilis, minimèque ponderosa, quum teratur inter digitos.

FRISII, Populi sunt ad Oceanum Septentrionalem siti, Batauis & Sicambris finitimi, etiam hodie nomen retinentes.

Frit, Dicitur illud in summa spica iam matura, quod est minus quàm granum. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 48.

Fritillus, li, Tabula lusoria in qua tesseræ conijcit agitatæque mittuntur, inquit Porphyrio. τύγειον. Solent enim tesseræ conijci in fritillum, tanquam vasculum, quo agitatæ deinde mittuntur in alueolum. Iuuen. Saty. 14. –paruóque eadem mouet arma fritillo. Dictus fritillus (vt quidam putant) à crepitu ipso tesserarum, vel quòd super eo tesseræ ferantur. Mart. lib. 4, Dum blanda vagus alea December Incertis sonat hinc & hinc fritillis.

Friuiculum, li, (vt quibusdam placet) est leuis offensiuncula inter virum & vxorem, quam sequitur secessio. Vlpia. l. Quum hic. de Donat. inter virum & vxorem, Quòd si diuortium non intercesserit, sed friuiculum interuenerit: donatio profectò valebit, si friuiculum quieuit. Quo tamen in loco malim legere frigusculum: vt frigusculum intelligas, quando ex coniugali amore diuisidio enato, aliquid remittitur, vehemensq; ille ardor refrigescit. Sunt etiam qui Fribusculum legant, quod tamen vocabulum nusquam credo reperiri.

Friuola, rum, autore Festo, sunt vasa fictilia quassa. In Pandectis, in l. Solutum. de Pignoratitia actione, Non enim credibile est hoc conuenisse, vt ad vnius tam pensionem insulæ friuola mea tenentur. Vbi friuola pro supellectili tenui, & vili accipiuntur: qualis eorum esse solet qui in cœnaculis habitant: quo modo & Satyricus vsus est, Saty. 5, Et ne te teneam, Romanorum omnia regum Friuola. Quibus verbis paupertatem Regum Romanorum significauit: quos etiam Samiolis vasis vsos esse constat. Idem in tertia, Viuendum est illic vbi nulla incendia, nulli Noctę metus: iam poscit aquam, iam friuola transfert Vcalegon, tabulata tibi iam tertia fumant. A Græcis γυάλοφα dicuntur, id est τὰ διαῤῥωγότα σκεύη, ἀμαλακὰ λίαν. Vnde & grytopolæ ab eis dicuntur qui huiusmodi supellectilia venditant: quos Latinè vocamus friuolarios. Budæus in Annot.

Friuolus, a, um. penul. corre. à Frio, as, dicitur quod est inane, leue, nulliúsve momenti quasi friabile. ψυχροπάγες, φλεγμώδες. Plin. lib. 7. capi. 7, de generatione hominis loquens, Miseret, atque etiam pudet æstimantem, quàm sit friuola animalium superbissimi origo, quum plerunque abortus casu fiat odor à lucernarum extinctu. Friuolam originem pro fragili, & infirma dixit, & veluti friabili. Gell. lib. 15. capi. 30, Oppido quàm fiunt in literarum ostentatione inepti & friuoli. Idem lib. 16. cap. 12, Quædam futilia & friuola. Quintil. lib. 7. cap. 3, Eóque fatius est omni se anteactæ vitæ abstinere conuitio, quàm leuibus, aut friuolis, aut manifestò fallis reum incessere.

Frondator, Frondes, Frondosus, vide FRONS, frondis.

Frons, tis, à ferendo, vt quibusdam placet: quòd indicia animi præ se ferat. μέτωπον. A dextra & sinistra temporibus, à superiori capillorum radice: ab inferiori verò parte supercilijs terminata corrugatur in tristitiam, & in lætitiam dilatatur. Hinc factum est vt frons accipiatur pro vultu, & pro animi nostri affectu quem ex fronte perspicimus. Martial. Nec matutina si mihi fronte venis. Idem lib. 1, Illa fronte precor, carmina nostra legas. Cicero ad Attic. lib. 4. Pompeius fremit, quæritur, Scauro studet: sed vtrum fronte an mente, dubitatur. id est vultu, an animo. ¶ Frontem explicare, vel exporrigere dicimur quum hilarescimus: cum trahere, quum ringimur, hoc est vbi quid molestum est: frons enim (inquit Plinius: lib. 11,) homini tristitiæ, hilaritatis, clementiæ, seueritatis, index est. Terentius in Adelp. Exporge frontem. hoc est viue hilariter. Horat. lib. 3. Carm. Sollicitam explicuere frontem, Plautus in Cas. Porrectiore fronte mecum loquaris oportet. Sic etiam dicimus, Frontem exporrectam, vel explicatam, pro hilari vultu. Contrà, Obductam frontem, Corrugatam frontem, Contractam frontem, Capetatam frontem, pro nubilo & mœsto vultu. Plautus, Caperata frons seueritudine. Nubila frons, serena frons, explicita frons. ¶ Frontem perfricare, pro deponere pudorem. Plinius, Perfricui frontem, & nihil profeci. Caluus apud Quintilianum libro 9. capi. 2, Perfrica frontem, & die te digniorem qui Prætor fieres, quàm Catonem. Persius, –exclamet Melicerta perisse Frontem de rebus. ¶ Dicitur frons etiam de rebus inanimatis pro principio, vel anteriore parte cuiusque rei. Virgilius, Fronte sub aduersa scopulis pendentibus antrum. Et licet frequentissimè generis fœmini pro feratur, à Cæcilio tamen masculino genere ponitur, Hi sunt, inquit, inimici pessimi, fronte hilaro, tristi corde. De quo Gell. lib. 15. capi. 9, Hinc componitur Bifrons. διμέτωπος.

Frontale, lis. Est ornamentum frontis, præcipuè in equis & elephantis. ἐφαλίδιον. Plin. lib. 37. cap. 12, Quandoque tantæ magnitudinis fecere, vt equis regum in Oriente frontalia, atq; pro phaleris pensilia facerent. Liui. 7. bel. Mac. Ingentes ipsi erant, addebant speciem frontalia & cristæ, & tergo impositæ turres.

Frontatus, a, um, Quod frontem habet, vel quod in fronte rei alicuius est positum. Vnde Frontati lapides, à Vitruuio dicuntur quos Græci διαστύλους appellant, quia per latitudinem totam porrecti. vtranque parietis frontem conficiant. Plin. lib. 35. capi. 12, Vel tecta coctilibus lateculis, frontatísque. Hoc est, ab ea parte continuatis qua opus lateritium conspici debebat. Budæus in Annot.

Fronto, is. Qui latam habet frontem. μετωπίας. Cice. 1. de Nat. deo. Ecquos nequù habere, ecquos silos, flaccos, frontones, capitones, quę sunt in nobis?

Frons, dis, generis fœminini, à fero, quòd frondes arborum huc atque illuc à vento ferantur. φύλλον, πέταλον. Propriè autem frondes arborum dicuntur, teste Valla: folia verò tam arborum, quàm herbarum, & florum. Varro 1. de Re rust. Quod Cato ait circa fundum vlmos & populos. vnde frons ouibus, bubus sit.

Frondeus, a, um, Quod totum ex frondibus est. φύλλινος. vt, Torus frondeus, Frondea corona. Plin. lib. 16. cap. 4.

Frondosus, sa, sum. Quod frondibus abundat. πολύφυλλος, φυλλάδης. vt, Lucus frondosus. Frondosus ramus, Liui. 10. ab Vrbe, Et frondosi montes. Varro 2. de Re rust. cap. 5. Virgil. 4. Georg. Corporáque ipsa boum frondoso deserere luco. Idem 3. Georg. –dum mox frondosa reducitur æstas.

Frondarius, a, um, Quod ad frondes pertinet, siue quod ex frondibus est. φύλλινος. vt Frondariæ siscinæ. Plin. lib. 18. cap. 31, Vnus frondator quatuor frondarias siscinas complere in die iustum habet.

Frondeo, des, dui, Frondes habeo. φυλλοφυῶ. Virg. 3. Ecloga, Nunc frondent syluæ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

sylux,nunc formosissimus annus.Idem 2.Georg. –nemorúmque Ioui quæ maxima frondet Aesculus.Sic frondens vitis,Col.lib.3.cap.1.

Frondesco,scis,scere,Est frondes emittere. φυλλοβολῶ,Colum.lib.5,Nihilominus enim paucis frondescet pampinis.Idem lib.4.cap.9,Nanque defluens humor cæcat oculum,nec patitur frondescere.

Frondo,as,frondes amputo.φυλλορρυῶ.à quo Frondator,Frondatio:& Defrondo,quod est frondes deicio.

Frondator,oris.Qui arborum ramos superuacuos amputat:& qui è frondibus manipulos facit hyemis tempore animalibus ad pastum offerendos:& qui manibus folia vitium vellit,quo ardor Solis vuam maturiorem reddat:aut auis quæ in frondibus habitat, & his vescitur:vel etiam palumbes quæ in frondibus nidificat. φυλλοβόλος.Hæc Seruius.Plin.lib.18.cap.31.Vnus frondator quatuor frondarias fiscinas complere in diem iustum habet. Virgil. Eclog.1, Hinc alta sub rupe canet frondator ad auras.

Frondatio, Frondium & ramorum superuacuorum resectio. φυλλοτομία. Colum.lib.5.cap.6,Atque in frondatione cauendum ne aut prolixiores pollices fiant,qui ex amputatis virgis relinquuntur.

Frondifer,ra rum,Frondes ferens.φυλλοφόρος.Lucret.lib.1,Frondiferáque domos auium. Ibidem , Frondiferáque nouis auibus canere vndique syluas. Nemus frondiferum,apud eundem lib.2.

Fronto,frontonis,vide FRONS frontis.

FRONTO, Philosophiæ simul,& dicendi præceptor M.Antonini principis,adeò ab illo dilectus,vt ille statuam ei à Senatu statui peteret.Autor Capitolinus. ¶ Frontonis alterius sub Nerone meminere Tacitus, Iuuenalis,& Martialis,Clarum militiæ,Fronto togæque decus.

Fructus,vide post FRVOR.

Frugalis,Frugalitas,vide Frugiperda in FRVGES.

Fruges,frugis,vel hæc Frux,frugis,secundum Priscianum, dicitur generaliter omne illud quod ex fructu terræ in alimoniam vertimus:neque solùm quod ex frumentis & leguminibus , verumetiam quod ex vino, vel ex syluis cæduis , cretæ fodmis, lapicidinis capitur. ἀφορίσ. Festus, Seruius, & Donatus, frugis vocabulum à frumine eminente sub mento gutturis , seu gurgulionis parte qua cibus in aluum demittitur,à ferendo cibo appellatum dicunt. Errant igitur qui discernunt legumina à frugibus.Nam Cicero ait, Olei & frugum minutarum : quum de leguminibus diceret:vt ostenderet,etiam legumina,fruges vocari. Liu.lib.5.ab Vrbe,Eam gentem traditur fama dulcedine frugum,maximè vini, noua tum voluptate captam.Virgil.3.Eclo.Quum faciam vitula pro fru gibus, ipse venito. Ibidem, Triste lupus stabulis, maturis frugibus imbres,Arboribus venti,nobis Amaryllidis iræ.¶ Recipere se ad frugem bonam , Cicero pro Cælio. Corrigere aliquem ad frugem , hoc est ita emendare,vt frugi homo euadat.Plautus Trinum.Quin eum restituis? quin ad frugem corrigis?Euadere ad frugem bonam, de eo dicitur qui antè nequam fuerat. Redire ad frugem bonam. Lampridius in Heliogab.Milites se parsuros dixerunt,si ad frugem bonam rediret.¶ Nomi natiuo singulari frux , vsus est Ausonius in monosyllabis , Antè equidem,campis quàm spicea supperet frux.

Frugi, Nomen à fruge denominatum, omnis generis & indeclinabile est, idem significans quod vtilis & necessarius. χρησίσ. Quintilianus taxat eos à quibus dicitur frugalis & non frugi , tanquam frugalis sit dictio parum proba : quum tamen (quod mirum videri potest) frugalior , & frugalissimus à Terentio & Cicerone religiosissimis linguæ Latinæ custodibus vsurpentur. Donatus in illud Eunuchi,Frugi es,Frugi, inquit, id est vtilis & necessarius:à frugibus quæ quòd his fruamur dictæ sunt. Vnde antiqui seruum laudare volentes , frugi dicebant , tanquam sobrium,vtilem & necessarium.Plautus in Amph.Ita seruum par videtur frugi seruus quæ quidem compositio etiamsi duriuscula videtur, frequentius tamen occurrit quàm vt mendum videri queat. Vlpia. l. Neratius. ad legem Aquil.Sed si frugi bonæ seruus intra annum , mutatis moribus,occisus sit.Cicero Atti.libro 4.Permodestus ac bonæ frugi homo. Plau.in Trinu.Is probus est,quem non pœnitet quàm probus sit,& frugi bonæ. Apud Gellium tamen pro eodem frugis bonæ legitur. Huius autem vocis significationem latius exprimit Cicero libro 3.Tuscu. Sed quia, inquit,nec qui propter metum præsidium relinquit,quod est ignauiæ:nec qui propter auaritiam,clàm depositum non reddit,quod est iniustitiæ, nec qui propter temeritatem malè rem gessit , quod est stultitiæ:frugi appellari solet,eo tres virtutes,fortitudinem,iustitiam, & prudentiam frugalitas complexa est.Ergo frugi hominem, bonum & virtute præditum intelligimus. ¶ Accipitur etiam frugi pro eo qui in victu , vestitu , similibusque temperans est. ὁ ἐν διαιτήμασι λιτὸς βιωτικὸς, σώφρων,πλὴν μέθης.sicut à contrario luxuriosus,nequam, ἄσωτος.Horat. Parcius hic viuit,frugi dicatur.

Frugifer,ra,rum, Fructus ferens. καρποφόρος. vt, Arbores frugiferæ, quæcunque fructum ferunt,quæ & fructiferæ dicuntur.Lucan.libro 3,Vtraque frugiferis est insula nobilis aruis. Ouid.5. Meta. Frugiferas messes alimentáque mitia reddant.Plin.lib.15.cap.2,Vicina bonitas prouinciis, excepto Africæ frugifero solo. ¶ Per translationem pro eo quod vtilitatem affert.Cicero 3.Offic.Sed quum tota Philosophia,mi Cicero,frugifera & fructuosa,nec vlla pars inculta ac deserta sit,&c.Liui.in præfat. lib. 1. ab Vrbe, Hoc illud est præcipuè in cognitione rerum salubre ac frugiferum, exempli documenta in illustri posita monumento intueri.

Frugiferens, rentis, Poëticum epitheton, pro frugifero. Lucre.lib.1,Quæ mare nauigerum,quæ terras frugiferentes Concelebras.

Frugilegus,frugilega,frugilegum,Formicarum epitheton est,à granorum colligendorum consuetudine tractum. σιτολόγος.Ouid.7.Metamo. Hic nos frugilegas aspeximus agmine longo Grande onus exiguo formicas ore legentes,

Frugiperda salix.Plin.lib.16.cap.26,Ocyssimè autem salix amittit semen,

antequam omnino maturitatem sentiat:ob id dicta ab Homero frugiperda. Non inuenustè etiam hoc nomine appellari possunt homines nullius pretij,neque alij rei quàm consumendis frugibus nati.

Frugalis,le,pro eo qui est temperans.Frugalior,pro temperantior.Teren. in Heaut. Dedo me patri nunc iam , vt frugalior sim quàm vult.Varr.3. de Re rust.cap.2,Sed non hæc,inquit,villa,quanquam ædificauerint maiores nostri,frugalior & melior est quàm tua illa perpolita in Reatino. Et frugalissimus,quasi experientissimus & prudentissimus.Colu.lib.1. capi. 9, Magistros pecoribus oportet præponere sedulos ac frugalissimos. Cice.4. Verr. Nihil aliud in eo quod reprehendi possit , inuenio: nisi quòd homo frugalissimus atque integerrimus , te hominem plenum stupri,flagitij,sceleris,domum suam inuitauit.

Frugalitas, autore Cicerone 3.Tusculan. ea virtus dici potest quam Græci σωφροσύνην, Latini tum temperantiam , tum moderationem appellare consueuerunt.Sene. Luxuriosò frugalitas pœna est. Cice.pro Deiot.Hæ sunt regiæ laudes,illa priuata est : vt volet quisque accipiat : ego tamen frugalitatem , id est modestiam & temperantiam , virtutem esse maximam iudico.Idem 3.Tusc.Verisimile etiam illud est qui sit temperans, quem Græci σώφρονα appellant , eámque virtutem σωφροσύνην vocant, quam soleo equidem tum temperantiam , tum moderationem appellare,nonnunquam etiam modestiam:sed haud scio an rectè ea virtus frugalitas appellari possit. Et paulò pòst , Frugalitas (vt opinor) à fruge, qua nihil melius è terra oritur.

Frugaliter,aduerbium,Sobriè & modestè. σωφρόνως.Plau.in Epid.Ille eam rem adeò sobriè & frugaliter accurauit,vt alias res:est impensè improbus.Cice. pro Domo sua, Itaque omnia signa, tabulas, ornamentorum quod superfuit in fanis & communibus locis,tota è Græcia,atque insulis omnibus, honoris popu.Roma.causa, sanè frugaliter domum suam deportauit.

Fruiscor,vide FRVOR.

Frumen,inis,Summa pars gulæ interior per quam cibum lingua demittit in ventrem. κάτοχος. Seru. in 1.Aeneid. Frumen eminens sub mento, gutturis pars,larynge Græci vocant:Latini,& Celsus,fauces.

Frumentum, ti, dictum est à fruendo, id est vescendo. σῖτος. Horat.2. Sermo. Satyra 3. Siquis ad ingentem frumenti semper aceruum Porrectus vigilet. Idem 1.Epist. 15, Maior vtrum populum frumenti copia pascat. Frumenti genera(vt scribit Plinius lib.18.cap.7.) hæc vulgatissima sunt,far quod adoreum dixerunt,siligo,triticum,hordeum.Frumenta dici putat Seruius quæcunque emittunt aristas.Varr.1.de Re rust.cap. 48,In segetibus autem frumentum quod culmus extulit. ¶ In sicis item frumenta dicuntur grana illa exigua quibus sunt resetæ.Plinius lib.15. cap.19,Sicis mollis omnibus tactus:maturis frumenta intus:succus maturescentibus,lactis:percoctis,mellis.

Frumentaceus,a,um,Quod ex frumento est. σιτικός. Hierony. Maior turba hordeaceis panibus,minor frumentaceis pascitur.

Frumentarius,a,um,Quod ad frumentum pertinet. σιτικός.Frumentarius ager,frumentarius negotiator,frumentaria lex, quæ tractat de frumentis.Cice.5. Verr. Neminem vestrum præterit Iudices, omnem vtilitatem , opportunitatémque prouinciæ Siciliæ quæ ad commoda populi Romana.diuincta sit, consistere in re frumentaria maximè:in cæteris rebus adiuuamur ex illa prouincia,hac verò alimur, ac sustinemur. Plin. lib.18.cap.6, Syluestris pyrus, malúsque, frumentarij soli notæ. Sic lib. 27.cap.5, Frumentarius mercator, qui frumenta comparat, vt inde lucrum faciat. Plaut.in Pseud. –quæ amica es frumentariis, Quibus cunctis montes , maximi acerui frumenti sunt domi. Cicero 3. Offic.Non igitur videtur nec frumentarius ille Rhodius, nec hic ædium venditor celare emptores debuisse.

Frumentor,aris,Frumentum colligo. σιτολογῶ. Cicero ad Atticum, lib.8, Neque solus cum ista copia tantam multitudinem sustinere poteris, vt frumentatum eas.Liui.1.bel.Maced. Quum in propinquo agro frumentarentur Romani.

Frumentatio, Verbum est castrense, quo significatur egressio militum ad frumentum in castra congerendum. σιτολογία. Cæs.7.belli Gall.Omnes nostras pabulationes,frumentationésq; obseruabat.Liui.1.bell.Maced. Quia ex tam propinquis statiuis parum tuta frumentatio erat. ¶ Frumentatio etiam dicebatur distributio frumenti quę Romę fiebat postquam principes receperant curam publicæ annonæ. σιτομετρία. Sueto.in Augusto,Impetum se cepisse scribit, frumentationes publicas in perpetuum abolendi.

Frumentator,Qui frumentatum profectus est. σιτολόγος.Liu.1.belli Mac. Improuiso impetu Gallorum cum frumentatoribus est circunuentus.

Fruniscor,vide FRVOR.

Fruor, eris, fructum in supino , secundum Priscianum : sicut struo, structum.Cice.in Horten.Et amœnitate summa fructus est.Nonnunquam etiam fruitum.Vlpia.l.Pomponius.ff.De vsufru.ea.rerum quæ vsu consu. Licet proprietarius mihi pensionem soluerit , tamen vsum fructum amittit : quia non meo nomine , sed suo fruitus est emptor. Est autem frui,quasi delectationem,& fructum capere, & ali. ἀπολαύω, διαπονοῦμαι, τέρπομαι.Teren.in Adel.Agelli hîc sub vrbe est paululum, quod locitas foras:huic demus,qui fruatur.Id est vnde fructum capiat.& alatur, non proprietate potiatur,inquit Donatus. Virgil.7.Aeneid. Et varias audit voces , fruiturque deorum Colloquio. Vbi Seruius, Fruitur, pascitur: quod de rebus tantùm bonis dicimus. ¶ Composita huius verbi funt, Defruor, & Perfruor , quæ significant in totum fruor , seu omnem fructum percipio.

Fruiturus, participium. Cice. lib.3. Tuscul. Zeno Stoicorum acutissimus contendere, & magna voce dicere solebat eum esse beatum qui præsentibus voluptatibus frueretur,confideréque sese fruiturum.

Fretus , nomen est, non participium : quum verbi originem non habeat. Nam à fruor non deriuari diuersitas significationis ostendit. Est enim fretus

fretus omnino idem quod confisus vel nixus.Cice.de Nat.deo.Fretus intelligentia vestra,dissero breuius quâ causa desiderat. Idem Appio, Fretus conscientia officii mei,beneuolentiaque,hæc ad te scripsi libentius.Idem 1.de Inuent.Tum ingenio freta malitia peruertere vrbes,& vitas hominum labefactare assueuit.

Fruiscor,eris,à fruor deducitur, eiusdémque significationis est cum suo primitiuo. καρποῦμαι, Metellus ad Domitios, Illi verò omni iure & honestate interdicti,ego neque aqua,neque igni careo,sed summa gloria fruiscor.Plautus in Rud.accusatiuo iunxit. Hinc tu , nisi malum, fruisci nihil potes.Vide Gellium,lib.17.cap.2.

Fruniscor,eris,pro fruor,Cato posuit autore Festo:& frunitum dixit prudentem,hoc est eum quo perfrui liceret: sicut econtrario infrunitum, κακόβουλον,ἀπερίβουλον. Hermolaus insipientem,ac stolidum , qui nulli vsui esset.Quanuis alii fronitum per o,legendum putent. Nam Græci φρόνιμον, prudentem dicunt: ἄφρονα verò, dementem. Lucilius lib.18, Aequè fruniscor ego,ac tu.Cælius li.2.Domus suas quoque ire iubet, & sua omnia frunisci.Nonius in Par.Eo quòd magnopere quæsierunt, id fruniscì non quærunt . Gellius citans hoc exemplum , fruisci legit. Quicquid id est , fruniscor , nisi fortè apud obsoletos illos , non legitur.

Fructus,ctus,& apud antiquos fructi,& fructuis.καρπός.Terent. in Adel. Nunc exacta ætate hoc fructi pro labore ab his fero. Varro, Quæro, vtrum fructuis,an delectationis causa vendatis. Dicuntur autem fructus à fruędo,teste Varrone,quia illis fruimur.Et propriè dicitur omne illud quod in fundo nascitur. ¶ Per translationem tamen accipitur pro commodo & vtilitate.Vnde fructum capere ex aliquo, hoc est vtilitatem & commodum.Cic.de Amic.Et amicos, tâquam pecudes, eos potissimum diligunt,ex quibus sperant se maximum fructum esse capturos.Idem pro Sest.Præsentes fructus negligamus : posteritati & gloriæ seruiamus.

Fructifer,ra,rum,Quod fert fructum,hoc est fœcundum , & fertile. καρποφόρος.Plin.lib.12.cap.3,Quæ ex his incolarum numero esse cœpere, dicentur inter fructiferas.

Fructificus,a,um,Idem quod fructuosus,qui facit fructum:hoc est vtilitatem præstat. καρπίμος,γόνιμος.

Fructuarius,Dicitur cuius est fructus,vel qui fructum alicuius rei percipit. ὁ καρπούμενος.

Fructuarius,a,um,Quod fert fructum,seu quod ad fructum pertinet. καρπόφορος.Columel.lib.1,Pars autem fructuaria diuiditur in cellam olearium,torcularium,& cellam vinariam.Palladius , Decisis malè natis omnibus,& veteribus,nouellos,& fructuarios serues . Varro 2. de Re rust.cap.4,Parere tot oportet porcos,quot mammas habeat : si minus pariat,fructuariam idoneam non esse.

Fructuosus,a,um,Idem est quod fœcundus,vel vtilis,quasi fructum afferens. καρποφόρος.Cic.2.Tusc.Ager quanuis fertilis,sine cultura fructuosus esse non potest.Idem 1.de Finibus,Eas ergo artes sequetur:viuendi artem tâtam,támq; operosam,& perinde fructuosam relinqueret? Fructuosissima ars medicina,hoc est vtilissima,& haud parum fructus atque vtilitatis afferens.Plinius lib.29.cap.1.Cic.2.Offic Est enim non modò liberale,paulùm nonnunquam de suo iure decedere,sed interdum etiam fructuosum.

FRVSINO,pe.cor.Frusinonis,Ciuitas Cãpaniæ,à qua Frusinates populi ad Falernum,quorum meminit Plinius,lib. 3.capit.5. Iuuen . Saty.3, -optima Soræ,Aut Fabrateriæ domus,aut Frusinone paratur.Silius li. 12,Bellator Frusino,Sed hic populum significat.Ptolomæus Frusinum inter Latii oppida enumerat,lib.3.cap.1.

Frustra.aduerbium,significat incassum , nequicquam. τυφλῶς, μάτην. Cic.de Senect.Nec me vixisse pœnitet:quando ita vixi, vt non frustra me natum existimen.Terent.in Adel.Nemo dabit,frustra egomet me cum has rationes deputo.Frustra esse dicitur quod exitum speratum non habet,quòdq; non ex sententia euenit.Sallust.Cuius neq; consiliũ vllum,neq; inceptum frustra erat.Idem,Ea res frustra erat.id est expectationem frustrata est.Plau.in Amph.Hi iam ambo,& seruus,& hera frustra sunt duo.hoc est vterque fallitur. ¶ Frustra habere aliquem, pro decipere & circunuenire.Plau.in Amphit . Is aduenientis seruum & dominum frustra habet.

Frustro,as,Decipio,fallo. ψεύδομαι,ἐξαπατῶ. Cæsar , Non frustrabo vos milites.Inuenitur etiam in eadem significatione frustror verbum cõmune,secundum Priscianum.Plau.in Amphi.Nescio quis præstigiator hanc frustratur mulierem.Passiuo vsus est Plinius . de vir . Illustr . Et quum ad tertium ab vrbe lapidem castra potuisset , tempestatibus repulsus,primùm à Fabio Maximo frustratus, deindeà Valerio Flacco repulsus,&c.Sic etiam Feneſtella,Frustratus igitur, a spe deiectus,in castra se recepit. ¶ Frustari item est frustra facere. ἀποτυγχάνω,ματῶ. Colum.lib.1.cap.1,Sæpe magnam dominis afferunt iacturam, quum imprudenter facta opera frustrantur expensas.Idem in Præfat. lib. 1, Siderum ortus & occasus memoria repetat,ne imbribus ventisq; immi nentibus opera inchoet , laboremque frustretur,id est frustra faciat laborem.

Frustratio,onis,Deceptio. ἀπάτη. Planc.ad Cic.lib.10 . Tanto maiorem his frustratio dolorem attulit.Colum.li.11.cap.1,Nec supplicium grandius,quàm frustrationem cupiditatis existimat.

Frustum,sti,Rei cuiusque particula:sic dictum(vt quibusdam placet)à frangendo. τύμμος,τρῖμμα,κιμάτιον. Virg.2.Aenei. Pars in frusta secant,Cato,Frusto panis cõdiui potest vel vti taceat,vel vti loquatur.

Frustulum.li,diminutiuum,apud Plautum,à frustum : à quo frustillum. τιμάχιον.

Frustratim,aduerb.Significat per frusta. μικρῶν,κατὰ μέρη.Plin.lib. 20,capit.9,Coquitur pluribus modis in olla, quæ coniiciatur in clibanum aut furnum,vel adipe aut luto illita,aut frustatim in patinis.

Frustillatim,Significat per frustilla. κατὰ τμῆμα κατὰ μέρη. Plau in Curcul. Iam ego te faciam,vt hîc formicæ frustillatim differant.

Frustulentus.ta,tum,Plenus frustis.Plau.in Curc.Vin' aquam c.Si frustulenta est,da obsecro,hercle absorbeam.

Frutex,ticis,teste Valla,lib.4,Dicitur qui ad iustam magnitudinem arboris nõ assurgit,& statura similis est multis herbis , sed non demoritur,neq; aresci t vt herba,sed perennis est. δάμνος.Plin.lib.16.ca. 36,Interea quæ frigidis gaudent,& aquaticos frutices dicere conuenit:principatú in his tenebunt arundines.Idem lib.14.cap.36,Ex fruticũ verò genere cedri vtriusque,cupressi,laurus,iuniperi,pini,pyri , terebinthi, calami,lentisci,Dictus frutex,vt quibusdam videtur,à fruticando,hoc est pullulando,quòd succisus semper suppullulet.Quanquam verisimilius est frutico verbum á frutice deriuari. ¶ Aliquando ponitur pro stirpe.Sueton.in Vespas.Singulos repente ramos à frutice dedit.

Frutetum,ti,seu fruticetum, etiam frutectum , vt in vetustis quibusdam codicibus legitur,Locus fruticibus abundans. δαμνώδης,δαμνώδεις, τόποι, λοχμώδης.Plin.lib.18, Fruteta igni optimè tolluntur. Columel,lib.6. cap.22,Nam melius nemoribus herbidis,& frutetis,& carectis , quàm lapidosis locis durantur vngulæ.Horat.3.Carmi. Ode 12, Celer arcto latitantem fruticeto excipere aprum.

Frutetosus,siue frutectosus locus,Fruticibus abundans. δαμνώδης. Plin.li. 19.cap.1,Siccis hæc & sabulosis locis,frutetosíque nascuntur. Col.li.2. cap.2,Nemorosi,frutetosiq: tractus duplex cura est.

Frutico,as,pen.corr. Pullulo,& quasi frutices emitto. δαμνῶ.Plin.lib.17. Quod supra terram est , è matre tradi iubetur,ne fruticet. Columella lib.5 . Potest annicula præcidi ad semissem super duos pedes,vt è trunco fruticet.

Fruticatio in arboribus dicitur,quum multos ramos fruticantes producunt.Plinius lib.17.cap.1,Ita enim appellatur in ipsis arboribus fruticatio inutilis.

Fruticor,aris,deponens.Cic.ad Atticum,Excisa est enim arbor, nõ euulsaitaque quam fruticetur,vides.

Fruticescere,Est frutices emittere. δαμνώδω.Plin.lib.17. ca.27. Vitis tantùm tonsuram annuam quærit:alternam myrtus,punicæ,oleæ,quia celeriter fruticescunt.

Fruticosus,a,um,Quod longè latéque fruticat,& multos habet fruticantes,ramos. δαμνώδης.Plin.li.12.cap 4,Duo genera eius:rarum id quod melius,arboreum:alterum fruticosum.Idem lib.20.cap.13,Latiora satiuæ folia,rami fruticosiores.hoc est folius ac surculis abundantiores.

FRVTINA 1,Dictum est templum Veneris Frutæ.Festus.

Frux,nominatiuus est antiquus,à quo in vsu manserunt obliqui frugis, frugi,frugem,&c. καρπός.Ausonius in Monosyllabis : Ante equidem campis,quàm spicea supperet frux.

F ante V.

Fuat,Dixerunt antiqui pro sit,vel fuerit,ab antiquo verbo fuo,quo vtebantur loco verbi substantiui sum:vnde adhuc remanſit præteritum fui . Virg. 10. Aene. Tros Rutulúsve fuat nullo discrimine habebo, Plau. in Amph. Nec quisquam tam audax fuat homo qui obuiam obsistat mihi.

FVCINVS,pen.corr.Lacus in quarta regione Italiæ,prope Albenses Marsorum populos.Martialis lib.1,Fucinus & pigri taceantur stagna Neronis Virg.7.Aen.Te nemus Angitiæ,vitrea te Fucinus vnda,Te liquidi fleuere lacus.

Fucus,fuci,Genus est insecti.apisimilitudine,sed maiori corpore,quod non mellificat,neque operam aliquam præbet in faciundo opere, nisi quòd ad fouẽdos fœtus concalefaciendo adiuuat:& cõsumit alimenta quæ apes congesserunt. κηφήν. Vnde etiam non inuenustè transfertur ad ignauissimos aliquot homines , qui quum nihil egregium per se præstare possint,alienis tamen laboribus insidiantur , falcémque in messem iniiciunt cuius ipsi sementem non fecerint. Fucorũ naturam eleganter exprimit Plinius,lib.11.cap.1 & 11,Fuci,inquit,sunt sine aculeo,imperfectæ apes,nouissimæque,à fessis & iam emeritis inchoatæ,serotinus fœtus,& quasi seruitia verarum apum:quamobrem imperant his primósque in opera expellunt,tardantes sine clementia puniunt. ¶ Dictus fucus,vt nonnulli putant,quasi fur,quòd furtim mella deuoret:quanquam verisimilius est fucum dictum quòd apibus fucum faciat,& prætextu cale faciendi aluei,illorum mellificia absumat. Sunt etiam qui à verbo Græco φαγοῦμαι deduci putent , quòd apum mellificia absumat. ¶ Fucus marinus,herba est quæ & alga marina dicitur,Plinius lib.26.cap. 10, Præcipuè verò liberat eo malo φῦκος θαλάσσιον,id est fucus marinus,lactucæ similis,qui cõchilius substernitur, id est marina alga.Tria autem eius sunt genera:latum,& alterum longius,quadam tenus rubens:tertium crispis foliis , quo in Creta vestes tinguntur:omnia eiusdem vsus. ¶ Accipitur etiam fucus pro medicamine quo mulieres faciem tingunt , vt candorem aut ruboretu inducant,aut vt vitia corporis occultent.Plaut.in Capt. Vetulæ , edentulæ: quæ vitia corporis fuco occultant:Vbi sese fudor cum vnguentis consociauit,illico Itidem olent quasi quum vnà multa iura confundit coquos.Tibullus,Quid fuco splendente comas ornare,quid vngues Artificis docta subsecuisse manu? ¶ Per translationem sumitur pro fraude,astutia,siue insidiis in quibus veritas occultatur. φενακισμός. Vnde facere fucum,idem est quod decipere.Cic.de Petit.Consul.Iam illud teneto diligenter,si eum qui tibi promiserit,fucum,vt dicitur,facere vel le senseris:vt te id audisse,aut scire dissimules.Terent.in Eunu. Deum sese in hominem conuertisse,atque per alienas tegulas Venisse clancu lum per impluuium,fucum factum mulieri.Sine fuco,idem est quod simpliciter,& sine fraude.Cic.de Clar.Orat.In his omnibus inest quidam fine fuco vllo veritatis color.Idem lib.1.de Orat.Sententiæ veræ sine pigmentis, fucòque puerili.

Fuco,cas,Fuco depingo , fucũ rei alicui induco. φυκίω, ψιμυθίω, ἀγχυσίζω.

Universidad de Deusto
Biblioteca

σίω. Vnde fucatæ mulieres dicuntur quæ medicamentis quibusdam colorãtur,& vitia corporis inductis coloribus tegunt.Virg.li.2. Geor. Alba neq; Assyria fucatur lana veneno.Cic.1.de Nat.deor,Quæ etiam si essent,quæ nulla sunt,pellere se ipsa & agitari inter se, concursu fortasse possent:formare,fucare,colorare,animare non possent . Cice.de Clar.Orat.in qua naturalis inesset,non fucatus nitor. ¶ Per translationem accipitur pro ficto & simulato.Cicer.in Lælio,Secerni autem blandus amicus à vero,& internosci tam potest , adhibita diligentia, quàm omnia fucata & simulata à synceris atque veris.

Fucosus,adiectiuum, Hoc est non syncerus quasi fuco tectus & adulteratus.Cic.pro Rabir.Posth.Auditæ,visæq; merces fallaces quidem,& fucosæ,chartis & linteis & vitro delatæ.¶ Fucosæ amicitiæ, ambitiosæ, ac specie splendidæ.Cic.ad Atticum lib.1,Nam illæ ambitiosæ nostræ, fucosæque amicitiæ sunt in quodam splendore forensi , fructum domesticum non habent.

FVFIDIVS,Oratoris nomen,cuius meminit Cicero in Bruto , Fusidius. inquit,in aliquo patronorum numero fuit.

Fuga,fugæ,vide FVGIO.

FVGALIA,Festa fuerunt Romæ in memoriam exactorum Regum,liberatæque Reipublicæ institutæ.Censorinus de Die geniali festum hoc, Regifugium vocat,quòd eo die Tarquinius ab exercitu ad Porsenam Hetruscorum regem fugisset.Celebrabantur autem fugalia mense Februario post exactã Terminalia.Augustinus lib.2.de Ciuit.Dei,Sed de monstrentur loca talibus aliquando conuenticulis consecrata,nõ vbi ludi agerentur obscœni,vocibus & moribus histrionum: nec vbi Fugalia celebrarentur,effusa omnium licentia turpitudinum, & verè fugalia,sed pudoris & honestatis.

Fugax,vide FVGIO.

Fugio,gis,fugi,fugitum,Cum cursu & celeritate discedo.φύγω.cui opponitur fugare,quod est in fugam aliquem conuertere,& fugientem insequi.Et modo absolutè ponitur. Plau. in Amph. Nam quum pugnabant illi maximè.ego fugiebam maximè.Virg.3.Aeneid. Tendunt vela noti,fugimus spumantibus vndis.Plautus,Remigio, velóque quantùm potes festina & fuge.modò trasitiuè cum accusatiuo,pro eo quod est fugiendo vitare.Virgil.1.Eclog,Nos patriam fugimus.Cic.pro lege Agr.Nec quorum oculos offendebat , eorum ipsorum conspectum fugere ausus est.Cic.de Amic.Quinetiam siquis asperitate ea est,& inmanitate naturæ,vt congressus & societatem hominum fugiat, atque oderit.¶Aliquando pro nescire,seu non recordari,sed hoc duntaxat in tertiis personis.λανθάνειν καὶ διαφύγειν τὴν μνήμην. Lactant. lib. 1, Quod illum ipsum poetam minime fugit.Cic.li.1.Tusc. Nisi quæ me fortè fugiunt,hæ sunt ferè omnium de animo sententiæ. ¶ Aliquando pro cedere.Plin.lib.37, Factitiæ gemmæ scarificationis candicantiam fugiunt.hoc est factitiæ gemmæ ad impressionẽ scarificantis cedunt: quod gemmarii etiam hodie appellant fugere. Hinc ortum vt vinum quod annis cedit,hoc est ætatem ferre non potest, fugere dicatur:& vinum fugiens,quod iam ætati cedit,neque diutius seruari potest.ἐξιτήλιμος, εἶνος,& ἐξίτηλος. Fugientes etiam literæ dicuntur exolescentes,quæ vetustati cedunt,quasi diffluentes, dilabentésq;. ἐξίτηλα γράμματα. quod fit etiam quum membranæ præpingues literas non retinent.Budæus,Fugiens laboris,Cæsar lib.1.belli Ciuilis,Nemo erat adeò tardus,aut fugiens laboris,quin,&c. ¶ Huius cõposita sunt, Ausugio,aliò fugio:quod ex ab & fugio componitur,b in u mutata,vt fieret vox pronuntiatu,auditúque lenior. ἀποφεύγω,ἀποδιδράσκω. Cõfugio,simul fugio,concurro.καταφύγω.Defugio, Diffugio,de quibus alibi.Effugio,extra fugio,discedo,deuito. ἐκφεύγω. Effugium , & Effugia, giæ,sicut lana,& lanitium. Perfugio, quod est auxilii gratia ad aliquẽ fugio. καταφύγω. Vnde perfugium. καταφυγή. Perfuga , qui ad hostes transit & perfugit.Refugio,retrò fugio.ἀναφύγω.Gell.Posteaquam prælio victus,in vltimam regionem refugisset.Accipitur etiam refugere pro confugere: vnde Refugium. Per translationem ponitur pro deuitare,recusare,& odio habere.ἀναδιδράσκειν.Lactan.li.6,Illos qui aut voluptates,aut diuitias non refugiunt ab hac publica & celebri via modicè segregat.Colum.lib.4,Idque adeò plurimi dubitant,vt multi refugiant & reformident talem positionem ruris. Profugio , longe fugio.ἀποφεύγω.à quo profugus.Subterfugio,secreto fugio,vel euito.διαδιδράσκω.Cic.pro Cælio,Qui volunt pœnam aliquã subterfugere aut calamitatem,eo solum vertunt.Suffugio,latẽter fugio, ὑποσυλλέγομαι. Suetonius verò.pro retrò fugio in Tiberio posuit,dicens , Adulationes adeò aduersatus est,vt neminem Senatorum ad lectiacm suam admiserit:Consularem verò satisfacientem sibi,ac per genua orare conãtem ita suffugerit,vt caderet supinus.Transfugio,tranſeundo fugio ab vno ad alium locum.ἀπεμόλων.Vnde transfuga,qui ad hostes fugit. Liu.li. 1,Sextus filius eius qui minimus ex tribus erat,transfugit ex composito Gabios.Sallust.in Ciceronem,Modò harum,modò illarum partium, ieuissimè transfuga.Habent autem hæc omnia fu,syllabam in præsenti correptam.

Fugito,as,pen.cor.Deuito,vel detrecto,vel etiam huc illuc fugio. δραπετεύω.φυγγάνω.Plaut.in Asin.Herum nosmet fugitare censes? Terent.in Eunu.Fugitando fugi,nequis me cognosceret.A pul.Huc atque illuc fugitando,ad stabulum tandem perueni.

Fugitans participium,Idem quod studiosè fugiens : quo vsus est Terentius in Phormione pro nomine verbali.Herus meus(inquit ibi Geta) liberalis est.& fugitans litium.

Fugitor,verbale,Pro eo qui fugit.Plaut.in Trinummo,Credo acrem fugitorem fore.

Fuga,gæ,Ipse fugiendi actus.ἀνάδυσις,ἀναφυγή.Virg.3.Aeneid. -longúmque fugæ ne linque laborem.Idem 4.Aeneid.Frondentésq; ferant ramos,& robora syluis Infabricata fugæ studio. ¶Aliquando celeritas. Virg.11.Aeneid. -dimitte fugam,& te cominus equo Mecum crede so

lo.Quo in loco Seruius fugã pro celeritate interpretatur. Idem fugam pro cursu posuit, -vel qualis,equos Threissa fatigat Harpalice, volucrémque fuga præuertitur Hebrum . Et Quintilianus nauigationem dixit fugam,& naues fugientes,quæ velocem faciunt cursum . ¶ Aliquando fuga dicitur impetus,autor est Nonius , citans illud Virgilii, Ille volat,simul arua fuga,simul æquora verrit. ¶A fuga,fuga fugiendo,sunt composita Perfuga,transfuga,lucifuga,noctifuga,solifuga,lucrifuga : quæ omnia exponuntur per participium fugiens: vt,Perfugiens,transfugiens,lucem fugiens,& sic de cæteris.

Fugax,acis,Qui facilè fugit. φυκτικός. Huiusmodi enim verbalia in ax, habitum important actus per verbum significati : vt edax,& bibax. Virg.10.Aeneid. -si fortè fugacem Conspexit capream.Plin.lib.10.ca. 52,Tribuit hoc auium generi natura vt fœcundiores essent fugaces earum quàm fortes.¶ Inuenitur tamen aliquando positum pro fugiens. Virg.lib.11, -conuersísque fugax aufertur habenis. ¶ Apud eundem lib.10,etiam legitur pro veloci. -prolem Dolicaonis Hebrum Sternit humẽtum quo Latagum,Palmúmque fugacem. Quo in loco Seruius interpretatur fugacem pro celeri & veloci. ¶ Accipitur etiam fugax pro eo quod non est durabile,aut quod citò præterit.Sic Horatius lib. 2.Carm.vocat annos fugaces , quòd cito elebantur.Sic etiam Plinius mala Persica vocat fugacia,quòd durabilia non sint,decerptaq; facilli mè corrumpantur.Sic enim ait lib.15.cap.12,Pretiúmque singulis iam triceni numi fuerunt,nullius maiore:quod miremur , quia non aliud fugacius.Longissima nanque decerpto bidui mora est,cogitque se venundari.

Fugacitas,tis,quod modò significat inclinationem ad fugam, modò instabilitatem & breuitatem alicuius rei:vt,Fugacitas temporis , fugacitas ætatis.

Fugitiuus,a,um.Qui aufugit.δραπέτης.Vnde fugitiuus seruus dicitur , qui a domino ea mente recedit ne ad eum redeat,etiamsi mutato consilio ad eum reuertatur : quive extra domini domum fugæ causa , vt se à domino celaret , manſit. Item qui eò se confert vnde eum dominus recuperare non possit,aut abducere.Qui autem incendium , ruinam, hostem,aut præceptorem cui in disciplinam traditus erat, quia immoderate eo vtebatur,aufugit,non fugitiuus dicendus est. Plau.in Menæ. Homines captiuos,qui catenis vinciut:Et qui fugitiuis seruis induunt compedes.Idem in Cap.Apage,haud nos deceat fugitiuos imitari.Fugitiuum argentum,Terentius in Heaut. Fugitiuus lapis , Plinius lib. 36. capitul. 15. Fugitiua gaudia , hoc est fugacia , quæque citò euanescunt , & abeunt , ac parum durant. Martialis libro 7, Viue velut rapto,fugitiuáque gaudia carpe. Idem libro 1, Gaudia non remeant, sed fugitiua volant.

Fugitiuarii,apud antiquos fugitiuorum seruorum reprehensores erant: qui eam operam profitebantur vt fugitiuos inuestigatos reducerent. In Pandectis in l.Si apud te,Non enim ambo pecuniam,ego & fugitiuarius deposuimus . Varro hoc verbo metaphoricẽs quodam modo vsus est,quum inquit,lib.3.cap.14,Idoneus sub dio sumendus est locus cochlearijs,quem totum circùm aqua claudas,ne quas ibi posueris ad partum,non liberos earum,sed ipsas quæras:aqua inquam cludendæ, ne fugitiuarius sit parandus.id est ne,si locus fugæ pateat cochleis , cogaris postea tanquam fugitiuos seruos,sic cochleas fugitiuas persequi, & vti ministerio reprehensorum.Budæus in Annotationibus.

Fugo, as, Expello,& in fugam conuerto.τρέπομαι.Plau.in Amph.-ibi nũc meus pater Memorat,legionem hostium vt fugauerit.Plin.lib.11.cap. 53,Vultures vnguento qui fugantur,alios appetunt odores.Lactant lib. 1.Saturnus quum fugatus esset à filio.

Fulcio,is,si,tum,Munio,sustento,fortifico.ἐρείδω.τηρέω. Iuuen . Saty. 3, Nos vrbem colimus tenui tibicine fultam.Martia.lib.2,Fulcitur testa fagina mensa mihi.Cic.4,Acad.Sed quid eos colligam,quum habeam Chrysippum qui fulcire putatur porticum Stoicorum?Idem post redin Senatu,Horum Consulum ruinas,vos Consules vestra virtute fulcistis. ¶ Huius compositum est Suffulcio. ὑποστηρίζω. Varro, Vt maioribus perticis suffultæ vites,auras non pertimescant.

Fulcimentum,ti,Quod aliquid fulcit & sustinet.ἔρεισμα,τήρημα. Plau.in Trin.Quid ego nunc agam,nisi vt farcinam Constringam,& clypeum ad dorsum accommodem,fulcimenta,lubeam suppingi soccos?

Fultura,ræ,Sustentatio.ἔρεισμα,τήρημα. Plin.li. 36,Cyzici & bulcuterion vocant ædificium amplum sine ferreo clauo,ita disposita contignatione,vt eximantur trabes sine fulturis,ac reponantur.Plin.in Epist.Nam fulturæ ac substructiones quibus subinde suscipitur , non tam firmæ mihi,quàm sumptuosæ videntur.Columel.lib.1.cap.5,Sed & pro fultura & substructione fungentur aduersus ea,&c.

Fulcrum,cri,Quo lectus sustinetur,à fulciendo dictum.ἐρεισμα,Virg.6.Aen. -fulgent genialibus altis Aurea fulcra toris.Gell.lib.20.cap.15, Neque apud eius lecti fulcrum capsam esse cum strue aut ferro oportet . Sueton . in Claudio,Adhibebat omni cœnæ & liberos suos cum pueris, puellisq; nobilibus,qui more veteri ad fulcra lectorum sedentes vescerentur.

FVLCO,Andegauensium princeps fuit, quintus Rex Hierosolymorum, qui equo in caput verso occubuit , quum regnasset annis vndecim. Volaterranus.

Fulgeo,ges,si,sum,à φλέξ deducitur,quod apud Græcos flammam significat:vnde & pro lucere,& splendorem emittere sumitur.στίλβω.στιλπνόω. Lucan.lib.10,Fulget gemma toris,& iaspide fulua supellex.Cic.in Catil.Qui nitent vnguentis,qui fulgent purpura.Liu.1.ab Vrbe,Vt primo statim concursu increpuere arma , micantésq; fulsere gladii , horror ingens spectantes perstringit. ¶ Accipitur etiã fulgere pro fulgurare. Cice.2.de Nat.deo.Hunc etiã augures nostri,quum dicunt,Iouẽ fulgẽte,tonante:dicunt etiam,Cælo fulgente,tonante.Idem in Vatin.Iouẽ fulgente,cum populo agi nefas esse. ¶ Fulgere,pro ferire prisci dicebant,au

bant,autore Festo Pompeio:vnde fulgur dictum est. ¶ Huius composita sunt,Affulgeo,alluceo.περιλάμπω.Luiius,Et natium speciem de cælo affulsisse.Confulgeo,simul totus fulgeo.Plau.in Amph.Ardere censui ædes,ita tum confulgebant. Effulgeo , splendorem emitto. ἀπολάμπω. Præfulgeo,vide suo loco.Refulgeo, splendoré reddo.Persius in Præf. sui Poematis,Quòd si dolosi spes refulserit numi, Coruos Poetas,&c.

Fulgetrum, tri, Idem quod fulgur, hoc est lux illa, seu vibratio luminis quæ antè cernitur,quam tonitruum audiatur, quum simul fieri certũ sit.ἀστραπή,στρατός.Plin.lib.2.ca.43,Hinc nasci procellas,& si in nube lucẽtur flatus,aut vapor,tonitrua edisi erumpat ardens,fulmina:si longiore tractu nitatur,fulgetra:his findi nubem,illis perrumpi. Ibidem capit. 54, Fulgetrum prius cerni quàm tonitruum audiri, quum simul fiant,certum est:nec mirum,quando lux sonitu velocior.

Fulgetra,træ,fæmini.generis.Idem.Plin.lib.28.ca.2,Fulgetras popysmis adorare consensus Gentium est.

Fulgo.is,si,sum tertiæ coniugationis,Idem quod fulgeo.στίλβω.Virg.li.6, Illæ autem,paribus quas fulgere cernis in armis Concordes animæ, &c.Ad eundem etiam modum effulgo dicebant pro effulgeo.Idem libro 9,-auróq; effulgere fluctus.

Fulgor,oris,pen.prod.Splendor.στίλβη.Plin.lib.7.cap.15,Speculorum fulgor aspectu ipso hebetatur.Virgil.5.Aen.-maculosus & auro Squammam incendebat fulgor,Cic.6.Verr.Cuius fulgore collucere atq; illustrari Iouis Opt.Max.templum oportebat . ¶ Accipitur etiam fulgor pro fulgure,Cic.2.de Diuin.Quũ autem se in nubem induerint,eiúsq; tenuissimam quanq; partem cœperint diuidere,ac distrumpere,idque crebrius facere & vehementius,tum & fulgores & tonitrua existere : si autem nubium conflictu ardor expressus se emiserit,id esse fulmen.

Fulgur,guris,pen.corr.Idem quod fulgetrum.ἀστραπή.Differt autem à fulmine,teste Seneca,lib.2.Natur.quæst.quòd fulmen dicatur , quũ ignis emittitur:fulgur autem,quum ignis tantùm ostenditur.Vnde donum fulmine accensam dicimus,non fulgure, Est enim fulgur , nihil aliud quàm splendor ipsius fulminis:fulmen autem. ipsum telum . Vtrunq; tamen ignem esse constat,illud tamen interest , quòd fulgur tantum virium non habet vt ad terram possit deferri.Plin.lib.2.cap.49,Quòd si simul rupit nubem,ex arsitque,& ignem habuit,aut postea concepit, fulmẽ est. Hinc aiunt naturalium causarum scrutatores,quòd fulgura ex nubium collisione generentur in morem silicum duriorum , quos quum complosseris sibi,medius ex his ignis extritus elabitur,atque ita cum fulgure pariter & tonitrua mugire,tonitruum scilicet sonitu indicante,& fulgura excussi luminis claritate.

Fulguralis,le.Cic.1.de Diuin.Quod Hetruscorum declarant & aruspicini, & fulgurales , & rituales libri , nostri etiam augurales.hoc est libri qui de fulgurum inspectionibus tractant.

Fulguritas,atis,Afflatio fulminis.Lucil.apud Nonium,Luporum aciem claram,& fulguritatem arborum.Antiquum est,& obsoletum.

Fulguro,as,pen.corr.Fulgur emitto.ἀστράπτω.Plinius lib.18.cap.3 . Quum ex omnibus quatuor partibus cæli fulgurabit.Idem lib.9.cap.35, Si fulguret,comprimi conchas.

Fulguratio.Seneca 2.Nat.quæst.Fulguratio ostendit ignem , fulminatio emittit.

Fulgurator,Fulgurum inspector est,teste Nonio . Cato de morib. Claudii Neronis,Aruspicem fulguratorem si quis adducat.Cice.2.de Diuinat.Nónne intelligis eadem vti posse & aruspices,& fulguratores , & interpretes ostentorum?

Fulgurio,is,pen.corr.Fulgur iacio.ἀστράπτω.Nouius apud Nonium , Sanè suo sonitu claro fulguriuit Iupiter.

Fulguritus locus,Id est fulmine ictus, qui statim fieri religiosus putabatur,q; eum Deus sibi dicasse videretur.Autor Festus.πεφαυνωμένος.

Fulguritassunt,Pro fulgure percutiuntur, dixit Plautus Trin.-nam fulguritassunt Alternæ arbores,sues moriuntur angina accerrimè.

Fulmen,inis,Ignis è nubibus erumpens:de quo vide latius paulo antè in dictione FVLGVR.πεφαυνὸς,σκηπτός.Liu.1.ab Vrbe,Auentino,fulmine ipse ictus,regnum per manus tradidit. ¶ Transfertur aliquando pro vi,& impetu.Cic.ad Papy.Insanire tibi videris,quòd imitere verborũ meorum,vt scribis,fulmina?Idem. 2 Tusc . Nam si omnia fugiendæ turpitudinis,adipiscendæq; honestatis causa faciamus.non modò stimulos doloris,sed etiam fulmina fortunæ contemnamus licebit.

Fulmineus,a,um.Ouid.2.de Pon Et qui fulmineo,sæpe sine igne tonat. Fulmineum os apri,hoc est violentũ, & fulminis modo obuia quæq; prosternens.Ouid.2.Fast.Sicut aper longè syluis latratibus actus , Fulmineo celeres dissipat ore canes.

Fulminò, as , are, Est fulmen iacere , vel fulmina afflare.πεφαυνόω, πεφαυνῶ.Seneca,Minore enim igne ad fulgurandum, quàm ad fulminandum opus est.Plin.lib.2.cap.7,Fulminantem peierant Iouem.

Fulminatus,a,um, Fulmine ictus,πεφαυνωδής. Plin.lib. 2.cap.54,Vulnera fulminatorum frigidiora.

Fulica,cæ,pen.cor.νῆττος nonnullis,aliis λάφος, Auis est aquatica,magnitudinem columbæ non multùm excedens,à fuluo,id est nigro, aut certè à fuglinis colore dicta.Gaudet præcipuè mari,stagnisque amplioribus.In siccũ se recipiens,clariorèque voce clangens.nautas imminentis tempestatis admonet.Virgil.lib.1.Geor.In sicco ludunt fulicæ.Plin. lib.18.cap.35,Loligo volitans,conchæ adhærescentes , echini affigentes sese,aut arena saburantes,tempestatis signa sunt . Ranæ quoque vltra solitum vocales,& fullicæ matutino clangore. ¶ Legitur & fulix in eadem significatione, vt Rauca fulix , apud Ciceronem, libr. 2. de Diuinat.

Fuligo,pen.prod.ginis,Nigrum illud excrementum quod ex fumo canis aut furnis adhæret:à furuo , id est nigro colore nomen habens. ἀσβόλη,λιγνύς.Plinius lib.35.cap.6,Adulteratur fornacum.balneárúmque fuligine,Colum.lib,1.cap. 6,Quoniam fumo & fuligine sapor o-

lei corrumpitur.

Fuliginosus.λιγνώδης.Cice.2.Philip.Idem tamen quasi fuligine absterſa,reliquis diebus in Capitolio præclara Senatusconsulta fecisti.

Fulix,vide FVLICA.

Fullo,nis,Qui purganda,polienda vestimenta accipit:ita dictus à fo uendis aqua calida vestibus.γναφεύς.Plau in Aulul.Stat fullo, phrygio, aurifex,lanarius.Plin.lib.28,cap.6.Vrina virilis podagris medetur,argumento fullonum,quos ideo tentari eo morbo negant.

Fullonius,a,um, Quod ad fullonem attinet.γναφωτικός. Plaut in Pseud. Cras mihi potandus fructus est fullonius.Plin.lib.16,cap,44, Quod notatur & in spina fullonia hippophæsto.

Fullonica,cæ,Substantiuè acceptum modò significat officinam fullonis, γναφεῖον.Vlpian.l.A pud Trebatiũ.ff.De aqua plu.arcenda,Apud Trebatium relatum est,quum in fundo aqua oriretur, eum qui fullonicas circa fontem instituisset,& ex his aquam in fundum vicini immittere cœpisset. ¶ Modò etiam ipsam fullonis artem.Plaut.in Asin.-si nõ didicisti fullonicam,Non mirandũ est : in oculos inuadere optimum est.Plin.lib.7.cap.56, Fullonicam artem Nicias Megarensis inuenit. ¶ Legitur & Fullonica neutro genere, & plurali numero , pro fullonum officinis,à nominatiuo singulari fullonicum.Vlpianus l.Si cuius. ff.de Vsuf.Quod(inquit)dicitur meritoria non facturum, accipe quæ diuersoria,vel fullonica vulgò appellantur.

Fulmen,Fulminare,Vide FVLGEO.

FVLSINATES,Populi sunt insulani,iuxta oram Illyrici: quorum meminit Plinius lib.4.cap.21.

Fultura,vide FVLCIO.

Fuluiana,Herba quædam,vrinæ ciendæ vtilis,à Fuluio inuentore nomen habens,Plin.lib.26.cap.8,Et herba fuuiana trita ex vino , & hæc nomen inuentoris habet,nota tractantibus:vrinas ciet.

FVLVIVS Flaccus Censor,tectum marmoreum Iunonis Luciniæ spoliauit,vt ędem quam dedicauerat Equestri Fortunę,tegeret:Autor Liuius lib.42.

Fuluus,ui,Color dicitur qui ex rufo & viridi videtur esse mistus,in aliis plus viridis,in aliis plus rufi habens.πυῤῥός. Nam & aquilam fuluam dicunt Poetæ,& fuluum aurum,& arenam fuluam,& leonem fuluum: quæ tamen res colore nonnihil differunt. Quinetiam iaspidem fuluam vocant:quam tamen constat esse viridis coloris.Vir.4.Aen. -atq; illi stellatus iaspide fulua Ensis erat,Vbi Seruius,Iaspide fulua, pro viridi:vt,-fuluáq; caput nectentur oliua.

Fumus,mi,Vapor niger ex igni exhalans:à colore furuo , hoc est nigro dictus.καπνός.Plin.lib.12.cap.17,Tradunt fumum brutæ arboris contra ligna alia esse remedio.Ouidius 2. Metamorph.-calidóque inuolnitur vndique fumo.Vir.2.Aeneid.-mistóque vndantem pulueremum.Cic.in Pisonem, Paulisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore,atque fumo. ¶ Accipitur per translationem fumus pro splendidis & magnificis pollicitationibus,quæ suo tamen carent effectu. In de vendere fumos dixit Martialis,pro eo quod est officium sũ quod nullum est.& simulatam apud principem gratiam,pretio vendere.Huiusmodi homines fumi venditores dicuntur:qualis insignis deprehensus fuit Alexandri Seueri tempore, Thurinus quidã qui quum nihil apud principem aut gratia aut autoritate valeret,simulata tamen principis amicitia,non modica clientes pecunia emungebat. Sed tandem deprehenso fuco,vt crimini responderet supplicium , alligatus palo iussu principis , viridium lignorum fumo est enectus: pronuntiante præconẽ,Fumo periit,qui fumos vendidit.

Fumarium,rii,Locus vbi vina fumo condiebantur.καπνίσιν,Martial.lib. 10,Improba Massiliæ quicquid fumaria cogunt,Accipit ætatem quisquis ab igne cadus.Nam vina fumo præcocem trahunt maturitatem, & celerius vetustescunt:vt docet Columella,lib.1.cap.6.

Fumosus,a,um.Quod fumum emittit.καπνώδης.Cato de Re rustica,cap. 130,Codicillos oleaginos,& cætera ligna amurca cruda perspergito, & in Sole ponito:perbibant beneãta neque fumosa erunt, & beneardebunt.Idem cap.37.Item infimi lapides cocti cadent,& minus flamma fumosa exibit. ¶ Interdum etiam fumosum dicitur quod fumo tinctum est.Vnde tecta fumosa dicuntur à Virgilio 2.Geor,quum ait,Colàque prælorum fumosis deripe tectis.Et fumosæ imagines,à Cicerone in Pisonem,pro stemmatibus maiorum,quæ à nobilioribus domi asseruabantur,iam ob vetustatem fumo denigrata.Sed(inquit)ne notum quidem factum aut militiæ,aut domi: obrepsisti ad honores errore hominum,commendatione fumosarum imaginum , quarum similes habes nihil præter colorem.Ad hoc etiã alludit Iuuenalis, quum ait,Fumosos Equitum cum Dictatore magistros. Quanquam in quibusdam exemplaribus corruptè legatur famosos. ¶ Infumibulum, per quod fumus erumpit.καπνοδόχειον.

Fumeus,a,um:vt,Vinum fumeum,hoc est fumo conditum. Martia.lib. 13,Fumea Massiliæ ponere vina potes.

Fumifer,ra,um,Fumum afferens,fumosus.καπνοφόρος.Vir. 9. Aen. Parte alia(horrendum visu) quassabat Hetruscam Pinum , & fumiferos infert Mezentius ignes.Fumosa nox,pro caligine è fumi densitate nascente.Idem lib.8.de Caco,Faucibus ingentem fumum (mirabile dictu)Euomit,inuoluitq; domum caligine cæca : Prospectum eripiens oculis:glomerátq; sub antro Fumiferam noctem.

Fumidus,a,um,Fumum referens.καπνοειδής.Plin.lib. 37. cap. 7,Sunt qui præferant Arabicas Indicis,fumidæque chrysolitho illas similes esse dicant.Idem li.34.cap.20,Vitia præter suprà dicta,acor, aut fumidum virus,aut picis adustio.

Fumo,mas,Fumum emitto.τύφομαι.Virg.1.Ecloga, Et iam summa procul vilarum culmina fumant.Cic.7.Verr.Quum fumantes etiam notras naues reliquissent. ¶ Fumare aper dicitur,vel vrsus , quum è naribus denſum spiritum emittit instar fumi,Martialis li.12,Fumantem

Universidad de Deusto
Biblioteca

uini nasum ne læseris vrsi. ¶Huius compositum est Insumo, pen. prod. quod est ad fumum sicco.

Fumigo, as, pen. corr. Suffio. θυμιάω. Varro 3. de Re rust. cap. 16. Verno tempore & æstiuo ferè ter in mense mellarius inspicere debet, fumigans leniter. Hinc fumigatio, pro suffitu. θυμίαμα.

Fumifico, as, idem quod fumigo, vel suffio. θυμιάω. Plaut. in Mil. Eique vt Arabico fumificem odore.

Fumificus, ca, cum, Quod fumum emittit. Ouid. 7. Meta. Fumificisque locum mugitibus impleuere.

Funalia, Funambulus, vide FVNIS.

Funda, dæ. Instrumentum è funiculo factum quo funduntur, hoc est iactantur lapides. σφενδόνη. Vir. lib. 1. Geor. Stuppea torquentem Balearis verbera fundæ. Vocat autem poeta fundam Balearem, quòd duæ illæ insulæ Baleares peritos in primis mittebant funditores. Terent. in Eunucho, -fundâ tibi nimis vellem dari, Vt tu illos procul hinc ex occulto cæderes. ¶ Est etiam retis piscatorii genus, quod in orbem spargitur, quod & reticulum dici solet. ἀμφίβληστρον. Vir. 1. Geor. -funda iam verberat amnem. ¶ Accipitur quandoque pro sacculo, seu marsupio in modum retis facto, in quo pecuniæ & alia geruntur. Macrobius, Quúmq; accessissem ad sellam, demissa in fundam pauperé manu, paucos denarios protulit, quos Principi daret. Quod sacculi genus etiam reticulum vocatur. Horatius, Reticulum panes vænales inter onusto Forte vehas humero. ¶ Aliquando pro circulo ex auro, siue alio metallo, quo gemmæ ita nectuntur vt aurum nonnisi margines amplectatur. Plinius, Funda includuntur perspicuæ, cæteris subiicitur orichalcum.

Funditores, Qui funda dimicant. σφενδονῆται. Sallustius, Ipse cum expeditis cohortibus, ad hæc funditorum & sagittariorũ delecta manu. Cæs. 3. bel. Gall. Numidas & Cretas sagittarios, & funditores Baleares subsidio oppidanis mittit. Sic Liuius 1. bel. Pun.

Fundibularii, Idem qui funditores. σφενδονῆται.

Fundamentum, vide FVNDVM.

FVNDI, orum, φοῦνδοι, Oppidum est Campaniæ inter Taracinam & Caietam, quod intercidit: hodie solùm palustre ibi, ita tamen vt ædificiorum ruinæ ac vestigia cernantur: à quo Fundanus lacus appellatus est, & Fundanus ager. Plí. li. 3. ca. 5. Inde generosa vina Fundana scriptoribus commendata.

Funditus, & Fundo. fundas, vide FVNDVM.

Fundo, dis, fudi, fusum. Liquefacio, χέω, χωνεύω. Vnde metalla dicuntur fusa, quum liquefacta sunt vi caloris. ¶ Item fundere aliquem dicuntur artifices, quum effigiem alicuius arte fusoria exprimunt. Plin. lib. 34. cap. 8, Theodorus qui labyrinthum fecit Sami, ipse se ex ære fudit, præter similitudinem mirabilem, fama magnæ subtilitatis celebratus. ¶ Quoniam verò quæ fusa ac liquida sunt spargi solent, fundere pro spargere ponitur. Claudian. -& pessima fudit Vina cadis. Lactan. lib. 6, Fundendus ad vltimum cruor, omnia denique amara & grauiora patienter ferenda. ¶ Aliquando pro prosternere. ἀναρίθμητα κατέβαλλον. Vir. 1. Aeneid, Nec prius absistit quàm septem ingètia victor Corpora fundat humi. ¶ Aliquando profligare, vel dispergere. Liu. 1. ab Vrbe, Exercitum fundit, fusum persequitur. ¶ Aliquando abundanter præbere. Virg. 4. Eclo. Ipsa tibi blandos fundet cunabula flores. ¶ Aliquando pro largè loqui. σπερμολογήσειν, ὑψηγορεῖν, σπαταλᾶν, βαυλαδεῖν. Vir. 3. Aen. Talia fundebat lachrymans. ¶ Aliquando pro demittere, vt apud eundem, -crissíque à vertice flammam. Fundit. ¶ Huius composita sunt, Affundo, ad aliquid fundo. ἐπιχέω. Plin. Exprimitur soliis succus mollissimis, in pila tusis, affuso paulatim vino austero. Confundo, perturbo, opprimo, siue omnia in vnum misceo, coniungo. συγχέω. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Alterius vrbis duo populi in vnum confusi sunt. Vir. lib. 3, -qui nunc Ore Arethusæ tuo Siculis cõfunditur vndis. id est coniungitur. Pli. Et si misceantur, facilè cõfundunt colorem. id est perturbant. Circunfundo, circumcirca spargo. περιχέω. Apul. Atque eo liquore stabulum omne circunfundit. Virg. 2. Aeneid. Vndique visendi studio Troiana iuuentus Circunfusa ruit. Defundo, deorsum fundo. καταχέω. Autor ad Herẽ. lib. 2, Nam vt fortè hic in balneas venit, cœpit postquàm defusus est, defricari. Diffundo, & Effundo, de quibus suprà. Infundo, in rem aliquam quippiam fundo. ἐγχέω. Colu. lib. 2. Merúmque faucibus, si æstuauerint boues, infundet. Hinc Infundibulum, de quo suo loco. Quandoque infundere. ἐπιχεῖσθαι. Virg. 1. Geor. Certatim largos humeris infundere rores. Infusum, idem est Plinio quod clyster. τὸ ὑγρὸν εἰσιὸν. Offundo, & Perfundo, valde, siue per omnes partes fundo, spargo. ἀδυράμενοι, ἀλειτάσατο. Ouid Perfuditque genas lachrymis. Profundo, προχέω. Refundo, rependo. ἀμείβομαι, ἀντιτίθεμαι. Seneca, Id erat non tam accipere beneficium, quàm refundere. Interdum restituo quod sparsum erat. Idem, Quicquid deerit, ex meo refundam. Interdum reiicio. ἀναχέω, vt, Omnem culpam in te refundam. Interdũ idem est quod euomo. Plin. Quod hesterna crapula ingurgitauerat, palàm refudit. ἀναβλύω, Suffundo, est supra fundo, aut fundendo iniicio. Colum. lib. 7. Lassæ & æstuãti mulæ ad os in fauceis demittitur, vtrunque in os suffunditur. Plau. in Curcul. Mane, suffundam aquulam. Interdum forinsecus spargo. ὑφέχω. quum infundo potius de interiori parte dicatur. Vir. 1. Geor. At si virgineum suffuderit ore ruborem, Vétus erit. Seruius, Suffuderit, forinsecus habuerit. Hinc Suffusio, morbus est oculorum, quem vulgò *Cataractam* vocant: ortum trahens ex vitioso humore inter duas tunicas collecto, visúmque depraunte. ὑπόχυσις ὑπόχυμα. Celsus libr. 7. cap. 7. Suffusionis plures species sunt: quædam sanabiles, quædam quæ curationem non admittunt. Nam si exigua suffusio est, si immobilis, colorem verò habeat marinæ aquæ, vel ferri nitentis, & à latere sensum aliquem fulgoris relinquit. spes superest. Si magna est, si nigra pars oculi, amissa naturali figura, in aliam vertit, si suffusionis color cæruleus est, aut auro similis, si labat, atq; hac

& illac mouetur, vix vnquam succurritur, Hæc Celsus. Interdum confundo, siue rubore perfundo. Cicero pro inspergo posuit, ad Lentulum scribens, Noui animum cum mihi amicissimum, tum nulla in cęteros maleuolẽtia suffusum. Suffundere frigidam, vide in dictione FRIGIDA. Superfundo. ἐπιχέω. Lactant. lib. 6, Extinguitur protinus, tanquam igni aquâ superfuderis. Transfundo, de vno vase in aliud fundo, spargo, immittóve. ἀπαχέω. Cato. de Re rust. Vbi dies triginta præterierint, transfundito, ita relinquito. Cicer. Dolabellæ, Libentius omnes meas laudes (si modò sunt aliquæ meæ laudes) ad te transfuderim, quàm aliquam partem exhauserim ex tuis.

Fusus, a, um, participium, Aliquando idem est quod conflatus, vel liquefactus: vt quum aurum, vel argentum fusum dicimus. χυθεὶς. ¶ Interdum idem quod fusione confectus, vt quum statuam, aliúdve quid operis ex metallo quopiam dicimus esse fusum. ¶ Aliquando idem quod dispersus. Cic. de Orat. Genus facetiarum æqualiter tota in oratione fusum. Idem 13. Philip. Exercitum hostium cæsum, fusúmque cognouimus. Idem 2. de Nat. deo. Exin mari finitimus aër die ac nocte distinguitur, isq; tum fusus, & extenuatus sublimè fertur, tum autem concretus in nubes cogitur, &c.

Fusè, aduerbium, Hoc est abundanter, & copiosè. ἀφθόνως, πλατέως. Cicer. 3. de Fin. Potest id quidem fusè, & copiosè, & omnibus electissimis verbis, grauissimísque sententiis rhetoricè & augeri & ornari. Idem 4. Tusc. De cuius excellentia multa quadem dici quanuis fusè latèque possint, sed breuissime illo modo.

Fusim, aduerbium, Idem est quod sparsim. χέδην, Fusè autem, vt suprà diximus, significat latè & copiosè.

Fusio, onis. χύσις. Cic. 1. de Nat. deo, Ipsúmque mundum Deum dicit esse, & eius animi fusionem vniuersam.

Fusilis, le, pen. corr. Quod fundi potest, seu quod fusum est, vel quod pronum est ad fundendum. χυτὸς. Vnde fusilia vasa dicuntur, & fusilia signa, quæ ex metallo aliquo fusa sunt. Ouid. 11. Meta. Fusile per rictus aurum fluitare videres. Colu. lib. 6. cap. 33, Vel cum fusili sale trita sepiæ testa.

Fusores, dicuntur qui ex metallo quopiam statuas, aliáve opera funduntˑ. χωνευταί.

Fusorius, a, um. Quod ad fusionem, hoc est liquefactionem pertinet, seu quod funditur, aut fundi potest, χωνευτικὸς. vt, Opus fusorium. Fusorium vas, in quo metalla liquefiunt. Ars fusoria, ars fundendi, conflandive metalla, operísq; aliquid ex eis conficiendi. χωνευτική.

Fusura, æ. Fusio, siue liquefactio. χύσις. Plin. lib. 33. cap. 6, Chrysitis ex ipsa vena fit, Argyritis ex argento, Molybditis plumbi ipsius fusura, quæ fit Puteolis. & inde habet nomen.

Fundito, as, pen. corr. Sæpe fundo, σπερμολογέω. Plau. in Amph. Dum crucia tu tuo isthæc hodie verna verba funditas. Idem in Pœnulo, En monstrum mulieris: tantula tata verba funditat. id est multùm & frustra profert. ¶ Funditare rem, pro consumere, prodigere, ac profundere. Plau. in Mercat. Omni quod modò, cui iuuenis ipse parserit, Me rem videret funditare, ac perdere.

Fundum, di, Ima pars cuiusque rei quæ aliquid liquoris in se continet, vel ad cõtinendum facta est, vt dolii, nauis, aluei fluminis, lacus, maris. πυθμήν. Virg. 2. Aen. -æquitq; tridenti Spumeus atq; imo Nereus ciet æquora fundo. Largitio fundum non habet, Cicer. 2. Offic. Sene. Epist. 1, Sera in fundo parsimonia. ¶ Profundum, quod propriè imum significat. Vnde profundum mare dictum, quòd procul habeat fundum.

Funditus, pen. corr. aduerbium, Significat à fundo. ἐκ βαθροῦ, ἀφ' ὑψηλοῦ. sicut Cælitus, à cælo. Cicer. 6. Verr. Qui non obtrusit aliqua ex parte monimenta P. Scipionis, sed funditus sustulit, ac deleuit. Idem de Amicitia, Quæ enim domus tam stabilis, quæ tam firma ciuitas est, quæ non oditis atque dissidiis funditus possit euerti? Hoc est, ab ipso fundo, vel ab ipsis fundamentis. Cic. Torquato lib. 6, Necesse est enim aut armis vrgeri Rempublicam sempiternis, aut his potiis recreari aliquando, aut funditus interire.

Fundo, as, Propriè idem quod fundamẽtum iacio. καταβάλλω, θεμελιόω. Virgil. 8. Aene. Haud procul hinc saxo colitur fundata vetusto Vrbis Agyllinæ sedes. ¶ Transfertur ad incorporalia, & idem ferè significat quod firmo, siue stabilio. Quintilianus. Fundatâ paternis auitíq; opibus domum exhaurit. ¶ Huius composita sunt Effundo, as, quod est à fundo euerto. ἀποθεμελιόω. Cæcilius, Refspublica amisso & effundato pulcherrimo statu, non paruam fecerat iacturam. Suffundo pro fundamento subiicio. Varro, Qui in domibus lateritiis paululùm modò lapidibus suffundatis, vt humorem fugerent, habitabant.

Fundamen, inis, & Fundamentum, ti, Super quod quid fundatur. θεμέλιον, ὑπόθεσις, βάσις. Ouid. 5. Metamorph. Ambibat Siculæ cautus fundamina terræ. Virg. 4. Georg. -& lentum de cortice gluten Prima fauis ponunt fundamina. Plin. lib 36. cap. 14, Rursus ne in lubrico atque instabili fundamenta tantæ molis locarentur. Vir. 1. Aenei. Fundamenta locant alii, pars ducere muros. ¶ Iacere fundamenta Reipublicę, est quasi dare Reipublicæ principium. Cic. Cornificio, Ego mi Cornifici, quo die primùm in spem libertatis ingressus sum, & cunctantibus cæteris ad x III. Calendas Ianuarii fundamenta ieci, eo ipso die prouidi multum, atque habui rationem dignitatis tuæ.

Fundus, di, Est quæuis possessio rustica, ita dicta quòd fundat quotannis multa: vel quòd sit rei familiaris fundamẽtum: nam pecuniarum ratio labilis est, χωρίον, ἀγρός. Plau. in Capt. Quasi fundum vẽdam, meis me addicam legibus. Fundi appellatione (vt docet Florentinus Iureconsultus) omne ædificium, & omnis ager continetur: sed in vsu, vrbana ædificia, ædes rustica, villa dicuntur. Locus verò sine ædificio in vrbe, area: rure autem, ager appellatur. Idémque ager cum ædificio, fundus dicitur. ¶ Accipitur etiam fundus per translationem pro cuiusuis negotii fundamento. Plau. in Trinummo, Nunc mihi is properé conueniendus

ueniendus est. vt quæ cum eius Filio egi, ei rei fundus pater sit potior eo. Hoc est fundamentum, autor, & approbator. Sic populum fundum fieri, teste Festo, est populum eius rei quam alienat, fieri autorem. Cic. pro Cornelio Balbo, Quid enim dici potuit imperitius, quàm fœdera tos populos fieri fundos oportere? Nam id non magis proprium est fœderatorum, quàm liberorum omnium. Et paulo post, Potuit magis fundus populus Gaditanus fieri, si tum sit fundus, quum scita ac iussa nostra sua sententia comprobat?

Funebris, Funestus, Funero, vide FVNVS.

Funeta, Arcus sunt in vitibus, quum breuiores palmites sarmento iunguntur inter se funium modo. Autor Plinius, lib. 17. cap. 22.

Fungor, eris, functus, Significat officium aliquod exercere, munus obire, aut dignitatem habere. πάσχω, ἀπαλλάττω. & construitur cum ablatiuo: vt Fungor Prætura. Cæsar 7. bel. Gall. Hunc ex proximis vnus iacentem transgressus, eodem illo munere fungebatur. Cic. 5. de Fini. Atque in sensibus hæc est sua cuiusq; virtus, vt nequis impediat quominus suo quisque sensus munere fungatur in his rebus celeriter expediteq; percipiendis. Aliquando cum accusatiuo. Terent. in Adel. Maior filius tuus Eschinus Quem fratri adoptandum dedisti, neq; boni, Neque liberalis functus officium est viri. Plau. in Menæch. Nam parasitus octo hominum munus facilè fungitur. ¶ Huius composita sunt, Defungor: id est expedio, finem facio, perago, cesso, & liberor ab aliquo officio vel munere. Virgil. 6. Aene. O tandem magnis pelagi defuncte periclis, id est qui finiuisti & euasisti pericula. Liuius, Defuncta morbis corpora salubriora esse cœpere. id est quæ euaserunt morbos. Terentius in Adel. Vtinam hoc sit modò defunctum. id est vtinam hoc malum vltimum sit quo defungatur, & in quo finem faciat pecandi Aeschinus. Inde etiam Defunctos dicimus qui mortui sunt, eo quòd vitæ munus peregerunt: quod etiam functos vita dicimus: quasi illud dicamus, eos vixisse, nec amplius viuere. Perfungor, perfecte fungor, ad finem vsque exequor. ἀπονίνημι, ἀντλέω. Cicer. Lentulo. Quum & honoribus amplissimis, & laboribus maximis perfuncti essemus.

Functio, onis, verbale. Cic. 2. Tusc. Labor est functio quędam vel animi vel corporis, grauioris operis, vel muneris. Idem 5. Verr. Vt iis iucundior esset muneris illius functio.

Fungus, gi, à funere (vt quidam docent) descendit, quòd vescentibus periculosissimus sit, vel ipso Plinio teste, qui eos annumerat inter ea quæ temerè manduntur. μύκης. Tanta enim est fungis cum venenis cognatio, vt si vel caligaris clauus, aut ferri rubigo, aut panni marcor adfuerit, aut si serpens primò patefecerit adhalauerit, omnis statim succus decoquatur in venenum. Fungi nomen generale est. Boleti autem dicuntur qui in voluis albis nascuntur. quibus subiacet lutei sunt coloris. Plin. lib. 22. cap. 25, Fungorum lentior natura, & numerosa genera: sed orígo nonnisi ex pituita arborum. Tutíssimi qui rubent callo, minus diluto rubore quàm boletimox candidi, velut apice Flaminis insignibus pediculis. Tertium genus fuilli. venenis accommodatissimũ. Fungorum diuersa sunt genera, nam sunt boleti pratenses albi, qui in pratis nascuntur: spongioli, à similitudine spongiæ: digitelli, à digitis: à porrigine, porriginosi. Nascũtur & in arboribus fungi, & in spinarum radicibus. ¶ Fungus, arborum morbus. Plin. lib. 17. cap. 24, Olea præter vermiculationem, quam æquè ac ficus sentit, clauum etiam patitur, siue fungum placet dici, vel patellam: hæc est Solis exustio. ¶ Fungus, pro homine stupido & insulso. Plaut. in Bacch. Adeón' me fuisse fungum, vt qui illi crederem?

Fungosus, a, um. Quod est rarum & leue ad similitudinem fungi. μυκητώδης. Plin. Hunc totum fungosa replet medulla.

Fungositas, aris. hoc est raritas & leuitas, qualis in spõgiis apparet. Idem, Tota fungositas deràsa.

Funginus, a, um, Quod est ex fungo. Plaut. in Trin. Pol, hic quidem fungino genere est, capite se totum tegit.

Funis, Restis ex cannabe aut alia materia contorta. κάλως, σχοῖνος, εἰρεσιώνη. Hodie tantùm masculini generis est, olim etiam fœminini. Virg. 5. Aen. Volucrem traiectam in fune columbam, Quò tendant ferrum, malo suspender ab alto. Lucret. apud Gellium lib. 15. ca. 2, Haud, vt opinor, enim mortalia secla superne Aurea de cælo demisit funis in aruа. Pli. lib. 16. cap. 1, Vlua & palustri iunco fines nectunt. Colum. lib. 6. cap. 2, Cannabinísque funibus cornua iuuencorum ligato.

Funalia, lium, Dicuntur faces ex contortis funibus cera, aut pice circundatis. δᾷδες. Cic. de Sene. Delectabãtur crebrò funali, & tibicine: quæ si nullo exemplo priuatus sumpserat, tantùm licentiæ dabat gloria. Pli. de Viris illust. Duillio concessum est vt prælucente funali, & præcinente tibicine, à cœna publicè rediret. ¶ Funales verò equi sunt qui fune, hoc est reste iuncti, currum triumphalem præcedunt. σαμφόρεοι. Suetõ. in Tib. Dehinc pubescens Actiaco triumpho currum Augusti comitatus est sinisteriore funali equo, quum Marcellus Octauiæ filius dexteriore veheretur. ¶ Funalis cereus. Valer. Max. lib. 3. cap. 7, Caius autem Duillius, qui primus naualem triumphum ex Pœnis retulit, quotiescunq; epularurus erat, ad funalem cereum, præeunte tibicine, & fidicine, à cœna domum reuerti solitus est.

Funambulus, pen. cor. Qui graditur per funes. σχοινοβάτης. Terent. in Prologo Hecyræ, Ita populus studio stupidus, in funambulo.

Funirepus, pi, Idem significat quod funambulus. σχοινοβάτης. Apu. Comœdus fermocinatur, Tragœdus vociferatur, funirepus periclitatur.

Funiculus, li, diminutiuum a fune. κλωδίον, σχοινίον. Cicero 2. de Inuent. Vsque adeò vt dominus nauis quum idẽ gubernator esset, in scapham confugeret: & inde funiculo qui à pupi religatus scapham annexam trahebat, nauim quoad posset, moderaretur. ¶ Ponitur quoque funiculus pro mensura quadam Persica, sexaginta continente stadia, vt

placet Herodoto: quanquam Plinius ex Eratosthenis sententia quadraginta tantùm stadiorum esse tradit. In hac tamen significatione frequentius vtimur Græco nomine Schœnus.

Funus, neris, Pompa quæ fit in exequis mortuorum. κηδεία. A funalibus dictum funus, quòd incensi funes mortuis præferebantur: quoniam nocte efferebantur cadauera. Vel potius ab eo quòd φοῦνος Ioues dicunt Ionicè, pro φόνος, quod cædem, vel cladem significat. Ennius, Nemo me lachrymis decoret, nec funera fletu Faxit. Terent. in And. Funus interim procedit: sequimur: ad sepulchrũ venimus. Cicе. de Amic. Quàm autem ciuitati charus fuerit, mœrore funeris indicatũ est. ¶ Interdum ponitur pro cadauere. νεκρός. Terent. in And. Effertur funus. ¶ Interdum significat mortem. Virgil. 4. Aeneid. Nec moritura tenet crudeli funere Dido. ¶ Quandoq; pro sepulchro. τάφος. Vir. 5. Aeneid. Ergo instauramus Polydoro funus.

Funeræ, arum, Apud veteres dicebantur mulieres ad quas funus pertinebat: vt sunt mater & soror defuncti. Nam præficæ vt planctus sunt principes, ita doloris sunt expertes. Virgil. 9. Aeneid. -nec te tua funera mater Produxi, presíq; oculos, aut vulnera laui. Quem in locum Seruius, Funeræ, inquit, dictæ sunt quasi funereæ, ad quas pertinet funus.

Funereus, a, um, Idem quod funebris. ταφώδης. vt, Funerea fax. Martial. lib. 8, Funereámq; toris quassat vterque facem. Virg. 4. Aenei. Intenditque locum sertis, & fronde coronat Funera. Ouid. 10. Metamor. -ter omien Funereus bubo letali carmine fecit.

Funebris, funebre, pen. corr. Quod ad funus pertinet. ταφήϊος. vt funebris pompa, Funebre carmen. ἐπιτάφιον, ἐπικήδειον. Quintil. Quid sibi velit ille funebrium longus ordo pomparum. Funebres tibiæ, quibus in funere canebatur. Funebris oratio, Cic. 2. de Orat. Funebre vestimẽtum, Cic. 2. de Legib. Funebria iusta, Liu. 1. ab Vrbe. ¶ Interdum accipitur pro exitiali seu pernicioso, quòdque multa affert funera. Sic funebre bellum, φθοτόκον πόλεμον Homero, legitur apud Horatium in Sermon.

Funero, as, pen. cor. Iusta mortuo persoluo, pompam funebrem duco. κηδεύω, κατατάφω. Pli. lib. 33. cap. 10, Qui funerari se iussit sestertiis vndecim milibus. Sueton. in Domit. Cadauer eius populari sandapila per vespillones exportatum. Phyllis nutrix in suburbano suo Latina via funerauit. Horatius 3. Car. Ode 8, funeratum dixit pro occisos: id quod sequitur ponens pro eo quod precedit. -prope funeratus Arboris ictu.

Funestus, sta, stum, Pernicíosus, exitialis. λύγρος. Cic. ad Atticum, Maiores nostri funestiorem esse voluerunt diem Allienſis pugnæ, quàm Vrbis captæ. Idem in Catil. Hoc tibi pernicíosum esse cõfido, & funestum futurum. Seneca, Vox illa funesta Reip. ¶ Item quod funeribus adhibetur: vt, Funesta tibia, qua ad funera canebant. Funesta arbor, dicitur à Poetis cupressus, cuius ramus poni ante domum funeream solitus fit, ne Pontifex per ignorantiam ingrediens polluretur.

Funesto, stas, Cæde polluo, funere inquino. μιαίνω. Cicе. pro Fonteio. Qui etiam siquando aliquo metu adducti, deos placandos esse arbitrantur, humanis hostiis eorum aras ac templa funestant. Idem pro Rabirio, Funestari concionem carnificis contagione veto? Vnde domus funestata, quæ aliquo funere affecta est. Plaut. Paternam domum funestaui.

Fuo, fuis, fuit, futum, Antiquíssimi dixerunt pro fum. Plaut. in Amph. Nequis tam audax fuat homo, qui obuiam obsistat mihi. Hinc mãsit præteritum Fui. Vide suprà FVAT.

Fur, generis communis, Notæ significationis est, à ferendo, vt quidam putant, hoc est ab auferendo dictus. φῶρ, κλέπτης. Vel (vt docet Varro li. 14. rerum, diuin.) à furuo, nigro: quòd furta clàm fiant, & plerunque nocte. Aut certè, quod Gellio magis placet, à Græco nomine φώς. Ita enim antiqui illi vocabant quem nunc κλέπτην dicunt. Plautus in Aulul. Tametsi fur mihi es, molestus non ero furi. Idem in Rud. Fures mihi estis, hoc est furamini res meas. Cicero pro Milone, Nocturnum furem quoquo modo, diurnum autem si se relo defenderit, interfici impunè voluerunt. ¶ Fur item à Varrone dicitur qui fucus in apibus nominatur, libro 3. de Re rust. cap. 16. ¶ Interdum fur capitur pro seruo. Virgil. 3. Eclo ga, Quid domini facient, audent quum talia fures? ¶ Composita sunt Bifur & Trifur. τρίφωρ. Plaut. Verberabilísime etiã rogitas? non fur, sed trifur. hoc est summè fur. Aurifur, qui furatur aurum. χρυσοκλέπτης. ¶ Diminutiua sunt, Furunculus, de quo infrà: & Furculus secundum Prisc ianum.

Furunculus, diminutiuum à fur. Cic. in Pisonem, Olim furunculus, nunc etiam rapax. ¶ Accipitur etiam quandoque pro mustela syluestri qua in cauernis cuniculi capiuntur. Alio nomine dicitur viuerra, Græcè ἰκτὶς. ¶ Est & furunculus tuberculum acutum, cum inflammatione ac dolore in carnosis maximè partibus, vt scribit Galenus. ἀνθέμιον. Prouenit ex humoribus crassis, differtq; à phymate, quòd hoc maius est furunculo. rotũdius atq; planius. Plin. lib. 26. ca. 12, Paísim & in quacunq; parte, ac maximo incommodo nascuntur qui furũculi vocantur mortiferum aliquando malum cõfectis corporibus. ¶ Est præterea furunculus in vitibus tuberculũ in modum verrucæ eminens: quod fit dum de cicatrice germen procedit. Colu. lib. 4. ca. 22, Plerũq; autem germen ex cicatrice germen procedit. Colu. lib. 4. ca. 22, Plerũq; autem germen ex cicatrice germen procedit, quod siue longius profilierit, inflagellum submittitur: siue breuius: in pollicem: siue admodum exiguum, in furũculum: is ex quodlibet vel minimo capillamento fieri potest. Ibidem capit. 14, Sed si resecis facultas non erit, circũspiciendus est furũculus, qui quanuis angustissimè præcisus, in modum verrucæ proximo vere materiam exigat. Dictus furunculus, quòd quasi furtim nascatur.

Furinus, a, um, Quod ad furem pertinet. Plaut. Pseu. Nam non coquinum est, verùm furinum est forum.

Furtum, ti, vt Paulus Iureconsul. definit, est contrectatio rei fraudulosa, lucri faciendi gratia, vel ipsius rei, vel etiam vsus eius, possessionisve, quod lege naturali prohibitum est admittere. κλοπὴ, κλέμμα. Cicе. pro Cluẽt. Hoc ipso ferè tempore Strato ille medicus domi furtum fecit, & eædem eiusmodi Idem 3. de Nat. deorum, Consilio tuo furtum fa-

Universidad de Deusto Biblioteca

ctum esse aio. Veteres tamen dicebant furtum, quicquid clam cõmitteretur: vnde furta pro adulteriis, coitúque clandestino frequenter legimus apud poetas. Virgil. 4. Georg. Inter quas curam Clymene narrabat inanem Vulcani, Martisque dolos, & dulcia furta. Tibul. Celari vultu sua furta Venus. ¶ Item pro insidiis. Virg. 11. Aeneid. Furta paro belli conuexo in tramite syluę. Armato vt biuias obsidam milite fauces. Sall. lib. 1. Histor. Metu gentis ad furta peridoneæ. ¶ Furta domestica vocantur, quæ serui dominis, vel liberti patronis, vel mercenarii istis apud quos degunt, furripuerunt.

Furtim, aduerb. significat latenter. κατρώπως. Virgil. lib. 3 Aeneid. Hunc Polydorum auri quondam cum pondere magno Infœlix Priamus furtim mandarat alendum. Cic. aduersus legem Agrar. Quid Alexandria, quid cuncta Aegyptus? vt occulte latet: vt recondita est? vt furtim tota Decemuiri s traditur? Furtim habere seruum alienum, est occultare: ceu opponitur Palàm habere.

Furax, racis, dicitur qui procliuis est ad furandum. κλέπτης. vt, Furax aleator. Furax seruus, Furaces manus. Cice. 2. de Oratore. Ridiculum est illud Neronianum vetus in furace seruo, solùm esse: cui domi nihil sit obsignatũ & occlusum. Idem in Pisoné, Nã quũ tu timidus ac tremẽs tuis ipse furacissimis manibus detractam cruẽtis fascibus laureã, &c.

Furacitas, tatis, Procliuitas, seu inclinatio ad furandum. Plin. lib. 10. cap. 29, Cui soli aui furacitas auri argẽtiq; præcipuè mira est.

Furaciter, aduer. Cic. in Vatin. Quùmq; omnium domos, apothecas, naues furacissimè scrutarere,

Furtiuus, a, um, pen. prod. Quod furto ablatum est. κλοπιμαῖος, κλοπιμάτ. Plau. in Curc. Qui scias mercari furtiuas, atq; ingenuas virgines, Ambula in ius. Idem in Persa. Adduxi simul forma expetenda liberalem mulierem, Furtiuam, abductam ex Arabia penitissima. ¶ Quandoq; furtiuum dicitur clandestinum. Vnde & furtiuæ literæ, & furtiua scripta, quæ artificio quodam fiunt ne legi possint ab alio quàm ab eo ad quem scribuntur: quales erant quas Lacedæmonii σκυτάλας vocabãt. Gell. li. 17. cap. 9. Res quasdam occultas nuntiare Regi furtiuo scripto volebat. Sic furtiuæ excursiones, Liuius lib. 4. bel. Pun.

Furtiuè, aduerbium, Pro furtim. Plau. Pœn. -certiorem esse te volui Nequid furtiuè, aut clàm accepisse censeas.

Furtificus, a, um, Quod furtum facere solet. κλεπτικός, Plau. in Persa, Vbi illa altera est furtifica leæna. Idem in Pseud. Vt prærodatis vestras furtificas manus.

Furor, aris, Furtum facio, clàm alienum aufero. κλέπτω. Cic. 6. Verri, Tum primùm intellexi ad eam rem istos fratres Cybiratas fuisse, vt iste in furando manibus suis, oculis illorum vteretur. Plinius li. 12. cap. 12, Nemo furatur alteri. Cice. 3. Verrinarum, Verres solet hæc quæ rapuit, & furatus est, dicere se emisse. ¶ Furari pro furtim assequi, & furtim obrepere ad aliquid. Cicero pro Cornelio Bal. Non enim furatus esse ciuitatem, non genus suum ementitus, non in aliquo impudenti menda cio delituisse, non irrepsisse in censum dicitur.

Furca, cæ, Instrumentum quo stramenta feruntur. δικράνη, τρίαιμα. Horat. in Epist. Naturam expellas furca licet, vsque recurret, Et mala per iumpet furtim vestigia victrix. Virgilius lib. 1. Georgi. Exactuunt alii vallos, furcásque bicornes. ¶ Dicitur etiam furca omne id quo quid sustentatur in modum furcæ factum. Plinius libro 14. capit. 2, Furcas subdere his necessarium. Idem lib. 9. capit. 8, Tunc piscatores circundant retia, furcisque subleuant. ¶ Vnde Bifurcus, Bifurcatus, & Bifurcatim.

Furcula, diminutiuum. Liuius 8. bel. Maced. Momento enim ad inane suspenso furculis ab hostibus muro peruenerunt.

Furcilla, le, aliud diminutiuum, à furcula, & significat instrumentum quo frumenta eillentur, hoc est mouentur: (nam cillere, mouere est) & quo fœnum, stramenta, & id genus reliqua iumentis ministrantur. Hoc rustici in fœno colligendo vtuntur. Varro li. 1. de Re rustica, Herba quum crescere desiit, & æstibus aresci, subsecari debet, & quoad pererescat, furcillis versari. Colum. lib. 2. cap. 10, Baculis, furcillisve contundant.

Furciferi, Dicebantur serui qui ob leue delictum cogebantur à dominis ignominiæ magis, quàm supplicii causa circa vicinos furcam in collo ferre subligatis ad eam manibus, & prædicare peccatum suum, símúlque monere cæteros nequid simile admitterent. ὑπουλάται. Plutarcho. Vnde Plutarchus in vita Coriolani, Furcifer huic nomẽ est, quod maxima pœna apud antiquos seruo peccãti erat, vt is plaustri lignum cui temo affigitur, spectante vicinia ferens circumageret: quod vbi factum erat, insidias à domesticis, & vicinis existimatus, furcifer appellabatur. Nam latini lignum illud furcam appellant. Plau. in Amph. Ego pol te istis tuis pro dictis & malefactis furcifer Accipiam. Cicero in Vatin. Quod in illo viro & quum ferendum esset, & maximis rebus quas postea gessit, obliterandum, id tu tibi furcifer sumes? Terent. in And. Oh, tibi ego vt credam furcifer! Hinc Trifurcifer, summus furcifer dicitur: sicut triuenefica, summa venefica.

Furfur, furfuris, pen. genitiui corr. Purgamentum farinæ. πίτυρον. Plautus in Captiuis, Tum pistores scrophipasci, qui alunt furfure sues. ¶ Vnde Furfureus, a, um, siue Furfuraceus, quod ex furfure constat: vt, Panis furfuraceus, siue furfureus. πιτυρίας, πιτυρίτης ἄρτος. ¶ Furfures item Latini appellant vitium capitis, quod & Græci πίτυρα, siue πιτυρίασιν vocant, quum scilicet quædam quasi furfuraceæ squammulæ absque vlceratione à cute resoluuntur, præsertim in capillo, siue barba, nonnunquam etiam in superciliis. Celsus & Serenus porriginem nominant. Plinius lib. 20. cap. 9, de scilla herba. Discutit & foliis strumas, quadrinis diebus soluta, Furfures capitis, & hulcera manantia illita ex oleo cocta.

Furfurosus, a, um, Quod furfures habet admistos, aut quandam furfurum similitudinem referre videtur. πιτυρώδης. Pli. li. 12. ca. 25, Colos, in qua-

cunq; natione præfertur rufus, & pinguiter lensus deterior fut furosus

Furiæ, Furialis, Furiosus, Furibundus, Furio, Furo, vide FVROR, furoris.

Furnianus, a, um, adiectiuum: vt, Furniana vasa, à Furnio inuentore fortasis dicta. Plin. lib. 33. cap. 11. Vasa ex argento mira inconstantia humani ingenii variat, nullum genus officinæ diu probando, nunc furniana, nunc clodiana, nunc gratiana, nunc anaglypta, &c.

Furnus, ni, In quo panis coquitur: ita dictus à furuo, fd est nigro colore, propter fuliginem, vel propter obscuritatem quam intus habet, vt inquit Porphyrio. ἀπὸ τοῦ καίδυσθαι, μαυροῦσθαι. Differtque à clibano, quòd clibanus mobilis est, & quasi paruus furnus, testáque aliquando tegitur, sed ferè è metallo fit. Interdum etiam ex lapide constat, non tam pani, quàm aliis dapibus coquendis seruiens. Furnus verò ex cæmentis, seu lateribus & calce constat, magnúsq; & immobilis est. Plin. lib. 19. cap. 1. Cortices quoque decussi ligni clibanis, & furnis præbent vsum. Plautus Casina, Vna ædepol opera in furnum calidum condito. Os furni, Præfurnium que dicitur. Sipont.

Furnaceus, cea, ceum, Quod in furno coctum est: vt, Panis furnaceus. κλιβανίτης ἄρτος. Plin. lib. 18. cap. 9. Nam furnaceis panibus binas adiiciunt libras.

Furnaria, riæ, absolutè dicitur. ἀρτοπωλεῖ. sicut cœnacularia, & sagaria. Dicitur autem quis furnariam exercere, qui ex furno, panisque coctura quæstum facit, vel qui furnos locat conductoribus. Suetonius de Vitellio, Cuius filius sectionibus, & consuturis vberius compendium nactus, ex muliere vulgari Antiochi cuiusdam furnariam exercentis filia, equitem Romanum genuerit.

Furor, furoris, vide FVROR, furoris.

Furor, furaris, vide FVR,

Furinalia, Sacra sunt Furinæ deæ, cuius etiam festa Furinales feriæ vocabantur, & Sacerdos qui hæc sacra peragebat, flamen Furinalis dictus est. Autores Varro & Festus, quanquam apud Festum corruptè vt arbitror, legamus Furnalia.

Furor, fororis, Grauior, diuturniórque mentis alienatio, ex vitiato principis animæ facultatis instrumento originem habens. μανία, τὸ ἀλλοιοῦσθαι παραφορά. Quomodo autem differat ab insania, docet Cicero lib. 3. Tuscul. his verbis, Itaque non est scriptum si insanus, sed si furiosus esse incipit. Insaniam enim esse censuerunt inconstantiam sanitate vacantem, quæ tamen posset tueri officium, & vitæ communem cultum, atque vsitatum: furorem autem rati sunt mentis ad omnia cæcitatem. Quod quum maius esse videatur quàm insania, tamen eiusmodi est vt furor in sapientem cadere possit, non possit insania. Virgilius 2. Aeneid. Instamus tamen immemores, cæcique furore, Et monstrum infelix sacrata sistimus arce. Cicero. de Arusp. resp. A diis quidem immortalibus quæ potest homini maior esse pœna furore, atque dementia? ¶ Aliquando accipitur pro mente vi quadam diuina concitata, qualis est furor Poetarum. Negabat enim Democritus quempiam Poetarum magnum esse posse sine furore, teste Ciceróne, lib. 1. de Diuinat. Idem eodem, paulo antè, Inest igitur animis præsagitio extrinsecus iniecta atque inclusa diuinitus, ea si exarsit acrius, furor appellatur, quum à corpore animus abstractus diuino instinctu concitatur. Dictus furor, quòd eo correptus, huc atque illuc temerè feratur.

FVRIAE, arum, ἐρινύες, ἀλάστορες, Cornuto ὠμεστάς, Deæ furoris, Noctis Acherontisque filiæ, quæ tres esse putabantur, Alecto, Tisiphone, & Megæra. Virgil. 12. Aenei. Dicuntur geminæ pestes cognomine Diræ, Quas & Tartaream Nox intempesta Megæram Vno eodémque tulit partu. Quem locum exponens Seruius, Diræ, inquit, in cælo, Furiæ in terris, Eumenides apud inferos. Vnde & tres esse dicuntur. Vocantur etiam canes, vt est apud Virgilium, lib. 6. Aenei. -visæque canes vlulare per vmbram Aduentante dea. Lucanus 6. Pharsal. -Stygiáque canes in luce superna Destituam. Hactenus Seruius. Furiæ ab Athenienſibus κατ' ἰφημισμὸν Eumenides dicebantur, quasi placabiles & benignæ: apud quos & fanum habebant solénibus sacrificiis celebratum, quemadmodum & lucum in Latio, qui Furinæ dicebatur. Numen autem earum præcipuè circa scelerum speculationem, vltionémq;, & in animorum malè sibi conscíorum exagitatione versari putabatur: vt est videre apud Euripidem in Oreste. Cic. 3. de Natura deo. Sin hæc dea est, cur non Eumenides? quæ si deæ sunt, quarum & Athenis fanum est, & apud nos (vt ego interpretor) lucus Furinæ, Furiæ deæ sunt, speculatrices, credo, & vindices facinorum & sceleris. Virgilius 3. Aeneid. -& scelerum furiis agitatus Orestes Excipit incautum, patriásq; obtruncat ad aras. Idem libro 4. Aen. Heu furiis incensa feror. Cicero pro Rosc. Am. Furiarum nomine à Poetis nihil aliud significari ait quàm animum sibi malè conscium, & scelerum quibusdam quasi stimulis assiduè exagitatum. Nolite (inquit) putare, quemadmodum in fabulis sæpenumero videtis, eos qui aliud impiè fecerat & quæ commiserunt, agitari & perterreri tedis ardentibus, Sua quenque fraus & suus terror maximè vexat: suum quenque scelus exagitat, amentiáq; affúcit: suæ malæ cogitationes, conscientiæque animi terrent. Hæ sunt impiis assiduæ domestícæque furiæ, quæ dies noctésque parentum pœnas à sceleratissimis filiis repetant. Trium autem Furiarum numerus triplicem animi denotat affectum, iram, cupiditatem, & libidinem, quibus mortales in omnia facinora præcipites rapiuntur. Ira vltionem desiderat, cupiditas opes, libido voluptates: quod Furiarum proprium est, aut iis qui Furiis exagitantur.

Furialis, le. Liuius lib. 7. ab Vrbe, Inde terror maximus fuit, quòd sacerdotes eorum facibus ardentibus anguibúsq; prælatis incestu furiali militem Romanum insueta turbauerunt specie. Idem lib. 10. ab Vrbe, Et dira execratio ac furiale carmen detestandæ familiæ stirpíq; compositum. Cic. 2. Tuscul. Hæc me rretiuit veste furiali insciũm.

Furialiter, aduerbium. Ouid. 3, Fast. Non habet exactum quid agat, furialiter odit.

Furiosus, a, um, Qui vehementi, iugíque furore afficitur, vitiato scilicet principis animæ facultatis instrumento. μανιώδης. Differt autem furiosus ab insano mali magnitudine, insanus enim is dicitur, cui mentis sanitas non satis constat, ita tamen vt & officium tueri possit, & communem vitæ cultum: furiosus autem qui omnino mente alienatus est. Seruius in illud Virgilii, lib. 2, Aeneidos, Non tulit hanc speciem furiata mente Coræbus. Furiatus (inquit) dicitur qui ex causa furit: furiosus à quo furor nunquam recedit. Quod tamen omnino verum non sus. à quo furor nunquam recedit. Quod tamen omnino verum non fusis. à quo furor nunquam recedit. Quod tamen omnino verum non fusis. à quo furor nunquam recedit. Quod tamen omnino verum non fusis est: sunt enim furiosi qui intermissionem habent, morbiq; & sanitatis interualla. Vlpianus l. Qui testamento. Digest. Qui testamentum facere nõ possunt. Nec furiosus adhiberi testis potest, quum compos mentis non sit: sed si habet intermissionem, adhiberi potest. In hoc autem furiosus differt à mente capto, quòd furiosus rabie quadam animi agitur: is verò qui mente captus est, in quiete agit, nullaq; furoris ostendit indicia. Vnde mente captus videtur dici qui eo morbo laborat, quem Græci vocant μόρωσιν, quum scilicet λογισμὸν, hoc est pars rationalis animæ vitiata est.

Furiosè, aduerbium, Dementer, insanè. μανικῶς. Cicer. ad Atti. Et si solet eum quum aliquid furiosè fecit, pœnitere.

Furo, is, ere, Furiosus sum, furore exagitor. μαίνομαι. Cicer. 2. de Diuina. Qui valetudinis vitio furunt, & melancholici dicuntur. Idem lib. 3. Tusc. Quo genere Athamantem, Alcmæonem, Aiacem, Orestem furere dicimus. Cice. lib. 1. Offic. Versutum & callidum factum Solonis, qui quò tutior vita eius esset, & plus aliquando Reipubl. prodesset, furere se simulauit. Idem de claris Orat. Eos furere, & bacchari arbitrabatur. ¶ Aliquando idem quod vehementer irasci, & præ iræ magnitudine furioso similem fieri. Cic. Qu. fratri, Clodius furebat, à Racilio se contumaciter, vrbanéque vexatum, Idem in Epist. Nunc furit Domitius tam gaudio homines suum dolorem. ¶ Transsumitur & ad alia: vt quum dicimus quempiam furere audacia, aut scelere, aut libidine: hoc est præ audacia, scelere, aut libidine præcipitem ferri, & à furioso non admodum differre. Cicero in Catil. Furens audacia, scelus anhelans Catilina. Idem 4. Tuscul. Inflammatus, & furens libidinibus.

Furenter, aduerbium, Insanè, more furiosi. μανικῶς. Cicero Atti. libro 6, Dionysius mihi quidem in amoribus est: pueri autem aiunt eum furenter irasci.

Furio, as, Furore concito, in furorem ago. μαίνω. Horat. libro 1. Carm. Flagrans amor, & libido Quæ solet matres furiare equorum.

Furiatus, a, um, Furore concitatus. μεμανιῶσθαι. Virgil. 2. Aenei. Non tulit hanc speciem furiata mente Coræbus. Vbi Seruius, Furiatus dicitur, qui ex causa furit: furiosus, à quo furor nunquam recedit.

Furibundus, Qui vehementer furit. ἐξισταμένως, παραφρονικῶς, μανιώδης. Sallust. in Catil. Tum ille furibundus, Quandoquidé circumuentus, inquit, agor, incendium meum ruina extinguam. Cicero pro Sestio, At quum ille furibundus incitata illa sua vecordi mente venisset, &c. Idem 13. Philip. Cæsaris enim incredibilis ac diuina virtus, latronis impetus crudeles ac furibundos retardauit.

Furtim, Furtiuus, Furtum, Furunculus, vide FVR.

Furuus, a, um, Idem est quod niger, ater, obscurus. μέλας, ἀμαυρὸς φαιόχρους. Ouidius lib. 5, Metamorph. Ascalaphus vidit, quem quondam dicitur Orphne, Inter Auernales haud ignotissima nymphas, Ex Acheronte suo furuis peperisse sub antris. Vnde hostiæ furuæ dicebantur, quæ nigri erant coloris: quod hostiarum genus diis inferis gratissimum putabatur.

Fuscina, næ, pen. cor. Telum tridens, siue trisulcum, aut etiam bisulcum, quo piscatores figunt anguillas, & ea quæ in imo aquæ fundo natant. ἀκαινα, τρίαινα. Erat autem hoc infigne, & veluti sceptrum Neptuni, vt in Priapæa. Neptuni fuscina telum. Cice. 1. de Nat. deorum. Dant etiam deo arcum, hastam, clypeum, fuscinam, fulmẽ. ¶ Hoc etiam retiarii in gladiatoriis ludis vtebantur. Iuuena. Satv. 2, Vicerat hoc monstrum tunicati fuscina Graechi. Martialis lib. 1, Fuscina dente minax.

Fuscinula, diminutiuum, Parua fuscina. ἀκαινίδιον, τριδόντιον.

Fuscus, a, um, Color subniger, id est nõ plenè niger: qualis est Indorum Meridionalium, & Aethiopum color. φαιός. Fuscus pilus, Plin. li. 8. ca. 21. Fuscum Falernum, Martialis. Fuscus equus, Ouidius 2. Fast. Hesperus & fusco roscidus ibat equo. Fusca vox est ea quæ clara aut canora nõ est. Cic. 2. de Nat. deo. Et vocis genera permulta, canorum, fuscum: lene, asperum: graue, acutum: flexibile, durum. Fusca laterna. Martialis lib. 14, Cornea si non sum, nunquid sum fuscior?

Fusco, as, Est fuscum, hoc est subnigrum facio. ὑπομαυρίζω. Ouid. 1. de Arte amandi, Fuscantur corpora campo.

Fuscator, oris. Lucanus li. 4, -quicquid cæli fuscator Eoi Intuleratque Corus.

Fusc, Fusilis, Fusim, vide FVNDO, fundis.

FVSIDIVS, Fœneratoris nomen, apud Horatium, 1. Serm. saty. 2.
Fusidius vappæ famam timet, ac nebulonis,
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.

FVSIVS prò Furius, Antiqui dixerunt, vt Valesius pro Valerius. Autor Festus.

FVSIVS, Oratoris nomen, cuius meminit Cic. lib. 2. de Orat. Fusius (inquit) neruos in dicendo C. Fimbriæ, quos tamen habuit ille, non adsequitur: oris prauitatem & verborum latitudinem imitatur. &c.

Fusio, Fusor, fusoris, vide FVNDO, dis.

Fustis, huius fustis, masc. gen. Baculus, stipes. βάκτρον, βακτηρία. Plau. in Amphi. Auferêre, non abibis. si ego fustem sumpsero. Plinius lib. 14. cap. 13, Inuenimus inter exempla, Egnatii Mecennii vxorem, quòd vinum bibisset è dolio, interemptam fuste à marito. Quanuis sint qui hoc in loco non legant fuste, sed fuisse. Cic. pro Cecin, Quid igitur si

glebis, aut saxis, aut fustibus aliquem de fundo præcipitem egeris?

Fustuarium, rii, Pœna quæ fuste infligitur. ξυλοκοπία. Cice. 3. Philip. Nam si ille Consul, fustuarium meruerunt legiones quæ Consulem reliquerunt.

Fusura, Fusus, vide FVNDO, fundis.

Fusus, si, Instrumentum quod mulieres nendo digitis voluunt: à funden do dictum, quòd dum trahitur, voluendo quasi liquefieri videtur. ἀτράκτος. Plinius lib. 11. cap. 23, Lanificia mox in fila tenuantur iunceo fuso. Idem lib 28. cap. 2, Pagana lege in plerisque Italiæ prædiis cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes torqueant fusos, aut omnino detectos ferant. Ouid. libr. 4. Metamor. -versato ducentem stamina fuso. Virgil. 4. Georg. -dum fusis mollia pensa deuoluunt.

Futilis, le, pen. corr. à fundendo, vt Festo videtur: aut certè, quod Vallæ placet, ab antiquo verbo futio: à quo & effutire: propriè dicitur quod liquorem sibi commissum non satis fideliter continet, sed protinus effundit. χυδαῖος. Vnde futile, vasis genus dicebatur, autore Donato, quod latissimi oris, ex altera parte arctum, quod ſtatim positum effundebatur. Vtebantur eo in sacrificiis deæ Vestæ, quia aqua ad sacra hausta in terra non ponitur: quod si fiat, piaculum est. Vnde exogitatum vas est quod stare non posset, sed positum ſtatim effunderetur. ¶ A quo futiles dicti sunt, qui continere tacenda nõ possunt, sed ea effundunt. χυδαῖοι ὑπερλάλοι. Apuleius, Leuis homo, & futilis, ac rimarum plenus. Teren. in Andr. -tam iners, tam nulli consilii Sum: seruon' fortunas meas me commisisse futili? Idem in Adel. Tu quantus quantus es, nihil nisi sapientia es: Ille futilis, somnium. ¶ Accipitur etiam futilis pro vano, leui, & inutili. Cicero 1. de Nat. deo. Futiles, commentitiæque sententiæ. Sic Plinius lib. 33. cap. 2, causam futilem vocat, quæ leuis est, & nullius momenti.

Futilitas, atis, Idem quod vanitas, leuitas, inutilitas. Cice. 2. de Natura deorum, Hæc & dicuntur, & creduntur stultissimè, & plena sunt futilitatis, summæque leuitatis.

Futilè, aduerbium, Pro futiliter. ψυχρῶς. Ennius in Phœnice, vt citat Nonius, Vt quod factum est futile, amici nos feramus fortiter.

Futio, is, Effundo. χέω. à quo componitur Effutio, de quo paulo antè in dictione FVTILIS.

Futis, Vas aquarium quo aqua in triclinium infundebatur. Si pontinus.

Futo, as, Redarguo: à quo Confuto, & Refuto. ἐλέγχω. vide in dictione REFVTO. Cato futauit vsus est, pro fæpius fuit.

Futatim, aduerbium antiquum, Idem est quod profusim, Plautus in Trucul. Futatim nomen meum commemorauit ter.

G

Litera, muta est quæ in verborum præteritis mutatur in c: vt Legor lectus, Agor actus, Aliquando in ſ, vt Spargo sparſi, Mergo mersi. Aliquando in x, vt Rego rexi, Pingo pinxi. In Græcis quibusdam dictionibus nos g pro K substituimus: nam quod illi κύπριον, nos cygnus: quod illi κόβιον. nos gobius, vel gobio scribimus.

G ante A.

Gaba, per simplex b, γάβα, teste Iosepho li. 5, Antiquitatũ Iudaicarũ, Galilææ oppidũ est.

GABALE, es, γάβαλα, Promontorium est in ora Syriæ, in quo sita est Laodicea libera ciuitas. Autor Plinius lib. 5. cap. 20.

GABALES, Apud Plinium lib. 4. cap. 18, Aquitaniæ populi sunt.

GABALVS, Romanorum Imperator fuit, omni genere luxus effœminatissimus: qui quum se Solem appellari vellet, quem Græci ἥλιον vocãt, composita dictione vocatus est Heliogabalus. Autor Seruius.

GABALVM, γάβαλον, Oppidum Aruernorum, in ea parte Galliæ Aquitanicæ situm quæ Narbonensem prouinciam spectat. Hinc Gabales, γάβαλοι, populi, apud quos olim fiebat optimus caseus.

Gabalus, pen. prod. Apud veteres crux, siue patibulum dicebatur. φανρός. Varro, Nos barbari quòd innocentes in gabalum suffigimus: homines vos, non barbari, quòd noxios absoluitis? Nonius.

Gabaon, γαβαών, Olim metropolis & regalis ciuitas Heuæorũ, & nunc (vt refert Hieronymus) oſtenditur villa eodem nomine ad quartum milliarium à Bethele contra Occidentalem plagam iuxta Rhama, vbi Salomon oblatis victimis diuinum meruit oraculum.

Gabaonitæ, pen. prod. γαβαωνῖται, sunt populi in Gabaon habitantes.

Gabatæ, arum, pen. corr. γαβάται, Vasa concaua, edulis, pulmentariisque aptissima. Martialis lib. 7, Transcurrunt gabatæ, volántq; lances.
Et alibi, Sic implet gabatas, paropsidésque.

GABBA, per duplex bb, γάββα, siue (vt alii scribunt) Gabaa, Syriæ vrbs.

GABIENVS, Fortissimus classium Cæsaris à Sext. Pompeio captus, eiusdem iussu incisa ceruice iacuit in litore tota die. Deinde quum adueſperaſceret, petiit vt Pompeius ad se veniret, testatus se ab inferis remiſ sum, habere quod nuntiaret. ex Plinio lib. 7. cap. 52.

GABII, orum, γάβιοι, Volscorum vrbs fuit LXX. millibus passuum ab Vrbe distans, à Galacto & Bio fratribus Siculis condita, sicut scribit Solinus, fraude Sexti Tarquinii superbi filii in Romanorum ditionem redacta, vt tradit Liuius lib 1. ab Vrbe. Gabiorum meminit & Virgilius li. 6. Aenei. Hi tibi Nomentum, & Gabios, vrbémque Fidenam, Hi Collatinas imponent montibus arces.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gabiensis, adiect. Plin. li. 2. cap. 94. Quædam verò terræ ad ingressus tremunt, sicut in Gabiensi agro, non procul vrbe Roma.

Gabinius, a, um: vt, Gabina Iuno. Virg. 6 Aenei. Vrbs Gabina Ouid. 2. Fast. Robore freta Gabino, Claudian. 3. Panegyr.

GABINIVS, Romanus, qui Ptolemæum Auleten Aegypto pulsum in regnum reduxit, præsidiúmq; illi quo aduersus suorum insidias tutior esset, ex suis copiis reliquit. Autor Plutarchus in vita Pompeii.

Gabinus cinctus, Toga erat (sicut docet Seruius) sic in tergum reiecta, vt vna eius lacinia reuocata hominem cingeret: quo vestimenti genere vtebatur Consul bella inducturus. Virg. 7. Aenei. Ipse Quirinali trabea cinctúque Gabino insignis reserat stridentia limina Consul. Eodē etiam Decios indutos fuisse legimus, quum se pro Repub. deuouerēt.

GABINVS, Presbyter, ciuis Romanus, iussu Diocletiani Imperatoris in carcerem coniectus est, ibiq; fame extinctus quòd Christianam profiteretur religionem. Frater fuit Caii pontificis, pater Susannæ virginis & martyris quæ nuptias filii Diocletiani recusauit. Volaterranus.

GABRIEL, γαβριὴλ, Vox Hebraica, quam Latinè Dei fortitudinem interpretari possumus.

GADAREVS, γαδαρεύς, Sophista, qui prius more mendicorum peregrinabatur, Maximiani beneficio Consulatum adeptus est.

GADARA, γάδαρα, Ciuitas est in Decapoli Syriæ, non longè ab Ascalone: ex qua ortus est Theodorus Rhetoricæ professor, quem Strabo sua ætate floruisse testatur. Meminit huius oppidi & Plin. lib. 5. cap. 18.

GADES, diam, γάδειρα, ά, Duæ insulæ sunt, teste Plinio lib. 4. cap. 22, vltra finem Bæticæ prouinciæ, & in extremo nostri orbis versus Occidentem, vbi Europa ab Africa dirimitur. Harum maior, Erythia dicta est à Tyriis ab Erythreo matrimoniorum qui in hac insula vrbem condiderunt. Distat à Calpe, teste Strabone, septingentorū quinquaginta stad. intervallo, parua quidem insula, sed virorum dignitate excellens. In qua Equestris ordinis Gaditanos (γαδειρίτας, γαδειρίτανους) quingentos in vno censu numeratos aliquando fuisse compertum est. Insula hæc vbi continenti est proxima, interluitur freto nec nimis amplius pedum. ¶ Huic adiacet altera insula minor, & ipsa Gadis appellata, vnius tantùm stadii Euripo interlabente ab altera direpta, in qua tanta est pabuli lætitia, vt pecudum ibi pascentium lac serum non efficiat, neque ex eo caseus fieri possit, nisi multa admista aqua. Quin illud etiam traditur, pascentes in hac insula pecudes, nisi subinde sanguinem exhaurias, intra triginta dies pinguedine suffocari. Quæ res Poetis occasionem videtur ministrasse eorum quæ de Geryonis armentis fabulati sunt. Autor est Strabo lib. 3. Plinius tamen vult Geryones in maiori insula habitasse. ¶ Declinatur autē hoc nomen invtroque numero. dicimus enim Gadis in numero singulari pro alterutra harum insularum: vel in plurali numero Gades. Plin. li. 4. ca. 22, Gadis longa est XIIM. lata IIIM. passuum.

Gaditanus, na, num, penultima producta, γαδειρινὸς, vt mare Gaditanum & Gaditanæ puellæ, quæ agilitatis lasciuiæque nomine olim in pretio fuerunt.

Gaditani oriundi à Tyriis: vnde Lucanus, Tyriisque à Gadibus hospes.

GADIR, vnico d scribendum, quemadmodum & Gades, quum vtriusq; eadem sit origo. Est autem Gadir vrbs opulenta in Gadibus, quæ antea Tartessos dicebatur. τραχηλωτὸς, Rufus Auienus in descri. orbis, Gadir prima fretum solida superemine arce: Attollitque caput geminis inserta columnis: Hæc Cotinusa prius fuerat sub nomine prisco, Tartessúmq; dehinc Tyrii dixere coloni: Barbara quin etiam Gades hāc lingua frequētat, Pœnus quippe locum Gadir vocat vndique septum. Quibus in versibus Auieni hoc animaduertendum est quòd prima Gadir dixerit, fœminino generis vsus. Sallustius tamen li. 2, Histor. referente Prisciano, vsus est in neutro genere. Tartessum (inquit) Hispaniæ ciuitatem quam nunc Tyrii mutato nomine Gadir habent.

Gadira, Punicum vocabulum est teste Plinio li. 4. ca. 22, quo illi septum significant. Vnde insulæ duę non procul ab ostio maris mediterranei, Gades appellatæ sunt: & insigne in illis insulis oppidum, Gadir est appellatum.

GAETVLIA, γαιτουλία Stephano, Africæ interioris regio est, Garamantibus proxima, cuius incolæ Gætuli appellantur, qui primi omnium Africam tenuisse dicuntur, nullius imperio subiecti, nullásque habentes domos, sed vbi eos nox deprehenderat, pernoctantes, carnéque ferina, & terræ pabulo victitantes. Autor Sallustius in Iugurtha. Habet autem hæc dictio duas primas syllabas productas, quum diphthōgo scribantur apud Græcos. Virg. 4. Aene. Quid dubitas vinctam Gætulo tradere Iarbæ? Iuuen. Quum Getula ducem portaret bellua luscum.

GAGAE, γάγαι, Lyciæ oppidum ad Gagem amnem, à quo & nomen accepit. Autor Stephanus.

Gagates, γαγάτης, Nomen lapidis in Gage Lyciæ fluuio primùm reperti: quanuis etiam in Anglia abundet. Hic lapis, quanuis rudis & rusticus videatur, diuini tamen nescio quid inse habet. Ignem enim alit in laternis, solo oleo extinguibilem. Plin. li. 36. cap. 19, Gagates lapis, nomen loci & amnis habet Gagis Lyciæ, Niger est, planus pumicosus, non multum à ligno differens, leuis, fragilis: odore, si teratur, grauis. Fictilia ex eo inscripta non delentur. Quum vritur odorem suphureum reddit, mirúmque, accenditur aqua, oleo restinguitur. Fugat serpentes ita, recreátque vuluæ strangulationes. Deprehendit sonticum morbū, & virginitatē fusitius. Hæc Plinius, cui per omnia ferè conuenit cum Dioscoride, co tamen excepto quòd gagatem aqua accendi tradit, & oleo restingui: quod à Dioscoride & Nicandro Thracio lapidi verius tribuitur: cuius naturam Plinius cum gagate videtur confudisse.

GAGES, γάγης, Lyciæ fluuius est, Plagyopolin ciuitatem præter fluens: in quo gagates lapis primùm inuentus est. Autor Dioscorides lib. 5.

GALAAD, γαλαάδ, Mons est, à quo ciuitas in eo cōdita fortita est vocabulum, quam & accepit de Amorrhæorum manu Galaad filius Machir filii Manassæ.

GALACTOPHAGI, γαλακτοφάγοι, cognominati sunt Mysiæ & Thraciæ populi, quòd lacte alterentur: quos Homerus 13. Iliad. hominum iustissimos appellat, propterea quòd tenui victu contenti, ab omni iniuria sese continerent.

GALACTOPOTAE, penul. corr. arum, γαλακτοπόται, Lactis potu vtentes. Quo cognomine dicti sunt populi aliquot in Scythia Europæa ex Nomadum, Getarúmque genere. Colum. lib. 7. cap. 2. Quibusdam nationibus frumenti expertibus victum commodat, ex quo Nomadum, Getarumque plurimi, γαλακτοπόται dicuntur.

GALANTHIS, γαλανθὶς, Vt est in fabulis, Alcmenæ ancilla fuit, quæ, quum domina sua partus doloribus laborās, à Iunone, ne pareret, impediretur, mira astutia dicitur deam elusisse. Læto enim vultu egressa cubiculum, in quo illa parturiebat, peperisse iam heram simulat, eòq; nomine palām diis gratias agit. Cuius verbis fidem adhibens Iuno, resolutis, quas pectinatim iunctas habebat, manibus surrexit, pellicique pariendi tempus concessit. Verùm quum Galanthis ob rem tam prosperè gestam nimium sibi placeret, deámque etiam risu & insultatione prosequeretur, illa ancillæ procacitatem ægrè ferens, in γαλῆν, hoc est mustellam eam dicitur transformasse, hac addita pœna, vt ore, quo præcipuè peccauerat, pareret, Latè exequitur hanc fabulam Ouidius 9. Metam.

GALATEA, γαλάτεια Theocrito, Nympha marina, Nerei & Doridos filia à lactis candore sic dicta. γάλα enim lac significat. Virg. 7. Eclo. Nerine Galatea, thymo mihi dulcior Hyblæ.

GALATIA, γαλάτια, Regio minoris Asiæ, ab Oriente Cappadociam & Halym fluuium, ab Occidēte Bithyniam & Asiam, à Meridie Pamphyliam, à Septentrione Pontum Euxinum habens. A qua Gallatę populi. Lucanus lib. 7. Istis parce precor: viuant Galateq; Syrique. Hæc & Gallogræcia dicitur: populique ipsi, Gallogræci. Nam quum à Rege Bithyniæ Galli simul & Græci in auxilium vocati venissent, partem regni tenuerunt, & ab vtrisque populis Gallogræci sunt dicti.

Galactites, γαλακτίτης Gemmæ genus est lactei coloris, teste Plin. libr. 37. cap. 10, Est præterea galactites lapis cinericii coloris, qui coti made factæ attritus, liquorem reddit colore & sapore lacti non dissimilem. Hic melitiæ per omnia similis est: hoc vno differt, quòd succus in qué dissoluitur, remissiorem habeat dulcedinem. Vide Galenū, li. 9. Simp. & Dioscoridem, lib. 5.

GALATA, A Pomponio Mela numeratur inter insulas Siciliæ adiacentes, non procul à Melita.

GALAXAERA. Nympha marina, à lactis candore sic dicta.

Galaxias, γαλαξίας, Gemma est lactei coloris, intercurrentibus sanguineis venis distincta. Plin. lib. 37. cap. 10.

GALBA, Sergius, vt autor est Suetonius in Galba, Nobilis fuit Romanus, qui quum Hispaniam prouinciam Prætor obtineret, conuocato populo, tanquam de commodis ipsorum acturus, x x x Lusitanorum millia trucidauit. Eius frequens est mentio apud Ciceronem in Bruto.

Galba, bæ, Vermiculus miræ exilitatis, qui nascitur in æsculis: à quo qui primus Sulpitiorum cognomen Galbæ tulit, ab exilitate ita vocitatus est: quem alii econtrario, quòd præpinguis fuerit, ita nominatum scribunt. Talem enim Galli vocant Galbām. Alii quòd oppidum Hispaniæ fruftra diu oppugnatum, illatis demum galbano facibus, succendere rit. Nonnulli quòd in diuturna valetudine galbeo, hoc est remediis lana inuolutis assiduè vteretur.

Galbanum, ni, pen. corr. Succus est siue lachryma ferulæ in Syria nascentis, quam metopium vocant, teste Dioscoride, lib. 3. Græci χαλβάνην dicunt per χ, nostri mutata aspirata in suam mediam, galbanum vocant. Lucan. lib. 9. Hic ebulum strident, peregrinaq; galbana subdant. Plin. li. 12. cap. 25, Dat & galbanum Syria, in eodem Amano monte è ferula, quā eiusdem nominis resinæ modo stagonitim appellāt. ¶ Est etiam hoc nomine genus vestimenti delicatorum, à colore albo, ac subiucido quod nullos habet pilos. Iuuenalis Saty. 2, Cærulea indutus scutulata, & galbana rasa.

Galbanatus, nomen simile participio formauit Martialis, quod est Galbano indutum: accipitúrque pro homine molli & effœminato: Licet (inquit) occupato galbanatus in lecto.

Galbaneus, a, um, adiectiuum. Virg. 3. Geor. Galbaneóque agitare graues nidore chelydros. Idem 4. Geor. Hinc iam galbaneos suadebo incendere odores.

Galbinus, a, um, pen. prod. Mollis & lasciuus. Martia. Galbinos habet mores. Tunica quoq; galbina a colore dicta est. Flauius Vopiscus in Aurel. Inter hæc fuit tertiicus chlamyde coccea, tunica galbina. Quanquā in hoc Vopisci loco malim legere Tunica gabina.

Galbeum, Ornamenti muliebris genus. Festus.

Galbula, Auicula quæ vuis maturescentibus, calamis & retibus capitur. Martia. lib. 13, Galbula decipitur calamis & retibus ales, Turger adhuc viridi quum rudis vua mero. Quidam eandem esse existimaut cum ea quam Græci ἰκτερον appellant. Quod an verum sit ipsi viderint Plini. certè lib. 33. cap. 11, autor est, quem Græci ἰκτερον vocant, à Latinis galgulum appellari.

Galbuli, Pilulæ cupressi arboris, in quibus semen reconditur. στροβίλια τῆς κυπαρίσσου. Varro li. 1. de Re rust. ca. 40. Quædam enim ad genedū propterea vsque adeò parua, vt sint obscura, vt cupressi. Non enim galbuli qui nascuntur, id est tanquam pilæ paruæ corticiæ id semen, sed in his intus primigenia semina dedit natura.

Gale, les, γαλῆ, A Græcis appellatur animal illud notum quod Latini mustelam nominant: vt multis argumentis docet Sipontinus, recentiorum omnium Græcorum errorem redarguens, qui felem γαλῆν nominant. Nam quæ de gale tradit Aristoteles, eadem omnia mustelæ assignat Plinius, neq; ad felis naturam possunt accommodari.

Galea,

Galea, leæ, Instrumentum est ferreum ad capitis munitionem inuentū. κράνος. Plin. lib. 7. cap. 56, Galeam, gladium, hastam Lacedæmonii inuenere.

Galeo, as, are, Galeam induere. Hircius 5. bel. Africani, Milites in campo iubet galeari, & ad pugnam parari.

Galeatus, Galea indutus: vt, Galeata Minerua. apud Ciceronem, 1. de Nat. deorum, Et barbati quidem Iouis, galeatæ Mineruæ.

Galena, Dicitur plumbi & argenti vena communis, quæ & μολύβδαινα vocatur Plin. lib. 34. cap. 18, Est & molybdæna, quam alibi galenam vocauimus, plumbi & argenti vena communis. Quo pacto autem conficiatur galena, docet idem Plinius, eodem libro, cap. 16, Plūbi (inquit) nigri origo duplex est. Aut enim sua prouenit vena, nec quicquam aliud ex se parit: aut cum argento nascitur, mistúsque venis conflatur. Eius qui primus fluit in fornacibus liquor, stannum appellatur, qui secundus, argentum: qui remansit in fornacibus, galena: quæ portio est tertia addita venæ.

GALENVS, pe. prod. γαληνὸς, Nomen medici excelentissimi, ex Pergamo Asiæ vrbe. Floruit temporibus Traiani adusque Antonini Pii tempora. Plurima reliquit de re medica conscripta volumina, quæ hodie omnium teruntur manibus. Scripsit & dictionarium in omnia Hippocratis opera ordine literarum.

Galeola, læ, cum accentu in antepenultima. Vas sinuosum, à galeæ similitudine dictum, autore Nonio. Varro de vita pop. Rom. Vbi erat vinū in mensa positum, aut galeola, aut sinus?

GALEOTAE, γαλεῶται, Erant vates quidam in Sicilia & Attica: à Galeote Apollinis filio, qui frater Telmelsi eius fuisse traditur, qui Telmessum vrbem in Caria condidit, oraculo ex Dodona accepto. Vnde Aelianus scribit Dionysium tyrannum Galeotas solitum consulere in Sicilia. Meminit horum Cicē. lib. 1. de Diuin. quum ait, Huic interpretes portentorum, qui Galeotæ tum in Sicilia nominabantur, respondērunt, &c.

Galeos, γάλεως, Piscis est à Rhodiis olim maximo in prætio habitus, qui à nostris etiam mustela dicitur. Plin. lib. 32. cap. 2, Quod ad repugnantiam rerum attinet, squam Græci antipathiam vocant, nihil est venenatius vsquam, quàm in mari pastinaca, vt pote quum radiis eius arbores necari dixerimus. Hanc tamen persequitur galeos.

Galeotes, tæ, γαλεώτης, Species est stellionis, Plinii temporibus Italiæ incognitum. Hic & colotes & ascalabotes appellatur. Plin. lib. 29. cap. 4, Scorpionibus maxime contrarius inuicem stellio traditur, vt visus quoque pauorem iis afferat, & torporem frigidi sudoris, Hunc Græci coloten vocant, & ascalaboten, & galeoten. In Italia non nascitur. Est enim hic plenus lentigine, tristioris acerbi, & vescitur: quæ omnia à nostris stellionibus aliena sunt.

Galerita, pe. prod. Auis quæ nunc alauda dicitur. Varro galericū appellat, quia plumam elatam in capite habet galeri similitudine. κορυδαλὶς. Plin. libro. 10. cap. 49, Quæque de vna aue galerita priuatim commemorat.

Galericulus, diminutiuum. πιλίδιον, πίλημα. Sueto. in Othone, cap. 12, Galericulo capiti propter raritatem capillorum adaptato, & annexo, vt nemo dignosceret.

GALESVS, li, pen. prod. γαλησὸς, Fluuius iuxta Tarentum. Virgil. libro 4. Georg. Qua niger humectat flauentia culta Galesus. Horat. 2. Carm. Ode 6. Dulce pellitis ouibus Galesi flumen.

Galgulus, li, ἰκτερὶς, Auis est, quæ si spectetur à quopiam morbo regio laborante, sanatur æger, & auis emoritur. Plin. lib. 33. cap. 11, Auis ictericus vocatur à colore: quæ si spectetur, sanari id malum tradūt, & auem mori. Hanc puto Latinè vocari galgulum.

GALILAEA, læ, pe. prod. γαλιλαία, Nomen duarum regionum, ex quibus vna, Galilæa Gentium vocatur, vicina Tyriorum finibus, vbi & Solomon viginti ciuitates donauit Hyram Regi Tyri in sorte tribus Nephthali. Altera, Galilæa dicitur, regio sita ad Tyberiadem, & stagnum Genezareth in tribu Zabulon. Plin. lib. 5. cap. 14, Pars Iudææ Syriæ contermina, Galilea vocatur.

Galla, Fructus quercuū. κυνὸς. Plin. li. 20. ca. 20, Ceruicis dolores cū galla & lini semine pari mensura sedat. Virg. 4. Georg. Proderit & tōsum gallæ admiscere sapor em. Gallam bibere ac rugas conducere ventri, quum ait Lucilius, præmonet parsimonia esse vtendum, neque gulæ indulgendum, ventrémque coarctandum. Festus.

GALLAICI, siue Gallæci, γαλλαϊκοὶ, Hispaniæ populi sunt, Gallis finitimi. Mart. lib. 1, Nec quæ Gallaico linuntur auro. Sunt quem qui hoc loco apud Martialem legant Callaici per secundam consonantem.

GALLAECIA, Regio est citerioris Hispaniæ: cuius descriptionem vide apud Plinium, lib. 4. cap. 20.

GALLIA, γαλλία Stephano, κλιματία Ptolemæo, Europæ pars: à candore populi dicta. Gala enim lac Latinè dicitur. Nam mōtes & rigor cæli ab ea parte Solis ardorem excludunt, vt eorum corpora non colorentur. Est autem triplex, Togata, Comata, & Braccata. Gallia Togata dicitur Cisalpina, quæ scilicet inter Alpes est, & Rubiconem fluuium, antiquum Italiæ limitem: ita dicta, quòd populi illi, Romanorū more, toga vterentur. Braccata autem Gallia dicta est Gallia Narbonensis, Romanorum prouincia: à braccis villosæ vestis genere appellata, quibus peculiariter eius prouinciæ homines vtebantur. Comata cognominatur omnis transalpina Gallia, à comæ nutriēdæ studio. Hæc rursus in tres partes diuiditur, Belgicam, Celticam, & Aquitanicam, quæ Aremorica antè dicta est. Nam à Scalde ad Sequanam, Belgica: ab eo ad Garumnam, Celtica, eadémque Lugdunensis: inde ad Pyrenæi montis excursum, Aquitanica,

Gallicus, ca, cum, Quod est ex Gallia, vt Gallica terebra apud Colum. lib. de arboribus, cap. 8. Gallicum acer, in transpadana Italiæ, transque Alpes nascens, præcipui candoris. Plinius lib. 16. cap. 15.

Gallicanus, a, um, Idē quod Gallicus: vt, Gallicanæ res, Cic. pro Quintio, Quum & de societate multa inter se communicarent, & de tota illa ratione atque re Gallicana &c. Varro 1. de Re rust. ca. 32. Cæteráque quæ alii legumina: alii (vt Gallicani) legaria appellant,

Gallus, a, um, Sicut Gallicus, & Gallicanus, quod originem habet ex Gallia. Sallustius lib. 4. Histor. Duæ Gallæ mulieres conuentum vitantes, ad menstrua soluenda montem ascendunt. Catul. de Berecynthia, Agite, ite ad alta Gallæ Cybeles nemora simul.

Gallicæ, arum, Genus calceamenti, quo vtuntur Galli pluuioso tempore. Vulgus (inquit Baysius) vocat Galoches. Cic. 2. Philip. Nam quod quæ rebas quomodo redissem: primùm luce, non tenebris: deinde cū calceis & toga, nullis nec gallicis, nec lacerna. Quo tamen in loco omnia penè exemplaria habent, Nec caligis, nec lacerna: sed corruptè, vt satis cōstat ex Aul. Gellii, Noct. Att. li. 13. ca. 20, vbi refert, T. Castritium discipulis suis probro vertisse quòd feriato die conspicerentur, lacernis indutī & gallicis calceati.

GALLINARIA, riæ, γαλλινάρια, Insula est in mari Tusco secundum Italiam, contra montes Ligusticos, à gallinarum agrestium copia, vt inquit Varro lib. 3. de Re rust. appellata. ¶ Est & sylua Gallinaria, γαλλινάρια ὕλη, Cumis vicina, de qua Cice. ad Pætum, Q. Cæparius obuiam mihi fuit in sylua Gallinaria. De hac Strabo ita scribit, Hoc quoque in sinu fructuosis virgultis frequens, & arboribus, sylua est, multis porrecta stadiis, aquarum indiga.

GALLOGRAECIA, γαλατία, Regio Asiæ minoris, Cappadociæ, Bithyniæ: & Pamphyliæ finitima, quæ alio nomine Galatia dicitur: cuius incolæ, Galatæ dicuntur, & Gallogræci. Nam quum Galli multitudine abundante relicto natali solo Italiam inuasissent, Græciam impleuerunt, Macedoniam occuparunt, in Asiam transierunt duce Leonorio, qui Gallogræciam misto ex Gallis Græcísque vocabulo cognomi nauerunt.

Gallogræci, Idē sunt qui Galatę, ad quos Pauli epistola extat. Eorū regio est Galatia, quā Gallorū aliquot populos insedisse Plin. lib. 5. ca. 32, testatur, & Ptolemæus li. 5. tabula Asiæ prima. Strabo quoque li. 4. Tectosages è Narbonēsi, Tœlistoboscios & Trocinos è Celticis Gallīæ profectos, Phrygiam Cappadociæ & Paphlagoniæ vicinā occupasse scribit: tanto olim hominum robore Galli valuerunt. Meminit & Liuius pluribus quartæ Decadis libro 8.

Gallulo, as. Idem quod pubesco, teste Nonio. ἐφηβῶ. aut certè graue quid dam & raucum sono. more gallinaceorū: quod in adulescentulis iam pubem emittētibus solet accidere: quod alio nomine hirquitallire dicimus. ¶ Hinc Gallulasco, cis. Nouius poeta in Exodio, vt citat Nonius. Puerum mulieri præstare nemo scit quanto melior sit, cuius vox gallulascit, cuius ramus roborascit.

GALLVS, li, γάλλος, Cybeles sacerdos, à Gallo Phrygiæ fluuio, cuius aquā qui gustassent, reddebantur insani. Luca. lib. 1, crinémque rotātes Sanguineum populis vlularunt tristia Galli. Ouidius 4. Fastorum, Amnis it insana nomine Gallus aqua.

Gallo, as, δαιμόνω, Bacchor, insanio, Gallos Cybeles sacerdotes imitor. Varro Eudæmonibus, vt citat Nonius, Et deam gallantes vario retinebant studio. Nonius.

Gallus gallinaceus, nota auis, nocturnus vigil, quę excitandis in opera mortalibus, rūpēdóq; somno genuisse Prouidētia diuina videtur. ἀλεκτρυών. Cic, 2. de Diuin. Democritus quidē optimis verbis causam explicat cur ante lucē galli canāt, depulso enim de pectore, & in omne corpus diuiso, & modificato cibo cātus edere, quiete satiatos: qui quidē sīlētio noctis (vt ait Ennius) fauēt faucibus rursus cantu, plausúque premunt alas. Et paulo antè, Quia galli victi silere solent, canere victores. ¶ GALLI item Europæ populi sunt in multas gentes regionésque diuisi: de quibus in dictione Gallia. ¶ Gallus item fortunam corporis significat, vt inquit Quintilianus, id est castratum: nam tales erant Galli sacerdotes Cybeles. ¶ Fuit item hoc cognomen Cornelii præstantissimi poetæ, cuius etiam hodie aliquot extant fragmenta. Hic primus Aegypti præfectus fuit Augusto Cæsari familiarissimus: cuius tamen insti, quum in proditionis suspicionem venisset, fuit interfectus. Vide plura de hoc suprà in dictione CORNELIVS.

Gallina, næ, Auis nota. ὄρνις, ἀλεκτορίς. Terent. in Phorm. Anguis per impluuiū decidit de tegulis, gallina cecinit. Plaut. in Pseu. An obsecro hercle habēt quoq; gallinæ manus? Nā has quidē gallina scripsit. ¶ Tria autē gallinarū genera enumerātur à Varrone de re rust. lib. 3. ca. 9, villaticæ, rusticæ, siue agrestes, & Africanæ. Villaticæ dicūtur vulgatissimæ illæ quas in villis, & nonnūquā etiā in vrbe alī videmus. Rusticæ, siue agrestes, medii cuiusdā generis sunt inter villaticas & Africanas: quæ Varronis tēpore raræ erant in vrbe: & in ornatibus publicis poni solebāt cū psittacis, & merulis albis, aliisque rebus inusitatis. Ideo autē dictæ sunt agrestes quòd nō in villis, sed ferè in syluis oua facerēt. Hæ primū allatæ sunt è Gallinaria insula maris Ligustici: vbi hoc gallinā genus agreste est, & ferum. Paulatim deinde cicures factæ, omnē Italiā impleuerūt: & ex Italia in Galliam & Germaniam trāslatæ sunt: à quibus ea de causā Longobardicæ gallinæ vocantur. Tertiū gallinarū genus est quas quòd primū ex Africa in Italiā sint trāslatæ, Africanas vocauere. Hæ (vt loco iā cito ait Varro) grādes sunt, variæ, gibberæ, & à Græcis Meleagrides appellātur, Vulgus hodie vocat *gallinas Indicas*.

Gallinaceus, a, um, Quod ex gallinis est. ἀλεκτρυόνειος. vt, Pullus gallinaceus. Varro 3. de Re rust. capit. 9, Gallinaceis enim pullis bis deni dies opus

Universidad de Deusto Biblioteca

sunt:pauoninis ter noueni.Gallinaceum fel.Cic.2.de Diuin.Gallinacea oua,Varro 3.de Re rust.cap.9.Si oua gallinis pauonina subiicies, quum iam decem dies pauonina fouere cœpit, tum denique gallinacea subiicere,vt vna excludant.

Gallinaceus,cei,substantiuum,Ipse gallus. ἀλεκτρυών. Fescennius Niger, Ob vnius gallinacei direptionem decem commanipulares qui raptũ ab vno comederant,securi percuti iussit.Plinius lib.37.cap.10. Alectorias vocant in ventriculis gallinaceorum inuentas crystallina specie. Sic lib.8.cap.17,Gallinaceorum cristæ.

Gallinarius,arii,& Gallinaria,riæ:Qui & quæ gallinas curat, ὀρνιθοκόμος. Plin.lib10.cap.55,Traditur quædam ars gallinarii cuiusdam dicentis quid ex quoque esset.Varro de Re rust.lib.3.cap.9,Inter duas ostiũ sit, qua gallinarius curator earum ire possit.

Gallinarium,rii,Locus in quo alũtur gallinæ. ὀρνιθών. Colu.li.9.ca.2.Gallinaria cõstitui debẽt parte villæ quæ hybernũ spectat Orientẽ. Græci autore Polluce πτεραύιον,vulgus à pullis gallinaceis, Pullarium appellat.

Gallicinium, ἀλεκτροφωνία, Pars noctis appellata est, qua galli cantant, quæ est quarta castrensis vigilia.Apul.libro 2.de Asino aureo. Noctis gallicinio venit quidam iuuenis è proxima ciuitate.

GAMALE.pen.cor.γάμαλα,Vrbs in Iudæa,siue in Syria Iudææ finitima. Iosephus,Syriæ habitatio quædam Gamale Suet.in Tito, Tarachiam & Gamalen vrbes validissimas Iudææ in potestatem redegit.

Gammarus, ari.pen.cor.aquaticum animal,simile cancro:vel (vt quidam putant)ipse cancer, cui bina brachia denticulatis forcipibus ad caput porriguntur. ἀτακτές. Color eius est glaucus,& subuiridis, sed inter coquendum rubescit.Martialis lib.12,Concolor in nostra gammare lance rubes.Iuuenalis Satyra 5, Sed tibi dimidio constrictus gammarus ouo Ponitur.Veneti adhuc hodie nomen retinent. Plinius autem lib.9.cap.30,leonem appellat:quod nomen Masiliese etiã habet.

Gammoides,γαμμοειδὴς,Ferrũ quo vtuntur chirurgi ad extrahendum pus:ita dictum à similitudine Græcæ literæ γ.

Gamos,γάμος Græcè,Latinè nuptiæ.Hinc composita fiunt,agamus,monogamus,bigamus,digamus,trigamus,polygamus,quæ omnia penultimam corripiunt.Hieronymus contra Iouinianũ,Non damno digamos,imò nec trigamos,& si dici potest,octogamos.

GAMPHASANTES,Populi Libiæ Aethiopiæ,sine vllis vestibus viuentes,qui(sicut scribit Pomponius)à præliis abstinent,quum nec tela iacere aut vitare noscant,ideóque obuios fugiũt.Plin.lib.5.cap.8,Gãphasantes,nudi,præliorũmque expertes,nulli externo congregantur.

GANDRI,Populi sunt interiores Asiæ Põponio,quos Plinius trans Margianam in ortum ponit. ¶Sunt & Gandaræ populi quos Ptolemæus lib.7,in India,ad ipsum Indum sitos esse ait.

Ganea.neæ,& ganeum,Lupanar meritricum,gulosorum diuersorium & popina:quod scilicet sit in terra,non vt cœnacula,superius. χαμαιτυπεῖον,παρεύρεσις,ἑστιατόριον. Est enim locus abditus,& velut subterraneus, vinolentiæ & libidini aptus.Cicero in Pisonem,Pauliper stetimus in illo generarum tuarum nidore atque fumo:vnde tu nos quum improbissimè respondendo,tum turpissimè eructando eiecisti.Terentius in Adelph.Vbi ego illum quæram?Credo abductum in ganeum.Colum. in prolog.Mox deinde vt apti veniamus ad ganeas,quotidianam Laconicis crudita,tem exquoquimus.Plinius tamẽ accepisse videtur pro ipsa ingluuie,cibariisque:ait enim de porco lib.8, Neque alio ex animali numerosior materia ganeæ.

Ganeones, ἄσωτοι, Dicti à ganeis,teste Nonio,quemadmodum Popinones à popinis,qui ganeas frequentant.Varro in Modio,Et hoc interest inter Epicurum & ganeones nostros quibus modulus est vitæ culina. Cic.in Catil.Quis ganeo?quis adulter?quæ mulier infamis?quis corruptor iuuentutis? Terent.in Heaut.Si scire vis,ego dicam: gerro, iners, fraus,helluo,ganeo,damnosus.

GANGARIDÆ, γαγγαρίδαι, vt inquit Curtius, populi inter Assyrios & Indos,iuxta Gangem.Virg.3.Georg.In foribus pugnam ex auro,solidóque elephanto Gangaridũm faciam,victorisque arma Quirini.

GANGES,gis,& Gangetis, γάγγης.Indiæ fluuius maximus qui vniuersam secat Indiam,secum aureas arenas trahés,alio nomine Physon à Græcis dictus:quem Sacræ literæ inter eos annumerant, qui de Paradiso prosiluunt.Fontes eius alii incertos esse tradũt,vicináque omnia rigare,quemadmodum & Nilum.Alii in Scythicis nasci,ipsámque Indiã secare dixerunt,flueréque in eum triginta amnes.Minima Gangis latitudo per octo millia passuum,maxima per viginti patet. Altitudo vbi vadosissimus est,mensuram centum pedũ implet. Dictus Ganges à Gange Aethiopum Rege,vt ait Suidas.Ouid.lib.4. Metamorph.Decolor extremo qua cingitur India Gange.

Gangeticus,ca.cum, γαγγητικὸς, Denominatiuum.Colum.lib.8.capit.8, Iam nunc Gangeticas & Aegyptias aues temulenter eructas.

Ganglion,γάγγλιον, Tumor est in capite,vel collo vt plurimum proueniens,interdum flatu tantùm,interdum tenuissimo humore plenus: quæ duo genera facillima sunt curatu. Nonnunquam etiam continuitas humores esse crassissimos nullis cedẽtes medicamẽtis:quod genus nonnisi arctis ligationibus,aut sectionibus potest curari. De his Celsus,lib.7.Est & Ganglion Paulo,nerui alicuius vel ex lassitudine contortio,in multis quidem omnino partibus corporis,sed præcipuè mollibus,vt in extremitate manuum atque pedum.

Gangræna.næ,γάγγραινα, cum æ diphthongo,caro est emortua ex hulcere,vel inflammatione:cui nisi opportuno remedio occurratur,ad vicina prosérpit.Dicta Gangræna. παρὰ τὸ γράειν,τὸ ἰσθίειν, hoc est à comedendo.seu depascendo.Subalbescit autem primò, demum atra fit sensu amisso in prominentibus membris,id est inter vngues,& alas,& inguina:& in senibus ferè,atque his quorum corpus mali habitus est. Lucilius lib.1.Saty.Serpere vti gangræna malo.ad quẽ herpetica posset,Varro,Non vituperamus,quum sciamus digitum præcidi oportere:si ob eam rem gangræna non sit ad brachium ventura.Vide de hoc Cornelium Celsum,libro 5.

Gannio, nis, niui, vel gannii, itum, Propriè vulpium est, teste Donato. κυνάμαι. Dicitur tamen & de canibus,quum claro vlulatu dolorem quendam gaudiúmve testari videntur, Inde ad homines translatum. Terentius in Adel.Quid ille gannit?quid vult?Persius Saty.5,Stat contra ratio,& secretam gannit in aurem. ¶Huius compositum est Oggannio,quod est in aurem secreto loquor.& veluti immurmuro.Apuleius lib.2,In aurem mulieris oggannit.Aliquando,multum dico,inculco.Plaut.in Asin.Cui nunquam vnam rem me licet semel præcipere fieri,quin centies eandem imperem,atque oggannam.

Gannitio,& Gannitus, κυνηθμός. Lucretius,longè alio pacto gannitu vocis adulant:Aut quum deserti baubantur in ædibus:aut quum plorantes fugiunt submisso corpore plagas.

GANNODVRVM, γαννόδουρον,Heluetiorum est ad Iuram montem, teste Ptolemæo.lib.2.cap.9.

GANYMEDES, γανυμήδης, Trois filius fuit formosissimus puer, quem quum Iupiter deperiret,iussit in cælum ab aquila portari,& sibi à calículis esse,repudiato ministerio Hebes,quę ante illius raptũ miscendo nectari præerat.Hanc fabulam tangit Virgilius,lib.1. Aenei. quum in ter causas odii Iunonis in Troianos,recenset rapti Ganimedis honores.Higinus in Astronom.Poet tradit Ganymedem inter sidera transl atum cõsicere signum illud quod Aquarium vocamus,quòd eius stellæ suo situ aquam fundentis imaginem videantur referre.

GARAMANTES,γαράμαντες, Populi interiores Libiæ Pfyllis finitimi à Garamante Apollinis filio cognominati,qui ibi Garamantum oppidum ex suo nomine condidit. ¶Fuit etiam Garamantes Regis nomen,cuius filiam Garamantida Iupiter apud Bagradam fluuium compressit,& ex ea genuit Iarbam.

Garamanticus.adiectiuum:vt,Garamantica signa,apud Silium,lib.1.

GARGANVS,ni.pen.prod. γαργανος, Mons in Apulia cuius accolæ propriè Appuli dicuntur.Hodie vulgò vocant Montem S.Angeli. Luca.lib. 4,Appulus Adriacas exit Garganus in vndas.

Gargaridio,dias,Antiquis idem erat quod garrio. φωμύλω,φλυαρέω,ἀδολεσχέω. Varro in Epist.ad Fusium,vt citat Nonius,Poemata eius gargaridians dices,O fortuna,ô fors fortuna.

GARGARVS,gari, & in plurali numero Gargara, γάργαρα, Cacumẽ est montis Idæ,teste,Macrobio,in ea parte vbi ad Mysos declinat : tanta frugum vbertate Affluens,vt quoties infinitum rei alicuius numerũ. velimus denotare,à Gargarorum frugibus ſumamus ſimilitudinem Vnde & Ouid.lib.1.de Arte amandi,quum vellet Romanarum puellarum numerum immensum ostendere,dixit tantam esse Romæ puellarum copiam,quantam in Gargaris segetũ.Huius autem tantæ vbertatis causa est fontium abundantia,quibus solũ irrigatur:adeò vt æstuis caloribus fruges non facile possint aduri.Nam quum Ida mons totus ferè plurimis irrigetur fontibus,vnde & Homerus πολυπίδακα vocat,præcipuè tamen ea pars huius montis quæ ad orientem Solẽ Mysiam contingit.Est etiam oppidum hoc nomine in radice huius montis situm:vt docet Macrobius,libro 5.cap.19.

Gargarizo,as,are, γαργαρίζω, Est liquorem ore haustum sæpe ad gurgulionem,id est guttur reuocare Plin.lib.20.cap.17,Sedat anginas cum melle ac hyssopo ex aceto gargarizatum.Idem lib.20,Voci,succus sub certamine vtilis,& qui gargarizatur vua tumẽte,adiecta mẽta. Corn. Celsus lib.4.cap.2,In vetusto capitis dolore communia sunt sternutamenta excitare,inferiora vehementer refricare, gargarizare his quæ saliuam mouent.

Gargarizatio,& Gargarizatus,verbalia, γαργαρισμός, Quibus vsus est Plinius,lib.21.cap.19,& lib.30.cap.4.

GARGITTIVS,γαργίττιος Polluci,Canis cuiusdam generosi nomen qui Geryonis boues custodiebat,& leonibus insultabat:quem tunc Hercules interfecit quum illius armenta abduxit:fuitque Cerberi Epirotici frater,vt scribit Iulius Pollux,lib.5,de vocabulis rerum ad Commodum Cæsarem.

Gariophyllum,li,seu potius Caryophyllon, καρυόφυλλον, Frutex est, teste Ruellio,in Oriente nascens,sambuci forma,semine grano piperis grandiori,fragiliorique,ex atro rufescente,in claui modum capitato, exertis in aduersum quatuor denticulis sese stellatim decussantibus, prominulo apice,quadrati alueoli sinu medio vmbiculatim prodeunte.Hoc itaque semen,quoniam clauatam habet speciem,claui nomine à populis Occidentalibus appellatur.Omnino autem scribi debet hæc dictio per secundam consonantem in capite,non per quintam,vt vulgus conscribere consueuit.Dicitur enim Caryophyllon ἀπὸ τῆς καρύου,καὶ φύλλου. quasi nucis folium.

Garrio,ris,garrii,vel garrii, Ineptè loquor. φωμύλω,φλυαρέω,ἀδολεσχέω. Cic.lib.2.de Orat.Nam & seculis multis antè Gymnasia inuenta sunt, quàm in his philosophi garrire cœperunt.Martialis, Garris in aurem semper omnibus Cinna.Idẽ,Meliúsq; ranæ garriãt Rauẽnates.¶Propriè tamẽ Garrire est auiũm quibus ad homines ineptè loquaces trãsfertur.Plautus Curcul,-at pater tuus rursum tibi. P L. Nugas garris.

Garrulitas,tis,Actus ipse garriendi, ἀδολεσχία. Martialis lib.5, Crede mihi,quanuis ingentia Posthume dones,Autoris pereunt garrulitate sui. Sic Plin.lib.26.cap.2.Extemporalis garrulitas,Quintil.libr.2. capit.4. Rauca garrulitas picarum,Ouidius 5.Metamorph.

Garrulus,a,um,Ineptè loquax. ἀδολεσχος. Plaut.in Merc.Verùm si non amant,oderunt,molesti itidẽ,atque difficiles:Garruli,osores,infensi,iracundi sibi,suíque inuidi.Terent.in Adel.Sensi illico id illas suspicari: sed me reprehendi tamen,Nequid de fratre garrulæ illi dicerẽ, ac fieret palàm.Sed hęc significatio est metaphorica.Propriè enim aues garrulæ dicuntur,maximẽque illæ quæ canoræ sunt, & egregiè vocales. Virgilius 1.Georgic.Garrula quum tignis nidum suspendit hirundo.

Garrulus cantus.Plin.lib.10.cap.29,Luscinijs diebus ac noctibus continuis quindecim garrulus sine intermissu cantus.Garrula sistra.Martialis lib.14.Hæc quatiat tenera garrula sistra manu.

Garum,ri, γάρον, Liquamen est ex intestinis piscium sale maceratis:ita dictum,quòd primùm ex garo pisce confici solet.Plin.libr.31. capit.8, Aliud etiamnum liquoris exquisiti genus quod garum vocauere,intestinis piscium,cæterisque quæ abiicienda essent,sale maceratis : vt fit illa putrescentium sanies.Martialis lib.13,Nobile nunc sitio luxuriosa garum.

Garus,ri, γάρος, Piscis est ex genere locustarum,ex cuius intestinis primùm garum confici cœpit.Vide Plin.lib.31.cap.8,& lib.32.cap.11.

GARVMNA,næ,Nobilis Galliæ fluuius est,Celtas ab Aquitanis diuidẽs. Oritur octingentesimo à Narbone stadio in montibus Pyrenæis. Vide Pomponium Melam.

Gasidanes,γασιδάνης, Gemma est quæ in Media inuenitur,coloris olorini veluti floribus sparsa.Autor Plinius,lib.37.cap.10.

Gaster,seu Gasterium, γάστρα,Dioscoridi,Genus vasis ventricosum, vt ex ipsa statim etymologia apparet.

Gastrochires, γαστρόχειρες, Dicebantur quasi ventrimanus, qui manuũ artificio victum quæritabant.

Gastrimargia,pen.prod. γαστριμαργία, Nimia ingluuies,vt apud Aristotelem in Ethicis.Gastrimargus,gulosus.

Gaudium,dii,Est affectio animi,alicuius præsentis boni opinione concepta. χαρὰ,χάρμα. & propriè quum exhilaratur animus aliqua re, neque tamen ita ad exteriora diffunditur vltra modum , vt facilè appareat.Lætitia verò dicitur,quum ita mouetur animus,vt etiam ad exteriora egrediatur,& maximè in vultu.Hinc dicunt Stoici gaudiũ in sapientem cadere posse,lætitiam non posse.Cic. 4.Tuscul.Nam quũ ratione animus mouetur placidè atque constanter,tum illud gaudiũ dicitur:quum autem & inaniter,& effusè animus exultat , tũ illa lætitia gestiens,vel nimia dici potest, quam ita definiunt,sine ratione animi elationem.¶Huius diminutiuum,Gaudiolum. χαρμάτιον. & compositum Gaudiloquus,penul.corre.qui est gaudio loquitur,vt apud Plautum.¶Dictum gaudium,quasi Gaurium. Græci enim γαυρίῳ lætum, superbum,gloriosum dicunt.

Gaudeo,des, gauisus,Est secum , & apud se lætari : neque respicit alium, χαίρω,γηθῶ. Contrà,gratulor,est alterius causa lætari.Cic.Cælio , Mihi gaudeo,tibi gratulor.Terent.in Heau.Gaudere adeo occœpit,quasi qui cupiunt nuptias.¶Differunt autem gaudeo & lætor. nã tunc gaudere dicimur quum re aliqua exhilaratur animus,nullum tamen eius foris apparet iudicium.Contrà lætari quis dicitur quum ita mouetur animus,vt in vultu & gestibus lætitiæ signa prodantur.Cic.4.Tusc.Atque vt confidere decet,timere non decet : sic quidem gaudere decet, lætari non decet.Quandoque cum ablatiuo construitur:& tunc accipitur pro delectari.Virgil.in Bucol.Numero Deus impare gaudet.Cice. de Senect.Quàm gaudebat bello Punico suo Nœuius ! quàm Truculẽto Plautus ! quàm Pseudolo! Interdum etiãhabet post se accusatiuum gaudium:nam quemadmodum dicimus viuere vitam , somniare somnia,currere cursum:sic etiam interdum leginus,gaudere gaudium. Teren. in Adelph.Hunc scio me solidè solum gauisurum gaudia.Cælius Ciceroni.In theatrum Curionis Hortẽsius introiit , puto vt suum gaudium gauderemus.¶Gaudeo voti, significat ex animo gaudeo te voti compotem factũ esse.Apuleius lib.1,Sed quid istud?voti gaudeo. Locutio est noua & inuisitata,vt pleræque apud Apulium. Gaudere in sinu,prouerbialis locutio,quam & Poetæ vsurpant,significat secum , & cum suis Lætari.Cic.lib 3.Tusc.Quoniam plausibilia non hæc sunt, vt in sinu gaudeant,gloriosè loqui desinant.Tibul.Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.Propertius lib.2,In tacito colnbe gaudia clausa sinu. ¶Huius verbi composita sunt, Congaudeo , simul gaudeo , συνχαίρω. Adgaudeo,gratulor. προσχαίρω. Lactantius lib.4,Ego eram cui adgaudebat,hoc est quasi applaudebat,& gratulabatur.

Gauia,Auis est aquatica in petris nidificans.Plin. lib.10.capi.32,Gauiæ in petris nidificant,mergi in arboribus.Pariunt plurimùm terna , sed gauiæ æstate,mergi incipiente vere.Idem capite 74,eiusdem libri,Aquaticæ::anates & gauiæ.

GAVLEON, γαυλέων, Teste Solino,insula est Libyæ obiacens, in qua serpens neque nascitur,neque inuectus viuit: puluisque eius quocunque gentium iactus, augues & scorpiones perimit.

Gaulus,γαῦλος, Nauis genus paruæ & rotũdæ.Festus.Est itẽ GAVLOS, insula Siciliæ adiacens ab ea parte qua Africam spectat.Autor Plin. libro 3.capit.8.

GAVRVS, γαῦρος. Mons Cãpaniæ, Masicis & Surrentinis propinquus, in quo nascitur vinũ præcipuæ bonitatis.Statius libro 3,Sylua.Seu tibi Bacchæi vineta madẽtia Gauri. ¶Hinc Gauranus,a.um, vt Gaurani mõtes,apud Plin.lib.3.ca.5,Gauranũ vinũ,quod in summis agri Falerni iugis nascebatur.Nam quod in mediis gignebatur montibus,Faustianũ:quod in imis,Falernum dicebatur,teste Plinio lib.14.cap.6.

Gausape,pen.corr.Vestis militaris seu stragulí genus quod olim ex stramento confici solet:quanquam postea etiam ex lana fieri cœpit maio tribus villis:quo etiam in vrbe vtebantur,hyberno potissimum tempore,aduersus frigoris tempestatũmque iniurias.Plini.libr.8.capi.48, Antiquis torus è stramento erat,qualiter nunc etiam in caštris gausapę,Patris mei memoria cœpere amphimalla nostra,sicut villosa etiã ventralia.Nam tunica laticlaui in modum gausapę texi nũc primùm incœpit.Quo in loco gausape genitiui casus est.Est enim hoc nomen indeclinabile:quanquam apud antiquissimos inueniatur gausapes,is: gausapa.gausapæ,& gausapum gausapi.Vnde adhuc apud probatos autores nonnunquam occurrit in numero plurali gausapa. Ouidi.libro 2.de Arte amandi,Gausapa si sumpsit,gausapa sumpta proba. Pers.Satyra 6,Iam chlamydas regum,iam lutea gausapa captis,Efsédaque,ingentésque locat.Cæsonia Rhenos.Idem Satyra 4 , posuit gausape pro barba hirsuta & prolixa.Sic enim solet interpretari versus ille : Tu cũ maxillis balanatum gausape pectas.

Gausapina,penula,Villosæ vestis genus,quo hyberno tempore,& frigido vtebantur.Hanc sic describit Martialis in Distichis:Is mihi cãdor inest villorum gratia tanta,Vt me vel media sumere messe velis. Pro eodem dicitur & gausapina,absolutè.Idem, Mense vel Augusto sumere gausapinas.

Gaza,zæ, γάζα, Dictio Persica,significans opes , supellectilem , & omne quod possidemus.Pomponius Mela, Gazam Persæ ærarium vocant. Curtius libro 3.Igitur quasi parum munimentis oppidi fidens,ante solis ortum Pecuniam regiam (gazam Persæ vocant) cum pretiosissimis rerum efferri iubet,simulans fugam.Virgil.5.Aeneid. Et gaza lætus agresti.Idem,-tabulæque,& Troia gaza per vndas.Cicero 2. Offic. Omni Macedonum gaza,quæ fuit maxima,potitus est Paulus. ¶Est etiam GAZA nomen ciuitatis in Perside,ita dictæ quòd Cambyses eò velut in munitissimam totius regni arcem,omnes opes pecuniamque congesserat.

Gazeus,a,um, γαζαῖος. Et Gazæticus,ca , tum,quod est ex Gaza vrbe Persica,circa quam nobilissima vina nascebantur, teste Pomponio Mela. Sidonius in Faustum,vina mihi non sunt Gazætica,Chia,Falerna.

Gazophilacium,cii, γαζοφυλάκιον,Nomen compositum ex Gaza dictione Persica,& Græco verbo φυλάττω quod est custodio. Est enim locus in quo gazam,hoc est thesaurũ , opes aut pretiosiorem supellectilem conseruamus.

G ante E.

GEA, γέα, Oppidum est Arabiæ Petrææ,non procul à Petra regionis totius metropoli.Autor Stephanus.

GEBALA, γίβαλα, Tertia Palestinæ portio:à qua deducitur gentile Gebalenus.Quin ipsa etiam Idumæorum regio,Gebalene, γιβαληνὴ, cognominatur.Autor Stephanus.

GEBANITAE, Populi sunt maris Rubri accolæ in Arabia deserta, quorum præcipua oppida sunt Nagia & Tamna,teste Plinio lib.6.cap. 28, Hinc genus myrrhæ Gebaniticum appellatur.

GEBENNA,Mons est in Gallia,Aruernos ab Heluiis diuidens ab ea parte qua Cadurci & Ruteni Aruernos spectant.Cæsar libr.7.bel.Gallici, Partem copiarum ex prouincia supplementúmque quod ex Italia ad duxerat,in Heluios,qui fines Aruernorum contingunt, conuenire iubet.His rebus iam cõparatis,represso iam Lucterio , & remoto , quòd intrare intra præsidia periculosum putabat , in Heluios proficiscitur: etsi mons Gebenna qui Aruernos ab Heluiis diseludit,durissimo tempore anni,altissima niue iter impediebat,&c.Ex quo loco Cæsaris facilè deprehendi potest error eorum qui extremum Allobrogum oppidum ad Lemanum lacum situm,in confinio Heluetiorum, vocant Gebennam,quum omnino constat ex primo Comment.Cæsaris , Genuam appellari,vt latius suo loco diximus.Lucanus libr.1,in plurali numero vsus est pro oppido in Gebenna monte sito:Cana,inquiens,pendentes rupe Gebennas.

GEDANVM,Oppidum est Germaniæ ad ostium Vistulæ fluminis.

GEDEON. Nomẽ proprium Iudicis Israel,qui occidit Oreb,Zeb, Zebee, & Salmana.

GEDROSIA,γεδρωσία, Regio maioris Asiæ. Hodie Tarsæ regnum vocari,autor est Sabellicus.

Gehenna,næ,γέεννα, Quid significet explicat Hieronymus hisce verbis. Erat(inquit)idolũ Baal iuxta Hierusalem ad radices montis Moria,in quibus Siloa fluit.Hæc vallis & parua campi planities,irrigua erat , & nemorosa,plenáque deliciis.& lucus in ea idolo consecratus.In tãtam autem populus Israel venerat dementiam , vt deserta templi vicinia, ibi hostias immolaret.& rigorem religionis deliciæ vincerent, filiósque suos incenderent dæmonibus,vel initiarent. Et appellabatur locus ipse Gehennon,id est vallis filiorum Hennom.Hoc Regum volumen,& Paralipomenon,& Ieremias plenissimè scribũt.Et communitur Deus se locũ ipsum impleturũ cadaueribus mortuorum,vt nequaquã Thopheth & Baal,sed vocaretur Polyandriũ,id est tumulus mortuorũ.Futura ergo supplicia & pœnæ perpetuæ quibus peccatores eruciandi sunt,huius loci vocabulo denotantur.Duplicem autem esse gehennam,nimii ignis & frigoris,in Iob plenissimè legitur.

GELA, γέλα, Stephano, Fluuii nomen est in Sicilia.& vrbis:à pruina, quã multam gignit,(Siculi enim γέλαν pruinam vocant)deducto nomine. Virgil.3.Aenei,Immanisque Gela fluuii cognomine dicta. ¶Inde Gelous,a,um,denominatiuum.Ibidem,Apparet Camerina procul, campique Geloi.

Gelabilis,Gelasco, vide GELV.

Gelasini,pen.prod. γελασῖνοι, Dentes anteriores quos ridendo ostendimus. ἀπὸ τοῦ γελᾶν, hoc est à ridendo. ¶Gelasini item lineæ sunt , siue rugæ quæ in ridentis facie apparent.Martialis lib.7.Nec grata est facies,cui gelasinus abest.¶Item mimi qui gesticulatione faceta populum obsectant.Vnde Gelasinus ille Plautinus,risionibus & salsis dictis riis populũ delectat,& dũ risum captat,irridetur.Vnde est Plautinum illud,Caue ex gelasino fias catagelasinus:hoc est deridiculus.

GELBOE, Montes Syriæ ad sextum lapidem à Scythopoli,in quibus etiã est vicus grandis qui vocatur Gelbos.

Gelicidium,Gelidus,Gelo:gelas,vide GELV.

GELLIVS,viri prorium, ἀπὸ τοῦ γελᾶν, id est ridere:cuius extant Atticæ noctes.Prænomen habet Aulus.

GELOI campi, γελῶα πεδία, In Sicilia sunt ad Gelam fluuium. Virgili.3. Aenei.Apparet Camerina procul,campique Geloi.

GELONI, γελωνοὶ,Populi interioris Scythiæ,Agathyrsis proximi : qui faciem depingunt,vt terribiliores in prælio videantur.Patiẽtissimi sunt inediæ:famẽque vrgẽte,equo quo vehuntur,sanguinis nõ nihil,detrahunt,

Universidad de Deusto
Biblioteca

hunt,eóque cum lacte commisto inediam leuant. Hodie Tartari appellantur. Virgilius 2.Georgic. Pictósque Gelonos. Lucan.libro 4, Massagetes quo fugit equo,forteſq; Geloni.Virg.3, Geor. Bisaltæ quo more solent,acérque Gelonus,-Quum fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum,Et lac concretum cum sanguine potat equino.

GELOS,Cariæ portus est,iuxta Halicarnassum,vt scribit Pomponius libro 1.in descriptione Cariæ.

GELOVM,Stagnum est Siciliæ quod appropinquantes tetro odore abigit:à quo non procul duo fontes sunt,ex quorum altero si sterilis bibit,concipit:ex altero autem si fœcunda, sterilis fit. Hinc campi Geloi,stagno illi adiacentes.Sunt tamé qui ab Gela fluuio dictos volunt.

Gelu,i,Aquæ concretio ex frigore. κρυμός, κρυμοῦ πηγιτ. s. Aliquando tamen ponitur pro frigore. κρύος. Vnde gelidum,frigidum dicimus.Antiqui etiam gelus,geli dixerunt,teste Nonio:& similiter gelum geli.Lucre.lib.5.Assiduósque geli casus mortalibus aufert.Et lib.6. Demittit qui sæpe gelum quod continet in se.

Gelicidium,dii,Ipsum gelu,& concretio aquæ. κρυμός,κρύσταλλος. Colu.lib. 2.cap.8 ,Vt prius conualescant radices frumentorum,quàm hybernis imbribus,aut gelicidiis,pruinisve infestentur.Idem lib.11.cap.2, Hyemat cum frigore & gelicidiis,

Gelo,las,lare,Interdum actiuum est idem significás quod frigore astringo. κρυσταλλιζω, πήγνυμι. Cuius etiam paſsiuum gelor legitur apud Iuuenalem,Sat.6,-pauidóque gelátur Pectore.Sic gelatum lac, Colum. lib.10.cap.38.Gelatus caseus,Idem lib.7.cap.8.Sæpe etiam neutrũ est, sed vix aliter,quàm in tertiis personis.Polybius lib.14.cap.3, Non antè demetuntur,quàm gelauerit.Idé lib.15.cap.6,Si gelant frigora, quare do die premendum.¶ Hæc etiam componuntur,Congelo,pen. corr. Columel.libr.1,Oleum quod minus prouenit,si congelatur, fracescet. Item Regelo,de quo suo loco.

Gelasco,is,ere,Est gelu astringi. κρυσταλλοῦσθαι. Gellius lib.17.cap.8,Vina rarenter congelascunt.Plin.lib.14.cap.21,Vini natura non gelascit.

Gelatio,verbale.Plin.libr.17 capi 14,Si protinus editis fructibus gelatio magna consecuta est,etiam paucis diebus necat.

Gelabilis,le,Quod gelu durari potest,à quo fit compositum Ingelabilis. πάγυσθαι δυνάμενον Gell.lib.17.cap.8,Quur fluuiorum & fontium aquæ gelu durentur,mare omne ingelabile sit?

Gelidus,da,dum,pen.cor.Frigidus. κρυερός. Virg.lib.3.Aenei.-mihi frigidus horror membra quatit,gelidúsque coit formidine sanguis. Gelidus æther.Virg.8.Aenei.Gelidus amnis,gelida rupes.gelidum flumen, apud eundem.Gelidæ naturæ sydus,Plin.lib.2.cap.86. Gelida,absolutè:subaudi aqua Horat.2.Serm.saty.7,Posci te mulier:vexat,foribúsque repulsum Perfundit gelida:rursus vocat.¶ Hinc componitur Egelidus,quod significat id quod nõ est calidum,neque frigidum (nam e, quandoque priuationem denotat)quanuis Seruius pro valde frigido exposuerit.Sueto.de Augusto.Vngebatur sæpius, sudabat ad flammã, deinde perfundebatur egelida aqua,vel sole multo tepefacta.Oui. Sed gelidum Borean,egelidúmq; Notum. vbi gelido egelidum oppositum. Prægelidus,valde gelidus,vide suo loco.

Gelidè,aduerbium.Horatius de Arte,Vel quòd res omneis timidè, gelidéque ministrat.

Gemellar,aris,neutri gen.Vasis genus.cui fortasis ex eo inditum nomen,quod geminas mensuras contineat.Colum.lib.12.cap.10. Quod deinde primum defluxerit,in rotundum labrum (nam id melius est, quàm plumbeum quadratũ,aut gemellar)protinus capulator depleat.

Gemebundus,a,um, vide GEMO.

Geminus,a,um,Propriè idem est quod duo. δίδυμος. Virgil.lib.6. Sunt geminæ Somni portæ.Terent.in And Nam satis credo, si aduigilaueris,Ex vnis geminas mihi conficies nuptias.Vnde etiam gemini dicũtur duo vno partu editi.Virgil.lib.8.Aen.Geminos huic vbera circum Lúdere pendentes pueros.Si autem tres fuerint,trigemini dicuntur: si quatuor,quatergemini.Colu.lib.4,Albanas equitiæ familiæ trigeminorum mares.¶ Quandoque pro simili ponitur.Pacuuius,Par fortitudo,gemina confidentia.Cic.pro Rosc.Amer.Par est auaritia, similis improbitas,eadem impudẽtia,gemina audacia.Idem pro Roscio Comœ.Simillima.& maximè gemina societas hæreditatis est.¶ Est etiã cæleſte signum quod Astrologi vocant Geminos,Castorem & Pollucem intelligentes,qui à matre Leda vno partu creduntur editi,de quibus Seneca, In magna tempestate apparent quasi stellæ cælo infidentes,adiuuarique se tunc periclitantes existimant Pollucis & Castoris nomine.A Columella dicitur Geminum astrum,quod XIIII.Calendas Iunij Sol ingreditur, ¶ Geminus etiam Iani epithetum est, quòd gemina facie pingi soleat:cuius rationẽ hanc affert Macrobius,quòd Ianus omnium sui seculi fuerit prudẽtissimus:neque solum ea viderit quæ ante se erant,hoc est præterita,verumetiã ea quæ post se erant, hoc est futura prospexerit,

Gemellus,la,lum,diminutiuum.Virgil. Eclo.1,Modò nanque gemellos, Spem gregis,ah silice in nuda connixa reliquit.Gemellæ vites,à Columella lib.3,cap.1,dictæ sunt ab vuis semper geminis.nã duplices vuas (vt inquit idem)exigunt.Plin.libr.14.capi.2,Gemellarum,quibus hoc nomen vuæ semper geminæ dedére.

Gemellipara,pen.cor.Latonæ epitheton est quæ Apollinem & Dianam vno partu edidit. λητοτόκος. Ouid.5,Fast.-fuit impetus illi Curua gemelliparæ spicula ferre deæ.

Gemino,nas,pen.cor.Duplico. ἀναπλασιάζω, ἀναλόω. Terentius in Adel. Geminabit,nisi caues.Varro 5.de Re rust.cap.16,Eximendorum fauorum signum sumũt ex ipsis,quum plenas alueos habent,& quum illas geminauerint.Geminatus Sol,Cicero de Nat.deorum. Geminata ars, Plin.lib.29.cap.1.Geminata victoria,Liuius 1.ab Vrbe.Geminatus honor,Idem lib.9.bel Mace.¶ Huius cõposita sunt, Congemino. Plaut. in Amphitr.Nunc si patera pateram peperit,omnes cõgeminauimus, Ingemino,repeto,duplico.Virg.lib.1.Georg.Tum liquidas corui preſso ter gutture voces,Aut quater ingeminant. ἐπαναλαγχάνω.

Geminatio,verbale.Cic.lib.3,de Orat.Nam & geminatio verborum habet interdum vim , lepórem alias,paulum mutatum verbum , atque deflexum.

Gemites,Gemma quæ veluti candidas manus inter se complexas habet:de qua Plinius lib.37.cap.11.

Gemma,mæ,Oculus vitis quem primò emittit. ὀφθαλμός. Virgil. -turgent in palmite gemmæ.Cice.de Amic.Itaque ineũte vere in his quæ relicta sunt,existit tanquam ad articulos sarmentorum ea quæ gemma dicitur,à qua oriẽs vua esse ostẽdit. ¶ Ab huius similitudine,gemma vocatur omnis lapis pretiosus,siue pellucidus sit,siue non. λίθος τίμιος. Virgil.5.Aenei.-& tereti subnectit fibula gemma. Idem 7.Aenei. Regaléque accensa comas,accensa coronam Insignem gemmis.Plin. de viris illust.Vnde Romam legatione repetitus,hausto quod sub annuli gemma habebat,veneno,adsumptus est.

Gemmula,diminutiuum,Quo etiam flores significãtur quibus tanquam gemmis verno tempore cuncta pinguntur,& prata vestiuntur.A pul.libro 10,Planè tenui specula solabor clades vltimas,quòd ver in ipso ortu gemmulis floridis cuncta depingeret.

Gemmeus,a,um,Quod ex gemma est.Cic.6. Verr.Mittit etiam trullam gemmeam rogatum,&c. Radix gemmeæ rotũditatis,id est rotũda in modum gemmæ,Plin.lib.18.cap.7.

Gemmo,as,are,Est gẽmas in vitibus,ac arboribus emittere. ἐφθαλμοῦσθαι. Colu.Quum primùm vites incipiunt gemmare.Cice.3.de Orat.Nam gemmare vites,luxuriem esse in herbis,lætas segetes etiam rustici dicunt.Sic Columella,lib.4.cap.24.

Gemmans,antis,vt Gẽmantes alæ pauonis,id est lucentes in modũ gemmarum.Mart.lib.13,Mirar is,quoties gemmantes explicat alas:Et potes hunc sæuo tradere dure,coquo?Herbæ gemmantes rore: id est cooperta rore,tanquam lucidis gemmis,Lucretius libro 2.

Gemmatus,a,um,Gemmis instructus.& ornatus.Plin.lib.37.cap.2, Quin imo etiam ius videmur perdidisse corripiendi gemmata potoria,& variæ supellectilis genera , annulos transeuntes. Monilia gemmata, Ouid.10.Meta.Gemmati magna specie annuli.Liuius 1.ab Vrbe.

Gemmasco.scis,scere, Est gemmas emittere , vel pullulare. ἐφθαλμίζω. Plin.lib.17.cap.15,Atque vt gẽmascere incipient,ligetur calamus. Colum.libr.5.cap.10,Nucem Græcam ferito circa Calend.Ianuarias quæ prima gemmascit.¶ Accipitur item gẽmascere pro eo quod est gemmæ duritiem & formã acquirere.Plin.libr.37.capi.10.Draconites,siue draconitias è cerebro fit draconum,sed nisi viuentibus abscisso nunquam gemmascit.In aliquibus tamen codicibus legitur gemmescit.

Gemmifer,a,um,vt Gemmiferi amnes.Plin.libro 37.cap.13,Gemmiferi amnes sunt Acesinus & Ganges,&c.Corona Gẽmifera,Valerius Flac. Argon.5.Mare gemmiferum,Propertius lib.2.Eleg.4.

Gemmosus,a,um,Quod multis gemmis est exornatum.Apul.libro 5,Auro facto.gemmosisque monilibus onustas eas tradit reportandas.

Gemo,is,ui,itum,Est præ animi angustia in sonum prorumpo. στένω, γοάω. Vnde Gemitus. γοερμός. Plaut.in Amph. Dum hæc agunturꝫ interea vxorem tuam Neque gementem, neque plorantem nostrum quisquam audiuimus.Martialis libro 9. Quæ mala sunt domini , quæ serui commoda,nesis Condile,qui seruum te gemis esse diu. Cice.ad Attic.Eandem virtutem istam,veniet tempus quum grauiter gemes. ¶ Per metaphoram etiam de iumentis , & rebus inanimatis dicitur, quum nimio pondere pressa,sonum edunt.Virg.6.Aene.-gemuit sub pondere cymba.Plin.in Episto.Ideo nequaquam par gubernatoris est virtus,quum placido,& quum turbato mari vehitur: tunc admirante nullo illaudatus,inglorius subit portum.At quum stridunt funes, curuatur arbor,gubernacula gemunt:tunc ille clarus,& diis maris proximus.¶ Legitur etiam Gemor paſsiuum,pro deploror.Cicero ad Atticum,libro 2,Atque hic status vna voce omnium gemitur , neque verbo cuiusquam subleuatur. ¶ Quandoque tamen gemere ponitur pro flere,& quandoque pro canere,de iis solùm auibus quæ flebilem cantum habent,vt turtur,& columba,Virg.1.Eclo.Nec gemere aeria cessabit turtur ab vlmo.Hinc sit Ingemo,de quo infrà.

Gemisco,is,ere,Idem quod gemere:vt,Ferale gemiscunt , Claudianus 3. de rap.Proserp.

Gemitus,us,Suspirium. στοναχή, Cicero 6.Verri. Quod posteaquam dixi,tantus est gemitus factus aspectu statuæ.& commemoratione , &c. Idem 5.Verr.Quum totius Siciliæ quotidie gemitus, querimoniásque audiret.Gemitus delphini est similis humano,Plinius libr. 10.cap.36. ¶ Legitur & Gemiti,in genitiuo.Plau.in Aul.Tantum gemiti, & malæ mœstitiæ hic dies mihi obtulit.

Gemebundus,Abundè gemens. στονόεις. Ouid.14.Metam,Ille quidem totam gemebundus obambulat Aetnam.

Gemoniæ scalæ,Dicebantur ad quas corpora damnatorum impacto vnco trahebantur.Corn.Tacitus,Tunc confossum , collaceratúmque, & abscisso capite truncum corpus Sabini in Gemonias trahunt. Plin. libro 8.capit.40,scribit canem à corpore serui non recessisse, abiecto in gradibus Gemoniis.

Gemonides,Gemmæ quas quidam præantidas vocant.Prægnãtes fieri, & parere dicuntur,mederique parturientibus:nam tales in Macedonia iuxta monumentum Tiresiæ inueniuntur , speciésque est eis aquæ glaciatæ.Plinius libro.37.cap.10.

Gemursa,Tuberculum sub pedum digitis nascens:ita dictum quod gemere faciat eum qui id gerit,inquit Festus.Plin.libro 26.capi.1, Et hic quidem morbus in Italia celeriter restinctus est,sicut & ille quem gemursam appellauere prisci,inter digitos pedum nascentem,etiam nomine obliterato.

Gena,næ,Est membrana tam superior, quàm inferior quæ tegit oculum.

lum. βλέφαρον,βλεφαρίδιον. Terentius,Hodie non compressi genam genæ.Plinius,Aquatilia dormire existimant,non oculorum argumẽto,quia non habet genas:sed ipsa quietè placida,seu soporata.Idem libro 11.cap.37,Omnia talia,& pisces,& insecta no habent genas,nec integunt oculos.Ex his Plinii locis luce clarius ostenditur genas esse duo illa oculorum opercula, quibus coeũtibus,pupilla obtegitur,quas vulgus imperitum vocat palpebras:quum palpebræ,eodem Plinio teste, sint pili illi in ciliis,hoc est in extremo ambitu genarum : quas etiam desluere tradit iis qui plus satis veneri indulgent. ¶ Genæ etiam dicũtur partes illæ ab oculis ad mentum,quæ barba vestiuntur, quas radi in fœminis, XII.Tabularum interdicto antiqui veterunt:pudoris se des esse arbitrati,quòd ibi maximè ostendatur rubor. Dictæ genæ, quòd in his pili gignantur.Virg.8.Aenei.Tum mihi prima genas vestibat flore iuuẽtus.Apuleius in Magia,Purpuris infectas genas, & oculos illæsos illices.Hæ quenìam in mali speciem factæ sunt rotundæ, dictæ sunt etiam malæ.Vide plura apud Plinium lib.11.cap.37.

Genabum,vide GENEVA.

Genealogia, giæ, γενεαλογία, Sermo de origine generationis.Cice.3.de Nat.deorum,Quod si ita est,Cæli quoquæ parentes , dii habendi sunt, Aether & Dies:eorúmque fratres & sorores,qui à genealogiis antiquis sic nominantur,Amor,Dolus,Metus.

Gener,Generalis,Generatim,Genero,Generosus,vide GENVS.

GENESARETH, γενησαρετικὴ λίμνη Straboni,Stagni nomen proprium: ab eo(vt quibusdam videtur)sic dictum,quòd flantibus ventis, crispan tibus vndis,auram ex se generare videatur.Sed hoc profectò ridiculũ videtur,in voce Hebraica Græcam quærere etymologiam Idem dicit,nam vocat Tiberiadis,á Tiberiade ciuitate:& mare Galilææ,ab adiacẽte Galilæa prouincia.Habet hoc mare, siue stagnum CXL. stadia in longitudine, XL verò in latitudine.Non tamẽ idcirco mare vocatur, quòd eius aquæ sint amaræ:sed Hebræ linguæ cõsuetudo est , omnes congregationes aquarum,siue salsæ sint,siue dulces,vocare maria,sicut in Genesi scriptum est,Congregationes aquarum vocauit maria.

Genesis, penult.corr.huius geneseos, γένεσις , Latine generatio.natiuitas.¶ Accipitur etiam pro sidere natalitio quod conuersione cæli oritur eo momento quo quis nascitur.Iuuen.Sat.14,Nota mathematicis genesis tua.Idem Sat.6,-si prurit fricta ocelli Angulus,in specta geneſi collyria poscit.Suetonius in Vespas.Monentibus amicis eauendum esse Metium,quòd vulgò crederetur geneſim habere imperatoriam, insuper Consulem fecit.id est quòd opinio esset,à mathematicis præ dictum esse,fore vt imperaret.Budæus.

GENETES, γενήτης, Promontorium Themiscyræ regionis,inter Amisum & Phasin amnes,templo Iouis , quem γένιον, id est hospitalem vocabant,nobilitatum.Vide Strabonem lib.10.

Genethle,genethles,fœminini generis. γενέθλη Venus.

Genethliaci,orum, γενεθλιακοί, Qui ex die & hora natiuitatis,quos horoscopos vocant.fortunam hominis,& successum pronuntiant. Gellius libr.14.cap.1,Aduersum istos qui se Chaldæos,seu genethliacos appellant:ac de motu,de que positu stellarum dicere posse quæ futura sunt, profitentur,audiuimus quondam Phauorinum philosophum Romæ Græcè differentem egregia oratione.

Genethliacus,a,um, γενεθλιακός,Idem quod natalitius.

Genethlia,orum, γενέθλια, Dicuntur celebritates quæ fiunt natali die.

Genethlius, γενέθλιος, Latinè natalis dicitur:vnde Genethliaci dicti sunt: de quibus supra iam diximus.¶ Erat etiam Genethlius Iouis cognomen,quòd ei incumberet cura omnia propagandi. ¶ Fuit præterea,teste Suida,hoc nomine Palæstinus quidam Sophista discipulus Minutiani & Agapeti:qui quanuis in ipso ætatis flore occiderit,plurima tamen scripta reliquit: ex quibus Suidas recenset λαλιὰς & ἀναλέκτους & μέλιτος, & multa alia,vt mirabile sit dictu,tam paucis annis vitæ tanta scripsisse.

GENEVA, Oppidum est Allobrogum ad Lemanum lacum proximum Heluetiis,quod etiam hodie nomen retinet.Cæsar belli Gallici libr. 1,Extremum oppidum Allobrogum est,proximúmque Heluetiorum finibus Geneua.Ex eo oppido pons ad Heluetios pertinet. Ex quo loco Cæsaris,facilè deprehendi potest error eorum qui hoc oppidũ Gebennam appellant:quum Gebenna,eodem Cæsare teste, sit mons ille qui Aruernos ab Heluijs diuidit.De quo vide plura suo loco. Glareanus in Annot.in eum Cæsaris locum sit inquit,Quatuor hæc nomina, Genua,Geneua,Genabum, & Gebenna , multum obscuritatis lectori ingerunt,ac non attentum sæpe fefellerũt:quæ ipsa longè diuersa sunt Genua enim Ligurum caput in Italia ad mare est nostrũ: Geneua verò Allobrogum,ad ostia Lemani lacus,vbi Rhodanus exit: Genabum, Carnutum oppidum ad Ligerim amnem , hodie (vt quidam putant) Aurelia:denique Gebenna mons est qui Heluios ab Aruernis separat: vt libro septimo postea dicet Cæsar.Hæc Glareanus.

Genialis,vide GENVS.

Genianes,Gemma quam magorum vanitas inimicorum pœnas effi cere promittit.Autor Plinius lib.37.cap.10.

Geniculum, Geniculatus, vide GENV.

Genista,stæ,Arbuscula quædam humilis est,fronde minuta,flore luteo, apibúsque gratissimo,semine lenticulis haud absimili,quod phaseolorum modo filiquis innascitur:ita dicta quòd in modum genu flexilis sit ad nexus,idcircóque vitibus ligandis idonea: vel quia genibus medeatur dolentibus. σπάρτιον. Vide Ruel. lib.1.cap.84,& lib.3.cap.142. Plin.lib.21.cap.9,Florem esse dixerim genistas.nanque & iis decerpitur luteus.Martialis,Non pyra quæ lenta pendent religata genista.Virgil.2.Georg. Molle siler,lentæque genistæ.Humiles genistæ , ibidem.

Genitalis,Genitor, Genitura,Genitiuus, Genitus, Genius, vide GIGNO.

Geno, is,genui,genitum,ere,Antiquis in vsu erat pro gignere , genere. γενάω. Prisci a.lib.10,Gigno,genui:pro quo Geno vetustissimi pro tulisse inueniuntur.Varro in Andabat. Sed quod hæc loca aliquid genunt.Idem 1.de Re rust.cap.4 ,Quædam enim ad genendum , &c. Ex vetusto codice,infinitiuum paſsiuum Lucretius protulit libr.3, -tantò magis inficiandum Totum posse extra corpus durare,genique.

Gens,gentis, vide GENVS.

Gentiana,tianæ, γεντιανὸ, Dioscoridi,Herba est folio fraxini , sed magnitudine lactucæ,caule tenero,pollicis crassitudine,cauo & inani, ex interuallo foliato,trium aliquando cubitorum,radice læta , subnigra, aquosa,& sine odore.Nascitur vbique,copiosissimè tamen in Illyrico, vbi à Gentio rege nomen accepit:quod etiã hodie seruat in officinis.

Gentiles,Gentilitas,Gentilia, vide GENVS,

GENTIVS,Illyrici rex,qui gentianæ hærbæ à se inuentæ nomen fecit: teste Plinio lib.25.cap.7.

Genu,νόυ, neutri generis & indeclinabile in numero singulari , & in plurali genua,Sunt curuaturæ illæ quibus crura & femora committũtur.Dicta genua quòd hæc dum infans est in vtero matris,genis oppositа sunt:siue à generando,quòd in genibus est vitalitas.Plinius libr.11. cap.45,Hominis genibus religio quædam inest.obseruatione gentiũ: hæc supplices attingunt,adhæc manus tendunt , hæc vt aras adorant, fortasis quia inest iis vitalitas.Nanque in ipsa genu vtriusque commissura,dextra læuáque à priori parte gemina quædam buccarum inanitas inest,qua perfossa,ceu iugulo,spiritus fugit.Hæc Plinius.Virgi. lib.5.Aeneidos,Genua labant,vastos quatit æger anhelitus artus.Ouidius 3,Metamorpho.Et genibus pronis supplex,similisque rogãti.Genua submittere,pro flectere.Plinius lib.8.capit.1,Regem adorant, genua submittunt,coronas porrigunt. ¶ A genu sit nomen adiectiuum Geniculatus,ta,tum,de quo supra.¶ Veteres declinauerunt genus.ma seulino genere.Lucilius lib.4.Sat.vt citat Nonius,Hæret verticulis affixum in posteriore Parte,atque articulis nouus vt talúsque.genúsque. Legitur etiam Genus neutri generis in eadem significatione. Cicero in Arato.At propter læuum genus omni ex parte locatas Paruas Vergilias tenui cum luce videbis. Et paulo pòst , Atque inter flexum genus,& caput alitis hæsit.

Genualia,Indumenta genuum.Ouidius 10.Metamorph. -quæque Popli tibus suberant picto genualia limbo.

Geniculum,li,diminutiuum. γόνυ. Genicula dicuntur stipulæ,vel caulis herbacei internodia,& veluti articuli ac nodi quidam. Plinius lib.16. cap.39,Arundini in geniculo.Idem lib.18.cap.7,Geniculæ autem tritico sunt quaterna , farri scena,hordeo octona.Quandoque Geniculum accipitur pro germine. βλαστός.

Geniculatus,a.um.Dicitur quod frequentius geniculis constat, vt heliotropium,quæ ob id genicularis herba vocatur. σκορπίουρον. Cic.de Senect.Deinde tepefactum vapore & compressu suo diffundit , & elicit herbescentem ex eo viriditatem,quæ nixa fibris stirpium,sensim adolescit,culmoq; erecta geniculato,vaginis iã quasi pubescẽs includitur.

Geniculatim,aduerbium,significat per geniculà. γονυδόν.Plinius lib. 21. cap.11,Foliis geniculatim,circundata.

GENVA. γένυα. Ligurum caput in Italia ad mare nostrum. Hinc incipit Apenninus mons,distátque à Sabatiis stadiis ducentis sexaginta. Geneua verò est extremum Allobrogum oppidum,proximum Heluetiorum finibus:de quo suo loco diximus.Inter Varum & Genuam habitant Ligures.Dicta Genua à genu,quia habet tanquam genu recurũ à latere maris,Vel à Genuo Saturni filio,qui fertur eam cõdidisse.Vel (vt quidam aiunt)à Genuino Phaethontis socio. Hanc Annibal penitus deleuit,sed Cornelius Seruilius Consul instaurauit,sicut Liuius refert. Hinc fiunt adiectiua Genuensis.& Genuanus, γενουάτης. Quidam Ianuam hanc vrbem appellant,quòd à Iano cõditam dicant.

Genuinus, vide GIGNO.

Genus,à Græco γένος, Propriè principium est vniuscuiusque generationis,vel ab eo qui genuit,vel à loco in quo quis genitus est:vt,Orestes à Tantalo ducit genus,& Plato genere Atheniensis est.Patria enim , generationis vniuscuiusque principium est,quemadmodum & parẽtes. Plaut.in Capt.Nam eccum hic captiuum adolescentulum alium,Progenatum genere sumimo,& summis diuitiis. Plin.de Viris illustr. Pyrrhus rex Epirotarum,materno genere ab Achille,paterno ab Hercule oriundus.Terẽt.in Adelphis,Hæccine flagitia facere te?hæc te admittere indigna genere nostro?¶ Præterea etiam genus vocamus multitudinem aliquorum,ad vnum aliquid.& ad se inuicem quodammodo se habentium.vt Romanorum genus dicimus,quod ad Romulum refertur,& cognationem in se habet per quam a cæteris distinguitur.In hac etiam significatione accipimus genus,quũ genus humanum , vel genus hominum dicimus:quandoquidem omnes homines ad vnum principium referuntur , ad primum scilicet parentem. aut certè ad omnium rerum conditorem Deum:& inter se habent quandam cognationem,qua à reliquis animantibus distinguuntur. ¶ Rursus appellatur genus,cui supponitur species,& quod prædicatur de pluribus differentibus specie. Quæ significatio tracta videtur à prima significatione.Est enim genus hoc modo acceptum principium omnium quæ sub ipso sunt specierum : vt puta , animal genus est , quod de homine, elephanto , equo , auibus , piscibus , reptilibus , aliisque specie differentibus prædicatur:homo verò est species,quoniam de Socrate , Platone,Aristotele , Fabio, Catone , Cicerone , aliisque non specie , sed numero differentibus dicitur. ¶ Item genus dicitur quicquid est per quod alicuius rei qualitas indicatur. ἕδος. Vnde genus mortis , genus vitæ,genus pœnæ,genus marmoris,genus coloris,& huiusmodi.Seneca,Summum genus infœlicitatis miseró est,fuisse aliquando fœlicem Terẽtius in Eunuch,Est genus hominum qui esse primos se omnium rerum volunt.Virg.1.Aenei.Quod genus hoc hominũ?quæve hunc tã barbara morẽ.Permittit patria?¶ Nonnunquã sumitur pro accidẽte

partium

partium orationis,vt quum dicimus,animal est generis neutri.Composita vide suis locis.

Generosus,a,um,Quod est nobile & præclaro genere ortum.γενναῖος, ωγενὴς. Papyr.s.Sylu.-titulis generosus auitis.Suet.in Tib. Condemnatam,& generosissimam fœminam Lepidam in gratiam Quirini Consularis præiuitis,& orbi. ¶Per translationem accipitur pro magnanimo.Cic.lib.3.Offic.Quúmque de imperio certatum esset cum rege generoso atque potenti.¶Transfertur etiam ad inanimata,vt quum dicimus arbores generosas,& vitem generosam,& ipsum etiã vinum generosum.Horat.lib.1.Epist.Ad mare quum veni,generosum & lene requiro,Quod curas abigat.Virgil.lib.1.Geor.Continuò pecoris generosi pullus in aruis Auder & ignoto sese committere ponto.Columel. lib. 4,Atque vbi multa inuitabunt regionis commoda,vt nobilem vitem conseramus,generosam requiremus. Idem libro 3, Vitem maximè populus alit:& postei vlmus,quam Atiniam vocant rustici, generosissima est.

Generosè,aduerb. γενναίως. vt Perire generosius,Horat.1.Car.Od.18.

Generositas.generasitatis,Nobilitas,ὠγένεια. Columel.lib.3,Qui vineam vel arbustum constituere volet,seminaria prius facere debet:hic enim sciet cuius generis vitem positurus sit.Nam quæ prætio parata disponitur,certam generositatis fidem non habet:quum dubium est an is qui vendidit,legendis seminibus adhibuerit diligentiam. ¶Interdum etiam idem est quod magnanimitas.Generositas tauris est in aspectu, Plin.lib.8.cap.45.

Generalis,le,Vniuersalis,ad omnes pertinens. γενικὸς,καθολικὸς. Quintili. lib.9.cap.1,Quædam ex iis species planè distant,manente tamen generali illa societate.Cic.1.de Inuen.Quum de genere negotii controuersia est,constitutio generalis vocatur.Idem 1.Offic.Generale quoddam decorum intelligimus quod in omni honestate versatur: & aliud huic subiectum quod pertinet ad singulas partes honestatis.

Generaliter,aduerbium,Quod significat simul omnia sub genere amplectendo. γενικῶς, καθόλου. Cicero 1. de Inuen. Nam ipsum quidem generaliter definire difficilè est.Plinius in Epist.Memini quidem te iam quædam notasse,sed generaliter.

Generatim,Per singula genera,seu per singulas species. ἰδικὰ γένη. Virgil.1.2.Geor.Quare agite ô proprios generatim discite cultus Agricolæ. Varr.Non in volucribus generatim seruatur analogia.Cic.4.Acad.Igitur exponam generatim argumenta eorum,quoniam ipsi etiam illa solent non confusè loqui.Generatim distributi in ciuitates, Cæsar 7. bel.Gall.¶Aliquando generatim dicitur non per singula genera,sed generaliter,confusè,& indeterminatè. κεφαλαιωδῶς.Cic.lib.2.de Orat. Infinitum mihi videtur id dicere in quo aliquid generatim quæreretur hoc modo,Experiendane esset eloquentia,expetendine honores.

Genero,as.are.Gigno,fœtum procreo:& propriè de maribus dicitur. γεννάω.Virg.8.Aeneid. At Maiam (auditis si quicquam credimus) Atlas Idem Atlas generat,cæli qui sydera sulcit.Cic.in Partit. Quemadmodum quisque generatus, quemadmodum educatus. Inuenitur tamen etiam de fœminis dici.Plin.lib.8.cap.44,Et quæ non primo initio generare cæperit.Ibidem,Contràque mulos quos asini & equæ generarent.Et de herbis,Gell.lib.5.cap.6,Obseruari solitum,vt fieret è gramine quod in olea generatum esset. ¶Per translationem accipitur pro inuenire.Quintil.lib.10.cap.2,Illi rudes sola mentis natura ducti sunt, vt tam multa generarent.¶Huius composita sunt,Cogenero, pro adiungo,associo. συγγενάω. Ennius, Quem mihi congenerat affinitas. Degenero,de quo in dictione degener. Ingenero, quod modo significat genero modò gignẽdo insero. ἐγγενάω,μοσίω. Lactan.lib.6,Deus itaque quum hominem primum fingeret,mirabili prouidentia ingenerauit ei prius ĩstas animi commotiones, vt posset capere virtutem, Cic.lib.1.Offic.Eadémque natura vi rationis hominem conciliat homini,& ad orationis & vitæ societatem,ingenerátque in primis præcipuum quendam amorem in eos qui procreati sunt. Progenero, generatione propago.Colu.Nam & humidæ res & siccæ quas terra progenerat,facilè vitiantur.Hinc progenies,pro genere & familia. Regenero,rursus genero. ἀναγενάω. Lactan.lib.4,Ex eorum semine regenerari eum iussit.

Generasco.is,ere,Nascor. γίγνομαι. Lucr.lib.3,-cur omnia mẽbris Ex ineunte æuo generascunt,ingenióque.

Generatio,nis Quæ est(vt Speusippus ait)motus ad essentiam, acceptio essentiæ,processus in esse. γένεσις. Plin.lib.10.capit.52, Auium generatio simplex videtur esse.

Generator,oris,Genitor.procreator. γονέυς. Cic.de Vniuers.Nosse autem generatores suos optimè poterant.

Generabilis,le,Quod facilè generatur.Plin.lib.2.cap.45,Hic est ille generabilis rerum naturæ spiritus.

Gener,ri,Filiæ meæ vir,quasi generis propagator:adhibetur enim ad genus augendum. γαμβρός. Plaut.in Ciste.Isthic quidem Aedepol mei viri habitat gener.Cicero 1.Offic.Cum soceris generi non leuantur. Pers.Satv.2,Hunc optent generum rex,& regina.Tacit.lib.1, Mox defuncto Marcello generum sumpsit. ¶A quo progener: ita appellat auus neptis suæ virum.

Gens,gentis,A genus deducitur, u litera detracta,idem ferè quod natio: quanquam gentis appellatio generalior esse videtur,multásque sub se comprehendere nationes. ἔθνος. Gens enim Itala Latinos habet,Etruscos,Campanos,Vmbros,Picẽtes,& huiusmodi.Cic.2.de Nat.deor. Deum non curare singulos homines, nec ciuitates , nec nationes , nec gentes.Cic.1.Offi.Propior est eiusdem gentis,nationis,linguæ coniunctio.Virg.2.Aen.Gens inimica mihi Tyrrhenũ nauigat æquor. Plini. de Viris illust.Mithridates rex Ponti oriundus à septem Persis , magna vi animi & corporis,vt sex iuges equos regeret,duarum & viginti gentium ore loqueretur,bello sociali,dissidentibus Romanis , Nicomedem Bithynia,Ariobarzanem Cappadocia expulit. ¶Interdum pro familia ponitur. φύλη. vt gens Aelia,gens Valeria,pro Aeliorum & Valeriorum familia.Inde gentiles dicti,ex eadem gente,id est familia oriundi.¶Sine gente.id est ignobilis.Horat.2. Sermo.saty.5, Qui quanuis perturus erit,sine gente,cruẽtus Sanguine fraterno,&c.¶Ges per translationem de apibus dicitur.Colu.lib.9.cap.9,Intestino bello totæ gentes consumuntur.Et de piscibus.Virg.4.Geor, Quum Proteus consueta petens è fluctibus antra Ibat:eum vasti circum gens humida ponti Exultans,&c.Vbicunque terrarum & gentium,Cic.7.Verr.Idem in Catil.O dii immortales,vbinam gentium sumus?quam Remp. habemus?in qua vrbe viuimus?Nusquá gentium.Id est nusquam omnino.Terẽt.Adel.Næ ego homo sum infœlix,primùm fratrẽ nusquam inuenio gentium.

Genticus,penul.cor.Idem quod gentilitius. πάτριος. Vnde genticus mos, id est gentis vel patriæ consuetudo.Corn.Tacit.lib.3, Addunturè seruitiis gladiaturæ destinati,quibus more gentico continuum ferri tegimen(crupellarios vocant)inferendis ictibus inhabiles.

Gentilis,Qui ex eadem familia sunt, & eiusdem nominis sunt. οἱ ἐκτῶν ὁμωνύμων ἐπίκοοι,γενικά. Vnde Cincius, Gentiles mihi sunt qui meo nomine appellantur.Cice.lib.1.Tuscul.Pherecydes Syrus primùm dixit animos hominum esse sempiternos,antiquus sanè.fuit enim meo regnante gentili.Hoc est Seruio Tullio,quia eiusdẽ nominis erat. Idem in Topicis ,Gẽtiles sunt qui inter se eodem sunt nomine, ab ingenuis oriundi,quorum maiorum nemo seruitutem seruiuit,& qui capite diminuti non sunt.Autor ad Heren.lib.1,Si paterfamilias intestatus moritur.familia,pecuniáque eius agnatorũ,gentiliúmque esto. ¶A gentilis deducitur substantiuum Gentilitas,quod accipitur pro familia hominum ingenuorum qui sunt eiusdem nominis:seruorum autem, aut libertinorum nulla est gẽtilitas.¶Interdum etiam gentiles dicuntur qui sunt eiusdem nominis , etiamsi ex eadem familia non sint oriundi.Vnde etiam serui dicebantur gentiles dominorum , quoniam dominorum nomine vocabantur.Plin.libr.33.capi. 1, Singuli Marcipores.Luciporúm vedominorum gentiles omnem victum in promiscuo habebant:nec vlla domi custodia a domesticis opus erat.¶Item Gentile dicitur quod est gentis alicuius peculiare.& proprium : vt Iuuenalis gentilia tympana dixit,id est gentis propria.Suetonius de Tyberio,Capillo pone occipitium submissiore,vt ceruicem etiam obtegeret,quod gẽtile in eo videbatur.Rursus scriptores rerum sacrarum Gentiles vocant idolorum cultores , qui aliter quàm Christiani de Deo sentiunt,quos nonnulli voce Græca malunt Ethnicos appellare. Qui loquendi ritus a Iudæis manauit qui nationes omnes,præter suã, Gentes,seu Gentiles vocitabant.

Gentilitius,a,um,Quod est ex gente.aut familia:vt,Gẽtilitia nomina dicuntur quæ originem gentis vel familiæ declarant:vt Porcius Cornelius.Gentilitia sacra quæ genti,hoc est familiæ alicui sunt peculiaria. Cic.de Aruſp.Multi sunt etiam in hoc ordine qui gentilitia sacrificia illo ipso in sacello statuto loco anniuersaria factitarint. Gentilitium sacerdotium quod ad ius familiæ pertinet,& nunc vulgò *Ius patronatus* dicitur.Gentilitium hoc illi,id est hoc illi à gẽte sua proprium est. Plin.in Epist.Passenius Paulus splendidus eques Romanus , & in primis eruditus scribit elegos:gentilitiũ hoc illi:est enim municeps Propertii,atque etiam inter maiores suos Propertium numerat. Plin.lib. 19.cap.1,In Serranorum familia gentilitium esse fœminas linea veste non vti.¶Interdum etiam gentilitium id vocamus , non quod familiæ alicui,sed populo aut nationi cuipiam est peculiare: vt Gentilitium nomen,hoc est nationis,vel populi nomẽ.Gell.lib.14.cap.1,Vulgus autem quos gentilitio nomine Chaldæos dicere oportet, mathematicos nominat

Gentilitas,tatis,Gentilium coniunctio.& necessitudo. ἡ τῶν ἐκ τῶν ἐπίκοοι ἕνωσις. Cicer.de Aruſp.resp.In ea causa fuit oratoribus de toto stirpis & gentilitatis iure dicendum.¶Interdum accipitur pro ipsis gẽtilibus, hoc est pro multitudine ipsa vel familiæ,vel gentis, siue nationis alicuius.Plin.de viris Illustr.Gentilitas eius Manlii cognomen eiurauit, nequis postei Capitolinus vocaretur.Plin.in Panegyr.Ex quo intelligi potest quantæ benignitatis,quanti spiritus fuerit,sparsas , atque (vt ita dicam)laceras gentilitates colligere,atque connectere.

GENYSVS, Fluuius quem Dyrrhachio euntes in Thessaliam inueniunt. Lucanus lib.5,Quam volucer Genusius,quàm mollior Apsus Circumeunt ripis.&c.

Geodæsia,γεωδαισία, Terræ dimensio,& scientia earum quæ in sensibi libus sunt corporibus magnitudinum & figurarum , circa diuisionem & compositionem versans.

Geodætes, γεωδάιτης, Qui geodæsiam nouit:terræ diuisor,& agri mensor inquit Budæus.

Geodes, γεώδης, Lapis est in concauitate sua terram habẽs,quemadmodum aetites lapidem:Vnde & auribus admotus sonitum edit,sed dilatiorem,quàm aetites. Facultatem habet astringendi & siccandi : Vnde & ea quæ claritati oculorum officiunt , purgat.Ex aqua quoque inunctus,mammarũ genitalíúmque inflationes sedat.autor Dioscorides, libro 5.

Geographia, γεωγραφία, Dicitur terræ descriptio, γῆ enim siue γία, siue etiã γῆ terrã.& γράφω scribo significat.Cic.Att.li.2, De geographia dabo operã vt tibi satisfaciã.sed nihil certi polliceor:magnũ opus est, sed tamen vt iubes,curabo vt huius peregrinationis tibi opus extet.

Geomantia,pe.prod. γεωμαντία, Diuinatio ex terra. Inde geomantes, γεωμάντης, qui ex terra diuinat.

Geometres,& Geometra,pe.prod. γεωμέτρης, Terræ mensor siue diuisor,Cicer.4.Acad.Quomodo aut geometres ea cernere poterit quæ aut nulla sunt,aut internosci à falsis non possunt ? Idem 4.Academ. Geometræ prouideant qui se profitentur non persuadere,sed cogere.

Geome

Geometria,æ, γεωμετρία, Terræ mensuratio dicitur,vel ars ipsa terram dimetiendi:quanquam etiam latius ad aliarum rerum dimensionẽ extenditur.Est autem mathematicæ pars , quemadmodum Astrologia, Musica & Arithmetica circa formas præcipuè seu figuras versans.Cic. 3.de Finib.Quanquam ea verba,quibus ex instituto veterum vtimur pro Latinis,vt ipsa Philosophia,vt Rethorica,Dialectica, Grammatica,Geometria,Musica:quanquam ea Latinè dici poterant , tamen quo niam vsu percepta sunt,nostra ducamus.

Geometricus,a,um,adiectiuum, γεωμετρικός, Quod ad Geometriam spectat,Cicero 1.Tuscul. Socrates interrogat quædam geometrica de dimensione quadrati.Idem 2.de Diuin.Si velim geometricũ quiddam, aut physicum,aut dialecticum explicare.Idem 4.Academ.Quòd si geometricis rationibus non est creditura quæ vim afferunt in dicendo, næ ille longè aberit vt rationibus credat Philosophorum.

Geometrica, orum, γεωμετρικά, Sunt ipsa de geometria præcepta.Cic. 1.Tusc.Ita faciles interrogationes sunt,vt gradatim respondẽs,eò per ueniat,quasi geometrica didicisset.

Geometrice,es, γεωμετρική, Ars terram,aliúdve quid dimetiendi: quæ & geometria dicitur.Plin.lib.15.capi.10,Sed primus in pictura omnibus literis eruditus.præcipuè Arithmetice & Geometrice : sine quibus negabat artem percipi posse.

GEON,γεών, Vnus ex quatuor fluminibus quæ sacra Scriptura ex Paradiso profluere testatur.Iosephus eundem esse credit cum Nilo.

GEORGI, γεωργοί, Populi Scythici , ab agricultura cui vni dediti sunt, nomen sortiti:quibus vicinos Corsitas,Phoristas,& Riphaces Mela facit.Constat etiam Tauricam Chersonesum Georgiam cognominatam,propter memorabilem in ea frumẽti copiam,vt notat Vadianus.

Georgica, orum, γεωργικά, τά, dicuntur libri tractantes ea quæ ad agrorum cultum pertinent.

Georgicus, a, um, γεωργικός. Quod ad agriculturam spectat: vt , Carmen georgicum.Colum.lib.7.cap 5,Sed georgicum carmen affirmat, nullam esse præstantiorem medicinam,Quam siquis ferro potuit rescindere summum Vlceris os.&c.

GEORGONYIA, γεωργονυία , Oppidum in altissimo monte in regione Aruernorum:cuius meminit Suetonius in Cæsare.

GERAEA,γεραία, Oppidum mediterraneũ Lusitaniæ,apud Ptolemæum lib.2.cap.5.

GERAESTVS,γεραιστός, Promontorium Eubœæ insulæ Atticam spectãs, teste Plinio libro 4.capit.12.Ptolemæus lib. 3.cap.15,portum esse ait in Eubœa.

GERANEA,æ, γέρανια, Laconici agri locus.teste Plinio lib. 4. cap.5. Est item Geranea alterius loci nomen inter Megara & Corinthum , teste eodem Plinio lib.4.cap.7.¶Fuit præterea eiusdẽ nominis oppidum in ea parte Thraciæ quam Pygmæorum gens olim creditur tenuisse. Autor idem Plinius lib.4.cap. 3.

Geranion, γέρανιον, Herbarum duarum nomen est: quarum altera foliis est anemones,diuisuris longioribus,radice subrotunda: quũ estur, dulci.Hanc Officinæ *Acum pastoris* appellant. Altera,caules habet sesquipedales,tenues & pilosos,folia maluæ , in summis autem alis fursum spectantia gruum capitula cum suis rostris : à quibus etiam nomen accepit.Nam γέρανον Græci gruem appellant.Hanc nostræ ætatis herbarii *Pedem columbinum* nominant.

GERANTHAE,arum, γεράνθαι, Oppidum Laconiæ regionis : à quo fit gentile Geranthotes, γερανθώτης: vt ex Pausaniæ sententia docet Stephanus.

GERASA,æ, γέρασα, Oppidum est in ea parte Syriæ cœles , quæ à numero tredecim ciuitatũ τετραπολιδὸς πεντάπολις appellatur. Gentile est Gerasenus, γερασηνός. Stepha.

GERENIA,æ, γερηνία, Oppidũ agri Messeniaci,in quo Nestor Pylius educatus fuit:vnde ab Hesiodo Gerenius cognominatur.Hæc Stephanus. Ptolemæus verò Gereniam Laconico agro attribuit.

GEREN,enos, γέρην, Vicus est in Lesbo insula,ita dictus à Gerene Neptuni filio.Strabo lib.8.eiusdem nominis oppidum in agro Messeniaco collocat:quod idem esse opinamur cum eo quod alia inflexione Gerenia appellatur.

GERGIS,athos,vel GERGITHOS,ithi, γέργις,ῦ γέργιθος, Steph. Oppidũ Troiadis.siue(vt Plinio placet)Aeolidis,à quo Sibyllarum vna Gergithia cognominata est.

GERMANICEA, γερμανίκεια, Oppidum Euphratesiæ; quod à Quadrato lib.3,Rerum Parthicarum Parthis annumeratur.

GERMANIA, niæ, γερμανία, Regio quæ à Gallis, Rhœtis,ac Pannonlis, Rheno & Danubio fluminibus.à Sarmatis,Dacisque metu mutuo , ac montibus separatur:cætera ambit Oceanus,latos sinus , & insularum immensa spatia complectens.Rhenus,Rhœticarum Alpium inaccessu,& præcipiti vertice ortus,modico flexu in Occidentem versus , Septentrionali Oceano miscetur.Danubius molli & clementer edito mõtis Arnobæ iugo effusus.plures populos adit,tandémque in Ponticum mare sex meatibus erumpit:septimum os paludibus hauritur, Germani ipsi indigenæ existimantur:quoniam non est verisimile aliquos Asia,aut Africa,aut Italia relicta , Germaniam petiisse,informem terris,asperam cælo,tristem cultu,aspectúque,neque cuiquam , cuius patria non sit,magnopere expetendam.Hi antea Teutones appellabantur à Teutono deo eorum,quem terra ortum existimabant:siue à Teutono oppido,cuius adhuc tenues supersunt reliquiæ, etiam hodie nomen seruantes.Germaniæ vocabulum,vt autor est Strabo lib.7,à Romanis primùm inuentum:est quoniam quum primùm Rhenum deuictis Gallis transgressi fuissent,videntes eos & feritate animorum,& proceritate corporum,& colore flauo : forma præterea,& moribus & viuendi ritu Gallis simillimos,Germanos eos,hoc est fratres Gallorũ esse existimauerunt.Sunt qui Germanos inde dictos putent quòd peculiari eius regionis ritu,se mutuò suã lingua Germanos , hoc est fratres consalutent.Eruditi tamẽ inter Germanos huius vocis etymologiam ex sua lingua petunt. Illi enim *Gar*,siue *Ger* totum dicunt, & *Man* virum,quasi planè virum.Quibus vt facilius accedam , facit Alemanni vocabulum,quod apud inferiores Germanos idem sonat quod Germanus apud superiores.Illi enim pro eo quod est totũ,dicunt *Al*,quod in superiori Germania *Gar* vel *Ger* dici ostendimus.

Germanicus,adiectiuum sicut ab Hispanus Hispanicus, ab Italo Italicus. Vnde Germanici dicti sunt Imperatores aliquot à deuictis.

Germanicianus,aliud adiectiuum : quo aliquoties vsus est Suetonius : vt in Vespasiano,Neque enim,inquit,deteriores esse aut Hispanienses exercitu qui Galbam,aut Germanicianos, qui Vitellium Imperatorem fecissent.Ide in Tiber.Flagitabat ambo exercitus multa extra ordinem, ante omnia vt æquarentur stipendio Prætoriani Germanicianis.Quibus in locis Germaniciani dicuntur,non qui ex Germania etant oriũdi,sed qui in Germania militabant.

Germanus,pen.prod. vide GERMEN.

GERME, γίμη, Oppidum est ad Hellespontum , non procul à Cyzico. Stephanus.

Germen, inis,Dicitur quod ex arborum oculis nascitur: surculus scilicet eet prægnans,a generando dictus,quòd sit generationis principium. βλαστός. Plin.lib.10.cap.29,Densante se frondium germine. Idem libr. 10.cap. 9,Sed nihil facile reperitur mulierum profluuio magis monstrificum:accẽsunt superuentu musta,sterilescunt tactæ fruges,moriuntur insita,exuruntur hortorum germina.& fructus arborũ quibus insidére,decidunt:speculorum fulgor aspectu ipso hebetatur,&c.Virgil.2. Georg.-huc alia ex arbore germen Includunt.

Germino,nas.pen.cor.Pullulo,& germẽ emitto. βλαστάνω,φύλλω. Plin.lib. 13.cap.4,Fœmina citra florem germinat tantùm spinæ modo. ¶Huius composita sunt Congermino,quod est coalescere facio, consocio, coniungo,Varro lib.3.Rerum human.Postea cum his vnam Rempub. coniunctí ac congerminati tenuere.Egermino, ἐκβλαστάνω, germen foras emitto.Colu.lib. ,Nam plurimùm interest,non esse longum sarmentum quod inseratur:& rursus plures oculos quibus egerminet inesse.Progermino,in germina excresco.Idem ibidem,Vt & radices deorsum agat,nec ex propinquo negligenter in summa terra resecta progerminet.

Germinatio,verbale,Pullulatio. βλάστησις. Plin.lib.16 cap.25, Alia protinus,vt animalia:tardius aliqua & diutius grauida partus gerunt: quod germinatio ideo vocatur.Colu.lib.4.ca.24,Propter quod palmes,quẽ mox in germinatione citauerit , imbecillis ac minus fructuosus erit.

Germinatus,us,Idem.Plin.lib.15.cap.8,Oleam si capra depauerit , primo germinatu sterilescere autor est M.Varro.

Germinasco,scis,Germen emitto. βλαστάνω. à quo sit compositum Congerminasco,simul pullulo. συμβλαστάνω. & per translationẽ coalesco, coniungor.Quadrigarius,Facite,exempla eorum vt cum illis congerminascere sciatur.

Germanus,a,um,Isdem parentibus natus:quod nomen à germine deductum putat Festus.Germen(inquit)est quod ex arborum surculis nascitur:vnde & Germani,quasi eadẽ stirpe nati.Hinc Germani fratres, ἀντιπεπόιγωτες,dicuntur qui patre eodem eadémque matre editi sunt, quemadmodum vterini dicuntur qui ex eodem vtero prodierunt,qui scilicet matre eadem.diuersis autem patribus sunt procreati. Terent. in Andria,Si te in germani fratris dilexi loco. Aliquando sine fratre ponitur. Terentius in Adelphis, O mi Aeschine, ô mi germane: ah vereor eorum in os te laudare amplius. Ibidem . Nunc tu mihi es germanus pariter corpore & animo. Cicero 2. de Finibus , Et L. Cicero frater noster cognatione patruelis,amore germanus. ¶Cicero in Oratore.Quum mutila quædam & hiantia loquuti sunt,vel quę sine magistro facere potuerũt.germanos se putant esse Thucididis.hoc est putant se pares esse Thucydidi.¶Accipitur item germanus pro vero,& syncero,hoc est non fucato,& non adulterato:quod Græci γνήσιον dicunt : vt,Germana iustitia.Cic.3,Offi.Sed nos veri iuris, germanæque iustitię solidã & expressam effigiẽ nullã tenemus.¶Germana patria. Cice.2.de Legibus.Quia si verum dicimus,hæc est mea & huius fratris mei germana patria:hic enim orti stirpe antiquissima sumus.Germanũ nomẽ.Plaut.in Capt.Nã ille Theodoromedes fuit germano nomine.Germanæ gerræ. Plautus in Pœn. Nam tuæ blanditiæ mihi sunt quod dici solet,Gerræ germanæ,atque ædepol λῆρει λήρεμ. Germanissimus Stoicis,id est simillimus.Cicero 4.Acad.Erat quidem, si perpauca mutauisset,germanissimus Stoicis. ¶Fœmininum huius nominis est germana, ἀντιπατρίγωτη. Virgilius libro 4.Aenei. Inueni germana viam,gratare sorori.Germana soror.Cic.1.de Diuin.Clodius cum sorore germana nefarium stuprum fecit.

Germanè,aduerbiũ,hoc est syncerè,& in modũ germani fratris. Cice.ad Q.frat.lib.2,De quo petis vt ad te nihil occultans , nihil dissimulans, nihil indulgens,germanè,fraternéque rescribam,&c.

Germanitas,tatis,Est coniunctio,& vinculum quoddam necessitudinis, quale solet esse inter fratres. ἀδελφότης,ἢ ἀδελφία. Cic. pro Ligario,Si fraternè,si piè,si cum dolore faciunt,moueat te horum lachrymæ,moueat pietas,moueat germanitas , valeat illa vox quæ vicit.Liu.7.bell. Mace.Argis & illos:sicut sese,oriundos esse,ab ea germanitate fraternam sibi cum iis charitatem esse.Plin.lib.6.cap.1,Vnde nomen ambobus.& tanquam in dissociatione germanitas concors.

Gero.geris.gessi.gestum.Propriè significat porto. κομίζω,φέρω. Virgil.7. Aene.Bella manu,lecúmque gero.¶Interdum est habere. ἔχω,ῤ. Virgil. lib.2.Et nos aliquod nomẽque decúsq; Gessimus. ¶Interdũ facere, πράττω.Virg.li 9.-nec tecũ talia gessi. Magnanimũ Aeneã,& fata extrema sequutus. ¶Interdum administro. διακονέω,χράω,διαχειρίζω

Cic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cic.in Catone,Qui amplissimum magistratum gerunt.Hinc dicũtur gesta,& Gestæ res, πράξεις. ¶Cum accusatiuo reciproco significat viuere:aut hoc,aut illo modo se habere:vt Moderatè se gerere, χρῆσθαι τοῖς πολίταις. Cic.de Amic.Qui ita se gerunt,ita viuunt,vt eorum probetur fides,integritas,æqualitas,liberalitas.Plin in Epist. Quia se in segatione turpiter gesserat.Gerere censũram, id est fungi censura. Plin. lib.17.capit.1.Consulem gerere.Sallust.in Iugurtha, Formam alterius gerere,Plaut.in prol.Amphit.Honores gerere,Plinius in Epistol.Ingenium callidum gerere,Plaut.in Asin.Gerere inimicitias,Liuius 10.bel. Maced. Iras gerere,Plaut.in Pœn.&c. ¶Huius composita sunt,Aggero,congero,digero,de quibus locis suis.Egero,effero. ἐκφέρω. Lactan. lib.1,Qui simum stabulo,quim qui vitia de corde egerit.Columel.lib. 2,Auium primum habetur stercus quod ex colũbartis egeritur.Quandoque pro euomo,vel ventrem exonero ponitur. ἀφοδεύω, ἐκκρίνω. Ingero,vide alibi.Oggero,intendo,seu adiecto:vt,Oggerere oculum alicui,est oculum alicui rei adiicere,seu intentum habere. ἐπέχω. Plautus in Trucul.Quando intrò aduenimus, Vnus eorum aliquis oculum amicæ oggerit,dum illi agant.Progero,vltrà seu foras gero. προφέρω. Columel.libro 1,Ideòque periti rustici,quicquid ouilibus:stabulisque conuersum progesserunt,superpositis virgis regunt.nec arestere solis incursu patiuntur.Regero,scriptis mando,quod legendo, aut audiendo didicerim. ἀναφωνῶ.Quint.lib.3.cap.8,Sunt enim velut res regestæ in hos commẽtarios quos puer deduxerat schola.Vnde regesta dicuntur quæ iam in tabulas,aut etiam in libros redacta sunt. τὰ ἀπομνημονευόμενα, τὰ ὑπομνήματα. Non ineptè etiam, teste Budæo, Regesta dici possunt quæ vulgò Registra dicuntur. ¶Aliquando regero idem est quod refero,seu repono,reddo,reiicio,ἀναδίδωμι. Plin.lib.2.cap.9, In coitu quidem non cerni:quoniam hausturn omnem lucis auerla il lò regerat vnde acceperit.Sic regerere crapulam, dixit Apuleius,pro euomere.Regesta(inquit)crapula vestem inquinauerat.Inde regestus participium:vt Terra regesta,hoc est cõdem relata vnde fuerat egesta. Ouid.11.Metam.-fecedit,humúmque Effodit, & domini quales conspexerat aures,Voce refert parua,terræque immurmurat haustæ.Indiciúmque suæ vocis tellure regesta Obruit,& scrobibus tacitus discedit opertis.Inuenitur etiam regestum subst ãtiuè positũ pro terra ex sulco congesta.Colum.lib.3.cap.13,Quum à superiore parte in inferiorem detrahitur humus,vix iustum pastinationi præbet regestum.Idem lib. 11.cap.3,Potest tamen etiam in siccissimis locis opus custodiri, si depressitus pastinetur solum:eiusque abundè est gradum effodere tribus pedibus,vt in quatuor consurgat regestum.Colu,lib.4.cap.1, Vt sit inferior tenera subiacens terra quæ non arceat,nec duritia sita repellat nouas irrepenteis radiculas.Istud quidem contingere potest, etiamsi ager bipalio moueatur,& deprimãtur semina in regesto,quod est fermentatum plus dipondio semisse. Suggero, submínistro, suppedito ὑποτίθημι. Terent.in Adel.Cur perdis adolescentem nobis?cur amat?. Cur potat?cur tu his rebus sumptum suggeris?Cic.2.de Orat.Singulis generibus argumentorum copiam suggerunt. Interdũ idem quod in memoriam redigo,ἀναμιμνῄσκω.Cicero 2.de Finib.Si memoria defecerit, tuum erit vt suggeras.Hinc suggestus,locus editior,ex quo habetur cõcio:de quo vide suo loco. βῆμα. Sunt & alia composita,vt armiger,belliger,moriger,& multa huiusmodi, quæ omnia habent penultimam syllabam correp.

Gestus,sta,stum,participium à gero.πεπραγμένος. Plautus in Trinu.Nihil enénit,ne time:re bene gesta saluus redeo.Cic. pro Muræna,Gestus est mos & voluntari, & dignitati tuæ. Idem ad Attic.Gestus mos vtrique.

Gestus,stus,Est actio quædam & quasi pronuntiatio corporis. πρόσχησις, ὑπόκρισις. Gestio verò,est administratio & actio,quanuis parum in vsu sit,inquit Valla lib.4.Cic.2.de Nat.deo.In corporum etiam motione atque gestu multa cernunt subtilius. Idem 4. Acad.Et hoc quidem Zeno gestu conficiebat.

Gestuosus,sa,sum,Magna gestuum concinnitate pollens. ὑπουργητικός,χειρονομικός. Gellius lib.1.cap.5,Gestuosas Hortensii manus & argutas.

Gestio,onis,Curatio,& administratio. διοίκησις. Cice.1.de Inuen. Negotiis autem quæ sunt attributa,partim sunt continentia cum ipso negotio partim in negotii gestione considerantur:partim adiuncta negotio sunt,partim gestum negotium consequuntur.

Gestio.gestis,gestiui,& gestii.Propriè est lætitiam animi,aut alium affectum gestibus corporis exprimo. χωρεύω. Cic.lib.2.de Finibus, Quorum alter lætitia gestit,alter dolore cruciatur.Idem lib.1.Offi.Aut voluptate nimia gestiunt:quorum omnium vultus,voces,motus, statúsque mutantur.¶Interdum etiam gestire,est vehementer cupere,& gestibus cupiditatem præ se ferre. ὁρμῶ,προθυμοῦμαι. Terent.in Phormione,Egòne illi non succenseam?ipsum gestio dari Mihi in conspectum,nunc sua vt sciat culpa Lenem patrem illum,factum me esse acerrimum.Sic Plau.in Amph.Gestiunt pugni.hoc est cupiunt verberacerrimum.Sic Plau.in Amph.Gestiunt pugni.hoc est cupiunt verberare.Persius Satyra 1,Non hic qui in crepida Graiorum ludere gestit.Cice.pro Marcello,Parietes mediusfidius (vt mihi videtur) huius curiæ, gratias agere gestiunt.¶Huius Compositum est, Prægestio quod est valde gestio,vt exponit Priscianus.Horat.lib. 2. Carm. -nunc in vdo Ludere cum vitulis salicto Prægestientis,hoc est valde gestientis, siue (vt Porphyrio interpretatur)properantis.Cicer.pro Cælio,Prægestit animus iam videre primùm lautos iuuenes mulieris beatæ.

Gestiens,participium.Cic.5.Tuscu.Elatus inani lætitia,exultans,& teme regestiens Idem 2.de Nat.deorum,Deinde hac cohortamur, hac persuademus,hac consolamur afflictos,hac deducimus perterritos à timore,hac gestientes comprimimus.De eloquentia loquitur.

Gesticulor,laris,Gestum facio. ῥᾳδιουργῶ,χορεύομαι. vnde Gesticulari carmina,dixit Suetonius in Nerone.pro eo quod est,ad numeros cantare,& modulis corpus adaptare. Super abundantissimam (inquit)cœnã iocularia in defectionis duces carmina,lasciuéque modulata quæ vulgò innotuerunt,etiam gesticulatus est.

Gesticulator,oris,verbale,Qui corporis gestu populum oblectat. μίμος, ὀρχηστής. Colu.in Præfat.lib.1,Nec minus corporis gesticulatorem scrupulosissimæ requirant saltationis,ac musicæ artis studiosi.

Gesticulatio.gesticulationis,Est ipsa saltatio,seu gesticulãdi actus. ὀρχησις,κίνημα.

Gesticularia,æ,Idem quod mima,vel gesticulatrix,quæ scilicet corporis gesticulatione populum oblectat. ὀρχήστρια,ὀρχουμένη. Gell.lib.1.cap. 5,Non iam histrionem eum esse diceret,sed gesticulariam,Dionysiam que cum notissimæ saltatriculæ nomine appellarit.

Gerulus,li.pen.cor.Portator,qui fert aliquod onus:& pro baiulo accipitur. ὑποζύγιον. Baiulum autem dicimus qui mercedis gratia onera ferre consuenit.Sue:o.in Calig.Ex gerulorum diurnis quæstibus pars octaua exigebatur.Hinc Nugigerulus,nugarum apportator.Plau.in Bacch. Non dabis,si sapies:verùm si das maximè,Næ ille aliù gerulum quærat,si sapiet,sibi: Nam ego non laturus sum.

Gestor,oris,verbale,Qui gerit.siue portat. Plautus Pseud. Homines qui gestãt,quique ausculant crimina,Si meo arbitratu liceat,omnes pendeant:Gestores linguis,auditores auribus.

Gerũndium,siue verbum sit,(vt quibusdam videtur)siue participium, sue (vt alii malunt)nomen participiale, caret numeris & personis,& sub vna voce actiuam & passiuam significationẽ gerit.Vnde à gerendo duplici significatione,quidam gerundia dicta esse existimant. Gerundia ante se nullum habent casum,post se,casum habent verbi actiui:nam in passiua significatione nullum habent post se casum. ¶Habent autem gerundium quatuor omnino casus,nominatiuum,genitiuum,accusatiuum.& ablatiuum.De nominatiuo exemplum est, apud Virgilium,11.Aeneid.Pacem Troiano à Rege petendũ.Genitiuus iungitur nominibus subst antiuis in vtraque significatione.Virg.1. Eclog. Et quæ tanta fuit Romani tibi causa videndi? In passiua significatione gerundium nullum habet post se casum:vt nõ dicimus, Vrbs est in periculo capiendi ab hostibus. ¶Inueniuntur aliquando gerundia genitiui casus passiuè accepta,sed absque casu, vt apud Iustinum Trogi abbreuiatorem,lib. 17, Athenas eruditendi gratia missus, quanto doctior maioribus suis,tanto & gratior populo fuit. ¶Datiui casus gerundia nulla sunt,nisi fortassis soluendo,& inficiando:quæ aliqui volunt esse nomina adiectiua indeclinabilia,alii gerundia datiui casus. Cic.in Orat.Quum est inficiando reus,duo prima sunt. Soluendo exigit datiuum,licet non semper adponatur. Quintil. Pauperi soluendo non sumus.Cic.Lentulo,Ciuitatum principes ad me detulerunt sumptus decerni legatis nimis magnos,quum soluendo ciuitates non essent.Interdum etiam habet adiunctum genitiuum.Quintilianus, Maximi tamen virorum,& quibus artis suæ soluendo non sit humanitas. ¶Accusatiuus gerundii iungitur verbis significanti;bus motum ad locum,& hoc cum præpositione ad:aut etiam aliis verbis cum præpositione inter,& aliquando etiam cum præpositione ante. Virgil.in Bucol.-inter eundum Occursare capro (cornu fecit ille)caueto. Idem 3. Georg.-ante domandum Ingentes tollent animos. ¶Ablatiuus tribus modis accipitur.Primo sine regimine:vt,Legẽdo disco:& Curren do cecidi.Et ponitur actiuè & passiuè.Actiuè.Virg.3.Eclog. Cantando tu illum?Passiuè.Idem.Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. Idem,Alitur vitium,crescitque tegendo,id est,dum cantatur,& dum tegitur.Secundo cum præpositione de,ex,à,ab,cum,vel in.Cice, Ex quo ardescit siue amor,siue amicitia:vtrunque enim dictum ab amando. Idem,In defendendo maior labor est , quàm in accusando, Quintilia. Quum præcipere de aprè loquendo cœperimus.Tertio cum verbis,significantibus motum de loco:vt,Venio ab arando,redeo à spectando Licet magis vsurpemus ab aratione,& à spectaculo. Sed hæc non magnopere pertinet ad præsens argumentum : quandoquidem dictionũ significationes,non syntaxin,docendas suscepimus.

Gerundiua,A Grammaticis appellantur nomina adiectiua , quæ fiunt à gerundiis:vt à Legendi,legendo,legendum,fit Legendus , legenda , legendum.

Gesto,stas,Sæpe vel quasi continuè gero. πομπεύω,φέρω. Plautus in Curcul. Rogita istum vnde habeat anulum,c.Pater istum meus gustauit.Idem in Sticho,Nam me illa aluo menses gestauit decem. Plinius libro 18. capi.10.de elephantis,Decem annis gestare in vtero vulgus existimat. Terentius in Adelph. Quem ego modò puerum tãtillum in manibus gestaui meis.

Gestatus,participiũ.Martialis lib.1,Gestatus biiugis Regulus esset equis.

Gestito,stas,pen.cor.frequentatiuum à Gesto, as. φορῶ. Plautus in Cist. Eloquere,vnde sunt tibi hæc citò crepundia? 1. Mea hæc herilis gesti tauit,non tua.Idem in Amph.Næ ego homo infœlix fui. Qui nõ alas interuelli:volucrem vocem gestito.

Gestatus,us,Idem quod gestatio,seu portatio. φορά. Plin.lib.15.cap.25. Iulianis gratus sapor,sed penè tantùm sub arbore sua,adeo teneris, vt gestatum non tolerent.Id est gestari non possint.

Gestatio,onis,Vectio,portatio. φορά. Celsus lib.2,capi.14.Gestatio etiam longis,& iam inclinatis morbis aptissima est. Idem Gestationum leuissima est naui in portu.¶Gestatio item, ὄχημα, locus erat in quo gestabantur homines sanitatis,vel voluptatis gratia,ea forma qua cœnatio,ambulatióque dicitur.Plinius in Epist.Ab his gestatio in modum circi quæ buxum multiformem,humilésque,ac retentas manu arbusculas circumit.

Gestamen,inis,Quicquid geritur,vt vestes,arma,sceptrum. περίβλημα,φόρημα. Virgilius libro 3, Aere cauo clypeum magni gestamen Abantis, Postibus aduersis figo.Id est quod geri solebat à magno Abãte. Iuuen. Sat.2,Ille gerit speculum,pathici gestamen Othonis,Plinius libro 37. cap.8,Hoc vectigal,hóque gestamen diuites in ceruice gratissimum norunt.

Gestato

Gestatorius,a,um. φορητός. vt,Sella gestatoria,in qua aliquis geritur. Suetonius in Nerone, Interdiu quoque clàm gestatoria sella delatus in theatrum.

Gestatorium,rii,Appellatur lectica, sella, siue carruca,& omne id in quo gestamur. φορεῖον. Suetonius de Claudio , Solitus etiam in gestatorio ludere.

GERONTIA, γηροντία, Insula ante sinum Pegasicum,teste Plinio, libro 4. cap.12.

Gerontocomion, γηροτροφεῖον, Vbi alimoniæ subministrãtur senibus emeritis.Vtitur hac voce Imperator C.de Sacrosan.Eccl.

Gerontopogon, γηροπώγων, Herba est foliis hirci barbulæ, tenuioribus,longioribúsq;, in modum capillorum, caule paruo, super quem calyx est longus,& barbula quæ summo vertice incana funditur. Floré habet luteum qui in volucres barbulas euanescit. Dictum Gerontopogon,quasi senilis barba.Vulgus Barbam sacerdotum appellat.

GERRA, γέρρα, Arabiæ fœlicis oppidum,turres habens ex salis quadratis molibus:à quo sinus propinquus Gerraicus cognominatus est. Author Plin.lib.6.cap.28.

Gerræ,arum, γέρρα, Crates vimineæ à Græcis primùm appellantur: quæ vox postea vulgò pro nugamentis , rebúsque friuolis vsurpata est, authore Festo Põpeio,hac quidem occasione.Athenienses enim quum Syracusas obsiderent, & crebrò gerras poscerent , irridentes Siculi gerras clamitare cœperunt. Hinc in prouerbium cessit, Plaut.in Asin. Vidélicet Solon est, Leges vt conscribat quibus se populus teneat:gerræ. Idem in Pœn.Nam tuæ blanditiæ mihi sunt quod dici solet, gerræ germanæ,atq; ædepol nõgeræ, nãgum. Ausonius ad Sym. Misi itaq; ad te friuola gerris Siculis vaniora.

Gerrones , Nugatores , à gerendis nugis. φλύαροι, ἀδόλεσχοι. Festus , Gerrones , leues & inepti, à cratibus prostratis dicti, quòd Siculi aduersus Athenienses craribus vsi sunt,quas Græci gerras appellant. ¶Hinc fit Congerro.pro connugatore.Plaut.in Persa,Iam pol ille hic aderit,credo,congerro meus.

Gerres,Pisces,vilis,& alecularii genus,de quo Plin.lib.32.cap.11.Martial. lib.12,Téq; iuuant gerres,& pelle Melandria cana. Idem.lib.13, Fuisse gerres,aut inutiles mænas, Odor impudicus vrei fatebatur.

GERRVS, γέρρος, Fluuius Scythiæ, septimus ab Istro memoria dignus. Meminit eius Herodotus lib.4.

Gerulus,Gerundium, Vide GERO.

GERVNDA, γηρούνδα, Oppidum Authetanorum , in Hispania citeriore, iuxta montes Pyrenæos. Autor Ptolemæus lib.2.cap.6.

Gerusia, γερουσία, in Græcis vrbibus vocabatur conuentus senum, quem & nos Senatum & Senaculum, ab ætatis vocabulo dicimus.Plin.lib.35, Sic extruxere domum regiam Attali Trallibus , item Sardibus Croesi quam gerusiam fecere.Vitruuius,Croesi domus quam Sardiani ciuibus ad requiescẽdum ætatis otio Seniorum collegio gerusiam dedicarunt. Varro , Senaculum vocatum vbi senatus, aut vbi seniores consisterent, dictum gerusia. Hoc nomine dicebatur summus Lacedæmoniorum senatus , in quem nemo nisi graui ætate venerandus , probísque moribus spectatus,admittebatur.Erat enim ille summus Spartæ honos, vitæque integrè actæ amplissimum præmium quo illis maius cõtingere nullum poterat. Siquidem (vt est apud Demosthenem in oratione aduersus Leptinem) summa penes hunc senatum Lacedæmone erat potestas , adeò vt quisquis in gerusiam legeretur , statim cum sui ordinis sociis dominus efficeretur ciuitatis.

GERYON, γηρυών, Nomen regis Hispani,quem hercules interfecit,eiúsq; boues abstulit. Hunc tricorporé fuisse fabulantur,ob triplex regnum. præfuit enim tribus insulis quæ adiacent Hispaniæ,Balearicæ maiori, & minori,& Ebusæ. Fingitur etiam bicipitem habuisse canem,quia & terrestri & nauali certamine plurimum potuit. Declinatur etiam Geryones,næ,& Geryoneus,secundum Priscianum. Virgil.8.Aeneid.Tergemini nece Geryonæ. Sic enim habent emendatiora exemplaria.Lucret.lib.5,Quíd ve tripectora tergemini vis Geryonai.Quo in loco Geryonai antiquus est genitiuus primæ declinationis , per diuisionem diphthongi factus : quales crebri occurrunt apud Lucretium,

Geryoneus,cea,ceum, γηρυόνειος. Plaut.in Aul. Qui mihi intromissisti in ædibus quingentos coquos , cum senis manibus, genere Geryoneo, Aristophanes Geryonẽ τετράπλευρον nominauit, hoc est (vt Suidas ait) τετράκωλον καὶ τετράχειρα.

Geseoreta,nauigii speculatorii genus,à Brutiis inuentum,idem(vt quidam volunt) cum eo quod Plautus prosumiam appellat.Sipontinus.

GESODVNVM, γησόδουνον, Norici oppidum est sub Danubio,teste Ptolemæo lib.2. cap.14, Quanquam in quibusdam exemplaribus Gebodunum legitur,non Gesodunum.

GESORIACVM, γησοριακὸν, Morinorum nauale fuit,teste Ptolemẽo lib. 2.cap.9. Vnde nonnulli coniiciunt , oppidum illud esse vnde breuissimus est in Angliam traiectus,quod vulgò Caletum vocant.

GESSEM, Locus Aegypti,in quo habitauit Iacob.

GESSVS, γῆσσος, Fluuius apud Iones in regione Trogilia,quæ & Panionia dicitur.Plin.lib.5.cap.29.

Gesta,orum,Vide ACTA.

Gestamen, Gestatorium, Gesticulor, Gestio, Gesto, Gestus, Vide GERO.

GETAE, γῆται, Populi in Scythia Europæa:Appianus Dacos appellat.Strabo verò lib.7, Getas à Dacis ita distinguit, vt Getæ sint qui ad Pontum in Orientem vergunt : Daci qui in oppositum versus Germaniam,& ad Istri fontes , quos olim Dauos vocatos nonnulli volunt. Ex quo apud Athenienses Dauorum & Getarũ seruilia nomina in vsu maximè fuerunt. Getas à Lucullo victos Sallustius scribit. Aelius Spartianus scribit Getas dictos fuisse qui postea Gothi appellati sunt. De his Ouidius de Ponto, Nulla Getis toto gens est truculeutior orbe. Huius nomi-

nis nominatiuus singularis est Geta vel Getes. Getarum deserta,Virg. 3.Georg. Pharetrati Getæ,Ouid.4.Trist.Eleg.9.

Geticus,a,um, γῆτικός. vt,Humus Getica.Ouid.3.de Ponto,Qui Getica lon gè non ita distat humo. Littus Geticum. Idem 3.Trist. Eleg.12 , Nam procul à Getico littore vitii absit. Plectrum Geticum. Statius 2.Syl. -& Getici cedat tibi gloria plectri.

Gethyum, γέθυον, Cepæ genus condimentarium, nullo penè capite,sed radice tãtum oblonga.Latini pallacanã vocant,teste Plin.lib.19.ca.6.

Getulia,Vide GAETVLIA.

G ante I.

Giarus, Vide GYARVS.

Gibbus,bi.Proprie est tumor dorsi,aut etiã pectoris,ex spinæ flexu enatus. ὄβος, λόβωσις, λόβωσις.Martial. Non aliter ridetur Atlas cũ compare gibbo.quo tamen in loco aliqui legunt, cum compare mulo. Nonnũquam tamen accipitur pro quouis alio corporis tumore. Iuue. Satyrá 6. -mediísque in naribus ingens Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli.

Gibbus,a,um,Idẽ significans quod conuexus.Celsus lib.8.cap.1,Igitur calcaria incipit ex interiore parte cõcaua,extrinsec⁹ gibba,vtrinq; læuis.

Gibbosus,a,um,adiectiuum,Idem significans quod gibber, hoc est gibbo deformatus. λοβώδης, λοβώδες.

Gibber,ra,rum, Gibbo deformatus:& propriè is cui spina extrorsum flexa tumorem in dorso creauit. ὄβιος, λοβώδης, λοβώδες. nam quibus illa introrsum flectitur , tumorem efficiens in pectore , regibberi, κύφωσις potius dicuntur.Plin.lib.10.cap.26,de gallinis Africanis.Hoc est gallinarum genus gibberum,variis sparsum plumis. Varr.2.de Re rust.cap.9. Gallinæ Africanæ sunt grandes,variæ,gibberæ.

Gigas,gantis, γίγας, Dictio composita creditur à verbo Græco γίνομαι, quod est nascor , & à γαῖα, Doricè γᾶ, quod terram significat : quasi ex terra genitus. Credidit enim vetustas Gigantes homines fuisse excelsissimæ staturæ,& draconũ pedibus, ab irata tellure procreatos in deorum perniciem,vt scilicet superis bellum inferrent, Ioueméque de cæli possessione deiicerent.Quo cõmento quid significare voluerint Poetæ, explicat Macrobius lib.1.Saturn.cap.20,his verbis, Gigãtes quid aliud fuisse credendum est, quàm hominum quãdam impiam gentem deos negantem , & ideo existimatam deos pellere de cælesti sede voluisse? Horum pedes in draconum volumina desinebant:quod significat,nihil eos rectum cogitasse,totius vitæ eorum gressu , atq; processu in infernа vergente. Physici verò interpretantur Gigantes spiritus esse terræ inclusos , qui dum exitum non inuenunt , fractis interdum altissimis montibus vi erumpunt,& frusta ipsa quasi in cælum eiaculantur.Cic.2. de Natur.deor.Nec verò,vt fabulæ feruntur.Dii bellis,prælissq; caruerunt : nec solùm, vt apud Homerum, quum duos exercitus contrarios alii dii ex alia parte defenderent : sed etiam cum Titanis,cum gigantibus propria bella gesserunt. Hæc & dicuntur, & creduntur stultissimè. Idem de Senect.Nam quid est aliud gigantum more bellare cum diis, nisi naturæ repugnare? Ouid. Affectasse ferunt regnum cæleste gigantes.Iuuen.Satyra 4, Vnde fit vt malim fraterculus esse gigantum. Id est obscuro & ignoto genere natus , quemadmodum gigantes , qui nullo parente è terra prognati creduntur.

Giganteus,a,um, γιγάντειος, nomen possessiuum.Ouid.2.Trist.

Quúmque gigantei memorantur prælia belli, Furiæ giganteæ, Claud.4.Paneg.

Gigantomachia,æ, γιγαντομαχία, gigãtum pugna:qualem Poetæ in campis Phlegræis inter deos & Gigantes gestam fabulantur , quum illi Iouem de cæli possessione deiicere conarentur.

Gigeria,orum, teste Nonio,intestina sunt gallinarũ, & quæ cum his coquuntur.Lucil.lib.8,Gigeria sunt sine allio:his vescamur alacriter.

Gigno,gignis,genui,genitum,Genero. γεννάω. Cic.1.de Finib. Ad maiora enim quædam nos natura genuit & conformauit , vt mihi quidem videtur.Plin.lib.7.cap.51,Hęc est conditio mortalium:ad has,& huiusmodi occasiones fortunæ gignimur. Idem lib.14.cap.6,Fastidiũ gignit vuas apperendi. Quintil.lib.1. cap.1, Ac sicut aues ad volatum , equi ad cursum,ad fœuitiam feræ gignuntur : ita nobis propria est mentis agitatio. ¶Huius compositum est , Ingigno, ingenero , gignendo insero. ἐγκεντρίζω. Cic.5.de Finib.Siue, vt doctissimis viris visum est, maior aliqua atque diuinior hanc vim ingenuit : siue hoc fit ita fortuito. Colu. lib.4, Tanquam naturali,& ingenita sterilitate laborantibus. Antiqui pro eodem dixerunt Geno,de quo suprà. vnde adhuc mansérunt genui præteritum,& supinum genitum.Lucr.lib.3,Totum posse extra corpus durare, genique.

Genitus,participium,Idem quod natus, γεννηθείς.Plin.lib.11.cap.37. Septimo mense genitis fœpenumero foramina aurium , & narium defuere. Geniti dentes in palato , genitus annos nouem , genitus ad perdenda vina.genitus ad superbiam,genitus in seruitio,pro eo qui seruus natus est , multáque idgenus alia passim occurrunt apud eundem Plinium. Hinc componuntur Vnigenitus, primogenitus,& progenitus : de quibus suis locis.

Genitor,oris,Pater dicitur,qui scilicet genuit. γενιτὴρ, γεννήτης, ὁ γεννήσας. Cic. de Vniuers. Quo nihil ab optimo & præstantissimo genitore melius procreatum. Genitores omnium vitiorũ Græci,Plin.lib.15.cap.4. Genitor dubius,id est pater incertus. Ouid.5.Metam. Occidit Astreus Matre Palæstina,dubio genitore creatus. Genitor deorum, id est Iupiter. Idem 2.Trist.Iure igitur genitórq: deũm,rectorq; vocatur.

Genitrix,Mater dicitur,quæ scilicet genuit. γενέτειρα , ἡ γεννήσασα. Virg.1. Aeneid. -nanq; ipsa decoram Cæsariẽ nato genitrix,luménq: iuuentæ Purpureũ,& lætos oculis afflatrat honores.Genitrix frugum Ceres,id est inuentrix. Ouid.5.Meta.Et frugum genitrix immensos siste labores.

Genitura,ræ,Quandoque generationem significat. γένεσις. Plinius lib.18. cap.24,Inter diligentissimos conuenit,vt in alitum quadrupedúmque

Universidad de Deusto
Biblioteca

genitura esse quoslam ad conceptũ impetus terræ. Idem lib.9.cap.35.
Origo atq; genitura conchæ,est haud multum ostrearum conchis differens. ¶ Accipitur etiam pro semine humano,quod Græco vocabulo sperma vocamus. Plin.lib.22. cap.22, Datur & contra profluuia genituræ viris. Idem libro 20.cap.7, Semen eius extinguere genituram virorum dicitur. ¶ Genituram horoscopum vocauit Sueton. in Augusto, Verùm genitura sua vix & cunctanter edicta, exiluit Diogenes, adorauitq; eum. Tantum autem mox fiduciam fati Augustus habuit, vt thema suum vulgauerit,numúmq; argenteum, nota syderis Capricorni,quo natus est,percusserit. Iul.Firmicus lib.3, Secundum hanc genituram,& secundum has conditiones stellarum,& secundum testimonia quæ huic genituræ perhibentur, etiam hominum volunt fata disponi. Budæus in Annotationib.

Genitalis, & hoc genitale, Idem quod natalis. γενέθλιος. Vnde genitale solum,dicimus patriam in qua nati sumus,quod & natale solum appellatur. Et genitalem diem,quo scilicet in lucem editi sumus. Genitalia semina quibus aliquid procreatur & gignitur.Virgil.lib.2.Georg.

Vere tument terræ,& genitalia semina poscunt.

Colu.lib.3.cap.6,Adhibenda ratio est subtilior,vt ex his partibus trunci sumantur,qui & genitales sunt,& maximè fertiles.Idem lib.7.cap.9, Fœminis quoq; vuluæ ferro exulcerantur , & cicatricibus claduntur, ne sint genitales. id est ne possint generare. ¶ Genitalia membra,siue genitales partes,dicuntur pudenda,tã in viro,quã in fœmina. τὰ αἰδοῖα. Colu.lib.7, Et ipsos neruos,quos Græci cremalteras appellant,quòd ex illis genitales partes dependent,comprehensæ.

Genitale,substantiuum,tani de membro virili quàm cæterorum animalium. Plin.lib.10.cap.63, Coitus auersus elephantis, camelis, tigribus, lincibus,rhinocerotis,leoni, dasypodi,cuniculis, quibus auersa genitalia. Idem lib.11.cap.44,Ac præter genitale tantùm, & hoc in maribus, viscera etiam interiora omnia ad exemplar.Colu.lib.7, Elicitur cupiditas odore genitaliũ admoto naribus.

Genitaliter, aduerbium, Lucretius lib.4, -vt semina possint Seminibus commisceri genitaliter apta.

Genitiuus, a,um, γενικὸς. Quod vim habet generandi. Vnde genitiuus humor : & genitiuus casus. γενικὴ. ¶ Interdum idem est quod genitalis, siue à natura ingenitus, & genuinus, & originalis, & cum nascente congenitus: vt, Genitiuæ notæ quæ sunt maculæ à natura ingenitę Suet. de Augusto, Corpore traditur maculoso, dispersis per pectus,atq; aluum genitiuis notis,in modum & ordinem & numerum stellarum cælestis Vrsæ. ¶ Interdum etiam pontur pro gentilitio. Ouid.3.de Ponto,

Adiectiq; probent genitiua agnomina Cottæ.

Genius.nii,Veterũ sententia dicitur vniuscuiusq; anima rationalis,ideóq; esse singulos singulorum. δαίμων. Fuere etiã qui dicerent genios deos, aquam,terram, ignem,& aerem, quæ rerum semina sunt, elementáque appellata. Duodecim quoq; signa , Lunámq; & Solem inter hos deos putabant:& à gerendo,quòd multa gerere possent, gerulos, deinde genios vocitarunt. Censorinus scribit genios dictos, quia vt gignamur, curent : siue quòd vnà gignantur nobiscum,vel etiam quia nos genitos suscipiant. ac tueantur. προστάται, ἢ προστατοῦντες. Certe à gignendo Genius appellatur. Terent.in Andr.

Quod ego per hanc te dexteram oro,& gentium tuum,
Per tuam fidem,&c. ¶ Eundem esse genium & larem, multi veteres memoriæ prodiderunt.Euclides Socraticus, duplicem omnibus nobis genium dicit appositum, hoc est duos lares. Hi etiam Penates dici solent. Ab aliquibus genius dicitur hospitalitatis , voluptatis , & naturæ Deus. Hinc indulgere genio,est operam dare voluptati,& quo quenq; natura trahat, subsequi. Persius Satyra 5,Indulge genio, carpamus dulcia Defraudare geniũ, negare naturæ quod appetit. Terent.in Phor.

Quod ille vnciatim vix de demenso
Suo,suum defraudans genium,comparsit miser,
Id illa vniuersum abripiet.

Belligerare cum geniis suis , idem quod defraudare genium. Plautus in Truculen. -non istæc mea benignitas docuit te fabulari. A. sed istos Qui cum geniis suis belligerant,parce promi. ¶ Interdum etiam genius accipitur pro energia quadam, seu potius gratia, lepore,aut venustate alicuius rei.Martial.lib.6,Victurus genium debet habere liber.

Genialis, & hoc geniale,Quod ad genium naturæ & voluptatis deum pertinet:vt, Genialis dies , lætus & voluptarius. Iuuenal. -genialis agatur Iste dies. Genialis torus,siue lectus, qui in nuptiis sternitur in honorẽ Genii. θάλαμος,γαμικός. Virg.6.Aeneid. -lucent genialibus altis Aurea fulcra toris. Cic.pro Cluent. Lectum illum genialem, quem biennio filiæ suæ nubenti strauerat,in eadem domo.&c.Virg.1.Georg. Inuitat genialis hyems. Ouid.3.Amorum, Nunc elegi molles,genialis Musa, valete. Genialis homo, hoc est hospitalis,& dapsilis. Genialis copia pecudum , id est fœcunda, Plin.lib.17.cap.2. Rus geniale , Amœnum, & voluptatis plenum.Ouid.Epist.18.

Genialiter,aduerbium,Opiparè & lautè.Ouid.11.Metamorph.

Hospitis aduentu festum genialiter egit.

Genuinus,a,um, Id est natiuus ac peculiaris. γνήσιος. Apule. Genuino sermone nomẽ Augusti Cæsaris inuocare tentaui.Gell.lib.2.cap.2.Quum extra rem publicã in domestica re,atq; vita sed eatur,ambuletur,in cõuiuio quoq; familiari discumbatur, tum inter filium magistratum , & patrẽ priuatũ publicos honores cessare, genuinos ac naturales exoriri. ¶ Genuini, dentes posteriores qui in extrema gingiua in homine gignuntur nouissimi. σωφρονιστῆρες,λογισταί. Ignuntur enim,teste Plin. lib.11.cap.37,circiter vigesimũ annum,multis etiã circiter octogesimũ. Dicti genuini quòd à genis dependeant. Cic.2.de Nat.deor. Dentibus in oreconstructis manditur,atq; ab his extenuatur,atq; molitur cibus. Eorum aduersi acuti,morsu diuidunt escas, intimi autẽ conficiunt,qui genuini dicuntur. Quoniam autem hi dentes in postrema mandibulæ parte veluti occultati sunt, neq; ita facilè patẽt aspectui,quẽadmodum primores,aut canini,factũ est,vt Rodere dente genuino,& Frãgere genuinũ,accipiãtur pro eo quod est,clãm alicui detrahere. Persius. Sat.1, -secuit Lucilius vrbem

Te Lupe,te Muti,& genuinum fregit in illis.

Genimen,inis,pen.corr.A gigno,generatio dicitur. γέννημα. Vtitur semel atq; iterũ hac voce interpres Noui testamenti:vt,Genimina viperarũ, & Genimẽ vitis.Alioqui apud idoneos scriptores nõ temere inuenies.

GIGONVS, pen, prod. γίγωνος, Oppidum est ad sinum Thermaicum non procul à Pallene: cuius meminit Herodotus lib.7.

GILLO, Nomen notissimi adulteri tempore Iuuenalis.

GILLVS,Exul Tarentinus,qui quum Persarum exploratores á piratis captos pecunia sua redemisset,& ad Darium reduxisset,iussus eo nomine petere quicquid vellet, hoc vnum petiit vt Regis opera in patriam reduceretur.Vide Herodot.lib.3.

Giluus,Color medius inter album & rufum,qui à Græcis,teste Gell.lib. 13.cap.vlti.appellatur λιπρὸς. Hic à nonnullis vocatur melinus, quasi mellinus,quod mel eiulmodi colorem habeat.Virgil.3.Georg.

Luxuriátq; toris animosum pectus,honesti
Spadices glauciq; color determinus albis,

Et giluo.Vbi Seruius,Aliud est candidum esse,id est quadam nitenti luce perfusum:aliud album quod pallori constat esse vicinum.Giluus autem melinus est color.Alii autem legunt,albis & giluo : vt non album & giluum,sed albo giluũ vituperet.quòd si singuli colores vituperandi sunt,quanto magis mistus vterq;,id est albogiluus?

GINDANES, γινδάνης, Libyæ populi , Lotophagis contermini , quorum vxores multis pelliceis fimbriis adornantur. Nam quũ pulcherrimum ducant à plurimis adamari , à singulis quibus sui copiam faciunt, fimbriam vnam exorant,eóq; argumento ostendunt quot habuerint amatores.Autor Herodot.lib.4.

GINDARA,æ, γίνδαρα, Oppidũ Syriæ Cœles.cuius incolæ dicuntur Gindareni, γινδαρηνοί, quorum meminit Plin.lib.5.cap.23.

Gingiua,uæ,Pars est oris,cui dentes inhærẽt,cuius exterior pars à Græcis ἔξωθεν, interior ἔνδοθεν vocatur. Plin.lib.24. cap.6, Ex his dulcia quæ apyrina alio nomine appellauimus,stomacho inutilia habentur,inflationes pariunt:dentes,gingiuásq; lædunt. Lactant.lib.de Opif. Dentes autem ipsos,ne magis horrori quàm ornamento essent, gingiuis mollibus (quæ à gignendis dentibus nominantur) ac deinde labiorum teguminibus honestauit. Iuuen. Saty.10. Frangendus misero gingiua panis inermi. ¶ Huius diminutiuum est Gingiuula, ἐνδοθεν. Apulei.in Apol.Magiæ,Complanatorem tumidæ gingiuulæ.

GINGLA, γίγλα,Oppidum Comagenes,non procul ab Euphrate fluuio. Author Plin.lib.5.cap.24.

Gingrio,gingris.gingrii.gingritũ, Anserũ vocis proprium. λαγαγίζειν. Vnde genus quoddam tibiarum exiguarum,Gingrinæ dicuntur : & tibicen ipse.gingritor.Author Festus,

GION,Vide GEON.

Girgillus, Instrumentum quo fila reuoluuntur. γίγλυς. Galli sua lingua vocant, Vn deuuydoir.

Gith,Genus seminis,quod vulgò *Nigellam Romanam* appellãt. μελάνθιον. Colu.lib.7, Interdum fastidio ciborum languescit pecus: eius remediũ genus seminis quod gith appellatur.Plin.lib.20,cap.17,Gith ex Græcis alii melanthion,alii melansermon vocant. Plaut.in Rud. Os calet tibi:num gith frigefactas? Ruellius credit esse semen illud quod rustici in Gallia sua lingua vocant *Prouyretum*, quasi minutum piper,eo quòd tenuiores hoc semine cibos condire soleant vice piperis.

G ante L.

Glaber,bra,brum,Quod est læue & sine pilis. ψιλὸς,λεῖος, φαλακρὸς.Plaut. in Trin.Oues scabræ sunt tam glabræ hem,quàm hæc est manus.Idem in Aul.Tu istum gallum,si sapis,glabriorem reddes mihi,quàm Volsus ludius. Quem locum explicans Nonius de Doctorum indagine, Legitur (inquit) quòd ludis præsulis pueri essent glabri ac depiles propter ætatem,quos antiqui ludios appellabant.Varro de Re rust.cap.2,Siquidem glabtum facere velis.Si glabræ sues apud Colu.in Præf.lib.1.

Glabellus,diminutiuũ.Glabra etiam , siue Glabella,vocatur interstitium supercilia supra nasum disterminans : quia sine pillis esse consueuit. μεσόφρυον.Capella lib.1.Nupt.Philologiæ,Quarum vna deosculata Philologiæ frontem illic , vbi pubem ciliorum discriminat glabellæ medietas.

Glabreta,orum, Loca satis,stirpibúsque nuda:quæ & Calueta à nonnullis appellantur:in quibus scilicet propter noxium aliquem humoré nihil gignitur. φαλάκρωσις. Colu.lib.2.cap.9.Solet autẽ salsam nõ nunquam,& amaram vligine vomere terra:quæ quanuis matura iam sata,manente noxio humore corrumpit, & locis glabrentibus sine vlla stirpe seminũ areas reddit. Ea glabreta signis adhibitis notari conuenit, vt suo tempore vitiis eiusmodi medeamur.

Glabro,as,are, Pilos auferre. ψιλοῦν, μαδίζειν. Colu.lib.12. cup.53,Quum ab aqua pridie sues prohibiti sunt , postero die mactantur : & vel aqua candente,vel ex tenuibus lignis flammula facta glabrantur.

Glabreo , es , Glaber sum & depilis : quanquam etiam ad terram transfertur , quæ etiam glabrere dicitur , vbi satis stirpibúsque nuda est, nihilque gignit. μαδᾶν , φαλακροῦσθαι. Vnde loca glabrentia,apud Colu. lib.2.cap.9.

Glabresco,scis, Glaber,hoc est sine pilis,aut capillis,aut plumis fio : quod euenit nonnunquam morbo aliquo. μαδᾶν,ψιλοῦσθαι.Transfertur etiam quandoque ad alia : vt Glabrescere dicitur area , quum herbis attritis vel eulsis complanatur, & quasi glabra redditur. Colum.lib.2.cap.20, Nam dum à pecudibus legumina proculcantur , herbæ etiam vngulis atteruntur , atque ita glabrescit , & fit idonea seminibus area , id est fit glabra,mundáque.

Glabr

Glabriones, Dicti sunt qui corpus glabrũ,& pilis nudum habẽt. μαδώντες. vnde Glabrionum non ignobilis Romæ familia nomẽ accepit,ex qua fuit M.Glabrio,M.Scauri ex sorore nepos:cuius meminit Asconius in orationem Ciceronis pro M.Scauro.

Glacies, glaciei,Aqua concreta gelu,quasi gelacies. κρύσταλλος. Pli.lib.8. cap.18, Aure ad glaciem apposita.Virgil.10.Eclog.

Ah tibi ne teneras glacies secet aspera plantas. Idem 3.Georg.
-filicúmque manipIis
Sternere subter humum,glacies ne frigida lædat
Molle pecus,scabiémq; ferat,turpéisq; podagras.

Glacio, glacias, Verbum est actiuum , idem significans quod in glaciem conuerto. συμπήγνυμι. Horat.Carm.lib.3.Ode10,

Audis quo strepitu ianua,quo nemus
Inter pulchra situm tecta remugiat
Ventis,& posita vt glaciet niues
Puro numine Iuppiter.

¶ Inde passiuum Glacior, in glaciem conuertor. κρυσταλλοῦμαι. Plin. lib.24.cap.13.Flore eius aquam glaciari Pythagoras tradit.Idem lib.4. cap.21,Glaciatæ moles prodigii modo. Cafæus glaciatus,id est coagulatus,& concretus.Colu.lib.7.cap.8.1, Nec dubiũ quin fici ramulis glaciatus caseus iucundissimè sapiat.

Glacialis,le,A glacie deducitur,& est quod in glaciem astringi solet. κρυσταλλώδης, κρυμώδης. Iuuen. Sat.2. Vltra Sauromatas fugere hinc libet, & glacialem Oceanum.Colu.lib.3.cap.1,Per quam omni penè regione, & omni declinatione mundi, nisi tamen glaciali, vel præferuida, curæ mortalium respondet. Fretum glaciale, Claud.1.Paneg. Frigus glaciale, Ouid.9,Metamorph.

Glacitare,Proprium est vocis anserum. λαγαγίζειν. In carmine de Philomela, quod Ouidii nomine circunfertur, Cácabat hinc perdix, hinc glaciat improbus anser.Alii legunt glocitat.

Gladius,dii,Ensis : à clade dici videtur, c in g mutata,vt scribit Varro, quòd ad cladem sit inuentus. ξίφος , μάχαιρα. Plaut. in Trin. Dedistine hoc pacto ei gladium,qui se occideret? Id est ministrasti materiam ad perniciem.Cæsar 7.belli Gall.Gladiis districtis,portas occupauerunt. ¶ Terent.in Adelph.Suo sibi hunc gladio iugulo.Erasmus,Suo gladio, suóve telo iugulari dicitur,qui suis ipsius dictis reuincitur : aut qui suopte inuento , dolóve capitur:deniq; in quem quocunq; modo seu dictum,seu factum retorquetur quod ab ipso profectũ sit.Translata metaphora ab iis qui in pugna suis ipsorum telis aliquoties confodiũtur. ¶ Gladio plumbeo iugulare,est leui argumento,nulló; negotio conuincere quempiam.Cic.ad Attic.Quum illum plumbeo gladio iugulatum tamen iri diceret. ¶ Antiquissimi etiam gladium dixerũt in neutro genere : vt probat Varro hac Lucilii autoritate, Hærebat gladium mucrone in pectore totũ. ¶ Est & gladius, genus piscis marini, rostro mucronato quo naues perfodit, & demergit in Atlantico Oceano. ξιφίας. De hoc Plin.lib.32.cap.2,& 11.

Gladiolus,li,Paruus gladius. ξιφίδιον. Quo etiã nomine à Romanis dicta est herba quædam quã & Græci ξίφιον appellant,propterea quòd foliũ habeat gladii figurã referens.Isidi pśimilis est,nili quòd folio minore sit,& angustiore,& gladii modo mucronato,neruosúmq; in caulem exeunte,in quo purpurei flores in ordiné digesti. De hoc Plin.li.21.ca.11.

Gladiatores, Serui erant,quos lanistæ armorũ artem edocebant,vt postea populi delectandi causa in arena depugnarent. μονομάχοι. Cic.3.Philip. Quòd si iam (quod dii omen auertant) fatum extremum Reip.venit, quod gladiatores nobiles faciunt,vt honestè decumbant,faciamus nos principes orbis terrarum.gentiúmq; omniũ,&c.Idem 7.Philip.Gracchorum potẽtiam maiorẽ fuisse arbitramini quàm huius gladiatoris futura sit? quem gladiatorem non ita appellaui,vt interdum etiam M. Antonius gladiator appellari soler:sed vt appellant ii qui planè & Latinè loquuntur. Idem ad Caesium , Cædem enim gladiator quærit. ¶ Inter gladiatores erant retiari qui aduersus mirmillones pugnabãt. De quibus loco suo. ¶ De gladiatorum origine ac causa Iulius Capitolinus habet hoc pacto , Multi dicunt apud Veteres hanc deuotionem contra hostes factam , vt ciuium sanguine litato, specie pugnarũ fortunam satiarent. Alii hoc literis tradunt, quod verisimilius credo, ituros ad bellum Romanos debuisse pugnas videre , & vulnera, & fetrum, & nudos inter se coeuntes,ne in bello armati,hostes timerent, aut vulnera & sanguinem perhorresceret. Hinc mos tractus videtur,vt Imperatores ad bellum proficiscentes,munus darent gladiatorium.

Gladiatorius,ria,rium,Quod ad gladiatores pertinet. μονομαχικός. vt,Spectacula gladiatoria, Ludus gladiatorius , Munus gladiatorium. Cic. in Catil. Nemo est in ludo gladiatorio paulo ad facinus audacior , qui se non intimum Catilinę esse fateatur.Plin.lib.3.cap.18,Ara inde sublata gladiatorio munere Diui Iulii quod nouissimè pugnauit in foro. Terent.in Phorm. Hi gladiatorio animo ad me affectant viam. Quo in loco Animum gladiatorii vocat Terentius , animũ tam pertinacem, qui vel magno suo periculo rem aliquam perficere non dubitet,certus aut omnino superare,aut labori succumbere. Gladiatorius enim,vbi semel in arenam descẽderint,ea necessitas imponitur,vt aduersarium victum occidant,aut idem ab illo expectent.Cic.4.Tuscul. An verò vir fortis,nisi stomachari cœperit,non potest fortis esse Gladiatorium id quidem: quanquam in eis ipsis videmus esse sæpe constantiam. Sallust. Item ex Senatus consilio decreuere,vt gladiatoriæ familiæ Capuam, & inter cætera municipia distribuerentur.

Gladiatura,ræ , Congressus gladiatorum. μονομαχία. Corn Tacit. lib.3. Adduntur è seruitiis gladiaturæ destinati.

GLANDOMIRON,γλανδόμιρον,Oppidum est Gallęcorum Lucensium,in tractu Tarraconensis Hispaniæ.Author Ptolæmeus lib.2.cap.6.

GLANICVS, Amnis, qui & Liris appellatur , in cuius ripa templum fuit Maricæ nymphæ Minturnensis.Plin.libro 5.cap.5, Minturnæ,Glanico amne diuisæ,Liri appellato.

GLANIS, γλάνις, Hetruriæ fluuius,in Tyberim influens : cuius meminit Plin.lib.3.cap.5. ¶ Glanis item,siue Glanus,piscis astutissimi nomen, qui auersos mordet hamos , nec deuorat,sed esca spoliat. Idem lib.32. cap.10,Verrucas tollit glani iecur illitum.

Glans,glandis, Fructus quercus,roboris,esculi,cerri,ilicis,fagi,suberis,& siqui sint similes. βάλανος. Plin.lib.16,Dulcissima est omniũ glans fagi. Virg.4.Georg.Nec de concussa tantum pluit illice glandis.Colu.lib.4. cap.33, Glandem magis quàm castaneam postulabant.Plin.li.7.cap.56, Ceres frumẽta inuenit,quum antea glande vescerentur.Sed quia ex his homines quondam viuebant.glandis appellatione(vt Vlpianus sentit) omnes fructus continentur. ¶ Glans etiã dicitur plumbum,quod est in modum glandis formatũ,quod antiqui loro alligatum,in hostem tor. quebant.& ad se retrahebant. Sallust.in Iugurtha , Pars eminus glande, aut lapidibus pugnare. Hircius 5.bel. Afia. Sagittásq; & tela vti fierent complura curare.glandes fundere,fudes comparare. ¶ Item glans pars summa colis dicitur, quæ præputio tegitur , oculo similis. Præputium enim pellis est,qua glans tegitur:coles,ipse penis,a quo colei pendent.

Glandula,læ,diminutiuum à glans.Significat carnem glãdulosam in sue: cuius sapor ab antiquis cõmendabatur. ἀδινοι. Plaut.in Menæ,Iube nobis tribus apud te prandiũ accurari, Atq: aliquid sit omentorũ de foro obsonarier, Glandulam suillam,laridum,pernam itidem.Mart.Partitur apri glandulas palæstritis.Idẽ lib.7,Ter poscit apri glãdulas, quater lumbũ. ¶ Glandulæ,arum.Plin.lib.11.cap.37,in suibus glandulas appellari testatur quæ in homine vocantur tonsillæ, hoc est partes illas faucium quæ vtrinq; iuxta gargarconẽ sitæ,à Græcis παρισθμιαι appellantur. ¶ Quidam etiã glandulas appellant,tumores ex pituita nascentes, quos Græci χοιράδας,Latini strumas appellant:quę nihil aliud sunt quã adenes indurati,præcipuè in collo,alis,vel inguinibus.

Glanduloſus,a,um,Plenum glandibus. ἀδινώδης. Colum.lib.7.cap.9,Qui porcum laudat,qui est amplæ & glanduloſæ ceruicis.

Glandium,dii,Pars apri glanduloſa,quæ est circa ceruicẽ: vel ipsa ceruix. in hac enim glandulæ pośitæ sunt. ἀδινες. Plaut.in Capt. Prætruncauit tribus tergoribus glandia.Plin.lib.8.cap.51,Hinc Censoriarum legum paginæ,interdictáque cœnis abdomina, glandia,testiculi. Idem lib.6. cap.28, Quibusdam sunt tubera,sicut sunt in carne glandia.

Glandifer,ra.rum,Quod glãdes producit. βαλανοφόρος.Plin.in Procæ.li.16, Primum erat narrare glandiferas quoq;. Cic.1.de Legib.Quare glandifera illa quercus,ex qua olim euolauit Nuntia fulua Iouis.Idem 2.Phil. Quandoquidem hæ quondam arationes Campani & Leontini in pop. Rom.patrimonio glandiferæ,& fructuosæ fer ebantur.

Glandarius,a,um,denominatiuum à glande: vt,Glandaria sylua,quæ seruatur glandis ferendæ causa. Cato de Re rust.cap.1, Secundo loco hortus irriguus, &c. octauo arbustum , nono glandiaria sylua. Sic Varro 1. de Re rust.cap.7.

Glandatio, Glandium collectio, & pastio suum ex glandibus. βαλανίσις. Sipontinus.

GLANVM, γλάνον,Salyum oppidum est in Alpibus Narbonensem prouinciam spectantibus.Author Plin.lib,3.cap.4.

GLAPHYRVS, pen.corr. γλαφυρός. Notissimus adulter fuit Iuuenalis tẽpore,cuius meminit Saty.6,Vxorem ducis,de qua citharœdus Echion, Aut Glaphyrus fiat pater.Nomen deductum est à festiuitate & elegãtia, quam Græci γλαφυρότητα dicunt.

Glarea,reæ,pen.corr.Terra lapidosa,qualis in fluuiorum ripis,vel maris littoribus esse solet.Col.lib.2.cap.2, Qui quum parte dimidia lapides minutos, vel nudam glareã repererint.Idem lib.6.cap.23, Stabula sunt optima saxo , aut glarea strata , non incommoda etiam fabulosa. illa, quòd imbres respuant:hæc, quòd celeriter sorbeant, transmittántque. Lucanus, Aut impulsa leui turbatur glarea vena. Virgil.2.Georg.

Nam ieiuna quidam cliuosi glarea ruris
Vix humiles apibus casias,roremq; ministrat.

Glareola,diminutiuum est, cum accẽtu in antepenultima. Plaut.Glareolam manu effundens.

Glareosus,a,um,Quod abundat glarea. Plin.lib.26 cap.8, Silaus nascitur glareosis & perennibus riuis,cubitalis,apii similitudine. Colum.de arbor.Glareosa & saxosa amat ficus. Liu.1.bel. Pun. Adhæc saxa glareosa voluens,nihil stabilis,nec tuti ingredienti præbet.

Glastum,sti,Herba similis plantagini, qua Britanni se inficiunt, (vt author est Cæsar lib 5,belli Gall.) quo horridiori sint aspectu in pugna: efficit enim cæruleum colorem. ἴσατις. Plin.lib.22.cap.1, Simile plantagini glastum in Gallia vocatur : quo Britannorum coniuges nurúsq; toto corpore oblitæ , quibusdam in sacris nudæ incedunt , Aethiopum colores imitantes. Glasto infectores cæruleum colorem pannis inducunt. Maximus eius est prouentus in agro Tolosate , vbi vulgi vocabulo *Pastellum* appellant.

Glauciolus, Dicitur equus qui felineis oculis est.

Glaucito,as,apud authorem Philomelæ, verbum est proprium catulis. Glaucitat (inquit) & catulus,æ lepores vagiunt.

Glaucium, γλαυκίον, Species est rhœæ herbæ sylvestris, & erraticæ (vt author est Plin.lib.20.cap.19.) quæ alio nomine dicitur paralion. Nascitur in afflatu maris, aut nitroso loco, vnde nomen assumpsit. Nam glaucus cæruleum significat , qui est color maris. Hodie hanc herbam pharmacopolæ vocant *Memitham*: vt docet Ruellius lib.3. Herbæ huius folia fictili olla in tepidis clibanis calfaciunt , donec flacceſcant: deinde exemptis ac tusis succum exprimunt,qui & ipse glaucion appellatur,teste Dioscoride.

Glaucoma,Glaucopis,Vide GLAVCVS adiectiuum.

GLAVCVS, γλαῦκος, Hippolochi filius fuit qui in Troiano bello Priamo supperias tulit:homo tam stupidus,vt cum Diomede armorum permutatione facta , ænea acceperit pro aureis. Vnde etiam hodie Glauci &

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diomedis permutatio prouerbio celebratur: quo vtimur,quoties permutatarum rerum inæqualitatem volumus denotare. ¶ Fuit & alter Glaucus piscator,qui quū pisces captos in ripa explicuisset,subito contacta quadam herba se colligentes,in fluuium profilierunt. Admiratus ita q; Glaucus herbę illius vim,quum & ipse degustasset,pisces secutus, in aquā insiluit:marisq; Deus factus creditur. Alii aliter referunt hanc fabulam: Glaucum inūgnem vrinatorē fuisse:qui quum sæpius inspectantibus suis municipibus in fluuium se deiecisset,diutiūsq; sub aqua moratus semper emersisset: tandem quum illis frustra expectantibus non rediret,creditum est Glaucum factum esse maris Deum. ¶ Alius preterea Glaucus fuit, Sisyphi filius,qui quū equas suas humana carne pasceret,ab illis etiam ipse deuoratus est. ¶ Est etiam Glaucus,nomen piscis.Plin lib.9.cap.16. Quidam rursus æstus impatientia mediis feruoribus, sexagenis diebus latent,vt glaucus, aselli,auratæ. Idem lib.32. cap.11,tradit glaucum æstate non apparere.

Glaucus, a,um, γλαυκὸς. Color dicitur qui admistum habet viridi alborem:qualis in noctuarū(quas Græci γλαῦκας appellant)oculis apparet. Gell.lib.2.cap.26, Sed ne viridis quidem color pluribus, quām a nobis vocabulis dicitur. Neq; non potuit Virgilius colorem equi significare viridem,volens cæruleum magis dicere equū,quām glaucum: sed maluit verbo vti notiore Græco,quām vsitato Latino. Sic etiā alibi vocat frondes salicis glaucas,& oliuas glaucas. ¶ Item in hominibus & equis glauci oculi, pro viridibus dicuntur,quales sunt felis,leonis,& noctuæ. Plin.lib.8.cap.21,Oculis glaucis,colore sanguineo,&c. Hic color a Latinis vocatur cæsius,quasi cæsius,vt ex Nigidio probat Gellius. Nā a veteribus illis linguæ Latinæ authoribus Minerua cæsia vocatur, quæ ab Homero γλαυκῶπις dicta est. Præterea maris color etiam glaucus dicitur,quem & cæruleum passim appellatum inuenimus.

Glaucinus,a,um,pen.corr.Quod glaucum habet colorem:vnde Glaucinę vestes,quæ & glaucina absolutè dicuntur. Martial.lib.9,

Pallia donauit glaucina Cosine tibi.

Glaucoma,matis, γλαύκωμα,Vitium humoris eius qui crystallinus appellatur, in colorem glaucum mutantis oculum. Serenus. Si verò horrendum ducēt glaucomata plumbum, Spiritus alterius prodest,qui grana cymini Pallentis mandens visus exhalat in ipsos. Plin.libro 29.cap.6, Glaucomata dicunt magi,cerebro catuli septem dierū emendari, specillo demisso in dextram partem,si dexter oculus cureturin sinistram, si sinister:aut felle recenti asinos. Hypochyses verò,siue (quod idē est) hypochymata quæ nos suffusiones vocamus oculorum,fiunt ex humore inter corneam & crystallinam partem concreto. Interdūmq; oculi potētiæ,qua cernitur,se opponunt. ¶ Legitur & Glaucomaæ,fœmini. gene.Plaut.in Milite, Glaucomam ob oculos obiiciemus, eūmque ita faciemus,vt quod viderit,non viderit.

Glaucopis, pen.prod. γλαυκῶπις,glaucopidis,habens oculos cæsios. Quo nomine dicta est Pallas quæ à Latinis dicitur cæsia,à colore cæli,quasi cælia, Diodorus scribit aerem nominatum esse Pallada: & ideo dici glaucopin,quoniam aer glauci,hoc est cærulei sit aspectus.

Glaux, γλαύξ, Herba est folia habens cytiso,& lenticulæ similia, quæ sterne virent, auersaque candidiora spectātur. Ramuli à terra exiliunt quini seniue, tenues ab radice, dodrantem alti: flores,eu violæ albæ, purpurei exeunt, minores tamen.Nascitur circa mare.Vide Plin.lib.27. cap.9.

Gleba,bæ, Frustum terræ, ita dictum quòd sit quasi globus. βῶλος. Plin. lib.18.ca.19,Scamna inter duos sulcos cruda ne relinquantur, glebæ ne exulrent.Cic.pro Cecin.Quid igitur si glebis,aut saxis,aut fustibus aliquem de fundo præcipitem egerit? Ibidem,Vinces profectò non fuisse armatos eos qui saxa iacerent quæ de terra tollerent:nō esse arma cæspites, neque glebas.Virgil.1.Georg.

Multum adeò, rastris glebas qui frangit inertes,
Vimineásque trahit crates,iuuat arua.

Glebula, diminutiuum est. βωλίον. Colum.lib.1. cap.6, Eadem euentilata mundiora sunt,lapillisq; carent & globulis quas per tritura m ferè terrena emittit area.

Glebosus, a. um, Quod glebæ in morem est conuolutum, vel quod glebis abundat.Plin.lib.35.cap.15,de sulphure loquēs,Genera quatuor,viuum quod Græci ἄπυρον vocant:nascitur solidum,hoc glebosum.

GLESSARIA, Insula in Oceano Germanico, quæ (Solino teste) succinū gignit, Sudau vulgo appellata,haud longe à Prussia.

Glessum,Idem quod succinum,vel electrum,quo Glessaria insula abundat. ἤλεκτρον. Plin.lib.37.cap.3, Certum est gigni in insulis Septentrionalis Oceani,& à Germanis appellari glessum:itaq; & à nostris vnam insularum ob id Glessariam appellatam,Germanico Cæsare ibi classibus rem gerente, Austraneam à Barbaris dictam. Nascitur autem defluente medulla pinei generis arboribus, vt gummi in cerasis, resina pineis. Erumpit humoris abundantia, densatur rigore,vel tepore Autumnali. Hæc Plinius. Compertiora tamen hac de re tradimus suprà in dictione ELECTRVM.

Gleucinum, γλεύκινον, Olei factitii genus,mustum & aromata admista habens. Rationem conficiendi vide apud Colu.lib.12.cap.51. Dictum gleucinum à musto quod à Græcis γλεῦκος appellatur.Plin.lib.15.cap.7, Gleucino mustum incoquitur vapore leto.

Glinon, Aceris genus,quod aliter crasiuenium dicunt,campestre, candidum,nec crispum.Plin.lib.16.cap.10.

Glis,gliris,masculini generis, Animal muri simile, maiori tamen corpore, nutritur in arboribus,& bonam anni partem somno consumere dicitur. μύοξος. Vide Plin.lib.8.cap.57. Martial.

Somniculosos ille porrigit glires. Idem lib.13,
Tota mihi dormitur hyems,& pinguior illo
Tempore sum,quo me nil,nisi somnus,alit.

Glirarium, pro loco in quo nutriuntur glires. μυώπιον. Varro 3. de Re rust. cap.15, Glirarium dissimili ratione habetur, quòd non aqua, sed macerię locus sepitur.

Glisco,scis,Crescor,augeor,inualesco. αὐξάνω,ἐπιτείνομαι. Liui.lib.6.ab Vrbe,Gliscente in dies seditione. Gell.lib.2.cap.7, Eadem autem ipsa, quæ crescente luna gliscunt,deficiēte contrà luna deficiunt. ¶ Gliscere etiam terra dicitur,quum pinguescit. πιαίνω,λιπαίνω. Columella lib.2, Prius tamen quàm exilem terram iteremus,stercorare cōuenit: nam eo quasi pabulo glisci. Idem lib.8. de asino loquens, Paleis quæ penè omnibus regionibus abundant,etiā gliscit. ¶ Item ardeo,vehementer cupio. πρόθυμοῦμαι. Papin.lib.1. Et colanguineo gliscris regnare superbo Exule. ¶ Huius compositum est, Pergliscо. Colu.lib.8, Quæ prima luna saginari cœpit, vigesima pergliscit. hoc est ęrescendi vel pinguescendi finem accipit.

Globus,bi,Est corpus solidū,vndequaq; rotundum. σφαῖρα. Virg.6.Aen.

Principio cælum,ac terras,campósq; liquentes,
Lucentémque globum lunæ.

Cic.2.de Nat.deor.Quūmq; duæ formæ præstantissimæ sint,ex solidis globus(sic enim sphæram interpretari placet) ex planis, circulus, &c. Idem 1.Tusc.Globus terræ eminens è mari. Globum definiūt geometræ esse corpus solidū,vnica superficie contentū,in medio habens centrum,à quo omnes lineæ ad superficiem ductæ sunt æquales. ¶ Ponitur quandoq; pro multitudine hominū in vnum collecta,& quasi conglobata. Sall. Alii fiducia gnaritatis locorum in occultā fugam sparsi,alii globis eruptionem tentauerunt.Liu.8.ab Vrbe,Extrema cōtio,& circa Fabium globus,increpabant inclementem Dictatorem.

Globulus,diminutiuum. Paruus globus. σφαιρίδιον. Plin.lib.33.cap.5,Quum tinxere pictores,orobitin vocant:ciuśq; duo genera faciunt,luteā quæ seruatur in lomenta:& liquidam globulis sudore resolutis. Accipitur pro genere eduli in globi modum conuoluti. Cato de Re rust.cap.73, Globulos sic facito,caseum cùm alica ad eundem modum misceto.

Globosus,a,um.Pro rotundo,spissatóq; σφαιρικὸς. Cic.de Vniuers.Et globosus est fabricatus,quod σφαιροειδὲς Græci vocant, cuius omnis extremitas paribus à medio radiis attingitur.

Globo,as,are,Aliquid solidum in rotunditatem cōponere. σφαιρόω. Plin. lib.2.cap.2,Formam eius in speciem orbis absoluti globatam esse,nomē in primis,& consensus in eo mortalium orbem appellantium. Ibidem,cap.65,Nanq; dependentes vbiq; guttæ paruis globātur orbibus. Globari in rotunditatem, Idem lib.18.cap.13.

Glocido,as,pen.cor.Proprium est vocis gallinarum,quum ouis incubituræ sunt,quod fit crebris singultibus,interiecta voce acuta. Festus.

Glocio,cis,Idem quod glocido.Colu.lib.8.cap.5,Obseruare debet custos, dum edant oua,vt ea quæ nata sunt,recolligātur,notentūrq; quo quæq; die sint edita,& quām recentissima supponantur glocientibus.

Glomus,glomi,& glomus,glomeris,Est filum,vel aliquid simile in globi figuram conuolutum. σφαῖρα. Plin.lib.36.cap.13,Inque basi quadrata intus labyrinthum inextricabilem:quò siquis improperet, fine glomere lini exitum inuenire nequeat.

Glomero,ras,pen.corr. Implico,& in globi speciem formo, siue filum in globi figuram conuoluo. περιτυλίσσω. Quid.6.Metamorph.

-lanam glomerabat in orbes.

¶ Per translationem sumitur pro cōgregare,accumulare. Virg.9.Aen.

Et fœdam glomerant tempestatem imbribus atris
Collectæ ex alto nubes.

Varr.1.de Re rust.cap.5,Cibatui offas positas,eæ maximè glomerantur ex ficis & fare misto. Glomerata clades,Cic.2.Tusc.Virg.li.4.Georg.

-magnum mistæ glomerantur in orbem. Idem lib.6.Aen.

Quam multæ glomerantur aues.

¶ Hinc fit cōpositū Agglomero,quod est applico,adiūgo. Virg.2.Aen.

Et lateri agglomerant nostro.

Glomeratio,onis, Plin.lib.8.cap.43, Quibus nō vulgaris in cursu gradus,sed mollis alterno crurum expricatu glomeratio.

Glomeramen,inis.Lucretius lib.2,Dissimiles igitur formę glomeramen in vnum Conuenunt.

Gloria,æ,Est frequens de aliquo fama cum laude. λόγος, δόξα. Quintil: Consentiens laus bonorum,gloria appellatur.Cic.1.Offic. Vix inuenitur qui laboribus susceptis,periculisq: aditis,non quasi mercedē rerum gestarum desideret gloriam.Idem pro Plancio,Is gloria maximè excellit,qui virtute plurimum præstat.Idem in Philip.Ea autem est gloria & laus rectè factorum, & magnorum in Rempub. meritorum. ¶ Inter gloriam,& claritatem hoc interest,vt inquit Seneca,lib.3. Epistol.quod gloria,multorum iudiciis constat:claritas,bonorum.

Gloriola,læ,diminutiuum. δοξάριον.Cic.Lucceio.Illa nos cupiditas incendit,quòd alacres animo sumus,vt cæteri,viuētibus nobis, ex libris tuis nos cognoscāt, & nosmetipsi viui gloriola nostra perfruamur. Idem ad Cæsarem,lib.7.Hisce eum ornes gloriolæ insignibus.

Gloriosus,a,um, Gloria plenus, hoc est præclarus,excellens, & cui omnes plurimum laudis & gloriæ tribuunt. ἔνδοξος. vt Gloriosus homo,gloriosus triūphus.Plaut.in Epid.Magnus miles Rhodius, raptor hostium gloriosus.Cic.2.de Diuin.Magnificū etiam illud, Romanisq; hominibus gloriosum.Idem 1.de Fin.Illustria & gloriosa facta. ¶ Huius contrariū est Inglorius,qui nulla laude,aut gloria dignus est,&veluti ignobilis. ἀδόξως ἀκλεῶς. Virg.4.Georg.-ille horridus alter Desidia,latámq; trahens inglorius aluum. ¶ Interdum tamen affectionem significat,& in malum:vt gloriosus dicatur qui se inaniter iactat, vel alterius inani laudatione effertur, & laudari quærit. ἀλαζονικὸς. ἀλαζών. ἀλαζόνευομαι. Vnde Miles gloriosus inscribitur Plauti Comœdia. Idem in Trucul. Vos nequam,& gloriosæ,malæq;,&c. Plin.in Epist. Miserat etiā epistolas Romam ad aniculam quandam iactantes,& gloriosas.

Gloriosè, aduerbium, Cum gloria & laude. Plin. de viris illustribus, Ipse quadragies quater accusatus,gloriosè absolutus,Cic.ad Cælium,In quasatis gloriosè triumpharent. ¶ Accipitur & in malam partem. Cic.1. de Fin.Quid ergo attinet gloriosè loqui, nisi constanter loquare? Idem pro Milone, Tamen impunè Miloni palàm clamare, atque mentiri gloriosè liceret.

Glorior,aris, Gloria & prædicatione se efferre, aut aliquid iactanter de se pronuntiare. μεγαλαυχέω, καυχάομαι, & constructur modò cum præpositione. Cic.3.de Finib. Quis aut de misera vita posit gloriari, aut non de beata? Idem de Senect. Vt de me aliquid more senum glorier. Lactant.de Ira,Apollodorus quidē,vt de ciui & populari sua gloriatur. Modò cū præpositione in.Cic.in Offic. Nobis quoq; licet in hoc quodammodo gloriari.Modò sine præpositione. Cic.5.Verr. Vt tu in multis epistolis tuis ad amicos gloriaris. Cæsar 8.bel.Gal. Propterea quòd insolenter aduersarii sui gloriarētur. Nonnunquam etiam à tergo accusatiuū habere inuenitur. Cic.de Senect. Equidem posse vellem idem gloriari quod Cyrus.Sallust.in Cic. Quasi verò togatus,& nō armatus, ea quæ gloriaris,confeceris.

Gloriandus,idē est quod gloria & prædicatione dignus.Cic.5,Tusc. Beata virgo glorianda,& prædicanda, & præ se ferenda est. Ibidem, Prædicabile aut glorianduin,nec in misera vita quicquam est.

Gloriatio,verbale, Gloriosa prædicatio. καύχησις. Cic.3.de Finib. Virtus est digna gloriatione. Ibidem,Illud verò minimè consectarium,sed in primis hebes: illorum scilicet nominū gloriatione dignam esse beatam vitam.

Gloriabundus,di, Qui abundè gloriatur. καυχησιάτης. Gell. lib.5. cap.5. Contemplatione tanti & tam ornati exercitus gloriabundus,Annibalem aspicit.

Glos, γλῶσ, Appellatur soror,atq; item fratris vxor.Nonius.

Glossa,sæ, γλῶσσα, per duplex ss, lingua dicitur. Vnde Glossæ à quibusdā pro interpretationibus ponuntur,quòd vice linguę,hoc est,vice doctoris fungantur. Quintil.lib.1.cap.1,Protinus enim potest interpretationem linguæ secretioris (quas Græci glossas vocant)dum aliud agitur, ediscere, Quem locum Quintiliani sic vulgò interpretatur, vt glossæ dicantur interpretationes linguæ secretioris. Quod certè neq; verum est, neque Fabii menti conueniens: vt latius docebimus in dictione GLOSSEMA. Hic illud sufficerit dicere,glossas & glossemata esse voces obscuriores,& minus vsitatas quæ interpretatione indigent. Neque in Quintiliani exemplo relatiuum referendum est ad accusatiuū interpretationem,sed ad genitiuos illos linguæ secretioris.

Glossemata, γλωσσήματα, Dicuntur voces occultiores, abstrusiores,& minus vsitatæ,quæ scilicet interpretatione egēt:quales sunt voces aliquot in Tragœdiis, heroicis versibus, & sim.illi genere grauioris poematis. Quintil.lib.1.cap.14, Circa glossemata etiam, id est voces minus vsitatas, non vltima eius professionis diligentia est. His verbis Fabius innuit glossemata voces esse quæ expositione indigent:non vt vulgò accipitur, ipsas expositiones. Sic Varro lib.6.de lingua Latina exponens versum Ennii,Cælitum Camilla expectata aduentis,&c. Camillam,inquit, qui glossemata interpretati sunt, dixerunt administram: hoc est qui voces priscas,& minus vsitatas sunt interpretati, Eiusdem etiam significationis est glossa:quod facilè deprehendet qui locum Quintiliani quem suprà in dictione Glossa, ex libri primi capite primo citauimus, diligentius eum hoc loco quem iam ex cap.14. eiusdem libri adduximus,velit conferre. Ibi enim Linguam secretiorem appellat quas hic Voces minus vsitatas.

Glossographi, γλωσσογράφοι, Dicuntur qui glossas, hoc est obscuriores & minus vsitatas voces interpretantur.

Glossopetra, γλωσσόπετρα,Gemmę species linguæ humanę similis.Magi eam credunt non nasci in terra, sed deficiente luna de cælo dicere. Plin.lib.37.cap.10.

Glottis,idis, γλωττὶς, Lingula asperam arteriam operiēs,quæ & epiglottis dicitur. Hinc Plin.lib.10. cap.23, auem quæ rex cotturnicum appellatur,glottida vocauit,quòd prælongam linguam habeat.

Glubo,is, Pellem vel corticem detraho. ἐκφλύω. Vnde & pecus glubi dicitur,quum pellis detrahitur:& arbores,quum cortice denudantur. Cato de re Rust.cap.33,Salictum suo tempore cædito,glubito,arcteq; alligato, librum conseruato. Catullus, Nunc in quadriuiis & angiportis Glubit magnanimos Remi nepotes. Glubi pecus dicitur(vt Festus ait) cuius pellis detrahitur. ¶ Glubere ramos,distringere valde stringere, inquit Nonius. Varro de Re rust. Durities enim ea, non solùm stringit baccam,sed etiam ramos glubit,ac relinquit,ad gelicidium retectos.

Gluma,mæ,Folliculus grani frumentarii:a glubendo,quòd eo folliculo deglubatur granū,hoc est decorticetur. λοπὸς. Varro lib.1.de Re rust. cap.48,de frumento loquens, Granum dictum est, quod est intimum, solidum: gluma,qui est folliculus eius:arista,quæ vt acus tenuis, longa eminet è gluma.Proinde vt grani theca sit gluma:& apex,arista.

Gluo, gluis, Nonnulli interpretati sunt pro distringo, decepti corrupta lectione Varronis de Re rust.lib.1,vbi sic legunt, Durities enim ea non solùm stringit baccam,sed etiā ramis gluit,ac relinquit ad gelicidium retectos. Quo in loco proculdubio legendum est, Ramos glubit: & sic ferè omnia habent exemplaria.

Gluten,inis,& Glutinum,ni,id vocāt Latini quod Græci κόλλαν. Plin. lib.11.cap.39,Boum coriis glutinum excoquitur,taurorumq;,& id præcipuum.Idem lib.26.cap.8,Laudatur Colophonium natione,Mysium, Prienense:specie autem nitidum,& quam simillimum tauri no glutini.

Glutinosus,sa,sum,Tenax. κολλώδης, κολλητικός. Plin.lib.35.cap.16,Prioris laus,vt recens sit & leuis,linguáq; glutinosa.Col.in Præfat.lib.1,In Asia Mysiáq; densa,etiam glutinosa terra maximè exuberat.

Glutino,nas,pen.corr.Coniungo,ferrumino, κολλάω, συνδέω, Plin.lib.35. cap.15,Vis bituminis quæ sulphuris:sistit,discutit,attrahit,glutinat.Idē, Quo genere sistitur sanguis, & vulnus glutinatur. ¶ Huius composita sunt,Agglutino,conglutino, συγκολλάω, συμφύω. Plin.lib.23.Cortex vitium,& folia arida vulnerum sanguinem sistunt, ipsúmq; vulnus conglutinat.Deglutino & Reglutino,à glutine libero. ἀναπλάσσω. Idem libro 25, Purgant vlcera oculorum,expléntq;,& ad cicatricem perducūt, palpebras deglutinant.

Glutinamentum,ti,Compactio,coniunctio.Plin.lib.13.cap.12,Deprehenditur & lentigo oculis, sed mediis inserta glutinamentis tenia. Loquitur de chartis. ἐλλόπισις.

Glutinator,oris, κολλητὴς. Cic.Attico lib.4, Etiam velim mihi mittas de tuis librariolis duos aliquos, quibus Tyrannio vtatur glutinatoribus: ad hoc,cæteræ adminis tres,iisq; imperes,vt sumant membranulam, ex qua indices fiant.

Glutio,tis,tiui,titum,Deuoro. καταπίνω. Iuuen.Saty.4,

Quales tunc epulas ipsum glutisse putamus
Iduperatorem? ¶ Hinc fit deglutio. ἀναπάσσω, de quo suo loco.

Glutus,a,um, apud antiquos inuentur pro vnito,& bene subacto. Cato cap.45,Locus bipalio subactus fiet,beneq; glutus fiet.Eadem hæc verba repetit Plin.lib.17.cap.18.

Glycymerides, γλυκυμερίδες. Piscis genus : quod à Macrobio enumeratur inter delicias in adiiciali cœna Lētuli Flaminis appositas.Plin.li.32. cap 11, Inter cancrorū genera enumerat chamæglycymeridas,maiores quā pelorides.Quo nomine videtur significare vel glycymeridas nondum adultas,vel genus aliquod iusta glycymeride minus.

GLYCON, γλύκων, apud Horat.lib.1. Epist. Nomen est gladiatoris robustissimi.Nec (inquit) quia desperes inuicti membra Glyconis,Nodosa corpus nolis prohibere podagra ¶ Fuit & nomen medici Pansæ, qui mortuo domino ex vulnere,quod in prælio Mutinensi acceperat,in carcerem coniectus est,& à Torquato parricidii accusatus,tanquā vulneri venenum indidisset. Snet.in Augsto, Parēte quoq; adeò suspecta mors fuit,vt Glycon medycus custoditus sit, quasi venenū vulneri indidisset. Cic.ad Brut.Tibi Glycona medicum Pansæ,qui sororem nostri Achilleos in matrimonium habet,diligentissimè commendo.

Glycyside, γλυκυσίδη Dioscoridi, Herba quæ notiore nomine præonia vocatur.Plin.lib.27.cap.10,Glycyside,quam aliqui pœniam, aut pentorobon vocant,&c.

Glycyrrhiza,æ, γλυκυρρίζα, Frutex est exiguus, ramos habens duorum cubitorum, folia lentisco similia, florem accedentem ad hyacinthum: fructum pilularum platani magnitudine,sed asperiorem,cūmq; inclusum siliquis, lentis modo rubescentibus: radices autem longas colore buxeo, sapore dulci: vnde & nomen accepit, quasi dulcis radix. Theophrastus lib.9.plantarum Scythicam radicem appellauit.Officinæ hodie corrupto nomine vocant *Liquiritiam*. Maxima eius copia prouenit in agro Franconiensi.

G ante N.

Gnaphalium, γναφάλιον, Herba quam quidam chamæzelon nominat, cuius folia ita alba, ac mollia sunt,vt planè videatur tomentum. Plin. lib.27.cap.10.

Gnaphalon, γνάφαλον, Genus tomenti,ex lana illa scilicet breui,arq; cōcisa quæ vestibus à fullone poliendo detrahitur. Vnde ea, quorum natura mollis,candida,& omnino lanea est, γναφαλώδη appellantur.

Gnaphos, Frutex est spinosus, & nascens in eo carduus, quo pannis recenter textis lana inducitur Hæc Perotus: quæ tamen nullius eorū qui de stirpiū differentiis aliquid conscripserunt,testimonio confirmat.

Gnarus,ri,& Narus,Sciens,peritus. γνώμων. Plin. lib.9.cap.35, Concha ipsa quum manum vider,comprimit,operitq; opes.gnara propter illas se peti. Cic.in Oratore, Pericles gnarus quibus orationis modis animi moueantur.Idem pro Sestio,Gnarus & prudens impendentium malorum. Plaut.in Asinaria,

Torroréque acerimos,gnaróq; nostri tergi,
Qui sæpe ante in nostra scapulas cicatrices indiderunt.

¶ Accipitur aliquādo pasiuè,pro cognito.Tacit.lib.1,Trudebanturq: in paludem gnaram vincentibus, iniquam nescīis. Idem lib.12, At nobis ea pars militię maximè gnara est.Idem lib.15,Id q; nulli magis gnarum quàm Neroni. ¶ Veteres narus dixerunt sine g.etiamsi in composito ignarus,prius n,vertebant in g. Cic.in Orato.Noti erant & naui,& nari: quibus cū IN præponi oporteret,dulcius visum est,ignoti,ignaui,& ignari dicere,quàm vt veritas postulabat.

Gnaritas,atis,Scientia. γνώμη. Sallust. Nanq; alii fiducia gnaritatis locorum,occulta fuga sparsi,alii globis eruptionem tentauere. Horum contraria sunt,Ignarus & Ignaritas.

Gnarè, aduerbium, Peritè, & quandoque aperté. ὑπομνήμων. Apul, Qui gnarè id nostris oculis contēplati sumus.Vide in dictione IGNARO.

Gnariter, pro gnarè antiqui dixerunt: à quo Prognariter, quod significat audaciter,intrepidé, γνωστῶς. Plaut.Age,indica prognariter.

Gnathos, γνάθος, Latine gena, maxillāve dicitur, aut bucca. Inde apud Terent.Gnatho parasitus. Hinc cōponitur Tetragnathus,τετράγναθος, genus aranearum ita dictum à discursu linearum,quatuor maxillarum speciem referentium.Author Plin.lib.29.cap.4.

Gnatus,ti, Filius, υἱός. cui eadē ratione præponitur g,qua & gnaro.Cic. pro Planc.Quanquam ad præcepta ætas nō est gnati. Idem 1.de Diuin. O gnata,&c. Dulces gnati.Lucret.lib.4.

Gnauus,ui,& Nauus, Celer,strenuus. ἀγωνιστὴς, φιλόπονος. A nauium celeritate,vt quibusdam placet. Grāmatici prothesin figuram appellant, quādo apponitur litera principio dictionis:vt Gnatus,pro natus:gnotus,pro notus. Plautus Mostella. Simul autem gnauos esse ad hanc rem mecum vos omnes volo. Horat.1.Epist.6.

Gnauis manè forum,& vespertinus pete tectum.

Ouid.1.de Ponto.Eleg.11.

Nectar,& ambrosiam,latices,epulásq; deorum
Det mihi formosa gnaua iuuenta manu.

Gnauiter,aduerbium,diligenter.Liui.10.ab Vrbe,Ibi aliquandiu ne cessa-

tum ab armis,nec gnauiter pugnatum. Plaut.Cistel. Vt me, quem ego aiharem gnauiter,tuerem cum eo viuere.

Gnesion, γνήσιος, Aquilæ genus,à Latinis syncerum interpretatur,velut verum, solúmq; incorruptæ originis,media magnitudine, colore subrutilo,rarò visum.Plin.lib.10.cap.3.

Gneus, corporis insigne & prænomen:à generãdo dictum,vt ex Græco γένεσθαι apparet. Festus.

Gnides,siue potius Cnide, Λνίδος, Piscis genus,quod Latini vrticam appellant.Nomen accepit ἀπὸ τ̃ λυίδος, hoc est à mordendo.

GNIDVS, γνίδος, Vrbs insignis in extremo cornu peninsulæ Cariæ ad hærétis sita. Veneris tẽpio & simulachro à Praxitele sculpto in primis nobilis.Horat.1.Carm.Ode 30,

O Venus regina Gnidi,Paphique.

E Gnido viri memorabiles fuerunt , Eudoxus mathematicus Platonis sodalis, Agatharchides Peripateticus historiæ conditor,Theopompus Iulio Cæsari familiaris, Artemidorus eius filius , & his antiquior Cresias,qui Xerxem medicatus est,& res Syriacas Persicásq; conscripsit.

Gnidius,a,um:vt,Gnidia Venus,Cic.de Diuinatione.

Gnoma,inquit Festus,Genus est machinulæ, qua regiones agrorum dignoscuntur: quod Græci dicunt γνώμονα. ¶ Gnomæ item, γνῶμαι dicuntur memorabiles sententiæ , omnium iudicio , & assensu comprobatæ.Vide Quintil.lib.8.cap.5.

Gnomon, onis, γνώμων, Est stylus in medio horologii solaris, vmbra sua horas indicãs,quẽ Plin.vmbilicũ solisvocat.ita enim ait lib.2.cap.27. Solis itaq; vmbilici,quem gnomonem appellant, vmbra in Aegypto meridiano tempore æquinoctii die paulo plus quàm dimidiam gnomonis mensuram efficit:in vbe Roma,nona pars gnomonis deest vmbræ. In oppido Ancona supposest quinta trigesima. &c. ¶ Gnomones, γνώμονες, etiam dicuntur dentes iumentorum quibus ætas illorum dignoscitur : vnde agnomones, ἀγνώμονες, dicuntur,quorum ætas ex dentibus perspici non potest.

GNOSIDICVS, γνωσίδικος, Clarissimus Asclepiadarum, Nebri filius,pater Hippocratis, Aenei,& Podalirii : auus autem Heraclidæ, qui pater fuit Hippocratis medicorum omnium doctissimi. Author Stephanus in dictione cõs.

GNOSSOS, Λνωσσὸς, Vrbs Cretæ fuit, Minois regia, quæ alio nomine Cerathus,vt scribit Strabo,appellata fuit,à fluuio eius nomine.

Gnosius,a,um,quod est ex Gnosso vrbe:vt, Gnosius ciuis. Gnosia litora, Gnosia regna. Ouid.in Epist.Parid.

Non habuit tempus quo Gnosia regna videret.

Aptius. ¶ Pro eodem etiã dicitur Gnosiacus,a,um:vt, Corona Gnosiaca apud Statium lib.1.Sylu.

Gnossius,a,um.Idem quod Gnosius.Lucan.lib.3,

Creta vetus populis,Gnossasq; agitare pharetas Dosta.

Gnosis.idis,Patronymicum fœminínum.Ouid.Epist.21,

Et Phœbus Daphnen,& Gnosiis Bacchus amauit.

Gnostici, γνωστικοί, Hæretici quidam erant.sic dicti ob insignem eruditionem quam sibi vendicabant, quum nihil illis nec stultius esset, nec indoctius. Frequens horum est mentio in epistolis D.Hieronymi.

G ante O.

GOARENE, es, γοαρηνή, regio Arabiæ nõ procul à Damasco,quæ & Goarea, γοάρεια, dicitur.Author Stephanus.

GOBAEVM, γοβαῖον,Promontorium Galliæ Lugdunensis,apud Ptolemæum lib.2.cap.8.Quanquam in plerisq; exemplaribus Gabcum legitur,non Gobæum.

Gobius, bii, λωβίος, Piscis exiguus qui gobio dicitur. Iuuen.Saty.11,

Nec mulum cu pias,quum sit tibi gobio tantum In loculis.Martial.lib.11, Principium cœnæ gobius esse solet.

GOBRIAS, γοβρίας, Nobilis Persarum Satrapes fuit, vnus ex iis qui cum Dario coniurarunt aduersus Magos. Nam erat Darii socer, antequam regnum Darius ipse adipisceretur, vt ostendit Herodotus circa initium libri 7.

Goetia, γοητεία, Incantatio, impostura, præstigiatura. Quomodo autem differat à pharmacia,vide apud Cælium Rhodig.lib.5.cap.62.

GOG, & MAGOG, Voces sunt in Sacris literis aliquoties repetitæ:quibus sunt qui putent gentes Scythicas significari, trans Caucasum montem, & Mæotidem paludem,& mare Caspium vsq; ad Indos protẽsam.Hieronymus tamen in Ezechielem mauult allegoricum sensum subesse, nullósq; iis nominibus populos significari.Reliqua vide apud ipsum, quæ hîc data opera prætermittimus,quòd ad nostrum institutum nihil pertineant.

GOLGI, orum, γόλγοι Stephano, Locus est in Cypro insula Veneri & Cupidini sacer. Catulus in Nupt. Pelei , Sancte pater, curis hominum qui gaudia misces,Quique regis Golgos,qui que Idalium frondosum.Quo in loco in omnibus ferè exemplaribus hactenus corruptè lectum est Colchos.

GOMORRHA, æ,vel GOMORRHVM, rhi(vtroq; enim modo dicitur) oppidum Iudææ,ab Asphaltite lacu haustum,quemadmodum & Sodoma,& alia nonnulla.Vide Solinum.

Gonorrhœa, γονόῤῥοια, vitium est membrorum genitalium, quum cuiquam præter voluntatem sperma effluit : quod genus vitii prouenire solet ex retentricis facultatis inibecillitate. Qui verò hoc vitii patiuntur,gonorrhœi, γονόῤῥοοι, appellantur. γονὴ nanq; semen significat , ῥέω fluo. Vide Galenum de Locis affectis lib.6.

GONOS, γονὸς, Thraciæ oppidum est, non procul à Philippis & Erginofluuio.Author Plin.lib.4.cap.11.

GORDIANI, Tres fuerunt Romanorum Imperatores,pater,filius,& nepos,Vide Herodianum lib.8.

GORDIVS, γόρδιος, Phrygiæ rex fuit , rusticus alioquin , & ignobilis. Quũ enim Phrygibus oraculum de rege creando consulentibus,respon

sum esset vt eum in regem deligerent qui primus templum ingrederetur,euẽnit vt Gordius summo mane ad agrũ properans, loráq; plaustri gestans, primus templum introiret. Quare ab omnibus rex consalutatus, lora ad rei memoriam in templo suspendit,in quibus erat nodus adeo perplexus,vt indissolubilis putaretur:circunferebatúrq; oraculum, vt regno potiretur qui lora dissolueret. Hunc nodũ Alexander quũ dissoluere nõ posset,ense dissecuit. Hinc factum est,vt Nodus Gordius,notissimo prouerbio dicatur de rebus indissolubilibus.

GORGIAS, γοργίας, Leontinus fuit Rhetor,Empedoclis discipulus,& Isocratis præceptor,vt scribit Quintil.lib.3.cap.2. cui tanta fuit artis fiducia,vt de omni re,quæcunq; in disceptationem quæstionémq; vocaretur,se copiosissimè dicturũ esse profiteretur. Meminit eius Cic.in Bruto,& libris de Oratore, Hic arte sua tãtum pecuniæ corrasit, vt auream statuam primus omnium poneret in templo Apollinis Delphici.

GORGONES, pen.corr. γοργόνες, Dictæ sunt Phorci filiæ,Meduſa,Sthenyo, & Euryale:quæ Dorcadas insulas in Oceano Aethiopico sitas habitásse dicuntur,contra Hesperidũ hortos.Nomen habent à truculentia,quam Græci γοργότητα appellant. Scribit Diodorus fœminas fuisse in Africa bellicosas,aduersus quas Perseus bellũ gesserit,& earum reginam Meduſam debellauerit,ac interfecerit. Vide MEDVSA, & PEGASVS.

Gorgoneus, a, um, γοργόνειος, Nomen possessiuum. Ouid.4. Metamorph.

Gorgoneas tetigisse domos.

Gorgophoros, γοργοφόρος, Palladis epitheton est,quasi Gorgonẽ ferens.in eius enim scuto pictũ est Meduſæ Gorgonis caput. Cic. antequam iret in exil.Téque Tritonia armipotens, gorgophora Pallas, Minerua, cæteriq; dii,deæq; immortales,&c.

Gorgonia, γοργονία, teste Plin.lib.39.cap.10, nihil aliud est quàm coralliũ : ita dictum,quòd ex aquis exemptum,protinus in durtiẽ lapidis conuertatur,quemadmodum illi qui Gorgonas aspexerant.

Gorgythion, γοργύθιος, Priami filius ex Castianira Threissa susceptus, qui postea in bello Troiano à Teucro Telamonis filio confossus occubuit. Author Homerus,Iliad.8.

GORGONIVS, Viri proprium malè olentis.Horat.1.Serm.

Pastillos Rufillus olet,Gorgonius hircum.

GORTYN, siue Gortys,ynis,siue Gortyna,næ, γόρτυς,ὐ γόρτυ Stephano, Oppidum mediterraneum Cretæ , insulæ, ad Lethæum fluuium , cuius meminit Plin.lib.4.cap.12.

Gortynius,ia,um, γορτύνιος, vt Gortynia spicula, apud Statium,lib.5. Thebaidos.

Gortynis,idis,patronymicum fœminínum. γορτυνὶς. Lucan.lib.6.

Dictæa procul ecce manu Gortynis arundo Tenditur in Sceuam,

Gossipion, Frutex est,ex superiori parte Aegypti,quæ in Arabiam vergit, primùm allatus,nunc etiam in quibusdam Italiæ locis nascens : ex quo lina fiunt quæ gossipina dicuntur. ξύλον. Alio nomine dicitur xylon:& lina ex eo cõfecta,xylina.Plin.lib.19.cap.1, Superior pars Aegypti in Arabiam vergens gignit fruticem, qué aliqui gossipion vocant, plures , xylon : & ideo lina inde facta , xylina. Paruulus est, similémq; barbatæ nucis defert fructum, cuius ex interiore bombyce lanugo netur.Nec sunt vlla eis in candore,mollitiáve præferenda. Ex quibus Plinii verbis satis constat gossipion fruticem esse qui lanam illam mollissimam profert,quam vulgò vocant *Cotonium*, quod & ipsum Latinè vocare possumus linum gossipinum,vel xylinum. Hunc fruticem nos aliquando in Italia vidimus, pomúmque eius mali cotonei similitudine,quod matures cens,lanæ,quam includit,copia dirumpitur, linúmq; inclusum deregit.

GOTHIA, Regio Europæ,contermina Daniæ,& Noruegiæ.Ex qua Gothi immanes populi qui olim Italiam armis subegerũt,Romámq; ipsam totius literaturæ fomitẽ solo æquarunt, suámq; in totum orbem inuexerunt barbariem. Hæc dictio potius videtur vnico r,scribenda,quum à Latinis poetis prima syllaba fere semper corripiatur. Ausonius,Hinc possem victos inde referre Gothos.Et Sæpius apud Claudianum.Non multùm tamen peccauerit qui consonantẽ geminabit:quod & in Græcis aliquot codicibus factitatum animaduertimus.

G ante R.

Grabatus,ti, γράβατος Suidæ,pen.prod.Lectus exiguus,in quo meridiari solent : dictus quasi carabatus quòd in eo capite recumbamus. καρήνον enim caput, βατὸν peruium Græci dicunt. Alii γραβάτιον, παρὰ τὸ γεγρᾶφθαι τὰς βάσεις, hoc est à suspendendis pedibus dictum malunt. Vnde & pro lectis pauperum & mẽdicantium grabati accipi solent.Cic.lib.2. de Diuin.diuersa facit lectos,& grabatos,quum ait,Venit enim iam in contentionem vtrum sit probabilius , Deósne immortales , rerum omnium præstantia excellentes,circunciursare omnium mortalium,qui vbiq; sunt,non modò lectos,verumetiam grabatos:& quum stertentes aliquos viderint, obiicere iis visa quædam tortuosa, & obscura. Apud Latinos primam corripit:sed apud Græcos eandem producit,& duplici ββ scribitur. Vergil.in More.

Membra leuat sensim vili demissa grabato. Martial.lib.6,

Sed si nec focus est,mundi nec sponda grabati.

GRACCHVRIS, Vrbs Iberiæ, ita nominata à Sempronio Gracchо , qui acceptis in deditionem Celtiberis, hanc vrbem , quæ antea Ilurcis dicebatur,splendidius restitutam,vt superesset rerum à se gestarum monimentum,à suo nomine appellauit Gracchurim.

GRACCHVS Sempronius, Caii & Tyberii pater fuit, qui in Hispaniam Proconsul missus, Celtiberos in deditionem accepit.Ilurcímq; eorum oppidum splendidius à se restitutum,vt gestarum à se rerum memoria supereſſet,de suo nomine Gracchurim appellauit. Huic vxor fuit Cornelia ex Scipionum familia,insigni pudicitia, & eruditione mulier, ex qua Tyberium & Caium Gracchos susceepit.generosissimæ quidem indolis iuuenes,eloquentiáq; in primis admirabiles, cæterùm popularis auræ plus satis auidos. Quę res fecit,vt relictis optimatibus ad plebem se con-

se cõtulerint,legésq; agrarias perpetuos seditionum fomites in lucem reduxerint : neq; antea quieuerint,donec Senatum in suam necem armarent.Tyberius prior occisus est in concione à Publio Nasica : Caius autem biennio post quum montem Capitolinum occupasset , iussu Oppimii Consulis est interfectus. Vide plura apud Plutarchum in vita Gracchorum.

Gracilis,le,adiect. pen.corr. Tenuis,macilentus. ἰσχνὸς , λεπτός. Terent. in Eunucho, Haud similis virgo est virginum nostrarum,quas matres ſtudent Demissis humeris esse,vincto pectore, vt graciles sient. Turpilius , Nosti quàm sit gracili corpore. Gracilis lapis. Gracile marmor, Gracili nucleo glans, Graciles vindemiæ , apud Plinium leguntur. Gracilis liber. Martialis lib.8, Siquid fortè petam timido , gracilique libello. ¶ Gracilis ponitur pro molli. ἁπαλός. Horat.lib.1,Carm.

Quis multa gracilis te puer in rosa.

Gracilitas,tatis,Corporis habitus tenuior, ἰσχνότης. Cic.2.de Claris Orat. Habet enim certos sui studiosos , qui non tam habitus corporis opimos, quàm gracilitates consectentur. Ibidem , Erat eo tẽpore in nobis summa gracilitas,& infirmitas corporis.

Gracilitudo,nis, Idem quod gracilitas. Accius in Amph. Tamen & statuæ gracilitudo,& propemodum luctus,facit ne dubitem. Nonius.

Gracilens,gracilentis,om.gen. Antiquis idem erat quod gracilis. Næuius in Protelilao , Demam gracilentis colorem , dum ex hoc gracilens fit. Nonius.

Gracilentus, a, um, Idem quod gracilis. Ennius lib.7, Deducunt habiles gladios filo gracilento. Nonius.

Gracilesco,is,cre,Gracilis & tenuis fio, ἰσχναίνω. Plin.lib.17.cap.22, Cum aliàs festinatione pariendi gracilescat.

Gracus,siue quod vsitatius est, Graculus, Nomen auis,cornici simillis nisi quòd minor est : à voce quam facit,vel à gerendo dicta, quòd iacta segetum semina gerat : vel quia ex oliuetis cubitum se recipiens , duas pedibus baccas,tertiam ore ferat.seu etiam quòd gregarim voliter:siue à gracilitate corporis λοιδορία. Est huic furandi natura,ex quo nonnulli monedulam eam appellauere,à furãdis monetis.Exprimit sermonem humanum, & cauea emissus reuertitur. Harum auium tria sunt genera:Maiusculę similiores sunt cornicibuss,nisi quòd nigriores:minimę, & inter eas mediæ , quibus rostra, & pedes rubent. Plin.lib.10.cap.29, Transpadana Italia iuxta Alpes Larium lacum appellat,amœnum arbusto agrum ad quem eiconiæ non transmeant, sicuti nec octauũ circa lapidem ab eo , immensa alioqui finitimo Insubrium tractu examinaculorum monedularum:cui soli aui,furacitas auri,argentiq; præcipuè mira est.Quo in loco ex eo quod Plinius graculos monedulas dicit per appositionem nulla intercedente coniunctione, apparet monedulam esse speciem graculi. ¶ Sumitur etiam Graculus pro piscis genere, qui & monedula dicitur à Plinio,Græcè λοιδίας.

Gradatim, Gradatio, Gradior, Gradiuus, Vide GRADVS.

Gradus, huius gradus,mascul. gener.à gradiendo,id est eundo. βάσις. Sunt autem gradus ex quibus scalæ constant, & quibus ad ædificiorum altiora conscenditur,Cic.ad Attic.Gradus templorum ab infima plebe cõpleti erãt,Idé pro Sestio,Gradus eiusdé tẽpli tollebantur.Virg.1.Aen.

Aerea cui gradibus surgebant limina.

¶ Gradus etiã idem interdum est quod gressus, βῆμα: hoc est gradientium pedum vicissitudo,vt apud Virgil. -gradibúsq; sonare Cõpositis. Addere gradum pro accelerare. Liui.3.Dec.lib.6, Alacrésq; milites alius alii vt adderet gradum, memor ad defendẽdum ire patriam, hortabantur. ¶ Gradum facere dicimus,vt si in arborẽ tectúmve scandere velim, ex saxo,aut scamno, aliquáve alia re,gradum facio. βάσιν, διάβασιν ποιῶν. Valla lib.5.cap.26, Gradum facere nõ est transitum facere,sed aliquã rem gradum & quasi scalã ad alia facere. Ouid.4.Meta.

Notitiam,primóq; gradus vicinia fecit.

¶ Gradum iacere ad aliquam rem,metaphoricè:quod barbari, *Facere ingressum* dicunt.Cic.contra Rullum,Hũc quasi gradum quendam,atq; aditum ad cætera iactum intelligetis. ¶ Gradum inferre.Liui.Tãdem gradum Romani acrius intulerũt,cessitq; Lusitanus.Tacit.lib.19,Gradam inferunt,quasi recentibus auxiliis aucti. ¶ Gradu mouere,est retrò agere,propellere retrorsum.Liui.Primum gradu mouerũt hostem, deinde pepulerunt,postremò haud dubiè auertunt. ¶ Deiici de gradu, est amittere constantiam , & animi magnitudinem. ἀπὸ τ̃ φρονήματος καταπίπτειν.Cic.1.Offic,Fortis enim animi est,non perturbari in rebus asperis,nec tumultuanté de gradu deiici,vt dicitur : sed præsentis animi vti consilio. Sic etiam Gradu dimoueri,est ab existimatione pristina deiici , & deturbari. Cic.2. Tusc. Non sentiunt viri fortes in acie vulnera : vel si sentiunt,se mori malunt,quàm tantummodò de dignitatis gradu dimoueri , id est quam indigne sese aliquid admittere. ¶ Venire gradibus. Cic.1.de Nat.deor. Nam à beatis ad virtutẽ,à virtute ad rationem video te venisse gradibus. ¶ Interdum etiam gradus accipitur ,p existimatione,& loco honoris.Cic.2.Philip. Est enim querela mihi necessaria pro hoc gradu,in quo me S. P. Q. R. collocauit. ¶ Gradus quoq; cognationis dicti sunt , ad similitudinem scalarum, locorúmve decliuium,quos ita ingredimur,vt à proximo in proximũ, id est in illum qui quasi ex illo nascitur,veniamus.Quapropter graduũ huiusmodi alios superioris ordinis esse Caius scribit , vt sunt pater & mater,qui sunt in primo gradu : in secundo,auus & auia : in tertio,proauus,& proauia. Alios inferioris,vt liberi. Alios ex transuerso, siue latere, vt fratres & sorores, liberique eorum. ¶ A gradus fiunt Tardigradus, da, dum, penult. corr. qui tardè graditur. βραδύπους. Vnde testudinem tardigradam dicimus. Spissigradus , pro frequenti graduum motu incedente.Plaut.Pœn. Spissigradissimos,tardiores multo,quàm corbitæ sint in tranquillo mari.

Gradior, eris, gressus , Significat vado, incedo, ambulo, eo, progredior. βαίνω. Lactant.lib.4, Claudis verò, ac pedum vitio afflictis, non modò gradiendi,sed etiam currendi dabat facultatem.Virg.1.Aen.

Ipse vno graditur comitatus Achate.

Cic.2.de Nat.deor.Iam verò alia animalia gradiendo,alia serpendo ad pastum accedũt. Idem 1.Tusc.ul.Fidenti animo,si ita res fert, gradietur ad mortem. ¶ Huius composita sunt , Aggredior , antegredior, congredior,digredior,egredior : de quibus alibi.Ingredior,intrò gradior. εἰσέρχομαι, εἰσβαίνω.Propert.lib.2, Tuus ingreditur noua tẽpla faceidos. Aliquando capitur pro simplici gradior,incedo.Virg.lib.1.Georg.

Continuò pecoris generosi pullus in aruis

Altius ingreditur. Cic.ad Attic. Si dormis,expergiscere : si stas, ingredere : si ingrederis , curre : si curris, aduola. Interdum est prodire , & se ostendere. Plaut. Nihil te puder scelestè in conspectum ingredi ? Interdum est quasi incipere. ἐπιχειρεῖσθαι. Lactant. lib.6, Iustus ergo quoniam durum , asperúmque iter ingressus est. Introgredior εἰσβαίνω. Virgilius libro 1. Aeneid.

Postquam introgressi,& coràm data copia fandi.

Progredior, vltra procedo. προβαίνω. Cic.in Læl. Id primùm videamus, si placet,quatenus amor in amicitia progredi debeat. Hinc progressus & progressio,pro processu. Idem lib.1.Tusc. Qui errantium stellarum motus, progressiones, institutionésque notauit. Aliquando est anteire. Plaut. Extremum intra carcerem ipsum progreditur Parthenopæum. Prætergredior,vltrà transeo. παραβαίνω, παρέρχομαι. Cic.Appio Pulchro, Currens Lepta venit, míhique nuntiauit , te iam castra prætergressum esse. Apul.Quúmque stabulum prætergressus fuissem,re cognita,cœpi retrocedere. Regredior, retrò gradior,reuertor. ὑπανέρχομαι. Plaut. in Aulularia, Illuc regredere ab ostio. Lactant.lib.6, Quum ventum fuerit ad extremum , vnde iam regredi non licet. Supergredior, superambulo, supero, ὑπερβαίνω, ὑπερβάλλω. Subꝛgredior, ὑποβαίνω. Transgredior,vltrà gradior, μεταβαίνω. vide suo loco. Transgressio,apud Rhetores dicitur,quum ab ea sententia,quam proposuimus, cõuertimus sermonem ad aliquam personam,aut rem,aut fortunam, & tãquam præsentem appellamus. μετάβασις. vt, Hæc mulier nuper fuit locuples, & potens in amore , atque deliciis necessariorum : ornatus eius opibus ãbundabat : magnus ancillarum,quæ sequebantur,comitatus appellabatur. Nunc contrà, subitò, & grauí casu afflicta, vix mediocris ancillulæ dignitatem retinet. O fortuna quàm vehementer te rerum varietas oblectat,& quàm magno odio est tibi beatæ vitæ perpetuus & constans fructus.

Gressus,sa,sum,participium à gradior. βεβηκώς. Virg.6,Aeneid.

-& pariter gressi per opaca viarum.

Gressus,sus,Incessus,abulatio. βάσις. Cic.1.Offic.Cauendum est autem ne aut tarditatibus vtamur in gressu mollioribus,&c.Virg.3.Georg.

Insultare solo,& gressus glomerare superbos.

Gradatus,a,um,In modum graduum factum. κλιμακηδόν. Plin.lib.13.cap.4, Densis,gradatísq; corticum pollicibus. Plin.in Epist. Omnia macceria muniuntur:hanc gradata buxus operit & subtrahit.

Gradatio, Apud Rhetores dicitur, quum ex prima sententia oritur secunda , & ex secunda tertia , atque ita deinceps. κλῖμαξ. Cic.3.de Orat. Est etiam gradatio quædam & conuersio, & verborum cõcinna transgressio.Author ad Herenn.lib.4, Gradatio est,in qua nõ antè ad consequẽs verbũ descenditur,quàm ad superius consensum est : hoc modo,Nam quæ reliqua spes libertatis manet, si illis & quodliber, licet & quod licet, possunt : & quod possunt,audent : & quod audent, faciunt : & quod faciunt, vobis molestum non est?

Gradarii equi,qui sine succussatione molliter incedunt ἰωμοροῦντες.Lucil. lib.14, Ipse equus non formosus,gradarius optimus.

Gradatim, aduerbium , Significat per gradus. κλιμακηδόν. Varro lib.1.de Re rust.Cato quidem (inquit) gradatim alium præponens alio agrum meliorem dicit esse in nouem discriminibus. Plin. lib.33. cap.4, Fossæ in quas perfluat,cauãtur:agogas vocant:eæ sternũtur gradatim. ¶ Gradatim, pro sensim, paulatim,ordinatè, & lentè. βαδὴν. Cic. Dolabellæ, Ita pedetentim & gradatim tum accessus à te ad causam facti , tum recessus.Idem 1.Tusc.Tamẽ ita faciles interrogationes sunt,vt gradatim respondens eò perueniat quasi geometrica didicisse.

GRADIVVS, pen. prod. Martis cognomen , à gradiendo (vt Festus ait) quia gradatim , & per ordines in bellum itur. ἄρης. Siue à vibratione hastæ,quod Græci vocant λοξοδίνην. Sunt tamen qui à gramine dictum putent,quia gramine sit ortus.Vnde & graminea corona in re militari maximæ est honorationis. Hæc ille. ¶ Alii gradiuum, non Latinum, nec Græcum, sed Thracium vocabulum esse, & significare bellicosum, ac fortem dicunt. Virgil.3.Aeneid.

Gradiuúmq; patrem,Geticis qui præsidet aruis.

Gradiuus,Mars dicitur,quum sæuit,inquit Seruius : quum tranquillus, Quirinus. Deniq; in Vrbe duo eius templa sunt : vnum Quirini intra Vrbem,quasi custodis & tranquilli. Alterum in Appia via,extra Vrbem prope portam,quasi bellatoris vel gradiui.Hæc Seruius.

Gradiuicola,læ, Qui colit Martẽ. Silius lib.4, -iaculatorémq; Sabellum, Et Gradiuicolam celso de colle Tudertem.

GRAEAE, γραῖαι, Tres fuerunt sorores,Phorci filiæ,vnicum tantum habentes oculum & dentem,quibus vicissim inter se tres vtebantur. Harum ope Perseus ad Gorgonas peruenit. Vide prouerbium apud Erasmum, Orci galea,vbi hæc omnia copiosius.

GRAECIA, Ἑλλάς, Europæ regio est,olim omni disciplinarum genere excultissima, hodie non sine ignominia nominis Christiani , Turcarum imperio subiecta. Hæc à Ptolemæo Achaia nominatur. Principiũ sumit ad Meridiem ab Isthmi Corinthiaci angustiis, indéque ad Septentrionem in Thessaliam vsque & partem Aegæi maris extenditur. Ad Occasum Archeloo fluuio ab Epiro dirimittur. Ab Ortu rursus habet mare Aegæum,qua parte Sunium eo abluitur. Scinditur in multas regiones,quarũ præcipuæ sunt Attica, Bœotia, Phocis,& Locri. Dicta est

Græcia, à Græco primo eius prouinciæ rege, teste Plinio lib.4. cap.7. Cic. pro Flacco, Hæc cuncta Græcia, quæ fama, quæ gloria, quæ doctrina, quæ plurimis artibus, quæ etiam imperio & bellica laude floruit, paruum quendam locum Europæ tenet, semperq; tenuit: Italiæ marítimam oram bello superatam cinxit vrbibus. Idem 1. pro lege Agraria, In angustiis & faucibus Græciæ posita erat Corinthus. Magna Græcia dicta est extrema Italiæ ora, à Locris Italiæ fronte initium sumens, in tres recedens maris Ausonii sinus, patens in longitudinem LXXXII. pass. M. vt ex sententia Varronis tradit Plinius lib 3.cap.10. Hanc Græci subactam maximis potentissimisq; vrbibus frequentarunt: in quibus numerantur Croton, Arpi, Turium, Tarentum, aliæq; complures. Cic.2. de Oratore, Nam & referta quondam Italia Pythagorœorum fuit, tum quù erat in hac gente magna illa Græcia, &c. Idem 4. Tusc. Quum floreret in Italia Græcia potentissimis & maximis vrbibus, ea quæ magna est dicta, &c.

Græcus, Qui est ex Græcia, Ἑλλην. Cic. pro Flacco, Quanquam quis ignorat, qui modò vnquã mediocriter res istas scire curauit, quin tria Græcorum genera sint verè; quorum vni sunt Athenienses, quæ gens Ionum habetur: Aeoles, alteri: Dores, tertii nominabantur. Idem Q. Fratri, lib.1. Familiaritates Græcorum neq; tam fideles sunt inuident nõ nostris solum, verumetiam suis. Idem de Aruspicum responsis, Artibus Græci, Galli robore, Hispani numero, Pœni calliditate valent.

Græcus, ca, cum, adiectiuum. Ἑλληνικὸς. vt Literæ Græcæ. Cic. de Claris Orat. Gallus qui maximè omnium nobilium Græcis literis studuit. Exemplaria Græca. Horat. in Arte, -vos exemplaria Græca Nocturna versate manu, versate diurna. Græco more bibere Cic.3. Verrina, Fit sermo inter eos & inuitatio, vt Græco more biberent. ¶ Græca rosa, μύρρινα στεφανωτικὰ Dioscoridi, violæ magnitudine est, non nisi in locis humidis prouenientes, quinque folia non excedens, omnis odoris expers, coloris tantùm gratia expetita ad coronamẽta, vnde & lychnis coronaria appellatur, Vide Plin. lib. 21. cap. 4. ¶ Græca salix, dicitur salix rubra.

Græcè, aduerbium. Ἑλληνιστὶ. Cic. de Orat. Quum ea quæ legerem Græcè, Latinè redderem. Idem 1. Tuscul. Scis enim me Græcè loqui in Latino sermone non plus solere quàm in Græco Latinè.

Græcanicus, ca, cum. Plin. lib. 14. cap. 9, Maximèq; ita coloré bibit quem Græcanicum vocant.

Græciensis, se. Gell. 19. cap. 10, Offendimus eũ cubantem in sympodio Græciensi. Sic apud Plin. Græciense melinum, lib. 35. cap. 6.

Græculus, diminutiuum, Ἑλλήνιον. Iuuenal. Saty. 3, Græculus esuriens in cœlum, iusseris, ibit. Assentator Græculus, Cic. pro Milone. Idem 2. de Orat. Homines Græculos controuersia verbi tandiu torquet. ¶ Græcula rosa, diuersum omnino genus est ab eo quod paulò suprà rosam Græcam appellauimus. Folia habet latissima, sed panniculos ita connolutos, vt nunquam nisi manu coacta dehiscat, semperq; nascenti finitimis sit. Author Plin. lib. 21. cap. 4. ¶ Græcula mala, à patria sic dicta. Plin. lib. 15. cap. 14, Patrias nobilitauere Camerina & Græcula.

Græcari, pen. prod. Est conuiuiis, & libidinibus operam dare. ὑπερμέτρως, ἀκολάστως, ab eo quòd Græci liberius se haberent in conuiuiis. Nam quandoq; verba trahuntur à moribus nationum. Horat. 2. lib. Sermo. Saty. 3. Vel si Romana fatiget Militia assuetum græcari.

Græcissõ, Græcos imitor. Ἑλληνίζω.

Græcostasis, penult. corr. γραικόστασις. Quasi Græcorum statio, locus de quo Varro de Lingua Latina, lib. 5. sic habet. Ante curiam Hostiliam rostra, cuius id vocabulum ex hostibus capta, fixa sunt rostra. Dextra è comitio locus subструctus, vbi nationum subsisterent legati qui ad Senatum essent missi: is græcostasis appellatur. Cic. ad Q. Frat. lib. 2. Deinde eius operæ repente à græcostasi, & gradibus clamoré satis magnum sustulerunt.

GRAIVS, Idem quod Græcus. Ἕλλην, γραικός. Quintil. lib. 8. cap. 4, Non putant indignum Troiani principes, Graios Troianósq; propter speciem Helenæ tot mala tanto temporis spatio sustinere. Virg. lib. 4, Aeneid.

-Graiúmq; ideo bis vindicat armis.

Graius, a, um, Idem quod Græcus, a, um. Ἑλληνικός. Virg. 3. Aeneid.

Priamidem Helenum Graias regnare per vrbes.

Graiugenæ, narum, pen. corr. Græci dicti sunt. Ἕλληνες. Cic. 2. de Nat. deor.

Graiugena de isto aperit ipsa oratio. Ex Pacuuio. Virg. 3. Aen.

Graiugenúmq; domos, suspectáq; linquimus arua.

Grallæ, rum, Fustes furculas habentes sunt, quibus nituntur qui super iis ambulant.

Grallatores, Qui grallis gradiuntur. ac passus ingentes faciũt. διαβολίτραι. Plaut. in Pœn. At si ad prandium in ædem vos dixissem ducere, Vincere tis certum cursu, & grallatorem gradu. Grallatores (inquit Festus) appellabantur pantomimi, qui vt in saltatione imitarentur Aegipanas, adiectis perticis furculas habentibus, atq; in his superstantes ob similitudinem cruru eius generis, gradiebantur, vtique propter difficultatem consistendi.

Grallatorius, a, um: vt, Grallatorius gradus, id est magnus, quales solẽt esse grallatorum: cui opponitur testudineus gradus, hoc est lentus, quali incedunt testudines. Plaut. in Amph. Abstine, quæso, non potuimus Nostros grandius grandire gradus. A. Siue grallatorius, siue testudineus fuerit, certum est mihi, hunc seelestum perdere.

Gramen, minis, Herba vulgatissima: sic dicta à gradiendo, hoc est progrediendo, siue serpendo, quòd geniculatis internodiis mirificè serpat, crebróq; nouas spargat radices. ἄγρωστις. Hæc herba (vt author est Plin. lib. 24. cap. 19.) iumentis est gratissima, siue viridis sit, siue in fœno siccata. 2. Virg. in Buc. -nulla neq; amnem Libauit quadrupes, nec gramis artigit herbam. Cic. 2. de Finib. Tua sint Puteolis gramina. Liu. 1. ab Vrbe, Fecialis ex arce graminis herbam puram attulit. Gramen floreum. Martial. lib. 9. Sic in gramine floreo recliuis.

Gramineus, a, um, Quod ex gramine est factum: vt, Gramínea corona Gell. lib. 5. cap. 6, Obsidionalis corona est, quam ii qui liberati sunt obsidione, dant ei duci qui liberauit: ea corona graminea est, obseruatúmq; solitum vt fieret è gramine quod in eo loco generatũ esset, intra quem clausi erant qui obsidebantur. Sic Plinius lib. 22. cap. 3. & Liuius 7. ab Vrbe. Cespes gramineus, Ouid. 2, Amor. Eleg. 15. Campus gramineus, Ouid. 3. Fast.

Graminosus, a, um, Plenus gramine. χορτώδης. Colu. in Præfat. lib. 1, Quid syluester ager, quid humidus & graminosus, quid siccus, & spurcus recusaret. Sic libro 7. cap. 9.

Gramiæ, siue Gramæ, sunt oculorum pituitæ. κόμαι, γλαῦκαι.

Gramosus, a, um, siue Gramiosus, id est hippus. Cæcilius apud Nonium, Gramosis oculis ipsa, atratis dentibus.

Gramma, atis, pen. corr. neut. gen. Latinè litera dicitur.

Grammatica, æ, vel Grammatice, ces, γραμματικὴ, Est rectæ loquelæ, rectæq; scripturæ scientia: quæ vsu, ratione, autoritatéque constat. Latini numero plurali Literas vocant. Cic. 3. de Finib. Quanquam ea verba, quibus ex instituto veterum vtimur pro Latinis, vt ipsa Philosophia, vt Rhetorica, Dialectica, Grammatica, Geometria, Musica, quanquam Latine ea dici poterant, tamen quoniam vsu recepta sunt, nostra ducamus. Quintil. lib. 2. cap. 14, Grammatice, literatura est, non literatrix. Et cap. 1, Et Grammatice, quam in Latinum transferentes, Literaturam vocauerunt, fines suos norit.

Grammatica, orum, Studium literarum, quòd profitentur ii qui grammatici vocantur. Cic. 1. de Orat. In Grammaticis poetarum pertractatio, historiarum cognitio, verborum interpretatio, pronuntiandi quidam sonus.

Grammaticè, aduerbium, γραμματικῶς, vt, Grammaticè loqui, est vbi cura sermonis vitium non admittitur: Latinè loqui, vbi elocutione elucescit oratio. Quintil. lib. 1. cap. 6, Quare mihi non inuenuste dici videtur, aliud esse Latinè, aliud grammaticè loqui.

Grammaticus, ca, cum, γραμματικὸς, Quod ad grammaticam pertinet, vt, Figuræ grammaticæ, Grammaticus stylus, Grammatica oratio, Ars grammatica. Ad Heren. lib. 4. Hæc qua ratione vitare possimus, in arte grammatica dilucidè discemus. ¶ Grammaticus substantiuum, qui grammaticam docet: Latinè dici potest Literarius. Suet. de Clar. Gram. Appellatio Grammaticorum Græca consuetudine inualuit: sed initio Literati vocabantur. Corn. quoque Nepos in eo libello quo distinguit literatos ab eruditis, Literatos quidem vulgò appellari ait eos qui aliquid diligẽter, & acutè, scienterq; possint aut dicere aut scribere. Cęterum proprię sic appellandos Poetarũ interpretes, qui à Græcis Grãmatici nominantur, eosdẽ Literatos vocitatos. Hactenus Suet. Cic. 2. Tusc. Vt enim si grammaticum se professus quispiam, barbarè loquatur: aut si absurdè canat is, qui se velit habere Musicum, hoc turpior sit quòd in eo ipso peccet, cuius profitetur scientiam: sic Philosophus in ratione vitæ peccans, hoc turpior est quòd in officio, cuius magister esse vult, labitur: artémque vitæ professus, delinquit in vita. Horat. in Arte, Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.

¶ Grammatici à veteribus etiam Critici dicti sunt, eo quod sibi de omni genere scriptorum diiudicandi sumebant potestatem. Eosdem Literatores vocitatos, Messala Coruinus autor est. Sunt tamẽ qui Grammaticum à Grammatista distingunt, vt Literatum à Literatore, tanquam Grammaticus absolute, & perfectè doctus, sicut Literatus: Grammatista, sicut Literator, tenuiter eruditus: in malam enim partem accipitur. Quorum opinionem Orbilius etiam exemplis confirmat. Nam apud Maiores (ait) quum familiæ alicuius vænalis produceretur, non temerè quem literatum in titulo, sed literatorem inscribi solitum esse, quasi non perfectum in literis, sed imbutum.

Grammateus, γραμματεύς, Dictio trisyllaba, significat scribam qui rationes publicas in tabulis scribit. Apul. lib. 11, Tum ex his vnus, quem cuncti Grammatea dicebãt. Suidas ait Grãmatea esse notarium & ἀναγνώστην. id est arcanorũ participem. Hinc Archigrammateus, princeps scribarum, quem hodie vocamus Cancellarium. Budæus.

Grammatophylacium, cii, γραμματοφυλάκιον, Locus vbi tabulæ & instrumenta publica, monumẽtáq; rerum gestarum, actorúmq; asseruantur: quod tabularium Latinè appellatur. Iurisconsultus in tractatu de Pœnis: ἀρχεῖον fortassè, vel grammatophylacio.

Grammatias, Gemma est ex iaspidum genere, similis smaragdo, per transuersum linea alba præcincta: quæ ab Orientalibus populis pro amuleto gestari solet. Hæc & polygrammos (πολύγραμμος) dicitur. Plin. lib. 37. cap. 9.

Gramme, γραμμὴ, à Græcis appellatur quam Latini linea vocãt. γράμμα (inquit Euclides) μῆκος ἀπλατὲς: hoc est, gramme siue linea, longitudo est sine latitudine. Emensa verò cum longitudine latitudo, ἐπιφάνεια, id est superficies dicitur. Augusti. Si omissa latitudine, solum quis longitudinem voluerit emetiri, longitudo sine latitudine mensuræ subiecta, gramme dicitur. Non quòd sit longitudo aliqua quæ careat latitudine, sed quòd solam quis metiens longitudinem, grammen metiri dicitur.

Granarium, Granatus, Vide GRANVM.

Grandis, de, Propriè ætatis magnitudinem denotat. μεγαλήτης. Terent. in Adelph. An sedere oportuit domi virginem tam grandem? Cic. pro Cluent. Reliquit hunc annos XV. natum grandem autem & nubilem filiam. Quòd si NATV addatur, prouectiorem ætatem significat, & iam penè senilem. Plin. Iun. Mulier natu grandior, & tot liberorum parens. Cic. pro Rosc. Com. Quid expectas, quàm mox ego Luscii & Manilium dicã ordine esse Senatores: ætate, grandes natu: natura, sanctos. ¶ Dicitur & de quauis alia magnitudine: neque de solo homine grandis dicitur, verumetiam ad inanimata refertur, vt, Grande æs alienum. Plinius libro 7. cap. 38, Grandi Gnidiorum ære alieno permutare eam conati. Grande pondus argenti. Cic. pro Cecinna, Grande gaudium. Plaut. in Sticho, Tantum à portu apporto bonum, tam gaudium affero grande.

Grandiusculus, la, lum, diminutiuum. Terent. in Andria, Nam ferè grandiuscula profecta est illinc.

Granditas, tis, Propriè ætatis magnitudo. μεγαλήτης. Sisenna lib. 4. Hist. Neque ætatis grãditatem, neq; ea merita, neque ordinis honestatem, aut dignitatem sibi esse excusationi. ¶ Accipitur etiam pro quauis alia magnitudine, siue sublimitate. Cic. de Claris Orat. Idque apparet ex genere, & granditate verborum. Plin. in Epist. Non illi vis, non granditas, non subtilitas, non amaritudo, non dulcedo, non lepos defuit. Quibus in locis granditas accipitur pro sublimitate, vel grandiloquentia verborum, vel orationis.

Granditer, aduerbium. μεγάλως.

Grandæuus, ua, uum, Quod est prouectioris ætatis, quasi grandis æui: id est senex. πανύστατος. Virg. 1. Aeneid. Et qua vectus Abas, & qua grãdæuus Alethes. Plin. lib. 2. cap. 7, Alios esse grandæuos, semperque canos.

Grandæuitas, atis, πανυστία. Accius, Ne quia nec vos, nec ille impunè irriderent meam grandæuitatem.

Grandiloquus, pen. corr. Qui grandi & sublimi dicendi genere vtitur, quíve nihil humile loquitur. μεγαλορρήμων. Cic. in Oratore. Nã & grandiloqui, vt ita dicam, fuerunt, cum ampla, & sententiarũ grauitate, & maiestate verborũ vehementes. Idem 5. Tusc. Quid tandem isti grandiloqui contra hæc duo? ¶ Hinc grandiloquentia, μεγαλορρημοσύνη.

Grandio, dis, diui, ditum, Grandem facio. μεγαίνω, αὔξω. Plaut. in Aul. Si hodie hercle fustem eepero, aut stimulum in manum, Testudineum istum tibi ego grãdibo grandum. Idem in Amph. -abstine quæso: non potuimus Nostros grandius grandire gradus.

Grandesco, cis, Cresco, grandis fio, αὐξάνω, ῥώννυμαι, μεγαλύνομαι. Plin. lib. 18, Crescente luna frumenta grandescunt. Colum. lib. 2. cap. 12, Omne autem frumẽtum spicam à tertio ad quartum nodum emittit: & quũ eorum edidit, octo diebus desinescit, ac deinde grãdescit diebus quadraginta, quibus post florem ad maturitatẽ peruenit. Cic. 1. de Diuin. Lentiscus triplici solita grandescere fœtu. ¶ Hinc Ingrandesco, quod est valde grandis fio. Colu. Quæ lens, vt celeriter prodeat, & ingrandescat, ante quàm feritur, simo ardo permisceri debet.

Grandigro, as, Antiquum verbum est quo Plautus in Truc. vsus est, pro grandi gradu eo. Quid, inquit, clamitas insane? Abire hinc ni properè grandigras, iam ego istos fictos Compositos, crispos, cinnos tuos vnguentatos vsque ex cerebro Expellam.

Grando, dinis, Pluuia in aere congelata. sic dicta, quòd granis similis sit. χάλαζα. Cice. 3. de Nat. deo. At enim minora dii negligunt, neque agellos singulorum, nec viticulas persequuntur: nec si vredo aut grando quippiam nocuit, id Ioui animaduertendum fuit: ne in regnis quidem reges omnia minima curant. Virg. 1. Georg. -crepitans salit horrida grando. Horat. -Carm. Ode 1. Non verberatæ grandine vineæ. Plin. li. 2. cap. 60, Grandinem congraciato imbre gigni, & niuẽ eodem humore mollius coacto: primam autem ex rore gelido. Plaut. in Mostel. Ea mihi aduentu suo quamprimũ grãdinem, imbrémque attulit. ¶ Grãdo item morbus est, siue vitiũ oculorum, quod Græci χαλάζιον appellant: quum scilicet in extrema ciliorum ora, vnde pilli oriũtur, tuberculum enascitur mobile, quod digito huc illuc impelli possit. ¶ In suibus item Grãdo dicitur, quum sub lingua venulæ varicosæ fiunt ac nigrescunt. Autor Aetius lib. 13. cap. 110.

Grandinosus, sa, sum, Quod abundat grandine. χαλαζώδης. Colu. li. 3. cap. 1, Post hæc non ignorabit dominus loci, plus posse qualitatem cæli frigidam vel calidam, siccam vel roscidam, grãdinosam, ventosámq; vel placidam, serenam vel nebulosam.

Grandinatus, ta, tum, participium, Quod est grandine saucium. χαλαζήσαντος.

GRANICVS, γρανικὸς Ptolemæo, Fluuius est minoris Mysię ex Idamonte profluens: & inter Priapum & Aesapum in Propontidem influẽs: iuxta quem Alexander Darii Satrapas memorabili prælio superauit, sexcẽtis Persarum millibus cæsis fugatísque, quum victoris copiæ triginta peditum millia, & quatuor millia equitum & quingentos nõ excederent. Autores Plutarchus in Alexandro, Iustinus lib. 2. Diodorus item Siculus lib. 17.

Granum, ni, Propriè semen frugum dicitur, vt tritici, hordei, & huiusmodi. κόκκος. Plau. in Sticho, Videlicet illum fuisse nequã adolescentẽ qui ilico, Vbi ille posciit, dare negauit se granum tritici. Varro 1. de Re rust. cap. 48, Granum dictum, quod est intimũ solidum. Et paulo pòst, Granum à gerendo: id enim seritur, vti spica gerat frumentum. Cic. 1. de Diuinat. Fiunt certè diuinationum cõiecturæ à peritis. Midæ illi Phrygio, quum puer esset, dormienti formicæ in os tritici grana cõgesserunt: ditissimum fore prædictum est, quod euenit. ¶ Granum etiam generaliter dicitur pro omni eo quod minutum est, & similitudinem aliquam habet cum grano frumenti. Vnde & mali punici acinos, grana, ipsúmque malum, granatum dicimus. Fructum quoq; arboris cuiusdam ilici similis, quẽ Dioscorides κόκκον βαφικὸν appellat, à quibusdam granũ dicitur. Quod quia copiosissimè nascitur in Bætica prouincia, factum est vt ea regio ab eo Granata dicatur.

Granarium, rii, Locus in horreis seruandis seminum granis paratus, vel in quo grana frugum reponuntur. σιτοφυλακεῖον, σιτοβολών. Varro 1. de Re rust. cap. 57, At triticum condi oportet in granaria sublimia quæ perflentur ventis ab Eixortu, & Septentrionum regione, ad quę nulla aura humida è propinquis locis aspiret. Pro granariis quidam habẽt sub terris spelúncas quas vocant syros, alii puteos. Pers. Sat. 5, Iam nũc astringas, iam nunc granaria laxes. Horat. 1. Serm. Sat. 1, Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris? Columel. lib. 2. cap. 10, Repositum in granaria patitur æuum.

Granatus, a, um, Quod abundat granis: vt malũ granatũ. ῥοιὰ. Colu. li. 12. cap. 41, Et integra mala dulcia granata quæ punica vocantur.

Granatum, ti, substantiuè accipitur pro malo Punico. Plin. lib. 20. ca. 41, Singultus & vomitus sistit cum succo granati.

Granosus, sa, sum, Quod intus habet grana. κοκκώδης. Plin. libr. 21. cap. 31, Quorũ alterum, cui acini coccinei, granosi folliculi, halicacabum vocant, & alii callion.

Granifer, ra, rum, Ferens granum: vt, Agmen graniferum, dictæ formicæ ab Ouidio 7. Metamorph. Graniferúmque agmen subiectis spargere in armis.

Graphe, γραφὴ, apud Græcos scripturam significat. Aliquãdo etiam (vt inquit Suidas) Genus est cuiusdam publicæ accusationis, quando scilicet lex aliqua vt iniqua, aut perperam lata accusatur.

Graphice, ces, γραφικὴ, Ars pingendi, quæ & pictura à Latinis dicitur. Plin. lib. 35. cap. 10, Et huius autoritate effectum Sicyone primùm, deinde & in tota Græcia, vt pueri ingenui ante omnia graphicen, hoc est picturam, in buxo docerentur. ¶ Graphice item dicitur, teste Budæo, cura, vsus, meditatio elaborandi, limandique ea quæ scribimus: Cicero stylum appellat, lib. 2. de Oratore. Huic opponitur Extemporanea dicendi, scribendive facultas, quam Græci vocant αὐτοσχεδιαστικήν.

Graphis, phidis, γραφὶς, Est delineatio futuræ picturæ, quæ & ἰχνογραφία à Græcis dicitur. Frequens est huius dictionis vsus apud Vitruuiũ lib. 1. vbi graphidẽ accipit pro primo illo linearum ductu, & vmbrarum delineatione in instrumentis sciothericis quam & sciographiã identidem appellat. Dicta graphis à stylo, quem Græci γραφεῖον & γραφίδα quoque nominant. Plin. lib. 35. Graphidis vestigia extant in tabulis, ac membranis ex quibus proficere dicuntur artifices.

Graphium, phii, γραφεῖον, stylus ferreus, quo veteres in cereis pugillaribus solebant scribere. Ouid. lib. 1. Amorum, Eleg. 11, Quid digitis opus est graphium lassare tenendo?

Graphicus homo, γραφικὸς, dicitur ad vnguem factus, absolutúsque, & quasi pictoris manu expolitus. Plaut. in Epid. Næ tu habes feruum gra phicum, & quantiuis pretii, si seruat fidem.

Graphicè, eleganter, politè, γραφικῶς. Plaut. in Persa, Nunc huic ego graphicè facetus fiam, Subnixis alis me inferã, atque amicibor gloriosè. Idem in Trin. Exornetur graphicé.

Graphiarium, rii, γραφιοθήκη, Theca in qua styli reponuntur, quibus & scribere simul & pingere solebant antequam penicilli, & colores inuenirentur. Martial. lib. 14, Hæc tibi erunt armata suo graphiaria ferro, Si puero dones, non leue munus erit. Eadem & theca graphiaria dicitur.

Grassor, saris, si originem spectes, nihil aliud est quàm cum impetu & vehementia incedere. Creditur enim frequentatiuũ esse à verbo gradior. Frequentissimè tamẽ accipitur pro eo quod est vias obsidere, obuiósque iniurię opportunos vestibus, aut pecunia, aut alia quauis re spoliare. Festus, Grassari propriè dicuntur latrones vias obsidentes. Gradi siquidem, ambulare est: vnde tractum grassari, ab impetu gradiendi. Sed quũ quis grassatur, id est quum impetu siue frequẽti gradu vadit in aliquẽ, & bono & malo animo grassari potest: ideo & in bonam & in malam partem accipi potest. vt apud Sallustium in Iugur. Sed dux atque Imperator vitæ mortalium animus est, qui vbi ad gloriam virtutis via grassatur, abunde potẽs, pollénsque & clarus est. Liu. lib. 3. ab Vrbe, Iam à vi tuta erat, quum assertor nihil opus esse multitudine concitata ait, se iure grassari: nõ vi, hoc est iure procedere. Næuius, Nunc meres ipsa reprimit, sæpe hac eadem grassatus via. Sæpius tamen in deteriorem partem accipitur pro sæuire in aliquem, vel aliquem adoriri. καταπίπτω, ἐπιτίθεμαι, ἐπιστρατεύω, λωποδυτῶ. Plaut. in Rudẽ. Acta hæc est res: certum est mori, quàm hunc pati lenonem in me grassari. Lactan. lib. 2, Suis enim vitiis perditis læuiunt, & grassantur vt perdant. Idem lib. 3, Archipirata quispiam vel latronum ductor, si suos ad grassandum cohortetur. Cæsar, Grassari in hostes verat. Liu. lib. 2, Trecenti coniurauimus principes iuuentutis Romanæ. vt in te hac via grassaremur. Grassatur pestis, hoc est cum ingenti clade hominum inualescit. ¶ Huius compositum est Oggrassor, quod est obuiam seu contrà cum impetu gradior. Plaut. in Pœn. Nisi cum pedicis condidicistis oggrassari gradu.

Grassator, oris, Propriè dicitur, qui vrbis vicos obsidens, obuios aut vestibus aut pecunia spoliat: quales sunt qui prima face in maioribus vrbibus, ministris vestes detrahunt, aut cœnas quas dominis ferunt, vi eripiunt, metu verberum aut mortis intentato. λωποδύτης. Iuuenalis, Interdum & ferro subitus grassator agit rem. Callistratus, l. Capitalium. ff. de pœn. Grassatores qui prædæ causa id faciunt, proximi latronibus habentur. Suetonius in Augusto, Nã & grassatoribus plurimi palàm se ferebant, succincti ferro, quasi tuendi sui causa. Et paulò infe rius, Igitur grassatores, dispositis per opportuna loca stationibus, inhibuit. Cice. de Fato, Hoc enim modo viator quoque bene vestitus, causa foret cur à grassatore spoliaretur.

Grassatio, tionis, verbale, dicitur actus ipse grassandi. λωποδυσία. Plin. li. 3. cap. 22, Nero Cæsar claritatẽ ei dedit, initio imperii nocturnis grassationibus conuerberatam faciem illinens fibi cum thure ceráque, & sequente die contra famam cutem synceram circunferens. Budæus.

Grassatura, ræ. Idem quod grassatio. Suet. in Tiberio, In primis tuendæ pacis à grassaturis, & latrociniis, seditionúmque licentia curã habuit.

Grate, Grates, Vide GRATIA.

Gratia, tiæ, Interdũ idem est quod beneficium: inde dictum quòd gratis nobis detur. χάρισμα. Cic. lib. 1. Epist. Quum præsertim cõsiderem, nullã esse gratiam quam vel non capere animus meus vel in accipiendo, vel remunerando, cumulandóq; illustrare posset. Terent. in And. Ego Charine neutiquã officium esse liberi puto, Quum is nihil promereat, postulare id gratię apponi sibi. hoc est postulare vt sibi habeatur gratia, vel vt pro beneficio reputetur. ¶ Frequẽter ité gratia accipitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

pitur pro memoria accepti beneficii,& voluntate referendi. Hinc dicimus agere gratias,pro eo quod est verbis ostendere nobis aliquid fuisse gratum. Habere autem gratias(χαριν εἰδέναι) pertinet ad animũ, quum memorem accepti beneficii mentẽ animúmq; habeo,& inuicem gratificandi voluntatẽ. Referre verò gratiam,est factò acceptum beneficium remetiri. ἀπολύναι χάριν.vt sia me subleuatus aliquo beneficio,alio me vicissim subleues,gratiã mihi refers. Accipitur & in malam partẽ pro eo quod est iniuriam iniuria cõpensare,& par pari reddere. Cice. in Sallust. Quòd ista inusitata rabie in vxorem & filiam meã inuasisti,(quæ se mulieres facilius à viris abstinuerunt, quàm tu vir à viris)satis doctè ac peritè fecisti. Nõ enim sperasti mutuam me tibi gratiam relaturum,vt vicissim tuos compellarem. Teren. Ennius. Illis crucibus,quæ nos nostrámq; adolescentiam habent despicatui, Nunc referã gratiam,atq; eas itidem fallam vt ab eis fallimur. Referre igitur gratiam,tã in meliorem,quàm in deteriorem partem sumitur: quũ sit,ipso facto acceptum beneficiũ,vel iniuriã compẽsare. Rectiúsq; huic verbo accusatiuũ singulare GRATIAM iungimus,quàm pluralem gratias. Et contrà vsitatius dicimus,teste Valla, Habere gratias,quàm gratiã. Nunquam autẽ,vel rarissimè,agere gratiã,sed semper ferè,agere gratias. Liu. 5. bel. Maced. Satiatus tandem complexu filii, Renuntiate,inquit,gratias Regi me agere: referre gratiã aliã nunc non posse;quàm vt suadeã,nõ ante in aciem descẽdat,quàm in castra me rediisse audierit. Cic. pro Plan. Cui pro me Senatus gratias agẽdas putauit,ego à me gratiã referendam non putem? ¶ Interdum efferũtur hæ locutiones per verba passiua: vt, Habetur tibi gratia, & refertur gratia. Referẽ in Eun. Et habetur,& refertur à me Thais tibi,ita vt merita es gratia. Vbi Donatus, Qui habet apud se gratiã,nõdum retulit: retulit,qui destitit habere. Multum ergo hic dixit, Et habetur gratia,& refertur. Quem sensũm transtulit Sallustius in bellum Iugur. Arma, pecuniam sume,vtere,& quoad vixeris, nunquam redditam tibi gratiam putaris: semper apud me integra erit. ¶ Cum illo magna est mihi gratia. Cice. ad Lentulũ, hoc est magna intercedit mihi cum illo familiaritas: vel, mutuum nos amamus plurimum. ¶ Cum bona,& cum mala gratia Terentius in Phorm. -cur nõ,inquã, Phormio, Vides,inter nos sic hæc potius cum bona Vt componantur gratia, quàm cum mala: ¶ Est gratia, pro ago gratias. Plau. in Menæ. Eamus intrò, vt prandeamus. MEN. bene vocas: tum gratia est. Idem in Merca. Salue mi sodalis Eutyche: Vt valuisti? quid parentes mei, valent? EVT. tibi gratia est: Bene vocas, benignè dicis, eras apud te cœnauero. ¶ Esse in gratia, pro gratiosum esse,& gratia aliquid valere. Cice. Attí. lib. 2, Erit nebulo iste cum iis dynastiis in gratia. ¶ Facere gratiã, hoc est ex iure stricturi aliquid imminuere, vel remittere aliquid quod sibi debeatur. Vnde facere gratiã iurisiurandi, est iusiurandũ remittere. Plau. in Rud. Nihil hercle hic tibi est, ne tu speres: iurisiurãdi volo gratiam facias. Liu. lib. 3, Omniũ tibi Appi Cláudi, quæ impiè nefariéq; per biennium alia super alia es ausus, gratiã tibi facio. ¶ Accipitur interdum gratia pro beneuolentia & fauore. Sallustius in Iugur. Ita bonum publicum priuata gratia deuictum. Hinc inire gratiã ab aliquo, est fauorem eius emereri. Terent. in Eunu. Adibo, atque ab eo gratiam hanc, quam video velle, inibo. Vbi Donatus, Gratiam inire, est dare beneficium, ac per hoc, inire gratiam, id est amicitiã. ¶ Recipimus in gratiã eum qui vult nobis reconciliari, quum aliquãdo fuerit inimicus. Cic. pro Rab. Quem enim ex tantis inimicitiis receptũ in gratiã summo studio defenderim, hunc afflictum violare non debeo. ¶ Redire in gratiam, est reconciliari. Cic. Atti. lib. 1, Cum Luctatio in gratiam redi. ¶ Gratia pro causa, ratione, siue occasione: ídq; in ablatiuo duntaxat. Terétius in And. Hic nunc me credit aliquam sibi fallaciã portare, & ea me hic restitisse gratia. Vbi Donatus, Gratia veteres pro causa ponebant. Sallustius, Rem omnẽ aperit, cuius gratia mittebãtur. ¶ Poetæ tres GRATIAS finxerũt, Iouis & Autonoes, siue potius Liberi patris & Veneris filias, quæ à Græcis appellantur: quarum vnã Aglaiam nominarunt ab hilaritate, seu lætitia: propterea quòd hilariter præstandum sit beneficium. Secundam, Thaliã, à viriditate: quòd beneficii memoria semper virere debeat, & nũquã marcescere. Tertiã, Euphrosynẽ, ab oblectatione, eo quòd non minus in dando beneficio, quàm in accipiendo nos delectari conueniat. Harum vna auersa pingitur, duæ ad nos conuersæ: quo illud significatur, duplicem pro accepto beneficio gratiã rependi oportere. Nudæ sunt: beneficia enim sine fuco esse oportet. Cõnexæ quòd beneficium semper beneficium pariat: quódque perpetuum esse debeat beneuolentiæ fœdus. Hilares: tales enim esse debemus in dandis accipiendísq; beneficiis. Iuuenes: beneficii enim accepti gratia senescere non debet, sed perpetuò florere. Virgines sunt. & in Acidalio Orchomeni fonte lauantur: vel quòd pura beneficia esse, nullámque retributionis spem habere. vel quòd nihil turpe rogare oporteat.

Gratus,ti,Qui gratiam pro beneficio refert,vel saltem memor est accepi beneficii. εὐγνώμων. Cic. 1. de Legib. Gratus est qui in referenda gratia non commodum,sed eum ipsum,cui refert gratiam,cernit. Idem, Tu quàm gratus erga me fueris,ipse existimare potes. Brutus Ciceroni lib. 11, Gratiorem me esse in te posse quàm isti peruersi sint in me, exploratum habes. Cicero Planco, Re ipsa, atque animo gratissimus. Terentius in Adelp. Scio non te vsum ante hac amicitia mea: Memorem me dices esse,& gratum. Plinius in Paneg. Nam liberalitatem iucundiorem debitor gratus, clariorem ingratus facit. Cice. 5. Verr. Sed quòd sua interesse putabãt, se memores, gratósque existimari gratias isti egerũt. ¶ Gratus interdũ idẽ est quod acceptus & iucũdus. χαρίεις. Liu. 2. ab Vrbe Gratæ in vulgus leges fuere. Terentius And. Et id gratum fuisse aduersum te, habeo gratiam. Horatius 2. Serm. Satyra 2. Siue operum vacuo gratus conuiua per imbrem Vicinus. Gratum facere, obsequi, & inseruire. χαρίζομαι. Cicero lib. 13, Epist. Si hunc iuueris, gratissimum mihi feceris. Huius contrarium est Ingratus. ἀγνώμων, ἀχάριστος. A quibus Gratitudo, ἀνχαριστία: & Ingratitudo, ἀχαριστία, ἀγνωμοσύνη. Gratè, & Ingratè, Gratis, & Ingratis aduerbia: de quibus suis locis.

Gratè,aduerbium,Grato animo. ἀγνωμόνως. cuius contrarium est, Ingratè. Cicero pro Plancio, Audi, atque attende Laterensis, vt scias quid Plancio debeam: consitereáque aliquando, quod faciam, me & gratè & piè facere. Idem lib. 1. de Finib. Nam & præterita gratè meminit, & præsentibus ita potitur, vt, &c.

Gratiosus,osa,osum, Qui gratia apud omnes plurimum valet, vel qui omnium gratiam & fauorem sibi facilè conciliat: quod ferè fieri solet obsequio, & morum cominate. χαρίεις, χαριτογλὼς. Cice. 3. Offic. Tum Pythius, vt argentarius qui esset apud omnes ordines gratiosus. Idem Lentulo, Vehementer confidit se his nostris literis apud te gratiosum fore. id est valde gratum. Cicero pro L. Muræna, Nil tibi Cõsulatum petenti à me defuit quod esset aut ab amico, aut à gratioso, aut à Consule postulandum.

Gratiosè,aduerbium, Cum gratia. χαρίεντως. Vlpian. l. Tutor qui repertorium parat. Competet. ff. de Admit. tut. Competet aduersus tutores tutelæ actio, si malè contraxerunt: si prædia non idonea comparauerũt per sordes, aut gratiam. Quid ergo, si neq; sordidè, neque gratiosè, sed non bonam conditionem elegerint? Rectè quis dixerit, solam latam negligentiam eos præstare in hac parte debere.

Gratis,aduerb. Gratuitò, sine præmio aut pretio. δωρεὰν, χαρίεσσαν. Plautus in Cap. Nunquam erit tam auarus quin te gratis emittat manu. Cic. 3. Verr. Is repẽte, vt Romã venit, gratis Prætor factus est. Idẽ 2. de Finib. Vt æquitatẽ, modestiã, virtutes omnes per seipsas gratis diligãt. Suet. de Clar. Gram. Sunt qui tradant, tanta eum honestate prædítum, vt tẽporibus Syllanis proscriptorum liberos gratis, & sine mercede vlla in disciplinam receperit. ¶ Gratis & Pretio, contraria. Cic. pro Rosc. Com. Hic primùm quæstus est non leuiter Saturius, communem factum esse gratis cum Roscio, qui pretio proprius fuisset Fãnii. ¶ Aliquando significat spontè. ἀσμένως. Vnde deducitur compositũ Ingratis, inuitè non vltrò: quia vltro nea grata sunt: ingrata, quæ ab inuitis & recusantibus fiunt. ἀκουσίως. Plaut. in Amph. Hæc heri immodestia coegit me, qui hoc noctis ingratis excitauit. Terent. in Eunu. Opus faciam vt defatiger vsque, ingratis vt dormiam. Cic. pro Quintio, Exprimendum est inuito atque ingratis, quod non debet.

Gratuitus,ta,tũ,pen. corr. Quod datur gratis, id est sine præmio, aut pretio. ἀμισθος. Cic. li. 1. de Legib. Quid liberalitas? gratuitane est, an mercenaria? Si sine præmio, benigna est, gratuita est: si cũ mercede, conducta. Idem 1. de Natura deorũ, Prata, & arua, & pecudum greges diligũtur isto modo, quòd fructus ex his capiuntur: hominum charitas & amicitia gratuita est. Id est non ad fructum relata, sed ad illius commoda qui diligitur: alioqui mercatura est, non amicitia.

Gratuitò,aduerbium, Idem quod gratis. ἀμισθί. Suet. in Cæsare, Omnibus verò circa eum, atque etiã parte magna Senatus gratuitò aut leui fœnore obstrictis. Cic. 2. Offic. Diserti igitur hominis & facilè laborantis, quódque in patriis est moribus, multorum causas, & non gratuitè & gratuitò defendentis, beneficia & patrocinia late patent.

Grates, Numero tantùm plurali, & in hac tantùm terminatione, pro gratia quæ referri debet pro accepto beneficio. χάρις. Virg. lib. 3. Aeneid. Grates persoluere dignas Non opis nostræ, Dido. Cic. in Som. Scip. Et grates (inquit) tibi ago summe Sol. Plaut. Mil. Inde ignem in aram, vt Ephesiæ Dianæ latas laudes Gratésque agam. Quint. Curt. Grates habebant, veluti præsenti deo. Liu. 7. bel. Pun. Discursum inde ab aliis circa templa Deũm, vt grates agerẽt. Tacit. lib. 20, Sed præcipuo deorum Marti grates agimus.

Gratificor,aris,Rem gratam facio. χαρίζομαι, χάριν φέρω. Cice. Lentulo, Quòd Pompeio se gratificari putant. Idem Valerio Iurisc. lib. 1, Cur tibi hoc non gratificer, nescio. Differunt tamen gratificari, & gratum facere: quòd gratificari, in se contineat quiddam maius: est enim beneficum esse. Vnde Cicero lib. 1. de Na. deo. ait, Deum hominibus gratificari, non gratum facere: quasi gratificari sit beneficia conferre: gratum facere, obsequi & inseruire. Cice. lib. 13. Epist. Si hunc iuueris, gratissimum mihi feceris.

Gratificatio,onis,χάρισμα. Cic. 1. de Nat. deo. Vos autem quid mali datis, quum imbecillitatem, gratificationem & beneuolentiam ponitis? Impudens gratificatio. Idem 3. de lege Agrar.

Grator,aris,Idem quod gratulor, hoc est ob fœlicitatem vel commoda alterius, lætitiam meam testor. συνῄδομαι, συνηχαίρω. Virg. 4. Aeneid. Inueni germana viam, gratare sorori. Dicitur quis & sibi gratari, quum ob prosperum rei alicuius successum secum lætatur. Ouid. 8. Metam. Tetóq; libens mihi pectore grator. Gratari superis, est diis gratias agere, & ob fœlicem rei alicuius successum sacrificare: quod Græci dicunt χαριστήριον θυσίαν. Ouid. 2. Fast. Quisquis ades, castæque colis penetralia Vestæ, Gratare, Iliacis thuráque pone focis.

Gratabundus,a,um, Idem quod gratulabundus. Tacit. lib. 17, Et proximi militum gratabundi respondent.

Gratulor,ris,ri, Est testari verbis se gaudere de fortuna & fœlicitate alterius, seu sua tãquam alterius. συνῄδομαι, συνηχαίρω. Triplicem ferè habet constructionem. Interdum enim absolutè ponitur sine aliquo casu à tergo. Ouid. 3. de Arte aman. Prisca iuuent alios, ego nunc me denique natum Gratulor. Interdũ solo datiuo contẽtum est. Trebonius Ciceroni lib. 12, Itaque tibi (quod verè facere possum) libenter quoq; gratulor. Nonnunquam etiam accusatiuum habet cum datiuo. Cice. 2, Verrina, Appellat hominem, & ei voce maxima victoriam gratulatur. Inuenitur etiam aliquando cum solo accusatiuo, ita tamen vt datiuus subaudiatur. Teren. in Eunu. Salutant, ad cœnam vocant, aduentum gratulantur. Conuertitur aliquando accusatiuus in ablatiuum mediante

mediante præpositione. Cic. Lentulo, Quod mihi de nostro statu, & de Milonis familiaritate, de leuitate & imoecillitate Clodii gratularis, minimè miramur. Interdum etiam sine præpositione. Cælius Ciceroni, lib. 8. Gratulor tibi affinitate viri meduísidius optimi. ¶ Accipitur præterea gratulari pro eo quod est, superis pro re benegesta gratias agere, quemadmodum triumphantes solebant, qui equis albis, currúque aurato in Capitolium vecti, Ioui pro fœlici rerũ successu taurum immolabant, quod Græci dicunt χαριστήριον θυεῖν. Ennius in Hecuba, Iupiter tibi summe, tandem malè re gesta gratulor. Liu. Triumphantes in Capitolium ascendebant, Ioui Op. Max. cæterísque diis gratulaturi. ¶ Huius compositum est Congratulor.

Gratulatio,onis,verbale, Modò significat testationem gaudii ob fœlicẽ alicuius successum. σὺν χαρμα, Cic. Attico, Mihi facta statim est gratulatio. Idem 2. Verr. Nuntiatur mihi, maximam gratulationẽ huic esse factã. ¶ Modò idẽ significat quod supplicatio, χαριστήριος, hoc est gratiarũ actio, quæ à Senatu nomine alicuius Imperatoris, qui ré in bello fœliciter gesserat, ad omnium deorum templa solet decerni. Cice. in Catil. Cæteris semper bene gestis, mihi vni conseruatæ Reipub. gratulationem decreuistis. Idem ad Brutum, Sed tamen tam recenti gratulationi, quam tuo nomine ad omniũ deorum templa fecimus, &c.

Gratulabundus, Idem quod valde gratulans. Gell. lib. 3. cap. 15, Quúmque populus gratulabundus flores vndique in eum iacere: &c.

GRATIDIA, γρατιδία, Proprium nomen mulieris Neapolitanæ vnguentariæ, ac maleficæ, quam Horatius in Epod. Canidiam nominauit.

GRAVCASVM, Caucasum montem nominarunt Scythæ, quod illorum lingua significat niue candidum: autor Plinius lib. 6. cap. 17.

GRAVIONARIVM, Oppidũ est Germaniæ, apud Ptolemæũ lib. 2. ca. 11.

Grauis,& hoc graue, Significat põderosum: quod scilicet suapte natura deorsum fertur. βαρύ. cui opponitur leue, cuius natura est sursum ferri. Virgil. 1. Georg. Vomis & inflexi primum graue robur arastri. ¶ Per translationem dicitur morbus grauis, senectus grauis, id est molesta: quoniam qui morbo ex senectute, morbo, cæteríso; huiusmodi sentiunt, quasi onere intolerabili premũtur, quod cupidè, vel graue onus à se vellẽt deponere. ἀνιαρὸς, βαρὺς, χαλεπός. Cic. in Catone, Quòd nunquã senectutem tibi graué esse senserim. ¶ Grauis item accipitur pro cõstanti & seuero, quadámque autoritate & reuerẽtia pleno, quod Græci dicũt σεμνόν. Quæ significatio inde ducta est quòd quemadmodũ grauia & maiora onera non facilè loco mouentur, ita homines seueri & constantes nec minis, nec precibus ab æquitate auelluntur. Cicero de Orat. Vir autoritate grauis. Idem alibi, Vir prudens & grauis. Idem in Hortensio, Quid enim aut Herodoto dulcius, aut Thucydide grauius? ¶ Variis aliis modis dicitur graue, sed ad hos reduci possunt. Nam ponitur pro pernicioso, acerbo, nocente. Cice. 3. Offic. Magnum illud bellum, & grauem aduersariũ imperii sustulissent. ¶ Pro forti & robusto. ἰσχυρὸς. Virgil. lib. 5, Prima pares ineunt grauibus certamina remis. Pro grandauo. Idem 1. Aen. Hic grauis Entellus dictis castigat Acesten. ¶ Pro vtili, solido, firmo, constante, πρωνοῦσθαι ἄξιον. Cice. lib. 1. Offi. vt iam sint alia grauiora, atque meliora, tamẽ nos stultia nostra naturæ regula metimur. ¶ Pro tristi. Virgil. lib. 8, Grauior ne nuntius aures Vulneret. ¶ Aes graue à Romanis dicebatur æs rude, & quod non erat signatum: idcirco quòd nõ numero, quemadmodum hodie, sed pondere in solutionẽ cederet. Liu lib 4. ab Vrbe, Patres benè cœptam rem perseuerantèr tueri, conferre ipsi primi: & quia nondũ argentum signatũ erat, æs graue plaustris quidam ad ærarium cõuehentes, speciosam collationem faciebãt. Pro eodem etiã æs rude dicitur à Plinio lib. 33. cap. 3, Seruius, inquit, rex primus signauit æs: antea rudi vsos Romæ Remeus tradit. ¶ Pro necessario. Lucil. li. 29, Habeaſq; animo, mihi admodũ causam grauem fore, quæ me ab vllo cõmodo abducat tuo. ¶ Pro pleno. Virgil. 1. Aen. Tũ pietate graué ac meritis si fortè virum quem Conspexere, silent. ¶ Pro fœcundo, & frugifero. Virg. Quid labor. aut benefacta iuuant? quid vomere terras Inuertisse graues? ¶ Pro multo. Varro apud Nonium, Vbi graues pascantur & alantur pauonũ greges. Sallust. lib. 3, Cœpit per omnem prouinciã graue pretium fructibus esse. ¶ Pro amaro. Varro Quinquatribus, vt citat Nonius, Absinthium vt bibam graue & castoreum. ¶ Nonnunquã etiam pro grauido. Virg. 1. Aen. Donec regina sacerdos Marte grauis. Idem 1. Ecl. Non insueta graues tentabunt pabula fœtas.

Grauitas,atis,Idem quod pondus, siue ponderositas. βάρος, βαρύτης. Cic. 1. de Nat. deor. Tanta conuentio grauitatis & põderum. Idem de Fato, Atómos grauitate & pondere moueri. ¶ Accipitur & pro constantia & seueritate, quã Græci σεμνότητα vocant. Cice. Attico, Tu cum Sexto seruasti grauitatem eandem quã mihi præcipis. Idem 1. Offic. Catoni incredibilẽ tribuit natura grauitatem. ¶ Grauitas morbi, id est magnitudo, apud Ciceronẽ 2. de Nat. deor. ¶ Grauitas cæli, id est intemperies aeris. Idẽ Attico. Corpore vix sustineo grauitatem cæli huius.

Grauiter, Idem quod molestè. βαρέως, δυσχερῶς. Sallust. in Ciceronẽ, Grauiter & iniquo animo paterer maledicta tua. M. Tulli, &c. Cice. de Arusp. respons. Id grauiter equidẽ, sed aliquãdo leuius ferebã. quòd, &c. ¶ Accipitur item grauiter, pro constanter, seuerè. & cũ quadam autoritate. Cic. de Orat. Thucydides res gestas narrat grauiter sanè. & probé. ¶ Interdum etiam pro valde, siue vehemẽter. σφόδρα. Cæcilius Plotio, vt citat Nonius. Placere occœpit grauiter, postquam est mortua. Cic. in Catilinam, Si me meis ciuibus suspectum tam grauiter atque infensum viderem, &c. Sic Grauiter ægrotare. id est vehementer, & periculosè. apud eundem lib. 1. Offic. & lib. 2. de Finib.

Grauedo,inis,Capitis morbus, quũ humor crasior ex cerebro in nares decumbit, eáque claudit, vocem obtundens, & tusim siccam mouẽs. κόρυζα. Celsus lib. 4. cap. 2, Aliud à destillatione malum, quanuis non multùm distans, grauedo est. Hæc nares claudit, vocẽ obtundit, tusim siccam mouet: sub eadẽ falsa est salius, sonant aures, venæ mouentur in capite, turbida vrina est. Hæc omnia κόρυζαι vocat Hippocrates: nũc video apud Græcos in grauedine hoc nomen seruari. destillationes κατάρροιαι appellari, Plaut. in Asin. Quod illa autẽ simulet, quasi grauedo profluat: hoc ne fic faciat tu labellum abstergas. Cic. Attico, lib. 16, Grauedini, quæso, omni ratione subueni. Plin. lib. 23, Grauedinem enim capiti, morbúmque lethargicum faciunt.

Grauedinosus,sa,sum, Non solum qui grauedine infestatur, sed etiam qui ad eum morbum est procliuior. κορυζῶν, κορυζώδης. Cice. 4. Tusc. Itaque dicimus quosdam grauedinosos, quosdam torminosos: non quia iam sint, sed quia sæpe sint. Plinius lib. 8. cap. 15, appellat eum grauedinosum, quod bubus in pabulo grauedinem facit.

Graueolens,tis,om. gen. Quod male olet. ἀνοσώδης. Virg. 4. Aen. Ad fauces graueolentis Auerni. Plin. lib. 27. cap. 8, Graueolentibus foliis.

Graueolentia,æ, Grauis odor. ἀνοσωδία. Plin. lib. 20. cap. 9, Syluestris, siue erraticæ brassicæ effectus multò plus laudat Cato, adeò vt aridę quoque farinam in olfactorio collectam, vel odore tantùm naribus rapto, vitta earum, graueolentiámque sanare affirmet.

Grauo,as,Proprièidem quod onero, siue graue reddo. φορτίζω, βαρύνω. Cice. 2. de Diuinatione, lam verò semper viridis, semperque grauata Lentiscus triplici solita grandescere fœtu. Liu. 5. belli Punici, Grauatis omnibus vino somnóque. Caput grauatum, hoc est graue dine laborans. Columella lib. 6. cap. 9, Signa febricitantis, manantes lachrymæ, grauatum caput, oculi compressi. ¶ Interdum grauare accipitur pro eo quod est molestia afficere. Virg. 2. Aen. Nec me labor iste grauabit. ¶ Nonnunquam etiam pro eo quod est. grauius & molestius aliquid reddere. Ouid. 5. Trist. Eleg. 11, At tu fortunã, cuius vocor exul ab ore, Nomine mendaci parce grauare meam. ¶ Huius composita sunt, Aggrauo, grauius efficio. ἀναβαρύνω. Columella lib. 2, Tum etiam ratio rustici aggrauatur exiguo profectu operis. Degrauo, deorsum grauo, βαρύνω κατὰ βάρος. Idem lib. 1. cap. 5, Et quod prius extructi imminebit cedenti, paulatímque degrauatũ pondere suo præceps attrahetur. Virgil. lib. 3. Aen. Degrauat Aetna caput. Ingrauo, & prægrauo, valde grauo. Liu. 8. belli Macedon. Deinde quum prægrauaret multitudo, cedere cœpit, nihil confusis turmarum ordinibus excepit. Et lib. 7, Onerata & prægrauata telis corpora. Et hæc omnia habent penultimam correptam.

Grauor, ris, deponens, Offendor, & grauiter fero, βαρύνομαι, δυσφορῶ. Plaut. in Trinu. Non grauabor, Faciam ita vt vis. Idem in Rud. Cur tu aquam grauare amabò quam hostis hosti cõmodat? Cice. de Amic. Ego verò nõ grauarer, si mihi ipse considerem. Liu. 1. ab Vrbe, Minus tamen plebs grauabatur se templa deũm exædificare manibus suis. ¶ Grauari, cũ accusatiuo. Quint. lib. 1. ca. 2, Quæ siquis grauabitur, non rationi defuerit, sed oneri. Lucanus, Romanos odère omnes, dominósq; grauantur. hoc est grauiter ferũt dominos. ¶ Est etiam Grauor verbum passiuum à verbo grauo, posit se exigens ablatiuum: vt, Lentiscus triplici fœtu grauata, apud Ciceronem 2. de Diuinat.

Grauatus,participium. Plautus in Rudente, -nam vox me Præcantum huc foras excitauit, bonam atque obsequentem deam, atque haud grauatam Patronam exequuntur, benignémque multum. Id est quæ ex animo facit quod ab ea petitur: non inuita, aut ægrè.

Grauatè, aduerbium, Inuite, non libenter, siue cum molestia. ἀκουσίως, δυσχερῶς. Plautus in Bacc. Quàm grauatè pater dedit. Id est quàm ægro animo & inuito. Cicero pro Balbo, Qui erranti comiter monstrant viam, benignè non grauatè. Idem li. 2. Offi. Grauatè ille primò: quid multa? im petrat.

Grauatim, aliud aduerbium, Idem significans quod grauatè. ἀνοσίως. Liu. 1. ab Vrbe. Haud grauatim socia arma Rutulis iunxit.

Grauesco,scis, Grauis fio, oneror. βαρύνομαι, βαρύμαι. Virgil. lib. 2. Georg. Nec minus interea fœtu nemus omne grauescit. Id est oneratur. Plin. lib. 11. ca. 41, Cameli lac habent, donec iterum grauescant. Hoc est grauidæ fiant & prægnantes. Valetudo grauescit. id est grauior fit. Tacit. lib. 1, Hæc atque talia agitantibus, grauescere valetudo Augusti. Idem lib. 14, Malis publicis in dies grauescentibus. ¶ Hinc Aggrauesco, & Ingrauesco, de quibus suo loco.

Grauidus, a, um, Onustus, grauis. ἔμφορτος. Plautus in Truc. Neu qui manus attulerit steriles intrò ad nos, Grauidas foras exportet. Sed hoc translatitium est: propriè enim mulier dicitur grauida, quæ iam concepto fœtu grauatur. γύναιον ἐν γαστρὶ ἔχουσα. Plautus in Amph. Et quum te grauidam, & quum te pulchrè plenam aspicio, gaudeo. Cicero pro Cluent. Quum mulier esset grauida. & iam appropinquare partus videretur. Aluus grauida. Ouid. 2. Amo. Eleg. 12, Si Venus Aeneam grauida temerasset in aluo, Cæsaribus tellus orba futura fuit. Plautus Amphit. Ex concubitu grauidã feci filio. Terentius And. Iamprimùm hæc se è Pamphilo grauidam dixit esse: inuentum est falsum.

Grauiditas,tatis,Prægnatio, conceptio. κύησις. Cice. 1. de Nat. deor. Ipse sol, mundum omnem sua luce compleat, ab eóque luna illuminata grauiditates & partus afferat, maturitatésque gignendi.

Grauido,das,Propriè est mulierem grauidam reddere: quãuis etiam ad alia trãs feratur. ἀνυμέναιον ποιῶ. Cic. de Nat. deo. Quippe quæ grauidata seminibus omnia pariat, & fundat ex sese. Cæcilius in Tyche: Per mysteria, hic te inhonestè grauidauit probro. id est onerauit.

Grauiloquus,Grauiter loquẽs. Δυσηκόεις. Inde Grauiloquẽtia, δυσηκοΐα.

Grauastellus,Senior: à granitate dictus, vt Festo placet. Plautus in Epidico, Sed quæ est hæc mulierecula, & ille Grauastellus qui venit? Quidam tamen legunt rauastellus, à rauo colore.

GRAVISCAE, Ptolemæo, eastellum est in Tuscia, quod hodie *Montem altum* vocant: ita dictum ab aeris grauitate. Virg. 10 Aeneid. Et Pyrgi veteres. intempestæque Grauiscæ.

Gregalis, Gregarius, Gregatim, vide GREX.

Gressus, vide GRADIOR.

Grex,

Universidad de Deusto Biblioteca

Grex,gregis,Differt ab armento,teste Valla,lib.4.ca.24.quòd grex minorum animalium sit congregatio,vt ouium,porcorum, caprarum. ἀγέλη,ποίμνη. armentum,maiorum,vt camelorum, boum, equorum. Ouid.4.Metamorp.Mille greges illi,totidémque armenta per herbas Pascebant.Virg.3.Georg.Hæc satis armentis:superat pars altera curæ, Lanigeros agitare greges,hirtásque capellas. Inuenitur tamen quandoq; grex de maioribus dici,vt de bobus,equabus,& similibus:sed tùc ferè habet adiunctum nomen adiectiuum, aut genitiuum determinantem,aut potius detorquentem eius significationem ad rem aliquam,pro qua,si solùm positum esset,non ita aptè acciperetur.Virgilius Eclog.6.Aut aliquam in magno sequitur grege. Vbi adiectiuum magno,efficit vt grex accipiatur pro armento.Sic Horatius quũ vellet significare boum armenta,dixit,Greges mugientium.Item Cice. 3.Philipp.Cædit greges armentorum, reliquíque pecoris quodcunque nactus est.Idem 3. Verrina, Præterea greges equarum eius,ítum abigendos curasse.Ex his itaque exemplis omnino dicendum videtur gregis appellationem,generaliorẽ esse quàm armenti.Hoc enim de maioribus dũtaxat animalibus dicitur:illud autem,quoties solùm ponitur,ferè de minoribus:cum adiũcto autem,etiam de maioribus. ¶Neq; solùm pro quadrupedum congregatione,verum etiam pro auium,atque adeo ipsorũ hominum multitudine accipitur. Horatius 1.Epist.3, Ne,si forte suas repetitum venerit olim Grex auium plumas,moueat cornicula risum Furtiuis nudata coloribus. Plautus in Aulul. Etiam introduce,si vis,vel gregem vænaliũ.Terentius in Eun. Vnum etiam hoc vos oro,vt me in gregem vestrum recipiatis.Idem in Heaut.-ancillarum gregem Ducunt secum.Sed hæ significationes impropriæ sunt,& translatitiæ.

Gregarius,ia,ium,Quod est ex grege.ἀγελαῖος.vt,Gregarius bos,qui adhùc in grege pascitur,nondũ iugo domitus.Gregarius miles dicitur, non electus,sed tumultuariè vndecũque collectus.Cicero pro Plancio,At id etiam gregarii milites faciũt inuiti.Sallustius,Deinde multi memores Syllanę victoriæ,quòd ex gregariis militibus alios Senatores videbant alios ita diuites vt regio victu atque cultu vitam agerẽt. Columella in Præfatione lib.6,Gregariorũmq; pastorum velut minutam professionis suæ disciplinam constantíssimè repudiasse.

Gregalis,le,Quod ex eodem grege est.ἀγελαῖος.Varro libr.2.de Re rust. Equi boni futuri signa sunt,si cum gregalibus in pabulo contendit in currendo. ¶Dicitur quoque de hominibus:idq; ferè in deteriorem partem.Cicero pro Domo sua,An vt crudelem tyrannum? quod vos Catilinæ gregales dicere solebatis.Idẽ pro Archia, Nec Clodius,nec quisquam de gregalibus eius,aut consiliariis.

Gregatim,aduerbiũ,per diuersos greges.ἀγελαδόν. Varro lib.4 de lingua Latina, Merula quòd mera,id est sola volitet:contrà ab eo graculi, quòd gregatim.Plin.lib.8.ca.5,Elephanti gregatim semper ingrediũtur. ¶Transfertur etiam ad homines,quemadmodũ & nomen grex, à quo deriuatur.Cic.7.Verrina,Vides ciues Romanos gregatim coniectos in latomias,&c.

Grillus,vide GRYLLVS.

GRIPHVS,γρίφος.Rete,sagena.Item ænigma,hoc est sermo ita implicitus atque intricatus,vt facilè dissolui non queat.Gellius lib.1.cap.2, Aliósque idgenus griphos neminem posse dicens,nisi se,dissoluere.

GRONII,Hispaniæ Tarraconensis populi sunt ad Duriũ amnem,quorum meminit Pomponius lib.3.

Grossus,grossi,masculini vel fœminini gene.Ficus immatura.ὄλυνθος. Plin.lib.13.cap.7,Grossus eius non matureſcit.Celsus lib.5,Grossi in aqua cocti.Plin.lib.15.cap.18, Deprehensáque in his hyeme grossos. Idem lib.23.cap.7.Crudæ grossi verrucas tollunt.

Grossulus,diminutiuum.Columella de Arboribus,cap.21,Si voles ficũ, quanuis non natura,seram facere,quum grossuli minuti erunt, fructum decutito.Sic lib.5.cap.10.

Grues,Aues minimè soliuagæ,quæ nõ se segregant,siue quum volant, siue quum pascuntur:á sono vocis ita dictæ.γεράνοι.Excubias noctedi uidunt,capite subter alam condito dormiunt,alternis pedibus insistentes.Volantes autem ordine quodam,y literam faciũt:quod Palamedem primùm deprehendisse ferunt.Vnde & Palamedis aues appellantur à Martiale,Turbabis(inquit)versus,nec litera tota manebit, Vnam perdideris si Palamedis auem. Virgil.lib.1.Georg.Strymoniæ dant signa grues.Hora.1.Serm. -decerpta ferẽtes Membra gruis sparsi. Mira de gruibus habes apud Plinium lib.10.cap.23. Et apud Ciceronem,lib.2.de Natura deorum.

Gruo,gruis,grui, De gruibus dicitur κλαγγάζω. vt grunnio de suibus. ¶Hinc congruo,pro cõuenio,concordo.Terentius in Heauton.Concede hinc domum,ne nos inter nos congruere sentiant.id est cõcordare.¶Hinc etiam deducuntur Congruus,grua,gruum,& verbũ Ingruo:quorum significationem vide suis locis.

Gruma,mæ,Mensura quædam, qua flexæ viæ ad lineam diriguntur,vt est agrimensorum & similium.γρᾶμμα.Vnde apud Ennium lib. 17,referẽte Nonio.legitur Grumam dirigere.¶Hinc fit verbum deponens Degrumor,aris,pro dirigere ad exigentiam grumæ.Lucilius, Viámque Degrumaris,vt in castris mensor facit olim. ¶Dicuntur præterea grumæ,teste Nonio,quadriũia in quibus quatuor directæ conueniunt viæ.

Grumus,mi,Terræ collectio, minor tumulo,quem etiam cliuulum vocamus.βῶμβος. Colu.lib.2.cap.18, Grumos quos ad versuram plerunque tractæ faciũt crates,dissipabimus ita,vt necubi ferramentum fœnisecæ possit offendere. Grumus salis. Plin.lib.33.cap.4, Torretur & cum salis grumo,pondere triplici.

Grumulus,diminutiuum.Plin.lib.19.cap.6. Quidam vlpicum,& allium in plano seri vetant,castellatímque grumulis imponi distantibus inter se pedes ternos.

Grundire, Veteres dicebant quod nos Grunnire dicimus. γρυλίζω. Claud.lib. Annalium 15.vt citat Nonnius,Grundibat grauiter pecus suillum. ¶Hinc Grundules Lares dictos accepimus quos Romulus constituisse dicitur in honorem scrophæ quæ triginta pepererat porcos. Casius Hemina,Sus parit porcos triginta,cuius rei fanum fecerunt Laribus grundulibus.

Grunnio,is,niui,& grunnii,itum, proprium est vocis porcorum. γρυλλίζω,ῦίζω.Plin.lib.32.cap.2.Grunnire eum quum capiatur. Iuuenalis Satyra 15,Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.

Grunnitus,tus,γρυλλισμός,ὑσμός.Cice.5.Tuscul.an. Nec grunnitum audit, quum mactatur sus.

Gryllus,li,γρύλλος.Genus est locustæ,simile cicadæ,longiori tamẽ corpore,vbique gentiũ pernicies agris:retrò ambulat,terram terebrat, & noctu stridet:vnde & nomen accepit.Plinius lib.19.cap.6, Auribus prodest gryllus cum sua terra effossus,& illitus.Magnam autoritatem huic animali perhibet Nigidius,maiorem Magi:quoniam retrò ambulet,terrámque terebret,stridat noctibus. ¶Fuit etiam GRYLLVS, Xenophontis Socratici filius qui pro patria fortiter pugnans,honestã mortẽ oppetiit,multorúmq; ob id encomiis fuit celebratus.Autor Aristoteles in Politicis.

GRYNEVS,γρυνεύς,Dictio dissyllaba,nomen est Centauri.Ouid.12.Metam.Cúmque suis Gryneus immanem sustulit aram Ignibus,& medium Lapitharum iecit in agmen.

GRYNIA Plinio,Straboni Grynium,γρυνεῖον,ὃ γρύνεια Stephano,Oppidũ est Myrinæorum in Aeolide Asiæ regione,Apollinis fano & peruetusto oraculo nobile.á quo Apollo Gryneus, γρύναιος, dictus putatur. Vide Strabonem,lib.13,& Plinium lib.5 cap. 0.

GRYNEVS,a,um,adiectiuum,trisyllabum,γρυνεῖος,Cognomen est Apollinis,inditum à Gryneo nemore iuxta Clazomenem Asiæ ciuitatem, in quo Apollo colebatur.Virgilius 4.Aen.Sed nunc Italiam magnam Gryneus Apollo: Italiam Lyciæ iussere capeſcere sortes. Idem 6.Ecloga,His tibi Grynei nemoris dicatur origo.Vbi Seruius, Gryneum nemus est in finibus Aeolidis,Apollini consecratum. Dictum est autem hoc nemus à Grynio vicino oppidulo.De quo vide Strabonem,lib.13.

Gryphes,γρύφιε, Qui & gryphi,animalia pennata,& quadrupedia: omni ex parte leones: alis tantùm & facie aquilis similia: equis vehementer infesta. Virgil. Eclog.8, Iungantur iam gryphes equis. Plin.lib.10.cap.49, Pegasos equino capite volueres,& gryphas auritos aduenire rostri.fabulosos reor:illos in Scythia,hos in Aethiopia. Idem lib.33.cap.4. Aurum inuenitur in nostro orbe, vt omittamus Indicum,atque à formicis,aut gryphibus apud Scythas erutum. Singularis nominatiuus est Gryps gryphis.vel gryphus,gryphi. Prioris iam dedimus aliquot exempla. Posterioris testimonium est apud Plinium libro 7.cap.2. Sed & iuxta eos, qui sunt ad Septentrionem versi, produntur Arimaspi, quos diximus vno oculo in fronte media infignes: quibus assiduè bellum esse circa metalla cum gryphis, ferarum volucri genere,quale vulgò traditur,eruente ex cuniculis aurum,mira cupiditate & feris custodientibus,& Arimaspis rapientibus, &c.

Grypus,γρυπός,sine aspiratione,Dicitur qui nasum habet aduncũ, fortasis à gryphorum similitudine,quos Græci γρῖπας vocant. Ferũtur enim gryphes rostrum habere incuruatum in morem aquilæ.

G ante V.

Guberno,as,Propriè nauim rego.κυβερνάω. Cice 1.Offic. Vt si nautæ certent quis eorum potissimum gubernet. ¶Per trãslationem accipitur pro moderor,procuro,administro, διοικῶ. Cic.Curioni,Téque hortor vt omnia gubernes,ac moderere prudentia tua. Idem Attico lib.6,Sed hæc deus aliquis gubernabit.

Gubernator,oris,Rector nauis,qui clauum moderatur.κυβερνήτης. Cice. de Senect.Gubernator clauum tenens sedet in puppi.Idem 1.de Inuẽt. Nauis quæ scientíssimo gubernatore vtitur.Idem 7. Philip. Quanquam non eges consilio, quo vales plurimùm, tamen & summi gubernatores in magnis tempestatibus à vectoribus admoneri solent. Gubernator equorum.Quintil.lib.8.cap.6,Translatio est,quum in rebus, animalibúsve aliud pro alio ponitur:vt de agitatore, Gubernator magna contorsit equũ vi. Custos & gubernator Reipublicæ.Idem 7.Verrina.

Gubernatrix,fœmininum.Cice.1.de Orat.Eloquentia gubernatrix ciuitatum.

Gubernatio,onis,Propriè de nauis directione dicitur:quanuis per trãslationem pro quauis administratione capiatur.κυβέρνησις. Cice.4.de Finib.Etsi in ipsa gubernatione negligentia nauis est euersa.Idem 3. Inuect.in Catil.Vix videtur humani consilii tantarum rerum gubernatio esse potuisse.

Gubernaculum,li,Clauus nauis, quo illa gubernatur,& regitur. πηδάλιον.Cice.2.de Inuent.Hic ille naufragus ad gubernacula accessit. ¶Per translationem accipitur pro administratione.Cic.pro Domo sua,Quum Senatum à gubernaculis deiecissẽs,populum è naui exturbasses,ipse archipirata cum rege prædonum impurissimo plenissimis velis nauigares.Gubernacula Reipubl.tractare,apud eũdem pro Sestio.Gubernacula vitæ,apud Plinium,libr.11.cap.37.Legitur & gubernaculum,per syncopen.Virgil.6.Aeneid.Nanque gubernaculum multa vi forte reuulsum.

Gula,gulæ, Est fistula colli interior,constans ex carne & neruo, per quam cibus & potus in ventriculũ defluit.Græci οἰσοφάγον appellant. Plin.lib.11.cap.37,de epiglottide loquens,Opera eius gemina,duabus interpositis fistulis:exterior earũ appellatur arteria, ad pulmonẽ atq; cor pertinẽs.Hanc operit in epulãdo,ne spiritu ac voce illac meante, si,potus,cibúsve in alienum deerrauerit trãmitem, torqueat. Altera interior est,appellatur sanè gula, qua cibus atque potus deuoratur. Tendit hæc ad stomachum,inde in vẽtrem.Hanc per vices operit, quum spiritus tantùm aut vox commeant,ne restagnatio intẽpestiua alui obstrepat. Ex cartilagine & carne arteria:gula,carne & neruo constat. Hactenus Plinius. ¶Inuenitur nonnunquam gula posita pro anteriore parte colli,quam iugulum vocamus.Plau.in Merc.Demissi gladium in gulam:iam cadam.Sallust.in Catil.Laqueo gulam fregere.Cic.6.Verrin. Quem obtorta gula in vincula abripi iussit.Sed in hac significatione vix inuenies in medicorum aut physicorum scriptis. Illi enim gulam,vt iam diximus,accipiunt pro fistula illa qua cibus & potus in stomachum demittitur.¶Vnde etiam per translationem accipitur pro voracitate,& nimio delicatiorum ciborum appetitu λαιμαργία. Cic.in Sallust.Posteaquam immensæ gulæ impudicissimi corporis quæstus sufficere non potuit.Iuuenalis,Quanta est gula quæ sibi totos Ponit apros,animal propter conuiuia natum! Plin.lib. 19.cap.4. Hi niues,illi glaciem potant,pœnásque montium in voluptatem gulæ vertunt.

Gulosus,a,um,Qui est deditus gulæ vitio.γαστρίμαργος. Martialis lib.8, esse tibi videor sæuus,nimiúmq; gulosus. Idem lib.12,Non est Tucca satis quòd es gulosus:Et dici cupis,& cupis videri.

Gulosè,aduerbium.Colu.in præfat.lib.1,Cõtemptísimorum vitiorum officinas gulosius condiendi cibos,& luxuriosius fercula struendi. Degulo,degulas,& Ingluuies,vide suis locis.

Gullíocæ,Nuces inglãdiũ summa & viridãtia putamina.Autor Festus.

Gummis,mmis,indeclinabile,& Gummis,gen.fœmi.Est gutta viscosa ex arboribus quibusdam per corticem diffluens.Plin.lib.13.cap.11, Gummi optimum esse ex Aegyptia spina conuenit.Colu.lib.12.cap. 50.Nostrorum temporum agricolę repudiauerunt,existimaueruntq; satius esse,noua dolia liquida gummi perluere.

Gummitio,Illinitio quædam ex glutinoso illo arborum succo,quæ doliis fieri solebat,quẽad modum picatio ex pice.κόμμωσις. Colu.lib.12. cap.50.Multi,quũ semel noua dolia vel serias crassa gummi liuerunt, vna in perpetuum gummitione contenti sunt Et sanè quę semel oleũ testa combibit,alterã gummitionem non recipit.

Gummatus,a,um,adiectiuum,Gũmatæ arbores dicuntur quæ gummi producunt.Palladius,In ceralis hoc seruandũ est,& in omnibus gummatis,vt tunc inserantur quando is vel non est,vel desinit gummi effluere.

Gummosus,a,um,Quod multum gummi habet.Plin.lib.12.cap. 9,Facilius hoc,& crustosius,amariúsque:at gummosum.

Gumminus,a,um,κόμμινος,Quod ex gummi confectum est:vt Gumminum oleum, quod ex gummi elici solet,neruis in primis vtile,teste Plinio,lib.15.cap.6.

Gurdus,di,Pro stolido, vox est Hispanica. Quintil.lib.1.cap.5,Et gurdos,quos pro stolidis accipit vulgus,ex Hispania duxisse originem audiui.

Gurges,gitis, Propriè locus est in flumine profundus, in quo aqua vertitur:quanuis generaliter de omni aquarum congerie dicatur, & de ipso etiam mari.δίνη,βυθός.Martialis lib.1,Raptus flumineo venit de gurgite piscis. Plin.lib.8.cap.1, Amnem transituri minimos præmittunt,ne maiorum ingressu atterente alueum crescat gurgitis altitudo. Virgil.1.Aeneid.Apparent rari nantes in gurgite vasto. ¶Ponitur etiam translatè pro homine insatiabili,aut alia quauis re inexplebili. Cic.in Pisonem,Ille gurges, atque helluo,natus abdomini suo,non laudi atque gloriæ. Idem in Verrem,Immensa illa vorago,aut gurges vitiorum,turpitudinúmque omnium.Idem de Arusp. resp.Quæ vnquam Charybdis tantos exhaurire gurgites posset,quãtas iste Byzantiorum prædas exorbuit?

Gurgulio,onis,siue potius Curculio,A rei anatomicæ peritis vocatur cartiuncula quædam in fine palati ad fauces dependens inter tonsillas, quam alio nomine columellam appellamus.σταφύλιον.Varro li.2,de Re rust.cap.3,videtur posuisse pro colli parte anteriore,quam & gutur appellat.Hircus(inquit)molliori pilo,& potissimum albo,ac ceruice,& collo breui.gurgulione longiore. ¶Rursus gurgulio,vermis quidam qui in horreis nascens,frumentum absumit:sic dictus, quòd totus sit guttur.στόμα.Virg.lib.1.Georg.-populátque ingentẽ farris aceruum Gurgulio.atque inopi metuẽs formica senectæ.Rectius scripseris curculio per secundam consonantẽ.Sic enim veteres scripsisse constat ex argumento Plautinæ Comœdiæ eiusdem nominis,in quo primæ versuum literæ,curculionis nomen exprimunt.

Gurgustium,stii:& diminutiuum, gurgustiolum, genus habitationis angustum,à curculione verme sic dictum.δωμάτιον. Seruius docet gurgustium esse obscuram & latẽtem tabernam.Cic.in Pisonem, Meministine cœnum, quum ad te quinta ferè hora cum C.Pisone venissem, quo è gurgustio te prodire, obuoluto capite, soleatum. Apuleius,Ergo breuitatem gurgustioli nostri ne spernas.peto,sis contentus lare parulo.

Gusto,as,Libo,labris primoribus attingo.γεύομαι.Cæsar 5.bel.Gall.Leporem & gallinam,& anserẽ gustare fas non putant.Cic.ad Gallum, Fugi in Tusculanum,quum quidem biduum ita ieiunus fuerim,vt ne aquam quidẽ gustarem.Idem 2.de Nat.deo.Capræ dictamum quærunt:quam quum gustauerint, sagittæ quibus confixæ sunt,excidunt. ¶Et per translationem accipitur pro leuiter attingere,experiri.Cic. pro M.Cælio,Equidem multos & vidi in hac ciuitate,& audiui, non modò qui primoribus labris gustassent genus hoc vitæ, & extremis (vt dicitur)digitis attigissent. ¶Huius composita sunt,Degusto,hoc est delibo,libo,labris admoueo.ἀπογεύομαι.Sallu.in Catil.Inde quum post execrationẽ omnes degustassent,sicut in sacris solẽnibus fieri cõsueuit,aperuisse consilium suum.Prægusto,antè gusto.προγεύομαι.

Gustatus,us,verbale idem significans quod gustus,hoc est sensus ille quo rerum sapores discernimus.γεῦσις.Cic.2.de Nat.deo.Gustatũs,quí ferè tire eorum quibus vescimur,genera debet,habitat in ea parte oris, qua esculentis & poculentis iter natura patefecit.

Gustus,us,Vnus ex quinq; sensibus exterioribus quo saporum diuersitatem discernimus.γεῦσις.Plinius lib.10.cap.71, Existimauerim omnibus sensum gustus esse.Quintilianus lib.6.cap.5,Nec magis arte tradi tur,quàm gustus,aut odor.Veræ laudis gustum non habere,metaphorice.Cic.3.Philipp.Vt quidam morbo aliquo & sensus stupore suauitatem cibi non sentiũt:sic libidinosi,auari,facinorosi,veræ laudis gustum non habent.

Gustatorium,torii, Crater,siue labrum(inquit Perotus) in quod aqua è fonte profluit.ἀκράμων.Plinius in Epist.lib.5,Gustatorium,grauiórque cœnatio margini imponitur.

Gutta,tæ,Minima pars aquæ,vel alterius materiæ liquidæ,quæ & stilla vocatur.σταγών,σταλαγμός.Plautus in Casina, Dii me & te infœlicent, si ego in os meum Vini guttam indidi.Plinius lib.31.cap.2,Distillantes quoque guttæ in lapides duresceunt in antris Coryciis.

Guttula,diminutiuum.Plautus in Epid.Ah guttula pectus mihi ardens aspersisti.Idem alibi,Vt guttulam hauriret ex guttulo.

Guttatim,Per singulas guttas,κατὰ σταγόνας. Plautus, Cor ædepol miserũ meum Quod guttatim cõtabescit,quasi in aquam tu indideris salem.

Guttatus,ta,tum,Quod colorem habet maculis quibusdam in modum guttarum distinctum. Martialis lib.5.Et picta perdix,Numidicæque guttatæ.

Guttans,tis, Formam participii habet, quasi,à Gutto,tas, pro guttatim stillare.σταλάσσω.Plin.lib.20.cap.8,Huius folia ambustis vtilia,guttantia astringunt.

Guttur,uris,Pars colli anterior.βρόγχος.Plin.libr.11.cap.37, Guttur homini tantùm,& suibus intumescit,aquarum,quæ potantur,plerunque vitio. Accipitur item pro via ea qua spiritus à pulmone ad os transmittitur quæ in homine aspera arteria appellatur.τραχεῖα ἀρτηρία. Cice.2.de Diuin.Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus. Virgilius in Georg.Et læta pecudes,& ouantes gutture corni. ¶Olim erat masculini generis.vnde Inferiorem gutturem dixit Plautus in Aulula.pro ano.Etiámne(inquit)obturat inferiorem gutturem, nequid animæ emittat dormiens?

Gutturosi,dicuntur quorum guttur tanquam spongia quædam intumescit: quod vitii genus Græci βρογχοκήλην appellant,quum scilicet inter cutem & asperam arteriam,aut etiam in alia colli parte tumor nascitur,qui modo habentem carnem,modo humorẽ melli similem includit:interdum etiam minuta ossa,pilis admixta.Solent autẽ huic vitio peculiariter obnoxii esse accolæ Alpium qui aquam bibunt ex niue resolutam.Vlpianus de Aedil.edicto,Siquis natura gutturosus sit,aut oculos eminentes habeat.

Gutturnium,turnii,Vas ex quo aqua guttatim in manus datur,ab eo quòd propter angustias guttatim fluat.Festus,στράγγον.

Guttus,ti,Poculi genus angusto collo,quo in sacrificiis vtebantur.φιάλη. Plin.lib.6,Curius iurauit,se ex præda nihil attigisse,præter guttũ fagino quo sacrificaret. ¶Erat etiam guttus,vasis genus in quo oleũ asseruabatur.Gellius.Puerum iubet Taurus oleum in ollam indere (erat is puer genere Atticus festiuissimus ad annos maximè natus VIII,ætatis & gentis argutiis scatens)guttũ Samium ore tenus imprudens inanem,tanquam ineſſet oleum,affert,cõuertitq; eum:&,vt solitum est,circumegit per omnem partem ollæ manum,nullũ inde ibat oleum.Vtebantur etiã gutto in balneis,ad conseruanda vnguenta.¶Dictus est etiã guttus,teste Varrone,à gutta,quòd propter colli angustiam humor inde guttatim effluerẽt. ¶Huius diminutiuum guttulus.Plautus,Vt guttulam hauriret ex guttulo.

GYARVS,ri,fœm.gene.γύαρος Stephano:vel Gyara,æ,pen.cor.Insula est maris Aegæi, vna ex Sporadibus,in quam Romani noxios suos deportabant.Plin.lib.8.cap.29,Ex Gyaro insula incolas à muribus fugatos.Iuue.Satyra 10,Vt Gyaræ vinctus scopulis.paruáq; Seripho. Idem Satyra 1,vsus est numero plurali.Aude(inquit)aliquid breuibus Gyaris,& carcere dignum, Si vis esse aliquid.

GYAS,γύης,Viri Troiani nomen est apud Virgilium 5.Aen.Ingentémq; Gyas ingenti mole Chimæram,&c.

GYGAEVS lacus,γυγαῖος λίμνη,Lydiæ lacus est,stadiis quadraginta à Sardibus distans:qui postea Coloeus dictus est.Propertius,Lydia Gygæo tincta puella lacu.Meminit huius lacus Homerus in fine Catalogi. Plin.lib.5.cap.29,Gygæum stagnum appellat.

GYGEMORVS,Thraciæ mons est,apud Plinium lib.4.cap.21.

GYGES,γύγης,Nomen viri proprium qui Cæli & Terræ filius fingitur, gigas maximus,& centimanus,frater Briarei.Sunt tamen qui Briareum,Gygen,& Aegeona eosdẽ putant.Ouid.4.Trist.Centimanúmq; Gygen,semiboumq; virũ. ¶Est & nomẽ proprium viri alterius apud Maronem li.9.Principio Phalarim,& succiso poplite Gygen,Excipit. ¶Item formosi pueri apud Horatiũ,2.Carm.Luna mari Gnidiúsve Gyges. ¶Alius fuit Gyges quidã Lydus,cui quum Candaules rex vxorem suã nudam ostẽdisset,illa aduersus maritũ indignata, Gygen ad cædem eius impulit.sceléque cũ regno Lydiæ illi tradidit. Historiam hãc vide latius apud Herodotũ.li.1. De hoc Gyge sic scribit Cic.lib.3. de Offic. Hinc ille Gyges(inquit)inducitur à Platone,qui quum terra discessisset magnis quibusdam imbribus,in illum hiatum descendit, æneúmque equum (vt ferunt fabulæ)animaduertit, cuius in lateribus fores essent:quibus apertis,hominis mortui corpus vidit magnitudine inusitata,anulúmque aureum in digito:quem vt detraxit,atq; ipse induit,(erat autem regius pastor)tum in consilium pastorum se recepit.Ibi quum palam eius anuli ad palmam conuerterat,à nullo videbatur,ipse autem omnia videbat:idem rursus videbatur quũ in

locum

Universidad de Deusto Biblioteca

ioeū anulum inuerterat. Ita que hac opportunitate anuli vsus, reginæ stuprum intulit, eáq; adiutrice regé dominum interemit, sustulit quos obstare arbitrabatur, nec in his facinoribus eū quisquá videre potuit. Sic repentè anuli beneficio rex exortus est Lydiæ. Hactenus Cicero.

Gymnas, adis. gene. fœmin. γυμνάς, Exercitium. Stat. 4. Syl. -sic lubrica ponit Membra. Terapnæa resolutus gymnade Pollux. Idem 1. Achil. -exercere proteruas Gymnadas.

Gymnasium, asij, γυμνάσιον, Locus est in quo fit aliquid exercitii. ἀπὸ τοῦ γυμνάζειν, hoc est ab exercendo. Vnde apud veteres, loca illa in quibus palæstritæ nudi exercebantur, peculiari nomine Gymnasia vocata sunt. Plautus in Amph. Nã omnes plateas perreptaui, gymnasia, myropolia, Apud emporiũ, atque in macello, in palæstra, atque in foro. ¶ Verùm postea Gymnasium pro ludo literario, & omnino loco in quo fiat aliquod genus exercitationis, sumi cœpit, quum philosophi gymnasia tenuerint, & in illis disputauerint, quæ scholæ & diatribæ vocitatæ sunt. Cic. 1. de Ora. Clamabũt credo omnia gymnasia, atque omnes philosophorum scholæ sua hæc esse omnia propria. Plin. in Epist. Gymnasiis indulgent Græculi. Vnde apud Rhetores progymnasmata præexercitamenta dicuntur: id est exercitationes quædam in dicendo, antequam ad veras actiones descendant.

Gymnastes, γυμναστὴς, Præceptor exercitiorum, Athletas vel pueros exercens. ἀπὸ τοῦ γυμνάζειν, quod est exercere.

Gymnastica, sticæ, γυμναστική, Ars seu doctrina, qua pueri exercentur, disciplina exercitationis. Vnde Aristoteles præcipit li. 8. Poli. Adolescétes gymnasticæ & pædotribicæ vacare, vt ita fiant exercitationes, firmioréssque. Plato libro 7. de Legib. gymnasticæ nomine, exercitationes omnes bellicas contineri docet: eámque diuidit in saltationem & luctationem.

Gymnasticus, a, um, γυμναστικὸς, Quod pertinet ad exercitium. Plautus in Rud. Ex vrbe ad mare hue prodimus pabulatum pro exercitio gymnastico & palæstrico.

Gymnici ludi, Dicti sunt in quibus se nudi atque vncti exercebant palæstritæ. ἀγῶνες γυμνικοί, à Lycaone in Arcadia primùm inuenti, vt autor est Plin. libr. 7. cap. 56. Gymnicos ludos etiam Romæ editos fuisse à Nerone testatur Suetonius in vita eius, cap. 12.

Gymnasiarchus, vel gymnasiarcha, γυμνασίαρχος, Præses gymnasii, id est loci in quo Athletæ nudi exercebantur. Cic. 6. Verr. Demoliendũ curauit Demetrius gymnasiarchus, quòd is ei loco præerat. ¶ Accipitur & pro ludi literarii præfecto. Nam vt dictum est suprà in primitiuo gymnasiũ generaliter dicitur quiuis locus exercitio alicui destinatus.

GYMNASIAE. Plinio, siue Gymnesię, γυμνασίαι Straboni & Stephano, insulæ duæ ante Hispantam quæ à Latinis Baleares appellãtur: eo quòd incolæ harum insularum præcipuè se funda exercebant. Autores Strabo lib. 14. & Plinius lib. 3. cap. 5.

GYMNETES, γυμνῆται, Aethiopum populi, Nigritis & Pharusis vicini: vt docet Plinius lib. 5. cap. 8.

GYMNOSOPHISTAE, γυμνοσοφισταὶ, Philosophi Indorum: sic dicti quòd nudi in syluis agerent, voluptatum omnium expertes quibus mortalium vita corrumpitur. Plin. li. 7. ca. 2, Philosophos eorum quos Gymnosophistas vocant, ab Exortu ad Occasum perstare, contuétes solem immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die alternis pedibus insistere. August. libr. 15. de Ciuit. Indorũ Gymnosophistæ, qui nudi perhibentur philosophari in solitudinibus Indiæ, à generando se cohibent. Hi ab Exortu ad Occasum perstare dicuntur, solem contuentes immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die alternis pedibus insistentes. Hi frigora niuium, & æstus flammæ citra dolorem perferũt. Ferunt Alexandrum magnum, quum in Indiæ expeditione ad Gymnosophistas penetrasset, grauissimè ab illis fuisse increpitum quòd mortalis quum esset, mortali tamen sorte non contentus, totũ Orientem latrociniis infestaret. De his Cicero Tusc. quæst. lib. 5. Quæ barbaria (inquit) India vastior, aut agrestior? in ea tamen gente primùm hi qui sapientes habentur, nudi ætatem agunt, Caucasi niues, hyemalémque vim perferunt sine dolore: quúmque ad flammam se applicauerint, sine gemitu aduruntur.

Gynæceum, cei. penul. prod. γυναικεῖον, Locus secretior in ædibus vbi solæ mulieres habitabãt. Græci enim mulieres γυναικὰς vocant. Plautus in Most. Dare volt vxor em filio, quantum potest, ad eam rem facere volt nouum gynæceum. Cic. 2. Philip. Syngrapha sestertii cẽties, facta est in gynæceo. Pro eodem etiam dicitur gynæconitis, γυναικωνῖτις. Aemilius Paulus, Materfamiliàs apud Romanos primum locum tenet ædium, atque in celebritate versatur: quod multò aliter sit in Græcia. Nam neque in conuiuium adhibetur, nisi propinquorum: nec sedet, nisi in interiore parte ædium, quæ gynæconitis appellatur.

GYNAECOPOLIS, Aegypti oppidum, à quo propinqua præfectura, Gynæcopolitis appellatur: cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 9. γυναικόπολις.

GYNDES, γύνδης, Fluuius est Assyriorum maximus secundum Euphratem, in Mantienis nascés montibus, & per Dardanæos in Tigrim influens. Hunc Cyrus Persarum Rex, quum equitem quendam sibi in primis dilectum absumpsisset, totum in varios alueos deriuauit. Autores Herodotus. lib. 1. & Seneca lib. 1. de Ira.

GYPSEIS, γυψὶς, Aethiopiæ insula, apud Martianum, lib. 3. A qua fit gentile Gypseites. γυψίτης.

Gypsum, psi, γύψος, Materia est calci similis ex lapidibus exustis vt plurimum confecta, qua tectoria parietibus inducuntur, & signa arte plastica conficiuntur. Plin. libr. 36. cap. 24. Cognata calci res gypsum est. Iuuent. Saty. 2. -quanquam plena omnia gypso Chrysippi inuenias. Plura eius genera. Nam è lapide coquitur, vt in Syria, & Thuriis: & è terra foditur, vt in Cypro & Perrhæbis: & summa tellure, & Tymphaicum est.

Gypsatus, a, um, γυψωτὸς, Gypso illitus. Tibul. libr. 3. Eleg. Nota loquor, regnum ipse tenet, quem læpe coegit Barbara gypsatos ferre catasta pedes. Columella, Quum deinde modicè aruerut, in vasa noua sine pice operculata & gypsata, sicco loco reponito. Ouid. 1. amor. Eleg. 8, Despice gypsati crimen inane pedis. Cic. in Epist. ad Treb. Hoc tibi tam ignoscemus nos amici, quàm ignouerunt Medeæ matronæ opulentæ optimates, quibus illa manibus gypsatis persuasit, ne sibi illæ vitio verterent quòd abesset à patria. Vbi gypsatas manus dixit Cicero, pro manibus medicamentis & veneficiis infectis.

Gyrus, ri: γῦρος, Circumuolutio in orbem, ambitus, circuitus, circulus. Cic. ad Atti. libr. 2, Fenestrarum angustias quod reprehendis, scito te πάνυ παιδίαν reprehẽdere: nam quum ego istuc idẽ dicerẽ, gyrus agebatur. Virg. 5. Aen. Dixerat hæc, adytis quum lubricus anguis ab imis Septem ingens gyros, septena volumina traxit. Ouid. 2. Amo. Eleg. 6, Viuit edax vultur: ducitque per aera gyros Miluius: & pluuiæ gracculus alt.or aquæ. ¶ Ducere seu cõpellere in gyrum, est angustis quibusdam limitibus coarctare, & non sinere latius euagari. Quæ translatio tracta est ab equis, qui quum freno discunt parere, non in liberum ducuntur campum, sed in spatiũ aliquod angustius, vbi sæpius sit flectendum, quod & ipsum gyrus appellatur. Cic. 3. de Orat. Sed si his contẽti estis, atque iis etiam, quæ dici voluistis à me, exingenti quodam oratorem, immẽsóq; campo in exiguum sanè gyrum compellitis. Idem 1. Offic. Homines secundis rebus effrænatos, sibique præsidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportet.

Gyro, as, γυρῶ, In gyrum vertor. Vnde regyro, pen. prod. quod est in gyrum reflecti. Varro, Quã nõ solùm à lateribus per fenestras, sed etiam subtus à solo ventus regyrare possit.

GYRTON, onis, siue Gyrtona, næ, γυρτὼν Ptolemæo, γυρτὼν Stephano, Perrhæbiæ oppidum, vt Stephano placet, ita dictum à Gyrtone Phlegyæ fratre. Ptolemæus Gyrtonam in Stymphalia Macedoniæ regione, Plinius in Magnesia collocat.

GYTHEVM, γύθειον, Oppidum est Achaiæ ad Maleum promontorium, quod Hercules & Apollo depositis eò loci simultatibus communi opera condiderunt. De hoc Liuius in Maced. bel. Gytheum (inquit) omnium maritimarum rerum Lacedæmoniis receptaculum. Hinc Gytheates sinus, ad Maleum promontorium, cuius meminit Plinius, libro 4. cap. 5.

H

Finalis in syllaba esse non potest, præterquà in Ah, & Vah, interiectionibus, quæ vel per apocopen dictę sunt, quũ completæ sint Aha, & Vaha: vel quia abscõdita voce solẽt proferri interiectiones. Iungitur autẽ vocalibus omnibus, & quatuor cõsonantibus. scilicet c, vt Chremes: p, vt Philippus: r, vt Pyrrhus: t, vt Thraso: & hoc vt valẽtius sonet dictio. Ante Ciceronis tẽpora, vt ipse in Oratore testatur, solis vocalibus addebatur aspiratio, non autẽ consonãtibus, quẽadmodum hodie: quorum etiam pronuntiationem ipse aliquandiu se fuisse sequutum fatetur. Quæ ego ipse (inquit) quũ scirem ita maiores locutos esse, vt nusquam nisi in vocali, aspiratione vterentur: loquebar sic, vt Pulcros & Cetegos, Triumpos & Cartaginem dicerem: aliquando idque serò, conuitio aurium quum mihi extorta veritas esset, vsum loquendi populo cõcessi, sciẽtiam mihi reseruaui. Gellius etiam libr. 2. cap. 3, autor est, in plerisque Latinis dictionibus præter etymologiæ rationem, addi aspirationem: quòd crederent sonum firmiorem reddi & vegetiorem: idque exemplo Atticorum, qui citra morẽ cæterarum Græciæ ciuitatum multas dictiones aspirant. Aspiratio autem (vt idẽ Gellius autor est) nõ solet literis interseri. quemadmodum nos hodie facere consueuimus, sed more Græcorum supra literas annotari: quod & ipsum se vidisse affirmat, in quodam vetustissimo codice quem Virgilij autographon fuisse putat.

Ha, Interiectio est corripientis, siue admonentis nequid fiat, néve quis in re cœpta progrediatur. Plau. in Mostel. Ha caue ne illi obiectes nũe in ægritudine Te has emisse.

Ha ha he, Interiectio ridentis est. Teren. in Eunu. Ha ha he. THR. quid rides? GNA. istuc quod dixti modò.

Habena, næ, pen. prod. ἡνίαι, ἀγωγοὶ, ἡνίοχοι, Retinaculum & lorum illud quo equi reguntur, & cohibentur. Virg. li. 9. Aen. Ipse ter adducta circum caput egit habena. Idem 3. Geor. -ac per aperta volans, ceu liber habenis Aequora. ¶ Sumitur etiam habena pro potestate, & facultate. Virg. 12. Aen Terribilis sæuam nullo discrimine cædem Suscitat, irarúmq; omnes effudit habenas Vbi Seruius, Habenas, potestatem, facultatem. Cic. 1. de Orat. Senatum seruire populo, cui populus ipse moderandi & regendi sui potestatem, quasi quasdam habenas tradidisset. Rerum habenæ traduntur Adrubali, Silius lib. 1.

Habenula, læ, diminutiuum. Celsus lib. 7. cap. 20, Ab ora quoq; eius vulneris quod in inguine est, demenda habenula paulò latior est, quo maior plaga fit.

Habentia, æ. Ab antiquis vsurpatum est pro diuitiis ab habeo. ἕξις. sicut à Sapio, sapiẽtia, Claudius 7. Annal. vt citat Nonius, Verebar enim ne animos eorum inflaret habentia.

Habeo,

Habeo, bes, bui, bitum, In potestate teneo, possideo. ἔχω. Sallu. in Iugur. Animus incorruptus, æternus, rector humani generis agit atq; habet cuncta, neque ipse habetur. Virg. 2. Aen. Hostis habet muros. Plaut. in Aulul. Virginem habeo grandem, dote cassam, atq; illocabilem. Idem Rud. Papæ, diuitias tu quidem habuisti luculentas. 1. Miserum istuc verbum & pessimũ est, habuisse, & nihil habere. ¶ Per translationem ponitur pro tenere. κρατῶ. Sallust. in Iugur. Tale periculum Reip haud occultum habuit. ¶ Pro facere. Sallust. in Catil. Igitur comitiis habitis, Consules declarantur M. Tullius, & C. Antonius. ¶ Pro tolerare. Sallust. Neq; cuiquam mortalium iniuriæ suæ paruæ videntur, multi eas grauius æquo habuere. ¶ Pro detinere. Sallust. Neque flumẽ, neq; mons erat, qui fines eorũ decerneret, quæ res eos magno diuturnóq; bello inter se habuit. ¶ Pro credere, existimare. νομίζειν. Terent. in And. Séper eius dicta, atque habita est soror. hoc est, existimata & reputata. ¶ Pro habitare. Plaut. in Truc. Nam mihi hæc meretrix, Quæ hic habet, Phronesium suum nomẽ, omnem Ex pectore emouit meo phronesim. Sallust. apud Priscianũ, Tartessum Hispaniæ vrbem, quã nunc Tyrii mutato nomine Gadir habent. Idé in Catil. Credo, falsa existimans ea, quæ de inferis memorãtur, diuerso, itinere malõs à bonis loca tetra, occulta, fœda atque formidolosa habere. ¶ Pro intelligere: nam quod intelligimus, animo quodámodo tenere & possidere videmur. Teren. in Heau. Habet omnem rem: pergam quò cœpi, hoc iter. ¶ Habere frustra, idem est quod decipere, & deludere. Plaut. in Amph. Is aduenientis seruũ, ac dominum frustra habet. ¶ Nihil pensi habere, hoc est nihili pẽdere, non curare. τοῦ δέους πολλοῦ. ¶ Habere honorem, idem est quod exhibere reuerẽtiam. Terent. in Eunu. Hic tibi pro eo munere honos est habitus ab eo. ¶ Eleganter etiam ponitur habeo in peroratione operis. Cicero in Lælio. Hæc habui, de amicitia quæ dicerem. ¶ Accipitur etiã pro tractare. Teren. in Hecy. Nunquam secus habui illam, acsi ex me nata esset. ¶ Bene habere, idé est quod bene valere, & incolumẽ esse: sicut malè habere, infirmum, & ægrotum esse. Bene habet, vel malè habet: vel etiam sic, Res benè, vel malè habet: hoc est fœliciter, vel infœliciter cedit. Liuius libro 7. ab Vrbe, Bene habet, iacta sunt fundamenta. Idem libr. 8, Bene habet (inquit) Quirites: vicit disciplina militaris. Bellè habeo, idem est quod bene valeo, vel incolumis sum. Cice. in Epist. Tullia nostra valet, Terentia minus bellè habuit. id est minus bene valuit. ¶ Item habet, per se positum significat percussus est. vt Donatus inquit: & propriè de gladiatoribus dicitur, quòd prius alii sanguinem videant, quàm illi sentiant se percussos esse. Terentius in Andria, Certè captus est, habet. ¶ Sat habeo, id est sufficit. ἀρκεῖ ἔχω. Cæsar libro tertio belli Ciuilis. Nostri verò qui satis habebant sine derrimẽto discedere. ¶ Quãdoque habere, est seruare, detinere: vt est illud Sallustii in Catil. In custodiis habẽtur. ¶ Quandoque præbere, exhibere, vt apud eũdem in Ciceronem, Ita largitionibus corruptus est, vt se ac fortunas suas vænales habeat. ¶ Habere gratiam vel gratias, in animo est, quum memorem accepti beneficii mentem, animúmque habemus, & inuicem gratificandi voluntatem. Cicero, Nec enim mihi gratiam modò habuisti, verumetiam cumulatissimè remulisti. Idem, Maximas tibi Pansa gratias & habemus & agere debemus. Terentius in Andr. Diis pol habeo gratias quum in pariundo aliquot affuerunt liberæ. ¶ Habere iter, est proficisci. Habere verba, λόγους ἔχειν, est loqui. ¶ Habere fidem verbis, est credere. πιστεύειν. Terentius in Andr. Nam propemodum habeo tibi iam fidem. Et in Heauton. Seni nostro fidei nihil habeo. ¶ Habere rationem salutis, honoris, rei familiaris, est habere respectum λόγου, ὑπὲρ σωτηρίας ποιεῖσθαι. Sed si cum ablatiuo construatur mediante cum, vt Habere rationem cum re aliqua: idem est quod habere negotium & commercium. ἔχειν πρᾶγμα πρός τι. Cicero in Catil. Rem habet cum terrã quæ nunquam recusat imperium. Idem in Tuscul. Quis est hominum qui modò cum Musis, id est cum humanitate & doctrina habet aliquod commercium, qui se non hũc Mathematicum malit, quàm illum Tyrannũ? Et ad Atticum, Cum omnibus Musis rationem habere cogito. Habere rem cũ muliere, est coire. συνεῖναι. Habere rẽ cum aduersario, est litigare. ἀντιδικεῖν. ¶ Habeo cõuenire, habeo polliceri, habeo audire, pro conueniẽdum est mihi, pollicendum, audiendum. Cic. Lentulo, Tantum habeo polliceri. Idem in Catone, Ne que eos solùm conuenire habeo quos vidi, sed etiam quos audiui & legi. Idé in Oratore, Audire habeo quid hic sentiat. Vide Vallã lib. 5. ¶ Súsque déque habere, vel Súsque déque ferre (vtroque enim modo dicimus) est æquo animo ferre, & non magni pendere, & penè idem cum eo quod Græci dicunt ἀδιαφορεῖν. Plautus in Amph. Ea quæ sunt facta, infecta esse acclamitat: Quæ neque sunt facta, neq; ego in me admisi arguit. Atque id me súsque déque esse habituram putat. ¶ Huius verbi composita sunt Adhibeo, Cohibeo, Exhibeo, Inhibeo, Præbeo, Posthabeo, Perhibeo, Prohibeo, & Redibeo, de quibus locis suis. ¶ Aegrè habere, idé quod ægrè ferre. Ἀνιαρῶς φέρειν. Liu. 7. ab Vrbe, Ità ægrè habuit, filiũ id pro parẽte ausum. ¶ Sicuti pleraque mortaliũ habẽtur: hoc est vt solet accidere rebus hominum. Sallustius in Catil. ¶ Habere delectum, id est deligere. Cic. 3. de Finib. Quũ enim virtutis hoc propriũ sit, earum rerum quæ secundum naturam sint, habere delectum. ¶ Delectum militum habere: est cogere milites, & ex illis aptiores deligere. Cæs. 1. bel. Ciuil. Tota Italia delectus habetur, arma imperantur, &c. ¶ Habere in deliciis, vehemẽter amare. Cic. 1. de Diuin. Simia, quã rex Molossorum in deliciis habebat, & sortes ipsas, & cætera quæ erant ad sortem parata, disturbauit. ¶ Habere derelictui vineã, id est relinquere incultã. Gellius li. 4. ca. 12, Siquis arborẽ suam vineámque habuerit derelictui. Habere pro derelicto: oppidũ aut regionẽ, est curam eius nullã gerere. Cic. ad Atti. lib. 8. Id ego in eã partem accepi: hæc oppida, atque orã maritimam illũ pro derelicto habere: nec sum miratus, eũ qui caput ipsum reliquisset, reliquis mẽbris nõ parcere. ¶ Habere despicatum, pro spernere, & contemptui habere. Terẽtius in Eun. An id flagitium est, si in domũ meretriciam Deducar, & illis crucibus quæ nos nostrámque adolescẽtiam Habẽt despicatam, & quæ nos semper omnibus cruciant modis, Nunc referam gratiam? Habere despicatui, pro despectui. Plaut. in Menæch. Tu hue post hunc diẽ pedem intrò nõ feres, ne frustra fis. Quando tu me bene merentẽ tibi habes despicatui. ¶ Habeo dictũ, pro dixi. Plautus Persa, Satis iam habeo dictũ. Habeo dicere, id est habeo quod dicam. Cic. 3. de Nat. deor. Hęc ferè dicere habui de natura deorum. Idé de Partit. Quid habes igitur de causa dicere? ¶ Habere dignitatem alicui: hoc est, alicuius dignitatẽ plurimi facere. Plinius in Panegyr. ¶ Ita se habet. Cic. de Senect. Quod quidẽ, ni ita se haberet, vt animi immortales essent, haud optimi cuiusque animus maximè ad immortalẽ gloriam niteretur. ¶ Habere pẽsi. Tacit. li. 13, Neque fas, neque fidẽ pensi habere: olim prouisum erat. Sallustius in Catil. Prorsus neque dicere, neque facere quicquam pensi habebat. ¶ Periculum habere, esse in periculo. Columella li. 12. cap. 21, Sed periculum habet ne vitietur vinum, si malè cocta sit aqua. ¶ Potius habere, pro præferre. Cæsar 1. belli Ciuil. Séper se Reip. cõmoda priuatis neglẽtis, studinibus habuisse potiora. ¶ Habeo in promptu, hoc est prõpta est mihi de hac re memoria. Cic. 4. Acad. Oportet igitur & ea quæ pro perspicuitate respondẽri possunt, in promptu habere. ¶ Sic habeto: id est ita tibi persuadeto, vel pro comperto teneto. Cicero ad Tironẽ. Sic habeto, mi Tiro, neminẽ esse qui me amet, quin idem te amet. ¶ Habere statiua, id est in æstiuis agere. Liu. 2. bel. Macedo. Ibi statiuis rex per aliquot dies habitis, fluctuatus animo est. ¶ Habere suspectũ. Liu. 4. bel. Pun. Quia & ipsum vt ambiguæ fidei virum, suspectum iampridẽ habebat. ¶ Habere sibi res suas, iubebatur vxor quæ à viro repudiabatur Cicero 6. Philip. Illam suas sibi res habere iussit. ¶ Sic habẽdum est: hoc est ita intelligẽdum. Cicero de Amicit. Sic habendum est nullã in amicitia pestem esse maiorem quàm adulationem, blanditias, assentationem.

Habesit, pro habeat, antiquè dictum. Cice. 2. de Legibus. Separatim nemo habessit deos, néve nouos: sed ne aduenas, nisi publicè ascitos, priuatim colunto.

Habitus, ta, tum, participium à passiuo habeor, quod varias habet significationes, quæ nadmodum & verbum à quo desciendit. Plin. lib. 16. ca. 34, Vt mirum sit, vllum honorem habitum ei. ¶ Interdum idem est quod affectus. Terentius in Heautont. Imò, vt patrem tuum vidi esse habitum, diu etiam duras dabit. ¶ Aliquando idem quod existimatus. Cæs. 7. bel. Gallici. Hic summo in Aruernis natus loco, & magnæ habitus autoritatis. ¶ Interdum etiam dicitur de eo quod pingue est, & bona totius corporis habitudine. ἕξις. Sed in hac significatione, nomen potius est quàm participium.

Habitior, comparatiuus, id est obesior. Plautus in Epid. Corpulentior hercle, atque habitior. id est pinguior. Terentius in Eunucho, Siqua habitior paulo, pugilem esse aiunt, deducunt cibum.

Habitissimus, pinguissimus. Gellius libr. 4, Equum nimis strigosum & malè habitum, sed equitem eius vberrimum & habitissimũ viderunt.

Habitus, us, Qualitas, & forma est corporis, & cuiusciũq; rei. σχῆμα. Plautus, Qualis habitus oris. Colum. lib. 1, Vineæ non sic altos & lacertosos exigunt: nam is habitus fossuris magis aptus. Virgilius lib. 1. Georg. -cultúsque, habitúsque locorum. ¶ Accipitur etiam pro cultu corporis, vestitúmque ornatu. Vnde habitus scenicus, habitus militaris, habitus religiosus dicitur. Plautus, Quis habitus iste tam prolixus? Plinius, Qui ad nos lugubri habitu venerat. & capillatior solito. ¶ Habitus, ἕξις, est promptitudo frequẽtatis actibus collecta, & à Philosophis definitur quòd sit alicuius rei siue in animo, siue in corpore natura cõcepta, sed vsu corroborata, & plena perfectio. ¶ Habitum item vocant medici constantẽ corporis constitutionem, & solutè difficilẽ, ex proba improbáve similarium particularum temperamento, instrumentaliúmque conformatione nascentem. Vnde bonum corporis habitum (εὐεξίαν) firmam sanitatem appellãt, omnibus corporis particulis probè actiones suas obeuntibus. Rursus malum corporis habitum (κακοξίαν) appellant cõstitutionẽ corporis in morbos procliuiorem. valetudinémque infirmam, ex similarium partium intemperie, vel improba instrumentalium prouenientem coagmentatione.

Habitudo, dinis, Ipse corporis habitus, quem barbari vocant *Complexionem*. ἕξιν. Libr. 4. ad Herennium, Nam vt corporis bonam habitudinẽ tumor imitatur sæpe, ita grauis oratio sæpè imperitis videtur ea quæ turget & inflata est. Terentius in Eunu. Qui color, nitor, vestitus? quæ habitudo est corporis?

Habilis, le, Quod est aptum, & optimè quadrat. ἁρμοστὸς, πρόσφορος. Virgil. 6. Aenei. Nanque humeris de more habilem suspenderat arcum Venatrix. Martialis libr. 13, Non habilis cyathis, & inutilis vua Lyæo. Cice. 1. de Oratore. Si mihi calceos Sycionios attulisses, non vterer, quãuis essent habiles, & apti ad pedẽ, quia non essent viriles. ¶ Huius contrarium est, Inhabilis, ineptus, indecens, quasi parum habilis, hoc est minus aptus. ἀνάρμοστος.

Habilitas, Conuenientia, aptitudo. ἁρμογή. Cicero de Legib. 1. Omitto opportunitates, habilitatésque reliqui corporis, moderationem vocis, orationis vim, &c.

Habito, as, penul. corr. frequentatiuum est ab Habeo. διαίτω. vnde etiam quandoque cum accusatiuo construitur, quẽad modum primitiuum. Virg. 2. Eclega. Atque humiles habitare casas. Terentius in Andr. In hac habitasse platea dictum est Chrysidem. ¶ Huius passiuum in tertia persona protulit Virgilius libr. 3, Effuge, cuncta malis habitantur mœnia Graiis. ¶ Inter habitare autem & commorari hoc interest, quòd hoc sit ad tempus, illud verò perpetuũ: quanquam hæc differẽtia sæpe confunditur. ¶ Habitare etiã antiqui acceperũt pro frequenter vel passim habere. Var. lib. 16. Rerũ diuin. vt citat Nonius, Hoc modo antiquos

Universidad de Deusto
Biblioteca

antiquos secundis rebus comas habitasse. ¶ Tecum habita. prouerbii speciem habet, pro eo quod est domi tuæ habita, & tuo te pede metire. Persius Satyra 4, Tecum habita, vt noris quàm sit tibi curta supellex. Hoc est domi tuę viuito, vt intelligas quàm tenuis sit tua fortuna. Tractum videtur ab aulicis quibus, quum alienis opibus, vt suis, intumescant, domi nihil est miserius.

Habitaculum, & Habitatio, Pro domo, & loco quem habitamus. οἴκημα, ἄνησις. Cicero Memmio, Peto à te vt ei de habitatione accõmodes. Colum. lib. 2, Villico iuxta ianuam fiat habitatio.

Habitabilis, Quod habitari potest. οἰκήσιμος. Cic. 1. Tuscul. Tum & habitabiles regiones, & rursum omni, &c.

Habitator, Pro incola. οἰκήτωρ. Cicero ad Qu. Fratrem, lib. 2, Tuam domum in Carinis mundi habitatores Camiæ conduxerunt. Lucanus lib. 1. Rarus & antiquis habitator in vrbibus errat Hesperiæ.

HABESSVS, autore Plinio lib. 5. ca. 27, Lycię ciuitas est, postea Antiphellus dicta.

Hac, aduerbium motus per locum. Terentius Eun. Ite hac vos omnes.

Hactenus, pen. corr. Ex hac aduerbio, & tenus compositum, idem significat quod hucusq;. μέχρι τοῦδε, μέχρι τινὸς τόνδε. Plinius in Panegyr. Hactenus ille, parcius fortasse quam decuit optimum principem. Cicero de Amicitia, Hactenus mihi videor de amicitia quod sentirem, potuisse dixisse. ¶ Aliquãdo significat non vltrà, vel nõ amplius. Sueton. in Nerone, Cœnæ quoq; tempore interpellatus, tumultuosioribus literis hactenus excanduit, vt malum iis, qui defecissent, minaretur.

HADRANITANI, Siciliæ populi, Plinius lib. 3. cap. 8.

HADRIA, siue potius Adria: Ἀδρίας Suidæ & Stephano: secundus Europæ sinus inter Lacinium Italiæ & Acroceraunium Epiri promontorium, irrumpens, dextra Macedoniæ partem, Dalmatiam, Illyricum & Istriam, sinistra Apuliam, Frentanos, Picentes, & Venetos alluens. Lucanus li. 5, sonat Ionio vagus Hadria ponto. Videtur tamẽ hoc nomen rectius sine aspiratione scribi posse. Accepit enim nomen ab Adria nobili Circũpadanæ regionis oppido, (vt docet Cato in Originibus, & Plinius li. 3. cap. 16.) quod insigne circa Pădi ostia habebat portum: à quo quidem oppido vicinum mare primùm Atriaticũ dictum fuit. & deinde literæ vnius immutatione Adriaticum. ¶ Fuit item Hadria, siue Adria, oppidum in finibus Piceni, Romanorum colonia, VIII. M. pass. à mari distans: à qua vicinus ager, Ager Hadrianus, siue Adrianus dictus est.

Hadrobolum, li, pen. prod. ἀδρόβολον, Bdellii genus est nigrum, & in offas conuolutum, nascens in Arabia, India, Media, & Babylone, quod in sacris vino perfundi solebat, vt esset odoratius. Dictum hadrobolum: à glebarum crassitudine. Nam ἄδρον Græci crassum & plenũ appellant. Vide Plinium, lib. 12. cap. 9, & Dioscoridem lib. 1.

Hadrosphærum, ἁδρόσφαιρον, Nardi genus, à foliis amplitudine ita dictum, quemadmodum aliud genus minimo folio microsphærum: & rursus aliud quod mediocri est folio, Mesosphærum est appellatum. Autor Plinius, lib. 12. cap. 11.

H ante AE.

HAEBVDES, pen. prod. Αἰβοδαι, Insulæ sunt numero quinque inter Caledoniam, quæ hodie Scotia dicitur, & Thulen insulam, Solinus, A Caledoniæ promontorio Thulen petentibus, bidui nauigatio: inde excipiunt Hæbudes quinque numero. Et paulo pòst, Secũdam à continenti stationem Orcades præbent, quæ ab Hæbudibus porrò sunt septẽ dierum, noctiũmque totidem cursu.

Hæc, fœmininum. Vide suo loco.

Hædus, di, siue vt alii scribunt, hœdus, Est fœtus capræ. ἔριφος. Qui per æ diphthongum scribunt, volunt dictum esse hædum ἀπὸ τοῦ ἁδύειν, hoc est à testiculis. Alii verò qui per œ scribunt, à Lingua Sabina eius originẽ petunt. Illi enim hœdum dicebant, quod Romani dicunt fœdum. Virgil. 1 Eclo. Sic canibus catulos similes, sic matribus hœdos. Ouid. 13. Meta. Tenero lasciuior hœdo.

Hædulus, Hedillus, & Hœdiculus, diminutiua. ἐρίφιον. Plaut. in Asin. Dic igitur me tuum passerculum, gallinam, coturniceam, agnellum, hœdillum. Iuuena. Satv. 11, E Tiburtino veniet pinguissimus agro Hædulus.

Hædinus, a, um, Nomen possessiuum. ἐρίφειος. vt, Caro hœdina, quæ est ex hœdo. Et hœdinæ pelliculæ. Cic. pro Muræna, Atille homo eruditissimus, ac Stoicus strauit pelliculis hœdinis lectulos Punicanos.

Hædilia, Sunt hœdorum stabula. ἐριφοστασίαι, qua ratione etiam dicuntur caprilia, ouilia, porcilia, equilia, & his similia, quòd in his ea animalia contineantur. Horat. 1. Carm. Ode. 17, Nec virides metuunt colubros, Nec Martiales hœdilia lupos. Vbi Acron, hœdilia, septa hœdorũ: per continens, id quod continetur. συνωθούμενον.

Hæmachates, αἱμαχάτης, Gemma ex achate generibus, sanguinei coloris. Plinius lib. 37. cap. 10.

Hæmatinon, αἱματίνιον, Vitri genus totum rubens, non pellucidum, ex quo escaria vasa veteres conficiebant. Dictum hæmatinum, quasi sanguineum, quòd sanguinis colorem referret. Plin. lib. 36. ca. 26, Fit & tinctura genere obliterianum, ad escaria vasa, & totum rubens vitrum, atq; non translucens, hæmanthinon apellatum.

Hæmatites, pen. prod. αἱματίτης, Lapis est durissimus, rubore adeò saturo, vt niger videatur, coti tamen attritus, rubedinem manifestam ostẽdit, sanguinis colori simillimam. Quatuor ferè enumerantur hæmatitæ differẽtiæ, duritie tantùm distinctæ, & colore magis, minúsve nigricante. Optimus tamen est, teste Dioscoride, qui friabilis est, & in quędam quasi fila potest secari. Nomen habet ἀπὸ τῆς αἵματος, hoc est à sanguine: vel quòd totus concreto sanguini similis sit, vel quòd coti madefactæ attritus, facultatem habeat sistendi sanguinis. Vide Galenum lib. 9, Simpl. med. Dioscoridẽ de materia med. lib. 5, & Plinium, lib. 36. cap. 16.

Hæmatopodes, αἱματόποδες, Aues Aegypto peculiares, muscis præcipuè vescentes, terníq; insistentes digitis. Hæmatopodes dictæ à sanguineo crurum colore. Habent enim crura prælonga, eaq; rubentia, teste Plinio, lib. 10. ca. 46, & 47. Quãquam ibi in omnibus ferè exẽplaribus, corruptè, vt arbitror, pro hæmatopode, himantopodem legamus, quod Latinè loripedem interpretari possumus, quo nomine quidam Aethiopiæ populi commemorantur à Plinio lib. 5. cap. 8.

HAEMODES, teste Pomponio, lib. 1, Mons est Lyciæ.

HAEMON, Αἷμων, Thebanus iuuenis, qui quum amore incredibili Antigonem Oedipi & Iocastæ filiam deperiret, ad eius tumulum morte sibi consciuit. Fuerat autem Antigone iussu Creontis (qui vetuerat cadauera Græcorum inhumari) iugulata, quòd Polynicen fratrem mortuum noctu sepelire voluisset. De huius adolescentis morte, vide Statium in Thebaide, & Propertium lib. 2, Quid, non Antigones tumulo Bœotius Hæmon? &c.

HAEMONIA, vide AEMONIA.

Hæmorrhagia, αἱμορραγία, Est copiosus, immoderatúsque sanguinis effluxus in quacunque corporis parte. Fit autem (teste Galeno, lib. de Sympt. differ.) tribus ferè modis, ex vasorum videlicet ruptura, vel ex erosiõne eorundem, vel ex nimia apertione orificiorũ in venis. Nonnunquam etiam ex nimia sanguinis tenuitate, quum videlicet sanguis magnam copiam serosi humoris habet admistam.

Hæmorrhois, penul. corr. αἱμορρόϊς, Serpentis pestiferi genus est, cuius morsu sanguis omnis effluit è corpore, vnde & nomen habet: αἷμα enim sanguinem significat, & ῥόος fluxus. Lucanus lib. 9, Impressit dentes hæmorrhois aspera Tullo. Dicitur etiam Hæmorrhoia. Plin. libr. 23. cap. 117, Mustum serpentibus aduersatur, maximè hæmorrhoiæ & salamandræ. ¶ Est etiam hæmorrhois, genus morbi, quod intra fedẽ nascitur, immaturi mori specie, quum ora venarum iuxta anum, tanquam ex quibusdam capitulis turgent, & sanguinem fundunt: quod & in ore vuluæ fœminarum incidere consueuit. Vide plura apud Celsum, lib. 6. cap. de Hæmorrhoid.

HAEMVS, Αἷμος Suidæ, Mons est Thessaliam à Thracia diuidens, sic dictus ab Hæmo Boreæ & Orithyæ filio. In hoc monte Martis domicilium constituerunt Poetæ. In eius montis radicibus sunt amœna illa loca, quæ Græcis Tempe dicuntur. Lucanus, -tunc linquitur Hæmus Thracius, &c.

Hæreditas, vide HAERES.

Hæreo, es, si, sum, Arctè rei insideo, & coniunctus sum. ἅπτομαι, συμφύομαι. Virg. 2. Aen. Hærét parietibus scalæ. ¶ Et quoniam qui in aliqua re dubitant, non mouentur, ideóque hærere, ac suspensi esse videntur: factum est vt hærere aliquando ponatur pro dubitare, & ancipitem esse. ἀμφιβάλλω, ἀπορῶ. Terent. in Eun. Hæreo quid faciam. Cice. in Antonium, Hærebat nebulo, quò se verteret non habebat. ¶ Quandoq; simpliciter esse, manere, vel insidere. Terent. in Hecy. In te hæret omnis culpa. Virg. libr. 4, Multa viri virtus animo, multúsq; recursat Gentis honos: hærent infixi pectore vultus. ¶ Huius verbi composita sunt, Adhæreo, affixus, vel coniunctus sum. προσφύομαι. Lactan. libr. 5, Quibus postea ejectis, omnes qui sanati fuerint, adhærent religioni, cuius potentiam sensérant. Cohæreo, simul hæreo, coniungor & conuenio. συμφύομαι. Lactan. lib. 2, Ea enim quæ est solis calore flagrãtior, proxima est, & cohæret Orienti. Hinc Cohæresco, Boethius in Top. Cice. Hæc talia sunt, vt sæpius quidem adiunctis sibi cohærescant. Inhæreo, à quo Inhærescõ: de quibus alibi.

Hæsito, as, penult. corr. frequentatiuum, Identidem & multùm hæreo, & progredi non possum. ἀνισχομαι. Terẽ. in Phorm. In eodem luto hæsitas. Vbi hæsitare in eodem luto, prouerbialiter dictũ est pro eo quod est, ita implicitum esse alicui negotio, vt te cõmodè explicare nõ possis, sed semper in simile aut deterius incidas. Tractũ à viatoribus, qui simul atq; in lutum inciderint, quũ alterum pedem conãtur educere, altero altius immerguntur. Aptissimè autem cõpetit in eos qui versuram faciũt. Nam illi mutant quidem creditorẽ, ære tamen alieno se non liberant. ¶ Accipitur etiã hæsitare pro dubitare, & sese explicare nõ posse. Cic. 2. de Finibus, Aperiendum est igitur quid sit voluptas: quam si explicauisset, non tam hæsitaret. Idem 2. de Orat. Carbo hæsitans in maiorum institutis, rudis in Iure ciuili. Idem 4. Acad. Dubitãt, hæsitant. Idem in Catil. Quum hæsitaret, quũ cunctaretur, quæsiui quid dubitaret proficisci eò, quò iampridem pararat. Hæsitare lingua, est tijubare. Idem 2. de Orat. Idem lingua hæsitans, & voce absonus. Hæsitantia verba, apud eundem pro Domo sua.

Hæsitatio, onis, Pro dubitatione, cunctatione, & perplexitate. ἀπορία. Cice. Appio Pulchro, Noli ignoscere hæsitationi meę. ¶ Accipitur & pro titubatione, & linguæ hæsitantia. ἰσχνοφωνία. Idem libro 2. de Oratore, Qui timor? quæ dubitatio? quanta hæsitatio, tractúsque verborum?

Hæsitator, oris, Cunctator, & dubitator. μελλητής. Plin. in Epist. Sum ipse in edendo hæsitator, tu tamen meam quoque cunctationem, tarditatémque vicisti.

Hæsitãtia, æ, Titubatio, balbuties, & difficultas explicandi quod sentias. ἰσχνοφωνία. Cic. 3. Philip. Qui propter hæsitantiam linguæ, stuporémq; cordis, cognomen ex contumelia traxerit.

Hæres, dis, generis cõmunis. Qui defuncto succedit in ius vniuersum quod habebat. ab hæreo, quòd qui hæres est, hæret, hoc est proximus est illi cuius est hæres. κληρονόμος. Quidam tamen hoc nomẽ ab herus deriuant, quòd dominus fiat bonorũ quæ ad eum perueniunt. Hæres enim apud veteres (autore Festo) dominus dicebatur. Horatius lib. 2. Sermo. Satv. 3, -vt hæres Iam circum loculos, vel clauem, lætus, quánúsq; curreret. Ouid. 6. Metam. -& auiti nominis hæres Tantalus. Cice. pro Quintio. Hæredem testamento reliquit hunc P. Quintium. Idem pro Cluentio, Auiam tuam Dineam, cui tu es hæres. ¶ Secundus hæres dicitur qui hæredi instituto substituitur, vt inquit Boethius in Commen. in Top. Ciceronis, ea lege, vt si prior hæreditatem non adeat, deuoluatur ad secundum. Cicero pro Cluen. Memoria teneo, Mithridatem quendam mulierem, quum essem in Asia, quòd ab hæredibus secundis accepta pecunia partum sibi ipsa medicamentis abegisset, rei capitalis esse damnatam. Idem 1. de Inuen. Qui patris pupilli hæredes secundi sunt. ¶ Hæredes arboris, pro surculis & ramis. Plinius libro 16. cap. 37, Cæsæque densius innumero hærede profiunt. ¶ Hinc composita, Cohæres, qui simul hæres institutus est cum altero. συγκληρόνομος. Exhæres, qui extra hæreditatem est, id est qui hæreditate priuatus est. ἀκληρόνομος.

Hæreditas, tis, Successio est in vniuersum ius quod defuncto habebat tempore mortis. κληρονομία. Et apud antiquos diuidebatur in duodecim vncias quæ assis nomine continetur. Plautus Truc. Verùm nunc siqua mihi obtigerit hæreditas magna atque luculenta. Cicero 1. Offic. Optima autem hæreditas à patribus traditur liberis, omuique patrimonio præstantior, gloria virtutis, rerúmque gestarum.

Hæredium, hæredij, Paruum prædium, quod nobis ex hæreditate prouenit. χωρίον κληρικόν. Varro de Re rust. lib. 1. capi. 10, Quantum attinet ad antiquos nostros, ante bellum Punicum pendebant bina iugera, quot à Romulo primùm diuisa ferebantur viritim: quæ quòd hæredem sequerentur, hæredium appellarunt. Plinius lib. 19. capi. 4, In duodecim tabulis legum nostrarum nusquam nominatur villa, semper in significatione ea hortus: in horti verò, hæredium.

Hærediolum, oli, Cum accentu in antepen. significat paruum hæredium, hoc est paruum prædium quod nobis ex hæreditate prouenit. ἐνκλήριον, χωρίον κληρικόν. Colum. in Præf. lib. 1, Ex qua Cincinnatus obsessi Consulis & exercitus liberator, ab aratro vocatus ad Dictaturam venerit, rursus fascibus depositis, quos festinantius victor reddiderat quàm sumpserat imperator, ad eosdem iuuencos, & quatuor iugerum auitum hærediolum redierit. Quo in loco hærediolum auitum vocat paruum prædium a maioribus relictum, & veluti per manus traditum.

Hæredipeta, tæ, penul. corre. Qui blanditiis, muneribus, & aliis huiusmodi artibus captat gratiam senum & viduarum, vt ab illis hæres instituatur. κληρονομίδης, κληροθήρας.

Hæreditarium. a, um, Quod ad hæreditatem pertinet. κληρονομικὸς, κατὰ κληρονομίαν καλούμενον. Cice. 6. Verr. Simul cum cæteris Chelidonis hæreditariis ornamentis ponentur. Hinc Bona hæreditaria, & Successio hæreditaria. Morbos etiam hæreditarios vocamus qui parentum vitio nobis obtingunt.

HAERES Martia. Nomen deæ quæ vna ex Martis comitibus esse putabatur, cui veteres post acceptam hæreditatem rem diuinam faciebant. Autor Festus.

Hæresis, is, penul. cor. αἵρεσις, Græca dictio est, qua optio, vel electio, & secta significatur: ab αἱρέομαι, quod significat eligo, volo, expeto. Vnde sumitur pro opinione tenaci & confirmata de aliquo dogmate, & sententia in qua perfistamus, electa. Cice. in Paradoxis, Cato autem perfectus (mea sententia) Stoicus, & ea sentit quæ non sanè probantur in vulgus, & in ea est hæresi quæ nullum sequitur florem orationis, neque dilatat argumẽtum, sed minutis interrogatiunculis, & quasi punctis quod proposuit efficit. ¶ Hinc componuntur Diæresis, διαίρεσις, diuisio: Aphæresis, ἀφαίρεσις, ablatio: Synæresis, συναίρεσις, coniunctio.

Hæresiarcha, Hæreticorum princeps.

Hæreticus propriè dicitur qui est alicuius opinionis, vel sectæ. Vnde à Theologis hæretici dicuntur qui sectam aliquam diuersam à recepta religione aut institutum, aut sectantur.

Hæsito, hæsitas, vide HAEREO.

Hagiographa, ἁγιόγραφα, A Græcis dicuntur scripta sacra, orthodoxorum omnium consensu in Sacræ scripturæ canonem recepta. Quomodo autem differant ab Apocryphis, vide in Decreto, distin. 15. capi. Sancta Romana Ecclesia.

Hagnus, ni, Fœtus ouis. ἁρνὸς. Hagnus, ἀπὸ τῆ ἁγνότητος, hoc est à puritate dictus, vt Festo placet, eo quòd sit hostia pura & immolationi apta. Alibi tamen idem Festus, sibi non satis constans, à Græco ἁγνὸς deducit, quod illis idem significat quod nobis Agnus. Varro lib. 4. de Lingua Latina originem huius dictionis ex latino sermone repetit, agnum dictum asserens quòd ouillo pecori sit agnatus. Quicquid id est, consuetudo obtinuit vt potius sine aspiratione scribatur. Quin ipse etiam Festus, quum à puritate deductum velit, in eorum tamen ordinem retulit quæ ab a litera initium sumunt. ¶ Hinc fit diminutiuum Hagnellus, siue Agnellus. ἀρνίον. Plautus in Asinaria, Dic igitur me tuum passerculum, galinam, coturniceam, hagnellum, hædillum.

HAGNES, etis, ἁγνὸς, Mulieris proprium, ἀπὸ τῆς ἁγνότητος, id est à castitate impositum.

Halabarches, ἀλαβάρχης, Latinè salis præfectum sonat. Erat autem is præcipuus honos apud Aegyptios, teste Iosepho Anti. lib. vlti.

HALAE, ἁλαί, Bœotiæ oppidulum, vt ex Pausaniæ sententia tradit Stephanus. Sunt & alia eiusdem nominis loca quæ commemorantur ab eodem Stephano.

HALALCOMENE, Et Halacomenæ. Vide ALALCOMENE.

Halcyon, halcyonis, ἀλκυών, Auis est maritima, hyberno tempore in mari ova pariens, pullósque suos educens quo tempore summa est in mari tranquillitas, quam Alcedonia Plautus appellauit. Fabulantur Poëtæ, Halcyonem Aeoli filiam, & Ceycis vxorem in hanc auem mutatam fuisse: Aeolúmque hoc filiæ suę posteritati tribuere, vt quandiu illa pullis procreandis vacet, tandiu summa in mari sit tranquillitas. Seruius Ceycem Luciferi filium fuisse tradit, & Halcyones maritum: à qua quũ prohibitus, isset ad consulendum Apollinem de statu Regni, naufragio periit. Cuius corpus quum ad vxorem delatum fuisset, illa se præcipitauit in pelagus. Postea miseratione Tethyos & Luciferi, conuersi sunt ambo in aues marinas quæ halcyones vocantur. Sanè sciendum est, quòd quum de muliere dicimus, hæc Halcyone facit: quum de auibus, hic & hæc halcyon, hi & hæ halcyones. Istæ autem aues nidos faciunt in mari media hyeme: quibus diebus tanta est tranquillitas, vt nihil pe nitus in mari possit moueri. Inde etiam dies ipsi, Halcyonia nominantur. Hæc Seruius. Dictæ autem sunt halcyones, παρὰ τὸ ἐν ἁλὶ ἐνύειν, hoc est ab eo quòd in mari ova pariant. Quo fit vt prima vocalis, si originẽ spectemus, aspiranda videatur. Eustathius tamen contra etymi rationem tenui spiritu notandam præcipit, adiecto etiam generali canone quo negat vocabulum vllum esse aspirandum quod initium sumat ab α, subsequente λ.

HALCYONES, es, penul. corre. ἀλκυόνη, Aeoli ventorum Regis filia vxor Ceycis, quæ præ dolore quem ex naufragio & morte mariti susceperat, mutata est in auem halcyonem. Vide Alcedo.

Halcx, cis, vel vt alij scribunt halex, fœminini, piscis sola aqua victitans, quem Aristoteles μανιώδα appellat. si Theodori versioni credimus. ¶ Est item halec, siue halex, liquaminis genus quod ex piscium intestinis confici solet. Martialis lib. 11, Cui portat gaudens ancilla paroplide rubra Halecem, sed quam protinus illa voret. Plinius lib. 31. capi. 8, Halec imperfecta. necdum colata. Legitur & in neutro genere. Horatius 2. Sermonum, Saty. 4. Ego fæcem primus & halec Inueni. Plautus in Aulul. Qui mihi holera cruda ponunt, halec dantur. Vbi tamen ratio carminis clamat legendum esse halecem: alioqui versui deerit syllaba.

Halecula, diminutiuum. Colum. lib. 8. ca. p. 17, Itaque præberi conuenit tabentes haleculas, & salibus exesam chalcidem.

HALAESA, ἅλαισα, Siciliæ oppidum inter Agathyrsum & Cephaledium situm, triginta pass. M. distans ab vtroque, teste Strabone lib. 6. ¶ Hinc deducitur adiectiuum Halæsinus, a, um, vt Halæsina ciuitas. hoc est ipsa Halæsa. Cicero 3. Verrina, Siciliæ ciuitates multæ sunt, Iudices, ornatæ atq; honestæ: ex quibus in primis numeranda est ciuitas Halæsina. Nullam enim reperietis aut officiis fideliorem, aut copiis locupletiorem, aut autoritate grauiorem. Halæsini, vrbis huius incolæ, quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 8.

HALAESVS, ἅλαισος, Fluuius, & mons non longè ab Aetna. Colum. libro 10. Et quæ Sicanij flores legistis Halæsi. ¶ Est & in Ionia Asiæ regione eiusdem nominis fluuius, Colophonem præterfluens. Autor Plinius lib. 5. capi. 29.

HALAESVS, ἅλαισος, Agamemnonis fuit filius ex Briseide, vt quidam volunt: ex Clytemnestra, vt alij. Dicunt enim hunc cum matre sensisse contra patrem, & postea patria pullum in Italiam venisse, atque apud Masicum Campaniæ montem consedisse, & tanquam Troiani nominis hostem Turno aduersus Aeneam fauisse. Virgilius, Hinc Agamemnonius Troiani nominis hostis Iungit Halæsus equos, &c. Ouidius quoque libro 4. Fast. autor est ab hoc Halæso Falisicos nomen accepisse.

HALIA, æ, ἁλία, Nympha marina, Nerei & Doridis filia: ἀπὸ τῆς ἁλὸς, hoc est à mari dicta.

Haliãs, haliados, ἁλιὰς, Genus scaphæ, vel paruæ nauiculæ, vt ex Appiano docet Bayfius.

Haliæetus, ti, penul. corre. ἁλιάετος, Genus est aquilæ: falco à nonnullis dicitur, ab aliis accipiter, ab aliis nisus. Ouidius Metamor. lib. 8. Et modò factus erat fuluis haliæetus alis. Plin. lib. 10. cap. 3, Haliæetus tantùm implumes etiamnum pullos suos percutiens, subinde cogit aduersos intueri Solis radios: & si conniuentem, humectantémque animaduertit, præcipitat è nido, velut adulterinum, & degenerem: illum cuius acies firma contrà steterit, educat. Haliæeti suum genus non habent, sed ex diuerso aquilarum coitu nascuntur.

HALIACMON, siue Haliagmon, ἁλιάχμων, Fluuius est Macedoniæ. Plinius libro 31. capi. 2, Item in Macedonia qui velint sibi candida nasci, ad Haliacmona ducere: qui nigra aut fusca, ad Axium.

HALIARTVS, ἁλίαρτος, Nomen vrbis Bœotiæ quam Haliartus condidit Therpandri filius: de qua vide Strabonem lib. 9.

Halicacabus, ἁλικάκαβος, Alterum solani genus, semen in folliculis rotundis habens, ad speciem vesicarum orbiculatum, rubens, & læue. Latini vesicariam vocant, teste Plinio lib. 21. capi. 31, Officinæ Mauritanos sequutæ, vocant Alcaquengi.

HALICARNA, ἁλικάρνα, Oppidum mediterraneum Aetoliæ, apud Plinium lib. 4. cap. 2.

HALICARNASSVS, penul. corre. ἁλικαρνασσὸς, Vrbs Cariæ, principum regia, circa initium Tauri sita, ad mare, in minori Asia. Argiuorum colonia, in qua Mausoleum quondam nobilissimum opus extabat, & Salmacis fons. Hæc prius Zephyra dicebatur. Ex Halicarnasso fuit Herodotus historicus, item Heraclius Poëta, & Dionysius scriptor antiquitatum, qui ab ea Halicarnasseus dictus est.

Halieutica, ἁλιευτικὰ, Dicuntur volumina in quibus tractatur de piscibus. Plinius lib. 32. capi. 2, Mihi videntur mira & quæ Ouidius prodidit piscium ingenia, in eo volumine quod halieuticon inscribitur. Fuerunt & alij qui helieutica scripserunt: vt Olympius Nemesianus, quem Vopiscus tradit scripsisse cynegetica & halieutica: & Oppianus qui opus de piscibus Antonino dicauit. Scripsit & Apicius, sed helieusim appellauit.

Halimus, ἅλιμος, Frutex sepimento vallari idoneus, similis rhamno, siue spinis, foliis oleę, sed latioribus. Nascitur in sepibus & maritimis, locisque fallis, falsilaginémque refert. Vnde & nomen videtur accepisse. Alij sine aspiratione scribunt: indéque Alimon dictum putant, quòd famem arceat. Tradit enim Solinus fruticem hunc in Creta nasci, mirabili effectu, quòd eo admorso fames aliquandiu nulla sentiatur.

Haliphœos, ἁλίφοος, Græcis arbor est, glandiferarum omnium deterrima, quæ à nostris falsicortex appellari potest, cui glans tam amara, vt eam præter sues, nullum animal attingat.

Halipleumon, ἁλιπλεύμων, Marinus pulmo, genus piscis, apud Plinium, lib. 33. cap. 11.

Halito, Halitus, vide HALO, halas.

HALIZONES, penul. produ. ἁλιζῶνες, Populi Asiæ maritimi, Mysis, Caribus, & Lydis finitimi: ita dicti παρὰ τὸ τῇ ἁλὶ ὑποζώννυσθαι, hoc est ab eo quòd mari præcingantur, vt indicat Plinius, lib. 5. capi. 31, Stephanus Halizonas dictos putat, quasi ἁλαζόνας, quòd ob diuitias superbi essent, & præferoces.

Hallucinor, aris, Significat aberrare, falli, vel etiam obstupefieri, vt docet Nonius, παραφέρομαι, διαπλάσσω. Propriè tamen ad oculos refertur, vt idem sit quod in conspiciendo falli, & errare, dum alterum pro altero aspicimus. ἀπὸ τῆς ἁλὸς, quod significat aliud. vel ἀπὸ τῆς ἀλύσεως, quod est languere, vel obstupescere, vt autor est Cloatius Verrius apud Gellium, lib. 16. cap. 12, Cicc. lib. 16. ad Attic. Ego tamen suspicor hunc, vt solet, hallucinari. Colu. lib. 8, Custodis officium, sublimem, celsissimámq; oculorum veluti speculam desiderat: vt neque tardiores grauidas, dum cunctantur, neque agiles & fœtas, dum procurrunt, separari à cæteris sinant: ne fur aut bestia hallucinantem pastorem decipiat. Aspiratur (vt inquit Gellius, lib. 2. cap. 3.) vt sonus firmior sit & vegetior.

Hallucinatio, onis, verbale, Idem significans quod error aut stupor. Nonius ex aliquo veterum, Vt assiduò oscitantem vidit, atque illius quidem delicatissimas mentis & corporis hallucinationes.

Hallux, cis, vel Hallus, li, Pollex, ex eo dictus quòd super proximum digitum saliat. ἀντίχειρ. Nam constricta manu solus proximum digitum scandit. Vnde quidam à Græco ἅλλεσθαι trahunt, quòd Latinè scandere, seu salire significat.

Halmades, ἁλμάδες, teste Ruellio, Oliuæ dicuntur quæ condiuntur muria. Nam ἅλμη muriam vel salsuginem significat.

HALMYRIS, ἁλμυρίς, Lacus ambitu LXIII. M. pass. ex Danubio natus supra Istropolin: de quo Plinius, lib. 4. cap. 12.

Halo, las, Spiro, vel odorem emitto. ἀναπίμπλημι, ἀναθυμιῶμαι. Virgilius lib. 4. Geor. Inuitent croceis halantes floribus horti. ¶ Huius composita sunt, Adhalo, Exhalo, de quibus suprà. Vnde Exhalatio, ἀναθυμίασις, densiorum spirituum euaporatio, quæ à Cicerone Halitus terræ appellatur. Inhalo, ἐνπνέω, ἐνπνίω. Lactant de Ira Dei, Siceræ inhalaueris.

Halito, as, penul. corre. Expiro, halitum identidem emitto. ἀναπίω. Ennius, Sublime iter quadrupedantes, flammam halitantes.

Halitus, us, penul. corre. Spiritum significat: & est nomen verbale ab halo, sicut Spiritus à spiro. ἀναπνοή. Plinius lib. 9. cap. 7. In aquas quidem penetrare hunc vitalem halitum quis miretur? effluere extremum halitū. Cice. 2. Tusc. Halitus Solis, id est vapor & calor. Columel. Disiectum deinde protinus fimum marari & obrui conuenit, ne Solis halitu vires amittat. Halitus terræ, pro vapore qui per terræ rimulas surſum ascendit. ἀναθυμίασις. Plin. lib. 11. cap. 12, Obuio terræ halitu infectus.

Halos, ἅλως, ab Aristotele in Meteoris dicitur quem nostri modò coronam, modò aream circa lunam dicunt. Seneca lib. 1. Quæstio. Hunc Græci halo vocant, quem nos dicere coronam aptissimè possumus.

HALONE, es, ἁλώνη, Insula Propontidis ante Cyzicum, oppidum habens eiusdem nominis. Autor Plinius, lib. 5. cap. vlti.

HALONESVS, ἁλόνησος, Insula Aegæi maris. Strabo lib. 14.

Halophanta, tæ, Homiuum genus nequam, (vt ait Nonius) quod ob fuenda mendacia miserrima mercede conducitur. Plau. in Curculione, Aedepol nugatorem lepidum, lepidè hunc nactus est Phædromus: Halophantam, an sycophantam hunc magis dicam, nescio. Quo tamen in loco legendum videtur holophantam.

Halosis, penul. produ. fœminini gene. ἅλωσις, Latinè captio, vel expugnatio dicitur. Sueto. in Nerone, Hoc incendium è turre Mecœnatica prospectans, lætúsque flammæ pulchritudine, halosin Ilij decantauit.

Halter, eris, penul, genitiui produ. ἀπὸ τοῦ ἅλλεσθαι, hoc est à saliendo dictus est. Sunt enim halteres, ἁλτῆρες, pilæ plumbeæ, massulæque, quibus vtraque manu se librabant qui saltu certabant vt certius assilirent. Martialis in Apoph. Quid pereunt stulto fortes haltēre lacertis? Exercet melius vinea fossa viros.

Halus, li, à Gallis vocatur herba, quam Veneti cotoneam dicunt, similis cunilæ bubulæ, cacuminibus thymo, dulcis & sitim sedans. vide Plinium, lib. 26. cap. 7.

HALYATTES, ἁλυάττης, Lydiæ rex. pater Crœsi. Autor Herodotus. lib. 1.

Halyatticus, a, um, Hora. lib. 3. Carm. Quàm si Mygdoniis regnum Halyattici Campis continuem. Regnum, inquit, Halyattici, hoc est Crœsi, Halyattæ filij.

HALYS, ἅλυς, Fluuius ex Tauri montis radicibus profluens per Cappadociam, & à Meridie Syros ac Paphlagones interfluens, contra Aquilonem in Euxinum mare euoluitur. Meminit eius Cicero 2. de Diuinat. Crœso fatalis Halys, Lucanus lib. 3. Crebro vortice tortus Halys, Ouidius 4. de Ponto.

Hama, æ, Instrumentum ad incendium compescendum. Plinius in Epist. Et alioqui nullus vsquam in publico sipo, nulla hama, nullum denique instrumentum ad incendia compescenda.

HAMADRYADES, penul. corre. ἁμαδρυάδες, Nymphæ syluarum, quas vetustas credidit simul cum arboribus nasci & interire. Vide DRYADES. Virgil. 10. Ecloga, Iam neque Hamadryades rursus, nec carmina nobis Ipsa placent.

Hamatilis, Hamatus, vide HAMVS.

Hamaxa, ἅμαξα, à Græcis dicitur, quod à nobis plaustrum. Vnde etiam sydus illud, quod nos Septentriones dicimus, à figura posturáque ipsa, quia simile plaustri videtur, similiter hamaxa appellatur. Vide Gellium, lib. 2. cap. 21.

HAMAXOBII Ptolemæo, Hamaxobitæ Pomponio, ἁμαξόβιοι, ἁμαξοβίται, Populi sunt Sarmatiæ Europæ, ita dicti quòd plaustris vtantur vice domorum. Vadianus Pomponij interpres eos esse putat, quos non procul à Polonis sitos, vulgus corrupta voce vocat *Moscouitas*.

HAMAXAMPEVS, Pars est fluminis Hypanis, qui cum fonte Xampeo amaro commixtus est. Tortellius.

Hamiotæ, vide HAMVS.

Hamotrahones, Dicti sunt vel piscatores, vel qui cadauera traherent hamo. Nam vt est apud Suetonium, eorum qui supplicio afficiebantur, cadauera, iussu principum vnco sæpe trahebantur in locum quem tum Gemonias scalas dicebant.

Hammites, Gemma quæ ouis piscium similis est. Vide Plinium, libro 37. cap. 10.

HAMMODARA, Oppidum inter Aegyptum & Aethiopiam, iuxta se habens bituminis fontem. Autor Plinius, lib. 6. cap. 29.

Hammoniacum, ἀμμωνιακόν, Resinæ species ex arbore, quam metopium vocant, stilans in Arenis, iuxta Hammonis templum: vnde & nomen sortitum est. Vide AMMONIACVM.

Hammonis cornu, Inter sacratissimas Aethiopiæ gemmas habetur auri colore. Plinius lib. 37. cap. 10.

Hammonium, Coloris genus tendentis in subrufum. Varro de Rerust. lib. 3. c. pi. 2, Nunc vbi vides hìc citrum, aut aurum? num minium, aut hammonium? num aliquod emblema, aut lithostrorum? illic omnia contrà. Sunt tamen qui hoc in loco malint legere Armenium.

Hamus, mi, Catenam significat. ἅγκιστρον. Virgil. lib. 3. Aeneid. Loricam consertam hamis, auróque trilicem, hoc est hamis aureis. ¶ Accipitur etiam hamus pro vnco ex quo piscatores escam suspendunt ad capiendos pisces. Plaut. Sticho, Arundinem fert, sportulámque & hamum piscarium. Ouid. de Arte amandi, Casus vbique valet: semper tibi pendeat hamus, Quo minimè credis gurgite piscis erit. Idem epist. 18, Nunc voluerem laqueo, nunc piscem ducitis hamo. ¶ Præterea ab huius vnci similitudine hamus accipitur pro instrumento ferreo quo diuitum arcæ numariæ obseipiuntur. Iuuenalis Saty. 14, Dispositis prædiues hamis vigilare cohortem. Quo in loco hamus priorem corripit, quam Poëtæ omnes producunt: aut certè dicendum erit ſ literam in dictione PRAEDIVES cum præcedente vocali absumi: in qua sententia est Mancinellus. Hamus etiam aliud instrumentum ferreum significat, quo linum pectitur. Plin. lib. 19. capi. 1. Et ipsa tamen pectitur ferreis hamis, donec omnis membrana decorticetur.

Hamulus, li, diminutiuum. Hamulum Celsus vocat vncinum, quo chirurgi pterygion ex oculo eximunt. Celsus lib. 5, Specillo auriculario protrahendum est, aut hamulo retuso.

Hamatus, a, um, Hamo instructum & munitum significat. ἀγκιστρωτός. Cic. 4. Acad. Hamatis, vncinatisque corpusculis. Hamata munera, quæ ita dantur vt alia subinde dona ad se alliciant. Plinius in Episto. Volo enim eum, qui sit verè liberalis, tribuere patriæ, propinquis, affinibus, amicis: sed amicis dico pauperibus, non vt isti, qui iis potissimum donant qui donare maximè possunt. Hos ego viscatis hamatisque muneribus non sua promere puto, sed aliena corripere. Sagittæ hamatæ, Ouid. 3. Trist Eleg. 10, Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis. Vngues hamati, Ouid. 12. Metam. Hamatisque viri laniauerat vnguibus ora.

Hamatilis, & hamatile. penul. corre. Quod ad hamum pertinet: vt, Piscis hamatilis, id est hamo captus. ἀγκιστρωτός. Plau. in Rudente, Post id hamatilem piscem, saxatilémque aggredimur, captamus cibum in mari. id est hamo piscamur.

Hamiotæ, Qui hamo ad piscandum vtuntur. γραῦς. Plautus in Rudente, Saluete fures maritimi, conchitæ atque hamiotæ. Famelica hominum natio. Varro, Cohortis coquorum atque hamiotarum, aucupúmq; Sunt qui hìc legendum putent hamiotar um: & ita etiam videtur exigere ratio carminis apud Plautum.

Hamo, as, Curuo. ἀγκιστρόω. à quo Hamatus, curuatus, de quo suprà. Hinc Adhamo, as, penul. produ. quod est obligo. Cice. lib. 2. Acade. Qui enim serius honores adhamauerunt, vix admittuntur ad eos.

HANNO, Punicum nomen est, quo plerique non ignobiles Carthaginensium duces sunt appellati: tres tamen inter cæteros maximè illustres extitere. Primus fuit Philippi Macedonis temporibus, qui quum tyrannidis cupiditate accensus, omnes ciuitatis principes in filiæ suæ nuptiis veneno necare constituisset, prodito à ministris consilio, frustra concitatis seruitiis, Maurorúmque rege in patriæ exitium solicitato, victus in Carthaginiensium manus peruenit: à quibus & ipse virgis cæsus, & manibus cruribúsque fractis in crucem actus est, & in cognatos omnes sæuissimè animaduersum. ¶ Fuit alter Hanno, temporibus Agathoclis Siculorum tyranni, à quo cum XXX. Pœnorum millibus conserta pugna est interfectus. ¶ Tertius fuit tempore secundi belli Punici, Barchinæ factionis princeps, contrarias Hannibali in Republica partes fouens. De hoc multa apud Liuium: aliorum meminit Iustinus Trogi abbreuiator, lib. 21. & 22.

Hanum, Veteres pro fano vsurparunt: & hanulum, pro paruo fano.

Haphe, ἁφή. Inspersio puluerís, quo inspergebantur luctantes, vbi ceromate illiti fuissent, vt mutuas prehensiones admitterent. Martialis lib. 7, Et flaueſcit haphe. Nam puluere perfusa luctantium corpora quodammodo flaueſcebant, lepram patientibus similia. Plinius lib. 36. capi. 13, refert arenam tenuissimam è Nilo peti soliram, ad debellanda corpora palæstræ studiis. Haphe enim Græcè & tactum significat, & vncturam, & contrectationem in palæstra, & notas quibus lepra corpus maculat. Iulius Pollux haphen accipit primam infecturam, quoties vestes imbuuntur coloribus.

Hara, συρίσκιον, vide in dictione ARA.

Haringa, Apud priscos significabat hostiam: quæ inde dicta erat, quòd eius adhærentia inspicerentur. Autor Festus. A Donato autem haruga vocatur hostia: ab hara cui includitur.

Hariolus, harioli, cum accentu in antepenultima. Futurorum diuinator. μάντις. Dictus hariolus quasi fariolus, à faris, vel à fando, sicut hanula, quasi fanula, hoc est parua fana: aspiratione (vt plerunque fieri solet) pro f litera posita. Terent. in Phormione, Interdixit hariolus. Plaut. in Cistel. Hariola es. Cice. 1. de Diuinatione, Sibyllinorum versuum decem interpret

interpretes desertos ex ciuitate esse voluerunt: ex quo genere sæpe hariolorum etiam & vatum furibundæ prædictiones.

Hariolor, aris, ari, Diuino. μαντεύομαι. Cice. de Diuinatione, Nec eos qui quæstus causa hariolantur, agnosco. Idem Attico, lib. 8. προθεσπίζω igitur noster Attice, non hariolans vt illa, cui nemo credidit, sed coniectura perspiciens, &c.

Hariolatio, Actus ipse hariolandi. μαντεία. Cice. 1. de Diuinatione, Superstitiosæ hariolationes.

HARMASTIS, tis. ἁρμαστής, Iberiæ oppidum, ad Neorim amnem, exaduerso portarum Caucasi. Autor Plinius lib. 6. cap. 10, & 11.

HARMATOPOLITAE, ἁρματοπολῖται, Populi sunt Asiæ in sinu Elaiticnita dicti ab Harmatunte vicino promontorio. Meminit eorum Plinius lib. 5. cap. 30. Apud Strabonem tamen hoc promontorium vocatur Hermatus per e literam in prima syllaba.

HARMODIVS, & Aristogiton, ciues Athenienses fuerunt, quibus quòd Rempub. tyrannide liberassent, hoc honoris à ciuibus suis tributum est vt nemo vnquam ipsorum nomine vocaretur.

HARMODOTVS, Poëtæ nomen est apud Plutarchum.

Harmonia, penul. corre. ἁρμονία, Latinè compositio, concordia, conuenientia. concentus, ἀπὸ τοῦ ἁρμόζειν, quod est congruere. Musici harmoniam vocant intentionem, concentúmque neruorum in integros modos sine vlla offensione consonantium. Cice. 1. Tuscula. Harmoniam autem ex interuallis sonorum nosse possumus: quorum varia compositio etiam harmonias efficit plures. Quintilia. lib. 1. capi. 10, Nec illa modò contenti dissimilium concordia, quam vocant harmoniam: sonum quoque his motibus dederunt. Hæc etiam alio nomine dicitur sympho nia. ¶ Est etiam HARMONIA, mulieris proprium: quo nomine Gelonis filia, Themistij vxor appellata est ab ἁρμόζω, coapto. ¶ Est præterea Harmonia, Martis & Veneris filia, Cadmi vxor, cui Vulcanus pulchrum, sed exitiale monile dedit, eo quòd ex coniugis adulterio fuisset progna ta. Reliqua vide suprà in dictione CADMVS, & apud Ouidium lib. 4. Metamorpho.

Harmonicus, a, um, ἁρμονικός, Quod ad harmoniam attinet. Plin. lib. 2. cap. 109, Harmonica ratio quæ cogit rerum naturam sibi ipsam congruere, addit huic mensuræ stadia septem millia.

HARMONIDES, Ciuis Troianus fuit, architecturæ peritissimus. vnde Homerus fabulatur eum à Minerua fuisse adamatum. Hic inter cætera naues illas fertur ædificasse, quibus Alexander Helenam raptam Troiam transuexit.

Harpaction, siue (vt aliqua exemplaria habent) harpacticon apud Plinium lib. 35. capi. 16, genus est gummi, ita dictum à celeritate auellendi.

HARPAGIA, pluralis tantùm numeri. ἁρπάγια, τά, Locus est in Phrygia in confinio agri Cyziceni, & Priapeni, vnde Ganymedem raptum fuisse ab aquila fabulata est antiquitas. Autor Strabo lib. 13.

Harpago, penul. produ. in genitiuo harpagónis, ἁρπάγη, ἁρπάγιον, Instrumentum est ferreum in fine aduncum, quo in naualibus prælijs naues apprehenduntur, & tanquam in continenti coguntur dimicare: ita dictum à verbo Græco ἁρπάζω, quod est rapio. ¶ Est & aliud instrumentum hoc nomine, quo ea quæ in puteum, vel fluuium deciderint, extrahuntur. Cuius inuentor traditur fuisse Anacharsis philosophus, teste Plinio lib. 7. cap. 56. ¶ Est etiam harpago instrumentum ferreum, quod à nonnullis canis vocatur, quo vasa vinaria constringuntur, vt commodius inducantur circi. Liuius lib. 10. bel. Punici vsus est accusatiuo Græco harpagonas. Asseres (inquit) ferreo vnco præfixi (harpagonas vocant milites) ex Punicis nauibus iniici in Romanas cœpti.

Harpago, as, penul. produ. Rapio, ἁρπάζω. Plaut. in Aulularia, Hei misero mihi, aurum mihi intus harpagatum est. Idem Bacchidibus, Nullus frugi Esse potest homo nisi qui bene & malè facere tenet: improbus cum improbis sit, harpaget, furibus furetur quod queat.

HARPALICE, penul. corre. ἁρπαλίκη, Nomen mulieris, Harpali Thracum Regis filiæque, patrem à Getis captum liberauit. Autor Seruius in illud 1. Aeneid. –vel qualis equos Threissa fatigat Harpalice, volucrémque fuga præuertitur Hebrum.

HARPALVS, penul. corre. Nomen est prædonis apud Ciceronem lib. 1. de Natura deorum.

HARPASA, orum, penul. corre. ἅρπασα, Oppidum Asiæ, oppositum fluuio Harpaso. Plin. lib. 2. cap. 96. Iuxta Harpasa oppidum Atię cautes stat horrenda, vno digito mobilis: eadem, si toto corpore impellatur, resistens.

Harpastum, ἁρπαστόν, Genus est pilæ, grandioris quàm pila paganica, minoris tamen quàm follis: ita dictum ab ἁρπάζω verbo Græco quod est rapio, eo quòd plures proiectum harpastum conentur arripere, & extra ludi limites eiicere. Nam hoc pilæ genus non repercutitur, sed quum multi ludentes in duas partes diuisi sunt, quisque annititur pilam arripere, & ad suos, qui post se sunt viciniores limitibus, transmittere: eiúsque partis victoria est quæ pilam extra limites eiecerit. Laboriosum ludi genus est, grandioribúsque tantùm conueniens. Quum enim multi simul pilam arripere conantur, in terram se inuicem prosternunt, puluerémque & sudore infecti flaueſcunt. Martialis libro 14. Seu lentum ceroma teris, tepidúmque trigona, Siue harpasta manu puluerulenta rapis.

Harpax, gis, vel gos, ἅρπαξ, A Syris vocatum est electrum, eo quòd festucas & paleas ad se rapiat: apud quos etiam mulieres verticillos ex electro conficere solent. Plinius lib. 37. capi. 2. In Syria quoque verticillos inde facere, & vocare harpaga: quia folia & paleas, veſtiúmque fimbrias rapiat.

Harpæ, es, ἅρπη, Ensis est in summitate falcatus, quo Mercurius vsus fertur in occidendo Argo illo centoculo, & Perseus in amputando Medusæ capite. Ouidius 5. Metamor. Vertit in hunc Harpen madefactam cæde Medusæ. Lucanus lib. 9, Et subitus præpes Cyllenida sustulit harpen.

HARPOCRATES, penul. corre. ἁρποκράτης, Simulacrum in sacris Isidis & Serapidis erat, quod digito labiis interpresso, admonere videbatur vt silentium fieret. Hic dicebatur silentij Deus. Re vera autem Græcus philosophus fuit Harpocrates, cuius eruditio ac præcepta in id maximè tendebant, vt silentium præciperet, & omnibus rebus anteponeret. Catullus in Gellium, epig. 59, Gellius audierat patruum obiurgare solere, Siquis delicias diceret, aut faceret: Hoc ne ipsi accideret, patrui perdespunt ipsam Vxorem, & patruum reddidit Harpocratem. Vbi reddere Harpocratem (vt monet Erasmus in Adagiis) prouerbialiter dictum est, pro silentium imponere.

HARPYIAE, ἅρπυιαι, monstra fuerunt qualia describit Virgilius libro 3. Aeneidos, Tristius haud illis monstrum, nec sæuior vlla Pestis & ira Deûm, Stygiis sese extulit vndis: Virginei volucrum vultus, fœdissima ventris Ingluuies, vncæque manus, & pallida semper Ora fame. Dictæ ab ἁρπάζω, vnde à Suida vocantur ἁρπακτικοὶ δαίμονες, hoc est rapaces dæmones. Dicuntur autem fuisse Ponti & Terræ filiæ, vt ait Seruius: vnde in insulis habitant, partem terrarum, partem maris tenentes, dictę ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν, id est à rapiendo. Volatiles, vultu virgineo, manibus vncis. Alij Neptuni filias faciunt, qui ferè prodigiorum omnium pater est, nec immeritò. nam secundum Milesium Thaletem, omnia exhumore procreantur: vnde est, Oceanúmque patrem rerum. Hinc fit vt quotiescunq; defunt parentes, redeatur in generalitatem, Sic & peregrinos, Neptuni filios dicimus, quorum ignoramus parentes. Alij autem dicunt Harpyias, filias Thaumantis & Electræ fuisse. Has Virgilius tres esse dicit, Aello, Ocypeten, Celæno: quarum nostremam Homerus Podargen vocat, & ex ea Zephyrum ventum, Achillis equos, Balium videlicet & Xanthum, genuisse dicit. Hesiodus tantùm duas nominat, Aello videlicet & Ocypeten. De Harpyis quoque suprà nonnulla dicta sunt in dictione CALAIS: nonnulla etiam infrà dicuntur in dictionibus PHINEVS & ZETHES. Virgil. lib. 3. Aeneid. Accipiunt Strophades, Graio sunt nomine dictæ Insulæ Ionio in magno, quas dira Celæno, Harpyiæque colunt aliæ, &c.

Haruſpex, icis, ἱεροσκόπος, Qui harugis, id est hostiis inspectis futura prædicit. μάντις. Terentius in Phorm. Haruſpex vetuit ante brumam aliquid noui Negotij incipere. Hunc locum exponens Donatus, Haruſpex, inquit, ab haruga deriuatur, quæ est hostia, ab hara, in qua conciditur & seruatur. Melius itaque cum aspiratione scribitur.

Haruſpica, æ, Diuinatrix. Plautus in Milite, Da qui faciat, qui condiat: da quod dem Quinquatribus Percantatrici, collectrici, hariolæ, atque haruſpicæ.

Haruſpicinus, a, um, penul. produ. vnde Libri haruſpicini dicuntur qui de haruſpicina, hoc est haruſpicum arte præcepta tradunt. Cice. 1. de Diuin. Quod Hetruſcorum declarant, & haruſpicini, & fulgurales, & rituales libri: nostri etiam augurales.

Haruſpicina, æ, penul. produ. Est ars diuinandi ex cæsis hostiarum extis. ἱεροσκοπική. Cicero 3. de Diuinat. Vt ordiar ab haruſpicina, quam ego Reipublicæ causa communisque religionis colendam censeo. Vnde Haruſpicinam facere, est exercere huiusmodi artem. Cicero ad Leptam, Quare bono animo sint & mei & tui familiares: neque enim erat ferendum, quum qui hodie haruſpicinam facerent, in Senatu Romæ legerentur, &c.

Haruſpicium, cij, Idem quod haruſpicina, id est ars diuinandi ex inspectione extorum. σπλαγχνοσκοπία. Catullus tamen pro ipsa arte videtur posuisse, quum ait, Nascatur magus ex Gelli, matrísque nefando Coniugio, & discat Perſicum haruſpicium.

HASBYTAE, ἁσβῦται, Africæ interioris populi post Nasamones, Macis finitimi. Autor Plinius lib. 5. cap. 5.

HASDRVBAL, vide ASDRVBAL.

Hasta, stæ, Est instrumentum illud ex ligno terete, cuspide præferrata, qua milites in bello vtuntur. λόγχη, ἄκων. Cicero 2. de Finibus, Euelli iussit eam, qua transfixus erat, hastam. Plautus Bacch. Ibi cursu, luctando, hasta, disco, pugillatu, pila, Saliendo se exercebant. ¶ Hastam abiicere, est causæ diffidere, & contentionem relinquere. Cicero pro Muræ. Videſne tu illum tristem, demissum? iacet, diffidit, abiecit hastas. Erasmus in Chiliadibus, Hastæ subiicere bona alicuius, est ea publica auctione, eique qui plurimum obtulerit, addicere. Solet enim hasta figi in omnibus auctionibus: vnde factum est vt hasta nonnunquam pro ipsa auctione ponatur. Cicero Philippic. 8. Itaque hastam semper videre cupiunt ij qui nostris bonis imminent. Idem lib. 15. Epist. ad Cassium, Cæsarem putabant molestè laturum, verentem ne hasta refrixisset. Subhasta subire, est vendi. Plautus in Mostel. Vel isti qui trium numorum causa subeunt sub hasta. ¶ Ab hasta fit diminutiuum Hastula, quod paruam hastam significat.

Hastarium, rij, Venditio auctionaria. καπηλικὴ πρᾶσις. vnde Tertullianus in Apologet. In hastario vectigales sumus.

Hastati, Dicti sunt qui primi in acie cum hastis constituti solebant. πρωτοστάται. Hastatus verò primus dicebatur qui duas centurias, id est ducentos milites ducebat in acie secunda, quem nunc Ducenarium vocant, vt Vegetius denotat. Varro de Lingua latina lib. 4. Hastati milites dicebantur qui primi hastis pugnabant. Vide in dictione ANTEPILANVS.

Hastile, is, penul. produ. Dicitur quod ad hastæ formam factum est, hoc est lignum teres, oblongum, cuiusmodi est hasta. Cicero pro Rabi. Quum denique Quin. Scævola confectus senectute, præpeditus morbo, mancus, & membris omnibus captus ac debilis, hastili innixus, &c. Virgilius 5. Aeneid. –præfixa hastilia ferro.

HASTA, Oppidum in extremis Italiæ finibus, circa Iapygium promontorium: cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 1.

Hastula regia, ἀσφόδελος, Herbam significat quæ & albucum, & asphodelus vocatur. Plinius lib. 21. cap. 17, & lib. 16. cap. 11.

Hau, Interiectio est mentis conturbatæ. Teren. in Eunucho, Hau obsecro

Universidad de Deusto
Biblioteca

mea Pythias, quid istuc nam monstri fuit? Interdum etiam inuenitur geminatum. Terentius in Adelphis, Hau hau mi homo, sanúsne es?

Haud, ἀπ. aduerbium negandi, significat non. Terentius in Andria, Haud muto factum. Haudquaquam, οὐδαμῶς, hoc est nullo pacto, vel nullo modo. Liui. 10. bel. Pun. Astrubalem propediem affore cum manu haudquaquam contemnenda.

Haurio, ris, hausi, haustum, Significat propriè extraho humorem, & educo ex profundo aliquo loco. ἀφύσσω, ἀντλέω, ἀναιμάσσομαι. Cicero 1. de Diuinat. Qui quum vidissēt haustam aquam de iugi puteo, terræmotus dixit instare. Idem de Clar. Orat. Si is potare velit, de dolio sibi hauriendum putet. Idem 3. Acad. Vt ea à fontibus potius hauriant, quàm riuulos consectentur. Idem de Diuin. Aqua è puteo hausta. ¶ Haurire auribus, est audire. Virgilius lib. 4, Vocémque his auribus hausi. Haurire oculis, est aspicere: pro quo Poëtæ etiam interdum dicunt Haurire, omisso ablatiuo oculis. Virgil. 10. Aeneid. Suspiciens hausit cælum, mentémque recepit. ¶ Accipitur etiam pro confodere, seu vulnerare. Virgil. 10. Aeneid. Per tunicam squallentem auro latus haurit apertum. ¶ Item tenere. Virgil. lib. 4. Georg. -& medium sol igneus orbem Hauserat. ¶ Item defatigare. Virgil. -exultantiáque haurit Corda pauor pulsans. ¶ Item exequi, implere, διαπονῶ, ἐκπίνω. Lucil. lib. 30. vt citat Nonius, Quando haurire animus Musarum, & fortia gestit. ¶ Item luere. Virgil. 4. Aeneid. Spero quidem mediis, fiquid pia numina possunt, Supplicia hausurum scopulis. Quo in loco Vergilij, obseruato hausurum dici absque t, pro hausturum. ¶ Item consumo. πίνομαι. Liui. 5. Tam longi temporis opus incendium hausit. ¶ Haurire calamitatem, Haurire dolorem, Haurire gaudium, vide Budæum in Annota. & in Epist. Huius compositum est Exhaurio, ἐξαντλῶ. ¶ Legitur etiam nonnunquam præteritum hauriui, & supinum hauritum. Varro ad Ciceronem, Quum idem quoque hauriérit. Apul. lib. 2. de Asino, Lagena facilis hauritu.

Hausto, stas, frequentatiuum: à quo fit compositum Exhausto. Festus, Exhaustant, efferunt.

Haustus, stus, Sorbitio, & eductio liquoris ex aliquo loco. ἄντλησις. Colu. lib. 1. Si deerit defluens vnda putealis, quærātur in vicino aqua, quæ non sit haustus profundi. id est quæ non è profundo puteo hauriatur, & extrahatur. Ouid. 6. Meta. Haustus aquæ mihi nectar erit.

Haustus, sta, stum, Participium accipitur pro absumptus, deuoratus. ἀνηλωμένος. Liui. lib. 1. Nec ferro tantum periēre, sed in paludes quidam coniecti, profundo limo cum ipsis equis hausti sunt. Idem 3. bel. Maced. Multæ naues eiectæ, multę ita haustę mari, vt nemo in terram enauerit.

Haustrum, stri. Teste Budæo, est machinæ genus rotam habens, qua calcata, aquam è puteis, vel fluminibus haurimus, quod & tympanum vocatur. ἄντλημα. Lucretius lib. 5. Vt fluuios verſare rotas, atque haustra videmus. Nonius tamen mauult haustra esse ipsos cados, hoc est situlas in huiusmodi machinis, quibus aqua hauritur.

H ante E.

Heauton timorumenos, ἑαυτὸν τιμωρούμενος, Nomen est Comœdiæ Terentianæ, quod nos Seipsum excruciantem interpretari possumus. τιμωρέομαι enim idem est quod sæuio, punio, crucio: & ἑαυτόν, seipsum. Inducitur enim senex Menedemus seipsum excrucians quòd filium Cliniam duritia sua in militiam proficisci compulerit.

Hebdomas, adis, ἑβδομάς, & Hebdomada, dæ, dicitur numerus septenarius, sicut ogdoas numerus octonarius, & enneas nouenarius, decas denarius. Cicero Tironi lib. 16. Epist. o. Symphoniam Lysonis velim vitasses, ne in quartam hebdomadam incideres. Vbi per quartam hebdomadam intelligit diem vigesimum octauum qui numerus constat ex quatuor septenariis. Septimi autem quinque dies infebribus crisimi sunt, & periculosi. Neque verò solum de diebus dicitur, sed etiam de annis, & quibuscunque rebus quæ septenario numero comprehenduntur. Gellius, Tum tibi addit, se quoque iam duodecimam annorum hebdomadam ingressum esse, & ad eum diem septuaginta quinque librorum hebdomadas scripsisse.

Hebe, ἥβη, Filia fuit Iunonis absque patre, vt Latinorum poëtæ asserunt. Apollo enim quum Iunoni nouercæ conuiuium in patris sui domo parasset, interea lia lactucas agrestes ei apposuit: quas quum Iuno auidè comedisset, illico vsque tunc sterilis, prægnans effecta est, peperitque Heben: quam postea Iupiter ob formæ elegantiam ad officium pincernatus assumpsit, deámque iuuentutis effecit. Tandem quum ipse vnà cum cæteris diis apud Aethiopes comessaturus iuisset, contigit quòd administrans eius Hebe poculà, pérque lubricum minus cautè incedens, caderet, reuolutisque vestibus obscœna fuperis monstraret: quam ob rem ab officio est amota, eiúsque loco Ganymedes subrogatus. Postremò Herculi in deos relato, vxor data. Autor Seruius. Homerus autem ex Ioue eam conceptam esse tradit, neque omnino ab officio remotam, sed cæterorum deorum pincernam fuisse, Ganymedem verò solius Iouis, Ouid. lib. 9. Metamor. Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe, &c. Hæc dea iuuentutis purabatur. ἥβη enim (vt ait Suidas) florem ætatis & primam pubem significat.

Hebenus, ni, generis fœminini: & hoc hebenum, ni, penul. corre. ἔβενος. Dioscoridi, arbor est in India, atque Aethiopia nascens, cuius lignum tam solidum est, & ponderosum, vt in aqua subsidat: color eius foris est buxo non absimilis, intus omnino niger. Sunt qui sine aspiratione scribant: quo pacto etiam scribitur apud Græcos, Vide suprà Ebenus.

Hebes, hebetis, Obtusus, piger, tardus, & acumine carens. ἀμβλύς. Cicero lib. 2. Acad. Quid? Lunæ quæ lineamenta sunt potéstne dicere, cuius & nascentis, aliàs hebetiora, aliàs acutiora videantur cornua? Hic Cicero hebeti opposuit acutum. Ouidius 3. de Arte aman. Ponite iam gladios hebetes, pugnetur acutis. Vnde per translationem Ingenium hebes dicitur, sicut etiam obtusum: & Homo hebes, hoc est tardus. Cice. 10. Philip. Scilicet hæc Pansa aut non videt, (hebeti enim ingenio est) aut negligit. Id est ingenio non acuto, sed tardo. Idem 2. de Diuinat. Vidésne Epicurum, quem hebetem & rudem dicere solent Stoici, quemadmodum, &c.

Hebeo, bes, Hebes sum. ἀμβλύνομαι. Liui. lib. 3. bel. Pun. Num ferrum hebetǽn dexteræ torpent? Verba sunt Annibalis suos incitantis. Virgil. 5. Aeneidos, Sed enim gelidus tardante senecta Sanguis hebet, frigéntq; effœtæ in corpore vires.

Hebesco, scis, Hebetior fio. ἀμβλύνομαι. Cice. 1. Tuscul. Sic mentis acies seipsam intuens, nonnunquam hebescit. id est obtusior, desidiosior, & remissior fit. Salluſt. Postquam diuitiæ honori esse cœpere, & eas gloria, imperium, potentia sequebatur, hebescere virtus cœpit.

Hebeto, as, penul. corre. Obtundo, obscuro. ἀμβλύνω, ἀμβλύνω. Plinius in Paneg. Eodem ergo tempore nec animos modò, sed & corpora ipsa languescere, gladios etiam incuria hebetari, retundíque gaudebant. Plinius lib. 7. cap. 15, Speculorum fulgor aspectu ipso hebetatur, acies ferri perstringitur.

Hebetudo, Rei alicuius carentis acumine, vel mentis, ingenij, visus, similíúsque obtusitas. ἄμβλυνσις.

Hebetatio, verbale, Idem quod hebetudo. ἄμβλυνσις. Plin. lib. 8. capi. 6, Medetur & lumborum dolori, oculorum hebetationi, mente captis, & melancholicis.

Hebraei, ἑβραῖοι, Dicti sunt Iudæi, ab Heber, qui fuit abnepos Sem filij Noë: prius Heberæi cognominati, ac deinde vna detracta litera Hebræi, sicut docet Augustinus, lib. 10. de Ciui. Dei, Et quia in eius familia remansit lingua, quæ prius humano generi creditur fuisse communis, quum gentes linguarum diuersitate sunt diuisæ, deinceps Hebræa est nuncupata. ¶ Ab Hebræus fit Hebraicus, a, um, vt Lingua Hebraica.

Hebrus, ἕβρος, Fluuius in Thracia: nascitur iuxta Adrianopolim, in monte Rhodope, labitúrque in Aegæum mare, eregione Samothraciæ insulæ. Celebratur propter aurum quod ex arena eius colligitur. Poëtæ fabulantur in hunc Orphei caput, quum Cicones eum confecissent, proiectum esse, vnde & Oeagrius dicitur ab Oeagro Orphei patre. Virgil. lib. 4. Georg.

Tum quoque marmorea caput à ceruice reuulsum
Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus,
Volueret, &c. Ouid. lib. 11. Metamorph.
Membra iacent diuersa locis, caput Hebre, lyrámque
Excipis, & mirum, &c. Martianus lib. 6. Hebrum (inquit) Odrysiæ niues complent, qui inter diuersos Barbaros fluens, etiam Ciconas perluit. Hebrus hodie Marixa dicitur.

Hecale, ἑκάλη, Nomen anus pauperculæ, quæ Thesēum adhuc adolescentem hospitio susceperit. Huius pauperta tem Callimachus iusto volumine celebrauit. Hinc natum est prouerbium, Nunquam Hecales fies. hoc est nunquam te inopia opprimet. Ouid. de Amor.

Cur nemo est Hecalen, nulla est quæ nouerit Irum?
Nempe quòd alter egens, altera pauper erat.

Hecameda, ἑκαμήδη, Artinoi filia, quæ direpta Tenedo Nestori in prædam cesserit, teste Homero, lib. 11. Iliados.

Hecate, penul. corre. ἑκάτη, Iouis & Latonæ filia, & soror Apollinis, quæ & Diana dicitur. Huic triplex numen attribuitur: vnde etiam à Virgilio Tergemina vocatur. Nam in cælo creditur esse Luna, in terris Diana, & apud inferos Proserpina. ¶ Dicta Hecate, teste Seruio, quòd centum victimis placetur, aut quòd centum annos errare faciat insepultos. Verisimilius tamen videtur Hecates nomen factum esse à masculino ἑκάτος, quo nomine Graeci vocant Apollinem: sicut à Cynthio Cynthia, à Delio Delia, à Phœbo Phœbe. Dictus autem Sol est Hecatos, ab ἑκὰς longè, quòd eminus radios suos ad nos mittat, & quodammodo iaculetur. Hæc & τριπλάσιος, quia (vt inquit Orpheus in Argon.) tria habuit capita, dextrum equinum, sinistrum caninum, medium suis agrestis, Ouid. 9. Metamorpho. túque triceps Hecate. ¶ Alia fuit Hecate, herbarum veneficiorúmque peritissima quæ in Taurica Cherroneso regnauit, teste Dionysio Milesio. Filia fuit Persæ, filij Solis, & fratris Aeetæ: à quo & Perseis, siue Perseia cognominatur, Quid. 7. Metamor. Ibat ad antiquas Hecates Perseidos aras. Valer. Flaccus lib. 6. Hanc residens altis Hecate Perseia lucis Flebat.

Hecataeus, ἑκαταῖος, Historicus Milesius fuit, Protagoræ auditor, qui primus soluta oratione historiam condidit. Floruit temporibus Darij, qui Cambysi successit. Autor Suidas. ¶ Fuit præterea eodem nomine grammaticus quidam Abderita, cuius meminit idem Suidas.

Hecatombe, ἑκατόμβη, Sacrificij genus in quo ritus hic seruabatur, vt centenæ sui generis mactarentur victimæ: vt centum sues, centum hœdi. Iul. Capitolinus, Tantum sanè lætitiæ in Balbino, qui plus timebat vt hecatomben faceret, quod tale sacrificium est, Centum aræ vno loco construuntur ex cæspite: ad eas centum sues, vel centum oues mactantur. Iam si Imperatoris sacrificium sit, centum leones, centum aquilæ, & cætera huiusmodi animalia feriuntur: quod quidem Graeci quondam fecisse dicuntur, quum pestilentia laborarent. Dicta hecatombe à numero victimarum: vel à numero sacrificantium, quia centum Peloponnesi vrbes id faciebant. Iuuen. Saty. duodecima, Exsiunt qui promittant hecatomben.

Hecatompolis, ἑκατόμπολις. Cretæ insulæ epitheton est, à numero ciuitatum impositum quæ centum in hac insula fuisse perhibentur, vel Virgilio teste lib. 3. Aeneid. Creta Iouis magni medio iacet insula ponto, Mons Idæus vbi, & gentis cunabula nostræ Centum vrbes habitant magnas, vber rima regna.

Hecatompedon, ἑκατόμπεδον, Templum erat apud Athenienses Minerua dicatum, patens omni à latere pedes centum: vnde & nomen accepisse existimant. Alio nomine Parthenon dicebatur. Meminit huius templi Plutarchus in Pericle.

Hecatomphonia, ἑκατομφόνια, Sacra erant apud Messenios celebrari solita, à centum hostium cæde originem habentia. Meminit huius sacri Plutarchus in conuiuio septem sapientum.

Hecatom

Hecatompus, odis, ἑκατόπους, nomen piscis qui hamo deuorato omnia interanea euomit, donec hamum quoque egerat. Dictus Hecatompus à centum pedum numero: vnde & centipes à Latinis appellatur. Dicitur & scolopendra, à terrestris scolopendræ similitudine.

Hecatompylos, ἑκατόμπυλος, Thebes Aegyptiacæ epithon est à portarum numero, quæ centum in hac vrbe fuisse dicuntur, vel Iuuenale teste, Atq; vetus Thebe centum iacet obruta portis. ¶ Est item eiusdem nominis vrbs in Parthia, teste Stephano.

Hecatonchiros, penul. produ. ἑκατόγχειρος. Briarei, siue Aegæonis epitheton, quod nobis Centimanum sonat. Fingunt enim Poëtæ, Briareum centum manus, & quinquaginta ventres habuisse: vt tradit Plutarchus eo in opusculo quod πῶς ἄν τις ὑφ' ἑαυτοῦ ὠφελοῖτο inscripsit.

Hecatonnesi, ἑκατόννησοι, Insulæ exiguæ viginti circa Lesbum: ab Hecato, id est Apolline dicti qui in illis plurimum colebatur.

Hecatontarchus, ἑκατόνταρχος, centum militibus præfectus, quem Latini Centurionem vocant.

Hecta, (inquit Sipontinus) accipitur pro re minimi pretij, quasi hieta, ab hio verbo: quasi hiatus & olcitatio. Alij pustulam dicunt, quæ in coquendo pane solet assurgere. Pomponius, Hic homo hectæ me facit, & multibibam vocat. id est partū me facit.

Hector, ἕκτωρ, Priami Regis filius Troianorum omnium fortissimus, ab Achille interfectus: dictus (vt scribit Plato) ab ἔχω, defendo, quòd vrbem contra hostium impetum tenuerit, patriámque seruarit: eo nanque sospite Troia nunquam potuit expugnari. Vxorem habuit Andromachem, ex qua Astyanacten susceperat, quem Vlysses capta Troia è fastigio turris præcipitauit. Solus Græcos quemadmodum Achilles solus Troianos, fugabat: ex quibus Protesilæum & Patroclum, alióſque per multos interfecit. Tandem ab Achille interemptus est: à quo etiam bigis alligatus, circum Patrocli sepulchrum, Troiæque muros tractus est. Virgilius lib. 1. Aeneid. Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros. Tandem eius corpus per duodecim dies insepultum ab Achille seruatum Priamus auro redemit. idque veteri more honorificentissimè cremauit. Vide Home. lib. 23. Iliad.

Hectoreus, a, um, penul. corre. adiectiuum est possessiuum: vt Gens Hectorea quæ ab Hectore originem duxit: & Nomen Hectoreum. Ouidius in Heroi. Epist. o. Nomine in Hectoreo pallida semper eram.

Hectica, æ, vel Hectice, es, ἑκτική, Febris genus curatu difficile, nisi adhuc nascenti occurratur, non in spiritibus, vt diaria: non in humoribus, vt periodica: sed in partibus solidis insidens, corpúsque paulatim consumens. Dicta Hectica, ἀπὸ τοῦ ἕξω, hoc est ab habitu: vnde & febrem habitualem nonnulli appellarunt. Duæ autem sunt hecticæ differentiæ, quas vide apud Galenum lib. 1. de Different. febr. cap. 10.

Hecvba, ἑκάβη, Priami Troianorum Regis vxor fuit, filia Dymantis, teste Homero, aut (vt Virgilius Euripidem secutus sentit) Cissei filia capta Troia (vt Poëtæ fabulantur) in canem versa. Quam fabulam inde ortam putat Seruius, quòd quum à Græcis captiua abduceretur, & filij sui Polydori corpus in mare abiectum agnouisset, quoniam aliter injuriam vlcisci non posset, Græcos inanibus lacessiuerit conuitiis.

Hecyra, penul. corre. ἑκυρά, Latinis sonat socrum, quemadmodum ἑκυρός, socerum: quo etiam nomine dicta est Terentij Comœdia.

Hedera, penul. corre. Herba est perpetuò virens, quæ quum per se stare non possit, arboribus & muris adhæret. ἕλιξ. Huius tria præcipua sunt genera. Quædam enim à baccarum albedine, candida dicitur. Altera nigra, quòd baccas ferat subnigras, aut certè croceas: quæ & Dionysia appellatur. Tertia, elix dicitur, fructum nullum gigens, sed albas habens viticulas, & folia parua, angulosa, & reliquis generibus multò cinniora. Virgil. 7. Eclog. Candidior cygnis, hedera formosior alba. Vbi Seruius, Alba hedera, quia sunt & nigræ hederæ: vt, -aut hederæ pandunt vestigia nigræ. Dicta hedera ab hærendo, quòd hæreat semper, & sequatur quicquid proximum est: quanuis per diphthongum non scribatur, corripit enim primam syllabam. Virgilius in Pharmaceutria. Atque hanc sine tempora circum Inter victrices hederam tibi serpere lauros. Quidam ab edo deducunt, quòd parietes edat, atque consumat. Festus, Hedera dicta, quòd hæreat, vel quòd edita petat, vel quia id, cui adhæserit, edat: quæ in tutela Liberi patris putabatur esse, quia vt ille semper est iuuenis, ita hæc semper viret.

Hederaceus, a, um, Quod ex hedera est. ἑλικινός. vt Corona hederacea, materia hederacea. Cato capi. 111, Si voles scire, in vinum aqua addita sit nécne, vasculum facito de materia hederacea, &c. Hederaceæ baccæ. Colu. lib. 8. cap. 10, Item oleastri, & hederaceæ baccæ, nec minus arbuti.

Hedvi, Galliæ populi sunt Sequanis finitimi, olim Romanorum fratres dicti, quorum hodie loca Burgundiones tenent. Caput eorum est Augustodunum, vulgò Austun, de quo Tacitus lib. 3.

Hedychrum, ἡδύχρων, Odoramenti genus est. Cicero 3. Tusculan. Collocemus in culcitra plumea psalteriam adducamus, hedychrum incendamus, demus scutellam dulciculæ potionis. Victorius tamen in suis in Ciceronem annotationibus indicat hedychrum à medicis inter vnguenta potius numerari, quàm inter odores: putátque dictum à suauitate coloris, quem faciei illitum inducit. Sed in hoc loco ex Cicerone adducto videtur potius accipi pro aromatis genere quod igni accensum suauem reddit odorem.

Hedyosmos, ἡδυόσμιον, Herba notissima, ab odoris suauitate ita dicta, quam Latini mentham vocant. Galenus lib. 6. Simpl. med. duplicem facit mentham, hedyosmum, quam & mentham odoratam appellat: alteram inodoratam, quam vocat calamintham. Meminit huius herbæ & Plinius lib. 35. cap. 15.

Hedypnois, idis, ἡδύπνοις, Intubi syluestris genus est latioribus foliis, quod crudum quidem, aluum sistit: coctum verò, ventriculum dissolutum astringit.

Hedypnvs, ἡδύπνους, Susianæ fluuius qui Persarum Asylum præterfluens, in Eulæum illabitur. Autor Plinius lib. 6. cap. 27.

Hedysmata, ἡδύσματα, Græcè condimenta, sed propriè quæ dulcore constant: qualia sunt quæ τραγήματα Graeci vocant.

Hegaleos, (Quod vt deprauatè scriptum, ita perperam huc relatum erat) vide Aegaleos.

Hegemon, ἡγεμών, Poëta fuit ex Charace Phrygiæ oppido, qui bellum Leuctricum, hoc est pugnam illam qua ad Leuctra Lacedæmoniorum opes à Thebanis fractæ fuerunt, carmine heroico descripsit.

Hegesias, ἡγησίας, Cyrenaicus Philosophus fuit, qui tanta fuit eloquentia (sicut Valerius Maximus lib. 8. cap. 9, scribit) vt tic mala vitæ re præsentaret, vt eorum miseranda imagine audientium pectoribus inferta, multis voluntariæ mortis oppetendæ cupiditatem ingeneraret, ideóque à Rege Ptolemæo vlternus hac de re differere prohiberitur. Huius meminit Cicero in Orat. & lib. 1. Tuscul. quæst. ¶ Alter fuit Magnesius orator eiusdem nominis, cuius meminit Strabo.

Hegesippvs, ἡγήσιππος, Nomen historici qui historiam Ecclesiasticam quinque voluminibus complexus est à Christo passo ad sua tempora. ¶ Hegesippus alter fuit Poëta Comicus, cognomento Crobylus, inter cuius fabulas commemorantur Philæteros, vt ex Athenæi sententia tradit Suidas.

Hegesipyle, penul. corre. ἡγησιπύλη, Fuit Holori Thracum regis filia, quam Milciades Athenienſium dux accepit vxorem.

Hegesistratvs, penul. corre. ἡγησίστρατος, Ciuis Ephesius fuit, conditor Elææ vrbis non procul a Delphis. Nam quum ob necem tribuli suo illatam exulans peruenisset Delphos, oraculo monitus est vt ibi sedem figeret vbi rusticos cum coronis oleagineis videret saltantes.

Hegeteria, æ, ἡγητηρία, Ab Athenienſibus appellatus est fructus fici, quòd inter fructus omnes antiquitatis principatum obtinerent. Dicuntur enim Athenienſes ante fruges inuentas ficis victitasse, quemadmodum Arcades glandibus. Cœl. Rhodig. Antiq lect. lib. 18. cap. 9.

Hei, αἰ, Interiectio dolentis, siue ingemiscentis, datiuo iungitur pronominis. Vt apud Virgilium 2. Aeneid. Hei mihi qualis erat. Cicero, Hei mihi, non posſum hoc sine lachrymis commemorare. Aspiratur natura, quòd is animi affectus aspiratione melius declaretur.

Helcysma, ἕλκυσμα, Est scoria argenti. Plinius lib. 33. capi. 6, Scoriam in argento Græci vocant helcysma.

Helcium, cij, ἕλκιον, Dicitur instrumentum ante pectus equorum, & id genus animalium, ab armis, id est humeris pendens, quo & molæ per machinulam innexæ versantur, & curricula per temonem trahuntur: vnde & nomen accepit. ἕλκω enim Græcè, traho Latinè dicitur. Apuleius lib. 9. Metamorph. Defectum alioqui me, helcio sparteo dimoto, nexu machinæ liberum applicat præsepio. Et paulo post, Helcio tandem absolutus, refectúsque secure redditus.

Helciarij. Qui in naui onera funibus moliuntur, vel qui naues deducunt, subducúntve, ad officia inuicem adhortantes, vt vno connixu pariter conspirantes, admoliri vniuersis viribus possint, quod singuli nequeūt. Hæc Budæus in prioribus Annot. in Pandect. Martialis lib. 1, Qui nec rumpere nauticum celeusma, Nec clamor valet helciariorum.

Helei, penul. produ. Populi in Peloponneso clarissimi, propter delubrum Iouis Olympij, ludósque Olympicos, quorum præfecturam Helei habuerunt. Vnde Helei equi, & Carcer Heleus, sæpe leguntur. Lucanus lib. 1, Quantum clamore iuuatur Heleus sonipes. Rectius scripseris Elei, siue aspiratione. Nam apud Græcos ἥλη & ἁλὼς tenui spiritu scribuntur.

Helena, næ, siue Helene, nes, penul. corre. ἑλένη, Filia fuit Iouis ex Leda, Castoris & Pollucis soror: vel vt alij, Tyndari Regis Laconiæ, & Ledæ. Hæc ob formæ elegantiam, qua cæteris præstabat, à multis amata est, & primùm à Theseo adhuc virguncula rapta. Sed postea absente Theseo à Castore & Polluce repetentibus citra iniuriam restituta: mox adulta Menelao Lacedæmonum regi nupsit. Paris autem Priami filius nemini quoque forma cedens, illius pulchritudine illectus, Spartam nauigauit, ibique Helenam ipsam absente Menelao, à quo prius benignè fuerat exceptus, rapuit. Alij tamen dicunt, quum postulata Hesiona negaretur, Paridem illam regionem bello vastasse, & expugnata Sparta, Helenam captiuam abduxisse. Hac itaque iniuria vniuersi Græcorum principes commoti, primùm omnes in Aulide coniurarunt de repetenda Helena, & euertendo Ilio. Quo in bello occiso Paride, Deiphobo eiusdem fratri nupsit. Quúmque Graeci armis difficultates, ad proditionem conuersi, discessum ex composito simulassent, illa ex arce accensa face ad occupandam vrbem Grœcos reuocauit. Capta autem vrbe, Menelaum in cubiculum, vbi Deiphobus dormiebat, vocauit: quo interfecto, cum viro in gratiam rediisse, Virgilius autor est. Hoc igitur modo Menelao restituta, cum eodem nauem ascendens, tempestatibus in Aegyptum delata est: vnde rursus nauigans, cum marito incolumis in Lacedæmoniam peruenit. Virgil. 7. Aeneid. Ledeámque Helenam Troianus vexit ad vrbes. Scribit Demetrius Moschus tanta Helenem venustate fuisse, vt mirificæ admirationi, & ferè stupori fuerit ipsis diis: quippe cuius curam, Venere tradente, Gratiæ susceperint. Illas verò his verbis est affata, Δοῦναι φίλαι τῷδε μοι ἀνδρὶ ὀπάονι τὴν ἑτέρωσε,
Οἷον ἐμὸν πόθον ἐστὶν ἐνὶ φρεσὶ θέσθε ἄμβροτον ὕμν.

Helene, ἑλένη, Alio nomine Cranae, Insula est vna ex Sporadibus, quæ adiacet Sunio promontorio terræ Atticæ: inde dicta quòd Paris raptæ Helenæ primum in ea stuprum intulerit.

Helenium, ἑλένιον, Herba quæ ex Helenæ lachrymis fingitur nata in Helene insula in qua Paris illi primùm obtulit stuprum. Fauere creditur formæ, & cutem nutrire incorruptam, Venerem conciliare, & hilaritatem inducere in vino pota. Vide Plinii lib. 21. cap. 10. Officinis Enula campana.

Helenvs, penul. corre. ἕλενος, Vir Troianus fuit, filius Priami ex Hecuba, vaticinio clarus: quem quidam ob id à Grœcis seruatum dicunt,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quòd loca opportuna ad capiendam patriam ipsis indicasset. Quinetiã euerso Ilio Pyrrhum à nauigatione prohibuit, cæteris abeuntibus naufragium prædixit. Quamobrem non solum à Pyrrho seruatus, verum etiam liberaliter ab eo habitus est, quúmq; ille Oresti Hermionem eri puisset, Andromachen, quam antea iustæ vxoris loco habuerat, Heleno concessit: adiecta etiam regni parte, quam Helenus de fratris sui nomine Chaoniam appellauit: in qua & vrbem ad similitudinem Troię condidit, in qua & profugum Aeneam hospitio suscepit. Virgil. lib 3. Aenei. -quum sese à mœnibus heros Priamides multis Helenus comitantibus offert.

HELIADES, ἡλιάδες, Fuerunt filiæ Solis & Clymenes, sorores Phæthontis, quarum nomina sunt phætusa, Lampetusa, & Lampetia. Hæ iuxta Padum mortem Phæthontis fulmine deiecti flentes, in arbores, quas alnos vocant, versæ sunt, electrum lachrymantes. Vocantur autem Heliades à patre Sole qui Græcis ἥλιος dicitur. Ouidius lib. 2. Metamor. Nec minus Heliades lugent, &c. Eædem & Phæthontiades appellantur à fratre Phæthonte. Virgil. Ecloga 6, Tum Phæthontiades musco circundat amaræ Corticis, atque solo proceras erigit alnos.

Heliæa, ἡλιαία, Maximum erat Athenis iudicium, cuius Iudices, heliastæ, ἡλιασταὶ, dicebantur. παρὰ τὸ ὑπαίθριον εἶναι, διὰ τὸ ἥλιον βλέπειν, hoc est ab eo quòd sub dio esset, & solis radiis verberaretur. Vide plura de hac voce apud Pollucem Aristophanis interpretem.

Helice, es, penul. corre. ἑλίκη, Græco nomine dicitur quæ à nobis Vrsa maior: ἀπὸ τῆς ἕλκειν, hoc est à circunuolutione dicta, quòd diei noctisque spatio circum Polum Arcticum voluatur. Ouidius 1. Tristium, Esse duas Actos, quarum Cynosura notetur Sidoniis, Helicem Graia carina notet. ¶ Fuit item Helice, oppidum Achaiæ propriè dictæ, ad sinum Crissæum, maris impetu hausturn. Plin. lib. 2. cap. 92. Pyrrham & Antissam circa Mœotim Pontus abstulit: Helicen & Buran in sinu Corinthio: quarum in alto vestigia apparent. Ouidius 15. Metamor. Si quæras Helicen & Buran Achæidos vrbes, Inuenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.

Heliochrysos, siue heliochrysum, ἡλιόχρυσος, Herba est quam alio nomine chrysanthemon appellant, ramulis candidis, foliis subalbidis, abrotono similibus, corymbos habens nunquam marcescentes, in orbem dependentes, qui ad Solis repercussum aurei apparent. Plinius lib. 21. capi. 25.

HELICON, penul. corre. ἑλικὼν, Mons Bœotiæ iuxta Thebas, atque (vt Strabo lib. 9. scribit) Phocidi vicinus, non procul à Parnasso, eique æmulus & altitudine & circuitu: qui & ipse Apollini sacer est & Musis. Vnde Heliconides, ἑλικωνίδες: & per epenthesin Heliconiades Musæ sunt appellatæ. Dictus Helicon ab Helicone, qui ibi cum Citarone fratre singulari certamine pugnasse fertur.

Helicteres, ἑλικτῆρες, Inaures sunt, sicut docet Iulius Pollux: quæ & helicæ dicuntur, à clauiculis vitium, quas helicas vocant.

Heliocaminus, ni, penul. produ. ἡλιοκάμινος, Vaporarium quoddam solare in aprico loco situm, ad calorem Solis excipiendum. Vlpianus, l. Si arborem. ff. de Serui. vrban. prædio. Si arbor, inquit, in heliocamino, vel solario Solem adimat, dicendum erit, quia vmbram fecit in loco cui Sol fuit necessarius, contra seruitutem impositam fieri. Heliocaminus, inquit Budæus in prioribus Annot. in Pandect. ad verbum solaris fornax dici potest. Est autem solare vaporarium, in aprico situm ad calorem Solis excipiendum, quo antiqui vtebantur. Plin. in Epist. lib. 2. de dæta quadam loquens, In hac heliocaminus quidam, alia xystum, alia mare, vtraque Solem: cubiculum autem valuis, cryptoporticum fenestra prospicit.

HELIODORVS, penul. produ. ἡλιόδωρος, Nomen proprium Rhetoris Græci, cuius meminit Horatius, lib. 1. Serm. Saty. 5. ¶ Fuit & alter Heliodorus Rhetor Adriani Cæsaris temporibus, Imperatori charissimus, & ab eodem Magister epistolarum effectus: in quem extat illud Dionysij Sophistæ scomma, Pecuniam & honores dare Cæsar potest: Rhetorem efficere non potest.

HELIOGABALVS, ἡλιογάβαλος, Antonini Caracallæ filius, furtim susceptus ex Soæmide Phœnissa, filia Mesæ, quæ soror erat Iuliæ vxoris Severi. Mesæ enim filiæ duæ erant, Soæmis, & Mamæa: quarum vtranque Antoninus creditur polluisse, atq; ex illa quidem Bassianum, qui postea dictus est Heliogabalus, ex hac verò Alexianum suscepisse, qui deinde dictus est Alexander. Mortua deinde Iulia, Antoninóque ipso Macrini dolo interfecto, permissum est Mesæ, vt se cum filiabus & nepotibus, rebúsque omnibus suis, in patriam reciperet. Pollens itaque opibus mulier, quum Antiochiæ sibi domicilium delegisset, facile perfecit vt Bassianus nepos Heliogabali dei (eo nomine Syri Solem appellabant) sacris præficeretur, ex cuius sacerdotij munere & ipse Heliogabali nomen inuenit. Astu deinde auiæ ad imperium prouectus, vitam egit omni mollitiæ luxuriæque genere effœminatissimam. Postremò quum Alexandrum consobrinum, Cæsarem consortémq; imperij declarasset, & mox facti pœnitens eidem insidiaretur, à militibus præuentus, vnà cum matre est interfectus. Corpus vtriusque per vrbis vicos vnco tractum, ludibrióq; habitum, tandem in Tyberim est abiectum. Ex Herodiano, li. 5.

HELIOPOLIS, penul. produ. ἡλιόπολις, Ciuitas Aegypti, inter Alexandriam & Coptum, Solis numini sacra, vnde & nomen accepit. Distat à Thebis nautgatione dierum nouem, vt lib. 2. testatur Herodotus. Huius incolæ dicuntur Heliopolitæ, quos idem Herodotus Aegyptiorum omnium solertissimos esse tradit. Altera est in Cilicia, Chrysippi Stoici patria, vt autor est Solinus.

Heliopus, ἡλιόπους, Nomen herbæ, eiusdem cum heliotropio maioris: inde dictæ, quòd Solem aspiciat. Vide Marcellum Virgilium in Dioscoridem, lib. 4.

Helioscopion, ἡλιοσκόπιον, Quartum tithymali genus est, foliis portulacæ, ramulis stantibus à radice quatuor, aut quinque rubentibus, semipedali altitudine, succi plenis. Nascitur circa oppida, semine albo, columbis gratissimo, quod colligitur incipiente vua. Nomen accepit παρὰ τὸ ὑποπάλλειν τὸν ἥλιον, hoc est ab aspiciendo Sole. capita enim cum Sole circumagit. Ex Plinio lib. 26. cap. 8.

Helioselinon, (quod hic pro apij genere corruptè legebatur) rectius scripseris heleoselinon. Est autem heleoselinon apij genus, satiuo maius, in paludibus, locisque humidis sponte prouenies: vnde & nomen accepit. Nam ἕλος Græcis paludem significat.

Heliostrophon, ἡλιοτρόφιον, Nomen herbæ quæ alio nomine heliotropium maius appellatur, teste Plin. lib. 22. cap. 21. Dictum heliostrophon ἀπὸ τῆς συστροφῆς τῶν ἀνθῶν, hoc est ab eo quòd cum sole conuertatur.

Heliotropium, pij, ἡλιοτρόπιον, Herba solaris: dicta quòd se cum sole circumagat, etiam nubilo die ac nocte. Varro, Nec minus admirandum quod fit in floribus, quos vocant heliotropia: ab eo quòd solis ortum manè spectant, & eius iter ita sequuntur ad occasum, vt ad eum semper spectent. Plin. lib. 22. capi. 21, duo facit heliotropij genera, Maius, in pinguibus tantùm locis cultúque solo nascens, quod & heliostrophon nominat: vulgò, vt creditur, Cancriflos appellatus. Et minus, vbique proueniens, quod & tricoccon, & scorpiurum appellat, quòd semen habeat caudam referens scorpionis. ¶ Est etiam heliotropium, gemmæ nomé, viridis quidem, sed sanguineis venis distinctæ. Causa nominis est, autore Plinio lib. 37. cap. 10, quòd in vas aquæ deiecta, radios solares acceden tes in sanguinis colorem mutare videatur. Extra aquam autem speculi modo solis imaginem reddit, eiúsque eclipsin prodit, lunam subeuntem ostendens.

HELIS, vide ELIS.

HELISVS (quod hic pro Atticæ fluuio malè legebatur) vide ILISVS.

Helitis, penul. produ. ἑλίτης, Dioscoridis squamma æris decussa ex clauis ex Cyprio ære confectis: quæ subtilissimæ est substantiæ, summámque desiccandi vim habet. Vide Galenum lib. 9. Simplicium.

HELIVS Cæsarius, Neronis adulatione potentissimus fuit, qui Sulpitium Camerinum virum primarium, eiusdémque filium è medio sustulit, crimini dans, quòd quum cognomine hæreditario Pythici dicerentur, in Pythicas Neronis victorias ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ impij viderentur. Ex Dione Cassio.

Helix, icis, ἕλιξ, Tertium hederæ genus, nunquam fructum ferens, folia habens exigua, angulosa, & concinniora, quàm reliqua duo hederarum genera. Vide Plinium lib. 16. capi. 34, Dicta helix ab eo quòd tenuibus sarmentis, veluti clauiculis quibusdam arboribus fruticibúsque circum uoluatur. ἕλικας enim Græci clauiculas appellant.

HELIXVS, ἕλιξος, Cei insulæ fluuius, iuxta Coressum: cuius meminit Strabo lib. 10.

HELLAS, adis, ἑλλὰς, Latissima Europæ regio, olim disciplinarum omnium nutrix, quæ alio nomine Græcia dicitur, Initium sumit ad Meridiem, ab Isthmi Corinthiaci angustiis, ad Septentrionem in Thessaliam vsque protensa. Ad Occasum Acheloo fluuio ab Epiro dirimitur: ad Ortum Aegæo mari ablutur. Ptolemæus Achaiam appellat. Dicta Hellas ab Hellene Deucalionis filio, vt scribit Thucy. lib. 1.

HELLE, es, ἕλλη, Filia Athamantis regis Thebarum, quæ vnà cum Phryxo fratre, nouercales insidias metuens, quum accepto à patre ariete pontum vellet traiicere, magnitudine periculi conterrita, in mare decidit, marique nomen fecit: quod etiam hodie ab eius nomine Hellespontum vocant eruditi.

Helleborus, siue Helleborum, ἑλλέβορος Dioscoridi, Herba est insignem purgandi vim habens, quam Latini veratrum appellant. Eius duo sunt genera, album quod vomitione causas morborum extrahit: & nigrum. per aluum quicquid noxium est deiiciens. alio nomine melampodium dictum à Melampode quodam (siue is medicus, siue pastor fuerit) qui eo Proeti filias in furorem actas, traditur persanasse. Præcipuus huius vsus est in educendis noxiis humoribus, principis animæ facultatis sedem infestantibus: vnde melancholicis & furiosis dari solet, & comitiali morbo laborantibus. Hinc factum est, vt quos cerebro minus sano esse velimus significare, Helleboro opus esse dicamus, aut Helleborum edere iubeamus. Plin. lib. 25. capi. 13. Efficacius helleborum ad vomitiones & ad bilem nigram extrahendam. Plautus in Pœn. Helleborum hisce hominibus opus est. Masculino genere vsus est Virgil. 3. Georg. Helleboróque graues nigrumque bitumen. Colum. lib. 10. Sed negat Helleboros, & noxia galbana succo. Præcipit Apuleius nominis huius primam vocalem esse aspirandam, etymon, credo, spectans: volunt enim helleborum dictum παρὰ τὸ τῇ βοσκῇ ἁλεῖν. Apud Dioscoridem tamen, cæteróque Græcos, tenui spiritu constanter scribitur.

Helleborosus. ἑλλεβορώδης, Dicitur qui plus hellebori sumpsit, quàm par fuit. Plautus in Rud. Helleborosus sum. r. At ego ceritus. Helleborum enim, si plus æquo sumatur, non mediocre periculum creat: sin minus sumatur, magnam ægritudinem leua re non potest. Vnde stomachatur Persius in imperitos medicos qui quum modum mistionis ignorarent, non dubitabant tamen rem tam ancipitem, & periculosæ alcæ plenam, non sine graui sumentium discrimine aggredi. Diluis (inquit) helleborum, certo cõpescere puncto Nescius examen: verat hoc natura medẽdi.

HELLEN, ἕλλην, Deucalionis filius, à quo Græcos Hellenes nonnulli credunt fuisse nominatos. Autor Thucydides belli Peloponnesiaci libro 1.

HELLESPONTVS, ἑλλήσποντος, Fretum angustum, inter Aegæum mare & Propontidem, septem tandem stadiorum spatio Asiam ab Europa diuidens. Nomen habet ab Helle Athamantis filia ibi submersa. Vide Helle.

Hellesponticus, ἑλλησποντιακὸς, & Hellespontiacus, a, um, denominatiua. Virgilius 1. Georg. Hellespontiaci seruet tutela Priapi.

Helops, ὁλόψ, Piscis delicatissimi saporis quem Theodorus à Latinis acipenserem appellari putauit. Cui tamen refragatur Ouidij autoritas, qui helopem Italiæ incognitum esse scribit, referente Plin. lib. 32. capi. vlti.

HELORVS,

HELORVS, penul. produ. ἥλωρος, Siciliæ Fluuius. Virgil. 3. Aeneid. Præpingue solum stagnantis Helori. ¶ Fuit etiam eo nomine Istri fluminis filius qui ab Aiace occisus est in ea pugna quam Græci cum Telepho Rege Mysiorum habuerunt.

Helos, ὁλός, Vitium est oleæ peculiare, & quædam quasi solis inustio quam Latini nonnulli clauum, alij fungum, quidam etiam patellam appellant.

Heluacea, Genus ornamenti Lydij dictum à colore boum qui est heluus, hoc est inter rufum & album. Autor Festus.

Heluellæ, arum, Sunt holera minuta (vt inquit Festus) quoniam helus, & heluſa veteres dicebant, pro holus & holera. λαχανάρια. Cicero ad Gallum, lib. 7, Fungos, heluellas, herbas omnes ita condiunt, vt nihil possit esse suauius.

HELVETII, ἑλουήτιοι Ptolemæo, Fortissimi Gallorum populi, inter Rhenum, & Rhodanum fluuios, Iuram montem, & Alpes siti: in quatuor olim pagos diuisi, quorum eo tempore quo aduersus Cæsarem bellum gerebant, caput erat Auenticum: vt est videre apud Cæsarem Commen. belli Gall. lib. 1. Ptolemæus lib. 2. cap. 9. inter Heluetiorum ciuitates annumerat & Gannodurum, & Forum Tyberij. Hodie in tredecim distincti sunt siue ciuitates, siue pagos, quorum nomina sunt Tigurum, Berna, Lucerna, Vria, Suicia, Syluania, Tugium, Glarea, Basilea, Friburgum, Salodurum, Abbatiscella, & Scaphusia. Statum habent popularem, æqua viuentes libertate, concordi inter se fœdere aduersus vim omnem externam muniti: vnde & Confœderati à quibusdam appellantur: à nonnullis etiam Suiceri, nimirum à Suicia pago, qui primus omnium Austriæ Ducum iugum excussit.

HELVII, Populi inter Celtas monte Gebenna ab Aruernis diuisi, &c. Vide Indicem Marliani in Cæsarem.

Heluo, onis, Homo immoderatæ voracitatis, prodigus, gulæ ventríque deditus. λαφύστης, ἄσωτος. Heluo (inquit Festus) qui immoderatè bona sua consumit: ab eluendo. Aspiratur autem, vt auiditas magis exprobretur: sic enim sit vox incitatior. Terentius in Heauton. At ego (si me metuis) mores caue in te esse istos sentiam. c. l. Quos? c. Si scire vis, ego dicam, Gerro, fraus, heluo, iners, ganeo, damnosus. ¶ Cicero per translationem Heluonem librorum dixit, pro nimis auido lectore librorum, qui legendo satiari nequit. Heluo patriæ, per translationem, pro eo qui turpissimo scelerum genere patriam perdit & infamat, vel patriæ bona prodigit ac deuorat, Cicero pro Sextio. Gurges atque heluo, Idem in Pisonem. Heluo impurus, Idem 1. de lege Agra. Heluo immanis, spurcissimus, nequissimus, apud eundẽ pro Domo sua, & post reditũ in Senatu.

Heluari, Prodigere, per luxum consumere, vorare. λαφύσσειν, ἀσωτεύεσθαι. Cicero pro Domo sua, Cur ille gurges, heluatus tecum simul Reipub. sanguinem, ad cælum tamen extruxit villam in Tusculano visceribus ærarij? Idem pro Sestio, Quid? tu meo periculo gurges, ac vorago patrimonij heluabere?

Heluatio, onis, Prodigalitas, voracitas, dilapidatio. λαφυγμὸς, ἀσωτία. Cicero post reditum in Senatu, Cur in lustris & heluationibus huius calamistrati saltatoris tam eximia virtus tandiu cessauit? Budæus in Epist.

Heluus color, medius est inter rufum & album. Varro lib. 2. de Re rust. ca. 5, de corio boum loquens: Corium, inquit, attactu non asperum ac durum, colore potissimum nigro, deinde rubeo, tertiò heluo, quartò albo.

Heluolus, la, lum, penul. corre. Quod accedit ad heluum colorem, sed tamen dilutiorem, vt plus ex albo participet quàm ex rufo. Vnde heluolę vuæ dicuntur quæ eius sunt coloris. Colum. lib. 3. cap. 2, Sunt & heluolæ quas nonnulli varias vocant, neque purpureæ, neque nigræ, ab heluo (ni fallor) colore vocitatæ.

Helxine, es, ἕλξινη, Herba est mercurialis folia habens, eáq; hirsuta, caulículos subrubentes, & circa eos semina aspera, vestibus adhærentia: vnde & nomen accepisse volunt. Alio nomine perdicium dicitur, quòd perdices ea vnicè delectentur. A Romanis etiam vrceolaris appellatur, quòd vrceis detergendis asperitate sua in primis sit idonea. Nascitur in parietinis, sepibus & macerijs: vnde & parietaria vulgò appellatur.

HELYMVS, & PANOPES, Aceslæ Regis Siciliæ comites, venatores fuerunt. Virgilius lib. 5. Aeneid. Tum duo Trinacrij iuuenes, Helymus, Panopésque, Assueti syluis, comites senioris Aceslæ.

Hem, φεῦ, Interiectio corripientis seipsum, vel indignantis, vel admirantis. Seruius Sulpit. Ciceroni, Epist. lib. 4, Hem nos hominculi indignamur siquis nostrum interiit, aut occisus est, quorum, &c. Apul. Hem hominis audaciam. ¶ Quandoque demonstrantis est. Terentius in Andr. Hem puer, hercle puer est.

Hemeresios, ἡμέρσιος, adiectiuum significans idem quod diurnus. Vnde tabella quæ vno die picta à Pamphilo Apellis præceptore, hoc no mine vocata est, cuius meminit Plin. lib. 35. capi. 11, Absoluit vno die, inquit, tabellam quæ vocata est hemeresios. puero picto.

Hemeris, ἡμέρις, Genus est arboris glandem ferentis, teste Theophrasto, trunco neque erecto, neque læui, neque excelso, sed caudice in orbem comoso, contorto, sinuosóque, ramorum alis multis concaua. glande maxima, & post fagum dulcissima. Meminit huius arboris & Plin. lib. 16. capi. 6. Theodorus Græci vocabuli vim exprimens, placidam vertit.

Hemerobius, ἡμερόβιος, Vermiculus est ad Hypanim Ponti fluuium, vltra diem vnum non viuens. Plin. lib. 11. cap. 36. Hypanis fluuius in Ponto, circa solstitium defert acinorum effigie tenues membranas, quibus erumpit volucris quadrupes suprà dictæ modo, nec vltra diem viuit: vnde hemerobion vocatur. ¶ Hemerobij præterea dicuntur homines in die viuentes, quibus crastini nulla est cura: qualis fuisse traditur Diogenes Cynicus, qui & peculiariter idcirco hoc nomine fuit appellatus.

Hemerocallis, ἡμεροκαλλὶς Dioscoridi, Herba est folio & caule lilio similima, herbacei coloris, vt porrum: flores habens ternos, quaternósve in singulis scapis erumpentes, lilij modo striatos: qui quum dehiscere cœperunt, in colorem vehementer pallidum immutantur. Nomen accepisse putatur à floris fugacitate, quòd vno tantùm die pulchritudinem suam tueatur. Meminit huius herbæ & Plinius lib. 21. cap. 21.

Hemerodromi, ἡμεροδρόμοι, Dicuntur cursores qui die vno ingens spatium cursus emetiuntur. Liuius libro 1. belli Macedonici, Nisi speculator (hemerodromos vocant Græci) ingens die vno cursu emetiens spatium, contemplatus regium agmen e specula quadam, prægressus nocte media Athenas peruenisset. Inter huiusmodi hemerodomos clarissimus fuit Philonides Alexandri magni cursor.

Hemicranici, ἡμικρανικοὶ, Sunt qui dimidia parte capitis laborant: qui morbus Græco nomine ἡμικρανία, siue ἡμικρανίη appellatur: quemadmodum cephalea, quo totum caput infestatur. Gignitur vterque à sonitu clamoréque vehementiore, aut etiam ab immodico splendore, vel odore, aliisve huiusmodi prætualidis obiectis sensum lædentibus.

Hemicyclos, ἡμίκυκλος, Latinè interpretatur semicirculus: qua voce Mathematici frequenter vtuntur. Accipitur etiam pro cathedra semirotunda facta in medij circuli formam. Cicero in Lælio, Tum memini domi in hemicyclo sedentem.

Hemina, næ, penul. corre. ἑστέα, Genus est mensuræ, dimidium continens sextarij: à Græco ἥμισυ quod dimidium significat. Gellius li. 3. cap. 13. Si è sextario hemina fusa sit, non dimidium sextarium fusum, dicendum est. Plau. in Milite, Neq; equidem heminas octo exprõpsi in vrceũ.

Heminarius, a, um, Quod heminæ mensuram habet. ἑστιανιαῖος. Per translationem accipitur pro exiguo. Quintilianus lib. 6. cap. 4, Fabius Maximus incusans Augusti congiariorum quæ amicis dabantur, exiguitatem, heminaria esse dixit. id est tenuia & exigua.

Hemiolion, ἡμίολιον, Nauigij genus quod à puppi ad malum vsque binis remis, à malo ad proram vnico tantùm agitatur: cuiusmodi sunt (inquit Baysius) quas hodie fustas vocamus.

Hemiolius, ἡμιόλιος, Quædam arithmetica proportio, continens aliquem totum numerum atque eius dimidium: vt se habent tres ad duo, & quindecim ad decem. Gellius lib. 18. cap. 14.

Hemionium, siue hemionitis, ἡμιόνιον, ἡ ἡμιονῖτις, Herba est dracunculi folio, lunato, radicibus cohærens multis, ji sque tenuibus, nunquam flores, neque semen, neque caulem gignens, in petrosis locis nascens, austero sapore. Alio nomine splenium, σπλήνιον, dicitur. Herbariorum plerique Linguam cerninam appellant. Officinæ etiam scolopendriam. Omnino tamen alia est à scolopendrio Dioscoridis.

Hemiplexia, ἡμιπληξία, Paralysis, semiapoplexia. quum in alteram tantùm partem corporis malum id incubuit: nam quum totum afficitur, apoplexia nominatur.

Hemisphærium, ἡμισφαίριον, Dimidia sphæra, hoc est cæli dimidium. Varro de Re rust. lib. 3. cap. 5, Intrinsecus sub tholo, stella Lucifer interdiu, noctu Hesperus, ita circumeunt ad infimum hemisphærium ac mouentur, vt indicent quot sint horæ.

Hemistichium, ἡμιστίχιον, Versus dimidiatus, quasi ἥμισυ στίχος, cuiusmodi apud Virgilium aliquot leguntur imperfecta.

Hermitritæus, ἡμιτριταῖος, semitertiana febris, sic dicta quòd parte aliqua tertianam præsentet, tertio die, vt illa, repetens, non tamen vt illa diem vnum præstet integrum, sed inter horas XXXVI, plus vel minus porrigitur. Martialis li. 12, Cui grauis & feruens hemitritæus erat. Morbi huius naturam & differentias videto apud Gallenum lib. 2. de Different. feb. cap. 8. & 10.

Hemodes, vide HAEMODES.

HEMVS, seu potius Hæmus, αἷμος, Mons in Thracia, excelsitate conspicuus, ex cuius vertice vulgata olim opinio fuit Ponticum simul & Adriaticum mare, & Istrum amnem, & Alpes conspici posse. nam excelsitate sua sex millia pass. continet. Dictus Hæmus, à nomine regis Hæmi: à cuius sorore alter quoque mons Thraciæ, Rhodope nominatur: in quos transfiguratos esse Rhodopen & Hæmum fabulæ canunt. Ouidius lib. 6. Metamorpho. Threiciam Rhodopen habet angulus vnus, & Hæmum, Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam. Alij dictum volunt Hæmum ab Hæmo Boreæ & Orithyiæ filio. Vide HAEMVS. ¶ Est & Hæmus nomen Græculi histrionis, cuius meminit Iuuenalis Satyra 6, Dicas hæc mollius Hæmo, Quanquam & Carpophoro, facies tua computat annos.

Hendecasyllabus, ἑνδεκασύλλαβος, Versus vndecim syllabarum qui & Phaleucius dicitur ab inuentore: qualis ille Catullianus, Passer deliciæ meæ puellæ.

Hendiadis, Si recentioribus Grammaticis credimus, figura est qua vnũ in duo diuiditur: vt apud Virgilium 1. Aeneidos, Molemque & montes insuper altos Imposuit. Id est moles altorum montium. Sic alibi, Pateris libamus & auro. Id est pateris aureis. Meminit huius figuræ Seruius in primum librum Aeneid. Vbi tamen in exemplaribus manu scriptis non hendiadyn legimus, sed ἓν διὰ δυοῖν, hoc est duo per vnum: cui figuræ contraria legitur apud Donatum in Andriam Terentij, quam appellat δύο διὰ ἑνὸς, id est duo per vnum.

HENETI, ἐνετοὶ, Paphlagoniæ populi fuerunt qui Antenore duce quum in intimum maris Adriatici sinum venissent, permisti Troianis, omnes vno nomine Veneti appellati sunt. Liuius lib. 1. ab Vrbe, Casibus deinde variis Antenorem cum multitudine Henetûm qui seditione è Paphlagonia pulsi, & sedes & ducem, rege Philemene ad Troiam amisso, quærebant, venisse in intimum maris Adriatici sinum: Euganeisque, qui inter mare, Alpésque incolebant, pulsis, Henetos, Troianósque eos tenuisse terras: & in quem primùm egressi sunt locum, Troia vocatur: pagóque inde Troiano nomen est: gens vniuersa Veneti appellati.

HENIOCHI, ἡνίοχοι, Populi Pontici, Achæis finitimi, latrociniis ac piratica victantes. Originem ac nomen traxisse putantur ab Amphito & Telchio Castoris & Pollucis aurigis, teste Plinio, libro 6. capi. 5. Nam ἡνίοχοι Græci aurigas vocant: quasi τὰ ἡνία ἔχοντας. Vide plura de his apud Strabonem, lib. 11.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hepar, atis, penul. geni. corre. Primum est sanguinis generandi instrumentum, venarúmque omnium principium, quod Latinè iecur appellatur. ἧπαρ. ¶ Est item hepar, piscis nomen ex genere locustarum, cuius meminit Plinius, lib. 32. cap. 11.

Hepatarius, a, um, Ad hepar pertinens. ἡπατικὸς. vt, Morbus hepatarius. Plau. in Curcul. Tum te igitur morbus agitat hepatarius.

Hepaticus, hepatica, hepaticum, ἡπατικὸς, Quod ad hepar attinet: vnde à Celso, libro 4. cap. 9, hepaticus morbus dicitur, qui à Plauto appellatur hepatarius.

Hepatici, ἡπατικοὶ, Qui ex hepate laborant: & propriè ij, quibus imbecillum est iecur, sine tumore tamen & dolore. Plin. lib. 26. cap. 6, Datur hepaticis in farre cocta.

Hepatites, ἡπατίτης, Gemma est quæ à iecoris figura nomen sortita est. Plin. lib. 37. cap. 11.

Hepatorium, ἡπατόριον, A quibusdam vocatur Eupatorium herba, eo quòd iecori affecto auxilietur. Autor Dioscorides, libro 4. Quanquam non desunt qui hanc nomenclaturam inter eas reiiciendam putent quæ à doctioribus inter autoris eius notha meritò annumerantur.

Hepatitis, penul. produ. ἡπατῖτις, Vena ampla, ex caua sine sima hepatis parte emergens, omnes mesaræi venas excipiens. Vulgus *Hepatis portas* appellat.

Hepatizon, ἡπατίζον, Aeris temperamentum, iocinoris colorem referens, magno olim in pretio habitum. Plin. lib. 34. capi. 2, Præter hæc est, cuius ratio non potest reddi, quanquam hominis manu facta dederit fortuna temperamentum sicalacro ígnisque, illud suo colore pretiosum ad iocineris imaginem vergens, quod ideo hepatizon appellant, procul à Corinthio, longè tamen ante Aeginetium atque Deliacum, quæ diu obtinuere principatum.

Hephaestias, adis, ἡφαιστιάς, Ciuitas est Lemni insulæ, in Orientali tractu sita, nonnihil tamen distans à mari: ita dicta à Vulcano, quem Græci ἥφαιστον appellant, cuius hac in vrbe insigne olim fuit templum, quod ἡφαιστεῖον vocabant. Iuxta hanc quoque vrbem collis ostenditur, Vulcani (vt credi volunt) casu nobilitatus. Ferunt enim Vulcanum à Iunone ob insignem deformitatem è cælo præcipitatum, in collem illum decidisse. Cuius fabulæ occasio inde fumpta est, quòd totus hic collis combusto simillimus videatur, neque planta vlla in eo gignatur. Ex hoc colle effodiebatur Lemnia terra, Dioscoridis & Galeni scriptis magnopere celebrata. Vrbis huius meminit Ptolemæus Geographiæ suæ lib. 3, & Galenus lib. 9. Simpl. Medicament.

Hephaestion, onis, ἡφαιστίων, Vnus ex Alexandri Magni ducibus, mirum in modum ab eo amatus, quem ille ita cum Cratero conferebat, vt hunc quidem φιλοβασιλέα, Hephæstionem verò φιλαλέξανδρον appellaret. Hunc postea apud Babylonem vita functum, tanta funeris magnificentia prosequutus est, vt facilè omnes, quæ toto terrarum orbe editæ sunt, pompas superaret. Feruntur siquidem in funus hoc impensa supra duodecim talentorum millia. Vide Quin. Curtium, & Plutarchum in vita Alexandri.

Hephæstites, ἡφαιστίτης, Gemma est rutili coloris, naturam speculi habens in reddendis imaginibus: dicta ἀπὸ τοῦ ἡφαίστου, hoc est à Vulcano, siue quòd ignei sit coloris, siue quòd materiam aridam in sole accendat. Vide Plinium lib. 37. cap. 10.

Hepialus, ἡπίαλος, Papilio qui lucernarum luminibus aduolat. Epialus autem spiritu tenui genus est febris: de quo vide suprà suo loco.

Hepsema, ἥψημα, Mustum ad tertiam partem decoctum, quod & sapam appellant. Plin. lib. 14. cap. 9.

Heptacometae, ἑπτακωμῆται, Populi supra Colchidem, Moschicorum montium summa incolentes: ita dicti à septem vicis, quos inhabitant. Autor Strabo lib. 12.

Heptagoniae, ἑπταγωνίαι, Nomen loci apud Liuium lib. 4. bel. Maced. Quod roboris in exercitu erat, trifariam diuisum: parte vna à Phœbeo, altera à Dictynneo, tertia ab eo loco quem Heptagonias appellant, aggredi iubet.

Heptaphonos, Substantiuum, ἑπτάφωνος, porticus est Olympiæ, ea arte confecta, vt eadem vox in ea septies redditur. Plin. libro 36 cap. 16, Olympiæ autem arte mirabili modo in porticu, quam oppidani Heptaphonon vocant, quoniam septies vox redditur.

Heptapleuros, ἑπτάπλευρος, Plantaginis species est, foliis septem laterum modo inclusa: vnde & nomen habet. Autor Plinius libro 25. cap. 8.

Heptaporvs, ἑπτάπορος, Rhesi Troadis fluuij epitheton est, apud Homerum lib. 12. Iliad. à natura eius fluuij tractum, quòd septies eadem via vado traiici posset. Vide Strabonem lib. 13.

Heptapylos, ἑπτάπυλος, Thebarum Bœoticarum epitheton, à septem portarum numero ductum: idque ad discrimen Thebarum Aegyptiarum, quæ à numero centum portarum ἑκατόμπυλοι dicebantur.

Hephthemimeris, ἡφθημιμερίς. Est cæsuræ genus, quum post tres pedes supereſt syllaba terminans partem orationis: quæ interdum etiamsi natura breuis sit, licentia tamen poëtica inuenitur produci. Virgi. 3. Aeneid. Dona dehinc auro grauia, sectóque elephanto Imperat ad naues ferri. Idem 12. Aeneid. Congredior, fer sacra pater, & concipe fœdus. ¶ Componitur autem hephthemimeris ab ἑπτὰ septem, ἥμισυ semis, & μέρος diuisio vel pars, quasi dicas septimam dimidiam diuisionem, vel dimidium septem pedum.

Hepteres, ἑπτήρης, Nauis est septem habens remorum ordines. Liuius 4. Decad. lib. 7. Regia classis septem & triginta maioris formæ nauium erat: in quibus tres hepteres, & quatuor hexeres habebat: præter has, decem triremes erant: & ij adesse hostes ex specula quadam cognouere. Ibidem, Maximè exterruit hepteres regia, à minore Rhodia naui vno ictu demersa.

Hera, ἥρα, Iunonis nomen apud Græcos: vnde Heræa, ἡραῖα, ipsius festa: & Heræum, ἡραῖον, templum eius appellant. Sed in hac significatione producit penultimam, quum apud Græcos scribatur per η vocalem longã. Vnde λαοκόωνος ὦμον, apud Homerum aliquoties legitur in fine versus.

Hera. vide HERVS.

Heraclea, æ, penul. produ. ἡράκλεια. Multæ fuerunt hoc nomine vrbes: inter quas maximè insignis fuit ea quæ Pontica cognominata fuit, ad Pontum Euxinum sita, iuxta Mariandynos: à qua Dionysius philosophus Zenonis discipulus Heracleotes à Cicerone in Tusculanis appellatus est. ¶ Heraclea item Magnæ Græciæ ciuitas fuit, in finibus Italiæ, inter Sirin & Acirin amnes, non procul à Crotone, aliquando Siris appellata, teste Plinio lib. 3. cap. 11. ¶ Fuit præterea aliud eiusdem nominis oppidum, vltra Caspios montes, non procul ab Oxo amne, qui Margianam Sogdianámque irrigat, ab Alexandro Magno primùm conditum: quod deinde euersum Antiochus restituit, & Achaida appellauit: vt refert idem Plinius lib. 6. cap. 16. ¶ Est & Heraclea in Caria, apud eundem lib. 5. cap. 25. ¶ Item alia in Sicilia, medio ferè spatio sita inter Lilybæum, & Pachynum promontoria: cuius meminit Pomponius lib. 2. in descriptione Siciliæ. ¶ Est & Heraclea Cretæ, apud Plinium libro 4. cap. 12. ¶ Item alia in Narbonensi Gallia, ad ostium Rhodani, apud eundem Plinium, lib. 3. capi. 4. ¶ Fuerunt & aliquot alia eiusdem nominis oppida quæ commemorantur à Stephano.

Heracleotes, siue Heracleota, ἡρακλεώτης, Gentile ab Heraclea vrbe deductum: vnde Dionysius Philosophus Heracleotes dicitur à Cicerone 2. Tuscula. quæstio.

Heracleoticus, a, um, ἡρακλειωτικὸς, denominatiuum: vt Heracleotici cancri, apud Plinium lib. 9. cap. 31. Heracleoticum origanum, apud eundem lib. 25. cap. 4, Heracleoticum ostium Nili, quod alio nomine Naucraticon appellatur, apud eundem lib. 5. cap. 10. Heracleotica nux quæ & auellana: vide in dictione IVGLANS.

Heracleon, onis, ἡρακλέων, Grammaticus fuit Aegyptius, qui scripsit Commentarios in Homerum, & Lyricos quosdam Poëtas: item alia quædam quæ enumerantur à Suida.

Heracleopolis, ἡρακλεόπολις Strephano, Oppidum est in insula quadam Nili, longa L. M. pass. quod à Plinio lib. 5. capi. 9, Herculis oppidum appellatur. Hinc Heracleopolitis præfectura, apud eundem Plinium loco iam citato. ¶ Stephanus duo alia enumerat eiusdem nominis oppida, quorum alterum iuxta Peluſium, alterum iuxta Canopicum Nili ostia collocat.

Heracleon, siue Heraclion, penul. produ. ἡράκλειον, Panacis species est, ab Hercule inuenta, quam alij origanum Heracleoticum syluestre dicunt: quoniam est origano simile, vt testatur Plin. lib. 25. cap. 4. Est & alia herba Heracleon siderion, caule tenui, digitorum quatuor altitudine, flore puniceo, foliis coriandri, iuxta amnes & lacus nascens, & omnia vulnera ferro illata efficacissimè sanans. Autor Plinius lib. 25. cap. 5.

Heracleopolis, ἡρακλεόπολις, Nomen trium ciuitatum. Vna est in Aegypto, ex qua Fuit Theophanes Physicus: altera non longè à Peluſio: tertia secundum Nili ostium quod Canopicum appellatur.

Heraclides, penul. produ. ἡρακλείδης, Insignis Philosophus fuit ex Heraclea Ponti ciuitate, Platonis & Aristotelis auditor, vir insigni ingenio, sed habitu adeò molli, vt pro Pontico Pompicus diceretur. Autor Laertius. Reliquit ingenij sui monumenta non pauca quæ non extant. Huius meminit & Cicero 5. Tuscula. ¶ Fuit præterea hoc nomine Lycius quidam Sophista non ignobilis, qui quum aliquandiu Smyrnæ docuisset, sub tempora Seueri se Romam contulit: coram quo ex tempore dicturus, perturbatus nobilitate auditorum, sermone excidit. Solus sophistarum ad hanc artem industria & labore, natura minimè iuuante, contendit. Hæc ex Philostrato. ¶ Heraclides alius fuit è Mopso, ciuitate Ciliciæ, grammaticus nobilis, vt scribit Stephanus. ¶ Alius præterea pictor nobilis Macedo qui initio naues pinxit: captóque Perseo à Paulo Aemylio Athenas commigrauit, eodem tempore quo & Metrodorus philosophus & pictor. Plinius lib. 35. capi. 11. ¶ Fuerunt & alij multi Heraclidæ, ingenio & doctrina insignes.

Heraclitvs, penul. produ. ἡράκλειτος, Nomen propium Philosophi Ephesij, qui vt tradit Suidas, nullum inuenitur habuisse præceptorem, tantum natura & diligentia sola profecit. Quidam tamen audisse Xenocratem & Hippasum Pythagoricum volunt. Floruit temporibus vltimi Darij. Scripsit poëticè multa: quæ ab Aristotele sæpe pro testimoniis citantur. De hoc sic scribit Cicc. lib. 5. Tuscu. quæst. Est (inquit) apud Heraclitum physicum de principe Ephesiorum Hermodoro. Vniuersos ait Ephesios esse morte multandos, quòd quum ciuitate expellerent Hermodorum, ita locuti sunt. Nemo de nobis vnus excellat: sin quis extiterit, alio in loco, & apud alios sit. Hæc ille. Hunc aiunt, cum hydropicus esset, spretis medicis, oblitum bubulo seuo soli siccandum se præbuisse, dormientémque à canibus dilaceratum esse. Suidas. Hic quoties domo egrediebatur, flebat, sicut Democritus ridebat: quòd alteri omnia quæ agimus, miseriæ: alteri, ineptiæ viderentur. Horum meminit Cic. lib. 4. Acad. Cognominatus est σκοτεινὸς quasi tenebricosus. De industria enim adeò obscurabat stylum, vt eius volumina philosophi sudantes vix intelligant. Huius dictionis penultima syllaba perperam corripitur, quũ scribatur per ει diphthongum. Lucret. lib. 1. Heraclitus inter quorum dux aguina primus. ¶ Fuerunt alij quatuor Heracliti: primus, poëta Lyricus: secundus, Halicarnasseus, summæ elegantiæ: tertius, Lesbius, qui Macedonum scripsit historiam: quartus, vir ridiculus.

Heraclius lapis, siue Heracleus, ἡρακλῆς λίθος, ἢ μαγνῆτις Suidæ, lapis occulta quadam naturæ vi ferrum ad se trahens, qui & magnes dicitur. Plin. lib. 36. cap. 16, Quid ferri duritia pugnacius? sed cedit & patitur mores. Trahitur nanq; à magnete lapide: domitrix illa rerum materia ad inane nescio quid currit: vt propius venit, tenetur assistitq;, & cõplexu hæret: fideritin ob hoc alio nomine appellant, quidam heracleõ. Hęc ille. Rationem autem nominis hanc afferunt, q̃ primùm inuentus sit circa Heracleam Magneſiæ ciuitatẽ. Meminit huius lapidis & Galenus lib.

uus lib. 9. simpl. est ad quem autri bonitatem exploramus: quem Lydium lapidem & coticulam appellamus. Plin. libro 33. cap. 8, Auri, argentique mentionem comitatur lapis quem coticulam appellant, quondam solimentionem comitatur lapis quem coticulam appellant, quondam solimentionem comitatur lapis quem coticulam appellant, quondam solitus inueniri, nisi in flumine Tmolo, (vt autor est Theophrastus) nunc verò passim: quem alij heraclium, alij Lydium vocant. Sunt autem modici, quaternas vncias longitudinis, binásque latitudinis non excedentes. His coticulis periti, quum è vena lima rapuerint experimentũ protinus dicunt quantum auri sit in ea, quantum argenti vel æris, scrupulari differentia, mirabili ratione non fallente. Hinc factum est vt Heraclius lapis prouerbiali specie dicatur de hominibus exactissimi iudicij. Vide Prouerbia Erasmi.

Heraclivs, ἡράκλειος, Imperatoris propriũ, Phocæ successoris, sub cuius imperio Saraceni Mahomethe duce, caput attollere cœperunt.

Heraea, æ, ἡραία, Arcadiæ oppidum, apud Plinium libro 4. cap. 6.

Heraevm, vel Heræus murus, ἡραῖον, ὃ ἡραῖον τεῖχος, Thraciæ oppidum, apud Stephanum. Heræum item Græci vocãt templum Iunonis, quam ἥραν appellant.

Herba, bæ, ab aliquibus scribitur per diphthongum, quòd credant ab hærendo deductum, eo quòd terræ hæreat. βοτάνη, πόα. Sed hæc etymologia, vt nimis friuola, ridetur à Tortellio, neque cuiquam eruditiorum placet. Significatio eius nota est. Ouid. 2. Metam. –inque solo quod texerat herba, iacebat. Virg. 9. Ecloga, Quis caneret nymphas? quis humũ florentibus herbis Spargeret? aut viridi fontes induceret vmbra? ¶ Herbam porrigere, siue Dare herbam, tritum est prouerbium, pro eo quod est, se victum fateri, & aduersarium suum victorẽ agnoscere. Tractum (vt indicat Festus) ab eo, quòd olim pastores cursu certãtes, quum superati essent, herbam ex eodem loco statim decerptam, aduersario porrigebant, victoriæ agnitæ symbolum. Nonius, Herbam veteres palmam, vel victoriam dici voluerunt. Virgil. 3. Georg. –atque immemor herbæ Victor equus. Accius Meleagro, Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt, donant, tenent pro se quisque. Hæc ille. Vide plura apud Erasmũ in Adagiis.

Herbula, æ, diminutiuum. Cic. 2. de Nat. deor. Ceruæque ante partum perpurgant se quadam herbula quæ seselis dicitur.

Herbaceus, a, um, quod est ex herba: vt, Corona herbacea: aut quod in herbam excrescit & assurgit. Plin. lib. 12. cap. 13, Herbaceum amomũ peius.

Herbeus, a, um, Idem quod viridis, vel herbæ colorem habens. Plautus in Curcu. Q̃ui hic est homo, Cum collatiuo ventre, atque oculis herbeis?

Herbarius, a. um, Quod ad herbas attinet. Inde Herbaria ars dicitur, qua herbarum vires dignoscimus: pro qua etiam herbariam substantiuè dixit Plin. lib. 7. cap. 56, Herbariam, & medicamentariam à Chirone Saturni & Phyllyræ filio, &c.

Herbarius. substantiuum, Qui Herbas, earúmque vires cognoscit, & ex iis medicamenta efficit. βοτανόγνως. Plin. libr. 20. cap. 17, Dalion herbarius parturientibus ex eo cataplasma imposuit cum opio.

Herbifer, ra. rum, Herbas producens. βοτανοφόρος. Plin. lib. 25. cap. 8, Alioqui herbiferum esse & Pelium montem in Thessalia.

Herbilis, & hoc herbile, Quod herba pastum est: vt Anseres herbiles, quos Festus maiores esse asserit, quàm qui frugibus alti sunt.

Herbesco, is, ere, Est herbam producere, vel in herbã conuerti. βοτανοῦσθαι. Cic. de Senec. Terra semen tepefactum complexu suo diffundit, & elicit herbescentem ex eo viriditatem, quæ nixa fibris stirpium, sensim adolescit. Pro eodem etiam apud Plinium legitur Herbascere. Ita enim ait libr. 19. cap. 8, Quin & ouillo fimo nominatim vti: quoniam aliud herbascere. hoc est, herbas emitteret.

Herbosus, a, um, Herbis abundans. βοτανώδης. Plin. lib. 33. cap. 4, Vlex siccatus vritur, & cinis eius lauatur, substrato cæspite herboso, vt sidat aurum. Ouid. 14. Metamor. Soluitur herboso religatus ab aggere funis.

Herbigrada cochlea, quæ super herbam graditur. Cic. 2. de Diuinat.

Herbidus, a, um, Idem quod herbosus, hoc est plenus herbis. βοτανώδης, Plin. in Epist. Nulla in hoc nauis, (facer enim est) sed innatãt insulæ herbidæ, omnes arundine & iunco tectæ. Herbidus color, est qui herbã refert, hoc est viridis, apud Plinium, libr. 12. cap. 14. Herbidæ segetes, Colu. lib. 1. cap. 6. Herbidus locus, vel campus, Liu. 1. ab Vrbe, & 9.

Herbanvm, Tusciæ oppidum apud Plinium lib. 3. cap. 5.

Nerbita, ἥρβιτα Ptolemæo, Siciliæ vrbs est: à qua Herbitenses populi: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 8. hodie S. Nicolaum vocant.

Hercevs, pen. prod. ἡρεύς, dictus est Iupiter, quem etiam Penetralem vocabant, quòd intra conseptũ domus cuiusque colebatur. Græcè enim ἕρκος septum, clausturámque nominatur. Ouidius in Ibin, Cui nil Hercei prosuit ara Iouis.

Hercisscere, vide ERCISCERE.

Hercvlanivm, ἡράκλειον, fuit Campaniæ oppidum, iuxta Pompeios, apud Plinium lib. 3. cap. 5.

Hercvleivs, ἡράκλειος, fuit vir Romanus, qui Marianas partes fouit cum Sertorio.

Hercule, & Hercle, Hercules, Mehercules, & Mehercule, aduerbia sunt iurandi, ab Hercule deducta: quasi dicas, per Herculem. νὴ τὸν ἡρακλέα, Terent. in Eunuch. Hercle hoc factum est. Cælius Ciceroni, libro 8, Et hercule confecta omnia fœdè & inhonestè sunt. Idem de Claris Orato. Et Hercules hæ quidem extant. Idem pro Plancio, Verè mehercules dicam. Idem Cælio, libr. 2. Mihi mehercule magnæ curæ est Aedilitas tua. Idem de Oratore: Libentius dixerim Mehercule, quàm Mehercules.

Hercvles, ἡρακλῆς, Iouis & Alcmenæ filius, qui ob fortitudinem & gloriam creditus fuit inter deos esse relatus. Cicero lib. 3. de Natu. deo. sex hoc nomine fuisse appellatos commemorat: quorum primus fuit qui certauit cum Apolline de tripode. Alter, Nilo natus, Aegyptius, quẽ aiunt Phrygias literas conscripsisse. Tertius, ex Idæis Dactylis, cui inferias afferunt. Quartus, Iouis filius, ex Asteria Latonę sorore, qui Tyri colitur, filiámque habuit Carthaginem. Quintus, in India, qui & Belus dicitur. Sextus, Thebanus, ex Alcmena & Ioue tertio genitus, cui aliorum gesta assignant. Herodotus scribit, Herculem vnum esse ex duodecim diis Aegyptiorum, Græcósque ab Aegyptiis hoc nomen mutuatos indidisse filio Amphytrionis. Varro XLIII Hercules nominat. Veruntamẽ omnes, qui robore præstiterunt, hoc nomine ab Hercule Alcmenæ filio appellatos fuisse affirmat. Macrobius lib. 1. Satur. cap. 20. asserit Herculem esse Solem. Et reuera, inquit, Herculem Solem esse vel ex nomine claret. Ἡρακλῆς enim quid aliud est nisi ἠέρ, id est aëris, καὶ ἐος gloria? Quæ porrò alia aëris gloria, nisi Solis illuminatio est, cuius recessu, profunditate spiritus oculitur tenebrarum? Duodecim autem illi labores, quos Hercules creditur confeciſſe, nihil aliud significant quam XII signa Zodiaci, quæ Sol singulis annis cõficit. Sed de hoc vide plura apud Macrobium. Herculem autem Alcmenes filium maximè nobilitauit implacabile Iunonis odium, quæ quòd ex pellice natus esset, perdere il lum cupiens, nouis semper monstris obiecit: quæ res expectationẽ eius maximè fefellit. Ille enim semper victoriam referens, immortale sibi decus peperit, adeò vt illa prius iubendo, quàm hic laborando defatigaretur. Quo factum est vt licet multi fuerit Hercules qui variis temporibus floruerunt, omnes heroica virtute, rerúmque gestarum magnitudine insignes, tamen huic vni reliquorum omnium labores tribuantur: quorum quando nusquam non mentio occurrit, visum est celeberrimos aliquot subiicere. Primò itaque quum adhuc in cunabulis iacẽret, geminos angues à Iunone immissos elisit. II. Thespij filias numero quinquaginta adhuc puer, sed corporis robore præstans, vna nocte compressit, susceptúque quinquaginta filios, quos Thespiadas vocauerunt. III. Iam adultus hydra colubris & capitibus pullulantem, face & ferro in Lerna palude oppressi. IIII. Ceruam aeripedem, aureáque habentem cornua, in Mænalo monte cursu comprehendit, atque interfecit. V. In Nemea sylua iuxta Cleonas inusitatæ magnitudinis leonem iugulauit, & detractam pellem pro insigni gestauit. VI. Diomedem Thraciæ regem, qui equos suos hospitum carnibus & sanguine pascebat, deuicit: victúmque ipsius equis in pabulum dedit. VII. In Erymantho Arcadiæ monte terribilem aprum, & omnia circa illum locum deuastantem, cepit, eúmq; viuum ad Eurystheum attulit. VIII. Stymphalides aues sagittis, vt quidam volunt, interfecit: vt alij, sonitu ahenei crepitaculi vsque ad insulam Aretiada fugauit. IX. Taurum (cui Neptunus furorem immiserat, eò quòd Minos Neptuno sacrificaturus, optasset victimam maiestate illius dignam: cui quum pulcherrimus taurus ab eodem deo fuisset oblatus, ipsum Minos seruare voluisset) insulam Cretam ferè totam deuastantem domuit, eúmque vinctum ad Eurystheum attulit: qui postea eum Atticæ regioni immisit, cui plurimum damni intulit: sed à Theseo interfectus fuit apud Marathonem, vt canit Ouidius libro 7. Metamorp. X. Acheloum superauit, vt suprà dictum est. XI. Busiridem Aegypti regem hospites suos mactantem occidit. XII. Anteum gigantem in Libya luctatione suffocauit. XIII. Calpem & Abylam montes antea coniunctos, diuisit. XIIII. Aurea mala in Hesperidum hortis, interempto prius dracone peruigili, qui ea custodiebat, sustulit. XV. Cælum iam fessò & succumbente ponderi Atlante, humeris tulit. XVI. Geryonem Hispaniæ regem tricorporem bello superauit, ciúsque armenta abduxit. XVII. Cacum latronem, Vulcani filiũ, semihominem, & flammituomum, oppressit. XVIII. Lacinum latronem, extremam Italiæ oram infestantem, sustulit, ibique Iunoni templum constituit, quod Iunonis Laciniæ appellauit. XIX. Albionem & Bergionem iter ipsius impedientes, haud longè ab ostio Rhodani, à Ioue patre lapidum imbre adiutus, deuicit. XX. Pyrechmum Euboiæ regem, Bœotiis bellum inferentem profligauit, eúmque pullis equinis alligatum in diuersas partes diserpsit. XXI. Centauros domuit. XXII. Augiæ stabulum repurgauit. vide suprà. XXIII. Hesionem Laomedontis filiam monstro marino expositam liberauit, occiſo prius cete. Sed quum Laomedon equos præstantissimos in præmium illi pollicitos, denegaret, Hercules indignatus, Troiam euertit: & occiſo rege, Hesionem Telamoni, qui primus murum conscenderat, in prædæ partẽ concessit. XXIIII. Diripuit insulam Cõn, regémque Eurypylum cũ vxore & liberis trucidauit. Vide suprà in dictione CÕS. XXV. Amazonas debellauit, e arúmque reginam Hippolytem cepit, cui baltheum abstulit, Euristheóque regi tradidit: captam verò Amazonem Theseo bellorum socio dedit. XXVI. Ad inferos descendit, & Cerberum iter prohibentem, triplici catena vinctum ad superos traxit. Sunt qui dicant Herculem etiam adiuuasse Theseum in rapienda Proserpina: alij solum Theseum eam eduxisse ad superos, Ditémq; vulnerasse. XXVII. Alcestim Admeti regis coniugem ab inferis ad virum reduxit. XXVIII. Ab inferis reuersus, Lycum Thebarum regem, eo quòd Megaræ coniugi vim voluisset inferre, interemit. XXIX. Aquilam quæ Promethei in Caucaso religati perpetuò renascens iecur exedebat, sagittis traiecit. XXX. Cygnum Martis filium equestri certamine vicit. XXXI. Occidit Theodamantem, quòd ei cibum denegasset: illiúsque filium Hylam sibi charissimum, secum abduxit. XXXII. Cercopas vicit. dum Phalæ Lydorum reginæ seruirent. XXXIII. Pylum diripuit, ciúsque regem & Neleum cum tota domo, præter Nestorem trucidauit: insuper Iunonem Neleo opem ferentem telo trisculo vulnerauit. XXXIIII. Eurytum Oechaliæ regem occidit, ipsámque Oechaliam vrbem deleuit, & Iolen Euryti filiam sibi in vxorem denegatam, (quam tamen parens antea ei desponderat) vi obtinuit, eámque secum in Eubœam abduxit. Quod quum Deianira coniunx resciuisset, maritum suum Ioles amore detineri, per Lychan seruum vestem illi misit Nessi Centauri sanguine infectam, futurum rata vt ea ratione languentem viri amorem excitaret, eúmque ab aliis auulsum, ad se vnam reuocaret, quemadmodum Centaurus ipsi persuaserat. Quum itaque Hercules vestem sacrificaturus induisset, in tantam rabiem versus est, vt constructa pyra seipsum combusserit. Post mortem verò in

deorum numerũ relatus est. Habentur & aliæ res ab eo gestæ apud Diodorum Siculum: quas ſiquis volet, inde petat.

HERCVLIS portus, ἡρακλέους λιμήν, Oppidum est in ora Ligustica, cum portu, apud Ptolemæum lib. 3. cap. 1, & apud Plinium libr. 3. cap. 5. ¶ Est & Herculis portus in littore Brutio, non procul à Metauro fluuio: cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

Herculeus, a, um, pen. corr. quanquam Græcè ἡρακλεῖος dicatur cum ει diphthongo in penult. Est autem propriè nomen possessiuum, significans id quod ad Herculem pertinet: vt. Claua Herculea. Labor Herculeus. Horat. libro 1. Carm. Perrupit Acheronta Herculeus labor. id est labor ipsius Herculis. Nonnunquam Herculeum laboré prouerbiali hyperbole pro immenso, & penè insuperabili labore accipimus. Vide Erasmi Adagia. ¶ Herculeus nodus, prouerbij item speciem habet pro nodo indissolubili. ¶ Herculeus morbus dicitur quē comitialem alio nomine vocamus, quòd Hercules morbum hunc aliquando passus credatur.

Herculee, ἡρακλέως, pro fortiter dixit Cicero lib. 8. ad Atticum, Nunc fert etiam Herculee.

Herculanus, na, num, Nomen possessiuum. ἡράκλειον. Gellius libr. 1. cap. 1, Comprehensa, inquit, mensura Herculani pedis, secundum debitam mẽbrorum omnium inter se competentiam modificatus est. Herculaneæ formicæ, Plin. lib. 30. cap. 4. Herculaneæ vrticæ genus odorem fundens, Plin. lib. 21. cap. 15.

HERCVLEVM, ἡράκλειον. Promontoriũ est, non longè à Leucopetra diſsitum. Autor Strabo lib. 6.

HERCYNIA sylua, ἡρκυνία. Straboni, est omnium Germaniæ syluarum longè maxima, quam Cæsar libro 6. Commentar. describit his verbis, Huius Hercyniæ syluæ quæ suprà demonstrata est, latitudo nouem dierum iter expedito patet. Non enim aliter finiri potest, neque mensuras itinerum nouerunt. Oritur ab Heluetiorum, & Nemetum & Rauracorum finibus, rectáque fluminis Danubij regione pertinet ad fines Dacorum, & Anartiũ. Hinc se flectit sinistrorsus diuersis à flumine regionibus, multarúmq; gentium fines propter magnitudinem attingit. Neque quisquam est huius Germaniæ, qui se aut audisse, aut adisse ad initium eius syluæ dicat, quum dierum iter XL. processerit, aut quo ex loco oriatur acceperit. Plura de Hercynia sylua vide eodem loco apud Cæsarem.

Heri, id est hesterno die. χθες, χθες. Cicer. ad Attic. Lepidus ad heri vesperi literas misit Antio. ¶ Dicitur etiam Here, propter cognationem literarum i & e, vt vespere & vesperi. Terent. in Eunucho, Inhonestum hominem quem mercatus est here?

Hesternus, na, num. χθίζος, χθιναῖος. sicut à cras, crastinus. vt Dies hesternus, nox hesterna. Ouidius Epist. 18, Est mare (confiteor) nondum tractabile nanti: Nocte sed hesterna lenior aura fuit. ¶ Accipitur nonnunquã pro pridianus. Terent. in Eunucho, Quo pacto ex iure hesterno panem atrum vorent.

Hericius, cij, animal est spinis horridum, sese, dum metuit, in globũ conuoluens. ἐχῖνος χερσαῖος. Aliis nominibus, herinacius, & echinus terrestris dicitur. In sepibus dumosis & vineis per Autumnum præcipuè versatur. Condit̃ur in arboribus hyeme, & cibis per æstatem paratis vescitur. Vbi senserit venatores, contractis ore & pedibus conuoluitur, in formam pilæ, nequid comprehẽdi possit præter aculeos. Sunt è genere eorum maiores hiſtrices quibus longiores aculei: de quibus infrà. Vide plura apud Plinium lib. 8. cap. 37.

Herifuga, Herilis, vide HERVS.

Herinacius, Echinus terrestris. qui & hericius dicitur. ἐχῖνος χερσαῖος. Vide suprà in dictione HERICIVS.

MERILLVS, ἡρύλλος, Chalcedonius philosophus, Zenonis discipulus fuit: qui quum audisset scientiam laudaram esse ab Aristotele & Theophrasto, summum bonum in ea posuit. Meminit eius Cicero lib. 4. Acad. & 2. de Finibus.

Hermæ, ἑρμαῖ, Statuæ erant siue signa, & præcipuè trunci, quorum capita permutari poterant: cuiusmodi Athenis plurimi erant Mercurij imaginem referentes: à quo & nomen acceperunt. Nam Mercurius Græcis dicitur ἑρμῆς. Cic. ad Atticum lib. 1, Hermæ illi tui Pentelici cum capitibus æneis, de quibus ad me scripsisti, nunc admodum me delectant. Probus Aemilius in Alcibiadem Plutarchi, Id quum appareret, priusquam classis exiret, accidit vt vna nocte omnes Hermæ, qui in oppido erant, Athenis deiicerentur, præter vnum qui ante ianuam erat. Suidas dicit Hermas, statuas dictas, quòd plurimum Mercurij statuæ delinearentur. Vnde videtur profectum esse vulgatum illud prouerbium, Non ex quouis ligno fit Mercurius. ¶ Solebant autem Hermæ præcipuè circum sepulchra erigi, ad propagandam defunctorum memoriam. Solebant præterea Romani Mercurij ac Mineruæ statuas coniungere in gymnasiis, dicaréque quas Hermathenas Cicero nominat libr. 1. ad Attic. Epist. 2. Quod ad me (inquit) de Hermathena scribis, per mihi gratũ est, ornamentum academiæ proprium meæ, quòd & Hermes commune omnium, & Minerua singulare est insigne eius gymnasij.

HERMAEA, æ. ἑρμαία, Promontorium Africè propriè dictæ, apud Ptolemæum lib. 4. cap. 3.

Hermathena, ἑρμαθήνη, Mercurij ac Mineruæ statua coniuncta. vide HERMA.

HERMAGORAS, ἑρμαγόρας, Carion cognominatus, Rheror egregius ex Temno Aeolidis ciuitate. Scripsit artem rhetoricam libris sex, de Cultu orationis, de Decoro, de Elocutione, de Figuris. Docuit Romæ Augusti temporibus. deceſsitque senex. ¶ Fuit item Hermagoras alter Amphipolitanus philosophus, discipulus Persei, qui plures scripsit dialogos. Autor Suidas. Hermagoras philosophus & orator, apud Ciceronem de Claris oratoribus.

HERMANDVRI, siue HERMVNDVRI, Germaniæ populi, Cheruscis finitimi, eo in tractu quem hodie Misniam vocant. Meminit horum Plinius lib. 4. cap. 14.

HERMAPHRODITVS, pen. prod. ἑρμαφρόδιτος, Mercurij & Veneris filius, vt ex ipsa statim vocis compositione apparet. Nam Mercurius, ἑρμῆς, Venus ἀφροδίτη à Græcis dicitur. Hic cum vagabundus in Cariam ad limpidissimum fontem quem Salmacis Nympha incolebat, peruenisset, illa subito eius amore correpta (erat enim adolescẽs formosissimus) quum neque blanditiis, neque precibus ad concubitum flecti posset, simulato recessu post vepres latuit. Is autem Nympham abisse ratus, fontem nudus intrauit: quod videns Salmacis, subitò accurrit, & abiectis vestibus arctissimè eum complexa est. Sed quum ne tunc quidem obstinatum exorare posset, à diis petiit vt duo corpora illorum in vnum redigerentur. Cuius precibus exauditis, ambo in vnũ corpus coaluerunt, in quo sexus vterque remanebat integer. Quod quum vidisset Hermaphroditus, à superis petisse dicitur, vt ea fonti natura maneret, vt qui virum intraret, ἀνδρόγυνος, id est vtrunque sexum habens, exiret. Hinc omnes Androgyni vocantur Hermaphroditi.

Hermenia, ἑρμηνία, Latinè interpretatio: ἀπὸ τὸ ἑρμηνεύειν, quod est interpretari. Vnde duos illos libros Dialecticos, quos περὶ ἑρμηνείας inscripsit Aristoteles, nos De interpretatione dicere possumus.

HERMEAS, ἑρμέας, Insignis belli dux fuit, teste Polybio, cuius strenua opera ad res maximas vsus est Antiochus: à quo tamen postremò ob suspicionem affectati regni, cum vxore & liberis est occisus.

HERMES Trismegistus, ἑρμῆς ὁ τρισμέγιστος, Philosophus in Aegypto post Mosen claruit, eo tempore quo Philosophiæ studia in Aegypto cœperunt efflorescere: quum antea tantùm circa astronomiam & Mathematicas disciplinas versarentur, quæ ad exercendum ingenium magis, quàm ad illustrandum animum valent. Scripsit lingua patria dialogum, in Latinum sermonem postea conuersum, vbi Asclepius introducitur. Deum omnino vnum opinatur, omnium conditorem, errorémque fatetur parentum suorum, qui superstitiones idolorum inuenerunt. De hoc plura apud Suidam & Augustinum, de Ciuit. Dei. ¶ Hermes alter item philosophus Aegyptius, auditor Syriani sophistæ, condiscipulus Procli sub Adriano principe, vir non minore iustitia, quam doctrina præditus. Moriens iurauit & immortalem se esse, & incorruptibilem animum habere. Hæc Suidas.

HERMES, ἑρμῆς, Dicitur à Græcis quem nos Mercurium vocamus, ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας, hoc est ab interpretatione, quod nuntius, & interpres deorum habitus sit. Seruius in illud Virgilij 4. Aenei. Nunc etiam interpres diuũm, Ioue missus ab ipso: Hermes, inquit, Mercurius dictus est, ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας, id est à sermone. Præstabat enim eloquentia: quem effigiebant alas in capite & pedibus habentem, quòd sermo hominum per aëra volitet. Vide infrà in dictione MERCVRIVS.

HERMIONA, pen. prod. ἑρμιόνη, Oppidum fuit Peloponnesi maritimum, ad sinum Argolicum situm, non procul à Phliunte, Iunonis templo nobile. Virgil. in Cir. Hinc sinus, hinc statio contrà patet Hermionæ. Versus est spondaicus.

HERMIONE, penult. corr. ἑρμιόνη, Filia Menelai ex Helena admodum formosa, nulitante patre apud Troiam, Oresti Agamemnonis filio desponsata fuit: sed hanc quoq; Menelaus huius rei inscius, apud Troiam promisit Pyrrho Achillis filio. Qui domum reuersus, quum Aegisthus regiam occiso Agamemnone occupasset, atque Oreſtes ad regem Strophium Phocensem Electræ sororis auxilio clam ablegatus esset, Hermionem reluctantem vi rapuit, tradita Andromacha Hectoris coniuge, filio Priami. At Oreſtes posito furore, quo ob interfectam à se matrem cruciabatur, ex Taurica regione rediens, Pyrrhum in templo Apollinis Delphici trucidauit, suámque sponsam recepit. Virgilius libr. 3. Aeneid. –qui deinde sequutus Ledæam Hermionem Lacedæmoniósque hymenæos, &c.

HERMIONES, Populi sunt in finibus Germaniæ. Autor Pomponius lib. 3. Vadianus arbitratur eos esse quos hodie Pomeranos vocãt Germani.

HERMIPPVS, ἑρμιππος, Athenensis Poëta fuit, antiquæ Comœdiæ scriptor, altero captus oculo, frater Myrtili comici. Scripsit fabulas XL. ¶ Fuit item alter Hermippus Berytius, discipulus Philonis Byblij, qui multa composuit sub Adriano principe. Vide Suidam.

HERMOCRATES, ἑρμοκράτης, Nobilis Sophista fuit tẽpore Seueri principis: à quo coactus filiam Antipatri magistri epistolarum infœlici forma puellam duxit vxorem, quam postea repudiauit.

HERMIAS, ἑρμίας, Eunuchus trapezitæ cuiusdam famulus, Athenas profectus, Platonem, Aristotelémque audiuit: & domum reuersus cum domino suo Atarnenses & Assenses aggressus, eos subegit, & illis simul cũ domino imperauit. Ex Suida.

HERMINIVS, Germanorum dux fuit, qui Varum Augusti legatum cum tribus legionibus ad internecionem cecidit: cuius cladis meminerunt Suetonius in vita Augusti, & Tacitus de rebus Germanicis. ¶ Fuit etiã hoc nomine Romanus quidam fortissimus, vnus ex iis qui vnà cũ Coclite Hetruscis in ponte sublicio restiterunt, donec à tergo solueretur. De qua re vide Liuium, lib. 1. ab Vrbe condita. ¶ Est præterea hoc nobilis cuiusdam Hetrusci nomen, apud Virgilium, 11. Aene. Ingentem corpore & armis Deiicit Herminium.

HERMODORVS, penulti. produc. ἑρμόδωρος, Fuit philosophus Ephesius, quem in Italia exulantem, Pomponius Iureconsultus tradit autorem fuisse Decemuiris ferendarum legum XII. tabularum. Plinius libro 34. cap. 5. dicit hunc fuisse interpretem legum Decemuiralium, eique ob id statuam publicè dicatam. De hoc sic scribit Cic. 5. Tusc. Est illud scitum apud Heraclitum Physicum de principe Ephesiorum Hermodoro. Vniuersos ait Ephesios morte esse mulctandos, quòd quum ciuitate expellerent Hermodorum, ita locuti sunt, Nemo de nobis vnus excellat: siquis extiterit, alio in loco, & apud alios sit. Eadem ferè refert & Strabo lib. 14. ¶ Fuit & Alter Hermodorus Siculus, auditor Platonis: cui vitio datum est quòd quæstui philosophiam habuerit: dictata quæ sub præceptore audiuerat colligendo, ac deinde in Sicilia vendendo.

HERMODOTVS, ἑρμόδοτος, Poëtæ nomen, cuius aliquoties meminit Plutarchus.

HERMOGENES, pen. corr. ἑρμογένης, Tarsensis Sophista fuit, in puericia tanto disserendi acumine, vt natus annos non amplius XV, fama sui nominis M. Antonium principem ad auditorium excuerit, ab eóque non pœnitenda tulerit munera. Accedente vero ætate tanta illi oborta est stupiditas vt omnibus esset ludibrio. Nam Cratillus ad nomen eius alludens dicebat, eum à patre degenerare, quòd quum Hermogenes esset, hoc est Mercurio genitus, nullam tamen paternæ eloquentiæ haberet micam. Antiochus autem Sophista cauillabatur, eum in puericia fuisse senem. in senectute factum fuisse puerum.

HERMOLAVS, ἑρμόλαος, Byzantinus Grammaticus fuit, qui in librum Stephani de Vrbibus ad Iustinianum Cæsarem scripsit epitomen. Suidas. ¶ Memoratur & ante hunc alius, qui contra Alexandrum coniurauit. ¶ Alius item apud Plinium, lib. 36. ca. 5, statuarius, inter eos qui ædes principum signis nobilibus ornarunt.

Hermoglyphus, ἑρμόγλυφος, Statuarius: nam, vt suo loco diximus, Græci signa & statuas Hermas vocant. γλύφειν autem est sculpere.

HERMONASSA, ἑρμώνασσα, Oppidum in primo Bosphori Cimmerij aditu. Plinius lib. 6. cap. 6.

HERMOPOLIS, ἑρμούπολις, Stephano, Latinè Mercurij ciuitatem sonat, vrbs est Aegypti in præfectura Sebenitica, vbi Pan colitur & hircus. Autor Strabo, lib. 17.

Hermopolium, pen. prod. ἑρμοπώλιον, Officina est vel alius locus in quo Hermæ, hoc est statuæ, vel signa vendebantur.

Hermupoa, ἑρμοῦπόα, Herba, vulgò in vineis nascens, quam Græci linozostin. vocant, Latini verò Mercurialem, quasi Mercurij herbam. Plin. lib. 25. cap. 5.

HERMVS, ἕρμος, Fluuius minoris Asiæ, aureas arenas trahens. Oritur iuxta Dorylaum Phrygiæ ciuitatem: auctúsque Pactolo, Smyrnæ campos irrigat, tandémque in Phocaicum sinum illabitur. Vide Plinium, lib. 5. cap. 29. & Strabonem, lib. 13. Virgil. 2. Georg. Nec pulcher Ganges atque auro turbidus Hermus.

Hernia, æ, Morbus est scroti intumescentis: & propriè, quum erupto peritoneo, corpus aliquod in scrotum decidert. κήλη. Eius multæ sunt species: Enterocela, ἐντεροκήλη, enim dicitur quum intestina dilabuntur in scrotum, hoc est in sacculum illum qui ambit testiculos, quem Græci vocant ὄσχεον. Epiplocela, ἐπιπλοκήλη, quum omentum. Epiplocnterocele ἐπιπλοεντεροκήλη, quum intestina simul cum omento eòdem fuerint delapsa. Hydrocela, ὑδροκήλη, quum in alterum è testibus humor confluit. Has species nostri vocant Hernias (vt inquit Celsus) à duritie pellis, quæ fit post intestinorum descensum. Hernium enim durum & asperum dicitur. Tractum à Sabinorum lingua, qui herniam saxum vocant. Martialis, Derisor Fabianus herniarum, Omnes quem modo colei timebant Dicentem tumidas in hydrocelas. Ramices verò vocant, quum integro peritonæo scrotum aliqua ex causa intumescit, quorum etiam aliquot faciunt species. Porocelam enim πωροκήλην vocant, quum ex abscessu aliquo circa scrotum materia subduruit: Sarcocelam, σαρκοκήλην, quum in ipso scroto concreuit caro: Cirsocelam, κιρσοκήλην, quum tumescentes venæ scrotum replent. Bubonocelam, quum illæso peritonæo, aliquod superiorum corporum non in scrotum, sed in inguem tantùm descenderit. Hæc tamen differentia inter ramices & hernias, ne ab ipsis quidem medicis semper obseruatur. De bronchocela antè diximus. Neque enim illa inter species herniæ est connumeranda, vtpote quæ non pudendas partes, sed collum infestat. Est enim bronchocele, tumor magnus & rotundus inter cutem & asperam arteriam, cui modò caro hebes, modò humor aliquis includitur: interdum etiam minutis ossibus pili immisti. Sunt etiam qui herniam interpretentur testium thecam, in illo versu Martialis, Ingens iratis apparuit hernia sacris.

Herniosus, Qui herniam patitur. διονκήλης.

HERNICI, ἕρνικες, Populi in Campania saxa incolentes: vnde & nomen acceperunt. Nam hernias Sabini saxa vocant. Hos tamen hernicos appellatos voluit Macrobius ab Herno quodam Pelasgo ipsorum duce. Horum metropolis est Anagnia. Virgil. 7. AEnei. –& roscida riuis Hernica saxa colunt, quos dines Anagnia pascit.

Hero, herus, in genitiuo, vide ERO.

HERODES, ἡρῴδης. Antipatri Idumæi filius, anno decimo Augusti rex Iudæorum à Romanis declaratus est, regnauitque annis XXXVII. Hic vir strenuus Samariam olim in cineres redactam à fundamentis erexit, eámque in honorem Augusti σεβάστην, hoc est Augustam appellauit. Crudelissimus tamen fuit, quippe qui multos iniustè occiderit. Nam omnes legis interpretes, & parulos Bethlehemitas gladiis interemit. ¶ Huic filius fuit eodem nomine, de quo refert Lucas in Actis Apostolorum, quòd quum ad populum concionem haberet, acclamante concione, Vocem Dei esse illam, non hominis: ab irato Deo, cuius honores sibi vendicabat, percussus, sceatentibus toto corpore vermibus, miserãdo genere lethi periit. ¶ Fuit alius Herodes Antipas, huius filius, præfectus Galilææ, post Archelaum, qui impiissimus etiam fuit. Nam in ciues sicarius, in nobiles latro, in socios populator habitus est. vxoré Philippi fratris duxit, Iohannem Baptistam occidit, & Dominum nostrum illusum Pilato remisit: tandem Lugdunum à Caio Cæsare relegatus, ibi vitã finiuit. ¶ Tertius Herodes dictus Agrippa Aristobuli filius, qui Iacobum occidit. ¶ Alius Herodes fuit Atticus, qui Græca oratione (inquit Cellius) fere vniuersos grauitate, atque copia, elegantiáque vocum longè præstitit. Is Athenis natus, nobilitate generis, potentia simul & sophistica facultate clarus. genus ex Acacidarum sanguine ducebat, patre Attico, cui diuitiarum initium ex thesauro prope domum reperto

fuit. Huius Herodis vitam vide apud Philostratum.

HERODIANVS, ἡρῳδιανός, Alexandrinus grammaticus, Apollonij etiã grammatici filius & discipulus, floruit sub Marco Antonio imperatore. Scripsit de arte grammatica: præterea Cæsarum historiam à Commodo Marci filio vsque ad Gordianũ, cius Gordiani nepotem qui Maximo successit. Autor Suidas.

Herodius, vide ERODIVS.

HERODOTVS, penultima correpta. ἡρόδοτος, Historiographus Græcus quem Cicero libro 2. de Legibus. patrem historiæ appellat. Hunc Halicarnassum fuisse autor est Suidas, claróque apud suos genere ortum. Floruit tempore Cyri Persarum regis tyrãnis omnibus infensissimus. Quare quum patriam à Lygdamo Tyranno videret occupatam, secessit in Samum: eóque extincto, quum ad suos redisset, multidiæ obnoxius factus, sponte Thurium Athenientium coloniam in exilium profectus est: vbi etiam mortuus esse dicitur, & sepultus. Scripsit historiarum libros nouem, quorum singulos singularum Musarum nomine inscripsit.

HERON, ἥρων, Athenensis orator, scripsit commentarios in Herodotum, Xenophontem & Thucydidem. Autor Suidas.

HEROPHILA, ἡροφίλα, Proprium nomen fuit Sibyllæ Eretriæ quæ Tarquinij Superbi tempore Romam venit, trésque secum libros attulit heroico carmine conscriptos: quorum nomine quum magnam pecuniæ summam à rege petisset, nec obtinuisset, duos exusit: vnúsque qui reliquus erat, nomine tantundem obtinuit, quãtum paulo antè pro tribus posposserat. Autor Suidas.

Heros, in genitiuo herois. penul. produ. ἥρως. Dicti sunt autem à veteribus heroes viri nobiles & illustres, qui mortales quum essent, rerum tamen à se gestarum magnitudine, quàm proximè ad deos immortales accesserunt, eámque apud vulgus opinionem emeruerunt, vt post mortem in deorum numerum credãtur relati, quales fuerunt semidij illi de quibus fabulatur antiquitas, quos altero parente deo, altero mortali prognatos credebant. Quanquam est veritimilius hoc commentum à mulieribus excogitatum ad prætexendam adulteriorum turpitudinem. Lucia. in 3. Dialog. mor. definit Heroes hunc in modum, ἥρως ἐξ ἀμφοῖν ἐστὸν, μέρος θεῖον, καὶ σωματικοῦ τινος. hoc est, Heros est qui neque homo est, neque deus, & simul vtrunque est. ¶ Quod ad huius vocis originem attinet variæ sunt opiniones. Sunt enim qui heroem dictũ putent ἀπὸ τῆς ἔρου ἢ ἀρετῆς, hoc est ab amore virtutis, prima vocali tenui mutata in aspiratam. August. lib. 10. de Ciuitate Dei, putat heroes dictos ἀπὸ τοῦ ἥρως, hoc est à Iunone, primúmque nescio quem eius filium Heroem appellatum. Hoc videlicet mysticum significante fabula, quòd aër Iunoni deputetur, vbi volunt eũ dæmonibus Heroas habitare. Quo nomine appellant alicuius meriti animas defunctorum. Idem libro 7. autor est inter Lunæ gyrum & nimborum ac vętorum cacumina, aërias esse animas: sed eas animo, non oculis videri, & vocari heroas, & lares, & genios. Martianus Capella in nuptiis Philologiæ, dicit Heroas ab Hera quæ terra dicitur, nuncupatos. Horatius in Arte poëtica. Intererit multum, Daúísne loquatur, an heros. Cicero ad Attic. libr. 1. Heros ille noster Cato. Et libro 14. Illi non heroes, sed dij futuri quidem, in gloria sempiterna sunt. Virgil. 6. Aeneid. –tum maximus heros Maternas agnoscit aues.

Heroicus, a, um, ἡρωϊκὸς. vt, Heroica ætas, in qua heroes floruerunt. Et Heroicus versus, quòd eo genere carminis heroum gesta describantur. Cicero de Legib. lib. 4, Ne plus quatuor heroicis versibus quos longos appellat Ennius.

Heroides, ἡρωίδες, ἡρωΐναι, A veteribus dictæ sunt fœminæ illustriores, quales sunt heroum vxores & filiæ. Papin. libr. 3. Syl. Qua veteres Latias, Gratásque heroidas æquas. Martial. Mutatas formas heroidas insuper iisdem Addidit.

Heroina, æ, ἡρωΐνα, Dicta fuit ab antiquis quælibet fœmina illustris, vt sunt heroum filiæ, & vxores. Propert. libr. 1. Eleg. Illa sit Inachiis & blandior heroinis.

Herous, a, um, ἡρῷος, Idem quod heroicus: vnde Heroi pedes dicuntur quibus in carmine heroico vtimur. Cicer 3. de Oratore. Quare primùm ad heroum nos dactyli, & anapæsti, & spondei pedem imitat. Heroi carminis opus. Propert. lib. 3. Eleg. 3.

HEROSTRATVS, penul. corre. ἡρόστρατος, Ephesius homo ignauus fuit, & scelestus, qui celeberrimum illud Dianæ Ephesinæ templum suis manibus incẽdit, vt ea re nominis immortalitatem sibi compararet. Ephesij autem ne speratum ex scelere fructũ consequeretur, seueríssimis edictis cauerunt nequis eum vnquam nominaret: non tamen efficere potuerunt vt nomen illius ad nos non peruenireret: vt scribit Strabo lib. 4.

Herpes, ἕρπης, Tumor contra naturam, siue vlcus, ab intemperie partis proficiscens, cum affluxu flauæ bilis. ἀπὸ τοῦ ἕρπειν, id est à serpendo nomen habens. propterea quòd ad vicinas partes proserpat, carnémq; serpenumero vsque ad ossa deuoret: quod quũ fit, ἕρπης ἐσθίων à Græcis dicitur. ¶ Est item herpes, animalis nomẽ, sic dicti, quòd vlcera proserpentia eo persanantur. Plin. lib. 30. ca. 13.

HERSILIA, ἡρσιλία, Nomen vxoris Romuli, quam Ouidius 14. Metam. fabulatur, post mariti apotheosin, & ipsam deam factam communia cũ Quirino templa habere, mutatóq; nomine dictam esse Oram.

Herus, ri. Dominus. δεσπότης. Terent. in Andr. Herus est, neque præuideram. Cicer. 2. Offic. Sed iis qui vi oppressos imperio coërcent, sic sanè adhibenda sæuitia, vt heris in famulos, si alter teneri non possunt. Virg. 3. Aeneidos. Nec victoris heri tetigit captiua cubile. ¶ Herus interdum herilem filium significat. δεσπότιος. Terent. in Andr. Quæ si non astu prouidentur, me, aut herum pessundabunt. Verba sunt Daui de Pamphilo heri sui.

Hera, præpriore correpta, fœmininum ab hærus, idem est quod domina. δέσποινα. Ouid, Epist. 9. Aequáq; formosæ pensa rependis heræ. Terẽt. in

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

in Andria. Quòd si omnes omnia consilia sua conferant, Atq; huic malo salutem quærant, auxilij nihil afferant, Quod mihique, heræque, filiæque herili est. Ennius apud Ciceronem libr. 1. Offic. Vósne velit, an me regnare hera, quive ferat fors, Virtute experiamur. Quo in loco nónulli malè accipiunt heram pro Iunone. Nam in ea significatione (vt suprà ostendimus) priorem producit, quum hic corripitur. Neq; alioquin aptè hic locus de Iunone intelligi potest, cui nihil cum bello est cómercij, sed de fortuna potius quæ in bello suo arbitrio victoriam, cui sibi visum est parti, creditur tribuere.

Herifuga, gæ, Fugiens herum: vt Famuli herifugæ. Catullus, Patria ò mea creatrix, patria ò mea genitrix, Ego quam miser relinquens, dominos vt herifugæ Famuli solent, ad Idæ retuli nemora pedem.

Herilis, le, pen. prod. possessiuum est ab hero deductum. Ἀκωτονικὸς. vt, Herilis filius, herilia imperia. Plaut. in Amph. Non soleo ego somniculosè herilia imperia persequi. Teren. in Andria, Herũ fefelli: in nuptias cõieci herilem filium.

HESIODVS, pen. corr. ἡσίοδος, Poëta vetus, ex Aſcra vico Bœotiæ: vnde & Aſcræus dictus eſt, Homeri (vt creditur) coætaneus, Hic primus de agricultura verſibus ſcripſit, quę Virgilius imitatus eſt. De morte eius ſcribit Plutarchus in conuiuio ſeptem ſapientum, apud Nemeum Locricum occiſum fuiſſe à Locrẽſibus quibuſdam adoleſcentibus, cum quorum ſorore clàm rem habebat hoſpes quidam Mileſius, quo heſiodus familiariſsimè vtebatur. Suſpicati itaque fratres puellæ Heſiodum ab initio rei totius conſcium fuiſſe, diſpoſitis inſidiis eum trucidarunt, & in mare abiecerunt. Corpus autem à delphinis protinus acceptum, ad Rhium Molycricum eſt aduectum.

Heſiodius, a, um, Quod eſt Heſiodi, ſiue quod ab Heſiodo compoſitum eſt. Cic. in Bruto. Illud Heſiodium laudatur à doctis quòd, &c.

HESIONE, ἡσιόνη, Laomedontis regis Troiæ filia, & Priami ſoror, quam Hercules à Piſtricis mõſtri periculo liberatam, vxorẽ dedit Telamoni.

HESPERIAE, σπερίαι, duæ ſunt, vna quæ Hiſpania dicitur, altera Italia. quæ ſic diſcernuntur: aut enim Heſperiam ſolam dicimus, & ſignificat Italiam. Virgil. 1. Aeneid. Eſt locus, Heſperiam Graij cognomine dicũt. Aut addimus adiectiuum extremam, vel vltimam, & ſignificat Hiſpaniam, quæ in occidentis eſt fine. Horat. libr. 1, Carm. Qui nunc Heſperia victor ab vltima. Et hæc ab Heſpero Occidentali ſtella dicta eſt: Italia verò ab Heſpero Atlantis fratre, qui à germano pulſus, Italiam tenuit, & ei nomen vel ſuum, vel ſuæ priſtinæ regionis impoſuit. Macrobius tamen voluit Heſperiam dictam eſſe Italiam, quòd Occaſui ſubiecta ſit.

HESPERIDES, pen. corr. ἑσπερίδες. Appellatæ ſunt Heſperi fratris Atlantis filiæ, Aegle, Aretuſa, & Heſperetuſa, quas Poëtæ fabulantur habuiſſe hortos, nemore aurifero pretioſos, vbi erat draco cuſtos peruigil, mala aurea vigilanter obſeruans, quem interfecit Hercules, pomáque aurea retulit ad vitricum Euryſtheum. Plinius & Solinus interpretantur fuiſſe æſtuariũ maris, meatu flexuoſo inſtar draconis, quod hortos Heſperidum amplectebatur, vbi præter oleaſtrum, aliud nihil ex narrato illo aurifero nemore extare prodiderunt. Varro per mala aurea, oues ſignificari dicit, quas Hercules ex Africa in Græciã exportauerit, Nam μῆλον apud Græcos ſignificat ouem, pomum. Hinc Melotæ, μηλωταὶ, dictæ veſtes ex pellibus ouium cõfectæ. Aliter tradit Diodorus lib. 5. Bibliothecæ, quem videre potes.

Heſperis, dis, ἑσπερὶς teſte Plinio lib. 21. cap. 7, Herba eſt quæ noctu magis olet: vnde & nomen inuenit.

HESPERVM, ἑσπερον, Promontorium in Africa eſt, nauigatione decem dierum, ac noctium diſtans à monte quem ὄλυμπον, ὄχημα vocant Græci. Vide Plin. lib. 5. cap. 1.

HESPERVS, pen. cor. ἑσπερος, Atlantis frater, vnde Heſperia. Scribit Diodorus hunc Heſperum conſcendiſſe cacumen montis Atlantis, ad curſus aſtrorum obſeruandos, & nunquam deinde comparuiſſe: cui vulgus honores diuinos exhibuit, aſtrúmq; luciditiſsimum eius nomine appellauit. Virgil. Eclog. 7. Ite domum ſaturæ, venit Heſperus, ite capellæ. Hæc etiam Serotina ſtella, & Veſper dicitur, & Veſperugo, & Lucifer, & Venus, de quibus ſuo loco. Huius meminit Cic. libr. 2. de Nat. deor. Infima eſt, inquit, quinque errantium, terræque proxima ſtella Veneris, quæ φωσφόρος, Latinè Lucifer dicitur, quum antegraditur ſolem: quum ſubſequitur autem, Heſperus.

HESSENI, Populi Palæſtinæ, ſine vlla fœmina viuentes, & omni Venere abdicati. Autor Plinius, libr. 5. cap. 17. Apud hos capitale erat columbas interficere. Quæ re tam ciures factæ traduntur, vt etiam ad ignotiſsimum quenque aduenarum aduolantes, ora roſtro velut exoſcularẽtur. Ad hoc alludit Tibullus. lib. 1. Eleg. Quid referam, vt volitet crebras intacta per vrbes Alba Palæſtinis ſancta columba viris?

Heſternus, a, um, Quod heri fuit. χθιὸς. vt, Dies heſternus, Nox heſterna. Ouid. in Epiſt. Eruſ. ad Leandrum: Eſt mare (conſiteor) nondum tranſtabile nanti: Nocte ſed heſterna lenior aura fuit. ¶ Interdum idem eſt quod pridianus. Terent. Eunucho, Quo pacto ex iure heſterno panẽ atrum vorent.

HESTIAEA, ἱστιαία, Eubœæ oppidum, quod Plinius ab vuarum copia πολυάμπελον cognominat. ¶ Eſt & eiuſdem nominis oppidum in Acarnania teſte Stephano. ¶ Pars item quædam Theſſaliæ à Strabone, libr. 13. Heſtiæa appellatur.

HESYCHIVS, ἡσύχιος, Mileſius hiſtoricus fuit, qui tẽpore Anaſtaſij principis floruit. Scripſit hiſtoriarum libros ſex de Romanorum, aliarúmque gentium principibus; item Dictionarium, quo ſe vſum fatetur Suidas.

Heteroclíton, ἑτερόκλιτον, Quod à communi vulgatáque declinandi ratione deſciſcit, quaſi alieno, & nouo quodam modo declinatum.

Heterocranea, ἑτεροκρανία, Morbus eſt capitis, quum caput inæqualiter dolet, tumétque, & inter pilos rotunda, & humida hulcuſcula ſurgunt, & pus mali odoris. Plin. lib. 31. cap. 9. Ad heterocraneas, capitíſque hulcera, & puſtulas, papulaſue, &c.

Heterogenius, a, um, pen. corr. ἑτερογενὴς, Quod eſt alterius generis: cui opponitur homogenius, quod eſt eiuſdem generis. ὁμογενὴς.

Heteromaſchala, ἑτερομάσχαλα, Veſtimenta quæ ex altera tantùm parte villoſa ſunt, & ſeruitiis dedicata. Contrà, amphimaſchala, & amphimalla, quę ab vtraque parte villoſa, & ingenuis dedicata ſunt. Vide Bayſium de Re veſtiaria.

HETRVRIA, Regio eſt Italiæ ad primam vſque Tyberis ripam protenſa. Macra fluuio à Liguria diſcreta. τυρρηνία Stephano. cuius hodie præcipua metropolis eſt Florentia. Dicta eſt autem Hetruria, quaſi ἱστροφία, ἀπὸ τοῦ ἴστρου, ποῖ ἔρχ: eo quòd extendebatur ad alteram ripam Tyberis: qui eſt terminus inter Latium & Hetruriam.

Hetruſci, Regionis eius incolæ. τυρρηνοὶ. Hæc dictio hactenus perperam inter diphthongatas reiecta fuit, quum primam corripiat. Martialis, Quantum ſollicito fortuna parentis Hetruſco.

Heu, Interiectio eſt dolentis, & interdũ exprobrantis. ὤμοι. Iungitur nominatiuo, accuſatiuo, & vocatiuo: de quibus vbique occurrũt exempla. Inuenitur etiam apud Plautum ſæpiuſculè cum datiuo, niſi exemplaria ſint vitioſa. Ita enim legitur in Milone, Heu mihi, nequeo quin fleam. Idem in Merc. Heu miſeræ mihi. Ibidem, Heu miſero mihi: Si ille abierit, mea omnes dicant eſſe ignauia. Sunt tamen qui his omnibus in locis legant hei. Pro eodem etiam dicimus Eheu: de quo ſuo loco diximus. ¶ Interdum etiam geminamus heu: ſed tunc ferè ponitur ſine caſu. Plautus in Pſeud. Heu heu, quàm ego malis modis perdidi quod tibi detuli.

Heus, aduerbium vocantis. ὦ. Virg. 1. Aen. At prior, Heus, inquit, iuuenes, monſtrate mearum, Vidiſtis ſiquam hîc errantem fortè ſororum. Terent. in Andria, Heus, euocate huc Dauum. Aliquando duplicatur, heus heus. ¶ Nonnunquam interiectio dolentis eſt: vt, Heus, etiam mensas conſumimus, inquit Iulus. Aſp. iratúrque magis vſu, quàm ratione originis, quum & Feſtus à Græco αὖ trahere videatur, quæ vox doloris eſt, vnde & ægritudinem deductam eſſe tradit.

Hexaclinon, pen. prod. ἑξάκλινον, Vocatur ſtibadium, hoc eſt cœnatio ſex lectos cœnatorios capiens. Martialis, Et teſtudineum menſus quater hexaclinon ingemuit.

Hexagonum, pen. prod. ἑξάγωνον, Sex angulorum. Colu. libr. 5. cap. 2, Si fuerit ſex angulorum, ad quadratos pedes ſic redigitur. Eſto hexagonũ quoquouerſus lineis pedum triginta, &c.

Hexametrum, pen. corr. ἑξάμετρον, Quod eſt ſex menſurarum ſiue pedum: vnde verſus hexametri dicuntur, qui ſex conſtant pedibus. Cic. 3. de Orat. Solitus eſt verſus hexametros, alióſque variis modis atque numeris fundere ex tempore.

Hexaphorum, ἑξαφόρον, Lecticam ſignificat quæ à ſex ſeruis lecticariis ferri ſolebat. Martial. lib. 2, Laxior hexaphoris tua ſit lectica licebit. Vide LECTICA.

Hexaſtichum, ἑξάστιχον, Hordeum dicitur, cuius ſpicæ ſex ordines habent, ſicut diſtichum, cuius ſpicæ duos tantùm habent ordines. Columel. lib. 2. cap. 9, Proximus eſt his frumẽtis vſus hordei: quod ruſtici hexaſticum, quidam etiam cantherinum appellant.

Hexecontalithos, ἑξηκοντάλιθος, Gemma quæ licet vireat, in parua tamen magnitudine multicolor eſt: ita dicta quòd ſexaginta colores habeat. ἑξήκοντα enim ſexaginta, λίθος lapis. Vide Plinium libr. 37. cap. 10,

Hexeres, pen. prod. ἑξήρεις, Naues dicuntur quæ ſex ordines remoru habent. Liu. 7. bel. Maced. Regia claſsis ſeptem & triginta maioris formæ nauium erat, in quibus tres hepteres, & quatuor hexeres habebat. præter has, decem triremes erant.

H ante. I.

HIARBAS, ἴαρβας, Iouis filius, ex Garamantide nympha, & Getulorum rex: qui quum ab Eliſa, quam in matrimonium petierat, repulſam tuliſſet, ira commotus naſcenti adhuc Carthagini bellum intulit. Cuius belli metu quum illa à ciuibus ſuis cogeretur Hiarbæ nubere, impetrata mora, vt Sichęi prioris mariti manes placaret, ſeipſam in pyram, quam, tanquam ſacrificatura, extruxerat, coniecit: maluitque ſe comburere quàm ſecundas nuptias experiri. Sunt qui ſcribant Iarbas, ſine aſpiratione.

Hiaſco, Hiato, Hiatus, vide HIO. hias.

Hiberis, idis, ἰβηρὶς, Herba eſt folia habens naſturtij, vere viridiora, caulem cubitalem, aut minorem, florem autem lactęum. Naſcitur in inculis. Ruellius eam credit quam Latini lepidium ſyluęſtre, herbarij *Valerianam pratenſem* appellant.

Hibiſcus, ſiue hibiſcum, Herba non diſſimilis maluæ (vt inquit Theophraſtus) folio maiori, quàm maluæ, pilóſioríque caule. ἀλθαία, ἰβίσκος. Alio nomine althæa dicitur, à vulgo ſeplaſiorum *Biſmalua*, Vſus eius ad rupta & tuſſes. Plin. lib. 10. cap. 5, Hibiſcum à paſtinaca gracilitate diſtat, damnatum in cibis, ſed medicinæ vtile. Virgilius accipit pro iunci ſiue viminis genere, Eclog. 2, quum dicit, Hœdorúmque gregem viridi compellere hibiſco. Rectius ibiſcus ſcripſeris ſine h: ſiquidem à Dioſcoride & Theophraſto tenui ſcribitur ſpiritu.

Hic, Iſte, & Ille, Differunt in hunc modum: vt Hic cum ſuis deriuatis & compoſitis dicatur de perſona, aut re loquentis, aut certè dere, aut perſona illi proxima. Iſte cum ſuis, ſpectet perſonam audientis, quam nos vocamus ſecundam perſonam, hoc eſt perſonam vel rem, ei cui loquimur proximam. Ille verò ad tertiam perſonam refertur, quæ remota eſt tam à loquente, quàm ab audiente. Cic. Curioni, Putareſne vnquam accidere poſſe, vt mihi verba deeſſent, neque ſolùm iſta veſtra oratoria, ſed etiam hæc læuia noſtratia? Eadem quoque ratio eſt eorum aduerbiorum quæ localia nominata, ab iiſdem pronominibus formantur: vt Hîc denotet locum primum, in quo eſt is qui loquitur, aut ſcribit: Iſtic, ſecundum locum vbi eſt cui loquimur, aut ſcribimus: Illic

Illi, tertium & remotum quendam locum, in quo neque ego ſum qui loquor aut ſcribo, neque tu, ſed tertius quidam locus remotus ab vtroque noſtrum. Quare ſic aptè loquemur, Hîc noui habemus nihil: quòd ſiquid iſthic vobis acciderit, ſcire cupio. Item ſic. Regis Hiſpanorum oratores, qui diebus ſuperioribus hîc iter habuerunt, ad quod tempus iſtuc peruenerint, facio te certiorem. Cic. Valerio, Ibi malis eſſe, vbi aliquo numero ſis, quàm iſtic, vbi ſolus ſapere videare. Illic verò, ἐκεῖνος, cũ aduerbiis ab eo formatis (quemadmodum iam diximus) ſignificat rem ſeu locum ab vtroque remotum. Plaut. Quis eſt, quem videmus venientem pannoſum ac ſqualidum? Illéne eſt noſter Syrus? Plinius, Hæc omnia ad nos ex illa prouincia comportantur. Illinc ſucci, illinc odores, illinc extremo orbe quæſitæ luxuriæ opes. ¶ Duobus autem modis conſtruuntur, demonſtratiuè & relatiuè. Terent. in Eunuch. Vidẽ' tu illum Thaïs? Seneca, Et qui hoc facit, ſanè prudẽs appellandus eſt. Et tunc hic, eandem ſignificationem habet quam is: à quo in nominatiuo pluralis numeri & maſculini ac fœminini generis, ſcriptura diſtinguitur. Hi enim & hæ cum aſpiratione & vna vocali, ab eo quod eſt hic & hæc deſcendunt. Ij verò, & Eæ, cum duabus vocalibus ſine aſpiratione ſiunt ab is, ea, id. ¶ Sciendum quoque eſt, quòd hic, quum pronomen eſt, indifferenter producitur, aut corripitur. Virg. 4. Aeneid. Solus hic inflexit ſenſus, animúmque labentem. Idem libr. 2. Aeneid. Hæc finis Priami fatorum, hic exitus illum Sorte tulit. Quando verò aduerbium eſt, producitur: vt, Poſthabita coluiſſe Samo, hic illius arma. ¶ Hic interdum accipitur pro talis, vt apud Virgilium lib. 9. Aene. Hunc ego te Euryale aſpicio. ¶ Hic aduerbium non inuenuſtè accipitur pro tunc. Virgilius lib. 1. Aeneid. Hic regina grauem gemmis, auróque poposcit, Impleuítque mero pateram. ¶ Præterea quemadmodum hic pronomẽ accipitur aliquando pro talis, ita hîc aduerbium pro in tali loco. Plautus, Hîc ne eſſe oportuit qui frugi eſſent: hoc eſt in tali loco, & tam ſordido. ¶ Accipitur quandoque iſte pro hic. Cicero, Quum iſto tempore ſtent cũ gladiis armati. ¶ Hîc & is, alio modo vſurpari ſolent ab autoribus: vt, Alexander paruis copiis fretus ſuperauit Darium cum infinito exercitu, & id (καὶ ταῦτα) vel hoc in adoleſcentia. ¶ Ab hic tã pronomine, quàm aduerbio, ſiunt hicce, & hiccine, ταυτί: illud eiuſdem ſignificationis cum hic, hoc ſemper interrogatiuè ponitur, quaſi hicne? Dicitur & hicce, hæcce, & hoccę, ταυτί. Vnde apud Terentium hice, plurali numero dicitur, pro eo quod eſt hi: quum ait, Hice arbitrantur, nunc hoc munere ſuam eſſe Thaidẽ. Plautus in Capt. Hice autem inter ſe confluxerunt dolum.

HIERA, ἱερὰ, Inſula inter Siciliam, & Liparã, Vulcano ſacra, vna ex Aeoliis. In hac vetuſtas Vulcani officinam fuiſſe credidit, quòd nocte cerneretur ignis quamplurimum, interdiu verò fumum copioſiſsimum emittere. Vide Thucididem lib. 3. ¶ Fuit & via ſic dicta in agro Attico, quòd ea irent ſacerdotes ad Eleuſinam Cererem. ¶ Hoc nomine etiam appellata eſt vxor Telephi regis Myſorum, quæ à Nereo interfecta dicitur, quum marito ferret opẽ qui ab Achille vulneratus fuerat. Ea (vt fabulæ tradunt) tantæ fuit pulchritudinis, vt etiam Helenam ſuperaret.

Hieracites, ἱερακίτης, Gemma eſt à colore accipitris ſic dicta, quẽ Græci, ἱέρακα appellant. Vide Plinium lib. 37. cap. 10. & 11.

Hieracium, ἱεράκιον, Herba eſt duorum generum. Hieracium maius caulem emittit aſperum, ſubrubrum, ſpinoſum, cauum: folia ex interuallis rariuſculè diuiſa, ſimilia ſoncho per ambitum: flores autem luteos in capitulis. Hieracium minus, folia ex interuallis habet diuiſa in ambitu, cauliculos teneros, virentes, in quibus lutei flores in orbem circinati emicant. ¶ Hieracia à Plinio inter agreſtis lactucæ genera numeratur, dictámque exiſtimat ab eo quòd accipiter eius ſucco oculorum caligines diſcutiat. Vide locum ipſum lib. 20. cap. 7.

Hieranthemis, vide ERANTHEMIS.

Hiera picra, ἱερὰ πικρὰ, Confectionis genus eſt, à Galeno inuentum, ita dictum ab amaritudine aloës, quam multum recipit.

HIERAPOLIS, penul. corr. ἱεράπολις, Ciuitas Aſiæ, contra Laodiceam, vbi aquæ calidæ ſcaturiebant quæ in tophum admodum facilè durabãtur. ¶ Eſt præterea Hierapolis aliis miraculis inſignis. Præcipuè verò admiratione dignum videri poteſt, quod de Plutonio ore tradit Strabo libr. 13, quòd ſcilicet in collis Hierapoli imminentis faſtigio, puteus ſit ſemiiugeri magnitudine, tam peſtilentes exhalãs nebulas, vt omnia animalia ſæptum ingreſſa protinus extinguat, quum tamẽ vicinus aër ſit innoxius. Strabo ipſe ſe aliquando paſſeres intra ſeptum hoc immiſiſſe teſtatur, qui ſtatim mortui conciderunt. Autor eſt præterea idem Strabo citra Hierapolim aquam eſſe adeò tingendis lanis idoneam, vt ex radicibus tinctæ, cum iis decertarent quæ ex purpura tingebantur. ¶ Dicta eſt autem Hierapolis, teſte Stephano, à multitudine ſacrorum, ſiue templorum, quæ Græci ἱερὰ vocant. Huius oppidi incolæ, Hierapolitæ ἱεραπολῖται dicuntur.

Hierarchia, ἱεραρχία, Sacrorum principatum ſignificat: & Hierarcha ἱεράρχης, ſacrorum præfectum. Dionyſius in libr. de Eccleſ. Hierarch. Hierarchiam definit ordinatam omnium Sacrorũ adminiſtrationem: & Hierarchen, virum diuinum, omnium eorum quæ ad Sacrorum cognitionem pertinent peritum.

Hieratica, ἱερατικὴ, Chartæ quoddam genus ſubtilius, religioſis tantùm voluminibus dicatum, quæ ab adulatione Cæſaris Auguſti nomen acceperit. Plin. lib. 13. cap. 11.

HIERI, Populi ſunt vltra Sauromatas, calui & ſimi à natiuitate omnes, & promiſcuè barbam habentes. Qui ideò ἱεροὶ, id eſt ſacri dicuntur quia nihil iniuſtè agunt, nec bella norunt.

HIERIVS, untis, ἱερμῦς, Oppidum Iudææ, inter Hieroſolyma & Iordanem ſitum, palmetis circumquaque conſitum, & fontibus irriguum. Vide Plinium lib. 5. cap. 14.

HIERO, ἱέρων, Syracuſanorum quondam tyrannus fuit qui corporis pulchritudine, & viribus adeò præſtitit, vt omnibus penè miraculo eſſet: vide Iuſtinum lib. 23. ¶ Hiero alter Ferreus cognomento, Athenienſis, familiaris Niciæ ducis Athenienſis, vnáque cum eo diſciplinis eruditus: poemata nonnulla conſcripſit, quæ Plutarchus in Niciã ad ætatem ſuam peruenisſe teſtatur.

Hierobotanæ, ἱεροβοτάνη, Verbenaca herba, ab vſu nomen ſortita, quòd ea in ſacris vterentur, ad Iouis menſam verrendam, domúmque luſtrandam. Hanc etiam legati ad hoſtes ituri manu ferebant. Duo eius ſunt genera. quæ vide apud Plinium lib. 25. cap. 9.

HIEROCOMITAE, ἱεροκωμῖται, Populi ab Hieracome ciuitate Cariæ, Autor Polybius.

Hierocomion, ἱεροκομεῖον, Locus eſt in quo leproſi aluntur. ἱερὸς enim inter cætera, elephantiaſim ſignificat, quam Arabes lepram appellant.

Hieroduli, lorum, pen. prod. ἱερόδουλοι. Sacrorum miniſtri. Iulius Firmicus libr. 8. Matheſeos, ſcribit futuros ædituos. aut herodulos qui habuerint horoſcopum in vigeſimaſexta parte Geminorum.

Hieroglyphicæ literæ, ἱερογλυφικὰ γράμματα, Dictæ ſunt apud Aegyptios notæ quorundam animalium, aut aliarum rerum, ſacris monumẽtis quæ illi hieroglyphica vocabant, inciſæ: quibus vice literarum vtebantur, quum literæ adhuc non eſſent inuentæ. Quod etiam apertiſsimè teſtatur Cornelius Tacitus, Primi, inquit Aegyptij per figuras animalium ſenſus mentis effingebant, & antiquiſsima monumenta memoriæ humanæ ſaxis impreſſa cernuntur, & literarum inuentores perhibentur.

Hieronicas, ἱερονίκας, Vocamus victores ſacrorum certaminum, hoc eſt Olympiorum, Pythiorum, Iſthmiorum ſeu Nameæorum.

HIERONYMVS, ἱερώνυμος, Proprium nomẽ eccleſiaſtici diſertiſsimiq; viri, cuius opera in pretio habentur. Latinè ſacrum nomen interpretari poſſumus, quaſi ἱερὸν ὄνομα, o paruo in y commutato. ¶ Fuit & hoc nomine Siciliæ Tyrannus. Hieronis filius, qui patri admodum puer ſucceſſit. Quapropter pater ei metuens, relictis tutoribus XV I, mandauit moriens, vt ſidem erga pop. Rom. annos quinquaginta ad ſe cultam, inuiolatam ſeruaret. Hic poſtea abiecta tutela, contempta patris diſciplina ac moderatione, luxurioſius & arrogantius agendo, à Romanis deſciuit, Annibalique adhæſit. Quúmque ſuperbè nimis in ciues ſeſe haberet, ab eiſdem interfectus eſt. Autor Liuius lib. 4. ſecundi bel. Pun. ¶ Hieronymus hiſtoricus Rhodius familiaris Demetrij Poliorcetis, relictúſq; ab eo præfectus in Regione Bœotiæ, ſcripſit res ipſius Demetrij geſtas, vt ſcribit Plutarchus in Demetrio.

Hierophanta, ἱεροφάντης, Aedituus, ſacrorum cuſtodiæ præfectus. Hieronymus contra Iouinianum, Hierophantas quoque athenienſium vſq; hodie cicutæ forbitione caſtrari: & poſtquam in pontificatum fuerint electi, viros eſſe deſinere. In quem locũ annotauit Eraſmus, Hierophantas non propriè dici ſacredotes, ſed magis ſacrorum cuſtodes, quos Latinè vocamus ædituos. Hierophantæ dicti ſiue ab eo quòd ſacra oſtenderent, ſiue quòd ſacris cibis veſcerentur. Nonnunquam tamen accipimus pro ipſis ſacerdotibus.

Hierophilax, lacis, ἱεροφύλαξ, cuſtos ſacrorum, quaſi τὰ ἱεροφύλακτα. Scæuola de Ann. l. ij. Annua ſacerdoti, hierophylaci & libertis.

HIEROSOLYMA, Hieroſolymæ, & Hieroſolyma, Hieroſolymorũ, & Hieroſolymæ, Hieroſolymarum, numero plurali: Vrbs Iudææ, totius Orientis clariſsima, quæ & Hieruſalem vocabatur, ἱερουσαλήμ. Cic. pro Flacco, Quum aurum Iudæorum nomine ex Italia Hieroſolymam exportari ſoleret, hic Cneus Pompeius captis Hieroſolymis victor ex illo fano nihil attigit. Suet. in Nerone, Spoponderunt tamen quidam deſtituto ei gubernationem Orientis, & regnum Hieroſolymorum. Hieroſolyma (vt ſcribit Hegeſippus) quæ primo Solyma dicebatur, poſteaquam rex Chananæus, cognomento Iuſtus, qui fuit conditor Solymorum, templum ei addidiſſet. nam Græci ἱερὸν templum vocant. Euſeb. lib. 9. Euang. præpa. Hieroſolyma appellari ait, quaſi hieron Solomonis, hoc eſt ædem Solomonis, à templo quod Solomon Hieroſolymis pulcherrimum magnificentiſsimúmque conſtruxit.

Hieroſolymita, pen. prod. ἱεροσολυμίτης, & Hieroſolymitanus.

Hieroſolymarius, dictus eſt Cn. Pompeius ab Hieroſolymis expugnatis. Cic. lib. 2. ad Attic. Si verò quæ de me pacta ſunt, ea non ſeruantur, in cœlo ſum, vt ſciat hîc noſter Hieroſolymarius traductor ad plebem, quàm bonam meis puriſsimis orationibus gratiam retulerit.

Hila, ὄλον, Inteſtinum tenue. ab hira, ſiue ab hilum (inquit Varro libr. 4. de Lingua Latina) quod eſt minimum. Vnde quandoque hilæ, pro inteſtinis fartis, aut lucanicis, accipi ſolent. Plautus, Atque hilas eſt ſumatas, & ſumem. ¶ Ab hila ſiue ab hira, vt Feſto placet, ſit diminutiuum hilla. Horatius 2. Sermonum. Satyra 4, Perna magis, an magis hillis Flagitat immorſus refici. ¶ Quandoque ponitur pro eo inteſtino quod in anum reſoluitur, quod medici vocant rectum. Laberius, Næve aliter hunc pædicabis, quomodo video adoleſcenti noſtro cædis hillas.

Hilaris, hilare, pen. corr. Iucundus, lætúſque. ἱλαρὸς, φαιδρός. Plaut. in Aſin. Credam iſtuc, ſi eſſe te hilarem videro. Cicero ad Q. fratrem, Riſi niuem atram, téque hilari animo eſſe, & prompto ad iocandum, valde me iuuat. Horat. 1. Epiſt. 19, Oderunt hilarem triſtes, triſtémque iocoſi. Terẽt. in Eunuc. Certè tu quidem pol multò hilarior. ¶ Pro eodem etiam dicimus Hilarus, ra, rum. Plaut. in Milone. Hilarus exit, ſi impetrauit: inhiat quod nuſquam eſt, miſer. Terent. in Adel. Ita vt decet, hilarum ac lubentem fac te in nati nuptiis.

Hilarulus, hilaruli, diminut. Cic. ad Attic. lib. 16, Atticæ, quoniã (quod optimum in pueris eſt) hilarula eſt, meis verbis ſuauium des.

Hilaritas, pro feſtiuitate & iucunditate. ἱλαρότης. Cice. Dolabellæ, Sed tamen hilaritas illa noſtra, & ſuauitas, quæ te præter cæteros delectabat, erepta mihi omnis eſt. Idem 2. de Finibus, Non enim hilaritate, nec laſciuia, nec riſu, aut ioco comite leuitatis: ſed ſæpe etiam triſtes firmitate, & conſtantia,

Universidad de Deusto
Biblioteca

constantia,sunt beati.

Hilarè,& Hilariter aduerbia,Idem significant quod lætè,seu cum hilaritate. χαρέντως. Cic.de Finib.libr.5,Dicimus aliquem hilarè viuere : igitur si semel tristior effectus est,hilara vita amissa est? Idem 3. de Oratore, Quis vnquam res,præter hunc,tragicas penè comicè,tristes remissè,seneras hilarè,forenses scenica propè venustate tractauit?

Hilaritus,pro hilaritate dixit Plautus in Milite,Es,bibe,animo obsequere mecum,atque onerato hilaritus me.

Hilaro,ras,Lætitiam iucunditatémque do,lætifico, φαιδρύνω,ἱλαρύνω. Cic. libr.2.de Finib.Omnem enim iucundum motum,quo sensus hilaretur, Græcè ἡδονὴν, Latinè voluptatē vocant.Palladius,Quæ mansiones hyemi parantur , ita sunt constitutæ vt possit eas hyberni Solis totus propemodum cursus hilarare.Huius compositum est Exhilaro.

Hilaresco,Hilaris fio. ἱλαρύνομαι. Varro, In votum amicorum domus fumat,hilaresco.

Hilaria,orum, ἱλαρία, tantùm pluraliter, & gene.neutri : sicut Saturnalia. antiqui diem æquinoctij verni colentes appellarunt , vt inquit Macrobius, nempe octauum Calendas Aprilis, quo fit æquinoctium vernum: quo primum tempore Sol diem longiorem nocte protēdit. De his meminit Flauius Vopiscus in Aureliano,Vide Budæum in Epist.

HILARVS, ἱλαρὸς, Phrygius quidam vates,sub Iouiano principe, literarum quidem imperitus,cæterum tanta diuinandi peritia præditus, vt Deus cum illo futurorū cognitionem cōmunicasse videretur. ¶ Fuit præterea eodem nomine Senator quidam Antiochenus: de quo vide multa apud Suidam.

Hilum,li,Paruum illud nigrum,quod in summitate fabæ adhæret : vnde & pro re exigua sumitur , quæ parui vel nullius pretij est : quod Græci dicunt γρύ.. Cic.2.Tuscul. Tum illud quod Sisyphus verfat saxum, sudans nitendo,nec proficit hilum,id est quicquam, tātillum ,minimúmque. ¶ Ab hoc nomine fit nihilum,quasi ne hilum quidem : & per apocopem nihil : & per syncopen,nil.Lucretius,Ex hihilo nihil,in nihilum nil posse reuerti.Varro lib.vlt.de Anal.Itaq; vt eum quem putamus esse non hili, dicimus nihilisse in quo putamus esse ne quicquam, dicimus nequam.

HIMANTOPODES, pen.corr. ἱμαντόποδες, Populi in Aethiopia loripedes,quibus serpēdo ingredi natura est, hoc est vt Solinus interpretatur, flexis cruum nexibus ingredi. ἱμάντας enim Græci lorum dicunt.Plin. lib.5.cap.8.

HIMELLA,Fluuius est Sabinorum , de quo Virg.lib.8, –qui flumen Himellæ, Et Tyberim Fabarímque bibunt,&c.

HIMERA, ἱμέρα, Fluuius Siciliæ,qui in duas partes diuiditur,& in altera dulcem saporem,in altera salsum retinet.Est etiam vrbis nomen eiusdē insulæ.

Himeræus,ræa,ræum,adiectiuum.Silius lib.4,Armauere suos,qua mergitur Himera ponto.Vide Plinium,lib.3.cap.8.

Hin, Dictio est Hebraica , quam Hieronymus interpretatur esse genus mensuræ continentis duos coros Atticos , hoc est duos sextarios Italicos.Vide interpretationes dictionum Biblicarum.

Hinnio,nis,niui,nitum,pen.produ. χρεμετίζω, Proprium est vocis equorum.Quint.lib.1.cap.5, Iam ne balare quidem,aut hinnire fortiter dicemus,nisi iudicio vetustatis niterentur.

Hinnitus,tus, χρεμετισμός. Cicer.1. de Diuinat. Quum autem aliquantum progressus esset,subitò exaudiuit hinnitum, respexitque, & equum alacrem aspexit.

Hinnus,hinni,Dicitur animal quod ex equo & asina nascitur. Varro lib. 2.de Re rust.cap.8,Muli & hinni bigeneri, atq; instituti : non suopte genere ab radicibus. Ex equa enim & asino fit mulus : contrà ex equo & asina hinnus. Ibidem paulo pòst,Hinnus qui appellatur ex equo & asina,minor est,quàm mulus corpore.

Hinnulus,li,pen.corr. Ceruorum caprearum, capreolorum, damarum, & similium fœtura. νεβρὸς. ¶ Accipitur etiam hinnulus pro paruo hinno, hoc est pro fœtu ex equo & asina nato.Plin.libr.8.cap.44,Equo & asina genitos mares hinnulos antiqui vocabant : contráque mulos, quos asini & equæ generarent.

Hio,hias,Propriè ore aperto spiritum emitto. χάινω. Plin.libr. 8.cap.25, Inuitat.ad hiandum sui pabuli gratia.Idem lib.10.cap.33,Perdices hiantes per id tempus exerta lingua æstuant. ¶ Accipitur etiam hiare pro sponte,vel aliqua vi externa aperiri,siue scindi : vt ligna hiant ariditate, & tellus æstu.Sallustius lib.4,Atque hiauit humus multa,vasta & profunda.¶ Hiare flores dicuntur,quū aperiuntur.Propertius lib.4,Nec flos vllus hiat pratis,quin ille decenter impositus fronti langueat antè meæ. ¶ Hiare orationem,dixit Quintil.lib.8.cap.6,quæ malè coniuncta cōcinnatáque est. ¶ Per translationem,significat mirari.dubitare,stupere. Virg.libr.6,Incertus clamor frustratur hiantes. ¶ Accipitur etiam hio pro concupiscо.Seneca in Epist.Quicquid accepit,integrum deuorat,& semper ad spem futuri hiat.

Hiatus,tus,Propriè est apertio oris. χάσμα. Cic.de Nat.deor.Quondā animalia cibum oris hiatu,& dentibus ipsis capessunt. Plin. libr.8, cap.16, Iuxta littus conspecto leone hiatu minaci,arboré fuga petit. ¶ Per trāslationem accipitur pro terræ chasmate,aliarúmq; rerū apertione. Plin. libr.36.cap.16,Hauriri vrbes terræ hiatibus publicus mortalium dolor est.Ouid.in Epist.Briseid.Deuorer ante precor subito telluris hiatu.

Hisco, cis, ere, Propriè est labra diducere , & loquendi gratia os aperire: διαίρεσιν τὸ στόμα. Vnde etiam accipitur pro eo quod est trepidè , hæsitanter,& imperfectè pauca eloqui; quod Græci dicunt τραύλισον. Cicer.5. Philip.Responderéne ad hæc,aut omnino hiscere audebis?Virg.3.Aene. –Vix pauca furenti Subiicio,& raris turbatus vocibus,hisco. Dicitur tamen etiam de aliis quibusvis rebus. Vnde terra etiam hiscere dicitur, quum præ nimio æstu aperitur,& rimas agit.Oui.6.Epist.Hiscere nempe tibi terra roganda foret. Plautus in Pseud. Tace , ædes hiscunt , hoc est patefiunt, & aperiuntur. ¶ Inter hiare & hiscere, hoc interesse puto quòd hiare, sit patentem esse : Hiscere verò , patescere , id est patefieri ¶ Quandoque hiscere accipitur pro hæsitare, & dubitare , χασμᾶσθαι Næuius,Hiscit : dubius est quid agat. ¶ Huius composita sunt, Dehisco,& Fatisco.

Hiasco,cis,ere,Hiare,& aperiri. χάσκω. Cato de Re rustic.cap.17,Vbi primùm incipiunt hiascere.tum legi oportet. Hoc est quando primùm incipiunt corticem interapertum ostendere,De nucibus loquitur.

Hiato,hiatas , frequentatiuum est , significans sæpe , vel multum aperior. χασμάω, Plautus, Siqua fortè concio est , vbi quum hiatare nondum mentem venit,&c.Laberius pasiuo vsus est,Hiatantur fores,inquit,pro eo quod est hiatant id est patent.

Hippaces,es, ἱππάκης, Cæsus est ex lacte equino coagulatus. Plin. lib.28. capit.9.de cæseis loquens, Sextius eosdem effectus equino, quos bubulo tradit.Hunc vocant hippacen. In quem locum Hermolaus, Hippocrates (inquit) distinguit lac equinum iam agitatum in partes tres: ex quibus quod supernatat,butyrum vocatur,id quod fidit, hippace : tenue illud,quod in medio subsistit, ὄρρὸν, serum.

Hippaco,cas,pen.prod.Significat animam celeriter duco , vt inquit Festus : ab equi halitu,qui est supra modum acutus.

Hippago,ginis ,Genus nauigij,conuehendis equis aptum , quòd à Iulio Polluce ἱππαγωγὸς dicitur : à Liuio hippagoga. Ita enim at libr.4. bel. Maced.Fortè postero die quàm sybota classis tenuit, quinque & triginta naues,quas hippagogas vocant,ab Elea profectæ,cum equitibus Gallis,equisque Phanas promontorium Chiorum petebant.

HIPPARCHVS, ἵππαρχος. Magister equitū.Quo nomine dictus est quidam celebris astrologus , qui (vt Columella autor est) futurum asseruit , vt aliquando cardines mundi loco mouerentur. Scripsit de Arati Phænomenis,de stellis fixis,de lunæ motu contra Platonem.Primus instrumenta mathematica inuenit,vnde hæc sensibus deprehendi possent, Plinio maximè laudatus. ¶ Hipparchus itē alius fuit Poēta Comicus, cuius fabula quædam περὶ γάμου, id est de nuptiis inscribitur. Suidas. ¶ Alius propinquus Aristotelis.Alius Eretriæ tyrannus. ¶ Fuit etiam hoc nomine filius Pisistrati,qui ob libidinem in Harmodium , Aristogitonis coniurationem in se concitauit. Hic vt tyrannidis inuidiam sapientiæ opinione leniret,eruditos præcipuo in honore habuit. Autor est Aelianus de Varia hist.

Hippasus, ἵππασος, Philosophus Metapontinus fuit , auditor Pythagoræ,qui mundi mutationi certum tempus præfinitum esse aiebat. Vide Laertium.

Hippe,ἵππη, Chironis Centauri filia fuit,quæ quum in monte Pelio sese venando exerceret,grauida facta est : & ob id patris indignationem timens,deorum miseratione in equam conuersa est,& in cælum translata. Nonnulli eam vatem esse dixerunt : sed quia deorum consilia hominibus patefecisset,in equam esse conuersam.

Hippeus, ἱππεὺς, Cometæ genus,equinas iubas imitans,celerrimo motu in orbem circum se euntes.Autor Plin.lib.2.cap.25.

Hippelaphos, ἱππέλαφος, Animal in Oriente,cerui magnitudine,habēs cornua,& iubas post collum descendentes vsque ad scapulas,& barbam sub mento: Theodorus ex Aristotele Equicerum vertit.

Hippi, ἵπποι,Cancrorum genus Phœniciæ peculiare,equorum propemodum celeritatem adæquans : vnde & nomen accepit.Plinius lib.9. cap. 31 , In Phœnice hippi vocantur tantæ velocitatis vt consequi non sit. ¶ Est & hippi Ioniæ oppidum iuxta Clazomenas , olim insula , sed ab Alexandro per duo stadia continenti annexum. Vide Plinium , libro 5. cap.29.

Hippiades, ἱππιάδες, Statuæ mulierum equestres appellabantur , cuiusmodi fuisse videntur Amazonum,quas mortalium primas equum scandere ausas,Lysiæ oratori creditur.

HIPPIAS, ἱππίας,Philosophus Eleus fuit,teste Cicerone, lib.3.de Orat. qui audiente penè tota Græcia gloriatus est , nihil esse vila in arte rerū omnium, quod ipse nesciret : nec solùm has artes,quibus liberales doctrinæ atq; ingenuæ continentur,Geometriam, Musicam,Literarum cognitionem,& Poētarum,atque illas quæ de naturis rerū,quæ de hominum moribus,quæ de Rebus publicis dicerentur : sed & anulum quem haberet.pallium quo amictus,soccos quibus indutus esset, se sua manu confecisse. ¶ Fuit item Hippias Pisistrati filius,de quo Cicero ad Atticum sic scribit.Nefarius (inquit) Hippias, Pisistrati filius, qui in Marathonia pugna cecidit,arma contra patriam ferens,&c.

Hippice, ἱππικὴ, Herba est,de qua Plin.lib.25.cap.8.Scythicam herbam in ore habentes,famem sitimque non sentiunt.Idem præstat & hippice, dicta quòd in equis eundem effectum habeat.

HIPPION ARGOS, ἄργος ἱππίου, Oppidum fuit à Diomede cōditum, postea Argyrippa, ἀργυρίππα Stephano,& arpi appellatum.Meminit Plinius,lib.3.cap.11.

HIPPO.ἱππώνιον, Straboni, Oppidum Locrorum in Brutiis,quod postea Romani Brutiis ereptum,Vibonem Valentiam appellarunt,testibus Strabone lib.6,& Plinio lib.3.cap.5. ¶ Sunt præterea teste Strabone,lib.vlti. in fine,duæ hoc nomine vrbes in Africa, quarum alteram Vticæ proximiorem,Hipponem regium vocamus,claram D.Augustini episcopatu: alteram à litore remotiorem,quod in pallustri loco sita sit,vocant Diarrhytum,hoc est dilutum,interprete Plinio libr. 5. cap.4. Est autem hoc nomen modò masculini generis,modo fœminini: vnde Hipponem dilutum,legimus apud Plinium,libro 5.capite 4. & vtranque Hipponem, apud eundem libro 6.cap.34.Autor est Solinus , vtrunque horum oppidorum à Græcis equitibus conditum fuisse,atque inde nomen accepisse. ¶ Est & Hippo, ἵππω, puellæ Bœotiæ nomen , apud Plutarchum in Pelopida.

HIPPOBOTON, ἱππόβοτον, Pratum quoddam amplissimum est sub Caspiis portis,in quo regium armentum quinquaginta millium equorum pascitur:

pascitur : vnde & nomen accepit.Autor Strabo,lib.11.

Hippocampe, ἱπποκάμπαι, Equi marini, in piscium caudas desinentes: ita dicti à flexu caudarum,quæ piscosæ sunt : κάμπτω enim flexura dicitur.Plin.libr.36.cap.5,hippocampos vocat,per secundam nominum inflexionem : Sed in maxima (inquit) dignatione Cn. Domitij delubro in Circo flaminio Neptunus ipse,& Thetis atque Achilles,& Nereides supra delphinos,& cete hippocampos sedentes.

Hippocampinus,a,um,adiectiuum. ἱπποκάμπινος. vt, Hippocampinus cinnis.Plin.lib.32.cap.7,Alopecias replet hippocampinus cinis,nitro & adipe suillo mistus.

HIPPOCENTAVRI, ἱππόκενταυροι, Monstrosum hominum genus in Thessalia iuxta Pelion montem,anteriore parte (vt Poëtæ fabulantur) hominum,posteriore equorum effigiem referentium, Cui fabulæ occasionem ministrasse videtur,quòd primi equos domare cœperint,iisque ita aptè insidere , vt homines quum equis vnum in corpus coaluisse viderentur.Iidem antea Centauri dicebantur, παρὰ τὸ κεντεῖν τοὺς ταύρους, hoc est ab eo quòd Tauros stimulis agitarēt. Verùm quum idem postea ex equis præstarent, iisque insidentes stimulis tauros præ se agerent, Hippocentauri dici cœperunt: qui quum ad Peneum amnem aquatum venissent,conspecti ab vlterioris ripæ accolis,pro monstris habiti sunt, præsertim quum inclinata potandi gratia equorum capita non conspicerentur. Hinc factus est locus fabulæ , Hippocentauros monstrosam Centaurorum sobolem fuisse quæ dimidia sui parte hominem , reliqua equum referret , quam tamen certum est nunquam extitisse. Quod & Cicero affirmat 2. de Natura deorum , Quis (inquit) Centaurum fuisse , aut Chimæram putat? quæve anus tam excors inueniri potest , quæ illa quæ quondam credebantur apud inferos portenta extimescat? Hæc Cicero. Constat tamen monstrosos huiusmodi partus aliquando editos fuisse , non sine grauis alicuius mali impendentis præsagio. Nam & Claudius Cæsar memoriæ prodidit,referente Plinio, Hippocentaurum in Thessalia natum eodem die periisse : & Plinius ipse testatur , se eiusdem Claudij principatu Hippocentaurum vidisse in melle ex Aegypto allatum.

Hippocomi, ἱππεῖμοι, Mangones ab equis curandis,colorem fuco,robur inani sagina(vt ait Quintilianus) mentientes.

HIPPOCOMITAE, ἱππεκμῖται, Incolæ vici cuiusdā in Lycia, cui Hippucome, ἱππουκώμη, nomen est ab equo viatoris cuiusdam ibi extincto. Ex Stephano.

HIPPOCRATES, penultima correpta. ἱπποκράτης. Nomen medici excellentissimi patria Coi : cui tanta fuit artis peritia,vt vulgò crederetur Aesculapio prognatus. Extat apud Valerium Artaxercis Persarum regis honorificētissima de eo epistola,in hæc verba, Rex regum magnus Artaxerxes Hystani Hellesponti Præfecto salutem. Hippocratis medici Aesculapio prognati ad me artis fama peruenit. Da igitur operam vt aurum illi tribuas, quantum cupit , aliáque item , quorum indiget , & eum ad me mitte. Erit enim par honore summis in Perside viris , &c. Hic de re venerea eam habebat existimationem,vt coitum speciem esse putaret morbi comitialis . Extant adhuc ea de re eius verba apud Gellium libro 19. capite 2, τὸν συνουσίαν εἶναι μικρὸν ἐπιληψίαν. Eius libri tanquam diuino emanauerint ore , vbique celebrantur. in primo enim Iusiurandum continetur,in secundo Prognostica, tertio Aphorismi,quarto illa admirabilis compositio LX libris omnem scientiā medicinæ complectens. Excessit è vita annos natus CIIII. Suscepit filios Thessalum & Draconem. Hæc Suidas. ¶ Hippocrates præter superiorem, Suidas quinque commemorat , omnésq; eiusdem artis & familiæ: quorum tamen nemo primi ingenium gloriámve adæquauit. ¶ Hippocratem alium , Athenienſium ducem ponit in bello Peloponnesiaco Thucydides.

HIPPOCRENE, penul.prod. ἱπποκρήνη, Fons in Bœotia non procul ab Helicone monte,quem Poëtæ fabulantur factū esse vngula Pegasi equi alati : cui fabulæ occasionem videtur ministrasse Cadmus : qui quum in Bœotia locum vrbi condendæ quæreret, huc illuc obequitans , hunc fontem primus creditur inuenisse.Et quoniam Cadmus literarum inuentor creditur,factum est vt hic fons Musis sacer habeatur.Persius ad verbum reddens vocem Græcam,fontem caballinum appellat.Nam ἵππος nobis equū sonat,& κρήνη fontem.

Hippocrenides, ἱπποκρηνίδες,Musæ dictæ ab Hippocrene fonte.

HIPPODAMAE, es,pen.corr. ἱπποδάμαι, & HIPPODAMIA,pen.produ. ἱπποδάμεια, Filia Oenomai regis Elidis & Pisarum : qui qui ex oraculo,se à genero interemptum iri didicisset , & illa tamen à multis procis ob formæ præstantiam expeteretur, curule certamen procis instituit cū ipsa(habebat enim equos velocissimos qui ventorum flatu creati erāt) ea lege, vt qui vinceret filiam,haberet : victus subiret mortem. Tredecim igitur victis & occisis,Pelops Tantali filius visa puella eius amore protinus exarsit, cuius nuptias vt assequeretur , Myrtilum eius aurigam pollicitis corrupit, sic vt ille axes infirmos & fragiles subiunxerit: vel vt alij volunt , obiecem axi non obiecerit : & sic fracto vel dissoluto curru,Oenomaus excidit, moriénsque Myrtili caput deuouit : obtestās Pelopem,vt vicem suam vlciscereturr : quod & factum est.Quum enim pactum sibi perfidiæ præmium à Pelope poscaret,ab eodem in mare deiectus est,atq; hoc modo Pelops puella & regno potitus est, De hac Ouidius,Venit vt in Phrygios Hippodamia sinus.Virg.3. Georg.Hippodaméque,humeróque Pelops insignis eburno. ¶ Alia item fuit Hippodamia Brisæ filia,quam Achilles expugnato Lyrnesso oppido secum abduxit.Hanc Poëtæ à patris nomine Briseida appellant.¶ Alia quoq; Hippodamia fuit Anchisæ filia quæ Alchatoo Troiano in vxorem data est, quem postea Idomeneus Cretensis in pugna occidit ¶ Fuit & alia Hippodamia Pirithoi vxor : quam quum ipso nuptiarum die Centauri ei præripere conarentur , ab Hercule & Theseo ingenti clade sunt profligati. Vide Ouidium 12.Metamorpho. ¶ Piræei item forum Hippodamia appellatum fuit ab Hippodamo Milesio architecto qui Atheniensibus Piræum extruxit.Autor Suidas.

HYPPODAMVS, ἱππόδαμος, Miletius philosophus,natura studiosus,primus eorum qui in Republica versati no essent , cœpit aliquid dicere de optimo ciuitatis statu. Constituit enim ciuitatem ex numero decē millium diuisam in partes tres , artifices,agricolas & milites. Regiones in totidem partes,sacram,publicam, & priuatam. Erat ob ambitionem vitæ moriior,crinium prolixitate,ac sumptuoso ornatu. Aristoteles lib. 2.Politic. ¶ Fuit item hoc nomine Architectus quidam Miletius , qui Atheniēsibus Piræum portum extruxit,à quo forum quoddam Piræei Hippodamiam appellarunt.Autor Suidas.

HIPPODORVS, ἱππόδωρος, Atheniensis fuit,qui filiam cum mœcho deprehensam,duabus quadrigis iussit alligari,& in partes discerpi. Autor Aelianus.

Hippodromus,penult.prod. ἱππόδρομος, Equorum curriculum,hoc est ampla planities , in qua de pernicitate certatur citra pugnæ simulachrū. Nam stadium in quo equites imaginario prælio concurrere solebant,catadromus, κατάδρομος, dicebatur.Martial.libr.12,Puluerеúmque fugax Hippodromon vngula pulsat.Plautus in Cistell. Dico ei quo pacto eam ab hippodromo viderim herilem filiam nostram sustollere.

HIPPODROMVS, Thessalus genere,patria Larissæus,circa M.Antonini principis tēpora Athenis scholæ successit,vt est autor Philostratus , qui eum inter Sophistas retulit.

Hippoglossa, siue Hippoglossum, ἱππόγλωσσον Dioscoridi , Herba est folia habēs syluestris myrti,concaua & spinosa, & in his ceu linguas quasdam,folio paruo exeunte de foliis.Plin.lib.27. cap.11, Ruellius existimat eam esse quam Itali sua lingua Bonifaciam , seu Linguam paganam appellant.

Hippoglottion, ἱππόγλωττιον, Herba quam alij Daphnitin, alii Carpophyllon,& Alexandrinam laurum vocant.Plin.libr.15.cap.30.

HIPPOLOCHVS, pen. corr. ἱππόλοχος, Filius Bellerophontis , & pater Glauci,teste Homero lib.6.Iliad. ¶ Alter,teste eodem,lib.11,fuit Antimachi Troiani filius, qui vnà cum Pisandro fratre ab Agamennone in Troiano bello interfectus est.

Hippolapathum, ἱππολάπαθον. Herba lapatho satiuo maior , candidiorqi,ac spissior,vt scribit Plinius libr.20.cap.21. Officinæ *Parietalem* appellant.

HIPPOLYTE, ἱππολύτη, Amazonum regina fuit , quam Hercules prælio victam Theseo dedit vxorem. ¶ Fuit etiam hoc nomine Acasti Magnesiæ regis vxor,quæ Peleum, quòd libidini eius non paruisset , apud virum accusauit,tanquam ei vim inferre voluisset.

HIPPOLYTVS,pen.corr. ἱππόλυτος, Thesei & Hippolytæ Amazonis filius fuit : qui quum cælibem ducens vitam sese venatu exerceret, & cōstanti animo sperneret mulieres,à Phædra nouerca, absente patre, amatus est : cuius turpi desiderio cum obtemperare noluisset , illa apud virum illum detulit quòd sibi vim inferre voluisset. Quamobrem quum videret Hippolytus patrem dolo nouercæ persuasum,de nece sua cogitare,consensu curru fugam arripuit. Sed dum Phocæ quæ tum fortè in littus exierant, equorum & rotarum strepitu perterritæ magno impetu se in mare præcipitarent , exterriti equi frustra obluctante Hippolyto, currum per scopulos,& saxa traxerunt,iuuenémque infœlicem loris implicitum in partes discerpserunt. Hunc postea Aesculapius reuocauit ab inferis,& pristinæ incolumitati restituit.Hippolytus verò,relicta terra Attica, in Italiam venit, ne patris iram rursus experiretur : & se Virbium appellari iusserit,quòd bis vir fuisset. Oppidum non procul à Roma ædificauit.quod à nomine acceptæ cōiugis,Ariciam appellauit. Sed hāc fabulam esse constat,vt inquit Plato in Cratylo. ¶ Fuit quoq; hoc nomine qui in Danielem , & Prouerbia Solomonis lucubrationes scripsit.Suidas.

Hippomachia, pen.prod. ἱππομαχία, Pugna equestris.

HIPPOMACHVS, ἱππόμαχος, Athenienſis fuit tibicen,de quo tradit Aelianus,quòd quum discipulum ab imperita plebe laudari videret,quem tamen in arte peccare cognosceret,silentium ei imposuit, quòd nullum putaret maius esse ignorantiæ argumentum , quàm rudi multitudini placere.

Hippomanes,pen.corr.gener.neutri,secundum Priscianum, ἱππομανές, ab equæ furore nomen habet,quasi ἵππου μανία Quid autem significet, non satis conuenit inter scriptores. Seruius scribit esse virus ex equarū inguinibus defluens,quo tempore feruntur in amoris furorem,quod in humana viscera descendens,furorem facit. Virgil. libro 3. Georg. Hinc demum,hippomanes vero quod nomine dicunt Pastores,lentum distil lat ab inguine virus. Sic Columella lib.7,Maximè itaque curandum est vt tam fœminis quàm admissariis desyderantibus , cocundi fiat potestas,quoniam id præcipuè armentum si prohibeas , libidinis extimulatur furiis. Vnde etiam veneno inditū est nomen ἱππομανὲς, quod equinæ cupidini similem mortalibus amorem accendat. Plinius verò lib.28. cap.11, & libro 8.cap 42, asserit esse caruncu lam in fronte pulli equini, caricæ magnitudine, colore nigro : quam statim edito partu mater è fronte dentibus conuellit. Quod siquis prius abstulerit , pullum mater ad vbera non admittit. Virgilius 4. Aeneidos. Quæritur & nascentis equi de fronte reuulsus , Et matri præreptus amor. Hac caruncula mulieres medicamenta componentes , vertere homines feruntur in furorem.

Hippomarathrum, ἱππομάραθρον, Herba est foliis fœniculi,sed maioribus , & gustu acriore,quod nonnulli Mysineum, Officinæ *Fœniculum syluestre* appellant.Plin.lib.20.cap.23.

HIPPOMENES, ἱππομένης, Macarei filius fuit,qui quū Atalantam puellam Scyriam cursu victam accepisset vxorem,& in luco Magnæ matris cum ea concubuisset,ab irata dea in leonem est conuersus. Fabulam vide apud Ouidium,lib.10.Metamorph.

HIPPONA, ἱππώνη, Dea erat, quam stabularij maximè colebant, cuiúsq; effigies in stabulis locabatur. Apul. lib. 2. Metam. Respicio pilæ medio, quæ stabuli trabes sustinebat. In ipso verò meditullio Hipponæ deæ simulachrum residens ædiculæ, quod accuratè corollis roseis quidem recentibus fuerat ornatum. Iuuen. Sat. 8, -iurat Hipponam, & facies olida ad præsepia pictas.

HIPPONAX, ἱππώναξ, Iamborum Poëta tanta deformitate, & fœditate vultus, vt eius effigies à pictoribus quibusdam publicè proposita fuerit deridenda. Quamobrem indignatus Hipponax, tam amarè in illos est inuectus, vt aliquos ex iis credatur compulisse ad suspendium. Hic creditur inuenisse Scazontem carminis Iambici genus, quod ab eius nomine Hipponacticum vocamus, siue Hipponacteu. Cicc. in Oratore, Senarios verò & Hipponacteos effugere vix possumus: magna enim parte ex Iambis nostra constat oratio. Vide Plin. lib. 36. cap. 5. Hipponacteum præconium, pro infami nota posuit Cice. lib. 7. Epist. Eúmq; addictum iam tum puto esse Calui Licinij Hipponacteo præconio.

HIPPONNESVS, ἱππώννησος, Insula ante Cariam, in sinu Ceranico. Plin. lib. 5. cap. 31.

HIPPONICVS, ἱππώνικος, Athenien sis ciuis fuit Hippiæ filius. qui quũ patriæ statuam dedicare decreuisset, suadentibus amicis vt eam Polycleto faciendam locaret, vehementer ab illis dissensit, quòd in statuis tam insignibus artificis potius industriam, quàm dedicantis virtutem commendari arbitraretur.

Hippoperæ, pen. prod. ἱππoπέραι, Dicuntur sæculi quibus equites necessaria itineri secum circunferunt. Seneca in Epist. ad Lucilium. M. Cato Censorius, quem tam necessarium fuit Reipub. nasci, quàm Scipionẽ (Alter enim cum hostibus, nostris bellum, alter cũ moribus gessit) canterio vehebatur, hippoperis quidem impositis, vt secum vtilia portaret. Hæ à Pomponio Festo vocantur Bulgæ, Galli Malas vocant.

Hippophaes, ἱππoφαής, Frutex in maritimis fabulosíq; locis nascẽs: foliis, quàm oleæ, angustioribus: & inter ea spinis, quum aresçunt, candidis, angulosis, geniculatim inter se distantibus, floribus hederæ corymbis similibus. Radix crassa est, & amara, lacte madens, quod thapsiæ modo exceptum, aut per se cõditur, aut in cruina farina digeritur in pastillos. Romani lappaginem, seu lappulam vocant. Vtuntur hoc frutice fullones in poliendis vestibus.

Hippophæston, ἱππoφαιστον, Spinæ fulloniæ genus est, in maritimis & sabulosis locis nascens, sine caule, sine flore, inanibus tantùm calyculis, foliis paruis, & spinosis, radiculis mollibus & crassis: quarum succus comitiali morbo vtilissimus habetur, teste Plinio, lib. 16. cap. vlti.

HIPPOPODES, ἱππόποδες, Populi in Oceano Scythico, qui teste Solino, humanam vsque ad vestigium formam tenent, sed in equinos pedes desinunt. Meminit horum etiam Plinius, lib. 4. cap. 13.

Hippopotamus, pen. cor. ἱππoπόταμος, Equus fluuialis, seu aquaticus, in Nilo præcipuè nascens, binis vngulis, quales sunt bonus, dorso equi & iuba, & hinnitu, rostro resimo, cauda obtorta, dẽtibus aprorum aduncis, sed minus noxiis. Huius meminit Budæus in Pandectis, & Plin. libro 8. cap. 25.

Hipposelinum, ἱππoσέλινον, Apij genus est, satiuo multo maius, quod Romani olus atrum appellant. Hipposelinum dictum, quòd inter species apij longè maximum sit. Solent enim Græci, quum rem aliquam magnam significare volunt, in compositione ἵππειον, vel βοῦν præponere. Vide plura de hac herba apud Plinium libr. 20, cap. 12, & in Dioscoride lib. 3. cap. 95.

HIPPOTADES, ἱππoτάδης. Dictus est Aeolus rex ventorum, quòd nepos esset Hippotæ Troiani ex Segesta filia. Ouid. 11. Meta. Quòd pater Hippotades tibi sit, qui carcere fortes Contineat ventos.

HIPPOTOXOTAE, ἱππoτoξόται, Dicti sunt equestres sagittarij: qua voce vtitur Hircius, lib. 5. belli Asiatici.

HIPSICRATEA, vide HYPSICRATEA.

Hippuris, ἵππoυρις, Herba, à Latinis equiseti dicta, & vulgò *cauda equina* interpretatur. Plin. lib. 26. cap. 13. VIDE QVISETVM.

HIPPVRIS, ἵππoυρις, Insula est vna Sporadum, non procul ab Anaphe, & Astypalæa. Plin. lib. 4. cap. 12.

Hippurus, ἵππoυρος, Piscis ex genere locustarum, qui hybernis mensibus non capitur, propterea quòd id temporis frigoris impatientia in cauernas sese abdat. Vide Plin. lib. 9. cap. 16, & libr. 32. cap. vlti. ¶ HIPPVRI autem pluralis numeri tantùm, Taprobanæ insulæ portus est, cuius meminit idem Plin. lib. 6, cap. 22.

HIPPVS, ἵππoς, Fluuius est Colchorum, in Phasim defluens. Strabo lib. 11. ¶ Est & Hippus mons Bithyniæ, in cuius radicibus condita est Prusa altera, diuersa ab ea quam Annibal sub Olympo condidit. Vide Plin. lib 6. cap. 32.

Hir, Nomen antiquum, quod pro vola, siue palma manus accipiebant. ὖπερ. Genitiuum facit hiris, si Charisio credimus. Probus tamẽ mauult esse indeclinabile.

Hira, Intestinum ecphysi adhærẽs, quod quia semper inane est, à Medicis ieiunum appellatur. νήστιδος, νῆστις. Hinc deducitur hilla, quod quãuis diminutiuum videatur, eiusdem tamẽ est significationis cũ primitiuo. ¶ Fuit item HIRA, ἱρὰ Stephano, vrbs Messenię maritima, nõ procul à Pylo, Agamẽnonis imperio parens: cuius meminit Homerus, 11. Iliad.

Hirculus, Herba est semper nascens cum nardo Gallico, cíq; similima, qua vtuntur qui syncerum nardum volunt adulterare, τράγος Dioscoridi. In hoc tamen distat à nardo, quòd sine cauliculo est, quódque minoribus foliis, radiceque amara, & minimè odorata. Autor Plinius, libro 12. cap. 12.

Hircus, ci. per c. Dicitur caprarum admissarius, hoc est caper, qui iam coire, & fœtere cœperit. τράγος. Horat. Epod. 16. Amẽtq; falsa leuis hircus æquora. Plautus ad hominem transtulit immundum, & libidinosum, quum ait in Asin. -flagitium maximum fecit miser propter operam illius improbi hirci edentuli. ¶ Mulgere hircos dicitur prouerbialiter de re absurda. Virg. 3. Eclog. Qui Bauium non odit, amet tua carmina Meui, Atque idem iungat vulpes, & mulgeat hircos. ¶ Hircus item dicitur alarum graueolentia, ad hirci animalis fœtorem accedens. Horatius Epod. 2, Grauis hirsutis cubat hircus in alis. Catullus etiã caprum appellat, Valle sub alarum trux habitare caper. Græcis enim τράγος dicitur: quo nomine Martialis quoque vsus est, Inde tragos, celeréque pili, mirandáque matri Barba.

Hircinus, a, um, pen. prod. Nomen possessiuum ab hirco formatum. τραγικός. Apul. Homo sordidus, & hircina libidine fœtens. Plin. libr. 12. cap. 17. In pellibus hircinis. Plautus in Pseud. Heus tuqui cum hircina stas barba, responde quod rogo.

Hircosus, a, um, Qui hircum olet: hoc est cuius alæ fœdum spirant odorem. τραγομάσχαλος, μασχαλόδυσ. Persius Saty. 3. Hic aliquis de gente hirsuta centurionum. Idem Saty. 5, Dixeris hæc inter hircosos cẽturiones. Id est rústicos olidos, & omnis nitoris expertes, inquit Budæus.

Hircipẽs, pen. cor. Dicuntur homines qui pilos duros habent, quemadmodum hirci. πλαύτερχος. Festus.

Hirquitallire, Proprię de pueris dicitur, siue adolescentulis, qui iam pubescentes, vocem emittere incipiunt grauem & subraucam, quod ferè accidere solet sub finem secundæ hebdomadis, teste Censorino, aut sub initium tertiæ. τραγίσαι. Quo tempore & pueros ipsos hirquitallos appellant: siue quòd tum primùm, hircum incipiunt olere, siue quòd vocem edant grauiorem & inæquabilem, hircinæque non dissimilem.

Hirquus, per q. Est angulus oculi. κανθός. Virg. 3. Eclog. Transuersa tuẽtibus hirquis. Tractum est ab oculis hircorum, qui ob libidinis ardorẽ, retortis in angulum oculis, capras obliquè aspiciunt. Vide Seruium in locum Virgilij iam citatum.

HIRCIVS, aut vt alij scribunt Hirtius, Consul fuit Romæ vnà cum Pansa, quo tempore Brutus ab Antonio obsessus fuit Mutinæ: ad quem liberandum profectus, vnà cum collega est interfectus.

Hirnea, æ, Vasis genus, quòd Plautus in Amphit. cirneam appellat. Cato de Re rust. cap. 81, Indito in hirneam fictilem.

HIRPIAE familiæ, In Falisscorum agro fuerunt, quæ in sacrificio annuo quod fiebat in monte Soracte, ambulantes super ambustam struem lignorum non aduebantur. Autor Plinius, libr. 7. cap. 2. Hi à Solino vocantur Hirpi.

Hirsutus, a, um, pen. product. Pilosus, fetosus, horridus. τριχώδης, πλάσιος. Martial. libr. 10. Hirsutis ego cruribus, genisque, Os blæsum tibi, debilisque lingua est. Virgil. 7. Ecloga. Stant & iuniperi, & castaneæ hirsutæ. Quo in loco Virgilius vocat castaneas hirsutas quæ adhuc suis echinis includuntur Plinius lib. 20. cap. 9, eius comparatiuum protulit, Folia habet bina, parua, rotunda, plantis oleris similior, candidior satiua, & hirsutior. Ouid. 2. Trist. Sumpserit annales, nihil est hirsutius illis. vbi pro austero & inamœno accipitur.

Hirtus, a, um, Idem quod hirsutus. πλάσιος, τριχώδης. Virg. libr. 3. Georg. Hirtáque capellas. Plin. lib. 1. ca. 37, Hirtus seris musculus marinus. Oui. 10. Metam. Canities rigidis stetit hirta capillis. Colum. lib. 10, Talis humus vel parietibus, vel sepibus hirtis Claudatur. Hirta corpora, Plin. lib. 7. cap. 2. Hirtæ oues, Varro de Re rust. lib. 2. cap. 2.

Hirudo, pen. prod. huius hirudinis, Sanguisuga, ab hærendo carni dicta. βδέλλα. Horat. de Arte Poët. Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo. Plautus Epidico, Iam ego me vortam in hirudinem, atque horum exugebo sanguinem. Plin. libr. 32. cap. 10, Hirudinum, quas sanguisugas vocant, ad extrahendum sanguinem vsus est. ¶ Hirudo ærarij, per trãslationem, hoc est exhaustrix. Cicero ad Attic. lib. 1, Accedit illud quòd illa cõcionalis hirudo ærarij, misera & ieiuna plebecula me ab hoc Magno vnicè diligi putat.

Hirundo, dinis, Auis notissima in tectis nidificans, sub initium veris ad nos transuolans. χελιδών. Virg. 4. Geor. -antè Garrula quàm tignis nidum suspendat hirundo. Ouid. 2. Fast. Fallimur? an veris prænuntia venit hirundo? Plin. lib. 10. cap. 2, Abeunt & hirundines hybernis mẽsibus, sola carne vescens auis, ex iis quæ aduncos vngues non habent: sed in vicina abeunt, apricos secutæ montium recessus, inuentaéque iam sunt ibi nudæ atque deplumes. Plautus in Asin. Dic igitur me tuam anaticulam, columbam vel catellum, hirundinem, &c.

Hirundininus, a, um, Quod est hirundinis: vt, Hirundininus nidus, apud Plautum in Rudente, & apud Martialem libr. 11, In nido feges est hirundinino. Hirundininus sanguis. Plin. lib. 30 cap. 14.

HISMAELITAE, penultima produ. ἰσμαηλῖται, Populi sunt Africæ, qui nunc Sarraceni dicuntur, ab Hismaele sic nominati, Abrahæ filio ex Agar ancilla.

HISPALIS, ἱσπαλὶς, Bæticæ prouinciæ vrbs clarissima, Romanorum colonia, cognomine Romulensis: à qua vnus ex quatuor iuridicis Bæticæ conuentibus, Hispalensis dicitur. Plinius libr. 3. cap. 1, Hæc hodie *Siuilia* dicitur.

HISPANIA, ἱσπανία, ἱσπερία, Regio Europæ, quæ à montibus Pyrenæis incipiens, per columnas Herculis circumiens, vsque in Borealem Oceanum protenditur. Decem millibus stadiis (vt Appianus scribit) eius latitudo commensuratur. Longitudo prorsus eadem esse videtur. Terra, frumenti, vini, olei, auri, gemmarum, metallorúmque ferax. Ex qua etiã bellicosissimi viri, ac velocissimi equi procreantur. Refert Varro, in Hispaniis equas credi ex vento concipere, quòd equos habeat hæc regio cursu tam veloces, vt meritò ex ventis concepti ferantur. Diuiditur autem omnis Hispania, teste Plinio, lib. 2, cap. 1, 2, & 3, in citeriorem & vlteriorem. Vlterior rursus secatur in duas partes, in Bæticam, quæ hodie *Granata* dicitur: & Lusitaniam, quam vocant *Portugalliam*, quæ Ana fluuio à Bætica distinguitur. Vlterioris Hispaniæ conuentus erant quatuor: Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus, & Hispalensis. Citerior autẽ Hispania, quæ & Tarraconẽsis dicebatur, in septẽ diuidebatur conuentus:

tus: quos vide apud Plinium. Hodie diuiditur in quinque regna: Castellam, quæ cum legione permista, vnum efficit regnum, Gallæciam, Cathaloniam, Arragoniã, & Nauarram. Omnis autem Hispania ab Ibero flumnio primùm dicta fuia Iberia: postea ab Hespero Atlantis fratre, siue (vt alij malunt) ab Hespero stella lucidissima, quæ vespertino tempore in Occidente apparet, solem subsequens, vocata est Hesperia: vltimò verò ab Hispali vrbe ad fretum Atlanticum sita, quam hodie *Sibiliam* vocãt, dicta fuit Hispalia: vnáque deinde litera immutata, Hispania.

Hispanus, & Hispaniensis, Fiunt adiectiua, sicut a Sicilia, Siculus, & Siciliensis: à Corintho, Corinthius, & Corinthiensis. Sed qui in Hispania natus est, Hispanus dicitur, ἴδιον. Hispaniensis, qui alibi ortus, in Hispania versatur: hoc est qui licet in Hispania sit, non tamen in ea natus est. ἐπιχώριος. Vnde Hispanienses vocamus negotiatores, qui in Hispania negotiantur. Sic Hispaniensem exercitum vocabant Romani, qui in Hispania militabat. Plin. libr. 13, Cæsar Hispaniensi triumpho Chium, & Falernum dedit, quum in Hispania bellum aduersus Romanos, non Hispanos gesserit.

Hispidus, a, um, pen. corr. Hirsutus asper, setosus horridus. λάσιος, λαχνώδης. Virgilius, -cui laterum tenus hispida nanti Frons hominem præfert. Plin. lib. 16, Continentur hispido calyce. Hispidus aspectus, apud eundem libro 22. cap. 6.

Hispidosus, fa, sum, Idem quod hispidus. λάσιος, τριχώδης. Catullus, Non dico pueris, sed hispidosis.

Hister, Histrusorum lingua dicebatur Ludio. ὑποκριτής. Autor Liuius, lib. 7. ab Vrbe. Vide HISTRIO.

HISTIAEA, ἱστίαια, Euboeæ insulæ ciuitas, quam Homerus in Catalogo nauium, à vitium copia πολυάφυλον cognominat. Eadem postea Oropus dicta est, teste Stephano.

HISTIAEVS, ἱστιαῖος, Milesiorum tyrannus, qui quum relicto Dario, Ionesad defectionem solicitaret, captus ab Harpago Darij præfecto, in crucem sublatus est. Vide Herodotum lib. 6.

HISTONIVM, ἱστώνιον, Oppidum Frentanorum, in quarta regione Italiæ. Plin. lib. 3. cap. 12.

Historia, historiæ, ἱστορία, Latinè narratio, & rerum gestarum expositio. Propriè tamen est earum rerum quibus gerẽdis interfuit is qui eas narrat. Vnde nomen habet, ἀπὸ τοῦ ἱστόρειν, quod spectare, vel cognoscere significat. Plautus in Menæch. Quin nos hinc domum redimus: nisi si historiam scripturi sumus? Cice. 4. Acad. Sanè doctum hominẽ, vt indicat ipsius historia scripta Græcè. ¶ Accipitur etiam latius nomẽ historiæ, vt non solùm de narratione rei gestæ dicatur, verumetiã de quauis interpretatione, seu expositione. Vnde Plinius opus suum ad D. Vespasianum, de Naturali historia inscripsit. Historiam Cicero aliis vocabulis vocat, Memoriam publicam. Memoriam rerum veterum, Commemorationem antiquitatis, Monumenta rerum veterum, Monumenta temporum, locorum, hominum, rerum gestarum, Omnium secretorũ memoriã. Quomodo autẽ differat ab Annalibus, vide in dictione ANNALES.

Historicus, Historiarum scriptor. ἱστoριογράφος. Cice. pro Muræna, Tua verò nobilitas Seruij Sulpiti, tametsi summa est, tamen hominibus literatis, & historicis est notior: populo verò & suffragatoribus obscurior. Idem in Topicis, Philosophi, Poëtæ, & historici.

Historicus, a, um, ἱστoρικός, Quod historiæ proprium est: vt, Fides historica. Ouid. 3. Amorum, Obligat historica nec sua verba fide. Historicũ scribendi genus. Cice. de claris Orator. Non tam historico, quàm oratorio genere præscripsit.

Historialis, historiale, Quod ad historiam spectat. Plin. lib. 16. cap. 33, Trahitúrque etiam in picturas opere historiali.

Histriones, Artifices ludiones, qui personati in scenis fabulas agunt. ὑποκριταὶ, μίμοι. ab Histria regione, ex qua primùm venisse, indéque nomen sortitos esse, asserit Festus: cui tamen refragantur Liuius, Valeriúsque, scribentes nomen histrionibus fuisse inditum, quia Hister Tusco verbo ludio vocabatur. Cic. lib. 4. Tusc. Aguntur ista præclarè, & ab oratore quidem melius (si modò est orator) quàm ab vllo histrione. Idem de Oratore, Roscius & Aesopus histriones clari.

Histrionia, niæ, vel Histrionica, æ. Ars histrionum. ὑποκριτικὴ. Plautus in Amphitrione, -quasi verò nouum Nunc proferatur, Iouem facere histrioniam.

Histricus, ca, cum, pen. corr. Quod ad histrum, hoc est ad histrionem pertinet. ὑποκριτικὸς. Plautus in Pœnulo, Audire vos iubet Imperator histricus. ¶ Hinc formauit diminutiuum Hieronymus contra Ruf. Si histriculæ, & liuidæ mentis hominem à me submoueo, & ad vnum stipitem cuncta iacula dirigo, qui vulnera sua partitur in multos.

Histrionicus, a, um, Quod est histrionis, seu quod ad histrionem pertinet. ὑποκριτικὸς. vt, Ars histrionica, Histrionicæ vestes, Histrionicus gestus, Histrionica verba.

Histrionalis, le, Ad histrionem pertinens. ὑποκριτικὸς. vt, Studium histrionale. Tacit. lib. 1, Miscere cœtus histrionali studio doctus. Cicer. de Oratore, Vt lasciuia verborum, grauitate sententiarum, licentia compositionis, histrionales modos exprimant.

Hiulcus, a, um, Fissus, fatiscens. χασμώδης. Virg. 2. Georg. Hoc vbi hiulca siti findit Canis æstifer arua. ¶ Per translationem etiã orationem dicimus hiulcam, quæ malè cohæret. Cic. de Orat. Nec asper verborũ concursus sit, néve hiulcus. Diomedes hiulcos versus appellat exiles, & quasi in media parte hiantes, διαστοματώδους.

Hiulce, aduerbium. Cice. de Oratore, Ex quo sic locutum esse eius patrem iudico, sic maiores, non asperè, vt ille quem dixi, non valtè, non hiulcè, sed pressè, & æqualiter, & leniter.

Hiulco, as, Aperio, findo, hiulcum facio. σχίζω, διαστοματόω, χασμώδη ποιῶ. Catullus, Aestus hiulcat agros.

H ante O.

HOARVS, ὦαρος, Scythiæ fluuius, apud Thussagetas nascens, & in Mæotim paludem influens. Autor Herodotus, lib. 4.

Hoc, Pronomen demõstratiuum neutri generis. τόνδε. cuius masculinum est Hic. Virgilius libro 4. Aeneid. Hoc illud Germana fuit? ¶ Migrat interdum in aduerbium, idémque significat quod huc. ὧδε. Virgilius 8. Aeneid. Hòc tunc ignipotens cælo descendit ab alto. Sic enim legit Priscianus.

Hodie, Hoc die. σήμερον, κατὰ τὴμεσημβρινὸν τόπον. Cice. 3. Verrina. Nonæ sunt hodie Sextiles: hora nona conuenire cœpimus. ¶ Accipitur item pro nunc, siue hoc tempore, siue hac ætate. Plaut. in Asin. Consẽ'tu illum hodie primum ire adluetum in ganeum? Terent. in Eunucho, O populares, ecquis me viuit hodie fortunatior? Cic. pro domo sua. Hodiéque Volaterrani non modò Ciues, sed etiam optimi ciues, fruuntur nobiscũ simul hac ciuitate.

Hodiernus, a, um: vt Hodiernus dies, ἡ τήμερον ἡμέρα. Cic. 3. in Catil. Neque à nobis ante hodiernum diem collocaretur. Idem ibidem, Vt quũ hodierno mane per forum meo iussu, & conurati, & eorum indices in ædem Concordiæ ducerentur, &c.

HODIVS, ὦδιος, Fuit (teste Homero libro 9, Iliad.) vnus ex Græcorum præconibus in bello Troiano.

Hodœporicum, ὁδοιπορικὸν, Commẽtarius itineris cuiuspiam, eorúmve quæ in itinere acciderunt, descriptionem continens: quod & itinerarium Latinorum nonnulli vocauerunt. Græci enim ὁδοιπορῶν dicũt, pro eo quod est iter facere: & viatorem ipsum ὁδοιπόρον appellant.

HOETYCHIVS, (quod hìc pro nomine fal-si corruptè legebatur) lege TYCHIVS. Quod quidem erratũ primùm ab Homeri interprete manauit, dictiones duas quæ diuidendæ erant, coniungente. Locus Poëtæ est lib. 7. Iliad. vbi sic habet, Αἴαντ' ἀγχοῦ ἰὼν προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων, ὑπ' Ἰαπετιδῃσι δαμεὶς, ὃς οἱ τυχὸν ἤματι πάντων, &c. Quem locũ interpres sic vertit, Ferens scutum, turris instat, quod fecerat Hœtychius: non satis animaduertens τὸ ὃς, ibi datiuum esse pronominis ὅς, æquipollentem datiuo Latino Sibi. Huius generis non pauca ex fontibus ipsis repurgauimus, quæ eorum culpa irrepserant, qui voluminis magnitudini potius consulentes, quàm bonitati, quicquid vbique obuium fuit, nullo iudicio, albáque quod dici solet linea huc congesserunt, nihil interim pensi habentes, sẽ & bibliopolis, quibus operas suas locant, fucum facere, & rudi linguæ Latinæ tyrunculo adulterina pro synceris tradere, vnum priuati sui commodi scopum sibi præfigentes, quo & librorum bonitatem, & officium suum metiuntur: opus illud longè optimum iudicantes, ex quo quemplurimum compendij ad se redeat, & emoluments.

Holcus, ὁλκὸς, Herba aristas è corpore educens: vnde & nomen accepit, ἀπὸ τοῦ ὁλκεῖν, quod est trahere. Plin. libr. 27. cap. 10. Holcus in saxis nascitur: aristas habet in cacumine tenues, culmo, quale hordeum restibile. Hæc circa caput alligata, vel circa lacertum, educit è corpore aristas. Hanc quidam ob id aristidam vocant. Hactenus ille. Multi zeam esse putant, inter saxa enascentem: alij syluestrem auenam.

Holocaustum, ὁλοκαύστον, Victima quæ detractis extis integra aræ imponebatur: παρὰ τὸ ὅλον κάεσθαι, hoc est ab eo quòd totum cremaretur. ¶ Idem & holocaustoma ὁλοκάυστωμα, dicitur à verbo ὁλοκαυτῶ, quod est victimas integras comburo.

Holographum, phi, pen. corr. ὁλόγραφον. Testamentum quod totũ testatoris manu scriptum est. Holographa epistola, quæ tota scripta est manu eius cuius nomine mittitur. Hieronym. contra Rufinũ. Quæ epistola holographa tenetur ab iis ad quos perlata est.

Holophanta, ὁλοφάντης, Qui ob confuenda mendacia vili conducitur mercede. Plautus in Curculione, Aedepol nugatorem lepidum hunc natus est Phædromus: Holophantam, an sycophantam hunc magis dicam, nescio.

Holosericа vestis, vel substantiuè holoserica, orum, ὁλοσηρικά. Genus vestis quæ tota ex serico constabat, nulla alia materia admista, qua primus (teste Lampridio) vsus est Heliogabalus. Tacitus autem Imperator holosericæ vestis vsum viris omnibus interdixit. Quàm rarus autem fuerit apud veteres holoserici vsus, quantáque eius caritas, docet Vopiscus in Aureliano his verbis, Vestem holosericam neque ipse in vestiario suo habuit, neque alteri vtendam permisit. Et quum ab eo vxor sua peteret vt vnico pallio blatteo serico vteretur, ille respondit, Absit vt auro fila pensentur. Libra enim auri tunc libra serici fuit. Hactenus ille. Sericæ autem vestes à Seribus Indiæ populis sunt appellatæ, apud quos vermiculus exiguus, qui σὴρ appellatur, conficit molliorem illam lanam, quam sericum appellamus: quod vermiculi genus, antea orbi nostro ignotum, à monachis quibusdam è Serinda Indorum vrbe ad Iustinianum Imperatorem allatum, hodie per omnem Europam sparsum est. De vermiculi huius natura, vide plura apud Bayfium, ex quo hæc excerpsimus.

Holosteon, ὁλόστιον, Herba est quadrantalis, humi repens, foliis viticulisque coronopo, aut gramini proximis, gustu astringentibus: radice alba, prætenui, vsque in capillamenti speciem, longitudine quatuor digitorum: dicta per antiphrasim quasi tota ossea, quum tamen careat omni duritia. Plinius libro 27. cap. 10, Holosteon sine duritia herba, ex aduerso appellata à Græcis, sicut fel dulce. Herbarij Molle gramen appellant.

HOMERVS, ri. penul. product. ὅμηρος, Nomen poëtæ Græci excellentissimi, qui fuit ante Romam conditam annis circiter centum sexaginta, vt Cornelius Nepos in libris Chronicorum tradit. Hic fuit cæcus, & ob id Homeri nomen sortitus est, quum prius Melesigenes diceretur, quòd ad Meletem fluuium natus esset. Cumei natque & Iones captos oculis ὁμήρους appellant, quòd humeris, id est itineris ducibus, egeant. Hinc Cæcutiens Mæonius nuncupatur à Martiano lib. 1. de Nupt. Philologiæ. Cæcutientis Mæonij suauiloqua senectus. Petrarcha in Bucol. Cæcúmque senem, sed multa videntem. De patria eius nihil certi traditur. Fecit

G enim

Universidad de Deusto
Biblioteca

enim nominis eius claritas, vt quem viuum, rebúsque omnibus egentem, nemo agnouerit, nunc multæ Græciæ vrbes certatim sibi vendicent, adeò vt quibus potissimum credere debeamus, non facile fuerit discernere. Quod etiam testatur Cicero pro Archia, Homerum (inquit) Colophonij ciuem esse dicunt suum, Chij suum vendicant, Salaminij repetunt: Smyrnæi verò suum esse confirmant, itaque etiam delubrum eius in oppido dedicauerunt: multi alij præterea pugnant inter se, atque contendunt. Extat ea de re distichon Græcum apud Gellium libro 3. capite 11.

Επτὰ πόλεις διηρίσωνται περὶ ὁίσαν ὁμήρου.
Σμύρνα, ῥόδος, κολοφὼν, σαλαμὶς, χίος, ἄργος, ἀθῆναι.

Reliquam eius vitam breuitatis causa hic prætermittimus: quam qui latius nosse cupit, Herodotum adeat, & Plutarchum.

Homericus, Homerica, Homericum, ὁμηρικὸς. Quod Homeri est. Quint. libr. 2, Sit ergo tam eloquentia, quàm moribus præstantissimus, qui ad Phœnicis Homerici exemplum dicere, ac facere doceat. Iuuenalis,

Tu miser exclamas, vt vincere Stentora possis,
Vel potius quantum Cradiuus Homericus.

Homeromastix, ὁμηρομάστιξ, Cognomen Zoili cuiusdam qui eo solùm nomine innotuit quòd præstantissimum Poëtarum omnium Homerum, libris aduersùs eum editis, ausus fuerit inscitiæ arguere: quos libros quum Ptolemæo Aegypti regi obtulisset, rex tum quidem dissimulata indignatione, quam ex hominis impudentia conceperat, post aliquot dies pecuniæ aliquid petenti, quo inopiam subleuaret, Mirum (inquit) te inopia premi, qui multo Homero es doctior, quum ille qui ante annos mille, fato functus est, etiam hodie tot hominũ millia pascat. Tandem parricidij accusatus, iussu regis in crucem sublatus est. Dictus Homeromastix quasi homeri flagellum. μάστιξ enim Græcis idẽ est quod nobis flagellum. Vnde & Comici verberones mastigias identidem appellant. Extenditur & latius Homeromastigos appellatio, vt omnibus planè detractoribus accommodetur, qui insatiabili reprehendendi libidine optima quæque lacerant: quúmque Venerem ipsam non possint, sandalium eius reprehendunt. Plinius in Proœmio operis, Vt obiter canam istos Homeromastigas. ita enim carptores suos nominat. Ad eundem etiam modum obtrectatores omnes mastiges appellantur, addito nomine eius cui obloquuntur: vt, Virgiliomastix, Virgilij reprehensor: & Ciceromastix. Ciceronis carptor: quo nomine Largius Licinius quum librum inscripsit, quem in Ciceronem ediderit, teste Gellio libro 17. cap. 1.

HOMERIDÆ, ὁμηρίδαι, Familia apud Chios illustris, vt ait Hellanicus, quæ generis sui originem ad Homerum referebat.

Homicida, Homicidium, vide HOMO.

Homilia, ὁμιλία, Græcis colloquium, & cœtum significat: vnde etiam concionem, siue orationem, quæ in cœtu habetur, scriptores Ecclesiastici homiliam vocant.

Homiliaticus, adiectiuum. Hieronymus ad Heraclium, Quem laborem, inquit, idcirco suscepimus, ne pulsatæ quæstiones & relictæ (quod homiliatico dicendi genere ab illo sæpe fieri assolet) Latino lectori fastidium generaret.

Homo, inis, Ab humo ductus, vt Varroni placet. ἄνθρωπος. Cicero de Legibus, Animal hoc prouidum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenũ rationis & consilij, quem vocamus hominem, præclara quadam conditione generatum esse à supremo Deo. Idem 3. Officiorum, Homo autẽ qui rationis est particeps, per quã consequentia cernit, principia & causas rerum videt, &c. Idem 2. de Natura deorum, Homo ortus est ad mũdum contemplandum & mirandum. Et paulo pòst, Deus homines humo excitatos, celsos & erectos constituit, vt deorum cognitionem cælũ intuentes capere possent. Ouid. 4. Metamor. Pronáque quum spectent animalia cætera terram, Os homini sublime dedit, cælúmque tueri Iussit, & erectos ad sydera tollere vultus. ¶ Homo autem vtrunque sexum complectitur, tam virum quàm fœminam. Nam & separatim de fœmina dictum inuenitur, quanquam rarius. Plautus in Cistell. –intus pauco, & formido foris. ita metus. Nunc vtrobique me agitat, illos hominis miseræ misereri. Sulpitius ad Ciceronem Epistol. Famil. lib. 4, In vnius mulierculæ animula si iactura facta est, tantopere commoueris? quæ si hoc tempore non suum diẽ obiisset, paucis pòst annis tamen erat ei moriendum, quoniam homo nata fuerat. In quo tamen exemplo adiectiuum nata, non cohæret cum substantiuo homo, sed cum substantiuo Tullia, vel pronomine Ipsa, quòd facilè intelligitur. Hic enim est sensus, Quoniam ipsa nata fuerat homo, id est humana sorte, & conditione: quasi dicat, mortalis. Eadem ratione dici potest, ea nata erat animal.

Homulus, Homululus, & Homunculus, & Homuncio. ἀνθρωπίσκος, ἀνθρώπιον, ἀνθρωπάριον, ἀνθρωπισκάριον. Cicero in Pisonem, Sed quoniam præterita mutare non possumus, quid cessat hic homulus ex argilla & luto factus Epicureus dare hæc præclara præcepta sapientiæ, clarissimo & summo Imperatori genero suo? Idem libro 1. Tuscul. Sed vt homunculus vnus è multis. Et Terentius in Eunucho, Ego homuncio hoc non facerem?

Homicida, dæ, pen. prod. Qui hominem necat. ἀνδροφόνος. Cicer. 2. Philip. Fateor eos plus quàm sicarios, plus quàm homicidas. plus etiam quàm parricidas esse. Quintil. libro 7. cap. 4. An qui se interfecit, homicida sit. ¶ Interdum cum laude dicitur. pro viro forti, qui multos in bello occiderit. Vnde Horatius homicidam Hectorem cum laude dixit, & aliter quàm vulgò dicitur.

Homicidium, dij. Hominis necatio. ἀνδροφονία, μιαιφονία. Plin. lib. 18. cap. 3, Frugem aratro quæsitam, furtim noctu pauisse ac secuisse, puberi duodecim Tabulis capitale erat: suspensúmque Cereri necari iubebant gratius, quàm in homicidio conuictum. Cice. 2. Philip. Homicidij rei sunt, an vindices libertatis?

Homœomeria, ὁμοιομέρεια, Similitudo partium. Lucretius lib. 1. Hinc & Anaxagoræ scrutemur homœomeriam Seruius super illud Virgilij 4. Aeneidos, Exoriare aliquis nostris ex ossibus vltor: Secundum, inquit, Anaxagoram, qui dicit hœomeriam, id est omium membrorum similitudinem esse in rebus creandis: id est ex ossibus, ex sanguine, ex medullis. nam omnia pro parte sui transeunt in procreationem. ¶ Homœomeria item appellatur, quum partes eandem rationem, atque idem nomen cum toto obtinent. Sic terram vel aquam ὁμοιομερῆ esse dicimus, quòd quanuis exiguam terræ aquæve partem, terram aut aquam appellemus. Sic etiam à medicis in corpore animalis partes illæ minimæ, & sensu simplices, ὁμοιομερῆ appellãtur, quas nos similares nominamus: quales sunt caro, os, cartilago, & eiusmodi, quorum vel minimæ particulæ, totius & rationem obtinent & appellationem.

Homœoptoton, ὁμοιόπτωτον, Figura est, quæ fit quum diuersæ dictiones in eũdem membrorum in similes casus exeunt. Sallustius, Maximis ducibus fortibus, strenuisque ministris. Ennius, Mœrentes, flentes, lachrymantes, & miserantes. Dictum homœoptoton, quasi ὁμοίως πτωτὸν, hoc est similiter cadens, vt interpretatur Cicero.

Homœosis, ὁμοίωσις, Figura est sententiarum, qua per similitudinem cogniti deuenimus in cognitionem incogniti. Dicta homœosis à verbo Græco ὁμοιόω, quod est assimilo. Latini similitudinem interpretantur. Eius tres sunt species, Icon, Parabola, & Paradigma: de quibus vide suis locis.

Homœoteleuton, ὁμοιοτέλευτον, Similiter desinens. Figura, quum plura verba in eandem vocem finiunt: vt, Abiit, discessit, euasit, erupit. Differt ab homœoptoto, quòd illud solum fiat in casibus similiter desinentibus: hoc etiam in his partibus orationis quæ casus non habent.

Homogalactos, ὁμογάλακτος, Eodem lacte nutritus, quem Latini collactaneum vocant. Vox composita est ab ὁμὸς, quod est vnus, idem, vel similis, & γάλα, lac. Verùm huiusmodi vocum significatio ex Græcolatino potius Lexico petenda erat: quippe quæ neq; Latinis in vsu sunt, neque nostris literis scribi consueuerunt. Quare idgenus non paucas, nullo prorsus iudicio huc congestas, sustulimus, & veluti ab aliena familia remouimus: idque eodem iure quo Latinas voces è Græco dictionario eximeremus.

HOMOLE, es, ὁμόλη. Stephano, Mons est Thessaliæ, Centaurorum olim sedes, quem admodum & Othrys. Virg. 7. Aenei. Ceu duo nubigenæ qũ vertice montis ab alto Descendunt Centauri, Homolen, Othrynque niualem Linquentes.

HOMOLIVM. ὁμόλιον Stephano, Magnesiæ oppidum, cuius meminit Plin. lib. 4. cap. 9. & Strabo, lib. 7.

Homohypni, ὁμόϋπνοι, Domestici, contubernales, ac familiares, quasi vna somnum capientes. Ita enim eos appellat Charondas, apud Aristotelem, lib. 1. Polit.

Homonœa, ὁμόνοια, Latinè interpretatur concordia. ¶ Fuit etiam castissimæ matronæ nomen, cuius epitaphium memini me videre Romæ in veteri marmore inciſum, quod id temporis asseruabatur in peristylio ædium Cardinalis Alexandrini. Erat autem huiusmodi,

Tu, qui secura procedis mente, parumper
Siste gradum, quæso, verbáque pauca lege.
Illa ego, quæ claris fueram prælata puellis,
Hoc Homonœa breui condita sum tumulo.
Cui formam Paphiæ Charites tribuere decoram,
Quam Pallas cunctis artibus erudiit.
Nondum bis denos ætas mea viderat annos,
Iniecere manus inuida fata mihi.
Nec pro me queror hoc, morte est mihi tristior ipsa
ATIM. Mœror Atimeti coniugis ille mei.
Sit tibi terra leuis, mulier dignissima vita,
Quæque tuis olim perfruerere bonis.
Si pensare animas, finerent crudelia fata,
Et posset redimi morte aliena salus:
Quantulacunque meæ debentur tempora vitæ,
Pensarem pro te chara Homonœa libens.
At nunc, quod possùm, fugiam, lucémque, deósque,
Vt te matura per Styga morte sequar.
HOM. Parce tuam coniux fletu quassare inuentam,
Fatáque mœrendo sollicitare mea.
Nil prosunt lachrymæ: nec possunt fata moueri.
Viximus: hic omneis exitus vnus habet.
Parce, ita non vnquam similem experiare dolorem,
Et faueant votis numina cuncta tuis.
Quod mihi præripuit mors immatura iuuentæ,
Id tibi victura proroget vlterius.

Homonymon, pen. corr. ὁμώνυμον, Latinè sonat Eiusdem nominis. Proprièque enim homonyma dicuntur res diuersæ eodem appellatæ nomine: vt, Taurus Asiæ mons, & bos masculus eodem appellantur nomine, quũ sint res diuersissimæ. Homonyma itaque dici possunt, quæ à Grammaticis vocantur æquiuoca, quæ sub vna voce plura significant: quale est Lupus, quod & animal terrestre significat & piscem. Synonyma autem dicuntur voces diuersæ, quæ eiusdem sunt significationis: quales sunt cuſis & gladius.

Homusius, ὁμόσιος. Eiusdem substantiæ: quod Theologi voce inter Latinos non satis recepta consubstantialem dicunt. ὁμὸς enim idem est quod vnus, idem, vel similis, & οὐσία, substantia.

Honestus, a, um, Honore & dignitate plenus. ἔντιμος, ἐνδοξότατος, ἐπιφανής. Salluſt. in Iugurtha, Calumnia paucorum, quibus omnia honesta, atque inhonesta vendere mos erat. ¶ Item pulcher. καλὸς, εὐειδὴς. Terent. in Eunucho, –hem Eunuchum tibi, Quàm liberali facie, quàm ætate integra! TH. Ita me dij ament, honestus est. Et paulo pòst, Ducit secum vnà

vna virginem domo luic, papæ, facie quàm honesta! Sic etiam Inhonestus, modò idem est quod turpis, hoc est honoris & dignitatis expers. ἄτιμος. Cicero pro domo sua, Profectò illum Attilium hominem turpissimum, atque inhonestissimum iudicares. Modò idem quod deformis. αἰσχρὸς. Terent. in Eunucho, Iúmne, obsecro, inhonestum senem, mulierem?

Honestissimus, Honestate, vel honore plenissimus. ἐπιφανέστατος. Cicero Lentulo, Post tuum discessum is dies nobis honestissimus fuit in Senatu.

Honestum, sti, substantiuum, Virtutem. probitatémque significat, quo cauetur nequid indecorè, effœminatè, libidinosè, turpiter fiat, cogitetúrve. τὸ καλὸν. Quintil. lib. 2. cap. 4. Sed nos iustum, pium, religiosum, cæteráque his similia honesto comprehendimus.

Honestas, atis, Idem est quod dignitas, decus, laus virtute comparata. τὸ καλὸν. Cic. in officiis, In officio colẽdo sita est honestas omnis. & in negligendo turpitudo. Idem ad Atticum, O hominem amentem, & miserum, qui ne vmbram quidem vnquam τὸ καλὸν viderit! Vbi enim est dignitas, nisi vbi est honestas? Idem pro Muræna, Nolite eum antè partis honestatibus, atque omni dignitate, fortunáque priuare.

Honestè, aduerbium. Cum honore & dignitate, aut saltem sine dedecore. καλῶς. Terent. in Eunucho, Alio pacto honestè quomodo hinc abeam, nescio. Cice. de amicitia. Quod qui recusarent, quanuis honestè id facerent, ius tamen amicitiæ deserere arguerentur.

Honesto, stas, Decoro, honore afficio. τιμητὸν, τιμᾶν. Plaut. Capt. Ne me secus honore honestes, quàm ego te, quum seruiebas mihi. Cicer. libr. 1. Offic. Nec domo dominus, sed domino domus honestanda est. Idem 2. Offic. Quæcunque igitur homines homini tribuunt, ad eum augendum atque honestandum, aut beneuolentiæ gratia faciunt. Sallust. in Catili. Sed quòd indignos homines honore honestatos videbam. ¶ Huius eõposita sunt, Cohonesto, quod est simul cum aliis honesto. συναπατεῖν. Cice. Bruto, Quos cohonestatis, in primísque me, si Respublica municipium vetuo studio, & diligẽtia bene administrata erit. Dehonesto, quod est contrarium suo simplici. ἀτιμάζω.

Honor, oris, & Honos, Reuerentia quam alicui exhibemus in virtutis testimonium. τιμὴ, Cic. pro Cælio, Nemini vnquam præsenti Puteolani maiores honores habuerunt, quàm M. Cælio. ¶ Accipitur etiam honor siue honos pro dignitate, siue magistratu. Idem de claris Orat. Honos est præmium virtutis, iudicio studióq; ciuiũ delatum ad aliquem. Idem in Epist. Quum honoribus amplissimis perfuncti essemus. Idem antequam iret in exilium, Qui sunt assecuti summum gradum honoris, non dispolubuntur honore. Vbi per summum gradum honoris intelligit dignitatem Consulatus, ad quam per Aedilitatem & præturam velut per inferiores gradus paulatim ascendebatur. ¶ Aliquando accipitur pro pulchritudine. κάλλος. Virg. lib. 1, Et lætos oculis afflarat honores. Et alibi, Frigidus & fyluis Aquilo decusit honorem. ¶ Aliquando pro cultura, obseruantiáque. θεραπεία. Idem libro 7, Semper honore meo, semper celebrabere donis. ¶ Inuenitur etiam aliquando positum pro ipsis sacrificiis vel odoribus, quos veteres diis suis accẽdebant. Virgilius 1. Aeneid. Aut supplex aris imponat honores? ¶ Aliquando pro præmio: vt apud eundem, Ipsis præcipuè ductoribus addit honores. ¶ Mortis honos, id est sepultura: Virgilius. Cernit ibi mœstos, & mortis honore carentes. ¶ Aliquando pro amore. Virgil. 11. Aenei. si quis amatæ tangit honos animum. ¶ Honorem præfari dicimus, quum rem aliquam turpem dicturi, paucula verba præmittimus quibus turpitudinis veniam à præsentibus precamur. Cicero Pæto, Nos autem ridiculè, Si dicimus, Ille patrem strãgulauit: honorem nõ præfamur: sin de Aurelia aliquid, aut Lollia, honos præfandus est. Pro eodem etiã dicimus Habere honorem auribus. Curtius libro 5, Fœminarum conuiuia ineũtium in principio modestus est habitus: paulatim pudorem profanant: ad vltimum opus (honos auribus sit habitus) ima corporis velamenta proiiciunt.

Honorarius, a, um, Quod ad honorem pertinet. γεράσιος, vt, Ius honorarium, id est Prætorium, ab honore Prætorum. Honorarius arbiter dicitur quem honoris causa, vtraque pars summum facit suæ causæ & controuersiæ iudicem. Cic. 5. Tuscu. Quorum controuersiam solebat tanquã honorarius arbiter iudicare Carneades. ¶ Ludi honorarij quos antiqui Liberalia dicebant, vt inquit Festus: dicti honorarij, ab honore videlicet eorum qui munera ea populo edebant. ¶ Honorarium, donum erat teste Budæo quod cõsulibus olim in Prouincias aduenientibus, honoris loco dabatur: qualia hodie principibus suas primùm vrbes ingressis porrigi, veluti bene ominandi gratia, solent. γεράσιον. Honorarium ob id dictum, quòd honoris causa dabatur, non tanquam debitũ exigebatur. Cicero in Pisonem. Qui modus tibi fuit frumenti æstimãdi, qui honorarij? si quidem potest vi & metu extortum, honorarium nominari: quod quum peræquè omnes, tum acerbissimè Bœotij, Byzantij, Cherronenses, Thessalonica sensit. ¶ Est etiam honorarium apud Iurisconsultos, munus quod patronis dabatur à clientibus. Olim enim patroni no exigebant officij sui mercedem, quemadmodum nostri hodie aduocati, quòd turpissimum ducerent patronum esse mercenariũ: clientes tamen ne accepti beneficij immemores viderẽtur, patronis suis pro suo arbitrio munus aliquod offerebant, quod honorarium vocabant, eo quòd magis ad honorandum patronum, quàm ad mercedis satisfactionem pro ardirio clientis soleret offerri. ¶ Honorarius tumulus, qui honoris causa erigitur. κενοτάφιον. Sueton. in Claud. Cæs. Cæterùm exercitus honorarium ei tumulum excitauit: circa quem deinceps statuto die quotannis miles decurreret, Galliarúmq; ciuitates publicè supplicarent. Quibus verbis significat cenotaphiũ Druso in Germania extructum, quum corpus eius Romam deuectum esset. Sic vocari possunt hodie, quas *representationes* in annuersariis exequiis vocamus. Vide cenotaphium. ¶ Honorari a, ludi qui à Romanis siebant in honorem Liberi patris, qui & liberalia dicebantur. διονύσια. Festus honorarios ludos appellat.

Honoro, ras, pen. prod. Honore afficio. ἀγω ἐν τιμῇ. Cice. 1. de Diuin. Amphiaraum autem sic honorauit fama Græciæ, Deus vt haberetur. Idem in Philip. Hic me non solùm meis laudibus ornat, sed etiã honorat alienis. ¶ Honorare aliàs à Cicerone dicitur, honorem habere alicui, honorem adhibere, honestare, in honore habere, honorem efficere, honorem debitum alicui præstare, honore augere, honore amplissimo ornare. ¶ Huius composita sunt, Exhonoro & Inhonoro quæ sunt significationis contrariæ tuo simplici.

Honoratus. Qui in honore habetur. ἔντιμος. Cicero libro 1. Offic. Dicendum est etiam, qualem hominis honorati & principis domum placeat esse. Idem de Senect. Manent ingenia senibus, modò permaneat studiũ & industria, nec ea solùm in claris, & honoratis viris, sed in vita etiam priuata & quieta.

Honorate, aduerbium, cum honore & dignitate. Cicero 11. Philipp. Quæ de illo viro Sylla? quæ Muræna? quæ Seruilius? quæ Lucullus, quam honoratè, quam honorificè, quàm grauiter sæpe in Senatu prædicauerunt. Tacit. libr. 10. Quòd filium eius primo rerum motu in colonia Agrippinensi deprehensum, honoratè custodierunt.

Honorabilis, le, Honore dignus. ἄντιμος, ἀξιέπαινος. Liu. 4. ab Vrbe, Quinq; Consulatus eodem tenore gesti, vitáque omnis consulariter acta, verendam penè ipsum magis, quàm honorabilem faciebant.

Honorificus, ca, um, Quod honorem confert. τίμιος. Cicero Cælio, Honorificus in me Consul fuit, & suauis amicus, Idem ad Brutum. Decreuit etiam interim, quòd quanquam videbatur illi ætati honorificum, tamen erat exercitum habenti necessarium. Honorifica mentio alicuius, apud eundem ad Quintum fratrem. Item, Honorifica verba, Honorificum Senatusconsultum.

Honorificè, aduerbium, Idem quod honoratè. Cicero 6. Verrina, Itaque in curiam venimus, honorificè satis consurgitur: nos rogatu magistratus assedimus. Idem ad Cælium, In quo admirari soleo grauitatem & iustitiam, & sapientiam Cæsaris: nunquam, nisi honorificentissimè, Pompeiũ appellat. Honorificè dicere. Brutus Ciceroni, Non solùm enim vsitatũ, sed etiam quotidianum est aliquid audire de te quod pro nostra dignitate fideliter atque honorificè dixeris aut feceris. Honorificè appellari. Cæsar 8. bel. Gal. Itaque honorificè ciuitates appellando, principes maximis præmiis afficiendo. Cic. de per. Conf. Large & honorificè promittere aliquid.

Honorifico, ficas, Honore afficio: apud recentiores duntaxat legitur, ἀγω ἐν τιμῇ. Lactantius libr. 7, Vt adorent & honorificent regem magnũ.

Honorus, ora, orum, Decorus, honorificus. τίμιος. Tacit. lib. 3. Fuerunt qui publici funeris pompam requirerent, compararéntque quæ in Drusum patrem Germanici honora & magnifica Augustus fecisset. Honora oratio, apud eundem lib. 3. Vnde Inhonorus, sine honore. ἀδόξως, ἀνάνδρως. Plinius lib. 5. cap. 30. Aliæque inhonoræ ciuitates.

Hoplomachus, pen. corr. ὁπλομάχος. Dicitur is qui scuto reliquisq; armis instructus, in arenam descendit. Nam ὅπλον apud Græcos modò scutum, modò omnia generaliter arma denotat, quæ pugnantibus vsui sunt. Martialis lib. 8, Hoplomachus nunc es: fuerat ophthalmicus antè
Fecisti medicus quod facis hoplomachus.

Hora, ræ, ὥρα, Apud veteres accipitur pro cuiusuis temporis parte: vnde quatuor illæ anni partes, Ver, Aestas, Autumnus, & Hyems anni horæ dictæ sunt. Hodie tamen magis accipimus pro æqualibus illis spatiis in quæ dies diuiditur. Dictæ autem sunt horæ (vt Macrobius putat) à Sole. Aegyptij enim Solem vocabãt Horum. Vnde etiam horæ ab Ouidio Solis ministræ finguntur. Siue (vt alij malunt) ἀπὸ τοῦ ὁρίζω, quod terminum significat: siue ab ὕρσω, quod est terminare, desinire, vel diuidere. Sunt enim horæ, nihil aliud quàm spatia quædam æqualia, in quæ dies diuiduntur. Alij malunt horas dictas ἀπὸ τοῦ οὖρος, quo verbo vrina significatur. Ferunt enim Hermetem Trimegistum horas primùm obseruasse ex vrina sacri cuiusdam animalis quod Serapi erat dicatum. Nam quum animadverteret ab eo animali dici & noctis vnius spatio, æqualibus interpositis interuallis, vrinam duodecies emitti, placuit in totidem horas diem ciuilem diuidere: qui tamen postea duplicato numero in horas XXIII est distinctus. Terentius in Eunucho, Dum hæc dicit, abiit hora: rogo nunquid velit. Cicero 6. Verrina, Hora amplius iam in demoliendo signo permulti homines moliebantur. ¶ Hora etiam quandoque pro die accipitur, vel pro statuto quodam & certo tempore. Cicer. 3. Verrina, Menses mihi tres quum eripuissetis ad agendum maximè appositos, reliquum omne tempus huius anni me vobis remissurum putastis, vt quum horis nostris nos essemus vsi, tu binis iudis interpositis quadragesimo pòst die responderes, Vbi Asconius, Horas suas vocat viginti dies qui accusatori dabantur ad accusandum legitimi, totidémque defensori. Virgilius 1. Georgic. Nunquam te crastina fallet Hora, neque insidiis noctis capiere serenæ. ¶ Omnium horarum hominem, veteres appellabant eum qui seriis pariter ac iocis esset accommodatus, & quicum assiduè libeat conuiuere. Atque ita appellarum Asinium Pollionem, autor est Fabius libro 8, capite 4, circa finem, Vide Erasmi Adagia. ¶ HORA præterea deæ cuiusdam nomen erat apud Romanos, ita dicta ἀπὸ τοῦ ὥρας, hoc est à venustate & pulchritudine, cui præesse putabatur. Hanc Romani putabant esse Hersiliam Romuli vxorem, quæ post Romuli apotheosin, in cælum translata, pro Hersilia vocata est Hora. Ennius, Téque Quirine pater veneror, Horámque Quirini. Apud Ouidium tamen in fine libr. 14. Metamor. legitur Ora, sine aspiratione, & priore correpta. Priscum (inquit) paritèr cum corpore nomen Mutat, Orámque vocat: quæ nunc dea iuncta Quirino est.

Horarius, a, um, Quod est vnius horæ: vnde Secretum horarium, dicitur secretum vnius horæ. Suetonius in Domit. Inter initia principatus quotidie

Universidad de Deusto
Biblioteca

tidie secretum sibi horariũ sumere solebat,nec quicquã amplius, quàm muscas captare,ac stylo præacuto configere.

Horarium,rarij,subst antiuum,Est instrumentum quoduis, quo diei horas deprehendimus,siue sciotericum sit,siue clepsydra, siue alia quæuis machina horas indicans. ὡρολογεῖον. Censorinus capi. de diebus, P. Corn. Nasica Censor ex aqua fecit horarium : quod & ipsum à consuetudine noscendi horas,à Sole solarium cœptum vocari.

Horologium,gij, ὡρολογεῖον, Quasi horarum ratio,instrumentum quo horæ designantur quod olim solarium dicebatur : quoniam in Sole tãtùm horarum ratio conspiceretur.Apud antiquos enim erat concha hemicyclia,lineis debita proportione distincta,cui prælongus ex ære,aut ligno baculus Soli oppositus supereminebat, & eius vmbra in lineas incidens horas ostendebat. Quanquam & alia habuerunt Prisci horologia quæ aquæ,aut etiam arenulæ fluxu horas indicabãt, quas ab aqua sensim defluente,clepsydras vocabant.Vide Plinium lib.7.cap.60.

Horoscopus,pi, penulti.corrept. ὡροσκόπος,παρὰ τὸ ἐπισκοπεῖν τὰς ὥρας, hoc est à perspectandis horis,significat eam cæli partem quæ hora qualibet ab inferiori hemisphærio surgit ab Oriẽte.Astrologi nostri seculi ascẽdens appellant.Augustinus libro 5.de Ciuita.Dei,Ac per hoc si tam celeriter alter post alterum nascitur,vt eadem pars horoscopi maneat,paria cuncta quærо, quæ in nullis possunt Geminis inueniri. Si autẽ sequentis tarditas horoscopum mutat , parentes diuersos quæro quos Gemini habere non possunt. ¶Horoscopus item id temporis momentum significat quo quisque nascitur , quasi horæ inspectionem , & notationẽ. Persius Satyra 6. –geminos horoscope. Varo Producis genios. ¶Est etiam horoscopus interdum adiectiuum , vt Instrumenta horoscopa, & Vasa horoscopa dicuntur, in quibus horæ dignescuntur. Plinius libro 2. capite 72. Vasa horoscopa non vbique eidem sunt vsui, trecentis stadiis , aut longissimè etiam quingentis stadiis mutantibus semet vmbris.

Horæum, ὡράιον, per simplex r, cum dipthongo , dicitur mel æstiuum, cæterique omnes fructus qui estate colliguntur, ἀπὸ τῆς ὥρας, hoc est à pulchritudine, quòd fructus eo anni tempore collecti,pulchritudine & bonitate cæteris præcellant. ¶Dicuntur etiam hoc nomine quædam salsamenta ex piscibus confecta.Athenæus, Salsamentum autem horaeũ est,aut thynneum. In horæo macra pinguibus, in thynneo macris pinguia præferimus. Quæ Cymbia dicuntur , inter macra sunt : inter pinguia cordylæ.

Horarium, vide HORA.

HORATIVS, ὁράτιος, Poëta Venusinus,Lyricorum & Satyrarũ scriptor, qui anno Imperij Augusti Cæsaris XXXIII, ætatis verò suæ LXIII, moriens, Augustum reliquit hæredem,maxima pompa apud Meccenatem in Exquiliis sepultus. Quidã hoc nomen ab orando deduci putant: quibus tamen præter scripturam,primæ etiam syllabæ quantitas refragatur.Corripit enim hoc nomen primam syllabam. Ouidius,

Detinuit nostras numerosus Horatius aures.

HORATIVS Cocles, vide COCLES.

Horĉtum,& Forctum,Pro bono veteres vsurpарunt.Festus.

Horda,dæ,Vacca prægnans, βοῦς ἐγκύμων ἢ ἔγγυος : nam quæ sterilis est, taura appellatur. Varro 2.de Re rust. cap.5,Quæ sterilis est vacca , taura appellatur : quæ prægnans,horda. Ouidius mutata aspiratione in digamma Aeolicum,pro eodem dixit Fordam , putátque à ferendo deriuari.

Forda ferens bos est,fœcundáque dicta ferendo.

Hordicia,orum, Dicta sunt ab antiquis sacra , in quibus hostiæ hordæ , id est prægnantes,immolabantur. κριλοφάγια. Festus.

Hordeum,dei.Ab horrore, quoniã licet calamus altior frumẽto, quàm hordeo sit : arista tamen mordacior est hordeo. κρίθη. Vel dicitur ab oriendi celeritate , quòd ante omnia frumenta sit aridum : aut certè ab antiquo adiectiuo hordus, quod apud vetustissimos significabat grauidum : pro quo posteriores mutata aspiratione in digamma Aeolicum dixerunt Fordus.Plin.lib.18.cap.7. Hordeum frugum omnium mollissimum est : seri non valet, nisi in soluta, & sicca terra, ac nisi læta. Palea ex optimis : stramento verò nullum comparatur.

Hordeaceus,a,um,Quod est ex materia hordei. κρίδινος. vt, Panis hordeaceus.Plinius lib.18.cap.11.

Hordearius,a,um, Quod hordeo viuit.Plinius libro 18.cap.7, Antiquissimum in cibis hordeum , sicut Athenienſium ritu Menandro autore apparet, & gladiatorum cognomine,qui hordearij vocabantur. Vnde Aes hordearium veteres dicebant, quod pro hordeo equiti dabatur.Festus. Hordearia pruna.Plin.libro 15. cap.13,Hordearia appellata à comitatu frugis eius.

Horia,horiæ,vide ORIA.

Horizon,huius horizontis,pen.prod. ὁρίζων, Finitor vel terminator Latinè dicitur. ἀπὸ τοῦ ὁρίζειν, quod est terminare. Est autem circulus , vel cæli terminus quodam circo designatus : qui super terram videtur,quẽ sibi vniuscuiusque circunscribit aspectus. Centum & octoginta stadia non excedit acies contrà videntis. Vbicunque terrarum steteris,videris tibi quandam cæli conclusionem videre, quam horizontem vocauerũt. Cic.2.de Diuina. Quum enim illi orbes,qui cælum quasi medium diuidunt,& aspectum nostrum definiunt.qui à Græcis ὁρίζοντες nominãtur, à nobis finientes rectissimè vocari possunt , varietatem maximam habeant,aliíque in aliis locis sint:necesse est ortus,occasúsque siderum nõ fieri eodem tempore apud omnes.

HORODES, siue (vt alij scribũt) Orodes,pen.prod. Rex Parthorum fuit, qui M.Crassum occidit.Vide Plutarchum in Crasso.

Hormesion, Gemma ex igneo colore radians auro , portante secum in extremitate candidam lucem.Plin.lib.37.cap.10.

Horminodes, Gemma quæ ex argumento viriditatis appellata est,ambiente circulo aurei coloris.Plin.lib.37.cap.10.

Horminum, ὅρμινον, Herba est folio marrubij,caule semicubitali,quadrangulo,seminé Saluiæ simili.Vulgus *Saluiam transmarinam* appellat.

Horno,adverbium,Significat Hoc anno. τότε, τότῳ, τῷ ἔτει.

Hornus,a,um,à pronomine hic,& annus,idem est quod huius anni, vel quod ætatem vnius anni non excesit. τήνος. Vnde Hornam frugem dicimus,quæ hoc anno prouenit.Acron verò hornum,quod est vnius anni dixit : vt,Res horna : id est annua,vel noua.Propert.libro 4. Illa dies agnis eædem denuntiat hornis.id est anniculis.At Porphyrio hornum, huius anni exposuit.Vnde super illud Horatij in Epodo.Et horna dulci vina promens dolio : Horna (inquit) vina dicuntur huius anni. Nonius verò,illius anni inter prætatus est,& adducit Lucilium, libro 28, ita scribentem,Vtrum anno,sánque horno te abstuleris à viro. ¶Hornam messem,prouerbiali figura dixit Plautus, pro maximo emolumento : quasi dicas , tantum lucri , quantum eo anno sit prouenturum in agris. Vide Chiliades Erasmi.

Hornotinus,a,um,pen.corre.sicut à Diu, diutinus : Huius,vel vnius anni. ἥνος. Cic.5.Verr.Hæ literæ Iudices,L.Metelli,quas audistis,hoc quantũ est ex Sicilia frumenti hornotini,exaruerunt.Cato de Re rusti.cap.17, Hornotinæ nuces viridες. Columella lib.3.Plantas hornotinas , scrobibus pedalibus factis,ante Calendas Martij dispositas habeas.

HOROMASDES, apud Chaldæos bonus dæmon erat , qui Iupiter putabatur.Sipontinus.

Horos, ὅρος, A Græcis dicitur finis & terminus cuiusuis rei.Inde à Latinis oram dici quidam putant,cuiuscunque corporis extremum.

Horologium,vide HORA.

Horreo,Horresco,vide HORROR.

Horreum,rei,Ab horrore,quasi horridum,propter asperitatem aristarũ. Prisci enim fruges in suis spicis cum aristis in granariis condebant. σιτοβόλιον, σιῤῥοφυλακεῖον. Varro ab hordeo tractum existimat,quemadmodum à farre farreum. Nam quemadmodum farreum , dicitur locus in quo reponitur far,ita horreum dictur locus hordeo asseruando accommodatus: quanquam generalius accipitur pro quarumlibet frugum repositorio.Virg.1.Georg.Illius immensæ ruperunt horrea messes.Cicer. contra Rullum, Illi Capuam cellam atque horreum agri Campani esse voluerunt. Non solùm autem horreum accipitur pro loco destinato ad custodiam frugum,sed etiam rerum aliarum pretiosarum , sepositarum ad quotidianum vsum vt apud Apuleium in Metamorpho. Demonstrat horreum , vbi vesperè fagaciter argentum copiosum recondi viderat. ¶Iureconsulti horrea frequenter vsurpant pro repositoriis mercium, & rerum pretiosarum.

Horrearius,Dicitur custos vel exercitor horrei. ταμίας.

Horribilis,Horridus,vide HORROR.

Horror,roris. Tremor, propriè quum totum corpus vel frigore vel pauore intremiscit,& succutiatur. φρίκη. Celsus libro 3. cap.3, Febres aliæ protinus incipiũt à calore,aliæ à frigore. Frigus voco,vbi extremæ partes membrorum inalgescunt : horrorem,vbi totum corpus intremiscit. Virgil.3.Aeneid. –mihi frigidus horror Membra quatit.Idem 4.Aen. Arrectæq; horrore comæ,& vox faucibus hæsit. ¶Refertur etiã quandoque ad toruitatem aspectus. Apuleius , Quem quum aspexisset , horrore hominis deterritus, statim retrocesit. ¶Quandoque ad venerationem pro meru illo.qui ex religione incutitur.Virgil.1. Aeneid. Horrentique atrum nemus imminet vmbra.Lucanus , Arboribus suus horror inest.

Horridus,a,um,Hispidus,asper. ἀλοσύδνλάσιος. Virg.libr.4.Aeneid.Et glacie riget horrida barba. ¶Interdum etiam accipitur pro inculto,& inornato.Terent.in Phormione, Nihil aderat adiumenti ad pulchritudinem: Capillus passus,nudus pes,ipsa horrida. ¶Per translationem etiã oratio dicitur horrida,quæ dura est,aspera.& iciuna. Et Horridus , timendus. φρικτός. Virg.3.Aene.Horridus in iaculis.hoc est terribilis , vt exponit Seruius. Horrido contrarium est Nitens,vel nitidum.Cic.3. de Orat.Ita de horridis rebus nitida, de iciunis plena.de peruulgatis noua quædam est oratio tua.

Horridè,adverbium,Hoc est asperè,& inculté.Cic.in Oratore.Putãt enim qui horridè, incultéque dicat, modò id eleganter enucleatéque faciat, cum solùm Attícè dicere.

Horriditas,atis,Ipse horror. φρίκη.Nævius,Omnia mihi horriditati erant maximæ.

Horridulus,a,um,diminutiuum,Idem quod subhorridus, id est parum bene cultus.Persius.Scis comitem horridulum trita donare lacerna. Cice. 2.ad Atticum,Quanquam illa tua (legi enim libenter) horridula mihi, atque incompta visa sunt : sed tamen erant ornata hoc ipso,quòd ornamenta neglexerant.Sic in Oratore,Horridulæ orationes.

Horribilis,bile,Formidabilis, φρικτὸς,φοβερός. Cicero, Et quod dictu quoque horribile videtur,viuentis sanguine hausto. Virg.4. Georg. Omnia transformat sese in miracula rerum, Ignémque, horribilémq; feram, fluuiúmque liquentem.

Horrifer,a,um,Horrorem,hoc est vehemens frigus incutiẽs. φρικτὸς.Cic. 1.Tusc.Horrifer Aquilonis stridor gelidas molitur niues. Ouid.1. Metamorph. –septémque triones Horrifer inuasit Boreas.

Horrifico,as,Horrorem incutio. φρικῶ. Virg.4. Aenei. Multáq; præterea vatum prædicta priorum Terribili monitu horrificant.

Horrificus,a,um, Quod horrorem facit. φρικτοποιὸς. vt, Horrificum bellũ, apud Ciceronẽ.pro domo sua.Virg.3.Aene. At subitæ horrifico lapsu de montibus adsunt Harpyiæ.

Horripilo,as,pen. corr. Significat horridiore, asperiorẽq; pilo frutificare. ἀνατρώματα. Apul.lib.3,Anres immodicis horripilant auctibus.

Horrisonus,a,um,pen.cor. Quod cum horrore sonat,siue quod horridum sonum habet : vt, Horrisonus fremitus. γόητευτος. Virg.9.Aen.Clamore excipiunt socij,fremitúque sequuntur Horrisono.Cice.2.Tusc.Horrisonum fretum.

Horreo,es,rui; Horrorem habeo,propriè quum pili setæve in animante eriguntur. φρίττω. ¶Verùm quoniam hoc aliquando ex frigore fit, factum est vt horrere aliquãdo accipiatur pro frigere. Iuuenalis Satyra 1, Et Horrenti tunicam non reddere seruo. ¶Et quia frigus sæpe à timore proficiscitur,fit vt horreo accipiatur pro timeo.Virg.libro 3.Georg. Nec vanos horret strepitus.Liu.2.ab Vrbe , Consules quoque Romani nihil præterea aliud quam suas vires,suа arma horrebant. ¶Horrere item tremere significat.Colu.lib.1.cap.4.Sed frigoribus hyemis intolerabiliter horrent.¶Item asperum esse : quoniam corpora quæ horrẽt, aspera redduntur.Virg.11.Aen. –tum latè ferreus hastis Horret ager. Similiter horrere,est stupere,mirari.Virgil.libr.3.Horrendum,ac dictu video mirabile monstrum. ¶Cõstruitur hoc verbum modò absolutè. Terent.in Eunu.Totus horreo. Modò cum datiuo.Plin.in Panegyrico, Nemo iam parens filio, nisi fragilitatis humanæ vices horret. Modò cum ablatiuo mediante præpositione,vt apud Lactantium libr.6, Nam de mortis generibus horret animus recordari,quum immanium bestiarum vltra ipsam mortem carnificina fœuierit. Modò cum accusatiuo. Virgil.libr.3.Georg. –nunquam custodibus illis Nocturnum stabulis furem,incursúsque luporum, Aut impacatos à tergo horrebis liberos. ¶Huius verbi cõpositа sunt,Abhorreo,cohorreo,exhorreo,inhorreo, & perhorreo : quæ vide suis locis.

Horresco, is, Horridus fio : vt quum quis intrinsecus algorem seu tremorem in se citari & crescere sentit, pauore, stupore,aut febri inualescente. φρικιῶμαι. Virg.libr.6.Horrescit visu subito,causáque requirit.Plaut.in Asinar.Horrescet faxo leæna,leges quum audiet.id est expauescet. ¶Itẽ contremiscere,Virgil.libr.3.Georg. Tum segetes altæ,campique natantes, Lenibus horrescunt flabris.Teren.Adel.Perij,horresco,semper vbi pultare hasce occipio fores. ¶Aliquando habet post se accusatiuũ.Virgilius lib.3.Aeneid.Neu tu mensarum morsus horresce futuros. ¶Eius cõpositа sunt,Abhorresco,exhorresco,inhorresco,& perhorresco : quæ vide suis locis.

Horrendus, a, um,gerundiuũ, Idem est quod timendus, & abominandus. φρικτός. Virg.3.Aen. Monstrum horrendum,informe,ingens,cui lumen ademptum.Idem 2. Aen.Clamores simul, horrẽdos ad sydera tollit.Tibull.Eleg.10,lib.1,Qui fuit horrendos primus qui protulit enses.

Horsum, adverbium loci,Versus hunc locum. ἄνῳτρ. Plaut. in Rudente, Vidésne alteram illam vt fluctus eiecit foras? Surrexit , horsum se capesit,salua res. Terent. in Hecyra, –atat, eccum Phidippum & patrem Video,horsum pergunt.

HORTENSIA,Q.Hortensij filia fuit eloquentissima:quæ quum matronarum ordo graui tributo à Triumuiris Octauio, M Antonio & Lepido premeretur , nec virorum quisquam liberius loqui auderet : causam constanter egit,repræsentatáq; patris facundia, impetrauit vt maior pecuniæ pars ei remitteretur , Eius orationis præcipua capita ab Appiano Alexandrino referuntur.

Hortensis,vide HORTVS.

HORTENSIVS, cui Quinto fuit prænomen,Romanus orator, qui in foro Romano causarum rex ob eloquentiam dictus est : licet eius scripta infra famam fuerint.De quo Cicero in Bruto sic refert,Primum memoria tanta,quantam in viro cognouisse me arbitror , vt quæ secum commẽtatus esset, ea sine scripto verbis eisdem redderet quibus cogitasset. De quo etiam fertur,quòd sedens olim totum diem in auctione,omnes res vænales,& prætia & emptores,ordine suo recensuit,argentariis recognoscentibus.ita vt in nullo falleretur.

Hortor,aris, Est verbis ad aliquid faciendum impellere quempiam,vel consilium dare ad rem aliquam aggrediendam. παρορμῶμαι,παρακαλῶ. Et differt à moneo,quia monemus autoritate & consilio : hortamur rationibus & precibus, etiam plerunque blandiendo. Terent.in Hecyra, –ego propterea te sedulò Et moneo,& hortor , ne cuiusquam misereat, Quin spolies.Cic.ad Lentulum,Pompeium & hortari & orare, & iam liberius accusare & monere,vt magnam infamiam fugiat,nõ desistimus. ¶Hortari,passiué.Tacitus lib.6.Annal.Memmium Pollionem Consulem designatum ingentibus promissis inducunt,sententiam expromere qua hortaretur Claudius Octauiam despondere Domitio.

Hortatio,onis,Hortandi actus. παρόρμησις. Cic.5.de Finibus , Tamen mihi grata est hortatio tua.

Hortatus,us,Idem quod adhortatio,& monitio. παρόρμησις. Cicer. pro Archia,Quòd si hæc vox huius hortatu,præceptísq; confirmata,nonnullis aliquando saluti fuit,&c.Plinius libro 13.cap.11, Cuius hortatu exceperat eos dies.

Hortamen,inis,& Hortamentum,ti,idem significant. παρόρμησις.Liu.10.ab Vrbe,Vbi auditur P.Decij cuẽtus,ingens hortamen ad omnia pro Republica audenda.Idem libr.7, Pugnatum haud procul porta Collina est totius viribus vrbis,in conspectu parentum,coniugúmque,ac liberorũ: quæ magna etiam absentibus hortamenta animi , tum subiecta oculis, simul verecundia,misericordiáque militem accendebant.

Hortator,oris,Qui hortatur,& suadet vt aliquid fiat. παρορμητὴς. Cic. pro Sexto Roscio,Postremò isto hortatore, autore, intercessore , ad Syllam legati non adierunt.

Hortatiuus, a, uum, Adhortationi accommodatus. παρορμητικὸς. Quintil. Hæc ad hortatiuum genus maximè pertinent.

Hortus,horti,Est locus in agro,siue etiã in vrbe,in quo arbores, & olera oriuntur. κῆπος. Horat.2.Sermonum,Satyra 4,Caule suburbano qui siccis,creuit in agris Dulcior : irriguo nihil est elutius horto.Cic.13.Philipp. Nam paucis diebus & in domum & in hortos paternos immigrauit. ¶Apud veteres autem accipiebatur pro villa , quòd in illis viri ad bella oriebãtur.Plin.lib.19.cap.4,In x II Tabulis legum nostrarum nusquam nominatur villa : semper in significatione ea hortus : in horti verò,hæreditũ.Festus,Hortus apud antiquos omnis villa dicebatur, quòd ibi qui arma capere possent,orirentur.Constat itaque,si etymologiæ rationem spectemus scribendum esse ort us sine aspiratione : fecit tamen

receptus à doctioribus vsus vt aspiretur,ad differentiam fortasis participij ortus, vel nominis quartæ inflexionis. Vtcunque tamen quis scribat,non multum peccauerit. ¶Valla lib.3.cap.9,ponit differentiam inter hortum in singulari numero,& hortos in plurali : vt hortus dicatur vbi olera nascuntur,hoc est quæuis herbæ satiuæ,quibus vescimur:horti verò,qui arboribus consiti sunt,& voluptatis causa comparati. Vnde in superiori dicendum putat vnum hortum,duos aut tres hortos:in posteriore verò,per nostros distributiuos loqui præcipit : vt scilicet vnos, binos, ternos, quaternos,hortos dicamus. Hæc tamen differentia etiãsi frequentius vera est , non semper tamen obseruatur. Testimonia vide apud Vallam loco iam citato. ¶Horti pensiles , qui supra ædificia facti, vel supra columnas erecti pendent. Plinius libro 36. capite 14, Leguntur & pensiles hortos , imò verò totum oppidum fecisse Aegyptiæ Thebæ.

Hortulus,li,diminutiuum est ab hortus. κηπίον. Plin.lib.35,Erat tunc Protogenes in suburbano hortulo suo. Cic.1.de Nat.deorum, Mihi quidem etiam Democritus vir magnus in primis,cuius fontibus Epicurus hortulos suos irrigauit.

Hortensis,& hoc hortense, Quod in horto nascitur. κηπωτὸς. Plin. lib.19. cap.10,Morbos hortensia quoque sentiunt,sicut reliqua terræ sata.

Hortensius,a,um,Idem quod hortensis. κηπωτὸς. Plinius lib.19.cap.8,Beta hortensiorum leuissima est. Idem lib.22.cap.24,Sed medicinæ è floribus,coronamentisque, & hortensiis , quæque manduntur, herbis prosecuti,quonam modo frugum omittemus?

HORVS, ὧρος, Isidis filius,quem quum illa amisisset , verita ne illi obueniret quod Osiri patri acciderat,multùm fleuit : sed eo inuento, mœrorem in lætitiam cõuertit. ¶Horus præterea ab Aegyptiis vocatur Sol: vnde & horas dictas arbitratur Macrobius. ¶Fuit & Horus Assyriorũ rex.Plin.lib.30.cap.15.

Hospes,itis,gene.commu. Dicitur qui quæve alterum hospitio suscipit, vel ab eo excipitur. κατάλυτης, ξένος. Propriè autem dicuntur hospites amici diuersarum patriarum,qui se mutuò recipiunt , quum alter in alterius patria peregrinus est.Ouid.lib.1.Metam. Non hospes ab hospite tutus.Cic.pro Deiotaro,Per dextram istam quam hospes hospiti porrexisti. ¶Hospes item pro peregrino accipitur. Terent.in Andria, –nunc me hospitem Lites sequi,quàm hic mihi sit facile atque vtile, Aliorum exempla commonent. Cic.Acad.1, Nam nos in nostra vrbe peregrinantes, errantésque tanquam hospites,tui libri quasi domum deduxerunt: vt possemus aliquando,qui,& vbi essemus agnoscere. ¶Sunt qui putẽt hoc nomen esse omnis generis , eo quòd in numero plurali interdum legamus neutrum genus hospita.vt apud Virgil.3. Aen. –quò tutior hospita lustres Aequora. Sed verisimilius est hoc esse ab adiectiuo hospitus,a,um,cuius etiam fœmininum sæpius inuenitur in singulari numero:vt,Auis hospita. apud Statium 1.Achil.& Nauis hospita, apud Ouid. 1.Fastor.& Terra hospita apud Virgilium 3.Aenei. ¶Huius compositũ est Inhospitus,a,um,de quo suo loco.

Hospita,tæ,Quæ aliquem hospitio excipit,aut ab alio excipitur. ξενοδόχος, ξένη. Cic.4.Verr.Contemnere etiam signum illud Himeræ iam videbatur,quòd eum multo magis figura & lineamenta hospitæ delectabant. ¶Accipitur etiam pro peregrina.Terent.in Andria , Num illi molestæ quippiam hæ sunt nuptiæ, Propter huiusce hospitæ consuetudinem?

Hospitium, tij, Domus quæ gratis liberalitérque venienti hospiti patet. ξενών, ξενεῶν. Liu.lib.2.Ibi benignè excepti,diuisíque in hospitia curatis vulneribus. Sciendum antiqui instituti fuisse,vt hospitij necessitudo non modò inter priuatos , sed etiam inter populos contraheretur: quod genus amicitiæ,Græci προξενίαν, Latini hospitium publicum vocauerunt. Nam quod hospitium inter priuatos contrahebatur , Græcè ἰδιοξενία, Latinè priuatum hospitiũ dicebatur:cuius erat nota, pignúsque tessera hospitalis,vt ille apud Plautum ait in Pœnulo. Deum hospitalem & tesseram Mecum fero.Liu.lib.7.belli Maced.Nihil nobis tota nostra actione p.c. neque difficilius,neque molestius est quàm quòd cũ Eumene nobis disceptatio est : cum quo vno maximè regum, & priuatũ singulis, & (quod magis nos mouet) publicum ciuitati nostræ hospitiũ est. Budæus, Hospitium item familiaris quædam amicitia est, vel mihi hospitandi apud illum,vel illi apud me.Cicer. Fuit mihi cum illo vetus hospitium. Idem 4.Verr.Dixit hoc idem M. Lucullus,se de his Dionis incommodis pro hospitio quod sibi cum eo esset , iam antè cognosse. ¶Hinc & ædes quæ publicè parantur ad egenos recipiendos , hospitia non ineptè possunt appellari : quæ nonnulli vocabulo non satis Latino vocant hospitalia. ξενοκομεῖα, πανδοκεῖα. Quæ verò viatoribus , peregrinísque mercede patent,cauponæ,diuersoriáque vocantur.

Hospitalis,& hoc hospitale,adiectiuum,Quod est hospitis,siue quod ab hospitem pertinet. ξενικὸς. Liu.lib.1,Exceptus benignè ab ignaris consilij, quum post cœnam in hospitale cubiculum deductus esset.Et lib.2., Alij profecti domos nuntij hospitalium beneficiorum : multos Romæ hospitium,vrbísque charitas tenuit.¶Accipitur item hospitalis pro liberali & facili ad suscipiendum hospites hospitio,qui & genialis dicitur. ξένιος, φιλόξενος. Cic.3.Verrina,Homo qui semper hospitalissimus,amicissimúsq; nostrorum hominum existimatus esset , noluit videri ipsum illum Rubrium inuitus in domum suam recepisse. Hospitalis Deus, dictus est Iupiter , quòd in eius tutela hospites esse credebantur. ξένιος. ¶Huius compositum est Inhospitalis,hoc est auarus,cuius domus hospitibus non patet. ἄξενος. Item locus hospitalis ad quẽ hospitibus non patet accessus.

Hospitalitas,atis,Benignitas & facilitas in excipiẽdis hospitibus. φιλοξενία. Cic.lib.2.Offic.Rectè etiam à Theophrasto laudata est hospitalitas.

Hospitaliter,adverbium,Benignè,liberaliter.Liu.1.ab Vrbe,Inuitati hospitaliter per domos.Idem lib.6, Moti extemplo Patres, vocari eos iam tũ hospitaliter magis,quàm hostiliter iussere.

Hospitor,aris, Amicè in hospitium recipio. ξενοδοχῶ, vel hospitio vtor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

παθήγμα. Seneca de vita beata, Quid enim est cur illis bonum locum inuideat veniant, hospitentur. ¶Et per translationem hospitari, pro in alieno solo crescere. Plin. lib. 17. cap. 20, de castanea loquens, Nuda enim radice tota, in sulco prosternitur. Tunc ex cacumine super terram relicto renascitur & alia ab radice: sed translata nescit hospitari, pauétque nouitatem.

Hospitus, a, um, adiectiuum ab hospite deductum, ξενικός. Virgil. 3. Aenei. Quò tutior hospita lustres Aequora. Sic auis hospita, id est peregrina, apud Statium, 1. Achil. Nauis hospita, apud Ouidium, 1. Fast. Terra hospita, apud Virgilium, 3. Aenei. ¶Huius compositum est inhospitus: de quo suo loco.

Hostia, æ, Ab hostibus dicta est. θυσία, ἱερεῖον. Propriè enim erat animal quod immolabatur ab Imperatore ab bellum proficiscente pro impetranda contra hostes victoria: aut quod iam profligatis hostibus mactari solebat ab eo qui potitus erat victoria. Ouid. 1. Fastorũ. Hostibus à domitis hostia nomen habet. Festus putat hostiam propriè dictam fuisse sacrificium quod Laribus immolabatur: eo quòd hostes ab illis arceri putabant: vnde & ipsi Lares hostioli dicti sunt. Alij hostias ab antiquo verbo hostio dictas putant, quod apud antiquos inter alia significabat ferio, vel retundo, vt probat Nonius hac autoritate Pacuuij in Teucro, Nisi coercuero proteruitatem, atq; hostiero ferociam. Pro eodem etiam dicitur Victima, quæ cæditur victis hostibus. Ouid. lib. 1. Fast. Victima, quæ cecidit dextra victrice, vocatur. Gellius hoc putat discriminis esse inter hostiam & victimam, quòd hostia à quouis sacerdote mactari posset: victima tantum ab eo qui hostes vicisset. ¶ HOSTIA item puellæ nomen fuit, quam Propertius adamauit, & falso nomine Cynthiam appellauit. ¶Est & hostia oppidi nomẽ in Latio, ad Tyberis ostium: in qua tamen significatione rectius scripseris Ostia sine aspiratione.

HOSTICVS, substantiuum. Nomen Poëtæ fuit.

Hosticus, Hostilis, vide HOSTIS.

Hostio, is, Aequam compensationẽ retribuo, vicem reddo. ἀμείβω. Plaut. in Asinaria, Quin promitto, inquam, hostire contra, vt merueris, id est æqua reddere & talionem referre. ¶Quandoque comprimo, coerceo. Pacuuius in Teucro, vt citat Nonius, Nisi coercuero poteruitatem, atq; hostiero ferociam. ¶Quandoque offendo, cædo. Pacu. Erotopægniõn, libr. 2. vt citat idem Nonius, Nunc id mihi molestum est, quòd hostit voluntatem tuam. ¶Huius compositum est Rehostio, quod est vicem refero, vt inquit Festus. Vtrunque est obsoletum.

Hostimentum, ti, Idem quod æquamentum vel retributio: ab antiquo verbo hostire, quod inter cætera significat æquare, vel æquum reddere, vel compensare. ἀμείβω, ἀντιμετρῶ, ἀντιπαραγωγίζω. Plaut. in Asin. Par pari datum hostimentum est, opera pro pecunia, Festus, Hostimentum est beneficij pensatio.

Hostorium, rij. Lignum æquatorium, baculus quo modius & cæteræ mensuræ æquantur. Alio nomine radius dicitur.

Hostis, is, cõmunis generis, ab hostio, stis, Quod inter alia significat cõprimere, & retundere: vt in illo Pacuuij apud Nonium, Nisi coercuero proteruitatem, atq; hostiero ferociam. Dicuntur autem hostes, illi cum quibus publicè bellum habemus: Inimici autem, cum quibus priuata odia exercemus. ¶Apud antiquos tamen hostis dicebatur peregrinus, quem nunc vocamus hospitẽ ab hostiendo, hoc est ab æquando: eo quòd suis legibus viuens, nobis quodammodo æquari videatur. Cicero 1. Officiorum. Equidem illud etiam animaduerto, quòd qui proprio nomine perduellis esset, is hostis vocaretur, lenitate verbi tristitiam rei mitigante: hostis enim apud maiores nostros is dicebatur, quem nunc peregrinum dicimus.

Hosticus, a, um, pen. corr. Idem quod hostilis. πολέμιος, ἐχθρός. Horat. libr. 1. Sermon. satyra 9, Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis. Colum. in Præfat. lib. 1, Quanquam inter ferrum & ignes, hosticis incursionibus vastatæ fruges: largius tamen condidere, quàm nos, quibus diuturna permittente pace prolatare licuit rem rusticam.

Hostilis, le. pen. prod. Quod est hostis. πολεμικός. Virg. 11. Aen. Indutóque iubet truncos hostilibus armis Ipsos ferre duces. Hostilis in Rempub. animus, Cic. ad Brutum. Idem pro Cluentio, Hostile odium & crudelitas. Facere hostilia, vel pati omnia hostilia, est facere vel pati omnia quæ ab hostibus possent expectari. Tacit. lib. 15, Quo pro Armeniis hostilia faceret. Hostilia referre. Liu. lib. 1. bel. Pun. Legati retulerũt omnia hostilia: & Sagunti excidium nuntiatum.

Hostiliter, aduerb. Ad modum hostiũ. πολεμικῶς. Cic. v. Philip. Ergo Annibal hostis? ciuis Antonius? quid ille fecit hostiliter, quod hic aut non fecerit, aut non faciat, aut non moliatur, & cogitet?

Hostimentum, vide HOSTIO, hostis,

Hostium, vide OSTIVM.

Hostorium, vide HOSTIO, hostis.

Hostus, teste Varrone, libro 1. de Re rustica. cap. 24, dicitur tantum olei, quantum vno factu conficitur. Factum autem vocant quod vno tempore conficiunt. Vide item Catonem cap. 6.

H ante V.

Huber, huberis. secundum Apuleium cum h, ab ὗς pluo. ὑφορος, ὑπορος. Alij magis ab humeo, ficut tuber à tumeo, m in b conuerso. Loca enim arida, infecunda sunt: contrà, quæ humecta sunt, feracia. Nõ desunt tamen hodie qui sine aspiratione scribere malint. Est autem huber, siue vber, idem quod fœcundus, & fertilis: & in hac significatione est adiectiuum omnis generis: quanuis in plurali numero neutrum genus non inueniatur. Cato lib. 2. Orig. Ita res huber fuit. Cic. ad Quintum fratrem, Multis locis aquam profluentẽ, & eam huberem vidi. Idẽ lib. 2. de Natu. deorum. Huberrimi, lætissimique fructus vitium. Idem 1. de Natu. deor. Maiore expectatione, huberiore spe commoueri. Idem de claris Orat. Nemo plenior & huberior ad dicendum fuit. Neutro genere vsus est Seneca, Et omne id, inquiens, quod huberi cingitur solo. ¶Huius contrarium est Inhuber. Gellius. Inhuberes & multæ quidem, macræque essent. ¶Huber verò substantiuum, idem ferè est quod mãma. ὄθυς. Virgilius 3. Ecloga, Binos alit hubere fœtus. Propriè hubera videntur dici interiora mammarum: mammæ verò, huberum eminentiæ. Virgilius libro 3. Georgic. Læta magis manabunt hubera mammis. ¶Inuenitur etiam quandoque huber substantiuum positum pro hubertate, ac fœcunditate. εὐθηνία, εὐφορία. vt, Huber agri, id est hubertas, & fertilitas, quo pacto & Græci ὄθυς, ἔρυσι, dicunt. Virgilius libro 1. Aeneidos. Terra antiqua, potens armis, atque huberе glebæ. Pallad. libro 1. capite 33, Pratis verò recentia stercora sufficient ad huber herbarum.

Hubertas, atis, Fertilitas, abundantia, copia. εὐθηνία. Plinius libro 7. cap. 2, Hæc facit hubertas soli, temperies cæli, aquarum abundantia. Cicero 2. de Natu. deorum. Nuper nati mammas appetunt, earúmque hubertate saturantur.

Huberius, & Huberrimè, aduerbia sunt comparatiui & superlatiui gradus, ab adiectiuo huber deducta, idem significantia quod copiosè, & copiosius. Cic. ad Appium. lib. 3. Eadem illa fecerunt lætiora mihi tuæ literæ: non solùm quia planius loquebantur, & huberius, quàm vulgi sermo: sed etiam quia magis videbar tibi gratulari. Idem 2. de Diuinat. Atque his libris annumerãdi sunt sex de Republica, quos nunc scripsimus quũ gubernacula Reipubli. tenebamus: magnus locus. philosophiæque proprius à Platone, Aristotele, Theophrasto, totáque Peripateticorum familia tractatus vberrimè.

Hubero, as, Huber, & fœcundum facio. καρπίζω, εὐφορον ποιῶ. Pallad. libr. 4. Hoc velut coitu steriles arbores huberantur. ¶Huberare, pro exuberare, seu huberem & fœcundum esse, dixit Colum. lib. 5. cap. 9, εὐθηνῶμαι, καρποφορέω. Optimum est, inquiens, etiam constituras plantas circummunire caueis: deinde constitutum iam & maturum oliuetum in duas partes diuidere, quæ alternis annis fructu induantur: neque enim olea continuo biennio huberat. id est fœcunda est & fertilis.

Hubertim, Abundanter, copiosè. πορίμως, εὐθηνῶς.

Hubertus, a, um, Abundans. εὔπορος. Gell. libr. 7. cap. 14, sed ea ipsa genera dicendi iam antiquitus tradita ab Homero sunt, tria in tribus: magnificum in Vlysse, & hubertum: subtile in Menelao, & cohibitum: mistũ moderatúmque in Nestore.

Huc, aduerbium ad locum. δεῦρο. Terentius in Eunucho, Ego eum illo quocum vno rem habebam tum, hospite Abij huc. Idem in Hecyra, Nã senex rus abdidit se: huc raro in vrbem commeat. ¶Huc & illuc. δεῦρο κἀκεῖσε, incertum iter ostendunt: quod etiam dicimus sursum & deorsum. Cic. ad Attic. Ne cursem huc & illud deterrima via. Idem in Offic. Pars quæ hominem huc & illuc rapit. ¶Hucusque, hoc est vsq; ad hũc locum, vel vsque ad hoc tempus. Plinius lib. 6. cap. 29, Hucusque Nestoris exercitum duxit.

Huccine, interrogatiuum est compositum ab huc & ne, per interpositionem syllabæ ci. Cic. 7. Verr. Huccine tandem omnia reciderunt?

Hui, interiectio est admirantis, inquit Donatus. Terẽtius in Heaut. Hui, tam graueis hos quæso? M. Sic meritum est meum. Cic. ad Attic. Hui to tiẽsine me literas dedisse Romã, quum ad te nullas darem? ¶Hui, hem, & cæteris eiusmodi, vtimur aduersus eos quibus irascimur, interprete Donato. Terent. in Eunu. Scibis, Principio eam esse dico liberam. THR. Hem. C H. Ciuem Atticam. THR. Hui. Idem in Andria, Iuno Lucina fer opem, seruа me, obsecro. L. Hui, tam citò? ridiculum.

Huic, datiuus pronominis Hic, hæc, hoc. τούτῳ, ταύτῃ. Qui in carmine ferè vnica syllaba effertur: vt apud Virgil. Huic coniunx Sichæus erat. Quandoque etiam per duas, sed rarius. Statius libr. 1. Theb. Lætus huic domino videas dare iura nepotes.

Huiusmodi, & huiuscemodi, Nomina adiectiua omnis generis indeclinabilia, composita ex genitiuis huius, vel huiusce, & modi à modus, idẽ significant quod talis. τοιοῦτος. Plaut. in Bacch. Homo adolescens Pœnetrem huiusmodi in palæstram, vbi damnis desudascitur? Terent. in Heaut. Huiusmodi, obsecro, aliquid reperi. Ibidẽ, Huiusmodi mihi res semper comminiscere, vbi me excarnufices. Cic. 3. de leg. Nec miror, sed mœreo casum huiusmodi.

Hulula, vide VLVLA.

Hululo, vide VLVLO.

Humanus, na, num, denominatiuum est ab homine deductum, ἀνθρώπινος, φιλάνθρωπος, sicut à fera ferinus. Cic. 4. Verrina, Quod est aliud in illa prouincia genus humanum? Plin. libr. 11. cap. 49. Sunt iis etiam humano calculo remedia præcipua. id est calculo, qui in homine generatur. Cicero pro Roscio Amer. Portentum atque mõstrum certissimum est, esse aliquem humana specie & figura, qui tantùm immanitate bestias vicerit, vt propter quos hanc suauissimam lucem aspexerit, eos indignissimè lucе priuarit: quum etiam feras inter sese partus atque educatio & natura ipsa concilier, &c. ¶Accipitur etiã interdum humanus pro eo quod ab homiois natura non abhorret. Terent. in Adelp. Nam hoc quidem ferendum aliquo modo est, Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia: humanum est. Vbi Donatus, Nihil tandem ex ea sumptum consuetudine est quod non humanum. Et hoc dicere solemus, vbi peccatum quidem non negamus, sed tolerabile esse dicimus. ¶Significat etiam humanus, affabilem, benignum, comem, blandum, commodum, vrbanum, quem Græci φιλόφρονα dicunt. Terent. in Andr. Hæc ego putabam esse omnia humani, mansuetique animi officia.

Humanitas, atis, Propriè naturam humanam significat. κοινωνικὸν, φιλόφρονα πάντως. Cicero pro Roscio Amer. Magna est vis humanitatis, communio sanguinis, natura ipsa. Idem pro Sylla. Peterem veniam errato meo ex intimis vestris cogitationibus & ex humanitate communi. ¶Et quoniam eruditio, & bonarum artium disciplinæ soli homini sunt propriæ, factũ est vt humanitas accipiatur pro eruditione, & bonarũ literarum scientia,

scientia, quam Græci vocant παιδείαν: vt apertissimè ostendit Gellius libr. 13. cap. 16, adducens locum Varronis ex libr. 1. Rerum humanarum, qui sic habet. Praxiteles propter artificium nemini est paulũ humaniori ignotus. Cice. in Verrem, Tu sine vlla arte, sine humanitate, sine ingenio, sine literis solus iudicas? Idem de Orat. Homo non habes, neque inexercitatus, neque communium literarum & politioris humanitatis expers. ¶Præterea quia homo inter omnia animalia maximè mitis est, ideirco humanus pro facili & miti ponitur, & humanitas pro facilitate, tractabilitate, mansuetudine, clementia, beneuolentiáque, quam Græci φιλανθρωπίαν vocant, quasi amorem in homines. Cic. libr. 1. Offic. Non modò id virtutis non est, sed est potius immanitatis, omnem humanitatem repellentis.

Humanè, aduerbium, Humano affectu, hoc est benignè, mansuetè, faciliter, leniter. εὐθρωπαδέως. Terent. in Adelp. Quum placo, aduersor, sedulò, & deterreo, tamen vix humanè patitur. Cic. Attico, lib. 15, Ille quòd Puteolos prosequitur, humanè: quòd queritur, iniustè. Humanè ferre morbum. Cic. 2. Tusc.

Humaniter, aduerbium, Cum humanitate. φιλανθρώπως. Cic. ad Marium lib. 7. Epist. Propter molestissimas occupationes meas: quibus si me relaxaro, docebo profectò quid sit humaniter viuere. Idem ad Attic. libr. 1, Sin aliter acciderit, humaniter feremus. id est æquo animo, & vt hominem decet, mille fortunæ telis expositum.

Humanitus, aduerbium, More humano. ἀνθρωπικῶς. Plinius lib. 10. cap. 63, Vrsi autem (vt dictũ est) humanitus strati. id est vt solent homines. Cic. 1. Philipp. Siquid mihi humanitus accidisset. id est si fortasse morerer.

Humatio, Humatus, vide HVMVS.

Humeo, mes, mui, Madidus sum, νοτίω, Nicandro: ὑγρὸς εἰμί. Ouid. 10. Metamorph. Dat gemitus arbor, lachrymísque cadentibus humet. Columel. libr. 3. cap. 11, Verum est in opere difficilior, quòd neque humentem fodere possis, quòd sit glutinosissima: nec nimium siccam, quia vltra modum prædura.

Humesco, scis, Humectus sio. ὑγραίνομαι, ὑγρὸς γίνομαι. Virg. lib. 3. Georg. Humescunt spumis, flatúque sequentum. Plin. in Paneg. Vidimus hume scentes oculos tuos, demissúmque gaudio vultum: tantúmque sanguinis in ore, quantum in alieno pudoris.

Humecto, as, Humido facio. διήκμαι, βρέχω. Virg. lib. 4. Georg. Qua niger humecta flauentia culta Galesus. Colum. libr. 7. cap. 3, Agnus, quum est editus, erigi debet, atque vberibus admoueri: tum eius diductum os pressis humectari papillis, vt conficiat maternum trahere alimentum.

Humectus, a, um, adiectiuum, Idem quod humidus. ὑγρὸς. vt, Humectus locus. Varro 1. de Re rust. cap. 24. Si locus humectus sit, ibi cacumina populorum serunda, & arundineum.

Humidus, a, um, pen. corr. Quod humorem inducit, vel quod humorem habet. ὑγρὸς, νοτερός. Virg. 2. Aene. Et iam nox humida cælo Præcipitat. Suadéntque cadentia sidera somnos. Cic. in Ver. Ignem ex lignis viridibus, atque humidis in loco angusto fieri iussit.

Humidulus, diminutiuum, vt Liuum humidulum apud Ouidium 3. de Arte amandi, Fallet & humiduli quæ fiet acumine lini.

Humifer, a, um, Humefactus, humorem afferens. νοτερίζων. Cic. 1. de Diuin. Naribus humiferum duxere ex aëre succum.

Humigatus, Humore perfusus. βεβρεγμένος. Apuleius lib. 1. Flor. Vel enim colliculus sepimine consecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel cæspes libamine humigatus, vel lapis vnguine delibutus.

Humerus, ri, pen. correp. Est pars illa corporis à qua dependent brachia: quæ etiam alio nomine vocatur armus, autore Festo, quòd ab ea parte arma dependeant. ὦμος. Terent. in Eunu. -quas matres studeant Demissis humeris esse. Cic. in Verr. Ab humero pendebant sagittæ. Virg. libro 2. Aen. Hæc fatus, latos humeros, subiectáque colla Veste super, fuluíq; insternor pelle leonis. ¶Humeri etiam de bobus dicuntur. Cicer. 2. de Nat. deor. Quid de bobus loquar? quorum ipsa terra vires humerorum, & latitudines ad aratra extrahenda, &c. ¶Dicuntur etiam humeri in auibus partes illæ à quibus dependent alæ. Colum. lib. 8. cap. 2. de gallinaceis, lubæ deinde variæ, vel ex auro flauæ per colla ceruicésq; in humeros diffusæ.

Humerosus, a, um, Quod latos humeros habet. εὐρύωμος. Humerosus locus. Colum. lib. 3. cap. 10, Itaque custodiemus, vt à prædictis locis, quos humerosos rustici vocant, semina legamus.

Humerale, ralis, Humerorum tegumentum, quemadmodum Tibiale, tegumentum tibiarum. Paulus, Nam si tibiale, vel humerale miles alienauit, castigari verberibus debet.

Humesco, Humidus, vide HVMEO.

Humilis, le, penul. correp. Depressum, & quod à terra non altè attollitur. χθαμαλὸς, ταπεινὸς. Cicero in Tuscula. Vites, & ea quæ sunt humiliora, neque se tollere à terra altius possunt. Colum. lib. 4. cap. 1, Humili statu vitis plerunque iuxta terram coercetur. Virg. 2. Eccloga, Atque humiles habitare casas. Idem 4. Eccloga, Non omnes arbusta iuuant, humilésque myricæ. ¶Accipitur etiam humilis pro contempto, abiecto, demisso: quod & Græci ταπεινὸν dicunt. Cicero 5. de Finib. Qui altiore animo sunt, nihil abiectum, nihil humile cogitant. Idem de Amici. Nihil enim altum, nihil magnificum ac diuinum suscipere possunt qui suas omnes cogitationes abiecerunt in rem tam humilem, támque contemptam. Idem ad Attic. lib. 7. Dicam idem quod Pompeius, neque id faciam humili animo.

Humilitas, atis, Contrarium altitudini. ταπεινότης, χθαμαλότης. Cic. 5. Tusc. Iul. Sidera inter se altitudine & humilitate distantia. Idem 2. de Diuin. Docet enim ratio Mathematicorũ, quanta humilitate Luna feratur, terram propè contingens. ¶Humilitas, ignobilitas, paupertas. Cice. lib. 1. Offic. Quorum autem prima ætas propter humilitatem & obscuritatẽ in hominum ignoratione versatur. Idem 13. Philip. Is autem humilitatẽ despicere audet cuiusquã, qui ex eadem sustulerit liberos? Humilitatem generis alicui obiicere, apud Ciceronẽ. Antequam iret in exiliũ. ¶Humilitas vt opponitur superbiæ, ταπεινοφροσύνη, definitur à Speusippo, quòd sit facilitas animæ, omnis expers iracundiæ. Verum in hac significatione vtitatius Modestiæ vocabulo vtimur.

Humiliter, aduerbium. Hoc est demissè. ταπεινῶς. contrarium habet altè. Plin. in Epist. Eadem enim facta claritate, vel obscuritate facientiũ, aut attolluntur altissimè, aut humillimè deprimuntur. Liu. 4. bel. Pun. Hæc natura multitudinis est, aut seruit humiliter, aut superbè dominatur.

Humilio, lias, Humilem facio, & quasi abiectum ac vilem. ταπεινῶ. vt est illud, Humiliauit seipsum, formã serui accipiens. Frequẽs est huius verbi vsus in Sacris literis: alioqui apud probatos linguæ Latinæ scriptores vix inuenias, in hac præsertim significatione. ¶Legitur tamẽ Humiliatus. participium pro eo quod est depressus, & humilis effectus, ita vt à terra parum attollatur. Cice. 2. de Nat. deor. Alia animalia humiliata, vt cibum terrestrem facile rostris contingant: alia altiora sunt, &c.

Humo, vide HVMVS.

Humor, moris, aqua, liquor ab humus fit, quia aquæ terris inclusæ sunt. νοτὶς, ὑγρότης. Cic. de Diui. Et humor allapsus extrinsecus, vt in tectoriis videmus, Austro potest sudorem imitari. Idem 2. de Natu. deo. de astris loquens, Et terrenis, maximísque humoribus longo interuallo extenuatis alantur. Ibidem, Humor, & calor qui est infusus in corpore. Virgil. 1. Georg. Hic sterilem exiguus ne deserat humor arenam. Humor proportione vini aquosa. Virg. 1. Geor. Aut sulcis musti Vulcano decoquit humorem. Sic alibi humida vina vocauit tenuia, quæq; plurimũ aquosæ substantiæ haberent admistum.

Humus, mi, fœm. gen. Terra. γῆ. Cice. de Senectute, Humus subacta atque pura. Idem 2, de Legibus, Quos humus iniecta contegit. Virgil. 1. Georg. Necnon & lini segetem, & cereale papauer Tempus humo tegere, & iandudum incumbere aratris. Idẽ 2. Geor. At quæ pinguis humus, dulcique vligine læta. ¶Humi, genitiuus vice aduerbij ponitur, & hoc tam cum verbi motus, quàm cum verbis quietis. Plin. lib. 9. cap. 13, Humi quoque vice pedum serpunt. Colum. lib. 9. cap. 14, Ineunt autem nõ vt priores aues, de quibus diximus, insistentes humi. Ouid. 5. Metamor. Sternit humi iuuenem. Virg. 1. Aene. Nec prius absistit quam septem ingentia victor Corpora fundat humi.

Humo, mas, Humo contego, sepelio. θάπτω. Cic. lib. 1. Tusc. Magorum est mos, non humare corpora suorum, nisi à feris sint antè laniata. Ibidem, terram enim cadentibus corporibus, hísque humo tectis, (ex quo dictũ est humari) sub terram censebant reliquam vitam agi mortuorum. Plin. lib. 7. cap. 54, Sepultus intelligitur, quoquo modo conditus: humãtus verò, humo contectus. Gel. lib. 7. cap. 8, de delphino, In sui pueri sepulchro humatus est. ¶Huius composita sunt, Exhumo, quod est è terra extraho. Inhumo, terræ iniicio, ἐνταφιάζω. Plin. lib. 17, Non inhumare taleas, aut siccare prius quàm serantur, vtilius conipertum. ¶A participio humatus fit nomẽ compositum inhumatus, idem quod insepultus. de quo suo loco. ἄταφος.

Humatio, verbale, ταφὴ, κτέρισις. Cic. 1. Tusc. Cuius hoc dicto admoneor vt aliquid etiam de humatione & sepultura dicendum existimem.

HVNNI, ὕννοι, Populi sunt qui quondam in Scythia Europæa super Mæotim paludem incoluere: deinde mutatis sedibus, ingenti multitudine in Pannoniam irrupere. Hæc gens temporibus Valentiniani principis duce Atila totam penè Europam peruagata, Galliam, Italiámq; fœdissimis cladibus affecit: donec Leonis Pontificis precibus victa, rursus se recepit in Pannoniam. Quare credibile est, Hunnos eos esse qui etiam hodie Pannoniam incolunt, paucis immutatis literis Hungari vocati. De his Hieronymus ad Oceanum: Ab vltima Mæotide inter glacialem Tanaim, & Massagetarum immanes populos, vbi Caucasi rupibus feras gentes Alexandri claustra cohibent, erupisse Hunnorum examina, quæ pernicibus equis huc illúcque volitantia, cædis pariter ac terroris cuncta compleuerunt.

H ante Y.

HYACINTHVS, ὑάκινθος Suidæ, Est genus violæ vernæ, colore obscuræ pur puræ, quam à Romanis vaciniũ appellari autor est Dioscorides. Galli teste Ruellio, libr. 3. cap. 4, seruato Latini nominis vestigio vocant *uacietam*: herbam autem, cæpam agrestem. Hoc violæ genus venis quibusdam nigris est distinctum, ita discurrentibus lineis, vt duarum Græcarum literarum α & ε figuram referant: quæ res Poëtis duplicis fabulæ occasionem præbuit. Nam & Hyacinthum puerum dilectum ab Apolline, quem imprudens disci iactu interfecit, in hunc florem mutatum tradunt, interiectonémque dolentis αι, quæ ex duabus illis literis conficitur, velut testimonium doloris, quem Apollo ex eius morte conceperat, habere inscriptam. Præterea etiam Aiacem in eundem florẽ conuersum aiunt, dum impatientia prælati sibi Vlyssis seipsum interemit: duásque primas eius nominis literas in hoc flore manifeste impressas. Ouidius vtranque fabulam complexus est libr. 13. Metam. his versibus, Rubefactáque sanguine tellus, Purpureum viridi genuit de cæspite florem, Qui prius Oebalio fuerat de vulnere natus. Litera communis mediis pueróque virógi: Inscripta est foliis, hæc nominis, ille querelæ. ¶Est etiam Hyacinthus gemmæ nomen, colorem habens amethysto gemmæ non absimilem, sed tamen dilutiorem. Vide Plin. libr. 37. cap. 9.

Hyacinthia, orum, ὑακίνθια, subst antiuum (vt autor est Hieronymus contra Iouinianum) dicebantur quædam sacra nocturna, à Lacedæmoniis reperta in honorem Hyacinthi pueri, ab Apolline disci iactu interfecti, Quod & testatur Ouid. lib. 10. Metamor. his versibus,

Nec genuisse pudet Spartem Hyacinthon: honórque.
Durat in hoc æui: celebrandáque more priorum,
Annua prælata redeunt Hyacinthia pompa.

Hyacinthinus, a, um, penul. corr. ὑακίνθινος. Quod habet colorem hyacinthi. Persius Sat. 1. Hic aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna est, Flos hyacinthinus, Catullus in Epitalamio Iuliæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hyacinthizontes, ὑακινθίζοντες, Dicti sunt smaragdi quidam, ad hyacinthi colorem accedentes: quorum meminit Plin.lib.37.cap.5.

HYADES, ὕάδες Suidæ, Stellæ septem in capite Tauri, quæ quoties nascuntur vel occidunt, pluuias creant, ἀπὸ τὰ ὕειν, quod est pluere. Ouid.lib.5. Fastorum, At simul inducent obscura crepuscula noctem, Pars Hyadum toto de grege nulla latet: Ora micãt Tauri septem radiantia flammis, Nauita quas Hyadas Graius ab imbre vocat. Fabulantur Poetæ Hyades Bacchi nutrices fuisse, quæ & Dodonides nymphæ vocatæ sunt à Dodona ciuitate Epiri: quæ quum Iunonis iram vererentur, fugerẽtque Lycurgi regis sæuitiam, à Ioue in cælum esse translatas. Alij tradũt Atlantem ex Aethra vxore Hyantem filium suscepisse, septémq; puellas, quarum hæc sunt nomina. Ambrosia, Endẽra, Pasithoe, Coronis, Plexauris, Pytho, & Tyche: quæ quum fratrem à leone deuoratum implacabili luctu prosequerentur, doloríque magnitudine extabescerent, Iouis miseratione in septem stellas sunt conuersæ: & vt perpetuum maneret tantæ pietatis testimonium, fratris nomine Hyades sunt appellatæ. Hæ à Latinis vocantur Suculæ, ignorantia Græcæ linguæ, vt Tiro Ciceronis libertus putauit. Nam quum scirent prisci illi linguæ Latinæ autores hoc à Græcis dici, quas nos vocamus sues, putauerunt etiam hædos Latinè posse verti Suculas: tanquam Hyades ἀπὸ τῶν ὕων, hoc hoc est à suibus, ac non potius ἀπὸ τὸ ὕειν, hoc est à pluendo dicerentur, Sed de Tironis iudicio, vide Gellium libro 13. capit.9. Non absurdum tamẽ videtur, idcirco Suculas à Latinis vocatas esse, quòd propter maximas quas afferunt, pluuias, luto gaudere videantur, quemadmodum sues.

HYAENA, ὕαινα, Vrbs Locrorum Ozolarum, apud Thucydidem lib.3.

Hyæna, ὕαινα, cum diphthongo, & pen. prod. Animal ferum, & crudele quod sermonem humanum assimilat, pastorúmque nomina addiscit, vt eos foras euocatos dilaniet. Plin.libr.8. cap.30, Hyænis vtranque esse naturam, & alternis annis mares, alternis fœminas fieri. Parere sine mare vulgus credit: Aristoteles negat, &c. Et paulo post, Multa præterea mira traduntur: sed maximè, sermonem humanum inter pastorum stabula assimilare, nominq; alicuius addiscere quem euocatum foras laceret. Item vomitionem hominis imitari, ad solicitandos canes quos inuadat. Hyænæ etiam meminit Ouid.lib.15. Metamor. Et quæ modo fœmina tergo Passa marem, nunc esse marem miramur hyænam.

Hyalus, pen. cor. ὕαλος. Vitrum. Vnde color hyali, dicitur color viridis, qualis est color vitri. Virg.4. Geor. Milesia vellera nymphæ Carpebant hyali saturo fucata colore. ¶ Inde fit Hyalinus, ὑάλινος, pro vitreo: & Hyalurgus, ὑαλουργὸς, pro vitrearo. ¶ Est itẽ HYALVS, Asiæ fluuius, in Tmolo mõte nascens, & non procul ab Hermi ostio, in mare Aegæũ influens. Vide Strabonem lib.11.

HYAMEA, ὑάμεια, Messeniaci agri oppidum, vnum ex quinque, vt inquit Stephanus. Gentile est Hyamita, ὑαμάτης, teste eodem Stephano.

HYAMION, ὑάμιον, Troadis oppidum, à quo sit gentile Hyamios, ὑάμιος. Stephanus.

HYAMPOLIS, ὑάμπολις, Phocidis oppidum, ad Parnassum mõtem, cuius meminit Plinius libro 4. cap.7, & Strabo libr.9. ¶ Est & Hyampolis altera in Bœotia, nõ procul ab Orchomeno: cuius meminit Ptolemæus lib.4. cap.15.

HYANTES. ὕαντες, Antiquis appellabantur Græciæ populi, postea Bœoti appellati, teste Plinio lib.4. cap.7, quod nomen ab Hyante rege traxisse putantur, vt non obscurè innuit Strabo lib.7. Hinc deducitur adiectiuũ Hyantius, a, um, idem significans quod Bœotius: vnde Actæonem Cadmi nepotem Hyantium cognominat Ouidius 3. Metamor. Quum iuuenis placido per deuia lustra vagantes Participes operum compellat Hyantius ore.

HYAS, antis, ὕας, Atlantis filius ex Aethra vxore, qui quum adhuc puer venationibus sese exerceret, à leone deuoratus est. Huic fuerunt sorores septem à patris nomine Atlantides dictæ: quæ cum fratris desiderio extabescerent, deorũ miseratione in septem stellas conuersæ sunt: quarum pietas ne vllo temporis interuallo obliuione obliteraretur, à fratris nomine Hyades appellatæ sunt. ¶ Fuit & Hyas Bœotiæ rex, à quo Bœoti aliquando Hyantes fuerunt nominati. Autor Strabo lib.7.

HYBANDA, ὕβανδα, Olim insula fuit Ioniæ, postea maris recessu continenti annexa. Autor Plinius lib.2. cap.89.

Hyberes, Hyberi, & Hyberia, quæ hic vt perperam scripta, sic alieno loco inserta erant. vide IBERES, Iberi & Iberia.

HYBERNIA, ὑβερνία, Insula inter septẽtrionem & Occidentẽ solem, dimidio minor quàm Britannia cui propinqua est Ab hyberno tempore (vt quidam putant) sic appellata, propter hyemis magnitudinem. Hinc.

Hybernicus, ca, cum: vt, Mare hybernicum, Claudianus hanc insulam vocauit Hybernen. Ita enim ait in 7. Paneg. Scotorum cumulos fleuit glacialis Hyberne.

Hybernus, a, um, Quod est hyemis. χειμερινός. vt Hyberna glacies: quod nomen ab hyeme deduci aspiratio indicio est. Plin.libr.8. cap.47. Multi hybernos agnos præferunt vernis. Soles hyberni. Virg.2. Georg. Quid tantùm Oceano properent se tingere soles Hyberni: vel quæ tardis mora noctibus obstet.

Hyberna, orum, numero plurali, Dicuntur loca in quibus milites hyeme stationem habent: sicut Aestiua, in quibus æstiuo tempore commorantur. χειμάδια. Cæsar, Post hæc legionibus in hyberna deductis, in Italiam profectus est. Cic. ad Catonem, Exercitum in hyberna dimisi. Tacit.lib.15. Frumentum quod ex hybernis exrulerat.

Hybernacula, hybernaculorum. Castra hyberna. Liuius libro 5. ab Vrbe, Hybernacula etiam, res noua militi Romano, ædificari cœpta. Tacitus, Cohortes alæque nouis hybernaculis locatæ.

Hyberno, as, Hyemo, Hyemem ago, stationem hyberno tempore aliquo in loco habeo. διαχειμάζω. Liu.lib.7. ab Vrbe, Quia procul ab domo, ac rebus suis hybernassent. Cicero pro Lege Manilia, Iam verò quemadmodum milites hybernent, quotidie sermones ac literæ perferuntur:

HYBLA, vel HYBLE, es, ὕβλα, Ciuitas Siciliæ, circa quam est tymi & salicum copia: ab Hyblone Rege ita dicta, Megara appellata postea. Hanc Strabo a Dorienũbus condita scribit. ¶ Est etiam huius nominis mons dictæ vrbi proximus, thymo abundans: vnde apes pastæ, mel optimum conficiunt. Martialis, Quum dederis Siculis mediæ de collibus Hyblæ, Cecropios dicas tu licet esse fauos.

Hyblæus, a, um, ὑβλαῖος, vt Apes Hyblææ, quæ in Hybla monte pascũtur. Virg.1. Eclog. Hyblæis apibus florem depasta salicti.

HYBLONIS, ὑβλων, Siciliæ regulus, qui Hyblæ ciuitati nomen fecit, quæ postea Megara dicta est. Autor Stephanus.

HYBREAS, ὕβρεας, Insignis Orator fuit ex Mylasis Cariæ vrbe: cui quum pater nihil præter multum lignarium, & mulionem reliquisset, illorum opera aliquandiu nutritus, Diotrephi Sophistæ operam dedit: posteáq; ad Reipublicæ gubernacula conuersus, proximam Euthydamo autoritatem obtinuit: quem quum patriæ quidem suæ tyrannidem exercere, sed tamen multis vtilitatibus id incommodi pensare videret, fertur ei in concione dixisse. Euthydame malum es ciuitatis perneceſſariũ. Nam nec tecum viuere possumus, nec sine te. Hic quum Labienus Parthorum auxiliis instructus, in Asiam irrupisset, adolescentulúmque quendam iactantem audiret, se Parthicum Imperatorem esse, At ego, inquit, Caricus. Quo eius dicto irritatus Labienus, impetum in vrbem fecit, eáque capta magnificas Hybreæ ædes diruit: (nam ipse fuga se Rhodum subduxerat) vrbémque ipsam ruinis incendiisque deformauit. Verum quũ ille Asiam reliquisset, reuersus Hybreas, ædes suas, vrbémque reparauit. Ex Strabonis lib.14.

Hybris, idos, vel Hybrida, æ. Propriè dicitur sus imparibus prognata parentibus, hoc est ex altero fero, & altero domestico: quæ tamen appellatio etiam aliis animalibus conuenit, teste Porphyrione, atq; adeo ipsis hominibus, imparibus editis parentibus. Plinius libro 8. capite 35, In nullo genere æquè facilis mistura cum fero: qualiter natos antiqui hybridas vocabant, ceu semiferos: ad homines quoque, vt in Cn. Antonium Ciceronis in Consulatu collegam, appellatione translata. Appellatio videtur tracta à Græco nomine ὕβρις, quod inter cætera significat adulterium. Videtur enim esse quædam quasi adulterij species, quũ aliquod animal cum alterius generis animali habet consuetudinem. Suetonius in Augusto Themasinum quendam Epicardum vocat hybridam, quòd natus esset ex patre Parthico, & matre Romana.

Hybris, ὕβρις, Auis ex accipitrum genere, quæ interdiu minus apparet, quia non clarè videt, sed nocte venatur more aquilæ. Pugnat etiã cum aquila adeò acriter, vt sæpius ambæ implexæ deferãtur in terram.

HYDA, dæ, siue Hyde, es, ὕδα, Oppidum Lydiæ, sub Tmolo monte situm, cuius meminit Homerus in Catalogo. Sunt qui idem esse putent cum Sardibus. Vide Strabonem, lib.13.

HYDARCAE, ὑδάρκαι, Indiæ populi, qui aduersus Liberum patrem pugnarunt. Stephanus.

HYDARNES, ὕδαρνης, Fuit nobilis Persa qui, teste Herodoto. libr.3, cum Dario in Smerdim Magum coniurauit. Vide Strabonem lib.11.

HYDASPES, ὑδάσπης, Fluuius Indiæ qui per Parthos & Medos fluens, in Indiam extenditur, Nysámque vrbem alluens, Indo flumini miscetur. Alij non in Indum, sed in mare labi tradunt. de quo Lucanus lib.6, Quà rapidus Ganges, & quà Nysæus Hydaspes. Dictus ab Hydaspe antiquissimo Medorum rege.

Hyderos, ὕδερος, Aqua subrer cutem, quam & hydropen Græci appellãt, vtroque nomine ἀπὸ τ. ὕδατος, hoc est ab aqua deducto.

HYDISSVS, ὑδισσός, Cariæ oppidum, ita dictum ab Hydisso filio Bellerophontis, & Asteriæ, filiæ Hydei, teste Stephano. Huius incolæ dicuntur Hydissenses, ὑδισσεῖς, quorum meminit Plinius lib.5. cap.29.

Hydra, dræ, ὕδρα, Serpens in aquis viuens: de quo vide plura in dictione HYDRVS. ¶ Est & HYDRA promontorium Aeolidis, quod Hermatunti alteri promontorio aduersum, Elaiticum sinum efficit. Autor Strabo libro 13. ¶ Item Aetoliæ oppidum, quod postea Lysimachiam appellarunt: teste eodem Strabone libro 10. ¶ Est præterea huius nominis insula iuxta Carthaginem, vt ex Ephori sententia tradit Stephanus.

Hydragogus, ὑδραγωγὸς Adaquator, aquæ ductor, παρὰ τὸ ἄγειν τὰ ὕδατα. Vnde & hydragogiæ dicuntur ipsæ aquarum deductiones.

Hydrargyrum, ὑδράργυρος, Genus est metalli liquidi, argentum colore, liquida verò consistentia aquam referens: vnde & nomẽ accepit. Latini argentum viuum appellant: argentum quidem, à colore: viuum autem à motu. Aristoteles. ἄργυρον χυτὸν, hoc est fusile, seu liquidum argentum vocat. Huius duæ sunt species: natiuum, siue fossitium: & factitium, quod ex minio excoquitur: quod solum Galeno fuit cognitum. Dioscorides vtriusque meminit. Plin.libr.33.cap.3. argentum viuum ab hydrargyro videtur distinguere, quum ait, Aes inaurari argento viuo, aut certè hydrargyro, legitimum erat. Sed ea controuersia facilè potest tolli, modò intelligamus Plinium illic, quod natiuum, siue fossile esse diximus, argentum viuum: quod verò ex minio excoquitur, hydrargyrum appellare. Vtraque species pestilentem exhalat odorem, aurámque planè exitialem.

Hydraulos, masculini gene, ὑδραυλὸς. Musicum organum, aquæ decursu sonum reddens. Plin.libr.9. cap.8, Delphinus non tantum hominis amicum animal, verùm musica arte mulcetur, symphoniæ cantu, & præcipuè hydraulæ sono.

Hydraulicus, ca, cum, ὑδραυλικὸς: vt, Hydraulicum organum. Plin.libr.7. cap.37, Laudatus Ctesibius, pneumatica ratione, & hydraulicis organis repertis.

Hydrelæum, ὑδρέλαιον, Oleum aquæ commistum, humectandi, molliendi, & penetrandi vim habens: vt est autor Galenus lib.3. Simpl.

Hydria, ὑδρία, Vrna seu vas aquarij. Cic.4. Verrina, Dicebant scyphorum paria complura, hydrias argenteas, pretiosam vestem stragulam, multa mancipia pretiosa Verri data esse. Ibidem, Quum in hydriam sortes conicerentur.

Hydrocele, ὑδροκήλη, Hernia aquosa, quum scilicet aqua in scroto colligitur. Martial. lib.12. Quem cuncti modò colei timebant Dicentem tumidas in hydrocelas. Inde hydrocelicus, ὑδροκηλικὸς, qui hydrocele laborat. Vide in dictione HERNIA.

Hydrocephalos, ὑδροκέφαλος, Dolor capitis, nascens ex humore inter cutem & pericranium, aut certè inter hoc & cranium collecto. Vide Celsum lib.4. cap.2.

HYDROCHOVS, ὑδροχόος, Signum cæleste quod Latinè Aquarium dicimus. παρὰ τὸ χέειν τὸ ὕδωρ, hoc est ab aqua fundenda dictus. Nam qui Astrologiam Poëticam scripserunt, putant hunc fuisse Ganymedem Troianum puerum, Iouis iussu ab aquila raptum, & in mensa deorum miscendæ nectari aquæ præpositum.

Hydrolapathon, ὑδρολάπαθον, Lapathi genus quod in aqua nascitur. Plin.lib.20. cap.21, Sunt qui hydrolapathon tradunt in aqua natum.

Hydromantia, ὑδρομαντία, Diuinatio quæ fit per aquam. Augustinus libro 7. de Ciuit. scribit, Numam Pompilium hydromantiam fecisse, vt videret imagines deorum, vel Iudificationes dæmonum: à quibus audiret quid in sacris constituere atque obseruare deberet. Quod genus diuinationis Varro à Persis dixit illatum, quo & ipsum Numam, & Pythagoram Philosophum fuisse vsum commemorat.

Hydromeli, ὑδρόμελι, Aquæ mulsæ genus, ex imbre purissimo, & melle temperatum, & iam vetustate vini saporem referens. Nam quod recens est, & ad præsentem vsum confectum, melicraton potius nominatur. Plin.lib.31.cap.6, Hydromeli quoque ex imbre puro cum melle temperabatur quondam, quod daretur appetentibus vinum ægris. Vide Marcellum Virgilium in Dioscor.lib.5.cap.9.

Hydromelon, ὑδρόμηλον, Liquoris genus, ex melimelitis portione vna, & duabus aquæ confectum, insolatis simul per Canis ortum. Dioscorid. lib.5.cap.21.

Hydromphalos, ὑδρόμφαλος, Torpidi humoris in vmbilico collectio.

Hydrophobia, ὑδροφοβία, Quam Latinè interpretari possumus aquæ fugam: morbi genus, quum æger supra modum aquam expauescit: quod accidere solet iis qui à rabido cane fuerint morsi. Hoc morbi genus intelligit Ouidius de Reme. amoris, quum ait, Tollere nodosam nescit medicina podagram: Nec formidatis auxiliatur aquis. Hinc hydrophobi, ὑδροφόβοι, dicti sunt ægri, qui aquam expauescunt, hoc est quos canis rabidus momorderit, παρὰ τὸ φοβεῖσθαι τὸ ὕδωρ. Plin.lib.29. cap.5, Est limus saliuæ sub lingua rabiosi canis, qui datus in potu, fieri hydrophobos non patitur.

Hydropiper, ὑδροπίπερι, Herba est circa stagnantes aquas, aut quæ pigro lapsu fluunt, nascens, caule geniculato, r obusto, multis alis concauo: foliis menthæ maioribus, candidioribus, tenerioribúsque, gustu piperis amaro. Fructum gerit acrem in ramulis secundum folia, continenti acinorum serie congestum, vuæ modo. Dictum hydropiper, teste Galeno, à piperis sapore, & locis aquosis in quibus nascitur, quasi piper aquatile. Ruellius eam esse existimat quam vulgus herbariorum falso nomine *Eupatorium* appellat.

Hydropotes, ὑδροπότης, Aquæ potator. Vnde Cyrus apud Xenophontem, monet suos, vt consuescant aquam bibere, vt fiant hydropotæ.

Hydrops, is, generis masculini, ὕδρωψ, Morbum significat qui Latinè dicitur aqua intercus, quòd sub cute aqua nascatur, qua corpus turgescit. Horatius 2. libro, Carm. Crescit indulgens sibi dirus hydrops: Nec sitim pellit, nisi causa morbi Fugerit venis, & aquosus albo Corpore languor. Huius tria sunt genera: tympanites, nomen habens à tympano instrumento musico, quum corpus spiritu magis, quàm aqua distenditur, pulsatúmque tympani sonum reddit. Ascites, ἀπὸ τῶ ἀσκοῦ, hoc est ab vtre, quum alimenta in aquam conuertuntur quæ inter intestina & tunicam quam peritonæon vocant, velut in vtrem colligitur. Tertium genus omnium periculosissimum & penè incurabile, vocant leucophlegmatian, vel hyposarca, quum solidæ corporis partes in aquam resoluuntur, adeò vt corpus pallidum reddatur, & cadaueri simile. Vide de his speciebus Celsum libro 3. capi. 21. ¶ Ab hydrops fit hydropicus, ὑδρωπικὸς, qui hydrope laborat. Horatius 1. Epistо. 2. Si noles sanus, cures hydropicus.

Hydropisis, is, ὑδρόπισις, Idem quod hydrops, hoc est aqua intercus. Plinius libro 20. capi. 1, Sic & contra phthiriasim bibitur, & hydropises.

Hydroselinum, ὑδροσέλινον, Apium palustre quod & eleoselinum appellatur.

Hydrunterocele, ὑδρυντεροκήλη, Herniæ genus quum & intestinum in scrotum delabitur, & aqua ibidem colligitur.

HYDRVNTVM, ti, ὕδρους, Oppidum extremum agri Salentini, apud Plinium libro 3. capite 11, quod à Stephano, & Strabone Hydrus appellatur.

Hydrus, & hydra, ὕδρος, καὶ ὕδρα, Genus anguium in aqua degentium, sed hydrus mas, hydra fœmina. Plinius lib.29. capi.4, In orbe terrarum pulcherrimum anguium genus est quod in aqua viuit: hydri vocantur, nullis serpentium inferiores veneno. Aelianus lib.9. autor est, in Corcyra hydras procreari quæ se retrorsum ad insequentes retorquent, & grauem odorem exhalantes, insectatores reprimunt. ¶ Hydram finxerunt Poëtæ esse multorum capitum in Lerna palude, quorum aliquot excisis. totidem continuò renascebantur: quæ tandem ab Hercule & sagittis & igne interfecta est. Reuera autem Hydra sophistria fuit acutissima quæ ita quæstiones solebat proponere, vt vno soluto dubio, multa subnascerentur.

HYDRVS, untis, vide suprà HYDRVNTVM.

HYDRVSA, æ, ὑδροῦσα, Duarum insularum nomen fuit in mari Aegæo, quarum altera notiore nomine Andros, altera Ceos appellatur. Hydrusæ ab aquarum vbertate appellatæ. Vtriusque meminit Plin.lib.4. capi.12.

HYELA, ὕηλα, Oppidum Lucaniæ, iuxta Palinurum promontorium, à Phocensibus conditum, teste Herodoto libro 1. postea Elea, deinde Helia, & postremò Velia appellata. Vide Strabonem lib.6.

Hyems, is, Pars anni frigidissima, media inter Autumnum & Ver. χειμών. Virgil.1. Georg. – hyemes optate serenas Agricolæ, ἀπὸ τὸ ὗειν, pluo: quòd id tempus anni pluuiosum sit. Varro ab hiando deriuat, quòd anima quæ à nobis efflatur, tum appareat. Spiritus enim noster quum spiramus hyeme, quasi in nebulam concretus cernitur. ¶ Interdum accipitur pro tempestate, procella, siue ventorum impetu.

Hyemo, as, are, Hyemem perago, stationem hybernam aliquo in loco habeo, quod & Hyberno dicitur. παραχειμάζω. Cæsar 1. bel. Gall. Duásque ibi legiones conscribit, & tres quę circum Aquileiam hyemabant, ex hybernis educit. Cicero pro Font. Cn. Pompeius maximus atque ornatissimus hyemauit in Gallia, M. Fonteio imperante. Horatius 1. Epistо. 17, Mediis hyemet mercator in vndis. ¶ Hyemare item in tertiis dun taxat personis, interdum verbum est ex iis quæ Grammatici exceptæ actionis appellant: quorum actio soli Deo, vel naturæ conuenit: cuiusmodi sunt pluit, ningit, & similia: quæ interdum sola ponuntur sine nominatiuo qui facilè in iis intelligitur: interdum eundem habent expressum. Sic aliquando dicimus hyemat, absolutè, χειμάζει, id est hyems viget, vel frigus vehemens est. Colum. libro 11. capi. 2, Quinto Calendas Nouembris Vergiliæ occidunt: hyemat cum frigore & gelicidiis. Interdum expresso nominatiuo, Deus, natura, ventus, sydus, vel dies hyemat. Plin.lib.18. capi.26, Delphini vespertini Occasu continui dies hyemant. Colum.lib.11. cap.2, Auster, aut Africus hyemat.

Hyematio, onis, Hyemis traductio. παραχείμασία. Varro 3. de Re rustica. capi. 16, Vt ne plus tertia pars eximatur mellis, reliquum hyemationi relinquatur.

Hyemalis, le, Hybernus, vt hyemalis dies. χειμερινός. Colum. lib.11. cap.1, Hyemalis vis. Cicero 5. Tuscu. In ea tamen gente primum hi qui sapientes habentur, nudi ætatem agunt. Caucasi nines hyemalémque vim perferunt sine dolore. Hyemalis nauigatio, & minimè portuosa, apud Ciceronem in Epistо. famil.

Hyerus, vide HIREVS.

HYETTVS, ὑήττος, Victus Bœotiæ quem nonnulli Aspledonem nominant: ab Hyetto quodam Argiuo nomen habens, siue (vt aliis placet) ab eo quòd iugibus rigetur pluuiis. Vide Strabonem.

HYGASSVS, ὕγασσος, Cariæ ciuitas, apud Stephanum: à qua campus vicinus, Hygasseus appellatur.

HYGRVS, ὑγρὸς, Sarmatiæ Europæ oppidum, inter Lycum & Poritum fluuios. Vide Ptolemæum Tabula 8. Europæ.

Hygremplastra, ὑγρέμπλαστρα, Liquida emplastra: sicut xeria, ξήρια, quæ sunt arida. Ex Galeno.

HYLACTOR, ὑλάκτωρ, Nomen vnius ex canibus Actæonis: ἀπὸ τῦ ὑλακτῶν, hoc est à latrando. Ouid.3. Metamor. Et acutæ vocis Hylactor.

HYLAEA, ὑλαία, Sarmatiæ regio syluosa, non procul à loco quem Achillis cursum nominant: à qua vicinum mare Hylæum appellatum est. Vide Herodotum lib.3.

HYLAEVS, ὑλαῖος, Centauri nomen, à syluis deductum. Virgil.8. Aeneid. – tu nubigenas inuicte bimembres, Hylæúmque Pholúmque manu, tu Cressia mactas Prodigia.

HYLAS, ὕλας, Filius fuit Theodamantis, quem Hercules rapuit. Quum enim ex Calydonia occiso Oenei pincerna fugeret, veniséstque cum Deianira & Hylo filio ad Dryopes, & esurienti puero quum Lychas pædagogus abesset, à Theodamante aliquid cibi postulasset, ille autem denegasset, arreptum vnum ex bobus Theodamantis mactauit, atque coxit. Quam ob rem Theodamas conuocatis popularibus arma aduersus Herculem mouit: & quanuis in ea pugna fere oppressus fuerit Hercules, tamen victoriam obtinuit, & occiso Theodamante, Hylam filium eius secum abduxit: quem postea vnicè dilexit, secúmque cum reliquis Argonautis Colchos nauigans duxit. Verùm quum inter remigandum Hercules remum suum fregisset, vnà cum Hyla naui egressus est, vt alium in Mysiæ syluis quæreret. Inualescente autem æstu, quum siti premeretur, Hylam cum vrna mittit ad Ascanium fluuium, vt inde sibi aquam afferret. Verùm quum ripa altior esset, quàm vt stans haurire posset, procumbens in pectus Hylas, vrnam è manibus amittit: quam quum subitò recipere conaretur, pondere eius demersus est. Quæ res Poëtis occasionem præbuit fabulandi, Hylam à Nymphis fuisse raptum. Hercules autem quum Hylas nusquam compareret, casum eius tam ægrè tulit, vt relictis Argonautis, Mysiam totam oberrans, Hylam quæreret. Iuuenalis Saty. 1, Et multum quæsitus Hylas, vrnámque secutus.

HYLATAE, ὑλᾶται, Populi Syriæ cœles, apud Plinium lib.3. cap.23.

HYLAX, actos, ὑλαξ, Nomen canis, ἀπὸ τ. ὑλακτῶν, hoc est à latrando.

HYLLVS, ὕλλος Suidæ, Filius fuit Herculis ex Melita Aegei fluminis filia: à quo Hyllienses populos, & Hyllicum portum denominatum tradunt. ¶ Hylus, simplici l, alius fuit filius Herculis ex Deianira qui Iolen, patre mortuo, vxorem duxit, vt ait Ouidius lib.9. Metamorpho. Hic postea cum cæteris fratribus, qui ex Hercule superstites fuerunt, ab Eurystheo pulsus, Athenas confugit, ibique Misericordiæ, vel Clementiæ templum condidit, quod & accepti ab Athenien sibus beneficij testimonium, & miseris in posterum asylum esset, & perfugium. Seneca in Hercu. Oetæo, Si vera pietas Hylæ quærenda est tibi, Iam perime matrem. ¶ Hyllus item Straboni lib.13. fluuius est Lydiæ, in Hermum influens, qui postea Phrygius appellatus est.

HYLONOME, es, ὑλονόμη, Mulier ex genere Centaurorum, Cyllari Centauri vxor, quæ mortuo marito gladio suo incubuit.

HYLVS, ὕλος, Filius Herculis ex Deianira: de quo copiosius egimus in dictione HYLLVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hymber, bris, vide IMBER.

Hymen, enis, ὑμήν, A veteribus accipiebatur pro virginitatis pellicula, quam primo coitu rumpi putauerunt: quanquam inter rei Anatomicæ peritos satis constat, in virginum dissectionibus pelliculam eiusmodi nullam inueniri. ¶ Accipitur item HYMEN pro Deo nuptiarum præside, qui & Hymenæus, & coniunctis dictionibus Hymen Hymenæus dicitur. Catullus in Epithalamio, Hymen, ô Hymenæe, Hymen Hymené ô Hymenæe.

HYMENAEVS, penul. produ. ὑμέναιος, Deus nuptiarum putatus est, ἀπὸ τῆ ὑμένος, hoc est à membrana quæ claustrum virginitatis esse, & primo coitu rumpi putabatur. Hic Veneris & Liberi filius dictus est, vel (vt quidam atunt) ex Vrania progenitus, qui primus certas nuptias instituerit. Alij putant Hymenæum virum Atticum fuisse, qui raptas à latronibus virgines, parentibus intactas restituit: ideóque in nuptiis eius nomen inuocari, tanquam defensoris virginitatis: ideóque hanc vocem nuptialem factam apud Græcos, quemadmodum Romani in nuptiis virginalibus Thalassij nomen inuocabant. Alij dicunt Hymenæum fuisse quendam iuuenem qui die nuptiarum ruina oppressus interiit. Vnde postea institutum, vt expiationis gratia nominaretur in nuptiis. Sunt etiam qui putent hymnum ipsum in virginalibus nuptiis cantari solitum, vocari hymenæum. Terentius in Adel. –hoc mihi in mora est. Tibicina, & hymenæum qui cantent. Vbi Donatus, Sic accipe, inquit, hymenæum in nuptijs, quemadmodum θρῆνον in funere, vel in sacris hymnum. ¶ Accipitur etiam pro ipsis nuptiis. Virgilius 1. Aenei. Pergama quum peteret, inconcessó sque hymenæos.

HYMERA, vide HIMERA.

HYMETTVS, ὑμηττὸς Stephano & Suidæ per duplex tt, Mons Attiecæ clarissimus, semper florens, cuius mel Plinius scribit esse pretiosissimum. Martialis lib. 14. Hoc tibi Thesei populatrix misit Hymetti Pallados à syluis nobile nectar apis.

Hymettius, tia, tium, adiectiuum, ὑμήττιος Stephano. Quod est ex Hymetto monte. Plinius lib. 36. cap. 3. Lucius Crassus orator, primus peregrini marmoris columnas habuit Hymettias. Vbi columnas Hymettias vocat ex Hymetto monte excisas. nam ex hoc monte pulcherrimum marmor effodiebatur.

Hymnus, ὕμνος, Latinè laus, canticum. Martialis libro 12, Inuitus puerum fatetur hymnus. Inde Hymnifer apud Ouidium libro 11. Metamorphoseon.

Hyoscyamus, ὑοσκύαμος, Herba quam Latini Apollinarem appellant. Vulgus *fabam porcinam* vocat, vel *iusquiamum*. Columella libro 7, Est ὑοσκύαμος, cuius semen detritum, & cum vino datum, prædicto vitio medetur. Plinius lib. 20. cap. 17, Colligitur succus eius, vt hyoscyami.

Hyoscyaminus, a, um, ὑοσκυάμινος, Quod est ex hyoscyamo: vt, Oleum hyoscyaminum, quod ex hyoscyamo decoquitur. Plin. lib. 23 cap. 15.

Hyosiris, ὑόσιρις, Herba intubo similis. sed minor, & tactu asperior: quæ vulneribus contusa præclare medetur. Plin. lib. 27. cap. 10.

HYPAEA, ὑπαία, Massilensium insula, vna Stœchadum. Autor Plinius, libro 3. cap. 5.

HYPAEPAE, arum, ὑπαιπαι Stephano & Straboni, Lydiæ oppidum, quod occurrit à Tmolo monte ad Caystri campestria iter facienti. Nomen ei est (vt inquit Stephanus) quoniam sub Aepo monte sita est. Veneri sacra est, eo quòd pulchræ fœminæ ibi visantur. Ouid. de Arachne, Orta domo parua paruis habitabat Hypæpis.

Hypæthra, ὑπαίθρα, siue Hypæthria, teste Budæo, Loca sunt aperta, quasi sub æthere constituta, quæ Latinè subdialia vocare possumus, quòd sub Dio, hoc est sub Ioue, & sine tecto sint. Vide Budæi Annotationes in Pandectas.

Hypagogeus, ὑπαγωγεὺς, Instrumentum quo lapides expoliuntur.

Hypagum, penul. produ. Nonnulli voluerunt esse nauticum instrumentum, adducti, vt opinor, trunca Plinij lectione, quam ex lib. 7. cap. 56, adducunt ad hunc modum, Velum Icarus, malum & antennam Dædalus, hypagum Salaminij, aut Pericles Athenienſis. Ex quo loco sic citato, ex iis quæ præcesserant de antennis & velis, coniecturam fecerunt, hypagum etiam esse instrumentum nauticum. Sed isti profectò, si paulò vltrius progressi essent, vidissent procul dubio hypagum, siue potius hypagum (vt nos legendum docebimus) nauis genus esse, non instrumentum nauticum. Subdit enim Plinius, Tectas longas Thasij, Illud enim vult Plinius, nauim illam, qua ad transuehendos equos vtimur, à Salamine, aut certè à Pericle fuisse inuentam, quemadmodum nauim tectam à Thasijs. Hoc autem nauigij genus ὑπαγωγὸς à Græcis vocatur, quod nos in a longum mutato hyppagum vocamus. Polyb. lib. 1, Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπίσημον τὰς ἱππαγωγὸς ῥύμας ἔδωκε δύο δεκήρεις τὰς τρίτος τέσσαρσι, hoc est, Post hæc dispositurunt hippagos, dantes ex iis lora, & funes, hoc est, Post hæc dispositurunt hippagos, dantes ex iis lora, & funibus, quæ in tertia classe erant. Ex his itaque constat hyppagum esse nauigij genus ad transuehendos equos accommodatū.

Hypallage, ὑπαλλαγὴ, Figura est, quam nos suppositionem vertere possumus, vel submutationem, quum scilicet vnum pro altero subiicitur: vt quum agere dicimus, quod patimur: aut contrà: aut quum aliud quiduis præposterè efferimus: vt Trade rati ventos, pro eo quod dicendum erat, Trade ratem ventis.

HYPANIS, penul. corre. ὕπανις, Fluuius Scythiæ, ex magna palude profluens, sapore dulcissimo, donec ad quadragesimum miliare miscetur ei exiguus fonticulus, Exampæum nominat Herodotus lib. 4. qui sua amaritudine totum corrumpit Hypanim. Ouid. 15 Metamorph. Quid non & Scythicis Hypanis de montibus ortus, Qui fuerat dulcis, salibus vitiatur amaris? ¶ Est & alter eiusdem nominis fluuius in India, cuius meminit Strabo, lib. 15. Ad quem referri potest illud Propertij, Quantum Hypanis Veneto distat ab Eridano.

HYPANA, ὕπανα, Triphyliæ ciuitas, apud Strabonem, lib. 8.

HYPARCHVS, ὑπαρχ&, Præfectus prouinciæ vel exercitus, cuius potestas ab alio dependet: quasi ὑφ' ἑτέρῳ ἀρχόμενος. Eiusmodi erant legati in exercitu, qui sub Imperatore rem gerebant: & prouinciarum Præsides, à Principe vel Senatu constituti.

HYPATA, ὕπατα, ἡ πόλις, Aeniensium ciuitas, teste Stephano. Sunt autem Aemenses, Aetoliæ populi, Perrhæbis finitimi, teste Plinio lib. 4. cap. 2. ¶ Est item Hypata, Bithyniæ regiuncula, ad Sangarium fluuium, teste Stephano.

HYPATOS, ὑπατος, Phœnices fluuius, apud Melam lib. 1, Hypaton item Græci Consulem appellant, & Hypatian Consulatum, & Hypaticon Consulatem. Verum hæc, quòd nostro instituto parum conueniant, ex Græco potius Lexico petenda relinquimus.

HYPATIA, ὑπατία, Mulier Alexandrina fuit, Theonis Geometræ filia, & vxor Isidori Philosophi, quæ magno & frequenti auditorio varia disciplinarum genera in patria professa est. Suidas.

Hypecoon, ὑπήκοον, Herba in segetibus aruisque nascens, foliis rutæ, ramis exilibus, vires papaueri proximas habens. Alio nomine Hypopheon appellant.

Hypelate, ὑπάλατος, Lauri species, quam quidam laurum Alexandrinam, alij daphnem, alij carpophyllum vocant. Vide Plinium lib. 15. cap. vlti.

Hypenemium ouum, ὑπένημον ὠόν, Dicitur ex quo nihil gignitur, cuiusmodi sunt quæ gallinæ citra coitum edunt, ipsæ sibi venerem figurantes. A quibusdam & Zephyrium ouum dicitur. Latini Ouum irritum, & ventosum appellant. Plinius lib. 10. cap. 58, Et ipsæ autem interse (si mas non sit) æquè saliunt, pariúntque oua irrita, quæ hypenemia Græci vocant.

HYPENOR, ὑπήνωρ, Fuit princeps quidam Troianus, quem teste Homero lib. 5. Iliad. Diomedes in bello occidit.

HYPENVS, ὑπηνὸς, Athleta qui primus diaulo vicit. Pausan.

Hyperaspistes, ὑπερασπιστὴς, Latinè protector, ἀπὸ τῆ ὑπερασπίζειν, quod est scuto protegere. Vnde hyperaspistes dicitur, qui velut scuto aliquem protegit. *Asmie* enim apud nos scutum sonat. Hieronymus in Præfatio. Quum Aristæus eiusdem Ptolemæi hyperaspistes, & Iosephus non multo post nihil tale retulerint.

Hyperbasis, ὑπέρβασις, siue hyperbaton, penul. corre. Latinè transgressio verbi, interprete Quintiliano, lib. 8. cap. 6, quam frequenter ratio comparionis & decoris poscit. Fit enim frequentissimè aspera & dura, dissoluta & hians oratio, si ad necessitatem ordinis sui verba redigantur. Longius ergo verbum propriè hyperbaton est. Insigne huius exemplum est illud apud Virgilium 12. Aeneidos,

Interea reges (ingenti mole Latinus
Quadriiugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radij fulgentia cingunt,
Solis aui specimen Bigis it Turnus in albis
Bina manu lato crispans hastilia ferro.
Hinc pater Aeneas, Romanæ stirpis origo,
Sydereo flagrans clypeo, & cælestibus armis,
Et iuxtà Ascanius, magnæ spes altera Romæ)
Procedunt castris. Quo in exemplo post octauum demum versum nominatiuo redditur verbum. Vide Macrobium Satur. libro 6. cap. 6. Dictum Hyperbaton, ἀπὸ τῆ ὑπερβαίνειν, quod est transcendere.

Hyperbole, les, penul. corre. ὑπερβολὴ, Dici potest eminentia, vel (vt ait Cicero) Superlatio: à Quintiliano Superiectio interpretatur: à quibusdam verò Excessus: ab ὑπερβάλλω, quod est extendo, supero, excedo. Est enim Hyperbole figura, quum sententia aliqua fidem excedit augendæ rei gratia: vt Niue candidior: & Fulminis ocyor alis. Item, Volantis Tesolij sonitus terret: & Vix ossibus hærent. Virgilius 12. Aeneid. Qui candore niues anteirent, cursibus auras. Cicero in Topicis, In hoc genere Oratoribus & Philosophis concessum est vt muta etiam loquantur, vt mortui ab inferis excitentur, aut aliquid quod fieri nullo modo possit, augendæ rei gratia dicatur aut minuendæ: quæ hyperbole dicitur. Vide Quintilianum lib. 8. cap. 6.

Hyperbolicus, ca, cum, ὑπερβολικὸς, id est excessiuus. & Hyperbolicῶς, aduerbium.

HYPERBOREI, penul. corre. ὑπερβόρεοι, Montes & populi Septentrionales: ita dicti quòd supra Boreæ flatum siti esse crederentur. Festus docet Hyperboreos esse supra Aquilonis flatum habitantes: quoniam humanæ vitæ modum excedant, viuendo vltra centesimum annum, quasi ὑπερβιώσαντες ἔτος humani seculi. Ferunt magnam his de cælo clementiam concessam esse, auras spirare salubres, nihil noxij flatus habere, domos esse nemora, victum arbores ministrare, discordiam nescire, ægritudine non inquietari, ad innocentiam omnibus æquale votum esse, mortem accescere, & voluntario interitu obeundi tarditatem castigare. Sed hæc fabulosa sunt. Diodorus oppositam Celtis Oceani accolis esse insulam scribit, haud multò Sicilia minorem, valde fertilem, & biferam, hoc est bis quotannis fructus ferentem: habitarique ab his qui Hyperborei appellantur, eo quòd vento Boreæ sunt exposiri. Hyperborei, inquit Pomponius Mela, super Aquilonem Rhipæósque montes sub ipso syderum cardine iacent, vbi sol non quotidie vt nobis, sed primum verno æquinoctio exortus, autumnali demum occidit: & ideo sex mensibus dies, & totidem aliis nox vsque continua est. Terra angusta, aprica, per se fertilis: cultores iustissimi, & diutius quam vlli mortalium & beatius viuunt, &c. Hactenus Mela. Plura de his vide apud Plinium lib. 4. cap. 12.

Hypercatalecticum metrum, ὑπερκατάληκτον μέτρον, Cui vna syllaba, vel duæ superant. Virgilius 1. Aeneidos, Alloquitur Venus: –ô qui res hominúmque deúmque. Et Horatius, Syluæ laborantes gelúque. Illud dactylicum hypercatalecticum est: hoc verò iambicum hypercatalecticum.

HYPERECHIVS, ὑπερίχι&, Alexandrinus grammaticus sub Martiano principe, scripsit de nominibus & verbis, & de orthographia. Suidas.

HYPEREA, siue HYPERIA, penul. produ. ὑπέρεια, Fons Thessaliæ, apud Plin. lib. 4. cap. 8, Meminit huius fontis & Strabo lib. 9, qui eum in medio collocat Metaleuse, quod oppidum est Pheræorum in Thessalia.

HYPERESIA, ὑπερησία, Oppidum est Achaiæ propriè dictæ, cuius meminit Homerus in Catalogo, & Strabo lib. 9.

Hypericon, ὑπερικὸν, Herba est odore resinam imitans: (vnde & chamæpitys à quibusdam appellatur) quæ digitis trita succum sanguineũ emittit: qua ex causa ἀνδρόσαιμον à Græcis cognominatur. Vulgus Perforatam seu *Herbam diui Iohannis* nominat.

HYPERIDES, ὑπερίδης, Athenienſis orator fuit, æmulus Demosthenis, iussu Antipatri exacta lingua interfectus. Plutarc. in vita Demosthenis.

HYPERMNESTRA, ὑπερμνήστρα, Vna fuit ex quinquaginta Danai filiabus, quæ quum totidem Aegisti filiis nupsissent, iussæque essent à patre prima nocte maritos interficere, sola ex omnibus maritum suum Lynceum nomine ab insidiis liberauit, qui postea Danaum occidit. Extat inter Epistolas Ouidij vna Hypermnestræ ad Lynceum virum suum.

HYPERION, penul. produ. ὑπερίων, Hyperionis in genitiuo, penul. corre. ἀπὸ τῆ ὑπὲρ, καὶ ἰὼν, quod est eo. à Poëtis accipitur pro Sole: quanuis aliqui Solis patrem esse velint. Ouid. lib. 1. Fastorum, Placat equo Perfis radiis Hyperiona cinctum. Diodorus scribit Hyperiona Saturni fratrẽ fuisse, Cæli filium, qui Solis & Lunæ, aliorúmque astrorum motus, horáſque primùm summa cura obseruationéque à se perceptas, cæteris nonſcenda tradidit: ideóque horum parentem nominatum esse, veluti ipsorum naturæ contemplatorem. Cice. in Prognost. Vt quum Luna means Hyperionis officit orbi. ¶ Inde fit adiectiuum Hyperionius.

Hypermeter, & Hypermetrus, ὑπέρμετρος, Dicitur versus abundans vna syllaba, quæ plerunque à prima syllaba subsequentis versus, incipiente à vocali, absumitur. Virgil. lib. 1. Georg. Aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem, Et foliis vndam, &c.

Hyphear, ὑφέαρ, Arcadum vocabulo dicitur quod Latini viscum vocant, præsertim qui in abiete, ac larice gignitur. Vide Plinium, lib. 16. cap. vlt. & Theophrastum lib. 2. de Caus. plantarum.

Hyphen, ὑφὲν, Subunio interpretatur, ex ὑπὸ sub, & ἓν vnum: quod fit quum duę dictiones proferuntur sub vno accentu. Notatur autem linea ab vltima primæ dictionis litera ad primam sequentis subducta. Virgi. 1. Aeneid. Neque enim ignari sumus ante malorum. Vbi Seruius, Ante malorum, ὑφὲν est. Terent. in Andria, –& heri semper lenitas Verebar quorsum euaderet. Vbi Donatus, Semper lenitas, hyphen.

Hypnale, ὑπνάλη, Aspidis genus, solo somno, citráque vllum doloris sensum hominem necans: cuius morsu sibi Cleopatram mortem consciuisse, autor est Solinus. Galenus pro adem appellat, propterea quòd cerui cem erigens, ex interuallo venenum expuat.

HYPOBARVS, ri, ὑπόβαρος, Indiæ fluuius, à Septentrione in exortiuum fluens Oceanum, iuxta quem Ctesias montem syluosum esse tradidit, cuius arbores electrum exudarent. Vide Plinium lib. 37. cap. 2.

Hypocaustum, sti, ὑπόκαυστον, Locus ad sudandum, παρὰ τὸ ὑποκαίειν, hoc est à succendendo. Solent enim hypocausta sub pauimento habere fornaces, quibus accensis ipsa calefiant. Latinè dicitur Vaporarium, ab excitandis vaporibus. Papin. lib. 1 Syl. Tenuem voluunt hypocausta vaporem. Plin. ad Gallum, Applicitum est cubiculo hypocaustum perexiguum, quod angusta fenestra suppositum calorem, vt ratio exigit, aut effundit, aut retinet. Vitruuius appellat hypocausim, quum scribit faciendа esse ahena supra hypocausim tria, caldarium, tepidarium, frigidarium.

Hypochysis, siue Hypochyma, ὑπόχυσις, ὑπόχυμα, Morbus est oculorum, quem Latini suffusionem appellant. Est autem (teste Aegineta) effusio humorum lentorum inter corneam tunicam & crystalloidem congelatorum.

Hypochondria, ὑποχόνδρια, Partes sunt laterales, vtrinque nothis costis subiectæ, hepati & lieni superiacentes, quas Latini præcordia vocãt. Dicta hypochondria, quòd ὑπὸ τὰ χόνδρα, hoc est sub cartilagine sitæ sint. Plin. lib. 30. cap. 3, Præcordia vocamus vno nomine exta in homine: Græci quoniã sub chondro, hoc est sub cartilagine sunt. hypochondria.

Hypocistis, ὑποκιστὶς, Quiddam est mali punici cytinis non dissimile, sub cisto frutice nascens, vnde & nomen accepit. Plinius duo facit hypocistidis genera, candido & rufo colore ea distinguens. Vide ipsum libro 26. cap. 8.

Hypocrisis, ὑπόκρισις, vt Budæus interpretatur, est simulatio alienæ personæ, quum scilicet quis se alium videri cupit, quàm est. ἀπὸ τῆ ὑποκρίνεσθαι, quod inter cætera significat simulare: vnde etiam in Comœdiis, aut Tragœdiis actio ipsa vocatur hypocrisis, eo quòd actores alias simulãt personas. ¶ A Rhetoribus item hypocrisis appellatur quam Latini pronuntiationem seu Actionem vocant, in gestu motúque præcipuè consistentem: cui Demosthenes primas, secundas, & tertias tribuit.

Hypocrita, ὑποκριτὴς, eodem Budæo interprete, Est simulator alienæ personæ: vnde histriones, & mimi, planipedes, & siqui alij sint fabularum actores, qui personam aliquam assumunt propriè vocantur hypocritæ. ¶ Transfertur tamen etiam ad eas personas quæ aliud in pectore gerunt, aliud in ore: quúmque se probos, piósque videri cupiant, longissimè tamen absunt ab ea persona quam simulant.

Hypodiastole, ὑποδιαστολὴ, quam nos subdistinctionem vocare possumus, est dextera pars circuli ad imam literam in fine dictionis applicata, qua nota Græci malè cohærentia discernunt.

Hypodidascalus, ὑποδιδάσκαλος, Dicitur is quem vulgus in ludo literario *submonitorem* vocat, vel *coadiutorem*. ita dictus παρὰ τὸ ὑφ' ἑτέρῳ διδάσκειν, hoc est ab eo quod sub alio docet. Cice. ad Papyr. Sella tibi erit in ludo tanquam hypodidascalo.

Hypodytes, æ, ὑποδύτης, Interior vestis, siue subucula, & propriè Pontificum, vt inquit Hieronymus: ἀπὸ τῆ ὑποδύεσθαι, quod est subinduere.

Hypogea, orum, ὑπόγαια, Loca subterranea dicuntur à Græcis: quæ dictio frequens est apud Iosephum & Hegesippum. Hypogeorum (inquit Budæus) appellatio complectitur cellas vinarias, carnarias, olearias, penuarias, promptuarias.

Hypogeson, ὑπόγειον, Herba aizoi, sedi, & semperuiui maioris nominibus notior: ita dicta quòd in subgrundiis nascatur. Græci namq; partes tecti prominentes γῆσα appellant.

Hypoglossis, idis, ὑπογλωσσὶς, Caruncula qua lingua cohæret inferiori parti oris: ita dicta quòd sub lingua sita sit.

Hypomnema, penul. produ. atis, ὑπόμνημα, & hypomnematum, ti, sumitur pro interpretatione & commentariis. Cicero Tironi, Multum mihi eripitur operæ in exscribendis hypomnematis. Plinius lib. 7. cap. 5, Cuius commenta quæ appellantur Græcè ὑπομνήματα, sub nomine Democriti falsò produntur. ¶ Hinc hypomnematographi dicuntur Commentariorum scriptores. Quà voce vtitur Imperator C. de Decur. l. Siquis spontaneus.

Hypopheon, ὑπόφοιον, Herba est in segetibus aruisque nascens, rutæ foliis, ramis exilibus, succum emittens papaueris viribus proximum. Alio nomine hypecoon dicitur.

Hypopyon, ὑπόπυον, Oculi morbus, quum pus sub cornea tunica colligitur. In qua significatione per y, in penultima scribi debet, quum ἀπὸ τῆ πύος, hoc est à pure deducatur. ¶ Hypopion autem per i nostrum, antepenultima producta, ὑπόπιον, liuor est sub oculis contingens, à sanguine compressis venulis exeunte, & sub cute permanente: cuiusmodi vitia Latini fugillata appellant.

Hyposphagma, ὑπόσφαγμα, sanguinis sub cutem diffusio, contingens ex ruptura venæ. ictu, fusteduróve alio corpore illato. Galenus ἁιμάτωσιν ὑπὸ τὸν ὄγκον, id est sanguineam suffusionem appellat.

Hypostasis, ὑπόστασις, Substantia, siue natura subsistens. Vna Theologis hypostasis in Trinitate diuina, idem est quod ἰδίωμα, & πρόσωπον, quã personam Latini nominant. ¶ Hypostasis item à medicis dicitur vrinæ fæx, in ima matulæ parte subsidens.

Hypotheca, penul. produ, ὑποθήκη, Latinè pignus, teste Martiano, qui dicit, Inter pignus & hypothecam tantùm nominis sonus differt: cui assentitur Valla. Cicero ad Thermum, Cures velim vt aut de hypothecis decedat, eáque procuratoribus Cluuij tradat, aut pecuniam soluat.

Hypothesis, penul. corre. ὑπόθεσις, Suppositio, scopus, institutum. Vnde accipitur pro argumento, seu periocha operis, præcipua libri totius capita paucis perstringente. ¶ A Rhetoribus item hypothesis dicitur quæstio finita, circa quam totius disputationis cardo versatur. Quæ verò infinitæ sunt, & generaliter proponuntur, theses potius appellantur. Si itaque in deliberationem veniat, Num omnino ducenda sit vxor, thesis erit: sin hoc in contentionem adducatur, Num Catoni Martia ducenda sit, hypothesis censebitur. Cice. in Topicis, Quod Græci hypothesim vocant, nos causam ex definito quæstionum genere. Idem Attico, Hypothesin hanc habent, eámque præ se ferunt, clarissimum virum interfectum. Remp. perturbatam.

Hypothyra, ὑπόθυρα, ὦ ὑποθύριε, apud Vitruuium capitur pro valuarum cauitate & inanitate.

Hypothicos (Quod hìc pro vestis genere corruptè legebatur) vide HYPODYTES.

Hypozeuxis, ὑπόζευξις, Subconiunctio, figura zeugmati contraria, quũ iungulis sensibus datur propria clausula. Virgil. 10. Aeneid. Regem adit, & regi memorat nomenque genúsque, Quidve petat, quidve ipse ferat, &c. A verbo Græco, ὑποζεύγνυμι, quod est subiicio, vel subiungo.

HYPSENOR, ὑψήνωρ, Fuit teste Homero lib. 5. Iliados, filius magnanimi Dolopionis, qui erat sacerdos Scamandri: in tanto honore habitus acsi deus quidam fuisset. Illum Eurypylus in bello Troiano interemit.

HYPSICRATEA, ὑψικράτεια, Mithridatis regis vxor, insigne coniugalis fidei exemplar, quæ maritum à Pompeio victum, attonsis capillis, virilíque habitu assumpto, per loca inculta, ferásque gentes, infatigabili corporis animíque robore sequuta est.

HYPSIPYLE, ὑψιπύλη, Lemni regina fuit, Thoantis filia, quæ quum reliquæ mulieres eius insulæ omnes viros ex communi sententia occidissent, sola patrem seruauit. Ob quam pietatem è Lemno ejecta capta fuit à piratis, & Lycurgo Thraciæ regi vendita: à quo liberaliter habita fuit, & nutriendo filio eius præposita. Nam paulo antè fugam gemellos peperat, quos conceperat ex Iasone, quem in Colchos nauigantem hospitio simul & lecto exceperat. Postea quum Argiuis ad Thebanam expeditionem proficiscentibus, Langiam fontem ostensura, Archemorum alumnum humi deposuisset, ea absente adrepens serpens puerum interemit: quo nomine quum à Licurgo ad supplicium quæreretur, ab Adrasto, cæterisque Argiuis seruata est. Vide Statium in Theb. & Ouidium in Epist. Heroid.

HYRCANIA, ὑρκανία, Regio Asiatica, magna ex parte plana, & præclarissimis vrbibus adornata, quarum celeberrimæ sunt Talebrota, Samariana, Carta, & Tape: adeo autem fertilis & opulenta, vt vitis vini metre tam ferat, & ficus sexaginta modios ficorum: frumentum ex semine nascatur quod cadit ex culmo, in arboribus mellificetur, perfluat mel ex oleis. Dicta Hyrcania, ab Hyrcana sylua, quæ Scythiæ subiacet. Habet ab Oriente mare Caspium, à Meridie Armeniam, à Septentrione Albaniam, ab Occasu Iberiam. In ea regione pantheræ, pardi, & tigres abundant, quum syluis aspera sit.

Hyrcanus, na, num, ὑρκανὸς. vt, Mare Hyrcanum, homines Hyrcani. Hieronymus, Hircani volueribus & canibus semiuiuos proiiciunt. Virgil. 4. Aeneid. Hyrcanæque admorunt vbera tigres.

HYREVS, ὑρεύς, Rusticus quidam Bœotius fuit, qui quum Iouem, Mercurium, & Neptunum hospitio suscepisset, iussus petere quicquid vellet, mox voti compos futurus. respõdit se quidẽ nihil æquè cupere ac filiũ, vxorem tamen ducere nolle. Quo intellecto, tres dij in bubulũ tergus,

quod

quod ille iuuenco detraxerat, quem Ioui recens immolauerat, lotium reddidere: ex quo decimo mense natus est puer, quem ille ἀπὸ τῆ ὕρης, hoc est ab vrina, Vrionem vocauit: qui postea primæ literæ mutatione Orion dictus est.

HYRIA, ὑρία, Insula est Ionij maris, ante Peloponnesum, alio nomine Zacynthus dicta. Autor Plinius libro 4. capi. 12. ¶ Fuit præterea Hyria Bœotiæ oppidum, in agro Tanagræo, teste eodem Plinio lib. 4. cap. 7. & Strabone lib. 9. ¶ Item aliud in Iapygia, à Cretensibus conditum: cuius meminit Herodotus lib. 7.

HYRMINE, ὑρμίνη, Oppidum in ea parte Achaiæ propriè dictæ, quæ Eleorum agro proxima est. Autor Plinius lib. 4. cap. 5.

HYRTACVS, ci, ὑρτακίδης, Oppidum Cretæ, apud Stephanum. ¶ Fuit præterea hoc nomine Troianus quidam ex Ida monte, pater Nisi, vnius ex comitibus Aeneæ, qui à nomine patris Hyrtacides appellatur à Virgilio, lib. 9. Aeneidos.

HYSBE, es, ὕσβη, Lydiæ oppidum, apud Stephanum: à quo deducuntur gentilia Hysbæus, & Hysbites.

Hysginum, ὑσγινον, Plantæ genus, quo color tingitur coccineo similis. vnde Græci vestes ὑσγινοβαφεῖς appellant, hoc est hysgino tinctas. Plin. lib. 25. cap. 7. Quare puteolanum potius laudatur, quàm Tyrium, aut Getulicum, aut Laconicum: vnde pretiosissimæ purpuræ. Causa est, quòd hysgino maximè inficitur, rubiámque cogitur sorbere.

HYSIA, æ, vel Hysiæ, arum, ὑσία, ὑσίαι, Bœotiæ oppidum, colonia Hyræorum, à Nicteo Antiopes patre condita: de hac Thucydides, lib. 3.

Hyssopus, penul. produ. ὕσσωπος, fœminini generis, & Hyssopum, neutri cum y, & gemino ss, secundum Apuleium, Herba notissima, pulmoni valde vtilis. Colum. lib. 6. capi. 10, Veterem tussim sanant duæ libræ hyssopi macerati sextariis aquæ tribus. Plinius lib. 25. cap. 11, Hyssopum in oleo contritum phthiriasi resistit, & prurigini in capite. Colum. lib. 7. cap. 5. Remedio sunt hyssopus & sal, quæ ponderibus contrita. ¶ Apud Macrum legitur hysopum vnico ſ, duabus prioribus syllabis contra artem correptis. Est (inquit) hysopum siccum, calidúmque, & tertius illi Est in vtrisque gradus.

Hyssopites, hyssopitæ, masculini generis, ὑσσωπίτης, Vinum factitium ex hyssopo: sicut Myrtites, ex myrto: Absinthites, ex absinthio. Columella lib. 12. cap. 35.

HYSTASPES, ὑστάσπης, Darij Persarum Regis filius ex Atossa Cyri filia: cuius meminit Herodotus lib. 7. ¶ Fuit & ante hunc alter eodem nomine, Arsamenis filius, & iam dicti Darij pater: de quo idem Herodotus lib. 1.

Hysteræ, ὑστέραι, Latinè vocantur Secundæ. Sunt autem folliculi quibus infans inuolutus prodit in lucem, & quicquid infantem ex vtero sequitur.

Hystericæ, ὑστρικαὶ, Dicuntur mulieres quæ vteri suffocatione laborant, in quibus sensum pulsúmque per interualla nullum, aut certè perexiguum percipere possumus: quam passionem hystericam appellant, ἀπὸ τῆ ὑστέρας: quo nomine Græci matricem vel vterum significant.

Hysterologia, ὑστερολογία, Locutio præpostera: figura eadem cum ea quæ dicitur hysteron proteron, quum scilicet quod priore loco dicendum erat, posterius dicitur.

Hysteron proteron, ὕστερον πρότερον, Est figura quum sententia ordine commutatur: vt, Postquam altos tetigit fluctus, & ad æquora venit. nam prius ad æquora venit, quàm tangeret fluctus.

Hystrix, ὕστριξ Suidæ, hystricis penul. corre. Animal est spinis contectum, ex herinaceorum genere. Plin. lib. 8. capi. 35, Hystrices generat India, & Africa spina contectas ex herinaceorum genere: sed hystrici longiores aculei, & quum intendit cutem, missiles. Ora virgentium figit canum, & paulo longius iaculatur. Hybernis autem se menſibus condit, &c.

I

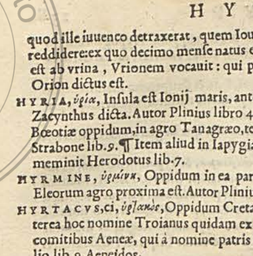

LITERA vocalis est, quę etiam consonans fieri consueuit, & modò pro simplici consonante, modò pro duplici accipitur. Pro duplici consonante accipitur, quando in eadem dictione ponitur in medio duarum vocalium, ita vt posteriori cohęreat in eadem syllaba: vt Maius, Pompeius, Peius. Simplex autē consonans esse intelligitur, quoties in principio ponitur dictionis, ita vt cum sequente vocali cohæreat in eadē syllaba: aut quoties subsequitur immediatè aliquam consonantem: vt, Ianus, coniuro. Notandum tamen i literam pro consonante aspirari non posse, quum nulla consonans ante se aspirationem accipere valeat. Vnde Hierosolyma sex syllabarum est. Hiulcus trium.

I ante A.

IA, ἴα, Filia fuit Atlantis, soror Maiæ, matris Mercurij, de qua Homerus lib. 14. Odyss. ¶ Item Ia, ἴα, Græci vocant violas: vnde Ianthina vestis. vide infrà.

IACCHVS, ἴακχος, Nomen Bacchi, ab ἰαχῶ clamo, canto, vocifero: nam qui Baccho sacrificabant, vlulatibus & clamoribus omnia implere solebant. Virgil. Eclog. 7. Populus Alcidæ gratissima, vitis Iaccho. ¶ Ponitur quandoque pro vino. Virgil. 6. Eclog. Inflatum hesterno venas, vt semper, Iaccho.

IACEO, ces, iacui, iacère, Cubare, decumbere, & prostratum esse. ἰαύειν, Ὑπνῶσαι. Virgil. in Buc. Silenum pueri somno videre iacentem. Idem 7. Ecloga, Strata iacent passim sua quæq; sub arbore poma. Plau. in Amph. Quis est hic senex, qui ante ædes nostras sic iacet? Dicimúsque iaceo in strato, iaceo humi. Liui. lib. 2. bel. Pun. Humi iacentem inter custodias stationésque militum circùmspexerunt. ¶ Quandoque accipitur pro situm esse. Sallu. In medio campus iacet aquis vndique scatens. Brutus ad Ciceronem, Quem locum volo tibi esse notum: iacet inter Apenninū, & Alpes, impeditissimus ad iter faciendum. ¶ Quandoque etiam accipitur pro mortuum esse aut sepultum, eo quòd mortuorum cadauera nihil aliud possint quàm iacére. Lucanus lib. 8, Ille iacet, lætæ paci qué prætulit orbis. Martialis, Non aliter cineres mando iacere meos. ¶ Aliquando deiectum esse, ac contemni. Cicero 2. de Finibus, Maximas verò virtutes iacere necesse est, voluptate dominante. ¶ Iacens animus, id est non alacer, sine spe, deiectus. Cic. de Amic. Non est igitur amici, talem esse in eum, qualis ille in se est: sed potius niti, & efficere vt amici iacentem animum excitet, inducátque in spem, cogitationémque meliorem. Huius verbi compósita sunt, Adiaceo, Iuxta iaceo. πρόκειμαι. Interiaceo, in medio iaceo. παρέκειμαι. Liuius, Deſcendunt in planitiem, quæ inter Capuam Tiphratámque interiacet. Subiaceo, subtus iaceo, & subditus sum. ὑπόκειμαι. Lactant. lib. 3. Quoniam igitur vtrúsque subiacet fortitudo. Obiaceo, de quo alibi. Habent autem hæc omnia penul. corre. in trisyllabis.

Iacio, cis, ieci, iacere, iactum, Significat emitto, ac vi impello. βάλλω, βάλω. Cicero 6. Verr. In quem scyphum de manu iacere conatus est. Virgil. 5. Aeneid. Sublatáque procul dextra connixa corusćat, Et iacit. Cæsar 2. bel. Gal. Vndique in murum lapides iaci cœpti sunt. ¶ Iacere fundamenta, est ponere vel collocare lapides, quibus ædificium superstruatur. Suetonius in Caio, In area Capitolina nouæ domus fundamenta iecit. ¶ Per translationem autem accipitur pro inchoare, & rei alicuius exordium statuere. Cicero 1. Philip. In quo tempło, quantum in me fuit, ieci fundamenta pacis. Gradum iacere, atque aditum ad cætera, idem est quod veluti viam parare, qua ad reliqua progrediamur. Cicero 1. de lege Agr. Hunc quasi gradum quendam atq; aditum ad cætera iactum intelligatis. ¶ Iacere, pro enuntiare, siue spargere in vulgus. Tacitus lib. 1, Quædam de habitu, cultúque, & institutis eius iecerat. ¶ Iacere apud aliquem quidpiam. Tacitus lib. 4, Neque rarò, neque apud paucos talia iaciebat. ¶ Iacere in aliquem aliquid, metaphoricè, pro eo quod est, dictum aliquod in quempiam torquere. Liuius 4. bel. Maced. Rem defendam, non nos, in quos iecit magis hoc Consul verbo tenus, quàm vt re insimularet. Iacere contumeliam in aliquem. Cicero pro Syl. ¶ Huius compósita sunt, Abiicio, ἀποῤῥίπτω. Adiicio, Coniicio, Circuniicio: vnde Circuniecta impedimenta dicimus. Deiicio, ἀφαβάλλω. Disiicio, Eiicio, Iniicio, Interiacio, abiicio, Proiicio, Reiicio, Subiicio, Traiicio: quæ omnia videro suis locis.

Iacto, tas, Frequenter, & multum iacio. ἀποῤῥιπτέω. Seneca, Dum lapillos iactaret in puteum. Virgil. lib. 1. Georg. Deucalion vacuum lapides iactauit in orbem. ¶ Aliquando idem est quod sæpe multúmque animo reuoluere. ἀναστατόω. Virgil. 11. Aeneid. Atque illum tales iactantem pectore curas. ¶ Aliquando fatigare, vexare, concutere. ἀστῦρ, κλάω τε ῥηγνύω. vt Virgil. 1. Aeneid. –iactatos æquore toto, Troas relliquias Danaûm, atque immitis Achilli. Vbi Seruius, Iactamur in mari, fatigamur in terris. Lactant. lib. 5, Qui patrem regno expulit, bello persecutus est, exulem toto orbe iactauit. ¶ Per translationem tamen etiam latius accipitur pro quouis modo vexare, siue exagitare. Cicero in Verrem, act. 2. Iactatur domi fuæ vir primarius, & homo honestissimus: pro se quisque manus affert. Idem pro Quintio, Aequitas multis iniuriis iactata, atque agitata. Et paulo pòst, Multis vexatus contumeliis, plurimis iactatus iniuriis. ¶ Aliquando pro sese efferre, siue ambitiosius gloriari. μεγαλαυχῶμαι, Cicero pro Roscio Amerino, Hæc tu Eruci, tot, & tanta si nactus esses in reo, quàm diu diceres? quomodo te iactares? Quintilianus lib. 4. cap. 13, Aduersarius enim fiduciam partis suæ iactat. ¶ Est interdum Iactare idem quod inaniter loqui. Virgil. 2. Eclog, –vbi hæc incondita solus Montibus & syluis studio iactabat inani. Idem 1 Aeneid. Talia iactanti stridens Aquilone procella Velum aduersa ferit. ¶ Aliquando frequenter emittere, siue eiaculari. Idem 2. Georg. Et si non alium late iactaret odorem, Laurus erat. Et alibi, Ipsi lætitia voces ad sydera iactant. id est crebrò emittunt. ¶ Aliquando frequenter ducere: vt apud eundem. Haud vnquam manibus iactata fatiscit. id est ductata.

Iactito, tas, frequentatiuum à Iacto. δριμάω, πυκνάζομαι. Liuius 7. ab Vrbe, Iuuentus, histrionibus fabularum actu relicto, ipsa inter se more antiquo ridicula intexta versibus, iactitare cœpit.

Iactus. participium. Cicero 2. de leg. Agr. 2. Hunc quasi gradum quendam, atque aditum ad cætera iactum intelligetis.

Iactus, us, ui, Actus ipse iaciendi. βολή. Terentius Adel. Ita vita est hominum, quasi quum ludas tesseris: Si illud quod est maximè opus iactu, nō cadit: Illud quod cecidit forte, id arte vt corrigas. Virgil. 4. Georg. –se iactu dedit æquor in altum. Iactus pilarum, Ouid. 2. Trist. Iactus fulminum, Cic. 3. Catil. ¶ Iactus absolutè, βόλος, pro iactu retis. Valerius lib. 4. cap. 1. A piscatoribus in Milesia regione verriculum trahentibus, quidam iactum emerat. ¶ Iactus item accipitur pro mercium in mare proiectione quæ in magnis tempestatibus fieri solet nauis exonerandæ gratia. Vnde extat Titulus lib. 14. Pandectarum, Ad legem Rhodiam de Iactu, quo cauetur, si leuandæ nauis gratia iactus mercium factus sit, omnium contributione esse farciendū, quod pro omnibus damni factū est.

Iactanter, aduerbium, idem significans quod insolenter, & cum iactantia, à participio Iactans. ἀλαζονικῶς. Tacitus libro 2. Periisse Germanicum, nulli iactantius mœrent, quàm qui maximè lætantur. Id est maiori cum ostentatione.

Iactatus. participium. Virgil. 1. Aeneid. –iactatos æquore toto
Troas reliquias Danaûm, atque immitis Achilli.

Iactatus,

Iactatus, us, ui, verbale, Agitatio, succussio: vt, Iactatus maris. σάλος. Plinius libro 14. capi. 18, Sic & mari nauigato, cuius iactatus his quæ duruerint tantum vetustatis adiicere sentitur, quantum habuerint. Ouidius 6. Metamorpho. Excussit pennas quarum iactatibus omnis Afflata est tellus.

Iactatio, nis, verbale, Agitatio, succussatio. σάλος, σεισμός. Liuius 10. bel. Pun. Simul sperans leuiorem in nauigatione quàm in via iactationem vulneris fore, & curationi omnia commodiora. Cicero pro Muræ. Quo tandem animo me esse oportet, propè iam ex magna iactatione terram videntem, in hunc cui video maximas Reipub. tempestates esse obeundas? Idem 4. Tusc. la. Iactatio (vel Iactātia potius) est voluptas gestiens, & se efferens insolentius. Insolentiam, & Iactationem hominum ferre, Cicero ad Atticum lib. 10. Iactatio verborum, Idem ad Brutum.

Iactator, toris, Glorioſus, insolenter se venditans. μεγαλαυχέτης, ἀλαζών. Quintilianus lib. 11. cap. 1, de Cicerone, Is quidem rerum à se gestarum maior quàm eloquentiæ, fuit in orationibus vtique iactator. Claud. in Paneg. Immodicus propriį iactatòr honoris.

Iactantia, iæ, Quæ & iactatio dicitur. μεγαλορρημοσύνη, μεγαλαυχία, ὑπερηφανία, ἀλαζονεία. Definitur à Cicerone 4. Tuscul. quòd sit voluptas gestiens, & se efferens insolentius. Quintil. lib. 9. cap. 2, Veritus opinionem iactantiæ. Idem, Hoc enim inanis est iactantiæ. Taci. lib. 11. Iactantia, gloriáque ad posteros.

Iactuosè, Iactanter, cum iactantia. ἀλαζόνως. Cicero, Quum sint multa iactuosè dicta. Sic enim legunt quidam: quanuis in castigationibus exemplaribus non iactuosè legatur, sed actuosé.

Iactura, æ, Propriè dicitur damnum illud quod ex iactu consequimur: hoc est ex proiectione mercium in mare, quæ fieri solet in magnis tempestatibus ad exonerandam nauem. ἐκβολή. Sallustius ad Cæsarem, Siquid aduersi coortum est, de illis potissimum iactura fit quæ minimi pretij sunt. ¶ Per metaphoram tamen accipitur pro quouis damno: vt apud Ciceronem 2. de Finibus, Facere iacturam rei familiaris. Ouid. 9. Meta. Hunc tamen ablati domuit iactura decoris. Idem 1. Meta. Est tamen hu mani generis iactura dolori Omnibus.

Iaculum, li, penul. corre. Propriè telum, siue hastile, quod manu eiaculari potest. ἀκόντιον. Quintil. lib. 8. cap. 2, Qui iaculum emittit, iaculari dicitur. Virgil. 9. Aeneid. –& iaculum contorquens mittit in auras.

Iaculor, aris, penul. corre. deponens, Iaculum emitto, telum coniicio. ἀκοντίζω. Iuuen. Saty. 1, Quantas iaculetur Monychus ornos. Ouid. 2. Meta. –vasti quoque rector olympi, Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra. ¶ Aliquando simpliciter accipitur pro proiicio. Colum. lib. 2. Faba, quæ longius emittetur, pura eō perueniet quò ventilator eam iaculabitur. ¶ Legitur & Iaculo actiuum. Claudianus, Latis iaculabat in aruis. Hinc fit compósitum Eiaculo, quo vsus est A. Gellius, Arionem (inquit) cum fidibus & indumentis, cum quibus se in salum eiaculauerat, extitisse.

Iaculatio, Iaculamen, & Iaculamentum, Dicitur ipse actus iaculandi. ἀκόντισις, ἀκόντισμα.

Iaculator, oris, verbale, Qui iaculum emittit. ἀκοντιστής. Liuius 7. bel. Pun. Annibal turmatim per equites, peditúmque iaculatores leuia certamina serens, &c. Horatius 3. Carm. Ode 4, Enceladus iaculator audax.

Iaculatrix, cis, verbale fœmininum, Mulier iaculationem exercens. ἀκοντίστρια. vt, Diana iaculatrix. Ouid. 5. Metamor. Pallada nónne vides, iacula tricémque Dianam Absćesisse mihi?

Iaculabilis, le, Quod iaculari, hoc est longè proiici potest: vt, Telum iaculabile. Ouid. 7. Metam. –sed non formosius isto Viderunt oculi telum iaculabile nostri. Pondus iaculabile, Stat. 6. Theb.

Iaculus, li, pen. cor. Serpentis genus, arbores subiens, è quibus vi maxima se eiaculatur, penetrátque quodcunque animal obuium fecerit fortuna. σαῦρα. Luc. lib. 9, Et natrix violator aquæ, iaculiq; volucres. Plin. lib. 8. cap. 23. Iaculum ex arborum ramis vibrari, nec pedibus tantùm pauendas serpentes, sed & missili volare tormento. Vide Aelianū lib. 9. ca. 49.

IACOBVS, penul. prod. ἰάκωβος. Nomen proprium, quatuor syllabarum. Claudianus, Quid laceras versus dux Iacobe meos? Nomina enim propria apud Hebræos (sicut Prisćianus docet) in sine acutum accentum habent, quæ more Latino declinata, eundem retinent, & penultimam producunt: vt Adam, Adamus. Ioseph, Iosephus.

IADER, Iadĕris, neutri generis, Fluuius est Illyrici. in Adriaticum mare defluens, iuxta quem oppidum est Iadera. Luca. lib. 4. Et tepidum ih molles Zephyros excurrit Iader.

IADERA, quæ & Iader, neutro genere, Iadĕra. Ptolemæo, Ciuitas est Illyrici, non procul ab Apollonia & Salona. Pompo. lib. 2. Iaderæ meminit & Plinius in descriptione Liburniæ.

IALYSOS, ἰάλυσος, Oppidum fuit Rhodi insulæ, cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 31, Et Pomp. lib. 2, In Rhodo, inquit, tres quondam vrbes erant, Lindos, Camiros, Ialysos. Ialysos autem hæc ipsa est, quæ Telchinas olim aluit, his qui in Creta floruere, cognomines, maleficum genus hominum, & prælligiis infame.

Iam, aduerbium temporis, Quod penè est idem quod nunc, illico. ἤδη. Terentius in Adelp. Tace, egomet conueniam iam ipsum. Idem in Eunucho, Nam aut iam reuertère, aut mox noctu te adigent horsum insomnia. ¶ Interdum hortantis est, & veluti moram increpantis. Terentius in Eunucho, Iámne imus? Nonnunquam etiam accipit pro modò. Virgil. 3. Georg. Iámque hos cursu, iam præterrit illos. hoc est modò hos, modò illos. ¶ Interdum pro præterea, ἔτι, & quasi nodus est quidam coniungens sententias: vt apud Virgilium, Iam maris immensi prolem & genus omne natantum, Iam varias pelagi volucres. Hoc idem efficit coniunctum cum vero. ἔτι τοίνυν. Cice. 1. de Orat. Iam verò narrationē quòd iubent verisimilem, &c. ¶ Iamdiu, Multo iam tempore. πάλαι. Cice. de Senec. Carthagini malè iamdiu cogitanti. Idem ad Cass. Vt te, quem iamdiu plurimi facio, tanto interuallo viderem. ¶ Iamdudum, Ex Iam & dudum componitur, & frequētius de paruo tempore dicitur. πολλοῦ χρόνου, vt, Iamdudum te expecto. Cicero in Epist. Vides me sudare iamdudum, Plautus in Menæ. Iamdudum mulier tibi non imprudens aduerſabar, hunc metuebam. Aliquando de longiori. Plinius libro 19, Iamdudum ex eadem Hispania Pœlicum venit in Italiam plagis vtilissimum. Macrobius, Iamdudum hæc quæstio ab Aristotele & proposita est, & soluta. Ponitur etiam pro continuo, & quamprimum. Virgilius 2. Aeneid. Iamdudum sumite pœnas. ¶ Iamiam, Repente, sine mora. παραυτίκα, ἐνεργῶς ἤδη. vt, Iamiam aderit. Ponitur & cum præsenti, licet in futurum resoluatur. Virgilius 2. Aeneid. Iamiámque manu tenet & premit hasta. quasi mox tenebit, & nunc videtur tenere. Plerunque figuratè per indignationem accipitur. Idem, –Iamiam nec maxima Iuno, Nec Saturnius hæc oculis pater aspicit æquis. Et per miserationem. Sallustius in Iugurt. Iamiam animo meo charissime frater, quanquam tibi immaturo, & vnde minimè decuit, vita erepta, tamen lætandum magis, quàm dolendum puto casum tuum. Et per exhortationem. Quintilianus, Iamiam commilito, quicunque casus manet, etiamsi Imperator damnatorus est, habes solatium: satius est, quàm à patre occīdi. ¶ Iam olim, Multo iam tempore. ἐκ παλαιοῦ. Cicero, Iam olim à principio illud statueram. Sumitur pro aliquando. Virgil. 2. Georg. Et iam olim seras posuit cum vinea frondes. ¶ Olimiam, pro iampridem. ἐκ πολλοῦ χρόνου. Quintilianus, olimiam Imperator inter fulgentes virtutes liuor locum quærit. id est à longo tempore. ¶ Iampridem, Aliquando iam tempore. παλαιόχρως. Seneca, Iampridem te expectantes ibi federamus. Dicitur & de longiori tempore, vt idem sit quod iamolim. Plinius, Quod maiores nostros iampridem fecisse manifestum est: quod genus nuper & patrum ferè nostrorum memoria inuentum est. Accipitur item pro statim, siue continuò. Lucanus libro 1, Tollite iampridem, victricia tollite signa. ¶ Iam tum, significat ex eo tempore. ἐξ ἐκείνου. Plautus, Iam tum occœpit virginem amare. Virgilius 8. Aeneidos, Iam tum religio pauidos terrebat agrestes.

IAMBLICHVS, ἰαμβλίχος, Pythagoricus philosophus è Chalcide Syriæ fuit, Porphyrij discipulus, qui tempore Constantini Magni floruit: sub quo breui tempore tantum profecit, vt secundas post præceptorem Romæ obtineret, nec ab eo quicquam differre videretur doctrina: nisi quòd ille melior facilitate candoréque orationis, hic paulò durior habebatur: ac vt de Xenocrate Plato dicebat, venere dicendi carebat. Moribus adeò probatus, vt eius vitæ abstinentia, modestiáque ea tempestate nulli non cognita fuerit. Huius meminit & Hieronymus.

Iambus, ἴαμβος, Pes metricus, constans ex priore breui, & posteriore longa. Horatius in Arte, Syllaba longa breui subiecta vocatur iambus. Dictus iambus, vt quidam volunt, ab inuentore. Festus ἀπὸ τοῦ ἰαμβίζειν deducit, quod est conuitiari, seu inuchi: quum tamen verisimilius sit ἰαμβίζειν verbum, ab iambi pedis natura esse deductum. Hinc iambicum carmē, cuius multa sunt genera, quę latissimè exequitur Mycillus.

IAMESAIS, ἰαμησαίς, Aestuarium est maris Britannici, in quod illabitur fluuius ille quem Tamesim Cæsar vocat. Plin. lib. 1. cap. 3.

IAMNO, onis, Oppidum insulæ Balearicæ minoris: quæ duo olim habuit oppida, Iamnonem, & Magonem, teste Plinio lib. 3. capi. 5, & Pomponio Mela ad finem, lib. 2. Ptolemæus Iamnam, ἰάμνην nominat.

IANA, Prius dicta fuit, quæ postea præposita litera d, Diana appellata est, teste Nigidio.

IANASSA, ἰανάσσα, Nympha dicta est, à suauiter regendo. ἰαίνω, lætifico: ἀνάσσω, regno, impero.

IANASVM, Oppidum Celticæ gentis in Hispania citeriore. Pomponius Mela, lib. 2.

Ianeus, Ab antiquis dicebatur, quem hodie Ianitorem vocamus, teste Festo.

IANICVLVM, Oppidum fuit in ianiculo monte trans Tyberim: ita dictum à Iano conditore, vt quidam putauerunt: vel quòd tanquam Ianua esset Romanis in Hetruriam proficiscentibus. Virgil. 8. Aeneidos, Hæc duo præterea disiectis oppida muris. Relliquias. veterúmque vides monumenta virorum: Hanc Ianus pater, hanc Saturnius condidit vrbem: Ianiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen.

IANIRA, penul. produ. ἰάνειρα, Nymphę nomen, Oceani & Tethyos filiæ: παρὰ τὸ ἰαίνειν τοὺς ἄνδρας, hoc est à viris demulcendis. Hesiodus in Theogonia.

Ianitor, vide IANVA.

IANTHE, ἰάνθη, Puella fuit Cretensis, ex Phæsto oppido, Telestæ filia, vxor Iphidis, qui ipso nuptiarum die ex fœmina mutatus est in marem. Ouid. lib. 9. Metamor. Tertius interea decimo succesſerat annus, Quum pater Iphi tibi flauam despondet Ianthem, Inter Phæstiadas quæ laudatissima formæ Dote fuit virgo, Dictæo nata Telestę.

Ianthinus, a, um, penul. corre. ἰάνθινος, Idem est quod violaceus. Nam Græci ἴα violas, & ἄνθη flores vocant. Ianthinum itaque dicitur, quod floris violæ colorem refert. Vnde vestis Ianthina, & Ianthina, orum, substantiuè, dicuntur vestes violacei coloris. Martialis, Coccina famosæ donas & ianthina mœchæ. Plin. lib. 21. cap. 6. Ex his violis quæ sponte apricis ac macris locis prouenium, purpureæ, latiore folio, statim ab radice carnosa exeunt: solęque Græco nomine à cæteris discernuntur, appellatæ ἴα: ab his ianthina vestis.

Ianua, æ, Primus ingressus ad interiora domus: à Iano dicta, quòd huic deo consecratum erat omne principium. θύρα. Et propriè domus est ianua: ostium verò, partium, vt cubiculorum: licet confundantur. Nam & ianua, à quo ianitor, pro ostio ponitur: & ostium, à quo ostiarius, pro ianua. Cicero secundo, de Orat. Vt illud Naſicæ, qui quum ad poëtam Ennium veniſſet, eique ab ostio quærenti Ennium. Et paulo pòst, Quum ad Naſicam veniſſet Ennius, & eum à ianua quæreret, exclamat Naſica, &c. Valla libro 4. capite 8, Porta murorum est, munitionúmque, atque castrorum: ianua parietis, atque domorum. Cicero tertia, Verr. Seruis suis imperat Rubrius vt ianuam clauderent, & ipsi ad fores assiſter

Universidad de Deusto
Biblioteca

assisterent. Ouid. 2. Amor. Clausa tuo maius ianua fulmen habet.

Ianitor, oris. penul. corre. Cui ianuæ custodia est commissa. θυρωρὸς. Cice. 5. Verr. Hunc vestri ianitores, hunc cubicularij diligunt. Ianitor carceris, apud eundem legitur 7. Verr. Ianitor inferorum, Cerberus. Virgil. 6. Aeneid. —licet ingens ianitor antro
Aeternùm latrans exangues terreat vmbras.

Ianitrix, cis, fœminini generis, Mulier cui ianuæ custodia est commissa. θυρωρὸς, ὁ. Plautus in Cur. Anus hic recubare solet custos ianitrix. Plin. lib. 25. capi. 30. Laurus triumphis propriè dicatur, vel gratissima dominus, ianitrix Cæsarum. Pontificúmque, id est quæ soler plantari ante domos Cæsarum & Pontificum.

Ianual, libi genus quod Iano tantummodo libabatur. Festus.

Ianuarius, rij, ἰανουάριος, γαμηλιών, Primus mensium, à Iano appellatus, quem Numa Pompilius primum anni esse voluit, tanquam bicipitis dei mensem, respicientem & prospicientem transacti anni finem, futuríque principia.

IANVS, ἰάνος. Ab hiatu dictus est, detracta aspiratione: quem quidam Solem putant: ideóque geminum, quasi vtriusque ianuæ cælestis potentem qui exoriens aperiat, occidens claudat. Alij Ianum mundum, id est cælum intelligunt, quasi Eanum ab eundo, vt inquit Cicero, lib. 2. de Natu. deo. eo quòd mundus semper eat, dum in orbem voluitur, & ex se initium faciens in se refertur. Hinc & bifrons pingitur: duas enim facies habere dixerunt. alteram suo loco, alteram à tergo, eo quòd annus ex se initium faciens, fini occurrat: vel quòd præterita sciuerit, & futura prævideritt: seu quòd superorum & inferorum ianitor extiterit. Huius templum erat Romæ ad infimum Argiletum, à Numa Pompilio positum, quod tempore belli patebat, tempore pacis claudebatur: vnde Patulcius, & Clusinus cognominabatur, vt autor est Seruius. Constat autem templum hoc ter fuisse clausum. Primùm regnante Numa: iterum post bellum Punicum secundum: tertio post bella Actiaca, quæ confecit Augustus: quo tempore pax quidem fuit, quantum ad exteras pertinet gentes: sed bella flagrauere ciuilia. Huius autem claudendi vel aperiendi templi ratio varia est. Alij dicunt Romulo contra Sabinos pugnante, quum iam propè vinceretur, calidam aquam ex eodem loco erupisse, quæ fugauit exercitum Sabinorum. Hinc ergo tractum morem, vt pugnaturi aperirent templum quod in eo loco fuerat constitutum, quasi ad spem pristini auxilij. Alij dicunt Tatium & Romulum facto fœdere hoc templum ædificasse. Vnde & Ianus ipse duas facies habet, vt ostendat duorum regum coitionem: vel quòd ad bellum ituri debeant de pace cogitare. Est alia melioratio, quòd ad prælium ituri, optent reuersionem. Hæc Seruius. Hunc alij quadrifrontem fecerunt, ob quatuor orbis cardines, & Ianum quadrigeminum vocitarunt: & Iunonium, quasi Calendarum principem: Calendæ enim sunt Iunoni dicatæ. ¶ Ianus etiam erat locus Romæ, vbi fœneratores consistebant eregione Basilicæ: quoniam in eo Iani simulacra collocata visebantur. Ouidius. Qui pureal, Ianúmque timet, celeréque Calendas. Horatius in Episto. Hæc Ianus summus ab imò prædicat. Suet. in Domit. Ianos, inquit, arcúsque cum quadrigis, & insignibus triumphorum per regiones vrbis extruxit. ¶ Ianus antiquissimus Italiæ rex, quem geminam faciem prætulisse ferunt, quod ad regis prudentiam solertiámque referendum est: qui & præterita nosceret, atque prospiceret futura: vnde etiam bifrons dicitur. Hic Saturnum à filio fugatum è Creta elapséque in Italiam aduectum, susceptò hospitio: & quoniam ab eodem ruris agriculturam edoctus est, regni partem illi concessit, amboque vnà regnarunt concordes, vicináque oppida communi opera condiderunt. Romani hunc omnibus ianuis præesse credidertunt: vnde & clauigerum ipsum vocarunt. Eum autem primum in Italia diis templa feciss, ritúsque sacrorum instituisse, ac ideò eum in sacrificiis præfationem meruisse perpetuam, autor est Macrobius lib. 1. cap. 7. 8. 9.

Ianalis, le, adiectiuum à Iano: vt Ianalis virga. Ouid. 2. Fast. Virgáque Ianalis de spina sumitur alba. Qua lumen thalamis parua fenestra dabat. Ianalis porta quæ & Belli porta vocabatur Romæ, à Iano dicta: vbi & positum fuit eius signum. Hanc Numa instituit, vt esset clausa semper, nisi quum bellum foret.

IAPETVS, penul. corre. ἰαπετὸς, Cæli & terræ filius (vt inquit Hesiodus) vir quidem potens apud Thessalos, sed proterui ingenij, magisque filiorum quàm sua virtute clarus. Ferunt hunc Asiam nympham vxorem duxisse, & ex ea Hesperum, Atlantem, Epimetheum, & Prometheum suscepisse. Valer. Flac. lib. 1. Iapeti post bella trucis, Phlægræque labores. Hunc quidem Promethei patrem fuisse asserunt. Ouid. 1. Metam. Siue recens tellus, seductáque nuper ab alto Aethere, cognati retinebat semina cæli, Quam satus Iapeto mistam fluuialibus vndis, Finxit in effigiem moderátum cuncta deorum. De prometheo loquitur.

IAPYGIVM promontorium, quod Acram Iapygiam, ἀκρον ἰαπυγίαν, cum Græcis nominat Plinius, extremum Salentinorum promontorium est, quo quam longissimè in mare excurrit Italia. Vide Plin. lib. 3. cap. 11.

IAPYGIA, æ, ἰαπυγία, Regio est in finibus Italiæ, in Cherroneſi formam coacta, cuius Isthmus à Tarento Brundusium vsque extenditur. Alio nomine Messapia dicitur. Autor Strabo lib. 6. Seruius in illud Virgilij, Ille vrbem Argyripam patriæ cognomine gentis Victor Gargani condebat Iapygis aruis. Iapygia (inquit) pars est Apuliæ, in qua mons est Garganus, qui vsque ad mare Adriaticum extenditur. Quod si verum est, longè maiores sunt Iapygiæ fines, quàm quos modò ex sententia Strabonis descripsimus. Nam Garganus mons multis passuum millibus extra iam dictam peninsulam situs est. Dicta est autem Iapygia, ab Iapyge Dædali filio, vt tradidit Solinus in Polyhistore.

IAPYX. Vgis, ἰάπυξ, Ventus est ab Occasu solstitiali spirans, qui alio nomine Caurus dicitur, teste Gellio lib. 2. Noct. Att. Dictus Iapyx à Græcis, quòd ab Iapygia spirare videtur: quare & commodissimus est ex Italia in Græciam nauigantibus. Horat. lib. 1. Carm. Ode 3. Sic te diua potens Cypri, Sic fratres Helenæ lucida sydera, Ventorúmque regat pater, Obstrictis aliis, præter Iapyga.

IAPIS, idis, ἰάπις, Nomen proprium cuiusdam Aetoli, qui quum ad regionem Venetiæ venisset, oppidum de suo nomine condidit: à quo ea pars Italiæ, quæ Timauo fluuio irrigatur, Iapida dicta est. Quinetiam Timauum ipsum ab huius nomine Iapidem cognominat. Virgilius 2. Georg. Castella in tumulis, & Iapidis arua Timaui.

IARBAS, ἰάρβας, Getulorum rex, qui quum Didûs ambiret nuptias, ab ea repulsus, nascenti adhuc Carthagini bellum intulit: quod quum Pœni propulsare non possent, regnum suum eò adegerunt vt nuptiis suis pacem redimeret. Quod quum illa alia ratione effugere non posset, simulat se antè Sichæi (id defuncti mariti nomen erat) manes placare velle. Eam itaque ad rem impetrato spatio, pyram ingentem extruxit, cui superincumbens, suis sibi manibus necem consciuit.

IARCHAS, ἰάρχας, Philosophorum Indiæ princeps, qui in solio aureo sedens apud suos, sapientiam profitebatur. Vide Philostratum in vita Apollonij Tyanei.

IASA, Nomen ciuitatis quæ imminet Rubro mari, vbi est terminus Moabitarum prouinciæ.

IASIS, ἰάσις, Dicta est Atalanta ab Iasio patre. Propertius, Atq; animum duræ contudit Iasidos.

IASIVS, ἰάσιος, Filius fuit Abantis Argiuorum Regis, frater Dardani. Nam Dardanus, inquit Seruius, & Iasius fratres fuerunt, Electræ filij: sed Dardanus de Ioue, Iasius de Corito procreatus est. Hæc Seruius apud Virgilium, 3. Aeneid. Hinc Græci, Iasidæ: & Iasis vocatur Atlanta eiusdem filia. ¶ Fuerunt & alij eiusdem nominis: vnde Iasides Paliurus, apud Virgil. 5. Aened. Et Iapis Iasides, apud eundem, lib. 12.

IASION, onis, ἰασίων, Quem Diodorus, lib. 6. etiam Iasium appellat: Iouis & Electræ filius fuit, qui adeò à Cerere adamatus est, vt in eius gratiam ad nuptias Hermiones ipsius Iasij sororis, maximam & frumenti & panis copiam attulerit, ac ex eo Plutum pepererit, qui cultum vitę instituere, pecuniásque coacernare, ac in vsus custodire omnium primus docuit, quum antea parua congregandæ seruandæque pecuniæ fuisset cura. Alij addunt fabulæ, eum postea à Ioue ex inuidia fulminatum: quanuis non desint qui aliam mortis causam ponant, nempe quòd simu lachrum eius contumelia affecerit. Hunc quoque alio nomine Actionē vocant. Ouid. lib. 9. Queritur canescere mitem Iasiona Ceres, &c.

IASON, ἰάσων. Filius fuit Aesonis ex Polymela, seu (vt alij volunt) Alcimede, quem pater moriens Peliæ fratri in tutelam commendauit, fraudato etiam regno, ea tamen lege vt illud adulto Iasoni restitueret. Porrò Alcimede suspectum habens Peliam, Iasonem Chironi alendum dedit. Itaque Iason adultus ad repetendum paternum regnum venit: sed Pelias commentus fraudem, Iasonem Colchos ad auferendum aureum vellus nauigare iussit. Quæ res licet primò impossibilis videretur Iasoni, tamen præparata Argo naui cum reliquis heroibus Colchos profectus est. Inter nauigandum autem primùm ad Lemnum insulam appulit, vbi ab Hypsipyle & hospitio & thalamo susceptus est. Deinde ad Phineum Regem, à quo muneris loco edoctus est quomodo per Cyaneas petras inter se concurrentes ad Colchos vsque tutò nauigare posset. Quò quum peruenisset, Medea Colchorum Regis filia forma eius capta, à certissimo eum eripuit exitio: ostensa ratione qua & æripedes tauros perdomare, & draconem perugilem sopire posset. Eius itaque consilia secutus Iason, aureum vellus sustulit, & inde clàm cum sociis & Medea fugam arripiens, ad Istri ostium peruenit: aduersóque flumine subiens, quum eum tandem in locum peruenisset vbi Danubius Liburniæ montibus proximus est, nauim, qua vectus erat, suis sociorúmque humeris superatis montibus in mare Adriaticum deportauit: tandémque sospes in patriam reuectus, duos ex Medea filios suscepit. Sed quum postea Creusæ Corinthiorum Regis filiæ amore flagrans, eam vxorem duxisset, Medea ægrè ferens diuortium, Creusam cum regia exussit. Sunt qui tradant. Medeæ postea reconciliatum Iasonem: Aeeten socerum à Persa fratre pulsum, in regnum restituisse, multáque alia præclara gessisse, adeò vt diuinos in Asia honores fuerit promeritus. Describitur latius tota hæc fabula ab Apollonio Rhodio. & Valerio Flacco. ¶ Corripit autem hoc nomen penul. genitiui syllabam. Ouid. 7. Meta. Multáque perpessi claro sub Iasone, randem, &c. Et alibi, Quem nisi cru delem, non tangat Iasonis ætas? ¶ Hinc fit patronymicum Iasonides: vt, Iasonidæ iuuenes, apud Statium lib. 10. Theb.

IASONIVM, ἰασόνιον, Promontorium Cappadociæ. Ptolemæus li. 5. ca. 6.

Iaspis, ἴασπις, Gemma est è viridantium genere, cuius vt multæ species, ita varij sunt colores: vt est videre apud Plinium lib. 37. cap. 9. Martialis lib. 5. Sardonychas, smaragdos, adamantas, iaspidas vno
Portat in articulo Stella Seuere meus.

Iaspideus, ea, eum, vt, Iaspidea gemma, quæ Iaspidis colorem refert. Plin. lib. 37. cap. 10, Cepionidæ in Aeolide ad Dardanum nunc pagum, quondam oppidum, nascuntur multis coloribus transfucentes, aliàs vitreæ, aliàs crystallinæ, aliàs Iaspideæ.

Iasponyx, ἰασπόνυξ, Iaspidis Gemmæ species, maculis quibusdam humano vngui non dissimilibus variegata: vnde & onychipuncta dicitur. Vide Plinium lib. 37. cap. 9.

IASVS, siue Iassus, ἴασος, Insula Cariæ, continenti adiacens, cuius incolę, quòd regionem habeant sterilem, ex piscatu potissimum victum quęritãt. Hinc proximus sinus, Iasius cognominatus est. Ex Iaso orti sunt Chœrilus poëta, & Diodorus Dialecticus, cognomento Chronus.

IATINVM, ἰάτινον, Meldensium ciuitas est, apud Ptolemæum lib. 2. ca. 8.

Iatros, ἰατρὸς, Latinè medicus. Vnde Archiatros, princeps medicorum: quo nomine dictus est Aesculapius, tanquam præses, deúsque medicorum. Plinius lib. 29. cap. 1.

Iatraleptes. vel Iatralepta, ἰατραλείπτης, Medicus vnguentarius qui vnguentis & perfrictionibus curat. Celsus lib. 1. capi. 1, Sanus homo qui & bene valet,

valet, & suæ spontis est, nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque iatralepta egere.

Iatraleptice, ἰατραλειπτικὴ, Medicinæ genus quæ vnguentis, & perfrictionibus curat, quasi medicina vnguentaria: ἰατρικὴ enim medicina, ἀναπτυκτικὴ vnctor dicitur.

IAXAMATAE, οἱ ἰαξαμάται, Populi circa Mæotim (inquit Stephanus) quos Ephorus appellat Sauromatas. Valer. Flac. Mellis honos Torinos ditat, sua mulctra Satarchen, Iaxamatas venatus alit. De his Ammian. libro 4, Circa hæc stagna gentes sermonum institutionúmque varietate dispares, Iaxamatæ, Mæotæ, & cum Gelonis Agathyrsi.

IAXARTES, ἰαξάρτης, Fluuius Scythiæ est, eorum qui in Caspium mare influunt, longè maximus: vnde idem esse cum Tanaide ab Alexandro creditus est, quum sit alius, vt nauigatione compertum est. Oritur apud Sacas (vt ait Ptolemæus) in Septentrionem fluens.

IAZYGES Metanastæ, ἰάζυγες, Populi in Europa qui (sicut Ptolemæus. lib. 3. scribit) ab Oriente habent Daciam, ab Occasu & Austro Germaniæ partem, à Septentrione Sarmatiam. Hodie (siquis in re tam vetusta coniecturæ locus est) creduntur populi inhabitantes eam regionem quam Septem castra vocamus, Germanicè *Sibenburgen*: quæ regio partim ab Hungaris, partim à Valachis colitur.

I ante B.

Ibernia, vide HIBERNIA.

IBERVS, penul. produ. ἴβηρ, Fluuius Hispaniæ, qui apud Cantabros oriens, per XL. passuum millia fluit, & in mare Balearicum exit. Dictus (vt Eusthathius ait) à Rege eiusdem nominis. Lucanus lib. 4, Qui præstat terris, aufert tibi nomen Iberus.

Iberia, ἰβηρία, Primùm appellata fuit Hispaniæ regio, vtrinque Ibero fluuio proxima, quam postea Celtæ Gallorum populi, relictis sedibus suis, habitauere. Vnde composito ex vtraque gente nomine, Celtiberi appellati sunt: & regio eorum, Celtiberia. Postea tamen vniuersa Hispania, Iberia dicta est: & Hispani ipsi, Iberi, siue Iberes. ἴβηρες. Virgil. 3. Georg. Aut impacatos à tergo horrebis Iberos. Luca. Occurrat Iberibus alter. ¶ Est & alia regio hoc nomine iuxta Pontum inter Colchida & Armeniam, veneumona ferax, quæ Caucasijs montibus circundatur: cuius similiter populi, Iberi, & Iberes dicti sunt, à quibus (vt Varro scribit) venerunt qui in Hispania habitauerunt: & ab illis Hispania, Iberia: & fluuius Hispaniæ, Iberus dictus est.

Iberus, ra, rum, Virgi. lib. 9, Pictus acu chlamydem, & ferrugine clarus Ibera. Dionysius contrà tradit Iberes populos à Pyrenæis montibus profectos, in Asia sedes posuisse. Vnde ea pars Asiæ, Iberia nuncupatur. Iberiá regionem mulier captiua sub Constantino Helenæ filio, conuertit ad Christianam fidem: in ea pudicam traducens vitam, & in oratione iugiter persistens.

Iberica herba, spartum dicebatur antiquis. Quintil. lib. 8. capi. 2. Qui in actione ibericas herbas, se solo nequicquam intelligente, dicebat, nisi irridens hanc vanitatem Cæsius Seuerus spartum eum dicere velle indicasset.

Iberis, idis, ἴβηρις, Herba eadem cum lepidio syluestri: de qua vide Plinium lib. 25. cap. 8.

Ibi, aduerbium loci, Significat in eo loco: quo propriè vtimur in demonstrando. ἐκεῖ. Ibidem verò relatiuum est, idem significans quod in eodē loco. αὐτόθι. Cice. pro Domo sua, Ibi enim postis est, vbi templi aditus est. Idem in Epid. Nemo est quin vbiuis, quam ibi vbi est, esse malit. ¶ Accipitur aliquando pro aduerbio temporis, idémq; valet quod tũc. Terent. in Eunu. Inuitat tristis. manst: tibi illa cum illo sermonem occipit. ¶ Ab ibi fiunt composita, Inibi & alibi, seu aliubi, & ibidem: quæ vide suis locis.

Ibices, Capræ syluestres sunt pernicitatis mirandæ. Plin. lib. 8. capi. 53. Sunt capræ, sunt rupicapræ, sunt ibices pernicitatis mirandę, quanquam onerato capite vastis cornibus, gladiorúmq; vaginis: in hæc se librant, vt tormento aliquo rotati in petras, potissimum è monte aliquo in aliũ transilire quærentes, atque recussu pernicius, quò libuerit, exultant.

Ibidem, penul. produ. In eodem loco. αὐτόθι. Virgil. 1. Aeneid. Ter fluctus ibidem Torquet agens circum. Cice. pro Quintio, Quod ibi rectè custo dire poterunt, id ibidem custodiant.

Ibis, ibis, ἶβις, Auis, soli Aegypto peculiaris, quæ serpentibus vescitur. Hæc (sicut Hieronymus scribit) duplex est: altera nigra tota est, altera ciconiæ non absimilis, diuersa tamen à ciconia. De hac Cicero lib. 2. de Natu. deo. Velut ibes maximam vim serpentium conficiunt, quum sint aues excelsæ, rigidis cruribus, corneo proceróque rostro: auertunt pestem ab Aegypto, quum volucres angues ex vastitate Libyæ vento Afri eo inuectas interficiunt, atque consumunt: ex quo fit, vt illæ viuæ nec morsu noceant, nec odore mortuæ. Hæc ille. Traditur autem ibis clysteris vsum prima commonstrasse, quòd consuetudinem habeat se purgandi, rostri aduncitate eam perluens partem, qua ciborum onera reddúntur. Autor Plinius lib. 8. cap. 27.

IBYCVS, penul. corre. ἴβυκος. Nomen poëtæ Lyrici Rhegini, apud Græcos prælari, sed tamen omni libidinis genere effœminatissimi, à quo genus metri dictum est Ibicum, sicut alterum ab Alcæo Alcaicum.

I ante C.

ICADIVS, ἰκάδιος, Prædo insignis fuit, cui saxum ex scopulo delapsum crus fregit. Cice. de Fato, Ne Icadij quidem prædonis video fatum vllũ nihil enim scribit ei prædictum. Quid mirum igitur, ex spelunca saxũ in crura eius incidisse? Puto enim si Icadius tum in spelunca non fuisset, saxum tamen illud casurum fuisse.

ICADISTAE, ἰκαδισταὶ, cognominati sunt Epicureæ sectæ Philosophi, quòd τὰς εἰκάδας, hoc est vicesimum quenque lunæ diem, quo natus est Epicurus, celebrarent, imagines eius per cubicula circunferentes. Vide Athenæum Dipnosophistarum lib. 7.

ICARIA, siue ICAROS, ἰκαρία Ptolemæo, ἴκαρος Stephano, Insula est inter Samum & Myconum sita, vna Cycladum: à quo vicinum mare Icarium appellatur, non (vt Poëtæ fabulantur) ab Icaro Dædali filio. Eadem & Doliche, & Macris, & Ichthyoessa aliquando fuit appellata. Autor Plin. lib. 4. cap. 12, In hac insula fuit insigne Dianæ templum, Tauropolium appellatum: cuius meminit Strabo lib. 14.

ICARIVS, ἰκάριος, Pater fuit Penelopes. Ouid. Episto. 1, Me pater Icarius viduo discedere lecto Cogit, & immensas increpat vsque moras.

Icaris, ἰκαρὶς, Patronimicum fœmininum, quod Poëtæ accipiunt pro Penelope Icari filia. Ouid. in Ibin, Et velut Icaridis famulæ periere, prociq:.

Icariotis, idis. Ouid. 3. de Ponto, Mors te nihil opus est, nihil Icariotide tela.

ICARVS, ἴκαρος, penul. corre. Oebali Laconum regis filius fuit, pater Erigones: qui quum acceptum à Libero patre vinum rusticis distribuisset, illique ex nimio potu ebrij facti essent, arbitrantes sibi toxicum esse datum, Icarum interfecerunt. Quod vbi Erigone cognouit, doloris impatientia laqueo vitam finiuit: quæ deorum miseratione in cælum transla ta, signum efficit Virginis. Tibullus libro 4. ad Messalam, Cunctis Baccho iucundior hospes Icarus, vt puro testantur sydera cælo. Item Propertius lib. 2, Icare Cecropiis merito iugulate colonis. ¶ Icarus, ἴκαρος, Dædali filius fuit, qui vnà cum patre è Creta fugiens, fretus alarum fidu cia, quum vltra patris iussa altius euolasset, solisq; ardore cera, qua pennæ continebantur, liquefacta esset, ita vt ab alis defluerent, decidit in mare, quod est inter Samum & Myconum, quod ab eius nomine Icarium dictum est, vt fabulantur Poëtæ. Ouidius 3. Tristium, Icarus Icarias nomine fecit aquas. Verius tamen est, Icarium mare nomen accepisse ab Icaria insula, medio ferè inter Samum & Myconum spatio sita.

ICESIVS, ἰκέσιος, Conditor Erasistratiorum scholæ apud Smyrnam: cuius meminit Strabo lib. 11.

ICHANA, ἴχανα, Oppidum Siciliæ mediterraneum: cuius incolæ dicti sunt Ichanenses, ἰχανῖται Stephano, quorum meminit Plinius lib. 3. ca. 8.

ICHNAE, ἴχναι, Oppidum in ora Macedoniæ, non procul ab Axij fluminis ostio. Plib. 4. cap. 8.

Ichneumon, ἰχνεύμων, Animal est magitudine felis, specie muris: vulgò nunc *Murem Indicum* vocant. Nascitur in Aegypto, & cum aspide pugnat. Ichneumona Aegyptij adorant, quoniam ova crocodilorum conterat, & luto conuolutus, quum os aperiunt, ita in ventres eorum insilire soleat, vt exesis intestinis eos interimat. Plinius lib. 8. cap. 24.

Ichneutas, Quandoque Nicander vocat ichneumones.

Ichnographia, ἰχνογραφία, Quasi vestigij descriptio, est futuri operis delineatio, quam Galli *Planam formam* vocant. Vide Vitruium lib. 1.

ICHNVSA, penul. produ. ἰχνοῦσα, Insula Sardiniæ dicta est: quoniam simi litudinem referat humani vestigij, quod Græcè ἴχνος dicitur. Sil. lib. 12, Inde Ichnusa piis Graiis memorata colonis. Vide Plinium lib. 3. capi. 7.

ICHTHYOESSA, ἰχθυόεσσα, Insula in mari Icario, vna Cycladum, inter Samum & Myconum sita, quæ aliis nominibus Icaros, & Icaria dicitur. Vide Plinium lib. 3. cap. 12.

Ichthyocolla, ἰχθυοκόλλα, Gluten ex pisce, à Dædalo primùm inuentum, vt tradit Plinius lib. 7. cap. 56. ¶ Est item ichthyocolla, piscis cuiusdam nomen, corium habens glutinosum, ex quo glutinum conficitur. Autor Plinius lib. 32. cap. 7.

ICHTHYOPHAGI, penul. corre. ἰχθυοφάγοι, Qui ex piscibus viuunt: quo nomine dicti sunt quidam populi, Maris rubri accolæ, de quibus Hieronymus contra Iouinianum, Porrò Ichthyophagi, gens errans in littore Maris rubri, supra petras Solis calore feruenteis aliant pisces, & hoc solo alimento victitant. Vide Strabonem lib. 15.

Ichthyopola, penul. produ. ἰχθυοπώλαι, Piscium venditor. Locus autem vendendis piscibus destinatus, Ichthyopolion, ἰχθυοπώλειον appellatur.

Ichthyotrophium, ἰχθυοτροφεῖον, Piscina alendis piscibus accommoda ta: quod & viuarium à Latinis dicitur. Columella lib. 8. cap. 1. Atq; etiam quum datur liquoris facultas, ἰχθυοτροφία. sedula cura exercentur: ea sunt omnia (vt Latinè potius loquamur) sicut auium cortalium stabula, nec minus earum quæ conclauibus septa saginantur, vel aquatilium animalium receptacula.

ICHTHYS, ἰχθύς, Elidis est promontorium in Achaia apud Thucydidé, quod Valla piscé trãstulit, & ob id meritò reprehẽsus est ab Hermolao.

Ico, cis, ici, ictum, Ferio, percutio. πλήττω, τύπτω. Plaut. Truc. Hoc vide, dentibus Frendit, icit femur. Cæcilius, Si vnquam quisquam vidit quem catapulta, aut ballista icerit. Plin. lib. 2. capi. 55. Lauri fruticem non icit. ¶ Icere colaphum, λοιδορίσαι, est impingere alicui colaphum. Plautus, Quæ hæc res est? hei colaphum icit, malum vobis dabo. ¶ Icere fœdus, Cice. in Pisonem, Tu scilicet homo religiosus & sanctus, fœdus quod meo sanguine in pactione prouinciarum iceras, frangere voluisti. ¶ Legitur & pasiuum Icor. Plin. lib. 16. capi. 30. Arborum manu satarum, receptarúmque in domos, fulmine laurus sola non icitur. Liui. lib. 1, Ibi in turba ictus Remus cecidit.

Ictus, us, Idem quod percussio: à verbo ico, τυπὴ, ὅσις, πληγή. Cice. 3. Offi. Ictu fulminis deflagrauit. Virgil. 5. Aeneid. —aut grauis ictu Semineem liquit saxo. Iacerúmque viator. Plaut. Mostel. Perfacilè ego ictus per fero argenteos. Ouid. 5. Metam. Quæ mirata diu factas pedis ictibus vndas. ¶ Legitur & ictu, genitiuus à nominatiuo secundæ declinationis. Claudius Quadrigarius apud Gellium, Ne Gallus impetum ictũ haberet.

Ictus, a, um, partic. Idem quod percussus. πεπληγμένος. τετυμμένος. Ouid. 1. Trist. Non aliter stupuit, quàm qui Iouis ignibus ictus Viuit.

Icon, onis, εἰκὼν, Effigies, imago, & statua ex membris ipsis à pictoribus, seu statuariis expressa. Plin. li. 24, Eorum verò qui ter ibi superauissent, imagine ex membris ipsorum similitudine expressa, quas iconas vocant. ¶ Est & icon, teste Cicerone ad Herennium, figura, quum scilicet formæ ad formam cum quadam similitudine fit collatio. aut laudis, aut vituperationis causa. Exemplum esse potest illud apud Virgilium 4. Aeneid. Omnia Mercurio similis, vocémque, colorémque, Et flauos crines, & membra decora iuuentæ.

Iconicus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iconicus,a,um, εἰκονικὸς, Quod est ita pictum,siue sculptum, vt viuam rei alicuius effigiem,membrorúmq; omnium similitudinem referat.Suet. in Caligul.Simulachrum stabat in templo aureum,iconicum,amicieba túrque quotidie veste,quali ipse vteretur,Plinius lib.35.cap.8.Adeò iam colorum vsus increbuerat,adeóq; ars perfecta erat,vt in eo prælio iconicos duces pinxisse tradatur: Atheniensium,Milciadem, Callimachũ, Cynegirum:Barbarorum,Darium,Tissaphernem.

Iconismus, εἰκονισμὸς, Veræ, viuæque imaginis expressio:à verbo Græco εἰκονίζω,quod est effingo,seu imaginem rei alicuius exprimo.Seneca lib. 15. Epistо. Iconismos, descriptiones interpretatur, aitque esse verbum Publicanorum.

ICONIVM, εἰκόνιον,Oppidum Lycaoniæ,non procul à flexu Tauri montis.Strabo lib.12.

ICOS, ἰκὸς, Insula maris Aegæi,vna Cycladum,Euboeæ proxima.Stephanus.

ICOSIVM, εἰκόσιον,Mauritaniæ Cæsariensis oppidum est,à viginti Herculis comitibus, qui ab eo defecerant, conditum. Vnde etiam à numero conditorum nomen habet.Autor Solinus.

Ictéros,penul.corre. ἰκτερος, Est suffusio bilis flauæ,vel nigræ per totum corpus.Plinius & Varro regium morbum appellant, quòd multo præcipuè,regio planè potu,curaretur.Celsus & Apuleius vocant auriginem, à colore auri:& hominem hoc morbo laborantem,auriginosum. Marcel. Virgilius ex Dioscoridæ arquatum vertit, à colore cælestis arcus. Qui hunc morbum patitur, Ictericus, ἰκτερικὸς appellatur. ¶ Est item icteros auicula quædam ft.ui coloris, quam Latini galgulum vocant, solo aspectu regium morbum sanans:vnde & nomen habet.Plin.lib.30. cap.11, Auis icterus vocatur à colore: quæ si spectetur, sanari id malum trahunt,& auem mori.Hanc puto Latinè vocari galgulum.

Ictis,idis, ἰκτὶς, inquit Aristoteles,Syluestris mustelæ genus est magnitudine Melitensis catelli:sed pilo,facie, albedine partis inferioris, & morum astutia mustelæ simile. Mansuescit maiorem in modum, & officit alueoribus:mellis enim auida est:aues etiam petit,vt felis.Hãc *martam* speciali vocabulo vocant. Genitale ei osseum est, medicamento vrinæ stillationibus.Plin.lib.29.cap.4.

ICTVS, Tarentinus nobilis palæstrita fuit, qui toto vitæ tempore à Venere religiosissimè abstinuit,nequid de corporis viribus imminueret.

Ictus,vide ICO.

I ante D.

Id, neutrum genus pronominis is:variùm in oratione vsum habens. τοῦτο. Eleganter adiunctum habet genitiuum:vt,Id ætatis, id temporis, id est ea ætate,eo tempore.Cice.in Epistо.Id ætatis iam sumus, vt omnia fortiter ferre debeamus. Idem in Catil. Quos ego id temporis ad me venturos prædixeram. ¶ Id quod res est,idem est ac si diceremus, quod verum est.Terent.in Adelphis,Verùm cogito id quod res est. τὸ ὄν. ¶ Idipsum, idem est quod hoc. Cice. Lentulo. Multi rogabantur, atque idipsum Consulibus inuitis. ¶ Ab id, fit, τοῦνεκα, ob eam causam. & idcirco,propter hoc, τοῦτ' ὧν, διὰ τοῦτο, quæ vide suis locis.

IDA,Idæ, ἴδη, Mons altissimus,qui ad Troadem spectat,habétque multos pedes. Latus eius Septentrionale, ex angustiis Abydi vsq; ad Aesapum, & Gyzicenum agrum, ad Propontidem pertinet:Occidentale ad Hellespontum respicit: Australe promontorium facit,quod Lectum appellatur. Orientalia Idæ ad Mysos declinant. Abbundátque mons aquis, & inulta flumina ex eo descendunt, in cuius summitate locus fuit Gargarus appellatus, quæ & Gargara in plurali numero appellantur tam pro monte ipso,quàm pro oppido in dorso montis. Ouid.lib. 4. Fast. Dindymon & Cybelen, & amœnam fontibus Idam. ¶ Ida etiam appellata fuit Dardani Scytharum regis filia. ¶ Est & Ida Cretæ mons, ita dictus à Corybantibus, siue dactylis Idæis, qui quum in Cretam venissent, montem,in quo consederunt,patrij montis nomine appellarunt.Virgi. 12. Aeneid.Dictamnum genitrix Cretæa carpit ab Ida.

Idæus,a,um, ἰδαῖος, adiectiuum. Propertius,Cedite iam diuæ, quas pastor videratolim Idæis tunicam ponere verticibus.

Idicus,a,um, Possessiuum ab Ida monte.Plin. lib.16, Idicarum cedrorum. Veteres tamen Idicas pro mõtanis omnibus sumunt,vt inquit Nicãder.

IDAEI dactyli, δάκτυλοι ἰδαῖοι, Idem qui Corybantes,quos louem aluisse ferunt:& ne vagitu puer proderetur,nouo lusus genere excogitato,clypeolis æneis inter se concurrantes, æris tinnitu & numerosi pedis compositione, qui dactylus inde dictus est, Saturnum celauisse. Dicti Idæi, ab Ida Phrygiæ monte,quem primùm incoluerunt. ¶ Sunt & gemmæ quædam in Creta ferrei coloris,humani pollicis imaginem referentes, quos dactylos Idæos nominant.Vide Plinium lib.37.cap.10.

IDAEVS, ἰδαῖος, Rhodius versificator,scripsit Rhodiorum res gestas versibus ter mille.Autor Suidas.

IDALIVM, ἴδαλιον,Cypri oppidum,quod ab euentu nomen accepit.Nam quum oraculum Chalcenori datum esset vt illic vrbem conderet vbi primùm orientem Solem conspicaretur,vnus è comitibus qui fortè astabat,ad eum conuersus, ἐδού ἄλιον, inquit,id est vide Solem.Arreptóque Chalcenor omine, ciuitatem statuit, & ab ea voce Idalium nominauit. Autor Stephanus.

Idalius,a,um,adiectiuum. ἰδάλιος. Vnde Venus Idalia,& Idalium nemus est appellatum.Virgil.lib.10,Est Amathus,est celsa mihi Paphos,atque Cythera, Idaliæque domus,&c.

IDANTHYRSVS,Scytharum Rex,qui bello res magnas gessit, bonáque parte Asiæ subiugata,vsque in Aegyptum excurrit:vt autor est Strabo, libro 14.

IDAS,æ, ἴδας, Apharei filius fuit nomine,re autem ipsa Neptuni,qui acceptis à patre velocissimis equis,Marpessam filiam formosissimam Euenti Regis Aetoliæ.Martis filij, in Dianæ luco saltantem rapuit. Ob quã rem eiusdem pater(qui nulli procorum filiam suam dare voluerat, nisi certamine cursus fuisset victus : à se autem victos decollare, eorúmque capita in aliorum terrorem de muris ædium suarum suspendere solebat)dolore commotus,interemptis, quos habebat, equis, se in fluuium Lycormam,qui postea ab ipso Euenus dictus est,præcipitauit.Cæterùm fugienti cum puella Idæ Apollo in itinere obuiam venit : qui quum Marpessam & ipse præripere Idæ vellet, ventum vtrinque ad certamen est.Sed à Ioue missus Mercurius,arbitrium Marpessæ commisit, vt ipsa vtrum vellet eligeret:illa autem Idam elegit,verita ne sese ætate prouectam Apollo relinqueret,Home.lib.9.Iliad.Vide MARPESSA.

Idcirco,vel Iccirco,coniunctio, Idem quod ideo significans. τοῦτ' ὧν, διὰ τοῦτο.Terent.in Andria,Nam idcirco accersor,nuptias quòd mihi apparari sensit.Cice.7.Verr.Reperietis idcirco hæc in vno homine constituta,vt cæteris formidines,&c.

Idea,æ, penul. produ. ἰδέα, ἀπὸ τοῦ εἶδω, est prima rerum species,& inchoata intelligentia.Cice.in Oratore,Has rerum formas appellat ideas ille nec intelligendi solùm,sed etiam dicendi grauissimus autor & magister Plato,eásque gigni negat,aitque semper esse,ac ratione & intelligentia contineri:cætera nasci,occidere,fluere, labi:nec diutius esse vno, & eodem statu. Ideas (inquit Augustinus lib.70.Quæstionum) Latinè possumus vel formas, vel species dicere, vt verbum è verbo transferre videamur. Ideas primus Plato appellasse perhibetur. Sunt autem Ideæ exemplaria æterna eorum quæ naturaliter fiunt,immortales, immutabiles,inuiolabiles.Et vt res apertior fiat,opus est, præter omnes homines intelligere quendam hominem:& præter omnes equos,equum : & præter animalia,animal ingenitum.Et quemadmodum ex vno sigillo complures fiunt impressiones,sic ex vno homine sexcenta millia hominum. Et hæc est Platonis idea:à quo Aristoteles dissentiens, nullas putat esse ideas.Eusebius lib.Præp.ideam sic definit, Idea est perpetua substantia, causa & principium,vt singularia talia sint,qualis est ipsa:& quemadmodum sensibilium exemplaria ad hæc corpora præcedunt,sic quæ omnia in seipsa continet pulcherrima atque perfectissima,huius mundi exemplar est,ad quam à creatore Deo ab vniuersa substantia mundus simillimè formatus est.

Idem,componitur ex is,& demum. ὁ αὐτὸς, τὸ αὐτὸ. In mascul.gene.nominatiui singularis producit priorem,quam in neutro genere corripit, tam in nominatiuo,quàm accusatiuo.Virgil.4.Aeneid.Idem ambas ferro dolor, atque eadem hora tulisset. Iuuenalis,Si fecisset idem, caderet sub iudice morum. Accusatiuus masculini & fœminini generis mutat m in n ante d,euphoniæ causa:vt Eundem,eandem.Cæteri verò casus ex integro & corrupto compositi inueniuntur : vt Eadem, eiusdem, eidem,eodem:iidem,eadẽ,eisdem,vel iisdem,eosdem.Itaq; per duo ii,vel per e & i,regula exigit scribi tam nominatiuum pluralem masculinum quàm datiuum & ablatiuum plurales. Solent tamen poetæ per synæresin duo ii,in vnum contrahere. Vnde iidem, & iisdem in carmine sunt dissyllaba. ¶ Ponitur interdum pro etiam.Cice.1.Offic.Et huic coniuncta beneficentia,quam eandem vel benignitatem,vel liberalitatem appellare licet,id est quam etiam.Quintilianus.Si causam veneficii dicat adultera : non M.Catonis damnata iudicio videtur,qui nullam adulteram non eandem esse maleficam dixit. ¶ Ab Idem fit itidem,quasi item idem,quod est similiter,eodem modo.Vide suo loco.

Identidem,penul.corre. Componitur ex idem geminato, ὁμοῦ, ἅυθις καὶ ἅυθις, sed prius m,in n mutatur,& t interponitur euphoniæ causa,significátque frequenter,& (vt inquit Valla lib.2.) cum quodam interuallo.Liuius lib.1.Vnam longè ante alias insignem specie,& pulchritudine,à globo Thalasij cuiusdam raptam ferunt,multisque sciscitantibus cuinam eam ferrent, identidem, nequis violaret, Thalasio ferri clamitatum. Plinius, Centum milia numorum pro domo eius identidem promittens.Sue.in Cæsare,Quum M.Cato identidem,nec sine iureiurando denuntiaret, delaturum se nomen eius simul ac primùm exercitum dimisisset. id est frequenter, subinde, & quod vulgò dicimus, *per repetitas vices*.

Ideo, Coniunctio collectiua, siue rationalis,significans idcirco. τοῦτ' ὧν, διὰ τοῦτο. Cicero 6.Verrina,Ideo Claudius Pulcher retulit,vt C.Verres auferre posset. Idem 1.de Inuen. Hæc ideo diligentius inducitur præscriptio,vt apertè,&c.

Idiographum,penul.corre. ἰδιόγραφον, Latinè priuata scriptura.

Idioma,atis, ἰδίωμα,Proprietas sermonis:vt sunt quinque idiomata Græcorum,quæ & dialecti vocantur.

Idiotes, siue Idiota, penul.produ. ἰδιώτης, propriè idem est quod priuatus, nullóque munere publico fungens. Vnde ἰδιοτεύειν dicunt Græci pro eo quod est priuatam vitam agere. Apud Latinos tamen ferè accipitur pro illiterato, & imperito. Lucil. Quid ni, & tu idem illiteratum me,atque idiotam dicres ? Cice.7.Verr. Quæ non modò istum hominem ingeniosum, atque intelligentem, verumetiam quenuis nostrum, quos iste idiotas appellat,delectare possent.

IDMON, nis, penul. corre. ἴδμων, Vates inter Argonautas, Apollinis & Asteriæ filius:ex Idmone autem & Thestia, Thestor : è Thestore Chalcas item vates,vt placet Pherecydi.Apollonius autem poeta Idmonem Abantis filium esse dicit,& item Herodotus.Volaterranus.

Idolum,li,penul.produ. εἴδωλον, Simulachrum, imago. Cice.1. de Finib. Imagines,quæ idola nominant. ¶ Nonnunquam accipitur pro spectro, siue phantasmate.Plin.in Epistolis,Mox apparebat idolon, senex macie & squalore confectus,promissa barba.

Idololatra, εἰδωλολάτρης, Idolorum cultor.

Idololatria, εἰδωλολατρία, Simulachrorum cultura:compositum ex εἴδωλον, & λατρία.

Idolopœia, εἰδωλοποιία, Figura est qua introducimus personam notam, sed mortuam, & quæ loqui desierit : sicut in Hecuba Euripidis, Polydori introducitur idolum : & Appij Cæci in oratione Ciceronis pro M.Cælio.

Idolothysia, εἰδωλοθυσία, cum accentu in penultima, immolatio quæ fit idolis.

idolis.

Idolothytum,pen.prod. εἰδωλόθυτον, Immolatum idolo.

IDOMENAE, ἰδομεναῖ, Macedoniæ oppidum,apud Stephanum. Gentile. Idomenius, ἰδομενεύς, vel Idomenensis:quo vtitur Plin.lib 4.cap.10.

IDOMENEVS, per quatuor syllabas, ἰδομενεύς, Deucalionis filius, Cretensium rex,qui cõtra Troianos strenuè dimicauit.Troia autem euersa, quum in patriam renauigaret,subitò oborta tempestate,solenne votum concepit,si se Neptunus incolumem in patriam reduceret,se illi immolaturum quod primum sibi occurreret.Cõtigit autem,vt filius eius ei primus occurreret:quem quum immolare vellet,à suis pulsus, fugit in Calabriam:vbi iuxta Salentinum promontorium oppidum condidit.Hæc refert Seruius in illud Virgilii 3.Aeneid.Et Salentinos obsedit milite campos Lyctius Idomeneus.

Idoneus,a,um,Conueniens,aptus,& alicui rei natus, ἐπιτήδειος. Terent. in And.Adeon videmur vobis esse idonei,in quibus sic illudatis?Idem in Hecyra,Nequeo mearum rerum initium vllum inuenire idoneũ. Idoneus autor,Fidelis & sufficiens. ἀξιόπιστος Cice.ad Atticum,Non mihi satis idonei sunt autores ii qui à te probantur.

Idonea,orum.Tacit.lib.4,At apud idonea prouinciarum.id est, apud idoneos locos prouinciarum.

Idoneè, aduerbium, pro aptè,siue commodè.Cice.1.de Inuentione,Exordium,est oratio,auditoris animum idoneè comparãs ad reliquam dictionem.

IDOTHEA, ἰδοθέα, Nomen proprium filiæ Prœti Argiuorũ regis,apud Homerum 11,Odyss.

IDRYEVS, ἰδρυεύς, Hecatomni Cariæ regis filius,frater Mausoli,qui Artemisiæ sorori in regnum successit.Strabo lib.14.

Idulis,Quis quæ omnibus Idibus Ioui immolabatur.Festus.

Iduare,Lingua Hetrusco rum diuidere est.Inde Viduam dictam putat Gellius.quasi væ iduam,hoc est valde diuisam.

IDVMAEI, ἰδουμαῖοι,Populi inter Iudæam & Arabiam siti,ad Occasum Casio monti proximi.Orti sunt à Nabathæis,teste Strabone lib.6,qui orta domi seditione,relictis sedibus suis,extrema Iudææ occuparunt. Horum regio,Idumæa dicitur,ab Idume oppido:cuius meminit Lucanus lib.3,Gazáque & arbusto palmarum diues Idume.

Idumæus,æa,um, ἰδουμαῖος.Virg.3,Georg.Primus Idumæas referam tibi Mantua palmas.

Idus, iduum, idibus, ἴδοι, pluralis tantum numeri, & fœmin.gene.in Martio, Maio, Iunio, & Octobri dies est decimusquintus : in reliquis, decimustertius.Dictæ idus,vt quidam existimant,ab antiquo verbo iduare,quod est diuidere:propterea quòd circa medium mensis existentes, in duas partes propemodum æquales, mensem diuidere videantur.Varro vocis huius etymon è lingua Sabinorũ,aut Hetruscorum ductum putat: qua de re vide ipsum lib.4.de lingua Latina. Ab idibus autem denominationem sumunt septé dies nonas immediatè subsequentes:non quòd ipsæ sint idus,sed quòd eas antecedant. Vnde octauo,septimo,sexto,quinto, quarto,tertio,& pridie idus dicimus: hoc est octauo vel septimo die ante idus.Ab idibus,idules dictæ sunt oues,quæ singulis idibus Ioui immolabantur.

IDYA,dicta est à Cicerone mater Medeæ,quam Ouidius Hypsæam vocat,quum inquit,Non erat Aetes,ad quem despecta rediret,

Non Hypsea parens,Chalciopéque soror.

I ante E.

IEBVS, ἴεβους, Ciuitas in finibus Iudææ,Iebusæorum metropolis,qui ab ea nomen acceperunt.

Iecur,iecoris,& iecinoris,qui genitiuus(vt inquit Priscianus) videtur esse à nominatiuo iecinus,qui non est in vsu.Est autem iecur,viscus incrassato sanguini simile,sedes cõcupiscentiæ,venarum omniũ principium,& primũ sanguinis generandi instrumentũ,ventriculũ lobis quibusdam,quasi digitis,circũquaque complectens.A Græcis dicitur ἧπαρ.Plaut.in Curcul.Lien necat:renes dolet,Pulmones distrahũtur: cruciatur iecur.radices cordis pereunt. Horat.1. Carm.Ode 13, -væ, meum Feruens difficili bile tumet iecur.Martial.lib.13, Aspice quàm tumeat egregiam eggredi,aut in re bene cœpta perseuerare. ἀγρὸς, ὁδοιπόρος, ἄνανδρος.Virg.4.Geor.Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent, hoc est inutile,& nullius artis.Cice.1. Tuscul.Vt enim fit in prælio,vt ignauus miles ac timidus,simul ac viderit hostẽ,abiecto scuto fugiat. Liu.5.ab Vrbe,Quum cõcione aduocata terrorem increparet ac fugã,fusos esse ab ignauissimo & fugacissimo hoste. Differt hoc tamẽ, quantũ intelligo,inter gnauũ & industrium, quòd gnauus propriè sit is qui ad subeũda pericula,ac labores tolerandos,sapiens & fortis est: industrius qui ingenio quũ multùm valeat,vt artifex bonus, aliquid struere & negotiari,nõ otiari studet.Cice pro Põp.Deinde cæteris ex ordinibus homines gnaui & industrii,partim in Asia negotiãtur,quibus absentibus vos consulere debetis,partim suas & suorũ in ea prouincia pecunias magnas collatas habent. ¶ Componitur ignauus ex in & gnauus:siue ex in,& nauus,ablato g.Vide Gnauus.

Ignauè siue Ignauiter,aduerbium,Lentè,& segniter. ῥᾳθύμως. Cic.2.Tusc. Sed hoc quidem in dolore maximè est prouidendum,nequid abiectè, nequid timidè,nequid ignauè,nequid seruiliter, muliebritérve faciamus.Hircius ad Ciceronem,Rure iam redierint,quæris? An ego,quũ omnes caleant,ignauiter aliquid faciam?

Ignauit, teste Nonio, antiqui dixerunt pro ignauum fecit. Afranius Aeneadis decimo,vt citatur à Nonio.In parte inferiori hîc implicabitur caput,fateor:sed sæpe ignauit fortè in spe expectatiõ. Verbum est omnino obsoletum.

Ignis,is.Ab in priuatiuo,& gignendo dicitur,quòd in eo nihil nascatur. πῦρ.Virg.4.Geor.Aestuat vt clausis rapidus fornacibus ignis,Cæs. 3.bel.Ciuilis,Suósq; omnes castris continuit,ignésq; fieri prohibuit, quo occultior esset eius aduẽtus.Cic.3.Verrina,Cædere ianuam saxis, instare ferro,ligna & sarmenta circundare,ignem subiicere cœperũt.

H ¶ Per

Universidad de Deusto Biblioteca

¶Per metaphoram accipitur pro amore. Virg. 4. Aeneid. Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni. ¶ Interdum pro eo, vel ea quâ amamus, hoc est, pro scorto: eo quod amâtes, scortorum amore veluti flagrent, & vrantur. Virgil. 3. Eclog. At mihi nunc sese vitrò offert meus ignis Amyntas. Terent. in Eunucho, Accede ad ignem hunc, & calefces plus satis. ¶ Ignis sacer, quis dicatur, explicat Celsus lib. 5. his verbis, Sacer quoq; ignis malis vlceribus annumerari debet. Eius duę species sunt: alterum est subrubiculum, aut mistum rubore, atque pallore, exaspératúmq; per pustulas continuas, quarum nulla altera maior est. In his semper ferè pus, & sæpe rubor cũ calore est. Fit maximè in pectore, aut lateribus, aut eminẽtibus partibus, præcipuéque in plãtis. Alterum autem est in summæ cutis exulceratione, sed sine altitudine, latum, subliuidum, &c. Seruius in illud Virgilii 3. Georg. Contractos artus sacer ignis edebat. Sacer, inquit, ignis est, quem Græci ἱερὸν νόσον appellant. Quod tamen manifestè falsum est. Nam ἱερὸν νόσος, vt inter medicos omnes conuenit, idem est morbus cum epilepsia, siue morbo comitiali, quem & Latini morbum sacrum appellant. Rectius itaq; sentit Manardus, ignem sacrum à Latinis appellari, quod eryspelas dicunt Græci. Plin. lib. 26. cap. 11, Ignis sacri multa asserit esse genera: inter quæ periculosissimum est quod Græcè zoster vocatur, hominem medium ambiens, &, si cinxerit, enecans.

Igniculus, culi, Propriè diminutiuum est ab ignis. πυρίδιον. Iuuen. Sat. 3, Igniculum brumæ, si tempore poscas. ¶ Per metaphoram accipitur pro incitamento, & stimulo quodam, quo accendimur ad capessendã virtutem. Cic. 3. Tusc. Nunc paruulos nobis dedit igniculos, quos celeriter malis moribus, opinionibúsque deprauatis ita restinguimus, vt nusquam naturæ lumen appareat. Ingenii igniculi, Quintilianus lib. 6. in Proœ. Desiderii igniculus, Cic. ad Trebonium, lib. 15, Epist. Virilis igniculus, Idem lib. 15. ad Atticum.

Igneus, a, um, Quod ex igne, siue quod ignis naturam habet. πύρινος, φλογινος. Cic. 2. de nat. deor. Nam omne quod est calidũ, & igneum, cietur, & agitur motu suo. Igneus color, qui ignem imitatur. Plin. libr. 8. cap. 38, Aresctve in gemmas carbunculis similes, & igneo colore fulgentes. Igneus feruor. Idem lib. 9. ca. 60, Hunc tam igneum feruorem esse tradunt, vt omnia in mari contacta adurat.

Ignitus, a, um, Nomen adiectiuum, pro candente. πυρίνεος, διάπυρος. vt, Ferrum ignitum. ¶ Accipitur item pro eo quod quandam ignis simulitudinem refert, quódque calidæ, igneæque est naturæ. Sic Apulejus ignitam esse Martis stellam dixit. ¶ Ignitius vinũ, hoc est vehementius & generosius. Gell. lib. 17. cap. 8, Tum ego respõdi, coniectare me vinum idcirco minus coalescere, quòd semina quædã caloris in sese haberet. esseque natura ignitius.

Ignesco, scis, scere, ab antiquo Igneo, gnes, Idem est quod ignitum fieri, & in ignem conuerti. πυροῦμαι. Plin. libr. 34. cap. 8, Idémque in vncias additis auri scrupulis senis, prætenui pyropi bractea ignescit. Cice. 2. de Natu. deor. Ex quo euenturum nostri putant id, de quo Panætium addubitare dicebant, vt ad extremũ omnis mundus ignesceret. ¶ Per translationem accipitur pro excandescere, vel vehementer irasci. Virgilius 9. Aenejd. Haud aliter Rutulo muros, & castra tuenti Ignescunt iræ, & duris dolor ossibus ardet. Colum. lib. 10, Ante amor ignescit menti sæuitque medullis.

Igniarium, rii, Est quo ignis elicitur, constátque è silice, & ferro, quę collisa ignem emittunt: vnde scintillæ decussæ, & in fomite, linteóque adusto exceptæ, flammam excitant. πυρίσπασμα, πυρεῖον. Olim & ex lignis fiebat, mutuo attritu ignem concipientibus. Plin. lib. 16. cap. 40, Calidę morus, laurus, hedera, & omnes, è quibus igniaria fiunt. Exploratorũ hoc vsus in castris, pastorúmque reperit, quoniam ad excutiendum ignem non semper lapidis occasio est. Teritur ergo lignum ligno, ignémque concipit attritu, excipiente materia aridi fomitis.

Ignifer, a, um, Ferens ignem. πυροφόρος. vt, Lampades igniferæ, Lucretius lib. 2. Ouid. 2. Metamor. Non tamẽ ignifero quisquam consistere in axe Me valet excepto.

Ignifluus, flua, fluum: vt, Cauernæ ignifluæ, apud Claudianum libro 6. Panegyr.

Ignipes, pedis, Igneos pedes habens: πυρόπους. quod epitheton Solis equis tribuit. Ouid. 2. Metamorpho. Tunc sciet ignipedũ vires expertus equorum Non meruisse necẽ qui non bene rexerit illos. Martialis lib. 1, Ignipedes posset sine Colchide vincere tauros. Sic enim legunt nonnulli: quo tamen in loco legendum est, Aeripedes tauros, cum diphthongo in prima syllaba. Loquitur enim poeta de tauris illis Aetæ Colchorum regis, quos Poete fabulantur habuisse pedes æneos. Quod & ipsum indicat Ouidius in Epist. Medeæ ad Iasonem his versibus, Martis erat tauri, plus quàm per cornua sæui, Quorum terribilis spiritus ignis erat: Aere pedes solidi, prætentáque naribus æra, Nigra per afflatus hæc quoque facta suos.

Ignipotens, tis, penu. nominatiui corr. Dictus est Vulcanus, quòd ignis potestatem habeat. πυροδοτήρ. Virg. 8. Aene. Illam inter sedes pallenté morte futura Fecerat ignipotens, vndis & Iapyge ferri.

Ignispicium, Ea forma dicebatur ab antiquis qua aruspicium. πυροσκοπία, πυρομαντία. Erat autem diuinationis genus quod ab ignis inspectione sumebatur. Plin. lib. 7. cap. 56, Aruspicium Delphus, ignispicia Amphiaraus, auspicia autium Tiresias Thebanus inuenit.

Ignitabulum, Ignis receptaculum. πυρεῖον. Festus.

Igniuomus, pen. corr. Ignem vomens. πυρίπνοος. Lactantius in Carm. de Resurrectione Domini, Altius igniuomum Solem cæli orbita ducit.

Ignobilis, bile, Dicitur ignotus, incognitus, vilis, & abiectus: cuius contrarium est Nobilis, hoc est clarus, celebris, conspicuus. ἄσημος, ἄδοξος. Virg. lib. 7. Solus vbi in sylluis Italis ignobilis æuum Exigeret. Plautus in Pseud. Peregrina facies videtur hominis, atq; ignobilis. Cicero 1. Tusc. Quid, Cyrenæum Theodorum philosophum non ignobilem, nónne miramur? Virgilius 1. Aeneid. Sæuítque animis ignobile vulgus.

Ignobilitas, tatis, Vilitas, humilitas, obscuritas, conditio, atque fortuna hominum infimorum. δυσγένεια. Cicero pro Roscio Amer. Iam quos nemo propter ignobilitatem nominat, sexcenti sunt. Idem 5. Tusc. Nũc igitur ignobilitas, aut humilitas, etiam popularis offensio sapientem beatum esse prohibebit? Ignobilitas generis. Cicero pro Muræna, Quanquã ego iam putabam, Iudices, multi viris fortibus, ne ignobilitas generis obiiceretur, meo labore esse perfectum. Ouid. 6. Metamor. Res obscura quidem est ignobilitate virorum, Mira tamen.

Ignomines, Qui laude & gloria carent, quasi inglorii, illaudati. ἀνώνυμοι, ἀνοσιώτατοι.

Ignominia, æ, Nominis nota, interprete Nonio, infamia, dedecus, contumelia, macula, probrum. ἀτιμία, δυσφημία. Componitur ex in, & nomen, n litera cõmutata in g. Dicitur enim ignominia, quasi boni nominis priuatio. Cice. lib. 4. de Repu. itaque quum omnis ea iudicatio vertatur tantũmodo in nomine, animaduersio illa ignominia dicta est. Idem Thermo, Ostendi graues te suscepturum inimicitias, si adolescens potens & nobilis, ignominia affectus esset. Et hercle sine dubio erit ignominia: habes enim neminem gradu superiorem.

Ignominiosè, aduerbium, Cum ignominia, & dedecore. ἀτίμως.

Ignominiosus, a, um, Notatus infamia. ἄτιμος. Quintil. lib. 7. cap. 2, Tibi, inquit accusator, illos nõ licuit occidere: exul enim eras & ignominiosus. ¶ Accipitur etiam ignominiosus, pro eo quod affert ignominiã. Liu. 3. ab Vrbe, Hos ignominiosa fuga, domum se recipientes Romanus consul Algido consequutus, ad vnum omnes occidit.

Ignominio, as, Ignominia afficio. ἀτιμάζω. verbum est parum vsitatum: legitur tamen participium Ignominiatus, pro ignominia affectus. Gell. lib. 9. cap. vlt. Quibus modis ignominiatus, tractatúsque sit à C. Cæsare Laberius poeta.

Ignoro, as, penulti. prod. Nescio. ἀγνοέω. Cicero pro Milone, At verò tu solus ignoras? tu hospes in hac vrbe versaris? tuæ peregrinantur aures? neque in hoc peruulgato ciuitatis sermone versantur? Terent. Heaut. Hoc primùm, vt nequid ignores, &c. Ibidem, Erras si credis, & me ignoras, Cliniа. ¶ Ignoror passiuè. Ouid. 1. Trist. eleg. 4,

Si tamenhæc nauis vento ferretur amico,
Ignorarętur forsitan ista fides,

Ignoratio, & Ignorãtia, verbalia. ἄγνοια: sed ignoratio ad actum, & rem pertinet, quæ penitus nescitur, nec fciri potest, nisi prodatur, Cic. lib. 3. Ofic. Quotus enim quisque reperitur, qui impunitate & ignoratione omniũ proposita, abstinere possit iniuria? Idem de Amic. Vt in fabulis, qui aliquandiu propter ignorationem stirpis & generis, in famulatu fuerint. Quo in loco in nõnullis exemplaribus corruptè legitur ignorãtiam. Idẽ pro Aul. Cluẽ. Quod erat odiũ dii immortales, quæ superbia, quãta ignoratio fuit? Ignorãtia verò, ingenii vitium est, quũ quis ignorat quid facere debeat, aut dicere. Quint. lib. 7. cap. 2, Ignorãtia prætendi non potest. Cic. pro Flac. Vbi adolescentes nihil possent discere, nisi ignorãtiã literarũ. Quid autẽ interfit inter imprudẽtiam & ignorantiam, docet Donatus his verbis, imprudens, per se ignarus per alios. ἀσύνετος. Ita & imprudentia per se, ignoratio per alios.

Ignorabilis, le, Quod non cognoscitur, vel quod facilè ignorari potest. ἄγνωστος. Plaut. in Pseud. Quis hic est, qui oculis obuiam ignorabilis obiicitur? Gel. lib. 9. cap. 12, Alterum autem illud ignorabilius obscuriúsq; est. Cic. 2. de Inuent. Quod leuius, facilius, non ignorabile, non fortuitum, non necessarium fuerit.

Ignarus, a, um, compositum ab in & gnarus, Idem significans quod nescius. ἀγνώς. Terent. Eunucho, Imprudens harum rerum, ignarúsque omniũ. Virgil. 10. Aen. Aeneas ignarus abest. Idem 3. Aene. Aut quis te ignarũ nostris deus appulit oris? Vbi ignarum dixit pro imprudente. Idem 1. Aeneid. O socii, neq; enim ignari sumus antè malorum, Vbi ignari posuit pro immemores. ¶ Accipitur etiam interdum passiue, pro ignoto, vel ignorato, vt annotauit Gellius Noct. Att. lib. 9. ca. 12. Virg. 10. Aen. Ignarum Laurens habet ora Mimanta. Ouid. Metam. li. 7, Iamque aderat Theseus proles ignara parenti Incognita.

Ignosco, scis, ui, tum, Valde nosco, & disco. ἀνιγνώσκω. Auget enim hic In præpositio verbi significationem. Varro, Vos qui in theatrum volutatem auribus aucupatum concurristis domo, adeste. & à me, quæ feram, ignoscite: domum vt feratis à theatro literas. Verùm hoc rarum est, & propemodum obsoletum. Nam frequentius ignoscere, est veniã dare, excusatum habere, & vt ait Cicero ad Atticum, sceleris pœnam præter mittere. συγγνώμην ἔχειν, συγγινώσκειν. Vbi In præpositio priuatiua est, quasi non agnosco errorem. Plaut. in Aululatia, Id adeò te oratum aduenio, vt animo æquo ignoscas mihi. Idẽ in Mere. Ora, ignoscat delictis tuis, atque adulescẽtiæ. Teren. Adelphis, Venit ipsus vltrò lachrymans, orans, obsecrans, Fidem dãs, iurans se illam ducturum domum, Ignotum est. tacitum est. ¶ Lactãt. lib. 5, posuit pro ignoro, & non intelligo, ἀγνοέω. Tum (inquit) quid legerint, ignouerunt. Gel. lib. 1, Contra patriam (inquit Cicero) arma pro amico sumenda nõ sunt: hoc profectò nemo ignouit. id est nesciuit.

Ignoturus, participium. Cicero in Catone, Ignoturum alteri, quòd patrem, alteri quòd tutorẽ sequutus esset. Cato lib. 5. Orig. Quod eorum nemo mihi ignoturus est. Quidam tamen contra regulam à præsenti tempore protulerunt futurum ignoscituram. Piso Pru. lib. 2. Annalium, Quodcunque deliquisset, ignoscituram affirmabat.

Ignoscens, ignoscentior, nomen ex participio. Qui facilè condonat, & ignoscit. συγγνωμονικός. Terent. in Heaut. Mi Chreme peccaui, fateor, vincor. nunc te obsecro, Quanto tuus est animus natu grauior, ignoscentior, Vt meæ stultitiæ iustitia tua sit aliquid præsidi.

Ignoscentia, æ, Cõdonatio peccati. συγγνώμη. Gell. lib. 7. cap. 3, Interdum autem quasi eos deliquisse concedat, ignoscí postulat, & ignoscentias

vtiles

vtiles esse rebus humanis docet.

Ignoscibilis, le, Venia dignus. συγγνωστός. Gell. lib. 13. ca. 20, Hìc vester huiusce modi vestitus, de multo iam vsu ignoscibilis est.

Ignotus, a, um, nomen adiectiuum, non participium, vt quidam putauerunt. Incognitus, id est qui ignoratur. ἄγνωστος. Virgil. lib. 3. Aen. Ignoti noua forma viri. Locis ignotis errare, Ouid. 4. Meta. Verba obscuriora & ignotiora. Quint. lib. 7. cap. 4. Pars ignotissima turbæ, Claudian. 1. in Eutrop. ¶ Interdum actiuè ponitur pro insciо, hoc est pro eo qui ignorat. ἄγνωτος. Quint. 6. Decla. Nequis tamen erret ignotus, non est filii mei nouerca, sed mater. hoc est ignorans.

I ante L.

ILAPINASTES, ἱλαπιναστὴς, Cognomen Iouis apud Cyprios, inde ductum, quòd magnifico apparatu, splendidíque epulis, quas ἱλαπίνας vocant Græci, coleretur. Vide Cælium Rhod. lib. 27. cap. 24.

Ilarchus, ἴλαρχος, Equirum turmæ præfectus. Nam Græci ἴλαι, equitum turmas appellant. Vide Cælium Rhod. lib. 27. cap. 24.

Ilba, vide ILVA.

Ile, per simplex I, ilis, neutri gen. Intestinum est omniũ arctissimũ, immediate ventriculo adhærens, in homine quidem & oue lactes dictæ, in cæteris animãtibus ile appellatũ. ἰλεός. Plì. li. 11. ca. 37, Ab hoc vẽtriculo lactes in homine & oue, per quas labitur cibus: in cæteris ileã quibus capaciora intestina ad aluũ, hominiq; flexuosiora. Item ileã quibus crassiores orbibus.

Ilia, ilium, Partes sunt imi vẽtris, inter coxas & pubem positæ, teste Celso lib. 4. cap. 1. λαγόνες, μηρός. Pers. Sat. 4, -ilia subter Cæcũ vulnus habes, sed lato balteus auro Protegit. Plin. libro 11. cap. 37, Ilia appellat arterias quasdam, quæ inter vesicam & aluum sitæ, tendunt ad pubem. ¶ Sunt qui hoc nomen etiam secundæ declinationis esse asserant, adducentes testimonium ex lib. 4. Corn. Celsi, vbi sic legunt, Deinde super rectum intestinũ progressa iliis fœminæ latera sua innectit. Quo tamen in loco pleraque exemplaria ilibus habent, non iliis. Et profectò quum nominatiuus singularis, ile, passim legatur, nemini dubiũ esse debet, quin in numero plurali etiam sit tertię declinationis. Nam quod apud Marullum Mimographum legitur, Tu Hectorem imitaris: ab ilio nũquam recedis. Allusio est, ad Ilium agri Troiani vrbem, vt maior ioco gratia adderetur.

Iliosus, adiectiuum, Qui ex ilibus laborat, quod morbi genus Græci λαγωνίτιν νοσον vocant.

Ileos, ἰλεὸς vel Ileus, Morbus gracilioris intestini, quando scilicet obstructis tenuibus intestinis, exitus excrementis negatur. Vnde eos, qui hunc morbum patiuntur, stercus per os videmus eiicere. Plin. libr. 30. cap. 7, Grauissimum vitium ileos appellatur. Idem libr. 20. cap. 6, Et contra ileum in oleo, & pulte.

ILERDA, æ, λάρδα, Oppidum Citerioris Hispaniæ, in conuentu Tarraconensi, non procul à Sycori fluuio: cuius meminit Ptolemæus libro 2. cap. 6.

ILERGETES, Hispaniæ populi, in tractu Tarraconẽsi, non procul ab Ibero amne. Autor Plinius libro 3. cap. 3.

Ilex, icis, per simplex I, & gene. fœminini, Arbos est glandifera, magnitudine roboris, folio aculeato, lęui cortice: cuius duo sunt genera: quę vide apud Plinium libro 16. cap. 6. πρῖνος. Virgil. libro 6. Aenei. Talis erat speciеs auri frondentis opaca Ilice: sic leni crepitabat bractea vento. Procera ilex, Horat. Epod. 15. Ramosa ilex, Ouid. 8. Metam. Arguta ilex. Virg. Eclog. 7.

Iliceus, a, um, Quod est materiatum ex ilice. πρίνινος. Stat. libr. 6. Theb. Ornique ilice æque trabes, metuendáque succo Taxus.

Ilicetum, ti, Locus ilicibus consitus. πρινών. Martial. libro 12. -è cathedra Surgentem focus excipit superba Vicini strue cultus ilicęti.

Iligneus, siue Ilignus, na, num, Idem quod iliceus. πρίνινος. Terent. in Adelphis, Lectulos iligneis pedibus faciundos. Colum. libr. 11. cap. 2, Si nec hæc sit, iligneam frondem bubus rectè præbebimus. Sic Ilignea corona apud Plinium libr. 16. cap. 4. Iligna glans, Plin. libr. 16. cap. 5. & Horat. 2. Serm. Satyra 4.

Ilia, ilium, vide ILE.

Iliacus, Iliades, vide ILIVM.

ILIAS, liadis, ἰλιάς, quæ & Rhea, Numitoris Albanorum regis filia, quam Amulius pulso iam Numitore fratre, & interfecto eiusdem filio Lauso, virginem vestalem fecit, vt habendæ prolis occasionem adimeret, & nequid super esset de prole Numitoris. Veruntamen Ilia dũ aquam pro sacris quæreret, obdormiuit, & in somnis illi visum est, se à Marte comprimi, & sic geminos concepit: quos quum peperisset, partus exponi iussit, matrémque Iliam viuam apud Tyberim fluuium infodi: vnde poetæ eam Tyberi nupsisse fingunt: qui ob id quoque vxorius amnis ab Horatio libro 1. Carm. dicitur. Quid verò pueris acciderit, vide supra in dictione AMVLIVS. Virgilius libr. 1. Aeneid. -donec regina sacerdos

Marte grauis geminam partu dabit Ilia prolem.

ILIBERIS, vide ILLIBERIS.

Ilicet, per syncopam dictum, quasi ire licet. Donatus, Sic iudices de concilio dimittebantur, suprema dicta quum præco pronuntiasset ilicet: quod significat ire licet. Terent. in Phormione, Hoc nihil est: ilicet. Quid conterimus operam frustrà? quin abeam? Vbi Donatus, Ilicet, rei finem significat. Ilicet pro statim, confestim. Plaut. in Rudente, Sed propera. T. licet. D. iam hìc facis, cœna vt curetur. T. licet. D. Omnia ilicet. T. licet. Virg. 2. Aen. Ilicet ignis edax summa ad fastigia tecti Voluitur. ¶ Ilicet aduerbium affirmantis. Plaut. in Epid. Ilicet, vt vadimoniũ mihi hic vltro facit. Idem in Curculione, -ilicet Pariter hos perire amando video.

ILIENSES, Ἰλιεῖς, Populi sunt Corsicæ insulæ antiquissimi, vt scribit Pomponius lib. 2, Horum meminit & Paũanias.

ILIONE, Ἰλιόνη, inter filias Priami natu maxima fuit. Virg. li. 1. Aen. Pręterea sceptrum, Ilione quod gesserat olim, Maxima natarũ Priami.

ILIONEVS, Ἰλιονεύς, Nomen proprium viri Troiani, Phorbãtis filii, qui qualis in bello fuerit, nusquam legitur: eloquentia verò excellusse, deletóque Ilio cum Aenea fugisse, & apud eundem legati vice functum, autor est Virgilius 1. Aene. Postquam introgressi, & coram data copia fandi, Maximus Ilioneus placido sic pectore cœpit. Vbi Seruius, Non mirum, inquit, si eloquens à Virgilio introducatur Ilioneus, quum pater eius Phorbas, Homero teste, semper Mercurio deo eloquentiæ fauente pugnarit.

ILISSVS, Ἴλισσος, Nomen amnis in Attica regione, Musis dicati, quas ab eo Illisiãdas vocat. Vide Strabonem lib. 9. Papinius lib. 4. Theb. videtur hunc fluuium Furiis consecrare, quum ait, -anfractu ripарum incuruus Ilissos, Sæuus honos fluuio: Stygias lustrare fœueris Eumenidas perhibetur aquis.

ILITHYIA, dictio quatuor syllabarum, & pentil. pro. εἰλείθυια, Dea parturientibus propitia, quæ & Iuno Lucina à Latinis appellatur. Ouid. 9. Metam. Præpositam timidis parientibus Ilithyiam.

ILIVM, Ἴλιον, Vrbs fuit Phrygiæ minoris, siue Troadis, M. D. passus à mari distans, à Dardano Iouis filio condita, ab Ilo verò rege ampliata & Ilium nominata, quum antea Troia à regione illa in qua sita fuit, diceretur. Regia fuit Priami: postea verò ob Helenam à Paride raptam decennali bello obsessa, ac demum expugnata est. Virg. libr. 2, -ceciditque superbum Ilium, & omnis humo fumat Neptunia Troia. ¶ Dicta est etiam Ilios. Ouid. lib. 14. Metam. -postquam alta cremata est Ilios, & Danaas pauerunt Pergama flammas, Horat. -non semel Ilios Vexata. ¶ Ilium propriè ciuitas est: nam regio, Troia est: quãuis interdum pro ciuitate, Troiam ponat Virgilius, vt libr. 3. Aeneid. Et campos vbi Troia fuit.

Iliacus, a, um, pe. cor. Ἰλιακὸς, Possessiuũ deductũ ab Ilio, Agri Troiani vrbe. Virg. 1. Aen. Ter circũ Iliacos raptauerat Hectora muros. ¶ Iliacus morbus à Plauto vocatur, q infestat Ilia: sed hoc vt pleraq; alia apud Plautũ crediderim esse fictitiũ, vt ambiguitate vocis risum captaret.

Ilius, a, um, Idem. Virg. 9. Aen. -quam miseram tenuit non Ilia tellus.

Iliadæ, Ἰλιάδαι, Troiani. Iliades, Troianæ. Virg. 3. Aen. Et circum Iliades crimen de more solutæ.

Ilias, adis, Ἰλιὰς, Homeri opus clarissimum omnium quotquot vnquam extiterunt, Poetarum scriptis citra controuersiam prælatum. Dicta Ilias ab eo quòd bellum cõtineat apud Ilium inter Græcos & Troianos ob raptum Helenæ gestum. Ouid. libr. 2. Trist. Ilias ipsa quid est, nisi turpis adultera, de qua Inter amatorem pugna virúmque fuit? ¶ Quoniam verò hoc in opere nullum mali genus nõ recensetur, factum est vt Ilias malorum, pro ingẽti calamitate accipiatur, Ἰλὰς κακῶν. Cic. ad Atticum lib. 8, Nõ possum enim secus vaticinari, tãta impendet malorum Ilias. Præterea quia hoc opus in primis prolixũ est, XXIIII continens volumina, factum est, vt quum opus aliquod impendiò prolixus indicare volumus, dicamus id Iliadẽ esse prolixius.

Illabor, pen. prod. illaberis, illapsus, Incido, influo. ἐνσπίπτω, ἐνσρέω. Plin. lib. 5. cap. 29, Ioquens de Mæandro fluuio, Postremò Cariam placidus, omnésque eos agros fertilissimo rigans limo, ad decimum à Mileto stadium lenis illabitur mari. Cic. 1. de Finib. Nam si ea sola voluptas esset, quæ quasi titillaret sensus, vt ita dicam: & ad eos cum suauitate afflueret & illaberetur. Virg. 2. Aen. -sensit medios illapsus in hostes. Ibidem, Mediæque minans illabitur vrbi.

Illapsus, huius illapsus. ἔνσρεσις. Colum. libr. 2. cap. 2, Vt eiusmodi cõstructio ripam, sustineat, ne præcludatur humoris illapsu atque exitu.

Illaboratus, a, um, Quod sine labore & diligẽtia confectũ est. ἀνέργαστος. Quint. de Cice. lib. 10. cap. 3, Tum interim hæc omnia, quæ vix singula quisquam intentissima cura consequi posset, fluunt illaborata.

Illac, aduerbium, Per locum. Teren. in Eunucho, Plenus rimarum sum: hac atque illac perfluo.

Illachrymo, as, pen. corr. Idem ferè quod lachrymo. κατάδακρύω. Liuius bel. Pun. Secũdi, li. 7, Illachrymasse dicitur, partim gaudio, partim, &c, Illachrymare morti, vel errori alicuius, est propter errorem vel mortem eius lachrymas emittere. Idem 10. bel. Maced. Si te, qui morti innocentis, qui meo infœlici errori vnus illachrymasti, in locũ meum substitutum relinquam. ¶ Dicitur & de rebus insensibilibus, pro eo quod est exudare, seu humorem emittere. Virg. 2. Georg. Illachrymat mœstum templis ebur, æraque sudant.

Illachrymabilis, Inexorabilis, & qui tam durus est vt ad lachrymas, aut ad misericordiam commoueri non possit. ἀδάκρυτος, ἀνοδύρτος. Hoc epitheton Horatius tribuit Plutoni, lib. 2. Carminum.

Illæsus, Nomen adiectiuum compositum ex in, negatiuo, & participio læsus. ἀδιαφθόρος. Plin. lib. 15. cap. 30, Gallinam conspicui candoris sedẽte aquila ex alto abiecit in gremium illæsam. Martial. lib. 1, Illæsum timidis vnguibus hæsit onus. Cupressus illæsa bruma. Stat. 6. Theb.

Illætabilis, Iniucundus, ingratus, tristis. ἄχαρις. Virg. 3. Aen. Hinc Drepani me portus, & illætabilis vnda Accipit.

Illaqueo, as, Laqueo constringo. ἐμπαγίω. Cice. de Arusp. responsis, Sed si etiam nunc illaqueatus iam omnium legum periculis, &c.

Illatebro, as, penult. corr. In latebris abscondo. ἐγκατακρύπτω. Gellius ex 5. Annali. Qui Claudii, Arma plerique abiiciunt, atque inermes illatebrant sese

Illaudatus, illaudati, Idem quod illaudabilis, teste Gellio, & innominabilis, qui neque mentione, aut memoria vlla dignus est, neque vnquã nominandus. ἀκατονόμαστος, ἀναξιόλογος. Sicut quondam à communi consilio Asiæ decretum fuit, vti nomen eius, qui templum Dianæ Ephesi incenderat, nemo vllo tempore nominaret. Est enim nomen hoc, idoneum ad exprimendũ sceleratissimi hominis detestationem. Virg. lib. 3. Georg. -quis aut Eurystea durum, Aut illaudati nescit Busiridis aras? Est autem illaudatus, nomen, non participium: neq; enim

Universidad de Deusto
Biblioteca

verbum habet à quo deſcendat, neque vllum importat tempus. Nam dicitur illaudatus, nõ qui laudatus non ſit: ſed qui laudari nõ meruit, vt eſt lib. 7. Aen. Diues inacceſſos vbi Solis filia lucos: pro inacceſsibiles, non ad quos nullus acceſsit, ſed ad quos nullus accedere debet. Sic fontem inexhauſtum dicimus non tam eum qui nunquam exhauſtus fit, quàm qui exhauriri non poteſt.

Illaudabilis, le, Qui non eſt dignus vt laudetur. ἀνυπομίαστος. vt, Carmen illaudabile. Statius 5. Sylua.

Ille, Illa, Illud: illius, in genitiuo, penultima indifferente, Pronomen eſt demonſtratiuum, tertiam deſignans perſonam, tam à loquente quàm ab audiente remotam, de qua ſatis multa dicta ſunt in dictione HIC. ἐκεῖνος. ¶ Interdum emphaſim habet, vehementiámque addit orationi, quod Græci exprimunt per ὁ articulum. Terentius And. Hic ille eſt. Virgilius in principio 1. Aen. Ille ego qui quondam gracili modulatus auena Carmen.

Illecebræ, arum, pen. corr. Blanditiæ & pellaciæ, ab illiciendo dictæ, quòd animum ad ſe alliciant: quemadmodum voluptates, & diuitiæ quæ nulli non adblandiuntur. δελεητρα, ἀναγωγά. Vtimur autẽ hoc nomine tam in bonam partem, quàm in malam. Cicc. libr. 6 de Repub. Suis te oportet illecebris ipſa virtus trahat ad verum decus, Idem pro Cælio, Erãt apud illum illecebræ libidinum multæ. Idem pro Seſtio, Nam ſiqui voluptatibus ducantur, & ſe vitiorum illecebris, & cupiditatum lenociniis dediderũt, miſſos faciant honores, &c. Legitur etiã in ſingulari numero illecebra. Idem pro Mil. Quis ignorat maximã illecebram eſſe peccandi, impunitatis ſpem?

Illecebroſus, a, um, Quod blandimentis hominem allicit. ἀναγωγὸς, ἀπατηλὸς, διαπόρος.

Illecebroſè, aduerbium. Plautus in Bacchid. Manum da, & conſequere. P. Aha minimé. B. Quid ita obſecro? P. Quia iſtoc illecebroſius fieri nihil poteſt.

Illecto, Illectus, vide ILLICIO.

Illepidus, a, um, In quo nihil leporis eſt, nec elegantiæ. ἄχαρις ἀνωφελὴς τὸ ἐπιτήδευμα. Plautus Bacch. Sine modo & modeſtia ſum, tine bono iure, atque honore: Incredibilis, impos animi, inamabilis, illepidus viuo. Cicc. 1. de Natu. deor. Parentem habere auarum, illepidum, in liberos difficilem. Scortillum non illepidum, nec inuenuſtum, Catullus.

Illepidè, aduerbium, Iniucundè, & infacetè. ἀχαρίτως. Plinius in Præfat. totius operis, Nec plãcus illepidè quum diceretur Aſinius Pollio orationes in eum parare, &c. Horatius 2. Epiſto. 1. -non quia craſsè Compoſitum, illepidéve putetur.

Illex, vide ILLICIO.

Illi, cum circunflexo, aduerbium, Pro ibi vel illic. ἐνταῦθα. Terẽtius in Adelphis, Ego illi maximam partẽ feram. Vbi Dona. Errant qui putãt illi, eſſe pronomen, quum ſit aduerbium loci: vt Virgil. li. 2. Aen. -illi mea triſtia facta. Degenerémque Neoptolemum narrare memento. Idem in Hecy. Nam illi haud licebat niſi præfinitò loqui. Idem in Phorm. Interea dum ſedebamus illi, interuenit adoleſcens quidam.

Illibatus, ta, tum, Idem quod purus, intactus, & incorruptus. ἄψαυστος. Eſt autem nomen, non participium: quum illibo non legatur. Liuius 3. ab Vrbe, Illibatum imperium. Plinius lib. 17. cap. 17, Vt illibato cortice, atque vt ſectura inferior ponatur. Illibatum robur hominis, Colum. lib. 12. cap. 1. Et lib. 3. cap. 10, Ex proximo terræ integro illibatóque ſucco aluntur.

Illiberalis, le, Parcus, non munificus. ἀνελεύθερος. Cicero Memmio, libr. 13. Non te in me illiberalem, ſed me in ſe negligentem putabit. ¶ Interdum illiberale dicitur quod contrà fit ac liberum hominem decet. Illiberale facinus, Libero homine indignum. Terentius Adel. -ex illáne familia Tam illiberale facinus eſſe ortum? Iocus illiberalis. Cicc. 1. Offic. Duplex omnino eſt iocandi genus: vnum illiberale, petulans, flagitioſum, obſcœnum.

Illiberalitas, tatis, Parſimonia, auaritia, ſordes: cui opponuntur Liberalitas, & munificentia. ἀνελευθερία. Cicero 2. Offic. Habenda eſt autem ratio rei familiaris, quam quidem delabi ſinere, flagitioſum eſt: ſed ita vt illiberalitatis auaritiæque abſit ſuſpicio.

Illiberaliter, Non liberaliter, iniuſtè, inclementer, atque aliter ac hominem liberum decet. ἀνελευθέρως, ἀγενῶς. Illiberaliter apud veteres dicebatur factum (inquit Donatus) ſiquis exceſsiſſet omne genus maleficii. Terent. in Adelph. -factum à vobis duriter. Immiſericorditérq; atque etiam, ſi eſt pater Dicendum magis apertè, illiberaliter. Idem in Phorm. Nam ni ita eum exiſtimaſſem, nunquam tam graueis Ob hanc inimicitias caperem in noſtram familiam, Quam is aſpernatur nunc tam illiberaliter.

ILLIBERIS, λιβέρις, Oppidum in finibus Galliæ Narbonenſis, iuxta Pyrenæos montes, nõ procul à Ruſcinone, eiuſdem nominis fluuio irrigatum, teſte Strabone li. 4. Plinius in deſcriptione Galliæ Narbonenſis Illiberim ſita ætate exiguũ oppidulum fuiſſe indicat, & (vt ipſius verbis vtar) magnæ quondã vrbis tenue veſtigium. ¶ Ptolemæus libr. 2. ca. 6, Illiberim alteram collocat in Bætica Hiſpaniæ regione, quam nõnulli eandem eſſe exiſtimãt cũ ea quam hodie *Granatam* appellãt.

Illicio, cis, Attraho, & quaſi inſco, ex in, & antiquo verbo lacio. ἕλκω, διάγω. Terent. in Andria, -tũne hîc homines adoleſcentulos Impertos rerum, eductos liberè, in fraudem illicis?

Illectus, participium. Attractus, inuitatus. Cic. 4. Tuſc. Libido ad id quod videtur bonum, illecta, & inflammata videtur.

Illectus, ctus, ui, Blanditiæ, & illectamentum. ἀναγωγή. Plaut. Baech. Magis illectum tuum quim lectum metuo. ¶ Eſt item illectus, cõpoſitum à participio lectus, idem ſignificãs quod non lectum. ἀνεπίλεκτος. Ouid. libr. 1. de Arte amandi, Si non accipiat ſcriptum, illectúmq; remittat, Lecturam ſpera, propoſitúmque tene.

Illecto, ctas, Frequenter illicio. ἀνάγομαι, Auguſtinus, Quos ad peccata illectant.

Illex, illegis, Qui ſine lege viuit. ἄνομος. Plaut. Perſa, Impure, inhoneſte, iniure, illex, labes populi. Quo in loco illex Valla idem ſignificare arbitratur quod exlex.

Illex, icis, communis gen. Interdum ſubſtantiuè accipitur pro illecebris, & incitamento. ἀναγωγόν. vt, Illex animi Venus. ¶ Interdum adiectiuè ſumitur, vt idem ſit quod illiciendi vim habẽs: vt, Oculi illices, apud Apuleium, quòd aſpectu ad libidinem incitemur.

Illicium, cii, ab illiciendo dictum, pro incitamento. δέλεητρον, ἀναγωγή. Varr. libr. 3. Sed ſi tranſituræ ſunt apes eà, apiaſtro perfricandum, quòd illicium hoc illis. Cicc. ad Atticum lib. 11. Poſteaquam mihi literæ à Cornelio Balbo minore miſſæ eſſent, illum exiſtimare Q. fratrem illicium meæ profectionis fuiſſe, his verbis ad Cæſarem ſcripſi.

Illicitus, a, um, Quod non licet. ἀθέμιτος. Cicc. pro Cluẽtio, Multi itudinem illicitum eſt contradicere.

Illico, aduerbium eſt loci, Propriè idem ſignificãs quod ibidem, quaſi in eo dem loco. αὐτοῦ. Ennius, Et quia quò irent, neſciebãt, illico mãſerũt. id eſt in eo loco. Terent. in Adel. Otioſè nũc iam illico conſiſte. Donatus, Illico, modò locum, modò tempus ſignificat. ¶ Plerunque ponitur pro ſtatim, ſiue continuò, παραυτίκα. Cicero pro Muræna, Simulátque increpuit ſuſpicio tumultus, illico artes noſtræ conticeſcũt. Idem pro Quintio, Illicóne ad Prætorem ire conuenit?

Illido, dis, penul. prod. Duro alicui corpori affigo, atque ita confringo. προσβάλλω, πάσσω, προσρήσσω. Valerius Max. libr. 1, Coactis Locrenſibus ex theſauro eius magnam illi pecuniam dare, quum onuſtus nefaria præda nauigaret, vi ſubitæ tempeſtatis tota eum claſſe vicinis Deæ litoribus illiſus eſt. Hoc eſt impegit ad vicina litora & naues fregit. Cicde Aruſp. reſpon. Iam iſta ſerpens compreſſa atq; illiſa, morietur. Virg. 5. Aen. -duróſq; reducta Librauit dextra media inter cornua cæſtus Arduus, effractóq; illiſit in oſſa cerebro. Dentes illidere labellis, Lucr. lib. 4. Illidere dentem alicui rei, pro imprimere. Horat. 2. Serm. Saty. 1, -& fragili quærens illidere dentem, Offendit Solido. Illidere manus, Cicc. 3. Tuſc. Aequora illiſa ſcopulis, Virg. 3. Georg.

Illiſus, us, ui, Idem quod illiſio, & ipſe actus illidendi. Plin. libr. 27. cap. 8, Illiſu ipſo repercuſſus.

Illigo, as, are, Innecto, intexo. δεσμοῦμαι. vt quum emblemata poculis, vel aurum argento illigare dicimus. ¶ Per trãſlationem ſumitur pro implicare. ſiue muoluere, μανθάνω. Liu. libr. 8. bel. Maced. Poſteaquam nos neq; decernere id præſidium, neque velle illigari Romano bello vidit. Liu. 2. bel. Maced. Priuatis etiam hoſpitiis, familiarique amicitia plerique illigati Philippo erant.

Illimis, me, Purus, quaſi ſine limo. ἄπηλος, καθαρός. Ouid. 3. Metam. Fons erat illimis, nitidis argenteus vndis.

Illinc, aduerbium de loco. ἐκεῖθεν. Terent. Adel. Illinc huc trãsfertur virgo. Cicc. 2. Philip. Omnem ſe amorem abiecíſſe illinc, atque in hanc transfudiſſe. ¶ Hinc illinc, prouerbiale. Terent. Adelph. -ea ſedere oportuit, Domi virginem tam grandem, dum cognatus hinc Illinc veniret, expectantem?

Illinio, is, ire, Inungo. ἀλείφω. Colum. libr. 6. cap. 14. Prædictóq; medicamento defricatur & illinitur: ſed ſi ex toto propter cerucis tumorem iugum recuſet, paucis diebus requies ab opere danda eſt: tum cerux aqua frigida defricanda, & ſpuma argentea illinienda eſt. id eſt inungenda. Plin. lib. 30. cap. 11, Cornicis carnes eſſe, & nidum illinire, in longiſsimis morbis vtiliſsimum.

Illino, nis, penul. corr. Illeui, illitum, tertiæ coniugationis, Inungo, liquidi quippiam rei alicui induco. ἀλείφω, μανθάνω. Horat. 1. Serm. Satyra 4. Et quodcunque ſemel chartis illeuerit, omnes Geſtiet à furno redeuntes ſcire.

Illitus, ta, tum, pen. corr. ἀπιτυγεμένος. Virg. Illita tela dolis, nec Martem comminus vſquam Auſa pati virtus. Liu. lib. 21, Ita in vadis hæſitantes frumenti aceruos ſedile illitos in limo.

Illitus, us, ui, Illinendi actus. Plin. lib. 24. cap. 6, Sonitus aurium emendat infuſu, ſtrumas illitu, neruorũmque nodos.

ILLIPA, λλιπα. Cognomento magna, ciuitas Turdetanorum in tractu Hiſpaniæ Bæticæ, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 5. & Plinium lib. 3. ca. 1.

ILLIPVLA, λλιπουλα, quæ & ILLIPA minor. Ciuitas Turdetanorum in ea parte Hiſpaniæ Bæticæ quæ Luſitantiæ proxima eſt. Ptolemæus lib. 2. cap. 5. & Plin. lib. 3. cap. 1.

Illiquefacio, cis, In re aliqua liquefacio. τήκω. Cic. 4. Tuſcu. Et qualis eſt hæc aurium, tales ſunt oculorum, & tactionum, & odorationum, & ſaporum: quæ ſunt omnes vnius generis ad perfundendum animum, tanquam illiquefactæ voluptates.

Illiteratus, ta, tum, Literarum expers. ἀπαίδευτος, ἀγράμματος. Cicc. 2. de Orat. Quem cognouimus virum bonum, & non illiteratum, ſed nihil ad Perſium. Plin. Epiſt. 14. 7, Eſt libertus mihi non illiteratus.

Illo, aduerbium ad locum. ἐκεῖσε. Plaut. Capt. Vbi illò aduenì. Terent. And. Quum illò aduenio, ſolitudo ante oſtium.

Illocabilis, & hoc illocabile, Quod locari non poteſt. ἀνεκδοτος. vt, Virgo illocabilis; quæ ob deformitatem, aut inopiam virum inuenire non poteſt. Plaut. in Aulul. Virginem habeo grandem, dote caſſam, atque illocabilem, Neque eam queo locare cuiquam.

Illotus, a, um, pen. prod. Quod lotũ non eſt, hoc eſt quod ſordidũ eſt, & immundũ. ἄπλυτος. Vnde dicimus, Illotis manibus, vel pedibus rẽ aliquam aggredi, hoc eſt irreuerenter conſidenter, & imperitè rem aliquam attentare: velut ſi grammatiſta aliquis triuialibus illis diſciplinis vix ad ſummam cutem tinctus, enarrationẽ Virgiliani poematis audeat aggredi. Tractum eſt adagium à ſacrorum ceremoniis: in quibus omnia pura cõuenit eſſe, & probè lota. Vide Eraſmi Adagia. Illoti echini, Hora. 2. Serm. ſaty. 8, Erucas virides, inulas ego primus amaras Monſtrauì incoquere, illotos Catillus echinos.

Illuceo,

Illuceo, es, ſecunda producta, In re aliqua luceo. ἐμφαίνομαι, ἐπιλάμπω. Plaut. Capt. At pol te, ſi hic ſapiat ſenex, atra pix agitet apud carnificem, tuo quæ capiti illuceat.

Illucefco, cis, Lucidus ſio: quo vix aliter quàm in tertiis perſonis vtimur: vt Illuceſcit. id eſt dies ſit. Liu. libr. 3. ſecundi belli Punici, Vbi illuxit, recepere claſſem.

Illuc, aduerbium ſignificatiuum motus ad locum. ἐκεῖσε. vt, Huc atque illuc intueri, apud Ciceronem de Oratore.

Illudo, dis, pen. prod. Derideo, ludibrio habeo. παίζω, ὑπερφέρω. Dicimus autẽ Illudo tibi, & illudo te, & illudo in te, id eſt inſulto. Virgil. 2, Aen. -certántque illudere capto. Terent. in Andria, Adeón' videmur vobis eſſe idonei, in quibus ſic illudatis? Idẽ in Phormione, Satin' ſuperbè illuditis me? Vbi Donatus, Et datiuũ & accuſatiuum caſum regit illudo. Virg. 9. Aen. -verbis virtutem illude ſuperbis. ¶ Significat interdum per ludum noceo. Virg. 3. Georg. Neu variæ illudant peſtes.

Illuſus, participium. Tacitus libro 14, Ille ferociam amici metuit, ſæpe aſperis facetiis illuſus. Veſtes illuſæ auro: id eſt in quibus artifex ludens, auro aliqua depinxerat, inquit Seruius, in illud Virgilii 2. Geor. Illuſáſque auro veſtes.

Illuſio, onis, verbale, Irriſio. παιγνιμός, Cicc. 3. de Orat. Et extenuatio, & huic adiuncta illuſio à præceptis Cæſaris non abhorrens. &c.

Illumino, as, are, Clarum & lucidum reddo. λαμπρύνω. Cicc. 2. de Nat. deor. Vt ſol mundum omnem ſua luce compleat, ab eóque luna illuminata, grauiditates & partus afferat. Plin. lib. 9. cap. 36, Diis aduocatur placandis, omnémque veſtem illuminat. Cic. 3. de Orat. Quæ ſententiis orationem, verborúmque conformationibus illuminent.

Illuminatè, aduerbium, Clarè, apertè. ἐμφανῶς. Cicc. 3. de Orat. Qui diſtinctè, qui explicatè, qui abundanter, qui illuminatè, & rebus, & verbis dicunt.

Illuminus, mina, minum, Quod eſt ſine lumine. ἄφωτος. Apuleius libr. 6, Et illuminarum Proſerpinæ nuptiarum. Et lib. 3, Seruato noctis illumino tempore. id obſcuro & ſine lumine.

Illunis nox, Dicta eſt à Plinio Epiſt. 106, pro obſcura: quaſi ſine luna, & lunari ſplendore viduata. σεληνιάζουσα, οὐκ ἀκήλιστος. Vix, inquit, viã deſeruerámus, & nox, non quaſi illunis & nubila, ſed qualis in locis clauſis lumine extincto. Apuleius lib. 9. Meram. per primã & ſecũdã declinationẽ inflexit. Illunæ, inquiens, caliginis à nominatiuo illunus, a, um.

ILLVRO, Oppidum ciuium Romanorum in ea parte Tarraconẽſis Hiſpaniæ, quæ Pyrenæis montibus proxima eſt. Autores Plinius libr. 3. cap. 2, & Pomponius Mela lib. 1.

ILLVRGO, λλουργὶς Ptolemæo, Hiſpaniæ Bæticæ oppidum eſt apud Plinium lib. 3. cap. 1.

Illuſtris, ſtre, Clarus, lucidus. λεύσσω, λαμπρὸς, φωτινός. Colum. libro 1, Balnearia Occidenti æſtiuo aduertantur, vt ſint poſt meridiẽ, & vſque in veſperum illuſtria. id eſt clara. Plin. libr. 9. cap. 16, Noctibus quidem illuſtribus æquè quàm die cernuntur. id eſt, ſerenis. Plaut. in Rud. Illuſtriores fecit, feneſtráſque indidit. ¶ Per trãſlationem accipitur pro nobiliẽ, clarúmq; & celebrem reddere. διαφωτίζω. Cicc. Lentulo lib. 1. Epiſt. Illuſtrabit, mihi crede, tuam amplitudinem hominum iniuria. ¶ Nõnunquam etiã pro declarare, patefacere, manifeſtare, aperire: quòd quæ aperta ſunt, maiorem lucem præbeant. ἀνοίγω. Cic. in Catil. Omnia & Senatus, & vos quæ erant cõtra ſalutem omnium cogitata, illuſtrata & patefacta vidiſtis. Idem de Oratore, Patefacere & illuſtrare obſcura. Illuſtrare philoſophiam Latinis literis, idem lib. 1. Acad. & 1. Tuſc.

Illuſtratio, onis. Quintil. lib. 6. cap. 2, Inſequetur ἐνάργεια, quæ à Cicerone illuſtratio & euidentia dicitur.

Illuſtramentum, ti, Quintil. libr. 11. cap. vlt. Hæc ſunt vel illuſtramenta pronuntiationis, vel vitia: quibus propoſitis, multa cogitare debet orator.

Illuſibilis, le, Quod elui non poteſt. δυσίνιπτος. Plaut. in Menæch. Næ ex iſtoc loco ſpureatur naſum odore illuſibili.

Illuuies, uiei, Squallor, immunditia, ſordes. ἀλουσία. Terẽt. in Heaut. Ea texebat vna, pannis obſita, neglecta, immunda illuuie.

ILLYRIS, dis, λλυρὶς, ſiue ILLYRIVM, rii, ſiue ILLYRICVM, ci, regio Europæ ſatis ampla, ſecundũ dextrum maris Adriatici latus extenſa, à cæteris partibus Iſtria, Myſia ſuperiori, & Macedoniæ parte quæ Adriatico mari incumbit, terminata. Dicta ab Illyrio Polyphemi (vt Appianus ſcribit) ſiue (vt Euſtathio placet) Cadmi filio. Hodie Sclauoniam vocant. Vrbs habet Iaderam, Epidamnum, poſtea Dyrrachium, hodie Rhaguſiam dictam, Salonam, & alias quamplurimas.

Illyricus, ca, cum, λλυρικὸς. Virg. 1. Aene. Antenor potuit mediis elapſus Achiuis, Illyricos penetrare ſinus.

ILVA, λοῦα Ptolemæo, Inſula Tuſciæ adiacẽs, decẽ paſſuũ millibus diſtans à Populonia, renaſcentis ferri metallis vberrima. Virg. 10. Aen. -aſt Ilua trecentos Inſula inexhauſtis Chalybum generoſa metallis.

ILVRCIS, λοῦρκις, Vrbs fuit Vaſconum, in citeriori Hiſpania, poſtea à Sempronio Gracho, Gracchuris dicta.

ILVS, li, λος, Filius fuit Trois regis Troianorum, & pater Laomedontis quem matura ætate moriens, regni hæredem reliquit. Ab huius no-

mine celeberrimum illud Myſię minoris, ſiue Troadis caput, Illij nomen accepit: ſiue quòd ab illo primùm fuerit conditum, quum Dardanus antea in mõtibus Dardaniã condidiſſet, vt placet Homero lib. 23. Iliad. ſiue quòd à Dardano primùm conditum inſtaurarit Ilus, & auctius reddiderit: quemadmodum non obſcurè innuit. Virgilius lib. 8, Dardanus Iliacæ primus pater vrbis, & autor. Autor eſt Strabo libr. 13, primum omnium Illum auſum fuiſſe in campis habitare, proindéque in mediis campis fuiſſe ſepultum: cuius ſepulchri meminit & Homerus 11. Ilia. ¶ Fuit & alter Ilus, Aeneæ filius, alio nomine Aſcanius appellatus. Virg. 1. Aeneid. At puer Aſcanius, cui nunc cognomen Iulo Additur, Ilus erat, dum res ſtetit Ilia regno.

I ante M.

IMACARENSES, μακαρῆσοι, Populi Siciliæ ſtipendiarii, in mediterraneis inſulæ ſiti: quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 8.

IMADVCHI, μαδοῦχοι, Scythiæ populi, Caucaſi montis iuga accolentes. Plinius libr. 6. cap. 7.

Imago, nis, Simulacrum, ſpecies, exemplar, & alicuius rei præſentatio. εἰκών. Cicero de Amici. Nemo vnquam animo aut ſpe maiora ſuſcipiet, qui ſibi nõ illius memoriam atq; imaginẽ proponendam putet. Virg. 2. Aen. -atque ipſius vmbra Creuſę Viſa mihi ante oculos, & nota maior imago. Cicero in Orat. Demoſthenis imaginẽ ex ære vidi. Idem de Natu. deo. Fac imagines eſſe quibus pulſantur animi, ſpecies duntaxat obiicitur quædã. ¶ Olim nobiliores maiorũ ſuorum imagines ad viuum expreſſas, in atriis ſuſpẽdere ſolebant, illarũ multitudine nobilitatem metientes. Quo factum eſt vt imagines pro nobilitate accipiãtur. Cicero de Lege Agraria, ſignificare volens ſe nouum hominẽ, id eſt nulla generis nobilitate cõmendabilẽ, Conſulẽ tamen factum, ita ad populum inquit, Quemadmodũ quum petebam, nulli me vobis autores generis mei commendarunt, ſic ſiquid deliquero, nullæ ſunt imagines quæ me à vobis deprecentur. Idem in Piſonem, Obrepſiſti ad honorem errore hominum, commendatione fumoſarum imaginum, quarum ſimile nihil habes præter colorem. Vbi fumoſas imagines appellat. Cicero antiquiſsimi generis ſtẽmata. Plinius in Epiſt. libr. 9. ad Proſocerum, Neque enim ardentius tu pronepotes, quàm ego liberos cupio: quibus videor à meo, tuóq; latere pronũ ad honores iter, & audita latius nomina, & non ſubitas imagines relicturus: naſcantur modo, & hunc noſtrum dolorem gaudio mutent. Subitas imagines appellat Plinius nobilitatem parum antiquam, ſed repentè, fortunæque beneficio quæſitam: quomodo noſtris temporibus multi extiterunt, ignotis natalibus orti, qui ne auũ quidem, aut etiam patrem ciere aut poſſent, aut auderent, qui ſubitariis principum beneficiis, & aulicorum ſuffragationibus, ſupra ciuile faſtigium euecti, ingentiũ ſplendidarúmque gentilitatum fundamenta iecerunt. Hæc ex Budæo. ¶ Imago pro vagina: quòd veluti ſit imago eius rei quam claudit. Virg. lib. 8, Curuam ſeruans ſub imagine falcẽ. ¶ Rhetores imaginem, εἰκόνα, vocant quandam orationis figuram, quum res geſta non ſimpliciter indicatur, ſed vt geſta ſit oſtenditur, vt eſt illud, Ipſe inflammatus ſcelere ac furore in forum venit, ardebant oculi, toto ex ore crudelitas emicabat.

Imaguncula, diminutiuum, Parua imago. εἰκόνιον.

Imaginarius, a, um, Quod verum non eſt, ſed quod ita imaginamur & animo concipimus acſi verum eſſet: cuiuſmodi apprehenſionẽ proprièe dicimus imaginationem. φαντασικὸς, φαντασιοκοπικός. Suetonius in Claudio Cæſare, Equeſtres militias ita ordinauit, vt poſt cohortem, alam: poſt alam, Tribunatum legionis daret: ſtipendiaq; inſtituit, & imaginariæ militiæ genus quod vocatur ſuper numerum, quo abſentes, & titulo tenus fungerentur. Imaginariis faſcibus cedere. Liu. 3. ab Vrbe, Emptio imaginaria, Vlpian. l. Is qui ſuis. ff. de manumiſſ. Si ab ignoto emptus ſit, poſteà autem pretiũ ſuum obtulerit: dicendum erit non eſſe audiendum: ab initio enim hoc agi debet, vt imaginaria fiat emptio, & per fidem cõtractus inter emptorem & feruum agatur. Eſt autem imaginarius emptor, qui feruum illius nummis emit.

Imaginoſus, noſa, noſum, In quo ſunt plures imagines. εἰκονώδης. Vnde Speculum imaginoſum, à Catulo dicitur ab imaginibus quæ in ſpeculo numeroſæ videntur.

Imagino, nas, Imagines facio, ſeu repræſento. εἰκόνιζω, ἀπεικάζω. Gell. libr. 15, Vt ſpeculum in loco certo poſitum nihil imaginat, aliorſum transfertum facit imagines.

Imaginor, aris, Significat rei alicuius quæ facta ſit, vel fieri poſſit, vel etiam quæ fieri non poſſit, ſimilitudinem mente cõcipio. φαντάζομαι, ὑποτυπόω, ὑποτυποῦμαι. Plin. lib. 20. cap. 13, Ideo profluuio genitali datur, & Venerem crebrò per ſomnia imaginantibus. Plin. in Epiſt. Caius quidem Fannius quod accidit, multo ante præſenſit: viſus eſt ſibi per nocturnam quietem iacẽre in lectulo ſuo compoſitus in habitu ſtudentis, habere ante ſe ſcrinium, (ita ſolebat) mox imaginatus veniſſe Neronem, in toro ſediſſe.

Imaginatio, Pro huiuſmodi conceptu. φαντασία, ὑποτύπωσις. vt, Imaginationes libidinum, apud Plinium lib. 20. ca. 7. ¶ Imaginabile, Quod mente concipi poteſt. ὑφάντασον.

Imaginatus, a, um, Quod eſt ad alicuius imaginem factum. ἀπεικασμένος. Lactantius libro 15, Sed terram digitis ſuis imaginatam metuant, & adorent.

IMANTOPODES, pen. corr. ἱμαντόποδες, Populi in Aethiopia loripedes, quibus ſerpendo ingredi natura eſt: hoc eſt vt Solinus interpretatur, qui flexis crurum nexibus ingrediuntur. ἱμάντα enim Græci lorum dicunt. De his Plin. lib. 5. cap. 8. ¶ Sunt & aues quædam imantopodes dictæ ex argumẽto pedum, quaſi loripedes, quòd habent crura prælta. Plin. lib. 10. cap. 47, Laudatiſsimi porphyriones in Comagene: roſtra iis, & prælonga crura rubent. Hæc quidem & imantopodi, multo minori, quanquam eadem crurum altitudine. Naſcitur in Aegypto:

Universidad de Deusto Biblioteca

insistit ternis digitis. Quo tamen in loco Plinii, quidam hæmatopodi legere malunt, vt portus à sanguineo crurum colore, quàm ab eorundem longitudine dicta sit. Vide suprà Hæmatopodes.

IMAVS. penult. prod. ἴμαος, Caucasi montis pars, Indiam à Scythia dirimens. Scythiámq; ipsam in duas secans partes, quarum altera, Scythia intra Imaum: altera, Scythia extra Imaum appellatur. Vide Plinium lib. 6 cap. 17, & Ptolemæum Asiæ Tabula 9.

IMBAROS, ἴμβαρος, Sami insulæ fluuius est apud Plinium libr. 5. cap. 27.

Imbecillis, & hoc imbecille, & Imbecillus, a, um. Debilis, languidus, infirmus: quasi bacillo destitutus: quæ significario tracta videtur à tenerioribus plantis, quæ citra bacilli adminiculú vix possunt subsistere. ἀσθενὴς. Plinius in Panegyr. Quis enim est tam imbecilli ingenio, qui non tanto meliorem Consulem speret, quanto sæpius fuerit? Cicero de Amic. Vt si parentibus nati sint humilibus, si propinquos habeant imbecilliores vel animo, vel fortuna: eorum augeant opes, eísque honori sint, & dignitati. Horat. 2. Semo. Imbecillus, inersque siquid vis, adde popino. Cicero de Amic. Imbecilla enim humana natura est ad contemnendam potentiam, &c. Plin. in Epist. Sed hæc fœlicitas terræ, imbecillis cultoribus fatigatur.

Imbecillitas, tis, Debilitas, infirmitas, defatigatio: & tam ad animum quàm ad corpus refertur, sicut & Imbecillus. ἀδυναμία, ἀσθένεια, Cicero de Amic. Sæpissimè igitur mihi de amicitia cogitanti, maximè illud consyderandum videri solet, num propter imbecillitatem atq; inopiam desideranda sit amicitia. Imbecillitas materiæ murorum, Cæsar 2. bel. Ciuil. Imbecillitas consilii, Cicero 1. Offic. Imbecillitas ætatis, Cicero ad Brutum.

Imbecilliter, aduerbium, Debiliter, & remissè, ac languidè. ἀδυνάτως. Cicero 4. Acad. Dubitant, hæsitant, reuocant se interdum, hísque quæ videntur, imbecillius assentiuntur. Idem 5. Tusc. Qui imbecillius horrent dolorem, & reformidant.

Imbellis, & hoc imbelle, Timidus, ignauus, quasi bello parum aptus ἀπόλεμος, ἄμαχος, ἀνανδρος. Cic. 1. Offic. Nunquam periculi fuga cõmitendũ est, vt timidi imbellésq; videamur. Ouid. in Epist. Tres sumus imbelles numero, sine viribus: vxor, Laertésq; senex, Telemachúsque puer. Imbellis, inermisque fœminarum turba, Liu. 8. bel. Maced. Imbelle telum. Virg. 2. Aenei. Sic fatus senior, telúmque imbelle sine ictu Coniecit. Imbelles damæ, Martialis lib. 13. Imbellis cithara, hoc est, molle quiddam & effœminatum resonans, & à Martio tubæ strepitu plurimùm distans.

Imbellia, æ, Ignauia, inertia, & belli imperitia. ἀνανδρία. Macrob. libro 3. Satur. Tunc Pœnus eludens ignauiam, imbelliámque militum eius pretiosè armatorum, Planè, inquit, satis esse credo Romanis hæc, etsi auarissimi sunt.

Imber, bris, generis masc. in ablatiuo imbre, vel imbre. ὄμβρος. Virg. 4. Aen. -& ventis pulsatur & imbri. Lucretius, Ex igni terráque animæ nascuntur & imbre. Est autè imber (vt Apuleius lib. de Mũdo inquit) agmen aquarum largius ex concretis effusum nubibus: nimbus verò repentina, & vehemẽtior pluuia: quæ quanto est improuisior, tãto est præcipitatior, & breuiore astringitur casu. Virgil. 1. Georg. Maximus agricolis, pelagóque parabitur imber. Plautus in Most. Venit imber, lauat parietes, perpluunt tigna. Terentius in Eunu. Quo pacto Danae mississe aiunt quondam in gremiũ imbrem aureum. Virg. li. 4. Georg. -ipse feraces Figat humo plantas, & amicos irriget imbres. ¶ Per translationem pro quouis humore aqueo accipitur. Virgil. lib. 1. Aen. pro aqua marina accepit, quum ait, Accipiunt inimicum imbrem, rimísque fatiscũt. ¶ Imber pro lachrymarum effusione. Ouid. 2. Amor. Eleg. 5. Spargebat tepido flebilis imbre sinus. ¶ Lactis, lapidum, sanguinis, & terræ imber, Cice. 1. de Diui. Ferreus imber, Virg. 12. Aeneid. Tempestas telorum, & ferreus ingruit imber. ¶ Sunt tamen qui hoc nomen cum h & y scribant, quòd à Græco verbo ὕειν, quod est pluere, deduci arbitrentur: vnde & hvemem dictam esse suprà ostendimus. Verisimilius tamen videtur à Græco ὄμβρος deriuari, quod nobis imbrem sonat. Sine aspiratione autem scribi debere ex cõpositis apparet quæ sunt September, October, Nouember, & December.

Imbricus, ca, cum, Pluuiosus, & imbres ferens, aut generans. ὀμβροφόρος. Plautus in Merca. Hic Fauonius serenus est, hic Auster imbricus, Hic facit tranquillitatem, iste omnes fluctus concier.

Imbrifer, ra, rum, penult. corre. Pluuius, pluuias afferens. ὀμβροφόρος. vt, Auster imbrifer, Cælum imbriferum. Columella li. 5. cap. 5. Hoc ego siccis locis fieri vtiliter nõ negauerim: sed vbi aut vliginosa regio est, aut cœli sunt imbriferi, minimè faciendum censeo. Virg. 1. Georg. Vel quum ruet imbriferum ver.

Imberbis & hoc imberbe, Quod nõ est barbatum. ἀγένειος, ἀπώγων. Horat. de Arte, Vel quia turpe putant parère minoribus, & quod Imberbes didicere, senes perdenda fateri. Cice. pro Domo sua. Quæ maior calúnia est, quàm venire imberbẽ adolescentulũ, &c. Idem 1. de Natu. deor. Isto enim modo dicere licebit. Iouem semper barbatum, Apollinem semper imberbem.

Imbibo, is, pen. corr. Idem ferè quod bibo, vel humorem attraho, & in me recipio. ἐμπίνω. Plin. lib. 20. cap. 14. Imbibitur ad serpentiũ ictus decoctum. Idem lib. 24. cap. 11. Radix eius imponitur carbonibus cupressi, atque is nidor per infundibulum imbibitur in vetere tussi. ¶ Imbibere item per metaphoram apprehendere significat. Cice. 2. Verrina, An iste vnquam de se bonã spem habuisset, nisi de vobis malam opinionem animo imbibissẽt? Liu. libr. 2. ab Vrbe, Nec vlla vi domari poterat, tantum certamen animis imbiberat.

IMBRASVS, ἴμβρασος, Sami insulæ fluuius est, apud Plinium, libro 5. cap. 31.

IMBREVS, per duas syllabas, Nomen vnius ex Centauris, apud Ouidiũ libro 12. Metamorph. At non Eurynomus, Lycidásque, & Araeus, & Imbreus, Effugere necem.

Imbrex, icis. pe. corr. Canalis est, vel regula curua & obtorta, per quam imber defluit. σωλήν. Plautus in Milite, Quòd meas confregisti imbrices & tegulas, Ibi dum condignam te sectaris simiam. Si senna libr. 3. Hist. Dissipatis imbricum fragminibus, ac tectis tegularum. Ex quibus locis constat, imbrices genus esse tegularum incuruum ex opere figlino, quo etiam hodie in plerisque locis vtimur ad arcendum imbrem. Vnde imbricata tecta appellamus, quæ ex imbricibus sunt confecta. Vide infra.

Imbricatus, a, um, Imbricis modo incuruatus, imbricum figuram referens. σωληνοειδὴς. Plin. lib. 11. cap. 1, Supernè tantùm imbricatis flexibilibus vertebris Vitruuius lib. 2, Inserta verò cæmenta, alia súper alia sedentia, inter se imbricata, non speciosam, sed firmioré, quàm reticulata, præstant structurã. Quo in loco vocat Imbricata cæmenta, quæ imbricum in morem inter se ligata sunt & compositа. Budæus.

Imbricatim, aduerbium, Imbricis modo. Plinius libr. 9. cap. 34. Iam distinctione virgulata, crinita, crispa, cuniculatim, pectinatim, imbricatim vitiata.

IMBRVS, ἴμβρος, Insula Thraciæ adiacens, Mercurio sacra, cum oppido eiusdem nominis. Vide Plinium lib. 4. cap. 12.

Imbulbitare, Est puerili stercore inquinare. βοβιτᾶσθαι. ¶ Imbubinare autẽ est mẽstruo mulierũ sanguine polluere. Lucilius apud Nonium, Hæc te imbubinat: at hic cõtra te imbulbitat. Deductum autẽ est imbulbitare à Græco βόβιτος: quo nomine simus vel stercus significatur.

Imbuo, is, bui, butum, Liquore, vel odore aliquid inficio, & (vt ita dicã) imbibere facio. ἐμβρέχω, βάπτω. Habétq; ferè præter accusatiuũ, etiã ablatiuum eius rei qua quid imbuitur. Columella libro 10. Quibus liquoribus mũdam lanam imbuere oportebit, vt insistentes apes, quasi per siphonem succum euocent. Horat. lib. 1. Epist. Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem Testa diu. Cic. 14. Philip. Imbuti sanguine gladii, P. c. legionum, exercituúmque nostrorum, vel madefacti potius duorum Consulum. ¶ Per trãslationem sumitur pro initiare, instituere, erudire: vnde imbutum literis, imbutum bonis moribus, dicimus, id est præditum, & ornatum ac perfusum. Imbutum vitiis, hoc est inquinatum. Sallustius, Auaritia pecuniæ studium habet, quã nemo sapiens concupiuit: ea quasi malis venenis imbuta, corpus, animúmque virilem effœminat. Cice. lib. 1. Offic. Plerunque autẽ parentum præceptis imbuti, ad eorum consuetudinem morésque deducimur. Gellius, Farinã fermento imbutam, id est conditam. ¶ Aliquando prætermittitur ablatiuus. Cato de Re rustica. Dolia olearia noua sic imbuito, amurca impleto. id est infundito, vel illinito. Virg. 1. Eclo. -illius aram Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus. id est insperget, vel inficiet suo sanguine.

Imitor, aris. pen. corr. Aliorum exempla sequor. μιμοῦμαι. sed ad mores tantùm, dicta, factáque pertinet. Sequor & ad corpus, & ad mores spectat. Neque enim rectè dixeris, Tu præcedis, ego te imitor: dicimus tamen, Tu sequeris præcepta patris. Plinius in Epistolis, Quam sanè quum componerem, illos habui in manibus, vt non æmularer, (improbũ enim ac penè furiosum) sed tamen imitarer & sequerer, quantum id diuersitas ingeniorum maximi & minimi, aut causæ dissimilitudo pateretur. Cic. de claris Oratoribus, Quem Cotta cum verbis, tum sono ipso subrustico imitabatur. ¶ Imitari chirographum alterius, id est adulterare. Cic. de Nat. deo. Chirographum sex primorum imitatus est. ¶ Imitari, pro simulare. Tacitus libr. 1, Quanquam mœstitiam imitarentur, contumaciæ propiores.

Imitatus, participiũ passiuè sumptum. Cicero de Vniuers. Quum autem ingressa est, imitata & effícta simulachra, bene agi putat si similitudinem veri consequatur.

Imitatio, onis, μίμησις, Cice. 14. Philip. Excellentium ciuium virtutem imitatione dignam, non inuidia, putarent.

Imitator, oris, μιμητής. Cic. 3. de Leg. Nec enim tantum mali est, peccare principes (quãquam est hoc magnum per seipsum malum) quantum illud, quòd permulti imitatores principum existunt. Martialis libr. 1, Siquis erit recti custos, imitator honesti.

Imitatrix, icis. Cice. 1. de Legi. Penitus in omni sensu implicata insidet imitatrix boni voluptas

Imitabilis, le, Quod quis potest imitari. Cice. in Oratore, Nam orationis subtilitas imitabilis quidem illa videtur esse existimanti, sed nihil est experienti minus.

Imitamen, inis, neutri gene. Imitatio. μίμησις. Ouid. 4. Fast. Priscíq; imitamina facti, Aera deæ comites, raucáque terga mouent.

Imitamentum, ti. Idem quod imitatio. μίμησις. Gell. libr. 7. cap. 5, Igitur Polus lugubri habitu Electræ indutus, ossa atque vrnam è sepulchro tulit filii: & quasi Orestis amplexus, oppleuit omnia, non simulachris, nec imitamentis, sed luctu atq; lamentis veris & spirantibus. Tacitus lib. 13, Cæterùm peractis tristitiæ imitamentis, curiam ingressus, &c. Idem lib. 3, Meditata ad memoriam virtutis carmina, & laudationes, & lachrymas, vel doloris imitamenta.

Immadeo, es, ere, Madidum esse. ὑγραίνεσθαι. Plin. lib. 17. cap. 5, Et quum à siccitate cõtinua immaduerit imbre, tunc emittit illum suũ halitum diuinum ex sole conceptum. Ouid. 3. Trist. Credibile est lachrymis immaduisse genas. Terra immaduit, Idem 6. Metam.

Immanis, & hoc immane, pen. prod. Significat crudele, ac minimè bonum, nocens, ac ferum. ἄγριος, ἀπάνθρ. Virg. 4. Georg. Immanem ante pedes hydrum moritura puella Seruantem ripas alta non vidit in herba. Idem 1. Aene. Pygmalion scelere ante alios immanior omnes. Cic. ad Qu. fratrẽ, libr. 1, Quòd si te sors Afris, aut Hispanis, aut Gallis præfecisset, immanibus ac barbaris nationibus, &c. Immania saxa, à Virgilio dicuntur pro asperis & horrendis, 1. Aenei. -tenet ille immania saxa, Vestras Euredomos. ¶ Immane aliquando ponitur pro ingenti, magno, siue immenso. ἀπεριμέτρητος, ὑπερμεγέθης, ὑπερμήκης. Virg. lib. 6. Aen. Posúntque immania templa. ¶ Sumitur aliquando immane, pro fœdo. Sic enim interpretatur Nonius illud Accii in Andro. Immane te habet templum obuallatum ossibus. ¶ Immanè, pro immaniter. Sallustius, Immanè quantum animi exarsere.

Immanitas, atis, Sæuitia. ἀπάνθρωπος, ἀγριότης. Cice. libr. 1. Offic. Quò detestabilior illorum immanitas, qui lacerauerunt omni scelere patriam. ¶ Immanitas pretii, id est magnitudo. Plin. libr. 35. cap. 11, Nec vllius in pictura velocior manus fuit: artis verò tantùm, vt immanitate pretii antecederet celeberrimos eadem ætate imaginum pictores.

Immansuetus, a, um, Asper, indomitus, & mansueto contrarius. ἀνήμερος, ἀπρόσμαχος, ἄγριος. Cice. 1. de Legibus, Ipsíque in hominibus nulla gens est neque tam immansueta, neque tam fera, quæ non etiamsi ignoret qualem habere Deum deceat, tamen habendum sciat. Ouid. 15. Metamorph. At quibus ingenium est immansuetum, ferúmque. Idé epist. 17. At tu de rapidis immansuetissime, ventis, Quid mecum certa prælia mente geris?

Immarcesco, is, ere, Corrumpor, putrefio. διαφθείρομαι, σήπομαι, μαραίνομαι. Horat. 2. Serm. Saty. 7. Nempe immarcescunt epulæ sine fine petitæ, Illusíque pedes vitiosum ferre recusant Corpus. Id est corrumpuntur in stomacho cibi.

Immaturus, a, um, Non maturus, propriè de fructibus, & frugibus dicitur, quum ante tempus colliguntur. ἄωρος. Plinius libr. 12. cap. 13, Est & quæ vocatur amomis, minus venosa, atque durior, ac minus odorata: quo apparet, aut aliud esse, aut colligi immaturum. ¶ Transfertur & ad alia: vt, Consilium immaturum, id est præcipitatum. Liuius 2. bel. Pun. Se, quæ consilia magis res dent hominibus, quàm homines rebus, ea ante tempus immatura non præcepturum. Immaturus amor, id est intempestiuus. Luius libro 1. ab Vrbe, Abi hinc cum immaturo amore ad sponsum, inquit, oblita fratrum mortuorum, viuísque, oblita patriæ. Immatura mors, qua quis ante constitutum vitæ tempus, & confectam ætatem senio, eripitur ac moritur. Cice. 2. Philip. Etenim si ab hinc annos propè viginti hoc ipso in templo negaui posse mortẽ immaturam esse Consulari: quanto verius nunc negabo seni?

Immaturitas, atis, ἀωρία, vt apud Suetonium in Augusto, Immaturitas sponsarum, quæ nondũ coniugio aptæ erant. Cice pro Quintio, Quid hæc festinatio, quid hæc immaturitas tanta significat?

Immediate, aduer. Citò, ac celeriter. Gell. libr. 10. cap. 11, Incuriosè, & immediatè, ac propè etiã subrustícè, ex ipso loco ac tempore hybernarum vigiliarum, Atticas noctes inscripsimus. Quo tamen in loco crediderim rectius legi posse immeditatè.

Immedicabilis, le, Quod medicaminibus non potest sanari, ἀνίατος, ἀθεράπευτος. Ouid. 2. Metam. Vtque malum latè solet immedicabile cancer Serpere. Telum immedicabile, Virgilius 12. Aen.

Immemor, immemoris, pen. corr. omnis generis, Qui non meminit. ἀμνήμων. Terent. And. Num immemor es discipli? Cice. de cla. Orat. Magna hæc immemoris ingenii signa. Idem ad Atticũ, In alia incidi, non immemor istius mandati tui. Virg. 9, -meriti tanti non immemor vhquam. ¶ Immemor beneficium, pasiuè. Terentius in Andr. Istæc commemoratio, quasi exprobatio est immemoris benefici. Vbi Donatus, Immemoris beneficii, cuius nemo meminerit.

Immemorabilis, le, Quod commemorari non debet, aut non potest. ἄῤῥητος. Plautus Capt. Neque spurcidici insunt versus immemorabiles. Spatium immemorabile, id est maximum. Lucretius lib. 4.

Immemoratus, ta, tum, adiectiuum, Non commemoratus. ἀμνημόνευτος. Horatius 1. Epist. -iuuat immemorata ferentem Ingeniis, oculísque legi, manibúsque teneri.

Immensus, sa, sum, Quanuis à participio mensus sit compositum, nomen tamen est, non participiũ, idem significans quod valde magnũ, & quod mensurari præ magnitudine non potest. ἄμετρος. Cice. 1. de Diuin. Obseruata sunt hæc tempore immensõ, hoc est infinito & vix mensurabili. Idem 1. de Diuin. Post Anaximenes aera deum statuit, eúmque gigni, efféque immensum, & infinitum, & semper in motu. Virg. 3. Aenei. Clamorem immensum tollit, quo pontus, & omnes Intremuere vndæ, penitúsque exterrita tellus Italiæ.

Immensitas, tatis, Infinitas. ἀμετρία, ἀπειρία. Cicero 1. de Natu. deor. In hac igitur immensitate latitudinum, longitudinum, altitudinum, infinita vis innumerabilium volitat atomorum. Idem 2. de Natu. deor. Saxorum asperitates, impendentium montiũ altitudines, immensitatésq; camporum, &c.

Immeo, as, are, Innato. ἐνήχομαι. Plinius lib. 8. cap. 25, Itaque & Delphini immeantes Nilo, quorum dorsum, &c.

Immerens, Innocens, qui nihil cõmeruit. ἀναίτιος. Suetonius in Tito, Multum questus, eripi sibi vitam immerenti. Plin. Epist. 9, Henestisumũ credidi non premere immerentem. Horat. 2. Carm. Ode 13, Te triste lignum, te caducum In domini caput immerentis.

Immerenter, aduerbium, Præter meritum. ἀναξίως. Valer. libro 6. cap. 5, Inserit se tantis viris mulier alienigeni sanguinis, quæ à Philippo Rege temulento immerenter damnata, Prouocarem, inquit, ad Philippum, sed sobrium.

Immeritus, a um, Qui nihil commeruit. ἀνάξιος, ἀπαθής. Virgilius 3. Aeneid. Postquam res Asiæ, Priamique euertere gentem Immeritam visum superis. ¶ Hinc deducitur superlatiuum Immeritissimus, & aduerbium Immeritò, hoc est præter meritũ. ἀναξίως. Terentius Phorm. Iandudum te omnes nos accusare audio Immeritò, & me omnium immeritissimo.

Immergo, is, immersi, mersum, ere, Intingo. ἐμβάπτω. vt, Immergere pa nem aceto. ¶ Interdum idem quod submergo. καταδύω. Virg. 3. Aene. -vastóque immergite ponto. Liuius 3. bel. Pun. Et eo impensius, quo

auidius èx insolentia in eas se immerserant.

Immersabilis, le, Quod mergi non potest. ἀβύθιος. Per translationem sumitur pro forti, firmo, & erecto, quique nullis aduersarum rerum fluctibus mergi potest. Horatius 1. Epist. de Vlysse,

Et mores hominum inspexit, latúmque per æquor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis rerum immersabilis vndis.

Immigro, as, are. In domum aliquã habitandi gratia se conferre. Plautus in Mostel. Atque vbi illò immigrat nequam homo, indiligens cũ pigra familia, Immundus, insstrenuus, hic iam ædibus vitium additur, bonæ Quum curantur malè. Cice. 13. Philip. Nam paucis diebus & in domum & in hortos paternos immigrabit. Idem 1. Tusc. Neque ea planè videt animus, quum repentè in tam insolitum, támque perturbatum domicilium immigrauit.

Immineo. nes, pen. corr. Significat insto, impẽdeo. ἐνίσταμαι, ἐπιτίθεμαι. Cic. 1. Tusc. Mors propter incertos casus quotidie imminet. Liu. 2. ab Vrbe, Quum haud cuiquam in dubio esset bellum ab Tarquinis imminere, id quidem spe omnium serius fuit. ¶ Imminere exitio alterius, est vigilare, & insidiari ad inferendum alteri exitium. ἐπιβουλεύω. Ouid. lib. 1. Metam. Imminet exitio vir coniugis, illa mariti.

Imminuo, is, ere. Attenuare, diminuere. ἐλαττόω. Cic. 4. Acad. Ac vereor interdum ne talium personarũ quum amplificare velim, imminuam etiam gloriam. Plautus Cistell. Neque pudicitiam meam mihi alius imminuit quisquã. Ouidius in Epist. Sapphûs, Postquàm se dolor imminuit, nec pectora plangi, Nec puduit scissis exululare comis. Cicero Atti. lib. 1, Dolor accessit bonis viris, virtus non est imminuta.

Imminutio, verbale. ἐλάττωσις. Cicero Pulchro, libr. 3, Sine illa imminutione dignitatis. D

Immisceo, es, ere, Admisceo. ἐμμίγνυμι. Liuius 3. ab Vrbe, Et immisti turbæ militũ togati, &c. Idem 1. ab Vrbe, Falisci propria etiam causa infesti, quòd Fidenati bello se iam antea immiscuerant. Virgilius 11. Aenei. Contentúsq; fuga, mediis se immiscuit armis. Ouid. 7. Metam. -sum nis immiscuit ima.

Immiserabilis, le, Qui nullius misericordia subleuatur. Horatius 3. Carm. Ode 5, Si non periret immiserabilis Captiua pubes.

Immisericors, is, Inimitis, quasi sine misericordia. ἀνοικτίμων. Cice. 2. de Inuent. Ipsum immisericordem, superbum fuisse.

Immisericorditer, aduerbium. Terentius Adelp. -factum à vobis duriter. Immisericorditerque.

Immitis, pen. prod. Asper, crudelis. ἀπηνὴς, ἄγριος: vt, Virg. 1. Aeni. Troas reliquias Danaũm, atque immitis Achilli. ¶ Accipitur nonnunquã pro acerbo, & immaturo. ἄωρος, σφοδρὸς. vt, Immitia poma, apud Plinium lib. 15. Immite pelagus, id est procellosum, & inquietum. Apul. Erat enim turbidum, atque immite pelagus.

Immitto, tis, Insero. intromitto. ἐμβάλλω, ἐμφυτεύω, ἐπαφίημι. Plinius in Epistol. Dices immissa terris noua flumina. Ouidius 5. Metamorph.

Illic & lentum filis immittitur aurum. Idem in Epist. Phyllid. Hinc mihi suppositas immittere corpus in vndas Mens fuit. Virg. libro 9. Aeneid. Rumpere clausstra manu, sociósque immittere portis. Cicero pro Sestio. Seruique & egentes in tecta nostra cum facibus immisi. Idem 6. Ver. Eóne tu seruos ad spoliandũ fanum immittere ausus es? ¶ Immissa barba. pro prominenti & prolixa. καθειμένος. Virg. 3. Aene. Respicio, dira illuuies, immissáque barba. ¶ Accipitur etiam immittere pro eo quod vulgò dicimus subornare. Sallustius in Catil. Alii Tarquinium à Cicerone immissum aiebant, ne Crassus suscepto malorum patrocinio Remp. turbaret.

Immissio, verbale. Cicero de Senectu. Sarmentorúmque ea quam dixi aliorum amputatio, & aliorum immissio.

Immissum, si, ἐμβλημένον. Differt à proiecto (vt Iabolenus de verborũ significatione inquit) vt proiectum dicatur, quod ita prouehitur, & extenditur ex aliquo ædificio, vt nusquã quiescat: qualia sunt mœniana & suggrundia: immissum verò quod ex nostro ædificio protẽsum, in alieno recumbit: vt sunt tigna, & trabes quæ ex nostro pariete in parietem vicini immittimus.

Immobilis, le, Quod moueri non potest. ἀκίνητος. Plinius libr. 11. cap. 37, Aures homini tantùm immobiles. Virgil. 7. Aenei. -soloque immobilis hęret Intentos voluens oculos. Ouidius 13. Metamor. Scopulis immobilior.

Immoderatus, a, um, Intemperans, vel nimius in re aliqua. ἄμετρος. Cicero ad Atti. lib. 13, Alexandrũ, postquam Rex appellatus sit, superbũ, crudelem, immoderatum fuisse. Idem pro Sex. Roscio, Venis vehementioribus, aut immoderatis tempestatibus, aut nimio calore, &c.

Immoderatio, nis, ἀμετρία, Cicero pro Sylla, Interdum efferatur immoderatione verborum.

Immoderatè, aduerbium, Immodicè, extra modum. Cicero 2. Tusc. An temperantia sinet te immoderatè facere quicquam?

Immodestus, a, um, Immoderatus, non temperatus. ἄμετρος. Terentius Heaut. Vel heri in conuiuio quàm immodestus fuisti. Cicero 1. Offic. Ipsúmque genus iocandi non profusum, nec immodestum, sed ingenuum, & facetum esse debet.

Immodestia, stiæ, Intemperantia, immoderatio. ἀμετρία. Plautus Mercat. Sed amori accedunt etiã vltra hæc quæ diximus, Incogitantia, excors immodestia, petulantia, cupiditas, &c.

Immodestè, aduerbium, Immoderatè. ἀμέτρως. Plautus Pœn. -cur ego apud te mentiar? Amo immodestè.

Immodicus, a, um, Nimius. ὑπέρμετρος. Colum. libro 1. cap. 3, Suáque lege C. Licinius damnatus est, quòd agri modum, quem in magistratu rogatione tribunitia promulgauerat, immodica possidendi libidine transcẽdisset. Ouid. 2. de Ponto, eleg. 1, Cuncta sed immodicum tempora frigus habent. Idem 1. de Ponto, eleg. 5,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Oria corpus alunt, animus quoque pascitur illis:
Immodicus contrà carpit vtrunque labor.

Immodicè, aduerbium, Nimis, immoderatè. ὑπερμέτρως. Colum. libro 2. cap. 16, Magisque conducere agricolæ frequenter id potius quàm immodicè facere. Immodicè ferre aliquem casum, pro immoderatè. Cicero 4. Tuscul.

Immodulatus, a. um, Non modulatus, vel parum bene modulatus: vt, Poemata immodulata. Horatius in Arte poet. Non quiuis videt immodulata poemata.

Immolitus, penulti. prod. Idem quod ædificatus. Liuius 1. bel. Maced. Aquam publicam omnem in priuatum ædificium aut agrum fluentē ademerunt: & quæ loca publicā inædificata, immolitáve priuati habebant, intra dies triginta demoliti sunt.

Immolo, las, pen. corr. Sacrifico. quod verbum tractum est à consuetudine sacrificantium, qui victimis iam mactandis molam salsam solebant inspergere. θύω. Festus, Immolare, est mola, id est farre molito, & sale hostiam fusam sacrificare. Cicero 2. de Diuin. Quid quum pluribus diis immolatur qui tandē euenit vt litetur aliis, aliis non liceat? Horatius Epod. 5, Libidinosus immolabitur caper, Et agna tempestatibus. Cicero pro Fonteio, Cōsuetudo hominum immolandorum apud Gallos. ¶ Accipitur aliquando pro occido, quemadmodum & macto. Virg. 12. Aenei. -Pallas te hoc vulnere, Pallas Immolat, & pœnas scelerato ex sanguine sumit.

Immolator, oris, Qui immolat & sacrificat. Cicero 1. de Diuin. Hæc deceſsio capitis, aut acceſsio subitóne fieri potest, vt se exta ad immolatoris fortunam accommodent?

Immorior, eris, In re aliqua morior. Plin. lib. 29. cap. 4, Nam quum immortuus est in vino, faciem eorum qui biberint, lentigine obducit. Ouid. 2. de Ponto, Fortiter Euxinis immoriemur aquis. Sic immori hastæ, apud Valerium Flaccum, libr. 6. Argon. Immori studio alicui, hyperbolica locutio, pro eo quod est tam pertinaciter ei incumbere, vt sola morte quis videatur ab eo posse diuelli. Horat. 1. Epist. 6, Immoritur studiis, & amore senescit habendi.

Immoror, immoraris, pe. corr. immorari, Moram trahere. μένω. Colum. lib. 8. cap. 5, Incubantibus autē gallinis, iuxtà ponendus est cibus, vt saturæ studiosius nidis immorentur. Quint. lib. 2. cap. 16, Quis nescit ignes, aquas, sine quibus nulla sit vita: & (ne terrenis immorer) Solem, lunámque, præcipua syderum, aliquando etiam nocere?

Immortalitas, tatis, Sempiterna viuendi perseueratio. ἀθανασία. Cice. de Amicitia, Nisi enim (quod ille minimè putabat) immortalitatem optare vellet, quid non est adeptus, quod homini fas esset optare? Terent. in Andria, -nam mihi immortalitas. Parta est, si nulla ægritudo huic gaudio intercesserit. Cice. 2. de Natu. deo. Cedit nulla re, nisi immortalitate, cælestibus beata vita.

Immortalis, le, Qui perpetuò viuit, nunquā moriturus. ἀθάνατος. Plaut. in Trinum. Eho, tua vxor quid agit? M. Immortalis est, Viuit, victuráq; est. Teren. in Eunucho, Dii immortales, homo homini quid præstat? Immortalis memoria, Cic. pro Cornelio Bal. Immortalia facinora, immortalia opera, quę nullo tępore sunt intermorttura. Plautus in Mostel. -quid mihi fiet tertio, Qui solus facio facinora immortalia? Liu. 1. ab Vrbe, His immortalibus editis operibus, quū ad recēsendum exercitum concionem in cāpo ad Capræ paludem haberet, &c.

Immortalè, Pro immortaliter: vt, Flos immortalè virens, apud Valeriū Flaccum, libr. 7. Argon.

Immortaliter, aduerbium, Perpetuò. Cice. ad Qu. fratrem, Quòd scribis te à Cæsare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo.

Immotus, a, um, à moueo, Quod non mouetur. ἀκίνητος. Plin. lib. 8. cap. 16, Leonum animi index cauda, sicut & equorum aures: nanque & has notas generosissimo cuiq; natura tribuit: immota ergo placidus, clemens, blandientique similis: quod rarum est: cerebrior enim iracūdia eius. Virg. lib. 3. Georg. Sæpe sub immotis præsepibus, aut mala tactu Vipera delituit. Idem 4. Aeneid. Mens immota manet.

Immulgeo, es, Lac ex vberibus in rem aliquam exprimo. ἀμέλγω. Plin. lib. 11. cap. 39, Fabulosum arbitror de strigibus, vbera eas infantium labris immulgere. Virg. 11. Aen. -& lacte ferino Nutribat, teneris immulgens hubera labris.

Immugio, gis, immugiui, & immugii, immugitum, immugire, Idem quod mugio. μυκάομαι. Virg. 2. Aene. -curuisque immugiit Aetna cauernis. Idem 11. Aeneid. -mœstóque immugit regia luctu.

Immundus, a, um, Impurus, impolitus. ἀνοσιώτατος. Terent. Heautont. Ea texebat vnà, pannis obsita, Neglecta, immunda illuuie. Virgil. 3. Aeneid. -contactúque omnia fœdant Immundo. Idem 5. Aeneid. -sed pronus in ipso Concidit, immundóq; fimo facróque cruore.

Immunis, ne, pe. pro. Qui est liber ab onere publico, qui nullo fungitur officio, qui vel ætate, vel alio priuilegio præstare munia nō tenetur. ἀτελής. Cicero pro Fonteio, Falsum est, ob vacationē prætium sic darū, quum immunis nemo fuerit. Idem 5. Verr. Quinque præterea sine fædere immunes ciuitates ac liberæ, Centuripina, Halesina, &c. Immunes agros, liberósque arare, Cice. 4. Verr. ¶ Immunis, pro otioso, pigro. Cice. de Amicitia, Non est inhumana virtus, neq; immunis, neq; superba, quæ etiā populos vniuersos tueri, eisq; optimè consulere solet. Virg. lib 4. Georgic. Immunisque sedens aliena ad pabula fucus. ¶ Immunis cum genitiuo. Ouid. 3. Metam. Nullum passa iugum, curuique immunis aratri. Virg. 12. Aenei. -aspicit vrbem Immunem tāti belli, atque impunè quietam. Legitur aliquando & cum ablatiuo. Liu. 1. ab Vrbe, Inde vna centuria facta est immunis militia.

Immunitas, tatis, Exemptio, & vacatio munerū & onerum. ἀτέλεια. Cice. 2. Philip. Nequa post Idus Martias immunitatis tabula, néve cuiusquā beneficii figeretur. Idē ad Cassium, Epist. lib. 12, Tabulæ figuntur, immunitates dātur. Plin. Paneg. Eandem immunitatē in paternis bonis

filio tribuit, si modò reductus esset in patris potestatem.

Immunitus, a, um, Non munitus. ἀτείχιστος. Est autem nomen, non participium, quū immunio non dicatur. Cice. pro Cecinna, Si via sit immunita, iubet, qui velit, agere iumentum. Liui. 2. bel. Pun. Edictóque proposito, vt quibus oppida, castellāque immunita essent, in loca tuta commigrarent. Vrbs immunita, Ouidius 10. Metamorph.

Immunicus, a, um, Auarus, sordidus, tenax, illiberalis. ἀνταύδιφορος. Plautus in Trinum. Ciui immunifico scis, quid cantari solet, Quod habes, ne habeas.

Immusculus, li, Auis est, autore Festo, quam alii regulum, alii ossifragam dicunt. Videtur tamen apud Festum legendum esse immussulus, cuius auis meminit Plinius, libr. 10. cap. 7, inter genera aquilarū. Vide ea quæ annotauimus in dictione IMMVSTVLVS.

Immustulus, siue immissulus, Ales ex genere aquilarū est (inquit Festus) sed minorum virium quàm aquila: quæ volucris rarò, & nō ferè, præterquàm Vere apparet: quia æstum, algorémque mœuit. Appellatur autem ita, quòd subitò, & inexpectata se immittat. Hæc Festus, Ex quibus verbis non immustulus, sed immissulus scribendum videtur, siue immussulus: nam ab immittendo deducit. De hac aue sic scribit Plinius libr. 10. cap. 7, Sanqualem autem atque immissulum, Augures Romant magnæ quæstioni habent. Immustulū alicui vulturis pullum arbitrantur esse, & sanqualem ossifragæ. Massurius sanqualem ossifragam dicit esse: immussulum autem pullum aquilæ, prius quàm albicet cauda. Quidam post Mutium Augurem non esse visos Romæ confirmauere. Ego (quod verisimilius est) in desidia rerum omnium non arbitror agnitos. Hæc Plinius.

Immutesco, is, immutui, ere, Mutum fieri, tacere. μωρῶμαι. Quintilianus libr. 10. cap. 3, Non ergo putemus semper optimū esse quod lateat, ne immutescamus alioqui. Statius libr. 5. Theb. Ruptis immutuit ore querelis.

Immuto, as, are, Idem quod simplex muto, siue vario. μεταβάλλω, ἀλλοιόω. Terent. Eunucho, Dii boni, quid hoc morbi est? adeón' homines immutarier Ex amore, vt non cognoscas eundem esse? ¶ Interdum idem quod permuto. ἀλλάττω, ἀλλάσσω. Plaut. Epidico, Accipe argentum hoc Danista: hīc sunt quadraginta minæ: Siquid erit dubium, immutabo.

Immutabilis, le, Quod nullo modo mouetur ac flectitur. ἀμετάβλητος. Cice. 2. de Natu. deor. Stellæ spatiis immutabilibus ab Ortu ad Occasum commeant. Idem de Fato. Sequitur illico, esse causas immutabiles, easque æternas, quæ prohibeant quicquam secus cadere, atque casurum sit.

Immutabilitas, atis, ἀμεταβλησία. Cice. de Fato, Sed in factis immutabilitatem apparere.

Imo, vnico m, Idem est quod Quin potius. μᾶλλον δέ. Terent. Andria, -dictum puta, Nempe vt curentur rectè hæc. S1. Imò aliud. Plaut. in Amphit. In somnis fortassè. A1. Imò vigilans vigilantem.

IMOLA, æ, Vrbs est Italiæ, in via Aemylia, quæ Forum Cornelium vocatur à Ptolemæo, lib. 3. cap. 1.

Impacatus, a, um, Non pacatus. Virgil. 3. Geor. -incurſúque luporum, Aut impacatos à tergo horrebis Iberos. Odia impacata, Claudianus lib. 2. in Eutrop.

Impages, penulti. prod. Dicuntur quæ à fabris in tabulis figuntur, quò firmius cohæreant: à pangendo, id est à figendo. ἐμπάγματα. Vnde & Poetæ versus pangere dicuntur, & agricolæ pangere plantas, id est infigere. Hæc Festus.

Impancro, as, teste Nonio, Antiqui dicebāt pro inuado: quod verbum est à Græco tractum, quasi πῶν κρέας, hoc est omnem carnem consumo. Varro, In regiam arcam impancrarunt.

Impar, ris, Non par, inæquale. ἄνισον. vt, Imparia arma, id est inæqualia. Virgil. 4. Georg. Aut asper crabro imparibus se immiscuit armis. Ouid. 4. de Ponto, eleg. 9, Fortuna est impar animo, id est non respondet animi magnitudini. Impar numerus, qui nō potest diuidi in duas partes æquales: vnde & περισσὸν vocant Græci. Virg. Eclo. 8, Numero Deus impare gaudet. Par, impar, lusus puerilis genus est, quo manu nuces, pecuniam, aliúdve quid occultantes, exquirunt coniecturam colluſoris. ἄρτιον, ἢ περισσόν. Horat. 2. Serm. saty. 3, Ludere par impar, equitare in arundine longa.

Impariter, aduerbium, Id est inæqualiter. Horatius in Arte, Versibus impariter iunctis querimonia primum,
Mox etiam inclusa est mentis sententia compos.

Imparatus, a, um, Non paratus. ἀπαρασκεύαστος. Terent. Phormione, vt ne imparatus sim, quum aduenier Phormio. Plautus Capt. Qui ex parata, imparatam rem omnem facis. Cic. pro Milone, Quanquam paratus in imparatos Clodius, tamen mulier inciderat in viros.

Imparens, tis, Non parens, siue inobediens. Festus.

Impascō, is, impaui, impastum, In loco aliquo pasco. Colu. libr. 6. cap 5, In ea loca perducendi sunt, quibus nullum impascitur pecus.

Impastus, Nomen est compositum ab in, priuatiuo, & participio pastus, idémque valet quod non pastus, iciunus. Virgilius 9. Aeneid. Impastus ceu plena leo per ouilia turbans, &c. Turba impasta luporum, Silius lib. 7.

Impatibilis, bile, Intolerabilis, & qui ferri non potest. ἀνοητος, ἀνοτλητος. Cice. 2. de Fini. Quem quidem vos impatibilem facitis. Plautus Amphi. Cladésq; exantlarem impatibiles. Impatibilis cruciatus, impatibilis dolor. Plinius lib. 25. cap. 5. Idem lib. 20. cap. 18, Quum impatibilis valetudo odium vitæ feciſſet.

Impatiens, impatientior, impatientissimus, Nullius laboris, aut doloris patiens. Plinius lib. 8. cap. 1, de elephantis, Idem impatientes frigoris. Ouid. 1. de Reme. amoris, Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte, Respuit, atque odio verba monentis habet. Pisum impatientissimum

tissimum frigorum, Plin. lib. 8. cap. 12. Ouid. 3. Trist. Eleg. 2,
Quiq; fugax rerum, securáq; in otia natus
Mollis & impatiens antè laboris eram.

Impatientia, æ, ἀπαθεια. Plin. lib. 11. cap. 23, Fieri autem primò papilliones paruos nudósq;, mox frigorum impatientia villis inhorrescere.

Impatienter, aduerbium, Aegrè, & molestè. ἀμέως. Plinius Epist. 7. Amaui consummatissimum iuuenem tam ardenter, quàm nunc impatienter requiro.

Impauidus, da, dum, Qui nihil timet. ἀδεής. Plin. lib. 28. cap. 19. Et pellis asinina iniecta impauidos infantes facit. Sil. lib. 7, Impauidus somni seruat pecus. Virgil. 12. Aeneid. -fixumq; latronis Impauidus frangit telum, & fremit ore cruento.

Impauidè, aduerbium, Intrepidè, audacter. ἀδεῶς. Liu. lib. 9. bel. Macedon. Et poculo impauidè exhausto, haud ita multo pòst expirauit.

Impeccabilis, Immunis à peccato, ἀναμάρτητος, ἀ-ἁμάρτητος Gell. lib. 17. ca. 19. Is erit plerunq; impeccabilis, vitámq; viuet tranquillissimam.

Impedio, is, ire, Est implicare, inuoluere, ac propriè de pedibus dicitur: quanquam ad alia etiam transfertur. πεδάω, ἐμποδίζω. Teren. in Andr.
Tot me impediunt curæ, quæ meū animum diuersè trahunt. Ibidē, Videⁿ' me tuis consiliis Miserum impeditum esse?
Plaut. in Aulula. Sed dum alios seruat, se impediuit. Cic. 4. Verr. Sin illud dices, te Heraclii voluntate ab lege recessisse, ipse te impedies, ipse tu tua defensione implicabere. ¶ Impedire aliquando accipitur pro conspurcare, sordidare, polluere. μιαίνω. Plaut. in Amphit. Qui domi vxorem meam impudicitia impediuit: per quam teneo thesaurum stupri. ¶ Impedire, obstare, nequid fiat impedimento esse. ἐμποδίζω. Cic. de Senect. Hac igitur frui licet senibus, nec ætas impedit, quanuis & cæterarum rerum, & in primis agri colendi studia teneamus vsq; ad vltimum tempus senectutis. Cæsar 2. bel. Gall. Quo facilius finitimorum equitatum, si prædandi causa ad eos venisset, impedirent. Cic. ad Attic. lib. 8, Vt te mecum coniungeres prius quàm Cæsar aut tuum iter impedire, aut me abs te excludere posset. Hinc.

Impeditus, participium, A quo Impeditus, tior, tissimus, nomen. ἐμποδιστικός, πανδοκεύτης. vt, Impeditissimæ fyluæ, Cæs. 8. bel. Gall. Impeditior pugna, Liu. 4. belli Pun.

Impeditio, onis, Prohibitio, occupatio, detentio. κώλυσις, ἐμπόδιον. Cic. 1. de Diuin. Vrget enim animus in somniis, libérq; sensibus, ab omni impeditione curarum, iacente & penè mortuo corpore.

Impedimentum, ti, Quo quis impeditur vt nō perficiat quod cupit. ἐμπόδισμα, κώλυμα. Cic. 1. de Orat. A theniensem Demosthenem in quo tantum studium fuisse, tantúsque labor dicitur, vt primùm impedimenta naturæ, diligentia, industriáq; superarit. Terent. in Andr.
Proinde hinc vos amolimini: nam mihi impedimento estis.
¶ In exercitu impedimenta dicuntur instrumenta, vel sarcinę, vel etiā aliæ quæuis res quæ ad vsum exercitus circunferuntur. ἀποσκευαί. Curtius, Magno consilio iacturam sarcinarum impedimentorúmq; contempsit. Cæs. 1. bel. Gall. Alteri ad impedimenta & carros suos se contulerunt. ¶ Impedimentorum nomine etiam iumenta contineri docet Frontinus in Stratag. quū ait, In Hispania, à Perreio Pompeii legato in magna aquarum & pabuli inopia impedimenta fuisse interfecta.

Impedo, as, pen. corr. Pedaminibus sustineo. ἐμπεδάω, χαρακόω. Col. li. 4. cap. 16, Quum mensem tricesimum excesserit posita vinea, id est tertio autumno, vehementioribus statuminibus statim impedanda est. Vnde Impedata vinea, ab eodem dicta quæ pedamentis fulta est.

Impello, lis. Instanter persuadeo, induco, incito. ἐπάγω, ἀναπείθω. Sallust. Aliter haud facilè eos ad tantū negotiū impelli posse. Terent. in Andr.
Dum in dubio est animus, paulo momento huc illuc impellitur.
¶ Item Impellere est vrgere. ὠθέω. Virg. 4. Aeneid. Ferte citi flammas, date tela, impellite remos. ¶ Impellere plaustrū in terram. Cato cap. 5. Terram cariosam caueto ne ares, néve plaustrum, néve pecus in eam impellas. ¶ Aliquando est contorquere. Virg. 1. Aeneid.
Cauum conuersa cuspide montem Impulit in latus.
¶ Aliquando est labefactare. Plin. lib. 33. cap. 11. Immensō & Achaicæ victoriæ momento ad impellendos mores. Aliquando significat loco pellere. Liui. Impulsa frons prima, & trepidatio subsidiis illata. Iuuenal. Saty. 10, -vnde altior esset Cassis, & impulsæ præceps immane ruinæ. Impellere ianuam digito. Cic. 4. Tuscul.

Impulsus, participium, πεῖσας, Pro labefactato, & penè perfracto. transfatione sumpta ab arboribus aut columnis quæ conuelluntur, & paulatim nutant.

Impulsus, us, nomen, Incitatio. instigatio. παρόρμησις. Cic. 2. de Nat. deor. Is autem ardor non alieno impulsu, sed sua sponte mouetur. Impulsu tuo, suo, vestro: hoc est ductu, & suasu, atq; hortationibus. Cic. pro Rosc. Amerin. Ipsos certò scio non negare, ad hæc bona Chrysogenum accessisse impulsu suo.

Impulsio, onis, Idem quod impulsus. Cice. libr. 2. de Inuent. Impulsio est quæ sine cogitatione per quandam affectionem animi facere aliquid hortatur: vt amor, iracundia, ægritudo, &c. Inductio & impulsio ad hilaritatem, apud eundem 3. de Oratore.

Impulsor, oris, Qui incitat, & impellit ad aliquid faciendū. Terē. in Eunu.
Here, ne me spectes, me impulsore hæc non fecit. Idem in Adelp.
Tum autem Syrum impulsorem, vah quibus illum laceraré modis!

Impendeo, des, di, sum, verbum est neutrum idem significans quod supra aliquid pendeo. κρεμάννυμαι, ἀπειλοῦμαι. vt quum gladium, vel saxum alicuius capiti dicimus impendēre. Cic. 5. de Finib. Gladium è lacunari seta equina appensum demitti iussit, vt impendēret illius beati ceruicibus. Idem 1. de Finib. Accedit etiam mors quæ quasi saxum Tantalo, semper impendet. ¶ Accipitur per metaphoram Impendēre pro instare, vel imminere. Cic. de Aruspicum responsis, Tum vidi, ac multo ante perspexi, quanta tempestas excitaretur,

quanta impenderet procella Reipub. Cic. Planco, Agitúrq; præclarè, si nosmetipsos regere possumus, vt ea quæ partim iam adsunt, partim impendent, moderatè feramus. hoc est propè vel parata sunt. Inuenitur aliquando hoc verbum habere post se accusatiuum. Terent. in Phorm.
Ita nunc imparatum subito tanta te impendent mala.

Impendo, is, di, sum, actiuum, In rem aliquam expendo, & insumo. δαπανάω, ἀναλίσκω. Plin. in Epistol. In aquæductu, Domine, Nicomedienses impenderunt H-s. xxx. ccc. xxix. qui imperfectus adhuc relictus. Vnde Impensa, & Impendium. ¶ Per translationem, Impendere operam, Impendere laborem, dicimus pro eo quod est operā, vel laborem in re aliqua collocare. Plinius iunior ad Cæcilium Marcum, Rursus quum audis quid studiis laboris impēderit: nec scripsisse satis videtur, nec legisse. Dicimus autem, Impendo operā huic rei, & in hanc rem. Col. in Præfat. lib. 1, Sic vt rosarii is impenderet curam, quum à plerisque etiam maiora negligantur. Cic. in Verr. Impendere pecuniam in res vanas.

Impensus, nomen ex participio, Insolens, immodestus. ἀναίδης. Plaut. in Captiuis, Væ mísero illi, cuius cibo iste factus est impensior. Plaut. in Bacch. Pol quidem meo animo, ingrato homine nihil impensius est.

Impensa, æ, Idem est quod expensa, sumptus. δαπάνη, ἀνάλωμα. Cælius Ciceroni, Fam. 8. Ne molestiam tibi cum impensa mea exhibeā. Cic. ad Attic. Possessores nullam impensam fecerant, nondum instruxerant. ¶ Accipitur etiam impensa pro beneficio. Martial. lib. 1. Epig.
Impensis vitam principis annumeres.

Impensè, aduerbium, Valde vel nimis. σφόδρα, ἄγαν. Plaut. in Epid. Est impensè improbus. Terent. in Adelph.
Sed si id vultis, potius quæ vos propter adulescentiam
Minus videtis, magis impensè cupitis consulitis parum.
¶ Impensius, pro vehementius, siue multo magis. σφοδρότερον. Colu. Sed cuiusq; disciplinæ prudentem delectant impensius ea quæ propriis generibus distinguntur, quàm quæ palsim velut abiecta, & quodam aceruo confusa sunt. Plin. lib. 6. Epist. Quo impensius rogo vt timori meo quotidie singulis, vel etiam binis epistolis consulas.

Impendium, dii, Dicitur impensa, ab impendendo ære. δαπάνη, ἀνάλωμα. Plin. in Epist. Ego mihi curam tantùm, & impendium vendico. Cic. pro Quintio, Qui ab adolescētulo quæstum sibi instituisset sine impendio.
¶ Impendium etiā teste Varrone, dicitur pecunia quæ in fœnore forti accedit. hoc est vsura ipsa, quòd fœnus cum sorte cōiunctum vnum fiat quasi compendium. Cic. ad Attic. lib. 6. Itaq; aut tutela cogito me abdicare, aut vt pro Glabrione Scæuola, fœnus & impendium recusare.

Impendiosus, a, um, Qui plus æquo impendit, & plus consumit quàm par est. δαπανηρός. Plaut. in Bacch. Nimio præstat impendiosum te, quàm ingratum dicier.

Impendiō, aduerbium intendendi, idem significans quod supra modum, impensè, vel plus satis: solique comparatiuo iungitur. ἀπόπαν. Gell. lib. 1. cap. 2, Erat ibidem nobiscum simul adolescens, philosophiæ sectator, disciplinæ, vt ipse dicebat, Stoicæ: sed loquacior impendiō, & promptior. Idem lib. 11. cap. 8, Quoniam videbantur impendiō acerbiores. ¶ Impendiō magis, pro multo magis. Terent. in Eunuch.
-& quia consimilem luserat
Iam olim ille ludum, impendiō magis animus gaudebat mihi.
Cic. ad Att. lib. 10, At ille impendiō magis odit Senatū. Sic etiam dicimus, Impendio minus, pro multò minus. Plaut. in Aulu. Atq; ille verò, minus minúsq; impendiō Curare, minus me impertire honoribus.

Impenetrale, penul. prod. Cuius vltimum (inquit Festus) penetrale intrare non licet. ἄδυτον.

Impenetrabilis, ile, Quod penetrari non potest. Liui. 2. bel. Pun. Et quum auersi, ac diuerso late agmine à tam multis simul venientibus haud sanè impenetrabiles essent, in litus passim naues egerunt. Mens impenetrabilis iræ, Silius lib. 17. Armis impenetrabilis, Stat. 3. Thebai. Pudicitia impenetrabilis, Tacitus lib. 4.

Impennatas agnas, inquit Festus, in Saliari carmine veteres pro spicis vsurpārūt quæ nō habent aristas. Agnas enim nouas voluerūt intelligi.

Impensibilis, bile, Idem quod inconsiderabilis, quod satis expendi non potest. ἀνάδμητος, ἀνεξίτηλος. Gell. lib. 11. cap. 5, Omniúmq; rerū fidem, veritatem, mistis confusíve signis veri atq; falsi, ita impensibilem videri aiunt, vt quisquis homo est, &c.

Impensus, Impense, Vide IMPENDO.

Imperceptus, adiectiuum, Quod satis perceptum non est, quódve satis percipi non potest. ἀκατάληπτος. Gell. lib. 14. cap. 1, Minora maioribus imperceptiora.

Impercussus, adiectiuum: vt, Pedes impercussos mouere, hoc est sine strepitu. Ouid. 3. Amor. Eleg. 1,
Atq; impercussos nocte mouere pedes.

Imperditus, a, um, Quod perdi destruíve non potest. Virg. 10. Aeneid.
Et vos ô Graiis imperdita corpora Teucri.
Vbi Seruius, Imperdita corpora Graiis, quos Græci perdere nequiuerūt
Pectora imperdita, Statius lib. 3. Theb.

Imperfectus, a, um, Nondum absolutus. ἀτελὴς. Virg. 8. Aen. -pars imperfecta manebat. Plin. Epist. 254, Qui imperfectus adhuc relictus, ac etiam destructus est. Ouid. 4. de Ponto, Eleg. 16, -imperfectúmq; dierū
Deseruit celeri morte Sabinus opus.

Imperfossus, a, um. Non perfossus ἀτρύπητος. Ouid. 12. Metamorph.
-manet imperfossus ab omni, Inq; cruentatus Ceneus Elateius ictu.

Imperator, Imperiosus, Vide IMPERO.

Imperitus, a. um, Non expertus, inquit Donatus: inscius, ignarus, rudis, indoctus. ἀδάμων, ἄπειρος τῶν πραγμάτων, Terent. Adeph.
Homine imperito nunquam quicquam iniustius. Idem in Eunuc.
Non adeò inhumano sum ingenio Charrea,
Neq; tam imperita, vt quid amor valeat nesciam.

¶Imperitus & callidus, contraria sunt, quemadmodum rudis & astutus. Cicero pro Roscio Comœdo, Callidum imperitus non fraudat.
¶Imperita multitudo, imperitum vulgus. Cic.1.Offic. Etenim qui ex errore imperitæ multitudinis pendet, hic in magnis viris non est habendus. Plin.lib.34. cap.34, Quod imperitum vulgus appellat ferrum viuum. Imperitus rerum. Terent.in Andr. Túne hic homines adulescẽtulos imperitos rerum, eductos liberè, in fraudem illicis?

Imperitia, æ, Inscitia. ἀπειρογία, ἀπειρημοσύνη. Plin.lib.17.cap.2, Contra Circium ferere imperitia existimatur.

Imperitè, adverbium, Indoctè. ἀπείρως. Cic.de claris Oratorib. Dicebat enim Scipio non imperitè: Cneúsq; Pomp.Sex.F. aliquem numerum obtinebat. Idé pro Corne.Balbo, Quid enim potuit dici imperitius?

Imperito, Imperium, Vide IMPERO.

Impero, as, penult. corr. Iubeo, præcipio. λαπίω, ἐπιτάττω. Quintil. Nam quanuis infestum latronibus mare iussus intraui: neq; diſsimulauerim magnas fuisse causas patri cur hoc mihi imperaret. Terent.in Andr.
Non imperabat corã quid opus facto esset puerperæ. Idé in Eunuc.
Hos prius introducam: & quæ volo, simul imperabo.
Cic.3.de Legib. Qui bene imperat, paruerit aliquãdo necesse est: & qui modestè paret, videtur, qui aliquando imperet, dignus esse. ¶Imperare tributum dicitur princeps, quando subditos imperio cogit ad conferendum tributum. Imperare pecuniam, arma, naues, obsides. Cicc.ad Attic, lib.4. Obsidibus acceptis, nulla præda, imperata tamen pecunia. Cæs.lib.1.bel.Ciuil. Tota Italia delectus habentur, arma imperantur, pecuniæ, &c. Cic.7.Verr. Superiorum Prætorum consuetudo quum hæc fuisset, vt naues ciuitatibus, certúsq; numerus nautarũ, militúmq; imperaretur, tu & maximæ & locupletissimæ ciuitati Mamertinæ nihil horũ imperauisti. Idem pro lege Manilia, Idem Cretensibus, quũ ad eũ vsq; Pamphyliam legatos deprecatorésq; misissent, spem deditionis nõ ademit, obsidésq; imperauit. Imperare, pro velle. Terent.in Andr.
Animo iam nunc otiose esse impero.
Vbi Donatus, Impero pro volo.

Imperor, aris, passiuè. Horatius lib.1. epist. Hæc ego procurare, & idoneus imperor, & non inuitus. Seneca lib.1. Theb. Malo imperari, quam eripi mortem mihi.

Imperatum, Idem quod iussum. πρόσταγμα. Vnde Facere imperata, pro eo quod est parère mandatis, apud Cæsar.1.bel.Gal. Liui. Qui quum in pace essent, imperatáq; prioribus Consulibus fecissent.

Imperito, as. pen. corr. frequentatiuũ est ab impero, quod modò significat iubeo. λαπίω. Plaut.in Capt. Quod antehac pro iure imperitabam meo. Modò dominor, siue imperium in alios habeo. ἄρχω. Liui.1. ab Vrbe, Qui Cære opulento tũ oppido imperitans. Horat.2.Ser.Sat.7, -nempe Tu, mihi qui imperitas, aliis seruis miser.

Imperator, oris, Ad quem rei militaris summa refertur: ab imperãdo dictus, propterea quòd exercitui, quæ factu opus sunt, imperet. στρατηγός. Id autem nomi is nemo consequebatur, nisi re bene gesta, atque aliquot millibus externorum hostium cæsis. Plin.lib.7.cap.26, enumerãs Pompeii laudes, Toties imperator, antequam miles. Cic.4.Philip. Faciam igitur vt imperatores instructa acie solent, quanquam paratissimos milites ad præliandum videant, vt eos tamen adhortentur. Idem 2.Tusc. In primis laudabat illud, quod diceret, eosdem labores nõ esse æquè graues imperatori & militi: quòd ipse honos laborem leuiorem faceret imperatorũ. Nunc summi principis Romani imperii nomen solum est, sacro sanctum, maiestatéq; non impunè violabili munitum. Græci αὐτοκράτορα vocant.

Imperatrix, cis, fœmininum. Cic. pro Cælio, Prægestit animus iam videre, primùm lautos iuuenes, mulieris beatæ ac nobilis familiares: deinde fortes viros ab imperatrice in insidiis, atq; in præsidio balnearum locatos.

Imperatorius, a, um, Quod ad imperatorem pertinet: vt, Imperatoria donatio, Cic.5.Verr. Imperatorium ius. Idem 2.Verr. Publius Seruius quæ signa atq; ornamenta ex vrbe hostium virtute capta, belli lege, atq; imperatorio iure sustulit, ea populo Romano asportauit.

Imperium, rii, significat iussum vel præceptum. ἐπίταγμα. Virg.4.Aeneid.
Imperio læti parent. ¶Aliquando dicitur dominium aut regnum. ἡγεμονία, ἀρχὴ, δυναστεία. vt apud Virgil.lib.1.Aeneid.
Imperium Oceano, famam qui terminet astris.
¶Aliquando est potestas vel iurisdictio. Vlpian.de Iurisdictione omniũ iudi.
¶Imperium. Merum est imperiũ, habere gladii potestatem ad animaduertendum in facinorosos homines, quod etiam Potestas appellatur. Mistum est, cui etiam iurisdictio inest, quod in danda bonorum possessione consistit: vt Iurisdictio, iudicii dandi licentia.

Imperiosus, Qui nimius est in imperando, aut qui nimis acerbè imperat. Cic.in Orato. Cognoscat etiam rerum gestarum, & memoriæ veteris ordinem, maximè scilicet nostræ Vrbis: sed & imperiosorum populorum, & regum illustrium. Liu.7.ab Vrbe. Eodem tenore duos insequẽtes Consulatus gessit: eodem hæc imperiosa Dictatura geretur. Sic etiã Cic.2.de Finib. Manlium illum Torquatũ qui filium, quòd iniussu suo cum hoste pugnasset, securi percussit, vocat imperiosum, hoc est nimis seuerũ & crudelem in imperando. Plaut.in Pseud. Nã necesse est hodie Sicyoni me esse, aut eras mortẽ exequi: Ita herus meus est imperiosus. Imperiosus sibi, qui sibi ipse imperat, qui vitæ suæ modũ habet: siue, vt vulgò dicitur, qui suis passionibus dominatur. Hor.2.Serm.Saty.7,
Quisnam igitur liber? sapiens, sibiq; imperiosus.
¶Imperiosissima & superbissima familia. Liu.9.ab Vrbe. ¶Ab imperiosus fit cõparatiuũ imperiosior. Hor.1.Car.Ode14, -ac sine funibus
Vix durare carinæ possunt imperiosus Aequor.

Imperiosè, adueꝛb. Hoc est seuerè, acerbè, & imperiosi domini more.

Impermissus, a, um, adiect. Illicitus. ἀθεμίτος. vt, Gaudia impermissa, id est illiciti concubitus, apud Horat.3.Carm.Ode 6.

Impersonale, verbum, Dicitur quod nõ habet certas aut distinctas personas, aut numeros: sed sub eadem voce omnibus personis vtriusq; numeri attribuitur. ἀπροσωπον. Eius duæ sunt species: quædam enim sunt impersonalia actiuæ vocis, quædam passiuæ. De constructione eorum, vide Syntaxin, neque enim hic vocum constructionem, sed significationem docendam suscepimus.

Imperterritus, a, um, Qui nulla re terreatur. ἀνυπόπτητος, ἀδεής. Virgil. 10.Aeneid. -manet imperterritus ille. Imperterritus equum impellebat, Silius lib.7.

Impertio, is, Participem facio, tribuo. μεταδίδωμι. Cic.de Oratore, Et te exorabo profectò, vt mihi quoque tuæ suauitatis aliquid impertias. Idem in Catilinam, Deinde collegæ meo laus impertirur. Habet autem hoc verbum post se vel datiuum personæ, cum accusatiuo rei cuius quis particeps sit: vt in exemplis iam adductis. Vel accusatiuum personæ cum ablatiuo rei. Terentius Eunucho, -plurima, salute Parmenonem suum impertit Gnato. ¶Legitur & impertior deponens. Cic.pro I.Manil. Lucullo tantum impertiri laudis quantum viro forti debeat &c. Idem pro Archia, Multis gratuitò ciuitatem in Græcia hominibus impertiebantur.

Imperuius, a, um, vt Amnis imperuius. id est non vadosus. ἄβατος. Ouidius 9.Metamorphoseos,
Vorticibúsq; frequens erat, atq; imperuius amnis.

Impesco, is, ere, In lætam segetẽ pascendi gratia immittere, inquit Fest.

Impes, impetis, Vide Impetus IN IMPETO.

Impetigo, inis. tertia syllaba producta, ἄλφος quibusdam, aliis λαγὼς, Fœdatio cutis, serpens cum prurita: quam alii scabiem siccam, asperam, & prominentẽ intelligunt: alii morbum similem scabiei squammosum, corpúsq; dehonestantẽ. Ab impetu nomẽ deductum. Serenus,
Si verò vitium est, quod ducit ab impete nomen,
Hoc matutina poteris cohibere saliua.
Et apud Columellam lib.5, scribitur, quòd impetigines, & scabies aceto & alumine defricantur in æquis. Plin.lib.13.cap.7, Hyberna caprificus in aceto cocta & trita impetigines tollit. Impetiginis species sunt quatuor, quas vide apud Celsum, lib.5. ¶Olim etiam pro eodem dicebatur impetix, teste Festo. Item petigo: quòd vicina perat, sese latè summa cute diffundens. Lucil.lib.30, vt citat Nonius, Illuuies, scabies oculos huic, denique petigo consẽdere.

Impeto, tis, penult. corr. Inuado, adorior. προσβάλλω. Varr.3. de Re rust. cap.16, Itaq; impetentes à se eiiciunt fucos, quòd hic, &c, Apul. Iurgiis me oppidò impetens.

Impetus, us, Vis, vel violenta inuasio. ὁρμὴ, βία. Plin. de Viris illustr. Quum Tarquinios in vrbem restituere tentaret, & primo impetu Ianiculum cepisset. Lucret. lib.1, Quamlibet in partem trudunt res ante, ruúntq; impetibus crebris. Plin.lib.9, In naufragas, vrinantésve impetum facit. Cic.pro Roscio Amerino, Vos autem maximè debetis in eos impetum facere qui merentur. ¶Legimus etiam pro eodem ablatiuum impete ab antiquo nominatiuo impes, qui nunc non est in vsu. Statius 7.Theb. Transiliunt campos, aurigámq; impete vasto Corripiunt. Plaut.in Amphitryone, Quis tam vasto impete has foreis toto conuulsit cardine?

Impetuosus, a, um, Qui magno fertur impetu. βιαῖος, ἀπηνής. Plin.lib.35. cap.10, Impetuosus animus.

Impetritus, a, um, Quod est stabilis, quasi in petra fixus. βέβαιος. Plaut.in Asin. Impetritum, inauguratum est.

Impetro, as, pen.corr. Significat obtineo, & quasi id quod cupio, facio: ex in, & patrò: vnde & Perpetro, pro perficio. διαπράττομαι. Plaut.in Curc. -neq; quicquã queo Aequi boniq; ab eo impetrare. Terent in Hecy. Videndum est ne minus propter iram hanc impetrem quod posim: aut ne faciam plus, quod post minus me feciſse satius sit.

Impetratio, tionis, verbale. Cic.ad Attic.lib.11, Illud molestius, istas impetrationes nostras nihil valere.

Impetrabilis, bile, passiuè, Quod facile potest impetrari. διαπραστός. Liui.6.bel. Maced. Itaque præmissis à Philippo qui spem impetrabilis veniæ ostendebant, &c. Idem, Omnia & impetrabilia & tuta. ¶Aliquãdo actiuè accipitur pro eo qui facilè impetrat. Plaut.in Mostel. Non potuit venire orator magis ad me impetrabilis. Idem in Merc. Impetrabilior, qui viuat, nullus est, dico.

Impetrasso, pro impetro Veteres dixere. Plaut.in Aulu. Et istuc confido à fratre me impetrasse.

Impexus, a, um, Non pexus: vt, Barbæ impexæ. ἀκτένιστος. Virg.3.Georg.
Stiriáq; impexis induruit horrida barbis.
Antiquitas tristis & impexa, id est inculta, apud Tacitum in Dialogo de Oratore. Comæ impexæ, Ouid.5.Fast.

Impico, as, are, Pice illinere. πισσόω. Colu.lib.12.cap.29, De lacu quàm recentissimum addito mustum in amphoram nouam, eámq; oblinito, & impicato diligenter, ne quicquam aquæ introire possit.

Impiger, penult. corr. Non piger, sed strenuus, & diligens. ἄεικνος. Tibul, Impiger Aeneas volitantis frater Amoris. Cic. Quis est tam impiger in scribendo, quàm ego? Horat.1.Epist. Impiger extremos curris mercator ad Indos Cic.pro Font. Virum ad labores belli impigrum, ad pericula fortem.

Impigrè, aduerbium, Diligenter. ἄεικνως. Liui.2, ab Vrbe, Impigrè sequuti sunt. Plaut.in Rud. -nam vt de nocte multa. Impigréq; exurrexi, luerũ postpositi sopori & quieti. Liui.4.bel.Pun. Omnia impigrè facta.

Impigritas, atis, Pro impigritia. ἀεικνία. Cic.lib.3.de Repub. vt citat Nonius, Nunquam viri fortissimi fortitudinis impigritatis, patientiæ.

Impingo, gis, impegi impactum, Ex in, & pango, significat impello, & illido. ἐμπάγω, διαθρύπτω, συντρυφάω. Cic.lib.3.Tusc. Quid? hujc caliæ mulsi impingendus est, vt plorare desinat. Impingendus dixit, quasi illidendus, & nolenti ingerendus. Denotat enim vim aliquã. Virg.5.Aene.
Exanimata sequens impingeret agmina muris.
¶Plaut.in Capt. pro impono vsurpauit. Iubete huic crassas compedes impingier. ¶Impingere dicã, idem est quod scribere dicam, vel actionem intendere. Terent.in Phor. Si tu illam attigeris, secus quàm dignũ est liberam, dicam tibi impinguam grandem. Δίκην ἐπάξω σοι μεγάλην.

Impinguo, guas, Pinguem facio, sagino. πιαίνω, λιπαίνω. Vnde Impinguatus, participium idem significans quod pinguis factus.

Impius, a, um, Sceleratus, nepharius, & præcipuè qui de Deo, patriáve, aut parentibus malè meretur. ἀνόσιος, ἀθεμίτος Terent.in Eunuch. Vbi ego illum scelerosum misera, atq; impium inueniam? Cic.in Pisonem, Me fugerat, deorum immortalium has esse in impios & conscleratos pœnas certissimas constitutas. Gens impia, Virgil.2. Georg. Domus impia, Ouid.8.Metamorph. ¶Impia herba, ea est quam Officinæ, & Herbariorum vulgus Christoculum appellant. ἀνόσιος. Ita dicta, siue quòd surculos habeat capitatos, iis ex quibus enascuntur, ramulis altius insurgentes, atq; ita videantur liberi sese supra parẽtes efferre: siue quòd à nullo animalium attingatur. Author Plin.lib.24.cap.19.

Impiè, Sceleratè, nepharièe & propriè quando quis de Deo, patria, aut de parentibus malè meretur, aut verò de iis qui parentum loco sunt. ἀνοσίως, δυσσεβῶς. Cic.5.Tusc. Vituperare quisquam, inquam, vitæ parentẽ, & hoc patricidio se inquinare audet, & tam impiè ingratus esse, vt eam accusset quam vereri deberet, etiamsi minus percipere posset? Quintil.lib.7. cap.2. Tu impiè feciſti, quum exhæredationem meruisti.

Impietas, atis, Sceleratus, inhumanúsq; affectus aduersus Deũ, patriam, vel parentes, eósve qui parentum loco sunt. ἀνοσιουργία, ἀδέβεια. Cic.1.de Finib. Etsi verò impietas molita quippiam est, quanuis occultè fecerit, nunquam tamen consider, id fore semper occultum. Idem 4.de Finib. Sed nihil est quod iam miseros faciat, quàm impietas & scelus.

Impio, as, Contamino, scelere polluo. μιαίνω. ex in, & pio: cui opponitur Expio. Plaut. in Rud. Nam hoc mihi haud laboris est, laborem hunc potiri, si erga parentem, Aut deos me impiam. id est si impius fui erga parentem, Aut deos me impiam.

Impiatus, Sceleratus, inquit Festus. Significat etiam maculatum & pollutum. Apul. Cruore humano aspersum, atq; impiatum. Thalami impiati facinore, Senec. Hyppol.

Implacabilis, & implacabile, Qui placari nõ potest. ἀπαλλαγάνετος. Cic. ad Quint. Fratrẽ, Nam si implacabiles iracundiæ sint, summa est acerbitas: sin autem exorabiles, summa est lenitas. Idem in Pisonem, Si aspernaretur amicitiam meam, seseq; mihi implacabilem, inexpiabilémq; præberet, tamen ei, quum tantas res gesisset, gererétq; quotidie, non amicus esse non possem. Ouid.3.de Pont.Eleg.3,
Effice sit nobis non implacabilis ira. Inde.

Implacabiliter aduerbium. ἀπαλλαγανέτως. Tacitus lib.1. Scaurũ, cui implabilius irasceꝛbatur, silentio transmisit.

Implacatus, a, um. Non placatus: vt, Gula implacata. Ouid.8.Metam.
-sed inattenuata manebat
Tum quoq; dira fames: implacatæq; vigebat Flamma gulæ.

Implacidus, a, um. Inquietus, nõ placidus. ἀφιλήσυχος, ἀπανσύετος. vt, Diuium, implacidissimus Mars. Stat.9.Theb. Hor.1.4. Carm. Ode.14. -milite nam tuo Drusus Genaunos implacidum genus. Bennósq; &c.

Implano, as, pen.corr. Decipio. ἀπατηλαύνω. Cyprianus, Siquis (inquit) putat se aliquid esse, quum non sit, seipsum implanat.

Implanator, pro impostore, qui Græcè πλάνος dicitur. Apud classicos hoc verbum non temere inuenias.

Impleo, ples, Plenum facio. ἐμπλήθω, ἐμπίμπλημι, πληρόω, ἀναπληρόω. Construitur cum ablatiuo, vel genitiuo. Virgil.1.Aeneid.
Impleuitq; mero pateram. Ibidem,
Implentur veteris Bacchi, pinguisq; ferinæ.
Interdum etiam inuenitur habere ablatiuum cũ præpositione. Cic.4. Acad. De quibus rebus volumina impleta sunt, non à nostris solùm, sed etiam à Chrysippo. ¶Implere suum officium, est quod barbari dicunt, *Facere suum debitum*. Plin.in Epist. Vereor enim ne aut excesisse, aut nõ implesse officii mei partes videar. ¶Impleri etiam dicuntur fœminæ brutorum animantium, quum adhibito admissario fœtum cõcipiunt. Plin.lib.14.cap.63, Canes implentur vno coitu. Colu.lib.7, Itaque quinquennis parum habetur idoneus fœminis implendis.

Implexus, Inuolutus, innexus. ἐπίπλοκος, μετεμπλεγμένος Plin.lib.13.cap 1, Est quidem apud eundem Homerum, virorum crinibus aurum implexum: ideo nescio an prior vsus à fœminis cœperit. Virg.4.Georg.
Cæruleos implexæ crinibus angues Eumenides.

Implico, cas, pen.corr. Idem est quod inuoluere vel innectere. ἐμπλέκω, ἐμπλύνω. Virgil.2.Aeneid. Implicuitq; comam læua. Seneca in Epist. Quod malè implicuisti, soluas potius, quàm abrumpas. Ouid.1.Meta.
Dixit, & implicuit materno bracchia collo.
¶Per translationem accipitur pro sermonibus obruere, & circunuenire. Liui.7.bel.Pun. Eum primo incertis implicantes responsis, vt metus tormentorum admotus fateri vera coegit, edocuerunt literas se ad Annibalem ferre. ¶Præterea eius est implicui, & interdum implicaui: supinum, implicitum, vel implicarum. Cic.1.Offic. Quæ quatuor, quanquam inter se colligata & implicita sunt, tamen ex singulis certa officiorũ genera nascuntur. Idem in Pisonem. Quid auaritiæ, quæ criminibus infinitis implicata est? Plin.li.9.Epist. Implicitus suspicionibus. ¶Implicari morbo, detineri. Liu.3.ab Vrbe, Intra castra quies necessaria morbo implicitũ exercitũ tenuit. ¶Implicari, & constringi multis officiis. Cic.1.Acad. Nullis occupationibus implicatus Deus, Cic.1.de Na.deor. Muliebrib⁹ religionibus implicari, Cic.pro domo sua. ¶Implicare caput, hoc est ornare. Plaut. Pœnulo, Implicat ad speculũ caput.

Implicitus, participium. Ouid.5.Fastor.
Protinus accedunt Charites, nectúntq; coronas,
Sertáque cæleſtes implicitura comas,

Implicito, as, are, frequentatiuum. Plin.lib.9. Epist. ad Caninium, Varios orbes implicitat, expediteq;. hoc est inuoluit, & euoluit.

Implicatio, onis, Inuolutio, connexio. ἐπιπλοκή. Cic.1.de Nat.deor. Huic adde neruos, à quibus artus continentur, eorúmq; implicationem corpore toto pertinentem. Idem pro Sest. Aut qui propter implicationem rei familiaris cõmuni incendio malint, quàm suo dessagrare.

Implicitè, aduerbiũ, Perplexè, latenter, inuolutè: cuius antitheton est Expeditè. ἀπλῶς. Cic.2 de Inuent. Absoluta est quæ ipsa in se, non vt negotialis, implicitè, & absconditè, sed patentius, & expeditius recti & nõ recti quæstionem continet.

Imploro, as. pen. prod. Inuoco: & propriè dicitur quũ quis in malis positus est, & cum miseratione auxilii petit. ἀναπαλῶ, ἀναπαλλόμαι. Terent. in Adelph. Illæc fidem nunc nostram implorat Demea. Plin.in Epistol. Legati rursus inducti, iterum me iam præsentem aduocatum postulauerunt, implorantes fidem meam, quam essent cõtra Massam Bebium experti. Cic.7.Verr. Vósq; etiam atq; etiam imploro & appello sanctissimæ deæ, quæ, &c.

Imploratio, onis, Inuocatio, auxilii petitio in reb⁹ afflictis ἀνάπαλσις. Liu. 8.ab Vrbe, Proditur memoriæ aduersus crebram deorum implorationẽ, &c. Cic.5.Tusc. Vituperare quisquam, inquam, vitæ parentẽ, & hoc patricidio se inquinare audet, & tam impiè ingratus esse, vt eam accusset quam vereri deberet, etiamsi minus percipere posset? Quintil.lib.7. cap.2. Tu impiè feciſti, quum exhæredationem meruisti.

Implumis, & hoc implume, pe. prod. Quod plumis caret. ἀπτέρυξ, ἀπτέρυγος. Plin.lib.8.cap.55, Lepus omnium prædæ nascens, solus, præter dasypodem, super fœtat, aliud educans, aliud in vtero pilis vestitum, aliud implume, aliud inchoatum gerens pariter. Et lib.10.cap.3, Haliæetus tantùm implumes etiamnum pullos suos perputiens, &c.

Impluo, is, implui, vel impluui, implutum, impluere, Super aliquid pluere. ἐμβρέχω. Plaut.in Mostel. Quũ impluit cæteris, ne impluat mihi. Col. lib.2.cap.8, Tremellius quidẽ asseuerat, prius quàm impluerit, ab auibus, aut formicis sata edi, vbi æstiuis serentatibus ager aret.

Implutus, a, um, Pluuia madefactus. λαβρεγμένος.

Impluuium, uii, inquit Varro, est locus sub cælo in medio domus relictus, vnde lumen deorsum caperent: ita dictus, quòd eò impluerent. Festus, Impluuiũ, quò aqua impluit collecta de tecto. Terent.in Phorm. Monstra euenerunt mihi: Introiit in ædes ater alienus canis: anguis per impluuium decidit de tegulis.

Impluuia, æ, Vestis erat, qua sacerdotes per imbrem vtebãtur. χλαῖνα. Pluuiale nunc vulgò appellatur. Varro, Salium quoq; sereno tempore impluuia amictum fuisse criminabantur. Hæc Sipontinus. Alii tamen à colore hoc vestis genus dictum putant. nam impluuiatus color à Nonio dictus est, quem nos fuscum, siue pullum vocamus, quasi fumato stillicidio implutus.

Impluuiatus color. Is est quem nos fuscum aut pullum dicimus: inde dictus, teste Nonio, quasi fumato stillicidio implutus. Vide Thylesium in libello De coloribus.

Impolitus, a, um, Rudis, nondum perpolitus. ἀνυπόξεστος. Cic.de Prouin. Consul. Impolitæ verò res, & acerbæ si erunt relictæ, quanquam sunt absciſſæ, tamen efferent sese aliquando, & ad renouandum bellum reuirescent. Idem de claris Orat. Forma admodum impolita, atque rudis. Idem 2.de Orato. Genus hominum rude habes, & impolitum.

Impolitè, aduerbium, Ineleganter. ἀνεμέλητος. Cic.1.de Orat. Quum sæpissimè tibi Senatus breuiter impolitéque dicenti, maximis sit de rebus assensus, &c.

Impolitia, tiæ, Quasi incuria, inelegãtia. ἀκομψία, ἀκοσμία. Gell.lib.4.c.12, Siquis eques Romanus equũ habere gracilentũ, aut parum nitidum vissus erat, impolitiæ notabantur. Impolitias facere dicebãtur Censores, inquit Festus, quum Equiti æs abnegabant ob equum malè curatum.

Impollutus, a, um, Non pollutus. ἀμιαντος, ἀμίαντος. vt fides impolluta. Sillius lib.13.

Impomenta, Quasi imponimenta, quæ post cœnam mensis imponebant. Festus.

Impono, is, pen. prod. Supra pono. ἐπιβάλλω, ἐπιτίθημι. Virgil.1.Aeneid.
-molémq; & montes insuper altos Imposuit. Idem lib.4, Vidit, turicremis quũ dona imponeret aris. ¶Imponere finem vel clausulam rei alicui, est idem quod finire vel absoluere. Virg.7.Aeneid. Finémq; imponere curis. ¶Interdum iniungo. ἐπιβάλλω, ἐπιτάττω, προστάγω. vt, Impono tibi hoc onus. Terent.in Andr.
Tibi pater me dedo, quidnis oneris impone, impera.
¶Cum datiuo verò significat decipere. ἐξαπατάω. Quintil. in Decl. Spes tibi perpetuæ laudis imposuit. Cic.ad Q.Frat.lib.2. Sic legibus pernicioſisimis obsistitur, maximè Catonis: cui tam egregiè imposuit Milo noster. ¶Imponere extremã manum, significat perficio. Donatus, Imponitur extrema manus rebus, cum perficitur id quod cœperit: relinquitur, quum res imperfecta dimittitur. Virg.7.Aeneid.
Nec minus interea extremã Saturnia bello Imponit regina manũ.

Impostores, Dicuntur deceptores. versuti, qui aliis imponunt, hoc est decipiunt. φένακες. Vlpian.l.j.§.Medicos.ff.de Var.& extraord.cog. Non tamen si incantauerit, si imprecatus est, si (vt vulgari verbo impostorum vtar) exorcizauit.

Impostura, æ, Fraus, deceptio. ἐξαπάτη, φενακισμός. vnde impostura facere, est decipere, circumuenire. ἐξαπατᾶσθαι, φενακίζειν. Vlpian. de crimine stellionat.l.iij. Siquis impostura fecerit, aut collusionem in necem alterius, stellationatus potest apellari.

Imporco, as, Porcas in agro facio. Col.li.1.cap.10, Et similiter quũ semen crudo solo ingesserimus, inarabimus, imporcatúmq; occabimus.

Imporcitor, oris, Qui porcas facit. Est autem porca, vt inquit Varro, lib.2. de Re rust. terra eminens inter duos sulcos. Contrà, Festus sulcos rariores, qui aquæ ducendæ gratia fieri solent, porcas vocari tradit: crebriores autem, limos appellari,

Impor

Importo,tas,Infero. ἐισφέρω. Cæs.8.belli Gall.Sylueſtribus, anguſtiſque itinetibus frumentum importare in oppidum inſtituit. Cic.2.Offic. Per eoſdémq;,ſiquid importetur nobis incómodi,propulſemus.Cæſ.5. bel.Gall.Aere vtuntur importato.

Importunus,a,um,pen.prod. Qui aliquid facit præter rationem loci, ſeu témporis, aut perſonarum. ἀκαίρος Terent.in Heaut. Imò ille fuit ſenex importunus ſemper. Nonnunquam idem eſt quod immanis, & abominandus. V irg.11. Aeneid. Bellum importunum ciues cum gente deorum, Inuictiſq; viris gerimus. Vbi Seruius, Importunum, inquit, bellum inde vocat, quòd portu, id eſt quiete careat. Cic. in Antonio, Non poſſum æquo animo videre tam importunos, tam ſceleratos hoſtes. Pauperies importuna,id eſt grauis & moleſta.Horat.3.Carm.

Importuna tamen pauperies abeſt.

Importunè,aduerbium, Intempeſtiuè, moleſtè,impudenter, præter loci, temporis,aut perſonarū rationem ἀκαίρως vt,Importunè inſiſtere,apud Cic.1.Acad.

Importunitas,atis,Intépeſtiuitas,quæ neq; loci,vt ait Donatus,neq; temporis obſeruat cōmoditatem. ἀκαιρία Terent. in Andr. Importunitatem ſpectate anniculæ. ¶Accipitur tamen importunitas non raró pro immanitate,ſeu nephario aliquo & execrando ſcelere. Cic. pro Cluentio, Huius importunitatem matris à filii capite depellite. Idem in Piſonem, Animal ex omnium ſcelerum importunitate, & omnium flagitiorum impunitate concretum.

Importuoſus,a,um,Quod eſt ſine portu. ἀλίμενος. Salluſt.in Iugur.Quę locum Catabathmon incolæ appellant:mare fœuum & importuoſum, & ager frugum fertilis.Tacit.lib.12.Mare importuoſum.

Impos,impotis,pen.gen.corr. Qui rem aliquam in poteſtate ſua non habet:cuíve quod cupit,ex voto non ſuccedit. ἀκρατής, ἀκυρός. Sic impotem rationis, dicimus eum qui rationem non habet cupiditatibus dominantem. ἀκρατὴς νοημάτων Item impotem animi, cui mens ſana non eſt, cuiq; animi inſtrumentum eſt vitiatum. ἀφρων. Plautus Captiuis, Eripite huic gladium,quæ ſui eſt impos animi. Impos voti,cui aliquid ex voto nō ſucceſſit,quiq; quod optabat,aſſecutus nō eſt. ἀτυχὴς Huius antitheton eſt Compos:de quo ſuprà egimus ſuo loco.

Impoſſibilis,le. Quod fieri nō poteſt. ἀνύστατος. quam vocem nonnulli putauerunt Latinam non eſſe:ſed illi profectò tota errant via: non ſemel enim legitur apud Quintil.vt lib.5.cap.de Argu. Nō enim,inquit, longum tantùm,ſed etiam impoſſibile.Idem lib.10.cap.13,Impoſſibilia aggrediantur,pro effectis relinquant vix dum inchoata.

Impoſtores,Impoſtura, Vide IMPONO.

Impotens,tis, pen.corr.Qui affectuum ſuorum potens nō eſt,ſed ab appetitibus ſui vincitur. ἀκρατής. Cic.5.Philipp. Aduolabat ad vrbem à Brunduſio homo impotentiſſimus,ardés odio,animo hoſtili in omnes bonos Antonius.Idem Lepido,Sin iſta pax perditorū hominum in poſſeſſionem impotentiſſimi dominatus reſtituta eſt.id eſt ſuperbiſſimi, & quò ira, libidóq; rapiunt, ſequentis.Sic etiam impotētem Decemuirorum dominatū dixit Liui.ab Vrbe, pro crudeli, libidinoſo, & rationis fręnis minime coercito. ¶Accipitur etiam impotens,pro inope, tenui, debili. ἀσθενὴς. Cic.pro Muræna, Ad ſalutem innocentium, ad opem impotentium,ad auxilium calamitoſorum hæc valeant.

Impotentia,æ, Plerunq; imbecillitatem ſignificat, ſiue infirmitatem, vt inquit Donatus. ἀδυναμία ἀσθένεια. Terent.in Adelph.

Oēs quibus res ſunt minus ſecundæ,magis ſunt neſcio quomodo
Suſpicioſi,ad contumeliam omnia accipiunt magis:
Propter ſuam impotentiam ſe ſemper credunt negligi.

¶Quoties autē ad animum transfertur, ſignificat vitium illud quum quis iracundiæ, vel aliis animi ſui affectibus imperare non poteſt. ἀκρασία, ὕβρις. Cic.4.Tuſc.Irem inflammant appetitione nimia,quam tum cupiditatem,tum libidinem dicimus,impotentiam quandam animi à temperantia & moderatione plurimum diſidentem.Cic.5.Tuſc. Qui nihil metuant, nihil agant, nihil concupiſcant, nulla impotentia efferantur. Ad eundem etiam modum Tyrannus impotentiſsimus dicitur à Quintiliano: & Decemuiri;quorum principatus erat ſuperbus, violentus,& immoderatus,à Liuio impotentes domini nuncupantur:& à Seneca impotentia,Fortunæ aſſcribitur:cuius ſucceſſu elatiores,inſolentioréſq; reddi homines conſueuerunt.

Impræſentiarum,Vnica dictio eſt,idem ſignificans quod tēpore præſenti. ἐν τῷ παραχρῆμα, ἐν τῷ παρόντι. Neq; ſolùm dicitur de eo quod nunc præſens eſt, ſed ſæpius de eo quod præſens fuit, aut præſens erit. Cato cap.144, de lege oleæ legendæ, Extra quam ſiquē ſocium impræſentiarum dixerit.V lpia.de tab.exhib. Quid enim,ſi occultatæ tabulæ, poſteà prolatę ſunt,cur noceat ei qui reſponderit quod impræſentiarū ei vibebatur? Idem,tempus enim ei dandum eſt, ſi non poteſt impræſentiarum exhibere. In præſentia autem duæ potius videntur eſſe diſtiones: quare non per m (vt à nonnullis ſcribi video) ſed per n potius diuiſis dictionibus ſcribendum puto.

Impranſus,a,um,Qui nondum pranſus eſt.ἀνάριστος.Plaut.Sticho,Quām mox cocta eſt cœna? impranſus ego ſum.Horat.2.Serm.Saty.2,

Verum hîc impranſi mecum diſquirite.

Plautus Amphitr. Hoc adeò hoc commemini magis,quia illo die impranſus fui.

Imprecor,aris,ſecunda ſyllaba corr. Eſt mali quippiam in caput alicuius precari. ἀράομαι.Quintil.lib.15.Declamationum,Non imprecemur debilitatem,naufragia,morbos: pauper ſit,& amet quamcunq; meretricem. Virg.4.Aeneid.

Littora littoribus contraria,fluctibus vndas Imprecor.

Imprecatio,onis,verbale,Execratio,deuotio,diræ. ἀρά.

Imprimo,is. penult.corr. Rei cuipiam molli figuram aliquam induco. ἐντυπόω, ἐμπλάττω, ἐπιφραγίζω. Vnde impreſſæ literæ,obſignatæ dicūtur.Cic.1.Tuſc.An imprimi,quaſi ceram,putamus animum? Idem pro Cecin.Niſi ex eo loco,vbi veſtigiū impreſſerit, delici neminem poſſe. Colu.lib.7.cap.11,Cum duobus vulneribus impreſsis per vnamquanq; plagam ſinguli teſticuli exprimuntur.

Impreſsio, Id eſt violentus impetus,qualem facere ſolent acies inſtructæ, quum altera in alteram irrumpere conatur. περιβολή. Varro lib.2.de Reruſt.cap.4, Hoſtes ſe arbitrati occaſionem habere victoriæ,impreſſionem facere cœperunt in caſtra. Cic.pro Flacco, Non igitur impreſsio, non occaſio,nō vis,non tempus,non imperiū,non ſecures ad iniuriam faciendam Flacci animū impulerunt. Hircius in Cōment.Cæſ. equitū turmas ſuorum iubet in hoſtium equitatū,qui ad oppidum in ſtatione erat,facere impreſsionē.Budæus in Epiſt. ¶Per tranſlationē item impreſsiones dicuntur imagines quas imaginatiua animæ facultate apprehendimus. Cic.4.Acad. Quum viſa in animos imprimuntur, inter ipſas impreſsiones nihil intereſſe.

Improbus,a,um,pen.corr. Non probus,malignus,& nequam. μοχθηρὸς, πονηρὸς, ἰδιωτικός. Plaut.in Pſeud. Verùm ita vos eſtis perditi, negligentes,ingenio improbo.Terent.in Andr.

Tum ſiquis magiſtrum cepit ad eam rem improbum,
Ipſum animum ægrotum ad deteriorē partem plerunq; applicat.

¶Interdum idem eſt quod fœuus.Virg.10.Aen. –lauit improba teter. Ora cruor. ¶Interdum turpis.Lucil. Omnes formoſi,fortes, vbi ergo improbus eſt? hoc eſt turpis & fœdus, vt Nouius interpretatur. Plaut. Improbiorē non vidi faciem mulieris. ¶Interdum magnus, & indefeſſus. ἀπάμων. Virg.1.Georg. –labor omnia vincit Improbus. Vbi Seruius,Improbus,vel magnus,vel nulli probabilis. ¶Quandoq; infatiabilis,damnoſus.Virg.1.Georg. –nihil improbus anſer,Strymonæq; grues.Vbi Seruius, Improbus,inſatiabilis, nulli probandus. Improba merx,iniuſta,vel quæ facilè emptorē inuenit.Plaut.in Mil.Sicuti merci prętium ſtat,pro virtute vt væneat:Quæ improba eſt,pro mercis vitio dominum pretio pauperat. Improbum os,inuerecundum,improbitatem,& impudentiam præ ſe ferēs. Suetonius de cla.Gram.Ac tanto amore erga patroni memoriam extitit, vt Salluſtium hiſtoricum, quòd eum oris improbi, animo inuerecundo ſcripſiſſet, acerbiſsima ſatyra laceraueriт.

Improbulus,diminutiuum,Iuuen.Saty.5, Finge tamen te improbulum:ſupereſt illi,qui ponere cogat.

Improbè,aduerbiū,Non probè,praué,peruerſé. πονηρῶς, ἀπονήπτως. Plaut. in Trinū.Siquid ſcis me feciſſe inſcitè,aut improbè.Cic.5.Verr.Eſt aliquid quod improbius fieri poteſt?Idem lib.2.Off. Nec ſi plures ſunt ii, quibus improbè datum eſt,quàm illi,quibus iniuſtè ademptum.

Improbitas atis, Malignitas, μοχθηρία. Plin.lib.2.cap.23,Improbitas cordis humani. Cic.4.Verr. Ex multis ſimilibus ea ſumam quæ maximè improbitate excellere videbuntur.

Improbo,as,are,Damno,reiicio,vitupero, ὀνειδίζω, ψέγω. Plaut.Merc.Qui bono ſunt genere nati, præditi ingenio malo, Suapte culpa ex genere capiunt genus,ingenium improbant.Plin.in Epiſt.Quinetiam Domitius Afer,qui illos in numen aſſumpſit,reliquit teſtamentum ante octo & decem annos nuncupatum:adeóq; poſtea improbatum ſibi,vt patris eorum bona proſcribenda curauerit.Cæſar 2.bel.Ciuil. Curio vtrunq; improbans conſilium,quantum alteri ſententiæ deeſſet animi,tantum alteri ſuperesſe dicebat. Horat. Epod.5, Per hoc inane purpuræ decus precor, Per improbaturum hæc ſouem.

Improbatio,onis, Vituperatio,reiectio. Ad Herenn. lib.1, Hæc & ad improbationem,& approbationem teſtium pertinebunt.

Improbabilis,le,Quod probari non poteſt. ἀνοσοκμαστος.Cic.Ii.4,Acad. Quamobrem ſiue tu probabilem viſionem,ſiue improbabilem,& quæ non impediatur. (vt Carneades volebat) ſiue aliud quid proferes, &c. Celſus in Procę.lib.1, Si rationes ſequi velit omnium, poſſe videri improbabiles.

Improbro,as,pen.cor.Probro afficere. ἀνοσοκμάζω,ἀτιμάζω. Plau.Truc. Rus tu improbras,vt nacta es hominem,quem pudeat probri.

Improcerus,ra,rum,pen.prod.Humilis,nō procerus.Gell.lib.4.cap.19, Aduertimúſq; hinc elici tarditatem,corpora eorum improcera fieri.

Improfeſſus,participium abſq; verbo. Martianus l.Interdum. 5.Iidem etiam.ff.De publ.Siquis improfeſſus ſeruus fuerit,& probetur in commiſſum cecidiſſe,& aut vxorem corrupiſſe domini dicatur, aut aliud quid grauius admiſiſſe,vt cognoſcat procurator.

Impromiſcuus,Non promiſcuus,impermiſtus. ἄμικτος. Gell.lib.12.c.4, Suauitas tam impromiſcua,támq; ab omni fuco remota eſt.

Impromptus,a,um,Tardus,cōtrarius prompto. βραδὺς. Liu.7.ab Vrbe, Quia infacundior ſit,& lingua impromptus. βραδύγλωσσος.

Impropero,ras, penult.corr. Crimen,vel aliquid aliud obiicio. ὀνειδίζω. Plaut.in Ruden.Etiam vim improperas flagitii flagrantia? ¶Impropero aliquando etiam accipitur pro intrò propero: hoc eſt feſtinanter & properanter ingredior. Plin.lib.35. cap.13, Inque baſi quadrata intus labyrinthum inextricabilem: quò ſiquis improperaret ſine glomere lini,exitum inuenire nequeat.

Improperatus,nomen,Non feſtinatus.Virg.9.Aeneid.

Haud aliter retrò dubius veſtigia Turnus Improperata refert.

Improprius,a,um, Non proprius. ἄκυρος. Quintil.lib.8.cap.2, In hac autem proprietatis ſpecie, quæ nominibus ipſis cuiuſq; rei vtitur, nulla virtus eſt,atq; ei contrarium eſt vitium,id apud nos improprium,apud Græcos ἄκυρον dicitur.

Impropriè,aduerbiū.Gell.lib.17.cap.1,Vt ſcribere auſi ſint,M.Ciceronem parum integrè.atq; impropriè, atq; incōſideratè loquutum. Plin.lib.8. cap.10,Mandunt ore,ſpirant & bibunt, odorantúrque haud impropriè appellata manu. De elephantis.

Improſperè,aduerbium, Infœliciter,non proſperè. δυσηχῶς. Columel. libro 1.cap.1, Vbi quod perperam adminiſtratum eſſerit improſperè, vitatur quod fefellerat.

Improtect

Improtectus,Indefenſus,protectore,patronóve deſtitutus. ἀνυπεράσπιστος, ἀδιάδικος. Plin.lib.13. cap.26, Nequa in re aduerſa, & repentina incurſio imparatis,improtectiſq; nobis oboriatur.

Improuidus,a,um,Incaut⁹, qui nō prouidet quod futurū eſt. ἀπρονόητος. Liu.2.ab Vrbe, Et quū improuidi effuſo curſu inſidias circa ipſum iter locatas ſuperaſſent.Cic.de Legib. Neceſsitas quædam fatalis improuidas hominum mentes occupauit. Improuida tela,paſsiuè, quæ non præuidentur. ἀνόητα. Plin.in Epiſt. Sæpius à Domitiano, non ſecus ac tela, quæ ipſa cæca & improuida feruntur, in optimum quenque contorquebatur.

Improuidè,aduerbium,Incauté, ἀπρονοήτως. Liu.7.bel.Pun. Neq; pro veteris prudentia ducis tam improuidè iſſet.

Improuiſus,a,um,pen prod.Quòd non eſt præuiſum,inopinatū, ſubitum repentinum. ἀπροσδόκητος. Cic.ad Att.lib.15,Etiam illud quid eſt quod nō pertimeſcendū ſit,quū hominem tēperantē,ſummū medicū,tantus im prouiſus morb⁹ oppreſſerit? Hora.2.Carm.Ode 13, –ſed improuiſa leti Vis rapuit,rapiétq; gentes. Improuiſior,cōparatiuum. Tac.1.lib.2, Eodem anno duodecim celebres Aſiæ vrbes collapſæ, nocturno motu terræ:quo improuiſior,grauiórq; peſtis fuit

Improuiſe,aduerbiū,Ex improuiſo, ex inopinato, de improuiſo, de repentè, ſubitò, repentè. ἀπροσδοκήτως, ἀπροσδοκήτου. Plaut.in Truc. Qui amat,nequit quin nihili ſit,atq; improuiſè ſe partibus expoliet.

Improuiſò,aduerbium,Idem. ἀπρόπτως. Cic.12.Philip.Cur hoc tempore? cur tam improuiſò? cur tam repentè pacis eſt facta mentio? Liui.3.ab Vrbe, Arcem Tuſculanam improuiſò nocte capiunt.

Imprudens,tis,Ignarus,non prudens,inſciens. ἀγνώς. Cicero pro Roſc. Amer. Hæc omnia Iudices, imprudente L.Scylla facta eſſe certè ſcio. Terent.in Hecy. –equidem plus hodie boni Feci imprudens, quàm ſciens ante hunc diem vnquam. Conſtruitur interdum cum genitiuo. Colu.in Præem.lib.10, Tota vita vellent imprudentes negotii ſui conſpici,id eſt ignari. Terent.in Eunuch. Emit eam dono mihi, Imprudens harum rerum,ignarúſq; omnium.

Imprudentia,æ,Inſcitia,error,inſcientia. ἄγνοια. Cic.2.de Inuen. Imprudentia eſt,quum ſciſſe aliquid is qui arguitur,negat. Terent.in Eunuc. Si id eſt peccatum,peccatum imprudentia eſt.

Imprudenter,aduerbium,Inſciè,& per imprudentiā. δι' ἄγνοιαν. Terent. in Andr. –interea hæc ſoror Quam dixi,ad flammam acceſsit impru dentius.Cic.1.de Inuent. Nā ſi is qui imprudenter læſerunt,ignoſci con uenit: iis qui neceſſariò profuerunt,habere gratiam non oportet?

Impubes,is,vel Impubis,& hoc impube,vel Impuber,eris.Qui ad annos pubertatis nondum peruēnit. ἄνηβος, hoc eſt qui nondum lanuginem circa genitalia membra emiſit,quā Latini pubē vocant.Ouid.2.Fasto. Nam puer impubes,& adhuc non vtilis armis,
Vnus de Fabia gente relictus erat.
Plin.lib.23.cap.7, Corticem eius impubeſcentem puer impubis ſi defracto ramo detrahat dentibus.Liu.2.ab Vrbe.Laudatámque virginem parte obſidū ſe donare dixit: ipſa quos veller,legeret: productis omnibus elegiſſe impuberes dicitur.

Impubeſcens,entis,adiectiuum, Dicitur qui nondum lanuginem emittit: vt in proxime præcedenti exemplo Plinii.

Impudens,pen.cor.tis.Qui nullo pudore ducitur,quē nihil pudet,inuerecundus,perfrictæ frontis. ἀναίσχυντος, ἀναιδὴς. Cic.4.Acad.Vtrū igitur nos impudentes, qui labi volumus? an illi arrogantes qui ſibi perſuaſerint ſcire ſe ſolos omnia? Terent.in Eunuc. Tum equidem iſtud os tuū impudens videre nimium vellem. Cic.ad Heren.Qui verecundiæ fines ſemel tranſierit ſuæ,benè & nauiter oportet eſſe impudentem.

Impudentia,æ.Inuerecundia. ἀναισχυντία. Cic.5.Verr.Quid ad hanc impudentiam addi poteſt? Idem pro domo ſua,An ego tantam oculorū impudentiam habere poſsim,vt videamus,&c.

Impudenter, Idem quod petulanter, inuerecunde. ἀναιδῶς, ἀνυποδέκτως, Terentius in Andr. Mirum verò impudenter mulier ſi facit meretrix? Cic.de Amic. Sed plerię; peruersè,ne dicam impudenter, amicum habere talem volunt,quales ipſi eſſe non poſſunt.

Impudicus,a,um,pen.prod. Nō pudicus,impurus,qui pudicitiam ſuam proſtratam habet. ἀκόλαστος, ἄκναστος. Quum de mare dicitur,eum denotat qui muliebria patitur. λακτοπύγων, λίνεδος. Cic.ad Octauium, Audiet Marius, impudico domino parére nos qui ne militē quidem habere voluit niſi pudicum. ¶Ponitur quandoq; etiam pro impudente, temerario,& pro eo qui nullo pudore ducitur.Plaut.in Rud. O facinus impudicum,Quam liberam eſſe oporter,ſeruire poſtulare.

Impudicitia,æ, λακτανώγωσύνη, ἀκόλαγεια.Cic.ad Octauium. Nulla dignitas maiorum conciliaſſet opem potentium, ſed forma per dedecus pecuniam & nomen nobile conſceleratum impudicitiæ dediſſet. Quintil. lib.4.cap.2, Nónne optimè patronus occurrat prius conuitiis luxuriæ, petulantiæ,impudicitiæ,quàm veneficii?

Impudicatus,adiectiuum,Stupratus,inquit Feſtus.

Impugno,as,are,Significat oppugnare. προσβάλλω, πολιορκῶ. Plau.Milit. –ad cum Vineas, pluteóſq; agam,res parata eſt, impugnandóq; Capere certa res eſt.Liui.3.ab Vrbe, Impugnare terga hoſtium. ¶Per tranſlationem ponitur pro aduerſari. Horat.2.Epiſt.1.

Noſtra ſed impugnat: nos,noſtráq; liuidus odit.

Impugnatus, participium, Victus. Plin.lib.5.cap.24, Primò hunc illi impugnatus curſum taurus aufert.

Impugnatio, onis, Idem quod oppugnatio, προσβολή, πολιόρκησις. Cicero Attico,lib.4, Ipſe domum P.Syllæ pro caſtris ſibi ad eam impugnationem ſumpſerat.

Impulſio,Impulſo,& Impulſus, Vide IMPELLO.

Impuno,onis,A veteribus impudens dicebatur.Lucil.lib.2.vt citat Nonius, Homo impuratus,& impuno,& rapax.

Impunitus,a,um, Liber,inultus,non punitus,pœnis ſolutus. ἀτιμώρητος.

vt, Impunita iniuria,ob quam nullum ſumptum eſt ſupplicium.Cic.7. Verr. Poſſemus hanc iniuriam, ignominiámq;, noſtris Rom.inultam impunitámq; demittere?

Impunè,aduerbium,Sine pœna,abſq; mulcta,impunitè. ἀτιμωρητί, ἀζημίως. Ouid.2.Metamorp. Haud impunè feres:adimam tibi nanq; figuram.

¶Aliquando idem eſt quod ſine noxa,aut detrimento.Virg.li.2.Geor.

Et ſæpe alterius ramos impunè videmus
Vertere in alterius,mutatáq; inſita mala
Ferre pyrum. Vbi impunè,videtur poſsiſſe pro eo quod eſt ſine noxa aut detrimento matris. ¶Aliquando accipitur pro fruſtra. μάτην. Apul.Impunè Capitolium aſcendi,quum nemo eſſet.Terent.in Hecy. Impunè iſtud optare tibi licet. Horat. Obturem patulas impunè legentibus aures. Iuuen. Saty. Impunè ergo mihi recitauerit ille Togatas? hic Elegos? impunè diem cōſumpſerit ingens Telephus? ¶Impunius,magis impunè,ac cum minori periculo. Terent.in Heaut.

Nunquam commodius vnquam herum audiui loqui,
Nec quum malè facerem,crederem mihi impunius licere.

Cic.6.Ver. Ille,ciuis Romanus quòd erat,impunius id facturū putauit. ¶Impuniſsimè, ſuperlatiuum. Plautus in Pœn. –nam impuniſsimè Tibi quidem hercle vendere hafce ædes licet.

Impunitas,tatis,Venia peccati,licentia, libertas, quum ſcilicet is qui peccauit, nulla mulctatur pœna. ἀτιμωρησία. Salluſt.in Catil. Siquis indicaſſet de coniuratione quæ contra Rempub. facta erat, præmium decreuere,ſeruo libertatem,& libero impunitatē eius rei, & ſeſtertium ducenta millia.Cic.2.de Fin.Quæ libido ſe non propipiet ac proiiciet, aut occultatione propoſita,aut impunitate,aut licentia?

Impurus,ra,rum,pen.prod.Immundus,tur pis,impudicus:quanquā etiā frequenter pro ſceleratō & improbo accipi ſolet. ἄναγνος, ἀκάθαρτος. Terent.in Adel. O hominem impurum. Cic.lib.4.de Repub. Sed iuuentuti noſtræ minimè audiēdus,quippe ſi ita ſenſit vt loquitur,eſt homo impurus. Idē,Quām multis illum ingenuis,quām multis matribus familiās in illa terra atq; impura legatione vim attuliſſe exiſtimatis?

Impuratus,a.um,Idem quod impurus, Terent.in Phorm.

Impuratus me ille vt etiam irrideat? Ibidem,
–tum hunc impuratum poterimus noſtro modo Vlciſci.

Impurè,aduerbium, Immundè, turpiter, impudicè. ἀκαθάρτως, ἀσχρῶς. Cic.3.de Finib. Quis animo æquo videt eum quē impurè ac flagitioſè putet viuere?

Impuritas,atis,Turpitudo,impudicitia. ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια. Cic.2.Philip, Quum omnes impuritates pudica in domo quotidie ſuſciperes, vino, luſtriſq; confectus.

Imputatus,a,um,Quod non eſt putatum,ſeu amputatū. ἄτμητος. nomen eſt,non participium:quū Imputo in hac ſignificatione nō legatur.Plin. lib.4, Eadem lege ex imputata vite libari vina diis nefas ſtatuit, ratione excogitata,vt putare cogerentur.

Imputo,as,pen.corr.Eſt cōmodi vel incommodi alicuius cauſam in aliquē reiicere,& aſſerere eū fuiſſe eius rei cauſam & originē. προστίθημι. Et tam in bonā partem accipitur, quām in malam. Quintil.lib.5.cap. 10, An ei cædes imputanda ſit, à quo iurgium cœpit? Plin.lib.18.cap.1, Noſtris eam criminibus vrgemus, culpámq; noſtram illi imputamus. Quintil.13.Declam.Imputa nobis propitios ventos,& ſecundū mare,ac ciuitatis opulentæ liberalitatem quæ tantum frumēti vendidit, quantum duobus populis ſatis eſſet. ¶Interdum ſignificat ſupputare,& numerare,ſubducere rationem. λογίζομαι. Vlpian.Præterea ſi matrē aluit pupilli tutor,putat Labeo imputare eū poſſe.Col.lib.1.cap.7,Longéq; plus ſeminis imputant iacti, quàm quod ſeuerint. ¶Interdum imperare,imponere tributum. Plin.in Epiſt. Eidem ciuitati imputata ſunt terna millia quæ viatici nomine annua dabantur, legato eunti ad eum qui Meſæ præeſt,publicè ſalutandum.

Imputreſco,is,Idem quod putreſco. σήπομαι. Colu.lib.6.cap.17,Nam animal ipſum oleo merſum necatur:& quum imputruit,conteritur.

Imus,a,um,Infimus,extremus. λοίσθιος, ὕστατος. Virg.6.Aeneid.

Fulmine deiecti fundo voluuntur in imo.

Cic,in Somn.Scip.Ima ſede ſemper hæret terra. ¶Aliquando eiam dicimus Imum pro intimo.Virg.6.Aeneid.

Fuditq; preces rex pectore ab imo.

I ante N.

In, ἐν, εἰς, Præpoſitio eſt quæ & ſeparari & cōponi ſolet.Separata tam accuſatiuo,quàm ablatiuo deſeruit.Cū accuſatiuo cōſtructa varias habet ſignificationes pro ratione adiuncti. Quādoq; enim in bonam partem accipitur,idémq; ſignificat quod erga.Virgil.lib.1.Aeneid.

Accipit in Teucros animū,mentémq; benignam.

¶Quandoq; in malā,pro aduerſus,vel cōtra. κατὰ. vt, In parricidā dico, & In tyrannū pugno.Plin.Quū mihi ſermo in adulterū eſſet.Vir.1.Aen.

Quid meus Aeneas in te cōmittere tantum, Quid Troes potuere?

¶Quandoq; ad.Virgil.1. Aeneid.Impulit in latus. ¶Quandoq; poſt. Liui. Bellum in trigeſimum diem indixerant. id eſt poſt triginta dies, vel triginta diebus exactis. ¶Iungitur etiam aliquādo accuſatiuo pro ablatiuo: vt,Vereor te in os laudare. pro,in ore.Terent.in Adelph. In quem exempla ſient.id eſt in quo. ¶Interdum idem quod vſque ad. Martial.lib.1, –in lucem ſemper Acerra bibit. hoc eſt vſque ad lucem. ¶Nonnunquam idem ſignificat quod pro. Terentius in Andr. Olera & piſciculos minutos ferre in cœnam ſeni. hoc eſt pro cœna, vel gratia cœnæ. Cic.5. Verrina, Ne amplius in iugera ſingula, quàm terna medimna exigeret. hoc eſt pro ſingulis iugeribus. ¶Cum verbis autē motum conſtructum idem eſt quod intrò:vt,Recepit ſe in forum,Rediit in vrbem.Quum autem iungitur ablatiuo,tunc habet eadem vim quam apud Græcos ἐν: vt, In vrbe, In tempore. ¶Aliquando ſignificat inter. Virg.1.Aeneid. Penthęſilea furens mediis in millibus ardet.

¶Compoſita quòque variis capitur modis. Nam modò ponitur pro intra,

intra,vel intro: vt Ingredior,Induco. Modò pro contra: vt Inclamo,Insulto. Modò intensiua est: vt Increpuit. Insonuit. Sic Infractum aliquãdo inuenitur pro eo quod est valde fractum. Virg.12.Aen.

Turnus vt infractos aduersò Marte Latinos.

Idem alibi, Nosco crines,incanáq; mẽta.hoc est valde cana. Modò negatiua,seu priuatiua: vt,Ignarus, Inutilis. Modò significat supra: vt Imminco,Impendeo. Modò sine,vt Iniussu meo.Modò solennitatẽ quandam importat: vt,Indico,cis,quod significat ritu solenni quicquã promulgo aut iubeo.Modò motum ad locum: vt,Infero, Importo. Habet nonnunquã qualitatem ad peius deteriúsq; pẽdentem: vt,Quãm semel informeis vidisse Cyclopas. Non enim Informis , nullius formæ, sed malæ formæ significat. Cõponitur in cũ omnibus literis, tam vocalibus,quàm consonantibus.Sed quando iungitur vocalibus,vel c,d,f,g,h, n,q,ſ,t,ſemper remanet n: vt Inauris,ineo,iniicio,inops,inuoco,incedo, induco,infero,ingero,inhibeo,innuo,inquiro,insisto,intueor. Quando verò cũ b,m,& p,mutatur n in m,vt imbibo, immunis,impono. Cum l & r.mutatur n in l,vel in r: vt.Illudo, Irruo. ¶In diẽ addicere.Est rem vænalem ita vendere,vt nisi alius ad certum præstiturúmq; diem maius pretium obtulerit ,illius sit qui primo obtulit. ἀκροπρόσωπος, προσῤῥωδᾶν. ¶In dies singulos,Id est per quosliber dies. ἐκ' ἡμέραν ἑκάστην. Cicero Metello, Meæ rationis atq; eius mei consilii, maiorem in dies singulos fructũ.voluptátémq; capio. ¶In diem viuere, Est præsentis tantum diei habere rationem,neq; solicitum esse de victu subsequẽtis diei: qualiter vixisse traditur Diogenes Cynicus,qui ob id ἐφημέριος,hoc est in diem viuens est appellatus. Sic Mercari panem in diem,dicimur, pro eo quod est, tantum panis emere, quantum nobis in singulos dies est opus. ¶In dies,Id est per singulos dies:& ferè construitur cum comparatiuo,aut alia qnauis dictione incrementum importante. Liu.lib.1. ab Vrbe Crescente in dies multitudine.Cic.1.Philipp. Nam quum ferperet in vrbe infinitum malum,idq; manaret in dies latius. Interdum etiam sine aliquo incremento.Hircius.Vt omnes in dies,horásq; parati essent. ¶In horam,Plerunq; cum verbo viuo coniungitur,sicut & In diem. ὑφ' ὥραν. Dicimus enim Viuere in horam,sicut Viuere in diem: quæ duo fere sunt eiusdem significationis,hoc est nõ habere rationem subsequentis diei,aut horæ:sed ita viuere acsi proxima hora nobis esset moriendu. Cicero. Neq; qui in horam viuunt,nõ modò de fortunis & bonis ciuium, sed ne de vtilitate quidẽ sua cogitauerunt. In horas verò, ἐς ὥρας,ferè coniungitur cum verbo incrementum significante:sicut In dies, pro eo quod est de hora in horã,magis ac magis. Virgil.10. Eclog.

Gallo,cuius amor tantum mihi crescit in horas,

Quantum vere nouo viridis se subiicit alnus.

Aliquando etiam sine dictione incrementi,pro eo quod est singulis horis. Horat.2. Serm. Saty.7. Clauum vt mutaret in horas. hoc est ſæpiſsimè,quaſi singulis horis. ¶In manu.vel In manibus esse dicitur quod est in potestate,vel in promptu,& in facili. πρόχειρος. vt,Victoria in manibus est,id est propemodum iam tenetur. Terent.In Hecyra, Tibi in manu est,ne fiat. In manibus,pro inter manus. μετὰ χεῖρας. Cic.in Catone,Septimus mihi liber Originum est in manibus. id est septimo libro nondum summa imposita est manus. ¶In manum dare est(vt Donatus interpretatur) clàm & sine arbitris dare: quemadmodum fieri solet quum Iudex,aut aduersarii patronus corrũpitur. ὑγχείριζον. Terent. in Phorm. Soli sumus nunc,inquam, hic: eho dic, quid velis tibi dari in manum ? ¶In medium,id est in vsum cõmunem. ἐς τὸ μέσον. Cic. 1.Offic.In hoc naturam debemus ducem sequi,& cõmunes vtilitates in medium afferre,mutatione officiorum. ¶In mẽtem venit,idem quod recordor , siue memini. ἀναμιμνήσκει τὸν νοῦν. Cic.3. de Finib. Venit mihi Platonis in mentem. Idem lib.3.Epistol.Solet mihi in mentem venire illius temporis , quo suauissimè vna fuimus. Interdum idem est quod expendere,.seu cogitatione reuoluere. ἐνθύμιον. Virgil.4.Aen.

Non venit in mentem quorum consederis aruis.

¶In numerum ludere, est, inquit Seruius, ludere & saltare ad modum rhythmi,& cantilenæ. ἐυρύθμως πεποίηκεν. Virgil.6.Eclog.

Tum verò in numerum Faunósq; feráſq; videres

Ludere,tum rigidas motare cacumina quercus.

¶In ordinem redactus,siue coactus.Idem est quod cæteris hominibus inferioris ordinis adæquatus. ὑπόπτως, ὑπηρέτης, ὑπολογιζόμενος. Vnde illi propriè dicuntur in ordinem redigi, qui quum aliquando fuerint functi summis honoribus,eò tandem redigũntur,vt inter alios nihil eminẽant.Liu.12.ab Vrbe,Tribuni plebis in ordinem redacti.id est cõtemptui habiti,nec pluris æstimati,quã aliquis è populo.Sueto.in Claudio, In ordinem se coactũ scriberet. Hinc etiam Extra ordinẽ, pro egregiè dicitur. ὑπερτίνως. ¶In posterũ,posthac,vel postea. τὸ λοιπὸν, εἰς τὸ ἔπειτα. Plin.lib.6.Epistol. In posterum, nisi adhibebis modum,ego adhibebo. Quintil. lib.1, Multa linguæ vitia , nisi primis existimantur annis , inemendabili in posterum prauitate durantur. ¶In rem præsentem, non tempus,sed locum significat,quasi in locum rei controuersæ.Vnde iudex in rem præsentem venire dicitur,quum accedit ad locum de quo est controuersia. Cic.1.Offic. Vt si constitueris te cuipiam in rem præsentem esse venturum. Idem pro Cecinna,Placuit Cecinnæ de amicorum sentẽtia constituere,quo die in rem præsentẽ veniretur.Sic etiam dicimus,In re præsenti disceptare,hoc est eo ipsõ in loco de quo est cõtrouersia. Liu.lib.3,Scribit missuros se in Africam, qui inter populum Carthaginensem & Regem Masinissam in re præsenti disceptarent. ¶In spem venio,Sperare incipio. ἐς ἐλπίδα ἔρχω. Cic.2.de Orat.Nonnullam in spem venerã,posse me aliquid ex iſtis discere. ¶In tempore,significat opportunè. ἐν καιρῷ. Sallustius,Maximè ferocia Regis Mithridatis in tempore bellaturi.Terent.in Andr.Venit in tempore.

INabruptus,a,um,Indiuulsus,nõ abruptus,aut qui abrumpi non potest. ἀδιάῤῥηκτος. Satius 5.Syl. Nec mirum,si vos collato pectore mistos

Iunxit inabrupta concordia longa catena.

INaccessus,sa,sum,Ad quod non acceditur,vel accedi non potest. ἄπλατος, ἀπρόσβατος. Plin.lib.12. cap.14.Saba regio à dextra maris scopulis inaccessa.Idem lib.12.cap.12, Deserta incolit, nec tantum desolata, sed dira etiam & inaccessa.Virgil.7.Aen. Diues inaccessos vbi Solis filia lucos

Assiduo resonat cãtu. Vbi Seruius,Inaccessos lucos interpretatur inaccedendos,hoc est ad quos nemo debeat accedere : non autẽ inaccessibiles,quum Vlysses eò accesserit. Sic Illaudatum Busiridem vocat Virgilius,non quòd nunquã fuerit laudatus.Constat enim ab Isocrate fuisse laudatum : sed quòd laudari,aut nominari non debeat.

INachia, ἰναχία, Peninsula est Europæ totius clarissima, quã Peloponnesum vocamus.¶Est & Inachia nomen puellæ ab Horatio adamatæ, cuius meminit Epod.11. Hic tertius December , ex quo destiti Inachia furere.

INachium. ἰνάχιον, Peloponnesi oppidum , inter Syllæum promontorium , & Isthmum situm : alio nomine Argos Dipsium appellatum. Plin.lib.4.cap.5.

INachus, pen.corr. ἴναχος, Fluuius est in latere exortiuo Peloponnesi, per agrum Argiuum in sinum Argolicum illabens. Hunc Poetæ fabulantur Iũs patrem fuisse,quam Iupiter quum vitiasset,aduentum Iunonis præsentiens,in vacam mutauit.Ouid.lib.1.Metam.

Inachus vnus abest,imó: reconditus antro

Fletibus auget aquas,natámq; miserrimus Io

Luget,&c. ¶Fuit & Inachus primus Argiuorum rex,qui Inacho fluuio nomen dedit:a quo Argiui ipsi,Inachidæ appellati sunt.Huius filia creditur fuisse Io:quam quũ Iupiter vitiasset, & in Cretam aduexisset,Iuno pellicis impatiens,grauissimis odiis eã exagitauit. Quæres Poetis occasionem fabulandi dedit,Io Inachi fluuii filiam fuisse,Iunonis metu à Ioue in vaccam mutatam : quam quùm illa à coniuge dono accepisset, cẽtro immisso tantopere fuisse exagitatã, vt furore correpta nusquam consistere posset, donec in Aegyptum transuecta , in Isidem deam mutata est.Huius meminit Horat.2.Carm.Ode 3,

Diuesne prisco natus ab Inacho, Nihil interest,an pauper.

Inachius,a,um,adiectiuum.Virgil.lib.2.Georg.

Inachiæ Iuno pestem meditata iuuencæ.

Inachis, ἰναχίς, patronymicum fœmininũ est ab Inacho deductum·quod à Poetis accipitur pro Io,Inachi filia,quam Iupiter metu vxoris in vaccam diciũr transformasse.Ouid.lib.1.Metamorph.

Coniugis aduentum præsenserat,inq; nitentem

Inachidos vultus mutauerat ille iuuencam.

Inadulabilis,le,Nõ obnoxius adulationi. ἀκολάκευτος. Gell.lib.14.cap.4. Ex imaginis autem istius significatione intelligi voluit iudicem,qui in stitiæ antistes est,oportere esse grauem,sanctum, feuerũ, incorruptum, inadulabilem,&c.

Inædifico,as,are, Idem ferè est quod ædificare,siue potius locũ aliquem, siue areã ædificiis implere. ἐμφαινοπλέω, οἰκοδομέω.Cic.de Aruſp.Resp. A.Sext.Serrano sanctissima sacella sustosa,incẽsa,inædificata,oppressa, summa denique turpitudine fœdata esse nescimus ? Vbi sacella inædificata intelligit loca in quibus sacella fuerant, postea prophanis ædificiis occupata. Sic inædificare plateas, dixit Cæsar lib.1.bel. Ciuil. pro eo quod est plateas ædificiis obstruere. ¶Inædificare præterea aliquãdo accipitur pro eo quod est iungere,vel adaptare in ædificio.Plin.lib. 10.cap.3.Inædificatur nido lapis acutes,quem aliqui dixere gagatem.

Inæqualis, Non æqualis, dispar. ἀνόμοιος, ἄνισος. Martial. lib.1. Pingius inæquales onerat cui villica mensas. Inæqualis percussus venarum, Plin.lib.7.cap.51.

Inæqualitas,tatis,Disparitas. ἀνομοιότης,Col.lib.3.cap.12,Opus est inter has inæqualitates magno temperamento.

Inæqualiter,aduerbium.Col.de Arborib.cap.7, Et eodem ferro acuto plagam emendes,ficubi inæqualiter findi videbitur.

Inæquabilis,le, Idem quod inæqualis : vt Inæquabili varietate distinguere.Cic.in Partitionibus.

Inæqualiter,aduerbium.Varro 3.de Re rust.cap.4, Ob quam rem oua aut inæqualiter matureſcunt,aut conſenescunt.

Inæquo,as,Idem quod complano,hoc est planum, & æquum facio, ἰσόω. Cæsar 1.bel.Ciuil.Fossas transuersas viis perducit,stipitésq; præacutos desigit:hæc leuibus cratibus terraq; inæquat.

Inæstimabilis,le,Quod æstimari non potest. ἀτίμητος, ἀνεκτίμητος. Liu.5. bel.Maced.Quòd è grege se Imperatorum,velut inæstimabilem,secreuisset. Inæstimabile gaudium,Liu.9,bel.Pun.

Inæstuo,as,are,Idem quod æstuare,aut valdè æstuare. ἐκζεσμαι. Horat. Epod.11. Bilis inæstuat præcordiis.

Inaffectatus,a,um,Non affectatus.Quintil.lib.11,Quia mirè simplicitas illa & securitas inaffectatæ orationis tenues causas decet. Plin. in Paneg.Inaffectata veritas verborum.Quintil.lib.10.c.1, Quid ego cõmorem Xenophontis illam iucunditatem inaffectatam?

Inalbesco,is,ere,Album fieri. λευκαίνομαι. Celsus lib.2, Venæ sub lingua inalbescunt, Idem lib.3,Totum corpus cum albore inalbescit.

Inalgesco,is,ere, Idem quod algescere. ψύχομαι. Celsus lib.3. cap.1, Frigus voco,vbi extremæ partes membrorum inalgescunt:horror eum,vbi totum corpus intremit.

Inamabilis,le, Qui non potest amari , in quo nihil est quod ametur ἀνέρατος. Plin. Epistol.187, Quanquam idgenus operis inamabile, inamœnum , magisq; laboribus ruris,quàm voluptatibus simile. Ouid.5. Trist.Eleg.7.

Siue locum specto,locus est inamabilis,& quo

Esse nihil toto tristius orbe potest.

Inamaresco,is,ere,Amarum fieri. πικραίνομαι. Horat.5.Serm.Sat.2.

Nanq; inamarescunt epulæ sine fine petitæ.

Inambitiosus,a,um,Nullo modo ambitiosus.Ouid.11.Metamorph.

Secretos montes,& inambitiosa colebat Rura.

INalpini, Dicũtur qui Alpes incolunt.Plin.lib.3.cap.5,Alpes populiq; Inalpini variis nominibus,sed maximè capillati.

Inambulo, as, are , Significat spatiari , & spatia ambulando conficere. περιπατῶ. Cic.1,de Orato. Neque is consistens in loco, sed inambulans, atque ascensu ingrediens arduo. Idem ad Attic, Ante lucem inambulabam domi.

Inambulatio,onis.Cic.in Bruto, Non multa iactatio corporis,non inclinatio vocis,nulla inambulatio.

Inamœnus,a,um,Iniucundus. ἀηδέστατος. Ouid.10.Metamorph.

Perſephonem addiit,inamœnáq; regna tenentem.

Feritas inamœna, Stat.2.Syl.

Inanimus,a,um.Quod nõ habet animã,vel anima caret,& nõ viuit. ἄψυχος. Cic.lib.2.Off.Quæ ergo ad vitam hominũ tuendam pertinẽt, partim sunt inanima,vt aurum,argẽtum.Idem 1.Tusc. Inanimũ est omne quod pulsu agitatur externo.Plin.lib.8.cap.15,Inanima caro.

Inanimatus,a,um,Idem quod Inanimus.Cic.in Somn. Scip. Inanimatum est enim omne quod impulsu agitatur externo , Legitur & inanimum. Idem in Topic.Animata inanimatis anteponantur.

Inanis,ne,pen.prod.Vacuus. κενὸς , διάκενος. Plaut.in Persa,Non ego inimicitias omnis pluris æstimo , Quàm mensa inanis si nunc apponatur mihi.Cic.7.Verr.Inanem te nauem esse in Italiam deducturum. ¶Ponitur quandoq; inane,pro aere. κενόν. Lucret.lib.2, Longum per inane resoluit. ¶Quandoq; pro otioso.Horat.in Serm. –in medio qui Scripta foro recitent,sunt multi, quiq; lauantes, Suauè locus voci resonat conclusus:inanes Hoc iuuat. Sic & vacuus pro otioso dicitur à Virgil. in Sileno,Cætera quæ vacuas tenuissent carmina mentes.

Inanitas,atis, Pro vacuitate. κενότης. Plaut.in Cistel. Mihi inanitate iandudum intestina murmurant. Cic.de Fato, Quum duo indiuidua per inanitatem ferantur. Plin.lib.13.cap.22, Quædam verò inanitatem,vt arundines. ¶Item pro vanitate. ματαιότης. siquidem & inane pro leui & vano quandoque sumitur.Virgil.

Instabiles animos ludo prohibetis inani.

Inaniter,aduerbium,Vanè. κενῶς. Cic.4.Tuscul. Quum tamen inaniter & effusè animus exultat , tum illa lætitia gestiens, vel nimia dici potest. ¶Inaniter, pro frustrà. ματέν. Ouid.2.Metamorph.

Et medicas exercet inaniter artes.

Inania,æ, Idem est quòd inanitas , vel vacuitas. κενότης. Plautus in Aulul. Nam hic apud nos nihil est aliud quæsti furibus , Ita inaniis oppletæ sunt,atque araneis.

Inaniloquus, Qui inania loquitur. ληκυλόγος. Plaut. Surdus sum profectò: inaniloquus es.

Inaneſco,scis,Inanis fio. κενοῦμαι. quod ab inaneo,nes,fieri certum est.

Inanio, nis, niui, nitum, Vacuo. κενῶ. Plin.lib.20.cap.2, Herbacea arefacta per se inanit aluum,Idem lib.21.cap.20,Vesicas inanit, & epiphoris illinitur.

Inanitus,pen.prod.Euacuatus.Plin.lib.25.cap.5, Cortex remanet, hoc inanito medulla cadit. ¶Huius cõpositum est Exinanio, ἐκκενῶ : de quo suo loco.

Inapparatio. Incuria, & negligentia apparationi contraria. Ad Heren. lib.2.Si præterea ex altera parte vires, pecunia,consilium, scientia, apparatio : ex altera parte imbecillitas, inopia, stultitia, impudentia, inapparatio demonstrabitur fuisse.

Inapertus,a,um,Non patens,non expositum: vt Senectus inaperta fraudi,Silius lib.7.

Inardesco,cis,Flammã concipio,igne accẽdor. ἀναγρεῦμαι. Inardeo verò,idẽ est quod in re aliqua ardeo.Horat.Epod.2. Nec munus humeris efficacis Herculis Inarsit æstuosus.hoc est arsit in humeris Herculis.

Inaresco,cis, Aridus & siccus fio. ξηραίνομαι, ἐξεμάῤῥομαι. Colum. lib.1, Deinde vbi tectorium illud inaruerit.

Inargentatus, a, um, Argento coopertus, & illinitus, atque obuolutus. ἀργυρωτός. Plin.lib.21.cap.2. Paulatimq; & Romæ subrepsit appellatio, corollis inter initia propter gracilitatẽ nominatis: mox & corollariis postquam è lamina ærea,tenui,inaurata,aut inargentata dabantur.

Inargute,aduerbium, Non acutè.Gell.lib.21.cap.13,Tũc Sulpitius Apollinaris renidens, Non mehercule inargutè,inquit, nec incallidè oppositi hoc Tullianum.

INarime, ἀρίμοι Homero, πιθηκοῦσσαι Stephano, Insula est in sinu Puteolano,non procul à Neapoli,vt ait Plin.lib.3.cap.6:in qua mons fuit qui terræmotum passus,alteram fudit insulam, quæ Prochyta ab effusione dicta est.Sub hanc quoq; insulam,Typhoea gigantem à Ioue detrusum, Virgil.his versibus declarat,

Tum sonitu Prochyta alta tremit,durúmq; cubile

Inarime,Iouis imperiis imposta Typhœo.

Eadem & Aenearia,a statione nauium Aeneæ : & à coxendicis forma, Ischia dicitur. Ab Homero in Catalogo insula hæc ἄρμοι appellatur. Primus Virgilius quum illud Homeri ὑπ' ἀρίμοισι transferret,ex ὑπ, Ionum præpositione, & ἀρίμοισι, vnam dictionẽ conflauit, numero & declinatione mutatis.Inarime verò ab Arimis,siue populis,siue beluis ita prisca Herrusc orũ lingua simias dictante,quas Græci πίθηκοι vocant. vnde nomen insulis Pithecusis,vt Straboni placet,ex historia fabulosa, quam Harpocration, Xenagoras,& Suidas ita referunt, Fratres (aunt) duo fuerunt,Candulus & Atlas,omnium scelerum quibus humana vita damnata est autores & inuẽtores.Quibus morũ peruersitas,Cercopum nomen dedit. Impostores enim ac planos,quales hi præcipui fuere, ita Græci vocant,ab animalibus quæ λίχνοι, id est caudæ motu blandiuntur.Iis summũ studium fuit,appulsos & aduenas dolis quibuscunq; circunuenire.Quod quũ in ipsum etiam Iouem tentassent,ab eo ex hominibus in simias mutati sunt , quas Græci pithecos vocant. Vnde insulis quas tenebant,Pithecusæ vocabulum datũ. Hinc Ouid.Xenagoram seeutus 14.Metam. cecinit,Inarimen,Prochytenq; legit, sterilisq; locatas

Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas. Quanquã Plin.lib.3.ait, Inarime dicta,Græcis Pithecusa,non à similarum multitudine,vt aliqui existimauere,sed à figulinis doliariorum.

Inaro,pen.corr. Idem est quod aro. ἀρόω. Plin.lib.18. cap.14, Inarari protinus solũ opus est. ¶Interdum inarare idem est quòd arando obruere: vt cũ lupinum, fabaliáve,aut quid simile stercorãdi agri gratia aratro obruimus.Varro lib.1.de Re rust.cap.24, Itaq; lupinum,quum necdum siliculam cepit,& nonnunquã fabalia,si ager macrior est,pro stercore inarare solent.Inarare arbores,apud Colu.lib.2.cap.2.

Inaratus,a,um,Non aratus. ἀνήροτος. Virgil.2.Georg.

Nec nulla interea est inaratæ gratia terræ.

Inartificialiter,aduerbium. ἀτέχνως. Quintil.lib.2. cap.17, Sed nec illa omittenda sunt quæ in re alius se inartificialiter,alius artificialiter gerat,in ea esse artem.

Inassatus, Idẽ est quod simplex assatus. ἁπλῶς, ἀπλασίως. Plin.lib.28.cap.8, Glaucomata verò iecinoris recentis inassati sanie,cũ despumato melle inunctis.Idem lib.30.cap.8,Verendorũ formicationibus,verrucisq;, medetur arietini pulmonis inassati sanies.

Inaspectus,ta,tum,Non visus,non conspectus.Stat.1.Thebaidos.

–imæq; recessu Sedis inaspectos cælo radiisq; penates Seruantem.

Inassuetus,ta,tum,Idem quod insuetus,inusitatus. ἄηθες. Ouid.4.Fastor.

Panditur interea Diti via:iámq; diurnum

Lumen inassueti vix patiuntur equi.

Idem in Ibin,Cogit inassuetas sumere tela manus.

Inateres,penul.prod. ἀνάτερος,Græco nomine dicuntur quæ duobus vel pluribus nupserunt fratribus : sicut Celii, Αἴλιοι, quibus duæ nupserint sorores. Quibus vocibus , quando Latinis dicendis vtimur , pro nostris vti possumus.

Inattenuatus,a,um,Non attenuatus:aut imminutus.Ouid.8.Metam.

Iámq; fame patrias,altiq; voragine ventris,

Attenuarat opes:sed inattenuata manebat

Tum quoq; dira fames,implacatæq; vigebat Flamma gulæ.

Inaudax,acis,Timidus. ἄτολμος.Horat.3.Carm.Ode 20,

Dura paulò pòst fugies inaudax Prælia raptor.

Inaudio,dis,Rem antea occultam audio,& intelligo. ἐνακούω. Plaut. in Aulul.Credo ego iam illum inaudisse,mihi esse thesaurum domi. Cic. Pansæ, Quorum erupit illa vox,de qua ego ex te primum inaudieram.

Inauditus,a,um,Non auditus,nouus. ἀκήκοος. Liu.5.bel.Maced.Et multa nomina gentiũ inauditarum.Tac.lib.17,Inauditi,atq; indefensi,tanquã nocentes,perierant.Cic.1.de Orat.Nihil dicã recõditum,nihil expectatione vestra dignum,nihil aut inauditum vobis.aut cuiquam notuum.

Inauditiuncula,læ, Festiua,iucundáque narratiuncula,auditu non indigna ἀκροαμάτιον.Gell.lib.5.cap.21,Habebãtq; nonnullas disciplinæ grãmaticæ inauditiunculas,partim rudes,inchoatáſq;,partim non probas.

Inauguro,as, pen.cor. Est præcedente augurio dedicare, vel consecrare. Apud veteres enim nefas erat quempiam in dignitatem aliquam , aut sacerdotium assumi, aut etiã ædem alicui Deorum consecrari, nisi auguratò,hoc est addicentibus auibus. Cic.2.Phil.Quid igitur cessas? cur non inaugurare? sume dicẽ : vide qui te inaugurẽt:collegæ sumus,nemo negabit. Liu.3.ab Vrbe,Eo magis quòd & Augures iussos a dessead Regillum lacum fama exierat:locũmq; inaugurari,vbi auspicatò cũ populo agi posset.Huic cõtrarium est Exaugurare, hoc est quod augurio consecratum erat,addicentibus auibus profanum facere.

Inauguratò,aduerbium, hoc est præcedente augurio, & addicentibus auibus.Liu.lib.1.ab Vrbe,Id quia inauguratò Romulus fecerat,negare Accius Nauius,inclytus ea tempestate Augur,neq ; mutari, neque nouum constitui, nisi addixissent aues,posse.

Inauris,Ornamentũ quod ab aure pendet. ὠότιον,λοβίον.Nam in Oriente decus existimatur gestare aurum in auribus.Plaut.in Epid.Non meministi me inaurem ad te afferre natali die? Plin.lib.9.cap.55,Antonia Drusi murænæ quam diligebat,inaures addidit.

Inauritus,a,um,Carens auribus. ἄωτος. Gell.lib.7.cap.6,Quædam animalium alia alio carent sensu : & aut cæca natura gignuntur, aut inodora, inauritáve.id est sine auribus.

Inauro,as,Auro tego,vel aurum induco. χρυσῶ. Per metaphoram accipitur pro diuitem facio.Cic.ad Trebat.libro 7, Puto te malle à Cæsare consuli,quàm inaurari. Horat.1.Epist.12, –vt te

Confestim liquidus fortunæ riuus inauret.

Inauratus,a,um,Auro intectus:vt, Inaurata statua. χρυσοδαφὴς , χρυσοφανὴς. Cic.in Pisonem.Ouid.2. Fast.

Coruus inauratum pedibus cratera recurtus

Tollit,& aerium peruolat altus iter.

Inauspicato,Nõ captatis,vel perperã captatis auspiciis. ἀναισίως. Cic.1. de Diui.Qui quũ tabernaculi vitio cepisset imprudẽs,quòd inauspicatò pomœriũ transgressus esset, comitia Consulibus abrogãdis habuit. ¶Et quia veteribus ita persuasum erat , nihil fœliciter succedere nisi aues addixissent , factum est vt Inauspicatò accipiatur pro infœliciter. Vnde Crito ille Terentianus dicit se inauspicatò Athenas contulisse, quòd magnã molestiam suscepisset,sine vlla cõmodi compensatione.

Inausus,a,um, Quod quis non audet. Sene.Thyeste,Ac me innocentem faciat,& inausa audeat.Id est quæ alii non sint ausi.Virgil.8.Aeneid.

At furiis Caci mens effera,nequid inausum

Aut intentatum scelerisve,dolive fuisset.

Incæduus,a,um,cum diphth.Quod nõ cæditur:ex in,& cæduus. ἄτμητος. vt Incædua sylua. Lucan.lib.1, Stat vetus, & multos incædua sylua per annos. Sic Incædui montes,dicũtur syluosi,quos intonsos Virgilius appellat.Seruius,Intonsi montes,syluosi,incædui.

Incalesco,cis,incalui,Valde calidus fio. διαθερμαίνομαι. Plinius libro 14. cap.21,Item vasis incalescentibus, operculisque sudantibus.Colu.lib.2. cap.4,Pingues campi,qui diutius continent aquam, proscindendi sunt

anni

Universidad de Deusto Biblioteca

anni tempore iam incalescéte.Liu.lib.9.bel.Maced.Fortè epulantibus iis,quum iam vino incaluissent,nuntiatum in conuiuio est.

Incalfacio,cis,Calidum facere. θερμαίνω. Ouid.4.Fast.

Quantum si culmos Titan incalfacit vdos. Idem 15.Meram.

Ictáq; coniectos incalfacit hostia cultros.

Incalo,as,pen.corr.Idem quod vocare,teste Festo. λαλῶ.

Incallidus,a,um,per duplex ll,Non astutus. ἄδολος, ἀνόητος. Cice.1. de Inuent.Sed quum a summis viris maximæ res administrarentur, arbitror alios fuisse non incallidos homines, qui ad paruas controuersias priuatorum accederent.

Incallidè,Simpliciter,non astutè. ἀνοήτως. Idem 3.Offi.In his tribus generibus,quoquo modo possunt,non incallidè tergiuersantur.

Incandesco,scis,incandui,Candens & ignitus fio. ἀναπυροῦμαι, πυροειδὴς γίνομαι. Ouid.7. Metamorph.

Non secus exarsit,quàm quum balearica plumbum
Funda iacit:volat hoc,atq; incandescit eundo:
Et quos non habuit,sub nubibus inuenit ignes.

¶Per metaphoram accipitur pro vehemẽter irasci, & iracundia quodammodo accendi.

Incanto,as,Verbis solis, vel etiam rebus quibusdam adiunctis, aliquid supra naturam molior. ἐπᾴδω, γοητεύω. Plin.lib.28.cap.2, Qui malum carmen incantasset.

Incantatio, & Incantamentum, ti, ἐπῳδή, γοητεία. Plin.lib.28.cap.21,Valeántne aliquid verba,& incantamenta carminum.

Incanus,na,num,Idem quod canus,aut,valde canus, Seruio teste. πολιός. Plaut.in Rudente,Ecquem tu hìc hominem crispum,incanum videris. Virgil.3.Georg. -nosco comes, incanáq; menta. Incana herba, id est subalbida lanugine canitiem referens. Col.lib.8.cap.2, Palæa ex rutilo albicantes,quæ velut incanæ herbæ dependent.

Incanesco,verbũ,Canus fio. πολιόω.Catul.in Argon.Spumis incanuit vnda.

Incapistrare,Illigare:à capistro formatum verbum. φιμόω, λαμβάνω. quod tamen apud elaßicos scriptores non temere inuenies.

Incassum, aduerbium, Frustra,inaniter. ὀρθῶς, μάτην. tractum à cassibus,vt ait Seruius.Salluſt.Lucullus superiore anno quantis animis ierit in L.Quintium,vidistis: quantæ deniq; nunc mihi turbæ concitentur: quæ profectò incassum agerentur, si prius quàm vos seruiendi, finem illi dominationis facturi erant.Virgil.7.Aeneid.

Turne tot incassum fusos patiére labores?
Incaßũ tela iactare.Liui.10.ab Vrbe.Ignis in cassũ furit.Virg.3.Georg.

Incastigatus,a,um,Non castigatus. ἀνεπανόρθωτος. Horat.1.Epist.10,

Nec me dimittes incastigatum,vbi plura
Cogere,quàm satis est,ac non cessare vibebor.

Incauo,as,pen.cor.Idem quod cauo,excauo,vel effodio. κοιλαίνω, κοιλαίνω. Colu.lib.4. cap.25,Nam quum in aduersum pressa manu descẽdere quid debet, cultro vtitur: quum autem retrahere,sinu: quum alleuare, scalpro: quum incauare,rostro.

Incautus,ta,tum,Qui sibi cauere nequid. ἀφύλακτος, ἄνοπλος. Cic. pro Plancio,Qui te incautum fortassè nunc tuo loco dimouere potuerunt:prouidenté antè,& præcauenté nunquam certè mouebunt. Virg.1.Georg.

Continuò ferro culpam compesce,prius quàm
Dira per incautũ serpant contagia vulgus. Ouid.4.de Põ.Eleg.14,
Plectar & incauto semper ab ingenio.

Incautè,aduerbiũ,Improuidè,imprudenter. ἀνεπισκέπτως, ἀνοήτως. Cic.7.ad Attic.Nisi ego insanio,stultè omnia & incautè agi iudico.Liu.4.ab Vrbe,Primo prælio, quod ab Sẽpronio incautè imprudentérq; cõmissum est,&c.Legitur &,incautè,inconsultéq;, Idem 9.bel. Maced.Sed dum incautius subit muros,ictus,ex vulnere paucos post dies moritur.

Incedo,dis,pen.prod.cessi,cessum,Ingredior. διέρχομαι. sed propriè cũ pompa,& quodam fastu. σοβῶ. Virgil.lib.1.Aeneid.

Ast ego,quæ diuùm incedo regina,fouisq;
Et soror & cõiux. Liu.lib.2,Ipse en ille nostris decoratus insignibus magnificè incedit. Seneca. Tenero ac molli passu suspendimus gradũ, nec ambulamus,sed incedimus. ¶Aliquãdo significat simpliciter ire. βαδίζω. Plaut.in Mercatore, Flagitium est, si sequatur, quando incedit per viam.Idem in Curcul. Cautè vt incedas via. Liui.lib.5.belli Punici Secundi, Cum signis prima luce motis,segniter agmen incedere.

Incessus,sus. βάδισμα, βάδισις.Valla,Incedere est ambulare: inde Incessus siue tardus,siue festinus,siue cõmotus,incõpositus,immoderatúsq; propriè tamen sublimior quidam,& fastum præ se ferens. Cic.2.de Finib. Quòd si vultum, si incessum fingeres: quo grauior videre, non esse tui similis. Virgil.1.Aeneid. Et vera incessu patuit dea. ¶Accipitur tamen quandoq; pro quouis gressu,siue hominum,siue aliorum animalium.Plin.lib.10 cap.38, Incessus omnibus animalibus certus,& vniusmodi,& in suo cuiq; genere.

Incessõ,is,ssĩ,vel ssiui,ssitum,supino verbi incedo formatum idem ferè significãs quod lacessio,vel conuitiis insector. προκαλοῦμαι. Lactant. libro 3, Quid ergo te magistra illa vitæ docuit?an vt potentissimum Consulem maledictis incesseres? Quintil.lib.7.cap.3,Satius est omni se antè actæ vitæ abstinere conuitio,quàm aut leuibus,aut frìuolis,aut manifesto falsis reũ incessere. hoc est lacerare vel accusare maledictis. βάλλω κῆρα. ¶Dicimus etiã, Incesßit me cupiditas, vel incesßit mihi cupiditas, pro eo quod est inuasit,vel cepit me cupiditas. Sunt tamen qui in hac significatione velint esse præteritum à verbo incedo : quibus non facilè assentior, eò quòd in præsenti, aut futuro, alióve temporibus in quibus incedo distingui potest ab incesso diuersitate scripturæ, nõ vtamur incedo in hac significatione.Non enim dicimus,Incedit me cupiditas,vel incedet.Verisimilius itaq; videtur præteritum incesßit,in hac significatione esse ab incesso.Liu.lib.1,Timor deinde patres incesßit, ne ciuitatẽ sine imperio vis aliqua externa adoriretur. Et iterum, Perfectis patris mandatis,cupido incesßit animos iuuenum sciscitandi ad quem eorum regnum Romanum esset venturum.Valerius Maximus datiuo iunxit, Nec mihi cuncta complectendi cupido incesßit. Terent.in Adelph.cõiunxit cum accusatiuo , mediante in , Noua , inquit , nunc religio in te Istæc incesßit? ¶Aliquando ponitur sine datiuo vel accusatiuo expresso,& significat ingruo. ἐπιπίπτω. Colum.lib.2.cap.21, Si verò procellæ ventorum,aut turbines incesserint,maior pars ad terram defluit.Idem cum datuo posuit, Famem quoque,si sterilitas annorum incesßit hominibus,commodè propulsat. ¶Interdum significat ingredior. Idem lib.3,Et quum autumnus incesserit,antequam frigus cacumina adurat, omnia folia decerpere expediet.

Incelebris,bre,pen.corr.Non celebre. ἀδοκίμαστος, ἄσημος, vt,Vallis incelebris apud Silium lib.8.

Incendo,dis,Inflammo. ἐμπυρίζω, ἐμπρήθω, πίπτωμι. Plaut. in Menæ. Sternite lectos,incendite odores.Cic.7.Verr.Inflammari nauẽ,incendiq; iussit.¶Hinc per translationem dicimus,Incendere aliquem ira, vel amore,hoc est ad amandum,vel irasceḍum inducere. Plaut.in Asin. Sine me hunc perdere,qui semper me ira incendit.

Incensio,onis,Inflammatio. ἐμπρησις, πυρκάυσις. Cic.pro P.Sylla,Incensione vrbem, internecione ciues,vastitate Italiam, interitu Rempublicam liberauit.

Incendium,dii,Inflammatio. ἐμπρησις, ἐμπύρωσις. Plin.lib.12.cap.19,Donec id delubrum incendio consumptum est.¶Per metaphoram etiam accipitur pro vehementia amoris.Plaut.in Asin.Nam ni impetro,regẽ perdidi:ex amore tantum est homini incendium.

Incendiarius,rii.Qui tectis,ædificiisve ignem iniicit. πυρκολιτός.Quintil. Declam.9,Morabar inter sacrilegos, incendiarios, & (quæ gladiatoribus vna laus est) homicidas,inclusus turpiore custodia.Vtuntur etiam hac voce Suetonius in Vitellio, & Tacitus lib.15. ¶Incendiaria , auis quædam infausta,alio nomine Spinturnix dicta : cuius conspectus tam inauspicatus habetur, vt eam solam ob causam , vrbẽ sæpius lustratam fuisse,memoriæ proditum sit. Quidam incẽdiariam auem esse volunt, quæcunq; apparuerit ex aris vel altaribus carbonẽ auferens.Vide Plin. lib.10.cap.13.

Incentio,Incentiuus, vide INCINO.

Incensus,a.um.Qui non est census, hoc est qui censum suum nõ est professus : quod criminis grauissimi loco habebatur apud Romanos,adeo vt qui censum non esset professus,libertate spoliaretur, ἀτίμητος. Cice. pro Cecinna , Si pater vendidit eum , quem in suam potestatem susceperat,ex potestate dimittit. Iam populus quum eum vendidit qui miles factus non est,non adimit ei libertatem , sed indicat eum non esse liberum, qui vt liber sit,adire periculum noluit. Quum autem incensum vendidit,hoc indicat quum ii qui in seruitute iusta fuerunt, censu liberentur,eum qui quum liber esset,censeri voluerit,ipsum sibi libertatem abiudicasse.

Inceptio,Incepto,Inceptor, Vide INCIPIO.

Incerno,nis,Compositum à Cerno,significat cribro. διαλίχμω, ἀποκρίνω, ἀποκρεύνω , διατρῶ. Cato de Re rust. cap.48, Tum semen serito cribro tãquam linum,& eo terrã cribro incernito. Vnde Incerniculum,cribri genus quo frumẽta purgantur.Vitruuius,Super fricaturam, læuigationibus & polituris quum fuerit perfecta.incernatur marmor.

Incerniculum, li, Est instrumentum quo frumenta purgantur antequam molantur. τριβὶς. Plin.lib.8. cap.44, Decretum fecere quo cauerentur ne frumentarii negotiatores ab incerniculis eum arcerent. Cato de Re rust cap.3.Cribrum vnum, incerniculum vnum,securim vnam, scamnum vnum.

Incero,as, pen. prod.incerare,Aliquid cera tegere. λιπόω, Iuuen.Sat.10, -genua incerare deorum.

Incertus,a,um,Dubius. ἄδηλος, ἄπορος. Plaut.in Pseu. Certa amittimus, quum incerta petimus.Terent.in Heaut.

Domum reuertor mœstus,atq; animo ferè
Perturbato,atq; incerto præ ægritudine.

Incertum vulgus, hoc est non sibi constans. Cic. pro L.Muræna, Nihil incertius vulgo , nihil obscurius voluntate hominum , nihil fallacius ratione tota comitiorum.

Incerto,as,Incertum, seu dubium reddo. ἀδηλόω , ἵστε ἀμηχανίαν ἐμβάλλειν. Plaut.in Epid.Longa dies meum incertat animum.Verbum est deriuatum à nomine incertus.

Incessõ,Incessus, Vide INCEDO.

Incestus,stus,& Incestum,sti,Dicitur flagitiũ quod cõmittitur cũ ea cum qua alioqui nõ erat futurũ legitimũ matrimoniũ, vt cũ matre, sorore, sacris virginibus,aut similibus.ita dictũ (vt Nonius putat)quasi nõ castum. Alii Incestũ deducunt à cesto Veneris cingulo quo amor maritalis in legitimis nuptiis cõciliari putabatur:vt Incestus dicatur cõcubitus illegitimus,cui cingulũ illud, iustarũ nuptiarũ insigne,non adhibetur. Papin.l.Si adulteriũ.ff.ad leg.Iul.de adult. Incestum autẽ quod per illicitam matrimonii coniunctionẽ admittitur,excusari solet vel sexu, vel ætate,vel etiã puniẽdi correctione,quæ bona fide interuenit.Cic.4. Tusc.Omnibus enim ex animi perturbationibus est profectò nulla vehementior:at si iam ipsa illa accusare nolis,stupra dico & corruptelas, & adulteria, incesta deniq;,quorum omnium accusabilis est turpitudo. Seruius in illud 6,Aeneid. Totámq; incestat funere classem, Incestum interpretatur quamcunq; pollutionem.

Incestus,sta,stum, Idem est quod pollutus. μιαρός. Propert. lib.3. eleg.11, Scilicet incesti meretrix regina Canopi. Cic.pro domo sua , Istius qui non solum aspectu , sed etiam incesto flagitio , & stupro polluit cæremonias,&c.

Incestẽ, aduerbium, Fœdè,turpiter. Cic.pro Cælio, Ideo aquam adduxi, vt ea tu incestè vterere?

Incesto,as, Polluo. μιαίνω. Suet.in Tiberio,cap.43.Triplici serie connexi, inuicem incestarent se coram illo.Tacit.lib.5,Post quos Sextus Marius Hispaniarium ditissimus , defertur incestasse filiam , è saxo Tarpeio deiicitur.Virg.6.Aen.Totámq; incestat funere classem.

Incestuosus,Qui incestum commisit,hoc est qui inconcesso concubitu se polluerit:cuiusmodi sunt qui aut cum sanguine iunctis,aut Deo dicatis virginibus sese commiscent.

Incestificus,a,um.Sene.Thyeste,-ego eastam manum Nefandus, incestificus,execrabilis Attrecto.

Inchoo,as,A nomine Chaos,vt autor est Festus,eo quòd Hesiodus omnium rerum initium dixerit esse chaos. ἄρχομαι. Est autem inchoare idem quod incipere.Virgil.3.Georg.Te sine nil altum mens inchoat. Cic.de Clar.Orat.Meos libros quos expectas,inchoaui , sed conficere non possum his diebus. ¶Quandoque perficere. τελῶ. Virgil. 6. Aen. Tunc Stygio regi nocturnas inchoat aras.Vbi Seruius , Inchoat , perficit:& est verbum sacrorum. ¶Idem Seruius in illud 3. Georg. Te sine nil altũ mens inchoat:autor est,antiquos olim scripsisse Incoho , aspiratione interposita inter duas vocales,quòd putarent nullum verbum esse Latinum quod ante o finale haberet alterum o: quod tamẽ hodie videmus in verbo Boo,& compositò Reboo.In secunda autem syllaba verbi Inchoo nullam scribebant aspirationem,quòd tres tantum putarent esse voces Latinas quæ post e literam aspirationem reciperent,speechrum,orchus,& pulcher:ex quibus,inquit Seruius , pulcher tantùm hodie recipit aspirationem. ¶Martianus Capella neutrum protulit,quum ait,India ab Emodiis montibus inchoat.

Inchoatiua verba,A Prisciano appellantur quæ à verbis secundæ potißimum coniugationis , aut à nominibus quibusdam adiectiuis deducta,in sco syllabam desinunt:cuiusmodi sunt calesco,& frigesco , à caleo,& frigeo:item miteßco,dulceßco , steriliesco à nominibus adiectiuis mitis,dulcis,& sterilis deducta. ἀρχτικὰ ῥήματα.Huius generis autẽ verba Priscianus Inchoatiua appellauit,quòd putauerit per ea significari inchoationem actionum quæ per verba primitiua denotantur. Quem obid non immeritò reprehendit Valla lib.1.Elegantiarum,do cens ea augmentatiua potius appellanda,quum incrementum potius importent,quàm inchoationem.¶ Eius rei exempla que hic citra modum,nullo iudicio,minoréque ordine,& planè quod à Græcis dici solet, πρὸς μίλητα , πρὸς ἀκροδολισμούς congesta erant , studioßo lectori ex Valla petenda relinquimus.

Incido,dis,incidi,incisum,pen.prod.ex in,& cædo , Quod est ferio , seu seco. διατέμνω,κατακόπτω,ἐγκολάπτω.Virg.3.Ecloga,Atque mala vites incidere falce nouellas. ¶Accipitur etiam incido pro insculpo. Plinius in Paneg.Quod ego titulis omnibus speciosius reor,quando non trabibus,aut statuis nomẽ tuũ,sed monumentis æternæ laudis inciditur.

Incisus,sa,sum,Quod significat per incisionem inscriptum,vel insculptũ. ἐγκεκολαμμένον. In qua significatione habet post se datiuum : vt apud Suetonium de Claris Grammaticis , In quo fastos à se ordinatos,& marmoreo parieti incisos publicaret. ¶Interdũ etiam accusatiuum cum præpositione in Liu.3.ab Vrbe , Leges in æs incisas in publico proposuerunt.Nonnunquam etiam ablatiuum cum eadem præpositione:quod est contra Laurentium Vallam. Cicero in Oratore de signis,Id non modò conscripserunt,verum etiam in ære incisum tradiderunt.¶Incisum aliquando significat amissum. ἀποκεκομμένον.Liu.li. 3,Itaque spe incisa,prius quàm prædicta dies adesset , Appius mortem sibi consciuit.¶Incisum,Oratores vocant sensum,non expleto numero conclusum:quod plerisque pars membri esse videtur. κόμμα.vt Domus tibi deerat?At habebas pecunia superabat?at egebas . Fiunt autẽ singulis verbis incisa.Cic.in Orat.Quæ nescio cur quum Græci κόμματα & κῶλα nominant,nos non rectè incisa & membra dicamus.

Incisio,onis,Est actus ipse incidendi. διατομή.Colum.lib.12,Infrà incisionem & alligaturam,falce acuta leuiter vitem vulnerato ex vtraq; parte,vt his potius plagis humor defluat,quã ex incisione abundet. ¶Incisio alias in oratione pars membri est quod Græci κόμμα nominant. Cicero in Orat.In incisionibus verò multò magis,& in membris.

Incisura,ræ.Ipsa incisio. διατομή.Plin.lib.11.cap.39,Pili recisi,non vt herba,ab ipsa incisura augentur,sed ab radice exeunt.Colum.lib. 12. cap. 54,Tum falem inter incisuras raporum non nimium minutum aspergito.¶Incisuræ etiam dicuntur in manibus quæ vulgò lineæ vocantur.Plin.lib.11.cap.52,Contrà longæ esse vitæ incuruos humeris,& in manu duas incisuras longas habentes.

Incisus,us,penul.prod.Idem quod incisio,Plin.li,16.cap.12,Fructum quæ dam proximo anno ab incisu laigiuntur.

Incisè,aduerbium,Idem quod incisim. κατὰ κόμματα.Cice in Orat. Quo autem pacto deceat incisè,membratimve dici,iam videmus.

Incisim,Significat per incisiones,minutatim. κατὰ κόμματα, κατὰ κομμάτια. Cicero in Orat. Hæc quidem duo binis pedibus incisim , deinde membratim dicere solebas.

Inciduus,dua,duum.Quod cædere,vel incidere nõ licet. ἄτμητος. Ouidius 2.Fast.Monte sub Exquilio,multis inciduus annis,Iunonis magnæ nomine lucus erat.Idem 3,Amo.Eleg.1,Stat vetus & multos incidua sylua per annos.

Incido,dis,incidi,penul.corr.Ex in,& cado:supinum facit incasum,licet parum vsitatum. ἐμπίπτω. Omnia enim à cado composita proferunt supinum eum a,sicut cado:quæ verò à cædo pro ferio,mutant e in i,vt incisum,recisum.Vnde ab incido, incasum, incasurus. Plin.lib.2.cap. 27.Sed ea accidisse,non quia hæc facta sunt,arbitror,verum hæc ideo facta,quia incasura erant illa.Est autem incidere,propriè idem quod in aliquid,seu supra aliquid cadere.Liuius li.2.bel.Pun.secundi,Sagunti ruinæ(vtinam falsus vates sim) vestris capitibus incident. ¶Sumitur tamen frequenter incidere pro eo quod est casu incurrere, περιπίπτω:aut de improuiso fabi,præsertim quando constituitur cum accusatiuo mediante in:vt Incidi in latrones , Incidi in errorem . Cicero Curioni,Quòd in id Rei publicæ tempus non incideris,sed veneris.In cidere ergo,casu venire est:venire verò,certo iudicio , & sententia , & consulto.Quod ipse Cice.in eo quod sequitur declarat , Iudicio enim tuo,non casu in ipsum discrimen rerum contulisti Tribunatũ tuum. Iungitur quandoque cum datiuo:vt,Mihi incidit suspicio . Quandoq; absolutè ponitur:vt Incidunt sæpe multæ causæ: Objurgationes incidunt necessariæ:& Incidit de vxoribus mentio.item,Incidit quæstio, Aliud ex alio incidit.in quibus tamen intelligitur datiuus, similitérq; exponuntur acsi datiuum haberent:vt Incidit mentio.hoc est casu nobis euenit vt de ea re faceremus mentionem.

Inciens,Dicitur propinqua partui,quòd fœtus eius sit incitatus. Festus.

Incile,huius incilis, διώρυξ, Teste Vlpiano l.j.Digest.de Riuis , est locus depressus ad latus fluminis:ex eo dictus,quòd incidatur . Scinditur enim lapis vel terra,vnde primùm aqua ex flumine agi possit , quemadmodum in pistrinis frumentariis videmus. Quod autem ad incile opponitur aquæ deriuandæ, compellendæve ex flumine causa(quod vulgò Clausa dicitur)siue id ligneum sit,siue lapideum,siue ex qualibet alia materia,ad continendam transmittendámque aquam excogitatum,Latinè(Vlpiano teste)septum dicitur.¶Item incile dicitur locus per quem primùm deducitur ex quocunque riuo aqua, irrigandi causa.Apud Festum pro eodem in plurali numero legimus incilias, siqua tamen fides haberi debeat libro à sciolo quodam tam fœdè contaminato.Ego certè incilia legendum puto.

Inciles,inquit Festus,canales sunt,in quos aqua cõfluit in vias lapide stratis:ab eliciendo dicti.Sic enim habẽt omnia exemplaria. Quo tamen in loco non inciles,sed inlices,siue illices legendum est.

Incilo,las.penultima producta,Increpo,vel improbo. ἐγκαλῶ, ψέγω.Plautus,Melius tamen est ita viuere,nequis nos.?a incilet facta. Lucere.lib. 3,Iure(vt opinor)agar,iure increpet, incilétque.

Incingo,is,Idem quod cingo,& circunligo. περιζώννυμι. Liu.8.ab Vrbe, Ipse incinctus cinctu Gabino,armatus in equum insiluit,ac se in medios hostes immisit.Virg.7.Aene.Pãpinea ẽsa; gerunt incinctí pellibus hastas.Oui.3.Amo,Ele.7,Quid tibi turritis incingẽre mœnibus vrbes?

Incino,nis,penultima correpta,Cum quadam modulatione cano. ἀᾴδω.Gellius lib.4.cap.13.Creditum est hoc à pleriſq;.Ischiaci,quum maximè doleant,tũ si modulis leuibus tibicẽ incinat,minui dolores.Propertius,-seu varios incinit ore modos.Gellius lib.1.cap.11,Et frequentamenta quædam varia tibicen incineret. ¶Hinc fit frequentatiuum Incanto,tas,de quo suprà & Incentio,de quo mox.

Incentio,nis,Cantio,seu cantilena. ἀᾴδή. Gellius li.4.ca.13, docet plurimis hominum morbis medicinam fuisse incentiones tibiarum.¶Incentio,Incantamentum quod vocis modulatione fiebat . Gell.lib.16. cap.11.Vt serpentum virulentorum domitores sint , & incentionibus, herbarúmque succis faciant medelarum miracula.

Incentiuus,ua.uum, ἐπαναληπτικός,vt Tibia incentiua,apud Varronẽ quæ à dextra canit:sicut Succentiua,quæ à sinistra succinit . Verba Varronis sunt hæc,libro 1.de Re rust.cap.2,Et vt dextra tibia alia,quàm sinistra, ita vt tamen sit quodammodo coniuncta:quòd est altera eiusdem carminis modorum incentiua,altera succentiua. ¶Accipitur etiam incentiuum pro incitatiuo,siue irritatiuo,propterea quòd milites incentione tubarum ad bellum solent incitari. παροξυντικὸν.Plinius in Paneg.Non tubæ solùm,sed etiam Spartanæ tibiæ incentiunm aliquid feruntur habuisse.

Incipio,pis,pen.cor.ex in,& capio,Significat inchoo. ἀρχῶ. ἄρχομαι, ἐπάρχομαι.Terent.in Adelphis,Perii hercle:hac spe illi hoc inceperunt.Coiungitur cum verbo infinito:vt,incipio timere Deum,tu incipis esse probus,ille incipit doceri à præceptore, illum incipit tædere laboris. Potest tamen esse sine infinito.Plautus in Captiuis , Quandiu id factũ est? s.t. hic annus incipit vigesimus. ¶Aliquando cum ablatiuo ponitur,cum præpositione a.Plin.lib.14,Vnde autem potius incipiemus, quàm à vitibus?

Inceptum,pti,Institutum,principium. ἀρχή.Cic.in Catillinam , Cuius ego si non modò factum, sed inceptum vllum , conatúmve contra patriam deprehendero.

Inceptor oris,Qui incipit.Terent.in Eunucho , O Parmeno,ô mearum voluptatum omnium inuentor,inceptor,perfector.

Inceptio,onis,Principium.Terent.in Andria , Nam inceptio est amentium,non amantium.

Incepto,as,frequentatiuum. ἐπιχειρῶ,ἐπιβάλλω.Plautus in Amphitr. Quasque incepistis res,quasq; inceptabitis.Terentius Heauton.Vah, video quod inceptet facinus.Gell.lib.1.cap.11,Tibicines inter exercitum positi canere inceptabant.

Incisẽ,Incisim,Incisio,Incisum,Incisura, vide INCIDO. pe.p.

Incita,tæ,pe,corr.Paupertas,& indigitas. ἀπορία.Plau.in Trinum.Hic cuius est?vt ad incitas redactus. Idem in Pœnulo,-tace modo:Profectò ad incitas lenonem rediget,si has abduxerit.

Incitega,pen.produ.Pro machinula,in qua amphora vini constituebatur:vnde subinde vina in conuiuia subministrarent.Festus.

Incito,as,pen.corr.ab in,& cito,quod est frequentatiuum à verbo cieo. προκαλοῦσθαι,καὶ παροξύνω.προτρέπω,ἐπάγω. Vnde & pro irritare, & prouocare sumitur. Cæsar 2. bel. Gall. Sed multa tamen Cæsarem ad bellum incitabant.Plin.li.20.cap.7,Nec vlla res maiorem in cibis auiditatem incitat,inhibẽtq; eandem.Treb.ad Ciceronem, libr.12.Epist. Ne putes in Asia feriatum illum ab his studiis,in quæ tua cohortatione incitatur,futurum.

Incitatus,participium:vt,Incitatus ira,aut aliqua perturbatione. Cicer.1. Offic.Iracundia incitatus populus.Idem lib.4.Acad.Et tamen isti physici rarò admodum,quum hærent aliquo loco,exclamant,quasi mente incitati. ¶Incitatum,pro vehementi,nomen ex participio.Cic.in Bruto,Nihil grande,nihil incitatum,nihil ornatum.Idem in Som.Scipionis,Hic verò tantus est totius mundi incitatissima conuersione soni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tis,vt eum aures hominum capere non posint.

Incitatio,onis,Instigatio,cõmotio.Cic.2.de Ora. Languentis populi incitatio,& effrænati moderatio.Idē 1.de Orat.Sic euolauit oratio, vt eius vim atq; incitationem aspexerim, vestigia ingressúmq; vix viderim.

Incitatè,aduerbium.Cic.1.ad Atticum,Quas Numestio literas dedi,sic te his euocabam,vt nihil acrius,neque incitatius fieri posset.

Incitabulum, li, Incitamen, inis, & Incitamentum, ti, Idem significant. ὁρμητήριον.Gell.li.15.cap.15, Fomitem esse quendam dicens,& incitabulum ingenii,virtutisque.Cice. pro Archia, Hoc maximum & periculorum incitamentum est,& laborum.

Inciuilia verba,Appellat Gellius petulantiora, nihil prorsus habentia ciuilis modestiæ. ἀπειρόκαλα.

Inclamo,as pen.prod.Est clamore obiurgare. ἐγκαλῶ. Plautus in Asin. Nimis ægre risum continui, vbi hospitem inclamauit, qui se absente mihi fidem habere noluisset.Idem in Sticho,Tuos inclama,tui delinquunt.¶ Aliquando accipitur pro intrò vocare.Ouid.libr. 2.Fastorū, Fit sonus,inclamat comites,& lumina poscit.Valer.Maxim.lib. 1,Perterritus deinde tam tetro visu & nomine horrendo,seruos inclamauit fesciscitatúsque est,siquem talis habitus aut intrantem cubiculum, aut exeuntem vidissent.

Inclarco, es,vel Inclaresco, is,inclarui,Clarum fieri,manifestum, & notum.ἐπιφανέστερον γίνομαι,διαφημίζομαι.Pli.lib.35.cap.11,Inclaruit maximè di scipulo Nicea Athenienſi,qui diligentissimè mulieres pinxit.

Inclemens,tis,Durus & asper,contrarium clementi. ἀπηνής. Liu. 8. ab Vrbe,Extrema concio,& circa Fabium globus increpabant inclementem Dictatorem.

Inclementer,Durè.asperè.ἀτρέως,ἀπηνῶς.Plaut.in Amph. Iterum hic iam in me inclementer dicit,atq; id sine malo.Liuius li.3.Quæso, inquit, Appi, primùm ignosce patrio dolori, siquid inclementius in te fum inuectus.

Inclementia,tiæ,Duritas.ἀπόνοια,ἀπηνότης.Virgilius 2. Aeneidos, -verùm inclementia diuûm Has euertit opes. ¶ Huius contrarium est Clementia.

Inclino,as,penul.prod.Inflecto.κατακάμπτω,κατακλίνω,ὑπολύω.Iuuenal. Satyra 9,Atque ipsos etiam inclinare maritos.Liu.10.belli Maced. In præsentia placet omni ope in Romanos accendi regem, impellique ad consilia belli,ad quæ iam sua sponte animum inclinasset. Idem 1. ab Vrbe,Vt Hostius cecidit,confestim Romana inclinatur acies.Dicitur autem acies inclinari, quum retrocedit, & paulatim in fugam conuertitur.

Inclinatio,onis,Inflexio.ὑγκλισις.Plin.lib.18.cap. 43,de lignorum sectioneloquens, Altera inclinatione egerunt scobem. Inclinationes rerum & temporum dicuntur, quando Reipub. constitutio tenorem suum iam non amplius seruat, sed ad mutationem spectare videtur. Cice.in Philipp.Minimis momentis p.c.maximæ inclinationes temporum fiunt.

Inclinatus,us,Declinatio.ὑγκλισις.Gell.lib.3.cap.12,Neque aliud est,quod simili inclinatu dicatur.

Inclinamentum,ti,Pro declinatu , vel deriuatione , vel terminatione. ὑγκλισις.Gell.libr.4.cap. 9,Hoc inclinamentum semper huiusce modi verborum,&c.

Includo,dis,pe.prod.Intus claudo.κατακλείω,ὑγκλείω.Virgi.2.Aen.Inclusos vtero Danaos.Cicero de Senectute,Nam dum sumus inclusi in his compagibus corporis,munere quodam necessitatis & graui opere perfungimur.Idem de Vniuersitate,Sed quia nondum omne animal in mundo intus incluserat.

Inclusio,onis,Cic.in Vatin.M.Bibulum,cuius inclusione contentus non eras,interficere volueras.

Inclytus,a.um.pen.corr.cum y,Idem est quod gloriosus,excellés, atque insignis,quique veluti fulgore quodam famæ resplendet.ἀίδιμος,περίβωτος.Componitur enim ex κλύω,& κλυτὸς,quod clarū significat,& gloriosum.Virgil.2.Aen.O patria,ô diuûm domus,Ilium,& inclyta bello Mœnia Dardanidum.Liu.7.ab Vrbe,Inclyta iustitia,religióq; ea tem pestate Numæ Pompilii erat.Idem 6.belli Pun.Inclytum diuitiis tem plum.Sunt qui per ι,nostrum scribāt, puténtque deriuari ἀπὸ τοῦ κλυτοῦ: quibus tamen reclamat accentus,& quantitatis ratio:quandoquidem ratione diphthongi α,media deberet produci , quæ apud omnes corripitur.

Incoactus,a,um,Pro voluntario.ἑκούσιος.Valer.lib.4.cap.7, Incoactam voluntatem esse in amicitiis cõtrahendis.Seneca Epist.67. Omne honestum iniussum,incoactúmque est,syncerum,& nullo malo mistum.

Incoctilia,Incoctus,vide INCOQVO.

Incœnis,ne,Sine cœna,qui non cœnauit.ἄδυπνος.Plautus in Casi.-illæ autem semen Icœnem extrudere cupiunt ex ædibus,Vt ipsæ fólæ ventres distendant suos.

Incœno,as,Apud Suetonium in Tiberio,cap.39,legitur pro suo simplici Cœno. διανύω. Incœnante eo(inquit) complura & ingentia saxa fortuito supernè delapsa sunt.

Incœnatus,Nõ cœnatus,nomen est,non participium,quum Incœno non legatur in hac significatione. ἄδυπνος. Cato de Re rust.Bibat aquam mulsam,cubet incœnatus,postea manè bibat succum.Plautus in Pseudolo, It incœnatus cubitum.

Incogitans,tis,Inconsyderatus,non satis perpendens ea quæ aggreditur.ἀλογιστος,ἄλογος.Terent.in Phorm. Quòd nisi fuissem incogitans, ita eum expectarem,vt par fuit.Et iterum , Aedon' te esse incogitantem , atque imprudentem Phædria , Vt phaleratis dictis ducas me,& meam ductes gratis?

Incogitantia,æ.Plautus in Merc.Incogitantia,excors immodestia.

Incogitatus,a,um,Idem quod incogitans. Plautus Bacchi . Petulans proteruo,iracúdo animo,indomito,incogitato , Sine modo,& modestia

sum.Hic actiuè accipitur:apud Senecam verò epistola 58, passiuè ponitur,Alacritas incogitata,& iniussa.

Incogitabilis,le,Idem quod incogitans , hoc est qui non solet cogitare quum quid rerum gerit.ἀλόγιστος.Plautus in Mil.Nũc demum scio me fuisse excordem,cæcum,incogitabilem.Lactan.li.1, Qui deos colunt, interdum videri solent tam cæci , tam incogitabiles,tam excordes. ¶ Dicitur etiam passiue de re quæ non cogitatur,sine que cogitatione comprehendi non possit.ἀνεπινόητος.

Incognitus,a,um,Non cognitus.ἄγνωστος.Sallustius in Iugur. Nequid de absente incognita causa statuatis.Cicero pro Cecin. Dum incognita re iudicare voluisset , &c. Virgil.1,Aeneid.-fed res animos incognita turbat.Ouid.2.Metamorp.-promissis testis adesto Diis iuranda palus, oculis incognita nostris.

Incohibesco,is,ere.Lucretius lib.3,Aere qui credas posse hanc cohiberier vllo,Corpore qui nostro raras magis incohibescit.Hoc est non cohibet.

Incoibilis,bile,Quod coire,& coniungi non potest.Gellius lib,5.cap.3, Videt enim eum eo genere oneris tam impedito,ac tam incoibili facilè atque expeditè incedentem.

Incolo,lis,Inhabito.ἐνοικέω,κατοικέω.Cic.1.Tuscul.Vbi sunt ergo iij quos miseros dicis,aut quem locum incolunt?Idem 1.de Diuin.Loca quæ à quibusque incoluntur.

Incola,læ,Ab incolendo deducitur,sicut ab accolendo Accola.ἔνοικος,μέτοικος.Est autem incola qui in aliena vrbe,vel Rep.habitat,quasi ciuis aut municeps.Plinius,Quod eorum montium incolæ facere cõsueuerunt,Cic.lib.1.Offic-Peregrini & incolæ officium est,nihil præter negotium suum agere,nec esse in aliena Rep.curiosum. Pomponius Ireconsultus scribit,Incolam esse qui in aliqua regione domicilium conduxit,quem Græci πάροικον appellant.Nec tantùm qui in oppido morantur,incolæ sunt,sed etiam qui in alicuius oppidi finibus ita agrum habēt,vt intra eum se,quasi in aliquam sedem recipiāt. ¶ Inquilinus autem,qui in alienas ædes,alienáq; prædia ex conducto habitat, siue in vrbe,siue ruri.Cicero in Philippi.At verò te inquilino, non domino,personabāt omnia vocibus ebriorum.Vnde inquilinus , probri vel odii causa quis appellatur , quasi domum propriam non habeat. Sallustius in Ciceronem,M.Tullius inquilinus ciuis vrbis Romæ.Qui autem inquilinis cœnacula locāt,à Iureconsultis dicūtur facere cœnaculariā. ¶ Ponitur tamē quãdoque inquilinus pro cohabitatore.Martialis,Vicinus Nouio,vel inquilinus Sit,ãquis Nouium videre nõ vult.

Incolatus,huius incolatus,ἐνοίκησις, Ipsa habitatio in aliena patria : seu tempus quo quis in aliquo loco habitat ita,vt inde discessurus sit.

Incultus,a.um,A cultus participio compositum:idem est quod nõ cultus:propriéque dicitur de agris,quorum cultura deseritur.ἀγεώργητος. Liuius 2.ab Vrbe,Caritas primùm annonæ ex incultis per secessionē plebis agris.Cicero de Natura deorum , Terræ regio inhabitabilis & inculta.¶ Per translationem accipitur pro inornato,neglecto. horrido,ineleganti,& illaborato.ἀκαλλές.Cicero de claris Orator.Vir vt vi ta,sic oratione durus,incultus,horridus.Et paulo pòst,Cotta alia quidem inculta via & horrida ad eandem laudem peruenerat.

Incultè,aduerbium,Asperè,horridè,inornatè.τραχέως.Cice.de Clar. Ora. Et dicere non incultè solebat , & erat cum literis Latinis,tum etiam Græcis,vt illis tẽporibus,satis eruditus.Idem pro Quintio,Vixit enim semper incultè atque horridè:natura tristi atque recondita fuit Idem in Oratore,Incultè & horridè dicere.

Incolumis,me,penul.corr.Idem est quod sanus & saluus.ὑγιὴς,ἄρτιος, ὑγιής.Terentius in And.Posthac incolumē , fat scio,fore me,nunc si de uito hoc malum.Cicero 4.de Fin.Vt se & saluum in suo genere , incolumémq; vellent.Idem pro Rosc.Ame.Quibus incolumibus, & domi dignitas,& foris autoritas retineretur.Aedes incolumes , pro integris & non ruinosis,apud Vlpianum,l.Qui bona fide,para . Quum interff. De damn.infect.Horatius 1.Serm , Sat.4.-vitam famámque tueri Incolumem possim,&c.

Incolumitas,tatis,Est,vt Cicero inquit,salutis tuta atque integra conseruatio.ὑγεία,ἀσφάλεια.Idem Trebiano,Itaque siqui mihi erit aditus de tuis fortunis,id est de tua incolumitate,in qua sunt omnia agenda,&c. agam per me ipse,& moliar.Idem 5.de Fin.In quibus numerant incolumitatem,conseruationémque omnium partium.

Incomes,penult.corre.huius incomitis,Festo autore,dicitur sine comite.antiquum est.

Incomitatus,a,um,Non comitatus,comitibus destitutus. ἀπαράκλητος. Cic.1.de Orat.Cuius artem quum indotatam esse atque incomitatam videres,verborum eam dote locupletasti,& ornasti.

Incomitas,atis,(vt quidam putauerunt)est actus incedendi sine comite. Varr.2.de Re rust.cap.10,Necnon ettam hoc,quas virgines ibi appellant,nonnunquam annorum viginti,& quibus mos eorum non denegauit,ante nuptias vt succumberent quibus vellent,& incomitas vt vagari liceret,& filios haberent à quibus vellent Quo tamen in loco vel puer discernat legendum esse Incomitatis:vt sit datiuus ab adiectiuo fœminino incomitata.

Incomitio,as,are,inquit Festus,est tale cõmissum facio , propter quod necesse sit in comitium,hoc est in conuentum venire. Plautus in Curcul.Adolescens,quæso ne me incomities. LYCO . Licetne inferare,si incomitiare non licet?

Incommodum, di, Damnum, detrimentum. βλάβη,βλάβος. Plautus in Amph.-ita cuique comparatum Est in ætate hominum,ita diis placitum voluptati vt mœror Comes consequatur:quin incommodi plus, malique illico adsit.Cic.1.de Fin.Itaque nõ ob ea solum incommoda quæ eueniunt improbis,fugiendam improbitatem putamus. Incommoda ferre,pro incommodare Cicero ad Qu.fra. Dicebat scriptum in ea Epistola,quã tuam esse dicebat,te aut quasi amicis tuis,gratias acturum,

cturum,aut quasi inimicis,incommoda laturum.

Incommodus,a,um,Quod damnum adfert,vel molestum est. βλαβερός,ἀνυπόβλητος,ἀνιαρός. Terentius in Hecy. Ain'tu tibi hoc incommodum euenisse iter? Et paulo post, -non hercle verbis dici potest Tantum, quàm re ipsa nauigare incommodum est.Cicero 5.Verrina , Non potest reprehendi illa æstimatio quę oratori nõ modò incommoda non est,sed etiam grata est.Incommoda vxor,& importuna . Plautus Asin.

Incommoditas,atis,Damnum,molestia. βλάβη,ἀνυπόβλητος. Terentius in And.Nempe incommoditas denique huc omnis redit. Si eueniat (quod dii prohibeant)discessio.Liu.10.ab Vrbe,Romæ tum desiderio viri,tum incommoditate temporis tristis nuntius fuit,vt,&c.

Incommodè,Molestè,intempestiuè, cum incommodo , seu detrimento. ἀντιαρῶς,ἀλεγέως,ἀνυποβλήτως.Terentius in Hecy.Sed continuò vultum earum sensi immutari omnium , Quia tam incommodè illis fors obtulerat aduentum meum.Cic.de Amicitia,Quamobrem cum illo qui dem(vt suprà dixi)actum optimè est: mecum autem incommodius. Incommodissimè nauigare,Cic.ad Att.li.5.

Incommodo,das,penul.cor.Noceo, seu damnum infero. βλάπτω. Cicero pro Quintio,Vt quum ipsi nihil alteri scientes incommodarint , nihil ipsis iure incommodi cadere possit.Terent.in Andria,Quem ego credo manibus pedibúsq; obnixe omnia facturum,Magis id adeo, mihi vt incommoder,Quàm vt obsequatur gnato.

Incommodario,nis,Pro incommoditate.Cic.ad Atticum,li. 1, Atque in ista incommodatione alienati illius animi & offensi, illud inest tamen commodi.

In commune,Acqualiter omnibus, ἐς κοινὸν,κοινῇ. Terent . in And.Id te oro,in commune vt consulas. Pro eodem etiam dicimus , In medium consulere.

Incompactum,Disiunctum,malè compositum.ἀσύναλτον.

Incomparabilis,le,Cui nihil potest comparari,seu adæquari.Plin. lib. 7.cap.25,Illa fuit vera & incomparabilis inuicti animi sublimitas.id est cui comparari alia non potest. Quintil.libr.1.cap. 3, Sed præstet alicuivel gratia,vel amicitia,vel pecunia,vt doctissimum atque incomparabilem magistrum domi habeat.

Incompertus,a,um,Incognitus,& de quo nullam certitudinem habemus.ἄδηλος,ἀγνώριστος.Plin.lib.34.cap.13, Origo atque natura eius incomperta est mihi.Liu.8.bel.Pun. Id vtrum puerum ex interuallo sit conspectum,an dolus aliquis suspectus fuerit, incompertum est . Plin. lib.12.cap.8,Qualis sit ea,incompertum habeo.

Incompositus,a,um,Incomptus,inornatus,inelegans:contrarium cõposito. ἀκαλλώπιστος,ἀδιάκοσμος,ἀσύνθετος. vt, Incompositæ oratio. Liuius 4.ab Vrbe,Tempanii oratio incomposita fuisse dicitur,cæterum militariter grauis.Moribus incompositis,Quintil.lib. 4.cap.5.Motus incompositos dare,Virg.1.Georg.

Incompositè,aduerbium,Ineleganter.Liu.5.bel.Punici,Et in hostem negligenter & incompositè venientem incurrunt.

Incomprehensus , Non comprehensus.ἀκατάληπτος , ἀδιάληπτος. Lactan. lib.3,Intellexit nullo humano studio posse ad sapientiam peruenrri,& ideo non oportere incomprehensæ atque imperfectæ rei perfectum nomen imponi.

Incomprehensibilis,le,Quod comprehendi non potest.ἀκατάληπτος.Plinius in Epist.Vt est in disputando incomprehensibilis , vt lubricus,ita eludit.Incomprehensibilis arenæ paruitas,Colum.li. 10, in Procœmio.

Incomptus,Inornatus.ἄκομψος,ἀλιαδόκοσμος.Cicero ad Atti.li.2.Quanquam tua illa(legi enim libenter)horridula mihi,atq; incompta visa sunt.Idem in Orat.Si hæc subtilis oratio etiam incompta delectat.Capilli incompti,Caput incomptum,apud Horatium.

Inconcessus,a,um,Non concessus,illicitus,negatus,prohibitus , ἀδίμητος.Quinti.li.10.cap.2,Quum totum exprimere , quem elegeris , penè sit homini inconcessum.Virg.1. Aenei.Pergama quum peteret,inconcessósque hymenæos.Ouid.3.Amo.eleg.4,Indignere licet,iuuat inconcessa voluptas.

Inconcilio,as,are,Turbo,dispergo.ταράττω.Plautus in Baech.Ipse quod in se fuit , accuratũ habuit quod posset mali Facere in me,inconciliare copias omnes meas.¶ Accipitur etiam inconciliare pro irritare & inimicum facere.Plau.in Trin.Inconciliastin' eum qui mandatus est tibi illum qui mandauit eum,exturbasti ex ædibus.

Inconciliatè,aduerbium, Perperam, inconsultè, ἀπερισκέπτως.Plautus in Most.Ne inconciliatè quid nos porrò postulet.

Inconcinnus,a,um,Inelegans,inornatus,absurdus,incõpositus, ἀκομψός, ἀνάρμοστος,ἄμουσος,ἀνωμάλος.Gellius lib.16.cap.5,Ea ferme omnia incon cinna atque absurda visa sunt.Cic.2.de Ora.Nam qui aut tempus quid postulet nõ videt,aut plura loquitur,aut se ostentat, aut eorum quibus cum est,vel dignitatis,vel commodi rationem nõ habet, aut denique in aliquo genere aut inconcinnus , aut multus est, is ineptus dicitur. Horat.1.Epist.19,Asperitas agrestis,& inconcinna,grauisque.

Inconcinniter , aduerbium , Inornatè , incompté , impolitè. ἀκαρμόστως, ἀμούσως,Gellius lib 10.cap.17,Vertitque in eam rem quam tum agebat,non inconcinniter.

Inconcussus,Qui non concutitur. ἀδιάσειστος,ἀκατάσειστος, ἀσάλευτος. Lactan.lib.de Ira Dei , Pronus est lapsus, & facilis ad ruinam , nisi pedes inconcussa stabilitate figantur.Stat.5.Syl.Florebant hilares inconcussique penates.

Inconditus,a,um,penult.corr.Ex in,& conditus,quod à condo fit,idem est quod inordinatus,incompositus. πλημμελὴς,ἀκόσμητος,ἀσύντακτος, ἀνυπόβλητος,ἀσύμφωνος.Liuius lib.4.Decad.1,Cossus spolia opima Regis interfecti gerens:in eum milites carmina incondita,æquantes eum Romulo,canere.Eius simplex protulit Plautus in Amp.Magis iam faxo dices postquam in cunis conditus est. ¶ Interdum inconditum ponitur pro inconscripto.Sallustius in Iugurtha , At illi quibus vires aderant,ruere cuncti ad portas,incondita tenere . Quo loco incondrtum accipitur pro inconscripto,vt indicat Seruius in illud Virgilii 2. Eclog.3,-vbi hæc incondita solus Montibus & syluis studio iactabat inani.Corpora incondita,id est insepulta,apud Lucanum lib.6.

Incondité,aduerbium,Incomposité,inordinatè.ἀκαρμόστως. Cic.3.Off.Dicam,vt potero:incondité fortasse,sed tamen vt res possit intelligi.

Inconditus,penultim.prod.à verbo condio , Non conditus , insipidus, ἀναρτύστος.

Inconfessus,Non confessus. Ouid. 2. Metam. Seruandum dederat , sed enim inconfessa quid esset.

Incongelabile,Quod non potest congelari.ἀλφοπάλιστον,ἀκαλλὲς.Gellius,Cur fluuiorum & fontium aquæ gelu durentur,mare omne incongelabile sit?

Incongruens,tis,Quod non congruit,nec concordat rei de qua agitur. ἀνάρμοστος.Plin.in Epist.Nam quibus sententia Cæpionis placuit,sententiam Macri,vt rigidam,durámque reprehendunt:quibus Macri, illam alteram dissolutam,atque etiam incongruentem vocant.Gel.lib. 2.cap.5,Est enim pleraque & sibi,& nobis incongruens.

Inconniuens,pen.prod.omn.gen.Quod palpebras non motat : à verbo conniueo,quod significat oculorum tegumẽta commoueo. ἀκοιμοβλάμυλος.Gell.lib.2.cap.1,Stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu perdius,atque pernox à summo lucis ortu,ad Solem alterum oriẽtem inconniuens.

Inconscius,a,um,Contrarium conscio. ἀσυνειδός.Liu. 1.belli Pun.Alcon inconscius Saguntinis,precibus aliquid moturum ratus,quum ad Annibalem noctu transisset.

Inconsequentia,æ,Vitium est orationis,quum aut res,aut verba prætermittuntur,quæ ad superiora subsequi par erat.ἀνακολουθία.Quintil. lib.8.cap.6.Quæ est inconsequentia rerum fœdissima.

Inconsiderantia,æ.Inconsideratus,vide INCONSYDERANS.

Inconsolabilis,Qui consolationem non admittit,cuius dolori consolatio nulla mederi potest.ἀπαραμύθητος,ἀπαράκλητος. Ouidius 5. Metam. -contemptáque fontis Iura sui mœrens , inconsolabile vulnus Mente gerit tacita.

Inconstans,tis,com.gen.Qui sibi non constat,leuis,mobilis, volubilis, qui tum hoc,tum illud dicit.ἀβέβαιος,ἀσταθής.Cic.pro Planco,lib.10.Famil.Quum is frigidas fanè & inconstantes recitasset literas Lepidi. Plin.lib.19.ca.de Medicina,Mirúmq;& indignum protinus subit, nul lam artium inconstantiorem fuisse,& etiamnum sæpius mutari.

Inconstanter,Leuiter,nullàq; constantia.ἀβεβαίως,ἀσταθῶς. Cice.4.Tuscul. Si aut ambigué,aut inconstanter,aut incredibiliter dicta sunt.

Inconstantia,æ.Leuitas,constantiæ contraria. ἀστασία. Cic.Attico lib.10, Nemo doctus vnquam mutationem consilii incõstantiam dixit esse.

Inconsuetus,a,um,Non assuetus.ἀνήθης.Silius lib.11, -stupet inconsuetus opimæ Sidonius mensæ miles.

Inconsultus nomen,Imprudens,temerarius,quasi nullius consilii , qui nullo sano consilio ea quæ aggreditur, expendit.ἄβουλος,ἀβούλευτος.Cic. pro Deiotaro,Homo inconsultus,& temerarius hæc nõ videbat. Quintil.Declamat.19,O inconsultam & muliebrem semper amentiam,id est imprudentem & inconsideratam. ¶ Quandoque verò inconsultus participium est,& accipitur pro eo à quo consilium non est petitum. ἀσυμβούλευτος.Varro lib.1.de Re rust. Etenim insciò atque inconsulto domino,seruí sæpe ex agro discedunt.Sic dicimus, Inconsultus medicus ad ægrotum venit.id est a quo consilium nemo petiit.¶ Interdum accipitur pro eo qui incertus est,cuique deest consilium.Virg.3. Aenei. Inconsulti abeunt,sedémque odere Sibillæ.

Inconsultu meo, Dixerunt veteres pro eo quod est me inconsulto. ἀνεμοῦ συμβουλεύοντος.Plaut.in Trinu.-quia rure dum sum Ego vnos sex dies,me absente atque insciente,inconsultu meo Aedes venales hasce inscribit literis.

Inconsultè,Stultè,temerè,abs re,nullóq; consilio. ἀλλῶ,ἀβούλως. Salluſt.Inconsultè ac veluti per dementiam cuncta simul agebant.Inconsultè ac temere aliquid dicere,apud Ciceronem lib.1.de Nat.deorum . Pro eodem legitur & inconsultò in Rhetoricis ad Heren.lib.1.

Inconsumptus,a,um,Non consumptus,non exhaustus.ἀδαπάνητος.Ouid.7.Metam.Inque manu thuris pars inconsumpta reperta est.

Inconsutilis,pen,cor.Non consutilis.ἄῤῥαφος.vt,Vestis incõsutilis, quæ nullam habet sutúram. ¶ Pro eodem dicitur & inconsutus.

Inconsyderans,tis,adiectiuum,Idem quod inconsultus,& inconsyderatus.ἀβούλητος.Cic.2.de Diuin.Nos autem ita leues atque inconsyderantes sumus,vt si mures corroserint aliquid,quorum est opus hoc vnum, monstrum putemus.

Inconsyderatus,a,um,Qui non consyderat.ἀσκόπτος,ἀδιάσκεπτος.Lactan.lib.1, Nemo est tam inconsyderatus,qui non intelligat fuisse mortales. Cice.pro Quintio.O rem incredibilem,ô cupiditatem inconsyderatam: Inconsyderata fama popularis,Cic.3.Tusc.

Inconsyderatè,aduerbium, Inconsultè , temerè. ἀσκόπτως,ἀπερισκέπτως.vt apud Ciceronem in Offic.Temere,fortuitu,inconsyderatè,negligenter facere aliquid.Gel.lib.17.cap.1,Vt scribere ausi sint,M. Ciceronem parum integrè,atq; impriè,atq; inconsyderatè lòquutum.

Inconsyderantia,æ,Inconsulta ratio. ἀλογιστία. Cic. ad Q. fratrem,Cuius in hoc vno inconsyderantiam & ego sustinebo,vt potero:& tu vt possis,est tuorum neruorum.

Incontaminatus,Impollutus,purus,syncerus. ἀμίαντος,ἀμόλυντος. Varro 3.de re Rust.cap.9,Aspectu ac facie incontaminata.Liu.4.ab Vrbe, Nequid syncerí,nequid contaminati sit. Vide de hoc plura in verbo CONTAMINO.

Incontentus,adiectiuum à verbo tendo,is, contento contrarium, hoc est quod non est tensum,sed laxum.ἀνύστατος.Cic.4.de Finib. Vt in fidibus plurimis,si nulla earum ita contenta numeris sit, vt concentum

Universidad de Deusto Biblioteca

seruare posit, omnes æquè incontentæ sint,&c.

Incontinens, tis, omnis gen. Intemperans, qui se à libidine, guláve non continet, ἀκρατὴς. Plaut. in Asin. At nunc dehinc scito illum ante omnes minimi mortales pretii: Madidum, nihil, incontinentem, atque osorem vxoris suæ. ¶ Interdum incontinens accipitur pro eo qui quòd sibi commissum est, fideliter non continet. Plin. lib. 8. cap. 43. de asinis loquens, Sed incontinens vterus vrinam genitalem reddit, ni cogatur in cursum verberibus à coitu.

Incontinenter, aduerbium, Intemperanter, sine continentia. ἀκρατῶς, ἀκολάστως. Cic. 3. Offic. Si omnes deos, hominésq; celare possimus, nihil tamen nobis auarè, nihil iniustè, nihil libidinosè, nihil incontinenter esse faciendum.

Incontinétia, æ, Intemperantia, immoderatus voluptatum vsus. ἀκρασία. Cic. pro M. Cælio, Multa de incontinentia, intemperantiáque disserunt. ¶ Accipitur aliquando incontinentia pro impotentia, siue imbecillitate aliquid sibi commissum retinendi. Vnde incontinentiam vrinę dicimus, pro imbecillitate musculi retétiui, vrinā malè retinentis. Plin. li. 8. ca. 28, Vesicam in vino potā contra vrinæ incontinentiam.

Inconueniens, omnis gen. Indecens, ἀνάρμοστος. Quintil. lib. 1. cap. 9, Est enim solœcismus in oratione, comprehensionis vnius sequentium ac priorum inter se inconueniens positio. Cæsius ad Ciceronem lib. 12, Hæc nouissima nostra facta non subita, nec inconuenientia: sed similia illis cogitationibus.

Inconuenientia, Etiam dicuntur quæ ob diuersitatem inter se non conueniunt. ἀνάρμοστα. Seneca de Vita beata, Desinant igitur inconuenientia inter se iungere, & voluptati virtutem implicare.

Inconuenientia, æ, Indecentia.

Incoquo, quis, pen. cor. in coxi, ctum, In re aliqua coquo, siue lixo. ἐνεψῶ. Virg. 4. Georg. Hutus odorato radices incoque Baccho.

Incoctus, a, um, participium passiuum est à verbo incoquo, Idem valens quod in aliquo coctus. ἐνεψημένος. Plin. lib. 18. cap. 11. Candorem autem ei pro creta lactis incocti mistura confert. Cruor incoctus herbis, Horat. Epod. 3. Incoctum generosum pectus honesto. Pers. Satyra 2. Vellera incocta Tyrios rubores, Virg. 3. Georg.

Incoctilia, à veteribus dicta fuerūt vasa ænea, quibus plumbum incoctū erat, nequid ex ære ingrati saporis cibis accederet. Plin. lib. 34. cap. 17, Album plumbum incoquitur æris operibus, Galliarum inuento, ita vt vix discerni queat ab argento: eáque incoctilia vocant.

Incordio, as, are, In cor immittere. Antiquum est verbum, quo Plautus vsus est in Cistel, Si me absente Alcesimarchus veniet, nolito, acriter Eum inclamare, & vt vt me erga est meritus, tamen incordies.

Incorporalis, le, Quod non habet corpus. ἀσώματος. Quintil. lib. 5. cap. 10. Ius, quòd sit incorporale, apprehendi manu non posse. Seneca epist. 91, Deinde à corporibus se ad incorporalia transtulit.

Incorporeus, a, um, Corpore carens. ἀσώματος. Cic. 3. de Finib. Omnis ista incorporearum rerum æstimatio, splendore virtutis & magnitudinis obscuretur & obruatur, atque intereat necesse est. Gell. lib. 5. cap. 15, Corpúsne sit vox, an incorporeum, hoc enim vocabulum quidam finxerunt proinde quod Græcè dicitur ἀσώματον.

Incorrectus, a, um, Non correctus, ἀνανδρόωτος. vt, Opus incorrectum. Ouid. 3. Trist. eleg. 14, Illud opus potuit, si non prius ipse perissem, Certius à summa nomen habere manu. Nunc incorrectum populi peruenit ad ora, In populi quicquam si tamen ore meum est.

Incorruptus, a, um. Quod corruptum non est, aut corrumpi non potest. ἄφθαρτος, ἀδιάφθορος. Plin. lib. 13. cap. 9, Nec minus spina celebratur, quoniam incorrupta etiam in aquis durat. Cic. de Clar. Orat. Cæsar autem rationem adhibens, consuetudinem vitiosam, & corruptam pura & incorrupta consuetudine emendat. Animus incorruptus, Cic. 1. Tuscul. ¶ Per translationem sumitur pro integro, quíque muneribus à fide officióve adduci non potest: vt, incorruptus iudex, ἀδωροδόκητος κρίτης. Incorruptior custos canis, Columel. lib. 7. cap. 12. Horat. 1. Serm. Satyra 6, Ipse mihi custos incorruptissimus omneis Circum doctores aderat.

Incorruptè, aduerbium, Purè, syncerè, integrè. Cic. pro Marcello, Serui igitur iis etiam iudicibus, qui multis post seculis de te iudicabunt, & quidem haud scio an incorruptius quàm nos.

Incoxo, as, In coxam sedeo, Pacuuius, Adeò incoxanti mihi pes obstupuerat. Pompon. in Pannuceatis, vt citat Nonius, Neque interim cacandi causa vnquam incoxaui, nate.

Increatus, Non creatus. ἄκτιστος. Lactant. lib. 1. Vnus Deus, qui solus principatur, ísque amplissimus, increatus.

Increbresco, is, ere, Diuulgor, inualesco. διαθρυλλοῦμαι. Liu. 7. ab Vrbe, Gallici quoque belli fama increbrescebat. Idem 4. belli Punici, Quum increbresceret rumor, bellum in Sicilia esse. Præteritum eius est increbrui, vt analogia videtur exigere: non increbui, vt quidam hodie scribunt. Cic. 14. Philip. At siquis Hispanorum aut Gallorum, aut Thracum mille, aut duo millia occidisset, numrum hac consuetudine, quæ increbruit, Imperatorem appellaret Senatus? Increbruit Auster, hoc est auctus est, & vehementior factus est. Cæsar 3. bel. Ciuilis, Ventus increbrescit. Cic. ad Trebatium Epist. lib. 7, Increbruit sermo.

Incredibilis, le, Non credibilis. παράδοξος. Teren. in Phormione, Incredibile est quantum herum ante eo sapientia. Cic. ad Sulpitium, Epistо. lib. 13, Incredibile est enim quas mihi gratias omnes agant. Ibidem, Quia præter spem atq; incredibile hoc mihi obtigit.

Incredibiliter, aduerbium. Cic. de Senectute, Venio nunc ad voluptates agricolarum, quibus ego incredibiliter delector.

Incredulus, a. um, Cui quid facilè persuaderi non potest. ἀπειθής. Horat. in Arte, Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.

Incrementum, ti, Augmentum, à verbo incresco. αὔξησις. Quintilianus li. 8. ca. 4, Quatuor tamen maximè generibus video constare amplificationē, incremēto, comparatione, ratiocinatione, cōgerie. Incrementum est potissimū, quum magna etiam videntur, quæ inferiora sunt. Cic. 2. de Fini. Negat enim summo bono afferre incrementum diem. Incremento ingenti res auctæ, Liuius 1. ab Vrbe Quint. li. 3. ca. 2, Huic studium & incrementū dederit vtilitas. Incremēta, semina vnde aliquid crescit. Ouid. 3. Metamorph. motæq; iubet supponere terræ Vipereos dentes, populi incrementa futuri.

Increpo, as, pen. corr. pui, pitum, Significat sonum, & crepitum emitto. ἀπηχέω, ἀπηχητύω. Virgil. 9. AEnei. At tuba terribilem sonitum procul ære canoro Increpuit, Dicimus ergo, Tuba increpuit sonum: Tuba, siue sonus increpuit: &, Ego increpui tuba. Plautus in Amphitryone, Si minusculo digito increpuerint fores, hac regula Tuum diminuam caput. Liu. 1. ab Vrbe, Vt primo statim concursu increpuere arma, micantésq; fulsere gladii, horror, &c. ¶ Per translationem ponitur pro reprehendo, idque cum crepitu, & verborum, pedúmve strepitu: hoc est contra aliquem crepando & strependo insurgo. παταφεύγομαι, ἀπειλημάσι χαπηλεύω. Plautus in Amphitryone, Superbi nimis ferociter legatos nostros increpant. Præteritum eius est increpui. Plinius in epistо. Summo die Saluius Liberalis reliquos legatos grauiter increpuit. ¶ Interdum etiam increpaui. Cicc. ad Qu. fratrem, Cato Pompeii in me perfidiam increpauit. ¶ Item pro intonare. Turpilius, Agè, tu hymenæum increpa. ¶ Increpare, pro accusare. Cic. Hortensio, Tum Pseudomenus, Et soritam, & totam Dialecticam aut illudis, aut increpas. Ouid. libro Epist. 1, Me pater Icarius viduo discedere lecto Cogit, & immensas increpat vsque moras. Idem 3. Metamor. Increpor à cunctis, totúmque immurmurat agmen.

Increpito, as, pen. corr. frequentatiuum, Idem significans quod arguere, conuitiari. ἀπηχέω. Virgil. 10. AEnei. Hostis amare, quid increpitas, mortémque minaris? Cæsar 2. bel. Gall. Increpitare, atque incusare reliquos Belgas. ¶ Increpitare aliquando est in excusationem afferre, & culpam in aliquem reiicere. Virgil. 4. Georg. AEstatem increpitans seram, id est causatus æstatem fuisse tardiorem.

Incresco, is, Augeor, inualesco. αὐξάνομαι, συναύξομαι. Liu. 1. ab Vrbe, Carcer ad terrorem increscentis audaciæ, media vrbe, imminēs foro ædificatur. Quintil. lib. 8. ca. 4, Hoc genus increscit, ae fit manifestius, si ampliora verba cum ipsis nominibus, pro quibus ea ponturi sumus, conferantur: vt Cicero in Verr. Non enim fúrem, sed raptorem: non adulterum, sed expugnatorem pudicitiæ: non sacrilegum, sed hostem sacrorum religionúmque: non ícarium, sed crudelissimum carnificem ciuium sociorúmque in vestrum iudicium adduximus. Illo enim modo, vt sit multum, hoc etiā plus vt sit, efficitur. Suetonius de cla. Grammat. Post hoc magis, ac magis gratia & cura artis increuit, vt ne clarissimi quidem viri abstinuerint. Lucanus lib. 2, Intonsos rigidam in frontem descendere canos Passus erat, mœstámque genis increscere barbam. Ouid. 9, Metamorph. Vt dolor increuit.

Increscentia, tiæ, (vt nonnulli interpretantur) Idem est quod incrementum, adducentes illud ex Plinio, lib. 8. cap. 32, Increscentia Solis vapore durant. Qua tamen in re nimis pueriliter labuntur, quum increscentia ibi sit nomen adiectiuum neutri generis, casus accusatiui, cui respondet substantiuum Cornua: vt hic sit sensus, Cerui durant increscentia cornua vapore Solis.

Incruentus, a, um, Sine cruore. ἀναίμακτος, ἀναίμωτος. vt, Incruenta victoria. in qua nullus cruor effusus est, nullique aut pauci sunt occisi. Liu. 7. bel. Pun. & 7. ab Vrbe, Nec Romanis incruenta victoria fuit, quarta parte militum amissa. Idem 8. ab Vrbe, Haudquaquam tamen incruento milite suo.

Incruentatus, a, um, Non maculatus cruore. ἀναίμωτος. Tacitus lib. 20. Discesserant obsessores, mistus ex Cattis, Vispiis, Mattiacis exercitus, fatierate prædæ, nec incruentati.

Incrusto, as, are, Crustam inducere, siue crustam applicare. κονιάω. Varro 3. de re rust. cap. 14, Has quoque saginare solent ita, vt ollam cum foraminibus incrustent sapa & farre. Horat. 1. Serm. sat. 3, At nos virtutes ipsas inuertimus, atque Syncerum cupimus vas incrustare. Id est virtutem quasi vitium interpretamur,

Incrustatio, onis, Crustæ ad parietem, aut pauimentum, aut vas aliquod applicatio. κονίασις.

Incubo, as, pen. corr. bui, bitum, Propriè idem est quod incumbere, inniti, quasi in re quapiam cubare. ἐγκυμαίνω, ἐπίκυμαι. Habet autem plerunque datiuum. Quintil. lib. 10, Qui autem sciuerit, quo quæque sint modo dicenda, nisi tanquam in procinctu paratam quidem ad omnes casus habuerit eloquentiā, velut thesauris clausis incubabit. Papinius, & festinantia sistens Fata salutifero mitis Deus incubat angui. Virg. 1. AEne. ponto nox incubat atra. ¶ Incubare ouis dicuntur aues, quum excludendi fœtus gratia oua fouent. ἐπωκέω. Lactan. lib. de Opific. Nidos aut luto ædificant, aut virgultis & frondibus instruunt, & ciborum expertes incubant ouis. Dicimus quoque incubare oua, in eadem significatione. Varro 3. de Re rust. Negant plus vigintiquinque oua incubare. Quo in loco incubare verbum est actiuum: cuius etiam passiuo aliquoties vsus est Plinius: vt libro 10. capi. 54, Oua incubari intra decem dies ædita vtilissimum: vetera, aut recentiora, infœcunda. Idem lib. 29. capi. 3, Fiunt & tota lutea, quæ vocant schista, quum triduo incubata tolluntur. Pro eodem legitur & incubare absolutè: ita tamen vt subaudiamus datiuum ouis, vel accusatiuum oua. Colum. lib. 8. cap. 5, Gallinæ incubare cupiunt ab Idibus Ianuariis. Et paulo pòst, Inhibetur cupiditas incubandi pinnula per nares traiecta. ¶ Incubare Ioui, est in Capitolio dormire, ad accipienda à Ioue responsa. Plau. in Curculione, Nanque te incubare satius fuerat Ioui, qui tibi auxilio in iureiurando fuit. Seruius in illud Virgilii 7. AEnei. Pellibus incubuit stratis, somnóque petiuit. Incubare, inquit, proprie dicuntur ii qui dormiunt ad accipienda responsa. ¶ Accipitur aliquando incubare pro inhabitare. Apul. 7. Metamorph. Tabernulam quandam, vitatis maris fluctibus incubabat. Ad eundem etiam modum Macrobius Dionysium appellat Siculæ aulæ incubatorem. ¶ Incubare pecuniæ, pro inhiare, & vehementer cupere. Cicero pro Cluentio, Hicille planus improbissimus, quæstu iudiciario pastus, qui illi pecuniæ, quam condiderat, spe iam atque animo incubaret, contrahit frontem. Liui. 8. ab Vrbe, Liberes fœnore plebem Romanam, & istos incubantes publicis thesauris ex præda clandestina euoluas. ¶ Interdum significat curam habere: translatione sumpta ab auibus quæ incubatu fouent oua, & excludunt fœtus. Apul. lib. 3, Aureos folles incubabat.

Incubito, as, are, frequentatiuum. Colum. lib. 8. cap. 14, Cellas, in quibus incubitant, siccissimas esse oportet.

Incubitus, tus, verbale, Quod modò actum illum significat oua fouendi, ἐπωκασμός. Plin. lib. 10. cap. 54. Quædam autem citra incubitum sponte naturæ gignunt. Modò gestum, modúmq; cubantis: vt Incubitus dextri lateris, quum quis cubat in dextrum latus. Plinius lib. 28. capi 4, Aristoteles & Fabianus plurimum somniari circa vernum & autumnum tradunt, magisque supino cubitu, & prono nihil. Theophrastus eelerius concoqui dextri lateris incubitu, difficilius à supinis.

Incubatus, us, pen. prod. Plin. libr. 10. capi. 54, Si incubatu tonuerit, oua pereunt. Hoc est quum gallina incubat ouis.

Incubatio, onis, Idem quod incubitus. Plin. lib. 10. cap. 56, Rara incubatio ouis noxia.

Incubitio, onis, Idem quod incubatio. Plin. lib. 10. cap. 54, Incubitioni datur initium post nouam lunam.

Incubus, Morbus est noctu quiescentes infestans, quum scilicet externa quædam vis quiescentes videtur inuadere, & veluti suo pondere pressos grauare. ἐφιάλτης. Nascitur hoc morbi genus copia vaporum ex vo racitate, & cruditate in caput redundantium. Antiquitas credidit esse Faunos & Syluanos, vel dæmones hominum insultores.

Inculco, as, are, Infercio, & quasi calcando immitto. ἐπισκευάζω. Plin. libt. 29. cap. 2, At canis rabiosi morsibus inculcata, post diem septimum soluitur. ¶ Per trāslationem significat eadem sæpius iterando ingerere. πανσυδηγέω. Cice. 1. Offi. Ne, vt quidā, Græca verba inculcātes, iure optimo rideamur. Idem de Fato, Quid ergo attinet inculcare fatū, quum sine fato ratio omnium rerum ad naturam fortunámve referatur?

Inculpatus, a, um, Qui culpa caret. ἀνέγκλητος, ἀνεπίληπτος. Gell. lib. 2. cap. 6, Scd enim qui omni in re, atque omni tempore laude omni vacat. is illaudatus est isque omnium pessimus, deterrimúsque est. Sicuti omnis culpæ priuatio inculpatum facit: inculpatus autem instar est absolutæ virtutis Ouid. 9. Metamorph. sed vita, fidésque inculpata fuit.

Incultus, a, um, à Cultus participio compositum, Idem est quod non cultus: propriéque dicitur de agris, quorum cultura deseritur. ἀγεώργητος. Liui. 2. ab Vrbe, Caritas primùm annonæ ex incultis per secessionem plebis agris. Cice. de Nat. deo. Terræ regio inhabitabilis & incultа. ¶ Per translationem accipitur pro inornato, neglecto, horrido, ineleganti, & illaborato. Cic. de cla. Orat. Vir vt vita, sic oratione durus, incultus, horridus. Et paulo pòst, Cotta, alia quidem inculta via & horrida ad eandem laudem peruenerat.

Incultè, aduerbium, Asperè, horridè, inornatè. τραχέως. Cic. de claris Oratori. Et dicere nō incultè solebat, & erat cum literis Latinis, tum etiam Græcis, vt illis temporibus, satis eruditus. Idem pro Quintio, Vixit enim semper incultè atque, horridè: natura tristi atque recondita fuit.

Incumba, æ. Est pars pilæ in fornicibus, cui onus ædificii incumbit. Vide Annotationes Budæi in Pandectas.

Incumbo, bis, ere, Innitor, inhæreo, super aliquid jaceo. ἐπικυμαίνω, ἐπιρρέω. Virg. 8. Ecloga, Incumbens teretі Damon sic cœpit oliuæ. Plin. libr 2. capi. 64. Nanque in illo caua in se conuexitas vergit, & cardini suo. hoc est, terræ vndique incumbit. Virg. lib. 5. Aeneid. Incubuitque toro, dixitque nouissima verba. ¶ Aliquando accipitur pro eo quod est obnixè rei alicui operam dare. σπουδάζω: in qua significatione sæpe datiuo iungitur: vt, Incumbere literarum studiis, Virtuti incumbere. Frequenter etiam accusatiuo, mediante AD vel IN, vt à Cicerone ferè semper vsurpatur, Pergite, inquit, adulescentes, & in hæc studia, in quibus estis, incumbite. Idem Attico lib. 2, Quare incumbamus ad illa præclara studia, hoc est totis viribus, omnique conatu enitamur. Idem Cornificio, Te tamen hortor, vt omni cura in Rempublicam incumbas. hoc est sustentandam, siue tuendam. Cic. pro Pomp. Quare videre num dubitandum vobis sit omni studio ad id bellum incumbere. Aliquando post accusatiuum adhibetur adiectiuum, vt effectus rei quæ designatur, demonstretur: vt idem pro P. Sylla, Neminem esse ex illo honoris gradu, qui non omni studio virtute, autoritate incubuerit ad Rempublicam conseruandam. Si verò non ponitur adiectiuum, tunc subintelligitur: vt, Incumbere ad bellum: scilicet susceipiendum, vel gerendum. &, Ad eius perniciem ineūbenti: subaudi exequendam. ¶ Est præterea quando incumbere significat subire, siue superuenire, ingruere, ἐπιβάλλω, ἐγκυμονέω, κατακρίνομαι. Lactant. lib. 2. Si morborum pestifera vis incubuit. Virg. 1. Aen. Incubuere mari. Quintil. libro 5. cap. 9, Quum magna vis venti in mare incubuit.

Incunabula, orum, vide supra in dictione CVNAE.

Incuria, æ, Negligentia. ἀμέλεια. Cic. Attico. Quo magis vituperanda est rei tam necessariæ tanta incuria. Incuria, fame, vel morbo consumi, apud eundem de prouinciis Consul.

Incuriosus, a, um, Negligens, cur. vel curiositatis expers. ἀμελὴς, ἀπράγμων, Apuleius, Incuriosum agnum dixit pro pingui: quòd qui omni prorsus cura sint liberi, pulcherrimè pinguescant.

Incurro, ris, Contra aliquem curro, vel incido in rem aliquam. μέλλω, ἐπιτρέχω. Liu. 1. ab Vr. Eo præcipua præcipua equitum gloria fuit: vtrinq; à cornibus positos, quum iam pelleretur media peditum suorū acies, ita incurrisse à lateribus ferunt vt, &c. ¶ Aliquando est irruere, aut

impetu ferri in aliquem. Sallu. Postquam Catilina fusas copias, sęque cum paucis relictum videt: memor generis atque priſtinæ dignitatis, per confertissimos hostes incurrit, ibique pugnando confoditur. ¶ In currere malè uolentiam vel indignationem alicuius, idem est quod subire, vel incidere in eius odium vel indignationem. Lactantius. Aut oblitus esse propósiti videar, aut loquacitatis crimen incurram. ¶ Ali quando significat incursiones facere, agrúmque hostilem populari. D. Brutus Ciceroni, Aut Apennino, Alpibúsque se teneat, & decursioni bus per equites, quos habet multos, vastet ea loca quæ incurret.

Incursus, sus. & Incursio, Id est impetus, & accessus hostilis. ἐπιδρομή, ἐπιφορά. Columel. Hosticis incursionibus vastatas fruges. Cæs. 5. bell. Gal. Quòd a Piruſtis finitimam partem ptouincię incursionibus vastari audiebat. Cic. pro Cecinna, Impetum armati Antiochi, cæterorúmque tela, & incursus refugit.

Incurso, as are, frequentatiuum, Est currendo petere, & offendere. ἐπιτρέχω. Plaut. Amph. Afini me mordicibus scindant, boues incursent cornibus. Idem Asina. Vbi viuos homines mortui incursant boues. Ouid. 2. Metam. -atque sub æthere faxis Incursant stellis. Tacit. libr. 19. Nutantem aciem vicì or equitatus incursat.

Incursans, antis, participium. Plin. li. 11. cap. 37, Natura oculos composuit lubricos propter incursantia, & mobiles.

Incuruus, Valde curuus. κυρτὸς, κυφός. Terent. in Eunucho, Continuò accurrit ad me, quàm longe quidem, incuruus, tremulus, labiis demissis. Plin. lib. 11. cap. 52, Aristoteles longæ esse vitæ ponit incuruos humeris. Incurua carina, Ouid. 15, Metam. Cic. 1. de Diuinat. Incuruum & leuiter à sumnio in flexum bacillum.

Incuruo, as, Incuruum facio. κυρτόω. Plin. lib. 16. cap. 42. Robur. olea, incuruantur, cedúntque ponderi. Cic. 2. de Finib. Incuruatum bacillum. Virgil. 5. Aeneid. Tum validis flexos incuruat viribus arcus. Membra incuruata, Ouid 6. Metam.

Incuruesco, incuruescis, Incuruus fio. κυρτοῦμαι. Cic. 1. Tusc. Arbores frondescere, ramos baccarum vbertate incuruescere.

Incus, cudis. pen. prod. fœm. gen. Instrumentum ferreum est super quod fabri ferrum cudunt. ἄκμων. Plin. lib. 33. cap. 4, Fit & cura electrum argento addito: quod si quintam portionem excesit, incudibus non resistit. Cic. 1. de Nat. deorum, Ex quo efficiuntur hæ rerum formæ atque figuræ, quas vos effici posse sine follibus & incudibus non putatis. ¶ Reddere versus incudibus, per translationem sumitur pro emendare & expolire. Horat. in Arte, Et malè tornatos incudi reddere versus.

Incuso. as, Mores, factúmve alicuius reprehendo, idque cum querela, quòd officii limites sit prætergressus. ἀιτιῶμαι. Cæs. 1. Comment. Omnium ordinum adhibitis ad id consilium Centurionibus, vehementer eos incusauit.

Incusatio, onis, verbale, Reprehensio, querela. ἀιτίασις. Cic. 3. de Ora. Quorum partim habent vitiorum & peccatorum acrem quandam cum amplificatione incusationem, aut querelam.

Incusus, a, um, pen. prod. adiectiuum est à verbo incudo formatum: vt, Incusus lapis, apud Virgilium 1. Georg. -lapidémque reuertens Incusum. aut atræ massam picis vrbe reportat. Quem locum exponens Seruius, Incusum (inquit) lapidem, id est manualem molam, cudendo asperatam.

Incustoditus, a, um, Non custoditus. ἀπροφύλακτος. Ouid lib. 2. Metam. Incustoditæ Pylios memorantur in agros Processisse boues. Idem 1. Trist. eleg. 5, Vtque rapax stimulante fame, cupidúsque cruoris, Incustoditum captat ouile lupus. Mart. lib. 1, Incustoditis & apertis Lesbia semper Liminibus peccas.

Incutio, tis. pen. corr. cussi, cussum: ex In, & quatio, q in c, & a in u mutatis. Ictū infero, impingo, infligo. ἐμπερῶ, ἐντύπτω. vt, Incutere scipionem eburneum in caput alterius, apud Liuium 5. ab Vrbe. Incutere colaphū. Iuuenal. Satyra 9, Nos colaphum incutimus lambenti crustula seruo. ¶ Per translationem sumitur pro immittere. ἐμβάλλω. Virg. 1. Aen. Incute vim ventis. Cicero de Vniuers. Rursúsque euersi errorem incutiant rationibus expertibus. Incutere metum, terrorem hostibus, apud Liuium.

Indago, as, pen. prod. Propriè venatorum verbum est, idem significans quod feras inuestigare. διώκω, τὸ ἀμφισταλία πυρὶ κύκλω, περιέχω. Cic. 2. de Finib. Canis natus ad indagandum. ¶ Per translationem accipitur pro quouis modo inquirere, vel perscrutari. ἀνεύρεσις. Cice. de Opt. gen. dicen. Aut reprehendet quòd inusitatas vias indagemus, tritas relinquamus. Idem 5. de Finib. Consideratio, cognitióve rerum cælestium, & earum quas à natura occultas & latentes indagare ratio poresī, &c.

Indagatio, Inquisitio, perscrutatio. ἀνεύρεσις. Cic. 1. Offic. Inest indagatio & inuentio veri, ciúsque virtutis munus est proprium.

Indagator, ris, Venator, inquisitor. διωκτής. Colum. lib. 9. cap. 8, Sed indagatorem conuenit matutina tempora vestigandi eligere. Indagator aquarum, Idem lib. 2. cap. 2.

Indagatrix. cis. Cice. 5. Tusc. O vitæ philosophia dux, virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum.

Indaganter, aduerbium. Colum. li. 5. cap. 1, Boni venatoris est indaganter quamplurimas feras capere.

Indago, ginis, Series plagarum, quibus saltus, stabuláq; ferarum cingunt. a venatoribus, σαγῆναι, ἀμφισταλία. Virg. 4. Aenei. -saltúsq; indagine cingunt. Lucanus li. 6, -saltus, nemorosaq; tesqua, Et syluas, vastáque feras indagine claudit. Hic (inquit Budæus) Lucanus per metaphoram indaginem vocauit fossam & turrium munitarū seriem. Cæs. 8. bell. Gall. Syluis vndique impeditissimis, aut altissimo flumine vel indagine munitum. ¶ Per translationem accipitur pro captionibus, quas quis non facile queat effugere. Tacit. lib. 13. de Seneca, Romæ testamenta & orbos velut eius indagine capi. id est, captatorem esse orbo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum,ita vt nullus captiones eius euadat. ¶Item generaliter sumitur pro quauis indagatione, seu inquisitione.Plin.libro 7.cap.49, In qua sententia fuisse Aristotelem video, & ea multis persuasisse doctrinæ imaginibus.

Inde,aduerbium est importans motum de loco, idem significans quod ex eo loco.ἐνθέν.Liu.lib.1.ab Vrbe, Primò in Macedoniam venisse, inde in Siciliam quærentem sedes,delatum. ¶Aliquando dicitur non de loco,sed de rebus.Liuius in præfattione,Omnis te exempli documẽta in illustri posita monumento intueri:inde tibi,tuæq; Reipub.quod imitere,capias. ¶Aliquando ponitur pro deinde.ἐντεῦθεν.Liuius 1.ab Vrbe,Crimini maxime dabant,in Numitoris agros ab his impetum fieri:inde eos collecta iuuenum manu,hostilem in modum prædas agere. ¶Hinc fiunt composita,Deinde,exinde,perinde,& proindequæ habent accentum in antepenultima.

Indebitus,a,um,Non debitus:vt,Fletus indebitus. Seneca Her. Oetæo, -indebito natos quidem Compesce fletus mater. Alcidæ inclyti. Ouidius Epistol.15,Præmia magna quidem,sed non indebita posco.

Indecens,tis,omn.ge.Non decens,turpis,præter decorum deformis. ἀπρεπὴς,ἀσχήμων,ἀσύμφορος. Martial.libr.5, Oculóque ludos spectat indecens vno.Seneca de Benef.li.1.cap.9,Indecentissimum sponsaliorum genus est adulterium.

Indecenter,aduerbium.ἀπρεπῶς.Plaut.Merc.Nec tolerãt,vt æquum est, patres:sed clamant,indecenter obstrepunt.Martial.lib.12,Quàm sit lusca Philænis indecenter,&c.

Indecet,pen.cor.Verbum est in tertiis duntaxat personis vsitatum, idem significans quod dedecet,siue indecorum est,& inconueniens.ἀσχημονεῖ.Plinius luntor in Epist.Iuuenes adhuc confusa quædam & quasi turbata non indecent:senibus placida omnia,& ordinata conueniunt.

Indeclinabilis,le,Quod declinari vel vitari nó potest.ἀδιάπτωτος.Gell. lib.6.cap.2,Fatum est sempiterna quædam & indeclinabilis series rerum. ¶Indeclinatus.Ouid.4.de Pon.Hæc tibi, qui perstas indeclinatus amico,Non est quòd lingua dicta tremente putes.

Indecor,pe.corr.huius indecoris,etiam pe.cor. Idem est quod indecorus.ἀσχήμων,ἀπρεπής.Seruius putat compositum esse à nomine decor,& penultimam obliquorum naturaliter produci,quamuis à Virgilio aliquot in locis corripiatur,vt lib.7,Non erimus regno indecores. Idem lib.12,Sunt aliæ innuptæ Latio & Laurentibus agris, Nec genus indecores.Vbi Seruius ait,Aut systole est,aut certè dicimus nominatiuum non inueniri,vt in multis nominibus fit. Nonius ostendit apud antiquos fuisse in vsu nominatiuum indecoris.& hoc indecore, citans illud Acii ex Athamante,Cuius sit vita indecoris, mortem fugere turpem haud conuenit.Hodie tamen nominatiuus non est in vsu, siue ille fuerit indecor,siue indecoris.Vtcunque est,penultima obliquorum semper corripitur. Quare magis videri debet compositum à decus, quàm à decor:sicut a corpus fiunt composita bicorpor.& tricorporeant certè bicorporis,& tricorporis.Qui quidem nominatiui etiam si non sint in vsu,frequenter tamen vtimur eorum obliquis.

Indecorus,a,um.pen.prod.Turpe,contrarium decoro.ἀπρεπής,vt,Indecora lasciuia ludere,Plin.lib.18.cap.34.Cic.1.Offic.Et iusta omnia decora sunt:iniusta contrà,vt turpia,sic indecora.Indecorus quæstus,Liuius 1.bel.Pun.Indecorus visus,Plinius lib.13 cap.12.

Indecorè,aduerbium.Indecenter.turpiter.ἀπρεπῶς,Cic.1, Offic. Cauéreq; nequid indecorè,effœteq; aut faciat,aut cogitet. Ibidem, Et ea si non decorè,aut quàm minimè indecorè facere possimus.

Indefensus,Non defensus,defensore,patrocinóve destitutus.ἀνυπεράσπιστος,ἀπροστάτευτος.Liuius lib.4,Suos increpans clara voce, Hic præbituri(inquit)vos telis hostium estis indefensi, inulti. id est sine defensione,sine vindicta.Plinius libro 18.cap.7,Indefensa quippe membranis continentur.

Indefessus,a,um,Non fatigabilis.ἀκάματος,Ouid.9.Metam.-defessa iubendo est Sæua Iouis coniunx:ego sum indefessus agendo.

Indefinitum,Dicimus quòd nullis rationibus circunscriptum est.ἀπεριόριστον.Vnde Grammatici indefinitè signum esse positum affirmãt, quãdo nec relatiuè,nec interrogatiuè positum est.Significat etiam obscurum & perplexum.Gell.lib.16.cap.4,Indefinitus,inexplicabilisque sermo fiet.

Indefletus,a,um,Non defletus,cuius mortem nemo lachrymis est prosecutus.ἀκλαυτος.Ouidius lib.7.Metamorph. Qui lachryment desunt, indefletæque vagantur Natorum, matrúmque animæ, iuuenumque, senúmque.

Indeflexus,a,um,Nõ inclinatus.Plinius in Panegyr. Iam firmitas, iam proceritas corporis,iam honor capitis,& dignitas oris:ad hoc, ætatis indeflexa maturitas.

Indelebilis,le,Quod deleri non potest.ἀνεξάλειπτος.Ouid.libro 15.Met. -noménque erit indelebile nostrum.

Indelibatus,a,um,Idem quod illibatus,intactus. Ouidius 1. Trist. eleg. 4,Dum iuuat,& vultu ridet fortuna sereno,
Indelibatas cuncta sequuntur opes.

Indemnatus,a,um,Non condemnatus.ἀκριτος,ἀκατάγνωστος. Plautus in Curcul. -proh Deum atque hominum fidem. Hoccine pacto indemnatum,atque intestatũ me arripi?Cic.pro lege Agraria.L.Sylla, quum bona indemnatorum ciuium funesta illa auctione sua venderet.

Indemnis,ne,Nullo affectus damno,nullum consecutus detrimentum. ἀβλαβὴς,ἀζήμιος.

Indemnitas,tis, Fuga vel vitiatio damni. Papinianus in l.Fideiussor.ff. De neg.gest.Fideiussor imperitia lapsus,alterius quoque contractus, qui personam eius non contingebat.pignora,vel hypothecas suscepit, & vtranq. pecuniam creditori soluit:existimans indemnitati suæ consulisse prædis consuli posse.

Indeploratus,a,um,Idem quod indefletus.ἀκλαυτος.Ouid.3.Trist.eleg.

3,Sed sine funeribus caput hoc,sine honore sepulchri,
Indeploratum barbara terra teget.

Indeprecabilis,Quod nullis precibus potest auerti.ἀπαραίτητος. Gell. Et pœna indeprecabilis subeunda esset.

Indesertus,a,um,Quod nunquam deseritur.Ouid.2.Amo.eleg.9.
Si tamen exaudis pulchra cum matre Cupido,
Indeserta meo pectore regna gere.

Indefes,Impinger,qui defes non est.ἄπονος.Gellius libr.7.cap.22,Id profectò existimandum est,non omnino inculpatum, neque indefessum visum esse, cuius corpus in tam modicum modum luxuriasset, exuberasseque.

Indesinenter,aduerbium,Sine intermissione,semper,& cõtinuè.ἀπαύστως.Varro 2.de Re rust.cap.9,Et si alter indesinenter æger est, ne sine cane grex sit.

Indetonsus,a,um,Non tonsus.ἄκαρτος,ἄκουρος.Ouid.4.Metamor. Addi tur his Ἐλυσεὺς,indetonsúsque Thyoneus.

Index,indicis,vide INDICO.

INDIA,ἰνδία,Regio Orientalis,Asiæ terminus,quæ tam vasta perhibetur,vt eam tradant esse tertiam partem omnium terrarum. Pomponius scribit tantum spatium litoris eam occupare,quantum per sexaginta dies noctésq; velificantibus cursus est.Tradunt in ea fuisse quinque millia oppidorum,quorum nullum Co oppido minus fuerit.Nomen habet ab Indo flumine.in quem ab Occidentali plaga desinit,qui solus præter Nilum crocodilos creat. A Septentrione Tauri fugis, ab Ortu Eoo pelago,à Meridie suo, hoc est Indico clauditur . Gemmis abũdat,capricanes & elephantos procreat.Arbores habet semper frondentes,tellus bis fruges in anno ad maturitatem perducit. Piper, calamum aromaticum,& cinama ad nos mittit. Indi propè gentium soli nunquam emigrauere finibus suis . Illic binæ æstates,lenes auræ, tem peries cæli,vbertas soli,aquarum abundantia: quæ omnia faciunt, vt maiora in India,quã in cæteris regionibus nascantur animalia. ¶Ab India sunt adiectiua,Indus,ἰνδικός& Indicus,ἰνδικός.

Indicatio,Indicatura.Indicium,vide INDICO.

Indico,as,pe.corr.are, Manifesto, palàm facio.ἐκφαίνω,δείκνυμι.Plau.in Asina. -egone hæc pariar,aut tacea? Emori me malim quàm hæc eius vxori non indicem.¶Aliquando demonstro,indicio sum.μηνύω.Lactan.lib.7,Ipsa ergo virtutis perpetuitas indicat humanũ animum, si virtutem ceperit,permanere:quia & virtus perpetua est, & solus humanus animus virtutem capit.¶Aliquãdo defero, accuso.ἐνδείκνυμι. Vnde Vlp.in l.Indicasse,ff,De verbo.significatione. Indicasse, inquit, reum,est detulisse,arguisse,accusasse,conuicisse.Sed hæ significationes in idem recidunt.¶Aliquando negotiationis verbum est, & rebus venalibus accommodatum, quod in mercibus distrahendis vsurpatur, quando,ille cuius est merx,pretium statuit rei quàm venundat . Est enim indicare,venditoris:sicut liceri,emptoris.πιπράσκειν.Plau.Persa,Indica.fac pretium. D. tua merx est,tua indicatio est,Idem in Milite,Venio ad macellum,rogito pisces,indicant caros. Apul.lib.1, Et percontato pretio,quòd centum numis indicaret,aspernatus, centum viginti denariis præstinaui.Cice.3.Offic.Scæuola Publii filius quum postulasset vt sibi fundus,cuius emptor esset,semel indicaretur.

Indicatus,ta,tum,participium,τιμηθείς. Plin.lib.28.cap.13,Eadem ex causa emi lienem vituli,quanti indicatus sit.

Index,cis,ge,commu.Pro eo vel ea,qui vel quæ aliquid indicat,& defert. μηνυτὴς,μηνυτρίς.Asconius scribit esse qui facinoris,cuius ipse est conscius,latebras indicat,impunitate proposita. Sallu.in Catil. Plerique Crasso ex negotiis priuatis obnoxii,conclamant indicem falsum esse.Martia.lib.1,Indice non opus est nostris aut vindice libris. Cicer.7. Verr.Cuius rei neque index,neq; vestigium aliquod,neq; suspicio cuiquam esset vlla.Plin.lib.8.cap.16,Leonum animi index cauda, sicut & equorum aures.Cicer.in Orat.Imago animi vultus est,indices oculi. ¶Est præterea index in libris,quem alio nomine vocamus Elenchũ: Barbari vocant *Repertorium*.Cic.2.de Oratore,In philosophos vestros siquando incido,deceptus indicibus librorum, qui sunt ferè inscripti de rebus notis,verbum prorsus nullum intelligo . Idem lib.4.ad Atticum,Iisque imperes vt sumant membranulam, ex qua indices fiant, quos vos Græci,vt opinor,σιλλύβους appellatis.Gell.lib.20. cap. 11, Neque item desunt qui indices libris suis fecerunt . ¶Index item dicitur digitus pollici proximus.propterea quòd in indicanda re quapiam eo vti soleamus. λιχανός, Lapis quoque quo auri bonitatem exploramus,à Latinis index appellatur.Ouidius 2. Metam. -periuraque pectora vertit,
In durum silicem,qui nunc quoque dicitur index.

Indicium,cii propriè est delatio detectióve criminis, facta à quopiam qui eius conscius fuerit.μήνυσις,μήνυτρον.Sallustius in Catil.Itaque consulente Cicerone frequens Senatus decreuit indicium falsum videri. ¶Accipitur item indicium pro signo,argumento,vestigio, siue nota alicuius rei.γνώρισμα.Idem Post reditum.Specimen hoc virtutis, hoc indicii animi sui fore nõ putauit.Idẽ pro Cluentio,Omnia quæ solẽt esse indicia & vestigia veneni,in illius mortuæ corpore reperta sunt.

Indicina,næ,Idem quod indicium:qua voce vsus est Apuleius.μήνυσις.In dicinæ(inquit)præmium occupasse.

Indicatio,onis,Aestimatio alicuius rei,siue appretiatio,quam vocant.τίμησις.Plin.lib.22.cap.24,Mellis causas atque differentias, nationésq;, & indicationem,in apium ac deinde florum natura diximus . Plau.in Persa.Tua merx est,tua indicatio.

Indicatiuus,a,um,Dicitur id quo aliquid indicatur. ἐρμηνευτικὸς,ἀπαγγελτικός. Vnde indicatiuus modus dictus est,quia eo præsentẽ actũ indicamus.

Indicatura,æ,Aestimatio.τίμησις. Plin.in Præfat. Nec fiducia operis est hæc,sed indicatura.

Indico,cis,pen.produ.xi,ctum,Multa significat.Nam aliquando significat den

sicat denuntiare. παραγγέλλειν,ἀπαγγέλλειν. Quanuis inter se differant, quòd maiorem vim habeat indicere,quàm denuntiare . Nam denuntiare proprie est significare.& simpliciter sumi potest:vt. Ventus denuntiat pluuiam:& denuntio me tibi propediem affuturum . Cicero pro Plancio, Denuntiasti homo adulescens,quid de Republica sentires,Indicere verò,est solenniter,& quadam cum autoritate significare. Quod Cicero libro 1.Officiorum aperte docuit,qui vtrunque verbum coniunxit,Ac belli quidem,inquiens,æquitas feciali populi Romani iure perscripta est.Ex quo intelligi potest,nullum bellum esse iustum, nisi quod aut rebus repetitis geratur,aut denuntiatum antè sit,& indictum.In his verbis duo genera belli gerendi fuisse significat.Primum rebus repetitis:quæ si negabantur reddi,& bellum cum illis gestum fuisset,iustum habebatur.Alterum,honestius iustiúsque erat, eo quòd repetitis rebus, nisi redditæ fuissent, bellum gerendum esse, maturo decernebatur consilio.Tum ad fines hostium, denuntiatis belli suscipiendi causis,bellum indicebatur . Sed quo pacto indicerctur, Liuius lib.1.declarat his verbis,Quandocunq; pars maior eorum qui aderãt, in eandem sententiam ibat,bellum erat consensu fieri solitum, vt fecialis hastam ferratam,aut sanguineam præustam ad fines eorum ferret,& non minus tribus puberibus præsentibus diceret , Quod populi priscorum Latinorũ , hominésve prisci Latini aduersus populum Romanum Quiritium fecerunt , deliquerunt , quod populus Romanus Quiritium bellum cum priscis Latinis iussit esse , Senatúve populi Romani Quiritum censuit, consensit , conscíuit, vt bellum cum priscis Latinis fieret : ob eam rem ego , populúsque Romanus populo priscorum Latinorum , hominibúsque priscis Latinis bellum indico,facióq;.Id vbi dixisset,hastam in fines eorum emittebat. Hoc tum modo ab Latinis repetitæ res,ac bellum indictum , morémque eum posteri acceperunt.¶Voluptatibus bellum indicere,per trãslationem dicimus pro eo quod est cum voluptate pugnare, libidinique & gulæ frænum inicere.Cic.de Senectute,Ne omnino bellum videar indixisse voluptati.Sic etiam dicimus,Indicere concilium,indicere tributũ, hoc est solenniter & publica autoritate significare,& veluti imperare. συγκαλεῖσθαι.Liu.li.1.ab Vrbe,Longè a domo patribus excitis,ipsum qui concilium indixerat,nõ adesse.Idem lib.4, Vnde enim pecuniam confici posse , nisi tributo populo indicto?Cicero in Verrem, Act.5,Legem sibi indicunt innocentiæ,continentiæ,virtutum omnium,qui ab altero rationem vitæ reposcunt ¶Indicere spectaculum,est denuntiare & significare futurum spectaculum.Liu.lib.1.ab Vrbe cõdita, Indici deinde finitimis spectaculum iubet.Indicere funus,est euocare homines per præconem ad funus.Suetonius in Cæsare,Funere indicto rogus extructus est. Indicere iustitium,est imperare cessationem dicendi iuris.quod non aliter,quàm in maximo Reipublicæ luctu,aut periculo fieri consueuit.Liuius lib.10.ab Vrbe,His nuntiis Senatus conterritus,iustitiũ indici,delectum omnis generis hominum haberi iubet.

Indictus,cta,ctum,dicitur quod est solemniter promulgatũ.παραγγελθὲν. vt Indictum bellum dicitur,quod publica autoritate,& solenni ritu est denuntiatum,Indictum funus,denuntiatæ exequiæ.Indictæ dapes, Ouid.4.Fast.Tunc magis indictas concelebrántque dapes.¶Est præterea Indictus,cta,ctum,nomen compositum à participio dictus.& præpositione in,quod idem significat quod non dictus.Terẽt.in Phormione,Quod dictum,indictum est:quod modò erat ratum,id irritum est. Liu.lib.5,Itaque quæ tum cecinerit,Diuino spiritu instinctus,ea se nec vt indicta sint reuocare posse.¶Sic etiam dicitur,Indicta causa, id est non dicta.& non defensa.ἄκριτος.Cic.pro Q.Rabirio,Sed indicta causa,ciuem Romanum capitis condemnari coegit.

Indictio,onis,Est tributi,vel exactionis genus,quod à principibus populo indicitur,hoc est imperatur.Ascon.Pædianus in.4.Verr Omne genus pensitationis in hoc capite positum est,canonis , oblationis , indictionis.De hoc titulus est de indictionibus,lib.10. Codicis Iustiniani. Vide Annotationes Budæi in Pandectas.

Indictiuus,ctiua,ctiuum,Quod indictum est.εἰγματος.vt,Funus indictiuum,ad quod per præconem populus solet euocari.Et indictiuę feriæ, quæ Consules vel Prætores indicunt.

Indidem,pen.cor.aduerbium,compositum ab inde,& idem,quod est ex eodem loco.Plaut.in Cistel.Indidem vnde oritur,facio vti facias stultitiam sepelibilẽm.Cic.pro Sexto Roscio Amerino.Si per alios feciſse dicis,quæro seruósne,an liberos:quos homines? indidemne Ameria, an hosce ex vrbe sicarios?

Indies,vide in præpositione IN.

Indifferens,is.gen.om.Quod sua natura neque bonum est, neque malum.ἀδιάφορον.Cic.3.de Finib.Itaq; id definimus,quòd sit indifferens cum æstimatione mediocri.Quod enim illi ἀδιάφορον dicunt, id mihi ita occurrit vt indifferens dicerem.Indifferens homo,qui non discernit,nec est difficilis,aut morosus in re aliqua. Sueton.in Iul. Cæsare. Nam circa victum C.Oppius adeo indifferẽtem fuisse docet,vt quondam ab hospite conditum oleum pro viridi appositum,aspernantibus cæteris,solum etiam largius dicat appetisse. Indifferens dolor apud Stoicos.Gell.lib.12.cap.13.

Indifferentia,tiæ,Similitudo,affinitas,conuenientia.ἀδιαφορία. Gell.lib. 13.cap.3,Hoc ego scripsi de vtriusque vocabuli indifferentia , Ibidem cap.21,Cuius sonitus quanta apud veteres indifferentia sit, notius est quàm vt plura in id verba sumenda sint.

Indifferenter,aduerbium,Indiscriminatim.ἀκρίτως,ἀδιαφόρως.Indifferenter ferre,hoc est æquo animo ferre,vel non magni pendere:quod alio modo dicimus,Susque déque ferre.Suet.in Domi.Occisum eum populus indifferenter,miles grauissimè tulit.

Indigena,næ,pen.corr.communis gen.Qui eo in loco quem incolit,natus est:quasi inde genitus.ἐντεῦθεν. Omnes habitatores aut indigenæ sunt,aut aduenæ,aut conuenæ:aduenæ,de vno loco venientes: conuenæ,de diuersis:indigenæ,qui in ea ipsa regione in qua habitant,sunt genti. Liu.1.bel.Pun.Nec maiores eorum indigenas , sed aduenas Italia cultores.¶ Aliquando adiectiui vim habet,iungitúrque subſtantiuis cuiusuis generis.Ouid.6.Metam.Naiadum,Faunique foret tamẽ ara, rogabam,Indigenæque dei.Plinius lib.14.cap.6, Dixisse hospiti de indigena vino.

Indigeo,ges gere,Ex in,& egeo compositum:de,euphoniæ gratia interiecto.Significat idem quod simplex egeo:iungitúrque nunc genitiuo, nunc ablatiuo. ἄφθονόν μοι,χρῄζω. Terent. in And. Qui mi pater? quasi tu huius indigeas patris.Cic.de Orat.lib.1,Iam illa non tam artis indigent,quàm laboris.Cæs.2.belli Gal. His rebus indigebant quæ ad oppugnationem castrorum necessariæ erant Caesius Ciceroni, Cohortatione te puto no indigere.¶ Huius impersonali Plinius lib.10, vsus est,Nuquã,inquit,conspectis,nisi cum præsidio earum indigetur.

Indigens,participium,Egẽs.ἀπαύστως,χρῄζων. Cic.de Amicitia.Quid enim ille erat indigens mei?Benignè facere indigentibus,Cic.2.Offic.Ferre opem indigentibus,Idem.2.de Finib.

Indigentia,tiæ,Inopia,egestas,penuria.χρεία.Cicer.de Amicitia. Amare enim nihil aliud est,nisi eum ipsum diligere quem a mes nulla indigentia,nulla vtilitate qua sita.

Indigus,a,um,pen.corr.hoc est egenus,vel qui indiget. χρῄζων,ἄπορος.Plin. lib.8.cap.40,Stipendiorum indiga.Virg.lib.2.Georg. -haud opis indiga nostræ.Lucret.lib.1,Ipsa suis pollens opibus,nihil indiga nostri.

Indigestus,a,um,Digesto,& ordinato contrarium . ἄτακτος,ἀδιάτακτος. Plin.libr.30.cap.15,Materia surda,& indigesta simplicitas. Ouid.lib.1, Metam. -rudis,indigestáque moles,

Indigestè,aduerbium,Significat inordinatè)& incompositè.ἀδιατάκτως,ἀτάκτως.Gellius lib.20.cap.11.Quas breuiter & indigestè,& inconditè, annotationibus,tractationibus,lectionibúsque variis feceramus. Indigestum & crudum,Macrob.Satur.lib.7,cap.7.

Indigetes,pen.corr.Dii ex hominibus facti.οἱ ἀποθεωθέντες.Quo nomine dictus est Aeneas,quum pugnans cum Mezẽtio,nusquam apparuisset.Alii indigetes dicunt esse deos tutelares, quorum nomina vulgari non licet.Liuius 8 ab Vrbe,Lares dii nouensiles,dii indigetes,diui quorum est potestas nostrorum,hostiúmque,&c.Virgil.12.Aeneidos.Indigetam Aeneam scis ipsa,& scire fateris,Deberi cælo,fatísque ad sydera tolli.Idem 1.Georg.Dii patrii indigetes,& Romule, Vestãque mater. Vbi Seruius,Patrii dii sunt,qui præsunt singulis ciuitatibus,vt Minerua Athenis,Iuno Carthagini.Indigetes autem proprie sunt dii ex hominibus facti,quasi in diis agentes.Abusiuè tamen omnes dii generaliter possunt dici indigetes,tanquam nullius rei egentes . Vide Macrobium lib.1.de Som.Scip.cap.9.

Indigito,tas,penult.correp.Antiquum verbum est,idem significans quod voco,nomino.ὀνομάζω. ita dictum ab indicando,quasi indicito:vel a digitis,quòd quempiam nominantes,per inde sit acti digito ostẽdamus. Macrobius,Nanque virgines Vestales ita Appollinem indigitant , Apollo medicæ,Apollo Pæan.Idem,Nam ita ab incolis indigitantur,

Indigitamenta,Libri pontificales,qui & nomina deorum,& rationes ipsorum nominum continent.Festus,Indigitamenta,incantamenta,vel indicia interpretatur.

Indignor,aris,Grauiter fero,stomachor,mihi indignum videtur. ἀγανακτῶ,δεινοπαθῶ.Cic.1.de Inue.Duodecimus locus est,per quem indignamur,quòd nobis hoc primis acciderit.Ouid. 9. Metam . Venerat huc Dryope fatorum nescia:quóque indignère magis,nymphis latura coronas.Seruius Ciceront lib.4,Hem nos homunculi indigamur si quis nostrum interiit,aut occisus est.

Indignans participium.Freta indignantia,Ouid.11.Metam.Corda indignantia longam pacem,Stat.3.Thebaid.

Indignans,nomen,Qui facilè indignatur. Colum.lib.8.cap.17, Quum sit molissimum genus,& seruitutis indignantissimum.

Indignatus,a,um,particip.Virg.2.Geor.Atque indignatum magnis stridoribus æquor. Procellæ indignatæ.Stat.3.Syl.

Indignatio,onis,Ira.Iuuen.Satyra 1,Si natura negat,facit indignatio versus.Plin.lib.9.cap. .Conuertit in se custodum indignationem alsiduitate furti immodici.

Indignabũdus,Indignans.Liu.8.bel.Maced.Quum illa muliebriter indignabunda,nihil de communi filia secum consultatum adiecisset.

Indignus,a,um.Non dignus.ἀνάξιος. Terent.in Eunu.Nam si ego digna contumelia hac sum maximè:at tu indignus qui faceres tamen.Idem Adel.Aeschine Hæccine flagitia facere te? hæc te admittere Indigna genere nostro?Liu.4.ab Vrbe,Itaque sicut priore anno per indignissimos ex plebeis candidatos,omnium etiam dignorum tædium fecerant. ¶Interdum pro miserabili , fœdo,crudeli,graui. δεινός. Idem, Indignis quum egomet sim acceptus modis.Virgil.6, Aene. -atque illi Misenum in littore sicco Vt venere,vident,indigna morte peremptum.¶Interdum pro magno:vnde Ennius indignas turres dixit,id est magnas.

Indignitas,atis,Vide suprà in dictione DIGNITAS.

Indignum,Aliquando interiectionis vim habet,& per parenthesim interponitur,quemadmodum & infandum.Ouid.5,Metamorph.
Pectora rupissetne nisi post altaria Phinеus
Isset,&(indignum)scelerato profuit ara.

Indignè,aduerbium.Inhonestè,præter dignitatem.ἀναξίως.Terentius in Adelphis,Cui miserè indignè per vim vitium obtulerat. Ibidem, -eripuit mulierem Quam amabat:clamant omnes indignissime Factum esse.

Indiligens,tis,adiectiuum omnis gen. Idem quod negligens. ἀλίγωρος. ἀμελὴς.Terent.Adelphis,Sed vereor ne indiligens nimium sies. Plin. lib.13,cap.12,Deprehenditur etiam odore,quum fuerit indiligentior,

Indiligentia,æ,Negligentia.ἀλιγωρία.Cic.ad Qu.fratrem,Literarum mis-

Universidad de Deusto Biblioteca

sarum indiligentiam reprehendi.

Indiligenter,aduerbium,Negligenter.ἀπροόπτως.Teren.Phormione,-quia pol mei patris bene parta indiligenter Tutatur.Cic.ad Atticum, lib. 16,Quanquam nihil ab eo arbitror neque indiligenter,neque illiberaliter factum.

Indipiſco,ſcis,Aſſequor,adipiſcor.περιποιοῦμαι. Plau.in Aulul. -neque partem Tibi ab eo,cui ſit,indipiſces:neque furem excipies. ¶Pro eodem etiam dicimus indipiſcor,eris.in præterito indeptus.Liu. libr. 6. bel.Pun.Ne dirimi ad ſe hoſtem paterentur, quam quis indeptus nauem erat,ferrea manu iniecta,&c.¶ Gellius lib.12,pro auſpicari , ſiue incipere videtur poſuiſſe.Sed enim,inquit,Achęos Homerus pugnam indipiſci ait,non fidicularum tibiarúmq; concentu , verùm conſenſu tacito nitibundos.

Indepto,as,frequentatiuum.Varro,Nec partem aliquam indeptauit hæreditatis.

Indirectus,a,um,Incompoſitus,& inornatus. ἄτακτος,ἀδιάθετος. Quintil.lib.5.ca.13,Indirecta ferè,atque vt ſic dicam,clamoſa eſt actio.

Indiſcriminatim,Indifferenter,& ſine diſcrimine. ἀπρίτως,ἀδιακρίτως. Varro 4.de Lingua Latina,Quibus nos in hoc libro , perinde vt nihil interſit,vtamur indiſcriminatim.

Indiſcretus,a,um,ex in,& diſcretus participio verbi diſcerno, compoſitum,Quod ægrè,aut nullo modo diſcerni poteſt.ἀπερίλητος.Plin.libr.35. cap.10.Imagines adeò ſimilitudinis indiſcretæ pinxit,vt,&c.Indiſcreta lux,hoc eſt minime diſcreta & inſeparata,Plinius lib.7.cap.60.

Indiſertus,a,um,Non diſertus,ineloquens.ἀφραδής.Cic.2.de Natu.deo. Nam neque indiſertum Academicum pertimuiſſem,nec ſine iſta philoſophia Rhetorem quanuis eloquentem.Idem 3.de Finibus,Vt interpretes indiſerti ſolent.

Indiſertè,aduerbium,Sine aliqua eloquentia.Cic.ad Qu. fratrem,libr.2, Orationem meam collaudauit ſatis multis verbis,non me hercule indiſertè Seuerus Antiſtius.

Indiſſolubilis,le,Quod diſſolui,ſiue rumpi non poteſt. ἄλυτος. Cice.de Vniuerſitate.Sed quoniam orti eſtis immortales, vos quidem eſſe indiſſobiles non poteſtis.

Indiſſolutus,ta,tum,Colligatus,non ſolutus.Cicero de Vniuerſitate Hæc ſunt indiſſoluta me inuito:quàquam omne colligatũ diſſolui poteſt.

Indiſtinctus,a,um,Inordinatus,confuſus.ἀτακτος,ἀδιάκριτος. Quintil.li. 8.cap.2.Neque inordinata,neq; indiſtincta.Gell.li.13.cap.29.Indiſtincta nanque ſient,& confuſa.

Indiſtinctè,aduerbium,Inordinatè,confuſè.ἀτάκτως.Gell.lib.20.cap.vltimo.Indiſtinctè atque promiſcuè adnotabam.

Indiſtrictus,a,um,Non diſtrictus.Ouid.2.Meta. -remouebitur omne Tegminis officium,tamen indiſtrictus abibo.Id eſt illæſus.

Indiuiduus,a,um,Quod non poteſt diuidi,vel quod nõ ſeparatur. ἄτομος. Cice.1.de Fin.Ille atomos,quas appellat,id eſt corpora indiuidua. Indiuiduum à Dialecticis dicitur terminus ſingularis,qui de vno ſolo prædicatur,vt Socrates de ſeipſo.

Indiuiduè,aduerbium,ἀδιαιρέτως.

Indiuiſus,a,um,Non diuiſum. ἄτμητος.Indiuiſæ vngulæ, quæ fiſſæ non ſunt.Varro 2.de Re ruſt.cap.7.

Indo,dis,didi,ditum.Impono.τιθημι.Plau.in Captiuis,Pægnium vociratus eſt:poſt nos nomen indidiſtis Tyndaro.¶Quandoque ſignificat infero,immitto.Plaut.in Caſsina, Dii me & te infœlicitent,ſi ego in os meum vini guttam indidi. ¶Interdum imprimo. τυπτῶν.Plau.in Aſinaria.Qui ſæpe antè in noſtras ſcapulas cicatrices indiderunt.

Indocilis,le.Qui penitus doceri non poteſt.ἀνεμαθὲς,ἀδίδακτος.Seruius, Indocile eſt quod penitus non poteſt diſcere.Plin.lib.30.ca.45.E volucribus hirundines ſunt indociles . Cic.1.de Nat.deo.Dictum eſt omnino hac de re alio loco diligentius: ſed quia nimis indociles quidam, tardique ſunt,admonendi ſæpius videntur.

Indoctus,a,um,Rudis,& qui doctus non eſt.ἀμαθὴς,ἀπαίδευτος.Cic.1.de Fin.Non admodum indoctus.Plautus in Trinum.Indoctus quam doctè facis.Idem in Bacch.Ego longè anteeo ſtultitia, & moribus indoctis,Cic.in Bruto,Sed omnium oratorum,ſiue rabularum,qui & planè indocti,aut inurbani,aut ruſtici etiam fuerunt.

Indoctè,aduerb.Imperitè.ἀμαθῶς.Cic.2.de Na.deo.Quæ qui videat, non indoctè ſolùm,verumetiam impiè faciat,ſi deos eſſe negat.

Indoleo,les,& Indoleſco,ſcis,Valde doleo,vel dolore afficior.ἀλγέω.Plin.li.31.ca.3,Sed tanta intentione oculorum opus eſt, vt indoleſcant. Cic. 2.Philip.Quis,qui non indoluerit,tam ſero ſe,quem hominem ſecutus eſſet,cognoſcere? Ouid.1.Triſt.Non igitur noſtris vllum gaudere Quiritẽ Auguror,at multos indoluiſſe malis . Indoleo genitiuo iunctum.Ouid.11.Metamorph. -ſucceſſorúmque Mineruæ Indoluit.

Indolentia,æ,Abſentia doloris,quum nihil dolet.ἀνωδυνία.Lactant.li.3, Nam corporis bona,ſi eſt incolumitas,indolentia , & valetudo , non minus ſunt mutis,quàm homini,neceſſaria,ac neſcio an etiam magis quia homo & medelis,& minſteriis ſubleuari poteſt, muta non poſſunt.Cic.2.Offic.Vt qui rem experendam vel voluptate , vel indolentia metiuntur.Idem 3.Tuſcul. Minimè aſſentior iis qui iſtam neſcio quam indolentiam magnopere laudant.

Indoles,huius indolis.pe.cor.ab indoleſco fit, per interpoſitionẽ d. Et in pueris quidem,atq; adoleſcentibus eſt ſignificatio quædam futuræ probitatis,φύσεως.Cic.de Senectute,Vt enim aduleſcentibus bona indole prædicti(φύσεως εὐτυχοῦς) ſapientes ſenes delectantur. In viris verò ſignum eſt preſentis virtutis.Idem 3.Offic.Homines,in quibus eſt virtutis indoles,commouentur.¶Vnde & pro præſtantia, ſeu generoſitate quadam virtutis,atq; animi ponitur.Liuius lib.1.ab Vrbe , de Lauinia iam matre,Tanta,inquit , in ea virtutis indoles fuit.Lucan.lib.5, Indole ſi dignum Latia,ſi ſanguine priſco Robur ineſt animis . ¶Aliquando etiam in malam dicitur:vt apud Liuium,li.1.bel.Pun.de Annibale, Cum hac indole virtutum ac vitiorum ſub Aſdrubale meruit.¶Transfertur quoque ad muta,atque inanimata. Idem,Sicut in frugibus pecudibuſq; non tantùm ſemina ad ſeruãdam indolem valent,quantum terræ proprietas,cælique ſub quo aluntur.

Indomitus,a,um,pe.corr.Qui domari nõ poteſt,& miteſcere.ἀνάγωγος, ἀδάμαστος,ἀδάμαντος.Plau.in Trinum.Vt ego nũc adoleſcenti theſaurum indicem indomito,Pleno amoris ac laſciuiæ , Indomiti boues , apud Varronem,2.de Re ruſt.ca.5.Indomitus inuencus,Columella li. 6.ca. 2.Indomitæ animi cupiditates, Cicero 3. Verrina. Indomita ingenia, Liuius li.1.belli Punici, ¶Aliquando ponitur pro magno . Virg.3.Aene.Nate quis indomitas tantus dolor excitat iras?Seruius.

Indomabilis,Indomitus,qui domari non poteſt.ἀδάμαστος. Plau. in Caſ. Adepol næ tu,ſi eſſes equus eſſes indomabilis.

Indormio,is,ire,Propriè idem eſt quod in re aliqua,vel ſuper rem aliquam dormire,ἀπομωμαι.Horat.5.Serm.ſat.1,-congeſtus vndiq; ſaecis Indormis. ¶Per metaphoram accipitur pro ceſſare,& tardum eſſe.Cic.ad Qu. fratrem,lib.2.Sic ego,qui iſto homine colendo tam indormiui diu,te me hercule ſæpe excitante,curſu corrigam tarditatem, tum equis,tum velis. Indormire cauſæ,eſt remiſsius & ſegnius tractare negotium.Cic.2.Philip.Edormi crapulam,inquam,& exhala:an faces admouendæ ſunt,quæ te excitent tantæ cauſæ indormientem?

Indotatus,a,um,Non dotatus,vel dote carens.ἄπροικος.Teren. in Adelphis,Primùm indotata eſt:tum præterea,quæ ſecunda ei dos erat , Periit.Indotata ars.Cic.1.de Orat.Cuius artem quum & indotatam eſſe, atque incomitatam,& incomptam videres,verborum eam dote locupletaſti,& ornaſti.

Indubito,as,are,Idẽ quod diffido ἀπιστῶ.Statius 3.Syl. -ſed ingratus qui plura adneſto,tuiſque Moribus indubito.

Indubitatus,a,um,Certus,& de quo dubitari nõ poteſt.ἀναμφίδοκος.Quintil.lib.9.ca.4,In iis verò quæ indubitata ſunt,breuior.Plin.lib.7.ca 12, Indubitatum exemplum Nicæi nobilis pyctæ: Byzantii geniti. Indubitata ſpes,apud eundem lib.21.cap.3.

Indubitabilis,le,Idem.Quintil.lib.4,ca.5,Illo ſequenti,ſi modò indubitabile ſit)vtendum ſolo.

Indubitanter,aduerbium,Certó.ἀναμφιβόλως.Plin.lib.18.ca. 11, Quæ palma frugum indubitanter Italiam contingit.

Induciæ,arum,Dicuntur quædam quaſi pax,vel potius ceſſatio à bello in certum tempus inter hoſtes pactata:ita dictæ,quòd in certum diem à pugnando otium præbeant.ἀνάπαυσις.Cic.1.Offic.Vt illi qui,quum centum triginta dierum eſſent cum hoſte pactæ inducię,noctu populabãtur agros,quòd dierum eſſent pactæ,non noctium induciæ. Aurelius Opilius inducias dici exiſtimabat ab initu,hoc eſt introitu: quoniam tempore inducierũ hoſtes inter ſe vtrinq; vltro citróq; alteri ad alteros impunè inire ſolent,& introire,Gellius putat inducias dictas eſſe ex tribus dictionibus,Inde vti iam,quòd elapſo tempore inducierum deinceps omnia belli iure agantur.Græci etiam ἀνοχὰς ἐποιήσαντο ab abſtinẽdis manibus appellarunt. Nam per ceſſationem iſtam pugnæ pactiam,non pugnatur,& manus cohibentur. Has Lycaon primus inuenit,fœdera Theſeus.

Induco,pen.prod.Propriè introduco.ἀνάγω,ὑπάγω. Plautus, Induc eam in domum.Idem in Truc.Quis homo eſt,qui inducit pompam tãtam? ¶Quandoque eſt perſuadere,illicere,decipere,inclinare.παράγω,ἐξαίρω.Lucil.Huius ego animum ſi induco vt ab amore meretricis deſiſtat.Idem,Miſerum ſenem Sirenum cantu inductum.Terent.in And. Vide quò me inducas.Plaut.in Aſinaria , Nunquam hodie induces vt tibi credam hoc argentum ignoto. ¶Quandoque abolere,cancellare,antiquare.περιγράφω, διαγράφω,ἀναιρῶ Suet.in Cæſ.Amplisimis verbis collaudatum in integrum reſtituit,inducto priori decreto.Et alibi,Multa,inquit,& delata,& inducta,& ſuperſcripta inerant.Verbum id iuris eſt.Origo ea,quòd in quæ in pugillaribus ceratis ſcripta erãt, ducto per ceram ſtylo,interlini ſoleant,& obliterari.¶Accipitur prę terea inducere pro eo quod barbarè dicimus perſonam aliquam loquentem facere,quod & introducere dicimus.Cicer.3.Offic. Hinc ille Gyges inducitur à Platone.Tracta eſt hæc ſignificatio à fabularum actionibus.Ibi enim perſonæ induci propriè dicuntur,quum ad agendum,proſcenium ingrediuntur. ¶Inducere animũ,eſt ſibi perſuadere.Terent.in Adelph.Sic mea ratio eſt,ſic animum induxi meum.

Inductio,onis,verbale,Idem quod ductus,ſiue ductio:vt , Inductio aquarum.Cic.2.de Nat.deorum,Nos aquarum inductionibus terris fœcundi tatem damus.¶Inductio præterea genus argumenti,quo fit à partibus ad vniuerſalia progreſſus.ἀναγωγή.Inductio(inquit Budæus) argumentatio eſt quæ ex conceſsis ſenſim laqueos texit,ad irretiendũ eum qui ſemel ſe interrogandum præbuit. Dei neceps enim aliæ alias percontationes excipiunt,& illationes.

Indugredi,Antiqui dicebant,metri cauſa,pro ingredi: ſicut Induperator,pro Imperator:indupeditus,pro impeditus. Lucretius li.1, -viámque indugredi ſceleris.

Indulco,cas,dulcem facio.γλυκαίνω.

Indulcoro,indulcoras,pen.prod.Idem quod indulco. ἡδύνω.

Indulgeo,ges,dulſi,iudultum,Significat obſequor,conſentio , inſeruio, facilè concedo,& plus æquo permitto. κατακαμπύλομαι,ὑπερβάλλω,ἀφίημι, συγχωρῶ,χαρίζομαι.Cic.in Lelio,Sed obſequium multo moleſtius,quod peccatis indulgens , præcipitem amicum ferri ſinit. hoc eſt peccatis non repugnans.Idem Tironi,Indulge valetudini tuæ.id eſt molliter vaca.Terent.in Heaut.Nimidium illi indulges, ¶Item indulgere accipitur pro operam dare , & cupiditatibus obſequi. Virgil.4. Georg. Quòd nec concubitu indulgent.Idem 4.Aen.Indulge hoſpitio, cauſaſque innecte morandi.Idem,Sin tumulis accliue ſolum , colleſque ſupini,Indulge ordinibus.¶Inuenitur etiquando indulgere cum accuſatiuo.Terẽ.in Eun.Eiiciunda eſt hercle hæc animi mollities:nimis me

indulgeo.Lucil.libro 3,Te,qui iram indulges nimis,manus abſtinere à muliere melius eſt.

Indulgeor,paſsiuum.Gell.lib.20.cap,vlti.Ipſe autem ad hoc ſcripſi, vt liberis quoq; meis parate iſtiuſmodi remiſsiones eſſent,quãdo animus eorũ interſtitione aliqua negotiorũ data laxari,indulgeriq; potuiſſet.

Indulgens,indulgentis,nomen ex participio: quod aliquando ſignificat eum qui alteri indulget.Plin.lib,17.cap.10, Nutriceum indulgentiorem eſſe,quàm matrem,ſæpe conuenit. ¶Interdum accipitur pro pulchro & formoſo,cui propter inſignem formam aliquid indulgetur. Quintil.Declam.18,Placet ergo vt ſi filio obtigerit indulgentior facies,vultus erectior,refugiat mater amplexus. ¶Indulgentiſsimi imperatores dicti ſunt,quaſi clementes,benefici,propenſique ad gratificãdum.

Indulgentia,æ,Quod aliquando accipitur pro molli permiſsione,quæ ſe ueritati opponitur. φιλοτεχνία,ἐπιείκεια Quint.lib.1.ca.3,Mollis illa educatio,quam indulgentiam vocamus,neruos omnes & mẽtis & corporis frangit.¶Aliquando etiam indulgentia accipitur pro pulchritudine,quem admodũ etiam indulgens pro pulchro & formoſo.Stat.Egregiæ tanta indulgentia formæ.

Indulgẽter,aduerbium,Obſequẽter,blandè,demiſsè,ad nutum,& pro arbitrio alicuius.Cic.ad Atticum lib.9.Illud me præclarè admones,quũ illum videro,ne nimis indulgẽter,& vt cum grauitate potius loquar.

Indulgitas,pro indulgentia,ἐυηχόφορεια. Siſenna Hiſtor.lib.3,vt eitat Nonius,Baſſus aſsidua indulgitate victus,

Induo,is,ui,tum,Ex in,& duo,duis,cuius origo à Græco δύω,quod ingredior ſignificat,trahitur.ἐνενδύω,ἐνδύομαι,περιβάλλω,περιβάλλομαι. Conſtruitur variis modis:nam quandoque habet duos accuſatiuos in voce actiua,in paſsiua autem vnum.& hoc apud Poetas, & Hiſtoricos non apud Oratores,quos imitandos in primis cenſeo.Virg.lib.2,-deinde comantem Androgei galeam,clypeique inſigne decorum Induitur.Curtius,Iámque nox apparebat, quum thoracẽ induitus procedit ad milites.Aliquándo cum vno tantùm accuſatiuo conſtruitur.Cicer. ad Atticum,Quare talaria induamus.Sic Curtius,Loricam tamẽ . quã raró induebat,amicis orantibus ſumpſi.¶In hac conſtructione inducto tranſſumitur pro aſſumo.Quintil lib.6,Quorum perſonas induere quid attinet,niſi affectus aſſumamus?Liu.lib.3.ab Vrbe,Adeóque nouum ingenium induerat,vt plebicola repentè,omniſque popularis ara captator euaderet.Cic.3.Officiorum,Deponit enim perſonã amici,qui induit iudicis. ¶Interdum etiã habet accuſatiuum cum datiuo.Plau.in Caſina,Ocyſsimus ſum omnium,qui viuunt: Loricam induam mihi:optimum eſſe arbitror.Cic.lib.2.de Fin.Ex eius ſpoliis ſibi & torquem & cognomen induit.Plin.lib.33, Peſsimum vitæ ſcelus fecit,qui annulum primus induit digitis.Suet.in Auguſto,Si manè ſibi calceus perperam,ac ſiniſter pro dextro induceretur. ¶Aliquãdo vltra verbi accuſatiuum peculiarem habet alium accuſatiuum cum præpoſitione in,& tunc pro conuerto,ſiue transformo ſumitur.Virgil.libr.1. Georg.Contemplator item quum ſe nux plurima ſyluis Induet in florem.Cicero 2.de Diuinat.loquẽs de anhelitibus terræ. Quum autem, inquit,ſe in nubem induerint.¶In hac etiam cõſtructione accipitur pro iniicio,ſeu immitto.Cic.in Hortenſio,Et,vt docuit Antiochus,in idipſum ſe induit quod timebat.Gellius.Aeſopus ille è Phrygia fabulator,res ſalubriter ac proſpicienter animaduerſas,in mentes animóſque hominum cum audiẽdi quadam illecebra induit. ¶Denique quũ pro veſtio capitur,vltra accuſatiuum cõſtruitur cũ ablatiuo ſine præpoſitione eius rei qua quis induitur.Curtius,Depoſita veſte quam habebat,Arabica induitur.Autor ad Herẽ.lib.4,Palla inaurata indutus. ¶Quandoque etiam in hac conſtructione pro illino ſumitur.Plau.in Moſtel.Id eis vitium nocet,atque etiam nũc ſatis boni ſunt,ſi ſunt induti pice.Columella ad vites tranſtulit pro onero,quum dixit , Nam ita ſe induũt vuis,vt nequeant capere maturitatem. ¶Sumitur etiam pro ferio.occído,implico.aut iugulo.Cic.3. Verrina,Sua confeſsione induatur,ac iuguletur.Cæſar lib.7,Quin ordines coniuncti inter ſe at que impliciti,quo qui intrauerant,ſe ipſi acutiſsimis vallis induebant: hos,cippos appellant.Et iterum,Aut ſe ſtimulis inopinãtes induebãt, aut in ſcrobes delati tranſfodiebantur.

Indutus,huius indutus,nomẽ verbale.Gerere veſtem indutui,Tacit libr. 16,Niſi ea quam indutui gerebat,veſte detergeret.

Indumentum,ti,Veſtimentum:ab induo.ἔνδυμα. Gell.lib.16.cap.19,Ario nem cum fidibus & indumentis,cum quibus ſe in ſalum eiaculauerat, extitiſſe.Cic.de Nat.deorum lib.1,Quod quum facere vultis,indumẽta tamen corripitis.

Inducula,le,Veſtis interioris genus eſt,ab induẽdo dictum Plaut.in Epid. Quid erat induta?an regillam induculam,an mendiculam?

Indupedire,Apud antiquos legitur pro impedire.Lucret.li.4.Et multo citius,quanto minus indupedire Pauca queunt.

Induperatorem,pro Imperatore Poetæ vſurparunt.Inuen. Satyra 4, Quales tunc epulas ipſum glutiſſe putamus Indueratorem?

Induro,as,are,Durum facere.σκληρύνω. Plin.lib.8.cap.52.Tunc inter ſe dimicant,indurantes attritu arborum coſtas,lutóque ſe tergorantes. Idem lib.15.cap.17,Punica aqua marina feruẽte indurari oportet.Ouidius 6.Metam.Induróque niues,& terras grandine pulſo.

Indureo,es,ſiue indureſco,is,Durus fio. σκληρύνομαι. Columel.lib.2.ca.21, Antequam ex toto grana indureſcant.Quintil.lib.1.cap.4,Frangas citius quàm corrigas,quæ in prauum induruerunt.

INDVS,i,ὁ Ἰνδός, Fluuius Orientis,ſecundum Gangem longè maximus,Indiam ab Occaſu alluens:à quo tota ea regio nomen accepit. Hunc in iugo Caucaſi montis,quod vocatur Paropamiſſus,aduerſus Solis ortũ effluere aiunt, in ſeque ruere:de quo Arrianus de gestis Alexandri lib 5.

Induſium,ſii,Genus veſtis,quaſi intuſum,quod intus.& mox ſupra ſubiculam ſumebatur.χιτωνίσκος,ſicut pallium & palla vocata ſunt,quæ palàm,id eſt foris ſupra induſium.

Induſiarii,Dicuntur qui conficiunt induſia.Plaut.in Aulu.Patagiarii, induſiarii,flammearii,violarii,

Induſiatus,Dicitur qui huiuſmodi veſte eſt indutus.Plaut. in Epid. Induſiatam,patagiatam,caltulam,& crocotulam.Varro intuſium appellat per t, non per d, quũ ait,Vnum quod foris á palám palla:altera quod intus,á quo intuſium.

Induſtria,æ,Promptitudo quædam ingenii, & habilitas ad aliquid faciendum.φιλοπονία. Autor ad Herẽ.in Præfatione operis,Vt induſtria noſtra tuæ morem geramus voluntati.Cice.5.Verrina,In quo meam induſtriam ac diligentiam ſpectari volo.De induſtria aliquid facere, hoc eſt dedita opera.Terent.in Andria,Paulum intereſſe ceſes,ex animo omnia,vt fert natura factas,an de induſtria?Cic.1.Offi.At illę qui dem iniuriæ,quæ nocendi cauſa de induſtria,inferuntur,ſæpè á metu proficiſcuntur.Ex induſtria,idem Quintilianus lib.9,Maſtrugá,quod Sardum eſt,illudens Cicero ex induſtria dixit.

Induſtrius,a.um,Diligens,qui multæ induſtriæ eſt , & prompto ingenio ad aliquid faciendum. φιλόπονος. Cic.5.Verr. Nympho eſt Centuripinus homo gnauus & induſtrius,experientiſsimus ac diligentiſsimus arator.¶Induſtrior,comparatiuus.Plaut. Moſtel. -quo neque induſtrior,de iuuẽtute erat arte gymnaſtica,diſco,haſtis,&c.¶Induſtrium (inquit Feſtus)antiqui dicebant indoſtruum,quaſi quicquid ageret,in tro ſtruerer,& ſtuderet domi.

Induſtriè,aduerbium,Ingenioſè.Colum.lib.9.capit.2, Higinus veterum autorum placita ſecretis diſperſa monumẽtis,induſtriè collegit.Hinc deducitur comparatiuum induſtrius,pro magis induſtriè.Cic.pro Domo ſua ad Pon. Quis apud pop. Roma.& illius dignitate induſtrius, quis Senatui ſæpius dixit?

Induuiæ,arum,ab induendo,Dicuntur indumẽta quibus quis induitur. ἐνδύματα.ſicut Exuuiæ ab exuẽdo,dicuntur ſpolia quibus victores ſpoliãt victos.Plin.lib.13.cap.4,Vtilem ſibi,arborique induuiis circulum mira pernicitate homine ſubeunte.

Inebræ,Aues,quæ in auguriis aliquid fieri prohibent:& prorſus omnia inebra appellantur quæ tardant,vel morantur agentem.Feſtus.

Inebrio,as,are,Ebrium reddo. μεθύσκω. Plin.lib.12.cap.12,Palma quæ vocatur adipſos,veſcẽtes inebriat.Idem lib.17.cap.26, Quoniam inebriatis radicibus nocent.Iuuena,Saty.10,-qui te per compita quærat Nolentem,& Miſeram vinoſus inebriat aurem.

Inebrior,briaris,Ebrius fio. μεθύσκομαι. Dicimus & per tranſlationẽ Inebriari voluptatibus,hoc eſt voluptatum illicebris ita implicari,& irretiri,vt ad res honeſtas ſeriáſque inidoneus reddaris & ineptus.

Inedia,æ,Abſtinẽtia à cibo. ἄσιτία. Cic.5.de Fin.Vigilius & inedia necatus.Plin.lib.11.capi.54,Homini nõ ante diem ſeptimũ lætalis inedia.

Inedítus, Idem eſt quod non editus. ἀνεκδότος. vt,cauſa inedita. Vide CAVSA.

Ineffabilis,bile,Quod effari nõ poſsis,aut exprimere. ἀνεκφώνητος. Plinius lib.28.cap.2,Non eſt facile dictu,externa verba atque ineffabilia derogent fidem validius,an Latina inopinata,&c. Idem in Præfatione libro 1,Populorum eius(ſubaudi,Africæ) oppidorúmque nomina vel maximè ſunt ineffabilia.

Inefficax,cis.omnis generis,Quod virtutem aliquid efficiẽdi nõ habet. ἀνέργητος. Plinius libro 27.cap.12,Inefficacius quàm ſuperiora. Idẽ libro 34.cap.11,Fit & ex candido ære ſquama,Cypria lẽge inefficacior.

Ineffigiatus,a,um,Informe,quod nõ eſt factum ad aliquam effigiem. ἀμόρφωτος. Gell.lib.27.cap.10,Nãque vt illa beſtia fœtum ederet ineffigiatum informémque:lambẽdóque id poſtea,quod ita edidiſſet,conformaret,& fingeret.

Inelaboratus,a,um,Quod artificio non ſatis excultum eſt. ἀνέργαστος. Quintilianus lib.4.cap.1,Nec tamen deducta ſemper, atque circũlita, ſed ſæpe ſimplici atque inelaboratæ ſimilis, nec verbis vultúq; nimia promittens,&c.

Inelegans,tis.Elegãti cõtrarium. ἀπαράβολος. Plin.lib. 37.cap.10. Carmen dicatum Veneri non inelegans.Cice.de claris Orat. Inerátque & ingenium ſatis acre,& orationis non inelegans copia.

Ineleganter,aduerbium.Cic.2.de Fini.Primum diuiſit inelegãter. Duo enim genera quæ erant,fecit tria.

Ineluctabilis,bile,Quod vitari nõ poteſt,hoc eſt domari,& iucta euinci. ἀνυπάλυκτος. Virg.8.Aen.Me pulſum patria,pelagique extrema ſequentem Fortuna omnipotẽs,& ineluctabile fatum,His poſuere locis id eſt inſuperabilis vis fati.Idem 2.Aene.Venit ſumma dies , & ineluctabile tempus Dardaniæ.

Inemendabilis,le,Quod emendari non poteſt.ἀδιόρθωτος. vt,Prauitas inemendabilis.apud Quintilianum,libro 1.cap.1.

Inemptus,a,um.Non emptum. ἀπρίατος, Martialis lib.1,Saltus aprum, campus leporem tibi mittit inemptum.Colum.lib.11.cap.3,Vt & quotidiani victus ſui leuet ſumptum,& aduenienti domino præbeat , quod ait Poeta,inemptas rutis dapes.Virgil.4.Georg.-dapibus menſas ornabat inemptis.

Inenarrabilis,le,Admirabile,& quod enarrari nõ poteſt. ἀνεκδιήγητος. Pli.lib.8.cap.7,Sed Pompeiani amiſſa fugæ ſpe,miſericordiam vulgi inenarrabili habitu quærentes,ſupplicauere. Inenarrabilis ſubtilitas, Plinius lib.21.cap.1,& lib.10.cap.2.Martia.lib.1,Vis dare maius adhuc, & inenarrabile munus.

Inenarratus,ta,tum,Gellius libro 12.capit.6 , Quod inenarratum relinquamus.

Inenodabilis,le.Idem eſt quod inextricabilis,perplexus , quod ſcilicet enodari & diſſolui non poteſt.ἀδιέξοδος,ἄλυτος. Cicero de Fato.Nec quum hæc ita ſint,eſt cauſa cur Epicurus pertimeſcat fatum,& ab atomis petat præſidium,cáſque de via deducat,& vno tempore ſuſcipiat res duas inenodabiles.

Ineo,is,ire,Ingredi. ἐισέρχεσθαι, Plaut.in Caſ.Si tu iubes,inibitur tecum. id eſt ingrediar tecum.Idem,Videbo id prius,quàm ineam domũ.Cicero pro Corn.Balbo,Nequis caſtra Imperatoris iniret. Plautus,Iniit te vnquam febris id eſt nunquamne te corripuit febris? ¶ Inire bellum incipere & aggredi. ἐπιχειρεῖν. Salluſt.in Cati.Quapropter vos moneo,vt forti atque parato animo ſitis, & prælium quum inibitis, memineris vos diuitias,decus,gloriam,præterea libertatem & patriam in dextris veſtris portare.Inire certamen,Cicero 4.de Fin. Inire beneficium,id eſt comparare.Teren.in Adria,Quàm maximè abs te poſtulo Chreme,vt beneficiũ verbis initum dudum,nũc re comprobes.Inire conſilium pro capere conſilium.Cic.ad Brutum,Conſilia inire cœpi Brutina planè.Cæſar,Vnà cum Ambiorige conſilium inierat. Inire cauſam & rationem alicuius rei,hoc eſt rationem vel cauſam cogitando inuenire.Liu.lib.4.bel.Maced.Atque ego nonnullarũ cupiditatum nec cauſam quidem,aut rationem inire poſſum. Inire Cõſulatum, eſt auſpicari dignitatẽ Cõſularẽ,Cæſar,Qua ex die Cõſulatum iniit Lẽtulus.Inire cubile alicuius,pro eo quod eſt cum vxore eius cõcumbere. Cic.de Aruſp.reſpõ.Quum vxorem,ſororémque non diſcernis,quum quod ineas cubile,non ſentis.Inire gratiam ab aliquo,eſt beneuolentiam alicuius demereri. χάριτας τινος κτᾶσθαι. Terẽt.in Adelphis,Ego le pidus ineo gratiam.Plau.in Aſinaria,Benehercle facitis,& à me initis gratiam.Cic.Ad Atticum,Quod ille ſi faciat,iam cum bonis omnibus ſummam ineat gratiam.Inire nexum,pro vinciri,deuinciri, illigari, & detineri.Liu.7.ab Vrbe,Nam etſi vnciario fœnore facto, leuata vſura erat,ſorte ipſa obruebantur inopes, nexúmque inibant.id eſt vinciebantur,& aſtringebantur.Inire rationem,pro viam ac modum ali quid agendi quærere.Terentius in Heaut. Quid agam:aut quid cõmiſcariratio de integro ineunda eſt mihi. ¶ Inire,pro coire, ſiue cõcubere. ἰβαίνειν, βαίνειν. Plin.lib.7.cap.40,de canibus,Primos quoq; mares pariunt,in cæteris alternãt,ſi ineãtur opportuno & commodo tem pore.Idem,Sed aſini qui equas ineant,optimi legendi ſunt.

Inito,tas,frequentatiuum ab ineo. ἰβατάζειν. Diomedes , Ab Ineo,is , inito dicimus Pacuuius, Loca arida initas.

Initus,us,nomẽ,Coitum ſignificat.Plin.lib.8.cap.42,de equis , Nec tamẽ quindecim initus eiuſdem anni valet tolerare.Ibidem cap.44 Et quæ non primo initu generare cœperit.Sic lib.10.cap.63.Varro 2. de Re ruſtic.cap.7,Tametſi incredibile,quod vſu venit memoriæ mãdatum, Quum equus matrem vt ſaliret adduci non poſſet,& eum capite obuoluto peroriga adduxiſſet,& coegiſſet matrem inire: quum deſcẽdenti velum dempſiſſet ab oculis,ille impetum fecit in eum , ac mordicus interfecit.Peroriga appellatur is,qui admiſſarium ad fœminam admittit,vt ait Varro ibidem.

Ineptus,pta,ptum,ex in,negatiua particula,& aptus componitur. ἀνόητος,ἀπερίληπτος,φλύαρος. Quid autem ſignificet,docet Cicero libro 2. de Orat.his verbis,Ineptus nomẽ habere videtur,quòd non ſit aptus: idque ſermonis noſtri conſuetudine perlatẽ patet. Nam qui aut tempus quid poſtulet,nõ videt,aut plura loquitur.aut ſe oſtẽtat,aut eorum quibuſcũ eſt,vel dignitatis vel cõmodi rationẽ nõ habet, aut denique in alique genere aut inconcinnus,aut multus eſt,is ineptus dicitur.

Ineptio,is,iui,itum,Ineptias facio,aut dico,quod neque loco,neque tempori,neque rebus,neque perſonis conuenit. ἀβαιῶς,ληκυθοφορῶ. Terẽtius in Phor.-nõ agam,imò nõ deſinam,Donec perfecero hoc. P. Ineptis. Idem in Adel.Hãc tæquum eſt ducere:& te operã,vt fiat,dare. M. Me ducere autem? D.Te. M.Me? D. te,inquã. M.Ineptis.Lactãt.de Opific.Vereor ne huiuſmodi portenta,& ridicula refutare non minus ineptum eſſe videatur.Sed libet ineptire,quoniãm cũ inepto agimus, ne ſe ille nimis argutum putet.

Ineptia,& Ineptitudo. ἀπεροκαλία. Teren.in Phor.Vt ad pauca redeam, ac mittam illius ineptias.Cic.1.Tuſc.Ineptiæ penè aniles.

Ineptè,aduerb.Minus aptè,& imprudenter. ἀπερόκαλως. Plautus in Moſtel.Interdum ineptè ſtultus es.Cic.1.Tuſc.Nam etſi nõ ſus Mineruam, vt aiunt:facit tamen ineptè,quiſquis Mineruam docet.

Inermis,me,Dicitur qui armatus non eſt. ἄνοπλος. Cic.pro Cecin. Arma eſſe ſuis nominibus,alia ad tegendum,alia ad nocendum:quæ qui non habuerint,eos inermes fuiſſe vinces.Liu.2.ab Vrbe,Ad hæc Alba na pubes inermes ab armatis ſepta,&c.¶Et per tranſlationem inermis dicitur qui nihil habet quo cauſam ſuam tueatur,aut defendat.Cicero 1.de Fin.Iam in altera philoſophiæ parte,quæ eſt quærẽdi & diſſerendi,quæ λογικὴ dicitur,iſte veſter planè (vt mihi quidem videtur) inermis ac nudus eſt.

Inermus,a,um,Idem.Virg.12.Aene.Tum ſtudio effuſæ matres , & vulgus inermum,Inualidique ſenes,turres & tecta domorum Obſedẽre.Gel. lib.17.cap.2.ex Qu.Claudii Annal.lib.1.Arma plerique abiiciunt, atq; inermi inlatebrant ſeſe.Salluſt.in lug. Neque quenquam decere , qui manus armauerat,ab inermis pedibus auxilium petere.

Inermo,as,are,Armis ſpoliare.Feſtus.

Inerro,as,In loco quopiam oberro. ἐμπλανῶμαι. Plin.lib.1.Epiſto.Experieris non magis Dianam montibus,quàm Mineruam inerrare.Ignis inerrat ædibus.Statius 1.Syl.

Inerrans,Idem eſt quod nõ errãs. ἀπλανὴς. Vnde inerrãtes ſtellæ dicũtur, quæ & fixæ appellãtur.Lactan.lib.2,Stellarum vel inerrãtium, vel vagarum diſpares curſus orbis ille,dum vertitur,exhiberet. Cicero 2.de Natu.deo.Nec verò eæ ſtellæ,quæ inerrãtes vocãtur,nõ ſignificãt eandem mẽtem atque prudẽtiã,quarum eſt quotidiana,cõueniens,cõſtanſque cõuerſio.Idem,Habent igitur ſuam ſphæram ſtellæ inerrantes ab ætherea coniunctione ſecretam & liberam.

Iners,tis,Ab antiquis accipiebatur pro eo qui artẽ nullam noſſet,quẽ Græci ἄτεχνον appellãt.Cic.3.de Fini.Sed luſtremus animo has maximas artes,quibus qui carebãt,inertes à maioribus nominabãtur.Poſt ea tamen conſuetudo obtinuit vt pro ignauo potius,ſtupido & deſide accipiatur. δάθυμος,ἀπράγμων, Terẽt.in Andria. -atque hoc cõſiteor Iure obtigiſſe,quãdoquidem tam iners,tam nulli cõſilii ſum. Cicero 4. Verrina.At homo inertior,ignauior,magis vir inter mulieres nequã quàm impura inter viros muliercula,&c.Plin.libr.7.cap.6,Illæ ad flexum immobiles,ad repugnãdum inertes,& põdere ſuo oneratæ.Virg. lib.4.Georg.In medum ſeu ſtabit iners,ſeu profluet humor. Donatus in Adel.Intelligamus aliter dici nõ inertem Socratem,aliter non inertem ſeruum.Iners membris.Plinius libro 8.capit.21,luxta hãc fera appellatur catoblepas,modica aliquin,cæteriſque membris iners , caput tantùm prægraue ægrè ferẽs,&c.Iners in Venerem,id eſt ſegnis ad coitum,Columella libro 6.capit.27.Aetas iners,ſenectus , Tibul.libr. 1.eleg.1.Corda inertia,Virgilius 9. Aeneid. Corpora inertia , Idem 2. Aeneidos.

Inertia,tiæ,Proprie artis ignorationem ſignificat: accipitur tamen pro ignauia,ſocordia,deſidia. ἀπραγμοσύνη,ῥᾳθυμία. Cic.in Partit.Animi autem,aut quemadmodum affecti ſunt,virtutibus,vitiis,artibus,inertiis:aut quemadmodum commoti,cupiditate,metu,voluptate , moleſtia.Colũ.in Præfat.lib.2,Non ergo fatigatione, quemadmodum plurimi crediderunt,nec ſenio,ſed noſtra ſcilicet inertia minus benigne nobis arua reſpondent.Cicero libro 1.ad Qu.fratrem, Duo illa relinquamus,idque largiamur inertiæ noſtræ.

Inerticula,Vitis genus eſt,vinum ferẽs neruis innoxium:vnde & nomen habet,quòd ſcilicet iners habeatur in tentandis neruis. ἀμάθυτος. Græci vocant ἀμάθυτον, eo quòd nõ facilè gignat ebrietatem.Colum.libr. 3.cap.2,Inerticula tamen nigra,quam quidem Græci ἀμάθυτον appellant,poteſt in ſecũda quaſi tribu eſſe:quòd & boni vini eſt, & innoxia: vnde etiam nomen traxit,quòd iners habetur in tentandis neruis.

Ineruditus,a,um, Non eruditus. ἀμαθὴς,ἀπαίδευτος. Cic.1.de Fin.Nõ ergo Epicurus ineruditus.Idem 4.Acad,Modò nequis illud tam ineruditum,abſurdúmque reſpõdeat.Sueto.de Cla.Gram. Præterea priſcorũ Catonis verborum ineruditiſſimum furem.

Ineſco,as,Quaſi oblata eſca decipio. δολόω. Trãſlatio ſumpta eſt à piſcibus,& auibus,quæ propriè ineſcari dicuntur,quum eſcam captãtes capiuntur. Terẽtius Adelphis.Nũquam rem facies:abi,neſcis ineſcare homines,Sãnio.Liuius 2.belli Pun.Annibal id damnum haud ægrè imè paſi,quin potius credere velut ineſcatam temeritatem ferocioris Conſulis.

Ineuitabilis,bile,Quod vitari nõ poteſt. ἀναπόδραστος, ἄδραστος. Plinius in Panegy.Magnum & ineuitabile,ac toties cuique experiẽdum malum.Ouidius ad Liuiam,Sed rigidum ius eſt,& ineuitabile mortis.

Inexaturabilis,le,Inſatiabilis. ἀπλήστος. Virg.5.Aene.Iunonis grauis ira & inexaturabile pectus.

Inexcogitatus,Quod excogitatum,& præmeditatum nõ eſt.Plinius libro 36.capit.15,Nouum & inexcogitatum,antea poſteáque remedium inuenit ille Rex.

Inexcultus,a,um,Inornatus. ἀκόσμητος, ἀνήρτυτος. Gell.libr.13.capi 22,M. Cato Conſularis,& Cẽſorius,publicis iam,priuatiſque opulẽtus rebus villas ſuas inexcultas & rudes,nec tectorio quidẽ prælitas fuiſſe dicit.

Inexcuſabilis,le,Quod excuſari nõ poteſt. ἀπροφάσιστος. Ouid.7.Metam. Gratia diis,fœlix,& inexcuſabile pectus.

Inexercitatus,a,um,Exercitato contrarium. ἀγύμναστος. Cicero de Senectute,Quibus qui ſplẽdidè vſi ſunt,hi mihi videtur fabulam ætatis peregiſſe:nec,tãquam inexercitati hiſtriones,in extremo actu corruiſſe.Idem 2.Tuſc.Rudis ille,& inexercitatus miles.

Inexercitus,Idem Cic.5.Tuſc.Aſclepiadem ferunt non ignobilem , nec inexercitum philoſophum,&c.

Inexhauſtus,a,um,Nunquam deſinens,ſiue quod exhauriri non poteſt. ἀνεξάντλητος. Cic.3.de Legi.Erat enim,vt ſcis,in eo inexhauſta auiditas legẽdi:nec fatiari poterat.Inexhauſta metalla , quæ exhauriri non poſſunt præ abundãtia.Virg.lib.7.Aene.Aſt Ilua trecẽtos Inſula,inexhauſtis Chalybum generoſa metallis.

Inexorabilis,le,Implacabilis,qui exorari non poteſt. Ἀνσπλάγχνος. Cicero ad Qu.frat.lib.1,In literis mittẽdis,vt ſæpe ad te ſcripſi , nimium te inexorabilem præbuiſti.Liu.2.ab Vrbe,Leges rem ſurdam,inexorabilem eſſe.Virgilius 2.Aene.Fœlix qui potuit rerum cognoſcere cauſas: Atque metus omnes,& inexorabile fatum

Subiecit pedibus,ſtrepitumque Acherontis auari.

Inexpectatus, a,um,Cõtrarium expectato. ἀπροσδόκητος. Quintil. lib. 9.cap.2,Illis non accedo qui ſchema eſſe exiſtimãt etiam ſiquid nobis ipſis dicamus accidiſſe inexpectatum.Ouid.12. Metam. -nec inexpectatus in armis Hoſtis adeſt.

Inexperrectus,a.um,Nõ experrectus.Ouid.12. Metam.In tãto fremitu cũctis ſine ſine iacebat Sopitus venis,& inexperrectus Aphypnas.

Inexpertus,a,um,Intẽtatus. ἀπείρατος. Virg.4.Aen. Nequid inexpertũ fruſtra moritura relinquat.

Inexpiabilis,le,Quod expiari nõ poteſt. ἀνάλαστος. Cic.2.Tuſcu. Tum è Põtificio iure,& ceremoniis ſepulchrorum intelligi licet:quas maximis ingeniis prædíti nec tanta cura coluiſſent,nec inuiolatas tam inexpiabili religione ſanxiſſent.Liuius libro 3.bel.Maced. Vt inexpiabile bellum aduerſus ſe vnum maneret.Inexpiabile odium Romanorum in Annibalem,Liuius 9.belli Maced.

Inexplanatus,a,um:vt,Inexplanata lingua,hoc eſt impedita,neque agilis,neque etiam complanata,vt apertè proferre poſſit. Plinius libro 11.cap.37,Metellum Pontificem linguæ adeò inexplanatæ fuiſſe accepimus,vt multis menſibus tortus credatur, quum meditatur in dedicanda æde Opiferæ dicere.

Inexplebilis,le,Quod expleri non poteſt,inſatiabile. ἀπλήρωτος. Cic.5. Tuſc.Quid verò illum,quem ſibidinibus inflãmatũ & furentem videmus omnia rapidè appetentem cum inexplebili cupiditate?Plinius libro 3.cap.47,Huc omnia inexplebile animal congerit.¶Pro eodem etiam

etiam legimus inexpletus:vt,Cædes inexpletæ,apud Statium,8.Theb hoc eſt nondum completæ.Lachrymans inexpletum, Virgilius 8. Aenei.id eſt inexplebiliter,nomeo pro aduerbio,vt inquit Seruius.

Inexplicabilis,le,Quod explicari nõ poteſt. ἄνοστος,ἀδιήγητος. Plinius lib.21.cap.2,De generibus ſingulis dicere,immenſum , & inexplicabile eſt.Inexplicabiles fraudes,Cic.1.Tuſc.Plin.lib.6.cap.5,Ad Garamantas iter inexplicabile adhuc fuit.Inexplicabiles viæ continuis imbribus:hoc eſt vnde ſeſe quis facilè extricare non queat , Liuius 10. belli Macedon.Laquei inexplicabiles,Quintilianus lib.5.cap.10.

Inexplicitus,a,um,Intricatum,inuolutum,obſcurum,& quod facilè explicari non poteſt. Ἀνσπίλητος. Martialis lib.6 , Democritos , Zenonas, inexplicitóſque Platonas

Inexploratus,a,um,Explorato contrarium. ἀπερεύνητος. Liu. lib.6. bel.Pun.Non altitudo mœniũ, non inexplorata ſtagni vada , non caſtellum in alto tumulo ſitum,&c.¶Accipitur interdum pro incerto, & improuiſo. Plinius lib.35,cap.6.Apportatur & Iudicum exploratæ,inexploratæ adhuc inuentionis mihi.De atramento.

Inexploratè,ſiue Inexploratò,aduerbium , Sine explorationе & inquiſitione. ἀπερεύνητως. Liu.lib.6,Inexploratò pabulatum cohortes miſere.Gell.lib.5.cap.19,Sed arrogationes non temerè , nec inexploratè committuntur.

Inexpugnabilis,le,Quod expugnari nõ poteſt. ἀνάλωτος. Liui.1.ab Vrbe,Ibi alto,& munito loco aream inexpugnabilem fore.Cice.5. Tuſc. Volumus enim eum,qui beatus ſit,tutum eſſe, inexpugnabilem, ſeptũ atque munitum.

Inexputabile, Quod numerari non poteſt. ἀνυπολόγιστον, ἀνάριθμον. Colu. lib.9.cap.4,Nam inexputabilis erat numerus.

Inextinctus,a,um,Quod non extinguitur.Vnde Ouidius libro 6.Faſt. ignem Veſtæ vocat inextinctum, quòd ſemper ſuppeditatis fomẽtis à ſacris virginibus,nunquam penitus extingueretur,ignis inextinctus templo celatur in illo:Effigiem nullam Veſta nec ignis habent.

Inextirpabilis,bile,Quod extirpari non poteſt.Plin.li. 15.cap.20,Radices multæ,atque altæ,& ideo inextirpabiles.

Inextricabilis,Inſolubilis,quod extricari non poteſt:ſeu vnde quis extricare ſe nõ poteſt. ἄφυκτος, ἄνυστος. Virg.6.Aen.Hic laber ille domus, & inextricabilis error.Plin.lib.36.cap.13,Inque baſi quadrata intus labyrinthum inextricabilem.Inextricabilia vitia,Idem lib.20.capit.21.

Inexuperabilis, le,Quod ſuperari non poteſt. ἀνυπέρβατος. vt,Inexuperabilis vis fati.Liuius 8.ab Vrbe.Idem 5.ab Vrbe.Alpes inde oppoſitæ erant,quas inexuperabiles viſas haud equidem miror , nulla dum via ſuperatas.

Infabre,pe.cor.Inartificioſè,inornatè,fœdè,& impolitè. ἀκλεμμένως, ἀτέχνως. ſicut Affabrè,pulchrè,& ornatè.Liu.6.bel . Maced. Aureos torques M.CCCC.LXX. ad hæc auri pondo CCXLV. argenti infecti,factíque in Gallicis vaſis,non infabrè ſuo more factis duo millia CCCXL. pondo,&c.Horat.2.Sermo.ſatyr.3,Quid ſcalptum infabrè,quid fuſum durius eſſet?

Infabricatus,a,um,Non fabricatus, impolitus. ἀκαλαισιούργητος, ἀλάξευτος. Virg.4.Aenei.Frondentéſque ferunt ramos,& robora ſyluis Infabricata fugæ ſtudio.

Infacetus,a,um,Inurbanus , ruſticus , qui nihil ſalis habet , aut leporis. Plaut.in Truc.Quid tam infacetus Lemno aduenis?Non infacetus homo,Cicero 3,Offic.Non infaceto lepõre,Plinius libro 37.cap.1. Infacetum mendacium,Cicero pro Cælio.

Infacetiæ,arum,Inurbanitates,& ruſticitates.Vnde Catullus Annales Volũſii dicit eſſe plenos infacetiarum.

Infacundia,æ,Dicendi imperitia.Gell.libr.11.cap.16,Tui erroris culpã eſſe intelligo in mea ſcilicet infacundia.

Infacundus,Inelegans,nulla dicẽdi facultate præditus.Liu.4.ab Vrbe, Et Tribunus plebis vir acer,nec infacundus,naſtus inter aduerſarios,&c.

Infamis,me,penul.prod.Qui ob vitium aliquod,aut turpitudinem malè audit,aut cui fama eſt parum ſecunda,aut integra. ἄτιμος. Cicer. 6. Verr.Quo in oppido multas familias totas in perpetuũ infames tuis ſtupris,flagitiiſque feciſti.Terent.in Heau.-ea cauſa magis Patiar Clitipho flagitiis tuis me infamem fieri,Infamis dictus eſt ab antiquis digitus medius,propter ignauiam.quoniam indigere videatur aliorum defenſione.Perſ.Satyra 2.Infami digito luſtralibus antè ſaliuis Expiat. Iuuen.Mediúmque oſtenderet vnguen. Nam veteres quum aliquem medio digito indicabant,latenter eius ſignificabant infamiam:cuius rationem propter nimiam obſcœnitatem hic conſultò prætermiſimus.Si quis tamen noſſe cupiat,videat prouerbium , Digitũ medium oſtendere.

Infamia,æ,Macula.probrum,nota turpitudinis. ἀτιμία,ἀνοσμία. Terẽt. in Andr.Tum id clàm cauit.ne vnquam infamiæ Ea res ſibi eſſet , vt virum ſortem decet.Cicero 5.Verrina,Nihil ad tuas aures de tua infamia peruenìſſe.

Infamo,as,are,pen.prod.Infamia afficio,ignominiam vel notam inuro. ἀτιμάζω. Quint.lib.10.cap.1:Deinde quũ ſe iactaret eodẽ modo dicere, Senecam infamauit.¶Inuenitur etiam interdum pro diuulgare.Liu. 10.bel,Maced.Infamandæ rei cauſa ianuam obſerari iubet.¶Infama re agrum,deuaſtare.Colu.lib.1.cap.7,Ita fit vt & actor & familia peccent,& ager ſæpius infametur.

Infamatus,participium.Ouid.14.Metam.Et procul inſidias , infamatæque relinquunt Templa deæ.

Infandus,a,um,Ingens,immẽſus,inenarrabilis,nefarius,illicitus:à fando,quòd oratione eximi non poſsit aut debeat. ἄῤῥητος. Virg.2. Aen. Infandum Regina iubes renouare dolorem.Terent.Eun. Perii , obſecro tam infandum facinus mea tu ne audiui quidem.Martial. libr. 9, Immatura dabant infandas corpora pœnas.Virgil.4.Aen.-infandum ſi fallere poſſet amorem. ¶ Ponitur nonnunquam pro interiectione.

Virgil.lib.1.Georg.Infandum,ſiſtunt amnes,terræque dehiſcũt. Idem lib.1.Aenei.Nauibus(infandum)amiſsis.

Infans,tis,ſubſtantiuum,Dicitur puer qui nondum fari cœpit. νήπιος, ἄφωνος. Cicer.3.Verrina,Iſte infanti pupillæ fortunas patrias ademit. Liu. 1.belli Mace.In Sabinis incertus infans natus malẽſuus,an fœmina eſſet.Ouid.15.Meram.Editus in lucem iacuit ſine viribus infans. ¶ Accipitur etiam aliquando infans pro brutorum animalium,atque ipſarum etiam auium fœtu,Plin.Quadrupedes infantes ſuos cognoſcunt. Idem lib.10.cap.61,Veſpertilio volucrum ſola lacte nutrit , Vbera admouens,geminos volitat amplexa infantes. ¶ Adiectiuum verò capitur quaſi pro paruo.Pli.lib.22.cap.22,de boleto , Nec tunicæ minor gratia in cibo infantis boleti,id eſt parui & nondum adulti. ¶ Interdum dicitur infans,non facundus.Cicc.in Bruto,Ipſum Scipionem ac cepimus non infantem fuiſſe.¶ Per tranſlationem ſumitur pro ſtulto,& quaſi loqui neſciẽte.Ex quo infantior & infantiſsimus,id eſt ſtultiſsimus.Autor ad Heren.lib.2,Et dũ cautè,expediteque loqui volunt, infantiſsimi reperiũtur,Idem ad Q.Fratrem,Gabinius abſolutus eſt: omnino nihil accuſatore Lentulo,ſubſcriptoribuſque infantius:nihil illo conſilio ſordidius,

Infantia,tiæ,Aetas hominis vſque ad annum ſeptimum: quòd ad id ferè tempus ſatis commodè fari non poſſunius. νηπιότης. Plin.lib.9.cap.8. Atque etiam geſtans fœtus in infantia.Quintil.lib.1.capit.2 , Et quantum in infantia præſumptum eſt temporis , adoleſcentiæ acquiritur. ¶ Dicitur.etiam infantia,quum quis rem aliquam nouit,quaim tamẽ explicare non poteſt.Cic.3.de Orat.Duo modo hoc conſtet, neque ſnfantiam eius,qui rem norit,ſed eam explicare dicendo non queat:neque inſcitiam eius,cui res non ſuppetit,verba non deſint, eſſe laudandam quorum ſi alterum optandum ſit,malim equidem indiſertã prudentiam,quàm ſtultitiam loquacem.

Infantaria,pro puerpera.Marti.lib.4, Et quod mireris magis, infantaria non eſt.

Infantile,adiectiuum,Quod eſt infantis. νηπιῶδες.

Infarcio,cis,Impleo. ἐμπλάττω. Plin.lib.35.cap.14, Quid:non in Africa, Hiſpaniáque ex terra parietes,quos appellant fornaceos (quoniã fornacum modo circundati,vtrinque duabus tabulis inſerciuntur veríus, quàm inſtituuntur)æuis durant incorrupti,imbribus,ventis, ignibus, omníque cæmento firmiores? Colum.lib.12.cap.53, Et maximè in eas partes,quibus oſſa relicta ſunt.largũ ſalem infarcito.¶ Infarcire verba,luculcare,& ſine ordine inferere.Cic.in Orat.Quæ vita qui fugerit, vt neque verbum ita trajiciat vt id de induſtria factum intelligatur: neque infarciens verba,quaſi rimas expleat,&c.

Infatigabilis, Qui non defatigatur. ἀκάματος. vt,Infatigabilis curſus. Plin.lib.18.cap.19,Dentes quidem eorum maximi,equis quoque adal ligati,infatigabilem curſum præſtare dicuntur.

Infatuo,as,are,Fatuum,ſine ſale,id eſt ſine ſapiẽtia facio. μωραίνω. Fit enim à fatuus,& præpoſitione IN, quæ eius ſignificationem auget, Cicero pro L.Flacco,Neminem quidem adeò infatuare potuit,vt ei numum vllum crederet.Idem 1.Philip.Vt hominem ſtultum magis etiã infatuet mercede publica.Hier.ad Ruſt.Quid Salomone ſapientius? at tamen amoribus fœminarum infatuatur.¶ Infatuatæ mulieres dictæ ſunt quæ Faunorum ludibriis attinguntur. Et ſimiliter infatuati viri, quos nunc vulgus Spiritu correptos nominat: quidã etiã dæmoniacos.

Infatuſtus, a,um, Infœlix.iufortunatus. Ἀνσυχής. Ouid.lib.4.Metamor. Pella infauſta gerunt,multúmque ab vtraque cruoris Parte datur.

Infectores, Qui lanam colore aliquo inficiunt,id eſt tingunt. βαφεῖς, ἀλουργοδόται.Plin.lib.20.cap.7,Quarto infectores lanarum viuntur , quod glaſtum vocant.Idem lib.35,cap.6,Fit etiam apud infectores ex flore nigro cui adhæſerit æreis cortinis.Infector ſuccus,quo lanæ,vel quidpiam aliud tingitur,& inficitur.Plin.lib.11.cap.23.Purpurarum generi infector ille ſuccus.

Infectus,participium,vide INFICIO.

Infectus, nomen adiectiuum,compoſitum ex IN negatiua particula, & participio factus,Idem ſignificans quod non factus:vt,Infectum agentum, ἄῤῥηκτος ἄῤῥις, ἀνῤῥηγανος. Infecta pace,infecto negotio, ἀνεπίτευκτος. Plaur.in Cap.Quod malè feci,crucior modo,ſi infectum fieri poſſet. ἀνύπνυτον. Idem in Amph.Ea quæ ſunt facta,infecta eſſe acclamitat.Terent.in Eunucho.Infecta pace,vltro ad eum venies, indicans te amare.& ferre non poſſe.Liu.Lib.4.bel.Maced. Argenti infecti tulit in ærarium quatuordecim millia pondo ſeptingenta triginta duo : & ſignati bigatorum XVII millia viginti tria.Infecti,id eſt non ſignati, nec cælati.

Infelix,Infeliciter,Infelicito,& Infelicitas,vide INFŒLIX.

Infenſus, a,um,Iratus,malè alicui cupiens. ἔχθρος. Terẽ.in Andr.Me infenſus ſeruat,nequam faciam in nuptiis fallaciam.Sueto.in Vitellio, Nullis tamen infenſior,quàm vernaculis.Cic.1.Verr.Iam nunc timeo quidnã pro offenſione hominũ,qui illi inimici,infenſique ſunt,& expectatione omnium,& magnitudine rerum dignum eloqui poſsim.

Infenſo,as,are.Pro infenſum habere.Tacit.lib.13,Vt quaſi infenſantibus deis exitio tradi crederetur.¶Infenſare,pro infeſtare.Idẽ li.5,Adequitate caſtris,infenſare pabula.Idẽ lib.13,Sed palàm infenſare Armeniã.

Infer,Apud antiquos legitur pro infrà,ſicut ſuper.Cato de Re ruſt. cap. 149.Vbi pyrus florere cœperit,prato irriguo,vbi ſuper inférque vicinus permittet,tum decedito.Sunt tamẽ qui hoc in loco ſuper & infer malint eſſe antiqua adiectiua:vt ſuper vicinus dicatur qui à ſuperiori parte fundum contingit:Infer,qui ab inferiore.

Inferiæ,arũ,Sacrificia quæ inferis ſoluũtur. χοαὶ,ἐναγίσματα. Vnde inferias facere,eſt manes ſacrificiis placare.Virg.10.Aen.Viuẽtes rapit inferias quas immolet vmbris.Cic.de Nat.deo.li.3, Tertius eſt ex Idæis dactylis,cui inferias afferũt.Virg.9.Aen.Abſenti ferat inferias , decorẽtque ſepulchro.Ouid.5.Faſtor,Inferias tacitis Manibus illa dabunt.

Infer

Universidad de Deusto
Biblioteca

Infernas,atis,sicut supernas,omnis gen.Plin.lib.16.cap.39, Et ideo Romæ infernas abies supernati præfertur. Vitruuius, Infernatia ligna sunt quæ ex Apennini parte,qua inferum mare spectat,cæduntur: supernatia è diuerso.

Infernus,Pro inferorum loco,in singulari gen.masc.in plurali neutri esse autores sunt Grammatici:cuius tamen rei nullum ex classicis testimonium proferunt:nisi fortasis ex sacræ Scripturæ interpretibus, quos ea in re non imitabimur.Est enim re vera infernus,a,um,nomen adiectiuum,significans id quod est infra nos, sicut supernus, quod supra nos est. ἄνω. Plin.lib.2.capi.46, Quoniã ille infernus fluctus ex imo maris spirat.Infernæ vmbræ,Martial.libro 1.Inferna stagna,Liu.8.ab Vrbe.Inferni dii,Idem 1.bel.Maced. ¶ Ab infernus,fit Infernè, aduerbium. κάτωθεν.

Infernalis,le,Ab Infernus fit,quum est substantiuum. καταχθόνιος. vnde Infernales Furiæ.

Infero,pen.cor.infers,intuli,illatum,Intro porto. εἰσφέρω. Plaut.in Amphi.Neque meum pedem huc intuli.Lactan.lib.3, Non placebat Persio,quòd aurea vasa templis inferantur. ¶ Interdũ ponitur pro iniice re. ἐπιβάλλω. vt,Inferre manus.Lactã.lib.4,Nefandas manus deo suo intulerunt,Cice.in Paradoxis,Et æquè peccare se,si priuatis, acsi magistratibus manus inferantur. ¶ Inferre se,pro eo quod est,cum impetu irruere.Liu.lib.2,Adeò concitato impetu se intulerãt Hetrusci,vt tunderent ipso incursu Aricinos. ¶ Inferre damnum,cladem, detrimentum.Cæsar.2.bel.Ciuil.Magnisque vltrò illatis detrimentis,eos qui irruptionem fecerant,in oppidum reiiciebant,Liu.9.belli Pun. Omnibus pacis modo incuriose agẽtibus,magna clades illata. ¶ Interdum subiicere,seu apponere. ὑπαγορεύω. Lactan.lib.1,Quod clarum fiet exemplo quod inferemus. ¶ Interdum introducere.Liu.lib.1. ab Vrbe, Lacus erat,quem medium ex opaco specu fons perẽni rigabat aqua, quòquia se perfæpe Numa sine arbitris,velut ad congressum deæ, infere bat,Camœnis eum locum sacrauit. ¶ Interdum pro ingerere.Cice.libro 3.Offic.Turpe est,& valde vitiosum in re seuera,conuiuio dignum aut delicatum aliquem inferre sermonem. ¶ Interdum pro concludere.Seneca,Quum his argumentis quod proposuerat intulisset. ¶ Interdum pro cõtrà ferre.Cæsar.lib 1, Romani conuersa signa bipertitò intulerunt. ¶ Inferre arma,est bellum gerere. ἐξοπλισμὸν πόλεμον. Cicer. Octauio,Quibus cogitas arma inferre: ¶ Inferre crimen, est imputare,seu obiicere.Cic.in Lælio,Addendum eodem est,vt ne in criminibus aut inferendis delectetur amicus,aut credat oblatis. ¶ Stuprum inferre.Cic.in Paradoxis, Quancunque in domum stuprũ intulerint, eandem essa labem libidinis.

Inferus,a,um,inferior,infimus,Quod est infrà, quemadmodum superus,a,um,quod est suprà. ὁ πάνυ κατώτερος, κατώτατος. Plaurus in Mer. Limen superum,inferúmque salue,simul autem vale.Cic.1,Tuscul. Eadémque ab animo,tanquam ab oculis caliginem dispulit: vt omnia supera,infera,prima,media,vltima videremus. ¶ Inferum mare, Tyrrhenum:sicut superum,Adriaticum:quòd ex vrbe Roma versus Adriaticum euntes,fere semper ascendunt:contrà ad vrbem,ad mare Tuscũ venientes descẽdunt.Aut certè eo quòd Adriaticum mare Italiam ab Oriente alluit,Tyrrhenum ab Occidende & Meridie.

Inferi,orum,Quòd infra nos circa terræ centrum credantur habitare. Cic.pro A.Cluentio.Nunc quidem quid tandem illi mali mors attulit?nisi fortè ineptiis,ac fabulis ducimur,vt existimemus illum apud inferos impiorum supplicia perferre.Plaut.Aulul.Si quid coxerint, superi incœnati sint,& cœnati inferi.

Inferior,& hoc inferius,Comparatiua ab inferus.Plinius libr.11.capi.37, Sed palpebræ quadrupedibus in superiore tantùm gena,volueribus in inferiore.Cic.1.Verr.Tu quum omnibus rebus inferior sis,hac vna in re te mihi anteferri putas oportere, quòd Quæstor illius fueris:ego,si superior cæteris rebus esses,te hanc vnam ob causam accusatorem repudiari putaré oportere.Corn. Tacitus li.3, Tiberius atq; Augusta publico abstinuere,inferius maiestate sua rati, si palàm lamentarentur, Inferius,comparatiuum aduerbiale.Ouid.2.Metam.Inferiúsque suis fraternos currere Luna Admiratur equos.

Infimus,a,um,superlatiuum.Plautus Curc.In loco infimo boni homines atque dites ambulant.Infimi homines,id est contempti, nullo in honore habiti,vel abiectæ conditionis.Terent.Eunu.Tace tu, quem ego esse puto infra omnes infimos Homines.Cice.pro Flac. Siquè infimo loco natum,nullo splendore vitæ,nulla commendatione famæ defenderem.Idem 1.de Fin.In quo nihil æquè nec summum, nec infimum, nec medium,nec vltimum,nec extremum sit.

Infimates.pe.prod.Dicti sunt qui ex infima plebe sunt. ὁι ἐσχατόντες, sicut Summates,qui maximæ & summæ nobilitatis sunt,vel autoritatis. Plau.in Sticho,Summates viri atque infimates.

Infimo,as,pen.cor.Deprimo,infimum facio.Est enim contrarium verbo sublimo.Apul.de dæmonio Socratis,Ingenia illa ab beatitudinem sublimata sunt,hæc ad miserias infimata.

Inferueo.es,siue Inferuesco,is,Idem quod feruẽo.Cato cap.108, Facito bis,aut ter inferueat., Idem capit. 90, Et far parum facito.& fabæ tertia pars vt inferuescat.Horat.2.Serm.saty.4,Hoc vbi confusum sectis inferbuit herbis,Corycióque,&c.

Inferuefacio.cis,Colum.lib.12.cap.17, Liquatúmque acetum inferuefaciant.Idem lib.9.cap.12,Omnia eadem æquis ponderibus in vnum læ vigata.& fictili vase cum ammineo vino inferuefacta.

Infestiuus,Infacetus,iniucundus. ἀστράτευτος,σκαιός. Gellius,Homo sub agresti ingenio,& infestiuo.

Infestus,a,um,Qui alicui bellum infert:& est plus quàm inimicus, iámque aduersus eum fertur. ἀνοσιος,σχέτλιος.Plaut.in Casina,Tibi soli infesta est plus,quàm cuiquam.Cic.5.Verr.Quis hunc audet dicere aratoribus infestum,& inimicum fuisse? ¶ Accipitur etiam pasiuè pro eo

qui infestatur.Cic.pro Rosc.Ame.Filii vita infesta sæpe ferro, & insidiis appetita.Idem pro Plancio,Dolebam,Iudices,& acerbè ferebam, si huius salus ob eam ipsam causam esset infestior,quòd is meam salutem,atque vitam sua beneuolentia,præsidio,custodiáque texisset. Nigidius infestum à festinando dici putat,Qui enim instat alicui, eúmque properans vrget,& opprimere eum studet,atque festinat:& contrà,de cuius periculo,& exitio festinatur:horum vterque infestus dicitur,ab instantia fraudis quam vel factorus alicui,vel passurus est. Infestum mare habere,vt annotauit Nonius, significat latrocinando mare infestare.Cic.lib.3.de Rep. Nam quum quæreretur ex eo, quo scelere impulsus mare haberet infestum vno myoparone:Eodem inquit quo tu orbem terræ.Senectus infesta,hoc est molesta & grauis.Liu.1.ab Vrbe,Tũ verò indies infestior Tullii senectus,infestius cœpit regnũ esse.Signa infesta,dicũtur quæ aduersum tẽdũt.Cæsar.6.bel.Gal.Illi vbi præter spem,quos fugere credebant,infestis signis ad se ire viderunt. Liu.2.ab Vrbe.Sic in primum infestis hastis prouolant duo Fabii.

Infesto,stas,Diuexo,molestiam infero. ἐνοχλῶ. Plinius lib.7.cap.2,Quos à gruibus infestari Homerus quoque prodidit.Infestare, pro vitiare. Plinius lib.15,Arborem ipsam fertilitate consumi,musco præterea ruubro infestari.Infestantur vineta Austris & Euris,Columella lib.3.capi. 12.Infestat infantes editos plenilunium.Plin.7.cap.6.

Infestatio,Molestatio,vexatio. ὀχλήσεις.

Infestè, aduerbium,Noxiè,Liu.9.bel.Pun.Age contrà,quæ illi infestè in nos fecerint.repetite.Id est inimico animo.

Infibulo,as.quid significet,vide suprà in dictione FIBVLA.

Inficias,Inficialis,Inficiator,vide INFICIOR.

Inficio,is,ere,pe.cor.ex in,& facio,Tingo,imbuo. βάπτω. Plau.in Truc. Quia tibi insuasso inficisti propudiosa pallulam.Plin.lib.7.capi.15,de menstruis mulierum,Ad omnem contactum adhærens, præterquam filo,quod tale virus infecerit.Cæsar 5.bel.Gall.Omnes verò se Britanni glasto inficiunt,quod cæruleum efficit colorem. ¶ Per translationem sumitur pro vitio,seu maculo. διαφθείρω. Cic lib.5.Tusc.Sed nos vmbris,deliciis,otio,langore,desidia,animum infecimus.Liuius, Hoc luxu,& peregrinis infecti moribus. ¶ Item venenare. φαρμάττω. Virgil.2.Georg. quo non præsentius vllum,Pocula si quando fœuæ infecere nouercæ.Plin.lib. 1,Nimio fumo inficiuntur apes. Hoc verbum Diomedes à fuco componi existimat:dicit enim.facio,conficio:fuco, inficio.Sed aspera nimis videtur compositio,licet à significatione non abhorreat.

Infectus,a,um,ab inficio,Idem est quod tinctus, maculatus, venenatus. βεβαμμένος, ἀναφαρμάκτος. Plin.lib.11.capi.37,Mulieribus etiam palpebræ infectæ quodammodo, tanta est decoris affectatio, vt tingantur oculi quoque.Suet.in Caligula,Inuenta & arca ingens variorum vene norum plena,quibus moxà Claudio demersis,infecta maria traduntur,non sine piscium exitio.Seneca,Diu in istis vitiis iacuimus,elui dif ficile est:non enim inquinati sumus,sed infecti.

Infectus,us,Accipitur pro tinctura. βαφή. Plin.lib.8.capi.48, De reliquarum infectu suo loco dicemus.

Infectores,Qui lanam colore aliquo inficiunt,id est tingũt. βαφεῖς, ἀνθοβαφεῖς. Plin.lib.20.cap.7,Quarto infectores lanarum vtuntur,quod glastum vocant.Idem lib.35.cap.6,Fit etiam apud infectores ex flore nigro,qui adhærescit æreis cortinis.Infector succus,quo lanæ, vel quidpiam aliud tingitur,& inficitur.Plin.lib.11.cap.23,Purpurarum genera infector ille succus.

Inficior,aris,deponens,Nego,dicto.nõ facto. ἀρνοῦμαι,ἐξαρνέομαι. Plau. in Cistel.Omnia inficiatur ea quæ dudum confessa est.Cic. in Catilinam,Nã quũ id posset inficiari,repentè præter opinionẽ cõfessus est.

Inficias,tantum accusatiui casus est,& pluralis numeri, & solùm cum eo, is,iungitur,& sine præpositione:vt,Hic inficias iturus est,hoc est negabit. ἐξαρνήσεσθαι, Terent.in Adel.Si inficias ibit,testis mecum est annulus quem amiserat.Gell.lib.16.cap.19,Nautas stupefactos,cõuictósque inficias ire non quisse.

Inficialis,le:vt,Inficialis status,quo itur inficias,& negantur obiecta.Cic. in Topic.Itaque aut inficialis,aut coniecturalis prima appellatur.

Inficiator,oris,Qui negat se vel debere quod actor petit, vel commisisse quod accusator obiicit. ἐξαρνητὴρ. Cicero lib.1.de Orat.Nonne intelligebat,vt si ille inficiator probasset Iudici,ante peritam esse pecuniam quàm esset:deberi cœpta,&c.Vnde status coniecturalis dicitur inficialis,quo negamus quod vel petimur vel obiicitur. Cicero in Catilinã, Hoscе ego non tam milites acres,quàm inficiatores lentos esse arbitror.Martialis lib.1,In ius,ô fallax,atque inficiator,eamus.

Inficiatio,nis,Verbale,Negatio. ἐξάρνησις.Cice.2.de Orat.Ac nostræ ferè causæ quæ quidem sunt criminum,plerúque inficiatione defenduntur.

Infidus,a,um,pen.pro.Non fidus,cui non est fidendum. ἄπιστος. Cic. de Am.Tum quum exul esset,se intellexisse quos fidos amicos haberet, quos infidos.Plau.in Asin.Vbi sciens fideli infidus fueris.Liu.7.ab Vrbe,Et propter Latinorum infidum iandiu fœdus. Virg.2. Geor. Illum non populi fasces,non purpura regum Flexit,& infidos agitãs discordia fratres.Horat.1.Carm.Ode 35,At vulgus infidum & meretrix retro Periura cedit.

Infidelis,le.Qui promissis non stat,nec fidem promissam exoluit, quin potius violat. ἄπιστος. Plau.in Asin.Vbi fidentem fraudaueris,vbi hero infidelis fueris.Cæsar 7.bel.Gal.Qui autem erant per cœperunt. Cic.ad Catonem, lib.15,His ego subsidiis ea sum consecutus,quæ nullis legionibus consequi potuissem,vt ex alienissimis sociis amicissimos, ex infidelissimis firmissimos redderem.

Infidelitas,atis,Fides violata.perfidia.Cæs.8.bel.Gall.Infidelitatem eius sine vlla perfidia iudicauit comprimi posse.Cicero pro Milone.Quæ infidelitates in amicis.Idẽ 5.Tusc.Quãtopere verò amicitias defide

raret,quarum infidelitatem extimescebat,&c.

Infideliter,aduerbium. ἀπίστως. Cicero ad Brutum,Infideliter aliquid cui piam suadere.

Infigo,gis,pe.prod.Intus figo. ἐμπήγνυμι. Cice.4.Tusc. Quum in acie M. Allienum Peligni scuto perlexit,gladiúmque hosti in pectus infixit.Infixa in tergis hostium pila,Liuius 7. bel. Punici. Infixa animis religio,Idem 9.bel.Pun.Telum infixum educere,Ouidius 13.Metamorph.Hærent infixi pectore vultus,Virgilius 4.Aeneid.

Infimates,Infimo,as,Infimus,a,um,vide INFERVS.

Infindo,dis,dere,Findendo incido. ἐμπήγνυμι.Virgilius Eclo.4, -quæ cingere muris Oppida,quæ iubeant telluri infindere sulcos.

Infinitus,a,um,Finito contrarium. ἄπειρος. Cic.pro Roscio Com. Qui tantas, & tam infinitas pecunias, non propter inertiam laboris, sed propter magnificentiam liberalitatis repudiarit. Infinitæ altitudinis spelunca,Cice.6.Verrina. Infinitum imperium,id est sine exceptione, vel maximum,& quasi perpetuum.Cice.4.Verrina,Postquam M. Antonii infinitum illud imperium senserant.

Infinitè,aduerbium,Perpetuò,indefinenter. Cicero in Paradox. Illi aurata tecta in villis,& sola marmorea facienti,& signa, tabulas, supellectilem & vestem infinitè concupiscenti,&c.

Infinitò,ablatiuus loco aduerbii.Plin.lib.15,cap.8, Procedente persuasione illa, quicquid in Creta nascitur, infinitò præstare cæteris eiusdem generis alibi genitis.

Infinitas,tis,Perpetuitas. ἀπειρία. Cice.1.Offic.Gradus autem plures sunt societatis hominum:vt enim ab illa discedatur infinitate,propior est eiusdem gentis,nationis,&c.

Infinitio,onis. Cic.1.de Fin.Infinitio ipsa,quam ἀπειρίαν vocant, tota ab illo est.Id est infinitas,siue infinitudo.

Infinitiuus modus,Sine alterius verbi adminiculo poni solet. ἀπαρέμφατον. vt apud Virgilium 1.Aene.Mene incepto desistere victam?Quo in loco subintelligitur,oportet vel decet. Ponitur etiam frequentissimè infinitiuus pro præterito imperfecto indicatiui.Terentius in Eunu.In uidere omnes mihi.pro inuidebant. ¶ Ideo autem dicitur infinitiuus, quia alii modi definiunt personas & numeros:hic autem sine numeris & personis est,& habet solũ præsentiũ tempus,præsens, præteritum,& futurũ:vt,Amare,præsens:Amasse,præteritum:Amatum ire,futurum.

Infirmus,Non firmus,imbecillis,& debilis. ἀσθενὴς, ἄνισχυρος. Cic.1.Acad. Et simul assidamus,inquam, si videtur. Sanè istud quidem,inquit:sum enim admodum infirmus. Inops & infirma classis,Cic.7.Verr. Aetate affecta,& viribus infirmis homo,Idem 6.Verr.Infirmi saporis vinum, Ingenerosum, debile, & quod linguam non ferit,aut pungit. Colum. lib.de Arbo.cap.3,Montibus clinisque difficulter vineæ conualescunt, sed firmum,probúmque saporem vini præbent:humidis & planis locis robustiissimè,sed infirmi saporis vinum,nec perenne faciunt. ¶ In firmior,comparatiuus.Hora.1.Serm.Sat.9,-sum paulo infirmior vnus Multorum. ¶ Infirmissimus,ac desperatissimus homo , Cicero in Pisonem. Caput infirmum,Horat.1.Epist.17. Leuissimæ ac infirmissimę causæ,Cic.pro Cluent.Vnde Infirmitas,Inualiditas:non ægrotatio, vt plerique malè vsurpant:sed potius debilitas illa quæ vel ex ætate, vel ex morbo contingit. ἀσθένεια. Cicero de Sene. Vt enim infirmitas est puerorum,& ferocitas iuuenum.& grauitas iam constantis ætatis: sic senectutis maturitas naturale quiddam habet,&c.Idem de ClarisOra. Erat eo tempore in nobis summa gracilitas & infirmitas corporis. Idem pro Sylla,Infirmitatem corporis animi virtute superauit.

Infirmo,as,are, Debilitare, infirmum reddere, & etiã refellere καταλύω, ἀνυτῶ. vt, Infirmitare argumenta, & rationes alicuius. Cicero de Diuin.Nec ea dico,quæ si dicam,tu infirmitare non possis. ¶ Infirmare fidem testis ad Iudicem,Ciceroni pro Roscio Com.est infirmum reddere,& ostẽdere,periurũ esse testẽ,aut saltẽ fide indignũ.Idẽ 2.de Natu. deo. Quanta verò illa sunt quæ vos Academici infirmatis & tollitis?

Infirmatio,onis, Confutatio. Cice.lib.1.de Inuen.Iudicatio est quæ ex in firmatione & confirmatione rationis nascitur controuersia. Infirmatio rerum iudicatarum,Cicero pro Lege Agraria.

Infit,verbum defectiuũ,autore Festo, Idem est quod incipit. Plautus in Aulul.Insit ibi postulare plorans,eiulans. Sæpius tamen accipitur pro inquit.Liu.1.ab Vrbe,Ibi insit annum se tertium & nouagesimũ agere.

Inflammo,as,Idem quod incendo. φλογίζω,φλογίσσω.Cicero 6.Verr.Quam quum inuestigare Ceres vellet, dicitur inflammasse tedas iis ignibus qui ex Aetnę vertice erum punt.Idem 7.Verr.Classem pulcherrimam pop.Rom.in litus expulsam & eiectam, quum primum aduesperasceret,inflammari,incendique iussit. ¶ Per translationem accipitur pro augere. Cicero 2.Verr. Quum sint parati qui concionibus & legibus hanc inuidiam Senatus inflammare conentur. ¶ Inflammari palsiuè, pro vehementer appetere,& desiderare aliquid.Cice.de Amici.Honores verò quorum cupiditate quidam inflammantur , quammulti ita contemnunt,vt nihil in anius esse,nihil leuius existiment?

Inflammatio,nis:vt,Inflammationes mammarum quas Greci φλεγμονάς vocant , nempe quando propter nimium humorem collectum in aliqua parte,veluti cuiusdam ignis ardor sentitur.

Inflecto,is,ere, Idem quod flecto. κάμπτω. Cæsar 1.Bel.Gall.Quum ferrum se inflexisset.Cicero 7.Verr.Vbi primùm ex alto sinus ad vrbem ab litore inflectitur.Vestigium cursus sui inflectere, A cursu suo declinare,Cicer.1.de Natu.Oculos aliquorsum inflectere, Cicero ad Quir. post red.Voces inflectere cantu,Tib.lib.2.Eleg.7.

Inflexus.participium:vt Aratrum inflexum,Virgi.1.Georg. Incuruum & leuiter à summo inflexum bacillum.Cicero 1.de Diuin. Ceruix inflexa,Virg.lib.3.Aenei. Genu inflexum,Proper.lib.3.Eleg.9.

Inflexus,us, Nomen,Ipse inflectendi actus.Plin.lib.11.cap.25, Ferit obliquo ictu,& inflexu.

Inflexio,onis. κάμψις. Idem Cicero de Vniu.Omnis enim orbis eorum,

quasi facilitatis inflexione vertebatur. Laterum inflexio, Cicero 3.de Oratore.

Inflexibilis,le.Quod inflecti non potest. ἀκαμπτής. Plin.lib.28. capit.12, Dolorem inflexibilem(opisthotonon vocant)leuat vrina capræ, auribus infusa.Plin.Epist.317,Peruicaciam certè,& inflexibilem obstinationem debere puniri.

Infligo,gis,pen,prod.Ictum infero,incutio. ἐντίνω,προστρίβομαι. ex in,& fligo,verbo antiquo,quod iternere significabat.Plin.lib.8.cap.36,Sæpe in arena colaphis infligtis exanimantur.Cicero in Pisonem, Quæ discessus meus Reipublicæ vulnera inflixit.Idem in Vatin. Si ad cætera vulnera quibus putasti Remp.deleri,hanc quoq; mortiferam plagam inflixisses Auguratus tui.

Inflo,as,are, Turgefacio:à folle:qui flatu turgescit,tractum. ἐμπνευματόω. Vnde tibicen buccinam vel calamos inflare dicitur , pro tibia canere,vel calamis.Varro 3,de Re rust.cap.13,Qui quum eo veniisset cum stola,& cithara,& cantare esset iussus, buccinam inflauit. Inflare ambas buccas,iratorum proprium. Horatius 1.Sermon. Satyra,-quin Iupiter ambas Iratus buccas inflet. ¶ Inflare,turgescere,tumere,& efferi,vel superbire. Cicero 1. de Legibus, Fannii autem ætati coniunctus Antipater paulo inflauit vehementius, habuitq; vires agrestes ille qui dem,atque horridas,sine nitore ac palæstra.

Inflatus animus, Superbus, elatus. Cicero 3.Tusc.Sic igitur inflatus,& tumens animus in vitio est:sapientis autem animus semper vacat vitio, nunquam turgescit,nunquam tumet.

Inflatus,us,Ipse inflandi actus. ἐμπνευσις,ἐμπνευμάτωσις. Cic.4.Acad. Qui primo inflatu tibicinis Antiopam esse dixerant,aut Andromacham. Inflatus diuinus,pro afflatu,& inspiratione , apud Ciceronẽ 1.de Diuin. Tum aliquo instinctu,inflatúque diuino futura renuntiat.

Influo,is,xi,xum,Illabor,intrò fluo. ῥέω. Colum.lib.1,Sed ampla stabula sic ordinentur,nequis humor influere possit. Cic.4.Tusc.Apud Hypanim fluuium qui ab Europæ parte in Pontum influit. ¶ Influere in aures hominum,id est sensim irrepere.Cicero in Lælio, Quibus blandi tiis C.Papyrius nuper influebat in aures concionis.

Infodio,di,sum,Humi defodio,terra obruo. ὀρύσσω. Virgil. 4, Georg. Antè supinatas Aquiloni ostendere glebas, Quàm lætum infodias vitis genus.Nonnunquam idem valet quod simplex fodio.Colum.lib.4. Campestris locus altè duos pedes infodiendus est.

Infœlix,cis, Vel potius Infelix absque diphthongo , omnis gene.idem quod infortunatus,miser. ἀτυχής. Terentius Eunu.At ego infœlix,neque ridiculus esse,neq; plagas pati Possum. Ibidem, Proh fidem deûm facinus fœdum, ô infœlicem adolescendum! Infœlix , & ærumnosus, Cicero 7.Verr. ¶ Infœlix,Non fœcundus,inquit Seruius in illud Virg. 5. Eclog , Infœlix Iolium,& steriles dominantur auenæ. Cicero pro Rab.Quæ tu homo leuis,ac popularis,libentissimè commemoras:Caput obnubito,arbori infœlici suspendito,Virgil.2. Georg.Salsa autem tellus,& quæ perhibetur amara, Frugibus infœlix.

Infœlicitas,atis,vel potius Infelicitas,sine diphthongo, Aduersa, vel incommoda fortuna.calamitas. ἀτυχία. Terentius in Adelphis: Quid hoc (malum) infœlicitatis? nequeo satis discernere. Cice.lib.2.de Finib.bon.& malorum.Beatè autem viuere,alii in alio,vos in voluptate ponitis.item omnem infœlicitatem in dolore.

Infœliciter , vel potius infeliciter , sine diphthongo aduerbium,idem significans quod infortunatè,miserè,calamitosè. ἀτυχῶς. Terentius in Eun, Dum sequor hanc,sit mihi obuiam.P.Incommodè hercle.C. Imò enim verò infœliciter.Liui.1.ab Vrbe,Id quanquam omissum iam ex omnium cura Latinorum , ob rem toties infœliciter tentatam in armis,videbatur.

Infœlicito, as, are , vel melius sine diphthongo infelicito , Infœlicem & miserum facere. ἀτυχῆ ποιῶ. Plautus in Cas.Dii me & te infœlicitent si ego in os meum vini guttam indidi.

Informis,me,Sine forma. ἄμορφος. Plin.lib.7. cap.15, Ea est caro informis,inanima,ferri ictum & aciem respuens. Informe cadauer.Virgil. 8.Aenei. Hyemes informes, Horat.2.Carm.Ode 10.

Informo , as , are, Est primam illam, & rudem operi alicui formam inducere. ὑποτυπῶν,σχηματοποιεῖσθαι,πρεγγράφειν,μορφοῦν. Virg.8. Aene. His informatum manibus,iam parte polita Pulmen erat. ¶ Per translationem accipitur pro eo quod est in mores componere, seu certam formam morũ imprimere animo. ὑποτυποῦν. Cicero pro Archia,Nam vt primùm ex pueris excesit Archias,atque ab his artibus,quibus ętas puerilis ad humanitatem informari solet,se ad scribendi studium cõtulit.Animus bene à natura informatus,Cicc.1.Offic.

Informatio,nis,Propriè dicitur prima illa & rudis forma quę ab artifice operi alicui inducitur. ὑποτύπωσις,πρεγγραφή. ¶ Per translationem autem accipitur pro rudi quadã & imperfecta ratione à natura primùm animo impressa.Cicero 1.de Nat.deo.Quæ est enim gens,aut quod genus hominum quod non habeat sine doctrina anticipationem quandam Deorum , quam appellat προλῆψιν Epicurus , hoc est anteceptam animo rei quãdam informationem,sine qua nec intelligi quicquam, nec disputari possit? Ibidem,Quę enim nobis natura informationem deorum ipsorum dedit,eadem insculpsit in mentibus.

Inforo,as,pen. corr.à foro cõpositum, In foro traducere, fori fabulam facere: sicut incomitiare , per comitium diuulgare. ἐν ἀγορᾷ διαβαλλεῖσθαι,κακῶς ἀγορεύειν Herodiano. Plau. in Curc. Adolescens ob rem publicam,hoc intus mihi Quod insigne habeo,quæso ne me incomities. 1 v. Licétne inforare,si incomitiare non licet? c. Non inforabis me quidem:nec mihi placet tuum profectò nec forum , nec comitiũ. ¶ Aliquando componitur ex in,& foro,as, quod est intus foro. ἀντιβοάω. Plin.lib.17.cap.14,Timebant prisci truncum findere: mox inforare ausi medium:ipsique medullæ calamum imprimebant.

Infortunatus,a,um.Infœlix,miser, calamitosus, ærumnosus. ἀτυχής. Terent.

Terent. O infortunatum senem. Cic. ad Att. lib. 2, Nihil me infortunatius, & Catulo, tum splendore Vitæ, tum hoc tempore.

Infortunium, ij, Infœlicitas, calamitas, ærumna. δυσπραγία, δυστύχημα. Terent. in Adelphis. Si attigisses, ferres infortunium. Infortunium habere, calamitosum esse. Liui. 1. ab Vrbe, Ni pareat patri, habiturum infortunium esse.

Infortunitas, atis, Idem Gell. lib. 6. cap 1, Itidem sunt bona & mala, fœlicitas & infortunitas, dolor & voluptas.

Infra, ab in, nasci videtur, cuius significatio nota est. ὑπό, ὑπαίνοθεν. Et sine casu quidem aduerbium est: adiuncto verò casu, præpositio: vt apud Terentium in Eunu. Ego te esse infra omnes infimos puto homines. Facitque ex se Inferus, a, um, inferior, infimus, infernus. Docet Laurentius Valla, Infra, ad dignitatem & locum referri: vt, Infra dignitatem meam est, & infra tectum. Intra, ad numerum & spatium. ἐντός. vt, Infra viginti dies, & intra muros: non autem infra. Sunt autem infra & supra, inter se relatiua, sicut intra & extra, super & subter.

Infractus, a, um, Idem quod fractus: nisi fiqua maior vis ex natura præpositionis accedat. κλάσεις, ἀθλάσεις. Cic. 1. Acad. Tu autem te negas infracto remo commoueri. Idem pro Domo sua, Itaq; infractus furor tuus inanes faciebat impetus. Sic infractus animus dicitur qui demissus est & deiectus, & rerum aduersarum fluctibus pessundatus. Cicer. 1. Acad. Non modò non infracto animo erat, verumetiam confirmato & renouato. Res infracta, id est perdita, afflicta, & desperata. Cic. Atti. li. 9. Tum poterimus deliberare, non fcilicet iam integra re, sed minus infracta, quàm si vnà proieceris te. Oratio infracta, id est humilis & demissa, qualis solet esse eorum, quibus parum propitia est fortuna. Liui. 8. bel. Maced. Oratio fuit summissa & infracta, extenuantis opes suas, vrbiúmq; suæ ditionis egestatem querentis. ¶ Legitur aliquando infractus, in contraria significatione, pro non fracto. σίδηρος, ἄθραυστος. Plin. lib. 8. capi. 10, Mares quàm maximè simos, longis auriculis, infractisque armis quàm villosissimos probant Ad eundem etiam modum interpretatur Seruius illud Virgilii 12. Aene. Turnus vt infractos aduerso Marte Latinos Defecisse videt.

Infractio, nis, Idem est quod fractio, vel ruptura. κλάσις, ἄθλασις. vt, Infractio ossis, vel cartilaginis. Infractio animi, id est pusillanimitas, vel demissio & torpor animi rebus aduersis, vel desperatione fracti. ἀθυμία. Cic. 3. Tusc. Verisimile est igitur, in quem cadit ægritudo, in eundem cadere timorem, & infractionem quandam animi, & demissionem.

Infræno, as, are, Propriè equis fræna imponere. χαλινόω. Liu. 7. bel. Maced. Pauci stabant impauidi equi, eos ipsos non sternere, non infrænare. aut ascendere facilè poterant. ¶ Per translationem accipitur pro cohibere, seu domare, detinere. Plin. lib. 9. ca. 31, Quod vbi videre nautici, statim pluribus anchoris nauigia infrænant. hoc est detinent, seu cohibent. ne longius progredi possint. Idem lib. 32. cap. 1. Infrænat impetus, & domat mundi rabiem, nullo suo labore, non retinendo, &c.

Infrænatus, a, um, nomen adiectiuum est, Idem significans quod non frænatus. ἀχάλινος. Liuius 6. bel. Macedo. Non stratos, & infrænatos magna pars habebant equos.

Infrænus, a, um, & Infrænis, ne. Sine fræno, non frænatus. ἀχάλινος. Virgi. lib. 10. Illum infrænis equi lapsu tellure iacentem. Idem 4. Aene. Hinc Numidæ infræni cingunt. Vbi Numidas infrænos vocat, quòd equis vteretur infrænatis, quos sola regebant virga. Infrænus cursus. Colum. lib. 10. Sed quid ego infræno volitare per æthera cursu Passus equos?

Infragilis, le. Firmus & validus. ἄῤῥηκτος. Oui. 1. Trist. Si vox infragilis, pectus mihi firmius esset. Animum infragilem tenere, Idem ad Liuiam.

Infremo, is, re. Idē quod simplex fremo, hoc est murmure & flatu indignationem ostendo. βρίμω, βρυχάομαι, ῥοιζέω. Virgil. 10. Aene. de apro, Infremuitque ferox, & inhorruit armos. ¶ Accipitur aliquando pro perstrepere. personare, & sonitu horrorem incutere. Silius libro 3. Nec bellum rapris tam dirum mille carinis Acrius infremuit, trepidúmque exterruit orbem.

Infrendeo, des, infrendui, dere. Proprie significat dentes irascendo quatere, & inuicem collidere. ὑπαφίεμι τοὺς ὀδόντας, ὀρύσσειν. Virgil. 3. Aen. Dentibus infrendens gemitu, graditúrque per æquor Iam medium.

Infrendes. Dicitur puer sine dētibus, qui frendere nō possunt. ἀνόδοντος.

Infrequens, tis, omnis gene. Parum frequentatus. μανός. vt, Infrequens forum, in quo pauci conueniunt. infrequens Senatus, paucorum Senatorum conuentus. Liu. 3. ab Vrbe, Præteruquam quòd infrequens Senatus indicio erat sociis afflictam ciuitatem pestilentia esse, mœstum etiam responsum tulere. Infrequens in loco aliquo quis esse dicitur, qui rarò eum frequentat. Cic. ad Qu fratrem, Et sum equidem, vt scribis, & Romæ, & in prædiis infrequens.

Infrequentia, tiæ, Raritas, & paucitas. μανότης. Cicero ad Quintum fratrē, Summa infrequentia, quum vellet exire, à COSS retenus est. Liuius li. 2. ab Vrbe, Nec agi quicquam per infrequentiam poterat Senatus.

Infrico, as, are, Idem quod fricare, & fricando contundere, vel illinere etiam fricando. ἀντρίβω. Colum. lib. 12, cap. 30, Et pondo quadrantem amphoris singulis infricato, & oblinito.

Infrigo, gis, xi, ctum, Simul frigo, in patella, aut alio quouis instrumento. Plin. lib. 20. capi. 13, Dederúnt & cum bitumine infrictam potioni propter anhelitum.

Infringo, gis, Valde frango. κατακλάω, ῥήγνυμι. Plin. lib. 21. cap. 6, Ne insidens ales infringat. Cæsar 3. bel. Ciuilis, Vt primus excursus, visque militum infringeretur. aciéque distenderetur, &c. ¶ Interdum est illidere, & infigere. ἐντρίβω. Terent. in Adelphis. Plus quingentos colaphos infregit mihi. Hinc fit infractus, quando idem significat quod fractus, vel valde fractus. Vide supra.

Infrio, as, Rem friatam & comminutam rei alicui intero. ἐντρίβω. Cato de Re rust. c. 79. Eos melle vngito, papauer infriato. Colum. libro 8. ca. 5, Atque ita paulum triti salis vulneribus infriatur. Idem lib. 7. ca. 5, Superfusóque aceto, vel æris ærugine infriata.

Infructuosus, a, um, Quod non fert fructum. ἄκαρπος. Colum. libro 11. cap. 2, Post quem diem sera & infructuosa sit huiusmodi rerum cultura. Infructuosæ preces, vanæ, frustra factæ, & ex quibus nihil ei qui rogat, fructus aut vtilitatis prouenit. Plin. Epist. 176, Quod vel maximè dolorem meum vicerat: obuersantur oculis cassi labores & infructuosæ preces, & honor quem meruit.

Infrunitus, apud Senecam, lib. 3. de Beneficiis, legitur pro stolido & insipiente. Vide FRVNISCOR.

Infuco, as, pen. pro. are, Fuco tingo: & per translationem tego, dissimulo. φυκίόω. Cic. 3. de Orat. Inscriptis, & indictis non aurium solùm, sed animi iudicio etiam magis infucata vitia noscuntur. Plau. in Mil. Nūc pol ego metuo nequid infucauerit. Si hic non videbit mulierem, aperitur dolus. Vbi infucare aliquid, dixit pro eo quod est, fallaciam aliquam tam latenter struere, & quibusdam quasi coloribus ita dissimulare, vt difficile deprehendatur.

Infula, la, pen. corr, Fascia est in modum diadematis (vt inquit Seruius in 10. Aene.) à quo dependent vittæ ab vtraque parte. ναυΐα. Festus, Infulas, facerdotum filamentum vocabant. Alii scribunt infulas filamenta alba esse quibus templa ornabantur: & moris fuisse, vt nubentes priusquam mariti domum ingrederentur, infulis postes ornarent. Cic. 3. de Orat. Pamphilúmq; nescio quem, finamus in infulis tantam rem, tanquam pueriles delicias depingere. Idem 6. Verr. Præsto mihi facerdotes Cereris cum infulis ac verbenis fuerunt.

Infulatus, a, um, Quod est infula ornatum. Virgilius. 3. Georg. Lanea dum nijuea circundatur infula vitta.

Infumo, as, pe. prod. Ad fumum sicco: sicut Insolo, ad solē sicco. καπνίζω. Vnde Carnes infumatæ dicūtur quæ fumo sunt siccatæ. κρέα, καπνιστά. Plautus, Atque illas infumatas, & fumen, Plin. lib. 28. cap. 9, Et infumata pilis oculorum medetur.

Infumibulum, Spiraculum per quod fumus exit. καπνοδόκη.

Infundo, dis, dere, Introfundere. χέω, χύω. Columella lib. 6. cap. 4, Ac postero die spicas vlpici, vel allii, cum vino conteras, & in naribus infundas. Cic. 11. Philip. Ac hic nuper sororis filio infudit venenum, non dedit.

Infusio, onis. Infundendi actus. Plin. lib. 20. cap. 31, Vuluas & cibo & infusione mollit in oleo.

Infusus, us. Idem quod infusio. Plin. lib. 24. cap. 6, Sonitus aurium emendat infusu, strumas illitu.

Infundibulum, li, Instrumentum quo in vasa liquores infundimus. χώνη, ἐπίχυσις. Cato, In cella olearia hęc opus sunt, dolia olearia, & opercula, sectarium olearium vnum, labellum vnum, infundibula duo. Colum lib. 12. capit. 15. Atque is nidor per infundibulum inbibitur in vetere tusi. Rustici nostrates luram vocitant. Antiquiores autem os vtris, luram dicebant. Vnde Lurcones, capacis gulæ homines nomen acceperunt, qui à Græcis appellantur, λαίμαργοι, & γαστρίμαργοι.

Infurnibulum, Pala qua panes in furno disponuntur. Plin. lib. 24. capi. 15, Radix eius ponitur in carbonibus cupressi, atque is nidor per infurnibulum imbibitur in vetere tusi. Quo tamen in loco vetusti codices teste Hermolao habent, Per infundibulum. Non malè tamen infumibulum legi posse idem Hermolaus fatetur, eo quòd Græci hoc genus hauriendi fumi, aut nidoris ὑπονανιστῆρα vocant.

Infusco, as, are, Fuscum reddere. ὑπομελανίζω. Plin lib. 9. cap. 29. Infuscata aqua absconditur. id est obscurata, & turbida facta, vel turbata. Infuscare vellera, Columella libr. 7. capit. 3. Infuscari barbarie, translatè pro inquinari. Cice. de cla. Orat. Sed omnes tum ferè qui nec extra vrbem hanc vixerant, nec eos aliqua barbaries domestica infuscauerat, rectè loquebantur.

Infuscus, Idem quod fuscus. φαιός. Colum. lib. 9. cap. 10, Quidam etiam infusci atque hirsuti reperiuntur.

INGAEVONES, latissimi Germaniæ populi, in Sicambros, Teutonos, & Cauchos diuisi, teste Plinio lib. 4. cap. 14.

INGAVNI, Ligutiæ populi fuerunt, qui Albingaunum oppidum in ora Ligustica condiderunt.

Ingemino, as, are, Idem quod geminare, aut frequenter geminare. ἀναλαμβάνω, ἀναδίδω. Virg. 1. Georg. Tum liquidas eorui presso ter gutture voces, Aut quater ingeminant. Oui. 6. Fast. Hostiles ingeminauit opes. ¶ Ingeminare, neutrum. Virg. 1. Geor. -ingeminant Austri, & densissimus imber. Vbi Seruius ingeminant, pro ingeminātur positū esse ait.

Ingemo, mis, fecunda syllaba correpta, ui, itum, Vehementer gemo & grauiter fero. ὀίνομαι, στυγέω, ἀνανωτίζω. Cic. in Somn. Scip. Hic cum exclamasset Lælius, ingemuissēntque cæteri vehementius, leniter arridens Scipio, &c. Idem 5. Philipp. Vna illa in re ciuitas seruitutis oblita ingemuit. Habet aliquando post se accusatiuum. Virgil. in Daphnide, Daphni tuum Pœnos etiam ingemuisse leones Interitum.

Ingemisco, cis, eiusdem significationis. Cic. in Epist. Pueri Spartiatæ non ingemiscunt verberum dolore laniati. Ingemiscere malo alicui, est mali alicuius gratia ingemiscere. Idem 2. Tusc. Quem vidit nemo vlli ingemiscentem malo.

Ingenero, as, Ingigno, gignendo insero. ἐγγυνάω, ἐμποιῶ. Cice. 1. Offi. Eademque natura vi rationis hominem conciliat homini, & ad orationis & vitæ societatem: ingenerátque in primis præcipuum quendam amorem in eos qui procreati sunt.

Ingeniculari, Significat genu flectere. γονυπετῶ.

INGENICVLVS, Signum in cælo, quod Græco vocabulo ἐγγόνασιν nominant. Firmicus lib. 6, Ingeniculus, qui & Engonasis, in extremis partibus oritur. Hoc sydere nati, erunt mendaces, fugaces, callidi. Hic est Hercules (vt Higinus docet) qui dextro genu nixus, sinistro pede capitis draconis dexteram partem opprimere conatur.

Ingenium, nii, à Gignendo, propriè natura dicitur cuique ingenita. φύσις. Sallust, libr. 3. Histor. Castrisque collatis, pugna tamen ingenio loci prohibebantur. hoc est natura & situ loci. Plaut. in Stycho, Vbi facillimè spectatur mulier quę ingenio bono est. Teren. in Andria, Nam qui cum ingeniis conflictatur eiusmodi. id est cum hominibus eius naturæ. ¶ Est etiam ingenium, vis quædam naturalis nobis inita suis viribus prævalens ad inueniendū quod ratione indicari possit. ἰφυΐα, ἀγχίνοια. Cice. lib. 5, de Finibus, Prioris ingenii est docilitas, memoria: quæ ferè omnia appellantur vno ingenii nomine: easque virtutes qui habent, ingeniosi vocantur. Vnde præclara ingenia, & obtusa ingenia dicimus, id est acuta & rudia. Peracre ingenium, Cicero 3. de Orat. Rude, Quintil. libro. 1. capi. 2.

Ingeniosus, a, um, Qui naturalem vim ad aliquid agendum accommodatam habet. ἰφυὴς, δαήμων. Cice. pro Cluentio, Homo in primis ingenio sus, & in dicendo exercitatus. Idem pro Roscio Comœdo, Quo quisq; est ingeniosior, & solertior, hoc docet iracundius, & laboriosius.

Ingeniosè, aduerbium, Subtiliter & cum ingenio. ἰφυῶς. Cic. 1. de Inuentione, Nam satis in ea videtur ex antiquis artibus ingeniosè & diligenter electas res collocasse.

Ingens, tis, Magnus & immensus. ὑπερφυὴς, μεγαλοδύνατος. Plus enim est ingens, quàm magnus. Terent. in Eunucho, Magnas verò agere gratias Thais mihi? o Ingentes. Virg. 1. Georg. populátque ingentem farris aceruum Curculio. Idem 2. Georg. qui me gelidis in vallibus Hæmi Sistat, & ingenti ramorum protegat vmbra. Ingēs animus, Fortis, magnus, & constans. μεγαλοψυχία. Plinius in Panegyrico, Si vnius tertium Consulatum eundem in annum, in quem tuum, contulisses, ingentis animi specimen haberetur. Horat. libro 2. Serm. Ingens virtus atque animus. Virg. 3. Georg. Ingentes tollent animos.

Ingenuus, a, um, Qui in libertate natus est: cuius antitheton est libertinus. ἐλεύθερος, γνήσιος. Est enim libertinus, qui ex iusta seruitute manumissus est: aut certè qui liber quidem natus est, sed ex parentibus liberti. ἀνοθαγόρας. Vnde interrogare hoc modo solemus, Ingenuúsne, an libertinus est? id est liber natus, an seruitute liberatus, siue ex libertino rum genere ortus Plaut. in Pœnulo, Quia Adelphasium, quam herus deamat tuus, ingenua est. Terentius in Phormione, Vt ne addam, quòd sine sumptu, ingenuam, liberalem nactus es. Cic. 3. Verrina, Ibi hominem ingenuum, domi nobilem, &c. Ingenua facies, quæ & liberalis dicitur, hoc est elegans. Plautus in Pœnulo, Facies quidem pol ingenua est. Artes, siue disciplinæ ingenuæ, id est liberales, & ingenuis, hoc est liberis, dignæ. Cice. de Finibus, Sint ista Græcorum, quanquam ab his philosophiam & omnes ingenuas disciplinas habemus. Idem, Vt omittam has artes elegantes, & ingenuas.

Ingenuitas, tatis, liberalitas, nobilitas, honestas. ἐλευθερία, τὸ. Cicero 3. Verrina. Vestitus enim neminem commouebat is, quem illi mos, & vis ingenuitatis dabat. Præ se ferre probitatem quandam, & ingenuitatem. Cic. 4. Acad. Idem 3. Verr. Detrahes ornamenta non solùm fortunæ, sed etiam ingenuitatis.

Ingenuè, aduerbium, Liberè & simpliciter. ἐλευθερίως, ἁπλῶς. Ingenue loqui dicimus, quum quis ita loquitur vt liberum hominem decet: hoc est vt mihil timidè dicat, aut seruiliter. Sic ingenuè fateri, est libere, & audacter, simpliciterque fateri. Cic. ad Metellum, Quod me abs te cupisse laudari, apertè atque ingenuè confitebar. Ingenuè educari, hoc est liberaliter, & quemadmodum hominem liberum decet. Idem 3. de Finibus, Quis autem honesta in familia institutus, & educatus ingenue, non ipsa turpitudine, etiam si cum læsura non sit, offenditur?

Ingenuatus, Ingenuis moribus dotatus. ἐλευθέριος. Plautus in Milite, Itidem duos dispertisse vitam humanam æquum fuit, Qui lepidè inge nuatus esset, vitam longinquam darent.

Ingero, ris, penul. cort. Infero, importo. ἐμφορέω. Plaut. in Pseudolo, Tu qui vnam habes, aquam ingere: face, plenum ahenum sit citò, Ingerere cibum vel potionem ægroto, pro porrigere, Celsius. Conuitia ingerere alicui, Horat. 1. Serm. Satyra 5. Ligna ingerere foco, Tibul. 2. Eleg. 1. Mala multa in aliquem ingerere, Plautus Bacch. Osculum ingerere, Sueton. de Clar. gram. Semen solo ingerere, pro seminare. Columel. lib. 2. cap. 10. Ingerere dicta in aliquem, pro maledicere, & conuitiari. Plaut. in Asinaria, Nunc vxorem me esse meministi tuam: Modò quum dicta in me ingerebas, odium, non vxor eram.

Ingestum, pro eo quod violenter oblatum est, Tacit. lib. 1, Nomen Patris patriæ Tiberius à populo sæpius ingestum repudiauit.

Ingestabilis, le. Quod gestari non potest. ἀφόρητος. Plin. lib. 7. cap. 6. Ingestabile onus crurum, & inguinum leuis tumor.

Ingigno, is, ingenui, ingenitum, Inter gignendum insero, ingenero. ἐγκυέω. Cice. 5. de Finibus, Siue vt doctissimis viris visum est, maior aliqua causa, atque diuinior hanc vim ingenuit. Idem libro 2. Et quoniam eadem natura cupiditatem ingenuit homini veri inueniendi, &c. Natali & ingenita sterilitate laborantibus, Colum. lib. 3. cap. 7. Ingenita nobilitas. Ouidius ad Pisonem.

Ingitas, Quasi indigitas, id est paupertas. ἔνδεια. Plaut. in Pœnulo, Profectò ad ingitatem lenonem rediget, si eas adduxerit. Alii legunt, incitas. Vide suprà,

Inglomero, as, are, Accumulare, coaceruare & veluti in globi formam inuoluere. προσπλάσσω. Statius 1. Thebaid. -sed plurimus Auster, Inglomerat noctem, tenebrosa volumina torquet.

Inglorius, ria, rium, Qui nullam laudem, aut gloriam sua virtute, aut fortitudine consequutus est, & veluti ignobilis. ἄδοξος, ἀνώνυμος. Virg. 9. Aen. Ense leuis nudo, parmáque inglorius alba. Cice. 1, de Legib. Præterquam honestatis & gloriæ similitudinem, beati, qui honorati sunt, videntur: miseri autem, qui sunt inglorii.

Ingluuies, ingluuiei, Insatiabilis voracitas. λιχνεία, λαιμαργία, γαστριμαργία. Terent. in Eunucho, Quæ eum amatore suo quum cœnant, ligiuriunt: Harum videre ingluuiem, fordes, inopiam, &c. ¶ Accipitur etiam pro sinu gutturis in quem aues cibos recenter deuoratos demittunt. Columella lib. 8. cap. 5, de gallinis loquens, Nam si vacua non est ingluuies, cruditatem significat. ¶ Apuleius pro curculione posuit, quum ait, Re fstis ad ingluuiem afrricta.

Ingrandesco, cis, dui, Augeor, grandior fio. μεγαλύνομαι. Columel. li. 11. cap. 3. At circa Calendas Martias, locis apricis, licet porrum (si iam ingranduit) transferre. Idem lib. 2. ca. 10, Quæ vt celeriter prodeat, & ingrandescat, antequam seratur, fimo arido permisceri debet.

Ingratus, a, um, Iniucundus, non gratus. non acceptus. ἀνάδης. Plin. lib. 15. capit. 25, Minus quinquennium est quòd prodiere quæ vocant laurea, non ingratæ amaritudinis. loci non ingrati, Ouid. 3. Fast. Onus ingratum, Catull. Ingrata oratio, cui opponitur iucunda, Quintil. libr. 8. capit. 3. Ingrati saporis casseus, Colum. lib. 7. capit. 8. ¶ Ingratus item dicitur qui non meminit accepti beneficii, nec gratiam vllam habet. ἀχάριστος, ἀχάριτος. Terent. in Andr. Adeóne me ignauum putas, Adeóne porrò ingratum, aut inhumanum, aut ferum, &c. Cice. ad Atticum, Nihil cognoui ingratius, in quo vitio nihil mali non inest. Ingratus animus, Seneca Epist. 1, Nec mirum est, inter plurima, maximáque vitia nullum esse frequentius, quàm ingrati animi. ¶ Ingratus, inuitus & coactus, inquit Donatus. Terent. in Eunu. Opus faciam, vt defatiger vsque, Ingratus vt dormiam.

Ingrate, aduerbium. ἀχαρίστως. Plin. lib. 27. cap. 2, Quòd fiquis illa fortè ab homine excogitari potuisse credit, ingratè deorum munera intelligit. Idem libro 18. capi. 3. Non ingratè nominando Marcum Varronem, id est libenter.

Ingratis, Præter gratiā & meritum, & præter voluntatem. ἄκοντι, ἀκουσίως. Plaut. in Amphitryone, Ingratis excitau. Cice. pro Quintio, Extorquendum est inuito atq; ingratis, quod non debet. Vide GRATIS.

Ingratiis, ablatiuus aduerbialiter positus, pro ingratis: vt, Ingratiis tuis, id est præter gratiam tuam vel meritum: quasi dicas, non est quod tibi agam gratias. Plaut. Mercat. Nimium multum scis. EVT. Tuis ingratiis. Idem in Casi tu nolis, filiúsque etiam tuus, Vobis inuitis, atque amborum ingratiis, Vna libella liber posſum ego fieri.

Ingratè, pen. pro, aduerbium. Plin. lib. 27. cap. 2, Quòd si quis illa fortè ab homine excogitari potuisse credit, ingratè deorum munera intelligit. Idem lib. 17. cap, 3, Non ingratè nominando Marcum Varronem, Id est libenter,

Ingrauo, as, pen. corr. Exaggero, & grauius facio, ἐπιτείνω. Virgil. 11. Aene. Ingrauat hæc sæuus Drances.

Ingraueſco, is, Grauior & molestior fio. βαρύνομαι. Cice. de Senectute, Et corpora quidem defatigione, & exercitatione ingraueſcunt, animi autem ſe exercendo leuantur. Idem ad Brutum, Ingraueſcit in dies malum. Ingraueſcentem morbum præuidere, Cic. 2. de Diuinat, Ingraueſcens ætas, id est senectus. Cic. de Amicitia, Mutari etiam mores hominum sæpe dicebat, aliàs aduerſis rebus, aliàs ætate ingraueſcente.

Ingredior, eris, Intro eo. εἰσέρχομαι, εἰσβαίνω. Propert. lib. 2, Nouus ingreditur tua templa sacerdos. ¶ Accipitur aliquando pro ſimplici gradior, siue incedo. Virgil. 1. Georg. Continuò pecoris generoſi pullus in aruis Altius ingreditur.

Ingreſſio, onis, Actus ipſe ingrediendi. εἴσοδος. Cice. 5. Philip. Vt quomodo aditus hoſtium prohibetur caſtellis, & aggeribus: ita ab ingreſſione fori populum Tribunósq; plebis propulſari videres. Idem de Ora. lib. 1, Ac video hanc primam ingreſsionem meam è media philoſophia repetitam.

Ingreſſus, us, Incesſus, ambulatio. βαδισμός. Cice. 1. de Nat. deo. Ingreſſus, curſus, accubatio, inclinatio, ſeſsio. Idem 1. de Ora. Orationis veſtigia, ingreſsúmque non vidi. ¶ Ingreſſus, Initium. ἀρχή. Quintil. li. 9. ca. 4. Si pars poſterior in clauſula deprehendatur, rurſus prior in ingreſſu.

Ingruo, uis, Eſt cōfertim, & cum clamore impetum facio, more gruum, qui nonniſi magno agmine & vehementi clangore volitant. ἐπιβάλλω. Plau. in Amphitryone, Noſtri contrà ingruunt: vicimus vi feroces. Lactant. lib. 2. Si sæua tempeſtas, ſi grando ingruat, ad Deum confugitur. Colum. li. 2. Etiam ingruente hyeme frumenta iacimus. Dicitur enim de bello, de pluuia, de tempeſtate, de ruina, & huiuſmodi.

Inguina, pen. corr, A rei anatomicæ peritis propriè dicuntur partes illæ corporis concauæ, pubi vtrinque vicinæ, tumoribus quibuſdem contra naturam, qui etiam bubones Græco nomine appellantur, maximè obnoxiæ, Paſsim tamen à ſcriptoribus inguina accipiuntur pro ipſis pudendis, tam fœminarum quàm virorum. τὰ αἰδοῖα. Martialis, Acceſsi quoties ad opus, mitiſque mouemur. Inguinibus. Suet. in Nerone, Virorum, ac fœminarum ad ſtipem deligatorum inguina inuaderet. Liuius 7. ab Vrbe, Vno atque altero ſubinde ictu ventrem, atque inguina hauſit. Obſcœnum inguem, Horatius 1. Serm, ſaty, 8. Candida inguina, Virgilius 6. Eclog.

Inguinaria, riæ, Herba eſt paſsim in vepribus naſcens, quæ & after Atticus dicitur, à capitulis quibuſdam, quæ in cacumine habet ſtellarum modo radiata. ἀστοιχείωσις, ἀστὴρ ἀτλάντος. Inguinariam autem inde appellari docet Plinius, lib. 26. cap. 9, quòd inguinis dolores ſedet.

Ingurgito, as, pen. corr. Cum vehementia inglutio, gulam impleo, cibo aut potu intemperanter me obruo. γαστρίζω, λαιμάω, χάσκω, ἐμφορῶ. Plaut. in Curcul. Vide, vide vt ingurgitat impura in ſe merum, auariter, plenis faucibus. Cic. in Antonium, Idem quum ſe cibis ingurgitaſſet. Ingurgitare ingenium poculis, Gellius lib. 14, cap. 2. Ingurgitare ſe in ſagitta, Cicero in Piſ. Ingurgitare ſe in philoſophiam, Gellius libr. 5, Lactan, lib. 4. Sicut ſus, quæ ſe ingurgitat cœno.

Ingustabilis, le, Quod guſtari non poteſt. ἄγευστος. vt, Ingustabilis fons, Plinius lib. 2. cap. 106. Idem lib. 16. ca. 26. Fœmina poſt autumnum fert baccas acerbas & ingustabiles cunctis animantibus.

Ingustatus, a, um, nomen adiectiuum eſt, cōpoſitum ab in, particula negatiua, & participio guſtatus: idem ſignificans quod non guſtatus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Horat.1.Serm.saty.8,Inguſtata mihi porrexerit ilia rhōbi. id eſt quæ antè nunquam guſtauerant.

Inhabilis,le,Non aptus. ἀνυπότακτος. Colu.lib.2.capit.13,Progenerandis eſſe fœtibus inhabilem.Inhabilis magnitudo, Liuius 3. belli Maced. Inhabile telum,Idem 4.belli Punici.

Inhabito,as,are,In loco aliquo habito. ἐνοικῶν. Liui.4.bel.Pun. procul aberant vici qui inhabitantur.Plin.in Epiſt. Inde inhabitantibus triſtes.Inhabitat animus in oculis,Plin.lib.11.cap.37.

Inhabitabilis,le,Quod habitari non poteſt. ἀνοίκητος. Cicero 1.de Natura deo.Atque terræ magnas regiones inhabitabiles,incultaſq; videmus. Sic Plinius lib.6.cap.17.

Inhæreo,es,Ad rem aliquam hæreo,vel affixus ſum. προσπαλλόμαι. Columel.lib.3,Cacumina deinde oliuæ,ſicut matri inhærēt, vtraq; parte abradito,& ita fiſſuræ ſici aptato,cuneúmque eximito.Inhærebat oculis memoria imaginis:hoc eſt ſemper præ oculis erat.& verſabatur ob oculos , apud Plinium in Epiſt. Inhærere veſtigiis, Columella lib.9. cap.8. Inhærere voluptatibus,Cicero 1.de Finibus.

Inhærēſco,ſcis,Adhæreo,affigor. προσπαλλόμαι,προσίσχομαι. Colum.lib.2. ca.2.Perexigua conſpergitur aqua gleba,manúq; ſubigitur, ac ſic glutinoſa eſt,quāuis leuiſſimo tactu preſſa inhærēſcit,& picis in morem ad digitos lenteſcit habendo,vt ait Virgilius. &c. Cic.libr.3. de Natu. deo.Prouiſum etiam,vt ſi qua minima beſtia conaretur irrumpere,in ſordibus aurium,tanquam in viſco, inhærēſceret. Inhærēſcunt penitus in mentibus,Cicero 3.Tuſcul.

Inhalo,as,penultima prod.Halitum inſpiro. ἐμπνέω, ἐκπνέω. Cicero in Piſonem, Quum iſto ore fœtido teterrimā nobis popinā inhalaſſes.

Inhibeo, es, ſecunda ſyllaba ærrepta, ex in, & habeo compoſitum. Eſt rem cœptam,ne vlterius progrediatur,impedire, vt docet Valla, lib.5. ἀνέχω,κωλύω. Virg.12.ÆEn. Parcite iam Rutuli, & vos tela inhibete Latini. Ouid.ad Liuiam. Suſtentabat aquas,curſuſq; inhibebat equorum. Mentem inhibere à turpi probro, Catullus,Pletus alicuius inhibere,Ouidius 5.Triſt. Inhibere aluum,id eſt ſiſtere:cui contrarium eſt ſoluere. Plin.lib.19.cap.18. Mira differentia, ſi vera eſt , candidis ſolui aluos modicè, nigris inhiberi. hoc eſt.aſtringi. Inhibere imperium, eſt alicui, qui in magiſtratu eſt , interdicere ne vratur poteſtate: quod barbari dicunt *Suſpendere ab officio*. Liui.lib.1. belli Maced. Et ad populum & in Senatu magnis contentionibus certarum eſt , & imperia inhubita vltro citróque , & pignora capta, & mulctæ auctæ. Inhibere remos,eſt in re aliqua cœpta ſubſiſtere,& vlterius non progredi.Quintilianus lib.13. in Præfat. Vnum modò in illa immenſa vaſtitate cernere videmur M. Tullium : qui tamen ipſe quanuis tanta, támque inſtructa naui hoc mare ingreſſus contrahit vela,inhibétque remos.hoc eſt vlterius progredi non audet.

Inhio,as,are, Luporum proprium eſt, qui aperto ore , linguáque exerta cibum appetere dicuntur, ἐπιχάσκω. ¶ Frequenter tamen per translationem accipitur pro eo quod eſt,rem aliquam vehementer appeto, eique adipiſcendæ neruis omnibus incumbo.Conſtruitur autem modò cum datiuo,modò cum accuſatiuo. Apul.lib.11, In quo roſæ virgines matutino rore fluebant,his inhians propius acceſſi. Corn. Tacitus,Pariter hortis inhians. Plan. in Sticho, Nam illic homo tuam hæreditatem inhiat, quaſi eſuriens lupus. Statius in Theb. Fraternos inhiantem obitus. Gell. lib.1, Dum eius mortem inhio , egomet viuo mortuus inter viuos. Plautus Aulul. Credo illum iam audiſſe mihi eſſe theſaurum domi.

Inhoneſtus,a,um, Idem quod turpis, fœdus. ἀίσχρος. Teren. in Eunu. Illum ne obſecro inhoneſtum hominem Cic. ad Qu.fratrem,lib.1,Inhoneſtiſſima cupiditas.Idem pro Domo ſua,Profectò illum Attilium hominem turpiſſimum atque inhoneſtiſſimum iudicares. Salluſt. in Cicerone,Quæ honeſtè nominari non poſſunt,inhoneſtiſſima.

Inhoneſtè,aduerbium, Turpiter. αἰσχρῶς. Terent. in Andria, Quæ ſe inhoneſté optauit parare hic diuitias. Potius , quàm in patria honeſtè pauper viuere. Cic. ad Atti. lib.2, Fauonius meam tribum tulit honeſtius,quàm ſuam:Luceii perdidit:accuſauit Naſicà inhoneſtè.

Inhoneſto,as,are,Dedecorare. ἀτιμάζω,Ouid.4.Triſt,eleg.7, Ne cadat, & multas palmas inhoneſtet adeptas.

Inhonoratus, a, um, Honorato contrarium. ἀτίμητος. Cice.3. Tuſcul. Multi inhonorati proferuntur,& quidem propter idipſum beatiores. Inhonoratior triumphus,Liuius 3.bel.Maced.Sueto.in Claud.Ne Marcum quidem Antonium inhonoratum , ac ſine grata mentione tranſmiſit. Inhonorata dea,Ouidius 8.Metamorph.

Inhonorus, Qui ignobilis eſt,& ſine honore. ἄτιμος, ἄδοξος, ἄτιμος. Plin. lib.5.ca.30.Aliquæ inhonorate ciuitates.Facies inhonora,Silius lib.10. Sacerdos inhonorus.Statius lib.3.Theb.

Inhorreo,res,Horridus ſum. φρίττω.Liuius 8.ab Vrbe,Haud ſecus quàm vallo ſepta inhorret acies.¶A quo Inhorreſco,valde horridus fio.Plin. lib.10.cap. 41, Inhorreſcunt edico ouo , excutiúntque ſeſe , & circumactæ purificant. Virgil.1. Georg. Spicea iam campis quum meſſis inhorruit, & quum Frumenta in viridi ſtipula lactantia turgent. id eſt horrida facta eſt.

Inhoſpitus,a,um, Quod hoſpitio aptum non eſt, aut commodum, vel propter aſperitatem , vel propter incultum loci ſtatum , vel propter inhumanitatem incolarum. ἄξενος. Ouidius 1, Metam. Arcados hinc ſedes,& inhoſpita tecta tyranni Ingredior,id eſt in quibus non ſit tutum hoſpitari.Virgil.lib.4, ÆNe. Et Numidæ infræni cingunt , & inhoſpita Syrtis.Vbi Seruius,Inhoſpita,barbara,aſpera.Horat. Et inhoſpita teſqua.hoc eſt aſperrima loca,acceſſu difficilia.

Inhoſpitalis, le, Qui nullos recipit hoſpites. ἄξενος. Plin.lib.6. in Præf. Pontus Euxinus antè ab inhoſpitali feritate Axenos appellatus.

Inhoſpitalitas,atis, Vitium eſt contrarium virtuti hoſpitalitatis. ἀξενία. Cice.4.Tuſcul.Quæ autem his ſunt contraria,ea naſci putantur à metu:vt inhoſpitalis eſt.

Inhumanus, a, um, Crudelis, humanitatis expers, & vitæ communis ignarus, ἀνάνθρωπος. Cice.4. Verr.Inhumanus homo.Idem pro Quintio,Inhumanus præco.Teren.in Phorm. Hiccine homo inhumaniſſimus Pamphilam meam vendidit? Idem in Eunu.Non adeò inhumano ingenio ſum Chærea , Neque tam imperita , vt quid amor valeat, neſciam. Inhumana vox,Cicero 3.de Finib. ¶Inhumanus , pro non humano,ſed diuino. Apul. lib.5. Lauacro pulcherrimo, & inhumanæ menſæ lautitiis,eas opiparè reficit.

Inhumanè,aduerb.Inciuiliter,duriter,& contra legē humanitatis. ἀνανθρώπως. Teren. in Heauton. Enimuero Chremes nimis grauiter cruciat aduleſcentulum.Nimiſque inhumanè.Cicero 3.Offi. Nam ſi quid ab homine ad nullam partem vtili,vtilitatis tuæ cauſa detraxeris , inhumanè feceris,contráque naturæ legem.

Inhumaniter , aliud aduerbium, eiuſdem ſignificationis. Cicero ad Qu.fratrem , Non poſſum ſcribere me miratum eſſe illum tam inhumaniter feciſſe,vt ſine meis literis proficiſceretur.

Inhumanitas,atis,Crudelitas,inciuilitas. ἀφιλανθρωπία,ἀνανθρωπία. Cicero 2.Philip.Sit hoc inhumanitatis tuę.Idem 1.de Orat.Quod ego non ſuperbia,atque inhumanitate faciebam.

Inhumo,as,penu.corre.Humo intego,terra obruo. ἐνθάπτω.Plin.lib.17, Non inhumare taleas,aut ſiccare prius quàm ſerantur,vtilius cōpertū.

Inhumatus,a,um, Inſepultus. ἄταφος.ἄθαπτος. Cice.4.Tuſcul. Diogenes iuſſit ſe proici inhumatum. Idem de Diuin. Is quum eſſet proiectus inhumatus,amica eius texit corpus ſuo pallio.

Inibi,penul.corr.Ex in.& ibi,quaſi intus ibi , vel in eo ipſo loco. ἐνταῦθι, Apu.Multa inibi dicta ſunt quæ commemorare non eſt opus.Plautus, Nos domum properamus: vos inibi adeſte.¶Aliquando ſignificat mox.Cæcil.Plotio,vt citat Nonius,Libérne es?non ſum,Verùm inibi eſt.¶Aliquando ſignificat inter iſtos.Plautus. in Capt.Pater captiuos commercatur alios , Tantùm ſtudens vt natum recuperet , Et inibi emit olim amiſſum filium.¶Aliàs ponitur pro Sic. Pacuuius Ilione, apud eundē Nonium , Profectò aut inibi eſt,aut iam potiuntur frugū.

Initicio,cis,penul.corr.Propriè intro facio,immitto. ἐνεβίβαζω,ἐμβάλλω. Plautus, Antequam hæc in domum initicias. Teren.in And. Quæ ſeſe in ignem inijcere voluit,prohibui.¶Inijcere manus.eſt manibus apprehendere,& tanquam rem ſuam ſibi vēdicare. ἐνεβάλλομαι τὰς χεῖρας. Vnde Manus inijectio,dicitur vendicatio rei nobis debitæ , nulla iudicum autoritate expectata.Quintilianus,Patri in filium, patrono in libertum manus inijectio ſit. Paul.l. penul.ff. de Seruis export. Si Titius ſeruum vendidit ea lege,vt ſi Romæ moratus eſſet, manus inijcere liceret:emptor aliis eadem lege vendidit , & ſeruus fugit à ſecundo emptore,& Romæ moratur:quæro,an ſit manus inijectio,& cui. Virg.10. ÆNeid.Inijecere manum Parcæ.hoc eſt tanquam rem ſuam ſibi vendi cauerunt,& abſtulerunt.¶Aliquando eſt cum impetu iacere,ſeu impetum facere.Ouidius , Qua centum quiſque parabat Inijcere anguipedum captiuo bracchia collo.¶Aliquando ſimpliciter iacere.Plaut.in Epid. Tragulam in te inijcere adornat. ¶Aliquando idem quod innectere vel ligare.Idem in Capt.Inijcite huic manicas maſtigiæ.id eſt innectite.Et in Caſ.Iam pol ego huic aliquem in pectus inijciam metum.id eſt immittam. Liuius lib.1. ab Vrbe.Injectæ Turno catenæ. id eſt impoſitæ.¶Huius compoſitum eſt ſuperiniicio. προσωβάλλω.Virgil.4.Geor.Et raras ſuperiniice frondes.

Inimicus,ci, Qui alium odio proſequitur , vleiſcendique tempus expectat : ab in,priuatiua particula,& Amicus. ἐχθρός. Eſt autem inimicus propriè priuatus, Hoſtis publicus. Suetonius in Tib. Scribit etiam ad ipſum hoc familiariter,necdum planè inimicus, aut hoſtis. Plautus in Perſa, Nam inimici famam non ita, vt nata eſt, ferunt. Cicè.5. de Finib. Neceſſe eſt quidem , ſi quis ſibiipſi inimicus eſt, eum quæ bona ſunt,mala putare.

Inimicus,a,um, Quod ad inimicum pertinet. Cicero 4. Verr. At videte, quàm non inimico animo ſim acturus. Plautus in Capt. Viden'hunc. quàm inimico vultu tuetur? ¶Transfertur & ad res inanimatas , accipitúrque pro contrario,& noxio.Plin.lib.11.cap.53. Inimicæ oculis vomitiones,maximè autem dentibus.

Inimicitia,æ,Singulari numero. ἐχθρα,ἀπέχθεια. Cice.lib.4. Tuſcul. Inimicitia , ira vleiſcendi tempus obſeruans. Cæſar lib.de Anal. plurali ſemper numero dicendas putat Inimicitias. Teren. in Phorm. Ni ità exiſtimaſſem,nunquam tam graues.Ob hanc inimicitias caperem in noſtram familiam.Cic.1.Offic.Nam aut inimicitias,aut laborem, aut ſumptus ſuſcipere nolunt.

Inimico,as,cum accuſatiuo,Inimicum facio. ἐχθραίνω.Hora.lib.4.Carm. Ode vlt.Non furor Ciuilis,aut vis eximet otium.Non ira quæ procudit enſeis, Et miſeras inimicat vrbes.

Inimicor,aris,deponens.Inimicitias exerceo. ἀπεχθάνομαι. apud Q.Ciceronem de Petitione Conſulatus,Sin autem id neges ſtatim alienant ſeſe,& inimicantur.

Inimicè.aduerbium,Hoſtiliter,auerſo animo,& contrario. ἐχθρικῶς.Cice.2.Philip. Ego autem vide quàm tecum agam non inimicè.

Inimiciter , aduerbium obſoletum , eiuſdem ſignificationis. Accius Didaſcalicorum lib.1.vt citat Nonius. Pacare hoſtem ferocem, inimiciter accenſum.

Inimitabilis,& hoc inimitabile, Quod nemo facilè queat imitari. ἀμίμητος, Quintil.lib.2.cap.17, Opera quædam nobis inimitabilia. Idem lib.10.cap.2,Quædam ſunt inimitabilia,quibus aut infirmitas,naturæ non ſufficit,aut diuerſitas repugnat.

Ininde,Ex eo loco. ἐκεῖθεν. Liu.Ita exercitus ininde domos abducti.

Iniquus,a,um,ab in,& æquus:æ in productam conuerſa : idem eſt propriè quod inæqualis, hoc eſt non planus. ἀνώμαλος. Vnde Iniquus locus dicitur qui æqualis nō eſt.Liu.2,ab Vrbe,Cū equis poſt aliquanto pugnatum eſt,inuito quidem Conſule,quia loco iniquo ſubeundum erat ad hoſtes. ¶Per tranſlationem verò dicitur de hominibus iniuſtis, & improbis , quique totius æquitatis ſunt expertes. ἀνυπότακτος, ἀγνώμων. Terent.in And.–ſed ea nunc me exquirere, Iniqui patris eſt. Idem in Heau.Quàm iniqui ſunt patres in omnes adoleſcentes iudices!Cic. 2.Tuſcul. Quod hi ferunt iniquo animo qui ceſtis, &c. ¶Aliquando capitur pro magno, ſeu immenſo. ἄπειρος. Virg.1.Geor. Iniquo ponderе raſtri.¶Aliquando pro anguſto.Idem 4.Georg. Verùm hæc ipſe equidem ſpatiis exclusus iniquis Prætereo.

Iniquitas,atis,Iniuſtitia,malignitas,iniuria. ἀγνωμοσύνη,ἀδικία, παραπομία.Plin.lib.12.cap.19,Id acciderit̄ne ob iniquitatem præpotentium, an forte,non ſatis conſtat.Iniquitas loci,inæqualitas.Liu.7.ab Vrbe,Si ab eo conſilio iniquitate loci deterrentur.Iniquitas temporis, difficultas,& anguſtia.Liu.5.bel.Mace.Nam ſi quòd aliquādo ſeruierunt̄ temporum iniquitate preſsi,&c.

Iniquè,aduerbium,Iniuſtè. ἀγνωμόνως,ἀδίκως. Cicero ad Brut. Atque hoc ipſum , inquies , iniquè facis qui hoſtilis animi in Rempub.homines, ciues appelles.

Initium,tij,Cœptum. ἀρχή. Valla principium rei maioris, initium vocatur:vt,Initium orationis.Quintil.li.4.cap.1, Quod principium Latinè, vel exordium dicitur , maiore quadam ratione Græci videntur proœmium nominaſſe,quòd à noſtris initium modò ſignificatur, illi ſatis clarè partem hanc eſſe ante ingreſſum rei , de qua dicendum ſit, oſtendunt. Terent.in Hecyra,Hic adeò his rebus anulus initium fuit inueniundis.Ibidem,Nequeo mearum rerum initium vllum inuenire. ¶Initia item dicebantur Cereris ſacra quæ & μυστήρια Græco nomine appellantur. Varro li.2.de Re ruſt.A ſuillo pecore immolandi initium primum ſumptum videtur.Cuius veſtigia,quòd initiis Cereris porci immolantur,& quòd initiis pacis,fœdus quum feritur, porcus occiditur.Alio nomine initiationes nuncupantur quæ (vt ait Tertullianus) ſemper arcent profanos,& arbitris carent.

Initio, as,Sacris imbuo. μυέω.Cic.1.de Nat.deo.Vbi initiantur gentes orarū vltimæ.Plin.libr.30.cap.2, Magicis etiam cœnis eum initiauerat. Vnde Initiatus,ſacris imbutus. μεμυημένος. Cic.2.de Leg.ait myſteria appellari initia,quibus ex agreſti vita,exculti ad humanitatē ſumus, tanquā ea ſint vitæ principia.Propriè tamen Initia dicebātur Cereris ſacra,quibus neminem intereſſe fas erat,niſi initiatū.Varro de Re ruſt. lib.1.cap.1,Cui conſentaneū eſt quod Initia vocantur potiſsimùm quę Cereri fiunt ſacra. Liu.lib.1. Decad. 4.Acarnanes duo iuuenes per initiorum dies non initiati templum Cereris imprudentes religionis cū cætera turba ingreſsi ſunt.Pueri quoque Edulię,Potinæ,& Cubæ. ederi di,potandi,& cubandi deabus,initiabātur,teſte Varrone li.4.de Ling. Latina,quum à lacte & cunis,ad ſolidiores cibos & lectulos tranſibant. ¶Aliàs intiari,eſt inchoare & auſpicari. κατάρχομαι. Firmicus, Ver initiatur,quum primam Arietis partem Sol fuerit ingreſſus.

Inito,as,vide INEO,inis.

Iniucundus,a,um,Inſuauis,triſtis,moleſtus. ἀηδής. Cic.1.de Fin. Minimè nobis iniucundus labor.

Iniucundè,aduerbium.Cic.ad Atticum,lib.1,Quæ res mihi aſperius à nobis atque noſtris,& iniucundius actæ videbantur.

Iniucunditas,atis.Cic.2.de Nat.deo.Sed tamen prætereundum eſt,nequid habeat iniucunditatis oratio.

Iniudicatus,a,um,Non iudicatus. ἄκριτος. Gellius li.13.cap.23, Decem hominibus vitam eripis,indicta cauſa,iniudicatis,indemnatis. Quint. lib.10.cap.1,Id quoniam ad præſentem materiam nihil pertinet,iniudicatum relinquo.

Iniuges hoſtiæ , Vocabantur quæ nunquam domitæ , aut iugo ſubditæ fuerant. ἄζευκτοι θυσίαι. Feſtus & Macrob.

Iniungo,Impono,demando,præcipio:vt Iniungo tibi hoc onus. vel munus. ἐπιτίθημι, προσάγω. Liu.3.ab Vrbe,Comitiorum illi habendorum, quando minimus natu ſit,munus conſenſu iniungūt. Idem 6.bel.Pun. Verterunt orationem eò,vt dicerēt,priuatis id,ſeu æquum,ſeu iniquū onus iniungendum eſſe.Sic Cæſar 8.bel.Gall.& 2.bel.Ciuil. ¶Propriè tamē Iniungere,eſt intus,vel ſupra iungere. ἐπισάττομαι,ἐπιζυγνύμαι. Col. lib.7,Iugúmque quarto die accipiunt,cui ramus illigatus temonis vice traiicitur:interdum & pondus aliquod iniungitur,vt maiore niſu laboris exploretur patientia.Idem lib.5,Itaque pingui terra ſingulis brachiis licebit bina iniungere flagella.Iniungere detrimentum Reipubl. eſt inferre,aut addere: quod & Facere detrimentum dicitur. Brut.ad Cic.11.Epiſt. Tamen ſi quo etiam caſu Iſaram ſe traiecerint , nequid detrimenti Reipub.iniungant,ſumma à nobis dabitur opera.Id eſt ne damnum inferant Reipublicæ. Iniungere iniuriam. Liu.3.ab Vrbe. Iniungere ſeruitutem,In ſeruitutem redigere, Idem 3.ab Vrbe. Iniungere tormentum,Plinius in Paneg.

Iniuriatus,a,um,Qui non iuratuit. ἀνώμοτος. Plautus in Adelph. Nam iniurato ſcio plus crederet mihi,Cicero pro Cecin. Quum id iurati dicunt quod ego iniuratus inſimulo.

Iniuria, æ,Ex eo dicta eſt, quòd non iure fiat. ἀδικία, ὕβρις. Omne enim quod non iure fit, (inquit Vlpi.l.1.Digeſt.de iniuriis, & fam.libell.) Iniuria dicitur ſiue verbis , ſiue re.Re quum manus inferuntur : verbis,quum ſit conuitium.Specialiter verò, eodem Vlpiano teſte , Iniuria dicitur contumelia,à contemnendo. ¶Interdum etiam eodem Vlpiano teſte, iniuriæ appellatione damnum culpa datum ſignificatur: interdum etiam iniquitas,cùm quis iniquè vel iniuſtè ſententiam dixerit.Plaut.in Aulul.Ego me iniuriam filiæ feciſſe fateor tuæ Cereris vigiliis per vinum,atque impuſu adoleſcentiæ.Terent.in Heaut.Nūc aliud ſpecta:matres omnes filiis In peccato adiutrices,auxilio in paterna iniuria ſolent eſſe. ¶Nonnunquam iniuria , aduerbialiter ſumitur pro immeritò. ἀδίκως, οὐκ ἐικότως. Plaut.in Milite , Amant te omnes mulieres,neque iniuria, qui ſis tam pulcher. Cic.in Catil. Ego tibi iniuſia ſuſpectus ſum.

Iniuriosus,Quum de perſona dicitur,cum ſignificat qui iniuriam infert. ὑβριστής.Cic.1.Offic.Primùm in eo peccant , quòd ſint iniuriosi in proximos.Quando verò de rebus dicitur,id ſignificat quod iniuriæ plenū eſt. ὑβριστικός,vt,Iniuriosus ictus.Plin.lib.17.cap.24, Aut circum foſſor iniurioſo ictu verberauit.Iniuriosa vita, plena ſceleribus, & iniquitatibus,quæq; alteri damnum infert & iniuriam. Cic.1.de Legib. Quòd ſi pœna,ſi metus ſupplicij,non ipſa turpitudo deterret ab iniuriosa,facinoroſáque vita eſt iniuſtus.

Iniuriosè, aduerbium. Cic.pro lege Manilia, Maiores veſtri ſæpe mercatoribus,ac nauiculatoribus iniurioſius tractatis bella geſſerunt.Colu. lib.1.cap.8.In cæteris præbitis iniuriosè tractentur.

Iniurius,a,um,Quod eſt iniquum. ἄδικος. Plaut.in Aulul.Si mihi dat opera m , me illi iraſci iniuriū eſt.Terēt.in Hecyra,Iniuriū autem vlſciſci aduerſarios? Vbi Donatus,Iniurium , iniquum : indignantis modo ſignificatio eſt,& vim aduerbij habet. ¶Iniurius,qui audet aliquid cōtra ordinē iuris.Teré.in Heaut.Enimuero reticere nequeo:multis modis iniurius Clitipho eſt.Idē in Andria,Si id ſuccēſeat nūc, quia nō det tibi vxorē Chremes, Ipſus ſibi iniurius eſſe videatur,neq; id iniuria.

Iniuſſus,a,um,Nō iuſſus. ἀπροάγγελτος. Horat.1.Serm.ſatyra.3.Omnibus hoc vitium eſt cantoribus,inter amicos Vt nunquam inducant animum cantare rogati: Iniuſsi nunquam deſiſtant. Virg.6.Ecloga, Non iniuſſa cano. Idem 1.Geōrg.–atque iniuſſa virescunt Gramina.

Iniuſſus,ſus,ſubſtantiuum,Quod vix aliter q̄ àm in ablatiuo vſurpatur: vt,Iniuſſu meo,id eſt me non præcipiēte. Terent.in Phorm.Itáne tandem vxorem duxit Antipho iniuſſu meo? Cic.de Senectute, Vetátq; Pythagoras iniuſſu Imperatoris,hoc eſt Dei,de præſidio,& ſtatione vitæ decere.Idem ad Atticum lib.4.Ne iniuſſu populi iudicarent.

Iniuſtus,a,um,Non iuſtus. ἄδικος. Terent. Adelph.Homine imperito nunquam quicquam iniuſtius,Qui niſi quod ipſe fecit nihil rectū putat. Iniuſtus qui iuſtam magnitudinē excedit. Virg.3.Georg. Iniuſto ſub faſce viam dum carpit.Cic.2.de Oratore , Me verò iam pertimeſcente,vt illam nō Norbani ſeditionem,ſed illam populi Romani iracundiam,neq; eam iniuſtitiā,ſed meritam ac debitā fuiſſe defenderes.

Iniuſtè,aduerbium,Iniquè,iniuriosè. ἀδίκως.Plautus in Pſeudolo,Non ſoles reſpicere te, quum dicas iniuſtè alteri. Cicer.pro Flacco,Facis iniuſtè Læli.

Iniuſtitia,æ,Iniquitas. ἀδικία. Terent.Adel. Tot res repentè circūuallant, vnde emergi non poteſt:Vis,geſtas,iniuſtitia, ſolitudo,infamia.Idem Heaut. Eum ego eiecì hinc miſerum iniuſtitia mea.

Innascor,eris,Naſcendo inſero. ἐμφύομαι, ἐγγίνομαι. Plautus Mil. Non mihi auaritia vnquam innata eſt,ſatis habeo diuitiarum Cic.lib.1.Offic.Sed illud odioſum eſt,quòd in hac elatione & magnitudine animi facillimè pertinacia,& nimia cupiditas principatus innaſcitur. Terent. in Andria,Hoccine credibile eſt,aut memorabile Tanta vecordia innata cuiquam vt ſiet,&c.

Innato,as,are,Intus nato. ἐντίκτομαι. Colum.lib.11.cap.4, Vbi non innatent,ſed ſemper ſint in iure ſubmerſa. Pli.li.8.ca.40. Equos innatantes ſæpè demergent. Virg.2.Georg.Nécnon & torrentem vndam leuis innatat alnus.

Innauigabilis,le,Vbi quis nauigare non poteſt. ἀπλό. Liu.5.ab Vrbe, Inſignis annus hyeme gelida,ac nimioſa fuit,adeò vt viæ clauſæ, Tyberis innauigabilis fuerit.

Innecto,is,ere, Colligare, circumligare. ἐμπλέκω. Virg.8.Aen.–tum lacteꝰ colla Auro innectuntur.Colum.lib.11.cap.1.Itaque mancipia vincta,quæ ſunt ergaſtuli,per nomina quotidie citare debebit, atque explorare,vt ſint compedibus diligenter innexa.

Innitor, pe.prod.inniteris, innisus,vel innixus, Inhæreo , incumbo. ἐρείδομαι, ἐπιχρίομαι. Conſtruitur autem cum datiuo , vel ablatiuo. Datiuo,Quintil.li.6.cap.2,Omnia curæ tutelæque vnius innixa.Liu. 8.bel.Pun.Itaque ſteterunt ſcutis innixi.Virg.4.Aeneid.Ter ſeſe attollens,cubitóque innixa leuauit.Ablatiuo,Liuius. 4.ab Vrbe,Et ipſa haſta innixus ſe in pedes excipit. Admittit & accuſatiuum,mediante præpoſitione IN.Plin.lib.7.cap.53.Hora diei ſecunda,in Pansam fratrem innixus,obiit.

Inno,nas,per duplex nn.ex in & no,quaſi intus no. ἐπινήχομαι, ἐπιπλέω, ἐπινυμφεύω, ἐπινέω.Cic.2.de Nat.deorum, Quot genera,quamque diſparia partim ſubmerſorum,partim fluitantium, & innantium beluarum,Liu.1.belli Pun.Nihil , dummodò innare aquæ , & capere onera poſſent,curātes.Virg.3.Georg.Fluuios innare rapaces.Horat.3.Carm. Ode 17, Et innantem Maricæ Litteribus tenuiſſe Lyrim. ¶Hinc fit Innato frequentatiuum:de quo paulo antè.

Innocens,is,adiectiuum,Innoxius,crimine purus. ἄκακος,Cic.5. Tuſc. Innocens dicitur nō qui leuiter nocet,ſed qui nihil nocet. Terent.Adelphis,Obſecro populares,ferte miſero atque innocēti auxiliū. Cæſar 6. belli Gal.Ne communi odio Germanorum innocentes pro nocētibus pœnas pendant.Cic.pro Roſcio Amer.Innocens ſi accuſatus ſit,abſolui poteſt:nocens,niſi accuſatus fuerit,condemnari non poteſt.

Innocentia.æ,Integritas. ἀκακία,ſeu vt Cicero 3.Tuſcul.ait, Affectio animi talis quæ noceat nemini.Salluſt.Vbi quæ Metellus agebat, ex nuntiis accepit:ſimul & de innocentia ſua certior Romæ factus, diffidere, ac tum demum veram deditionem facere conatus eſt.

Innocenter,Innoxiè,ſine noxa. ἀκάκως. Cic.in Salluſtium, Antequam eos res ſuæ geſtæ, & vita innocentiſsimè acta commendauit. Plin.lib.18. cap.31,Omnia quæ cæduntur,carpuntur,tondentur, innocentius decrescente luna,quàm crescente ſiunt.

Innocuus,a,um, Actiuè accipitur pro eo qui non nocet. ἄκακος. Plinius lib.8,Eoſdem peſtiferos ferūt in Græcia,innocuos eſſe in Sicilia. ¶Paſſiuè verò pro eo cui non nocetur. ἀσφαλής. Virg.10.Aen.–& ſedere carinæ Omnes innocuæ.id eſt ſine detrimento. Vbi Seruius oſtendit,illud

Universidad de Deusto Biblioteca

ſintereſſe inter innocuum & innoxium, vt innocuus dicatur, cui nocere nemo poſſit: Innoxius, qui non nouit nocere. Quam tamen differentiã irridet Valla lib. 6: putátque in loco Virgilij iam citato naues non idcirco dictas eſſe innocuas, quòd eis noceri non poſſet: ſed magis quòd nemini nocuiſſent.

Innoteſco, is, Notus fio. γνωρίζομαι. Lact. lib. 1, Deniq; à doctis huius ſeculi, quibus fortè ſcripta eius innotuerunt, derideri ſolent Plin. lib. 35. cap. 11, Cteſilochus Apellis diſcipulus petulanti pictura innotuit.

Innoxius, a, um, Innocens, culpa carens, inculpatus, ſeu is qui nemini nocet. ἄνανος, ἀβλαβής. Plaut. in Capt. Decet innocentem ſeruũ atq; innoxium Confidentem eſſe, ſuum apud herum potiſsimum. Salluſt. Ipſi innoxij, florentes, ſine metu ætatem agere. Serpens innoxius, Virgil. 5. Aen. Verba non innoxia, Virg. 2. Georg. ¶ Innoxius, paſsiuè, cui nocèri non poteſt. Colum. lib. 2. cap. 19, Sic condita, erit à curculionibus innoxia. Idem lib. 5, cap. 9. Vt ſit innoxius ab iniuria pecorum.

Innubilus, a, um, Idem eſt quod clarũ, & ſerenũ, nubibúsq; contrarium. ἄθρους. Lucr. lib. 3, Neq; nix acri concreta pruina Cana cadens violat, ſempérque innubilus æther Integit: & largè diffuſo lumine ridet.

Innubis, & hoc innube, pen, prod. Sine nubibus. ἀνύμφευτος. vt, Dies innubis, quo nullæ aparent nubes. Seneca in Hercule, Nanque vt reluxit pellicis captæ decus, Et fulſit ſolæ: qualis innubis dies.

Innubo, is, ere. Propriè eſt tranſire ad domum mariti. ἐγγαμῶ. Accipitur tamen ſimpliciter pro tranſire. Lucil. lib. 6. Sat. Inuadere atque innuberecenſent. Feſtus. Vt̃e innubere in illuſtrem familiam dicuntur mulieres, quæ viro generoſo nubunt, multiſque imaginibus claro. Huic opponitur enubere, quod eam reſpicit familiam è qua mulier nuptui traditur. Vnde enubere è patribus, dicitur mulier Patricij ordinis, quæ viro plebeio nubit.

Innubus, pen. corr. Qui vxorem non duxit. ἄγαμος. Innuba, quæ nũquam nupſit. Sic laurus dicitur innuba apud Ouidium lib. 10. Meta propter Daphnen virginem, quam fabulatur in laurum fuiſſe transformatam. Ouid. 14. Metamor. contempto munere Phœbi Innuba permaneo. Idem 10. Meta. Nec tiliæ molles, nec fagus & innuba laurus.

Innuptus, a, um, Non nuptus. ἄγαμος. Virg. 2. Aeneid. Circum pueri, innuptæque puellæ Sacra canunt. Cic. 3. de Orarore, Qua tempeſtate Paris Helenam innuptis iunxit nuptiis. id eſt illicitis, & præter ius faſque contractis.

Innumerabilis, le, Quod numerari non poteſt. ἀναρίθμητος. Cicer. 5. Verr. Cognoſcite nunc innumerabilem pecuniam frumentario nomine ereptam.

Innumerabilitas, atis, Infinitas. ἀπειρία. Cic. 1. de Natur. deorum, Tamen pleraque dicit eadem, atomos, inane, imagines, infinitates locorum, innumerabilitatémque mundorum, &c.

Innumerabiliter, aduerbium. Lucr. lib. 5. –qui corpore toto Innumerabiliter priuas mutatur in oras.

Innumeralis, le, Idem quod innumerabilis: ſed eſt antiquum. ἄπειρος ἀναρίθμητος. Lucr. lib. 2. –cætera, quæ ſunt, Non eſſe vnica, ſed numero magis innumerali.

Innumerus, a, um, Idem quod innumerabilis. Pli. li. 2. cap. 3, Innumeræ rerum effigies. Lucan. Adde, quòd innumeræ concurrunt vndiq; gentes.

Innumeroſus, a, um. Idem cum ſuperioribus. Pli. lib. 10. cap. 65, Ex omnibus quæ perfectos fœtus, vel tantos & innumeroſos edunt, ſupra cuncta eſt murium fœtus.

Innuo, is, Signo aliquo capitis voluntatem oſtendo, ſiue affirmem, ſiue negem. ἀνανεύω. Cic. pro Muræna, Atque ille, vt ſemper fuit apertiſsimus, non ſe purgauit, ſed indicauit, atque innuit. Idem ad Alienum, lib. 13, Huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio, & innuo. Ad Herennium. lib. 4, Quòd ſi iſte ſuos hoſpites rogaſſet, imò innuiſſet modò, hoc facilè perfici poſſet.

Innuptus, vide ENNVBO.

Innutrio, is, ire, Idem quod in loco aliquo nutrire. ἐντρέφω. Pli. in Epiſt. Hoc altero die, hoc tertio, hoc pluribus, donec homines innutritos mariſubiret timendi pauor.

INO, ûs. Nomen Cadmi & Hermiones filiæ, vxoríſque Athamantis Thebarum Regis, & Liberi patris nutricis. Eadem, Cicerone teſte, eſt quæ Leucothea, λευκοθέα, id eſt alba dea, à nobis verò Matuta, & Aurora dicitur. Vnde Ouidius in faſt. Leucothee Graiis, Matuta vocabere noſtris. Fabulam Inûs Ouidius lib. 3. Metamor. refert, quemadmodum Ino cum melicerta filio propter timorem, de ſcopulo ſe præcipitem miſit in mare, ambóque facti ſunt dij marini. illa, Leucothea: Melicertes, Palæmon (qui & portunus) vocati ſunt. De quibus Cyprianus, Melicertes & Leucothea præcipitantur in maria, & fiunt poſtmodum maris numina.

Inoblitus, a, um, Perpetuò memor. Ouid. 4. de Ponto, eleg. 15, Semper inoblita repetam tua munera mente.

Inobrutus, a, um, Non obrutus. Ouid. 7. Metam. Deuc alioneas effugit inobrutus vndas.

Inobſcuro, as, are, Obſcurum reddere. ἀμαυρόω, ἀποκρύπτω. Cicer. 9. Philipp. Cui ſi ſtatuam in roſtris decreto veſtro ſtatueritis, nulla eius legationis poſteritatem inobſcurabit obliuio.

Inobſequens, tis, omnis gene. Inobediens. ἀνυπήκοος. Seneca in Hippol. Inobſequentes protinus fræniſ equi Rapuere currum.

Inobſeruatus, a, um, Non obſeruatus. ἀπροφύλακτος. Martia. lib. 8. Luſerat hoc caſus, niſi inobſeruata maneret. Ouid. 4. Metam. –at ille Vt puer, & vacuus, & inobſeruatus in herbis, Huc it, & hinc illuc. Inobſeruata varietas. Plinius lib. 28. cap. 5.

Inobſeruabilis, le, Quod obſeruari non poteſt. Plin. libr. 2. capit. 17, Cuius eſt maximè inobſeruabilis curſus. Catull. Argon. Ne labyrintheis è flexibus egredientem Tecti fruſtraretur inobſeruabilis error.

Inoccíduus, a, um, Non occiduus: vt, Viſus inoccidui, id eſt oculi ſemper vigilantes. Statius lib. 6. Theb. Spectat inocciduis ſtellatum viſibus Argum.

Inocco, as, Cooperio. βωλοπονέω. quod ſit quum ſemen in agro ſeminatum eſt, & glebas farculis, aut cratibus diſſoluimus, vt ſemen humo contegatur. Colu. lib. 2. cap. 8, Nam ſemen, quod ſicco ſolo ingeſtum, & iam inoccatum eſt, perinde acſi repoſitum eſſet in horreo, non corrumpitur. Componitur autem ex in, & occo, as, quod eſt comminuo: de quo alibi.

Inoculo, as, pen. cor. Oculum vnius arboris alteri adhibeo, ſeu oculum in arbore aperio. ἐνοφθαλμίζω. Colu. li. 11. cap. 2, His quidẽ diebus arbores ficorum inoculantur: quod genus inſitionis, emplaſtratio vocatur.

Inoculatio. Plin. lib. 17. cap. 14, In ficis autem & malis hæc fuit inoculatio antiqua. ἐνοφθαλμισμός.

Inodorus, a, um, Quod eſt ſine odore. ἄνοδος, ἄνοσμος. Perſius ſaty. 6, Vt næ oſſa inodora dabit. Gell. libr. 7. capi. 6, Quædam animalia alia carent alio, & aut cæca natura gignuntur, aut inodora, inauritáve. Alij ſe gunt inora.

Inodoro, as, are, Odore inficere. Colum. lib. 11. cap. 3, Nam ſic ſata, & rurſus ſic recondita, exiſtimantur neque acerrimi ſaporis exiſtere, neque mandentium halitus inodorare.

Inoffenſus, a, um. Quod non offenditur. ἀβλαβής, ἀπρόσκοπος. vt Inoffenſa tempora à valetudine, hoc eſt nullo morbo læſa & offenſa. Gell. lib. 2. cap. 1, Temperantia quoque eum fuiſſe tanta traditum eſt, vt omnia ferè vitæ ſuæ tempora à valetudine inoffenſa vixerit.

Inofficioſus, a, um, Qui facit contra officium, vel qui nullum officium præſtat amico. ἀκαθήκωρ. Cic. ad Atticum lib. 13. Aliter enim fuiſſemus & in hoc inofficioſi, & in noſmetipſos. Inofficioſum teſtamentum, dicitur (vt ait Paulus Iuriſcon.) quod non ex officio pietatis paternæ cõfectum eſt. filiis ſine legitima cauſa exheredatis. ἀκαθήκωτος δικαθήκη. Cic. 3. Verr. Teſtamentum P. Annius fecerat, non improbum, non inofficioſum, non inhumanum.

Inoleſco, cis, leui. dui, etum. & itum. Superincreſco. ἐπιφύομαι. Columel. lib. 5. cap. 10, Amygdala, ſi parum ferax erit, forata arbore lapidem adigito, & ita libruin arboris inoleſcere ſinito. Virg. 2. Geor. –huc aliena ex arbore germen Includunt, vdóque docent inoleſcere libro. ¶ Inoleuit, actiuè. Gel. lib. 12. cap. 5, Natura omnium rerum quæ nos genuit, induit nobis, inoleuitque in ipſis ſtatim principiis, quibus nati ſumus. id eſt inoleſcit, inſeruit, confirmauit.

Inominatus, a, um, Malè ominatus, infœlix. δυσοίωνιστος, δυσώνυμος. Horat. Epod. 16, Aut pars indocili melior grege: mollis, & expes.
Inominata perprimat cubilia.

Inopaco, as, are, Opacum reddere & obſcurum. ἀποκρύπτω. Colu. lib. 8. ca. 15, Media rurſus terrena pars eſſe debet, vt colocaſiis conſeratur, aliiſq; familiaribus aquæ viridibus, quæ inopacãt auium receptacula.

Inopinans, Nomen eſt adiectiuum, idem ſignificans quod incautus, improuidus. cui quæ aliquid accidit præter opinionem. ἀπροσδόκητος. Cæſ. 6. bel. Gal. Multos in agris inopinantes deprehendit.

Inopinanter, hoc eſt ſubitò, & præter expectationem. ἀπροσδόκητως. Suet. in Tib. Cæſare, cap. 62, In paucis diebus quàm Capreas attigit, piſcatori qui ſibi ſecretum agenti, grandem mulum inopinanter obtulerat, perfricari eodem piſce faciem iuſsit.

Inopinatus, a, um. Improuiſum, quod præter ſpem & opinionem euenit. ἀπροσδόκητος. Cic. 3. Tuſc. Hæc enim ferè tum habemus im promptu, nihil oportere inopinatum videri. Repentina, & inopinata grauiora, Cic. 3. Tuſc.

Inopinatè, & inopinatò, aduerbia, Idem quod præter ſpem. ἀπροσδοκήτως. Liu. 4. bel. Maced. Quid ad id, quod futurum erat, ne inopinatè acciderat, præparatis ſuorum animis ſigna ex templo conuertit. Idem 6. belli Pun. Quum inopinatò in caſtra Romana Numidæ, Hiſpaniſque cum elephantis irrupiſſent.

Inopinabilis, Quod quis nunquam exiſtimaſſet futurum. παράδοξος. Gel. lib. 17. cap. 12, Infames materias, ſiue quis mauult dicere inopinabiles. Idem lib. 12. cap. 18, Atque id etiam quod magis inopinabile eſt.

Inopinus, a, um, pe. prod. Idẽ quod inopinatus: vt, Inopina quies, Virg. 5. Aeneid. Vix primos inopina quies laxauerat artus. Gaudia inopina, Stat. 1. Sylu. Dolor inopinus, Idem 1. Theb.

Inops, inopis, Pauper. ἄπορος. Cicero 2. Offic. Nam quum premeretur inops multitudo ab iis qui maiores opes habebant, &c. ¶ Aliquando dicitur ſine ope, ſine auxilio. Vnde inopem animi, inopem prudentiæ dicimus: id eſt ſine ope animi, ſine ope prudentiæ. Iungitur enim cum genitiuis omnium rerum. Inops auxilij, Liu. 3. ab Vrbe. Inops conſilij, Idem 6. bel. Pun. Inops dicendi ſapientia, Cic. 1. de Diuin. Inops remedij. Pli. lib. 16. ca. 1. ¶ Aliquando inops dicitur inſepultus. ἄθαπτος. Virg. lib 6, Hæc omnis quam cernis, inops, inhumatáque turba. Ex iure enim Pontificio terra iniiciebatur & circa cadauera, & circa abſentium corpora, quibuſdam ſolennibus ſacris additis. Inops igitur dicitur inſepultus, quaſi ſine terra, quæ Ops dicitur.

Inopia, æ, Egeſtas, indigentia. ἀπορία. Cicero de Amic. Humilem ſanè relinquunt, & minimè generoſum, vt ita dicam, ortum amicitiæ, quam ex inopia, atque indigentia naſci volunt. Idem 1. de Inuen. Si propter inopiam in egeſtate eſtis, pecuniam non habetis.

Inopioſus, a, um, Sine ope. ἄπορος. Plautus, Sæpe ego res multas tibi mandaui Milphio Dubias egenas, inopioſas conſilij.

Inordinatus, a, um, Quod non eſt ordinatum. ἄτακτος. Cicero de Vniuer. Idque ex inordinato in ordinem adduxit. Inordinati, & incompoſiti milites, Liu. 2. bel. Pu. Inordinatiſsimi pili. Plin. lib. 22. cap. 22.

Inornatus, a, um, Ornato contrarium. ἀδιακόσμητος, ἄκομος, ἀμούσος. Cic. in Orato. dum intélligamus hoc eſſe Atticum in Lyſia, non quòd tenuis ſit, & inornatus, ſed quòd nihil habeat inſolens & ineptum. Inornata verba, Horatius de Arte. Inornati capilli. Ouid. 5. Metamorph.
Inornatè,

Inornatè, aduerbium. ἀκόσμως. Ad Heren. lib. 4, Hoc pacto non inornatè poterimus & in laudando, & in lædendo, aut in corpore, aut in animo aut in extraneis rebus dicere.

Inora, Dicuntur animalia ſine ore. ἄστομα. quales ſunt Aſtomi Indiæ populi, halitu viuentes & odore: quorum meminit Plinius lib. 7. cap. 2.

Inoratus, a, um. Non oratus. Cicero pro Roſ. Amer, Legati Ameriam re inorata reuerterunt. Loquitur de legatis ad Syllam miſsis, ab eo tamen non auditis.

In poſterum, pe. cor. τὸ λοιπὸν, τ' ὀπίσθου, εἰς τὸ ἔπειτα. vide POSTERVS.

In primis, penul. produ. Duæ partes ſunt, poſitæ loco aduerbij ordinis quę idem valent quod ante omnes, vel ante omnia, vel vnum ex primis. ἐς τὰ πρῶτα. Salluſtius, Quæ quidem res in primis mihi videtur cauſa fuiſſe facinoris maturandi.

Inquam, vide INQVIO.

Inquantum, aduerbium, Id eſt tantum quantum. Plinius in Epiſto. Quæ, vt domus ipſa, perierunt, à me tamen, inquantum potuerit, requirentur.

Inquies, tis, gen. om. pro Inquietus, ta, tum, Quod eſt ſine quiete. ἀνάμιλος, ἀπάνωτος. Sallu lib. 1. Hiſto. Humanum genus inquies, atque indomitum. Plinius in præfatione Naturalis hiſtoriæ, Iam ſibi ſatis gloriæ quæſitum, & potuiſſe ſe deſinere, ni animus inquies paſceretur opere. Apul. libro 1, Qua contentione & inquieti procacitate præditus aſinus.

Inquies, ſubſtantiuum fœmi. gene. Idem eſt quod inquietudo, ſolicitudo. Plin. lib. 14. cap. 22, Furiales ſomni, & inquies nocturna. Gellius lib. 19. cap. 9, Vt interea labor hic vigiliarum & inquies ſuauitate pauliſper vocum, atque modulorum acquieſceret.

Inquieto, as, Turbo, quietem agere non permitto. ἀνταράττω. Colum. lib. 9, Ne incubantes nutrices ab aliis auibus inquietentur.

Inquietudo, inis, Turba, priuatio quietis. ταραχή. Seneca de Beneficiis lib. 2. cap. 8, Tametſi inquietudinem Tiberius ne hoc quidem modo quo putabat, potuit effugere.

Inquilinus, ni, penul. produ. ex in & colo. Qui in alieno priuato habitat: propriè tamen in conducto, ſiue in vrbe, ſiue ruri, vt inquit Valla libro 4. ἐνοικος. Suetonius in Claud. Cæſ. Partem etiam cenſus omnes ordines conferre iuſsit, & inſuper inquilinos priuatarum ædium, atque inſularum, penſionem annuam repræſentare fiſco. Cice. 2. Philip. At verò te inquiline (non enim domino) perſonabant omnia vocibus ebriorum. ¶ Inquilini etiam interdum dicuntur qui in eiſdem habitant ædibus. Martial. lib. 1, Vicinus Nouio vel inquilinus Sit, ſiquis Nouium videre non vult. Vide etiam in verbo INCOLO, is.

Inquino, as, penul. corre. Maculo, deturpo. λυμαίνω, μολύνω. Horat. lib. 1. Sermo. Mentior at ſiquid, merdis caput inquiner albis Coruorum. Lactan. lib. 6, Pecudum ſanguis effuſus quo aras inquinant. Cice. 1. Tuſcul. Quibus cæcati velut domeſticis vitiis, atque flagitiis ſeſe inquinaſſent. Fit autem à cunio, is, vt inquit Feſtus. Cunire verò eſt ſtercus facere.

Inquinatus, a, um. Fœdatus, contaminatus, pollutus. Cicero de Aruſp. reſp. Fœdior atque inquinatior. Idem pro Flac. Nihil enim illo inquinatius. Sordidiſsima & inquinatiſsima ratio. Cice. 2. Offic.

Inquinatè, aduerbium, Sordidè, turpiter. Cice. de Claris Orat. Itaque diligenter loquendi laude caruit, neque tamen eſt admodum inquinatè locutus. ¶ Huius compoſitum eſt Coinquino. Colum. lib. 8, Totam progeniem coinquinat: ſiquidem celeriter cùm alia pecora, tum præcipuè oues contagione vexantur.

Inquinamentum, ti, Sordes & immunditia. ῥυπαρία. Gellius lib. 2. cap. 6, Cuius ſignificationis multo, aſsiduóque vſu totum verbum ita contaminatum eſt, vt iam ſqualor de re nulla alia, quàm de inquinamentis ſolis dici cœperit.

Inquio, is, Defectiuum eſt, ſignificans idem quod dico. φημί. Cice. lib. 2. de Orat. Aucupari verba oportebit, inquio: vt ea quæ ſunt frigidiora, vitemus. Perſius Saty. 1. Hoc iuuat: hîc, inquis, veto quiſquam faxit oleum. Iuuen. Saty. 3, –quando artibus, inquit, honeſtis Nullus in vrbe locus. Cice. in Verr. Vbi ſunt Pamphile (inquiunt) ſcyphi? Idem 2. de Orat. Tu verò, inquiſti, moleſtus non eris. Idem 4. Ver. Ergo, inquiet aliquis, donauit populo Syracuſano illam hæreditatem. Plautus in Pſeud. Ius bonum orat Pſeudolus: Dabo, inque. Terentius in Heaut. Eccum me, inque. Autor ad Heren. lib. 4, Quid enim tibi vis, aliquis inquiat? Plautus in Aulul. Nunc quæ res tibi, & gnatæ tuæ Bene, fœlicitérque vortat. ita dij faxint, inquito. Hæc ſunt ferè quæ in vſu ſunt huius verbi inquio.

Inquam, verbum eſt defectiuum, Idem ſignificans quod dico, dicebam, vel dixi. Terentius in Andria. Matura. DAV. Iam inquam, hîc adero. Plautus in Captiuis, Quis agit hoc? quis profitetur, inquam? quaſi muti ſilent.

Inquiro, is, penul. produ. Inueſtigo, quaſi intus quæro. ἰχνεύω, ἐπιζητέω. Cice. 1. Offic. Peregrini autem atque incolæ officium eſt, nihil præter ſuum negotium agere. nihil de alieno inquirere, miniméq; eſſe in aliena Repub. curioſum. ¶ Inquirere pro eo quod vulgò dicunt, *facere informationem*. Cice. 6. Verr. Nimirum, didici etiam dum in iſtum inquiro, artificum nomina. ¶ Inquirere in patrimonium & vaſa, hoc eſt patrimonij & vaſorum valorem ſciſcitari. Sene. Epiſt. lib. 1, Sed nomina facturi diligenter in patrimonium & vaſa debitoris inquirimus. Sic etiã accipiendum eſt illud Ouid. Filius ante diem patrios inquirit in annos.

Inquiſitio, onis, Inueſtigatio. Cice. 1. Offic. In primiſque hominis eſt propria veri inquiſitio, atque inueſtigatio. ¶ Inquiſitio, pro *informatione* quam vocant. Cice. 4. Verrina, Ecquem exiſtimatis vnquam vlla in provincia reum abſentem contra inquiſitionem accuſatoris, tantis opibus, tanta cupiditate eſſe defenſum?

Inquiſitor, oris, Qui inueſtigat. Plin. lib. 18. cap. 40, Scrutatur veſtigia atque perſequitur, comitantem ad feram inquiſitorem loco retrahens. ¶ Inquiſitor, qui inquirit, & vt vulgò loquuntur, *informat ſe de aliqua re*. Plinius Epiſt. 9, Norbanum Licinianum legatum & inquiſitorem reum poſtulauit.

Inſalubris, bre, penul. produ. Quod eſt ſalubri contrarium. νοσώδης. Plin. lib. 18. cap. 5, Neque fœcundiſsimis locis inſalubrem agrum parandum. Colum. lib. 1. cap. 4, M. Attilius Regulus dixiſſe memoratur, fundum ſicut ne fœcundiſsimi quidem ſoli, quum ſit inſalubris, ita nec effœti; ſi vel ſaluberrimus ſit, parandum.

Inſalutatus, ta, tum, Non ſalutatus. ἀπροσαγόρευτος. Vnde Inſalutato hoſpite diſcedere dicuntur, qui clanculum ſe ſubducunt: quod facere ſolent ij qui facinoris alicuius ſibi conſcij, hoſpitis ſui conſpectum ſubterfugiunt.

Inſanabilis, le, Quod ſanari non poteſt. ἀνίατος, ἀδιόρθωτος. Cicero pro Seſtio. Ego verò, ſi mihi vni pereundum fuiſſet, ac non accipienda plaga mihi inſanabilis illa mortifera quam Reip. impoſuiſſet.

Inſanus, penul. produ. Qui non eſt ſani conſilij, & qui non habet mentem integram. παραφρών, μανιώδης. Terentius in Eunu. Scitum hercle hominem, hic homines prorſus ex ſtultis inſanos facit. Vnde Inſania, æ, ſtultitia, dementia, μανία, παραφροσύνη. Terentius in Adel. Prò Iupiter, tu homo adiges me ad inſaniam. Plautus in Aulul. Laruæ hunc, atque intemperiæ, inſanizque agitant ſenem. ¶ Item Inſanus, magnus dicitur. Virgi. 9. Ecloga, Inſani feriant ſine littora fluctus. Inſanum ſtudium equorum, armorum, &c. id eſt immodicum. ὑπερμανία, ἀπλομανία. ¶ Sunt qui exiſtimant inſanum aliquando accipi pro valde ſano, vt IN particula intendendi vim habeat, ſicut in dictione infractus, & inclytus, cuiántque illud Perſij ex Satyra 3, Et inſano multum laudanda magiſtro. Quo tamen in loco accipi congruè poteſt pro nimis concitato ad curam diſcipuli, à quo ſubueretur reportare notam indiligentiæ. Nam veteres præter notam ſignificationem, peruicaces & intractabiles appellabant inſanos. Contentioſi quóque qui nunquam ſuccumbebant, alióſque improbabant, inſani vocati ſunt.

Inſanè, aduerbium, vehementer, propterea quòd inſani omnia vehementer faciunt, inquit Varro, neque rei alicuius feruant modum. ὑπερμανῶς.

Inſania, æ, Dementia. βακχία, μανία. Terentius Adel. Prò Iupiter tu homo adiges me ad inſaniam. Plautus Aulul. Laruæ hunc, atque intemperię inſaniæque agitant ſenem.

Inſanio, is, iui, itum, A ſanus compoſitum, pro eo quod eſt furere, vel inſanum eſſe. μαίνομαι, παραφρονέω. Terentius in Adelp. Minimè miror qui inſanire occipiunt ex iniuria. Plaurus in Menæch. Hei mihi, inſanire me aiunt, vtrò quum ipſi inſaniant. ¶ Quandoque eſt carmen componere. Virgil. 3. Ecloga, Inſanire libet. Nam inſani, ἐνθουσιῶντες dicuntur, id eſt Deo pleni. Seruius.

Inſanitas, atis, Idem quod inſania. μανία, παραφροσύνη. Cice. 3. Tuſcul. Inſipientia autem quaſi inſanitas, eadémque dementia.

Inſatiabilis, le, Quod ſatiari non poteſt. ἀπλήστως. Inſatiabilis cupiditas, Cice. 1. Tuſcul. & 2. de Finib. Inſatiabilis voluptas, Idem 4. de Finib. Inſatiabilis animus. Liui. 4. ab Vrbe.

Inſatiabiliter, aduerbium. Plin. in Epiſto. Quos ego quum recordor in re inani, frigida, aſsidua, tam inſatiabiliter deſidere, &c.

Inſatiuus, a, um. Quod non ſeritur, quod ſponte prouenit. αὐτοφυές. Plin. lib. 19. cap. 12, Hoc inſatiuum rumex vocatur, naſcitúrque fortiſsimum.

Inſaturabilis, le, Quod ſaturari non poteſt. ἀπλήστως. Cicero pro Seſtio, Libelli etiam pro vino ſæpe oppignerabantur: manebat inſaturabile abdomen, copiæ deficiebant.

Inſaturabiliter. aduerbium. Cice. 2. de Natu. deo. Ex ſe enim natos comeſſe fingitur ſolitus, quia conſumit ætas temporum ſpatia, anniſque præteritis inſaturabiliter expletur.

Inſcendo, is, Idem eſt quod aſcendo. ἐπιβαίνω. Plautus in Amph. Quadrigas ſi nunc inſcendas Iouis, Atque hinc fugias. Gellius vſus eſt huius paſsiuo inſcendor. ita enim ait libro 5. capi. 2. de Bucephalo Alexandri equo. Haud vnquam ſeſe ab alio inſcendi, niſi à rege, paſſus eſt.

Inſciens, tis, adiectiuum. Ignarus, inquit Donatus. ἄγνως. Plautus in Trin. Me abſente, atque inſciente, inconſulto meo, Aedes venales haſce inſcribit literis. Terentius in Heaut. Si peccaui, mi Chreme, inſciens feci. c. id equidem ego, etiam ſi tu neges, certò ſcio, Te inſcientem atque imprudentem dicere. ac facere omnia.

Inſcientia, æ, Ignorantia. ἄγνοια. Cicero pro Syl. Vos denique in tantis tenebris erroris & inſcientiæ clariſsimum lumen prætuliſtis menti meæ. Idem 1. Acad. Sed inter ſcientiam & inſcientiam comprehenſionem illã quam dixi. collocabat.

Inſcienter, aduerbium, Per imprudentiam ſiue ignorantiam. δι' ἄγνοιαν. Cicero in Top. Partitione autem ſic vtendum eſt, nullam vt partem relinquas: vt ſi partiri velis tutelas, inſcienter facias. &c.

Inſcitus, ta, tum, Inelegans, & malè compoſitus. ἄμουσος. Plautus in Menęh. Mulier hæc inſcita eſt, & ſtulta, quantum perſpexi modò.

Inſcitè, Imperitè, incomptè, impolitè, ineleganter. Plautus in Trin. Si quid ſcis me feciſſe inſcitè aut improbè, ſi id me Non accuſas, tute ipſe obiurgandus es, ſcio.

Inſcitia, æ, Ignorantia, Imprudentia. ἀνεπιστημοσύνη, ἄνοια. Plautus in Curcul. Heus tu mulier, malè mereri de immerente, inſcitia eſt. Terentius in Heaut. O Iupiter, tantam ineſſe animo inſcitiam!

Inſcius, Neſcius, imprudens, quaſi non ſciens. ἀνεπιστήμων. Cicero 4. Acad. Quam ſi ſubtraxeris, qui diſtingues artificem ab inſcio? Idem 5, de Fin. Nec verò ſum inſcius eſſe vtilitatem in hiſtoria, non modò voluptatem. Inſcia ac temeraria turba. Liui. 4. bel. Punici.

Inſcribo, bis, penul. produ. Eſt rei alicui titulum, vel autoris nomen addere. ἐπιγράφω. Cice. lib. 1. Tuſcula. Quid noſtri Philoſophi, nónne in his ipſis libris quos ſcribunt de contemnenda gloria, ſua nomina inſcribunt? Idem Caſsio, In ſtatua quam poſuit in roſtris, inſcripſit, Parenti optimè merito. Lactan. lib. 1. Minutius Felix in eo lib. qui Octauius inſcribitur, ſic argumẽtatus eſt. ¶ Interdum dilacerare. ἐπιξαίνω, ἐπιγράφω.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Plautus,Corpus tuum virgis vlmeis inscribam.id est insigniam : vel ita dilacerabo,vt notæ inscriptæ appareant.

Inscriptus,a, um, Quandoque pro non scripto sumitur. ἀγραφος. vt apud Varronem lib.2.cap.1,Itaque greges ouium longè abiguntur ex Apulia in Samnium æstiuatum , atque ad publicanum profitentur, ne si inscriptum pecus pauerit,lege Censoria committat mulctam : Quintil.lib.3. cap.8,Alia esse scripta,& alia inscripta.

Inscriptum,ti,Breue quoddam in chartula scriptum,cuiusmodi solent dare Præfecti vrbium iis qui merces exportant. Lucil. Facit idem quod illi qui inscriptum è portu exportant clanculum , ne portorium dent. ¶ Inscriptum, pro inscriptione. Gellius lib. 20.capi.vlti.Quædam alia inscripta nimis lepida,multáſque prorsus concinnitates redolentia.

Inscriptio,verbale,Modò titulus,modò nota. ἐπιγραφὴ,ἐπιγράμμα.Plinius lib.29.cap.1,Hinc illa inscælicis monumenti inscriptio,Turba se medicorum periisse.

Inſculpo,pis, pſi, ptum, à scalpo compositum est, teste Diomede, non à sculpo, quod Latinum non est. ὑγλύφω. Mutatur autem prima vocalis in vltimam, quemadmodum in compositis verbi Calco, inculco, conculco, & proculco. Vnde gemmam scalptam contendit dicendum, non sculptam. Est autem insculpere , incidere aliquid in æs , in argento , in marmore,in gemma,& simili materia. Plinius in Episto. Incisa & insculpta publicis,æternisque monumentis. ¶ Per metaphoram dicimus aliquid insculptum esse in animo , quod ita memoriæ animóque nostro impressum est,& infixum,vt facilè excidere non possit. Cice.2.de Nat. deo. Omnibus enim innatum est,& in animo quasi insculptũ, esse deos.

Inſeco,as,are,Idem quod secare,siue intus secare. ἐντέμνω, ἐγκόπτω. Liui. lib.8 bel. Maced. Sed non tam patentibus plagis mouentur : interdum insecta cute, vbi latior, quàm altior plaga est, etiam gloriosum se pugnare putant. Columella lib. 12. capi. 47. Quidam oliuam non contundunt,sed acuta arundine insecant. Idem lib.4.capi.15, Sequente deinde anno insecatur superior pars curuaturæ vsque ad medullam.

Inſecta, Animalcula sunt partim terrestria,vt scolopendræ,stelliones: partim volucria,vt apes,vespæ : partim cum vtroque participantia,vt formicæ : partim pennis & pedibus carentia , vt tineæ quæ in homine nascuntur. ἔντομα Aristoteli. Dicta insecta ab incisuris, quæ nunc cruicum loco, nunc pectorum sunt, atque alui. Hæc Albertus Magnus appellat annulata. Vide plura de his apud Plinium,lib.11.cap.1.

Inſecabilis,insecabile, Quod secari, ac diuidi non potest, quales sunt atomi. ἄτμητος. Quinti.lib.2.cap.17, Ne hi quidem,qui ignem aut aquam, aut quatuor elementa,aut corpora insecabilia esse,ex quibus res omnes initium duxerint,tradunt.

Inſedatus,a,um, Non sedatus,turbulentus,commotus. Cice. in Partit. Simúlque altitudo animi in capiendis incommodis, & maximè iniuriis, & omne quod est eius generis graue,insedatum,turbulentum.

Inſedabilis,le, Quod sedari non potest:vnde aduerbium insedabiliter. Lucret.lib.16.Insedabiliter sitis arida corpora mersans.

Inſemino,as,are, Inserere. ἐμβάλλω,ἐμφυτεύω. Gel.libr.19.cap.5,Qui aquátilem frugibus sanè & arboribus fœcundam diceret, sed hominibus potu nimio insalubrem esse:tabem & morbos sensim atque in diem longam visceribus inseminare.

Inſeneſco,scis,scere,Diutiſsimè immorari, quasique in eo ætatem consumere,& senem fieri. γηράσκω. Quintil.lib.10.cap.3, Singulis actionũ partibus insenescere.Tacitus lib.3, Quum plerique isdem negotiis insenescerent.

Inſenſibilis,le,Quod sub sensum cadere non potest. ἀναίσθητος.Gel.lib. 17 cap.10.Innumerabile esse ait,& propemodum insensibile.

Inſenſilis,le,Idem,Lucret.libro 2,–necesse est Ex insensilibus tamen omnia consistere Principiis constare.

Inſepultus,a,um,Non sepultus. ἄθαπτος.Cice.4.Catil. Cerno animo sepultam patriam , inseros atque insepultos aceruos ciuium. Horatius Epod.5,Post inspulta membra different lupi,Et Exquilinæ alites.

Inſequor,sequi.corre.Sequor,vel subsequor. ἀκολουθῶ,ἐρίσσομαι.Virgil.1. Aeneid.Insequitur clamórque virûm,stridórque rudentum. Cicero de cla. Orat. Hunc proximo seculo Themistocles est insecutus. Idem in Orat.Quinetiam postremam literam detrahebant,nisi vocalis insequebatur. ¶ Item persequi,& insectari. διώκειν.Cicero lib.2.Philip.Si tum occisus esset,quum tu illum in foro spectante pop.Rom. gladio stricto insecutus es. Virgil.1. Aeneid. Nunc eadem fortuna viros tot casibus actos Insequitur:quem das finem rex magne laborum?Cicero pro Ros. Ame.Quid vis amplius?ecquid insequeris? quid oppugnas? Insequi clamore ac minis,Cice.pro Cluentio.

Inſequens,participium.Cicero ad Augustum,Quæ non insequens hora an tecedente calamitosior popu.Roma.illuxit?Insequens officium,De quo mox dicturi aut deliberaturi sumus.Plancus ad Senatum lib.10.Epistо. Ciceronis,Huic prius excusandum me esse arbitror,quàm de insequente officio quicquam vlli pollicendum.

Inſequenter, aduerbium, Pro inconsequenter. ἀνακολούθως. Gellius lib.10. cap.20,Obscurè & insequenter particula illa posita.

Inſector, aris, frequentatiuum, Sæpe & multùm persequi. διώκειν. Cicero pro Font.Insector vltrò,atque insto accusatori Iudices:insector,inquã, ac flagito testeis. Plautus in Capt. Nam istic hastis insectatus est domi matrem, & patrem. ¶ Legitur etiam in actiua voce Insecto , sed apud vetustissimos duntaxat.Plautus in Capt.Iam illic nos insectabit lapidibus,nisi illum iubes Comprehendi. ¶ Insectari terram rastris.Virgil.1. Georg.Assiduis terram insectabere rastris.

Inſectatio,onis.Liui.2.ab Vrbe,Inde illam absentis insectationem esse natam, quòd morando spem destituerit.

Inſero,is,penul.corre.Inserui,insertum,significat immitto, impono,immisceo. ἐμβάλλω, ἐντίθημι, ἐμβάλλω, ἐγκρίπτω, Terentius in Heau. Vidin' ego te modò manum in sinum huic meretrici Inserere? Colum.lib. 6.cap.4,Nausea discutitur,si integrum gallinaceum crudum ouum ieiuni faucibus inseras.Plin.lib.20.cap.57, Penna per transuersas inserta nares. ¶ Quando facit inseui, insitum, significat idem quod insemino. Colum.lib.5.cap.7,Arboribus rumpotinis,si frumentum non inseritur, in vtranque partem viginti pedum spatia interueniunt. hoc est si inter arbores frumentum non seminetur. Solent enim Itali inter arbores illas quæ vitibus vestiuntur , frumentum serere : qui mos etiam hodie manſit in Campania,& in agro Mediolanensi. De arbore dicitur, quando scilicet scisso trunco , surculus fœcundæ arboris inseritur in sterili. ἐμφυλεύειν. siue quum oculus vnius arboris alteri adhibetur:quod qui dam inoculationem vocant:vel quando arbor seritur,aut plantatur.Virgilius 1.Ecloga,Insere nunc Melibœe pyros,pone ordine vites.Columel la deserboribus cap.8.Vitem,quam insiturus es,resecato, & plagam leuato, atque ita findito, & paratos surculos in fissura demittito eatenus quà adrasi sunt. Idem, Insita est fructuosior , quàm quæ insita non est, quàm quę eum ramis,radicibúsque seritur. ¶ Per translationem.Lacta. lib. 5, Odium & inuidiam & dolum hominibus inseuit , vt tam essent quam serpentes,venenati,tam rapaces,quàm lupi.Diome.Inseror, insertus & insitus facit.Et traduntquidam Insitus arborum esse,Insertus hominis vel alicuius rei.Seruius,Insitas arbores dicimus:insertas verò causas aut fabulas.Plin.lib.10,Penna per transuersas inserta nares.

Inſitum,siti,penul.corre.Nomen,est ipse surculus ex vna arbore recisus,& in aliam implantatus.Colum.lib.4.cap.29,Tum quod ex insito profundit, subligandum, ne vento surculus motus labefactetur, explantetúrve tener pampinus.Idem de Arboribus cap.26,Terram circa arborem aggerato vsque ad ipsum insitum.

Inſitus,penul.corre.participium,Innatus,ingenitus.ἔμφυτος.Cicer. 6.Ver. Hoc quum cæteræ gentes sic arbitrantur , tum ipsis Siculis tam persuasum est,vt animis eorum insitum, atque innatum esse videatur. Insitus vrbi ciuis,Salluſt.in Ciceronem. Insitus genti mos per latrocinia militiam exercere.Liui.8.bel.Pun.

Inſitus,us, penul.corre.no men,Idem quod insitio.Plin.lib.16.capi.3,Et hactenus publica sunt genera,cætera regionum locorúmque,aut ex his inter se insitu mista.

Inſitio,insitionis, Inserendi actus. ἐμφύλια.Colu.lib.5.cap.11,Tria genera porrò insitionum antiqui tradiderunt.Ouid.1.de Remedio amoris,Venerit insitio,fac ramum ramus adoptet.Cice.de Senectute,Nec consitiones modo delectant, sed etiam insitiones, quibus nihil inuenit agricultura solertius.

Inſitor,oris,Qui inserit.Plinius lib.18.cap.33,Hunc caueat insitor calamis, gemmísque inoculator.

Inſitítium,Dicitur illud quod insitum est. ἐγκεντρίδιον. vt, Surculus insititius. ¶ Per metaphoram accipitur pro omni eo quod proprium aut naturale non est,sed aliunde ascitum.Plin,in Episto.Quid multa? inuideo Græcis quòd illorum lingua scribere maluisti.Neque enim coniectura eget quid sermone patrio exprimere possis,quum hoc insititio & inducto tam præclara opera perfeceris.

Inſitítius, a,um, Idem quod insitítius, quod scilicet naturale non est, sed aliunde adscitum. Gellius , Corpúsque & animum benigne ingenitis primordiis inchoatum,insitiuo degenerique alimento lactis alieni corrumpere. Cice. pro Sestio, Quúmque insitiuum Gracchum contra vim multitudinis incitatæ censu prohibuisset.

Inſerto, tas, frequentatiuum à supino insertum formatum. παρεντίθημι. Virgil.2.Aeneid.Hic ferro accingor rursus, clypeóque sinistram Insertabam aptans,méque extra tecta ferebam. Statius 3.Theb.–piget irrupisse volantum Concilia,& cælo mentem insertasse vetanti.Dextras insertare catenis,Stat.12.Theb.

Inſerpo,is,ere, Idem quod serpere,& obrepere. ἐσέρπω. Stat.1.Thebaid. –iam somnus auaris Inserpit curis.

Inſeruio,is,Obsequor alicui,& seruientis officium præsto. δουλεύω,ὑπηρετέω.Cice.1.Offic.A quo plurimum sperat,etiamsi ille his non eget,tamen ei potissimùm inseruit.Antiqui etiam accusatiuo iungebant.Plau. in Mostel. Non meretricum est , vnum inseruire amantem. Inseruire suis commodis,est vtilitati suæ consulere. Cice.2.de Finib. Ergo in his adolescentibus bonam spem esse dicemus , & magnam indolem , quos suis commodis inseruituros , & quicquid ipsis expediat, facturos arbitramur.

Inſibilo,as,are,Idem quod sibilare,vel spirare. ἐμφυσέω. Ouid.15.Metamorpho.Qualia succinctis vbi trux insibilat Eurus, Murmura pinetis sunt.Membra insibilat ignis,Silius lib.12.

Inſiccatus,a,um,Non siccatus.Stat.3.Theb. Vulneráque ista ferens putri insiccata cruore,Protinus ire peto.

Inſideo, insides, penulti. correp.In re aliqua siue super rem sedeo. ἐνιδρύομαι.Plinius de Viris illustribus,Hic primus instituit,vti equites Romani Idibus Quintilibus ab æde Honoris equis insidentes,in Capitolium transirent.Liuius 7.ab Vrbe,Equo deinde quàm poterat maximè exornato insidentem se in specum immisisse. ¶ Aliquando pro inhæreo, ἐμφύομαι. Cicero libro quarto, Tusculo. Quum autem hic feruor concitatióque animi inueterauerit , & tanquam in venis medullísque insederit. ¶ Aliquando locum aliquem occupo ad intercipiendum prætereuntes, ἐνίδρυω : vt Insidere arcem militibus. Liui.6. belli Puni. Quingentis militibus arcem insedit. Insidere itinera , Liui. 5. belli Puni. Quà fugam inclinaturam credebat , omnia itinera insidere iubet. ¶ Aliquando obsidere , πρόμαχίζομαι. & modò cum accusatiuo construitur. Liui.2. belli Pun. Mago locum monstrabit quem insideatis.Modò datiuo.Virgil. libro 11, Arripuítque locum, & syluis insedit iniquis.Liui.lib.9,Insesis omnibus viis,per quas commeatus ex Samnio subuehebatur.

Insideri,passiuè.Liui.5.belli Pun,Viæque omnes hostium præsidiis insiderentur.

Insidiæ,

Insidiæ,arum, Dolosa expectatio ad aliquem aggrediendum: ab insidendis locis, quæ ad insidias deligimus. ἐνέδρα, ἐνέδρευσις. Solent enim qui hostibus insidiantur,ea loca, insidere quà illos iter facturos putant, vt incautos opprimant. Cæs.2.belli Gall. Insidias veritus. Cicer.pro Cn. Plancio,Vigilandum est semper,multæ insidiæ sunt bonis.Idem.3. Offic.Súntne igitur insidiæ,tendere plagas, &c.

Insidior,aris,Insidias tendo. ἐνεδρεύω, ἐνέδρευσις. Salluſt.in Iugurtha , Adherbalem vitæ suæ dolis insidiatum esse. Cice.de Orat. Non enim id agit vt insidietur,& obseruet,sed fauet,Mart.lib.12.Si te delectant animosa pericula, Tuscis (tutior est virtus) insidiemur apris. Virg.9. Aen.–lupus insidiatus ouili. Ouid.13. Metam. Hostibus insidior, fossas munimine cingo.

Insidiator,oris,Qui tendit insidias. ἐνεδρευτής.Cic.pro Milone, Insidiatori verò,& latroni quæ potest efferri iniusta nex?

Insidiosus,Qui sæpe insidiatur,plenus insidiis,fallax. ἐπιβουλευτικὸς. Φενακιστικὸς.Cic. 4.Verrina,Quis acerbior? quis insidiosior? quis crudelior vnquam? Insidiosus latro , Martial.lib.14. Plin.libr.29.cap.1, In qua conditione insidiosissima autoritatem pessimis boni faciunt.

Insidiosè,Cum insidiis. μετ' ἐπιβουλῆς.Cic.lib.3. Offi.Ratio ergo postulat nequid insidiosè,nequid simulatè,nequid fallaciter.

Insido,is,pen.prod.insedi, insessum , Significat ad sedendum descendo, vel clàm & sensim delabor. ἐφίζάνω, ἐπιβάλλω. Virg.5. Aen. Ac veluti in pratis,vbi apes æstate serena Floribus insidunt variis , & candida circum Lilia funduntur.Quintil.lib.10.cap.7,Moras,& secessum, & silentium quæret,dum illa verba fabricentur,& memoriæ insidant.Lactãt. lib.6, Vitanda ergo spectacula omnia, non solùm nequid vitiorum pectoribus insidat.id est sensim ingrediatur, & inhæreat.Statius pasiuum protulit 2.Theb.Fessis insiditur astris.

Insignis ,& hoc insigne, Eximius , nobilis : & propriè is in quo aliqua sunt signa quibus ab aliis discernitur.ἐπίσημος. Virgil.libro 3. Georg. Nec mihi displiceat maculis insignis & albo.hoc est,insignitus,quique maculis ab aliis distinguitur.Liu.1.ab Vrbe,Flaminem Ioui assiduum facerdotem creauit,insignique eum veste,& Curuli regia sella adornauit.Virg.lib.4,Aen.–ostróque insignis & auro Stat fonipes.hoc est auro & ostro insignitus, vel insigniter instratus. ¶ Insigne itaque generaliter dicitur quicquid signo aliquo , vel nota inter alia eminet. Vnde qui nobilitate,aut virtute aliqua,aut etiam vitio inter alios eminent, insignes dicuntur. Virg.1. Aen. Insignem pietate virum. Sic etiam insignes latrones dicimus,qui maiore audacia grassantur , & suis facinoribus omnibus innotuerunt. Item insignia etiam facinora dicimus, quæ vulgaria non sunt,sed rara:nihilq; habent mediocres,sed aut insigniter bona, aut mala. Insignis homo omnibus notis turpitudinis, Cic.pro Rab.Terent.in Eunu.Iandiu aliquam causam quærebat senex quamobrem aliquid insigne faceret.Donatus,Insigne aliquid, magnũ, & nobile facinus. Sic etiam insignia scelera, à Tacito dicuntur. Omne enim quod excellit,siue illud sit vitium, seu virtus,insigne dicitur. Vnde etiam quandoque simpliciter pro magno sumitur.Lucil.Cocus nõ eurat caudam insignem esse,modo pinguis siet.

Insignia, insignium, Dicuntur ea quæ in vestibus, vexillis, & huiusmodi insignita sunt:aut ipse vestes,vexilla,& alta quæ fiunt , aut feruntur ita ab aliis discreta vt nosci possint cuius sint, & ad quos pertineãt, vt vestes militares,& insignia militaria,regalia, consulariáve, quibus acies ab acie,eques ab equite,Rex & Consul à viro priuato cognosci debet. παρασήματα. Virg.2.Aen. Danaumq; insignia nobis Aptemus clypeos.Liu.lib.1,Ipse en ille nostris decoratus insignibus magnificè incedit.Salluſt. Cum facibus,atque aliis imperij insignibus ad Manlium in castra tendit.Mos enim fuit antiquorum, vt benemeritis insignia tribuerent magistratuum.Vnde scribit Tacitus decreta fuisse Narcisso Quæstoria insignia à Claudio Cæsare. Ab eodem insignia Prætoriæ Crispino decreta fuerunt. ¶ Et non solùm signa & ornamenta ob virtutem adepta,sed etiam insignia laudis,& insignia gloriæ dicimus: vt Cicero Appio,Insignia enim virtutis,multi etiam sine virtute assequuti sunt. ¶ Dicimus etiã in numero singulari, Insigne,is, Oui.1.de Arte, Esse procul vittę tenues , insigne pugnoris.Sic etiã dicimus insigne regni,pro diademate quo reges vtuntur.Cic.3.Philip.Esset enim illi seruiendum,si Cæsar ab ipso regni insigne accipere voluisset.

Insignio,is,iui,itum,Signis noto, seu distinguo. ἐπισημαίνω, ἐπιφραγίζω. vt apud Claudianum lib.1, Hic elementorum seriem , sedésque paternas Insignibat acu.Lib.4.ad Heren. Siquam rem deformabimus turpem aut cruentam,aut cœno oblitam, aut rubrica delibutam inducemus, quo magis insignita fit forma. Virg.7.Aen.At læuem clypeum sublatis cornibus Io Auro insignibat. Insignire annum cladibus, Tacitus:pro insignem facere.

Insignitus, pe.prod. participium,aut nomen ex participio, Idem quod insignis. ἐπίσημος.Cic.1.de Diuin.Quòd plenus aër sit immortalium animorum in quibus tanquam insignitæ notæ veritatis appareant. Taci. lib.4,His partæ victoriæ spes,& si cedenti,insignitius flagitium.

Insignitè,pen.prod,Insigniter,eximie. παρασήμως.Cic.pro Quintio,Neque tamen quisquam inuentus est tam insignitè improbus. Plaut.in Menæch. Neusinas in me insignitè fieri tantam iniuriam.

Insigniter,aliud aduerbium eiusdem significationis. παρασήμως, ἐπισήμως, Cic.in Partitionibus, Parentibus, amicis, hospitibus, præcipuè atque insigniter diligendis.Idem 3.Philip.Quis autem rex vnquam fuit tam insigniter impudens,vt haberet omnia commoda,beneficia,iura regni vænalia? Colum.lib.10.cap.1, Superest ergo cultus hortorum insigniter neglectus quondam veteribus agricolis.

Insile,insilis,pen.cor.Est suspendiculum vel perpendiculum,quod telam demissam exanimat:ita dictum, vt credit interpres Lucretij , eo quòd applausa pectine tela resultet & subsiliat. Lucr.lib.5. Textile post ferrum est,quia ferro tela paratur:Nec ratione alia possunt tam leuia gigni Insilia,ac fusi,radij, scapíque sonantes. Alij volunt insilia esse duo instrumenta lignea,pedibus textorum supposita, quibus alternis resurgentibus & depressis, telæ aperiuntur,& contrahuntur.

Insilio,is,pen.cor.insilui,insiliui,insilij,insultum,Saltu ingredior. vel super aliquid salio significat. ἐφάλλομαι, ἐπιπηδάω. Stat.lib.9. Thebaid. Insiluere vadis , magnóque fragore solutus Agger.Luca.lib.3. Insiluit solo , nocituras pondere puppi. Insilire in equum , Liu.6. ab Vrbe. Plaut.in Rud.E naui timidæ ambæ in scapham insiluimus,&c.Plin.lib. 8.cap.16.Dum sequitur,insilit saltu,quo in fuga non vritur.

Insimul, Ex in & simul significat vnà. ἅμα. Stat.1.Syl.Et gentes alis insimul togatas.

Insimulo, as,penul.corr.Accuso, crimen ingero . προβάλλομαι,ὑπόβαλλομαι, αἰτιῶμαι, μέμφω, Cic. Trebatio, Hic tu me etiam insimulas, nec satisfactionem accipis. ¶ Iungitur etiam quandoque genitiuo. Terent. in Phormione, Si herum insimulabis auaritiæ, malè audies. ¶ Accipitur etiam insimulo pro suo simplici simulo. προσποιοῦμαι. Cic. lib.1. Offic. Solus neglexit fidem,furere insimulauit,ne quò iret.

Insimulatio,Quæ (vt inquit Donatus) est falsi vel veri criminis incusatio. αἰτίωσις.Cic.pro Fonteio,In falsam atque iniquam proborum insimulationem vocabatur.

Insinuo,as, In notitiã alicuius adduco. ὑποβάλλομαι ἐγκωμίῳ, ἐγκωμιάζω, εἰσοικίζομαι, παρεισδύομαι. Suet.de Clar, Grã. Quare citò manumissus Augusto insinuatus est,quòd eleganter curã ordinãdarum bibliothecarum in Octauiæ porticu suscepit.hoc rẽ in notitiam Augusti peruenit.Cic.de Amic,Callidus ille & occultus ne se insinuet,studiosè cauendum est,Plaut.in Mil.Interim iuit hinc miles: fortè Athenas aduenit: Insinuat sese ad illam amicam heri mei. ¶ Dicitur autem Insinuo,quasi in sinum,vel pectus immitto.Apud Virgilium lib.2.Aeneid. legitur insinuat pro passiuo insinuatur. Tum verò tremefacta nouus per pectora cunctis Insinuat pauor.Vbi Seruius, insinuat,inquit, pro insinuatur.

Insinuatus,Inflexus, complicatus,compressus. συνωλμὸς. Apul.lib.9, Siccine vacuus & otiosus insinuatis manibus ambulabis mihi? Talienim habitu manus otiosforum complicantur.Liuius pro eodem dixit, compressis manibus,cuius hæc sunt verba ex lib.7.ab Vrbe, Quid aliud causæ esse credamus,cur veteranus dux fortissimus bello, compressis (quod aiunt) manibus sedeat?

Insinuatio,onis.Cic.1.de Inuentione,Insinuatio est oratio quadam dissimulatione & circuitione obscurè subiens auditoris animum. Vide Quintilianum lib.4.

Insipidus,a,um, Quod iniucundum habet saporem, aut quod fatuum est,& saporis omnis expers. ἄσοφος, ἄνοος. ¶ Per trãslationẽ accipitur pro stulto & insipiẽti. ἀνόητος.Gel.lib.6.cap.1,Nihil est prorsus,inquit,insipidius,qui opinãtur bona esse potuisse,si nõ essent itidẽ mala.

Insipiens, tis.Non sapiens, qui non cogitat quæ agenda sunt. ἀνόητος, ἄφρων, μωρός. Cic.2.de Fin. Turpe est sapientem ex insipientium sermone pendere.Idẽ de Amicitia, Nihil insipiente infatuato intolerabilius fieri potest.

Insipientia,æ,Imprudentia,dementia. ἀνοησία. Plaut.in Amph. Iusta autem ab iniustis petere,insipientia est.

Insipienter,aduerbium,Imprudenter. ἀνοήτως. Plaut.in Trueulento, –pertua obsero genua Vt tu iltuc insipienter factum,sapienter feras, mihíque ignoscas.

Insipo,as,are,Verbum est antiquum & obsoletum , quod Festus interpretatur inuicere. Cato de Re ruſt.cap.85, Omnia bene permisceto , & in ollam nouam insipato.

Insisto,stis,Significat in re aliqua consisto. ἐνίσταμαι, ἐφίσταμαι, ἐνίσχομαι. Plin.lib.7.cap.2, Contuentes solem immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die alternis pedibus insistere. Cæs.2.bel.Gal. At hostes etiã in extrema spe salutis tantam virtutem præstiterunt , vt quum primi eorum cecidissent,proximi iacentibus insisterent,hoc est super mortua cadauera starent,& pugnarent. ¶ Insistere vestigia , pro firmare. Virg. lib.11.Vtque pedum primis infans vestigia plantis Insisterat, iaculo palmas armauit acuto. Item insistere , pro operam dare. ἐπιβάλλομαι, ἐνίσσομαι. ¶ Item solicitare,vrgere. ἐγκεῖμαι. Plinius, Frequentiúsque , vt id ageret insistebat.Autor ad Herennium in hac significatione cum datiuo coniunxit,Nunc identidem nosmetipsi vobis insistemus : res enim communis agitur.id est vim faciemus. ¶ Item pro resistere, immorari,& quasi sistere gradum:cuius contrarij progredi.Cic.4.Verr.Quot videtis esse in vno furto peccatorum gradus? vt si singulis insistere velim,progredi iste non posset. Idem in Orat.Sæpe accidit vt aut cirius insistendum,sit,aut longius procedendum. Insistere hastæ,hoc est inniti.Plin.de viris illust. Aduocato Marco Liuio Pontifice, hastæ insistens,& solennia verba respondens, se & hostes diis manibus deuouit. Insistere vestigiis alienis,hoc est inhærere, & sequi aliena vestigia Plinius lib.6.cap.17.

Insitio,nis,verb.Progressioni opponitur,Gallicè Arrest. Cic.1. Tusc.Aut quis errantium stellarum cursus.progressiones , insitiones notauit? Quo tamen in loco non nulli (sed perperam) legunt institutiones.Vocat enim Cicero stellarum insitiones quum omnino non mouentur, sed ad quoddam tempus insistunt,siue consistunt : id quod ipsemet testatur lib.2.de Na.deorum.

Insitio, Insitítium, vide INSERO.

Insitium, ab insectione dictum , Pulmenti genus , ex insectis & minutatim tritis carnibus confectum. ἐψανία. Apud Apitium sæpe fit mentio de insitiis.

Insitum, Insitiuus, vide INSERO.

Insociabilis,le,Quod coniungi non potest.Plin.lib.16.cap.43, In omni genere & glutinum abdicant quædam,& inter se,& cum aliis insociabili glutino, sicut robur. Sed nec ferè cohærent, nisi similia natura, vt

Universidad de Deusto Biblioteca

siquis lapidem lignúmque coniungat. Indomita & insociabilis gens, Liuius 7. bel. Maced. Regnũ insociabile, Tacitus lib. 13. Liu. 7. bel. Pun. Inusitati nanq; antea alienigenis, nec videre ipsi aduenam in terra sua adsueti, omni generi humano insociabiles erant.

Insolabiliter, aduerbium, Sine cõsolatione. ἀπαραμυθήτως. Horat. 1. Epist. 14. Me quanuis Lamiæ pietas & cura moratur
Fratrem mœrentis, rapto & de fratre dolentis Insolabiliter.

Insolens, pen. corr. Insuetus & insolitus. ἀνώθ. Horat. 3. Carm. Ode 29. Fortuna sæuo læta negotio, & Ludum insolentem ludere pertinax. Trãsmurat incertos honores, Nunc mihi, nunc alij benigna. Sallustius Insolens vera accipiendi. Gell. lib. 1, Atq; id quod à C. Cæsare excellentis ingenij, ac prudentiæ viro, in primo de Analogia scriptum est, habe semper in memoria atque pectore, vt tanquam scopulum, fugias inauditum atque insolens verbum. ¶ Pertranslationem ponitur pro superbo & arrogante: qui præter legem agit humanam, atque naturalem: & quem audacem, vel *præsumptuosum* dicere solemus. ἀλαζών. Quod est, quum quis audet facere vel dicere quod à modestis viris fieri aut dici non solet. Cicero pro Marcello, In victoria, quæ sui natura insolens & superba est. Idem de Senectute, Tertiam enim iam ætatem hominum viuebat: nec erat ei verendum ne vera de se prædicans nimis videretur aut insolens, aut loquax.

Insolentia, æ, Insuetudo, res nõ consueta aut solita. ἀήθεια. Cic. 1. de Inuen. Primò propter insolentiam reclamãtes, deinde propter rationem atq; orationem studiosius audiẽtes, &c. Liu. 7. bel. Maced. Et offenderunt aures insolentia sermonis. ¶ Insolentia, pro arrogãtia, superbia. ἀλαζονεία. Cicero 5. Verr. De luxuria Aponij loquor, nihil de insolentia, nihil de singulari nequitia ac turpitudine. Cic. 1. Tusc. Quidem cogitãs soleo sæpe mirari nonnullorum insolentiam philosophorum, qui naturæ cognitionem admirantur. ¶ Insolentia, pro nouitate. Cic. pro Deiotaro, Moueor etiam loci ipsius insolentia.

Insolenter, aduerbium, Arroganter, & superbẽ. Cic. 4. Tuscu. Insolenter se efferre. Liu. 2. ab Vrbe, Tandem superant externa: adeò superbè insolenter que hostis eludebat. ¶ Aliquando etiam insolenter ponitur pro raro. Cic. 1. de Inuen, Deinde natura eius euenirẽne vlgò soleat, an insolenter & raró.

Insolidum, siue **Insolido**, pen. cor. Integré. Seneca de Benefi. lib. 2, Præsentia nondum tota insolido sunt: potest illa casus aliquis incidere. De bere insolidũm pecuniam, Labolenus l. 2. ff. De duob. reis. Obligari insolidũm. Vlp. l. His verbis. eodem titul. Spondere insolidũm, Iulianus l. Reos. eodem titulo.

Insolitus, a, um, Non suetus. ἀνώθ. Virg. 1. Georg. –insolitis tremuerunt motibus Alpes. Cic. 3. Verr. Cur prudentissimas, electissimasq; fœminas in tantum virorum conuentum insolitas: inuitasq; prodire cogis? Insolitus ad laborem exercitus, Cæs. 3. bel. Ciuilis.

Insolitè, aduerb. ἀηθῶς. Gel. lib. 1. cap. 5, Intẽpestiuè ac insolitè differebat. Sunt tamen qui eo loco legant, Insubide differebat.

Insolo, las, pen. prod. Ad solem sicco. ἐλιάζω, ἡλιάω. Col. lib. 12. ca. 39. Quas per triduum insolaueris. Idem lib. 4. cap. 17, Nam & sic facilius insolatur humus, & fructus percoquitur.

Insolatus, In sole, seu ad solem siccatus, aut calefactus. Colum. lib. 5, Super hoc materiæ quæ fructum habent, melius conualescunt, & vuæ commodius insolatæ percoquuntur. ¶ Insolare quoque puellæ crines dicuntur, dum facie tecta passos capillos ad solem expandunt siccandi gratia. Et ipsi crines insolati dicuntur. Plinius lib. 21. cap. 14, de cera loquens, Candidissima verò fit post insolationem etiamnum recocta.

Insolubilis, Quod solui non potest. ἄλυτος. Quintil. lib. 5. cap. 9. Vbi est signum insolubile, ne his quidem est. Insolubile iudicium, necessarium, quod vrget hominem: apud eundem Quintilianum.

Insolutum accipere, Est aliquid accipere in satisfactionem, aut certè deductionem rei debitæ. Seneca lib. 2. de Beneficiis, cap. 26, Inde est vt omnia meruisse se existimet, & in solutum accipiat, nec satis pro suo pretio æstimatum existimet. ¶ Sic etiam dicimus In solutum cedere, id est cedere in solutionem. Exempla nusquam non occurrunt apud Iurisconsultos.

Insolum, Vetereς pro Insolitum dixerunt. Afran. Orbitatem senectuti tuæ malum metui: quod insolum non venit cæco ac dementi.

Insomnium, nij, neut. gen. Quod in somnis videmus. ὄνειρον, ἐνύπνιον, ὄνειραγμα. Tibul. Dij meliora ferant, nec sint insomnia vera. Cic. de Senect. Caret ergo etiam vinolentia, & cruditate, & insomniis.

Insomnis, insomne, Quod est peruigil. ἄϋπνος. Vnde insomnes noctes, apud Virgilium 9. Aen. hoc est peruigiles. –noctem custodia ducit Insomnem ludo. Oculi insomnes, Stat. 3. Theb.

Insomnia, æ, Vigilia. ἀγρυπνία, ἀϋπνία. Cælius Plotio, apud Nonium, Consequitur comes insomnia: ea porrò insaniam affert. Donatus in illud Terentij in Eunu. Aut mox noctu te adigent horsum insomnia. Legitur, inquit, & Adiget, vt sit insomnia numeri singularis.

Insomniosus, Qui multum somniat. ἐνυπνιώδης. Cato de Re rust. cap. 157. Omnino qui insomniosus est, hac eadem curatione sanum facies.

Insons, tis, Innocens, qui extra culpam est. ἄναιτος, ἀναίτιος. Liu. 4. ab Vrbe. Etiam si regni crimine insons fuerit. Plaut. in Asin.
Ile æastor suppilabat me, quod ancillas meas
Sufpicabar, atque insontes miseras cruciabam.

Insono, as, are. Idem quod simp. ex sono. Lucan. lib. 2, Insonuere tubæ, & quanto clamore cohortes Miscentur, tantum, &c. Ouidius 11. Metam.
Nulla mora est, calamis agrestibus insonat ille.

Insonus, na, num, penul. cor. Quod est sine sono & strepitu. ἄφωνος, ἀκτύπος. Apuleius, Insono vestigio me perducit. Sic Absonum, sine sono, vel male sonans. Vide suo loco.

Insopitus, a, um, penult. prod. Insomnis, peruigil: vt Insopitus draco. ἄϋπνος. Ouid. 7. Metamor. –cur non tauros exhortor in Illum. Terrigenásque feros, insopitúmque draconem?

Insortitus, a, um, vt Insortita spicula. Plautus in Casi. Si non impetrauit spicula etiam insortita sunt mihi.

Insperans, tis, omnis generis, Qui non sperat. ἀέλπιστος. Cicero. 1. de Orat. Insperanti mihi cecidit, vt in istum sermonem dilaberemini.

Ex insperato, aduerbium, Præter spem & opinionem. ἀέλπιστως. Plinius lib. 25, cap. 2, Cassique accidit vt milite à morsu canis, incipiente, &c. Seruatúsque est ex insperato.

Insperatus, a, um, penult. prod. Non speratum: vt, Gaudium insperatum. Terentius in Heaut. – celem tam insperatum gaudium, Quum illi ni hil periculi ex indicio fiet? Insperatum, nec opinatum malum, Cicero 3. Tuscul.

Insperabilis, le, Quod vix sperari potuisset. Gellius lib. 4. cap. 18, Pacẽmq; & victoriam vobis peperi insperabilem.

Inspergo, is, ere, Sparsim infundo. ἐπιπάσσω. Cicero 2. de Diuin. Cor est in extis, iam absẽdet, simulac molam & vinum inspserseris. Colu. lib. 11. cap. 2. Hoc eodem tempore stercoris pars in prata digerenda, pars oleis & cæteris arboribus inspergenda. Næui inspersi egregio corpori, Horat. 1. Serm. Satyra 6.

Inspicio, is, pen. corr. Aspicio, intueor, ac penitus cognosco. κατοπτεύω, ἐποπτεύω, ἐπισκοπέω, ἐπόπτομαι. Terentius in Adelp. Denique inspicere tanquã in speculum vitas hominum iubeo, atque ex aliis exemplum sumere sibi. Plautus in Menæch. Quum inspicio marsupiũ, Viaticati hercle admodum æstiuè sumus. Idem in Mostel. Cupio hercle inspicere has ædeis.

Inspectio, onis, Diligens rei alicuius consideratio. ἐποπτεία, ἐπίσκεψις. Col. lib. 1. cap. 4, Nam prima inspectione neque vitia neque virtutes abditas ostendit. Cic. 2. Philipp. Nos enim aspectionem solum habemus, Consules & reliqui magistratus etiam inspectionem, id est cognitionem & iudicium.

Inspecto, as. Continuè, siue attentè intueor. ἐφορῶ, παντάζω. Gellius lib. 1, Ibi in stadio inspectante populo, in osculis atque manibus filiorũ animam efflauit. Cicero ad Brutum, Quod vtinam inspectare posis timorem de illo meum. ¶ Inspectare etiam dicuntur satellites, quos principes præsidij custodiæque corporis sui causa circum se habent. Suetonius in Cæsare, Sunt qui putent consisum eum nouissimo illo Senatusconsulto, ac iureiurando etiam custodias Hispanorum cum gladiis inspectantium se remouisse.

Inspico, as, pen. prod. In modum spicæ vel spici acuo. ἀκιαχύζω. Virgil. lib. 1. Georg. Ferróq; faces inspicat acuto. Vbi Seruius, Acuto ferro inicit, ad speciem & imaginem aristarum.

Inspiro, as, penu. produ. Afflo, perflo. ἐμπνέω. Colum. lib. 1, Sed granaria scalis adeantur, & modicis feneſtellis Aquilonibus inspirentur. Virg. 1. Aeneid. Occultum inspires ignem. Idem 4. Georg. Illius ira modum supra est, laxæque venenum Morsibus inspirant.

Inspoliatus, a, um, Non spoliatus. Quintil. lib. 7. cap 2, Hominem occisum esse constat, non in solitudine, vt à latronibus suspicer: non prædæ gratia, quia inspoliatus est: non hæreditatis spe, quia pauper fuit: odiũ igitur in causa.

Inspuo, is, ere. Super aliquid spuere. ἐπτύω. Plin. lib. 22. ca. 21, Traduntque commanducata ea si inspuatur, mori serpentem. Idem lib. 31. ca. 9, Datúrque lingendus, & oculis iumentorum inspuitur.

Insputo, as, frequentatiuum. Plautus Capt. Quibus insputare saluti fuit, atque iis profuit.

Instabilis, le, Inconstans, variabilis. ἀστάθητος, ἀβέβαιος. Virg. lib. 4. Georg. Instabiles animos ludo prohibebis inani. Et paulo pòst, Vt cymbæ instabiles fluctu iactante saburram.

Instabilitas, atis, Inconstantia. ἀστασία. Plin. lib. 24. cap. 17, Hanc autem à Regibus Persarum comedi atque bibi contra omnia corporum incõmoda, instabilitatémque mentis.

Instans, tis, Pro minimo temporis momento, apud classicos scriptores non legimus: quo tamen vtuntur quidam nostræ ætatis philosophi, vt plerisque aliis quæ docti non recipiunt. Apud idoneos tamen scriptores legimus Instans tempus, pro tempore præsenti, vel pro momento illo temporis quod nunc instat: non tamen absolutè (vt illi vtuntur) pro quouis minimo temporis puncto. Tacitus lib. 19, Præterita, instantia, futura pari obliuione dimiserat. Quint. lib. 5. cap. 10, Præteritum, instans, futurum.

Instanter, aduerbium. Sedulò, perseueranter. ἐπιστατικῶς. Quint. lib. 9. cap. 4. Vbicunque acriter erit, & instanter, pugnacitérq; dicendum, membratim, cæsimque dicemus.

Instantia, æ, Sedulitas, assiduitas, & continua intentio. ἐπιστασις. Plin. lib. 5. cap. 5. Quid est enim quod nõ aut illæ occupationes impedire, aut hæc instantia possit efficere.

Instar, Indeclinabile, licet Probus Instaris genitiuum esse dixerit: & ferè sine præpositione ponitur, *δίκην*. Et modò idẽ significat quod ad æquiparationem, siue ad mensuram. Colum. lib. 3, Vineam nouellam gemmas agere finito, simulatq; pampinus instar quatuor digitorum erit, tum demum pampinato. Idem lib. 1, In campo rarius, in colle spissius acerui stercoris instar quinque modiorum disponentur. ¶ Modò ad similitudinem, vt illud Ciceronis accipi potest, Fugeranam autẽ quæ fuit non vici instar, sed vrbis quod erat Amani caput, &c. Et in Pisonẽ, Vnus ille dies mihi quidem immortalitatis instar fuit, quo in patriam redij, quum Senatum egressum vidi, Populúmque Rom. vniuersum. *ἐσόψεσθαι & θεοπέσιον*. Sueto. in Cæsare, Cuius iam etiam (scilicet equi) instar pro æde Veneris genitricis posteà dedicauit, id est effigiem consimilem. *ὠστινῶν*. Solinus cum præpositione vsus est. Mesopotamiam opimat annuæ inundationis excessibus, ad instar amnis Aegyptijgeris superfusus, inuecta soli fœcunditate.

Instauro, as, Festus putat dictum esse ab Instar, eo quòd propriè aliquid instaurari

instaurari dicatur quum ad pristinam similitudinem reficitur. ἀνοικοδομῶ, ἀνακαινίζω. Vnde, Donatus in illud Terentii, Amantium iræ, amoris redintegratio est: Integratio, inquit, hoc est instauratio. ¶ Virgilius ad animum transtulit, quum ait, Instaurati animi regis succurrite tectis, hoc est recreati, & restituti. ¶ Alij volunt instaurio compositum esse à stauro antiquo verbo, quod idem significabat quod hodie instauro: negántque ab instar deriuatum esse, propterea quòd raró vsu veniat vt cuersa ædificia ad similitudinem pristinam restituantur. Multaque ab istis argumenta adducuntur quibus probare conantur, instauro nõ esse dictum ab instar, sed ab antiquo verbo stauro, à quo & Restauro aliqui vsurparunt. Melius itaque dicemus instaurare nihil aliud esse quam reficere, restituere, integrare. Liu. li. 4, Nam Phalisci perpelli ad instaurandum bellum, neque clade Romanorum, neque sociorum precibus potuere. Instaurandum, non ad similitudinem pristini gerendũ: sed integrandum, & denuo inferendum. Sic Cicero de Prouinciis consularibus in Pisonem & Gabinium, Periculum est ne instauratas maximi belli reliquias ac renouatas audiamus Virgil. lib. 3, Ergo instauramus Polydoro funus. id est integranus, supplemus, & facimus funus quod fieri pro loco & tempore condecebat. Idem lib. 7, Certatim instaurant epulas. id est denuo imponunt. Quum ergo instauro nihil in significato conueniat cum instar, nullo pacto ab instar formari dicendum, putant, præsertim quum nec ad analogiam pertineat, quòd instaro, non instauro facere deberet. Restauro autem, quanuis penè abeleuerit, & pro eo instauro meliius vtamur, tamen Lactantius libro 7. vsus est pro reduco, seu reformo, renouo, reficióve: Verum ille (inquit) quum deleuerit iustitiam, iudiciúmque maximum fecerit, ac iustos qui a principio fuerunt, ad vitam restauauerit, mille annis inter homines versabitur. Non enim, Ad antiquam similitudinem reformauerit, intelligendum est, quum longè elegantiori forma sint iustorum corpora reficienda, quàm ea quam prius habuerant.

Instauratio, onis, Refectio. ἀνακαίνωσις. Cicero de Aruſp. resp. Dii ludorum instauratione placantur.

Instauratitius dies, Vltimus Circensium erat, Iouis propitiandi gratia ad ditus: de cuius institutione vide Macrobium lib. 1. Saturn. cap. 7.

Instauratiui ludi, Dicebantur qui in locum eorum qui aut prætermissi erant, aut perperam facti, instaurabantur. Cice. 1. de Diuin. Itaque ludis intermissis instauratiui constituti sunt.

Insterno, is, Supersterno, operio, super extendo. ἐπιστρώννυμι. Plinius lib. 19. cap. 5, Si palo adacto cauerna palea insternatur. Liu. 1. bel. Pun. Tabulásque superinstrauit, vt peruium nauium ordinem faceret. Virgil. 2. Aenei. -fuluique insternor pelle leonis.

Instratus ornatu regio, Plin. lib. 8. cap. 42. Vnde instrata, equorum ornamenta dicuntur. Et instratus lectus dicitur, veste stragula excultus. ἐπιστρωμένος.

Instratum, substantiuum. Ab insterno dẽ, equorum operimentum. ἐπίσχεμα. Vlp. l. Instrato. ff. De verb. sig. Instratum omne vestimentum contineri quod iniicitur, Labienus ait. Idem alio loco. Instratum, significat omnem vestem stragulam insternendi causa paratam. στρῶμα.

Instragulum, li. Idem quod stragulum. στρῶμα. Cato de Re rust. cap. 10, Culcitras octo, instragula octo, puluinos sedecim, operimenta decẽ, mappar tres, &c.

Instigo, as, penult. prod. Ex in & obsoleto verbo stigo, cuius originem referũt ad verbum Græcum στύζω. quod est pungo, seu stimulo. παροξύνω, ἐπιστυγνύω. Vnde Instigo pro instimulo: & tam in bonum quàm in malum sumitur. Instigare, incitare, & quasi impellere obiurgatione quadam. Terentius in And. Agè si hic non insanit satis sua sponte, instiga. Liu. 3. bel. Maced. Infensi & irati Romanos in Annibalem & ipsos causam odii quærentes instigabant. Idem. 10. ab Vrbe, Hæc precatus velut instigante dea, & ipse collegæ & exercitus virtutẽ adæquauit ducis. Cic. in Pisonẽ, An tu eras Consul, quum in Palatio mea domus ardebat, non casu alieno, sed ignibus iniectis instigante te?

Instigatio, onis, Instigandi actus. Ad Heren. li. 2. Amplificatio est res quæ per locum communem instigationis auditorum causa sumatur.

Instillo, as, are, Gutatim infundo. ἐπιστάλζω, ἐπιστάλλω. Plin. lib. 10. Et aurium grauitati succum raphani instillant. Cicero de Sene. Nanque hęc quoque nisi tanquam lumini oleum instilles, extinguuntur senectute. Idem 2. Tusc. Guttæ quæ saxa assiduè instillant Caucasi. ¶ Per translationem accipitur pro eo quod est sensim in animum mittere. Cice. ad Atticum li. 9, Attulit vberrimas tuas literas quæ mihi quiddã quo starem, instillarunt.

Instinctus, us, ui, Instigatio, & quam Diuinam vocant inspirationem. παροξυσμός. Cice. 1. Tusc. Sine cælesti aliquo mentis instinctu. Idem 1. de Diuin. Quæ instinctu Diuino affiatúq; funduntur. Instinctu alicuius facere, hoc est suasu & impulsione. Plinius in Pane. Multa fecimus sponte, plura instinctu quodam & imperio.

Instinctus, a, um. participium, Instigatus. Liu. 5. ab Vrbe, Itaque quæ tum cecinerit Diuino spiritu instinctus, ea se nec, vt indicta sint, reuocare posse, &c.

Instinctor, oris, Impulsor. Cornelius Tacitus lib. 7, Nec deerat sceleris instinctor

Instipulor, aris. Est certa & solennia quædam verba concipere, quibus is qui interrogatur, aliquid se daturum factúrúmve promittit. ἀνομολογοῦμαι. Stipulationis huiusce modi exemplum insigne est illud apud Plautum in Pseudolo, Minæ viginti sanæ ac saluæ sunt tibi, &c. Nullum periculum est quod sciam, stipularier. Vt concepisti verba, viginti minas dabin'? n. Dabuntur

Instita, æ. penul. corr. Tenuis fasciola, qua honnestæ tantum matronæ vtebantur. (inquit Acron) quæ stolæ imam partem ambiebat. κύκλος. Horat. lib. 1. Serm. Sat. 2, Nil medium est, sunt qui nolunt tetigisse, nisi illas Quarum subsuta talos tegit instita veste. Contrà, alius nullam ni

si olenti in fornice stantem. Oui. in Arte, Este procul vittæ tenues, insigne pudoris, Quæque tegis medios instita longa pedes.

Instito, vide INSTO.

Institor, oris, penu. nominatiui corr. Dicitur qui a mercatore negotiationi alicui est præpositus: quales sunt illi quos negotiatores tabernis suis solent præponere, vel merces aliquas vendendas committere. παλιγκάπηλος. Dicti autem sunt Institores (vt indicat Vlpianus in l. 3. Digest. de Institor. act.) ab insistendo, eo quòd negotio insistant. Iuue. Sat. 7. Institor hybernæ tegetis, niuei q; cadurci. Liu. 6, ab Vrbe. Vrbi frequentandæ multitudo incolarum libertinorúmque, & institorum, opificúmque retenta. Propert. lib. 4. eleg. 2. Mundus demissis institor in tunicis. ¶ Institor eloquentiæ. Quintil. lib. 11 cap. 1, Commoueatúrne quispiam eius fortuna quem tumidum ac fui iactantem, & ambitiosum institorem eloquentiæ in ancipiti sorte videat. ¶ Poetæ ferè semper accipiunt institorem pro eo qui venditor est mercium delicatarum, cuique vestiarii & lintearii dant vestem circunferendam & distrahendam. Ouidius de Arte, Institor ad dominam veniẽs discin ctus emacem. ¶ Plautus ancillam pro domina negotiantem. institricem vocat. ¶ Vergiliarum quoque sidus Institor vestis dicitur, quod mense Nouembri quum earũ occasus est, ex hoc sidere coniecturam faciunt hyemis. nam si nubilus fuerit earum occasus, pluuiosam hyemem denũtiat. Ideóque negotiatores statim augent laceruarũ pretia quibus pluuio tẽpore vtimur: si verò sereno tempore occiderint, asperitas hyemis denũtiatur. Ideirco reliquarũ vestium pretia accendunt.

Institorius, a, um, Quod ad institorem pertinet. ἐμπορικός, καπηλικός. vt Ars institoria. Sueto. in Claud. Cæs. cap. 27, Dispositæ per littora & ripas diuersoriæ tabernæ parabantur, insignes gallicæ, & matronarum institorias operas imitantiũ, atque hinc inde orantium vt appelleret. Institoria actio, dicitur qua dominus institorem conuenit, vel pro institore conuenitur. *δίκη ἐμπορική*. Vlpia. l. Quicunque. ff. De instit. actione: Si libitinarius (quem Græci *κηδευτὴν* vocant) seruum pollinctorem habuerit, ísque mortuum spoliauerit, dandam in eum quasi institorium actionem: quanuis & furti, & iniuriarum actio competeret.

Instituo, is, ex in & statuo, Propono, cõstituo, decerno, certum mihi est. προαιρέομαι. Plau. in Bacch. Ego dare me ludum meo gnato institui, vt obsequium animo sumere posit. Cice. 4. Verr, Tu qui institueras in eos animaduertere qui perperã iudicassent. ¶ Aliquãdo incipio. ἐπιτίθεμαι. Plinius, Priusquam id opus instituerã. Cic. pro Cluentio. Quæso, vt me, Iudices, sicut facere instituistis, benignè, attentéque audiatis. ¶ Aliquando doceo, instruo. παιδεύω, παιδεύω. Seneca, Sunt enim nõ modò literis sed etiam bonis moribus instituendi adolescentes. Cice. pro Quintio. Qui apud te esset educatus, quem tu à puero instituisses, vt nobili ne gladiatori quidem hæreret. ¶ Dicitur & de malis artibus. Iuuenalis, Instituítque rudes melior Locusta propinquas. id est docet eas venesicia. ¶ Aliquando ordino, & proprie de ludis, de orationibus, de moribus hominũ dicitur. καθίστημι, τοιῶ. Terenti. Optimè vitam instituit. Sallustius, Ea familia ortum, ita se ab adolescentia vitam iustituisse, vt omnia bona in spe haberet.

Institutus, a, um, participium, Constitutus, ordinatus. Cice. Atti lib. 2, Magistratus hic multos annos post Decemuiros institutus est. ¶ Institutus, eruditus. Cice. 3. de Finibus, Eos melius à natura institutos fuisse, quàm institui potuissent à philosopha. ¶ Institutus, inceptus. Cic. pro Domo sua, Neque institutas ceremonias persequi, neque verbum vllum solenne potuit effari.

Institutio, onis, Institructio, doctrina. παιδεία, ἀγωγή. Cic. 1. Offic. Magis ad institutionem vitæ communis spectare videtur. ¶ Institutiones item dicuntur libri, siue præcepta ad artem aliquam viam sternentia quas *ὁδαγωγὰς* appellant Græci. Vnde etiam Quintilianus opus suum, quo futurum Oratorem instituit, institutiones oratorias inscripsit.

Institutum, ti, Bonus mos, consilio & ratione sumptus, & domestica disciplina quæ literis non mandatur, sed obseruatur communi opinione bonorum virorum per quandam consuetudinem. ἔθος. Vnde de institutis antiquis, titulus est apud Valerium Max. lib. 2, id est de moribus antiquorum vsu & consuetudine receptis. Cic. de cla. Orat. Iuris publici leges, & instituta cognouerat. Idem 2, Verr. Veteri consuetudine institutóque maiorum. ¶ Aliquando idem est quod propositũ, siue inceptum aut scopus *προκείμενον, σκοπός*. Cic. in Topi. Sed ad huius libri institutum nihil pertinent. Idem 2. de Inuent. Quod ad hoc nostrum institutum nihil pertinet.

Insto, as, Idem est quod vrgeo: & ferè datiuo iungitur. ἐφίσταμαι, ἐγκειμαι. Cic. pro Quintio, Verùm quoniam tibi instat Hortensius vt eas in cõsiliũm à me postulat, ne dicendo tempus absumam. ¶ Interdum incumbo. ἐγκειμαι, ἐφίσταμαι. Virg. 1. Aeneid. Talis erat Dido, talem se læta ferebat Per medios instans operi, regnísq; futuris. ¶ Instare etiã dicũtur hostes, quum vndique vrgent & impressionem faciunt. Liu. libr. 1. Ita incurrisse à lateribus ferunt, vt non sisterent modò Sabinas legiones ferociter instantes cedentibus, sed subitò in fugam auerterent. Quandoque verò accusatiuum habet. Plaut. in Cure. Si magis me instabunt ad Prætorem, sufferam. ¶ Interdum etiam accipitur Insto pro insisto, hoc est ingredior. Idem in Asinar. Rectam instas viam. id est insistis, vel ingressus es rectam viam. ¶ Inuenitur etiam sine aliquo præpositiuo, vel ingressus es rectam viam. ¶ Inuenitur etiam sine aliquo prædictorum casuum, licet posit intelligi. Sallustius in Catil. Veterani virtutis pristinæ memores comminus acriter instare. illi haud timidi resistunt. Instare pro instabant, quasi contra stabant, id est pugnabant. Teren. in And. -ego illud sedulò Negare factum, ille instat factum. id est contendit & perseuerat esse factum. ¶ Aliquando idem est quod imminere, vel propinquum esse. Sallustius in Catil. Optimum factu ratus, noctem quæ instabat, antè capere, nequid eo spatio nouaretur. id est proxima erat, vel sequebatur. Cæsar. 1. bel. Gal. Cæsar vbi se diutius duci intellexit, & diem instare quo die frumentum militibus me-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiri oporteret.

Instito,as,re,Frequentatiuum est,Sæpe contra stare,repugnare. Cæsar li. 1,Id conspicati Heluetii qui in montem sese receperant,rursus instituere,& prælium redintegrare cœperunt.

Instantia, æ, Instanter, aduerbium, Instabilis, & Instabilitas, vide suprà suo ordine.

Instragulum, Instramentum, vide INSTERNO.

Instrenuus,a,um, Cōtrarius strenuo, Minimè generosus, ignobilis, indiligens,& ad res gerendas minimè promptus. *ἀνανδρος, ἀνόνητος.* Plautus in Mostel. Atq; vbi illò immigrat nequam homo, indiligens, cum pigra familia, Immundus, instrenuus, hîc iam ædibus vitium additur. Instrenuus animus, Ingenerosus, ignobilis. Terentius in Heaut. Ambo accusandi: etsi illud inceptum tamen animi est pudentis signum,& non instrenui.

Instrepo,is,ere, In re aliqua strepitum edo: vt quum apes floribus instrepere dicimus. *ἐνοµύω.* Aliquando accipitur pro simplici strepo, cum quadam tamen intentione soni, ex vi præpositionis accedente: vt sic Instrepere grauem strepitum,& sonum emittere. Virgil. 3. Georg. Post valido niteus sub pondere faginus axis Instrepit. Claudianus 8. Paneg. Dentibus horrendum instrepit. Liu. 4. ab Vrbe, Vnde si quid instrepat terroris, sine Patritio magistratu placere Rempub. opprimi.

Instringo,is,ere. Catu. de Lesbia, Quin te animo ostrimas, teque instringisque, rediisque, Et dris inuiris desinis esse miser?

Instrumentum,ti, Ab instruo sit, *ἐργαστήριον, σκεῦος.* quo nomine significatur omne illud quo quis ad operandum vtitur. Sic dicimus arma, instrumenta belli esse. *σκεύη πολεµικά.* Cic. 1. Academ, Totius belli instrumentis,& apparatu. Ligoffis, marras, farcula, instrumēta agricolationis. Item dicitur id quo quis instruitur, hoc est docetur. *διδάσκαλος.* Vnde dicimus Instrumentū vetus & Instrūmentum nouum, pro Lege veteri,& Lege noua. Ex his enim homo instruitur quid agere, aut vitare debeat. ¶Aliquando sumitur pro apparatu quo fundus, taberna, & id genus alia instruuntur. *κατασκευή.* Cic. pro Domo sua, In fundū autem vicini Consulis, non modò instrumenta, aut ornamenta villæ, sed etiā arbores transferebantur. Idem in Verrina, Hæc omnia in instrumento ac supellectili C. Verris nominabantur. Suetonius in Augu. Alexandria capra nihil sibi, præter calicem, ex instrumento regio retinuerit. Sic apud Iureconsultos titulus est de Fundo instructo, & instrumento legato. ¶Aliquando instrumenti nomine intelligitur monumentum scripturarum, ad res gestas pertinētium, quale fermè est repertorium, quod vulgò *Inuentarium* appellatur. *ἀπογραφή.* Suet. in Vespa. Vndique inuestigatis exemplaribus instrumentum imperii pulcherrimum ac vetustissimum confecit.

Instruo,is,xi,ctum, Ordino, apparo, compono. *σκευάζω, κατασκευάζω.* & dicitur de acie, de classe, de causa, ac etiam de mente alicuius, *διατίθηµι, παρατίθηµι.* Plaut. in Amph. Nos nostras more nostro, & modo instruximus legiones. Cic. pro Murena, Tu actionem instituis, ille acien instruit. Lactan. lib. 1. Quod malum à Græcis ortum est, quorum leuitas instructa dicendi facultate & copia, incredibile est quantas mendaciorū nebulas excitauerit. Idem li. 3, Apparet falsam & inanem esse omnem philosophiam, quia nec instruit ad iustitiæ munera, nec officiū hominis rationémque consummat. hoc est, non præparat, imbuit, aut instituit. Colum. li. 5, Nonnulli strenuè fabricant nauigia. nec consummata perinde instruunt armamentis, ministrisq; id est armant vel muniunt. ¶Instruere epulum, est apparare. *παρασκευάζω, ἑστιάω.* Gel. li. 2. Verbi Lælii sunt, Quibus indicat hœdum, quid ad epulas fuit allatus, dimissum, cœnamque, ita vt lex Licin. ia sanxisset, pomis, oleri busque instructam. id est paratam. ¶Instruere discipulos, id est docere, literis & disciplinis imbuere: quantus Valla neget se in eo significatu reperisse. *διδάσκω.* Quintil. lib. 2. cap 5, Orationum lectione susceptos à se discipulos instruxerit. Idem, His omnibus admisebitur, vt quisque locus postulabit, dicendi ratio: quæ non eorum modò scientiam, quibus solis quidam nomen artis dederant, studiosos instruat.

Instructor,oris, Qui parat,& instruit. *κατασκευαστής.* Cice. post red. in Sen. Hi sunt conditores, instructoréque conuiuii.

Instructus,us. Apparatus. *κατασκευαστής.* Cic. 2. de Orat. Riuis est diducta oratio, non fontibus: & quocunque ingreditur, eodem est instructu ornatúque comitata.

Instructio,onis, Constructio. *κατασκευή.* Traianus in Epistolis Plinii, Si instructio noui balnei oneratura vires Prusensium non est, postumus desiderio eorum indulgere. Instructio exercitus, Instructio militum, apud Ciceronem 2. de Nat. deorum.

Instupco,es, Idem quod stupeo, aut valde stupidus, & sensus expers sum. *ἀναίσθητος ἔχω.* Plin. li. 28. ca. 4, Salpe torporem sedari, quocunq; membro instupente, si quis in sinum expuat.

Instuasum,si, neut. gen. appellabāt antiqui colorem (inquit Festus) similem luteo, qui fiebat ex fumoso stillicidio. Plaut. in Trucul. Aduenisti huc subrentatum exornatis ofsibus, Quia tibi insuaso infecisti propudiosa pallulam. Vide SVASVM.

Insuauis,e, Iniucundus. *ἀνδής.* Cic. de Amic. Insuauem illam admirationem ei fore, quæ iucundissima fuisset, si aliquem, cui narraret, habuisset. Idem 2. de Orat. Qui vitam insuauem sine his studiis putaretis,

Insubidus, Gellius lib. 19. cap. 9. Sed ne nos, id est nomen Latinum, tanquam profectò vastos quosdā & insubidos *ἀναφροδισίους* cōdemnetis.

Insubide, aduerbium est, quo vtitur Gellius lib. 1. cap. 2, Multa atque immodica de philosophiæ doctrinis intempestiuè, atque insubidè disserebat. id est præcipitanter, priusquam subiret, aut in mentem veniret quid diceret. Macrob. lib. 7. Satur. Ipsam verò videndi naturam non in subide introspexit Epicurus.

INSVBRES, Populi Cisalpinæ Galliæ, cuius ciuitates sunt, Mediolanum Papia, Lauda, Nouaria, Vercellæ, & Comum. *Ἰνσυβρες.* Cicero pro Corn. Balbo, Fœdera Germanorum, Insubrium, Heluetiorum, lapidum, &c. Strabo li. 5. Insubres hac etiam ætate sunt, qui Mediolanum metropolim habuere. Ea quidem prideni vicus erat: (omnes enim vicatim habitabant.) hac verò tempestate eximiæ dignitatis trans Padū ciuitas est quodāmodo Alpibus finitima. Hæc ille. Horū regio dicta est Insubria.

INSVCCO, as. Succo imbuo, humecto. Irrigo. *ἐγχυλίζω, ἐγχυµατίζω, ἰαλίζω.* Colum. lib. 7. cap. 5, Fracta pecudum non aliter, qui ām hominum crura sanantur, inuoluta lanis, oleo atque vino insuccatis, atque mox circundatis ferulis colligata.

Insuesco,is,& Consuetco, Idem quod assuesio. *ἐθίζοµαι.* Plautus in Capt. Imperare insueui. Teren. in Adelphis, Nām qui mentiri, aut fallere in sueuit patrem, aut audebit, Tanto magis audebit cæteros. Colum. lib. 6. cap. 47. Cui partui deinde quū decem diebus insueuit equa. Tacitus, Duas pellices, quarum corpori insueuerat. Id est cum quibus consuetu dinem habuerat. ¶Insuescere, frui parta victoria, Liuius 5. bel. Pun. ¶Insuesci, passiuè. Colum. lib. 11. ca. 3, Atque vbi cœperunt aliquod incrementum habere, sic insuesci debent, vt in id spatium quod sulcis interiacet, inclinentur.

Insuefacio, cis, cere, Consuefacere. *ἐθίζω.* vnde Insuefactus, assuefactus, Cæsar. 4. bel. Gall. Notissimis locis audacter tela conicerent, & equos insuefactos incitarent.

Insuetus,a,um, Insolitus, vel cui non assueuimus. *ἀνώδης.* vt apud Virg. 6. Aenei. Insuetum per iter gelidas enauit ad Arctos. Idem 1. Ecloga, Nō insueta graues tentabunt pabula fœtas. ¶Insuetus alicui rei dicitur, qui rei alicui non assueuit, Liui. 8. bel. Puni. Vt non Syphacem modò barbarum, insuetúmq; moribus Romanis, sed hostem etiam infestissimum facundè, aliquando sibi conciliaret. Insuetus mos. Cice. 3d Att. lib. 4, Quo senatusconsulto recitato, quum populus more hoc insueto & nouo, plausum eo nomine in recitando dedisset, habui concionem. Insuetus contumeliæ, Idem ad Atticum lib. 2. Insuetus laboris, Cæsar 7. bel. Gall.

Insula, læ. pe. cor. Dicitur terra quæ vndique aquis clauditur, proprie autem in mari, *νῆσος.* Vnde quidam à salo appellatas insulas volunt: quòd in salo, id est mari, sitæ sint. Hinc Peninsula, quæ quasi insula est, & vndique ferè aquis clausa, angustóque tantum terræ spatio, quod dicitur Isthmos, continenti annectitur. *χερρόνησος.* Mediamnis autem vocatur, quam annis circuit. *µεσοπόταµος.* Insulas tamen nullo discrimine vocamus etiam eas, quæ flumine vel lacu ambiuntur. Cic. 3. de Leg. Insula quæ est in Fibreno flumine. Idē pro Milone, Insula in lacu Precio. ¶Insulæ etiā dicuntur domus in vrbe ab aliis separatæ, & vicos vndique habentes, q; sicut insulæ sunt in mari loca vndiq; ambita, vndisq; discreta à continenti, ita domus nullis connexa ædificiis coherentibus, insulæ nominātur. *Διόδωρος ἐν τῇ* Bud. 20. Vnde Spartianus scribit CCCXXXV insulas olim Romæ incendio absumptas fuisse. Vlpi. l. Stipulationes non diuiduntur. ff. De verb. oblig. Planè si insulam fulciri quis stipulatus sit, non est expectandum vt insula ruat. Cic. pro M. Cælio, Nunc demum intelligo P. Clodii insulam esse venalem, cuius hic in ædiculis habitet decem, vt opinor, millibus.

Insularis, are, Quod est insulæ, & ad insulam pertinet. *νησωτικός.* vt, Morbus insularis, ex insulis inuectus. Plinius, Qui primus insularem morbum in vrbem inuexit. Insularis pœna, qua quis in insulam deportatur. Marcel. Nec strepente vllo, nec obsistente, insulari pœna mulctati sunt.

Insularius. Qui insulas, hoc est ædes potentiorum ab aliis ædificiis discretas custodiæ causa inhabitat. Vulgus *Conciergum* vocat. Hoc verbo vsus est Pomponius in l. Si ita. ff. de Vsu & habit. Dominus, inquit, proprietatis, etiam inuito vsufructuario, vel vsuario, fundum vel ædes, per saltuarium vel insularium custodire poterit. Budæus.

Insulsus,a,um, Propriè id dicitur quod salsum, aut salitum nō est. *ἀνάλατος.* Sæpius tamen per translationem accipitur pro fatuo, in epro, siue insipiente. *ἀνόητος, ἀνάλογιστος.* Plautus in Rudente, Bonam est quòd habeas gratiam meritò mihi, Qui te ex insulso salsum feci opera mea. Teren. in Eunu. Fatuus est, insulsus, tardus: stertit nocte sq; & dies. Cice. 1. de Orat. Sed qui eius rei rationem quandam conati sunt, artém que tradere, sic insulsi exiterunt, vt nihil aliud eorum nisi ipsa insulsitas rideatur.

Insulsitas, atis, Ineptia. *ἀπροσηκοσύνη, ἀναισθησία.* Cice. ad Atti. lib 13, De hortis ex tuis literis cognoui, & Chrysippo in villa, cuius insulsitatem bene noram. Idem pro Rab. Iam nostis insulsitatem Græcorum,

Insulsè, aduerb. Imprudenter, ineptè. *ἀπροσηκόντως, ἀναισθήτως.* Cic. ad Cæs. lib. 2. Epist. Sed ita locutus insulsè est, vt mirum Senatus conuitium exceperit. Idem ad Atti. lib. 15, Omnia videntur insulsè fieri.

Insulto,tas. frequentatiuum ab Insilio, cuius supinum est Insultum. *ἐπηδάω.* Inde Insulto proprie est multùm & cum impetu super rem aliquam salire. Et aliquando habet post se accusatiuum, Terentius Eunucho, Ne tu istas, faxo, calcibus sæpe insultabis frustra. Sæpius tamen datiuum. Virgil. 3. Georg. Insultare solo, & gressus glomerare superbos. ¶Per translationem accipitur pro irrideo, & contumeliosius in aliquid vel dico, vel facio. *ὑπερφαίνοµαι, σαρκάζω.* Sallustius, Multos tamen ab adolescentia bonos insultauit. Cicero pro Flacco, Nunc verò nō insultabo vehementius, nec volitabo in hoc insolentius, neque in istum nugatorem inuehar. Idem pro Milone, Clodius qui tot annos in hanc Rempub. insultauit.

Insultatio,onis, Amara irrisio, & insolens in calamitate alicuius contumelia. *σαρκασµός.* Quintil. lib. 8. cap. 5, Non tam probatio, quàm extrema quasi insultatio.

Insultura,ræ, Insultandi actus. *ἐπηδώσις.* Plautus, Nam ego istam insulturam & desulturam mihi hic moror.

Insum, In re aliqua sum. *ἐνεῖναι.* Lactant. lib. 2, Inest ergo sideribus ratio ad peragendos meatus suos aptaque Dei est illa ratio. Teré, in Eun. In amore

amore hæc omnia insunt vitia, iniuriæ, &c. Idem in And. Tristis seueritas inest in vultu, atque in verbis fides. Plin. in Paneg. Cui plus iniuriæ, quàm pulchritudinis inest.

In summa, Diuisis dictionibus, & Summatim eandem ferè habent significationem. *κεφαλαιωδῶς* Quintilianus, In summa, non recedo: fas est mihi inuitis etiam parentibus piè facere. Perinde enim est acsi diceremus, Quod, vt summatim comprehendam.

Insumo, mis, per simplex m. penul. prod. Significat impendo, consumo. *ἀναλίσκω, ἀναισκόω.* Gellius lib. 12. cap. 24, Lex Fannia lata est quæ ludis Rom. item ludis plebeiis, & Saturnalibus, & aliis quibusdam diebus in singulos dies, centenos æris insumi concessit. Cic. ad Att. lib. 5, Nos tamen, etsi hoc te ex aliis audire malo, sic in Prouincia nos gerimus, vt nullus terunculus insumatur in quenquam. Insumere curam, Plin. libr. 9. cap. 46, Omnis ergo cura ad speculandum hoc malum insumitur. Insumere operam, Cic. 5. Verri. Quantam igitur spem illi prædæ propositam arbitramur fuisse, qui tantum præsens lucrum nulla opera in sumpta contempserit, atque despexerit? Liu. 10. ab Vrbe, Malle ĩnfustra operam insumptam, quàm quicquam incidisse.

Insuo,is, In re aliqua suo, includo, *ἐνράπτω.* Varro 2. de Re rust, Quæ intra capita insuitur pellis mollis. Virg. 5. Aen. Terga boum plumbo insuto, ferróque rigebant. Ouid. 3. de Arte aman. Nec prodite graues insuto vestibus auro. Valer. Max. lib. 1, Tarquinius M. Tullium Duūmuirum, quòd librum secreta ciuilium sacrorum continentem custodiæ suæ commissum, pecunia corruptus, Petronio Sabino scribendum dedisset, culeo insutum, in mare abiici iussit. ¶Per transflationem accipitur pro implicare, immiscere, coniungere. Liuius 10. bel. Maced. Lepidus molem ad Tarracinam, ingratum opus, quòd prædia habebat ibi, priuatamque publicæ rei impensam insuerat.

Insuper, pen. corr. Ad hoc, præterea. *περοσέτι.* Cice. ad Qu. fratrem, Nam ne te fugiat, latius insuper Epicurus. Plautus in Truculent. Vt illud acceptum sit prius, quod perdidi, hoc addam insuper.

Insuperabilis, le, Quod superari, & domari non potest. *ἀδάµαστος.* vt, Moribus insuperabilis, id est incurabilis. *ἀδιόρθωτος, ἀνίατος.* Plinius in Epist. Rogauitque vt medicos cōsuleremus de summa valetudinis: vt si esset insuperabilis, spōte exiret è vita. ¶Interdum idem est quod impetuus, inaccessus; propriéque de montibus dicitur, qui facilè trahi non possunt. *ἀνυπόστατος* Liu. 1. bel. Pun. Constabat non tā bello mōtos, quàm longinquitate viæ, Alpiúmque insuperabili transitu. Insuperabilis bello, inuictus, qui bello superari non potest. *ἀνίκητος.* Virgil. libro 4. Aeneid. Genus insuperabile bello.

Insurgo, is, ere. Sursum me erigo. *ἀνίστηµι.* Virg. 11. Aen. Tum validam per que arma viro, pérque ossa securim Altior insurgens oranti & multa precanti Congeminat: vulnus calido rigat ora cerebro. ¶Insurgere remis, idem est quod incumbere, & vehementer adniti. Solent enim remiges, quum totis viribus remis incunbunt, è sedilibus suis assurgere. Virg. 5. Aene. Nunc nunc insurgite remis. Ouid. 9. Metam. Credēnsque suis insurgere remis. ¶Insurgere altius in oratione verba dicuntur, quum subsequentia pondere superant priora. Quintil. lib. 8. cap. 4. Hæc etiam solet crescere verbis omnibus altius atque altius insurgentibus.

Insusurro, as. Leni susurro alicui quicquam in aurem dico. *ψιθυρίζω.* Cic. 5. Tusc. Leuiculus sanè noster Demosthenes, qui illo susurro delectari se dicebat aquam ferētis mulierculæ (vt mos est in Græcia) insusurrantisque alteri, Hic est ille Demosthenes Macrobius lib. 2. Saturni. Vale dicenti hoc tantùm insusurrauit, Non putabam me tibi tam familiarem. Cic. 4. Acad. Verùm quoniam non solùm nauta significat sed etiam Fauonius ipse insusurrat, nauigandi nobis tempus esse.

Insusceptus,a,um, Non susceptus. Ouid. ad Liuiam, Dixit & iratus vota insuscepta reliquit: Duraque animum, destituitque preces.

Insyncerus,ra,rum, Nonsyncerus, parum integer, corruptus. Gell. lib. 5. cap. 3. Is Protagoras insyncerus quidem philosophus, sed accerrimus sophistarum fuit. Cruor insyncerus. Virg. 4. Georg. Tempus & Arcadii memoranda inuenta magistri Pandere: quoque modo cæsis iam sæpe nueneis Insyncerus apes tulerit cruor.

Intabesco,is,ere. idem cum simplici, Marcore videlicet ac tabe consumi. *µαραίνοµαι, ἀτµίζοµαι.* Columel. libro 4. cap. 3, Nouella verò dum adolescit, nisi omnia iusta perceperit, ad vltimam redigitur maciem, & sic intabescit, vt nullis deinceps impensis recreari possit. Horatius Epod. 5, Cibo interminato intabuissent pupulæ. Ouid. 15. Metamorph. vt lata plumbea funda

Missa solet medio glans intabescere cælo.

Intactus, cta, ctum. Integer, immaculatus, impollutus, *ἀµίαντος, ἀµόλυντος, ἀφθαρτος.* Liu. lib. 5. ab Vrbe. Integri, intactique fugerunt. Idem lib. 8. belli Maced. Infamia intactum, inuidia, qua possunt, vrgent. Intacti religione animi vir, hoc est quem nulla religio tangit, Liu. lib. 5. ab Vrbe. Intactus à sibilo, nunquam exsibilatus, aut explosus. Cælius Ciceroni, Hoc magis animaduersum est, quòd intactus à sibilo peruenerat Hortensius ad senectutem. Virgo intacta manet, Carullus in carmine nuptiali. Carmen intactum Græcis, Horat. lib. 1. Serm. Satyra 10. Grex intactus, Virg. 6. AEn.

Intactile, Tactum refugiens, siue quod tangi non potest. *ἄψαυστον.* Lucret lib. 1, Sin intactile erit, &c.

Intaliare, Antiqui dicebant pro eo quod est scindendo formare, teste Varrone. *ἐνεύω τῷ γλυφῖδι.* quemadmodum Taliare, pro scindere.

Intaminatus, Idem est quod incontaminatus. *ἀµίαντος, ἀµίαντος.* Horat. 3. Carminum, Virtus repulsæ nescia sordidæ

Intaminatis fulget honoribus.

Intantum, & Inquantum, Idem valent quod eatenus, & quatenus. Seneca de Beneficiis lib. 2, Quomodo danti intantum producenda notitia est muneris sui inquantū delectatura est cui datur: ita, &c. Virg. 6,

AEn. Nec puer Iliaca quisquam de gente Latinos

Intantum spe tollet auos.

Integer,a,um, penul. cor. Si de ætate dicitur, intelligitur ea quæ in flore consistit, scilicet iuuentute, in qua robur viuidum: & sanguis adhuc integer est. qui ætate in senium vergente minuitur. *ἀκµάζω.* Terētius in Andria, Egregia forma, atque ætate integra. Integra res, quæ est perfecta, de qua nihil est imminutum: vt, Integrum corpus, cui nihil deest. *ὁλοµελής.* Integer vir, qui est innocens, candidus, nullóque vitio corruptus. *ἀκήρατος, ἀκηδής.* Cic. pro Plancio, Quúmque illo nemo esset neque integrior, neque sanctior. Integer homo, & castissimus, Cicer. 1. de Orat. Integer æui, dicitur cui adhuc ætas integra est. *ἀκµάζω.* Vnde Ennius deos integros æui vocat, quòd quum immortales sint, nihil de eorum æuo imminuatur. Integrum mihi est, significat in arbitrio est & potestate. Cic. pro Rabirio, Ego autem si mihi esset integrum, susciperem hoc crimen, agnoscerem, consiterer. In integro res esse dicitur, hoc est in potestate, ita vt adhuc possit vel fieri, vel omitti. Idem lib. 3. de Orat. Sed quoniam hæc iam neque in integro esse possunt, &c. ¶Integer, pro firmo, recenti, & laboribus non fracto. Cæsar, Quum crebrò integri defessis succederent. ¶Item pro sobrio, quique ex crapula nihil sentit detrimenti. Cic. de Nat. deorum, Multo plura euenirent: si ad quietem integri iremus: nunc onusti cibo & vino, perturbata & confusa cernimus. Integrū se seruare, pro neutri parti se addicere, ad Atticū lib. 7, Quòd me amicissime admones, vt me in integrum, quoad possim, seruem, gratum est. In integrum restituere, est in pristinum statum reducere. Teren. in Phorm. Si hoc videtur, quod te absente hîc filius Egit, restitui in integrum æquum est. Cic. 7. Verr, Vt damnati in integrum restituantur, vincti soluantur. ¶Hinc aduocabium, Ab integrō, denuò, rursus, *ἐξωνεχέν.* Virg. 4. Eclo. Magnus ab integro seclorum nascitur ordo. De integro, idem Terent. Heaut. Ratio de integro ineunda est mihi De integro incidere in morbum, Cic. ad Cornif. Epistо. libro 12.

Integro,as, pen. cor. Rursus inchoo, instauro, siue innouo. *ἀνακαινίζω.* Virgil. 4. Georg. ramóque sedens, miserabile carmen Integrat. Liu. lib. 5. Simul vt ab religione animos remiserunt, integrant seditionem Tribuniplebis, Cic. 1. de Inuent. Sic animus defessus audiendo, aut admiratione integratur, aut risu renouatur. Stat. 8. Thebaid. bellum integrabat Enyo.

Integrasco,is, Idem est quod integror, instauror, ab integro redeo. *ἀνακαινίζοµαι.* Terent. Hoc malum integrascit. Vbi Donatus, Integrascit, id est integratur.

Integritas,atis, Incorruptio, innocentia. *ἀδιαφθορία, ἀδιαφθορία.* Cicero 3. Verrina: Mulierem eximia pulchritudine, sed eam eam summa integritate. pudicitiáque existimari. Idem 2. de Oratore. Eadem facultate & fraus hominum ad perniciem, & integritas ad salutem vocatur. Integritas corporis, id est integra valetudo, *ὑγίεια.* Cicero 5. de Finibus, Quod cumulatur ex integritate corporis, & ex metis ratione perfecta. Integrè, aduerbium, Purè, syncere, castè: vt, Integrè viuere, apud Ciceronem, 4. de Fin. Incorruptè atque iudicare, Idem 1. de Fin. Castè, integréque versari in periculis amicorum. Idem pro lege Manil.

Intego,is, pen. cor. integere. Idem quod simplex tegere. *καλύπτω, σκεπάζω.* Cæs. 2. bel. Ciui. Integebātur porticus lignis cōiunctis inter se. Liu. 7. bel. Pun. Postquam neque in æquum dimitti agmen vidit, & tum loci altitudine, tum vallo etiam integi Romanos, &c,

Integumentū, ti, Quo quid integitur. *σκέπασµα.* Liu. 10. bel. Maced. Deorum capira, quæ in lectis erant, auerterunt se, lanáque cum integumentis, quæ Ioui apposita fuit, decidit, Cicero in Pisonem, Vereor nequis sit qui istius insignem nequitiam, frontis inuolutam integumētis, nōdum cernat.

Integre, Integrasco, Integritas, Integro, vide INTEGER.

Integumentum, vide INTEGO.

Intelligo, is, pen. corr. xi, ctum, Intellecta apprehendo, seu mente percipio. *συνίηµι.* Cic. ad Tironem, Tu istic, si quid librarii mea manu non intelligent, monstrabis. Terent. in Andria, Quantum intellexi modò senis sententiam de nuptiis. Cic. 3. de Nat. deorum, Sed ea magis ex aliorum contentione, quàm ipsa per sese cognosci atque intelligi potest. ¶Intelligitur impersonale. Cice. 1. de Finib. Ex quo intelligitur nec intemperantiam propter se fugiendam esse. Idem de Amic. Id si minus, intelligitur quanti vis amicitiæ, concordiæque sit, ex dissensionibus atque ex discordiis percipi potest. ¶Huius cō positū est, Subintelligo, quod est mediocriter intelligo.

Intellectus, ctus, Nobilissima animæ rationalis pars, quæ & mens, & intelligentia dicitur, qua præditus homo, vnus cæteris antecellit animātibus, cuiusque opera res incorporeas, & ab omni materia seiugatas notiones atque formas solus apprehendit. *νόησις, νόηµα.* ¶Impropriè tamen passim apud scriptores intellectus vocabulum etiam de brutis animantibus dicitur, in eadē scilicet significatione, qua nos & sensus, & perceptionis, & cognitionis vocabulis vtimur. Plin. lib. 8. cap. 42. de equis, Nam in circo ad currus iuncti, non dubiè intellectum adhortationis & gloriæ fatentur. Idem lib. 20. cap. 35, Columbis inest quidam gloriæ intellectus. ¶Intellectus, pro significatione. Quint. lib. 5. cap. 10. Verba quædam diuisos intellectus habent. Idem lib. 1. cap. 11, Quidam literis instituendos, qui minores septem annis essent, non putauerunt, quòd illa primū ætas & intellectū disciplinarū capere, & laboré pati posset. Sic intellectus saporū, id est perceptio, & sensus. Plin. li. 11. ca. 37, Intellectus saporum est cæteris in prima lingua, homini & in palato.

Intelligens, tis, nomen ex participio, Sagax sapiens. doctus. prudens. *συνετός.* Terent. in Eun. Dii immortales, homini homo quid præstat? stulto intelligens Quid interest?

Intelligenter, aduerbium. Cice. in Partit. Sumuntur autem trium rerum gratia: vt amicè, vt intelligenter, vt attentè audiamur. Plin. in Epistо. Quàm studiosè, quàm intelligenter lectitabat?

Intelligentia,tiæ,Facultas animæ nobilissima,qua res etiã incorporeas, & ab omni materia abstractas contemplamur. νόησις,σύνεσις. Cic.1.de Nat.deorum,Mens simplex fugere intelligentiæ nostræ vim ac notionem videtur.Idem 2.de Diuin.Pars animi,quæ rationis atque intelligentiæ sit particeps Idem de Vniuerſ.Deus intelligentiam in animo, animum concludit in corpore.¶ Intelligentiæ item dicuntur particulares notiones quas mente apprehendimus.Idem 1.de Leg. Natura homini rerum plurimarum obſcuras & neceſſarias intelligentias enuda uit,tanquam fundamenta ſcientiæ.

Intelligibile,Quod mente percipi poteſt. νοητόν.

Intemerandus,Non violandus,aut contaminandus.refertúrque ad res ſacras,Valerius Flac.5.Argonau. -an Martia templa
Intemeranda minus?

Intemeratus,ta,tũ,Inuiolatus,incorruptus. ἀμίαντος,ἀμόλυντος,ἀφθαρτος. Virgil.2.Aene.Siqua eſt,quæ reſtat adhuc mortalibus vſquam Intemerata fides.¶ Intemerata ſacra dicuntur,quæ ritè perfecta ſunt,& vt ſacrificii ratio exigebat.Virg.lib.3.Aene.Corripio è ſtratis corpus, tendóque ſupinas Ad cælum cum voce manus,& munera libo Intemerata focis.Vbi Seruius,Intemerata,ritè perfecta,vt ſi leniter eſt fundendum vinum,aut mola inticienda,ſic fiunt,vt ratio exigit ſacrificii: aliter ſi fiant,temerata ac turbata ſunt ſacra.

Intemperans,tis,Immoderatus,incontinens,voluptatibus & vẽtri præter modum indulgens. ἄκρατος,ἀκόλαστος, Cic.de Senectute, Libidinoſa etenium & intemperans adoleſcentia effœtum corpus tradit ſenectuti.Liu.lib.4.bell.Pun.Auidus atque intemperans plebeiorum animus.Cic.1.Academ.Intemperantis enim arbitror eſſe, ſcribere quod occultari velit.

Intemperantia,æ,Incontinentia,immoderatio. ἀκολασία,ἀκρασία. Cic.4. Tuſc.Omnium autem perturbationum fontem eſſe dicunt intemperantiam,quæ eſt à tota mente,etiam à recta ratione defectio.ſic auerſa à præſcriptione rationis,vt nullo modo appetitiones animi,nec regi,nec contineri queant.Plin.lib.21.cap.37,Intemperantiam riſus con ſtare lienis magnitudine quidam putant.

Intemperanter,aduerbium,Immoderatè,immodicè. ἀκράτως.Cic.1.Philip.Nimis iracundè intemperanter,Idem 5.Philip. Ne honoribus noſtris elatus,intemperantius ſuis opibus vtatur.

Intemperatè,aliud aduerbium,Incontinenter. ἀκολάστως.Cic.de Vniuer. Qui autem immoderatè,& intemperatè vixerit,eum ſecũdus ortus in figuram muliebrem transferet.

Intemperatus,a,um,Incontinens,immodicus. ἄκρατος,ἀκράτος.Cic.in Piſonem,Quid ego illorum dierum epulas,quid lætitiam & gratulationem tuam,quid cum tuis ſordidiſsimis gregibus intemperantiſsimas perpotationes prædicem?&c.Idem de Amic.Intẽperata quædam beneuolentia.

Intemperiæ,arum,Erant quædam deæ habentes vim nocẽdi,& per intemperantiam ſæuiendi:quas Cato de Re ruſt.capi.141,facto factificio iubet propulſari. ἀρωνδε,ἀμβλόδε. Plaut,Laruæ hunc atque intemperiæ agitant ſenem.Idem Amphit.Dii voſtram fidem, quæ intẽperiæ noſtram agunt familiam.

Intemperies,ei,Rerum niſtarum incõueniens temperatura. ἀνωμαλία. Sic intemperiem cæli dicimus,quum aer èſt immoderatè aut calidus,aut frigidus,aut humidus,& ſiccus,Colum.lib.1.in Præfa. Sæpenumero ciuitatis noſtræ principes audio culpãtes modò agrorum infœcunditatem,modò cæli per multa iam tempora noxiam frugibus intemperiem.Liu.lib.8.ab Vrbe,Fœdus inſequens annus ſeu intempe rie cæli,ſeu humana fraude fuit.

Intempeſta nox, ἀκηρυχία. Varro lib.4.de Ling.Latina,Inter veſperuginem & iubar dicta nox intempeſta:vt in Bruto Caſsii,quod dicebat Lucretia,Nocte intempeſta noſtram deuenit domum. Intempeſtam Aelius dicebat,quum tempus agendi eſt nullum: quod alii cõcubium appellarunt,quèd ferè omnes tunc cubarent:alii ab eo quòd ſileretur, ſilentium noctis,quod idem tempus Plautus conticinium,Videbimus (inquit) factum volo,redito conticinio. Hæc Varro.Virgil.i.Georgic. -aut intempeſta ſilet nox.Et 3.Aene.Et lunam in nimbo nox intempeſta tenebat.Vbi Seruius,intempeſta,media, hoc eſt nimium obſcura. Intempeſta dicta eſt nox media,inactuoſa,carens actibus,per quos tẽpus dignoſcimus.Vnde eſt Intẽpeſtiuè veniſti,id eſt ἀκαίρως. Hæc Seruius.Liui.7.ab Vrbe,Ab Samo intempeſta nocte venit.Cic.7.Verrina, Repentè nocte intempeſta ſeruorum armatorum ſit concurſus, atque impetus.Macrob.lib.1.Satur.& Cenſorinus de Die natali,cap.de diebus,Intempeſtam noctem docent eſſe eam partem noctis quæ eſt inter noctem coneubiam.& mediam noctem,putántque dictam intempeſtam,quaſi intempeſtiuam,quòd ea pars noctis intempeſtiua ſit rebus agendis.Vide Macrobium,& Cenſorinum locis iam citatis: vbi omnes dici & noctis partes ex ordine explicant. Intẽpeſtæ Grauiſcæ. Virg.10.Aen. Et Pyrgi veteres,intempeſtæque Grauiſcæ. vbi Seruius, Grauiſcarum oppidum alii intempeſtum dicunt,quaſi ventis ac tempeſtatibus carens:quod nulla poteſt ratione contingere. Intempeſtas ergo Grauiſcas,accipiamus peſtilentes,& ſecundum Plinium in Naturali hiſto,& Catonem in Originibus:vt Intẽpeſtas intelligas ſine temperie,id eſt æqualitate,aut temperatura.Nam vt ait Cato,ideo Grauiſcæ dictæ ſunt,quòd grauem aerem ſuſtinent.

Intempeſtas,ſtatis,Intemperies:vt,Intempeſtas cæli.hoc eſt iniuria. ἀνωμαλία. Plin.lib.18.cap.6.Malum patremfamiliãs, quiſquis interdiu faceret quod noctu poſſet,niſi intempeſtate cæli.

Intempeſtiuus,a,um,Quod ſit præter opportunitatem temporis. ἄκαιρος, ἄωρος. habéque antitheta tempeſtiuus,& opportunus. Cic.de Amicitia.Nunquam intempeſtiua,nunquam moleſta eſt amicitia. Idem ad Atti.lib.4.Si nihil habebis,tamen ſcribas aliquid,nunquam enim mihi tua aut intempeſtiua epiſtola,aut loquax viſa eſt.¶ Intempeſtiuus, pro ominoſo,& mali portenti.Plin.lib.18.cap.35,de indiciis tempeſtatum,Anſeres continuo clangore intempeſtiui,pecora exultantia,& indecora laſciuia ludentia,eandem ſignificationem habent.

Intempeſtiuè,aduerbium,Importunè. ἀκαίρως. Cic.lib.1. Offic.Ne ſi iracamur,aut intempeſtiuè accedentibus,aut impudẽter rogantibus,in moroſitatem inutilem & odioſam incidamus. Colum.in proœ.Et ne ſingulos intempeſtiuè nunc proſequar,&c.

Intendo, Vehementer tendo,vel extendo:vt,Intendere arcum. τιτάνω, ἐντείνω. Cicero 7.Verr.Tabernacula quemadmodũ conſueuerar tem poribus æſtiuis quod antea iam demonſtraui,carbaſeis intenta vellis collocari iuſsit in litore.Idem in Catone,Intentum animum, tanquã arcum,habebat:nec languens ſuccumbebat ſenectuti. ¶ Intendo aliquando idem eſt quod animaduerto,diligentérque intueor. ἐρίπτω. Virgi.5.Aene.Intenti expectant ſignum.Vnde Intendere animum rei alicui,eſt animum adiicere & applicare.Salluſt.in Iugurtha,In regnũ Adherbalis animum intendit,¶ Intendere animũ re aliqua,per translationem dicimus,pro eo quod eſt,rei alicui arduæ totis ingenii viribus incumbere:cui opponitur,Relaxare animum, quod eſt intenſam animi curam re quapiam amœniore remittere,Cic.in Hortẽſio.Quæro,non quibus intendam rebus animum,ſed quibus relaxem.¶ Interdum Intendere idem eſt quod innectere,illigare. ἐνιπλέκω. Virgil.2. Aene.-& ſtuppea vincula collo Intendunt.

Intentus,ſiue intenſus,vtrunque dicitur.partici.Extenſus,perrectus. ἐντεταμένος. Cic.de Orat.Voces & chordæ ſunt intentæ.Plin.lib.8.capi. 8. Intentos ingentes arcus defigunt humi.¶ Intentus,attentus. προσεχὴς, Liu.3.ab Vrbe,Operi certè (id quod conſtat) agreſti intentus,&c. Quintil.lib.10.cap.1,Vix ſingula quiſquã intentiſsima cura conſequi poſsit.

Intentè,aduerbium,Accuratè,diligenter. ἐντρόπως. Audire aliquem intẽtè,& modeſtè.Quint.li.2.ca.2.Plin.Epiſt.4,Non mehercule tam mea ſunt,quæm ea ſunt,quã quę tua:hoc tamẽ differũt,quòd ſolicitius & intẽtius tui me,quàm mei excipiunt.Liuius 7.bel.Pun. Hoſtilium intentius monuit,vt in eo ſpẽ non moturos quicquam Hetruſcos poneret.

Intentus,tus,tui,verbale,Significat rei alicuius in alteram extẽſionem:vt Intentus gladii in iugulum.Intentus palmarum,id eſt manuum extẽſio cum quadam domination:cuiuſmodi fieri videmus in ſeditione & diſcordia,aut reclamatione alicuius turbæ:cuius non ſolùm voces,verumetiam manus intenſæ conſpiciuntur in eum, quem explodere & eiicere cupiunt.Cicero pro Seſt.Voces quidem,& palmarum intentus,& maledictorum clamorem omnem præſiderunt.

Intentio,,ſiue Intenſio.Extenſio,cui opponuntur laxatio & remiſsio. τάσεις. Colum.lib.6,Cruditatis ſigna ſunt crebri ructus,ac ventris ſoni tus,faſtidia cibi,neruorum intentio,hebetes oculi. Intentio corporis, Cic.1.Tuſcu.Intẽtio vocis quæ & vociferatio dici poteſt.Plin. libr.28. cap.16.¶ Intentio & remiſsio contraria.Cic.2.Tuſc.Vt onera conten tis corporibus facilius ferantur,remiſſa opprimũt:ſimillimè animus intentione ſua depellit preſſum omnem dolorem,remiſsione autẽ ſic vrgetur,vt ſe nequeat extollere. ¶ Eſt prætereà intentio, finis quò animus,ad quod intenditur,dirigitur. σκοπὸς. Plinius in Epiſt. Tu ergo intentionem ſcribentis accommodes. ¶ Intentio etiam accipitur pro diligentia,& ſtudio.Quintil.lib.8.cap.2,Idipſum in conſilio eſt habendum,non ſemper tam eſſe acrem iudicis intentionem,vt obſcuritatem apud ſe ipſa diſcutiat.Plin.in Epiſt.Vt tantum curæ intentionis que ſuſcipere & poſsint,& velint. ¶ Intentio,apud oratores eſt oratio crimen,debitúmve alicui obiiciens.Cicero 1.de Inuen.Atſi qua intentionis depulſio non eſt,ea nec conſtitutio,nec pars conſtitutionis eſt. ¶ Intentio,augmentum incrementum. ἐπίτασις. Gellius libro 16.capi.5,Ve particula,ſicuti quædam aliæ,tum intentionem ſignificat,tum minutionẽm.

Intento,as,are,Comminor. ἀπειλέω,προπίνω,ἀπειλῶ. Virgilius 1.Aeneid.Præſentémque viris intentant omnia mortem.Liui.8.bell. Macedo.Vno in loco ferro ignique geſta res eſt,à duobus irrito incepto, quũ intentaſſent magis quàm inſiſtent certamen,Aetoli abſceſſerunt. id eſt quum non tam certamen inſſent,quàm ſpecie certaminis hoſti terrorem incutere conati eſſent. ¶ Intentare manus alicui,pro iniicere.Hircius 6.belli.Hiſpa.Eum qui legatos iugulaſſet,lapidare, & ei manus intentare cœperunt.¶ Intentare arma Latinis,Liu.6.ab Vrbe. Intentare ſicam,Cic.pro Milone.

Intentatus,participium.Liu.9.ab Vrbe,Gladii etiam plerique intentati, & vulnerati quidam,necatique.

Intentatus,a,um,nomen,Non expertus,non tentatus. ἀπείρατος. Cicero in Lælio,Nemo eſt qui non quocum conſuerit, libentius vtatur, quàm intentato & nouo.Virg.i. Aen. -hæc intentata manebat Sorrerum.Martial.lib.2,Nil intentatum Selius,nil linquit inauſum. Plin. lib.17.cap.7,Quid enim intentatum Græcis?

Intepeo,es,ere,& Intepeſco,ſcis,Incalesĉere,& tepidum fieri. χλιαίνομαι, Propert.lib.4.Eleg.1,Et lacus æſtiuis intepet Vmber aquis. Ouid. 5.Faſt.Et variæ radiis intepuere comæ.

Inter,Extra compoſitionem medium quiddam importat:& tam de loco,quàm de tempore,& perſona dicitur. μεταξύ. Cicero Attico,libro 3,Inter me & Brundueſium Cæſar eſt. Idem 2. Verrina.Vt dies quadragintaquinque inter binos ludos tollerentur. Idem de Amic.Quæ ſæpe inter me & Scipionem de amicitia diſſerebantur. Inter cœnam, hoc eſt in cœna,vel dum cœnatur.Cicero 2.Philip.Si inter cœnam, in tuis illis immanibus poculis hoc tibi accidiſſet.Inter falcarios,dixit Cicero in Catil.pro eo quod eſt.In eum locum,vbi ſunt falcarii. Dico inquit,te priore nocte veniſſe inter falcarios(nõ agam obſcurè) in M. Leccæ domum. ¶ Inter ſe diligere,eſt ſe mutuò diligere. Cicero 1.de Natura deorum,Dii inter ſe diligunt.Idem ad Qu.Fratrem,Pueri valent,& nos,& inter ſe amant. ¶ In compoſitione ſæpe idẽ valet quod in medio:vt,Interpono,interſero.Modò priuationem ſeu deſtructionem

nem importat:vt, Interficio, interimo. Modò idem valet quod ex vel in vniuerſum:vt, Interbibo pro ebibo. Modò ſignificat maximè:vt, Interdico, interminor. ¶ Componitur autem ferè cum omnibus literis, & integra manet:a,vt interareſco:b,vt interbibo:c,vt interedo:d,vt interdico:e,vt intereo:f,vt interficio:i.vt, interiacio:l, vt interlinio:(notetur intelligo,vbi r, mutatur in l) m,vt interminor:n,vt, interneco:p,vt interpello:r,vt interregnum:ſ,vt interſum:t,vt interturbo:u,vt interuenio. Ab inter, fiunt interea, & interim.

Interalbico,as,are, Eſt colorem album per interualla oſtendere, inter alios colores emicantem: quod in quibuſdam variis coloris gemmis accidere ſoler,& in veſtibus quibuſdam,quarum ſubtegminis color diſtat à colore ſtaminis. Plin.lib.37. cap.10,Leucochryſos ſit chryſolitho interalbicante.

INTERAMNA, ἰντέραμνα, Vrbs Vmbriæ:ita dicta quòd inter duos amnes ſit conſtituta,Narian ſcilicet,& Tyberim.

Interanea,orum,Dicuntur inteſtina,à præpoſitione intra, eo quòd intra corpus ſint condita. τὰ ἔντοσθε. Plin. Medelæ ſunt innumera ad interanea.Idem lib.9.cap.43,Hamo deuorato omnia interanea euomunt,donec hamum egerant.Colum.lib.10,Quidam exemptis interaneis,occiſas aues intus includunt, quæ tempore hyberno plumis ſuis deliteſcentibus apibus præbent teporem.

Interareſcere,Eſt penitus areſcere, hoc eſt omnino aridum fieri: ſicut interbibere,ſunditus ebibere. διεκπεράνθαι. Cicero 5. Tuſcula. Nihil enim interareſcere, nihil extingui, nihil cadere debet eorum in quibus vita beata conſiſtit.

Interbibo,is,penul.corre.Totum bibo. ἰντπίνω,διαπίνω. Plautus in Aul. -præterea tibicinam,Quæ mihi interbibere ſola,ſi vino ſcateat,Corinthienſem fontem Pirenem poteſt.Donatus.

Interbito,as,are, Interuenire. ἰντίρχομαι. Plaut. in Moſtel. Hîc ego tibi præſidebo,ne vlla interbitet quæſtio. Verbum eſt antiquum, compoſitum ex inter,& ito,interpoſita litera b, cauſa ſolidioris ſoni.

Intercalo,as,are,Interſerere,ſeu interponere. παρεμβάλλειν,παρεγγράφειν. Cato de Re ruſt. cap. 150, Si intercalatum erit Calendis Maiis, agnos x x x.ne amplius promittat.Plin.lib.18.cap.25,Ita vt x i i.annis continuis non intercalaretur. ¶ Intercalare,differre.Liuius 9.ab Vrbe, Sed ſi me audiatis,priuſquam dedantur,hîc in comitio virgis cæſos,hanc iam vt intercalatæ pœnæ vſuram habeant. Bud.

Intercalarius,a,um,Idem quod intercalaris. ἐμβολιμαῖος. Liu.7.belli Mace. Triumphauit menſe intercalario pridie Calendas Martias.

Intercalarium, rij, ſubſtantiuè, pro tempore quod intercalatur, vt annus cum curſu Solis conueniat.Cic.4.Verrina,Tunc Cephaleditani decreuerunt intercalarium quadragintaquinq; dies longum,vt reliqui menſes in ſuam rationem reuerterentur.

Intercalaris, intercalare, Interiecticius, interpoſitius. παρεμβλητός, ἐμβόλιμος. vt,Intercalaris menſis dictus eſt,cui inſerebatur dies qui derat ad complendum annum, diuerſis quidem rationibus diuerſo tempore.Is autem menſis erat Februarius,quoniam erat vltimus anni.Non tamen intercalabatur in fine menſis, ſed poſt vigeſimum & tertium diẽ Terminalibus iam peractis: deinde reliquos Februarij dies, qui erant quinque poſt intercalationem,ſubiungebant,vetere religionis ſuæ more,vt Februarium omnino Martius ſequeretur.Vide de hoc plura in dictione BISSEXTVS.¶ Intercalares Calendæ,dicuntur Calendæ menſis intercalaris,id eſt Februarij.Alij intelligunt Calendas Martias, non quòd eo menſe intercalarentur dies, ſed quòd eſſent proximę diebus intercalatis: id eſt quòd ſtatim ſequerentur intercalationem, quinque tantùm diebus interpoſitis, aut certè eo quòd in omnibus menſibus dies qui Idus ſubſequuntur, denominationem ſumunt à menſe ſubſequente.Cice.ad Ligarium,Familiar.6,Ego tamen quum ad tertium Calendas intercalares rogatu fratrum tuorum veniſſem mane ad Cæſarem. ¶ Intercalares dies. ἐπαγόμεναι ἡμέραι, Græci embolismos,ſiue hyperbolicos nominant. ¶ Intercalaris verſus, qui frequenter inter aliquos verſus interponitur,vt eſt apud Virgilium, Incipe Mœnalios mecum mea tibia verſus.

Intercapedo,penul. produ. genitiuus,intercapedinis,Interſtitium temporis vel loci inter duo ſpatia interceptum. διάστημα, διαχώρισμα. Cice. Tironi Famil.16, Itaque iam me non pœnitebit intercapedinem ſcribendi feciſſe. Idem 1.de Finibus, Alij audaces,proterui,ſidem intemperantes & ignaui permanentes:quas ob cauſas in eorum vita nulla eſt intercapedo moleſtiæ.

Intercedo,is.penul.produ.ſsi,ſum,Propriè idem eſt quod medium eſſe, & inter duo ſpatia ſiue temporis,ſiue loci interponi. μεσίζειν,παρεγγυᾶσθαι. Cæſ.lib.1,Non ſe hoſtem vereri,ſed anguſtias itineris,& magnitudinem ſyluarum,quę inter eos & Arioviſtum intercederent. Cice.lib.2.de Orat.Vix annus intereſſerat. ¶ Intercedere etiam illud eſt quod barbare dicimus, Opponere ſe,hoc eſt rem aliquam impedire,& prohibere ne ſtatuatur. διακωλύομαι. ad verbum Plutarchus, ἀντιτάττω, διακωλύομαι,ἀντίσχομαι. vt, Tribuni interceſſerunt, hoc eſt oppoſuerunt ſe, & rem impediuerunt,contradixerunt.Cæſar lib.8, Quòd ad Aricinos ſpectat, nihil intercedit quo minus Samniti populo pacis,belliq; arbitrium ſit.Teren.in Andria,Si nulla ægritudo huic gaudio interceſſerit. id eſt interuenerit,vel impediuerit. ¶ Dicimus etiam,Intercedit mihi tecum neceſsitudo(id eſt amicitia.ξένη.) & Intercedit tibi cum illo affinitas:hoc eſt media eſt,quæ me tibi,& te illi conciliat.Cic.Appio Pulchro.Fami. 6,Veteres mihi neceſsitudines cum his omnibus intercedunt, quibuscum ego agere dete non deſtiti.Gellius pro inhibere ac coércere poſuit, Ne ſibi,inquit,intercedamus,quo minus ſuapte poteſtate vti liceat.Simi liter Suetonius in Cæſare,Cæterùm Cælio Metello Tribuno plebis turbulentiſsimas leges aduerſus collegarum interceſsionem ferenti autorem,propugnatorémq; ſe pertinaciſsimè præſtitit. ¶ Intercedere item

aliquando accipitur pro ſpondere,ſeu fideiubere. ἐγγυᾶσθαι.Cice.Attico, lib.1.Accerſiuit ad ſe,promiſit,interceſsit, dedit. Item lib.6.Adſcribit & quaſi calcar admouet, intercesisſe ſe pro iis magnam pecuniam. Idem Philip.2, Tantum pro te intercesisſe dicebant. ¶ Quidam etiam hoc verbum vſurpant pro eo quod eſt, conciliandi gratia interuenire, & pacificatorem,deprecatorémve agere.Apuleius,Dum pro inope & calamitoſo intercederem.

Interceſsio,onis,Impeditio,& prohibitio ne quid fiat:quam vulgi vocabulo *Oppoſitionem* vocamus. ἀντιφορά. Erat autem interceſsio propriè Tribunorum,quibus ius fuit intercedendi, hoc eſt vetandi prohibendique. Nam(vt Gellius docet) Tribuni plebis antiquitus creati videntur, non iuri dicendo, ſed interceſsionibus faciendis, vt iniuria quæ coram fieret,arceretur,& vt vim fieri prohiberent.Cæſ.1.bel.Ciuil. Refertur ſtatim de interceſsione Tribunorum.Interceſsioni cedere,vel prouocatio ni:hoc eſt non procedere vltrà,& admittere oppoſitionem.

Interceſſor,oris,Is quem vulgus *Oppoſitorem* vocat.Cice.3.de Legib. Parẽ iubet lex interceſſori.Ibidé, Interceſſor rei malè ſalutaris ciuis eſto.

Intercido,is,penul.produ.cidi,ciſum, Ex inter & cedo:æ diphthongo in i,producta mutata,Per medium ſeco. διακόπτω,διαιρέω. Cæſar lib.2, Vt ſi poſſent,caſtellum,cui præerat Titurius Quintus legatus, expugnarent,pontémque interciderent.

Interciſus.pen-prod.participium.Vnde interciſæ pactiones, dicuntur abruptæ,& non integræ.Cice.in Paradoxis,Qui tuas mercedum pactiones in patrociniis interciſas, &c. Interciſi dies ſceabantur, deorum, hominúmque communes:ita dicti, quòd veluti diuiſi eſſent, partémque ſibi dij,partem homines vendicarent.Macrob.lib.1.Satur.Interciſorum dierum quibuſdam horis fas eſt, quibuſdam fas non eſt ius dicere: nam quum hoſtia cæditur,fari nefas eſt:inter cæſa & porrecta fari licet.Qui bus verbis ſignificatur medio illo interuallo,quod erat inter victimam cæſam,& exta porrecta,dum ſacerdos cæremonias quaſdam peragebat, fas fuiſſe Prætori ius dicere,& fari verba illa Do,dico, & addico. Et ita dies interciſi,ex parte feſti,& ex parte profeſti ſunt.Cice.ad Atticum,Ne quid inter cęſa & porrecta(vt aiunt)oneris mihi addatur,aut temporis. Quo in loco nonnulli malè legunt inter cæſa vnica dictione, quemadmodum etiam in loco Macrobij iam citato:quum tamen intercæſa Latinum,non ſit.Nam ab intercido dicitur interciſum.Eſt itaq; legendum vtroq; loco inter cæſa,diuiſis dictionibus: vt,inter cæſa & porrecta,intelligamus tempus illud intermedium quod eſt inter victimas cæſas,& exta porrecta: hoc eſt illud tempus quo exta porriciuntur: quo medio tempore ſacerdotes ſolebant cæremonias quaſdam peragere, vt autor eſt Varro lib,2.de Lingua Latina.Cicero autem loco iam adducto prouerbialiter dixit,Inter cæſa & porrecta,pro eo quod eſt inter hæſitationem & cunctationẽ rei alicuius cœptæ,aut perficiendæ,aut omittendæ.

Interciſio,onis,verbale:vt,Interciſiones ſtomachi,apud Plin. li.20. cap.14, quas Dioſcorides lib.3.cap.26, ἀνγμὸν στομάχου,morſus & eroſiones ſtomachi vocat.

Interciſè,aduerbium,Sectim,& per inciſiones. σωτόμως.Cice.in Partitionibus,Inuertatur ordo, & idem quaſi ſurſum verſus, retróque dicatur: deinde idem interciſè atque permiſtè.

Intercido,is,penul.corre,intercidi,interca ſum,Pereo,intereo,& temporis ſpatio euaneſco. διαπίπτω,διαπίπτω. Liu.lib.2, Credo quia nulla geſtares inſignem fecerit Conſulatum, memoriam intercidiſſe. Gellius, Certè quidem maiore nunc copia populi oppreſſa intercidiſſem. Plin. lib.35.cap.8, Siue extant, ſiue intercidere. Cicero pro Deiotaro, Pereant amici,dum vnà inimici intercidant.Plin.li.9.cap.51,Ea excludunt quinquagesimo die,è quibus multa propter numerum intércidunt. ¶ Intercidere.pro cadere.Liu.6.bel.Pun.Ita in arcto ſtipatæ erant naues,vt vix vllum telum in mare vanum intercideret.

Intercinctus, participium ab intercingo, Maculis quibuſdam circunquaque diſtinctus.Plin.lib.37.cap.10,Candore intercincto variis colori bus.Idem lib.36.capi.8,Thebaicus intercinctus aureis guttis inuenitur in Africæ parte Aegypto adſcriptæ.

Intercino,nis,pe.cor.Cantum immiſceo. παρᾴδω,ἀπᾴδω. Hora.in Epiſ. per tranſlationem dixit,-neu quid medios intercinat actus, Quod non propoſito conducat.hoc eſt nihil ſcribat quod non ad propoſitũ faciat.

Intercipio,is,penul.corre. Incautum per inſidias capio, interuerto, efficiõ; nequid eò peruenìat quò deſtinatum eſt. ἐκστρέφω,ἐκτρέπω,ἀποτρέπω, μεταλαμβάνω,ἀπολαμβάνω. Plaut.in Afin. Quid ſi fortè in inſidias deuenero,Tum redimes me,ſi me hoſtes interceperint? Cice. pro Cluentio,Id quum daretur in mulſo, Balbutium quendam eius familiarem interceperiſſe,bibiſſe,ſtatimque eſſe mortuum.Idem ad Quin.Fratrem, Ego ad te ne hæc quidem ſcribo,ne cuiuſquam animum meæ literæ interceptæ offendant. Intercipere regnum.Plin.de Viris illuſt. Intercipere victoriam,Idem in Paneg.Intercipi morbo,Colu.lib.7.capi.3. ¶ Quandoq; tamen ſignificare poteſt totum capio: ſicut exponit Donatus illud Terentij in Eunu.Quod nos capere oportet,hæc intercipit.

Interceptus,participium:vt,Interceptus mortalitate, præuentus, præpeditus.Plin.in Epiſto.

Interceptio,onis,Cice. pro Cluentio. Per quem porrò datum? vnde ſumptumque deinde interceptio poculi?

Interceptor, oris. Liu.4.ab Vrbe, Prædæne interceptorem fraudatorémque etiam malum minari militibus? Interceptor litis alienæ, Liu. 3. ab Vrbe.

Intercludo,is,penul.produ.Ab iter & cludo: n,euphoniæ cauſa interiecta, Iter impedire, quaſi iter claudere. ἀποκαμβάνω, ἀπέργω. Varro 1.de Re ruſt.cap.63,Sub terra qui habent frumentum in his quos vocant ſyròs, quod cum periculo intrò itur recenti apertione, ita vt quibuſdam ſit interclusa anima. Cice.ad Terentiam,Epiſto.14.Etiam illud metuo, ne iam intercludamini,vt quum velitis exire,non liceat. ¶ Aliquando etiam accipitur pro impedio.Virgi.2.Aeneid. -ſæpe illos aſpera ponti.

Interclu-

Intercluſit hyems,& terruit Auſter euntes. Autor ad Herennium, Vt ille qui ad diem commeatus non venit, quòd eum aquæ intercluſiſſent. Commeatum inimicis intercludere, eſt impedire,& itinera obſidere, ne inimicis commeatus poſsit deferri. Plaut. Mil. Interclude inimicis cõmeatum, tibi muni viam. Cæſar 1. belli Gall. Eo conſilio, vti frumento, commeatúque, qui ex Sequanis & Heduis importaretur, Cæſarem intercluderent. Fugam intercludere, iter occupare per quod inimici fugam arripere poſſent, Cæſar libro 7. belli Gall. & Liuius libro 5. bel. Punici. Hoſtes intercludere ab oppido,& ponte,& commeatu omni, Cæſar libro 1. bell. Ciuilis. Dolore intercludi, id eſt impediri. Cicero ad Atticum, lib. 8.

Interclusio, onis, Impedimentum, occupatio. Cic. 3. de Ora. Clauſulas enim & interpuncta verborum, animæ interclusio, atque angustiæ ſpiritus attulerunt.

Intercolumnium, Dicitur ſpatium illud in ædificiis quod eſt medium inter columnas. μεσοστυλιον. Vide COLVMNA.

Interconciliare, Beneuolum reddere. συμβιβάζειν. Quintil. libr. 12. cap. 10. Siue aliud intercõciliandi videtur præſtare officium. Ibidem, In docendo autem acumen, in interconciliando lenitas, in monendo grauitas videatur.

Interculco, cas, are, ex Calco compoſitum, in medio, vel inter aliqua calco. Colu. lib. 12. cap. 43, Et deorſum verſus ſpectantes ollæ componuntur, ita diſtantes vt interculcari poſsint vinacea.

Intercurro, is, intercurri, ĩtũ recurſum, ere, Interuenire, & intercedere, ait Budæus. μεσιέναι. Cice. 8. Phil. Pugnatur acerrimè: qui intercurrerent, miſimus tres principes ciuitatis: hos contempſit. Idem 2. Tuſcula. Ergo his laboriosis exercitationibus & dolor intercurrit.

Intercurſo, ſas, ſare, frequentatiuum. Plin. lib. 29. cap. 4, vnum ſimile formicæ, ſed multò maius, tufo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurſantibus reſperſum guttis.

Intercurſus, us, ui, Interuentus, intercesio. Liu. 2. ab Vrbe, Conſulum intercurſu rixa ſedata eſt. Idem 4. bel. Maced. Quum Capitolio ab Sabinis capto, medio in foro ſignis collatis dimicaretur: nónne intercuſu matronarum inter acies duas prælium ſedatum eſt?

Intercus, utis, penul. genitiui corr. adiectiuum eſt, idem ſignificans quod inteſtinus, a, um, quaſi inter carnem & cutem, vel quaſi intra cutem. Vnde Aqua intercus. ὕδρωψ. Cice. 3. Offic. Siquis medicamentum cuipiam dederit ad aquam intercutem, &c. Sic Vitium intercus appellat Gellius libro 13. capite 8, quod foris non apparet, quaſi intra cutem conſiſtens. Quum (inquit) vitia facundiſsimè accuſarent, intercutibus vitiis ipſi madentes.

Intercutaneus, a, um. Quod intra cutem eſt. τὸ ὑπὸτῶ δέρματι.

Interdatus cibus, apud Lucretium, lib. 4, hoc eſt per corporis partes diuiſus: Propterea capitur cibus, vt ſuffulciat artus, Et recreet vires interdatus.

Interdico, cis, pen. prod. Veto, prohibeo. παραγγέλλω, ἀπαγορεύω, ἄρχω. Interdicitur autem locus, homo, res. Et conſtruitur cum datiuo, & ablatiuo. Cicer. in Catone, Malè rem gerentibus, patriis bonis interdici ſolet. ¶ Interdum etiam res qua quis prohibetur, in accuſatiuo ponitur. Suet. de Nerone, Et quum interdixiſſet vſum amethyſtini ac Tyrij coloris: præluſit cunctos negotiatores. Senec. libr. 3. de Ira, Si iubet Cæſar, ſtatim illi domum meam interdicam. Quod eſt contra Sipontinum qui negat poſſe conſtrui cum accuſatiuo. In paſsiuis autem locutionibus accuſati nus huiuſmodi in nominatiuum conuertitur. Cic. pro domo ſua, Vt M. Tullio aqua & ignis interdicatur. πυρὸς καὶ ὕδατος ἀρχίνω. ¶ Significat quandoque obſtare: & tunc duntaxat cum datiuo conſtruitur. Cic. Verrina 4, Nemo noſtrûm poſſet ædes ſuas, nemo fundum, nemo bona patria obtinere: ſi quis hæc à quopiam veſtrûm petita ſiunt, pater improbus, cui nemo interdicere poſsit, det quem velit iudicem.

Interdictus, a, um, participium, Idem quod vetitus, ſeu prohibitus. Horat. 1. Epiſtol. 6, Cui potior patria fuit interdicta voluptas. Suetonius in Caligul. cap. 25, Breuiq; miſſam facit, interdicto cuiuſquam in perpetuum coitu.

Interdictum, ĉti, ſubſtantiuum, Idem quod vetatio, ſiue prohibitio. παράγγελμα, ἀπόρρημα. Vnde interdicta Prætorum, dicuntur formæ, & conceptiones verborum quibus Prætor aut iubebat aliquid fieri, aut prohibebat: quod tunc maximè fiebat, quũ de poſſeſsione inter aliquos contendebatur. Cic. contra Rullum, Ergo hac lege Prætorum interdicta tollentur. Idem ad Attic. Cæſaris interdicta reſpuentur. Idem pro Cecinna, Poſſeſsionem per interdictum repetere.

Interdictio, onis, verbale, Idem ſignificat quod prohibitio. ἀπόρρημα, παράγγελμα. Cice. pro Domo ſua, Id autem vt eſſet faciundum, non adempti one ciuitatis, ſed tecti, & aquæ, & ignis interdictione faciebant.

Interductus, us, Interpunctio, & diſtinctio quæ inter ſententias à librariis duci ſolet. διαστολή. Cic. in Orat. Ne infinitè feratur, vt flumen oratio quæ non aut ſpiritu pronuntiantis, aut interductu librarij ſed numero coacta debeat inſiſtere.

Interdiu, aduerbium temporis, Significat per diem, μὴ ἡμέραν. cui contrarium eſt Noctu. Cato de Re ruſti. Canes interdiu clauſos oportet, vt noctu acriores & vigilantiores ſint. Plin. libr. 18. cap. 6, Malum patremfamiliàs, quiſquis interdiu faceret quod noctu poſſet, niſi intempeſtate cæli. ¶ Olim etiam pro eodem dicebatur interdius. Plautus in Moſtel. Sed quid hoc? occluſa ianua eſt interdius. Et in Aulu. Neſcio pol quæ illunc hominem intemperiæ tenent: Vel pertigilat noctes totas: tum autem interdius Quaſi claudus ſutor domi ſedet totos dies.

Interdum, aduerbium, Idem quod aliquando, vel nõnunquam, ex inter, & dum, quod antiqui Interduatim dicebant. ἐνίοτε. Virg. lib. 2. Georg. Interdum aut hederæ pandunt veſtigia nigræ. Terent. in Eunuc. Cibum, nonnunquam capiet cum ea, interdum propter dormiet.

Interea, aduerbium temporis eſt, compoſitum ex integris duobus, inter, & ea: quod quum ſit neutrum plurale, debuit corripi: ſed quia factum eſt aduerbium, producit a, ſicut præterea, antea, & ſimilia. Poteſt tamen & ablatiuus ſingularis intelligi qui in compoſitione ſolet huiuſmodi inueniri: vt, Quapropter, Quocirca. Significat autem interim, tantiſper, hoc interim ſpatio. μεταξὺ τοῦτου. Terent. in Hecy. Quid interea? ibátne ad Bacchidem? Vbi Donatus, Interea, inter eos Dies. Idẽ in Andria, Credo, impetrabo, vt aliquot ſaltem nuptiis protrahat dies: Interea fiet aliquid, ſpero. ¶ Interdum ſignificat tamen. Virg. 1. Georg. Nec nul la interea eſt inaratæ gratia terræ.

Interea, loci, Idem eſt quod Interea temporis. ἐν τῷ μεταξὺ. Sæpe enim locus accipitur pro tempore: vt apud Terentium in Andria, Et multa alia quæ non eſt nunc narrandi locus. Plaut. in Pſeud. Interea, loci Si lucri quid detur, potius rem diuinam deferam. Terent. in Heaut. Dũ ego propter te errans patria careo demens, tu interea, loci Collocupletaſti te Antiphila.

Intereo, is interij, Pereo, occido, morior, intercido. διαφθείρομαι, ἀφθείρω, ἀπαλλύομαι, παραπόλλυμαι. Cic. 3. de Nat. deor. Non intelligo quomodo calore extincto corpora intereant: non intereant aut humore aut ſpiritu amiſſo. Idem ad Atticum, Vt poſſe videremur ſine dolore interire. Plaut. Amph. Vigilans ſomnio, viuus & ſanus intereo. Ira interit mora. Ouid. 1. de Arte. Morte interire, Ouid. in Ibin. Interire radicitus, eſt penitus, & ſine vlla ſpe renaſcendi interire: metaphora ducta à plantis, quæ quum radicibus euulſæ nunquam repullulant. Lactant. lib. 9, Sed & genus omne impiorum radicitus interibit. ¶ Habet autem interire ma iorem vim, quam perire. Terentius in Hecyra, Perij, interij, cur mihi id non dixti?

Interitus, participium, διαφθαρμένος. Reperitur in paſsiua ſignificatione apud Quintum Claudium, Pugna acriter commiſſa, & multis vtrinque interitis.

Interitus, us, Pro morte. ἀνάιρεσις. Cic. 1. Tuſcu, Eſt enim interitus quaſi diſceſſus & ſecretio, ac diremptio earum partium quæ ante interitum iunctione aliqua tenebantur. Interitus patriæ, id eſt euerſio patriæ. Cic 5. Tuſc. Interitus patriæ exilium, ſeruitus, &c. Interitus legum, hoc eſt abolitio. Cic. in Catil. Aruſpices legum interitum, & vrbis occaſum appropinquare dixerunt.

Interitio, onis, verbale. Idem quod interitus. ἀνάιρεσις. Cicer. in Frument. Quum bis in eadem prouincia, magnæ fugitiuorum copiæ verſatę ſunt, tum interitio facta nulla eſt. Sic enim legit Nonius. Sunt tamen qui legunt hîc. internecio.

Interequito, as, In medio equito. διαπτάω. Cæſar lib. 6. bel. Gall. Ordines interequitat. Liu. 5. bel. Maced. Obſtabant duces haſtilibus cædẽtes terga trepidantium, & redire inordines cogentes, ſed interequitantes alarij non patiebantur.

Intereſt, componitur ex in & rẽ,& eſt, vt ſit, quaſi in re eſt. διαφέρει. Vnde mea intereſt, διαφέρει μοί οὕτω, διαφέρει μοί οὕτω, μᾶλλον μοί οὕτου, in re mea eſt, hoc eſt in mea vtilitate. Ideóque conſtruitur cum his ablatiuis, Mea, tua, ſua, noſtra, & veſtra, & cuia: ſiue ſit perſonale, ſiue imperſonale, quum in aliis nominibus genitiuo iungatur, vt Socratis intereſt: id eſt in re Socratis eſt. ¶ Pro eodem interdum inuenitur, in re eſt, diuiſis dictionibus. Liu. Quid enim in re eſt aliud, ſi plebeiam Patricius duxerit? Quid iuris tandem mutat? Plaut. Si tuam eſt quippiam in rem. id eſt, ſi tua intereſt. Idem, Vtrum veniat nécne, nihil in re eſt mea. ¶ Ponitur quandoque ſine aliquo caſu. Plin. libr. 9, Seri etiam radices illitas ſimo intereſt. Sic dicimus, Intereſt vnde quis gaudeat: id eſt multum facit, vel magna differentia eſt. Valerius Maximus, Nihil intereſt an humi, an ſublime putreſcam. Cicero genitiuum iunxit, quum ait, Permagni intereſt, quo tempore hęc epiſtola tibi reddita ſit. Similiter Liuius, Si nihil intereſt regis, peto vt dum dico, vinculis liberer. Nam hæc nomina, magni, parui, tanti, quanti, & aduerbia. facile, multum, plus, plurimum, parum, paulum, paululum, pauxillum, nihil, nũquid, aliquid, magis, minus, maximè, minimè, iunguntur cum his verbis, intereſt & refert: vt, Minimè intereſt, minimè refert. ¶ Interdum eniam intereſt, componitur ex inter, & eſt, ſignificátque interdum præſentem eſſe. παραγωγὴν, παρεῖναι, & ſic conſtruitur cum datiuo. Cicero Lentulo, Quæ geruntur, accipies ex Pollione, qui omnibus negotiis non interfuit ſolùm: ſed etiam præfuit. Valerius Maximus, Quò facilius laboribus & periculis intereſſet. ¶ Interdum in medio eſſe, interiacere. παρεμπόδιον. Liuius 2. de bello Punico, Id morari victoriam rati, quòd intereſſet amnis. Columella. Arbores quæ intererunt, ablaqueabantur. ¶ Interdum differentiam importat. διαφορὰ. & conſtruitur cum duobus accuſatiuis, mediante inter. Cicero 1. Officiorum, Inter hominem & beluam hoc maximè intereſt. Dicimus quoque, Sapiens intereſt à ſtulto, & intereſt ſtulto. Terentius in Eunucho, -homini homo quid præſtat? Stulto intelligens quid intereſt? Idem alio modo protulit in Adelphis, Hoc pater, hoc dominus intereſt. id eſt hoc intereſt inter patrem & dominum.

Interfacio, interfeci, interfactum, Interim, ſeu per interualla facio. Liu. 5. belli Punici. Reliquit tamen modicum præſidium, vt ſimul interfaciẽdo muro adiuuaret, &c.

Interfaris, interfatur, interfari, Interpellare, loquentem interrumpere. διαιπτόμαι. Plin. in Epiſt. Et quem interfari nefas eſſet, etiam hunc conuitia audire, etſi inulta, pateretur. Virg. 1. Aeneid. -nec plura querentem Paſſa Venus, medio ſic interfata dolore eſt. Liu. 3. ab Vrbe, Prius quàm aut ille poſtulatum peragereat, aut Virginio reſpondendi daretur locus, Appius interfatur.

Interfatio, Verbale. Quintil. libr. 4. Interim expediet narrationes breuite r interfatione diſtinguere.

Interfeminium, vide FEMEM.

Interficio, cis, penul. corr. Significat occidere. κατεργάζομαι, ἀποκτέινω, Cæſ. 7. bel. Gall. Equitem Romanũ qui rei frumẽtariæ iuſſu Cæſaris

Cæſaris præerat, interficiũt. Interficere vita, hoc eſt vita priuare. Plaut. in Trucul. Salue, qui me interfeciſti penè & vita,& lumine. Gell. libr. 12. cap. 7. Eadem mulier & virum & filium eodem tempore, venenis clàm datis, vita interfecerat. Interficere peſsimis exemplis. Plautus Moſtel. Pro Iuppiter: nain quod malum verſatur meæ domi! vt dij deæq; omnes me peſſumis exemplis interficiãt. Interfectus omni ſupplicio. Cic. pro lege Manilia. Vos legatum populi Romani omni ſupplicio interfectum inultum relinquetis? Interfectus vſus ædium, Plautinus ſermo, in Merca. Vſus, fructus, victus, cultus iam mihi haruncæ ædium interem ptus eſt, interfectus eſt, alienatus eſt: occidi. Interfici etiam inanimata dicuntur. Virgil. 4. Georg. Fer ſtabulis inimicum ignem, atque interfice meſſes, id eſt perde & crema.

Interfector, oris, φονεὺς. Brutus Ciceroni, Hic ipſe puer, quem Cæſar' nomen incitare videtur in Cæſaris interfectores. Cic. Poſt reditum, Si hoſtes atque interfectores Reipub. reuixiſſent. Idem 4. Philip. Vt non modò impunè, ſed etiam cum ſumma interfectoris gloria interfici poſſet.

Interfio, is, interfieri, Pro conſumi, & interire, apud antiquos. ἀναιρεῖσθαι, διαφθείρεσθαι. Lucret. libr. 3, -vt aut putreſcat corpore paſto, Aut flammis interfiat, malíſve ferarum,

Interfluo, fluis, Per medium fluo. διαῤῥέω. Plin. libr. 17. cap. 18, Flumine medium oppidum interfluente. Liu. 7. belli Puni. Et Aetoli nautibus per fretum, quod Naupactum, & Patras interfluit (Rhion incolæ vocant) exercitu traiecto, depopulati erant.

Interfluus, a, um. Quod interfluit. Plin. lib. 6. cap. 26, Interfluo Euphrate, id eſt interfluente.

Interfringo, gis, gere. Idem quod infringere. διαῤῥήγνυμι. Cato cap. 44, Qui locus rectè ſerax erit, quæ arida erunt, & ſiquid ventus interfregerit, ea omnia eximito. Sic Plinius lib. 17. cap. 18.

Interfuro, ris, rere, In medio duorum inſanio. Stat. 1. Achil. -dúmque arma parantur Dorica, & alternum Mauors interfurit orbem.

Interfundo, Per mediũ fundo. διαχέω. Plin. lib. 2. Idem Oceanus interfuſus intrat per tot maria, quibus Africam, Europam, Aſiam diſpertit. Idem lib. 3. cap. 8. Sicilia Brutio quondam agro cohærens, mox interſo mari auulſa. Virg. 4. Georg. & nouies Styx interfuſa coercet.

Intergerini, parietes appellantur, qui intergerunt. hoc eſt ferunt, & ſuſtinent onera, quos è creta iubet Vitruuius conſtituere. Dicti intergerini, quòd inter nouos parietes, aut fundamenta pro fultura intergeruntur. Vitruuius, Et catenis colligatæ in eo loco, qui ſinitus erit, conſtituantur: & intergerinis è creta, beronibúſque ex vlua factis calcetur. Feſtus, Intergerini parietes dicuntur qui inter confines conſtruuntur, & quaſi intergeruntur. Budæus putat eoſdem parietes intergerinos dici, qui à Papiniano concratitij vocantur, qui communiter à duobus vicinis ædificantur ad gerendum onus duorum ædificiorum, quæ illis incumbunt. Barbari vocant *Medianum parietem*. Plin. lib. 35. cap. 14, Romæ non fiũt talia ædificia, quia ſeſquipedalis paries non plus quàm vnam contignationem tolerat: cautúmq; eſt ne communis craſsior fiat, nec intergerinorum ratio patitur.

Inter hæc, Duæ dictiones loco aduerbij poſitæ, eiuſdem ſignificationis cum interea, μεταξύ.

Interiacco, es, pen corr. παρίημαι. Vide in ſimplici IACEO.

Interibi, aduerb. Idem ſignificans quod interea. ἐν τῷ μεταξύ. Plautus in Aſin. Agè tu interibi da ſuauium. Gel. libr. 3. cap. 7, Conſul interibi dum ea pugna fit, ſe in locos ſubducit tutos atque editos.

Interiicio, is, tertia ſyllaba corr. Inter aliquid iacio, interpono, intermitto, intermiſceo. παρεντίθημι, παρεμβάλλω. Colum. lib. 1, Vt ſiqua interiecta ſint ſtramentis, aut paleis ſpinarum, vel germinum ſemina intereãt. Liu. libr. 1. ab Vrbe, Aliáſque interiectas collibus valles. Ibidem, Paucis interiectis diebus. Cæſ. lib. 7. belli Gall. Galli inter equites, raros ſagittarios, expeditóſque læuis armaturæ interiecerant, qui ſuis cedentibus auxilio ſuccurrerent.

Interiectus, participium. Cæſar 7. bel. Gal. Neque inter ſe contingant trabes, ſed paribus intermiſſæ ſpatiis ſingulæ ſingulis ſaxis interiectis, arctè cõtineantur. Interiectus inter Philoſophos, id eſt intermedius, inquit Budæus. Cicer. 1. Offic. Aut interiecti inter philoſophos, & eos qui Remp. adminiſtrarent, delectarentur re ſua familiari. Idem 2. de Natur. deorum, Naſus quaſi murus oculis interiectus. ¶ Interiectum tempus hoc eſt, interpoſitum, ὁ παρεμβεβλημένος χρόνος.

Interiectus, us, ui. Ipſe interiiciendi actus, παρένθεσις, παρεμβολή. Cice. 2. de Nat. deor. Interpoſitu, interiectúque terræ. Colum. libr. 3 cap. 21, Si verò interiectibus capere cuiuſque generis fructum aueat, &c.

Interiectio, Interpoſitio, & inſertio. παρένθεσις. Quint. lib. 4. cap. 2, Ne ſententia quidem velut fatigatum intentione ſtomachum ludicis reſicere diſſuaſerim, maximè quidẽ breui interiectione. Idem. libr. 8. cap. 2, Etiá interiectione, qua & Oratores & Hiſtorici frequẽter vtuntur, vt medio ſermone aliquem inſerant ſenſum, impediri ſolet intellectus, niſi quod interponitur, breue eſt. Autor ad Heren. lib. 1. Et tamen occultè dicemus interiectione verborum. ¶ Eſt etiam interiectio pars orationis, animi affectum exprimens: ita dicta quòd orationi interiiciatur.

Interim, pen. corr. aduerbium temporis, Idem ſignificans quod interea, tantiſper, hoc interim ſpatio. μεταξύ. Terent. Andr. Funus interim procedit, ſequimur. Cic. 3. de Oratore, Hoc interim in ſpatio concluae illud concidit. Idem pro Ligario. Interim Varus Vticam venit. ¶ Ponitur & pro aliquando, ἐνίοτε. Quint. lib. 1. cap. 9, Prima barbariſmi ac ſoloeciſmi fœditas abſit. Sed quia interim excuſantur hæc vitia aut conſuetudine, aut autoritate, aut vetuſtate, denique vicinitate virtutum, acriter ſe in illud tenue diſcrimen Grammaticus intendat. ¶ Aliquando pro repentè. Terent. in Heeyr. Primùm dies compluſculos bene conueniebat ſanè inter eas: interim Miris modis odiſſe cœpit Soſtratam. Vbi Donatus interim, exponit pro repentè. ¶ Interim aliquãdo diſcretio eſt rei quæ ad narrationem pertinet, vt apud Terẽtium in Andria. Triſtis interim, nonnunquam collachrymabat.

Interimo, mis, pe. cor. Interficio. ἀπολλύω, ἀφανίζω, διαφθείρω. Plau. in Ciſtel. accurrite, ne ſe interimat. Cic. 1. de Nat. deor. Si quæ interimant, innumerabilia ſunt: etiam ea quæ conſeruent, infinita eſſe debẽt. Idem pro Milone, Me quidem exanimant & interimunt hæ voces Milonis. ¶ Interdum ponitur pro primo. Plaut. Ciſtel. Nam dudum, vt concurrimus, Alceſimarchus ne ſe vita interimeret.

Interior, ὑδέστερος, & Interius, ὑδ. τέρω. ab Interus antiquo poſitiuo, vide INTRA.

Interitus, us, vide INTEREO.

Interiungo, Subiſto. tractum a curru, cuius rotæ interiecta ſude iunguntur, vt quieſcat. ἱρίσαμαι. Martial. libr. 2, Et quum currere debeas Bouillas, Interiungere quæris ad Camœnas. ¶ Interiũgere equos, eſt equos è curru ſoluere, vt & paſtu & quiete reficiãtur. Idem libr. 3, -& hora laſſos Interiungit equos meridiana. ¶ Interiungere dextras, quod & iungere dextram dextræ dixit Virgilius. Liu. 2. bel. Pun. Tum dextræ interiũctę, militéſque concione dimiſſa, à notis, ignotiſque benignè atque hoſpitaliter inuitati.

Interlino, is, pen. cor. interlini, interlui, vel interleui, interlinire, Scripturam, vel picturam lituris corrumpo. καταλείφω. Cic. pro Cluent. Qui tabulas publicas municipij ſui corrupiſſe iudicatus ſit, qui teſtamentum interleuerit. Ibidem, In eo codice non haberet, qui tum interlitus proferebatur. Idem 4. Verrina, Corruptæ, atque interlitæ tabulæ.

Interloquor, pen. cor. Alio loquente ſermones intermiſcere, ac quodammodo interturbare loquentẽ. διακόπτω. Terent. in Heaut. Siccine mihi interloquere? ¶ Quandoque ſignificat aliquid inter agendum definio. Vnde interlocutoria ſententia vocatur quæ non definit controuerſiam, ſed aliquid obiter ad cauſam pertinens decernit. Gell. lib. 14. cap. 2, Aliter atque aliter eadem in cauſa, eodémque in tempore ſentire, & interloqui videatur.

Interlocutio, onis, ſermonis interpoſitio. Quintil. lib. 5. cap. 7, Breui interlocutione patroni refutandus eſt.

Interluceo, es, pen. prod. In medio luceo, vel interea luceo, vel inter aliquid luceo. παρεμφαίνω. Liu. 9. Bel. Pun. Duos ſoles viſos & noctu interluxiſſe, & facem ſtellæ ſepties ab ortu ſolis ad Occidentem porrigi viſam. ¶ Interlucet per tranſlationem, pro interapparet, & interconſpicitur. Liu. libr. 1. ab Vrbe, Quibus inter gradus dignitatis fortunæque aliquid interluceat, poſteri fama ferrent. Virg. 9. Aen. -interlucétque corona Non tam ſpiſſa viris.

Interluco, cas, pen. produ. Ramos ſeu plantas inutiliter pullulantes cum interuallo reſecare: & à luce deductum videtur, quòd quum cæduntur rami, lux fiat ipſi arbori amplior. διακαθαίρω. Plin. lib. 17. cap. 23, Deputantur enim pariter cum vite interlucata denſitatæ ramorum, qui ſint ſuperuacui.

Interlucatio, verbale. Plin. libr. 17. cap. 27. Interlucatio arboribus prodeſt: ſed omnium annorum trucidatio inutiliſsima. Eadem dicitur colluuatio, apud Catonem, & Varronem.

Interlunium, nij, Dicitur id ſpatium temporis in quo nec amplius luna vetus apparet, nec adhuc noua videtur: quia radiis ſolaribus ſuperne illuſtratur, non autem ab ea parte quæ nobis conſpicua eſt. σύνοδος. Plin. lib. 7. cap. 5, Septimo nonniſi pridie, poſteróve plenilunij die, aut interlunio concepti naſcuntur. Idem libr. 16. cap. 39. Inter omnes conuenit, vtiliſsimè in coitu lunæ iterni: quem diem alij interlunium, alij ſilentis lunæ appellant. Horat. 1. Carm. Ode 25, Thracio bacchante magis ſub interlunia vento.

Interluo, luis, Interfluo. παρεμπίπτω. Claud. lib. 1, Trinacria quondã Italiæ pars vna fuit, ſed pontus, & æſtus Mutauere ſium, rapuit confinia Nereus Victor, & abſciſſos interluit æquore montes. ¶ Aliquando latuare eſt. διαπίπτω. Cato de Re ruſt. Manus interluito, poſtea vinum ſumito. Virg. 3. Aen. Hæc loca vi quondã, & vaſta conuulſa ruina, (Tantum æui longinqua valet mutare vetuſtas) Diſſiluiſſe ferunt: quũ protinus vtraque tellus Vna foret, venit medii vi pontus, & vndis, Heſperiam Siculo latus abſcidit: aruáque, & vrbes. Littore diductas angusto interluit æſtu.

Intermaneo, es, ere, Inter, vel in medio maneo. Lucan, libro 6, Deſeſſus Cæſar mediis intermanet agris.

Intermedius, a, um, Interiacens. παρεγκείμενος, μέσος. Cic. in Orat. Eſt autem quidam interiectus, intermedius & temperatus, nec acumine poſteriorum, nec flumine vtens ſuperiorum: vicinus amborũ, in neutro excellens. Varro libr. 3. de Re ruſtica, In lateribus dextra & ſiniſtra porticus ſunt. primoribus columnis lapideis intermediis arbuſculis humilibus ordinatæ.

Intermenſtruus, vide INTERMESTRIS.

Intermeo, as, are, Idem quod interfluere, hoc eſt per medium meare, & fluere. παρεμπίπτω. Plin. lib. 5. cap. 30, Longéque clariſsimum Aſiæ Pergamum, quod intermeat Silenus.

Intermeſtris luna, Dicitur interlunium, & coitus Lunæ. σύνοδος. Plin. libro 16. capit. 38, Niſi intermeſtri luna, atque dimidiata, ne tangas materiam.

Intermenſtruus, a, um, adiectiuum: vt, Luna intermenſtrua. Plin. lib. 18. ca. 52, Maximè autem intermenſtrua dimidiáque ſtercorato. Varro lib. 1. de Re ruſti. Quod à noua luna creſcit ad plenam, & inde rurſus ad nouam lunam decreſcit, quoad veniat ad intermenſtruum: à quo die dicitur luna eſſe extrema & prima.

Intermico, as, pen. corr. In medio ſplendeo. διαυγάζω. Claud. libr. 1, -rutilum ſquammis intermicat aurum.

Interminor, penul. corrept. aris, Magnum malum denuntio, vehementer minor. ἐπαπειλῶ, ἀπειλέω μοι. Plaut. in Aſin. Mihi tibique interminatus eſt, nos futuros vlmeos. Ni hodie Argyrippo eſſent viginti argenti minæ. Terentius in Andr. Dixine tibi? Interminatus ſum, ne faceres? num

veritus?

Universidad de Deusto
Biblioteca

veritus? Plautus Capt. Eminor, Interminórque,nequis mihi obstiterit obuiam. Interminari vitam. Plautus Casina,imitatur malarum malâ Disciplinam, viro quæ interminatur suo vitam. Id est quæ virum se interfecturam minatur.

Interminatus,a,um. Non terminatus, termino carens, indefinitus. ἀπέρατος,ἀόριστος. Cic.1.de Nat.deor.Confugitis ad deum, cuius operâ profectò non desideraretis, si immensam & interminatam in omnes partes magnitudinem regionum videretis.

Interminus.a.um,Quod non habet terminum. ἀπέρατος,ἀόριστος. Sidon.ad Fontel. Dominis Simplicio & Apollinari intermina intercessione vos comperi,&c. ¶ Hanc tamen vocem apud quempiam veterum non facile inuenias.

Intermisceo,es,ere,Miscere in medio. παρεμμίγνυμι. Colum.lib.11.cap. 3,Deinde ad Calend. Februarias sereno die conuenit semina spargi quibus & aliquod saturiæ semen intermiscendum erit. Plin.libr.19 .cap.6, Intermisceri fatureiam,quoniam melius prouenit.Virg.Eclog.10, Doris amara suam non intermisceat vndam.

Intermitto, Ad tempus o.nitto, cesso. διάλειπω, ἐπίσχω. Cicero, Etsi ego id tempus intermiseram potius,quàm omiseram. Cæsar 1.bel.Gal.Quũ iter non intermitteret.Cicer.2.Offic.Acriores autem remorsus sunt intermissæ libertatis,quàm retentæ.Idem lib.5.de Finib. Nec verò intermittunt aut admirationem earum rerum quæ sunt ab antiquis repertæ, aut inuestigationem nouarũm.Terent.in Adel. –polis quidem iam hîc aderit: Nam nunquam vnum intermittit diem quin semper veniat.

Intermissus,us,Idem quod intermissio, διάλειψις. Plin.libr.10.cap.29, Luscinijs,diebus ac noctibus quindecim garrulus sine intermissu cantus.

Intermissio,nis, verbale, Vacatio ab aliquo munere per aliquod tempus. διάλειψις. Cic.1.de Nat. deor. Nec tamen video quomodo videatur iste deus beatus quum sine vlla intermissione pulsetur,agitetúrq; atomorũ incursione sempiterna.Idé Trebatio, Neq; alia vlla fuit causa intermissionis epistolarum,nisi quòd vbi esses planè nesciebam.

Intermorior, eris, Morior.pereo,intereo, perdor. παραπλήσιμαι. Bithynicus ad Ciceronem lib. 6.Epist.Peto à te vt absentem me, quibuscunq; in rebus opus fuerit, tuearis : si nullum officium tuum apud me intermoriturum existimas. ¶ Intermortuum verò,Latini dicunt eum qui inter mortem vitámque ex dolore procumbit.similis expiranti. Plin.libr. 32.cap.10, Vituli marini adeps instillatur naribus intermortuarum vulvæ vitio.Sueto.de Nerone, Postquam deinde Galbam, & Hispanias desciuisse cognouit,collapsus,animóque malè fracto diu,& sine voce,propè intermortuus iacut.Cice.in Pisonem, Vos eandem illam manum ex intermortuis Catilinæ reliquijs concitastis. Id est ex reliquijs propemodum extinctis. Memoriam generis propè intermortuam reuocare, Idem pro Muræna.

Intermundium,dij.Spatium medium inter plures mũdos : sicut Intercolumnium,spatiũ inter columnas.Voluit enim Epicurus infinitos esse mundos,& inter eos spatia magna inania.per quæ atomi volitãtes alios atque alios mundos coagmentarent. Cic.lib.3.de Finib.Indiuidua quũ dicitis,& intermundia quæ nec sunt vlla,nec possunt esse,intelligimus, Idem 1.de Nat. deor. Tanquam modò ex Epicuri intermundiis descendisset.Budæus.

Internascor,eris,In medio nasci. παρεμφύομαι. Plin. lib.18.cap.16, Internascentésque herbas excludi.Liu.8.bel.Puni. Angustiæ & internata virgulta ordines dirimebant.Tacitus lib.20,Virgulta postremò,& stirpes, & internatas saxis herbas vellentes, miseriarum patientiæq; documentum fuere.

Interneco,as.pen.corr.internecaui,internecatum,& internectum.Deleo, simul interficio, & multitudinem totã fermè complectitur. ὀλοθρεύω. Plaut.in Amphit.Legiones reueniũt domum, duello extincto maximo, atquo internectis hostibus.Cice.14.Philip.Internecti notha testamenta credo subiiciunt.

Internecio,Vitæ priuatio. πανολεθρία. Liu.libr.9, Lucerini, ac Samnites ad internecionem cæsi.Cice.5.Verr.Tamẽ aratorum internecio facta nulla est.Cicero ad Atticum, Neque enim resisti sine internecione posse arbitramur.

Internecinus.a.um.pen.prod.Quod ad internecionẽ pertinet. πανολέθριος. Vnde internecinum testamẽtum dicitur,autore Festo, propter quod dominus eius necatus est. Internecinum bellum,cuius exitus alteri parti internecionem affert.Liu.libr.9.Nullus modus fuit cædibus, deletáque Ausonum gens,vix certo defectionis crimine , perinde acsi internecino bello certasset.Plin.lib.8.cap.24.de aspide loquens,Habet deinde internecinum,bellum cum ichneumone.

Internecto,is,ere, Colligare,inter se connectere. συνδέω, συμπλέχω. Stat. 8.Theb. –vix magna lauare Vulnera , & effluntes libet internectere plagas.

Internigrans,pen.corr.internigrantis,Passim nigrãs.Stat.6.Theb. –nocténique diémque Assimilans,maculis internigrantibus albæ.

Interniteo,es,ere,Inter alia nitere,vel pellucere.Plin.lib.37.cap.5, Tunc enim tellure internitent : quia his ventis maximè arenæ mouẽtur.Curtius,Spissæ nubes intendere se cælo,& quicquid lucis internitebat,offusa caligine extinctum est.Idem alibi,Armorum internitentium fulgor,

Internodium, dij, Est spatiũ intermediũ inter duos nodos, quale videmus in arundinibus & culmis. φάλαγξ.Colum.lib.de Arbor.cap.3,Virgam malleolarem non amplius quàm sex gemmarum esse cõuenit : ita tamen.si breuia internodia habet.Plin.lib.7.cap.2. Arundines verò tantæ proceritatis,vt singula internodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant.Ouid.11. Metam. –longa internodia erurum. Idem 6. Metam.Mollia nodosus facit internodia poples.

Internosco,Inter alios nosco,siue discerno. διαγινώσκω. Plaut.Amphyt. Nunc internosse vt vos possitis facilius.Ego has habeo vsque in petasonis pinnulas.Cicer.2.de Orat. Quos quum humare vellent , non potuerunt obtritos internoscere.Idem de Amic.Secerni blandus amicus à vero,& internosci potest,adhibita diligentia.

Internuntius, tij, Qui inter alios medius est ad aliquid tractandum , & modò huic,modò illi per vices nuntiat. διάκτωρ. Plaut.in Amphyt.Seu per scriptas literas,siue qui ipse ambisset sibi,siue per internuntiũ. Terent.Eunu. Eho, nũmnã tu hic relictus custos,Nequis fortè internũtius clàm à milite ad istam curritet? Cæsar.1.bel.Ciuil Pòst paulo tamen internuntijs vltrò citróque missis,quæ ignorabant de L.Domitij fuga,cognoscuntur. Internuntius,& minister rei alicuius,Liuius 3.bell.Maced. Augures interpretes,& internuntij Iouis,Cic.8.Philip. ¶ Huius fœminium est Internuntia.

Inter opus,Hoc est in ipso opere,vel quum opus fit. μεταξὺ ἐργαζόμενος. Tibũ Crura sonant ferro,sed canit inter opus.

Intero,ris,ere,Terendo immitto. ἐντρίβω. vt,Interere panẽ lacti.Varro 2. de Re rust.cap.9,Necnon ita panem hordeaceum dandũ, vt non potius eum in lacte des intritum,&c.Cato de Re rust.cap.156, Et eò cyminum interito.Terent.in Phorm.Ad te summa solùm Phormio redit: Tute hoc intristi,tibi omne est exedendum. Vbi Donatus, Parcœmia apta parasito,quæ de cibo est. Hoc autem inter rusticos de alliato mortario dici solet.Et bene intristi : propriè enim intrita dicitur huiusmodi cibus.

Intritum,pen.prod.Genus edulij ex alliis,caseo,oleo,ouis,& porro cõcinnatum:ita dictum quòd in mortario teratur, μυττωτὸς Theodoro. ¶ Est etiam intritũ,vel melius intrita,calcis genus manibus subactũ,neq; statim ad opus adhibitum,sed tẽpore maceratũ, fermentatúmq;,vt inquit hermolaus in hunc locum Plinij lib.36.cap.23,Ruinarum vrbis ea maximè causa,quòd furto calcis, sine ferrumine suo cæmenta componũtur. Intrita quoque quo vetustior , eo melior. ¶ Est etiam intrita apud Catonem emplastri genus ad insitionem accommodatum , quod constabat ex argilla manibus subacta.Plin.libr.17.cap.16 , Sed id etiam apud veteres Græcos inuenitur,& apud Catonem , qui oleam ficúmque ita inseri iussit : mensura etiam præfinita secundum reliquam diligẽtiam suam: cortices scalpro excidi quatuor digitorum longitudine, & trium latitudine,atque ita coagmentari,& illa sua intrita oblini.

Interordinium,nij, Spatium quod est inter ordines. τὸ μεσίχειον. Colu. lib.3.cap.13.Minimum est quinque pedum interordinium , septem maximum.Idem libr.5.cap.5,Sed de spatiis ordinum eatenus præcipiẽdum habemus,vt intelligant agricolæ,siue aratro vineas culturi sint , laxiora interordinia relinquenda,&c.

Interpateo,tes,pen.cor.interpatere.Macro.lib.7.Satur.cap.15,Propterea tot meatibus distinctus est,& interpatet rimis.De pulmone loquitur.

Interpedio,dis,penul.corr.interpedire.Macr.libr.7.Satur.cap.12, Color sensum occupat : & gustatum linguæ,feruor interpedit.

Interpello, las,lare, Est loquentem, vel aliquid agentem interrumpere. διαπίπτειν παρὰ τὸν λέγοντα , ἢ δὲ λέγειν ὑποβάλλειν. Cic.1.Tuscul. Sed nihil te interpellabo:continentẽ orationem audire malo. Hirtius 2. bell.Asiat. Quũ in Asiam venisset,reperiebat Titum Appiũ conatũ esse tollere pecunias ex fano Dianæ:sed interpellatũ aduentu Cæsaris profugisse. ¶ Aliquando est dicere,vel commonere.Lucil.lib.28,vt citat Nonius. Verum tu quid agis?interpella me vt sciam. ¶ Aliquãdo rogare. Valer.Max.libr.3, Cato rogatus vt socios apud auunculum adiuuaret , constanti vultu non factũrum se respondit. Iterum deinde ac sæpius interpellatus,in proposito perstitit. ¶ Interpellare virginem vel matronã de stupro,frequens est apud Iurisconsultos , pro ambire, vel petere eius concubitum. Interpellare stuprum,idem est quod impedire, & interrumpere.Liu.3.ab Vrbe, Stupro interpellato magis quàm cæde motus. ¶ Interpellare debitorẽ,est debitũ exigere.Pomp.Si nemo sit quià parte promissor is interpellari traiectitiæ pecuniæ possit. ¶ Interpellare partã victoriam,impedire, remorari.Cæsar 3.bel.Ciu.Sed sine ipsorum perturbatio.siue error aliquis,siue etiam fortuna partam,præsentẽmque victoriam interpellasset , dandam omnibus operam vt acceptum incõmodum sarciretur. ¶ Interpellare de negotio aliquem , est conuenire,& verba cum eo facere.λόγους παρέντος προσάγεσθαι. Seneca lib, Declam.8.Diues pauperem de nuptijs filiæ interpellauit.

Interpellatio,onis.Cic.de prouinciis Consularibus,Interpellatio mei familiaris,qua paulo antè interrupta est oratio mea. Idem ad Atti.lib.12.Putabam enim commodius te idem istud domi agere posse interpellatione sublata.Idem Leptæ.lib.16,Itaque literæ quidem meæ impediuntur, in quibus sine vlla interpellatione versor.Plin.in Epist.Interdum lassò mihi opportuna interpellatione subueniunt.

Interpellator,toris.Interuẽtor qui interrumpit sermonẽ, aut aliquid aliud agentẽ.Cic.3.Offic.Dictabat se hortulos aliquos emere velle , quo inuitaret amicos,& vbi se oblectare sine interpellatoribus posset. Idem Attico,lib.15,Sed interpellatores illic minus molesti.Autor ad Heren.libr. 1.Dialectici alieni sermonis molesti interpellatores.Cic.libr.3. Epist. In literis sine interpellatore versor.

Interpensiua,apud Vitruuium.Perticarum,tigillorum,asserũmve genera sunt quæ ab angulis parietum ad angulos tignorũ , ad imbres in colliquias deriuandos,vel alium quemuis vsum interlocãtur , quasi ea quæ à pendendo Græci appellant κρεμαστήρια.

Interpensiui parietes. Sunt qui supra contignationem struuntur, nec in solo fundamentum habent , sed in pendenti surgunt. Hermolaus. κρεμαστήριος.

Interplico,as,are. Passim implico. παρεμβάλλω. Stat.4. Thebaid. Albáq; puniceas interplicat insula cristas.

Interpolo,as, are, Est immutare,vel instaurare, & rebus vetustis nouam formam inducere : à polliendo dictum, vt Perottus existimat. εὐκαινίζω. Vnde vestimenta interpolata,quibus à fullonibus ita noua lana est inducta.vt pro nouis fallere possint,Cicer.Q.Fratri,Vult,inquam,Appius,renouare eũdem magistratum,quo minus togam prætextam quotannis interpolet. ¶ Sic mancipia interpolata dicuntur, quæ quum sint veterana,

veterana,tamen à vænalitiarijs ita ornantur , finguntur,& quasi renouantur,vt pro nouis vendi possint. Vlpian.in l.Præcipiunt ædiles.ff.de Aedil.edict. Quia igitur vænalitiarij sciunt facilè decurri ad nouitiorum emptionem,idcirco interpolant veteratores,& pro nouitiis vendunt.Plin.lib.12.cap.14.At hercle Alexandriæ,vbi thura interpolãtur. id est rudia quum sint,poliuntur. Conuehebatur enim illuc thus rude, aspectu simile cortici. Plaut.in Amph. Illic me homo interpolabit, meúmque os finget denuò.

Interpolatio,onis.Plin.lib.13.cap.12.de chartis, Hanc excepit Romæ Fannij sagax officina , tenuatámq; curiosa interpollatione principalem fecit è plebeia.

Interpolator,toris,Qui antiquas vestes reconcinnat, ac renouat,vt facilius vendat.ἐπισκευαστής.

Interpolatrix,Mulier quæ antiquas vestes renouat, vt eas faciliusr ẽdat. ἀνακαινώτρια.Pomponius,Interpolatricem accersire oportet quæ huic vestem adducat.

Interpolis,& hoc le,Quod interpolatum est. ἐπικαινιστός. Plin.lib.19,Est quidem eius natura interpolis:rursúsq; quamlibet vetustum nouo misceatur. ¶ Sic per translationem mulieres etiam interpoles dicuntur quæ vitia deformitatis arte occultant.Plaut.in Most. Nam istæc veteres,quæ se vnguento vnctitant,interpoles,

Vetulæ edentulæ,quæ vitia corporis fuco occultant.

Interpolus,la,lum,Idem quod interpolis,hoc est reconcinnatus.ἐπικαινισθείς.Vlpian.l.Labeo.ff.de Contrahen.emp.& vend.Si vestimenta interpola quis pro nouis emerit,Trebatio placere ita emptori præstandum quod interest,si ignorans interpola emerit.

Interpono,nis,ere,Interfero,interiicio.παρεντίθημι,παρεμβάλλω. Cic.de Amic.Quasi enim ipsos induxi loquentes,ne inquam & inquit sæpius interponeretur. ¶ Interponere accusatorem.est submittere,vel subornare.Cice.3. Verrina, Interposuistis accusatorem,qui quum ego mihi centum & decem dies solos in Siciliam postulassem,centum & octo sibi in Achaiã postularet. ¶ Interponere authoritatẽ suam,est authoritate sua impedire ne aliquid fiat. Cicer.3.Philip. Quòd si authoritatem tuam interponis sine armis, magis quidem laudo. Fidem suam interponere,est aliquid in fidem suã recipere. Cæsar 5.belli Gal. Ipsi verò ni hil nocitum iri,inque eam rem se suam fidẽ interponere. Interponere postulata,est proferre ea quæ quis sibi postulet cõcedi.Cic.8.Philip. Postulata hęc ab eo interposita sunt,quo minus quod opus esset ab bellum,à vobis pararetur. Interponere se rei alicui,est se immiscere.Cicero in Diuin. in Verrem , Cur te interponis inuitissimis his , quibus maximè lex consultum esse vult?

Interpositus,a,um,participium.Pli.lib.18.cap.16, Interpositis quinis diebus.Hoc est intericctis,vel intermissis.

Interpositus,us,ui,Idem quod interpositio. παρένθεσις,παρεμβολή. Cice.2. de Nat.deorum,Tum ipsa incidens in vmbram terræ, quum est eregio ne solis,interpositu interiectúque terræ repente deficit.De luna.

Interpositio,onis,Insertio,interiectio.παρένθεσις.Cic.de Inuen. Quæstionem autem eam appellat , quæ habeat in se controuersiam in dicendo positam,sine certarum personarum interpositione. ¶ Interpositio,prois quæ lineis superscribi,& interscribi solent, dum aliquid emẽdatur. Cic.ad Tironem lib.16,Tu istic,siquid librarij mea manu non intelligent,monstrabis.Vna omnino interpositio difficilior est,quam ne ipse quidem facilè legere soleo,de quadrimo Catone.

Interpremo,pen,cor.Comprimo,vel premendo collido.συμπιέζω. Vnde interpremere fauces , est faucibus compressis spiritum intercludere.Plaut.in Rud. Aedepol, infortunio hominem prædicas donabilem. τ.Qui sacerdotis scelestus fauces interpresserit.

Interpres,tis,Est qui in aliqua re agenda medius est, & veluti conciliator,& autor.ἐρμηνεύς, πρόξενος. Virg.lib.4.Aen.Túque harũ interpres curarum, & conscia Iuno. Interpretes ab Asconio dicuntur per quos inducitur pactio. Quoniam verò huiusmodi homines,animos eorum quibus dati sunt interpretes,scisse itantur,& inuicem illi exponunt,factum est vt interpres pro eo acceptatur qui obscura exponit. Virgil.3. Aeneid.Troiugena interpres diuûm. Vbi Seruius, Interpres, vaticinator,qui mentem deorũ mortalibus publicat. Cic.1.de Diuin.Interpretes portentorũ Galeotæ in Sicilia nominabantur.Ibidé,Quorum omnium interpretes,vt grammatici poetarum , proximè ad eorum quos interpretantur diuinationem videntur accedere. ¶ Interpres item,qui vertit aliquid ex vna lingua in aliam.Cic.de Opt. gen. Orat. Nec conuertit vt interpres,sed vt orator,sententiis iisdem,& earum formis,tanquam figuris,verbis ad nostram consuetudinem aptis.

Interpretor,aris, pen.corr. Expono, explico, explano.ἐρμηνεύω, ἐξηγέομαι. Cic.2.lib.Offic.Nec quicquam aliud est Philosophia,si interpretari velis,quàm studium sapientiæ. ¶ Interpretari,pro iudicare.Cic.ad Atticum , Quòd si auderem,Athenas peterem,sanè ita cadebat vt vellem. Nunc nostri hostes ibi sunt,& te non habemus:& veremur ne interpretentur illud oppidum non satis ab Italia abesse. Liu.1. ab Vrbe, Rectè, an perperam interpreter,fuerit ista eius deliberatio qui bellum susceperit. Interpretari memoriæ alicuius : hoc est reducere in memoriam. Plaut.Epid.Iniquè iniurius es.P.quid iam?M. quia tuæ memorię Interpretari mearquum censes.

Interpretatus,a,um,participium,Expositus,explicatus. Cic.2.de Leg.Vesta quasi focus vrbis , vt Græco nomine est appellata:quod nos propè idem Græcum interpretatum nomen tenemus.

Interpretatio,onis,Expositio.ἑρμηνεία.Cic.1.Offic.Nimis callida,sed mali tiosa iuris interpretatio.Interpretatio,inquit autor ad Heren.lib.4,est quæ non iterans,idem redintegrat verbum,sed id commutat quod positum est alio verbo quod idem valeat. ¶ Interpretatio, Coniectura & iudicium.Liu.2.ab Vrbe,Non crediderit factum,an tantum animo roboris fuerit,nec traditur certum,nec interpretatio est facilis, Budæus,

Interpretamentum,ti,Interpretatio.ἑρμηνεία. Gellius, Ex quibus diuersa Latinæ linguæ interpretamenta collegimus. Idem lib.5.cap.18, Cuius latinum interpretamentum scriptum est in libro Sempronij.

Interpunctus,cta , ctum , Quod punctis distinctum est.διεστιγμένος. Cic.2.de Orat.Sed & festiuitatem habet narratio distincta personis,& interpuncta sermonibus.

Interpunctũ,cti, nent.gen. Distinctio.διαστολή.Cic.3.de Orat.Clausulas,& interpuncta,verborũ animæ interclusio,& angustiæ spiritus attulerunt.

Interpunctio,onis,Idem quod interpunctum. Cicero pro Mur. Res enim sunt paruæ propè in singulis literis , atq; interpunctionibus verborum occupatæ.

Interputo,as,penult.corr.Quasi per circuitum putare,& purgare.περικαθαίρω.Colu.lib.3, Rosam fruticibus ac surculis disponi per surculos pedales conuenit,per idẽ rempus quo & violã:sed omnibus annis fodi ante Calendas Martias,& interputari oportet:hoc modo multis annis perennat.

Interquiesco,is,re,Idem quod quiescere.διαναπαύω.Plinius in Epist. Iulio mense quo maximè lites interquiescunt,positis ante lectos cathedris, amicos collocaui.Cicero de Claris Orat. Quum hæc dixissem,& paulum interquieussem,&c.

Interrado,is,pen.prod.Hinc illinc abrado.διαξέω.Colu.de Arbor.cap. 19.Nam si spisse posueris,neque infrà quicquam ferere poteris , nec sic ipsæ fructuosæ erunt,nisi eas interraseris.Pli.lib.15. cap.1,Oleæ attondentur,sicut & vites,atque etiam interradi gaudent. ¶ Interradere,pro exculpere,hinc illinc eradere,& excauare.Plinius lib.35.cap.1,de pictura,Nec tantùm,inquit, vt parietes toti operiantur, verùm & interraso marmore , vermiculatísque ad effigies rerum animaliúmque crustis. Budæus.

Interrasilis,sile,Idem quod interrasus,hoc est per interualla erasus , & exculptus.Plin.lib.12.cap.19, Coronas ex cinamomo, interrasili auro inclusas.

Interrex, egis, Dicitur is qui Regis mortui munere fungitur , donec nouus Rex creatus sit.μεσοβασιλεύς. Hic autem magistratus introductus fuit post mortem Romuli.Nam quum inter Patres de Rege creãdo conuenire non posset,res ad interregnum rediit, placuitque Respub.à Patribus administrari, donec nouus Rex creatus esset. Vide Liuium lib.1.ab Vrbe.Cicero contra Rullum.L.Flaccus Interrex legem de Sylla tulit,vt omnia quæcúnque ille fecisset,rata essent. Idem lib.3. Epi.Ego omnibus,vnde petitur,hoc consilij dederim,vt à singulis Interregibus binas aduocationes postulent.

Interregnum,ni,Regni interuallum,& spatium temporis quousque in locum demortui Regis alius ordinatus. μεσοβασίλεια. Cice.ad Att. Nam permagni eius interest, rem ad interregnum non venire. Idem ad Qu, fratrem,Res spectat ad interregnum.

Interritus,a,um, penult.corr.Idem quod imperterritus.ἄφοβος.Ouid.10. Metamor.Quid quòd ineſt virtus,& mens interrita leti:Idem 6.Metamor. – sola est interrita virgo.

Interrogo,as,Quæro,rogo.ἐρωτάω,πυνθάνομαι.Cicero in Ora.Vt interrogando vrgeat , & rursus quasi ad interrogata sibi ipse respondeat.Idẽ in Partit.Sic ego te vicissim eisdem de rebus interrogem.Plautus Pœnulo.Si exierit leno , censetis hominem interrogem , Meus seruos si ad eum venerit,nécne?

Interrogatio,ἐρώτησις,id est Petitio:& interrogatiuum,ἐρωτηματικὸς.Cicero de Fato,Rectè genus hoc interrogationis ignauum atque iners nominatum est. Instare interrogationi , Quint. libr.5. cap.7. Longius repetita interrogatio,Idem ibidem.

Interrogatiuncula,læ, diminutiuum. Cicero in Paradox.Sed minutis interrogatiunculis,& quasi punctis,quod proposuit efficit.idem 4.de Fini.Pungunt quasi aculeis,interrogatiunculis angustis.

Interrumpo,pis,Medium abrumpo.ἀναῤῥήγνυμι,διαῤῥήγνυμι. Plancus Ciceroni , Pontes quos feceram,interrupi. Interrumpere ordinem,id est confundere,Col.lib.11.cap.2. Interrumpere somnos,Interturbare, Plin.lib.28.cap.4.

Interruptus,participium. Amnis interruptus aquis, Lucan.lib.2.Interrupta consuetudo,Intermissa,Cicero ad Caesium,Epist.lib.15.

Interruptè,aduerbium,Incisè,vel cæsim,aut diuisè.διωρισμένως. Cicero 2.de Orat.Erit autem perspicua narratio,si verbis vsitatis,si ordine temporum conseruato,si non interruptè narrabitur.

Interscalmium,mij , Dicitur spatium illud in naui quod est inter scalmum & scalmum.μεσοπάλμιον.sicut Interstitium,spatium duatum columnarum.Est autem scalmus lignum illud ad quod remus inhæret,& circunflectitur.

Interscapilium,lij,Propriè est spatium illud in dorso quod inter scapulas est.Higinus in descriptione Vrsæ, In humero claram vnam,in pede de posterioribus nouissimo duas,in summo interscapilio vnam.

Interscindo,dis,Mediũ abrumpo,siue discindo. διακόπτω. Liuius 1.bel. Pun.Pontémq; interscinderent.Cic.2.de Leg.Nec quia nusquam erat scriptum , vt contra omnes hostium copias in ponte vnus asisteret,à tergóq; pontem interscindi iuberet.Lactan.de Opific. Labra ipsa quæ quasi antea cohærebant , quàm decenter interscindit. Liu. 8. bel.Pun. Nam & ipsa Chalcis , quanquam eiusdem insulæ vrbs est,tamen adeò arcto interscinditur freto,vt ponte continenti iungatur.

Interscribo,bis,penul.prod.Inter versus scribo,interpono,interscro.παρεγγράφω.Plin.Epist.12.9,Poteris & quæ dixeris post obliutionem retractare,multa detinere,plura transire,alia interscribere,alia rescribere.

Interseco,as.penul.corr. In partes secare.διατέμνω. Ad Heren.lib.3,Vt ipsa pronuntiatione res ipsas quas demonstrauimus,inserere,atque intersecare videamur in animis auditorum.

Intersepio,pis,penult.produ. Velut sepibus quibusdam intercludo,vel iter impedio.διέργω,διακαμβάνω.Liu.2.bel.Mace.Per triduũ insequens territauit

Universidad de Deusto
Biblioteca

territauit eos, nunc præliis lacessendo, nunc operibus intersepiendo quædam, ne exitus ad fugam esset. Intersepire vrbem vallo, id est munire, Liuius 5. bel. Pun. Lactant. de Opific. At id velut pariete per mediũ ducto intercepit. Cicero pro Cor. Balb. Ne interseptum sit huius iter perpetuò ad hoc amplissimum præmium ciuitatis.

Interseptum, Dicitur quicquid in re aliqua medium est, veluti est cartilago illa quę veluti paries intermedius nares dirimit: item septum illud transuersum quod viscera vitalia separat à naturalibus. διάφραγμα.

Interſero, seris, interseui, interſitum, penult. corr. In medio aliorũ planto, semino, inſeró ve. παρεμφυτίω, παρεμβάλλω. Col. de Re rust. lib. 3. cap. 17, Coæquato deinceps pastinato, malleolus ordinariis vitibus interserendus est. Idem lib. 8. cap. 15, Eáque contegantur intersitis buxeis, aut myrtheis fruticibus. Ouid. 10. Met. 2. –mediis interserit oscula verbis.

Interſero, ris, serui, sertum, Interpono, interiicio. παρεμβάλλω, παρεμφυτίω. Plinius in Epist. Prædia agris meis vicina, atque etiam interserta, venalia sunt.

Interſpiro, as. penu. prod. Perspiro, expiro. διαπνέω. Cato, Manu comprimito acina, vt combibãt aquam marinam: vbi impleueris dolium, operculo operito, relinquito quà interspiret,

Interſpiratio, verbale. Cic. 3. de Orat. Interspirationis enim, non defatigationis nostræ, &c. Plin. lib. 23. cap. 1, A balneis raptim & sine interspiratione necat. De musto loquitur.

Interſterno, nis, Interiicio, intermisceo. παρεμβάλλω. Iusti. lib. 1, Hæc Babyloniam condidit, murúmque vrbi cocto latere circundedit, arena, pice, bitumine interstrato. Plin. lib. 29. cap. 2, Alij hastulis tedæ subiectis & subinde interstratis, oleo asperſam accendunt.

Interſtinguo, uis, Distinguo. διανύσσω, κατανύσσω. Statius 3. Syluarum, Spatia interstincta columnis. ¶ Interdum idẽ quod extingo. Festus, Igois Vestæ siquando interstinctus esset, virgines verberibus afficiebantur à Pontifice. Apu. Iámque protinus obliſis faucibus interstinguere eam debuisset. Id est animam intercludere, seu suffocare.

Interſtitium, tij. Spatium & distantia inter aliqua. διάστημα. Macrobius Quum quatuor sint elementa, ex quibus cõstant corpora, terra, aqua, aer, & ignis, tribus sine dubio interstitiis separantur: quorum vnum est à terra vsque ad aquam, ab aqua vsque ad aera, sequens: tertiũ, ab aere vsque ad ignem. Higinus, Quod ab eo sidere paruo interstitio differt. ¶ Interstitium Lunæ, Idem quod interlunium, seu coitus Lunæ cum Sole: quo tempore quòd superiore parte tantùm illustretur, à nobis cerni non potest. σύνοδος. Apuleius, Difficultas itineris, ac globosi side ris interstitium.

Interſtitio, onis, Intermissio, cessatio, vacatio. διάλειψις. Gellius lib. 20. ca. vlt. Quando animus eorũ, interstitione aliqua negotiorum data laxari, indulgeríq; potuisset. Idem lib. 20. cap. 1, Velut quoddam interstitiũ, id est iuris inter eos quasi interstitionem quandam & cessationem.

Interſtrepo, is. Strepitum inter alios emittere. Virg. 9. Eloga, Digna, sed argutos interstrepere anser olores. Quo tamen in loco videtur rectius legi posse, Inter strepere, diuisis dictionibus: vt sit ordo, strepere inter argutos olores.

Interſtringo, is, Comprimo. συμπίεζω. vt, Interstringere gulam, id est suffocare, vel strangulare. στραγγαλόω, Plautus Aulu. Ibo intrò, atque illi tuo socieno iam interstringam gulam.

Interſtruo, uis, Simul inter sese construo, compono. συνοικοδόμω, συνιστάνω. Silius lib. 10, –Telesinus ad ossa Illiso saxo qua spina interstruit artus, Occumbit.

Interſum, Præsens sum, adsum. πάρειμι. Cicero Lentulo, Quæ hic gerun tur, accipies ex Pollione qui omnibus negotiis nõ interfuit solùm, sed etiam præfuit. Idem de Senectute, Sæpe interfui querelis meorũ æqualium. ¶ Significat etiam differre, discrepare. διαλλάττω. Terent. in Eunucho, Stulto intelligens quid interesti? Vide INTEREST.

Intertextum, ti, Quod in medio textum aliquid habet. περίφαντον. vt, Chlamys intertexta auro, est chlamys serica quæ aurum habet inter byssum transluces à Phrygionibus intextum: quod genus vestium à Sueronio in Augusto Phrygianæ vocantur. Vulgus hodie vocat *Brocatas*. Quintilianus lib. 8. cap. 5, Neminem deceat intertexta pluribus notis vestis.

Intertraho, is, Eripio, aufero. ἁρπάζω. Plaut. in Amphit. Ni ego illi puteo, si occepso, animam omnem intertraxero.

Intertrigo, pen. prod. huius intertriginis, nomen ab interterendo deductum, est id malum quum simul membra interteruntur, & confricantur, accedentéque sudore excoriantur: quod mali genus in feminibus maximè solet accidere, quũ scilicet equitantium vel pedibus incedentium femina atteruntur, aduruntúrque. παρατρίμμα. ¶ Dicitur etiam intertrigo in iumentis, quum vitioſo ingreſſu calces, aut etiam suffrãgines atteruntur. Colum. lib. 7, Intertrigo bis in die subluitur aqua calida, mox decocto ac trito sale, cum adipe desiccatur.

Intertrimentum, ti, Quid sit, declarat Varro lib. 4. de Lin. Latina, Detrimentum (inquit) à detritu dicitur, quòd ea quæ trita sunt, minoris pretij sunt. Ab eadem mente intertrimentum ab eo, quòd duo quæ inter se trita sunt, etiam diminuta sunt, ὑπάτη. Terentius in Heau. Nunc quum sine magno intertrimento non potest Haberi, quiduis dare cupis. ¶ Intertrimentum pro cuanida argenti parte, quæ ex incoctione deperit, accepit Liuius lib. 2. belli Macedon. Carthaginenses eo anno argẽtum in stipendium primum impositum aduexerunt: id quia probum non esse Quæstores renuntiauerunt, experientibúſque pars quæ ta decocta erat, pecunia Romæ mutua sumpta, intertrimentum argẽti suppleuerunt. Cicero 3. Verr. posuit pro communi iactura, quæ accidit in conficiendo aliquo negotio. L. Rabonio (inquit) ædem Castoris tradi oportebat. Is casu Iunij pupilli tutor erat testamento patris. Cum eo nullo intertrimento conuenerat iam quemadmodum traderetur. Asconius, Detrimentum vnius partis esse potest: intertrimentum verò dantis & accipientis. Secundum quod Cicero intertrimentũ pro communi conficiendi alicuius negotij iactura posuit. Budæus.

Intertritura, ræ, Idem quod interrimentum, hoc est damnum, & propriè in auro, argento, aut vestibus, quorum pretium vsu atque attrectatione imminuitur. διάβρωσις. Sæuola de Pig. actio. l. Pignori. Quæro, intertrituram quæ ex operis facta est, vtrum, &c.

Interturbo, Valde turbo, seu aliquid aut agentem, aut dicentem interpello. διαπεράτω, παρενοχλέω, διακωλύω. Plaut. in Bacch. Ne interturba: imperatum iam in cera est. Terent. in Andria, Dauus interturbat omnia, vbi Donatus, Hic inter, auctiua particula est, adeò vt non pro media significatione sit, sed qua maiorẽ habere non potest: vt Interfectus.

Interturbatio, onis. Liuius 2. belli Puni. Ipsiq; valetudinem excusans patri animi quoque eius mirabilem interturbationem quum quæreret, &c.

Interuˉco, as. pen. cor. In medio vacuus maneo. διακενῶμαι. Colu. lib. 5, Bubus tripedaneis interuacantibus spatiis obrutus, anno celerius maturam perticam præbet.

Interuallum, li, Spatium quod est inter palos vallũ castrense constituentes: à quo omne spatium, interuallum est nuncupatum. διάστασις, διάστημα. Plinius lib. 6. cap. 22, Septem dierum interuallo taxato, Cicero ad Cæsũ, Primùm vt te, quem iandiu plurimi facio, tanto interuallo viderem: deinde vt tibi, &c. Ex tanto interuallo. Cicero ad Cæs. Cur ex tanto interuallo rem desuetam vsurparent. Longo interuallo. Cicero 8. Verrina, Versabatur in Sicilia longo interuallo alter, non Dionysius, &c. Quod etiam dicitur, longo pòst tempore.

Interuallatus, a, um, Quod post certa temporũ interualla reuertitur. περιοδικός. vt, Interuallata febris, quam intermittentẽ, & reuertentem vocamus. Gellius lib. 17. cap. 12, Hæc biduo medio interuallata febris.

Interuello, lis, Pasim è medio aliorum euello. παρανέλλω. vt quum aut lolium è tritico, aut canos è barba, aut capillo euellimus. Palladius, Si spissa sunt, interuelles aliqua, vt cætera roborentur. Plautus in Amph. –ne ego infœlix homo fui Qui nõ alas interuelli, volucrẽ vocẽ gestito.

Interuenio, nis, pen. cor. In medio negotio, quasi ex insidiis superuenio, & opprimo in ipso actu eos qui rem cęlatam vellent. ἐπέρχομαι, ἐπιφέρομαι. Terent. in Adel. Interuenit homo de improuiso. ¶ Accipitur etiam aliquando pro interesse. παρεῖναι. Cic. Quod non esset factum, si ipse interuenissem. ¶ Interuentũ est, impersonale. Terent. Heaut. Vbi de improuiso est interuentum mulieri.

Interuenies, participium. Cice. 3. Tuscu. In magna parte vitæ dolore non interuenies.

Interuentus, us, ui, Actus ipse interueniendi. ἐπιφάνεια. Plaut. in Amph. Sed prælium id tandem diremit nox interuentu suo. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Interuentu collegæ ipse exercitúſque est seruatus.

Interuentor, Dicitur qui alicui rei interuenit, quem & interpellatorem vocamus. Cic. de Fato, Omnis ferè in his deliberationibus consumebatur oratio: idque & sæpe aliàs, & quodam liberiore quàm solebat, & magis vacuo ab interuentoribus die. ¶ Aliquãdo etiam accipitur pro fideiussore, idque maximè apud Iurisconsultos.

Interuenium, Quod est inter venas terræ. μεταξύτιον. Vitruuius lib. 8, Sed non per interuenia dilabantur, & decrescant. Idem lib. 2. cap. 6, Igitur penitus ignis, & flammæ vapor per interuenia permanans & ardẽs efficit leuem eam terram.

Interuerto, is, Callidè sũrripio: quod plerunque fit quum rem commodatam, aut creditam, nobis vendica mus, dolóque nẽ domino restituatur, efficimus. νοσφίζομαι, ἀφαιρέομαι, ἀφαιρέομαι. Vnde Cic. 6. Verr. candelabrum, quod Rex Aegypti Ioui Capitolino dono tulerat, à Verre, qui illud cõmodato à rege acceperat, interuersum esse conqueritur. ¶ Dicimus autem, interuertere aliquem simpliciter: & interuertere aliquem re aliqua, & iuteruertere rem aliquam. Plaut. in Asin. Qui ad heri fraudationem callidum ingenium gerunt. Vnde sumam? quem interuortam? quò hanc celocem conferam? Idem in Pseu. Vt me, si posset, muliere interuorteret. Marcel. Iurisc. in l. Si duo. ff. Depositi: Si duo hæredes rem apud defunctum depositã dolo interuerterint. ¶ Interuertere pro subuertere, euertere. Paul. in l. Amissione. ff. de Cap. dimi. Quæ salua ciuitate accidit, per quam publica iura non interuerti constat. Scęuola, Cui per fundum aquæductus debetur, quæcunq; vult, in eo riuum facere licet, dum ne aquæductum interuerterit.

Interuiſo, is, pen. prod. Per interualla inuiso. περιοπτεύομαι. Cic. Mario, Téque & istã rationem otij tui & laudo, & vehementer probo: quòdq; minus interuisis, hoc fero animo æquiore.

Interula, pen. corr. Vestis intima & corpori proxima, quam vulgus *Camisiam* vocat. χιτωνίσκος. Valer. ad Rusin. Quem vestire debuit interula, vestiuit interitu. Hæc alio nomine supparus, tunica linea, subucula, & indusium dicitur.

Inteſtatus, Dicitur non solùm qui mortuus est nullo confecto testamẽto, sed etiam cuius ex testamẽto adita non est hæreditas, vt inquit Paulus, l. Intestatus de Verb. sig. ἀδιάθετος. Pomp. Ipse cum vno seruo senex intestatus proficiscitur. Vlp. De suis & leg. hære. Intestati propriè appellantur, qui quum possent testamentum facere, testati non sunt. Cic. pro Cluentio, Haud hæres est Cluentius, intestatum dico esse mortuum. ¶ Intestatus, nullis testibus conuictus, Plau. in Curc. Hoccine pacto indemnatum atque intestatum arripi? Non absurdè tamen dici posset intestatum in hoc Plauti loco accipi pro non antestato, hoc est nemine in testem assũmpto. Erat enim consuetudo apud veteres, vt antequam aliquem in ius raperent, antestarentur, hoc est liberum hominem vnum aut alterum in testem assumerent, eíque aurem vellicantes quærerent, Licétne antestari? Qua solennitate non observata, nemi ni licebat quempiam in ius ducere. Vide ANTESTOR.

Inteſtatò, aduerbium, Sine testamento. ἀδιαθέτως. Cic. 2. de Inuent. Si paterfamiliãs intestato moritur: familia, pecuniáq; eius, agnatorũ, gentiliúmq; esto. Scæuola, L. Titius intestatò moriturus. Paulus, Vt legata quæ

quæ ei dederat, intestatò moriens restitueret.

Inteſtabilis, Qui iure testamentum facere non potest, & cuius testimonio non creditur. similе apud Græcos ἄτιμος. Caius in l. Quum lege. ff. De testa. Intestabilis quum lege quis esse iubetur, eò pertinet, ne eius testimonium recipiatur: & eo amplius (vt quidam putant) néve ipsi dicatur testimonium. ¶ Gellius lib. 7. cap. 17, pro detestabili posuit. κατάρατος. Eos tamẽ (inquit) qui ad Annibalem non redissent, vsque adeò intestabiles inuisósque fuisse, vt tædium vitæ ceperint, necémque sibi conscíuerint. Horatius 2. Serm. satyr. 3, –vter Aedilis fuerit ve Vestrũ Prætor, is intestabilis, & sacer esto. Vbi interpres Porphyrio, Antiqui eos quos ad testimonium admitti nolebant, Intestabiles vocabant: Detestabiles, quorum testimonium malum, & execrandum esset.

Inteſtinus, a, um, penultima producta. Idem quod interaneum, siue internum, quod scilicet intus reconditum est, & foris non apparet. ἐντέδιον, τὸ ἔνδον. Seruius Sulpit. Ciceroni, Quid est quod tantopere commoueat tuus te dolor intestinus? Intestinum bellum, quum ciuitas veluti in sua viscera cõiurat. ἐμφύλιος πόλεμος. Intestinum malum. Cicer. ad Brutum, Ingraueſcit enim in dies intestinum malum: nec externis hostibus magis quàm domesticis laboramus. Intestinum odiũ, dicitur occultum, & dissimulatum, Liuius 2. ab Vrbe, Intestino inter patres plebémque ægrabat odio. Intestinum opus, quod ad ornatũ ædium ex ligno conficitur. Vulgus vocat *Minutiariam*. Varro lib. 3. de Re rust. Quum villam haberes opere tectorio, & intestino, ac pauimentis è nobilibus lithostrotis spectandam, parum putasses esse, ni tuis quoque literis exornati parietes essent.

Inteſtina, Quidam sunt quasi membranacei canales. qui in interiore ventris parte siti, alimentorum excrementa è ventriculo excipiunt. longísque orbium anfractibus tandem per secessium deiiciunt. τὰ ἔντερα. Cicero 2. de Nat. deo. Ex intestinis autem & aluo secretus à reliquo cibo succus is quo alimur, permanat ad iecur per vias quasdam à medio intestino vsque ad portas iecoris. Sunt autem intestina in corpore humano omnino sex: quorum primum ventriculo per pylorũ adhærens, à duodecim digitorum longitudine Herophylus δωδεκαδάκτυλον appellauit: rei anatomicæ periti ferè ἀκφυσίν vocant. Secundum, à Græcis νῆστις, à nobis ieiunum appellatur, quòd semper sit inane. Tertium à nobis tenue, ab illis λεπτὸν appellabatur. Varro etiam hillam appellat. Quartum cæcum dicitur quòd propter sinuositatem exitu carere videatur. Quintum, Græco nomine κώλον, à Latinis crassum intestinum nominatur, quòd reliquis carnosius sit, à dextra ilium regione ad sinistram super ventriculi fundum delatum, lienem interim & iecur contingens. Sextum, spinæ è directo incumbit, ad sedem vsque porrectum: quod quoniam nullos habet sinus, rectum appellatur. Legitur & intestinus masculi. gen. Plin. lib. 11. cap. 37, Intestinus quibusdam ab ore incipiens, quadam via eodem inflectitur, vt sepiæ & polypo: in homine annexus infimo stomacho similis canino.

Intexo, is, ere, Intus texere, innectere, texendo inserere, implicare. ἐνυφαίνω, ἐμπλέκω. Virgilius 3. Georg. –vtque Purpurea intexti tollant aulea Britanni. Vbi Seruius, Intexti, intus texti. nam in velis ipsi erant picti qui eadem vela portabant. Idem 2. Georg. Illa tibi lætis intexit vitibus vlmos. Id est annectit. Cicero in Partit. Læta tristibus, incredibilia probabilibus inteximus. Plinius libro 13, cap. 11, Et tamen adhuc malunt Parthi vestibus literas intexere. ¶ Intexere aliquem. Cic. Atti. libr. 13, Scis me antea orationes aut aliquid id genus solitum scribere, vt Varronem nusquam possem intexere. Id est eum loquentem inducere, vt sit in dialogis.

Intimus, a, um, superlatiuum est ab antiquo adiectiuo interus, Illud significans quod maximè intus reconditum est. ἐνδότατος. Cic. 5. Verr. In eo sacrario intimo fuit signũ Cereris perantiquum. Plaut. Truc. Tra xi ex intimo ventre suspirium. ¶ Intimus, charus, familiaris. Cicer. ad Quin. Fratrem lib. 1, Intimus, proximus, familiarissimus quisq; aut fi bi pertimuit, aut, &c. Plaut. Truc. Nam me fuisse huic fateor summũ, atque intimum. Idem Mil. Itaque intimum ibi se miles apud lænam facit. ¶ In intimis alicuius esse. pro valde amari ab aliquo. Cice. ad Atric. lib. 4, Itaque in intimis est meis, quum antea notus non fuisset.

Intimè, aduerbium, Cicer. ad Qu. Fratrem, Quarum altera est de Blandenio Teuxide, quem scribis certissimum matricidam tibi à me intimè commendari.

Intingo, gis, Immergo, madefacio. βάπτω. Plinius lib. 20. capit. 17, de anisо, Viride aridumve omnibus quæ cõdiuntur, quæque intingũtur, defideratum. Cato cap. 156. Crudam si edas, in acetum intingito, mirisi cè concoquit. Intinctum arte, Cice. 2. de Orat. Alterum quod totum arte intinctum videtur, tametsi artem requirit, tamen prudentiæ est mediocris quid dicendum sit videre.

Intinctus, us, Condimentum ad obsonia condienda: quod nos saporem in cibis dicimus. Græci βάμματα. Colume. lib. 12. cap. 5, Hoc sinapi ad embammata non solùm idoneo, sed etiam speciosо veteris. βάπτειν enim intingere est. Plin. lib. 15. capit. 29, Eadem origine aprorum sapor commendatur, plerunque ad intinctus additis myrtis.

Intolerabilis, le, Quod tolerari & ferri non potest: vt, Intolerabilis dolor. ἀνώνυτος, ἀνεκδιήτητος. Cice. 4. Acad. Ille vir bonus qui statuit omnẽ cruciatum perferre, intolerabili dolore lacerari potius, quàm officiũ prodat, aut fidem, &c. Idem 3. de Orat. Mihi omnia sunt intolerabilia ad dolorem. Intolerabilis auaritia, Idem ad Q. Frat. lib. 1. Intolerabile frigus, idem pro Rosc. Amer.

Intolerabiliter, aduerb. Supra modum, ita vt ferri non possit, & (vt ita dicam) impatibiliter. Colu. lib. 1. cap. 4, Sunt quædam loca quæ solstitiis minus concalescunt, sed frigoribus hyemis intolerabiliter horrent.

Intolerandus, a, um, adiectiuum, Idem quod intolerabilis. ἀνώνυτος. Cicero 7. Verr. O magnum atque intolerandum dolorem. Intoleranda hyems, Liu. 5. ab Vrbe. Intoleranda libido, Idem 7. bel. Pun. Immanis

atque intoleranda barbaries, Cicer. pro Font.

Intolerans, antis, adiectiuum, Impatiens, impotens, qui tolerare non potest. ἀδύνατος. Liu. 9. ab Vrbe, Et loquimur de Alexãdro nondũ mersо secundis rebus, quarũ nemo intolerantior fuit. Intolerantissima laboris corpora, hoc est impatientissima, Liu. 10. ab Vrbe, Et lib. 7. bel. Pun.

Intoleranter, aduerbium, Impotenter. ἀμέτρως, ἀδυνάτως. Cice. 2. Tuscu. Possúmúsne nos contemnere dolorẽ, quum ipsum Herculem tam intoleranter dolere videamus?

Intolerantia, æ, Impotentia, impatientia. ἀδυναμία. Cicero pro Cluent. Quis illum cum illa superbia atque intolerantia ferre potuisset? Idem pro lege Agrar. Perspicite quanta potestas permittatur, non priuatorum insaniam, sed intolerantiam Regis esse dicetis.

Intondeo, es, re, Circuntondo. περικάρω. Columel. lib. 11. cap. 23, Vt ante quam transplatum deponas, omnes radiculas amputes, & fibrarũ summas partes intondeas.

Intonsus, a, um, Non tonsus. ἄκαρτος. Plin. lib. 6. capit. 28, Arabes mitrati degunt, aut intonso crine, barba abraditur, præterquam in superiore labro. Intonsa coma, Cic. 3. Tusc. Colum. lib. 7. cap. 3, Igitur, vt dixi, muraberis oues intõsas: variam & canam comã improbabis. Ouid. 4. Fast. Bis caput intonsum fontana spargitur vnda. Intonsi homines. & inculti, Liu. 1. bel. Pun.

Intono, as, pen. corr. are, Idem quod tono. βροντάω. Cice. de Diuin. Partibus intonuit cæli pater ipse sinistris. Ouid. 2. Metamorph. Intonat, & dextra libratum fulmen ab aure Mittit in aurigam. ¶ Per trãslationem dicitur & de quouis alio sono vehemẽtiore. Plin. lib. 9. capit. 40, Intonuit ingenti latratu canis. Hyems intonata Eois fluctibus, Horat. Epod. 2. hoc est tempestas sonora. ¶ Intonare, pro iracundè dicere, & cum quodam vocis impetu loqui. Liuius 3. ab Vrbe, Quum hæc intonuisset plenus iræ, multitudo ipsa se sua sponte dimouit.

Intorqueo, es, Cum impetu eiaculor, iniicio, vibrando emitto. συσφίγω, προβάλλω. Virg. 2. Aen. –sacrum qui cuspide robur Læserit, & tergo sceleratam intorserit hastam. Cice. de Arusp. resp. Siquod in me telũ intorserit, statim me esse arrepturũ arma. ¶ Item citcuntorqueo. διαστρέφω. Colum. lib. 3. cap. 23, Quum iam matura mala fuerint, antequã rumpantur, petiolos quibus pendent, intorqueto, eo modo seruabuntur etiam anno toto. Cic. 2. de Orat. Vt cum Testio Penario mẽtum in dicendo intorqueni, tum vt diceret siquid vellet, si nuceм fregisset.

Intortus, a, um, participium, Obuolutus: vt, Intortum circa læuum brachium paludamentum, Liu. lib. 1. bel. Pun.

Intra, Præpositio, ab in, deducta: ficut ab ex, extra: significátque spatium temporis, aut loci. ἐντός. Plautus in Curcul. –dimidiam partem nationum vsque omnium Subegit solus intra viginti dies. Lucanus lib. 5, Intra castrorum timuit tentoria ductor. Intra cubiculum, intra oppidum, significat in tentoriis, in cubiculo, in oppido. ¶ Aliquãdo signi ficat citra. Cicero ad Sulpitium, Sed tamen quoniam effugi eius occasionem qui fortasse arbitraretur me hanc Rempublicam nõ putare, si perpetuò tacerem, modicè hoc faciam, aut etiam intra modum, vt & illius voluntati, & meis studiis seruiam. Intra modum (inquit) id est citra modũ, hoc est minus quàm modicè: quod idem valet quod moderatè, & cum modo. Cuius cõtrarium est, Vltra modum. Sic dicimus, Intra diem, ἐμπρόθεσμος, ἐντὸς τῆς προθεσμίας. Intrà famam, ἐντὸς τῆς φήμης, id est citra opinionem, & minus ipsa fama, vel quod famæ magnitudini non respondet. Vltra famam, quod est maius ipsa fama. Quintil. Hortensij scripta tamen intra famam sunt. ¶ Intra, sine casu, aduerbium est, cui contrarium est Extrinsecus. Colum. lib. 12. capit. 43, Hæc vasa & opercula extrinsecus & intrà diligenter picata esse debebunt. Valla hoc interesse docet inter intra, & infra, vt hoc, ad dignitatẽ & locum: illud, ad spatium & numerũ referatur. Qua de re latius egimus non ita multo antè, in dictione INFRA.

Interus, à quo Interior, & hoc interius, Magis intrà, vel intrò. Terentius in Eunu. In interiore parte, vt maneam solus cum sola. Cicero in Sallust. Africam interiorem obtinens. Virgil. 1. Aeneid. At domus interior regali splendida luxu Instruitur. Cic. 3. de Natu. deo. Plures enim tradunt nobis 13 qui interiores scrutantur, & reconditas literas, antiquissimum Ioue natum, &c.

Intrarius, a, um. Interaneum, intus abditum, intimũ. τὰ ἔνδον, ἐνδύμιον. Plautus, Charos mihi, atque intrarios amicos.

Intractatus, a, um, Vt, Intractatus equus, hoc est indomitus. ἄδμητος. Cicero de Amic. At qui in ipso equo, cuius modò mentionẽ feci, si nulla res impediat, nemo est qui non eo quo consueuit libentius vtatur, quàm intractato, & nouo.

Intractabilis, le, Indomabilis, qui tractari, domarive non potest. ἀδάμαστος. Plin. lib. 19. cap. 5, Virus illi intractabile est. Virg. 1. Georg. –scrite ordea campis Vique sub extremum brumæ intractabilis imbrẽ. Animus intractabilis. Senec. Hippol.

Intremo, intremis, pen. cor. intremere. Idem quod tremo. τρέμω, τροέω, φρίττω. Plin. libr. 2. capit. 8, Intremunt verò & in manibus posita æquè quàm in ædificiis. Virgil. 3. Aen. Clamoré immensum tollit quo pontus, & omnes Intremuere vndæ, penitúsque exterrita tellus Italiæ.

Intremiſco, is, Idem quod intremo. Plin. lib. 8. cap. 4, de elephanto, Idem vestigio hominis animaduersо prius quàm homine, intremiscere insi diarum metu traditur. Idem lib. 2. cap. 79, Neque enim vnquam intremiscunt terræ, nisi sopito mari.

Intrepidus, a, um, Qui nihil timet, impauidus. ἀδεής. Plinius in Præfat. 3, Sed hæc quis posset intrepidus æstimare, subiturus ingenij tui iudicium, præsertim lacessitum? Ouid. 13. Metam. Illa super terrã defecto poplite labens, Pertulit intrepidos ad fata nouissima vultus. Hyems intrepida, apud Tacitum in vita Agricolæ.

Intrepidè, aduerbium, Sine pauore, audacter. ἀδεῶς. Liu. 6. bel. Pun. Pòst quam assuetudine quotidiana sãtis intrepidè visum est fieri, in cam-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pum,&c.Ibidem libr. 3.Ibi intrepidè Xenophanes legationis princeps à Philippo Rege se missum ait.

Intrico, as,penul.produ. Implico. ἐντιλίνω. Plautus in Persa,Atque ita intricatum ludit potans Dorpalum.Eius contrariū est Extrico.Vtrunque dictum creditur à tricis , quæ sunt festucæ , vel capilli , vel simile quippiam,quo auium pedes implicantur.Plautus,Quod argentum tu mihi quas mihi tricas narras?

Intrinsecus, ἐνωθεν. & Extrinsecus, ἔξωθεν, aduerbia sunt composita ab intra,& extra,& secus,quum significat iuxta.Colu.libr.12.cap.43.Lata vasa in modum patinarum fieri iubeat : eáque intrinsecus & extrinsecus & intrà diligenter picata esse debebunt.Sic Plin.lib.11.cap.37.

Intro, aduerbium motus ad locum , Idem significans quod in domum. ἐσω. quemadmodum intus , domi vel è domo. ¶Componitur autem cum verbis incipientibus à d,vt introduco:à g,vt introgredior : m,vt intromitto:r,vt introrumpo:s,vt introspicio:u.vt introuoco.Plau.Aulu.Ibo intrò,vt herus hæc quæ imperauit,facta,quum veniet,sient.

Intro, as,Ingredior, introeo. εἰσέρχομαι. Plinius in Epist. Ac subinde sibi nuntiari iubent an iam recitator intrauerit. Virg.5.Aene. Adsumus,& portus delati intramus amicos.Ouid.15.Metam. Iámque caput rerum Romanam intrauerat vrbem. Venabula intrant vrsos, hoc est transfigunt,Martialis libr.14. ¶Et per translationem, intrare familiaritatem alicuius,id est sese insinuare.Cicer.ad Qu.frat. In prouincia verò ipsa,siquem eo nactus,qui in tuam familiaritatem penitus intrarit, qui nobis antè ignotus sit,huic quantum credendum sit vide.

Intratus,participium præteriti temporis rarum. Liuius, Ibi rursus syluæ intratæ.Id est in syluas intratum est.

Introcludo, Est in interioribus claudo. ἐνκατακλήω. Seneca, Qui domi introclusus otiabatur.

Introdo, as,are.Cic.pro Cecinna,Atq; etiam se ipse inferebat,& introdabat.Hoc est,vltrò se offerebat gerendis negotiis.Budæus.

Introduco, cis.pen.prod.Significat intra aliquem locum duco. εἰσάγω, ἐνάγω, εἰσάγω. Sallustius in Catil. Vulturium cum legatis introducit.Cæsar 2.bell. Gall.Id fieri posse, si suas copias Hedui in fines Bellouacorum introduxerint. Introducere,pro inducere. Cice.11.Philipp. Quam ambitionem constantissimus & grauissimus ciuis L. Cæsar in Senatum introduxit. ¶Per translationem est instruo,doceo.

Introductio,Eruditionis principium,quam Græci εἰσαγωγὴν vocant.

Introeo, is,iui,itum,pen.supini corr.Ingredior.εἰσέρχομαι,εἰσπορεύομαι. Teren.in Eunucho, –vereor ne illud grauius Phædria Tulerit , néve aliorsum atq; ego feci,acceperit, Quòd heri intromissus non est. Dicimus autem intromitto in ædibus,& in ædes.Plaut. in Aulula. Profectò in ædibus meis,me absente,neminem volo intromitti.Frequentius tamen per accusatiuum intromittere in ædes,eo quòd tacitus quidam motus per hoc verbum significetur.

Introrumpo, pis,Itruo,cum impetu introeo. εἰσβάλλω. Gell.lib.15.cap.21,Cerua emissa in cubiculum Sertorij introrupit.

Introrsus, aduerbiū,vel introrsum,intro versus, hoc est versus interiora.Cæsar lib.2.bel.Gall.Ab eo flumine pari accliuitate collis nascebatur aduersus,huic cōtrarius,passibus circiter ducētis inferius apertus, à superiori parte syluestris,vt non facile introrsus inspici posset.

Introspicio, cis,penul.correp.Introrsus aspicere,diligentissimè videre. ἐισορῶ. Cic.2.de Diuin.Negant enim id esse maiestatis deorum , scilicet causas omnium introspicere,vt videant quid cuique conducat.

Introuoco, penult.corre.In domum aduoco. ἐνκαλέω. Liuius lib.10.ab Vrbe,Fabius nihil precatus populum,quàm vt priusquam introuocarentur ad suffragium tribus, Appij Claudij Prætoris allatas ex Hetruria literas audirent.

Intrudo, is,ere,Intrò trudo,& importunè me ingero. ἐισωθέω. Cice. pro Cecinna, Atq; etiam se ipse inferebat,& intrudebat,& in eam opinionem Cęsenniam adducebat:vt mulier imperita nihil putaret agi callidè posse,vbi non esset Eubutius.

Intubus, masculini, vel intubū neutrius: vel etiā (vt aliis placet) intybus,vel intybum per y.pen. corr. Genus est herbæ varias sub se continens species, εἶδος. Est enim satiuum quoddā, aliud syluestre. Satiuum rursus in duas diuiditur species : quarū altera folio latiore, & lactucæ similior est,altera subamara,& folio angustiore, Vtrunque genus Officinæ *Scariolam*, vulgus *Cichorium hortense* vocat. Agreste quoq; intubum duas sub se continet species : quarum altera Romano nomine ambubeia, Aegyptiorū verò vocabulo cichorium nominatur. Altera à Græcis hedypnois:ab herbariorū vulgo *Dens leonis* appellatur, propterea quòd folia habeat vtrinque denticulata.Plin.lib.20.capit.8,Intubi quoque non extra remedia : succus eorum cum rosaceo , & aceto capitis dolores lenit.Virg.lib.1.Georg.Et amaris in tuba fibris.

Intubaceus,a,um,Quod est ex intubo:vt,Intubacea folia,apud Plinium, lib.27.cap.12.

Intueor, eris,intuitus,Videre,& cominus inspicere. ἀορῶ.Plin.Epist.31, Erit ergo pergratū mihi, hāc effigiē eius subinde intueri,subinde respicere,sub hac consistere. Plaut. Capt. Vidén' hunc,quām inimicō vultu

tuetur? Idē Trucu. Qui alterū incusat probri,ipsum se intueri oportet: Intueri animis.id est animaduertere. Cicer. pro Domo sua, Date hanc Tribunis plebis licentiā, & intuemini pauliſper animis iuuentutē, &c. Intueri aliquid acri & intento animo,Cicer.1. de Fin. Intueri in aliquam rem,& Intueri in aliquem,Cicero de Vniuers. & de cla.Orat.

Intuitus,us,verbale,Ipse actus intuendi. Quintil.lib.10.cap.1, Totū opus non ad intuitum rei , pugnámq; præsentem, sed ad memoriam posteritatis,&c.Plin.lib.16.cap.10, Abies hilarior intuitu

Intumeo, es,ere,& Intumesco,is,Inflari,conuerti in tumorem. ἐξοιδέω, ἐξογκόομαι. Plin.lib.11.cap.34, Est animal eiusdem turpitudinis, infixo semper sanguini capite viuens,atque ita intumescens. Idem lib.2.cap. 81,Intumescens fluctus. Bilis intumuit sub pectore, Persius Satyr. 5. Humus intumescit viperis,Horatius Epod.16. Intumescere,pro irasci.Ouid.2.Metamorph. Intumuit Iuno, postquam inter sydera pellex Fulsit.In qua significatione inuenitur etiam datiuo coniunctum. Ouid.4.de Ponto,eleg.14,Intumuit vati non tamen Aſcra suo.

Intuor, eris,penul.corre.intutus, vel intuitus sum,intui,Inspicere videre. εἰσορῶμι, ὁρῶμι. Plaut. in Mostel. Profectò nullam equidem illic cornicem intuor,

Inturbatus, Non turbatus, ἀτάραχος. Plin. in Paneg. Et sedit inturbatus,interritus,& tanquam ita fieri soleret.

Inturbidus, pen.corr.adiectiuum,Non turbidus.Tacitus libr.3, Inturbidus externis rebus annus domi suspecta scueritate,&c.

Intus,aduerbium loci ab in,deductum,idem significans quod genitiuus domi aduerbialiter positus:vel e domo. ἔνδον, ἔνδοθεν.Plaut. Quis intus est? Idem in Mostel. Quid ita pultas, vbi nemo intus est ? Idem in Cistellaria, Dic me orare vt aliquis intus prodeat. Idem in Mostel. Pultandum fores, Atque euocato aliquem intus ad te Trania. Idem in Milite.Sed vbi ille exierit intus,&c.

Intus sum, vide INDVSIVM.

Intutus, a,um,penul.produ. Non securus,incustoditus,indefensus. ἀπροφύλακτος, ἀπερισκεπτος. Liuius lib.5,Castra Gallorum intuta,neglectáque ab omni parte nacti inuadunt.

Intybus, vide INTVBVS.

Inuado, is,pen.prod.Incessō,corripio,incido,& tam datiuo,quàm accusatiuo iungitur. κατακλάβαινω. Varro de vita Pasto. Tanta porrò inua sit cupiditas bonorum plerisque Sallustius de bello Iugur. Tanta libido cum Mario eundi plerósque inuaserat. ¶Item repentè,& cum impetu aliquem aggredi,aggredior. ἐσβάλλομαι, ἐμβάλλω. Virgil.libro 2. Aen.Inuadunt vrbem somno vinóq; sepultam. ¶Item ingredi,vel intrare. Cic.ad Lentulum, Non potui magis in arcem illius causæ inuadere.Virg.lib.6.Nunc inuade viam,vaginaque eripe ferrum.

Inualesco, scis, Robur ac firmitatem acquiro. ἐνρρώννυμαι, ἐνισχύω. Vnde inualuisse consuetudinem , siue mores dicimus quum significare volumus consuetudinem inuetersse , & iam longo vsu receptum esse. Plin. in Epist.Nam postquam obiit ille, increbruit passim, & inualuit cōsuetudo,binas,vel singulas clepsydras,interdum & dimidias,& dandi,& petendi. Quintil.libro 2.capit.1, Tenuit consuetudo, quæ quotidie magis inualescit. ¶Aliquando inualescere,vt Calepino visum est, significat infirmum ac debile fieri , in desuetudinem venire. Quintil. libr.10.capit.2. Quum verba intercidant,inualescántque temporibus. Mea tamen sententia multò aptius accipies ibi inualescere pro robur & vires acquirere,vt verbum inualescant,opponatur verbo intercidāt. Hoc enim videtur velle,verba intercidere, & rursum in cōsuetudinem redire : quod & ipsum cestatur Horatius de Arte Poëtica, Multa renascentur quæ iam cecidere , cadentque Quæ nunc sunt in honore vocabula,si volet vsus.

Inualetudo,nis Imbecillitas. ἀῤῥωστία. Cic.in Lælio, Quòd autem his Nonis in collegio nostro non affuisses, inualetudinem respondeo causam, non mœstitiā fuisse.Idem ad Atti.lib.7,Inualetudo tua me valde conturbat:significant enim tuæ literæ te prorsus laborare.

Inualentia, tæ,Idem quod inualetudo. ἀῤῥωστία.Gell.lib.20.cap.1,Vitium aliquod imbecillitatis atque inualentiæ demonstratur.

Inualidus,a,um,Infirmus,debilis,ægrotus. ἄῤῥωστος. Plin.lib.11.capit. 39, Inuentæ fœminæ quædā desluuio capitis inualidæ. Inualidi milites, Liu.3.bel.Pu.Idē 6.ab Vrbe,Qui vbi videre Camillū, iam ad munera corporis senectā inualidū,vadentē in hostes , procurrūt pariter omnes. Corpus inualidū.Ouid.Epist.20.Artus inualidi,Idem Epistola eadem. Manus inualidæ,Lucanus lib.5. Robur inualidum,Ouid.5.Trist.

Inueho, his,penul. correp. Intrò veho , naui vel vehiculo importo. εἰσφορῶ, εἰσάγω. cuius contrarium est Eueho.Plin.libr. 6.cap.19, Alij tellurem exercent,militiam alij capessunt,merces alij suas euehunt,res externas inuehunt. Inuectus portum, Inuectus vrbem, pro in portum, & in vrbem.Plin.libr.6.cap.22,Aquilonibus raptus præter Acarnaniā x v.die Hippūros portum eius inuectus.Liu.libr.4.ab Vrbe,Præposito eo s.castris , ipse triumphans inuectus vrbem,Dictatura se abdicauit. ¶Aliquando Inuehere,idem est quod in naui currūve vehere. Virgil. 5.Aeneid.Centauro inuehitur magna.

Inuehor, eris deponens, Maledictis aggredior,& veluti quodam impetu sermonis in aliquem feror. ἀποτείνομαι. Cic.Epist.lib.3,Itaque in ea palàm vehementer inuectus.Idem libr.3.Tusc.Itaque & Aeschines in Demosthenē inuehitur.Et 2.de Nat.deo.In Stoicos inuehebatur. ¶In eadem significatione aliquando legimus Inueho.Cic.3.Philip. Quum ille in me absentem inuehens,non intelligebat,&c.

Inuectio,onis,verbale,Ipse inuehendi actus.Cice.2.Offic.Iam verò & earum rerum abundaremus, exportatio,& earum quibus egeremus.inuectio certè nulla esset,nisi his muneribus homines fungerentur.¶Inuectio,pro insectatione & impetu animi in aliquem. Cice.2.de Inuen. Clementia per quam animi temere in odium alicuius inuectionis coni citati,comitate retinentur.

Inuect

Inuectus,us,ui,Idem quod inuectio. Plin.libr.4.cap.1, Amnis Achelous è Pindo fluens, atque Acarnaniam ab Aetolia dirimens, & Artemitam insulam assiduo terræ inuectu continenti annectens.

Inuectitius,a,um,Quod inuehitur.Plin.lib.10.cap.29,Quum Theophrastus tradat inuectitias esse in Asia etiam columbas.

Inuectiuus,a,um , Quo in aliquē inuehimur,hoc est quo quis maledictis incessitur. σκλητικός. Vnde inuectiuæ orationes dicūtur aduersus ali quē scriptæ,quibus in illius mores,vel ingeniū,aut vitam inuehimur.

Inuenio, nis, penult. correp. Comperio,quasi in aliquid venio. ψρίσκω, ψρίσκομαι. Plaut.Ciste.Quod quæritabā,filiam inueni meam. ¶Inuenire,comminisci,excogitare.Terent.in Eunu. Cæterùm idem hoc tute melius quanto inuenisses Thraso ! Virgil.4.Aene.Inueni germana viā. ¶Inuenire,acquirere.Terentius in Eun.Vtinam tam aliquid inuenire facilè possis Phædria,Quàm hoc peribit.¶Inuenire,adipisci.Cicer.3. Philip.Qui propter hæsitantiam linguæ, stuporémque cordis cognomen ex contumelia inuenit.¶Differunt (secundum aliquos) inuenio & reperio : quòd inuenire, sit rem quæsitam offendere : reperire, casu. Ouid.2.Metam.Tu non inuenta reperta es.

Inuentiones,& Inuenta verbalia. ψρύματα, ἀνεύρματα. Plin.lib.5.cap.12, Ipsa gens Phœnicum in gloria magna literarū inuentionis,& siderum. Idem lib.23.cap.1,Vinū ieiunos bibere nouitio inuento vtilissimū est.

Inuentus,us,ui,Idem quòd inuentum.Plin.lib.17.cap.10, Ex eodem inuentu est surculos absissos serere.

Inuentiuncula,læ,diminutiuum.Quintil.lib.8,Ad hoc plerique minimis etiam inuentiunculis gaudent.

Inuentor,oris,Qui quippiam primus inuenit:vt,Inuentor o ei Deus,Cicer.6.Verr. Scelerúmque inuentor Vlysses,Virg.2.Aeneid.

Inuentrix,icis,fœmin.gen.Plin.libr.35.cap.11, Amauit in inuenta Glyceram municipem suam,inuentricem coronarum.Cicer.2.de Natu.deo. Princeps & inuentrix belli Minerua.

Inuentarium,rij,Idem quod repertorium.Vlpianus in l.Tutor qui reper torium,ff.de Admin.tut. Tutor qui repertorium non fecit,quod vulgò *inuentarium* appellatur,dolo fecisse videtur.

Inuenustus,sta,stum,Illepidus,& sine Venere (vt inquit Donatus) id est sine gratia,quem omnes respuāt repudiéntq;. ἀνάφροδίσιος, ἀμυσος. Terentius And.Adeóne esse hominem inuenustum,aut insœlicem quenquam,vt ego sum? Cice.de Claris Orato. Censorinus Græcis literis satis doctus , quod proposuerat explicans expedite, non inuenustus actor,sed iners,& inimicus fori.

Inuenustè,aduerbiū,Ineptè,ineleganter,impolitè.Gellius libr.17.cap.12, Inibi in eisdem laudibus non hercle hæc sententiola inuenustè lusit.

Inuerecundus, da,dum, Impudens, totus verecundiæ expers. ἀναίδησχυντος. Suet.de Cla.Gram. Ac tanto amore erga patroni memoriam extitit,vt Sallustium historicum,quòd eum oris improbi, animo inuerecundo scripsisset, &c. Plautus Rud. –legirupa, impudens, impurus, inuerecundissimus.Cic.1.de Inuent.Sin inuerecundum animi ingeniū Possidet,tamen eum accuses:non enim probus est.

Inuergo, gis,Inuerxi,inuersum,secundum Diomedem, inuergere, Illabi,influere. ἐπορρέω. Plautus Curc. Ipsum expeto te tangere:inuergere in me liquores tuos Sino ductim.

In versum, Significat in ordinem. εἰς τίχον, εἰς ὀρχόν. Virgil. 4. Georg. Ille etiam seras in versum distulit vlmos.

Inuerto, is.In contrarium verto, vt vestem aut pellem,seu etiam verba præposterè pronuntio. καταστρέφω, παράκινω. vt pro Lauo,Vola.Terentius in Heaut. Ego autem te noui quàm esse soleas impotens , Inuersa verba,euersas ceruices tuas.Plin.lib.32.cap.2, Infixam hamo inuertere se,quoniam sit dorso cultellato.Virgil.3.Georg. Et campū horrentem fractis inuertere glebis.¶Inuertere negotium aliquod,est perturbare. Cic.ad Qu.Frat.Quid quæris ? probè premitur, nisi noster Pompeius diis hominibúsque inuitis negotium inuertit.

Inuersus,participiū,vt Manus inuersa, Ceruix inuersa, Inuersa consuetudo.Quintil.lib.3.cap.11,Nónne nos hæc inuersa consuetudo deceperit?

Inuersio,verbale:vt,Inuersio verborum,apud Ciceronem 2.de Orat. pro transpositione.

Inuesperascere, Vesperum fieri. ἑσπεράζειν. Liu.9.bel.Macedo. Iam inuesperascebat.

Inuestigo, gas, penult. produ. Quærendo inuenio. ἐξιχνιάζω. tractum à venatoribus qui per vestigia feras quærendo inueniunt. Terent. in Heaut.Ni hil tam difficile est,quin quærendo inuestigari possit.Cicer. pro Ligario , Sed quoniam diligentia inimici inuestigatum est quod latebat,confitendum est,vt opinor.¶Accipitur etiam Inuestigare sim pliciter pro quærere & indagare. ἀνιχνεύειν. Cice.6. Verr. Qui inuestigabant,& perscrutabantur omnia.

Inuestigator,Pro inquisitore. ἀνιχνευτής. Cicero de Vniuersitate,Acer inuestigator,& diligens earum rerum quæ à natura inuolutæ sint.

Inuestigatio,Idē est quod disquisitio,siue inuentio. ἀνιχνευσις. Cic.libr.1. Off.In primisq; est hominis propria, veri inquisitio atq; inuestigatio.

Inuestigabilis,Pro minus vestigabili. ἀνιχνίαστος.

Inuestio, is,ire,Orno,quasi speciosam vestem induco. κοσμέω. Plin.libr. 35.cap.7,Publicas porticus inuestiuit pictura.

Inuestis,& hoc inueste,Idē est quod impubis,cui scilicet inguina nondum prima lanugine sint vestita. ἄνηβος. Macro.Satur.lib.3.Romani quoq; pueros puellásve nobiles,& inuestes Camillos & Camillas appellāt.Pal ladius lib.11.cap.14,Inuestis puer hoc,aut aliquis satis purus efficiat.

Inuetero, ras,rare, Ad vetustatē seruare, inquit Budæus. παλαιόω. Plin. lib.33.cap.2,Aquæ marinæ sextarios quinque pariter coquebāt,decies defrutescente cortina, atque ita defundebant, inueterabántque. Idem libr. 19.cap.6,Si diutius allium cæpéque inueterari libeat.Columella, Nonnulli quibus non fuit curæ cæstem inueterare aquam, recentem sumunt, eámque vsque in quartam diem decoquunt. Sic Inueteratum

vinum.Plin.lib.14.capit.2. ¶Inueterare pro inualescere. ἐπιῤῥωννύναι. Cic.2.de Nat.deo.Nec vnà cum seculis ætatéque hominum hęc opinio diuinitatis inueterare potuisset.Budæus. Inueteratum malum, antiquum.Cicero de Amic.Omne malum nascens, facilè opprimitur:inueteratum fit plerunque robustius. Inueteratus dolor.Cicer.5. Tusc.ul. Inueterata inuidia,Idem pro Cluent.& 2.Offic.

Inueteratio,is,Vetustas,antiquitas.Cicero in Tusc.Inueteratio autem, vt in corporibus,ægrius depellitur, quàm petturbatio : citiúsque oculorum repentinus tumor sanatur , quàm diuturna lippitudo:sic cognita iam causa perturbationum.

Inueterasco,is,ere,Vetustatem acquiro, inualesco. ἐπιῤῥώννυμαι, παλαιοῦμαι. Colum.lib.7.de morbo loquens,Sed si iam inueterauit,vehementioribus est opus remediis. Teręt. in Prol.Hecy. Nouas qui exactas feci,vt inueterascerēt:Ne cum Poëta scriptura euanesceret. Cice.in Catil. Res nostræ in monumentis inueterascent,& corroborabuntur.

Inuicem, penul.corr.ex in,& vicem,Propriè significat mutuò. πρὸς ἀλλήλους. Quintilianus,Qui se ardentissimo amore inuicem dilexerunt. ¶Aliquādo sumitur pro vicissim. Plinius Iunior,Habes res vrbanas, inuicem rusticas scribe.

Inuictus,a,um,Qui vinci nō potest. ἀνίκητος. Cice. pro Marcel.Rectè igitur vnus inuictus es,à quo etiā ipsius victoriæ conditio , visq; deiecta est.Inuictū se à labore præstare,id est indefessum. ἀκάματος.Cic.1. Offi.Nec qui inuictū se à labore præstiterit,vinci à voluptate. Armis inuictus Annibal,Cic.3.de leg.Agr.Dux inuictus,Ouid.4.Trist.eleg.2.

Inuideo, es,secunda syllaba corr. Ex alicuius rebus secundis dolore afficior. φθονέω, βασκαίνω, Tractum à nimis videndo,teste,Cicerone,quòd oculos & animum in eos quibus inuidemus , continuè intentos teneamus.Vnde etiam cum accusatiuo constructum inuenitur.Ouid.Epist. 13.Troadas inuideo.¶Sæpius tamen cum datiuo.Cice.pro Corn.Balbo.Est huius seculi labes quædam & macula virtuti inuidere. Idem 6. Philipp.Nemo alterius qui fuę confidit,virtuti inuidet.Interdum cum vtroque,cum datiuo scilicet persona,& accusatiuo rei.Virgil.7. Eloga, Liber pampineas inuidit collibus vuas. Idem 8.Aeneid. Sed mihi tarda gelu , seclisque efferta senectus Inuidet imperium. Sic etiam decenter dicimus, Inuideo tibi doctrinam. φθονῶ σοι τῶν λόγων. Fortuna mihi inuidet diuitias.Plinius,Neque ego (vt multi) inuideo aliis bonum quo ipse careo. Apul. Mihi fortuna diuitias inuidit. Cicero 3. Tuscul. Vt nobis optimam naturam inuidisse videantur. ¶Sunt qui dicant,Inuidere aliquando accipi pro non videre,adducentes illud Ciceronis ex 2.lib.de Oratore, Itaque ne hoc posim dicere,me omnino ignorare quid possideat:neque planè nosse atque inuidisse.Quo tamē in loco,vt in plerisque aliis , decepti sunt corruptis exemplaribus , qui Dictionarium hoc consarcinauerunt. Nam in hoc loco apud Ciceronem,Inaudisse legendum est,non inuidisse. ¶Eius passiuum est inuideor. φθονοῦμαι. Horat.in Arte Poëtica, –ego cur acquirere pauca Si possum,inuideor? ¶Aliquando etiam legitur Inuidetur impersonaliter.Plautus in Trucul.Mauelim mihi inimicos inuidere,quàm me inimicis meis. Nam inuidere alij bene esse , tibi male esse miserum est. Qui inuident,egent:illi quibus inuidetur,rem habent.

Inuidia,æ,Mœror ex aliena prosperitate. φθόνος, βασκανία. Cic.14. Philipp.Hæc interposui p. c. vt quosdam monerem , vti excellentium ciuium virtutem imitatione dignam, non inuidia putarent. Horatius 1. Epist.2,Inuidia Siculi non inuenere tyranni Maius tormentū.¶Est autem inuidiæ vocabulū ambiguum, quod tam in eum cadit qui inuidet, quàm in eum cui inuidetur. Inuidentia autem actiuè solùm accipitur.Cic.4.Tuscul.Ab inuidendo inuidentia rectè dici potest, vt effugiamus ambiguum nomen inuidiæ:quod verbum dictum est à nimis videndo fortunam alterius. Cadit enim in vtrunque,& in eum qui inuidet , & in eum cui inuidetur. Et paulò antè , Aegritudini subiicitur inuidentia:vtendum est enim docendi causa verbo minus vsitato,quoniam inuidia non in eo solùm qui inuidet, dicitur,sed etiam in eo cui inuidetur.¶Aliquando pro odio & malcuolentia sumitur:vt siquis ea lamitates suas referat,ostendátve,vt autori calamitatū concitet odium cæterorum, tunc dicitur inuidiam facere, vel vocare , vel adducere in inuidiam.Quintilianus,Nec ei tot scelerum commemoratione conciterem inuidiam. Terent. Andria, –ita vt Sine inuidia laudem inuenias,& amicos pares.

Inuidiola,diminutiuum. Cicero, Quum nescio quid inter eos inuidiolæ exortum fuisset.

Inuidentia,æ, Aegritudo animi, ex alterius rebus secundis susceptа , quæ præsertim nullam iacturam afferunt inuidenti. φθόνος. Huius autem antitheton est misericordia.Cice.4.Tuscul. Quemadmodum misericordia ægritudo est ex alterius rebus aduersis : sic inuidentia , ægritudo est ex alterius rebus secūdis.Ibidem.Ab inuidendo inuidentia rectè dici potest,vt effugiamus ambiguum nomē inuidiæ:quod verbum dictum est à nimis videndo fortunam alterius. cadit enim in vtrunq; , & in eum qui inuidet,& in eum cui inuidetur. Vbi inuidentiam potius quàm inuidiam dicere maluit, tanquam inuidentia inuidi sit , inuidia vtriusq; ,tam eius qui inuidet, quàm eius cui inuidetur.Sed in frequenti vsu est inuidia magis, quàm inuidētia , apud doctos indoctósq; indiscriminatim.Inuidia distat ab odio,quòd inuidemus fortunato,odimus vitiosum : inuidiam profiteri erubescimus : odisse palàm,decorū est : inuidia hominum tantùm est, odium reliquarum etiam animantium,vt inquit Plutarchus in libro de Inuidia & Odio.

Inuidus, penult. corrept.Qui alicui inuidet,hoc est qui ex alterius prospe ritate dolore afficitur. φθονερός, βάσκανος. Horatius,Inuidus alterius macrescit rebus opimis. Plinius in Paneg. Alienísque virtutibus tunc quoque inuidus.

Inuidè,aduerbiū,Idē significās quod ex inuidia,vel instinctu inuidię. φθονερῶς. vnde inuidè aliquid facere dicitur is qui inuidia ductus aliquid

Universidad de Deusto
Biblioteca

facit quod alterius aut laudi aut prosperitati obsuturum arbitratur.

Inuidiosus, a, um, Propriè is dicitur cui inuidetur. ἐπίφθονος, Ouid. 11. Metam. Pactolúmque petit: quanquam non aureus illo Tempore, nec caris erat inuidiosus arenis. Sic potentia & opes, inuidiosæ dicuntur. Cicer. pro Corn. Balbo, Pecunia L. cornelij neque inuidiosa est, & quàcunque est, &c. Hoc est non est tanta vt merito ei quis possit inuidere. ¶ Inuidiosum etiam dicitur quod inuidiam, hoc est odium alicui conciliat. Cicero de Leg. Agraria contra Rullum, Quy possessiones inuidiosas tenebant. Idem 2. de Inuent. Hoc tibi inuidiosum futurum est. Idem de Amicitia, Quare sibi habeant sapientiæ nomen & inuidiosum & obscurum. Inuidiosus etiam actiuè accipitur (vt quidam volunt) pro inuido, hoc est pro eo qui inuidet. Ouid. 15. Metam. Tempus edax rerum, túque inuidiosa vetustas Omnia destruitis. Quo tamen in loco non absurdè vetustas inuidiosa accipi potest, hoc est odiosa, cuique omnes malè cupiant.

Inuidiosè, aduerbium: vt, Inuidiosè aliquid dicere, vel facere, est eo animo quippiã dicere, vel facere, vt aliquem in inuidiam, hoc est in odiũ adducamus. ἐπιφθόνως. Cicer. 4. Acade. Num minus hæc inuidiosè dicuntur? Idem pro Milone, Conciones illæ quibus inuidiosè potêtiam meam criminabare.

Inuigilo, as, pen. corr. Cum cura & solicitudine vigilo, vel rei alicui incumbo. ἐπαγρυπνέω. Colum. libr. 10. cap. 10, Inuigilate viri, tacito nam tempora gressu Diffugiunt, nullòq; sono conuertitur annus. Virg. 4. Geor. Nanq; aliæ victu inuigilant, & fœdere pacto Exercẽtur agris.

Inuinius, Abstemius, quasi sine vino. ἄοινος. sicut Inuius, sine via. Qui enim vinum non bibit, inuinius dicitur. Apul. lib. vlt. Neque vllum animal essem, & inuinius essem. Vox noua est. & vt pleræque aliæ, asino Apuleij aptissima, qui rudere interdum malut, quam loqui.

Inuiolabilis, le, Quod violari nõ potest, aut vulnerari. Silius lib. 16. -vel luit inuiolabile telis Seruabant, sacrúmque caput.

Inuiolatus, a, um, Integer, incorruptus, illæsus. ἄῤῥατος, ἀδρανστος, ἀμιαίνητος. Cice. pro Rabi. Qui castam concionem, sanctum campum, inuiolatum corpus omnium ciuium Romanorum defendo seruari oportere. Idem pro Sestio, Omnino inuulnerati, inuiolatique vixerunt. Colum. lib. 12. cap. 1, Quæ domum autem inferuntur, diligenter inspicere, ne delibata sint, & ita explorata atque inuiolata recipere.

Inuiolatè, aduerbium, Incorruptè. Cic. de Senectute, Memoriã nostri piè, inuiolatéque seruabitis.

Inuiso, is, ere, Idem quod simplex viso, nisi quid addat compositio vehementiæ. ἐπισκοπέω. Cic. ad Atticum, lib. 1, Et vt iam inuisas nos, non solùm rogo, sed etiam suadeo. Virgil. 1. Georg. -incertum est, vrbísne inuisere Cæsar, Terrarúmque velis curam.

Inuisus, a, um, Non visus. ἀθέατος. Cicero de Arusp. respons. Occulta & maioribus non inuisa solùm, sed etiam inaudita sacra inexpiabili scelere peruertit. Alias ponitur pro odioso, seu pro odio habito, & quẽ æquo animo videre non possumus. μισητός. Cice. pro lege Manilia, Ne aut inuisa diis immortalibus oratio nostra, aut ingtata esse videatur. Plautus in Merc. Ego me vbi inuisum meo patri esse intellẽgo Atque odiosum, &c. Cicero 2. Offic. Quò enim quis versutior & callidior est, hoc inuisior, & suspectior, detracta opinione probitatis. Plin. lib. 22. capit. 13, Vrtica quid esse inuisius potest? Plinius Epist. vlti. Cuius marito inimicissimus, ipsi inuisissimus fuerat.

Inuito, as, pen. prod. Ad cœnam epulásve aduoco. παραγείλω, προσκαλέομαι. Cicero 3. Offic. Et simul ad cœnam hominem in hortos inuitauit in posterum diem. Inuitare in hospitium, & hospitio. Liu. libr. 8. Pun. Vt eos per idoneos homines benigno vultu ac sermone in hospitium inuitatos, sopitósque vino, vincirent. Cice. 12. Philip. Possessiones enim sunt P. Clodij, tota familia occurret, hospitio inuitabit propter familiaritatem notissimam. ¶ Inuitare aliquem poculis maioribus, est propinare, & ad largius bibendum prouocare: quod Cicero dixit Maioribus poculis poscere. Plautus Rudente, Neptunus magnis poculis hac nocte enim inuitauit. Sic inuitare se, est seipsum ingurgitare nullo vrgente. Plaut. ibidem, Mira sunt, nisi se inuitauit in cœna plusculũ. ¶ Per translationem inuitare accipitur pro allicere, attrahere, & incitare. ἐπάγειν. Cic. de Senectute, Ad quem fruendum non modò non retrahit, verumetiam inuitat atque illectat senectus. Virgil. 1. Geog. Inuitat genialis hyems, curásque resoluit.

Inuitatus, us, Inuitamentum: & Inuitatio, Illectamentum, incitatio, allectio, prouocatio. πρόκλησις, ἐνδέσμιον. Cic. Cæsari, Mitto ad te Trebatium, atque ita mitto, vt initio mea sponte, post autẽ inuitatu tuo mittendum duxerim. Idem in Hortensio, Voluptates autem nulla ad res necessarias inuitamenta afferunt sensibus. Idem pro Planco, Is autem qui verè appellari potest honos, non inuitamẽtum ad tempus, sed perpetuæ virtutis est præmium. Idem ad Atticum, libr. 9, In Epirum verò inuitatio quàm suauis, quàm liberalis, quàm fraterna?

Inuitabilis, le, Pellax, blandus, delectabilis, iucũdus. ἀπαγωγός. Gell. lib. 13. cap. 11, Sermones iucundos, & inuitabiles, & cum quadã illecebra & voluptate vtiles. ¶ Interdũ etiã inuitabile dicitur quod vitari nõ potest. ἀλίαστον, ἄλυκτον. quod frequentius vsitatiúsque ineuitabile dicimus.

Inuitus, a, um, Qui non libenter, sed tergiuersans, contra voluntatem, & repugnans aut coactus aliquid facit. ἀβέλητος. Cui contrarium est libens. Terent. in Andria, Feci hodie, vt fierent, insperante atque inuito Pamphilo. Idem in Heaut. Nulla est tam facilis res, quin difficilis fiet, Quam inuitus facias. Cicer. 2. ad Heren. Sin est probus, cur talem inuitam inuitum cogis relinquere?

Inuitè, aduerbium, Non libenter, coactè. ἀκουσίως. Cice. ad Atticum, lib. 8, Inuite cœpi Capuam, non quòd munus illud defugerem, &c. Idem 2. de Orat. Quem ego paulò sciebam vel impudentius, vel inuitius (nolo enim dicere de tam suaui homine fastidiosius) ad hoc genus sermonis accedere.

In vniuersum, Vniuersaliter. ὅλως, καθόλου. Quintilianus, In vniuersum autem præcipuè id est generaliter.

Intuius, a, um, Quod est sine via, & per quod iri non potest. ἄπορος, ἀβάτητος, ἄβατος. Plin. lib. 12. cap. 14, Saba regio vndiq; rupibus inuia. Virgil. 4. Aeneid. Postquam altos ventum in montes, atque inuia lustra, Inuij saltus, Liuius 9. ab Vrbe, Inuia, dicũtur loca, ad quæ accedi non potest, aut ad quæ, vel per quæ difficillimè acceditur, quæ Græci ἄβατα vocant, quasi inaccessa, vel inaccessibilia. Ouid. 5. Fast. Et non accessis inuia fluminibus.

Inula, Herba est folia ferens verbasci foliis non dissimilia, sed angustiora & oblongiora, radice subcandida, ad rufum colorẽ nonnihil tendente, ex qua gratissimum condimentum fieri solet, Iuliæ Augustæ quoti diano cibo maximè illustratũ. ἰνύλιον Dioscoridi. Rationẽ autem eam cõdiendi docet Colu. lib. 12. cap. 46. Vulgus *Enulam Campanam* vocat.

Inultus, a, um, Impunitus, non vindicatus. ἀτιμώρητος, ἀτιμώρητος. Cicero pro Cluent. Cur hunc esse inultum tam diu sinis? Cic. 1. de Diuin. Mortem suam ne inultam esse pateretur. Terent. in And. Ego pretium ob stultitiam fero, sed inultum hoc nunquam auferet. ¶ Interdum etiam Inultus de eo dicitur qui accepit iniurias, de qua nulla sumpta est vindicta. Ouid. 4. Fasto. Nos hæc patiemur inultæ? Virgil. 2. Aeneid. Nunquam omnes hodie moriemur inulti.

Inumbro, as, are, Est tegendo vmbram facere, & quod dicitur opacare. ἐπισκιάζω, Colum. lib. 4. cap. 14, Nam vtique frequenter solum exercendum est, dum id incremento suo vites inumbrent. Virg. 11. Aeneid. Instructósque toros obtentu frondis inumbrant. ¶ Per metaphoram tamen ponitur pro tueri atque defendere: quæ trãslatio sumpta est ab arboribus quæ sua vmbra nos tuentur ab iniuria solis.

Inunco, as, Rapio, & quasi vnco ad me traho. ἁρπάζω, ἁγκιστρόω. Lucilius, Aut qui numos tristis inuncat. Colum. libr. 7. cap. 3, Tum etiam quotidie minuitur lana, quæ quanto prolixior in pectore concrescit, tanto magis obnoxia est rubis quibus velut hamis inuncata, à pascentium tergoribus auellitur. Apule. libro Flor. Vnde rostro transfodiat, vnde vnguibus inuncere.

Inundo, das. Aliquando absolutè ponitur pro eo quod est, extra alueum diffluo, vel effundor. πλημμύρω. Plin. Antequã Nilus inundaret. Virg. 10. Aene. Inundant sanguine fossæ. ¶ Per translationem accipitur pro copiosè accurrere. & vndarũ more quasi affluere. Virgil. 12. Aen. -hinc densi rursus inundant Troes, Agylliníque, & pictis Arcades armis. ¶ Quandoq; actiuè accipitur pro eo quod est vndis obruere, vel aqua operire. κατακλύζω. Cic. de Claris Oratorib. Terram iuundat aqua. Plinius, Agros & sata omnia inundauit.

Inundatio, onis, Idem quod diluuium. κατάκλυσις, κατακλυσμός. Columel. libr. 8. cap. 11, Vel etiam valles quæ fluminũ alluuie, & inundationibus concreuerint, aptas esse vineis asseuerat.

In vnguem, Idem quod ad vnguem, hoc est perfectè: vnde ad vnguem factũ dicitur quod ita elaboratum est, vt in eo nihil posit reprehendi. ἐξωυχισμένον. Arbores in vnguem positæ, id est ita ordine suo collocatæ, vt nulla extra alias emineat. Virg. 2. Geor. -nec secius omnis in vnguem Arboribus positis secto via limite quadret. Translatio à lapicidis qui vngue marmoris læuitatem experiuntur.

Inungo, is, Illino. ἐπαλείφω. Plin. lib. 8. cap. 54, Mira solertia visco inungũt oculos. Idem lib. 18. cap. 30, Sunt qui lentem sicatam oleo inungant.

Inunctio, onis, Illitus, illitio. Plin. lib. 28. cap. 8, Felle glaucomata & suffusiones corrigi propè creditur tridui inunctione.

Inuoco, as, penul. corrept. Intro voco: & nonnunquam non voco: quanquam posterius hoc rarius est. ἐπικαλέω. Plautus in Capt. vtranque significationem complexus est, quum inquit, Nam scorta inuocantur, & nos parasiti inuocamur. ¶ Aliquando significat in auxilium vocare, & subsidium petere, & propriè in rebus afflictis. ἐπικαλέω, ἐπικαλέω. Plautus in Asin. Deam sibi inuocet quam lubebit, propitiam. Cicero 2. de Nat. deo. Apud nostros Iunonem Lucinam in pariundo inuocãt. Idem Antequam iret in exilium, Auxilium ab alienis efflagitabo, quum ciues vestros deseratis? Sociorum inuocem subsidium, quum à ciuibus interclusum sit præsidium?

Inuocatus, a diectiuum, Non vocatus. ἄκλητος. Plautus Captiuis, Iuuentus nomen indidit scorto mihi, Quod inuocatus soleo esse in cõuiuio. Cælius ad Ciceronem, Epist. lib. 8, At ego simulatque audiui, inuocatus ad subsellia rei acurro.

Inuolo, as, are, à Vola fit quæ est manus, & pedis concauitas: & significat furari quum aliquid furtim vola manus subtrahitur: quasi volam inicere. ἁρπαγὴν ποιεῖσθαι, ἁρπάζειν. Lucan. lib. 6, -quod corpore Magni Proiecto rapiat, quos Cæsaris inuolet arcus. Plin. libr. 9. capit. 59, Singulos inuolat verius, quàm capit. ¶ Dicitur etiã Inuolare, pro eo quod est, manus violẽter in aliquem iniicere. ἐγχειρέω, ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας. Terent. Eunu. Vix me contineo, quin ei inuolem in capillum. ¶ Aliquando Inuolare compositum est à verbo Volo, as, idémque est quod introuolare. εἰσπέτεσθαι. Colu. lib. 8. cap. 3, Neq; enim debent ipsis nidis inuolare, ne dum adsiliunt, pedibus oua confringant. Varro 3. de Re rust. Ar in villam introinuolant columbæ, de quibus merula, &c.

Inuolito, as, are, frequentatiuum. Horat. 4. Carm. Ode 10, Et quæ nunc humeris inuolitant deciderunt comæ.

Inuolucris, cre, Quod adhuc volare non potest. ἀπτέω. Gellius lib. 2. cap. 29, Pulli tunc inuolucres erant.

Inuolucre, Inuolucrum, vide INVOLVO.

Inuoluo, is, ere, In, seu super aliquid voluo, vel voluendo impono, aut inicio. ἐπικυλίνδω, Virg. 1. Georg. Ossa frondosum inuoluere Olympum. Ouid. 12. Metam. Saxa, trabésque super totósque inuoluite montes. ¶ Sæpe tamen accipitur pro circũplico, circunuoluo, & re aliqua intego. Plin. lib. 11. cap. 24. de araneis, Nam & lacertarum catulos venantur, hos primùm tela inuoluentes, & tunc demum labra vtraq; morsu apprehendentes, &c. Crinem inuoluit easide, Silius libr. 7. Ouid. 4. Fastorum, Captiuam stipula, scenóque inuoluit, & ignes Admouet. Horat. 4. Carm. Ode 29, -& mea Virtute me inuoluo, probámq; Pauperiem sine dote quæro. ¶ Per translationem accipitur pro obscurare. Virgil. 3. Aen. Inuoluêre diem nimbi, & nox humida cælum Abstulit. Idem 6. Aeneidos, Obscuris vera inuolueus.

Inuoluolus, li, penul. corre. Idem vermiculus qui & Conuoluolus dicitur, quòd sese foliis arborum & vitium circunuoluat, & implicet. ἰύλος, ἰουλός. Suidæ. Plautus Ciste l. -imitatus nequam bestiam,
Et damnificam. P. Sed quidnam amabo? L. inuoluolum,
Quæ in pampini folio intorta implicat sese.

Inuolucre, is, subst antiuum, Est linteum illud quo tonsores humeros tondendorum inuoluunt, ne vestes capillorum segmentis sordidẽtur. Plautus in Capt. Næ is quidem inuolucre iniicere voluit, vestem vt ne inquinet.

Inuolucrum, cri, penult. produ. Quo quippiam inuoluitur, aut integitur. ἕλυμα, ἐνδύμα. Cicer. 1. de Orat. Sic modò in oratione Crassi diuitias ac ornamenta eius ingenij per quædam inuolucra atque integumenta perspexi: sed ea quum contemplari cuperem, vix aspiciendi potestas fuit. Inuolucris simulationum tegi, hoc est simulatis affectibus. Cic. ad Qu. Frat. lib. 1, Multis enim simulationũ inuolucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur vniuscuiusque natura. ¶ Fit autem Inuolucrum à verbo Inuoluo, uis, cuius supinum est inuolutum, & mutata tum, in crum, fit Inuolucrum. ἐνειλίω, ἐντυλίσσω, κεφαπίσω. Sic fiũt multa alia, vt Lauacrum, Simulachrum, Ambulacrum, Aratrum, Sepulchrum quæ habent. pen. prod.

Inurbanus, a, um, Inciuilis, inuenustus, rusticis moribus præditus. ἀπαίδευτος, ἀφροδίσιος. Cic. 2. de Ora. Inopem quendam humanitatis, & inurbanũ. Idem de Claris Orat. Sed omnium oratorum, siue rabularũ qui & plane indocti, aut inurbani, aut rustici etiam fuerunt, &c. Horat. in Arte, -si modo ego, & vos Scimus inurbanum lepido seponere dicto.

Inurbanè, aduerbiũ, Inciuiliter. Cic. 3, de Natu. deo. Alabãdenses quidem sanctius Alabandum colunt, à quo est vrbs illa condita, quàm quenquã nobiliũ deorum, apud quos non inurbanè Stratonicus, vt multa, &c.

Inurino, as, penult. produ. Idem quod vrinare, id est in aquam mergi, & natando emergere. ἐνηλυμβῶ. Colum. lib. 8. cap. 14, Lacus, piscinaque manu fiant, vt sint quibus inurinare possint aues.

Inuro, is, ere, Ignito ferro stigma imprimere, vt seruorũ fronti & equorum coxis, vt cognoscãtur à domino. ἐγκαίειν, καυτηριάζειν. Inurere, adhibito igni fingere: quod genus picturæ Encaustice dicitur. Plin. lib. 35. capit. 4, Cuius supra caput tabula bigæ pendet quam Niceas scripsit se inussisse. ¶ Et per trãslationẽ Inurere significat ita imprimere, vt deleri nequeat: vt, Inurere ignominiã alicui. Cic. de Prouin. Cõsu. Sed fruatur sanè hoc solatio: atq; hanc insignem ignominiam quoniã vni præter se inusta est, putet esse leuiorem. Inurere sibi maculam, est crimen indelebile sibi cõtrahere. Liu. lib. 3. ab Vrbe, Prehensãbat singulos, orabãtque, ne Claudiæ genti eam inustam maculam vellent.

Inusitatus, a, um, Insolitus, præter cõsuetudinem, rarò visus, inauditus. ἀνήθης, ἀνήκουστος. Plin. in Epist. Hora diei ferè septima mater mea indicat ei apparere nubẽ inusitata & magnitudine & specie. Cic. 2. de Orat. Alter lepòrem quendã inusitatum nostris oratoribus est consecutus.

Inusitatè, aduerbium. Cice. ad Qu. Frat. Absurdè, & inusitatè scriptæ epistolæ. Idem de Claris Orat. Inusitatè loqui.

Inutilis, le, Quj nulli vsui est. ἄχρηστος. Cice. 1. de Inuentione, Is inutilis sibi, perniciosus patriæ ciuis alitur. Idem 2. de Diuin. Quid quũ quæritur qui sit optimus Reipublicæ status, quæ leges, qui mores aut vtiles aut inutiles? Ouid. 13. Metam. -donec solertior isto,
Et sibi inutilior, timidi commenta retexit.

Inutiliter, aduerbium. Plin. libr. 16. cap. 39, Alij non inutiliter relinquunt. Hircius de bel. Alexan. Multa Romæ malè & inutiliter adminiſtrari.

Inutilitas, atis. ἀχρηστία. Cice. 2. de Inuent. Ex his illud conficitur, vt appetendarum rerum partes sint, honestas & vtilitas: vitandarum, turpitudo & inutilitas.

INVTRIVM, ἐνύτριον. Oppidum in finibus Vindeliciæ, non procul ab Alpibus, cuius meminit Ptolemæus lib. 2. cap. 13. Idem esse putatur cum eo quod hodie Oeni pontem nominant.

Inuulneratus, a, um, Nõ vulneratus. ἀδρανστος. Cic. pro Sest. Cæteri verò aut repẽtina vi perculsi, ac tẽpestate populari, per populũ tamen recreati sunt, atq; reuocati: aut omnino inuulnerati, inuiolatiq; vixerũt.

I ante O.

Io, iũ, Dolendi particula est. Tibullus, Vxor io, remoue sæua puella faces. ¶ Quandoq; exprimit gestientis lætitia affectum. Ouid. 2. de Arte, Dicite io Pæan, & io bis dicite Pæan.

Io, genitiuo Ius, ĩus, Filia Inachi fluuij traditur à Poëtis, à Ioue adamata, quam ob interuentum Iunonis, ne agnoscereturi, Iupiter in iuencã transformauit. Iuno tamen, suspicata id quod res erat, vaccam eam à Ioue sibi dono dari postulauit: quam quum accepisset, appositi ei custodem Argum centoculum: à quo quum molestissima custodia premeretur, ægrè id ferens Iupiter, per Mercurium eum interficiendũ curauit. Quamobrem indignata Iuno, cæstrum pellici immisit, cuius aculeis exagitata, in Aegyptum vsque perfugit: vbi implorato Iouis auxilio, pristinam formam recuperauit, Regíque Osiridi nupsit: Aegyptiisque omnibus adeo chara fuit, vt post mortem dea habita sit, quam illi Isidem appellarunt, sacráque eius Isiaca, quibus anser immolari consueuit. Vide hanc fabulam latius apud Ouidium, lib. 1. Metamor. ¶ Est & Io, Thessaliæ fluuius, iuxta Oxineam ciuitatem in Peneum illabẽs. Autor Strabo lib. 9.

IOCASTA, ἰοκάστη, Oedipi mater fuit, filia Creontis Thebanorũ Regis, & vxor Laij, quæ post mariti necem, Oedipo filio imprudẽs nupsit, ex quo Eteaclẽ & Polynicẽ genuit: qui quum se mutuis vulneribus confecissent, ipsa quoque sibi manus intulit. Vide Statium lib. 2. Thebaid.

Iocatio, vide IOCVS.

Iocus, ci. masc. ul. gene. pluraliter hi ioci, vél hæc ioca, Dicitur quod seriũ nõ est. παιδιά. & differt à ludo, quòd ludus factis, iocus præcipuè verbis fieri dicatur. Martialis, Confuetere iocos vestri quoq; ferre triumphi. Salluſt. in Iugurta, Ioca, seriáq; cum humillimis agere. Gell. lib. 22, Insulsi hominis ioca non præteribo. Cic. 2. de Finibus, At quicum ioca & seria, vt dicitur, quicum arma, quicum occulta omnia?

Ioculus, diminutiuum. Plau. in Sticho, Nouiillum, ioculo hæc dixit.

Iocosus, a, um, Quod serium non est. παιδώδης. Cic. 1. Offic. Si de rebus seriis loquatur, seueritatẽ adhibeat: si de iocosis, lepórem. Martialis, Non potuit melius litem finire iocosam.

Iocosè, Non seriò, sed solius festiuitatis gratia. παιδικῶς. Cic. Qu. fratri, -eúmque lusi iocosè satis. In eadem significatione dicimus & Ioce, aduerbialiter. Teren. Heaut. Iocóne an seriò illæc dicat, nescio.

Ioculor, aris, Per iocum aliquid dico, facióve. παίζομαι, χαριστίζομαι. Liuius 7. ab Vrbe, Inter carmina propemodum incondita militariter ioculantes, Torquati nomen auditum.

Iocularis, re, Ioco, risúque dignus. παιδώδης. Terent. Phormione, quid mea? Illa quidem nostra erit. D. iocularem audaciam. Cic. de Fato. O licentiam iocularem!

Iocularius, a, um, Quod ioco fit, dicitúrve, neque serium est: vel quod ioco risúque dignum est. παιδώδης. Horat. 1. Serm. saty. 1, Præterea ne sic, vt qui iocularia, ridens Percurram. Terent. in Andria, Iocularium in malum insciens penè incidi.

Ioculariter, Iocosè, per iocum & risum. παιδικῶς. Plin. lib. 22. cap. 22, Hæc est, quam Aristophanes Euripidi Poëtæ obiicit ioculariter, Matrem eius ne olus quidem legitimum venditasse olim, sed scandicem.

Iocularius, a, um, Quod fit per iocum. παιδικός. Cic. ad Att. lib. 4, Huic iocularioræ dispũtationi senem illum, vt noras, interesse sanè nolui.

Iocor, aris, Nugas ago, non seriò loquor, cauillor. παίζομαι, χαριστίζομαι. Cicero lib. 1. Epist. Sed iam cupio tecum coram iocari. Plau. in Menæch. Solet iocari sæpe mecum illo modo. Cicer. 4. de Finibus, Habent enim accessionem dignam in qua laboretur, vt mihi in hoc iocari videantur interdum, quum ita dicant.

Iocans, tis, participium. Cic. 4. Acad. Me quoque, iocánsne, an ita sentiẽs, (non enim satis intelligebam) cœpit hortari vt sententia desisterem.

Iocatio, onis, verbale, Iocosa & faceta narratio, aut locutio. Cic. ad Papyrium, Nunc venio ad iocationes tuas.

IOL, ἰώλ. Ptolemæo, Mauritaniæ Cæsariensis vrbs, Iubæ olim regia, à Diuo Claudio coloniæ iure donata, deductis eò eiusdem iussu veteranis, & in honorem D. Augusti Cæsarea appellata. Autor Plin. lib. 5. capit. 2, & Strabo lib. vltimo.

IOLCOS, ἰωλκός Stephano, Oppidum est Magneſiæ, (quæ est regiuncula, Thessaliæ ab Ortu annexa) inter Pelion & Ossam montes ad sinum Pelasgicum, quem & Iolciacũ ab huius oppidi nomine appellat, Ouidius 7. Metamorph.

IOLAVS, ἰόλαος, Iphicli filius fuit, qui Herculi hydram interficienti adfuit, ferróq; candenti cruorẽ restinxit atq; cohibuit. Hic quum ad decrepitam ætatẽ peruenisset, Herculis precibus iuuentuti restitutus est: vt fabulatur Ouid. 4. Metam. -dubiáque legens lanugine malas Ore reformatus primos Iolaus in annos. Hercule verò vita functo, pleroſq; ex filiis eius in Sardiniam insulam adduxit, ibíque eum incolis, qui natione Tusci erant, promiscue habitauit, vt tradit Strabo lib. 5.

IOLE, es, ἰόλη. Euriti Oechaliæ Regis filia fuit, ab Hercule adamata, quã quum Eurytus iam victus ei tradere recusasset, licet certaminis lege debitam, ira accensus Hercules Eurytum interfecit, vrbéque direpta Iolen abduxit: posteáque Hyllo filio suo vxorem tradit. Ouid. libro 9. Metam. -at longis anxia curis Argolis Alcmenæ questus vbi ponat aniles, Cui referat nati testatos orbe labores,
Cuive suos casus, Iolen habet. Herculis illam
Imperio thalamóque, animóque receperat Hyllus.

ION. ἴων, Orthomenis filius, ex Chio insula, Poëta Tragicus, & Lyricus, & Philosophus: cuius scripta commemorantur à Suida. ¶ Fuit & alter Ion. Xuthi filius, à quo Pelasgi Aegiales, qui Achaiam Peloponnesi regionẽ incolebant, Iones primùm appellati sunt, teste Herodoto lib. 7.

IONIA, æ, ἰωνία, Asiæ minoris regio, media inter Cariam & Aeolidem tum cæli bonitate, tum situs commoditate nulli regionum posthabenda. ¶ Huius incolæ dicti sunt Iones, ἴωνες, ab Ionibus Græciæ populis oriundi: quorum olim duodecim præcipuæ fuerunt ciuitates, decem in continenti sitæ, Miletus scilicet, Myûs, Priene, Ephesus, Colophon, Lebedus, Teos, Clazomenæ, Phocæa, Erythræa, & duæ in insulis Chios, & Samos. Vide Herodotum lib. 1.

Ionicus, a, um, pen. corre. Quod est ex Ionia. ἰωνικός. vt. Ionica lingua, inter quinq; Græcorũ linguas notissima. Motus Ionicus. Horat. libro 3. Carm. Ode 5, Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo, & fingitur artubus Iam nũc, & incestos amores De tenero meditatur vngui.

Ionius, a, um, ἰόνιος: vt, Fluctus Ionius. Virgil. 3. Aenei. Nec potis Ionios fluctus æquare sequendo. Vndæ Ioniæ. Lucan. libr. 3, Illyris Ionias vergens Epidaurus in vndas. ¶ Ionium mare, ἰόνιον πέλαγος, dicitur ea pars maris Mediterranei, quæ supra fauces Adriatici inter Siciliam & Cretam expanditur: vt non obscurè innuit Plinius libr. 4. cap. 11, quum ait, Ionium mare à Græcis in Siculum & Creticum diuidi. Sunt qui Isthmum Peloponnesiacum Ionij & Aegæi maris terminum faciunt: in qua sententia videtur fuisse & Lucanus, sic scribens lib. 11. Pharsaliæ, -qualiter vndas Qui secat, & geminũ gracilis mare separat Isthmos, Nec patitur conferre fretum: si terra recedat Ionium Aegæo franget mare. Quod si cõcedamus, dicendum erit, Creticum mare, Aegæi, non Ionij partem esse. Ptolemæus verò in descriptione Macedoniæ eam quoque partem sinus Adriatici quæ Macedoniæ oram ab Occasu al-

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuit,Ionio mari attribuit:eiúsque terminos,Dyrrhachio siue Epidãno vrbe,& Pylichno fluuio circunscribit.Rectius tamen Plinius,cæteriq; Acroceraunio promontorio Ionium mare ab Adriatico dirimunt. Quod autem ad nominis rationẽ attinet, non satis conuenit inter scriptores. Didymus enim dictum existimat ab Ionio quodam Dyrrhachij filio,quem Hercules quum imprudenter occidisset, in mare proiecit,vt memoriã eius propagaret. Solinus ab Ionia extrema Italiæ regiuncula dictum mauult.Lycophron,ab errore Ius,Inachi filiæ:alij ab Ionum naufragio: nonnulli ab Ione quodam Adriæ patre, qui deinde mari Adriatico nomen fecit.

Ionthi, *ἴωνθοι*, A Galeno appellantur exigui duríque faciei tumores, à crasso humore generati,quos Plinius Celsúsque varos, Itali sua lingua *Cossos* appellant,teste Manardo Epist.Med.lib.7.& 8.

IOPAS, *ἰωπᾶς*, Africæ regulus fuit,vnus ex procis Didûs:cuius meminit Virg.lib.1.Aene. –cithara crinitus Iopas Personat aurata.

IOPPE. *ἰόππη*, Vrbs est maritima Palestinæ,quæ (vt quidam volunt) regia fuit Cephei Andromedæ patris.Hæc referente Solino in Collectaneis,& Plinio lib.5.fuit antiquissima omnium vrbium in vniuerso orbe,vtpote ante diluuium vniuersale condita.Quod & ostendit saxum, quod vinculorum Andromedæ vestigia adhuc retinet , quam expositã beluæ (vt ait Solinus) non irritus rumor circuntulit. Nonnulli verò alij non Ioppen Palæstinæ,sed aliam Indiæ vrbem fuisse dicũt,vbi Andromeda marinæ beluæ fuit exposita , quum dicat Ouidius libro 1. de Arte amãdi,Perseus Andromeden nigris portauit ab Indis.Et Sappho ad Phaonem, Candida si non sum,placuit Cepheia Perseo Andromede,patriæ fusca colore suæ. Sunt tamen qui credant , eam in Aethiopia Indica fuisse natam , circa Ioppen tamen Palæstinæ vrbem beluæ marinæ fuisse expositam.

IORDANIS, *ἰορδάνης*, Fluuius in Iudæa eximiæ suauitatis , Peræã à reliqua Iudæa dirimens,vt autor est Plinius lib.5.cap.5, Oritur ad radices Libani duobus fontibus:alteri est nomen Ior,alteri Dan:qui simul iuncti.Iordanis nomen efficiunt.

IOS, *ἰός*, Insula est maris Myrtoi,vna Sporadum, distans à Naxo XIIII. M. pass.in qua sepultus est Homerus,oraculo iubente,quoniam mater eius ex Io foret:ipse verò certa matre,incerta esset patria. Vide Plinii, lib.4.cap.12.

IOSPICA, Oppidum in ora Liburniæ,apud Plinium,lib.3.cap.22, Ptolemæus Iopsicam appellat.

IOTAPATA, orum, siue Iopata,tæ , *ἰωτάπατα, ἡ ἰωτακάτη* Stepphano, Syriæ oppidum,apud Iosephum,lib.3.Antiquit.

Iouinianos, *ἰοβιανούς*, Diuus Maximianus voluit vocari , qui se fortiter in Illyrico gessissent.

Iouis gemma, Quæ vltra candorem & læuis est & tenera. *λίθος διὸς*. Plinius libro 37.cap.10.

Iouis flos, Flos est æstiuus & inodorus,colore purpureo,cuius gratia coronamentis expetitur. *ἄνθος διός*. Plin.lib.21.capit.10,Colore tantùm placet Iouis flos,odor abest:sicut & illi qui Græcè Phlox vocatur.

I ante P.

Ipes, Quæ & Scnipes, *ἶπες, ἰσκνῖπες*, à Græcis appellantur vermiculi verno tempore,& potissimùm spirante Austro,in vitibus nascentes, oculósque earum erodentes:quos rustici solent ampelitide terra enecare, vt docet Galenus lib.9.Simpl.Medic.

IPHARES, & Thestorius, filij fuerunt Priami, quos illi vno partu Peridia Idæa,nympha enixa est , quã ipse furtim in venatione cõpressérat: postea verò in bello Troiano ab Antilocho Nestoris filio sunt occisi.

IPHIANASSA, *ἰφιάνασσα*,& Lysippe , filiæ fuerunt Prœti Argiuorum Regis,quibus Perottus Mœram & Eurialen addit: quæ quum ad Iunonis templum venissent,deam contumeliis affecerunt, patris sui domum diutitiis templi Iunonis , vel vt alij ferunt , formam suam deæ pulchritudini præferentes,à Iunone in furorem versæ sunt, vt putarent se esse vaccas. Ad quas curandas accersitus est Melampus, cui pater regni partem , & alteram filiam , quam vellet , nuptui promisit.Placata igitur per supplicationem , & hostias Iunone , Melampus Prœtidas à morbo curauit,& Iphianassam vxorem duxit. ¶ Hoc nomine appellatur etiam à Lucretio lib.1 , Iphigenia Agamemnonis filia , ex Clytemnestra , quum inquit , Aulide quo pacto Triuiai virginis aram Iphianassæo turparit sanguine fœdè.

IPHICLVS, penul.corr.siue (vt apud Solinum legitur) Iphicles, *ἰφικλῆς*. Suidæ,Fuit Amphitryonis & Alcmenæ filius , eodem partu cum Hercule editus,Iolai pater : sepulchrum habet Arcadiæ vrbem , vt scribit Pausanias.Setuius, Hercules natus est cũ Iphiclo Amphitryonis filio: sed quum Iuno duos serpentes immisisset Hercului , Iphiclus de cunis terrore lapsus,suo vagitu excitauit parentes: qui quum surrexissent viderunt Herculem angentem manibus angues immissos ei nouercalibus odiis.Fuerunt & alij huius nominis.

IPHICRATES, *ἰφικράτης*, teste Aemilio & Plutarcho, vir Athenienſis, non tam magnitudine rerum gestarum, quàm disciplina militari nobilitatus.Hic primus omnium spoliis bello captis nomen suum inscripsit,quum antea solius ciuitatis nomen inscriberetur.Autor Suidas.

IPHIDAMAS, *ἰφιδάμας*, teste Home.li.11.Iliados,Antenoris filius fuit, corpore lato atq; procero,ab Agamẽnone in bel.Troiano interẽptus.

IPHIGENIA, *ἰφιγένια*, Agamemnonis & Clytemnestræ filia fuit: de qua ita fabulantur Poetæ. Quum Agamemnon in Aulide ceruũ Dianæ ignarus occidisset,dea irata ventorum flatus amouit, vt Græci nauigare non possent. Quapropter quum oraculum consulerent, respon sum est, Agamemnonio sanguine deam esse placandam.Missus igitur Vlysses Iphigeniã astu à matre abduxit , Achilli eam nupturam simulans:quúmque iam immolanda esset , dea eius miserta ceruam pro ea supponit , virginem autem in Tauricam regionem transtulit , vbi à Thoante Rege eiusdem deæ sacris præfecta est quæ humano sanguine fieri solebant. Quò quum postea Orestes Furiis agitatus,& ab incolis captus venisset,iámque esset immolandus, à sorore agnitus & liberatus est:cum quo non multo pòst occiso Thoante Rege aufugit,abla to secum Dianæ simulachro , in lignorum fasce absconditо , propter quod illam Fascelidem vocarunt. Tandem venerunt in Italiam , & in Aricino nemore simulachrum locauerunt , ædificato deæ insigni templo.Ouid.lib.3.de Ponto,Sceptra tenente illo,liquidas fecisse per auras Nescio quam dicunt Iphigeniam iter.

IPHIMEDIA, penul prod. *ἰφιμέδεια*, Vxor fuit Aloei, quæ compressa à Neptuno filios geminos peperit, Otum & Ephialten,qui singulis mensibus nouem digitorum longitudinem staturæ suæ adiiciebat: quúmque paucis annis in summam corporis molem excreuissent , vnà cum cæteris gigantibus aduersus superos bellum mouentes , Apollinis & Dianæ telis confixi sunt.

IPHINOVS, *ἰφῖνος*, Vnus ex Centauris,apud Ouidium,12.Metamor.

IPHIS *ἶφις*. Puer fuit formæ venustate conspicuus:qui quum Anaxareten puellam efflictim amaret,neque illa eius amori respónderet,impatientia amoris vitam laqueo finiuit.Quúmque iam ad sepultura efferretur, Anaxarete è fenestra prospiciens,in saxum mutata est. Vide latius hanc fabulam apud Ouidium 14.Metamorph.¶ Fuit item Iphis, puella quædam Cretensis ex Phæsto oppido , Lygdi & Telethusæ filia, quam mater inscio viro (qui,si filia sibi nasceretur , occidi eam imperarat) virili habitu educauerat. Qua ratione quum ad annos pubertatis patrem fefellisset , Lygdus Ianthen puellam ei despondit. Quapropter inops consilij Telethusa, Isidis auxilium implorauit:quæ ipso nuptiarum die Iphidem transformauit in marem. Vide Ouidium lib. 9.Metamorph.

IPHITVS, *ἴφιτος*, Filius Praxonidis,siue Hæmonis, qui primus Olympia instituit. ¶Iphitus item alius Eurytì Oechaliæ regis filius fuit & frater Ioles,quẽ Hercules è turri præcipitauit.¶Alius fuit Troianus, de quo Virg.lib.2.Aen.Diuellimur inde Iphitus & Pelias mecum.

Ips, *ἶψ*. Vermiculus est vitium oculos erodens , vt & is frumenta , tripa ligna, fis, vestes,is vitrum,midas fabam. Vide latius suprà in dictione IPES.

Ipse, a,um,Pronomen demonstratiuum, quod cum aliis pronominibus iunctum, eorum accipit significationem : vt Ego ipse, tuipse, is ipse. *αὐτός*. Inuenitur tamen sæpe absque aliis per ellipsim prolatum, & tamen eorum habens significationem,quæ cum eo subaudiuntur. Virg. 2.Aeneid. Quæque ipse miserrima vidi. ¶Aliquando relatiuum est. Idem 3.Aeneid.Ipse arduus,altáque pulsat Sydera.¶Aliquando emphasim, id est expositionem alicuius rei latentis habet , cuiusmodi est illud apud Virgilium 2. Aeneid.Ipse pater Danais animos , viréſq; secundas Sufficit. Ibi enim ipse,latentem quandam habet energiam: quasi dicat,Ipse Iupiter,qui se omnibus æquum solet prębere,& quem minimè verisimile erat talia facturum fuisse.Quòd si addatur particula met,discretio signatur:vt Ipsemet,hoc est ipse per se,& nõ per alios. ¶Apud veteres ipsius,pro ipse dicebatur. Terent.Ipsus est. ¶Item superlatiuum Ipsissimus, *αὐτίστατος*.¶Hinc fit compositum ipsipse,id est ipse & non alius.

Ipsullices, Bracteæ dicebantur in muliebrem , virilémve speciem expressæ.Festus.

I ante R.

Ir, siue potius Hir,per aspirationẽ,neutri generis,& indeclinabile, Propriè manus concauitas, licet quandoq; pro ipsa manu capiatur. *δράξ*.

Ira, æ, Animi excandescentia,in corde sedem habens : ita dicta est ab eo quod est ire. *ἰργή*. Nam à se it qui irascitur , & furit. Vnde & qui iram deponit,ad se redire dicitur.Terẽt.in Adelphis, Tandem reprime iracundiam,& ad te redi. Cicero 4.Tusculan.Quæ autem libidini subiecta sunt,ea sic definiunt,vt ira sit libido puniendi eius qui videatur læsisse iniuria. Iræ sunt inter Glycerium & gnatum , Terentius in Andria. Iram euomere in aliquem, Terent. in Adelph. Cicero in Offic. Prohibenda maximè est ira in puniendo. Indomitæ iræ. Virgil. 2. Aeneid. Nate,quis indomitas tantus dolor excitat iras ? Exercere iras. Virg.3. Georg. Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras Inachiæ Iuno pestem meditata iuuencæ. Ouid.3. Metamorpho. –rostrisque & aduncis vnguibus iras

Exercent,alásque aduersásque pectora lassant,

Iracundus, da, dum, Qui ex parua, vel nulla causa præcedente irascitur: quíque natura ad iram procliuis est, etiamsi tunc nulla moneatur ira, *ὀργίλος, χολώδης, θυμώδης, θυμικός*. Plaut.in Mil.Opus erit me tibi aduocato tristi , iracundo ? Ecce me. Idem in Pœn. Eia haud vestrum est iracundos esse quod dixi ioco.

Iracundia, dicitur Procliuitas in iram, *ὀργιλότης*. Donatus,Ira de causa est, iracundia de vitio multùm irascentis.Cicer.4. Tusculˢ. Ex quo in aliis anxietas,vnde anxij:in aliis iracundia dicitur,quæ ab ira differt : est qi aliud iracundum esse,aliud iratum.Seneca,Ira quo differt ab iracundia, apparet:quo scilicet ebrius ab ebrioso, & timens à timido. Iratus, potest esse non iracundus:iracũdus potest aliquãdo non iratus esse. Viurpatiuè tamen iracũdia ponitur pro ira.Cic.3. Tusculˢ. Quanquam ipsa iracundia libidinis est pars:sic enim definitur, Iracundia est vlciscendi libido,Terent.in Adelph.Me miserum,vix sum compos animi, ita ardeo iracundia.

Iracundè, aduerbium,Furiosè,animosè,cum ira,Cicero Philipp.2, Nam me tecum iracundè agere dixisti solere , non est ita : vehementer me agere fateor,iracundè nego.

Irascor, sceris,iratus sum, Ira commoueor, stomachor, succenseo, *ὀργίζομαι*. Et modò absolutè ponitur. Terent. in Eunuc. Ille continuò irascì, Neque negare audere.Idem Adelph. Rursum Demea irascere ? Modò constituitur cum datiuo.Cic.ad Atti. lib.1,Pompeij nostri amici negãt me ei iratum fore,si ad mea cõuicia non venerit. Plautus, Noli amabo Amphitruo irasci Sosiæ causa mea. Cice.pro Qu.Rosc.Dij immortales hominibus irasci & succensere consuerũt. ¶Irasci vicem alicuius,pro dolere, Liu.4.bel.Macedo. ¶Huius composita sunt, Subirascor quod est paulum vel leuiter irascor. Obirascor, contra irascor. *ἀντοργίζομαι*. Liu.lib.1.Fortunæ (vt fit) obirati,cultum reliquerant Deũm.

Iratus dicitur, qui aliqua re lacessitus excandescit:etiã si natura non iracundus. *ὀργιλός*. Cicero pro Cælio, Huic ego deos propitios, pleriq; autem iratos putant.Idem ad Attic.Nolo te illum iratum habere.Iratior.Cicero ad Attic.libr.15,Antonio est enim fortasse iratior. Iratissimus.Cicer.8.Philipp.Cæsar ipse qui illis fuerat iratissimus,tamẽ propter singularem eius ciuitatis grauitatem & fidem , quotidie aliquid iracundiæ remittebat.

Iratè, aduerbium.Per iram significat. *πρὸς ὀργήν*. Columel. lib.7. cap.11. Satis est seueros esse,nec blandos, vt nonnunquã etiam conseruos iratius intueantur,semper excandescant in exteros.

Irceus, Genus est farciminis.Festus.

Ire pedibus in sententiam, *πεζοπορεῖσθαι*, quid sit vide suprà in verbo EO, is.

Irenarches, siue Irenarcha, *εἰρηνάρχης*, Quid ad tollendas discordias & pacandos ciuium animos , siue qui disciplinæ publicæ , & corrigendis moribus præficitur. Græci enim *εἰρήνην* pacem vocant : *ἄρχειν*, præfectum aut principem. Horum officium erat tranquillitatem publicam seruare,& iter facientibus vias securas præstare.Vide Vlpianum l.Munerum.Digest.de Muneribus & honoribus.

IRIA Flauia,Oppidum est Cæpororum,in ora Occidentali Tarraconensis Hispaniæ:cuius meminit Ptolemæus lib.2.cap.6.¶Est & Iria Taurinorum oppidum,non procul à Dertona:cuius meminit idem Ptolemæus lib.3.cap.1.

Iris, huius iris, vel iridis, *ἶρις*, Arcus cælestis : ab *εἴρειν*, quod est dicere, vel nuntiare:propterea quòd arcus huiusmodi pluuias denuntiet:vnde etiam Poëtæ Irim Iunonis nuntiam esse finxerunt. Virgil. 5. Aeneid. Irim de cælo misit Saturnia Iuno. Huius arcus causa est radius Solis. cauæ nubi immissus qui repulsa acie in Solẽ refringitur. Nubes enim formam arcus dioscoloris efficiunt , qui alia parte earum tumidiores sunt,alia submissiores,& quædam crasiores quàm vt Solem trãsmittant, aliæ imbecilliores quàm vt excludant. Hæc inæqualitas alternis lucem vmbrámque commiscet,& exprimit illam mirabilem arcus varietatem. ¶Est & Iris, *ἶρις*, herba gladioli foliis,sed maioribus, latioribus,& pinguioribus,radice odorata, & sternumenta mouente, flore colorum varietate arcus cælestis specimem referente. Vulgus *Lilium caruleum* appellat.Vide Plinium lib.21.cap.7.

Irinum, *ἴρινον*, Vngnentum quod ex iride fit. Plin. libro 13. cap.1.Irinum Corinthi diu maximè placuit.Idem libro 20.capit.27,Capitis dolores discutit illitum ex aceto & infusum naribus cum irino, oculorum epiphoras,& tumores.

Irion, onis, *ἰρίον*, Frugis genus est,culmo assurgens ferulaceo, foliis & flore sesamo non dissimili. Seritur in Italia ante Vergiliarum exortum:in Græcia autem & Asia sub earundem occasum.Vide Plinium lib.18.cap.7.

Irnella, Vasis genus in sacris.Festus.

Ironia, penul.produ. *εἰρωνία*, Figura est in pronuntiatione vim omnem habẽs quam nos vel dissimulationem,vel irrisionem dicere possumus: quum scilicet pronuntiatione ipsa nos diuersum ostendimus significare ab eo quod verba ipsa videntur sonare.Eiusmodi est illud Iunonis apud Virgilium 10. Aeneid. Me duce Dardanius Spartam expugnauit adulter. Nisi enim amaritudo pronuntiationis adiuuerit , consiteri videtur quod negare contendit.

Irpices, Rastri sunt dentati, in agris ad extirpandas radices herbarũ accommodati.Festus.

IRPINI, Populi erant ad Soractem montẽ,ita appellati ab Irpo:quo nomine Samnites lupum appellant,siue quòd lupum ducem secuti, sedes suas delegerunt,vt Festus tradit:siue quòd more luporum ex rapto viuerent.Hos Seruius Hirpinos vocat per aspirationẽ in prima syllaba.

Irrasus, penul.prod.Non rasus. *ἄξυρος*. Plaut. in Rudente, Dij te ament cum irraso capite.

Irrationabilis, le,penul.correp. Ratione carens. *ἄλογος*. Quintil.lib.7. capit. 4, Falsa est finitio, si dicas, Equus est animal rationale : nam est equus animal, sed irrationabile. Sunt tamen qui & hîc & alibi apud eundem autorem,non rationabile,sed rationale legant.

Irraucio, Is,irrauſi,sum, teste Prisciano, siue Irrauceſco,cui, Raucus fio. *βράγχω, βραγχιάω*. Cicer. lib.1.de Orat. At Æsopum,si paulum irrauecuerit,explodi.Prisciánus legit Irrausérit.

Irredux, ducis,penult.corr.Contrarium est nomini redux : vt apud Lucanum lib.9.Irreducémq; viam deserto limite carpit,hoc est,viam à qua rediturus non est.

Irrediuiuus, a,um,Contrarium rediuiuo:vt,Irrediuiuus pons apud Catullum,pro irreparabile,inquit Budæus. Catulli verba hæc sunt, Epig. 17.ad Colonium. –sed veteris inepta Crura ponticuli , sub his totus irrediuiuus Ne supinus eat,cauáque in palude recumbat.

Irreligatus, a,um, Idem quod solutus, & non ligatus. *ἄδετος*. Ouid. 1, de Arte, Vtque erat è somno tuniea velata recincta,

Nuda pedem croceae irreligata comas.

Irreligiosus, a,um, Pietati,& religioni repugnans. *ἀνόσιος, ἀνοσίως*. Liu. 5.ab Vrbe , Saluo etiam tum discrimine diuinarum , humanarúmque rerum,irreligiosum ratus,sacerdotes publicos,sacráq; populi Romani pedibus ire,ferrique se & suos in vehiculo conspici. Plin.in Epistol. 112, Sed eam reuerentiam cum literis ipsis , tum scriptis tuis debeo, vt sumere illa,nisi vacuo animo,irreligiosum putem.

Irremeabilis, bile,Vnde remeare nõ possis:vt,Error irremeabilis.Virgil.5. Aeneid. –ancipitémq; Mille viis habuisse dolum, qua signa sequendi Falleret indeprehensus,& irremeabilis error.Idem 7. Aeneid. Occupat Aeneas aditum custode sepulto, Euadítque celer ripam irremeabilis vndæ. Viæ irremeabiles.Senec.Hercul.furente.

Irremediabilis, le,Cui mederi,siue remedium adhibere non possumus, *ἀνίατος, ἀδιόρθωτος*. Plin.lib.29.cap.7,E quibus dixisse non pudeat, si in defectu Lunæ,Solisve congruat vis illa,irremediabilem fieri,Idem lib.25.cap.13,Sed in vino pota irremediabilis existimatur.

Irremunerabile, Quod ob magnitudinem remunerari non potest,nec par pari rependi. *ἀνταπόδοτον*.

Irreparabile, Quod reparari,& in integrum restitui non potest, *ἀνανεωτικόν*. Virg.3.Georg.Sed fugit interea,fugit irreparabile tempus.

Irrepertus, a,um,Non repertus.Horat.3.Carm.Qua tumidus rigat arua Nilus aurum irrepertum,& sic melius situm.Quum terra celat.Id est,nondum repertum.

Irrepo, pis,penult.produ.Passim & latenter more reptilium introeo. *παρεισπίπτω, ὑπολύομαι, παρεισέρχομαι*. Cuius frequẽtatiuum est Irrepo. Plin.libr.26.capit.1,Non fuerat hæc lues apud maiores,patréſque nostros , & primò Tyberij Cæsaris principatu medio irrepsit in Italiam. Cic.3.de Orat.Irrepit in hominum mentes.

Irreprehensus, Qui reprehẽdi iure nõ possit, *ἀνέλεγκτος, ἀνεπίληπτος, ἄμωμος*. Ouid.5.Trist.Eleg.15,Et tandem probitas irreprehensa fuit.

Irrequietus, ta,tum,Quod nullam habet requiem. *ἄπονος*. Plin.lib. 2.cap.3,Aeterno & irrequieto ambitu,&c. Mart. libr.4, Discurris tota vagus vrbe,nec vlla cathedra est, Cui non manè feras irrequietus aue. Bella irrequieta,Ouid.2.Trist.Sors irrequieta,Ouid.2.Metamorph.

Irresectus, a,um, Non resectus. Horat.Epod.5.Hîc irresectũ fœua dente liuido Canidia rodens pollicem.

Irresolutus, ta,tum,Quod nunquam remittitur. Ouidius 1. de Ponto, Eleg.2.At semel intentus neruo leuis arcus equino, Vincula semper habens irresoluta manet.

Irretio, tis,Dolo capio, & quasi reti quodam inuoluo. *πειβάλλω, περιτίθημι, σαγηνεύω*. Cicero 4. Acad. Quid enim ad illum qui te captare vult,vtrum tacentem irretiat te,an loquentem ? Irretire illecebris,allectare,& detinere.Cicero in Catil. Cui tu adulescentulo quem corruptelarum illecebris irretisses , non ad audaciam ferrum, ad libidinem facem prætulisti?

Irretitus, Dicitur qui aliqua fraude vel blanditiis, aut dolo, quasi reti captus est. *πεφιλαλεῖσθαι, δολίκτυπεῖσθαι*. Cic.5.de Fin.Vidit Homerus probari fabulam non posse,si cantiunculis tantus vir irretitus teneretur.

Irretortus, a,um,Pro recto.Horat.1. Carm. Ode 2, Quisquis ingentes oculo irretorto Spectat aceruos.

Irreuerenter, aduerbium,Sine reuerentia & honore.Plin.Epist.38,Cæteri audaces, atque etiam magna ex parte adulescentuli obscuri ad declamandum huc transeunt,tam irreuerẽter & temerè, vt mihi Attilius noster expresse dixisse videatur , sic in foro pueros à centumuiralibus causis auspicari,vt ab Homero in scholis.

Irreuerentia, æ,Reuerentiæ contraria. *ἀναίδεια*. Tacit.lib.13,Quibusdam coalitam libertate irreuerentiam eó prorupisse frementibus. Plin.Epistol.92,Studiorum irreuerentia.

Irreuocabilis, le,Quod non potest reuocari.Plin.Epist.51, Cuius tædio ad mortẽ irreuocabili cõstantia decurrit , vsq; ad supremũ diẽ beatus & fœlix.Horat.1.Epist.18,Et semel emissum volat irreuocabile verbũ.

Irreuocandus, da,dum,Idem : vt,Error irreuocandus, apud Claudianum de bel.Get.

Irreuocatus, a,um,Non reuocatus.Horat.2.Epist.1, Quum loca iam recitata reuoluimus irreuocati.Ouid.11.Metamor. –sed enim irreuocatus ab acri Cæde lupus præstat dulcedine sanguinis asper.

Irreuolutus, a,um,Contrarium reuoluto.Mart.lib.11,Vadas,& redeas irreuolutus.

Irrideo, irrides,irrisi,irrisum,penul.produ.ex in,& rideo,Derideo,ludibrio habeo. *καταγελάω*. Terent.in Heaut. Irrides in re tanta,neque me quicquam cõsilio adiuuas.Idem in Eunu. Cœpit ad id alludere. Et me irridere. Cicer.2.de Nat.deo. Etiam per iocum deos irridens,quum ea uca liberati pulli,&c.

Irrisus, participium,Tacit.lib.4.Ad vana,& toties irrisa reuolutus.

Irrisus, us,penul.produ.Tacit.lib.1,Retinenteis centuriones irrisu, & contumeliis,postremò verberibus insectantur.Idem libr.3, Non sine irrisu audientium postulauit. Irrisui esse:id est ludibrio haberi.Plin.lib.22. cap.5, Imò verò plerisque vltrò etiam irrisui sumus, ista commentantes,ac friuoli operis arguimur.

Irrisio, onis,Subsannatio.Cicero.1. Offic.deforme etiam de seipso prædicare,falsa præsertim, & cum irrisione audientium imitari militem gloriosum.

Irrisor, oris,Qui irridet. Cic.in Parad. Veniant igitur isti irrisores huius orationis, ac sententiæ,& iam vel ipsi iudicent,&c.

Irridiculè, aduerbiũ,Insacetè,ineleganter.Cæsar 1.bel.Gall.Quod quum fieret,non irridiculè quidam ex militibus decimæ legionis dixit,plusquam pollicitus esset,Cæsarem facere.

Irrigo, penulti. corrept. ex in & rigo, Adaquo,humecto,quasi riuos in agrum deduco. *ἀρδεύω, βρέχω, ἐχετηγέω*. Cicero 2. de Natura deorum, Aegyptum Nilus irrigat.Idem 1.de Natura deorum.Democriti fontibus Epicurus hortulos suos irrigauit.Plin.lib.2.cap.63, Quámq; sanguine nostro irrigamus,insepultis ossibus tegimus. Sopor irrigat artus.Virgil.3.Aeneid.

Irrigatio, onis verbale, Actus irrigandi. *ἄρδευσις, ἐχετηγία*. Cic.1.Offic. Ade ductus aquarum,deriuationes fluminum, agrorũ irrigationes,moles oppositas fluctibus,&c.

Irriguus, a,um, Quod irrigatur,vel facilè irrigari potest. *καταῤῥύτος*. Cato cap.1.de Re rust.Vinea est prima:si vino multo opus fiet:secundo loco hortus irriguus.¶ Accipitur & quandoque in significatione actiua:

Universidad de Deusto Biblioteca

vt, Aqua irrigua, quæ irrigat. Virg. lib. 4. Georg. –irriguúmq; bibant violaria fontem. Tibul. Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.

Irrito, pen. produ. frequentatiuum ab irruo, per mutationem u, in i, euphoniæ causâ. Est autem Irritare idem quod lacessere. prouocare, & adiram incêdere. ἐρεθίζω, ἐπείγω, παροξύνω, παροτρύω. Quæ significatio à cânum more tracta videtur qui in lacessentē irruunt: vel vt Donatus ait, restrictis dentibus, r. literâ imitantur. Virg. lib 3. Aen. Irritátq; virū telis, & voce lacessit. Ouid. libr. 2. Fast. Tum ficco prima irritat cortice flammas. id est suscitat. Plaut. in Amphitryone, Irritabis crabrones. ¶ Ab eodem fonte manat & Prorito, tas, penul. prod. Nam sicut irrito pro lacesso, ab irruo est, ita prorito à proruo: nec multùm in significatione differunt. Nam prorito idem est quod prouoco. παροτρύνω. Columel. libr. 2. Lini semẽ, nisi magnus est eius in ea regione quā colis, prouentus, & pretiū proritat, serendū non est. Hoc est nisi pretiū alliciat, & inuitet. Differunt autem prorito, & irrito: quòd illud & in bonam & in malam partem, vti prouoco, capi potest: irrito, nonnisi in malam.

Irritatus, a, um, participium. Gens irritata, Ouid. lib. 3 Metamor. Voluptas irritata. Idem 2. de Arte. ¶ Irritatus pro irato. Terent. in Phorm. Ita sum irritatus, animum vt nequeam ad cogitandum instituere.

Irritatus, nomen ex participio. Gell. lib. vlt. cap. vlti. Quo fit quorundam maledicorum hominum fœuitas & inuidentia irritatior.

Irritatio, onis, Instigatio. παροξυσμός. Liu. 2. bel. Maced. Et irritatio animorum ea prima fuit.

Irritabilis, le, Quod facilè irritatur: cui us contrarium placabilis. Cice. ad Atticum lib. 1, Nam si ita statueris, & irritabiles animos esse optimorū sæpe hominum, & eosdem placabiles, &c. Horat. 2. Epist. 2, Genus irritabile vatum.

Irritamen, inis, Quo quis irritatur, & accenditur. Ouidius libro 12. Metamorph. Haud secus exarsit, quàm circo taurus aperto Quum sua terribili petit irritamina cornu. Irritamen amoris, Ouidius libro 9. Metamorpho. Idem 3. Metamorph. –magnas Adieciſſet opes, animi irritamen auari.

Irritamentum, ti, Quo quis irritatur, & accenditur. Plinius libro 5. capit. 6, Subinde insulis impactus, totidem incitatus irritamentis, postremò, &c. Ouidius libro 1. Metamor. Effodiuntur opes irritamēta malorum. Sic irritamenta gulæ, dicuntur condimenta quibus edendi auiditatem prouocamus.

Irritus, ta, tum, compositum ab in, & ratus: Idem quod non ratus, ἄδοκητος, ἄπρακτος. Terent. in Phormione, Quod dictum, indictum est; quod modò erat ratum, irritum. Labor irritus anni, Ouidius lib. 1. Metamor. Irritæ preces, id est vanæ, futiles, & incassum fusæ. Plin. in Panegy. Ac plerique irritis precibus surdas principis aures adstrepebant. Tela irrita, Virgilius 4. Ecloga. Verba irrita, Ouidius 1. de Remedio amo. ¶ Interdum irritus idem est quod ad nihilum redactus. Virgil. 4. Ecloga, Te duce, siqua manent sceleris vestigia nostri, Irrita perpetua soluent formidine terras.

Irroboro, as, pen. corr. Inualesco, vires acquiro. ἐπιῤῥώννυμαι. Gell. lib. 1. cap. 22, Irroborauit, inueteraúsque falsa atque aliena verbi significatio, quod dicitur. Hic illi supereſt.

Irrigo, as, pen. corr. Infero, infligo, impono. ἐπάγω, προστρίβομαι. Plaut. in Capt. Qui consilium iniere, quo nos victu & vita prohibeāt: His diem dicam, irrogabo mulctam, vt mihi cœnas decem Meo arbitratu dent, quum cara annona sit. ἐπιβάλλω ἐπιβολήν. Plinius. Non modò culpam omnem, sed etiam mulctam irrogauit. Cice. pro Domo sua, Vetant leges sacratæ, vetant xii. tabulæ leges priuatis hominibus irrogari: id est enim priuilegium. ¶ Irrogare alicui mortem. Tacitus libr. 4, Sibimet irrogaret mortem, quam patri struxerat.

Irrogatus, a, um, participium. Tacitus lib. 13, Exiliúmque accusatori irrogatum, & tabulæ exustæ sunt.

Irrogatio, onis. Cice. pro Rabirio, Nam quid ego ad longam orationem comparem, quod est in eadem mulctæ irrogatione præscriptum, hunc nec suæ, nec alienæ pudicitiæ pepercisse?

Irroro, as, penul. produ. Rore aspergo, seu madefacio. ἐπιῤῥοΐζω, βρέχω. Columel. lib. 11. capit. 2, Septimo Idus Decembres aquila manè oritur, Africus, Interdum Auster irrorat. Idem lib. 12. capit. 22, Noctibus autē labrum operire conueniet, ne irroretur. Dicimus autem, Aquam irrorare agro: & agrum irrorare aqua. Ouid. 1. Metamorp. Inde vbi libatos irrorauere liquores Vestibus. Idem 7. Metamor. Ter se conuertit, ter sumptis flumine crinem Irroravit aquis. ¶ Somnus irrorat quietem oculis, Silius lib. 10.

Irrubeo, es, pen. corr. vel Irrubesco, is, Rubrum fieri, rubore suffundi. ἐρυθριάω. Stat. 9 Theb. –irrubuit cæli plaga sydere misto, Occursúque sacro pariter iubar arsit vtrinque. Ignis irrubuit meis vultibus, apud eundem lib. 5. Syl. pro eo quod est, suffudit vultus meos.

Irructo, as, Est ructu afflare. ἐρεύγομαι. Plaut. Pseudolo, Quid tu, malùm, ergo in os mihi Ebrius irructas?

Irrugio, gis, Valde rugio. ἐπιβρυχάομαι.

Irrugo, as, are, In rugas contrahere. ῥυτιδόω. Gell. libro 12. capit. 1, Neæquor illud ventris irrugetur.

Irrumpo, is, Violenter & cum impetu ingredior. ἐσπίπτω, ἐσβάλλω, ἐμβάλλω. Plin. lib. 35, Hostilius Mancinus, qui primus Carthaginem irruperat. Quid. 15, Metamorph. –portas irrumpere apertas. Virg. 11. Aen. –portas irrupére patentes. Lactant. lib. 2, Nam quum ab Alexandro capta ciuitas esset, ac milites ad eam spoliandā irrupissent. Et fermè semper in hac significatione hoc verbo vtuntur autores. Lactãtius propriè sumpsit libro 6, pro penitus frango, ἀπορρήγνυμι. Summum (inquit) inter se hominum vinculum est humanitas, quod qui irruperit, nefarius & parricida existimandus est.

Irruptio, onis, Impetus, incursio. ἐσβολή. Cic. pro lege Manil. Nam quum hostium copiæ non longe absunt, etiamsi irruptio facta nulla sit, tamen pecora relinquuntur.

Irruo, is, rui, penul. corr. irrutum. Cum impetu aliquem aggredior, vel violenter me aliquò immitto. ἐσβάλλω, ἐσβιάζομαι. Salluſt. in Iugurtha, Quum fortè in eum irruerent, facilè repulſi. Cicer. 2. de Finib. Et equo admisso in mediam Latinorum aciem irruebat. Terent. Adelph. Fores effregit, atque in ædes isruit alienas.

Irtiola, æ, genus vitis Vmbriæ, Piceno, & Meuanati agro peculiare, teste Plinio lib. 14. cap. 3. Columel. lib. 3. capit. 2, Nam has nuper mihi cognitas, pergulanam dico, & irtiolam, ferreolámque, non facilè assueremen quo gradu habendæ sint.

Irvs, ῖρος, Mendicus fuit Ithacensis, assecla procorum Penelopes, quem Vlysses domum reuersus pugno interfecit. vt est videre apud Homerū 18. Odyſſ. Huius paupertas abiit in prouerbium, vt hominem extremę inopiæ Iro pauperiorem dicamus. Ouid. Irus erit subitò, qui modò Crœsus erat.

I ante S.

Is, ea, id, Eius, Pronomen est eandem habens significationem quam ille aut hic: eundémque in oratione situm obtinet. ἐκεῖνος, οὗτος. Et modò demonstratiuè accipitur. Cic. lib. 2. Epist. Neque enim tu is es, qui, qui sis nescias. Idem pro P. Sylla, neq; enim vna est ratio defensionis ea quę posita est in oratione. Modò relatiuè. Cic. ad Atticum lib. 1, Venit mihi obuiam puer tuus: is mihi literas abs te reddidit. Idem 6. Philipp. Antonius cum vna legione, & ea quidem vacillante, L. fratrem expectat. Idem de Diuinatione. Plurimis nostris exemplis vsus es, & iis quidem illustribus. ¶ Nonnunquam accipitur is pro talis, vel eiusmodi. Cicero lib. 2. Epist. Is enim tu vir es, & eum me esse cupio, vt, &c. Idem Atti. lib. 3, Itaque ego is in illum sum, quem tu me esse vis.

Is, ĭs, Vrbs à Babylone itinere dierum octo distans, apud quam est Is fluuius, in Euphratem se exonerans: è quo bitumen ædificandis muris Babylonis subministrabatur. Autor Herodotus lib. 1.

Isaca, siue (vt in quibusdam exemplaribus legitur) Isca, fluuius est in Meridionali latere Britanniæ insulæ. Ptolemæus lib. 2. cap. 3.

Isaevs, ἰσαῖος, cum æ diphthongo, Nomen rhetoris parirer & philosophi quem Philostratus in Vitis sophistarum, Assyrium fuisse tradit. Cuius hoc fuit inuentum, cuiusuis rei argumentum in breue contrahere compendium.

Isagoge, penult. produ. εἰσαγωγή, Prima artis, scientiæve alicuius rudimenta, ad maiora altioráque viam munientia. A Græco verbo εἰσάγω, quod significat instituo, & prima artis cuiuspiam elemẽta trado. Quidam ex nostris verbum ex verbo reddentes, introductionem appellarunt. Gellius lib. 16. cap. 8, Quum disciplinas dialecticas induci atque imbui vellemus, necesse fuit adire atque cognoscere, quas vocant Dialectici. εἰσαγωγάς.

Isagogicon, εἰσαγωγικόν, Liber prima artis alicuius præcepta tradens, & ad interiora altioráve viam quandam muniēs. Quidam ex nostris Introductorium vertunt, vocabulo inter doctos non satis recepto.

Isander, ἴσανδρος, Filius fuit Bellerophōtis & Achimenes qui quum esset bellū inter Lycios & Solymos, cōtra Solymos pugnās occisus est.

Isapis, penul. produ. Fluuius Flaminiæ, propinquus Cæsenæ, vt Strabo lib. 5. scribit. Lucanus lib. 2, Crustumiúmque rapax, & iunctus Isapis Isauro.

Isara, penult. correp. Fluuius est Allobrogum, non procul à Cemeno monte in Rhodanum influens. Vide Plinium lib. 3. cap. 4.

Isatis, ἴσατις, A Græcis vocatur herba quam Latini glastum appellant. Eius duo sunt genera: isatis syluestris, folia habet lactucæ, sed maiora: caules prætenues, multifidos, quadantenus rubentes: in quorum cacuminibus folliculi multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus semen habet flore tenui & luteo: satiua, folia habet plantagini similia, verùm pinguiora nigrioráque, caulémque duorum cubitorum altitudinem excedentem. Hanc trusatilibus mollis premunt, vt herbaceam saniem excludant: deinde abacto liquore digerunt in magnos globos, quos in tabulatis in cinerem putrescere sinunt. Tolosates pastellum ab effigie pastillorum, in quos glomerantur, nominant.

Isavria, ἰσαυρία, Regio est Asiæ minoris, proxima Cilicię ad Taurū montem, quam Publius Seruilius cognomento Isauricus subegit, & multas piratarum munitiones quæ in ora maritima erant, vi cepit. Hæc Strabo lib. 12, qui se Seruilium vidisse scribit. Fuisse autem traditur fortunæ adeò tenuis, vt publico funere fuerit elatus. Isauri, populi Isauriam tenentes.

Isavrvs, Flaminiæ fluuius est, qui accepto Ispi, non procul à Cæsena in mare Adriaticum influit. Lucan. lib. 2. Crustumiúmque rapax, & iunctus Ispis Isauro.

Isavra, orum, ἴσαυρα, τὰ, Vrbs Isauriæ, quæ est Asiæ regio non procul à Tauro monte, inter Lycaoniam & Ciliciā sita. Hanc vrbē postea Claudius, deducta eò colonia, à nomine suo Claudiopolim appellauit: vt est autor Ammianus.

Ischades, ἰσχάδες, Græco nomine sici aridi appellantur, teste Polluce: nam σῦκα propriè de recentibus dicuntur.

Ischas, adis, ἰσχάς, Raphani agrestis genus quod apion nonnulli, alij agrioraphanum appellant. Autor Plinius.

Ischæmon, ἰσχαίμων, Herba à Thracibus primùm inuenta, qua ferunt sanguinē sisti, non aperta modò vena, verumetiā præcisa. Serpit è terra millio similis, foliis asperis & lanuginosis. Autor Plin. lib. 25. cap. 8.

Ischia, ἰσχία, Insula est maris Tyrrheni, altera Oenatridum, eregione Veliæ sita. Autor Plin. lib. 3. cap. 7.

Ischias, adis, ἰσχιὰς, νευπλανδρὰς, Herba quædā radice cyperi quæ commanducata dentium dolorem sedat. Alij leucacantham vocant, alij polygonaton. Plin. lib. 22. cap. 16.

Ischia, ἰσχία, Ossa duo sunt in posteriore hominis parte ossi sacro, in anteriori

teriori mutuò κατὰ σύμφυσιν coherentia. Latinè coxendices appellantur. Vtrunque horum grandi cauatum est acetabulo, in quo insertum femoris caput circunuoluitur.

Ischias, adis, ἰσχιὰς, Arthritidis species est apud Aeginetam, coxendices (quæ ἰσχία vocant Græci) præcipuè infestans. Vulgò corrupto nomine Sciaticam vocant. Plin. lib. 27. cap. 1, Bibitur propter ischiada & strangu riam in vino.

Ischiacus, siue ischiadicus, ἰσχιαδικὸς, Qui ischiade morbo laborat. Plin. lib. 23. cap. 1. Prodest stomacho, &c. vertigini, torminibus, ischiadicis. Cato de Re Rust. cap. 121, Vinum ad ischiacos sic facito, &c.

Ischomache, es, ἰσχομάχη, Vxor Pirithoi fuit, ex Atracia Thessaliæ regiúcula, alio nomine Hippodamia appellata, quam quum Centauri Pirithoo prępirere conarẽtur, ingeniti clade ab Hercule & Theseo pro fligati sunt. Propertius li. 2. Ele. 4. Ischomache, Lapithæ genus heroinę. Dicta Ischomache παρὰ τὸ ἰσχὺν τῶν μάχων, hoc est à cohibenda pugna.

Ischopolis, ἰσχόπολις, Vrbs est Ponti Cappadocij, iuxta Cerasuntē: teste Ptolemæo lib. 5. cap. 6.

Ischuria, ἰσχουρία, A Græcis dicitur vrinæ suppressio: quæ octo modis fieri solet: inflammatione, duritia, sanguinis collectione, resolutione, lapidis procidentia, vlceratione, & lithiasi.

Isiaci, ἰσιακοὶ, Isidis sacerdotes erant in Aegypto, qui vestibus tantùm lineis, quas illi λινουχίας appellabant, amiciebantur. A qua consuetudine emanauit scitum illud Plutarchi dictum, οὔτε γὰρ φιλοσόφους πωγωνοτροφίαι, καὶ τριβωνοφορίαι ποιοῦσι, οὔτε ἰσιακοὺς αἱ λινουχίαι. Hoc est, Nam neque philosophos facit barba promissior, vestísque attrita, nec item isiacos linei amictus. Habet autem hoc non inuenustam prouerbij speciem, Isiacum non facit linostolia: pro eo quod trito vulgi prouerbio dicimus *Monachum non perfici cucullo.*

Isiphylvs, ἰσίφυλος, Pater fuit Protesilai, cuius meminit Ouidius in epistola Laodamiæ ad Protesilaum, Vix socer Isiphylus, vix me grandæuus Acastus, Vix mater gelida mœsta refecit aqua.

Isis, Isis, & Isidis, Isim in accusatiuo, ἶσις, Inachi fi. ia, Io prius dicta: quæ quum à Ioue adamaretur, metu interuenientis Iunonis in iuuencam fuit transmutata: appositóq; à Iunone Argo centoculo custode, arctiſsi mè fuit obseruata. Tandem implorato Iouis auxilio, quum ad Nilum peruenisset, pristinam formam receepit, & ab Aegyptiis mutato nomine Isis dicta est: à quibus etiam numinis loco est habita. Lucanus lib. 6, Nos in templa tuam Romana recepimus Isim. ¶ Hoc etiam nomine dicta est insula in sinu Arabico. Scribit Suidas, Isim Iouem ex Argo Græciæ vrbe rapuisse: & quum Iunonem timeret, mutasse nunc in bouem candidam, nunc in nigram, nunc in violaceam: cúmque ea oberrantem in Aegyptum venisse.

Isiacus, a, um, denominatiuum ab Iside. Iuuenalis Sat. 3, Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ.

Ismarvs, penult. corr. generis masc. ἴσμαρος, in plurali neutrius, Mons Thraciæ asper & incultus ex vna parte, ex alia fertilis vinetis & oliuetis, quem Orpheus incoluit. Virg. 6. Ecloga, Nec tantùm Rhodope miratur, & Ismarus Orphea. Et rursus 2. Georg. –iuuat Ismara Baccho Conserere, atque olea magnum vestire Taburnum. ¶ Est item Ismarus, ὄρος: Stephano: siue, vt apud Plinium legitur, Ismaron, Cyconū vrbs in Thracia, à monte ad quem sita erat, nomen habens. Vnde Ismarius, a, um, id est Thracius.

Ismene, ἰσμήνη, Oedipi filia, vt asserit Statius 2. Thebaidos, Cyrrhei cuiusdam iuuenis sponsa, qui ante nuptias à Tydeo occisus est.

Ismenia, ἰσμηνία, Nomen Thebani viri, optimi tibicinis. Apuleius, Nescio, inquit, vt Ismenias, tibiis canere: vt Apelles, pingere: vt Lysippus, fingere. De hoc Plutarchus in Pericle dicit, Quum audisset Antisthenes, Ismeniam optimum esse tibicinem, respondit, Malus igitur vir est: nam si probus esset, tibicen non esset.

Ismenvs penult. prod. ἰσμηνός, Fluuius Boetiæ, non procul ab Aulide in Euripum Euboicum illabens. Dictus autem putatur Ismenus ab Ismeno Pelasgi filio. Statius lib. 1. Thebaidos, Horruit ingenti venientē Ismenon aceruo.

Ismenius, a, um, Id est Thebanus. Ismenides, mulieres Thebanæ.

Isocinnamon, ἰσοκινναμον, Frutex est præstantissimi odoris in iisdem ferè locis nascens in quibus & cinnamum nascitur & casia. Dictum isocinnamum, quòd cinnami præstantiam adæquare videatur. Alio nomine daphnoidem appellant. Vide Plinium lib. 12. cap. 20.

Isocolon, ἰσόκωλον, A rhetoribus vocatur schema, quod Latinorū nonnulli, compar appellauerunt: quum scilicet periodus duabus aut pluribus sententiis breuibus, & inter se paribus exigitur. Exemplū eius hoc affert Sipontinus, Nequaquam mihi res est cum eo qui neq; finem habet cupiendi, neq; modum statuit vtendi. Nam & multum desiderare, egentis est signum: & nihil parcere, egestatis est initium.

Isocrates, penult. corr. ἰσοκράτης, Nomen maximi oratoris Græci, cuius domus cunctæ Græciæ quasi ludus quidam patuit, atque officina dicendi. Hic fuit auditor Platonis, suauissimus orator, & in diuerso dicendi genere nitidus, & comptus. Omnes dicendi veneres sectatus est inuentione facilis, honesti studiosus, in compositione diligens. Hic nonagesimo quarto anno ætatis cum librum composuit qui Panathenaicus inscribitur. Centum & sex annos vixit.

Isodomon, ἰσόδομον, Vocabant genus structuræ in ædificiis, in quo coria omnia æqualis sunt crassitudinis. Nam vbi crassitudo est inæqualis, pseudisodomon appellant. Plin. lib. 36. cap. 22, Græci è lapide duro ac silice æquo construunt, veluti lateritios parietes: quum ita fecerint, isodomon vocāt genus structuræ. At quum inæquali crassitudine structa sunt, pseudisodomon.

Isonomia, ἰσονομία, Cum accentu in penultima, Latinè iuris æqualitas dicitur. Cic. 1. de Natura deorum, Summa verò vis infirmitatis magna ac diligenti contemplatione dignissima est: in qua intelligi necesse est eam esse naturam vt omnia omnibus, paria paribus respondeant: hāc ἰσονομίαν appellat Epicurus, id est æquabilem tributionem.

Isopyron, ἰσόπυρον, Herba quam aliqui vocant phaseolum, quoniā eius folium quod est anisō simile, in pampinos torquetur. Capitula sunt in summo caule tenuia, plena seminis melanthij. Plin. lib. 27. cap. 11.

Isopleuron, ἰσόπλευρον, Figura cuius latera omnia sunt æqualia. Nam ἴσον Græcis æquale sonat, & πλευρὰ latus.

Isostates, ἰσοστάτης, Aequalitatis recognitor. Ca. de Pond. & aur. ill. l. Quoties. Quoties de æqualitate solidorum orta fuerit contentio, placet quem sermo Græcus vocat isostatem, pro sua fide & industria, vt neque fallat neque fallatur, contentionem dirimere.

Ispalis, ἰσπαλὶς Ptolemæo, Vrbs clarissima Hispaniæ Bæticæ, non procul à freto Gaditano: à qua vnus ex quatuor iuridicis Bæticæ conuentibus Hispalensis à Plinio appellatur. Hodie ab Hispanis Sebilla dicitur. Vide Hispalis.

Ispellvm, ἰσπελλον. Vilumbrorum ciuitas, non procul à Camertibus: cuius meminit Ptolemæus lib. 3. cap. 1. Hodie Ispolum.

Isporis, ἰσπωρὶς, Olim vicus fuit ad Syrtim magnam, teste Ptolemæo lib. 4. hodie ciuitas esse creditur ea quæ Naim appellatur.

Issa, ἴσσα, Insula in mari Adriatico, adiacens Dalmatiæ, vt tradit Ptolemæus lib. 2. cap. vlt. in qua fuit non ignobilis ciuitas eiusdem nominis. ¶ Est item Issa catellæ nomen apud Martialem, epigram. 138. Issa est passere nequior Catulli.

Issvs, ἴσσος. Oppidū Ciliciæ non procul ab Amano monte, circa quod Alexander Darium vicit: vnde etiam pro Isso Nicopolim appellauit. Ab huius oppidi nomine propinquus sinus, Issicus appellatur à Ptolemæo Tab. 4. Asiæ.

Iste, ista, istud, genitiuo istius, pen. indifferente. οὗτος. Propriè dicitur de eo qui apud te est, aut de quo loqueris. Terent. in Eunuc. Mirum ni tu credas quod iste dicat. Cicero Cælio lib. 2. Putarésne vnquam accidere posse, vt mihi verba deessent, neque solùm ista vestra oratoria, sed hæc etiam leuia nostratia?

Istò, aduerbium ad locum. Idem significans quod istuc. Plin. Epist. 50. Destino enim, si tamen officij ratio permiserit, excurrere istò.

Istic, Istæc, Istoc, pro Iste hic. Terentius in Heaut. Quid istuc quæso? qui istic mos est Clitiphoitáne fieri oportet?

Istúccine, penult. corr. pro istúdne. Terentius in Eun. Istúccine interminata sum hinc abiens tibi?

Istiusmodi, penult. corr. Nomen indeclinabile: hoc est istius formæ & speciei: vel talis. Plautus in Most. –nihil moror mihi clientes istiusmodi. Id est tales. Idem Epid. –malim istiusmodi mihi amicos furno mersos, quàm foro.

Ister, Istri, ἴστρος, Fluuius est Europę longè maximus qui ortus in iugis Arnobæ montis Germaniæ, exaduerso Rauraci Galliæ oppidi, multis intra Alpes millibus, ac per innumeras lapsus gentes, sexaginta auctus amnibus, in Pontum sex ostiis euoluitur. Alio nomine Danubius dicitur, præsertim à fonte vsque ad cataractas quæ sunt in montibus Daciæ, non procul à Taurino oppido. Nam inde deinceps Istri nomen assumit. Ould. 1. de Ponto, Stat vetus vrbs ripæ vicina binominis Istri.

Istic, aduerb. est loci, quietem vel motum significans eo in loco in quo tu es. αὐδι. Terent. in Eunu, Omitte, iam istic adero. Idem Adelph. Tibi verò quid istic est rei? Cic. Valerio li. 1, Et ibi malis esse, vbi aliquo numero sis, quàm istic, vbi solus sapere videare.

Istinc, aduerbium, De loco. Cic. ad Atticū, lib. 7, De malis nostris tu prius audis, quàm ego: istinc enim emanant

Istoc, aduerbium, Ab isto loco. Terentius in Adelphis, –accede istuc Parmeno: Nimium istoc abisti.

Istac, aduerbiū, Per locum. Terent. in Heaut. Abi deambulatū. c. 1. deambulatum! quó? s. vah, quasi desit locus: Abi sanè istac, istorsum, quò vis.

Istorsum, aduerbium. Versus eum locum vbi tu es. Teren. in Phorm. Concede hinc à foribus paululum istorsum sodes Sophrona.

Isthmia, ἴσθμια Inter quatuor sacra certamina numerantur, quæ quinto quoq; anno in Græcia celebrati solebant, in honorem Neptuni instituta à Theseo, vt Plutarcho videtur: aut certè in honorem Palæmonis, vt ex Archiæ Poëtæ Græco Epigrammate colligitur, quod etiam hodie circunfertur. Huius certaminis victores pinu coronabantur. De institutione horum ludorum sic scribit Plutarchus in vita Thesei, Theseus primus Neptuno certamen instituit, gloriarique est solitus, ob Herculē Ioui, ob se verò Isthmia Neptuno celebrari. Quod enim ibidē in Meli certæ honorem institutum est, noctu agebatur, initiandi magis, quàm spectaculi speciem præferens. Hactenus ille. Dicta autem sunt Isthmia, à Peloponnesi isthmo, in cuius faucibus celebrabantur, non procul à Neptuni templo, quod illic erat in primis celebre.

Isthmus, mi, ἰσθμὸς, Est angustia illa intermedia inter peninsulam & continentem, & veluti quędā ceruix, quæ à continente, velut à corpore gracilescens, peninsulam cum continente, tanquā caput cum reliquo corpore connectit. Isthmo opponitur porthmus, id est fretū angustum inter duas continentes: quale est fretum Gaditanum, exiguo interuallo Europam ab Africa diuidens. Isthmus omnium celeberrimus, est ille quē & Corinthiacum & Achaicum vocamus, quinq; tantū milliū spatio Aegeum mare ab Ionio submouens, angustióq; tramite Helladi Peloponnesum annectens. In huius Isthmi faucibus Corinthus olim sita fuit, totius Peloponnesi vrbs clarissima.

Istria, ἰστρία, Italiæ regio, post flexū Adriatici sinus, Illyrio contermina, quæ in latitudine sexaginta passuū millia, in circuitu centū viginti quinq; millia complectitur: à Portmione, nunc Tisano fluuio ad Banatium sinum, in quo Arsia amnis decurrens, Istriā ab Illyrio dirimit. Istrorum gentem, fama est originē à Colchis duxisse, missis ab Aeeta Rege ad Argonautas persequendos: qui vt à Ponto intrauerunt Istrum, nec raptores inuenissent, siue metu regis, siue tædio lōgæ nauigationis

Universidad de Deusto
Biblioteca

iuxta Aquileiam conſederunt, Iſtríque ex amnis nomine, quò à mari conceſſerant, ſunt appellati. In ea eſt Iuſtinopolis vrbs, quam Iuſtinus imperator extruxit.

Iſtri, orum, ἴστροι, Iſtriæ populi, à Colchis (vt putatur) oriundi. Lucan. lib. 4. Detegit orta dies ſtantes in puppibus Iſtros.

ISTROPOLIS, ἰστρόπολις, Thraciæ vrbs, non procul ab oſtiis Iſtri, Miles ſiorum colonia. Autor Plinius lib. 4. cap. 11.

ISVRA, Inſula eſt ſinus Arabici, apud Plinium lib. 6. cap. 28.

I ante T.

Ita, aduerbium eſt ſimilitudinis, idem valens quod ſic. ἴτως. Cice. in Verrem, Eſt ita vt dicitur, Iudices. ¶ Cum negatione idē ferè valet quod valde. Cic. lib. 3. Epiſt. Caſius non ita multum ſorore vtitur. Idem 2. de Finib. Acceſsione vtuntur non ita probabili. Idem de Clar. Orat. Ille non ita pridem abiit. Terent. in Andr. Non ita diſſimili ſunt oratione ac ſtylo. ¶ Quandoque optantis. Pacuuius, Ita te dij amēt, ita tibi pro voto ſecundent omnia. ¶ Quandoque illatiua coniunctio eſt, pro igitur. Cicer. Ita nobiliſsima ciuitas Græciæ & olim potentiſsima, ſepulchrum ciuis ſui ignoraſſet, niſi ab homine Arpinate didiciſſet. ¶ Similiter quando componitur, cum que, ſemper eſt coniunctio cauſalis, & habet accentum in prima ſyllaba, idémq; ſignificat quod ergo vel igitur, οὖν, ὥστε. Si autem duæ partes ſunt, habet accentum in penultima, & dicimus ità que, οἵ τ' ὦσιν. Terent. in Andria, Imò ita volo, itaque poſtulo, vt fiat. Plaut. in Amph. Verùm ita animatus fui, itáq; ſum nunc, vt ea te patera donem. ¶ Ita ſanè, concedentis eſt particula cum affirmatione, ναὶ, πάνυ γε.

ITALIA, ἰταλία, Europæ regio, ſ. prius Heſperia dicta, ab Heſpero Atlantis fratre, qui à fratre ex Africa pulſus, & Hiſpaniæ & Italiæ dedit nomen. Siue (vt Macrobius inquit) ab Heſpero ſtella, quòd occaſui ſubiecta ſit. Dicta etiam fuit Oenotria, vel à bonitate vini quod in Italia naſcitur (nam Græci οἶνον vinum dicunt) vel ab Oenotrio Sabinorum rege. Poſtea Italia, ab Italo Siculorū rege, qui agriculturam Italos docuit, & leges condidit, eámq; partem in qua poſtea Turnus regnauit, à ſuo nomine Italiā appellauit. Virg. lib. 1. Aeneid. Eſt locus, Heſperiam Graij cognomine dicunt. Terra antiqua, potens armis atq; vbere glebæ, Oenotrij coluere viri, nunc fama, minores Italiā dixiſſe, ducis de nomine, gentem. Timæus & Varro, à bobus vocatam dixerunt, quoniá Tauri Græca vetери lingua, Itali vocati ſunt, à quorum multitudine & pulchritudine Italiam dixerunt. Latium autem & Auſonia, non totius Italię, ſed partiū quarundam ſunt nomina. Latium enim eſt ea pars Italiæ quæ citeriori Tyberis ripę adiacet, vbi hodie eſt Roma. Auſonia ve rò dicta fuit Italiæ regio maritima, inter eam agri Brutij partem, quę Siciliæ obiicitur, & Salentinos intercepta: vnde etiam vicinum mare Auſoniū appellatū fuit. ¶ Eſt autē omnis Italia in formā cruris inter Adriaticum & Tuſcū mare, à iugis Alpium dorſōq; Apēnini porrecta, ſe paulatim attollens vſq; ad fretū Siculum. In vltimo ſui ſcinditur in duo cornua, quorū alterum Ionium ſpectat mare, alterum Siculum, in extremitate Rhegiū oppidum habens. Eius longitudo quę ab Auguſta prætoria, quæ in Alpino fine ſita eſt, per Romā Capuámq; porrigitur, vſq; ad oppidū Rhegium, Solino teſte, decies centena & viginti millia paſſuum continet: latitudo verò quadringenta decem, vbi maior latitudo: vbi verò minor, centū triginta ſex, habētq; vmbilicū in agro Reatino. Olim tamē ex latere maris ſuperi Rubiconem fluuiū pro finibus habuit. Diuiditur autem in ſedecim regiones: ſcilicet Liguriam, Hetruriam, Latiū, Campaniam, Lucaniam, Calabriam, Apuliam, Samnium ſiue Aprutium, Picenū, Flaminiam & Aemyliam, ſeu Romandiolam: Vmbriam, nunc ducatum Spoletanū: Galliam Ciſalpinam, Venetiam, nunc Marcham Tarui ſanam: Iapidiam & Carniam, nunc Forum Iulium, & Iſtriam.

Italus, a, um, adiectiuum, ἰταλός. Quod ex Italia eſt: vt, Gens Itala. Virg. 6. Aen. Qui maneant Itala de gente nepotes. Idem 3. Aeneid. Et ſæpe Heſperiam, ſæpe Itala regna vocare. Horat. 2. Carm. Ode 7, Diis patriis, Italóque cælo.

Italicus, a, um, ἰταλικός, vt, Oræ Italicæ. Ouid. 15. Metam. Graia quis Italicis autor poſuiſſet in oris Mœnia.

Italicon, ἰταλικόν, Philoſophiæ genus quoddam nuncupatum ab ea parte Italiæ quæ quondam magna Græcia dicta eſt, quod (vt docet Auguſtinus lib. 8. de Ciuit. Dei,) autorem habuit Pythagoram Samiū: à quo etiam ferunt ipſum Philoſophiæ nomen exortum.

ITALICA, ἰταλική, Vrbs Peligno rum quæ alio nomine Corſinium dicitur, vt ait Strabo lib. 5. ¶ Alia Hiſpaniæ Bæticæ, in conuentu Hiſpalenſi, teſte Plinio lib. 3. cap. 1. patria Silij Italici, à qua & Adrianus Imperator ortum habuit.

ITALICENSES, ἰταλικήσιοι, Dicti ſunt populi ab Italica Hiſpaniæ Bæticæ vrbe.

Item, aduerbium, Significat ſimiliter, quaſi iterum idem ὁμοίως, ὡσαύτως. Autor Donatus, & Valla lib. 2. cap. 51.

Iter, iteris, ſecundū Priſc. & itineris, ab antiquo nominatiuo Itiner, quo veteres vſi ſunt. πορεία, ὁδοιπορία, Plaut. in Mercat. Ergo itiner meū exequi me ſines? Varro, Expectant itiner longo ſermone leuare. Genitiuus etiam iteris, quanuis hodie non ſit in vſu, legitur tamen ablatiuus itere apud L. ucretium lib. 5, Cōcuſſos itere, & labefactos aēre multo. Dictū iter, ab eundo, cuius ſupinum eſt itum: ſiue ab ito frequentatiuo. Eſt autem iter idem ferè quod via, vel profectio ipſa, vel etiā nauigatio: vt apud Terentium, Ain' tu tibi incommodum euenisſe hoc iter? Non hercle Parmeno verbis dici poteſt, quantum re ipſa nauigare incommodum eſt. ¶ Iter facere, ὁδοιπορεῖν, eſt ire: quod & Iter tenere, τὴν ὁδὸν ἔρχεσθαι, dicimus. Virg. 1. Aeneid. Quóve tenetis iter? Habere iter, idem quod iturum eſſe: vt, Iter habeo ad Cæſarem. id eſt oportet me ire, vel iturus ſum ad Cęſarem. At Viam facere. ὁδοποιεῖν, non eſt iter facere: ſed locum, vbi non erat via, aperire: quod etiam dicimus viam munire. ¶ Iter pro incœpto, & inſtituto Cic. ad Qu. Frat. lib. 3, Quare neque ego impediri Ciceronis iter atque illi diſciplinam volo: & ipſe puer magis illo declamatorio genere duci & delectari videtur: in quo quoniam ipſi quoque fuimus, patiamur illum ire noſtris itineribus. Id eſt noſtro dicendi genere.

Itero, as, pen. cor. Repeto, reſumo: quaſi iterum aliquid, ago. ἀναλαμβάνω. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Reſiſtere, atque iterare pugnam iubet. Iterare æquor apud Horatium lib. 1. Carm. Ode 7, pro iterum nauigare. Iteratu ridiculum, Plaut. Caſsina. Iterandum eadem iſta mihi, Cic. ad Atti. lib. 14. Iterare campum, terram, agrum, pro iterum proſcindere, Colum. lib. 2. cap. 4, Igitur vligino ſi campi proſcindi debent, poſt Idus menſis Aprilis, quo tempore quum arati fuerint diebus interpoſitis circa ſolſtitiū, quod eſt nonum vel octauum Calendas Iulias, Iteratos eſſe oportebit: ac deinde circa Septembris Calendas tertiatos. Idem Colles pinguis ſoli, &c. Februario ſtatim proſcindendi ſunt: deinde de Aprili medio vſque in ſolſtitium iterandi, tertiandique.

Iteratio, onis, Repetitio, reſumptio. ἀνάληψις Cic. in Orat. Itémque ſi quæ verborum iterationes contentionem aliquam & clamorem requirent, erunt ab hac ſummiſsione orationis alienæ. Iteratio, arationis genus qua ager ſecundò proſcinditur, apud Plinium lib. 18. cap. 20. ¶ Iteratio præterea ſecunda olearum preſſura dicitur, apud Columellam lib. 12. cap. 50. Apud Gellium lib. 3. cap. 18, legitur iterare pro iter facere. Sed eos (inquit) Senatores qui Magiſtratum curulem nondum acceperant, pedibus iterauiſſe in Curiam. Quo tamen in loco omnino legendum puto, itauiſſe.

Itinerarium, Deſcriptio itineris, hoc eſt cōmentarius earum rerum quæ in itinere acciderunt. ὁδοιπορικόν.

Itineror, neraris, Iter facio. ὁδοιπορέω, Vtitur hoc verbo Apuleius, & recentiores quidam. Alioqui apud claſsicos ſcriptores nō temerè occurrit.

Iterum, aduerbium, Idem valens quod rurſus. αὖθις, αὖ. Virg. 4. Eloga, Atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles. ¶ Interdum ſignificat ſecundò. ἐπὶ δεύτερον. Cic. lib. 1. de Inuent. Primò quidem decipi incommodum eſt, iterum ſtultum, tertiò turpe.

ITHACA, ἰθάκη. Inſula eſt in mari Ionio, ante Epirum, in qua regnauit Vlyſſes. Cic. 1. de Oratore, Acſinos id (inquit) quod maximè debet, noſtra patria delectat, cuius rei tanta eſt vis, ac tanta natura, vt Ithacam illam in aſperrimis ſaxulis, tanquam nidulum, affixam, ſapiētiſsimus vir immortalitati anteponeret: quo amore tandem inflammati eſſe debemus in eiuſmodi patriam quæ vna in omnibus terris domus eſt virtutis, imperij, dignitatis? Hæc ille. ¶ Ab Ithaca, Vlyſſes Ithacus dicitur, & Ithacēſis. Virg. lib. 2. Aeneid. Hoc Ithacus velit, hoc magno mercentur Atridæ. ¶ In Ithaca vrbs eſt eiuſdem nominis: item mons Neritos, νήριτος, à quo tota inſula interdum eſt Neritos appellata, vt annotauit Seruius in illud Virgilij 3. Aeneid.

Iam medio apparet fluctu nemoroſa Zacynthos,
Dulichiúmque, Samęque, & Neritos ardua ſaxis, &c.

ITHOME, ἰθώμη. Oppidum eſt in Phthiotide Theſſaliæ regione: cuius meminit Homerus in Catalogo. ¶ Eſt altera Ithome, in agro Meſſeniaco quam Lacedæmonij poſt decem annorum obſidionem in deditionem acceperunt: vt refert Thucydides lib. 1. Statius lib. 4. Thebaidos. Planáque Meſſene, montanáque nutrit Ithome.

Itidem, pen. corr. Similiter, eodem modo, quaſi iterum idem. παραπλησίως, Terent. And. Ibo ad eum, atque hæc eadem quæ tibi dixi, dicam itidem illi. Suetonius de Aug. Centuriones ſtatione deſerta, itidem vt manipulares, capitali animaduerſione puniuit.

Itio, onis, Profectio, actus eundi. πορεία, Terent. Phorm. Hæccine erant itiones crebræ, & manſiones diutinæ Lemni?

Ito, itas, vide EO, is.

ITON, onis, ἴτων, Oppidum eſt in Phthiotide Theſſaliæ regione, ea in parte qua Crocium campum Amphryſus fluuius irrigat. ¶ Hinc Itonia, ἰτωνία, cognominata eſt Minerua, quòd hoc in oppido eximium haberet templum, ſummóque cultu veneraretur. Fuit & Itoniæ Mineruæ templum in Bœotia. Vide Strabonem lib. 9.

ITVRVM, ἴτουρον, Vmbriæ oppidum eſt, non procul ab Iſpello. Autor Strabo lib. 5.

ITVRAEI, ἰτουραῖοι, Populi Syriæ Cœles in Arabiam vergentis, accolas, qui plana incolunt, perpetuis excurſionibus infeſtātes, teſte Plinio lib. 5. cap. 23. & Strabo. lib. 16. Hos arcu plurimum vſos fuiſſe memoriæ tradidit: vnde Ituræi arcus à Poëtis maximè celebrantur. Virg. 2. Georg. Iturææos taxi curuantur in arcus. Lucan. lib. 7, Iturææ curſus fuit inde ſagittis. Cic. 5. Philip. Ituræi barbari cum ſagittis.

ITVS, ūs, verbale ab eo, Idem ſignificans quod itio, vel profectio. πορεία. Cice. Attic. lib. 15, Quis porrò noſter itus, reditus, vultus, inceſſus inter iſtos? Suetonius in Tiberio, cap. 38, Ad extremum vota pro itu, & reditu ſuo ſuſcipi paſſus, vt vulgò iam per iocum Callipides vocaretur.

ITVRISSA, ἰτούρισσα, Ciuitas eſt Hiſpaniæ citerioris in tractu Vaſconum, cuius meminit Mela lib. 3, & Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

ITYLVS, & NEIS, Filij fuerunt Zethi ex Aedone coniuge, quorum Itylum mater noctu per errorem interfecit, putās eum eſſe Amalea Amphionis filium: inuidebat enim vxori Amphionis, eo quòd ei ſex eſſent filij maſculi. Quæ quum errorem ſuum cognouiſſet, optauit mori, ſed deorum commiſeratione in Cardualem verſa, Itylum deflet.

ITYMONEVS, teſte Homero, Hyperochi filius, vir in primis ſtrenuus: qui in bello Pyliorū cum Elidenſibus à Neſtore iaculo eſt interfectus.

ITYPHALLI, ἰτύφαλλοι, Dicti ſunt in ſacris Bacchi qui Phallum ſequebantur, muliebri veſte induti, & ad carminis Phallici, ſiue Ityphallici numeros ſaltantes. Etat autem Phallus, teſte Suida, membri virilis effigies quæ primùm ex ficulno ligno, poſtea verò ex aluta rubra fieri ſolebat, quam ſibi ita inter femina adaptabant, vt inde enata videretur.

ITYS, ἴτυς. Terei & Prognes filius fuit, qui (vt eſt in fabulis) i Progne matre diſcerptus, & patri epulandus appoſitus, in phaſianum mutatus eſt. Autor Seruius apud Virgilium in Sileno. Ouid. ad Liuiā, Deſtet Threicium Daulias ales Itym. Vide PROGNE.

I ante V.

IVBA, Rex Mauritaniæ fuit. Pompeianarum partium conſtantiſsimus aſſertor, qui Curionem à Cæſare in Africam miſſum cum omnibus copiis deleuit. Victo verò Pompeio, cum Scipione copias coniunxit: commiſſōque prælio ſuperatus, quum nulla iam ſpes reliqua eſſet, magnificè epulatus, cum Petreio mutuis vulneribus concurrens, trucidatus eſt. Plutarchus in vita Cæſaris. De Iuba (inquit) rege triumphauit. Eius filius Iuba quoque nomine, puer admodum in eo deductus eſt triumpho: fortunatiſsimam vtique captiuitatem, qua effectū eſt vt ex barbaro inter doctiſsimos ſcriptores connumeretur.

Iubæ, arum, Crines animaliū à collo pendētes. χαῖτα. Plin. lib. 10. cap. 63, Equarum iubas tondere præcipiunt. Cæſar 1. bel. Gall. Equorum iubis ſubleuati. Plin. lib. 8. cap. 16, Leonis præcipua generoſitas tūc, quum colla armoſque veſtiunt iubæ.

Iubatus, a, um, Quod iubas habet. Vnde Iubati leones dicuntur qui iubas habent, ad differentiam eorum qui iubas non habent. χαιτήεντες. Iubati angues, id eſt criſtati, & ceruicibus erecti. Plautus in Amph. Deuolant angues iubati deorſum in impluuium duo.

Iubar, aris, pen. corr. Propriè eſt ſplendor ſolis, aliorūmve ſiderum, iubarum quandam ſimilitudinem referens. φλόξ. Virg. 4. Aeneid. It portis iubare exorto delecta iuuentus. Hoc eſt exorto ſole. vel ſolaribus radiis, non autem Lucifero, vt quidam interpretantur: quod ex eo quod præcedit, facilè poteſt intelligi: — vbi primos craſtinus ortus Extulerit Titan, radiiſque retexerit orbem. Ouid. 1. Faſt. Et tremulum ſumma ſpargit in æde iubar. Et non tantùm de Solis ſeu ſtellæ claritate dicitur, ſed etiam de cuiuſcunque rei ſplendore, vt auri, argenti, gemmarum, aut ſimilium rerum. ¶ Vnde & ad maieſtatem hominis transfertur. Claud. Per fratris regale iubar.

Iubeo, iubes, iuſsi, iuſſum, Impero, præcipio, mando. κελεύω, προστάττω. Terent. in Eunu. Iubéſne? H. iubeo, cogo, atq; impero. Quintil. 9. Declam. Nam quanuis inſectum latronibus mare iuſſus intrauī: neque diſsimulauerim magnas fuiſſe cauſas patri, cur hoc mihi imperaret. ¶ Interdum ponitur pro rogare. Virg. lib. 2. Aene. Infandum regina iubes renouare dolorem. ¶ Interdum pro precari, optaréque: vt Iubeo te ſalvere, Iubes me bene ſperare. Terent. in And. Iubeo Chremetem ſaluere. ¶ Interdum pro decernere. ψηφίζεσθαι. vt Populus iuſsit, id eſt decreuit. ¶ Inuenitur aliquando hoc verbū cum accuſatiuo. Lucan. lib. 2, Iámq; ſecuturo iuſſurus claſsica Phœbo.

Iuſsio, onis, Iuſſus, us, & Iuſſum, ſi, Id eſt mandatum. πρόσταγμα, ἐντολή. Plaut. in Amph. Iouis iuſſu venio. Plaut. in Curcul. Poſtquam ſuo iuſſo profectus peruenī in Cariam. Gellius lib. 10. cap. 20, Lex eſt generale iuſſum populi, &c. Virg. 4. Aeneid. Ille patris iuſſa exequitur. Siſenn. lib. 3, Tamē Tudertibus ſenatuſcōſulto & populi iuſſo dat ciuitatem. A iuſſis componitur iniuſſus, us. Terent. in Hecy. Quamobrem incendor ira, te eſſe auſum facere iniuſſu meo. ἀπροαγγέλτως.

Iubilum, li, Dicitur id quod ex gaudio fit voce, nec tamen verbis explicatur. ἀγαλλίαμα. Silius li. 43, Et lætus ſcopulis audiuit iubila Cyclops.

Iubilo, as, penu. corr. Eſt ruſtica & incondita voce gaudium teſtari. ἀγαλλίαμαι. Iubilare (inquit Feſtus) eſt ruſtica voce inclamare. Auguſtinus verò ſic, Iubilare propriè eſt, gaudium verbis non poſſe explicare, & tamē voce teſtari quod corde conceptū eſt, & verbis explicari nō poteſt.

Iubilatus, Eſt clamor ruſticorum: Quiritatus, vrbanorum, vt oſtendit Valla ex Varronis autoritate.

Iucundus, a, um, Suauis, gratus, lætitiam & voluptatem afferens: à iuuando dictum, teſte Cicerone 2. de Fini. propterea quòd quæ iucunda ſunt, mentem & ſenſus iuuent. καταθύραι, ἡδέα. Vnde iucundæ literæ, iucunda oratio, iucundus aſpectus. Cice. ad Atti. Fuit mihi ſæpe & laudis noſtræ gratulatio tua iucunda, & timoris conſolatio grata. Idem 4. Inuect. in Catil. Eſt mihi iucunda in maliſ, & grata in dolore veſtra erga me voluntas.

Iucunditas, Amœnitas quædam, ex qua naſcitur voluptas. ἡδύτης. Cic. ad Att. Nihil mihi vnquam ex plurimis tuis iucunditatibus gratius acciderit, quàm quòd meam Tullioläm diligentiſsimè coluiſti.

Iucundè, aduerbium, Suauiter, dulciter. Cice. 1. de Fini. Clamat Epicurus iis quem vos nimis voluptatibus eſſe deditum dicitis, non poſſe iucundè viui, niſi ſapienter, honeſtè, iuſtéque viuatur, &c.

Iucundor, aris, Voluptate, & delectatione afficior. ἡδύνομαι. Lactan. lib. 4, Quotidie autem iucundabar ante faciem eius, quum lætaretur orbe perfecto gaudio affici. Inuenitur etiam iucundo, das. Auguſt. lib. 17. de Ciuitate Dei, Exaltaſti dexteram, iucundaſti omnes inimicos eius. Apud Claſsicos neutrum facilè inuenias.

IVDAEA, dææ, ἰουδαία, Quæ & Paleſtina dicitur, Syriæ regio eſt, à quo Iudaicus, ca, cum, pro Iudæus, a, um, ſicut Hebraicus, Achaicus, Euboicus: pro Hebræo, Achæo, Eubœo, Iuuen. Sat. 14. Iudaicum ius ediſcunt. Diuiditur autem Iudæa in Galilæam, hoc eſt in eam partem quæ Syriæ iuncta eſt, & Peræam, hoc eſt vlteriorem, quæ Arabiæ & Aegypto proxima eſt, à cæteris Iudææ partibus Iordane amne diſcreta. Reliqua autem Iudæa diuiditur in decem Toparchias: quas vide apud Plinium lib. 5. cap. 14. Dicta autem eſt Iudæa à Iuda filio Patriarchæ Iacob, quū antea diceretur terra Chanaam. Vide Interpretationes dictionum Biblicarum.

IVDAEI, ἰουδαῖοι, Qui & Hebræi, à Iuda filio Iacob dicti ſunt. Nam licet fuerint duodecim tribus, quæ à duodecim filiis Iacob deſcenderunt, à Iuda tamen primogenito omnes Iudæi ſunt appellati: quia (vt Auguſtinus inquit) de ſtirpe eius regnum veniebat Iudæis. Prophetauerat enim Iacob, dicens, Non deficiet princeps de Iuda, nec dux de femoribus eius, donec veniat qui promiſſus eſt. De tribu autem Iuda venit

Dominus noſter Ieſus Chriſtus.

Iudaicus, lapis, ἰουδαϊκὸς λίθος. Inde nomen accepit, quòd in ſola Iudæa naſcatur. Candidus eſt figura glandis, lineis diſtinctus inter ſe æqualibus, velut torno factis. Autor Dioſcorides lib. 5. Retinet nomen in Officinis.

Iudex, Iudicatio, Iudicium, vide IVDICO.

Iudico, as, Ius dico, iudicium exerceo, ſtatuo, decerno. κρίνω, διακρίνω. Cic. pro Flacco, Itaque recuperatores contra iſtum rem minimè dubiam prima actione iudicarunt. Cic. Attic. lib. 6, Conſulibus permiſſum erat vt de Cæſaris actis cognoſcerent, ſtatuerent, iudicarent. ¶ Interdum idem eſt quod æſtimare, & opinionem de re aliqua in animo concipere. Cic. pro M. Marcello, Serui itaque etiam iis iudicibus, qui multis pòſt ſæculis de te iudicabūt, & quidē haud ſcio an incorruptius quàm nos. ¶ Cum accuſatiuo perſonę idem valet quod condemnare: vt, Iudicare aliquem capitis. Terent. in Adelphis, Hominem maximi pretij hodie te iudicaui animo meo. Cic. de Amicitia, Sed vt mihi videris, nō rectè iudicas de Catone. Liu. lib. 6. ab Vrbe, Centurionem nobilem militaribus factis, iudicatum pecuniæ quum duci vidiſſet, medio foro accurrit. Iudicatum pecuniæ, dixit pro eo quod eſt, iudicatum, vel condemnatum actione pecuniæ. κατακεκριμένον χρημάτων. Gell. lib. 20. cap. 1, Quantæque pecuniæ iudicati eſſent, prædicabatur. ¶ Huius compoſita ſunt, Abiudico, Adiudico, Diiudico, & Præiudico: de quibus ſuis locis. ¶ Iudicatum facere, eſt parēre iudicato, & perſoluere quod iudex dependēdum eſſe pronuntiauit. ἐκπληροῦσθαι τὸ κριθὲν, κατακεκριμένῳ ὑπακούειν. Cic. pro Flacco, Quun iudicatum non faceret, addictus Hermippo, & ab hoc ductus eſt. ¶ Iudicare quempiam creditori eſt debitorem ei addicere, ita vt abduci poſsit & vinciri. Plaut. Menęch. Nam ego ad Menæchmum, cui iandiu ſum iudicatus, vltrò eo, vt me vinciat. ¶ Iudicaſsit, pro iudicauerit, antiquum. Cicer. 3. de Legibus, Quum magiſtratus iudicaſsit, interrogaſsitve, per populum multæ pœnæ certatio eſto.

Iudicatus, a, um, participium. Cicer. 4. Verr. Atque vt aliquando de rebus ab iſto cognitis iudicatiſq;, & de iudiciis datis dicere deſiſtamus. Ne iudicatum ſit, id eſt ne valeat ſententia, apud Vlpianum de Feriis.

Iudicatio, onis, Actus vel facultas iudicandi. Quintil. lib. 6. cap. 5, Conſilium eſt ratio quædam altè petita, habétque in ſe & inuentionem & iudicationem. ¶ Interdum iudicationis nomine id dicitur, quod in iudicium venit, & in quo præcipuus cauſæ totius cardo verſatur. τὸ περὶ οὗ ἀγών. Cic. 2. de Inuent Quæſtio in coniecturali eadē quæ iudicatio.

Iudicatus, us, ui, Iudicatio, iudicandi facultas, vel officium iudicis. Cic. ad Atticum, lib. 12, De Cocceio & Libone quæ ſcribis, approbo: maximè quòd de iudicatu meo reſponſum ſit. Gell. lib. 14. cap. 2, Iuraui mihi nō liquere: atque ita iudicatu illo ſolutus ſum.

Iudicatum, ti, ſubſtantiuè, Eſt (vt ait Cicero 2. de Inuent.) de quo iam antè ſententia alicuius, aut aliquorum conſtitutum eſt. Ibidem lib. 1. Iudicatum eſt res aſſenſione, aut authoritate, aut iudicio alicuius aut aliquorum comprobata. Idem pro Flacco, Frater meus pro ſua æquitate prudentiáque decreuit, vt ſi iudicatum negaret, in duplum iret.

Iudicato, aduerbium, Idem quod maturo iudicio, & non temere. Gellius lib. 14. cap. 1, An ita ſeriò, iudicatóque pronuntiaret.

Iudex, cis, Quaſi ius dicens populo, ſiue quòd iure diſceptet. κρίτης, δικάστης. Iure autem diſceptare, eſt iuſtè iudicare. Eſt itaq; iudex, qui ex iuriſdictione propria, aut ſibi delegata & commiſſa, ius habet cauſas litigantium cognoſcendi Et qui ex propria iuriſdictione illud habet, dicitur iudex ordinarius. qui verò ex delegata, dicitur delegatus, ſeu extraordinarius. Cic. pro Sext. Roſcio. L. Caſsius ille, quem populus Romanus veriſsimum & ſapientiſsimum iudicem putabat, identidem in cauſis quærere ſolebat, cui bono fuiſſet. ¶ Iudex rerum, pro æſtimatore. Horat. 2. Sermo ſaty. 7, — at ipſe Subtilis veterū iudex & callidus audis. Cic. 3. de Finib. Quia te æquiſsimum habeo eorum ſtudiorum, quæ mihi communia tecum ſunt, æſtimatorem & iudicem.

Iudicium, ci, Eſt legitima diſceptatio duorum aut plurium coram iudice. κρίσις, δίκη. Cic. pro Cecinna, Omnia iudicia aut diſtrahendarū cōtrouerſiarum, aut puniēdorum maleficiorum cauſa reperta ſunt. Idem pro Q. Roſc. Aliud eſt iudicium, aliud arbitrium: iudicium eſt pecuniæ certæ, arbitrium incertæ. Capitale iudicium, Quintil. lib. 4. cap. 1. Iudicium capitis, Cic. 1. Tuſcul. ¶ Apud Iureconſultos variis modis dicitur iudicium: ſed illud in primis accipitur, quod pro ordinatione cauſæ diſcutiendæ in iure ſit coram iudice: & eſt actus legitimus trium perſonarum, ſcilicet iudicis, actoris, & rei. Quintil. lib. 7. cap. 5, Iudiciū redditur, an reus cauſa ſit mortis. ¶ Accipitur etiam iudicium pro exiſtimatione, ſiue opinione alicuius. Cicer. de Clar. Orat. Intráque parietes aluit eam gloriam, quam nemo quidem meo iudicio eſt conſequutus.

Iudicialis, & hoc iudiciale, Quod ad iudicium pertinet: vt, Iudiciale genus cauſarum. δικαστικόν. Cic. 1. de Inuent. Iudiciale eſt quod poſitum in iudicio, habet in ſe accuſationem & defenſionem, aut petitionem & recuſationem. Iudiciales ſuppreſsiones, Cic. pro Cluentio. Iudicialis moleſtia, Cic. ad Atticum.

Iudiciarius, a, um, Quod ad iudicem, ſiue ad iudicium pertinet: vt, Cōtrouerſiæ iudiciariæ. δικαστικόν. Cic. 3. Verrina, Vt finis aliquando iudiciariæ controuerſiæ conſtitueretur. Gellius, A Poëtarum & Rhetorum epilogis ad iudicandas lites vocatus, rem iudiciariam, quoniam vocis (vt dicitur) viuæ penuria erat, à mutis (quod aiūt) magiſtris cognoſceremus Cic. pro Cluentio, Hic ille planus improbiſsimus quæſtu iudiciario paſtus, &c. Idem in Piſonem, Ecquid vides, ecquid ſentis, lege iudiciaria lata, quos poſthac iudices ſimus habituri?

IVERNIA, ἰουερνία Stephano, Inſula eſt in Septentrionali Oceano tantum ferè à Britannia diſtans, quantum Britannia ipſa diſtat à cōtinente. Cæſar. Hyberniam vocat: Mela Iuuernam: quo nomine etiam Iuue-

nalis

Universidad de Deusto
Biblioteca

nalis eam appellat Satyra 2, – arma quid vltra Littora Iuuernæ promouimus,& modò captas Orcades, & minima contentos nocte Britannos? Strabo etiam ἰσρωμ nominat: quem videtur sequutus Claudianus de quarto Honorij Consulatu: Scotorum cumulos fleuit glacialis Ierne. Vulgus Irlandiam vocat.

Iugalis, Iugamentum, vide IVGVM.

Iugere, dicuntur milui, quum vocem emittunt. Festus.

Iugerum, ri, pen. corr. In singulari frequentius est secundæ declinationis, & in plurali sæpius per tertiam declinatur, iugera, iugerum, iugeribus, ab antiquo nominatiuo iuger, vel iugus: à quo adhuc in vsu sunt genitiuus iugeris, & ablatiuus iugere. Similiter à nominatiuo iugerum legitur adhuc datiuus & ablatiuus pluralis iugeris. Varro lib. 1. de Re rustica, In Hispania vlteriore metiuntur iugis, in Campania versibus, apud nos in agro Romano ac Latino iugeris. De genitiuo iugeris, testimonium est apud Pomponium Melam, Sed vltrà (inquit) quàm canalem habet, euehi plus iugeris spatio sublimis. Ablatiuo iugere vsus est Tibullus, Vt multo innumeram iugere pascat ouem. Est autem iugerum, mensura, quam Hieronymus Mathematicus ducentis pedibus contineri scribit. πλέθρον. Quintilianus autem ducentis quadraginta pedibus in longitudinem, dimidij in latitudinem: à iugo dictum, teste Plinio lib. 8, eo quòd tantum ferè spatij vno iugo boũ in die arari possit. Varro lib. 1. cap. 10, Iugerum, quòd quadratos duos actus habeat. Actus quadratus, qui & latus, pedes cẽtum viginti, & longus totidem: is modius, ac mina Latinè appellatur. Iugeri pars minima, dicitur scrupulum, id est decem pedes, & longitudine & latitudine quadratũ. Alij iugerum inde dictum putant quòd constet ex duobus actibus quadratis simul iunctis. Columella lib. 5. cap. 1, loquẽs de actu quadrato, Hoc duplicatum facit iugerum: & ab eo quod erat iunctum, nomen iugeri vsurpauit. ¶ A iugerum fit compositum semiiugerum, quod continet dimidium iugeri, hoc est centum & viginti pedes in longitudinem, & sexaginta in latitudinem. Galli olim etiam vocauerunt Arepennum, vt testatur Columella lib. 5. cap. 1.

Iugeratim, Per singula iugera. κατὰ πλέθρα. Col. lib. 3. cap. 3, Vt primæ vineæ centenas amphoras iugeratim præberent.

Iuges, Iugis, vide IVGVM.

Iuglans, Est quæ per antonomasiam nux appellatur, & inter nuces primum locum obtinet. κάρυον βασιλικὸν. dicta quasi Iouis glans, teste Macrobio, ea forma compositionis qua Iupiter componitur ex nominatiuo antiquo Iouis & Pater, quasi Iouis pater. Creditum est enim hoc nucis genus Ioui sacrum esse, eo quòd hæc arbor inter omnes nuces suauissimum ferat fructum. Cloatius referente Macrobio, Diuglandem primò vocatam scribit, quasi διὸς βάλανον: postea detractione primæ literæ, iuglandem. Cicero 5. Tuscul. Instituitque vt candentibus iuglandium putaminibus barbam sibi & capillum adurerent. Constat sanè apud antiquissimos maximo in honore fuisse glãdem, antequam mortales ad delicias se conuerterent, vt quæ sola simplici vitæ atque innocuæ alimenta præbebat. Quapropter quum hunc fructum, scilicet nucem, veteres illi egregiũ existimarent, decorare eum digna appellatione volentes, Iuglandem quasi Iouis cibũ nuncupauere. ¶ Hanc nucem ob excellentiam Græci basilicam appellant, quasi nucem regiam. Plinius, Et iuglandes è Perside à regibus translatas, indicia sunt Græca nomina. Optima earum genera sunt quæ Persica atque basilica vocant. Persica quidem intantum augentur, vt putamen rumpant, ideóq; molluscułæ nuces, à putaminis mollitie vocitantur. ¶ Est & aliud nucis inglandis genus quæ Tarentina dicitur, fragili putamine, & ita mollis, vt vix attrectata frangatur, & auium furto semper exposita, Vnde quidam Tarentum appellatum putant, quòd nuces inglandes, & pineas molles habeat, ac similiter oues: tarentum autem Sabini vocant quod nos dicimus molle. Ad quod alludens Horatius, molle Tarentum vocauit. Secundum inter nuces locum obtinet pinea, exiles nucleos habens, quanuis totius corporis magnitudine alias superet. Hæc Syluestris pinus dicitur, ad differentiam alterius quæ vrbana vocatur. Est & tertium genus eius quæ pinus picea appellatur, quòd piceæ potius quàm pino similis sit: idcirco etiam apinam vocant, quasi minimè pinum. Nux hæc cutem verius, quàm putamen, adeò mollem habet, vt simul mandatur. Quartum genus, apinastrum vocant. Tertio loco numerantur auellanæ, quas antea abellinas patrio nomine constat vocitatas, ab Abellino Campaniæ oppido vbi abundant, cæteris minores: vnde à Satyrico poëta Numæ nuces vocantur. Propriũ arboris nomen est corylus. Eædem & Prænestinæ vocantur, quòd his Prænestini abundent: vel quòd à Pœnis obsessi hoc nucis genere famen toleauerint: vt refert Macrobius libr. 3. Satur. Et Ponticeæ, quòd in Asiam Græciamque primò è Ponto venere, inquit Plinius. Hinc illud Papinij ex Hendecasyll. Quicquid nobile Põticis nucetis. Dehinc sequitur amygdala, nucleũ habens diſsimilem latitudine. Hæc & nux Græca vocatur, & Thasia, à Thaso insula Thraciæ adiacente, è regione Nesi fluuij, olim Aeria, & Aetria dicta: cuius populi, Thasij vocantur. Postea nux castanea armata echinato calyce quę & Heracleotica. Sunt & castaneæ triangulari forma, quæ in aqua nascuntur, & coctiuæ vocantur.

Iugo, Iugas, vide IVGVM.

IVGVLÆ, Signum est cœleste quod & Orion dicitur. ὠρίων, de qua Varro, Iugula signum est quod Accius appellat Orionã, quum ait, Citius Orion patefit. Huius signi caput ducitur ex trib' stellis: quas infra, duę claræ, quas appellant humeros: inter quas quod videtur, iugulũ: vnde Iugula dicta. Plautus in Amph. Neque Iugula, neque Vesperugo, neque Virgiliæ occidunt.

Iugulus, li, penul. corr. vel in neut. gen. Iugulum, ferè accipitur pro colli parte anteriori, in quà aspera arteria cernitur eminere. ἀχθὼ. Periti tamen rei anatomicę iugulos appellãt concauitates duas in summa thoracis parte sub clauibus sitas: quorum alterum dextrum, alterum sinistrum iugulum nominant, Græcè σφαγαὶ dicuntur. Plin. lib. 11, Vni homini sunt duo iuguli, dextrum, & sinistrum. Apuleius, Per iugulum sinistrum capulo tenus gladium totum ei demergit. Corn. Celsus lib. 8, A dextro iugulo si id factũ est, ad alam sinistram: à sinistro, ad dextrã. Neutro genere vsus est Cicero de Fato, Quòd iugula concaua non haberet. Passim tamen (vt iam diximus) iugulus pro parte anteriore colli accipitur: qui locus quia maximé letalis est & penetrabilis, factum est vt iugulare accipiatur pro quouis modo interficere: pro quo etiam Iugulũ ferire frequenter legimus apud idoneos autores. ¶ Dare iugulum, & Petere iugulũ Cicero pro Mil. Quòd si ita putasset, certè optabilius Miloni fuit dare iugulum P. Clodio, non semel ab illo, neq; tum primùm petitum: quàm iugulari à vobis, quia se illi non iugulandum tradidisset. ¶ Ostentare iugulũ pro capite alicuius, est velle se obiicere periculo capitis pro vita alterius. Cic. ad Atti. lib. 1, Me verò teste producto, credo te ex acclamatione Clodij aduocatorũ, audisse quæ consurrectio Iudicum facta sit, vt me etiam circunsteterint, vt apertè iugula sua pro meo capite P. Clodio ostentarint. ¶ Virg. 10. Aenei. Hæc loquitur, iugulóq; haud inscius accipit ensem. Ouid. 1. Metam. Obsidis vnius iugulum mucrone resoluit. ¶ In agendis causis iugulum petere, tunc dicitur Orator, quando quod est potentissimũ, id inuadit, ac premit validissimè aduersarium, videtúrq; illum iugulare argumentis, perinde ac vibratis telis. ἀνδυσὶ πάσσ. Quint. lib. 8. cap. 6, Nam illa agendis causis iam detrita, Pedem conferre, & Iugulũ petere, & Sanguinem mittere, inde sunt, nec offendit tamen.

Iugulo, as, Iugulum incido, interficio. σφάττω, σφάζω. Cic. Tusc. Nec grunnitum audiunt, quum iugulatur sus. Liu. 4. bel. Pun. Inter hæc abstractam penetralibus iugulant. Lactan. libr. 3, Qui quum timeant ne ab hoste iugulentur, ipsi se iugulant, vt mortem morte deuitent. ¶ Et nõ solùm de gladio, sed etiam de morbo dicitur. Celsus lib. 3, Quartana neminem iugulat. ¶ Transfertur interdum ad inanimata. Martialis, Scelus est iugulare Falernum. ¶ Iugulare hominem suis verbis, hoc est conuincere. Terent. Eunu. Pulchrè mehercle dictum, & sapienter, papę: Iugularas hominẽ, quid ille? Sic apud Ciceronem 7. Verr. Iugulari sua confessione. Iugulari suo gladio, suóque telo dicitur qui suis ipsius dictis reuincitur, aut qui suo inuento, doloue capitur: denique in quem quocunque modo seu dictum, seu factum retorquetur quod ab ipso profectum sit. Vide Adagia Erasmi. Iugulare gladio plumbeo, hoc est facilè, nullóque negotio aliquem conuincere, seu reum peragere. Cic. Att. lib. 1. Quum illum plumbeo gladio iugulatum tamen iri dicere.

Iugulatio, tionis, verbale. Hircius 6. belli Hispan. Iugulatione oppidanorum facta.

Iugum, iugi, Vertex siue cacumen montis. κορυφὴ, ἄκρον. Virg. 5. Ecloga, Dum iuga montis aper, fluuios dum piscis amabit. Cæsar 4. bel. Gall. Tandem Germani ab dextro latere summum iugum nacti, hostes loco depellunt. Ouid. 1. de Remed. amo. Nunc tua frondosis retia tende iugis. ¶ Est & ligneum instrumentum quo iunguntur boues, & ad inuicem arctantur. ζυγὸς, ζυγός. Plin. lib. 8. cap. 16, de leonibus, Iugo subdidit eos, primúsq; Romæ ad currum iunxit M. Antonius. Idem lib. 10. cap. 45, Leones iugum subeunt. ¶ Accipitur & pro pari bouũ. Cic. 5. Verr. Quid qui in singulis iugis arant, qui ab opere ipsi non recedunt, &c. Plin. lib. 9. cap. 15, Nec niſi boum iugis extractus. ¶ Per metaphoram etiam iugum accipitur pro seruitute, onere, vel tyrãnide. Cic. 1. Philip. Patriæ liberatores vrbe carebant ea, cuius à ceruicibus iugum seruile deiecerant. ¶ Item lignum quo textores telam conuoluunt. Ouidius lib. 6. Metamorp. Tela iugo iuncta est: stamen secernit arundo. ¶ Præterea iugum dicebatur, sub quo ignominiæ gratia victi hostes mittebantur. Nam fixis in terra duabus hastis, super eas ligabatur tertia: tunc victi hostes discingebantur, & sub illa transire cogebantur inermes. Cicero 3. Offic. At Tit. Veturius & Sp. Posthumius, quum iterum Consules essent, quia quum malè pugnatum apud Caudium esset, legionibus nostris sub iugum missis, pacem cum Samnitibus fecerant, dediti sunt his. Liu. lib. 3. ab Vrbe, Sed vt exprimatur tandem confessio subactam, domitámque esse gentem, sub iugum abituros. Tribus hastis iugum fit, humi fixis duabus, supérque eas transuersa vna deligata. Sub hoc iugo Dictator Aequos misit. Hinc Subiugare, pro debellare, ac subiicere, χαθυβδαι. ¶ Item iugum in vinea dicitur quum duabus aut pluribus perticis fixis aliæ super alias alligantur, in quibus vites coniunguntur, & quasi, iugum, id est summitatem quandam faciunt: à quo vites ipsæ seu vineæ, iugatæ dicuntur. Quòd si hastilibus in terra defixis, singulæ transuersæ perticæ in vnam tantùm partem ordinis annectuntur, vniiugæ vineæ dicuntur: & genus ipsum iugi, canterium rustici vocant. Plinius lib. 16. cap. 37, Salices quædam in proceritatem magnam emittunt iugis vinearum perticas. Idem lib. 17. cap. 21, Simplici iugo constat porrecto ordine, quem canterium appellant. Hinc Iugari vineæ dicuntur quæ in iugum constituuntur. Columella, Sequitur iam adminiculandæ, iugandæque vineæ cura. ¶ Item iugum (vt Varro inquit lib. 1. de Re rust. cap. 10.) in Hispania vlteriore vocatur quod iuncti boues vno die exarare possunt, quod Romani vocant iugerum. ¶ Dicitur etiam iugum, ferrum, vel lignum transuersum in libra, à quo lances dependent, quod & Græci ζυγὸν appellant. ¶ Rursus iuga. ζυγὲ sunt tabulæ nauium in quibus remiges sedent, quæ & Transtra vocantur. Virg. 6. Aeneid. Inde alias, animas quæ per iuga longa sedebant, Deturbat, laxátque foros.

Iugo, gas, Coniungo: quasi ad vnum iugum alligo. ζυγνυμι. Columella lib. 12. cap. 39, Inter quaternos pedes figere, & perticis iugare. Cicer. 2. Tusc. Hoc quidem est commune virtutum: omnes enim inter se nexæ & iugatæ sunt. ¶ Dicitur etiam de iis qui maritali iugo, instar boũ colla subiiciunt. ¶ Huius composita sunt, abiugo, adiugo, coniugo, de iugo, subiugo: quæ omnia habent penultimam corr.

Iugosus,

Iugosus, sa, sum, Quod in iugum acuitur, quod & accliue dicimus. ἀνωτέρω.

Iugalis, & hoc iugale, Vt iugale vinculum, copula matrimonij. σύζυγος, ἐπίζυγος. Virg. 4. Aeneid. Cui vincla iugalia curæ. Idem 4. Aeneid. Sicui me vinclo vellem sociare iugali. ¶ Iura iugalia. Ouid. 7. Metamor. Esse metus cœpit, ne iura iugalia coniux Non bene seruasset. Lectus iugalis. Virg. 4. Aeneid. – Exuuiáſque omneis, lectúmque iugalem, Quo perij, superimponas. Tori iugales, Statius 3. Syl.

Iugales, substantiuè, dicuntur equi eidem iugo subacti. ὁμόζυγες, σύζυγες. Claud. lib. 2. de Raptu Proserpinæ, Emeritos vertunt ad pascua nota iugales. Virg. 7. Aen. Absenti Aeneæ currum geminósque iugales.

Iugamenta, In ædificiis dicuntur fenestrarũ structuræ, siue eæ lignææ sint, siue lapideæ: ita dictæ à iugi militaris similitudine. Solebat enim iugũ ita fieri, vt duabus perticis erectis tertia superimponeretur. ¶ Ad eundem etiam modũ in fenestris duobus tribúsve erectis postibus limen superiniectũ, quandam iugi speciem exhibet. Cato de Re rust. cap. 15, Iugamenta & antepagmenta quæ opus erunt, ex lapide indito.

Iugarius, Id est bubulcus & auriga boum, siue arator qui iuga dicit & regit. βούτυπος. Colu. lib. 1. cap. 6, Lata bubilia esse oportebit pedes decem, vel minimum nouem: quæ mensura & ad procumbendum pecori, & iugario ad circumeundum laxa ministeria præbeat.

IVGARIVS, Vicus Romæ, dictus quia ibi Iunonis Iugæ ara erat, quam putabant matrimonia coniugere. Liuius, Iugarũ Aequimelio & Fortunæ templo viciuum statuit. Festus.

Iugatorius, a, um, Vt iugatorius bos qui iugo subditur. ὑποζυγιώδης. Varro 2, de Re rust. cap. 5, Boni enim generis in Italia plerique Gallici ad opus: contrà, iugatorij Ligustici.

Iuges, Dicuntur eiusdem iugi pares. ὁμόζυγες. à quo Iniuges boues qui nũquam iugo adhibiti sunt. Coniuges, vir & vxor. Biiuges, siue Biiugi, δίζυγις, κυνηγίδιος, Quadriiuges, Quadriiugi, equi bigas, vel quadrigas trahentes.

Iugis, ge, Assiduus, cõtinuus, quasi semper iugo affixus. ἀιωνίος, ἀείζωνος. Plautus Pseud. Isthoccine pacto me adiutas? do id quod mihi est: Nam is mihi thesaurus iugis in nostra est domo. Cic. 1. de Diuin. Qui quũ vi dissèt exhaustam aquam de iugi puteo, terræmotus dixit instare. Idem 2. de Diuin. Etiámne futurum esse, aquæ iugis colore præsentiunt?

Iugiter, aduerbium, Continuè. ἀδιαλείπτως. Plautus in Mil. Venerem, amorem amœnitatémq; accubans exerceo. Et quidem ædepol omneis mores ad venustatem iugiter.

Iugata vitis, à Iugo, quod ad similitudinem militaris iugi fiebat. ἀνάζυγος. vt suprà videre licet in dictione IVGVM.

IVGVRTHA, Filius fuit Manastabalis, fratris Micipsæ Regis Numidarum, quem Micipsa patruus moriens, hæredem regni sui cõstituit vnà cum duobus filiis suis adhuc impuberibus, Adherbale, & Hyempsale: quos ille postea beneficiorum immemor, insidiis adortus interfecit, vt solus regnaret. Id ægrè ferentes Romani bellum aduersus Iugurtham mouerunt: quod ducum inertia, perfidiáque præter omnium expectationem multos in annos est protractum: quo temporis interuallo vario sæpe euentu pugnatũ est, donec misso in Numidiam Mario, Iugurtha fractis opibus suis ad Bocchum Mauritaniæ regẽ confugit: à quo proditus, Syllæque traditus, ad Mariũ perductus est, & ab eo Romæ in triumpho ductus, tandémq; in carcerẽ coniectus, animi dolore periit. Propert. lib. 3. Victor cum victis pariter miscebitur vmbris: Consul cum Mario captæ Iugurtha sedes. Vide Sallustiũ de bello Iugurthino.

Iulus, ἰοῦλος, Propriè dicuntur teneræ illæ lanugines, quæ in arboribus flores antecedunt, vt in ficu grossuli. Plin. lib. 16. cap. 29, Ferunt & auellanæ iulos compactili callo ad nihil vtiles. Vnde per metaphoram dicuntur iuli teneræ illæ lanugines quæ in iuuenum genis primæ enascuntur. ¶ Hinc Seruius Afeanium Aeneæ filium Iulum cognominatum existimat, quòd adhuc adolescens, quum primam cœpisset emittere lanuginem, Mezentium singulari certamine superarit: quanquam Virgilius non vno in loco etiam antequam in Italiam appelleret, Iulum fuisse cognominatum ostendit. ¶ Est item Iulus vermis multipes, & lanuginosus, arboribus pasim adrepens.

IVLIA gens, ἰούλιον φῦλον, Dicta est ab Iulo Ascanio Aeneæ filio, siue ab Iulo. Iuli Ascanij filio, vt inquit Festus.

IVLIA, ἰουλία, Vrbium multarum nomen est in gratiam C. Iulij Dictatoris impositum. Est enim Iulia Norici oppidum, apud Plinium lib. 4. cap. 24. ¶ Iulia Fidentia Hispaniæ oppidum, inter Bætim amnem, & Oceanum situm. Plin. lib. 3. cap. 1. ¶ Iulia claritas, eiusdem Bæticæ oppidum in conuentu Astigitano. Plin. ibidem. ¶ Iulia fama, oppidũ in eadem Bætica, quà Lusitaniæ proxima est. Plin. Ibidem. ¶ Iulia virtus, eiusdẽ Bæticæ oppidum est, inconuentu Astigitano, apud eundem lib. 3. cap. 1. ¶ Iulia concordia, eiusdem Bæticæ oppidum, ibidem apud eundem. ¶ Iulia contributa, Iulia restituta, eiusdem Bæticæ oppida apud eundem loco iam citato. ¶ Iulia fœlicitas, Lusitaniæ oppidum, notiore nomine Olyssippo appellatum. Plin. lib. 4. cap. 22.

IVLIANVS, ἰουλιανὸς, Imperatoris Romani nomen, qui quum Christo nomen dedisset, factus imperator ab eo defecit: vnde & Apostatæ cognomen apud Christianos inuenit.

IVLIAS, adis, ἰουλιάς, Iudææ oppidum, ad latus exortiuum Genesaræ lacus Phil. lib. 5. cap. 15.

IVLIOBONA, Oppidum est Calletum, in Gallia Lugdunensi, non procul à Lexouiis & Vnellis. Ptolemæus lib. 2. cap. 8.

IVLIOBRIGA, ἰουλιόβριγα, Cantabrorum oppidum est, in tractu Tarraconensis Hispaniæ. Plin. lib. 3. cap. 3. Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

IVLIOMAGVS, ἰουλιόμαγος, Andium oppidum in Gallia Lugdunensi. Ptolemæus lib. 2. cap. 8.

IVLIOPOLIS, ἰουλιόπολις, Mysiæ oppidum, 'alio nomine γοργίου κώμη appellatum. Plin. lib. 5. cap. 32.

IVLIS, dis, ἰουλὶς, Ceæ insulæ oppidum, Simonidis Melici patria. Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Est & Iulis piscis nomen, cuius ius præcipuum purgandæ alui facultatem habet. Plin. lib. 32. cap. 9, Optimum ius è scorpionibus & iulide, & saxatilibus, nec virus respicientibus.

IVLIVM, Sextifirmium, Iulium forum, Iulium castrum, Hispaniæ Bæticæ oppida sunt apud Plinium lib. 3. cap. 1.

IVLIVS, Mensis dictus est quintus à Martio, in honorem Iulij Cæsaris: propterea quòd eo mense ad quartum Idus Quintileis fuerit natus. Antea enim Quintilis dicebatur. Vide Macrobium lib. 1. Saturn. cap. 12. Nimis ita que pueriliter labuntur, qui Cæsarem à mense Iulium dictum putant, quum constet omnium scriptorum testimonio Iuliorũ familiam ab Iulo Ascanio Aeneæ filio nomen traxisse. Virg. 1. Aen. Iulius à magno demissum nomen Iulo. Lucan. lib. 9, Gentis Iuleæ vestris clarissimus aris Dat pia thura nepos.

IVLIVS CAESAR, Omnium Romanorum Imperatorũ clarissimus fuit, quémque vnum ex Romanis habemus, quem Alexandro Macedoni non modò conferre, verumetiam iure possumus præponere. Eius laudes & res gestas paucis perstrictas vide apud Plinium lib. 7. cap. 25, Iuliorum autem nomen, ab Iulo Ascanio Aeneæ filio tractum putatur: quod & ipsum ostendit Virgilius lib. 1. Aen. quũ ait, Nascetur pulchra Troianus origine Cæsar, Imperiũ Oceano famam qui terminet astris Iulius, à magno demissum nomẽ Iulo. ¶ A Iulius fit denominatiuum Iulianus, na, um. Vnde Iuliani milites appellantur à Suetonio veterani milites, quorum opera vsus erat Iulius Cæsar. ¶ Item fasti Iuliani, à Iulio Cæsare confecti. Similiter Vectigalia Iuliana, à Iulio imposita & exacta, apud Ciceronem 13. Antoniana.

IVLIVM Carnicuni, Ptolemæo lib. 2. cap. 14. Vrbs est inter Italiam & Noricum, in ditione Ducum Austriæ, vulgò Golitia.

Iumentum, ti, à iuuando, id est operam præbendo, Cuius appellatione continentur animalia, quæ vel sarcinas gerunt, vel currus trahunt, vel terram excolunt: vt equi, muli, asini, cameli, boues. κτήνη. Colum. in Præf. lib. 6. cap. 3, Nec tamen vlla regio est, in qua modò frumenta gignantur, quæ non vt hominum, ita armentorum adiumento iuuetur. Vnde etiam iumenta nomen à re traxere, quòd nostrum laborem vel onera subuectando, vel arando iuuarent. Plinius lib. 8. cap. 8. de camelis, Omnes autem iumentorum in iis terris dorso funguntur. Columella ferè iumenti nomine intelligit equos, non autem boues, vt lib. 1. cap. 6, Nec altius edita esse præsepia conuenit, quàm vt bos aut iumentum sine incommodo stans vesci possit. Idem lib. 6. cap. 19, Machina fabricanda, qua clausa iumenta, bouésque curentur. ¶ Est & iumentum vehiculi genus. ζεῦγλα, quod adiunctis pecoribus trahebatur; quod à iungendo quidam dictum existimant. Gellius libro 20. cap. 1, Iumentum non id solùm significat quod nunc dicitur, sed vectabuli etiam, quod adiunctis pecoribus trahebatur. Veteres enim nostri iumentum à iungendo dixerunt.

Iuncus, ci, à iungẽdo, quoniam vsus eius ad iuncturas vtilis est. σχοῖνος, βρόμος. Iuncorum autem multæ sunt species de quibus vide Plinium lib. 21. cap. 18. Molli iunco detexere aliquid, Virgil. 2. Eclog. Palustres iunci, Ouid. 8. Metam. Limosus iuncus, Virgil. 1. Eclog. Tibul. lib. 2. Eleg. 3, Et fiscella leuis detexta est vimine iunci.

Iunculus, diminutiuum. σχοινίον. ¶ Iunculos item vocabant cibi genus ex opere dulciario, qui ad similitudinem iuncorum figuratus erat, qua les hodie in opere pistorio vænales conspiciuntur. Vel dicitur opus lactarium, siue coagularum, instar metæ formatũ, iuncis incluſum, quæ meta lactis à Martiale dicitur. Vulgus Iuncatam à iuncis nominat.

Iunceus, a, um, Quod est ex iunco. βρόμινος, σχοίνινος. vt, Iuncea cratis, Plin. lib. 21. cap. 14. Et apud Columellam lib. 12. cap. 6, Iuncea sporta. ¶ Per translationem, virgo iuncea, id est tenuis, gracillis, & tenera, in modum iunci. Terent. Eunucho, – deducunt cibum,

Tametsi bona est natura, reddunt curatura iunceas.

Iuncinus, adiectiuum, Ex iunco factum. Plin. lib. 15. cap. 7, Sic & Rhodinũ è rosis, iuncinum è iunco.

Iunctus, a, um, Iuncis plenum. σχοινώδες. Plin. lib. 18. cap. 6, Iunctosus ager verti pala debet. Littora iunctosa, Ouid. lib. 7. Metamor.

Iuncetum, ti. Locus iuncis consitus. σχοινών. Varro 1. de Re rust. cap. 7, Primum genus quod dixi, maximè quærit salicta, secundum arundineta, tertium iunceta.

Iuncus odoratus, A rosæ odore, quem spirat, nomen accepit, σχοῖνος ἀρωματικός. Scapo est exili rubente, flore copioso, vinoso, sapore linguam mordicans. Præstantissimus nascitur in Nabathæa, proximus in Arabia, deterior in Africa. Vide Plinium lib. 12. cap. 22.

IVNGANNI, vide INGAVNI.

Iungo, gis, iunxi, iunctũ, Connecto, cõpono, quasi in vnum ago. ζεύγνυμι. Plin. lib. 11. cap. 32, Ceruix articulorum nodis iungitur. Sapientia iuncta eloquentiæ, Cic. de Clar. Orat. Virg. 8. Aeneid. Queis neque mos, neque cultus erat: nec iungere tauros, Aut componere opes norant, aut parcere parto. ¶ Huius composita sunt, Abiungo, adiungo, coniungo, disiungo, deiungo, quod est separo. Plaut. in Asinaria, Ne nos deiunge amantes. Iniungo, interiungo, subiungo, & seiungo.

Iunctus, participiũ. Amor legitimæ fœdere iunctus, Ouid. 1. Trist. Eleg. 7. Puella iuncta matrimonio, Liu. 10. bel. Pun.

Iunctio, onis, Idem quod coniunctio. σύζευξις. Cic. 1. Tuscul. Est enim interitus quasi discessus, & secretio earum partium, quæ ante iunctione aliqua tenebantur.

Iunctura, æ, Idem quod coniunctio. σύζευξις. Colu. lib. 2. cap. 2, Hoc enim genus iuncturæ maximè probatũ est. Genuũ iunctura, Ouid. 2. Meta. Iunctura verborum, id est compositio: Quintil. lib. 9. cap. 4.

Iunctim, aduerbium, Sine interuallo. ἀπαύστως. Sueton. Magistratus & maturius inchoauit, & penè iunctim percurrit.

Iunices, pen. prod. Teneræ ætatis boues fœminæ, quæ iam cessárũt vitulæ esse,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſæ eſſe, necdum tamen ad ſummam magnitudinem peruenerunt: dictæ quaſi iuuencæ, à iuniore ætate. δαμάλιαι. Perſ.Sat.3, Tot tibi quum ſe flamma iunicum omenta liqueſcant. Nominatiuus ſingularis eſt iunix. Plaut. in Milite. Quàm mox ad ſtabulum iunix recipiat ſe de pabulo. Mares autem in eadem ætate, iuuenci, μόσχοι, appellantur.

Iuniculus, Palmes vetus in magnam longitudinem, & ad quartum uſq; pedamentum porrectus, quod alio nomimine draconem vocãt, ad maſculeta conficienda idoneum. Plin. lib.17. cap.25, Nec veterem placet palmitem in longum, & ad quartum uſque pedamentum emitti, quod alij dracones, alij iuniculos vocant, vt faciant quę maſculeta appellãt.

Iunior, vide IVVENIS.

Iuniperus, ri. pen. cor. Arbuſcula, quæ in locis arenoſis frequens naſcitur, pro foliis ſpinas habens perpetuo virentes: vnde & topiario operi idonea eſt: materiámque habet caricі non obnoxiam. ἄρκευθος. Vide Plinium lib.8.cap.25.

Iunix, vide IVNICES.

IVNIVS, Menſis, ἰούνιος, πατρωνύμιον, à Iunone putatur dictus, quem Iunonialem & Iunonium dicebant. Sed poſtea detritis quibuſdam literis ex Iunonio Iunius eſt dictus. Sunt qui putant à Iunio Bruto dictum Iunium, qui primus Romæ factus eſt Conſul, quòd hoc mẽſe ſcilicet Calendis Iuniis, pulſo Tarquinio, ſacrum Carnææ deæ in Cælio monte voti reus fecerit. Alij à iunioribus deriuant, ſicut Maium à maioribus. Ouid.lib.6. Faſt. Sic ſtatuit, menſéſque nota ſecreuit eadem: Iunius eſt iuuenum: qui fuit antè, ſenum.

IVNO, Saturni filia fuit, & (vt fabulantur Poëtæ) Iouis & ſoror & cõiunx. Phyſici interpretantur per Iunonem intelligi aërem: idcirco autem Iouis coniugem, & ſororem putari, quòd ſumma ſit aëris cum æthere ſimilitudo. Cic.2.de Nat.deor. Aër, vt Stoici diſputant, interiectus inter mare & cælum, Iunonis nomine conſeratur, quæ eſt ſoror & coniunx Iouis, quòd ſimilitudo eſt ætheris, & cum eo ſumma coniunctio. Effœminarunt autem eum, Iunoníque tribuerũt, quòd nihil eſt eo mollius. Et paulo póſt, Sed Iunonẽ à iuuando credo nominatam. Iunonis multa ſunt nomina. Eſt enim Curetis, quæ vtitur curru & haſta. Virg.1. Aeneid. – hic illius arma, Hic currus fuit. Eſt & Lucina, quæ partubus præeſt. Terent.in Andria, Iuno Lucina fer opem. Eſt regina. Virg.1. Aeneid. Aſt ego quæ diuũm incedo regina. Et quia præſt nubentibus, Pronuba dicitur. Idem 4. Aeneid. Et pronuba Iuno.

Iunonius, a, um: vt Auis Iunonia, pauo. Ouid.1.de Arte, Laudatas oſtendit auis Iunonia pennas. Iunonius menſis, id eſt Iunius, Ouid.6. Faſt. Iunonius puer, dicitur Auguſtus à Cicerone ad Octauium. Templa Iunonia, Ouidius 2. Triſt.

Iunonicolæ, Colentes Iunonem, Ouidius 6. Faſt.

Iunonigena, æ, Vulcanus dicitur, Iunonis filius. Ouidius 4. Metam.

IVNONIA, Duarum inſularum nomen eſt inter Fortunatas, quarum altera Iunonia maior, altera Iunonia minor appellatur: vt ex Iubæ ſententia refert Plinius lib.6.cap.32. ἠραία.

IVPITER, Iupitris, vel Iupiteris, ſecundum Priſcianum, non Iouis: qui genitiuus eſt non à Iupiter. ſed à nominatiuo Iouis. ζεύς. Nam à principio Iouis appellatus eſt, à Iuuando: poſtea adiuncto altero vocabulo dictus eſt Iupiter, quaſi Iouis pater: ſicut Liber pater, & Dis pater dicere ſolemus. Econtrario veteres Veiouem appellauerunt Deum, cui dempta eſſet iuuandi facultas: celebrabant enim quoſdam deos, vt prodeſſent: quoſdam, ne obeſſent, placabant. Fabulantur autem Poëtę Iouem Opis & Saturni filium fuiſſe, in Creta inſula eodem cum Iunone partu editum, & in Ida monte à Curetibus educatum: idq; clam patre, qui ex pactione cum Titano fratre inita, filios ſuos omnes deuorabat. Quum autem in virum adoleuiſſet, cognouiſſétque etiam tunc patrem vitæ ſuæ inſidiari, regno eum pepulit, mundíque imperium cum fratribus Neptuno, & Plutone ſorte diuiſit: ac Ioui quidem, cæli & terræ: Neptuno, maris: Plutoni, inferorum imperium obtigit. Iunonem deinde ſororem ſuam vxorem duxit, quæ ei Vulcanum peperit. Cicero.3.de Nat.deo. tres enumerat Ioues, cuius hæc ſunt verba, Principio Ioues tres numetant ij qui Theologi nominantur: ex quibus primũ & ſecundum natos in Arcadia, alterum patre Aethere: ex quo etiam Proſerpinam natam ferunt, & Liberum: alterum patre Cælo, qui genuiſſe Mineruam dicitur, quam principem & inuentricem belli ferunt. Tertium Cretenſem, Saturni filium, cuius in illa inſula ſepulchrum oſtenditur. Hæc Cicero. Phyſici interpretantur Iouem eſſe elementũ ignis, dictúmque Iouem putant à iuuando, eo quòd nulla ſit res, quę ſic omnia foueat, quemadmodum calor. A Poëtis dicitur diuũm atque hominum rex: à maioribus autem Optimus, maximus. Et quidem antè optimus, id eſt beneficentiſſimus, quàm maximus: quia maius, certéque gratius, prodeſſe omnibus, quàm opes magnas habere. Cic. contra Clodium pro domo ſua, Quocirca te Capitoline, quem propter beneficia Pop.Rom. optimum: propter vim, maximum appellauit. ¶ In carmine ferè geminamus p. eo quòd à iuuando putatur deriuari, cuius prima ſyllaba corripitur. ¶ Ponitur quandoque pro aëre. Horatius Ode 1, Manet ſub Ioue frigido Venator teneræ coniugis immemor. Iuuenalis, – fremeret cæua cum grandine vernus Iupiter. Vnde & Sub dio dicimus, id eſt ſub aëre. Nam *dia* Iouem vocant Græci, quem omnia eſſe voluerunt: vt Valerius Soranus, Iupiter omnipotens, regum, rerũmq;, deũmque Progenitor, genitrixque deũm, Deus vnus & omnes. ¶ Accipitur & pro pluuia. Virg.lib.2, Georg. Et iam maturis metuendus Iupiter vuis. ¶ Eſt & Iupiter nomen ſtellæ illius ſalutaris quæ in ordine ſecunda eſt. ¶ Aliquando per Iouem intelligimus ipſam vim duorum ſuperiorum elementorum, quæ actiua eſt dum agit in hæc duo inferiora ad generationem & corruptionem.

IVRA, Mon eſt Galliæ, Sequanos ab Heluetiis diuidens, autore Cæſare in Commentariis. Sunt qui putent eum eſſe, quem Galli ſua lingua vocant *Le mont des faucilles*.

Iuramentum, Iuratus, vide IVRO.

Iurgo, as. Contendo, litigo, rixor. ζητῶ μαχίαν, ἐρίζω, φιλονικῶ. Terẽt. in Andria, Quùm Dauo egomet vidi iurganté ancillam. Differt autem iurdria, Quùm Dauo egomet vidi iurganté ancillam. Differt autem iurgare à litigare, & iurgium à lite, quoniam iurgium leuior res eſt. Siquidem inter beneuolos aut propinquos diſſenſio, vel concertatio, iurgiũ dicitur: inter inimicos diſſenſio, lis appellatur. Cicer. lib.4. de Repub. Si iurgant, inquit, beneuolorum concertatio eſt: lis, inimicorum, non iurgium dicitur. Idem, Ergo lex putat inter ſe vicinos non litigare. ¶ Eſt & iurgor deponens. Horat.2. Ser. ſatv.2, – iure inquit Thraſius iſtis Iurgatur verbis. ¶ Ab his ſiunt compoſita, Obiurgo, & Obiurgor. de quibus alibi.

Iurgium, gij, Contentio, diſſenſio, & leuior quædam lis, qualis nonnunquam etiam inter amicos ſolet accidere. φιλονεικία, ἔρις. Cic. de Senectute, Vt Themiſtoclem ferunt Seriphio cuidam in iurgio reſpondiſſe. Idem 4. Tuſc. Ira, cuius impulſu exiſtit etiã inter fratres tale iurgium.

Iurgioſus, a, um, Contentioſus ſeu contumelioſus. φιλόνικος. Gellius lib.1. cap.17. Mulier moroſa admodum fuiſſe fertur, & iurgioſa. De Xantipe Socratis vxore.

Iuridicus, Iuriſdictio, vide IVS.

Iuro, as. Iureiurando aliquid affirmo, vel nego: quod verbum à iure deductum putatur, quòd iurare propriè ſit aliquid ita ſanctè promittere, acſi ius eſſet. ὄμνυμι, ὀμνύω. Cicero ad Metel. Iuraui iuſiurandum veriſſimum. ¶ Iurare conceptis verbis, eſt iurare certa verborum formula, quam iurauerunt præit is qui iuramentum defert. Plaut. in Ciſtel. At ille conceptis iurauit verbis apud matrem meam, Me vxorem ducturum eſſe. ¶ Iurare in leges alterius: id eſt iurare ſe ſeruaturum leges alterius. Plin. de vir. Illuſt. Aqua & igni interdixit ei, qui in leges ſuas non iuraſſet. ¶ Iurare in litem. Cic. pro Roſc. Comœdo, Quod in eodicem iniuratus referre noluit, id iurare in litem non dubitet? Iurare in verba. Cæſ.1.bel.Ciui. Princeps in hæc verba iurat ipſe: ad idem iuſiurandum adigit Afranium. ¶ Huius compoſita ſunt, Abiuro, Adiuro, Coniuro, Deiuro, Exiuro, Deiero, Peiero, Obiuro, Præiuro, & Eiuro: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Iuratus, Aliquando actiuè accipitur pro eo qui iurauit. ὀμόσας, ὁρκωθείς. Autor ad Herennium, ex eo quòd ait ſe non potuiſſe adeſſe ita vt iuratus fuerat, id eſt vt iurauerat. Sic iniuratus, qui non iurauit. ἀνώμοτος. Idem in Verr. Malo ei iurato ſuam, quàm iniurato aliorum tabellas committere. Plaut. Amphit. Nam iurato ſcio, plus credet mihi, quàm iurato tibi. Paſsiuè protulit Lucanus lib.8, Mihi per Latium iurata tonantem. Idem lib.5, vſus eſt verbo paſsiuo iuror, Et lætæ iurantur aues bubone ſiniſtræ.

Iuramentum, ti, Sacramentum, iuſiurandum, hoc eſt affirmatio, vel negatio rei alicuius ſacræ atteſtatione firmata. ὅρκος. Seneca lib.2. de Clem. O vocem in concionem omnium mortalium mittendam, in cuius verba principes regéſque iuramentum faciant, hoc eſt in cuius verba reges, & principes iurent.

Iurandum, di. Idem quod iuſiurandum. ὅρκος. Plaut. in Ciſtel. Verũ haud metuo ne iurandum noſtrum quiſquam culpiter. Et paulo póſt, Abi quærere, vti tuo iurando ſatis ſit ſubſidij.

Iureiurare. Idem quod iurare. ὀμνύω. Liu. Deca.5.lib.1, Prætores ambo in eadem verba iureiurarunt.

Iurulentus, vide IVS pro liquore.

Ius, iuris, neu. gen. Liquor eorum quæ coquuntur, & ad coquinariam pertinet. Plaut. Moſtel. Iridem olent quaſi quum vnà multa iura confundit coquus. Terent. Eunuc. Quo pacto ex iure heſterno panem atrũ vorent. Vocare piſces in ius, Varro 3. de Re ruſt. Sic hos piſces nemo coquus in ius vocare audebit. Ius coꝛditum. Cic.5. Tuſc. Quid victum Lacedæmoniorũ in Phiditiis nónne videmus? vbi quum tyrannus ecnauiſſet Dionyſius, negauit ſe iure illo nigro, quod caput cœnæ erat, delectatum. Tum is qui illa cœperat, Minimè mirum: condimenta enim defuerunt.

Iurulentus, a, um, Quod cum iure coctum eſt. ζωμώδης. Corn. Celſus lib.2. cap.10. Tum res eadem magis alit iurulenta, quàm aſſa, magis aſſa, quàm frixa. Varro, Vbi pultem aut iurulenti quid ponebant, à capiendo catinum nominarunt. Apuleius verò in Magiæ Apolo. iuſſulentum non iurulentum formauit, ſic de Ennio dicens, Oſtendit, qualiter quiſque piſcium aſſus aut inſſulentus optimè ſapiat.

Iuſcum, ſiue quod vſtatius eſt, iuſculum, liquor eorum quæ coquuntur. ζωμίδιον. Apuleius, Offendo Phtidem, quæ ſuis dominis parabat iuſcum fartim conciſum. Cato de Re ruſt. cap.156, Poſteà inde iuſculum frigidum ſorbere.

Ius, iuris, à iuſſu, vt quidam volunt, deducitur. δίκη, τὸ δίκαιον. Nihil enim aliud eſt ius, quàm quod vel natura, vel ciuitas, aut populus, vel gens, vel conſuetudo iubet. Terent. in Heaut. Quid cum illis agas, qui neque ius, neque bonum, atque æquum ſciunt? Et differt à lege, quòd ius generale eſt: lex, iuris ſpecies. Kurſus ius ad non ſcripta etiam pertinet, lex tantum ad ius ſcriptum. Diuiditur autem ius, in naturale, gentium, & ciuile. Naturale, quod eſt cõmune omni nationi, eo quòd vbique inſtinctu naturæ habetur, non aliqua conſtitutione facta ab homine, ſed ab ipſo naturæ conditore: vt maris & fœminæ coniũctio, liberorum ſucceſsio, in bonis parentum, puerorum educatio, communis omnium poſſeſsio, quia iure naturali omnia hæc omnibus nationibus ſunt communia: quemadmodum & rei depoſitæ vel commodatæ reſtitutio, violentiæ per vim repulſio, quod tibi vis fieri vt alteri facias, & econtrario. Ius gentium, quo gentes humanæ vtuntur, quod à naturali proceſsiſſe facilè intelligere licet quia illud omnibus animalibus, hoc ſolis hominibus inter ſe conuenit: vt ſcilicet Deo, religioni, patriæ & parentibus pareamus, vt vim atque iniuriam propulſemus: Ius ciuile, quum aliquid communi iuri vel additur vel detrahitur: hoc eſt quum populus ſibi conſtituit quaſi proprium ius ciuitatis. Hoc autem,

autem, ſcripto conſtat, vt ſunt leges, plebiſcita, Senatuſconſulta, principum decreta. Aut ſine ſcripto, vt ea quæ autoritate prudentium ſiunt: quæ legum interpretationes rectius dici poſſent, quàm leges. Vnde qui hoc profitentur, Interpretes iuris, & Iurecõſulti, & Iuris prudentes dicuntur. Et qui inter eos excellunt, Iuris antiſtites nominantur. ¶ In ciuili iure Prætorium ius continetur, quod Prætores ſupplendi, vel corrigendi iuris ciuilis gratia introduxerunt, ob publicam vtilitatem. Hoc à Prætoris honore, honorarium appellatur. ¶ Eſt etiam ius ſingulare, quod contra tenorem rationis, obaliquam vtilitatem autoritate conſtituentium introductum eſt. ¶ Ius conſuetudinis, quod in morem vetuſtas vulgi approbatione produxit. ¶ Ius militare, quo ſoli milites ſunt adſtricti, vt belli inferendi ſolemnitas, fœderis faciendi nexus, ſigno dato egreſsio in hoſtes, & pugnæ commiſsio, ſigno dato receptio, ſtipẽdiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor, prædæ diuiſio pro perſonarum qualitatibus. Iuris præcepta tria ſunt honeſtè viuere, alterum non lædere, ius ſuum cuiq; tribuere. ¶ In noſtra etiam religione eſt ius diuinũ, in quo diuina oracula comprehenduntur: & ius principum, quod principes ſinguli ſuis regnis præſcripſerunt. ¶ Aliquando ius ponitur pro autoritate, ſiue libertate quadam atque licentia. ἐξουσία, Cic. pro Archia, Quare ſuo iure noſter ille Ennius, ſanctos appellat Poëtas, id eſt ſua quadam autoritate, & pro libertate ſibi omnium conſenſu vt grauiſſimo Poëtæ, conceſſa. Idem pro meo iure dico, quaſi confidenter. Hinc ſui iuris eſſe dicuntur, qui nullius imperio ſunt ſubiecti. αὐτεξούσιοι, ἀνυπεύθυνοι. ¶ Aliquando pro neceſsitudine: vt, Eſt mihi cũ illo ius cognationis, vel amicitiæ. ¶ Aliquando pro loco in quo ius redditur, appellatione collata ab eo quod fit in id in quo fit: quem locum definiunt, vbicunque Prætor ſalua maieſtate imperij ſui, ſaluóque more maiorum dicere ius conſtituit. Ius ſuum obtinere non poſſe dicebant veteres eum, quem nunc iuſtitiam habere, vel conſequi non poſſe dicimus. Cic. Hic Philodamus, poſtquã ius ſuũ obtinere non potuit, vt humanitatem, conſuetudinémq; ſuam retineret, laborabat. In eadẽ etiam ſignificatione dicimus, ius ſuũ non retinere. Idem Cicero in Antonium, actione 4, Hoc edicto non Siculi, ſed iſti ipſi equites Romani, qui ius ſuum retinere ſe contra Aproniũ poſſe erant arbitrati, ſplendidi homines, & aliis Prætoribus gratioſi, vincti Apronio traditi ſunt.

Iure, ablatiuus, Aliquando aduerbialiter ponitur pro eo quod eſt meritò. Quintil. Quis eum id non meruiſſe, quis non iure paſſum affirmet?

Iuſiurandum, di, Eſt affirmatio religioſa, vt inquit Cicero lib.3. Offic. ὅρκος ὁμνυμένου. Plaut. in Pſeud. Quid item, vt nos, iureiurando quærunt rem. Cic.3. Offic. Nullum enim vinculum ad ſtringendam fidem iureiurando maiores arctius eſſe voluerunt.

Iuriſdictio, onis, Iuris dicendi officiũ. δικαιολογία, δοίκησις. Seruius Sulp. Ciceroni, Poſtero die quũ ab eo digreſſus eſſem eo conſilio vt ab Athenis in Bœotiam irem, reliquámque iuriſdictionem abſoluerem. Cic.4. Verr. Is vænalem iuriſdictionem in Sicilia habuit.

Iuriſconſultus, ti, ſiue Iureconſultus, Iuris ſiue legum interpres. Cice.2.de legib. Sed iuriſconſulti, ſiue erroris obiiciendi cauſa, quò plura, & difficiliora ſcire videantur: ſiue (quod ſimilius veri eſt) ignoratione docendi (nam non ſolùm ſcire aliquid artis eſt, ſed quædam ars etiam docendi) ſæpe quod poſitũ eſt in vna cognitione, id in infinita diſpertiuntur: velut in hoc ipſo genere, quàm magnũ illud Scæuolæ faciũt Pontifices ambo, & iidem iuriſperitiſsimi. Cõſultus iuris, apud Horatiũ de Arte.

Iuridicus, a, um, penul. corr. Quod iuriſdictioni deſtinatum eſt: vel quod ſecundum ius eſt, ὑφ' ὅσον. Vnde iuridicus dies, quo ritè ius dici poteſt. Et iuridica actio, quæ ſecũdum ius eſt. ¶ Dicitur etiam iuridicus, qui ius dicit. δικαστής. Seneca in Herc. fur. Flentes Euridicem iuridici ſedẽt. Iuridici conuentus dicuntur in quibus ius redditur. Plin. lib.3. cap.1, Iuridici conuentus ei quatuor, id eſt in quibus iura redduntur.

Iuridicialis, le, Idem quòd iudicialis. δικαστικός. Cic.1. de Inuent. Huic generi Hermagoras partes quatuor ſupposuit, deliberatiuam, demonſtratiuam, iuridicialem, negotialem. Iuridicialis ſtatus apud Quintilianum lib.3.cap.8.

Iuſculum, vide IVS pro liquore.

Iuſſus, participium à IVBEO, & Iuſſum, ſi, vide IVBEO.

Iuſtus, Qui à iuris præceptis nõ deflectit. δίκαιος. Cic.1. Offic. Iuſtus homo, iſque quem bonum virum dicimus. Idem pro Seſtio. Ariſtides, qui vnus omnium iuſtiſsimus fuiſſe traditur. ¶ Interdum ponitur pro fatis magno & mediocri, quũ & ius ipſum mediocritas quædam ſit. Vnde iuſtam magnitudinem alicuius rei dicimus, quum nec debita minor eſt, nec modum excedit. Iuſtũ opus, ſatis magnum, non exiguum, Plin. in Præfat. lib.8, Opere iuſto temporum noſtrorum hiſtoriam orſi. Sic iuſtum prælium, iuſtum exercitũ, hiſtorici dicunt magnum, & non contemnendum. Sic etiam Aſconius, iuſtas inimicitias, pro magnas apud Ciceronem expoſuit. ¶ Interdum pro vero. γνήσιος. Vnde apud Iureconſultos, qui filiũ adoptat, interrogatur, An velit eum, quem adoptat, iuſtum ſibi filium eſſe. id eſt, verum filium. Iuſtus dominus, pro vero: cui contrarius eſt alienus. Cic. lib.1. Offic. Quare L. Syllæ, & C. Cæſaris pecuniarum tranſlatio à iuſtis dominis ad alienos, non debet liberalis videri. Iuſta materfamiliãs, & pellex contraria. Liuius 9. bel. Maced. Nam etſi minor ætate quam Perſeus eſſet, hunc tamẽ iuſta matrefamiliãs, illum pellice ortum eſſe. ¶ A iuſtus ſit compoſitum iniuſtus, qui contra ius facit, & qui iuſtam magnitudinem excedit. ἄδικος. Cic.5. Tuſcul. quæſt. Vir malefícus natura & iniuſtus. ¶ Interdum accipitur pro nimis magno. Virg.3. Georgicon, Iniuſto ſub faſce viã dum carpit. ¶ Iuſti dies qui fuerint apud veteres, apertiſsimè docet Gellius lib.20.cap.1, his verbis, Confeſsi itaque ætis, ac debiti iudicatis, triginta dies ſiunt dati conquirendæ pecuniæ cauſa, quam diſſoluerent. Eóſque dies Decemuiri iuſtos appellauerunt, velut quoddam iuſtitium, id eſt iuris inter eos quaſi interſtitionem quandam & ceſſationem, quibus diebus nihil cum his agi iure poſſet. ¶ Dicebãtur præterea in belli ſuſcipiẽdis dies iuſti, numero tres & triginta, ab eo ſcilicet die quo res repetitæ erant per Fecialem: quibus elapſis, niſi redditæ res eſſent, haſta in fines hoſtium cõiecta, bellum indiceb atur. De hoc vide Liuiũ lib.1. ab Vrbe.

Iuſtè, aduerbium, Rectè, legitimè, iure. δικαίως. Brutus Ciceroni, At hoc ipſum, inquies, iniquè facis: imò iuſtiſsimè. Idem in Sallu. Id vos ſi fortè oſtẽdimini, iuſtius huic quàm mihi ſuccenſere debetis. Iuſtè & legitimè imperare. Cic.lib.1. Offic.

Iuſto, ablatiuus pro aduerbio: vt, Longius iuſto, id eſt longius quàm par eſt. Quintil.lib.9.cap.4, Membrum longius iuſto, tardum: breuius, inſtabile eſt.

Iuſta, Exequiæ, ſiue parentalia quæ mortuis impenduntur, ita dicta quòd iure fierent his qui de nobis viuentes bene meriti fuerant. νομισθέντα, νομισμένα. Salluſt. in Iugurtha, More regio iuſta magnificè fecerant. Ouid. Hanc quia iuſta ferunt, dicere Feralia lucem. Cic.2. de Legib. Non ſolùm vita cruciati atque dedecore, verùm & ſepultura, & iuſtis exequiarum caruerunt. ¶ Iuſta pro conſtitutis, quæ neceſſariò præſtari debẽt. Columella lib.11.cap.1, Item vinearum ſoſsio iiſdẽ locis peragenda, arbuſtorúmque ſiue putatio, ſiue alligatio ſumenda eſt, quorum iuſta certa eſſe non poſſunt. Ad iuſta perducere, id eſt ad iuſtum laborem. Columella lib.6.cap.14. Iuſta reddere, opus debitum & conſuetum perficere, Columel.lib.1.cap.8.

Iuſtitia, æ, vt inquit Cicer.5.de Finibus, Eſt habitus animi, communi vtilitate ſeruata, ſuum cuique tribuens, atque ſocietatem coniunctionis humanæ munificè, atque æquè tuens. δικαιοσύνη. Virg.1. Aeneid. O regina, nouam cui condere Iuppiter vrbem Iuſtitiáq; dedit gentes frænare ſuperbas. Ouid.3.de Ponto, Iuſtitia vires temperat ille ſuas.

Iuſtificus, a, um, Iuſtitiam faciẽs. δίκαιος, Catullus Argon. Iuſtifica mens deorum.

Iuſtitium, ſtitij, Quaſi iuris ſtatio dicitur. Eſt enim iuris dicẽdi intermiſſio quæ fieri ſolet in publico luctu, & Reipublicæ calamitatibus. ἀνοχαὶ Plutarcho. Liu. Dictator quum iuſtitium ediciſſet, omnes iuniores ſacramento adegit. Idem, Iuſtitium edicit: claudi tabernas tota vrbe iubet: vetat quempiam priuatæ quicquã rei agere. Triſti iuſtitio clauſa fora, Lucan. lib.5. Dicitur & iuſtitium remittere, pro eo quod eſt iuſtitio finem imponere. Liu. lib.10, Vt Romam rediret eſt, iuſtitium remiſſum eſt.

IVTVRNA, ἰουτούρνη, Dauni filia, & Turni Rutulorum regis ſoror, quam Iupiter pro erepta virginitate immortalitate donauit (vt placet Virgilio lib.12. Aen.) Numiciq; fluminis nymphant fecit. Hæc in bello fratrem aduerſus Aen eam multùm adiuuit: ſed videns fratri necem inſtare, in Numicum fluuiũ ſe occultauit. Alij dicũt eam rem habuiſſe cum Latino rege: eóq; palàm facto, ſua ſponte ſe in Numicũ præcipitauiſſe. Virg. At procul vt diræ ſtridorem agnouit & alas Inſœlix crines ſcindit Iuturna ſolutos, &c. ¶ Eſt & Iuturna, fons Italiæ, propè Numicum ſalubertimæ aquæ: vnde ad omnia ſacra Romam afferebatur aqua. Ad hunc fontem plerique in ſuperioribus Virgilium reſpexiſſe volunt.

Iuuamen, vide IVVO.

Iuuenalia, Iuuenalis, vide IVVENIS.

Iuuencus, ci, Bos iunior, qui iam vitulus eſſe deſiit, nondum tamen in iuſtam magnitudinem excreuit. μόσχος, πόρτις. Dictus à iuuando, vt Varroni placet, quòd iam dominum in agro colendo adiuuare poſſit. Columel.lib.6.cap.2, Nam vbi plauſtro aut aratro tuuencum conſueſcimus, ex domitis bubus valentiſsimum, eundémque placidiſsimum cum indomito iungimus, qui & procurrentem retrahat, & cunctantem producat. Sociare iuuencos impoſito aratro, Stat.1. Theb. Virg.3. Georg. Seu quis Olympiacæ miratus præmia palmæ Paſcit equos: ſeu quis fortes ad aratra iuuencos. ¶ Iuuencus & iuuenca, non tantùm de bobus, ſed & de hominibus iuuenibus intelligitur. Ouid. Epiſt.5, Graia iuuenca venit, quę te, patriámque domúmque Perdat, Io prohibe, Graia iuuenca venit. ¶ Propriè tamen iuuenci vel iuuencæ, dicuntur boues qui iam deſierunt eſſe vituli. Varro enim lib.2.cap.5. de Re ruſt. quatuor diſtinguit bubuli generis ætates: quarum prima eſt vitulorum, ſecunda iuuencorum, tertia boum nouellorum, quarta vetulorum. ¶ Iuuencus quoq; de homine iuuene. Horat.2. Carm. Ode 8, Te ſuis matres metuunt iuuencis, Te ſenes parci, miſeræque nuper Virgines nuptæ. In quem locum annotauit Porphyrion, iuuencum nõ ſolùm de bobus, verumetiam de hominibus adoleſcentulis dici: quanuis in ea ſignificatione frequentius iuuenculos dicamus, & iuuenculas.

Iuuenculus, diminutiuum, μειράκιον. Catul. ad puerum, Qui ſtoſculus es iuuenculorum.

Iuuenca, æ, Vacca iunior, quæ iam vitula eſſe deſiit, nondum tamen in iuſtam magnitudinem excreuit. μόσχις, πόρτις. Virg.3. Georg. Paſcitur in magna ſylua formoſa iuuenca. ¶ Accipitur aliquando pro puella, vel florentis ætatis muliere. νεᾶνις. Ouid.5. Epiſt. Graia iuuenca venit, quæ te, patriámque domúmque Perdat: Io, prohibe, Graia iuuenca venit. Reliqua vide in dictione IVVENCVS.

Iuuenis, à iuuando, quòd ea ætas maximè ſit apta ad laborem tolerãdum, νέος. Et à Iureconſultis iuuenes dicuntur, qui adoleſcentiæ exceſſerunt ætatem, quoad incipiant inter ſeniores numerari. Virgil.5. Aeneid. Hoc iuuenem egregium præſtanti munere donat. ¶ Iuuenes feruidi. Horat.4.Car. Ode 13, Poſſent vt iuuenes viſere feruidi, Multo non ſine riſu, dilapſam in cineres facem. Plinius lib.7. cap.36, Cornelia enim iuuenis eſt, & parere adhuc poteſt. ¶ Hinc formatur comparatiuum iunior. Nam quod apud Columellam lib.9.cap.11, legitur iuueniori examini: arbitror librariorum culpa accidiſſe: præſertim quum in veneráde cuiuſdã fidei exẽplaribus legatur iuniori. Horat.2.epiſt.1, Qui vel menſe breui, vel toto eſt iunior anno. Iuniores ſerui. Plin. lib.8.cap.32, Alioqui ante frontẽ prominere ſolitos iunioribus. ¶ Iuuenis de ouc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de oue. Colu. lib. 7. cap. 3, Fœmina post bimatum maritari debet, iuuenisque habetur quinquennis. ¶ Iuuenis, pro iuuenili adiectiué. Ouid. 7. Meta. – & admonitus iuuenes, nutricibus annos Posse suis reddi.

Iuuenilis, le, adiect. Quod ad iuuenem pertinet. νεανικός. vt, Aetas iuuenilis. Iuuenile robur, Columella lib. 4. cap. 3. Iuuenilis ludus vel iocus Liuius 1, ab Vrbe. Virg. 5. Aen. Et mihi quæ fuerint iuuenili in corpore vires. Ouid. lib. 1. Tristiū, eleg. 3, Integer & lætus, læta & iuuenilia lusi. Idem lib. 14. Metamor. Silenúsque suis semper iuuenilior annis.

Iuueniliter, aduerbiū, Quod est more iuuenum. νεανικῶς. Cicc. in Catone. Et Annibalem iuueniliter exultantem patientia sua molliebat. Ouid. 7. Metam. Venatum in syluas iuueniliter ire solebam.

Iuuenalis, le, adiectiuum, νεανικός. Plinius lib. 31. cap. 2, Quum C. Sulpitius Galba iuuenalem famam apud principem popinarū pœnis aucuparetur. Iuuenalis dies dicebatur festū quoddam quod à iuuenibus peculiariter celebrabatur primo die post elapsa Saturnalia, à Caligula primum institutū. Sueton. de Calig. Adiecit diem Saturnalibus, appellauítque iuuenalem.

IVVENALIS, ἰουβενάλιος, Nomen proprium Satyrici Poëte, cæteris omnibus, qui argumentū eiusmodi tractarunt, meritò præferendus, nisi secretam illam flagitiorū sentinam nusquam non mouens, castiores animos à sui lectione auertisset.

Iuuenalia, Erant ludi qui pro salute iuuenum celebrabantur. νεανικά. Sidonius, Iam verò iuuenalibus peractis, Quem te præbueris sequente in æuo, Chartis posterioribus loquemur. Tacitus lib. 14, Ne tamen adhuc publico theatro dehonestaretur, instituit ludos iuuenalium vocabulo, in quos passim nomina data.

Iuuenesco, is, Iuuenis fio. νεανεύομαι. Ouid. 3. Amorū, Illius à tactu Pylius iuuenescere posset. Plin. lib. 34. cap. 14, Vites squalore decisō annis omnibus cogimus iuuenescere. Idem lib. 8. cap. 57, de gliribus, Rursus æstate iuuenescunt.

Iuuenari, Temerè & inconsideratè, & iuuenum more aliquid dicere, vel facere. νεανίσσομαι. Horatius in Arte, Aut nimium teneris iuuenentur versibus vnquam.

Iuuentus, utis, Aetas iuuenilis, quę & iuuenilitas, & iuuenta dicitur. νεότης. Sallustius, Ibique iuuentutem suam exercuit. ¶ Sæpius accipitur pro multitudine iuuenum. νεολαία. Seruius Sulpitius Ciceroni, Licitum est tibi, credo, pro tua dignitate ex hac iuuentute generum eligere. Cic. 2. Tusc. Iuuentutem laboribus erudiunt. ¶ Aliquando ponitur pro dea quæ præesse putabatur huic ætati: hæc est Hebe Iunonis filia & Herculis vxor. Liuius 4. Decad. lib. 6, Iuuentutis ædem in circo maximo C. Licinius Lucullus Duūmuir dedicauit. Plinius lib. 35. cap. 10, Pinxit hic raptum Proserpinæ, quæ tabula fuit in Capitolio in Mineruæ delubro supra ædiculam Iuuentutis.

Iuuenta, tæ, Aetas iuuenilis. νέοτης. Plin. lib. 7. cap. 13, Aliis sterilis est iuuenta: aliis semel in vita datur gignere. Idem lib. 9. cap. 55, Nec nisi iuuenta constat ille qui quæritur vigor. Viridis iuuenta, Virg. 5. Aeneid. Audax iuuenta, Idem 4. Georg. Imbellis iuuenta, Horatius 3. Carm. Ode 2. ¶ Iuuenta, pro iuuenum multitudine, quæ & iuuentus dicitur. νεολαία. Martialis lib. 2, Quintilianæ vagæ moderator summæ iuuentæ. Iuuenta, dea melioris ætatis, & iuuentutis, apud Valerium, lib. 4.

Iuuentas, Dea, quæ iuuentuti præesse putabatur. ἥβη. Horat. 1. Carm. Ode 30, Et parū comis sine te iuuentas. Vbi Acron, Aliud est iuuenta, aliud iuuentas, aliud iuuentus. Iuuenta, ętas putatur: iuuentas, ipsum numen: iuuentus, ipsi iuuenes. ¶ Accipitur tamen aliquando iuuentas pro ætate ipsa iuuenili. Lucretius lib. 5.

Tum demum puerili æuo florente iuuentas
Occipit, & molli vestit lanugine malas.

IVVERNA, Insula est non procul à Britannia, quæ vulgò *Irlandia* dicitur, à doctis verò Hybernia. Iuuenalis Saty. 2, –arma quid vltra Littora Iuuernæ promouimus, & modo captas Orcadas, & minima contentos nocte Britannos? Græci vocant ἰερνίαν, teste Hermolao. Claudianus in quarto Honorij Consulatu, vocat Iernam.

IVVO, as, iuui, iutum, Opem fero, & auxilior. ἐπίω, ἐπαρκέω. Plautus in Trinumo, nunc ego te quæso, Vt me opera & consilio iuues. Terentius in Heaut. Crede, inquam, mihi, Aut consolando, aut consilio, aut re iuuero. Lactant. lib. 5, Si eloquentia, si virtute ingenij diuinarúmque rerum doctrina iuuisset. ¶ Iuuare, pro eo quod est beneficio & misericordia prosequi, Cic. 3. Verrina, Legis Corneliæ meminit, quæ proscriptum iuuari vetat. Liuius, Iuuisse eos omni commeatu classem hostiū. ¶ Iuuat, impersonale: id est delectat. τέρπει. Virg. 3. Aeneid. Iuuat euasisse tot vrbes. Dicimus autem hodie, iuuat me: olim etiam, iuuat mihi. Plaut. in Capt. Neque vnquam quicquam me iuuat quod edo domi. Idem in Cistel. Quando ita tibi iuuat vale atque salue. ¶ Iuuari passiuū, pro adiuuari, & auxiliū accipere. Plin. lib. 17. cap. 17, Quod sic etiā iuuatur. Ouid. 1. de Ponto, eleg 4, Sed vereorne me frustra sanare labores: Nec iuuer admota perditus æger ope.

Iuuans, participium. Cic. ad Treb. Méque diis iuuantibus ante brumam expectabis. ¶ Huius compositum est adiuuo, quod idem est quod iuuo. Hinc fit aliud compositum, Coadiuuo: de quo suo loco.

Iuto, as, frequentatiuum, à quo adiuto. Terent. in Andria, At te adiutare opportet adolescentuli causa.

Iuuamen, Iuuatio, & Iuuamentum, Idem significant, scilicet auxilium. ὠφέλημα, ὄνησις.

Iuxta, Præpositio semper separatur, & significat apud vel propé. πλησίον. Virg. lib. 4. Aeneid. Humilis volat æquora iuxta. Plautus, Iuxta te sum, vt piè tueatis oportet. ¶ Aliquando significat simul, coniunctim. ἅμα. Varro de Vita pop. Rom. Quum interea lucubrando faceret iuxta ancillas lanam. id est simul cum ancillis. ¶ Quando verò aduerbium est, significat æquè, similiter, eodem modo. ὡσαύτως. Plautus, Dixi tibi, mater: iuxta mecum rem tenes. id est æquè atque ego. Sallustius in Iugurtha: Hyemen atq; æstatē iuxta pati. ¶ Interdū etiam secundum, vel post. Gell. lib. 4. ca. 9, Nigidius figulus, homo (vt ego arbitror) iuxta M. Varronem doctissimus. hoc est secundum Varronem, vel post Varronem.

Iuxtim, aduerbium, Significat propé. πλησίον, Sueton. in Tyb. Magistratibus pro tribunali cognoscentibus plerunq; se offerebat consiliarium, assidebátque iuxtim, vel ex aduerso in parte primori.

I ante X.

Ixia, ἰξία, Herba quædam, cum terra colorem mutans: vnde & chamæleonem appellarunt. Ixias autem dicitur ἀπὸ τοῦ ἰξοῦ, hoc est à visco, quod quibusdam in locis circa radicem eius inuenitur, quo promastiche vtuntur mulieres. Huius duæ sunt species, candido & nigro colore distinctæ. Vide Plinium lib. 22. cap. 18.

IXION, pen. prod. huius Ixionis, pen. corr. Ἰξίων. Filius fuit Phlegyæ (alij tamen Aetionis, alij Iouis filium faciunt) qui principio vxorem duxit Diā filtam Deionei seu Eioneī: cui quum multa pro cōpensatione dotis pollicitus esset, & ob id pater sponsæ ad eum venisset vt munus reciperet, Ixion facta scrobe, eáq; lignis & stramentis intecta, patrem sponsæ in ea fraude peremit. à qua cæde quum neq; homines, neq; dij eum lustrare vellent, diúq; incertus vagaretur, Iupiter illius misertus, in cælum assumptū expiauit. Quúmq; iam purgatus apud superos degeret, Iunonem amare cœpit, eámque de stupro interpellauit. Quod quum Iupiter ab vxore intellexisset, nubem illi sub Iunonis effigie opposuit, ex qua ille Centauros genuit. Deiectus deinde in terram, quū passim gloriaretur cum deorum regina rem habuisse, Iupiter indignatus fulmine ad inferos Ixionem detrusit, curauitque vt ibi rotæ volubili alligatus, perpetuò volutaretur: vnde Ouidius, Voluitur Ixion, & se sequi túrque fugítque.

Ixionides, Patronymicum.

IXION, ἰυγξ, Græci appellant viscum, quo aues capiuntur: vnde & chamæleonem herbam ixiam vocauere, quòd quibusdam in locis ad radicem eius viscum inueniatur, quo mulieres vice mastiches vtuntur.

Iynx, iyngis, ἰυγξ, Auis quæ verticilla, à colli versura vocatur. Hæc paulo maior est quàm fringilla, colore vario, linguam serpentibus similē habet, quam longitudine quatuor digitorum exerit, rursúmque contrahit intra rostrum, collum circumagit in aduersum, reliquo quiescente corpore. Vnde & torquilla à quibusdam est appellata. Sunt qui & turbinem vocant, putántque auem esse amatoriis medicamentis infamem. Frequens auis huius mentio est apud Theocritum in Pharmaceutria.

DE LITERA K.

KLITERA, Græcorum est, non Latinorum, quam ipsi κάππα nominant. Ea Latini non vtuntur, nisi in dictionibus Græcis, quibus tanquā Latinis vtuntur, vt Kyrie eleeson, κύριε ἐλέησον, id est Domine miserere. ¶ Sunt autem duæ dictiones. Nam κύριε vocatiuus casus est nominatiui κύριος: & ἐλέησον, imperatiuus aoristi à verbo ἐλεέω. Per apostrophon dicimus κυρίε ἐλέησον, Sed huiusmodi, quoniā mē Græca sunt, satius fuerit scribere Græci literis. Nam & Priscianus testis est, K apud Latinos esse superuacuū: & Quintil. non obscurè innuit loco eius nos habere literā c, quę ad oēs vocales vim suā perferat.

L

LITERA, Latinorum est, Græcorū lambda sono & potestate respōdens, vna ex iis, quæ à Græcis ἀμετάβολα, hoc est immutabiles, à Latinis liquidæ appellātur. Quo fit, vt mutā immediatè subsequēs in eadem syllaba, præcedentē syllabam, si breuis fuerit, reddat indifferentē. Hinc fit vt Atlas, priorē syllabam habeat indifferentem, quum natura breuis sit. Martial. Nō aliter ridetur Atlas cum compare mulo. Et alibi, Conturbabit Atlas. Virg. eandē producit. 8. Aen. At Maiam maximus Atlas. Idem, Atlas generat, cæli qui sydera fulcit. ¶ Nomina verbáq; ab hac litera incipientia, si cum præpositione AD vel IN componantur, posterior litera præpositionis conuertitur in l. vt allabor, alluo, illuo, illustris, pro adlabor, adluo, inluo, inlustris.

LA, siue LAA, λᾶ Lycophroni, λάα Homero, Laconiæ oppidum, edita in petra situm: vnde & nomen habet: nam λᾶας Græcis petra est, vel lapis. Hanc vrbem quum expugnassent Castor & pollux, Laperſæ λαπίγουσα cognominati sunt. Incolæ, Lai, λαεῖ dicuntur Stephano.

Labarum, pen. corr. λάβαρον, Vexillum erat militare, ante Imperatorem gestari solitum, auro intertextum, gemmísque intermicantibus splendidíssimū: tantæ olim existimationis vt à militari turba adoraretur. Huius deinde loco Constantinus crucis Dominicæ insigne iussit præferri. Meminit huius vexilli Ambrosius in Epist. Septimius in Apologitico. Sozomenus Historiæ Tripart. lib. 1. cap. 5. Et præter hos Calsiodorus, Rufinus, & Prudentius in Symmachum.

Labasco, vide LABO.

LABANIS, Insula est in sinu Arabico, apud Plinium lib. 6. cap. 28.

LABARA, λάβαρα, Cariæ oppidum, apud Stephanum.

LABDA, æ, λάβδα, Amphionis cuiusdam ex Bacchiadarum genere filia fuit: quæ quòd clauda esset, & ob id à Bacchiadis cæteris sperneretur, Eetioni nupsit, eíq; puerū peperit, quem ab euentu Cypselum nominauit. Nam quū duo Corinthiis reddita essent oracula, quibus illi monebantur, fore vt Labdæ filius Corinthi aliquando tyrannidem inuaderet, missi sunt publico decreto decem viri qui puerum interficerent. Verūm quum fortè puer ei qui primus eum à matre acceperat, arrisisset, ille misericordia motus, adduci nō potuit vt eū occideret: quapropter ille alteri tradidit, & ille rursus alij: atque ita deinceps per manus traditus infans, à decimo matri redditus est, nemine eum interficere volente. Post hæc illi egressi, & pro foribus stantes, sese mutuò, & præcipuè eum qui primus puerum acceperat, increpabant qui eum ex eo uento non occidisset. Quod quum audisset Labda quæ intus ad fores adstabat, puerum in mensura frumentaria, quam cypselum vocant Græci, occultauit: vnde postea mater ei Cypselo nomen imposuit. Vide latius hanc historiam apud Herodotum lib. 5.

LABDACVS, Λάβδακος, Phœnicis filius, qui senex Thebas vocatus, ibi aliquādiu regnauit: filiúmq; habuit Laium, qui à patre Labdacides vocatur. Statius lib. 6. Thebaid. –nec verbera pallidus abdit Labdacides.

Labdacidæ, penult. corr. Λαβδακίδαι, Cognominati sunt Thebani à Labdaco rege. Laij patre.

LABEATES, Liburniæ populi sunt apud Plinium lib. 3. cap. 22.

Labefacio, Labefacto, vide LABES.

Labellum, vide LABRVM.

LABEO Antistius, Nomen Iureconsulti, à labiorum magnitudine sic dicti. Quicunque enim magna labia habent, labeones & labrones cognominantur. πρόχοποι, χοιλόνυτοι. Hic Labeo (vt Gellius ait libro 14) iuris ciuilis disciplinam principali studio exercuit, & consulentibus de iure publicè respōsitauit. Sed cæterarum quoque bonarum artium non expers fuit, & in grammaticam atque dialecticam, literāsque antiquiores altioréque penetrauit, Latiorúmque verborum origines, rationéque percalluit, eáque præcipuè scientia ad enodandos iuris laqueos vtebatur. Immodica libertate fuisse perhibetur, & nimia iuendi iuris pertinacia, adeò vt D. Augusto iam principe, & Rempublicam obtinente, ratum tamen pensúmque nihil haberet, nisi quod iustum sanctúmque esse, in Romanis antiquitatibus legisset. Quare quum à muliere quadam Tribuni aduersus eum aditi, Gellianum ad eum missi essent vt veniret, & mulieri respōderet, iussit eum qui missus erat, redire, & Tribunis dicere, ius eos non habere neque se, neque alium quenquam vocandi, quum moribus maiorum Trib. pleb. prehensionem haberent. Posse igitur eos venire, & prehendi se iubere, sed vocandi absentem ius non habere. Vide plura de hoc apud Gellium libro 13. cap. 10, & 12.

LABERIVS, Poëta Mimographus, à Cæsare annulo equestri donatus, cuius meminit Macrobius Saturn. lib. 2. & Gellius libr. 11. cap. 9. Seneca lib. 7. Declamat. Laberium Mimum Diuus Iulius Iudis suis produxit: deinde equestri ordini reddidit: quē quum iussisset ire sessum, omnes equites ita se coarctauerunt, vt venientem non reciperent.

Labes, huius labis, fœm. gen. Ruina, lapsus: à labendo. πῆμα. Virgil. 2. Aen. Hinc mihi prima mali labes. ¶ Est quoq; labes violenta quędam illuuies aquæ: aut tempestatis, grandinisve ruina: aut quum terra in altissimū hiatum, barathrúmve aperitur. Cicc. 1. de Diuinatione. Delata etiam ad Senatū labes agri Priuernatis, quum ad infinitam altitudinē terra defedisset. Ibidē, Vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit, terraq; desederint. Labes, atq; eluuies ciuitatis, Cic. pro Domo sua. Labes atq; pernicies prouinciæ, Idem 2. Verr. ¶ Labes item accipitur pro macula, qualis fieri solet ab oleo, aut simili liquore in vestem delapso. κηλὶς, σπίλος. ¶ Frequentius tamē per translationē pro quouis animi vitio accipitur. Cic. pro Domo sua, Hanc labem turpitudinis, & inconstantiæ poterit pop. Rom. dignitas sustinere? Ouidius in Epist. Deianiræ, Lætá que sit vitæ labe nouerca tuæ. Cicc. 3. Offic. Hunc tu quas conscientiæ labes in animo censes habuisse? quæ vulnera?

Labecula, diminutium. Cic. in Vatinium. Sed quum Annium tanropere laudes, & clarissimo viro nonnullā laudatione tua labeculā aspergas, &c.

Labefacio, is, Rumpo, frango, perdo, mobile & instabile reddo. παρακινῶ, λυμαίνομαι. Terent. in Adelph, Omnes dentes labefecit mihi: Præterea colaphis tuber est totum caput. ¶ Aliquando pro deterrere, & à constantia abducere. Cicer. pro Sestio, Quem nulla vnquam vis, nullæ minæ, nulla inuidia labefecit. ¶ Labefacere fidem suam dicitur debitor, quum malè soluendo efficit nequis ei quippiam velit credere. Suet. Rediit sanè nihilo opulentior, vt qui prope labefacta fide, omnia prædia fratri obligaret. ¶ Aliquādo pro eneruare, frangere, debilitare, resoluere, Lucret. –vsqueadeo Veneris compagibus hærent Membra voluptatis dum vi labefacta liquescant.

Labefactio, onis. Plin. libr. 23. capit. 1, Tussim veterem inhibet, & gutturis rheumatismos, orthopnœam, dentium labefactionem.

Labefactus, participium. Virg. 4. Aen. Animum labefactus amore. Robora labefacta, Ouid. 12. Metamorph.

Labefacto, as, frequentatiuum, Affligo, perdo, corrumpo, mobile & instabile reddo, vacillare facio. λυμαίνομαι, παρακινῶ. Colu. lib. 2. Igitur in opere boues arctè iunctos habere conuenit, quò speciosius ingrediātur sublimes, & elatis capitibus, ac minus colla eorum labefactentur. Cic. in Catil. Quòd si legere vel audire velitis, externas maximas Respubl. ab adolescentibus labefactatas, à senibus sustentatas & restitutas reperietis. ¶ Aliquando pro commouere, & à proposito auertere. Cicer. ad Cornif. Nec verò postea destiti labefactare eum qui summa cum tua iniuria, contumeliaque Reip. prouinciam abs ens obtinebat.

LABETIA, Arabiæ oppidum, ab Aelio Gallo dirutū. Plin. lib. 6. capit. 28.

LABICANVM, Λαβικανόν, à Suetonio in Cæsare accipitur pro villa quadam in agro Labicano. Dictus est autem ager Labicanus à Labicis vicino oppido, cuius meminit Liuius lib. 2. ab Vrbe, Labicos, inquiens, peditum vi cepit. Vnde & populi ipsi, Labici dicti sunt, de quibus Virgilius lib. 7, Et picti scuta Labici.

LABICI, Italiæ populi, qui genus suum à Glauco Minois filio traxerūt, quē Labicū appellarunt à scuto militari, intus ansato, quod primus in Italia ostēdit. Nam λαβὸ Græcis ansam significat, vel manubriū. Virg. lib. 7, Et Sarrauæ acies, & picti scuta Labici, Vide LABICANVM.

LABIENVS, prænomine Titus, Cæsaris in Gallia Legatus, qui plurimū in exercitu & gratia valebat & autoritate. Hic post res amplissimas sub Cæsare gestas, instante bello ciuili, defecit ad Pompeiū, pertinacissimúmque fese Cæsaris hostem præbuit. Victis enim Pompeianis partibus, Parthos in societatem sollicitauit: magnásque eorum copias in Asiam adduxit. Autor Strabo lib. 14. ¶ Fuit præterea Titus quidā Labienus, scriptor immodicæ libertatis, qui quòd in omnes nullo discrimine inueheretur, Rabies cognominatus est: factúmq; est opera inimicorum, vt scripta eius publicè exurerentur. Quod quum intueretur Cassius Seuerus, Nunc me, inquit, viuum exuri oportet, qui ea ad vnguem edidici. Labienus autem ignominiam illam tam grauiter tulit, vt scriptis suis superstes esse noluerit, sed in maiorum suorum monumenta se inferri iusserit, viuúmque ibidem includi.

Labium, bij, & Labrum, bri, Eiusdem sunt significationis. χεῖλος. Sunt enim extremitates, & opercula oris, & veluti vallum quoddam ad tegendam dentium deformitatem à natura datum. Persius, Nec fonte labra prolui Caballino. Terent. in Eunuc. Labiis demissis. Cæsar 5. bel. Gall. Capillóque sunt promisso, atq; omni parte corporis rasa, præter caput, & labrum superius. Martial. lib. 2, Basia dimidio quòd das mihi Posthume labro, &c. ¶ Admouere labra poculis. Virgil. 3. Eclog. Necdum illis labra admoui, sed condita seruo. ¶ Primoribus seu primis labris aliquid degustare, prouerbiali metaphora dicitur, pro eo quod est leuiter & perfunctoriè aliquid attingere. Cicer. 1, de Natu. deor. Hunc censes primis, vt dicitur, labris gustasse physiologiā? Idem 2. de Orat. Quæ isti rhetores ne primoribus quidem labris atigerunt. ¶ Labra item dicuntur rei cuiusuis extremitates: vnde summi fossārum & fluuiorum margines, labra appellantur. Cæsar 7. bel. Gall. Fossām pedes viginti latam directis lateribus duxit, vt eius solum tantundem pateret, quantum summa labra distabant. ¶ In vulneribus quoque extremæ oræ, quæ acu iunguntur, labra dicuntur. ¶ Labrum item dicitur vas amplum & patulum, in quod aqua è fonte delabitur. Plin. Epist. 101. Inter has marmoreo labro aqua exundat, circumiectásque platanos, & subiecta platanis leni aspergine fouet. ¶ Est & labrum genus vasis in balneis ad lauandum aptum, quasi lauabrum. ἀσάμινθος. Cicero Terent. Labrum si in balneo non est, fac vt sit. ¶ Item quoduis aliud vas amplum & patulum. Virgil. 8. Aeneid. Sicut aquæ tremulum labris vbi lumen ahenis, Sole repercussum, aut radiantis imagine lunæ. ¶ Hinc labra vinaria, lupinaria, & olearia dicuntur, in quibus lupini conduntur, & in quæ vina è lacu, oleum è cortina transferuntur. Cato, Oleum in labrum primum indito. ¶ A labrum in primo significato fit sublabro: de quo infrā. ¶ Apud antiquos etiam labias legimus in fœminino genere. Plautus in Stricho, Age tibicen, quando bibisti, refer ad labias tibias. Sic enim legit Nonius. Item apud Gellium, Labias fen sim primores emouemus.

Labo, as, Cado, vacillo, nuto. σφάλλομαι. Ouid. lib. 11. Metamor. Iámque labant cunei, spoliatáque tegmine ceræ Rima patet. Virg. lib. 2. Aen. Labat ariete crebro Ianua. Horat. 3. Carm. Ode 6, Delicta maiorum immeritus lues Romane, donec templa refeceris, Aedésque labantes deorum Virg. 12. Aeneid. Genua labant, gelidus concreuit frigore sanguis. ¶ Et per transflationem labare fermone, pro incōstanter & timidè loqui. Plinius lib. 14. capit. 22. Labant animi, hoc est deficiunt, Liuius 6. bel. Maced. Labat consilium meum, Cicero ad Attic. libro 8. Mens labat, Celsus lib. 2. cap. 7.

Labasco, scis, scere, verbum inchoatiuum, Idem significans quod casum minari, & ruinæ vicinum esse. καταφέρομαι, σφάλλομαι. Lucretius libr. 4, Vincitur in longo spatio tamen atque labascit. ¶ Per transflationem accipitur pro animo concidere, frangi, & de pristina constantia excidere. καταθυμῶν. Terent. Eunu. Labascit victus vno verbo, quàm citò! ¶ Reperitur & labascor, deponens pro neutro. Varro Rerum diuin. lib. 7, Postquam vidit misericordia labasci mentem insirmam populi. Nonius.

Labor, eris, lapsus, Cado, leuiter & sensim deorsum feror. πίπτω, ὀλισθάνω. Cicc. de Aruſp. resp. Vt aliquis lapsus de cælo cœtus hominum adeat. Lactant. lib. 6, Aut hostili aliquo impetu diruuntur, aut certè vetustate ipsa dissoluta labūtur. ¶ Interdum idem est quod in desuetudinem abire, siue exolescere. Liuius in præf. lib. 1, Labente deinde paulatim disciplina. ¶ Aliquando errare, falli, peccare. Cic. 1. de Finibus. Epicurus autem, in quibus sequitur Democritum, non ferè labitur. ¶ Labi etiā dicuntur ij qui in lubrico figentes vestigia in terram ruunt.

Lapsus, us, Ruina, casus, præcipitiū. πῆσις, ὀλίσθημα. Plin. libr. 7. cap. 37, Et victor suprema in senecta lapsu scalarum exanimatus est. ¶ Per transflationē etiam accipitur pro errore, vel culpa per imprudentiam admissa. Plin. lib. 5. cap. 1, Haud alio fidei proniore lapsu, quàm vbi falsæ rei grauis autor existit. ¶ Item lapsus, serpētum progressus dicitur. Virg. 2. Aen. At gemini lapsu delubra ad summa dracones Effugiunt. ¶ Lapsus rotarum à Virg. 2 Aen. dicuntur, quasi labiles rotæ: quibus scilicet subiectis, facilius labuntur ingens ille equus ligneus.

Lapsio, Idem quod lapsus, pro ruina. ὀλίσθημα, πτῶσμα. Cic. 4. Tusc. Sed hæc in bonis rebus, quòd alij ad alia bona sunt aptiores, facilitas nomi netur: in malis procliuitas, vt significet lapsionem: in neutris habeat superius nomen.

Lapso, as, frequentatiuū. Lubrico & nūtanti gradu incedo. ὀλισθάνω. Virg. 2. Aen. –hæc dicens altaria ad ipsa trementem Traxit, & in multo lapsantem sanguine nati. ¶ Lapsantem gressum firmare. Silius lib. 3.

Labor, oris, Opera, defatigatio. πόνος, κάματος. Virg. 2. Aeneid. Nec me labor iste grauabit. Valla, Labo primam breuem habet: labor primā longam. Hinc labor, oris, & laboro, as, prima breui: quod an ab altero

Universidad de Deusto
Biblioteca

illorum deriuetur,an ab vtroque potius,liberum opinaturis relinquo. Cic.de Senectu. Nónne melius fuisset otiosam ætatem & quietam sine vllo labore,aut contentione traducere? Ouid.1.de Arte, Pars est exhausta laboris.Cicero pro Archia, Quid est quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo,& tam breui,tantis nos laboribus exerceamus? Labor exercet apes,Virgilius 2. Aeneid. ¶Labor apud Poëtas frequenter accipitur pro periculo,calamitate,vel alio quouis incommodo. Virg.1. Aen. Me quoque per multos similis fortuna labores Iactatam, hac demũ voluit consistere terra.Idem 3.Aeneid. Requies ea certa laborũ.Ouid. epist.9.Series immensa laborum. ¶Dicitur etiam labos, sicut lepos, arbos. Plaut. Trinummo, Quanquam ibi animo labos grandis capitur, Arduus labos.Valerius 6.Arg.

Laboro,as,penultima producta. Fatigor, & cum labore aliquid ago. πόνῳ, παλαπυρίῳ. Seneca,Iugiter fodiendo laborat.Cice.5.Verr. Omnibus enim neruis mihi contendendum est, atque in hoc laborandum. vt omnes,&c.¶Ambitiosè circa aliquid laborare.Quintilianus lib.3, capit.11.¶Arma laborare,id est laborando conficere.Statius 3. Theb. ¶Vnde & per translationem laborare, pro malè habere sumitur: vt quum aliquem laborare quartana, τὴν τεταρταῖον, aut laborare podagra dicimus.Plin.Succus eius podagra laborantibus prodest. Laborare exrenibus,Cicero 2.Tusculan. Laborare ex dolore puerperij,Terentius in Andr. Laborare à frigore,Plinius libro 32.capit. 10. ¶Aliquando pro conari, siue annitì:quod & allaborare dicimus. Cicero de Prouinciis,Nec decreui solùm,sed etiam vt vos decerneretis laborani, ¶Interdũ idem quod angor,& solicitus sum. φροντίζω. Cic.Epist.110,Nam de iudiciis quod quæris, multo laboro minus:trahantur per me pedibus omnes rei:sit vel Scius tam eloquẽs,vt probare possit se liberum, non laboro.Idem Q.u.fratri.De filij tui eruditione quod labores nihil est. Idem D. Bruto, Senatum, populúmque Romanum de te laborare non solùm salutis suæ causa, sed etiam dignitatis tuæ. Aliquãdo pro cõponere.colere. ἀσκῶν, διαπονῶν. Virg.2. Aen. Arte laboratæ vestes, id est cõpositæ. Et laboratus ager,dicitur qui probè cultus est. ἐσκευασμένον χωρίον. Laborati libri,hoc est compositi,elucubrati.Martial.libr. 1,Plena laboratis habeas quum seriniа libris, Emittis quare Sosibiane nihil? ¶Non laboro de hac re:hoc est non curo,neque anxius sum, inquit Budæus. Cice.pro Rosc.Amerino,Quoniam cuius consilio occisus sit inuenio:cuius manu sit percussus, non laboro. Idem 4. Acade. Sed qui non laboro quàm valde ea quæ dico, probaturus sis, eo minus conturbor.¶Laborare re frumentaria.Cæsar 3.bel.Ciuilis,Illi omnia perpeti parati,maximè re frumentaria laborant. ¶Laborare vitiis.Liuius 4.bel.Mace.Diuersi que duobus vitiis, auaritia & luxuria ciuitatem laborare.¶Laboratur,impersonale.Cic.ad Lentulum lib.1,Laboratur vehementer,inclinata res est. ¶Huius verbi composita sunt, allaboro,& elaboro:de quibus egimus suprà suis locis. ¶A laboratus, sit compositum illaboratus,a,um,quod ita secernitur ab inelaborato, quòd inelaboratum,dicitur quod non satis artificio exultum est. ἀνέργαστον. Illaboratum verò,quod ex tempore & sine labore factum videtur. αὐτοσχέδιον. illud vitio dari solet,hoc laudi. Quintilianus de Cicerone, Quum interim hæc omnia,quæ vix singula quisquam intentissima cura consequi posset,fluunt illaborata.

Laboriosus,a,um, πόνου, πολυπραγμοσύνε.vt,Laboriosus homo,dicitur laboris multum sustinens.Cic.pro Cælio,Vos laboriosos existimet,quibus otiosis, nec in communi quidẽ otio liceat esse. Laboriosus ager, in quo colendo plurimum laboratur.Cæcilius,Durum rus fugit,& laboriosum. Laboriosum opus, difficile, & quod non sine labore perficitur.Plau.in Mer.Laborioſi nihil tibi quicquam operis imperabo.Laboriosæ exercitationes. Cicer.1.de Fin. Quis nostrum exercitationem vllam corporis susceperit laboriosam, nisi vt aliquid ex ea cõmodi consequatur? ¶Hinc laboriosior,laboriosissimus.

Laboriosè, πόνως, Laboriosius, laboriosissimè,aduerbia, Quod est cum maximo labore. πονουντάτα. Cice. 1. Verr.Itaque semper hi diligentissimè,laboriosissimèque accusarunt, qui seipsos in discrimen existimationis venire arbitrati sunt. Idem pro Roscio, Iam quo quisque est ingeniosior,hoc docet iracundius,& laboriosius.

Laborifer,pen.corr.adiectiuũ,Idem quod laboriosus,seu laboris patiens. πόνος.vt,Hercules laborifer.Ouid.9.Metamor.Nanque laboriferi quum iam natalis adesset Herculis.Idem 15.Metam. -numéque sub perbum Cæde laboriferi credunt gaudere iuuenci.

LABORIAE, arum, Campaniæ pars illa, quæ vulgò terra laboris dicitur,miræ fertilitatis,stipulam tantæ crassitudinis gignens,vt ea incolę pro ligno vtantur.Dictę autem sunt Laboriæ,à laboro,eo quòd ad sui cultum plurimùm exigant laboris.Plin.lib.18.cap.11, Quãtum autem vniuersas terras campus circumcampanus antecedit, tantum ipsum pars eius quæ Laboriæ vocantur. Finiuntur Laboriæ, via ab vtroque latere Consulari,à Puteolis, & à Cumis Capuam ducente. Hinc Laborinus campus.Plin.lib.17.cap.4.

LABRADEVS Iupiter,in Caria colebatur : cuius simulachrũ primus dicitur cõsecrasse Arsilis rex, quum Gygæ aduersus Candaulem Mydorum regem suppetias tulisset,indéq; securim, Lydorum regum gestamen,in Cariam retulisset,Securim autem Lydi labryn appellãt. Vnde & Iouis Labradeo cognomen factum est.Vide Cælium lib.6.cap.11.Autor est Plin.lib.32.cap. 2, Labradei Iouis delubrum fontem fuisse anguillis insignem,quæ inaures additas gestabant.

Labrum, bri,vide LABIVM.

Labellum,li,diminutiuum:sicut à flabro, flabellum. χειλάριον. Cice. 1. de Diuin. At Platoni quum in cunis paruulo dormienti apes in labellis consedissent,responsum est,singulari illum suauitate orationis fore. ¶Interdum etiam pro vasculi genere ponitur.facto ad similitudinem labri,quo in balneis vti solemus ad lauandum.Plin.Cinerémque in labellis aqua addita confricant manu,& confidere patiuntur.

Labrosus,a,um,Quod extremitates habet,veluti quædam labra prominentes. χειλώδης. Celsus lib.7.cap.16,Ferramentũ fecit in summa parte labrosum,in ima semicirculatum.

Labrum venereum, Herba est ex genere aculeatarũ, echinata ferens capitula, quibus sullones pannis vestibusq; lanam inducũt. Δίψακον. Dioscorides dipsacum appellat.Vulgus Herbariorũ *Virgam pastoris.*

Labrus, Piscis genus,cauda placens,ab vno Ouidio memoratum, referente Plinio lib.32.cap.vltimo.

Labrusca, æ, Vitis agrestis, quæ & erratica dicitur. ἀγριάμπελος, ἀμπελος ἀγρία. Labrusca dicta,teste Seruio, quòd in agrorũ labris, hoc est marginibus,& sepibus nascatur. Virg.in Buc.Syluestris raris sparsit labrusca racemis. Legitur & labruscũ gen.neut.Virg.in Culice, Densáque virgultis auidè labrusca petuntur.

Laburnum, Arbor est Alpina, dura candidáque materia, aquas refugiẽs,cuius florem cubitali longitudine non attingũt apes. Autor Plinius lib.16.cap.18.

LABYNETVS, Filius Nictocris reginæ Babyloniæ,tandémque Babyloniorum tyrannus.vide Herodotum lib.1.

LABYRINTHVS, λαβύρινθος, per y, & per th, Locus multis viarũ ambagibus inflexus. Quatuor autem præcipuos fuisse Labyrinthos docet Plin. lib.36.capit.13, Creticum,qui arte maximè fuit spectabilis,à Dædalo,vt putant,factus iussu Minois,qui Minotaurũ illi inclusit: cui Athenienses ex fœdere septẽ quotannis ex liberis suis deuorandos mittebant. Aegyptium in nomo Heracleopolite, omnium maximũ & portentosissimum humani ingenij opus, lapideis è Paro columnis in introitu,reliquis Syeniticis,vnde exempla sumpsit eius quem in Creta fecit Dædalus:quem Pomponius Mela lib.1.describit. Lemnium, columnarum nitore insignem : centum enim & quinquaginta columnas habebat. Quartum Italicum,à Porsena Hetruscorũ rege sepulchri causa extructum. Creticus centesimam tantùm portionẽ eius qui in Aegypto erat,continebat,itinerum tamen ambagibus, occursibus,& recursibus multo admirabilior.Siquis plura noscere cupit,Plinium adeat libro 36.cap.13,qui verè vesanam illam fuisse dementiam scribit, quæsisse gloriam impendio nulli profuturo, præterea fatigasse regni vires, quum tamen laus maior artificis esset.

Labyrinthæus,a,um, Catullus, Ne Labyrinthæis è flexibus egredientem Tecti frustraretur inobseruabilis error.

Labyrinthiacus,a,um,apud Mantuanum.

Labyzus, λάβυξ, Aromatis genus,ex quo myrrhæ commisto Persicorum regum diademata solẽt parari.Est autem labyzus,gummi quoddam myrrhæ non dissimile, sed longè pretiosius, odoratiúsque. Cæl. Rhodig.lib.18.cap.18.

LACAENA, λάκαινα, Fœminini est à Lacon,significans mulierẽ ex Laconia.Virg.2.Aen.Non tibi Tyndaridis facies inuisa Lacęnæ Has euertit opes,Idem 2.Georgic.Virginibus baccha ta Lacænis Tygeta.

Lac, lactis,Succus maternus,quo animalia nutriuntur,dictum à laciendo,quod admotis mammis infantes alliciantur. γάλα. Virgil.3. Eclog. -& lac subducitur agnis.¶Lacte,gen.neutro in nominatiuo dixit Plautus in Milite, Tam similem quim lacte lacti est. Idem in Menæch. Nec aqua aquæ,nec lacti,mihi crede, vsquam similius. Lac schiston. γάλα σχιστὸν appellatur in qua pars caseosa separata est à serosa. Lac Cyrenaicum, laserpitij succus, quod & Laser appellatur, in Cyrenaica regione primùm repertum. Vide infrà in dictionibus LASER & LASERPITIVM.

Lactes,pluralis numeri.gen.fœm. Dicuntur graciliora intestina per quæ labitur cibus,quæ tria sunt,tenue,ieiunum, pylorus : inuoluuntúrque mesenterio, vt à spinæ contactu duro munitiora tutiòráque reddãtur. Dictæ lactes à lacte,aut propter mollitiem,aut propter candorem pinguedinis:aut certè ab antiquo verbo lacio, propterea quòd cibum alliciant.Plaut.Curcul.Ita cibi vacuitate vento laxis lactibus.Plinius existimat lactes tantùm in hominibus & ouibus dici, in cæteris autẽ animalibus ile appellari.Eius verba sunt lib.11.cap.37,Ab hoc ventriculo lactes in homine & oue,per quas labitur cibus:in cæteris,ile : à quibus capaciora intestina ad aluum, hominique flexuosissimis oribus. ¶Quidam pro intestinis pinguibus accipiunt : vnde Persius, Emeris auriculas pulmone & lactibus vnctis.

Lactarius,a,um, Quod lac in se habet,siue succum lacteum. γαλακτώδες. Plin.libr.26.cap.8, Tithymalum nostri herbam lactariam vocant,alij lactucam caprinam. Lactaria animalia, quæ lactis gratia pascũtur. Varro lib.2,de Re rust.cap.1,Dandum bubus lupinum & lactariis medica & cythisum.

Lactarius,rij,Pistor qui cibos ex lacte conficit. γαλακτουργός. Spartianus in Heliogabalo,Dulciarios & lactarios tales habuit, vt quæcunque coquidè diuersis edulijs exhibuissent,vel structores,vel pomarij,illi modò de dulcibus,modo de lactariis exhiberent.

Lacteus, a, um, Quod ex lacte est. γαλακτινός. Quandoque accipitur pro niueo,& lactis candorem referente : vt,Colla lactea. Virgil.8.Aeneid. -tum lactea colla Auro innectuntur.Lacteus porcus qui lacte alitur. Martial.libr.5, Nondúmque victa lacteum faba porcum, hoc est porcum adhuc lactentem, & fabam per ætatem frangere non valentem. ¶Lacteus orbis, siue circulus, in cælo dicitur, quem Græci γαλαξίαν vocant:vtroque nomine à lactis candore deducto.Cicer.in Somn. Scipionis,Erat autem is splendidissimo candore inter flammas circus elucens, quem vos (vt à Graiis accepistis) orbem lacteum nuncupatis. Plin.lib.2.cap.25,Omnes fermè sub ipso Septentrione aliqua eius parte non certa,sed maximè in candida,quæ lactei circuli nomen accepit. Vide Macrobium in Somn.Scipionis.

Lacteolus,a,um,diminutiuum:vt,puellæ lacteolæ,Catull.in Camerium, Epigram.51. Folia lacteola,Politianus in Elegia quadam de violis.

Lacteo,es,Lac fugo. θηλάζω. Varro 2,de Re rust.cap.5,Lactẽtes cum matribus ne eubent.Cic.2.de Diuin.Romulus lactẽs fulmine ictus. Vnde lactens porcus est,qui adhuc lac sugit.Varro 2.de Re rust.cap.4,Porci qui depulsi sunt à mamma, à quibusdam delici vocantur : neque iam lactentes dicuntur. Lactentia frumenta vocat Virgilius.lib.1.Georg. quasi lactescentia,hoc est albescentia & lactis colorem referentia.

Lactesco,is,ere,Est in lac conuerti. γαλακτοῦσθαι. Cic.3.de Nat. deorum, Omnis ferè cibus matrũ lactescere incipit.Nonnunquã idẽ quod lacte impleri.Plin.lib.11.cap.41,Asinæ prægnantes continuè lactescunt.

Lacto,as,Lac præbeo,quod propriè matrum est. θηλάζω. Varro 2. de Re rust.cap.7.Anniculis iam factis dandũ hordeum.& furfures vsquequo aderunt lactantes. Lactans mulier propriè dicitur quæ lac in mãmis habet.Gell.lib.11.cap.1,Nam plerũq; sine discrimine quæcunq; lactans est eo tempore,offerri solet.Celsus lib.2.cap.28,videtur lactantia accipere pro lactariis : hoc est pro iis quæ ex lacte confecta sunt. Lac (inquit) mel,adeó que lactantia,atque omne pistorium opus. Idem cap. 29,eiusdem libri,Mel crudum,lac,lactãtia omnia,mulsum. ¶A lacto fit compositũ ablacto,hoc est à lacte arceo : quod vide suo loco. ¶Est præterea lacto frequentatiuum ab antiquo verbo lacio, quod significat decipio,& per blanditias in fraudem illicio. ὑπάγομαι, δελεάζομαι. Terent.in Andria,Nónne tibi satis esse hoc visum solidum est gaudiũ, Nisi me lactasses amantem,& falsa spe produceres? Ibidem, Tũne hìc homines adolescentulos,imperitos rerum, eductos liberè in fraudem illicis? Solicitando,& pollicitando animos eorum lactas?

Lactatus,us,ui,Actus ipse lactandi.Plin.lib.32.cap.2,Ob id sibilo à piscatoribus tanquam serpentibus euocari,& capi,pingueſcere lactatu,&c. De murænis.

LACCOBRIGA, λακκόβριγα, Oppidum Vaccæorum, in Hispania Tarraconensi.Ptolemæus lib.2.cap.6.

LACCOPLVTI, λακκόπλουτοι, Cognominati sunt Calliæ Atheniensis posteri,propterea quòd is Callias repẽte ditatus esset thesauro in campis Marathoniis subter terram inuento. Nam Græci λάκκους appellabant quos & fyros dicimus,hoc est loca subterranea,in quibus vinum, oleum, frumentáve recondebant. Vnde & laccum pro sepulchro vsurpat Psalmorũ interpres, καὶ ἐμισθώσαντο τοὺς καταβαίνοντας εἰς λάκκον. Hoc est,Et similis ero descendentibus in laccum.

LACEDAEMON, onis, λακεδαίμων, Clarissima totius Peloponnesi vrbs Lycurgi legibus optimè instituta, alio nomine Sparta dicta, Menelai olim regia. Dicta Lacedæmon à Lacedæmone Iouis & Taygetes filio.Virg.7.Aeneid. At non sic Phrygius penetrat Lacedæmona pastor. ¶Huius ciues,Lacedæmonij dicuntur,& Lacones.Vegetius etiam Lacedæmonas appellat.lib.3,Athenienses,inquit,& Lacedæmonas,& Macedonas rerum potitos.

Lacer,ri,& Lacerus,a,um,pen.corr. Dilaniatus. λελῳγώς, ῥωγαλέος, ῥαπώδης. Propriè, ait Asconius, lacerus dicitur amputatus membris, aut oculis,vel auribus. Virgil.6.Aen. Atque hìc Priamidem laniatum corpore toto Deiphobum vidit,lacerum crudeliter ora,Ora,manúsque ambas,populatáque tempora raptis Auribus,& truncas inhonesto vulnere nares.Tacitus,Donec soluta compage scutorum,exangues, lacerósque prosternerent. Lacer (inquit Festus) dicitur qui auribus curtatus est:item,Lacerum,quodcunque in corpore imminutum.

Lacero,as,Dilanio,mẽbratim diseerpo. κρεουργέω, σπαράττω. Virg. 3. Aen. Quid miserum Aenea laceras? Teren. Adel.Tum autẽ Syrum impulsorem, vah quibus illum lacerarem modis. Lacerare morsu viscera, Cic.2.Tusc. Lacerare vnguibus,Ibidem.Lacerare homines malè suadendo,Plautus Curculione,Lacerare diem,in vanum consumere tempus dici, Plautus in Sticho. Lacerare rem suam, absumere bona sua, Plautus Merc. Lacerat me meus mœror,Cicero ad Atticum lib.3.

Laceratio,onis,verbale. σπάραγμα. Cice,in Pis.An ego si te & Gabinium cruci suffixos viderem, maiore afficiar lætitia ex corporis vestri laceratione, quàm afficior ex infamia? Muliebres lacerationes genarum, Cicero 3.Tusculan.

Lacerna, æ,Vestis exterioris genus, pluuiæ frigorísque iniuriæ propulsandæ in primis accommodatum. φαινόλης. Plin. libro 18. capit. 25. de Virgiliarum occasu agens, Ergo ex occasu eius de hyeme augurantur, quibus est cura insidiandi negotiatoris auaritiæ. Nubilo occasu pluuiosam hyemem denuntiant, stratímque augentur lacernarum pretia. Hactenus Plinius. Ob eandem etiam causam à viatoribus lacernæ sumebantur,præsertim ab iis qui expeditè & sine togæ impedimẽto iter facere volebant.Hinc M.Antonio obiicit Cicero,quòd nimio festinans di studio ordinis magistratúsque sui oblitus, non toga aut calceis ornatus,vt Consulem decuit,sed gallicis,& lacerna, vt quiuis è vulgò, in vrbem rediisset.Verba eius sunt hæc,2.Philippica, Nam quòd quæreabas,quomodo rediissem,primùm luce,non tenebris : deinde cum caleeis & toga,nullis nec gallicis,nec lacerna. In castris item nobiliores lacernis vtebantur.Propertius libr.3,Textitur in castris quarta lacerna tuis.Ouid.2.Fastor.Mittenda est domino,nunc nunc properate puellæ Quàm primùm nostra facta lacerna manu.Verba sunt Lucretiæ puellas suas ad opus adhortantis, vt viro suo in Ardeæ obsidione agenti lacernam mitteret. Lacernis item in spectaculis vtebantur, & potissimum candidis,quę togis superinduebantur.Martial.in Distichis,Amphitheatrales nos commendamur ad vsus, Quum tegit algentes nostra lacerna togas.Candidis autem potissimùm lacernis in spectaculis vsos fuisse,satis indicat Epigramma Martialis in Horatium quẽdam, qui quum solus nigra lacerna spectaculis interesset, cæteris omnibus albatis, factum est vt repeatè cadente niue, cæteris concolor redderetur.Verba eius sunt hæc,

Spectabat modò solus inter omnes
Nigris munus Horatius lacernis,
Quum plebs,& minor ordo,maximúsque
Sancto cum duce candidus sederet.

Toto nix cecidit repentè cælo:

Albis spectat Horatius lacernis. Mulieres quoque lacernis quandoque vsas legimus.Iuuenalis Satyra 1, Ipse lacernatæ dum se iactaret amicæ. ¶Festus lacernã dictam putat,quasi laceram, hoc est parte aliqua imminutam,eo quòd minor sit (vt ille ait) capitio.

Lacerta, æ, σαῦρα, vel Lacertus, ti, Serpentis genus notissimũ, inde nomen habens quòd pedes habeat ad nostrorum lacertorum,hoc est brachiorum similitudinem accedentes. σαῦρος. Eius duo sunt genera colore & magnitudine distincta.Minorẽ zigny da vocant,siue chalcidem, tergo ferrugineo maculis quibusdam nigricantibus distincto. Alterum genus viride est, superiore multo maius, Italiæ quàm nostris regionibus frequentius. Vtroque in genere mas lacertus dicitur. Virgil. Ecloga 2,Nunc virides etiam occultant spineta lacertos.Cice.ad Atti. lib.2,Nam ad lacertas captandas,tempestates non sunt idoneæ.

Lacertus, Piscis genus mari peculiare, cuius multæ enumerantur species à Plinio libro 32.capit.vlti.σαυρίδε, Martialis,Quum faxetani fertur tibi cauda lacerti. ¶Lacertus item in homine dicitur summa brachij pars, inter scapulæ & cubiti ossa intercepta, quæ à Celso humerus, à Galeno βραχίων appellatur. Ouid.1. Metam. Laudat digitósque manúsque, Brachiáque,& nudos media plus parte lacertos.Virgilius 5. Aeneid. -ferit æthera clamor Nauticus,adductis spumant freta versa lacertis.Cic.de Senectute,Milo ex lateribus & lacertis suis nobilitatus.Idem 4.Tusc.O pectora,ô terga,ô lacertorum tori.¶Et quoniã partes illæ corporis musculosæ sunt,& valẽtis toris compactæ,factum est vt lacertos pro viribus ac robore accipiamus : neq; solùm pro corporis robore,verumetiam pro vehementia & pondere orationis: quos & neruos appellamus.Cicero de claris Orator.Quãquam in Lysia sunt fæpe lacerti,sic vt fieri nihil possit valentius. Amentatas hastas ab ali quo accipere,& eas oratoriis lacertis,viribúsque torquere,apud Ciceronem lib.2.de Oratore.

Lacertosus,a,um,Id est torosus & musculosus.Columel.lib.7,Feminibus lacertosis,cruribus compactis.¶Quandoque idem quod validus & robustus.Cicero 8.Philippica,Quos Centuriones pugnaces & lacertosos inter Mimorum,& Mimarum greges collocauit.

Lacesso,is,lacessiui,& lacessi per syncopen : & lacessiisse,pro lacessiuisse:& lacesserunt,pro lacessiuerũt. Est autem lacesso, Idem quod prouoco,irrito,incito. προκαλοῦμαι, ὑβρίζω, ὑπερβάλλω, παροξύνω, Et tam in bonam partem accipitur, quàm in malam. Terent. in Prolog.Eunuchi,Is ne erret,moneo,& desinat lacessere. Cicero,Hos ego fermones, qui & multi sunt, & tuam existimationem (vt sentio) non offendunt,lacessiui nunquam.id est excitaui,inquit Budæus.Sallustius,Pridie legiones in monte positas lacessiuit. Cicer. Cornificio, Sic igitur facies,méq; amabis,& scripto aliquo lacesses. Ego enim respondere facilius possum, quàm prouocare. Virgilius 3. Ecloga, Efficiam, posthac ne quenquam voce lacessas.Sallustius,Postremo dissimulandi causa,siue expurgãdi,sicuti iurgio lacessitus forer,in Senatũ venit. Colum.lib.2.cap.2, Nunquam stimulo lacessat iuuencũ:quod retractantem calcitrosúmque reddit.

Lacessor,pasiuum. Cicer.3.de Orat.Testis sæpe non lædit,nisi lacessatur. Idem pro Pompeio,Nationes,quas nunquam pop.Rom. neque lacessandas bello,neque tentandas putauit.¶Legitur & lacessiri per quartam verborum declinationem,ab indicatiuo lacessior, quemadmodũ accerso dicimus,& accersio.

Lachanon, λάχανον, Græcũ nomen est generale ad omnia olera.Horat. lib.1.Serm.saty.6,Ad porri & ciceris refero,lachanique catinum.

Lachanopola,penult.prod. λαχανοπῶλις, Olerum venditor. Et Lachanopolis, λαχανοπῶλιν, mulier olera vendens.

Lachanopolium,penul.prod. λαχανοπώλιον, Forum olitorium,hoc est locus vendendis oleribus destinatus.

LACHESIS, λάχεσις, Vna Parcarum, quam Latinè fortem interpretari possumus.Nam λαγχάνειν est fortiri.Hanc autem idcirco vitæ humanæ præesse voluerunt,quòd in ea fortem, hoc est casum plurimùm valere arbitrabantur.

Lachryma, æ, vel potius lacryma, sine aspiratione, à Græco δάκρυον d in l mutata : cuius rei argumento illud esse potest,quòd vetustissimi dacrymas dicebant, seruato d.Festus. Dacrymas pro lacrymas Liuius sæpe posuit:nimirum quod Græci δάκρυα appellant, Sunt tamen qui negent hoc nomen Græcum esse, sed Latinum à lacerando : vt sint lachrymæ dictæ,quasi lacerrimæ, quoniam ex animi laceratione lachrymæ citantur.Quicquid id est,constat certè absque aspiratione scribendum. Est autem lachryma, humor ex oculis fletuum manans. Cicero in Partitionibus,Citò arescit lachryma,præsertim in alienis malis.Quint.lib.4.cap.2,Solet nonunquam mouere lachrymas ipsa confessio.Ouidius libro 2.Metamor. Perfudit lachrymis,& aperto pectore fouit. ¶Lachrymæ arborum dicuntur, authore Theophrasto, ipse humor naturalis,quem interdum ipsæ arbores foris ostendunt,vel qui in ipsis interioribus partibus cõtinetur.Plin.in Procem.lib.23,Lachryma vitium,quæ veluti gummi est,lepras & lichenas & psoras nitro antè præparatas sanat.

Lachrymula, diminutiuum. δακρύδιον. Terent. in Eunucho, Hæc verba vna mehercule falsa lachrymula, Quam oculos terendo miserè vix vi expresserit, Restinguet.

Lachrymo,as,pen,corre.neutrũ, & Lachrymor,aris,deponens,vel potius lacrymo,& lacrymor sine aspiratione,Lachrymas effundo, aut profundo. δακρύω, Terent.Adel.Oh,lachrumo gaudio.Ouid.3.de Arte amandi, Quòd non ars penetrat? discunt lachrymare decenter: Quóq; volunt plorant tempore, quóque modo. Lachrymat id, hoc est ob id. Terent.Eunu.Num id lachrymat virgo? Cicer.7. Verrina, Ecquis fuit quin lachrymaretur? Ouid.13. Metam. -manúq; simul veluti lachrymantia terſit Lumina.¶Lachrymare etiam dicuntur plantæ, quum

Universidad de Deusto
Biblioteca

humor ex eis destillat. Plin. lib. 17. cap. 14. Ideo lachrymantes calamos inseri non oportet, non hercule magis quàm aridos. ¶ In qua significatione interdum inuenitur post se habere accusatiuum. Lactant. in Hymno Dominicæ resurrectionis: lachrymat sua gaudia palmes.

Lachrymatus, a, um, participium à passiuo lachrymor. Ouid. lib. 1. Fast. Nondum pertulerat lachrymatas cortice myrrhas Acta per æquoreas hospita nauis aquas.

Lachrymatio, onis. Plinius in Procæ. lib. 13, Genarum scabiem emendat, oculorúmque lachrymationes.

Lachrymosus, a, um, Abundans lachrymis. δακρύοεις. Plin. lib. 17. cap. 28, Quin & vitium radicibus aquam salsam iubent affundi, si sint lachrymosæ. Carmen lachrymosum, Ouidius lib. 5. Trist. Fumus lachrymosus, hoc est prouocàs lachrymas, Horatius lib. 1. Ser. sat. 5. Funera lachrymosa, Ouidius epist. 13. Risus lachrymosus, Statius lib. 7. Theb.

Lachrymosè, aduerbium. Plin. lib. 16. cap. 43, Stamneam hoc vsu probant venam, & vocant fertilem: argumento similitudinis, quoniam lachrymosè crispa.

Lachrymabilis, le, Lachrymas commouens, miserabilis. πολύδακρυς. vt, Bellum lachrymabile. Ouid. 8. Metam. Læter ait, doleámne geri lachrymabile bellum. Idem 2. Metam. Vixque tenens lachrymas, quia nil lachrymabile cernit.

Lachrymabundus, a, um, Liuius, 3. ab Vrbe, At ille lachrymabundus, Gratum est, inquit, crastina die vestra opera vtar.

LACIBVRGIVM, Ptolemæo lib. 2. cap. 11, Germaniæ vrbs est in climate magis Septentrionali.

Lacinijæ, Sunt in vestimento partes extremæ, quas interdum in humerum solemus reuocare, quibúsque in sinum collectis, aliquid gestare consueuimus: ita dictæ, vt Festus indicat, à lacerando, quòd sint partes quædam, & segmenta vestem diuidentia. Plaut. Merc. At tu ædepol sume lacinìam, atque absterge sudorem tibi. Cicero Tironi, Videor enim videre te ementem rusticas res, cum villico loquentem, in lacinia seruantem ex mensa secunda semina. ¶ Columella lib. 8. iubet pecus ægrotum distribui in lacinias, id est in particulas separari, vt Facilius conualescant. Nam differeta animalia, & in partes diuisa, in lacinias secreta dicuntur.

Laciniatus, adiectiuum. Vnde Laciniata vestis, id est sinuosa.

Laciniatim, aduerbium, Quod significat particulatim, & separatim. Apuleius, Non laciniatim dispersò, sed cuneatim stipato commeatu, difficultates illas transabiremus.

Laciniosus, sa, sum, Amplus, & sinuosus: vt Vestis laciniosa. Sermo laciniosus, id est flexuosus, multísque ambagibus inuolutus. Hieronymus ad Theod. Laciniosus contra nos sermo protractus est. Ab eodem disputatio laciniosa dicitur, pro tortuosa & implicata. Ab Apuleio, Cóuallis laciniosa. ¶ Plinius etiam Alexandriam laciniosam fuisse scribit, hoc est extensis vestium laciniis similem. Verba eius sunt hæc, lib. 5. cap. 10, Metatus est eam Dinocrates architectus pluribus modis memorabili ingenio, xv. m. pass. laxitate inserta, ad effigiem Macedonicæ chlamydis, orbe gyrato laciniosam, dextra lævaque anguloso procursu. Laciniosa folia, Plinius lib. 25. cap. 10.

LACINIVM, λακίνιον, Promontorium in extremis Italiæ finibus inter Petiliam & Crotonem in mare excurrens, Ioniúmque dirimens ab Adriatico. Dictum Laciniù à Lacino quodam latrone quem Hercules, quòd boues suos abegisset, ibi tradit or interemisse, Iunoníque ibidem templum ædificasse, quam etiam à nomine illius Laciniam cognominauit. Virgil. 3. AEne. Hinc sinus Herculei (si vera est fama) Tarenti. Cernitur, attollit se diua Lacinia contra.

Lacio, is, lacui, & lexi, secundum Priscianum, & in supino lacitum, & lectum, Significat in fraudem duco: ab obsoleto nomine lax, quod fraudem significat. λάκκος. Festus, Lacit, id est decipiendo inducit. Lax enim fraus est. Simplex tamen lacio desiit esse in vsu. ¶ Eius composita sunt, Allicio, delicio, elicio, illicio, oblicio, pellicio: ex quibus fiunt frequentatiua, Allecto, delecto, electo, illecto, oblecto, pellecto. Et habent quidem duo præterita, eodem PriscIano teste, & duo supina, quémadmodum lacio: quanuis ab elicio, elicui solùm inueniatur. Ex eo tamen quòd faciat de se frequentatiuũ Electo, videtur aliquando etiam habuisse præteritum elexi, & supinum electum. Plautus in Asinaria, Ibo aduersum, atque electabo, quicquid illud fit. Cætera vsitatius præteritum per xi, & supinum per ctum, faciũt vt, Allicio, allexi, allectum: Pellicio, pellexi, pelectum. Legitur tamen & præteritum pellicui, apud antiquos. Liuius Andronicus in Laudam, Te illo Asiatico ornatu fluens pellicuit.

LACIPPO, Hispaniæ Bæticæ oppidum est in conuentu Gaditano, teste Plinio, lib. 3. cap. 1.

LACMON, λάκμων, Epiritoricorum montium pars est, ex qua AEas fluuius oritur, per Apolloniatarum agrum in mare Adriaticum illabens. Autor Herodotus lib. 9.

LACONIA, niæ, λακωνική, Peloponnesi regio, inter Argiuum agrum, & Messeniacum, secundum litus extensa: olim à numero centum ciuitatum Hecatompolis appellata: quarum omnium caput fuit Lacedæmõ, quæ & Sparta, salutaribus olim Lycurgi legibus optimè instituta. Hinc proximus sinus Laconicus dicitur, inter Tænarum promõtorũ, & Maleam extensus. Vide Strabonem lib. 8, & Plinium lib. 4. cap. 5.

Lacon, onis, pen. geni. prod. λάκων, Qui est ex Laconica regione. Statius 6. Theb. Tandem insperatus media de gente Laconum Profilit Aleidamas. ¶ Huius fœminium est Lacæna. Virg. 2. AEneid, Non tibi Tyndaridis facies inuisa Lacænæ Has euertit opes. Idem 4. AEn. virginibus baccata Lacænis Taygeta. Est item Lacon, canis nomen, apud Ouidium lib. 3. Metamor. Præualidúsque Lacon, & cursu fortis Aello.

Laconicum, ci, subst antiuum, λακωνικὸν, Ponitur pro loco in balneis orbiculari ambitu in se recuruo, quo sudor elicitur sicco calore, vt docet Celsus lib. 2. Nonnulli hypocauston, alij vaporarium appellant. Vitruuius lib. 5. præcipit laconicum, sudationésque coniungi debere tepidario. Est enim fornacula ex terra & tegulis mammatis addito tomen to concinnata, quæ incluso igne per spiracula parua calefacit per præfurnium laconici. Frequentabatur laconicum à crudis, vti per desudationem exugeretur quicquid excrementitij & sudorifici humoris in corpore resedisset. Columel. in Præfatio. libri 1, Moxque deinde vt apti ve niamus ad ganeas, quotidianam cruditatem laconicis excoquimus, & exucto sudore sitim quærimus. Dictum laconicum, quòd eo Lacones peculiariter vterentur.

Laconismus, mi, λακωνισμὸς, Breuiloquium. Tractum à Lacedæmoniorum moribus, quibus prolixa loquacitate nihil erat odiosius. Cic. ad Brutum lib. 11, Sed quid ago? non imitor lacomismum tuum: altera iam pagella procedit.

Lacryma, æ, Lacrymo, as, vide LACHRYMA & LACHRYMO.

LACRINES, λακρίνης, Lacedæmonius quidam fuit, ad Cyrum Ionibus bellum inferentem legatus missus, teste Herodoto lib. 1.

Lactidiaci, Sunt qui circa vmbilicum calce percussi sunt, quia ea pars delicata & mollis est, aut quia intestina circa vmbilicum esse nosciuntur. λιπαλοεμβοι.

Lactoris, Herba est oleæ folio, sed minore, & flore luteo: intus plena lactis, quod gustatum vomitiones concitat. Eadem esse putatur, aut certè simillima illi quæ militaris herba appellatur, quoniam vulnus ferro factum nullum non sanat intra dies quinque ex oleo imposita. Plinius lib. 29. cap. 18.

Lactuca, æ, pen. prod. Herba acetariorum vsu notissima: inde dicta, quòd abundantia lactis exuberet. θρίδαξ. Plinius libro 19. cap. 8, Quæ meconis vocatur à copia lactis soporiferi, quanquam omnes somnum parere credantur. Apud antiquos Italiæ hoc solum genus clarum fuit: & ideo lactucæ nomen adeptæ. Lactuearum aliæ sunt Cæcilianæ, aliæ Cappadoces. Item Tarteſiacæ, Paphiæ, siue Cypriæ, & sessiles. Lactucarum crispas Cappadocas vocant. Sessiles, quæ latè per terram diffunduntur, quæ & Laconicæ dicuntur, teste Plinio lib. 19. cap. 8. Martialis lib. 13, Claudere quæ cœnas lactuca solebat auorum: Die mihi, cur nostras incipit illa dapes? Horatius lib. 2. Serm. saty. 4, -nam lactuca innatat acri Post vinum stomacho.

Lactucula, æ, diminutiuum. Columella lib. 10, Iam teneris frondens lactucula fibris.

LACTVCINI, Cognominati sunt Romæ proceres quidam ex Valeria familia, appellatione à lactucis deducta. Vide Plinium lib. 19. cap. 4.

Lacuna, vide LACVS.

Lacus, us gene. mascul. Locus profundus cum aquis perpetuis ibidem natis, qui efficit risos & flumina. λίμνη, λάκκος. Differtque à stagno, quòd hoc temporalem habeat aquam stagnantem, que plerunque hyeme colligi solet, æstate siccari: quum lacus aqua sit perpetua & perennis. Virg. 4. Georg. Iámque domum mirans genitricis, & humida regna, Speluncíque lacus clausos, lucósque sonantes. Idem 8. AEne. Deinde lacu fluuius se condidit alto. Colu. lib. 7. cap. 105, Nec vlla re magis gaudet quàm riuis, atque cœnoso lacu volutari. ¶ Item lacus dicitur vas amplum in quod mustum pedibus prælóve expressum influit. Colum. lib. 12. cap. 29, Antequam præla vinacea subiiciantur, de lacu quam recentissimum addito mústum in amphoram nouam, eámque oblinito, & impicato diligenter. Ouidius in Fastis, Præmia de lacubus proxima musta tuis. Plinius in Epistò. Ipse vindemias colligo, si tamen colligere est, nonnunquam decerpere vuam, torculum inuisere, gustare de lacu mustum. Varro lib. 1. cap. 54, Quæ calcatæ vuæ erunt, earum scapi cum folliculis subiiciendi sub prælum, vt si quid reliqui habeant musti, exprimatur in eundem lacum. Græcè λῆνος dicitur: vnde Lenæus Bacchus: & Lenobates, vuæ calcator. ¶ Lacubus item distinguunt granaria, vt separatim quæque legumina ponantur, vt est videre apud Columellam lib. 1. cap. 6. ¶ Interdum lacus accipitur pro trabe plana in ædificiorum contignationibus, teste Seruio, vel pro ipso tigniorum interstitio, lacuum quandam similitudinem referente. Lucilius, Resultántque ædésque lacúsque.

Lacusculus, diminutiuum. Colum. lib. 12. cap. 50, Oportet habere lacuscu los tam multos quàm postulabit modus oliuæ.

Lacuna, næ, penult. prod. à lacu fit, & est aquæ collectio, vel fossa, vt Festus docet, in qua aqua collecta stare consueuit. ῥύαξ. Virgil. lib. 1. Geor. Præsertim incertis si mensibus amnis abundans Exit, & obducto latè tenet omnia limo, Vnde cauæ tepido sudant humore lacunæ, Vbi Seruius, Lacunę sunt fossæ in quibus collecta aqua stare cõsueuit. ¶ Vnde etiam in agris lacunæ dicuntur fossæ ad siccandos agros paratæ. Virgil. lib. 3, Georg. Et totæ solidam in glaciem vertêre lacunæ. ¶ Lacuna pro quacunque etiam fossula siue concauitate accipitur. Varro. de Re rusti. cap. 7, His maiores qui sunt, intelligi negant posse, præterquàm dentes sunt facti brochi, & supercilia cana, & sub iis lacunæ, ex obseruatu dicunt eum equum habere annos sedecim. ¶ Lacuna in pauimento pro loco sidente ponitur à Vitruuio lib. 7. cap. 1. ¶ In libris quoque lacunæ dicuntur loca hiantia & mutilata, in quibus ad perfectionem nonnihil desideratur. ¶ Explere lacunam rei familiaris, per translationem dicitur pro eo quod est sarcire damnum acceptum, vel rem familiarem exinanitam explere, & redintegrare. Cicero Act. 2. in Verrem, Censores fecerunt idem, quod in nostra Republica solent ij qui per largitionem magistratus adepti sunt: dederunt operam vt ita posséntatem gererent, vt illam lacunam rei familiaris explerent. ¶ Item vallecula superioris labri, per similitudinem lacuna vocatur à Lactantio. ¶ Lacuna in auro, id est adulteratio, vel fraus, & legitimi valoris imminutio. Cic. Attico, Vide nequa sit lacuna in auro. ¶ Huius diminutiuum est Lacunula.

Lacunosus, a, um, adiectiuum, Idem est quod inæquale & lacunis plenum.

Cic.

Cic. 2. de Natura deorum, Quid pulchrius ea figura, quæ sola omnes alias figuras complexas continet, quæque nihil asperitatis habere, nihil offensionis potest, nihil incisum angulis, nihil anfractibus, nihil eminens, nihil lacunosum?

Lacuno, as, pen. prod. Lacunar facio, vel lacunaris similitudinem rei alicui induco. φατνόω, σανιδόω. Ouid. 8. Metam. -molli tellus erat humida musco Summa lacunabant alterno murice conchæ.

Lacunatus, a, um, Ad lacunæ formam depressum. Plinius libr. 15. capit. 10, Intus exiles nucleos lacunatis includi toris.

Lacunar, aris, pen. prod. Contignatio exsculpta, tignorum interstitiis lacuum, siue lacunarum quandã similitudinem referens φάτνωμα. Sueto. in Nerone, Lacunaria quæ noctu super dormientem, laxata machina, decideret, parauit. Horat. lib. 2. Carm. Non ebur, neq; aureum Mea renidet in domo lacunar. Cic. 5. Tusc. In hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari, seta equina appensum, demitti iussit. ¶ Eadé & laquearia dicũtur. Virg. 1. AEnei. Dependẽt lychni laquearibus aureis.

LACYDES, λακύδης Suidæ, Philosophus fuit Cyrenæus, primus nouæ Academiæ institutor. Hunc tradit Plinius tantopere ab ansere quodã fuisse adamatum, vt ei perpetuo comes adhæserit, nusquam ab eo non in publico, non in balneis, non noctu, non interdiu digressus. ¶ Fuit præterea hoc nomine quidam ex Argiuorũ regibus, molli incessu, comáque perpetuò vnguentis delibuta. Meminit eius Plutarchus eo in opusculo, quo docet quo pacto vtilitatẽ ab inimicis capere possimus.

Lada, Plinio, λάδον Dioscoridi, Frutex est ex cysthi generibus longioribus foliis, & nigrioribus, quæ verno tempore pingue quiddam & roscidum contrahunt, quod caprarum barbis adhærescit, indéq; depexum colatur, cogitúrque in offas. Id ladanum appellant, in Cypro insula præcipuè laudatum. Plin. lib. 12. cap. 17.

LADAS, λάδας, Alexandri Macedonis cursor fuisse traditur, tanta pedũ velocitate, vt vestigia eius in arena non apparerent. Quo nomine statuam meruit apud Argos in templo Veneris, quàm νικηφόρον cognominabant. Martial. lib. 2, Quid si per graciles vias Petauri Inuitum iubeas subire Ladam?

Ladanum, λάδανον, Est quiddam pingue ladæ herbæ insidens, barbísq; caprarum adhærescens. Hæc autem herba nascitur in Cypro. Vide Plinium lib. 12. cap. 17. & quæ suprà annotauimus in dictione LADA.

LADE, Insula in ora Ioniæ, teste Plinio libr. 5. capi. 31. Stephanus λάδην AEolidis insulam facit.

LADON, λάδων. Fluuius Arcadiæ, iuxta quem Poëtæ fabulantur Syringa nymphã in fistulam fuisse mutatam. Ouid. lib. 1. Metam. Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem Venerat. ¶ Est & nomen canis Actæonis apud Ouidium lib. 3. Metam. Et substricta gerens Sicyonius ilia Ladon. Quo tamen in loco in castigatioribus exemplaribus Lagon legitur, non Ladon.

LAEANA, Oppidum est Arabiæ ad sinũ illum rubri maris, qui in AEgyptum vergit, qui ab oppidi huius nomine Læaniticus vocatur. Autor Plinius lib. 5. cap. 11.

Lædo, is, si, sum, per æ diphthongum, Verbo, factó ve aliquem offendo. βλάπτω, quod verbum quidam à Græco παιδορρᾳ tractum putant, quod significat maledictis & conuitiis quempiam incessere. Et constituitur ferè cum accusatiuo. Virg. 10. Ecloga, Ab ne te frigora lædant. ¶ Interdum præter accusatiuum habet datiuum Terentius. in Adelphis, Ille clemens, placidus, nulli lædere os, arridere omnibus. ¶ Nonnunquam etiam ablatiuum. Cice. pro Cluentio, Itaque diutius suspicionibus obscuris lædi famam suam noluit. Ouid. 4. de Ponto, eleg. 6. At si quem lædi fortuna cernis iniqua, Mollior est animo fœmina nulla tuo. ¶ Huius composita sunt, Allido, collido, elido, illido, oblido, quæ habent pen. prod. de quibus vide suis locis.

Læsus, participium: vt, Cor vulnere læsum, Ouid. 12. Metam. Fœdus læsum, Virg. 12. AEn. Pudicitia læsa, Ouid. Epist. 5.

Læsio, onis. Cicer. 3. de Orat. Purgatio, conciliatio, læsio, optatio, atque execratio.

Lærmargia, λαιμαργία, Crapula, voracitas, & ventris ingluuies. Lærmargus, λαιμάργος, vorax, helluo. Sed hæc satius fuerit è Græcolatino Lexico petere. Huc enim nihil pertinent: quippe quæ neque Latinis in vsu sunt, neque nostris literis scribi consueuerunt.

Lærmuschaton, λαιμοχαρὲν, Præmiũ quod reportabant qui ex gladiatura victores extitissent. αἷμα enim est sanguis, guttur: σχίζω verò venam seco: quasi præmium illud gladiatoribus daretur ob iugulationẽ. Præmium autẽ Græcis erat (ex Demosthene & Suida) centum minæ.

Læna, æ, Vestis lanea (testibus Varrone & Festo) habitus duplicis, quæ super cætera vestimẽta imponebatur. χλαῖνα. Nonius putat esse vestem militarem, citans illud Virgilij 4. AEneid. -Tyrióque ardebat murice læna Demissa ex humeris. Pertusa læna, Iuuenal. Saty. 5. Cicero de Clar. Orat. docet, lænam etiam fuisse vestem sacerdotalem, qua Flamines vti solebant, quum sacrificia facerent. Qui (inquit) quum Consul esset, eodémque tempore sacrificium publicum cum læna faceret, quòd erat Flamen carmentalis, plebis contra Patres concitatione & seditione nuntiata, vt erat læna amictus, ita venit in concionem.

LAERTE, tes, λαέρτης, siue (vt apud Strabonem & Stephanum legitur) Laertes, æstellum est Ciliciæ, in tumulo quodam situm, qui mamillæ speciem præbet. Autor Strabo lib. 14.

LAERTES, λαέρτης, Acrisij filius fuit, & pater Vlyssis, qui ab eo Laertiades dicitur. Ouid. in Epist. Penelopes, Tres sumus imbelles annero, sine viribus vxor, Laertésque senex, Telemachúsque puer.

Laertius, a, um: vt Regna Laertia, apud Virgilium 3. AEneid.

LAERTIVS DIOGENES, Ex Laerte Ciliciæ castello ortus putatur, indéque cognomentum assum pssse. Creditur floruisse sub Antonino philosopho. Scripsit vitas philosophorum oratione soluta: easdémque breui carmine perstrinxit, quod πάμμετρον inscripsit.

LAESTRYGONES, pen, corr. λαιστρυγόνες. Populi fuerunt immanissimi Formias Campaniæ vrbem incolentes: quos Plinius lib. 7. tradit humana carne victitasse. Gell. lib. 15. cap. 21. Præstantissimos virtute, prudentia, viribus, Iouis filios poëtæ appellauerunt, vt AEacum, Minoa, & Sarpedona: ferocissimos, & immanes, & alienos ab omni humanitate, tanquam è mari genitos, Neptuni filios dixerunt, vt Cyclopa, & Cerciona & Læstrygonas.

Lætus, a, um, Qui hilaritatem, quam intus habet, etiam vultu ostendit: à latitudine mentis, vt quidam putant. φαιδρὸς, γηθόσυνος. Nam qui gaudium aspectu promunt, dilatare quodammodo faciem videntur. Virg. 4. AEne. Imperio læti parent. ¶ Lætas oues (ἡρια μῆλα Homero) dicimus quæ bona sunt corporis habitudine atque pinguedine. ¶ Inanimata verò læta dicuntur, quæ aspectu homines lætificant. Plin. in Paneg. Dies triplici gaudio lætus. ¶ Lætæ segetes, id est fertiles. Virg. 1. Georg. Quid faciat lætas segetes. Idem, Vnde prius lætũ siliqua quàm sunte legumen. Læta verò prata, læta domus, quæ lætos nos faciunt. ¶ Lætum aliquando à poetis inuenitur positum pro celeri, idcirco for tassis quòd in iis quæ læto animo aggredimur, celeritate vtamur. Virg. -lætus Eois Eurus equis. ¶ Accipitur præterea lætus pro fausto & fœlici. Plin. lib. 8. cap. 47, Sunt enim delubra gemina, alterum intrasse lætum est: in altero, dira portendit.

Lærè, aduerbium, Iucundè, & hilariter: cui opponitur Seuerè. Quintil. lib. 8. cap. 3, Concitatè dicere, an moderatè: lærè, an seuerè, &c. Lætius frondere, Lætius fruticare: id est vberius, apud Columellam lib. 5. cap. 9. & Plin. lib. 16. cap. 31.

Lætor, aris, Gaudeo, delectationem capio, sed extrinsecus: quum gaudere sit intrinsecus: quanuis sæpe confundantur. γήθομαι, εὐφραίνομαι. Terent. in Heaut. -ego non tam meapte causa Lætor, quàm illius quã ego scio honore quouis dignam. ¶ Constituitur ferè cum ablatiuo. Cic. 2. de Diuinatione, An Cn. Pompeium censes tribus suis Consulatibus, tribus triumphis, maximarũ rerum gloria lætaturum fuisse, si sciret se in solitudine AEgyptiorum inuentum iri? ¶ Interdum etiam legitur cum accusatiuo. Cic. ad Marium, Vtrunque lætor: & sine dolore corporis te fuisse, & animo valuisse. Quo tamen in loco videtur intelligi præpositio propter: vt hic sit sensus, Lætor propter vtrũq;. ¶ Inuenitur etiã cum genitiuo. Virg. lib. 11, Nec veterum memini, lætórve malorum. ¶ Hinc fit compositum Collætor, simul lætor. συνήδομαι.

Lætans, tis, participi. Cic. pro Cluentio, Itaq; nubit Oppianico continuò Sassia lætanti iam animo, & spe optima confirmata.

Lætandum. Cic. pro lege Manilia, Atque illud in primis lætandum mihi esse video. Salust. Tamen lætandum magis quàm dolendum casum tuum puto.

Læto, tas, Lætum facio. φαιδρύνω. Accius Pelopidis, vt citat Nonius, Et te vt triplici lætarem bono. Antiquum est.

Lætifico, as, Lætum facio, εὐφραίνω. Plaut. Ita meum cor hæc anus lætificauit modò. Cic. 2. de Nat. deorum, Contrahit terram, tum vicissim lætificat, vt eum cælo hilarata videatur.

Lætificor, aris, deponens, Lætor, lætus sum. γήθω, γήθομαι. Plaut. Aul. Nunc eo alij lætificantur meo malo, & damno.

Lætificus, lætifica, lætificum: vt, Lætificæ viteś, Cic. 1. Tusc. ex antiquo poëta.

Lætisco, is, Antiquissimi dixerunt, pro lætus fio. φαιδρύνομαι. Sisen. lib. 4. apud Nonium, Vt rúmne dij cultu erga se mortalium lætiscant, an supernæ gentes humana negligant. Verbum est prorsus obsoletum.

Lætitia, lætitiæ, Est exultatio animi (vt definit Gellius lib. 2. cap. 27.) cum gaudio efferuentiore, propter euentum rerum expetitarum. εὐφροσύνη, γηθοσύνη, χαρά. Cicc. 4. Tusculan. Lætitia, opinio recens boni præsentis in quo efferri rectum videatur, Et propriè lætitia est, quum ita mouetur animus, vt etiam ad exteriora egrediatur, & maximè in vultu: gaudium, quum animus exhilaratur aliqua re, neque tamen ad exteriora diffunditur vltra modum, vt facilè appareat. Hinc dicunt Stoici, Gaudium in sapientem cadere posse, lætitiam non posse. Vide GAVDIVM. Cic. in Catil. Hic tu qua lætitia perfuêre, quibus gaudiis exultabis, quanta in voluptate bacchabere? Prosequi aliquem lætitia, Quintilianus lib. 5. cap. 11.

Lætitudo, inis, Idem quod lætitia. χαρμοσύνη, χαρά. Accius in Bacchis, vt citat Nonius, Quanta in venando affectus est lætitudine.

Lætabilis, le, Id est lætitia dignus. γηθόσυνος. Cic. lib. 1. Tusc. Quod vt ita sit, (nihil enim pugno) quid habet ista res aut lætabile, aut gloriosum? ¶ Inde fit compositum Illætabilis, contrariæ significationis.

Lætamen, inis, Fimus qui per agros iacitur, quod lætas, hoc est pingues segeres faciat. κόπρος. Plin. lib. 18. cap. 16, Ipsúmque pro lætamine est.

Læua, æ, Manus sinistra dicitur, σκαιὰ: vnde & Scęuolæ nomen tractum est, à Græco λαιὸς, quod sinistrum significat, Cicc. 4, Acade. Quum autem læuam manum admouerer, &c. Virg. 3. Aeneid. Læuam cuncta cohors remis ventísque petiuit. Liu. 4. ab Vrbe, Dextra montibus, læua Tybert amne septus.

Læuus, a, um, Idem quod sinister. λαιὸς, σκαιὸς. vt Læua manus, apud Ciceronem 1. Acad. Læuus humerus, Ouidius 6. Metamor. Læuum cornu, Cæsar 3. Comment. ¶ Per translationem accipitur pro inauspicato & infœlici. δυσοιώνιστος. Virg. 1. Eclo. Si mens nõ læua fuisset. Idẽ lib. 4. Georgic. -siqua Numina læua sinunt, auditque vocatus Apollo. ¶ Læuum tamen fulmen quum dicimus, prosperũ significamus, εὐοιώνιστον. propterea quod quæ nobis sinistra sunt, superis sint dextra. Hetrusci cælum in sedecim partes diuiserunt: è quibus octo ab exortu sinistras, totidem econtrario appellauere dextras. Hinc omnia fulmina læua existimantur esse prospera: quoniam à læua parte mũdi ortus est, sicut scribit Plinius. Et (vt autor est Cicero 2. de Diuinat.) optimum auspicium habebatur apud Romanos, quod sinistrum fuerat. Vnde Virgilius antiquitatis consultissimus dixit, Intonuit læuum, quòd

Universidad de Deusto
Biblioteca

fœlicitatem protendere credebatur.

Læuis,ue,cum diphthongo in priore syllaba, Quod planum,politum, & tactu asperum non est. λεῖος. Virgilius 7. Aeneid. At lęuem clypeum sublatis cornibus Io Auro insignibat. ¶ Accipitur aliquando pro glabro & depilato. Persius Saty. 1, Trossulus exultat tibi per subsellia lęuis. Virgil. 6. Eclo, Et sæpe in lęui queſiſſet cornua fronte. Tibul. lib. 1. eleg. 8, Charior est auro iuuenis, cui lęuia fulgent Ora, nec amplexus aspera barba terit. Ouid. 5. de Arte amandi,

Fœmina quid facies, quum vir sit lęuior ipſa?

Læuitas,tis, Est asperitati contraria. λειότης. Martianus, Lunaré circulum ingreſſa Virgo, conſpicatur globoſum quoddam tenerúmq; corpus, è superni roris lęuitate compactũ, inſtar speculi pendentis. ¶ Accipitur interdum lęuitas pro lubricitate. Celsus lib. 4. capit. 16. Ex torminibus interdum inteſtinorum lęuitas oritur, quæ continere nihil possunt, & quicquid assumptum est, imperfectum protinus reddunt.

Læuor, oris. gener. masc. Idem quod lęuitas, asperitati cõtraria. λειότης. Plin. lib 13. capit. 12, Spectantur in chartis tenuitas, denſitas, candor, lęuor. Idem lib. 9. cap. 35, Dos omnis in candore, magnitudine, orbe, lęuore, pondere, &c. De vnionibus.

Læuigo, as, penul. corr. Complano, polio, quaſi lęue ago. λειαίνω. Plinius, Sunt quidam in eo genere molliores, qui & cõte lęuigantur. Idem lib. 13. cap. 12, Scabritia chartæ lęuigatur dente.

Læuo, as. Idé quod lęuigo. λειαίνω, ῶσω. Statius lib. 1. Theb. Pars teretes læuare manu, ac diſponere Cenſas. Celsus, Lęuat quę exasperata sunt.

Lęuatus, tior, tiſsimus. Gellius lib. 17. cap. 8, Ad coeundum ideo videntur faciliora, quę lęuatiora, lęuiáque sunt.

Laganum, ni, penul. corr. λάγανον, Placentę genus ex farina aqua subacta, addito caseo, aliiſque condimentis, simul in pingui iure decoctis. Lagana (inquit Acron) sunt quędam quaſi membranulæ ex farina & aqua, quę iure pingui coctę, & caseo, pipere, croco, cinnamó q; conditę in cibis dantur.

LAGARIA, λαγχρία. Magnæ Græciæ oppidum, non procul à Thuriis, Epei, & Phocenſium opus.

Lagaritanus, a, um: vt, Vinum Lagaritanũ, mite & dulce, & à medicis mirificè commendatum. Autor Strabo lib. 6.

Lageos, λάγεως, Genus vuę, quę & leporaria dicitur. Virgilius libro 1. Georg. Et paſſo pſythia vtilior, tenuiſque lageos. Seruius.

Lagari, λάγαροι, Verſus dicitur, qui medio claudicãt pede: ſicut myuri, qui poſtremo: & acephali, qui à breui ſyllaba incipiũt. Ex Hermolao.

Lagena, æ, Genus vaſis teſtacei, ad vinum pręcipuè accommodatum, ἀγγεῖον. Columella, Omnis ſpurcitia cum ſpumis eximatur, quę decocta quum tam craſſa fuerit quàm detrutum, refrigeretur, & bene picatis lagenis condatur. Plaut. in Curc. Quaſi tu lagenam dicas, vbi vinum ſolet Chium eſſe. Martialis lib. 7, Nulla catenatis pila eſt prędicta lagenis. Idem lib. 1, Et nigri Syra defruti lagena.

Lagunecula, æ, diminutiuum. Parua lagena. ἀγγειάκιον. Plinius in Epiſt. Proinde quum venabere, licebit autore me, vt panarium & lagunculã, ſic etiam pugillares feras. Cic. Attico libr. 6, In his inuentę ſunt quinq; lagunculę matronarum, &c.

LAGIA, Vnum ex nominibus Deli inſulæ, apud Plinium lib. 4. cap. 2.

Lagois, penult. produ. λαγῶις, Genus auis quę leporinas habet carnes. Nam λαγὼς apud Græcos lepus est. ¶ Eſt & genus piſcis. Horatius 1. Serm. saty. 2, –pinguem vitiis, albúmque nec oſtrea,

Nec ſcarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.

Lagophthalmos, λαγώφθαλμος, Dicitur oculorũ vitium, quum ſuperior palpebra non deſcendit. Cui vitio contrariũ eſt ectropium, quum inferior palpebra parum ſurſum attollitur, nec cum ſuperiore cõmittitur. Dictum à leporibus qui apertis oculis dormire conſueuerunt.

Lagopus, penul. produ. λαγώπους, Auis eſt Alpina, de qua ſic ſcribit Plinius libr. 10. capit. 48, Et præcipuo ſapore lagopus: pedes leporino villo ei nomen hoc dedere, cętero candidę, columbarum magnitudine. Martialis lib. 7, Si meus aurita gaudet lagopode Flaccus. ¶ Eſt etiam lagopus herba quędam à pedis leporini ſimilitudine dicta. Plin. libro 28, cap. 8. Lagopus ſiſtit aluum è vino pota, aut in febri ex aqua. Naſcitur in ſegetibus.

Lagotrophia, λαγωτροφία, Leporaria ſunt, id eſt loca, in quibus lepores aluntur. Vtitur hac voce Columella, lib. 8. cap. 1.

LAGVS, λάγυς, Pater fuit Ptolemęi ſucceſſoris Alexandri, cui Philadelphus ſucceſsit in regno. Lucanus lib. 10, Nobilitas varij proles clariſsima Lagi, &c. Hinc Lageus, a, um, vide Ptolemęum.

LAGVSA, λάγουσα, Inſula eſt in mari Pamphylio, ex aduerſo Glauci fluuij. Autor Plinius lib. 5. cap. 31. Strabo Laguſam enumerat inter inſulas Cretę vicinas, non procul Io inſula.

LAGYRA, λάγυρα, Vrbs eſt Tauricæ Cherroneſi, apud Ptolemęum, libro 3. cap. 6.

Laicus, a, um, penul. correp. λαϊκός, ἰδιώτης, Quod commune eſt, & non ſanctum: hoc eſt quod attractabile eſt, ſicut ſacrum & ſanctum dicitur cuius tactu populo interdictum eſt. Nunc laicos vocamus quaſi populares. & profanos, qui ſacris initiati non ſunt. Budęus.

LAIS, idis, λαΐς, Nomen proprium famoſiſsimæ meretricis, quę à ſcriptoribus Corinthia dicta eſt, quia Corinthi habitauit: ad quam propter inſignem pulchritudinẽ potentiſsimi quique ex omni Gręcia conuenichant: nec quiſpiam admittebatur, niſi qui dabat quod poposcerat. Vnde profectum videtur prouerbium, Non cuiuſuis hominis eſſe, adire Corinthum. Tam carè enim Lais ſuas locabat noctes, vt vel potentiſsimi, pretij magnitudine deterrerentur. Inter quos etiam Demoſthenes fuiſſe fertur, qui quum ſcorti tam nobilis fama accenſus, aliquando Corinthum nauigaſſet, illáque noctis vnius operã decem mil libus drachmarum indicaſſet, expauefactus pretij immenſitate. Grecè reſpondit, ἐκ ὀνόμασι μυρίων δραχμῶν μετανοῆσαι, Non emo, inquit, decem millibus drachmarum pœnitentiam. Ouidius 1. Amorum, Multis Lais amata viris. Vide Gellium lib. 1. cap. 8.

LAIVS, Filius fuit Labdaci Regis Thebarũ, pater Oedipi, qui Iocaſtam Creontis Thebani filiã vxorem duxit: quam quum conceſſiſſe audiſſet, de futura prole oraculum conſuluit: cui reſponſum eſt, eum naſciturũ manu peritурum. Quapropter Iocaſtæ prędixit vt quicquid pepe riſſet, necaret. Verum quum illa inſigni forma puerum peperiſſet, maternáque pietate ducta adduci non poſſet vt eum interficeret, neque tamen educare auderet, miniſtro cuidam exponendum tradidit: qui acceptum puerum in ſyluam detulit, plantiſque perforatis, viminéq; traiecto, ex arbore eum ſuſpendit, futurum ratus, vt inedia moreretur. Verùm quum Phorbas Polybij Corinthiorũ Regis paſtor illac iter faceret, audito vagitu, eò accurrit, puerúmq; ſeruauit, quem & reginæ, quæ liberis carebat, magni muneris loco obtulit: à qua veluti puer cęlitus miſſus, filij loco eſt educatus, & à pedibus ex vulnere tumentibus Oedipus eſt appellatus. Grandior deinde natu factus, quum generis ſui cognoſcendi auidus Apollinem conſuluiſſet, reſponſum accepit, ſe patrem in Phocide inuenturum. Quo quum veniſſet, Laium in tumulũ tu quodam inter ciues ſuos, exteroſq; exorto, interfecit, matrémque imprudens duxit vxorem. Stat. 11. Thebai. Enſem ſceptriferi ſpolium lachrymabile Laij. Reliqua vide in dictione OEDIPVS.

LALAETANIA, Hiſpaniæ regio eſt in tractu Tarraconenſi. Martialis lib. 1, Aprica repetes Tarraconis littora, Tuámque Lalætaniam.

Latætanus, a, um, adiectiuum: vt, Vinum Lalætanum, magis copia, quam bonitate laudatum, teſte Plin. lib. 14. cap. 6. Martialis lib. 9, Et Lalætanę nigra lagena ſapæ. Idem alibi, A caupone tibi fæx Lalætana petatur.

LALASSIS, Fluuius eſt ſyuriæ, quæ Aſiæ regio eſt, inter Ciliciam & Pamphæliam ſita. Autor Plinius lib. 5. cap. 27.

Laliſtones, Pulli ſunt onagrorum. Martialis, Dum tener eſt onager, ſolâq; laliſio matre Paſcitur, hoc infans, ſed breue nomen habet.

Lallare, Antiqui dixerunt pro eo quod eſt lacſugere. ὀνᾶσθαι, Videtur eſſe ex iis vocabus, quibus nutrices alumnis ſuis ſe accommodant. Cuiuſmodi ſunt papa, & tata pro patre, & mamma pro matre, & ſimiles. Perſius Saty. 3, Et ſimilis regum pueris pappare minutum Poſcis, & iratus mammæ lallare recuſas.

Lama, æ, Aquarum collectio eſt, interprete Feſto, quæ & lacuna dicitur. λίμνη.

Lambo, is, bi, tum, ſecundum Priſcianum, λάχω, λιχάσομαι. Lucil. lib. 14, Iucundáſque puer qui lamberat ore placentas. Eſt autem lambere, lingere, hoc eſt lingua aliquid leuiter tangere, ſicut canes bibẽtes. λάπτειν. Colum. lib. 8. cap. 17, Nam quia dentibus carent, aut lambunt cibos, aut integros hauriunt: mandere quidem non poſſunt. Marti. libr. 14, Lambere quæ turpes prohibent tua prandia muſcas. Alitis eximiæ cauda ſuperba fuit. Idem lib. 6, Sit placidus licet, & lambat digitóſque manúſque. Virgilius pro tangere poſuit 3. Aeneidos, Attolítque globos flammarum, & ſidera lambit. ¶ Interdum ſumitur pro leuiter alluere Hora. li. 1. Carm. Vel quæ loca fabuloſus Lambit Hydaſpes. ¶ Allambo, compoſitum, vide ſuo loco.

LAMBRVS, Fluuius in Ciſalpina Gallia, quẽ Padus defert in mare Adriaticum, vt ait Plinius li. 3. cap. 16. & 19. A quo Lambrani dicti ſunt eius accolæ. Suetonius in Cæſarem, Per Lambranos & Trãſpadanos duxit.

Lamella, vide LAMINA.

Lamentor, aris, Voce querula, triſtíq; oratione damnum ac dolorem teſtor. θρῶνος, ἀναφώνημα. Terent. in Andr. Quæ tum mihi lamentari, præter cæteras viſa eſt. Idem in Phorm. Modo quandã vidi virginem hîc vicinĩæ Miſeram ſuam matrem lamentari mortuam. ¶ Cicero 1. Tuſc. pro lamentatione dignũ aliquid monſtrare poſſit, quum inquit, Nam hæc quidẽ vita mors eſt, quam lamentari poſſem ſi liberet. Idem 1. de Orat. Lapides me hercule omnes flere ac lamentari coegiſſet.

Lamentatus, ta, tum, particip. vt, Fata diu lamentata, Silius lib. 13.

Lamentatio. eſt (vt Cic. 4. Tuſcul. docet) ægritudo cum eiulatu. θρῶνος, ἀναφώνημα. Idem 1. Tuſcul. Sed illa lugubris lamentatio, fletúſque mœrens, ex eo eſt quod, &c.

Lamẽtas, Pro lamentationibus dixere veteres. Pacuuius in Herm. Lamentas, fletus facere compendi licet. Nonius.

Lamentum, ti, Ipſa lamentatio. θρῶνος. Cicero de Senect. Solonis quidem ſapientis elogium eſt, quo ſe negat velle ſuam mortem dolore amicorum, lamentiſque vacare. Virgil. 4. Aeneidos.

Lamentis, gemitúque & fœmineo vlulatu
Tecta fremunt reſonant magnis plangoribus æther.

Lamentabilis, bile. Quod eſt dignum multa lamentatione. πολυθρήνητος. Virg. 2. Aeneid. Troianas vt opes, & lamentabile regnum Eruerint Danai. Cicc. 2. de Legi. Poſteaquam, vt ſcribit Phalereus, ſumptuoſa fieri funera & lamentabilia cœpiſſent, Solonis lege ſublata ſunt. Lamentabili voce deplorare, Cic. 2. Tuſc. Carmen lamẽtabile, Statius 5. Syl. Lamentarius, a, um, Quod ingerit lamentationem. θρηνώδης. Plaut. in Capt. Quæ ædes lamentariæ mihi ſunt.

LAMIAE, arum, λαμίαι. Ab antiquis mulieres eſſe putabantur, ſiue verius dæmonum quædam phantaſmata quæ formoſarum mulierum ſpecie aſſumpta, pueros pariter & iuuenes blanditiis allectos deuorabant. Hæ quum foris eſſent egregię oculatæ, domi prorſus cæcutiebãt Hora. 1. Carm. Neu prãſæ Lamiæ puerum viuum extrahat aluo. Apul. lib. de Aſin. At ille colore ſpurciſsimi humoris percuſſus, quo me Lamiæ illæ infecerant, aſpernatur. Philoſtratus in Appollonio ait Lamias à quibuſdam Laruas appellari, & Lemures, à nonnullis etiam Empuſas, eſſeque ad amorem & venerem propenſas, & carnes humanas maximéque formoſorum eſurienter appetere, ideóque libidinis cupiditate, allicere eos, vt poſtea deuorent. Piura de his vide apud Cælium Rhodig. li. 29. ca. 5. ¶ Lamiarum item nobilis Romæ familia fuit, à Lamo orta Antiphatis patre, & Læſtrygonũ Rege, qui Formiis regnauit.

regnauit. Ex hac familia fuit Aelius ille Lamia, Senator Romanus, ad quem extat carmen illud Horatij Car. 3. Ode 17, Aeli vetuſto nobilis ab Lamo (Quando & priores hinc Lamias ferunt Denominatos & nepotum Per memores genus omne faſtos) Autore ab illo ducis originem, Qui Formiarum mœnia dicitur Princeps, & innantem Maricæ Littoribus tenuiſſe Lyrim. ¶ Chryſoſtomus Dion in intima Africa feras quaſdam eſſe ſcribit muliebri facie, quæ & ipſæ Lamię dicuntur, vberibus autẽ totóq; pectore adeò ſpecioſo, vt nullo pictoris ingenio effingi queant, quibus retectis homines in fraudẽ alliciunt, captoſ que deuorãt. ¶ Lamia itẽ meretrix quædã inſignis fuit Demetrij Regis amica, cui blandiẽtes Thebani, Veneris Lamię delubrũ cõſecrarũt.

Lamina, penul. corre, Metalli cuiuſuis fruſtum in latitudinem ductum, craſsitus tamen quàm bractea. ἐλασμός. Liu. 3. bel. Pun. etiam triã ſigna cum titulo laminæ æneæ inſcripto, Manitium pro militibus, qui &c. Cæſar. 2. bel. Ciuil. Eo ſuper tigna bipedalia iniiciunt, eáque laminis, clauiſque religant, Cicc. 4. Verri. Quid quum ignes candentéſque laminæ, cæteríque cruciatus admouebantur?

Lamella, læ, diminutiuum. Vitruuius lib. 7. cap. 3, Speculum argenteum tenui lamella ductum. Seneca, Maiorem dierum partem in æruginoſis lamellis conſumit.

Lamna, pro lamina, apud Horatium lib. 2. Carm. Nullus argento color eſt auaris Abdito terris, inimiice lamnæ Criſpe Salluſti, niſi temperato Splendeat vſu.

Lamium, Vrticæ genus mitiſsimum, prorſúſque iunoxium, quam Vrticam mortuam herbarij appellant. Plin. libr. 21. capi. 15, Quæ innoxia eſt, morſu carens, lamium vocatur.

LAMIRVS, λάμιρος, Herculis filius fuit, ex Iole Euryti Oechaliæ Regis filia.

Lampas, adis, penult. corre. λαμπάς, Idem quod fax, παρὰ τὸ λάμπειν, quod eſt ſplendere. Virgil. 9. Aeneidos, Princeps ardentem coniecit lampada Turnus. ¶ Frequenter tamen ſumitur pro inſtrumento, in quo ellychinium accenſum oleo fouemus, quod & lychnum penſilem vocamus: vt apud Iuuenalem Sat. 3. Aenea lampas. Colu. lib. 12. cap. 18. Ferreis lampadibus ardentibus calefiunt. Ouid. 12. Metamorph. Lampadibus denſum rapuit funale coruſcis. ¶ Eſt etiam Lampas genus facis in aere. Plin. lib. 2. cap. 26, Duo genera faciunt: Lampades vocant planè faces: alterum bolidas: quale Mutinéſibus malis viſum eſt. Vulgus *faces ardentes, vel lanceas ignitas* vocat. Lampada curſu tradere, elegans eſt prouerbium, pro eo quod eſt, partes ſuas quaſi ſucceſsione in alium transferre. Varro lib. 3. de Re ruſt. cap. 16, Sed ὁ Merula, Axius noſter ne dum hoc audit, phyſicam addiſcat, quòd de fructu nihil dixi: nunc curſu lampada tibi trado. ¶ Tractum à conſuetudine lampadophororum, qui in certamine lampadodromico, ſi lampadem ad metam inextinctam non pertuliſſent, eam alteri tradebant.

LAMPE, pes, λάμπη, Oppidum eſt Archadiæ, ad Lampeum montem. Plin. lib. 4. cap. 6.

LAMPETIA, λαμπετία, Filia Solis ex Neœra, ſoror Phaethuſę, & Lãpethu ſæ, cũ quibus patris ſui armenta in Sicilia paſcebat, quo tẽpore Vlyſſes cò tẽpeſtate appulſus eſt. Vide infrà in dictione PHAETHVSA.

LAMPEDO, Mulier Lacedæmonia, raræ fœlicitatis, vt quæ & Regis filia fuerit, & regis vxor, & Regis mater. Plin. lib. 7. cap. 41.

LAMPEVS, Mons eſt Arcadiæ, teſte Plinio lib. 4. cap. 5.

LAMPIA, Fluuius eſt Arcadiæ, cuius meminit Statius lib. 4. Thebaidos, Cadénſque iugis Lampia niuoſis.

LAMPON, Panchates, Pelorus, Camphaſus, nomina ſunt equorum apud Silium. ¶ Fuit & Lampon, ſacrificus vates per anſerem velut auem augurale iurare ſolitus. Eraſ. in prouerb.

LAMPSACVM, penu. corr. Ciceroni & Plinio, Ptolemæo Lampſacus, λάμψακος, Nomen vrbis in litore Helleſponti, in ora Aſiatica. Cicer. 3. Verr. Oppidum in Helleſponto eſt Lampſacum, in primis Aſiæ prouinciæ clarum, & nobile: homines autem ipſi Lampſaceni in omnes ciues Romanos officioſi. Plin. 5. cap. 32, Deinde Percote oppidum, & Lampſacum antea Pityuſa dictum.

Lampſacenus, a, um, λαμψακηνός. Vnde Charon hiſtoricus, & Adamantius, & Anaximenes, & Metrodorus Epicuri ſodalis, Lampſaceni à patria fuerunt cognominati.

Lampſacius, a, um, λαμψάκιος, λαμψακηνός, denominatiuum. Martial. lib. 10, Nam mea Lampſacio laſciuit pagina verſu. Vbi Lampſacium verſum dixit, pro laſciuo, quales Priapo dedicari ſolent, qui Lampſaci præcipuè colebatur.

Lampyris, idis, λαμπυρίς, Vermiculus noctu lucens: nonnulli noctilucam, alij nitedulam vocant. Plin. lib. 11. cap. 28, Lucent ignium modò noctu laterum & clunium colore lampyrides, nũc pinnarum hiatu refulgentes, nunc verò compreſſu obumbratæ: non ante matura pabula, aut poſt deſecta conſpicuæ. Idem lib. 18. cap. 26, Eſtque ſignum illius maturitatis, & horum ſationis commune, lucentes veſpere per arua cicindelæ: ita appellant ruſtici *ſtellantes vollatus*, Græci verò lampyridas, incredibili benignitate naturæ.

LAMVS, Filius fuit Herculis ex Omphale regina Lydiæ, cui nouercam ſe factam eſſe Deianira apud Ouidium in Epiſt. conqueritur, quum inquit, Vna recens crimen referatur adultera nobis, Vnde ego ſum Lydo facta nouerca Lamo. ¶ Alius fuit Lamus Neptuni filius, Leſtrygonum Rex, à quo Lamiarum familia nomen accepit: de qua paulo antè egimus in dictione Lamia. ¶ Item Lamus, equus generoſus apud Silium. Tum Lamus & Sicoris proles bellacis Ilerdæ.

Lamyrus, Piſcis eſt ex genere lacertorum, apud Plinium lib. 32. cap. 11.

Lana, æ, Quæ de ouibus detondetur, aut decidit ur, à laniando. ἔριον. Laniare enim ſcindere eſt. Sciditur autem nunc lana quæ velli ſolebat: vnde à vellendo vellus dicebatur. Cic. 2. de Orato. Quando ad me venis cum tua colu & lana? Virg. 2. Geor. Quid memora Aethiopum

molli canentia lana? Ouid. 1. de Arte aman. Conſule de gemmis, de tincta murice lana. Conſule de facie, corporibúſq; diem. Sunt qui à læuitate, hoc eſt à mollitie lanam dictam putent. Eſt autem in ſola oue lana: nam cæteræ quadrupedes pilos aut ſetas habent.

Lanaris, & hoc lanare, Quod habet lanam. ἐριῶδες, ἀφοπίλωτ. Varro lib. 2. de Re ruſt. cap. 19. Nos qui pecus paſcimus lanare.

Lanarius, rij, ſubſtantiuum, Qui lanam curat. ἐριουργός. Plaut. in Aul. Stat fullo, phrygio, aurifex, lanarius.

Lanatus, a, um, Lana tectus: vt Lanatæ oues, apud Columellam lib. 12. ca. 2. Lanatę pelles, Col. lib. 6. cap. 2. Sed iaculi quibus copulantur, lanatis pellibus inuoluti ſunt. Lanatæ vires, aminea dicę, quòd caneſcant lanugine. Col. lib. 3. cap 2, Lanatam quoque amineam quidam maximè probant, quæ vocabulum non ideo vſurpat, quòd ſola ex omnibus amineis, verum quòd præcipuè caneſcit lanugine.

Lanatior, tius, comparatiuum. Plin. lib. 21. cap. 20, Hi & folia eius thymo ſimilia tradunt, niſi quòd molliora ſunt, & lanatiore canitie,

Laneus a, um, adiectiuũ, Quod eſt ex lana. ἔριος. vt Pannus laneus, Plautus in Mil. –caucaſiam Habeas ferruginea m, culturam ad oculos lanea Laneum palliũ, Cic. 3. de Nat. deo. Lanea vitta, Propertius lib. 3. eleg. 6. Laneum latuſculum, id eſt latus molliſsimum, Catullus ad Thallum.

Lanicium, cij. Idem quod lana, vel lanæ prouentus. ἔριον. Plin. lib. 6. cap. 17, Primi ſunt hominum, qui noſcantur, Seres, lanicio ſyluarum nobiles, perfuſam aqua depectentes frondiũ cãnitiem. Virgilius 3. Georg. Si tibi lanicium curæ, primùm aſpera ſylua, Lappæque tribulique abſint. Vbi Seruius, Lana, inquit, dicimus & lanicium, quemadmodum fuga & effugium.

Lanificium, cij. Lanæ opificium. ἐριουργία, ταλαοία. Plin. de præclaris geſtis Romanorum, Exinde Collatiam petunt, Lucretiam inter ancillas in lanificio offendunt. Columella lib. 12. in Procemio. Nunc verò quum pleræque ſic luxu & inertia diffluant, vt ne lanificij quidem curam ſuſcipere dignentur.

Lanificus, Qui lanæ artem exerceat. ἐριοεργὸς, ταλαοεργός. Martia. lib. 6, Si mihi lanificæ ducunt non pulla ſorores Stamina, nec ſurdos vox habet iſta deos. Manum lanificam imponere penſis, Tibullus lib. 2. eleg. 1. Artis lanificæ doctiſsimus, Claudianus 2. in Eutrop.

Laniſer, a, um, Quod lanam fert. ἐριοφόρος. vt, Laniferæ arbores. Plin. lib. 13. cap. 14, Aetiopia Aegipto contermina inſignes arbores ferè non habet, præter laniferas.

Laniger, a, um Lanam ferens. ἐριοφόρος. Eiuſdem inſulæ (inquit Plinius li. 12. cap. 10,) exceliore ſuggeſtu lanigeræ arbores alio modo quàm Serum. Virg. 3. Georg. Lanigeros agitare greges, hirtáſq; capellas. Idem lib. 3. Aene, Lanigeræ comitantur oues, &c.

Lanoculus, Qui lana tegit oculi vitium, inquit Feſtus.

Lanoſus, a, um, Lana abundans. ἐριώδης. Colum. li. 7. cap. 3. Eliges bimam, vaſti corporis, cruice prolixa, prolixi villi, nec aſperi, lanoſi, & ampli vteri.

Lanaria, æ, Herba eſt quam vulgus *Saponariam* appellat, inde nomen habens, quòd lanæ, quæ ob pinguedinem colorem recipere non poſſunt, eius ſucco eluantur. σφόδιον. Plin. li. 24. cap. 18, Herba lanaria ouibus ieiunis data, lactis abundantiam facit.

Laneus lupus. Piſcis eſt Timaui fluuij, qui idcirco laneus dicitur, quòd iuxta hunc fluuium maxima ouium copia ſit, vberrimúſque lanarum prouentus. Martialis, Laneus Euganei lupus excipit ora Timaui, Aequoreo dulces cum ſale paſtus aquas.

Lancea, æ, λογχή, Teli genus longiſsimum, quod quidam à ferri latitudine, alij à Græco λογχὸ deductum putant. Gellius tamen lib. 19. ca. 30, Hiſpanicam vocem eſſe affirmat. Plin. lib. 15. cap. 30, de lauro loquens, Romanis præcipuè lætitiæ, victoriarúmque nuntia additur literis, & militum lanceis, piliſque faſces imperatorum decorat, &c. Tacitus, Diſiectam fluitantémque teſtudinem lanceis, contíſque teſtantur, donec diſiecta compage ſcutorum exangues proſternerent. Lucan. lib. 6, Nulla fuit non certa manus, non lancea fœlix. Feſtus autor eſt, lanceã olim à Lucullis vocatam fuiſſe luculleam, ¶ Lanceam Budæus etiam eſſe dicit ſpiculum venabuli vel iaculi.

Lanceola, diminutiuum, cum accentu in antepenult. λογχίδιον. Hieronymus lib. 3. Regum, Prophetæ lucorum incidebant ſe lanceolis, do nec ſanguine perfunderentur.

Lancearius, lancearij, Qui lanceã gerit. λογχοφόρος. Lancearij ſunt ex Trãquillo, inquit Budæus, qui nunc vulgò *Picarij*, quaſi ſpicularij. dicũtur.

Lanceatus, a, um, Lancea armatus. λογχωτός. ¶ Lanceati etiam dicuntur, qui ictu lanceæ necantur. Iul. Firm. Quicunque habuerint horoſcopum in x x i parte Tauri, lanceati morientur.

Lances, Vaſa lata & rotunda, minus excauata, quàm patinæ, quibus caro tam toſta, quàm elixa menſæ infertur. παροψίδες, πίνακες. Iuuenalis Saty. 5, Aſpice quàm magno diſtendat pectore lancem, Quæ fertur do mino ſquilla, & quibus vndique ſepta Aſparagis. Plautus in Amphitr. Interea dum iſti certant, in popinam diuertendum eſt mihi: Lances detergam omnes, omnéſque trullas hauriam. Plinius li. 33, Lances è centenis libris argenti tunc ſupra quingentas numero Romæ fuiſſe conſtat. Horatius 2. Serm. ſatyra 4, –ligna nutritus glande rotundas Curuat aper lances. ¶ Lances etiam in libra dicuntur duo illa vaſcula lacium eſcariarum ſimilitudine, in quorum altero pondus, in altero verò res ponderanda imponitur: vnde & libræ bilances dictæ ſunt, quòd duas habeant lances. Cicero libr. 5. de Finibus, Virtutis autem amplitudinem quaſi in altera libræ lance ponere. Perſius Saty. 4, Scis etenim iuſtum gemina ſuſpendere lance Anciptitis libræ. ¶ Lanceam etiam vas eſſe rebus diuinis aptum, docet Auſonius in Monoſyllabis,

Thuribula, & pateræ: quæ tertia vaſa deũm? lanx.

Lancino, as, penultima corre. Lacero, vexo. ξυγίζω, κατασχίζω. Plinius li. 11. ca. 34, Eſt & volucre canibus peculiare malum, aures maximè lan-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cinans,quæ defendi morsu non queunt.Seneca,Alium intér leges celebrísque spectaculum fori lancinauit.

Lanerum, Vestimenti genus ex lana succida confectum. εἰσόπινον, Festus.

Laneus,vide LANA.

Langa,æ,à Græcorum quibusdam animalis genus creditum est,(quòd & languriam appellarunt)circa Padum Italiæ fluuium vitam agens: cuius vrinam Zenothemis in electrum putauit cõcrescere: quod tamẽ falsum esse constat, vt pleraque omnia, quæ Græci scriptores de tota electri ratione prodiderunt Plinius lib.37.cap.2, Alij dixere languirium,& esse in Italia bestias langurias. Zenothemis langas vocat easdem,& circa Padum iis vitam affirmat.

LANGIA, penult.produ. Foos est in Nemea sylua, postea Archemorus dictus, ab Hypsipyles alumno,quem cum illa, Argiuis fontem hunc ostensura,in gramine reliquisset,serpés interemit.Statius lib.4. Theb.

Hæc quoque secreta nutrit langia sub vmbra:
Nondum illi raptus dederat lachrymabile nomen Archemorus.

Languor,guoris,Defectio virium,& remissio vigoris: & tam de corpore,quam de animo dicitur.πάθησις, παραλυσία. Cicero de Diuinat. Animus quum languore corporis nec membris vti, nec sensibus potest, incidit in varia visa & incerta. Idem 8. Philippica. Expectatio legatorum quantum languoris afferat animis, quis non videt? Cicero lib.1. Officiorum, Nihil aurem magis cauendum est senectuti, quàm ne languiosi se desidiæque dedat.Plautus in Asinaria,pro lassitudine posuit,quum ait,

Vbi sæpe ad languorem tua duritia dederis octo.
Validos lictores vlmeis affectos lentis virgis.

Languco, es, gui, Deficio, infirmus fum, dissoluor. χαταπονοῦμαι, χαλῶμαι, παραλυόμαι.vt, Languens vox, apud Ciceronem 1.Offic. Idem in Pisonem, Quanquam languet iuuentus,nec perinde, atque debet, in laudis & gloriæ cupiditate versatur. Idem 1.Philip. Quúmque languerem è via,& mihimet displicerem, nisi,&c.¶Interdum est timidum esse. Sallustius in Catilina,Quantò vos attentius ea agetis,tantò illis infirmior erit animus:si paulum modò vos languere viderint, iam omnes feroces aderunt.¶Interdum otiosum esse.βαδυμῶν, ῥᾳθύμως ἔχειν. Ibidem, Séque si pauci adiuuarent, languentibus aliis, in curiam impetum facturum.¶Huius verbi composita sunt, Elangueo, ἐξασθενῶ: à quo elangueſco, quod est valde infirmus fio. παχύμαι. Relangueo,à quo relangueſco,in languorem recido. Ouidius lib.6.Metamorphoseos,Imposito fratri moribunda relanguit ore. Claudianus lib.1, Relanguere promissum esse posuit: –vix ille pepercit,

Erubuitque preces,animúsque relanguit atrox.

Languesco, Inualidus, tepidus,seu otiosus fio. ἀσθμαίνω, χαλῶμαι. Cicero in Catone,Orator, metuo, ne languescat senectute. ¶Aliquando ponitur pro languore consici. Virgilius lib.11. Purpureus veluti quum flos succisus aratro Languescit moriens. ¶Aliquando pro minui. Plinius epist.173,Seu quia ita natura comparatum,vt proximorum incuriosi,longinqua sectemur: seu quòd omnium rerum cupido languescit,quum facilis occasio est.

Languefacio,Languorem affero, siue languere facio.Cic.de Legib.Incitare languentes,& languefacere excitatos.

Languidus,a,um,Remissus,debilis,infirmus.ἀτονωμένος& παρειὸς,χαλαρός.Ouidius lib.5.Fast. –violas arere videres,Filáque punicei languida facta croci.Plin.epist.190,Quum iam satis ille primus impetus deferbuisset,& languidior in dies ira ad iustitiam redisset.Cic.in Catilina,Qui mihi accubãtes in cõuiuiis, cõplexi mulieres impudicas,vino languidi,confecti cibo,sertis redimiti,vnguentis obliti, debilitati stupris,eructant sermonibus suis cædem bonorum,atque vrbis incendia.

Languidulus,la,lum, diminutiuum: vt, Somni languiduli, Catullus Argon.

Languidè,aduerbium.Id est cunctanter, negligenter,otiosè. Colum.lib.11.cap.1,Hoc igitur custodire oportet villicum, ne statim à prima luce familia cunctanter & languidè procedat. Cæsar lib.7.bel.Gallici, Quòd paulo incautius custodias in muro dispositas videbat,suos quoque languidius in opere versari iussit,& quid fieri vellet,ostendit.

Langurium, Quidam ex Græcis scriptoribus succinum appellarunt, quòd putarent circa Padum fluuium bestias quasdam esse langurias, siue langas appellatas,quarum vrinam existimabant in succinum concrescere. Vide Plinium lib.37.cap.2.

Laniger,vide LANA.

Lanius,nij,seu Lanio,onis,Qui carnes in carnario vendit populo: à laniandis pecoribus, quòd eas concidat, laniétque. κρεοπώλης, κρεουργός. Plautus in Capt. Dij immortales, vt ego collos pertruncabo tergoribus? Quanta pernis pestis veniet? quanta labes larido? Quanta sumini absumedo? quanta collo calamitas? Quanta laniis lassitudo, quanta procinariis? Varro 2.de Re rusti.cap.5, Lanij qui ad cultrum bouem emunt.Terentius Eunucho,Concurrunt læti mihi obuiam cupedinarij,cetarij,lanij,coqui.

Laniena, æ, Officina in qua laniantur, ac venduntur carnes. κρεωπώλιον. Plautus in Epid.Per myropolia & lanienas, circúmque argentarias rogitando sum raucus factus. ¶Accipitur etiam pro ipsa laceratione à laniando.κρεουργία.

Lanionius,nia,nium, Quod ad lanium pertinet. κρεουργικός. Vnde Lanionio more.κρεουργοδόν. Et Lanioniæ mensæ, in quibus scinditur caro. Suet.in Claud. Carnificem statim acciri cum machæra, mensáque lanionia flagitauit.

Lanio,as,Scindo.κρεουργῶ, γαστρίζω, καὶ κατακερματίζω.Virgil.libr.3. Georg. –ipsique suas iam morte sub ægra Discissos nudis laniabant dentibus artus. Liu.2.bell.Maced. Et Formiis duo lupi oppidum ingressi, obuios aliquot laniauerant.

Laniatus,a,um participium. Virg.12. Aeneidos, Et roscas laniata genas, Classis laniata, Ouid.Epist.7. Capillos laniata,Idem Epist.14. Huius compositum est Dilanio,disseco,diuello.διασπάω.de quo suprà.

Laniatus,us,ui,Ipsæ actus laniandi.κρεουργία, σπάραγμα.Cicero.1.Tusc.ul. Quid igitur mihi ferarum laniatus oberit nihil sentienti?Plinius lib.11.cap.37, Ora apertiora laniatu viuentibus. Idem lib.8.cap.40,Laniatúque & latratu adactum,vt cogeretur fateri scelus.

Laniarium, rij,Idem quod laniena.κρεωπώλιον.Varr.2.de Re rustica ca.4, Ignauum & sumptuosum esse,qui succidiam in carnario suspendit potius ab laniario,quam ex domestico fundo.

Lanistæ, Præfecti ludi gladiatorij, qui gladiatores instituebant exercebántque ad mutuam lanienam.γυμνασιάρχαι. Hi familias habebant domi ad gladiaturam exercendã:quas instituere, & mox paratas vendere solebant muneratiis.Iuue.Saty.3,Hic plaudat nitidi prænonis filius inter Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenísque lanistæ. ¶Hinc Lanistæ auium, dicti sunt à Columella,qui aues certaminibus præparabant.

Lanugo, ginis, pen.prod. Tenera quasi lanæ cuiusdam mollities, qualis in adolescentium genis,& in pomis quibusdam cernitur ἴουλος.Columella lib.4,Lanatam quoque amineam quidam maximè probabant: quæ hoc vocabulum nõ ideo vsurpat, quòd sola ex omnibus amineis, verùm quòd præcipuè canescit lanugine.Ponitur aliquando pro scobe.Columel.lib.4.cap.29,Nulla interueniente lanugine,quam excitabat antiqua terebra.

Lanuginosus adiectiuum.Plin.lib.22,cap.2, Est & alia similis, pseudanchusa ob id appellata,à quibusdam verò, enchusa,aut doris, & multis aliis nominibus,lanuginosior,& minus pinguis.

LANVVIVM, Oppidum erat Latij in via Appia, à quo prospectus patebat maris,& Antij.Huius oppidi frequens est mentio apud Ciceronem in Orat.pro Milone.

Lanuuinus,a,um,Quod est ex Lanuuio:vt,Colei Lanuuini. Cicero Pæto lib.9,Honesti colei Lanuuini:Clitemni,non honesti.

Lanx,cis,vide suprà LANCES.

LAOCOON,λαοκόων,Filius fuit Priami ex Hecuba,& Appollinis Thymbræi sacerdos,qui primus hastam in equum ligneum torsit:obquod factum Virgilius lib.2. Aene.ait ipsum quum duobus filiis periisse.

Primus ibi ante omnes,magna comitante caterua,
Laocoon ardens summa decurrit ab arce,&c.

LAODAMAS,λαοδάμας, Halius & Clytoneus, filij fuere Alcinoi regis & Aretes:vt scribit Homerus Odyss.lib.8.

LAODAMIA,λαοδάμεια,Bellerophontis fuit filia ex Achemene coniuge:cuius amore correptus Iupiter cum ea concubuit, suscepitque Sarpedonem,qui postea Lyciæ rex factus est.Verùm quum Bellerophontes rerum successu elatus,in cælum euolare conaretur, Iupiter hominis temeritatem ægrè ferens, cœstrum illi immisit, quo exagitatus equus,sessorem excussit.Diana quoque Laodamiæ infensa, suis eam telis confixit. Homer.6. Iliad. ¶Altera fuit Laodamia Acasti & Laodiæ filia, quæ tanto amore Protesilaum virum suum adamit, vt quum ab Hectore occisum cognouisset, superstes ei esse noluerit. Priusquam tamen interiret,in solatium mœroris optauerat vt mortui vmbram videret:qua visa in illius amplexibus expirauit.Ouid. Epist.10,Mittit & optat amans,quò mittitur,ire salutem. Aemonis Aemonio Laodamia viro.

LAODICE,λαοδίκη,Priami fuit filia & Hecubæ quæ Helicaoni Antenoris regis Thraciæ filio nupsit. ¶Alia fuit Agamemnonis filia,quam pater cum Chrysothemi, & Iphigenia, seu Iphianassa, Achilli obtulit, vt ex his quam vellet,vxorem eligeret.

LAODICEA,λαοδίκεια,Vrbs celeberrima in Asia,Lyco flumini imposita:primò Dios polis appellata,dein Rhoas,& postremò Laodicea.Hæc vrbs præ cæteris Asiæ vrbibus multis clarissimis ciuibus est nobilitata.Ex quibus fuit Hiero, qui hæreditatem populo diuisit supra duo millia talentorum,& multis donis ciuitatem exornauit. Postea Zeno orator,& Polemo eius filius,qui ob res fortiter gestas prius ab Antonio,postea ab Augusto ad regiæ dignitatis fastigium euectus est.

LAODOCVS,λαοδόκος,teste Homero lib.Iliad.4, Antenoris Troiani filius,strenuus,in cuius formam transfigurata Pallas, intulit se in acies Troianorum,vt Pandarum inuenire posset, quo ei suaderet vt sagitta Menelaum confoderet.

LAOMEDON, pen.corr.λαομέδων, Rex fuit Troiæ, Ili filius, qui quum ædificandis Troiæ mœnibus cogitaret, Apollini & Neptuno id negotij dedit,pactus mercedem,quam mox extructis mœnibus se soluturum iureiurando affirmauit.Verùm perfecto opere Laomedon periurus, pactam mercedem negauit: propter quod dij irati, Neptunus aquam,Apollo pestem vrbi immisit. Duplici igitur calamitate affectus Laomedon, de remedio oraculum consuluit: responsum est non aliter deos placari posse,quàm si singulis annis virgo Troiana ceto dilaceranda exponeretur.Institutum itaque est, virginem quotannis exponi, eámque sorte eligi.Sed quum tandem sors in Hesionem (quam tamen alij solam ab Apolline & Neptuno expostulatam tradunt) Laomedontis filiam cecidisset, & iam scopulo alligata, monstrum expectaret,Hercules forte illac trãsiens, liberaturum se filiam Laomedonti pollicitus est,si equos diuino semine procreatos,quos habere eum cõstabat,in præmiũ sibi traderet.Hunc igitur in modum pactione facta, Hercules interfecta belua, virginem liberauit. Sed quum Laomedon promissis non staret,indignatus Hercules, collecto vndiquaque exercitu,Ilium expugnauit, Laomedontem occidit, Hesionem Telamoni vxorem dedit, quòd primus murum conscendisset, Priamum eius filium captiuum abduxit, qui postea auro à vicinis redemptus fuit, ideóque,ἀπὸ τῆς πρίασθαι,hoc est,à redimendo nomen obtinuit.

Laomedontiades, patronymicum. Virgilius libro 8, Laomedontiaden Priamum Salamina petentẽ, Vbi additur 2,vt in multis aliis,vt cõmodius in

dius ingrediatur carmen heroicum, sicut Anchisiades, Telamoniades. Aliquando subtrahitur syllaba,vt Athemides,pro Athemonides, Deucalides pro Deucalionides.

Laomedonteus,pen.prod.λαομεδοντιάδης,a diectiuum deductum à Laomedõte Troianorum rege.Virg.4. Aeneid. –necdum

Laomedonteæ sentis periuria gentis?

Lapathum,λάπαθον, Herba est acidi saporis, quæ à Latinis rumex appellatur. Multæ autem sunt lapathi species, quas vide apud Plinium lib.20.cap.21.

LAPERSAE,λαπέρσαι,Dicti sunt Castor & Pollux Iouis filij,ab eo quòd Lân agri Laconici vrbem expugnauerint.

LAPETHOS,λάπηθος,Cypri insulę oppidum est,portum habens & naualia.Meminit eius Plinius lib.5,cap.31.

Lapis,idis,Quem Græci λίθον vocant, à nonnullis ita distinguitur à saxo,vt lapis mitior sit,minórque,ac tenerior:saxum maius,asperius,durióque. Vnde gemmæ lapides, non saxa dicuntur. Plin.lib.36.cap.18, Nusquam hic vtilior,quàm in Italia gignitur,lapísque,non saxum est. Idem,Est & viridis lapis,vehementer igni resistens,sed nusquam copiosus:& vbi inuenitur,lapis,non saxum est. Sed hæc profectò differentia non videtur cum Plinio conuenire,qui non magnitudine distinguit saxum à lapide.Nam etiam columnas ex vno lapide fieri,& Laocoontis statuam ex vno lapide excisam fuisse affirmat. Videtur itaque magis dicendum,saxum esse, quod ex rupibus vel lapicidinis excinditur:lapidem,qui è terra effoditur. ¶Et quoniam apud veteres lapidibus milliaria signabantur,ponitur quandoque lapis pro milliario. Vnde legimus,ad tertium,ad quartum lapidem. ¶De lapide emptos quoque dicimus,qui publica auctione à præcone erant venditi. Nam prisco more præcones ex lapide facere præconium solebant:vbi mancipia quoq; vænalia,præconis voce proclamabantur. Colum.lib.4,Non tamen excedunt septem iugera, vnius operam vinitoris, quem vulgus quidem parui æris,vel de lapide noxium posse comparari putat. Cicero in Piso,Tribunus de lapide emptos esse ait,quia mercede id faciebant. Traductum autem est à lapide quodam editiore,quem Romæ fuisse compluribus autorum testimonio constat, vnde præcones in auctionibus res vænales pronuntiabant. Vnde M. Tullius vilissimos homunculos, de lapide emptos appellat. ¶Hominem præterea lapidem quandoq; dicimus, qui negligens stupidúsque sit, quique ad id agendum quod maximè oporteat,nõ moueatur. Terent.in Heaut.Hei,quid stas lapis? Ibidẽ,Quot res dedere,vbi possem persentiscere. Nisi essem lapis,quæ vidi? ¶Lapis interdum,pro petra accipitur.Virg.Ecl.1,Et tibi magna satis,quanuis lapis omnia nudus,Limosóq; palus obducat pascua iunco. ¶Lapis incusus, manualis mola est, cudendo exasperata. Virg.1. Georg. –lapidémque reuertens Incusum, aut atræ massam picis vrbe reportat. ¶Lapis bibulus,qui arenarius vocatur. Virg.2.Georg.Aut lapidem bibulum,aut squallentes insode conchas,hoc est,pumicem.

Lapideus,a,um,Quod ex lapidis materia cõstat.λίθινος.vt, Lapideus murus,apud Liuium lib.1.ab Vrbe.Lapideus imber, apud eundem lib.10. bel.Pun.&,Lapidea Niobe,id est in lapidem conuersa.Cic.3.Tusc.u.Et Niobe fingitur lapidea, propter æternum, credo, in luctu silentium. ¶Per translationem ponitur lapideus pro graui & ponderoso. Plaut. in Truc.Lapideus sum,commouere me miser non audeo.

Lapidosus,a,um,Quod lapidibus abundat.λιθώδης.Ouid.de Nuce,Caussabor quare sit lapidosus ager. Plin.lib.19.cap.8, In locis incultis,lapidosis. ¶Aliquando pro duro ponitur.Virg.2.Georg. Et prunis lapido sa rubescere corna.

Lapidarius,ria,rium,Quod ad lapides pertinet.λατομικός.vt,Latumiæ lapidariæ.Plautus in Capt.Tyndarus in latomias lapidarias ab Aegione damnatur.

Lapillus,li,diminutiuũ, Calculus, paruus lapis.λιθίσκος. Plin.lib.10.cap. 23,Excubias habent nocturnis temporibus lapillum pede sustinentes, qui laxatus somno & decidens,indiligentiam coarguat. ¶Lapillorum item nomine gẽmas, hoc est lapides pretiosos intelligimus. Curtius, Lapilli auribus pendent.Horatius 1.Serm.satyra 2,Nec magis huic intra niueos viridésque lapillos.Ouidius de Nuce,Peregrini lapilli.

Lapicida,æ,vel Lapidicida,æ,gener.masc. Qui lapides vel ex rupe excindit,vel ædificio adaptat. λατόμος,λιθοξόος,λιθοτόμος,λατόπος,λιθουργός.

Lapidicina,pen.prod. vel potius lapicidina, quemadmodum lapicidam, & homicidam dicimus:Locus vbi lapides excidũtur, quam λατομίαν vocant Græci.Vnde & carcerem latomias vocamus,siue quòd damnati ad lapides excidendos mittebantur:siue quòd Syracusanorum tyranni latomias habebant instar carceris excauatas, ex quibus excisi lapides fuerant ad vrbem extruendam,hísque pro carcere vtebantur. Plautus in Capt.In lapidicinas facite deductus siet. Cice.2.de Diuin.Potest igitur tale aliquid etiam sua sponte in lapidicinas Chiorum extitisse.

Lapido,as,pen.corr.Lapidibus obruo, vel lapides in aliquem iacio.λιθάζω, λιθοβολῶ, καταλιθάζω. Vnde scribit Macrobius lapidatũ à pop.Rom. fuisse Vatinium:significare volens, lapidibus iactis fuisse impetitum. ¶Transfertur etiam ad inanimata:vt, Lapidare aliquem verbis, pro eo quod est incessere.Macrobius,Notantes eius importentiam hac dicacitate lapidatam. ¶Lapidare aliquando est lapidibus pluere. Liuius lib.7.bel. Pun. Veiis de cælo lapidauerat. Idem lib.3. Decad.5, Reate imbri lapidauit.Sueton.in Calig.Quo die obiit Germanicus lapidata sunt templa.

Lapidatio,verbale,Id est iactus lapidum. Cice.6.Verr.Fit magna lapidatio.Plin.de Vitis illustr.Intercedentem Bebium collegam facta per populum lapidatione submouit.

Lapidator,Lapides iaciens.λιθοβόλος.Cic.pro Domo sua,Percussor,lapidator,fori depopulator,obsessor curiæ.

Lapio,is,iui,itum,Durum efficio,& quasi in lapidem conuerto.λιθόω.Pacuuius,Lapit cor cura,ærumna corpus conficit.Festus,Lapit,id est dolore afficit.Obsoletum est.

Lapidesco,scis,scere.Legitur pro in lapidem conuerti,seu in lapideã duritiem. λιθοῦσθαι. Plinius lib.32.de baccis coralij, Aiunt tactu protinus lapidescere.Idem lib.5.cap.103,Similiter in flumine Salari vltra Surrentum,non virgulta modò immersa,verùm & folia lapidescunt.

LAPITHAE,penult. corr.λαπίθαι, Populi fuerunt Thessaliæ,Pindum & Othryn montes incolentes,Pirithoi olim imperio parentes. Hi primi omnium frænos & strata equorum crediuntur inuenisse. Virg.3.Geor. Fræna Pelethronij Lapithæ, gyrósque dedere. Et lib.2.Georg. Et magno Hylæum Lapithæ craterа minantem.

Lappa,æ,Herbæ genus,capitula habens leuiter hamata, ideóque vestibus adhærentia. Tres autem sub se complectitur species. Nam quædã dicitur canaria,quæ est exigua,canibúsq; adhæret.Altera maior est, & φιλάνθρωπος appellatur,quòd vestibus hominum adhærens,ipsos amare videatur:eadẽ vocatur aparine.Tertia appellatur personata:& maxima est,nascitúrque inter riuos & flumina. Græci eam ξάνθιον vocant.

Lappago,pen.prod.Herbæ,nomen est, quã describit Plinius lib.26.cap. 10.his verbis.Et lappago similis anagallidi, nisi esset ramosior,ac pluribus foliis,aspera,rugosa,asperioris succi,grauis odoris.Quæ talis est mollugo appellatur:similis,sed asperioribus foliis,asperugo.

Lapsana,penu.corr.λαψάνη,Olus syluestre trium foliorum: de quo Plinius lib.20.cap.11,Inter syluestres brassicas & lapsana est,pedalis altitudinis,hirsutis foliis,napi simillimis,nisi caudidior esset flore.Coquitur in cibo,aluum leniter emollit.Idem lib.19. cap.9, Necnon olus quoq; syluestre est trium foliorũ,diui Iulij carminibus, præcipuè iocis militaribus celebratum. Alternis quippe versibus exprobrauere, lapsana se vixisse apud Dyrrhachium,præmiorum parsimoniam cauillantes.

Lapsio, Lapsus, vide LABOR.

Laquear,ris,& per apocopen laquear,aris: & laquearium,rij, Dicitur camera,hoc est pars superior cubiculi & cœnationis conuexa,quæ variis adornari solet sculpturis & coloribus. φάτνωμα,σανίδωμα. ¶Hæc etiam lacunaria appellantur, propterea quòd tignorum interualla, quandam lacuum speciem præbere videantur. Horatius lib.2. Carm. Non ebur, neque aureum Mea renidet in domo lacunar. Seruius in illud Virgilij 1. Aeneid. Dependent lychni laquearibus aureis:à nomine lacus significante trabem in ædificiis planam,ait diminutiuũ esse lacunar,à quo lacunarium,& per antistœchon laquear,& laquearium.

Laqueatus,a,um,Quod est laqueis irretitum.ἐμπεπλεγμένος.Colu.lib.6.cap. 19,Cæterum corpus laqueatum, & diffentum temonibus obligatur, immotúmque medentis arbitrio est expositum. ¶Laqueatum item, dicitur id quod laquearibus est ornatum. φατνωτόν. Vnde laqueata tecta. Cic.lib.1.de Legib.Magnificas villas,& pauimenta marmorea,& laqueata tecta contemno.Et apud Liuium 5. Decad.lib.1, Laqueatum auro templum dicitur:hoc est laquearibus aureis,vel auratis ornatum qualis structura in tectis Regij palatij Parisiis visitur.Verba Liuij sunt hæc, Antiochiæ Iouis Capitolini magnificum templum, non laqueatum auro tantùm, sed parietibus totis lamina inauratùm, hoc est non tantùm habens laquearia maurata,sed etiam ipsos parietes auro incrustatos.

Laqueus,ei,Vinculum ita nexum,vt pondere depressum claudatur.πάγις. Vnde dicimus.Laqueo vitam finiuit,id est suspendio vitam finiuit. Cic.6.Verr.Homini iam collum in laqueum inserenti subuenisti.Ouid. 6.Met. –laqueóq; animosa ligauit Guttura.Virg.1,Geor.Tũ laqueis captare feras,& fallere visco Inuentum. ¶Ponitur etiam laqueus pro quacunq; re,qua homo capi ac irretiri potest. ¶Hinc griphos captiosáque argumentationes,laqueos dicimus. Cic. de Fato,Ad Chrysippi laqueos reuertamur. Gell.lib.1.cap.2,Atque interea vocabulis haud facilè cognitis, syllogismorum, captionúmque dialecticarum laqueis strepebat. ¶Hinc & Cicero pro Milone,laqueos iudicij dixit, Quum inquit illam belluam iudicij laqueos declinantem,iam irretitam teneret.Et pro Cecinna, capi aliquem laqueo verbi dixit, pro eo quod est, irretire aliquem argutiis verborum:Si ad interdicti sententiam contigis: & de quo fundo sit actum tum, quum Ebutius restituere iubebatur,id quærendum esse dicis, neque æquitatem rei verbi laqueo capi putas oportere:in meis castris,præfidísque versaris.

LAR,ris,vide LARA.

LARA, siue Larunda, Nympha fuit quæ Iunoni furta Iouis cum Iuturna patefecit.Hanc Mercurius compressit, & inde geminos sustulit,qui à matre Lares appellati sunt. ¶Sunt qui credãt Lares,δαίμονας,genioſque eosdem esse,existimantes vnicuique duos Lares esse: alterum bonum, alterum malum:vt nonnulli etiam duos Angelos bonum, malúmque à Deo in custodiam datos dicunt, sed non natos nobiscum, vt illi de genio siue lare dicunt.Colebantur domi, focúsq; illis sacer erat. Vnde vulgus focum,foculare appellat,quasi laris focũ. Hi putati sunt dij domestici,ἐφέστιοι θεοί, quòd ad vrbis commoda vigilare dicuntur inter compita.Ouid.in Fast.Lucifero subeunte Lares delubra tulerunt. ¶Ab a liquibus dij agrorum vocati sunt. Tibullus, Vos quoque fœlices quondam, nunc pauperis agri Custodes fertis munera vestita Lares. Quoniam autem Lares,siue Penates,etiam priuatorum domibus præesse credebantur(Plautus in Aulul. Ego Lar sum familiaris ex hac familia Vnde exeuntem me aspexistis:) factum est,vt vtrunque vocabulum pro ipsis domibus vsurpetur.οἰκία. Sallust.in Catil.Illos binas aut amplius domos cõtinuare,nobis laré familiarem nusquam vllum esse? Martialis lib.1, O mihi curarum pretium non vile mearũ,Flacce Antenorei spes & alumne laris.Horatius Sermo.lib.1.satyr.2,Qui patriũ Numæ donat fundúmq; laremq;. ¶Ponitur & pro parte interiore domus.Ouid.1.Fast.Omnis habet geminas hinc atq; hinc ianua frõtes: E quibus hæc populum spectat,at illa larem.Vbi etiam pro foco posset accipi,sicut & alibi sæpe apud Poëtas. ¶Quandoque pro igne.Col.lib.11.cap.1,Consuescátque rusticos circa larem domini,focúmq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

familiarem semper epulari.

Lararium,rij,Sacrarium domesticum,in quo Lares & dij peculiares adorabantur.ἱδρυτον, θυσιαστήριον. Scribit Lampridius Alexandrum Seuerũ in larario rem diuinam matutinis horis factitasse ad effigies deorum, in quibus habebat Apollonium, Orpheum, Abrahámum, & CHRISTVM. In secundo larario simulachrum Virgilij & Ciceronis.

LARANDA,παφλαγόνια,Ciuitas Lycaonię,in præfectura Antiochena,non procul à Derba.Vide Ptolemæum lib.5.cap.6,& Strabonem lib.12.

Lardum,di, siue laridum, Caro suilla quouis modo salita. κωφὶα ἀλὴξ. Ouid. lib.6. Fast. Pinguia cur illis gustantur larda Calendis?Laridum legitur apud Plautum in Captiuis, Quãta,inquit,pernis pestis veniet! quanta labes larido!

LARENTIA,Nobilissima maretrix fuit, quæ populum Romanum hæredem fecit,& postea pro dea habita, Flora appellata est: cuius sacra Floralia dicuntur.Vide suprà in dictione FLORA.

LARES,rium, Vide LARA.

Largior,ris,Profusè dono. πρόϊμαι, χαρίζομαι. Largiri ciuitatem.Cicero pro Cor. Balbo, Homo tum grauitate & prudentia præstans,tum vel nimium parcus in largienda ciuitate. Largiri cœnam. Plaut. Amphitryo.Proin tu istam cœnam largire,si sapis,esurientibus. Largiri libertatem populo. Cic.3. de Legibus.Sed ego, etsi satis dixit pro se in illis libris Scipio,tamen libertatem istam largior populo,vt autoritate valeant,& vtantur bonis:sic Cũm à me recitata lex est de suffragiis.Largiri vitam.Plaut.Asin. –iam ipse Vitam meam tibi largiar,& de mea ad tuam addã. Si tempus non largitur:id est non permittit, non cõcedit. Columella lib.5.cap.9.Largiri se vltrò.Plaut.Mil.Nam tu te vilem feceris,si te vltrò largibere.Largibere,pro largiêris. Sicut idem Plautus in Bacc.Tum libertatem Chrysolao largibere.

Largitor,verbale,Id est profusor,prodigus. Liu.6.ab Vrbe, Quum vrbẽ impetu cœpisset Dictator,prædam militi dedit,quo minus sperataṁ, minimè largitore duce,eò militi gratiorem. Cicero hac voce frequentissimè vtitur,pro eo qui largitione populum corrumpit, & ambitus crimen committit: quemadmodum in Oratione pro Cælio Non potest qui ambitu ne absolutum quidẽ patitur esse absolutum,ipse impunè vnquam esse largitor.Idem 1. Offic. Existũtq; in Repub.plerunq; largitores,& factiosi,vt opes quàm maximas consequantur.

Largitas,tis,δοξίλοια,& Largitio, onis, δεινομή, Inter se differunt,quòd Largitas (vt Agretius ait) humanitatis sit:Largitio, ambitionis. Est enim largitas rationabilis, & definitus liberalitatis effectus: largitio, expensa quæ fit ad aucupandum fauorem in petitione magistratuum. Terent.in Adelp.Quæ istæc subita ex largitas? Quandoq; tamen largitio pro liberalitate ponitur. Cæsar 1.bel.Ciuil.Simul à tribunis militum,centurionibúsq; mutuas pecunias sumpsit, has exercitui distribuit:quo facto duas res consecutus est, quòd pignore animos Centurionum deuinxit,& largitione redemit militum voluntates.

Largus,a,um, Idem quod copiosus, multus. Plin.lib.11.cap.39, Pili equis in iuba largi,in armis leoni.¶ Accipitur etiam pro eo qui multa largitur,hoc est pro eo qui liberalis est, vel etiam prodigus, splendidus.dapsilis.λαμπρὸς.δαψιλὴς.Cic.lib.2. Offic.Omnino sunt duo genera largorum,quorum alteri prodigi,alteri liberales.

Largè,aduerbium,Liberaliter,abundanter. δαψιλῶς. Horat.lib.1.Car.Ligna super foco largè reponens.

Largiter,aliud aduerbium,quanuis non ita in vsu sit. Brutus Attico, Sed persuade tibi de voluntate propria mea nihil esse remissum,de iudicio largiter.

Largitus,pen.cor. teste Nonio,pro Largè, siue largiter:sed antiquum est, & obsoletum.Afranius,Quid istuc est?quid fles? quid lachrymas? largitus proloquere.

Largiloquus,Qui abundanter loquitur.Plaut.in Cistel. –quæ vbi saburratæ sumus, Largiloquæ extẽplo sumus:plus loquimur, quàm sat est.¶ Sic etiã largissimum dicimus pro eo quod largè & abundãter affluit. Cic.3.de Orat.Grãdo mista imbri largifluo subita,& præcipitãs cadit.

LARINA,penult.produ.Virgo quædam Italica,vna ex Camillæ comitatu quæ Turno aduersus Aeneam suppetias tulit. Virg.11. Aeneid.At circum lectæ comites,Larinaque virgo, Tullaque,& æratam quatiens Tarpeia securim, Italides,quas ipsa decus sibi Dia Camilla Delegit,pacísque bonas,bellíque ministras.

LARINE,λαρίνη,Fons est Atticæ,sicut Callirrhoe.Plin.lib.4.cap.7.

LARISSA, λάρισα, Nomen est multarum ciuitatum. Vna est in plaga Thessalica, à qua Achilles Lirissæus dictus est. Alia pensilis in Creta. Alia in Peloponneso, arx Argiuorum. Alia in agro Attico. ¶ Apud Trallis etiam Asiæ vrbs est Larissa, vt Strabo scribit : à qua Larissæus Iupiter, δῖος λαρισαῖος, καὶ λαρισαίων,est dictus. ¶ Larissa quoq; in Italia,quam(vt Diodorus lib.1.scribit)Pelasgi condidere.Cæsar 3.bel.Ciuil.Vnàuersi simul Larissam versus se recipere cœperunt.

LARIVS, Lacus est totius Italiæ amplissimus : vnde & à Virgilio Maximus vocatur:quẽ & à Como vicino oppido nonnulli appellant Comẽsem.Per hunc lacum medius fluit Abdua fluuius, aquásque eius reddit suauiores : deinde per oppositam lacus partẽ erumpens, in Padum non lõgè à Cremona influit. Dictus Larius à fulicarũ multitudine.A Græcis enim λάρος vocatur fulica quæ est auis nigra & aquatica.

Larius, a, um, Catulus, Veronam veniat noui relinquens Comi mœnia, Lariúmque littus.

Larix,πεύκη Theophrasto,si Theodoro credimus, Arboris genus cognatum abieti & pino,nullam quantumuis longa senecta cariem sentiens neque ignem per se concipiens, neque vlla ratione ardens,eo quòd plurimum terrestris,aqueæque habeat substantiæ,minimũ autem ignææ, aut aeriæ.Nec est alia ratio eam consumendi, quàm si magna lignorũ copia vratur,quemadmodum in iis contingit lapidibus qui calcis gratia coquuntur.Abundat circa Padi ripas,& maris Adriatici littora,vix alibi nota.Vide Plinium lib.16.cap.10.Luca.lib.9, Et larices,fumóque grauem serpentibus vrunt Abrotanum.

LARODII,Populi fuerunt in Scythia Asiæ,vt lib.4.scribit Herodotus.

Larvæ,arum,Noxiæ inferorum vmbræ:à Laribus (vt quidam putant) dictæ.μορμόνες,μορμολύκεια,Plaut.in Amphit. Nam hæc quidem ædepol laruarum plena sunt.Vnde Laruati,μυμφόληπτοι,dicuntur furiosi,& mente moti quasi à laruis exterriti : quales sunt quos vulgò Dæmoniacos appellant. Plautus, Laruatus ædepol hominem miserum mendicũ quæritat.Hic etiam ceriti dicuntur,à Cerere, quasi Cereris ira animo vexati. Plautus, Certè laruatus,aut ceritus. ¶ Larua etiam persona, πρόσωπον,μορμολύκειον, dicitur quam barbari vocant Mascam: & Laruatum,dicimus personatum. Horatius 1. Serm.Saty.5. Nil illi larua, aut tragicis opus esse cothurnis. Apuleius in Apol.Laruas appellat noctium occursacula,bustorum formidamina, sepulchrorum terriculamenta.Augustinus lib.4.de Ciuit. Dei,Laruæ dicuntur animæ hominum deprauatæ,& in malis vitæ meritis maculosæ,quę à corpore sepratæ,terriculamentum sunt mortalibus.

Larualis,le,Terribilis,deformatus,pallens,emaciatus, ac prorsus horrendus.μόρμος.Sidonius,Facies veluti vmbris mœstificata larualibus.

LARVNDA, Nympha fuit, Larium mater, quam alij Laram vocant,à qua Lares dicti.Vide LARA.

Larus,ri,Auis est aquatica,colore furuo,magnitudinem columbæ non multum excedens.λάρος. Quidam fulicam interpretãtur.Larus hians. λάρου πεχλωδέ,prouerbiali metaphora de furibus dicitur. Est enim hæc auis mirum in modum rapax & vorax.Suidas.

LARYMNA,Oppidum in ora Locrorum Epicnemidiorum,ad Boagriũ amnem,non procul à Thronio oppido,teste Plinio lib.4.cap.7.

Lasanum,pen.cor.λάσανον, Vasculum euacuando ventri accommodatum.Horatius 1.Sermonum,Satyra 6,Quum Tyburte via Prætorem quinque sequuntur, Te pueri lasanum portantes,cœnophorúmque.

Laserpitius,ua,uum,pen.prod. Proteruus,falax, plus mollitiei (vt inquit Valla in Raudensem)quàm roboris aut constantiæ habens.ἀσύλυδε,λάγνος. Virg.3. Ecloga, Malo me Galatea petit lasciua puella. Plin.lib.8. cap.40,Memoratur & Nicomedis Bithyniæ Regis, vxore eius Consingi lacerata, propter lasciuiorem eius cum marito iocum. ¶ Dicitur etiam de brutis animantibus.Virg.2.Ecloga,Florentem cytisum sequitur lasciua capella. ¶ Aliquando ponitur pro impudico. Mart. lib.1, Lasciua est nobis pagina,vita proba.

Lasciuia,æ,Mollities,petulantia,nequitia, incontinentia animi nec virtutem,nec probitatem reuerentis,procacitatéque se oblectãtis. ἀσύλγεια, λαγνεία.Procedit enim lasciuia ab animi alacritate. ¶ Aliquando ponitur pro ioco,petulantia,& procacitate improba.Plinius lib.26.cap. 1, Grauissimum ex his morbis Lichenas appellauere Græco nomine, Latinè,quoniam in mente ferè oriebatur, ioculari primùm lasciuia, (vt est procax natura multorum in alienis miseriis,) mox & vsurpato vocabulo, mentagram, occupantem in multis totos vtriq; vultus. ¶ Lasciuia maledicendi,apud Quintilianum lib.9.cap.2, ponitur pro dicacitatis voluptate.A sistentes,inquit, oderint hanc maledicendi lasciuiam. ¶ In oratione quoque ludibundi,& exultante dicitur esse lasciuia. Idem Quintilianus, Ne recentis huius lasciuiæ flosculis capti, voluptate quadam praua deliniantur.

Lasciuibundus,a,diectiuum.Plautus, Quidnam dicam Dinacium lasciuibundam tam libenter mœrere?

Lasciuè,aduerbium,id est petulanter,procaciter,molliter,nequiter.

Lasciuio,is,Significat petulanter agere. σκυβρίζω, ἀσυγλύνω. vt equi indomiti solent,aut qui diu in otio fuerunt, qui aut calcitrare præter solitum,aut lusitare,exultaréque solent. Colum.lib.7, Satietate verni pabuli pecudes exhilaratæ lasciuiunt. ¶ Lasciuire etiam arbores dicuntur,quum nimia pabuli hubertate luxuriant.Budæus.

Laser,seris, Succus laserpitij,eximij in medicamentis vsus. ὑπὸ σιφίου. Plin.lib.19.cap.3,Ab his proximum dicetur autoritate clarissimum laserpitium,quòd Græci silphion vocant,in Cyrenaica prouincia repertum:cuius succum vocant laser,magnificum in vsu, medicamẽtisque. Colum.lib.5.cap.10,Nos exiguum admodum laseris vino diluimus,& ita cacumina arboris summa oblinimus. Laseris in condituris meminit Apicius.Palladius lib.3. laser appellat opon Cyrenaicum, eo quòd laserpitium herba ex qua hic succus conficitur, primùm in Cyrenaica regione sit reperta.Officinæ Asam fœtidam appellant.

Laserpitium,tij,Virgultum herbidum, ex cuius culmo exudat succus roscidus quem vocant laser,magnificum in medicamentis, & in Cyrenaica prouincia laudatissimum.σίλφιον. Hinc Catullus ad Lesbiam laserpiciferas vocat Cyrenas. Caulem laserpitij magudarim vocari autor est Galenus,quanquam non desunt qui ipsum etiam semen eodem nomine appellent. A laserpitio Cato formauit Laserpitiatus,a, um, cap. 116.de Re rust.Lentim quomodo seruari oporteat. Laserpitium aceto diluito,permisceto lentim aceto laserpitiato,& in sole ponito. Plinius lib.18.cap.30.Sunt qui lentem aceto laserpitiato respergant.

LASIA,λασία,Insula est decem tantùm passuum millibus distans à Gerestо Eubœæ,quæ notiore nomine Andros dicitur.Autor Plinius lib.4. cap.12. ¶ Est & altera eiusdem nominis insula,non procul à sinu Troezenio,teste eodem Plinio loco iam citato.

Lassus,nomen est adiectiuum,Idem significans quod fessus vel fatigatus hoc est corporis vel animi labore fractus. κεκμηκώς. Plautus Amphit. Lassus sum hercle,è naui vt vectus huc sum:etiam nunc nauseo, Terent. Hecyra, Etenim lassam oppidò tum aiebant : eo ad eam non admissa sum.Plautus Pseud. –nam vt lassus veni de via,Me volo curare. Amore lassus.Ouid.3.Amo.Eleg.6.

Lassulus,li,diminutiuum.Catullus,Itaque vt domum Cybeles tetigerũt lassulæ Nimio è labore somnum capiunt sine Cerere.

Lassitudo, is, Pro molestia quam ex labore suscipimus. κάματος, κόπος. Sallust.

Sallust.Non famẽ aut sitim, neque frigus, neq; lassitudinem opperiri. Plaut. Capt. –illic ibi demũ est locus, Vbi labore lassitudo est omnis exigunda ex corpore. Cic.ad Cornif.Sed nulla lassitudo impedire officiũ & fidẽ debet.Cæsar 2. bel.Gall.Cursu ac lassitudine exanimatus.

Lasso,es,Lassus sum, à quo Lassesco, is, lassus fio,fatigor. ἀπεκάμνω. ἐκκάμνω,ἀποκάμνω,ἀποτρόομαι.Plin.lib.10.cap.16,Non lassescere in vllo labore qui neruos ex alis gruis & cruribus habeant. Idem lib.14.cap.2,Si non præpinguis sols huberras lassescentem sustineat.

Lasso, as,Fatigo,κοπίω,ἀποτρόω,κατατείνω.Plin.lib.3.Epist.Multisq; causis non lassaretur modò,verumetiam confunderetur. Mart.lib.8,Lassãre dominum supplicibus libellis.Ouid.3.de Ponto,Mitius ille perit,subita qui mergitur vnda, Quàm sua qui tumidis brachia lassat aquis. ¶ Huius compositum est delasso, vehementer lassò. Plautus in Asin. Eum etiam hominem in Senatu dare operam aut clientibus ibi labore delassatum,noctem totam stertere.

Lassor,aris,passiuum.Ouid.2.Meta.In molli nequicquam lassor arena.

Lassatus,participium.Iuuenal. Satyra 6, Et lassata viris, nondum satiata recessit.

LASTHENIA,Nomen est mulieris Mantineæ quæ adeò cupida fuit discendæ Philosophiæ, vt assumpto virili habitu, Platonis auditorium frequentaret.Laërtius.

LASVS, λάσος, Primus de musica scripsit, & dithyramborum certamen protulit primus:vixítque temporibus Darij Persarum regis.Suidas.

Lateo,es,latui,In occulto sum.λανθάνω.Virg.3.Eclog.Latet anguis in herba.Cic.3.Verr. Nullæ sunt occultiores insidiæ, quàm hæ quæ latent in simulatione officij.Horat 1.Epist.– Veianius,armis Herculis ad postẽ fixis,latet abditus agro. ¶ Et quoniã ea quæ in occulto sunt,ferè ignoramus,factum est vt latere accipiatur pro incognitum esse,vel ignorari.Et in hac significatione plerunq; accusatiuum habet,Virg.1.Aeneid. Nec latuere doli fratrem Iunonis,& iræ. ¶ Sic dicimus,Hæc res latet me:id est ignoro hanc rem.Latet plerosque:id est in occulto est plerisque,vel plerique ignorant. Plin.lib.2.cap.20,Latet plerosque, magna cæli affectatione compertum à principibus doctrinæ viris, superiorum trium fiderum ignes esse. ¶ Aliquando etiam in hac significatione cum datiuo legitur. Lucan.lib.10, Tu mihi causa lates. ¶ Huius verbi composita sunt,Deliteo,de quo suprà:Obliteo,quod est omnino vel circunquaque lateo. περιφρίπτομαι,ἀλλαχῶ. Seneca,Qui velut timidum atque inermis animal metu oblituit, ille sibi non viuit, sed quod est turpissimum, ventri, somno, libidini. ¶ Hinc obliteſco. Varro, Ne æstu per rimosa in rimis eius grana obliteſcant, & recipiant aquam.

Latenter, aduerbium, clàm, occultè.κρυβδαίως.Cic.in Topic.Cùm enim nihil sine causa fiat,hoc ipsum est fortunæ euentus obscura causa,quæ latenter efficitur.

Latito,as,pen.cor.Sæpe,aut ferè semper lateo.λανθάνω,λαλαγῶ.Cicero pro Cluẽt.Extrahitur domo latitãs Oppianicus à Manilio. Hora.3.Carm. Ode 12,Catus idem per apertũ fugientes Agitato grege ceruos iaculari,& Celer alio latitantem fruticeto excipere aprum. Lactant.lib.3, Latitantem atque ignotam sibi veritatem differendo eruere voluerũt. ¶ Cato tamen latitauerunt dixit,pro frequenter tulerunt, frequentatiuum secundum verbi fero, fers. ¶ Latitare,inquit Budæus, dicuntur qui ad iudicium vocati frustrantur, & iudificantur.Cicer.pro Quint. Ego experiri non potui : latitauit,procuratorem nullum reliquit.

Latitatio, onis, Quintilianus lib.7.cap.3,Sonus,clamor, gemitus,latitatio.metus,& similia.

Latebra,bræ,pen.cor.& Latebræ,arum, locus vbi aliquid occultatur.φωλεός.Lucanus lib.1,Cedendum est bellis,quorum tibi tuta latebra Lesbus erit. Quintilianus,Et quanuis odio euersoris nostri euocatus ex latebris suis,populus subsellia non implet. Quidam ita distinguunt:vt latebræ de hominibus dicantur:latibula de feris. quod quanuis aliquando verum sit, non semper tamen obseruatur. Nam & latebræ passim apud receptæ autoritatis scriptores pro ferarum lustris inueniũtur accipi. Liu.lib.46, Inter vepres, & latebras ferarum noctem vnam delituit.Plin.lib.10.cap.19, Oenãthe quidem etiam statos latebræ dies habet.¶ Neque solùm de ferarum cubilibus, verumetiam de quibusuis locis dicitur,in quibus aliquid absconditur.Plaut.in Aulu.Non metuo, ne quispiam inueniat,ita probè in latebris situm est. ¶ Ponitur interdum latebra pro excusatione,& prætextu.πρόσχημα. Cic.3. Offic. Sed si hoc sibi sumant, nullam esse fidem, quæ infideli data sit,viderint, ne quæratur latebra periurio.id est excusatio qua lateat,id est non videatur periurium.

Latebricola,latebricolæ,penultima correpta,Latebras incolens. φωλεύτης. Plautus Trinumo Latebricolarum hominum corruptor.

Latebrosus,a, um, vt, Latebrosus locus, in quo frequentes latebræ sunt. φωλεώδης. Plautus in Bacch. Nam huic ætati non conducit mulier latebrosus locus.Latebrosus locus ad equites tegendos,Liuius 1,Bell. Pun. Colles latebrosi, Silius lib.5,Flumina latebrosa,Virg.8.Aeneid. Nox latebrosa,Lucan.lib.6.Via latebrosa,Cic.pro Sest.

Latebrosè, aduerbium, Occultè, clàm, κρυβδαίως. Plaut.Trinu.–pater adsum,Impera quid vis,neque tibi ero in mora : neque latebrosè me abs tuo Conspectu occultabo.

Latibulum, li. In quo aliquid delitescit. φωλεός. Valla distinguit latibuli à latebra,quòd latebra hominum sit,latibulum ferarum. Sed hæc differentia non semper obseruatur. Nam quemadmodum suprà ostendimus,latebram etiam pro ferarum lustris accipi, ita etiam latibulum aliquando de iis locis dicitur,in quibus homines se occultant.Cic.Attico lib.12, Ego autem volo aliquod emere latibulum, perfugium doloris mei.

Latibulo,latibulas,Neutrum, & latibulor, aris,deponens,significat lateo. φωλεύω,Varro,Vide ne seruus dominis latibulet. Accius, Progredere,& Saturnus,

nequis latibuletur,prospice.Antiquum est.

Later,masc.gen.laterem, latere:& lateres in plurali integrum inuenitur pro terra cocta,& in lapidem durata:genitiuus & datiuus singulares rarò leguntur.πήλινος. Cic.2.de Diuin.Num hoc in latere,aut in cæmento,ex quibus vrbs effecta est,potuit valere?Columel.lib.6.cap.14, Itaque quum id accidit,veteri lateri later conteritur, eóque intrito, &c. Idem lib.9. cap. 6.Reliqua sunt alueorum genera duo vt vel ex fimo fingantur,vel lateribus extruantur.Valla lib.1, Coctiles lateres,qui cocti sunt,& non crudi. Vitruuius,Siue silex, siue cæmentum,aut coctus later,siue crudus,his erit vtendum.Plaut.Latere firmior. Laterum tria genera sunt:didoron, δίδωρον, à longitudine duorum palmorum ita dictum:palmorum (inquam)maiorum, quorum singuli valent palmos minores tres,hoc est digitos duodecim:quæ mensura geminata consicit sesquipedem:quæ erat didori longitudo:latitudo autẽ pedis vnius. Alterum tetradoron,τετράδωρον:tertium pentadoron,πεντάδωρον nominabant, à mensura quatuor & quinque palmorum. Græci enim antiqui δῶρον palmum vocabant,& ideo δῶρα munera,quia manu darẽtur. Vide Plinium lib.35,cap.14. ¶ Laterem lauare,prouerbiali specie dicitur pro eo quod est,operam ludere. Inde tractum, quod rubedo illa in lateribus ablui non possit.Terentius in Phormione,Purgem me:latere lauem.id est frustra agam.

Laterculus,li,diminutiuum,Paruus later.πλινθίον.Plinius,Crudis latercu lis ad formam camini. Curtius lib.5. scribit laterculo coctili structos fuisse muros Babylonis, Colum.lib.18.cap.14,Sub porticibus deinde quadratæ haræ cæmentis,vel etiam laterculis extruuntur.

Lateritius,a,um,Quod est materiatum ex latere. πλινθινος. Plin.Lapide duro,ac silice æquo construunt, veluti lateritios parietes. Idem lib.35. cap.14,Græci præterquam vbi è silice fieri poterat structura, parietes lateritios prætulere.

Laterarius,adiectiuum,Idem quod lateritius. πλινθινος. Plin.lib.7. cap. 56,Laterarias domos constituerunt primi Euryalus,& Hyperbius fratres Athenis.Sic enim legit Calepinus:quum tamen omnia Plinij exẽplaria, quæ quidem nobis videre contigit,hunc in modum legendum ostendant.laterarias, ac domos constituerunt, &c. vt laterarias intelligamus officinas fornacésque fingendis, coquendísque lateribus aptas. ¶ Laterarium, genus tigni. Vitruuius.lib.1.cap.20,Ipsi autem laterarii circa fixis continentur,tegantúrque tabulis maximè palmeis.

Lateralis,vide LATVS, subst antiuum.

LATERANVS,Nomen proprium nobilissimi Romani,qui quum Cõsul designatus esset,iussu Neronis est interfectus.Iuuen.Saty.10,–egregias Lateranorum obsidet ædes Tota cohors.Vnde etiam Lateranensis basilica sancti Ioannis vocata est,quòd eo in loco extructa sit, vbi olim erat palatium Lateranensium clarissimæ apud Romanos familiæ.Hieronym.ad Marcel.Quis credat mulierem nobilem & potentem in domo Laterani Consulis desponsari,&c.

Laterna,æ, à lateo, licet lateo habeat primam correptam, laterna verò productam.ἐπὶ τὸ φαύειν. Martial.lib.14,Dux laterna viæ clausis feror ausrea flãmis : Et tuta est gremio parua lucerna meo. Dicta laterna quod lumen in ea inclusum lateat. Fit ex laminis corneis, in qua candela inciditur,ne à vento extinguatur.Plaut.in Amph.Quo ambulas tu,qui Vulcanum inclusum in cornu geris?

Laternarius,rij,Qui alteri laternam præfert.λυχνοῦχος,λαδηχὲς,λυχνοφόρος,λυχνοφὸρος. Cic.in Pisonem,An cum altero barbaro Epicureo,cum altero Catilinæ laternario?

Latesco,vide LATVS adiectiuum.

Latex,laticis, Omnis humor dicitur, ab eo quod intra aliquid lateat. ὑγρὸν. De aqua, Virg.4. Aeneid. Sparserat & latices simulatos fontis Auerni.De vino,Idem 1.Aen.Regales inter mensas,laticémq; Lyæum. Sic Ouidius Palladios latices dixit,quum oleum dicere vellet.Et Lucretius,Absynthij laticem.Liquoris vitigeni lacte,Lucr.lib.5.Cærulei latices, Ouid.3. Trist.Eleg.10. Calidi latices,Virg.6.Aeneid.Absynthij amarum perpotare laticem,Lucr.lib.4.

Lathyris, λάθυρις, Herba quæ cataputia maior appellatur, de qua sic Plin.lib.27.cap.11.Lathyris folia habet multa,lactúcæ similia, tenuiora,germina multa,in quibus semen tuniculis continetur, vt capparis.

Latialis,vide LATIVM.

Latibulum,vide LATEO.

Laticlauium,Latifolia,Latifundium,vide LATVS,adiectiuum.

Latine,Latinus,vide LATIVM.

LATINI,Italiæ populi dicebantur,qui eum tractum incolebãt, qui est inter ostia Tyberis & Circeios : quam Italiæ partem Latium antiquũ appellabant. Hi ante Aeneæ in Italiam aduentum Aborigenes dicti sunt:postea verò Troianis permisti vno nomine dicti sunt Latini, siue à Latio regione illa quam incolebant, siue à Latino rege, cuius filiam Lauiniam Aeneas duxerat vxorem.

LATINVS,ni,subst antiuum,λατῖνος,Nomen Regis Aboriginum,Fauni & Maricæ nymphæ filij,cuius filiam Lauiniam Aeneas accepit vxorem.De hoc Virg.lib.7.Aeneid.–Rex arua Latinus, & vrbes Iam senior longa placidas in pace regebat.

Latio,vide FERO.

Latito,vide LATEO.

Latitudo,vide LATVS adiectiuum.

LATIVM,tij,Ea pars Italiæ est,teste Plin. lib.3.cap.5, quæ est inter ostia Tyberis & Circeios, millia passuum quinquaginta in longitudinem non excedens : quod postea prolatis imperij terminis, antiquum Latium est appellatum. Postea verò, teste Seruio, Latij nomine dictum est quicquid est inter Tyberim & Vulturnum amnes. Totúsque ille tractus diuiditur in Latium citerius, & Latium vlterius. Citerius Latium à Tyberis ripa Fundos vsq; protẽditur:vlterius,à Fundis vsq; ad Vulturnum amnẽ. ¶ Dictum autem Latiũ putatur,quòd illic latuerit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Saturnus, dum Iouem fugeret. Ouid.lib.1.Fast. Dicta quoque est Latium terra latente Deo. Virg.8. Aeneid. – Latiúmque vocari Maluit, his quoniam latuisset tutus in oris. Contrà Varro Latium à Latino Rege dictum asserit.

Latius,a,um, Quod ex Latio est. Colu.in Præfa.lib.1, An Latiæ musę non solos adytis suis Accium & Virgilium recepere: sed eorum & proximis,& procul à secundis sacras concessere sedes? Agri Latij, Ouidius 3. Fast. Gens Latia, Ouidius 4. Fast. Lingua Latia, Ouidius 2.de Ponto, eleg.3.

Latialis,le, Quod ex Latio est: vt, Iupiter Latialis dictus est, quòd in Latio coleretur. Virgilius, Et residentes celsa Latialis Iupiter Alba. Cicero, Sicut vtique ferias non Latiales, Latiares ve, sed Latinas dixeris, aut Latias. Latialis sermo, qui & Romanus, & Latinus. Plinius lib.3. cap.1, Ex his digna memoratu, aut Latiali sermone dictu facilia. Id est Latino. Macrobius lib.1.cap.1, Doctrinæ latialis haud inscium.

Latinus,a,um, Λατῖνος, nomẽ deriuatiuum à Latio. Virg.1. Aeneid. Genus vnde Latinũ. Inde Latinum sermonem dicimus eum quo vtebantur in Latio. Carmen Latinum, Horatius 1.Carm. Ode 32. ¶ Latinæ cõsuetudini tradere, id est in Latinum sermonem conuertere. Col.in Præfa. lib.12, Hæc in Oeconomico Xenophontis: & deinde Cicero, qui eũ Latinæ cõsuetudini tradidit. Vertere in Latinum: hoc est in Latinam linguam. Quint.lib.10. cap.5, Vertere Græca in Latinum, vereres nostri oratores optimum iudicabant. Cic.1.de Finibus, Ita sentio, & sæpe disserui, Latinam linguam non modo non inopem, vt vulgò putarent: sed locupletiorem etiam esse, quàm Græcam.

Latinæ,arum, Feriæ erant conceptiuæ, singulis annis à magistratibus in certos, vel incertos dies concipi solitæ, quibus pro communi totius Latij salute Iouí Latiali in monte Albano sacra fiebant à præfecto vrbis Latinarum causa creato: populíque Latinis carnes diuidebantur ex præscripto vetusti fœderis inter Romanos & Latinos icti, Sp. Cassio, & Posthumo Cominio cos ss. Cuius fœderis leges ne vllo vnquam tempore interciderent, Romæ in æneæ columna fuerunt incisæ. Cicero pro Plancio, Quibus in municipiis vix iam qui carnem Latinis petant inueniuntur.

Latinè,aduerbium, Id est more Latinorum, λατινιστί. Cicc.6.Verr. Latinè me scitote, non accusatorie loqui. Idem 2.Philip. Antonium, quem gladiatorem non ita appellauit, vt interdum etiam M. Antonius gladiator appellari solet: sed vt appellant ij qui plane & Latinè loquuntur, hoc est propriè & aperté. Dicimus quoq; scio Latinè: vbi subauditur, loqui: quod turpiter exprimeretur: sicut quum dicimus, Scio fidibus, vbi subauditur, canere, non tamen exprimitur. Liuius 1.ab Vrbe, Terror ad hostes transiit. Etenim audiuerant clara voce dictum, & magna pars Fidenatium, vt qui coloni, additi Romanis essent, Latinè sciebãt. Cic.pro Cecinna, Quid enim facilius est, quàm probari iis qui Latinè sciant, in vno seruulo familiæ nomen non valere?

Latinitas,atis, Locutio ipsa Latina, siue sermo Latinus. Cic.Attico,lib.7, Secutúsq; sum, non dico Cæcilium, manè vt ex portu in Piræeum, (malus enim autor Latinitatis est) sed Terentium, cuius fabellæ propter elegantiam sermonis putabantur à C.Lælio scribi.

Latinienſis,& hoc Latinienſe, idem quod Latinus. Cicero de Aruſp.Reſpõſis. Quòd in agro Latinienſi auditus est strepitus cum fremitu. ¶ Signi ficare etiam potest eum qui alibi ortus, in Latio cum Latinis versatur, vt suprà dictum est in dictione Hispanus.

LATMIVS mons, λάτμιος ὄρος, mons Ioniæ, notus fabula Endymionis, quem quum Luna adamaret, in Latmio monte ab ea sopitũ ferunt, vt vnum ob eo osculum auferret, vnde & ipse Endymion Latmius dictus est Ouid.lib.3, de Arte, Latmius Endymion non est tibi Luna rubori?

LATOIS,ídis, secunda syllaba producta, Λατωΐς, patronymicũ est fœmininum à Græco nomine Λατὼ deductũ, quo nomine illi Dianæ matrem appellant, quam & nos Latonam. Latois itaq; à Poëtis accipitur pro Diana Latonæ filia, quam & Latini Græcorum imitatione Latoniam appellant. Ouid.7.Meta. Inde Calaureæ Latoidos aspicit aras.

Latomiæ,vel Latumiæ,arum, λατομίαι, à Græcis dicuntur, quas nos vocamus lapicidinas, hoc est loca vnde exciduntur saxa. Λᾶας enim à Græcis vocatur qui à nobis lapis: & τέμνω, sectio. Liu.6.bel.Pun. Comprehensa postea priuata ædificia, comprehensæ latomiæ, forúmque piscarium. Ad latomias damnari solebant ij qui in opus metalli damnabantur, Plaut.in Capt. Tyndarus in latomias lapidarias ab Aegione damnatur. Inde, inquit, ibis porrò in latomias lapidarias. ¶ Et quoniam carceres in plerísque locis siebant in lapicidinis iam effossis, vt in Sicilia Latomiæ Syracusanæ, factum est vt latomiæ de quouis carcere dicantur. Cic.7.Verr. Carcer ille qui est à crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis, quæ Latomiæ vocantur, in ístius imperio domi cilium Romanorum fuit.

Latomus, λάτομος, Latinè dicitur lapicida, qui è rupibus saxa excindit, aut ad opus adaptat.

LATONA, penu. prod. Λατὼ, filia Cœi Titanis, à Ioue amata & oppressa est, ex quo geminam concepit prolem, Apollinem videlicet & Dianã: quod Iuno adeò ægrè tulit, vt immisso contra illam Pythone serpente per totum terrarum orbem pellicem persecuta sit, donec errando ad sororem Asteriem in insulam Ortygiam peruenisset, à qua susceptа est ibique Dianam peperit, quæ euestigio obstetricis officium in nascitu ro fratre matri præstitit, & Apollinem nascentem suscepit: qui adultus mox Pythonẽ interfecit, & perentibus cœpit dare responsa. Porrò hæc insula, quũ antea Ortygia vocaretur, postea Delos vocari cœpit, quòd quum antea aquis mersa fuisset, subitò Iouis iussu cõspicua fuerit red dita. Nam δηλόω Græci dicunt, quod nos ostendere, seu manifestare.

Latonia, Λατωΐς, dicta est Diana, à matre Latona, quemadmodum Apollo ipse, Latonius, Λατῶος. Virg.9. Aeneid. Tu dea, tu præsens nostro succurre labori, Astrorum decus, & nemorum Latonia custos. Similiter Delos, vt ait Seruius, dicta est Latonia, quòd in ea Latona enixa sit Dianam & Apollinem.

Lator,latoris, vide FERO.

LATREVS, Vnus ex Centauris, λάτρευς. Ouid.12.Metam. Quem dederat letho membris & corpore Latreus Maximus.

Latria,æ,pen.prod. Latinè cultus, obsequium, seruitus. λατρεία. Augustinus lib.10.de Ciuit.Dei, Latriam nostri, vbicunque sanctarum scripturarum positum est interpretati sunt seruitutẽ. Sed ea seruitus quæ debetur hominibus: secũdum quam præcipit Apostolus seruos dominis suis subditos esse debere, alio nomine Græcè nuncupari solet. Latria verò secundum cõsuetudinem qua locuti sunt qui nobis Diuina eloquia condiderunt, aut semper, aut frequenter, aut penè semper ea dicitur seruitus quæ pertinet ad colendum Deum.

Latrix,icis, næ. Locus priuatarum sordium, & ad exonerandum ventrem accommodatus: à latendo, siue potius à lauando, vt mox Varronis testimonio docebimus. Ἀφοδεύω, ἀπόπατος. Apuleius de Asino lib.9. Omnia prorsus vt in quandam cœnosam latrinam, in eius animum confluxerant vitia. Foricæ verò loca publica, in quibus licet omnibus ventrem exonerare. Cloaca, aquæ ductus subterraneus dicitur, ad eluendas vrbis sordes accommodatus. Antiqui lauatrinam dixerunt: quæ postea, syllaba vna sublata, latrina est appellata. Varro lib.2. de Analogia. Deinde quum breuitatis causa nomina contraherent, quo essent aptiora, pro lauatrina latrinam nominarunt: sicut ex maxillis, axillis, & vexillis malæ, alæ, & vela diminuta sunt. Ex quo apparet, latrinam à lauando dictam esse, propriéque significare colluuiem omnium sordium, quæ ex tota domo in vnum locum confluunt. Plaut.in Curc. Istas tuas magnas minas non pluris facio, quàm ancillam meam quæ latrinam lauat. Videntúrque latrinæ differre à cloacis, tanquam priuatæ à publicis. Colum.lib.10, Immundis quacunque vomit latrina cloacis.

Latro,as. Proprium est canis, quum vocem edit, terrens, & in aliquem impetum faciens. ὑλακτέω. Virg.3. Ecloga, Multùm latrante Lycisca. Plaut.in Pœn. Etiámne meæ in me latrant canes? Cicc.pro Ros. Amer. Quòd si luce quoque canes latrent, quum deos salutatum aliqui venerint. ¶ Latrare ad homines transfertur, pro vociferari, & intentiore voce clamare. Cic.2.de Orat. Quid enim hic meus frater ab arte adiuuari potuit, quum à Philippo interrogatus quid latraret, furem se videre respondit? ¶ Huius verbi compositа sunt, Allatro, quod est latratu aliquem infesto. προσυλακτέω. Columella per translationem dixit, Sed ne caninum quidem (sicut dixere veteres) studium præstantius, locupletíssimum quenq; allatrandi. Oblatro, contra latro, nulla ratione contradico. καθυλακτέω. Lactant.lib.5, Qua Demetrianum (sicut ipse ait) oblatrantem, atque obstrepentem veritati, redarguere conatur.

Latror,aris, pasiuum. Plinius lib.25.cap.10, Hanc habentes negant latrari à canibus.

Latratur, impersonale. Ouid.2 Trist. Scit cui latretur, quum solus obambulat ipse.

Latrans,tis, particip. vt Colla latrantia canis. Propert.lib.5.Eleg.18.

Latratus, participium à pasiuo latror. Stat.1.Achil. – iuxtáq; Caphareus Latratum pelago tollens caput.

Latrator. ὑλακτητής. Virg.8. Aeneid. – & latrator Anubis.

Latratus,us, Ipsa vox canum, siue ipse latrãdi actus. ὑλαγή, ὑλαγμός. Virg. 5. Aeneid. – fœuit canum lattatus in auras. Ouid.2.Fast. Sicut aper longè syluis latratibus actus Fulmineo celeres dissipat ore canes. Plinius lib.8.cap.40, Ab alio in Epiro agnitum in conuentu percussorem domini, laniatu & latratu adactum vt cogeretur fateri scelus.

Latro,onis, Græca dictio est, qua significatur viarum obsessor, qui viatores aut vita aut pecunia spoliat. λῃστής. Horat.lib.1.Epist. Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones. Ita dicti, autore Festo, quòd à latere adoriantur: vel à latendo, quòd latenter insidientur. Cicero 2.Philipp. Erat enim viuendum latronum ritu, vt tantum haberet, quantum rapere potuisset. Horat.2. Serm. satyra 1, – quem cur distringere coner Tutus ab infestis latronibus? ¶ Vsurpant poëtæ latronem pro venatore. Virg.lib.12, – fixúmque latronis Impauidus frangit telum: quùm superius dixisset, Saucius ille graui venantum vulnere pectus. ¶ Apud antiquos etiam, latrones dicebantur conducti milites, à λατρεύω inseruio: nam seruiebant mercede. Moris autem erat, vt hos Imperator & circa se haberet, & primos mitteret ad omne discrimen, Varro autem huiusmodi stipatores putat latrones dictos, quasi laterones, quoniam circa latera esse soleant, quos nunc satellites vocant, qui principis alicuius latus tuentur, qui & laterani, & stipatores, & σωματοφύλακες vocantur. Plaut.in Mil. Nam ego hodie ad Seleucum Regem missi Parasitum meum, Vt latrones quos conduxi hinc, ad Seleucum ducerent, Qui eius regiam tutarentur.

Latrunculus, diminutiuum, Paruus latro. Cicero de Prouinciis Consularibus, Res in Sardinia cum mastrucatis latrunculis à Proprætore vna cohorte auxiliaria gesta. ¶ Sunt etiam latrunculi siue latrones, quibus ludimus, sedecim scrupis gemina acie vtrinq; directis: in quibus duo reges sunt inuicẽ contendentes, duæ reginæ, quatuor equites, sedecim pedites, quatuor satellites, totidem centuriones. Martialis, Insidiosorũ si ludis bella latronum Seneca, Latrunculis ludimus.

Latrocinor,aris, penult, corr. Latronum more prædor. λῃστεύω. Cic.pro Milone, Quasi appius ille Cæcus viam strauisset, non qua populus Romanus vteretur, sed in qua posteri sui impunè latrocinarentur. Cicc.1. de Nat.deor. Tot millia latrocinantur morte proposita: alij omnia quæ possunt, fina compilant. ¶ Significat & mercede milito. Plautus in Milite, – an quia latrocinaris, arbitraminí Quiduis vobis licere facere, verbero? Idem in Curc. Latrocinatus annos decem mercedem accipio.

Latrociniũ, vij. Ipse latrocinandi actus. λῃστεία. Columella. Et in ipso facto latrocinium. Cæsar 8.bel. Gall, Quia repentino latrocinio atq; impetu incolæ illorũ erant oppressi. Cic.pro Deiot. Tueri fines suos ab excursionibus hostium, & latrociniis. ¶ Ponitur aliquãdo pro ipsa militia. Plautus, Qui apud regem in latrocinio fuisti, stipendium acceptitasti.

Latrocinatio.verbale, Idem quod latrocinium. λῃστεία. Plin.lib.19.cap.4, Multitudinis innumeræ fœua latrocinatio.

Latrunculator, oris. Qui rerum capitalium iudex, siue quæstor appellatur, & vulgò *Iudex maleficiorum*. Vlpian.lib.5.Pandect.l.Solemus.de Iudic. Latrunculator de re pecuniaria iudicare non potest.

Latus,a,um, Spatiosus, amplus, laxus: cuius contrarium est Angustus. εὐρύχωρος, πλατύς. Plin.12.cap.7. Lata radice arbor. Terent.in Heaut. Huc est introlatus lectus. Cic.6. Verr. Vna via lata perpetua, multæq; transuersæ Syracusis. Ibidem, Insula est Melita, satis lato ab Sicilia mari, periculoſóque disiuncta.

Latus etiam aliquando participium est à Feror, idem valens quod portatus. Cic.ad Qu.Frat.lib.2. Latus lectica.

Latè,aduerbium, idem quod In multis locis. εὐρέως, διεξοδικῶς. Cicero pro Lege Manil. Latè, longéq; diffusa laus Pompeij. Idem pro M.Marcel. Vagabitur nomen tuum longè, atque latè. Virg.8. Aeneid. Lucus latè sacer. Cic.in Catil. Latius opinione dissemināsti est hoc malum. Idem 1.Offic. Hoc latíssimè patet, ad plurimóſque pertineat. Idem lib.5.de Fin. In omni autem honesto de quo loquimur, nihil est tam illustre, nec quod latius pateat quàm coniunctio inter homines hominum.

Latitudo, Pro spatiositate. πλάτος, εὐρύτης. Cicc.1.de Nat.deo. In hac immensitate latitudinum, longitudinũ, altitudinum. Cic.3.de Lege Agra. Qui latitudinem possessionum tueri, qui inuidiam Syllanorum agrorum ferre non possunt. Idem 2.de Orat. Oris prauitatem, & verborum latitudinem imitatur.

Latesco, Latus fio, & latum extendor. πλατύνομαι. Colum.lib.2, Iugerum agri non amplius quatuor sextariis raporum seminis obserendum est, quarta parte amplius napis spargendum, qui non in ventrem latescũt, sed tenuem radicem deorsum agunt. Cicero in Arato, Hic equus à capite & longa ceruice latescit.

Latifolia, Arboris glandiferæ genus quam nonnulli eandem putant cum esculo: à latitudine foliorum nomen habens. πλατύφυλλος. Plin.lib.16. cap.6, In querna glande alia dulcior, molliórque fœminæ, maris spissior. Maxime autem probantur latifoliæ ex argumento dictæ. Laurus latifolia, & Myrtus latifolia, apud Plinium lib.15.cap.7.

Latifundium, dij, Magnus & amplus fundus. εὐρυχωρία. Plin.lib.17.cap.12, Latifundiis non legitima natura festinatio. id est non potest vna certa ratio præscribi putandæ vineæ in magnis prædiis: quòd aliæ serius, id aliæ maturius desiderant. Idem lib.18.cap.6, Latifundia perdidere Italiam.

Lautuscláuus, Tunica erat purpurea prætexta, latior, tunica vulgari, qua Senatores vtebantur. πλατύσημον. Hoc vestis genere primus vsus est Tullus Hostilius Romanorum Rex, teste Plinio lib.9. cap.39. Vtebantur eo & sacerdotes: vt non obscurè ostendit Silius Italicus lib.3. quum ait, Sacrificam lato vestem distinguere clauo. Et quoniam hac veste vtebantur peculiariter Senatores, factum est vt Latusclauus accipiatur pro dignitate Senatoria. Plinius in Epist. Ego Sexto latumclau ũã Cæsare nostro, ego Quæsturam impetraui. ¶ Ab Ouidio Clauus simpliciter dicitur pro senatoria dignitate, illo versu, Curia restabat claui mensura coacta est.

Laticlauij, Senatores appellati sunt, à latoclauo. πλατύσημοι. Sueton. in Augusto, Ac ne expers castrorum esset, binos plerunq; laticlauios præposuit singulis alis. Laticlauia tunica. Valer.lib.5, Et tunica laticlauia donatum, ad Masinissam remisit.

Latus,eris, Quod est infra alam. πλευρόν. Virg.2. Aeneidos Lateríq; Argiuum accommodat ensem. Quint.lib.1.cap.11, Inclinatio laterum fortis & virilis. Cicc.pro Cluent. Is ex equo cecidit, & latus offendit vehementer. ¶ Hinc Lateris dolor, quem Græci πλευρῖτιδα vocant. Cicc.3. de Orat. Crassus laterum dolore consumptus. Horat.1. Serm. satyra 9, Hunc neq; dira venena, nec hosticus auferet ensis, Nec laterum dolor, aut, tussis, nec tarda podagra. ¶ Aliquando Latus pro viribus & spiritu ponitur. Cic.de Senect. Quum legem Voconiam magna voce & bonis lateribus suasissem. Idem de Senect. Neq; enim ex te vnquam es nobilitatus, sed ex lateribus, & lacertis tuis. ¶ A latere, dicuntur chari & amici principum, qui eorum lateribus semper adsunt. Liu.lib.4.bel. Pun. Ab latere inde eos nominat tyranni, quorum capita vilissima fingenti inter dolores gemitúsque occurrerunt. Curtius lib.5, Quum ad perniciem eius etiam à latere pecunia ipsius solicitarer hostis.

Latusculum, li, diminutiuum, Paruum latus, Catullus ad Thallum. Ne laneum latusculum, manúsque mollicellas Insusta turpiter tibi flagella conscribillent. Speculorum latusc ula, id est parua latera. Lucretius lib. 4, Quinetiam quæcunque latusc ula sunt speculorum.

Lauacrum, vide LAVO.

Laudo,das, Commendo, verbis extollo. λαινίω, ἐγκωμιάζω. Virg.2. Geor. – laudato ingentia rura, Exiguum colito. Differt autem à verbo Probo: quòd re magis probemus, laudemus verbis. Plautus in Trin. vtrum que coniunxit, Laudo (inquiens) consilium, & probo. ¶ Aliquãdo Laudare, est nominare. Plaut.in Capt. Id scias, Iouem supremum testem laudo. ¶ Laudare, inquit Macrobius libro 6.cap.7. Saturn. significat prisca lingua nominare, appellaréque. ¶ Nonnunquam etiam citare, & in testem adducere. λέγομαι. Gell.lib.3.cap.16, Varro vndecimo mẽ se nasci hominem posse dicit, cuíusque sententiæ tam de octauo, quàm de vndecimo mense, Aristotelem laudat autorem. Cic.3.de Ora. Atque hæc quidem ab his philosophis quos tu maximè diligis Catule, dicta sunt: quod eo sæpius testificor, quòd autoribus laudandis ineptiarum crimen effugiam, id est his philosophis nominatim citandis, & tanquã ad testimonium dicendum euocandis, quos autores harum rerum habeo. ¶ Laũ dare cum exceptione, id est non integrè. Cicc.lib.1. Epist. ád-

Quint. Fratrem, vnum est quod tibi ego præcipere non desinam, neque te patiar cum exceptione laudari. Omnes enim qui istinc veniunt, ita de virtute, integritate, humanitate commemorant, vt in tuis summis laudibus excipiant vnam iracundiam. ¶ Huius composita sunt, Allaudo, de quo suprà. Elaudo, quod veteres vsurparunt pro eo quod est plus quàm nomino. Varro. Elaudat, noménque eius millies repetit. Collaudo, simul laudo. συνεπαινῶ, συναινῶ, συνυμνῶ. Cicer. Lent. Si rem istam ex sententia gesseris, fore vt absens à multis: quum redieris, ab omnibus collaudẽre. Perlaudo. valde laudo Lactan. lib.6, Ea res quas etiam homo si contempserit, iure perlaudatur.

Laudatus,a,um, participium, siue nomen ex participio. ἐπαινετός. Abũdè laudatus, Ouid.1. Trist.eleg.6, Falsò laudata fœmina. Idem 3. Amor. eleg.11. Laudatissima forma. Idem Epist.18.

Laudator,oris. ἐπαινέτης, ἐγκωμιαστής. Ad Heren.lib.4, Nolo esse laudator ne videar adulator. Laudator voluntarius, Cic.6.Verr.

Laudatrix,cis. Cic.3. Tusc. Vitiorum laudatrix fama popularis.

Laudandus,gerundium: vt, loci non laudandi. Ouid.1. Trist.eleg.8.

Laudatio,onis, Ipsa laudantis oratio. ἐγκώμιον. Cic.4. Verr. Præclara laudatio. Idem 2.de Fini. Lege laudationes Torquate, non eorum qui sunt ab Homero laudati, &c.

Laudabilis,le, Quod merito laudari potest. ἐπαινετός, ἀξιέπαινος. Plaut. in Perſa, Aedepol dedisti virgo operam laudabilem, probam, & sapientem, & sobriam. Laudabilis vita, apud Ciceronem de Ami. Rectæ & laudabiles res, Idem.1.de Fin. Opus laudabile, Lucr.lib.5. Carmen laudabile, Horat.de Arte.

Laudabiliter,aduerbium, Cum laude & commendatione. ἀξιοθέως. Cicc. 5.Tusc. Quid?ad rectè, honestè, laudabiliter, postremò ad bene viuendum, satisne est præsidij in virtute?

Laudatiuus,a,um, Quod laudationi est accõmodatum. ἐγκωμιαστικός. Vn de Laudatiuum genus orationis à Rhetoribus dicitur, quod alio nomine demonstratiuum vocant Rhetores. Quint.lib.2.cap.16, Laudatiua totam, quæ est pars Rhetorices tertia. Et Laudatiuus casus, dictus est accusatiuus, quia per hunc videmur vel accusare, vel laudare.

Laus,dis, fœmin.gen. Præconium, commendatio, gloria. ἔπαινος. Terent. in Adel. – dij vostram fidem, Vtrum studióne id sibi habet, an laudi putat fore, si perdiderit gnatum? Propriè virtus est, non aliunde proueniens, sed suis nixa radicibus. Virg.5. Aeneid. Primam meruit qui laude coronam. Dicta ἀπὸ τῶν λαῶν, hoc est à populis, quòd propriè laus sit populi, de aliquo recta loquentis. Certare laudibus alicuius. Virg. 2. Georg. Nec pulcher Ganges, atq; auro turbidus Hæmus, Laudibus Italiæ certẽt. Concedere laudem alicui. Cic.1. de Orat. Vt eorum quibus summa dicendi laus à nostris hominibus concessa est, &c. Conciliare laudem. Quintilianus lib.2.cap.7, Et laudem sæpe maiorẽ, quàm si nostra sint, conciliant. Ponere in laude. Cicer.3. de Orat. Rectè genus hoc numerorum, dummodo ne continuum sit, in orationis laude ponetur. Tribuere laudem. Cicc. Metello lib.5, Ego dolori non solùm ignosco, sed summam etiam laudem tribuo.

Lauer,eris, neutri gen. & aliquando fœmin. Herba est in aquis nascens, frutice pingui, recto, foliis latis, oluſatro similibus, sed minoribus & odoratis. σίον Dioscoridi. Vulgò *Berlam* dicimus, & *Berulam*. Plinius lib.26.cap.8, Lauer quoque nascens in riuis, condita & cocta torminibus medetur.

LAVERNA, Deæ cuiusdam nomen fuit apud Romanos, in cuius tutela fures esse putabantur, qui ab ea Lauerniones dicti sunt. ¶ Hinc Lauernalis porta Romæ dicta est, ab æde Lauernæ propinqua. Hæc ferè ex Festo.

LAVINIA, λαβινία, Filia fuit Latini Regis & Amatæ quæ primùm Turno, deinde Aeneæ desponsata est: cuius occasione orto inter hos duos bello, multi vtrinque occubuerunt. Tandem deuicto Turno, Aeneæ nupsit: quo mortuo ipsa priuigni insolentiam timens, in syluas prægnans profugit, & apud Tyrrheum pastorem diuertit, ibique peperit filium, quem Iulum Syluium Posthumum appellauit, eo quòd post patris funus in syluis natus esset. Hanc tamẽ postea Aſcanius in regnum reuocauit, quum ipse fecessisset Albam longam, vrbem à se conditam: Lauinio nouercæ relicto, quod illa moriens Iulo Syluio Posthumo filio suo reliquit. Virg. Aeneid. lib.12, – & victum tendere palmas Ausonij videre: tua est Lauinia coniux, &c.

LAVINIVM, λαβίνιον Stephano, λαβίνιον Straboni, Vrbs fuit in Latio, ab Aenea condita, & à nomine Lauiniæ vxoris ita appellata. Cuius rei testis est Liuius lib.1.ab Vrbe, Aeneam (inquiens) apud Latinum fuisse in hospitio tradunt. Ibi Latinum apud Penates deos domesticum publico adiunxisse fœdus, filia Aeneæ in matrimonium data. Ea res vitique Troianis spem affirmat tandem stabili, certáq; sede finiendi erroris. Oppidum condunt, Aeneas ab nomine vxoris Lauinium appellat.

Lauo, as, Idem est quod abluo, & quod sordidum est, aqua purgo. Λόω, νίπτω, πλύνω. Plaut.in Aulul. Aquam hercle plorat, quum lauat, profundere. Idem in Truculento, Vise illam, atq; operire ibi, iam exibit: nam lauabat. Virg.3. Ecloga, Omnes in fonte lauabo. Ouid.epist.2, Membra lauabis aqua. Idem 3.de Arte, Lachrymis vulnera fœua lauat. Præterea tum facit lui. Terent.in Heau. Atque illa, si iam lauerit, mihi nuntia. Supinum est lotum: vnde deducitur participium lotus. Martia. lib.5, Lotus nobiscum est, hilaris cœnauit, & idem inuentus manè est mortuus Andragoras. Olim etiam lauatum faciebat, & per syncopen lautum. Terent.in Eunuch. Abeunt lauatum, perstrepunt. Horat.1.Serm. satyr.6, Aſt vbi me festum sol acrior ire lauatum Admonuit. Ouid.3. Fast. Sacra lauaturas manè petebat aquas. ¶ Veteres hoc verbum per tertiam coniugationem inflectebant. Virg.lib.10. Aeneid. Visceribus superinfundens lauit im proba teter Ora cruor. Horat.1.Serm. satyr.5, Ora manúsque tua lauimus Feronia lympha. Quibus in locis quũ prima syllaba huius verbi corripiatur, certũ est non esse præteriti tẽporis; quum

quum dissyllaba præterita priorem necessariò producãt. Simile est illud apud Virgilium 3. Aeneid. Luminis effossi fluidum lauit inde cruorem. ¶ Interdum significat madefacere, humectare. βρέχειν. Plaut. in Pseud. Gestas tabellas tecum, eas lachrymis lauit. ¶ Huius composita Abluo, alluo, colluo. circunluo, deluo, diluo, eluo, illuo, perluo, proluo, reluo, & subluo: quorum significata vide suis locis.

Lauatio, Ipse lauandi actus, aut lauacrum. λοῦσις. Plin. lib. 8. cap. 45. Lauatione calidæ aquæ traduntur pinguescere. Cic. Varroni, Si minus, persequar in Cumanum, & antè te certiorem faciam, vt lauatio parata sit. id est balneum.

Lauacrum, Balneum, in quo quis lauari commodè potest. λουτρόν. Gellius lib. 1. cap. 2. Propulsabamus caloris incommoda lucorum vmbra ingétium, longis ambulacris & mollibus, ædium posticum refrigerãtibus lauacris. Auidus splendere lauacris, Claudia. 2. in Eutro.

Lautus, ta, tum, Modò significat idem quod lotus. λελουμένος. Terentius, Téne aſymbolum venire vnctum atque lautum è balneis? Horatius 2. Sermonum, satyra 3. Libertinus erat qui circum compita siccus Lautis manè senex manibus currebat. Cicero pro Deiotaro, Cur te lautũ voluit, cœnaturn noluit occidere? Modò idem ferè quod mundus, & splendidus. καθαρός. Vnde Lauta cœna, apud Plinium in Epist. 194. dicitur, quæ magnificè, opiparéque est instructa. ¶ Et homo lautus dicitur, qui elegans est, mundus, & splendidus. λαμπρός. Cic. 3. Verrina, Quũ iste, atque istius amici, homines lauti, atque vrbani, sermones huiusmodi disiparent. ¶ Modò diuitem & potẽtem. Terent. in Heaut. Omnes te in lauta, & bene aucta parte putant. Cic. Acilio lib. 13, In Halesina ciuitate tam lauta, quàm nobili coniunctissimos habeo. Lautum & copiosum patrimonium, apud eundem pro Rab. Posthumo.

Lautè, aduerbium, Id est eleganter. Plaut. in Casi. Lautè vestitus, exornatúsque ambulat. Idem in Mil. Loquitur lautè, & minimè sordidè. A lautus fit diminutiuum lautulus: à quo aduerbium lautulè.

Lautitia, æ, Epularum magnificentia, à lauatione dicta, vt Festo placet. quia apud antiquos elegantiæ quæ nunc sunt, non erant, & rarò quis lauabat. πολυτέλεια. Lautitia igitur munditia est quæ in vestitu & cibo fit. Plin. lib. 9. cap. 35, Quum exquisitis quotidie Antonius saginaretur epulis, lautitiam eius omnem, apparatúmque detrectant. Cic. in Epist. Fama ad te de mea noua lautitia veniet. ¶ Antiquitus etiam lautitia dicebatur, teste Festo, farina ex tritico aqua conspersa.

Lautia, orum, Munera dicebantur quæ Romani per Quæstores legatis exterarum nationum mittebant. λαύτσια vt inquit Plutar. in Probi. Vnde scribit Liuius. Lautia Attalo fuisse decreta. Festus, Dautia dicebant veteres quæ Lautia dicimus: dabantur legatis hospitij gratia. Liu. 8. bel. Pun. Locus inde, lautiáque legatis præberi iussa. Legimus & Lautias fœminini generis in eadem significatione. Liu. 8. bel. Pun. Ad hoc ædes, libera loca, lautiæ, legatis decreta. ex Budæo.

Laurea, vide LAVRVS.

LAVREA Tullius, Ciceronis libertus fuit, cuius extat nobile de aquis Ciceronianis epigramma apud Plinium lib. 31, quod quoniam circa principium operis huius inseruimus in dictione Academia, illinc lecto ri petendum relinquimus.

LAVRENTIA, Vxor Faustuli fuit, pastoris Amulij, quæ Romulum, & Remum expositos nutriuit: & quoniam se omnibus prostituebat, lupa dicta est: & hinc locus datus est fabulæ, Romulum & Remum à lupa esse nutritos. Hanc aliqui Larentiam vocant: festáq; in honorem eius instituta, Larentinalia.

Laurentalia, λαυρεντάλια, Feriæ erant in honorem Accę Laurentiæ institutę, quæ nutrix fuit Romuli & Remi: cui sacerdotes in velabro sacrificabant, teste Varrone lib. 5. de Ling. Lat. Laurentalia (inquit Festus) Laurentiæ coniugis Faustuli, & nutricis Romuli & Remi festa.

Laurens, tis. modò gentile nomen est. λαυρεντῖνος. Virg. 12. Aeneid. Ipsi Laurentes mutati, ipſique: Latini. Idem 1. Aen. Laurentis regia Pici. ¶ Modò denominatiuum omnis generis. Virg. 12. Aeneid. Te quoque Laurentes viderunt Aeole campi Oppetere. Idem alibi, Ignarum Laurens habet ora Mimanta. Idem lib. 7, - postquam Laurentia victor, Geryone extincto, Tirynthius attigit arua.

LAVRENTVM, Ciuitas Latij, non procul à Lauinio: ita dicta à sylua laurea, qua excisa ædificata est. Vel (vt inquit Priscianus) à lauro ibi primùm inuenta, dum Picus eam conderet. Hinc Laurentes populi dicti sunt.

LAVRIOLVS, Poëtis traditur fuisse latro sceleratissimus, eóq; nomine in crucẽ fublatus, & à feris deuoratus. Quæ fabula aliquoties Romę in spectaculis repræsentata est. Iuuenal. Laureolum velox etiam bene Lentulus egit, Iudice me, vera dignus cruce. De Domitiano quoq; memoriæ proditum est, quòd hanc fabulam præsentaturus, nocentissimũ quendam, vltimo supplicio damnatum, in crucem erigi iusserit, & immissã vrsa dilacerati: atque ita rei veræ, non fictæ, spectaculum populo exhibuerit. Martial. in Amphiteatro Cæsaris: Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus Assiduam nudo pectore pauit auem: Nuda Caiydonio fic pectora præbuit vrso Non falsa pendens in cruce Laureolus.

Laureotis, huius laureotis, penultima producta, Spodij genus est ex argento. Est autẽ spodium cineris genus ex metallis, dum in fornace coquuntur, fauillæ modo cuolans, & in fornacis pauimentũ recidens: vt docet Galenus lib. 9. Simpl. medicam. qui ea ratione distinguit spodiũ à pompholyge, quòd hæc ob leuitatem ad summas vsq; fornacum cameras cuolaret, illsq; adhæresceret: illud neq; tam altè cuolaret, & mox in pauimentũ recideret. Plinius tamen spodon etiã illud appellat, quod summis fornacum testudinibus adhæret: distinguitq; à pompholyge solo colore, quòd pompholyx minus cãdida sit. Verum de re omni metallica tutius Galenũ ducem sequemur, qui vt exploratiora hac de re tradere posset, præsens metalla artificũmq; officinas perlustrauit. Erit itaque laureotis (vt diximus) cineris species ex argenti fornacibus, fauillæ modo euolans, & in pauimentum recidens. Plinius lib. 34. cap. 13, Fit & in argenti fornacibus spodos, quam vocant laureotin.

Lauriœs, Fœtus sunt cuniculorum è matre execti, vel vberibus ablati, qui olim cum interaneis non repurgatis cocti, gratissimis in cibis habebantur. Autor Plin. lib. 8. cap. 55.

LAVRION, λαύριον, Locus in Atticæ montanis mare spectans, argentifodinis nobilitatus: cuius meminit Thucydides belli Peloponnesiaci lib. 2, & 6.

LAVROLAVINIVM, λαυρολαβίνιον, Vrbs Latij, proxima Laurento.

Laurus, ri, Hodie secundæ est declinationis, olim etiam quartæ fuit. Vnde aliquando legitur ablatiuus singularis lauru, & accusatiuus pluralis laurus. Est autem genus arboris, perpetua virens coma: vnde & Apolli ni sacra esse putatur, eo quòd is deus semper iuuenis & imberbis esse existimetur. A Græcis δάφνη dicitur: quæ res poëtis fabulandi occasio nem videtur præbuisse, Daphnen puellam ab Apolline adamatam, quũ vim eius effugere non posset, deorũ miseratione in laurum fuisse mutatam. Laurus (inquit Plinius lib. 15. cap. 30.) triumphis propriè dicatur, vel gratissima domibus, ianitrix Cæsarum, pontificúmque: quæ sola & domos exornat, & ante limina excubat. Duo eius genera tradit Cato, Delphicam & Cypriam. Delphica laurus dicta, quòd victores Delphis ea coronarentur: & est viridior laurus, maximis baccis, & è viridi rubentibus. Cypria, folio breui, nigro, subscrispa. Quidam multaceam addiderunt, ita dictam, quoniam mustaceis subiiceretur. Hanc esse folio maximo constat, flaccidóque, & albicante. ¶ Numeratur etiam ab aliquibus inter lauri genera Tinus, quam nonnulli syluestrẽ laurum intelligunt, nonnulli sui generis arborem. Differt colore, est enim ei cærulea bacca. ¶ Item regia laurus, quæ & augusta cognominatur, amplissima & arbore, & folio, baccis quoque gustatu non asperis. ¶ Sunt & alia lauri genera: quæ vide apud Plinium lib. 15. cap. 30. ex quo hæc paucis verbis immutatis. Laurus Apollinea, quòd Apollini dicata sit. Ouid. 6. Fast. Venit Apollinea longas concordia lauro Nexa comas. Delphica lauro comam cingere, Horat. 3. Carm. Ode 30. Fati dica laurus, Claudia. 3. Paneg. Vel quòd Apollini fatidico deo est dicata: vel quòd ex eius crematæ strepitu futura colligebant, vt Porphyrius philosophus, & Iliados 1. scribit Eustathius. Fragosius enim cõbusta fœlicitatem portendere credebatur. Tibull. lib. 2. Elegia 6, At laurus bona signa dedit, gaudete coloni. Contrà, si tacitè constagraset, triste erat augurium. Propert. lib. 2. elegia 29, Et tacet extincto laurus adusta foco. Vide Cælium Rhodig. lib. 5. cap. 7. Liurus pacifera. Plin. lib. 15. cap. 30, Laurus ipsa pacifera, vt quam prætendi etiam inter armatos hostes quietis sit indicium.

Laurea, Propriè lauri folium appellatur, perpetuò virens, & topiario operi accedens. δάφνη. Ouid. 3. Fastor. Cedit ab Iliacis laurea cana focis. Plinius lib. 15. cap. 30, Vnius arborum Latina lingua nomen imponitur viris: vnius folia distinguuntur appellatione: laurearn enim vocamus. Quem plinij locum sic intellige, Nullam esse arborem à qua viris nomen sit impositum præter vnam laurum: deinde nullam esse arborem cuius folia habeant distinctam appellationem, præter vnius lauri folia, quæ laureæ dicuntur. ¶ Aliquãdo ponitur pro lauro. Virg. 7. Eclo. Populus Alcidæ gratissima, vitis Iacchо, Formosæ myrtus Veneri, sua laurea Phœbo. Horat. lib. 2. Carm. Tum spissa ramis laurea feruidis. ¶ Aliquando pro corona ex lauro facta, quæ in triumphis adhibebatur. Martial. lib. 2, Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est. Cato verò de Re rust. lib. 1, Laurearn & laurum, & mutata diphthongo au, in o litteram, Lorearn pro eodem accipit.

Laureus, a, um, Quod est ex materia lauri. δάφνινος. quomodo roseus, myrteus, & ex rosa, myrtóue cõfectũ est: vt, Laurea corona, & serta laurea. Plin. li. 15. ca. 30. Ouid. 2. Triſt. Ponat & in nitida laurea serta coma.

Lauretum, Locus in quo laurorũ copia est. δαφνών, veluti rosetum, myrtetum, spinetum, locus rosis, myrtis, spinísve obsitus. Plin. lib. 15. cap. vlt. Durat & in vrbe nomen impositum loco, quando lauretũ in Aucutino vocatur, vbi sylua lauri fuit.

Laureola, læ, cum accentu in antepenultima, diminutiuum, & pro corona triumphali capitur. Cicero lib. 2. Epist. Famil. qualemcunque triumphum Laureolam appellat. Velles enim, ait, tantum modò vt haberem negotij, quod esset ad laureolam satis. Laureolam in mustaceo quærere, est ex re frìuola insignem laudem captare. Cic. ad Atticum, Bibulus, credo, voluit appellatione hac inani nobis esse pat: in eodẽ Amano cœpit laureolam in mustaceo quærere. De origine prouerbij vide Erasmum.

Laureatus, a, um, nomen est non participium. Laureo enim verbũ, quanuis nonnulli eo vtantur, Latinum non est. Hinc laureati, qui laureis coronati sunt. δαφνηφορούντες. Cic. pro Muræna, Qui imaginem parentis sui laureatam in gratulatione tua conspexit. Sic fasces laureatos dixit idem Cic. 2. de Diuinat. id est fasces laurea vel lauro circunuolutos. Plin. lib. 35. cap. 18, Tantúmque non cum laureatis fascibus remitti illò vnde cretatis pedibus aduenissent.

Liurifer, ra, rum, & Lauriger, Ferens, seu gerens laurum. δαφνηφόρος. Plin. lib. 15. cap. 30, Liuriferam tellurem illam osculatus ex responso. Lucan. lib. 5, Liuriferos nullo comitetur vulnere currus. Mart. lib. 3, Laurigeros ageres quum læta triumphos. Ouid. 3. de Arte, Visite laurigero sacrata palatia Phœbo.

Lauricomus, a, um: vt, Montes lauricomi, id est lauricomis ornati, Lucretius lib. 6.

Laurinus, a, um, pen. prod. Quod ex lauro factum est. δάφνινος. vt, Laurinum oleum, δαφνέλαιον. Plin. lib. 23, cap. 4, Oleum laurinum vtilius, quò recẽtius. Idem lib. 12, cap. 8, Item laurino folio. Idem lib. 19. cap. 8, Exit & in cubitalem altitudinem, foliis laurinis, sed mobilibus.

LAVS, Lai, dictio dissyllaba, λαύς, Fluuij nomen est in finibus Italiæ, agrum Brutium à Lucanis dirimens: cuius meminit Strabo libr. 6. & Ptolemæus lib. 3. cap. 1. ¶ Est & alter eiusdẽ nominis fluuius, in ea parte Macedoniæ, quæ Adriatico mari proxima est, per Apolloniatarum agrum in mare sese exonerans: idem (opinor) cum eo quem Plinius Acantem appellat. Vide Ptolemæum lib. 3. cap. 13.

Laus, laudis, vide LAVDO.

LAVSVS, Filius fuit Numitoris, & frater Iliæ Syluiæ, quem Amulius patruus fugato patre occidit. Ouid. 3. fast. Ilia cum Lausо de Numitore fati. ¶ Alius fuit Mezentij filius, quem Aeneas interfecit, quum parentem vulneratum defenderet. Virgil. lib. 11. Aeneid.

Ingemuit chari grauiter genitoris amore,
Vt vidit, Lausũ, lachrymæque per ora volutæ.

Lautia, Lautitia, Lautus, vide LAVO.

LAVTVLAE, arum, Locus fuit in vrbe Romana, non procul à Iano gemino: à lauando dictus, quòd aquas calidas haberet. Autor Varro lib. 4. de lingua Latina.

LAVS Pompeia, Italiæ Transpadanæ oppidum, à Boiis conditum, teste Plinio lib. 3. cap. 17. Vulgò Lode.

Laxamentum, Laxe, Laxatus, vide LAXVS.

Laxus, xa, xum. Propriè idem est quod nõ tensus, siue remissus. χαῦνος. vt, Laxæ fides, laxi rudentes, laxus arcus. Virgil. 11. Aeneid. Sed laxos referunt humeris languentibus arcus. Idem 3. Georg. Et primùm laxos tenui de vimine cyclos Cernici subnecte. Sic laxa vela dicimus, quæ ventorum flatu non tenduntur. ¶ Ité Laxas habenas pro molli & leni imperio, trãslatione ab equis sumpta, qui habenis abductis molestius & laboriosius incedunt, quàm isdem relaxatis. ¶ Accipitur item laxus, pro amplo & capaci. εὐχῶρος. Columel. lib. 1. cap. 3, Nec dubium quin minus reddat laxus ager, non rectè cultus, quàm angustus eximiẽ. ¶ Laxum tempus, id est longum: cui opponitur breue, & angustum. Plin. in Epist. Fecit enim hoc quoque, vt cætera, impudentissimè, quòd post duos & consulares, & disertos, tempus sibi & quidem laxius vindi cauit. id est longius. Cicero ad Atticum lib. 6. Ego sic diem statuo satis laxam. id est tempus satis longum. Proculus I. quum stipulatus. ff. de Verborum oblig. Quum ipse arbitratu meo aliam diem operi faciundo laxiorem dederim, id est quum diem protulerim. ¶ Hinc Prolixũ, quasi porrò laxum. Inuenitur & Laxùm, aduerbium, pro latè. Martial. Et adhuc superet centies tibi laxùm.

Laxè, aduerbium. Cic. pro Domo suã, Habitare laxè & magnificè voluit. Laxè, & angustè sunt contraria. Varro 2. de Re rust. cap. 10, De numero pastorum alij angustius, alij laxius constituere solent.

Laxitas, atis. Propriè opponitur contentioni. χαῦνοτης. vt, Laxitas in fidibus esse dicitur, quum tensæ non sunt. Accipitur tamen non rarò pro amplitudine, seu magna capacitate. εὐχωρία. cui opponitur angustia: vt, Laxitas domus. Cic. 1. Offic. Sic in domo clari hominis, in quam & hospites multi recipiendi sunt, & admittenda hominum cuiusque modi multitudo, adhibenda est cura laxitatis. Laxitas viarum, Columel. lib. 4. cap. 18.

Laxo, as, Propriè idem quod laxum facio, & quod tensum erat, remitto. χαυνόω. vt, Laxare arcum, laxare fides citharæ, laxare rudentes. ¶ Accipitur tamen non rarò pro dilatare, seu ampliare. πλατύνειν. Cicero Attico lib. 2, Vt monumentum illud eo vsq; laxaremus, & vsque ad atrium libertatis explicaremus. Plin. lib. 12. cap. 14, Laxatur hîc plaga, non admitur. ¶ Aliquando accipitur pro relaxare, & ex eo quod debebatur, aliquid remittere. ἀφίημι. habétque antitheton astringere. Cic. ad Atticum, Tantum abest vt ex eo quo astricti sumus, aliquid laxari velim vt, &c. ¶ Aliquando ponitur pro libero. Luceius ad ciceronem lib. 5. Epist. Vt istis te molestiis laxes. Cic. in Catone Maiore, Qui se à libidinum vinculis laxatos esse non molestè ferrent. Idem 1. Tusc. Quòdq; nunc facimus, qui laxati curis, &c. ¶ Aliquando ponitur pro aperio. Virg. 2. Aeneid. Laxat claustra Sinon. ¶ Hinc componitur Relaxo, quod est rursus laxo, recreo, remitto. Cic. lib. 1. Offic. Atq; etiam quum relaxare animos voluerint, caueant intemperantiam.

Laxamentum, ti, Idem quod relaxatio, siue remissio intentionis, vel requies. ἄνεσις. Cicc. lib. 7. Epist. Ego tamen nactus in nauigatione nostra pusillum laxamenti, concinnaui tibi munusculum. Idem pro Cluentio Non modo causæ, sed ne legi quidem quicquam per Tribunos laxamenti, nec veniæ habere, si modum excesseris.

LAZI, λαζοί Stephano, Populi sunt Themiscyræ regionis, ad Pontum Euxinum. Vide Plinium lib. 6. cap. 5.

L ante E.

Lea, Leonis fœmina est, quæ & Leæna, λέαινα dicitur. Lucretius lib. 5, Irritata leæ iaciebant corpora saltu. ¶ Lea item brassicæ genus, latis foliis è caule exeuntibus: vnde & καυλόδη quidam vocauere. Græci item λάχανα appellant, hoc est læuem, à foliorum læuitate. Plinius lib. 10. cap. 9. ¶ Est item Lea, insula supra Cretam, vna Sporadum: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 12. ¶ Item oppidum Syenitarum qui sunt populi in ea Africæ parte quæ sinũ Arabicum spectat. Vide Plinii lib. 6. cap. 29.

Leæna, pen. pro, λέαινα, Leonis fœmina, itidem vt lea appellatur. Virgilius 2. Ecloga, Torua leæna lupum sequitur: lupus ipse capellam. Plinius libr. 8. capit. 16, Aristoteles tradit leænam primo fœtu parere quinque catulos, ac per annos singulos vno minus, ab vno sterilescere: informésque, minimáſque carnes esse initio magnitudine mustelarum: semestres vix ingredi posse, necnisi bimestres moueri. ¶ Fuit præterea LEAENA, fcortum quoddam Athenis non ignobile, ob lyræ cantum Harmodio, & Aristogitoni familiare. Hanc memoriæ proditum est, ad necem vsque à tyrannis excruciatam, nullis tamen tormentis addu ci potuisse vt tyrannicidarum cõsilia patefaceret. Quamobrem Athenienses & honorem habere ei volentes, nec tamen fcortum celebrare, animal nominis eius fecere: atque vt intelligeretur causa honoris, in opere linguam addi ab artifice veterunt. Autor Plinius lib. 34. cap. 8.

LEANDER, λέανδρος, Iuuenis nomen est ex Abydo Asiæ oppido, in litore Hellespontí sito, qui quum Erûs puellæ amore captus esset, quæ in oppositi litoris oppido Sesto habitabat, noctu ad eam transnabat. Quod vbi aliquoties non infœliciter cecidisset, iam audacior factus, quum mari tumido, & impacato se commisisset, vi ventorũ fluctuúmque victus, in Hellesponto submersus est. Fabulam hanc, aut fortasis historiam, elegantissimo carmine apud Græcos prosecutus est Musæus à quo Ouidius mutuatus est argumentum epistolarum Erûs ad Leandrum, & Leandri ad Ero.

LEARCHVS, λέαρχος, Athamantis & Inûs filius, quem pater furore correptus occidit. Quod quum vidissent Inò, arrepto Melicerta altero filio in mare se præcipitauit: atque illa quidem in deam maris mutata est, quam Græci λευκοθέαν, Latini Matutam vocant: Melicertes autem in deum marinum, quem Græci παλαίμονα, Latini Portunũ vocant. Ouidius lib. 6. Fast. Tuque cadis patria parue Learche manu.

LEBADIA, siue Lebadea, penul. prod. λεβάδεια, Vrbs Bœotiæ est, non procul à Chæronea, & Orchomeno, nullam omnino gignens talpam. Plin. lib. 8. cap. 58, In Bœotiæ Lebadia illatæ solum ipsum fugiunt, quæ iuxta in Orchomeno tota subruunt arua, talpæ: quarum è pellibus cubicularia vidimus stragula: adeò ne religio quidem à portentis submouet delicias.

LEBEDVS, penultima correpta, λίβεδος Suidę, Ioniæ ciuitas est, à Colophone centũ viginti stadia distans. Hic scenicorũ histrionũ collegium fuit, qui in honorem Liberi patris ludicra certamina quotannis edebant. Horatius lib. 1. Epist. Scis Lebedus quàm sit Gabiis desertior.

Lebes, tis, masc. gen. pen. geni. prod. λέβης, Vas æneum, in quo quid igni applicamus, vt ebulliat: vt docet Porphyrius, in 9. lib. Iliados. Ouid. in Epist. Briseidos ad Achillem: Viginti fuluos operoso ex ære lebetes. Vig. 5. Aeneid. Tertia dona facit, geminos ex ære lebetes.

LEBINTHVS, λέβινθος, Insula est vna Sporadum, non procul à Patmo, teste Strabone lib. 10.

Lecanomantia, λεκανομαντία, cum accentu in penultima, Diuinatio quæ fit per peluim. Vnde Strabo lecanomantas & hydromantas in Persidę frequentes fuisse tradit lib. 6. Geographiæ.

LECHAEVM, Λεχαίον, Portus est Corinthi, ad sinum Crissæum siue Corinthiacum, qui Isthmum Peloponnesi ad Occidentem aluit. Nam alterum, qui sinu Saronico ab Oriente abluitur, Schœnuntem appellant. Papinius, Curua Palæmonio secluditur vnda Lechæo.

Lecte, vide LEGO, legis.

Lectici, Lecticarius, vide LECTVS.

Lectio, & Lectus, participium vide LEGO.

LECTVM, Λεκτόν Homero, Asiæ promontorium est, ad Idam montem pertinens, Troadémque distterminans ab Aeolide. Autores Plinius lib. 5. cap. 30, & Strabo lib. 13.

Lectus, Notæ significationis est: dictus (vt Varro inquit) quòd lectis herbis & frondibus, & stramẽtis fieri soleat. κλίνη, σόρος. Vel (vt alij putant) ab alliciendo, quòd fatigatos ad quiescendum alliciat. Alij à Græco deducunt. Nam quem nos lectum dicimus, antiqui Græci vocabant λέκτρον. Cic. ad Patrum, lib. 9. Epist. Dixi te in lecto esse, quòd ex pedibus laborares. Idem 7. Verrina, Nam pater grandis iam diu lecto tenebatur. id est decumbebat, iacebat, & morbo vexabatur. ¶ Lectos etiam olim habebant in triclinijs, in quibus recumbentes cibum sumebant: quos ab vsu discubitorios, & tricliniares appellabant: ad quorum differentiam lectos cubiculares vocat Cicero 2. de Diuinatione, quos nocturnæ quietis causa in cubiculis habemus.

Lectulus, diminutiũ. κλινίδιον, κλινάριον, κλινίς. Cic. Attico lib. 14, Adducẽda autẽ vxore sic abhorret, vt libero lectulo neget esse quicquã iucundius. Terẽt. in Adel. Lectulos in sole ligneis pedibus faciundos dedit.

Lectica, æ, pen. prod. Cathedra aut sedes, qua ferebantur diuites & potentes, in qua puluinar & lectulus stratus erat. φορεῖον, κλίνη. Iuuena. satyra 3, Nanque facit somnum clausa lectica feneſtra. Græci modò ἐφαφόρον, modò ἀναφόριον, appellant, à numero sex aut octo seruorum lecticam gestantium.

Lecticula, læ, diminutiuum. κλινάριον. Suet. in Augusto, A cœna in lecticulam se lucubratorium recipiebat. Cic. Mario, Vt nostras villas obire, & mecum simul lecticula circunecursare possis.

Lecticarius, rij, Qui lecticam ferebat. κλινοφόρος. Seruius Sulpitius ad Ciceronem, Coactus sum in eadem illa lectica qua ipse delatus eram, meíque lecticariis in vrbem eum referre.

Lecticariola, læ, à Martiale vocatur mulier quæ lecticariorum (id erat vilisimum seruorum genus) amores sectatur: quemadmodum contrà ancillariolus ab eodem appellatur, qui ancillarum consuetudinem appetit. Locus est Martialis in lib. 12. in Alaudam, Ancillariolum tua te vocat vxor: & ipsa Lecticariola est: estis Alauda pares.

Lectisternium, nij, Quum sacrorum gratia lecti in templis sternebantur ad discumbendum, siue pernoctandum. Propriè Iouis epulum dicebatur. διαπνυή apud Athenæum. In Capitolio enim stratis tribus lectis, ad conuiuiũ apponebatur tribus diis, Ioui, Iunoni, & Mineruæ. Iupiter, id est Iouis simulacrum sternebatur in lectulo recubans: Iuno & Minerua in sellis considebãt: sed appositis epulis, non ipsi dij, sed septem epulones fruebantur. De inuentione lectisterniorum lege Liuium lib. 5.

Lectisterniator, oris, Qui lectum sternit. Plaut. in Pseud. Tu esto lectisterniator: tu argentum eluito.

Lecythus, pen. corr. λήκυθος, Vasis genus ventre protuberante, oreque angustiore, oleo asseruando accommodatum: quod A Gellius guttum appellat. Iulius Pollux Lecythum etiam inter vnguentaria vasa annumerat. ¶ Per translationem item lecythum pro orationis splendore, & excusa in scribendo cura positum legimus. Cicero Attico lib. 1, Nosti illas λυκύθους.

LEDA, λήδη, Tyndari Laconiæ regis vxor fuit, quam quum Iupiter adamaret,

Universidad de Deusto
Biblioteca

adamaret, transformatus in cygnum cum ea concubuit. Ex quo congressu Leda duo peperit ouа: ex quorum altero nati sunt Pollux & Helena, ex altero Castor & Clytæmnestra. Ouid, in Epist. Helenes ad Paridem, Dat mihi Leda Iouem cygno decepta parentem.

Legalis, vide LEX.

Legarium, vide LEGO, legis.

Legatarius, Legator, Legatum, vide LEGO, legas.

LEGERDA λέγερδα, Vrbs est Armeniæ maioris, in Entetena regione, nõ longè ab Euphrate fluuio. Ptolemæus lib. 5. cap. 13.

Legifer, vide LEX.

Legio, onis, A delectu militum dicta est. τάγμα. teste Varrone lib. 4. de Lingua Latina, eo quòd legionis milites viritim legi, hoc est eligi soleant. Diuiditúrque legio in decem cohortes: cohors in quinquaginta manipulos: manipulus in vigintiquinque milites. Lgiones Romanæ à numero, atque ordine nomina sumebant: vt Primani, Secundani, Decumani milites vocabantur, qui erant primæ, secundæ, & decimæ legionis Liu. 7. bel. Maced. Romana acies vnius prope formæ fuit, & hominum, & armorum genere: duæ legiones Romanæ, duæ sociorum & Latini nominis erant, quina millia, & quadragenos singulæ habebant. Vide Vegetium de re milit. lib. 2. cap. 2. & seq.

Legiuncula, læ, diminutiuum, Parua legio. ταγμάτιον. Liu. lib. 5. bel. Mace. Videritis vix duarum malè plenarum legiuncularum instar in castris Regis.

Legionarius, a, um, Quod est legionis, vel quod ad legionem pertinet. ταγματικός. Asinius Pollio, Ciceroni lib. 10. Epist. Militem non modò legionarium, sed ne auxiliarium quidem vllum quoquam misi. Cæsar 3. bel. Ciuil. Et legionarij interioris munitionis defensores, scalis admotis. &c. Legionariæ cohortes. Liu. 4. bel. Mace.

Legicupa, Legislator, Legitimus, vide LEX.

Legiuncula, vide LEGIO.

Lego, gas, In legationem mitto, oratorem constituo, vel meo, vel publico nomine aliquid acturum διαπρεσβεύσασθαι, ἐπιπεμπόμενον. In qua significatione præter accusatiuum inuenitur habere datiuum significantem eum, ad quem aliquis legatur. Plautus in Amphit. Delegit viros primorum principes: eos legat Telebois. ¶ Sæpius loco datiui accusatiuũ habet cum præpositione Ad. Cicero 5. Verr. Nobilem Andronem Centuripinum legarunt ad Apronium. ¶ Cum nominibus locorum construCtum, eandem habet constructionem quam cætera verba motum ad locum includentia. Nam si ea fuerint ciuitatum, castellorum, aut vicorum nomina, in accusatiuo collocabuntur sine præpositione: vt. Legare quempiam Carthaginem, vel Corinthum: sin regionum ea fuerint nomina, in accusatiuo ponẽtur, mediante præpositione In. Sallust. in Iugurt. Legantur tamen in Africam maiores natu. ¶ Interdum legare, verbum est militare, idem significans quod legatum sibi substituere, & parti copiarum aliquem præficere. Cic. Attic. lib. 8, Dolabella me sibi legauit. Idem A. Cecinnæ, Cæsium sibi legauit, Brutum Galliæ præfecit. ¶ Quandoque committere. Plautus in Cas. –quin ruri es in præfectura tua? Quin potius quod legatum est tibi negotium, id curas. ¶ Quandoque decernere, & testamento aliquid alicui relinquere. δεκτίδιναι, καταλάσσειν. vt, Testator liberto suo argenti pondo decem legauit: hoc est decreuit ex hæreditate sua decem argenti pondo liberto suo conferri. Liu. lib. 1. ab Vrbe. Numitori qui stirpis maximus erat, regnum vetustum Syluiæ gentis legat. ¶ Aliquando assignare, adscribere, imputare. Liu. 8. bel. Pun. Patere nos omnia quæ prospera tibi, & pop. Rom. imperio euenere, tuo consilio assignare: aduersa, casibus incertis belli, & fortunæ legare. ¶ Huius verbi composita sunt. Ablego, allego, delego, à quo subdelego, relego, sublego, quæ habent penult. prod. Deriuatiua sunt, Collega, & Collegium: de quibus omnibus vide suo loco.

Legatus, ti, Qui legatione fungitur, siue qui refert mãdata alterius. πρεσβεύτης, πρέσβυς. Virg. 11. Aeneid. Legati relponsa ferunt. Cic. 9. Phil. Lartes Tolumnius Rex Veientum, quatuor legatos populi Romani Fidenis interemit. ¶ Legatus item in bello dicebatur qui Imperatoris vice fungebatur, maximámque eo absente in exercitu obtinebat autoritatem, quíve ab Imperatore cum parte expeditionum mittebatur, aut præsidio præficiebatur. ὕπαρχος, ἀντιστράτηγος. Cæsar lib. 2. bel. Ciuil. Neque se ignorare quod sit officium legati, qui fiduciariam operam obtineret. Vbi Legatum propterea fiduciariam operam obtinere dixit, teste Budæo, quia redeunte Imperatore, aut Consule, cedere eum oportet. Legatum mittere de aliqua re, est mittere aliquẽ qui de aliqua re cum alio, nostro nomine tracter. Cicero 2. de Orat. Quum Athenienses ad Senatum legatos de suis rebus maximis mitterent. Legatos decernere, est censere legatos mittendos esse, siue legatos sententia sua constituere. Cic. ad Lentulum, Crassius tres legatos decernit.

Legatio, onis, verbale, Munus, officium, vel functio legati. πρεσβεία, πρέσβευσις. Cicero 9. Philipp. Etenim cui legatio ipsa mortis causa fuisset, eius monumentum extare voluerunt: vt in bellis periculosis obirent homines legationis munus audacius. ¶ Legatio interdum pro ipsis legatis qui mittuntur, ponitur. Quintil. lib. 10. cap. 1, Missa ad Achillem legatio. ¶ Legatio quoque quædam est quæ libera dicitur. Legationes, inquit Budæus, liberæ olim ornamenti tantùm causa ab Senatu imperabantur: quemadmodum honorarij magistratus à principibus honestamenti causa conceduntur, titulóque tenus obeuntur, & geruntur. Has autem ij Senatores imperabant, quibus negotia futura erant in prouinciis, vt qui hæreditates persequi, aut legata, aut qui nomina exigere volebant in prouinciis, legatorum personis acceptis commendabiliores controuersias haberent, atque fauorabiliores. Quamobrem lege x II. tabul. id vetitum erat his verbis, Rei suæ ergò nequis legatus esto. Cicero cõtra Rullum. Legatos vestros autoritate tenui, qui quanquam rerum priuatarum causa legationes liberas obeunt, tamen exteræ nationes ferre vix possunt. Graue est enim nomen imperij: idque etiam in leui persona pertimescitur, propterea quòd vestro, nõ suo nomine abutuntur. Brutus ad Cic. lib. 11, Quum in his angustiis versarer, placitum est mihi vt postularem liberam legationem mihi, reliquisq; nostris, vt aliqua proficiscendi causa honesta quæreretur. ¶ Est & Legatio votiua, quæ voti prætextu suscipitur. Cic. ad Attic. lib. 15, Votiua ne tibi quidem placebat: etenim erat absurdum, quæ si fuisset Respublica, ea me euersa illa, vota dissoluere. Legationem dare, est alicui obeundæ legationis munus iniungere. Cicero contra Rullum, Quibus vos legationem dedistis. Legationem accipere, id est suscipere onus legationis obeundæ. Cicero pro Flacco, Qui hanc ipsam legationem, quam habet, non accepit à suis ciuibus, &c. Legationem gerere, Id est fungi legatione, & legatum esse. πρεσβεύειν. Quintil. lib. 7. cap. 5, Malè gestæ legationis apud Græcos.

Legatiqum, ui, Dicebatur id quod dabatur legato nomine viatici, & impensæ. Vlpianus in l. Munerum. ff. De muner. & honor. Legati quoque qui ad sacrarium principis mittũtur, quia viaticum quod legatiuum dicitur, interdum solent accipere: sed & nicostrategi, & pistrinorum curatores personale munus ineunt. Idem l. 2. ff. de Legat. His qui non gratuitam legationem susceperunt, legatiuum ex forma restituntur. Sic legit Budæus: alij legatitium legunt.

Legatum, ti, Diminutio quædam hæreditatis, qua testator ex eo quod vniuersum hæredis foret, alicui quid collatum velit. τὸ κατάλοιπόμενον. Modest. l. Legatum. ff. de Leg. 2. Legatum, est donatio quædam testamento relicta: & Legati appellatione, fideicommissum, & mortis causa donatio continẽtur. Plin. Epist. 44, Illa vt in periculo credula, poscit codicillos, legatum Regulo scribit. Petere legatum ex testamento, Quintil. lib. 4. cap. 14.

Legatarius, vel Legataria, Dicitur cui ex testamento aliquid legatum est. Iustinianus Instit. de legat. Sed si rem legatarij quis ei legauerit, inutile est legatũ. Legataria prouincia, dicitur quæ alicui delegata est. Cicero ad Att. lib. 15, Orem miseram, primùm vllam ab istis legationẽ: deinde, si aliquam, hanc legatariam prouinciam.

Legator, oris. Qui aliquid legat per testamentum. Suetonius in Tiberio, Iterum eo censente vt Trebianis legatam in opus noui theatri pecuniam ad munitionem viæ transferre concederetur, obtinere non potuit quin rata voluntas legatoris esset.

Lego, gis, gi, ctum. Proprie colligo, hinc atq; illinc decerpo. ἀναλέγομαι. Virg. 3. Ecloga, Qui legitis flores, & humi nascentia fraga. Colu. lib. 2, Optimam quanque spicam legere oportet, separatúmque ex ea semen reponere Virgil. 2. Ecloga, Ipse ego cana legam tenera lanugine mala. ¶ Hinc tractum est, vt Legere etiam sit oculis scripta percurrere, quoniam literæ oculis legi. id est colligi videntur. ἐπιλέγεσθαι, ἀναγινώσκειν. Cicero Mario, lib. 7, Dummodo is tibi quiduis potius quàm orationes meas legerit. Virg. 4. Ecloga, At simul heroum laudes, & facta parentis Iam legere. ¶ Propter quod ea quoque quæ picta sunt, legere dicimur. Virg. 6. Aeneid. – quin protinus omnem Perlegerent oculis. Tractum à Græcis qui γράφειν scribere & pingere dicunt. ¶ Item quo niam nautæ dum aspera loca prætereunt, legere, id est colligere vela consueuerunt, quandoque accipitur pro præterire, vel præternauigare. παραλιγόδαι. Liuius 5. bel. Macedo. Oram Italiæ legens. Virg. 3. Aeneid. Litoráque Epiri legimus. ¶ Aliquando pro surripere, quòd ea quæ furamur, colligimus. κλέπτειν. Virg. 10. Aeneid. Quid soceros legere, & gremiis abducere pactas? Quo in loco Seruius exponit legere pro furari. Idem Ecloga 9, Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper. ¶ Hinc Sacrilegium. ἱεροσυλία.

Lectus, ta, tum, participium, Quod interdum comparatione, & temporis amissione in nomen migrat: idémque significat quod selectus, siue ex aliorum numero separatus. ἀπλῶτος. Horatius in Carm. seculari, Virgines lectas, puerósque castos, Dijs quibus septem placuere colles, Dicere carmen. Virg. 9. Aeneid. Præterea bis sex genitor lectissima matrum Corpora, captiuósque dabit. Cicero 5. Verr. Lectissimus adolescens, dixit: & in 3. Lectissimi viri, atque ornatissimi. Idem in Catil. & ad Att. lib. 10, Lectissima fœmina.

Lectè, ctius, ctissimè, aduerbium. Cic. in Orat. Sententiis, verbísq; lectissimè dicere.

Lectio, onis, Propriè est actus legendi. ἀνάγνωσις. Cic. Attic. Quotus enim quisque est, qui epistolam paulò grauiorem ferre possit, nisi eam per lectionem releuarit? Quintil. lib. 2. cap. 12, Et ipsius lectionis tædium vicibus leuatur. ¶ Accipitur etiam lectio pro recitatione poematis: quæ sic definitur à Diomede, Lectio est artificialis interpretatio, vel varia cuiusque scripti pronuntiatio, seruiens dignitati personarum, expriméque animi cuiusque habitum. ¶ Aliquando ponitur pro electione. ἐκλογή, αἵρεσις. Liuius, Et eam lectionem nemo ratam habuerat. ¶ Aliquando pro collectione. συλλογή. Columel. lib. 2. cap. 2, At saxosum facilè est expedire lectione lapidum.

Lectus, us, ui, Electio siue collectio. ἐκλογή, συλλογή. Tacit. lib. 20, Tutor Treuirorum copias recenti Vangionum, Caracatium, Tribocotum lectu auctas, veterano pedite, atque equite firmauit.

Lectito, tas, penult. corr. Frequẽter lego. ἐπαναγινώσκω. Cicero Pæto, Pyrrhi te video libros lectitasse. ¶ Ponitur & pro identidem colligere. Valerius lib. 8. Conchulas, & calculos in litore lectitasse.

Lector, ctoris, Qui aliquid legit. ἀναγνώστης. Cicero de Oratore, Brutus duos lectores excitauit: & alteri Crassi orationem legendam dedit, alteri de Leg. Seruil. Idem lib. 3. epist. Nihil est aptius ad delectationem lectori, quàm temporum varietas, & fortunæ vicissitudines.

Legulus, guli, penult. corr. Qui vuas aut oleas colligit. συλλεκτής, Cato cap. 144, Legulos quot opus erit, præbeto, id est collectores.

Legumen, pen. prod. huius leguminis, Quicquid ex terræ satis in siliquis nascitur: vt sunt fabæ, pisa, cicer, lentes, & similia. ὄσπριον. Dictum est autem legumen à legendo, quòd manu legatur. Varro lib. 1. de Re rust. de cicere, Hoc enim quoque legumen, vt cætera, quæ euelluntur è terra, non subsecantur vt fruges: quæ quòd ita legantur, legumina dicta. Virg. 1. Georg. Vnde prius lætum siliqua quassante legumen.

Legumentum, ti, & Legarium, rij, Idem quod legumen. ὄσπριον. Varro de Re rust. lib. 1. cap. 32, Viciam, lentem, cicerculam, eruiliam, cæteráque quæ alij legumina, alij (vt Gallicani quidam) legaria appellant. &c.

LEITVS, λεῖτος, Vnus ex quinque Bœotorum ducibus qui ad Troiam profecti sunt, teste Homero lib. 2. Iliad.

LELANTVS, Fluuius est Eubœæ insulæ, apud Plinium lib. 4. cap. 12.

LELEGES, penu. corre. λέλεγες, Asiæ populi fuerunt, origine Græci, ita dicti, quasi λειψάνοι, eo quòd diuersis è locis collecti essent. Hi primum insulas tenuerunt: indéque in continentem transgressi, partim in Mysia ad Adramyttenum sinum consederunt, vbi & Homerus maiorem Lelegum partem videtur collocare: partim in eo Ioniæ tractu, qui Cariæ est proximus: vnde etiam Plinius tradit Miletum Ioniæ totius caput Lelegeida olim fuisse appellatam. Ouid. lib. 9. Metam. Caras, & armiferos Lelegas, Lyciámque pererrat. Lelegum originem nonnulli ad Thessalos retulerunt: è quibus est Seruius, explicans illud Virgilij. 8. Aen. Hic Lelegas, Carásque, sagittiferósq; Geloonos Finxerat. Plin. verò. li. ca. 7. Lelegas olim appellatos fuisse ait, quod postea Locros Epicnemidios nominarunt, per quos Cephisus amnis in mare illabitur. Eustathius λέλεγας multis ex locis confluxisse existimabat. atque inde etiam nomẽ accepisse: quod etiã non obscurè innuit Strabo lib. 7. Aristoteles autem Lelegum appellationem ad Lelegem quendam Leucadium refert. cuius nepotem ex filia tradit fuisse Teleboam.

Lema, æ, λῆμα, Humor albus in oculis concretus. Plinius libr. 33. capit. 1. Aut si cruore suffunduntur oculi, vel si lemæ in oculis erunt. Inde Lemosi. λημῶντες, λημαλέοι. Cælius lib. 7. cap. 6.

LEMANNONIVS, Sinus in Septentrionali Britanniæ parte collocatur à Ptolemæo lib. 1. cap. 3.

LEMANVS, pe. prod. λεμανὶς, Lacus est Allobrogum, Genenam, & Lausannam vrbes alluens. Rhodanúmq; fluuium impermistis aquis transmittens. Lucanus lib. 2, Deseruere cauo tentoria fixa Lemano.

Lembus, λέμβος, Nauiculæ exiguæ genus, sed miræ velocitatis: cuiusmodi ante classem explorandi grátia solent præmitti. Polybius lib. 1, Οἱ μέντοι λεμβοι καὶ τῶν ἐν τῷ συρακουσίῳ προαποστελλομένων ταμιῶν ἀνύγλαν δι πρότερον ἀθροισθέντες λέμβοι τὴν ὑποπλουν τῶν ὑποναυτίων. Hoc est similiter & Quæstoribus, qui à Syracusanis præmissi erant, annuntiarunt lembi qui solebant antecedere aduersariorum aduentum. Liuius lembos inter naues actuarias videtur annumerare: vt Decadis 4. lib. 4, Naues quas ciuitatibus maritimis ademisset, redderet: néve ipse nauim vllam præter duos lembos, qui non plus quàm sedecim remis agerentur, haberet. Erant autem & maiores lembi, bello vtiles. Idem li. 5, decad. 5, Antenor, qui cum classe lemborũ ad Phanas stabat, Cassandriã inde traiecit. Erãt & minores, scapharũ instar, quibus à litore ad onerarias aduehebantur. Plaut. Mercat. Dum hæc aguntur, lẽbo aduehitur pater tuus pauxillo. Virgilius quoque lib. 1. Georgic. lembos inter fluuiatiles lyntres annumerat. Non aliter (inquit) quàm qui adverso vix flumine lembum Remigiis subigit, si brachia fortè remisit, Atque illum in præceps prono rapit alueus amne.

Lemma, atis, λῆμμα, Dicitur id quod ratiocinationibus assumitur, siue per se, siue in subiectis pronuntiationibus. Cic. 2. de Diuinat. Sumptionem interpretatur. Sed demus (inquit) tibi istas duas sumptiones, ea quæ λήμματα appellant dialectici: sed nos Latinè loqui maluimus. ¶ Vocãtur præterea lemmata, quædam veluti themata, quæ carmini, alíve operi præfixa, paucis verbis eius indicant argumentũ. Martial. lib. 14, Lemmata si quæris cur sint adscripta, docebo: Vt si malueris, lemmata sola legas. Vbi lemmata vocat, succinctos illos veluti titulos quos Epigrammatis suis præfixit, ad indicanda singulorum argumenta. ¶ Accipitur etiam lemma, pro themate, siue argumento, quod nobis in carmine, alióve opere scribendo proponimus. Plin. epist. 92, Nam lemma sibi sumpsit, quod ego interdum versibus ludo.

Lemniscꝰ, orum, λημνίσκοι, Fasciolæ coloriæ dependentes ex coronis: inde dictæ quòd antiquissimum genus coronarum fuit laurearum, inquit Festus. Plin. lib. 21. cap. 3, Crassus diues primus argento, auróq; folia imitatus, ludis suis coronas dedit: accesserunt quoque & lemnici, quos adiici, ipsarum coronarum honos erat propter Hetruscas, quibus iungi, nisi aurei, non debebant. ¶ Celsus lib. 7. cap. 28, videtur accepisse leminisse proũ linamento, quod chirurgi vulneribus imponũt, oleo, vel vnguento illitum. Intus (inquit) implicitum in longitudinẽ linamentum (λημνίσκον Græci vocant) in aceto tinctum demittere.

Lemniscatus, adiectiuum: vt, Palma lemniscata. Cic. pro Rosc. Amerino, multas esse infames palmas: hanc primam tamen esse lemniscatam, quæ Romæ deferatur.

LEMNOS, λῆμνος, Insula est maris Aegæi, Thraciam à Septentrione, ab Occasu Athon montem habens, fabuloso Vulcani casu nobitata. Eadem & Hypsipyle dicitur, à filia Thoantis eiusdem nominis, quæ in hac insula regnauit,

Lemnius, nia, nium, adiectiuum: vt Lemnia turba, apud Ouidiũ in Ibin. Saxa Lemnia, apud eundem 5. Trist. Lemnia mala. λήμνια κακὰ, id est ingentia, & inaudita: qualia Lemnum affixisse dicuntur.

Lemnia terra, quæ in Lemno insula effoditur. Eius tres à Galeno enumerantur species, quarum vna fullonibus in vsu est ad extergendas vestes: altera fabris, quæ à Græcis μίλτος, á Latinis rubrica vocatur: tertia medicis, quę à Græcis σφραγὶς λημνία, hoc est sigillum Lemnium appellatur, ab imagine capræ (vt vult Dioscorides) aut certè Dianæ, (vt maualt Galenus) quæ illi imprimi solet. Effoditur autem hæc terra in sola Lemno, non tamen in quauis parte eius insulæ, sed tantùm in colle quodam Hephæstiadi ciuitati imminenti: quem etiam Vulcano

ipsi sacrum fuisse fabulantur, eo quòd is à matre de cælo deturbatus, in collem illum feratur decidisse. Cuius fabulæ occasionem præstitit collis eius color, & sterilitas. Nam & exusto simillimus est, & nullam omnino plantam gignit. Hæc autem terra quo pacto soleat præparari à saterdote Dianæ, vide Galenum lib. 9. de Facultate Simpl. medicamen. vbi meritò reprehendit Dioscoridem, qui putauit terræ huic hircinum sanguinem admisceri. Hodie Seplasiarij pro terta Lemnia supponunt terram sigillatam. Quicquid enim terræ Lemniæ quotannis colligi potest, ad Turcarum principem defertur, neque vlla ratione ad nos peruenire posset, nisi ille nostros principes, eorúmve legatos, aliquot orbiculis interdum donaret.

Lemonium, Herba est succum lacteum emittens, concrescentem gummi modo, humidis locis. Autor Plinius lib. 25. cap. 9.

LEMVRES, Lemurum, penul. corre. Laruæ nocturnæ, & terrificationes imaginum, & bestiarum, inquit Nonius. Ouid. 5. Fast. Mox etiam Lemures animas dixere silentum. Varro lib. 1. de Vita populi Romani, Quibus temporibus in sacris fabam iactant noctu, ac dicũt se Lemures domo extra ianuam eiicere.

Lemuria, orum, Festa erant Lemuribus sacra, quæ quum celebrantur) id autem erat mense Maio) templa omnia claudebantur, nuptiæque omnes infaustæ putabantur. Quæ res fecit locum prouerbio, Malum mense Maio nubere. Ouid. lib. 5. Fastorum,

Ritus erit veteris nocturna Lemuria sacri.
Inferias tacitis Manibus illa dabunt. Et paulò post.
Fana tamen veteres illis clausere diebus: ☽
Vt nunc ferali tempore operta vides.
Nec viduæ tædis eadem, nec virginis apta.
Tempora: quæ nupsit, non diuturna fuit.
Hac quoque de causa (si te prouerbia tangunt.)
Mense malas Maio nubere vulgus ait.

Lena, lenæ, vide LENO.

LENAEVS, λωναῖος, Vnum ex Bacchi cognominibus, ἀπὸ τῶν ληνῶν, hoc est à torculari, siue lacu impositum. Virgil. lib. 2. Georg.

Huc pater ô Lenæe: tuis hic omnia plena Muneribus.

Lenis, & hoc lene, Idem quod facilis, non iracundus, clemens, indulgens. πρᾶος, ἤπιος, μείλιχος. Teren. in Hecyra, Ego sum animo leni natus, non possum aduersari meis. Cicero pro Sexto Roscio Ameri. Verum nemo est quin intelligat populum Romanum, qui quondam in hostes lenissimus existimabatur, hoc tẽpore domestica crudelitate laborare. ¶ Lene & Asperum sunt contraria: vt videre est apud Ciceronẽ lib. de Finibus 2. ¶ Lenes cibi & Acres, apud Celsum lib. 2. cap. 21, opponuntur. ¶ Lene vinum, dicitur delicatũ non vehemens, aut asperũ, neque linguam, aut cerebrum feriens. Terenr. in Heaut. – pitissando modò mihi, Quid vini absumpsit? sic hoc dicens, Asperum Pater hoc est, aliud lenius. ¶ Lene venenum dicitur, quod mitem quodammodo & vix sensibilem mortem inducit. Cic. ad Atticum lib. 2, Sed ita lenibus vti videbantur venenis, vt posse viderentur sine dolore interire. ¶ Lenis sonus, id est placidus. Cic. lib. 3. de Oratore. Ille autem superior leniore quodam sono est vsus. ¶ Lenissimus Auster quoque à Cicerone lib. 7. ad Atticum dicitur, id est leniter spirans.

Lenitas, lenitatis, Mansuetudo, facilitas. πρᾳότης. Terent. in And. Mirabar hoc si sic abiret: atq; heri semper lenitas Verebar quorsum euaderet. Cic. ad Atticum li. 10, Patris autem lenitas amãda potius ab illo quàm tam crudeliter negligenda. Lenitas gustus, id est suauitas: contraria asperitati. Plin. lib. 26. cap. 8, Differentia intelligitur lenitate gustus.

Lenitudo, inis, Idem quod lenitas, hoc est facilitas. πρᾳότης. Cic. 6. Verr. Verebar ne eorum nimia lenitudine oppugnarer. Lenitudo orationis, id est suauitas expers asperitatis. Idem 5. Tusc. Lenitudo orationis, mollitudo corporis, ea si bona dicemus, quid erit in philosophi grauitate?

Leniter, aduerbium, Placidè, non vehementer. πράως, ἠρέμα. vt Leniter arridere, apud Ciceronem 1. de Finib. Leniter disputare, apud eundem 4. Acad. Leniter agere, Liu. 7. bel. Pun. Castigando, increpándoque, & plus quàm leniter agendo. ¶ Legitur & Lenè, in eandẽ significatione, licet nõ æquè vsitatè. Martial. lib. 1, Tepida natabis lenè Congedi vada.

Lenio, nis, nitui, vel nij, nitum, Mulceo, placo, flecto. ἡπιόω, κηλέω. Sall. in Catil. In tali tempore tanta vis hominis magis leniunda, quàm exagitanda videbatur. ¶ Aliquando imminuere, leuare, mitigare. Cic. in Catil. Nonnulli ficta & hæc, & multa præterea existimabant ab iis qui Ciceronis inuidiam quæ postea oborta est, leniri credebant atrocitate sceleris, qui pœnas dederant. id est imminui. Cic. Trebat. Tuam profectionem amore prosequar, reditum spe expectabo, absentem memoria colam, omne desiderium literis mittendis, accipiendísque leniam. ¶ Legitur & lenibo, futurum antiquum. Propert. Lenibunt tacito vulnera nostra sono. ¶ Huius compositum est Delenio. καλλύνω, de quo vide suo loco.

Lenimen, inis, Idem quod lenimentum, hoc est quo aliquid lenitur, & dulcoratur. κήλημα, Ouid. 11. Metam. –addidit illis.

Hoc quoque lenimen, quo solo flexit amantem.

Lenimentum, ti, Idẽ quod mulcimẽtum, siue mitigatio. κήλησις, πρᾴνσις. vt, Elleborum dare cum lenimento raphani, Plin. lib. 25. cap. 5.

Leno, onis, Qui scortorum prostitutione quæstum facit. ita dictus ab allicẽdo, quòd adolescentulos alliciat. μαστροπὸς, πορνοβοσκὸς. vel à leniẽdo, quòd leniendo animos adolescentiũ corrumpat. Teren. in Adelph Leno ego sum, fateor, pernicies communis adolescentium. Ouid. lib. 1. Amor. eleg. 10, Deuouet imperium tamen hæc lenonis auari. Priscianus existimat hoc nomen duobus generibus commune esse: quanuis habeat fœmininum lena.

Lena, æ, Appellatur ab Vlpiano l. Palàm. Digest. De ritu nup. quæ mulieres quæstuarias prostituit. μαστροπὸς ἡ. Item ea quæ alterius nomine

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc vitæ genus exercet. ¶ Item si qua cauponam exercẽs in ea corpora quæstuaria habeat, vt multæ afflolent sub prætextu instrumenti cauponij prostitutas mulieres habere, dicendum est hanc quoque lenæ appellatione contineri.

Lenulus, li, diminutiuum. μικροῦ πίνου. Plaut. in Persa, Ita vt occœpi dicere, lenule, de illa pugna.

Lenunculus, culi, aliud diminutiuum. μικροῦ πίνου. Plautus in Pœn. Sic deriforem ære militari tetigero lenunculum. ¶ Est & lenunculus nauigium piscatorium. Sallust. lib. 1. histor. Indicit fortè per noctem lenunculo piscandũ. Cæsar 2. bel. Ciuilis, Horum fuga nauium onerariarum magistros incitabat: pauci lenunculi ad officium imperium̃que conuenebant. Ammianus Marcellinus lib. 14, Nam sole orto magnitudine angusti gurgitis, & profundi, à transitu arcebantur: & dum piscatorios quærunt lenunculos, vel innare temere contextis ratibus. Idem libr. 16. Auido flatu ventorum lenunculo se commisisse piscantis.

Lenonius, a, um, Quod ad lenonem pertinet. μαστρωπικὸς. Plautus in Menæch. Ab iis locis lenoniis. Idem in Rud. –ne vt leno postules, Te hîc fide lenonia vti: non potes: seruanda est fides. Idem Asin. Portitorum simillumæ sunt ianuæ lenoniæ.

Lenoncinum, nij, Lenocinandi actus, hoc est exercitium lenonis μαστρωπεία. Vlp. l. palam. ff. De ritu nupt. Lenocinium facere, non minus est quàm corpore quæstum exercere. Quid autem sit lenocinium facere, docet Vlpianus l. Athletas. ff. De his qui not. infam. Lenocinium facit (inquit) qui quæstuaria mancipia habuerit: sed & qui in liberis huuc quæstum exercet. Plaut. in Epid. Quid, ego lenocinium facio, qui quidem habeam alienos domi? Cic. 5. Verrina, Pudorem & pudicitiam qui colit, potest animo æquo istius quotidiana adulteria, meretriciam disciplinam, domesticum lenocinium videre? ¶ Ponitur interdum pro delinimento, allectamento, illecebra, blanda assimulatione, θελκτηρίου. Cic. pro L. Muræ. Vtrum lenocinium, inquit, à grege delicatæ iuuentutis, an orbis terrarum imperium à popu. Rom. probas? Idem pro Sestio, Et se vitiorum illicebris, & cupiditatum lenociniis dediderunt. ¶ Quandoque sumitur pro exquisitiore elegantia. κομψεία, κομψότης. Sueto. de Augu. Forma fuit eximia, & per omnes ætatis gradis venustissima, quanquam & omnis lenocinij negligens, & in capite comendo incuriosus. Cic. 2. de Nat. deo. Perspicuum est enim quò compositiones vnguentorum quò ciborum conditiones, quò cororum lenocinia processerint.

Lenocinor, aris, tertia syllaba cor. lenocinium facio. μαστρωπεύω, πραγματεύω. ¶ Per transflationem pro blandiri ponitur, siue allicere, quod lenones facere solent. Cic. 1. Verrina. Tibi seruiet, tibi lenocinabitur, minus aliquanto contendet quam potest. ¶ Interdum significat gratiam conciliare. Plin. 2. Epist. Potest tamen fieri, quanquam in his difficultatibus, libro isti nouitas lenocinetur. Bud.

Lens, lendis, fœminini generis, Ouum pediculorum, capillis adhærens: ex quo postea pediculi generantur. κονὶς, ίδος. Serenus, Vnda maris capiti lendes deducit iniquas. Plinius lib. 28. cap. 11, Quo cum aceto calefacto & lendes tolluntur. Idem lib. 29. cap. 6. Lendes tolluntur adipe canino, vel anguibus in cibo sumptis anguillarum modo.

Lens, lentis, Genus leguminis, folio viciæ, tribus, quatuórve in siliqua granis, inter legumina minimis. φακὸς. Dicta autem putatur lẽs, ab adiectiuo lenis, quòd qui ea vescuntur, lenes ac moderati fiunt. Plin. lib. 18. ca. 12, Inuenio apud veteres autores æquaminitatem fieri vescentibus lente. Virgil. 1. Georg. Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis. ¶ Lentium pro Lentem in accusatiuo frequens est apud Catonem, vt ca. 35, Lentim in rudeto, & rubricoso loco qui herbosus nõ siet, serito.

Lenticula, æ, Genus est leguminis lenti simillimum, sui tamen generis. φακὴ. Plinius lib. 15. cap. 11, Folia sunt lenticulæ simillima. Græci φακὴν appellant, vt ex Theodori versione annotauit Hermolaus: quum lentem φακὴν nominent. Vnde tritum illud Græcorum prouerbium, τὴν φακὴν μίσους, sic ferè omnes vertunt, In lenticula vnguentũ. Quod quidem prouerbiũ in eos dici solet qui nullo rerum discrimine quas agunt, dicúntve, pari nixu cuncta moliuntur: quod genus homines Græci ναυσίθοους, καὶ ἀπορραλλάκτους appellant. ¶ Lenticula etiam genus vasis est a figura leguminis dictum. Videtúrque id esse quod discus appellatur apud Dioscoridem. Plin. 18. cap. 12, Duo lentis genera in Aegypto: alterum rotundius, nigriúsque: alterum sua figura: vnde vario vsu translatum est in lenticulas nomen. Videtur autem Lenticula fuisse vasis vnguentarij genus, in qua etiam significatione à sacrorum Bibliorum interprete vsurpatur. ¶ Ab huius item vasis similitudine, in gemmis quoq; lenticula appellatur, figura circa medium sui lata, rotunda, & depressa. Plin. lib. 37. cap. 12, Figura oblonga maximè probatur: deinde quæ vocatur lenticula: postea clypeidos. ¶ Rursus Lenticulæ, maculæ sunt in corpore quæ & lentigines dici solent. Celsus lib. 6. cap. 5, Lenticulas tollunt galbanum & nitrum.

Lenticularis, & hoc lare, adiectiuum. φακοειδὴς. vt, Lenticularis forma. Apuleius lib. 2. Flor.

Lenteo, Lentesco, vide LENTVS.

Lentigo, peru. prod. genitiuo lentiginis, Macula subrufa, & nigra interdum, in facie, ad lentis similitudinem. φάκος. ¶ Vnde & Lentiginosus. φακώδης, Plin. lib. 9. cap. 20. de atriplice, Ac nisi mutata sæpe aqua coquendum, stomacho contrarium esse, lentigines & papulas gignere. Idem libro. 20. cap. 15, Sugillatis illinitur cum melle, & vua passa, & aceto: lentigini nigræ ex aceto.

Lentiscus, Arbor est in Chio præcipuè nascens, (quanquam & in Italia, & in Narbonensi Gallia prouenerit) magnitudine roboris, sorbi folio, terebinthi odore, acinis, dum maturescunt, rufis: vbi maturuerint, nigris: mastichen exudans in modum gummi. σχῖνος. Hæc arbor perpetuò viret: tẽrque in anno fructus profert. Quod & ipsum testatur Cicero de Diuin. versibus ex vetusto aliquo poëta adductis: Iam vero

semper viridis, sempérq; grauata Lentiscus, triplici solita est grandescere fœtu: Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi. Dictam autem lentiscum putat Ruellius, quòd liquore quodam lentescat. Sudat enim resinam quam in Chio insula mastichen vocant. Eius fructũ Hippocrates σχινίδα vocat: arborem autem σχῖνον. Ex arboris huius ligno præstantissima fiunt dentiscalpia. Marti. lib. 14, Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis Defuerit, dentes penna leuare potest.

Lentiscinus, scina, scinum, denominatiuum, Quod ex lentisco factum est: vt, Oleum lentiscinum. Plin. lib. 23. cap. 2, Tunc addito oleo lentiscino illita, vna nocte rufat capillum.

Lento, lentas, vide LENTVS.

LENTVLI, λέντουλοι, Romani quidam nobilissimi, ita cognominati à lente, vt Ciceriones à cicere. ¶ A quibus denominatium Lentulitas, deflexit Cicero lib. 3. Epist. pro nobilitate Lentulorum, Vllam (inquit) Appij ratem, aut Lentulitatem valere apud me plus quam ornamenta virtutis existimas?

Lentus, lenta, lentum. Idem est quod tenax & viscosus. γλισχρὸς. Plautus Menæchmis, Quàm lentum est, & visco simile. ¶ Nonnũquam idem quod molle, flexibile, & minimè fragile. Virgilius 5. ecloga, Lenta salix quantum pallenti cedit oliuæ. ¶ Sed transflatum ad animum, pro leni ac placido capitur, & æquamini: vt Vir patiens, & lentus, apud Cicero nem libr. de Oratore. ¶ Interdum pro facili. Lucil. Satyra. libr. 11. vt citat Nonius, Lucius Cotta senex Crasi pater huius Paneti Magnus trico fuit numarius soluere nulli Lentus. ¶ Interdum pro tardo. βραδὺς. Plinius Epist. 167, Ibat illa lento gradu, quasi grauis vinculis. ¶ Interdum pro securo & otioso. Virg. 1. ecloga, Tu Tyrire lentus in vmbra, &c. ¶ Interdum pro remisso & frigido. Virg. 1. Georg. Noctis lentus non deficit humor. ¶ Habet & alias significationes, vt quũ dicimus, Lentum colorem, id est fluentem, & facilè euanescentem. Plin. lib. 12. cap. 15, Colos in quacunque natione præfertur rufus, & pinguiter lentus. ¶ Lentus ignis, dicitur moderatus, non vsque adeo calescens, Plin. lib. 13. cap. 4, Lentus ignis è palmis. ¶ Lentus tepor, remissus. Plin. lib. 12. cap. 19, Probatur casia gustu, quam maximè feruens, potius quàm lento tepore leuiter mordens. ¶ Lenta viuacitas, id est longa, & tenax. Plin. lib. 8. cap. 27, Alioqui viuacitatis adeò lentæ, vt eiectis interaneis diu pugnet.

Lentè, aduerbium, Id est tardè, & cunctanter. βραδέως. Plinius Epist. 13, Attum quoque lentè, & cunctanter veniunt, nec tamen permanent, sed ante finem recedunt. ¶ Lentè aliquid ferre, est illud patienter & æquo animo pati Cic. 2. de oratore, Neque enim est facilè perficere, vt irascatur ei, cui tu velis, iudex, si tu ipse id lentè ferre videare. ¶ Lentè agere, est remissè, & segniter agere. Liuius 1. ab Vrbe, Lentè agere iis Tatius, Sabinique visi sunt. ¶ Lentè, ac fastidiosè probare aliquem, est longo temporis tractu, & post diuturnam morosámque tentationem aliquem probare. Cic. ad Atticum lib. 2. Quem tibi ego non essem ausus mittere, nisi eum lentè, ac fastidiosè probauissem.

Lentitia, tiæ, Idem quod lentor, seu flexibilitas. γλισχρότης. Plin. lib. 16. ca. 37, Aliæ virgas sequacis ad vincturas lentitiæ.

Lentitudo, inis, Tarditas. βραδύτης. Cice. ad Q. fratrem lib. 1, Nam illud non solùm est gracilitatis, sed nonnunquam etiam lentitudinis. Idem 4. Tusc. Eámque quam lenitatem nos dicimus, vitiosa lentitudinis nomine appellant. Tacit. lib. 16, Lentitudine exitus graues cruciatus afferente. Idem lib. 15, Seneca interim durante tractu, & lentitudine mortis, Statium Anneum, &c.

Lentor, toris, Humor tenax, & glutinosus, inquit Budæus. γλισχρότης Plin. lib. 9. cap. 36, de purpuris, Congregantur verno tempore, mutuóque attritu lentorem emittsdam ceræ saliuant. Idem lib. 13. cap. 5, Fert follículos emittentes animalia, lentorémque resinosum. Colum. lib. 5. cap. 6, Vt aliquem tamen succum & lentorem habeat, iniiciemus areis. Plin. lib. 9. cap. 51, de piscium generatione. Quæ durioris testæ sunt, vt murices, purpuræ, saliuario lentore.

Lento, tas, Lentum reddo. χαυνόω. Virg. lib. 3, Antè & Trinacria lentandus remus in vnda. Vbi Seruius Lentandus: aut lentè tibi nauigandum est (nam totam Siciliam circuit) aut flectendus: vnde Lentum vimen dicimus, id est flexibile.

Lenteo, lentes, Lentus sum, tener, & mollis. γλισχραίνομαι. Vnde apud Lucilium legitur, Lentet opus, pro eo quod est, lentè procedit.

Lentesco, tescis, lentescere, Lentum, seu tenerum ac molle fieri. Columel. lib. 11. cap. 2, Quæ si natura minus lenta est, ante dies quindecim præcidenda, & purgata in stercore obruenda est, vt lentescat. ¶ Virg. lib. 2. Georg. Sed picis in morem ad digitos lentescit habendo. id est cohærer, vt exponit Seruius. Columel. lib. 2. cap. 11, Cicera bubus eruì loco fresa datur in Hispania Bætica, quæ quum suspensa mola diuisa est paulùm aqua mercatur. dum lentescat, hoc est cohæreat, vel (vt ait Budæus) glutinosa fiat. ¶ Cuiuæ lentescunt tempore. Ouidius libro 2. de Arte amandi.

Sit mora tuta breuis, lentescunt tempore curæ:
Vanescítque absens, & nouus intrat amor.

Lenulus, Lenunculus, vide LENO.

Leo, es. leui, létum, Hodie in vsu non est: ex compositis tamen eius quæ sunt deleo, & releo, apparet eiusdem significationis fuisse cum verbo lino: quod etiam præteritum ab eo mutuò accepit. Horat. lib. 1. Carm. Græca quod ego ipse testa Conditum leui.

LEO, λέων, Byzantius philosophus fuit, auditor Platonis, qui Philippo Macedonum regi infesta patriæ fuæ arma inferenti, occurrens. Dic, inquit, Philippe, quæ causa te impellit ad oppugnanda nostra mœnia? Quámque Philippus respondisset, Amore patriç illius esse impulsum, vt ea potiretur. Atqui, inquit, musico amantibus instrumento, non bellico opus est. Postea verò quum Philippus Byzantium diu frustra obsedisset, intelligens id Leonis opera fieri, vt illum apud suos in inuidiã vocaret,

vosaret, literis eum apud ciues calumniatus est, proditorem patriæ appellans, sæpiúsque sibi ab eo vrbem venalem esse oblatam, & potuisse iam vrbe potiri, nisi rurpe iudicasset victoriam suffurari. His itaque literis Leo apud ciues suos in suspicionem adductus, quum domum suam arctissima custodia obseruari videret, laqueo vitam finiuit.

Leo, leonis, λέων, Animal ferox. & omnium animalium generosissimum, tum præcipuè quum colla armósque vestiunt iubæ, quod ætate accidit. Leones tantùm ex feris clementia vtuntur in supplices, prostratis parcunt, coeunt auersi, quemadmodum & lynces, cameli, elephanti, rhinocerotes, & tigrides. Eorum animi index est cauda, sicut equorum aures: vim summam in pectore habent, sociati innoxij sunt. Timent rotarum orbes circumactos, & currus inanes, & cristas. cantúsque gallinaceorum, sed maximè ignes. Vide Plin. lib. 8. cap. 16. ¶ Est & Leomarinus ex cancrorum genere, apud Plinium lib. 32. cap. 11. ¶ Item Leo, cæleste signum, apud Plinium lib. 17. cap. 24. quem putant fuisse leonem Theumesium ab Hercule occisum, in cælum ab Ioue translatum. Dictus est autem Theumesius, à Theumeso Bœotiæ monte.

Leoninus, na, num, adiectiuum, λέοντος. vt, Adeps leoninus, apud Plinium libr. 24. cap. 17. Et Leonina species, apud Varronem libr. 2. de Re rust. cap. 9.

LEONATVS, λεόνατος, Vir nobilis fuit ex Macedoniæ ducibus. Philippi ex materno genere consanguineus, vnà cum Alexandro educatus. De quo vide plura apud Suidam.

LEOCHARES, λεωχάρης, Nobilis statuarius fuit, vnus ex iis qui Mausoli regis Cariæ sepulchrum cælauerunt, vt tradit Plinius lib. 35. cap. 5.

LEOCORION, λεωκόριον, Monumentum fuit ab Athenieñibus in medio Ceramico erectum. Nam quum Attica vniuersa maxima fame laboraret, vnúmq; hoc ab oraculis ostenderetur remedium, siquis liberos suos immolaret, inuentus est Leos quidam Orphei filius qui tres filias suas virgines, Pasitheam, Theopen, & Eubulen tradidit immolandas. Cuius beneficij memores Athenienses, monumentum in Ceramico erexerunt, quod Leocorion appellarunt. Autor Suidas.

LEODAMAS, pen. cor. gen. Leodamantis, λεοδάμας, Thasius Philosophus fuit, cuius meminit Laertius in vita Archytæ Tarentini.

LEOGORAS. τος, λεωγόρας, Andocidæ rhetoris pater fuit, teste Suida.

LEONIDES, λεωνίδης, Lacedæmoniorũ rex fuit, ex genere Heraclidarum, qui apud Thermopylas, quum angustias aduersus Xerxem tueretur, fortissimè pugnans occubuit. Cuius caduer Persæ, abscisso capite è cruce suspenderunt. Autor Herodotus libro 7. ¶ Fuit præterea Leonides quidam Alexandri Magni pædagogus: qui quum disciplum videret in pueritia sine parsimonia thura arę ingerentem, monuit illum, vt tum demum quum thuriferas regiones subegisset, illo modo supplicaret. Cuius rei memor Alexander Arabia iam potitus, misit ei nauim thure onustam, exhortans eum vt in deos parcus esse desineret. Autor Plinius libro 12. capite 14.

Leonticè, λεοντικὴ, Herba est quam Dioscorides cacaliam appellat, foliis grandibus & candidis, inter quæ semen dependet minutis margaritis simile: cuius grana quindecim in oleo macerata, atque aduerso capillo illita, porriginem tollunt. Vide Plinium lib. 35. cap. 11. Officinæ *carui* agreste appellant.

Leontios, λέοντος, Gemma à leoninæ pellis similitudine nominata, quemadmodũ pardalios à similitudine pellis pantheræ. Autor Plinius lib. vlt. cap. 11. ¶ Fuit præterea Leontios quidam eximius statuarius, qui Olympiæ fecit Stadiodromon astylon, aliáq; opera quæ commemorantur à Plinio lib. 34. cap. 8. ¶ Fuit item Leontios quidam Tripolis Lydiæ episcopus, ex Mœsia ortus, de quo vide Suidam.

LEONTISCVS, λεόντιον, Mamertinus quidam Pycta fuit, ex argumẽto Achorchersites cognominatus, tanto corporis robore, vt summis aduersarium manibus arripiens, non prius eum desereret quàm deficientem sentiret. Suidas.

Leontopetalon, λεοντοπέταλον, Herba est caulem emittens dodrantalem, plurimis alis concauum, & in cacumine semina parua duo aut tria, eáque in siliquis, ciceris modo: flores punicei coloris, anemonæ similes folia brassicæ, sed papaueris diuisura, radicibus nigris, rapæ similibus. Nascitur in aruis. Vide Plinium lib 27. cap. 11. Vulgus à similitudine pedis leonini, *patam leonis* appellat.

Leontophonos, λεοντοφόνος, Exiguum est animal, in iis tantùm regionibus nascés in quibus gignuntur leones: quibus tam præsens est venenum, vt gustato leontophono leo statim moriatur: vnde etiam animalculum hoc leontophoni nomen accepit. Autor Plin. libr. 8. cap. 38.

Leontopodion, λεοντοπόδιον, Herbula est duorum digitorũ, folio parùo angusto, digitorum trium, quatuór ve longitudine, hirsuto, lanosióque ad radicem, & subcandido: in cacumine caulium capitula tanquam perforata, floribus nigris erumpentibus, semen quod oculis vix possit deprehendi propter circundatam lanuginem. Ruellius existimat eam esse quam vulgus *cruciatam* appellat.

Leopardus, λεοπάρδαλις, Animal ex pardo & leæna natum, subis cærẽs, nigris maculis leoninam pellem distinguentibus. Nascitur in Africa, vbi propter penuriã aquarum ad paucos amnes multitudo ferarum conuenit, ideo multiformes ibi animalium partus, mutuò sese miscẽtibus diuersorum generum animalibus. Vnde ortum est prouerbium, Semper aliquid noui Africam afferre. Vide Plinium lib. 8. cap. 15.

LEOS, Orphei filius, vide LEOCORION.

LEOSTHENES, pen. corr. λεωσθένης, Viri Athenienſis nomen, qui quum sponsus esset, & Lamiacum bellum concitasset, in prælio interfectus est. Ob cuius amorem sponsa, Demotionis Areopagitarum principis filia, se interfecit, sicut Hieronymus contra Iouinianum testatur. Suidas Leosthenẽ tradit eo in prælio quod Athenienses aduersus Macedones commiserunt, quum multa strenuè gessisset, lapidis ictu interisse.

Lepidium, λεπίδιον, Herba est in cubitalem, còq; maiorem altitudi-

nem assurgens, foliis lauri, sed mollioribus, & maioribus, quæ trita sinapi olent, & piperis acrimoniam referunt. Vnde vulgus herbariorum *piperitim* vocitat. Quidam etiam raphanum, quòd raphano syluestri, quem amoraciam alio nomine dicunt, planè similis sit, Lepidium autem ab effectu appellarur, quòd τὰς λεπίδας, hoc est squamas & maculas faciei deleat & repurget.

LEPADVSA, vide LOPADVSA.

Lepidotes, λεπιδωτὸς, Gemma quæ squamas piscium imitatur. Plin. lib. 37. cap. 10.

Lepidus, da, dum, penult. correpta. In quo lepõris est plurimum, quem vulgus imperitum *bonam gratiam* vocat: & tam de homine, quàm de oratione, & aliis rebus dicitur. λαμπρὸν. καλλιστὸν, χαρίεις. Terent. in Andria, O lepidum caput! Plaut. in Milite, At quidem illuc ætatis qui sit, non inuenies alterũ Lepidiorem ad omnes res. Idem in Aulularia, O lepidum diem! Idem in Pœnulo, Nimium lepidum mihi memoras facinus. Idem in Epid. Forma lepida & liberali. Idem in Mostel. Quin tu te exornas moribus lepidis, quũ lepida tute es. ¶ Lepidùm interdũ aduerbialiter ponitur pro lepidè. Plaut in Pœnulo, Lepidùm eloquere.

Lepiditas, κομψότης: & compositum Illepidus. Donatus dicit lepidum dici politum, ἀπὸ τῆς λεπίδος, id est à lamina, siue squama. Plin. libr. 34, Excutiuntur velut miliq squamæ, quas vocant lepidas.

Lepidè, aduerbium, id est cum lepõre, & vt vulgus loquitur, *Cum bona gratia*. Cic. ad Atticum lib. 2, Nunc fit lepidè illa ἀκρόασις radiorum. Plaut. in Persa. Lepidè hercle adiuuas. hoc est eleganter, & opportunè. Idem in Milite, Vin' tu lepidè facere?

Lepidulè, diminutiuum. Plaut. in Pseud. Eam circunducam lepidulé.

Lepista, stæ, Vasis aquarij genus, teste Festo, idem fortasis cum eo quod Aristophanes λιπαρὸν vocat. Varro lib. 1. de Vita pop. Rom. vt citat Nonius, Lepistæ etiam nunc Sabinorum fanis pauperioribus plerísque aut fictiles sunt, aut æneæ.

LEPONTII, Populi sunt Alpini, Salasis finiti, ex comitatu Herculis ibi relicti, quòd membra haberent niue præsta. Plin. lib. 3. cap. 20.

Lepor, óris, & Lepos, óris, Proprie est venustas, vrbanitásque sermonis. καλλιέπεια, χαριεντισμός. Plin. libr. 16. cap. 1. Crassus faceto lepõre solers. Cic. 7. Verrina, Lepõre, ac venustate affluens. Idem 1. de Orat. Magnus in iocando atque in homine. Lepor dicendi, est ornatus, concinnitas, elegantia. Cic. 4. Acad. Cuius primò non admodum probata ratio, quanquam floruit acumine ingenij, tum admirabili quodam lepõre dicendi, &c.

Leporarium, Leporinus, vide LEPVS.

Lepra, æ. λέπρα, Galeno, cæterísq; Græcis medicis, scabiei genus est, cutem deforni obducens crusta, ab atra nascens bile, corpúsque vehementi pruritu infestans. In qua significatione lepræ vocabulo vtuntur etiam Latini. Plin. lib. 24, Lachryma vitium, veluti gemma, lepras, & lichenas, & psoras nitro antè præparatas soluit. Auicenna verò cæterique Arabicæ factionis, lepræ vocabulum impropriè vsurpant pro elephantiasi, quod morbi genus superiori multò est perniciosius: vt quod non solùm cutem infestet, verumetiam carnem ipsam vsque ad ossa depascatur.

LEPRIVM, λέπριον, Elidis oppidum ad Alpheum fluuium, cuius incolæ dicuntur Lepriatæ. Vide Plinium lib. 4. cap. 5. & Ptolemæum lib. 3. cap. 16. ¶ Est & alterum eiusdem nominis oppidum in Arcadia, cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 6. & Cicero lib. 6. Epist. ad Atticum.

LEPTE acra, λεπτὴ ἄκρα, Indiæ promontorium, aliàs Drepanum appellatum: de quo vide Plinium lib. 6. ca. 29.

LEPTINES, pen. prod. λεπτίνης, Athenienſis orator fuit non incelebris: qui quum liturgiarum onus ad paucos, eósq; tenuioris fortunæ redisse videret, potentioribus ferè omnibus immunitate donatis, tulit legem, vt sublato iure immunitatis, liturgiarum sumptus ex æquo à ditioribus suppeditarentur. Quam legem oppugnat Demosthenes ea oratione quam aduersus Leptinem inscripsit.

LEPTIS, λέπτις Ptolemæo, Duarum vrbium nomẽ est in Africa propriè dicta: quarum minor, quæ Sarrana dicitur, inter duas Syrtes est sita: cuius meminit Silius lib. 3. Tabraca, tum Tyrium vulgus, Sarranáque Leptis. Hæc etiam Neapolis dicitur. Altera quæ maior Leptis dicitur, trans Syrtim minorem sita est, ad Oeam oppidum. De hac Hieronymus, In Lepti (inquit) vrbe semibarbara, & posita in solitudine, moris est vt nurus altera die socrum ollam mutuo postulet. Vtriusque ciuitatis meminit Strabo lib. 17.

Leptocarya, λεπτοκάρυα, Græco nomine dicuntur auellanæ, quę & Ponticæ, & Heracleoticæ appellantur.

Lepton centaurium, λεπτὸν κενταύριον λεπτόν, Hoc est centaurium minus, herba est quam Latini fel terræ vocant, propter summam amaritudinẽ. Galli vocant *exacum*, eo quòd potum, omnia medicamenta mala per aluum exigat. Plura vide apud Plinium lib. 25. cap. 6.

Leptophyllon, λεπτόφυλλον, Septima tithymali species est, in petris nascens: ita dicta à tenuitate foliorum. Alio nomine dẽdroides λυσιμαχεῖον appellatur, eo quòd ex omnibus tithymali generibus comosissimum sit. Vide Plinium lib. 26. cap. 9.

Leptorages, λεπτόραγες, Vuæ quædam dicuntur, dulces quidem habentes acinos, sed tenues tamen & minutos: cuiusmodi sunt quas *vuas Corinthiacas* vulgò appellamus. Plinius lib. 14. cap. 1, Est & illa naturæ lasciuia, vt prægrandibus adhæreant pergulis parui, mites, & suauitate certantes: leptoragas has vocant. Hactenus Plinius. Dictæ autem sunt leptorages, ab acinorum tenuitate. Nam λεπτὸν exiguum est, & tenue, ῥάγες autem à Græcis vuarum acini dicuntur.

Lepus, oris, Animal satis notum, à celeritate dictum, quasi leuipes. λαγὼς. siue (vt Varro putat lib. 3. de Re rust. cap. 12,) ab eo quòd Aeoles antiquo vocabulo λέπορον vocabant, quem nos leporem. Vide plura de hoc apud Gellium lib. 1, cap. 18. Virg. 3. Georg. Et canibus leporem, ca-

 nibus

Universidad de Deusto Biblioteca

nibus venabere damas. Idem 1. Georg. Auritosq; sequi lepores, tum figere damas. Horat. Epod. 2, Pauidúmq; leporem, & aduenam laqueo gruem. Iucunda captat præmia. ¶ Per translationem pro infami, impudico, siue pathico accipitur: siue quòd hoc animal posteriore potissimùm sui parte, hoc est lumbis, & clunibus, pulpamentum de se præbeat: siue quòd puerorum amatores non secus illos sectentur, venentúrque atque canes leporem: siue quòd lepori vtrunque sexum tradant inesse, sicut & hyænæ. Terent. in Eunucho, Lepus tute es, & pulpamentum quæris: id est quod in te habes (inquit Donatus) hoc quæris in altero. ¶ Lepus etiam piscis est ex lacertorum genere, inter marina venena numeratus, præsertim in Indico Oceano, vbi vel solo tactu pestilens, vomitum dissolutionémque stomachi protinus creat: in nostro mari colore tantùm lepori similis: in India & magnitudine, & pilo duriore. Hæc Plinius lib. 9. cap. 49.

Lepusculus, li, diminutiuum, λαγίον. Cicc. 6. Verr. Si minus eiusmodi quid piam venari potuerant, illa quidem certè pro lepusculis capiebantur, patellæ, pateræ, thuribula, &c. Idem 1. de Nat. deo. Si Seriphi natus esses, nec vnquam egressus ex insula in qua lepusculos, vulpeculásque sæpe vidisses, &c.

Leporarium, rarij, Non tantùm pro loco vbi lepores aluntur, sed etiam pro omnibus septis villæ affixis accipitur, quæ habent inclusa animalia, quæ inibi pascuntur. λαγωτροφεῖον. Gellius lib. 2. cap. 20, Viuaria veteres quandoque Leporaria dixere, in quibus omnia clauderentur animalia. Varro de Re rust. lib. 3. cap. 3, Leporaria te accipere volo, non ea quæ tritaui nostri dicebant, vbi soli lepores sint, sed omnia septa, affixa villæ quæ sunt, & inclusa habent animalia quæ pascuntur. Hæc antiquiores Roboraria etiam appellari voluerunt: à tabulis roboreis, quibus septa erant antè quam muro cingerentur.

Leporinus, a, um, pen. pro. Quod est ex lepore. λαγῶος. vt, Pes leporinus. Leporinus cinis, apud Plinium lib. 28. cap. 11. Leporinum lac, Varro 2. de Re rust. cap. 11.

LERINA, Insula est prouinciæ Narbonensi adiacens, eregione Antipolis. Plin. lib. 3. cap. 4.

LERNE, siue Lerna, λέρνη, Lacus est in agro Argiuo, Herculis labore notissimus, qui in eo hydram Lernæam fertur interemisse, vicinæ omni regioni adeò infestam, vt locum fecerit prouerbio, λέρνη κακῶν, hoc est lerna malorum. ¶ Est & fluuius eiusdem nominis per Præsias in sinum Argolicum illabens, teste Strabone lib. 8.

Lernæus, a, um, λερναῖος, vt Palus Lernæa, Hydra Lernæa.

LERO, ronis, λήρων, Insula est Galliæ, Antipoli aduersa, cuius meminit Plinius lib. 3. cap. 4.

LEROS, Insula est Cariæ adiacens, in mari Icario, vna Sporadum: quæ & Leria dicitur, teste Strabone lib. 10. Insulani, Lerij, λήριοι, dicûtur qui olim corruptissimis moribus fuisse præhibentur. Hinc est illud quod Phocylidæ nomine circunfertur, λήριοι πάντες, ἴυγξ ὁ μῆλον, ὁ δὲ σὺ, νέον τις πάλιν πατροκλείωνε, πατροκλὴς λήριος, hoc est, Lerij mali, non vnus quidem alter verò minime: Sed vniuersi excepto Patrocle: etenim Patrocles Lerius, &c.

LERTOS, λερτώεις, Ilercaonum oppidum in Hispania Tarraconensi. Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

LESBOS, λέσβος, Insula est in Aegæo, Aeolicarum vrbium metropolis, quæ olim vniuersæ Troadis imperium obtinuit. Ambitus eius stadiorum centum supra mille, à Borea in Austrum protensa, quingenta & sexaginta stadia longitudinis habens: feraci agro, & multa materia ad classes conficiendas idonea. Vrbes in ea fuere memoratu dignæ. Mitylenæ, à qua nunc tota insula Mitylene vocatur, & Pyrrha in Occidentali litore sita. Fuit & Eressos, & Antissa cum portu, & Methymna. Dicta Lesbos ab vrbis nomine quæ in ea potentissima fuit: siue à Lesbo Iapeti filio, qui in eam insulam nauigauit. Ex hac Pittacus vnus ex septem Græciæ sapientibus: item Alcæus, Sappho, Theophrastus philosophus, & alij viri scientia clarissimi orti fuere.

Lesbius, a, um, λέσβιος, vt Lesbium vinum, à pud Gellium lib. 13. cap. 5.

Lesbous, a, um, pen. prod. Hora. libro 2. Carm. Lesboum refugit tendere barbiton.

Lesbides, penul. corr. Dicuntur mulieres ex Lesbo. Sappho apud Ouid. in Epist. Lesbides infamem quæ me fecistis amaræ,
Definite ad citharas turba venire meas.

Lessus, us, Lugubris ciulatio. θρῆνος. Plaut. in Truculento, Thetis quoq; etiam lamentando lessum fecit filio. Cicc. 2. de Legibus, Mulieres genas ne radunto: néve lessum funeris ergò habento, His enim verbis significatur lamentationem lugubrem in funeribus prohiberi.

LESTORI, Populi Indiæ extra Gangem, qui feri & syluestres esse dicûtur, & in specubus habitare, & coruis albis & psittacis abundare. Meminit horum Ptolemæus libr 7. cap. 2. Hodie Regnum Pego dicitur.

LESTRYGONES, siue potius LAESTRYGONES cum diphthongo in prima syllaba, λαιστρύγονες, Populi fuerunt Italiæ totius immanissimi, agrum Formianum non procul à Caieta incolentes, humanáque carne vescentes. Dicti Læstrygones ἀπὸ τῆ λαιστὰς, hoc est à latrocinio. Verùm de his copiosius egimus suprà suo loco.

LETHAEVS, λήθαιος, Fluuius Afiæ, ortum habens à Pactio Ephesiorum monte, & circa Magnesiam vrbem in Mæandrum influens. Autor Strabo lib. 14. ¶ Est & Lethæus alius in Creta insula, non procul à Gortyne, teste eodem Strabone lib. 10. ¶ Sunt & alij eiusdem nominis fluuij, qui recensentur ab eodem Strabone lib. 14.

Lethalis, lethale, vide LETHVM.

Lethargus, gi, λήθαργος, Est torpor, & inexpugnabilis pene somni necessitas, cum alienatione mentis: vt inquit Celsus lib. 3. cap. 20. Plin. lib. 20. cap. 12. Præterea insaniam facere & lethargos, & iocineris vitia, &c. Quidam Latinè veterum dici putant: quáuis Plinius in raphani medicinis veterum à lethargo diuisisse videatur. Locum eúdem in corpore occupat quem phrenitis, nimirum cerebrum: materiam verò habet contrariam. Gignitur enim ex abundantia pituitæ quum phrenitis ex flaua bile adusta nascatur. Dicitur autem Lethargus (vt quidam putant) ἀπὸ τῆς λήθης, hoc est ab obliuione. Nam in eo morbo accidit obliuio omnium rerum, à pituita frigidiore, humidioréq; cerebrum refrigerante, & madefaciente, & præcipuè posteriores ventriculos cerebri occupante, in quibus quidam memoriæ sedem esse volunt, quanquam verisimilius est eam per totum cerebrum esse diffusam.

Lethargia etiam pro lethargo ponitur. Plin. lib. 24. ca. 9, Semen instillatur in oleo decoctum capiti, in lethargia, & phrenesi.

Lethargicus, ca, cum, λαθαργικὸς, Qui lethargũ patitur. Horatius 2. Serm. satyra 3, Lethargicus hic quum fit pugil, & medicum vrget. Plinius li. 20. cap. 4, Hydropicis quoque ex aceto, & sinapi sumpti, & lethargicis. ¶ Ponitur etiam adiectiuè: vt, Lethargicus morbus. Plinius lib. 24, Grauedinem enim, morbúmque lethargicum patitur.

LETHE, lethes, λήθη, Nomen fluuij quem apud inferos esse poëtæ tradiderunt, cuius latices siquis gustasset, omnium præteritarũ rerum obliuisci voluerunt. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, id est ab obliuione nomen habet. Datus est hinc fabulæ locus, quia moriẽtibus omniũ rerũ obliuio surrepit. Cõstat autẽ hunc amnẽ in Africa circa extremum Syrtium cornu, Berenicẽ vrbẽ alluere: sed ea apud omnes fama est, hunc fluuiũ ab inferis ad ea loca inũdatione prorũpere. Lucã. li. 8. Quam iuxta Lethes tacitus perlabitur amnis, Infernis (vt fama) trahés obliuia venis.

Lethæus, thæa, thæum, λήθαιος. Lucan. lib. 3. Non me Lethææ cõiunx obliua ripæ Immemorem fecere tui. Virg. 6. Aene. Lethæúmque domos placidas qui prænatat amnem. Ouid. 1. Trist. eleg. 7, Cunctáve Lethæis mersa feruntur aquis.

Lethum, thi. Pro morte. μοῖρα, θάνατος. Cic. 1. de Diuinatione, Tamen eodem sibi letho, quo ipse interisset, pereundum. Idem ad Atticum lib. 10, Vide quàm turpi letho pereamus. Virgil. 12. Aene. An fratris miseri lethum vt crudele videres? Idem 5. Aeneid. Millia multa daret letho, gemerẽtque repleti Amnes. Ouid. 1. Trist. eleg. 2, Genus miserabile lethi. De ethymo, & scriptura huius dictionis, diuersi diuersa sentiunt. Priscianus putat ab antiquo verbo leo deriuari, quod veteres vsurparunt pro deleo: vnde etiam sine aspiratione scribendum putat. Apuleius à luo deducit, & per œ in priore syllaba scribi præcipit. Alij per antiphrasim dictum putant ab adiectiuo lætus, quòd minimè sit lætum, sed omnium rerum tristissimum. Verissima tamen videtur Varronis, & Festi opinio, qui ἀπὸ τῆ λήθης, hoc est ab obliuione dictum putant, eo quòd per mortem omnium rerum obrepat obliuio. Vnde etiã poëtæ Lethen fluuium apud inferos esse finxerunt, quo gustato nos omnium rerum protinus obliuisci voluerunt. Rectius itaque facturi videmur, si lethum per aspirationem scripserimus.

Lethalis, le, Mortiferum. θανάσιμος, μοιρίος. Plin. lib. 11. cap. vlt. Homini non ante diem septimum lethalis inedia. Duraſſe & vltra vndecimum, certum est. Plin. de Viris illustr. Tarquinium graui quidem, sed non lethali vulnere accepto petere, vt, &c. Virg. 11. Aene. Qua vulnus lethale ferat. Ouid. 13. Metam. Qua patuit, ferro lethalem condidit ensem.

Lethaliter, aduerbium. Plin. lib. 11. cap. 37, Oues quidem lethaliter circum renes concreto pingui.

Lethifer, a, um. Quod mortem infert. θανατηφόρος. Columel. lib. 7. cap. 12, Et vt plurimi pastores affirmant, rabies arcetur. Lethifer morbus huic generi. Ouid. 7. Meta. Lethiferis calidi spirarunt æstibus Austri. Virg. 10. Aen. -quis tela, sagittæ Coryſique leues humeris, & lethifer arcus. Annus lethifer. Vir. 3. Aen. Anguis lethifer. Statius 5. Theb.

Letho, as, Morte afficio. θανατόω. Vnde Lethata corpora legimus, hoc est morte mulctata, & interempta. Ouid. 3. Metam. de Cadmi sociis à serpente interemptis, Vt nemus intrauit, lethatáque corpora vidit. Victorémque supra spatiosi corporis hostem, &c.

Leuamen, Leuamentum, Leuatio, vide Leuo in LEVIS.

LEVANA, Vocabatur dea quæ pueris præerat de terra leuãdis: vt inquit Augustinus.

Leucacantha, λευκάκανθα, Herba est in cacumine aculeum habens, radice cyperi, quæ cõmanducata dentium dolores sedat. Alio nomine Rhamnus dicitur. Dioscorides libro 3. cap. 21. Plinius libro 22. cap. 16.

Leucachates, chatæ, masc. gen. λευκαχάτης, Gemma candida ex genere Achatarum. Plin. lib. 37. cap. 10.

Leucanthemis, λευκάνθεμις, Herba est quæ & Anthemis, & Leucanthemum à nonnullis vocatur: ab aliis etiam Chamæmelon, eo quòd mali odorem habeat, vide plura de hac herba apud Plinium lib. 22. ca. 21. Officinæ hodie Chamomillam vocant.

LEVCAETHIOPES, λευκαιθίοπες, teste Plinio lib. 5. cap. 7, Populi sunt interioris Libyæ, qui supra Getulos Meridiem versus primi occurrũt, Libyægyptiis proximi.

LEVCADIA, λευκαδία, Peninsula fuit contra sinũ Ambraicum, opera accolarum à continente abscissa, arenæque accumulatione rursus contenti reddita, vt tradit Pomponius Mela li. 2. Hæc etiam Neritis appellata fuit. Plin. li. 4. ca. 1, Deinde Leucadia ipsa peninsula, quõdam Neritis appellata, opera accolarum abscissa à cõtinente ac reddita, ventorum statu congeriem arenæ accumulantium: qui locus vocatur Dioryctos.

Leucargillum, λευκαργίλιον, Argillæ candidæ genus, quo in agro Mergarico vtuntur, in humida duntaxat, frigidáque terra prouenies. Vide Plinium lib. 17. cap. 7.

LEVCAS, Leucadis, λεύκας, Oppidum est in Leucadia peninsula, olim Neritum appellatum, teste Plinio libro 4. cap. 1. Quinetiam Strabo totam peninsulam, siue (vt ipse appellat) insulam (aliquando enim humano opere à continenti fuit abscissa, & rursus arenæ alluuione eidem annexa) Leucadem appellat, eodem quo oppidum nomine. Leucadem (inquit lib. 10.) in insulæ formam redegerunt, & in eũ locum transportato Nerito, qui quondam fuerat isthmus, nunc verò fretum, & euripus est

pus est, ponte iugabilis, mutato nomine dixerunt Leucadem, sumpto (vt reor) à Leucate vocabulo.

Leucadius, a, um, denominatiuum, Quod est ex Leucade insula. Ouid. in Epist. Sapphûs, Tu quoque mollis Amor pennas fuppone cadenti, Ne sim Leucadiæ mortua crimen aquæ.

LEVCASPIS, λευκάσπις, Vnus ex comitibus Aeneæ, natione Lycius, vnà cum Oronte in Tyrrheno mari tempestate submersus. Virg. 6. Aen. Cernit ibi mœstos, & mortis honore carentes
Leucaspim, & Lyciæ ductorem classis Orontem.

LEVCATES, æ, pen. prod. λευκάτης, Promontorium est Acarnaniæ, ad sinum Ambracium, Apollinis templo nobile: à petræ candore nomen habens. Virg. 5. Aen. Mox & Leucatæ nimbosa cacumina montis,
Et formidatus nautis aperitur Apollo.

LEVCE, λεύκη, Paruum oppidum in finibus Ioniæ, & Aeolidis, non longè à Smyrna olim insula. Autor Plin. lib. 5. cap. 29. ¶ Est præterea Leuce, parua insula Põti, Borysthenis amnis ostio obiecta, quę quòq; Achilles in ea sepultus fuerit, etiam vocatur Achillea: ab aliquibus etiam Macaron appellata. Autor Plinius lib. 4. ca. 13. ¶ Aliud item huius nominis oppidum in Italia, stadiis quingentis à Tarento distans. Lucan. lib. 5, Secretáque littora Leuce. ¶ Sunt item Leucæ, insulæ quinque Lesbo adiacentes, quarum meminit Plinius lib. 6. cap. 32.

Leuce, λεύκη, à Græcis appellatur, quam Latini populum albam appellant, Galli à tremula frondium mobilitate Trambulam nominant. Vide infra in dictione POPVLVS. ¶ Est item Leuce herba mercuriali simillima, nisi quòd per medium folium linea alba transcurrat: vnde & Mesoleucon appellarunt. Autor Plinius lib. 27. cap. 11. ¶ Est item Leuce, morbi genus quod Latini vitiliginem albam appellant.

LEVCI, Populi inter Belgas, Mediomatricibus finitimi, iaculandi olim peritissimi: iidem (vt putatur) cũ iis quos hodie Luxemburgenses vocamus. Lucanus lib. 1, Optimus excusso Leucus, Rhemúsque lacerto.

LEVCIPPVS, λεύκιππος, Philosophus fuit Eleates, siue vt aliis placet, Abderites, Zenonis auditor, qui vniuersum quidem infinitum esse dixit, ciúsque partes plenum esse & inane, omniáque fieri ex atomis sibi inuicem implicatis. Reliqua vide apud Laertium. Meminit huius & Cicero 4. Tusc.

Leucochrysis, λευκόχρυσος, Gemma est ex hyacintorum genere, inter auri colorem vena candida interueniente. Autor Plin. lib. 37, cap. 9.

Leucogæa, Gemma est tota cãdida, quæ & Galactites, & Leucographia appellatur, lactis succo & sapore notabilis. Plin. lib. 37. cap. 10.

LEVCOGII, Colles sunt in agro Campano, inter Neapolim & Puteolos, in quibus sulphur præstantissimum effodiebatur, & creræ genus optimum, quod aliceæ admistum, candorem simul afferebat & teneritatem. Fontes quoque ex his collibus erumpebant, vulneribus medicinam, dentibúsque firmitatem afferentes. Vide Plinium lib. 18. cap. 11, & lib. 31. cap. 2, & lib. 35. cap. 15.

Leucographis, idis, λευκογραφὶς, Herba quædam vtilis sanguinem excreantibus. Plin. lib. 27. cap. 11.

Leucoion, λευκόϊον Dioscoridi, Licet pro ratione etymi violam albam videatur significare, tamen & pro lutea & purpurea solet vsurpari. Neque tamen est quòd Leucoij nomine eum intelligas florem quem ἴον Græci, Latini violam propriè appellant: sed quem vulgus ab odoris similitudine caryophyllon nominant, siue is albus sit, siue luteus. siue purpureus. Vnde Leucoion album dixit Columella libr. 11. innuens nimirum etiam aliorum colorum esse leucoia.

LEVCOLA, Apud Plinium lib. 5. cap. 27, Promontorium Pamphyliæ, Lyciæ conterminæ. ¶ Est & insula prope Cyprum, & quidem in mari Lycio. ¶ Strabo quoque portum in Cypro vocari tradit Leucola.

Leucoma, pen. prod. huius leucomatis, λεύκωμα, Album dicitur, hoc est tabula illa in qua iudicum descripta erant nomina, & in qua singulorum annorum acta literis mandabantur à Pontifice maximo. Pictatiũ aliàs dicitur, & matrix. Hermolaus. ¶ Accipitur etiam Leucoma λεύκωμα, pro albugine oculorum, & albo oui, quod vitellum ambit.

Leucomænides, λευκομανίδες, Pisciculi exigui, qui & βάνες appellantur, vt ex Speusippo annotauit Hermolaus.

LEVCON, nis, λεύκων, Rex Ponti, à fratre Oxylocho necatus, quòd cum eius vxore adulterij & incestus cõsuetudiné haberet. Ouidius in Ibin, Aut pia te cæso, dicatur adultera: sicut Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia est. ¶ Est item Leucon, λεύκων, Genus quoddam ardeolarum, à candore ita dictum, de quo Plinius lib. 10. cap. 60.

Leucoparyphos, λευκοπάρυφος, Candidis vestibus indutus, nullóque pretioso succo inebriatis. Est enim πάρυφος vestium contextus. Vnde tritum est apud Græcos prouerbium, ξένδυμα λευκοπάρυφος ἔφη, τὰ δὲ ἔνδον ὀλοόφρυος: in eos dici solitum qui in vestium quidem sumptu frugi sunt, animi verò luxu diffluunt. Vide Cælium Rhodig. lib. 16. cap. 7.

Leucopetalos, λευκοπέταλος, Gemma quæ candorem niuis auro distinguit. Plin. lib. 37. cap. 10.

LEVCOPETRA, λευκόπετρα, Promontorium è regione Siciliæ in agro Rhegino, à candore nomen habens. Cic. 1. Philip. Quum autem me ex Sicilia ad Leucopetram (quod est promontorium agri Rhegini) venti detulissent, ab eo loco conscendi vt transmitterem.

Leucophæus, cum diphthõgo, λευκόφαιος, Color natiuus ex albo & fusco mistus. Nam λευκὸν album dicunt Græci, & φᾶιον fuscum, hoc est subnigrum. Plin. lib. 32. cap. 10, Iecur rubetæ, vel cor adalligatur in pano leucophæo, & quartanis prodest. Vitruuius de his coloribus scribens: Fontes, inquit, & flumina sunt, quorum potu pecora, quanuis alba sint, aliis locis procreant vellera leucophæa, aliis locis pulla, aliis coracino colore. Idem, In campis Troianis, proximè flumen, armenta rufa, & pecora leucophæa nascuntur. Nos colorem cinericium vocamus, vulgus nostrum gryseum appellat.

Leucophæatus, Qui est leucophæo colore indutus, cuiusmodi sunt Fran-

ciscani. Martialis lib. 1, Amator ille tristium lacernarum, Et bæticatus, atq; leucophæatus. ¶ Sunt & medicamenta certi generis huc nomine: quasi subfusca, siue subcandida.

Leucophlegmatia, λευκοφλεγμασία, Species est hydropis, qua aqua subter cutẽ inæqualiter collecta, alibi aliter extuberat. Alio nomine hyposarca, ὑποσάρκα appellant. Vide Celsum lib. 3. cap. 21.

Leucophorum, λευκοφόρον, Glutinum, quo aurum ligno inducitur. Fit ex sinopidis Ponticæ selibra, silis lucidi libris decem, & melini Græcensis libris duabus, mistis, & per dies duodecim vna tritis. Plinius libro 35. cap. 6.

Leucophthalmos, λευκόφθαλμος, Gemma quæ candidam, nigrámque oculi speciem continet, aliàs rutila. Plin. lib. 37. cap. 10.

LEVCOPOLIS, λευκόπολις, Oppidum Afiæ in sinu Doridis, apud Plinium lib. 5. cap. 29.

Leucopygi, λευκόπυγοι, Molles & effœminati, quasi candidis natibus, qui scilicet nates habent depilatas. Quibus opponuntur melampygi, hoc est fortes & viriles, quibus nates pilis nigricant.

LEVCOSIA, λευκοσία, Insula cõtra Præstanum sinum, in mari Tyrrheno Lucaniæ adiacens (vt Strabo lib. 6. refert) paruum ad continentem habens cursum. Dicta Leucosia ab vna Sirenum quæ hoc in loco periit, quum spreta ab Vlysse, in profundum sese abiecisset. Festus ab Aenea consobrino loco datum nomen existimat. ¶ Quin & Samothracia Leucosia prius est appellata, vt inquit Aristoteles de Repub.

Leucostictos, λευκόστικτος, Marmoris porphyritici genus, candidis interuenientibus punctis.

Leucosyria, λευκοσυρία, Prius dicebatur, quæ nunc Cappadocia. Strabo libro 12.

LEVCOTHEA, λευκοθέα, Quam & Matutam Latini vocauerunt, eadem est cum Aurora. Leucothea dicta quasi alba dea. Cic. 1. Tusculan. Quid Ino Cadmi filia, nónne Leucothea nominata à Græcis, Matuta habetur à nostris? De hac vide plura suprà in dictione NO.

LEVCOTHOE, pen. corr. λευκοθόη, Orcomi Regis Babyloniorum filia fuit ex Eurynome, quam à Phœbo grauidam factam quum pater viuam defoderet, Phœbi miseratione mutata est in arborẽ thuriferam. Vide Ouidium lib. 4. Metam.

Leucrocuta, Aethiopica fera est pernicissima humanas imitans voces, asiat feri magnitudine, cruribus ceruinis, collo, cauda, pectore leonis, capite cameli, bisulca vngula, ore ad aures vsque rescisso, dentium locis osse perpetuo. Autor Plinius lib. 8. cap. 21.

LEVCTRA, orum, λεύκτρα, τὰ, Vicus est Bœotiæ iuxta Thespias, circa quem Epaminundas Thebanus Lacedæmonios vicit, adeóq; attriuit, vt postea imperium nequiuerint reparare.

Leuctricus, a um, adiectiuum: vt, Leuctrica pugna, Leuctrica monumenta. ¶ Item Leuctricæ puellæ, id est Hippo, & Miletia, siue (vt aliis placet) Theano & Euexippe, Scedasi filiæ, quæ à Lacedæmoniis quibusdã hospitibus vim passæ, doloris impatientia sibi necem intulerunt, eóq; in campo sepultæ sunt, in quo postea commissa est ea pugna, qua Lacedæmoniorum opes concidерunt. De his sic scribit Hieronymus contra Iouin. Quo ore laudandæ sunt Scedasi filiæ in Leuctris Bœotiæ, quas traditum est absente patre duos iuuenes prætereuntes iure hospitij suscepisse, qui multum indulgentes vino, vim per noctem intulere virginibus: quæ amissa pudicitia, nolentes superuiuere, mutuis conciderunt vulneribus. Plutarchus tamen in Narrationibus amatoriis, ab ipsis hospitibus puellas post stuprum occisas ait, & in puteum conjectas: cadaueráque earum à Scedaso canis indicio fuisse inuenta.

Leuidensa (autore Seruio) Vile genus vestis: sic dicti quoniam filo admodum raro esset textum. Cicero Dolabellæ, Sed ego hospiti veteri & amico munusculum mittere volui leuidẽsæ, crasso filo, cuiusmodi esse solent ipsius munera. Ibi Cicero parum elaboratam, atq; expolitam orationem suam pro Deiotaro, quam Dolabellæ requirenti mittebat, vocat prouerbiali figura Munus leuidensæ: hoc est munus vile, & minimi pretij, cuiusmodi solent esse Regis Deiotari munera. Quondam inter hospitum xenia vestes in primis erant. Vide Erasmi Chiliades.

Leuigo, vide LAEVIS.

Leuir, leuiri, penul. genitiui corr. Affinitatis nomen, quo significatur frater vxoris, vel mariti. ἑκυρός.

Leuis, leue, Significat id quod est sine pondere: vnde leuis stipula. ἀφρὸς, κούφη, βάρος. Virgil. libro 12, Coryſique leues humeris, & lethifer arcus. Leue illud propriè dicitur esse quod facilius sursum attollitur, quàm deorsum tendat: vt ignis, Leue etiam dicitur quod licet non prorsùs sine pondere sit, parum tamen habet ponderis: vt Leuis armatura. Cicc. 10. Philipp. Nostræ sunt legiones, nostra leuis armatura, nostri equitatus, & Leuis armaturæ milites sunt pedites expediti, non magno armorum pondere onerati. Eadem quoque ratione, Leuis armaturæ equites: dicuntur & à Cicerone 2. de Diuina. Leuis armaturæ excursio in orationc, eleganter dicitur pro prima argumentorum leuiorum textura. Sed hæc, inquit, fuerit nobis tanquam leuis armaturæ, prima orationis excursio, nunc cominus agamus, experiamúrque, si possimus cornua commouere disputationis tuæ. ¶ Transfertur etiam ad animum: vnde Leues homines, vocantur inconstantes, qui facilè opinionem mutant, viles, & nullo honore digni. ἀβέβαιοι. quemadmodum econtrario graues dicimus, constantes, seueros, prudentes. Plau. Menæc. Quid ais homo leuior, quàm pluma? Hinc Leuis autor, à Liuio. lib. 5. ab Vrbe, dicitur cui nulla sit adhibenda fides. Sed, inquit, autorem leuem, nec satis fidum super tanta re esse patres rati. Et à Terentio. in Hecy. ea dicuntur leuia, quæ vana sunt, & nullius, aut certè parui momenti: Leuia, inquit, hæc sunt, quæ tu pergrauia esse In animum induxti tuum. Et Cicero ad Atti. libro 4, quod indiligenter agitur, leui brachio agi, dixit: Consules, inquit, qui illud leui brachio egissent, rem ad Senatum detulerunt. ¶ Leuis quandoque accipi-

tur pro paruo: vt Leuis dolor. Cic.1.de Finibus, Quòd mors sensu careat, dolor in longinquitate leuis, in grauitate breuis soleat esse. Plaut. in Pœnulo, –verùm ita sunt omnes isti nostri diuites: Si quid benefacias, leuior pluma est gratia. hoc est nullam aut paruam habent gratiam. Plinius lib.11.cap.53. Mortem illico affert leui tacta. Leui admodum vomere sauciare summam partem terræ, dixit Columella li. 2.cap.2. Pro eo quod est, leuiter terram arare. Leuis esse sententiæ, dicuntur ij qui sententiam, siue propositum sæpe mutant. Terentius in Hecyra, Itidem mulieres illæ sunt fermè, vt pueri, leui sententia. ¶ Leue interdum pro inefficaci ponitur: vt quum dicitur, Leue nomen. Cic. pro Roscio Amerino, Sin eos quos qui leuiore nomine appellant, percussores appellant, &c.

Leuiculus, a, um, diminutiuum à leuis. ἀνωβέλιστος. Cic. lib. 5. Tuscul. Leuiculus sanè noster Demosthenes, qui illo susurro delectari se dicebat, aquam ferentis mulierculæ, vt mos in Græcia est.

Leuitas, Quæ modò dicitur de re non ponderosa. ἀκαρότης, κουφότης. Plinius libro 12. cap. 12. Syncerum quidem deprehenditur leuitate. Modò de vitio grauitati & constantiæ contrario. ἐυστάθεια. Cicero, quum in Antonio genus quoddam sordidissimum vitæ demonstrare vellet, quòd in caupona delitesceret, quòd vesperum potaret, quòd ore inuoluto iter faceret ne cognosceretur, Videte (inquit) hominis leuitatem: tanquam prorsus ista dedecora hoc vitio notarentur.

Leuiter, aduerbium. Suetonius de Claris Grammat. Functúsque militia, studia repetit quæ iam inde à puero non leuiter attigerat. id est non paruo tempore literis operam dederat, aut non indiligenter à pueritia attigerat, & multò plus quàm à limine salutauerat. ¶ Aliquándo ponitur pro breuiter. Cicer. in Catone, Tamen vt leuissimè dicam, &c. Idem pro Roscio Amerino, Non omnia dicam, & leuiter vnumquodque tanquam. hoc est obiter, & quod dicitur, in transcursu. Idem pro eodem, Sed in animo est quemadmodum antè dixi, leuiter transire, ac tantummodo perstringere vnam quanque rem, hoc est succincte, & breuiter tractare. ¶ Dicitur etiam pulchrè eadem in significatione. Leuiter in transitu attingere aliquid: vt apud Quintilianum lib. 7. cap. 4. ¶ Ponitur aliquando pro parum, & pro eius diminutiuo secundo paululum, siue admodum parum. Plaut. in Pœnulo, Et quanquam bene volumus leuiter lenonibus. Pli. in Epist. lib. 6. Ea tamen quæ sunt pretiosiora, aut integra manent, aut leuissime læsa sunt. id est admodum parum. Cic. 9. de Natura deorum, Genæ oculis subiectæ, leuitérque eminentes. id est paululum. Idem lib. 2. de Oratore, Leuiter eruditus homo. id est parum, & vix mediocriter. ¶ Aliquando ponitur pro facile, patienter, siue æquo animo. Cicer. de Prouinc. consula, Atque hoc velim probare omnibus p.c. sed leuissime feram, si forte his minus probaro, qui inimicum meum repugnante vestra autoritate texerunt, Idem ad Atticum, Id grauiter equidem, sed aliquanto leuius ferebam.

Leuisidus, a, um. pen. cor. Qui facile fidé violat. ἀφρίστως ἀλώτως. Plaut. in Persa, Omnes sunt lenæ leuisidæ.

Leuipes. pen. corr. huius leuipedis, omnis generis, Celer. & pedibus leuis. ἀφρίπους. Varro 3. de Re rust. cap. 12, Aelius putabat ab eo dictum leporem à celeritudine, quòd leuipes esset.

Leuisomnus, a, um, Quòd leui somno est: elegans canum epitheton qui leui somno premuntur. Lucr. lib. 5. Et leuisomna canum fido cum pectore corda.

Leuo, uas, pen. corr. In altum tollo, veluti leue quiddam. αἴρω. Liu. Mox aqua leuata vento, quum super gelida montium cucumina concreta esset. ¶ Interdum est auferre. Virg. 2. Aen. –atque arcta leuari Vincla iubet Priamus. ¶ Interdum exonerare, & quasi releuare. Virg. 9. Eclo. Ego hoc te fasce leuabo. ¶ Possumus etiam cum datiuo dicere, Leuabo tibi hunc fascem, in eadem significatione. Plaut. in Mil. Leuandum morbum mulieri video. Interdum extenuare, minuere, & leue facere. κουφίζειν. Virg. 1. Aene. Nostrúmque leues quæcunque laborem. id est leué facias: vt exponit Seruius. Plautus in Epid. –virgini paupercule, Tuæque matri me leuare paupertatem. Hîc, Leuare virgini paupertatem, est subuenire paupertati, vel inopiam subleuare. Cic. pro Milone, & pro Corn. Balbo, Gaditani pop. Romanum in caritate frumento suppeditato leuauerunt. id est subuenerunt populo Rom. annonæ penuria laboranti. ¶ Ponitur aliquando pro recreare. Cicero in Catone, Et corpora quidem defatigatione, & exercitatione ingraueſcunt: animi autem se exercendo leuantur. ¶ Ponitur aliquando pro liberare. Pli. lib. 28. cap. 4. Leuatur ilico percussus à pœna. Cic. de Amic. Qui hac opinione non modò verbis, sed etiam opere leuandi sunt. ¶ Aliquando ponitur pro curare, siue sanare. Pli. li. 7. ca. 2, Crates Pergamenus in Hellespõto circa Pariũ genus hominũ fuisse tradit, quos Opiogenes vocat, serpentũ ictus cõtactu leuare solitos. ¶ Composita huius verbi sunt, Alleuo, colleuo, simul leuo. ἀνακουφίζω. Colu. lib. 7, Pastinaceq; agrestis semina, & succus amaracæ cum melle colleuant, oculorúmq; sedãt doloré. Eleuo, extenuo, diminuo. Contrariũ eius est Exaggero. Releuo, rursus leuo, & quasi idé quod alleuo. Terent. in Adelph. Nam & illi animum iam releuabis, quæ dolore ac miseria tabescit. Subleuo, adiuuo. Habent autem hæc omnia penultimam correptam.

Leuatio, verbale, Quod præter alia sui verbi significata, pro consolatione ponitur, siue pro alleuatione. κουφισμός. Cic. ad Atticum lib. 12, Leuatio quædam est, si minus doloris, at officij & debiti. Idem 1. Tusc. Quæ leuationem habent ægritudinum.

Leuamen, inis, Quod leuat, & minuit, aut tolerabilius malum aliquod facit. κουφισμός. Cic. ad Atticum lib. 12, Quod si esset aliquod leuamen, id esset in te vno. Martial. lib. 6, Hic tibi curarum socius blandúmque leuamen. Virg. 3. Aene. Heu genitorem omnis curæ, casúsque leuamen Amitto Anchisen.

Leuamentum, ti, Idem quod leuamen. Cic. 5. de Fin, Nos autem non solum beatæ vitæ istam oblectationem videmus, sed etiam leuamentum miseriarum Plin. lib. 8. Epist. Studia vnicum doloris leuamentum. Tacit. lib. 3. Sed reuertentibus post laborem, quod honestius quàm vxorium leuamentum?

Leuor, Leuus, vide LAEVVS.

LEVPHANA, λευφάνα, Oppidum est Germaniæ in climate magis Septentrionali. Ptolemæus lib. 2. cap. 11.

LEVTYCHIDES, Λευτυχίδης, Vir Lacedæmonius fuit, Menaris filius, & inimicus Demarati, quem à Cleomene adiutus regno expulit, & in locum eius Spartanorum rex creatus est. Verùm quum acceptæ contra leges pecuniæ in ius accerseretur, Tegeam profugit, vbi & diem suum obiit. Vide Herodotum lib. 6.

Lex, Dicta putatur, quòd publicè legatur, vt omnibus nota sit, & ab omnibus nota sit, & ab omnibus obseruetur. νόμος. Hanc quidã definiũt esse generale iussum populi, aut plebis rogante magistratu, & hoc dũtaxat in liberaciuitate. ¶ Quinetiã regũ & principũ iussa leges dicũtur, præsertim Imperatoris, postquã in eum populi Romani maiestas trãslata fuit, Rogabat magistratus populum quod constituendum esset, populus iubebat. Id iussum si generale est, & ad omnes pertinens, lex dicitur: si ad singulos ciues spectat, priuilegium est. Cicero 1. de Legib. sic legẽ definit, quòd sit ratio summa, insita in natura, quæ recta suadeat, prohibeátq; contraria. Legum appellatione, Leges duodecim tabularum, Senatusconsulta, Plebiscita, Edicta Prætorum, Decreta principum, Legitimæ actiones, Interpretationes prudentium, & alia id genus continentur. Legis virtus est imperare, vetare, permittere, punire. Dicimus elegãter, Lege agere cum aliquo: quod aliter dicimus, Actionem intendere in iudicio, siue iudicio experiri. Plaut. in Aulu. Lege agito mecum, molestus ne sis, & cœnam quoque. ¶ Interdum Lege agere, est exequi sententiam à iudice latam, siue iudicis iussum explere: vt si iudex sententiam tulerit, vt qui vincti sunt, virgis cædantur, deinde securi feriantur: & lictori dicat Iudex, Lege age. hoc est exequere sententiam. Liuius de Campanis loquens, Fuluius acceptas literas neque resolutas, quum in gremio reposuisset, præconi imperauit vt lictorem lege agere iuberet. id est vt ex officio suo ageret, & sententiam in damnatos exequeretur. ¶ Interdum lege agere, pro eo quod est legitimè agere, ponitur. ¶ Legibus aliquem soluere, pulchrè etiam dicitur: quod nunc Dispensare vulgus vocat. Liu. 10. ab Vrbe, Tribuni plebis nihil id impedimento futurum aiebãt: se ad populum laturos, vt legibus solueretur. Is legibus solui dicitur, cui speciali priuilegio conceditur, vt legibus parére non teneatur. Cic. Philip. 11, Qui ex ædilitate Consulatum petit, legibus soluatur. Legem ferre, est legis autorem esse. Cic. Post reditũ, Legẽ Tribunus pleb. tulit ne auspiciis, &c. Cõdere leges, est leges obseruãdas præcipere. Vnde Conditores legum dicuntur, quos Legislatores appellamus. νομοθέται. quales apud Athenienses fuerũt Draco & Solon: apud Lacedæmonios Lycurgus: Romæ, Decem viri. Pro eodem etiã dicimus, Componere leges, cõstituere legem, fancire leges, dare leges, imponere leges, scribere leges, iuberem legẽ. Quibus contraria sunt, Perrumpere leges, dissoluere leges, perfringere leges. ¶ Lex quoq; pro conditione ponitur. Plaut. in Asin. Agedum, istum ostende quẽ conscripsisti syngraphum. Inter me, & amicã, & le nam: leges pellege. Dicimus & Hac lege, sine ea lege, id est hac conditione, siue hoc pacto, siue hoc iure. Cic. 3. Tusc. Ea lege nos esse natos, vt nemo in perpetuum esse posit expers mali. Terent. in Eunu. Verùm heus tu, lege hac tibi meam astringo fidem. ¶ Accipitur item lex pro norma, siue regula. Cic. 2. de Orat. Hanc igitur, Crassus inquit ad legẽ cum exercitatione, tum stylo, qui & alia, & hoc maximè ornat, aclima t, formanda vobis oratio est. Idem in Orat. Quo etiam difficilius est orationevti quàm versibus, quòd in illis certa quædã & definita lex est, quã sequi oportet. ¶ Lex Cornelia, quã Cornelius Sylla Dictator tulit aduersus falsarios, cuius pœna erat in liberum, deportatio, & bonorum omniũ publicatio: in seruum, capitis suppliciũ: vt docet Martianus l. 1. ff. Ad leg. Cor. de falsis. ¶ Lex Lepidiana, quam Lepidus tulit: quæ & sumptuaria dicta est quòd cœnarum sumptus restringeret. ¶ Lex Licinia, lata est à Publicio Licinio Crasso diuite: cuius ferendæ tantum studiũ ab optimatibus impensum est, vt Senatusconsulto iuberetur, vt ea tantũmodo promulgata, antequã trinundino confirmaretur, ita obseruaretur ab omnibus, quasi iam populi sententia comprobata esset. Huius legis summa erat vt Calendis, Nonis, nundinis liceret cuiq; in dies singulos duntaxat triginta asses edendi causa consumere: cæteris verò diebus ne amplius apponeretur quàm carnis aridæ pondo tria, & fallamentorum libra, & quod ex terra, vite, arboréve natum esset. ¶ Lex Municipalis, quã vnaquæq; vrbs sibi priuatim cõstituit. ¶ Lex Orchia, prima omniũ de cœnis lata ad populum fuit, quã tulit Orchius Tribunus plebis de Senatus sententia, tertio post anno quàm Cato Censor fuerat. Hæc numerum tantũm conuiuarum præscribebat, iubebátq; vt patentibus ianuis cœnitaretur, quo obseruatio eius videri posset. ¶ Lex plagiaria, quæ aduersus plagiarios erat lata, hoc est qua puniebantur ij qui aliena mancipia ad fugam incitabant, vel fugitiua receptabant. Vide PLAGIVM. ¶ Lex Satyra, dicebatur quæ vno rogatu multa simul cõprobabat. ¶ Lex tabellaria, suffragia scribere non permittebat, sed puncto notare iubebat. τόπου κύριος.

Legislator, toris, Qui legem tulit. νομοθέτης. ¶ Dicitur etiam legumlator, & separatim lator legum, vel lator legis. Liu. 4. belli Macedonici, Noster legumlator non in paucorum manu Rempublicam esse voluit. Cic. 4. in Catil. Latorem legis Semproniæ iussu populi pœnas Reipublicæ dependisse.

Legifer, ri, Idem quod legislator. νομοθέτης. Ouid, 3. Amor. eleg. 9, Optauit Minor similes sibi legifer annos.

Legifera, fœmininum. Virg. 4. Aene. –mactant de more bidentes Legiferæ Cereri, Phœbóque, patríque Lyæo,

Legi

Legirupa, legirupæ, Qui legem frangit. νομόκλωψ. Plautus in Pseud. Impudice, scelestè, verbero, bustirape, furcifer, socifraude, parricida, sacrilege, periure, legirupa, pernicies adolescentum.

Legirupio, onis, Qui rumpit leges. νομόκλωψ. Plaud. in Rud. Iube modo accedat prope hunc legirupionem.

Legitimus, a, um, Quod est æquum, iustum, conueniens, & secundum legem factum. γνήσιος, νόμιμος, γνησιόγονος. vt Vxor legitima. Martia. lib. 5, Quæ legis causa nupsit tibi Lælia Quinte Vxorem potes hanc dicere legitimam. Ouid. 10. Meta. Ergo legitima vacuus dum coninge lectus, &c. Aetas legitima ad petendum Consulatum, Liu. 5. bel. Pun. Amor legitimus, Ouid. Epist. 13.

Legitimè, aduerbium. νομίμως. Cic. 1. Offic. Iustè & legitimè imperanti, Idem pro A. Cecinna, Is qui legitimè procurator dicitur. Cuius contrariũ est illegitimũ. Vnde legitimi filij, qui secũdum legem nati sunt.

Leguleius, leguleij. Qui legum studia sectatur, seu versatur in legibus. νομικός. Cic. 1. de Orat. Ita & tibi Iureconsultus per se nihil nisi leguleius quidam cautus videtur, & acutus præco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum.

Legalis, le, Quod ad legem pertinet. νομικός. Quintil. lib. 3. cap. 10, Aliquãdo etiã incidere possunt legales tractatus in priuata maximè consilia.

Lexis, huius lexeos, λέξις. Dictio. Cic. 3. de Orat. Quàm lepidè lexes cõpostæ vt tesserulæ omnes Arte pauimento atque emblemate vermiculato. Ex poeta quopiam verusto.

LEXOVII, Λεξόβιοι, Galliæ Lugdunensis populi, apud Ptolemæum libr. 2. cap. 8. quos Cæsar Lexouios vocat. Horum metropolis erat Neomagus, vulgò Lysieux.

L ante I.

Liæ, Sunt foramina quæ in summo mali recipiunt funes.

Libadion, λιβάδιον, Herbæ genus quæ nostris vulgò *Centaurion minus* appellatur: nomen habet ab eo quod fontibus & locis irriguis gaudeat. Nam Græci fontium scaturigines λιβάδας appellant. Vide Plinium lib. 25. cap. 6.

Libamen, Libamentum, vide LIBO.

LIBANIVS, Λιβάνιος, Nomen sophistæ Antiocheni, qui floruit Iuliani apostatæ temporibus, vsq; ad Theodosium seniorem. Discipulus fuit Diophanti. Scripsit encomium Constantij Cæsaris, & alterum Iuliani: præterea Progymnasmata Rhetorices, & epistolas quasdam. Suidas.

Libanochros, λιβανόχρως, Gemma quæ thuris similitudinem ostendit, & succum mellis. Plin. lib. 37. cap. 10.

Libanotis, penul. prod. λιβανωτίς, Frutex odorem thuris habens, qui rosmarinus appellatur. Plin. lib. 19. cap. 12, Libanotis radicem habet olusatri, nihil à thure differentem. Vsus eius post annum stomacho salubertimus. Quidam eam alio nomine rosmarinum appellant. Hactenus Plinius. Eius tres sunt species, quas vide apud Dioscoridem.

LIBANOTVS, Λιβανωτός, Ventus flans inter Liba, hoc est Africum, & Notum. Plin. lib. 2. cap. 47.

LIBANVS, pe. corr. Λίβανος, Syriæ mons, à Sydone Phœnices oppido, vsque ad Symiram vrbem Syriæ cœles extensus, centum quinquaginta stadiorũ longitudine. Huic ex aduerso obtenditur Antilibanus, valle tantùm interiecta, olim muro illi cõiunctus. Inter duos hosce montes Orontes fluuius oritur, teste Plin. li. 5. ca. 19, 20, 22. ¶ Libanus itẽ quæ & Dendrolibanus dicitur, frutex siue arbuscula thurifera, ita dicta (vt Poëtæ fabulantur) à iuuene quodam Assyrio ciusdem nominis, in hunc fruticem commutato. Hinc etiam thus ipsum Græci λίβανον appellãt.

LIBARNVM, λίβαρνον Ptolemæo, Libarna Plinio, Oppidum Italiæ sub Apennino situm non procul à Dertona. Ptolemæus lib. 3. cap. 1, & Plinius lib 3. cap. 5.

Libatio, vide LIBO.

Libella, vide LIBRA.

Libellio Libellus, vide LIBER priore correpta.

Libens, Libenter, vide LIBET.

LIBENTINA dea, Venus, seu Proserpina. Augustus li. 4. de ciui. Dei, Neq; enim audent aliquas partes sub nomine deorum vel dearũ deę Cloacinæ tribuere: aut Volupiæ, quæ à voluptate appellata est: vt Libentinæ, cui nomen est à libidine. Huius meminit, & Cicero 2. de natu. deorum.

LIBER, priore prod. in genitiuo Liberi, pen. corr. Bacchus siue Dionysius, Διόνυσος, vini repertor. Multos autẽ fuisse Liberos, siue Bacchos, Dionysiósve ostendit Diodorus: quorum longè celeberrimus est, qui ex Semele & Ioue genitus fertur, quem tertium fuisse autumant, & Thebis Bœotiis natum, qui Liber appellatus est à liberando: nam libertatis deus est: siue quòd Bœotiæ vrbes liberas fecerit: (ipse enim, vt inquit Plutarchus pro Bœotiæ libertate pugnauit) vel quia vinum curas soluat, & mentem ab illis liberet: seu quòd vino vsi, liberè loquantur. Fiũt autẽ pleriq; ebrietate petulantiores. Seneca libro de Trãquil. viri, Liberum appellatum dicit, non ob licentiam linguæ, sed quia liberat seruitio curarum animum, & tristitiæ medetur. Varro à labendo deducit, quòd lubrica mens ebrij, quò lubet, prolabatur. Augustinus docet Liberum vocari, quòd mares in cœundo, per eius beneficium, emissis seminibus liberentur. Hoc idem dicunt in fœminis agere Liberam, quam etiam Venerem putant. ¶ Interdum Liber ponitur pro ipso vino, sicut Cæres pro frumento. Terent. in Eunuc. Sine Cerere & Baccho friget Venus. ¶ Liber etiam dicitur Sol: quia liberè per aerem vagatur. Virg. lib. 1. Georg. –vos ô clarissima mundi Lumina labentem cælo quæ ducitis annum, Liber & alma Ceres.

Liberalia, orum, Liberi festa, quæ apud Græcos dicũtur Διονύσια. Nœuius, Libera lingua loquũtur ludis liberalibus. Cic. ad Cornificium li. 12, Liberalibus literas accepi tuas. Idem ad Atticum. Liberalia tu accusas?

Liber, ra, rum, Propriè is dicitur qui seruitutem non seruit: hoc est qui aut ingenuus natus est, aut ab hero suo libertatem est assecutus: habétque antitheton Seruus. ἀνδράποδον. Cic. 2. de Nat. deo. Qui de libera ma-

tre est, liber est. Idẽ pro Ceci. Nõ potest iure Quiritiũ liber esse qui in numero Quiritũ nõ sit. ¶ Liber item dicitur is qui ad gratiam non loquitur, sed liberè profert quicquid sentit. παρρησιαστής. Cic. 1. de Natura deorũ, Epicurus homo ad scribẽdi licentiam liber. ¶ Aliquando Liberum etiam dicimus pro otioso, & omni negotio, curaque vacuo: vt Soluto, liberóque animo esse, apud Cic. 4. Verrina. Idem 1. Offic. Si ab omni animi perturbatione liber sis. Martialis vno in distichо significationem hanc cum superiori coniunxit, ludens in vocis ambiguitate. Liber homo es nimium, dicis mihi Chœrile semper: (hoc est nimium liberè loqueris.) In te qui dicit Chœrile, liber homo est: hoc est vacuus negotiis, & quod agat, non habens. ¶ Liber etiam ponitur pro eminẽti & extanti. Varro in Eumenid. vt citat Nonius: Iterũ tragici prodeant cum capite libero, cum antiqua fronte. ¶ Item pro magno, seu valido. Ouid. Epist. 8, Perfruor infœlix liberiore malo. Vnde cãpus liberior, ἀφυχωρία, qui amplus est, latéque patens, & in quo equi libero inoffensòque cursu vagari possunt. Indéque sumpta translatione, Oratores liberum ad dicendum campum nactos dicimus, quum in locum latè patentem inciderunt, amplam suppeditantem materiam ad latius expatiandum. ¶ Libera vti lingua, παρρησιάζεσθαι, est audacter loqui quod sentias, nihilque aut potentiæ alicuius, aut gratiæ tribuere. Plautus in Cistel. Quia quum adeò me cõpleui flore Liberi. Magis libera vti lingua colhibitum est mihi. ¶ Libero corde fabulari, est fabulari liberè, & sine timore. Plautus in Epid. Facilè tu istuc sine periculo, & cura corde libero Fabulare Ioui. ¶ Liberæ ædes, quibus quis vti potest, tanquã suis. Plautus in Mil. Liberæ sunt ædes, liber sum autem ego, me vti volo liberè. ¶ Liberum arbitrium, est animi voluntas, ac sententia libera. Liu. 7. bel. Maced. Et permisso libero arbitrio, ne in corpora sua fœuiretur, metuebant. ¶ Liberum cælum, quod omnibus æquè commune est. Cic. 1. Tusc. Et in liberum cælum, tanquam in domum suam, venerit. ¶ Liberæ literæ, quæ liberiùs atque audacius loquuntur. Cicero ad Atticum lib. 1, Itaque neque Achaicis hominibus, neque Epiroticis paulò liberiores literas committere audeo. ¶ Libera mandata, quæ plenam rei constituendæ potestatem habent. Liu. 7. bel. Maced. de legatis loquens, His quæ præsentis disceptationis essent, libera mandata de summa rerum Senatus constituit. ¶ Liberum tempus, id est vacuũ, quo omni cura soluti sumus. Cic. 1. de Fin. Nam libero tempore, quum soluta nobis est eligendi optio, quúmque nihil impedit, &c. ¶ Aliquando Liber ponitur pro immuni, siue pro alicui rei non obnoxio. & ablatiuo iungitur cum præpositione, & sine præpositione: vt Liber à delictis, qui nulli delicto est obnoxius, apud Ciceronẽ pro lege Agrar. Liber à fide, qui fidem soluit. Liu. 7. bel. Pu. Ita tollit inducias, vt liber à fide, incœpta exequeretur. ¶ Liber ab irrisione, qui nihil aut fecit, aut dixit, cur meritò possit irrideri. Cic. 4. Acad. Liber igitur à tali irrisione Socrates, liber Aristo Chius, &c. Liber à legibus, qui non subditur legibus. Plautus in Trin. Ambitio iam more sancta est: libera est à legibus. ¶ Sic liber à prædonibus, Liber à metu. ¶ Sine præpositione: vt Liber omni cura animus: apud Ciceronem 1. de Finib. ¶ Sic Liber pauore, liber metu, liber religione animus. ¶ Aliquando cum genitiuo constructur pro liberali. Plaut. in Amph. Nam ego vos nouisse credo iam, vt sit pater meus, Quàm liber harum rerum multarum siet. ¶ Liberum est mihi, eleganter dicitur, pro licet mihi vel possum. & in arbitrio meo constitutum est. Plin. in Epist. Erit enim & post emendationem liberum nobis vel publicare, vel continere.

Liberè, Quod modò idem significat quod ingenuè & liberaliter. ἀνωτέρως, Terent. in And. –túne hic homines adolescentulos Imperitos rerũ, educatos liberè in fraudem illicis? Modò idem quòd solutè, & sine alicuius obstaculo. Plaut. in Bacch. An non vides, vt solæ liberè grassentur? Liberè viuere, id est suo more viuere neque subiici alterius voluntati. Terent. in And. Nam is postquam excessit ex ephebis Sofia, Liberius viuendi fuit potestas. Liberè loqui, Est considenter loqui, ita vt nihil gratiæ tribuas, aut potentiæ cuiuspiam. παρρησιάζεσθαι. Cic. pro Plancio, Asperius (inquit) loquutus est: mò vero liberius.

Libertas, libertatis, seruituti opposita est. ἐλευθερία. quam sic definit Florentius l. Libertas. ff. De statu hominũ. Libertas, est naturalis facultas eius quod cuique facere libet, nisi quod vi, aut iure prohibetur. Cic. in Paradoxis, Libertas est potestas viuendi vt velis. ¶ Accipitur etiam libertas pro eo quod Græci vocant παρρησίαν, hoc est pro loquendi, admonẽdi, increpandique fiducia, quum scilicet quiduis quod sentimus liberè loquimur, nullius respectu, gratia, aut potentia commoti. Et in hac significatione libertas accipitur ferè in meliorem partem, eiq; opponitur assentatio. Licentia verò in malam ferè partem accipitur, quũ quis libertate abutitur vsque ad temeritatem, & procacitatem. ¶ Est enim licentia immoderata impunitáque quædam facultas agendi, dicendíq; quicquid velis. Quintilianus, Quæ in aliis libertas est, in aliis licentia vocatur. Terent. in Heauton. Deteriores omnes sumus licentia. Ponitur tamen quandoque licentia pro libertate in bonam partẽ, vt apud Ciceronem lib. 3. Offic. Nobis autem nostra Academia magnam licentiam dat, vt quodcunq; probabile maximè occurrat, id nostro iure liceat defendere. Idem lib. 1. eiusdem operis, Magnis enim illi & diuinis bonis hanc licentiam assequebantur. ¶ Libertas quandoque etiã in malum accipitur, pro effræni quadã animi libidine. Cic. 5. Verrina, Nunquã ipsimet nobis præciderimus istam licentiam, libertatémque viuendi. Adimere libertatem, est aliquem libertate spoliare. Cic. pro Domo sua, Quod idem in posterum de extraordinarijs potestatibus libertatem ademisses. Amittere libertatem. Ibidem, Nemo ciuis Romanus aut libertatem, aut ciuitatem posuit amittere, nisi ipse autor factus sit. Dicimus præterea, Dare libertatem alicui, habere libertatem, largiri libertatem, retinere libertatem, recipere libertatem, tenere libertatem, Vindicare in libertatem: quorũ exempla nusquam non occurrunt. ¶ Libertas etiam libertatis dea dicebatur: cuius tem-

Universidad de Deusto
Biblioteca

plum in Auentino constitutum fuisse narrant historiæ.

Liberalis, le, Benignus, munificus. λαυδίος, ἀκλινής. cui contraria sunt Parcus, auidus, tenax, & sordidus. Cicero pro Q. Roscio, Liberalis auidum fraudasse dicitur. Idem Antequam iret in exilium, Est enim liberale officium, serere beneficium vt metere possis fructum. Idem pro Cælio. Huic tanto facinori tua mens liberalis conscia esse non debuit. Idem pro Q. Roscio, Roscius semper liberalissimus munificentissimúsq; fuit. ¶ Differt tamen liberalis à munifico: quia liberalis dicitur qui rogatus: munificus, qui sponte beneficium contulit. Cic. lib. 3. de Orat. Quid tam porrò regium, tam liberale, tam munificum, quàm opem ferre supplicibus? ¶ Sunt etiam qui ita distinguant, vt liberalis sit, qui paruis & priuatis hominibus beneficia præstat: munificus, qui magnis, & in magnis rebus: sic liberalitas, naturæ benignitas, quæ maximè in præstanda opera amicis perspicitur, & versatur inter priuatos & paruos homines: munificentia, inter magnos. Quod nomen à Libero patre (vt Valerio Maximo credimus) deductũ est. ¶ Accipitur quãdoq; liberalis pro pulchro, & eleganti. Plau. in Mil. Lepida, & liberali forma est. Terent. in Eun. Quàm liberali facie, quàm ætate integra! ¶ Liberali ingenio dicitur esse, qui est, vt vulgò dicitur, *bonæ naturæ*, siue *boni cordis*. Terent. in Adel. Nam ingeniũ noui tuum liberale. Liberale responsum, hoc est ingenuũ, & minus dissimulanter prolatum. Cicero ad Attic. lib. 3. Quòd si non modò tu, sed quisquam fuisset, qui me Pompeii minus liberali responso perterritum, à turpissimo consilio reuocaret, &c. Liberale coniugium, est quod liberè, & inter liberos fit. Terent. in Andria. Spero consuerudine, & coniugio liberali deuictũ, Chreme, De hinc facilè ex illis sese emersurum malis. Liberale iudicium, & causa liberalis, in quo de alicuius agitur libertate. ἐλευθερία λόγων. Quintil. lib. 6. cap. 4. Quod fecit longus Sulpitius, qui quum ipse fœdissimus esset, eum, contra quem iudicio liberali aderat, ne faciem quidẽ habere liberi hominis dixit. ¶ Plautus in Curcu. Memento promisisse, te, si quisquam hanc liberali Causa manu assereret, mihi argentum omne redditum iri. Teren. in And. Nam ego illa liberali causa assero manu. Vbi Donatus ordo est, Ego liberali causa assero illã manu: & sunt iuris verba, à quibus etiã assertores dicũtur vindices alienæ libertatis. Quin & causa ipsa liberalis dicitur, quæ actionẽ in se cõtinet libertatis. vide ASSERO. ¶ Liberales artes quæ solius ingenij, nõ manuũ ministerio peraguntur. ἐλευθέριαι μαθήματα, cuiusmodi sunt Grammatica, Dialectica, Geometria, cæteræque idgenus. ideo liberales dictæ quòd liberum hominem potissimum deceant: nã manibus corporisq; labore victum quæritare, illiberale quiddam habet & seruile. Cic. r. de Inuen. Quos habuerit artium liberalium magistros, quos viuendi præceptores, & Plin. lib. 14. Pessum iere vitæ preria: omnésque à maximo bono liberales dictæ artes in contrariũ cecidere, ac seruitute sola prosici cœptum. Cicerode Orat. ingenuas artes appellat. Studia liberalia, Tacit. lib. 3. Liberalis doctrina, Cic. 5. de Finib. Liberalis eruditio & doctrina, Cic. 2. Tusc. ¶ Illiberales verò mechanicæ, quæ in manuum opera consistunt: habent enim seruile ministerium.

Liberalitas, Munificentia. λαυδίστης. Cic. 5. de Finib. Nam quum ita nati factique simus, vt & agendi aliquid, & diligendi aliquos, & liberalitatis, & referendæ gratiæ principia in nobis contineremus, &c. Idẽ 1. Of fic. Iustitiæ est cõiuncta beneficentia, quam eandem vel benignitatem, vel liberalitatem appellari licet. Liberalitas (vt inquit Speusippus) est habitus qui in quærendis, erogandísque pecuniis decorum seruat. Hoc est decẽs & moderata acquisitio, & erogatio pecuniæ, auaritiæ, & prodigalitatis extremis circunscripta. Nam si non tantũ quantũ oportet, tribuas, auaritia oritur: sin excedas in dando modũ, déque plus quam oporter, & cui non oportet, & quando, & qua causa non oporter, in vitium laberis prodigalitatis. ¶ Aliquando ita accipitur liberalitas, vt seruili metui opponatur. Terent. in Adel. Pudore & liberalitate liberos retinere satius esse credo quàm metu.

Liberaliter, Largè, munificè. λαυδίστως: Cic. 4. Verr. Hi porrò, qui successerunt, vehementer istius cupidi liberaliter ex istius cibariis tractati, non minus acres contra me fuerunt. ¶ Interdum liberaliter idem valet quod ingenuè, & vt libero homine dignum est. Cic. 3. de Fini. Eséque hominis ingenui, & liberaliter educati, velle bene audire à parentibus. Liberaliter eruditus is dicitur qui optimis artibus institutus est. Cic. 2. Tusc. Sed si possumus, eos excitemus, qui liberaliter eruditi, adhibita etiam disserendi elegantia, ratione & via philosophantur. Sic Liberaliter instructus, apud Cæsarem lib. 3. bel. Ciuil. Liberaliter seruire, id est bono animo, & libero, libenter obsequendo. Teren. in Andria, Propterea quòd seruiebas liberaliter. ¶ Aliquando pro indulgenter. Sallust. Exercitum quem in Asia ductauerat, luxuriosè, nimísque liberaliter habuerat. Cuius contrarium est illiberaliter, quod veteres de eo dicebant qui omne maleficij genus excessisset, ἀγυιώτης. Terent. in Adelph. Factum à vobis duriter, immisericorditer, atq; (si æquum est dicere magis apertè) illiberaliter. Donatus, Illiberaliter, iniustè, inclementer, non bene: quia liberalis bonus dicitur.

Liberi, orum, plurali tantùm numero. Dicuntur filij, vel filiæ: quanuis etiã liberorum appellatione vnus filius, & vna filia intelligatur. τὰ τέκνα, παῖδες. Caius in l. Non est. ff. de verb. significe. Non est sine liberis, cui vel vnus filius, vnáve filia est. Terent. in Hecy. Qui illum decrerunt dignũ, suos cui liberos commiterent. Sic & Cicero, Ẽn cui tuos liberos commitas, quũ de vno ageret. Olim tamen in vsu erat nominatiuus singularis liber, pro filio. Catul. in Argon. Optauit genitor primæui funera gnati: Liber, vt inuptæ poteretur flore nouercæ. ¶ Item nepotes & pronepotes, cæterique ex his descendentes, liberorum appellatione cõtinentur. Paulus. ff. de Gradib. aff. l. Iurisconsultus. Liberi, inquit, vocãtur vsque ad trinepotem. Callistratus, l. Liberorum. ff. de Verb. signifi. Liberorum appellatione nepotes, & pronepotes, cæterique qui ex his descendunt, continentur: hos enim omnes liberorum appellatione lex duodecim tabul. comprehendit. Similes patri liberi, Seneca, Medea. Párere liberos, Idem Thebaid. Procreare liberos, Quintil. lib. 3. cap. 8. Auctus liberis, Tacit. libr. Tanquam auctus liberis Drusus domum Germanici magis vrgeret. Dare operam liberis, est procreandorum liberorum causa eum vxore rem habere. Cic. 1. Offic. Liberis dare operam, re honestum est, nomine obscœnum.

Libertus, Qui quũ esset seruus, factus est liber: ita dictus quasi liberatus. ἀπελεύθερος. Huius relatiuum est patronus. Plau. in Asin. Magis decorũ est, libertum potius quàm patronum, onus in via portare. Vlpianus eũ esse libertum desinit, quem quis ex seruitute ad ciuitatem Romanam perduxit. Quintil. lib. 7. cap. 8. Patrono in libertum manus iniectio sit. Idem li. 11. cap. 1. Eadem pro libertis aduersus patronos obseruantia.

Liberta, fœminino num. Horat. 1. Serm. satyra 1. –ad hunc libertæ securi Diuisit medium fortissima Tyndaridarum. Modestinus, Libertis, libertabúsque meis, libertum libertæ testatoris non contineri.

Libertinus, tini, Antitheton est ingenui. ἀπελεύθερος, ἐλεύθερος. Libertus autem relatiuum patroni. Per libertinum enim significamus cõditionem hominis, sicut per ingenuum: per libertum verò priuatum quendam respectum ad patronum. Plaut. Milite, Ingenuam, an libertinam? Propriè itaque libertini dicũtur qui ex libertis procreati sunt: hoc est qui ipsi quidem nunquam seruierunt, sed quorum parẽtes, antequam filii nascerentur, è seruitute manu emissi sunt. Cicer. 4. Philipp. Ipse ex Libertini filia suscepit liberos. ¶ Postea tamen libertinorum, & libertorum vocabula in eadem significatione vsurpari cœperunt, pro iis scilicet qui post iustam seruitutem libertatem essent cõsecuti. Quod manifestissimè ostendit Suetonius in Claudio his verbis, Ignarus tempo ribus Appij & deinceps aliquandiu, libertinos dictos, non ipsos qui manumitterentur, sed ingenuos ex his procreatos.

Libero, beras, Modò idem significat quod manumitto, & ex seruo libertum facio. ἐλευθερῶ, ἀπελευθέρω. Propriéque heri est, quum seruum de potestate sua emittit. Nonnunquam tamen & seruus se liberare dicitur quum peculio suo redimit. Cic. 1. de Orat. Siquis apud nos seruisset ex populo fœderato, sesé que liberasset. Modò iudicij verbum est, idem significans quod absoluto, & ab actione intẽtata liberum iudico. ἀφίημι. Cic. pro Cluent. Iudices hunc quem iam bis condemnatum acceperant, liberarunt. Idem 4. Verr. Qui Sopatrum eodem illo crimine liberarant. ¶ Aliquando generale verbum est idem significans quod molestia, damno, vel periculo eripio. Cic. Attico, Næ tu me solicitudine magna liberaris. Liberare fidem, est præstare promissum. Cic. pro Flacco, Ipse tamen Fusiis satisfacit absentibus, & fidem suam liberat. Liberare se ære alieno, est creditam sibi pecuniam creditori numerare, debita persoluere. Cic. ad Att. li. 6. Ita multæ ciuitates omni ære alieno liberatæ, &c. Liberare item debitorem dicitur creditor, aut eius hæres, quum quod sibi debebatur, ei acceptum fert. Papin. l. Quũ hæres. ff. de Liberat. legat. Quũ hæres rogatur debitorẽ suum liberare, de eo tantùm cogitatum videtur quod in obligatione manfit. Paulus l. Legaui Titio. ff. eod. tit. Si is cui Titius debebat, debitum ei remittere voluerit, nihil interest hæredem suum iusserit, vt eum liberaret, an pro hibeat eum exigere: vtroque enim modo liberandus est debitor, & viroque casu competit vltro ad liberandum debitorem actio.

Liberator, liberatoris, verbale, id est vindex libertatis. λυσιφώτης, Cic. Attico, Patriæ liberatores vrbe carebãt ea, à cuius ceruicibus iugũ seruile deiecerant, Idem alibi, Romæ nostri liberatores turò esse nõ possunt.

Liberatio, tionis, Actus ipse liberandi, remissio, absolutio. λύσις, ἄφεσις, ἀπολογία. Cicero in Pisonem, Reorum acerbissimæ damnationes, libidinosissimæ liberationes. ¶ Accipitur præterea liberatio pro acceptilatione, quæ à Græcis ἀπεχὴ dicitur, siue pro absolutione à nexu. Vnde Titulus est in Pandect. de Liberatione legata.

Liber, bri, substantiuum, priore corr. Propriè corticis genus est tenuius, quod in phillyras plures diuidi potest: cuiusmodi erant quę papyris in Aegypto detrahebantur, chartæq; vsum præbebãt. φλοιός. Cic. 1. de Nat. deo. Trunci obducuntur libro aut cortice, quò sint à caloribus & frigoribus tutiores. Plin. lib. 13. cap. 11, Palmarum foliis primò scripsitatũ: deinde quarundam arborum libris. Indifferenter tamen pro quouis cortice positum inuenitur. Colum lib. 5. cap. 10. Ita librum arboris inolescere sinito. Virg. 10. ecloga, Quum moriens alta liber aret in vlmo. Idem 2. Geor. –hucaliena ex arbore germen Includunt, vdóque docent inolescere libro. Et quoniam libri, hoc est tenuiores arborum cortices, chartæ olim vsum præbebant, codices quoque qui ex iis compaginari solebant, libri βίβλοι, dicti sunt: obtinuítque vsus vt quanuis mutata re, aliísque iam inuentis chartarum generibus, príscum tamen manserit nomen, librique dicantur qui ex pluribus concinnati sunt chartis ex quacunque materia præparatis. Idem & codices dicuntur, ab arbo rum caudicibus, ex quibus antiqui tabulas ligneas ad scribendi vsum solebant conficere, eásque cera obducere. Cic. Atti. Demetrij librum de concordia tibi remisi. ¶ Sic vniuersa Virgilij opera simul compacta, vnum dicimus librum. Plin. Epist. 20, Postea recisa ac purgata, in vnum librum grandẽ quidem, vnum tamẽ, coarctasse. ¶ Quãdoque tamen libros vocamus operis alicuius partes, certáque segmẽta, in quæ totũ opus distinguitur. Græci κάνονες, τόμοι, καὶ βίβλοι appellant. vt quum dicimus Virgilij Aeneida in XII libros distinctam esse. ¶ Liber præterea ponitur pro *inuentario*, vt vulgò dicitur *siue registro*. Cicer. 5. Verr. Misit literas ad Carpinatiũ, quas ego Syracusis apud Carpinatium in literarum allatarum libris Romæ in literarum missarum apud Tullium magistrum familiarem tuum inueni. Budæus. ¶ A liber, quando corticem significat, fit verbum Delibro. penu. corr. quod est corticem detraho. ἀποφλοιῶ, ἀποφλοιόω. Vide suo loco.

Libellus, li, Paruus liber. γραμμάτιον, βιβλίον. Mar. li. 14, Omnis in hoc gracili xeniorũ turba libello Constabit numis quatuor empta tibi. ¶ Aliquãdo etiã ponitur pro epistola siue tabella. Brutus ad Ciceronẽ, li. 11.

Ne de Planco quidem spem adhuc abiecit, vt ex libellis eius animaduerti. ¶ Inde libelliones dicti sunt, de quibus infrà. ¶ Ponitur aliquando pro punctis, siue articulis scriptum aliquod distinguẽtibus. Cicero in Verr. Recita mihi hunc primum libellum: deinde illum alterum Canuleij. ¶ Libelli etiam dicuntur quos vulgus *supplicationes*, ἱκετηρίαι appellat: quos Martialis Supplices libellos nominauit illo hendecasyllabo, Idem supplicibus vacat libellis. Tales enim principibus dari solẽt ad negotia explicanda à subditis, in quibus petitiones cõtinentur. Sueton. in Cæsar. pro eodem sine addito dixit libellum, Libellúmque indicem insidiarum, ab obuio quodã porrectum, libellis exteris, quos sinistra tenebat, quasi mox lecturus cõmiscuit. ¶ Libellus ponitur etiã pro commentario quam *memoriam* vulgò vocant. Quintil. lib. 12. cap. 8, Pessimæ verò consuetudinis est libellis esse contentum quos compo nit aut litigator, qui confugit ad patronum, aut alij ex genere aduocatorum. Quo in loco, teste Budæo, libellus accipitur pro scripto memoriæ causa parato, pro quo eiam libellum memorialem dicimus. Suetonius in Iul. Cæs. Epistolæ quoq; eius ad Senatum extant, quas primùm videtur ad paginas, & formam memorialis libelli conuertisse. ¶ A Cicerone autem ad Att. Libellus mandatorum dicitur in quo memoriæ causa, quæ alicui mandantur, siue iniunguntur, sunt perscripta. ¶ Libellus etiam, eodem Budæo teste, dicitur epistola assertoria, quam vulgò *certificationem* vocamus: vt quas vectigalium & tributorum immunes ad publicanos destinare solent, ne pro vectura res suas aduehentes, importantésve inhibeant. Paul. in l. si Publicanus. ff. de Publican. Significent, inquit, id libello manu sua subscripto, eúmque ad publicanum mittat. ¶ Est & libellum mensuræ genus. Cato de Re rust. cap. 15. Parietes ville si locet in pedes centum, id est pedes denos quoquouersum, habeat libellum in pedes quinos, &c. ¶ Dicitur quoque libellus scripti genus, quo aliquis in iudicium vocatur. Plaut. in Curc. Vbi tu es qui me libello Venereo citasti? ecce me sisto, ades contra. ¶ A libellis autem ministri illi esse dicuntur qui principi in hoc negotio subseruiunt, vt supplices libellos accipiant, euoluant, iísque respondeant. Suetonius, Epaphroditum à libellis capitali pœna condemnauit. ¶ Libellos proponere in locis celeberrimis, est scriptum aliquod in locis publicis affigere. Cicero pro Quintio, De quo libelli in celeberrimis locis proponuntur, huic ne perire quidem certè tacitè, obsculéque conceditur. Libellos signare, siue subnotare dicitur is qui libellis supplicibus, quas vulgus *requestas* vocat, respondet. Plin. in Epist. Sedeo pro tribunali, subnoto libellos, conficio tabulas. Pro eodẽ legitur & libellos agere: vt in l. rescriptum. de Distra. pigno. Rescriptum est ab Imperatore, libellos agente Papiniano. id est Papiniano, libellis apud Imperatorem præfecto. ¶ Apud Leguleios libellus diuersis modis dicitur. Nam est libellus accusationis, conuentionis repudij, & huiusmodi, ὑπόμνημα, τὸ ἐγγεγραμμένον.

Libellulus, diminutiuum à libellus. βιβλάριον. Hieronymus, In præsenti libellulo edoceat.

Libellio, onis, masgen. A veteribus dicebatur quem nos *Tabellionem* vocamus. γραμματοβόλος. Varro, Tum ad me ferunt, quòd libellionem esse sciebant. ¶ Accipitur interdum pro librario qui libros scribit, & vendit. Stat. 4. Syl. Sed Bruti senis ofcitationes, De capsa miseri libellionis, Emptum plus minus asse Caiano, Donas.

Librarius, a, um, Quod ad libros pertinet. γραφικὸς. vt, Atramentum librarium, quo libri scribuntur: quemadmodum sutorium, quo coria: & tectorium, quo parietes denigrantur. Plin. lib. 35. cap. 6, Omne autẽ atramentum Sole perficitur: librarium & tectorium glutino admisto. Taberna libraria, in qua libri venales prostant. βιβλιοπωλεῖον. Cic. 2. de Phil ip. Quum tu illum in foro spectante populo Romano gladio stricto insecutus es: negotiúmque transegisses, nísi ille se sub scalas tabernæ librariæ conieciisset.

Librarius, rij, substantiuum, Qui libros manu sua describit, pretio ad id conductus. βιβλιογράφος. nam qui eos vendit, Græco potius nomine bibliopola dicitur. βιβλιοπώλης. Cicero pro lege Agrar. Aliquãdo tãdem me designato, lex in publicum proponitur, concurrunt iussu meo plures vno tempore librarij, describuntur legem ad me afferunt. Liu. 8. bel. Maced. In L. Scipione malim equidem librarij mẽdum quàm mendacium scriptoris esse in summa auri atq; argenti. Horat. in Arte, Vt scriptor si peccat idẽ, librarius, vsq; Quãuis est monitus, venia caret. Plin. li. 7. ca. 25. de insigni memoria Iulij Cæsaris, Epistolas verò tantarũ rerũ quaternas pariter librariis dictare, aut sinihil aliud ageret, septenas.

Librariolus, li, diminutiuũ, Pro seruulo à manu. Cic. ad Att. lib. 4, Et iam velim mihi mittas de tuis librariolis duos: quibus Tyrannio vtatur glutinatoribus. Idẽ 1. de Legi, Cuius loquacitas habet aliquid argutiarum: nec id tamen ex illa erudita Græcorum copia, sed ex librariolis Latinis.

Libraria, æ, substantiuum, Taberna in qua libri prostant. βιβλιοπωλεῖον. Gellius lib. 5. cap. 4, Apud Sigillaria fortè in libraria ego & Iulius Paulus poẽta, vir memoria nostra doctissimus, conſederamus.

Librarium, rij, Theca est siue scrinium quo libri continentur. Cic. pro Domo sua, Exhibe quæso, Sexte Clodi, librarium illud legum vestrarum, quod te aiunt eripuisse è domo, & ex mediis armis, turbáque nocturna tanquam Palladium, substulisse.

LIBERA, æ, Iouis & Cereris filia, quæ & Proserpina dicitur. περσεφόνη. Cic. 1. de Nat. deo. Liber Ceteris filius, & frater Liberæ.

Libet, verbum impersonale, Idem significans quod placet: à labendo (vt Varro inquit) quòd quæ placent, in mentem prolabantur. δοκῶ, αἱρετόν. Duo habet præterita, libuit, & libitum est. Plautus in Pseu. Cur id ausus facere? a. Libuit. id est, sic voluit, sic placuit mihi. Idem in Asinaria Siquid te volam, vbi eris? a. Vbicunq; libitũ erit animo meo. ¶ Hinc fit collibet, penult. corr. vel Colluber, collibuit, collibitum est, collibere, idem quod libet. Terent. in Eunu. Siquid collibui, nouit te. Colum.

lib. 11. cap. 1. Facturus mox, si collibuisset, quod nunc aggrediór.

Libens, tis. Volens, voluntarius, gaudẽs. ἀσμένως, ἑκών. Cic. ad Att. lib. 10, Si verà sunt, ignoscẽs: si falsa, me libente eripies mihi hunc errorem. Idẽ pro Cluen. Eámque animis vestris aut libentibus, aut æquis remittatis. Liu. lib. 9. bel. Pun. Vt modicas iniurias non æquo animo pati, sed propè libenti videri possent. Cic. ad Att. lib. 4, Illam porticum redemptores statim sunt demoliti libentissimis omnibus.

Libens, autore Donato, interdum aduerbialiter ponitur pro libenter. ἀσμένως. Terent. in And. Fugin' hinc? a. Ego verò ac libens.

Libenter. Non grauatè, æquo, gratóque animo. ἑκουσίως, ἀσμένως. Cic. 4. Acad. Itaque quum aliud diceret, atque sentiret, libenter vti solitus est ea dissimulatione, &c. Horat. 2. Epist. Dicit enim citius meminítq; libentius illud, Quod quis deridet, quàm quod probat, & veneratur. Libenter viuere, & cœnare, autore Donato, est bonorũ ciborum edacem esse, Terent. in Eunu. –tu hercle eum illa Phædria Et libenter viuis: etenim bene libenter victitas.

Libentia, æ, Voluptas. illecebræ. ἡδονή. Gellius lib. 15. cap. 2, Cui libentiæ, gratiæque omnes conuiuiorum incognitæ sint.

Libido, penult. prod. genitiuo libidinis, Est affræna ta, & temerè susceptarei alicuius cupiditas. ἐπιθυμία, ἡδονὴ ἄφρων. Vnde ferè semper in deteriorem partem accipitur. Platus in Epid. Nequam es homo Epidice, cui libido est malè loqui. Augustinus lib. 14. de Ciuit. Dei, scribit Libidinẽ esse generale vocabulum omnis cupiditatis, quum & ipsam iram nihil esse quàm vleiscendi libidinem, veteres definierint: & Auaritiam libidinem habendi pecuniam: Peruicaciam, libidinem quomodocunq; vincendi: & Iactantiam, libidinem gloriandi. Et quum multarum rerum libidines sint, tamen quum libido dicitur, neque cuius rei libido sit, additur, non ferè solet animo occurrere nisi illa qua obscœnę partes corporis excitantur. Cic. 4. Tusculana, Voluntas est quæ quid quum ratione desiderat: quæ autem aduersus rationem incitata est vehementius, ea libido est, vel cupiditas effrænata quæ in omnibus stultis inuenitur. Sallustius in Catilina, medium vocabulum esse ostendit quod tã in meliorem, quam in deteriorem partem accipi possit, hoc est pro voluptate tam honesta, quàm inhoneſta. Magísque (inquit) in decoris armis, & militaribus equis, quàm in scortis, & conuiuiis libidinem habebant. ¶ Libido nausęæ, id est cupiditas vomendi. Cato cap. 156, Vbi libido veniet nausęæ, cũmque appreh endet, decumbat, purgétq; sese.

Libidinosus, a, um, Qui in libidinem propensus est, quique veneri plus æquo indulget. ἀκολάστου, ἀκρατοῦς, ἀκόλαστος, ἀφροδίσιος. Cicc. de Senect. Libidinosa enim & item parens adolescentia effœtum corpus tradit senectuti. Plin. lib. 11. cap. 39, Libidinosiores hominum quoq; hirtos colligens. Quintilianus lib. 6. cap. 4, Libidinosior es quàm vllus spado. Libidinosas sententias Cicero pro Domo sua dixit, quæ pro libidine cuiusque feruntur. Libidinosæ dapes, dicuntur exquisitæ, & curiosæ. Col. in Præfat. lib. 10, Mox quum sequens, & præcipuè nostra ætas dapibus libidinosis pretia constituerit, &c.

Libidinosè, aduerbium, Idem quod impotenter, & pro animi libidine. ἀκρατῶς. Sallustius Iugurtha, Pòst vbi paulatim licentia creuit, iuxta bonos & malos libidinosè interficere. Cic. 1. Verr. Vt quæ ille libidinosè, quæ nefariè, quæ crudeliter fecerit. Idem lib. 1. Offic. Cauétque nequid libidinosè aut faciat, aut cogitet. Liuius lib. 3. ab Vrbe, Abstinebatur à patribus, in humiliores libidinosè, crudelitérque consulebatur.

Libidinor, aris, Libidinem perago, voluptati indulgeo. ἡδυπαθῶ. Sueto. in Nerone, cap. 28, Olim etiam quoties lectica cum matre veheretur, libidinatum ineestẽ, ac maculis vestis proditum affirmat.

LIBETHRA, Libethræ, penult. prod. λίβηθρα, Fons Musis sacer in Magnesia regiuncula Thessaliæ annexa: vt docet Plinius lib. 4. cap. 9, & Pomponius Mela, lib. 2. Sunt qui in Olympo mõte Libethram vrbem fuisse dicant, á Sye torrente funditus euersam, quum iam olim oraculo prædictum esset, fore vt Libethrij τὸ σὸν omnes interirent, quũ Orphei ossa Sol inspexisset. Erant autem Orphei reliquiæ in colũna quadam conditæ, quæ viæ imminebat à Dio in Olympum ducẽti. Quem in locum quum ingens hominum vis conuenisset, vt pastorem in somniis suauiter canentem audirent, euẽnit vt columna euersa Orphei ossa nudarentur: eodémque die torrens nomine Sys supra modum auctus, Libethrios cum vrbe submersit. Vide Cælium Rhodigin. lib. 18. cap. 22.

Libethrides, λιβηθρίδες, Dictæ sunt Musæ, à Libethra Magnesiæ fonte, Musis sacro, & Poëtarum carminibus celebrato: vt non obscurè innuit Põponius Mela lib. 2, in descriptione Macedoniæ. Strabo tamẽ lib. 10. autor est, Musas appellatas esse Libethridas, à Libethro Thraciæ monte, quem postea Macedones tenuerunt: sub quo & antrum fuisse ait Musis Libethridibus à Thracibus consecratum. Virg. 7. Eclog. Nymphæ noster amor Libethrides, aut mihi carmen, Quale meo Codro, concedite, &c.

LIBETHRVS, penult. prod. λίβηθρος, Mons est Macedoniæ, teste Lycophrone, habens ad radicem Pimpleam fontem, Musis consecratum. Alij Libethron Thraciæ montem esse aiunt, postea à Macedonibus occupatum: ad cuius radicem antrum fuit Musis Libethridibus à Thracibus consecratum. Vide Strabonem lib. 10.

Libidinosus, Libido, vide LIBET.

LIBITINA, næ, penult. prod. Dea, in cuius templo vendebantur & locabantur ea quæ ad sepulturam pertinebant: ita dicta à libitu, vel à libidine. Plutarchus Venerem fuisse putat, reddítque rationem in Problematibus, quare Romani quæ ad pompã funebrem spectant, in Veneris templo voluerint asseruari: vt scilicet eo ipso humanæ fragilitatis admoneremur, certò scientes exitum ab ortu nõ procul abesse, quum eadem dea morientibus præsit, & vitam ingredientibus. Alij malunt esse Proserpinam Plutonis vxorem, quam quòd inferorum crederetur regina, mortuis præesse putabant: ideóque etiam ea, quibus mortui

Universidad de Deusto
Biblioteca

exornati veluti ad inferos deducuntur,in eius templo voluerunt asseruari. ¶ Quandoq; Libitinam positam legimus pro ipso apparatu funebri,quem Libitinarij in vsum exequiarum locabant. Liuius lib.40, In vrbe tanta fuit pestilentia.vt vix tunc Libitina sufficeret,ad suppeditãda scilicet funeribus necessaria.Suetonius in Nerone,Pestilétia vnius autumni,qua triginta funerum milia in rationem Libitinæ venerunt. Quo in loco rationem Libitinæ dixit,pro iis rationibus quas conficiebant ij qui in æde Libitinæ locabant ea quæ ad funebres pompas pertinerent. ¶ Exercere libitinam dicebantur ij qui in æde Libitinæ præerant locandis,vendendisq; iis quæ necessaria erant funebrem pompam instructuris.Valerius Maximus, Qui tunc libitinam exercebant, tum rerum suarum vsum, tum ministerium suum gratuitum polliciti sunt. ¶ Sed quoniam in æde Libitinæ locabantur necessaria ad funebrem apparatum, hinc factum est vt Libitina aliquando pro morte, seu pro lecto quo mortui ferebantur,caperetur.Horatius lib.3. Carm. Multáque pars mei Vitabit libitinam.

Libitinarius,narij,Propriè dicitur,is qui locat aut vẽdit ea quæ ad pompam funebrem sunt necessaria , vel qui curam habent sepeliendorum funerum.κηδιστὴς,ταφεύς.Tractum est nomine à Libitina dea,in cuius æde asseruabantur ea quæ ad instructionem funebris pompæ erant necessaria.Vlpia.l. Quicunque.ff.de Institor.actio. Si libitinarius,quem Græci κηδιστὴν vocant,seruum polinctorem habuerit, isque mortuum spoliauerit,dandam in eum quasi institoriã actionem. Ex quibus verbis patet,libitinarij exercitium honestius fuisse quàm polinctoris.Habebant enim libitinarij domi suæ seruos , quorum opera vtebantur ad polincienda,hoc est ad abluenda,vngenda,& consuenda cadauera:quos polinctores vocabant,à poliendis cadaueribus. Designatores autem dicebantur,qui pompam funebrem instruebant,& cuiq; incedendi præscribebant locum : quos Græci βραβευτὰς appellant. De quibus latius suis locis.Seneca de Benefi. An tu Aruntium,& Ateium,& cæteros qui captandorum testamẽtorum artem profesi sunt,non putas eadem habere,quæ designatores & libitinarios,vota?

LIBO, onis, Romanus ciuis fuit , qui Romæ in Comitio puteal primus extruxit, quo idcirco Libonis puteal dicitur ab Horatio lib.1. Epist.20,

Ennius ipse pater nunquam,nisi potus ad arma
Prosiluit dicenda,forum, puteál que Libonis
Mandabo siccis:adimam cantare seueris.

Libo,as,Leuiter degusto,& quasi primis labris attingo.λάβω.Sunt qui libare dictum putant , quasi labiare : quum tamen constet verbum esse Græcum. Illi enim dicunt λάβω , quod nos, ει diphthongo in i longum commutata,vertimus lib.Virg.lib.4.Georg. Purpureósq; metunt flores,& flumina libant. ¶ Per translationem quandoq; ponitur pro leuiter tangere.Virg.2.Aeid.Oscula libauit natæ. ¶ Quandoq; pro sacrificare,προθύεσθαι,καὶ περικαθάρεσθαι ποιεῖσθαι.Virg.3.Aeneid.-tendóq; supinas Ad cælum cum voce manus,& munera libo Intemerata focis. Cic.lib.3.de Leg. Certas fruges , certáq; baccas sacerdotes publicè libanto. Lactantius libro 5, Nihil enim sancta & singularis illa maiestas aliud ab homine desiderat quàm solam innocentiam,quam siquis obtulerit Deo,satis piè,satis religiosè libabit. ¶ Libare laudem ex alienis laboribus,hoc est laudis,quæ alteri debebatur, partem præripere, & sibi vendicare. Autor lib.4.ad Herenn. Vide ne facias impudenter, qui tuo nomine velis ex aliorum laboribus libare laudem. ¶ Libare, interdum est excipere legendo autores,& quod sibi vtile est,transumere.Cic.lib.5.Tusc.Sed à te impetrare libenter velim,nisi molestum sit, quoniam nulla vincula te impediunt vllius certæ disciplinæ , libásque ex omnibus quodcunque te maximè specie veritatis mouet. ¶ Huius verbi composita sunt, Delibo, prælibo, prolibo, pen.prod.Plin.lib.35, In sacris quidem etiam inter has opes , non myrrhinis , crystallinisve, sed fictilibus prolibatur sympulis innocentius.

Libatus,particip. Idé quod decerptus.Cic.lib.2.de Diuin. Naturale quod animus arriperet,aut exciperet extrinsecus ex diuinitate, vnde omnes animos haustos,aut acceptos,aut libatos haberemus.

Libamen,inis, Libamentum,ti, & Libatio,onis, Pro eodem sumuntur,significántque quicquid in sacris libatur:à Libero patre(vt nonnulli putant)qui primus Ioui libauit. λοιβὴ,σπονδὴ,σπεῖσμα, ἐχεύ. Ouid.lib.3. Fast.Nomine ab autoris ducunt libamina nomen.Liber enim qui Bacchus dictus est,quum victor de Scythis,alisque nationibus extitisset, rerum primitias magno Ioui obtulit.Verisimilius tamen videtur, hæc omnia deducta esse à verbo Græco λείβω quod inter alia significat leuiter gusto.Cic.1.de Legibus, Quod tempus vt sacrificiorum libamenta feruentur,fœtúsque pecorum, quæ dicta in lege sunt,diligenter habenda ratio intercalandi est.Plin.lib.37.cap.10. Præterea in aras addita ea traditur libamenta non amburi.Virg.6.Aenei. Ignibus imponit sacris libamina prima.Valerius Flac.1.Argon,Pingui cumulat libamine flãmam.Statius 3. Syl. Hæc ego nascentes lætus bacchatus ad aras Libamenta tuli.Vide DELIBO.

Libatio, verbale, Sacrificatio, vel ea degustatio quæ in sacrificiis fieri licebat.λοιβὴ,χεύ.Cic.de Atuſp.respon.Te appello Létule,tui sacerdotij sunt tensæ,curricula,præcentio,lndi,libationes,epulæque ludorum.

Libum,bi,Genus dulciarij cibi,ex farre,caseo,melle,& oleo. φαγίς. Virg. lib.7,-& adorea liba per herbam Subiciunt epulis. Dictum est autem libum à verbo Græco λείβω,quod nos mutata ει diphthongo in i longũ dicimus libo.Solent enim liba sacrificiis adhiberi. Alij volunt à Libero patre dictum esse libum:quod etiam indicat Ouid.lib.3. Fast.Liba deo fiunt,succis quia dulcibus ille Gaudet , & à Baccho mella reperta ferunt .Et paulo post , Melle pater fruitur , libóque infusa calenti Iure repertori candida mella damus. Quo pacto autem fieri soleat libum, docet Cato de Re rustica,cap.75, his verbis. Libum sic facito:Caseum bene distere in mortario:vbi bene triueris,farinæ siligineæ libram,aut si voles tenerius esse , selibram similaginis solùm eodem inditio, per-

miscetóque cum caseo bene:ouum vnum addito, & permisceto vnà bene.Inde panem facito,folia subdito, in foco calido sub testa ea coquito leniter.

LIBORA, λίβυρα, Carpẽtanorum vrbs , in Hispania Tarraconensi:apud Ptolemæum lib.2.cap.6.

Libra,Libræ, Quæ & As , & mina,seu Mna & pondo dicitur,duodecim constat vnciis.λίτρα. Libra tamen vncirarum varietatem accepit,pondo semper idem fuit. ¶ Erat præterea libra apud Romanos mensuræ genus cõstans ex duodecim partibus æqualibus,quas similiter vncias vocabant. Hanc autem mensuram ad differentiam ponderis , libram mensuralem vocabant, vel libram mensuram : alteram autem qua res appenduntur,hoc est pondus ipsum,Libram ponderalem,vel librã pondo.Erat autem libra mensuralis, teste Galeno lib.1.de Compo.medicament.mensura cornea qua oleum admetiebantur Romani , intersectalineis quibusdã diuidentibus ipsam in duodecim partes. Huius verò libræ pars duodecima , hoc est interstitium inter duas lineas , vncia vocabatur. Porrò quantum differat libra mensuralis in pondere à libra ponderali,docet idem Galenus eiusdẽ operis libro 6.ostendens libram mensuralẽ,æqualem esse decem vnciis ponderalibus,hoc est duabus vnciis minorem esse libra ponderali. Corneis autem mensuris oleũ apud Romanos vendi consueuisse,ostendit etiam Horatius lib.2. Serm.satyra 2,Ac nisi mutatum parcit diffundere vinum : &, Cuius odorem olei nequeas perferre(licebit Ille repotia,natales,aliósve dierum Festos albatus celebret)cornu ipse bilibri Caulibus instillat , vetteris non parcus aceti. ¶ Propriè autem libra,instrumentum est quo res ponderantur,duas habens lances,ex quarum depressione, vel eleuatione instum rei pondus deprehenditur.Vnde etiam bilancem vocant.Cic.5.Tusc. Quo in loco quam vim habeat libra illa Critolai,qui quum in alterã libræ lancem animi bona imponebat, in alteram corporis externa,tantum propendere illam boni lancé putet, vt terram & maria deprimat. Persius Satyra 4, Scis etenim iustum gemina suspendere lance Ancipitis libræ.Cic.lib.5.de Fini. Virtutis autẽ amplitudinem quasi in altera libræ lance ponere.Statera verò instrumentum est, quo res sive lanci bus ponderantur. ¶ Est & Libra cæleste signum , quod Cæsaris ætate octauo , hodie decimotertio Calend. Octob. Sole ipsum ingrediente, æquinoctium facit autumnale.Virg.1.Georg.Libra die,somnique pares vbi fecerit horas.Plinius lib.18. cap.25, Alterúmque æquinoctium libræ.Ouid.4 Fast.Pendula celestes libra mouebat aquas.Seneca Herc. furen. Libra Phœbeos tenet æqua currus. ¶ Libra etiam instrumentũ est fabrile,seu potius geometrica machina, qua exploramus altitudinem maris, fontium,lacuum , vel fluuiorum , num scilicet altiora sint eo loco quò ea ducere constituimus. Quãquam etiã non raro libræ vocabulum vsurpamus pro ipsa altitudine,quam machina huiusmodi deprehendimus. Vnde lacum dicimus esse pari libra cum mari , id est æquali altitudine. Item fontem dicimus esse infra libram mõtis,cuius scaturigo monte est inferior. Colu.lib.8.cap.1,Sinautem locus vbi vuarium constituere censemus, pari libra cum æquore maris est, in pedes nouẽ defodiatur piscina.Et paulo pòst,Quoniam modus ille aquæ iacentis infra libram maris non aliter exprimitur , quàm si maior recentis freri vis incesserit. ¶ Idem instrumentum & Libella appellatur per diminutionem. Col.lib.8.cap.1, Hos autem meatus fieri censemus per imam concepti partem,si loci situs ita comperit, vt in solo piscinæ posita libella septem pedibus sublimius esse maris æquor ostendat. ¶ Ponitur quoque pro libamento. Plin.lib.10. cap.36, Contra flatus quoque per uicax libra Bononiensibus calamis.

Libella, bellæ, diminutiuum , Quod modò pro stattere accipitur, hoc est pro ponderandi instrumento,duas habente lances.ζυγίον. ¶ Modò pro pondere duodecim vnciarum, λίτρα. ¶ Aliquando etiam pro numulo argenteo qui & As dicitur.Cicer.4.Verr.Equis Volcatio,si sua sponte venisset,vnam libellam dedisset:Libellã pro asse posuit, ex eo dictam, quòd libram æris valebat,id est assem.Quum autem minimam pecuniam significare volebant,assem,& libellam dicebant.Plautus in Captiuis,At ob eam rem mihi libellam pro eo argenti ne duis.Libella argẽti ideo dicitur,quòd numulus erat argenteus decima pars denarij.Cic. ad Att.lib.7,Fecit palám te ex libella,me ex teruncio:subaudi,hæredẽ. ¶ Libella etiam est fabrile instrumentum quod nostrates, autore Budæo , Niuellum appellant.Plin.lib.7.cap.56,Fornicẽ autem,& libellam & tornum,& clauem Theodorus Samius,subaudi,inuenit.Idem lib.36. cap.22.Structuram ad normam,& libellam , & ad perpendiculum respondere oportet.

Libralis , & hoc, brale, Quod est vnius libræ.λιτραῖος. Plin.lib.19.cap.2, Excedunt sæpe magnitudinem mali cotonei,etiam librali pondere.Librales offæ,quæ libræ vnius pondus exequant. Colu.lib.6. cap.2, Post hæc diductis malis, educito linguam , totúmque eorum palatum sale defricato , libraléque offas in præsulsæ adipis liquamine tinctas, lingula demittito.

Librarius,ria,rium,à Libra,Quod est libræ.λιτραῖος. Colu.lib.vlt.cap.13, Caro in libraria frusta conciditur. Vbi frusta libraria vocat, quorum singula singulas libras pondere adæquarent.

Libraria,à libra,Quo nomine significatur ancilla quæ præficitur partien dis pensis.Iuuen.Saty.6. -si nocte maritus Aduersus iacuit, perit libraria,pounnt Cosmetæ tunicas.

Librile,pen.prod.Scapus libræ,inquit Festus, hoc est trabs illa transuersa ex qua libræ dependent.ζυγὸς.

Libripens,dis, Antiquitus dicebatur , qui ante argentũ signatum, quum Romani adhuc ære graui vterentur , militibus appendebat stipendia dictus libripens à libra ænea,qua vtebatur ad pendẽda,hoc est ad ponderanda stipendia.ζυγοστάτης. Plin.lib.33. cap.3, Populus Ro.ne argento quidem signato ante Pyrrhum regem deuictum vsus est. Librális (vnde etiam nunc libella dicitur) & dipondius appendebatur assis.

Quare

Quare æris grauis pœna dicta , & adhuc expensa in rationibus dicuntur:item impendia,& dependere. Quin & millium stipendiorum,hoc est stipis ponderandæ pensatores, libripendes dicuntur:qua consuetudine in his emptionibus quæ mancipi sunt,etiam nunc libra interponitur.Ex quibus Plinij verbis clarissimè ostenditur , eum primũ dictum fuisse libripendẽ , cuius officium erat militibus appendere æs graue in stipendium. Postea verò libripendis nomen transiisse ad eum qui in mancipationibus, hoc est in contractibus imaginariis quibus res mancipi,adhibito ære & libra,alienabantur,tenebat libram. Nam apud veteres(vt docet Boetius in tertia parte Commentariorum in Top. Ciceronis)res mancipi,hoc est quæ nostri sunt dominij, alienari non poterant,nisi adhibitis, vt minimũ, quinq; testibus ciuibus Rom.puberibus,& eo qui libram tenebat,qui vocabatur libripens.Quo autem ritu id fiebat docet Caius lib.1.Instit.his verbis.Est autem mãcipatio(vt & suprà indicauimus)imaginaria quædã venditio. Eáq; res agitur adhibitis non minus quàm quinque testibus Rom.puberibus , & præterea alio eiusdem conditionis qui libram æneam teneat,qui appellatur libripens.Is qui mancipium accipit, æs tenens ita dicit, Hunc ego hominem ex iure Quiritium meũ esse aio,áisq; mihi emptus est hoc ære, æneáque libra.Deinde ære percutit libram:idque æs dat ei, à quo mancipium accipit,quasi pretij loco.

Libro,as,Pondero,trutino,æstimo.examino.ταλαντεύω, Plin.lib.19.cap.5, In priore mirè tenui pediculo libratur pondus immobile auræ. Metũ librare. Stat.9. Thebaidos, – paulùm stetit anxius heros Librábátque metus. Apuleius , Omnia , priusquam aliquid statuas , libranda sunt. ¶ Aliquando graue facere. Plin.lib.11.cap 11,Apes,si oriatur procella, apprehensi pondusculo lapilli se librant,id est grauiores faciũt.Virg.4. Georg.Excurrúnq; breues tentant,& sæpe lapillos Tollunt, his sese per inania nubila librant. ¶ Anes etiã se librare dicuntur, quum velut sagitta arcu excussa,ex alto in terrã se præcipitant. Plin.lib. 10.cap.3,Superest haliætus clarissima oculorũ acie,librans ex alto sese,&c. Ouid. 8,Metam. Corpus librauit in alas. ¶ Aliquando æquare.Col.lib.4.Sic permensum & libratum opus in sim ilitudinem veruacti semper procedit.Idé lib.10,Et paribus Titan orbem librauerat horis. Librare ponderibus,Cic.5.Tusc.Vnde terra,& quibus librata ponderibus,quibus cauernis maria sustineat , &c. Librare malleum. Ouid.lib.2.Metam. Lactentis vitulo dextra libratus ab aure Tempora discussit claro caua malleus ictu. ¶ Ponitur interdum pro iaculari , & magna vi quicquam iacere. Plin.in Paneg. Nihil à cæteris , nisi robore ac præstantia differens,quum libero Marte nunc cominus tela librares,nunc vibrata suspeperes.Virg.9.Aen.hoc acrior idem Ecce aliud summa telum libra bat ab aure. ¶ Huius verbi composita sunt,Delibro,quod est,optimè pondero. Gellius , Quid relinquitur, nisi deliberari sibi cœnas iubeant, ne edendo defatigentur? Perlibro,exactè libro.Colu.lib.4,Pariter imę fossæ solum metitur,atque perlibrat.

Librator,Dicitur qui in ducendis aquis peritiam habet librandi, hoc est expendẽdi , & examinandi altitudinẽ fontium,vel lacuum,quanto scilicet altiores sint eo loco,quò eos ducere constituimus. Plin. in Epistо. Superest vt tu libratorem,vel architectũ,si tibi videtur,mittas qui dili gẽter exploret,sitne lacus altior mari,quẽ artifices regionis huius quadraginta cubitis altiorem esse cõtendunt. ¶ Libratores etiã dicuntur qui eminus cum hostibus pugnãt,tela,aut lapides,aut glandes torquẽtes.Tacitus lib.13,Libratoribus,funditoribúsq; attributus locus,vnde eminus lapides,& glandes torquerent. Idem lib.2,Sensit dux imparem cominus pugnam,remotísque paulùm legionibus,funditores,libratorésque excutere tela,& proturbare hostem iubet.

Libramentum,ti,Aequamentũ.ἰσοῤῥοπία.Colu.lib.1.cap.5, Nam eiusmodi positio medium libramentum, temperamentúmq; ventorum hyemalium, & æstiuorum tenet. Plin.lib.31.cap.6, Libramentum aquæ in centenos pedes sursum elici minimum erit. ¶ Libramenta tormentorum,sunt habenæ,& lora,seu funes quibus librantur,seu vibrantur tormenta.Tacitus lib.19, Vincula, & libramenta tormentorum abscidisset. ¶ Libramenta plumbi,sunt massæ plumbeæ in arietes cõiunctæ & vibratæ.Liu.lib.8.Decad.4.In arietes tellonibus libramenta plumbi aut saxorum,stipitésve robustos incutiebant.

Librilla,(inquit Festus)Instrumenta bellica, saxa scilicet ad brachij crassitudinem,in modum flagellorum , loris reuincta , inde dicta quòd librari manu,id est ponderari videantur.

Librarius,Librarius,vide LIBER.& LIBRA.

Librille,Librilla,Libripens,Libro,libras,vide LIBRA.

LIBS,libis,λίψ, Ventus ab Occasu brumali flans aduersus Vulturnum:ita dictus quod à Libya spiret : qua ratione & Africus à nostris appellatur.Gellius lib.2.cap.22.Plinius lib.2.cap.47.

Libum,vide LIBO, libas.

LIBVRNIA, λιβυρνὶς,Regio supra intimũ Adriatici sinus recessum sita, inter Istriam ,& Dalmatiã:ita dicta à Liburno quodam Attico, si Stephano credimus.Hodie *Croaciam* vocant, in ditione Ducum Austriæ.

Liburni,λιβυρνοὶ,Populi ex Liburnia regione inter Istriam,& Dalmatiam sita.Virg.1.Aeneid.Aeneas potuit mediis elapsus Achiuis, Illyricos penetrare sinus,atque intima tutus Regna Liburnorum,& fontes superare Timani.Lucanus lib.2.Pugnacésque mari Graiorum classe Liburnos. ¶ Liburni item viatores dicti sunt , qui ex agris iussu magistratuum sæpe vocabant ciues frequẽsq; eorum via erat ab agris ad vrbem.Liburni inde dicti,quòd ferè ex Liburnia orti essent, qui hoc vilissimum officij genus administrabant.Iuuenalis Saty.4. -primus clamante Liburno,

Currite,iam sedit,rapta properabit ab olla

Liburna, æ, vel Liburnica , cæ, Genus nauigij leuissimi, velocissimíque, quod Liuius 3.Decad.lib.4,leuem biremem appellat. λιβυρὶς Plutarcho, & Appiano, Ratio nominis tracta est à Liburnis populis in Illy-

rico,qui olim nauibus velocibus vsi,Ioniũ mare, insulásq; prædabantur. Qua ex causa Romani naues leuitate celeritatéque præstantes liburnas appellauere:aut liburnicas.sicut refert Appian.Horat.in Epod. Ibis liburnis inter alia nauium Amice propugnacula.Sueto-in Augusto,Vtrobique parte liburnicarum demersa , simúlque eius qua vehebatur fusis armentis , & gubernaculo distracto. Lucanus lib.3, Ordine contentæ genino creuisse liburnæ. Firmicus Liburnicum imperium vsurpat pro nauali.

Liburnum,ni,Vehiculi, siue lectícæ genus fuit, ad liburnicæ nauis similitudinem constructum, quo principes Romani vehi solebant adeo molliter,vt interim vel dormire intus possent, vel legere , vel scribere,aut aliud quiduis non incommodè agere.Iuuena.Saty.3,

Si vocat officium,turba cedente vehetur
Diues,& ingenti curret super ora liburno:
Atque obiter leget,aut scribet,aut dormiet intus:
Nanque facit somnos clausa lectica fenestra.

LIBVRNVS,λίβυρνος, Portus Tuscorum. Ptolemæo lib.3. cap.1, Hodie *Liuorna*.

LIBYA,& Libye,es,λιβύη,Tertia pars totius orbis,quam & Africam dicimus,ab Asia, Nilo fluuio : ab Europa mari mediterraneo diuisa.Dicta autem putatur Libya,quòd inde Libs ventus flare soleat:seu quòd pluuia indigeat propter nimiam siccitatem,ἀπὸ τῆ λάπτεσθαι,καὶ ὕειν. Vel à Libya Epaphi filia,Iouis filij.

Libys,yos,λίβυς, Gentile est masculinum,cuius fœmininum est Libyssa, sicut à Phœnix,Phœnissa.

Libycus,ca,cum,adiectiuum.λιβυκὸς.Virg.lib.4. Aeneid.Te propter Libycæ gentes Nomadúmque tyranni Odere.Libycus campus,agri Argiui pars est,inde nomen habens, quòd illuc primùm fruges ex Libya allatæ sint : vnde Ceres ipsa ab Argiuis Libyssa cognominata est , teste Festo.

Libystis,idis,λιβυστὶς Stephano,Possessiuum est fœmininum,patronymici formam habens,à nomine Libys deductum, quum tamen analogiæ ratio Libyssis postulare videatur.Virg.5. Aeneid.Horridus in iaculis & pelle Libystidis vrsæ. Quo tamen in loco nonnulli Libyssidis legere maluerunt:quàm rectè,ipsi viderint. Stephanus certè à nomine Libys λιβυστικὸς deducit,λιβυστικὸς,λιβυστὶκὸς,λιβυστὶς,καὶ λιβυστὶς : putátque ea fieri à genitiuo λίβυος , à nomine Libys irregulariter formato , pleonasmo τοῦ ς,quum regularis genitiuus sit Libyos.

LIBYAS,adis,λιβυὰς, Iudææ oppidum, Herodis opus,Iordani fluuio ab Ortu adiacens, teste Ptolemæo lib.5.cap.16.

LIBYSSA,λίβυσσα,Oppidum fuit Bithyniæ,notissimum Annibalis interitu.Plin.lib.5.cap.32,Fuit & Libyssa oppidum, vbi nunc Annibalis tãtùm tumulus est.

LIBYSTINVS,λιβυστῖνος, Dictus est Apollo ab his qui Pachynum Siciliæ promontorium incolebant,eo quòd immissa Libybus,hoc est Carthaginensibus hostibus peste , penè cunctos subita morte interemerit.

LIBYSTOS,λίβυστος, Oppidũ est Scytharum Aroterum,nõ procul à Danubij ostijs:cuius meminit Plinius in descriptione Thraciæ,lib.4.ca.11.

LICAMBES,vide LYCAMBES.

Licco,es,cui,citum, Antiquum verbum est, sub voce neutra passiuam habens significationem:vnde à Grammaticis neutrum passiuum esse dicitur,quemadmodum vænec , & vapulo:quæ quum voce neutra sint, significationem tamen habent respondentem verbis passiuis vendor,& verberor. ¶ Licere ita que res aliqua dicitur,quum pretium pro ea offertur.Contrà liceri dicitur is qui rei alicuius emendæ animo prætium pro ea offert.αἰτιᾶσθαι. ¶ Indicare autem dicitur venditor,quũ merces suas emptoru certo æstimat pretio.τιμᾶσθαι.Plau.in Menæ. –die septimo Auctio fiet. MES. Menæhme. MEN. manè sanè Vænibunt serui,suppellex,fundi,ædes,omnia Vænibunt,quiqui licebũt præsenti pecunia:hoc est quantuluncunq; eorum nomine offeretur.Hora.1.Serm. Contra Leuinũ Valeri genus,vnde Superbus Tarquinius regno pulsus fuit,vnius asis Non vnquam pretio pluris licuisse. Martial.lib.6, Paruo quum pretio diu licerer.Cic.ad Atti.lib.12, De Drusi hortis quanti licuisse tu scribis,id ego quoq; audieram:&, vt opinor,heri ad te scripseram.

Liceor,eris,Idem est quod pretium offero in auctione alicuius rei.ὑπερβάλλω,ὑπερτίθεμαι.Plau. Sticho, Iocos ridiculos vendo, agite licemini.Perst.sat.3,Et centum Græcos curto centusse licetur. Huius verbi præteritũ ratione analogiæ deberet esse licitus sum , quod teste Valla , non est in vsu.Eo tamen vsus est Cicero 5.Verr. Herbitenses quum viderent si ad Aescrionem pretium redisset , se ad arbitrium libidinosissimæ mulieris spoliatum iri:liciti sunt vsque eò, quoad efficere posse arbitrabantur. ¶ Liceri contra aliquem.Cice.3.Offic. Non licitatorem venditor, nec qui contra se liceatur,emptor opponet.

Licitator, oris, Qui crebrò licetur, quiq; pro re emenda conducendáve pretium alio maius pollicetur.ὁ αἰτιώμενος,πλειστηριάστης.Licitatorẽ apponere , est subornare aliquem qui coram emptore maius pretium offerat,vt res pluris æstimetur,vendatúrque. Cicer.ad Marium,lib.7, Nunc quoniam tuum pretiũ noui,licitatorem potius apponam,quàm illud minoris væneat.Idem lib.3.Offic. Tollendum igitur ex contrahẽdis rebus omne mendacium,non licitatorem venditor, nec qui contra se liceatur,emptor apponet.

Licitor,aris.Quãuis frequentatiuum videatur à verbo liceor,eiusdem tamẽ omnino est significationis cum suo perfecto,vt autor est Valla lib. 3.αἰτιῶμαι,ὑπερβάλλω. Nihil enim aliud est licitari,quàm pro re vænali pretium offerre.Curtius de Rebus Alexandri,Quum habeatis arma, licitamini hostium capita.ὑπερβάλλετε χεῖμαλα.Plin.lib.7.cap.38,Aristidis Thebani pictoris vnam tabulam centum talentis Rex Attalus licitatus est.¶ Licitari item,teste Nonio, congredi,& pugnare significat. Cæciliu⁹ in Hym. Quin machæra licitari aduersum eum cœpisti sciens.

sciens. Ennius, Pars ludicrè saxa iactant, & inter se licitantur.

Licitatio, verbale. Id est auctio vel subhastatio. Licitationem facere. Cic. 4. Verr. Exquisitis palàm pretiis, & licitationibus factis describebat Censores, &c.

Licet, impersonale, Modò idem significans quod fas est. δίκαιόν ἐστι. Cicero, Neque enim licebat locum numini consecratum turpi flagitio contaminare Virg. 9. Aeneid. Quandoquidem Ausonios coniungi fœdere Teucris Haud licitum, nec vestra capit discordia finē. ¶ Modò significat possibile est, siue conceditur, aut potestas datur. ἐνδέχεται, ἐπιτρέπεται. Martialis, Piscinam peto, non licet natare. Cic. lib. 1. Tusc. Idq; eum multis aliis rebus, tum è Pontificio iure, & ceremoniis sepulchrorum intelligi licet. Cic. 1. Tusc. Licuit enim esse otioso Themistocli, licuit Epaminūdæ. Quint. lib. 4. cap. 4. Procuratorem tibi esse nō licuit. Cicer. pro Corn. Balbo, Si ciui Romano licet esse Gaditanum. Quibus in testimoniis hoc animaduertēdum est, vtroq; modo rectè dici, Licet mihi esse otioso, & otioſum. Cic. Atti. lib. 1, Quo in genere mihi negligenti esse non licet. Idem pro Flacco, Cur his per te frui libertate sua? cur deniq; esse liberos nō licet? ¶ Si per te licet, id est si permiseris, vel si potero, à te non impeditus. Plau. in Asin. Asinaria vult esse, si per vos licet. Terent. in Prolog. Heau. Date potestatem mihi statariam agere vt liceat per silentium: id est vt ego posim agere, vobis tacentibus. Lucanus verò lib. 7, Omnia maiorū vertamus busta licebit: pro eo quod est, ius fásq; erit. ¶ Licet absolutè, pro poteris facere. Cic. li. 1. de Inuen. Hanc si quis partem putat esse orationis, sequatur Hermagoram licebit: id est poterit sequi. ¶ Modò significat facile est. Cic. lib. 1. Offic. Licet enim ora ipsa cernere ieiūtorum, aut eorū qui aut libidine, aut motu commoti sunt, &c. id est facile est. ¶ Modò aduerbium concedentis est idem significans quod esto. Virg. 6. Aeneid. – licet ingens ianitor antro Aeternum latrans exangues terreat vmbras. ¶ Modò est coniunctio aduersatiua pro quanuis, εἰ καί. Quint. lib. 1. cap. 10, Licet enim dicamus proprium, speciosum, sublime: nihil tamen horum, &c.

Licitum est, Idem quod licet. Plaut. in Amphi. Quin introire in ædes nunquam licitum est. id est nunquam permittitur.

Licitura, Cicero ad Attic. lib. 2, Quòd nihilo magis ei licituram esset plebeio Rempublicam perdere, quàm similibus eius, &c.

Licentia, æ, Libertas immodica, impunitáque quædam facultas agendi, dicendique quicquid velis. κάθοσις, ἄδεια. Terent. Deteriores omnes fumus licentia. Lucan. lib. 1, Quis furor ô ciues, quæ tanta licentia ferri? Quint. Quæ in aliis libertas est, in aliis licentia vocatur. ¶ Aliquando etiam in meliorē partem accipitur, vt idem sit quod libertas. Cic. 3. Offic. Nobis autem nostra Academia magnam licentiam dat, vt quodcunque probabile maximè occurrat, id nostro iure liceat defendere. Idem lib. 1. Offic. Magnis enim illi, & diuinis bonis licentiam hanc assequebantur.

Licentior, oris, & Licentius, Quod immodicè liberum est. παῤῥησιαστικός. vt, Licentior epistola, in qua nimis liberè scribimus. Plin. in Præfat. Natu. histor. Licentiore epistola narrare constitui. Licentiora mancipia, dicuntur nequiora, quasi multa per licentiam facientia. Licentior vita, id est dissoluta. Valer. li. 9. cap. 1, Licentior dithyrambus. Cic. 3. de Orat. Inde ille licentior & diuitior fluxit dithyrambus. Idem in Orat. Quid verò licentius, quàm quòd hominum etiam nomina contrahebant, quò essent aptiora?

Licentiosus, a um, Qui nimia vtitur licentia. παῤῥησιαστής. Quintil. lib. 1. cap. 10. Nam ebor dicere, non minus est licentiosum, quàm si sulphuri, & gutturi subiicerēt o mediam in genitiuo. Tacitus, Ex moribus imperatoris miles intactus aut licentiosus.

Licenter, aduerbium, ab adiectiuo Licens, Idem significans quod nimium liberè. ἀδεῶς. Cicero in Orat. Solutum quiddam sit, nec vagum tamen, vt ingredi liberè, non vt licenter videatur errare. Idem 1. de Nat. deo. Tanta est impunitas garriendi, ad quam licenter fluentium frequenter transitio fit visionum, vt è multis vna videatur. ¶ Ab hoc Gellius formauit Prælicenter, quod est quasi nimis licenter. Quæ verba (inquit) finxit prælicenter.

Lichas, λίχας, Mensura est quam Galli sua lingua impropriè *palmum* vocant: hoc est illud interstitium quod est inter pollicem & indicē quàm maximè extensos.

LICHAS, Puer quidam Herculis, per quem Deianira viro suo in Oeta monte sacrificaturo, vestem misit Nessi Centauri sanguine infectam: quam quū ille indusset, serpente iam per corpus veneno, doloris magnitudine in furorem versus, Lichan pernicioſi muneris latorem, capillis arripuit, & in subiectū mare præcipitauit: quem Poëtæ fabulantur in saxum sui nominis fuisse mutatum, quod à nautis in mari Euboico ostenditur. Ouid. 9. Metam. Nunc quoq; in Euboico scopulus breuis eminet alte Gurgite, & humanæ seruat vestigia formæ: Quem quasi sensurum naturæ calcare verentur, Appellántque Lichan.

Lichades, λιχάδες, Insulæ tres sunt in mari Euboico, à Licha Herculis puero ita appellatæ, quem in hoc mare præcipitauit Hercules, Nessi Centauri sanguine in furorem conuersus. Autor Strabo lib. 9.

Lichen, ενος, λειχήν, vel Lichenes, plurali numero, λειχῆνες, Morbi genus faciem præcipuè infestans, quem Latini quòd à mento potissimū oriretur, mentagram appellarunt. Irrepsit in Italiam Tiberij principatu, antea vniuersæ propemodum Europæ incognitus, sine vllo quidem dolore, & sine vitæ pernicie, tanta tamen fœditate, vt quæcunque mors præferenda esset. Hæc Plinius lib. 26. cap. 1. Galenus tamen, cæterique Græci, lichenum nomine leuius quoddam mali genus videntur intellexisse, quam quod à Plinio describitur, illud scilicet, quod Latini impetiginem appellant. Quinetiam Plinius ipse lib. 20. cap. 1, lichenas impetiginem interpretatur, sicut psoram, scabiem. Vide Manardum Epist. Medic. lib. 7. ¶ Est & lichen herbæ genus, singulari aduersus lichenas remedio: vnde & nomen accepit. Eius duo sunt genera: quorum alterum in locis nascitur saxosis, folio vno ad radicem lato, caule vno, paruo, longis foliis dependentibus. Alterū petris roscidis adhæret, vt muscus. Autor Plinius lib. 26. cap. 4.

Licia, orum, Sunt fila quibus in telis textrices implicant stamina quanuis nonnunquam etiam pro ipsis accipiantur staminibus. μίτοι. Plinius lib. 8. cap. 48, Plurimis verò licijs texere quæ polymita appellant, Alexandria instituit. Virg. 8. Ecloga, Terna tibi hæc primùm triplici diuersa colore Licia circundo Ouid. 2. Fast. Tunc cantata tenet cum fusco licia plumbo. Vnde Trilicem dicimus vestem, quæ ex tribus liciis constat. Et Titiuilicia, fila de tela decidentia. Plautus in Casi. Non ego hoc verbum emptitem titiuilicio. id est re admodum vili.

LICIANVS, Poëta Martiali coætaneus & conterraneus: ad quem extat eius Epigramma lib. 1, Videbis altam Liciane Bilbilim.

Licinia, æ, Genus oliuæ quæ & Liciniana dicitur, ab inuentore. Cato de Re rust. cap. 6, Qui ager frigidior, & macrior erit, ibi oleam licinianā seri oportet. Colum. lib. 11. cap. 49, Videntur autem & alia genera huic rei magis esse idonea, sicut licinię & culmineæ.

Licitator, Licitor, vide LICIO.

Lictor, oris, Minister Consulis, Proconsulis, & similium. ῥαβδοῦχος. Plutarcho in Romulo. Sed duodeni lictores Consulis erant, aliorum seni tantùm, portantes virgarum fasciculos cum securibus ligatos. Hi magistratus præibant, ac quoties iussi erant, fasciculos soluentes, primo virgis cædebant damnatum, mox securi feriebant. Liuius, Missique lictores ad sumendum supplicium, nudatos virgis cædunt, securique feriunt. Hos primus instituit Romulus, vt est autor Plutarchus in vita eius. Dicti autē sunt lictores à ligando, eo quòd magistratus pop. Ro. priusquam quempiā verberari iussisset, pedes & manus à ministris illi iubebat ligari: quod & ipsum non obscurè indicat Cicero in Ora. pro Rabirio, Lictor, inquit, colliga manus. Differunt autem Lictor & Viator, vt Lictores dicantur ministri Consulum, Prętorum, Proconsulum, Præsidū, cæterorúmq; qui cum imperio sunt: Viatores, Tribunorum ministri. Liu. lib. 2. ab Vrbe, Ardens itaque ira Tribunus, viatoré mittit ad Consulem, Consul lictorem ad Tribunum. Gellius lib. 13. cap. 12, ex lib. 21. Rerum hum. Varronis. In magistratu habent alij vocationem alij prehensionem, alij neutrum. Vocationem, vt Consules, & cæteri qui habent imperium: Prehensionem, vt Tribuni plebis, & alij qui habent viatorem: Neque prehensionem, neq; vocationem, vt Quæstores, & cæteri, qui neque lictorem habent, neque viatorem.

Lictorius, a um, Quod ad lictorē pertinet. ῥαβδοῦχικός. Plin. lib. 7. cap. 30, Fasces lictorios ianuæ summisit, cui se Oriēs Occidēsq; summiserat.

Lien, lienis, gene. mascul. Viscus est in humano corpore sinistrā partem occupans, concaua sui parte in dexteram, hepar versus gibba verò ad spinalium costarum extrema conuersum, humoréque melancholicos ex hepate per vas venosum ad se attrahēs, quorum partem tenuissimā in sui alimentum conuertit, reliquam per proprium quendam meatū quem stomachū vocant medici, in ventriculum eructans. σπιλόν. Alio nomine splen dicitur. Persius satyra 1, Sed sum petulanti splene cachinno. Hoc est procliuior sum ad risum. Tradunt enim Physici lienis magnitudinem, risus intemperantiam gignere. Intumescit quandoq; lien, vt cingere hominem videatur. Plaut. in Curcul. Nam quasi zona, liene cinctus ambulo. Geminos in ventre habere videor filios: Nihil metuo, nisi medius disrumpar miser.

Lienosi, Qui liene laborant. σπληνικά, σπληνιῶντες. Accidit autē hic morbus (vt inquit Aristoteles libro 3. de partibus animalium) quoties plus excrementi in lienem diuertit, quàm calor eius visceris possit conficere. Plin. lib. 7. cap. 11, Quorundam corpore partes nascuntur ad aliqua mirabiles: sicut Pyrrho regi pollex in dextro pede, cuius tactu lienosis medebatur. Lineosum cor, lienis naturam habens, vt turgeat sicut lien. Plaut. in Casi. – vbi sim nescio:

Perij, cor lienosum, opinor, habeo: iandudum salit.

Lienicus, Idem quod lienosus. Plin. lib. 29. cap. 3, Hæc & illita lienicis, &c.

Lienteria, æ, λειεντερία, Fluxus ventris ex læuitate intestinorum: quem scilicet intestina ob læuitatem cibum non continent, sed talem propemodum excernunt qualis est ingestus. Nā λεῖον Græci læue dicunt, & ἔντερα intestina, Hoc morbo qui laborant, Lienterici dicuntur.

Ligamen, vide LIGO.

LIGARIVS, Romanus quidam nobilis, Pompeii partes in bello ciuili secutus: quo mortuo in Africam sese contulit ad Scipionem, pertinacissimúmq; sese Cæsari hostem præbuit. Quo nomine quum postea à Tuberone accusaretur, defensus est à Cicerone elegantissima illa Oratione quæ pro Ligario inscribitur.

Ligellum, li, Breue domicilium & tuguriolum. καλύβη, διπλάσιον. Plautus in Aulul. Diuūm atque hominum clamat continuò fidem. De suo ligello fumus si quà exit foras. Quo in loco Nonius Ligelli nomine domunculā siue tugurium intelligit. Quanquam non inuenustè ligellum intelligere possumus diminutiuum esse à ligno, quemadmodum tigellum à Tigno.

LIGEA, pen. prod. λιγέα, Nymphæ nomē, Nerei & Doridis filiæ, à cantus suauitate ita dictæ. Virg. 4. Georg. At mater sonitū thalamo sub flumĭnis alti Sensit: eam circū Milesia vellera Nymphæ, Carpebant hyali saturo fucata colore, Drymóque, Xantóque, Ligeáque, Phyllodocéque.

LIGER, Ligeris Rutuli cuiusdam nomen fuit fratris Lucagi, quem Turni auspicia sequutum Aeneas interfecit. Virg. 10. Aeneid. – vesano talia late Dicta volant Ligeri.

LIGER, eris, λιγήρ. Ptolemæo, Qui & Ligeris in nominatiuo: vnde accusatiuus Ligerim, Nobilis est Celtarum fluuius qui in Aruernorum finibus oriens, Heduosq; à Biturigibus diuidens, non procul à Pictonibus in Oceanum Britannicum influit. Cæsar lib. 7. bel. Gall. Liger ex niuibus creuerat. Idem paulo pòst, Magnis itineribus ad Ligerim peruenit. Vulgò *Loire*.

Ligilium,

Ligilium, Genus herbæ, de qua apud rei rusticæ scriptores fit mentio quomodo seratur.

Lignum, ni, A legendo (inquit Varro) quòd ligna caduca in agris legebantur, quibus ad focum vterentur. ξύλον. Plin. lib. 12. cap. 11, Quoniam fructus is constat radice, fruticē, cortice, ligno, &c. Cicero 3. Verr. Cædere ianuam saxis, instare ferro, ligna & sarmenta circundare, ignem subiicere cœperunt. Horat. 3. Carm. Ode 17, –dum potes aridum Compone lignum, cras genium mero Curabis. Virg. 1. Georg. Nam primi cuneis scindebant fissile lignum. Idem 2. Georg.

Quid tibi odorato referam sudantia ligno
Balsamáque, & baccas semper frondentis acanthi?

Ligneus, a, um, Quod ex ligno est. ξύλινος. vt Ligneus equus. Plaut. Rud. Nempe equo ligneo per vias cæruleas estis vectæ. Ouid. 10. Metamor. –quo multa sacerdos Lignea contulerat veterum simulachra deorum. Cic. 2. de Inuent. Materiam ligneam flamma vri posse necesse est. Soleas ligneas in pedes inducere. Idem 2. de Inuent. Ponticulus ligneus, Idem 5. Tusc. Lignea turris, Liuius 3. bel. Pun.

Ligneolus, diminutiuum. Cice. ad Quint. Frat. lib. 3, Hanc scripsi ante lucem ad lychnum ligneolum.

Lignile, huius lignilis, pen. prod. & neut. gen. Dictum est vbi ligna in domo ad comburendum parata sunt: sicut fœnile, vbi est, vel esse solet fœnum. ξυλών. Sic boule, equile, caprile, & huiusmodi.

Lignosus, sa, sum, Quod instar ligni durum est. ξυλώδης. Plin. lib. 12. cap. 7, Arbor radice lata, lignosáque.

Lignor, aris, ari, Verbum est castrense, idem significans quod ligna colligere, siue congerere. ξυλίζεσθαι. Propriè enim milites lignari dicuntur, quum in syluam profecti ligna incidunt quæ in castra conuehant. Liu. lib. 10. ab Vrbe, Respondentibúsq; lignatum se ire, An tandem, inquit, nunc castra vallata non habetis? Plautus Capt. Ite istuc afferte lora. c. num lignatum mittimur?

Lignatio, onis, Lignorum defectio, vel deportatio. Cæsar 5. bel. Gall. Vt nonnulli milites, qui lignationis munitionísque causa in syluas discessissent, repentino equitum aduentu interciperentur. ¶ Lignatio pro loco vnde ligna accipi possunt. Col. lib. 1. cap. 5, Sit autem vel intra villā, vel extrinsecus inductus fons perennis, lignatio, pabulúmque vicinum.

Lignatores, Dicti sunt milites qui lignatum vadunt. ξυλωταί. Liuius lib. 10. ab Vrbe, Paucis citrà millibus lignatores ei cum præsidio occurrunt. Cæsar 5. bel. Gall. Subitóque expressis lignatoribus, magna manu, &c.

Ligo, as, Vincio, constringo. δέω, δεσμεύω. Quintil. lib. 5. cap. 14, Quæ apprehensa Græci magis (nam hoc solum nobis peius faciunt) in catenas ligant, & inextricabili serie connectunt. Guttura ligauit laqueo, Ouid. 6. Metam. Vulnera ligare, Ouidius 7. Metam. Legibus ligare aliquem, Statius 4. Sylu. Cicero 4. in Catil. Filium eius impuberem ligarum à Prætore missum. ¶ Huius composita sunt, Alligo, colligo, circunligo, deligo, illigo, obligo, præligo, religo, subligo: quorum significata vide suis locis.

Ligamen, inis, Ligaculum, li, Ligamentum, ti, Significant id quo aliquid ligatur. δεσμὸς, δεσμός. Colu. lib. 11. cap. 2, Posit etiam salix decisa pridie ad lucubrationē expurgari, & ad vtium ligamina præparari. Propert. lib. 2. eleg. 30, Nocturna ligamina mitræ.

Ligo, onis, Rusticum instrumentum ad extirpandas herbarum radices accommodatum. δίκελλα, μάκελλα. Plin. lib. 18. cap. 6, Adduxit graues ligones, vomeres ponderosos. Ouid. 3. Amor. Quum benè iactati pulsarunt arua ligones.

Ligula, vide LINGVA.

LIGVRIA, λιγυρία, Italiæ regio, pro maiore parte montosa, inter amnes Varum & Macram, ab altero latere habens Apenninum, ab altero Padum, Tusciam attingens. Cuius caput est Genua. Dicta Liguria, à Ligysto Phaetontis filio, conuersione y in u.

Ligur, vel Ligus, ris, λίγυς, Secundum Priscianum aliquādo est proprium nomen, & tunc est gen. masculini. Alias est nomen gentile, virum significans, vel mulierem ex Liguria: & sic est communis generis. Probus putat Ligus esse adiectiuum omnis generis: nullum tamen de neutro genere profert testimonium. Lucan. lib. 1, Et tunc tonse Ligur: quondam per colla decora Crinibus effusis toti prælate Comatæ. Virg. lib. 11, Vane Ligus, frustráque animis elate superbis. Idem, Assuetúmque malis Ligurem.

Ligusticus, a, um, pen. corr. λιγυστικός. Nomen possessiuum: vt, Mare Ligusticum, quod Liguriam alluit. Saxum Ligusticum. Iuuen. Saty. 3. Nam si procubuit, qui saxa Ligustica portat.

Liguriо, ris, iui, vel rij, tum, Significat multa auidè consumĕre, & suauiora edulia carpo, & per heluationem patrimonium voro. λιχνεύω, λιχνῶμαι. Personæ trisyllabæ huius verbi penultimam producunt, contra cō suetudinem eorum quæ sunt eiusdē terminationis. Horat. lib. 2. Serm. saty. 2, – puer vnctis Tractauit calicem manibus, dum furta ligurit. ¶ Est etiam ligurire, suauissima quæque degustare paulatim, & cum quadam mora atque elegantia comedere, quasi finendo vt per se cibus in stomacho liquefiat. Terent. Eunu. Quę cum amatore suo, quum cœnant, ligurīunt. Dictum ἀπὸ τῆς λιγυρᾶς, quod Græci suaue dicunt, vt inquit Donatus. ¶ Per translationem Cicero D. Bruto scribens, ad supplicationem rerum vsus est, Quum quidam (inquit) de collegis nostris agrariam ligurirent curationem, disturbaui rem, totámq; nobis integram reseruaui. Quidam tamen non postremæ notæ viri, ligurirent, interpretantur ibi, pro eo quod est appeterent, & præpropera quadam spe quasi deuorarent. ¶ Ligurire lucra, pro eo quod est sensim depeculari. Cicero per translationem dixit 5. Verr. Commissa est inquit, pecunia tanta Prætori: non reperietis hominē timidè, nec leniter hæc improbissima lucra ligurientem, &c.

Liguritores, Dicuntur guloſi, & voratores eduliorū dulciorum, qui consumptis dapibus catillos etiam lingunt, quos antiqui catillones appellabant. λίχνοι.

Ligurītio, onis, auiditas, immoderata appetentia. Cic. 4. Tuscul. Aegrotationi autem talia quædam subiecta sunt, mulierositas, peruicacia, ligurītio, vinolentia, cupedia, & si qua sunt similia.

LIGVS. Liguris, vide LIGVRIA.

Ligusticum, Herba est in ea Apennini parte præcipuè nascens, quæ Liguriæ imminet: vnde & nomen habet. Quidam panaceam appellarūt, quod panaceam Heracleoticam & caule referat, & radice & effectu. Galenus literæ vnius immutatione Libysticū vocat. Officinæ *Leuisticum* appellant.

Ligustrum, stri, à lego quasi legustrum. κόπτρες quibusdam, aliis φιλυρία. Arbos ex cuius ligno tesseræ fiunt aptissimæ, oliuæ similis folio, semine coriandri, flore candido & odorato. Coquitur hoc in oleo, premitúrq;, quod postea cyprinum vocatur, ab arbore sua quæ dicitur cypros alio nomine: à cuius vbertate Cypro Cilicio maris insulæ nomen inditum est. Plinius lib. 24. cap. 10, Ligustrum eadem arbor est quæ in Oriente Cypros. Suos in Europa vsus habet.

LIGVES, λίγυες, Populi Asiatici, qui cum Xerxe contra Græcos militarunt: quorum meminit Herodotus lib. 7.

LIGVSTVS, teste Fabio pictore, Phaetontis fuit filius, à quo Liguria cognominata est.

Lilium, lij, flos est notissimus, proximam (teste Plinio) à rosa nobilitatē obtinens, eximio candore, foliis foris striatis, & ab angustiis in latitudinem paulatim se laxantibus, effigie calathi, resupinis per ambitum labris, tenuíque filo, & semine, stantibus in medio crocis. κρίνον. Ex hoc flore conficitur oleum, siue vnguentum quod Græci λήριον vocant. Nam illi λήριον vocant florem, quem nos lilium dicimus. Sunt autem diuersa liliorum genera: que vide apud Plinium lib. 21. cap. 4, Virg. 6. Aeneid. – & candida circum Lilia funduntur. Idem 4. Geor. Hic rarum tamen in dumis holus, albáque circum Lilia verbenásq; premens, vesćumque papauer.

Liliaceus, a, um, adiectiuum. λήριον. vt, Oleum liliaceum, Palladius lib. 6. cap. 14.

Lirinon, λήριον, Vnguētum, siue oleum ex liliis. Plin. lib. 21. cap. 5, Lilium rosæ nobilitate proximum est, & quadam cognatione vnguenti, oleíque, quod lirinon appellatur. Idem lib. 23. cap. 4. Lirinon, quod & Phalirinum, & Syrium vocauimus, renibus vtilissimum est, sudoribúsque euocandis, &c.

Lilietum, ti, Locus in quo liliorum copia est. κρινών. Palladius, Lilieta, canneta ponenda sunt. Idem lib. 3. cap. 21, Noua lilieta formabunt.

LILYBAEVM, λιλύβαιον, Promontorium Siciliæ, cum vrbe eiusdem nominis, Libyam spectans. Tria enim traduntur esse eius insulæ præcipua promontoria: ex quibus quod Græciam respicit, Pachynum: quod Italiam. Pelorum, Scyllę oppositum: quod autem in Austrum Libyam versus procurrit, Lilybæum appellatur. Autor Pomponius lib. 2, Ab his tribus promontoriis Sicilia dicta est Trinacria, quòd tria habeat acra, hoc est tria promontoria.

Lima, æ, Instrumentum fabrile quo ferrum aut aliquid aliud terendo expolitur. ῥίνη. Quint. lib. 10. cap. 3, Opus poliat lima. ¶ Hinc non ineleganter dicimus, Scriptis deesse vltimam limam, quum significare volumus non satis terſa esse, & expolita. Item lima vti, pro castigare, & expolire. Ouid. lib. 1. de Ponto, Scilicet incipiam lima mordacius vti, Vt sub iudicium singula verba vocem.

Limo, as, Lima polio, læuigo. ῥινάω, πρόχλω. Plin lib. 36. cap. 6, Scalpere atque limare gemmas. ¶ Ponitur aliquando per translationē pro expolire, & redundantia circuncidere. Cic. 1. de Orat. Neq; hæc ita dico, vt ars aliquid limare non posit: neq; enim ignoro, & quæ bona sunt, fieri meliora posse doctrina. ¶ Aliquando est limis oculis aliquid intueri. Horatius, Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam Limat. ¶ Aliquando est coniungere, teste Nonio. Plautus in Pœn. At vide sis, cum illa nunquam limaui caput. Idem in Mercat. Nisi cum illo, aut ille mecum neuter stupri causa caput limaret. ¶ Huius cōposita sunt Delimo, & elimo, quæ habent penultimam productam.

Limatus, a, um, Nomen ex participio. Cice. de cla. Orat. Nihil enucleatè, quo fieri possit aliquid limatius. Horat. 1. Serm saty. 10, – fuerit Lucilius, inquam, Comis & vrbanus, fuerit limatior idem Quàm rudis.

Limatè, tius, simè, aduerbium, Hoc est politè, ornatè. Cice. 5. de Fini. Vnū popularitèr scriptum, quod δημοτικῶς appellabant: alterum limatius, quod, &c.

Limatulus, tuli, diminutiuum. ῥινημένος. Cice. Volumnio, Opus est hic limatulo, & polito tuo iudicio. Id est terſo, & subtili.

Limatura, æ, Scobs, hoc est puluisculus limando detractus. ῥίνημα.

Limax, cis, teste Varrone lib. 6. de Ling. Latina, Idem est quod cochlea: nomēnque habet à limo, in quo per hyemen delitescit, Vere prodiens. πολίας. Colu. lib. 10, Implicitus conchæ limax, hirsutáq; campe. Nonnulli tamen volunt limacis nomen generalius esse quam cochleæ: vt cochlea tantùm dicatur quæ conchæ includitur, suámque secum domum circunfert: limax etiam illa quæ testa caret.

Limbus, bi, Est pars infima vestis muliebris, minos pedes cōtingens: vel potius falcia extremitatē vestium circūquaq; ambiēs. κρασπέδωσις. Ouid. –quam limbus obibat Aureus, ornabant aurata monilia collū. Virg. 4. Aenei. Sidoniam picto chlamydem circundata limbo. Vbi Seruius, Limbus est falcia extremitatem vestium ambiens, secundū antiquum ritum. ¶ Huius diminutiuum est Limbulus, à quo limbellus.

Limbolarius, rii, Qui limbum vestium consuit. ὑφασματοῤῥάπτης. Plaut. in Aulul. Textores, limbolarii, acculari, &c.

Limen, minis, Dicitur quod ex transuerso in ianua est: à limo, id est obliquo, quòd ingredientibus, excuntibúsq; transuersum sit, vt est apud Donatum, Festúmq; φλιὰ, ὀδὸς, σταθμός. Terēt. in Hecy. Iam vt limen exiré, ad genua

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad genua accidit. ¶Nec solùm inferiorem partem significat, quæ sub pedibus calcari solet in ingressu, sed etiam superiorem, quam Græci ὑπέρθυρον, ἢ ὑπερῷον appellant. Iuuen. Satyr. 6, –pendentia liquit Vela domus, & adhuc virides in limine lauros. Næuius verò limen superum & inferum dixit, Exime limen superum, quod mihi misero sæpe confregit caput: inferum quoq; , vbi ego omnes defregi digitos. ¶Limen superum, inferúmque discedentes salutabant. Plau. Limen superû, inferúmque salue, simul autem vale. ¶Ponitur interdum limẽ pro ingressu. Virg. 2. Aeneid. Limen erat, cæcæq; fores, & peruius vsus Tectorum. ¶Interdum pro domo ipsa. Virg. 2. Georg. Penetrant aulas & limina regum. ¶Interdum pro carceribus vnde stadiodromi cursum ausp icãtur. Virg. 5. Aeneid. –signóq; Corripiunt spatia audito, limẽq; relinquunt. ¶Interdum pro amicitia, vt testatur Seruius, enarrans illud de Turno, Se limine pelli. Iuuenalis satyra 3. Limine submoueor. id est repellor ab amicitia. ¶Ad limina seruus, pro atrienſi, apud Apuleium de Asino, & apud Virg. lib. 9. Fidúsque ad limina custos. id est Ianitor, inquit Budæus. Limina imperij, id est extremi fines. ¶Musas vix à limine salutasse, prouerbiali metaphora dicuntur ij qui vix leuiter & summis tantùm labris literas degustarunt.

Liminaris, re, adiectiuum: vt, Lapis liminaris, qui in domus aditu transuersus iacet. ¶Item verbum Elimino, & nomen Postliminium: de quibus suis locis.

LIMENTINVS, Putabatur deus qui liminibus præsseſſet. προστατήριος.

Limenarcha, æ, masc. ul. ge. ὁ λιμενάρχης, Dictio Græca est, quam Latinè Præfectum portus interpretari possumus. λιμένα enim Græci portũ dicũt. Erant autẽ Limenarchæ, qui portub' præerãt, ex quibus frequẽs erat traiectus ad exteras nationes. Hos Aristol. lib. 6. Politicõn, λιμενοφύλακας appellat. Hęc ferè Budæus in l. Limenarchę. ff. de seruis fugit.

Limes, itis, masc. ul. gene. Semita transuersa, militari via angustior. ἔσχατον. Colum. lib. 1. Semitas, nouósque limites in agro fieri non patiatur, Virg. 9. Aeneid. Hæc ego vasta dabo, & lato te limite ducam. Idem 2. Aeneid. –tunc longo limite sulcus Dat lucem. Quint. lib. 2. cap. 13. Itaque & stratum militari labore iter sæpe deserimus, cõpendio ducti: & si rectum limitem rupti torrentibus pontes inciderint, circuire cogimur. Liu. lib. 1. bel. Macedo. Intra portam, extráque latæ sunt viæ: vt & oppidani dirigere aciem à foro ad portam possent: & extrà limes mille ferme passũs in Academiæ gymnasium ferens, peditũ, equitique hostium liberũ spatium præberet. Budæus. ¶Limites item in agris dicuntur ipsi termini quibus agrorum fines distinguuntur. Festus, Limites in agris modò termini, modò vie transuersæ dicuntur. Virg. 1, Georg. Nec signare quidem aut partiri limite campum Fas erat. ¶In agris limites duo maximi erant, cardo & decumanus. Limes decumanus est qui ab Oriente in Occidentem spectat: Cardo à Meridie ad Septẽtrionem. Reliqui limites angustiores, distántque inter se paribus interuallis. Vide Plinium lib. 22. cap. 33.

Limito, limitas, penult. corr. Termino, siue limitibus distinguo, quemadmodum Semito, in semitas distinguo. ἀφορίζω, περιορίζω. Vnde Limitatus ager, dicitur in centurias diuisus, inquit Festus. Plin. lib. 17. cap. 22, Vineas limitari oportet decumano XVIII pedum latitudinis, ad contrarios vehiculorum transitus, aliísque limitibus denũm pedum distingui per media iugera. Aut si maior modus sit, totidem pedum cardine, quot decumano limitari: ſemper verò quintanis ſemitari: hoc est vt quinto quoque palo singulæ iugo paginæ includantur. ¶Per translationem accipitur pro restringo, siue reseco. Cicero Appio Pul. De tua prolixa, beneficáque natura limitauit aliquid posterior annus, propter quandam tristitiam temporum. Quo tamen in loco quædam exemplaria limauit habent, non limitauit.

Limitanei milites, Qui sunt in limitibus, id est in finibus Imperij in præsidio constituti, ad incursus inimicorum vicinorum arcendos. ὅροις, οἱ ἐν τοῖς μεθορίοις. ¶Item agri limitanei, qui in limitibus alicuius prouinciæ, proximè hostes sunt siti, Iurisconsultus in l. fin. de Fundis limitrophis, Agros limitaneos vniuersos cum paludibus, omnique iure, quos ex prisca dispositione limitanei milites ab omni munere vacuos ipſi curare pro suo compendio atque arare consueuerunt, &c. Limitanei fundi, sunt limiti deputati.

Limitatio, onis. Colum. lib. 3. cap. 12. Non intempestiuè commemorabimus Iulij Græcini conscripta, velut formulam, ad quam posita est limitatio terræ vinealis.

Limeum, Herba qua venatores sagittas inficiunt: vnde à nonnullis Venenum ceruarium appellatur Plin. lib. 27. cap. 11.

LIMNAE, λίμναι, Locus erat in arce Athenarum templum habens Dionysio sacrum, à Theseo rege extructum: quo in loco vetustiora Bacchana lia peragebantur, die duodecimo mensis Anthesterionis, qui nostro ferè Nouembri respondet. Meminit huius loci Aristophanes in Ranis, & Thucydides lib. 2. Histor.

Limnesium, λιμνήσιον, Herba est quam alio nomine Centaurium minus appellant, copiosissimè circa lacus prouenientes, & paludes quas λίμνας Græci appellant: vnde & nomen accepit. Dioſco, lib. 3, cap. 7.

LIMNOS, λῖμνος, Insula est deserta, iuxta Orientalem plagam Hybernię teste Ptolemæo lib. 2. cap. 2. Plin. lib. 4. cap. 16. Silimum vocat.

LIMNOTHALASSA, λιμνοθάλασσα, Insula Hispaniæ adiacẽs inter Carthaginem nouam & Sucronem, non procul à Dianio. Strabo lib. 3.

LIMNORIA, λιμνωρία, Nympha: à cura lacus sit dicta: λίμνη enim lacus, & ὦρα cura dicitur.

Limoniaæ, λειμωνίαι, Alterum genus anemones. Plin lib. 21. cap. 11.

LIMONIADES, λειμωνιάδες, Nymphæ sunt florum & pratorum, quas aliquando mori & deficere dicit Aristoteles, sicut Faunos & Satyros. Dictæ Limoniades à pratis quæ Græci vocant λειμῶνας.

Limoniates, λειμωνιάτης, Gemma eadem videtur quæ smaragdus. Plin. lib. 37. cap. 10.

Limonion, λειμώνιον, Herba est similis betæ, verùm foliis tenuioribus, & minoribus, numero circiter decem, caule tenui, recto, altitudine liliorum, pleno seminis rubri, quod gustatum linguã astringit. Plinius betam syluestrem appellat. lib. 20. cap. 8. Vulgo *beta pratensis*.

LIMONVM, Pictonum oppidum in Gallia Aquitanica, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 7.

Limpidus, a, um, Clarus, purus, lucens. διαφανὴς. Col. lib. 12. cap. 28, Vere florente rosã, defæcatum quàm limpidissimũ in vasa bene picata & pura transferto. Lacus limpidi, Catullus ad Simionem peninsulam. Epigram. 29.

Limpitudo, dinis, Puritas, claritas. διαφάνεια. Plin. lib. 32. cap. 11, Stant velut suillo crure longo, in arena defixæ, hiantésque qua limpitudo est, pedali non minus spatio.

LIMVLVS. Ptolemeo lib. 2. cap. 7, Galliæ Aquitanicæ populi: alio nomine Lemouices. Vulgò *Limosins*.

Limus, limi, Genus vestis, ab vmbilico ad pedes pertingens, qua tegũntur, vt ait Seruius, pudenda poparum. Hæc autem vestis habet in extremo sui purpuram limam, id est flexuosam: vnde & nomẽ accepit: nam limum obliquum dicimus. Virg. 12, Velati limo, & verbena tempora vincti. ¶Limus præterea lutum significat, seu cœnum illud mollius quod ab aquis deferri solet. λάσι, πηλός. Virg. 8. Ecloga. Limus vt hic durescit, & hæc vt cera liquescit Vno eodémq; igni: sic nostro Daphnis amore. Idem 4. Georg. Tu tamẽ & læui rimosa cubilia limo Vnge. Horat. 2. Serm. satyra 4, Siue grauis veteri cratere limus adhæsit.

Limosus, a, um, Limo plenus, & cœnosus. ἰλυώδης, πηλματώδης. Virg. 2. Aen. Limosóque lacu per noctem obscurus in vlua Delitui. ¶Hinc Illimis, & hoc illime, pen. prod. quod est sine limo, defæcatum, syncerum. ἄκρατος. Ouid. lib. 4. Metam. Fons erat illimis, nitidis argenteus vndis. ¶Hinc & Oblimo, de quo alibi.

Limus, ma, mum, Obliquus transuersus, obtortus: pro quo etiam Limis dicimus, teste Festo, per tertiam declinationem. διαγραμμικῶς, πλαγίως. Vnde Oculi limi, vel limes dicuntur quibus ex obliquo aliquem aspicimus. Plaut. in Milite, Aspice limis oculis. Plin. lib. 8. cap. 16, Nec limis intuentur oculis: aspicique se ſimili modo nolunt. id est obliquis oculis. Vnde qui obliquè aspicit, limis oculis spectare dicitur, παραπίπτειν, παραβάλλειν τοὺς ὀφθαλμοὺς, παραβλέπειν. Teren. in Eunu. Ego limis aspecto sic per flabellum clanculum. Vbi Donatus, Limis, si nominatiuus singularis est, transuersus significat: si septimus pluralis, deest oculis. Nam Limis est transuersus: vnde limen dicitur quoq; quod ingredientibus, exeuntibúsque transuersum est. Quum igitur dissimulant homines se videre quod vident, & non recta facie, sed transuersa intuentur, limes dicuntur aspicere. ¶Hinc Limulus diminutiuum. Plautus in Bacch. Viden' limulis vt obsecro intuentur.

LIMYRA, λίμυρα, Lyciæ fluuius, cum oppido eiusdem nominis. Plinius lib. 5. cap. 27.

Linamentum, vide LINVM.

LINDOS, λίνδος, Vrbs est Rhodi insulæ. In Rhodo, inquit Pomp. tres quõdam erant vrbes, Lindos, Camiros, Ialisos. Gentile est Lindius, λίνδιος.

LINDVM, λίνδον, Duorum oppidorum nomen est in Britannia insula: vt est videre apud Ptolemæum lib. 2. cap. 3.

Linea, æ, A Geometris propriè appellatur longitudo, latitudinis prorsus expers. γραμμή. ¶Hoc idem nomine dicitur filum illud quo fabri vtuntur ad signandã materiam: siue quòd ex lino fieri soleat, siue quòd eo creta aut rubrica infecto, lineæ materiæ soleant induci. ¶Præterea Linea dicitur filũ omne ex lino, & quicunq; tenuis funiculus. Columel. 1, Ligato pede longa linea gallina custoditur. Plinius, Murænæ deuorant hamum, admouénteq; dentibus lineas, atq; ita erodunt. Quo in loco accipitur Linea pro funiculo illo cui annexus est hamus, quo pisca tores vtuntur ad decipiendos pisces. ¶Lineam mittere, apud Plautũ in Most. videtur accipi pro eo quod est expiscari, vel explorare aliorum consilium, Non (inquit) extemplo ostendam meum sensum: lineã mittam. hoc est explorabo illorum mentem. Sunt qui à nautis ductũ putent prouerbium, qui ad explorandum locorũ profunditatem funiculum mittunt in mare, cui plumbũ in extremo adhæret. Græci βολίδα vocant. Alij à piscatoribus dictum putant, qui ad capiendos pisces lineam hamatam in aquam mittunt. Sunt etiam quì à pictoribus ortũ putent, qui vbi aliquid pingere volunt, lineam prius vmbræ cuipiam ſimilem mittunt, per quam ipſi picturam dirigunt: sed ex illa tamẽ ab intuentibus nihil deprehendi potest de picturæ forma.

Lineo, as, Est lineas ducere, lineis rem aliquã figurare, & deformare. γράφω. Cato de Re rustica cap. 14, Et quæ opus sunt domui, præstabit, & ad opus dabit, succidet, dolabit, lineabit, secabítque materiam solam duntaxat.

Lineamenta, Lineæ quædã in corpore apparentes, ex quibus rei vniuscuiusq; forma dignoscitur: à lineari pictura tracta, in qua per solas lineas effigies hominis cognoscebatur. γράμμα. Iustinus. lib. 1, Lineamentorũ æqualitas matri & filio perſimilis. Cic. 4. Verr. Conténere etiam signũ illud Himeræ iam videbatur, quòd eum multò magis figura & lineamenta hospitæ delectabãt. Plin. lib. 35. cap. 25, Nec qui succederet operi ad præscripta lineamẽta, inuentus est. Lineamẽta in geometria sunt linearum productiones. Cic. 1. de Orat. In geometria, lineamenta, formę, interualla, magnitudines, &c. ¶Lineamenta animi, sunt ornamenta. Cic. 3. de Finib. Animi enim lineamẽta sunt pulchriora, quàm corporis.

Linearis, re, Quod ad lineam pertinet. γραμμικός. Vnde linearis pictura vocata est, quæ nullis adhibitis coloribus, rei pingendæ ſimilitudinem solis lineis exprimebat. Primi hanc picturam exercuerunt Ardices Corinthius, & Telephanes Sicyonius, sine nullo colore, spargentes tamen lineas intus: vnde & Græci huiusmodi picturam γραφικὴν appellarunt. Vide Plinium lib. 35. cap. 3.

Lingo, gis, xi, ctum, Est aliquid lingua molliter delibo. λάχω. Plautus in Cas.

in Cas. Mel mihi videor lingere. Plin. Epist. 17, Auditum est frequenter ab ipso, quum quereretur de contumeliis debilitatis suæ, digitos seruorum suorum quotidie lingere. ¶Nonnunquam idem est quod paulatim deglutio: vt quũ aliquid ore tenentes sensim demittimus in ventriculũ. Plin. lib. 37. cap. 10, Tecolithos olęæ nucleo similis videtur: neq; est gemmæ honos, sed lingentiũ calculos frangit, pellitq;. ¶Hinc fit cõpositum Elingo, quod idem significat cum suo simplici. Plautus in Curgul. Hic hodie apud me nuuquam elinges salem.

Linctus, us, verbale, Hoc est ipse lingendi actus. Plin. lib. 31. cap. 9, multi tusim veterem linctu salis discussere. Quæ verò in eum vsum fiunt vt delingantur, à Græcis vocantur. ἐκλείμματα, quasi dicas delinctoria. Qua etiam voce vsus est Plinius, E semine lini fiunt ecligmata.

LINGONES, λίγγονες, Sunt populi Galliæ Celticæ, Heduis, Sequanis, & Leucis vicini: qui etiã hodie aliquod nominis retinent vestigiũ. Siqui dem totius regionis eius metropolim Galli sua lingua vocant *Lyngres*.

Lingonus, ni, Idem. Martial. lib. 8, Lingonus à recta Flaminiáque recens.

Lingonicus, a, um, adiectiuum: vt, Bardocucullus Lingonicus apud Persium, pro vestimenti vilissimi genere, quod Lingonibus præcipuè erat in vsu.

Lingua, æ, Pars corporis nobilissima, voci formandæ, dinoscendíque saporibus destinata: ita dicta quòd eius ministerio lingentes vtamur. γλῶσσα. Plaut. in Pœn. Istic est thesaurus stultis in lingua situs, Vt quæstui habeant malè loqui de melioribus. Cic. 3. de Orat. Hæc tibi est excidenda lingua, qua vel euulsa spiritu ipso libidinem tuam libertas mea refutabit. Goruscare linguis dicuntur serpentes, Ouidius 4. Meta. Virgilius 3. Georg. Linguis micat ore trisulcis, Ouidius 7. Meta. Peruigilem supereſt herbis sopire draconem, Qui crista linguíque tribus præsignis, & vncis Dentibus horrendus. Bisulca lingua, Ouid. 4, Metamor. Aspera lingua premit fauces, Virg. 3. Georg. Cõprensam forcipe linguam Abstulit. Ouid. 6. Metam. Linguam conuertere ad mores alicuius, est reprehendere. Plaut. in Pœn. Si respondebunt, Punicè pergam loqui: Si non, tum ad horum mores linguam diuertero. ¶Est & lingua minor, quæ à Græcis epiglottis dicitur, ἐπιγλωττίς, operculum cartilaginosum, quod fistulam spiritalem in gutture claudit, ne quippiam in eam deerret, Hæc quum ridemus, attollitur, quia risus omnia concutit. Quapropter periculosum est, ne nos risus inuadat, quum deglutimus. Hoc enim operculum natura instituit, ne quid esculenti, poculentíve ad pulmonem feratur: quod si acciderit, nisi reiiceretur, hominem strangularet. ¶Accipitur quandoq; lingua pro differentia sermonum. Plautus in Pœn. Et is omnes linguas scit, sed dissimulat sciens se scire. Vnde dicimus Linguam Latinam, Linguã Græcam. ¶Quinetiam in vna lingua sermonis diuersitas, διάλεκτος, lingua dicitur: vt in Græca lingua quinq; præcipuæ sunt linguarũ diuersitates, Attica, Aeolica, Ionica, Dorica, & Communis. ¶Lingua, pro oblocutione. Cice. ad Varronem lib. 9, Tibi autem idem consilij do, quod mihimetipſi, vt vitemus oculos hominũ, ſi linguas minus facilè posſimus. Tela linguæ. Ouid. 4. de Ponto, Hostibus eueniat, quàm sis violentus in armis, Sętire, & linguæ tela subire tuæ. ¶Est præterea lingua, siue lingula pro montorium, vel alia quæuis terra longa, & angusta, quæ in modum linguæ exertæ in mare excurrit. Cæsar 3. bel. Gall. Erant eiusmodi ferè situs oppidorum, vt posita in extremis lingulis, promontoriisq;, neq; pedibus aditum haberent, &c. Budæus. Plin. lib. 5. cap. 7, Inde in altum lingua mille passuum excurrit. ¶Lingua item Plinio lib. 24. cap. 19, herba est quæ circa fontes nascitur, cuius radix combusta & trita, alopecias emendat. ¶Similiter lingua bubula, genus herbæ quam Græci βούγλωσσον dicunt, boum linguæ similis. ¶Lingua canina, alia herba κυνόγλωσσον vocatur à Græcis. ¶Lingua petræa, genus lapilli, quod inter gemmas connumeratur.

Lingula, fecundum Priſcianum, & per concisionem ligula. Festus, Lingula per diminutionem dicta, aliás à ſimilitudine exertæ linguæ, vt in calceis: aliás insertæ, id est intra dentes coercitæ, vi in tibiis. Docti nostræ ætatis Priſcianum ſecuti indifferenter ſcribunt lingula, vel abiecta n li tera, ligula. Martialis tamen irridet superstitionem Grammaticorum sui temporis, qui quum Senatorum, & Equitum, eorúmque qui emendatissimè loquebantur, vſus obtinuisset vt ligula diceretur, etymologiæ tamen rationem ſecuti, lingula dicendũ contendebant: Quanuis (inquit) me ligulã dicãt Equitęſq; patrẽſq;, Dicor ab indoctis lingula Grammaticis. Quo in loco prima ſyllaba corripitur: quemadmodum & apud Iuuenalem Sat. 5, –& ligulas dimittere ſollicitus, ne Tota ſalutatrix iam turba peregerit orbem. Martialis lib. 2. eandé produxit: vbi ſic legitur, Non extrema ſedet lunata ligula planta, Vnde nonnulli putant ibi legendum esse lingula. Sed verisimile non est Poëtam in idem vitium labi quod in aliis reprehendit. ¶Est etiam ligula instrumentũ cauum & oblongum, in ſpeciẽ linguæ factum: quale est illud quo vtuntur aromatarij ad extrahenda è vaſis vnguenta. Plinius lib. 21. cap. 14, Cera Punica fit hoc modo: ventilatur ſub dio ſæpius cera fulua: deinde feruet in aqua marina ex alto petita, addito nitro: inde ligulis eliguntflorem. Columella lib. 9. cap. 15, ligulam vocat inſtrumentum ad purgandum è vaſe ſpumam: Deinde (inquit) vbi liquatum mel in ſubiectum alueum defluxerit, transfer in vaſa fictilia, quæ paucis antè diebus aperta ſint, dum muſteus fructus efferueſcat: iſque ſæpius ligula eſt purgandus. ¶Accipitur etiam ligula pro menſura quadam, quæ alio nomine cochlear dicitur, quæ est quarta pars cyathi. Nam quatuor ligulæ complent cyathum. De quo vide Agricolam lib. 1. Plinius lib. 20. cap. 5, Item opiſthotonicis, & iecinorum vitiis, & torminibus, & ſtrangluriæ, duarum aut trium ligularum menſura. Idem, Sunt qui comitialibus morbis dandum putant luna quarta, ſexta, ſeptima, ligulæ menſura. id est cochlearis. ¶Veteres etiam gladiolum oblongum in ſpeciem linguæ factum, ligulam vocitauere: cuius rei teſtis est Gellius lib. 10. cap. 25.

Lingulatus, adiectiuum: vt, Lingulatus tubulus, apud Vitruuium lib. 8. cap. vlt. ¶Item Elinguis, elinguo, bilinguis, trilinguis, & huiuſmodi: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Linguax, cis, Verboſus, multum loquens, qui nimium & ſtultè loquitur. λάλος. Gellius lib. 1. cap. 15, Hoc genus homines in verba prouectos, loquaculeios, & blaterones, & linguaces dixerunt.

Lingulaca, cæ, Piſcis, ex planorum genere delicatiſsimus, quem Germani linguam vocant, Galli à ſimilitudine ſolearum, quæ calceis ſubſuuntur, *ſoleam* appellant. Plaut. in Caſina, Vin' lingulacas? s r. quid opus est quando vxor est domi, Ea lingulaca est nobis: nam nunquam tacet. Quo in loco facit Plautus, quod nuſquam non agit, vt vndiq; concitandi riſus occaſionem quærat. Nam quum Olympio, cui à Stalinone hero negotium erat iniunctũ obſonandi, hoc est obſonia coemendi, quæſiuiſſet, vellétne lingulacas, quod genus erat piſcis delicatiſsimi: detor sit Stalino vocis eius ſignificationem ad mulierem linguacem: reſponditque nihil ſibi opus eſſe lingulacis, quum domi haberet vxorem linguaciſsimam. Eſſe autem lingulacam piſcis genus apud Plautum, clariſsimum est eo, quod ſtatim ſubiicit Olympio: In re præſenti ex copia piſcaria Conſulere licebit quid emam.

Liniger, vide LINVM.

Linio, is, iui, itũ, quartæ coniug. Vngo vel frico, aut aliquid ſimile, quod digito, aut aliquo inſtrumento alicui rei ſuperinducitur, fricatur, vel imprimitur, ſed tenuiter, non craſſè. χρίω, ἀλείφω. Colu. lib. 8, Ferè autẽ per æſtatem ſic muſcis aures canum exulcerantur ſæpe, vt totas amittant. Quod ne fiat, amaris nucibus contri' & liniendæ ſunt. ¶A linio componitur Circunlinio, περιχρίω. Lactan. lib. 1, Circunliniatur modò poculum cæleſti melle ſapientiæ, vt poſſint ab imprudentibus amara remedia ſine offenſione potari.

Lino, is, lini, liui, vel leui, litum, Rem aliquam mollem alteri induco. ἀλείφω, χρίω. Colu. lib. 7. Sed illius ſanatur noxia, fibula ahena ſi locũ læſum compungas, cretáque cimolia & aceto linas. ¶Aliquando obturare. Virg. lib. 4. Georg. – neq; illæ Nequicquam in tectis certatim tenuia cera Spiramenta linunt. Aliquando inſignire, & quaſi liniendo & poliendo exornare. Cic. ad Qu. frat. lib. 2, Lucretij poemata, vt ſcribis, lita ſunt multis luminibus ingenij. id est inſignita, & quaſi fucata. Præterito lini vſus est Quintilianus in Declam. Cæci, Et ne quid ſceleri impio deeſſet, mariti tui cruore parietem liniſti. Colu. lib. 12. cap. 50, vſurpauit præteritum liui, Multi (inquit) quum ſemel noua dolia vel ſerias craſſa gummi liuerunt, vna in perpetuum gummitione contenti ſunt. Præteritum leui videtur manſiſſe ab antiquo verbo leo: quod tamen hodie inter præterita verbi lino est vſitatiſsimũ. Horatius lib. 1. Carm. Ode 20, Vile potabis modicis Sabinum Cantharis, Græca quod ego ipſe teſta Conditum leui. Cato de Re ruſti. Poſtea dolium calefacito minus quàm ſi picare velis: tepeat ſatis est: lignis lenibus facito calescat: vbi temperatè tepebit, cuminum indito, poſtea linito. Sic rectè leueris in dolium quinquagenarium pedum quatuor ſatis erit. Supinum vnum tantum habet, litum, penult. corr.

Litus, a, um, pro obturato, maculato, inſperſo. κεχρισμένος. Virgilius lib. 4. Georg. Elucent aliæ, & fulgore coruſcant, Ardentes auro & paribus lita corpora guttis. id est inſperſa, ſeu diſtincta. ¶Eius compoſita ſunt, Allino, ad aliquid lino. ἐπιχρίω. Plinius, Sunt qui leporino coagulo mel addant, & hoc ſæpe allinant dentem. Palladius, Si ſtercus primogeniti vituli allinamus oribus vaſculorum. Collino. Gellius, Poſtea tabulas cera colleuiſſe. Circunlino. Cic. 1. Tuſc. Condiunt Aegyptij mortuos, & eos ſeruant domi: Perſæ etiam cera circunlitos condiunt, vt quàm maximè permaneant diuturna corpora. Delino, illino, interlino, idem est quod deleo, hoc est inducto atramento, aut alio liquore ſcripturam aliquam, picturámve deſtruo. περιγράφω, ἐξαλείφω. Sic interlitæ literæ dicuntur, quæ deletæ ſunt ita vt legi non poſſint. Elino, inquino, fœdo. Lucilius lib. 6, Si hæc veſtimenta eleuit luto. Perlino, idem quod obliuio, vel obduco. διαχρίω, διαλείφω. Columel. lib. 8, Mox vlcera lauantur aceto: & tunc pice liquida cum adipe ſuilla perlinuntur. Relino, quod obturatum erat aperio. ἀνοίγω, ἀνακρίω. Terent. in Heaut. Releui omnia dolia, omnes ſerias. Sublino, mediocriter fœdo, decipio, & pro ridiculo habeo. ὑποχρίω, ὑπαλλάω. Plautus in Epid. Senex tibi os ſublitum eſt planè & probè. id est verba tibi data ſunt. Et in Captiuis, Quantò in pectore hanc rem meo magis voluto, tantò mihi Aegritudo auctior est in animo, ad illum modum ſublitum os eſſe Hodie mihi. id est ita me eſſe irriſum, vel ita mihi data eſſe verba.

Litus, a, um, participium, Idem quod vnctus, ſiue oblitus. κεχρισμένος. vt, Litæ veneno ſagittæ. ¶Aliquando idem quod maculatus, ſiue maculis quibuſdam aſperſus. καλάσματος. Virg. 4. Georg. – elucent aliæ & fulgore coruſcant Ardentes auro, & paribus lita corpora guttis.

Litura, æ, Macula, vel deletio in ſcriptura, picturáve, quum ſcilicet ſuperinducto atramento, alióve liquore ſcripturam vel picturam deſtruimus. κατάστιγμα. Cic. pro Archia, Et vnius nominis litura ſe commotũ eſſe dixerit. ¶Ponitur aliquando pro ipſa linitione vel linimento. χρίσις, ἀνάχρισις, ἄλειμμα. Col. lib. 4. cap. 24, Nam & teredinem formicámque prohibet: ſolem etiam & pluuias arcet eiuſmodi litura.

Lituro, as, Cancello expungo. περιγράφω, ἐξαλείφω. Sidon. Apol. Tunc vel certius te probaſſe reliqua gaudebo, ſi lituraſſe aliqua cognouero.

Linoſtrophon, λινόστροφον, Herba est notiſsima quam nonnulli praſion, alij marrubium vocant. Vide Plinium lib. 20. cap. 22.

Linoſoſtis, λινόξυστις, Dicitur herba quam Latiai mercurialem vocant. Plinius lib. 25. cap. 5.

Linquo, is, liqui, lictum, ſecundum Priſcianum, quanuis in ſimplici ſupinum in vſu non sit. λείπω. Sunt qui putent, Neſtorem ſequuti, priorem præteriti liqui indifferentem eſſe, decepti (quod res ipſa loquitur) corrupta Virgilij lectione, quam ſic adducũt, Nanq; ſuã patria liquerat tellu

Universidad de Deusto
Biblioteca

rat tellure sepultam. Quem tamen versum omnium tum grammaticorum,tum exemplarium consensu sic legendum constat,Nanq; suam patria antiqua,cinis ater habebat. ¶Est autem linquere idem quod deserere, relinquere. Plautus in Amphitryone , Vbi me liquisti? domi cum Alcumena coniuge.Virgilius 1.Ecloga,Et dulcia linquimus arua. Idem 3.Aen. Linquimus Ortygiæ portus, pelagóque volamus. ¶Linqui animo , Hoc est deficere, & deliquium pati.Curtius, Linqui deniq; animo,& submitti genu cœpit. ¶Huius cõpositum est Delinquo.

Linquens,participium:vt,Linquens animus,à Curtio vocatur animus deficiens,& deliquium patiens. Linquentem(inquit)reuocauit animum, & nudum hostis latus subiecto mucrone hausit.

Lintearius,Linteatus,Linteones,Linteolum,vide LINTEVM.

Linter,tris.masculini vel fœminini generis.Propriè dicitur arbor excauata, qua accolæ fluuiorum olim vtebantur vice nauicularum. Virg. lib.2. Georg.Cauat arbore lintres.Cæsar lib.7.bel.Gallici, Conquirit etiam lintres:has magno sonitu remorum incitatas, in eadem partem mittit. Tibullus lib.2. Eleg. Exiguus pulla per vada linter aqua. Plin. lib.6.cap.23. Præterea longè à terra abest nauium statio , lintribúsque efferuntur onera quæ geruntur.Liuius lib.1.belli Punici,Itaque ingens coacta vis nauium est.lintriúmque temerè ad vicinalem vsum parata rum.Cicero pro Mil.Repente lintribus in eam insulam materiam,calcem,cæmenta atque arma conuexit.

LINTERNVM,vide LITERNVM.

Linteum,lintei, Pannus lineus : & sudarium quo in balneis vtimur, & aliis negotiis ad extergendum. σδών. Plaut. in Mostel. Linteum cape, túque exterge tibi manus. Martialis , Non tam fæpe teret lintea fullo tibi. ¶Lintea etiam dicuntur vela quibus vtuntur nautæ.Virg.3.Aen. Certum est dare lintea retrò. ¶Item quæ in theatro tendi solent ad spectantium vmbracula.Vnde legimus Cæsarem totum forum lineis adumbrasse.¶Accipiuntur etiam lintea pro vestibus lineis.

Linteolum,linteoli,diminutiuum,σδάνιον,σδάνιον.Plinius lib.21.cap.12, Vulneribus(inquit)in linteolis imponitur.Idem lib.20.cap.17.Distillatio nem narium discutit tusum, in linteolo olfactum. Colu.lib.6. cap.16, Præfractis cornibus linteolo sale atque aceto & oleo imbuta superponuntur.

Linteatus,Linteis indutus:id est lineis vestibus:quali habitu fertur fuisse Apollonius Philosophus:quoniã huiusmodi habitus videbatur mũdior quàm qui ab animalibus deglubebatur. Liu.10. ab Vrbe,Ea legio linteata ab integumẽto consepti,quo sacrata nobilitas erat,appellata est.

Linteariusrij,Qui lintea conficit:aut vendit.λινουργός,λινοπώλης.

Linteones,Qui texunt linteamina in vestium vsum:vt docet Seruius lib. 7.Aeneid.ὑφαντοὶ,λινοπόλοι.Plaut.in Aulul.Aut manulearij,aut myrobrecarij,Propolæ,linteones calceolarij.Firmicus lib.2.Math.Si Luna in Veneris signis constituta feratur ad Martem , ista coniunctio faciet linteones,aut tabernarios,atque colorum tinctores.

Linteus,a,um,adiectiuum vide LINVM.

Linum,lini,λίνον.Herba est notissima quæ cannabis modo in lanæ mol liciem contusa,netur in vsum intimarum vestium. Virg.1. Georg.Vrit enim campum lini seges. Plin.lib.10.cap.33.Argatilis appellatur,eadẽ figura ex lino intexens. ¶Linũ pro filo posuit Celsus lib.7. cap.14,A quibusdam,inquit, tumor ad imum acu traiectatur duo lina ducente: deinde vtriusque lini duobus capitibus diuersæ partes astringuntur.

Lineus,a,um,λίνεος,λινοῦς.Quod ex lino est:vt,Vestis linea,de lino facta. Plin.lib.12.cap.6.Sed vnde lineas vestes faciunt.Virg.5.Aeneid.Nodos, & vincula linea rupit.

Liniger,ra,rum,Gerens vestes lineas. λινοφόρος. Ouid.1.Metam. Nunc dea linigera colitur celeberrima turba. Sacerdotes Isidis intelligit, qui lineis vestibus indui solebant.Iuuen.Sat.6, Qui grege linigero circundatus,& grege caluo Plangẽtis populi currit deriſor Anubis. Ouid. 1.Amorũ,eleg.2,Nec tu linigeram fieri quid possit ad Isim Quæsieris.

Linteus,a,um, Quod ex lino est confectum. λίνεος. vt, Vestis lintea.id est lino compacta,& contexta.Cic.7.Verr.Illi ad deprecãdum periculum proferebant,alij purpuram Tyriam , thus alij atque odores,vestémq; linteam.Lintei libri,qui de lino fiebant , cuiusmodi Sibyllini quidam fuerunt.Liu.4.ab Vrbe,Licinius Macer autor est,& in fœdere Ardeatino,& in linteis libris ad Monetæ inuentis. Plin.lib.13. cap.13, In plumbeis,linteísque voluminibus scriptitatum constat.

Linamentum,ti,Penicillus ex linteo decerptus,qui vulneri imponitur ex linteolo,vel spongia,vel lana,ad excicandam saniem,& purulentiam extrahẽdam.μίτος,τίλτος.Celsus lib.5,Linamentum inuolutũ & oblongum eodem medicamento illinendum,demittendúmque in nares. Idẽ lib.7. cap.28, Et intus implicitum in longitudinem linamentum,λήμνισκον Græci vocant,in aceto tinctum demittere: supráque succidam lanam aceto madentem deligare. ¶Linamenta item dicuntur quæcunque ex lino constant.Plin.lib.32.cap.10, Delphini adipe linamenta accensa excitant vuluæ strangulatu oppressas.

LINVS. Apollinis & Terpsichores filius, siue vt quidam volunt,Mercurij & Vraniæ Musæ,lyricæ peritissimus, vt qui discipulos habuerit Orpheum,Thamyram,& Herculem. Hunc ab Hercule plectro & cithara occisum ferunt, quum eum rusticius canentem nimis petulanter corripuisset.Virg.Ecloga 4,Non me carminibus vincet nec , Thracius Orpheus,Nec Linus : huic mater quanuis atque huic pater adsit , Orphei Calliopeia,Lino formosum Apollo.¶Fuit autem re vera Linus poëta antiquissimus,qui fertur primus à Phœnice ad Græcos literas attulisse.Hermodotus verò Platonicus lib.1.disciplinarum, dicit hunc Mercurij ex Musa Vraniæ filium,Thebis genitum, scripsisséque de mundi generatione:item de Solis & Lunæ cursu,animalibúmque & fructum generatione.In principio sui operis omnia simul nata dixit, quem sequtus est Anaxagoras. Occubuit in Eubœa , sagitta ab Apolline transfixus. ¶Alius fuit Linus Hypermnestræ maritus,Aegysthi filius,quem tamen Ouid.in Epist.Heroidum,Lynceum appellat,non Linum.

LIPARA,pen.cor.λιπάρα.Insula vna ex Aeoliis,à Liparo rege, Ausonis regis filio,cui successit Aeolus:quum antea Meligunis vocaretur,teste Plinio lib.3. cap.9. ¶Est etiam medicamenti pinguis, & lenis nomen, vt ait Celsus.Plin.lib.33.cap.6,Addunt & in medicamenta,quæ vocant Liparas,ad excrescentia vlcerum.

Liparæus,a,um,adiectiuum.λιπαρᾶος.

LIPARIS,λιπαρίς,Ciliciæ fluuius,ἀπὸ τοῦ λιπαροῦ:quoniam vt scribit Vitruuius,natantes in hoc flumine,aut se lauantes,nõ aliter vnguntur ab ipsa aqua,quàm si oleo,aut adipe lauarentur. ¶Est quoque piscis qui dam ex genere lacertorum,teste Plinio ,lib.31. cap.11. ¶Est & gemmæ nomen,quæ suffita bestias omnes euocat.Plin.lib.37.cap.10.

Lipopsychia,λειποψυχία,Vox Græca est, Latinè sonans animi defectionem,vel animi deliquium:quæ & συγκοπὴ dicitur.

Lipothymia,λειποθυμία,Latinè defectus animi, siue,animæ, quæ Lipopsych ia dicitur.

Lippus, pi, Qui oculos habet lachrymantes, quum putredo ab his defluat.λημιᾶται.Plaut.in Mil.Cubare in naui lippam,atque oculis turgidis naüclerus dixit. ¶Lippa sicus dicta , vel quòd succus foliorum eius lacteus lippis prodest vel quòd dũ folia & ramuli truncantur,succũ lachrymosum emittant.Mart.li.7,Et lippa ficus,debilisq; boletus.

Lippitudo, inis, Ipsum oculorum lachrymantium vitium. λήμη. Corn. Celsus,Si frons prurit,lippitudinis metus est.

Lippio,is,iui,itum, Lippus fio,hoc est marcorem in oculis contraho.λημᾶν.Plin.lib.28,Oculorum vitia fieri negant,nec hppire eos qui quum pedes lauant,aqua inde ter oculos tangant.Cicc.ad Atti.lib.7, Quum leuiter lippirem,has literas dedi. Plautus in Curc.ad fauces transtulit, – prospicio parum: Os amarum habeo , dentes plenos,lippiunt fauces fame,Ita cibi vacuitate venio laxis lactibus.

Lippitur,penul.prod.impersonale. Plin lib.28.cap.8, Aut ne omnino lippiatur,decoctum cum mellis Attici cyathis tribus,& croci vncia.

Lipsana,penult.corre.λείψανα, tantum pluraliter declinatum , Nomen est quo apud nos reliquiæ significantur.

Liptote, A quibusdam recentiorum Grammaticorum vocatur figura, quando vis verborum rei magnitudini non respondet. Vt apud Virgilium 1. Aene. Non ignara mali miseris succurrere disco. Vbi Non ignara mali miseris succurrere disco. Vbi Non ignara mali , dixit pro eo quod est , in malis magnopere exercitata. Originem autem huius dictionis referunt ad verbum λάπτομαι,quod est deficio, eo quòd eiusmodi orationibus vis quædam verborum deesse videatur. In antiquissimis tamen Seruij,aliorúmque commentariis manu scriptis,nõ Liptote legitur,sed Litotes,λιτότης,quæ vox Græcis inter cætera tenuitatem significat,& simplicitatem.Hinc fit,vt credam recentiorum quorundã Grammaticorum inscitia factum esse vt figura quam vetustiores λιτότητα nominarunt,Liptote cœperit appellari.

Liquamen, Liqueo, Liquesco, Liquefio , vide Liquo , liquas, in LIQVOR.

LIQVENTIA,vide LIQVETIA.

Liquet,impersonale,vide pòst LIQVOR,eris.

LIQVETIA,siue (vt quidam scribunt)Liquentia, Fluuius est Iapidiæ,in finibus Venetiæ ex Opiterginis montibus nascens , teste Plinio lib.3. cap.18.Virg.9. Aeneid.Quales aëriæ Liquetia flumina circum Siue Padi ripis,Athesim seu propter amœnum Consurgunt geminæ quercus. Quo tamen in loco nonnulli Liquentia legere malunt, & Liquentia flumina eadẽ ratione dicta existimãt qua alibi,& Fluuios liquentes,& Cãpos liquétes,& Mella liquẽtia,perpetuo epitheto Poëta appellauit.

Liquidus,vide LIQVOR,liqueris.

Liquor,eris,tertiæ coniug.absq; præterito,& supino,Idẽ est quod resoluor,defluo,destillo,liquefio,vel liquesco.τήκομαι,χέομαι.Producit autẽ hoc verbũ primam syllabã quæ in verbis liquo,liquesco,liquefio,& in nomine liquor corripitur. Lucanus lib.9, Semorum quoq; nucleulus omnis Liquitur , & nigra distillant inguina tabe. Liquidus autẽ apud Lucretiũ ponitur indifferẽter,eo quòd tam à liquor fieri possit,quàm à liqueo.Crassáque(inquit)conueniunt liquidis,& liquida crassis.

Liquidus,da,dum,penul.corr. Molle,fluxum.ὑγρὸς.Plautus Milite,Liquidius cultriúsque quàm ventus est Fauonius. Liquidus venter dicitur à Martiale lib.13,qui est fluidus & laxus.¶Aliquãdo ponitur pro puro. καθαρὸς. Virg.6.Aene.Liquidúmq; per aëra lapsæ. Idem lib.4.Georg. Dulcia mella premes,nec tantũ dulcia,quantum Et liquida ,& durum Bacchi domitura saporẽ.id est defæcata,& sine sordibus. ¶Aliquãdo pro prospero,siue optimo.Plautus in Pseud. Ab sinistra auspicio liquido,atq; ex sententia confidentia est,Inimicos meos me posse perdere.

Liquidum,di,substantiuum, Pro aqua. Horat.1,Serm.sat.1, Vt tibi si sit opus liquidi non amplius vrna Vel cyatho.

Liquidò, Quod significat purè & manifestè.ἀναμφιβόλως.Teren.in And.Quia si fortè opus sit ad herum iurandum mihi Non apposuisse, vt liquidò posim.Cic. ad Catonem lib.15, Gratissimum est,te libenter amicitiæ dedisse,quod liquidò veritati dares. Liquidò dicere,id est apertè.Cicero 5.Verr.Nemo esset,quin hoc se audisse liquidò diceret.

Liquidè,liquidius,liquissimè,Idẽ quod liquidò,Cic.ad Plan.li.10,Liquidius de toto sensu tuo iudicaui.hoc est apertius,certius,ac facilius.

Liquor,oris,masc.ul.gene.Humor liquidius.ὑγρότης.Plin.lib.10,cap.52,Piscium ova ex liquore mollia. Cic.1.de Nat.deo. Aquæ admistum esse calorem,primùm ipse liquor,tum aquæ declarat effusio.Virg.3.Georg. Rursus abundabat fluidus liquor omniáq; in se Ossa minutatim morbo collapsa trahebat. Pellucidi amnium liquores,Cic.2.de Nat.deo. Vitigeni liquoris latex,Lucret.lib.5.

Liqueo,es,licui,liquere,Liquidum & fluidum esse.τήκομαι. Vnde Liquẽs nomen ex participio,idem significans quod liquidus.Virg.6. Aeneid. Principio cœlum,& terras,campósq; liquentes Spiritus intus alit.Vbi campos liquentes dixit pro mari.¶Hinc fiunt composita colliqueo, & deliqueo:à quibus rursus fiunt augmẽtatiua colliquesco,& deliquesco:quorum significata vide suis locis.

Liquesco,is,Liquidus,fluidúsque fio,molliesco.τήκομαι. Persius Sat.2,Tot tibi quum in flammas iunicum omenta liquescant. Virgil. 8. Ecloga, Limus vt hic duresc it,& hæc vt cera liquescit.Idem 8.Aen. Vulnificúsque chalybs vasta fornace liquescit.Vbi Seruius,Liquescit, proprié dixit:nam ferrum non soluitur,sed mollescit. Liquescere voluptate , & fluere mollitia,est mollem esse,& voluptati deditum.Cic.2.Tusc.Opinio est enim quædam effœminata & leuis,nec in dolore magis, quàm eadem in voluptate:qua quum liquescimus,fluimúsque mollitia, apis aculeum sine clamore ferre non possumus.Liu.1.bel.Pun.Vt verò tot hominum ium entorúmque incessũ dilapsa est:per nudam infrà glaciem,flueatémque labem liquescentis niuis ingrediebatur.

Liquo,as,Prior syllaba correpta.Significat liquidum facio:quum scilicet aurum vel plumbum igni dissoluimus. τήκω,χέω. Lucan.lib.7.Ereptáque tela liquauit.Cic.2.Tusc.Ex quo liquatæ Solis ardore excidũt guttæ.Ouid. 4.Fast.Nec pigeat tritum niueo cum lacte papauer Sumere,& expressis mella liquata fauis.Liquare aluum,Celsus lib.4. cap. 4, Liquanda aluus,interdum etiam ducenda.Aluus liquida,fluida & libera,non astricta.Ducta aluus,quæ liberius fluit quàm natura patiatur, ac multùm soluta.¶Huius passiuum est Liquor. Compositũ Eliquo, quod est liquando elicio,vel liquidum reddo.ἐκτήκω. Lactan.lib.2,Vnde autem, vel quomodo Deus hæc duo principalia , ignem & aquam vel accenderit,vel eliquauerit,solus potest scire qui fecit. Deliquo, effundo.Colum.lib.12.cap.36,Deinde post viginti vel triginta dies, quũ deferbuerit,in alia vasa deliquare , & consestim opercula gypsare , & pelliculare.

Liquamen,inis,Genus condimenti liquidi,ex putrefactis piscium intestinis,aliáve ratione cõfectum,& in vsum coquinarium seruatum ad condiendos cibos:licet & de aliis dici possit quæ non comeduntur. γάρος. vt apud Columellam lib.7.cap.4,Succus excocti lupini, veteris vini fæx & amurca pari mensura miscentur:eóque liquamine tõsa ouis imbuitur.Idem lib.6.cap.2,Libraléque offas in præsulsæ adipis liquamine tinctus lingula demittito.

Liquefacio,cis,Idem est quod liquidum & fluidum facio , admoto ignis vel Solis calore.à quo liquefio. eiusdem cum liquesco significationis. χέω,ἐκτήκω. Cic.in Catil.Et statuæ veterum honinum de lectæ,& legũ æra liquefacta.Virgi.1.Georg.Flammarúmque globos, liquefactáque voluere saxa.id est igne soluta.inquit Seruius. A liquefacio compositũ Illiquefacio:instillo,quasi intus liquefacio. ἐντήκω. Cice.lib.4.Tuscul. Quæ sunt omnes vnius generis ad perfundendum animum,tanquam illiquefactæ voluptates.Colliquefacio, συντήκω.

Liquefio,fis,Fundor,liquesco. χέομαι,τήκομαι. Cic.1.de Nat.deo.Glaciem calore liquefactam,& dilapsam diffundi.Idẽ in Cato. Quum & legum æra liquefacta sint.

Liquet,impersonale.Idem quod constat , siue manifestum & certum est: quoniam quæ resoluuntur,certa,constantia, & manifesta fiunt. σαφὲς, δηλούμενον. Terent.in Eun.Illum liquet mihi deierare his mensibus sex non vidisse proximis.Nisi nunc quum minimè vellem.Cic.1.de Nat. deo.Nec verò Protagoras qui esse negat omnino de diis habere quod liqueat,sint,non sint,qualésve sint,quicquam videtur de natura deorũ suspicari.Liquet inter nos,id est compertum,& certum habemus. Cic. 1.de Nat.deo.Sed quod inter nos liqueat,nec tu quidẽ intelligis. Non liquere sibi de causa,dicebant Iudices,quando non satis sibi cõstabat, condemnandúsne esset reus,an absoluendus:neque cõmodè poterant iudicare,nisi causa denuò diceretur.Quum itaque illud significare volebant,sibi de causa non constare,reúmque esse ampliandum , inscribebant in illis tabellis quæ ad colligenda suffragia iudicibus dari solent,duas hasce literas NL.Illa enim erat nota ampliationis,quemadmodum A absolutionis,& condemnationis Quòd si collectis suffragiis,maxima pars tabellarum notam ampliationis haberet inscriptã, tunc Prætor,aut is qui iudicio præerat,Iudicibus de causa non liquere,reúmque ampliandum videri pronuntiabat:hoc est causam denuo esse dicendam,& reum in aliud tempus reiiciendum.Vlpianus de Arbit.l.Idem Pomponius,Proinde si fortè vrgeatur à Prætore ad sententiam arbiter,æquissimum erit,si iúret sibi de causa nondũ liquere,spatium ei ad pronuntiandum dari.Gell.lib.13,Vt absoluerem tamen,inducere in animum non quiui,& propterea iurauì non liquere , atque ita iudicatu illo solutus sum.

Lira,æ.prima syllaba prod.Sulcum significat,siue fossam rectã in agro, teste Nonio,in quam terræ vligo confluit. ἄυλαξ. Columella tamen liras easdem videtur facere eum porcis,hoc est editiores terræ cumulos inter duos sulcos interceptos.Sic enim scribit lib.11.cap.2.Liras rustici vocant easdem porcas,quum sic aratũ est vt inter duos latius distantes sulcos mẽdius cumulus siccam sedem frumentis præbeat.Idem libro 11.cap.3,Est autem lita similis ei porcæ quam in sationibus campestribus rustici faciunt,vt vligine m vitent.

Lirare,Quod est liras facere,vt in sulcos ex porcis aqua defluat: quod fieri solet tertia aratione,iacto iam semine.Solebant enim antiqui, teste Varrone de Re rust.lib.1.cap.29.tres facere arationes.Primò enim arabatur terra,idque vocabant proscindere.Deinde secunda aratione exeitatæ grandiores glebæ frangebantur,quod vocabãt offringere.Tertia aratione iacto semine,boues lirare dicuntur, quum tabellis ad vomerem additis,simul & satum frumentum operiunt in porcis, & sulcant fossas quò pluuia aqua dilabatur. Plinius lib.18.cap.20, Aratione per transuersum iterata,occatio sequitur,vbi res poscit, crate , vel rastro:& sato semine iteratio.Hoc quoque vbi consuetudo patitur,crate dentate,vel tabula aratro adnexa,quod vocant lirare,operientes semina:vnde primùm appellata deliratio est.

Liratim,aduerbium,Per liras.κατ' ἄυλακας.Columella,Eæque quum sint diuisæ,liratim seri debent.

LIRIMIRIS,λιριμίρις, Oppidi nomen in tractu magis Septentrionali Germaniæ.Ptolemæus lib.2.cap.11.

LIRIOPE,λειριόεσσα,Nympha marina,Oceani & Tethyos filia,ex qua Cephisus amnis Narcissum puerum formosissimum suscepit. Ouidius libro 3.Metamorph.Cærula Liriope,quam quondã flumine curuo Implicuit,&c.

Lirinum,vnguentum,vide LILIVM.

LIRIS,λείρις,Fluuius Campaniæ,siue Latii noui,per Minturnarum ruinas in sinum Caietanum illabens,nõ procul à Formiis. Alio nomine Glanicus dicitur,teste Plin.li.3.ca.5.Itali hodie *Guariliauum* appellãt.

Lis,tis,Controuersia:à limite,id est termino dicta:quòd primæ inter homines lites de limitibus fuerint. λίμη,λίτις. Lis & lurgium sic differũt, teste Nonio,quod leuior dissentio,vel discordia inter beneuolos , aut propinquos,iurgium dicatur:grauior disceptatio inter inimicos , lis. Cic.de Repu.4,Si iurgant,beneuolorum cõcertatio est:nam lis inimicorum,non iurgium dicitur.Et paulo pòst,Iurgare igitur lex putat inter se vicinos,non litigare.¶Litis instrumentum à Quintiliano pro ipsis actis quas *productiones* vocamus.Dicimus eleganter,Litem habere cum aliquo,litem aliqui intendere,litem capitis in aliquem inferre.Litem suam facere,id est litis causam susc ipere,& tanquam suã defendere.Litem perdere,id est eius rei causam,de qua agebatur, dimittere.Litem in rem suam vertere:id est rem inter duos controuersam adiudicare sibi.quod fit,quum iudex ita cum litigatoribus agit , vt ei iure suo cedant.¶Litis contestatio,est hinc inde apud iudicem negotii principalis facta narratio.Oritur enim litis contestatio ex petitione actoris,& exceptione rei.

Litigo,as,pen:corr.Discepto,contendo tam in foro quàm extra iudicũ. ἀμφισβητῶ,λογομαχῶ,ἀμιλλῶμαι,διαφέρομαι. Cic. pro Cælio , Aliquot enim in causis videram eum frustra litigantem.Martial.lib.7, Ah miser,& demẽs viginti litigat annos Quisquã,cui vinci Gargilianeliceat?Plau. in Ruden.Qua de re nunc litigatis inter vos?Cic.ad Atticum, Hircius cum Quinto acerrimè pro me litigauit.Idem Qu.frat. Litigarem tecum,si fas esset.

Litigium,gii,Litis actio. ἀμφισβήτησις,ἔρις, Plau.in Casina,Nam ego quid contrahere cupio litigii inter eos.Idem Menæch.Litigium tibi est cũ vxore.Plinius libro 37.cap.10,Siderites ferro similis,& litigio illata discordias facit.

Litigiosus,a,um,Qui frequens in litibus versatur,vel quauis de causa litem mouet. φιλόδικος,δίκαρις,ψυχομαχητικὸς,ἀμφισβητητικός.Cic.in Verr. Hominẽ id ætatis minimè litigiosum,quàm tumultuosissimè aggrediuntur.Idem pro Muræ.Quid huic tam loquaciter litigioso respõderet ille,vnde petebatur?Litigiosa disputatio,Cic.5.de Finib. Fora litigiosa,plena litibus,Ouidius 4.Fast.¶Interdũ litigiosum idẽ est quod controuersum,hoc est de quo lis est & controuersia ἀμφισβητούμενον,vt, Litigiosum prædium,apud Ciceronem de Orat.Litigiosus ager, apud Ouidium 2.Fast.

Litigator,Qui litigat,hoc est qui litem habet in iudicio pendentem.ὁ ἀναμφιβόλως δικαιολογούμενος.Cic.pro Domo sua,Emit domum litigatoribus defatigatis propè dimidio carius quàm æstimabat.Sueto.de clar.Grãma.Cæsius Seuerus interpellatis iudicibus dilationem petiit,vt litigator suus alium grammaticum adhiberet.

LISSA,λίσσα,Insula est maris Adriatici,contra Iader.Pli.libr.4.cap. vlti.

LISSVS,λίσσος, Fluuius Thraciæ.inter Mesembriam Samothracum & Strymã Thasiorũ in mare illabens,quẽ Græci scriptores inter eos annumerãt quos à Xerxiano exercitu exiccatos tradunt.Autor Herodotus li.6.¶Lissus itẽ oppidũ est in finibus Dalmatiæ,Macedoniæ contiguũ,nõ procul à Nymphæo promõtorio,teste Plin.lib.3.cap.22,& Ptolemæo lib.2.cap.vlt.Lucanus li.5,Prætereũt frustra tẽtati littora Lissi, Nymphæúmque tenent.

Litania,λιτανία, Idẽ est ꝙ supplicatio:à verbo Græco λιτανεύω, quod significat supplicare,& vota suscipere Vulgus ineptè vocat *Letaniam*.

Litera,teræ,Quanuis ratione etymologiæ primã videatur debere corripere:(creditur enim litera dicta,quasi litura)vbique tamen apud veteres poetas eandem producit. γράμμα. Superflua itaque anxietas eorum potest videri,qui primam huius dictionis syllabã producere non audent,nisi geminata consonante:insignis autem illorum temeritas qui eam nullo veterum exemplo corripiũt,friuolóque ac incerto etymo freti,ab vnanimi veterum omnium consensu non dubitant discedere.Propiè autem Literæ dicuntur minimæ ac indiuiduæ partes orationis,ex quibus constituuntur syllabæ.& tam singulari,quàm plurali numero elementum significat.videlicet A,B, &c.Cicero pro Sylla.Literæ posteritatis causa repertæ sunt.Quintilianus lib.1.capit.4,Vt pro Fundanio Cicero testem,qui primam eius literam dicere non posset, irridet.Cicero 4.Verrina,Huic etiam Romæ videmus in basi statuarum maximis literis incisuru à communi Sicilia datas.¶Dicitur autem Litera quasi legitera , vt quibusdam placet , eo quòd legenti præbeat iter : vel quòd in legendo iteretur , vt ait Seruius : vel à lituris, quòd scripta deleri possit: in ceratis enim tabulis antiqui plerunque scribere solebant,& deinde delebant. Vel à lino , is,quòd in scribendo atramentum illinitur.hoc est leuiter inducitur chartæ. ¶Aliquando Litera capitur pro scribentis manu. Cicero ad Atticum, Nam Alexidis manum amabam,quòd tam propè accedebat ad similitudinem tuæ literæ. ¶Plurali numero Literæ epistolam designant, γράμματα , nisi apud poetas , apud quos legitur Litera pro epistola , γράμμα quoque a Græcis. Ouidius in Epistola. Quam legis ab rapta Brisеide litera venit. ¶Vocantur præterea Literæ λόγοι,discipliná quæ literarum monumentis cõtinentur.Plautus in Trucul. Literas didicisti,sine alios discere.Vnde Dare literis operã dicimus, hoc

est incumbere artibus quæ scriptæ sunt. Ad literam, idem quod ad verbum,& quod barbari *literaliter* dicunt. Quintilianus libro 9.cap.1, Quem duobus ab eo libris tractatum locum ad literam subieci. ¶ Aliquando ponitur pro scriptura. Cicero in Verrem,act.3,vt Romam rediit,nullam literam pupillo,nullam matri eius,nullam tutoribus reddidit,ad est schedulam nullam scripsit,qua testaretur & agnosceret se accepisse pecunias,&c. ¶ Nullam literâ ad me misit, aut scripsit: pulchrè pro eo quod est,nihil scripsit,nullas literas misit. Cicer. Caninio, libro 2,Ille quum ad Thermum de Parthico bello scriberet, ad me literam nunquam misit.id est tantùm abest vt ad me literas miserit, vt ne literam quidem miserit. Literas attingere,est ipsas tractare,seu versari in studiis literarum. ¶ Literæ interiores, sunt abstrusiores, altioréque disciplinæ. Vulgares & reconditæ literæ sunt contrariæ. ¶ Literæ publicæ sunt,quas barbari *regiſtra* vocant. Referre aliquid in literas publicas,est quod barbari *Inregiſtrare* dicunt. ¶ Ponuntur interdum literæ pro alicuius scriptis. Cice. ad Atticum, Quod meis omnibus literis in Pompeiana laude esset perstrictus.id est meis omnibus scriptis.

Literula, diminutiuum, *γραμμάτιον*. Cic. ad Tironem lib.16, Accepi tuam epistolam vacillantibus literulis. ¶ In numero plurali pro epistolio. Cic. ad Atticum lib.14, Et si noui nihil, nostro more tamen ne patiamur intermitti literulas. ¶ Aliquando eodem numero pro scientiis, siue disciplinis aut earum studiis. Cic. ad Tironem li.16, Literulæ meæ, siue nostræ tui desiderio oblanguerunt.

Literatus, Qui literis præditus est, literis ornatus eruditus, doctus. *φιλολογῶν, ἀμφὶ λόγους, γραμματικός*. Cic. in Verrem, act.3, Circūpedes autem homines formosos, & literatos. suos esse dicebat, se emisse. Idem, Frater tuus, quem literatiſsimum fuisse iudico, facilè dicerer, Hic versus Plauti non est, hic est. ¶ Literatus etiam dicitur, cui aliquid insculptum est, & superscriptum. Plautus in Pœnulo. Haud secus tu videas literatas ibi epulas, &c. Literatum otium, in quo literis operam damus. Cicer. 5. Tusc. Quid est enim dulcius otio literato? ¶ Literatulus, diminutiuum est.

Literatè, aduerbium, Doctè, eruditè, elganter. Cic. in Piso. Ita enim sunt perscriptæ scitè & literatè, &c. Cuius contrarium est Illiteratus, pro rudi & indocto.

Literarius, ria, rium, Quod ad literam, vel ad literas pertinet. *γραμματικός*. Vnde dicitur Ludus literarius, *παιδαγωγεῖον, διδασκαλεῖον*. Plin. li. 9. ca. 8. Ex Baiano Puteolos in ludum literarium itanté, &c. id est in scholam.

Literator, oris, Qui leuiter literis tinctus est vel qui prima literarum elementa docet. *γραμματιστής*. Literatorem enim non perfectum literis, sed imbutum tantùm esse docet Suetonius de Clar. Gram. Vnde apud maiores, quum familia alicuius vænalis produceretur, non temerè quem literatum in titulo, sed literatorem inscribere solebant, quasi non perfectum literis, sed imbutum.

Literatura, ræ, Eadem quæ grammatica. *γραμματική*. Quintil. lib. 2. cap. 15 Nos ipsam nunc volumus significare subſtantiam, vt Grammatice literatura est, non literatrix, quemadmodum oratrix: nec literatoria, quemadmodum oratoria. ¶ Aliquando ponitur pro literarum scientia, & cognitione. Cic. 2. Philip. Fuit in illo ingenium, ratio, memoria, literatura, cogitatio, diligentia. De Cæsare loquitur. Literosus, a, um, Idem quod literatus. *ἐγγράμματος*. Cassius Hemina Anna. lib. 4, Homo merè literosus, ex Nonio. Antiquum.

Lithargyros, *λιθάργυρος*, Corporis metalici genus, quòd à Plinio argenti spuma appellatur: quanuis non ex solo argento, verumetiam ex auri vena fiat, & ex plumbo. ¶ Sunt enim tria eius genera, Chrysitis, Argyritis, & Molybditis: quæ vide apud Plinium libro 33. cap. 6, & Dioscoridem lib 5.

Lithiasis, is, *λιθίασις*, Calculi generatio in vesica, per quem vrinæ excretio prohibetur. A verbo Græco *λιθιάω*, quod est calculo laboro. ¶ Lithiasis præterea dicitur, quum in palpebris gignuntur albicantia quædam, & dura tubercula, lapillorum modo.

Lithizontes, *λιθίζοντες*, Gemmæ quædam ex genere carbunculorum, liuidius, & languidius lucentes: vnde & nomen acceperunt, quòd ad lapidum potius quàm ad gemmarum naturam accedant. Autor Plinius lib. 37. cap. 7.

Lithocolla, *λιθόκολλα*, Glutinum quo lapides coniunguntur. Fit autem ex lapide Pario, aut marmore cum taurino glutino. Hermolaus.

Litholyphus, penul. cor. *λιθόγλυφος*. Sculptor lapidum.

Lithospermon, *λιθόσπερμον*. Herba est quæ hodie nomine notiore Milium Solis dicitur. Lithospermon ideo dictum, quòd semina tanquam calculos ferat, candore, & rotunditate margaritarum, durita vero lapidea. Vide Plinium lib. 27. cap. 11.

Lithostrotos, penult. produ, *λιθόστρωτος*, Græcis adiectiuum est, idem significans quod lapide stratus. à nomine *λίθος*, lapis, & verbo *στρώννυμι*, quod est sterno. ¶ Hinc Lithostrota dicta sunt quædam panimentorum genera quæ ex minutis lapillis sternebantur, colorum diuersitate rerum quarumlibet imaginem exprimente. Plin. li. 36. ca. 25, Pauimenta originem habent apud Græcos elaborata arte, picturæ ratione, donec lithostrota expulere eam. Et paulo pòst, Lithostrota cœpta euere iam sub Sylla, paruulis certè crustis: extátque hodie quod in Fortunæ delubro Prænestè fecit.

Lithotomia, *λιθοτομία*, Lapicidina que & Latomia dicitur: à nomine *λίθος*. lapis, & verbo *τέμνω*, cædo, vel seco. ¶ Fuit etiam carceris nomẽ apud Syracusanos, in quo noxii asseruabantur, qui inde videtur fuisse appellatus, ꝙ in loco quodã extructus esset vnde olim excisi erãt lapides. Meminit huius carceris Thucydides li. 6. & sepius Cic in Verrinis.

Litigator, Litigiosus, Litigo, Litigium, vide LIS LITIS.

Litò, is, Sacrificio facto deos placo, votumq; impetro: verbũ à precibus dictum teste Festo, quas Græci *λιτὰς*. vocant. *καλλιγέω*. Sueto. in Cæsare, Deinde pluribus hostiis cæsis quum litare non posset, introiit curiam. ¶ Inter litare & Sacrificare hoc interest (inquit Nonius) Sacrificare est veniam petere: Litare est propitiare, & votum impetrare. Virgilius 4. Aeneidos, Tu modò po sce deos veniam, sacrisque litatis Indulge hospitio. Sacris (inquit) litatis, id est venia per sacrificia impetrata, vel fœlicem euentum promittente victima. Plautus in Pœnu. Si here ele istuc vnquam factum est, tum me Iuppiter Faciat, vt semper sacrificem, neq; vnquam litem. Litare victimas, apud Tranquillum, id est victimis cæsis litare. ¶ Aliquando ponitur pro satisfacere. Plin. in Paneg. de statuis loquens, Illæ autem aureæ, & innumerabiles strage & ruina publico gaudio litauerunt. ¶ Litatò, id est addicẽtibus victimis: sicut Auspicatò, id est addicẽtibus auibus, hoc est lætum rei instituꝫ exitum promittentibus. Liuius 5, ab Vrbe, Non deorũ saltem, si nõ hominum memores, nec auspicato, nec litatò instruunt aciem. diuctam in cornua. Litandum, gerundium, hoc est litari debet. Virgil. 2. Aeneid. Sanguine quærendi reditus, animáque litandum Argolica.

Litatio, onis Voti per cæsam victimam impetratio, vel victimæ læta promittentis mactatio. *καλλίρημα*. Liu. 7. bel. Pun. Per dies aliquot hostiæ maiores sine litatione cæsæ: diúq; nõ impetrata pax deũm. ¶ Huius compositum est Perlito, quod est perfectè lito. Gellius, Si hæ res diuinæ factæ, ritéque perlitatæ essent, aruspices dixerunt omnia ex sententia processurum esse.

Litus, oris, Dicitur terra adiacens mari que fluctibus alluitur: vnde & nomen inuenisse putatur ab alluendo, vel allidendo. *κυματόγη, ἀκτή, ὀχθη*. Litus (inquit Celsus l. Litus. ff. de Verb. signifi.) est quousque maximus fluctus a mari peruenit: idque M. Tullium aiunt, quum arbiter esset, primùm constituisse, Proprie itaq; litus de mari dicitur, ripa, de fluminibus. *ἠιών*. Ouid. 1. Metam. -capóque recepti Liberioris aquæ pro ripis litora pulsant. Suet. in Nero. Dispositæ per litora & ripas diuersoriæ tabernæ. ¶ Quandoque etiam litus dicitur de fluminibus. Virgil. in Diris, Littora quæ dulceis auras diffunditis agris. quum de Mincio Mantuani agri fluuio loqueretur. ¶ Sumitur interdum pro agro mari vicino. Virgil. 4. Aen. -cui littus arandum, Cuique loci leges dedimus. ¶ Interdũ pro spatio circa aramꝫ litando, quia ibi litabatur hostiæ. Nã (sicut docet Donatus) nauigantes eundo & redeũdo in litore sacrificabant. Si itaq; Donato à litando litus dici credimus, videtur vnico t, esse scribendum: quemad modum etiam à nonnullis scribi videmus. In carmine tamen omnes geminant cõsonantem. Sed ne hoc quidem videtur necessarium, quum nusquam inueniatur breuiari. Vnde videtur potius natura longa esse, quàm per epenthesin geminatæ consonantis licenter produci. Malo tamen rem integram cuiusq; arbitrio permittere, quàm de re tam incerta quicquam temere pronuntiare.

Litoreus, a, um, adiectiuum. vt Litorea domus, quæ in litore, aut iuxta litus constructa est. *ἀκτάδες, ἀκταῖος*. Martialis lib. 10. Anxuris æquoreí placidos Frõtino recessus, Et propius Baias Iittoreãq; domũ. Litoreæ aues apud Virgilium 12. Aenei. Litoreas agitabat aues. id est palustres.

Litoralis, le, Idem: vt, Litoralis piscis: id est in litore viuens. Plin. li. 6. cap. 17, Nec litoralibus gratia. Dii litorales. Catul. de Phasel. Neque vlla vota litoralibus deis Sibi esse facta.

Litorosus, a, um. Plin. lib. 37. cap. 10, Calais sapphirum imitatur. cãdidior, & litoroso mari similis. id est eum aquæ marinę colorem referens qui est circa litus.

Litura, vide LINO.

Lituus, lituí, *λίτυον* Plutarcho. Baculus incuruus quo sedentés Augures auibus templa designabant. Gellius li. 5. cap. 8, Lituus est virga brevis, in parte qua robustior est incurua. Primus lituí vsus à Romulo manasse creditur, qui dum vrbem conderet, huiusmodi baculo regiones direxit: quod & ipsum asserit Cic. li. 1. de Diuinat. Quid (inquit) lituus iste vester (quod clarissimum est insigne Auguratus) vnde vobis est traditus? Nempe eo Romulus regiones direxit tũ, quum vrbem condidit. Qui quidẽ Romuli lituus id est incuruũ, & leuiter à summo inflexum bacillum (quod ab eius litui quo canitur, similitudine nomẽ inuenit) quum situs esset in Curia Saliorum, quæ est in Palatio, eáque deflagrasset, inuentus est integer. Eadem ferè de hoc lituo scribit Plutarchus in Vita Romuli. Lituus (inquit) consecratus est in Palatino colle vsque ad Gallorum tempora, à quibus capta vrbs incensa fuit. Sed postea expulsis à Camillo hostibus inter altissimas fauillas illæsus quum ignis omnia consumpsisset, inuentus est. ¶ Est præterea lituus, autore Festo, buccinæ genus incuruum gracilem edens vocem quo in bello vrebantur: qua qui canebat, Liticen dicebatur. *σαλπικτής*. Virg. li. 6. Et lituo pugnas insignis obibat & hasta. Lucan. lib. 1. Stridor lituũm, clangórque turbarum. Ouid. 3. Fast. Iam lituus pugnę signa daturus erat. Stat. 6. Thebaidos. Et lituis aures circumpulsantur acutis.

Liueo, Liueſco, Liuidus, vide LIVOR.

LIVIVS, *λίβιος*, Nobilis historiæ Romanæ scriptor, patria Patauinus, quem Quintilianus Herodoto opponit, vt Sallustium Thucydidi. De hoc Hieronymus ad Paulinum. Ad Titũ Liuiũ lacteo eloquentiæ fonte manantẽ, de vltimis Hispaniæ, Galliarúmque finibus quosdám venisse nobiles legimus: & quos ad contemplationem sui Romam non traxerat, vnius hominis fama per duxit. Habuit ætas inauditum omnibus seculis celebrandúmque miraculum, vt tantam vrbem ingressi. aliud extra vrbem quærerent. ¶ Fuit & alius Liuius, cognominatus Andronicus, Latinorum poetarum antiquissimus: de quo Diomedes, Constat (inquit) apud Romanos primum Latino sermone Comœdiã Liuium Andronicom scripsisse. Gellius li. 17. cap. vlt. Primus omnium T. Liuius poeta fabulas docere Romæ cœpit: post Sophoclis & Euripidis mortem annis plus ferè centum & sexaginta.

Liuor, uoris, Color ex pallido nigrescens, quem & plumbeum nonnulli appellant: qualem in contusis corporis partibus videre est, quum fuste, alióve corpore duro ictu illato, exiles venę contusæ sanguinem ad extremam cutem diffundunt. *πώλωμα, σμώδυξ*. Plinius lib. 20. cap. 22, Illinitur & liuoribus, suggillatisque cum melle. Hinc Liuorem contrahere, est nigrescere. Columella lib. 12. cap. 47, Quia hæc candidior est oliua, quàm ea quæ contusione liuorem contrahit. Et quoniam talis est color inuidorum, ideo liuor accipitur pro inuidia. Lucanus li. 1, Liuor edax tibi cuncta negat Claudianus lib. 3, -rabiem liuoris acerbi Nulla potest placare quies.

Liuidus, da, dum, Propriè is dicitur qui ex ictu fustis, alteriúsve corporis duri, plumbeum colorem in parte læsa contrahit: quod accidere solet exilibus venis ictu colliſis, sanguinéque ad cutem diffluente. *πελιδνός*. Plinius, Thapsię succus suggillatis ac liuidis prodest. ¶ Hinc Liuidum pro eo quod subnigrum est ponitur: qualis est color plumbi. Virgil. 6. Aeneid. Quid ve petunt animæ, vel quo discrimine ripas Hæ linquunt, illæ remis vada liuida verrũt. Brachia liuida armis. Horatius 1. Carm. Ode. 8. Vorago paludis liuidissima, Catulus ad Coloniam. Ora liuida facta digitis, Ouidius Epist. 19. ¶ Quoniam verò qui inuidia laborãt, exedentes se dolore, hunc colorẽ contrahunt, liuidus sæpe pro inuido ponitur. *βάσκανος*. Martialis li. 1, Omnibus inuideas liuide, nemo tibi.

Liuidulus, diminutiuum, Id est subliuidus. Iuue, Sat. 11, Ponebant igitur Tusco farrata catino Omnia tunc: quibus inuideas, si liuidulus sis.

Liueo, nes, Liuidus sum, hoc est plumbei coloris, *πελιδνόω*. Plin. li 22, Cortex verò (scilicet heliostrophi) liuentibus colorem reddit. Ouidius 2. Metamorph. Liuent rubigine dentes. Crura liuentia cõpedibus, Ouidius 2. Armorũ. eleg. 2. Labellis impressis liuere, Idem 1. Amorũ, eleg. 7. ¶ Per translationem accipitur pro inuidere. *βασκαίνω, φθονῶ*. Tractum ab inuidorum consuetudine, aliena fœlicitate pallentiũ. Pomp. Malignus homo, fortunis aliorum semper liuens. Martialis li. 10, Liuet Carinus, rumpitur, &c. Fata liuentia, Statius 5, Sylu.

Liuesco, is. Liuidus fio. *πελιδνὸς γίνομαι*. Claud. lib. 3, Haud equidem inuideo: nec enim liuescere fas est, Vel nocuisse deos. Mart. libro 8, Liuescit nulla caligine fusca, nec odit Exploratores nubila massa focos. Digiti liuescunt in pedibus, Lucretius libro 3. ¶ Huius compositum est Alliuesco.

Lix, licis, Cinis dicitur in quem materiæ rediguntur, quum fuerint exustæ, *πόνις*. Plin. li. 36. ca. 27, citat Varronem dicentem. Lix cinis est foci.

Lixiuia, æ, Aqua in qua lauandi gratia, decoctus est cinis. *κονία*. Columella libr. 12. cap. 16, Sunt qui culmos fabæ exurant, & ex eo quod cremarint, cinere lixiuiam faciant. Et paulo pòst eodem capite, Deinde in lixiuiæ sextarios, decem salis cyathos, & olei cyathum adiiciant. Et rursum paulo antè. In olla ſictili ampla, præparatam luxiuiam cineris sarmenti calefieri conuenit. Nonius Marcellus lixiuium effert neutro genere. Lix (inquit) cinis dicitur, vel humor cineri mistus. Nam etiam nunc id genus lixiuium vocatur.

Lixæ, arum, Dicti sunt, inquit Sipontinus, qui vilioris quæstus gratia exercitum sequuntur, vt puta lauandi, aut coquendi gratia: à cinere, qui lix antiquis dicebatur, vt Varronis testimonio docet Plinius libr. 36. cap. 27. *σκηνοφόροι*. Nonius tamen affirmat antiquos lixam dixisse pro aqua: indéque elixum dictum esse, quod aqua coctum & mollitum esset: & lixas, qui militibus aquam ad castra vel tentoria solent ferre. Silius lib. 1, -inutile Marti Lixarum vulgus. Scipio, apud Liuium, Actium Vmbrum appellat semilixam, quasi semimancipium, nomine ignominioso. Varro lixulas & semilixulas vocabulo Sabino scribit dici circulos ex farina, caseo, & aqua commistos, olim inter viliora cibaria numeratos.

Lixo, as, Aqua coquo: quod tamen apud veteres non facilè inuenies. *ψύω*. Magis in vsu est compositum eius elixo, quod est eiusdem significationis. Prolixo huc non pertinet. Neque enim fit à lixo, sed ab adiectiuo prolixus, quod componitur ex porro, & laxus.

Lixus, xa, xum, Quod aqua coctum est: a lixa antiquo nomine, quo veteres aquam significabant, teste Nonio. *ὑγρός*. Frequentiore tamen in vsu est elixus, quemadmodum elixo vsitatius est, quàm lixo.

Lixabundus. Dicitur qui exiguæ mercedis gratia, vilissimis sese obsequiis immiscet. Tractum à lixarum consuetudine, qui vilissima quæque in exercitu munia obibant. Plautus, Qui famam tuam lixabundus, & nomen fœdas.

LIXVS, *λίξος*, Colonia à Claudio Cæsare facta in Mauritania Tingitana, circa quam Poetarum fabulę & Antæi regiam, & Hesperidum hortos collocarunt, aurea malea ferentes, à dracone pernigili summa cura asseruata. Cui fabulæ occasionem suppeditasse existimat Plinius flexuosum maris æstuarium, draconis modo nemus quoddam ambiens, nihil præter oleastros ferens. Vide Plinium lib. 5. ca. 1. ¶ Est & Lixus, amnis in eadem ora, cuius meminit ibidem Plinius, & Pomponius Mela in fine sui operis.

L ante O.

Lobæ, In milio Indico dicuntur culmi, siue comæ arundinaceæ semen complectentes. *λόβοι*. Plinius lib. 18. cap. 7. Milium (inquit) intra hos decem annos ex India in Italiam est inuectum, nigrum colore, amplum grano, arundineum culmo. Adoleseit ad pedes altitudine septem, præ grandibus culmis, (lobas vocant) omnium frugum fertilissimum.

LOBRINI mõtes, *λέβριναι ὄρη*, In Phrygia sunt: vnde Rhea Lobrina. Scholiastes Nicandri.

Lobus, bi, *λοβός*, Ima auricula: *ἀπὸ τὰ λαμβάνειν*, propterea quòd eam apprehendamus, quempiam admonentes. In hepate quoque partes extremæ, & quædam veluti segmenta, ventriculum circunquaque amplectentia. lobi dicuntur. Nicander in Theriacis, *ἥπατος ἀκρότατόν κύρεας, λοβῷ δὲ τραπέζης Ἐπφύσας*. Vbi interpres *τράπεζαν* accipit summam solidámq; hepatis partem ex qua lobi dependent.

Locaritum, Pretium quod pro taberna stabulóve persoluitur, *τῷ* in eo quis se locare, hoc est collocare possit. *ἐνοίκιον*. Autor Varro libro 4. de Lingua Latina.

Locellus, vide Loculus, in LOCVS.

Locito, Loco, vide LOCVS.

LOCANVS, Fluuius est Locrorum in fronte Italię quæ olim magna Græcia dicebatur. Plin. lib. 3. cap. 10.

LOCHIAS, *λοχίας*, Promontiorum est Aegypti, non procul ab Alexandria, & Pharo. Strabo lib. 17.

LOCOZVS, *λοκώζος*, Vrbs Phrygiæ, quam Thraces tenuerunt, cognomento Locozii. Vide Stephanum.

LOCRI, orum, *λοκροί*, Græciæ populi, Parnassum montem vtrinque accolentes: quorum qui occidiam incolunt plagam, ad Crissæum vsque finum pertingentes, medii inter Aetolos & Phocenses, à grauitate odoris Ozolæ, & à situ Hesperii cognominantur, Qui verò Parnassum ad ortum accolunt, ad mare vsque Euboicum extensi, in duplici sunt differentia. Nam hi quidem à Cnemide mõte Epinecmidii illi verò ab Opunte vrbe Opuntii cognominantur. Autor Strabo lib. 9. ¶ Sunt & Locri in extrema Italiæ ora quam magnam Græciam antiqui appellarunt, oppidum incolentes eiusdem nominis, ab iis Locris qui Aiacem Oileum ad Troiam sequuti sunt, conditum: vt annotauit Seruius in illud Virgilii 3. Aeneidos, Hic & Naryci posuerunt mœnia Locri. Hi discriminis gratia Epizephyrii cognominantur, quòd supra Zephyrium promontorium siti sint.

Locris, idis, *λοκρίς*, Græciæ regio, vtrinque Parnasso incumbens: cuius incolæ dicuntur Locri: vt iam dictum est.

Loculatus, Loculamentum, Loculus, Locuples, vide LOCVS.

Locus, huius loci, & in plurali num. Loci, orum, vel Loca, orum, Quicquid aliquid continet, siue, vt ait Varro lib. 4. de Lingua Lat. vbi quicquam consistit. *τόποι*. Virgil. 8. Aen. Hic locus vrbis erit. Seruius Sulpitius Ciceroni lib. 4. Epi. Nos in nobilissimo orbis terrarum gymnasio Academiæ locum delegimus, ibique eum combustimus: posteáq; curauimus vt iidem Athenienses in eodem loco monumentum ei marmoreum faciendum locarent. ¶ Frequentissimè etiam accipimus loco cum pro vice: vt quum dicimus, Loco patris te habeo, hoc est vice patris, & ea charitate te amplector qua patrem. Sic etiam dicimus, Diligo te in loco germani. Terentius in Adelph. Peiore res loco non potest esse quàm in quo nunc sita est. Cic. ad Brutum, Nostræ res meliore loco videbantur. id est statu & fortuna. ¶ In loco res posita dicitur, quæ rectè digné que posita, siue collocata est. Cic. 7. Verr. Rectè collocata, & iudicio populi in loco posita esse videntur. ¶ Ponitur interdum locus pro æstimatione, amore, gratiáque. Cicero in Philipp. Quem locum apud Cæsarem obtinuisti? quo numero fuisti? Esse magno loco apud regem, dixit idem in Epistо. Cesar primo Comment. Qui si iniuissent, eodem se eos loco, quo Heluetios, habiturum. ¶ Ponere in loco maledicti, & contumeliæ. est quod barbari dicunt, *capere ad malum & ad iniuriam*. Cic. in Pisonem, Túne etiam ausus meum discessum in maledicti & contumeliæ loco ponere? ¶ Tenere principem locum, est maximo esse in pretio, & autoritate. primúmque dignitatis gradum obtinere. Cice. pro Plancio. Qui in mea salute principem semper locum autoritatémque tenuistis. ¶ Locus aliquando ponitur pro opportunitate. *καιρός*.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pis.Cic.de Offic.Locum autem actionis, opportunitatem temporum esse dicunt. ¶Loco aliquid quærere,est quærere quando res postulat. Cic.in Partit.Loco tu quidem quæris,sed plenius,&c. ¶In loco.id est opportunè.Terent.in Heaut.In loco ego verò laudo.Cice.Antè quàm iret in exilium,Fidei conducit.inquit,in loco beneficium retribuere. ¶Loco dicere,est aliquem rogatum sententiam dicere.Cic. 3. de Legib.Vt loco dicat,id est rogatus:vt modo,ne sit infinitus.¶Locus non est bonitati,id est bonitas non est in pretio.Cice.3.de Finib. Quod ni ita se haberet,nec iustitiæ vllus esset,nec bonitati locus. ¶Locum alicui dare,est ipsum admittere,& recipere.Cicer.de Orat. Hæc turba & barbaria forensis dat locum vel vitiosissimis oratoribus. ¶Aliquando locus ponitur pro tempore,vel spatio.Terent.in Heaut.Nam & cognoscendi,& ignoscendi dabitur peccati locus.Locus preci nõ est relictus:hoc est precibus amplius flecti non potest.Terent.in And. Nihil est preci loci relictum. ¶Locus etiam in scriptoribus dicitur quæuis operis particula.Terent.in Prolog.Adelp.-eum Plautus locum Reliquit integrum.eum hic locum sumpsit sibi in Adelphos.¶Loci,in muliere dicuntur vascula semen & maternum sanguinem recipientia,inter vesicam & intestinum rectum sita,in duos diuisa sinus: vnde & locos plurali numero appellarunt.δελφύς.Aliis nominibus & vterus dicitur, & vulua. Quanquam inter hæc Plinius ita distinguit, vt vulua brutorum animantium dicatur,loci autem & vterus solarum mulierum.Verba eius sunt hæc li.11.cap.37,Fœminis eadem omnia, præter vesicæ iunctus vtriculus:vnde dictus vterus : quod alio nomine locos appellant:hoc in reliquis animantibus vuluam. ¶Loci item à Dialecticis appellantur sedes argumẽtorum,ex quibus,veluti ex promptuariis quibusdam petuntur argumenta.τόποι.Cicero 3.de Orat. Aristoteles locos(sic enim appellat)quasi argumẽtorum notas tradidit.Ibidem lib.2,Aristoteles proposuit quosdam locos ex quibus omnis argumentatio ad omnem disputationem inueniretur.Et paulo antè, Locos argumentorum paratos & expeditos habere oportet.

Loculus,li,diminutiuum, Exiguus & angustus locus. χωρίον. Plautus Mil. Sed in cella paululum erat loculi lubrici.¶Aliquando loculi dicuntur loculamenta quædam separata in piscinis, ornithotrophiis aliorúmve animalium stabulis, in quibus vnaquæque seorsum aluntur. σηκοί.Varro li.3.de Re rust.cap.17,Hortensius familiaris noster quum piscinas haberet magna pecunia ædificeratas,ac loculos, ita sæpe cum eo ad villam iui. ¶Sæpe etiam loculos accipimus pro sacculo in quo pecunia seruatur.βαλάντιον.Martialis lib.14, Hos nisi de flaua loculos implese moneta Non decet. ¶Interdum etiam loculus, σοφίσ. pro capsula,seu conditorio quo mortuorum reliquiæ conduntur. Plin.lib. 7.cap.2, Hunc cremari cum reliquo corpore non potuisse tradunt, conditúmque loculo in templo.

Locellus,li,Id est crumenula,diminutiuum à loculis.βαλάντιον. Mart.lib. 14,Siquid adhuc superest in nostri fæce locelli,
Munus erit:nihil est:ipse locellus erit.

Loculatus,lata,latum.Quod habet diuersos locos.σανιδίσ.Varro 3. de Re rustica.cap.17,Nam vt Pausanias & cæteri pictores eiusdem generis loculatas magnas habent arculas,vbi diuersi colores sint,certas: sic hi loculatas habent piscinas,vbi dispares disclusos habent pisces.

Loculosus,a,um,Quod multos habet loculos,seu sinus.septo aliquo inter medio distinctos.σανιδώδησ.Plin.li.15.cap.22, Sola differentia generum in putamine duro fragilive,& tenui ac crasso,loculoso & simplici.

Loculamenta,orum,Loca distincta,siue capsulæ in quibus aues, apes, aut etiam maiora animalia seorsim nidificare,seu habitare solẽt: & à loculis deduci videtur.σανιδ.Colum.li.8.ca.8,Vel si non ita competit, paxillis adactis tabulæ supponantur,quæ vel loculamenta,quibus nidificent aues,vel fictilia columbaria recipiant.Idem lib.9.cap.12, Crepitaculis æreis,aut testarum plerunque vulgò iacentium terreatur fugiens inuentus:eáque quæ vel pauida quum reperierit alueum maternum,& in eius aditu glomerata pepederit,vel statim se ad proximam frondem contulerit,protinus custos nouum loculamentũ in hoc præparatum perliniat intrinsecus prædictis herbis:deinde guttis mellis respersum admoueat,tum manibus,aut etiam trulla congregatas apes recondat.¶Ponitur aliquando pro conceptaculo siue theca rei alicuius.Vitruu.lib.10,Super autem tertium tympanum planum eadem ratione dentatum,incluſum in alterum loculamentum collocetur.

Locuples.penu.corr.genitiuo locupletis,pen. prod. Diues, multa possidens:quasi locorum plenus,hoc est multos habens agros,seu possessiones.πολυκτήμων,πλούσιοσ.Plin.lib.18.cap.3,Cognomina etiam prima: inde pilumni.qui pilum pistrinis inuenerũt:Pisones,à pinsendo: hinc & locupletes dicebant,loci,id est agri plenos. Est autem hoc nomen omnis generis,secundum Priscianum,tam in i,quàm in e finiens ablatiuum.Cicero Attico,Nec moderatior quam Sylla in pecuniis locupletium.Idem in Frument.In prouincia locupleti & referta. Horatius 2. Serm.In locuplete domo. ¶Neq; solùm pro diuite,& loca multa possidenti accipitur,verumetiam pro firmo,certóque & magnæ autoritatis,indubitatæque fidei homine.Vnde Locupletem autorem, testem, tabellarium dicimus, de cuius fide meritò nemo debeat ambigere. ἀξιόπιστοσ.Cice.lib.3.Offic.Accedit eò testis locuples Posidonius. Et paulo pòst,Quorum quidem testem non mediocrem,sed haud scio an grauissimum Regulum nolite quæso vituperare. Quem enim locupletiorẽ quærimus,quã principẽ pop.Rom.qui retinendi officii causa, cruciatum subierit vltro? Locupletis antithetа sunt Egens, & tenuis. Cicer.4.Verr.Nam locupletissimi cuiusque census extenuarãt,tenuissimi auxerant.Idem pro Plancio,Egentes in locupletes armabantur. ¶Locuples oratio,diues verborum.& abundans.Cic.3.de Orat. Inde ille licentior,& diuitior fluxit dithyrambus: cuius membra & pedes, vt ait idem,sunt in omni locuplete oratione diffusa. ¶Locuples etiã aliquando per translationem ponitur pro instructo & copioso. Cic.1. de Natura deorum,Locupletior igitur hominum natura ad beatè viuendum,quàm deorum:quòd pluribus generibus fruitur voluptatum.

Locupleto,as,pen prod Dito,locupletem reddo.πλουτίζω.Colum.lib.3,Vt ante perpensum & exploratum habeamus,vt locupletet patremfamiliæ vinearum cultus.Plautus,Visus est paterna hæreditate locupletarier.Cice.5.Verr.Ob hasce res,quoniam te locupletaui, hoc anulo aureo dono,Idem 1.Offic.Hique arbitrantur se benefícos in suos amicos visum iri,si locupleteret eos quacunq; ratione. ¶Huius compositum est Collocupleto quod significat valde dito.Terent.in Heau.-vbinam est fides? Dum ego propter te errans patria careo demens,tu interea loci Collocupletasti te Antiphila.

Loco,as,Pono,constituo,τάττω.Liuius li.1,Castra ab vrbe haud plus quinque millia passuum locat.Virgi.1.Aene.-hic alta theatri Fundamenta locant alii. ¶Interdum est reponere.Plautus Aulul. Dum aulam domi locatam perquirit,ablatam reperit. ¶Interdum nuptui tradere. ἐκδίδωμι,συνοικίζω.Terent.in Phorm.Quæso quid si filiam suam vnicam locaret? ¶Pro eodem etiam dicimus,Locare filiam nuptum. Terentius Phorm.Vt potui, virginem nuptum locaui huic adolescenti. ¶Item Locare in matrimonium.Plautus in Trinũmo,Vbi erat locata virgo in matrimonium. ¶Hinc Illocabilis, quæ ob inopiam aut deformitatem facilè maritum inuenire non potest.δυσέκδοτοσ,Plautus Aulula. Virginem habeo grandem, dote cassam, atque illocabilem. ¶Interdum idem est quod pretio vtendum do. μισθῷ,ἀπομισθόω,ἐκδίδωμι.In qua significatione frequenter dattiuum habet personę cui quid locatur, cum accusatiuo rei quæ locatur, & ablatiuo pretii: vt,Aedes quas in Palatio amplissimas habebas,centum te sestertiis Mutio locasse audio. ¶Sæpe tamen pretium non exprimitur.Cice.in Verr.Menonis nobilissimi hominis vxoris fundus erat colono locatus. ¶Locare alicui operam suam, est aliquid mercede faciendum suscipere. μισθαρνῶ.Gellius libro 5.cap 3.Ob quærendum victum ad circumagendas molas quæ trusatiles appellantur,operam pictori locasse. Plautus Trinũmo,Nam operam meam tribus numis ego locaui ad artes nugatorias.¶Locare alicui opus faciundum,dicitur is qui pro opere faciundo alteri mercedem constituit.μισθοῦμι.Sulpitius Cicerono,Curavimus vt iidem Athenienses in eodem loco monumentum ei marmoreum faciendum locarent. ¶Interdum locare idem est quod colloca re.siue impendere:vt quum operam,pecuniámve bene aut malè locatam dicimus.Plautus Mostel.Nec quicquam argenti locaui tam diu vsquam æquè bene.Idem Amph.Optumè optumo optumam operam das,datam pulchrè locas.

Locito,as.pen.corr.Frequentatiuum formatum à supino verbi Loco,a in i mutata.ἀπομισθόω,ἐκδίδωμι. Terent.in Adelph. Agelli est hic sub vrbe paululum quod locitas foras:Huic demus qui fruatur.

Locator,oris,Propriè dicitur is qui rem aliquam pretio vtendam dat:vt, Locator prædii vel ædium,dicitur is qui pro prædiis ædiúmve vsu conductori concesso pretium accipit.¶Interdum tamen locator is dicitur qui redemptori pro opere aliquo faciundo mercedem constituit. Budæus,Quanquam locator sit plerunque qui pretium accipit, & conductor qui dat:vt sit locator dominus, conductor inquilinus : tamen nonnunquam viceuersa euenit vt locator pretium det,conductor accipiat.Plin.lib.7.cap.52,Romæ quoque Corfidium materteræ suæ mari tum,funere locato remisisse,& locatorem funeris ab eo elatum.

Locatio,onis verbale,Relatiuum est Conductionis: propriéque eius est qui pretium accipit.ἀπομίσθωσισ.Cice,3.Verr.Hic isthius scelerata locatione,nefarióque latrocinio,bonis patriis,fortunísque omnibus spoliatus,venit in iudicium.Idem ad Att.li.4,Disturbata porticus Catuli quæ ex s. c. coss. locatione reficiebatur,& ad tectũ pene peruenerat. ¶Inducere locationem,est irritã facere locationem,tabulásque de locatione confectas interlinire,aut discerpere.Cice.ad Att.libr.1,Asiani qui de Censoribus conduxerunt,questi in Senatu se cupiditate prolapsos nimium magno cõduxisse,vt inducerẽtur locatio postulauerunt.

Locusta,stæ.Insecti genus est,infirmas habens alas,tam modicis sevolatibus à terra attollens,vt saltare potius videatur quàm volare.ἀκρίς. In Africa & Siria maiore corpore nascuntur,firmioribúsque alis: tanta autem copia,vt herbas messesq; omnes aut erodant, aut tactu adurant. Quinetiam & maria transuolare dicuntur,& absumptis domesticis omnibus,externa pabula quærere,non sine infausto præsagio eorum ad quos penetrarint.In india monstrosæ magnitudinis nasci traduntur,vt interdum trium pedum longitudinem excedant:ex quorum femoribus & cruribus,quum inaruerint,ferræ solent confici.Vide plura de his apud Plinium lib.11.cap.29. ¶Locusta etiam piscis est ex genere crustatorũ,corpore longo,cornua ante oculos bina,longa & aspera habet:dictus à similitudine terrestris.Plin.lib.9.cap.30,Locustæ fragili crusta muniuntur in eo genere quod caret sanguine.Latent membranis quiuis:& veris principio senectutem exuũt anguium more renouatione tergorum.Cætera in aquis natant:locustæ reptantium modo fluitant.Si nullus ingruat metus recto meatu,cornibus quæ sunt rotundatæ præpilata,ad latera porrectis:in pauore.in latera procedũt.Cornibus inter se dimicant.Vnum hoc animal,nisi viuum feruenti aquæ incoctum,fluida carne non habet callum.

LOCVSTA,Venefica fuit Neroni grata,ex Galliis euocata: cuius opera Aggrippina Claudium,& Nero Britannicum de medio sustulerunt:vt est videre apud Tacitum lib.11,& 12.Iuuen.Saty.1,
Instimitque rudes melior Locusta propinquas
Per famam,& populum nigros efferre maritos.

Locutio,Locutor,Locuturleius,vide LOQVOR.

Lodix,cis,penult.prod.Lecti operimentum.στρῶμα. Iuuena. Saty.6, ζωὸν ψυχῇ modò sub lodice relictis Veteris in turba.

Lodicula,æ,diminutiuum,Suetonius in Augusto,Ita vt in extremis spatiis subsultim decurreret sesticulo,vel lodicula inuolutus.

Lœdoria,

Lœdoria,παιδαρία.cum accentu in penultima,A Græcis dicitur mordax conuitium:differtque à scommate,quòd hoc sit mordacitas quadã vrbanitate & ioco adumbrata:lœdoria verò apertum, amarulentúmq; conuitium,nulla vrbanitatis specie velatũ.Vide Macrobium in Satur.

LOEMIVS,λοίμιοσ, Appollinis cognomen,q̃ ei Lyndii imposuerunt ob malorũ expulsionẽ,finita pestilentia.Nam pestẽ Græci λοιμὸν appellãt.

Logarium,Logeum,Logica,Logion,Logistæ,Logisterium, Logistice, Logistoricus, Logodædalus, Logographi, vide LOGOS.

Logos,λόγοσ,Apud Græcos modò sermonem significat,modò verbum, modò rationem.Hierony.ad Paulinum,Logos Græcè multa significat:nam & verbum est,& ratio,& suppputatio,& causa vniuscuiusq; rei, per quam sunt singula,que subsistunt.August.contra hæreses, Hermes, qui Latinè dicitur Mercurius,scripsit librum, qui λόγοσ τέλειοσ appellatur,id est verbum perfectum. ¶λόγοσ item Græci vocant operis tomos,siue sectiones,quos & libros Latinè appellamus. ¶Habet & alia significata apud Græcos,quæ ad nostrum institutũ nihil pertinẽt. Hoc tamen id prætereundum non fuit,logos etiam à Latinis scriptoribus vsurpari,pro verbis futilibus,& ad nihil prorsus conducentibus. Cic. Gallo,Ego te certò scio omnes logos,qui ludis dicti sunt, animaduertisse.Terent.in Phorm.Fœneratum istud beneficium tibi pulchrè dieres.n.logi.id est ridicula dicta,& verba inutilia.¶A logos fiunt,Catalogus,epilogus,dialogus,elogium,analogia,& propè infinita alia.

Logarion,λογάριον,apud Vlpianum l.3.de Penu.legat.Accipitur pro leuioribus minutioribúsque rationibus,quales iis de rebus quæ quotidie in vsum familiæ erogantur,in aduersariis solent conscribi.Verba Vlpiani sunt hæc,Sed & chartas ad ratiunculam,vel ad logarion paratas,cõtineri appellatione penoris.

Logeum,pen.prod.λογεῖον,Pulpitum in scena, in quo chorus Tragœdiarũ,& Comœdiarũ(quoad Comœdiæ chorũ habuerunt) cæteriq; personã nõ habentes,fabulæ subseruiebant.Vtitur hac voce Vitruuius lib.5.

Logica,cæ,& Logice,ces,λογικὴ,Ars disserendi,verúmque inquirendi,quę & dialectica dicitur.Nonnulli Græcæ vocis etymon reddentes, rationalem philosophiæ partem appellant Cicero 1. de Finib. Iam in altera philosophiæ parte, quæ est quærendi ac disserendi, quæ λογικὴ dicitur,iste vester,vt mihi quidẽ videtur planè inermis ac nudus est. Ibidem,Totaque est logice,quam,rationem disserẽdi voco. Boethius in Commen.Top.Hæc est(inquit)disciplina quasi disserendi quędam magistra,quam Logicen veteres Peripatetici appellarunt: continens in se inueniendi,iudicandique peritiam.

Logica,orum,neut.gene.plur.num.Cic.4.Tusc.Habes ea quæ de pertur bationibus enucleatè disputant Stoici,quæ logica appellant, quia disseruntur subtilius.

Logion,penul.corr.λόγιον,Græci oraculum appellant, præsertim soluta oratione editum.Nam quod carmine respondebatur, χρησμὸν potius nominant:vt post Suidam annotauit Cælius Rhodig.li.7.cap.6.

Logistæ,λογισταί, Supputatores, siue æstimatores dicuntur, ἀπὸ τοῦ λογίζεσθαι,quod est rationes subducere.æstimare,seu rem aliquam diligenter expendere.¶Athenis Logistæ magistratus erant, quorum munus erat expẽdere quæ in magistratu quisq; gessisset.Aristophanis tamen interpres Logistas eosdem fuisse existimat cum Agoranomis,quorum munus idem ferè erat cũ eorũ officio qui Romæ Aediles dicebantur.

Logistice,es,λογιστικὴ,Ars supputandi quam vulgus Abacum vocat: ἀπὸ τοῦ λογίζεσθαι,quod est supputare & calculum subducere.

Logisterium,λογιστήριον,Locus in quo exercitus recenſetur, militique stipendium penditur.Iulius Pollux inter Athenienſium dicasteria numerat & Logisterium:interpretatúrque locum fuisse in quo Logistæ confidere,& muneri suo vacare consueuerunt.

Logistorieus, Liber fuit Varronis, sermonum, & dictorum insignium narrationem continens.Gellius li.4.cap.17,Marcus Varro in Logistorico scripsit,&c.Macrob.lib.3.Saturn.Varro in Logistorico qui inscribitur Martius de Fortuna.

Logodædalus,λογοδαίδαλοσ,Qui inanem verborum ornatum.non rerum pondus sequitur:siue qui captiosa,artéque composita oratione alium in fraudem conatur inducere.Cicero in Orat. Hæc tractasse Thrasymachum Chalcedonium primum,& Leontinum ferunt Georgiam: Theodorum inde Byzantium multósq; alios quos λογοδαίδαλουσ appellat iii Phædro Socrates.

Logographi,pen.corr.λογογράφοι,Teste Suida,dicuntur qui acta iudicialia excipiunt.Cuius sententiæ subscribit & Ammonius περὶ ὁμοίων, καὶ διαφόρων λέξεων:cuius hæc sunt verba,λογογράφοσ ὀνομάζεται τοὺς δεδικανικοὺς λόγους γράφοντας.Demosthenes tamen & Aeschines vocem hanc in deteriorem partem ferè vsurpant, magnique conuitii loco sese mutuò λογογράφουσ appellant.

Loligo,penul.prod.genit. loligĩs,Piscis genus,à volatu dictum,teste Varrone.ῥυδὶς Theodoro,Nam(vt ex Trebii Nigri sententia scribit Plinius libr.32.cap.2.)tanta interdum multitudine è mari euolant loligines,vt nauigia demergant.Coeunt linguis, quem admodum & sepiæ,componentes inter se brachia,& in contrarium nantes: pariunt autem ore. Itali hodie à thecæ calamariæ similitudine *calamarium* appellant. Habet enim duo ossicula,quorum alterum calami, alterum gladioli perspicui, pellucidique imaginem refert. Ad hæc cruorem habet nigrum atramenti similitudine. Vnde succum loliginis pro liuore hominis parum candidi posuit Horatius, 1. Sermonum satyra 4,-hic nigræ succus loliginis, hæc est Aerugo mera.Vbi Porphyrio,Ex loliginis succo liuorem mentis vult intelligi:ex aerugine,venenum.Prima huius dictionis syllaba semper producitur,idque contra naturam primitiui Volo quod priorem corripit.Vnde nonnulli in carmine geminato I scribunt Iolligo.

Loliguncula,diminutiuum,ῥυδίδιον.Plautus in Casina,Emitto sepiolas lepidas,loliguncũlas,&c.

Lolium,lii,Herba est hordeo similis,(cuius etiam vitium esse putatur) in segetibus nascens.Gallis γυρέα ab inebriando dicitur.ἄκαρπον, ζιζάνιον. Virg.1.Georg.Infœlix lolium,& steriles dominantur auenæ,Plin.libr. 18.cap.17,Nam lolium,& tribulos, & carduos, lappásque non minus quàm rubos inter frugum morbos potius quàm inter ipsius terræ pestem numerauerim. ¶Lolio victitare dicuntur,qui visu sunt imbecillo:nocet enim oculis lolium,propter vapores acres quos in cerebrum attollit.Ouid.1.Fast. Et careant loliis oculos vitiantibus agri.

Loliaceus,a,um,Quod ex lolio est:ἄκαρπος,vt,Farina loliacea.

Loliarius,a,um:vt,Cribrum loliarium,quo lolium ex frumento excernitur.Colum.lib.8.cap.5,Cribro viciario,vel loliario, qui iam fuerit in vsu,pulli superponantur.

Lolius,Genus piscis admodũ parui,& facie à loligine diſsidens. ῥυδὸς. Vide Hermolaum in Plinium.

Lomentum,ti,Farina fabacea,qua ad eruganda corpora vsa est antiquitas.ἐρυγγίου.Martial.li.4.Lomento rugas vteri quòd condere tentas. Plinius lib.22.cap.25.de faba loquens,Lomento,inquit,ex aceto decocto,tumores maturat, atque aperit. ¶Est item Lomentum coloris quoddam genus quod in vsum pictorũ ex cæruleo confici solet. Plin. lib.33.cap.vlt.Ex cæruleo fit,quod vocatur lomentum:perficitur id lauando terendóve:& hoc est cæruleo candidius.Et paulo pòst,Est & subtilissimum genus lomenti,(quidam tritum vocant)quinis assibus æstimatum.Postremum hoc genus à Græcis propriè λάπυκα appellatur.

Lonchitis,λογχῖτισ,Herba est in locis sitientibus nascens, foliis porri, ad radicem rubentibus,flores habens ceu galericulos, personis comicis similes,paruam exerentes linguam: semen verò inuolucris clausum,triangulum,& lanceæ simile:vnde sibi nomen vendicauit.Vulgus in Gallia *Nigros capettos* appellat,Non esse autem eandem cum Xiphio,seu Phasganio(vt hactenus à Dictionarii huius concinnatoribus perperam creditum est)apertissime docet Plin li.25.cap.11.

LONDINIVM,Λονδίνιον Ptolemæo lib.1,cap.3,siue vt aliis placet, Londinum,Britanniæ insulæ metropolis.

Longano, onis, Aquibusdam appellatur intestinum rectum, à crasso intestino quod κῶλον appellant,ad sedem vsque porrectum, spinæ è directo incumbens.ἀπωθούμενον ὑπερον.Ratio nominis inde tracta est quòd in longum protendatur,nullis orbibus implicitum,vt cætera intestina.A picius,Longanones porcinos ex rure Tarentino, fartos cunctos in cinere pullorum.

Longæuus, Longanimis,vide LONGVS.

LONGOBARDI.Populi Cisalpinæ Galliæ,à Germanis oriundi,& à barbarum prolixitate cognominati.Hi relicto Oceano vltimísque Germaniæ oris,Albino duce Italiam ingressi,breui omnes pene citerioris Galliæ vrbes cepere.Ibi quum ducentis annis regnassent,à Carolo magno superati fuerunt. Alii arbitrantur Longobardorum gentem ex Lingonibus,& Bardis,hoc est Gallis coaluisse:quemadmodum Celtiberi ex Celtis Galliæ populis & Iberis creduntur commisti: ideóque Lingobardos potius appellandos putant.

Longus,ga.gum,Propriè (inquit Nonius) idem est quod per planum porrectus.μακρὸσ.Virg.3.Geor.Tum longo nullus lateri modus. ¶Nõ nunquam idem quod in altum erectus,hoc est procerus.Virg. 9.Aene. Stant longis innixi hastis, & scuta tenentes. Plautus Trin. -qua facie est homo? s. Sesquipede quidem est quam tu,longior.Longus pedes septem.Plinius,In hoc cæli circumplexu æquinoctii die media, vmbilicus,quem gnomonem vocant,septem pedes longus, vmbram non amplius quatuor pedes longam reddit. Longus pedum quatuor.Columella,In morem horti areas latas pedum denũm,longas pedum quinquagenũm facito.Idem,Atque ita mense vltimo Aprilis seritur tantum quantum singuli cyathi seminis locum occupent, decem pedum longum,& quinque latum.¶Per translationem ponitur quandoque pro diuturno.Virg.li.3.Aene.Et longum Andromache testantur amorem.¶Ponitur nõnunquam pro prolixo & fuso.Plautus in Trin.Longo sermone vtimur.Cicero lib.1.de Natura deorum,Sed nolo esse longior.Longum est,deest,est multi temporis.Cice.3.Verr.Longum est dicere quàm improbè fecerit.¶Quandoque pro magno.vnde Longiores dies,maiores dicimus.¶Quandoque pro perniciosо. Virg.libr. 1. Aene.Necnon & vario mortem sermone trahebat Infœlix Dido,longúmque bibebat amorem.¶Longa dies,pro longo tempore. Plautus Epid.Longa dies animum incertat meum.Iuuenalis Satyra 10, Longa dies igitur quid contulit? ¶Ne longum faciam.id est vt breuiter dicam.Horat.libr.1.Serm.satyra 2,In longum ducere. Virgil. 9.Ecloga,
Causando nostros in longum ducis amores.

Longùm,aduerbialiter,Quod significat longo tempore.μακρὸν. Martialis,Vtque tuis longùm dominúsque,puérque fruantur Muneribus.Virgil.lib.10.Aenei,-non me,quicunque es,inulto Victor,nec longùm lætabere.Idem tertia Ecloga,Et longùm formo se vale,vale inquit Iola.

Longè,aduerbium,Idem significans quod procul,siue longo interuallo, Et modo de loci spatio dicitur.πόῤῥω,μακρὰν.Cic.pro Flacco, Non longè à gradibus Aureliis hæc causa dicitur,Ibidem,Longè omnino à Tyberi ad Caicum.Idem pro Domo sua.Eius simulachrum non longè à Tanagris in sepulchro positum fuit. ¶Modò de temporis interuallo. Cicero pro Sylla,Tempus muneris dandi longè abest.Idem de Claris Oratoribus,Varro vitam Næuii producit longius, Longè, latéque, id est multis variisque in locis. Ἀνεφοδιπώς. Cicero 1.de Natura deorum, Sol longe latéque collucet.Idem pro Lege Manilia,Tantum bellum tam diuturnum.tam longè latéque dispersum. ¶Interdum significat valde.Sallustius,Longè mihi alia mens est.¶Interdum accipitur pro multò,iungitúrque comparatiuo,ant superlatiuo.μαλλόν.Cice. de Claris Orato.Vir longè post natos homines improbissimus. Idem alibi, Illud homini longè optimum esse. ¶Accipitur etiam Longè aliquan

Universidad de Deusto Biblioteca

do pro eo quod barbari dicunt, *a longe*. Sic Virgil. 2. Georg. dixit, Litora longè resonantia. Ita etiam ferè accipitur apud Plautum in Trucul. Næ ista stimulū longè habet quę vsq; illinc Cor pungit meum. hoc est habet stimulum longum, vel a longè protensum. Longè prospicere futuros casus, est eos longè antè videre quàm eueniant. Cice. de Amic. Vt nos longè prospicere oporteat futuros casus Reipū. Longè gentium significat omnino longè: sicut, Nusquam gentium, nusquam locorum, idem significant quod omnino nusquam. Cicero Atti. lib. 6, Tu autem abes longè gentium.

Longulus, a, um, diminutiuum, vt, Longulum iter. Cic. Att. li. 19, Itaque eo die mansi Aquini, longulum sanè iter, & via inepta.

Longiusculus, scula, sculum, diminutiuum à comparatiuo Longior siue Longius, idem valens quod paulò longior. Cice. pro Archia, Quòd epigramma in eum feciſſet tantummodo alterius versibus longiusculis. Plin. lib. 10. cap. 36, Fœmininis passeribus longiusculum spatium.

Longulè, diminutiuum. Plaut. in Rud. Haud longulè ex hoc loco.

LONGIMANVS, ni, Cognomen fuit Artaxerxis Persarum regis, inde im posítum quòd alteram manum haberet longiorem. *μακρόχειρ*.

Longipes, pedis, omn. gene. Longos pedes, siue longa crura habens. *μακροσκελής*. Plin. libr. 30. cap. 4, Bupreſtis animal eſt rarum in Italia, ſimillimum ſcarabæo longipedi, hoc eſt longos pedes habenti.

Longæuus, a, um, Annoſus, ſenex, quaſi longi ævi. *πεμπτόβιος, μακρόβιος*. Vir. 6. Aenei. Quem tibi longæuo ſerum Lauinia coniunx Educet ſyluis regem, regúmque parentem. Idem 3. Aene. Surge age, & hæc letus longæuo dicta parenti Haud dubitanda refer. Cicer. in Catone, O miſerum ſenem qui mortē contemniendam in tam longæua ætate non viderit.

Longæuitas, tis, Annoſitas, ſenectus. *μακροβιότης, πολυετία*.

Longanimis, nime, penu. corr. Qui eſt perſeuerantis animi, æquanimiter tolerans quicquid ſibi acciderit. *μακροθύμος*.

Longanimitas, Pro tolerantia. *μακροθυμία*. Hieronymus, Longanimitas quæ alibi ſuſtentatio dicitur, à patientia differt.

Longitudo, inis, Prolixitas. *μακρότης, μῆκος*. Plin. lib. 11. cap. 25, Intelligi autem gracilitate & longitudine. Cic. 9. Philipp. Non longitudo itineris, non aſperitas viarum, non morbus ingraueſcens retardauit. ¶ Accipitur nonnunquam pro longo temporis ſpatio. Terent. in Heaut.

Vbi tevidi animo eſſe omiſſo, & ſuauia in præſentia.
Quæ eſſent, prima habere, neque conſulere in longitudinem,
Cepi rationem, vt neque egeres, neque vt hæc poſſes perdere. Cice. 7. Verr. Noctis longitudo ſtupris & flagitiis conterebatur.

Longinquus, a, um, Quod eſt remotū, diſtans. *ἀπέχων, μακρός*. Cic. Marcel lo. Nō dubito quid præſentes cenſeant, nos quidē lōginqui, & à teipſo miſſi in vltimas gentes. ¶ Aliquando ſignificat quod in longū tēditur. Claudianus, Sic qui vecturus longinqua per æquora merces Molitur tellure ratem. ¶ Aliquando ponitur pro externo & peregrino. *ἀλλοδαπός*. Ouid. de Triſt. Si mea longinquus viſcera piſcis edet. E longinquo, & E præſenti opponuntur. Plinius li. 7. ca. 51. Reperimus inter exempla Clazomenii, animam relicto corpore errare ſolitā, vagámque é longinquo multa annuntiare quæ niſi à præſenti noſci non poſſent. Ex longinquo veniens nobilitas, dicitur antiqua nobilitas. Plin. li. 10. cap. 42, Minor nobilitas quia non ex longinquo venit. &c. ¶ Ponitur aliquando pro diuturno. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Donec ipſe quoque longinquo morbo eſt implicitus. ¶ Aliquando pro longo. Plautus in Milite, Vitam longinquam darent. ¶ Nonnunquam pro fero ſiue lento. Plau. Mercat. Longinquum amanti iſtud. Longinquus ſermo opponitur breui. Plaut in Mil. Breuin' an longinquo ſermone? ¶ Longin quum loqui, id eſt diutius, & quod barbari dicunt, *tenere longum proceſſum*. Plautus in Mercat. Oratio næ odioſa eſt, quum rem agas, longinquum loqui: Equidem ad capita rerum peruenias.

Longinquitas, Ipſa locorum diſtantia. *διάστημα*. Cice, ad Cælium lib. 2. Propter longinquitatem, & propter latrocinia tardiſsimè omnia perferuntur. ¶ Aliquādo pro diuturnitate. Terentius in Hecyra, Hæc mihi nunc cura eſt maxima, vt ne cui mea longinquitas ætatis obſter, mortémve exoptet meam. Cæſar 1. belli Ciuilis. Tamen rei eius morā, temporiſque longinquitatem timebat. Cicero 2. de Finibus bonorum & malorum, Qui autem voluptate vitam effici beatam putabit: qui ſibi is conueniet, ſi negabit voluptatē creſcere longinquitate?

Longiſco, is, Longus fio. *μακρύνομαι*. Ennius, Neque corpora firma longiſcunt quicquam. Nonius.

Longurio, onis, Longus homo, & procerus à perticę, quam longurium vocant, ſimilitudine dictus. *προμήκης, ὑψαγὴς θὴς, ὑψίκηρυς*. Varro. Hic qui ante me eſt, neſcio quis longurio. Antiquum eſt.

Longurius, rii, Pertica longior quæ ſepibus hortorum, vel etiam bellicis traiici ſolebat ad eas confirmandas. *κάμαξ, δόκανα*. Varro de Re ruſt. lib. 1. cap. 14, Secunda ſepes ex agreſti ligno, ſed non viuit. Fit autem pa lis ſtatutis crebris, ac vigultis implicitis, aut latis per foratis, & per ea foramina traiectis longuriis ferreis binis aut ternis, aut ex arboribus truncis demiſsis in terram, deinceps conſtitutis. Idem lib. 2. cap. 7, Itaque in ſtabulis oportet clauſa habere oſtia ac feneſtras, & inter ſingulas à præſepibus interiicere longurios qui ea diſcernāt, ne inter ſe pugnare poſſint. Cæſar lib. 4. bel. Gal. Hæc directa materia iniecta contexebantur, ac longuriis, cratibúſque conſternebantur.

LOPADVSA, *λοπάδουσα*, Inſula inter Siciliam & Libyam e regione Thapſi, cuius meminit Strabo lib. vltimo.

Lopas, adis, *λοπάς*. Genus conchæ marinæ. Plaut. in Medico paraſito, Addito lopades, echinos, oſtreas. Dictæ lopades à vaſis culinarii genere, quod Græci *λοπάδια, καὶ λοπάδιον* appellant. Bayfius ſartaginem interpretatur. ¶ Eſt & Lopas, ſiue Lope, veſtimenti genus: in qua ſignificatione priorem ſyllabam producit, quum apud Græcos ſcribatur per *ω*.

Loquor, loqueris, locutus pe c, ſecundum Priſcianum, ſiue loquutus pe r 4. Propriè ſignificat verba qualiacunque profero. *λαλέω, φθέγγομαι*. Diſſerunt autem loqui, & dicere, quòd loqui ſit a natura: dicere, eleganter & facundè. Quanquam loqui aliquando pro dicere poſitum inuenitur. Plaut. in Menæ. Quos tu paraſitos loquere? Ibidem, Adoleſcens quæſo loquere tuum mihi nomen. Loqui ad voluntatem, apud Cicero nem in Paradox. eſt quod lubet, dicere. Loqui ad voluptatem, eſt ſermone ſuo voluptatem audientibus afferre. Cice. pro Quintio, Fateur ſe non dicere, nō ad voluptatē loqui poſſe. ¶ Loqui lapides, eſt ea loqui quæ ſic audientis mētē obtundunt offendūt, vt ſi lapidibus illius caput ferires. Plau. in Aulula. Quia mihi miſero cerebrum excutiunt tua dicta ſoror, lapides loqueris. ¶ Loquuntur hoc palàm. Cicero 5. Verr. Hoc quum palàm Decumani tota prouincia loquerentur. Loquuntur vulgò, ideſt vulgi in ore verſatur. Cicero 7. Verr. Quum vulgò loquerentur, ſuppoſitum in eius locum, &c. Loquuntur annales hiſtoriæ, hoc eſt, referunt, commemorant. Loquitur res ipſa, hoc eſt apertiſsima eſt, & ſermone non eget. Loquitur fama, hoc eſt homines famā ſecuti loquuntur. ¶ Dare aliquem loquendum chartis, dixit Martialis libro 5, Quem chartis, famæque damus populóque loquendum. ¶ Cōpoſita huius verbi ſunt, Alloquor, colloquor, circumloquor, deloquor, eloquor, interloquor, obloquor, præloquor, & perloquor: quorum ſignificata partim ſuprà explicuimus, partim infrà ſuis locis exequemur.

Locutus, ſiue Loquutus, participium. Hora. lib. 1. Epiſt. 7, Vt ventum ad cœnam eſt, dicenda tacenda locutus, Tandem dormitum dimittitur. Virgil. 1. Aenei. Sic ore locuta eſt.

Locutio, ſiue Loquutio, loquutionis, Sermo. Cic. in Ora. Quanquam enim omnis locutio oratio eſt: tamen vnius oratoris locutio hoc proprio ſignata nomine eſt.

Locutor, ſeu Loquutor, Qui nimium loquitur. *λαλᾶς*. Gell. Qui ſunt leues & ſutiles & importuni locutores.

Locutuleii, Sunt homines in verba prouecti, quos & blaterones, & linguaces dicimus, quorum lingua tam prodiga infrenique eſt, vt teterrima quadam colluuione verborū fluat ſemper, & æſtuet. *ἀδυεφλωσσεῖς*. Gell. lib. 1. cap. 15.

Loquacitas, atis, Multiloquium, inanis & immodica garrulitas. *πολυλογία, φλυαρία*. Cice. Torquato, Facit autem non loquacitas mea, ſed beneuolentia longior ea epiſtolas. Idem ad Atticum li. 7, Loquacitati ignoſces, quæ & me leuat ad te quidem ſcribētem, & elicit tuas literas.

Loquacito, as, Multùm loquor. *πτερμολογῶ*. Hierony. Si quando mulierculæ de diuitiis propriis, de filiis, de veſtibus, de mundi vanitatibus garulando loquacitent, vt moris eſt eis, fragantur. Vox noua eſt, quam a pud veteres non facilè inuenias.

Loquax, cis, Verboſus, garrulus. *λάλος, πτερμολόγος*. Cic. pro Cluē. Præterea ſeruum illum Nicoſtratū, quem nimium loquacem fuiſſe, ac nimium domino fidelem, &c. Idem lib. 2. de Orat. Quare iſtam artem totam dimittamus, quæ in excogitandis argumentis muta nimium eſt, in iudicandis nimium loquax, Hinc coruī & aliæ aues quę humanam vocem imitantur, loquaces dicuntur.

Loquacior, comparatiuum. *λαλίστερος*, & ſuperlatiuum loquaciſsimus, *λαλίστατος*. Cice. de Senectute, Et ſenectus eſt natura loquacior. Idem pro Flacco, Repentè homo loquaciſsimus obmutuit.

Loquaciter, aduerbium. Cic. pro Muræna, Quid huic tam loquaciter litigioſo reſponderit ille?

Loquela, læ, Sermo, quem loquendo proferimus. *λαλία*. Catullus, Verboſa gaudet Venus loquela.

Loquentia, tiæ, & Loquium, quamuis à loquor deducantur, non tamē eis vtimur, niſi in compoſitione: vt Breuiloquētia, breuiloquium: multiloquentia, multiloquium: magniloquentia, magniloquium. Similiter magniloquus, multiloquus, ſtultiloquus, blandiloquus, & huiuſmodi, quæ habent pen. corr. Valerius Probus tamen, teſte Gellio li. 1. cap. 1. affirmat Salluſtium loquentiam vſurpaſſe pro loquacitate. Sic enim legit, Satis loquentiæ, ſapientiæ parum. Vbi tamen vulgò legitur, Satis eloquentiæ.

Loquitor, aris, Garrio. multùm loquor, verba multa inaniter profundo. *φωνολογῶ*. Plaut. in Bacch. Eho tu loquitatúſne es gnato meo male? Vſus eſt hoc verbo Apuleius in Floridis.

Lora, æ, ſiue Lorea, Genus potionis eſt, quā Græci *δυτηρίαν* appellant, quaſi ſecundariam: velut apud nos tertiaria per vini caritatem: nam *δύτηρον* apud Græcos ſecundum dicitur. Plin. li. 14. cap. 10, Non poſſunt iure dici vina, quæ Græci *δυτηρίας* appellant, Cato & nos loram, maceratis aqua vinaceis, quanuis inter vina operaria numerentur. Tria eorum genera. Primum decima parte aquæ addita, quæ muſti expreſſa ſit, & ita nocte & die madefactis vinaceis, rurſuſque prelo ſubiectis. Alterum, tertia parte eius quod expreſſum ſit, addita aquæ, expreſſóq; decocto ad tertias partes. Tertium fæcibus vini expreſſum, quod fæcatum Cato appellat. Varro de Vita pop. Romani, Antiquæ mulieres maiores natu bibebant loram. Dicta lora quaſi lota, quòd ſiat ex vinaceis aqua dilutis. Vide Varronem de Re ruſt. libr. 1. cap. 54, & Columellam lib. 12. cap. 40.

Loramentum, Lorarii, vide LORVM.

Lorica, cæ, pe. prod. Eſt munimentū corporis, quale in Imperatorū antiquis ſtatuis videmus: quanuis generaliter accipiatur pro omni eo quo corpus aduerſus vim tegimus. Dicta autē putatur lorica à loro. Nam antiquitus, teſte Varrone, pectoralia ex crudo corio fiebant. *διφθέραι, σπολάδες*. Cic. pro Muræna, Deſcendi in campum cum firmiſsimo præſidio fortiſsimorum virorum, & cum illa lata inſigníque lorica, non quæme tegeret: etenim ſciebam Catillinam non latus, aut ventrem, ſed caput & collum ſolere petere. Liu. 5, ab Vrbe, Multóſque imperitos nādi, aut inualidos, graues loricis, aliiſque tegminibus hauſere gurgites. Virg. 3. Aen. Loricam conſertam hamis auróq; trilicem. ¶ Dicitur præterea lorica, in ædificiis quoddam quaſi ſepimentum & veluti peribolus, quæ nos tuetur à lapſu, *περίγλυος*. Lorica enim pars eſt murorum, & ſtructurarum. Vitruuius lib. 2, de lateritiis parietibus loquens, Quum enim in tecto tegulæ fuerint fractæ, aut à Ventis deiectæ, qua poſsit ex imbribus aqua perpluere, non patietur lorica teſtacea lædi laterem, ſed proiectura coronarum reiiciet extra perpendiculum ſtillas. Curt. lib. 8, Anguſta muri corona erat: non pinnæ, ſicut alibi faſtigium eius diſtinxerant: ſed perpetua lorica obducta tranſitum ſeperat. Itaq; rex hærebat magis quàm ſtabat in margine, clypeo vndiq; incidentia tela propulſans. Loricam appellat ſtructuram faſtigiatam, quę aquam pluuiam vtrinque diſpellit extra perpendiculum veluti ſuggrundulis promincntibus. Huiuſcemodi ſtructuræ à noſtris ſtructoribus Capiſtratæ appellantur. ¶ In pauimentis etiā ruderatis lorica appellatur corium è marmore tuſo cum calce & arena. Vitruuius li. 6, Itaque ſi neceſsitas vrgeat, vt minimè vitioſa fiant, ſic erit faciendum: Quum coaxatum fuerit, inſuper altera coaxatio tranſuerſa ſternatur, clauiſque præfixa duplicem præbeat contignationi loricationem: deinde ruderi nouo tertia pars teſtæ tuſæ admiſceatur. Varro li. 1. de Re ruſt. cap. 57, Parietes & ſolum opere teſtorio marmorato loricandi. Hæc Budæus. Cæſ. 5. bel Gal. Turres cōtabulantur: pinnæ, loricæq; ex cratibus attexūtur.

Lorico, cas, Loricam induo. *καθοπλίζομαι, θωρακίζω*. Plin. li. 8. ca. 24, Mox vbi pluribus eodem modo ſe coriis loricauit, in dimicationem pergit. ¶ Huius verbi compoſitum eſt dilorico, de quo alibi.

Loricatus ta, tum, participium, Lorica indutus. Liu. 3. bel. Pun. Statua eius indicio fuit Prænesteſe in foro ſtatuta, loricata, amicta toga, velato capite, &c.

Loricatio, Apud Iureconſ. accipitur pro ornatu domus ſpecioſo magis quàm neceſſario. *ὁρίγνωσις*.

Lorícula, læ, diminutiuum, Paruam loricam ſignificat. *περιθώριον*. ¶ Accipitur etiā pro munimento quod obſeſſores vrbium conſtruunt. Nam vltra iactum teli foſſam faciunt, eámque vallo, ſudibus, & tutriculis in ſtruunt, vt erumpentibus è ciuitate poſsint obſiſtere. Autor Vegetius li. 4. Cæſ. 8. bel. Gal. ſic ſcribit, Hæc imperat vallo XII pedum muniri, coroniſque pro hac ratione eius altitudinis inædificari. Foſſam duplicem pedum denūm, quinūm lateribus directis deprimi: turres crebras excitari in altitudinem trium tabulatorum, pontibus traiectis, conſtratiſque coniungi: quorum frontes viminea loricula munirentur, vt hoſtes à duplici propugnatorum ordine depellerentur.

Loripes, edis, pen. corr. Qui pedem in modum lori tortum habet. *ἰμαντόπους*. Iuuē. Satyra 2. Loripedē rectus derideat. Aethiopē albus. Plaut. Pœnu. Nequicquam hos patronos mihi eligi, loripedes tardiſsimos.

Lorum, ri, priore producta, Propriè ſignificat corrigiam ex corio: vnde habenas, & retinacula iumentorum, quæ ferè ex corio fieri ſolent, lora appellamus. *ἱμάς*. Ouid. 2. Metam. Colla iugo abrumpunt, abruptáq; lora relinquunt. Ibidē, Corripe lora manu. Virg. 3. Georg. -illi inſtant verbere torto, Et proni dant lora. volat vi feruidus axis. Idē li. 1. Aen. Fertur equis, currúq; hær et reſupinus inani, Lora tenens tamē. ¶ Præterea etiam lora dicuntur zonæ ac volumina ex corio bubulo, quibus pugiles vtebātur: quos & cęſtus appellabāt. ¶ Præterea quæcunque ligamina, lora dici poſſunt. Gell. Poſtea videbamus Androdum & Ieonem loro tenui reuinctum, vrbe tota circum tabernas ire. ¶ Et loramenta, quælibet ligamenta, etiam quæ ex tabulis fiunt. Hieron. Loramento ligneo circundatum ædificī fundamentum non diſſoluetur. Iuſtinus lib. 11. de nodo Gordio, Quum capita loramentorum intra nodos abſcondita reperire non poſſet, violentius oraculo vſus gladio loramenta cædit. ¶ Lorum etiam pro corrigia accipitur qua homines verberantur. Donatus, Lora apud veteres laura dicebantur à lauro triumphorum, ſub qua mos erat captiuos vinciri, ducíque per pompam. Ideo autem vt conditionis reminiſcantur, loris cædūtur. Vnde & Lorarii dicebantur: de quibus ſuo loco diximus. Terent. Adelph. Nam ſi moleſtus pergis eſſe, iam intrò arripiēre, atque ibi Vſque ad necem operiere loris 5. loris liber? Cic. 13. Philip. Quos Antonius deliciarum cauſa loris in conuiuio cædi iubebat à ſuis publicè. ¶ Item lora dicuntur corrigiæ, quibus lecti & ſellæ inſtruuntur ſuper quibus tomenta, vel culcitræ imponuntur. Martial. lib. 2. Recens ſella, linteiſq; loriſque. ¶ Hinc etiam funiculus aureus argenteúſve, qui collo geſtari ſolet, lorum appellatur. ¶ Inuenitur etiā lorus, *λῶρος*, maſ. gen. ſicut & corius, & collus Apul. Lorum quempiam ſinu ſuo depromit.

Loreus, a, um, adiect. Plin. libr. 18. cap. 31, Antiqui funibus, vitiſque loreis ea detrahebant. Sic apud Catonem cap. 3, Loreus funis.

Lorarii ſerui, à loro dicti ſunt, quorum officium erat aliquem ex conſeruis iuſſu domini aut vincire, aut loris cædere. *λωροδῆσαι*. Loriarorum frequens eſt mentio apud Plautum. ¶ Dicebantur præterea Lorarii, lictores aut miniſtri magiſtratuum, qui eis in prouincias proficiſcenti bus miniſtrabant, faſcéſq; præferebant. Cato idgenus hominesetiam Brutianos appellat: quoniā Brutii ignominiæ cauſa iuſsi ſunt à Romanis, vt magiſtratibus in prouincias cūtibus parerent, & præminiſtrarent ſeruorū vice, quòd primi totius Italiæ ad Annibalē deſciuiſſent.

LORYMA, *λόρυμα*, Locus eſt Cariæ, à regione Rhodi inſulæ. Plin. li. 5. cap. 28, & Strabo lib. 14.

LOTIS, idis, *λωτίς*, Nymphæ nomen eſt, quæ Priapum fugiens, in arborem loton fingitur tranſmutata. Ouid. 9. Metamorph.

Lotis in nymphe fugiens obſcœna Priapi,
Contulerat verſos ſeruato nomine vultus.

Lotometra, æ, Panis genus eſt ex ſemine loti herbæ confectum. Vide Plinium lib. 22. cap. 21.

LOTOPHAGI, pen. corr. *λωτοφάγοι*, Populi in Africa apud Syrtes, à loto nomen ſortiti, quòd arboris eius fructu credantur victitare: cuius cibus tam eſt dulcis vt aduenis incutiat patriæ obliuionem. Vnde quum Vlyſsis ſocii delati fuiſſent in Africam, & totum guſtaſſent, vix inde abducti ſunt, vt placet Homero lib. 9. Odyſſ. vide LOTOS.

Lotium, lotii, Vrina, à diſluendis corporibus appellatum. Eſt enim totius corporis lotio. *οὖρον*. Sueton. in Veſpaſiano, Reprehendenti filio Tito, quòd & vrinæ vectigal commentus eſſet, pecuniam ex prima penſione admouit ad nares, ſciſcitans num odore offenderetur: at illo negante, Atqui, inquit, è lotio eſt. ¶ Habet autem hæc dictio, quanuis à ſupino lotum fieri putetur, contra naturam primitiui primam ſyllabam coreptam. vide Vallam lib. 1. cap. 2.

Lotos, *λωτός*. Arbuſculæ, ſeu fruticis ſpecies Africæ familiaris, à Lotide nympha, quæ Priapum fugiens, in eam arborem fingitur commutata, nomen habens. Ouid. lib. 10. Metam. Amnicolæque iimul ſalices, & aquatica lotos. Hæc arbor (vt inquit Plinius lib. 23. cap. 17. & li. 21. ca. 17.) in Africa vocatur celtis: támque dulci eſt cibo, (nā myrti modo baccas fert) vt nomen etiam genti, terræque dederit, nimiſ; hoſpitali aduenarum obliuione patriæ. Ligno color niger: ad tibiarum cantus expetitur. Quare & à Poetis pro tibia ponitur. Quidam arbitrātur eſſe eam arborem quam Romani Viſciolum dicunt. ¶ Eſt etiam eodem nomine herba in Aegypto: quam Homerus inter herbas ſubnaſcentes deorum voluptati primam nominauit, Hæc recedentibus aquis Nili prouenit ſimilis fabæ, in cuius capite fructus eſt pauperi ſimilis: intus granea ceu millium, ex quo ineolæ faciunt panem, quem lotometram appellant. Vide Plinium lib. 22. cap. 21.

LOXIAS, *λοξίας*, Appollo dictus eſt, vel propter obliqua & tortuoſa responſa, quæ huius vates reddebant, quo facilius conſultoribus imponerent; vel quòd Appollo, id eſt Sol, Zodiacum obliquè pererret: *λοξὸς* enim Græcis obliquus eſt.

L ante Ꝺ V.

Lubet, buit, Veteres per u ſcribebant: quod nos per i. Vide LIBET. Plautus Amphitr. Ita verſipellem ſe facit, quando lubet. Ibidem, Tuus ſum, proinde vt commodum ſiet, lubet quicquid facias. Cic. de Senect, Idipſum tamen vt lubebit: quoniam, &c.

Lubens, tis, omnis gene. *ἑκούσιος*. Plautus Ciſtel. Aedepol factum id eſt lubenti animo. Idem Sticho, Lubente hercle me facies.

Lubens, Pro lubenter. Teren. Hea. Faciam boni tibi aliquid pro iſtac re, ac lubens. Idem Adel. Seruum haud illiberalem præbes te, & tibi lubens bene faxim. Plautus Caſ. Lubens fecero, & volens.

Lubenter, aduerbium, Id eſt lubenti animo. Plaut. Ruden. Nam qui dormiunt lubenter ſine lucro, & cum malo quieſcunt. Idem Capt. omnes profecti liberi lubentius Sumus, quàm feruimus.

Lubidinem, Veteres dixere à lubet, pro libidine. Plaut. in Trinummo.

Lubido eſt obſeruare quid agat. Idem Menæhmis,
Nam homini miſero malum ſi accedit ad malum,
Maior lubido eſt fugere, & facere nequiter.

Lubentia, tiæ, & Libentia, quemadmodum dicimus libet & lubet: Idem eſt quod voluptas, lautitia, deliciæ, iucunditas. *ἡσθή*. Gell. lib. 15. cap. 2, Cui libentiæ, gratiæq; omnes contiuiorū incognitæ ſint. Plautus in Aſin. Lubentiorē te faciā, quā lubentia eſt. Quo in loco Lubentiā videtur accepiſſe pro dea quadam voluptatum deliciarúmque præſide.

Lubricus, a. um, pen. corr. Quaſi labricus. *ὀλισθηρός, γλοιώδης, σφαλερός*. Propriè enim lubricus locus dicitur, teſte Valla libr. 4, in quo quis nequit conſiſtere: quales ſunt herbæ perfuſæ ſanguine, aut terra argilloſa humectata, aut marmora læuigata, terra glaciata, aqua gelata, cæteráque huiuſmodi, vbi commodè veſtigium figere non poſſumus. Virg. 5. Aene. Et ſeſe oppoſuit Salio per lubrica ſurgens. ¶ Lubricum item dicitur, quod ſi comprehendatur, manibus elabitur, facilèque effluit: vt, Piſcis lubricus, qui facilè manibus effluit, dum contrectatur. Virgil, 2. Aene. Lubrica conuoluit ſublato pectore terga. Et alibi, Adytis quum lubricus anguis ab imis. Inde figuratè adoleſcentia lubrica dicitur, quòd procliuis ſit ad lapſum. Cicer. pro Cælio, Viæ adoleſcentiæ lubricę, quibus illa inſiſtere, aut ingredi ſine caſu aliquo, aut prolapſione vix poteſt. Lubrici oculi, id eſt mobiles: ſicut dicitur pes lubricus, qui eſt in lubrico, Cicero li. 2. de Nat. deo. Natura oculos fecit lubricos, & mobiles. ¶ Ponitur aliquando pro fallaci & qui multas elabendi nouit vias. Virgil. 11. Aene. Nequicquam patrias tentaſti lubricus artes. ¶ Lubricus locus per tranſlationem dicitur pro difficili & incerto. Cicero 2. Offic. Qui locus eſt ſane lubricus: quoniam vix inuenitur qui laboribus ſuſceptis periculiſque aditis, nō quaſi mercedem rerum geſtarum deſideret gloriam.

Lubricè, aduerbium, pen. corr. Inconſtanter & parum ſyncerè. *γλοίως*. Cice. 2. Philip. Et lubricè verſatus in bello eſt.

Lubricum, ci, pen. corr. ſubſtantiuum. *τὸ γλοιῶδες*. vt, Lubricum itinerum, Tacitus li. 18, Et lubrico itinerum adépta equorum pernicitate. idem li. 1, Illi ſanguine ſuo, & lubrico paludum lapſantes, &c. Idem li. 19, Per anguſta, & lubrica viarum flexerunt.

Lubrico, as, Lubricum facio. *γλοίω, ὀλισθηρὸν ποιῶ*. Iuuenalis, Qui Lacedæmonium pytiſmate lubricat orbem.

LVCA, *λῦκα*, Ciuitas Tuſciæ, à qua Lucenſes dicuntur qui in ea habitant, vel qui in ea orti ſunt. Dicta à Lucomone Hetruſcorum Rege. De hac vel qui in ea orti ſunt, Dicta à Lucomone Hetruſcorum Rege. De hac vel qui in ea orti ſunt, Dicta à Lucomone Hetruſcorum Rege. De hac Strabo li. 5, Luca vrbs eſt ad montes Lunæ incumbentes, vbi plerunque vicatim habitant: regio tamen virorum probitate floret: & robur militare hinc magnum educitur, & equitum multitudo, ex quibus Senatus militares cepit ordines.

Lucæ boues, ſiue Lucanæ. Dicti ſunt elephantes, eo quòd in Lucania primùm viſi ſint, eo tempore quo Pyrrhus Romanis bellum inferebat. Plin. li. 8. cap. 6, Elephantes Italia primùm vidit Pyrrhi Regis bello: & boues lucas appellauit in Lucanis viſos. Dicti autem ſunt boues, eo quòd Itali ad ea vſque tempora maius animal non noſſent, quàm bouem. Næuius, Atque prius pariet locuſta bouem lucam.

LVCANI, *λευκανοί*, Populi Italiæ à Samnitibus oriundi, ſecundum mare extenſi, Silaro fluuio à Picentinis, Lao à Brutiis dirempti: quorum oppida præcipua fuerunt, Velia, Pæſtum, & Buxentum, aliáque nonnulla

Universidad de Deusto
Biblioteca

quæ vide apud Plinium lib.2.ca.5,Horatius lib.2.Serm.saty.8,Lucanus an Appulus,anceps.

Lucanica, Genus farciminis ex porcinis carnibus,à Lucanis populis primum innentum.ἀλλᾶς.Martial.lib.13,

Filia Piceræ venio lucanica porcæ:
Pultibus hinc niueis grata corona datur.

LVCANVS, Nomen proprium Poetæ,Senecæ, viri vndecunque doctissimi,& grauissimi Tragœdiarum scriptoris,nepotis.Hic bellum ciuile inter Cæsarem,& Pompeium gratissimo carmine perscripsit. Item Orphæum Tragœdiam,muitáq; alia quæ hodie non extant. Periit incisa iussu Neronis vena,iam Consul designatus,propterea quòd inter eos nominatus esset qui cum Pisone coniurarant. Vide latius vitam eius apud Crinitum.

Lucar,Pretium(inquit Festus)quod ex lucis captatur:vel erogatio quæ in lucis fiebat.Et Lucaris pecunia,quæ in luco erat data.

Lucaria,orum,Festa quæ in luco Romani faciebant,qui permagnus erat inter viam Salariam & Tyberim.eo quòd victi à Gallis, fugientes è prælio ibi fese occultauerant.Festus.

Lucellum,vide LVCRVM.

LVCENTIA,Citerioris Hispaniæ vrbs,& Romanorum quondam colonia,vt scribit Ponponius Mela lib.2.

LVCENTVM,Hispaniæ Tarraconensis oppidum à superiore diuersum, quod Ptolemæus li.2.cap.6,statuit supra Carthaginé,occasum versus.

Luceo, vide LVX.

LVCERES,sine Luceren ses,Tertia pars erat populi Romani tempore Romuli Romanorum Regis.Cõstat enim,autore Liuio, receptis iam in vrbem Sabinis,populóq; aucto,Romulum omnem populum in tres secreuisse tribus:quarum vna Tatientium appellata est à T.Tatio Sabinorum duce:altera à Romulo Ramnensium:tertia Lucerum à Lucumonibus, hoc est à Tuscis (vt refert Varro) qui pugnanti aduersus Tatium Romulo suppetias tulerunt.

LVCERIA,λειμὼν, Vrbs Apuliæ,Ausonum colonia.Plin.lib.3.cap.11.

LVCERVS.λευκήρεως, Ardeæ rex, qui auxilio fuit Romulo aduersus Tatium.

Lucerna, Lucesco, vide LVX.

LVCETIVS,λυχνίτης,Dictus est Iupiter,à luce quam præstare hominibus putabatur.Sic Iuno Lucetia,q› lucis causa sit,parturientes adiuuãs.

Luci,aduerbium, Lucidus, Lucifer, Lucifuga,vide LVX.

LVCILIVS,Poetæ vetustissimi nomen, patria Aurunci, qui primus Latinorum Satyram scribere aggressus est.Obiit apud Neapolim anno ætatis suæ quadragesimo sexto publicóq; funere elatus fuit. De Lucilio vide Quintilianum li.10,& Horatium lib.1.Ser.saty.5,Hinc omnis pendet Lucilius hosce secutus,&c.

LVCINA,pe.pro.Dea partuum præses: teste Seruio,quæ & Iuno dicitur & Diana,λοχεία.Teren.in And.Iuno Lucina fer opem.Virgil.in Pollione,Casta fauc Lucina,tuus iam regnat Appollo.Quo in locò manifestè accipitur pro Diana.Cic.lib 2.de Nat.deo.Luna à lucendo nomi nata sit:eadem est enim Lucina.Itaque vt apud Græcos Dianam,eámque luciferam,sic apud nostros Iunonem Lucinam in pariendo inuocant:quæ eadem Diana omniuaga dicitur,non à venando,sed quòd in septem numeratur tanquam vagantibus.Dicta Lucina , quòd partum ferat in lucem,Plinius lib.16.cap.44,putat Lucinam dici , quòd oculis præsit & luci,Sunt qui à luco deducant, qui Romæ Iunoni facer est in Exquiliis.Ouid.lib.2.Fasto.

Gratia Lucinæ dedit hæc tibi nomina luctus:
Aut quia principium tu dea lucis habes.

Lucinos.Dicimus quibus sunt parui vtrinque ocelli,& breuis visus. Illud enim videtur innuere.Plin.li.11.cap.37,si vulgatis editionibus adhibeamus fidem.Ab iisdem(inquit)qui altero lumine orbi nascerentur,coelites vocantur.queis parui vtrinque ocelli,Lucini, iniuriæ cognomen habuere.In quibusdam tamen venerandæ vetustatis exemplaribus sic legitur,Ab iisdem qui altero lumine orbi nascerentur,coelites vocabantur:queis parui vtrinque,ocellæ.

LVCIVS, Prænomen est Romanis familiare: quod idcirco illi qui primò hoc prænomine sunt appellatus,impositum creditur, quòd prima luce esset natus.Sic Lucia nomen mulieris, penul.corr. proferri debet contra cõmuné abusum.¶ Lucius Ostius,tépore bellorũ ciuiliũ patrẽ suum proscriptũ,quem Triumuiri ad supplicium per quirebant,latentem prodidit,vt eius bona acciperet. Autor Plutarchus in Romulo.

LVCRETIA, Romanæ castitatis præcipuum lumen,filia Tricipitini Præfecti vrbis,& vxor Collatini,quam Sext. Tarquinius, quum precibus exorare non posset,vi oppressit:tristicto enim gladio in cubiculum irruens,mortem minabatur ni voluntati suæ obsequeretur: addebátq; se cum mortua iugulatum seruum positurũ,vt in sordido adulterio necatà diceretur:quibus minis illa perterrita , vt infamiæ suspicionem effugeret,expugnari sese passa est,Quo facto fœmina , conuocatis patre,marito,cæterisque amicis,obortis repentè lachrymis tyranni flagitium detexit,& educto cultro,quẽ sub veste occultum habebat , sese statim confodit.Qua re moti pater cum marito & cæteris amicis, populo ad arma cõcitato reges expulerunt.Vide hæc latius apud Liuium ad finẽ li.1.ab Vrbe.Martial.Esse videbaris,fateor,Lucretia nobis , &c.

LVCRETILIS,pen.corr.Mons fuit in Sabinis:de quo Horatius libro 1. Carm,Velox amœnum sæpe Lucretilem Mutat Lycæo Faunus.

LVCRETIVS,Poeta antiquissimus, qui Ciceronis tamen ætatem non multò antecessit.Scripsit de rerum natura libros sex,qui etiam hodie leguntur.Extat honorificum de eo elogium apud Ouidium in Eleg.

Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras quum dabit vna dies.

Lucrificabilis, Lucrifuga,vide LVCRVM.

LVCRINVM,Dauniorum est oppidum in Apulia,vt scribit Strabo li.6,

& Pomponius lib.2.

LVCRINVS,pen.prod.λιμένες.Lacus Campaniæ in sinu Baiano , contra Puteolos,propinquus Auerno lacui , adeo vt in maximis quandoque tempestatibus coniungi soleant.Dictus à lucro, propter multitudinẽ piscium qui ibi capiebantur.De vtroq; Martialis, Dummodò Lucrino,modò se permittit Auerno.

Lucrum,cri,Quæstus,vel vtilitas.ἀργυρικὸς.Terent.in Heaut.Nam ille haud scit,hoc paulùm,lucri quantũ ei damni apportet.Cice.5.Tusc. Alii emendi,aut vendendi quæstu & lucro ducerentur.Ouid.3.de Arte, Ira subit deforme malum,lucrique cupido, Iurgiáque & rixæ,sollicitúsq; dolor.¶ Lucri est:veteres vti sunt pro prodesse,vel vtile est. Plautus in Amph.Lucri est,quod miseriam deputat. ¶ Frequẽtius pro eodem dicimus,Lucro est.Cice. Quibus vti nostrũ eeciderint,lucro futurum est. Deputare in lucro,est tanquam lucrum æstimare. Terent.in Phorm.Quicquid præter spem eueniet , omne id deputabo in lucro. Pro eodem etiam dicimus Ponere in lucro.Cicer.pro Flacco , Quiescant igitur,& me hoc in lucro ponere,atque aliud agere patiantur.

Lucrosus,sa,sum,Plenum lucro.κερδαλέος. Plin.li.18.ca.12.Et auctionibus eam adhiberi lucrosum putant. Ouid. 2.Amor.eleg. 10, Cur mihi sit damno,tibi sit lucrosa voluptas,Plin.li.18.cap.31,Id peræquè lucrosũ mum.Idem li.37.cap.12,Neque est vlla fraus vitæ lucrosior.

Lucellum,li,diminutiuum,Parum lucrum.κερδίον.Horat.2.Serm.satyra 5.De sene gustarit tecum partita lucellũ.Cic.5.Verr. Age, quid tum si Apronio deliciis Prætoris lucelli aliquid iusti sunt dare? putate Apronio datum:si Apronianum lucellum,ac non Prætoria præda vobis videbitur.

Lucrificabilis,le. Id est lucrum afferens.κερδαλέος.Plaut. Persa,Næ hic tibi dies illuxit lucrificabilis.

Lucrifuga,Qui lucrum fugit.κερδοφόβης.Plaut.in Pseud. -Venus hæc mihi Bona dat,quum hos hic adigit lucrifugas,damni sui cupidos.

Lucriones,Dicti sunt qui vndique lucrum aucupantur.φιλοκερδεῖς.

Lucror,aris,Id est lucrificio.κερδοσκοπεῖσθαι,κερδαίνειν,κερδᾶσθαι. Cice.in Parad.An virum bonum dices , qui depositum nullo teste , quum lucrari impunè posset,auri pondo.&c.Idem 7.Verr.Pretio certo missos facere nautas , missorum omne stipendium lucrari. Morem fati lucrari, Statius 9.Thebaid.

Lucrifacio.cis,Idem quod lucrari,κερδαίνω.Cic.5.Verr.Iam verò omnem exærario pecuniam lucrifactam videtis.Lucrifacere iniuriam,est impunè alicui iniuriam inferre,nullámque ob eam pœnam luere. Plin.li.7.cap.39,Quam quidem iniuriam lucri fecit:ille mercatus in luctu ciuitatis,quoniam arguere nulli vacabat.Martial.li.8,Emi laecrnas millibus decem Bassus: Tyrias coloris optimi lucrifecit. Varro li.3. de Re rust.cap.4,Atq; adeo non dissimulabo,quod volo de ornithone primùm,quòd lucri fecerunt hoc nomen turdi.

Lucrisio.Cice.5.Verrina, Quid si ostendo in hac vna emptione lucrisieri tritici modios centum?

LVCTATIVS Catulus,Romanus ciuis fuit,qui primo Punico bello trecentis nauibus aduersum Pœnos profectus , sexcentas eorum naues commeatibus & aliis oneribus impeditas apud Aegates inter Siciliã, & Africam depressit,finémque bello imposuit:pacem petentibus hac cõditione cõcessit,vt Sicilia, Sardinia,& cæteris insulis inter Italiam, Aphricámq; decederent:Hispania citra Iberum fluuium abstinerent.

Luctiferus, Luctificus, Luctisonus, vide LVGEO.

Luctor,ctaris, deponens, Propriè significat lucta contendo : quod sit quum duo se inuicẽ complectentes,alter alterũ in terrã deiicere conatur.παλαίω.Virgil.6.Aenc.Contendunt ludo , & fulua luctantur arena. ¶ Per translationẽ accipitur pro contendere,vel repugnare. Cic.1.de Orat.Tum ridens Scæuola,Non luctabor,inquit,tecu Crasse amplius.

Luctatio,Ludus quo alius alium nititur in terrã prosternere.πάλαισμα. Liu.1.bel.Pun.Terra tibi luctatio erat,vtà lubrica glacie nõ recipiente vestigium,&c.¶ Per translationem accipitur pro pugna siue cõtentione,seu concertatione.Cic.2.de Finib.Nam cum Academicis incerta luctatio est,qui nihil affirmant. ¶ Composita sunt Colluctor,συμπαλαίω.Inde Colluctator verbale,qui cũ altero luctatur.ἀνταγωνιστής. Lactant.de Opific.Nam & ille colluctator & aduersarius noster,scis quàm sit astutus,& idem ipse violentus. Obluctor , acrius contra aliquem nitor.ἀντιπαλαίω.Colum.li.7.Quum in proscindendo aut duriori solo , aut obuiæ radici obluctatus conuellit armos. Reluctor, pro repugno.ἀντιπάλλω,ἀντιπαλαίω.Colu.li.1,Nam quum veteri astrui tur recens ædificium,quasi assurgenti reluctans , oneri cedit. Quintil. Quum à me quidam familiariter postularent vt aliquid de ratione dicendi componerem,diuisum equidem reluctatus.

Luctator,Qui lucta cum altero contendit.παλαιστής.Ouid.in Ibin ,Vt iacet Aonio luctator ab hospite fusus,Plaut.Pseud.-magnũ hoc vitium vino est:pedes captat primùm: Luctator dolosus est.

Luctatus,tus,tui,Idem quod luctatio.πάλαισμα.Plin.libr.8.cap.12,Scit ille imparem sibi luctatum contra nexus.

Luctamen,inis,Idem.Virg.8.Aen.Remo vt luctamen abesset. Miserum luctamen,Valer.Flac.2.Argonau.

Lucto,as,Veteres dicebant pro eo quod nunc vsitatius dicimus luctor παλαίω.Terent.in Hecyra,Dicitque se illi anulum,dum luctat , detraxisse.¶ Inde etiam legitur compositum Deluctо. Plau.in Trin. Quibus ærumnis delu ctaui,filio dum diuitias quæro?

Lucta,æ.Certaminis genus,vnum ex Græcorũ pentathlo,quo alius alium prosternere in terram nititur.πάλη.

Luctus, Luctuosus, vide LVGEO.

Luculentus, vide LVX.

LVCVLLVS,λούκολλος,Nomen nobilissimi Romani,& ditissimi , Pompeii.& Cicer.æqualis:qui in Quæstura amplissimũ populo munus edidit.Prætor Africam iustissimè rexit,Aduersum Mithridatem missus,

collegam

collegam suum Cottam Chalcedone obsessum liberauit. Cyzicon obsidione solut.Mithridatis copias ferro & fame afflixit,eúmq; regno suo Ponto expulit:quem rursum cũ Tigrane rege Armeniæ bellum instaurãtem magna felicitate superauit. Nimius in habitu,maxime signorum & tabularum amore flagrauit. Ingruescente deinde ætate,quum iam desipere cœpisset,tutela eius M. Lucullo fratri permissa est.Vide latius vitam eius apud Plutarchum.

LVCVMONES,λουκουμῶνες, Olim dicti sunt Tusci quidam:qui quòd Romulo aduersus Sabinos suppetias tulissent,in ciuitatem recepti, Lucerentium tribui nomen fecerunt Autor Varro.

Lucus,ci,Nemus arboribus densum,deo alicui sacrum:à luceo per antiphrasin dictum,teste Seruio,eo quòd non luceat:quoniã quum nullę illic arbores propter religionem cæderentur,opacus & sine luce erat. ἄλσος τέμενος. Valla libr.4,Lucus nequaquam cæduus est,quin potius manu consitus,religiosúsque atque vel alicui deo,vel alicuius hominis cineribus consecratus.Ideóque aut circa delubra numinum , aut circa sepulchra positus est. ¶ Sunt alii qui non per contrariũ dictum putent,sed propter lumina crebra sacrificiorum,quæ ibi nocturno tẽpore fiebant.Virg.1.Aen.Lucus in vrbe fuit mediâ,lætissimus vmbra. Vbi Seruius,Vbicunque Virgilius lucum ponit,sequitur etiam consecratio:vt, -luco tum fortè parentis Pilumni Turnus sacrata valle sedebat.Idem 6.Aen.Nulli certa domus:lucis habitamus opacis.Cice. pro Milone,Vos enim Albani tumuli atque luci:vos inquã imploro, atque obtestor. ¶ Lucus Martis dictus est in quo Mars Iliam Vestalẽ virginem compresit,vt est apud Iustinum & Plutarchum. ¶ Fuit & Martis lucus apud Colchos,in quo poetæ finxerunt aureum Phryxei arietis vellus à peruigili dracone asseruari. Meminit huius luci aliquoties Valerius Flaccus in Argonauticis .Itẽ Iuuenal.Satyra 1,Nulli nota magis domus est sua,quàm mihi lucus Martis,&c.

LVCVS Augusti,Ptolemæo lib.2.cap.6,Vrbs Cæpororũ,in tractu Hispaniæ Tarraconensis,quam Augusti turrim Pomp.Mela nominat.

LVCVS Feroniæ,Oppidum est Tusciæ mediterraneum , non procul à Luca,teste Ptolemæo lib.3.cap.5.

Ludia.Ludibrium,Ludicrè,Ludificо,Ludimagister, Ludius, Ludo, vide LVDVS.

Ludus.di,Dicitur in factis,inquit Valla,iocus in verbis.παιδιὰ. Est enim propriè ludus,quoduis ludicrum ad animi recreationẽ,vel corporis exercitationem fieri solitum,propositá tamẽ quadam lucri spe, & damni periculo.Nam quæ ad solam voluptatem fiunt,eodẽ Valla teste,Lusus propriè dicuntur,vel Lusiones. Vnde Ludum aleæ,melius dicimus quàm lusum:& contrà, Lusum trochi,melius quàm ludum. ¶ Accipitur tamen aliquando ludus pro ioco,& iocus pro ludo. Horatius lib.1.Serm.satv.1,Sed tamẽ amoto quæramus seria ludo.Ouid. lib.3.de Ar.amã.Mille facesse iocos,turpe est nescire puellã Ludere: ludẽdo sæpe paratur amor.In priore exemplo ludus ponitur pro ioco,opponitúrque serio.In posteriori iocus ponitur pro ludo:sed hoc rarius.Nam ferè ludus ita accipitur vt de factis dicatur:& præcipuè de priuatis quibusuis ludicris. ¶ Nã spectacula publica magis ludi dicũtur in numero plurali:vt,Ludi Megalenses,Ludi Circenses,Ludi Apollinares,Ludi gladiatorii.Sed de his postea. ¶ Accipitur etiã Ludus frequentissimè pro ipso loco in quo aliquid exercitii fit,in quo scilicet aut vires corporis aut ingenii ácumẽ exercemus,aut etiã in quo pueri institúuntur à suis præceptoribus:quod etiã Græci ἀπὸ τοῦ γυμνάζειν,hoc est ab exercendo,vocant Gymnasium. Sic dicimus Ludum palestræ, ludum pilæ,ludum gladiatorium,ludum literarium,pro ipso loco in quo huiusmodi rebus exercemur,aut instituimur.Aconius, Omnẽm scholam Ludum dixere Romani.Cic.lib.2.de Orat.Tum hoc in ludo non præcipitur;faciles enim causæ ad pueros deferũtur. Quo in loco Cicero ludum dixit pro schola Rhetorum.Sic ludus literarius,dicitur schola in qua pueri literis dant operam.Plau.in Mercat.Hodie ire in ludum occœpi literarium. ¶ Ludimagister,qui præest ludo literario, de quo paulo pòst suo loco. Ludum aperire,est ludimagistrum agere. Cicero ad Pætum lib.9.Epistol.Dionysius tyrannus quum Syracusis expulsus esset,Corinthi dicitur ludum aperuisse. ¶ Per trãslationem etiam ludus dicitur pro re iucunda,& minimè difficili.Cice.de Orat. Omnium cæterarũ rerum oratio,mihi crede,ludus est homini nõ hebeti. ¶ Ludos reddere Terent in Andria,Hiccine me si imparatum in veris nuptiis Adortus esset,quos mihi ludos redderet:id est vt me luderet,siue irrideret. ¶ Ludos quoque aliquem facere,est aliquem irridere.κατεμπαίζειν,καλαμβᾶσθαι. Plaut.in Capt.Nũc is te ludos facit.Et absolutè,ludos facere,est quod Gallicũ vulgus ait, se gaudir,se mocquer, Terent.in Phormio.Vt ludos facit! ¶ Ludum noui,à Plauto dictum est eleganter , pro eo quod est perspicio technam , intelligo dolum, Nempe in Amphitryone,-atat,noui iam ludum : Id Sosiæ factum est opera. ¶ Ludos operam facere,est operam perdere.Plaut.in Rud.Iam nunc & operam ludos facit,& retia. ¶ Aliquando ludus pro cantileno.Ita enim hoc in loco ludum interpretatur Seruius. ¶ Ludo,ablatiuus ponitur pro per ludum.Virg.lib.6.Aen. Qua ludo indutus belli simulachra ciebat. ¶ Lusus verò,& lusio(vt iam diximus)ad voluptatem magis pertinent,sine vlla spe lucri,aut periculo damni:& puerorum propriè dicuntur.Quint.lib.1,Nihil me lusus offenderit.Et paulo pòst,Sunt etiam nonnulli acuendis ingeniis non inutiles lusus.Cice.de Finibus lib.5. Infantes lusionibus vel laboriosis delectantur. Idem lib.de Senectute,Sibi igitur alii habeant arma , sibi equos, sibi hastas,sibi clauam,sibi pilam,sibi natationes & cursus: nobis senibus ex lusionibus multis talos relinquant & tesseras. ¶ Ponitur tamen quandoq; lusus pro ludo,& ludus pro lusu:similiter lusus pro ioco:oppónitúrq; serio,quemadmodum & iocus.Plinius lun.Aristoni,Quos, quantóque autores sequar , facilè impetrari posse confido,vt errare

me,sed cum illis sinant,quorum non seria modò , verùm lusus etiam exprimere laudabile est. ¶ Ludi verò,tantùm plurali numero,spectacula publica significant.ἀγῶνες,πανηγύρεις. Cic.in Verrem,Inter binos ludos.Idem Philip.10.de Bruto loquens, Qui ne Apollinares quidem ludos,pro sua,populique Romani dignitate apparatos,præsens fecit. Sic ludos gladiatorios potius dicimus , quàm ludum gladiatorium, quoties vnum,pluráve paria gladiatorũ depugnatura in arenã producuntur. Contra pro loco vbi gladiatores instituuntur, melius ludum gladiatorium dicimus in numero singulari. Legitur tamen aliquando ludus gladiatorius pro publico spectaculo.Quintilianus in Declamat.pro gladiatore, Quòd me diu piratæ in carcere retentum, quia redemptorem illis diuiterm promiseram patrem,in ludum venderunt,hoc est vt me exhiberent in ludis gladiatoriis. Frequentius tamen in hac significatione numero plurali vtimur.Sic dicimus Apparare ludos,facere ludos. pro edere. Facere ludos alicui numini,hoc est in honorem alicuius numinis spectacula exhibere Item committere ludos , id est celebrare.Cice.ad Quintum fratrem lib.3,Hæc scripsi ad octauum Calendas Nouembris,quo die ludi committebantur. Fuerunt apud Græcos quatuor ludorum genera præcipua, scilicet Olympici,Pythii,Isthmici,& Nemæi,de quibus dictũ est in dictione CERTAMEN. Ludi apud Romanos etiam quatuor erant,Megalenses, Funebres,Plebeii & Apollinares.

Ludius,dii,& Ludio,onis,Pro ioculatore,histrione.ὀρχηστὴς,χορευόμενος. Liuius.Acciti ex Herruria ludiones qui ad tibicinis modũ saltabat.Cic. pro P.Sext.Ipse ille maximè ludius,non solùm spectator,sed actor,& ἀφέστως.Ouid.1.de Arte,Ludius equatam ter pede pulsat humum.Liu. 9.bel.Maced.Et conuiualia ludionum obiectamenta addita epulis.

Ludia,diæ,Dicitur mulier gesticulatrix,quæ saltu,& gesticulatione spectatores oblectat.ὀρχήστρια. quemadmodũ viri,qui artem eam exercent,ludiones dicuntur,vt iam dictum est.Martial.lib.5,Hermes cura, labórq; ludiarum.Martianus de Nuptiis Philologiæ,Ludiam quandã Gaditanam saltantem vidimus semteinctam.

Ludi magister,Qui ludo literario præest.γραμματιστήρης.Cic.1.de Na.deo. Sed quum agellus eum non aleret,vt opinor,ludimagister factus est.

Ludimagistri(inquit Absconius) dicuntur qui primas literas docent.

Ludibundus,li est quasi ludens.& nullo negotio.παίζων.Cic.4.Verrina,Si Vulterium habebis,omnia ludibundus perficies. Idem ad Tironem, Postero die in Italiam ad Hydruntem ludibundi peruenimus.

Ludo,is,si,sum,Notæ est significationis,& contruitur ferè cum ablatiuo eius rei,qua luditur.παίζω.Teren.in Adel.Ita vita est hominum , quasi quum ludas tesseris.Cic.in Anton.O hominẽ nequam,qui non dubitarit vel in foro alea ludere! Idem de Orat.Vt qui pila ludũt non vtũtur in ipsa lusione artificio proprio palæstræ:sed indicat ipse motus didicerin:ne palæstram,an nesciant. ¶ Nonnũquam etiam cum accusatiuo.Sueton.in Augusto,Aliquãdo vt vincat,ludit assiduè aleam. ¶ Sic dicimus ludere ludum,& ludere ludo.Terent.in Eunucho.Consimilè luserat iam olim ille ludum.Plaut.in Mostel.Scis solere illam ætatem tali ludo ludere. ¶ Ludere alieno corio,est in re aliena municum se præbere & liberalem:vt contrà, Ludere suo corio,est de suo largiri,aut suo sumptu periculóq; quippiam aggredi.Martialis lib.3, Das gladiatores sutori Regule cerdo: Quódq; tibi tribuit fibula,ficа rapit. Ebrius es:neq; enim faceres hoc sobrius vnquam, Vt velles corio ludere cerdo tuo. ¶ Interdum est deridere,iocari,leuiter,siue scurriliter loqui , vel alterum deludere,siue eludere.διατρυφᾶν,καλαμβᾶσθαι. Plaut.in Asinaria, Nec me cur ludatis scire possum.Terent.in Adelphis,Quur non ludo hunc aliquantisper? melius est , Quandoquidem hoc nunquam mihi voluit credere.Plin.ad Fab.Ludere me putas?serio pero. ¶ Interdum moueri.Terent.in Adel.Congrum istum maximum in aqua finito ludere paulispер.Virg.lib.9.Aen. -geminos huic vbera circum Ludere pendentes pueros. ¶ Interdum canere,pulsare. Gellius,Is optimè ludere à magistro eius dicitur. ¶ Interdum versibus scribere,sed nonnisi in opusculis ferè,qualia sunt Epigrammata,& huiusmodi opuscula,lusus dicuntur.Virgil.1.Ecloga, Ludere quæ vellem calamo permisit agresti. ¶ Interdũ amittere,perdere.Terent. in Phorm.In illis fructus est,in his opera luditur. Nam ludere operã, est ipsam perdere,& frustra laborare.Plaut.in Casina,Si nunc me suspendam,meam operam luserim.Vbi notandum,ludo modò actiuũ, modò neutrum esse,vt ex iis quæ scripta sunt,intelligi licet. ¶ Interdum decipere.ψιθυρίζειν.Virgil.lib.1.Aeneid,Vana spe lusit amantem. ¶ Ludere aliquem dolis,est dolo circunuenire.Terent.in Eunucho, An potius hæc pari æquum est fieri,vt à me ludatur dolis? ¶ Ludere in numerum , est saltare ad rhythmi modum , & sonum cantilenæ. Virgil.in Sileno, Tum verò in numerũ Faunósque,ferásque videres Ludere. ¶ Ludunt mea verba,venustè dicitur,pro inaniter iactantur, incassùm volant,& tanquam ludibria sunt.Propert.lib.2, Non audis, & verba finis mea ludere, Fortassè legendum est,Verba finis me ludere:vt dicamus ludere verba,quemadmodum dicimus,ludere operam, hoc est perdere. Lusum ire.Horat.1.Serm.saty.5,Lusum it Mecœnas, dormitum ego,Virgiliúsq;.

Lusus,a,um,participium,Deceptus,falsus.ψευδὴς.Cic.lib.2.de Fin.Sed & illum quem nominaui,& cæteros sophistas,vt è Platone intelligi potest,lusos videmus à Socrate.

Lusito,as,frequentatiuum. Plautus Capt.Nam vbi illò aduenì, quasi patritiis pueris,aut monedulæ,aut anates,aut coturnices dãtur quibuscum lusitent

Lusor,oris,verbale,Qui ludit aut decipit.Plaut.Amphi. Quid enim censes,te vt deludam contra lusorem meum, Qui nunc primùm te aduenisse dicas,modò qui hinc abieris? Ouid.4.Trist.eleg.9,Ille ego qui fueram tenerorum lusor amorum.id est scriptor.

Lusorius,a,um,Quod ad ludum spectat:vt, Tabula lusoria, in qua tesse-

ris Iudiṫur.Plinius lib.37.cap.2,Transtulit alueum eum testeris ludorium gemmis duabus. Lusoria quæstio, vel quæ ludo fit,vel de ludo tractat.Plinius lib.7.cap.53, Pudore Diodorus sapientiæ Dialecticæ professor,lusoria quæstione non protinus ad interrogationes Stilbonis dissoluta obiit.

Ludifico, as, actiuum: & Ludificor, aris, deponens, Derideo, seu per iocum & ludum fallo, ἐμπαίζομαι, ἐντρυφῶ. Plaut.in Casina,Iam hic est lepidè ludificatus. Terent.in Phorm. Ergo sic me ludificamini? Plaut.in Cistel.Meámq; rem perire,& ludificare filiam.Idem in Amphit.Rogásne improbe etiam,qui ludificas me? Cic.pro Rosc.Amer. Quum enim aliquid habeat quod possit criminosè ac suspiciosè dicere, apertè ludificari & calumniari sciens non videatur.Liuius 1.ab Vrbe,An quicquam superbius esse, quàm ludificari sic omne nomen Latinum?

Ludificans,antis.participium.Silius lib.7, -ficci stimulabant sanguinis enses Ludificante ducem Fabio.

Ludificatus, aliud participium.Silius libr6 7. -variè nunc læuus in orbem, Nunc dexter, leuibus flexo per deuia gyris Ludificatus equo. Plaut.Bacchid. -neu quid ei succenseat Mea causa,de auro quod eum ludificatus est. Ludificatus passiuè. Sallust.in Iugurtha., Ludificati incerto prælio.

Ludificatio,nis.Liu.lib.8.Dec.4,Ferri iam ludificatio ista non potest.

Ludificabilis,le. Plaut.Cas. Neq; vsquam ludos tam festiuos fieri quàm Hic intus fiunt ludi ludificabiles Seni nostro.

Ludibriũ, brii,Res vana & deridenda. πλαπαγίασμα.Vir.6.Aen. -feliis tantũ ne nomina manda: ¶Ne turbata volent rapidis ludibria ventis. Vnde haberi aliquid ludibrio dicimus. ἐντρυφᾶσθαι. id est derisui, & cõtẽptui.Teren.in Hecyra,Non sic ludibrio tuis factis habitus essem. Esse alicui ludibrio,est deriderì,vel illudi ab aliquo.Cice.ad Brutum, Nec pati sceleratissimo hosti ludibrio esse imperiũ populi Romani.

Ludicrum,ludicri,substantiuum, pen.corr.Id est ludus, & quæcunq; res iocularis,& non seria.ἄθυρμα,παίγνιον.Liu.lib.1.ab Vrbe,Iam tum in Palatino monte Lupercal hoc fuisse ludicrum ferunt,& à Palateo vrbe Arcadica Palanteum:deinde Palatinum montem appellatum.Ibidem,Turbato per metum ludicro mœstæ parentes virginum profugiunt. Ibem lib.7. bel.Pun.-Simul quòd Olympiæ ludicrum ea æstate futurum erat,quod maximo cœtu Græciæ celebraretur.Vertere in ludicrum prouerbii,id est iocoso prouerbio celebrari.Plin.lib.3.cap. 11,Diomedes ibi deleuit gentes Monadorum,Dardorúmque,& vrbes duas quæ in prouerbii ludicrum vertẽre,Apinam,& Tricam.

Ludicer,a,um,Iocularis,leuis.παιγνιώδης.Virgil.12.Aen. -nec enim leuia aut ludicra petuntur Præmia. Artem facere ludicram, id est histrionicam exercere. Vnde duodecim tabularum lege cautum erat ne in quatuordecim gradibus sederet,qui artem ludicram fecisset.Plaut.in Aulu. Continuo meum cor cœpit artem facere ludicram,id est subsilire. Ludicræ tibiæ,quibus in ludis vti solebant ad modos faciendos. Plin.lib.16.cap.38,Nunc sacrificæ Tuscorum è buxo,ludicræ tibiæ loto,ossibúsq; asininis,& argẽto fiunt.

LVENTINVM,siue potius LEVENTINVM,Britanniæ vrbs Ptolemæo lib.2.cap.3.

Lues, Dicitur quum in vrbe aut in agro febris, aliúdve morbi genus homines vel pecora, arboréfve corripit, aut sata. λοιμός. Differtque à peste, quòd hæc aut citò perimit,quæ corripit, aut citò abit ab eo quem inuasit.Lues verò generalius accipitur etiam pro iis malis quæ lentè ea quæ corripiunt,conficiunt. Dictam autem putat Festus luem à lauando, quòd omnia quæ corripuit,ad nihilum vsque diluat. Alii luem dictam putant ἀπὸ τοῦ λύειν,quod omnia dissoluat.Cic.de Aruspicum respon. Vt eos ludos hæc lues impura pellueret. Virgil.lib.3. Aeneid. -subitò cum tabida membris

Corrupto cæli tractu,miserandáque venit.

Arboribúsq;,satísque lues,& lethifer annus.

LVODVNVM,λούγδουνα Stephano,Emporium est totius Galliæ Celticæ longè celeberrimum,à quo ea pars Galliæ Lugdunensis dicta est,à L. Munatio Planco,dum Galliæ Comatæ præesset conditum in colle supra confluentem Rhodani & Araris imminẽte:vbi etiã hodie non obscura antiquæ vrbis extant vegistia.Strabo lib.4.Lugdunũ in colle conditum,vbi Arar amnis Rhodano immiscetur, Romano tenetur imperio:ampliori quoq; dignitate virorum secundum Narbonem affluens,quibus vsui magno est emporium. Ibi quoq; Romani duces aureum numisma,argenteúmque signarũt.Lugduni etiam templum fuit,cõmuni vniuersæ Galliæ impensa extructum,& Cæsari Augusto consecratum,ea parte ante vrbem,vbi amnes confluunt: inibique ara dignitatis eximiæ erat,gentium sexaginta titulo insignis: dicatis ibi totidem gentium simulachris.Hæc Budæus de Asse. Fuit præterea hæc ciuitas celebribus nundinis insignis,ad quas totius Galliæ populi ad emendum,& vendendum conueniebant:vnde etiam hodie locus ille in quo olim fuum fuit Lugdunum,Forum Veneris appellatur.In hac etiam vrbe,à Caligula Cæsare(vt in vita eius cap.20,testatur Suetonius) institutum fuit certamen Latinæ, Græcæque facundiæ. Quo certamine ferunt victoribus præmia victos contulisse, eorundem & laudes componere coactos. Eos autem qui maximè displicuissent, scripta sua spongia, linguáq; delere iussos,nisi ferulis verberari, aut flumine proximo mergi maluissent. Hue spectasse videtur Iuuenalis, quum de Rhetore loquitur ad aram Lugdunensem dicturo.Ea autem vrbs,tam insignis tótque egregiis ornamentis nobilitata,teste Senecain Epistolis,sub imperio Neronis,cétesimo anno,à quo fuerat condita,vna nocte conflagrauit. Hodie verò Lugdunum in plano situm est, magna sui parte Rhodano & Arari fluminibus incluſum, nullis Christiani orbis angulis incognitum.

Lugeo, es, luxi, luctum, à verbo Græco λύω (vt quidam putant)quod est solui:eo quòd cõtinuo luctu vita hominis soluatur.ἀλαφρόομαι,πτίσσω. ¶ Accipitur autem modò actiuè pro deflere,aut deplorare.κατανλαίειν. Ouid.lib.11.Metam.Fratrem lugebat ademptum. Cice.ad Curium lib.7.Epist.Sed mehercule & tum Rempublicam lugebam,quæ non solùm suis erga me,sed etiam meis erga se beneficiis mihi erat charior.Lactant.lib.4, Quis tam facundus,& tam rerum verborúmq; copia instructus existet,quæ oratio tanta affluentiæ vbertate decurrens,vt illam crucé meritò deploret,quam mũdus ipse,& tota mundi elementa luxerunt? ¶ Modo neutraliter,& absolutè ponitur pro eo quod est,in luctu esse.Cic.pro Plancio,Hos pro me lugere,hos gemere videam.Idem pro Domo sua,Lugente Senatu, mœrentibus bonis omnibus. ¶Accipitur præterea lugere pro eo quod est ob necessarii alicuius interitum veste lugubri dolorem testari.Liu.lib.2.ab Vrbe,de Bruto,Matronæ annũ vt parentem,cum luxerũt,quòd tam acer vitor violatæ pudicitiæ fuisset.¶ Huius verbi co posita sunt Prolugeo,& elugeo:quorum significata vide suis locis.

Luctus,ur.Est dolor extrinsecus,apparés ex aspectu,lachrymis,gestibus, aut clamore. πένθος. Cice.4.Tusc.Luctus,ægritudo ex eius qui charus fuerit,interitu acerbo.Idé pro Plan.Quã quidem nũc multitudinẽ videtis,Iudices,in squalore & luctu supplicé vobis.Ouid.8. Metam.Per coaceruatos pereat domus impia luctus.Vir.2.Aen. -crudelis vbique Luctus,vbiq; pauor,& plurima mortis imago. ¶Sæpe etiam ipse habitus,vultúsq; & vestes,luctus dicitur.Nam in luctu atrati,sunt,purpurá,auróque depositis: quũ eluxerũt,nigram vestem exuunt,purpuráq; resumunt. Vnde post cladem illam Cannensem Senatusconsulto cautũ est ne matronę vltra triginta dies in luctu essent.in quo loco luctus pro dolore accipi non potest:quandoquidem in potestate Senatus nõ erat dolori imperare: sed potius pro veste lugubri, cæterisque exterioribus doloris indiciis. ¶ Antiqui etiam declinabant Luctus,cti. Accius,Cesso hinc ire,& rapere luctı vestem in lecto coniugis.

Luctiferus, a, um, Dicimus ferens vel nuntians luctum. γοώδης. Seneca Hercul.feren.Hic vultur,illi luctifer bubo gemit. Fax luctifera,Senec.Medea, -ter latratus Audax Hecate dedit,& sacros Edidit ignes face luctifera.

Luctificus,a,um,penult.cor.Quod luctum inducit. γοώδης,ἀλαμβόδης.Cic. 2.Tusc.Luctifica clades nostro infixa corpori.Lucan.lib.7, Luctificus Titan nunquam magis æthera contra Egit equos. Verba luctifica, Sen.Theb. Luctifici clangores,Stat.10.Thebaid.

Luctisonus,a,um,Luctum sonitu præ se ferens. γοόφωνος. Ouid.1.Metamorph. Quos potuit solos,tendens ad sydera vultus,

Et gemitu,& lachrymis,& luctisono mugitu,

Cum Ioue visa queri est,sinémque orare malorum.

Luctuosus,a,um,Luctu plenum. ἐλεινόεις,γοώδης. Sallust.in Catil.Virorum more pugnantes,cruentam atque luctuosam victoriam hostibus relinquatis.Horat.3.Carm.Ode 6,Di multa neglecti dederunt Hesperiæ mala luctuosæ. ¶ Dicitur etiam Luctuosum,quod luctum affert. Cic.pro lege Agrar.Quam me hercle ego præconi huic ipsam luctuosam,& acerbam prædicationem futuram puto.

Lugubris,& hoc lugubre.pen.corr.Quod ad luctum pertinet.πενθικός:vt, Vestis lugubris,qua dolorem ob necessarii alicuius interitum testamur.Teren.in Heaut.Mediocriter vestitam veste lugubri.Cic.Post reditum,ad Quirit.Me fratris miserrimi,atque optimi,quotidianæ lachrymæ,sordésque lugubres à vobis deprecatæ sunt.Idem 1.Tusc.Sed illa lugubris lamentatio,fletúsque mœrens ex eo est,quod, &c. Idem Attico lib.8,O rem lugubrem:itaq; intercludor mœrore. ¶ Lugubria absolutè,pro vestibus lugubribus. Ouid.11.Metam.Surge,age ,da lachrymas,lugubriáq; indue,nec me Indeploratum sub inania Tartara mitte. Senec.Herc.fur.Amicta coniux lugubribus.

Lugubrè, pen.corr. aduerbium, Idem quod lugubriter. πενθικῶς. Plaut. Cist.Nam si hæc non nubat,lugubrè fame familia pereat.

Luma,lumæ, Genus spinæ quæ in pratis nascitur, & locis vligninosis: sic dicta, quòd agricolæ eam è terra luunt, id est soluunt. ἄκανθες ¶ Hinc Lumeta,loca lumis plena:& Lumaria falx,qua lumeta secantur:vt ait Varro de Lingua Latina lib.4.

Lumbrici,Vermes terreni,à lubricitate dicti.ἔλμινθες.Plaut.in Aulularia,Foras lumbrice,qui sub terra erepsisti modò. Columel.lib.7.cap. 9,Terram rimentur,effodiántq; lumbricos. ¶ Lumbrici etiam vermes dicuntur,qui in ventre hominis,aut etiam aliorum animalium nascuntur:qui teste Galeno ad finem Methodi,in triplici sunt differentia. Aut enim lati sunt,aut teretes, aut omnium minimi ,quos ἀσκαρίδας nominant.Colum.lib.6.cap.24.Solent autem vitulis nocere lumbrici,qui ferè nascũtur cruditatibus.Idem lib.6.cap.30,Solent etiam vermes quasi lumbrici nocere intestinis.

Lumbus,bi,vel quod vsitatius est, Lumbi,orum,A rei anatomicæ peritis dicitur pars inferior spinæ,quinque cõstãs vertebris,quæ mediæ sunt inter os sacrum,& vertebras dorsi.ὀσφύς,ψόαι,φολίαι.Plin.lib.20.cap. 2,Lumborũ verò dolori,semine sole siccato.Plaut.in Epid.Plaudite, valete:lumbos extollite,atque exurgite. ¶ Dicuntur etiam lumbi debrutis.Horat.lib.1.Serm.Curto ire licet mulo,vel si libet,vsque Tarẽtum, Mantica cui lumbos onere vleret,ac eques armos. ¶ Hinc fit Elũbus,a,um,vel Elumbis,elumbe,quod lũbis caret, seu potius quod lumbos confractos habet,aut invalidos. ἀσθενομύων.Bona enim pars virium in lumbis sita est: vt qui soli,nullius, alterius ossis adminiculo superiorem corporis compagem sustineant. Hinc factum est vt elumbis accipiatur pro debili.Plin.lib.10.cap.33, Perdix prægrauem, aut elumbem sese simulans. ¶Item delumbis pro molli & effœminato.Persius Saty.1,Summa delumbe saliua,Hoc natat in labris. ¶Inde Delũbe carmẽ,pro lasciuo,minimé que virili. ¶Et verbum Delumbo,as,are,delumbem reddere,debilitare.ἰσχνοσπλαγχνέω.Plin.libr.20.cap. 4, Hoc sæpe delumbata quadrupede approbatur. ¶Delumbare sententias,

tentias, per translationem, pro eo quod est,neruis & robore suo spoliare.Cic.in Orat. Nec minutos numeros sequens cõciret, delumbetq; sententias.

Lumbulus,li, diminutiuum. Plin.lib.28. cap.11, Sicca lippitudo, lumbulis suum tostis,atq; contritis,& impositis tollitur.

Lumbifragiũ,gii, Id est fractura luborũ.Verbũ est fictitium,quo vsus est Plaut.in Amphit.Nam si me irritassis,hodie lumbifragiũ hinc auferes.

Lumbago,Vitium & debilitas lumborum,vt ait Festus.

Lumbare, Tegmen,quo pudenda teguntur, περίζωμα. Apud Hieremiam, Sicut tu posuisti lumbare istud ad lumbos tuos.

Lumen,inis, Res aliqua splendorem de se diffundens : ita dictum quasi lucimen. φῶς. Serui.in 2.Aen. Lumen à luce distinguit,quòd in lumine sit splendor,sed cum fumo:in luce solus splendor.Virg.7.Aeneid. -tum fumida lumine fulua Inuolui,ac totis Vulcanum spargere tectis.Idem 6.Aen. -nec fumea tedis Lumina. Idem 9.Aen. -piceum fert humida lumen Teda. Verùm hæc Seruii differentia non est perpetua. Nam & Solem & Lunam, & cætera cælestia corpora lumina appellamus, quæ tamen procul dubio fumi omnis sunt expertia.Alii lumina inteligunt corpora ipsa lucida, quæ claritatem de se diffundunt. Sic Solem ipsum lumen appellant, lucem autem claritatem à Sole profectam. Sed hoc, vt in Sole fortassè verum est,ita in cæteris locum nõ habet.Neq; enim splendorem à candela, lychnóve per ædes diffusum, statim lucem appellaueris. Lucem itaq; alii vni Solis splendori proprium esse volunt: aliarúmq; rerum claritati nonnisi per abusum , aut per translationem tribui. ¶ Ponitur aliquando pro luce,siue die.Cic.pro Rab.Posthumo, Si te secundo lumine hic offendero,moriere.Virg.6.Aen. -vix lumine quarto Prosperi Italiam. ¶ Aliquando pro oculo,quòd oculorum beneficio lumen conspiciamus. Quintil.in Proœ.lib.6, Prior alterum ex duobus eruit lumen. ¶ Doctorẽ ac lumen desiderare,est desiderare rei alicuius difficilis, ac obscuræ interpretationem. Cic.ad Trebat.lib.7, Qui quanquam plurimi sunt, doctorem tamen , luménque desiderant. ¶ Luminibus obstruere,est ædificando officere luci domus vicini.Cic. pro Domo sua,Quum ille negaret,primò se luminibus eius obstructurum minabatur. ¶ Per translationẽ quoq; alterius luminibus obstruere dicimur, quum nominis eius claritatem obscuramus. Cic.in Bruto, Catonis luminibus obstruxit hãc posteriorem, quasi exaggerata altius oratio. Lumina præferre mẽti alicuius,id significat quod vulgò *inspirare aliquem* dicimus.Cic.Antequam iret in exilium, Vos,vos obtestor dii immortales, qui meæ menti lumina præluistis , quum consensum extinxi coniurationis, arcémq; vrbis ab incendio ac flamma liberaui. ¶ Lumina ciuitatis,dicuntur insignes viri,& clari. Cic.in Catil.Orat.3, in fine, Lumina ciuitatis extincta sunt. ¶ Lumina in pictura , vmbræ opponuntur. Plin.lib.35.cap.5, Tandem se ars ipsa distinxit ,& inuenit lumen, atque vmbras, differentia colorum alterna vice sese excitante: deinde adiectus est splendor alius hic quàm lumen, quẽ quia inter hoc & vmbram esset,appellauerũt tonon. ¶ Lumina orationis,sunt sententiæ & figuræ quæ suis locis, velut emblemata quædam interiecta, orationem mirum in modum illustrant.

Lumino,as, φωτίζω: à quo illumino,as, Eiusdem vtrunq; significationis. λαμπάδεμνω. Martianus , Quos stellantibus oculis interstinctos crebri vibratus ignium luminabant. ¶ Relumino,lumen reddo.

Luminare,aris, Ipsum lumen,aut id quod claritatem,splendorémve de se diffundit. φωστήρ. Hieronymus in Gene. Fecit Deus duo luminaria magna : vnum vt præesset diei , alterum vt præesset nocti. ¶ Luminaria item per translationem appellamus viros eximios , in quibus singularis quidem virtutis splendor elucet, quíq: sui ordinis hominibus decori est,& ornamento.Cic.2.Philip.In te autem M.Antoni,id decreuit Senatus,& quidem incolumis,nondum tot luminaribus extinctis,&c. id est tot egregiis viris,qui sunt lumen & splendor,ac ornamentum Senatus & ciuitatis.

Luminosus,a,um,Quod est clarum,& apertum. φωτεινός. Cic.in Orat.Tum sunt maximè luminosæ,& quasi actuosæ partes duæ.

Luna,æ,A lucendo dicta,quòd noctu sola luceat. σελήνη.Alii lunam quasi lucem alienam dicunt, quòd lumẽ à Sole recipiat. Cic.in Somn.Scipio. Ex quibus ea erat minima,quæ vltima cælo, citima terris, luce lucebat aliena. Hæc Solis discipula,obsequitur cursibus supernis,& prout accedit ad Solem,vel recedit à Sole,crescens aut senescens,dispensat lumen, ideóq; semper est instabilis.Ouid.15,Metamorph.

Nec par aut eadem nocturnæ forma Dianæ

Esse potest vsquam,semperq; hodierna sequente,

Si crescit,minor est:maior,si contrahit orbem.

Luna (vt inquit Macrobius) dispensationibus septenariis luminis sui vices sempiterna lege variando disponit. Primis septem diebus dimidiata semiorbem ostendit, Græcóque sermone ἀφ' ἡμισυς & ἀφ' ἑπτάμυς vocatur,quasi dimidia.Secundis totum orbem complet,sitque plenilunium,quod Græci πανσέληνον vocant.Tertiis rursus ἀφ' ἑπτάμυς efficitur. Quartis sit totius lunæ cum Sole,quod interlunium vocant, & silentem lunam, & intermenstruam. Græcè σύνοδον dicitur. Hinc plenilunium, quod est quum luna quintadecima & rotunda est , Solique ex diametro opponitur.Plin.lib.18,Quum verò occidente Sole orietur(scilicet luna ex aduerso) ita vt pariter aspiciantur , tunc erit plenilunium. Interlunium,quum apparere desierit,& noua fit,& coeunte vel silenti luna.Vnde lunæ coniunctio dicitur dies silentis lunæ.Luna vigesima, pro vigesimo die post nouam lunam.Plin.lib.2.cap.97, Aestus idem triduo in mense consistit,septima,octaua,nonáq; luna.

Lunula, diminutiuum, σεληνίδιον. Plaut.in Epid. Lunulam , atq; anellum aureolum in digito.

Lunaris,are,Quod ad lunam pertinet. σεληναῖος.vt,Lunaris ratio,Lunaris, annus. Plin.lib.15.cap.39, Lunaris annus, qui mense vno suũ efficit cursum. Ouid.15.Metamorph.

Cæruleus,& vultum ferrugine lucifer atra

Sparsus erat:sparsi lunares sanguine currus. Idem 5.Fast.

Sol quoq; cum stellis nulla grauitate retentus:

Et vos lunares exiluistis equi.

Cic.in Somn.Scipionis, Quã ob causam summus ille cæli stelliferi cursus,cuius conuersio est incitatior,acuto & excitato motuetur sono : grauissimo autem hic lunaris & infirmus.

Luno,as,are, In modum lunæ, quando in cornua curuatur, flectere. σεληνοειδῆ ποιῶ. Ouid.1.Amor.

Lunauítq; genu,sinuosum fortiter arcum. id est intendit.

Lunatus,a,um, Quod est ad lunæ similitudinem factum , vel quod habet speciem lunæ. σεληνοειδές. vt, Lunatum ferramentũ.Col.lib.12.cap.54, Deinde,sicut consueuerunt falgamarii, decussatim ferramento lunato incidito. Tres enim sunt figuræ crescentis lunæ.nam modò curuatur in cornua modò in orbẽ circumacta, vt quum est plena, & Soli aduersa : modò dimidio orbe cæsa: hoc est quum æqua proportione diuiditur:& ob id a nostris diuidua,a Græcis διχότομος vocatur.Virg.li.1.Aen,

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis

Penthesilea furẽs. Classis lunata, Lucan.lib.3.Cauda lunata delphinorum,Seneca Oedip. Frons lunata vituli,Claudianus de Rapt.Pros.

Lunatici,Dicuntur qui furore laborant,non illo quidem perpetuo,sed interuallis quibusdam recurrente. ἐς σεληνιαζόμενοι. Quod mali genus inde nomen accepit,quòd iis qui ipso interlunio nati sunt, familiare esse consueuerit : siue quòd statis lunæ ratione interuallis soleat reuerti. Iulius Firm.4.Mathe. Et si luna malè fuerit collocata, aut spasticos, aut lunaticos,aut caducos facit.

LVNA, Hetruriæ oppidum ad mare situm , fœcundissimũ candidi marmoris fodinis,quod ab eo Lunense dicebatur,olim nobilitatum. Plin. lib.36. cap.6, Adiecit idem Nepos , Mamurram totis ædibus nullam nisi è marmore columnam habuisse,omnes solidas è Caristio, aut Lunensi. Lucanus lib.1,

–quorum qui maximus æuo,

Arnus incoluit desertæ mœnia Lunæ,&c.

Lunensis caseus, A Luna vrbe nomen accepit, quæ fuit in ea parte Hetruriæ, quæ Liguriæ proxima est. Erat autem hoc casei genus sola magnitudine laudatum,vt quod librarum mille pondus nonnunquam æquaret:vnde inter seruorum obsonia refertur à Martiale,lib.14,

Caseus Hetruscæ signatus imagine Lunæ

Præstabit pueris prandia mille tuis.

Pli li.11.cap.42,Mixtũ Hetruriæ atq; Liguriæ cõsiuiũ Lunẽsem mittit, magnitudine conspicuũ:quippe & ad singula millia pondo premitur.

LVNÆ promontoriũ, Hetruriæ promontorium,non procul à Macra fluuio : cuius meminit Ptolemæus lib.3.cap.1. σελήνης ἄκρον. ¶ Est item eiusdem nominis promontorium in Lusitania, nõ procul à Tagi ostio, apud eundem Ptolemæum lib.2.cap.5.

LVNARIVM, Promontorium Lalætanorum in Hispania Tarraconensi: cuius meminit Ptolem.lib.2.cap.6.Alio nomine,Mons Iouis.

Luo,is,lui,Significat persoluo. λύομαι. Liu.lib.1.ab Vrbe,Vt tamẽ debito supplicio scel⁹ lueret:id est solueret,seu purgaret.Dictũ putatur à verbo Græco λύω,quod inter cætera significat crimen purgo:aut ἀπὸ τῆς λούτρου, quod est lauare,siue abluere. Luere pœnas,est dare pœnas,seu ferre supplicium. Cic.Attic.lib.2. Itaque mei peccati luo pœnas. Sic luere suppliciũ,est supplicio affici.Iustin.lib.13, Quicunq; capi potuerunt,supplicia crucibus luerunt.Luere capite,est capite plecti.Liu.9.ab Vrbe,Obsides etiã sexcenti imperati capite luerunt. Luere maculas sanguine,est abstergere.purgare,eluere,& tum à lauãdo quidam ductũ volunt. Cic. in Verr.act.7, Errabas Verres,& vehementer errabas,quum te maculis furtorum & flagitiorũ tuorum,sociorum innocentiorũ sanguine luere arbitrabare.Luere peccata, est delictorum supplicium ferre. Liui.8.bel. Maced.Ego tamẽ & cum aliis pro dignitate imperii vestri coactis luere peccata sua,pacem pepigi. ¶ Luere aliquando est,pretiũ redemptionis redemptori offerre,ait Budæus.Vlpianus,Qui status controuersiam patiuntur , non debent per id tempus militare : sed nec hi ab hostibus redempti sunt,prius quàm se luant.

Luitur,impersonale.Lucan.lib.2, –hæc cæde luatur

Quicquid Romani meruerunt pendere mores.

Luitio,onis, Vlpian.de capt.& postli.reuer.l. Si patre , Si patre redempto, & ante luitionẽ defuncto, filius post mortem eius redemptionis quantitatem offerat,dicendum est suum ei posse hæredem existere. ¶ Hinc componitur Reluo,pro soluo,seu repignero.Nam in alia significatione componitur à lauo,sicut diluo,proluo.

Luiturus,particip.Luitura pœnas puppis.Claud.4.Panegyr.

Luendus. Ouid.2.Trist. Scilicet in superis etiam fortuna luenda est.

Lupa,Lupanar,Lupanarius,Lupatum, Vide LVPVS.

LVPERCAL,à lupa dicitur,Locus sub Palatino monte,sacratus ab Euandro Pani deo Arcadiæ,qui Lycæus vocatur, eo quòd non sinat lupos in oues fœuire.Quanuis quidam ita appellatum velint,quòd lupa ibi Remum & Romulum nutriuerit. λυκαῖον. Ouid.2.Fasto.

Illa loco nomen fecit,locus ille Lupercal:

Magna dati nutrix præmia lactis habet.

Lupercalia , Solennia quædam sacra dicebantur , quæ mense Februario à Lupercis fiebant in honorem Panos pastorũ dei. λυκαῖα. Cic.ad Q.Fratrẽ lib.2,Hodierni diei res gestas Lupercalibus habebis. Seruius enarrans illud Virg.lib.8.Aeneid. Hic exultãtes Salios,nudósq; Lupercos. Quum, inquit, in honorem Panos Lupercaliorum solennitas celebraretur,pecora Romanorum subitò à latronibus rapta sunt. Illi,projectis vestibus,persecuti sunt latrones : quibus oppressis,& receptis animalibus , propter rem à nudis prospere gestam , consuetudo permansit vt nudi Lupercalia celebrarent.

Luperci,Sacerdotes erant Panos dei pastorũ,qui Lupercaliorum die nudi

per

Universidad de Deusto
Biblioteca

per vrbem curſitabant, prægnantiúmq; mulierum manus, vterósq; caprina pelle feriebant: qua re & fœcunditatem, & facilem partum fieri putabant. ¶Dicti autem creduntur Lupersi, à Pane deo paſtorum cui ſacra faciebant in Lupercali. Græci enim Pana vocant Lycæũ, nomine ἀπὸ τῆς λύκης, hoc eſt à lupo deriuato, quòd oues à lupis tueri credebatur. Vel à Lycæo monte Arcadiæ in quo Pan colebatur. Ouid. 2. Faſt.

Quid vetat Arcadiæ dictos de monte Lupercos?

Faunus in Arcadia tepla Lycæus habet. Cic. 2. Philip. inſectatur M. Antonium quòd in Lupercalibus, in quibus ſedebat Cæſar amictus toga purpurea, in ſella aurea coronatus, ſe Lupercum exiberit.

LVPIA, Germaniæ fluuius Pomponio lib. 3. Coniectura eſt, inquit Vadianus in Melam, eum eſſe quem hodie Neccharum vocant, qui haud longè à Danubii fontibus ortus, per Vvirtembergenſem ducatum lapſus, móxq; in occaſum verſus, Rhenum ſeorſum illabitur. Strabo longè ſecus, quàm Pomponius Lupiam in Viſurgini deferri ait, vt Lupiæ nomine non Neccharus, ſed is amnis quem hodie Fuldam vocant, in relligatur. Tacitus (adeò in retantilla variant ſcriptores) libro Auguſtæ hiſtoriæ 2., Lupiam vocat amnem non in Rhenum, ſed in Oceanum delapſum. Hæc Vadianus. Cuius viri alioqui diligẽtiſimi lapſum tam ſupinum ſatis mirari non poſſum, præſertim in ſuæ Germaniæ chorographia Conſtat enim Lupiam Bructerorum (hodie Vueſtphalos appellant) fluuium eſſe, qui etiam hodie nomen retinet, non procul à Badenborna naſcentem: ad cuius caput extat oppidulum, quod Germani ſua lingua *Lipenprunnum*, quaſi Lupiæ fontem appellant: aliúdq; circa medium ferè fluminis tractum viſitur oppidum, quod eodem cum fluuio nomine Lupiam nominant. Labitur autem in Rhenum (quod & Mela aſſerit) circa Veſaliam agri Cliuenſis oppidum.

LVPERVDVM, Ptolemæo Ἱερὸν, cap. 11, Vrbs Germaniæ, hodie Myſna, vulgò *Meiſſen*.

Lupinus, ni, & Lupinum, ni, ſubſtantiuũ, Leguminis genus eſt omniũ amariſsimum, quod ſui circumactu agricolis horas etiam nubilo die oſtendit. *Digues*. Dictus autem putatur Lupinus à lupi natura, quòd non minus terram appetat, voráxq; illius ſit, quàm lupus: & tellurem adeò amat, vt quanuis frutetoſo ſolo coniectũ inter folia veprétq; ſit, ad terram tamen radice perueniat. Vide Plin. lib. 18. cap. 14. Horat. 1. Epiſt. 7.

Nec tamen ignorat quid diſtent æra lupinis. Vide Eraſmũ in Chiliad. Virg. 1. Georg. –triſtíſq; lupini Suſtuleris fragiles calamos.

Lupus, pt. Animal rapax, quod nulli notum non eſt. λύκος. Huius fœm. eſt lupa. Ouid. 1. Triſt. Excuſſa eſt auidi dẽtibus agna lupi. Horat. Epod. 15, Dũ pecori lupus, & nautis infeſtus Orion Turbaret hybernũ mare. Virg. 3. Georg. Quid lynces Bacchi variæ, & genus acre luporum, Atq; canum? Horat. Epod. 16, –habirandaq; fana Apris relinquunt, & rapacibus lupis. Virg. 6. Aeneid. –pleno lupus inſidiatus ouili. ¶Eſt etiam Lupus, piſcis genus quem Romani olim piſcibus omnibus prætulerũt: eóſq; præcipuè, qui in Tyberi inter duos pontes capti eſſent: quos catillones, hoc eſt liguritores vocabant: metaphora ducta ab hominibus guloſis, & delicatis, quos ideo catillones vocabant antiqui, quòd abſumptis cibis ipſos etiam catillos lingerẽt. κάθαρμα. Eſt enim hic piſcis voracíſimus, ltercorúmq;, ac latrinarum auidiſsimus ſectator: à nullo ſordium genere temperans. Paulus Iouius in eo libello quem de piſcibus Rom. edidit, Spigolam vocari oſtendit: multíſq; argumẽtis eorum opinionem conuincit, qui hunc ſturionem eſſe putauerunt. Plin. lib. 9, cap. 17, Poſtea præcipuam autoritatem fuiſſe lupo & aſellis Cornelius Nepos, & Laberius poeta Mimorum tradidere. Luporum laudatiſsimi qui appellantur lanati, à eandore mollitiáq; carnis. Martial. lib. 13,

Laneus Lugani lupus excipit ora Timaui,
Aequoreo dulces cum ſale paſtus aquas. Idem lib. 2,
Mullum dimidium, lupúmq; totum.

¶Item Lupus, genus eſt fræni aſperrimi, quod & lupatum dicitur, à lupinis dentibus, qui inæquales ſunt: & propterea morſus eorum aſperrimus. His fræniis vtebantur Galli. Ouid. lib. 4. de Triſtib.

Tempore paret equus lentis animoſus habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.

¶Item lupus, eſt inſtrumentum aduncum, quo vaſa quę in puteum forte ceciderunt, extrahuntur. ἅρπαξ Græco vocabulo, & à noſtris harpago nominatur. Liui. 8. bel. Pun. In alios lupi ſupernè ferrei iniecti, vt in periculo eſſent, ne ſuſpenſi in murum extraherentur. ¶Item aranei genus. Plin. lib. 11. cap. 24. Luporum nomine minimi non texunt. ¶Hoc nomine etiam dicta eſt herba, quæ aſparagi vice mandi ſolet: quæ & lupus ſalictarius appellatur, quòd ſalices ad ſimilitudinem vitis aſcẽdat. Hanc herbam officinæ vocãt lupulum, Galli *Houbelon*. Ea vtuntur Belgæ ad condiendam ceruiſiam admiſtis frugibus. ¶Item lupus (vt Palladius autor eſt) ferula manubriata vocatur. ¶Quem lupo commiſiſti. Terent. in Eunucho, Concinnè hoc vtemur prouerbio, quoties ei ſeruandum aliquid committitur, cuius gratia cuſtodem magis oporteat adhiberi. Cic. 3. Philip. Etenim, in concione dixerat ſe cuſtodem futurũ vrbis, vſque ad Calendas Maias, ad vrbem exercituram. O præclarum cuſtodem, ouium (vt aiunt) lupum. Cuſtóſne vrbis an direptor & vexator eſſet Antonius? Quadrare videtur quoties inimico negotiũ committitur: eíq; qui nobis peſsimè velit: propterea quòd lupus & agnus genuino quodam odio diſsident. ¶Lupã agnum eripere. Plaut. Pœn. Lupo agnum eripere poſtulant: nugas agunt. Hoc vti poſſumus prouerbio, vbi quis fruſtra conatur prædam recipere, cui ſemel manus inſecit rapax aliquis. Improbum enim videtur, ſperare futurum vt lupus agnum ſemel arreptum amittat. ¶Lupus eſt in fabula, prouerbium eſt notiſsimum, quo vtimur quoties noſtro ſermoni ſuperuenit is de quo loquebamur, & nobis ſua preſentia amputat loquendi facultatem. Prouerbium tractum eſt à lupi natura, quem ferũt iis quos prior aſpexerit, vocẽ intercludere. Ad quod alludit Virg. 9. Eclog. –vox quoq; Mœrim
Iam fugit ipſa: lupi Mœrim videre priores.

Homo homini lupus. Prouerb. Plaut. in Aſin. Lupus eſt homo homini non homo, quũ qualis ſit, non nouit. ¶Lupum auribus tenere, prouerbium eſt quod in re ancipiti periculoſaque dici ſolet. Nam qui auribus lupum tenet, nec eũ dimittere audet, nec retinere poteſt ſine periculo. Sueto. in Tiberio, Cunctandi cauſa erant metus vndiq; imminentium diſcriminum, vt ſæpe lupum ſe auribus tenere diceret.

Lupa, pæ, fœmininũ. λύκαινα. Plin. de Viris illuſt. Ad vagitum lupa accurrit, eóſq; vberibus ſuis aluit. Ouid. lib. 3. de Arte aman. Rabidæ tradis ouile lupæ. ¶Ponitur tamen quandoque pro meretrice, quòd vt lupa cibis, ita hæc vel libidinis, vel quæſtus appetens ſit. Plaut. in Epid. Deuortunt mores virgini longè, ac lupæ. Cic. pro Milone. Ille qui ſemper ſecum ſcorta, ſemper exoletos, ſemper lupas ducebat.

Lupanar, pen. prod. Proſtibulum, ganeum, in quo lupæ, hoc eſt meretrices proſtant. πορνεῖον, χαμαιτυπεῖον. Quintil. lib. 7. cap. 4. An deprehenſus in lupanari cum aliena vxore, adulter ſit, quæritur. Iuuenal. Sat. 6,

Intrauit calidum veteri centone lupanar. Obſtitum lupanar. Catul.

Lupanaris, & hoc lupanare: vt, Infamia lupanaris, apud Apuleiũ, pro ſpurca & fœdã fama, qualis eſſe ſolet meretricibus. χαμαιτυπικὸς. Ambroſ. Cum meretricibus ſcortaberis in contubernio lupanari.

Lupanariũ, arii. Idem quod lupanar. πορνοβοσκεῖον. Vlpia. de Petit. hæred. Licet à lupanario præceptæ ſint. Nam & in multorum honeſtorum virorum prædiis lupanaria exercentur.

Lupor, aris, ari, Scortari, meretricari. πορνεύειν. Turpilius apud Nonium, Qui cum meretrice per vias habitu noſtro lupantur. Antiquum.

Luparius, rii, Qui venatur lupos. λυκοθήρας. Seruius in Comment. Georg. Conſtat enim luparios carnibus tinctis veneno lupos necare.

Lupatum, ti, Idẽ quod lupus, pro fræno aſperrimo. χαλινὸς. Virg 3. Georg. –preſsique negabunt Verbera dura pati, & duris parere lupatis. Dicta lupata (vt Seruius inquit) à lupinis dẽtibus, qui inæquales ſunt: vnde & eorum morſus vehementer obeſt. Ouid. 1. Amor. eleg. 2.

Aſper equus duris contunditur ora lupatis.

Lupinus, a, um, Quod eſt lupi. λυκέος. Cic. in Catil. Quem inauratum in Capitolio paruũ atq; lactantem vberibus lupinis inhiantem fuiſſe meminiſtis. Plin. lib. 28. cap. 11, Lupino quoq; adipe, vel medulla ſuum fricari oculos contra lippitudines præcipiunt.

Lura, (inquit Feſtus) Os culei, ſiue vtris ab antiquis dicebatur.

Lurco, cas, Cibum cum auiditate nimia ſumo. λαφύσσω, Pomponius Syris, vt citat Nonius, Lardum lurcabat lubens.

Lurcor, aris, deponens, Idem. Lucilius Saty. 2,

Vt lurcaretur laridum & carnaria furtim.

Lurcones, Dicti ſunt guloſi, & bonorum ſuorum conſumptores. λιχνῖται. Plaut. in Perſa, Perenni ſerue, lurco, edax, furax, fugax. Lucil. Saty. lib. 5, vt citat Nonius, Edite lurcones, comedones, viuite ventres. Sueton. de clar. Gramm. cap. 15, Laſtaurum, & lurconem, & nebulonem, popinonémq; appellans, & vita ſcriptíſq; monſtroſum.

Luridus, a, um, pen. corr. Quod eſt ſupra modũ pallidũ, quaſi loridũ, ſeu loro percuſſum, & liuidum factum. ὠχρὸς, πελιδνὸς. Horat. lib. 1. Carm.

Mœretq; partus fulmine luridũ Miſſos ad Orcum. Ouid. 1. Metam.

Lurida terribiles miſcẽt aconita nouercæ. Hor. 4. Carm. 13. –& refugit te, quia luridi Dẽtes, te q; a rugæ turpãt, & capitis niues. Ouid. 15. Met. –ſolis quoq; triſtis imago Lurida ſollicitis præbebat lumina terris.

Luror, oris, maſc. gen. Pallor, color ſubflauus. ὠχρὸς. Lucret. lib. 4, Lurida præterea fiunt, quæcunq; tuentur Arquati: quia luroris de corpore eorum Semina multa fluunt ſimulachris obuia rerum.

Luſcinia, niæ, Auis cantus ſuauitate præcellens, quæ & Philomela appellatur: ita dicta, vt volunt, quòd lugens canat, aut certè quòd canat ante lucem. ἀηδὼν. Plin. lib. 10 cap. 29, Luſciniis diebus ac noctibus continuis quindecim garrulus ſine intermiſſu cantus, denſante ſe frondium germine, non in nouiſsimum dignã miratu aue. Poetæ fabulantur, Philomelam à Tereo violatam, in hanc auem fuiſſe mutatam: ad quam fabulam alludit Martial. lib. 14, Flet Philomela nefas inceſti Tereos, & quæ Muta puella fuit, garrula fertur auis. Ob eãdẽ cauſam & Atthis dicitur. Fuit enim Philomela patria Atheniẽſis, Pandionis Regis filia. Martial. lib. 6. Sic vbi multiſona feruet facer Atthide lucus.

Luſciniola, diminutiuum. Plaut. in Bacc. Pol ego quoq; metuo, luſciniolæ ne defiat cantio.

Luſcioſus, ſiue Luſcitioſus, Is dicitur, teſte Nonio, qui ad lucernam non videt. μύωψ. Varro Diſciplinarum lib. 8, vt citatur à Nonio, Veſperi nõ videre quos appellant luſcioſos. Idem Andabatis, Aedepol idẽ cæcus, non luſcioſus eſt. Budæus in Annot. luſcioſos, ſiue luſcitioſos eos dici exiſtimat, qui propius admota oculis vident, remota verò nõ: quod genus homines res intuendas oculis ferè cõtingere ſolent, & limis etiam clauſíq; oculis aſpicere, eoſdémq; à Græcis μύωπας vocari ait.

Luſcus, ſci, Qui altero captus eſt oculo: τυφλὸς ἕτερον μέρος. qualis fuit Annibal, de quo Iuuenal. Saty. 10, Quum Getula ducem geſtaret bellua luſcum. Cic. lib. 2. de Orat. Et tamen id dixit, quod in omnes luſcos conuenireret. Martialis. lib. 8, Oculo Philænis ſemper altero plorat: Quo fiat ipſud quæris modo? luſca eſt. ¶Compoſitum Eluſco, as, quod eſt luſcum facio, & oculum eruo. πτρόω. Scribit Iulianus Iureconſultus, Aquilia lege teneri eum qui eluſcauerit diſcipulum in diſciplina.

Luſio, Vide Ludo in LVDVS.

LVSITANIA, niæ, Λουσιτανία, Tertia Hiſpaniæ pars, ad Septentrionem Durio amne à Tarraconẽſi prouincia, ad Auſtrum à Bætica Ana fluuio dirempta: cuius deſcriptionem vide apud Plin. lib. 4. cap. 21, & Prolemæum lib. 2, cap. 5. Strabo tamen lib. 3, Luſitaniam à Auſtrum Tago flumine terminat. Dictam autem volunt Luſitaniam à Luſo, & Lyſa Liberi patris comitibus, qui eum bacchãtes in Hiſpaniam ſecuti ſunt, vt tradit Plin. lib. 3. cap. 1. Hodie *Portugalliam* appellant.

Luſito, Vide Ludo, in LVDVS.

LVSIVS, λούσιος, Arcadiæ fluuius frigidiſsimus, Gortynam vicum præterfluens, in quo Iouem primum ablutum fuiſſe Arcades aſſerunt: vnde & nomen accepiſſe putatur. Vide Cælium Rhodig. lib. 18. cap. vltimo. ¶Fuit & Luſius quidam, Marii ex ſorore nepos, qui quum Trebonio generoſo adoleſcentulo vim afferre conaretur, ab eodem occiſus eſt. Valerius lib. 6. cap. 1, Cluſium appellat.

LVSPIAE, λουσπίαι, Ptolemæo lib. 3. cap. 11, Calabriæ vrbs, Lupia Plinio.

Luſtrum, ſtri, Ferarum habitaculum in ſyluis: a luto, vt Seruius putat, eo quòd apri, ſuíſque ſylueſtres in lutoſis ferè locis ſua habeant cubilia. σωλαῦρος, κατάδυσις. Alii putant luſtrum per antiphraſin dictum, quòd minimè ſit illuſtratum, ſed obſcurum & immũdum. Virgilius libro 2. Georg. Non abſunt illis ſaltus, ac luſtra ferarum. ¶A qua ſimilitudine ii qui in locis abditis ac ſordidis deſidiæ & ventri indulgent, in luſtris vitam agere dicuntur. Propter quod & luſtra dicuntur popinæ, & lupanaria, vbi lupæ, id eſt meretrices delitẽſcunt. Cicer. 2. Philip. Quum omnes impuritates impudica in domo quotidie ſuſceperis, vino, luſtriſque confectus, Idem Caſsio. Quæ autem in luſtris & in vino commentatio potuit eſſe? ¶Luſtrum item dicebatur ſacrificii quoddam genus, quo vrbis luſtrandæ gratia fus, otiis, & taurus immolabantur, Liuius lib. 1, omnes centuriæ, & equites in campum Martium conuocati, ſue oue, tauro cæſis immolarunt: quod luſtrum eſt dictum, ſicque à ſacrificio illo cenſus obtinuit nomen luſtri. ¶Qua verò cenſus ipſe, ſiue luſtrum quinto quoque anno habebatur (quanro tempore durabat Cenſorum magiſtratus) inualuit conſuetudo vt luſtri appellatio ne ſpatium quinque annorum appelleturꝙuod Olympias apud Græcos dicitur, id eſt quinquennium: ita tamen vt quadriennio exacto, quinto quoque anno ineunte, luſtrum peractum intelligatur. Plinius iunculus lib. 2. cap. 47, Omnium quidem (ſi libeat obſeruare minimos ambitus) redire eaſdem vices quadriennio exacto Eudoxus putat, non ventorum modò, verũ & reliquarum tempeſtatum magna ex parte. Et eſt principium luſtri eius ſemper intercalari anno Canicu læ ortu. Intercalarem annum dixit, quem Biſſextilem dicimus. Vlpianus de Rebus cred. Nam etſi colonus poſt luſtrum completum fructus perceperit, condici eos conſtat. Tacitus ſecundum luſtrum dixit, vt ſecundam Olympiadem, de ludicro quinquennali loquens Romæ inſtituto. Hæc Budæus.

Luſtro, as, Perago, ambio, circumago. περιτρόλῶ, περίειμι, περιπορεύω. Lactan tius lib. 2, Sed Luna, quæ orbem illum ſigniferum ttiginta dierum ſpatio luſtrat. Cicero lib. 1. de Finibus. Curipſe Pythagoras & Aegyptum luſtrauit, & Perſarum Magos adiit? Virgilius lib. 3. Aeneidos, -quo tutior hoſpita luſtres Aequora. & Auſonio poſsis conſidere portu. Idem lib. 4. Georg. Aruáque Rhiphæis nunquam viduata pruinis Luſtrabat. ¶Interdum ſignificat expiare. ἀγνίζω, καθαίρω. Liuius libr. 3. ab Vrbe, Ibi inſtructum exercitum oue, ſue, tauris tribus luſtrauit. Virgilius 5. Ecloga, -& quum ſolennia vota Reddemus nymphis, & quum luſtrabimus agros. Idem libro 6. Aeneidos, Idem ter ſocios pura circumtulit vnda, Spargens rore leui, & ramo fœlicis oliuæ, Luſtrauitque viros, dixítque nouiſsima verba. ¶Interdum idem eſt quod circunquaque aſpicio, & oculis quodammodo ambio. περισκοπέω. Virgilius libro 8. Aeneidos, Ille os, oculóſque loquentis Iandudum, & totum luſtrabat lumine corpus. Luſtrare animo, id eſt perpendere & examinare. ἐξετάζω. Cicero libro 3. Officiorum, Sed quum omnia ratione atque animo luſtraueris. ¶Interdũ luſtrare, accipitur pro ſequi. ἀκολουθέω. Virgilius 2. Ecloga, At mecum raucis, tua dum veſtigia luſtro, Sole ſub ardenti reſonant arbuſta cicadis. ¶Interdum pateſacere, clarifi care, illuſtrare. περιφανῆ ποιῶ, λαμπρύνω. Vigil. libr. 5. Aeneidos, Poſtera Phœbea luſtrabat lampade terras Orta dies. ¶Luſtrare exercitum, id eſt recognoſcere, recenſere. ἐξετάζω. Cæſar lib. 7. belli Gallici, Legionibus quæ ex omnibus hybernis ad fines Treuerorũ euocatis, eò profectus eſt, ibique exercitum luſtrauit. ¶Huius verbi compoſita ſunt Colluſtro, circunſpicio. περιστοιχῶ. Cicc. lib. 5. Tuſc. Ego autem quum omnia colluſtrarem oculis, animaduerti columnellam. Virgilius libr. 3. Aeneidos, Omnia colluſtrans, hanc primùm ab littore claſſem Proſpexi venientem. Illuſtro, illumino. περιφαίνω. vt, Auri, fulgore templum illuſtrare, apud Ciceronem lib. 6. Verrina. ¶Interdum pateſacere, explicare, aperire. Cicero pro Celio, Signa quibus veritas illuſtrari ſolet. ¶Aliquando idem quod celebrare, & nobilem reddere. Cicero Lentulo, libro 1. Epiſtola. Illuſtrabit, miki crede, tuam amplitudinem hominum iniuria. Perluſtro, peragrando perſpicio. περιστέλλω, περαίνω. Liuius lib. 7, ab Vrbe, Perluſtrauitque hoſtium agros, nulla m vim, nec apertam, nec inſidiis expertus. Interdum idem quod recenſeo. ἐξετάζω. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Hercules ad primam auroram excitus, quum gregem perluſtraſſet oculis.

Luſtror, aris, paſsiuè. Ouidius lib. 13. Metam. -ego luſtror ab illis, Et purgãte nefas nouies mihi carmine dicto, Pectora fluminibus iubeor ſup ponere centum. Idem lib. 10. Metam. Magico luſtrabere ritu. Virgilius lib. 3. Aene. Luſtramúrque Ioui, votíſque incendimus aras. Vbi Seruius Aut luſtramur. id eſt purgamur, vt Ioui ſacra faciamus: aut certè luſtramur Ioni, id eſt expiamur.

Luſtror, aris, deponens, Significat ſcortor, in luſtris & lupanaribus verſor. A luſtris, quæ interdum pro meretricum latibulis accipiũtur. πορνύω. Plautus in Pſeud. Luxuriantur, luſtrantur, comedunt quod habent.

Luſtratus, participium, Purgatus, expiatus. καθαρθείς. vt Luſtratum atque purgatum Capitolium. Liuius libro 3. ad Vrbe. Martialis in Præfat. libri 8, Meminerit, nonniſi religionis purificatione luſtratos accedere ad templa debere. Corpus luſtratum diuino odore, Ouidius 14. Metamorphoſeos.

Luſtratio, Verbale, Circuitio, peragratio. περιήγησις. Cicc. 2. Philip. Quæ fuit eius peragratio itinerum? luſtratio municipiorum? ¶Ponitur & pro ſacrificio expiationis, ἀγνισμὸς, καθαρμός. Colum. libr. 2 capi. 22, Hoc loco certum habeo quoſdam, quum ſolennia feſtorũ percenſue-

rim, deſideraturos luſtrationem, cæterorúmq; ſacrificiorum, quæ pro frugibus fiunt, morem priſcis vſurpatum.

Luſtralis, ſtrale, Quod luſtrandi, hoc eſt purgandi, ſeu expiãdi vim habet. ἀγνιστικὸς, καθαρτικός. Vnde aqua luſtralis dicitur, qua à faceerdote luſtrationis, hoc eſt purgationis cauſa aſpergebantur. Ouid. 3. de Ponto, Spargit aqua captos luſtrali Graia ſacerdos. Sic luſtrale ſacrificium dicitur, quod luſtrationis cauſa fit. Liuius libro 1, Sacrificium luſtrale in diem poſterum parat. Luſtralia exta, veteres dixerunt præpinguia: eo quòd luſtralis, id eſt quinquennalis bos, dicitur eſſe perfectæ ætatis.

Luſtramen, inis, Idem quod luſtratio. Valerius lib. 6. Argon. Semineceſq; duces inter ſua tela, ſuóſque Inter equos, ſæuam miſero luſtamine ver ſant Congeriem.

Luſtricus, a, um, Idem ferè eſt quod luſtralis. καθαρτήριος. ¶Vnde Luſtrici dies infantium appellantur: puellarum octauus, puerorum nonus, quia his infantes luſtrantur, & nomina eis imponuntur. Hæc Feſtus. ¶Et qui eos luſtrant, luſtratores vocantur, & fœminæ luſtratrices: & qui luſtrantur, luſtrati nominantur.

Luſtrificus, a, um, Idem quod luſtralis. ἁγνιστικὸς. vt, Cantus luſtrificus, Valerius 3. Argon.

Luſus, vide Ludo in LVDVS.

Lutamentum, Lutarius, vide LVTVM.

Lutea, æ, Herba eſt in paluſtribus & aquoſis locis naſcens, ſt ore rufo vel aureo, canliculos ſpargens cubitales, eóque maiores, quorum & genicu lis folia exeunt gracilia, ſalicis foliis non diſsimilia. λυσιμάχιον quibuſdam. Ruſtici *corneolam* vocant, pannorum infectoribus hoc nomine notiſsimam, qui cærulæi coloris pannos ex incoquentes, colorem viridem efficiunt. Nam ex flaui cæruleique commiſtione viridis color emergit. Qua ratione olim etiam aduiterinam chryſocollam conficiebant, lutea herba cæruleo ſubtrita. Plinius lib. 33. cap. 5, Luteam putant a lutea herba dictam, quam ipſam cæruleo ſubtritam, pro chryſo colla inducunt, vilíſimo genere, atque fallaciſsimo.

Luter, eris, pen. prod. λουτήρ, Vaſis genus eſt (vt quidam exiſtimant) quo vinum diluitur: euius meminit Hieronymus in Iouinianum. ¶Alii hoc nomine peluim ſignificari arbitrantur, aut certè vas in quo vaſa abluuntur. Quibus etiam vocis ipſius etymon ſuffragari videtur, quòd ἀπὸ τῆς λύσης, hoc eſt à lauando tractum videtur. ¶Vnde & λουτήριον dimi nutiua forma, vaſis genus eſt, Iulio Polluci, inquo calices abluuntur.

Lutescere, vide LVTVM.

LVTETIA, Pariſiorum vrbs celeberrima, primũ in Sequanæ inſula condita, nunc præter inſulam vtranque ripam latiſsimis occupans ædificiis cúmque maximis Europæ vrbibus magnitudine certãs & frequẽtia. Græci λευκετικίαν nominant, à parietum (vt quidam exiſtimant) albedine, Meminit huius vrbis Strabo libro 4.

Luteus, tea, teum prima ſyllaba producta. Quod eſt coloris rufi, ſed diluioris. ωχρὸς. vnde Luteum cui dicimus pro vitello, qui albumine ambitur. ¶Huius nominis primitiuum eſt lutum priore ſyllaba producta, quo nomine herba quædam ſignificatur, er oceo colori tingendo idonea, quam & luteam nominat Plinius, vt paulo poſt latius ſumus dicturi. Hoc colore nuptialia vela, quæ flammea vocabant, olim tingebantur. Plinius lib. 21. cap. 8, Lutei video honorem antiquiſsmum in nuptialibus flammeis totum fœminis conceſſum. Lucan. lib. 1,

Lutea demiſſos velarunt flammea vultus.

Luteolus, diminutiuum. ξανθόκροος. Virgilius 2. Ecloga, Mollia luteola pingit vaccinia caltha. Columella libro 12. cap. 47, Oliua pauſea vel orchita, quum primùm ex albo dulcoratur, ſitque luteola.

Luteus, priore correpta, vide LVTVM, priore correpta.

Luto, as, vide LVTVM.

Lutra, æ, Animal eſt ex iis quæ Græci ἀμφίβια, vel ὑδρεῖα vocant, ſimile fibro, ſola cauda ab eo deferens. ἰνδρὶς Herodoto. Nam fiber, piſcis caudam habet. Plinius lib 8. cap. 30, de fibro loquẽs, Cauda piſcium iis: cætera pars lutræ. Vtrunque aquaticum, vtrique mollior pluma pilus.

Lutum, ti, penul. corr. Terra eſt humore ſoluta, quam & cœnum vocamus. πηλὸς. Iuuenalis Saty. 6. Compoſitique luto nullos habuere parentes. Horatius lib. 1. epiſto. 2., Vixiſſet canis immundus, vel amica luto, ſus, Fictus ex argilla & luto homulus, Cic. in Piſonem. Voluratus in luto totius corporis veſtigiis Verres, Cice. 6. Verr. Pocula compoſuit de facili luto, Tibullus lib. 1. Eleg. 4. ¶In eodẽ luto hæſitare: id eſt ſic implicari cuipiam negotio, vt ſe inde nequeat extricare quin in idem aliũde ſimile recidat. Terentius in Phormione, -quid nunc porrò? Quid fiet? in eodem luto hæſitas. vorſuram ſoluis Geta: præſens quod fuerat malum, in diem abiit, plagæ creſcunt. Vide Eraſmum in Chilia dib. ¶Per tranſlationem Plautus in Perſa lenonem vocat lutum, Poſſum, inquit, te facere, vt argentum accipias, lutum?

Luteus, a, um, prima ſyllaba correpta, Quod ex luto cõfectum eſt πλόϊνος. vt, Luteus paries, lutea vaſa. Ouidius libr. 1. Faſt. -ignotáque prodit hirundo, Et luteum celſa ſub trabe fingit opus. ¶Per tranſlationem luteum dicimus, quicquid vile eſt. & nullius pretii. Plautus in Pœn. Neque periurior, neque peior alter vſquam eſt genrũ, Quàm herus meus eſt. neque tam luteus, neque tam cœno collitus. Idem in Truc. Elitea & lutea eſt meretrix, niſi quæ ſapit in vino ad rem ſuam. Cicero 6. Verr. Tum illos cœpiſſe Prætori dicere, putaſſe id ſe, quod audiſſent, alicuius pretii ſcyphos eſſe Pamphili: luteum negotium eſſe, non dignum quod in ſuo argento Verres haberet.

Lutoſus, a, um, Cœnoſus, luto plenus, vel luto infectus. πηλόδης. Plin. li 18. cap. 19, Lutoſam terram ne tangito. Colum. li. 12. ca. 54, Raporũ quàm rotundiſsima ſumito, eáque ſi ſint lutoſa, detergito, & ſummam cutem nouacula decerpito.

Luto, as, Luto inficio, ſiue oblino, πηλόω. Cato de Re ruſt. capit. 92, Poſtea conſpergito amurca bene omne quod lutauerit. ¶Ponitur etiã pro maculare. Martial. lib. 14, Ne luteꝛ immundũ nitidos ceroma capillos.

Luteſce

Universidad de Deusto Biblioteca

Lutefcere,Significat luteum fieri,& in luti morem molleſcere. πηλοῦσθαι. Columel.lib.8.cap.17,Nam quæ limo,cœnóque luteſcunt,vt antè iam dixi,conclylis magis,& iacentibus apta ſunt animalibus. Nonius ex Poeta quopiam,Sanguine diluitur tellus,caua terra luteſcit.

Lutamentum,ti,Paries,aliúdve opus ex luto confectum,lutóve oblitum πήλωμα.Cato de Re ruſt.cap.128,Neque mures caua facient, neque her bæ naſcéntur,neque lutamenta ſcindent ſe.

Lutulentus,a,um,Idem quod lutoſus, πηλώδης,βορβορώδης. Colu.lib.de Arboribus,cap.13,Lutulentam terram neq; arare,neque fodere oportet. Cic.in Salluſtium,Itaque nihil aliud ſtudet,quàm vt lutulétus ſus cum quouis volutari. Horat.1.Sermo.ſaty.5,de Lucilio, Quum flueret lutulentus,erat quod tollere velles.

Lutarius,a,um,Quod in luto degit:vt,Teſtudines lutariæ, apud Plinium lib.32.cap.4.Lutarius mullus,qui ex luto ſibi pabulum petit,viliſſimũ ex omni mullorum genere,teſte Plinio,lib.9.cap.17.

Lutum,pen.prod.Herba eadem eſt quam & luteam diximus vocari, qua olim cæruleo ſubtrita chryſocollam adulterinam faciebant. ἀνατμάγιον quibuſdam.Virg.4.Eclogа,Ipſe ſed in pratis aries iam ſuaue rubenti Murice,iam croceo mutabit vellera luto.Vitruuius luteum appellat per tres ſyllabas.Vnde nonnulli etiam apud Virgiliũ,Luteo ,legendum cenſent,duabus poſtremis ſyllabis in vnam contractis.

Lux,cis,Splẽdor,fulgor,claritas,& propriè ea quæ à Sole diffuſa orbem illuſtrat. φῶς. Cic.de Diuinat.Si deus erat,cur ſe contra naturam abdidit,vt pateſactus aratro lucem aſpiceret?Hinc lucem intueri dicimus, pro eo quod eſt vita frui. ¶ Quoniam autem dies clara eſt, quemadmodum nox obſcura,poſſ tur quandoque pro die,ſicut nox, pro tenebris.G ell.lib.2.cap.29.Alta lucè orta,auis in paſtum profecta eſt.Martial.lib.8.Quũm facias verſus nulla non luce ducentos.Cicer.pro Mil. Centeſima lux eſt hæc ab interitu P.Clodii,& opinor,vltra. ¶ Prima luce,hoc eſt vbi primum cœperit diluceſcere:ſicut contrà,Primis tenebris,id eſt incipiente iam nocte.Terent.Adelp.Cæterùm rus eum filio cum prima luce ibo hinc.Vbi Donatus,Cum primo lucu legit,dicens Cum primo lucu,veteres dicebant,Lucum pro luce,ſeu Sole ponẽtes. Ergo,Cum primo lucu,quum primum Sol cœperit luceſcere Liu.1. ab Vrbe,Vt omnes ciues Romani,equites,peditéſque in ſuis quiſque centuriis in campo Martio prima luce ad eſſent. ¶ Lux autem ἀποτόκου λόγου dicta eſt: λυκὴρ enim veteres Græci appellant primam lucem,quę præcedit Solis exortum:quod etiam ſummum mane dicitur. ¶ Aliquando idem eſt quod ſplendor,& nitor.Lucretius li.4, Viridis quum luce ſmaragdi.Virg.2.AEn.Exultat telis & luce coruſcus ahena. ¶ Ponitur aliquando pro vita.Cic.1.Tuſcu.Tamen obiiciebatur interdum animo metus quidam,cogitanti fore aliquando ſinem huius lucis ,& amiſſionem omnium vitæ commodorum. ¶ Lucis vſuram alicui dare,eſt finere eum viuere.Cic.in Verrem.act.7.Cur,inquã,ciuibus Romanis,quos piratæ ceperant,ſecuri ſtatim percuſſiſti,ipſis piratis lucis vſuram tam diuturnam dediſti? ¶ In luce,pro in publico dixit venuſtè Cicero in Cat.Maiore,Nec verò ille in luce modò,atque in oculis ciuium magnus,ſed intus domique præſtantior. ¶ Lux mea,blandimenti genus,quo mulierculis blandimur.Martial.ad Gell.Si nõ mentiris,ſi verum lux mea dicis.Cic.Terẽ.lib.14,Hem mea lux,meum deſiderium. ¶ Lux pro oculis,Statius lib.11.Theb.Et effoſſæ ſqualent veſtigia lucis. ¶ Luces in plurali,pro ſtellis.Cic.in Arato,Illæ quæ fulgẽt luces ex ore coruſco.

Luci,aduerbium.Id eſt interdiu:cui opponitur noctu.Cic.2.Philip. Quis enim audeat luci,quis in militari via,quis bene comitatum, quis illuſtrem aggredi?Plautus in Menæhmis,

O facinus indignum & malum,Epidamnii ciues,herum meum
Hoc in pacaro oppido luci deripier in via!

Luculentus,a,um,Quod eſt luce plenum,ſplendens. λαμπρὸς,περιφανής.Cicero Treba.Camino luculento vtendum.Plau.in Curc. Pulchrum & luculentum hoc nobis euẽnit prælium. ¶ Aliquando accipitur pro ornato,perſpicuo & aperto.Salluſt.in Catilina,Tum M.Tullius orationẽ habuit luculentam,& vtilem Reipu. ¶ Ponitur aliquando pro probato,& optimo:vt quum Cicero ad Atti.lib.7.dicit,Luculentus autor,& Luculenta conditio:id eſt optima,vel opima.Plautus in Rud. Vin' tibi luculentam condirionem ferre me? ¶ Aliquando pro diuite.Plaut. in Capt.Multos iam lucrum luculentos homines reddidit. ¶ Aliquando pro magno.Cic.7.Philip.Luculentam tamen ipſe plagam accepit, vt declarat cicatrix.

Luculenter.aduerbium,Egregiè,& ſplendidè. λαμπρῶς. Cicero.2.de Fini. Quum Græcè,vt videor,luculenter ſciam.

Luculentè,Idem.Cicero 1.de Diuinatione,Quum ipſe paucis interpoſitis verbis dicas ſatis luculentè. ¶ Aliquando ponitur pro aperté.Cic. de Claris Orato.Et luculentè ſcripſerunt,etiam ſi minus,quàm tu,politè.

Luculentitas,ritatis,Antiquum eſt.Laberius Tucca,vt citat Nonius.

Dominus noſter tua luculentitate captus.

Luceo,ces,xi,Splẽdeo:lucem emitto. σπινθῆρα λάμπω,φέγγω. Cic. in Som. Scipionis,Luna quæ luce lucebat aliena. ¶ Aliquando ſignificat diem eſſe.Plautus in Mil.Vigila,expergiſcere,inquam,lucet.Cicero pro Roſcio Amerino,Occiſus eſt à cœna rediens:nondum lucebat, quum Ameriæ ſcitum eſt.Idem 7,Verrina,Lucebat iam fere.Lucere facem alicui,aut cereum,eſt alicui præferre facem,aut cereum.Plautus in Caſ. Primum omnium huic lucebis nouæ nuptæ facem. Idẽ in curcul. Tute tibi puer es lautus,luces cereum. ¶ Eius cõpoſita ſunt,Alluceo,colluceo,diluceo,eluceo,illuceo,interluceo,pelluceo , ſiue perluceo,reluceo.& tranſluceo:quorum ſignificata ſuis explicantur locis.

Luceſcit,impersonaliter,Clarum fit. λαμπρύνει, ἡμέρα γίνεται. Plautus in Amphi.Exire ex vrbe,priuſquam luceſcat,volo.Liu.4.ab Vrbe,Et iam luceſcebat,omniáque ſub oculis erant.

Lucens,participium,Splendens,conſpicuus.Virgil.6.Anei. Lucentémque globum lunæ,Faces lucentes,Ouid.3.Faſt.Marmora lucẽtia.Stat.1.Syl. Tunicæ lucentes auro,Idem 9.Theb.

Lucidus,a,um,Quod eſt clarum,perſpicuum. φανὸς , φωτινὸς. vt Lucida nox,apud Plinium lib.2.cap.7.Ouid.Epiſt.21,Nec premit articulos lucida gemma meos.Idem 1.Faſt.Lucidior viſu eſt,quàm fuit antè , domus.Hora.1.Carm.Ode 3,Sic fratres Helenæ lucida ſydera,&c. ¶ A quo Pellucidus,& Tranſlucidus. διαφανὴς. Quintil.lib.8,Similiter illa tranſlucida,& verſicolor quorundam elocutio res ipſas eſſœminat.

Lucifer,pen.cor.Stella Veneris,ita dicta,quum antegreditur Solem,quũ verò ſubſequitur,Heſperus vocatur,teſte Cicerone libro 2.de Natura deorum,& Varrone 3.de Re ruſtica cap.5. φωσφόρος. Infima eſt quinque errantium(inquit Cicer.)terræque proxima ſtella Veneris,quæ φωσφόρος Græcè,Lucifer Latinè dicitur,quum antegreditur Solem:quum autem ſuſsequitur, Heſperus.Virgil.lib.2.Aenei.lámque iugis ſummæ ſurgebat Lucifer Idæ,Ducebátque diem.Ouid.8.Metamor. Iam nitidum,getegente diem,noctiſque fugante Tempora Lucifero:cadit Eurus,& humida ſurgunt Nubila,&c.

Luciferus,fera,ferum,adiectiuum:vt,Diana luciſera,Valer.Argo.7 Equi luciferi,Ouid.Epiſt.11.Iam nouies erat orta ſoror pulcherrima Phœbi,Denáque Luciferos Luna premebat equos.Luciferum Poetæ filium faciunt Iouis & Auroræ,qui Trachyniam nymphã amauit,& ex ea ſuſcepit geminam prolem,Ceycem videlicet & Dædalionem. Dictus autem eſt Auroræ filius,quia ſtella illa quæ & Venus dicitur,manè ſolem præeedens,quaſi ex eiuſdem ſinu oriri videtur.Virgilius Eloga 8,Naſcere præque diem veniens age Luciſer almum.

Lucifico,as,penul.cor.Lucidum facio. φωτίζω. à quo compoſitum Eluciſico,quod eſt luce priuo. Laberius apud Gellium,lib.10.cap.17, Democritus Abderites Phyſicus philoſophus,clypeũ Conſtituit contra exortum Hyperionis,oculos Eſtodere vt poſſet ſplendore æreo. Deinde ſubdit paulo pòſt,-ſic ego Fulgentis ſplendore pecuniæ volo Eluciſicare exitum ætatis meæ.

Luciſugus,& Luciſuga,penul.correp.Qui fugitat lucem , & gaudet tenebris.Cice.1.de Fin.Luciſugi,maledici,monſtroſi,etiam aliis amatoriis leuitatibus dediti.Virgil.4.Geor.-nam ſæpe fauos ignotus adedit Stellio,& luciſugis congeſta cubilia blattis. ¶ Seneca luciſugas homines appellat,qui contra naturam nocte vtuntur pro die:qui & λυχνόβιοι dicuntur,quaſi lucernarii.

Lucigena,Luce genitus. λυκιγενὴς.

Lucerna,Inſtrumentum,in quo vnum plurave ellychnia acceſſa, oleóque fota,nobis lumen præbet,quanquam etiam non raro pro ipſo lumine accipitur. λύχνος. ¶ Huius prima corripitur,quũ tamen in luceo producatur.Iuuenalis,Diſpoſitæ pinguem nebulam vomuere lucernæ.Cicero 4.Acad.Itaque Timagoras Epicureus negat ſibi vnquam , quum oculum torſiſſet,duas ex lucerna formulas eſſe viſas.Plautus in Moſtel.Lucernam fortè oblitus fueram extinguere.Plinius , Ex medulla eius elegantium lucernarum ellychnia fiunt. Lucernarum vſum primi Aegyptii monſtrauere,vt autor eſt Euſebius libro 10. Præparat.Euangel.Lucernarum alia ſimplex eſt,quæ habet partem vnam tantùm exporrectam,& quæ vno ellychnio contenta eſt:quæ cubicularia dicitur:de qua Martialis libro 14.Alia dimyxos,ad duo ellychnia ferenda , alia trimyxos , ad tria: alia polymyxos , ad plura. Martialis libro 14,

Illuſtrem quum tota meis conuiuia flammis,
Tótque geram myxos,vna lucerna vocor.

Lucernula,diminutiuum. λυχνίον.

Lucernarius,Qui lucernam fert. λυχνοῦχος.

Lucubro,lucubras,penult.cor.Vigilo,& nocte ad lucernam aliquid compono. συγγράφω.Varro de Orig.Non ſolùm ad Ariſtophanis lucernam,ſed etiam ad Cleantis lucubraui.Liuius li.1.ab Vrbe,Sed nocte ſera deditam lanæ,inter lucubrantes ancillas in medio ædium ſedẽtem inueniunt.Cic.in Paradox,Accipies igitur hoc paruum opuſculum lucubratum his iam contractioribus noctibus.

Lucubratio,lucubrationis,Vigilia,& opus quod fit lucubrando. Cicero libro 1.de Natura deorum,Nam iſta quæ vos dicitis,ſunt tota cõmentitia,vix digna lucubratione ancillarum. ¶ Sunt & lucubrationes ruſticanæ,veſpertina & antelucana,quando à veſpere & ante lucem conficiunt intra villam opera rei villaticæ conducibilia.Colum.lib.11.capit.2,Item ad lucubrationem veſpertinam palos decẽ vel ridicas quin que conficere,totidémque per antelucanam lucubrationem.

Lucubratoria lectica à Tranquillo in Auguſto cap.78,dicitur in qua lucubrare ſolebat Auguſtus.

Luxo,as,Membrum aliquot intorqueo,& loco ſuo moueo. στρέφω,ἐξαρθρόω. ¶ Vnde luxa,ſiue luxata membra,dicuntur locis ſuis mota.& ſoluta. ἐξηρθρωμένα. Plin.lib.28,Cato prodidit luxatis membris carmen auxiliari:M.Varro podagris.Idem lib.31.cap.6,Luxata hominum corpora & quadrupedum natando in cuiuſlibet generis aquam,facillimè in artus redeunt. ¶ Et luxati,dicuntur quorum membra ſuis locis mota ſunt. ἐξηρθρωμένοι. Idẽ,Althææ radix decocta luxatis prodeſt. ¶ Stirpium quoque radices luxari dicuntur,quum aratro aut ligone perſtricty mutilantur,locóque mouentur.Plinius libro 17,cap.24,Aut culpa vinitorum colentium ægrotant vites,quum perſtringuntur:aut circũfoſſor iniurioſo ictu verberauit,vel etiam ſubarator imprudens luxauit radices,corpúſve deſquamauit.

Luxus,xus,Nõ ſolùm pro re venerea,ſed etiam,& ferè ſemper propriè que pro omni ſuperfluitate,& nimia profuſione,& ſumptuoſiore cibi veſtitus,& aliarum rerum cura dici ſolet. ἀσωτία. Cicero 5.Verri.Niſi fortè exiſtimatis,eum in vino & luxu non riſiſſe,qui, &c.Regali luxu ſplendida domus,Virgilius libro 1.Aeneid.At domus interior regali ſplendida luxu Inſtruitur.Regiſico luxu paratæ epulæ.Virg.6.AEn.Tacit.li.20,Effuſi in luxũ,& epulas,& nocturnos cœtus.Luxum deponere eſt faſtum,pompam,habitúſque ſplendorem abiicere.Claudian.lib.2. Sub tua purpurei venient faſtigia reges,Depoſito luxu.

Luxuria,æ,ſiue Luxuries,ei,Immodicus voluptatum,& liciarúmque vſus nimiáque non modò in rem veneream,verùm etiam in molliorem veſtitum,lautioréſque epulas profuſio, ἀσωτία. Cic.lib.1.Offi.Luxuria cum omni ætati turpis,tũ ſenectuti fœdiſsima eſt.Et paulo pòſt, Turpe eſt diffluere luxuria.Idẽ pro Muræna,Odit populus Romanus priuatam luxuriam,publicam magnificentiam diligit. Idem pro Sexto Roſ.In vrbe luxuries creatur,ex luxuria auaritia erumpit audacia. Idẽ 2.Ver.Luxuries in flagitiis,crudelitas in ſupliciis. ¶ In ſegetibus item, cæteriſque ſtirpibus,luxuries dicitur quum alimenti vbertate quodãmodo laſciuiunt,herbarum frondiúmve copiã iuſto maiorem emittentes. ἐξόγκωσις. Virgilius libro 1. Georg. Luxuriem ſegetum tenera depaſcit in herba.

Luxurioſus,a,um.Immodicè voluptatibus deliciiſque indulgens , & non ſolùm in rei venereæ vſu,verùm etiã in epularum apparatu, veſtiũmque ornatu modum excedens,& plus ſatis laſciuiens. ἀσωτος , ἡδυσμενόμενος. Quintilianus in Prœmio lib.1,Mulierbris & luxurioſus cultus non corpus exornat,ſed detegit mentem.Cicero de Lege Agraria contra Rullum,Vt in ſuis rebus,ita in Rempu.luxurioſus nepos.Idem 6.Philip.Multa & lauta ſupellex,non illa quidem lugurioſi hominis, ſed tamen abundantis.Cicero 2.de Fin.Si ea quæ ſunt luxurioſis efficientiæ voluptatum,liberarẽt eos deorum & mortis, & doloris metu, &c.Ibidem,Luxurioſi reprehendẽdi ſunt ob eam ipſam cauſam , quòd ita viuant,vt perſequantur cuiuſque modi voluptates. ¶ Luxurioſa lætitia,dicitur nimia,& profuſior quàm par ſit,Luius lib.2.ab Vrbe cõdita,Sed patribus nimis luxurioſa ea fuit lætitia. ¶ Luxurioſa frumenta,quæ tam confertim,& copioſè nimis proueniunt,vt immitti in ea ſoleant oues ad depaſcendum.Cicero in Oratore de ruſticis loquens, Siquidem eſt eorum gemmare vites,ſtirre agros,lætas eſſe ſegetes,luxurioſa frumenta. ¶ Luxurioſa vitis, quæ plures æquo frodes habeat, aut ſarmenta.Colum.lib.4.cap.21,Siquidem luxurioſa vitis , niſi fructu compeſcitur,malè deflorẽſcit,& in materiam,frondémque effunditur. ¶ Luxurioſa pabula,quæ maximam herbarum copiam adferunt.Plinius libro 17.capit.4,Nec luxurioſa pabula,pinguis ſoli ſemper indicium habent.

Luxurioſè,aduerbium, ἀσώτως. vt,Luxurioſè viuere,id eſt molliter & delicatè.Cic.pro Cælio,Cum facinoroſis audaẽter,cum libidinoſis luxuriosè viuere.

Luxurio,luxurias,neutrum:& Luxurior,luxuriaris,deponens,Propriè de plantis dicuntur,quum nimia alimenti vbertate quodammodo laſciuiunt,ramos,frondéſque iuſto plures emittentes. ἐξυβρίζω. Columella lib.3,Cacumina virgarum,ne luxurientur demutilato.Plin. libr.18. cap.24,Aliqui in frigidis ab æquinoctio autumni in calidis ſerius,ne ante hyemem luxurient.Agri quoque præpingues luxuriare dicũtur, quum abundè ſtercorati præter modum feraces euadũt.Ouidius 1.Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus. ¶ Transfertur & ad homines,quos & ipſos luxuriare dicimus quum rebus ſecundis,otióve laſciuiunt.Tibullus,Luxuriant animi rebus plerunque ſecundis. Ouidius Epiſt.15,Deliciiſque decet luxuriare nouis.Idem lib. 5. Faſt. Nos quoque idem facimus tunc,quum iuuenilibus annis Luxuriant animi,corporáque ipſa vigent.Liu.lib.1,Poſitis exterorum periculorum curis,ne luxuriarent otio animi,quos metus hoſtium , diſciplináque militaris continuerat. ¶ A luxurior ſit compoſitum Eluxurior, quod eſt valde luxurior.Colum.lib.3,Qui ſi pingui agro validas vites depoſuerit, pãpinis magis eluxuriabuntur.

Luxurioſus,antis,participium.Horatius lib.2.epiſt.2, -Latiúmque beabit diuite lingua:Luxuriantia compeſcet,nimis aſpera ſano
Leuabit culmu.

Luxuriatus.participium Ouidius lib.5.Triſt.Non tamen vt luſit , rurſus mea littera luderi:Sit ſemel illa meo luxuriata ioco . Fames luxuriata multo ſanguine,Statius 2.Theb.

L ante Y.

LYAEVS,æi,pen.pro. λυαῖος, Vnum ex Liberi patris cognominibus,inde impoſitum,quòd immoderatus vini vſus pariat λύσαν , hoc eſt rixã & ſeditiones,Aut certè παρὰ τὸ λύειν τὰ μετὰ τοῦ μεθύοντος μερίμνας, hoc eſt abeo quòd ebriorum membra ſoluat:vnde & λυσιμελὴς à Græcis cognominatur.Virg.li.4.Aene.Legiferæ Cereri,Phœbóque,patríque Lyæo.

Lyæus,a,um,pro Lyæius.Virgilius 1.Aeneid.Regales inter menſas , laticẽque Lyæum.

LYCABETVS,beti,pen.prod. λυκαβητὸς Suidæ,Atticæ mons eſt,apud Plinium lib.5.cap.7.

LYCAEA,λυκαῖα, Sacra erant in Lycæo Arcadiæ monte in honorem Panos fieri ſolita,quæ poſtea ab Euandro in Arcadiam tranſlata , Lupercalia dicta ſunt,vt placet Ouidio lib.2.Faſto.Pauſanias tamen in Arcadicis Lycæa Iouis ſacra fuiſſe tradit,à Lycaone Pelaſgi filio ad Iouis Lycæi aram primùm inſtituta.Vide Cælium Rhodig.li.24.cap.17.

LYCAEVS,λύκαιος, Arcadiæ mons,Ioui ſacer, teſte Pauſania in Arcadicis,olim etiam Olympus & ἱερὰ κορυφὴ, id eſt ſacer vertex ab incolis appellatus,quòd Iouem ibi educatum exiſtimarent.In quo etiam mõte Iouis Lycæi ara fuit,à Lycaone Pelaſgi filio primũ conſecrata , quã quum poſtea mactati pueri ſanguine reſperſiſſet,in lupum dicitur eſſe transformatus.Erat ibidem & Iouis Lycæi lucus,quem ſiquis lege ſprẽta eſſet ingreſſus,annum ſuperuiuere negabatur. Item fons inſignis, nomine Agno,tam admirabilis naturæ,vt re diuina ibi curioſius peracta,quernóque ramo aqua leuiter commota,mox denſus inde ſurgeret vapor,nebulæ aſsimilis,quæ non multo pòſt effecta nubes,aggregatis item aliis,largos demitteret imbres.Hæc Pauſanias. Conſtat tamen Lycæum montem non ſoli Ioui,verumetiam Pani ſacrum fuiſſe.Virgilius 1.Georgi.Ipſe nemus linquens patrium,ſaltúſque Lycæi, Pan ouium cuſtos,tua ſi tibi Mænala curæ,Adſis ô Tegeæe fauẽs.Hinc etiam Lycæus paſsim à Poetis cognominatur.Idem lib.8,Aene.-gelida monſtrat ſub rupe Lupercal,
Parrhaſio dictum Panos de more Lycæi.

LYCAMBES,bis,per tertiam,vel Lycambes,bæ,per primam declinationem, λυκάμβης, Neobules pater fuit,qui quum filiã Archilocho Poetæ deſpondiſſet,poſteáque pœnitentia ductus non tradidiſſet,tam acerbo carmine ab eo eſt perſtrictus,vt vnã cum filia laqueo vitam finierit.Horatius in Epod. Ode 7, -in malos aſperrimus Parata tollo cornua:Qualis Lycambæ ſpretus infido gener.

Lycambeus,a,um,pen.prod.Ouidius in Ibin,Tincta Lycambeo ſanguine rela dabit.

LYCAON,penul.produ. genitiuo Lycaonis,pen.corr. λυκάων , Arcadiæ Rex fuit,Pelaſgi filius,quem Iupiter,quòd aram ſuam in Lycæo monte,mactato puero ſanguine reſperſiſſet , in lupum mutauit:vt ſcribit Pauſanias in Arcadicis.Ouidius tamen libr.1. Metam. omnino aliam tradit transformationis huius cauſam,quæ ſic habet:Iupiter aliquando quum multa de humani generis impietate inaudiſſet,neque tamẽ omnia crederet,vt rem omnem certius exploraret,relicto cælo,in terram deſcendit:aliquótque regionibus peragratis,tãdem ſub noctem in Arcadiam peruenit ad Lycaonis regiam,vbi quum ſe deum eſſe ſignificaſſet,vulgúſque ſe ad ſacrificia accingeret , irridens credulitatẽ eorum Lycaõ,ea ipſa nocte ſe periculum facturum eſſe dixit,deúmne an mortalem hoſpitio ſuſcepiſſet:conatúſque eſt noctu dormientem interimere.Quod quum fruſtra tentaſſet,alia ratione rem aggreſſus eſt.Habebat obſides à Moloſſorum gente ad ſe miſſos. Horum vnum iugulauit,partímque aſſum,partim elixum Ioui epulandum appoſuit. Cuius rei immanitate indignatus Iupiter,regiam tyrani immiſſo fulmine exuſsit,ipſúmque in ſyluas fugiẽtem,in lupum transformauit. ¶ Alius fuit Lycaon Nelei filius:& frater Neſtoris,quem Hercules capta Pylo interemit. ¶ Alius item fuit Priami filius ex Laothoe Atlai Lelegum regis filia,quem Achilles in bello Troiano interemit:vt placet Homero lib.21.Iliad. ¶ Lycaõ item faber inſignis fuit ex Gnoſſo Cretæ vrbe , artifex eius enſis quem Æcanius dedit Eurydo : de quo Virgilius 9.Aene.

LYCAONIA,λυκαονία, Aſiæ regio, Cappadociæ pars , ſecundum Ptolemæum,ad Taurum montem pertingens ea in parte qua Pamphyliæ imminet.Vrbes habet Iconium,Adopiſſum,Cannam.Paralaida,aliáſque complures,quas vide apud Ptolemæum lib.5.cap.6. ¶ Lycaonia item olim appellata fuit Arcadia,à Lycaone Rege,Pelaſgi filio, & patre Arcadis,à quo deinde Arcadia dicta fuit.

Lycaones,pen.corr. λυκάονες, Populi Lycaoniæ , in finibus Cappadociæ ad Taurum montem,qui & Lycaonii appellantur: ¶ Lycaones alii à Ptolemæo libro 5.capit.2,collocantur in finibus Lyciæ , non procùl à Themizonijs.

Lycanthropia,λυκανθρωπία,Melancholiæ affectionis ſiue inſaniæ genus eſt,quo qui afficiũtur,lycanthropi, λυκάνθρωποι,dicuntur,teſte Aegineta,eo quòd lupos imitentur,noctu è lectis exilientes, & ad diem vſque inter ſepulchra diuerſantes,facie interim pallida,oculiſq; areſcẽtibus,& lingua,ſitibũdi quoq;,cruribuſq; immedicabiliter exulceratis.

LYCASTE,λυκάστη. Filia fuit Priami ex cõcubina,cuius amore flagrans Polydamas Antenoris & Theanus fororis Hecubæ filius,eam vxoré duxit. ¶ Fuit item Lycaſte,meretrix nobilis,apud Drepanum Siciliæ vrbem,ob formæ excellentiam Venus appellata , quæ quum Buten, Amici Bebryciorum Regis filium hoſpitio excepiſſet,eius concubitu vſa.Erycem ei peperit:quo factum eſt vt apud poſteros creditũ fuerit, Buten ex Venere Erycem genuiſſe. Vide ſuprà in dictione BVTES.

LYCASTVS,λύκαστος,Vrbs Cretæ,ita dicta à luporum multitudine quæ ibi eſſe perhibetur.Strabo libro 10.

LYCEVM,pe.pro. λύκειον, Gymnaſii celeberrimi nomen iuxta Athenas, in quo Ariſtoteles frequentiſsimo auditorio philoſophiam profiteba tur,quemadmodum Plato in Academia.Cic.1.Acade.Qui erant cum Ariſtotele,Peripatetici dicti ſunt,quia diſputabant inambulantes in Lyceo. ¶ Fuit & Lyceum gymnaſium Ciceronis in fundo Tuſculano, à nomine ſcholæ Ariſtoteliceæ ita dictum,de quo lib.1.de Diuinat. ſic refert,Nuper quum eſſem cum Qu.fratre in Tuſculano,diſputatũ eſt. Nam quum ambulandi cauſa in Lyceũ veniſſemus(id enim ſuperiori gymnaſio nomen eſt) Perlegi(inquit ille)tuum paulo antè tertium de Natura deorum,Huius nominis penultima producitur à Cicerone in verſu illo,Inque Academia vmbrifera,nitidóque Lyceo,
Fuderunt claras fœcundi pectoris artes.

LYCHNIDVS,λύχνιδος, Macedoniæ oppidum,ſub Candauia mõte ſitũ, ad viam Egnatiam,quæ ab Apollonia,mariſque Adriatico in intimam Macedoniam ducit.Autor Strabo.lib.7.& Ptolemæus lib.3.cap 14.

Lychnis coronaria, λύχνις στεφανωτική, Herba eſt,quæ à Romanis genicularis,ſeu ballaria vocatur.Florem habet violæ albæ magnitudine, ſed purpureum.Nectitur ad coronas.Plinius lib.21.cap.4,Roſam Græcam appellat:Vulgus hodie *Candelariam*. ¶ Lychnis ſylueſtris, λυχνὶς ἀγρία, herba eſt ſatiuæ lychnidi per omnia ſimilis,cuius radicẽ Aſiani boliten vocant.Dioſcorides à Romanis accipitrinum pedẽ appellari teſtatur.Penitus tamen diuerſa eſt à lyſimachia , ſiue lutea , quam vulgus hodie *accipitrini pedis* nomine agnoſcit. ¶ Plinius lib.25.cap. 10.Lychnidem agriam ſcribit eſſe herbam lino ſimilem,radice nulla flore hyacinthi,ſemine vitulinarum narium ſimilitudinem referẽte:alióque nomine antirrhinon,ſiue anarrhinon appellari.

Lychnites,penult.prod. λυχνίτης, Marmor album quod in Paro inſula effodiebatur:ſic cognominatum,quòd ad lucernam in cuniculis cæderetur,ſicut Plinius lib.36.cap.5.teſtatur. ¶ Eſt etiam hoc nomine gemma ardens,ita dicta à lucernarum accenſarum præcipua gratia. Plin. lib.37.cap.7.

Universidad de Deusto
Biblioteca

LYCHNITIS, idis, λυχνίτις, Lacus est in occidentali tractu Macedoniæ, sub Caruania monte: cui imminet oppidum nomine Lychnidus. Vide Stephanum περὶ πόλεων, & Strabonem lib. 7.

Lychnitis, tidis, λυχνῖτις, Herba est ex phlomidos generibus, alio nomine thryallis dicta, foliis ternis, aut quaternis, crassis, pinguibus, plumosis, ad lumina lucernarum vtilibus. Autor Plinius libro 25. capit. 10.

Lychnus, ni, λύχνος, Græcis idem est, quod nobis lucerna: παρὰ τὸ λύειν νύκτος, hoc est ab eo quòd tenebras soluat. Virgilius 1. Aenei. Dependent lychni laquearibus aureis. Plautus, Lucernam emunge parumper vt videat anus vbi pedes ponat. Lychni pensiles, lucernæ erant multis lucentes myxis, quæ ex laquearibus suspensæ, totum illustrabant triclinium. ¶ Hinc Ellychnium, ἐλλύχνιον, dicitur funiculus, qui lucernis adhiberur, vt affuso oleo flammam nutriat.

Lychnobii, λυχνόβιοι, Dicti sunt, qui loco dierum noctibus vtuntur, & ad lucernas viuunt, quasi lucernarii. Seneca vlti. Epist. Nil consumebat, ni si noctem. Itaque crebro dicentibus illum quibusdam auarum & fordidum, Vos, inquit, & lychnobium dicetis.

Lychnuchus, λυχνοῦχος, Græcè nominatur quicquid lucernas sustinet, siue id sit candelabri genus, siue homo quispiam lucernam gestãs. Plin. lib. 34. capit. 3, Placuere & lychnuchi pensiles in delubris, aut arborum modo mala ferentium lucentes.

LYCIA, Λυκία, Regio minoris Asiæ, inter Pamphyliam, & Cariam sita, olim (si poetarum fabulis credimus) Chimæræ monstri ignibus infestata. Cuius fabulæ occasionem præbuit Chimera eius regionis mõs, crebrò ignem eructans. Dicta est autem Lycia à Lyco Padionis filio. Vrbem habet Pataram Apollinis oraculo celebratam: à qua Apollo Patareus cognominatur.

Lycius. gentile. Virgilius 1. Aeneidos, Vnam quæ Lycios, fidúmque vehebat Orontem.

Lycius, a, um, adiectiuum: vt, Lyciæ sortes, apud Virgilium 4. Aene. id est, sortes Apollinis, qui in Lycia apud Pataram tesponsa edebat.

LYCIDAS, dæ, Λυκίδας, Nomen Centauri vnius ex iis qui Pirithoo Hipodamiam sponsam eripere conati, à Lapithis interempti sunt. Ouid. 12. Aen. At non Eurynomus, Lycidásque, & Araeus: & Imbreus Effugêre necem. ¶ Est & nomen pastoris apud Virgilium 9. Eclog.

LYCIMNIVS, siue potius Licymnius, Λυκίμνιος, Auus maternus Herculis, quem Tlepolemus eiusdem Herculis ex Astiochia filius, iam ætate prouectum interfecit. Autor Homerus in Catalogo.

LYCISCA, Nomen canis proprium, à lupi (vt videtur) similitudine impositum, siue ab eo quòd lupum coerceat. Virgilius 3. Ecloga, Multum latrante Lyciscа. Seruius Lyciscas vocari arbitratur canes ex lupo & cane fœmina natas: cuiusmodi in Cyrenaica Libya gigni scribit Aristoteles. Plin. lib 8. cap. 21, hoc genus hybridas Crocutas vocat, omniáque dentibus frangere ait, & deuorata protinus concoquere.

Lycium, λύκιον Dioscoridi, Spinæ genus folia habens buxeis similia: vnde & pyxacantham appellarũt, Virgas habet tricubitales, quibus cum radicibus tusis, succòque expresso, fit medicamentum quod & ipsum lycium appellant. Nascitur hæc spina copiosissimè in Lycia Asiæ regione, teste Dioscoride: vnde & nomen videtur accepisse. Plin. lib. 24. cap. 14, Lycium præstantius è spina fieri tradunt quam & pyxacanthon Chironiam appellant.

LYCIVS, λύκιος, Apollinis cognomen, à lupi natura, vt quidam putant, impositum, Nam sicut lupi pecora rapiunt, ita ipse humorem haurit radiis. Vel ἀπὸ τοῦ λυκᾶν, quo nomine prisci Græcorum dicebant lucem illam quæ præcedit Solem. Vel (quod verius puto) à Lycia Asiæ regione, in qua præcipuè colebatur. Habet enim ea regio Patarам vrbẽ Apollinis oraculo insignem.

Lycoctonon, λυκοκτόνον, Aconiti genus, ita dictum quòd eo in crudæ carnis offis occultato lupos necent venatores. Vide Dioscoridem libr. 2. cap. 66.

LYCOMEDES, λυκομήδης, Scyri insulæ Rex, cui Thetis filium suum dormiente præceptore suo Chirone clam raptum seruandum tradidit, vt ibi inter eiusdem Regis filias, erat enim facie venusta & puellari, ita vt facilè pro puella sese gereret, muliebri habitu indutus latitaret, ne ad bellum Troianum, à quo illum non reuersurum esse sciebat, proficisci cogeretur. Apud quem quum delitesceret, Deidamiam Regis filiam vitiauit, & ex ea Pyrrhũ suscepit. ¶ Fuit & alter Lycomedes Creontis filius, cuius meminit Homerus lib. 9. Iliad.

LYCON, λύκων, Philosophus Peripateticus fuit, ex Troade Asiæ regione, in dicendo adeo suauis, vt pro Lycone Glycon nominaretur: tracto nomine à dulcedine. Hic fuit cultu & vestium mollitie nitidissimus. Lucta & pilari lusione exercebatur. Periit podagræ morbo annos natus septuaginta quatuor. ¶ Fuit præterea Lycon quidam Orator, vnus ex accusatoribus Socratis. de quo Laertius in vita Socratis. Fuerunt & alii eiusdem nominis, quorum meminit idem Laertius.

LYCOPHRON, Λυκόφρων, Poeta, patria Chalcidensis, natura quidem Sophoclis grammatici: adoptione verò Lyci Regini historici filius: inter septem poetas, qui Pleiades dicebantur à numero stellarum a Philadelpho Ptolemæo receptus. Erant autem hi, Theocritus Aratus, Nicæder, Apollonius, Philæcus. Homerus iunior, Lycophron. Tragœdias eius enumerat Suidas: Scripsit & Alexãdram, poema valde obscurum, in quo meminit de vaticiniis Cassandrę, exorsúsque ab Hercule, & rebus Troianis, prosequitur vsque ad Alexandrum Macedonem. De huius morte Ouid. in Ibin, Vtque cothurnatum periisse Lycophrona narrant, Hæreat in fibris fixa sagitta tuis. ¶ Alius fuit Periandri Corinthiorum Regis filius ex Melissa: Proclis Epidauriorum Tyranni, filia, quam quum Periander grauidam ictu calcis occidisset, Lycophron cũ Cypselo fratre suo ad Proclem se recepit. Verú repetente filios Periandro, quum Procles eos dimittere cogeretur, flens eos admouit, memi nisse eos debere quisnam matrem eorum occidisset. Quod verbum tam altè Lycophronis menti insedit, vt Corinthum reuersus, adduci non potuerit vt aut patrem prior salutaret, aut ab eo compellatus, verbum vllum responderet. Qua filii pertinacia irritatus Periander, ædibus eum eiecit, edicto simul propolito, Apollini vt sacer esset, quisquis eum tecto reci peret. Cuius edicti metu quum ab omnibus excluderetur, quarta demum die in portu cu quadã patre inuẽtus, illuuie squalidus, & inedia tantum non enectus, blandéque ab eo inuitatus, vt posita pertinacia regni successionem miserrimo præferret exitio, nihil aliud respondit, quàm caput ejus Apollini deberi, quòd contra edictum in colloquium suum veniisset. Periander itaque animaduertens grauius esse malum filii, quàm cui facilè mederi posset, in Corcyrã (nam & illi imperabat) eum ablegandum curauit. Verùm quum ingraueſcẽte iam ætate Periander sibi consciis esset, se deinceps tyrannidi administrandæ minus idoneum esse, missa ad Lycophronem sorore ad regni administrationem eum euocauit. Cui quum ille respondisset, se patre viuo Corinthum non reuersurum, hanc ei conditionem tulit Periander, sese in Corcyram concessurum, modò ipse ad tyrannidis successionem sese Corinthum conferret. Id approbante filio, Periander consensa naui, in Corcyram cursum tenuit, futurũ ratus vt filius mitteretur Corinthum. Quæ res eum magnopere fefellit. Edocti enim de his omnibus Corcyræi, qui Periandro malè cupiebant, vt aduentum eius præterclederent, Lycophronem interimũt. Quod facinus tam indignè tulit Periander, vt insulam vi ingressus, trecentos primorum Corcyræorum pueros Sardis ad Halyatten Regem miserit castrãdos: qui tamen quum Samum appulissent, beneficio Samiorũ seruati sunt & incolumes domum remissi. Vide Herodotum libro 3, & Laertium in Periandro

Lycophthalmos, λυκοφθαλμός, Gemma est quatuor colorum ex rutilo, & sanguineo: in medio nigrum candido cingitur, vt luporum oculi, illis per omnia similis. Plin. lib. 37. cap. 11.

LYCOPOLIS, λυκόπολις, Vrbs Aegypti, à lupis dicta, quòd Aethiopas Aegyptum incursantes, lupi facta acie vsque ad vrbem Elephantinam repulerunt. Ibi Aegyptii Lycopolim condiderunt, à bestiis illis ei nomen imponentes: quas etiam pro diis coluerunt. Autor Diodorus li. 2.

Lycopsis, λύκοψις, Anchusæ species, longioribus quàm lactuca foliis, crassioribusque, caule longo, hirsutóque. Vide Plinium lib. 27. cap. 11, Galli *Linguam caninam* appellant.

LYCORIS, dis, λυκωρίς, Volumnii Senatoris liberta fuit, vero nomine Citheris dicta, miserè à Cornelio Gallo adamata: quo tamen spreto Antonium in castra sequta est. Virgilius 10. Ecloga, -tua cura Lycoris, Pérque niues alium, pérque horrida castra sequuta est.

LYCORMAS, λυκόρμας Stephano. Fluuius est Aetoliæ, fluuas arenas voluẽs. Hic postea Euenus ab Euono Aege Aetoliæ qui se in ill ũpræcipitauit, appellatus est, teste Strabone lib. 7. Ouid. li. 2. Metam. Arsurúsque iterum Xanthus flauúsque Licormas.

Lycos, λύκος, Minimum aranei genus: à rapacitate dictum. Plin. lib. 30. cap. 6, Araneus, & maximè qui lycos vocatur, dolenti medetur lieni. Idem alibi lupum appellat: vt lib. 11. cap. 24, Luporum nomine minimi non texunt.

LYCTVS, λύκτος, Cretæ Vrbs, edito in loco sita: vnde & Lython quidam appellarunt, teste Stephano, de vrbibus, & Strabone lib. 10.

Lyctius, gẽtile. λυκτιος. vt, Lictius Idomeneus apud Virgilii 3. Aeneidos.

LYCVRGVS, λυκοῦργος, Nobilis Spartiata fuit, Polydectæ filius, & frater Eunomi Lacedemoniorum Regis: cui etiam in regnum successit, ignarus Eunomum vxorem grauidam reliquisse. quod vbi primũ cognouit, posito Regis nomine, Prodici, hoc est tutoris nomen assumpsit. regique adulto, Charilao ei nomẽ erat, regnum fideliter restituit. Verùm quum ciuitatem pessimè instituta animaduerteret, ad constituendam salubrioribus legibus Rempu. animum adiecit. Conscriptis itaque iis quæ longa peregrinatione didicerat ciuitati vtilia fore, Delphos sese contulit, vt dei quoque consiliũ in re sanctissima explorare t. Quúmque Pythia consilium eius à Phœbo maximè probari, deiq; potius quàm hominis inuentum esse respondisset, alacrior ad peragendum institutum factus, foro aliquot armatis occupato, leges suas perfert. Quibus quum iam ciues mediocriter assuefactos videret, vt quas tuleret leges, æternas quoque redderet, hanc rationem commentus est. Simulat arduum adhuc quiddam superesse, quod ad ciuitatis salutem pertineret, quod tamen inconsulto oraculo aggrediẽdum non esset: eáque de causa se Delphos proficisci velle. Interim tamen Reipu. interesse vt leges, quèadmodũ latæ erant, in reditũ suũ inuiolatę seruarentur: idque ita futurũ primùm à Regibus, deinde à cæteris omnibus iusurandũ exegit. Profectus itaq; Delphos quũ Pythiã respõdẽté audisset, nihil legibus illis absolutius esse, fœlicíssimámq; fore ciuitatẽ eam in qua illæ quã diutissimè seruarẽtur, cõstituit sibi amplius in patriã nõ esse redeundũ, ne illi aliquãdo iureiurãdo soluti, leges suas excuterẽt. Misso itaq; Spartã oraculo, amicósq; itineris comites amplexus, iisq; dimissis, Cirrhã concessit, vbi mox suis sibi manibus necem consciuit. Quanquã alii Crissæ, nonnulli etiã in Creta interiisse volũt vbi etiã sepulchrũ eius apud Pergameã vrbẽ ostenditur. Spartani mortuo sacellũ consecrarũt, & ob singularia eius in patriã merita diuinos ei honores tribuerunt. Vide latius vitã eius apud Plutarchũ. ¶ Fuit & Lycurgus, Nemeæ Rex, & pater Archemori, alumni Hypsipyles: cuius meminit Statius libro 5. & 6. Theb. ¶ Fuit & Lycurgus alius, Thraciæ rex, filius Dryantis, qui quòd Thracas immoderatè vino deditos conspiceret, vites omnes toto regno excidi iussit: vt scribit Plutarchus eo in opusculo, quod de Poetarũ vtilitate conscripsit. Hinc datus est Poetis locus fabulæ. Lycurgũ infestissimo Bacchũ odio prosequutum esse, adeò vt & nutrices illius, in Nysa latentes persequeretur, & Baccho ipsi tantum terroris iucusserit, vt præcipiti fuga traiecto mari, in Naxum se receperit: ideóq; iusta numinum ira Lycurgum in furoré conuersum: & quum vites quoque, ne Baccho in posterum libaretur, excidere vellet, tibias sibi succidisse. Hic est ille Lycurgus, cuius meminit Virgilius 3. Aen. Terra procul vastis colitur Mauortia cãpis: Thraces arant, acri quondam regnata Lycurgo.

Lycurgeus, a, um, denominatiuum, pen. prod. λυκούργειος. Cice. ad Atticũ libr. 1, Nos meritpsi qui Lycurgei à principio fuissemus, quotidie demitigamur. Vbi interpres, Lycurgei, id est optimates, legũ assertores, & propugnatores: qualis Lycurgus apud Laconas legum conditor. Budæus seuerissimum interpretatur.

LYCVS, λύκος, Bœotiæ rex fuit, Qui Antiopam Nyctei regis filiam vxorem duxit, quam postea, quum à Ioue in Satyrum conuerso compressam cognouisset, repudiauit. Dircémque vxorem duxit: quæ vetita ne Antiope cum Lyco in gratiam rediret, arctissimis eam in vinculis asseruauit: quibus Iouis miseratione dissolutis, in Cithæronem mõtem profugit, vbi Amphionẽ & Zethum peperit: qui postea à pastore, qui ipsos nutrierat de Lyci iniuria edocti, cum vnà cum vxore interfecerunt. ¶ Alius fuit Lycus quidam exul Thebanus, qui id temporis quo Hercules ad inferos descenderat, rei bene gerendæ occasionẽ sibi oblatam ratus, Creonte occiso regnum Thebanorum occupauit: quúmque iam Megaræ Herculis Vxori vim inferre pararet, opportuno illius reditu oppressus est, & cum suis omnibus interfectus: vt est videre apud Senecam in Hercule furente. ¶ Fuit item Lycus, quidam ex Aeneæ comitibus: de quo virgilius libro 1. Nunc Amici casum gemit: & crudelia secum Fata Lyci. ¶ Est etiam Lycus, λύκος, fluuius Ponti, præter Herculeam Maryandinorum in Pontum Euxinum influens. Autor Plinius lib. 2. cap. 103. ¶ Alius item est eiusdem nominis fluuius in Asia, Laodiceam præterfluens: cuius meminit idem Plinius libro 5. capit. 29. ¶ Est item Lycus Germaniæ fluuius, Rhætos dirimens à Vindelicis, & præter Augustam Vindelicorum in Danubium illabens, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 12.

LYDDA, λύδδα, Iudææ oppidum, ad occasum Iordanis fluuii, teste Ptolemæo lib. 5. cap. 16, & Plinio lib. 5. cap. 14. vulgò *Rama*.

LYDIA, λυδία, Regio Asiæ minoris, Cræso rege & Pactolo aurifero flumine notissima. quæ flexuosis Mæandri amnis recursibus perfusa, super Ioniam procedit, Phrygiæ ab exortu Solis vicina, ad Septentrionem Mysiæ, Meridiana parte Cariam amplectẽs. Lydia dicta est à Lydo Atyos filio, quum antea Mæonia vocaretur. Vrbes habet Philadelphiam, Hypepas, Magnesiam, & Sardis Cræsi regiam, totiúsque regionis caput. ¶ Huius regionis incolæ Lydi dicuntur, qui teste Herodoto lib. 2, primi aurum, argentúmque signarunt: primíque caupones, institorésque fuerunt.

Lydius lapis, Coticula est, cuius attritu aurum proditur cuiusmodi sit: alio nomine Heraclius lapis vocatus, teste Theophrasto de Nat. lapidum, *βάσανος*. Latini etiam indicem appellant: in quem Batus ille pastor apud Ouidium transfiguratus fingitur, manente nimirum etiam num prodendi studio. De hoc meminit Plinius libro 33. cap. 8, his quidem verbis, Auri, argentíque mentionem comitatur lapis, quem Coticulam appellãt, quondam non solitus inueniri, nisi in flumine Tmolo, vt autor est Theophrastus: nunc verò passim: quem alii Heraclium alii Lydium vocant. Iis coticulis periti quum è vena lima rapuerint experimentum, protinus dicunt quantum auri sit in ea, quantum argenti, vel æris, scrupulari differentia, mirabili ratione non fallente. Vicem autem prouerbii habet in eos qui vehementer acri, exactóque iudicio sunt.

LYDVS, λύδος, Herculis filius ex Iole. Alter filius Atyos, & frater Tyrrheni: à quo Lydia regio est appellata. Nam quum propter terræ sterilitatem Mæonia populum suum alere non posset, Tyrrhenus forte iacta discedens, cum ingenti multitudine ad Italiam veniens, eã tenuit partem quæ ad mare inferum versa est, & à se Tyrrheniã nominauit, maréque ipsum Tyrrhenum: Lydus verò remanens, Mæoniam de suo nomine vocitauit.

LYGDAMVS, λύγδαμις, Naxius quidam fuit, Pisistrato in recuperanda tyrannide adiutor. Herod. lib. 1.

LYCDANVM, Oppidum Theuthraniæ, quæ Mysiæ pars est, teste Plinio lib. 5. cap. 30.

Lygos, seu Lygus, λύγος, Frutex est ad iustæ penè arboris magnitudinẽ excrescens, in asperis nascens locis, & ferè in fluminũ ripis, ramos habens longos, folia oliuæ, sed molliora. ¶ Duo eius sunt genera, vnum flore partim albo, partim purpureo, alterum flore purpureo tantùm, & semine piperi non dissimili. Ratio nominis ducta est à ramorum flexibilitate. Nam λύγος à Græcis dicitur vimen. Ob quam etiã rationem à Latinis Vitex dicitur. Officinæ vocant *Agnum castum*.

LYMIRA, Oppidum est Lyciæ, cum fluuio eiusdem nominis, in quẽ Arycandus influit, teste Plinio lib. 5. cap. 27. Ptolemæus transpositis vocalibus λίμυρα appellat.

Lympha, νύμφα, A nostris aqua, per mutationem n in l. quasi Nympha. Nam Græcè dicitur νύμφη. Columel. libr. 10, Doctáque Parthenope Sebethide roscida lympha. Virg. 4. Aenei. Dic corpus properet fluuiali spargere lympha. Horat. Epod. 16, -mõtibus altis Leuis crepitãte lympha desilit pede. Virg. 9. Aen. -hausit de gurgite lymphas. Restinguere pocula lympha. Horat. 1. Sermo. satyra 5.

Lymphatici, νυμφόληπτοι, Furiosi, insanientes: quasi Nympharum consp ctu in furorem versi. Nam creditum est ab antiquis, vt inquit Festus, qui in fonte speciem quandam, id est imaginem nymphæ vidisset, furore corripi, quos Græci νυμφόληπτους, Latini Lymphaticos vocãt. Plinius libro 25. cap. 5, de Elleboro albo, Medetur itaque morbis comitia libus, vertigini, melancholicis, insanientibus, lymphaticis. Plinius libro 27. cap. 8. Semen eius potum lymphatica somnia facere dicitur. Lujus 10. ab Vrbe. Ita victorem equitatum velut lymphaticus pauor dissipat. Tales sunt ferè ii qui certi & laruati dicuntur: quasi Cereris ira, aut laruarum occursatione vexati. Plautus, Laruatus certè es, aut ceritus. Et alibi, Iube hanc ero cerita circunferri.

Lympho, as, verbum actiuum, In furorem ago. λυμφάνω, Valerius 3. Argonaut. Rupta quies: deus ancipitem lymphauerat vrbem. Id est turbarat, & in belli furorem verterat. Eius passiuo vsus est Plinius libro 34. cap. 17, Hac herba epota lymphari homines. ¶ Aliquando etiam legitur Lymphor deponens, teste Prisciano: vt apud Curtiũ, Quippe lymphari, trepidare cœperunt, omnia pectora occulto metu percurrẽtem. Nisi fortè ibi malimus legere lymphari.

Lymphatus, ta, tum, adiectiuũ, Idem quod insanus, vel furore correptus. Horat. libro 1. Carm. Mentémque lymphatam Mareotico Redegit in veros timores. Virgil. 4. Aene. Inmensam, sine more furit lymphata per vrbem. id est mente commota, furiata. Plinius lib. 30. cap. 10, Rursus magi tradunt lymphatos sanguinis talpæ aspersu resipiscere. Metu lymphato trepidare, Luca. lib. 7. Pectora lymphata. Ouid 11. Metam.

Lymphatio, onis. Plin. libr. 35. capi. 15, Et præfixisse in limine è sepulchro eulsos clauos, aduersus nocturnas lymphationes.

LYNCESTIS, νυγκήστις, Macedoniæ fluuius est, cuius aqua pota non minus ebrietatem inducit, quàm siquis vino se ingurgitasset. Plinius lib. 2. cap. 103, Lyncestis aqua tumulentos facit. ¶ Est etiã Lyncestis, idis, λυγκηστίς, Macedoniæ regio in Occidentem versa, cuius caput est Heraclea, teste Ptolemæo lib. 3, cap. 13. ¶ Huius incolæ dicuntur Lycestæ, quorum meminit Plinius lib. 4. cap. 10.

Lyncestius, a, um. Ouid. lib. 15. Metamor. Huic fluit effectu dispar Lyncestius amnis, Quem quicunque parum moderato gurgite traxit, Haud aliter titubat, quàm si mera vina bibisset.

LYNCEVS, di, syllabum, huius Lyncei vel Lynceos penultima obliquorum correpta, λυγκεύς, Vnus ex Argonautis, tanta oculorum acie prædituς, vt diceretur vel parietem visu penetrare, & (vt ex historicis nonnulli prodiderunt) nouissimam Lunam, primámque eodem die in signo arietis conspicere: quod paucis mortalium contigit vidisse. Vnde Valerius libro 1. Argonaut. Solus transibit nubila Lynceus. Huic Varro cẽtum triginta millia passiuum prospexisse scribit: solitúmque exeuntẽ à Chartagine classem Punicam, numerúmque nauium, ex Libycana specula manifestissimè notare. Solinus refert fuisse strabonẽ. ¶ Fuit & Lynceus alius frater Idæ qui pro duabus Leurippi filiabus, quas desponsatas Castor & Pollux rapuerant, arma sumpserunt, initáque pugna Castor Lynceï. Lynceus Pollucis manu occubuit. Idas verò, quum ipsum etiam Pollucem conaretur adoriri, immisso à Ioue fulmine interiit. Vide Ouidium ad finem lib. 5. Fast. Apollonius tamẽ in Argonauticis Idam à Castore interfectum tradit, idque Lynceum per abietem vidisse, & Castorem occidisse.

Lynceus, a, um, per tres syllabas, & pen. prod. λύγκειος. denominatiuum est à Lynceus formatũ. Ouid. 5. Fast. Pectora traiectus Lynceo Castor ab ense. Nõ expectato vulnere prosit humum. Vltor adest Pollux, & Lyncea perfora hasta. Qua ceruix humeros continuata tegit. In primo carmine, Lynceo, est adiectiuum: in tertio Lyncea est accusatiuus à Lynceus primitiuo.

Lyncurium, λυγκούριον, Gemma est coloris subflaui, quam vetustas credidit ex lyncis vrina concrescere: vnde & nomen videtur accepisse. In qua etiam sententia fuit Plinius lib. 8, ca, 8, item Ouidius 15. Metam. vbi sic habet, E quibus (vt memorant) quicquic vesica remisit, Vertitur in lapides, & congelat aere tacto. Recentiores tamẽ asserunt lyncis vrinam non concrescere: quod etiam superioribus annis compertum est, lyncibus aliquot ex Africa in Galliam aduectis.

LYNCVS, λύγκης, Rex Scythiæ fuit, qui missum à Cerere Triptolemum, vt hominibus frugũ vsum cõmõstraret, susceptũ hospitio, vt in se gloriã trãsferret, interimere cogitauit. Ob quã rẽ irata Ceres eũ cõuertit in lyncẽ ferã varii coloris, vt ipse variæ mẽtis extiterat. Hæc Seruius. Ouid. 5. Metam. Rex ibi Lyncus erat, regis subit ille penates.

LYNDVS, vide LINDVS.

Lynx, masculini vel fœminini generis, genitiuo lyncis, λύγξ. Animal est ex luporum ceruariorum genere, vario colore, & maculoso tergore, acutissimóque visu. Plin. lib. 28. ca. 8, Peregrinæ sunt & lynces, quæ clarissimè omnium quadrupedum cernunt. Horat. 2. Carm. Timidos agitare lynces. Virgil. 1. Aene. Maculosæ tegmine lyncis. Huius vrina in calculi duriciem verti olim credebatur, & in lapidem eum concrescere, quem ob id lyncurium appellant. Quod tamen falsum esse nuper compertum est, lyncibus aliquot ex Africa in Galliam aduectis.

Lynceus, a, um. adiectiuum, pen. cor. λύγκειος. Horatius 1. Serm. sat. 2, -ne corporis optima lynceis Contemplere oculis. Est enim prius hemisfti chium versus dactylici finis: nisi per synæresin malis duas syllabas in vnam contrahi. ¶ Homo lynceus, id est vehementer perspicax, quem non facile quis fefellerit. Cicero ad Varronẽ lib. 9. Epist. Quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat?

Lyra, λύρα, χέλυς. Instrumentum musicum, in quo quot sunt fides, tot resonant voces. Lyra dicta, quasi λύτρα, propterea quòd Apollini à Mercurio (qui eam primus creditur inuenisse) pro boum compensatione data: quum antè chelys diceretur. Formam habet (vt inquit Plinius lib. 9. cap. 10,) testudinis Horatius 1. Carm. Ode 10, Te canam magni Iouis, & deorum. Nuntium, curuæque lyræ parentem. Ouid. 11. Metamorph. Distinctámque lyram gemmis. & dentibus Indis Sustinet à læua. Idem 10. Metamorpho. Telyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt. ¶ Lyra etiam signum cæleste est. Varro lib. 2. de Re rust. cap. 5, Hoc secundum astri exortum facito, quod Graeci vocant Lyram, Fidem nostri. Lyra occidit quarto Nonas Februarii, vel certè Calendis Februarii, idque noctu, teste Higino, quando occidunt terga Leonis. Ouid. 3. Fast. Illa nocte aliquis tollens ad sidera vultum Dicet, vbi est hodie, quæ Lyra fulcit heri? Qui poeticam Astrologiam scripserunt, volunt hanc lyram esse à Mercurio primùm inuentã in Cyllene Arcadiæ

cadiæ monte,& ab eo Apollini donatam: Apollinem autem inuenta cithara Orpheo lyram concessisse,mortuo autem Orpheo,à Musis in cælo fuisse collocatam.Alii dicunt esse lyram Arionis citharœdi, qui floruit tempore Periandri tyranni Corinthiaci, & primus fuit omnium citharistarum.

Lyricus,ca,cum,adiectiuum,quod ad lyram pertinet. λυρικός. Hinc Poëtæ Lyrici,dicti quòd ad lyram sua carmina cantabant,statuebatúrque eis chorus quinquaginta virorũ, ac tauro donabãtur.Horatius 1.Carmin.Ode 1.Quòd si me lyricis vatibus inseris Sublimi feriã sidera vertice.Modi lyrici.Ouidius epist.2.Quũ lyricis sim magis apta modis. Lyrica,orum,Pro carminibus lyricis.Plinius Iunior lib.1.Epist.3,Scribit enim & vtraque lingua lyrica doctissima.

Lyricen,nis.penul.cor.Qui lyra canit,cuius significationis est etiam lyristes. λυρῳδός. Plinius iunior ad Genitorem,Quàm multi,quum lector aut lyristes,aut comœdus inductus est,calceos ponũt?Pro eodem etiã dicimus lyristam,sicut citharistes & citharista.

LYRCEVS,pen.prod. λυρκεύς. Fons Arcadiæ sub Cynuria mõte, ex quo Inachus fluuius oritur.Autor Strabo lib.8.Statius 4.Thebai. Aret Lerna nocẽs,aret Lyrceus,& ingens Inachus. ¶Stephanus Lyrceum agri Argiui mõtem esse ait,indeque vicinam regionem Lyrceã appellari.

Lyrceus,lyrcea,lyrceũ, λύρκειος. Ouid.1.Metam.-iam pascua Lernæ Consitáque arboribus Lyrcea reliquerat arua.

Lyrceius,a,um,per quatuor syllabas. λυρκήϊος, Vallerius Flaccus lib.1.Argonaut.-dominum Lyrceia tellus.

Antráque deprensæ tremuerunt conscia culpæ.

LYRIS.vide LIRIS.per i, Latinum.

LYRNESSVS,λυρνήσσιος Stephano, Oppidum fuit Troadis ab Achille euersum,quum Priamo bellum,ob Helenam à Paride filio raptam,à Græcis inferretur:ex quo Briseida quoq; abduxit,occisõ Minete eiusdem oppidi principe,quæ inde Lyrnesis ab Ouidio lib.4.Trist. appellatur.Fertur & abducta Lyrnesside tristis Achilles.

Lyrnesius,a,um,denominatiuum, λυρνήσσιος, Stephano.Virg.lib.10. Aeneidos.Lyrnesius Acmon.Ouid.in Epist.Briseidis ad Achillem,

Diruta marte tuo Lyrnesia mœnia vidi.

LYSANDER, λύσανδρος, Lacedæmoniorum Imperator, homo factiosus qui odium totius Græciæ in Lacedæmonios concitauit. Huius ductu Lacedæmonii Athenienses,ducémque eorum Cononen nauali prælio superarunt:paulo pòst tamen eodem duce à Cononesuperati sunt terrestri prælio,in quo & Lysander ipse occisus est.Reliquam eius vitam pete ex Plutarcho.

LYSANIAS, λυσανίας,Orator Græcus.¶Alter fuit Arcas qui Lycaonem regno expulit.

LYSIADES, λυσιάδης, Athenien sis,Phædri philosophi filius,de quo Cicero Philipp.5.sic scribit,Lysiadem Athenien sem plerique nouimus: est enim Phædri philosophi nobilis filius, homo præterea festiuus, vt ei cũ.M.Curio cõsessore eodẽ & collusore facillimè possit cõuenire,&c.

LYSIAS, λύσιας, Syracusanus genere,Cephali filius,vnus è decem oratoribus,natus Athenis quò pater se trãstulerat.Puer Thurion coloniam migrauit.rediit annos natus quadraginta septem, intérque principes oratores habitus.De quo sic scribit Cicero in Bruto, Tum fuit Lysias (inquit)ipse quidem in causis forensibus non versatus,sed egregiè sub tilis scriptor atque elegans.quem iam propè audeas oratorem perfectum dicere:(nam plane quidem perfectum,& cui nihil admodũ desit.Demosthenem facilè facilè dixeris)nihil acutè inueniri potuit in eis causis quas scripsit,nihil(vt ita dicam) subdolè,nihil versutè, quod ille nõ viderit:nihil subtiliter dici,nihil enucleatè quo fieri possit aliquid limatius:nihil contrà grande,nihil incitatum,nihil ornatum,vel verborum grauitate,vel sententiarum,quo cuicquam esset elatius.

LYSICRATES, λυσικράτης, Athenien sis quidam,in quem aliquoties inuehitur Aristophanes,quòd capillos iam canos nigro tingeret,quo iuuenis etiamdũ videretur.Erat autẽm alioqui simus,& deformis,& fuerax,& largitor,adeo vt locũ fecerit prouerbio, λυσικράτης ἀμφοδονῶν, σφαττηλὶς ἐδηνάϊον, hoc est Lysicrates largitor, Athenien sium Imperator,quo opportunè vtemur quum significare velimus, penes eos summam esse potestatem,qui vt honores largitionibus sunt adepti,ita eosdem turpissimè habent venales.Autor Suidas.

LYSIDICE, λυσιδίκη, Filia fuit Pelopis & Hippodamiæ, Pitthei soror, quæ Electrioni nupsit,& ex eo Alcmenam Herculis matrem peperit, vt inquit Plutarchus.Alii verò,inter quos est Commentator Homeri, matrem Alcmenes nõ Lysidicem Pelopis,sed Anaxo Ancæi cuiusdam filiam dicunt.

LYSIMACHIA, λυσιμάχεια, Traciæ Cherronesi vrbs, Ad Hellespõtum, ob terræmotum deserta.Plinius lib.4.cap.11.¶Fuit & Lysimachia Aetoliæ vrbs,Ad Hydram lacum,quam & ipsam suæ ætate fuisse prostratam,scribit Strabo lib.10.

Lysimachia,Plinio, λυσιμάχειον Dioscoridi,Herba est,quæ vulgò *Salicaria* dicitur,siue quòd folia habeat salicis,siue quòd subter salices nascatur. Dicta Lysimachia,siue ab inuentore Lysimacho, siue παρὰ τὸ λύειν τὴν μάχην.Refert enim Plinius tantam huic herbæ componendorum dissidiorum vim inesse,vt discordantibus iumentis iugo imposita,asperitatem eorum cohibeat.

LYSIMACHVS: λυσίμαχος, Agathoclis, filius è successoribus Alexandri Magni,Pergamo præfuit,vbi thesauri regis fuerunt.Hic illustri quidẽ Macedoniæ loco natus,virtute illustrior fuit:amore literarum ac philosophiæ ardebat adeò,vt Callisthenem tũc ab Alexandro afflictum, atque in vinculis habitum, de virtute differẽtem sæpius audiuerit,poculúmque ei,ac remedium miseriæ optanti propinauerit.Quod ægrè ferens Alexãder,Lysimachum leoni obiecisse dicitur:sed ille viribus freetus rem posteris prodendam fecit,manum amiculo cõuolutam in os leonis inferens,arrepta lingua feram exanimauit:quo facto vehementius postea Alexandro dilectus,& apud eum in honore maximo fuit.Vide Trogum lib.15.¶Lysimachus, λυσίμαχος, natione Acarnan. Alexandri pædagogus,secundas post Leonidem obtinuit:nullo vrbanitatis genere præditus,nisi quòd se Phœnicem:Alexandrũ,Achillem: Philippum verò Peleum nuncupabat.Autor Plutarchus in Alexandro Magno.¶Lysimachus item alius fuit,patria Athenien sis,Aristidis Iusti filius,qui ob memoriam paternorum in Rempublicam meritorũ, adeò charus populo fuit,vt quum à patre prorsus inops relictus esset, (fuit enim Aristides adeò pauper,vt in defunctũ ædibus nihil præter veru ferreum fuerit inuentum)publico tamen decreto cẽtum ei agri consiti,totidémque inculti iugera in Eubœa fuerint assignata,centũm que minæ ex publico numeratæ,& quaternæ drachmæ in singulos dies.Vide Plutarchum in vita Aristidis,& Demosthenem in oratione aduersus Leptinen.

LYSIPPE,es, λυσίππη, Vna fuit filiarum Prœti,quæ quòd se Iunoni præferre non essent veritæ,tanto furore correptæ sunt,vt per agros discurrentes,se vaccas esse crederent. Vide IPHIANASSA.

LYSIPPVS, Sicyonius clarissimus statuarius.qui ad sexcenta decem opera feeisse traditur,quorum singula arti claritatem dare potuissent. Hic,teste Quintiliano, ad veritatem oprimè accessit:quãcbrẽ etiam Alexander ille Magnus ab vno Lysippo se fingi voluit,vt pingi ab Apelle.Horatius libro 2.Epist.ad Augustũ,Edicto vetuit,ne quis se præter apellem,Pingeret,aut alius Lysippo duceret æra Fortis Alexandri vultum similantia.Cicero Luceio,Neque enim Alexander ille gratiæ causa ab Apelle potissimũ pingi,& à Lysippo fingi volebat, sed quòd illorum artem cum ipsis tum etiam sibi gloriæ fore putabat,&c.¶Lysippus item poeta comicus,cuius fabulas enumerat Athenæus.

Lysis,huius lysis,& lysios, λύσις. Id est solutio,à λύω, soluo.Cicero 3. Tusculan.Ex quo ipsam ægritudinẽ & λύσιν Chrysippus,quasi solutionẽ totius hominis appellatam putat.¶Lysis in architectura,hiatus est iuarum,id est solutio continui parietis.Vitruuius lib. 6.cap.10.

LYSISTRATVS.penultima correpta, λυσίστρατος, Lysippi statuarii frater fuit,qui primus signa ex gypso finxit. Vide Plinium libro 35. capit.12.

LYSIVS, λύσιος, Liberi patris cognomen apud Bœotios, ἀπὸ τοῦ λύειν, hoc est à soluendo impositum.Ferunt enim Bœotios aliquando à Thracibus deprehensos,partim captos,partim in fugam versos fuisse:ex quinoctu,astantem deum Liberi patris sibi auxilium promittere.Quo somnio alacriores redditi. Thracas ex insidiis adorti sunt: quos qui vino somnóq; obrutos inuenissent,nullo negotio superarunt:receptíque suis,quum in patriam rediissent,Dionysio cognomento Lysio templum consecrarunt.Autor Heraclides Ponticus. ¶Iulius Pollux, deos omnes qui auerruncãdi mali gratia colebãtur, Lysios vocari ait, quos & ἀλεξικάκους,& ἀποτροπαίους Græci nominant.

LYTAE, λυταί, Exigua Thessaliæ regio,circa Peneum amnem: sic dicta quòd Neptunus dissipatis aquis,Tempe ab inundatione liberarit.

LYTHIRAMBVS,λυθίραμβος, Bracchi cognomentum,inde impositum quòd eo ex femore Iouis(cui interempta matre infertus fuerat)in lucem prodituro,idẽtidem Iupiter inclamauerit,λῦθι ῥάμμα, id est solue futuram.

Lytta, λύττα, Genus vermiculi,qui nascitur in lingua canum. Hic si infantibus catulis eximitur,nec rabidi fiunt,nec fastidium sentiunt. Plinius libro 29.capit.5.

LYXEA, penultima producta, λύξεια, Acarnaniæ oppidum, apud Stephanum.

Litera vna est ex iis quas Græci Grammatici ἡμίφωνα ἄκλα, ἢ ἡμιτάκτους, hoc est semiuocales simplices, & immutabiles, Idem liquidas appellãt.In compositione & deriuatione migrat in n, sequẽte d,vel t,vel c,vel q:vt Tãtum tantundẽ,Idẽ identidẽ,Eorũ eorundẽ,Num nuncubi,nunquis,nunquam. Sic circũquaq;, tanquam,nanq; quẽque,quãq;, quicũq;.Similiter Am præpositio sequẽtibus f,vel c,vel q,mutat m,in n, vt anfractus, & cæt. Vide in dictione Anfractus.

AM, accentu circunflexo, μᾶ. Mulier fuit vna ex iis quæ Rheam sequebantur, cui Iupiter Bacchum tradiderat educãdum:quæ interrogata à Iunone,cuius esset infans, ἄρ᾽, hoc est Martis, respõdit. Vnde factũ est vt Bacchus apud Caras Masaris fuerit appellatus. Ipsa quoq; Rhea Mã appellata fuit:cui Lydi taurum immolabãt: vnde Lydiæ vrbs Mastaura fuit nominata. Vide Stephanũ in dictione Mastaura.

MACAE, μάκαι Stephano, Populi sunt fœlicis Arabiæ, Carmanis oppositi,nardo,myrrha,& thure abundantes.Author Mela lib.3.

MACARIAE. μακαριαί, Vrbs Arcadiæ, à Macareo Lycaonis filio condita,quam Stephanus à Romanis Beatam vocari tradit. ¶Gentile est Macareates, μακαριάτης, eodem Stephano teste.

MACAREVS, μακαρεύς, Æoli filius, qui cum Canace sorore concubuit.Vide Epistolam Canaces apud Ouidium.

MACARIA, μακαρία, Herculis filia fuit, quæ se pro incolumitate publica Manibus deuouit.Vide Cælium,& Erasmũ in prouerbiis.¶Cyprus item insula olim ob insignem fertilitatem Macaria dicebatur. Author Plinius lib.5.cap.30.

MACARIOS, μακάριος, Viri proprium est: quo nomine duo commorantur à Suida,viri pietate iuxtà ac eruditione insignes. Est autem Græcum nomen,quod nos Beatum interpretamur.

MACAROS, μάκαρος, Nomen est Cretæ insulæ:à temperiæ cæli. Plin. lib.4.cap.12.

MACCO, Oppidum Brachmanarum, populorum Indiæ: apud Plinium lib.6.cap.17.

MACEDNON, μακεδνόν, Pindi mõtis Thessalię regiũcula,in Herod.li.1.

MACEDONIA, μακεδονία, Latissima Europæ regio,duobus olim regibus & terræ imperio clarissima,antea Aemonia: & Emathia appellata, quæ à tenuibus initiis, regũ prudẽtia, gentísq; fortitudine eò magnitudinis excreuit, vt cẽtum quinquaginta facta fuerit populorum. Hanc à Septentrione, à Dalmatia Mœsiáque montana seiungunt: ab occasu mari Adriatico,siue Ionio:ab ortu Aegæo abluitur. Meridianã oram Epiroticæ gentes,& ipsa Græcia excipit. Dicta Macedonia à Macedone quodam Osiridis,siue (vt Stephanus & Solinus scribunt) Iouis filius,& Thyie filiæ Deucalionis. Hinc deducitur gẽtile Macedo,onis, μακεδών,& possessiuum Macedonicus,a,um, μακεδονικός.

Macedo, μακεδών, pen.cor.Qui ex Macedonia ortus est.Luc.lib.6, Quũ tibi sacrato Macedo seruetur in antro. Cic.5. Tusc. Alexander Macedo,quum ab ineunte ætate res maximas gerere cœpisset, nónne tertio & trigesimo anno mortem obiit?

Macedonicus, μακεδονικός,Possessiuũ à Macedonia:vnde Mare Macedonicum,quod est Aegæi pars, Macedoniam ab ortu abluens. Macedonius,a,um,Ouid.12.Met.Qui clypeo,gladióq;,Macedoniáque sarissa.

Macellum,li,Locus Romæ,quo Venalia omnia quæ ad victum huma num pertinebant, contrahebantur. ἀδοπωλεῖον. Plaut.in Aul. Venio ad macellum,rogito pisces:indicant caros:agninam caram, cara omnia. Cic.2. de Diuin. Si Epicuri de Voluptate liber corrosus esset,putarem annonam in macello cariorem fore. Dictum Macellum, teste Varrone & Festo, à Macello quodam homine improbissimo, qui in vrbe latrocinium exercebat, quo damnato Censores Aemylius & Fuluius statuerunt vt in domo eius obsonia venderetur, redactis in ærariũ eius bonis.Alij Macellum dictũ putant,quòd ibi fuerit hortus,quem macellum à Lacedæmoniis appellatum ferunt. Et Iones ostia hortorum Macellotas vocabant,vt ait Varro libr.4.de Ling. Lat. Donatus à mactandis pecoribus deriuat.

Macellarius, rij.Dicitur venditor eorũ quæ ad victũ pertinẽt, nõ solùm carniũ,sed omnium obsoniorum: quinetiã panis & frumenti vẽditor: nam hæc omnia in macello venundabãtur. ἀδοπώλης. Varr.lib.3.cap.4, Duo sunt ornithonis genera:vnum delectationis, alterũ fructus causa, quo genere macellarij,& in vrbe quidã habent loca clausa:& rure maximè conducta,&c. Suetonius in Cæsare, Ea quæ ad epulum pertinebant:quanuis macellariis oblocata,etiam domesticatim apparabat.

Macer,cra,crum,Exilem,extenuatúmque significat, quem medici graciles vocant,cuiusmodi sunt bilioſi ferè omnes. ἰσχνός,λεπτός.Virg.3. Eclog. Heu heu quàm pingui macer est mihi taurus in aruo? Col. lib. 2.cap.9,Nam vel pinguissima vel macerrima humo iaciatur. Sipontinus à Græco μαυρὸς, deduci putat.Illi enim μακρὸν, longa dicunt:quæ autem tenuia sunt,longiora videntur. ¶Macer, μάκρων, est etiã poetæ proprium,qui de herbarum viribus scripsit.

Macellus,a,um.Diminutiuum à Macer,pro macilento.Lucil.lib.6,Si nosti,non magnus homo est,nasutus,macellus.Nonius. ¶Fuit præterea Macellus hominis improbissimi & seditiosi nomen, quo capitis damnato, redactísque in ærarium eius bonis, ædes etiam eius dirutæ sunt, eáque in area extructum est ædificium venundandis opsoniis,destinatum:quod ab eius nomine Macellum fuit appellãtum.

Macilentus,Macie extenuatus,interprete Festo. λεπτοῦ,ἰσχνοῦ. Plaut. Asin.Macilentis malis rufulus, aliquantum ventriosus. Idem Capt.Sed qua facie est tuus sodalis Philocrates? AR.dicam tibi,Macilento ore,naso acuto,corpore albo,& oculis nigris.

Macies,Macritudo & Macor:siue Macror,Corporis extenuationem significant. λεπτότης ἰσχνότης.Plau.in cap.Ossã,atque pellis sum misera macritudine. Pacuuius, Corpúsque meum tali mœrore,errore, macrore senet. Col.libr.6.cap.14, Est etiam illa grauis pernicies,quum pulmones exulcerantur:inde tussis & macies.Plin.lib.10.cap.63,Verres subantis audita voce,nisi admittatur, cibum nõ capit vsque in macię. Virg. 3. Aen. quum subirò è syluis macie cõfecta suprema Ignoti noua forma viri,miserandáque cultu Procedit.Idem 3.Georg. Ipsi autem macie tenuant armenta volentes.

Maceo,ces,macui,Idẽ quod macreo, hoc est macer sum. λεπτύνομαι, συντήκομαι.Plaut.in Aulu.Qui ossã,atque pellis totus est,ita cura macet.

Macesco,scis,Macer fio.Columel.lib.2.cap.9, Cõstat arua segetibus eius (scilicet hordei) macescere.Varr.3.de Re rust.cap.16,Tum propter laborem asperantur,& macescunt.

Macio,as,Macrum facio. ἰσχναίνω, ἰσχνογόνω, Cuius oppositum est Emacio,valde macrum reddo. Columel.libr.5.At certè in ordinariis vitibus vtique obtinendum est,ne pluribus flagellis emacientur, nisi fi futuris propaginibus prospiciemus.

Macreo,eres,Macer fio : à quo Macresco,eiusdẽ significationis. λεπτύνομαι. Columel.lib.6.cap.3,Dabimũsq; operã, ne penuria cibi macrescat pecus.Varr.Quia earũ aspectus ad desyderiũ marcrescere facit volucres inclusas.Mart.lib.13. Ne nimis exhausto macrescęret inguine gallus.

Macero,as,Quum ad corpus referatur,significat attenno,contero:ab eo quod est macer. μαστρύω,τήκω.Hor.1.Ca.Quàm penitus lętis macerer ignibus. Plaut. in Cap. Multos iste morbus homines macerat. ¶Quũ autẽ ad animũ significat affligo,ac nimia cura,studio,vel solicitudine meipsum cõficio,& attenuo.Plau.in Mil.At hoc me facinus miserum macerat,Meúmq; cor,corpúsque cruciat.Ter.And.Tu modò,anime mi, noli te macerare. Ibidẽ,Sed quid ego,cur me excrucio? cur me macero? ¶Accipitur etiã frequentissimè pro eo quod est humore aliquo emollire,vel in aqua quippiã asseruare, donec salsedinẽ aliúmve saporẽ deponat. Ter. in Adelph. Salsamẽta hæc, Stephanio, fac macerẽtur pulchrè.Col.li.1. Piscinas duas,alteram quæ anseribus, pecoribúsq; seruiat:alterã in qua lupinum,vimi vimina,& virgas, atque alia, quæ sunt vsibus nostris apta, maceramus. ¶Est etiam Macerare aliquando proluere, madefacere. Plin.lib.11.cap.41.de Poppea, Totũ corpus illo lacte macerabat.Idem Plin.lib.16.cap.10.iubet podagricos macerare pedes in decocto verbenacę. Vitruuius etiam iubet calcem coctam diu macerari,antequam fabri ea vtantur.

Maceratus,a,um, Participium,Mollis & tener factus.Plaut. Pœn. Macerato hoc pingues fiunt auro in Barbaria boues.

Macerésco, Idem est quod macror,hoc est madefio, & mollificor. ὑγρόομαι Cato de Re rust. cap.92. Frumento curculio ne noceat, neu mures tangant,lutum de amurca facito,palearum paulum addito, finito macerescant.

Macro,as,Macero : cuius compositum est Emacro, quod est valde macrum facio. ἰσχναίνω. Plin.lib. 18. Terram emacrari hoc satu (scilicet milij) existimantes.

Macceria,æ,& Maceries,ei,Paries siue murus, vel congeries lapidum in vnum compactorum,sine intrita,aut alio genere ferrumini:cuiusmodi parietes ferè eos esse videmus, quibus Vineæ claudi solent. τοῖχος. Terent.in Adelp. Iube hanc macerìam dirui. Varro tamen aliter libr. 2.de Re rust.cap.12,Quis ignorat septa è maceriis ita esse oportere in leporario,vt tectorio tecta sint,& sint alta?Cato de Re rust.cap.15,Maceria si ex calce,& cæmentis , vel silice ædificetur. ¶Legitur quandoque Maceries apud antiquos pro macie,vel macilẽtia, λιμοστης.Afranius , Si ille hoc nunc sentit , facere illi satis vis , quanta illius mors sit maceries tibi.Nonius.

MACESTVS, μακιστός, Fluuius est Mysiæ,in Rhyndacum influens. Plin. lib.5.cap.31.

Machæra,ræ, μαχαίρα, Sica,gladius, culter. Quod nomen impositum est à Græcis,à verbo μάχομαι, quod est pugno.Iuuen.Sat.7.Ames no men victũmque machæræ. Apul. libr.9. de Asin. Comminabatur sesè concisurum eum machæra fustatim.

Machærophorus, μαχαιροφόρος, Sicarius, gladium ferens.Cic.ad Q. fra. lib.6. Hominem portaui ad mare octophoro, machærophoris cẽtum sequentibus.

Machæropœus, μαχαιροποιός, Faber gladiorum. Quo nomine dictus est Demosthenis pater, ab officina gladiorum, quam Athenis egregiam, mulríque artificij seruis instructam habebat.

MACHAERVS, untis , μαχαῶν Stephano, Arx Iudææ , secundum olim ab Hierosolymis dignitatis locum obtinens. Plin.lib.5.cap.16.

MACHALAVM, Nomen Græcum,compositum ex μάκη, quod pugnã significat:& ἀλάομαι, cæcum & errãtem. Oppidum in Brixiano agro, Insubrum clade nobile.

MACHAON, μαχάων, Filius fuit Aesculapij & Arsinoes(alij Coronidis, alij Hesiones filiæ Meropis, alij Xanthiones filium faciunt) Podalirij frater,& medicus insignis,qui etiam cum reliquis Græciç principibus ad Troiam venit.Tandem ab Eurypylo occisus. Virg.libr.2.Aenc.Pelidésque Neoptolemus , primúsque Machaon. De eo etiam Homerus 2. Ili. Ab eo Machaonius deducitur. Vnde Machaoniam artem Poëtæ vsurpant pro Medicina.

Machina, pen.cor.Molitio,inuentio. μηχανή. Vnde Mechanicus,faber, seu opifex eorum operum , quæ ingenio simul & manibus fiunt. Et Mechanica ars,fabrilis. Vnde artes diuiduntur in Liberales,& Mechanicas.

A

nicas. Afconius, Machina dicitur, vbi non tam mæteriæ ratio quàm manus, atque ingenij ducitur. ¶ Machina etiá dicitur inſtrumentum, quo moles aliqua facilè quocunque voluerís impelli poteſt. Plin.lib. 19.cap.2. de ſpartho loquens, Qui volet miraculum æſtimare, quanto ſit in vſu omnibus terris nauium armamentis, machinis ædificationū. Et Machinas bellicas, ὀλισθήσεις, vocamus opera fabrilia, quibus in bello vtimur. Virg. 2. Aen. Quò molé hanc immanis equi ſtatuëre quis author? Quidve petunt? quæ religio? aut quæ machina belli? Hor. 2. Epiſt. 2, Torquet nunc lapidē, nunc ingēs machina tignū. Vitr. lib. 10. ca. cap. 19, Conſtituebatur autem in ea arietaria machina, quæ Græcè κριοδόκη dicitur, in qua collocabatur taurus perfectus in torno, in quo inſuper cōſtitutus aries. ¶ Murales machinæ. Plin. lib. 7. ca. 56. ¶ Item ipſa cōſilia, quibus decipere hoſtē conamur, Machinæ vocātur. Plaut. in Bacc. Aliquā machinabor machinam. Cic. 3. de Natu. deorum, - nec quid inde auferā, Nec quem dolū ad eum, machinámve commoliar, Scio quicquam. Idem ad Brutum, Ad reliquos hic quoq; mihi labor acceſſit, vt omnes ádhibeam machinas ad tenendum adoleſcentem.

Machinalis, & hoc le. Quod ad machinas ſpectat. μηχανικός, vt, Machinalis ſcientia, apud Plinium lib. 7. cap. 37. Grande & Archimedi Geometricæ & machinalis ſcientiæ teſtimonium M. Marcelli contigit.

Machinarius, ri j. Machinarum opifex. μηχανοποιός. Paul. l. Si putator. ad leg. Aquil. Si machinarius hominem prætereuntem occiderit.

Machinor, aris, Imaginor, cogito, per dolum aliquid molior. ὑπονόμαι, μηχανῶμαι. Frequentius enim in malam partem accipitur. Plaut. in Caſ. Illa nubet mihi: machinare quod lubet. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Conſeſtim Turno necem machinatur. Salluſt. in Car. Iam tum non conſulibus, ſed pleriſque Senatoribus perniciem machinabantur. Dicitur autem machinari à μηχανάομαι, quod eſt inuenio. Vnde μηχάνημα, inuentum & molimen dicitur. Cicer. 3. de Nat. deor. Niobe, parúmne ratiocinari videtur, & ſibi ipſa nefariam peſtem machinari? Machinari peſtem aliquam in omnes. Cic. in Cat. ¶ Acciptur etiam Machinari in bonam partem, pro inuenire rationē. Cic. 2. de Diuin. Nam primum aliæ mares, aliæ fœminæ ſunt: quod perpetuitatis cauſa natura machinata eſt.

Machinamentum, Pro machina capitur. μηχάνη. Liui. 4. bell. Punic. Turres contabulatas, machinamentáque alia quatiendis muris portabāt. Tacit. lib. 15, Adiabeni quum promouere ſcalas & machinamenta inciperent, facilè detruſi.

Machinator, oris, Machinarum inuentor, aut opifex. μηχανοποιός. Liuius 4. bell. Punic. Archimedes is erat, vnicus ſpectator cæli, ſyderúmque, mirabilior tamen inuentor ac machinator tormentorum bellicorum operúmque qui ea, quæ hoſtes ingenti mole agerent, ipſe perleui momento ſudificaretur. ¶ Machinator item dicitur, doli alicuius & fraudis conſutor. μηχανοῤῥάφος. Cic. in Catil. Improbiſsimus machinator omnium ſcelerum, hoc eſt inuentor & author.

Machinatio, Aliud verbale, pro inuentione, & aſtutia. μηχάνημα. Colu. lib. 6. cap. 2, Hæc machinatione conſequemur, vt etiam cōtumaces boues grauiſsima onera non recuſent. Interdū etiam pro ipſa Machina. Cæſ. 2. bel. Gal. Primus irridere ex muro, atque increpitare vocibus, quòd tanta machinatio ab tanto ſpatio inſtrueretur.

Machinoſus, a, um, Machinis confectus, vel doliis excogitatus: vt Nauigium machinoſum, apud Suetonium in Nerone cap. 34, Repetentíque Batulo in locum corrupti hauigij, machinoſum illud obtulit.

MACHLYAE, μάχλυες Herodoto, Populi Africæ ſupra Naſamones, quos Androgynos eſſe tradit Calliphanes, vtriuſque naturæ inter ſe vicibus coëuntes. His Ariſtoteles tradit dextram mammam eſſe virilē, lænam muliebrem. Vide Plinium lib. 6. cap. 2.

Machlis, Fera eſt Scandinauiæ inſulæ peculiaris, alcæ ſimilis, ſed nullo ſuffraginum flexu. Vnde dormitura non cubat, ſed arbori ſe acclinans ſomnum capit: quæ à venatoribus antè ſucciſa, quum ſemel ceciderit, erigere ſe non poteſt, eáque ſola ratione capitur: aliàs miræ velocitatis. Labrum ei ſuperius prægrande: ob id retrogradítur in paſcendo, ne in priora tendens inuoluatur. Vide Pliuium lib. 8. cap. 15,

MACIDOS, Vrbs Thraciæ, quam Ptolemæus Madi nominat degenere vocabulo. Vide Vadianum in Melam, lib. 2. in deſcriptione Thraciæ.

Macidatus, Liquoris inſaſione madens. Apu. lib. 8, Ille ſpongiis macidatis tumores comprimere.

Macir Plinio, aliis Macer, μακίς Dioſcoridi, Cortex eſt ſubrufus & magnæ radicis, qui ex India aduehitur, detractus ex arbore ſui nominis. Vide Plinium lib. 12. cap. 8. Officinis Macis appellatur.

MACISTVS, μάκιστος Stephano, Oppidū eſt Triphyliæ, hoc eſt Elidis, quod Caucomes inhabitarunt: ita dictum à Maciſto fratre Phryxi. Plinius lib. 4. cap. 6, Maciſtum enumerat inter Arcadiæ ciuitates.

MACRA, Campus eſt Iudææ, teſte Strabone lib. 16.

MACRAS, Regio Iudææ, mari proxima: de qua Strabo lib. 16.

MACRA, Fluuius eſt ex Apennino fluens, Liguriā ab Hetruria diuidēs, vt ſcribit Plinius libr. 3. cap. 5. & iuxta Lunam ciuitatem in Tyrrhenum mare influens. Vide Strabonem libr. 5. ¶ Eſt & Inſulæ nomen in Carcinite ſinu, teſte eodē Plinio libr. 4. cap. 13. Ptolemæo Marcalla dicitur.

MACRIS, μάκρις, Inſula eſt exigua, Euboœæ adiacens, olim eius pars, donec impetu maris fuit abſciſſa. Vide Plinium libr. 2. cap. 88, Stephanus Euboœam ipſam olim Macrim vocatam tradit.

MACRITIVS, μακρίτιος, vir Cous fuit, Sinopes celeberrimæ Ponti vrbis conditor. Vide Stephanum in dictione Sinope.

MACROBII, μακρόβιοι, Populi ſunt Aethiopiæ, vltra Meroen, vt inquit Solinus, quibus dimidio prorſus eſt vita, quàm noſtra, luſtitiam colunt, amant æquitatem, plurimum valent robore, & forma ſunt pulcherrimi.

MACROBIVS, μακρόβιος, Viri Conſularis nomen eſt, qui fuit Seruij

cœtaneus, qui in Somnium Scipionis Commentariorum libros duos alióſque ſeptem Saturnaliorum conſcripſit.

MACROCENII montes, vide MACROCRENNII.

MACROCEPHALI, μακροκέφαλοι. Populi ſunt Themiſcyræ regionis, quæ Ponto & Colchidi proxima eſt. Horum meminit Plinius libr. 6. cap. 4. & Mela lib. 1.

MACROCHIR, μακρόχειρ, Cognomen fuit Artaxerxis Aſſyriorum regis, ideo illi impoſitum, quòd alteram manum haberet longiorem. Latini Longimanum vertunt.

Macrochira, μακρόχειρα, Tunica manicata, quæ & chirodota appellatur. Lampr. Macrochiras ex purpura ad vſum ſuū reuocauit. Has Romæ induere fuit indecorum. Auguſt. libr. 1. de Doct. Talares ac manicatas tunicas habere apud veteres Romanos flagitium erat.

Macrocola, orum, penulti. prod. μακρόκωλα. Teſte Hermolao in Plinium, maiores, & longiores chartæ, quas nos hodie chartas regias vocamus: quo etiam nomine Catullus chartæ quoddam genus appellauit. Cic. ad Att. lib. 13, Sed tamē ego non deſpero, probatum iri Varroni: & id quoniam impenſam fecimus in macrocola, facilè potior teneri. Arbitratur autem Hermolaus Macrocolū dici, ἀπὸ τῆς μακρᾶς τῆς κώλας, quaſi longum membrum, vel potius longam membranam. Vnde potiùs vnico l, ſcribendum videtur: quemadmodum & protocolon. nam vtriuſque eadem videtur origo. Eſt enim Protocolon prima illa charta, in qua ſcribæ acta breuiter delineāt, ornatius, & amplius, quoties res popoſcerit, deſcripturi. Macrocolorum meminit Plinius libr. 13. cap. 12. de generibus chartarum loquens. Præterea (inquit) in chartis ſpectatur tenuitas, denſitas, candor, & læuor. Primatum mutauit Clau. Cæſar. Nimia quippe Auguſtæ tenuitas tolerandis non ſufficiebat calāmis. Ad hoc tranſmittens literas lituræ metum afferebat aduerſis, & aliàs indecoro viſu pertranſlucida. Igitur & ſecundo corio facta ſunt ſtatumina è primo ſubtegmine. Auxit & latitudinem. Pedalis erat menſura, & cubitalis macrocolis. Hæc Plinius. Sunt qui Macrocolum ſcribant gemino l, putantes dictum eſſe, ἀπὸ τοῦ κόλλας, hoc eſt à glutine, quo chartæ glutinantur.

MACROCRENNII, μακροσάλπιγγες, Sermonis prolixitas: cui opponitur βραχυλογία, ſiue Laconiſmus. μακρολογία enim Græcis eſt multa loqui, & prolixo ſermone vti.

MACRONES, pe. pr. μάκρωνες, Populi Iberię, Albanis finitimi. Pli. 6. c. 10.

MACRONTICHOS, μακρὸν τεῖχος. Oppidum eſt Thraciæ non procul ab Iſthmo Chernoneſi, ita dictum à longo muro, quem Milciades ibi à Propontide ad Melanem ſinum duxit, Chernoneſum à reliqua excludens Thracia. Author Plinius lib. 4. cap. 11.

MACROPOLIS, μακρόπολις, Agri Syracuſani oppidulum, quod & Euryelus appellatur Stephano.

MACRYES, μάκρυες, Libyæ populi ſunt Stephano, iidem, opinor, cū iis, quos Herodotus & Plinius, Machlyes voeant. Vide ſuprà.

Mactæ, Dicuntur pretioſa edulia. μάκται. Sueton. de Caligula, Multis venenatas mactas miſit. Quo in loco nonnulli legunt Mattyas, alij Matteas. Apud Martialem legitur Mactea pluralis numeri, & neutri generis. Mactea (inquit) ſola iuuant. Vide exactius infrà in dictione MATTYA.

Mactícus, pe. cor. Qui habet magnas malas, & os patens, quaſi malacticus. Feſtus.

Macto, ctas, Interficio. σφάζω. Cic. de Aruſp. reſponſis, Clodius diuiſores omniū tribuum domi ſuæ crudeliſsima morte mactauit. Plaut. in Amp. At ego certè cruce excruciatum mactabo. Tractum eſt à ſacris, vbi mactari hoſtiæ dicuntur, quæ immolantur. θύεσθαι. Virg. 4. Georg. Et nigram mactabis ouem, lucúmque reuiſes. Idem 4. Aene. Mactant lectas de more bidentes, Vbi Seruius, Mactant verbum ſacrorum, κατ' ἀνφημισμὸν dictū, vt adolere. Mactare ſupplicio. Cic in Catil. Nónne hunc in vincula duci, non ad mortem rapi, non ſummo ſupplicio mactari imperabis? ¶ Mactare Orco, id eſt ad Orcum demittere, & præcipitare. Liu. lib. 9. ab Vrbe, Sacratos more Samnitium milites, cóque candida veſte, & paribus candore armis inſignes, eos ſe Orco mactare Iunius dictitans, quum intuliſſet ſigna, &c. ¶ Mactare infortunio. Plaut. in Pœn. Diuitem audacter ſolemus mactare infortunio. Dictū eſt autem Macto, quaſi magis aucto: hoc eſt augeo. Nam prius quàm victimam immolarent, thus, aut vinum ſuper eam fundebant. Vnde Mactum eſſe taurum dicebāt, thure, vel vino cumulatam hoſtiā, quaſi magis auctam. ¶ Hinc Mactare pro magis augere, veteres vſurpārūt. Cic. de Rep. Ferunt laudibus, mactant honoribus. ¶ Per trāſlationem ponitur pro malo afficere, ſeu malè tractare. Plaut. in Aul. Nam quæ indotata eſt, ea in poteſtate eſt viri, Dotatæ mactāt & malo, & damno viros. ¶ Quandoque pro præcipitare. Accius, Aut illorum copias ſundam in campo, aut naues vram, aut caſtra mactabo in mare. Quādoque pro honorare. Plautus, Tamen honeſtè mactatum reducam domum. ¶ Quandoque pro violare. Cice. 6. Ver. Quum videant ius ciuitatis illo ſupplicio eſſe mactatum.

Mactatus, ta, tum, Participiū vt, Hoſtia mactata. Horat. 1. Carm. Ode 19, Mactata veniet lenior hoſtia. Ouid. 15. Metam. Vite caper morſa Bacchi mactatus ad aras Dicitur vltoris.

Mactādus, da, dū. Seneca Troad. Mactāda virgo eſt Theſſali buſto ducis.

Mactatus huius mactatus. Lucr. lib. 1, - nubendi tempore in ipſo Hoſtia conciderat mactatu mœſta parentis.

Mactator, oris. Senec. Troad. Perge mactator ſenum.

MACTORIVM, μακτώριον, Vrbs Siciliæ, apud Stephanum.

Mactra, Arca panaria, quæ κάρδοπος à Græcis dicitur: à verbo Græco μάττω, quod ſignificat ſubigo, vel pinſo.

Mactus, cta, ctum, Putatur eſſe dictio cōpoſita ex aduerbio Magis, & nomine

nomine auctus. Solus autē vocatiuus vtriuſque numeri ab hoc nomine eſt in vſu: in numero ſingulari Macte, & in plurali Mactí: quibus propriè vtimur, quum aliquem ob rem bene cœptam laudamus, & ad perficiendū adhortamur. Cōtruitúrq; tam cum genitiuo, quàm cum ablatiuo. Virgil. libr. 9. Aen. Macte noua virtute puer, ſic itur ad aſtra. Mart. lib. 12, Macte animi quem rarus habet, morúmq; tuorū. Sil. lib. 5, - venerande pudici Doctor macte animi. Cicer. Att. Macte virtute eſto. Plin. lib. 2. cap. 12. in laudem Aſtrolog. Macti ingenio eſte cæli interpretes, rerúmque naturæ capaces. Stat. lib. 7. Theb. Macte animo iuuenis. Simillimū eſt illud apud Græcos, εἰς παῖδα, εἰς παῖδα, quibus vtuntur re grauiter & fœliciter geſta. ¶ His autem dictionibus Macte & Macti quamuis vocatiui ſint, attamen ex vſu authorum tam pro nominatiuo, quàm pro accuſatiuo licitè vtimur, non ratione, ſed authoritate. Liu. libr. 2. ab Vrb. Iuberem macte virtute eſſe, ſi pro mea patria iſta virtus ſtaret. Idem lib. 4. ab Vrb. Macte virtute Seruili eſto, libera ta Rep. ¶ Ponitur aliquando aduerbialiter. Plaut. in Mil. Is amabat meretricem macte Athenis Atticis. id eſt valde, vehementer, & quantum poterat amabat.

Macula, læ, Sordes ſiue labes. κηλὶς, σπίλος. Plinius, Fullones eas maculas è veſtibus tollunt. Virgil. 3. Georg. Ne maculis infuſcent vellera pullis Naſcentum. Lucentes maculæ. Stat. 1. Syl. ¶ Quandoque pro infamia. Cic. Cuius vt adoleſcentiæ maculas, ignominiáſque præterēam. ¶ Quandoque pro retis foramine, ſeu plaga. Idem in Ver. act. 7. Reticulum ad nares ſibi admouebat, tenuiſsimo lino, minutis maculis, plenum roſæ. Varr. libro 2. pro reti poſuit, Septum totum grandibus maculis integitur, ne eò inuolare aliqua poſsit, néve ex ea euolare aues. ¶ Maculæ item in corpore dicuntur, colorum varietates, à reliquo corporis colore differentes. Plautus in Captiuis, Vidēn' tu illi macular corpus totū maculis luridis? Atra bilis agirat hominē. ¶ Marmora item variegata maculis, pícta dicuntur. Seneca Epiſto. 116. Delectant nos ingentium maculæ columnarum. ¶ Eleganter dicimus, Delere maculam. Cicero pro lege Man. Delenda eſt vobis illa macula Mithridatico bello ſuperiore ſuſcepta. Eluere maculam. Cicero pro Seſt. Quoniam illa in Repu. macula regni publicati maneret, quam nemo iam poſſet eluere. ¶ Inurere maculam. Cice. in Salluſt. Nónne tibi viderer æternas inurere maculas, quas reliqua vita eluere non poſsit? ¶ Afficere macula. Cicero pro Roſc. Com. Legationis ipſius ceremoniam polluerit, maculáque affecerit.

Maculoſus, a, um, Sordidus, immundus. ῥυπαρὸς, μιαρὸς. Plaut. Sordida & maculoſa facie. Cic. 2. Phil. Auctionis verò miſerabilis aſpectus: veſtis Pompeij non multa, eáque maculoſa. Maculoſus, notis, ſiue maculis conſperſus. Virgil. 1. Aeneid. Succinctam pharetra, ac maculoſæ tegimine lyncis. Maculoſus homo, per tranſlationem dicitur immundus, & impurus. Cic. Art. lib. 1, Non enim vnquam turpior in ludo tabulario confeſſus fuit: maculoſi ſenatores, nudi equites, &c. Tacitus libr. 17. Auaritia & libidine fœdus, & maculoſus. Horat. 4. Carmin. Ode 5, -mos, & lex maculoſum edomuit nefas.

Maculo, as, Id eſt fœdo, turpo. ῥυπαίνω, μιαίνω. Plaut. in Captiu. Viden' tū illi maculari corpus torum maculis luridis? Virg. 3. Aen. Et terram tabo maculant. Ouid. 7. Met. Exiguo maculauit ſanguine ferrū. Virg. 10. Aen. Idem ego nate tuum maculaui crimine nomen, Pulſus ob inuidiam ſolio ſceptríſque paternis. Cicero pro Mil. Túque ex tuo edito monte Latialis ſanctæ Iupiter, cuius ille lacus, nemora, finéſque ſepe omni nefario ſtupro & ſcelere maculārat. ¶ Hinc Commaculo, las, & Immaculatus, qui eſt ſine macula.

MACYBERNA, vide MECYBERNA.

MACYNIA, μακύνεια, Oppidum eſt Aetoliæ, in Taphiaſſo monte ſitū: de quo Strabo lib. 10. & Plinius lib. 4. cap. 1, Apud Stephanum Macrynia legitur, ſed corruptè, quod & ipſa literarum ſeries, & alphabetici ordinis lex ſatis indicat.

MADAVRA, μάδαυρα, Cituitas in confinio Getuliæ ſita, & Numidiæ, à qua Apuleius Madaurenſis eſt appellatus.

Madeo, es, Madidus ſum, & humore aliquo conſperſus. βρέχομαι. Plinius libro 8. cap. 25, Tergoris ad ſcuta galeáſque impenetrabilis, præterquam ſi humore madeat. ¶ Madere metu, eſt præ timore, ſudore aſperſum eſſe. Plautus in Moſtel. Hei mihi quum iſtæc blanda dicta, quò eueniant, cogito, madeo metu. ¶ Madere vino, eſt ebrium eſſe. Mart. lib. 11, Hic totus volo rideat libellus, Et ſit nequior omnibus libellis, Qui vino madeat, nec erubeſcat. Ouid. 13. Met. - arripit enſem: Hoc ait vtendum eſt in me mihi: quique cruore Sæpe Phrygum madiuit, domini nunc cæde madebit. Idem 1. Faſtor. Sparsáque cæleſti rore madebit humus. Idem 3. Triſt. Eleg. 5, Oſque madens fletu, pallidiúſque meo.

Madeſco, ſcis, Habet ſignificationem paſsiuam innatam, idémque ferè eſt quod madidum fieri, humeſcere, ſiue humectari. ὑγραίνομαι. Colu. lib. 11. cap. 3, Hæc enim res efficit vt in coctura celerius madeſcat, & viridem colorem ſine nitro conſeruet. ¶ Aliqui hanc differētiam conſtituunt inter Madeſcere & Madefieri, quòd madeſcamus ſudore, vel alio humore ex nobis prouenīente: Madefiamus humore extrinſecus veniente. Sed hoc non eſt omnino verum. Colu. lib. 7. Stabuletur ſicco loco, ne humore madeſcant vngulæ. ¶ Hinc componitur Permadeſco, quod eſt valde madidus fio, διάβρεχος γίνομαι. Idem libr. 2, In id tempus conuenit inter peritos rei ruſticæ. non eſſe arandum, niſi ſi magnis (vt ſit nonnunquam) ſubitaneis imbribus, quaſi hybernis pluuiis terra permaduerit.

Madefacio, cis, Madidum facio, humore aſpergo, δίημι, διυγραίνω, βρέχω. Cic. 1. de Diuin. Vaticinatum, madefactum iri minus x x x. diebus Graciam ſanguine. Virg. 5. Aen. Humum viridéſq; ſuper madefecerat herbas. Col. lib. 2, cap. 4. Quum poſt longas ſiccitates leuis pluuia ſiſperem partem glebarum madefecit, inferiorem non attigit.

Madeſio, Haber ſignificationem paſsiuam, idémque eſt quod madidus fio, vel humore aſpergor. διαίνομαι. Suetonius in Cæſarem, Quum deciditſſet in mare, per ducentos paſſus euaſit ad proximam nauem elata læna, ne libelli quos tenebat, madefierent. Ouidius 8. Meta. - madefactáque terra cruore eſt. Idem 15. Meta. Emathiíque iterum madefient cædæ Philippi.

Madidus, a, um, Aliquo liquore reſperſus: cui opponitur Siccus. διάβροχος. Ouidius 1. Meta. Tum quoque vt ora dei madida rorantia barba Contigit. Virg. 5. Aen. - madidaque fluens in veſte Mencetes. Ouid. 1. de arte am. Fac madidas videat, ſi potes, illa genas. ¶ Ponitur aliquan do pro ebrio. Plaut. in Amphit. Faciam, vt ſit madidus ſobrius. id eſt efficiam vt videatur ebrius, quum nihil biberit. ¶ Quaudoque idem quod imbutus re aliqua. Mart. Si quis Cecropiæ madidus, Latiæq; Minerua Artibus. ¶ Hinc Semimadidus. ἡμιβέβρεγμένος. Col. libr. 2. Sed quandoćunque arabitur, obſeruabimus ne lutoſus ager tractetur, néve exiguis nimbis ſemimadidus.

Madido, das, Madidum facio. ὑγραίνω. Claud. libr. 2. de Rapt. Proſerpinæ: - ille nouo madidantes nectare pennas Concutit, & glebas fœcundo rore maritat.

Madifico, as, Idem quod madefacio. ὑγραίνω, βρέχω. Plin. lib. 38, cap. 7, Et ſi contra epiphoras feruentes oculorum anguli ſubinde madificentur.

Mador, oris, Humiditas. ἀπόσταξις ὑγρασίας. Salluſt. lib. 3. Hiſto. Quaſi par in oppido feſtinatio, & ingens terror erat, ne ex latere noua munimenta madore infirmarentur. Nam omnia oppida ſtagnabāt redundantibus cloacis aduerſo æſtu maris.

Maduſſa, æ, Ebrius, quòd quaſi madidus ſit vino: apud Plautum in Pſeud. Feſtus legit Maduſa ſine l, his verbis, Maduſa, ebrius: à Græco μαδάω, deductum, vel quia madidus ſit vino.

Madon, Herba eſt, quæ à Latinis vitis, à Græcis ἀμπελόπευκη dicitur. Huius ſarmenta longis & exilibus internodiis geniculata ſcandunt. Folia habet pampinoſa, ad ſimilitudinem hederæ. Plin. lib. 28. cap. 1.

MAEA, μαία, Ciuitas ad Helleſponum Stephano.

MAEANDER, μαίανδρος, cum diphthongo, qui & Mæandrus, Fluuius Phrygiæ, ſiue Mæoniæ, qui oritur è lacu in monte Aulocrene, plurimíſque affuſus oppidis, & repletus fluminibus, crebris ita ſinuoſus red ditur flexibus, vt ſæpe ad fontem credatur reuerti. Vide Plinū lib. 5. cap. 29. Ouid. libr. 9. Metam. Non ſecus ac liquidis Phrygius Mæander in vndis Ludit, & ambiguo lapſu refluit q;, fluítque. Mæander, inquit Strabo, flexuoſus eſt, quoniā alueus multas recipit mutationes, & multum limum deducens modò huic, modò illi ripæ adiicit. Hunc poetæ fingunt Oceani & terræ filium fuiſſe, & Cyaneen Nympham genuiſſe, quam poſtea Miletus Solis filius oppreſsit, & ex ea Caunum & Byblidem ſuſcepit. Vide Ouidium 9. Metam. ¶ Vnde obliquitates omnes Mæandros veteres appellarunt: vt quum res agitur non ſimpliciter, ſed vafris & obliquis conſiliis. ſumpta metaphora à fluuio Mæandro, qui ſinuoſus ac flexuoſus labitur: vnde & nomen habere videtur, quaſi oberret, quærens hominum conſortia. Cic. in Piſo. Quos tu mæandros, dum omnes ſolitudines perſequeris, quæ diuerticula, flexionéſq; quæſiſti? ¶ More Mæandri illud fieri dicitur, quod tortuoſè flexuoſéque fit. Col. lib. 8. cap. 17. Oportebit autem nonnullis locis molas intercidi more Mæandri, paruis, ſed angustis itineribus. ¶ Mæander etiam teſte Nonio, pícturæ genus eſt, in morem labyrinthorum flexuoſis ambagibus implexum: quod oris chlamydum addi ſolet. Virgil. 5. Aen. Victori chlamydem auratam, quam plurima circum Purpura Mæandro duplici Meliboea cucurrit. Vbi Seruius Meandro duplici, flexuoſo. Et hoc dicit, Erat in chlamyde, flexuoſa, & inter ſe remeabilis purpura, in modum Meandri fluminis Cariæ prouinciæ. Feſtus neutr. gen. Mæandrum vocat hoc genus pícturę. Mæandrum, inquit, genus picturæ, dictū à ſimilitudine flexus amnis, qui appellatur Mæādrus. ¶ Hoc etiam nomine dictus eſt mons Indiæ.

MAEDI, μαιδοί, Populi ſunt ſupra Macedoniam ſiti, Triballis & Dardanis vicini: quorum meminit Plinius lib. 4. cap. 1. Scribitur autem hæc dictio per æ diphthongum in prima ſyllaba, ad differentiam Medorum, qui in Aſia ſunt, Parthis finitimi.

Mæmacterion, μαιμακτηριών, Menſis ſeptember, ita appellatus à turbido aēre.

Mæna, mænæ, μαῖνις Ariſtoteli, Piſcis eſt marinus, qui Latinis Alecula, ſiue Alec dicitur, intreprete Theodoro, ex quo ſalſamenta fieri ſolent. Plin. lib. 31. cap. 7, Quin è muria ſalſamentorum recoquitur, iterúmq; conſumpto liquore ad naturam ſuam redit: vulgò è mænis iucundiſsimus. Cic. 2. de Fin. Qui enim voluptatem ipſam contemnunt, his licet dicere ſe acipenſere mænæ non anteponere.

MAENADES, μαινάδες, Dictæ ſunt mulieres, quæ inſanientiū ritu Bachi Orgia celebrabant: vnde & Bacchæ dicuntur. Mænades autē dictæ ſunt à verbo Græco μαίνομαι, quod ſignificat inſanire. Iuuen. Sat. 6, »crinémque rotant vlulante Priapo Mænades.

MAENALVS, μάναλος Stephano, In ſingulari numero maſculino genetę Diomede, & in plurali, Mænala, neutri gener. Arcadiæ mons altiſsimus, non procul ab Argis, pinis refertus, ita dictus ἀπὸ τοῦ μαίνεσθαι, quod eſt furere, & inſanire: aut certè à Mænalo Lycaonis filio: vt annotauit Scholiaſtes Theocriti. Virgil. 10. Eclog. Piniſer illum etiam ſola ſub rupe iacentem Mænalus. Idem 8. Eclog. Mænalus, argutúmque nemus, pinóſque loquentes Semper habet. Idem 1. Georg. - tua ſi tibi Mænala curæ, Hucades ô Tegeæe fauens. ¶ Eſt & Mænalus, Stephano μάναλος, nomen ciuitatis Arcadiæ, à Mænalo Lycaonis filio.

Mænalius, a, um, Quod eſt ex Mænalo. Vnde Bacchus dictus eſt Mænalius. Et aper Mænalius, quem Hercules Eurytheo attulit. Et verſus Mænalius, id eſt Arcadicus. Virgil. 8. Eclog. Incipe Mænalios mecum mea tibia verſus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

MAENARIA, μαινηρία, Insula est in mari Ligustico: ita dicta à mœnis piscibus, quorum ibi magna capitur copia. Meminit insulæ huius Plinius lib. 3. cap. 6.

MAENOLBE, μαίνολβε, Dictus est Dionysius, quod Latinè totum furentem significat: siue quòd vino contrahitur ebrietas, quæ species est insaniæ: siue quòd à mulieribus furentibus, quas Bacchas vocabant, aut Mænadas, sacra eius celebrabantur.

Mænomenon, μαινόμενον μῖας, Genus est mellis venenati, quod in Ponto ex Rhododendri flore contrahitur: ita dictum ab insania quã gignit. Plin. lib. 21. cap. 13.

MAEONIA, μαιονία, Lydia est, regio minoris Asiæ, Phrygiæ ab exortu Solis vicina, ad Septentrionem Mysiæ, Meridiana parte Cariam amplectens, ad Occasum supra Ioniam excurrens: ita dicta à Mæone fluuio, vt Stephano placet. Mæoniam Strabo libro 13, πικρυλόφην χώραν, hoc est exustam regionem vocat: eámque arboribus prorsus carere tradit, præter vitem, vini iucundissimi feracem. Summam autem camporum faciem cinerulentam esse, petrosam & nigram, adustionis quandam similitudinem retinentem. Imminet autem Mæoniæ Tmoli montis rupes altissima, ex qua Pactolus fluuius defluit, aureas trahens arenas: vnde & Chrysorrhoas dicitur. ¶ Inde Bacchus dictus est Mæonius. Virgil. 4. Georg. Cape Mæonij carchesia Bacchi. ¶ Item Lydi dicti sunt Mæonidæ: & mulieres Lydiæ, Mæonides. Ouidius 6. Metam. Mæonis eiusdem designat imagine tauri Europam. Quo in loco Mæonis accipitur pro Arachne puella Lydia.

MAEON, onis, penult. genitiui correpta, μάων, Pater fuit Homeri: vnde & ipse dictus est Mæonides: ipsiúsque poëmata Carmina Mæonia passim appellantur à poëtis. Martialis, Perlege Mæonio cantatas carmine ranas.

MAEOTIS. penult. prod. μαιῶτις. Palus Scythica in regione Septentrionali iuxta Phasidis ostium, hyeme congelascens: Tanaim, aliósque innumeros ferè recipiés fluuios, & Cymmerio Bosphoro à Ponte Euxino discreta: ita dicta ab accolis, qui Mæotæ appellantur: de quo vide testimoniũ Plinij in dictione MAEOTAE. Lucan. libr. 3. Quáque fretum torrens Mæotidos egerit vndas. ¶ Aliquando vtimur hoc nomine tanquam patronymico fœminino. Iuue. Sat. 15, Tale quid excusas Mæotide sæuior ara Aegyptus? Quo in loco Aram vocat Mæotidem, quæ erat in Taurica regione Thraciæ, quæ non procul abest à Mæotide palude.

Mæoticus, a, um, vt Mæotica tellus, Mæotica vnda, quæ pasim leguntur apud Poëtas.

MAEOTAE, pen. prod. μαιῶται, Dicti sunt populi Scythiæ, non procul à Mæotide palude, quæ ab illis nomẽ sumpsit. Plin. lib. 4. cap. 12, A Buge supra Mæotin Sauromatæ, & Essedones: at per oram ad Tanaim, vsque Mæotæ: à quibus lacus nomen accepit.

Mærco, Mæstus, & Mæstitia, Vide MOERCO.

Magar, Pœnorum lingua villam siue tuguria pastoritia significat: quæ & Magalia Virgilio dicuntur. quanuis Magaria (secundum Seruium) dici debeant. Virgilius primò Aeneid. Miratur molem Aeneas magalia quondam.

MAGARSVS, μάγαρσος, Oppidum Ciliciæ iuxta Mallum: de quo Plinius lib. 5. cap. 27, Stephano Verruca est editissima, non oppidum.

Magas, adis, siue magadium, μαγὰς, ἡ μαγάδιον, Instrumentũ est musicum, tabula quadrata constans, leuiter conuexa, intentis in ea citharæ fidibus. ¶ Dicitur etiam ea pars lyræ, in qua plectrum illiditur, id est vbi percussio fit chordarum manu dextra, lugum verò dicitur, vbi sinistra manu chordæ premuntur. Budæus.

MAGDOLVS, μαγδωλὸς, Aegypti oppidum apud Stephanum: cuius incolæ dicuntur Magdolitæ.

MAGI, μάγοι, Populi sub Caucaso monte siti è regione Bactrianorum, quorum meminit Plinius lib. 6. cap. 23.

Magia, vide MAGVS.

MAGIA, μαγία, Illyrici oppidum est Stephano, caius incolæ Magiatæ dicuntur, & Magiani. ¶ Est & Magia fontis nomen in agro Syracusano, apud eundem.

Magice, Magicus, vide MAGVS.

Maginor, aris, Quasi tardè conor, & nugor, inquit Festus.

Magirus, penu. prod. μάγειρος. Latinè coquus dicitur. Vnde Archimagirus, ἀρχιμάγειρος, princeps coquorum.

Magis, idis, μαγὶς, vt ex Polluce docet Budæus, Idem est quod mactra: hoc est vas illud in quo farinæ subiguntur. ¶ Nonnunquam etiam rotundæ mensæ genus, tripodi imponi solitum, vt eiusdem Polucis testimonio probat Budæus. ¶ Idem author est hoc nomine etiã appellari posse orbiculatum instrumentum, quo panifices, & dulciarij pistores, quos *pastillarios* vocamus, subigendis farinis opificij sui vtuntur, *Rondellum* appellant. Est etiam genus lancis eiusdem formæ. Plinius lib. 33. cap. 11. Cornel. Nepos tradit tympana, se iuuene appellata ita teras & lances, quas antiqui Magidas appellauerunt. *Platellam* nostri vocant.

Magis, aduerbium, significat Plus. μᾶλλον, ἐπιπλὴν, ἐπιπλέον: vnde Magis ac magis, ἐπιπλὴν ἐφ' ἐπὶ, deducitúrque à Magnus, & præter naturam aliorum aduerbialium comparatiuorum terminatur in is, quum reliqua omnia similia sint comparatiua neutri generis. ¶ Iungitur interdum comparatiuo. Plaut. in Stic. Imò enim hic magis est dulcius. ¶ Mage ponitur interdum pro magis, Plaut. in Truc. Quem ecastor mage amo, quàm dudum. A quo fit compositum Demagis, quod significat valde magis, & pro nimis à veteribus ponebatur, teste Festo.

Magister, stri, διδάσκαλος, καθηγητὴς, Propriè artium præceptor dicitur, authore Festo, Terent. in Andr. -nam antea Qui scire posses, aut ingenium noscere, Dum ætas, metus, magister prohibebãt? Cicer. de Amic. Quæ disputata ab eo memminisset magister meus Scæuola. Quanuis etiam magistri nomen ad omnes transferri possit, quibus præcipua cura rerum incumbit. Hinc Magistri pagorum, societatum, vicorum, collegiorum dicuntur, ἐπιστάται, qui pagis, societatibus, vicis, & collegiis præsunt. ¶ Magister equitum, ἵππαρχος, dicitur, cui summa potestas erat in equites: vulgus Gallicum *Connestabilem* appellat. Varro 4. de Lingua Latina, Magister equitum dicebatur, quòd summa potestas ei esset in equites & accensos. Addebatúrque semper Dictatori, cui summa potestas erat in populum, à quo & Magister populi dicebatur. Cicero primo, de Finibus, Rectius magister populi (is enim est Dictator) quàm Sylla, qui trium pestiferorum vitiorum, luxuriæ, auaritiæ, crudelitatis magister fuit. ¶ Magister aliquando pro pædagogo ponitur. Terent. in Phormione, Abeuntes ambo hinc tum senes, me filiis Relinquunt quasi magistrum. Vbi Donatus, Magistrum: sic Latini, quem Græci pædagogum appellant. Quintil. lib. capit. 2, Doctissimum, & incomparabilem magistrum domi habeat. ¶ Magister pecoris. Pastor. Varro 2. de Re rust. capit. 10, Contrà pernoctare quenque ad suum gregem, esse omnes sub vno magistro pecoris, eum esse maiorem natu potius quàm alios, & peritiorem quàm reliquos. ¶ Magister ludi, & Ludimagister vno verbo dicitur. Cicero 1. Verr. Si ab isto libro, quem tibi magister ludi nescio quis alienis orationibus compositum dedit, verbo vno discesseris. ¶ Magister morum. Cicer. ad Appium libro 3, Eo breuior est hæc epistola, & vt aduersus magistrum morum modestior. ¶ Magister nauis est, cui totius nauis cura mandata est: vt docet Vlpianus de Exerci. act. libr. 1. ¶ Magister scripturæ dicitur, qui ciuitatis alicuius publicos pecorum prouentus scribendi munus habet. Cicer. 5. Verr. Missit in Siciliam literas ad Carpinatum, quum esset magister scripturæ, & sex publicanorum. ¶ Magistri etiã dicuntur, qui bona sub hasta vendunt. Cicer. ad Atticum, lib. 2. Vnà agebant cæteri creditores, in quibus erat Lucullus, & P. Scipio, & is, quem putabant fore magistrum, si bona vænirent, L. Pontius. Vide Cælium Rhodig. Antiq. lect. lib. 11. cap. 5.

Magistra, æ, διδάσκαλος, ἡ, Cicer. 1. de Finib. Magistra ac duce natura. Idem pro Rosc. Amerin. Vita autem hæc rustica, quam tu agrestem vocas, parsimoniæ, diligentiæ, iustitiæ magistra est. Quintil. lib. 1. cap. 3, Certissima loquendi magistra, consuetudo. Ouid. Epist. 5, Quid grauis Antenor, Priamus quid suadeat ipse, Consule: queis ætas longa magistra fuit.

Magistellus, li, diminutiuum, Paruus magister.

Magisterium, rij, ἀρχὴ, Magistri dignitas, seu officium. Nam Magisteria sic à magistro videntur deduci, quomodo à ministro Ministeria. Suet. in Augusto, Auus municipalibus magisteriis cõtentus, abundante patrimonio tranquillissimè senuit: id est officij municipij sui. Cic. de Senect. Me verò & magisteria delectant à maiotibus instituta, & is sermo, qui more maiorum à summo adhibetur magistro in poculo. Plin. lib. 8. cap. 40, Inter se exercent etiam magisteria.

Magistro, as, προϊστάνω, Moderor, guberno, authore Festo.

Magistratus, tus, Modò significat eos, qui in potestate aliqua sunt constituti: οἱ ἐν ἀξιώματι, ὁι ἐν τέλει, ὁι ἐν ταῖς πράξεσιν, ὁι πολιτευόμενοι, vt sunt Consules, Proconsules, Prætores, Proprætores, & alij qui ciuitates, & prouincias regunt. Cicer. ad Papyr. Pæt. Quem magistratus comprehendi & in vinculis teneri iusserat. Idem libr. 2. de Leg. Videtis igitur hanc esse magistratus vim, vt præsit, præscribátque recta & vtilia, & cõiuncta cum legibus. Vt enim magistratibus leges, ita populo præsunt magistratus, veréq; dici potest, magistratũ legem esse loquentem: legem autem, mutum magistrum. Idem 1. Offic. Est igitur proprium munus magistratus, intelligere, se gerere personam ciuitatis, deberéque eius dignitatem & decus sustinere, seruare leges, iura describere, & fidei suæ commissa meminisse. ¶ Modò ipsam potestatem, seu officium. πολίτευμα, τέλος. Cicer. Nam istum in vrbe magistratum gerebat. Idem de Amic. Vbi eos inueniemus qui honores, magistratus, imperia, potestates, opes, amicitiæ non anteponant? ¶ Magistratuum alij Maiores, vt Consules, Censores, Prætores. Alij præter hos dicebantur Minores: vt Aediles, Quæstores, Tribuni. ¶ Venustè dicimus, Crea re magistratum, Dare magistratum, Gerere magistratum, Habere magistratum, Mandare magistratum, Abire magistratu. Accipere magistratum, Venire in magistratum, Magistratum imminuere, quod est derogare iuri, & prærogatiuis officij.

Magmata, pen. cor. μάγμαλα, Pastilli, & massæ factæ ex vnguentorum fæcibus odoris gratia: ἀπὸ τοῦ μάσσειν, quod est terere & miscere, & in massam redigere. Plin. lib. 13. cap. 3, Siccis odoribus cõstat, quæ Diapasmata vocantur: nam fæces vnguenti Magmata appellant.

Magmentum, inquit Festus, veteres dixerunt, quasi maius augmentũ, & auxilium, quoniam augebant numerum hi, qui accedebant alienigenæ, vt adiumento essent.

MAGNA GRAECIA, Dicta est ea pars Italiæ, quæ à Tarento vsque ad Cumas est, vel (vt Plinius libr. 3. refert) quæ à Locris Italiæ fronte, ad Tarentum vsque protenditur. Sic dicta (vt Festus putat) quòd multæ magnæque ciuitates in ea fuerint à Græcis conditæ. Vide Iust. libr. 20. Virgil. 3. Aeneid. Effugę, cuncta malis habitantur mœnia Graiis. In ea habituerunt Pythagoras philosophus, & Architas Parmenides, & Zeno eiusdem sectatores, & Ennius poëta. A quibusdam tota Italia dicta est maior Græcia. Ouid. in Fastis, Itala nam tellus Græcia maior erat.

Magnanimus, Magnanimitas, vide MAGNVS.

Magnarius, μεγαλέμπορος, Apud Apuleium, pro magno negotiatore ponitur, à negotiorum magnitudine, tanquam clarus in obeundis magnis mercaturis.

MAGNATA, μάγνατες Ptolomæo, Vrbs Hiberniæ, à qua Magnatæ populi vocati sunt. vide Ptolomæum lib. 2. cap. 2.

Magnates, pen. prod. μεγιστᾶνες. Dicuntur nobiliores, & potentiores, quorum magna est potentia, & authoritas.

Magnes, etis, μαγνῆτις, generis mascul. Genus lapidis, ad se ferrum attrahentis. Plin. lib. 36. cap. 16, Quid ferri duritia pugnacius? sed cedit, & patitur mores: trahitur nanque à magnete lapide: domitrix illa rerum omnium materia ad manè nescio quid currit: atque vt propius venit, assistit, tenetúrque, & complexu hęret. Sideritin ob hoc alio nomine appellant, quidam Heracleon. Magnes appellatus est ab inuentore, vt ex Nicandri sententia tradit Plinius lib. 36. cap. 16, qui quum pecus pascẽs pedum forte haberet ferratũ, & crepidas ferreis clauis compactas, animaduerit lapidem hunc ferro adhęrescere. Alij à Magnesia dictum volunt Lydiæ regiuncula, in qua lapidem hunc primùm volunt esse inuẽtum circa Heracliam vrbem: vnde & Heracleon appellarunt. In qua sententia est Lucretius lib. 6. vbi sic scribit, Quod superest, agere incipiam quo fœdere fiat Naturæ, lapis hic vt ferrum ducere possit, Quem Magnera vocant patrio de nomine Graij, Magnetum quia sit patrijs in finibus ortus. Cic. 1. de Diuin. Vt si Magnetẽ lapidem esse dicam, qui ferrum ad se alliciat & trahat: at rationem cur ita fit, afferre nequeam.

Magneticus, a, um, Claudianus de Magnete, Venerem magnetica gemma figurat.

MAGNES, μάγνης Suidæ, Athenienſis antiquæ Comœdiæ ſcriptor tempore Epicharmi, docuit fabulas nouem, vicit duabus. ¶ Magnes item alter Smyrnæus puer, prę cęteris moralibus for mosus: poëtica inſuper & muſica ornatus, corona inſignis aurea, ac habitu molliore inſignitus, ciuitates obibat multis dilectus, præſertim Gygi Lydorum regi. Parentes autem probrum huiuſmodi perſi, capta occaſione comam eius inciderunt: veſtem, ornatúmque omnem laceraverunt. Qua re commotus Gyges, in Magneſios bellum mouit, quibus tandem ſuperatis reuertens, Sardibus panegyricum celebrauit magnificentiſſimum. Suid.

MAGNESIA, μαγνησία, Macedoniæ regio, Theſſaliæ annexa. de qua Plinius lib. 4. cap. 9. ¶ Eſt & Magneſia, Ioniæ oppidum ad Meandrum fluuium, diſtans ab Epheſo (ſicuti ſcribit Plinius lib. 5. cap. 29.) XVI. M. paſ. circa quam L. Scipio Aſiaticus Antiochum regem magna clade affecit.

Magneſſa, æ, μάγνησσα Stephano, Mulier è Magneſia regione Theſſaliæ annexa: aut è Magneſia Ioniæ ciuitate. Horat. lib. 3. Carminum, ode 7, Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens. Maſculinũ eius eſt Magnes, etis: quod de ſe facit fœminínum Magneſſa, quemadmodum à maſculino Cres ſit fœmininum Creſſa.

MAGNETES, μάγνητις, Qui & Magneſij, μαγνῆσιοι, Populi vocati ſunt. Luc. lib. 6, Et Magnetes equis, Minyæ gens cognita remis.

Magnetes, etum, μάγνητες, Apud Macedones erant, qui apud nos Senatores dicuntur, ſiue principes & capita vrbis: vnde & ſummum magiſtratum vocant Magnetarchen, teſte Liuio lib. 5. bel. Maced.

Magnus, a, um, μέγας, Grandis: cuius comparatiuum eſt Maior, ſuperlatiuum Maximus. Virg. 1. Georg. Heu magnũ alterius fruſtra ſpectabis acerum. Idem 2. Aen. Tum magnum exitium (quod dij prius omẽ in ipſum Conuertant) Priami imperio, Phrygibuſq; futurũ. Cice. in Orat. Magnum opus & arduũ Brute conamur. Idem 1. de Orato. Studio actionis, otio ac facultate diſcẽdi maiore ac maturiore, & labore ac induſtria ſuperiore. Ouid. 13. Metamor. -quæritur iſtis, Quam mihi maior honos. Cic. Q. fratri lib. 2, Eum tibi commendo maiorem in modum, hominẽ domi ſplẽdidum, gratioſum etiam extra domum. Idem de Amicit. Sed hi ne comparentur Catoni maximo & ſpectato viro. Ouid. ad Liuiam, Maximus ille armis, maximus ille toga. ¶ Maior, ad annos relatũ, pro longiore æuo. Terent. Eun. Verùm illa ſi viuit, annos nata eſt ſedecim, Non maior. Mart. lib. 9, -maior erat menſibus illa tribus: ¶ Magno natu. Liu. 3. ab Vrb. Conſurgit P. Scaptius de plebe magno natu, Idẽ 6. belli Puni. Inter hæc è media turba obſidum mulier magno natu, Mandonis vxor, &c. ¶ Maior natu Cic. 1. Tuſcul. Anno ante natum Ennium, qui fuit maior natu quàm Plautus & Nætius. ¶ Maximus natu. Liu. 1. bel. Punc. Ita enim maximus natu ex ijs in cõſilio reſpondit. ¶ Magnum facere: id eſt magnum aliquid præſtare. Horat. 1. Ser. ſatv. 10. At magnum fecit, quòd verbis Græca Latinis Miſcuit. Cic. 1. Acad. Magnum eſt efficere, vt quis intelligat, quid ſit illud verum & ſimplex bonum, hoc eſt magni laboris, vel magnæ vtilitatis. ¶ Quod maius eſt. Cicer. de Amicit. Quòd ſi tanta vis probitatis eſt, vt eam vel in eis, quos nunquam vidimus, vel (quod maius eſt) in hoſte etiam diligamus. ¶ Concipere maiora animo, Ouid. 15. Met. Viribus maiora audere, Virg. 10. AEn. Maior morbus, qui & comitialis dicitur. Celſus lib. 3. cap. 23. Inter notiſsimos morbos eſt etiam is, qui comitialis, vel maior nominatur. ¶ Magno, Abſolutè, pro magno pretio. μεγάλου. Apul. Me denique pauperculus qui dam hortulanus cõparat quinquaginta numis, ſed magno aiebat. Var. lib. 3. de Re ruſt. Piſcinæ ædificantur magno. Virg. 2. AEn. Hoc Itachus velit, & magno mercentur Atridæ. Cic. 5. Ver. Qui, vt ais, magno vendidiſti. Eiuſdem ſignificationis eſt genitiuus Magni, verbis eſtimationem importantibus iunctus. Cice. Caſſ. lib. 15. Magni erunt mihi literæ tuæ. Id eſt habebo eas in pretio. Plin. Epiſt. 2. lib. 3. Itaque magni æſtimo, dignitati eius aliquid aſtruere. ¶ Magnum, Pro valde. μέγα. Plaut. Mil. Eho, an dormit Scelerdus intus? L V C. Non naſo quidem: nam eo magnum clamat, tetigit calicem. Idem Moſtel. Atque ille exclamat de repente maximum. ¶ Optimus maximus, non ſolùm de Deo dicitur, ſed etiam de fundo, agro, domo, & alijs. Celſus in 1. Quum venderes. ff. de contrahen. empt. Quum venderes fundum, non dixiſti, Vt optimus maximúſque eſt: verum eſt quod Q. Mutio placebat, non liberum, ſed qualis eſſet, fundum præſtari oportere. ¶ Maximus Pontifex dicebatur, quòd rerum quæ ad fana & religiones pertinent, maximus iudex ſit vindéxque contumaciæ priuatorum, magiſtratuúmq;. ¶ Minorum pontificum Maximus dicitur, qui primus inid collegium venit. Item Minimus, qui nouiſsimus. ¶ Maximæ dignationis Flamen (inquit Feſtus) Dialis eſt inter quindecim Flamines: & quum cæteri diſcrimina maieſtatis ſuæ habeant, minimi habetur Pomonalis: quòd Pomona leuiſſimo fructu agrorum præſidet, hoc eſt pomis. Maiores flamines appellabãtur patritij, generis: Minores, plebei. ¶ Maximus Curio, cuius authoritate Curiæ, omnéſque Curiones reguntur. ¶ Maximi annales appellabantur, non magnitudine, ſed quòd eos Pontifex maximus conficiſſet. ¶ Maiorem Conſulem L. Cæſar putabat dici, vel eum penes quem faſces ſint, vel eum qui prior creatus ſit. Prætorum autem maiorum, vrbanum: minores, cæteros. Maximum Prætorem putant dici alij eum, qui maximi imperij ſit: alij, qui etatis maximæ in collegio: quamuis Augurum decretum ſit, quod in ſalutis augurio Prætores maiores & minores appellantur, non ad ętatem, ſed ad vim imperij pertinere. ¶ Magnum annum dicunt mathematici, quo ſeptem ſydera errantia expletis proprijs curſibus ſibimet concordant. ¶ Maximam hoſtiam ouilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, ſed ab animo placidiore. ¶ Maxima mulcta, antiquitus erat boum triginta & duarum ouium. μεγίστη ζημία Sed quum in fraudem mulctæ dictæ ſolucrentur boues ouéſque parui pretij, idcirco conſtituti ſunt poſtea in ſingulas oues deni æris, in boues verò æris centeni. Erat itaque mulcta maxima trium milium & viginti æris, hoc eſt trecentarum & duarum drachmarum. ¶ Magnum ſocerum, appellat vir vxoris ſuæ auum. Magnam ſocrum, vir vxoris ſuæ auiam appellat. Maior ſocer, vxoris meæ proauus. Maior ſocrus, vxoris meæ proauia. Maior patruus, aui & auiæ patruus. Maior amita, aui & auiæ amita. Maior auunculus, aui & auiæ auunculus. Maior magiſtratus, Conſul dicitur. Hæc Feſtus.

Maiores, πρωτοκλιδίτες, πρωτολίνιτες, ὁι ἀνωθὲν, κατὰ τὸ γονικὸν, πρόγονοι. Intelligi poſſunt quicunque aui, abaui, proaui, ataui, tritaui, & ante hos in infinitum: ſicut Minores, qui etiam poſt trinepotes futuri ſunt. Cice. in Salluſt. Ego meis maioribus virtute preluxi, vt ſi prius noti non fuerint, à me accipiant initium memoriæ ſuæ. Cæſ. 4. bel. Gall. Quòd Germanorum conſuetudo hæc ſit à maioribus tradita, quicunque bellum, &c. ¶ Accipiuntur etiam Maiores indifferenter pro omnibus qui ante nos fuerunt: quemadmodum Minores pro poſteris: vtimúrque his duobus nominibus in duabus iam dictis ſignificationibus, tantùm in numero plurali.

Magnanimus, mi, μεγαλόψυχος, μεγαλόθυμος, Qui magni eſt animi. Cice. 1. Offic. Itaque viros fortes, & magnanimos, eoſdem bonos, & ſimplices, veritatis amicos, minimèque fallaces eſſe volumus. Ouid. 3. Triſt. Eleg. 5, Corpora magnanimo ſatis eſt proſtrare leoni. Idem. 12. Met. Nève ea magnanimus fruſtra memoraueris heros. Virg. 4. Georg. Magnanimósq; duces, totiúſque ex ordine gentis Mores, & ſtudia, & populos, & prælia dicam.

Magnanimitas, atis, μεγαλοψυχία, Eſt ſublimitas, & præſtãtia animi: quam ſic definit Speuſippus, Magnanimitas eſt moderatus contingentium vſus, vrbana cum hominibus conuerſatio, magnificentia cum ratione. Cice. 1. Offic. Nam quum omnis honeſtas manet à partibus quatuor, quarum vna ſit cognitionis, altera communitatis, tertia magnanimitatis, &c. Plin. lib. 7. cap. 25, Idem magnanimitatis præbuit exẽplum, cui comparari non poſſit aliud, &c.

Magnificus, a, um, Qui in magnis pro dignitate ſumptum facit: quique circa munera impenſas facit honorificas: veluti in ludis, in rebus diuinis, ædificatis, in ædificijs, in epulo publico: non autem qui in ſeipſum ſumptuoſus eſt. μεγαλοπρεπὴς. Plaut. Aſin. Exemplo facio facetum me, atque magnificum virum, Dico me eſſe atrienſem. Terent. Heaut. Mea eſt potens, procax, magnifica, ſumptuoſa, nobilis. Cice. 1. Offic. Delectant etiam magnifici apparatus, vitæque cultus cum elegantia & copia. Magnifica verba, Terent. Eunuc. Vrbes magnificæ, Ouid. 2. de Pont. Magnifica domus, Plin. lib. 17. cap. 1. ¶ A Magnificus fit comparatiuus Magnificentior: & ſuperlatiuus Magnificentiſsimus. Cice. 2. de Finib. Ad aditiora quædam, & magnificentiora, mihi crede Torqueate, nati ſumus. Idem 2. Offic. L. Craſſus Q. Mutio magnificentiſsima ædilitate fũctus eſt.

Magnificentia, æ, Eſt (vt inquit Cice. 2. de Inuent.) rerum magnarum & excellarum cum animi ampla quadam & ſplendida propoſitione agitatio, atque adminiſtratio. μεγαλοπρέπεια. Idem de Amicitia, Nec metiamur eam, vt quidam indocti, verborum magnificentia. Idem contra Rullum, Hoc vix eſt liberi populi: vix veſtrorum amicorum magnificentiæ. Quintil. libr. 4. cap. 2, His tribus narrandi virtutibus adijciunt quidam magnificentiam, quam μεγαλοπρέπειαν vocant.

Magnificè, aduerbium, Lautè, honorificè. μεγαλοπρεπῶς. Terent. in Adelph. Nunquam ita magnificè quicquam dicam, id virtus quin ſuperet tua. Brutus ad Cicero. Iuuat enim magnificè loqui: & certè decet aduerſus ignorantes. Plin. lib. 13. cap. 7, Siccæ fici ſtomachum lædunt, gutturi & faucibus magnificè vtiles. Cicer. 1. Offic. Hæc præcripta ſeruantem licet grauiter, magnificè, animoſéque viuere: atque etiam ſimpliciter, ſideliter, & vitæ hominum amicè. ¶ Magnificius, Cato pro Magnificentius dixit, ſeruata regulari formatione à comparatiuo Magnificè. Vide Feſtum.

Magnifico, as, Extollo, exalto. μεγαλύνω. Plin. lib. 28. cap. 16, Magnificant & vituli, qui nondum herbam guſtauerit, ſimum. Plin. lib. 17. cap. 9, Arceſilaum quoque magnificat Varro. Plaut. Menæch. Te vnum ex omnibus Venus voluit me magnificare.

Magniloquus, Qui magna loquitur. μεγαλορήμων. Mart. lib. 2, Candide παντὸς φιλῶν, hæc ſunt tua, Candide πάντα Quæ tu magniloquus nocte diéque ſonas. Tacitus in vita Agricolæ, Atque illi modò cauti ac ſapiẽtes, prompti poſt euentum, ac magniloqui erant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Magniloquétia, μεγαλοῤῥημοσύνη, Cic. in Ora. Quòd ille dactylicus numerus hexametrorum magniloquentiæ sit accommodatior, Homeri magniloquentia, Cicero Cæsari, lib. 13. Epist.

Magnipendo, is, In magna æstimatione habeo. περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι. Plau. Curcul. Neque eum ad me adire, neque me magni pendere Visus est.

Liuius, Romanorum nemo id authoritatis aderat, vt promissa eius magnipenderétur. Terent. Adelph. Ego quoque à meis me amari, & magnipendi postulo.

Magnitas, pro Magnitudine apud antiquos. Accius, Nanque sat frugi: neque dici potest pro magnitate.

Magnitudo, Copia, amplitudo, sublimitas. μέγεθος. Cicero pro Rosc. Ame. Magnitudo æris alieni. ¶ Magnitudo animi, id est excellentia, præstantia. μεγαλοψυχία. Cic. 4. de Finib. Quęque ab eisdem de temperantia, de modestia, de magnitudine animi, de omni honestate loquuntur. ¶ Magnitudo periculi pro grauitate, Cic. pro Quintio, Primum magnitudo periculi summo timore hominem afficit.

Magnopere, aduerbium, Id est valde, uehementer. μάλα. Plaut. in Trucul. Malam rem is & magnam: magnopere seruа viaticum. Terē. Heau. Meministine me esse grauidā, & mihi te magnopere interminatum, Si puellam párerem, nolle tolli? Lucret. lib. 3. sed in omnibus rebus Magnopere à vera lapsi ratione videntur. Cicero ad Cassium lib. 15, Ego cę terarum rerum causa tibi Romam magnopere properandum censeo. ¶ Magnopere facere. Cicer. 7. Verr. Quid, inquam, magnopere potuit Cleomenes facere, istius auaritia nauibus exinanitis? ¶ Non magnopere laboro: quod barbari dicunt, Non multum curo. Cicero pro Rosc. Comœ. Et quorsum recidat responsum tuum, non magnopere laboro. ¶ Magno opere, separatim aliquando legitur. Plaut. Casi. Atque id non tam ægrè est iam vicisse villicum, Quàm id expetiuisse opere tam magno senem.

Maximus, μέγιστος, Superlatiuum à Magnus: à quo fit aduerbium Maximè, μάλιστα, quod quandoque præcipuè, quandoque sepissimè significat. Cicero Lentulo, Vel etiam id, quod mihi maximè libet. Idem pro Domo sua, Intuemini pauliser animis iuuentutem, & maximè eos qui &c. Idem 1. de Nat. deorum, Quæ ratio poëtas, maximè Homerum impulit. Sæpissimè autem pro summè, & vehementer. Cicer. 1. Offici. Vt quisque maximè opis indigeat, ita ei primùm opitulari. Idem de Ora. Dicere quàm maximè ad veritatem accommodatè. ¶ Interdum est affirmatiua responsio. Terent. in Eunuch. Tu Parmeno huc fac illi adducantur. p. Maximè.

Maximopere aduerbium. ὑπερφυῶς. Cice. Epist. A te maximopere peto, & quæso.

Maximitatem, Veteres pro magnitudine dixerunt. Lucilius, Neque ad hoc me rogas inani maximitate.

MAGNVS PORTVS, μέγας λιμήν, Mauritaniæ Cæsariensis oppidum est, à portus spatio ita appellatum: vt tradit Plinius lib. 5. cap. 2.

MAGO, Nobilium aliquot Pœnorum ducum nomen fuit: quorum primus rem ac disciplinam Carthaginiensium vehementer auxit. Is ante vllum Punicum bellum, vt Liuius & Trogus referunt, cum cx x nauibus bello Tarentino auxiliovenit Romanis, ægrè ferens Italiam ab externis inuadi. Cui actæ à Senatu gratiæ auxiliáque remissa. Duos moriens filios reliquit, Asdrubalem & Annibalem, de quibus antè scripsimus. ¶ Mago, Annibalis frater, causa victoriæ apud Trebiam fuit, sed apud Locros à Manlio clausus, ab Annibale liberatur. Liuius quoque lib. 30. scribit Magonem Annibalis fratrem, in agro Insubrium vulneratum, quum in Africam per legatos reuocatus nauigaret, apud Corsicam obijsse. ¶ Mago alius, à Scipione capitur apud Chartaginem in Hispania. Romámque per Lælium mittitur. ¶ Mago denique Afer, qui de Re rust. duo de triginta volumina scripsit, de quo Columella libr. 1. sic ait, Veruntamen Carthaginiensem Magonem vel rusticationis parentem veneremur. Nam huius octo & viginti memorabilia illa volumina ex Senatusconsulto in Latinum sermonem conuersa sunt. Huius Magonis meminit & Seruius, quem Virgilium in Geor. scribit esse imitatum. Item M. Varro de Re rust. lib. 1. cap. 1. & Plinius lib. 18. cap. 2. ¶ Mago item, oppidum est in minoribus Balearibus, vt scribit Pomponius in fine lib. 2.

MAGOG, μαγώγ, Nomen viri, filij Iaphet proprium: à quo (vt ait Iosephus lib. 1.) Magogæ dicti sunt, qui à Græcis Scythæ dicuntur.

Magudaris, siue (vt alij scribunt) Magydaris, μαγύδαρις, Caulis esse creditur ex laserpitij radice enascens. Plin. lib. 19. cap. 3. Alij tradunt laserpitij radicem fuisse maiorem cubitali, tubéque in ea super terram. Hoc inciso profluere solitum succum, ceu lactis, supernato caule, quem Magydarin vocarunt. ¶ Est etiam Magudaris laserpitij species, vt testatur Plinius eodem libro & capite, Alterum, inquit, genus est quod Magydaris vocatur, tenerius, & minus vehemens, sine succo. Plaut. in Rudente, Si tibi confidis fore multam magudarim. Columel. lib. 6. cap. 16, Facit & radix, quam Græci vocant μαγύδαριν. Vulgus nostra consuetudine vocat Laserpitium. Vbi tamen quædam exemplaria, σίλφιον habent, non μαγύδαριν.

Magus, gi, μάγος, Dictio Persica, qua apud eos significatur sapiens. Sic enim Persæ Magos vocant, vt Græci Philosophos, Latini Sapientes, Galli Druydas, Aegyptij Prophetas, sine Sacerdotes, Indi Gymnosophistas, & Assirij Caldæos, à Chaldæa Asiæ regione. Accipitur etiam Magus pro incantatore, qui maleficas, & omnibus legibus vetitas artes exerceet. Nam quum Magi apud Persas potissimùm deorum cultui vacare solerent, in tantum postea aucta est eorum vanitas, vt non solùm obseruatione syderum futura prædicere, sed artibus quibusdam, & maleficijs, & scire se omnia, & facere posse profiterentur. ¶ Hinc Magice, ces, γοητεία, ars ipsa incantandi, quæ etiam Magia dicitur: de qua vide Plinium lib. 30. cap. 1.

Magia, æ, cum accentu in penultima, μαγία, Vox est Persica, quam illi ferè accipiunt pro sapientia, & perfecta rerum naturalium cognitione. Vnde & Magi ab illis appellabantur, quos Græci vocant Philosophos. Duplex tamen traditur Magiæ species: quarum altera, quam iam diximus, nihil aliud est quàm consummatus naturalis philosophiæ apex, quam Pythagoras, & Plato, & Empedocles, cæterique inter Philosophos præstantissimi, veluti sanctiorem quandam disciplinam, indefatigabili studio, longinquisque peregrinationibus conquisiuerunt. Altera, quam Gœtiam, γοητείαν, vel Thurgiam vocant, dæmonum inuocatione, infandisque incantationibus constat, quam & leges omnes execrantur, & Plinius artem intestabilem vocat, irritam & inanem. Ecclesiastici Magicas præstigias vocant, eò quòd rerum veritatem ementiantur, hominum mentes fallacia præstringentes. ¶ Huius Magiæ plures sunt species: Hydromantia, ὑδρομαντία, quæ fit ex aqua. ¶ Axinomántia, ἀξινομαντία, quæ fit securibus & alijs dolabris. ¶ Lecanomantia, quæ fit peluibus, quas Græci λεκάνας vocant. Nam apud Persas erant Magi Lecanomantici dicti, vt lib. 15. docet Strabo, quasi ex peluibus diuinantes. Nam vaticinantes peluim accipiebant aqua plenam, dæmonibus congruentem, in profunda repentibus. Vbi autem dæmon illapsus erat, aqua edebat sonum quendam fatidicum. ¶ Catoptromantia, κατοπτρομαντία, quæ fit per specula. De qua Spartianus in Iuliano intellexit quum ait, Carmina profana incantauerunt, & ea quæ ad speculum dicunt fieri, in quo pueri præligatis oculis incantando futura respicere dicuntur. ¶ Pyromantia, πυρομαντία, quæ fit per ignem. Hãc Amphiaraus primus inuenit. ¶ Geomantia, γεομαντία, quæ fit per terram. Chiromantia, χειρομαντία, per lineamenta manuum. ¶ Necromantia: siue Necyomantia, νικρομαντία, ὑ νυομαντία; quæ fit per euocationes vmbrarum, & per inferorum colloquia: à qua Necromantici, quorum incantamentis mortui resuscitari, diuinare, ad interrogata respondere videntur. Quam nonnulli etiam Sciomantiam vocari putant. Quidam inter Necyomantiam, Sciomantiámque distinguunt, quòd in Necyomantia ad erigendum cadauer sit sanguis necessarius: in Sciomantia sola sufficiat vmbræ euocatio. ¶ Capnomantia, καπνομαντία, quæ fit ex fumo æræ, cujus motu futura cognoscebant: à qua Capnomantæ dicuntur. ¶ Coscinomantia, κοσκινομαντία, quæ fit per cribrum: quo genere etiam hodie mulieres aliquot in Gallia vtuntur, ad inuestigandas res furto ablatas. Ex hoc Magiæ fonte deriuati sunt apud Italos Hetrusci aruspices, apud Indos Brachmanes & Gymnosophistæ, apud Gallos Druydæ, & Bardi, apud Sicules Galeotæ: vbique autem terrarum Astrologi, qui & Chaldæi vocantur, quanuis alibi sint nati.

Magice, huius magices, pen. corr, μαγική, γοητεία. Ars ipsa incantandi, quam quidam Magiam vocant. Plin. libr. 30. cap. 1, Si non expers fedes eius tota Thracę magices fuisset.

Magicus, a, um, adiectiuum, μαγικὸς, γοητικός. Quod ad magum, vel etiam magicen pertinet: vt, Magicas artes. Magicas herbas dicunt, quibus magorum vanitas gloriatur. Virg. 4. AEne. Testor chara deos, & te germana, tuúmque Dulce caput, magicas inuitam accingier artes. Virgil. 8. Eclog. Coniugis vt magicis sanos auertere sacris Experiar sensus. Plin. lib. 25. capit. 3. Nec alia dico magica portenta, nisi vbi cauenda sunt, aut coarguenda, in primis fide eorum damnata. De magica arte vide Plinium lib. 30. cap. 1. & 2.

MAIA, μαῖα, Atlantis filia fuit ex Pleione Nympha, ex qua Iupiter Mercurium suscepit. Virg. 8. AEn. Vobis Mercurius pater est, quem candida Maia Cyllenes gelido conceptum vertice fudit. At Maiã (auditis si quic quam credimus) Atlas, Idę Atlas generat, cæli qui sydera fulcit. ¶ Fuit & altera hoc nomine Fauni filia, cui in mellario vase, non mel, sed vinũ sacrificabant. ¶ Maiam item Græci amitam & materteram vocant: itę nutricem & obstetricem: denique mulieres omnes natu grandiores honoris gratia Maias salutabant. ¶ Est item Maia, cancrorum genus maximum apud Aristotelem lib. 4. Animal. μάια.

Maiales, Porci castrati. χοιροτομίαι, Varro 2. de Re rustic. cap. 4, Castrantur verres commodissimè anniculi vtique, nec minores quàm semestres. Quo facto nomen mutant, atque è verribus dicuntur Maiales.

Maiestas, tis, A magnitudine dicta est. Est enim decus, amplitudo, & dignitas vel populi, vel Senatus, vel Principis, Imperatorisve, aut etiam priuati magni viri, aut alterius etiam inanimitæ rei. σεμνότης τιμαλφὴς, ἀξιωματικὸν, ἄξιωμα, Hora. 2. Epist. 1, -sed neque paruum Carmę maiestas recipit tua: nec meus audet Rem tentare podor, quam vires ferre recusent. ¶ Vnde Maiestatis crimen, lareq; consulti definiunt, quod aduersus Populum Rom. vel securitatem ejus committitur. Et Rei maiestatis dicuntur, qui eiusmodi criminis accusantur. Maiestas etiam dea credita est, Honoris & Reuerentiæ filia, de qua Ouidius, Donec Honor placidóque decens Reuerentia vultu, Corpora legitimis imposuere toris. Hinc sacra Maiestatis, quæ mundum temperat omnem. Quáque die partu est edita, magna fuit. Nec mora, concedit medio sublimis Olympo Aurea, purpureo conspicienda sinu. ¶ Maiestas, populi dicebatur: Authoritas autem, senatus. Populus enim scisciere solebat, & iubere: Senatus censere, & author esse. Cic. 3. Philip. Tantus autem consensus municipiorum, coloniarúmque prouinciæ Galliæ, vt omnes ad authoritatem huius ordnis, maiestatémque Pop. Rom. defendendam conspirasse videantur. ¶ Maiestas nominis, Est magnitudo, siue dignitas. Martial. lib. 1, Quum pars libri & maior, & melior ad maiestatem sacri nominis tui allegata sit. ¶ Maiestas alicuius loci, est eius præstantia, siue excellentia. Liu. 1. ab vrb. Concepit animo eam magnitudinem Iouis templi, quæ digna deũm, hominúmque rege, quæ Romano imperio quæ ipsius etiam loci maiestate esset. ¶ Maiestas in oratione, est grauitas, Cicę, de Amic. Quanta in oratione maiestas. ¶ Imminuere, vel minuere

maiestatem, Est aliquid committere contra dignitatem, vel amplitudinem populi, aut principis. Pro quo etiã dicimus, Lędere maiestatem, vel Soluere maiestatem. Cic. in Partit. Maiestas est imperij, atque in omni populi Romani dignitate: quam minuit is, qui per vim multitudinis, rem ad seditionem vocauit. Et deinde, Existit illa disceptatio, minueritne maiestatem, qui voluntate populi Romani rem gratam, & æquam per vim egit. Idem 2. de Orat. Tamen ab illo maiestatem imminutã negabam, & c. Sueto. in Claudio Cæs. cap. 16, Ex quibus verbis apparet, maiestatem populi Romani læsam maiores ob id existimasse, quòd ciuis Romanus assleclam se regi, & comitem præbere non dubitasset contra morem maiorum, vt creditam pecuniam reciperet. Contrà, Retinere maiestatem, est quod vulgus ait, Seruare authoritatem. Cicer. in Orat. Ius omne retinendæ maiestatis Rabirij causa continebatur, Constituere maiestatem; est lapsam, aut labantem dignitatis venerationem amplitudinisque existimationem confirmare. Sallust. Maiores nostri parandi iuris, & maiestatis constituendæ gratia per secessionem armati bis Auentinum montem occupauere. ¶ Conseruare maiestatem, est idem quod retinere.

Maior, Maiores, vide MAGNVS.

Maius, μαῖος, σπιῤῥεφορεών, Mensis, à maioribus dictus, (vt inquit Macrobius) quorum consilio Respu. gerebatur: sicut Iunius à iunioribus, qui rem armis gerebant. Postquam enim Romulus populum Roman. in maiores minoresque diuisit, vt altera pars consilio, altera armis Remp. tueretur, in honorem vtriusque partis hunc Maium, sequętem Iunium vocauit. Ouid. 5. Fasto. Hinc sua maiores tribuere vocabula Maio, Iunius à iuuentum nomine dictus adest. Sunt qui Maium, à Maiestate dea, denominatum velint, quòd flamen Vulcanalis Calendis Maijs huic deæ rem diuinam faceret. Alij à Maia Mercurij matre: propterea hoc mense mercatores omnes Maiæ pariter & Mercurio sacrificare solitierant. Quam opinionem etiam attingit Ouidius loco iam citato. At tu materno donasti nomine mensem Inuentor curuæ fortibus apte fidis. Hoc mense Romæ Lemuria celebrabantur. templáq; omnia clausa erant: putabatúrque id tempus nuptijs contrahendis parum esse idoneum: quæ opinio ad nostra etiam tempora permanauit. Vide Ouidium lib. 5. Fastor.

Mala, æ. pen. prod. Est pars faciei eminens inter oculum, nasum, & buccam, quæ & Gena dicitur, μῆλον, σιαγών, ita appellata, quòd rotundã speciem mali præ se ferat. Plin. lib. 11. cap. 37, Infra oculos malæ hominis tantum, quas prisci Genas vocabant: ibi ostenditur pudor. Virgilius tamen lib. 3. Georg. equino generi malas tribuit, quum ait, -quo tempore Glauci Potniades malis membra assumpsere quadrigæ. Plaut. Trinum. -at pol ego etiam si vetet, edam, atque ambabus Malis expletis vorem: & quod illi placeat, præripiam perissimum. Virgil. 5. Aene. Duro crepitant sub vulnere malæ. Lucr. libr. 5, Inuentas molli vestit lanugine malas. Cicer. in Orato. Malam à Maxilla dictam esse ostendit abiectis aliquot medijs literis. Quinetiam (inquit) verba sæpe contrahuntur, non vsus causa, sed aurium. Quomodo enim vester Axilla, Ala factus est, nisi fuga literæ vastioris? quam literam etiam è maxillis, è taxillis, è vexillo, & paxillo consuetudo elegans Latini seruonis euellit.

Malabathrum, pen. corr. μαλάβαθρον, Dioscordi folium est nardi odore, quod ex India aduehitur: cuius duo sunt genera. Alterum in Indiæ paludibus quibusdam gignitur, nullísque hærens radicibus, lenticulæ modo aquis innatat. Alterum in Syria, copioſiúsque etiam in Aegypto arboribus eiusdem nominis detrahitur. Ex vtroque vngentum conficitur odoratissimum, quod Malabathrinum, & Foliatum appellabatur. Scribitur, & Malobathrum, per quartam vocalem in secunda syllaba.

MALACA, μαλάκα, Staphano ciuitas in Hispania Bætica. Mela lib. 2. Siga oppidum è regione Malacam vrbem Hispaniæ contemplatur.

Malache, μαλάχη, pen. corr. Species est maluæ ventrem emolliens: vnde & nomen habet. Nam Græci μαλακὸν dicunt quod nos molle, Plin. lib. 20. cap. 21, Duo maluarum genera amplitudine folij discernũtur. Maiorem Græci Malopen vocant in fatiuis: alteram ab emoliendo ventre, dictam putant Malachen.

Malachra, quam alio nomine Maldacon vocant, Arbor est in Bactriana regione, magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici gummi genus exudans, quod Bdellium vocatur. Plinius lib. 12. cap. 9.

Malachites, μαλαχίτης, Gemma spissius virens: ita dicta à colore maluæ, quæ Græcè μαλάχη dicitur. Eadem & Molochites appellatur. Nã Græci μαλάχην & μολόχην pro eodem dicunt. Plin. lib. 37. cap. 9, Non transfucet molochites spissius virens, à colore maluæ nomine accepto, reddendis laudata signis, & infantium cústodia quadam, innato contra pericula ipsorum medicamine.

Malacus, a, um, μαλακὸς, Latinè mollis, delicatus. Plautus in Bacchid. Pro lorica malacum capiam pallium. Id est molle, & effœminatum, Ibidem. Hic nostra agetur ætas in malacum modum, hoc est molliter, & suauiter.

Malacia, ciæ, μαλακία, Tranquillitas, quum maris fluctus omnino quiescunt, & languent, neque vlla aura commouentur. Cæsar 3. Bel. Gall. Ac conuersis in eam partem nauibus, quò ventus ferebat, tanta subitò malacia ac tranquillitas extitit, vt se loco mouere non possent. Lucretius Pellacíam, à pelliciendo appellat, vbi dicit. Subdola quum ridet placidi pellacia ponti. ¶ Est etiam Malacia, mollities quædam prægnantium & defectio, quum modò hoc, modò illud appetuntiadeo vt ne terra quidem, aut carbonibus extinctis abstineant, quod vitium alio nomine νίτλα, hoc est Pica vocatur. Prouenit hoc incommodum à conceptu potissimùm mense tertio, nequeunte fœtu omnia ad se delata alimenta absumere. Plin. lib. 25. cap. 6. Malicorium expetitur grauidarum malaciæ, quoniam gustatu moueat infantem. Ibidem. Horum semen

edendũm præcipiunt in malacia prægnantibus. ¶ Malacia stomachi, hoc est deprauatus appetitus, propter oris ventriculi affectum ab humorum ero dentium copia. Plin. lib. 28. cap. 7.

Malacisso, sas, Mollio, subigo. μαλακίζω. Plaut. in Bacc. Ah nimium ferus es. P. mihi sum. s. malacissandus es.

Malasso, sas, Mollio, subigo, maturo. μαλάσσω. Commalasso, quod est mitigo, maturefacio. Var. In dolore adiaphorõ esse, quòd philosophia cõmalassaret eam partem, quæ concuti cupiditatibus solet.

Malacostracon, μαλακόστρακον, Græci vocant, quod mollem habet testã: vnde Malacostracos pisces, μαλακόστρακα ἰχθύας, vocamus qui testã quidem habent, sed tamen molliorem: vt in cancrorum genere est videre. Pisces enim omnes aut squammis teguntur, vt mugil & cyprinus: aut molli cute, quos μαλακοδέρμους vocant Græci, vt polypus & sepia: aut testis durioribus, qui ὀστρακόδερμοι à Græcis appellantur, quales sunt ostreæ, purpuræ, & buccinæ: aut molliore testa, quos μαλακοστράκους iam diximus appellari.

Malchus, μάλχος, Sophista fuit Byzantius, qui scripsit historiam à Constantino vsque ad Anastasium. Suidas.

Male, aduerbium, vide MALVS, pen. corr.

MALEA, μαλία, μάλεια, pen. indifferente, Promontorium Laconiæ, quod per quinquaginta millia passuum in mare protenditur, vbi periculosa est nauigatio, propter aduersos ventorum flatus. Hinc est illud prouerbium, Quum ad Maleam deflexeris, domesticos obliniscere. Virgil. lib. 5, Ionióque mari, Maleæque sequacibus vndis. Stat. libr. 7. Theb. Rauæ circunsonat ira Maleæ. Dicta Malea, à Maleo Argiuorum rege, qui in ea templum pulchrum construxit, quod Maleoticum appellauit. ¶ Maleacus sinus, vide MALIACVS.

Maledico Maledictum, Malefacio, vide Malus adiectiuum.

MALEVENTVM, Hirpinorum vrbs, postea auspicatioris ominis gratia Beneuentum appellatum. Vide Plinium lib. 3. cap. 11.

Maleuolentia, vide MALVS, adiectiuum.

MALEVS, μάλεος, per simplex l, Mons est Cretum, Indicæ gentis, iuxta quem vmbræ æstate in Austrum, hyeme ad Septentrionem iaciuntur.

MALIACA, Hispaniæ Tarraconensis vrbs Ptolemæo, libro 2. capit. 6, Vulgò Malgrado.

MALIACVS SINVS, μαλιακὸς κόλπος, Locrorum Epicnemidiorum est, è regione Euboeæ, in quem Sperchius fluuius influit, teste Ptolemæo: ita dictus à Maliteo oppido, cuius meminit Stephanus.

Malicorium, Putamen mali granati. εἰδος, Plin. lib. 24. cap. 11, Huius aridis foliis, vt malicorio, coria perficiuntur. Idem libr. 23. cap. 6, Vulgus coria maximè proficere illo nouit: ob id malicorium appellant inedici.

Maligno, Malignus, Vide MALVS adiectiuum.

MALIMNVS, μαλιμνος, Siciliæ mons est apud Theocritum, malis hoc est pomis refertus.

Malitia, vide Malus adiectiuum.

Malleus, lei, Fabrile instrumentum notissimum, ità dictum, quòd res duras molliat, quasi molleus: vel quòd quæ dura sunt, molliuntur ad ignẽ, vt malleis flagellentur. σφῦρα. Varr. de Re rust. lib. 1. cap. 22, Corbes, fiscinæ, tribula, mallei, & rastelli Plau. in Menæch. -quam tu nunc mihi nauem narras? MEN. ligneam, Sæpe tritam, sæpe fixam, sæpe excussam malleo.

Malleolus, li, Diminutiuum à Malleus: id est paruus malleus. σφῦρον, ¶ Ab huius similitudine etiam vocatur Malleolus, μόσχωμα, nouus palmes vitis, innatus prioris anni flagello, dictus quòd in ea parte, quę deciditur, ex veteri sarmento prominens vtrinque malleoli speciem præbet, & plantationi aptus est. In quæ etiam sententia fuisse Plinius videtur, quum ait lib. 17. cap. 21, surculum vtrinque capitulatum è duro seri consueuisse, eóque argumento malleolum etiam nunc vocari. Cicero de Senect. Malleoli, plantæ, sarmenta, vites, traduces, propagines, nonne ita afficiunt, vt quemuis cum admiratione delectent? Dicuntur etiam Malleoli, fasciculi ex pice, sulphure, alijsque id genus incendij fomitibus confecti, ad combureda ędificia accommodati. Cice. in Cati. Desinant insidiari domui suę Consuli, circunstare tribunal Prętoris vrbani, obsidere cum gladijs curiam; malleolósque ad incendendam vrbem, facésque comparare. Idem pro Milone Domus in eliuo Capitolino scutis referta, plena omnia malleolorũ: ad vrbis incendia comparatorum.

Malleolaris, & hoc, lare, A Malleolus fit. μοσχωματικὸν. Colum. lib. 3. Virgam malleolarem non amplius quàm sex gemmarum esse conuenit.

Malleatus, ta, tum, Quod malleo factum, aut contusum est. σφυρατὸς. Vnde Malleati libri dicuntur, qui malleo percussi, & complanati sunt: quod ferè fieri solet, antequam libri compaginẽtur. Vlp. l. Librorum appellatione, de legat. 3. Sed & perscripti libri, nondum malleati, vel ornati continebuntur. Colum. lib. 12. cap. 19, Isque qui prærit huic deco-quendo, cola iuncea, aut spartea, ex crudo, id est nõ malleato sparto præparata habeat.

Malleator. Mart. lib. 12, Illinc paludis malleator Hispanię Tritum nitenti fuste verberat saxum.

MALLI, μαλλοὶ Indię populi, à Mallo monte vicino ita dicti. Authores Plinius lib. 6. cap. 17. & Strabo lib. 15.

MALLOS, μαλλὸς, Cilicię oppidum clarissimum, à Mallo conditore ita appellatum, vt ex Callimachi sententia refert Stephanus. Luc. libr. 3, Mallos & extremę resonant noualibus Aegę, Hodie vulgò Malo.

MALLOTES, μαλλοτὴς, pen. prod. A Græcis appellatur mons Idæ, ab ouium multitudine. Nam μαλλοτὸ, apud eos significat vellus, vel pellem lanatam. Vide Celium lib. 25. cap. 1.

MALLVS, μάλλος, Mons est in ea parte Indię, quæ est intra Gangem: à quo vicini populi Malli μαλλοὶ appellantur. Author Plinius libr. 6. cap. 17.

Malluuium,uij,Vas,in quo lauantur manus. χειρονιπτηρ. Et fœminino genere Malluuiæ,(vt Festus ait)sicut Pelluuium,& Pelluuiæ,quo lauantur pedes.

Malo, mauis mauuit,malui,malle,Magis velle.Cic.de Clar. Orat. Meo iudicio multò stare malo,quàm aliorum.Idem 1. Tusc. Næ ego haud paulò hunc animum malim,quàm omnium fortunas.Ad Att. libr. 14, Tamen arbitror malle te quietam senectutem potius agere,quàm solicitam. ¶Legitur & Mauolo,Mauellem, Mauciim, pro Malo, Mallem Malim.Plautus Asin. Amari mauolo,mi gnate me abs te.Idem Amph. Experiri istuc mauellem me, quàm mihi memorari. & Idem Aulul. Mortuum ego me mauelim Jetho malo,Quàm non ego illi dem hodie insidias sem.

Malobathrum, thri, μαλάβαθρον φύλλον. Folium est,nardi odorem referens : cuius duæ sunt species:alterum in quibusdam Indiæ paludibus gignitur,nullisque hærens radicibus leticulæ modo,aquis innatat.Alterum in Syria,copiosiúsque etiam in Aegypto,arboribus,eiusdem nominis detrahitur.Ex vtroque vnguentum, vel oleum exprimitur odoratissimum,quod & Malobatrinum,& Foliatum vocatur,eóque matronæ,& effœminatiores aliquot viri Romæ vtu solent ad vngendos capillos, Horatius 2. Carm.Quum quo morantem sæpe diem mero Fregi coronatus nitentes Malobathro Syrio capillos. Scribitur & Malabathrum, μαλάβαθρον Dioscoridi.Vide supra.

Maloion, μαλοίον, A quibusdam appellata est herba, quam Dioscorides. λυχνὶδα σφαιρωτικὴν, hoc est Lychnidem coronariam appellat.

MALSANE, es, μαλσάνη, Oppidum est fœlicis Arabiæ:à quo sit gentile Malsanites.Stephanus.

Maltha, æ, μάλθη, Cera crapici liquidæ commissa, tabulis cerandis idonea, ἀπὸ τῆ μαλθακίας, hoc est à mollitie nomen habens . Hoc etiam nomine appellatur limus quidam flagrans, magna in copia proueniens in stagno quodam Samosatæ, vrbis Comagenes, natura tam admirabili,vt aqua accendatur,nec nisi terra restinguatur.Hoc limo Samosatæi vrbem suam,Lucullo oppugnante,defenderunt, hostes vna cũ armis exurentes,vt author est Plinius libr.2.capit. 107. ¶Est præterea Maltha,materia quædam durissima,ex calce viua, adipe suillo subacta, aduersus omnem annorum iniuriam inuicta.Vide eundem lib. 36. cap. 24.¶Hinc deducitur verbum Maltho,as,quod est Maltham rei alicui inducere,vel maltha oblinere: quod præcipuè fiebat in ijs monumentis,quæ æterna esse volebant,& aquæ resistentia. Plinius loco iam citato,Quæ malthantur,oleo perfricantur anté.

MALVA, Aphricæ fluuius, Cæsariensem Mauritaniam à Tingitana diremens,teste Ptolemæo lib.4.cap.1.Plinius libr.5. capit.2, Maluanam appellat.

Malua, æ, μαλάχη, ης μελάχη, Herba est notissima, cuius duo genera posuit Plinius lib.20.cap.21,quæ foliorum amplitudine discernuntur. In satiuis maiorem Græci Malopen:alteram ab emolliendo aluo,Malachen dixere.Cicero Gallo lib.7,ita ego,qui me ostreis & murænis facilè abstinebam, à beta, & à malua deceptus sum.Mart. Vtere lactucis.& molibus vtere maluis.

Maluaceus,cea,ceum, μαλάχινος. Plinius lib. 21.capit. 4, Alia fundituræ caule maluaceo.

Malus, li.fœmi.gene.Arbor,cuius fructus est Malum,notissimum pomi genus μηλέα. Virg. Eclog. 3, Malo me Galatea petit, lasciua puella. Tractum nomen à Græcis,qui malum, μῆλον dicunt. Vnde Melimela dicuntur penultima producta. Virg. 5. Eclog. Aurea mala decem misi, cras altera mittam. ¶Malum granatum,Plinius lib. 25. cap. 8. ¶Malum persicum, Plini. lib.15.cap.14. Plura alia malorum genera inuenies apud ipsum Plinium, & Columellam lib. 5. cap.10. & Varronem de Re rust.lib.1.cap.59.

Malum Punicum, ῥοιὰ, Mali genus, quod a granorum multitudine etiã Granatum appellatur . Dictum Punicum, quòd è Pœnorum regione, primùm in orbem nostrum sit translatum.Mart.lib.1,Aut imitata breues Punica mala rosas.

Malum terræ, A Latinis vocatur herba, quæ à Græcis Aristolochia dicitur:cuius quatuor sunt species,quas recenset Plinius li.25.cap.8.

Malinus,adiectiuum, Materiatum ex malo. μήλινος Col.lib. 7. cap.8.Est etiam non ingrati saporis muria præduratus,atque ita in malini ligni, vel culmi fumo coloratus.

Malus.li.priore prod. mascul.generis, Arbor nauis, quòd instar mali sit in summitate,vel quia cingitur quasi quibusdam malis, quorum volubilitate facilius leuantur vela. ἱστὸς. Virgil. 5. Aen. Ingentique manu malum de naue Seresti Erigit. Ouidi. Epistol . 5,-Rigido pendentia lintea malo. Cicer. de Senectu. Vt siqui gubernatorem in nauigando agere nihil dicant, quum alij malos scandant, alij per foros cursent. Lucan. lib. 2, Antemnas, proram, malos, tonsaque natantes.

Malus, la, lum , prima correp. Dicitur quod opponitur bono . κακὸς, φαῦλος. Cice. 3. Offic. Philosophi quidam minimè mali illi quidem, sed non satis acuti. Ouid.4. Trist. Leuior fortuna malorum, Pœnas exercere malorum, hoc est castigare malos, Virgil. 6. Aeneid . Mala ætas , Plaut. Aulula . Atque vt te dignam mala malam ærætem agas. Homo malus,Plaut. Menæch . -ô hominem malum ! Vt dissimulat ! Dicimus etiam Malum militem, qui est imbellis : Malum imperatorem , qui est imprudens.Malum Grammaticum,qui est rudis. Malum iudicem, qui est iniquus. Malam faciem, quæ est deformis. ¶Præterea Malum substantiuè sumitur pro labore,afflictione,& angustia. πολυπραγμοσύνη, πόνος, Virgil. 2. Georgic. Assuetúmque malo Ligurem , Plaut. Pœn. Siquid boni promittunt , prospisso euenit : Id quod mali promittunt,præsentium est.Terentius in Andr. Quid facias illi,qui dederit damnum aut malum?Cicer. 5. Ver, Tu, nisi malo coactus,rectè facere nescis.Ibidem, Nam vi, malo, plagis adductus est,vt frumenti daret, non quantum haberet , sed quantum cogeretur. Fessus malis, Ouid.9. Metamorph.Causa,crimen,capitúque malorum, Virgil,12.Aeneid. Opes irritamenta malorum,Ouidius 1.Metamor. Deforme malum,Idem.3. de Arte. Fatale malum , Ouidi. 5. Trist-Affligi malo, Quintil. in Proœ. libri 6, Ego vel hoc vno malo fuerã afflictus,vt me iam nulla fortuna posset efficere fœlicem.¶Item sumitur pro malignitate.Seneca,Imbecillum,insontémque damnare , summum est malum.¶Item malùm,pro interiectione,perinde acti diceremus,Proh nefas.Qui loquendi mos,per interrogationem & honestus, & vsitatus est.Gellius,Quæ (malùm) ista ratio est?Plinius lib.7.cap. 55. Quæ (malùm) ista dementia est iterari vitam morte? Terent.in Adelp. Quod hoc (malùm) insœlicitatis ? In eundum sensum Cicero ad Atticum dixit,Qui (malùm) isti Pindenissitæ?¶Aliquando capitur Malũ pro paruo:sicut bonum pro magno.

Malè,Præuè,nequiter, vitiosè, improbé. κακῶς. Cicer . Attic. O factum malè de Alexione.¶ Aliquando ponitur pro valde.Idem de Clar.Ora. Addebat etiã,idque ad rẽ pertinere credebat,scriptores illos malè mulctatos,id est magna pœna affectos.¶Similiter quũ dicimus , Malè formido,Malè maceror, Malè metuo,Male timeo,Malè odi,significat valde, multùm,siue vehementer.¶ Modò pro parũ.Virg.3.Geor.Heu malè tum mites defendit pampinus vuas.¶ Modò pro incommodè,sicut Bene pro commodè vt,Malè habito,Bene habito.¶In compositione habet vim negationis, ἧττον, vt Malesanus, Malefortis.Ouid. lib.4. Fast. Nondum tradiderat victas victoribus artes Græcia , facundum , sed maleforte genus. ¶ Malè viuere,Est pauperrimè, & in egestate,vel anxiè,& solicitè viuere. ¶ Malè loqui,Est maledicere . ¶ Malè habet me hæc res, id est illud me molestat, iratus sum ob id, illud me angit, vexat, solicitat. ¶ Malè docere quid sit, hæc Tetentij verba docebũt in Heaut. ¶ Malè docet te mea facilitas multa , id est causa est tibi vt malè agas:arripis inde ansam malè faciendi. ¶Malè consulere in aliquem,Est aliquid illius incommodo,& damno facere. ¶Malè acceptus inopia rerum dicitur, qui propter inopiam malè tractatus est. ¶Malè aliquem verbis accipere,Est iniuria afficere . Subauditur tamen aliquando ablatiuus,Verbis. ¶ Malè animatus erga aliquem is dicitur,qui illi malè afficitur,& non bene vult . ¶ Malè esse animo tũ dicitur,quum ictu alicuius mœroris perculsus animus non sustinet corpus , sequitúrque ruina membrorũ. ¶Malè aliquid cupiam credere, Est non rutò credere.Plautus in Pœn. Male credam , & credam tamen. Horat. 2. lib. Sermonum,-pratensibus optima fungis Natura est : aliijs malè creditur. ¶Malè cadere, id est malè succedere , siue accidere alicui, quod non sperabat.Cæs. in Comment. Vbi tantos suos labores & apparatus malè cecidisse viderunt, &c. Malè audio, Significat alicuius male dicta sustineo,seu infamor,vituperor,culpor: ἀδοξῶ,ἀδοξίαμαι,κακῶς ἀκούω:sicut Bene audio, laudor. Huius antitheton est Maledico. Terent. in Andr. Si pergat maledicere, peiùs audiet. Cicer . in Orat.Non quòd libenter malè audiam,sed quia ego causam non libenter relinquo,Idem ad Atticum.Hanc nonnulli amici Appij ridiculè interpretantur,qui me idcirco putent bene audire velle , vt ille malè audiat. ¶Male cogito de te, Id est male affectus sum erga te, & malevolo in te sum animo . κακῶς διανοοῦμαι. Ouid. in Epist.Didũs.Non tamen Aeneam, quamuis malè cogitet,odi.Cæliis Ciceroni, Et ipse fa cilè animaduerterem,malè eum de me cogitare. Huic contrarium est, Bene cogito, εὖ νοῶ. ¶ Malè conciliatus. Terentius Eunucho. Fugiti ue prodi, malè conciliate. Vbi Donatus , Malè , magnò significat , vt Plaut . Amphit. Hęc nox scita est exercendo scorto conducto malè. Ergo,Malè conciliate,magnò empte significat.Plaut. Pœud.Exite hinc agite,ite ignaui,malè habiti,& malè conciliati. ¶Malè iudico , κακῶς κρίνω,κακῶν φρονῶ, malè censeo, malè opinor. ¶ Malè mereor de te, κακῶν ποιοῦσι, malè tracto te,tibi noceo,& incommodo. Cuius contrarium est,Bene mereor, εὖ ποιοῦσι, ὠφελῶ. Cicer. 1. de Finib. Malè, credo , mererer de meis ciuibus , si ad eorum cognitionem diuina illa ingenia transferrem. ¶Malè opto tibi, κακῶν εὔχομαι, malè precor vel imprecor tibi rem aliquam malam. ¶Malesuadus,pen. prod. Qui malè suadet. Plaut. Mostel.Perij hercle , ni ego illam pessimis exemplis enicasso. Illa hanc corrumpit mulierem malesuada vulgi læna. Fames malesuada,Virgil. 6.Aeneid. Et metus,& malesuada fames, & turpis egestas. Amor malesuadus sceptri,Stat.1. Thebaid. ¶Malè vertere, Est in periculem vertere. κακῶς τρέπειν. Terent. in Adelph. Minis viginti tu illam emisti,quæ res tibi vertat malè.Vbi Donatus, Vertumnus dicitur Deus,qui rebus ad opinata reuertentibus præest . Sæpe autem malè cedit,quod bonum putatur:& hoc est,malè vertisse:vt ille gladius,qui munieri datus,admiculum fuit reginæ perenti:de quo Virgilius 4.Aeneid.-ensémque recusit Dardanium,non hos quæsitum munus in vsus. ¶ Malè volo tibi, Odi texquod & malè cupio dicitur. κακῶν.

Maledico tibi.id est Maledictis te afficio:in te maledicta id est conuitia, probra , contumelias coijcio. κακολογίαν,κακηγορίαν. Terent. in Eunu. Nescis,cui maledicas nunc viro.

Maledicus,a,um,maledicentior, & maledicentissimus , Qui procliuis est ad maledicendum , aut obtrectandum. βλασφημος. Cicero pro Flac. In tam suspiciosa,& maledica ciuitate locum sermoni obtrectatorum non reliquit.Idem 1. de Finib. Homo natura maleiolus , & maledicus. Item pro Flac.Qui in vberrima re turpe compendium,in maledicentissima ciuitate, in suspiciosissimo negotio maledictum omne,non modò crimen,effugit.Plaut.in Mere. At ego pol maledicentiorẽ,quàm te noui neminem.

Maledicentia, Obtrectatio,conuitium.Gell.lib3.cap.3,Ob assiduã maledicentiam,& probra in principes ciuitatis,&c.

Maledicè, aduerbium id est contumelioſè. Cic.1. Offic.Quod maximè tũ solet euenire,quum studioſe de absentibus detrahendi causa aut per ridiculum,aut seuerè,aut maledicè,contumelioſéque dicitur.

Maledictum,cti, Conuitium, probrum, contumelia. λοιδορία. Cic. ad Q. fratrem, lib.2, Quum omnia maledicta , versus denique etiam obscœnissimi in Clodium & Clodiam dicerentur. Ouid.5. Metam. -maledictaque culpæ Additis, & non est patientia libera nobis. ¶ Figere omnes maledictis,Cicero 1.de Nat.deo.Cõgerere maledicta, Quintil.lib. 7.capit.3. Conijcere maledicta in vitam alicuius , Cicero pro Planc. Vexare aliquem probris & maledictis,Cicero pro Flac.

Maledictio , onis, κακηγορία. Cicero pro Cælio, Maledictio mihi habet propositi præter contumeliam.

Malefacio, κακῶς, ποιῶ τι, κακουργῶ. Cic.ad Brutum lib.Epist.11, Dij isti Segulio malè faciant, homini nequissimo omnium, qui sunt,&c. Idem ad Attic. Quòd si iste Italiã relinquet, faciat omnino male. Et Malefacio,compositum. Terent. Adel. Neque tu verbis vnquam solues quod mihi re maleseceris.

Malefactum,cti, κακούργημα. Cic.1. Offic. Benefacta male locata , malefacta arbitror. Ex Ennio. Insignia malefacta, Lucret.lib.3.

Maleficus, ca, cum, Pro pernicioso , qui damnum infert , & qui nocet alteri. κακοῦργος. Cicer.7. Verr. In externorum hominum & maleficorum , sceleratorúmque custodias, in prædonum,hostiúmque, tu tãtum numerum ciuium Romanorum includere ausus es? Plinius lib.11.cap. 52, Oculi quibuscumque sunt longi , maleficos esse indicant : qui carnosos:à naribus angulos habent , malitiæ nota præuenti. Varr. 3. de Re rustic. cap. 7,Vt locus omnis sit illustris , néve quæ serpens , aliúdve quid animal maleficum introire queat. Maleficum frondibus animal, capra, Plinius lib.12.capit. 17. ¶ Interdum idem est quod veneficus, & incantator : vnde Maleficas mulieres dicimus incantatrices , quæ & Sagæ dicuntur : & Maleficas artes , pro incantationibus , & veneficiis.

Maleficium,cij, Malefactum, iniuria , facinus. κακούργημα. Budæus, Maleficium dicitur, quicquid improbè admissum est. Vlpian. l.j ff.si furti fecisse.dic. Vtilissimum id edictum Prætor proposuit , quo dominis prospiceret aduersus maleficia seruorum. Cic.pro Rosc. Amer. Vt si dissimulare omnes cuperent se scire,ad quem maleficium pertineret. Idem 2 Offic, vt ne illi quidem , qui maleficio & scelere pascuntur, possint sine vlla particula iustitiæ viuere. Committere maleficia,& Admittere maleficia,apud Cic.pro Sex.Rosc. Amer. Temperare à Maleficio,Cæsar.1.bel.Gal.Neque homines data facultate itineris per prouinciam faciendi,existimabat temperaturos ab iniuria & maleficio.

Maleficentia,æ,Damnum,iniuria,facinus.κακουργία.Cæsar.lib.1.bel.Gal. Sibi esse in animo iter facere per prouinciam sine vlla maleficentia.Pli. lib. 9. cap. 9. Abest enim illa lasciuia,maximè tamen rostris canicularum maleficentia assimilati.

Maleficiosè,aduerbium. Cic.pro Cecin.Quum hoc nouæ litis genus tam maleficiosè intenderet. Sic enim legit Calepinus : quum tamen cõstet, Malitiosè ibi,non Maleficiosè legendum esse : nam Maleficiosus,& Maleficiosè Latina non sunt.

Maleno us, κακίνους, Inuidus, & malum cuiquam exoptans , Cic.3. Tuscul. Nam illam quidem noueram ex commemoratione alienorum malorum ad maleuolos consolandos esse accommodatam. Idem ad Brutum,Atq; illo die cognoui paulò plures in senatu maleuolos esse,quàm gratos.

Maleuolens,tis,Idem quod maleuolus. κακίνους. Plaut. Viuo maleuolente genio natus.

Maleuolentia,æ. κακονοια , δύσνοια, Inuidia,odium,&(vt Cicero 4. Tuscul. definit) voluptas ex malo alterius sine emolumento suo. Item ad Q. fratrem lib. 1, Quanquam illorum erit verius iudicium obtrectatione & maleuolentia liberatum.

Malignus, a,um , Qui malo est & deprauato animo, & consuetudine maleuolus : vt interpretatur Nonius. κακόηθης,φθονερος.Plin.Homo malignus & inuidus. ¶Interdum idem quod iniquus,& alienus. Terent. Hecy. Sed vt sit, postquam hunc alienum ab esse videt, Maligna mulcto & magis procax facta illico est. Hinc maligna via , quæ angusta & ardua est. Virgil. 11. Aeneid. Aditúsque maligni. Maligna lux , quæ subobscura est. Idem 6.Aeneid. Quale sub incertam lunã, sub luce maligna. Interdum idem quod parcus , & minimè liberalis : γλίσχρος, φιλάργυρος, cuius antitheton est Benignus. Vnde Malignus ager dicitur, hoc est sterilis , quique domino suo quodammodo ingratum exhibet, semẽque sibi crẽditum parum liberaliter refundit. Virgil. 2. Georg. Difficiles primùm terræ collésque maligni.¶ Laudatores quoque magnos dicimus qui intra modum & frigidè laudant, adeò vt præiniudicia ex meritis laudibus aliquid detrahere videantur.Quintil.In laudadis defunctorum dictionibus nec malignus,nec effusus.

Malignitas, tatis, Quæ est peruersa,& deprauata voluntas, κακοηθεια. Plaut.in Capt. Nam hercle huic diei , si liceat , oculos effodiam libens, Ita malignitate onerauit omnes mortales mihi. ¶ Quandoqui pro parsimonia ponitur.Liuius,Malignitas conferendi ex priuato.

Malignè,aduerb. Peruersè,deprauatè,& quod Cicero dicit, Malitiosè,parsũ candidè,& cum quodam parsimonia, Liu.3. ab Vrbe, Malignè Senatus in vnum diem supplicationes Consulum nomine fecit. Laudare aliquem malignè, Horat.2.Epist.1.

Malitia,æ,Peruersitas,quæ virtuti,seu bonitati contraria est. κακία.Senec. In hoc summa bonitas, in illo extrema malitia. ¶ Proprie autem Malitia est, quum quis data opera male agit. Senec. epist. 47. Hoc habent inter cætera boni mores , placent sibi , & permanent : leuis est malitia, sæpe mutatur non in melius , sed in aliud. ¶ Frequenter autem sumitur pro versutia. δεξιότης. Cic. 4.Tusculan. Huius igitur virtutis cõtraria est vitiositas : sic enim malo quàm malitiã appellare, quam Græci κακίαν appellant. Nam Malitia,certi cuiusdam vitij nomen est : Vi-

tiositas,omnium. ¶ Antiquis Malitia vocabulum medium fuisse videtur : quod & in bonam partem accipi poterat. Vnde Malitiam malam , legimus apud Plautum in Aulularia, Desipiens (inquit) te ciuem sine omni malitia mala, etiam Semper sum ratus,& nũc arbitror. ¶ Accipitur etiam quandoque Malitia pro inclementia, vel intemperie.Vnde cæli vel terræ malitiam dicimus, pro mala cæli . vel terræ temperatura. Plin. Quod modò cæli , modò terræ malitia facit. Varro, Id sæpe accidit malitia soli.

Malitiosus,Versutus,callidus,astutus, fallax. δολερὸς, πανοῦργος. Cicer.3. Offic. Hoc autem celandi genus quale sit , & cuius hominis , quis non videt? certè non aperti,non simplicis, non ingenui, non iusti , non viri boni : versuti potius,obscuri,astuti,fallacis,malitiosi, callidi, veteratoris,vafri. Malitiosa iuris interpretatio,Cicero 1.Officiorum.

Malitiosè, aduerb. Callidè,dolosè. πανούργως. Plaut.in Mil. At non malitiosè tamen feci,id est non feci vt deciperem. Cic.2.Varr.Malitiosè necesse est istiusmodi rationi aliquo consilio obsistere. Idem in Orat.Et in eligendo fecit malitiosè. ¶Malitiosius gerere rem mandatam, Cicero pro Rosc.io Ame.

Peior, & hoc peius comparatiuum.Cicer.2.Tusculan.Turpitudo peius est quàm dolor.

Peius,aduerbium,Magis ac multo magis & vehementius.Cic.lib.7.Epist. Postremo vix verisimile fortasse videatur,oderã multo peius hũc quàm illum ipsum Clodium.

Pessimus, pen.corr.superlatiuum, vt Omnium pessimus poëta, Catullus ad M.Tull.

Pessimè, aduerbium. Cicer.5.in Verrem,Intelligit secum actum esse pessime.

MAMAVS, μάμαος, Fluuius est Peloponnensi, in tractu Triphyliaco, non procul à Pylo , qui olim Amathus dicebatur. Author Strabo libro 8.

MAMBLIA, Oppidum Aethiopiæ,ab ea parte,qua Africam spectat. Author Plinius lib.8.cap.29.

MAMERCVS, Præsul fuit Viennensis, qui teste Ptolemæo Lucensi , anno CCCCLIIII, supplicationes primus instituit , quas Rogationes nostri vocant, ob frequentes terræmotus, quibus ea regio infestabatur. Volaterranus. ¶Mamercus item Pythagoræ filius fuit , insigni humanitatẽ,à quo Aemilia gens appellationem traxit.

MAMERTVS, Oscorum prænomen, à Marte deductum , quem illi Mamertem appellarunt.

MAMERS,Lingua Oscorum dictus est,qui à Romanis detractione vnius syllabæ Mars,& à Poëtis per epenthesim Mauors appellatur, ἄρης.

MAMERTES, Corinthius , filios fratris sui Sisaponis libidine regnandi interfecit,maximo suo malo.Nam vbi Sisapo factum resciuit, eũ membratim discerpsit,vt est author Ouidius in Ibin.

MAMERTINI, μαμερτῖνοι, Populi Campani , qui quũ Messanam colonos misissent,ipsi quoque Mamertini potius,quàm Messanẽses sunt vocati : & vinum eorum , cuius ager ille feracissimus est , Mamertinum, teste Plinio lib. 14. cap. 6,non Messanense appellarum est. Martial. lib. 13, Amphora Nestorea tibi Mamertina senecta,Si detur,quoduis nomẽ habere potest. Dicti à ciuitate Mamertia,quæ Lacedæmoniis subuersa fuit , quòd Messenij quinquaginta virgines Lacedæmonias violare tentassent : & non consentientes,eas occidissent , Stephanus μαμέρτιον vocat.

MAMILIA, æ, Telegoni filia fuit , à qua Mamiliorum familia nomen traxit.

Mamillana , Fici genus est , à mamillarum similitudine ita dictum cuius meminit Plinius lib.15.cap.18.

Mamma, æ , Dicitur receptaculum lactis in fœmina , quo fœtum educat: quod & Vber dicitur. μαστὸς, ὄυθαρ. Iuuenalis Satyr. 1, Et nuda teneat venabula mamma. ¶ Mammas habent & capræ. Plin.libr. 11.cap. 40, Quibus solida vngula , nec supra geminos partus , hæc omnia binas habent mammas,nec alicubi quàm in fœminis. ¶ Mammæ etiam porcarum dicuntur. Martialis lib. 2, Quicquid ponitur , hinc & inde verris, Mammas fuminis, imbricémque porci, &c. ¶ μάμμη quoque Græca dictio est, qua significatur Auia, id est patris , seu matris mater. ¶ Hoc etiam nomine infantuli matrem vel nutricem appellant , sicut patrem Tatam. Martial. lib.1, Mammas,atque tatas habet Afra. Plaut. in Mostel. Nunc comessatum ibi ad Philolacheren, vbi nos hilari ingenio , & lepido accipiet. Ecquid tibi videor mammam Adire? Cato, Qui cibum,ac potionem Buas, & Pappas vocant , & patrem Tatam , & matrem Mammam.

Mamilla, læ , Quanuis diminutiuum sit à mamma , quod geminata cõsonante scribitur, vnico tamen m, contentum est , primámque syllabã contra primitiui naturam corripit. τιτθίον. Iuuen. Saty.6,Illa loqui recta facie,strictísque mamillis. ¶ Mamillæ pẽsiles in capris.Varr.lib.2. de Re rustic.cap.3,Duas vt mamillas pensiles habeant,quòd hæ fœcundiores sint,&c.

Mammula,læ,aliud diminutiuum à Mamma. μαζίον.

Mamillare, ris, Velum , siue fascia,aut quoduis aliud amiculi genus , quo mulieres mammas tegere consueuerunt : στηθοδέτιον : de quo est distichon illud apud Martialem lib.14, Taurino poteras pectus constringere tergo, Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Mammatus,ta,tum.Quod mammarum similitudinem refert: μαστώδης: vnde Tegulæ mammatæ dictæ sunt , quæ balneis adhibentur , & aquæ ductibus.

Mammeatus,ta,tum,Idem quod mammosus. μαστώδης. Plautus , Cuius amicam mammeatam vidimus.

Mammosus, sa, sum, Quod habet magnas mammas. μαστώδης. Martial. lib. 14, Mammosas metuo : teneræ me trade puellæ.Varro lib.2.cap.9, Canes etiam mammosas appellat. Et apud Plinium lib. 15. cap.15. Pyra

Universidad de Deusto
Biblioteca

mammosa. Apud eúdem lib.12.cap.14, Thus mammosum dicitur, pro fœminino, ad differentiam masculi thuris. ¶ Mammosum panicum, Idem lib.18.cap.7.

Mammolariam, Qui huc ex Brunsfelsij Onomastico transtulerunt, pro Acantho herba, ij profectò imperitum sequuti gubernatorem, vnà cum illo in scopulum impegerunt. Nam in castigationibus Dioscoridis exemplaribus Marmoraria legitur, non mammolaria. Vide infrà.

Mammona, penult. prod. *μαμμωνᾶς*, Vox est Syriaca, diuitiarum Deũ significans, Quem Græci *πλοῦτον* vocant: accipitúrque pro ipsis diuitiis. Qui plura de eo nosse cupit, videat Annotationes Erasmi in Matthæum.

Mamphur, Lignum rotundum, loro circunuolutum, quod circumagũt fabri in operibus tornandis. Festus.

MAMVRIVS, *μαμούριος*, Faber ærarius laudatissimus, qui tempore Numæ floruit, & Saliorum ancilia confecit, ad similitudinem eius quod de cælo decciderat. De hoc sic scribit Festus, Mamurij Veturij nomen frequenter in cantibus Romani frequentabant: hac de causa, Numa Pompilio regnante, è cælo cecidisse fertur ancile, id est scutum breue: quod ideo sic appellatũ est, quia ex vtroq; latere erat recisum, vt summũ insimúmque eius latus medio pateret: vnáque edita est vox est, Omnium potentissimam fore ciuitatem, quàm diu id in ea mansisset. Itaque facta sunt eiusdem generis plura, quibus id misceretur, ne internosci cæ- Ieste posset. Probatum opus est Mamurij Veturij, qui præmij loco petiit, vt suum nomen Salij inter carmina canerent. Hæ ille. Ouidius 3. Fasto. Inde sacerdotes operi promissa vetusto Præmia persoluunt, Mamuriúmque vocant.

MAMVRRA. Formiis natus, eques Romanus, & præfectus fabrorum Cæsaris in Gallia, qui primus Romæ in Cælio monte parietes domus suæ marmore incrustauit, nullámque in ædibus columnam habuit, nisi è marmore: omnésque solidas è Carystio, aut Lunensi. Hic est ille Mamurra, Catulli Veronensis carminibus proscissus, qui domum eius dixit habere, quicquid habuisset Comata Gallia. Hæc Plinius libro 36. cap.6.

MANAETHVS, *μανάιθος*, Aegyptius fuit ex Diospoli vrbe ortus, qui de Physiologia, & de Astrologia iudiciaria carmen reliquit. ¶ Fuit & alter hoc nomine Mendesius, sacerdos apud Aegyptios. Vtrúsque meminit Suidas.

Manalis, vide MANO.

Manceps, pis, Qui aliquid à populo emit, conducitve, quia sublata manu, significat se authorem emptionis esse. *ἐργολάβος*. Conductor aliàs Latinè, & Redemptor, & Sector appellatur. Cic. pro Roscio Amerino, Hominis studiosissimi nobilitatis manceps sit Chrysogonus. Paul.l. qui fideiussor.ff.Locati, Qui fideiussor existit apud mancipem pro colono publicorum prædiorum, hoc est apud publicanum. Cic.3. Verrina, Si opus pupillo redimeretur, si res abiret ab eo mancipe, quem ipse apposuisset, sibi nullam prædam esse. Quo in loco Manceps accipitur pro redemptore sartorum tectorum. Sueton. in Vespasiano, cap.1, Non negarim iactatum à quibusdam Petronij patrem è regione transpadana fuisse mancipem operarium, id est conductorem mercenariorũ, & operariorum seruorum, vt opera eorum ad quæstum vterentur. Plin. libr. 10.cap.43, videtur Mancipem accepisse, pro magistro officinæ, qui operis opificum redemptis vtitur ad quæstum: aut certè pro eo, quẽ Græci Propolam vocant, qui minoris emit, vt carius vendat. Hunc (inquit Plinius) siue æmulatione incitatus manceps proximæ sutrinæ, siue iracundia subita, vt voluit videri, excrementis eius imposita calceis maculam, exanimauit. In hac etiam significatione hoc nomine vsus est idem Plinius lib. 33. cap.4, Aut aliquis prælaens manceps annonam flagellet. Hæc ferè Budæus. ¶ Quandoque accipitur pro mancipatore, qui dat aliquid mancipio. Plaut. Ego mancipem te nihil moror, nec lenonem alium quenquam. Antea autem dixerat, Egón' ab lenone mancipio aliquid accipiam, quibus sui nihil est? Metaphoricès hac dictione vsus est Plinius Epistol. lib. 2, Sequuntur auditores actoribus similes conducti, & redempti mancipes: conueniuntur à conductis, & redemptis in media basilica. Mancipes, inquit, id est ij qui causidicos in causis agendis, conducta ad hoc corona vulgi plaudentis, laudandos redemerunt.

MANCINVS, *μάγκινος*, Consul fuit Romanus, qui quòd ignominiosam cum hostibus pacem erat pactus, ad liberandos religione Romanos, hostibus fuit deditus.

Mancipium, pij, vel Mancupium, Homo in bello captus, & seruituti subiectus. *σώματον*. Varro, Mancipium dicitur, quòd manu capiatur. Plaut. in Sticho, Damna euenerunt maxima misero mihi: Ita me mancipia miserum affecerunt malè. ¶ Aliquando est dominij comparatio, possidendique ius, atque etiam dominium, & mancipatio. Cic.3. Offic. Eæ Sergio seruiebant, sed hoc in mancipio Marius non dixerat. ¶ Sic materfamiliàs dicitur esse in mancipio mariti, hoc est in eius dominio, & potestate. ¶ Mancipio dare, Est rem ita dare, vt euictionem præstatu ros nos spondeamus. ¶ Et mancipio accipere, Est ea lege emere, vt vẽditor præstet euictionem. Plaut. in Curcul. Memini, & mancipio tibi dabo. c v. egóne à lenone quicquam mancupio accipiam, quibus sui nihil est, nisi vna lingua? Lucret. lib.3, Vitáque mancipio nulli datur, id est nulli ita datur, vt propriam ac perpetuam habeat. ¶ Sui mancipij esse, est nullius dominio subiectum esse. Brutus ad Ciceronem, Quærenda esse arma putasti, quibus dominari prohiberetur Antonius. An scilicet vtillo prohibito rogaremus alterum, qui se in eius locum reponi pateretur, an vt esset sui iuris, & mancipij Respublica? Quo in loco Sui mancipij. Rempublicam dixit Brutus, quæ nullius dominio subiecta esset, antequam Augustus Imperium occupásset. ¶ Inde res mancipi, vel (vt antiqui loquebantur) res mancupi dicuntur, quæ in nostro sunt mancipio, hoc est quæ nostro dominio, iuri, aut potestati sunt subiectæ, quásque, quoties luber, possumus alienare. Quæ autem in nullius sunt potestate, quæque alienari non possunt, Res nec mancupi, vel res sui iuris dicuntur, quæ scilicet in nullius sunt mancipio. ¶ Emptio mancipi, dicebatur solenne quoddam genus imaginariæ emptionis, quod fiebat præsentibus non minus quinque testibus puberibus Romanis, & eo, qui lancem tenebat, Libripénsque vocabatur: quibus præsentibus, is qui mancipium accipit, æs tenens, ita dicit, Hunc ego hominem ex iure Quiritium meum esse aio: isque mihi emptus est hoc ære, æneáq; libra. Deinde ære percutit libram: idque æs dat ei, à quo mancipium accipit, quasi pretij loco. ¶ Transferuntur & ad res inanimatas. Cicero 3. de Finibus, Qui mancam fore putauerunt sine aliqua accessione virtutem.

MANDANE, es, *μανδάνη*, Astyagis Medorum regis filia fuit, quæ patri per quietem visa est tantum vrinæ reddere, vt tota Asiam inundaret. Quare quum ex Magis didicisset fore vt qui ex filia sua nasceretur, Asiæ imperium obtineret, Medorum nemini eam tradere voluit vxorem: sed Cambysem quendam, mediocris dignitatis Persam sibi generum delegit: ex quo quum illa grauida esset effecta, rursus Astyages somniauit, ex filiæ vtero vitem egredi, quæ totam Asiam obumbraret. Quo somnio exterritus, filiam grauidam ad se accersit, filiúmque ex eo natum cuidam ex intimis familiaribus, Harpago nomine, tradit necandum. Qui quum per se ipse tam triste ministerium nollet exequi, Mitradati regio pastori negotium illud committit. Huic vxor erat nomine Spaco, quæ sub idem ferè tempus mortuum enixa erat partum. Quare quum regium puerum intueretur forma insigni præditũ, eum pro suo educauit: qui postea ab auo agnitus, & in Persidem ad matrem remissus, vbi primùm adoleuit, Harpagi instinctu Astyagi bellum intulit, eúmque in prælio captum, quoad vixit, penes se habuit. Vide Herodotum lib.1.

MANDANIS, *μανδάνις*, Gymnosophista fuit insignis apud Indos, quem quum Alexander per internuntios ad Iouis filij epulum vocari iussisset, & parenti amplissima præmia, detrectanti verò grauissimum proponeret cruciatum, constantissimè ferunt respondisse, nec illum Iouis filium esse, nec magnæ parti terrarum imperare: nec se illius donis permoueri, cui nulla esset satietas: nec minas pertimelcere, quòd viuenti India abundè multa esset suppeditatura: mortem verò tantum abesse vt formidaret, vt multis etiam votis eã expeteret. quæ sese marcida senio carne liberatum, in puriorem meliorémque vitam immutaret. Vide Strabonem lib.15.

Mandatarius, Mandatum, vide MANDO.

Mandibula, læ, In qua dentes sunt fixi, quæ & Maxilla dicitur. *γνάθος, σιαγών*. Sunt autem duæ mandibulæ, superior scilicet, & inferior: à mandendo.

Mando, das, Committo. *παραδίδωμι, παραδίδομαι*: vt quum quid memoriæ mandatur, committitúrve, vt memoriter teneatur: siue ex propria memoria id fiat, quum quid repetitur, auditur: siue ex scripto. ¶ Ex memoria propria, Libro tertio ad Herennium, Quoniam nuperrimè dicta facilè memoriæ mandatur, vtile est, quum dicere desinamus, recentem aliquãm relinquere in animis auditorum firmam argumentationem. ¶ Ex scripto, Gell. Memoriæ mandatum, Platonem philosophum tenui admodũ pecunia familiari fuisse. ¶ Et sic mando significat manu scribendo

scribendo memoriæ do: vt Cic. pro Sext. Hæc fama celebrantur, monumentis annalium mandantur, posteritati propagantur. Nam Mandare monumentis, aut annalium, aut literarum, est scribere, & posteritati relinquere. ¶ Aliquando vtrunque coniungimus, Mandare aliquid memoriæ, & literis. Idem lib.12. Philip. Quid huic facias, qui hoc literis, memoriæq; ue mandauit? Lactant. lib.6, O ingenia hominibus indigna, quæ has ineptias protulerunt: miseros atque miserabiles, qui stultitiam suam literis, memoriæque mandauerunt. Literis & memoriæ capere licet, non solùm scripto id mandatum esse, vt rem ordine gestam ipsi scriptores haberent, sed etiam vt memoriæ posteritati darent. Nam non intelligi par esse censeo, Literis & memoriæ, dictum ex abundantia, sed ex diuersitate rei. Est etiam Mandare memoriæ, in memoria figere, & retinere. Cic. de Amicit. Cuius disputationis sententias memoriæ mandaui. ¶ Mandare terræ semina, Idem est quod seminare. Col. lib.3, Semina quàm recentissima terræ mandare conuenit. ¶ Interdum Mandare, Committere, iniungere. *παραγγέλλω, ἐπιτίθεμαι, ἐπιτάσσω*. Plautus in Curc. Mandatum est mihi vt has tabellas ad eum ferrem. Terent. in Adelph. Huic mandes, siquid rectè curatum velis. Et à manu danda declinatum constat, quòd in dandis accipiendísque mandatis manus sibi inuicem dare mos erat. ¶ Mandare aliquid æternitati, siue immortalitati, Est curare vt sit æternum. ¶ Mandare in vltimas terras, Est mittere. ¶ Mandare aliquid animis, Est ipsis animis committere, vel in animos immittere. ¶ Mandare animis, & mentibus, Est memoriæ committere, & memoria tenere. Cic. in Catil. Attendite, quæso, diligenter quæ dicam, & ea penitus animis vestris mentibúsque mandate. ¶ Mandare fidei alicuius Est committere eius fidei. ¶ Mandare se fugæ, Est fugere. Similiter Mandare vitam fugæ, quod est fugiendo vitam seruare, & tueri. ¶ Mandare literis, Est scribere. ¶ Mandare scriptis. Est scriptũ posteritati relinquere. ¶ Mandare aliquem humo. Est inhumare. ¶ Mandare tumulo, Idem. ¶ Mandare vinculis, Est in vincula conijcere. Cicero in Catilinam in Senatu, Cæsar non dubitat P. Lentulum æternis tenebris vinculísque mandare. ¶ Mandare versibus, Est carmine aliquid conscribere: apud Ciceronem pro Archia. ¶ Mandare honores alicui, Est honores tribuere. ¶ Mandare magistratum, Est decernere. Cic. pro Plancio, Populus in mandandis magistratibus non inanis est dignitatis iudex. ¶ Mandare curam, vel curas aliis, Est eas aliis relinquere, siue committere. ¶ Mandare infra mortuos, dixit Cicero pro Quintio, Is non modò ex numero viuorum exturbatur, sed, si fieri potest, infra etiam mortuos mandatur. ¶ Mandare vetustati, Est posteritati relinquere. ¶ Composita huius verbi sunt, Amando, Admando, Commendo, Demando, Præmando, & Remando: de quibus suis locis.

Mandator. Verbale, Qui alteri mandatum aliquod iniungit. ¶ Mandatores idem Budæus ait impulsores esse delatorum, intérque delatores nu merari. Sueton. in Vesp. Inter aduersa temporum & delatores, mandatoréque erant.

Mandatarius, Cui dantur mandata peragenda. *ὁ ἐπιτεταμένος*.

Mandatum. Et participium, & nomen esse potest. ¶ Participium, vt mandatum est mihi *ἐπιτεταγμένα*, apud Plautum. Cic. pro Rosc. Amer. In priuatis rebus, si quis rem mandatam non modò malitiosius gessisset, &c. ¶ Nomen, vt apud Quintilianum, Mandata tamen tua fili perago. Et est propriè Mandatum. Commissio, hoc, est quod committitur. *ἐντολή, ἐπίταγμα*. Sallust. C. Manlius ex suo numero legatos ad Martium Regem mittit. cum mandatis huiusmodi. Eleganter dicimus, Venire cum mandatis. Mandata. & legatos mittere. Mandata accipere ad aliquem. Habere mandata ab aliquo. Facere mandata. Mandata digerere, persequi, conficere. Mandata addere. Exhaurire mandata, id est exequi & absoluere. Dare mandata de aliquibus rebus. Dare mandata alicui ad aliquem.

Mando, dis, mandi, mansum. Significat cibum dentibus cõficio. *μασάομαι*. Cic.1.de Natu. deor. Alia fugunt, alia carpunt. alia vorant, alia mandunt. Serenus. Purgatur cerebrum mansa radice pyrethri. ¶ Accipitur etiam pro rodere, vel mordere. Virgil. 4. Aen. Stat sonipes. ac fræna ferox spumantia mandit. Huius compositum est Remando, *ἀναμασσάομαι*, quod est rursus mando, rumino. Plin. lib. 10, Pontici quoque mures simili modo remandunt.

Mansito. frequentatiuum. Plaut. in Amphit. -mutatos Atticos in Arcadia homines. Et fœnas beluas mansitasse.

Mando. onis. Edax. qui assiduè mandit. *φάγος*. Lucius apud Nonium, Atq; omnes mandonum gulæ.

Manduco. cas, pen. prod. Idem quod mando. *μασσάομαι*. Sueton. in Augusto, Qui in Balneo demum post horam primam noctis duas bucceas manducaui prius quàm vngi inciperem.

Manducor, aris. Deponens apud antiquos. Luci. lib.14. (vt citat Nonius) Illud quid faciat, quod manducamur in ore. ¶ Eius compositum est Commanduco. Plin. lib.20, Huius cucurbitæ commanducatæ succus sto macho ad nodum prodest.

Mansus, participium. Quintil. lib.10.cap.1, Cibos mansos ac prope liquefactos demittimus. Cic.2.de Orat. Atq; omnia minima mãsa (vt aiunt) nutrices infantibus pueris in os inserant.

Mansutius, à mandendo, Edacem significat, inquit Festus. *πολυφάγος*.

Manducatus cibus, & Commãducatus, non tam significat comestũ, quàm mansum, & dentibus comminutum, masticatúmque, qui deinde pro medicamento imponi solet. *διαμασσαλισμένος, & διαμάσημα*.

Manduco, onis, Edacem significat, teste Nonio. *ἀδηφάγος*. Hæc enim omnia ferè idem denotant, Mandones, Mandiones, Manduci, Mansutij, Comedones, Comedi, Edones, Edaces, Epulones, Lurcones, Curgulliones, Helluones, Parasiti, Gulones, Phagones, Liguritores, Nepotes, Catillones.

Manducus, ci, Idem quod manduco, onis, teste Nonio, Plaut. in Rud. Quid

si aliquò ad ludos me pro manduco locem? Manduci effigies in pompa antiquorum inter cæteras ridiculas, & formidolosas imagines ire solebat. Erant enim larua to capite humano, maxillas vasta magnitudine, vastísque armatas dentibus habentes: qui oris hiatu, dentiúmq; ere pitu sese in vtranque partem viæ dum flecterent, ridentem turbam verterebant in fugam. Quædam exemplaria hoc in loco apud Plautum habent Manduca. Festus legit Manduce à nominatiuo Manduces, vel mandux.

MANDONIVS, Dux Hispanus, partes Romanorum cum Scipione Africano in Hispania iuuit: deinde Scipione ægrotante, seditionem agitare, in Romanósque insurgere cœpit: quem quum Scipio morbo liberatus comprehendisset, veteris officij memor, tantùm castigatum verbis dimisit. Liuius. lib.39.

Mandra, æ, *μάνδρα*. Spelunca, cubile, & receptaculum ouium, boum, aliorúmque huiusmodi. ¶ Item agmen ipsum veterinorum, aut aliorum brutorum animantium. Iuuen. Satyr.3. -& stantis conuitia mandræ Eripiunt somnum Druso. Probus scribit, Mandram esse vici ostium, vel flexum, vel arrectum, aut breue, & vile ædificium, quod angustat latitudinẽ vici: vel ingens vehiculum, quo trabes portantur: quod Græcè Mandron dicitur. Martial. lib.5. Vixque datur longas mulorum vincere mandras. Quæque trahi multo marmora sune vides.

Mandragora, æ, *μανδραγόρας*, penult. corr. Herbæ soporiferæ genus est, quod alio nomine appellatur Circeium. Eius duæ sunt species, quas & sexu distinguunt. Nam candidam, marem putant: nigram fœminam. Ferunt mala anellanarum nucum magnitudine. ¶ Mandragoram fossuri ab aduersante vento cauent, & occasum spectant. Vis eius in poculo somnifera est, ac etiã olfactu. Colum. lib. 10, Mandragoræ pariat flores. De hac herba vide Plinium lib.25.cap.13.

MANDRO, Fuit manicularius quispiam, qui aspirante fortuna, tandem factus est Imperator: vnde etiam factus adagio locus, in eos qui præter meritum ad opes, eúe ctii, pristinæ conditionis non meminerunt.

MANDROPOLIS, *μανδρόπολις*, Oppidum est Phrygiæ: à quo Gentile Mandropolites, *μανδροπολίτης*. Stephano.

MANDYRIVM, *μανδύριον*, Oppidum Iapygiæ, hoc est Apuliæ: à quo sit gentile Mandurinus. Stephanus.

Mane, *πρωΐ, ὄψε*. Diei principium, quum dies clarus est: ab omine boni nominis. Manum enim veteres bonum dicebant, vt ait Seruius. Teste autem Nonio, Manum veteres clarum dixere. Macro. lib.1. Sturnaliorũ, putat Mane dictum esse à Manibus, eò quòd exordium lucis ab inferioribus partibus emergat. Varro à manando deriuat, quòd cum Sole manet dies ab Oriente. Vnde Manij, & Lucij, qui nati sunt mane, & luce. ¶ Iunctum inuenitur sæpe adiectiuis, migrátque in nomen substantiuum. Martial. lib.1, Sed mane totum dormies. Persius Satyr.3. Iam clarum mane fenestras Intrat. ¶ Iunguntur quoque ei aduerbia. Cic.3.ad Attic. Bene mane hæc scripsi. ¶ Inuenitur iunctum genitiuo: vt, Mane diei. Hirc. de bell. Afric. lib.5, Præsertim quum milites à mane diei ieiuni stetissent defatigati.

Maneo, nes. mansi, sum, *μένω*. Significat me contineo aliquo in loco, moror, commoror, resisto, firmus sto. Cic. lib.3. Offic. Cyrillum quendam suadentem vt in vrbe maneret. Virgil. 10. Aeneid. Manet imperterritus ille, Hostem magnanimum opperiens. ¶ Quandoque expectare. *ἀναμένω, προσμένω*. Plautus, Ego hic te manebo. ¶ Quandoque futurum esse, instare, imminere. *μέλλω*. Cic.2. Phili. Cuius te fatum, sicut Curionem, manet. Hoc est cuius fatum tibi imminet, sicut Curioni. ¶ Quandoque inhærere. fixum esse. Virgil.1.Aene. -manet alta mente repostum Iudicium Paridis. ¶ Quandoque durare, persistere, perstare. Terent. in Hecyr. Manere affinitatem hanc inter nos volo, si vllo modo possit, quod spero fore. ¶ Manere promissis, idem quod stare promissis: quod barbari dicunt, Tenere sua promissa. Virg.2. Aeneid. Tu modò promissis maneas, seruatáque serues Troia fidem. ¶ Mane, gaudentis aliquando particula, non opperiri iubentis, inquit Donatus. Terent. in Adelph. Sed quidnam foris crepuit? s. mane, ipse exit foras. ¶ Huius composita sunt, Commaneo, simul habito. Emaneo, extra maneo: à quo Emanso: quorum significata vide suo loco. Emineo, Promineo, & Præmineo. Immineo. Remaneo, retrò maneo. persisto. *καταμένω*. Iustin. lib.2. Interea Rex, velut spectator pugnæ, cum parte nauium in littore remanet. Cicer. 1. Tusc. Sed fac (vt isti volunt) animos non remanere post mortem. Et in Catone. Tantum remanet, quod virtute, & rectè factis sis consequutus. Sed hæc per translationem magis. ¶ Permaneo, Perseueranter maneo. *μένω, διαμένω*. ¶ Obmaneo, diu maneo.

Mansio, onis, à Maneo, Actus ipse manendi, aut quie scendi in aliquo loco, cui contrarium est decessio. Cic. ad Sulpit. lib. 4. Is mecum sæpe de tua mansione, aut decessione communicat. ¶ Ponitur etiam pro hospitio. *καταγώγιον, πανδοκεῖον*. Sueton. in Tit. Vespas. cap. 10. Deinde ad primam statim mansionem febrim nactus, quum inde lectica transferretur. &c. ¶ Ponitur quandoq; pro itinere vnius diei. Plinius lib.12.cap.14. Mansionibus octo stat regio thurifera à monte excelso. Idem libro 6. capit. 23, A Copto camelis itur aquationum ratione mansionibus dispositis.

Mansito, as, frequentatiuum à Maneo. Tacitus lib.3, Quippe mãsitasse vnà conuincebatur. Idem lib.14. Quum veteres ex more familiam omnem, quæ sub eodem tecto mansitauerat, ad supplicium agi oporteret.

Manes, manium, Seruius putat per antiphrasim dictos ab antiquo adiectiuo Manus, hoc est bonus, quòd minimè essent boni. *δαίμονες*. Putabant enim veteres Manes esse deos inferos, eósque inter numina læua numerabant: placabántque eos sacrificiis, ne nocerent. Alij putant hoc nomine appellatas fuisse animas separatas à corpore: vnde videmus vetusta sepulchrorum monumenta Diis manibus esse inscripta. In qua etiam sententia videtur fuisse Apuleius de dæmonio

Socratis. Manes (inquit) animæ dicuntur melioris meriti, quæ in corpore nostro Genij dicuntur: corpori renuntiantes, Lemures: quum domos incursionibus infestarent, Laruæ appellabantur: contrà si bonæ fuerint, Lares familiares. Sunt etiam qui putent Manes eosdem esse, quos vetustas Genios appellauit: duósque Manes corporibus ab ipsa statim conceptione assignatos fuisse, qui ne mortua quidem corpora deserant, cósumptisque etiam corporibus, sepulchra inhabitent. Quare qui sepulchra deuoliebantur, Deo Manes violare putabãtur. Cic. 2. de Legibus Deorum manium iura sancta sunto. ¶ Quandoque Manes dicuntur pœnæ. Virg. 6. Aeneid. Quisque suos patimur manes. Vbi Seruius, Mânes id est supplicia, quæ sunt apud manes.

MANES, μάνης, Hereſiarcha fuit, tempore Aureliani Cæsaris, genere Brachmanes, tantæ dementiæ, vt se Spiritũ Paracletum esse assereret, à Christo promissum, à quo Manichæorum secta fluxisse traditur. Hic tãdem à Persarum rege, quòd eius filium, quum repulsis omnibus medicis sanandum susceperat, interemisset, vitius excoriatus est. Author Suidas.

MANES. Fluuius est, siue potus torrẽs, Locrorum Epicnemidiorũ, Thronium præterfluens: interdum tam exiguus, vt transcurris vix tingat pedes, interdũ tam latus, vt in bina diffundatur iugera. Alio nomine Boagrius appellatur. Vide Strabonem lib. 9.

MANESIVM, μανήσιον, Phrygiæ oppidum, à diuite quodam, cui Manes nomen fuit, ita appellatum. Stephanus.

Manethus, vide paulo ante MANAETHVS.

MANETHVSA. Vrbs Cretæ insulæ, apud Pomponium Melam lib. 2.

Mangones, Dicti sunt magistri formæ puerorum, & mentiendi coloris artem probè callentes, qui homines vendebant. σωματέμποροι, ἀνδραποδιστάι. Solebant enim pueris, puellisque, quò facilius vendi possent, artificio quodam inducere colorem fuco, ac verum robur inani fagina mentiri, vt carius venderent. Martialis, Millia pro puero centum me mango propposcit. Sueton. in Domitian. Castrari mares vetuit: spadonũ qui resídui apud mangones erant, pretia moderatus est. Plin. Thynni sanguine oblitos pueros pubescere negant mangones. ¶ Aliarum quoque rerum Mangones dicuntur, qui merces poliunt, atque interpolant, vt pluris vendant. Vnde Plin. lib. 37. cap. 13. Decussi fragmẽti paululum, quod in lamina ferreateratur, efficacissimum experimento excusant mangones gemmarum. ¶ Nec mares tantùm, sed etiam fœminæ, Mangones vocantur. Plin. Mango obstetrix erat.

Mangonizo, zas, Orno, compono rem ad alliciendos emptores. μαγγανεύω, σωματεμπορῶ. Plin. lib. 23. cap. 1. Succus radicis vitis nigræ, cum eruo, lætiore quodam colore, & cutis teneritate mãgonizat corpora. ¶ Transfertur etiã ad alia: nam & Oratio mangonizata, & forma, & domus, & reliqua dici possunt, vt lenociniis, & fuco potius quàm veritate allectẽt. ¶ Hodie etiam mangonizantur panni, siue linei, siue lanei. ¶ Quin & equos mangonizatos vænire videmus. Hos Græci ab equis comendis ἱπποκόμους vocant.

Mangonicus, ca, cum. Quod ad mangonem pertinet. σωματεμπορικός. Plin. lib. 21. cap. 26. Radix hyacinthi bulbacea, mãgonicis venalitiis pulchrè nota quæ in vino dulci illita, puberratem coercet, & non patitur erumpere. Sueton. Necessarióque ad mãgonicos quæstus sustinendæ dignitatis causa descendit.

Mangonium, nij, Artificium, quod ad res facilius vendendas adhibetur. μαγγανεία σωματεμπορία. Plin. lib. 10. cap. 50. Nec tamen in hoc mangonio quicquam totum placet, hic clune, alibi pectore tantùm gallinarum laudatis.

Maniæ, arum, μανίαι, Deformes personæ, authore Festo. ¶ Manias item laruas, quas nutrices pueris minitari solent, appellant. ¶ Item Maniadea. Larium mater, cui olim sacrificabant. ¶ Maniæ etiam dicebantur ficta quædam ex farina in hominum figuras, quòd deformes essent, quas etiam Maniolas appellabant. Author Festus.

Mania, æ, μανία, Teste Aetio, insaniæ genus est sine febri, ex sanguine nõ putrido prouenieno, in caput irruente: cui quandoque & bilis miscetur. Differt à melancholia, quòd, hęc ex atra bile fiat: mania verò, ex tenuiũ, & biliosorum humorũ malignitate: vt testatur Galenus in 3. lib. Aphorismorum. Cic. 4. Tusc. Græci μανίαν vnde appellent, non facilè dixerim: eum tamen distinguicæus melius, quàm illi. Hanc enim insaniã, quæ iuncta stultitiæ latius patet, à furore diſiungimus. Græci volunt illi quidem, sed parum valent verbo: quem nos furorem, melancholiam illi vocant: quasi verò atra bile solùm mens, ac non sæpe vel iracundia grauiore, vel timore, vel dolore moueatur. Quo genere Athamantẽ, Alcmæonem, Aiacem, Orestem furere dicimus. Qui ita sit affectus, eum dominum esse rerum suarum vetant duodecim Tabulæ. Itaq; non est scriptum, Si insanus: sed, Si furiosus esse incipit. Stultitiam enim censuerũt, id est inconstantiam sanitate vacantem, posse tamen tueri mediocritatem officiorum, & vitæ communem cultum, atque vsitatum. Furorem autem rati sunt mentis ad omnia cæcitatem: quod maius est quàm insania.

Manica, cæ, penult. corr. Pars vestis, qua manus teguntur. χειρίς. Virgil. 9. Aeneid. Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ. ¶ Hinc Manicata vestis, quæ manicas habet: quas, velut probrosas, & fœmineas taxat poëta, quòd prisci Romani breues, & circa humerum definentes vestes primò gestauerint. Cic. in Catil. Quos pexo capillo nitidos, aut imberbes, aut bene barbaros videris, manicatis, & talaribus, ac trit is tunicis, velis amictos, non togis. ¶ Manicæ etiam dicuntur manuum vincula, quemadmodum Pedicæ, vel Compedes, vincula quibus pedes ligantur. χεῖρα. Virg. 2. Aeneid. -manicas, atque arcta leuari Vincla iubet Priamus. ¶ Aliquando eriam Manicæ per translationem dicuntur vincula nauium. Lucanus, Aſt alias manicæque ligant, teretésque catenæ. ¶ Item Manicæ, thecæ sunt ex ferro, quibus brachia & manus contra hostium iniurias muniuntur. Iuuenalis, Quale decus rerum, si conjugis auctio fiat, Baltheus, & manicæ, cristæ, cruríque sinistri Dimidium tegmen. Brassiletum, Gallicum vulgus appellat. ¶ Et Manicæ dicuntur, quibus aduersum vim frigoris manus muniuntur. χειρόδυμα. Plinius Iunior ad Macrum, Ad latus notarius cum libro, & pugillaribus: cuius manus hyeme manicis muniebantur, vt ne cæli quidem asperitas vllum studij tempus eriperet.

MANICHAEI Hæretici, vide supra MANES.

Manicon, μανικὸν, Strychni herbæ species est, quam si quis drachmæ pondere sumpserit, variæ species ac lætitia plenæ animo obuersantur: quod pondus duplicatum mentis excessum triduo affert, triplicatum mortẽ. Alio nomine Doryenion appellatur, eò quòd cuspides in prælis eo tingerentur. Vide Plinium lib. 21. cap. 31. Ea putatur esse, quæ hodie in officinis *Solatrum mortale* appellatur.

Manicula, æ, diminutiuum, Parua manus. χερίον. Plautus in Ruden. Duæ connexæ manículæ & sucula. ¶ Manicula item dicitur transuersa regula in stiua aratri, ita dicta, quòd manu bubuli teneatur. Author Varro lib. 4. de Lin. Lat.

Manifestus, um, adiectiuum. Idem quod clarus, & apertus: ab antiquo adiectiuo Manus, quod clarum significabat, (teste Nonio,) & verbo Facio. ἔκφανος, φανερός. Cic. 4. Verr. Manifestis in rebus hominem iam teneri videbãtis. ¶ Iungitur pulchrè genitiuo: vt, Manifestus sceleris, aut mendacij: cuius scelus, aut mẽdacium omnibus palàm est. Sallust. in Iugurth. At Iugurtha manifestus tanti sceleris, non prius omisit contra verum niti, &c. Dicimus autem venustè Manifestum facere, & Manifestum habere.

Manifestè, aduerbiũ, Id est palàm, perspicuè, clarè, non obscurè. φανερῶς, Cic. in Catil. Vt tot res a vobis manifestè deprehenderetur.

Manifestò, aduerbium, eiusdem significationis. Cic. pro Cluent. Oppianici facinus manifestò cõpertum, ac deprehensum.

Manifesto, as, verbum. Palàm facio. φανερόω.

Manifestarius, a, um, Idem est quod manifestus: quod vulgò dicimus *Notorium*: ἔκδηλος, φανερός: vt. Res manifestaria. Plaut. in Milite, Mitte Sceledre: manifestaria res est. ¶ Fur manifestarius. αὐτόφωρος, vel Adulter manifestarius, Qui in ipso furto, vel adulterio deprehensus est. κατάφωρος μοιχός. Idem in Aulul. Capio fustem, obtrunco gallum furẽ manifestarium.

MANILIVS OCTAVIVS, A quo Manilij fluxere: is Tusculanorum dux, & Tarquinij gener, ad quem ille post fugam se recepit, eúsque auxilio Romanis intulit bella. Liuius lib. 1.

MANIOLAE, Insulæ ex aduerso Indiæ extra Gangem, in quibus tradunt nauigia, quæ clauos ferreos habent, detineri, nec vlterius progredi, nequando lapis Herculeus, qui circa ipsas gignitur, illa ad se trahat. Eas tenent Anthropophagi. Manioli dicti: sicut scribit Ptolemæus lib. 7.

Manipulus, li, A manu fit, & propriè significat manualem herbarum fasciculum, quem manu quis apprehendit metendo. φάγμα, ὀγκάδιον. Plin. lib. 18. cap. 28. Iustum est vna opera iugerum in die desecari, alligaríque manipulos tria millia ducenta, quaternorum pondo. Manipulos fœni hic vocat Plinius, quos nostri *Botellos* vocant, inquit Budæus. ¶ Interdum ponitur pro exigua militum manu, quæ vnum sequitur signum, λόχος, μανιπλος. Et in legione quidem erant triginta manipuli. Dictus Manipulus (vt inquit Varro) ab eo quòd plures militum manus iunguntur. ¶ Seruius docet manipulos esse ſigniferos, quòd imperante Romulo, quum Romani & Latini sub vno centurione bellum aggressuri essent, manipulo herbæ hastæ alligato pro signo vterentur. Ouid. 3. Fastor. Pertica suspensos portabat longa maniplos, Vnde manipularis nomina miles habet. At Vegetius lib. 2, scribit Manipulum vocari contubernium decem tantummodo militum sub vno papilione degentium, ab eo quòd coniunctis manibus dimicabant. Terent. in Eunuch. Cedò alios: vbi cẽturio est Sanga, & manipulus furum: hoc est manus militum. ¶ Inde Commanipulones, qui in eodem manipulo sunt: & Commanipulatio, quibus nominibus vtitur Spartianus.

Manipularis, re, Quod ad manipulũ pertinet, quòd quæ est de manipulo; vt Miles manipularis, vnus è manipulo: quẽ & Manipularem dicimus absolutè. Plaut. in Mostel. Conueniunt manipulares: eccos, prædam participes petunt. Cic. ad Attic. lib. 9, Et me vna hæc res torquet, quòd non omnibus in rebus labentem, vel potius ruentem Pompeium, tanquam vnus manipularis secutus sim. Cæsar 7. bel. Gall. Tres suos nactus manipulares, atque ab iis subleuatus, murum ascendit.

Manipulatim, aduerbium, Significat per manipulos. κατὰ λόχους. Plaut. in Pseud. Manipulatim mihi Munigeruli facite ante ædes iam hic adsint. Liuius lib. 8. ab Vrb. Et quod antea phalãges similes Macedonicis erãt, hoc postea manipulatim structa acies cœpit esse.

MANIVS, Prænomen est, quo Romanorum quidam appellati sunt, quòd mane nati essent: quemadmodum Lucij dicebantur, qui prima luce nascebantur. Hoc prænomine appellatus est Martius quidam, qui (vt scribit Plinius lib. 18. cap. 3.) in summa annonę caritate populo singulos frumenti modios singulis asibus vendidit.

MANLIANA, Vrbs Lusitaniæ, Ptolemæo: vulgò *Mons maior*. ¶ Manliana item, Tuscorum vrbs, Ptolemæo: hodie *Mallianum*, Pontificum villa.

MANLIVS Capitolinus, Prænomine Marcus, nobilis Romanus fuit, qui re malè gesta à Consulibus ad Allíam contra Gallos Senones, videns in mœnibus vrbis parum esse præsidij, lecta mille iuuenum manu, arcem Capitolinam occupauit, & à vi hostium seruauit intactam. A qua tamen ipsa arce, quòd in affectati regni suspicionem venisset, postea præcipitatus est: cautúmque est Senatus consulto, nequis ex Manlia gente Marcus diceretur. De huius fortitudine vide Plinium lib. 7. cap. 28. Historiam hanc scribit Seruius, enarrãs illud Virgilij, In summo custos Tarpeiæ Manlius arcis. ¶ Fuit & T. Manlius Torquatus, cognomẽto imperiosus, quòd sæuissimi exempli author fuerit, filio suo maximæ spei iuuene, quòd contra imperium suum in hostem pugnasset, virgis cæsò, & securi percusso. Atque inde, Imperia Manliana dicta, apud Liuium Decadis primæ lib. 4. De hoc vide Gellium lib. 9. cap. 13. ¶ Manlius Torquatus alius fuit, qui ob ingenij & linguæ tarditatem à patre in prædia rusticana relegatus fuit: patrémque iudicio exemit à Marco Pomponio accusatum, vt scribit Liuius libro 4. Decadis 1. ¶ Manlius Volso, cuius meminit Liuius libro 8. de bel. Maced. Cn. Manlius Volso (inquit) Consul in Asia acceptis à L. Scipione copiis, & exercitu lustrato, contra Gallogræcos bellum gessit, eíque superatis reuertens, quum in æde Bellonæ triumphum peteret, decem legati, qui eum eo misi fuerant, restitere: inter quos L. Furius Purpurio, & L. Aemylius Paulus dicebant se legatos Cn. Manlio datos, pacis fœderisque cum Antiocho ineundi gratia: Manlium autem operam dedisse, vt eam pacem turbaret, multósque nobiles viros in exercitu sua temeritate morti obiecisse: vicit tamen amicis atque cognatis suffragantibus, res fœliciter gestas & exercitum integrum reportatum dicentibus. Triumphus igitur ei decretus. Hactenus Liuius. ¶ Manlius item alius fuit, Proconsul Hispaniæ: cuius meminit Liuius lib. 50. Author Valer. Maximus lib. 6. cap. De seueritate. ¶ Manlius item Torquatus alius, Ciceronis temporibus, vir doctus, ex Rhodia disciplina Molonis, natura ad dicendum nec satis solutus, neque expeditus. Cui si vita suppeditasset, fublato ambitu Consul factus esset. Pius facultatis habuit ad dicendum, quàm voluntatis. Itaque studio huic non suffecit. Hæc Cicero. ¶ Fuit præter hos L. Manlius Torquatus, cui etsi non erat (inquit Cicero) oratio, quam Græci politicen dicunt: erant in eo plurimæ literæ, nec eæ vulgares, sed interiores quædam & reconditæ: summa verborum & grauitas, & elegantia: atque hæc omnia vitæ decorabat grauitas: me quidem admodum delectabat. Pædianus autem de eodem sic scribit, L. Torquatus, qui P. Syllam patris competitorem in Consulatu, accusauit, qua & ipse Sylla & collega damnati sunt. Rursus eum accusauit, quòd in coniuratione Catilinæ fuisset: defenditur à Cicerone, cuius extat oratio. ¶ L. Manlius pictor egregius, apud quem quum Seruilius fortè cœnaret, filiósq; eius deformes animadiuerteret, Non similiter (inquit) Manli fingis & pingis. Ad quem Manlius, In tenebris (inquit) fingo, in luce pingo. Author Macrobius. ¶ Manlius, etiam alius fuit cognomento Anthiochus, conditione seruus, arte astrologus ac poëta, vnà cum Plotio poëta mimorum, & Taberio Erote Grammatico conseruus, ex Asia vna naui aduectus, teste Plinio lib. 35. cap. 17. ¶ Fuit præterea alius hoc nomine, ex vtero mortuæ matris exectus, quem Plin. lib. 7. cap. 9. scribit Carthaginem cum exercitu esse ingressum. ¶ Manlius item Mathematicus, Romæ Augusti temporibus fuit. Cuius mentionem facit Plinius libro 36. cap. 10.

Manliana imperia, Dicuntur dura, seuera, & crudelia: quemadmodum à Græcis tyrannis & crudelitas, φαλαρισμὸς vocatur. Tractum prouerbium ab historia quam scribit Liuius lib. 4. ab Vrb. de Manlio Torquato, qui filium, quòd contra edictum suum cum hoste pugnasset, virgis cæsum, securi iussit percuti. Vide Erasmum in Chilia. ¶ Sunt Manliana, malorum genera ab insitore sic dicta: vt tradit Plinius lib. 15. cap. 14.

Manna, μάννα, δροσόμηλι, ἀδρόμαλι. Hebraicum vel certè Syriacum est vocabulum, quo significatur ros melleus matutinus, teste Cælio lib. 13. cap. 56. qui à Corn. Celso Ros Syriacus appellatur. Galenus lib. 3. de Alimentis, author est, hoc mellis genus copiosissimè colligi in Libano Syriæ monte, eiúsque regionis rusticos expansis humi velleribus, concussísque arboribus plena sæpe fictilia eius roris domum referre. ¶ Manna thuris, μάννα λιβάνου Dioscoridi: Micæ thuris sunt è maioribus guttis, vectura concussione elisæ. Omnis enim thuris substantia in antiqua medicina trifariam diuisa fuit, in thus, corticem thuris, & eiusdem manna, quam & pollinem thuris nonnulli appellarunt. A Græcis etiam ἐκθέσεμα, à concussu dicitur: mihíque habet commune cum melle aerio, quod voce ab Hebræis detorta recentiores Manna appellant, Vide Plinium lib. 12. cap. 14, & Dioscoridem lib. 1. cap. 72.

Manni, orum, Equi sunt exigui tollutim vestigia glomerantes: qui & Asturcones ab Asturia regione Tarraconensis Hispaniæ, & Gradarij appellantur. Horatius in Epod. Et Appiam mannis terit.

Mannulus, li, Equinus pullus. Martia. lib. 12, Nusquam est mulio, mannuli tacebunt. Plinius Epistol. 67, Habebat puer mannulos multos, & iunctos, & solutos: habebat canes maiores, minoréſque. ¶ Dicti autem sunt Mannuli, siue, vt est apud Horatium, Manni, quòd manſuetudine manum sequantur: vt scribit Acron in illud Horatij, lib. 3. Carminum, Si per obliquum similis sagittæ Terruit mannis.

MANNVS, Filius fuit Tuiſconis Dei, aliàs Teutonis, à quo Alemanni dici gloriantur. Vide in ALEMANNI.

Mano, manas, manare, Propriè dicitur, quum aliquid ex integro, sed non satis solidò, per minutissimas partes stillat. μικροσταλάσσει, ῥεῖν. Tractum à Græcis, qui μανὸν rarum, & sine denſitate appellant. Festus Manare à Manè aduerbio dictum putat, Solíque proprium esse existimat, quum orientes radij splendorem iactare incipiunt: sed frequentius ad aquam & ad humores refertur. ¶ Per translationem ponitur pro descendere, fluere, procedere, πρόβλωθαι. Et huiusmodi res, quæ manat, quandoque in nominatiuo ponitur. Virgil. 3. Aeneid. Tum gelidus toto manabat corpore sudor. Lactantius lib. 1, Quid mirum si ab hac gente vniuersa flagitia manauerũt? id est processerunt. ¶ Quandoque in accusatiuo. Plinius lib. 14, Arborum succo manantium picem, resinámque aliæ ortæ in Oriente, aliæ in Europa feruntur. ¶ Quandoque in ablatiuo. Liuius lib. 1. ab Vrbe, Cultrum ex vulnere Lucretiæ extractum, manentem cruore præ se tenens, id est fluentem, vel stillantem. Quandoque ponitur pro diſſeminari, dispergi, serpere, percrebrescere. Cicero 2. Tuscul. Latius enim manabit hæc ratio, & aliquanto maiorem locum, quàm de vno dolore occupabit. ¶ Sic fama vel rumor rei alicuius dicitur manare, hoc est dispergi, & diuulgari. Liuius lib. 7. ab Vrbe, Diuisa enim erant per Campaniæ vrbes, manauerántque à Capua consilia in exercitum omnem. Cicer. 14. Philip. Quum vt scitis, hoc triduo, vel quatriduo tristis à Mutina fama manaret. ¶ Sic manat malum, apud eundem, Philip. 3. ¶ Huius verbi composita sunt, Emano, & Permano: quæ vide suis locis.

Manalis fons, dictus quia aqua ex eo perpetuò manat. ¶ Manalis vrceolus, siue gutturnium, Vas dicebatur ex quo aqua in pollubrum dimittitur. πρίγοος. ¶ Manalis lapis, Ostium est Orci, per quod animæ inferorum ad superos manant, qui dicuntur Manes. ¸Manalem lapidem etiam vocabant petram quandam, quæ erat extra portam Capenam, iuxta ædem Martis: quam quum propter nimiam siccitatem in vrbem pertraherent, sequebatur statim pluuia: eúmque, quòd aquis manaret Manalem lapidem dixere. Festus.

Manobarbulus, Teli genus simile plumbeæ pilæ, quo vtentes milites ipſi Manobarbuli dicti sunt. Hi postea à Maximiano Cæsare, quòd se fortiter in Illyrio gessissent, Iouiniani, & Herculani dicti sunt. Sipontinus putat esse vocabulum peregrinum.

Manon, μανόν. Spongiæ genus minus spissum, & mollius: τὸ μανότατον, hoc est à raritate appellatum. Plinius lib. 9. cap. 45. Spongiarum tria genera accepimus: spissum, prædurum & asperum. Tragos id vocatur: minus spissum & mollius, Manon: tenue denſúmque, ex quo penicilli, Achilleum.

Manſisterna, Aquæ vrna, id est vrceus. δόγξ. Plaut. in Bac. Effer manſisternam cum aqua foras.

Manſuetus, 93. um. Mitis, cicur, quasi manu assuetus, quòd omnia quæ sunt natura fera, manuum permulsione miteſcant. ἐθισμὸς χειρώσεως, πρᾶος, ἥμερος. Virgil. 7. Aeneid. Ille manum patiens, mensæque assuetus herili. Terent. in Andr. Hæc ego putabam esse omnia humani ingenij, Manſuetique animi officia. Cic. 3. Philip. Illud quæro, cur tam subitò manſuetus in senatu fuerit, quum in edictis tam fuisset ferus? Ouid. 3. Trist. Eleg. 6, Numinis vt læsi fiat manſuetior ira. Idem in Ibin. Huic igitur meritas grates, vbicunque licebit, Pro tam manſueto pectore semper agam. Cic. 2. de Orat. In moribus suis erga necessarios declarandis manſuetissimus. Festus, Manſuetus, neque misericordia mœstus, neque crudelitate sæuus, sed modestia temperatus. ¶ Bestiæ manſuetæ, etiam placidæ, & cicures dicuntur. Plinius trifariam diuidit animantia: in placida, fera, & intermedia. Nam hirundines apes, delphini, nec placida sunt, nec fera: sed mediæ inter vtrunque naturæ.

Manſuetè, aduerbium, Placidè, clementer. πρᾴως. Cic. pro Marcel. At verò quum aliquid clementer, manſuetè, iustè, moderatè, sapienter factum, in iracundia præsertim, quæ est inimica consilio, & in victoria, quæ natura insolens & superba est, aut audimus, aut legimus, quo studio incendimur, vt eos sæpe, quos nunquam vidimus diligamus.

Manſuetudo, inis, Lenitas, clementia, facilitas, & vt inquit Speusippus, constantia animæ aduersus iræ impetum immobilis. πρᾳότης. Cicero 1. Offic. Quid ad hanc manſuetudinem addi potest, eum, qui cum bellum geras, tam molli nomine appellari.

Manſuefacio, is, Manſuetum reddo. ἡμερόω. Plin. lib. 8. cap. 16. Primus autem hominum leonem manu tractare ausus, & ostendere manſuefactum. Liuius 3. ab Vrb. Paulatim permulcendo, tractandóque manſuefecerant plebem. Cic. 1. Tusc. A quibus manſuefacti, & exculti, à ne cessariis artificiis ad elegantiora desluximus.

Manſuefio, Manſuetus fio, manſuesco, cicuror. ἡμερόομαι. Cæs. 6. bell. Gall. Sed assuescere ad homines, & manſuefieri, ne paruuli quidem excepti possunt.

Manſues, etis, Antiqui dicebant pro manſueto. ἥμερος. Plaut. Asinar. Redam ego te ex fera fame manſuetem. Accius Meleagro, Nunc me matrem manſues misericordia capsit.

Manſuesco, is, Manſuetus fio, miteſco. ἡμερόομαι, ἡμερῶμαι. Colum. lib. 7, Nam per hæc blandimenta triduò feræ manſuescunt. Virgil. 4. Georg. Nesciáque humanis precibus manſuescere corda. Lucan. lib. 4. Sic vbi desuetæ syluis in carcere clausò Manſuescere feræ. Virgilius 2. Georgicor. Tellus manſuescit arando. Varro lib. 1. de Re rust. pro manſuefacio posuit, quum inquit, Sic ex animalibus, quum propter eandem vtilitatem, quæ possent, sylueſtria deprehenderent, ac concluderent, & manſuescerent. Fortasse legendum manſuefacerent.

Manſuetarij, Qui feras manſuefaciunt. ἡμερωτάι. Lampridius in Heliog. Habuit leones, & leopardos, quos edoctos per manſuetarios, subitò ad secundam mensam iubebat accumbere. Iuli. Firmicus lib. 8. Matheseos, Septentrione oriente nati, erunt manſuetarij ferarum.

MANTALVS, μαντάλος, Phrygiæ oppidum, ita dictum à Mantalo conditore. Gentile Mantalenus, μαντάλιος. Stephanus.

Mantare, Veteres pro manere vsurpabant, teste Nonio. μένειν. Plaut, in Pseud. At dabit, parabit aliquid hos dies manta modò. Cæcilius Hypebrastaria, vt citat Nonius, In voltu eodem, in eadem mantat malitia. Plautus, Pseudo. -nos herus apud ædem Veneris mantet.

Mantelum, li, & Mantelium, lij, & Mantele, is, Composita dictio ex Manus,

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Manus, & Tela: quasi mappa, à manibus tergendis. χειρόμακτρον. Est enim linteolum, quo manus tergere solemus. Ouid. lib. 3. Fast. Dixerat, ad dextram villis mantele solutis. Martialis lib. 12. Mantele è mensa sustulit Hermogenes. Aliqui hoc in loco legunt Mantile: quod tamen in idem recidit, vt suo loco dicemus. ¶ Rursus Mantelia, seu Mantela accipiuntur pro penulæ genere, quo se, vt lorica, milites solent munire: siue pro thorace, quo pectus armatur. Græci hanc μανδύαν vocant, vt Suidas ait. Plin. lib. 7. cap. 2, Ossibus humanorum capitum bibere, cutibúsque cum capillo pro mantelibus ante pectora vti. ¶ Ponitur metaphoricῶς pro regmine quolibet, siue velamento. Plautus in Capt. Nec mendaciis subdolis mihi vsquam mantelū est meis. Ponitur ibi pro pallio, latebra, aut quouis alio tegmine, quo dolus tegi possit.

Mantes, is, μάντις, ὁ μάντης, Latinè vatem sonat. Cic. 1. de Diuinat. Nam Athenienses omnibus semper publicis conciliis diuinos quosdã sacerdotes, quos Mantes vocant, adhibuerunt.

Manteum, tei, penul. prod. μαντεῖον, Locus oraculis dicatus. Cic. lib. 2. de Finib. Vt quasi de manteo promanant medicamenta illa Epicurea dolor si grauis, breuis: si longus, leuis. Vetera exemplaria habent, De narthecio. Plinius lib. 5. cap. 29, Ab Epheso manteum aliud Colophoniorum.

Mantice, es, penult. correct. μαντική, Ars ipsa diuinandi. Cicer. 1. de Natura Deorum. Sequitur μαντικὴ vestra, quæ Latinè Diuinatio dicitur.

Mantia, æ, μαντεία, Diuinatio, vaticinium. A Mantia per compositionem fiunt Necromantia, Hydromantia, Pyromantia, & alia huiusmodi, quorum penultim. producitur. Vide suprà in dictione MAGIA.

Mantica, æ. penult. corr. Perula viatoria, qua scilicet iter facientes viaticum, aliáve necessaria circunferunt. πήρα. Finxit Aesopus mortales singulos binas habere manticas, quarum altera ante pectus, altera à tergo propenderet: sed in priorem aliena vitia conicere, in posteriorem sua. Hinc ortum est prouerbiũ, vt dicamus homines non videre quod in tergo manticæ est, hoc est quum aliena vitia acutissimè videant, in suis prorsus cæcutire. Catullus ad Varum, Sed non videmus, manticæ quod in tergo est.

Manticula, pro parua mantica, in qua (vt ait Festus) pecunias suas tenuiores solent recondere.

Manticularia, dicuntur ea quæ in frequenti vsu habentur, & quasi manu tractantur. Frequens enim ad manus tergendas vsus fuit mantelorum: vnde hæc trahitur similitudo. Festus.

Manticularius, rij, Dicitur fur, qui inferens se confertæ multitudini, mar supia aut secat, aut artificio doloso aperit, & euacuat, ablata pecunia. βαλαντοτόμος. Dictum à manticulis, in quibus tenuiores, teste Festo, pecuniam recondebant.

Manticulatio, Actus & fraus, furtum, incisio locorum. πανουργία.

Manticulor, aris, Est, authore Festo, furandi gratia manticulas attrectare. πηρώλομαι. Inde ponitur pro aliquid doloso ago. Pacu. Ad manticulandum astu aggreditur. Hoc verbo etiam vsus est Plautus in Captiuis. Sume, posce, prome quidquis: te facio cellarium. Nam hercle nisi manticulatus probè hæc fuisti, petito, Aeternum tibi dapinato victũ, si vera autumas.

Mantichora, μαντιχόρας, Bestia in India, quæ triplicem dentium ordinem, & hominis faciem vnà cum corpore leonino habet, humanas carnes maximè affectans. Plinius lib. 8. cap. 21. De mantichora sic scribit Aelianus lib. 7. cap. 2, Apud Indos (inquit) nascitur immenso robore animal, cui Indorum lingua Mantichora nomen est, magnitudine maximi leonis, colore rubrum, canis modo villosum, facie eadem propè quæ hominis, dentium triplici vtrinque ordine acutissimorum, caninis maiorum, auribus hominis similibus, nisi quòd hæ & grandiores & villosiores sunt: oculis cæsiis, & his non dissimilibus hominis: pedibus & vnguibus iisdem, qui leonis. Summa cauda illi scorpionis modo terreni, aculeo plus quàm cubitali armata: reliquum caudæ vtrinque aculeis cuspidatum est: quos, tanquam rela, si quis insequatur, eminus iaculatur. Humanis carnibus maximè delectatur: quocirca complures homines interficit: nec singulos duntaxat homines inuadit, sed plures collectos solum interimit. ¶ Ideo Indicè Mantichora appellatur, quòd bestia sit hominum conficientissima, ex rebus quas gerit nomen trahens. Vide plura apud Aelianum loco iam citato.

Mantile, lis, pen. prod. gen. neut. Idem quod mantelum χειρόμακτρον. Virgil. 4. Georg. - tonsisque ferunt mantilia villis, Seruius inquit, maiores mappas villos habuisse. Epigramma est apud Martialem lib. 14. de mantili, siue Gausapa villosa, Nobilius villosa tegant tibi lintea citrum, Orbibus in nostris circulus esse potest. Plin. lib. 7. cap. 2, Cutibúsque cum capillo pro mantilibus ante pectora vti. Quo tamen in loco in pleríque Plinij codicibus Mantelibus legitur per secundam vocalem in antepenultima.

MANTINEA, pen. prod. μαντίνεια, Vrbs Arcadiæ, quæ postea Antigonia dicta fuit, in adulationem Antigoni eius, qui Philippo Persæ patri curator regni fuit. Sed postea Hadriani Imperatoris iussu rursus Mantinea fuit appellata.

Mantineus, a, um: vt Prælium Mantineum, quod inter Thebanos & Lacedæmonios eorúmque socios apud Mantineam contingit: in quo Epaminondas Thebanorum dux victoria iam propemodum potitus, cecidit: vt est videre apud Xenophontem de rebus Græcorum libro vltimo, & apud Plutarchum in vita Epaminondæ.

Mantis, Diuinus, vel vates. Vide MANTES.

Mantissa, Lingua Tusca, authore Festo dicitur additamentum rei quæ venditur. id est pauxillum illud quod adiicitur ponderi: ita dictum quòd manus addatur. πρόσθημα. Lucilius, Mantissa obsonium vincit.

MANTIVS, μάντιος, Melampi filius, ex Iphianassa filia Prœti & patet Polyphidei, & Clitiː vt est videre apud Homerum lib. 15. Odiss.

MANTO, huius Mantûs, μαντώ, Mulier fatidica fuit Tiresiæ Thebanorum vatis filia, quæ quum post patris obitum Creontis, & Thesei tyrannidem fugeret, primùm in Asiam venit, vbi Apollinis Clarij templum condidit: deinde etiam in Italiam, vbi ex Tyberi fluuio (vt poëtæ fabulantur) vel ex Tyberino rege Ocnum peperit: qui postea ad Padum fluuium vrbem condidit, quam à nomine matris Mantuam appellauit.

MANTVA, æ, μάντυα ὁ μάντουα Strephano, Vrbs est clarissima ab Ocno filio Tyberis, & Mantûs Tiresiæ Thebani vatis filiæ, ad Padum condita, & à nomine matris eius Mantua appellata. Vnde Virgilius lib. 10. Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris, Fatidicæ Mantûs, & Tusci filius amnis, Qui mũros, matrísque dedit tibi Mantua nomen. Poëtarum clarissimo, illustrissimóque principe Virgilio Marone gloriatur Mantua, cuius felix ingenium tam omnes efferre debent, quàm imitari nulli possunt.

Mantuanus, a. um, μαντυανός, ὁ μαντουάτης, à Mantua possessiuum. Vnde Mantuanus Homerus, Virgilius dictus est. Fama Mantuana, Stat. 4. Sylu.

Manubiæ, & Manubrium. vide pòst MANVS.

Manum, Dicitur clarum, vnde etiam Mane, post tenebras diei pars prima. Nonius.

Manus, huius manus, à manando dicta est, quòd ex brachiis manet, vel quòd ex ea manent digiti. χείρ. Ouid. Epist. 17. Iam tibi formosam porriget illa manum. Catullus Berecyntia, Niueis citata cepit manibus leue tympanum. Virgil. 1. Aeneid. Tendentémque manus Priamum conspexit inermes. ¶ Plena manu, hoc est ampliter, copiosè, prolixè, miniméque malignè. Cicer. Attic. lib. 2, At hercle alter tuus familiaris Hortensius, quàm plena manu, quàm ingenuè, quàm ornatè nostras laudes in astra sustulit! ¶ Manufactus, vna dictione, siue duabus, opponitur naturali. Cellus, Naturales, vel manufactæ natationes. Cicer. 3. de Finib. Quid enim aut in natura, qua nihil est aptius, nihil descriptius: aut in operibus manufactis tam compositum, támque compactum, & coagmentatum inueniri potest? ¶ Manus præterea instrumentum, & telum nauale dicitur, quo naues harpagonibus raptæ tenentur: à manus humanæ similitudine. Plinius lib. 7. cap. 56, Anacarsis harpagonas, manus Pericles Athenienses inuenit. ¶ Item Manus multitudo vocatur, vel exercitus. Virgil. 6. Aeneid. Hîc manus ob patriam pugnando vulnera passi. Idem 6. Aeneid. Iuuenum manus emicat ardens Littus in Hesperium. ¶ Accipitur etiam Manus pro potestate: vt quum dicimus, rem aliquam in manu nostra esse sitam: quod Græci dicunt, διακρὶς ὄνυξ, Lucanus lib. 1, In manibus vestris, quantus sit Cæsar, habetis. ¶ Manumittere, Est de seruo liberum facere, libertatem dare. ἀφίημι. Cicer. pro Cælio, Adsunt serui ex cognatorum sententia manumissi. ¶ Manumissus, Liberatus à potestate domini. ἄφετος, ἀνδραποδώδης. Nam quandiu quis in seruitute est, manui, hoc est potestati subditus est. ¶ Interdum verbum hoc diuiditur: dicimúsque Mittere manu, vel Emittere manu. Plaut. in Aulul. Igitur orabo, vt manu me mittat. Frequentius coniunctim scribitur. ¶ Hinc Manumissio, quæ est datio libertatis. Cicer. pro Cæl. Sed scire cupio, quid habeat argumenti ista manumissio. Erat autem mos in manumissione, vt dominus caput, aut aliud membrum serui tenens, diceret, Hunc hominem liberum esse volo: & mittebat eum è manu. ¶ Inde Manumissio dicta est, & Manumissus, à potestate liberatus. ¶ Item Manus capitur pro proboscide elephanti, quòd ea in decerpendo pabulo pro manu vtatur elephantus. Curt. lib. 4. de elephanto loquens, Præcipuè terribilis illa facies erat, quum manu arma virósque corriperent, & super se regentibus traderent. Idem de eodem, Copidas vocabant gladios leuiter curuatos, falcibus similes, quibus appetebant belluarum manus. ¶ Nonnunquam pro scriptura manuum. Quintilian. lib. 1. de Orthographia, Caussa, Cassus, Cicero & Virgilius scripserunt: sic manus eorum docent. Cicer. ad Attic. lib. 4. Occupationum mearum vel hoc signum erit, quòd epistola librarij manu est. Idem ad Attic. lib. 11, Quibus tibi videbitur, velim des literas nomine meo: nosti familiares: signum requirent, & manum: dices iis, me propter custodias eas vitasse. Budæus. ¶ Manum conserere, Est prælium incipere, & comminus pugnare. συμβάλλειν, συναπτύσσεσθαι. Propriè tamen Manum conserere, nihil aliud est quàm manus coniungere. Apud Iurisconsultos autem Manum conserere dicebantur litiganses, quum in agrum, aut aliam rem de qua lis erat, profecti, præsente Prætore, rem litigiosam manu apprehendebant, iúsque suum in re præsenti vindicabant. Postea tamen propagatis Italiæ finibus, Prætoribúsque aliis negotiis occupatis, placuit vt litigantes sine Prætore in agrum proficiscerentur, glebámque inde in ius ad Prætorem deferrent, & in ea, tanquam in toto agro, vindicarent, aduersáriúmque ex iure manu consertum ad Prætorem vocarent. Vide ea quæ de hoc annotauimus in verbo Consero. ¶ Ad manus venire, similiter est prælium, seu contentionem incipere. Plaut. Itur ad manus, arma sumuntur. ¶ Manu factum, Quod naturale non est, sed hominis manu fabricatum. χρεοποίητον. Cicer. 3. de Finib. Quid est aut in natura⁹, aut in operibus manu factis, &c. Idem pro Marcello, Nihil est operè, aut manu factum, quod non aliquando consumat vetustas. ¶ Manibus prælium facere, est manus conserere. Sallust. in Iugur. Romani pro ingenio quisque, pars eminus glande, aut lapidibus pugnare: alij succedere, ac modò murum suffodere, modò scalis aggredi, cupere manibus prælium facere. ¶ Manu docere, Est apertè docere. Cic. 1. de Nat. deor. Epicurus autem res occultas, & penitus abditas non modò viderat animo, sed etiam sic tractauit, vt manu doceat nos, eam esse vim & naturam deorum. ¶ Primas & secundas manus (quas legere est apud Quintilianum lib. 5.) Hermolaus vocari posse ait, quando sesis recentes succedunt: sed tamen potius ictus significari videntur, vt ait Budæus. ¶ Inter manus arripere aliquem, est collatis simul manibus aliquem sublimem ferre. Plaut. in Mostel. Arripite hunc intrò actutum inter manus. ¶ Inter manus aliquid esse, dicitur per translationem pro in potestate esse. Virgil. Ante oculos, intérque manus sunt omnia vestras: ¶ Versari inter manus, Est in vsu esse. ¶ Sub manu esse, id est ad latus, expeditum, promptúmque in vsum, siue esse in promptu, & in proximo. ¶ In manus sumere librum, pro eo quod est librum legere. ¶ Esse in manibus liber dicitur, qui editus est, & legitur. ¶ Manus remittere in aleæ ludo, est collusori iactum condonare, quem sua quisque manu dannosum iecit. ¶ Manu capere, Idem quod bello quærere. Sallust. Populus Rom. quascunque vrbes, & agros manu ceperat, Regi donat. ¶ Succedere sub manus, Est aliquid bene, & ad optatum contingere. Rem ad manus venire, est eam ad contentionem & pugnam venire. ¶ Per manus tradere, Idem quod de manu in manum, quo vtitur Cic. ad Cæs. Imperator. lib. 7, Totum denique hominem tibi trado de manu, vt dicitur, in manum tuam istam. ¶ Per manus tradita disciplina, vel historia dicitur, quæ non monumentis literarum, sed verbo tantum traditur, & à maioribus ad posteros sine literis transmittitur: quemadmodum sacrorum mysteria olim tradi solebant. ¶ Præ manibus, pro In manibus, vel inter manus. Plautus in Bacchid. Reddidi patri omne aurum, quod mihi fuit præ manibus. ¶ Præ manu dare, Est quod vulgò dicitur, Ante omnia, vel ante manum dare, Gallico sermone, Auancer. ¶ Tollere manus, Modus est loquendi, signum lætitiæ significans. Cic. Cæs. Sustulimus manus & ego, & Balbus: tanta fuit opportunitas. ¶ Tendere manus, Est petentis auxilium, vel misericordiam implorantis signum. Cæs. lib. 3. belli Gall. Hedui manus tendere, deditionem significare. ¶ Plus illi est in manu, quàm tibi, Id est ditior est te. ¶ Nihil illi est in manu, Id est nihil habet, Habere enim in manibus dicuntur, qui aliquid possident, & diuites sunt. ¶ Manus tua hæc est, Hoc est hi fauent tibi, & te iuuant. ¶ Manus vetant prius, quàm penes sese habeant, quicquam credere. Plaut. in Truculi. id est nihil credam te datorum, nisi prius numeraueris. ¶ Manus multas posse hoc opus. Plin. in Epist. 158. id est hoc opus est multi laboris. ¶ Manus oculatæ dicuntur à Plauto in Asinaria, quæ re ipsa aliquid volunt exhiberi, non oratione promitti. Semper (inquit) oculatæ nostræ sunt manus: credunt quod vident. ¶ Manu fingere, Est arte, curáque formare: tractum à plastis, qui è molli luto manu imagines faciunt. ¶ Manum ferulæ subducere, Est iam aliquo modo in literis profecisse, & desinere in ludo literario versari. Nam antiquitus Grammatici solebant puerorum manus ferula percutere. Iuuenal. Satyr. 1, Et nos ergo manum ferulæ subduximus. ¶ Manum de tabula tollere nescire, Est in re aliqua conficienda nimis anxium esse. Tractum ab Apellis elogio de Protogene, quo dicebat illum manum de tabula tollere nescire. ¶ Manum non verterim, Prouerbialis est hyperbole, qua vtimur quo nos rem aliquam susque déque ferre volumus significare, & de ea nos nihil esse solicitos. ¶ Manum sub pallio habere, dicuntur Rhetores, qui inter agendum non commouentur. Nam bona pars actionis in manibus consistit. Quæ omnia vide latius in Adagiis Erasmi. ¶ Manus iniectio, Dicitur quoties nulla iudicis authoritate expectata, rem nostram nobis vindicamus. χειρῶν ἐπιβολή. De quo vide Iniicio. ¶ Manibus ac pedibus quicquam obire, Id est summa diligentia: illis enim verbis extremum conatum significamus. ποσί τι καὶ χερσί τι πιεσυργεῖν. Terent. in Andr. Quam ego credo manibus, pedibúsque obnixè omnia Facturum. ¶ Ad manum, In promptu, in proximo, & parabile. πρόχειρον. Senc. Ad manum est, quod sat est.

Manicula, æ, diminutiuum, vide suprà post MANICON.

Mantiola, æ, diminutiuum item à manus. Parua manus. Nonius, Mantiolis tene illis.

Manualis, le, Quod extensæ manus altitudinem habet. Plin. lib. 24. cap. 13, Ob id incipientibus hydropicis efficax, manualibus scapis eius in tribus heminis aquæ decoctis vsque ad tertias. ¶ Manualis fasciculus lini, δράγμα. (apud Plinium lib. 19. cap. 1,) hoc est qui manus implet: nostræ ætatis medici Manipulum vocant.

Manuarius, a, um, Quod ad manum pertinet. ἀγχοριδιος: vnde Aes manuarium, quod manuum labore acquiritur. Gell. Hoc ære quasi manuario collecto, cœnula parabatur.

Manualeatus, a, um, Idem quod manicatus. χειριδωτός. Plaut. in Pseud. Manuleatam tunicam hominem habere addecet, hoc est tunicam manicas prolixiores habentem. ¶ Manicatum, aut Manuleatum hominem dicimus, indutum tunicis manicatis. Sueton. in Calig. cap. 52, Gemmatásque, indutus penulas, manuleatus, & armillatus in publicum proceßit.

Manulearius, Qui vestimenta manicata conficiebat. Plaut. in Aulul. Aut manulearij, aut myrobrecharij.

Manubrium, brij, A manu, Capulus cuiuscunque rei appellatur, quòd manu teneatur. κώπη, λαβή. Plaut. in Aulu. Exemi ex manu manubrium. Plin. lib. 16. cap. 43, Hyginus manubria rusticis, carpinea, iligna, cerrea. Colum. lib. 11. cap. 2, Vel facta manubria aptare, quorum optima sunt ilignea.

Manubriolum, li, diminutiuum, Paruum manubrium. Celsus lib. 7. cap. 7, Lini duo capita apprehendere, & per ea erecto vngue, si qua parte oculo inhæret, manubriolo scalpelli diducere, donec ad angulum veniat.

Manubiæ, arum, dictæ sunt, quòd manu capiantur ab hostibus. λάφυρα. Est enim præda ab hostibus capta. Asconius scribit Manubias esse prædas Imperatorum pro portione de hostibus capta. Vnde Cic. 5. Verrina, facetè Manubias vocat, signa & tabulas, quæ è Sicilia Verres, tanquam hostium spolia deportauerat. Nónne (inquit) perspicuum est Verrem esse, qui vestras villas suis manubiis ornet? ¶ Spolia quoque quæsita de hoste nobili per deditionem, Manubias veteres dicebant, de quibus quod vellent: facerent. Gellius verò lib. 13. cap. 23, quid Præda à Manubiis differt, his verbis declarat, Nam Præda, inquit, dicuntur corpora ipsa rerum, quæ capta sunt: Manubiæ appellatæ sunt pecuniæ, quæ à Quæstore ex venditione prædæ redactæ sunt. Dicit tamen quosdam non ignobiles scriptores, aut temerè, aut incuriosè prædam pro manubiis, & manubias pro præda posuisse: sed qui pro prie locuti sunt, sicut Cicero in oratione de Lege Agraria, Manubias pecuniam dixisse. Verba autem Ciceronis sunt hæc, Quod ad quemque peruenerit ex præda, ex manubiis, ex auro coronario. Quo in loco M. Tullius manifestè distinguit Prædam à Manubiis: vt annotauit Nonius Marcellus: qui prorsus eadem de manubiis sentit, quæ Gellius. ¶ Manubias facere, est prædari. Cic. in Verrem, Qui manubias sibi tantas ex L. Metelli manubiis fecit. ¶ Est quoque, vt iactus fulmi num Manubiæ dicantur. κεραυνοβολία. Vnde ait Seneca lib. 2. Quæst. Ioui tres manubias dari, quarum prima monet, secúnda prodest, tertia adhibitis consilio diis emittitur.

Manubialis, & hoc, biale, Quod ad manubias pertinet: vt Manubialis pecunia, quæ ex venditione manubiarũ contracta est. Sueton. in August Quòd autem facilius vndique vrbs adiretur, desumpta sibi Flaminia via Arimino tenus mittenda, reliquas triumphalibus viris ex manubiali pecunia sternendas distribuit.

Manubiarius, a dictiuum, Manubiarum particeps. Plaut. in Trucul. Amicus mihi esto manubiarius.

Manuor, atis, deponens, Idem est quod Furor, furaris. κλέπτω. Accius, Manuatus vestem amicæ.

Manupretium, Dictio composita, idem significans quod merces. Cic. in Pisonem, Quum verò ista tibi prouincia manupretium fuerit non cuerſæ per te, sed perditæ ciuitatis.

Mapalia, orum, μαπάλια, ἰδίως. Punica lingua, agrestes casæ dicuntur, authore Festo, in quibus quia nihil est secreti, solet id vocabulum solutè viuentibus obiici. Sunt autem quasi rotundæ cortes, vt inquit Cato lib. 4. Orig. Liu. 9. bel. Pun. Familiæ aliquot cum mapalibus, pecori búsque suis (ea pecunia illis est) prosecuti sunt regem. ¶ Mapalia, inquit Seruius, idem significat quod Magalia, hoc est Afrorum casæ sed Magalia, ma, producit, Mapalia verò corripit. Virgil. 3. Georg. Et raris habitata mapalia tectis. Idem 4. Aeneid. Vt primùm alatis tetigit magalia plantis.

MAPETA, μάπητα, Sarmatiæ Asiaticę vrbs, autore Ptolemæo lib. 5. cap. 9. Vulgo Cepa.

Mappa, æ, Linteum quo mensa sternitur, aut certè qua manuum sordes in mensa abstergimus. ὄθων. Nam in conuiuium pro se quisque mappam afferebat. Martial. lib. 12, Attulerat mappam nemo, dum furta timentur. Plin. lib. 19. cap. 1. Ardentes in focis conuiuiorum vidimus mappas, sordibus exustis, splendescentes igni magis quàm possent aquis. ¶ Mappam (inquit Quintilianus lib. 1. cap. 9,) vsitatum Circo nomen Pœni sibi vendicant. Ideirco autem dicit mappam Circo vsitatam, quòd in ludis Circensibus Prætor soleat præsidere, qui mappæ missione signum dabat ineundi certaminis. Mart. lib. 12. Cretatam Prætor quum vellet mittere mappam, Prætori mappam surripit Hermogenes. ¶ A Mappa verò sit diminutiuum Mappula.

MARAS, μάρας, Suidæ nomen proprium viri ex Bercœa Syriæ ciuitate: qui vt ditissimus, ita humanissimus, & officiosissimus in omnes tum ciues tum hospites extitit. Vide Suidam.

Marasmus, μαρασμὸς, Idem quod tabes, hoc est totius corporis, vel partis alicuius siccitas, quæ accidere solet, humore natiuo vi caloris absumpto. A verbo Græco μαραίνομαι, quod est tabesco. ¶ Hinc Febris marasmodes à medicis appellatur hectiæ species, quæ contingit ex febri ardente adeò propagata, vt humorem totius corporis absumat. Vide Galenum de Different. feb. lib. 1. cap. 10.

MARATHESIVM, μαραθήσιον, Ephesiorum oppidum in Caria: cuius incolæ dicuntur Marathesij. Stephanus.

MARATHONIA, μαραθωνία. Oppidum Thraciæ, non procul ab Abdera: cuius incolæ dicuntur Marathoniatæ. Stephanus.

MARATHON, μαραθὼν, Attici agri ciuitas, distans ab Athenis circiter decem millia passuum, non procul à Tricorytho, & Rhamnunte: mortę Icari regis interfecti insignis, victoriáque Thesei, tauro Marathonio superato: similiter & Miltiadis gloria, qui ibi centum millia ex Darij Persarum regis exercitu profligauit. ¶ Est & Marathon, exiguũ oppidulum Phocidis, ad mare, non procul ab Anticyra: vt est videre apud Strabonem lib. 9.

Marathonius, nia, nium, μαραθώνιος. Vnde Taurus Marathonius dictus est, qui apud Marathonem à Theseo interfectus est. Hic est taurus amatus à Pasiphae, quem Hercules ex Creta eò abegit.

Marathron, μάραθρον. Latini fœniculum dicunt. De Marathro & Hippomarathro vide Plinium lib. 20. cap. 10.

Marathrites, μαραθρίτης οἶνος, Vinum eo modo dictum quo Aromatites: nempe quod marathrum infusum habet: valétque ad visus imbecillitatem adiuuandam. Colum. lib. 22. cap. 35.

Universidad de Deusto
Biblioteca

MARATHVS, thi, μάραθος, Antiqua Phœnicum ciuitas: cuius meminerunt Plinius lib.5.cap.20, & Strabo lib.16. ¶ Stephanus item Marathũ vrbem in Acarnania collocat.

MARATHVSA, æ, μαραθοῦσσα Stephano, Insula ante Ioniam, Asiæ regionem, non procul à Clazomenis: cuius meminit Plinius lib.5.cap.31. ¶ Est & Marathusa, Cretæ insulæ oppidum, apud eundem libro 4. cap.10.

MARCELLA, μαρκίλλη, Nomen mulieris Romanæ, quæ quum à matre rogata esset, gauderétne se nupsisse: Ita valde, respondit, vt amplius nolim.

MARCELLVS, Nomen viri clarissimi Romani proprium, cuius gesta & à Plutarcho, & ab aliis scripta sunt. Hic Gallorum ducem singulari certamine fudit, spolia legit: Annibalem primus vinci posse docuit: Syracusas per tres annos obsedit, & tandem expugnauit, quinquies Consul. Hic secundo bello Punico, dum ad occupandum collem quen dam eum paucis proficiscitur, Annibalis insidiis circunuentus, occisus est, magnificéque à Romanis sepultus.

Marceo, es, ui, Putreo. σήπομαι, μαραίνομαι. Martial. lib. 5, Marcentes tibi porrigentur uuæ. ¶ Nonnunquam idem quod langueo. Ouid.1. Amorum, eleg.13. Cur ego plector amans, si vir tibi marcer ab annis. Celsus lib. 2. cap. 2. Si marcet animus, si corpus torpet, si moueri loquique piget. Liu.3. bel. Pun. Sed qui pugnent, marcere Campana luxuria, &c.

Marcesco, Putresco. Plin. lib.10. cap.48, Corpus occisæ statim marcescit. ¶ Ponitur quandoque pro languesco. Sueton. in Calig. Marcescente adhuc stomacho pridiani cibi onere. Liu.8. bel. Pun. Ad hæc equitem marcescere desidia. ¶ Huius compositum est, emarceo, Quod est valde marceo. ἀποκαμνόμενος, à quo Emarcesco.

Marcidus, a, um, adiectiuum, Id est putridus siue languescens. μαραυσώδης. Plin. lib.11. cap.37. Fœsis equis aures marcidæ. Plin. in Paneg. Alij marcidi somno, hesternáque cœna redundantes, comitiorum suorum nuntios opperiebantur.

Marcor, oris, Putredo, vel languor, & consumptio, quæ & Tabes dicitur. σηψεδὼν, σῆψις. Plin. lib.22. cap.22, Si ferri vel chalybis aliqua rubigo vel panni marcor affuerit. Celsus de lethargo, lib. 3. cap. 20, In hac marcor, & inexpugnabilis penè dormiendi necessitas.

Marcipor, Marci puer, hoc est famulus: sicut Publipor, Lucipor, & alia huiusmodi. Plin. lib.33. cap.1, Singuli Marcipores, Luciporésve, dominorum gentiles, victum in promiscuo habebant. Quibus verbis significat Plinius priscos Romanos singulis seruis contentos fuisse: quare Marcipores, quasi Marci pueri vocabatur, hoc est ministri & assecłæ: vt Græci παῖδας vocant seruos. Quod in numerosa familia postea fieri non potuit. Fabius lib. 1, In seruis iam intercidit genus illud nominis, quod ducebatur à domino: vnde Marcipores, Publipores.

MARCLYDAS, Latro fuit insignis in sylua Dodanæa, vt scribit Tortellius.

MARCOMANI, vnico H, & pen.corr. μαρκόμανοι, Populi Germaniæ quos Cæsar cum Ariouisto Germanorum rege superauit. Hos Bohemos, vel Morauos putant esse. Statius lib.3. Syluarum, Quæ modò Marcomanos post horrida bella, vagósque Sauromatas. Vide & Strabonem lib.7.

MARCVLVS, diminutiuum à Marco, inquit Festus. ¶ Est etiam nomen instrumenti, quo fabri ærarij vti solent. Plinius lib.7. cap. 56, Tegulas inuenit Cinyra Agriopæ filius, & metalla æris, vtrunque in insula Cypro: item forcipem, marculum, vectem, incudem. Martialis lib.12. Negant vitam ludimagistri manè, nocte pistores, ærariorum marculi die toto.

MARDI, μαρδοί, Populi Asiæ, supra Pontum, non procul à Colchide: quorum meminit Plinius lib.5.cap.6. ¶ Stephanus Mardos quosdam inter Hyrcanos collocat.

MARDONIVS, μαρδόνιος, Ex præcipuis fuit Persarum satrapis, quem Xerxes prælio nauali apud Salaminem à Themistocle superatus, cum trecentis armatorum millibus in Græcia reliquit. Hunc postea Pausanias speciosissima victoria apud Platæas superauit: vbi & Mardonius ipse occubuit, ab Aimnesto quodam Lacedæmonio interfectus. Vide Herodotum lib.9.

Mare, huius maris, Notæ est significationis: dictum (vt putatur) ab amaritudine aquarum. θάλασσα. Virgil. 2. Aeneid. -vastum maris æquor arandum, Idem 1. Aened. -quum Iuppiter æthere summo Despiciens mare veliuolum, terrásque iacentes. Cic.1.Tusc. Tanquam ratis in mari immenso nostra vehitur oratio. ¶ Maximum autem illud mare, quod totam terram ambit, à velocitate Oceanum appellant. Illud verò quod inter Abylam & Calpen irrumpens, Africâ diuidit ab Europa, Mediterraneum mare vocatur. Vtriusq; autem maris partes à prouinciis quas alluunt, varia sortiuntur nomina. Sic Oceanum Atlanticum vocamus mare illud, quod ab Occidente Atlantem montem alluit: Britannicum, quod Britanniæ: Germanicum, quod Germaniæ est proximum. Ad hunc etiam modum sinus ille maris, quem Mediterraneum mare vocamus, à regionibus quas alluit, varia inuenit nomina. Nam vbi Hispaniam alluit, Ibericum appellatur: vbi Ligutiam, Ligusticum: vbi Tusciæ proximum est, Tuscum mare, vel Tyrrhenum appellatur. Sed hæc latius suis locis. ¶ Mare cælo miscere, Est omnia turbare, nihílque non facere. Virgilius de Iunone omnia aduersum Troianos tentante, -maria omnia cælo Miscuit. Iuuen. Satyr. 6, -clames licet, & mare cælo Confundas, homo sum. ¶ Mari terráque quærere, id est vbique. Plaut. in Pœn. postquam eas perdidit, Mari, terráque illas vsquequaque quæritat. Sic Cicero, Terra marique conquirere. ¶ Mare quandoque pro quacunque grandiore aqua vsurpatur. ¶ Mare rubrum, ἐρυθρὰ θάλασσα, Sinus maris est Arabiam fœlicem à meridie alluens, ab angustiis Arabici sinus vsque ad sinum Persicum extensus. Rubrum appellatum, non quòd aqua eius re vera sit rubra (vt plerique putauerunt) sed quòd eiusmodi appareat, à subiectæ arenæ rubedine, vel Solis repercussu. Siue (quod magis placet) imitatione Græcorum, qui mare hoc Erythræum appellarunt ab Erythra rege Persei & Andromedes filio, qui ea in ora imperauit: vbi etiam sepulchrum eius ostendi solet, teste Strabone lib.16. Latini itaque rati Erythræum à Græcis dictum, quòd ἐρυθρὸν, hoc est rubrum esset, ipsi quoque Rubrum mare appellarunt. Vide latius apud Strabonem loco iam citato.

Marinus, a, um, Quod mare incolit, vel quod est in mari. θαλάσσιος, ἁλίτης. vt Piscis marinus, Marina aqua, Ostreæ marinæ, apud Plinium lib.10. cap.6. Cicero 2. de Nat. deor. Probabile est igitur præstantem intelligentiam in syderibus esse, quæ & ætheream partem mundi incolant, & marinis terrenísque humoribus longo interuallo extenuatis aluntur. ¶ Transmarinum autem dicimus, quod trans mare est. ὑπερθαλάσσιος. vt Transmarinæ merces, & Transmarinus triumphus.

Maritimus, a, um, pen. cor. Quod mare accolit, vel quod ad mare est, vel ad mare fit. παραθαλάσσιος, παράλιος. vt Ora maritima, χώρα παραθαλάσσιος. Gens maritima, Bellum maritimum. Cicero ad Attic. libro 2, Quod extremum est, te in Arpinati videbimus, & hospitio agresti accipiemus, quia maritimum hoc contempsisti. Plautus Cist. Modò quod suasit, dissuadet: quod dissuasit, id ostentat. Maritimis moribus mecum experitur, ita meum frangit amantem animum. Id est, periculum de me facit eiusmodi, cuiusmodi marquum iactatur variis fluctibus. ¶ Accipitur etiam aliquando Maritimus, pro eo quod ex mari est, vel quod ad mare pertinet. Cic.2.d Nat. deor. Aestus maritimi multum accedentes & recedentes. Si etiam Plautus in Rudente, Fluctus maritimos dixit, pro fluctibus marinis.

MAREA, μάρεια, Lacus est Alexandriam à Meridie alluens, multis Nili fossis auctus: portum habens altero, qui ad mare est, multò vtiliorem. Alio nomine dicitur Mareotis: vt testatur Strabo lib. 17. ¶ Stephanoe item Marea oppidum est Mareotidi lacui adiacens.

MAREOTIS, idis, μαρεῶτις, Lacus in Aegypto, Alexandriam à Meridie alluens, multis Nili fossis, tum à superioribus partibus, tum à latere adauctus, portum habens nobilem, eóque qui ad mare est multò vtiliorem. Author Strabo lib.17. ¶ Mareotis præterea appellatur pars illa Libyæ, quæ est inter Cyrenaicam regionem & Aegyptum, à Ptolemæo Marmarica appellata. Eius descriptionem vide apud Plinium lib.5.cap.6. ¶ Est præterea Mareotis pars Epiri, in qua vinum optimum nascitur: vnde Mareotides viæ dictæ sunt. Virgil.2. Georg. Sunt Thasiæ vites, sunt & Mareotides albæ. Colum.lib.3.cap.2, Mareoticæ vites.

MAREOTAE, μαρεῶται, Populi sunt in ea parte Libyæ, quæ Aegypto proxima est, quæ Mareotis Plinio, Ptolemæo Marmarica appellatur. Vide Plinium lib.5.cap.6.

Marga, gæ, Genus terræ in modum cretæ albæ, qua rustici vtuntur ad agros stercorandos. Vide Plinium lib.17.cap.6.

MARGANA, æ, siue Marganæ, arum, μάργανα, ὦν μαργάνη, Oppidum Indiæ, vt ex Martiani sententia tradit Stephanus.

MARGARA, μαργάρα, Nomen fontis in agro Syracusano, apud Plinium lib.3.cap.8. quo etiam nomine dicta est vrbs in Elide: cuius meminit Stephanus.

Margarides, μαργαρίδες, Palmæ sunt à margaritis nomen trahentes, quoniam & breues, & candidæ, & rotundæ fiunt, acinis, quàm balanis si miliores. Plin. lib. 3. cap. 4.

Margarita, æ, vel Margaritum, ti. μαργαρίτης, pen. prod. & antepen. corr. Lapillus candidus est in conchis nascens, quem Romani Vniones vocant, quòd nulli duo reperiantur indiscreti. Plin. lib. 9. cap. 35, Principium ergo, culménque omnium rerum pretij margaritæ tenent. Et paulo post, Dos omnis in candore, magnitudine, orbe, læuore, ponderi, haud promptis rebus: in tantum, vt nulli duo reperiantur indiscreti. Cicero 6. Verr. Nego vllam gemmam, aut margaritam fuisse quin abstulerit. Tacitus in vita Agricol. Ferè Britannia aurum & argentum, & alia metalla gignit, & Oceanus margarita, sed fusca & liuentia. Galli sua lingua vocant, Perlam.

Margaritarij, μαργαριοπῶλαι, Negotiatores, mangonésque margaritarum apud Firmicum.

Margaritifer, a, um, adiectiuum, μαργαριτοφόρος, Quod fert margaritas. Plin. lib.32. cap. 11, Concharum genera, inter quæ & margaritiferæ cochleæ.

MARGIANA, μαργιανὴ, Regio Asiæ maioris inclytæ apricitatis (vt inquit Solinus) ambitu stadiorum mille quingentorum, difficilis aditu propter arenosas solitudines: in qua Antiochus Antiochiam extruxit: vt lib.10, & 11, scribit Strabo.

Margo, tam masculini, quàm fœminini gen. vniuscuiusque rei extremitas. σκέλος, πρόσωπον. Ouid. lib.1. Metamor. nec brachia longo Margine terrarum porrexerat Amphitrite. Iuuen. Satyr.1, Plena iam margine libri. ¶ Margines testudinis, Plin. lib.9. cap. 10, Dentes non sunt testudini, sed rostri margines acuti, superna parte inferiorem claudente pyxidum modo. Margines fluminum. Var.3. de Re rust. ca.5, Quum habeam sub oppido Casino flumen, quod per villam fluat liquidum, & altum marginibus lapideis, latum pedes LVII. ¶ Margines imperij. Plin. lib.12. cap.20, Quin & in nostro orbe seritur extremo in margine imperij, qua Rhenus alluit. Gramineus margo fontis, Ouid.3. Metamor.

Margineus, a, um, Quod est in margine: & Marginatus, a, um: vt Margina ta tabula, apud Plinii lib.35. cap.12, quæ marginem habet latissimum.

MARCVS, Fluuius Asiæ, quem Ptolemæus lib.6.cap.18, duobus fontibus ex montibus Seriphiis descendere tradit, & per Massagetas, qui Margianis vicini sunt, ac Dorbicas in Oxum amnem deferri.

MARIA, μαρία, Fœminino est à nomine Marius, & accentum in antepen. habet: nam penultimam habet correptam, quemadmodũ & Marius, Claudianus de nupt. Honorij, Præparat & pulchros Maria, sed luce minores Eligit ornatus. ¶ Pro Deipara Virgine vult Valla Mariam nominatiuo casu legi, quemadmodum Abraham, indeclinabile, & accentu in vltima. Nam apud Lucam cap.1, vbi legimus, Et nomen virginis Maria, Græca lectio habet Mariam. Hebræi verò Mariam dicunt duabus tantùm syllabis: vt in Exodo capit.15, legitur de sorore Aaronis prophetissa. Nos 3, consonantem vertimus in primam vocalem. Hæc fere Erasmus in Annot. in Lucam.

MARIABA, μαρίαβα Stephano, Metropolis Sabæorum est. Strabo lib. 16, Iuncti sunt his Sabæi, eorúmque metropolis Mariaba.

MARIAMMIA, æ, μαριαμμία, Phœnices oppidum, cuius incolæ dicuntur Mariamnitæ, Author Pausanias lib.6.

MARIANA COLONIA, Corsicæ, insulæ ciuitas, ita dicta à C. Mario septies Consule, qui eò coloniam deduxit. Autor Plinius libr.3. cap.6.

MARIANAE FOSSAE, Narbonensis prouinciæ oppidum est, quod hodie *Aquas mortuas* vocant: ita dictum à vicina fossa à C. Mario ad mare vsque ducta. Vide Ptolomæum lib.2.cap.10, Plinium libr.3.cap. 4, & Strabonem lib.4.

MARIANDYNVM, μαριανδυνία Stephano, Regio in Asia sita est, Bithyniæ contermina, vbi Hercules Cerberum canem tricipitem ad superos traxisse dicitur: quem ferunt ibi virulentam spumam in saxis euomuisse, ex qua ibi natum volunt aconitum. Eius regionis incolæ dicti sunt Mariandyni, qui olim, teste Herodoto libr.1. Crœsi regis imperio paruerunt. Horum meminit Strabo lib. 8: & Valerius Flaccus libro 4. Argonaut. Et Mariandinũm patrias petrauit ad vrbes.

MARIANVS, Ptolemæo Hispaniæ Bæticæ mons vulgo *Sierra Morena*, saltus Castulonensis.

MARICA, Dea habita fuit litoris Minturnẽsium iuxta Lyrim amnem. Horat. lib.3. Carm. Qui Formiarum mœnia dicitur princeps, & innantem Maricæ Littoribus tenuisse Lyrim. ¶ Fuit etiam Marica Fauni vxor, & regis Latini mater: vt testatur Virgilius libr.7. Aen. -rex arua Latinus, & vrbes Iam senior, longa placidas in pace regebat. Hunc Fauno & nympha genitum Laurente Marica Accipimus.

MARIDVNVM, μαρίδουνον, Britanniæ insulæ vrbs, Ptolemæo libr. 2. capite 3.

Marinus, Maritanus, Vide MARE.

MARIS, Fluuius Agathyrsorum in Istrum fluens, teste Herodoto libro quarto.

Mariscæ, Ficus grandiores, sed insipidæ, quas à Græcis βόσυκα appellari tradit Festus. Martial. libro 14, Infanti melimela dato, fatuáque mariscas. Plin. libro 15. cap. 18, Cato de ficis ferendis ita meminit, Ficos mariscas in loco cretoso, & aperto serito. Colu. lib. 10, Purpureæque chelidoniæ, pinguésque mariscæ, ¶ A fructus huius similitudine etiam Mariscæ dicuntur, tubercula vlcerosa, quæ ex præpostera libidine circa podicem nascũtur: & fortasse eadem sunt cum illis, quæ Martialis in Cæcilianum Ficos appellat. Iuuen. 2. Sat. Cædunrur tumidæ, medico ridente, mariscæ.

Mariscus, masculini generis: vel Mariscum generis neutri, Genus iunci maioris, quem ἁλίσχοινον Græci vocant, hoc est totum iuncum. Ex eo fiunt tegetes, & marinæ naſſæ: vt ait Plinius lib.21. cap.18.

Maritus, ti, Vxoris vir, à nomine Mas, maris, ἀνὴρ, ἄκοιτης. Plaut. in Cas. Quid agis tu marite, mi vir? vnde ornatu hoc aduenis? ¶ Ignara puella mariti, hoc est virgo. Horat.2. Epist.1. Iura violata mariti, Ouid.2. de Arte. Neque solùm de viro, sed de aliis quoque animantibus dicitur: vt de Gallinaceo apud Columellam lib.8. cap.15, Rarior est in his auibus, maritis bonitas, Olentis vxores mariti, hoc est carnes, Horat.1. Carm. Ode 17. ¶ Maritæ, Dicuntur mulieres nuptæ. συνοικούσαι. Ouid. lib.2. Fastor. -dura cum sorte maritæ Reddebãt vteri pignora rara sui. Transfertur etiam ad arbores vitiferas, quales sunt vlmi & populi, cæteraque id genus arbores, quibus vites applicantur, quáque suis clauiculis complectuntur. Plinius libr.14. capit.1, Iam in Campano agro populis nubũt vites, maritáque complexæ, atque per ramos earum procacibus brachiis, geniculato cursu scandentes, cacumina æquant.

Marito, tas, Viro trado, seu associo. συνοικίζω. Suetonius in Vesp. cap. 14, Vitellij hostis sui filiam splendidísimè maritauit, dotauítque etiam, & instruxit. Tacit. libr.12, Capro rursus initio, quando maritandum principibus, sanctimonia insignem. ¶ Neque solùm de hominibus, sed etiam de aliis dicitur: vt de arboribus, quæ vites sustinent. Columel. libro 3, Sexto anno, si iam videbitur firma, maritabitur hoc modo. De arbore loquitur. Et libr.4. cap.1, Et ideo maritandis arboribus nemo minorẽ bipedanea scrobem vitibus comparat. ¶ Maritari etiam dicuntur canes. Varro 2. de Rust. cap. 9, Tum enim dicuntur catulire, id est ostendere se velle maritari,

Maritalis, & hoc maritale, Columella in Proœmio libri 12, Xenophon Athenienſis eo libro P. Syluine, qui Oeconomicus inscribitur, prodidit maritale coniugium sic comparatum esse natura, &c. Capistrum maritale. Iuuen. Satyr.6, Stulta maritali iam porrigit ora capistro. Vestis maritalis. Ouid. 2. de Arte, Lusa maritali Gallica veste manus.

Maritus, a, um, adiectiuum, Idem significans quod coniugalis. Liuius libro 7, tertij bel. Pun. Vagabatur cum vno aut altero comite per maritæ domos dies noctésque. Ouid. in Epistol. Paridis ad Helenam: An

pudet, & metuis Venerem temerare maritam, Castáque legitimi fallere iura tori? ¶ Sic maritum oliuetum per translationem dixit Columella lib.3. cap.11, Rarissimum (inquit) arbustum, vel oliuetum, quod non fuerit marirum, vineis destinatur. ¶ Marita pecunia, hoc est dotalis, apud Plautũ in Epid. Pulchra ædepol dos pecunia est. P. Quæ quidem ædepol non est marita.

MARIVM, μάριον Stephano, Oppidum fuit in Cyprio insula, teste Plinio lib.5.cap.31.

MARIVS, Qui septies Romæ Consul fuit, ex municipio Aripinate humili loco fuit natus, multósque annos in villa Ciuernate vitam rusticam egit, procul ab vrbanis deliciis. Hic per ordinem primis honoribus functus, legatus Metellum in Numidia criminando, Consulatum adeptus, Iugurtham captum ante currum egit. In proximum annum Consul vltro factus, Cimbros in Gallia apud Aquas Sextias, Teutonas in Italia vicit, déque his triumphauit. Victus à Sylla Minturnis in palude latuit: inuentus, & in carcerem coniectus, immissum percussorem Gallum vultus authoritate deterruit: acceptáq; nauicula in Africam traiecit, vbi diu exulauit. Mox Cinnana dominatione reuocatus, cæsis inimicis, septimo Consulatu (vt quidam ferunt) volũtaria mortẽ decessit. Hic quum in cruribus varices haberet, præbuit varicosum crus medico secandum: & dum secaretur, neque suspirans, neque supercilia contrahens, pertulit sectionem: fixísque oculis spectauit cruciabilem curationem. Quúmque medicus alterum crus secare vellet, minimè assensum præbuit, dicens, Curationem tanto dolore dignam esse non arbitror. ¶ Habuit filium Marium nomine, qui quum esset vigintiseptem annorum, Consulatum inuasit: quem honorem mater tam immaturũ fleuit. Hic patri fœuitia simẽlis, Curiam armatus obsedit, & inimicos tracidauit: tandem & ipse crudelisimo mortis genere Catuli manibus inferias missus est.

Marianus, a, um. Cic.1. de lege Agr. Quid ergo ait Marianus Trib. pleb. qui nos Syllanos in inuidiam rapit? Proper. libr.3, Eleg.3. Aut quibus in campis Mariano prælia signo Stent.

MARMACES, μάρμακες, Populi Aethiopiæ: quorum meminit Hecatæus in descriptione Asiæ.

MARMARICA, μαρμαρική. Regio Africæ, quæ (vt Ptolemæus lib.4. scribit) ab Occasu terminatur Cyrenaica prouincia, à Septentrione Aegyptiaco pelago, ab Oriente Aegypto, à Meridie interioris Libyæ parte, quæ Aegypto contermina est. Plin. libr. 5. capit.6, Mareotidem appellat. Populos habet Adirmachidas, Marmaridas, & Mareotas.

MARMARIDAE, Populi sunt Marmaricam Libyæ regionem incolentes. Inter hos sunt Psylli, qui habent saluam præsens aduersus omnia venena remedium afferentem. Horum opera vsus est Cato, quum reliquias Pompeiani exercitus per desertam Libyæ ad Iubam regem perduceret.

MARMARIDIVS, Magi nomen apud Plinium lib. .cap.1.

Marmarites, μαρμαρίτης, Herba, à quibusdam appellatur, quam Dioscorides πανύφ: nos Fumariam, vel fumum terræ dicimus. Est autẽ ex iis nomenclaturis, quas inter notha Dioscori dis reiiciunt eruditi.

Marmaritis, pen. prod. μαρμαρῖτις, Herbæ genus, quam alio nomine Aglaophotim vocant, propter admirabilem colorem. Nascitur in marmoribus Arabiæ: qua de causa Marmaritis vocata est. Vide Plinii lib.24.cap.17.

MARMARIVM, μαρμάριον, Euboeæ insulæ oppidum: cuius incolæ dicuntur Marmarij, & Marmarini. Vnde & Apollo Marmarinus dictus, qui insigne ibi habebat templum. Stra. lib.10.

MARMAE, es, μάρμη, Oppidum Phœnices: cuius incolæ Marmæi μαρμάριοι appellantur. Stephanus.

Marmor, oris, pen. cor. μάρμαρος. Genus lapidis durissimi, & solidissimi: cuius diuersa sunt genera. ¶ Quoddam enim album, Parium dicitur à Paro insula: quale & in Liguria olim Lunensium lapicinæ dederunt. ¶ Aliud Laconicum, quod est viride, & cunctis hilarius. ¶ Aliud Luculleum, quod ferè atrum erat, quo delectatus Lucullus illi nomen indidit. ¶ Aliud Ophites, à masculis serpentum, quibus distinguitur, nomen accipit. ¶ Aliud Porphyrites, quod est rubrum candidis interuenientibus punctis, quod & Leucostictos vocatur. ¶ Basaltes ferrei coloris & duritiæ, vnde nomen mutuatur. ¶ Onychites, ex Arabiæ montibus est, ex qua vasa potoria Germaniam afferuntur. ¶ Alabastriten quoque candidum cauare solent ad myrotheca: quoniam vnguenta incorrupta seruare creditur. Sunt & alia marmoris genera, quæ breuitatis causa omitto. vide Plinium lib.36.cap.7. Templum de marmore, Virgil.4. Aeneid. Præterea fuit in tectis de marmore tem plum. Incisa notis marmora, Horat.4. Car. Ode 8. Virgil.6. Aeneid. Solido de marmore templa.

Marmoratio, onis, μαρμάρωσις, Ex marmore constructio, à Marmoro, as, quod est ex marmore construo. Apul. lib.3, Flo. Quid igitur superest ad statuæ meæ honorem? pauimenti marmoratio, nec proscenæ contabulatio, nec scenæ columnatio, sed nec culminis æris pretium, & artificis ministerium, quæ mihi ne in mediocribus quidem ciuitatibus iniquè defuere.

Marmorarius, a, atum, μαρμαρωτὸν, Quod superficiem tantùm ex marmore habet: vt Marmorata pauimenta, apud Ciceronem 2. de Leg. Varro libro 3. de Re rust. subsstantiuum vsurpauit. Intrinsecus (inquit) quasi læuissimo marmorato toti parietes, ac cameræ obliuntur, & extrinsecus circum fenestras, ne mus aut lacerta arrepere ad columbaria possit.

Marmoreus, rea, um, μαρμάρεος, μαρμάρου, Quod ex marmore est: vt Sepulchrum marmoreum, Plin. libro 13. capit. 1. Varro author est, Pitium quendam Prætura functum marmorei signi faciem habuisse propter id vitium. Cicero pro Domo sua, Columnæ marmoreæ ex ædibus meis inspectante Populo Romano ad socerum Consulis portaban

tur .Ouid.4.Metam.Marmoreum ratus esset opus. ¶ Tecta marmorea, & sola marmorea , apud Ciceronem in Para. Ceruix marmorea, hoc est candida,niuei marmoris similitudine,Virgil.4.Georg.

Marmorosus,a,um,adiectiuum, μαρμαρεοειδὴς, Quod marmoream formam,vel duritiam habet.Plin.lib.33.cap.12, Sil proprie limus est:optimum ex eo quod Atticum vocatur:Pretium in libras XXXII.Proximum marmorosum sub dimidio Attici pretio.

MARO, onis, Opifex fuit figulus,siue (vt alij putant) Magi cuiusdam viatoris mercenarius , Virgilij Latinorum poëtarum principis pater.

Maroneus,a,um, penulti,prod. Stat. libro 4. Syluarum, ¶ tenues ignauo pollice chordas Pulso, Maroneique sedens in margine templi , Sumo animum.

MARONEA, pen.prod. μαρώνεια Stephano, Ciconum ciuitas, præstantissimo vino laudata. ¶ Inde Maroneus,a,um, Tibullus ad Messalam, Victa maroneo fœdatus lumina Baccho.

MARPESVS, μάρπησσα Stephano,penult. prod. Mons in Paro insula : à quo Marpesius,sia,sium, μαρπήσιος : vt Marpesia cautes,apud Virgilium 6.Aeneid,id est Parius lapis.

MARPESSA μάρπησσα Homero , Filia Eueni, & speciosa inter paucas nympha,vxórq; Idæ,omnium illius seculi virorum formosissimi : mater Cleopatræ pulcherrimæ fœminæ,vxoris Meleagri. ¶ Hanc maritus tam teneriter fertur adamasse , vt quum eam Apollo rapere conaretur,sumpto arcu & sagittis, raptorē inuadere non dubitarit. Verùm quum eius recuperandæ spes nulla supereſſet,mater eam pro Marpessa Halcyonem nominauit , propterea quòd fatum Halcyoni simile fortita videretur.Vide Homerum 9.Iliad.

Marplacidæ, Nauigij gen.s,quo Siculi vtebantur.

Marra, Ferreum instrumẽtum,ad excidendas herbas accommodatum. Colum. libr.10,Contundat marra,vel fracti dente ligonis.Iuuen.Sat. 3,Ne marræ,& sarcula desint.

MARRVBII, Populi fuerunt Italiæ, circa Fucinum lacum habitantes, sic dicti vel à rege Marrubio, vel quòd circa mare habitent. Virgil.7. Aen.Quin & Marrubia vẽnit de gente sacerdos.

Marrubium, bij, Herba satis nota , quæ exulcerare vesicam putatur, Græci πράσιον, alij Linostrophon,quidam Philopæda , nonnulli Phiochares appellant.Plin.lib.20. cap. 12. ¶ Est & Marrubium nigrum, πράσιον μέλαν, & βαλλωτὸν à Græcis appellatum : quod & Marrubium fœtidum nonnulli nominant.

MARRVCINI, Populi Italiæ in regione Marsorum.Silius libr.8,Marrucina simul Frentanis æmula pubes.

MARS, Deus belli præses ab antiquis creditus. ἄρης. Dictus,vt ait Varr. lib.4.de Lingua Latina,quòd maribus in bello præsit:siue à Sabina dictione Mamers,quo nomine Sabini Martem dicebãt:à poëtis Mauors dicitur per epenthesim , quòd magna vertat. Hic Iouis & Iunonis filius fuisse fingitur : vel vt Ouidius fabulatur , solius Iunonis. Quum enim olim Iuno turbata,eo quòd animaduertisset Iouem maritũ percusso capite sine muliere procreasse Mineruam,'versus Oceanũ profiscereturi, vt scrutaretur quo pacto & ipsa sine viro parere posset, & in itinere fatigata,secus fores Horæ Deæ,coniugis Zephyri,consedisset, interrogata ab ea fertur quam ob causam ad Oceanum pergeret: qua cognita,facturam se voti compotem Deam pollicita est,si id Iuno Iouem celaret. Quod quum Iuno iureiurando affirmasset, mox illam Flora monuit,in campis Oleniis florem esse,quo tacto statim conciperet sine viro:id experta Iuno,concepit,& peperit filiũ,quem Martem nominauit. Hunc ferunt postea cum Venere concubuisse,eòsque Vulcani fallaciis tam obscœnè iacentes catena inuisibili ligatos , omnium deorum risui expositos fuisse : tandem Neptuno intercedente, à Vulcano solutos esse. Sororem habuit Bellonam, belli deam. Sacrum ei fecerunt lupum & picum : quos in dei huius tutela esse credi voluerunt.Salios habuit sacerdotes,de quibus infrá. ¶ Ponitur sæpissimè pro ipso bello, μιτυμνιμῶς. Virgil.Eclog.10,Nunc insanus amor duri me Martis in armis Tela inter media,atque aduersos detinet hostes. Liui.lib.1.ab Vrb. cond. Aliquandiu ibi Marte incerto,varia victoria pugnatum fuit. ¶ Est etiam Mars planetæ nomen quatuor & viginti mensibus,& sex diebus orbem lustrans. ¶ Marte nostro aliquid dicimur facere,quoties aliquid nostro ingenio nullius adiuti auxilio conficimus. ὑπὸ θεοῦτος. Cic.3. Offic.Hanc igitur partem relictam explebimus,nullis adminiculis,sed vt dicitur,nostro Marte. ¶ Mors communis dicitur,quòd incertus ac varius belli euentus sit.Cic.11.Philip. Sed vt cõcedam incertos esse exitus belli,Martem communem,tamen pro libertate vitæ,periculo decernendum.

Martius, a, um, Quod ad Martem pertinet. ὁ τῦ ἄρεως. vt Martia auis, Marti dicata. Ouidius Fastor.5, Martia picus auis gemino pro stipite pugnat. ¶ Interdum etiam Martium dicitur , quod ad bellum pertinet : vt Martia arma. Augustin.libro 3. de Ciuitate Dei,Nullo Martio impetu territi sedarentur inimici. ¶ Interdum bellicosum : vt Martius populus. ¶ Martius campus,Planities quædam fuit in agro Romano,inter Tyberim,& antiquam vrbem sita:hodie vrbis pars:ita dictus, quòd Tarquinio in exilium acto (cuius hic erat) Marti fuerit consecratus. ἄρειος πάιδιον. Liu.lib.2.ab Vrb.Ager Tarquiniorum,qui inter vrbem & Tyberim erat,cõsecratus Marti, Martius deinde campus fuit. ¶ Martius mensis , μάρτιος, μουνυχιών. Primus olim anni mensis apud Romanos,quem Romulus genitori suo dicauit. Ouid. 3. Fastor.A te principium Romano ducimus anno,Primus de patrio nomine mensis erit.

Martigenus, a, um, adiectiuum, Marte genitus, ἀρειγενὴς. Plaut.in Amphit.Martigenam ille aggressus beluam magnus Europæ quæstor,anguineo Repentè hostes peperit seminio.

Martialis,& hoc,le,ἀρεῖος, Quod est natum sub Marte stella,vel qui Martj seruit,Cicero pro Aul.Cluen. Martiales quidam Latini appellabantur,ministri publici Martis atque ei deo veteribus institutis , religionibúsque Larinatium consecrati. ¶ Martialis verò subſtantiuum est nomen Poëtæ proprium,qui Epigrammatum festiuitate Epigrammatici nomen promeruit.

MARSI, orum, μαρσοὶ Stephano, Populi Italiæ Picentibus, Aequiculanis, & Samnitibus finitimi,à Marso Circes filio orti,qui saliua sua serpentum morsibus medebantur.Vide Plinium libro 7.cap.2. Quinetiã regio ipsa eodem nomine effertur. Cicer. pro Domo sua , Is in Marsis natus est. ¶ Sunt & Marsi Scythiæ populi apud Herodotum libro 4. ¶ A Marsis fit Marsicus,a,um: vt Marsicũ bellum, quod Romani cum Marsis gesserunt.

MARSVS, Circes filius , qui Marsorum genti in Italia nomen dedit, vt testatur Plinius lib.7.cap.2.

MARSPITER, pen.corr.Mars pater: ἄρης : sicut Iupiter,& Iouis pater, vt Iouis sit nominatiuus , hoc est ipse Iupiter,& ipse Mars. Gell.libro 5.cap.12.

Marsupium,pij, μαρσύπιον, Sacculus nummorum. Cato de liberis,Et, quod perspicuum est, maiorem curam habere marsupij nostri, quàm vitæ nostræ. Plaut.Amph. Vt bene nummatum seruaretur marsupium. Varro 3. de Re rustic.cap.17.Magis ad oculos pertinent,quàm ad vesicam:& potius marsupium domini exinaniunt,quàm replent.

MARSYAS, μαρσύας, Tibicen fuit è Phrygia ea temeritate , vt ipsum etiam Phœbum ad cantus certamen auderet prouocare:à quo victus, & excoriatus est.Vide fabulam apud Ouidium libr.6.Fastor. ¶ Est & Marsyas,siue Marsya, Asiæ minoris fluuius, Apamiam alluens : quem Poëtæ fabulantur ortum esse ex Nympharum , & Satyrorum lachrymis,Marsyam deflentium.Ouid.6.Metamor.

Illum ruricolæ,syluarum numina,Fauni,
Et Satyri fratres,& tunc quoque clarus Olympus,
Et Nymphæ flerunt,& quisquis montibus illis
Lanigerósque greges,armentáque bucera pauit.
Fertilis immaduit,madefactáque terra caducas
Concepit lachrymas,ac venis perbibit imis.
Quas vbi fecit aquas, vacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis decliuibus æquor,
Marsia nomen habet,Phrygiæ liquidissimus amnis.

MARSYA,æ, μαρσύα, Oppidum Phœnices:vnde Marsyeni.Stephanus.

MARSYAS, Periandri filius,Pellæus historicus, nutritus vnà cum Alexandro Magno:scripsit res Macedonicas libris decẽ à primo rege vsq; ad Alexandrum. Item de rebus Atticis libros duodecim. ¶ Marsyas Philippeus historicus superiore recentior. ¶ Marsyas Tabenus , qui scripsit de Tranquillitate libros duodecim : fabulosa libris septem,& quædam alia de patria sua.Author Suidas.

Martes,tis, Fera exigua,ex genere mustellarum:cuius pellis summo habetur in pretio.Mart.lib.10,Venator capta marte superbus adest.

MARTIA, Catonis Vticẽsis vxor fuit,quam postea,quum ex ea aliquot liberos sustulisset,Hortensio amico concessit : eó que mortuo sub initium bellorum ciuilium eam reduxit. Qua in re Cato maleuolorum reprehensione non caruit,qui vacuam & pauperem eam dimissam esse calumniabantur,vt postea Hortensij testamento locupletatam reciperet.Author Plutarchus in Vita Catonis.

MARTIA AQVA, Quæ & Aufeia,omnium toto orbe aquarũ clarissima fuit, à nono lapide structis fornicibus in vrbem perducta:ita dicta ab Anco Martio Romanorum rege,qui eam primus in vrbem ducere auspicatus est. Vide suprà in dictione AVFEIA, & apud Plinium lib.31.cap.3.

MARTION, Smyrnæus medicus,de quo scribit Plinius lib.28. capit.4, Martion Smyrnæus,qui de simplicibus affectibus scripsit, rumpi scolopendras marinas sputo tradit:item rubetas,aliásque ranas.

MARTIVS, Substantiuum cognomen fuit Anci, quarti Romanorũ regis,qui Numæ Pompilij nepos fuit, æquitate & religione auo similis. Latinos bello domuit , & Auentinum Ianiculúmque montes vrbi addidit:noua mœnia oppido circundedit:syluas ad vsum nauium publi cauit:salinarum vectigal instituit:carcerẽ primus ædificauit : Ostiam Coloniam maritimis cõmeatibus opportunam in ostio Tyberis deduxit.Author Liuius lib.1.ab Vrbe.

Martyr,yris,penul.gen.corr. μάρτυς, à Græcis dicitur,quem nos testem vocamus. Quo factum est, vt qui sanguinis sui pignore Christo diuinitatis testimonium dederunt,Martyres vocẽtur. ¶ Hinc martyrium μαρτύριον, testimonium.

MARVLLVS, Tribunus plebis cum Flauio , coronas Cæsaris Dictatoris statuis detraxit,eósque qui primi Cæsarem tegem salutauerant,in vincula duci iussit. Quemobrem Cæsar Marullum magistratu priuauit. Author Plutarchus in Cæsare. ¶ Marullus item poeta mimographus sub Antonino principe , apud Spartianum. ¶ Pomponius item Marullus Grammaticus Romæ profitebatur,sermonis Latini exactor molestissimus,quum ex oratione Tiberium reprehendisset,affirmante Attcio Capitone & esse illud Latinum,& si non esset, futurum certè. Iam inde mentitur (inquit) Capito : tu enim Cæsar ciuitatem dare potes hominibus, verba non potes. Pugilem, olim fuisse Asinius Gallus hoc in eum epigrammate ostẽdit,

Qui caput ad læuam dicit,glossemata nobis.
Præcipit:os nullum,vel potius pugilis.

Marum, μάρον Dioscoridi,Herba est surculosa, flore origani,sed odoratiore,foliisque multò candidioribus:quæ circa Magnesiam & Tralleis copiosa gignitur. Plinius quoque lib.12.cap.2.4.in Aegypto marũ nasci tradit,sed peius,quàm Lydium,maioribus foliis ac variis.

MARVS, (quod hîc pro nomine montis perperam legebatur) vide TMARVS.

Mas, maris, masculini gen.Sexus vocabulum est, fœminæ appellationi oppositum. ἄῤῥην, ἄρσην. Cic.1.de Nat.deor.Bestiæ aliæ mares,aliæ fœminæ sunt.Liu.8.bel.Pun. Cære porcus biceps, & agnus mas,idẽque fœmina. Colum.lib.8.capit.2, Contumax ad concubitum dedignatur gallina admittere marem.Var.3. de Re rust. cap.12, Quis item nescit, paucos silepores mares in fœminas intromiserit , breui tempore fore vt impleatur leporarium? Colum.libr.6.cap.24.Mense Iulio fœminæ maribus plerunque permittendæ.

Masculesco,is,ere,Est masculum fieri. ἀῤῥωδέω.Plin.lib.18.cap.13.de rapis & napis loquens,Genera eorum duo prima fecere,masculinum,fœmininúmque:& ea serendi modo ex eodem semine.Densiore enim satu masculescere,hoc est ex fœminis masculos fieri.

Masculo, las, Masculum animum induo , firmo, roboro, ἀῤῥενόω. A quo Commasculo.Apuleius 2.de Asino,His cognitis,animum meum commasculaui.

Masculetum,ti,Locus in quo plantæ vinearũ masculæ consitæ sunt. Plantæ autem masculæ sunt,quæ non subiguntur, vt palmites alios emittant:sed altius crescunt,& in altum attolli permittuntur.Plin.libr.17. cap. 22, Nec veterem placet palmitem in longum, & ad quartum vsq; pedamentum emitti:quod alij Dracones,alij Iuniculos vocant, vt faciant quæ Masculeta appellant.

Masculus,li.subſtantiuum , diminutiuum est à Mas. ἀνδρεῖον. Plaut. in Cistel.Bona fœmina, & malus masculus hic te volunt. ¶ Aliquando adiectiuum est, idem significans quod masculinus , vt Mascula facies. ἀῤῥενωπία. Mascula Sappho,dicta est ab Horatio lib.1. Epist. eo quòd tribas esset , & in portentoso mulierum concubitu viri vice fungeretur. ¶ Mascula proles,Hor.3. Carm.6, Sed rusticorum mascula militi proles , Sabellis docta ligonibus Versare legibus. ¶ Aliquando accipitur pro forti , & vehementi , & quod virum decet.Sic mascula bilis dicitur à Persio 5,Satyr. -calido sub pectore mascula bilis Intumuit. Plin.lib.12. cap. 14, quandam thuris speciem Thus masculum appellat,ad differentiam fœminini. Idcirco autem thus masculum quidam dici putant,quòd testium speciem habeat.

Masculinus, na, num. ἀῤῥενικὸς. vt Masculinum genus,quod masculũ est, Plin.lib.18. cap.13, Genera eorum Græci duo prima facere, masculinũ fœmininúmque,& ea serendi modo ex eodem semine.

MASARIS, μάσαρις , Bacchi cognomen apud Caras : de cuius origine sic fabulantur : in comitatu Rheæ, cui Iupiter Bacchum alendum commiserat , mulierem fuisse , cui nomen erat Mâ : quam quum Iunone rogasset cuius is esset puer , ἄρης, hoc est Martis , illa respondit. Qua voce à vulgo excepta,Bacchus deinceps Masaris dictus est , quasi ἔμ μανίᾳ ἄρης.

MASDORANI, Asiæ populi, iuxta Parthiam, & Carmaniam defertam incolentes. Horum meminit Ptolemæus lib.6.cap.17.

MASDORANVS, Mons Asiæ, qui Parthiam ad Orientem ab Asia dirimit.Author Ptolemæus lib.6.cap.5.

MASINISSA , Numidarum rex fuit , acerrimus primùm nominis Romani hostis, postea verò fidelissimus socius. Hic ad extremam vsque senectam mira valetudinis prosperitate , vegetóque corporis robore vsus est,adeò vt nonagesimo ætatis anno filium genuerit,itéq; quanuis prolixum faciens,equum nunquam ascenderit.Ouid.6.Fast.Postera lux melior, superat Masinissa Syphacem. De hoc multa Liuius libr. 3.bel.Punici.

MASIVS, μάσιον Stephano, Gordyæorum montiũ pars est, supra Nisibim,vbi Armenia dirimitur à Mesopotamia. Author Strabo lib.11.

Maspetum, ti.pen.corr. μάσπιον Dioscoridi,Caulis est laserpitij, ferulæ similis.Plinius autem libr.19.capit.3.folia laserpitij hoc nomine tradit appellari.

MASPII, μάσπιοι, Gens Persica,apud Stephanum.

MASSA, Libyæ fluuius Ptolomæo.

Massa, sæ, μᾶζα, Farina omnis macerata, & aqua subacta, quam Galli sua lingua Pastam vocant. ¶ Significat etiam quecquid densum est, spissúmve ad similitudinem farinæ subactæ:vt Massa auri,Massa ferri, hoc est pila,& veluti moles.Colum.lib.12.cap.5,Quidam ferri massas exurunt,ita vt ignis speciem habeant.Virg.1.Georg.Massam picis vrbe reportat.

Massula,æiùs diminutiuũ est.Colum.libr.12.cap.58, Post hæc complures ex ea massulæ fiunt,& ita per latera scriæ in mustum demittuntur,&c.

MASSAGA, μάσσακα, Stephano, Indorum oppidum est,apud Arrianũ.

MASSAESYLIA, μασσαισυλία, siue , vt apud Stephanum & Strabonem legitur, μασσαισυλίαι vnico σ, Africæ regio , à Mauris Mulucha fluuio (quem Strabo Molochat appellat) dirempta.Vide Strabonem lib.17, & Plinium lib.5.cap.2. ¶ Huius regionis populi Massæsyli vocati fuerunt,quos Plinius testatur sua ætate extinctos fuisse,regionémque eorum à Getulis fuisse occupatam.

MASSAGETAE, μασσαγέται, Populi Scythici in Asia vltra mare Caspium : qui quum per deserta discurrunt , equorum suorum sanguinem cum lacte bibunt. Apud hos senio confecti, in frusta cæduntur, admistíque ouillis carnibus à suis eduntur : qui verò morbo interiunt,feris deuorandi obiiciuntur.Infestissimi sunt hospitibus, neque cum vicinis populis vllam seruant amicitiam,aut fidem. Vxores habent communes , cum quibus etiam in publico coire non verentur. Solem præcipuè venerantur,cui & equum immolant:cæteros deos habent neglectui.Vide Strabonem libr.11. & Herodotum libro 5. Stat.in Achilleide, Lactea Massagetæ veluti qui pocula fusant Sanguine puniceo, &c. ¶ Nominatiuus singularis est Massagera , vel Massagetes. Luc. libro 3, Longáque Sarmatici soluens iciunia belli Massagetes, quo fugit equo.

Massaris, Vua est, quæ ex vite syluestri cum flore in Africa decerpitur: medicinæ tantùm,& odoramentis idonea.Vide Plinium lib. 12. capit. vlt.& in Proœmio libri 23.

MASSIA, μασσία Stephano,Oppidum Hispaniæ vlterioris, non procul à Tarteſſo,circa quod lateres fiebant ex terra pumicosa,qui siccati nõ mergebantur in aqua.Vide Plinium lib.35.cap.14.

MASSICVS, penul. cor.Mons Campaniæ,optimi vini ferax. Silius libr. 7,Massicus vuiferis addebat nomina glebis. ¶ Hinc Massicum vinũ, inter Campana vina olim laudatissimum.Plin.libro 14.capit.6, Certant Massica æquè ex monte Gaurano , Puteolos Baiásque spectantia, Horat.lib.1.Car.Est qui nec veteris pocula Massici spernit. Docet Seruius,Massicus in plurali facere Massica. Virg. libr.7, · vertunt fœlicia Baccho Massica.

MASSILIA, μασσαλία , Vrbs in Narbonensi prouincia Macedonibus Astyage, Hebræis verò Sedechia imperante condita , circa secundã & quadragesimã Olympiadẽ,annis antè quàm Virgo pareret DCXIII: post obitum Dauid regis annis CCCLXXXIIII. Diruta deinde, à Phocensibus instaurata est , qui Cyri tyrannidem fugientes , destituta Græcia in hunc sinum nauigarunt. Olim Massiliæ studia ingenuarum doctrinarum adeò floruerunt , vt Romani pro Attica peregrinatione Massilioticum peterent gymnasium ad disciplinas capessendas.Plaut. in Casin. Massilienses mores,tanquam optimos, & probatissimos dixit.Vbi (inquit) tu es, qui colere mores Massilienses postulas. Massilienſium mores & instituta summis laudibus extollit Cicero , cum alibi sæpe, tum præcipuè in Oratione pro L.Flacco : cuius hæc sunt verba , Neque verò te Massilia , prætereo , quæ L. Flaccum militem quæstorem cognouisti : cuius ego ciuitatis disciplinam atque grauitatem,non solùm Græciæ , sed haud scio an cunctis gentibus anteponendam iure dicam.Quæ tam procul à Græcorum omnium regionibus,disciplinis, linguísque diuisa, quum in vltimis terris cincta Gallorum gentibus, Barbariæ fluctibus alluatur : sic optimatum consilio gubernatur , vt omnes eius instituta laudare facilius possint , quàm æmulari. Inclyta autem fuisse clarissimo gymnasio in Agricolæ vitã Tacitus quoque testatur, quum socerum scribit Agricolam statim paruulum sedem ac magistram studiorum Massiliam habuisse , locum Græca comitate & prouinciali parsimonia mistum ac bene compositum. Lege Strabonem libro 4. De eius veteribus institutis multa Valerius libro 2. De origine verò & primis initiis non pauca Iustinus lib.43.Hæc vini optimi ferax fuit:vnde Martialis lib.13. Tu me Massiliæ ponere vina putes. ¶ A Massilia fiunt Massilienſis, Massilianus, Massilioticus. μασσαλιώτης , μασσαλιώτης. Vnde Massilienses viri , Massiliana vina , & Massilioticum ostium Rhodani, quod Massiliæ proximum est.Plinius libro 3. cap.4, Libyca appellantur duo Rhodani ora modica : ex his alterum Hispanienſe, alterum Metapinum : tertium, idémque amplissimum,Massilioticum.

MASSYLI, pen.prod. μασσύλαι Stephano, Populi Africæ, Cæsariẽsi Mauritaniæ,& Massæsylis proximi. Hi neque frænis,neque ephippiis vtuntur,sola contenti virga,qua equos regunt.

Massylius,a,um,adiectiuum.Virgil.4,Aeneid.Hinc mihi Massylę gentis monstrata sacerdos.

Massylius,a,um,Lucanus lib.4, Et gens quæ nudo resident Massylia dorso Ora leui flectit frænorum nescia virga.

Massylæus,a,um.Martia.lib.9.Et Massylæum virga gubernat equum.

MASTAVRA, μάσταυρα, Lydiæ ciuitas:ita dicta,quòd in ea Rheæ,Bacchi nutrici,(quę Mâ Lydis appellatur)taurus soleat immolari.Vide suprà in dictione MA. Huius incolæ dicti sunt Mastaurenses, μασταυρῆται, ὁ μασταυρίτης. Stephano,quorum meminit Plin.lib.5.cap.29.

Mastiche, es,pen.cor. cum aspiratione in vltima syllaba, μαστίχη Dioscoridi:teste Plinio libr.12.cap.17,lachryma est,quam lentiscus arbor, gummi modo sudat.

Mastix, igis,penult.obliquorum prod. μάστιξ, Scutica,seu flagrum,quo mancipia cæduntur : é Græco verbo μαστιγῶ, flagris cædo. ¶ Inde Homeromastix appellatus est Zoilus ille Homeri calumniator : de quo vide infra in dictione Zoilus.

Mastigophorus , μαστιγοφόρος , Dicebatur seruus flagelliser , qui scilicet agonothetas in sacris certaminibus comitabatur,virgas præferens,ad submouendam turbam,& cohibendas seditiones.Budæus.

Mastigia,antepen.prod.μαστιγίαι,Dici potest verbero,hoc est verberibus dignus.Plaut. Crucior lapidem non habere,vt illi mastigiæ cerebrum excutiam.

Mastigæus,gei,Idem quod Mastigia.Plaut.in Trinum.Aggrediundus est hic homo mastigeus.

Mastruca , Vestis genus , qua Sardi vtebantur. Cicero pro Scaure, Quem purpura regalis non commouit , eum Sardorum mastruca mutauit.

Mastrucatus , Qui mastruca vtitur. Idem de Prouinciis Consularibus, Res in Sardinia cum mastrucatis latrunculis à Proprætore vnà cohorte auxiliaria gesta.

Mastus, μαστὸς. Latinè mamma, & propriè animalium est. Per translationem tamen Masti etiam appellantur tubuli mammati in fontibus, & aqueductibus , quos Latinorum nonnulli Mammas , Varro etiam Papillas vocat.Vitruu.lib. 7. Athenis (inquit) ex huiusmodi locis & fontibus masti vsque ad Portũ Piræum ducti sunt salientes. A Cassiodoro etiam Vbera appellantur,Quãro (inquit) pulchrius est Claudiam aquam per tot sicca montium iuga lauacris , & domibus liquores purisſimos fistularum vberibus immisisse.Plinius lib.26.capit.15, herbam etiam eius nominis esse dicit , quæ potui indita , pilos mammarum è partu nascentium aufert.

MASSVRIVS, μασσούριος, Eques Romanus fuit tempore Tiberij , Iureconsultus non incelebris,qui publicè de iure rescripsit.

Mataeotechnia, ματαιοτεχνία, Superuacua artis imitatio,& vanitas artis dicitur , quæ scilicet artifici nihil affert cõmodi. Eiusmodi fuit ars eius , qui ciceris grana ex spatio satis longinquo in acum sine frustra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tione inficiebat, μάτταυ enim vanum dicitur, ταχυπ' ara.
MATAVRVS, μάτταυρ, Siciliæ oppidum, Locrorum opus: cuius incolæ dicuntur Mataurini. Steph.
Matella, Matellio, vide MATVLA.
Mateola, apud Plinium, & Catonem, Genus est sarculi. Caro de Re rust. cap. 46, Quum taleam demittes, pede tātùm opprimito: si parum descendit, malleolo aut mateola adigito: cauetóque ne librum scindas, quum adiges.
Mater, huius matris, Notæ significationis nomen est, à Græco μήτηρ. Cicer. pro A. Cluen. Nam Sassia mater huius Habiti (mater enim à mē nominis causa, tametsi in hunc hostili odio & crudelitate est, mater inquam appellabitur: neque vnquam ita de suo scelere & immanitate audiet, vt naturæ nomen amittat.) Virgil. 8. Eclo. - crudelis tu quoq; mater. Carentes matre priuigni, Hor. 3. Carm. Ode 24. ¶Ali quando tamen pro nutrice ponitur. Plautus vtranque significationem complexus est, Ita forma simili pueri, vt mater sua. Nō internosse posset, quæ mammam dabat: Neque adeò mater ipsa, quæ illos peperer at. ¶Sumitur etiam hoc nomen latius, vt & de brutis animantibus dicatur, quæ fœtum ediderūt. Mater, inquit Nonius, quæ quoduis animal partu edit. Virgil. 3. Georg. - excretos prohibent à matribus hœdos. ¶Mater mellis, apis. Varro 2. de Re rustic. cap. 5, Denique ex hoc putrefacto nasci dulcissimas apes, mellis matres. ¶Transfertur & ad arbores, quæ matres dicuntur respectu propaginum, quæ ex ipsis nascuntur. Plinius lib. 12. cap. 5, Superiores eiusdē rami in excelsum emicant, syluosa multitudine, vasto matris corpore. ¶Luxuries auaritiæ mater. Cicero 2. de Orat. ¶Sapientia omnium bonarum rerum mater. Idem 2. de Legibus.
Matercula, æ, diminutiuū à mater. Cic. pro Flac. Nunc denique matercula suę festiuus filius, aniculæ minimè suspiciosæ purgat se per epistolam. Horat. 1. Epist. 7. Dum pueris omnis pater & matercula pallet.
Maternus, a, um, Quod matris est. μητρικός. vt Maternus paternúsq; sanguis, Cic. pro Rosc. Ameri. Idem pro Cluen. Nomē amantius indulgen tiúsque maternum. Ouid. 3. Metam. - maternáque tempora complet. Virgil. 4. Aen. Materno veniens ab auo Cyllenia proles. Vbera materna, Stat. 1. Theb. Maternus animus, Terent. in Heaut. Res maternæ atque paternæ absumptæ, Horatius 1. Epist. 16.
Materfamiliās, Vxoris species est. δικοδεσποινα. Non enim quæuis vxor statim materfamiliās est, sed ea sola quæ in mariti manu mancipióq; est, aut in eius, in cuius manu, mancipióq; est maritus: ita dicta, quoniam non in matrimonium tantùm, sed in familiam quoque mariti, & in sui hæredis locum venit. Festus dicit, non antè matrem familiæ dici, quàm vir eius paterfamiliās appelletur: nec posse hoc nomine plures in vna familia appellari, sed vnam tantùm matremfamiliās dici. Vlpian. l. pronunciatum. ff. de Verb. signifi. aliter hoc nomen interpretatur. Matremfamiliās (inquit) accipere debemus eam, quæ non inhoneste, sed honeste, & cum dignitate vixit. Matrem enim familiās à cæteris fœminis mores discernunt, atque separant: proinde nihil interest nupta sit, an vidua: ingenua, an libertina. Nam neque nuptiæ, neque natales faciunt matremfamiliās, sed boni mores. Liu. 4. bel. Mace. Et quum tibi viro liceat purpura in veste stragula vti, matremfamiliās tuam purpureum amiculum habere non fines? ¶Iusta materfamiliās, & Pellex, contraria. Liu. 9. bel. Maced. Hunc iusta matrēfamiliās, illum pollice ortum esse. Vide hac de re plura apud Gellium libro 18. capit. 6, & apud Boëthium Comment. 3. in Topica Ciceronis. Porrò quod ad vocis huius compositionem attiner, Familiās, antiquus est genitiuus, Græcorum imitatione formatus: qui genitiuum fœminorū in a, purum desinentium, mittunt in as.
Mater magna, Dicebatur Tellus, deorum (vt vetustas credidit) omnium mater, à Græcis Cybele dicta: cui sus prægnans mactabatur, quæ hostia est propria terræ. κυΐλη. Dicitur & Mater alma, quòd omnia alat. ¶Item mater Deūm, quòd omnia generet. ¶Vocatur item Mater Phrygia, à monte Phrygiæ, quem plurali numero Dindyma vocant.
Mater matrima, Illa quæ quum mater fit, adhuc habet matrem viuentē. Vide infrà in dictione MATRIMVS.
Mater Matuta, Aurora dicitur, quam antiqui, teste Festo, ita appellarunt à venusto nomine Manum, quod illis bonum significabat. λιμοδία, Hanc Poëtæ fingunt fuisse Ino Cadmi filiam, quæ Athamantis furorem metuens, vnà cùm Melicerta filio sese in mari præcipitauit: qui quum nusquam conspicerētur, in marinos deos mutati credebantur: atque ipsa quidem à Græcis λιμοδία, & à nostris Mater Matuta: Melicertes autem ab illis παλάμων, & à Latinis Portunus appellatus est. Cicer. 1. Tuscul. Ino Cadmi filia λιμοδία nominata à Græcis, Matuta habetur à nostris.
Matertera, Matris soror, quasi mater altera, inquit Festus. μητραδελφη. Cicer. 2. de Orat. Quo cum nostra erat matertera, &c. Idem 1. de Diuina. Puellam defatigatam petiisse à matertera, vt sibi concederet paulisper, vt in eius sella requiesceret. Ouid. 1. Metamor. - tu tantùm fida sororī Esse velis, prolisque meæ matertera dici.
Matralia, Matris Matutæ festa, tertio Nonas Iunij celebrari solita. μητρῶα. Ouid. lib. 6. Fast. Ite bonæ matres, vestrum Matralia festum, Flauaque Thebanæ redditelibadeæ.
Matrona, æ, Dicitur, inquit Gellius lib. 18. capit. 6, quæ in matrimonium cum viro conuenit, vt in eo maneat, etiam si liberi adhuc non sunt suscepti. δικοδεσποινα, Quippe appellationem habet à matris nomine, non iam adepto, sed cum spe & omine mox adipiscendi. Vnde ipsum quoque Matrimonium vocatum est, quoniam ea vir & vxor coniunguntur, vt illa mater fiat. Plaut. Cas. Non matronarum officiū est, sed meretricum, Viris alienis, mi vir, subblandirier. Cicer. 3. de Nat. deo. Natio quoq; dea putanda est: quæ quia partus matronarum tueatur, à nascētibus Natio nominata est. Ouid. 2. Metamor. Seuerat hoc olim magni matrona Tonantis. ¶Distinguitur autem Matrona à Matrefamiliās, quòd Materfamiliās dicatur, quæ per coemptionē in manum mancipiúmque viri conuēnit, & in sui hæredis locum: viróque intestato, veluti filia, succedit. Matrona autē, quæ & vxor vsu dicebatur, quæ in lecti tantùm consortium veniebat, non etiam bonorum. Vide Boëthium in Top. Ciceronis.
Matronalis, & hoc le, adiectiuum, apud Liuium 4. belli Maced. Matronale decus apud Columellam libr. 12. in Proœ. Matronalis labor, qui matronæ est. Matronales genæ, Ouid. 2. Fast. de Lucretia, Quæque poterit narrat: restabant vltima, fleuit. Et matronales erubuere genæ.
MATRONA, pen. cor. Nomen est fluuij Campaniam Galliarum alluentis: de quo sic Ausonius in Mos. Non tibi se Liger anteferet, non Axona præceps, Matrona non Gallos Belgósque interfita fines.
Matronalia, Qui erant dies Matronis festi, quibus viri pro conseruatione coniugij diis supplicabant.
Matricida, æ, Qui matrem occidit: vnde Matricidium, actus ipse, hoc est matris occisio. μητροκτόνος, μητροκτόνια. Cicer. ad Quint. Frat. libr. 1, Quem scribis certissimum matricidam. Idem 1. de Inuen. Orestes si accusetur matricidij, &c,
Matrimonium. nij, Est maris & fœminæ coniugatio. συζυγία, γαμηγαμία. Cic. 5. Verr. Vectius affinis, cuius sororem habes in matrimonio. Cic. pro Cluen. Sassiam in matrimonium ducere cupiuit. Idem, Quæ nuptiæ non diuturnæ fuerunt: erant enim non matrimonij dignitate, sed sceleris societate cōiunctæ. Idem 2. Philip. Curio te à meretricio quæstu abduci, & tanquam stolam dedisse tin matrimonio stabili, & certo collocauit.
Matrimoniale, est adiectiuum, Quod ad matrimonium pertinet. γαμικόν. August. libro 13. Ciuit. Quid concubitus coniugalis, qui secundum matrimonialium præscripta tabularum procreandorum sit causa liberorum?
Matruelis, Dicitur qui ex matris meæ fratre prognatus est. Vlpian. l. 1. ad Legem Pomp. de Parricidiis.
Matrescere, Est matri similem fieri. μητρώδεσθαι. Pacu. Vtinam nunc matrescam ingenio, vt meum patrem vlciscicqueam. Nonius.
Matrimus, mi penul. corr. Qui matrem adhuc habet superstitem. Cicer. de Arusp. respon. Si puer ille patrimus, ac matrimus terram non tenuit. Reliqua vide infrà in dictione Patrimus, & suprà, MATER-MATRIMA.
Matrix, cis, Fœmina, quæ fœtus gratia tenetur. μήτρα. Colum. Sint ergo matrices robusti corporis, quadratæ, pectorosæ, magnis capitibus. Idem libro 7. capit. 3, Vt eadem ratione matrices incantur. ¶Medici tamen accipiunt Matricem pro vtriculo, qui in fœminis iunctus est vesicæ, ad recipiendum semen, & continendum fœtum accommodatus. Vide Gellium libro 12. capit. 7. ¶Matricem arborem dixit Suetonius in Augusto, ex qua stolones succreuerunt. Ex ea arbore, inquit, continuò nata soboles, adeò paucis diebus adoleuit, vt non æquipararet modò matricem, verumetiam obtegeret. Matrix autem arboris appellatur, quod in medio ligni vel caudicis tertium à cortice continetur, à nonnullis Cor, ab aliis Medulla dicitur, à Theophrasto μήτρα. Vide Ruellium lib. 1. cap. 2.
Materia, riæ, seu Materies, ei, Est ex qua aliquid fit. ὕλη. vt Materia libri, membrana est, & atramentum. Ouidius 2. Metamor. Regia Solis erat sublimibus alta columnis, Clara micante auro, &c. Et paulò post, Materiam superabat opus: nam Mulciber illic Aequora cæperat medias cingentia terras, &c. ¶Rudis materia, apud Lucanum libro 2, id est, primum chaos: Siue parens rerum, quum primùm informia regna, Materiámque rudem flamma cedente recepit, &c. ¶Materia domus, calx, lapides, ligna, saxa, tegulæ: quanquam materiæ appellatione peculiariter intelligantur ligna, quæ edificiis apta sunt. Liuius, Multam materiam ceciderat miles. Quintil. libro 7. cap. 1, Opera extruentibus satis non est, saxa, & materiam, & cætera ædificanti congerere vtilia, nisi disponendis eis, collocandísque artificium manus exhibeatur. Colum. lib. 3, vocat materiam ligoum, quod est intra corticem. Quasi cuneum ferreum (inquit) vel ossium inter corticem & materiam lene demittito, ne lædas, aut rumpas corticem. Idem lib. 5. cap. 6, Materiam vocat palmitem, qui de nouello nascitur: & in tenero alligatus dependet. ¶Materies de equis etiam dicitur. Colum. lib. 6. cap. 2. 7, Equinum pecus tripartitò diuiditur: est enim generosa materies quæ circo sacrísque certaminibus equos præbet. ¶Accipitur etiā Materia pro argumento libri: Græci ὑπόθεσιν vocant. Horat. de Arte Poët. Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam Viribus. Suetonius de Cla. Grammar. Ad exercitanda discentium ingenia, æquales inter se committere solebat, proposita non solùm materia quam scriberent: sed & præmium, quod victor auferret. Cic. ad Att. libr. 2, Quòd me, vt scribam aliquid, hortaris. Crescit mihi quidem materies, vt dicis, sed tota res etiam nunc fluctuat, &c.
Materiale, Quod est materiæ. ὑλικός. μέρος ἀγωνίσ. à quo Materialiter, πυκνωτῶς, aduerbium. Vnde materialiter aliquid sumi dicitur, quum non forma rei, sed materia significatur.
Materiarius, rij, Dicitur qui materiam ad ædificia suppeditat, ὑλοτόμος, à materia, cuius nomine ligna ad fulciendum, ædificandúmque necessaria, idoneáve significantur. Plaut. in Milit. Adsunt fabri, architecti; eam quidem ad rem haud imperiti. A. Si non nos materiarius remoratur, quo quidem opus est, Noui indolem nostri ingenij, citò erit parata nauis.
Materiarius: adiectiuum: vt Materiarius faber, Faber lignarius: & Materiaria fabrica, lignaria. Plin. lib. 7. cap. 56, Fabricam materiariam Dædalus, & in ea serram, asciam, &c. inuenit.
Materior, aris, Deponens, verbum est castrense ea forma dictum, qua.

Lignor. ὑλοτομῶ. ¶Est autem Materior idem quod materiam cædo. Proprie enim milites materiari dicuntur, quum materiam cædunt ad conficiendum vallum. Cæsar 7. bel. Gal. erat eo tempore & materiari, & frumentari, & tantas munitiones fieri necesse.
Materiatus, a, um, adiectiuum, Quod ex materia confectum est. Sic Cicero lib. 3. Offic. vocat ædes malè materiatas, quæ ex mala, & improba materia sunt confectæ.
Materiatio, & Materiatura, verbalia esse videntur à verbo Materio, quod tamen nusquam (quod quidem sciam) legitur, Vtroque vsus est Vitruuius lib. 4. cap. 2.
Materis, huius materis, Teli genus post lanceam longius. Sisenna, Gallia materibus Sueui lanceis configunt. Fœminini generis est. Nonius.
Maternus, Matertera, vide MATER.
Mathesis, sis, μάθησις: vel Mathema, atis, penul. prod. μάθημα, disciplina: à μανθάνω, quod & disco significat, & doceo. Propriè autem de iis dicuntur artibus, quæ firmis demonstrationibus constant: cuiusmodi sunt Geometria, Astrologia, Musica, & Arithmetica.
Mathematicus, μαθηματικός, A nomine Græco μάθημα, quòd disciplinā sonat. Dicitur propriè, qui Geometriæ, Musicæ, Arithmeticæ, Astrologiæque disciplinas nouit. Nam hæ propriè Mathematicæ scientiæ, vel disciplinæ dicuntur, eò quòd discantur planè, & per demonstrationem aliquam percipiantur, Philosophia verò, Logica, cum aliis, non dicuntur Disciplinæ, quia non firmissima demonstratione, vt illæ, sed ratione quadam, & studij inuestigatione, percipiūtur. Cic. 1. de Orat. Quis igno rat, ij qui Mathematici vocantur, quanta in obscuritate rerum, & quàm recondita in arte, & multiplici, subtilique versentur? Iuuenalis Satyr. 14, Nota Mathematicis genesis tua.
MATINVS, pen. prod. Mons est Calabriæ, authore Porphyrione, apibus abundans. Lucan. lib. 9, - & calidi lucent buxeta Matini.
Matinus, a, um, adiectiuum: vt Apis matina. Horat. 4. Carm. Ode 2, Ego apis Matinæ more modóque Grata carpentis thyma per laborem Plurimum circa nemus: vndique Tyburis ripas operosa paruus Carmina fingo. ¶Cacumina matina. Idem Epod. 16, - quando Padus Matina lauerit cacumina.
MATIVM, Cretæ insulæ oppidum est, apud Plinium lib. 4. cap. 12.
Matralia, vide MATER.
Matresco, Matricida, Matrinus, Matrimonium, Matrix, vide MATER.
Matrona, Matronalis, vide MATER.
Matrici, Festo, Homines dicuntur malarum magnarum, atque ore latè patenti.
MATRINVS, μάτριος, Fluuij nomen in Piceno, non procul ab Adria ve bē de quo Strabo lib. 5, & Ptolemæus in descriptione Italiæ.
Mattæ, Storia, & teges, quæ fit ex cannabe, lino, iunco, palma, scirpo, aut sparto: vbi stuppa, vel fœnum, vel lanæ rudiores, aut quid simile infertum est. πάρδοποε, γορία. Ouidius 6. Fast. At dominus, discedite, ait, plaustróque morantes Sustulit: in plaustro scirpea matta fuit.
MATTIACVM, Germaniæ oppidum, calidis fontibus nobilitatum: de quibus sic scribit Plinius lib. 31. cap. 2. ¶Sunt & Mattiaci in Germania fontes trans Rhenum, quorum hausti triduo feruet. Circa margines verò pumicem faciūt aquæ. ¶Hinc Mattiacas pilas quidam dictas existimant sphærulas ex odorato sapone constantes, quòd fortassis præstātissimæ apud Mattiacum conficerentur. Martialis in Distichis, Si mutare paras longæuos cana capillos, Accipe Mattiacas (quo tibi calua?) pilas. Idem paulo antè Caustícam spumam pro eodem posuisse videtur, quum ait, Caustica Teutonicos accendit spuma capillos, Captiuis poteris cultior esse comis.
Mattici, lege MATRICI.
Mattya, æ, quid sit, ostendit Cælius lib. 9. cap. 12, his verbis, Mazam (inquit) putant ex farina, oleo, & aqua confici solitam. Suidas etiam ex lacte: vnde mox paulò nata & mattya est: dictáque eo nomine pretiosa omnia edulia, vt scribit Athenæus. Martial. lib. 10, Diues, & ex omni posita est instructa macello Cœna tibi, sed te mattya sola iuuat. Suetonius in Caligula, Et multis venenatas mattyas misit.
Matula, æ, Vas est in quod vesicam leuamus: quod & Matella & Scaphium dicitur: quanquam Scaphium propriè mulierum esse voluit. σκάφη, ἐπιχειρίδιον, σκάφιον. Plaut. in Mostel. Iam hercle ego vos pro matula habebo, nisi matulam datis. ¶Pro meticuloso, vanóque accipere videtur. Idem Plautus in Persa, Tacet', an non taces? nunquam ego te tam esse matulam credidi. Quid metuis?
Matella, à matula, Vas, in quod vrinam reddimus. ἐρυτρίς, ἀμίς, ἀγγεῖον, ἐρμῆν. Martialis lib. 10, Dispeream, si tu Pyladi præstare matellam Dignus es. Græci σκαφίον vocant. ¶Sunt tamen qui ita matellam distinguunt à scaphio, vt illa virorum sit, hoc mulierum, tam ad vētris onus, quàm ad vrinam excipiendam accommodatum. Matellam verò, quòd angustiore esset ore, vrinæ tantùm excipiendæ fuisse vtilem. ¶Est item Matella, aquarum vas, teste Nonio. Plautus Amphitryone, Næ tu postulas, matellam vnam tibi aquæ infundi in caput. Varro Endymionibus, vt à Nonio citatur, Diuitum aphocaschias ad communem reuocat matellam.
Matellio, Vasis aquarij genus, teste Varrone lib. 4. de Lingua Latio, ita dictum à Matula, à cuius figura tamen nonnihil recedit. Varro de Vita past. Postularet truellum, matellionē, peluim. Cic. in Parad. Quid enim censes, si L. Mummius aliquem istorum videret matellionem Corinthium cupidissimè tractantem, &c. ¶Matellio item Pompeio Festo vas est, in quod vrina redditur: quod & Matella appellatur.
Maturus, a, um, pen. prod. Quod neque crudum, neque immitte, neque caduceum, neque nimium coctum, sed in tempore temperatum prouenit: & propriè de fructibus dicitur: vt Poma matura. πεπαμένα ὥρα. Cic. in Catil. Et quasi poma ex arboribus, si cruda sunt, vi auelluntur: si matura, & cocta, decidunt. ¶Per translationem ponitur quandoque pro sene: vt Maturus æui homo, id est senex, & perfectam ætatem habens. Virgil. 5. Aeneid. Aeui maturus Aceste. Matura ætas, Senilis, quasi omnino perfecta, & tempus debitum assecuta. ὥριαι ἡλικίαι, ὥραι ἡλικίαι. ¶Ponitur interdum pro celeri, & festino, siue repentino: vt Matura senectus. Celsus, Ignauia corpus hebetat, labor firmat: illa maturam senectutem, hic longam adolescētiam reddit. Cic. 7. Verr. Vt etiam illa vox, & illa imploratio, Ciuis Romanus sum, quæ sæpe multis in vltimis terris opem inter barbaros, & salutem tulit, ea mortem illis acerbiorem & supplicium maturius ferret. ¶Maturum malum. Plaut. in Pseud. Mittam hodie hic suo Die natali malam rem, magnam & maturam. ¶Maturum facere, Est citò expedire. Gell. lib. 3. cap. 7, Maturum censeo, si rem seruare vis, faciendum. ¶Quandoque pro graui ac constanti. Cicer. pro Cecinn. Siquis quod spopondit, qua in re verbo se vno obligauit, id non facit, maturo iudicio, sine vlla religione iudicis condemnatur. ¶Virgo matura viro. Gell. lib. 12. cap. 7, Virginem habens iam maturam viro. Horat. 3. Carm. Ode 6, Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo. ¶Virginitas maturatoris, apud Stat. 1. Achil. ¶Eius compósita sunt duo, Immaturus, non maturus, August. lib. 2. de Ciuita. Quis palæa dedit tam feruidam vim, vt poma immatura maturent? Præmaturus, de quo alibi.
Maturissimus, superlatiuum. Colum. lib. 4. cap. 29, Fœcundos, & quàm maturissimos surculos viti detraxerit. Idem lib. 11. cap. 3, Horum autem rubrum semina quàm maturissima eligi oportet.
Maturrimus, aliud superlatiuum. Tacitus lib. 12, Robur ætatis quàm maturrimum precari.
Maturitas, atis, Propriè est perfecta coctio succi in fructibus. πέπανσις. Cic. de Orat. Non potest in eo esse succus & iuturnus, quod nimis celeriter est maturitatem assecutum. Idem de Natur. deor. Commutationes temporum quadripartitæ, ad maturitatem frugum aptæ. Colum. Nos quoque medicatam fabam sic comperimus, quum ad maturitatē perducta sit, minus à curgulione infestari. ¶Transfertur & ad alia: vt Maturitas orationis, Maturitas sceleris, Maturitas ætatis. Cic. Sulp. lib. 4. Epistol. Tamen hoc studium quotidie ingraueſcit, maturitate credo ætatis, ad prudentiam. Idem de Senectute, Sic senectutis maturitas naturale quiddam habet, quod suo tempore percipi debeat. ¶Maturitas virtutis. Cicero pro Cæl. Quæ studia in his iam ætatibus nostris contractiora esse debent: in adolescentia, tanquam in herbis significant, quæ virtutis maturitas, & quantæ fruges industriæ sint futuræ. ¶Accipitur item Maturitas pro tempore maturo, siue opportunitate. Cicer. ad Attic. lib. 1, Inducendi senatusconsultum maturitas nondum est. Idē ad Q. fratrem lib. 3, Sed eius rei maturitas necdum venit, & tamen nūc appropinquat.
Maturē, aduerbium. Tempestiuè, siue ad tempus, vel in tempore. ὡράιως. Salluſt. in Catil. Priùs quàm incipias, consulito: at vbi consulueris, maturè opus est facto. ¶Aliquando significat citò, ante tempus. Plautus in Curcul. Qui homo maturè quæsiuit pecuniam, nisi eam maturè parcit, maturè esurit. ¶Comparatiuum Maturius. Cic. 4. Acad. Quo quidem & maturius venimus, &c.
Maturissimè, vel Maturrimè, superlatiuum. Cic. 3. de Orat. Quippe qui omnium maturrimè ad publicas causas accesserim. Idem pro Cecin, Nam vt quæque res est turpissima, sic maximè, & maturissimè indicanda est. ¶Pro eodem etiam legimus Maturatè. Liuius 2. Belli Macedonici, Iussis cæteris, quantum maximè possent, maturatè sequi. Plaut. Mil. Iube maturatè illam exire huc. Idem Pseud. - at maturatè propera: vides iam dici multum esse.
Maturo, ras, Maturum facio, perficio. πεπαίνω. Cic. in Cat. Primò est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit. ¶Interdum Maturare, est accelerare, ita vt adhibeatur industriæ celeritas, & diligentiæ tarditas: ex quibus duobus contrariis fit maturitas, vt neque aliquid citius, neque serius fiat. Hoc verbum Diu. Augustus duobus Græcis vocabulis exprimere solebat, σπεῦδε βραδέως, quæ significant, Accelera tardè. Vn. Virgilius lib. 1. Georg. quasi contraria, separauit Maturare, & Properare: quum ait, Frigidus agricolam si quando detinet imber, Multa forent, quæ mox cælo properanda sereno Maturare datur. ¶Vnde Maturē fit, quod tempestiuè fit. Idem Aeneid. lib. 1, Maturate fugam: quod est, quasi cum maturitate, id est cum tranquillitate & lenitudine discedite. Salluſtius videtur simpliciter posuisse pro properare: qui sit, Antonius Catilinam cum exercitu persequi maturet. Sic Liuius lib. 10, Inde de comitiorum causa Romam profecturus maturauit. His exemplis manifestum est Maturare absolutè dici posse, & Maturare rem aliquam. ¶Maturare cœpta, Est maturè absoluere. Liu. 4. bel. Puni. Domum ad cœpta maturanda redire iubet. ¶Maturare alicui mortem, hoc est accelerare, vt apud Ciceronem pro Cluentiò, Huic mortem maturabat inimicus. ¶Maturare iram, Est mitigare, & lenire. ¶Pafsiuum est Maturor, eiusdem significationis cum matureſco. πεπαίνομαι. Plin. libro 15. capit. 18, Contra nouissima sub hyeme maturatur chelidonia.
Maturatus, participium, id est Maturus factus. Cic. in Cat. Deinde maturata dulcescit. ¶Maturatum negotium, dicitur acceleratum aut maturè perfectum. Et apud Plinium, Maturata concoctio, id est perfecta. ¶Maturato opus est, hoc est Opus est celeritate & maturitate. Liu. 4. bel. Pu. Sed quod volebant, non quàm maturato opus erat, gnauiter expediebant. Idem 1. ab Vrb. Vt cum singulis fidelibus amicis veniant: ita facto, maturatóque opus esse: rem atrocem incidisse.
Maturatè, id est Festinanter. De hoc diximus in aduerbio Maturē.
Matureſco, à Matureo, Maturum fieri. πεπαίνομαι. Plin. lib. 11, Quum mella cœperint matureſcere, abigūt fucos. Columel. lib. 4. Nam & quæ matureſcere incipiunt, tempestiuè leguntur, & quæ nondum maturitatem cœperunt vuæ, fine dispendio differuntur. ¶Hinc fiunt compósita,

Ematresco,& Permatresco, quæ perfectionem actus iudicant. Gel. lib.2. Dominus postea segetum illarum filium adolescentem vocat, Et videsne(inquit)hæc ematuruisse,& manus iam postulare? Colum. lib. 2, Et hoc quidem semen Ciliciæ, Syriæque regionibus ipse vidi mense Iunio, Iulióque conseri,& per Autumnum,quum permaturuerit,colligi. ¶ Matuescere dicitur homo,quum nondum grauis est,sed iam incipit esse grauis. ¶ Et aposthema matuescere dicitur, quum non discutitur,sed perducitur ad maturitatem,vt vel frangi per se, vel ferramento aperiri possit.

Matuescens, participium. Plinius lib. 20. cap.3, Malus Assyria omnibus horis pomifera est: aliis cadentibus, aliis matuescentibus, aliis subnascentibus.

Matuta,tæ, pen.prod.A nostris Aurora, λευκοθέα, à Græcis dicitur, hoc est alba dea: ita dicta,eo quòd matutino tempori præsit: vt ait Cicero lib.1.Tusc.sic inquiens, Quid Ino Cadmi filia? nonne Leucothea nominata à Græcis, Matuta habetur à nostris? Hæc fuit filia Cadmi, nomine Ino,Athamanthis vxor,quæ mariti insaniam fugiens, in mare sese præcipitauit vnà cum Melicerta filio: quorum corpora quum nusquam inuenirentur,pro diis marinis habiti sunt: & Ino quidem à Græcis λευκοθέα, à nostris Matuta dicta est: Melicerta autem à Græcis Palæmon, à Latinis Portunus est appellatus.

Matutinus,na,num,& Matutinum tempus: ὠθινόν. quum scilicet Matuta,hoc est aurora incipit apparere. Cicer.ad Attic.lib. 1, Itaque quum bene completa domus est, tempore matutino, quum ad forum stipati gregibus amicorum descendimus, reperire ex magna turba neminem possumus,quo quum aut iocari liberè,aut suspirare familiariter possimus. Quare te expectamus, &c. ¶ Matutinis omnibus, pro quolibet mane,dixit Plinius lib.10. cap.43, Coruus omnibus matutinis euolans in rostra. ¶ Matutinò,pro manè,idem Plinius dixit lib.9.capit.10, & subauditur Tempore.Ferunt,inquit,& pastum egressas noctu, auidéq; saturatas lassari,atque matutinò summa in aqua obdormiscere. ¶ Matutinus homo. Virg.8.Aeneid.Nec minus Aeneas se matutinus agebat. Vbi Seruius, Rem temporis ad personam transtulit.

MATYCETHAE, ματυκήθαι,Populi Scythiæ Europææ,apud Stephanum.

Mauolo, mauis, Idem quod malo: quod frequens est in Plauti Comœdiis.

MAVORS, qui & Mars,quòd magna vertat,vt ait Cicero lib.1. de Natur. deo. Ἄρης. ¶ Vnde Mauortius,tia,tium. Vide MARS.

Mauritania, μαυριτανία, Africæ regio extrema, versus Gaditanum fretum,& Occidentalem Oceanum. In ea Anthæus gigas regnasse dicitur, ab Hercule victus. Est autem duplex, Cæsariensis à Cæsarea, & Tingitana à ciuitate Tingi. Dictáque est Mauritania, ἀπὸ τοῦ μαύρου, quod inter cætera significat obscurum,vel nigrum,quòd nigros habeat colonos.Gignit simias,dracones,struthiones,& elephantes.

Mauri, μαῦροι, ὦ μαυρόσιοι, Populi sunt, qui Mauritaniam Africæ regionem occidentalem versus Gaditanum fretum incolunt. Eos fuisse Indos,& Hercule duce cum innumera aliarum gentium multitudine, in hæc loca peruenisse multi crediderunt, vt Strabo libro vltimo scribit. Sallustius certè in Iugurtha, Mauros & Numidas,reliquósque qui maritimam Africam cultiorem reddiderunt,Medos, Armenios, Persas,& Phœnices fuisse indicat. Hi Romanis, bellis Punicis, maximè autem rebus contra Iugurtham gestis,innotuerunt. Vide Strabonem libro vltimo.

Maurus nomen gentile est,vt Gallus qui è Gallia originem habet:Mauritanus verò possessiuum,vt Gallicus. ¶ Dicimus ergo virum Maurum, & bellum Mauritanum.

Maurusius,a,um, μαυρόεσσα. Possessiuum est à nomine Maurus.Silius lib. lib.10, Et multa thorax perfossus cuspide,& hærens Loricæ interdum Maurusia pendet arundo. Sic Tellus Maurusia apud Claudianum 3. Panegyr.

Maurusacus,a,um.Martial.lib.12, Et Maurusiaci pondera rara citri.

MAVSOLVS, pen.prod. μαύσωλος, Cariæ regis nomen,quem Theopompus scripsit, referente Suida, nulla à re pecuniæ cupiditate abstinuisse. Hunc tam ingéti amore prosecuta est vxor Artemisia, vt eius fato persuncti cineres vino permistos tradatur ebibisse. Ad hæc sepulchrum eidem sumptuosissimum extruxit,vt in sequenti dictione videre est.

Mausoleum, pen.prod. μαυσώλειον, Mausoli regis Cariæ sepulchrum, ab Artemisia vxore extructum tanta operis magnificentia, vt inter septem orbis miracula fuerit numeratum. Martialis de Amphitheatro Domitiani, Aëre nec vacuo pendentia Mausolea Laudibus immodicis Cares in astra ferant. ¶ Ab operis huius similitudine sepulchra omnia sumptuosiora, Mausolea sunt appellata. Vnde & Suetonius sepulchrum Cæsarum, Mausoleum appellauit. De Mausoleo vide plura apud Plinium lib.36.cap.5, & apud Herodotum lib.7.

Mausoli, μαυσωλοί, Dicti sunt Cares,Asiæ populi,à Mausolo rege,Artemisiæ viro.Stephanus

MAVSOS, μαυσὸς Agri Corinthij vicus est Stephano.

MAXIES, μάξυες, Africæ populi,à Troianis (vt ipsi gloriantur) orti, qui dextram partem capitis comatam gestant, sinistram radunt, & corpus minio tinguntur.Author Herodotus lib.4.

Maxilla,læ, Non est diminutiuum à Mala, (vt putauit Priscianus) sed mala à Maxilla fit per detractionem mediæ syllabæ, sicut docet Cicero in Orat.ad Brutum. Videsupra in dictione Mala. σιαγών. ¶ Est autem Maxilla,in qua fixi sunt dentes: quàuis etiam de parte exteriore quàdoque dicatur, quæ barbam emittit. Persius Sat. 4. Tu quum maxillis balanatum gausape pectas, Inguinibus quare detonsus gurgulio extat? ¶ Hinc Maxillaris,& hoc,re.quod ad maxillam pertinet:vt Dens maxillaris, γόμφιος, qui etiam dicitur Molaris.Plin.lib.11. cap. 37, Maxillaréque ita fanari dentes præcipuè putant.

Maximates, Dicuntur primarij ciuitatis, qui & Summates, & Primates, & Opoimates vocantur. ἄριστοι, μεγιστᾶνες.

MAXIMINVS, μαξιμῖνος, Natione Thrax, Romanorum imperator,suffectus est in locum Alexandri Seueri, à militibus occisi: qui & ipse ab exercitu suo cæsus est, quum Aquileiam nequicquam obsideret. Vide Herodianum lib.8.

Maximus, Maximopere, vide MAGNVS.

Maza, μάζα, Panis genus est constans farina, oleo, & aqua, aut etiam ex lacte,teste Suida.Vide Cælium Rhodig.lib.9.cap.12.

MAZAENA, μάζαινα, Palæstinæ oppidum : cuius incolæ dicuntur Mazæneni, μαζαηνοί.

MAZACA, μάζακα Stephano, Ciuitas Cappadociæ sub monte Argeo,quã Tiberius Archelao pulso,& Cappadocia in prouincię formam redacta, nominauit Cæsaream. ¶ Hinc Mazacenius,& Mazaces,Mazacis in genitiuo. μαζακηνὸς, μαζακοῦς, Suet.in Nero. Turba Mazacum.

MAZAEVM, μάζαον, Bithyniæ oppidum, teste Stephano, in dictione ἀμαχόνιον.

MAZAEI, μαζαῖοι, Pannoniæ populi sunt,apud Strabonem lib.7.

MAZARES, μάζαρης, Ex Medorum Satrapis fuit, qui Prienenses in Cyri ditionem redegit.Vide Herodotum lib.1.

MAZYES, μάζυες, Libyæ populi inter Nomadas, diuersi ab iis, quos ab Herodoto Maxias vocari suprà ostendimus.

Mazara, æ, Genus teli,quo antiqui in bello vtebantur. Cæs.1.bel. Gal.Et nonnulli inter carros,rotásque,mazaras,ac tragulas subiiciebant, nostrósque vulnerabant.

MAZERAS, Fluuius in ora maris Hyrcani.Plin.lib.6.cap.16.

Mazonomum, pen.corr. μαζονόμιον, μαζονομίου. Græca dictio, qua lanx grandior significatur ad ferenda obsonia in mẽsam. Hor.2.Serm. satyr.vltim. Mazonomo pueri magno discerpta ferentes Membra gruis. Varro libr.3.de Re rust.cap. 4, Vt in eodem tecto ornithonis inclusum triclinium haberet, vbi delicatè cœnitaret : & alios videret turdos in mazonomo positos coctos,alios volitare circa fenestras captos,

M ante E

Me, pro Mihi, inquit Festus, dicebant antiqui.Ennius lib.2, Si quid me fuerit humanitus,vt teneatis,&c.

Meapte, Compositum ex ablatiuo Mea, & particula Pte, extra compositionem nihil significante : vt, Meapte causa, ἐμοῦ ἕνεκα, id est mea propria.Terent.in Heaut. Ita me dij ament,vt ego nunc non tam meapte causa Lætor, quàm illius : quam ego scio esse honore quouis dignam.

MEARVS, μίαρος Ptolemæo,Fluuius Hispaniæ in ora Asturum.Pompon. Mela.lib.3.

Meatus, tus.vide in dictione MEO, meas.

Mecaphroditon, μηκαφρόδιτον, Species est papaueris,spumeum habẽs semen : vnde etiam à Dioscoride, μήκων ἀφρώδης, hoc est spumeum papauer appellatur.

Mecastor, νὴ τὸν κάστορα, Iurandi aduerbium. Mecastor, ait Festus, & Mehercules,iusiurandum erat : quasi diceretur, Ita me Castor, Ita me Hercules: vt subaudiatur Iuuet.Terẽt.in Hecyr.Salue mecastor Parmeno.Vbi Donatus,Olim salutantes addebant iusiurandum, vt hoc seduló facere viderentur.

MECESTVS, μήκηστος, Troadis fluuius, in Rhyndacum influens : cuius meminit Strabo lib.12.

Mechanicus, ἀπὸ τοῦ μηχανοβοώτου, μηκανικὸς, pen.cor. Faber opifex eorum operum, quæ ingenio simul ac manibus fiunt, ἀπὸ τῆ μηκανῆς : quod inuentionem significat. Suet. in Vesp. Aug. cap.18, Mechanico quoque grandes columnas exigua impensa perducturum in Capitolium pollicenti,præmium pro commento non mediocre obtulit.

Mechanicus,adiectiuum : vt,Ars mechanica, βαναυσυργία, quæ manu exercetur : cuiusmodi est ars fabrilis.Vnde artes diuiduntur in liberales,& mechanicas.

MECISTVM, μήκιστον, Triphyliæ oppidum est Stephano. Est autem Triphylia Peloponnesi regio littoralis,quæ & Messenia dicitur.

MECISTEVS, μηκιστεύς, Fuit ex sociis Aiacis Telamonij, vt scribit Homerus lib.Iliad.13.

MECOENAS, μηκόηνας, cum œ diphthongo,proprium nomẽ Tusci equitis clarissimi,& apud Augustum potentissimi : cui, velut vnico studiorum patrono Virgilius Georgica sua,& Horatius libros Carminum inscripsit. Delicatum hunc fuisse, non solùm cultu ac moribus, sed etiam stylo commemorant : quare eum Augustus Malacinum vocabat,& exagitabat frequenter vt cacozelum,teste Tranquillo.Horat.1.Carm. Mecœnas atauis edite regibus. Fuit vir hic in prouehendis cum omnium disciplinarum,tum præsertim poeticæ cultoribus adeò benignus, vt ab eo etiam hodie studiorum patroni, qui in subleuanda doctorum hominum egestate se munificos præbent,Mecœnantes appellentur.

MECON, onis, μήκων Stephano,Vrbs est Peloponnesi, non procul à Corintho,quæ postea Sicyon appellata est,teste Strabone lib.8.

Meconium, μηκώνιον, Succus est papaueris, teste Dioscoride,adeò frigidus,vt epotus exitium afferat.

Meconites, μηκωνῖτης, Gemma est papaueris similitudinem exprimẽs: de qua Plinius lib.37.cap.10.

Meconis, μηκωνὶς, Lactucæ genus : à copia lactis soporiferi. μήκωνα enim Græci papauer dicunt. De hoc videas Dioscoridem lib.6. cap.17. & Hermolaum Barbarum in eundem lib. 4. cap.68.& Plinium libro 8. cap.19.

Mecum, μετ' ἐμοῦ, Id est cum me, vbi præpositio euphoniæ causa postponitur.Cicer.in Oratore ad Brut. Exeo Mecum.& Tecum : non Cum me,& Cum te,vt esset simile illis Vobiscum,atq; Nobiscum. Interdum mecum, μετ' ἐμαυτοῦ, πρὸ, ἐμαυτόν,significat intra me.Terent. in Hecyr. Haud pol operæa te rogo,vt hæc proferam,sed vt tacita mecum gaudeã. Sic Secum, Tecum, Nobiscum, & Vobiscum. ¶ Mecum cum Simul pulchrè

pulchrè iungitur.Plaut.in Baech. Atque vt eum mecum ad te adducam simul. ¶ Similiter cum Vnà. Terent.in Hecy. Vt colloqui mecum vnà possit. ¶ Interdum hæc tria coniungimus,Mecum,Vnà, Simul. Terẽt. in Heaut,Clinia hæc fieri videbat? M. quidni?mecum vnà simul. ¶ Mecum facere,significat mecum sentire : quod insulsè dicitur, *Facere pro me*. Cicero pro Cecin. Rem & sententiam interdicti mecum facere fatebatur,verbo me excludi dicebat.

MECYBERNA, μηκύβερνα, Oppidum maritimum in Orientali tractu Macedoniæ,non procul à Pallene : à quo & vicinus sinus Mecybernæus dicitur.Meminit huius oppidi Plinius lib.4.cap.10.

MEDABA, μήδαβα Stephano, Nabathæorum oppidum.

Meddix, Summi magistratus nomen erat apud Oscos. Ennius, Summus ibi capitur Meddix,occiditur alter.

MEDEA, μήδεια, Insignis incantatrix fuit, Aeetæ Colchorum regis filia: quæ quum Iasonem perditè deamaret, facilem illi ad aureũ vellus auferendum præbuit, sopito peruigili dracone,qui noctes, diésque illud asseruabat. Quo facto, patris iram metuens, Iasonem in Græciam sequuta est,patrémque insequentem discerptis Absyrti fratris membris & per viam dispersis,retardauit. Repudiata deinde ab Iasone,filios suos,quos ex eo susceperat,occidit, Glaucámque Creontis filiam, cum qua Iason secundas contraxerat nuptias,incensa regia,viuam cremauit, ipsúmque iam Iasonem impatientia doloris manus sibi inferre coëgit.

Mederga, pro Me erga,id est Erga me, dixerunt antiqui, interposito d, propter hiatum vocalium. Plaut. in Epid.-quasi quid filius meus Deliquisset mederga.

MEDEON, onis, μήδειον, Duorum vicorum nomen est apud Strabonem lib.9, quorum alterũ in Phocide collocat ad finum Crissæum : alterum in Bœotia,non procul ab Onchesto.

Medeor, deris, ἰάομαι, ἰᾶσθαι, A Medius fieri videtur, eo quòd ad medium temperamentum, quoad fieri queat, æger debeat reduci. Est autem Mederi,remedium afferre. Et constructur ferè cum datiuo.Cicer. pro Quintio. Ita fit,vt ego qui tela depellere,& vulneribus mederi debeam,&c. ¶ Quandoque cum accusatiuo. Terent. in Phor. Quas,quũ res aduersæ sint,minus mederi possit. ¶ Inuenitur etiam Medetur impersonale.Plin.lib.27,Ex eo medetur oris vlceribus perunctis hoc succo foliis pusillis. ¶ Dicimus etiam Mederi contra morbum.Plin.lib.9. cap.13, Contra serpentium ictus medentur.

Medendo gerundum, quod etiam in passiua significatione inuenitur, vt annotauit Seruius in illud Virgilij 12. Aenei. Exuperat magis,ægrescitque medendo, id est dum ei medetur. Huius verbi compositũ est, Immedeor, quod est intus medeor. Colu.lib. 6. Si oportebit palorum capita, & imas partes misto fimo cum cinere oblinire,& ita totos eos immederi.

Medela,æ, Idem quod medicina, siue morbi reemdium. ἴασις, ἄκεσις, ἄκεσμα.

MEDIA, μηδία, Regio Asiæ, à Septentrione Hyrcano mari,ab occasu maiori Armeniæ & Assyria terminata : à Meridie Persidem, ab ortu Hyrcaniam habens & Parthiam, quæ Cossæorum montibus ab ea excluditur. Strabo lib.11, Mediam in duas diuidit partes : quarum alteram Maiorem vocat,cuius caput Ecbatana facit : alteram Minorem, quæ & Atropatia dicta est,ab Atropato duce,qui eam à Macedonum impetu tutam præstitit. Est autem Media bona sui parte montosa & frigida, & ferè tota sterilis, excepta regione, quæ sub Caspiis portis in humili & concauo iacet solo,quæ opulenta est,rerúmque omnium necessariarum ferax, præterquam olei.In ea campus est latissimus,quem Hippoboton vocat,in quo equorum quinquaginta millia pasci dicuntur. Regium id armentum est. Mediam Solinus dictam putat à Medo, Aegæi & Medeæ filio. Hinc Medicus, a, um,prima syllaba longa, μηδικὸς : vt, Malum medicum,quod & Citreum appellatur.

Mediastinus, vide MEDIVS.

Medico, cas, & Medicor, aris, Idem significant quod Medeor, ἰάσιμαι. Virgil.libr.1. Georg. Semina vidi equidem multos medicare ferentes. Ouid.1.Amor. Eleg.14, Dicebam desiste tuos medicare capillos, Tingere quam possis,iam tibi nulla coma est. Eius passiuo vsus est Plinius lib.16.capit.27, Ficus sola ex omnium arborum fœtu maturitatis causa medicatur. Sed hoc rarius. Frequentius enim vtimur verbo deponente medicor : quod modò cum datiuo iungitur. Virgil.2. Georg. Senibus medicantur anhelis. Terent.in Andr.Eius labore,atque eius dolore Gnato vt medicaret tuo. Modò cum accusatiuo. Idem lib.11.Aen. Sed non Dardaniæ medicari cuspidis ictum Eualuit.

Medicatus,a,um, Quod medicamẽtis admistis,est infectũ. φαρμακωθέις, vt, Medicatæ fruges.Virg. 6. Aenei. Melle soporatam,& medicatis frugibus offam. ¶ Sic medicata pocula,Medicatæ ficus, Medicatus sapor, Medicatus odor.Mar.lib.9,Santonica medicata dedit mihi pocula virga. Plinius lib.23.cap.7.de ficis, Nouissimæ salubriores,quàm primæ: medicanæ verò nunquam. Plin.Epist.17,Color cærulæo albidior, viridior & pressior,sulphuris odor,sapórque medicatus,vis, qua fracta solidantur. Medicata suffitione vina, Col.lib.1.cap. 6. Tela medicata veneno,Silius lib.7.

Medicatio,verbale. ἰάσεια,ἄκεσις. Colu. lib.2.cap. 10, Potest tamen etiã citra istam medicationem cineri mista commodè seruari.

Medicus,ci, Qui artem medendi nouit. ἰατρὸς. Huius duo sunt scopi, vt scilicet præter naturam affectos, quoad eius fieri potest, ad naturalem statum sciat reducere : aut si id fieri non queat, vt saltem dignoscat qui sanabiles sint, & qui deplorati. ¶ Officium medici (vt inquit Asclepiades) est, vt tutò, vt celeriter, vt iucundè curet. Vocantur quoque medici, ἀσπληπιάδαι, παῖδες à Græcis. Plaut.in Rud. Imò ædepol vna litera plus sum,quàm medicus, c. tum tu mendicus es?. L. tetristi acu. Cicero pro Cluentio, Iam hoc quoque propè iniquissimè comparatum est, quòd in morbis corporis, vt quisque est difficillimus, ita medicus nobilissimus, atque optimus quæritur : in periculis capitis, vt quæque causa difficillima est, ita deterrimus, obscurissimúsque patronus adhibetur. ¶ Cura solers medicorum, Ouid. 1. de Pont. Eleg. 7. Celer, atque fidelis medicus,Hor.2. Serm. Sat. 3. Conuocare medicos, Catullus.

Medicus, a, um, Quod est medici. ἰατρικὸς. Virgil.lib.3. Georg. Dum medicas adhibere manus ad vulnera pastor abnegat. Ars medica,Tib.lib. 2. Eleg.3. Ope medica iuuare aliquem, Ouid.2. Amorum. Plin.libr.8. cap.16, Vnde medicas manus hominis sciunt?

Medicum mãlum,vide MEDIA.

Medicina, æ, Modò ipsam medendi artem significat,quam Græci ἰατρικὴν vocant. Cic.5.de Finib. Quoniam vt medicina valetudinis, nauigationis gubernatio,sic viuendi ars est prudentia. ¶ Modò pharmaca,& remedia,quibus quis curatur. Idem ad Atticum libro 16, Sed desperatis etiam Hippocratęs vetat adhibere medicinam. Idem 2. de Orat. Sicut medico diligenti prius quàm conetur ægro adhibere medicinam, non solùm morbi eius,cui mederi volet, sed etiam consuetudo valentis, & natura corporis cognoscenda est. ¶ Somnus medicina curæ. Ouid.1. de Ponto Eleg. 2, At puto quum requies, medicináque publica curæ Somnus adest, solitis nox venit orba malis. ¶ Adhibere medicinam reip. Cice.pro Sest.Et cohortari ausus est accusator in hac causa vos Iudices, vt aliquando essetis seueri, aliquando medicinam adhiberetis reipubl. Non ea est medicina, quum sanæ parti corporis scalpellum adhibetur, atque integræ : carnificina est ista,& crudelitas. ¶ Afferre medicinam. Cice. id Catil. Deinde singulis medicinam consilij, atque orationis meæ, si quam potero,afferam. ¶ Facere medicinam. Cicero Terentiæ, Ita sum leuatus, vt mihi deus aliquis medicinam fecisse videatur. Plaut.Cistel.-confidam fore Si medicus veniat,qui huic morbo facere medicinam potest. ¶ Parare medicinam. Ouid.1. de Reme. Principiis obsta : serò medicina paratur Quum mala per longas inualuere moras. ¶ Medicinam, inquit Nonius, dicimus & venenum: tractum à Græcis, qui venenum φάρμακον appellant. Medicinæ inuentorem Chironem Centaurum perhibent : hic inuẽnit herbarum vires. Nonnulli Aesculapio hoc tribuunt. Apud Ouidũ 1.Meta. medicinæ inuentionem sibi Apollo vendicat, Inuentum, (inquit) medicina meum est. Plurimum deinde medicinæ contulit Hippocrates : supremum autem fastigium Galenus imposuit. ¶ Medicinæ tria genera veteres fecere: διαιτητικὸν, χειρουργικὸν, καὶ φαρμακευτικὸν : quarum prima victus ratione,altera manu,tertia pharmacis medetur.

Medicinæ, arum. Medicorum tabernæ,vicus thurarius,tabernæ aromatariæ, vbi pharmacopolæ obuersantur,& pharmaca venduntur. ἰατρεῖα. Plaut.in Amph. Nam omnes plateas perreptaui, gymnasia, myropolia, Apud emporium,in macello,in palæstra, atque in foro, In medicinis, in tonstrinis,apud ædes omnes sacras.

Medicinalis, le, adiectiuum, Quod ad medicinam pertinet. ἰατρικὸς : vt Herba medicinalis, πόα ἰατρικὴ. Cucurbita medicinalis, σίκυος ἰατρικὸς, vasculum ore angusto, infernè latius,quo sanguis exugitur, cute prius scalpello incisa. Nomen accepit à cucurbita hortensi, quam similitudine refert.Plin.lib.32. cap.10, Quippe eadem ratio earum, quæ cucurbitarum medicinalium,ad corpora leuãda sanguine.Celsus, Vix vlla perpetua præcepta ars medicinalis recipit. ¶ Medicinalis verò digitus,dictus est minimo proximus,vt inquit Macrobius,quem & Anularem veteres appellarunt,quòd in eo digito veteres anulum potissimum gestabant. Cuius rei rationem hanc reddit idem Macrobius lib.vltimo:neruum scilicet quendam à corde ad hunc digitum proficisci : ideóq; potissimúm anulo,veluti corona quadam circundari.

Medicabilis, le, Cui adhiberi medicina potest, ἰάσιμος, ἰάσιμος, ἰατός. Ouid.1. Meta. Hei mihi, quòd nullis amor est medicabilis herbis. Idem Epist. 5, -nulla medicabilis arte Læsa pudicitia est. Sunt tamen qui legant reparabilis. ¶ Quandoque ponitur pro medicinali. Colum.lib.7.capit. 10, Quippe ligni succus medicabilis, epotus intestini tumorem compescit.

Medibile, Idem quod medicabile. ἰάσιμος. Festus. Medibile. medicabile.

Medicamen,inis, Idem quod Medicina. ἄκεσμα. Plinius lib.7.cap.16, Fœcunditatis in fœminis prærogatiuam accepimus, inunctis medicamine oculis, saliuam infici. Ouid.2. de Arte, Ergo agè, & ſratæ medicamina fortia præbe, Illa ferè requiem sola doloris habent. Cicero in Piso. Et quum isto ore fœtido teterrimam nobis popinam inhalasses, excusatione te vti valetudinis : quòd diceres, vino lentis te quibusdam medicaminibus solere curari. ¶ Accipitur & Medicamen pro colore, quo lanæ medicantur, hoc est inficiuntur, seu tinguntur : vnde & pro succo purpuræ posuit Plinius lib.9.cap 28.

Medicamentum, ti, Idem quod medicina : quo videlicet homines,ac etiã cætera animalia curantur. ἄκεσμα, φάρμακον. Cic. 3. Offic. Siquis medicamentum cuipiam dederit ad aquam intercutem,pepigeritque,ne il lo medicamento vnquam postea vteretur,&c.Idem 2.de Nat.deor.Medicamentorum salutarium plenissimæ terræ. ¶ Sumitur quandoque Medicamentum pro veneno.sicut Venenum pro medicamento:quoniã Græci vtrunque φάρμακον vocant. Caius Iureconsultus de verb. signi. Qui venenum dicit, adiicere debet bonum vel malum : nam & medicamenta, venena sunt : quia eo nomine omne continetur quod adhibitum, naturam eius cui adhibitum est mutat. Quum id quod nos venenum appellamus, Græci Pharmacum dicunt, apud illos quoque tã medicamenta,quàm quæ nocent,hoc nomine continentur. Vnde adiectione alterius nominis distinctio fit. ¶ Medicamenta amatoria,dicũtur philtra,aut alia quæuis venena, quæ ad amorem conciliandum dantur.Medicamenta soporifera,quibus somnus accersitur.

Medicamentarius, rij, substantiuum, Qui medicamenta conficit. φαρμακοποιὸς. Plin.libr.19. cap.6, Sectiui duo genera : hoc herbaceum, folio incisuris eius euidentibus, quo vtuntur medicamentarij. ¶ Medi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

camentaria, Ars conficiendi medicamenta. φαρμακοποιϊα. Plin. lib.7. cap.56.Medicinam volunt Aegyptij apud ipsos repertam : alij per Arabum Babylonis, & Apollinis filium : herbariam & medicamentariam a Chirone.

Medicamentosus, Quod remedium adfert,& medicamenti vice est. ἰατρικός. Cat.15. Et primùm scito,de omnibus brassicis nulla est illiusmodi medicamentosior.

Medictas, vide MEDIVS.

Medimnus, μέδιμνος, Genus mensuræ, teste Budæo, quæ senos capit modios : Galli sua lingua *Minam* vocant. Cic.5. Verr. Sed tritici septé millia medimnum ex Nymphonis arationibus edicta pœna,&c. Decimus & Medimnū neut.gen. Idem ibidem, In iugere Leontini agri medimnum ferè tritici seritur.

Mediocris, Mediocritas, Mediocriter, Medioximus, vide MEDIVS.

MEDIOLANVM, μεδιόλανον, Vrbs est Cisalpinæ Galliæ metropolis, populi multitudine refertissima, agrique bonitate fœlicissima, annis CCCLIX, ante Christi aduentū à Gallis Insubribus condita, & à nomine relicti ab eis Mediolani (vt putat Volaterranus) ita appellata, Quanquam sunt nonnulli, inter quos est Ambrosius, qui à sue dimidia parte lanata Mediolanum appellatum putent. In hac etiam sententia videtur fuisse Sidonius Apollinaris. Verisimilior tamen apparet Volaterrani opinio, præsertim quum ipse etiam Ptolemæus Mediolanū oppidum in Gallia Lugdunensi recenseat inter Ligerim & Sequanam fluuios. De origine huius vrbis scribit Liuius lib.5. Decad. 1, In hæc verba, Galli per Taurinos, saltúsque Iuliæ Alpis transcenderunt : fusísque acie Tuscis haud procul Ticino fluuio, quum, in quo consederant, agrū Insubrium appellari audissent, cognominem Insubribus pago Heduorum : ibi omen sequentes loci, condidere vrbem, quam Mediolanum appellarunt. Ex hac vrbe Statius Cæcilius poëta comicus originem traxit. ¶Est præterea Mediolanum, siue Mediolanium, teste Ptolem. Britanniæ oppidum. ¶Item aliud inferioris Germaniæ oppidum in Coloniensi diœcesi, quod hodie Monasterium vocant. ¶Strabo libro 4, aliud huius nominis oppidum collocat inter Xantones Galliæ Aquitanicæ populos, quod hodie idem esse credimus cum eo quod vulgò *Saintes* vocant. Vrbs est (inquit) Xantonum Mediolanum, ad Oceanum vergens, inter Aquitanos maximè arenosa, & agro tenui, ex milio alimoniam captans, reliquis fructibus sterilis. Huius etiam Mediolani, & alterius in Gallia Cisalpina meminit Stephanus Byzantius excellentissimus chorographus, his verbis, Μεδιόλανον πόλις ἀνυσμίας, ἧς οἱ ἐπιχώριοι Μεδιλάνιοι, τῆς πόλεως ἄλλη ἡ ἰουλίως καμπροδῶν.

MEDIOLVM, μεδίολον, Oppidum est Celtiberorum in Tractu Tarraconensi Hispaniæ, apud Ptolomæum lib.2, cap.6. Putatur ea esse quæ hodie *Medina celi* appellatur.

MEDIOMATRICES, μεδιομάθρικες, Populi sunt inter Belgas Leucis & Eburonibus vicini, Metenses scilicet, & his vicini Lotharingiæ populi. Plinius & Strabo Mediomatricos vocant.

Medion, μέδιον, Herba est Mediæ peculiaris (vnde & nomen accepit) in locis vmbrosis, petrosisque nascens. Romani Trifolium odoratum vocant. Vide Dioscoridem lib.4.cap.20.

MEDION, μέδιον, Oppidum in finibus Aetoliæ, apud Polybium libr.28.

Medioxumi Dij, vide Mediorus in MEDIVS.

Medicpontus, Instrumentum fumarium, quod apud Catonem cap.3, numeratur inter ea quæ necessaria sunt ad conficiendum oleum.

Meditor, aris, penul. corr. Quasi medio animo verso, hoc est cogito, & mente pertracto. μελετῶ, φροντίζω, φιλοσοφῶ. Plaut. in Amph. Ea nūc meditabor, quomodo illi dicam, cum illò aduenero. ¶Interdum est cogitando inuenire. Terent. in Andr. Venit meditatus, alicunde ex solo loco. ἐπιμελέως. Plin. in Paneg. Igitur quod temperamentum omnes in illo subito pietatis calore seruamus, hoc singuli quoque meditati teneamus, &c. Meditati, inquit, id est præparata oratione. ¶Interdum exercere. Virg.6. Eclo. Agrestem tenui meditabor arundine musam. Plaut. in Sticho, Simúlque ad cursuram meditabor Me ad ludos Olympiæ. ¶Inde meditationes, μελέται, σκιμμάτα, in Romana militia dicebantur exercitationes, & imaginarij quidam cōflictus, qui citra sanguinem fiebant. Nam ars militaris, teste Vegetio, vt cæteræ omnes artes, meditatione perficitur. ¶Meditari alicui insidias, vel dolum, Idem est quod tendere insidias, vel dolum. Virg.5.Eclog. Nec lupus insidias pecori, nec retia cervis Vlla dolum meditantur. ¶Seruius putat Meditor dictum esse, quasi meditor à verbo Græco μιμέομαι, per immutationem l, in d. Interdum enim hæ duæ literæ sibi mutuò cedunt : vt quum dicimus, Sellam pro Sedda. Hinc est quod Meditor interdum accipitur pro suauiter cano : vt apud Virgilium 1. Eclog. Syluestrem tenui musam meditaris auena. ¶Reperitur etiam hoc verbum in passiua significatione. Terent. in Phorm. Meditata sunt mihi omnia mea incommoda. προμεμελέτηται. Cicer. 1. Offic. Leuiora enim sunt ea quæ repentino aliquo motu accidunt, quàm ea quæ meditata & præparata inferuntur.

Meditatè. Plaut. in Bacch. Næ tu illorum mores per quàm meditatè tenes, quasi dicat, probè calles illorum mores, illóque ad vnguem nosti ex longa meditatione, vsu, & experientia. ¶Huius compositū est, Præmeditor. ¶Immeditatus, participium sine verbo, non meditatus. ἀμελέτητος. Cic. lib.1. Offic. Id se in foro optimè iam immeditatum facere, quod etiam tum poterat domi cum laude meditari.

Meditatio, onis, Commentatio, exercitatio. μελέτη. Cicer. 2. de Orato. Quos locos multa commentatione, ac meditatione paratos, atque expeditos habere debetis. Idem 2.de Diuin. Multi naturæ vitiū meditatione, atque exercitatione sustulerunt : vt Demosthenes. Idem 3. Tusc. Stulta est meditatio futuri mali. Definitur autem hoc modo, Meditatio, est reuocatio sensuum interiorum ad suam originem, sedémque principalem.

Meditabundus, cogitabūdus, σόφος, ὁ τὰ φρονήσιμα. Et aduerbium Meditabundè, cogitabundè. φρονησίμως.

Meditamentum, ti, Idem quod meditatio. Tac. libr. 20, Et cæteris belli meditamentis milstem firmabant. Idem lib. 15, Nomina summæ curæ, & meditamenta.

Meditatiuum, Dictio ficta à Grammaticis, qui Meditatiuum verbum appellant, quod sensum quendam meditandi videatur habere, cuiusmodi sunt Esurio, Micturio, & similia : quæ Valla desyderatiua vocat, quòd desyderium significent actus per verbum primitiuum significati.

MEDITRINA, pen.prod. Medicamentorum dea, Festo.

Meditrinalia, orum, Sacra deæ Meditrinæ. Mos erat, ait Festus, Latinis populis, quo die quis primùm gustaret mustum, dicere ominis gratia, Vetus nouum vinum bibo : veteri nouo morbo medeor. A quibus verbis etiam Meditrinæ deæ nomen cœptum : cuíusque sacra Meditrinalia dicta sunt. Varr. de Ling. Lat. lib.5, Meditrinalia, dies dictus est à medendo : quod, vt ait Flaccus, Flamen Martialis dicebat hoc die solitum vinum nouum & vetus libari, & degustari medicamenti causa : quod facere solent etiam nunc multi, quum dicant, Nouum vetus vinum bibo : nouo veteri morbo medeor.

Medius, dia, dium, Quod mensuratum æqualiter distat ab extremis, μέσος. quanuis etiam Medium dicatur, quicquid inter duo extrema est, etiam si non æqualiter distet ab vtroque. Virgil. 7. Aeneid. Interea medium Aeneas iam classe tenebat Certus iter. Quandoque idem valet quod in commune, siue in communem vsum. Virgil. 1, Georg. Nec signare quidem, aut partiri limite campum Fas erat : in medium quærebant. Idem 11. Aenei. Consulite in medium, & rebus succurrite fessis. Cicer. 1. Offic. Et omnes vtilitates in medium afferre mutatione officiorum. ¶Aliquando Medium dicitur, quod ex vno tantum participat, quantum ex altero. Liu. libr. 1. ab Vrbe, Medium erat Anco ingenium, hoc est procliue tam ad pacis, quàm ad belli artes : ita religione Numam auum suum exprimens, vt militarem disciplinam non negligeret. ¶Aliquando pro dubio ponitur. Liu. 9. bel. Maced. Medio responso spem ad voluntatem interpretantibus fecerat, cessurum patrum authoritati esse. ¶Quandoque manifestum. Virg. 2. Aeneid. Medióque ex hoste recepi. Ibidem, Quanquā in media iam morte tenetur. Vtrobique exponit Seruius Medium pro manifesto. In priore tamen exemplo, non ineptè interpretari possumus, E medio hoste, pro, E mediis hostibus, vel E medio hostium. ¶Quandoque intercedens, aut potius importunus, ac incongruus. Idem 1. Aeneid. Ne qua scire dolos, mediúsve occurrere possit. ¶Accipere aliquem medium, hoc est per medū corpus. Liu. 1. ab Vrbe, Multò & ætate & viribus validior, medium arripit Seruium, elatúmque è curia in inferiorem partem per gradus deiicit. Sic apud Terentium in Andria, Accurrit, mediam mulierem complectitur. ¶Eleganter dicimus, Ponere in medio, vel, quod idem est, Proferre aliquid in medium. pro eo quod est Publicè exponere, & omnibus ea de re iudicandi potestatem facere. Cicc. 1. de Nat. deor. Ponam in medio sententias Philosophorum. ¶Vocare in medium, Idem ferè est quod vocare in dubium, & clarius de re aliqua velle cognoscere. Cicer. pro Cluent. Rem in medium vocare cœperunt, & causam illam totam deposcere. ¶Venire in medium, Est in disputationem, & controuersiam venire. Cicer. 1. de Finibus, Prima veniat in medium Epicuri ratio. ¶Procedere in medium, Est in coronam prodire : & interdum idem cum superiori. ¶Relinquere aliquid in medio, Est indecisum, & controuersum aliquid relinquere, nihil que de eo statuere. ¶In medio esse, vel positum, aut situm esse in medio, Est manifestum esse, facilè, vel in promptu. Cicero. 4 Verrin. Tabulæ positæ sunt in medio. Aliquando tamen in medio esse, ponitur pro eo quod est, Dubium esse, vel incompertum : vt apud Suetonium, Quod discrepat, in medio sit : hoc est indecisum relinquatur. ¶In medium consulere, Est in commune consulere. vel ad communem vtilitatem : de quo suprà diximus. Pellere de medio, vel è medio, Est extra consortium nostrum abigere. Ennius apud Ciceronem pro Murœna, Pellitur è medio sapientia. ¶Recedere de medio, Est se subducere, & occultare. Cicer. pro Sex. Rosc. Ame. Recedere de medio, per alium transigam. ¶Sumere argumenta de medio, Est ex rebus manifestissimis, & omnibus notis argumenta sumere. ¶Tollere de medio, pro occidere. Cicero pro Rosc. Am. Perfacilè hunc hominem incautum, & rusticum, & Romæ ignotum, tolli de medio posse. ¶Medio excedere, pro mori. ¶E medio discedere, pro secedere, & occultari, ait Budæus. ¶Priscianus medium dictum putat à modo, hoc est à mensura : vnde & Modium : & differentiæ causa Medium dici existimat, mutato o, in e. Alij malunt à Græco μέσος deducere, quod idem est quod medius. ¶Hinc Dimidius, a, um, quasi per medium diuisus.

Media vocabula, Dicuntur, quæ in bonam & in malam partem accipi possunt : μέσα à Græcis dicta Qualia sunt Tempestas, Valetudo, Facinus, Dolus, Gratia, Industria, Periculum, Venenum, Contagium : & apud veteres Honor, quo etiam significabatur iniuria, Vide Gellium lib.12.cap.9.

Medietas, atis, Alicuius pars media. μεσότης. Hac voce Cicero non ausus est vti, vt testatur in libello de Mundo, siue Vniuersitate. Sic enim ibi habet, Vt in singulis essent bina media : vix enim audeo dicere medietates, quas Græci μεσότητας vocant : sed quasi ita dixerim, ita intelligatur : erit enim planius.

Mediocris, & hoc, cre, Medium tenens, modestus. μέσιος. Cicer. 2. de Oratore, Hæc sunt omnia ingenij vel mediocris, exercitationis autem vel maximæ. Idem 3. Tusculana, Omne enim malum, etiam mediocre, magnum est. Cicer. de Amicit. Nec vero negligenda est fama, nec mediocre telum ad res gerendas existimare oportet beneuolentiam ciuium.

Mediocritas, Id est medium, vt ait Nonius. μέσον, μεσότης. Cic. lib. 1. Offic. Eadem ratio est habenda vestitus : in quo, sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est. Col. lib.4, Mediocritas in electione loci maximè probatur, qubniam in confinio boni, maliq; posita est.

Mediocriter, aduerbium, Id est medio quodam modo, siue prudenter, & moderatè. μετρίως. Cicc.5. Verr. Quod mehercule iudices, mihi nō mediocriter ferendum videtur. Idem 2. Tusculan. Nemo mediocriter doctus ignorat. Terent. And. Horum ille nihil egregiè præter cætera Studebat, & tamen omnia hæc mediocriter.

Medioximus, vel Medioxumus, pen. corr. Mediocrem, siue medium significat. μέσος. Vnde Medioximi dij vocantur, potestatis mediæ. Seruius in lib. 8. Aen. dicit Herculem esse communem deum, vtriusq; naturæ medium, inter mortalitatem, & diuinitatem. Esse enim numina aliqua tantum terrestria, aliqua tantùm cælestia, aliqua media, quos deos Apuleius Medioxumos vocat. Plaut. in Cas. At ita me dij, dexæque, superi, inferi, & medioxumi, &c. In Cistel. Medioxumam quam duxit vxorem, ex ea nata est hæc virgo.

Mediusculus, Putauit Calepinus diminutiuum esse ab adiectiuo Medius, deceptus corrupto Plinij loco, quem ex lib.11.cap.37. citat ad hunc modum, Oculos vnicolores nulli, cum candore omnibus mediusculo differentes. Qui locus hodie sic restitutus est, oculus vnicolor nulli, cum candore omnibus medius color differens.

Mediusfidius, Aduerbium est iurandi, ex tribus compositum, puratúrque ideo significare quod Mehercules : quasi dicas, ita me Iouis filius amet. διὰ τὸν ἡρακλέα. Nam Δία Græci dicunt quem nos Iouem. Fidium autem pro filio dictum videtur : quia antiqui pro I, literam d, sæpissimè collocabant. ¶Quidam interpretantur Per diui fidem : quidam per diurni temporis, id est diei fidem. Hæc Festus. Alij sic exponunt, Mediusfidius, hoc est Per deum Fidium. Nam Fidius deus est, qui fidei præest. Plaut. in Asin. Per deum Fidium credis iutato mihi. Cicer. ād Brut. Ego mediusfidius non existimo tam omnes deos auersos. ¶Fidij dei alia duo fuerunt nomina : nam & Sancus, & Semicaper appellabatur : fiebátque ei sacrum Nonis Iunij in colle Quirinali : vbi templū habebat à Sabinis (vt putatur) primùm dedicatum : qui in vrbem receptí, deos quoque patrios in vrbem transtulerunt. Ouid. 6. Fastorum, Quærebam Nonas Sanco, Fidióne referrem, An tibi Semicaper : tūc mihi Sancus ait, Cuicunque ex istis dederis, ego munus habebo, Nomina terna fero : sic voluere Cures.

Medianus, a, um, Quod in medio est. μέσος. Vnde Medianas columnas dixit Vitruuius lib.3.cap.1, vt ab angularibus, quæ crassiores sunt distingueret.

Mediastinus, pen.prod. μεσοπάντιον, μεσόπυλε. Mancipium abiectius est, teste Budæo, quod vilissima & sordidissima ministeria obire domi cogitur : qualia sunt domum verrere, purgamenta efferre, ligna congerere, & huiusmodi alia facere : ob hoc ita dictum, quòd in media domo ad imperia omnium nutúsque soleat excubare. Cicc. in Catil. Magnopere contemno exercitum collectum ex senibus desperatis, ex agresti luxuria, ex rusticis mediastinis decoctoribus. ex iis qui vadimonia deserere, quàm illum exercitum, maluerunt. Colu. lib.1.cap.9, Mediastinus qualiscunque status possit esse, modò perpetiendo labori sit idoneus. Ibidem, Separandi sunt aratores à vinitoribus, atq; à mediastinis. Hor. 1. Epist. Tu mediastinus tacita prece rura petebas. Lucil. Villicum Aristocratem mediastinum, atque bubulcum. Vlp. lib.1. Digest. Naut. caupatabular. Qui mediastini opera fungitur, non continetur : vt purpurarij, atriarij, & focarij, & his similes. ¶Priscianus. Mediastinos interpretatur seruos esse abiectissimos lauantibus in balneis ministrare solitos : itáq; appellatos existimat, quòd in medio balnei stare soleāt, ad sordidissima quæque ministeria parati. ¶Mediastinum appellant medici membranas in ventre hominis medio, quæ sunt veluti medius quidam paries, diuidens thoracem totum in duos veluti ventriculos.

Mediastuticus, pen. corr. Summus apud Campanos magistratus erat. Liu. lib. 6. Decad. 3. Mediastuticus (qui summus magistratus apud Campanos est) eo anno Seppius Lesius erat loco obscuro, tenuíq; fortuna ortus, &c.

Mediterraneus, nea, neum, Quod est à mari remotum, quasi in media terra μεσόγειος. Cæs. 5. belli Gall. Nascitur ibi plumbum in mediterraneis regionibus, in maritimis ferrum. Quintil. libr. 5. cap. 10, Montanus, an planus : maritimus, an mediterraneus. Cicc. 1. de Nat. deo. Ita fit, vt mediterranei mare esse non credant. Mediterraneum mare, ὑδρὸν δὲ πελαγος, quod ex Oceano inter Abylam Mauritaniæ, & Calpen Hispaniæ promontorium irrumpens, per medias terras diffunditur, Africámque dirimit ab Europa.

Mediterreus, adiectiuum, Idem significans quod Mediterraneus. Festus, Mediterream melius quàm Mediterraneam Sisenna dici putat. Antiquum.

Meditullium, lij, Non medium terræ, sed procul à mari, quasi meditelliū ab eo quod est tellus τὸ μέσον. Cicero in Top. dicit, tullium in hoc verbo extensionem esse vocabuli, mihil significantem.

MEDMA, μέδμη Stephano, Oppidum in agri Brutij litore, vnà cum portu. Plin. lib.3.cap.5.

MEDMASSA, μεδμασσός Stephano, Oppidum Cariæ, cuius meminit Plinius lib.5.cap.29.

MEDON, μέδων, Nothus fuit Oilei, ex matre Rhyna, teste Homero lib. 2. Iliad.

MEDVACVS, siue Meduacus, μεδόακος, Venetorum fluuius Patauium alluens, qui nunc vulgò *Brenta* dicitur. Nam ostia Padi Plinius describens, ait : Pars eorum & proximum portum facit Brundulum, sicut Edro nem Meduaci duo, & fossa Clodia. Strabo scribit Medoacum vocari & portum, & fluuium. Idem suprà Venetos Carnorum, & Meduacorum fuisse gentem tradit. Vide Plinium lib.3.cap.16.

Medulla, æ, Dicta est, quòd in ossibus media sit. μυελός. Plautus in Stic. At ego perij, cui medullam lassitudo perbibit. Plin. libr. 11. cap.32. Et medulla ex eodem videtur esse, in iuuenta rubens, & senecta albescens. Cicero 4. Tusc. Quum autem hic feruor, concoctióq; animi inueterauerit, & tanquam in venis medullisque insederit, tum existit & morbus, & ægrotatio. Idem 5. Tusc. Tu verò Metradore, qui omne bonum invisceribus medullisque condideris, &c. ¶Hinc Emedullo, ἀπομυελόω, quod est medullam extraho. Plin. de limonio, Item graueolentiam alarum emendat, radicis emedullatæ vncia in vini Falerni heminis tribus decocta. ¶Per translationem significat declaro. Plaut. Narra iam rem nobis omnem, atq; emedulla.

Medullitus, pen. cor. aduerbium est, significans, Ex ipsis medullis, vel vsq; ad medullas. ἐκ μυελῶν. Varro, Medullitus Aquiloniam seruat frigedi nem. ¶Per translationem significat intimè, vel ex intimo affectu. Plaut. in Mostel. Vt videas eam medullitus me amare.

MEDVLLIA, μεδύλλια Stephano, Latij oppidum fuit, Albanorum opus, cuius meminit Plinius lib.3.cap.5.

MEDVLLINA, μεδυλλῖνα Plutarcho, Puellæ cuiusdam Romanæ nomē fuit, quæ à patre in tenebris vitium passa, quum ex detracto ei anulo stupri authorem agnouisset, capillis cum ad aram pertraxit, patrémque primùm, deinde etiam seipsam ad expiandum flagitium interfecit. Vide Plutarchum in Parallelis.

MEDVSA, pen. prod. μέδουσα. Fuit filia Phorci ex Ceto marina belua : quæ vna cum duabus sororibus Euryale & Stenione, Gorgadas insulas in Oceano Aethiopico tenuisse feruntur. Vnde & Gorgonides appellantur. Hæc quum esset insigni forma, etjam habuit inter alia decoris spectabilia crines proximè ad auri colorem accedētes quorum splēdore captus Neptunus, in Mineruæ templo cum ea concubuit : ex quo concubitu postea natus est Pegasus equus. Quam iniuriā Minerua gra ui & iniquo animo ferens, Medusæ crines, quibus maximè amatori suo placuerat, in angues mutauit : deditque vt omnes eam aspicientes in lapides verterentur. Quamobrem quūm nemo tam immane monstrum intueri posset, Perseus Iouis & Danaes filius, Mercurij talaribus, & falcato ense accepto, Palladis item scuto, vt ære repercussam effigiē eius videre impune posset, ex improuiso, quum ipsa anguésq; sopiti essent, adortus, vno validissimo ictu peremit. & in patriam rediens quum eius dem caput secum deferret, contigit vt guttæ sanguinis decidentes per solitudines Africę mutarentur in serpentes. Vide Lucanum lib. 9. Squalebant latè Phorcinidos arua Medusæ. ¶Inde Medusæus, a, um. Vide in dictione PEGASVS.

Meduſa, μέδωσα, A quibusdam appellatur herba ea, quam Romani Venertam, siue Lanceolam, Dioscorides λογχίτιν appellauit. Habet hæc herba florem inuerso pileolo similem, qui theatralis laruęi & histrioni cæ personæ formā refert : ex cuius medio, quasi ex aperto & hiante ore, se profert quædam quasi lingua candido colore. Ob quam causam & Medusam appellarunt, à Gorgonis abscisi capitis similitudine. Nam etiam hodie in antiquis monumentis Medusæ caput ita effictum videmus, vt quam maximè potest, aperto ore, linguam exerat. Vide Marc. Verr. in Dioſc.

MEGABYZI, μεγάβυζοι, siue Megalobysi, Dicebantur Ephesiæ Dianæ sacerdotes, quos eunuchos esse oportebat : vnde & pro imbellibus ac mollibus poni consueuerunt, quales sunt spadones. Quint. lib.5. cap. 12, An verò statuarum artifices, pictoréque clarissimi, quum corpora quàm speciosissimè pingendo, fingendó ve effingere cuperent, nunquam tamen in hunc cecidernnt errorem, vt Bagoum, aut Megabyzum aliquē in exemplum operis assumerent sibi, sed Doryphorum illum aptū vel militiæ, vel palæstræ : aliorum quoque iuuenum bellicosorum & athletarum corpora decorare existimarunt.

MEGAERA, μέγαιρα, cum diphthongo in pen. Furia infernalis. Nam μεγαίρω Odi, siue inuideo Latinè denotat, Clau. Inuectiua prima in Rufinum, Improba mox surgit tristi de sede Megæra.

Megalium, μεγαλεῖον, Vnguentum à magnificentia sic appellatum, eo quòd excusserit Telinnm ante se cantatissimum : alij à Megaleo inuentore Siculo, siue Athenienſi dictum malunt. Vide Dioscoridem libr. 1. cap.6, & Hermolaum in Plinium.

Megalesia, orum, μεγαλήσια, Dies qui dicatus erat Magnæ matri deorum. Ludi quoque qui celebrabantur ante templum in ipso Magnæ matris deūm conspectu, Megalesia, siue Megalensia dicebantur, & Ludi Megalenses. Liu. lib.2.ab Vrb. M. Iunius Brutus ædem Magnæ matris deūm in palatio dedicauit, & ludos ob eam dedicationem factos, Megalensia appellauit. Cicc. de Aruſp. respon. Nam quid ego de illis ludis loquar, quos in palatio nostri maiores ante templum iu ipso Matris magnæ conspectu Megalensibus fieri, celebrarique voluerunt?

MEGALOPOLIS, μεγάλη πόλις, Arcadiæ vrbs, post Leuctricum bellum condita : quæ dimidia sui parte Oresti a vocabatur, ab Orestis aduentu. Ex hoc oppido ortum traxerunt Cercidas, præstantissimus legislator, Miliambon poëta, Aenesias Peripateticus Theophrasti discipulus, Acesodorus, qui de vrbibus scripsit, & Polybius Historicus. ¶Megalopolis item Asiæ oppidum fuit, postea Aphrodisias dictum, inter Lycum & Mæandrum fluuios situm, quod Stephanus Cariæ attribuit : quanquam in Græcis eo dicibus Icariam corruptè legamus pro Caria. Tertia eiusdem nominis ciuitas in Iberia collocatur ab eodem Stephano.

Megalopolitæ, μεγαλοπολῖται, Megalopolis incolæ. Stephanus.

Megaloprepeia, μεγαλοπρέπεια, Magnidecentia, vel munificentia, quæ inter magnos viros versatur, magnisq; in rebus. ¶Et Megaloprepes, μεγαλοπρεπής, dicitur, qui huiusmodi magnidecentia, aut munificentia, vtitur : quem Magnificum quidam appellant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Megalopsychia, μεγαλοψυχία, Magnanimitas: & Megalopsychus, μεγαλόψυχος, Magnanimus.

MEGARA, æ, pen.cor. μέγαρα, Vrbs est Achaiæ in confinio Atticæ, & Peloponnesi, patria Euclidis Geometræ: ita dicta à Megareo Apollinis filio. Vrbis huius meminit Plinius lib.4.ca.7, & Seruius Sulpitius ad Ciceronem lib.4. Epistо. Pro eodem dicimus Megara, orum, plurali numero. Plinius libro 16. capit. 39, Megaris diu stetit oleaster in foro Colum. lib.10, Iam Megaris veniant genitalia semina bulbi. ¶ Est ité. Megara, montis nomen in Sicilia apibus abundantis, qui vrbem habet eiusdem nominis in radice sitam. ¶ Fuit præterea hoc nomine filia Creontis, & vxor Herculis.

Megarus, a, um, adiectiuum. Virg. 3. Aene. Pantagiam Megarósque sinus.

Megareus, dictio trisyllaba, μεγαρεύς, Nomen fuit patris Hippomenis, & nepotis Neptuni, ex Onchesto Bœotiæ oppido oriundi. Ouid. 10. Metam. Nanque mihi genitor Megareus Onchestius: illi Est Neptunus auus: pronepos ego regis aquarum. ¶ Fuit præterea eodem nomine vnus ex Apollinis filijs, qui Megaris à se conditis nomé fecit.

MEGARIS, idis. pen.cor. μεγαρίς, Regio est Achaiæ, in confinio Atticę & Peloponnesi, ita dicta à Megaris, præcipua eius tractus vrbe. Plin. lib. 4. cap. 7. Attingit Isthmum parte sui, quæ Megaris appellatur, à colonia Megara. Ex hac regione præstantissimi mittebantur bulbi, qui ab ea dicti sunt Megarici. Plin. lib. 19. cap. 5, Proxima his est bulborum natura, quos Cato in primis ferendos præcipit, celebrans Megaricos. ¶ Est præterea Magaris, insulæ nomen inter Neapolim & Pausilypum sitæ, teste Plinio lib. 3. cap. 6.

MEGES, μέγης, Vnus fuit ex Græcorum principibus, qui ad Troiam profecti sunt: de quo Homerus in Catalogo nauium.

Megistanes, μεγιστάνες, Dicuntur proceres, primatésque. nam μέγιστος Latinè dicitur Maximus. Corn. Tacit. Megistanas Armenios, qui primi à nobis defecerant, pepulit fedibus. Suet. in Caligula cap. 5, Regé etiam regum & exercitatione venandi, & conuictu megistanum abstinuisse.

Mehercule, Iurandi aduerbium, Idem significans quod per Herculem. νὴ Δία, νὴ τὸν Ἡρακλέα. Cicer. Attic. libr. 10, Epistola tua gratissima fuit meæ Tulliæ, & mehercule mihi. ¶ Dicimus etiam Mehercules in eadem significatione. Festus, Mecastor, & Mehercules iusurandum erat, quasi diceretur, Ita me Castor, ita me Hercules: vt subaudiatur, Iuuet. Cicero in Oratore, Impetratum est, inquit, à consuetudine, vt peccare suauitatis causa liceret: & Pomeridianas quadrigas, quàm Postmeridianas libentius dixerim, & Mehercule, quàm Mehercules.

Meio, is, dissyllabum, tertiæ coniugationis, Significat vrinam emitto. οὐρῶ, ὀμείχω. Diomedes præteritum quidem proprium Meij esse dicit sed Minxi esse in vsu. Persius Saty. 7, -facer est, pueri, locus, extra Meiite. Hor. 2. Serm. Saty. 7, Ditior aut formæ melioris meiat eodem. Mart. lib. 3, Minxisti currente semel Pauline carina: Meiere vis iterum, iam Palinurus eris. Iuuen. Saty. 1, Cuius ad effigiem non tantùm meiere fas est. ¶ Mictum, mictu in supino, Horat. 1. Serm. Saty. 8, -atque in me veniat mictum atque cacatum Iulius & fragilis Pedacia. Mula meiés, Catullus.

Mel, huius mellis, à Græco μέλι, notæ significationis est. Cicero de Senect. Villáque tota loculpes est: abundat lacte, caseo, melle. Idem. 3. de Finib. Mel & si dulcissimum est, suo tamen proprio genere saporis, nõ comparatione cum alijs, dulce esse sentitur. Virg. 4. Een. -hinc cæli tépore certo Dulcia mella premes. Ibidem, Feruet opus, redolétque thymo fragrantia mella. Ibidem, -& spumantia cogere pressis Mella fauis. Plaut. in Trucul. In melle sunt linguæ sitæ voltræ, atque orationes. C orda in felle sunt sita, atq; acerbo aceto. Sunt qui dicant mel esse cæli sudorem, alij syderum saliuam, alij purgantis se aeris succum. Constat sanè ex aere decidere, syderum maxime exortu, sublucanis temporibus. Vnde sub primam auroram, folia arborum melle roscida inueniuntur. ¶ Mel vernum, dicitur Anthinum mel. ¶ Mel æstiuum, vocatur ὡραῖον. ¶ Mel quod per se fluxit, Acceron vocatur, quòd sine retrimento sit. ¶ Mel sylueſtre, Ericæum, ab erica frutice, quam & gisarum nominant, folia habet tamarici similia. ¶ Acraton, Mel purum atque integrum, quod neque acescere cœpit, nec vllum passum est vitium. Vide Plinium lib. 11. cap. 14.

Melliculum, li, diminutiuum blandientis. μελίτιον, Plaut. Casi. Meum corculum, melliculum, verculum. Idem Curcul. Egón' apicularum opera congestum nõ feram, Ex dulci oriundum melliculo dulci meo?

Mellilus, a, um, diminutiuum, à Melleus. μελλάτιος. Plautus Casi. Mea vita, mea mellila, mea festiuitas. Sine tuos ocellos deosculer voluptas mea. Quanquam non absurdè fortasis Mellila, diminutiuum ibi intelligere possimus à nomine Mel: vt Mea mellila, plurali numero dictum intelligamus, pro eo quod est, Mea mella, vel meæ deliciæ.

Mellarius, a, um, Quod ad mel pertinet. μελιτοποικός. Plin. lib. 21. cap. 14, Vasa mellaria, aut fauos lauari aqua præcipiunt.

Mellarium, substantiuum, vide infrà MELITTONES.

Mellarius, rij, substantiuum, Qui mellis opus exercet. μελιτουργός. Varr. lib. 3. de Re rust. cap. 16, Ad extrema, quà mellarij fauum eximere possint, opercula imponunt alueis.

Meliturgus, μελιτουργός, Latinè Mellarius dicitur, qui mellificium exercet: sic enim interpretatur Varro lib. 3. de Re rust.

Mellatio, onis, Mellis vindemia, quum mel eximitur. μελίτωσις. Plinius. lib. 12. capit. 16. Hæc ergo mellatio sine vindemiæ & Virgiliarum occasu, Idibus Nouembris ferè includitur. Idem libr. 11. cap. 15, Aestiua mellatione decimam partem Thasio Dionysio apibus relinqui placet.

Melleus, a, um, Quod ex melle est, vel mellis dulcedinem refert ipso gustu. μελιτώδης. vt Melleus sapor, apud Plinium libro 15. cap. 14. Per translationem quoque Vocem melleam dicimus, pro suaui, & auditu iucunda.

Mellitus, a, um, penul. prod. Quod est melle conditum: vt, μελιτώδης, μελίχρως. Placentæ mellitæ. Horat. 1. Epist. 10, Vtque sacerdotis fugitiuus, liba recuso, Pane egeo iam mellitis potiore placentis. Plin. lib. 36, Melitites succum remitit dulcem, mellitúmque tulit. Suas. Var. 3. de Re rust. cap. 16, Et faui melliti intus ponendi, à faucibus longé. ¶ Mellitus puer, pro suauis, & iucundo. Cic. ad Attic. lib. 1, Ita sum ab hominibus destitutus, vt tantum requietis habeam, quantum cum vxore, & filiola, & mel lito Cicerone consumitur. Catullus ad Iuuencium, Mellitos oculos tuos Iuuenci, &c.

Mellifluus, a, um, Ex quo fluit mel, vel fluere videtur, μελίῤῥους, μελίῤῥυτος, hoc est dulce, iucundum: vt Melliflua oratio.

Mellifico, as, Mel facio. μελιτοῦν. Virgilius, in quodam Epigrãmate, Sic vos non vobis mellificatis apes. ¶ Inde Mellificus, a, um, μελιτοποιικός. Col. libr. 8, Vt ab opere mellifico euocatæ apes fœtibus expleant. ¶ Item Mellificatio, onis, μελιτοποίησις.

Mellificium, cij, Mellis factio. μελιτοποίησις. Varr. de Re rust. lib. 3. cap. 16, Sed vt hoc aptissimum ad sanitatem apium, sic ad mellificium, thymum. Idem, Quod ad mellificium bonum vehementer prodest. Columella lib. 9. cap. 12, Apes magis mellificij s, quam fœtibus student.

Mellifer, ra, rum, Ferens mel. μελιτοφόρος. Ouid. 15. Met. Nónne vides quos cera tetigit sexangula, fœtus Melliferam apium sine membris corpora nasci?

Melligenus, na, num. pen.cor. Quod est eiusdem generis cum melle. μελιγενές. Plin. lib. 16. cap. 7, Fert & aliam inutilem pillullam cum capillo, verno tamen tempore melligeni succi. Hoc est eiusdem succi, cuius est mel ipsum.

Melabathrum, penu.corr. μελάβαθρον, Herba est, quæ alio nomine Parthenium dicitur, chamæmelo adeò similis, vt pro ea sæpe fallat legentem. Vide Dioscoridem lib. 3.

MELAENA, μέλαινα, Insula est in ostio maris Adriatici quæ alio nomine Cercyra dicitur: vt docet Plinius lib. 3. cap. 26. Statius lib. 12. Thebaid. Icarij, Celeique domus, viridisque, Melæna.

MELAENAE, μέλαιναι, Oppidum in Arcadia, à Melæneo Lycaonis filio conditum inter Heræam, & Megalopolim. Plinius Melanæam vocat lib. 4. cap. 6, Stephanus Melæna.

Melampelos, pen.corr. μελάμπελος, Herba est, quæ alio nomine Helxine dicitur: quidam etiam ex Latinis Vitem nigram appellant. De hac Dioscorides lib. 4.

Melamphyllon, μελάμφυλλον, Herba est aculeata, folio in nigredinẽ tendente: vnde & nomen accepit. Alio nomine Acantus dicitur. Vide Plinium libro 22. cap. 21. & Dioscoridem libro 3, & quæ suprà annotauimus in dictione Acanthus.

MELAMPHYLLON, μελάμφυλλον, Nomen est montis in Thracia, apud Plinium lib. 4. cap. 11.

MELAMPHYLLVS, μελάμφυλλος, Insula est Ioniæ adiacens, ante Ephesum, quæ notiori nomine Samus appellatur. De hac Plinius lib. 5. cap. 31. & Strabo lib. 14.

Melampyros, μελάμπυρος, Herba est in segetibus nascens, teste Theophrasto, quæ alias Myagros appellatur. Latinè sonat frumentum nigrum.

Melampodion, μελαμπόδιον, Genus est nigri hellebori, ita dictum, à Melampode quodam, qui eo vti in diuinationibus solebat, appellatum: vel à pastore eiusdem nominis, qui primus hanc herbam inuenisse dicitur, dũ capras eo purgari animaduertit. Vide Plinii lib. 25. ca. 5.

MELAMPVS, μελάμπους, Amythaonis Argiui, & Dorippes filius, teste Homero Odyss. lib. 15. Nomen autem accepisse fertur, eo quod mater in fantem exposuerat toto corpore tectum, præterquam pedibus, qui à sole atro colore attracto, nomini causam dederunt. Augurio claruit, Byas tem item iuuit in auferendis bobus Iphiclo, quas ille Neleo restituit, accepta eiusdem filia, Pero nomine in vxorem. Filias quoque Præti furiis agitatas sanitati mentis restituit, quarum vnam Iphianassam nomine in coniugem accepit, vt superius traditum est. Virg. lib. 3. Georg. Phyllirides Chiron, Amythaoniúsque Melampus, &c. ¶ Est quoque canis nomen apud Ouidium libro 3. Metam. A pedum nigredine impositum.

MELANCHAETES, μελαγχαίτης, Canis nomen est apud Ouidium lib. 3. Met. ἀπὸ τῆ μελαίνης χαίτης hoc est à pili nigredine impositum.

Melancholia, Cum accentu in penultima, Latinè dicitur nigra cholera, hoc est atra bilis, quæ sæpe in furorem agit homines. Græce μελαγχολία. Cice. 3. Tusc. Græci volunt illi quidem, sed parum valent verbo, quem nos: furorem, melancholiam ipsi vocant: quasi verò atra bile solùm mens, ac non sæpe vel iracundia grauiore, vel timore, vel dolore moueatur. ¶ Melancholiæ varias species, vide apud Galenum in tractatu de Atra bile.

Melancholicus, Qui nigra bile plurimùm abundat. Plin. lib. 20. cap. 7. Dãtur & melancholicis candidæ copiosiores, &c. Cic. 1. Tusc. Aristoteles quidem ait, omnes ingeniosos melancholicos esse: vt ego me tardiorem esse non molestè feram. Idem 1. de Diuin. Aristoteles eos etiam qui valetudinis vitio furerent, & melancholici dicerentur, censebat habere aliquid in animis præsagiens, atque diuinum.

MELANCHLAENI, μελαγχλαῖνοι, Scythię populi, à nigris vestibus, quas ferunt, ita nominati Stephano.

Melancoryphus, phi μελαγκόρυφος, auis, Quæ & Ficedula dicitur: sed Ficedula tantùm autumno ab edendis ficis, alijs temporibus melancoryphus vocatur, quòd πορφυρῶν μέλανα, hoc est verticem nigrum habeat. Latinè Atricapillam dicere possimus. Plin. lib. 37. cap. 8, Sunt qui in Arabiã inueniri eas dicant in nidis auium, quas Melancoryphos vocant.

Melandryon, μελανδρυον, Ruellius interpretatur intimam, durissimámque

simámque roboris materiam, quæ cortice & alburno detractis relinquitur.

MELANAEA, μέλαναι Stephano, Oppidum est in Arcadia. Plin. libr. 4. cap. 6.

MELANEVS, per tres syllabas, & pen.corr. μελανεύς. Numeratur inter canes Actæonis, apud Ouidium 3. Metam. Harpalos, & Melaneus hirsutáque corpore Lachne. ¶ Est & Centauri nomen apud eundem 12. Metam.

Melanion, μελάνιον, Flos est subnigri coloris. Latinè violam albam possumus interpretari,

MELANIPPION, μελανίππιον Pamphyliæ fluuius, apud Hecatæum in descriptione Asiæ.

Melanorrhizon, pen. prod. μελανόῤῥιζον. Herba est, quam alio nomine Veratrum nigrum appellant. Nomen habet à radicis nigredine. μέλαν enim nigrum est, & ῥίζα radix. De hac Dioscorides lib. 4.

Melanteria, μελαντηρία, Alio nomine Atramentum metallicum appellatur, quo mulomedici vtuntur ad putrefactam, siue excrescentem carnem consumendam. Vulgus Gallorum: *Armontum* vocat.

MELANTHIA, μελανθία, Filia fuit Deucalionis ex Pyrra, & Boror Hellenis.

Melanthion, μελάνθιον, Herba est, siue potius frutex pusillus, à seminis nigredine nomen habens. quod à Plinio lib. 20. cap. 17, Gith appellatur, & à quibusdam Melaspermon. Officinæ *Nigellam* vocant.

MELANTHIVS, μελάνθιος, Pastor caprarum Vlyssis, qui, quòd & rem domini absentis vnà cum procis absumpsisset, & heræ, filióque herili semper se molestum præbuisset, post reditum Vlyssis, à Telemacho truncatus est: vt est videre apud Homerum Odyss. libr. 22. ¶ Fuit item hoc nomine nobilis quidam Athenienſis, cuius celebratur illud in Gorgiam æmulum suum dictum, Hic nobis concordiam suadet, qui tres in vna domo concordes efficere non potuit. ¶ Præter hos & pictor nobilis fuit hoc nomine Pamphili Macedonis discipulus: de quo Plinius lib. 2. cap. 35.

MELANTHO, μελανθώ, Filia fuit Protei senis, cui consuetudo fuit positis vestibus dorso delphinum insidere, atque sic per maria patris vagari. Qua re cognita, Neptunus se in delphinum transformauit, illámque blandiendo illexit, vt dorso suo insideret, transuectáque in aduersum littus stuprum obtulit. Ex quo concubitu Amycum natum fuisse quidam prodiderunt: quem tamen Seruius Melites filium facit.

Melanurus, μελάνουρος, Piscis est saxatilis, nigricantem habens caudã Penultima huius dictionis producitur, quum apud Græcos scribatur per ου diphthongum, Lippius in 3. Oppian, Haud facili paruus melanurus fallitur arte. Ennius tamen contra orthographiæ rationem penultimam corripuit, primámque, quæ per ι scribitur, licenter produxit in hoc versu, Melanurum, turdum, merulam, timbrámque marinam. ¶ Est præterea Melanurus, serpentis genus, præcipuè in Libya & Arabia nascens, vipera minus, sed ad inferendam per niciem multò velocius. Mor si ab eo siti torquentur, immodicéque bibentes sibi necé inferunt. Cauda lineis duabus nigris distinguitur (vnde & nomen accepit) corpore reliquo albicante. Vide Cælium lib. 34. cap. 63.

Melappium, Mali genus, ita dictum ab Appij mali similitudine. Plin. lib. 15. cap. 14.

MELAS, μέλας, Multorum fluuiorum nomen est. Nam vnum esse in Mygdonia ostendere videtur Ouidius lib. Metã. 2, Mygdoniúsque Melas. ¶ Rursum alium nauigabilem esse in Cilicia, & ipsius terminum, id est qui Ciliciam à Pamphylia diuidat, scribit Plinius lib. 5. capitul. 27. ¶ Alium item in Thracia collocat idem Plinius libr. 4. cap. 11. ¶ Item alium in Bœotia, qui à Parnasso profluens, Mineruæ sacer dicitur à Poëtis, quia ripæ eius oliuis sint refertæ. Statius libr. 7. Theba. Palladiúsque Melas Hecateia gurgite nutrit Flumina. Is vnus omnium Græciæ fluuiorum ab ipso fonte nauigabilis est, atque circa solstitium æstiuum, vt Nilus, stata accipiens incrementa: nec longus excurrit, sed in lacus & cuniculos delapsus, modica sui parte Cephiso infunditur. Huius fluminis aquas oues nigras efficere scribit Plinius lib. 2. capit. 103. Eius etiam meminit Herodotus lib. 7. ¶ Postremò aliu m esse in Sicilia astendere videtur Ouidius Fast. lib. 4, quum de fluminibus & de locis Siciliæ, quæ paragrauerat Ceres, loquens ait, Sacratúmque Melan, pascua læta boũm.

MELEAGER, & MELEAGRVS, pen. prod, μελέαγρος Suidæ, fuit Oenei Calydoniæ regis filius, ex Althæa coniuge, quo recenter nato, visa sibi est mater, tres Parcas igni assidentes videre, manúq; stipitem tenẽtes. æqualem puer o cum stipite vitam assignare. Recedentibus itaque Parcis, Althæa extinctum stipitem diligentissimè asseruauit. Adulto de inde Meleagro, quum spreta ab Oeneo Diana, immensæ magnitudinis aprum immisisset, qui omnem regionem latè vastabat, Meleager collecta robustissimorum iuuenum manu, aprum interfecit, capútque eius Atalantæ Iasij Argiuorum regis filiæ, quæ prima aprum vulnerauerat, velut partem spolij dedit. Quod quum aunculi suivi puellæ auferre conarentur, vtrumq; occidit. Nuntiata itaque fratrum morte, Althæa doloris impatientia in furorem versa, fatalem illum stipitem in ignem confecit, quo exusto, Meleager etiam exustis intus intestinis omnibus consumptus est. ¶ Nominis huius nominatiuus tripliciter effertur, Meleager, Meleagrus, & Græco more Meleagros. Ouid. 8. Meta. Nec tamẽ illa sui successu lætior ictus, Quàm Meleager erat. Ibidem, Inscius atq; absens flamma Meleagrus eadem Vritur. Et paulo antè, -donec Meleagros, & vnà Lecta manus inuenum caluere cupidine laudis.

MELEAGREA, μελεαγρία, Calydon vrbs dicitur, quoniam Meleager in ea imperauit.

Meleagrides, μελεαγρίδες, Gallinæ Africanæ sunt, quas vulgus Indicas gallinas vocat. Has Ouidius libr. 8. Meta. fabulatur Meleagri sorores fuisse, doloris impatientia, quem ex morte fratris conceperant, in has aues conuersas. Plin. lib. 10. capit. 16, Simili modo pugnant Meleagrides in Bœotia Africæ. hoc est gallinarum genus gibberum, varijs cõspersum plumis. Var. lib. 3. de Re rust. Gallinæ Africanæ sunt grandes variæ, gibberæ, quas μελεαγρίδας appellãt Græci. Hæ nouissimæ in triclinium ganearium introierunt è culina, propter fastidium hominum. Vide ea quæ indictione GALLINA annotauimus de tribus gallinarum generibus.

MELES, etis. pen. genitiui prod. μέλης, Fluuius est Ioniæ, Smyrnam alluens, ad cuius ripas natus fertur Homerus. Meminerunt fluuij huius Plinius lib. 5. cap. 29, & Strabo lib. 12.

MELESIGENES, pen.cor. μελησιγενής, Nomẽ proprium Poëtarũ principis, qui postea à cæcitate dictus est Homerus. Melesigenes autem appellatus est (vt refert in vita eius Herodotus) à Melete fluuio Smyrnã alluente, ad cuius ripas natus creditur.

Melia, μελία, A Græcis dicitur arbor quam Latini Fraxinum vocant. Vide Ruellium lib. 1 cap. 82. ¶ Est & Melia Cariæ oppidum, apud Hecatæum lib. 1. Genealog.

Melia terra, μελία γῆ, Tertæ genus est Eretriæ cinereæ non dissimile, quódque digitis confricatum stridorem reddit trito pumici similé. Vires habet in medicina easdẽ ferè cum alumine, paulò tamen ignauiores. Pictoribus etiam vsui est, ad diuturniorem colorum firmitatẽ. Plinius melinum vocat, nomine deducto à Melo insula, vna Sporadum vnde aduehi solet.

MELIBOEA, μελίβοια Stephano, Vrbs est Magnesiæ, quæ est Græciæ regio, annexa Thessaliæ, teste Plinio libro. 4. capi. 9. Patria Philoctetæ Pæantis filij à quo Melibœus, a, um, μελίβοιος, nomen pastoris, impositum ab eo, quod boum curam habeat.

Meliceris, dis, penul. prod. μελικηρίς, Abscessus species est ex pituitæ affluxu generati, qui humorem in se continet, mellis & crassitudinem & colorem referentem. Vnde & nomen accepit. Plin. libr. 21. de Meliloto, Peculiariter contra meliceridas efficax. Celsus lib. 5, hoc abscessus genus, μελικηρίαν, vocari asserit, nomine sumpto à fauo, cuius similitudinem refert.

MELICERTA, siue Melicertes, μελικέρτης, Insũs & Athamantis Thebarum regis filius, cum quo mater, quum virum videret furere, in mare se præcipitauit, ambóque deorum miseratione in numina marina sunt commutati: Ino quidem in Leucotheam, quam & Matutam matrẽ vocant: Melicerta verò in Palæmonem, quem Latini Portunum vocant Vide MATVTA.

Melichros, μελίχρως, Gemma est mellei coloris: vnde & nomen habet. Plinius. lib. 37. cap. 11, Colos appellauit chrysolitum aureus, chrysoprasum herbaceus, melleus melichrota.

Melichrysos, μελίχρυσος Gemma quæ ex India mittitur quasi per aurum syncero melle tranſlucente. Plin. lib. 37, cap. 9.

Melicraton, μελίκρατον, Potus est confectus ex aqua & melle, qui à Latinis Aqua mulsa dicitur. Nomen accepit ἀπὸ τῆ μέλιτος, hoc est à melle, & verbo, κεράω, siue κιρνάμι, quod est misceo, siue tempero.

Melicus, a, um, μελικὸς. pen.corr. Idem quod musicus, à Græco nomine μέλος, quod carmen, siue cantum significat. Vnde poëtę Lyrici, Melici dicti sunt. Ausonius, Tu melicos, lyricósque modos. Cicer. de Opt. gen. Orato. Poëmatis enim tragici, comici, epici, melici etiam, atque dithyrambici, &c.

Melicæ, Gallinæ, teste Columella lib. 8. cap. 2. vulgò appellatę sunt, quæ Medicę dici debuerant.

MELIGINE, μελιγινὴ, Insula est maris Adriatici, ante Dalmatiam sita. Ptolem. lib. 2. cap. vltimo.

MELIGVNIS, μελιγυνίς, Insula est Sicilię adiacens, vna ex Aeolijs, quę notiore nomine Lipara dicitur. Plin. lib. 3. cap. 9.

Melilotos, pen. prod. μελίλωτος, quasi dulcis, & mellea lotos. Herba est croco similis, frequens Campaniæ, quæ quòd coronamentis adhiberi solet, Sertula Campana appellatur à Latinis. De hac Plinius lib. 21. cap. 11, & Ruellius lib. 3. cap. 35, Ouid. Pars thyma, pars flores, pars melilotos amant.

Melimela, penul. prod. μελίμηλα, vtrobique per simplex l, Dicuntur poma mustea, siue dulcia, quasi mellea mala. Nam. μέλι mel, μῆλον malum significat. Varro de Re rust. lib. 1. cap. 59, Quæ antea mustea vocabant, nunc melimela appellant. Eadem vulgò Nana vocantur, à paruitate arborum, in quibus producuntur. Plin. lib. 15. cap. 14, Mustea à celeritate miteſcendi, quæ nunc Melimela dicuntur à sapore melleo. Mart. li. 7, Infanti melimela dato, fatuáſque marisca: Nam mihi, quæ nouit pungere, Chia sapit. Vide Columellam lib. 5. cap. 10.

Melimeli, lege MELOMELI.

Melina, æ, μελίνη, Vt Festus ait, genus tibiæ acutissimi soni. ¶ Est & genus vestis, vel à colore, vel à Melo insula, vnde, afferebatur, sic dictæ. Plautus. in Epid. Vbi ergo est? nisi si in vidulo, Aut si in melina attulisti.

MELINOPHAGI, μελινοφάγοι, Thraciæ populi, ita dicti, quòd panico vescantur Stephanus.

Melinum, ni, μέλινον, neut. gene. Apiastrum vocat Varro libr. 3. de Re rust. cap. 16. ¶ Est & melinum (vt ait Plinius. lib. 23. cap. 6.) oleum ex flore malorum. ¶ Est & vngueneum. Plin. lib. 13. cap. 1, Amaracinum in Coo: postea eodem loco prælatum est melinum. ¶ Melinum quoq; coloris candidi species est, à Melo insula, vna Sporadum, nomen habẽs vbi præstantissimum effoditur. Dioscorides lib. 5, Meliam terram vocat. Plin. lib. 35. cap. 6, Melinum candidum & ipsum est, optimum in Melo insula. In Samo quoque nascitur, sed eo non vtuntur pictores, propter nimiam pinguedinem. Plautus in Mostel. Neque cerussam, neque melinum, neque aliam officiam.

Melior, Meliusculus, Melioresco, vide BONVS,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Melipecta, μελιπήκται, Cibaria, mellita, cuiusmodi sunt placentæ, melitæ.

Meli phyllon, μελίφυλλον, Herbæ nomen est, quæ alio nomine dicitur Apiastrum. Varro lib.3.de Re rust.cap.16,Reliquum thymo,& cythiso obseuisse, & apiastro, quod alij μελίφυλλον, alij μελισσόφυλλον, quidam μέλιτον appellant. Virgil. 4. Georgic. -huc tu iussos asperge liquores Trita meliphylla,& cerinthæ ignobile gramen. Vbi Seruius annotauit,Meliphylla per syncopen esse dicta,quasi melissophylla.

Melipontus, Quem & Medipontum vocari suprà ostendimus, Funis genus est,quod à Catone non vno in loco numeratur inter ea quæ necessaria sunt oleum conficientibus. Cato cap.68, Vbi vindemia,& olei tas facta erit,prela extollito,funes,torculos,melipontos.subductarios, aut in carnario,aut in prelo suspendito.

Melis, huius melis.fœm.gene. μέλις, Animal, quod & Taxus,siue Taxo dicitur,quòd sit mellis auidissimum,& alueariбus semper infestum in cauernis viuens,asperum,mordaxque,magnitudine vulpis,colore felis:ex cuius pelle pharetras,& canum collaria obtegunt.Plinius libr. 8. capite.hanc esse ait melibus in metu solertiam,vt fusillata cute distentæ ictum hominum,& morsus canum arceant.

MELISSA, μέλισσα, Oppidum Libyæ,cuius incolæ dicuntur Melissæi. Stephanus.

MELISSA, μέλισσα, Melisi Cretensium regis filia quæ vnà cum sorore Amaltheâ,fouè caprino aluit lacte.¶ Fuit item huius nominis Nympha,quæ facilificium primò inuenit:vnde data est occasio fabulæ, Melissam in apum fuisse conuersam.Col. lib.9.cap.2.Nec sanè rustico dignum est,illicitari, fuerítne mulier pulcherrima specie, quam Iupiter in apem conuertit.¶ Melissa præterea quædam fuit, Periandri Corinthiorum tyranni vxor,quam ille, concubinarum delationibus temere credens,quum grauida esset,pedibus conculcans interemit. Vide Laertium in vita Periandri.

Melissophyllon, μελισσόφυλλον, Herba est ballotæ similis, quæ & Apiastrum, & Citrago,& Meliphyllum,& Melinum appellatur.Galli Melissam vocant. Nomen habet ἀπὸ τῶν μελίσσων, hoc est ab apibus quæ eo tantopere oblectantur,vt si eo aluearia perungantur, nusquam diffugiant.De hac herba vide Columellam lib.9. cap. 8, & Varronem de Re rust.lib.3.cap.16.

MELISSVS, μέλισσος, Cretensium rex fuit antiquissimus, qui primus dijs sacrificauit:cuius filiæ Melissa,& Amalthea fuerunt,quæ Iouem in fantem melle & lacte caprino aluerunt. ¶ Fuit item Melissus, Grammaticus muneri datus Mecœnati, & manumissus ab eo. Autor Tranquillus. ¶ Melissus præterea Samius,Parmenidis auditor, philosophus ciuibus suis charus,quibus præcepta plura dedit,Rempublicam administrauit,classi que in bello præfuit,vt refert Apollodorus.

MELITA, æ, vel Melite, es, μελίτη, Insula est non procul à Pachyno Siciliæ promontorio. Ouid. 3. Fastor. Fertilis est Melite, sterili vicina Coo syræ. ¶ Est etiam Melite,siue Melita,vrbis nomen in hac ipsa insula, à Carthaginiensibus (vt refert Diodorus) conditæ, textrinis pretiosissimarum vestium in primis nobilis.Cic. 6. Verr.Insula est Melita,iudices,satis lato ab Sicilia freto,periculosóque diiuncta:in qua est eodem nomine oppidum,quò iste nunquam accessit:quod tamen isti textrinũ per triennium ad muliebrem vestem conficiendam fuit.

Melitæus, a, um, & Melitensis, μελιταῖος Stephano : vt Melitæi catuli, μελιταῖα κυνίδια, quæ ad fœminarum delicias ex Melita aduehebantur. Plin.lib.3.cap.vltim.Melita,vnde Melitæos canes appellari, autor est Callimachus.

MELITENE, es. μελίτηνη, Cappadociæ regio,prætenta Armeniæ maiori, non procul ab Euphrate.Plin.lib.6.cap.3.

Melites, μελίτης. Gemma sic dicta à colore mali Cydonei, quod μῆλον κατ' ἐξοχήν dicitur.Plin.lib.37.cap.11, sic ait,Melites mali coloris. nec plura addidit.

Melitites, masc.gene. μελιτίτης.pen.prod.Genus potionis dulcis(vt ait Plinius lib. 14. cap. 9) factæ ex melle & musto, hoc est ex congio mellis,& quinque congijs austeri musti,& cyatho salis,vnà feruefactis. Distat autem à mulso,in quo binis vini singuli mellis congij admiscentur vt docet Dioscorides lib.5.¶ Est præterea Melitites,lapis cinericei coloris,qui coti attritus,vel cum liquore cõtusus,liquorem dulcem emittit. Vnde & nomen accepit.Vide Plinium lib.36.cap.19,& Galenum li. 9.Simplic.

MELITTAEA, μελιτταία, Thessaliæ oppidum,Stephano.

MELITVSA, μελίτουσα Stephano, Illyrici oppidum: cuius incolæ Melitusæi & Melitusij appellantur.

Melittones, μελιττώνες, pen. prod. Aluei,in quibus apes nutriuntur. Varro de Re rust.lib.3.cap.16, Melittones ita facere oportet, quos alij μελιτοτροφίας appellant. Eadem quidam Mellaria. Vulgus Gallicum Ruchas vocat.

Meliturgus, vide MEL.

MELITVS, μέλιτος, Nomen alterius ex accusatoribus Socratis.

Melium, μέλιον, Herba est in aquis & locis vliginosis nascens,semen habens lini semini non dissimile,aliquanto tamen maius & firmius,& præ læuore splendens. Alio nomine Satyrion rubens appellatur. Vim habere creditur incendendi ad libidinem.Dioscor.lib.3.

Melius,comparatiuum à Bene,& Meliuscule,vide BENE in BONVS.

MELIZANDRVS, μελίζανδρος, Poëta Milesius, Lapitharum & Centaurorum bellum scripsit,vt est autor Aelianus de varia histo.

Melizomum, μελίζωμον. pen. prod. Condimentum quoddam vocat Apicius,ex mellis despumati mistura confectum.

MELLARIA, æ, Oppidum Hispaniæ in tractu Bætico, Pomponij: Melæ patria,vt ipse testatur Geographiæ suæ lib.2.

Mellacium, ψῆλον, ψῆλμα, Mustum ad mediam partem decoctum, quam Sapam appellamus,vt inquit Nonius.

Mellificatio,Mellificator,Mellifico,Mellitus,vide MEL.

Melligo, inis, μέλιτωμα, pen.prod. Succus è lachrymis arborum, siue florum,quem apes deuorant.postea ad alueos regressæ euomunt, operáq́ que componunt, Plin.lib.11.cap.6,Primum itaq; fauos construunt,ceram singunt,deinde sobolem,postea mella.Ceram ex floribus,melligi nem è lachrymis arborum,quæ glutinum pariunt, salicis, vlmi: arundinis succo,gummi,resina. Ponitur & pro quocunque succo floreſcẽ tis fructus adhuc,atq; immaturi. Plin. libr. 12. capit. 27, In prima lanugine demittitur vua, ciúsque melligo, reliquum corpus sole coquitur.

Melliloquus.pen.corr.Cui oratio suauis instar mellis,ex ore profluit. μελίγηρυς,μελίφρονος.

MEL O, nomẽ fluuij,qui & Nilus,& Geon appellatus est.Ausonius in Aenigmate,Melonis albam paginam.

MELOBOSIS, μελόβοσις, Nympha est,Oceani & Tethyos filia,teste Hesiodo in Theogonia:sic dicta ab ouibus pascendis.

MELOCABVS, Germaniæ vtbs apud Ptolomæum libr.2.capit.11.vulgò Choburgk.

Melocarpos, μηλόκαρπος, Herba est,quæ alio nomine Aristolochia lõga appellatur.Dioscor.lib.3. cap.4.

MELOESSA, μηλόεσσα, Insula est ex Syrenusis vna,è regione Lacinij extremi Italiæ promontorij,non tam à pomorum quàm à pecoris abundantia dicta. Vide Plinium lib.3.cap.10.

Melolontha, μηλολόνθη, Scarabæi genus est,colore viridi nascens.

Melomeli, μηλόμελι, Confectio quædam ex malis cydoneis melle obrutis in lagœna.Rationem conficiendi docet Columella libro 12. capit. 45.& Dioscor.lib.5.

Melones,A Palladio dicuntur,qui ex genere peponum ad malorum rotunditatem accedunt: à quibusdam, facto ex malo & pepone nomine, Melopepones appellantur.

Melonomus, μηλονόμος, pen. corr.Ouium pastor. Nam μῆλον. & poma,& oues significant.

Melopepones, μηλοπέπονες, Fructus sunt ex genere peponum,qui mali figuram rotunditate imitantur. Non pendent hi, sed humi rotundãtur,& odorem iucundissimum habent,vbi maturuere. Palladius Melones vocat.Vide Ruellium lib.1.

Melos, μέλος, generis neut.& indeclinabile est, aut certe defectiuum: nam genitiuum,& datiuum singulares,totúmque pluralem numerum apud Latinos non habet.Ablatiuo Melo vsus est Lactantius Firmianus in Hymno de Resur.Dominica,Fitque repercusso dulcior aura melo. Apud Græcos declinatur τὸ μέλος, τοῦ μέλους. Est autem Melos, cantus suauitas,ex apta vocis modulatione,& flexu procedens.Persius in proœmio Satyrarum, Coruos Poëtas, & Pœtridas picas Cantare credas Pegaseium melos. ¶ Hinc multa deriuantur,de quibus mox.

MELOS, μῆλος, gen. fœm. Insula est Cretæ adiacens, vna Sporadum, & vrbs in eadem insula. Strabo, Melos insula inter Cretam, Peloponnesúmque interuallo æquali sita, à Peloponnenso promontorium Scyllæum,à Creta Dictynnæum habens.

Melodia, μελῳδία, cum accentu in penultima, Dulcis cantus, siue melleus.

Melodes, penul.prod. μελῴδης, Accipitur pro melico dulcia carmina cãtante,Sidon.Proculus melodes insonare pulsibus.

Melota,æ,& Melote,tes, μηλωτή, penu. prod. Dici potest pellis ouina vnà cum lana corpori detracta. μῆλον enim à Græcis dicitur, quæ à nobis ouis.

Melothrum, μήλωθρον, Herba est, quæ alio nomine ἄμπελος λευκὴ, hoc est vitis alba appellatur.De hac Dioscorides lib.4.

MELPOMENE, μελπομένη, penu.corr.Vna ex Musis,tragœdiarum inuẽtrix,à modulando nomen trahens.Virg. de Musarum inuentis,Melpomene Tragico proclamat mœsta boatu,Vide MVSA.

MEMBLIARVS, μεμβλίαρος, Insula est maris Aegæi,vna Sporadum,nõ procul à Thera & Anaphe.Plin.lib.4.cap.12.

Membrum, bri,Propriè dicitur caro artus tegens, μέλος. vnde Membrana,superior membri pars dicitur,hoc est pellis ipsa.Salius,& venis malè iuncta trementibus ossa Extant,consumptis visu de formia membris. ¶ Accipiuntur tamen etiam Membra pro singulis corporis partibus:vt manus,pes,auris,membra dicuntur.Terent.in Adel. Membra metu debilia sunt. Cice.3.de Finib. Iam membrorum, id est partium corporis,alia videtur propter eorum vsum à natura esse donata,vt manus,crura,pedes,&c.alia autem nullam ob vtilitatem , quasi ad quendã ornatum,vt cauda pauoni.Virgilius 9.Aene. Quò sequar?aut quæ nũc artus,auulsáq; membra,Et funus lacerũ tellus habet? ¶ Membra principalia sunt,Cor,cerebrum,iecur. Quomodo autem differant membra ab Artubus,vide in dictione ARTVS. ¶ Sumitur etiam Membrum pro parte rei inanimatæ.Plin.Epist. 17. lib.2,Adharet dormitorium membrum,transitu interiacente.Hoc est pars domus quieti corporum dicata.Cice.1.de Nat.deor.Omnes autem eius partes,atque omnia membra tum facillimè noscuntur, quum totæ quæstiones scribendo explicantur.Columella præterea & Apuleius partem domus membrum nominant. Et Vlpianus de manumissionibus,Quæri, inquit, potest,si fabris duobus,vel pictoribus templum.ve membrum depictum esset. ¶ Membra præterea in Oratione dicuntur partes periodi, quæ Græci κῶλα vocant: eáque rursus diuiduntur in Incisa,quæ illi κόμματα dicunt. Autor ad Herennium,Membrum,omnis appellatur res breuiter absoluta,sine totius sententiæ demonstratione,quę denuo alio mẽbro orationis excipitur.Cicero in Oratore, Quæ Graeci κόμματα, & κῶλα nominant, nos rectè incisa, & membra dicimus. ¶ Sumitur etiam pro parte, quum ad inanimata transfertur. ¶ A Membrum fiunt adiectiua, Bimembris, δίκωλος, Trimembris, τρίκωλος, Quadrimembris, τετράκωλος, hoc est duarum,trium,quatuor partium.

Membratim,

Membratim, aduerbium, Significat per membra singula. κατὰ μέλη. Plin.lib. 9. cap. 15, Hi membratim cæsi, ceruice & abdomine commendantur. Idem lib.11.cap.37, Itaque nunc per singulas partes corporis,præter iam dictas,membratim tractetur historia.Cic.in Partit. Narratio autem accusatoris erit, quasi membratim gesti negotij suspicios explicatio. Quintilian.lib.9.cap.4, Vbicunque acriter erit & instanter, pugnacitérque dicendum, membratim cæsimque dicendum.

Membrana,æ, Pellis exterior,quæ membra tegit: δέρρις, quanquam generaliter pro quauis tenuiore pellicula accipiatur, in quacunque parte animalis sita.Cicer.2,de Nat.deor. Quæ primùm oculos membranis tenuissimis vestiuit & sepsit.Luer.lib.4,Membranas mittunt vituli de corpore summo, Plin.lib. 9. cap.29, Membranam inter illa miræ tenuitatis extendit. ¶ In ligno quoque membrana est.Plin.lib.13. de tilia.Inter corticem & lignum tenues tunicas multiplici membrabrana. ¶ Membranæ περγαμηναί,etiam dicuntur chartæ Pergamenæ, quòd de animalium membris sint detractæ, in quorum tergoribus primùm ab vno latere scribi cœperum,deinde ab vtroque,deraſe-silis, Earum vsus Pergami, regnante Eumene inchoauit: magnámque earum vim Rex Attalus Romam misit,vt penuria chartæ pellibus penſaretur. Vnde Pergamenarum nomen ad hanc vsque diem , tradente sibi inuicem per manus posteritate,seruatum est. Quintil.lib.10.cap.3, Illa quoque minora non sunt transeunda,scribi optimè ceris, in quibus facillima est delendi ratio , nisi fortè visus infirmior membranarum potius vsum exiget.Plin.lib.7.cap.21,In nuce inclusam Iliada Homeri carmen , in membrana scriptum, tradidit Cicero. Martia.lib.1, Hos eme,quos arctat breuibus membrana tabellis.Horatius de Arte, Membranis intus positis delere licebit Quod non ediderís. ¶ Differt autem Charta à Membrana,quòd Membranæ pelliceæ sunt,& Pergami primùm inuentæ:vnde & Pergamenæ sunt appellatæ. Chartæ autem ex papyro olim in Aegypto fiebant, vt Plinius ostendit:apud nos de centonibus certo quodam modo maceratis , & glutino concretis formantur. Chartam ex papyro in victoria Magni Alexandri inuentam scribit Varro , antea palmarum foliis scriptitatum fuisse, deinde quarundam arborum libris, postea publica monumenta plumbeis voluminibus , mox & priuata linteis , & schedis confici cœpta . Ptolemæus autem chartas , Eumenes verò membranas , quum vterque eorum maximas haberet bibliothecas , inuenerunt : quorum alter Pergami , alter Aegypti rex fuit. Plinius autem putat chartarum vsum Numæ temporibus fuisse, idque authoritate Cassij Heminæ confirmat , qui Cn.Terentium scribam , agrum suum in Ianiculo repastinantem,inuenisse ait arcam,in qua Numa rex situs esset,& in ea libros eius è charta scriptos. Sed Numam pluribus ætatibus ante Alexandrum fuisse constat.

Membranula,diminutiuum.Cice.ad Att.lib.4.Iisque imperes,vt sumant membranulam,ex qua indices fiant.

Membranaceus,a, um, Quod similitudinem membranæ habet.Plin.lib. 16. cap. 31, Quibusdam cortex membranaceus , vt viti. Idem lib.10. cap. 61, Volucrum animal parit vespertilio tantùm , cui membrana ceu pinnæ.

Membraneus,a,um, Quod est mẽbranis est. δερρᾶτος, περγαμηνός.Vlpian. l.librorũ appellatione ff.de Lega.iij. Quòd si in codicibus sint membraneis, vel chartaceis,vel etiam eboreis.

Membrari , Significat per membra formari. μερόω. quo verbo vtitur Censorinus,in lib.de Die natali.

Membratura,Est membrorum positura.διαμέλισις.

Membrosus,a,um,μελώδης,Qui magna habet membra.

Memecylos,μεμέκυλος,Species est arbuti.Plin.lib.15.cap.24, de vnedone loquens,Duobus tamen hoc nominibus appellat Græci, Comaron, & Memecylon.Ex quo apparet todidem esse genera & apud nos. Vide Dioscoridem lib.1.

Memini,A Meno antiquo verbo fit, quo veteres vsi sunt pro recordor, & in mentem reuoco:à quo prima syllaba geminata , fit præteritum Memini,sicut à Pungo, Pupugi,μέμνημαι.Et quanuis sit præteriti temporis,in præsenti tamen fere semper accipitur,teste Valla in Rauden. Plautus Epid.Lunulam,atque anellum aureolum in digito? v.memini mihi homo.2.Non memineris me in aurẽ ad te afferre natali die ? Idem Asin.In ius voco te.LE.non co.M2. non is?memento. LE.memini. Terent.in Andr.Facturum quæ voles,scio esse omnia.P.memini. Cicero pro Quint.Memini,vetus est,de scurra multò facilius diuitem , quàm patremfamiliàs fieri posse. Virgil.2.Aeneid. Quanquam animus meminisse horret , luctúque refugit,Incipiam. Ouidius 9.Metam. Dum loquor, horror habet:pársque est meminisse doloris. ¶ Requirit genitiuum , vel accusatiuum. Terent.in Eunucho , Faciam vt huius loci dieíque,meique semper memineris.Virgil.9. Eclog. numeros memini,si verba tenerem. Ouid.Epist.21, meminerunt omnia amantes. Cicer,de Senect.Omnia,quæ curant,senes meminerunt. Sed quum significat mentionem facio , recusat accusatiuum , postulátque ablatiuum cum præpositione DE, vel genitiuum. Quint. lib.11. cap. 2, De quibus multi meminerunt . Ibidem , Neque omnino huius rei meminit Poëta ipse. ¶ In priore significatione iungitur tam cum præterito infinitiui , quam cum præsenti. Virgil. 9. Eclog. Nanque sub Oebaliæ memini me turribus altis Coricium vidisse senem. Idem , Cantando puerum memini me condere Soles. Cicero Appio, Ad me adire quosdam memini . Idem Papyrio libro 4, Nec tamen eas cœnas quæro , vt magnæ reliquiæ fiant. Quod erit, magnificum sit & lautum. Memini te mihi Phameæ cœnam narrare : temperius fiat, cætera eodem modo. Idem Attico libro primo , De comitijs meis, & tibi me permisisse memini. Idem pro Roscio Amerino, Meministi me ita distribuisse initio causam. ¶ Huius compositum est , Com

memini. Gel. lib. 2, Sic multo antè Pacuuius aquam flauam dixit , & fuluum puluerem : cuius versus, quoniam sunt iucundissimi , libens commemini.

Memor,huius memoris, penu.corr.gene. omnis, secundum Priscianum, à verbo Memini , qui rei alicuius recordatur. μνημονικὸς , μνήμων. Plaut. in Pseud. Aduerte ergo animum , & fac sis promissi memor. Idem Cap.Nunquid vis? p.venias tempori.A.memorem mones. Virg. 4.Aeneid. Et bene apud memores veteris stat gratia facti. Idem 6. Aeneid. Quique sui memores alios fecere merendo. Hor. 2. Serm. Saty.6, Viue memor quàm sis æui breuis. ¶ Quum autem de inanimatis rebus dicitur, significat rem cuius nos memores sumus. Virg.1. Aeneid. -sæuæ memorem Iunonis ob iram. Horat. lib. 1. Carm. Siue puer furens Impresit memorem dente labris notam. hoc est tam vehementem,vt non facilè excidat memoria. Ouid. Epist. 15, Et vocem memori condidit aure tuam. Idem 4. de Ponto, Eleg.2, Carmina sola tibi memorem testantia curam Non data sunt : quid enim, quæ facis ipse, darem? ¶ Huius contrarium est Immemor, ἀμνήμων, cui res aliqua ex memoria excidit. Cic.pro P.Sylla,Adeóne immemor rerum à me gestarum esse videor.

Memoria, æ, (vt inquit autor ad Herennium, lib.1,) Est firma animi rerum & verborum dispositionis perceptio. μνήμη.Cic.2.de Inuen. Memoria est,per quam animus reperit illa quę fuerũt.Idem de Clar.orat. Quorum memoria & recordatio in maximis nostris grauissimisque curis iucunda sanè fuit.Idem ad Plancum lib.10. Epist. Nihil post hominum memoriam gloriosius, nihil gratius, ne tempore quidem ipso opportunius accidere vidi. Terentius in Andria, In memoria habeo, διὰ μνήμης ἔχω.Vbi Donatus,Plus est,quàm si dixisset,Scio.Nam quæ scimus,possumus obliuisci:quę verò memorię cõmendamus,nunquã amittimus. ¶ Aliquando pro antiquitate ponitur. Pacuuius, Pérque nostram egregiam humanitatem,quam memoria firmauit. ¶ Nominis huius in oratione varius est vsus. Dicimus enim,Infidet in memoria,Memoriæ affigere,Memoriæ mandare,Memoria custodire,Memoriam alicuius rei sibi proponere, In memoria esse alicui , Memoriam alicuius vsurpare, Memoriæ alicuius dare operam , Memoria tenere, Memoria continere,Memoria complecti,Memoriam alicuius tenere, Memoria meminisse,Memoriæ prodere,Memoriam alicuius rei prodere posteris,Memoriæ tradere:Memoria est,pro eo quod est, Memini:Memoria cadit vel intercidit,Memoria falli,Memoria repetere,In memoriam redigere , In memoriam reuocare , Reducere in memoriam,In memoriam redire,Referre memoriam alicuius,Omni memoria,vel in omni memoria,pro in omni tempore : Superiori memoria, pro superiori tempore: Vsque ad hanc memoriam,id est vsque ad hoc tempus: Vt mea memoria est, id est quantum possum meminisse , aut reminisci : Memoria mea factum non est illud, id est quantum meminisse possum. Quarum locutionem testimonia passim bonos autores legenti occurrent.

Memoriola, diminutiuum. Cic.ad Att.lib.12, Sed quod scribis ingeniculũ matutinum γονυκλιντήριον,est memoriola vacillare.

Memoriter, aduerbium, significat quod imperiti dicunt, Mente tenus, μνημονικῶς. Cic.de Amicitia, Q . Mutius Augur Scæuola multa narrare de C.Lælio socero suo memoriter & iucundè solebat. Sic etiã dicimus,Memoriter cognoscere,Memoriter memorare,Memoriter colligere,Memoriter meminisse,Memoriter narrare,Memoriter respondere,Memoriter exponere,Memoriter vocare.

Memorabilis, le, Qui est dignus memoria, ἀξιόμνημος, ἀξιόλογος. Columella in Præfat. lib. 1, Quum tot alios Romani generis intueat memorabiles duces. Cic. de Amicitia , Quum accepissemus à patribus maximè memorabilem C.Lælij,& Pub.Scipionis familiaritatẽ fuisse. Terent. Heaut. Heus tu,non fit sine periculo facinus magnum & memorabile.Virgil.4.Aeneidos,-magnum & memorabile numen. Idem 2.Aeneidos,-nanque,etsi nullũ memorabile nomen,Fœminea in pœna est.Cic.3.de Finibus, Si enim sapiens aliquis miser esse possit , næ ego istam gloriosam memorabilémque virtutem non magno æstimandam putem.

Memoro,as, penul.corre.ad memoriã reduco. μνημονεύω. Plaut. in Pœn. Memorandum mihi,si noui fortè, aut si sunt cognati mihi. ¶ Interdũ est dicere, narrare, seu exponere, recitare. λέγειν, ἱστορεῖν. Liu.libr.1.ab Vrb. Herculémque in ea loca, Geryone interempto, boues mira specie abegisse memorant.id est dicunt. Virg.1. Aeneid.Musa mihi causas memora.id est dic,expone. Plaut.in Trin. Agendũ, nomen tuum primùm memora mihi.Idem in Amphitr.Ibi nunc meus pater memorat legiones hostiũ vt fugauerit.hoc est commemorat,vel narrat. ¶ Huius composita sunt, Commemoro, & Rememoro,quod est in memoriam reduco.Legitur & passiuum Memoror.Plautus in Amph. Experiri istuc mauellem me , quàm mihi memorarier. Sallust. Incredibile memoratu est,quàm facilè coaluerint.

Memorator,oris, verbale, Qui memorat.Proper.lib.3.Eleg.1,Necnũ ille tui casus memorator Homerus.

Memoratus,us,verbale, Idem quod memoratio. ἀνάμνησις. Gell. lib.11. cap.4,Eos versus non minus frequenti, assiduóque memoratu dignos puto,quàm philosophorum de officiis decreta.

MEMPHIS, μέμφις, Vrbs Aegypti regia, ab Ogdoo rege condita,& à nomine filiæ eius ita appellata. Hæc inter omnes Aegypti vrbes secundum ab Alexandria locum obtinuit, pyramidibus, regũm sepulchris, in primis insignis. Eius ambitus traditur fuisse centum & quinquaginta stadiorum. Sita est hæc vrbs in loco totius Aegypti opportunissimo , vbi Nilus in duas scissus partes , literæ Δ speciem præbet: quò fit vt portuosissima sit, omnique penè ex parte nauigiis aditum præbeat.Vulgus hodie Alcayrum vocat. ¶ Hinc fiunt duo patronymica, vnum masc.gener. Memphites, æ : alterum fœm. Memphitis,

idis.

Universidad de Deusto Biblioteca

dis. Tibul. lib.1. Eleg. Barbara Memphiten plangere docta bovem. Iuuenal. Saty.15, anne aliam terra Memphitide sicca Inuidiam facerent nolenti surgere Nilo?

Memphiticus,a,um,adiectiuum. Ouidius.1. de Arte amandi, Neu fuge Niligenæ Memphitica sacra iuuencæ.

Memphites,æ,vel,is, pen. prod. μεμφίτης, Lapis est pinguis, varióque colore, in membris secandis vel vrendis citra omne periculum sensum adimens. De hoc Dioscorides lib.5.

MEMPRICVS, Rex Britanniæ, qui fratrem Malyn exuit vita, vt eo mortuo regnaret. Autor Volaterranus.

MENA, μήνη, Apud Romanos fuit dea, quæ menstruis fluxibus præesse putabatur. Quo etiã nomine dictus est piscis quidam breuis, μαινὶς, qui hyeme candidus, æstate nigrior fit: sed tunc Mæna cum diphthongo scribitur. Cic. de finibus, Qui voluptatem contemnunt, eis licet dicere, se acipenseré mænæ non anteponere. Mart. lib.11, Et caudam cybij breuésq; mænas. Hunc piscem eundem esse cum halece Theodoro credimus, qui ex Aristotele Halecem vertit, quam ille μαινίδα appellat.

MENARCHMVS, μέναρχος, Philosophus, Endoxi auditor, qui Platonis temporibus vixit, & scripsit libros tres, in libros Platonis de Repu. ¶ Menæchmus item Sicyonius historicus, qui scripsit historiam Alexandri Magni. Meminit vtriusque Suidas.

Menæchmis, μεναίχμιος, Apud Plautum comœdia, in qua gemini introducuntur eiusdem nominis, qui indiscreta similitudine miros aspicientium errores excitant.

MÉNALCAS, μεναλκας, Pastoris nomen apud Virgilium 3. Eclog.

MENALIPPA, æ, vel Menalippe, es, μεναλίππη, Fuit Antiopes Amazonum reginæ soror. Hæc ab Hercule capta fuit in bello quod contra Amazones gessit: quam q.um Antiopæ sorori restituerat, accepit pretium, arma reginæ & baltheum. Nam hæc quoque ex eo bello reportare fuerat iussus ab Aristeo. Iuuenal. Saty. 8, Syrma vel Antigones, seu personam Menalippes.

MENALIPPIDES, μεναλιππίδης, Poëta Melius genere, scripsit Dithyrambicorum plures libros, & poëmata epica, & epigrammata, & elegos. ¶ Huius ex filia nepos Menalippides iunior, item poëta, scripsit Lyrica & Dithyrambica. Vixit, mortuúsque est apud Perdicam regem Macedoniæ. Suidas.

MENALIPPVS, μενάλιππος, Thebanus quidam fuit, qui Tydeum in pugna apud Thebas lethaliter vulnerauit. Quum igitur Tydeus mortem appropinquare videret, adeò impatienter tulit, vt ferè in rabiem versus, sociis iusserit vt vulneratoris caput ad se deferrent: & apud Statium sic vociferatur, caput ô mihi si quis Apportet Menalippe tuum. Qui postquam illud multo sanguine fuso obtinuissent, ad dominum suum detulerunt: qui mordicus illud arripuit, ac ceruici non aliter, ac canis rabidus, dentes infixit: quúmque illam bestiali ritu deuoraret, occubuit. ¶ Fuit & alter Menalippus Tydei frater, quem Tydeus in venatu fertur peremisse, óbque id fratricidium exulasse. ¶ Fuit & tertius Menalippus Troianus, qui quòd virtute præstaret, à Priamo filij loco amatus fuit.

MENANDER, μένανδρος, Poëta comicus, Theophrasti discipulus, stirpe fuit, mente acutus, amore in mulieres insanus. Scripsit fabulas LXXX, & epistolam vnam ad Ptolemæum regem, aliáque nonnulla soluta oratione. Hæc Suidas. Quint. lib.10. cap. 1, Menander, meo quidem iudicio, diligenter ad cuncta quæ præcipimus efficiẽda, sufficiat. Ita omnem vitæ imaginem expressit, tanta in eo inueniendi copia, eloquendi facultas, ita est omnibus rebus, personis, affectibus accommodatus. Ouid. 2. Trist. Fabula iucundi nulla est sine amore Menandri. Legitur & Menandros, Græcorum more. Idem lib.1. Amor. Dum fallax seruus, durus pater, improba lena Vixerit, & meretrix blanda, Menandrus erit. ¶ Menander item Laodiceus sophista, scripsit cõmentarios in artem Hermogenis, & in præexercitamenta Minutiani. Suidas. ¶ Menander alius Simoni Mago successit, non solùm eius referés impietatem, sed longè maioribus superans portentis. Sese enim iactabat seruatorem esse ex Olympo, ad hominũ salutem demissum, docebátq; nullo alio pacto Angelos ab hominibus vinci, aut cogi posse, quàm artis magicæ disciplina & Baptismo à se traditis, aut cogi possent immortalitatẽ humano generi contingere posse asseuerabat. Hæc Irenæus.

MENAPII, μεναπιοι, Populi, qui ad vtranque Rheni ripam habitant, proximi Vbiis, Eburonibus, & Sicambris. Vnde coniecturam facere possumus esse eos, quos hodie Iuliacenses vocamus & Cliuenses: quan uis Menapiorum olim latiores fuisse videntur fines, quàm hodie sunt Iuliacenium, & Cliuensium.

MENARIA, lege MAENARIA.

Menda, æ, & Mendum, di, Error, vel erratum, πλάσμα. Cecinna Ciceroni lib.6, Nam quum mendum scripturæ litura tollatur. Ouidius libro 1. de Arte, Nocte latent mendæ, vitióque ignoscitur omni. Cicero Attico lib. 2, Castritianum mendum nos corrigemus, &c. Idem 4. Verr. Quod mendum ista litura correxit. Ouid. 1. Amor. Elegia 5, In toto nusquam corpore menda fuit. ¶ Hinc etiam fit verbum Emendo, as, quod est quasi mendas tollo. Remendo pro eo quod est rursus mendam tollo, Latinum non est: quanuis id quod recensuerit Calepinus inter deriuata à nomine Mendum, deceptus corrupto loco Columellæ, quem sic citat ex lib.3. cap.17, Quidam flagellum totum, sicut erat matri detractum, crediderunt sationi conuenire, idque per gemmas quinas, vel etiam per senas partiti, complures tale oleaster remendauerunt: quod ego minimè probo. Quo in loco castigatiora exemplaria sic habent, Taleolas terræ mandauerunt.

Mendosus, a, um, Quod est erroribus plenum. vt, Exemplar mendosum, apud Plinium in Epist. Cicero 4. Verr. Cur seruus societatis, qui tabulas confecerit, semper in Verrutij nomine certo ex loco mendosus est? Idem 2. de Oratore, Deinde singulorum generum partes, in quo & deesse aliquam partem, & superare mendosum est. Idem de Clar. orat. Quanquam his laudationibus historia rerum nostrarum est facta mendosior. ¶ Ponitur quandoq; pro vitioso. Ouid. 2. Amor. Non ego mendosos ausim defendere mores. Horatius in Sermon. Mendosa est natura.

Mendosè, id est incorrectè, inemendatè. Cicc. ad Q. fratr. lib.3, De Latinis verò quo me vertam nescio, ita mẽdosè & scribuntur, & væneunt. Idem 1. de Inuen. Neque eo dico, quòd eius ars, quam edidit, mihi mendosissimè scripta videatur, &c. Persius Saryra 5, mendosè colligis, inquit

Stoicus, hic aurem mordaci lotus aceto.

Mendacium, cij, Est orationis vanitas, ψεῦδος. Ouid. Epist. 21, Nec vos decipiant blandæ mendacia linguæ. Cicc. pro Cluen. Homo qui esset totus ex fraude & mendacio compositus. Idem pro Muræna, Improbi hominis est mendacio fallere. Magnum & impudens mendacium, Idẽ pro Cluent. Dicere mendacium, & Mentiri, quomodo differant, vide in verbo MENTIOR, iris.

Mendaciunculum, li, diminutiuum, Paruum mendacium. Cicc. lib.2. de Orat. Quod tamen est mendaciunculis aspergendum.

Mendax, cis, Vanus, futilis, qui frequenter dicit mendacium. λογοποιὸς, ψεύστης. Cic. pro Rosc. Com. Quid inter est inter periurum & mendacem? qui mentiri solet, peierare consueuit. Idem 2. de Diuin. Mendaci homini ne verum quidem credere solemus. Virg. 8. Aeneid. Raptabátque viri mendacis viscera Tullus Per ſuuam, & ſparſi rorabant ſangui ne vepres. Splendide mendax. Horat 3. Carm. Ode 11. Fui mendax mihi: hoc est falsò mihi persuasi, Ouid. Epist. 2. ¶ Et genitiuo iungitur: vt Mendax huius rei est: id est de hac re mentitur. Plautus in Asin. Si huius rei esse mendacem inueneris. ¶ A Mendax fit Comparatiuum Mendacior, Superlatiuum Mendacissimus, & Aduerbium Mendaciter, ψευδῶς.

Mendaciloquus, penult. corr. Qui loquitur mendacium. ψευδολόγος. Plaut. in Trinum. Nihil est profectò stultius, neque stolidius, neque mendaciloquius, neque argutum magis.

MENDESICVM, μενδησικὸν, Vnum ex Nili ostiis autore Plinio libr.5. cap.10.

MENDESIVM, μενδήσιον, Aegypti oppidum, cuius incolæ Mendesij μενδήσιοι appellantur. Herodotus lib.2. dictum existimat à Pane, qui ibi sub hirci specie colebatur. Hircus enim Aegyptiorum lingua Mendes appellatur. Ab hoc etiam oppido vicinum Nili ostium Mendesium dictum fuit. ¶ Mendesium quoque vocatur, nobilissimi vnguenti genus, quod ex hac vrbe præstantissimum mittebatur de quo Plinius lib.13. cap.1.

Mendicula, pen. corr. Vestis: à Mendice dicta, qui magistratus nomen erat apud Oscos, vt ait Festus. Plaut. Epid. Quid erat induta? an regillam induculam, an mendiculam?

Mendicum (inquit Festus) diei putant velum quod in prora ponitur.

Mendicus, penul. prod. Qui victũ ostiatim quæritat. πτωχὸς, πρωτάτης. Et vt refert Festus, Verrius dictum putat à mente, quòd mentem eius fefellerit fortuna: vel à medendo, quòd precetur omnes, vt vitæ suæ medeantur cibo: vel quòd manu indicet. Plautus in Trin. Semper mendici molesti sunt. Idem Persa, Cum hac dote poteras vel mendico nubere. Cicer. 5. Tuscul. Pauperras si malum est, mendicus beatus esse non potest, quanuis sit sapiens. ¶ Ponitur aliquando adiectiuè pro misero, & inope: vnde apud Ciceronem pro Muræna legimus superlatiuũ Mendicissimus, pro miserrimo. pauperrimóque Solos (inquit) sapientes: si distortissimi sint, formosos: si mendicissimi, diuites. ¶ Interdum accipitur pro infirmo & imbecillo. Cic. 3. de Oratore, Instrumentum autem hoc forense, litigiosum, acre, tractatum ex vulgi opinionibus, exiguum sanè ac mendicũ est. hoc est infirmum & inualidum, quódq; mendici in morem alienum postulet auxilium.

Mendiculus, diminutiuum. Cicero in Catil. Collectum ex fenibus desperatis, ex agresti luxuria, ex rusticis mendiculis, ex decoctoribus, &c.

Mendico, as, penul. prod. Vitæ alimenta postulo ostiatim. προσαιτέω, πτωχεύω, Iunen. Sat. 6, Arcanam Iudæa tremens mendicat in aurem. Mendicare sibi malum, per metaphoram dixit Plautus in Amph. Quia senecta ætate à me mendicas malum.

Mendicans, pen. prod. participium. Plaut. Cap. decere videatur magis Me saturum seruire apud te, sumptu & vestitu tuo,
Quàm illic, vbi minimè honestum est, mendicantem viuere.

Mendicatus, pen. prod. Aliud participium: vt, Cibo mendicato pasci. Ouid. 5. Trist.

Mendicitas, Inopia. πτωχεία. Cicc. pro Flac. Potuit dare Sextilius: nam fratres quidem consortes sunt mendicitatis. Plaut. Rud. Mendicitatem mihi obtulisti opera tua, Dum tuis ausculto magnidicis mendaciis. Cicc. 5. de Finib. Quum & mendicitatem multi perpetiantur, vt viuant. Idem in Cat. Vt omnes animi cruciatus, & corporis egestas, & mendicitas consequatur.

Mendiciter, Idem quod miserè, & tenuiter. πτωχῶς.

Mendicimonium, Idem est quod inopia. πτωχεία. qua voce vsus est verborum insignis innouator Laberius, vt refert Nonius.

Mendicabulum, Mendicatio ipsa, siue ipse mendicus. πτωχεῖα. Plautus in Aulul. Nam istos reges memorare nolo, hominum mendicabula.

Mendum, vide MENDA.

MENECINA, μενεκίνη, Vrbs mediterranea Oenotriæ, à qua Menecinæi, μενεκινάδαι, & Menecẽi populi. Stephanus.

MENECRATES, μενεκράτης, Aeliano teste, medicus fuit Syracusanus, qui ab Agrotis aliam mercedem non stipulabatur, quàm vt ipsum Iouem appellarent, sese autem illius seruos faterentur. ¶ Alter Menecrates comicus poëta fuit, vt scribit Suidas.

MENED

MENEDEMVS, μενέδημος, Philosophus ex Eretria ciuitate, à quo philosophi Eretriaci dicti sunt. Eretria verò in Eubœa est, vt inquit Strabo lib. 9. Hic militiam primò exercuit, postea ad Platonem concessit. Fuit honestate & grauitate insignis, status corporis in sene, vt in iuuene, fuit firmus & validus. Et quum primùm ab omnibus ludibrio haberetur, postea tanta in admiratione habitus est, vt ciuitatis gubernacula ei traderentur. Obiit vitæ suæ anno septuagesimo tertio. ¶ Fuit & alius Menedemus Lampsacenus, Cynicus, qui in tam prodigiosam venerat superstitionem, vt sumpto habitu Furiæ, prodirer, dictitans se exploratorem ex inferis venisse, delaturum dæmonibus mortalium peccata. Pullatus ambulabat cum tunica talari adstricta baltheo puniceo, Arcadicum pileum gestabat, cothurnos tragicos, virgam in manu. Autor Laërtius. ¶ Item alius Rhodius, Aristotelis auditor, de quo vide Aristotelis iudicium apud Gellium lib.13. cap.5.

Menelæetus, μενελαιτος, Auis ex aquilarum genere, minima magnitudine, viribus præcipua, colore nigricans, quæ sola fœtus suos alit, frequénsque versatur in montibus. Vide Plinium libro 10. cap.3.

MENELAVS, μενέλαος, Filius Atrei, & Acropes, vt Homerus tradit, Plisthenis verò, vt Hesiodus, & frater Agamemnonis, rex Spartæ, qui Helenam Iouis & Ledæ filiam, vxorem habuit: quam quum Paris, Priami filius, eo absente rapuisset, legatos ad Paridem misit, qui illam repeterent: sed quum reddere nolet, omnes totius Græciæ principes ad bellum conuocauit, qui collecto maximo exercitu, ad vnum omnes sub Agamemnone rege in excidium Troianum coniurarunt. Quumque iam tota Phrygia, atque Mysia deuastata, Ilium Priami regiam, decennali bello illud oppugnassent, tandem fraude magis quàm viribus expugnauerunt: atque sic egregiam suam coniugem recepit, consensáque naui post octauum erroris annum, domũ rediit. Tantæ molis erat infame reducere scortum. Virg. lib.2. Aene. Et Menelaus, & ipse doli fabricator Epeus.

MENES, μένης, Teste Herodoto, primus omniũ hominum in Aegypto regnauit sub quo tota Aegyptus, præter Thebaicam plagam palustris fuit.

MENESTHEVS, μενεσθεύς, Viri fortis nomen, qui vnà cum Adrasto & Tydeo profectus est ad bellum Thebanum. Vide Statium libro 6. Thebaid.

MENESTHO, μενεσθώ, Nomen Nymphæ, à memorando dictum.

MENESTHIVS, μενεσθεύς, Fuit Arithoi & Philomeduſæ filius, ex Arna ciuitate, quem Paris in bello Troiano occidit teste Homero in initio lib.7. Iliad.

Meniana, Aedificia quædam dicta sunt, à Menio inuentore, qui primus excogitauit hoc structuræ genus, vt tignis extra columnam projectis, tabulísque superpositis, ampliatáque columnæ summitate, pluribus in vna columna spectatoribus locus fieret. Vulgò nunc Podioli, & Lobiæ dicuntur. Scribit Porphyrio, Menium scurrilitate notissimũ, post abrosum patrimonium vendidisse domum quam habuerat ad forum spectantem, vna sibi recepta columna, vnde gladiatores spectaret, quæ ex eo Menij columna nominabatur. Super hac columna (vt nonnulli tradiderunt) Menius, tectum proiecit & tabulata: vnde ipse & posteri eius spectare munus gladiatorium possent. Vnde factum putatur, vt omnia id genus ædificia Meniana vocarentur. Suet. in Calig. Pauci è proximis Menianis spectabant.

Meninges, μήνιγγες, Membranæ duæ sunt, cerebrum circunquaque contegentes, quarum exterior, quæ aduersus cranij impressiones cerebri veluti propugnaculum est & tegumentum, Crassa siue Dura meninx appellatur: & vulgò *Dura mater*. Hæc cranium intus succingit, inter se & alteram meningem tantum relinquens spatij, quantum cerebri pulsibus satis est. Est autẽ hæc cribri ritu perforata duplicatúrq; vt commodius venas muniat, quas in se habet ad summum capitis verticem ascendentes. Altera cerebro penitus coniuncta est, quæ quòd tenuissimæ illi membranæ (quam in fœtu χόριον, id est secundas vocant) persimilis sit, χοριοειδὴς appellatur: vulgò *Pia mater*.

MENINX, μῆνιγξ, Nomen insulæ, ex aduerso minoris Africæ (vt docet Plinius lib.5. cap.7.) quæ in longitudinem patet triginta quinque millia passuum, in latitudinem viginti quinque.

MENIPPVS, μενίππος, Phœnix, philosophus Cynicus, cõditione seruus, qui nihil memoria magnopere dignum reliquit, præter Nænias aliquot, Testamenta, & Epistolas, & id genus nugas crebris salibus, Cynicáque mordacitate refertas: ad quarum imitationem M. Varro Satyras conscripsit, quas ab illius nomine Menippeas appellauit, vt tradit Macrobius in Satur. Hic ad rem augendam tam auidus fuisse dicitur, vt etiam nauticum fœnus exerceret. Qua ratione immensam pecuniæ vim breui congesserit, quámque quum per insidias sibi competisset esse ereptam, laqueo vitam finiunt. Hæc Diogenes Laertius. ¶ Fuit item, teste Suida, Menippus quidam Poëta Comicus. ¶ Alius item Stratonicensis, tota Asia disertissimus, præceptor Ciceronis, vt ipse in Bruto testatur. Pòst à me (inquit) Asia tota peragrata est, cum summis quidem oratoribus, quibuscum exercebar ipsis iubentibus: quorum erat princeps Menippus Stratonicensis, meo iudicio tota Asia illis temporibus disertissimus: & si nihil habere molestiarum, nec ineptiarum, Atticorũ est, hic orator in illis numerari rectè potest. Hactenus Cicero in Bruto.

MENIVS, Lycaonis filius, qui quum patre in lupum verso & domo conflagrante Iouem detestaretur, ab eodem fulmine percussus est.

MENIVS, COS. Romanus anno ab vrbe condita 430, deuictis nauali prælio Priscis Latinis ac Antiatibus, eorum rostra nauium ærata in foro posuit, appellarique forum Rostra cœpit. Autor Liuius lib.8. Plin. lib.34. cap.5.

MENLEARIA, μενλεαρία, Ptolomæo lib.2, cap.6, Hispaniæ vrbs: vulgò *Marcia*.

MENO-

MENODOTVS, μενόδοτος, Medicus insignis, ætate Serapionis, cuius meminit Galenus in Terapeut.

MENOECEVS, μενοικεύς, Iuuenis Thebanus, filius Creontis, qui pro patriæ salute sanguinem suum, atq; adeo vitam ipsam sponte profudit. Nam quum Thebanis eo tempore, quo ab Argiuis obsidebantur, redditum esset oraculum, vrbem saluam fore, si vltimus ex Cadmi posteris, spontanea se morte manibus eius deuoueret, intelligens Menœceus oraculum illud ad se pertinere, nihil cunctatus, suo sibi gladio ne cem conficiuit. Vide Statium 10. Thebaid.

MENOECIS, μενοικὶς, penult. prod. Vrbs Phocensium vltima, quæ ad Oc casum vergit.

MENOETES, μενοίτης, Nomen vnius ex sociis Aeneæ, qui gubernator fuit nauis, cui nomen erat Centauro. Virg. 5. Aeneid. Rectorem nauis compellat voce Menœten.

MENOETIVS, μενοίτιος, teste Homero Filius fuit Actoris ex Aegina, quam vitiatam Iupiter illi in coniugem dederat. Hic postea relicta Aegina matre in Opuntem Locrorum se contulit, ibíque Patroclum ex Sthenele vxore suscepit, qui ab eo Menœtiades appellatur. Ouidius in Epistola Penel. Siue Menœtiaden falsis cecidisse sub armis, &c.

Menoles, vide MAENOLES cum diphthong.

MENON, onis, μένων, Arrogantissimus Sophista fuit Socratis ætate: cuius meminit Plutarchus in libello, quem περὶ πονηρίας inscripsit.

MENOPHILVS, μενόφιλος, Eunuchus fuit, cui Mithridates à Pompeio victus, filiam seruandam dedit in arce quadam, quam quum Manlius Priscus obsedisset, defensoréque deditionem parantes Menophilus sentiret, gladium in viscera sua compegit, veritus ne captiua puella raperetur & violaretur. Autor Ammianus Marcellinus libro 16.

MENOSCA, μένοσκα, Oppidum Vardulorum in Tarraconẽsi Hispania: cuius meminit Plinius lib.4. cap.20, & Ptolemæus libro 2. cap.6.

MENOSGADA, vide MONOSGADA.

MENOTHARVS, μενόθαρος, Fluuius in Mæotim influens: cuius meminit Plinius lib.6. cap.7.

Mens, huius mentis, fœm. gen. νόος. Est princeps animæ facultas, quæ & intelligentia à quibusdam vocatur: qua solus homo præditus, cæteris antecellit animantibus, quáque res incorporeas & ab omni materia abstractas contemplatur. Hinc fit, vt mentem plerique dictam existiment, quasi eminentem: siue quòd inter omnes animæ facultates maximè emineat, siue quòd per eam inter animalia plurimum emineamus. Ouid. 15. Meta. Mente deos adiit, & quod natura negabat Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit. Cicc. de Senec. Homini siue natura, siue Deus, nihil mente præstantius dedit. Idem pro Rabirio, Itaque cum multis aliis de causis virorum bonorum mentes diuinæ mihi atque æternæ videntur esse, tum maximè, quòd optimi & sapientissimi cuiusque animus ita præsentit in posterum, vt nihil nisi sempiternum spectare videatur. Idem 2. Offic. Hominis autem mens discendo alitur, & cogitando semper aliquid aut inquirit, aut agit, videndiq; & audiendi delectatione ducitur. Lactant. lib.7, Primùm non idem est mens, & anima. Aliud est enim, quo viuimus: aliud quo cogitamus. Nam dormientium mens, non anima sopitur: & in furiosis mens extinguitur, anima manet. Et ideo qui mentis compotes non sunt, non excordes, sed dementes appellantur. Mens ergo (id est intelligentia) vel augetur, vel minuitur pro ætate: anima in statu suo semper est. Et ex quo tempore spirandi accepit facultatem, eodem vsque ad vltimum durat, donec emissa corporis claustro, ad suam sedem reuolet. Thales Milesius, Velocissimum (inquit) omnium quæ sunt, est mens: nam tam æcleritatis est, vt vno temporis puncto cælum omne collustret, maria peruolet, terras & vrbes peragret. ¶ Qui verò Animum & Mentem idem esse dicunt, falluntur: quum Mens sit cogitationis, consiliiq; subtilitas quædam, certæ rationi consentanea. Ideo Amentes & Dementes dicuntur, qui nullo consilio vtuntur. Animus verò est vitæ, & voluntatis fundamentum. Plaut. in Cistel. Exanimor, differor, distrahor, diripior, ita Nullam mentem animi habeo. Idem in Epid. Pauor territat mentem animi, neque est vbi meas collocem spes. Ex quibus Plauti testimoniis clarissimè ostenditur, Mentem esse rem diuersam ab Animo. Alioqui enim Plautus ineptè dixisset, mentem animi. Simi liter etiam Terentius in And. Animum & Mentem res diuersas facit. Mala (inquit) mens, malus animus. ¶ Ponitur quandoque pro voluntate, sententia, siue (vt vulgus loquitur) intentione. Virgil. 1. Aene. In primis regina quietum Accipit in Teucros animum, mentémque benignam. Cic. lib.4. Tusc. Quæst. Humanus autem animus, qui deceptus est ex meate diuina, cum alio nullo, nisi cum ipso Deo (si hoc est fas dictu) comparari potest. Hic igitur si est excultus, & si eius acies ita curata, vt nec necetur erroribus, sit perfecta mens, id est absoluta ratio, quod est idem quod virtus. ¶ Ponitur quandoque Mens pro consilio, γνώμη. Virg. 1. Aen. Nostram nunc accipe mentem. ¶ Quandoq; pro animo. Cicc. 1. de Orat. Ego autem defendebam hac eum mente fuisse, &c. ¶ Suæ mentis esse dicuntur, qui sibi rectè prospiciunt, & bona mentem habent. Cic. in Pisonem, Hic si mentis esset suæ, nisi pœnas patriæ, &c. ¶ Deponere mentem mentúmque in gremiis mimarum, dixit Cicero in Antoniũ Phil. 3. ¶ Huius composita sunt Amens, Demens, Vehemens. ¶ Mente captus, pro amente accipitur, ἄνοια, παραφροσύνη, quemadmodum Oculis captus, pro cæco. Festus, Mente captus dicitur, quum mens ex hominum potestate abiit.

Mentio, onis, à supino Mentum, Quod à Meno verbo antiquo deducitur, teste Valla libro 3, ἀπομνημόνευσις. Mentionem facere alicuius, est commemorare. Terent. in Eunuch. Siquando illa mentionem Phædriæ facit, &c. Cicero ad Sulpitium lib. 13, Hominem esse neminem, qui vnquam mentionem tui sine tua summa laude fecit.

¶ Dicimus

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Dicimus etiam Mentionem facere de aliquo, Mentionem habere alicuius, Incidere in mentionem alicuius, Intermittere mentionem alicuius. Plin. lib. 2. cap. 8. In mentione terræ dicetur, id est dum terræ faciemus mentionem.

Mentior, iris, Contra id quod in mente est, loquor. ψεύδομαι, ψιθολογέω. Plaut. in Amph. verbero, mentiris nunc: At iam faciam vt verum dicas dicere. Terent. in Heaut. Non est mentiri meum. Id est non consueui mentiri. Qui enim mentitur, non ipse fallitur, sed alterum fallere conatur in eius detrimentum. Qui verò mendacium dicit, tum etiã fallitur, quum credit se verum dicere. Vnde Nigidius, apud Gellium, Vir bonus præstare debet ne mentiatur: prudens, ne mendacium dicat. ¶Aliquando tamen Mentiri, est per imprudentiam falsum dicere, sicut & Mendacium dicere. Cicero lib. 4. Tusculan. Nunc ad philosophos veniam, qui negant amorem stuprum esse, atque in eo litigant cum Epicuro non multum mentiete. Prisicianus vult hoc verbum esse commune. ¶ Interdum est fingere, simulare, & velle videri id quod non est: vt quum dicimus Mentiri sexum, Mentiri colorem fuco. Martial. lib. 1. Mentitúrque virum prodigiosa venus. Columel. in præf. lib. 1, Attonitique miramur æstus effœminatorum, quòd à natura sexum viris denegatum muliebri motu mentiantur, decipiántque oculos spectant; um. Quint. lib. 2. cap. 15, Et mangonum, qui colorem fuco, & verum rubur inani fagina mentiuntur. Plin. lib. 37. cap. 8, Inficitur, candoréque mentitur. ¶Et dicimus Mentiri aduersus aliquem, Mentiri in aliquem, Mentiri alicui, & Mentiri de aliquo: testimonia passim est inuenire. ¶Huius compositum est Ementior, quod est aperte, seu publicè ostendo quod non est. καταψευδομαι.

Mensa, æ, Ad quam accumbimus cibum sumpturi: dicta, (inquit) Varro, quasi mesa, quòd inter duos poneretur. τράπεζα. Virgil. 1. Aeneid. Pars epulis onerant mensas, & plena reponunt Pocula. Duo autem fuerunt apud Romanos pretiosissima mensarum genera, Citrea scilicet, & Acerna: de quibus apud Martialem lib. 14. Epigrammata duo. Ouidius 12. Met. Hunc pede conuulso mensæ Pellæus acernæ Straunt humi Belatas, deiecto in pectora mento Ad vmbras. Cicc. 6. Ver. Tu maximam & pulcherrimam mensam citream à Luttadio abstulisti. Hor. 1. Serm. sat. 3, modò sit mihi mensa tripes, & Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus, Quanuis crassa, queat, &c. ¶ Quandoque ponitur pro prandio, vel cœna. Iuuenal. Saty. 1, -quum de tot præclaris orbibus, & tam Antiquis vna comedunt patrimonia mensa. Vnde & Primæ & Secundæ mensæ, id est primi & secundi cibi: vulgus Introitum & Exitum mensæ appellat. Ouid. de Nuce, Poma cadunt mensis non interdicta secundis. Cic. ad Att. lib. 14, Secundam mensam, dixit in numero singulari. Hæc (inquit) ad te scripsi, apposita secunda mensa. ¶ Accipitur etiam Mensa pro abaco numulariorum, quemadmodum apud Græcos τράπεζα: vnde & ipsi numularij à Cicerone Mensarij vocantur, quos Græci vocant τραπεζίτας. Cice. in Piso. Quid? stipendium militibus per omnes annos à ciuitatibus, mensis palàm propositis, esse numeratum? ¶ Ponitur quandoque pro disco, siue quadra, qua vtimur in mensa ad epulas in frustula conscindendas. Fieri solet frequentius ex ligno, aut stanno, olim etiam ex pane. Virgilius 7. Aeneid. Accisis coget dapibus consumere mensas. ¶ De Mensa mittere, id est de iis quæ apposita erant mensæ. Cicero ad Atticum libro 5, Discubuimus omnes præter illam: cui tamen Q. de mensa misit, illa reiecit. ¶ Antiqui mensam vasorum quadratam habuerunt, vocauerúntque Vrnarium: de quo vide Varronem. ¶ Fuit & mensa vinaria rotunda, nomine Cylibantum, ἀπὸ τῆ κύλικος: sic enim Græci calicem vocant. Altera erat quadrata vna columella subnixa, Cartibulum vocabatur. Autor est idem Varro de lingua Latina lib. 4.

Mensula, æ, diminutiuum. Plaut. in Mostell. Cedò aquam manibus, puer, appone hîc mensulam.

Mensarius, rij, Qui & Argentarius à Latinis, à Græcis τραπεζίτης, & πολυδύτης dicitur. Liu. lib. 7. ab vrbe, Solutionem æris alieni in publicam curam verterunt: quinque viris creatis, quos Mensarios, à dispensatione pecuniæ appellarunt. Cice. pro Flac. Cum ciuitate mihi res est acerrima, & conficientissima literarum, in qua nummus moueri nullus potest sine quinque Prætoribus, tribus Quæstoribus, quatuor mensariis, qui apud illos à populo creantur.

Mensularij, Idem qui mensarij, & argentarij dicuntur. τραπεζίται. Vtitur hac voce Vlp. l. Si ventri. ff. de priuil. cred.

Mensio, onis, vide METIOR.

Mensis, is, A Metior deducitur, quasi res numero dierũ mensa. μήν. Cic, lib. 2. de Natu. deor. Qui quia mensa spatia conficiunt, Menses nominantur. Macrobius à Græco μήν, id est à Luna trahit: nam Lunæ curri culo mensis conficitur. Terent. in Adelph. Compressũ grauida facta est mensis hic decimus est. Horat. 2. Epist. 1, Qui vel mense breui, vel toto est iunior anno. Stat. 3. Syl. -stupet ipse labores Annus, & angusto bissẽni limite menses. Virg. 1. Georg. Sæpe diem, noctémque, & totum ex ordine mensem Pascitur. Terent. Adelph. Hæc dum dubitas, menses abierunt decem. Virg. 3. Eclog. Et incipient magni procedere menses. ¶ Menses in plurali, sunt mulierum menstrua. Plin. lib. 21. cap. 25, Ciet menses è vino pota. Idem lib. 21. cap. 21, Prodest & orthopnoicis & anhelationi, mulierúmque mensibus retardatis. ¶ Hinc Trimestris, τρίμηνος, trium mensium. Aug. lib. 13. de Ciuit. Arcades, quorum anni trimestres fuerunt. ¶ Bimestris, duorum mensium.

Menstruus, a, um, Quod est vnius mensis. μηνιαῖος, ἐνιαύσιος. Cicer. 1. de Nat. deorum, Huius hanc lustrationem eiusdem incensa radiis menstruo spatio luna complet. Lucan. lib. 1, Menstruus in Fastos distinguit secula Consul. Varro de Reruſt. lib. 1. cap. 27, Et quando tempora duorum generum sunt, vnum annale, quod Sol circuitu suo finit: alterum menstruum, quod Luna circumiens comprehendit, &c. Cice. pro Rosc. Com. Quid est, quòd negligenter scribamus aduersaria? quid est, quòd diligenter conficiamus tabulas? qua de causa? quia hæc sunt menstrua, illæ æternæ. ¶ Menstrua cibaria, apud Ciceronem 5. Ver. quæ sunt vnius mensis. Sic, Opus menstruum, Menstrua vita. ¶ Menstruum etiam ponitur aliquando pro alimento in singulos menses legato: vt Annuum, quod in singulos annos. Vlpianus in l. Qui bonis. ff. de cess. bon. Si quid misericordiæ causa fuerit relictum, puta menstruum, vel annuum, alimentorum nomine.

Menstrua, orum, substantiuum, pluralis numeri, Mulierum profluuium est, & purgatio frigidi & indigesti humoris, quem natura quasi noxiũ expellit. τὰ καταμήνια, τὰ ἐμμηνα. Dicta sunt autem Menstrua, quòd vnoquoque mense mulieribus, quæ eius ætatis sunt, vt possint concipere, soleant accidere: vnde etiam Menses appellamus. Menstrui virus describit Plinius lib. 7. cap. 15, his verbis, Sed nihil facilè reperitur mulierum profluuio magis monstrificum: acescunt superuentu musta, sterilescunt tactæ fruges, moriuntur insita, exuruntur hortorum germina, & fructus arborum, quibus insidêre, decidunt: speculorum fulgor ipso aspectu hebetatur, acies ferri præstringitur, eborisque nitor: aluei æpum emoriuntur: æs etiam atque ferrum rubigo protinus corripit, odórque dirus aera. Et in rabiem aguntur gustato eo canes, atque insanabili veneno morsus infigitur.

Menstrualis, le, Quod singulis mensibus fit. μηνιαῖος. Plaut. in Capt. Qui solebam menstruales epulas antè adipiscier. ¶ Menstrualis mulier, quæ menstrua patitur, quæ mulieribus singulis mensibus accidere solent ἡ τὰ ἐμμηνα, ἡ ῥέουσα. Plin. lib. 19. cap. 10, Omnia verò accessu mulieris menstrualis flauescunt. Idem lib. 7. cap. 15, Solum autem animal menstruale mulier est.

Mensura, vide METIOR.

Mentagra, æ, Morbus dictus, à mento, à quo incipit, & faciem quidem, collum, pectus, manúsque fœdo quodam furfure occupat. λέπρα. Vide Plinium lib. 26. cap. 1. & ea quæ annotauimus in dictione Lichen.

Mente, captus, vide MENS.

MENTERCOSA, μεντέρκωσα, Ciuitas est Hispaniæ, in finibus Celtiberiæ. Ptolem. lib. 2. cap. 6.

MENTESA, μεντέσα, Oppidum Hispaniæ, in plaga Australi Celtiberiæ. Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Mentha, æ, ἡδυοσμίς, Herba vulgò nota, etiam hodie apud nos nomen retinens: ita dicta à Græca dictione μίνθη. Sic enim olim hæc herba à Græcis vocabatur à nomine Minthes Cocyti filiæ, quam Proserpina cum Plutone deprehensam in hanc herbam commutauit: quæ postea, commutato nomine, propter odoris suauitatem dicta est ἡδυοσμίς. Plinius lib. 19. cap. 8. ¶ Menthæ nomen suauitas odoris (hoc enim significat Hedysmos) apud Græcos mutauit: quum alioqui Mintha vocaretur: vnde veteres nostri nomen declinauerunt.

Menthastrum, Syluestre olus dictum, quòd mentham imitetur, quasi syluestris mentha. ἡδυοσμὸς ἄγριος. Plin. lib. 20. cap. 4. Dioscorides lib. 3. cap. 40.

Mentigo, inis, pen. prod. Genus morbi, quod pecudes inuadere solet. λαιχήν. Col. lib. 7. cap. 5, Est autem Mentigo, quam pastores Ostiginem vocant, mortifera lactentibus. Ea plerunque fit, si per imprudentiam pastoris emissi agni, vel etiam hœdi, roscidas herbas depauerint, quod minimè comitti oportet: sed quum id factum est, velut ignis sacer, os, atque labra fœdis vlceribus obsidet.

Mentior, iris, vide MENS.

MENTOAS, μεντόας, Fluuius olim dicebatur, quem nunc (Eustrathio in Dionysium teste) Istrum, siue Danubium appellamus.

MENTOR, toris, μέντωρ. pen. cor. Mirus fuit in vasis cælandis artifex. Iuuen. Saty. 8, Raræ sine Mentore mensæ. Plinius lib. 33. cap. 11, L. verò Crassus orator duos scyphos habuit, Mentoris artificis manu cælatos, sestertiis c. Idem lib. 12, Mentori quotidie testimonium perhibet Capitolinus Iupiter, & Diana Ephesi, quibus fuere consecrata eius artis vasa.

Mentoreus, a, um, Propert. lib. 1, Lesbia Mentoreo vina bibas opere.

MENTORES, pen. corr. μέντορες Stephano, Populi fuerunt in Illyrico: quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 21.

Mentum, ti, ab eminendo: à gula enim eminet. γένειον. Et quanuis Plinius lib. 11. cap. 37, dicat mentum nulli præter hominem esse, Plautus tamen in Menæch. porcis etiam menta tribuit: Glandonicam (inquit) suillam, lardum, pernam, Itidem autem synciput, aut menta porcina. Item Virgil. 3. Georg. de boue, Et crurum tenus à mento palearia pendent. Cicer. 1. Tusc. Mento summam aquam attingens siti enectus Tantalus. Virgil. 3. Georg. Nec minus interea barbas, incanáque menta Cinyphij tondent hirci, setásque comantes Vsum in castrorum, & miseris velamina nautis.

Menus, lege MOENVS.

MENVS, Vir fuit inter Samnites natus, qui mirè solitudinem amabat, in qua, nequid per otium perperam faceret, apes curabat.

MENYTIAS, adis, μενυτίας, Stephano, Insula est Aethiopiæ adiacens, iuxta Prassum promontorium: cuius meminit & Ptolemæus lib. 4. cap. 9.

MENYTHIS, μενυθίς, Vicus Aegypti non procul à Canopo: cuius incolæ Menuthitæ μενυθίται vocantur. Stephanus.

Meo, as, Vado, vltrò citróque eo. πορεύομαι. Plin. lib. 9. cap. 17, de acipenser, Vnus omnium squamis ad os versis, contra aquam nando meat. Idem lib. 6. cap. 14, Interruptis angusto transitu iugis, ita vt vix singula meant plaustra. Anima means in membra diuersa, Lucan. lib 3. Mobilitas meandi per magnum inane, Lucret. lib. 2. ¶ Est item Meare, fluere, manare. ῥέω. Vnde Meatus, quos Græci πόρους vocant. Plin. lib. 20. cap. 22, Succus maluæ decoctæ, poros, hoc est meatus suaues facit. ¶ Huius composita sunt, Commeo, Permeo, Remeo, & Transmeo.

Meatus

Meatus item apud Plinium libro 10. cap. 38, ponitur pro itione, siue pro incedendi, aut volandi ratione. Aues solæ (inquit) vario meatu ferũtur & in terra, & in aëre. Item lib. 2. cap. 8, Meatus syderum, hoc est cursus, & motus astrorum.

Meabilis, & hoc bile, adiectiuum. Plinius libro 2. capit. 5, Vitalem hunc & per cuncta rerum meabilem, aërem. id est qui facilè per omnia meat, & fluit.

Meon, μέων Dioscoridi, Herba est folia habens anisi non dissimilia, quam Plinius lib. 20. cap. 23. Meu appellat.

Mephitis, huius mephitis, penu. prod. Terræ putor, ex aquis maximè sulphuratis, atque corruptis prouenies; δεινὴ ἀποφορά. Est & in nemoribus grauior ex densitate syluarum. Virgilius libro 7, -nemorum, quæ maxima sacro Fonte sonat, fæuámque exhalat opaca mephitim. ¶ Alij Mephitim Deum esse volunt, Leu cothea: connexum: sicut est Veneri Adonis, Dianæ Virbius, ¶ Alij Iunonem intelligunt, quam aërem esse constat. Omnis autem putor, nonnisi ex corruptione aëris nascitur, sicut bonus odor de aëre incorrupto: vt sit Mephitis, dea odoris grauissimi, id est graueolentiæ. Hæc Seruius in locum Virgilij iam citatum.

Mephiticus, a, um, Apud Sidonium Apollinarem pro fœtulento, μυδαλέος.

MERA, μέρα, Proprium nomen sacerdotis Veneris. Stat. libro 8. Theb. = Aegææ Veneris quos Mera sacerdos Ediderat perhibẽte Dea. ¶ Mera item Prœti & Antiæ filia fuit, quæ quum venationi dedita, Dianam per nemora sequeretur, à Ioue visa & dilecta est, qui sumpta Dianæ figura, cum ea concubuit. Quapropter quùm postea ob patrati scelleris pudorem, timens ne denuò deciperetur, vocanti se Dianæ obsequi nollet, ab eadem sagittis confossa occubuit. Tandem in canem est mutata. Ouid. libr. 7. Met. Et quos Mera nouo latratu terruit agros. ¶ Est etiam alterius canis nomen, de qua suprà in dictione ERIGONES.

Meracus, a, um, pen. prod. vt statim docebimus, Idem est quod merum, hoc est solum & purum. ἀκρατος. Plin. libr. 23. cap. 1, Meracis potionibus per viginti dies ante Canis ortũ, totidémque postea suadet Hesiodus vti. Vnde Vinum meracũ dicitur, quod nihil habet aquæ admixtum. Hor. 2. Epist. 2, Expulit helleboro bilem, morbúmque meraco. Propertius, Ah pereat quicunque meracas repperit vuas, Corrupítque bonas nectare primus aquas. Calepinus putauit huius dictionis penultimam syllabam corripi, adducens hunc versiculum ex Priapeiis, Constitui meracas, edidíque notas. Sed quoniam hic versiculus neque certi est autoris, neque mendæ suspicione caret, tanti apud nos esse non debet, vt receptis ismorum poëtarum testimoniis, quæ iam adduximus, debeat præferri.

Meraculus diminutiuum. Plin. lib. 20. cap. 19, Opium ex vino meraculo, si protinus detur, scorpionum ictibus resistit.

Meracior, comparatiuum: & Meracissimus superlatiuum. Vnde Meracius bibere dicuntur ij qui minus aquæ, vino miscent, ἀκρατίστερον, ἀκρατέστερον, ζωρότερον: sicut econtrario Dilutius, qui plus aquæ adhibent. Celsus præcipit hyeme meracius bibendum esse, æstate dilutius. Cicer. 3. de Natu. deo. Vt si medicus sciat, cum ægrotum, cui iussisset vi num sumere, meracius sumpturum, statimque periturum, magna sit in culpa.

Mercalis, Mercator, Mercatura, Mercatio, Mercatus, participium, Mercatus, adiectiuum, vide MERCOR.

Merces, cedis, A merendo ære, inquit Varro libro 4. de lingua Latina, μισθὸς. Est enim Merces, præmium quod datur pro labore, seu stipendio. Iuu. Sat. 7. Scire volunt omnes, mercedem soluere nemo. Cic. pro Sext. Rosc. Interim mihi videris Eruci vna mercede duas res assequi velle: nos in iudicio perfundere: accusare autẽ eos ipsos, à quibus mercedem accepisti. ¶ Quandoque ponitur pro pensione, & reditu annuo. Cic. 2. de finib. Vides igitur si amicitiam sua charitate metiare, ni hil esse præstantius: sin emolumento, summas familiaritates prædiorum pretiosiorum mercede superari. ¶ Quandoque pro pretio & damno. Cicer. ad Lent. Tamen in molestia gaudeo te eam fidem cognoscere hominum, non ita magna mercede, quam ego maximo dolore cognoram.

Mercedula, læ, diminutiuum. Cicer. 1. de Orat. Itaque vt apud Græcos infimi homines mercedula adducti ministros se præbent in iudiciis oratoribus.

Mercenarius, rij, Qui mercedis gratia operam suam alicui præstat, μισθοφόρος, ὑπομίσθιος, Colum. Siue mediarum facultatum dominus ex mercenariis aliquem recusantem iam quotidianum illud tributum, qui vectigalis esse non possit, ignarum rei, cui præfuturus est, magistrum fieri iubet. Cicer. 1. Offic. Illiberales & sordidi quæstus mercenariorum omnium, quorum operæ, non quorum artes emuntur.

Mercenarius, a, um, Quod mercede conductum est, μίσθιος, μισθωτός, μισθοφορικός: vt, Mercenarij testes apud Ciceronẽ in Epistolis: & Mercenarium Prætoris decretum, apud eundem in Verrem. Mercenarius, & Gratuitus sunt contraria. Cicer. 1. de Leg. Quid liberalitas? gratuitáne est, an mercenaria? Si sine præmio, benigna est, & gratuita: si cum mercede, conducta.

Mercimonium, vide MERX.

Mercor, aris, deponens est, Lucri causa mercaturam exerceo, vel etiam simpliciter emo. ἀγοράζω, καπηλεύω, μισθόομαι. Et quandoque accusatiuo solo contentum est. Terent. in Heaut. Inde adeò, quòd agrum in proximo hic mercatus es. ¶ Quandoque cum ablatiuo pretinm denotante iungitur, sicut Emo. Gellius lib. 1. capit. 19, Libros treis reliquos mercatur, nihilo minori pretio. ¶ Quãdoq; ablatiuo mediante aliqua harum præpositionum A, Ab, vel De, sine pretio expresso. Cice. lib. 1. Offic. Sordidi etiam putandi, qui mercãtur à mercatoribus quod statim vẽdant. Plaut. in Epid. Mercatus te hodie est de lenone Apœcides? ¶ Quandoque datiuo. Terent. in Eun. Quidam eunuchus, quem mercatus fuerat frater Thaidi. ¶ Mercati Græca fide, est vbi non verbis, neque stipulationibus, sed præsenti pecunia res agitur. Ob leuitatem enim Græcis nihil habebatur fidei, nisi præsentem pecuniam numerassent. Plaut. in Asin. Cætera quæ volumus vti, Græca mercamur fide. ¶ Mercari præsenti pecunia. Idem in Cap. Quos tam grandi sum mercatus præsenti pecunia. ¶ Composita sunt, Commercor. Plaut. in Capt. Pater ergo captiuos cõmercatur alios. ¶ Præmercor, antè alios mercor, vt scilicet carius vendam.

Mercatus, a, um, participii, ὠνούμενος. Modò actiuè accipitur, vt apud Terentium, Agrum in proximo mercatus es. id est emisti. Modò passiuè. Plinius lib. 37. cap. 2, H-S CLM. trullam vnam non ante multos annos mercatam à matrefamiliãs, nec diuite.

Mercatus, us. Idé quod mercãdi actus. ἐμπόρημα. Plaut. in Mostel. Aedes filius tuus emit, TE. ædes? TR. ædes. Te. Euge. Philolaches patrissat, & iam homo in mercatum auortitur. ¶ Aliquando etiam pro loco accipitur, ad quem mercatores emendi, vendendíq; gratia conueniunt, quem etiam appellamus Emporium, vel Forum. ἐμπόριον. Liu. lib. 1. ab Vrb. Tullus ad Feroniæ fanum mercatu frequenti negotiatores Romanos comprehensos querebatur. Cicer. lib. 1. Offic. Quò cum, tanquam ad mercatum bonarum artium, profectus sis, inanem redire turpissimum est. Terent. in Adelph. -emptæ mulieres Complures. & item hinc alia quæ porto in Cyprum, Nisi eò ad mercatum venio, damnum maximũ est. Quem in locum Donatus annotauit Mercatum aliquando accipi pro ipso tempore quo negotiatores ad emendum & vendendum conueniunt: hoc est pro ipsis nundinis.

Mercatio, onis, verbale, ἐμπόρησις. Gell. lib. 3. cap. 3. Pecunia omni in mercationibus perdita.

Mercator, oris, Qui emit, siue vt ipse possideat, seu vt alteri vendat. ναύκληρος, ἔμπορος. Hor. 1. Epist. Impiger extremos currit mercator ad Indos. Cice. in Orat. Neque me diuitiæ mouent, quibus omnes Africanos & Lælios multi venalitij, mercatoréque superarunt. Iuu. Sat. 14, -Sacci mercator olentis. Horat. de Arte, Mercatór vę vagus, cultórve virentis agelli.

Mercatura, æ, Negotiatio, seu actus mercandi. ἐμπορία. Cic. libr. 1. Offic. Mercatura autem, si tenuis est, sordida putãda est: sin magna & copiosa, multa vndique apportans, multis sine vanitate impertiens, non est admodum vituperanda. Dicimus autem, Facere mercaturam, pro exercere. Cic. 7. Verr. Alios qui à prædonibus erant capti, quum mercaturas facerent, &c. Idé de Lege agr. Hanc verò emendi & vendendi quæstuosissimam, ac turpissimam mercaturam, alienam actione Tribunitia, adiuuam dignitate pop. Rom. semper putaui.

Mercalis, le, Quasi vendibilis. ὠνιος. Colu. lib. 7. cap. 6, Ex his singula capita quæ videntur esse robustiora, in supplementum gregis reseruantur, cætera mercalibus tradunturiid est vendibilibus. Quædam tamen exemplaria hîc legunt Mercantibus, non mercalibus. ¶ Hinc componitur Promercalis, de quo infrà.

Mercedula, Mercenarius, vide MERCES.

Mercurialis, Herba est insigniter aluum ciens. λιπάγρις. Huius duo genera, masculus & fœmina. Plinius lib. 25. cap. 5, Linozostis, seu parthenion, Mercurij est inuentum: ideo apud Græcos Hermupoan multi vocant eam: apud nos omnes Mercurialem.

MERCVRIVS, Iouis & Maiæ filius, ita dictus à mercibus, eo quòd negotiatoribus præsidere existimetur. A Græcis ἑρμῆς dicitur, ἀπὸ τοῦ ἑρμηνεύειν, hoc est ab interpretando. Variis à Poëtis appellatur nominibus: nam modò Ligius dicitur, modò Argyphontes, modò Nomius, modò Cyllenius. Præter hunc tres alij fuisse Mercurij dicuntur: vnus Cæli & Dici filius: alter Liberi & Proserpinæ: tertius Iouis & Cyllenes, quem fama est, ob Argi cædem profugum, literas Aegyptiis ostendisse: verùm omnes ad Maiæ filium referuntur. Ideo alas in capite, & in pedibus ponũt, volentes signare, velocem ferri per aëra sermonem. Ideo autem deorum nuntium dictum, quoniam per sermonem omnia cogitata enuntiantur. Dictus est deus facundiæ, quòd hominibus eloquentiam præstare putabatur. Habitus est deus mercatorum, palæstræ, furum, πλάσται, κερδῶος. Lyram inuenit: Hermaphroditum ex sorore Venere genuit: Martem è duris carceribus liberauit: Argum interimit: Prometheum in Caucaso religauit. ¶ Fuit præterea alius hoc nomine Aegyptiorum sacerdos superioris (vt putatur) nepos, qui à Græcis ἑρμῆς τρισμέγιστος, hoc est Mercurius ter maximus dictus est, quòd & summus esset sacerdos, & sapientissimus philosophus, & rex potentissimus. ¶ Est etiam Mercurius vnus ex septem planetis, cuius corpus cunctorum syderum minimum, ferè semper subest radiis solaribus, à quibus non recedit longius, quàm viginti octo gradus. Ideo ab Astronomis γοργὸν dicitur, quod est, radians. Vnde etiam solatus & peruſtus fingitur, quòd Soli vicinior sit, quàm reliquæ stellæ. Cicero libr. 3. de Natura Deorum, quinque Mercurios commemorat: Mercurius (inquit) vnus Cælo patre, Die matre natus, cuius obscœnius excitata natura traditur, quod aspectu Proserpinæ commotus sit. Alter Valentis & Phoronidis filius, is qui sub terris habetur, idem Trophonius. Tertius, Ioue tertio natus ex Maia, ex quo & Penelopa Pana natum ferunt. Quartus Nilo patre, quem Aegyptij nefas habent nominare. Quintus, quem colunt Pheneatæ, qui & Argũ dicitur interemisse, ob eámque causam Aegypto præfuisse, atque Aegyptiis leges & literas tradidisse. Hactenus Cicero. Virgil. libr. 4. Aeneid. Tunc sic Mercurium alloquitur, actalia mandat, &c.

Mercuriales, videntur fuisse sodales ex collegio aliquo in honorem Mercurij instituto. Cicero ad Q. Fratrem lib. 2, M. Furium Flaccum, equitem Romanum, hominem nequam, Capitolini, & Mercuria-

C les

ies de collegio ciecerunt.

Mere, aduerbium. Vide MERVS.

Merenda, æ, Cibus, autore Nonio, qui datur post meridiem: τὸ μετ' ἄριστον φαγεῖν. Vnde & merendo, as. Calphurnius in Buc. - seræque videbitur hora Merendæ. Plaut. in Most. Videsis, ne fortè ad merendam quopiam diuorteris, atque ibi melius quàm satis fuerit, biberis. Festus, Merendam antiqui dicebant pro prandio, quòd scilicet medio die caperetur.

Mereo, es, & Mereor, eris, deponens indifferenter faciunt præteritum merui, vel meritus sum: & propriè significant aliquid facio quamobrem aut præmium accipere dignus sum, vel pœnam pati. μισθοδοτέομαι, φέρομαι, δυσίσομαι, ἄξιός εἰμι. Et in hac significatione frequentius vtimur verbo deponente, præterquam in præterito, quo indifferenter vtimur. Et tam in bonam partem accipitur, quàm in malam. Plautus in Mostell. Quid merear, quamobrem mentiar? Quintil. libro quarto, capit. 1, Nam vt optabile est plus fauoris mereri: sic proximum, odij minus. Cicero 1. de Natur. deor. Quid enim mereas, vt Epicureus esse desinas? Terent. in Andr. Vnum hoc scio, hanc meritam esse, vt memor esses sui. Plautus in Trinummo, Non videor meruisse laudem, culpa caruisse arbitror. ¶ Quando verò cum ablatiuo construitur mediante præpositione De, idem est quod conferre aliquid boni, vel mali in aliquem, & hoc serè cum altero horum aduerbiorum Bene, vel malè: vt, Bene mereri de aliquo, εὖ ποιεῖν τινά. Est aliquid beneficij in aliquem conferre. Virgil. 4. Aeneid. Si bene quid de te merui. Malè mereri de aliquo, κακῶς ποιεῖν, idē est quod offendere. Plaut. in Curcul. Heus tu mulier, malè mereri de immerente inscitia est. ¶ Interdum sine his aduerbiis, Mereri de aliquo dicimus, quod modò in bonam, modò in malam partem accipitur pro exigentia argumenti. Cicero 1. Verr. Talis ille vir fuit, ita de populo Romano meritus, vt non vni familiæ, sed vniuersæ ciuitati commendatus esse debeat. hoc est tam multa beneficia in populum Romanū contulit. ¶ Tertiò significat stipendia facio in militia, μισθοφορῶ, hoc est stipendij gratia milito, & dimico: & tunc datiuum, aut ablatiuum requirit, vel absolutè ponitur. Lucan. libro 10. Aere merent paruo. Stat. lib. 4. Theb. - non hi tibi solum Amphiarae merent. Luc. libr. 6. Scæua viro nomen, castrorum in plebe merebat. Ouid. 3. Fastorum, - totidem Pilanus habebat Corpora, legitimo quisque merebat equo. Dicimus etiam Merere pedibus. Liui. 4. belli Punici, vt ij omnes, quos Censores notassent, pedibus mererent. ¶ Aliquando etiam accusatio iungitur, vt apud Suetonium, Prima stipendia meruit. Et in hac significatione vix vtimur verbo deponente Mereor. Non enim dicimus Mereri pedibus, vel Mereri stipēdia: sed Merere pedibus, Merere equo, Merere stipendia. ¶ Hinc Emeriti milites dicūtur, qui militia perfuncti sunt: id est qui perfectè meriti & exempti senio à labore efficiuntur. Plin. lib. 11, Nouissimè que fessis, & iam emeritis inchoatæ. Nonnunquam etiam passiuè sumitur, vt apud Quintilianum, Emeritis huic bello stipendiis. Et per translationem Emeriti boues dicuntur, & quædam alia. Emeriti verò senes, solent habere eos qui pro se laborarent, qui dicūtur pro alio opus agere. ¶ Iungitur etiam ablatiuo cum præpositione Cum. Cicero 7. Verr. Clamabat ille miser se ciuem esse Romanum, municipem Cossānum, meruisse cum L. Pretio splendidissimo equite Romano, qui Panhormi negotiaretur. ¶ Et cum præpositione Sub. Liuius libro 1. Dec. 3. Cum hac indole virtutum ac vitiorum triennio sub Asdrubale Imperatore meruit. ¶ Accipitur etiam Mereo, pro eo quod est, turpem quæstum facio, ἐργάζομαι, πωλῶ. Inde Meretrices dicuntur, quæ corpore quæstum faciunt: & Meritorij pueri, qui quæstus gratia ad præposteram libidinē prostituuntur, & Meritoria taberna dicitur diuersorium mercenarium, vbi quæstus gratia hospites accipiuntur. ¶ Composita sunt, Commereor, Demereor, Emereor, Promereor: siue Commereo, Demereo, Emereo, & Promereo: de quibus suis locis.

Meritus, ta, tum, nomen ex participio, Idem est quod congruum, & conueniens. ἄξιος. Virgilius 1. Aeneidos, Meritos aris imponet honores. Idem 3. Aeneidos. Et pater Anchises pasris de littore palmis Numina magna vocat, meritōsque indicit honores. Ouid. in Ibin, Huic igitur meritas grates, vbicunque licebit, Pro tam mansueto pectore semper agam. ¶ Vbi verò Meritus, est participium, actiuè eum signat, qui aliquid meruit. Plinius libro 7. capit. 30, de Cicerone, Primus in toga triumphum linguæque lauream merite. Passiuè etiam interdum accipitur. Idem lib. 7. capit. 18, Quæ Cannis corona merita. Virgil. Aeneid. 8, Merita accendit Mezentius ira. ¶ Huius contrarium est Immeritus, ἀνάξιος. Virgil. 3. Aeneid. Postquam res Asiæ, Priamíque euertere gentem Immeritam visum superis. A quibus Meritissimus, & Immeritissimus, Terentius in Phormio. Iamdudum te omnes nos accusare audio immeritò, & me omnium horum immeritissimum. ¶ Meritum meum est: hoc est meritus sum. Terentius in Heaut. Hui, tam graues hos quæso? M. sic meritum est meum. Idem in Phormion. Faciámque, & dicam. P. benignè dicis. M. Pol meritum est tuum. Id est meritus es. ¶ Sic merito meo. Plaut. in Asin. - nemo enim me accusauit Merito meo. Hoc est propter peccatum à me admissum. Ibidem, Decet verecundum esse adolescentem Argyrippe, A R. ædepol pater. Merito tuo facere possum. Id est meritus es tuis in me beneficiis, vt illud præstem. ¶ Pro merito, hoc est ita vt meritus est quispiam. Terent. in Phorm. Non potest satis pro merito ab illo tibi referri gratia.

Meritum, ti, Dicitur quoduis nostrum factum, quo alicuius animum demeremur, vel offendimus. Est enim vocabulum medium, quod tam in meliorem, quàm in deteriorem partem accipi potest, & pro locorum ratione intelligendum est. Quando in bonā partem accipitur, idem ferè est quod Beneficium, σπουδαῖον ἔργον, ἀγαθοποιΐα. Plan-

eus Ciceroni, Quid enim pro maximis tuis, ac penè immortalibus in me meritis, præstare amplius possim? Virgil. 9. Aen. - Meriti tanti non immemor vnquam. Ouid. Epist. 12, Est aliqua ingrato meritum expobrare voluptas. Idē 8. Meta. Nil agis, ah frustra meritorū oblite meorum? ¶ In peiorem partem vsus est Ouidius Epist. 5, Leniter ex merito quicquid patiare, ferendum est. Item Vatinius ad Ciceronem, Scis meam fortunam: nescio quomodo facile obtrectatores inuenire, non meo meherele metito. id est culpa. Græce ἀξίως. ¶ Dicitur etiam Meritum, pro mercede, vt annotauit Budæus ex illo Terētij in Phormione. Egóne illam cum illo vt patiar nuptam vnum diem? Nihil suaue meritum est. id est nihil mihi mercedis suaue est, vt ego illam cum illo nuptam feram.

Meritissimum, substantiſsimū, hoc est maximū meritum. Plaut. in Asin. - iube aduenire, quæso, Meritissimo eius, quæ volet, faciemus.

Meritò, aduerbium. Id est digne, iurè. δικαίως, ἀξίως. Terent. in Adelph. Bene facis, meritò te amo. Cic. 5. Verr. Quanquam meritò sum iratus Metello, tamen hæc, quæ vera sunt, dicam. Superlatium habet Meritissimò, itidem aduerbiū, citra tamen comparatiuum. Cic. de Orat. lib. 1. Primùm Scæuolæ te dedidi, quē omnes amare meritissimò, pro eius eximia suauitate debemus.

Merito, as, A supino verbi Mereo, significat quæstum, vel lucrum ex re aliqua referre. μισθοφορῶ. Plin. libro 7. capit. 32, Quippe quum iam apud maiores Roscius histrio H-S quinquaginta annua meritasse prodatur.

Meritorius, a, um, Quod quæstus gratia locatur. μισθός. Vnde equi meritorij, & Meritoriæ rhedæ, ἅρμα μισθία. Meritoria vehicula. Tranq. in Calig. capit. 39. Quicquid instrumenti vetteris aulæ erat, ab vrbe repetit, comprehensis ad deportandum meritoriis vehiculis. ¶ Meritorium quoque cœnaculum idem Tranquillus dixit, pro ablocatitio diuersorio. ita de Vitellio scribens, Satis constat, exituro viaticum defuisse: tanta egestate rei familiaris. vt vxore, & liberis, quos Romę reliquebat, meritorio cœnaculo abditis, domum in reliquam partem anni ablocaret. ¶ Pueri meritorij, dicuntur scorta mascula, quæ ad turpem quæstum prostituuntur: quemadmodum mulieres, quæ corpus suum virorum libidini prostituunt, Meretrices appellantur: vtriq; à merendo dicti, quòd corpore suo mereant, hoc est turpem quæstum faciant. Cicer. in Anton. Ingenui pueri cum meritoriis, scorta cum matribusfamiliis versabantur. ¶ Taberna meritoria, diuersorium atque hospitium mercenarium, quò cuique introire licet danti mercedem. ¶ Ratio verò meritoria, quasi vilis & malè coempta. ¶ Aliquando meritorius absolutè dicitur, pro taberna mercede conducta. Iuuen. Sat. 3. - nam quæ meritoria somnum Admittunt.

Meretrix, cis τὸ ἑταῖρα, πόρνη, A meretdo, teste Valla: nam mercede suā exercet militiā, quæ copiam sui corporis facit. Hæc etiam Prostibula dicitur, siue à prostando, siue (vt alij putāt) quòd pro stabulis, hoc est ante diuersoria soleat habitare. Vnde & Plautus in Cistel. Intro ad bonam meretricem: in via sola prostibula sanè est. Idem in Truc. Meretricem ego itidem esse reor, Mare vt est, quod des deuorat, nunquam abundat. Idem in Capt. Hic neque periurus leno est, nec meretrix mala. Ouid. 1. Amor. Eleg. 15, Dum fallax seruus, durus pater, improba lena Viuet, dum meretrix blanda, Menandrus erit. Horat. 1. Sermon. Satyr. 4, - à turpi meretricis amore Quum deterreret.

Meretricula, diminutiuum. Cic. 5. Ver. A meretricula commendari.

Meretricius, a, um, τὸ ἑταιρικός. Quod est meretricis, vel quod ad meretricem pertinet: vt, Ars meretricia. Terent. in Heaut. ignaram artis meretriciæ. Idem in And. Ac Meretricios amores nuptiis glutinas? Idem in Eunuch. Quis homo pro mœcho vnquam vidit in domo meretricia Deprehendi quenquam. ¶ Meretricia disciplina, Cicer. 5. Ver. Meretriciæ opes. Idem pro Cælio.

Meretricium, cij, τὸ ἑταιρικόν, Ipsa meretricandi ars. Tranq. in Calig. Additúmque ad caput legis, vt tenerentur publico, & quæ meretricium, & quæ lenocinium feciſſent.

Meretricié, aduerbiū, Id est in modum meretricis. Plaut. in Milit. Quàm dignè ornata incedit, haud meretricié.

Meretricor, aris, pen. prod. ἑταιρῶ, πορνεύω. Scortor. Aulus Gellius, Thais meretricando magnam pecuniam demerebat. Columel. lib. 11. capit. 1, Quippe plurimum affert mali, si operario meretricandi potestas fuit.

Mergæ, arum, Furculæ sunt, autore Festo, quibus acerui frugum fiunt: dictæ à mergis volucribus. Vt enim illi se in aquam mergunt, dum pisces persequuntur: sic messores furcas in fruges mergūt, vt eleuare possint manipulos. Plaut. in Pœn. Palas vendundas sibi mergas datas, Vt hortum fodiat, atque vt frumētum metat. ¶ Alij Mergas ferramenta esse existimant, quibus olim in frugibus demetendis vtebantur. Nam in rariore segete ea metendi erat ratio, vt culmi medij falce inciderentur, spicæque inter duo ferramenta distringerentur, quæ à Columel la Mergæ appellārtur. Sic enim habet ille lib. 2. cap. 21, Sunt autem metendi genera complura: multi falcibus serriculatis, atque iis vel rostratis, vt denticulatis medium culmen secant: multi mergis, alij pectinibus spicam ipsam legūt, idque in rara segete facillimum, in densa difficillimum est. Plin. lib. 18. cap. 30, Mergites appellat.

Merges, itis, pen. cor. Spicarum manipulus: à mergendo dictus, inquit Seruius. Virgil. libr. 1. Georg. Aut fœtu pecorum, aut Cerealis mergite culmi, Prouentúq; oneret sulcos, Mergites quoq; à veteribus dicebantur ferramenta quædam, quibus in rariore segete messores spicas solent distringere, quæ & Mergæ vocantur à Columella, vt suprà suo loco ostendimus. Plinius lib. 18. cap. 30, Stipulæ alibi mediæ falce præcidūntur, atque inter duos mergites spica distringitur.

Mergo, gis, si, sum, Sub aquam pono, liquore aliquo operio. βύω. Plin. lib. 9. cap. 38. Rursúsq; immergitur lana carminata, donec omnē ebiberit saniem. ¶ Interdum etiam simplex Mergo, pro compositō Submergo

mergo legitur, κατὰ σύνθεσιν. Virgil. Aen. 6. - quis te, Palinure, deorū Eripuit nobis, medióque sub æquore mersit? Manifestius etiam Plinius lib. 9. cap. 44, Piscantium cymbas speculatur, occultúsque adnatans mergis. ¶ Per translationē autem Mergere dicimus pro obruere, inuoluere, seu implicare. Virgil. Aen. 6. Sed me fata mea, & scelus exitiale Lacænæ, His mersere malis. ¶ Huius composita sunt, Demergo, κατακύπτω, καταπονῶ, quod est deorsum mergo: quod fit quum aliquid sub aqua, vel sub terra, & huiusmodi figitur. Lactant. lib. 4. Nam vt poëtæ Arionem mentiuntur in pelago incedentem, qui demersa corporis parte, humeris supereminet vndas. Columel. libro 2, Neque pecora maiora, nisi quum siccissimum est: quoniam demergunt vngulas, & atterunt, scindúntque radices herbarum. ¶ Accipitur etiam per translationem Demergo pro obruo, siue implico. Lactant. libro sexto, Quæ autem ab illo altero id habent officium, vt cælestibus auocatum terrenisque demersum, ad pœnam interficiant sempiternam, quod est summum malum. ¶ Emergo, ἐκδύω, extra mergo, & quasi ex loco vbi submersus fuerat, exeo, & in lucem prodeo. Liu. libro 1. ab. Vrbe, Primùm ex profunda emersus palude. Terent. per translationē in Andria dixit, Facilè ex illis sese emersurum malis, hoc est facilè se euasurum ex impendentibus malis. ¶ Immergo, ἐμβάπτω, intus mergo. Virgilius libro 6. Aeneid. - Triton (si credere dignum est) Inter saxa virum spumosa immersérat vnda. ¶ Submergo, subtus mergo. Idem Aeneid. 1, Pallásne exurere classem Argiuúm, atque ipsos potuit submergere ponto?

Merso, sas, Sæpe mergo. κυδύσσω, βαπτίζω. Columella libro 7. capit. 4, Quarto die, si est vicinia maris, ad litus deducta mersatur ouis. Virgil. 1. Georg. Balantúmque gregem fluuio mersare salubri. Catullus, Fluctibus Fortunæ mersor.

Merto, as, Idem quod merso. Accius Deiphobo, Vel hic qui in ea parte effrænata impudētia præsentem præsens dictis mertare institut. Hæc Nonius. Festus, Mertat, pro mersat antiqui dicebāt. Fabius verò Quintilianus libro 1. cap. 6, Et hæc ipsa (inquit) s, litera, ab his nominibus exclusa, in quibusdam ipsa alteri succesit. Nam Mertare, atque Pultare, dicebant.

Mergulus, li, λυχνοῦχος, Dicitur funiculus ille qui in lychno flammam nutrit. Græco vocabulo Ellychnium vocamus.

Mergus, goris, ὄρφις, Genus vasis, quam nonnulli situlam appellant, ita dictum, quòd puteo mergatur, dum eo aquam haurimus.

Mergus, gi, κόκκυξ, Auis ita dicta, quòd se in aquam, cibum captans, assiduè immergat, teste Varrone lib. 4. de lingua Latina, & Ouidio Meta. 11. de Aesaco Ptiami filio, ita scribente, Aequor amat, noménque manet, quia mergitur illi. Virgil. 5. Aeneid. - immotáque attollitur vnda Cāpus, & apricis statio gratissima mergis. Ouidius 1. de Ponto eleg. 7, Nam prius incipient turres vitare columbæ, Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas, Quàm malè se præstet veteri Græcinus amico. Huius auis natura est, vt sæpe mergens aurarum signa colligat, & prænidens tempestatem futuram, properè medio reuoletex æquore, & ad litorum tuta cum clamore contendat. ¶ Est & Mergus in vite, vt docet Columella libro 4. cap. 15, quum supra terram iuxta suum adminiculum vitis curuatur, atque ex alto scrobe submersa, perducitur ad vacantem palum. Pallad. Mergum dicimus, quoties velut arcus supra terram relinquitur, alia parte vitis infossa. Et paulò pòst, Mergi verò post biennium recidūntur, in ea parte quæ suprà est, & in loco in stas vites relinquunt.

Mergina, μυρίνη, A Romanis vocatur herba illa, quam Græci σμίλακα τραχεῖαν, hoc est similacem asperam vocant. Vide Dioscoridem libro 4.

Meribibulus, vide MERVS.

Meridies, ei, Medius dies, quasi medidies. μεσημβρία. Nam (vt inquit Varro) d, antiqui, non r, in hoc loco dicebant: sed suauioris ergò pronuntiationis mutatum est d, in r: quod & confirmat Cicero in oratore ad Brutum, dicens, Ipsum meridiem, cur non medidiem? credo, quòd erat insuauius. Plaut. in Mostel. Heus iam appetit meridies. Id est instat, appropinquat. Horat. 3. Carm. Ode 28, Inclinare meridié sentis. Terent. in Adelph. - præter hæc, Meridie ipso faciam vt stipulam colligat. Semper autem masculinum est, quia certum diei tempus significat.

Meridianus, a, um, Quod ad meridié spectat. μεσημβρινός. Sic Plin. libr. 2. cap. 19. Meridianum Solem dicit, & lib. 13. cap. 4, Orbem meridianum. ¶ Meridianò, pro meridie, id est hora meridiana. Plin. lib. 2. capit. 26, Emicant & faces, nonnisi quum decidunt, visæ: qualis Germanico Cęsare gladiatorum spectaculum edente, præter ora populi meridianò transcurrit. ¶ Meridianus pro gladiatore. Sueton. in Claud. cap. 34. Bestiariis, meridianísque adeò delectabatur, vt etiam prima luce ad spectaculum descenderet: & meridie dimisso ad prandium populo præsideret: prætérque destinatos etiam leui, subitáque de causa quoslam committeret. ¶ Inde sit compositum Pomeridianus, de quo infrà.

Meridianus, siue Meridianus circulus, μεσημβρινὸς κύκλος, Vnus est ex sex maioribus sphæræ circulis, per polos mundi, & verticem nostrum ductus, qui vnà nobiscum mutatur, quoties aut Ortum, aut Occasum versus, nos conferimus. Dictus Meridianus ab eo, quòd Sole in nostro hemisphærio ad circulum hunc accedente, apud nos sit meridies: & rursus media nox, quum in inferiore hemisphærio sol ad eundem peruenerit.

Meridio, diæs, & Meridior, diaris, deponens, Significat cibum meridianum capio. μετ' ἄριστον φάγω. Plautus, lentando, meridiando, comessando, pergræcando vitam ducere. ¶ Aliquando significat somnum meridianum capio, ἐν μεσημβρίᾳ καθεύδω. Corn. Celsus libr. 1. capit. 2, Longis diebus meridiari potius ante cibum, vtile est: sin minus, post eum: per hyemem totis noctibus conquiescere. Sueton. de Nerone, Missos à Messalina vxore Claudij, qui eum meridiantem, quasi Britannici æmulum, strangularent.

Meridiatio, Quies meridiana. Cicer. libr. 2. de Diuinat. Tunc & lucubrationes detraxi, & meridiationes addidi: quibus antea vti non consueueram.

MERIONES, μηριόνης. Fuit, teste Homero lib. Iliad. 2, auriga Idomenæi, & cum eo dux nauium, quæ è Creta venerant ad Troiam, ipsi Marti, vt ait. ipsius Martis arbitrio comparandus.

Meris, μηρίς, Herba est, quæ alio nomine Tripolium appellatur. De hac Dioscorides lib. 4.

Merismos, μερισμός. A Græcis dicitur figura apud Rhetores, quam Latini Distributionem vocant: quum scilicet genus in species, aut totum in partes dissecamus, ordine discreto: quæ sententiarum figura diuisioni ac partitioni affinis est. Nam dispositio (quæ vtrunque complectitur) est, autore Fabio, vtilis rerum ac partium in loco distributio. Huc etiam pertinet διάλυσις, id est dissolutio, quum dispersa distributione dissipantur: quali Cicero vsus est in epistola ad Luceium secunda, Familiarium lib. 5, Transferam animum ad ea quibus secundæ res ornantur, aduersæ adiuuantur.

Meritò, aduerbium, Merito, meritas, Meritorius, Meritum, Meritus adiectiuum. vide MEREO.

MERITVS, substantiuum, Mons est Thraciæ, apud Plinium libro 4. cap. 11.

MERMEROS, Vnus ex Centauris. Ouid. Metam. 12, Quíque pedum nu per certamine vicerat omnes Mermeros, accepto tum vulnere tardior ibat. Μέρμερος autem Latinè curiosus interpretatur, à verbo μερμηρίζω, quod est cogito & consulo.

MERMESSVS, μερμησσός, Vrbs Troadis, Sibyllæ Erythrææ patria, vt Stephano placet, qui etiam ab vrbis huius rubedine Erythręam eam appellatam existimat. Straboni tamen magis credendum existimo qui Geographiæ suæ libro 14, Erythræam Sibyllam dictam existimat, ab Erythris Ioniæ vrbe, non procul à Clazomenis sita.

MERO, per iocum dictus est Tiberius Cæsar, pro Nerone: quòd impendiò vinosior esset. Trāquillus in Tiberio Cæsare, In castris tyro etiam tum propter nimiam vini auiditatē, pro Tiberio, Biberius: pro Claudio, Caldius: pro Nerone, Mero vocabatur.

Merobibus, a, um, vide MERIBIBVLVS.

Meroctes, Lapillus porracei coloris, qui lacte sudat. Plinius libro 37. cap. 10.

MEROE, es, μερόη, dictio trissyllaba, Insulæ Nili Metropolis, à qua & tota insula Meroe dicitur. De hac ita scribit Herodotus, Meroe fuit olim regni caput: clypei figuram ea insula imitatur, ad tria millia stadiorū cum Nilo protensa: accolunt pastores eam, qui palsim venantur, & agricolæ qui aurifodinas habent. Hanc Cambyses condidit, appellúitque à nomine sororis Meroes. Quum enim Aegyptum omnē occupasset, Meroen secum vsque ad Aegyptios ducēs processit: quæ quum ibi mortem obiisset, vrbi nomen indidit. De hac Lucanus libro 10, - gurgite rupto Ambitur nigris Meroe fœcunda colonis. Patet longitudine stadiorum tribus millibus, latitudine mille. Effodiuntur in ea aurum, argentum, æs, ferrum, ebenum. Præterea fert & lapidum multiplex genus: distátque à Syene quinque millibus stadiorum, vltra quam est torrida zona. Exuperat omnes alias Nili insulas, quas circiter septingentas esse scribit Diodorus lib. 1, & 17. De hac etiam Strabo lib. 16, plura scribit.

MEROPE, es, pen. corr. μερόπη. Vna filiarum Atlantis ex Pleione Nympha, cuius stella ex septem Pleiadibus obscurissima apparet, quòd quum sorores omnes diis nupsissent, sola Sisypho nupserit homini mortali. Vide Ouidium 4. Fast.

MEROPIA, μεροπία, Insula est vna Cyciadum, quæ aliis nominibus & Siphnos, & Acis appellatur. De hac Plinius lib. 4. cap. 12.

MEROPIS, μεροπίς, Insula est Cariæ adiacens, quæ notiore nomine Cos appellatur. De hac Plinius lib. 5. cap. 31.

Merops, μέροψ, Auis est, teste Aeliano, pietate in parentes volucribus cæteris præstans: nam vbi primùm per ætatem volare potest, parentes in altissimis specubus reconditos alit. Infesta in primis est alueariis, apésque absumit: vnde & Apiastra à quibusdam appellatur. Virgil. 4. Georg. Absint & picti squallētia terga lacerti Pinguibus à stabulis, meropésque, aliæque volucres. De hac aue sic scribit Plinius libro 10. capit. 33, Nec verò iis minor solertia, quæ cunabula in terra faciunt, corporis grauitate prohibitæ sublime petere. Merops vocatur, genitores suos reconditos pascens, pallido intus colore pennarum, supernè cyaneo, priori subrutilo. Nidificat in specu, sex pedum defossa altitudine. ¶ Meropes præterea diuersarum linguarum homines dicuntur: à μερίζω, quod est diuido, & ὄψ per o, breue, quod vocem significat. ¶ Est etiam Merops, Gigantis nomen, vnius ex iis qui Iouem de cælo deturbare conati sunt: à quo Cos insula, Meropis appellata existimatur,

MEROPVS, μέροπος, pen. corr. Mons Græciæ iuxta Thessaliam, variis præruptus anfractibus: qui vndiq; referiente Echo, voces diuersas reddit, vnde etiam appellationem sortitus est.

MEROS, siue Merus, μηρός, Mons est in finibus Iudiæ, in cuius radice Dionysius in Indiam proficiscens, Nysam vrbem condidit. Curt. libr. 7, Nysa sita est sub radicibus montis, quem Meron accolæ appellant. Inde Græci mentiendi traxere licentiam, Iouis fœmine Liberum patrem esse celatum. Græcè enim μηρὸς femur significat.

Merso, & Merto, vide MERGO.

Merula, Auis sic dicta, quòd sola volet, & solitaria pascatur: quasi mera volans. κίχλος. Hanc tamen etymologiam, vt superstitiosam & plus iusto curiosam, ridet Fabius libro 1. cap. 10, ita Varronē vellicans, Sed huic tanti fuit vertere, vt merula, quia sola volat, quasimera volas

Universidad de Deusto
Biblioteca

nominaretur. De huius auis natura Plinius lib. 10. capit. 29, Merula ex nigra ruffescit, æstate canit, hyeme balbutit, circa solstitium mutat. Rostrum quoque in aniculis, in ebur transfiguratur duntaxat maribus. Horat. 2. Sermon. sat. 8, Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes. Idem de Arte, Intentus merulis auceps. ¶ Est etiam piscis saxatilis Plinio teste, libr. 32. cap. 11. ¶ Hoc nomine etiam dictus est fluuius, qui Albingę ciuitatis latus alluit: alio nomine Centa dictus, quia centenis amnibus augetur.

Merus, a, um, Quod est solum. ἄκρατος. Terent. in Phorm. Nihil habet, nisi spem meram. ¶ Per translationem ponitur pro puro. Cic. lib. 2. de Orat. Ecce tibi exortus est Isocrates, magister istorum omnium, cuius è ludo, tanquam ex equo Troiano, meri principes ὑποστράτηγοι exierunt. Idem 3. de Nat. deorum, Vehementius quidem inuectus es in meram Stoicorum rationem. Idem ad Atticum libr. 4. Venerat horis duabus antè Cherippus, mera monstra nuntiarat. Idem, Quid est igitur quod laborem? amicos habet, meras nugas, &c.

Merum, substantiuum, Vinum aqua non dilutum. ἄκρατον. Plinius libro 23. cap. 1, Merum quidem remedio est contra cicutas, coriandrum, aconita, viscum, meconiũ, argentum viuum. Quid. 15. Metam. - odiúmque meri permansit in vndis. Idem 9. Met. Haud alio vultu, quàm si conuiua iaceres Inter plena meri redimitus pocula sertis. Virgil 3. Aeneid. Tum pater Anchises magnum crateră corona Induit, impleuitq; mero, diuósque vocauit Stans celsa in puppi.

eribibulus, li, Qui vinũ sine aqua bibit: cuiusmodi homines à Græcis ἀκρατοπόται appellãtur: quo veluti peculiari epitheto apud illos Thraces notati sunt. Aug. Quum remeti auidior esset, quadam die ab irata ancilla per conuitium appellata est meribibula: quæ res tantum ei pudorem iniecit, vt postmodum sobria prorsus fuerit. Et hoc quidem no men diminutiuum est. Sicut enim Bibulus diminutiuum videtur à Bibus, quo extra compositionẽ non vtimur, ita Meribibula, vel Merobibula, à Merobiba: quo nomine licentiosa compositione vsus est Plautus in Curc. Anus hic recubare solet, custos, ianitrix: non est lenæ multo tribiba atque merobiba.

MERVSION, sij, μερόεσσα, Siciliæ locus 70. à Syracusis stadiis distans: cuius incolæ Merusij dicti sunt. Autor Stephanus.

Merx, huius mercis, Est species ipsa quæ emitur, venditúrve. ἐμπορία. Mercatura verò est ipsum negotiationis exercitium. Cice. lib. de Rep. 3. Phœnices primi mercaturis, & mercibus suis, auaritiam, & magnificentiam, & inexplebiles cupiditates omnium rerum exportauerunt in Græciam. ¶ Porrò Merx singulare interdum legitur, sed minus vsitatè. Plin. lib. 12. cap. 25, Sarmenta quoque in merce sunt. Plautus in Cistel. Mala merx hera hæc, & callida. Idem in Milit. Sicuti merci pretium stat pro virtute vt væneat. Quæ improba est, pro mercis vitio dominum pretio pauperat. Idem Persa, Merx tua mala est. Quint. lib. 1. cap. 12, Sordidæ mercis negotiator. Gestat mercem sine fuco. Horat. 1. Sermon. Saty. 2. Frequentius verò in plurali Horat. in Arte, Vt præco, ad merces turbam qui cogit emendas. Cicero 7. Verr. Mercibus ademptis in vincula coniectos esse mercatores. ¶ Esculentæ merces, apud Columellam lib. 12, hoc est ea quæ hominum esui accommodata venduntur. Fallaces & fucosæ merces, Cic. pro Rabir. Posthu. Mutare merces, Ouid. 1. Trist. eleg. 2.

Mercimonium, eiusdem significationis: nomen quidem antiquum, sed quod tamen non reformidauit exactissimus verborum censor Laurentius Valla, statim in fronte versionis Latinæ Herodoti Græci historici. Vsus est & Plautus in Cure. Sed quid agit meum mercimonium apud vos?

Mesa, μέσα, Teste Vitruuio, sunt partes mediæ ædium, quas idem Latinè Medianas appellari asserit.

MESAPIA, MESAPVS, vide MESSAPIA.

MESANITES SINVS, μεσανίτης κόλπος, Persici sinus pars est, Stephano.

Mesæum, μεσάιον, vide MESENTARIVM.

Mesarchon, μεσάρχων, Dicitur corpus illud venosum, per quod hepar, veluti per manum chylum ex ventriculo attrahit. Alio nomine Mesenterium dicitur.

Mesauli, μέσαυλοι, Aedium itinera dicuntur, quæ inter duas aulas, id est duo atria, funt interposita. A nonnullis etiam Andrones vocantur, teste Cælio Rhodig. lib. 27. cap. 24.

Mesenterium, μεσεντέριον, Crassa quædam & adiposa membrana est, multis & neruis, & venis, & glandulis intertexta, medium inter intestina situm obtinens: vnde & nomen accepit. Huius veluti manus cuiusdam opera, iecur chylum à vētriculo attrahit, per eas venas, quas meraicas vocant. Alio nomine Mesæum appellatur.

MESES, Mesæ, μέσαι, Ventus inter Boream, & Cæciam medius: vnde & nomen habet. Huius meminit Plinius lib. 2. cap. 47.

MESEMBRIA, μεσημβρία, Megarensium colonia, quam antea Menebriam vocabant, quasi Menapolim, id est Menæ ciuitatem. Eius enim ædificator Menas appellabatur, Bria verò sermone Thracio ciuitas vocatur. Hæc Strabo lib. 7. Mesembriaci portus meminit Ouidius. 1. Trist. eleg. 9.

MESIA, vide MAESIA.

Mesochorus, pen. corr. μεσόχορος, Qui in medio turbæ stans, reliquis canendi, vel aliud agendi signum proponit. Sidonius, - nullus ibi lyristes, Choraules, mesochorus, tympanistria, psaltria canit. Vide Cælium Rhod. lib. 4. cap. 14.

Mesocranium, μεσοκράνιον, Vertex capitis, medium cranij locum obtinens.

MESOLA, μεσόλα, Messeniaci agri oppidum, inter Taygetum montem, & Messenem vrbem situm. Gentile est Mesolates, Stephanus.

Mesoleucos, μεσόλευκος, Gemma, quam mediâ linea alba distinguit: de qua Plinius libr. 37. cap. 10. ¶ Est præterea hoc nomine herba quædam, habens candidam lineam per folium discurrentem. Plin. 17. cap. 11, Leuce Mercuriali similis, nomen ex causa accepit, per medium folium candida linea transcurrente: quare Mesoleucon quidam vocant. μέσος nanque medius est, & λευκὸς albus.

MESOMEDES, penu. prod. μεσομήδης, Poëta Lyricus ex Creta oriundus, Adriani Cæsaris libertus: in cuius gratiã scripsit laudes Antinoi, qui Adriano in deliciis erat. Suidas.

Mesomelas, μεσομέλας, Gemma est nigram habens venam, quemlibet colorem per medium secantem: de qua Plinius lib. 37. cap. 10.

Meson, μέσων πρόσωπον, autore Festo, Persona comica appellatur aut coci, aut nautæ, aut eius generis: dicta ab inuentore eius Mesone Comœdo, vt Aristophanes grammaticus. Quanquã rectius videtur manare à fonte Græco μέσον, nanque medium significat. Porrò cocorum, nautarum, cerdonum, atq; huiusmodi opificium personæ mediæ sunt: vt quæ neque seruiles videantur, quum liberæ sint operæ: neq; omnino liberæ, quum mercenariæ. Est autem merces, teste Cicerone, autoramentum seruitutis. Proinde mediæ sunt & mistæ personæ, quæ μέσα πρόσωπα dici possunt: vt κόφα ἢ φορτικά, dicimus in Comœdiis. ¶ Fuit præterea Meson, μέσων quidam Astrologus, qui Athenien sibus in expeditionem Siciliensem profecturis, quum ipse quoque ad id bellum delectus esset, imminentem toti exercitui cladem prospiciens, propriis ædibus ignem iniecit, furorémque tam scitè assimulauit, vt veluti insanus, & bello parum idoneus, domi fuerit relictus. Vide Plutarchum in Nicia, Alcibiade, & Pyrrho. Item apud Cælium lib. 11. cap. 16.

Mesonyction, μεσονύκιον, Media nox. Vide latius suprà in dictionibus AVRORA & DIES.

MESOPONTIVS, μεσοπόντιος, cognominatus est Neptunus qui apud Eresum Lesbi insulæ ciuitatem colebatur. Stephanus.

MESOPOTAMIA, μεσοπολμία, Regio maioris Asiæ, inter Euphratem & Tigrim, vnde nomen habet: μέσος enim medium sonat, & πόταμος fluuium. Tacitus libr. 5, Mox repetita amicitia regis, multo apud eum honore, præfectus campis, qui Euphrate & Tigri inclytis amnibus circunfluit, Mesopotamiæ nomen acceperunt. Habet hęc regio Tigrim ab Oriente, & Euphratem ad Occidẽtem: à Meridiæ Babyloniã, ab Aquilone Caucasum. ¶ Mesopotamiam impinguat Euphrates (vt inquit Solinus) annuæ inundationis excessibus terris superfusus. Hæc regio etiam dicta est Seleucia, vt lib. 6, refert Plinius.

Mesosphærum, μεσόσφαιρον, Indici nardi folium, vt magnitudine, ita & pretio, medium ex tribus speciebus locum obtinens. Vide Plinium lib. 12. cap. 12.

Mespilus, li, pen. cor. μέσπιλος, Genus arboris, cuius fructus Mespili, μέσπιλον, dicitur. Palladius de insitionibus, Mespilą que exarmat pugnacibus horrida membris. Hæc arbor foliis est prius rubris, quàm deciduis, radice inextirpabili: ignota Italiæ Catonis æuo.

MESSALA, læ, pen. prod. μεσσάλας, Dictus est Valerius Coruinus, quia Messanam in Sicilia expugnauit, & vrbis captæ in se trãslato nomine, Messana primò, paulatimq; vulgo permutante literas, Messala dictus est, Vnde & Messalarum familia Romæ florentissima, ex qua Messala Coruinus orator nobilis ortum habuit. Hic quum prouectior foret, ante bienqium quàm morereretur, adeò memoriæ sensum amisit, vt vix paucula verba coniungeret, & nominis quoque sui immemor esset. Tandem verò vlcere ori innato, seipsum inedia cõfecit: autor Cælius, & Crinitus lib. 1. cap. 12. Is orator fuit (Fabio teste lib. 10. cap. 1,) nitidus & candidus, & quodam modo præ se ferens nobilitatem suam: viribus tamen minor. Illius familia Coruini cognomentum tulit à corruo, qui Valerio Tribuno, vni ex maioribus, aduersus Gallum pugnanti suppetias tulit, vt meminit Gellius lib. 9. cap. 11.

MESSALINA, μεσσαλίνα, penul. prod. nomen filiæ Barbati Messalæ, consobrini Claudij Imperatoris. Tandem ab ipso Claudio supplicio affecta est, quum C. Silio nupsisset. Autor Tranquillus in Claudio. Prodigiosam huius libidinem lege apud Iuuenalem Satyr. 6, Tacitum libr. 11, & Plinium lib. 10. cap. 62.

MESSANA, μεσσήνη, Vrbs est Siciliæ, propinqua Peloro promontorio, à Messeniis Achaiæ populis condita, & à nomine relictæ ab illis vrbis ita appellata. Silius lib. 15, Incũbens Messana freto, niuibúsque renulsa. Huius incolæ primùm Messanenses dicti sunt: postea verò quum Mamertini, natio Campana, eò colonos misissent, ipsi quoque Mamertini potius, quàm Messanenses sunt vocati. Clarissima autem est ex bellis Punicis & Atticis. Fuit enim causa primi belli Punici, vt Florus tradit libro 2. Eius quoque ager feracissimus est vini, quod Mamertinum appellatur. Martialis, Amphora Nestorea tibi Mamertina senecta Si detur, &c.

MESSAPEAE, μεσσαπίαι, Laconici agri locus, in quo Iupiter colebatur, vt ex Theopompi sententia refert Stephanus.

MESSAPIA, μεσσαπία, Regio est in extremis finibus Italiæ, peninsulæ forma, isthmo non admodum lato, qui est inter Brundusium & Tarentum, continenti adhærens. Eadem & Iapygia dicta est, & Calabria. Vide Strabonem lib. 6, & Plinium lib. 3. cap. 11.

MESSAPION, μεσσάπιον, Euboeæ insulæ mons, ita dictus à Messapo quodam, qui inde in Italiam coloniam deduxit. Stephanus.

MESSAPVS, μέσσαπος, Vnus ex fortissimis Italiæ ducibus, qui Turno aduersus Aeneam suppetias tulit. Virg. 7. Aeneid. At Messapus equũm domitor, Neptunia proles, Quem neque fas igni quenquam, vel sterne ferro. Quem Virgilij locum exponens Seruius, ideo Neptuni filium creditum ait, quòd mari in Italiam fuerit aduectus.

MESSEIS, μεσσεῖς, Thessaliæ fons est, non procul à Pharsalo oppido: cuius meminerunt Plinius lib. 4. cap. 8. & Strabo lib. 9.

MESSENE, μεσσήνη, Ciuitas Græciæ in Peloponneso, à qua Messenij dicti

dicti sunt, qui in Sicilia ad Pelorum promontorium vrbem condiderunt, quam à nomine patriæ suæ μεσσήνην appellauerunt, Latini n in a longum commutato, vocant Messanam. De messenijs. ita scribit Hieronymus in Iouinianum. Spartiatæ, & Messenij diu inter se habuere amicitias, in tantum, vt ob quædam sacra etiam virgines ad se mutuò mitterent. Tandem verò Spartani Messenios, propter frequentem defectionem, in seruitutem redegerunt, eósque durius etiam quàm reliquos seruos tractarunt, ne denuo res nouas molirentur. Hinc adagium natum, Seruilior Messena. Hi se nota literæ M, cognobiles reddebant.

MESSIAS Hebraicè, Græcè Christus, Latinè Vnctus dicitur.

Messio, Messor, Messorius, vide METO.

Messis, huius messis, Modò significat tempus metendi, τὸ θερισικὸν, ἀμητός. Virgil. 5. Eclog. Ante focum, si frigus erit: si messis, in vmbra. ¶ Modò segetẽ ipsam maturam. ἄμητος. Idem 1. Georgic. Illius im mensæ ruperunt horrea messes. Neque solùm de segete dicitur. Sed etiã de vuarum, pomorum, aut etiam herbarum prouentu. Ouid. 3. de Ponto, Tristia per vacuos horrent absynthia campos, Conueniẽsque suo messis amara loco est. ¶ Per translationem accipitur pro multitudine vel copia cuiusuis rei. Plaut. in Trinum. Neque quicquam hic vile est Nisi mores mali: eorum licet iam messem metere maximam. ¶ Propriè tamen Messis dicitur de segetibus, iisque rebus quæ metuntur: vnde & nomen accepit. Varro de Re rust. lib. 1. cap. 50, Messis proprio nomine dicitur de iis quæ metuntur, maximè in frumento: & ab eo est vocabulo declinata. ¶ Interdum idem est quod Messio, siue actus metendi, θερισμός. Cic. 1. de Orat. Tamen nemo tam sine oculis, tam sine mente visuit, vt quod sit sementis, ac messis, quid arborum putatio, ac vitium quo tempore anni, aut quo modo ea fiant, omnino nesciat.

MESTHLES, μέσθλης, Dux Mæonum, qui vnà cum fratre Antipho Troianis suppetias tulit aduersus Græcos, vt testatur Homerus libro 2. Iliad.

Met, Piam, & Te, syllabicæ sunt adiectiones, extra compositionem nihil significantes: in compositione autem aliquid addentes significationi dictionum cum quibus componuntur: vt Egomet, Quispiam, Tute. Sed Met, iungitur casibus omnibus pronominis primæ personæ, tam pluralis, quàm singularis numeri, absque genitiuo plurali: vt Egomet, memet, nosmet, & reliqua. Secũdæ verò personæ obliquis tantùm casibus: vt Tuimet, tibimet. Nominatiuo non addunt, ne verbum putetur Tumet à tumeo: sed Tute, & Tutemet profertur. Aduerbio Tanquam, conjunxit etiam Plautus in Truc. Tanquammet genium meum. Et quidẽ sic iuncta discretionem significat: vt Ipsemet, id est ipse per se, & nõ per alios. ¶ Pte, iungitur cum ablatiuis horum quinque pronominũ Mea, Tua, Sua, Nostra, & Vestra: vt Meapte, Tuapte, Suapte, Nostrapte, Vestrapte. Vel cum eorũ masculis aut neutris: vt Meopte, Tuopte, &c. ¶ Te similiter cum pronomine secundæ personæ idem efficit: vt Tute id fecisti, id est tu ipse per te, & non per alium. Sed hoc soli nominatiuo iungitur. Nam Tuite, aut Tibite non dicimus. In accusatiuo aliquando legimus Te te: sed tunc diuisæ potius videntur dictiones, maioris affectus causa figuratè geminatæ: quemadmodum etiam aliquando legimus Me me. ¶ Ce, verò iungitur obliquis horum pronominum Hic, Ille, Iste, in literam desinentibus: vt Huiusce, Hisce, Hosce, Hasce Istiusce, & Illiusce: vnde siunt composita Huiuscemodi, Istiuscemodi, & Illiuscemodi. Interdum etiam inuenitur iunctum cum casibus horum pronominum desinentibus in cliteram: vt Hicce, hæcce, hocce: pro quibus tamen frequentius vtimur Hiccine, hæccine, hoccine. Virgilius Hocce erat alma parens, quòd me per tela, per hostes Eripis? Terentius, Hoccine est credibile aut memorabile factum? ¶ Hicce, seu hiccine, ὅτοσι: Sicce, siue siccine, ὀνοσί: Hæccine, hanccine, illiccine, ἀνεσσί: Istic cice, illanccine. Terentius, Illanccine mulierem dixit, pro illámne.

Meta, æ, Congeries, seu strues in acutum tendens, seu turbo inuersus: ita dicta quòd esset posita in dimenso spatio: vel quia eam metiantur qua drigæ circuncurrentes. κῶνος. Moris enim erat septies metam iustrare. Proper. lib. 2. Eleg. Aut prius infecto deposcit prædia cursu, Septima quam metam triuerat antè rota. Quum enim iam carceribus emissæ ad metam venissent quadrigę, erat opus vt circum ipsam flecterentur. Virg. 5. Aen. Hic viridẽ Aeneas frondenti ex ilice metã Constituit signũ nautis. ¶ Hinc etiã agrorũ termini, quòd pyramidali figura fieri soleant, Metæ vocãtur. ¶ Eadẽ etiã ratione fœni vocãtur quæ ita cõgestæ sunt, vt inferiori partes latiores, supernè in angustũ desinãt conum. Colu. lib. 19. ca. 2, Certè quicquid ad cum modũ, quo deber, siccatũ erit, in metas construi conueniet, eásque ipsas in angustissimos vertices exactui. Sic enim commodissimè fœnum defenditur à pluuijs. ¶ Per trãslationem verò, quoniam meta collocari consueuit in fine circi, vel alterius spatij, in quo quadrigę certabãt, factum est vt Meta accipiatur pro quocunque termino ac fine. ὅρος, τέρμα. Virgil. lib. 1. Aeneid. His ego nec metas rerum, nec tempora pono. Ouid. ad Liuiam, Tendimus huc omnes, metam properamus ad vnam, Omnia sub leges mors vocat atra suas. ¶ Hinc peruenisse ad metam dicũtur, qui iter aut aliud opus perfecerint. ¶ Accipitur quan doque pro inferiori parte molæ, sicut Catillus pro superiori. Vide in dictione CATILLVS. ¶ Meta lactis, dicitur caseus, qui factus est ad formam metæ. τυρὸς κωνοειδὴς. Martialis, Fert ille ceris cana cum suis mella, Metámque lactis Sassinate de sylua.

Metula, læ, diminutiuum, legitur apud Plinium Iuniorem in epistolis.

Metabasis, μετάβασις, Latinè Transitio: figura qua monemus quid dictum sit, & proponimus quod supereſt: vt Cicero pro Deiota. Habetis crimina insidiarum: nihil enim dixit amplius, & paulo pòst sequitur, Reliqua pars accusationis duplex fuit. Huius figuræ Fabius (quam esse ait, quum sensus non mutatur, sed forma loquendi) longè diuersum exemplum adducit, lib. 9. cap. 3. ex Virgil. Aeneid. lib. 1, Fas omne abrumpit, Polydorum obtruncat, & auro Vi potitur. quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?

Metabole, μεταβολή, quam quidam Traiectionem interpretantur, Figura est quæ fit contrarijs ita transpositis, vt à priori posterius oppositum proficiscatur: vt apud Terentium in Andr. Quoniamid fieri quod vis non potest, id velis quod possit.

METABVS, μέταβος, Sisyphi filius fuit, teste Stephano, & Nepos Aeoli, qui Metapontum in Italiæ finibus condidit.

METACHOEVM, μετάχοιον, Ars Bœotiæ, inter Orchomenum & Coroneam, quam alij Metachœrum appellant. Stephanus.

METAGONIVM, μεταγώνιον, Promontorium Africam à Numidia diuidens: ita dictum, quòd angulare sit. Ab hoc promontorio Numidia ipsa Metagonitis dicitur. Autores Plinius libro 5. capit. 3, & Mela lib. 1.

Metalepsis, μετάληψις, Figura est, quæ fit quum aliqua dictio aliud à propria sua significatione, ex ijs quæ præcesserunt, denotat: vt apud Virgilium, 1. Eclog. Post aliquot, mea regna videns, mirabor, aristas. Post aliquot (inquit) aristas, hoc est post aliquot æstates, vel post aliquot annos. Nam ex aristis æstates, ex æstatibus annos intelligimus. Idem 1. Aeneid. Speluncis abdidit atris. Vbi ex atris, tenebrosæ: ex tenebrosis profundæ intelliguntur. Latinè Transsumptionem vocare possumus. Deducitur enim, ἀπὸ τοῦ μεταλαμβάνου, quod inter cætera significat transsumere.

Metallum, li, μέταλλον, Dicitur quæuis materia dura, è terræ visceribus effodi solita: ve aurum, argentum, cuprum, stannum, plumbum, & similia. Dictum putatur à verbo Græco μεταλλῶ, vel μεταλλεύω, hoc est à fodiendo, vel perscrutando. Alij dictum putant, παρὰ τὸ μετὰ τὰ ἀναλίσκεσθαι: eo quòd vix vlla metalli aena inueniatur, quin alterius metalli vena in propinquo postea inueniat. Plin. lib. 33. cap. 6, Id quoque in sterili solo, atque etiam in montibus, & vbicunque vna inuenta vena est, non procul inuenitur alia. Hoc quidem & in omni ferè materia: vnde Metalla Græci videntur dixisse. Virg. 2. Georgic. Hæc eadem argenti riuos, ærísque metalla Ostendit venis, atque auro plurima fluxit. Ouid. 4. Fastor Omnia purgat edax ignis: vitiúmque metalli Ex coquit. Horat. 1. Epistol. 10, Sic qui pauperiem veritus, potiore metalli Libertate caret. ¶ Metallum miniarium, Fodina ex qua effoditur minium. μετάλλευμα. sicut Argentarium, ex quo argentum, & Plũbarium, ex quo plumbum effoditur. Plin. lib. 33. cap. 7, Celeberrimum ex Sisaponensi regione in Bætica miniario metallo, vectigalibus populi Romani nullius rei diligentiore custodia.

Metallarij, siue Metallici, μεταλλεῖς, Qui in metallis versantur, & præcipuè qui ad effodienda metalla damnati sunt: de quibus apud Iurisconsultos de Pœnis & C. de metal.

Metallicus, adiectiuum, μεταλλικὸς, Quod ad metallum pertinet. Plinius lib. 27. cap. 4, Fuere qui traderent, in Iudæa supèr Hierosolymam eius naturam metallicam. ¶ Metallicum atramentum, Corpus est metallicum, quo mulomedici excrescentem in iumentorum vlceribus carnem consumunt. μεταντρικὸν. Vide suprà in dictione Melanteria.

Metallicus, subst antiuum, μεταλλικὸς, Qui metallis effodiendis, & purgãdis dat operam. Plin. lib. 34. ca. 16, Lauant eas arenas metallici, & quod subsidit coquunt in fornacibus.

Metallifer, Metallum gignens. Statius syluarum lib. 4, Anne metalliferæ repetit iam mœnia Lunæ?

Metamorphosis, μεταμόρφωσις, pen. prod. Transfiguratio, seu transformatio Latinè dicitur, à verbo Græco μεταμορφῶ, quod significat transformo. Hoc nomine Ouidius, & Apuleius libros transformationũ suarum inscripserunt.

METAPA, æ, μέταπα, Acarnaniæ oppidum, apud Polybium lib. 5. cuius gẽtile est Metapæus. Stephanus.

Metaphora, æ, pen. corr. μεταφορὰ, Translatio à Cicerone dicitur, fit que quum nomen aut verbum ex proprio loco in eum transfertur, in quo aut proprium deest, aut translatum proprio melius est: vt Classi quę immittit habenas. Virgilius Aeneid. 6.

Metaphrenum, μεταφρένον, Pars illa corporis, quæ præcordijs à tergo est obiecta: ita dicta, quòd μετὰ τὰς φρένας, hoc est post præcordia sita sit.

Metaplasmus, μεταπλασμὸς, Dici potest transformatio. Est autem teste Donato, translatio recti, solitique sermonis in alteram speciem, metri vel ornatus, vel necessitatis gratia. vt Agreste, in ablatiuo, pro Agresti Fit à verbo μεταπλάττω, quod est transformo.

METAPINVM, teste Plinio lib. 3. cap. 4, vnum est ex ostijs Rhodani.

METAPONTIS, tidis, μεταποντὶς. Insula est in mari Carpathio, inter Rhodum & Gnidum sita, recẽtiore nomine Syme appellata, à Syme Iasi filia. Vide Stephanum in dictione SYME.

METAPONTVM, μεταπόντιον Ptolemæo, quasi transpontum, Dictum est oppidum Italiæ in sinu Tarentino: à quo Metapontini populi à Pyrijs, qui Nestore duce è Troia nauigauerunt, condium: adeò terræ prouentu, & agricolatione fœlix, vt ea gratia auream æstatem Apollini Delphico, aliquando donum obtulerit. Pompon. lib. 2.

Metathesis, pen. corr. μετάθεσις, Latinè transpositio, quum vna litera necessitatis causa, ex vno dictionis loco in alium transponitur, vt Tymbre, pro Tymber. Virgil. 10. Aeneid. At tibi Tymbre caput Euandrius abstulit ensis.

Metator, & Metatio, vide in verbo METO.

METAVM, μέταον, Lesbi oppidum, à Meta quodam Tyrrheno ita appellatum. Stephanus.

METAVRVS, & Metaurum, μέταυρος, Vmbriæ fluuius per Flaminiam decurrens, & inter Fanum Fortunæ, & Senogalliam in mare defluens. Iuxta hunc fluuium, Claudius Nero Consul, cum Liuio Salinatore Asdrubalem interfecit. Plin. lib. 3. cap. 14, Nunc in ora flumen Aesis, Senogallia

gallia, Metaurus fluuius, colonia Fanum fortunæ, Pisaurum eum amne. Lucan. lib. 2. In læuum cecidere latus, veloxque Metaurus, Crustumiúmque rapax. Horat. libr. 4. Carm. Ode 4. Quid debeas ô Roma Neronibus, testis Metaurum flumen, quo in loco Metaurum flumen, neutro genere, protulit, sieut alibi Rhenum, cùm flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.

Metaxarij, Negotiatores dicuntur, qui serici mercaturam exercent. Nam μεταξᾶ Græcis sericum est. Vtitur hac voce Iustinianus. C. de pignorib. l. fina. eámque interpretatur Alciatus in. l. Balluca. C. de metali.

METELIS, μίτηλις, Oppidum Aegypti, non procul ab Alexandria, recentiore nomine Bechis appellatum: à quo vicinus Nomus Metelites dictus est. Stephanus.

METELLVS, μέτελλος, Ceciliorum familiæ cognomen fuit, ex qua nõ pauci fortissimi, Reiq; pub. vtilissimi ciues orti sunt: & in primis L. Cæcilius Metellus Pontifex Maximus, quem adeò impeditæ ac balbutientis linguæ fuisse tradunt, vt multis mensibus fatigatus, tortúsque fuerit, dum meditatur in æde Opiferæ dedicanda dicere. Hic fuit ille Metellus, qui teste Plinio lib. 7. cap. 44. conflagrante æde Vestæ, Palladium Troia aduectum, subtraxit ab incendio, magna quidem pietate, sed euentu misero. Nam dum in flammas audius se conijceret, orba tus est visu. Iuuenal. Satyr. 3. Da testem Romæ tam sanctum, quam fuit hospes Numinis Idæi: procedat vel Numa, vel qui Seruauit trepidam flagranti ex aree Mineruam. Hic Metellus etiam primo bello Punico, aduersus Pœnos speciosissimum egit triumphum, XIII ducibus hostium, & CXX elephantis in eo ductis. ¶ C. Metellus, à domita Macedonia Macedonicus vocatus, Prætor Pseudophilippum, & Achæos, quos bis prælio fudit, triumphandos Mummio tradidit. Inuisus plebi ob nimiam seueritatem, & ideo Consul ægrè factus. De hoc Liuius li. 59. ¶ Memorantur alij plures Metelli, vt Balearicus, Vittatus, quem Plinius Diadematum vocat. ¶ Metellus præterea Numidicus dictus, quòd de Numidiæ rege lugurtha triumpharit, Cuius meminit Cicero, & item Aulus Gellius capite 6, libri primi, & libri 6. cap. 11. ¶ Metellus Creticus à deuicta Creta dictus, cuius meminit Plutarchus in Pomponio. ¶ Metellus Dalmaticus, à deuicto Dalmatis. Autor Pedianus in Act. 3. contra Verrem. ¶ Metelli, Plebeij fuere, vt ait Liuius libro 19, verùm clari victorijs & magistratibus, Cæciliique omnes appellati.

Metempsychosis, penult. prod. μετεμψύχωσις, Latinè reddi potest Animæ transmigratio, hoc est transitus animarum ex vno corpore in aliud. Putabat enim Pythagoras nihil interesse inter animam hominis, quam rationalem animam vocamus, & brutorum animantium: sed mortuo homine eius animam transmigrare in corpora brutorum. Vnde Ouidius Pythagoræorum dogma libro 15. Metamor. explicans, ait, Morte carent animæ, semperque priore relicta Sede, nouis domibus viuunt, habitántque receptæ. Ex hoc Pythagoræ dogmate inducta est ab esu animalium abstinentia, ne fortè (vt festiuiter ait Tertullianus) bubulam quis de aliquo proauo suo opsonaret. Hieron. Probabo non Empedoclis & Pythagoræ vos dogma sectari, qui propter μετεμψύχωσιν, id est transformationem, omne quod mouetur, & viuit, edendum non putant.

Meteora, pen. prod. μετέωρα, à Græcis dicuntur, Mista imperfecta, eò quòd in sublimi, hoc est in aëre generentur: cuiusmodi sunt pluuiæ, nives, grandines, faces ignitæ: de quibus tractat Aristoteles tribus primis libris Meteorologicis: nam quarto qualitates persequitur.

Meteoroscopus, penult. correp. μετεωροσκόπος, Qui sublimia respicit ¶ Accipitur pro stolido, rebúsque gerendis inutili.

Methodus, μέθοδος, pen. corr. ex μετὰ & ὁδὸς aspirato componitur. Methodum appellat Quintilianus libro 1. Instituti. quam Cicero viam, artem & rationem vocat: & alibi breue dicēdi compendium vertit, qua si breuem viam, qua quàm celerrimè ad peritiam cuadimus.

Methodici, μεθοδικοί. A methodo dicti sunt, qui rationem artis, & discēdi compendia sequuntur. ¶ Et Amethodi, ἀμέθοδοι, hoc est à via, & ratione docendi, discendíque abhorrētes, quasi que auij. Hæc ex Budęo in Pandectas.

METHONE, penul. prod. μεθώνη, Ciuitas est litoralis Peloponnesi, in Messeniaca regione, quam quum obsideret Philippus rex Macedonum, Alexandri Magni pater, oculum amisit ictu sagittæ, quam iecerat Aster oppidanus, cui quoque inscriptum erat, Aster telum Philippo immisit in oculum. Valerius Flacc. libr. 1. Neleidésque Periclymenus, quem parua Methone, &c. Huius meminit Ptolemæus lib. 3. capit. 16. Hodie Modona: via peregrinantium Hierosolymam à Venetijs.

METHYRIADES, μεθυριάδης Stephano, siue (vt apud Plinium legitur) Methurides, insulę quatuor sunt in sinu Megarico, non procul à Trœzene. Vide Plinium lib. 4. cap. 12.

METHYDRIVM, μεθύδριον Stephano, Arcadiæ oppidum est, de quo Strabo lib. 8. & Plinius lib. 4. cap. 6.

METHYMNA, vel Metymne, μεθύμνα, Vrbs Lesbi, apud quam nascitur generosum vinum. Ouid. 1. de Arte amandi, Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Methymnæus, æa, æum, μεθυμναῖος. Idem lib. 11. Metam. Et Methymnææ potiuntur littore Lesbi. Ab hac vrbe ortum habuit Arion citha rœdus nobilis, quem Herodotus à prædonibus in mare proiectum, & à Delphine incolumem deuectum in portum ad Tænarum fabulatur.

Meticulosus, Vide METVO.

METIOCHVS, μετίοχος, Fuit, teste Herodoto lib. 6, Miltiadis Atheniē sium ducis filius, qui quum à Phœnicibus captus, Dario Persarum regi, contra quem pater bellum gerebat, præsentaretur, in nullo prorsus læsus fuit, sed eum donauit Darius pulcherrimo palatio, multis possessionibus, diuitijs, atque vxorem Persicam dedit, ex qua liberos suscepit.

Metior, tiris, mensus, Significat mensuro, taxo, μετρέω. à Græco μέτρον. deductum. Cicer. 1. de Natu. deor. Sed fuit quædam ab infinito tempore æternitas, quam nulla temporum circunscriptio metiebatur. Idem 1. Offic. Etiam si dinumerare se stellas, aut meiiri mundi magnitudinem posse arbitraretur. Idem de Amic. Iam virtutem. ex consuetudine vitæ, sermonisque nostri interpretemur: nec metiamur eam, vt quidam indocti, verborum magnificentia. ¶ Metiri stipendium. Cur. lib. 3. Ex pecunia deinde Babyloniæ Macedonibus equitibus sexcenti denarij tributi, peregrinus eques quingenos accepit, ducenis pedestriū stipendium mensum est. ¶ Metior pro æstimo. Cice. in Catone. Neque enim ipsorum conuiuiorum delectationes, corporis voluptatibus magis, quàm cœtu amicorum, & sermonibus metiebar, id est æstimabam. ¶ Quandoque metiri ponitur pro transmeare. Virgil. Georg. 4. magnum qui piscibus æquor, Et iuncto bipedum curru metitur equorum. Plaut. in Pseud. Quin hinc metimur gradibus militarijs? id est quin hinc abimus. ¶ A supino Mensum fit Mensio, quæ est mensura. Cicero in Orato. Vide infrà. ¶ Composita eius sunt, Permetior, hoc est ad finem vsque metior, vel peragro. Virgilius 3. Aeneidos, Nos tumidum sub te permensi classibus æquor, id est euecti, vt inquit Seruius. ¶ Remetior, Rursus metior. ἀναμετρέω. Idem libro 2. Aeneid. Arma, deósque parant comites, pelagóque remenso, Improuisi aderunt.

Mensores à Metior, Appellantur agrorum finitores. μετρηταί. Colum. libr. 6. capit. 1, Ego non agricolæ, sed mensoris officium esse diebam. ¶ Mensores præterea sunt (inquit Vegetius lib. 2. capit. 7.) qui in castris ad podismum dimetiuntur loca, in quibus tentoria milites figant, vel hospitia in ciuitatibus præstant. Hoc in loco Podismus est dimensio pedibus facta. Hi etiam Metatores (autore Budæo) dicuntur.

Mensio, onis, à verbo Metior, Idem quod mensura. μέτρησις. Cicero in Oratore, Aures, vel animus aurium nuntius naturalem quandam in se continent vocum omnium mensionem.

Mensura. æ. Instrumentum quo metimur. vnde & nomen habet: aut quo rei alicuius quantitatem deprehendimus. μέτρον. Plin. lib. 7. cap. 56, Mensura, & pondera Phidon Argiuus, aut Palamedes (vt maluit Gellius) inuēnit. ¶ Transsumitur etiam ad alia. Idem lib. 2. cap. 1, Quasi vero mensuram vllius rei posset agere, qui sui nescíat. Plinius iunior in Epist. Ex illo enim mensūram beneficij tui prorsus intelligo.

METIS, μῆτις, Nympha Oceani & Tetyos filia sic dicta à consulendo: μῆτις enim consilium significat. Huius meminit Hesiodus in Theogonia.

METISCVS, Turni auriga. De quo Virgilius libr. 12. Aeneid. Aurigam Turni media inter lora Metiscum Excutit, &c. Sunt qui scribendum putent Methyscus, etymon eius deducentes, à Græco verbo μεθύσκεσθαι, quod est inebrior.

METIVS SVFFETIVS, Dux Albanus tempore Tulli regis Romanorum, qui quòd ex præscripto fœderis ad belli societatem contra Fidenates vocatus, cuntibus in hostem Romanis, suos prælio eduxerat, iussu Tulli duabus admotis quadrigis discerptus est. Vide Liuium libr. 1. ab Vrbe.

METIVS GEMINVS, Dux Tusculanorum, superatus à Romanis bello Latino. ¶ Metius item Curtius, Sabinorum dux contra Romulum, ob raptas Sabinas acriter pugnauit.

METIVS CARVS, Delator insignis fuit, de quo Plinius prima Epistola ad Vocanium, & lib. 6. ad Hispanum.

Meto, tis, messui, messum, Fruges seco, & fructus colligo. θερίζω, ἀμάω Propriè enim segetes meti dicuntur, & herbæ, quum falce aliove instrumento resecantur. Cice. 3. de Orat. Vt sementem feceris, ita & metes. Cæsar 4. belli Gall. Tum dispersos depositis armis, in metendo occupatos subitò adorti. ¶ Vuas quoq; metere, dixit Virgilius 3. Georgic. pro colligere vuas, seu vindemiam facere. Sermenta (inquit) & vallos primus sub tecta referto: postremus metito. ¶ Sumitur etiam latius pro seco, vel amputo. Lactant. libr. 5, Qui virilia sua ferro metunt. ¶ Item pro depascor. Virgil. 4. Georg. Illæ continuò saltus syluásque peragrant, Purpureósq; metunt flores. ¶ Metere maximam messem malorum, dixit Plautus in Trinum, pro eo quod est, maximam malorum hominum copiam inuenire. Vide in dictione MESSIS. Idem in Epidico, Mihi istic nec seritur, nec metitur: hoc est ista res nihil ad me pertinet, vt quæ neque meo periculo fiat, neque emolumento. Vide Erasmum in Chiliad. ¶ Huius composita sunt, Demeto, κατα-μάω, quod est metendo decutio. Columel. lib. 7. Illud deinceps præcipiendum habeto, vt demessis segetibus, iam in area futuro semini consulamus. ¶ Emeto, extrà vel valde meto. Horat. in Epist. emerit Orcus Grandia cum paruis, non exorabilis auro. ¶ Præmeto. Antè seco. Inde Præmessum, Quod libationis causa præmetitur. Festus, Sacrima appellabant mustum, quod Libero patri sacrificabant pro vineis, & vasis, & ipso vino conseruandis: sicut Præmessum de spicis, quas primùm messuissent, sacrificabant Cereri.

Messio, Ipsa metendi, id est fruges vel herbas secandi actio. à verbo Meto, is. θερισις.

Messor, oris. Dicitur qui metit. θεριστὴς, ἀμητήρ. Virgil. Georg. 1, quum flauis messorem induceret aruis Agricola. Cice. 3. de Orat. Non mihi oratores antiquos sed messores videris imitari. Virgil. 2. Eclog. Thestylis & rapido fessis messoribus æstu Allia, serpyllúmq; herbas contundit olentes. Plaut. in Capt. rogas? Sartor, sátorque scelerum, & messor maxume.

Messorius, a, um, Quod ad messorem pertinet. θερισικός. Cicer. pro Sestio

Messoria se corbe contexit. ¶ Sic etiam Operam messoriam dicimus, pro labore ipsius messoris.

Metœcus, μέτοικος, Qui de vna ciuitate in aliam migraui thabitandi animo. Latinè Aduena dici potest, vel Inquilinus. Pompon. de Verbo. significat. l. Pupillus. Parœcum, πάροικον, appellat.

Metonymia, μετωνυμία, cum accentu in penultima. Latinè transnomi natio, Figura est, quæ sit quum inuentorem pro re inuenta ponimus. Terent. in Eunu. Sine Cerere, & Bacho friget Venus. ¶ Aut contrà, sed tamen paulò durius est: veluti si Vinum ponamus pro Baccho. ¶ Vel quum continens pro eo, quod continetur, vsurpamus. Virgil. Nunc pateras libate Ioui, id est vinum contentum in pateris. ¶ Aut contrà, contentum pro continenti. Virgil. lib. 1. & 7. Aeneidos, Cratéras magnos statuunt & vina coronant. Non vina sed cratéras in quibus vina continentur. ¶ Vel quum dominus rei, pro re ipsa ponitur: vt Hunc tibi eo medendum propino, id est eius bona deuoranda trado. ¶ Velquum ex effectu efficiens accipimus. Virgil. 1. Aeneid. -mœstúmque timorem Mittite, id est timorem qui mœstos facit. ¶ Aut contrà. Virgil. libr. 8. Aeneid. Hic melior remis. Significat enim velocitatem, quæ per remos fit. ¶ Vel quum ducem pro his qui subsunt, vt Ab Annibale cæla sunt apud Cannas sexaginta millia. ¶ Vel quum autor, pro opere sumitur: vt Terentius semper in manibus habendus: non Terētius quidem, sed Terentij liber, seu opus. Hæc tum ex tabulis Mosellani, tum ex Copia Erasmi.

Metopion, μετώπιον, Arbor est in Africa Aethiopiæ subiecta nascens, ex qua Ammoniaci lachryma in subiectas arenas destillat. Plin. lib. 12. cap. 28. Ergo Aethiopiæ subiecta Africa Ammoniaci lachrimam stillat in arenis suis. Inde & nomen etiam ab Ammonis oraculo, iuxta quod gignitur arbor, quam Metopion vocant. Hactenus Plinius. ¶ Dioscoridi verò Metopion, ferula est in Syria nascens, ex qua galbanum destillat. ¶ Est & Metopion olei genus ex amaris amygdalis consectū, teste Plinio lib. 15. cap. 7.

Metoposcopus, μετωποσκόπος, Latinè frontis inspector interpretari potest: ἀπὸ τὸ μετώπου, quod frontem significat, καὶ σκοπέω, quod est contemplari, inspicere, considerare. Sunt enim Metoposcopi, qui ex frontis & facici lineamentis, quid cuique euenturum sit, diuinant. Suet. in Tito. Quo quidem tempore aiunt metoposcopum à Narcisso Claudij liberto adhibitum, vt Britannicum aspiceret, constantissimè affirmasse, illum quidem nullo modo, cæterùm Titum, qui tum propè adstabat, vtique imperaturum. Plin. lib. 35. cap. 10, Imaginum similitudines adeò indiscretè pinxit, vt (incredibile dictu) Appion Grammaticus scriptum reliquerit, quendam ex facie hominum addiuinantem (quos Metoposcopos vocant) ex ijs dixisse aut futuræ mortis annos, aut præteritæ.

Metor, taris. Propriè significat metas in agris terminandi gratia dispono, & mensuro locum futuro ædificio, vel castris, vel alteri cuius operi ἐφίστω, μετρέω. Gellius libr. 1. capit. 1, Nam quum ferè constaret curriculum stadij, quod est Pisis apud Iouem Olympium, Herculem pedibus suis metatum, idque fecisse longum pedes sexcentos. ¶ Hinc vsus inualuit, vt Metari simpliciter pro disponere, ac parare vsurpetur. Virg. lib. 2. Georg. -si pinguis agros metabere campi, Densa sere. ¶ Item pro collocare, τίθεσθαι. Vnde Castra metari dicimus, pro eo quod est Castra collocare. στρατοπεδεύειν. Sallust. in Iugurtham, Sylla pariter cum ortu Solis castra metabatur. ¶ Metari cælū. Ouid. 1. Fastor. Nos quoque sub ducibus cælum metabimur illis, Ponemúsque suos ad vaga signa dies. ¶ Inuenitur etiam Meto, tas. Virg. in Culice, Metabat sese circum loca. ¶ Compositum à Metor est Emetor. pen. prod. quod est perfectè mensuro. διαμετρέω. Lactan. de Opificio Dei. Nam si peritus architectus, quum magnum aliquod ædificium facere constituit, primò omniū cogitat quæ summa perfecti ædificij futura sit, & antè eme tatur, quem locum leue pondus expetat.

Metatio, onis, Ipse metandi, hoc est collocandi, diuidendi, vel disponendi actus. μέτρησις. Colum. lib. 9. cap. 15. Hæc in quincuncem vinearum metatio expeditissima ratione conficitur.

Metator, oris, nomen verbale. Qui arbores in seminario, vel arbusto disponit, & ordine quodam digerit. μετρητὴς. ¶ Item qui locum futuro ędificio, aut castris collocandis metitur, aut qui agrum, aliúmve quē uis locum in certas distribuit partes. Cicero in Philip. Saxa, castrorum antea metator, nunc, vt sperat, vrbis. Ibidem, Saxa peritus metator & callidus, vrbem iam decempeda sua diuiserat. Lucan. lib. 1, Hesperios audax veniam metator in agros. Pro eodem Cicero in Philip. Decempedatorem dixit. L. Antonius (inquit) agri publici & priuati æquissimus decempedator. ¶ Metatores etiam dici possunt, qui iussu atque authoritate principis militibus diuersoria assignant: quíque in castris, figendis tentorijs locum vnicuique ostendunt. Vegetius libr. 2. cap. 7, Metatores (inquit) in castris dicuntur, qui præcedentes, locum castris idoneum eligunt. Hi etiam Mensores dicuntur: vt suprà suo loco docuimus.

Metatus, participium, quod aliquādo passiuè acceptum, videtur esse à verbo passiuo metor. Horat. lib. 2. Carmin. Nulla decempedis metata priuatis Opacam porticus excipiebat Arcton.

Metrenchytæ, μετρεγχύται, Instrumenta sunt medicorum: per quæ medicamenta in vterum inijciuntur. Linacrus vertit vterinos clysteres. Vide Galenum 5, Methodi.

Metreta, æ, pen. prod. Genus vasis, constans ex duobus batis. μετρητὴ, Quod (inquit Budæus lib. 5. de Asse) Dioscorides metretam dixit, Plinius Cadum transtulit, quod & ipsum Græcum est, sed vtroque nostri vtuntur. Metretam enim Cato, & Columella dixerunt. Est autem congiorum decem, vt autor est Dioscorides lib. 5, his verbis, Ἐστιν δὲ μετρητὴς χοᾶς δέκα. Decem autem congij sexaginta sextarios valent, id est amphoram & quadrantem. Pollux tamen in 10, de Vocabulis ait, Cratinum comicum metretam amphoram appellasse. De hoc nomine plura apud Budæum.

Metricus, a, um, vide METRVM.

METROCLES, μητροκλῆς, Cynicæ sectæ philosophus, & discipulus Cratis, qui Hipparchiam sororem eius in matrimonium habebat. Vide Laertium.

Metrocomia, μητροκωμία, Sic est Inter vicos, vt Metropolis inter vrbes, à fuisque colonijs agnoscitur. Est enim propriè Metrocomia vicus vel pagus, vnde in alios vicos ductæ sunt colonīæ: quemadmodum Metropolis vrbs est, ad quam deductæ coloniæ, velut ad matrem, origi nem suam referunt. Vide Annot. Budæi. Vtitur hac voce Iustinianus in suo codice, titulo, Non licere habitatoribus metrocomiæ possessiones suas ad extraneum transferre. & Iurisconsul. l. vlti. de Exact. tribut. Latinè Matrix villa dici potest, quemadmodum Metropolis, Matrix ciuitas. Nam μήτρα matricem sonat, & κώμη vicum, siue villam.

METRODORVS, pen. prod. μητρόδωρος, Pictor, & philosophus Atheniensis, Carneadis auditor, vt Cicero testatur de Orato. lib. 1, Erat, inquit, etiam Metrodorus, qui cum illis vnà illum ipsum Carneadem diligentius audierat. ¶ Fuit præterea Metrodorus quidā Scepsius, qui postea relicta philosophia ad ciuilium rerum administrationem sese contulit. Hic oratori inscriptis suis, quàm philosopho vicinior fuit, nouóque quodam dicendi genere multos à sui imitatione deterruit. Propter nominis tamen famam, quanquam pauper erat, clarum coniugiū apud Carthaginienses assequutus est, atque vti chartaginēsis viuebat. Quúm que amicitiam Mithridatis regis sibi conciliasset, ad illum cum vxore profectus, honore maximo ab eo affectus est. Nam iuri dicundo præfectus fuit, cum potestate tam ampla, vt ab eo ad regem pronocare non liceret. Quæ tamen res ei non fœliciter cēssit. Nam quum hominum aliquot improborum odium incurrisset, legatus ad Tigranem Armeniorum regem missus, à Mithridate descuit. Quamobrem comprehē sus à Tigrane, inuitus ad Mithridatem remissus est: quo in itinere, siue regis opera, siue morbo (nam vtrunque dicitur) extinctus est. Hæc Strabo lib. 13. Huius etiam meminit Cicero, memoriámque eius commendat Tusculan. quæst. lib. 1, Non quero, inquit quanta memoria Simonides fuisse dicatur, quanta Theodectes, quanta is, qui à Pyrrho ad senatum missus est legatus, Cineas, quanta nuper Carneades, quanta qui modò fuit Scepsius Metrodorus, quanta noster Hortensius. Hactenus Cicero. ¶ Fuit & Metrodorus, quidam Chius, qui vniuersum sempiternum esse dicebat. Nam si factum esset à non ente, aiebat infinitum etiam esse debere. Quoniam sempiternum quum non habeat principium vnde incipiat, nec exitum habebit, quo terminetur. Immobile quoque asseruit quoniam moueri non possit, quod non transeat: transire autem necesse est aut in plenum, aut in vacuum: in quorum alterum vniuersi transitus fieri non potest. Ex æthere autem nubes fieri aiebat densatione aquæ, quæ ad solem decurrens extinguit ipsum: quibus rarefactis, rursum accenditur. Solem siccitate consipatam ex aqua splendida stellam efficere. Dixit etiam, diem ac noctem inde fieri, quòd Sol extinguatur, atque accendatur: Eclipsim quoque extinctione fieri. ¶ Fuit item Metrodorus Lampsacenus, Epicuri discipulus, fidissimúsque amicus, Strabone, Diogenéque testibus.

Metropolis, μητρόπολις, pen. corr. Dicitur vrbs, teste Budæo in priori bus Anno. in Pand. ex qua coloniæ deductę sunt, quales multæ ex Athenis missæ sunt, & ab vrbe Roma. Latinè Matricem ciuitatem dicere possumus. Nam μήτρα matricem sonat, & πόλις ciuitatem. Nam quę admodum in pecore ex matricibus noui semper fœtus: ita ex metropoli nouæ ciuitates propagantur. Potest & ἀπὸ τοῦ μητέρος compositum videri. Sic enim se habet Metropolis ad coloniam, vt mater ad filiam: id quod illo Thucydidis loco manifestè declaratur, Αἱ ποτε ἐν μὲν πάσχουσι, τιμᾶ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένων, ἀδοκητότεραι, id est Colonia beneficio affecta, honore Metropolin suam prosequitur: iniuria autem affecta, ab ea alienatur. Metropoles, inquit Suidas, dicuntur quæ cunque ciuitates colonias deduxerunt. Latinè dici possunt Matrices vrbes.

Metropolitani, μητροπολῖται Qui ex metropoli oriundi sunt, quíve metropolim, inhabitant.

Metropolites, μητροπολίτης, pen. prod. Metropolitanæ ciuitatis incola.

METROPOLIS, μητρόπολις, Vrbs Phrygiæ teste Stephano, à Cybele Deûm matre condita. ¶ Item alia eiusdem nominis, in cōuentu Apameno. ¶ Tertia in conuentu Ephesiorum, ad Caystrum fluuiū. ¶ Stephanus præterea alias septem enumerat, quarum primam in Lydia, secūdam in Thessalia collocat, tertiam Acarnaniæ, quartam Scythiæ attribuit, reliquas tres in Ponto, superiore Thessalia, & Eubœa constituit.

Metrum, tri, μέτρον, Mensura. Et quoniam mensurantur versus, à nostris dicuntur Metra. Colum. lib. 3. cap. 10, Nam idipsum censuisse maiores nostros non dubium est, quanuis nullo alio sit scripto proditum, exceptis, quæ retulimus, metris Virgilianis. Definitur Metrum, quòd sit connexio quædam atque ordinatio pedum, ad delectationem aurium inuenta. ¶ Hinc fiunt per compositionem. Monometrum, quod vnica mensura maiori, hoc est duobus pedibus constat. ¶ Dimetrum, quod duabus mensuris, hoc est pedibus quatuor. ¶ Trimetrum, quod sex pedibus. ¶ Tetrametrum, quod octo pedibus, siue quatuor mensuris constat: quem numerum pedum rarò supergredimur. ¶ Pentametrum dicitur, quod quinque habet mensuras minores, quas nos vocamus pedes. ¶ Hexametrum, quod sex minoribus mensuris seu pedibus constat.

Metricus, a, um, μέτρικος, Quod ad metrum, hoc est ad versum, siue ad mensuram pertinet: vt Ars metrica, μετρικὴ, & Lex metrica. Plinius lib. 11. cap. 37, Arteriarum pulsus in modulos certos, legésque metricas per ætates stabilis, aut citatus, aut tardus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Metuo,tuis,tui,Idem quod timeo. φόβεομαι,Var.à motu animi deductum putat, quum id, quod malè casurum putat, mens refugit. ¶Quúmq; vehementius in mouendo,vr à se abeat,foras fertur, Formido appellatur. ¶Si autem ex horrore venturæ rei vehementer tundatur pectus,à pauiendo Pauor dicitur. Pauire enim tundere est. Inde pauimentum, quod pedibus pauiatur, id est tundatur. ¶Et quia in hac perturbatione frigescimus, ab horrendo Horror dicitur, vt à tremendo Tremor. ¶Et proprie Metuere,seruorum est: Vereri,liberorum.Cic.in Cato.Metuebant eum serui,verebantur liberi,charum omnes habebant. ¶Quærit Aristoteles in Problem.Cur tremunt,qui metuunt? An propter refrigerationem? Deficit enim calor, atque contrahitur. Hinc Virgilius, -gelidúsque per ima cucurrit Ossa tremor.Metuentibus aluus tunditur,algor & situs pronocatur,testiculi contrahuntur,dentes crepitant,& arietantur. ¶Dicimus Metuo te,& Metuo tibi, quemadmodu Timeo te,& Timeo tibi:quæ sic differũt, vt Metuo, vel Timeo te,idem sit quod metuo, nequid mihi mali inferas. Metuo vel Timeo tibi nequid tibi mali accidat. Terent. in Eunuc. Metuebant omnes iam me.Plautus in Amph.Ego cunas recessim rursum prorsum trahere,& ducere.

Metuens, nomen ex participio. vt Metuens legum, Metuens iudiciorum. Cicer,post reditum in Senatu,Nam Consules,modesti, legúmque metuentes, impediebantur lege, non ea quæ de me, sed ea quæ de ipsis lata erat. Idem pro domo sua, Homines legum, iudiciorúmque metuentes.

Metuentior,comparatiuus.Ouid.6.Fastor.Regis opus placidi,quo nõ metuentius vllum Numinis ingenium terra Sabina tulit. Idem Epist.18, Quid tamen euenit,cur sis metuentior vndæ?

Contemptúmque priùs,nunc vereare fretum?

Metuendus.Cic.de Arusp.resp.Eodem ferè tempore factus in agro Piceno Potentiæ nuntiatur terræmotus horribilis,cum quibusdam multis, metuendisque rebus.

Metutus, pen prod participum. Lucret. lib. 5, Nam cupidè conculeatur nimis antè metutum.

Metus,tus,Timor.& est(sicut Vlpianus scribit) de instanti vel futuro periculo mentis trepidatio. φόβος,δέος. Cicer.4. Tuscul. Metus est opinio impendentis mali,quod intolerabile esse videatur. Ibidem, Aegritudinis finitimus est metus:est enim metus, vt ægritudo præsentis, sic ille futuri malitaque nonnulli metum Præmolestiam appellabant,quòd esset quasi dux consequentis molestiæ. ¶In metu aliquem ponere, pro metuere dixit Cicero ad Attic. Quid autem,inquit, absurdius huic metuere,alterum in metu non ponere? Et tam actiuè,quàm passiuè sumitur. Nam metus hostium,rectè dicitur,& quum timent hostes,& quum timentur. ¶Capitur interdum pro religione: quoniam (vt docet Seruius) nata est ex timore. Virgil. libr. 7, -multóque metu seruata per annos.

Meticulus,diminutiuum.Hinc.

Meticulosus,Significat timidum, ψοφοδεᾶ. Plautus in Mostel. Nescis quàm meticulosa res sit ire ad iudicem? Idem in Amphitrion. Nullus est hoc meticulosius æquè.

Metys, Purgamentum ceræ,ex quo partem aluei priorem apes illinunt. Hæc Sipontinus.Plinius tamen libr. 11. capit.7, (vnde Sipontinus hæc videtur esse mutuatus) primum ceræ fundamentum Commosim appellat. Quare libet suspicari, Perottum deprauato Plinij vsum esse exemplari.

Meu,per duas syllabas, μῶυ Dioscorides,Herba est caule,folijsque anisso non absimilis: de qua Plinius lib.20.cap.23.

MEVANIA, μευανία Ptolemæo, Ciuitas Vmbriæ , inclyta Propertio alumno.sita ad viam Flaminiam,armetorum & gregum ferax. Lucan. lib. 1, -tauriferis,vbi se Meuania campis Explicat, &c. ¶De hac ita Plinius lib.35.cap.14,In Italia quoque lateritius murus Aretij & Meuaniæ est.Huius vrbis incolæ dicuntur Meuanates: de quibus Plinius lib.3.cap.14.

MEVIVS, Poëta ineptissimus fuit Virgilij & Horatij temporibus, vtrique æquè inuisus,quòd poëmata illorum infectaretur , & ex alienæ laudis obtrectatione gloriam aucuparetur : vnde & Virgiliomastix vulgò appellatus est. Virgil. 3. Eclog. Qui Bauium non odit , amet tua carmina Meui: Atque idem iungat vulpes , & mulgeat hircos. Horat. libr. 1. Carmin. Mala soluta nauis exit alite, Ferens olentem Meuium.

Meus, a,um,pronomen possess.vt,Meus ager. ἐμός. Quum verò dico, Meus sum. perinde est acsi dicerem , Meæ potestatis sum. αὐτεξούσιος. ¶Persius Satir. 5,Postquã meus à Prætore recessi, ¶Aliquando etiam, Meus,Tuus,Suus,substantiuè accipiũtur:facileq; in eis subauditur substantiuum aliquod,Amicus, Familiaris , vel Domesticus. Virgil.lib.4, -dulcésque meorum Reliquias. Et lib.3.Cape dona extrema tuorum. Terent. in Phorm. Ego meorum solus sum meus. Meus carnifex, (apud eundem in Andria) qui me excarnificat. ¶Meum est, hoc est Mei officij est, περὶ ἐμοῦ ἐστί. Sic tuum,suum,nostrum,& vestrum est, id est tuum,suum,nostrum, & vestrum officium est. Meum non est , id est non est mea natura. Terent. in Heaut. Non est mentiri meũ. ¶Mea, Mea tu,& huiusmodi,muliebria sunt blandimenta,sine quibus , inquit Donatus, non progreditur colloquium fœminarum,& maximè trepidantium. Terent.in Adelph. Modò dolores, mea tu, occipiunt primulum. Idem in Eunuch. Heu,obsecro mea Pythias,quid istuc nam monstri fuit? ¶Meum est,pro Meum est inuentum,excogitatũ illud. Ibidé, Tuum obsecróne hoc dictum erat? vetus credidi. TRAS. Audieras? GNA. sæpe:& fertur in primis. TR. Meum est,id est ego ipse huius dicti autor sum. ¶Mea quidem sententia,pro, vt ego sentio , vt opinor. Idem in Adelph.Et errat longè,mea quidem sententia . ¶Mea est descriptio, apud Ciceronem de Senect.pro,Egomet descripsi. ¶Meo pretio,in prologo Heeyræ,interpretatur Donatus pro Pretio à me facto & à me statuto. ¶Mea vnius salus, Cice.in Vatin.

MEZENTIVS, Tyrrhenorum rex, summus deorum contemptor , à subditis ob immanem crudelitatem cũ tota familia expulsus, qui vnà cum Lauso filio fugiens,ad Turnum Rutulorum regem peruenit, cum quo adversus Aeneã profectus est,sed malè pactoq; Aeneas enim ipsum cum filio in pugna interfecit. Virg.lib.11,At Iouis interea monitis Mezentius ardens Succedit pugnæ,&c. Fuit impius in homines sine deorum respectu,inquit Macrobius:

M ante I.

Mi, μοί, Dandi casus,à genitiuo Mis. Virgil.6.Aeneid. Et mi genus ab Ioue summo. ¶Mi,vocatiuus,à Meus. Terent.in Adel.O mi Aeschine, ô mi germane.Idẽ in Phor.Mi patrue, saluc.Quo in loco,Mi, vim blãdimenti habet.Idem in Eunuc. Ne cruciate obsecro anime mi Phædria. Fœminarum,inquit Donatus,oratio,etiã non blanditur,blanda est tamen. ¶Mi,stultissime rogitãtis.Idem in Heeyra,Illius dices culpa factum. SOSTR. haud equidem dico mi Laches.Donat.

MIAGRVS, pen.prod. μιάγρος, Chalcidis oppidum, apud Theopomp.lib.25.referente Stephano.A quo fit gentile Miagrius.

Mica,æ,Pulusculus ille,qui in arena quasi argentum fulget. ψῆγμα,ψήγισμα. A quo & panis,& omnium rerum frustula,quæ tractantibus nobis aliquam rem inde emicant, Micas appellamus. Vnde est illud, Nam & catelli comedunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Catullus,Nulla in tam magno est corpore mica salis. Ouid.1.Fast.Antè,deos homini quod conciliare valeret,Far erat,& puri lucida mica salis.Horat.3. Carm.ode 22, Molibit auersos penates Farre pio & saliente mica.Vbi Porphyrion, Salientem micam,salis granum intelligę, quòd saliat quum in ignem missum sit.

Mico,as,Propriè est subinde,& per interualla, vt micæ faciunt, fulgeo, & resplendeo. ἀστραπτηδόν. Virgil.1.Aeneid.-crebris micat ignibus æther.Idem lib.10, Aeneid. Qualis gemma micat , fuluum quæ diuidit aurum. Et quoniam talis quædam variatio , dum digitis sortimur, apparet, per transitionem Micare capitur pro digitis sortiri, ἀπαλλάττω τὸν δακτύλον. Varro, Micandum erit cum Græco, vtrum ego illius numerum,an ille meum sequatur. ¶Est autem Micare digitis,lusus genus quoddam, quod adhuc apud Italos durat,vt repentè porrectis digitis,certantium vterque numerum diuinet. Huius meminit Cicero lib.2.de Diui. Quid enim sors est? idem propemodum quod micare, quod talos iacere,quod tesseras ¶ Ab hoc ludi genere tractum est,vt qui certissima esse fide,quique vir bonus existimaretur,eum antiqui digni dicerent,qui cùm in tenebris micaretur.Cicer.libr.3. Offic.Hæc nónne turpe est dubitare philosophos,quæ ne rustici quidem dubitent? A quibus natum est id,quod iam tritum est vetustate,prouerbium.Quũ enim fidem alicuius,bonitatémque laudant, dignum esse dicunt , qui cum in tenebris micet.Porrò qui cum in tenebris micet,ei liberum est si velit,fallere. Proinde dignus qui cum in tenebris micet dicitur, qui sit vsque adeo certa fide,vt nec situtò possit,velit quempiam mendacio fallere.Ex Erasmo. ¶Et quia splendor tremulus est,& intermissis vicibus mouetur,factum est vt Micare accipiatur pro eo quod est interpositis interuallis moueri. ἀμυδρῶς. Virgil.lib.3.Georg. -& linguis micat ore trisulcis.Cice.2.de Nat.deor.Iam verò venæ , & arteriæ micare non desinunt quasi quodam igneo motu. Huius composita sunt. Dimico,hoc est pugno: & Emico, διάλλω, extra splendeo.Intermico, inter vel in medium mico. August.lib.9.Ciu.Id quoque vel in altissimis tenebris rapidissimo coruscamine lumen candidũ intermicare. Promico, ἀποσκίλλω, Extendo, vel longè iacio, splendeóque. Næuius, Siquid loqui vis,non perdocere, multa longè promicanda oratio est. Habent autem hæc omnia penultimam correptam.

MICIPSA. Numidarum rex, Massinissæ regis filius, qui Iugurtham Manastabalis fratris filium , vnà cum Adherbale & Hyempsale filijs regni participem reliquit. De quo Sallustius de Bello Iugurthino.

Microcosmus, μικρόκοσμος, Latine parvus mundus reddi potest: quã appellationem Philosophorum nonnulli homini in primis conuenire voluerunt,quòd corpus quidem habeat ex quattuor elementis,animam autem ex cælo decerptam.

Micrologia, μικρολογία, à Græcis appellatur,anxia cura circa minutula,& fedulitas quouis modo rem augendi. Is quoque qui rem vilem magni facit,& tenuissimum lucellum vndecunque aucupatur,Micrologus μικρολόγος, appellatur.

Micropsychos,pen.corr. μικρόψυχος. Pusillanimus dicitur,& timidus Nam ψυχὴ anima.& μικρὸς, parvus. Plinius lib.22. capit.24. Inuenio apud autores hunc potum bibẽdum aliosis:item animi humilis,ac prę parci,quos illi dixere micropsychos.

Micropsychia. μικροψυχία, Pusillanimitas.

Microsphæron, μικρόσφαιρον, Nardi folium est , ex tribus speciebus vt minimum,ita & longè præstantissimum. Vide Plinium libro 12. capit.12.

Micturio, sturis, penult.corr. Verbum desyderatiuum à Meio. Idem quod cupio meiere,vel teneor desyderio meiendi. οὐρεῖν. Iuuen. Satyr.6,Noctibus hic ponunt lectica,micturunt hic.

MIDAEVM, vel Midæ , arum, μίδαιον, Phrygiæ oppidum Stephano. Plinius lib.5.cap.32,Midaion appellat.

MIDAS, μίδας, Gordij bubulci filius fuit,& rex Phrygum,qui cunctos penè reges pecuniæ abundantia antecessit. Hunc(vt est in fabulis)propter Bacchum hospitio susceptum , concessum est vt quicquid vellet, optaret , futurus voti compos : optauit autem vt quicquid corpore contigisset,in aurum verteretur: quod annuente Baccho , factum est: Sed quum cibus & potus contacti etiam in aurum mutarentur, sensit tandem stolidus , se stultè petijsse: & facti pœnitens , orauit Bacchum vt hoc minus auferret: tum Bacchus iussit vt in Pactolo fluminese lauaret , & sic liberaretur. Quod quum fecisset , cœpit deinceps Pactolus aureas arenas trahere. Postea quum Phœbus & Pan carmine certarent, & Midas iudex electus cum Tmolo monte (qui Phœbum victorem pronuntiauerat) secundum Pana iudicium tulisset , indignatus Apollo Asininas ei auriculas addidit , quas tam scitè occultauit,vt nemo sciret præter solum tonsorem : qui quum rem inauditam tacere non posset , fossam ingressus proclamauit , Aures asininas habet rex Midas. Deinde fossam terra adoperuit , succesũque temporis creuerunt illic arundines , quæ commotæ vocem quam tonsor infoderat, reddiderunt. Vide Ouidium 11. Metamor. -arguitur tamen , atque iniusta vocatur Vnius sermone Midæ : nec Delius aures Humanam stolidas patitur retinere figuram, &c. Nonnulli dicunt , quum inter Apollinem & Marsyam decertantes iudex constitutus esset , & ipse pro Marsya sententiam tulisset , auriculis asininis à Phœbo fuisse donatum. Hinc natum est prouerbium. Auriculas asini Midas habet: quo vtimur in stolidos , & crassis auribus , pinguique iudicio homines. Alij narrant,quum præteriret aliquando Liberi patris asinos,atque eos afficeret iniuria , iratum Bacchum Midæ auriculas asininas addidisse. Sunt qui dicant huic aures natura prælongas fuisse , & asininarum instar prominentes, atque hinc fabulæ locum ortum esse : quanquam plu ribus placet, hac allegoria significatum Midam,vtpote tyrannum,coryccos ac subausultatores demittere solitum,per quos quæcunque per omnem regionem vel fierent, vel dicerentur, cognosceret,nimirum illis vtens aurium vice. Proinde quum vulgus admiraretur, ab illo rescisci etiam ea quæ clàm ac procul fierent, occasionem fabulæ datam esse, vt Midas diceretur auriculas asini habere. Vel quòd nullum aliud animal acrius audiat , quàm asinus,excepto mure : vel quòd aures habeat omnium longissimas. Persius , Auriculas asini quis non habet ? Ferunt nonnulli primùm poëtam scripsisse , Auriculas asini Midæ rex habet: deinde metu Cæsaris scripturam mutasse, Quis non habet. Hæc ex Erasmi Chiliadibus.

Midas, μίδας, Vermiculus est in fabis nascens, inquit Theophrastus lib. 4. de Plantarum causis, & Hermolaus in Plinium lib. 21.cap.19. ¶Est item Midas fœlicissimus iactus in ludo tesserarum , à Mida beatissimo rege nomen habens.

MIDIA, siue MIDEA, penult.producta, μίδεα Stephano , Oppidum fuit in agro argiuo , ita dictum à Midia Aloei filia , quum antea Persepolis appellaretur, Meminit oppidi huius Homerus lib.2. Iliados.

MIEZA, μίεζα, Oppidum Macedoniæ,quod olim Strymonium vocabant: à Mieza Beretis Macedonis filia cognominatum. Autor Stephanus.Huius oppidi meminit etiam Plinius lib. 31.cap.2.

Migro, as, Est,inquit Valla lib.5.cap.95.domicilium muto,& aliò me ad habitandum confero, relicta priore habitatione. μεταοικίζω, μετοικίω. Liuius lib.1. ab Vrbe, Et Romam inde frequenter migratum est à parentibus maximè , & propinquis raptarum. ¶Migrare ex vita , idem est quod mori. μεταλλάττειν τὸν βίον. Cicer.lib.6.de Re publ. Antequam ex hac vita migro , consycio in meo regno & his tectis P. Cornelium Scipionem. Idem de Finibus 1, Non dubitat, si ita melius sit, migrare de vita,id est mori. ¶Legitur interdum Migrare actiuè pro transferre, μεταβάλλω. Gellius libro 2. capit. 29, Ita Catsitanidum migrauit. ¶Apud antiquos in vsu fuit Migrassit, pro Migrauerit : vt apud Ciceronem 3.de Leg. ex XII. tabul. Quisquis earum rerum migrassit, noxiæ pœna par esto. ¶Huius composita sunt Commigro , quod est in locum aliquem migro. Terent.in Andr. Ex Andro commigrauit huic viciniæ. ¶Demigro,de loco discedo,& aliò ad habitandum eo. Cicer. pro Domo sua, Demigrandum potius aliquò est, quàm habitandum in ea vrbe. Liu.libr.1.ab Vrb.con. Quum hostes adessent,pro se quisque in vrbem ex agris demigrant,vrbem ipsam sepiunt præsidiis. ¶Emigro,exeo. Cæsar,Vt domo emigrent, aliud auxilium, alias sedes remotas à Germanis petant. ¶Immigro , in locum aliquem habitationem transfero. ¶Remigro, in pristinum domicilium reuertor , Idem ibidem,In nostram domum remigremus. ¶Semigro , ad seorsum habitandum eo.Cicero pro Cæcilio, Reprehendistis,à patre quòd semigrarit : quod quidẽ iam in hac ætate minime reprehendendũ est.¶Transmigro,vltrà ad habitandum eo, hoc est in longiorem locum domicilij transfero. Et habent hæc omnia penul. correptam.

Migratio, onis, Verbale à Migro,verbi significationem retinet. μετοίκησις. Cic. Fam.9, Migrationem, & emptionem fœliciter euenire volo, tuúmque in ea re consilium probo.Idem Tusc.1, Sin vera sunt quæ dicuntur,mortem esse migrationem in eas oras,quas,qui vita excesserũt, incolunt,id multò iam beatius est.

Mihi, pronomen datiui casus ab Ego,variũ vsum habet. ἐμοί, μοί. Nonnunquam significat Ad meam vtilitatem,aut Ad meum damnum. Terentius in Adelph. Siquid peccat Demea , mihi peccat. ¶Aliquando, Quantum ad meum iudicium,vt interpretatur Donatus illud in Adelphis, Nam is mihi est profectò seruus spectatus satis. Cui dominus curæ est. ¶Aliquando. A me. Idem in Heaut.Syrus est prehendendus,atque adhortandus mihi. ¶Aliquando, In me,Circa me. Idem in Hecy. Vt vos mihi domi critis , proinde ego ero fama foris. ¶Aliquando Mihi & Tibi, in oratione ponuntur festiuitatis tantùm gratia.Cicer.in Pisonem, Is mihi etiam gloriabitur se omnes magistratus sine repulsa assequutum ? ¶Mihi crede,seu credas mihi velim , affirmantis sunt particulæ, quæ idem significant,quòd certè, Cicero,Tuis (mihi crede) literis perlectis,exilui gaudio. ¶Mihimetipsi,datiuus est ab Egometipse : quo vsus est Cicero pro Quintio, Breuitas postulatur,quæ mihimetipsi amicissima est.

Mihipte,Pro mihiipsi posuit Cato. ἐμαυτῷ. Festus.

Milax, ακος, A Galeno appellatur frutex hederæ similis , quem Smilacem vocat Dioscorides. Vterque duas eius facit species , asperam, & læuem.Vide infrà in dictione SMILAX.

MELCIADES, lege infrà MILTIADES.

Miles, huius militis , gen.commu. στρατιώτης. Dicitur quicunque militiam exercet, autore Valla,lib.6.cap.32. sed propriè, qui pedes militat: à militia, id est à duritia, quam pro Repub. sustinet,dictus : aut à multitudine,aut à malo, quod arcet : aut à mollitie per contrarium (vt Festus putat) eo quòd nihil molle , sed potius asperum quid gerat. Vel à mille , quasi millesimus quisque , quòd trium millium pleus legio fiebat,& singulæ tribus, Tatientium,Ramnensium, Luceriũ, mille mihites mittebant. Cicer pro lege Manil. Qui extrema pueritia miles fuit summi imperatoris. Idem pro Corn. Balb. C. Marius P. Africani discipulus ac miles. ¶Leuis armaturæ milites. Cæs. 8. bel. Gall. Quibus celeriter subueniunt leuis armaturæ milites. Hoc est pedites,& expediti milites. ¶Aerarij milites , vt ait Varro 4. de Lingua Latina, dicuntur ab ære , quòd stipendia facerent. ¶Aurati , & Argentati milites. Liuius 9. ab Vrb. Tunicæ auratis militibus versicolores,argentatis linteæ candidæ. ¶Causarij milites , hoc est morbo aut debilitate affecti,ob idque cessare coacti. Liuius 6. ab Vrb. Tertius exercitus ex causariis senioribus à Lu. Quintio scribatur,qui vrbi,mœnibúsque præsidio sit. ¶Legionarij & Auxiliarij milites.Asinius Pollio Ciceroni libro 10. Epistol. Militem non modò legionarium , sed ne auxiliarium quidem vllum quoquam misit. ¶Tria autem sunt(vt inquit Seruius) militum genera, Euocati , qui non milites , sed pro milite erant. Vnde Consul iolebat dicere, Qui vult Rempub. saluam, ne sequatur. Nam diuersi ad diuersa loca propter cogendos exercitus mittebantur. Virgil.9.Aeneid. Mittitur & magni Veiulus Diomedis ad vrbem. Sallust. Ab his omnes euocatos centuriones. Tumultuarij , qui necessitate aliqua electi ad vnum duntaxat bellum,militant , quando vicinum periculum vrbis singulos iurare non patitur. Virg.lib.7, -simul omne tumultu Coniurat trepido Latium. ¶Sacramento religati, qui post electionem in Rempub. iurabant,se non recessuros à præcepto Consulis , nisi post completa stipendia: quod militare sacramentum dicebatur. Hi plenam militiam habebant, erántque quinque & viginti annis obligati : vt apud eundem in illud Virgilij 2. Aeneid. Fas mihi Graiorum sacrata resoluere iura. De his tribus militiæ generibus vide Budæum in Pandectas.

MILETOPOLIS, μιλητόπολις, Vrbs in minore Asia , inter Cizicum , & Bithyniam, ad Rhyndacum amnem,cuius meminit Strabo lib.12.

MILETVS, μίλητος, Filius fuit Apollinis,& Argeæ Cleochi filiæ : vel(vt Ouidius habet) Deiones , qui quum Minoa Cretensium regem iam senem regno priuare veller, à Ioue territus,in Samum, deinde in Cariam Asiæ regionem fugit , ibique oppidum condidit , quod de suo nomine Miletum appellauit,eiúsque incolas Milesios. Ouid. libro 9. Metamor. Tunc erat inualidus Deionidémque iuuentæ Robore Miletum, Phœbóque parente superbum Pertimuit,credénsque suis insurgere regnis, Haud tamen est patriis arcere penatibus ausus. Sponte fugis , Milite tua,celerique carina Aegeas metiris aquas,& in Aside terra Mœnia cõstituis politoris habentia nomen. Alij tamen aliam afferunt nominis rationem : vt est videre in dictione sequenti. ¶Inde Miletis,idis, Patronymicum,id est Byblis,Mileti filia.

MILETVS, pen.produc. μίλητος, Vrbs fuit in finibus Ioniæ,& Cariæ, autore Herodoto , ædificata à Mileto Solis & Deiones filio , vt testatur Ouidius 9. Meramor. Strabo tamen libro 12 , à Sarpedone conditam mauult, Iouis filio,& Minois ac Rhadamanti fratre : & ab eo Miletum appellatam fuisse ab altera eiusdem nominis vrbe, quam in Creta reliquerat.Vrbem hanc præstantissimæ lanæ prouentus nobilitauit,ex qua fiebant Milesia fragula,quæ ob insignem mollitiem in prouerbium cesserunt. Martia. lib.8, Nec Miletus erat vellere digna tuo. Et Virgil.lib, 3. Georg. -quanuis Milesia magno Vellera mutentur Tyrios incocta colores. Vbi Seruius , Milesia vellera , id est lanæ pretiosissimæ. Nam Miletus ciuitas est Asiæ , vbi tinguntur lanæ optimæ. Idem 4. Georg. -Milesia vellera nymphæ carpebant, hyali saturo fucata colore. Cicero in Verrem, Nam quid à Milesiis lanæ publicè abstulerit. ¶Hæc etiam Anactoria fuit nominata , ab Anacte quodam, Cæli & Terræ filio. Fuit autem hæc vrbs coloniis à se conditis in primis fœcunda, quæ octogin ta & amplius vrbium per omnia maria metropolis extiterit.Oraculum habuit antiquitus Branchidarum appellatum , postea Apollinis Didymæi. Ex Mileto ortum traxerunt viri memoratu digni.Thales vnus ex septem sapientibus , qui primus Physiologiæ , ac Mathematicæ autor inter Græcos est habitus : & Anaximander eius discipulus. Item huius rursus discipulus Anaximenes , & Hecatæus , qui scripsit historiam : & Aeschines orator, non ille , qui cum Demosthene contendit, sed alter qui assumpta nimia erga Pompeium licentia , in exilium missus est. Hinc & Timotheum musicum ortum ferunt , & Pittacum philosophum. ¶Alia fuit eiusdem nominis vrbs in Creta,teste Homero lib.2. Iliad.

Milesij, μιλήσιοι, Populi à Mileto vrbe dicti sunt, qui quum prius potentes essent & opulenti , delitiis deinde dediti,& opes , & potentiam amiserunt.

Miliaria, Auis ita dicta,quòd milio vescatur,& pinguescat. κιγκλίς. Huius meminit Varro lib.3.de Re rust. cap.5. ¶Miliaria etiam herba est, quæ milium necat.Plinius lib.22.cap.25.

MILIAS, lege MILYAS.

MILICHIAE, Fontis nomen in agro Syracusano , teste Plinio libro 3. capite 8.

Militia, æ,Bellum,& rem militarem significat, στρατία. Cicer.3. offic. de Vlysse,Sed insimulant eũ tragœdiæ,simulatione insaniæ militiam subterfugere voluisse.Horatius libr.1. Sermon.satyr.1, O fortunati mercatores, grauis annis Miles ait,multo iam fractus membra labore. Contrà mercator,nauim iactantibus Austris,Militia est potior.quid enim?

coneurritur: horæ Momento aut cita mors venit, aut Victoria læta. ¶Quandoque per Metaphoram pro quouis exercitio & vsu sumitur. Cicer.ad Attic.lib.5.Grata hæc & magna, mihique nondum laboriosa ex illa vetere militia. ¶Militiæ nomen dare, est, inquit Budæus in Annot.in Pandectas, ad delectum vltrò sese exhibere,noménque suum in militum album describendum edere.Cicero in Philip. Re & veritate nobis milites sine vlla recusatione,summo etiam cum studio nomina dant, id est ἑαυτοὺς ἑκόντας ἀπογράφεσθαι. ¶Militiam vrbanam sequi, dixit Cicero pro Murana, pro eo quod est in iudiciis versari, & cum aduersariis in foro contendere. ¶Imaginariam militiam vocat Suetonius in Claud. pugnam simulatam ad spectatorum delectationem exhibitam. ¶A militia fit compositum Commilitium,hoc est ipsa belli societas: & Commilito,onis,qui nobiscum militat. σρατιώτης. Cicero pro Deiotaro,Hic verò adolescés,qui meus in Cilicia miles, in Græcia commilito fuit. ¶Militiæ, genitiuus aduerbij vice positus, sicut Domi. Terent. Adel. -vnà à pueris paruuli Sumus educati: vnà semper militiæ & domi Fuimus.Sallust.Sedmihi multa legenti,multa audienti, quæ populus Rom.domi militiæque,mari atque terra præclara facinora fecit.

Milito,as,Militiam exerceo,& stipendia in bello mereo.neutrum est. στρατεύω, ευμαι. vt, Hic sub Cæsare militauit. Plin. in præfat.lib.23. Militare didicisset sub Annibale. Cicer. Offic. 1, Qui in eadem legione militabat. ¶Aliquando habet post se ablativum pretij.Curtius,Græcis mercede apud Persas militantibus.

Militatur,impersonaliter.Plaut.in Persa,Illa militia militatur magis.Legitur & Militor passiuum. Horat.Epod.1, Libenter hoc, & omne militabitur Bellum in tuæ spem gratiæ.

Militaris, & hoc tare, Quod ad milites aut militiā pertinet. στρατιωτικός. vt Militaris homo. Plaut.Epid. -scio Te esse quidem hominem militarem.Sallust.Præmittit illis homines militares. ¶Militaris via,Quę vulgò communis dicitur,alio nomine Regia,seu Consularis, siue etiam Prætoria, aut Publica via. λεωφόρος. ¶Dicta est autem militaris,quòd à militibus sterneretur, vel quòd milites in bellum profecturi essent, per eam iter facerent. Eiusmodi fuerunt Romæ Salaria, Flaminia, Appia, Aemilia. ¶Ætas militaris,hoc est robusta,& ad militiam apta. Tacitus lib. 2, Referebat habitasse quondam septingenta milia ætate militari. ¶Signa militaria.Cic. in Catil. Quum arma,quum fecures,quum fasces, quum tubas,quum signa militaria, quum aquilam illam, &c. ¶Timor militaris.Plaut.Pseud. -sic ego illum dolis Atque mendaciis dabo in timorem militarem aduenam.

Militaris herba, quam & Dioscorides στρατιωτικὴν appellat, Herba est quæ aliis nominibus Achillea,Millefolium, & Supercilium Veneris appellatur. Militaris dicta, quòd ab ea milites vulnerati petere soleant præsidium.

Militarius, adiectiuum, Antiqui vsurpauerunt pro militaris. στρατιωτικός. Plaut. in Pseud.Quin hinc metimur gradibus militariis?

Militariter, aduerbium,significat more militum, seu more militiæ. στρατιωτικῶς. Liu.5. ab Vrb.Aduersus hæc Tempanij oratio incōposita fuisse dicitur,cæterùm militariter grauis, non suis vana laudibus, non crimine alieno læta.

Milium, lij, genus frugis, à mille dictum est (vt putat Festus) propter multitudinem granorum. κέγχρος. Martial.lib.12, Frumentum,miliū, ptisanámque,fabámque solebas Vendere. Plinius libr.28. cap.10, Milio Campania gaudet præcipuè, pultémque candidam ex eo facit: fit & panis prædulcis. Ibidem cap. 7, Milium intra hos decem annos ex India in Italiam inuectum est,nigrum colore,amplum grano, arundineū culmo:adolescit ad pedes altitudine septem prægrandibus culmis:Lobas vocant,omnium frugum fertilissimum.

Mille, substantiuum,& neutri generis. χιλιάς. Declinatúrque in vtroque numero: quanuis in singulari numero genituus, & datiuus non inueniantur. Ablatiuus,quanuis hodie in vsu non sit, inuenitur tamen apud antiquissimos. Lucilius lib.9, vt citat Gellius lib.1. cap.16, Tum milli numùm potes vno quærere centum. Vbi, Vno milli numorum dixit, pro mille numis: acsi diceret, Potest mille numis acquirere centum millia. ¶Construitur autem Mille substantiuum cum genitiuo, tam in numero singulari,quàm in plurali. Cice.in Anton. Quis vnquam in illo Iano inuentus est, qui L. Antonio mille nummùm ferret expensum? Quadrigarius libro 3. Annalium, Ibi occiditur mille hominum. Varro libr. 7. Rer. hum. Plus mille, & centum annorum est. Plaut.in Mili. Qui mille annorum perpetuò viuunt. hoc est quod Græci χιλιάδα vocant. ¶Aliquando mille adiectiuum est,pluralis numeri tantùm, & indeclinabile, quemadmodum,& Centum: vt quum dicimus, Mille nūmi,Mille propugnacula. Nec licet dicere,Millia homines, quia substantiua non cohærent sine copula. Dicimus tamen, Decem millia, & ducenti homines,quod ita intelligitur, decem millia hominum,& ducenti homines.Georg.Valla putat Mille adiectiuum etiā scriptura differre à substantiuo, quod illud gemina consonante scribi debeat, hoc vnico l, contentum sit. quemadmodum Ile, & Cubile & reliqua eiusdem terminationis.

Millesimus,a,um,adiectiuum, Ordinis numerus est, à Mille formatus. χιλιοστός. Cic.ad Attic.lib.19,Fecisti mihi pergratum, quòd Serapionis librum ad me misisti:ex quo quidem ego(quod inter nos liceat dicere) millesimam partem vix intelligo. Idem de Fato, Quanquam id millesimo ante anno Apollinis oraculo edictum esset.

Millefolium, lij. Herbæ genus est,quod Græci μυριόφυλλον appellant: de quo vide Plinium lib.24.cap.16.

Millefolia, æ, Panacis genus est,ab Achille inuentum: vnde Achilleos, appellatur. ἀχίλλειον. Plin.libr.25. cap.5, Aliqui & hanc Panacem Heracleon,alij Sideritin,& apud nos Millefoliam vocant, cubitali scapo, ramosam,minutioribus,quàm fœniculi foliis vestitam ab imo.

Millepeda, æ, Animal est (teste Fluio lib. 29. cap. 6.) è vermibus terræ pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tactúque contrahens se. χίλπους. Oniscon Græci appellant alij Tilon,qui multo pedum agmine scatet,ab aliis Centipeda,aut Multipeda dicta.Hieronymus contra Iouinianum, Coge Syrum,Africum,& Arabem, vt vermes Ponticos glutiat: ita eos aspiciet vt muscas,millepedas,& lacertos.

Milliarius, a. um, Mille librarū. χιλίων λιτρῶν. Vnde Apri milliarij apud Columellam, dicebantur mille librarum, qui apponebantur in cœnis Romanorum. Senec. lib.21. Epistol. Non magnam rem facis,quòd viuere sine recto apparatu potes, quòd non delyderas milliarios apros, nec linguas phœnicopterorum, & alia portenta luxuriæ iam nota animalia fastidientis. Plin.libro 17. cap.12, Milliarias vocari multas oleas narrant à pondere olei,quòd ferant annuo prouētu.Et milliarius grex, apud Varronem de Re rustic. libro 2. cap. 108. Item milliaria porticus apud Suetonium in Ner. cap. 31, Vestibulum eius fuit, in quo colossus CCXX pedum staret. Ipsius effigiei tanta laxitas, vt porticus triplices milliarias haberet.

Milliarium, rij, Mille passium spatium. μίλιον. Cicero ad Attic. lib. 8, Postea audiui à tertio milliario tum eum esse: πολλὰ μαθὼν, ἡ βαδυμίλιον ὕστερα. Hoc etiam millium dicitur. Vide Budæum in prior.Annot. in Pand.Huius octaua pars stadium vocatur,passus continens 125. Passus autem ex quinque constat pedibus: & singuli pedes è quatuor palmis: singuli autem palmi quatuor digitis. ¶Milliarium etiam dicitur vas ad coquendum accōmodatum. ὑδριακος. Cato de Re rust. Inter orbem & milliarium vnum digitum interesse oportet. Palladius libr.1, Vas æneum milliario simile,id est altum & angustum, vespere inter alueraria collocemus,& in fundo eius ponamus lumen accensum. ¶Milliarium aureum,fuit columna aurata in capite fori Romani,in qua incisæ omnes viæ Italiæ terminabantur, Et hoc milliarium,Plinij,Tranquilli,Plutarchi,atque Taciti monumentis celebratur.

Milliare,Idem quod Milliarium,hoc est mille passuum spatium. Cicer.ad Attic.lib.6, Accepi tuas literas ad quintum milliare Laodiceæ, quas legi libentissimè.

Millies, aduerbium est numerandi, idem significans quod mille vicibus. χιλιάκις. vt Millies te vidi. Sic Decies,Centies,& huiusmodi. Cice. in Verr. act. 5, Millies audiuit. Terent. Phor. At enim tædet iam audire eadem millies. Cicer.1. Offic.Millies oppetere mortem, quàm illa pati,maluisset.

Millus, siue Millum, li, nam vtroque modo dicitur. Collare canum venaticorum,factum ex corio multis clauis ferreis eminentibus,aduersus impetum luporum. Scipio Aemilianus ad populum, Nobis (inquit) reique publicæ præsidio eritis, quasi millus cani.Dictus Millus,à multitudine clauorum, hoc est à mille clauis: vel quasi melinus, quòd ex pelle animalis melis ferè hæc collaria fiant. Varro de Re rustic. libro 2.cap. 9, Ne vulnerentur canes à bestiis, imponuntur his collaria, quæ vocantur millum: id est cingulum circum collum ex corio firmo cum clauis capitatis, cui intra capita insuitur pellis mollis, ne noceat collo duritia ferri.

MILO,onis, μίλων, Ciuis Romanus fuit ex municipio Lanuuino,qui quū P. Clodium Tribunum plebis multa seditiosè in Republica molientem occidisset, frustra à Cicerone defensus elegantissima illa oratione, quæ etiam hodie omnium manibus teritur, Massiliam damnatus in exilium profectus est: vbi quum aliquando vidisset orationem Ciceronis pro se scriptam,multò meliorem ea,quæ in iudicio habita erat, dixisse fertur, Si sic orasset Cicero, non ego Massiliæ vmbilicos legerem. Hæc Dion in Roma.hist. ¶Fuit alius hoc nomine athleta Crotoniensis, qui taurum in Olympico certamine ictu nudæ dextræ occidisse dicitur. & sine fatigatione per stadij spatium supra humeros portasse, totúmque eo die comedisse. Huic malum tenenti digitis nemo poterat extorquere: dum constitisset,nemo vestigio educere. Quum autem nimia neruorum fiducia arborem in parte media hiantem diduxere vellet, brachiis hinc inde constrictis, & deficiente conatu retentus, lupis fuit præda. ¶Est & Milo siue milus,nomen montis Indię,in quo homines auersis plantis nascuntur, octonos digitos in singulis pedibus habentes.Autor Plinius lib.7.cap.2.

MILONIA, μιλωνία, Oppidum Samnitium, apud Dionysium libro 16. Antiquit.

MILTIADES, per t, in secunda syllaba, μιλτιάδης Suidæ, Dux Atheniensium clarus, qui decem millibus suorum ciuium, & Platæensibus auxiliariis mille, profligauit Persarum sexcenta millia in campis Marathoniis. Autor est Iustinus libr. 2. Postea tamen peculatus damnatus, in carcere & vinculis mori ab Atheniensibus coactus est. Autor Valerius Maximus lib.5.cap.3.

Miluus, & Miluius, vtroque modo dicitur Auis rapacissima: à molli volatu (vt quibusdam placet) vel fictitio nomine à voce quam edit. ἰκτῖνος. Ouid. lib. 3. Fast. Iuppiter alitibus rapere imperat: attulit illi Miluius, & meritis vēnit in astra suis. Terent. in Phor. Non rete accipitri tenditur,neque miluio. Plin.lib.10. cap.10, Milui ex eodem accipitrum genere,magnitudine differunt. Notandum in his rapacissimā, & famelicam semper alitem, nihil esculenti rapere vnquam ex funere ferculis,nec Olympiæ ex ara. ¶Ab huius auis simili tudine pisces quidam Miluius, siue Miluus dicitur, quòd se saltu supra mare attollens, miluij in modum volare videatur. Plin.lib.9,cap.26, Volat hirundo sanè quamsimilis voluceri hirundini, & miluus. ¶Ponitur & pro sydere cælesti, in quod miluus qui Ioui elapsum anulum retulit, fertur mutatus. Ouidius libr.3. Fastor. Stella Lycaoniam vergit decliuis ad arcton Miluius,hæc illa nocte videnda venit. ¶Item,Miluus per translationē de homine rapaci dicitur.Plaut. in Pœnul. Tene sis me arctè mea voluptas,mále ego metuo miluos. Mala ista bestia est,ne fortè meauferat pullum tuum.

Miluinus,

Miluinus, adiectiuū,à nomine Miluus,quod ad miluū pertinet. λαῖτμηκτ. ¶Miluinæ tibiæ dicuntur, quæ in accentus exunt acutissimos. ¶Ité Miluinæ vngulæ,pro manibus rapacibus. Plaut. in Pseud. An tu inuenire postulas quenquam coquum, Nisi sit miluinis,aut aquilinis vngulis? ¶Et Miluinus pes,herbæ nomen est apud Colum.libr.12. cap.7, quam nonnulli eandem esse putant cum coronopo.

MILYAS, ădis, μιλυὰς, Regio est in minore Asia, Cariæ, & Lyciæ finitima: cuius incolæ Milyæ μιλύαι appellati sunt, à Milya Cragi vxore, quum antea Solymi appellarentur. Vide Strephanum, & Strabonem libro 12.

MIMALLIS, μιμαλλὶς, A Callimacho insula dicitur, quæ ab aliis Melos,à nonnullis Zephyria vocatur,teste Plinio lib.4.cap.12.

MIMALLONES, μιμαλλόνες, Bacchæ mulieres, à Mimante Thraciæ, vel (vt alij malunt)Ioniæ mōte,vel à μιμεῖσθαι verbo Græco,quod imitor significat,quòd liberum patrem imitarentur, & ad eius imitationē cornua ferrent. ¶Inde Mimallonis,idis, patronymicum fœmi.quo ferè in eadem significatione vtimur.Ouid.lib.1.de Arte amādi, Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis.

Mimalloneus, nea, neum. Persius Satyr.1. Torua Mamilloneis imbuerunt cornua bombis. Hæ quoque Bassarides, & Thyades,& Ogygides vocatæ sunt.

MIMAS, antos, μίμας, Mons Ioniæ in minori Asia,testibus Plin. & Strabone: vel, vt Suidas mauult,Thraciæ,vbi sacra,& certamina quotannis fieri Baccho consueuerunt.Ouid.2.Metamor. Et tandem Rhodope niuibus caritura Mimásque. ¶Mimas etiam gigantis nomen fuit,quem Iupiter fulminauit. Horat.libr.3. Carm.Sed quid Typhœus, & validus Mimas,&c.

MIMERMNVS μίμνερμος Suidæ Ligyrtiadæ filius, Colophonius, aut Smyrnæus,aut Astypalæensis Elegiarum scriptor.Natus fuit Olympiade XXXVII, ideóque septem sapientibus antiquior est.Quidam tamē eodem tempore vixisse illū dicunt. Vocatus fuit Ligyastades, propter concinnitatem & dulcedinem carminis. Scripsit libros multos. Hæc Suidas. Proper.lib.1.eleg.9.

Plus in amore valet Mimermni versus Homero:
Carmina mansuetus lenia quærit amor.

Mimesis, μίμησις, Latinè imitatio morum alienorum. Alio nomine à Græcis dicitur ἠθοποιΐα. Quintil.libr.9.cap.2, Imitatio morum alienorum,quæ ἠθοποιΐα, vel (vt alij malunt) μίμησις dicitur, iam inter leuiores affectus numerari potest. Est enim posita ferè in eludendo, sed versatur in factis & in dictis: in factis, quod est ἐκστατικὸν vicinum: in dictis,quale est apud Terentium,in Eunucho,At ego nescièbā quorsum tu ires, Paruula hinc est abrepta: eduxit mater prosua: Soror dicta est: cupio abducere,vt reddam suis. Donatus super illo Terentij loco in Phor. Ad precatorem abeam, credo, qui mihi sic oret: Nunc omitte quæso hunc, cæterùm Posthac si quicquam, nihil precor, &c. Mimesis,inquit,dicitur vbi nō verba modò,verumetiā gestum, vocémque singimus alienam. Idem alibi,Mimesis est quando aliqua verba sic pronuntiamus,vt vana videantur.Mimesis igitur figura est cognata ironiæ, quando alterius verba, seu gestum imitamur: quod ferè derident es,improbantésque facimus.

MIMNEDYS, pen.prod. μιμνήδυς. Oppidum Lydiæ apud Hecatæum in descriptione Asiæ.Stephanus.

Mimus, mimi. μίμος. Effictor Latinè,qui vel intra, vel extra scenam gesticulationes exercet.imitatúrque dicta,factáque morésve hominum & naturas. A μιμέομαι(vt Diomedes inquit)quod significat imitor. Histrio verò personatus in scena Comœdias & Tragœdias, voce & corporis gestu agit. Inde Pantomimi,id est omnium personarum imitatores,effictoréque. Et Archimimi,pro histrionum principibus. Hæc fusius à Budæo declarantur in proemio Annot.in Pandect. ¶Mimi etiam dicuntur poëmata,sine reuerentia lasciuiam imitantia: quod genus Latini vocant Planipedias. Ouid. 2. Trist. Scribere si fas est imitantes turpia mimos. Sueton,in Cæsare,Decius Laberius eques Romanus mimū suum egit.Cic.pro Cælio.Mimi ergo est iam exitus,non fabulæ. ¶Mimus quoque pro ridiculo facto,& quasi fabula risu digna transfertur.Sueton.in vita Othonis cap.3,Quare diducto matrimonio,sepositus est per causam legationis in Lusitaniam: & satis visum, ne pœna acrior mimum omnem diuulgaret: qui tamen sic quoque hoc distichō enotuit, Cur Otho mentito sit quæritis exul honore? Vxoris mœchus cœperat esse suæ. Dicimus etiam, Mimo subseruire, pro eo quod est, Facere contrariam vocem in symphonia, hoc est figmentum,vel fabulantem adiuuare.

Mima, æ, Cicer.in Philip.2, Vehebatur in essedo Tribunus pleb. lictores laureati antecedebāt,inter quos aperta lectica mima portabatur: quam ex oppidis municipales homines honesti obuiam necessariò prodeuntes,non vero illo,& mimico nomine,sed Volumniam salutabant.

Mimula, diminutiuum à Mima, quod gesticulatricem significat. Ibidem paulò pòst, Venisti Brudusium in sinum quidem & complexum tuæ mimulæ.

Mimographus,penul.corr.Lasciui poematis scriptor, vt fuit Philistio, vt Publius,vt Laberius.

Mimicus,a,um.adiectiuum, à Mimus,sicut à Satyrus Satyricus, Quod ad mimum pertinet.Cice.de Orat. 2, Vitandum est oratori vtrunque: ne aut scurrilis iocus sit,aut mimicus.

Mina, æ, Græcè μνᾶ, Atticum est vocabulum, quo tam in appellatione rei numariæ, quàm ponderalis Athenienses vtebantur. Constabat autem ex drachmis Atticis centum: erátque maior Romana libra drachmis quatuor. Nam hæc nonaginta sex tantùm pendebat drachmas.Fannius apud Priscianum,

Accipe præterea paruo quam nomine Graij.
Mnam vocitant,nostríque Minam dixere priores.

Centum hæ sunt drachmæ: quod si modò dempseris illis
Quatuor,efficies hanc nostram denique libram. Sed hoc de mina noua intelligi debet,quæ & Solonis mina à quibusdam appellatur.Cōstat enim Minam Atticam antiquitus fuisse drachmarum tantùm, septuagintaquinque: quæ auctis postea à Solone ponderibus,Mina vetus appellata est: de qua intelligi debet quod subdit Fannius apud Priscianum, Attica quæ fiet, quartam si dempseris hinc, mna. Quo tamen in loco Fannius sentire videtur, Minam Atticam eam esse, quæ constat septuagintaquinque drachmis,quam nos Minam veterem vocauimus:alteram verò,quæ centum constat drachmis,Minam Græcam vocari. Sed hoc non esse verum, facilè Plinij autoritate conuinci potest:qui lib.21. capit. vlti. vbi ex professo Atticorum ponderum interpretationem tractat, subdit in fine capitis, Mna, quam nostri Minam vocant, pendet drachmas Atticas centum. Vide plura eius rei testimonia tam Græca, quàm Latina apud Georg. Agricolam. Quoties autem apud scriptores mina mentio occurrit,de mina noua intelligēdum est, quæ epitriti portionem habet, ad minorem seu veterem minam: quemadmodum & talentum maius ad talentum minus. Continet itaque Mina, si de pondere intelligas, vncias duodecim, & semissem. Quod si de re numaria sit sermo,Mina ad monetæ Gallicæ æstimationem reducta,valebit circiter libras Turonenses septemdecim,& semissem.Tantùm enim conficiunt centum drachmæ,singulæ tribus solidis Turonēsibus & semisse æstimatæ. Budæus æstimat Minam aureis coronatis decem: quod in idem recidit, modo sanè intelligas singulos coronatos ab eo triginta quinque duntaxat solidis Turonensibus æstimari. ¶Mina etiam mensuræ genus est,qua agri metiuntur,qui & Modius dicitur,& Actus quadratus.Habet in latitudine pedes centum viginti,& in longitudine totidem. Vide Varronem de Re rustica libr.1.cap. 10. ¶In pecore item ouillo, Minæ dicuntur,quæ ventre sunt glabro. Idem lib.2.cap.2, Emptor stipulatur prisca formula, illascę oues, sanas rectè esse, vti pecus ouillum,quod rectè sanum est extra luscam, fūr dam,minam, id est ventre glabro.

Minaciæ, arum,à Plauto dicūtur, quas nos hodie Minas vocamus ἀπειλάς, vt in Truc.Melius,te munere certare mecum,quàm minaciis.Idem in Rud.Minacias ego istas flocci non facio tuas.

Minæ, arum, Comminationes, & metus incussio per verba aut signa. ἀπειλή. Terentius in And.Si illum relinquo, eius vitæ timeo: sin opitulor, huius minas. Cicero ad Attic.lib.2,Minæ Clodij,contentionēsq; quæ mihi proponuntur, modicè me agunt. Liuius 2.ab Vrbe, Destitutus tum quoque inter tantas fortunæ minas, metuendus magis quàm metuens. Virgilius 3.Aeneid. Dij prohibete minas: dij talem auertite casum. ¶Quandoque etiam dicuntur eminentiæ murorum, quas pinnas, προβόλους vocant, teste Seruio: & à Minor,aris,deriuatur, quod inter cætera extare & eminere significat. Virgilius 4.Aeneidos, -pendent opera interrupta,minæque Murorum ingentes.

Minor, aris, Minas infero, terrorem alicui incutio denuntiatione periculi. ἀπειλῶ, προαπειλοῦμαι. Cicer. 1. Tuscul. Cui quum Lysimachus rex crucem minaretur. Ouid. Epist.10, Multa mihi terræ, multa minantur aquæ. Terent. Heaut. Abiturum se abs te esse illico minabitur. ¶Item Eminere,extare,efferri. Virg.1.Aeneid. -geminique minantur in cælum scopuli.

Minans, minantis, participium.Ouid.2.Fastor. Edidit impauidos ore minante sonos. Idem 5. Metam. Rident Pœonides, spernúntque minantia verba. ¶Composita huius verbi sunt, Comminor,& Interminor,quæ habent pen.correptam.

Minatio, onis, Minæ vel actus comminandi. ἀπειλή. Cicero de Orato. Execrationes,admirationes,minationes.

Minanter,aduerbium,Idem quod minaciter, ἀπειλητικῶς. Ouid. lib.3. de Arte amandi,Multáque submisse,multa minanter agant.

Minitor, aris,Frequentatiuum,sæpe vel impetuosè minor. ἀπειλέω. Plaut. in Curcul.Mihin' malum minitare. Atque ædepol,non minitabor, sed dabo. Cic.2.Catil. Vobis, atque huic vrbi ferro, flammáq; minitantur. ¶Pro eodem etiam legimus Minito, as, præsertim apud antiquos. Plautus in Amphit. Quid minitabas te facturum, si istas pepulissem fores?

Minitans, tis, participium. Cicer. 7. Verr. Quem iam ingredientem nauem,& Verri nimis atrociter minitantem, à se retractum esse, & asseruatum,&c.

Minitabundus, Hoc est vladè minans,quasi plenus minarum. Liu.9. belli Maced.Etenim tum quoque minitabundus petebat.

Minitabiliter, Veteres dixerunt pro minaciter. ἀπειλητικῶς. Pacuuius in Antiopa, Minitabilitérque increpare dictis sæuis incipit.

Minax,cis, Qui frequenter minatur. ἀπειλητικός. Virg.lib.3. Georg.Primus & ire viam,& fluuios tentare minaces Audet, & ignoto sese committere ponto.Cic.pro Font. Induciomarus iste minax atque arrogās. Idem,Cæsar minaces & acerbas literas ad Senatum misit.

Minaciter,aduerbium. ἀπειλητικῶς. Liu. libr. 2, Minaciter fremunt, id est iurgiosè,& cum minis,Plaut.in Stich. An potius tentem leniter?an minaciter?Scio lites fore. Cicer.in Philip.quinta, Num putatis Pub.C. dixisse eum minacius,quàm facturum fuisse?

MINAEI, siue,vt apud Stephanum legitur,Minnæi, duplicato n, μιννᾶιοι, Populi sunt in regione Arabiæ, mari rubro adiacentes, qui primi cōmercium thuris fecere,nec præter hos Arabes alij thuris arborem vident. Vnde ab ipsis thus ipsum Minæum dictum est, teste Plinio libr. 12.cap.14.

Minax, Vide MINOR, minaris.

MINCIVS, Venetorum fluuius,qui ex Benaco lacu defluens,alium prope Mantuam lacum efficit: & inde rursus, multis torrentibus auctus, effluit in Padum. Virgilius 4. Georg. -tardis vbi Mincius errat Flexibus. Ab hoc Virgilius Minciades dictus Iuuenali, Illos Minciadæ

celebrat

celebrat dulcedo Maronis.

MINERVA, Disciplinarum Dea, quæ Græce Pallas dicitur, ἀθήνη. Et à minando dicitur, quasi vim minetur. Solet enim pingi ægide & hasta formidabilis. Aut à minuēdo (vt placet Ciceroni libro 2. de Nat. deor. (aut vt alij malunt) à monendo, quòd rectè moneat. Festus, Minerua dicta quòd bene moneat. Hanc enim pagani pro sapientia ponebant. Cornificius verò quòd fingatur, pingatúrque militaribus minitans armis. Hæc ille. Eadem & Tritonia à Poëtis appellatur, quòd Ogygis regis temporibus circa Tritonidem Africæ paludem virginali facie dicatur apparuisse: ab Homero etiam γλαυκῶπις, quasi glaucos habens oculos. ¶Palladis autem nomen accepisse putatur ἀπὸ τοῦ πάλλειν, hoc est à iaculando, vel vibrādo. Pingitur enim quasi manu hastam tenens, eámque vibrans. Hæc prima olei, & lanificij inuentrix creditur extitisse: ob quæ erga humanum genus beneficia diuinos honores meruit, sapientiæque & bonarum omnium artium dea habita est. ¶ Fabulantur autem Poëtæ Mineruam ex cerebro Iouis esse prognatam: quo cōmento significare volunt humaniorum literarum disciplinas, humani ingenij nō esse inuentum, sed ex Iouis cerebro, hoc est ex inexhausto dei næ sapientiæ fonte ad hominū vsum esse depromptas. Pingui seu crassa Minerua aliquid facere, est simplicius, rudius, vel indoctius aliquid facere. Colum. in Præfatione libri 1. Potest enim nec subtilissima, nec rursum (quod aiunt) Pingui Minerua res agrestis administrari. ¶ Inuita Minerua aliquid facere: idem est, quod repugnante ingenio, vel repugnante natura aliquid aggredi. Horat. de Arte, Tu nihil inuita dices, faciésve Minerua. ¶ Sus Mineruam, subaudi docet, vel monet, tritissimum est prouerbium, quo vtimur, quoties indoctus aliquis eum conatur docere, à quo ipse sit magis docendus. Vide Erasmi Adagia

Minerual, & Mineruale, à Mīerua deductum nomen, erat quasi præmiū quod dabatur præceptori, sicut cœna, & huiusmodi, quasi magisterij merces paucis diebus à scholasticis dari solita ante Quinquatria, per quos dies pueri vacabant. διδακτρον. Varr. 3. de Re rust. cap. 2, Quin simulac promiseris minerual, incipiam, inquit. AXIVS. Ego verò non recuso vel hodie, & ex ista pastione crebrò. Ouid. 3. Fast. Nec vos turba feri censu fraudante magistri

Spernite: discipulos attrahit illa nouos.

Mingo, gis, xi, ctum, Vrinam facio. ὀρίω, pro quo magis vtimur Meio. Vide & Permingo. πολυρίω. Horat. Hunc perminxerunt calones, atq; caballi. ¶ Hinc Micturio, & Micturito. tas. quæ vide suis locis.

Miniaria, Minjar ius, Min iatius, Miniatus, Vide MINIVM.

MINIO, Fluuius est Tusciæ, non procul à Cærete oppido. Virgil. lib. 10, Qui Cærete domo, qui sunt Minionis in aruis.

Minio, minias, miniare, Vide MINIVM.

Ministro, as, Seruio, porrigo, præparo. ὑπηρετῶ, ὑπουργῶ, ὑπηρέτω. Plautus in Curcul. Tu tabellas consignato, hic ministrabit, id est seruiet. Gell. lib. 2, Idque facilè factu dixit, quoniam filij sui pocula in conuiuio regi ministrarent. Virgil. 1. Aeneid. Iámque faces & saxa volant, furor arma ministrat. Varro 3. de Re rust. cap. 17, Quum non paulò sumptuosius, quàm ego, his ministret victum. ¶ Huius compolita sunt, Administro, quod vario modo ponitur. διοικῶ. Colum. in Præfatio. lib. 1, Vt his tantummodo diebus vrbanæ res agerentur, reliquis administrarentur rusticæ, id est curarentur. Idem lib. 4, Quia maior pars putationis per id tempus administratur, id est agitur, exercetur. ¶ Subministro, Subseruio, suppedito, suggero. ὑποχορηγῶ, Lactant. libro 5. Victum subministrat. quietem somni dulcissimam tribuit.

Ministrator, oris, Qui ministrat. ὑπηρέτης. Cicer. 2. de Orat. Vt quum teipsum Sulpiti obiurgaban, quòd ministratorem peteres, non aduersarium.

Ministratrix, cis. ὑπηρέτις. Idem quod ministra. Cic. 1. de Orat. Sed vt omnes comites atque ministratrices esse diceres.

Ministratorius, adiectiuum, Quod ad ministrationē pertinet. ὑπηρετικὸν. vt Ministratorij vrceoli apud Martialem lib. 14.

Minister, stri, Qui inseruit, & ministrat. ὑπηρέτης. Cicer. 1. de Orat. Infimi homines mercedula adducti, Ministros se præbent in iudiciis oratoribus. Valer. Flac. in Argon. -taciti sedent ad iussa ministri. Cic. de Amic. Vt aut libidinis ministri, aut adiutores essent ad iniuriam. ¶ Huius fœminini est ministra. ὑπηρέτις. Idem 2. de Fin. Ministræ & satellites voluptatum, virtutes.

Ministerium, rij, Propriè ministri opera est. διακονία, ὑπηρεσία. Quanuis & pro omni operatione poni consueuerit, vt de rege Latino Virgilius 7. Aeneidos, Abstinuit tactis pater, auersúsque refugit Fœda ministeria: & cæcis se condidit vmbris. Plin. lib. 10. cap. 71, Et minor varietas in pedum ministerio. Virgilius 6. Aeneid. -pars ingenti subiere pherectro, Triste ministerium. Ouid. 11. Metamor. Somne quies rerum, placidissime Somne deorum, Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris Fessa ministeris, mulces, reparásque labori, &c. ¶ Aliquādo ministeria ponimus pro ministris, sicut Scruitia pro seruis. Paulus Iureconsultus, Vrbica ministeria dicimus etiam, quæ extra vrbem nobis ministrare consueuerunt.

Minitor, & Minitabiliter, Vide MINOR, minaris, in MINAE.

Minium, nij, Pigmenti genus est laudatissimi coloris, quod in argentariis metallis cum argento viuo inueniri solet. μίλτος. Maxima eius copia, teste Plinio lib. 33. cap. 7, Effoditur in Hispania, sed hoc durum est & arenosum. Optimum nascitur supra Ephesum in Cilbianis agris. Quo pacto autē purgetur minium, docet idem Plinius paulo pòst, arenam esse colore cocci, quæ teri consueuit, & deinde lauari, abiectísque purgamentis, quæ in aqua supernatant, minium in fundo inuentri. Nōnulli per errorem Minium idem esse putant cū cinnabari: quum proprièe cinnabaris sit fanies draconis morientium elephantum pondere elisi, vtriusque animalis sanguine permisto. Idem loco iam citato, Comperque vulgò pro cinnabari Indica in medicamenta minium addi inscitia nominis, quod esse venenum docebimus inter pigmenta.

Miniaria, æ, Locus in quo foditur minium. μιλτωρυχία. Plin. libr. 33. cap. 7, Sisaponen sibus autem miniariis suæ venæ arena sine argento excoquitur. Auri modo probatur.

Miniarius, adiectiuum, vt Miniarium metallum. Plinius ibidem, Celeberrimum ex Sisaponensi regione in Bætica miniario metallo, &c.

Miniacius, cia, cium, Quod est minio. μιλτώδης. Vitruuius lib. 7, Parietes pasim expolitione miniacia expoliebantur.

Miniatus, & per diminutionem Miniatulus, Homero, idem est quod rubrum, quasi minio tinctum. μιλτοπάρηος. Vnde ceram miniatulam veteres dixerunt, quam nos rubram dicimus. Et Miniatula cera aliquid notare, pro eo quod est, loca cōrrigenda annotare. Cice. ad Dolobellam in Epist. ad Attic. lib. 15, His literis scriptis, me ad συντάξεις dedi, quæ quidem verreor, ne miniatula cera tua pluribus locis notandæ sint. Idē ad Attic. lib. 16, Cerulas enim tuas miniatulas illas extimescebam.

MINIVS, μίνιος, Fluuius Hispaniæ iuxta Abobricam Callæcorum oppidum, vastissimo ore in Oceanum profluens. De hoc Plinius lib. 4. capit. 20, & Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

Mino, ās, Duco. ἄγω. Festus, Agasones equos agentes, id est bene minantes. Apud Antiquos etiam pro Minor legitur, A quo Minito, tas, vt supra docuimus ex Prisciano.

MINOA, penul. prod. μίνοα, Vrbs in Amorgo insula, vna Cycladum. Itē altera in Siphno insula, vna Sporadum. Tertia in Sicilia. Atque hæc quidem tres enumerantur à Stephano. Strabo præterea lib. 9, Minoam fuisse emporium tradit in agro Attico, decem & octo stadiis à Megaris distans, quod postea Nisæam appellarunt.

MINOIS, idis, μινωΐς, Insula est vna Cycladum, quæ notiore nomine Baros appellatur. De hac Plinius lib. 4. cap. 12.

Minor, minaris, Vide MINAE.

Minor, comparatiuus à paruus, Vide PARVVS.

MINOVM, μίνωον, Oppidum est Cretæ insulæ, à Minoe rege ita appellatum. Recensetur à Plinio lib. 4. cap. 12.

MINOS, μίνως, Iouis, & Europæ filius, rex Cretæ, qui primus Cretensibus leges dedit. Hic quum haberet vxorem Pasiphaen, & illa ex tauro genuisset Minotaurum, Dædalum, quod bouem ligneā fabricasset sub qua latans eum tauro vxor concubuerat, persecutus, in Sicilię peruēnit, vbi à Cocali regis filiabus interfectus fuit (vt Aristoteles refert) iuxta Camerinam vrbem, & apudinferos propter insignem iustitiam iudex animarum factus est. Virgilius 6. Aeneidos, Quæsitor Minos vrnam mouet.

Minoius, a. um, μινώϊος, Possessiuum: vt Minoia regna. Virg. 6. Aeneid. Dædalus (vt fama est) fugiens Minoia regna.

Minous, a, um, aliud adiectiuum. Ouid in Ibin, Si tua contigerit Minoas puppis arenas. ¶ Taurus minous, pro Minotaurus. Stat. 1. Achil.

Minois, idis, Patronymicum fœm. Ouid. 8. Metam. Protinus Aegides rapta Minoide Diam Vela dedit. Quo pacto autem Minos iudex habeatur inferorum propter iustitiam, non video, quum violator fuerit hospitij, & raptor (vt Suidas ait) Ganymedis, & multa alia commisisse dicatur à vera iustitia non parum abhorrentia.

MINOTAVRVS, μινώταυρος, ex Minoe, & tauro dictio composita, Mōstrum biforme ex portentoso Pasiphaes cum tauro concubitu prognatum: quod iussu Minois (vt fabulantur poëtæ) Labyrintho inclusum, humanis carnibus vescebatur. Huic quotannis Athenienses ex præscripto fœderis septem ex suis liberis mittebant deuorādos. Sed tertio anno Aegei filius Theseus forte missus, Minotaurū occidit, & ab Ariadne accepto fili glomere, fuga euasit. De hoc Virgilius 6. Aeneid. ad principium,

Hic crudelis amor tauri, suppostáque furto
Pasiphae, mistúmque genus, prolésque biformis,
Minotaurus inest, Veneris monumeuta nefandæ.
Hic labor, ille domus, & inextricabilis error.
Magnum reginæ sed enim miseratus amorem
Dædalus, ipse dolos tecti, ambagésque resoluit,
Cæca regens filo vestigia. Seruius interpretatur Taurum, scribam fuisse Minois, qui absente rege, cum Pasiphae concubuit in domo Dædali: & quia Pasiphae eodem tempore gemellos peperit, quorum alter Minoi, alter Tauro esset similis, factus est locus fabulæ, vt Minotaurū biforme monstrum peperisse dicatur.

MINTHE, μίνθη, A poëtis Cocyti filia fuisse fingitur, quam quum Persephone cum Plutone deprehendisset, in herbam sui nominis commutauit. Nam μίνθη à priscis Græcis dicebatur herba, quæ postea ab odoris suauitate ἡδυόσμον appellata fuit. Latini vnius tantùm literæ immutatione Mentham vocant. Hanc fabulam tangit Ouidius 10, Metam. ad finem, -an tibi quondam Fœmineos artus in olentes vetere menthas Persephone licuit?

MINTHES, μίνθης, Mons est Peloponnensi, non procul à Pylo: de quo Strabo lib. 8.

Minthos, μίνθος, Præter vulgatam illam significationem, qua apud Græcos stercus humanum significat, etiam floris nomen est in sterquiliniis enascentis, quo mirum in modum afficiuntur hirci. ¶ Alij caprarum rerrimenta hoc nomine significari volunt, quibus frigētium hircorum nares pastores illinunt, & ita commoto sternutamento curant. Vide Cælium Rhod. lib. 10. cap. 22.

MINTVRNAE, μινθοῦρναι Ptolemæo, oppidum in Campania inter Sinuessam, & Formias, ad Lyrim fluuium: habens propinquas paludes, in quibus Marius delituit, fugiens persecutionem Syllæ.

Minuo, nuis, nui, utum, Minorem reddo, detraho, derogo. exhaurio, extenuo, eleuo, debilito, decessionem de summa facio. ἐλαττόω, μειόω. Plinius, rādix commanducata dentium dolorem minuit. Cicer. ad Attic. Si putares meam molestiam minui posse. Idem in Catil. Nequid de summa dignitate Reipub. minueretur. Terent. in Prolog. Heaut. Vt ali qua pars laboris minuatur mihi. Cæs. 3. bel. Gall. Nam & nostris militibus spem minuit, & hostes ad pugnandum alacriores effecit. ¶ Huius composita sunt, Cōminuo, quod est simul in frusta diuido. συντρίβω. Lactant. Frangebat ipse panem minutatim, carnémque piscium comminuebat, & vtraque in manibus eius augebantur. ¶ Diminuo, idem quod minuo, vel confringo. Terent. in Eunuch. Diminuam ego hodie caput tuum, nisi abis. ¶ Imminuo. κολόω, λακίζω, κερματίζω, καταρρίπτω.

Minutus, a, um, & participium, & nomen esse potest. Participium, significat comminutum, hoc est minus factum. λεπτομερῆ. vt Minuta spes, pro imminuta, apud Tacitum in vita Agricolæ. Nomen, idem est quod breue vel paruum. λεπτόν. Cic. 7. Verri. Reticulum ad nares admouebat, tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosæ. ¶ Aliquando ponitur pro pusillanimo & scrupuloso, teste Nonio, vt à Græcis dicitur κατατομίαι. Cic. 1. de Fin. Ecce autem alij minuti, & anguſti, & omnia semper desperantes: aut maleuoli, inuidi, difficiles & lucifugi.

Minutulus, diminutiuum. Plaut. in Pœnulo, si minus curassint, quum veniant heri domum, Nutrices pueros infantes minutulos.

Minutatim, significat in minutissimas partes. εἰς λεπτότατα. Colum. lib. 8. cap. 14, Nasturtium confectum minutatim. ¶ Aliquando etiam accipitur pro paulatim. Var. lib. 1. de Re rustic. Tum ita ad subigendum vt minutatim assuefaciant, & vt tironem cum veterano adiungant. Imitando enim facilius domantur.

Minutim, aduerbium. In minutas partes significat. κατὰ λεπτόν. Colum. lib. 5, Insequitur deinde fossor, qui crebris bidentibus æqualiter & minutim soli terga comminuat.

Minutia, æ, Contemptibilis paruitas cuiuscunque rei, inquit Sipontinus. σκεδαστὸν λεπτόν. Lactant. de ira Dei, Hæc (inquit) per inane irrequietis motibus volitant, & huc atque illuc feruntur, sicut pulueris minutias videmus in sole, quum per fenestra radios, ac lumen immittit. ¶ Minutia etiam dicta porta Romæ, à Minutio, quòd Minutij facello proxima esset. ¶ Et Minutia, virgo Vestalis, quæ propter suspicionem stupri viua defossa est. Liuius 8. ab Vrbe.

Minutal, Genus edulij, quod ex concisis minutatim oleribus fit, autore Apicio. μυττωτὸν. Fiebat inter cætera marino pisce, liquamine, oleo, vino, porris, & coriandro. Martial. lib. 11, Hinc exit varium cocominutal.

MINVTIVS, Cognomento Augurinus, Tribu. plebis, qui Sp. Melium regnum Romæ affectantem reum peregit. Huic, quòd farris pretium tribus nundinis, ad eam vilitatem redegisset, vt asse modius væniret, tantum à plebe habitum est honoris, vt collata in capita stipe vnciaria, ænea ei statua extra portam trigeminam fuerit collocata. Autore Plinio lib. 34. cap. 5, & lib. 18. cap. 3.

Minurizo, Idem quod parua voce succino. Μινυρίζω enim cantillo signi ficat, & modulatè concino. Sidon. lib. 1. Epist. Diluculo autem philome la inter frutices silerum Prognen, & inter aceres minurizātem. ¶ Hinc Minuritiones μινυρισμοί, dicti sunt, teste Festo, auium minorum cantus.

Minus, Minusculum, Vide MINOR, in PARVVS.

MINYA, μινύα Stephano, Thessaliæ oppidum, à quo nonnulli Argonautas Minyas vocatos existimant: quanquam alij nominis huius originem ad Minyam regem referre malint.

MINYAE, μινύαι, Populi fuerunt Thessaliæ, qui Iasonem in Colchos proficiscentē secuti sunt: qua dictione frequenter vtitur Valerius Flaccus in Argonaut. pro ipsis Argonautis. Ouidius lib. 7. Metamor. Iámq; fretum Minyæ Pegaſæa puppe secabant. Alij dicunt fuisse populos Bœotiæ circa Iolcum montem habitantes: quos ita dictos volunt à Minya rege Orchomeni, filio Chrysæ, & nepote Neptuni.

MINYAS, μινύας, Chrysæ filius, à quo Minyæ, quibus imperauit, nomē acceperunt. Hic quum mortales omnes suæ ætatis opibus superaret, primus omnium gazophylacium recondendarum pecuniarum gratia extruxit. De hoc Paulanias, & Cælius Rhodig. lib. 20. cap. 25.

MINYEVS, per quatuor syllabas, siue Minyeius (vt apud Homerum legitur) per quinque, fluuius est Thessaliæ, postea Orchomenus dictus, vt scribit Plinius lib. 4. cap. 8. Hunc Strabo lib. 8, eundem facit cum Anigro. Homerus lib. 11. Iliados, iuxta Arenen in mare defluere tradit, quum ait, Ἐστὶ δέ τις ποταμὸν Μινυήϊος, ὃς ἅλαδε βάλλων Ἐγγύθεν Ἀρήνης.

Mirabilis, Miraculum, Mirificus, & alia, Vide MIROR.

MIRITVS, Vide MERITVS.

Mirmillones, Erant pugiles Retiariorum aduersarij. Nam digladiantium alter Retiarius, alter Mirmillo appellabatur. Festus, Retiario, inquit, pugnanti aduersus mirmillonem cantatur, Non te peto, piscē peto, quid me fugis Galle? Quia Mirmillonicum genus armaturæ Galli cum est, ipsique Mirmillones antè Galli appellabātur: quorum galeis Pisces effigies inerat. Quod genus pugnæ institutum est à Pittaco, vno ex septem sapientibus, qui aduersus Phrinonem dimicaturus, propter controuersias finium, quæ erant inter Atticos, & Mitylenæos, reti occultè allato, impediuit Phrinonem.

MIROBRIGA, μιροβρίγα Ptolemæo Hispaniæ vlterioris vrbs in conuentu Cordubensi. Plinius lib. 3. cap. 1, Mirobrigam vocat, per secundā consonantem in vltima syllaba.

Miror, aris, Propriè significat re aliqua, tanquam noua, obstupefio. θαυμάζω, ἐκπλήττομαι. Virgil. 1. Aeneid. Artificúmque manus inter se, operúmq; laborem Miratur. ¶ Mirari etiam est, cum voluptate intueri. Idem 2. Georg. Seu quis Olympiacæ miratus præmia pugnæ. Ité nescire, quia (vt Donatus inquit) admiratio ab ignorantia descēdit. Teren. in And. Miror vnde sit. ¶ Sed quum dicimus, Miror me, Miraris te, Miratur se: tunc Mirari significat placere, & de se magnificè sentire. Martial. lib. 13, qui se mirantur, in illos Virus habe. ¶ Construitur hoc verbū cum accusatiuo, & cum genitiuo. Virg. 11. Aeneidos, Iustitiæne prius mirer, belline laborum. ¶ Quandoque absolutè ponitur. Ouid. lib. 13. Metamorp. Dúmque moror, mirórque, simul fugit omnis in vndas. ¶ Huius composita sunt, Admiror, quod est stupore afficior, seu fixè aspicio. Lactan. lib. 6, Quid ad alienam fœlicitatem non attollat oculos, opes non admiretur? ¶ Aliquando est venerari. Virg. 4. Georg. Ille operum custos, illum admirantur, & omnes Circunstant. ¶ Composita sunt, Demiror, & Emiror, valde miror.

Miratio. θαυμασμός, & Mirator, θαυμαστής. Cic. 2. de Diuin. Causārū enim ignoratio, in re noua mirationem facit. Martial. lib. 10, Mirator veterū senex auorum. Proper. lib. 2. eleg. 14, Formæ mirator honestæ.

Miratrix, cis, fœminino: vt Turba miratrix, Iuuenal. Satyr. 4. Item Fama miratrix, apud Senecā in Hippolito, Fama miratrix senioris æui.

Mirandus, a, um, Admiratione dignus Terent. in Andr. Mirando hoc tanto, tam repentino bono. Cic. 6. Ver. Quoniam mirandum in modum Græci rebus istis, quas nos contemnimus, delectantur.

Mirabundus, Qui miratur. θαυμάσιος. Liu. 5. bel. Pun. Extemplò improuida res pauorem incutit Pœnis, mirabundique vnde tot hostes tam subitò exorti, &c.

Mirus, a, um, Admiratione dignus. θαυμάσιος. Plin. lib. 2. cap. 108, Hipparchus & in coarguendo eo, & in reliqua omni diligentia mirus, adiicit stadiorum paulò minus x v millia. Idem lib. 12. cap. 9, Mira arborū natura. Idem lib. 9. cap. 55, Miræ ad cauendum solertiæ. Virg. 4. Aeneid. Præterea fuit in tectis de marmore templum Coniugis antiqui, miro quod honore colebat. Plaut. in Amphy. Eniguero illud præter alia mira, miror maximè, si hæc habet pateram illam. ¶ Hinc Permirus, a, um, penult. prod. Cicero Appio Pul. Illud verò mihi permirū accidit, tantam teneritatem fuisse in eo adulescente. ¶ Apud veteres mira pro monstris atque horrendis sumuntur. θαυμάσια, τέρατα. Plaut. in Amphy. Mira memoras, nimis formidolosum præcidas facinus. Virgilius autē Georg. 4. de Proteo canens, res huiusmodi admirandas, & portentosas vocat Miracula, Omnia (inquit) commutat sese in miracula rerum. ¶ Mirum ni, idem ferè est quod nimirum, hoc est certè, vel profectò. Plaut. in Amphyt. Mirum ni hic me quasi murænam exossare cogitat. Terentius in Andria, age igitur vbi nunc est ipsus? o. Mitū ni domi est. ¶ Mirum, responsio aduerbij cuiusdā formam habens. Terent. Eunu. Rex te ergo in oculis. T. scilicet. o. Gestare. T. verùm credere omnem exercitum, Consilia. o. Mirum. ¶ Hinc Mirius antiqui dixerunt pro magis mirum. Varr. Nunquid hoc mirius. ¶ Mirum in modū, id est in maiorem modū. Vide infrà. ¶ Mirum in modum, & Mirandū in modum. θαυμαστὸν ὅσον, θαυμάσιον ὅλεθρον. id est maiorem in modum, vel supra modum. Plaut. in Amph. Vterque deluditur dolis mirum in modum. Cic. Metello, Marcellum tuum Consulem factū, tóque ea lætitia esse affectum, mirandum in modum gaudeo. ¶ Mirū quantum, eiusdem significationis. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Mirum quantum illi viro hæc nuntianti fides fuerit.

Mirè, aduerbium, pro miro modo, siue mirabiliter. Cic. ad Attic. Puero municipia mirè fauent.

Mirificus, a, um. Quod est mirabile θαυμάσιος. Cic. in Caton. Mirificos fructus ferunt. ¶ Hinc superlatiuum mirificissimus. Terent. in Phor. Quidnam arbitraris, nescio: atqui mirificissimum, scilicet facinus.

Mirificè, aduerbium, pro Mirum in modum. Cic. 4. Acad. Delectabatur autem mirificè lectione librorum.

Mirifico, as, Mirabilem facio. θαυμαστοποιῶ, Plaut. in Amph. Quanquam adeò Thebani ciues modò miro mirificant.

Mirabilis, & hoc mirabile. Quod est admiratione dignum. παράδοξος θαυμαστός. Cic. lib. 3. Officiorum, Quare ex multis mirabilibus exemplis, haud facile quis dixerit hoc exemplo, aut laudabilius, aut præstantius.

Mirabilitas pro stupore. Idem in eodem, Ea ergo, & hac animi despicientia mirabilitatem magnam facit.

Mirabiliter, aduerbium. θαυμαστῶς. Cic. ad Cæs. lib. 13, Satisfacere immortalitati laudum tuarum mirabiliter cupit.

Miraculum, Dicitur quicquid admirationem afferre potest, quasi sit contra naturam. θῶμα. Vnde veteres miracula pro monstris posuere. Liu. lib. 21, Adiiciunt miracula huic pugnæ silentio proximæ noctis & sylua Arsya ingentem auditam vocem. ¶ Hinc Accius personas distortas, oribus deformes, miriones appellat. ¶ Miracula septem mundi sunt hæc, Templum Dianæ Ephesiæ, quod summæ magnificentiæ fuit, & admirationis apud priscos. Ducentis viginti annis constat factū esse à tota Asia Columnæ centum viginti septē à singulis regibus factæ, sexaginta pedum altitudine: ex his triginta sex cælatæ. Simulachrum ipsius deæ ex hebeno esse tradūt. Plinius lib. 7. cap. 38, & lib. 16. cap. 40, & lib. 36. cap. 6, & 14. Secundum, Mausoli regis sepulchrum, Plin. lib. 35. cap. 14. Tertium, colossus Solis apud Rhodios, Plin. lib. 34. cap. 7. Quartum, Iouis Olympici simulachrū, quod Phidias fecit ex ebore, Plin. lib. 7. cap. 38, & lib. 14. cap. 3, & lib. 35. cap. 8, & lib. 36. cap. 5. Quintum, muri Babylonis, quos Semyramis regina constituit. Sextum, Pyramides in Aegypto, Plin. lib. 36. cap. 12. Septimum, Domus Cyri Medorum regis, quam Menon arte prodiga, illigatis auro lapidibus fabricauit.

Misanthropos, pen. prod. μισάνθρωπος, Osor hominū, qui homines odit qui fugit hominū congressus, quasi μισῶν τὸ ἀνθρώπους. Hoc cognomine peculiariter dictus fuit Timon quidam Athenien sis, qui hominum genus vniuersum exosum habebat, nulliúsque congressum admittebat, præterquam vnius Alcibiadis, quo se idcirco delectari aiebat, quòd sciret eum aliquando populo Athenienſi magni mali causam futurum.

Misceo,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Misceo,sces,miscui,mistum,per s.non per x, Tempero, turbo, confundo,& sine ratione,pertubatéque facio. μίγνυμι, μίσγω, κυκάω. Virgil.1. Aeneid. Interea magno misceri murmure pontum. hoc est turbari. Plin.lib.7. cap.56. Vinum aqua miscere Staphylus docuit. Columel. lib.6.cap.4. Multi largo sale miscent pabula. Idem lib.7.cap.5, Cælestis aqua pari mensura lacti miscenda est. Cic.pro Sext. Roscio, In tenebris ruebant, omnia miscebant. hoc est perturbabant. ¶ Quandoque est potum ministrare, κεράννυμι: tractum à commistione calidi & frigi di: aut certè aquæ & vini. Iuuen. Satyr.5, -nescit tot millibus emptus Pauperibus miscere puer. ¶ Miscere absolutè, pro Miscere omnia. Cicer.ad Quint.fratrem lib.3, Pompeius abest, Appius miscet. ¶ Huius composita sunt, Admisceo, quod est ad aliquid misceo. κατα μίγνυμι. Lactant.lib.6, Idem etiam mares maribus admiscuit,& nefandos coitus contra naturam,contráque institutum Dei machinatus est. ¶ Cõmisceo, συμμίσγω, simul misceo. Cicero pro Domo sua, Cuius ignem non sum passus cum totius vrbis incendio commisceri. ¶ Immisceo, intus misceo. παρεμπίπλω, ἐγκαταμίγνυμι. Lactan.lib.2, Secundum deinde quod homines faciunt, si & aliis vitæ purgamentis immisceatur, quum per se naturæ est feruentioris, & idcirco terram perurit. ¶ Intermisceo, In medio misceo. διαμίγνυμι. Permisceo, Valde misceo. ἐκπίπλω. Cicer.in Vatinium, Ne tuas sordes cum clarissimorum virorum splendore permisceas. ¶ Promisceo. vnde Promiscuus,a,um, Salluſt.in Catil. Diuina atque humana habere promiscua : nihil pensi, atque moderati habere. ¶ Mistus,participium, hoc est temperatus. Liu. 3. ab Vrbe, cond. Ea colluuio mistorum omnis generis animantium, &c.

Mistura,æ, Temperatura, cõfusio, & moderatura, vt ait Nonius. μίξις. Colum.lib.7.cap.5, Nam ea mistura palatum, atque lingua, totúmque os perfricatur.

Miscellaneus,a,um, Quod variarum ex rerum commistione, nullo obseruato ordine, conflatum est. συμμικτός. Gell.libro vltimo,cap.21, Quia variam & miscellaneam,& quasi confuſaneam doctrinam conquisiue runt,eò titulos quoque ad eam sententiam exquisitissimos indiderũt. Sic Apuleius in Metam. Miscellaneam turbam vocat, ex promiscua colluuione hominum diuersi ordinis, atque dignitatis conflatam. Nec mora (inquit) cum magna irruptione patefactis ædibus magistratibus eorúmque ministris, turbæ miscellaneæ cuncta completa.

Miscellanea,orum, Dicuntur quæcunque ex variis disimilibúsq; rebus, nullo seruato ordine, sunt cõmista. συμμικτα. Vnde nonnulli opera sua in quibus res variæ nullo ordine tractantur, Miscellanea vocauerunt. ¶ Inter ludos quoque miscellanea dicebantur, in quibus varia spectacula nullo ordine exhibebantur : ita dicta à permistis spectaculis, siue (vt aliis placet) à confusis concesibus, quòd in iis sedendi ordo, vtin iustis ludis non seruaretur. Iuuenal. Satyr.11, Sic veniunt ad miscellanea ludi.

Miscellus,la,lum, adiectiuum, Quod mistum est. συμμικτός. Miscellos ludos Lugduni edidisse Caligulam, scribit Suetonius in Calig. cap.20. Varro lib.3.cap.7, Miscellum vocat columbarũ genus, quod nec agreste est nec domesticum, sed ex vtroque temperatũ. Ex his duabus stirpibus (inquit) fit miscellum tertium genus fructus causa, atq; incedunt in locum vnum. Et has columbas Bergomates nostri *Cornarolos* appellant. ¶ Item Miscellæ vites, quæ omni agro conueniunt, quòd cæteris vbique vtiliter misceantur. Cato de Re rust.cap.6, Cæteræ vites, & de his miscellæ maximè, in quenuis agrum conueniunt. Varro 1. de Re rust.cap.54, Nam & præcox,& miscella, quam vocant nigram, multo antè coquitur. Miscellas vuas vocat Cato cap.23, quibus præliganeum vinum fit, quod operarij bibant.

MISCELLVS, μίσκελλος, Crotonis vrbis in magna Græcia conditor: de quo vide infrà in dictione SYRACVSAE.

MISCERA, μίσκηρα, Oppidum Siciliæ apud Stephanum.

Misellus, Vide MISER.

MISENVS, penult. prod. μισηνός. Promontoriũ est Campaniæ, non procul à Cumis, nomen habens à Miseno Aeneæ tubicine illic sepulto. Virg.6. Aeneidos, At pius Aeneas ingenti mole sepulchrum Imponit, suáque arma viro, remúmq; tubámque Monte sub aério, qui nunc Misenus ab illo Dicitur, æternúmque tenet per secula nomen. Horat.lib.Serm.Satyr.4, Ostrea Circeis, Miseno oriuntur echini.

Miser,ra,rum, Flebilis, calamitosus, ærũnosus, infœlix. ἄθλιος, ἄδυνος, τάλας, Terent.Eun. Apparet seruum hunc esse domini pauperis, Miserúmque. Idem Heaut. Nemo est miserior me. Saluſt.in Iugurt. Etiam ante expertus sum parum fidei miseris esse. ¶ Miser animi. Plautus in Milite, Quid illam miseram animi excrucias, Quæ nunquam malè de te merita est? ¶ Miser animo, & Miser ex animo, apud eundem in Truculento, & Sticho. ¶ Interdum Miser ponitur pro ægroto : nam ægritudo genus est infœlicitatis. Plaut.in Pœnulo, Miseram esse prædicat buccam, Fortasse medicos nos arbitratur. ¶ Interdum innocens. Cic.pro Milone, Miseros interdum ciues optimè de Republica meritos. ¶ Inuenitur etiã pro interiectione dolentis positum, acsi diceremus, Nefas. ἀνήν. Virg.6. Aene, Cecropidæ iuſsi (miserũ) septena quotannis Corpora natorum. ¶ Miserrimum miseriarum, Cic.ad Quint. fratrem lib.3, Epistol. Quod de fratre, vbi eum visuri essemus, nesciebamus: quem quidem ego, nec quo modo visurus, nec vbi dimissurus sim, scio, id est maximum & miserrimum mearum miseriarum.

Misellus,a,um, diminutiuum est à Miser. παλαίπωρος. Plaut. Censen' misello mali aliquid facturum? ¶ Misellum pallium. Plaut.in Rud. Heu sum redactus ad hanc vsque vnam tunicam, Et ad hoc misellũ pallium? Cic.ad Attic, lib.3, Meum Ciceroné, cui nihil misello relinquo præter inuidiam, & ignominiam nominis mei, tuere, quoad poteris. Idem ad Terentiam, Sed certè quoque modo res se habebit, illius misellæ & matrimonio & famæ seruiendum est.

Miserè, aduérbium, Infeliciter. ἀθλίως παλαιπώρως. Cic. Neque commoueri eius desiderio non possum, qui tam miserè petiit. ¶ Quandoque significat Valde, nimis. Plau.in Curt. Vidén' vt miserè moliuntur, neq; queunt complecti satis. Terent. And. -nam omnes nos quidem Scimus quàm miserè hanc amarit. Idem Adel. Nescio, nisi quia tam miserè hoc esse cupio verum, eo vereor magis. Ibidem, nam hunc diem Miserè nimis cupio, vt cœpi, perpetuum in lætitia degere. Idé Haut. Eam miserè amat.

Miseriter, Idem quod miserabiliter. ἀνηρῶς. Laberius apud Noniũ, Mens incorrupta miseriter corrumpitur.

Miseria,æ, Infœlicitas, calamitas, quũ scilicet quis patitur vel egestatem vel damnum. πολυπενθία. Cic.2. Tusc. Gentes nostras flebuat miserias. Plaut. Amph. Miserrima istæc miseria est seruo bono, &c. Cic.3. de Finib. Ita qui procesit aliquantulum ad virtutis aditum, nihilominus in miseria est, quàm ille qui nihil processit.

Miseritudo, Idem quod miseria. ἀθλιότης. Accius, Qui fœlix miseritudine factus est aliena. Idem in Alphesibœa, Miseritudo eorum ista est liberũm; Ex Nonio.

Misereor, Misereris, misertus, vel miseritus, verbũ deponens. ἐλεῶ, ἀνιῶμαι, constituur cum genitiuo. Est autem Misereri, ex alicuius miseria corde anxium esse. Habet enim passiuum affectum. Virg.2. Eclog. Nil nostri miserere, mori me denique cogis. Brutus ad Ciceroné, Aut miserebor vestri. Cic.pro Corn. Balbo, Miseremini eius qui non de suo peccato, sed huius summi & clarissimi viri facto disceptat. Virg.2. Aeneid. -miserere laborum

Tantorum, miserere animi non digna ferentis.

Misereo, antiqui vsurpant pro Misereor. ἐλεῶ. Ennius in Hecuba, Miserere manus, date ferrum, vt me anima priuem. Nonius.

Miseret, Impersonale, simili modo passiuum affectum habet, sicut Misereor. Idem est enim, Miseret me illius, & Misereor illius: quia vtrunq; significat, Ex illius miseria angorem suscipio. Cicero, Miseret me infœlicis familiæ. Virg.5. Aeneid. Si te lapsorum miseret, quæ munera Nyso Digna dabis? ¶ Miseret me, eadem forma, inquit Festus, dicitur, qua piget, pœniteret, tædet. Terentius Eunuc. quid est? p. Miseret metáque vt ne viderem, misera huc effugi foras. ¶ Miseret me vicem tuam. Terent. Heaut. Ita me di amabunt, vt nunc Menedemi vicem Miseret me, tantum deueniſse ad eum mali.

Miseretur, apud vetustissimos legitur pro Miseret. Turpilius in Epiclero, Quàm matris, nunc patris me miseretur magis. Nonius.

Miserésco, scis, Moueor misericordia. ἀνιῶμαι. Virgilius 2. Aeneid. His lachrymis vitam damus, & miserescimus vltró. Plaut. Epid. Siquid est homini miseriarum, quo misereſcat miser, ex animo est. Et tam accusatiuo, quàm genitiuo iungitur. Apul. Commodum omnes misereſcimus. Stat. lib.1. Theb. Et generis miserescе tui. Virg.8. Aeneid. At vos ô superi, diuũm tu maxime rector Iuppiter, Arcadij quæso miserescite regis. ¶ Inde compositum Commiserescit. Terent. in Hecyr, Demum tam ægrè tulit, vt ipsam Bacchidem, si adesset, credo, commiserescceret.

Miserescit, impersonale, cum significato sui verbi. Terent. in Heaut. Atq; inopis te miserescat mei.

Misericors, dis, om. gen. Qui ex alicuius calamitate dolorem animo suscipit, qui que facilè ad commiserationem mouetur. ἀλγεινός. Cic.4. de Finib. Nec misericordem iudicem esse oportere. Idem pro Ligario, Si honesto, & misericordi mendacio saluti ciuis calamitosi consultum esse vellemus.

Misericordior, cõparatiuum antiquum, quo vtitur Plautus in Rud. Nulla misericordior est me fœminarum.

Misericordia, æ, Est ægritudo ex miseria alterius iniuria laborantis, inquit Cicero 4. Tusc. ἔλεος, ἀλγηδονίη. Idem pro Deiota. Non debeo tentare, quonam modo dicendo misericordiam tuam cõmouere possim: ipsa enim occurrere solet supplicibus, nulla oratione euocata. Idé 3. Tusc. Quemadmodum misericordia ægritudo est ex alterius rebus aduersis, sic inuidentia ægritudo est ex alterius rebus secundis. ¶ Misericordia, inquit Augustinus, quid est, Nisi alienæ miseriæ quædam in nostro corde compassio, qua (si vtique possimus) subuenire compellimur? Stoici misericordiam inter vitia animæ computant. Vnde Seneca, qui se Stoicorum sectæ addixit, Vitium, inquit, animi est, misericordia: nec misebitur sapiens, sed succurret. Augustlib.9. Ciuit. Stoicorum est, misericordiam solere culpare. Vnde Cic.3. Tusc. tanquam Stoicus dixit, Si sapiens in ægritudinem cadere posset & in miseriam, posset & in inuidentiam. Verùm in oratione pro Ligario in laudem Cæsaris, tanquam Peripateticus dixit, Nulla de tuis virtutibus plurimis nec gratior nec admirabilior misericordia est. Terent. Andr. Tot me impediunt curæ, quæ meum animum diuersè trahunt: Amor, misericordia huius, nuptiarum solicitatio. Cic. pro Rosc. Am. Prædia mea tu posside, ego alienæ misericordiæ vivo.

Misericorditer, aduerbium, Significat; cum misericordia. ἐλεημόνως.

Misereor, raris, Affectum actiuum habet, significátque verbis, aut lachrymis, aut opere dolorem, quem ex alicuius miseria habemus, ostendere : & constituur cum accusatiuo. ἀνιτόρω. Festus, Miseratur is, qui conqueritur aliena incommoda. Salluſt. in Iugur. Eos multa pollicendo, ac miserando casum suum, confirmat, id est lamentando. Cæsar 1. bel. Gall. Abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur, aut cum familiaribus suis commune periculum miserabantur, id est deplorabant. Virgil. 4. Georg. Contusósque animos, & res miserabere fractas. Idem 10. Aeneid. Ingemuit miseratus grauiter, dextrámque tetendit. Idem 12. Aeneid. -& Turni sortem miserãtur iniquam. Miserata animi, pro animo. Virg.10. Aeneid. Iuuenémque animi miserata repressit. ¶ Hinc Commiseror : & verbale Commiseratio quæ est significatio misericordiæ, qua ex alicuius infœlicitate mouemur: quũ scilicet vel ex aspectu alicuius, vel oratione, vel etiam cogitatione adducimur, vt eius miseream. ἀνιτμός. Liu.lib.1.ab Vrbe, Agmen migrantium impleuerat vias, & conspectus aliorum mutua miseratione integrabat lachrymas. Autor ad Heren. lib.3, Commiserationem breuem esse oportet.

Misero pro Miseror dicebant veteres: vt Accius in Athamante, Atque ita de illis merui, vt iure hæc nunquam miserarent mala.

Miseratio, onis, Commiseratio, ægritudo, qua ex alicuius infelicitate mouemur. συμπάθεια, Plin. Epist. 51, Quod me recordantem fragilitatis humanæ miseratio subit. Cic. Luceio lib. 5, Quem enim nostrum ille moriens apud Mantineam Epaminondas non cum quandam miseratione delectat?

Miserandus, Miseratione dignus. λαυστός. Cic.2. Tusc. ex Sophocle, Accede, accede nate, assiste, miserandũ aspice, Euisseratum corpus lacerati patris. Idem 1. de Orator. Hunc in minimis, tenuissimisque rebus ita labi, vt aliis miserandus, aliis irridendus esse videatur.

Miserabilis, le, Miseratione dignus, id est per quem alij misericordia commouentur. ἀλεεινός, ἀνιτός. Ouid. in Ibin. Sisque miser semper, ne sis miserabilis vlli. ¶ Aliquando dicitur flebilis, lamentabilis. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Euentus tamen belli minus miserabilem dimicationem fecit, quòd nec acie certatum est, & tectis modò dirutis alterius vrbis, duo populi in vnum confusi sunt. Ibidem, Voces etiam miserabiles exaudiebantur, mulierum præcipuè. ¶ Miserabile, pro miseraliter, nomen pro aduerbio. Virgil. 2. Aeneidos, -miserabile cæsis Hostibus insultans. Seruius.

Miserabiliter, Idem significat quod miserè. λαστῶς, ἀνιτῶς. Cic. 1 Tusc. Etsi enim flemus, quum legimus, tamen non miserabiliter vir clarus emoritur. Liu. 1. ab Vrbe, Prosequuntur coniuges liberique, cuinam se reliquerent in ea vrbe, in qua nec pudicitia, nec libertas sancta esset, miserabiliter rogitantes.

Miseranter, aduerb. Cum commiseratione. λαστῶς. Gel. lib. 10. cap. 3, Ecquid est quod aut ampliter, insignitérque: aut lachrymosè, aut miseranter, &c.

MISETVS, ti, penu. pro. μισητός, Oppidum Macedoniæ apud Stephanum cuius gentile est Misetius. μισήτιος.

Misocali, μισόκαλοι, Græco vocabulo appellantur, qui ab omni literarũ elegantia, nitoréque dicendi abhorrent: tanquam inuenusti & honesta tis osores.

Misogynia, penu. prod. μισογύνεια, Odium mulierum, quale fuit in Euripide Tragœdiarum scriptore, qui mulieres ferè omnes maiorem in modum exosus fuisse dicitur : vnde & μισογύνης, id est osor mulierum dictus.

MISPILA, μίσπιλα, Medorum oppidum, apud Xenophontem lib. 3. expeditionis Cyri minoris, Gentile est Mispilates.

MISSENIA, (quod hîc corruptè legebatur) Vide MESSENIA.

Missile, Missio, Missus, Vide MITTO.

Misy, syos, μίσυ, Corpus est metalicum, quod in fodinis ærariis supra Chalcitim & Sory inuenitur, colore subflauo in morè sulphuris igné iam experti. Vulgus *Vitriolum* appellat. ¶ Misy præterea Plinio, lib. 19. cap. 3, tuberis genus est, suauitate odoris & saporis præcipuũ, quod in Cyrenaica prouincia nascitur, nostratibus carnosius.

Mitella, Vide MITRA.

Mitesco, mitescis, Vide MITIS.

Mithras, μίθρας, Cum h, à Persis dicitur Sol: cuius simulachrum effingebant rictu leonis, cum tiara, vtraque manu bubula premens cornua. Solem enim multæ gentes pro deo coluerunt : alij aliis eum appellantes nominibus. Quod & Statius indicat libr. 1. Theba. hisce versibus, Adsis ô memor hospitij, Iunoniáque aura Dexter ames, seu te roseum Titana vocari Gentis Achemeniæ ritu, seu præstat Osirim Frugiferum, seu Perſei sub rupibus antri Indignata sequi torquentem cornua Mithram. Strabo lib. 15, Persæ cælum Iouem putant: colunt Solem, quem Mithram vocant. ¶ Ponitur aliquando pro primario sacerdote. Apul. lib. vlt. Ipsúmque Mithram illum, suum sacerdotem, præcipuum sacrorum ministrum decernit.

Mithriaca, orum, μιθριακά, Sacra Mithræ (sic enim Persæ Solem appellabant) quæ in antro fieri solent, boue inde cornibus educto, quem post hymnorum concentum Soli immolabant. Lampridius in Commodo, Sacra Mithriaca homicidio vero polluit, quum illic aliquid ad speciẽ timoris vel dici, vel fingi soleat.

Mithrax, μιθραξ. Gemma est, variis coloribus contra Solem refulgens: de qua Plinius lib. 37. cap. 10, Mithrax à Persis accepta est, & Rubri maris montibus multicolor, contra Solem varie refulgens.

MITHRIDATES, pen. corr. μιθριδάτης, Rex Ponti fuit, vi tanta & animi & corporis, vt sex iuges equos regeret, duarum & viginti gentium ore loqueretur. Hic dissidentibus Romanis, sociali bello Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia expulit: Græciam, insulásque omnes, excepta Rhodo, occupauit : sed postea à Sylla apud Dardanum fusus, & à Pompeio victus, tandem à Pharnace filio in turre obsessus, venenum sumpsit. Quúmq; id sæpius frustra bibisset, quòd aduersum venena multis antea medicaminibus corpus firmauerat, immissum percussorem Gallum, citò autoritate vultus territum reuocauit, & in cædem suam manum trepidantis adiuuit. Hic Mithridates arguitur maximè crudelitatis, nam Laodicem coniugem & sororem, præterea matrem, fratrémque actres filios impuberes, totidémq; filias interfecit. Iuuenal. Satyr. 14, Ocyus Archigenem quære, atque eme, quod Mithridates Composuit, &c. Vide Iustinum & Valerium. ¶ Alius etiam Mithridates, qui Bruti epistolas collegit: vnde ait, τὰς βρέβλους τὰς τοῦ Βρούτου ἐπιστολὰς ὁ γραμματεὺς Μιθριδάτης, ὁ μέγας ἀρχιλῃστὴς καὶ σωτὴρ μέγας χαῖρε, ἀλλὰ καὶ ὡς ἡ γραμματικὴ φρονήματος ἐχούσας χαρακτῆρα.

Mithridaticum antidotum, μιθριδατικὸν ἀντίδοτον, à rege Mithridate no

men habet, eo quòd primus hoc commistionis genus credatur inuenisse, & aduersus venena eo se præmuniusse. Plin. lib. 25. cap. 2, Vnei excogitatum quotidie venenum bibere, præsumptis remedijs, vt consuetudine ipsa innoxium fieret. Primo inuenta genera antidotiorũ qui bus etiam vnum eius nomen retinet. Illius inuentum autumant, sanguinem anatum Ponticarum misere antidotis : quoniam veneno viuerent.

Mitigo, Mitigas, Vide MITIS.

Mitis, & hoc mite, Idem est quod lenis, dulcis, mansuetus, suauis. πρᾶος, πρόσηνής. Cic. de Senect. Facit persæpe tibi audientiã, diserti senis compta & mitis oratio. Eius contrariũ est Immitis, ἀπηνής, id est asper, sæuus, crudelis. Virg. 1. Aeneid. Troas reliquias Danaũm, atque immitis Achilli. ¶ Quandoq; Mitis ponitur pro tranquillo, & Immitis pro procelloso & inquieto. Idem lib. 9, Mitis vt in morẽ stagni, placideq; paludis. Apul. Erat enim turbidũ, atq; immite pelagus. ¶ Quódque pro maturo, ὡραῖος. Virg. 1. Eclog. -sunt nobis mitia poma, Castaneæ molles. Plin. Immitia adhuc, & cruda poma. ¶ A mitis fiunt adverbia Mitius, & Mitissimè. Cæs. 7. bel. Gal. Quàm mitissimè poterit legatos appellat. Ouid. 15. Meta. -similes aliorũ respice casus, Mitius ista feres.

Mitesco, is, Mansuesco. πραΰνομαι, ἠπιόομαι. Plin. lib. 22. cap. 25, Vt feræ domi educatæ mitescunt. ¶ Aliquando tranquillũ fieri. Apul. Conflaccescunt fluctus, mare mitescit. ¶ Aliquãdo maturesco. πεπαίνομαι. Plin. lib. 15. cap. 13, Reliquorum pomorum velocitas citò mitescentium transuolat.

Mitigo, as, pen. corr. Placo, quasi mitem ago. πραΰνω. Cic. 7. Verr. Neq; in parentũ luctu atq; lachrymis, te mei nominis cõmemoratio mitigauit. Virg. 5. Aeneid. Iunonis grauis ira, & inexaturabile pectus, Quam nec longa dies, pietas nec mitigat vlla. Lactan. lib. 4. Donec rursus pœnitentia populi mitigatus, liberaret eos seruitute. ¶ Tẽ maturare, πεπαίνειν. Cic. lib. 4. de Repub. Quúmq; autumno terras ad cõcipiendas fruges patefaceret, hyeme ad concipiendas relaxarit: æstiua maturitate alia mitigauerit, alia torruerit. ¶ Huius compositum est Commitigo, de quo suprà.

Mitigatio, onis, nomen verbale. πραΰνσις. Cicer. 3. de Orat. Omníque ad omnem animi motum impulsio, & si ita res feret, mitigatio.

Mitigatorius, adiectiuum, Quod habet vim mitigandi. πραυντικός. Plin. lib. 28. cap. 6, Contra renum, & lumborum, vesicæque cruciatus in balneario sociis pronos vrinam reddere mitigatorium habetur.

Mitifico, as, Mitè, ac placidum facio. ἠμερόομαι. Plin. lib. 8. cap. 7, de elephantis, Capti celerrimè mitificantur hordei succo. ¶ Mitificare cibũ cõcoquere. Cic. 2. de Diui. de gallis loquẽs, Depulso enim de pectore, & in omne corpus diuiso, & mitificato cibo, cantus edere quietè satiatos,

Mitra, æ, μίτρα, Dictio barbara, qua significatur quoddã capitis ornamenti genus, hoc est pileus incurius, quo primùm Mæonij, deinde Aegyptij, Syri, Phryges, & Lydi vsi sunt. ¶ Aliquando tamen & pro muliebri corona ad ornatum capitis adulescentularum accipitur, ex qua pendebant fasciolæ, quæ Phylla dicebantur, quòd foliorum instar dependerent. Nostri quoque Pontifices mitris vtuntur, quum rei diuinæ operam dant. Et apud Græcos non solùm pro ornatu capitis, sed etiam pro fascia in loricæ modum contexta, ad latera defendenda sumitur. Virg. 9. Aeneid. Et tunicæ manicas, & habẽt redimicula mitræ. ¶ Fuit etiam Mitra zonæ quoddam genus, quam soluebant primùm patientes, & Dianæ consecrabant, quam ob causam eam παντεύτην cognominabant. Vide Cælium Rhodig. lib. 16, cap. 10.

Mitella, diminutiuum, Parua mitra, μιτίον. Virgil. Copa Syriſca caput Graia redimita mitella.

Mitto, tis, misi, missum, Notæ est significationis. πέμπω. Cic. in Catone, Hunc librum ad te de Senectute misimus. ¶ Interdum excludere, vel omittere, vel deponere. ἀφίνειν. Virgil. 1. Aenei. -mœstúmque timorem Mittite. Terent. in Adel. Hera lachrymas mitte. ¶ Item donare. Virg. 9. Eclog. Hos (illi quod nec bene vertat) mittimus hœdos. ¶ Mittere in consilium, est dimittere iudices ad sententiam dicendam, vbi orator dixerit, Dixi. Autor Asconius. Cic. pro Cluer. Cur Stalenum, quũ in consilium iretur, Cluentius & Canutius abesse patiebãtur? & quum in consilium mittebant, Stalenũ iudicem, cui pecuniam dederant, non requirebant? Budæus. ¶ Missum facere, est deponere, ac etiam à nostro consortio, familiaritate, potestate, arbitrio dimittere, quod quidam barbarè dicũt; *Dare licentiam*, vel *Licentiare*. Terẽ. in Phorm. Missum te facimus. ¶ Mitti sanguis dicitur, quum sit phlebotomia. φλεβοτομία ἄνω, ἰφισθαι αἵματος. Corn. Cels. lib. 2. Mitti sanguis debet ex brachio. Idẽ Sanguinem, incisa vena, mitti nouum non est. ¶ Huius cõposita sunt, Admitto, Amitto, Committo, Inamitto, Omitto, Permitto, Præmitto, Promitto, Remitto, Manumitto, Summitto, & Transmitto.

Missus, a, um, participium, eas significationes habet, quas Mitto.

Missus, us, substant. quartæ declin. immissionem ferarum, siue ludorum, aut gladiatorum in arenam significat. ἵφεσις, θηριομαχία. Suetonius in Domit. In his Circensium die, quo facilius centum missus peragerentur, singulos à septenis spatiis ad quina corripuit. Idé in Claudio, Circenses frequenter etiam in Vaticano commisit, nonnunquam interiecta per quinos missus venatione. Hæc Budæus. ¶ Aliquando sumitur pro immissione ferculorum. ἀναφορά. Vnde Lampridus scribit Heliogabalum celebrasse tale conuiuium vt apud amicos singulos singuli missus apparerentur: & aliquando omnes missus sola carne phasianorum struxisse, Budæus.

Missio, Actus ipse mittendi. πέμψις. Cicer. ad Attic. lib. 1, De literarum missione sine causa abs te accusor. Legatorum missio. Idem 7. Philip. Non sine causa legatorum istam missionem semper timui, nunquam probaui : quorum reditus quid sit allaturus, ignoro. ¶ Missio non solùm significat ipsum mittendi actum, sed etiam dimittendi

rendi. ἀδεὰς, χαλάσμωσις. Suetonius in Cæsare, Missionem continuò effla gitauit. Huiusmodi missionum in re militari multa sunt genera. Est enim honesta, quæ emeritis stipendiis ab imperatore indulgetur. Est causaria, qua quis propter valetudines à laboribus militiæ soluitur. Vnde causarij milites dicũtur à Liuio. Est & Ignominiosa, quum quis propter delictum sacramento soluitur.

Missito, tas, penul. corr, frequentatiuum, sæpe mitto. πρόσκαλέω. Liui. 9. ab Vrbe, Quòd incolumi Hernico nomine simul cum iis Samnites auxilia missitauerant.

Missiculo, las, Iteratiuum est, à verbo Mitto, eiusdémque significationis cum Missito, hoc est frequenter, & repetitis vicibus mitto. πραγάζω. Plautus in Epid. - empta est ancilla, quòd tute ad me literas Missi-culabas.

Missilis, & hoc missile, adiect. penul. corr. Quod facilè mittitur, Missile penul. corr. subſtantiuè, Telum quod manu mittitur. ὀϊστὸς, βέλος. Virg. 9. Aeneid. - sed pellere vallo Missilibus certant. ¶ Vnde & lapides Missilia dicuntur. Plin. lib. 28. cap. 4, Ferunt difficiles partus ſtatim ſolui, quum quis tectum, in quo ſit grauida, transmiſerit lapide vel missili, ex his quę tria animalia ſingulis ictibus interfecerint, hominem, aprũ, viſam. Missiles lapides, Liu. 1. ab Vrbe Condus missile disci. Propert. libr. 3. Eleg. 14. Missilia saxa, & missilia tela. Liu. 2. & 5. ab Vrbe. Missilia tormenta. Plin. libr. 8. cap. 23. ¶ Missilia etiam dicuntur munera quæ à Principibus populo spargebantur, vt puta bellaria, lintea, odores, vnguenta. τὰ δόρατα. Suet. in Calig. Sparsit & missilia variarum rerum, & panaria cum obsonio viritim diuisit. Idem in Nero. capit. 21, Quare ſpectaculum multiplicatis missilibus in ſerum protrahebatur.

MITYLENE, nes, μιτυλήνη, penult. prod. & Mytilenæ, arum, Vrbs in Lesbo iuxta Methymnam, à cuius nomine nunc omnis insula Mitylene appellatur. Mart. lib. 10. Quum tibi non Ephesos, nec sit Rhodos aut Mitylene. Dicta Mitylene, vt Diodorus lib. 4, ſcribit, à Mitylene Machari filia. Hæc nunc Mitalinum dicitur, vrbs clara Pittaco ex septem ſapientibus vno, & Alcæo poëta, & Antimenide fratre eius, & Diophane oratore, & Theophane Pompeianarũ rerum ſcriptore, qui Magno Pompeio admodum familiaris fuit, & ab eo in concione militum ciuitate donatus, vt teſtatur Cicero pro Archia. De hac ſcribit Vitruuius lib. 1, quòd magnificenter & eleganter ædificata fuerit, ſed non prudenter poſita: in qua Auſter quum flat, homines ægrotant: quum Corus, tuſsiunt: quum Septentrio, reſtituuntur in ſalubritatem.

Mixobarbari, μιξοβάρβαροι, Dicebantur qui ex altero parente Græco, altero Barbaro prognati erant: quo nomine dicti fuerunt Medeæ libe ri, quos illa ab Iaſone repudiata, Aegeo peperit. Nonnulli recentiorũ, detorto nonnihil vocabulo, Mixobarbaros vocauerũt, qui quum Barbari eſſent, Græcè tamen noſſent.

Mixtarius, vel potius Miſtarius, Vas quo vinũ aqua miſcemus. κύαθος, Lucil. Vrceus, aut gemina longus miſtarius anſa.

M ante N.

Mna, μνᾶ, Græcè, Latinè Mina. Vide MINA.

MNAS, Pirata fuit, qui temporibus Pompeij oram Italiæ prædatoria claſſe infeſtabat, vt eſt autor Plutarchus in Antonio.

MNEMOSYNE, pen. corr. μνημοσύνη, memoriam ſignificat. Poëtæ Muſarum matrem faciunt, quòd omnium ſcientiarum theſaurus memoriæ beneficio & acquiratur, & conſeruetur. ¶ Inde Mnemoſynon, μνημόσυνον. pen. cor. dicitur monumentum, vel pignus quod ad noſtri memoriam apud amicum relinquimus. Catullus, Mnemoſynon mei ſodalis. id eſt monimentum.

Mnemonica, μνημονικὰ, ab autore ad Herennium lib. 3, vocantur præcepta memoriam adiuuantia. Quemadmodum (inquit) qui literas ſciunt, poſſunt id quod audierunt ſcribere, & recitare quod ſcripſerũt: ita qui mnemonica didicerunt, poſſunt, quæ audierunt in locis collocare, & ex his memoriter pronuntiare.

MNASYRIVM, μνασύριον, Locus eſt in Rhodo inſula, non procul à Lyndo oppido: cuius meminit Strabo lib. 14.

MNESARCHVS, μνήσαρχος, Inter principes philoſophorum Ciceroni numeratur, Academ. quæſt. lib. 4.

MNESIMACHVS, μνησίμαχος, Poëta Comicus: cuius fabulæ tres enumerantur à Suida.

MNESITHEVS, μνησίθεος, Medicus Athenienſis, cuius meminit Galenus de Arte curatiua ad Glauconem. ¶ Mneſitheos quoque à quibuſdam vocatur herba, quæ notiore nomine Buphthalmus appellatur. Vide Dioſcoridem lib. 3.

MNESTER, μνηστήρ, Agrippinæ, matris Neronis libertus. Is, Agrippina à ſatellitibus Neronis interempta, ferro ſe transfixit: incertum charita te in patronam, an metu exitij. Autor Cornelius Tacitus libro 14. Latinè procum ſonat. Nam μνηστεύω, i dem eſt quod puellæ nuptias ambio.

MNESTHEVS, μνησθεύς, Proprium viri Troiani, vnius ex comitibus Aeneæ, qui ab Aſſaraco rege originem traxit, vt author eſt Virgilius 12. Aeneid. Et genus Aſſaraci Mneſtheus. Nonnunquam verò cauſa me tri additur e poſt m, vt fiat dictio triſyllaba, Meneſtheus. Virg. 10. Aen. Nec Lycio genitore minor, nec fratre Meneſtheo. Nam aliter non poteſt ſtare verſus, vt annotauit Seruius.

Mneuis, μνηύις Suidæ, Bos Soli ſacer, quem Heliopolitæ pro deo colebant, in ſepto eum nutrientes. Autor Strabo lib. 17.

M ante O.

MOAB, μωάβ, Arabiæ ciuitas, quæ & Areopolis nominatur. Quo etiam nomine vocatus eſt filius Lot, à quo Moabitæ.

Mobilis, Mobilitas, Mobiliter, Vide MOVEO.

Moderate, Moderatio, Moderator, Moderatrix, Moderatus,

Modero, Modeſte, Modeſtia, Modeſtus, Modice, Modicum, Modifico, Vide MODVS.

Modius, dij, vt inter doctos noſtræ ætatis ferè conuenit, menſuræ genus fuit cõtinens ſedecim ſextarios. Cic. de Amic. Verũmq; illud eſt quod dicitur, Multos modios ſalis ſimul edendos eſſe, vt amicitiæ maturo expletum ſit. Idem 2. Offic. Ne Marco quidem Seio vitio datum eſt, quòd in caritate aſſe modiũ populo dedit. Voluſius Metianus, Quadrantal, quod nunc plerique amphoram vocant, habet vrnas duas, modios tres, ſemodios ſex, congios octo, ſextarios octo & quadraginta, heminas ſex & nonaginta, quartarios centum nonaginta duos, cyathos quingẽtos ſeptuaginta ſex. Ex quibus Voluſij verbis facillimè colligi poteſt capacitas modij. Nam quum dicit Amphora, quam antiqui Romani Quadrantal vocabant, continere tres modios, ſextarios autẽ octo & quadraginta, ſequitur neceſſariò Modium tertiã partem eſſe XLVII. ſextariorum, quæ eſt ſedecim ſextariorum. Lapſus eſt itaq; Perottus, & poſt eum Calepinus, qui modium eſſe putauerunt duorũ & viginti ſextariorum: quanquam vtrobique librariorum (vt arbitror) culpa Sextertiorum legatur, non Sextariorum. ¶ Hinc ſit compoſitum Semodius, quod ſignificat modij dimidium. Colum. lib. 2, Eadem quatuor modiis, nonnunquam tribus, aliquando etiam duobus ac ſemodio iugerum occupat. ¶ Modius vini Pariſinus, tricenos ſenos ſextarios noſtros capit: Sextarius autem octonas eas, quas pintas dicimus, Budæus. ¶ Modius tritici Pariſinus, quatuor & viginti medimnos Atticos capit. ¶ Modius agri, Actus quadratus, qui latus eſt pedes centum viginti, & longus totidem: Mina etiam Latinè dicitur, teſte Varrone 1. de Re ruſt. cap. 10. ¶ Modium neutro genere etiam dicitur. Plin. lib. 19. cap. 16, Id præſtant in iugera modia vicena.

Modiolus, li, cum accentu in antepenultima. πλόμος, χοινικὶς. Eſt quarta pars modij, vt putat Sipontinus, adducens illud Plauti ex Ciſtell. - vix excuſpſi vt diceret, Quia ei promiſi modiolum vini dare. Ex quo Plauti loco ſatis conſtat modiolum eſſe genus menſuræ: cuius tamen fuerit capacitatis, neque ex hoc loco deprehendi poteſt, neque alibi memini me legiſſe. ¶ Hoc etiam nomine dictum eſt paruum vas quadratum ad hauriendum ex puteo, aut lacu, aut flumine aquam. Horum autem modiolorum (vt eſt apud Frontinum de aquæductibus) alius eſt erogatorius, alius acceptorius, vt multis in locis intueri licet. Vitruuius, Ità quum rota à calcantibus verſabitur, modioli pleni ad ſummum elati, & rurſus ad imum reuertentes, infundent in caſtellum ipſi per ſe quod extulerunt. ¶ Modiolus etiam eſt vas menſarium potui paratum, vt phiala, vt trulla: - non tamen poculum, inquit Sæuola in l. Sciæ. ff. de auro & argen. legat. Hæc Budæus. ¶ Modiolus in rota, cui affixi ſunt radij. Plin. lib. 6. cap. 4, Apparent & rotæ appellatæ à ſimilitudine, quaternis diſtinctæ radiis, modiolos earum oculis duobus vtrinque claudentibus. ¶ Eſt præterea Modiolus inſtrumentum chirurgicum. Celſus lib. 8. cap. 3, Exciditur verò os duobus modis: ſi paruulum eſt quod læſum eſt, modiolo, quem χοινικίσκον Græci vocant: ſi ſpatioſius, terebris. Deinde ſubdit, Modiolus ferramentum concauũ, & teres eſt, imis oris ferratum, per quod medium clauus ipſe quoque interiore orbe cinctus, demittitur.

Modialis, le, A modio, μόδιος, ατος. vt Vas modiale, quod modium continet. Plautus in Capt. Aulas, calicéſque omnes confregit, niſi quæ modiales erant.

Modo, Quando habet o finalem corr. ſignificat tempus præſens, vel mox præteritum, vel nondum præteritum, ſed ſtatim futurum. ἄρτι. vt Modò id ago. Terent. in Eunuc. Modò aut, modò negat. Sic etiam dicimus, Modò dicebam, Modò veni, Modò faciam. ¶ De tempore præterito teſtimonium eſt apud eundem in Eunuch. Quàm dudum? D. Modò. Vbi Donatus, Nota Modò aperte pro tempore præterito dictũ eſſe, id eſt iamdudum. Nam qui vitiauerat virginem, non modò, ſed longe ante veſtem mutauit cum eunucho. ¶ Ponitur etiam aliquando pro duntaxat, ſolùm, tantummodo. μόνον. Liuius lib. 1. ab Vrbe, Eũs tus belli minus miſerabilem dimicationem fecit, quòd nec acie certãtum eſt, & tectis modò dirutis alterius vrbis, duo populi in vnum confuſi ſunt. Id eſt ſolùm vel tantùm vnius vrbis tectis dirutis. Quintil. lib. 2. cap. 16, Quidam enim circa res omnes, quidam circa ciuiles modò verſari Rhetoricen putauerunt. ¶ Aliquando etiam idẽ eſt quod Si modò, Dum modò. γοῦν. Teren. in Heaut. Modò liceat viuere, ſpes eſt. Virg. lib. 4. Aeneid. Si modò quod memoras factum fortuna ſequatur. ¶ Hinc & Solummodo, Tantummodo, & Amodo, ἀπὸ τοῦδε, quod ſignificat Poſthac. Apul. Vt nemo me amodo tam manè egredientem ſolum videbit. Quòd ſi Modo producta vltima ſyllaba proferatur, da tiuus vel ablatiuus caſus eſt à Modus. ¶ Modò. pro ſaltem. Terent. in Adelph. Vtinam hoc ſit modò defunctum. ¶ Modò pro interdum. Propert.

Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis.
Thermodonteis turba lauatur aquis:
Et modò Tygeti crines aſperſa pruina
Sectatur primos per iuga longa canes.

¶ Modò non, idem eſt quod Ferè, vel propemodum: pro quo etiam dicimus, Tantùm non. Terent. in Phor. Modò non auri montes polliceris.

Modulor, Modulatio, Modulator, Modulatus, vide MODVLVS in MODVS.

Modus, di, Propriè rationem ſignificat, id eſt menſuram, ſiue formam. μέτρον, σχῆμα. Ratio verò iubet nequid nimis, ſed omnia cum moderamine fiant. Vnde Quomodo & Quemadmodum dicimus, id eſt qua ratione. ¶ Et admodum pro Satis, quaſi ſecundum rationem. Et Propempdum, ferè, quaſi parum abſit à modo, hoc eſt à ratione. ¶ Et Mirum in modum, Maiorem in modum, quaſi vltra rationem. ¶ Commodum,

modum, aptum, conueniens: quaſi cum modo & ratione. Plaut. Pœn. - verùm hoc vnum tamen cogitato, Modus omnibus in rebus ſoror eſt optimum habitu. Cicer. de Orat. In omnibuſque rebus videndum eſt quatenus: etſi enim ſuus cuique modus eſt, tamen magis offendit nimium, quàm parum. Idem de Senect. Nam habet natura, ſicut aliarũ omnium rerum, ſic viuẽdi modum. Idem 1. Offic. His enim rebus quæ tractantur in vita, modum quendam adhibentes & ordinem, honeſtatem & decus conſeruabimus. Colum. lib. 2. Eſt autem modus in ſiccando fœno, vt neque pernidum, neque rurſus viride colligatur. Id eſt menſura quædam, & moderatio. Idem lib. 3, In quo ſcrobe deſtinaueris nuces ſerere, terram minutam in modum ſemipedis ponito. Id eſt menſuram. ¶ Modus et iam dicitur quantitas, vt apud eundem lib. 2, Atque rurſus in Sole ſiccata, & mox refrigerata reconditur: ſi maior eſt modus, in horreo, ſi minor, in vaſis oſtariis, ſalſamentariſque. ¶ Interdum dicitur finis ſeu euentus, πέρας. Iuuenalis, Imponitque modum ſapiens, & rebus agendis. Virgil. libro 4. Aeneid. Sed quis erit modus? ¶ Accipitur etiam Modus pro menſura illa quam cantores inter canẽdum obſeruare ſolent. Cicero 1. de Orat. Solet idem Roſcius dicere, ſe quò plus ætatis ſibi accederet, eò tardiores tibicinis modos, & cantus remiſiores eſſe facturum. Vnde etiam illud in titulis Comœdiarum Terentij, Modos fecit Flaccus Claudi filius tibiis paribus, dextris & ſiniſtris.

Modulus, li, diminutiuum eſt à nomine modus, & propriè ſignificat menſuram. μέτρον. Sueton. in Nerone, Scrobem coràm fieri imperauit, dimenſus ad ſui corporis modulum. ¶ Modulos etiam vocabant veteres architecti particulas quaſdam, ad quas totum opus ſolent dimetiri: vulgus hodie *Parnum pedem* vocat. Paul. in l. Nõ ſolum. ff. de Oper. noui nuntiat. Sed vt probari poſsit quid poſtea ædificatum ſit, modulos ſumere debet is qui opus nouum nuntiat. ¶ Erant præterea Modu li, quædam menſuræ in aquæductibus, quibus aqua ex caſtellis ad priuata ædificia duci ſolet. Vlpian. l. damni infecti. ff. de Damno infecto. Vnde Labeo putabat eum, qui modulorum aut riui faciendi cauſa opus faceret, etiam ſatisdare debere. Hæc ferè omnia ex Budæo. ¶ Eſt etiam Modulus, idem quod modulatio, vel ipſe cantus, aut flexus vocis, vel ipſa (vt loquuntur) cantus menſura. Plin. lib. 11. cap. 37, Arteriarum pulſus in modulos certos, legéſque metricas, per ætates ſtabilis, aut citatus, aut tardus. Idem libro 7. capit. 56, Lydios modulos Amphion, Dorios Thamyras Thrax, Phrygios Marſyas Phryx inuenit. ¶ Modulus, ſiue Modus poteſt etiam dici id cãtionis genus, quod Galli cantores vocant *Vn motet*.

Modulor, aris, pen. cor. Menſuro, ſiue cum menſura, & numerorum ratione compono. μέτρῳ, μελῳδῶ, καταυλῶ. Gell. libr. 1. cap. 1, Scitè ſubtilitérque ratiocinarum Pythagorum philoſophum dicit, in reperienda, modulandáq; ſtatus longitudiniſque eius præſtantia. ¶ Sic Modulari carmen, eſt componere, vel decantare. Virgil. 7. Eclog. Carmina deſcripſi, & modulans alterna notaui. Idem 10. Eclog. Carmina paſtoris Siculi modulabor auena. Cic. in Ora. Ipſa enim natura, quaſi modularetur hominum orationem, in omni verbo poſuit acutam vocem, nec vna plus, nec à poſtrema ſyllaba citra tertiam: quò magis naturã ducem ad aurium voluptatem ſequatur induſtria.

Modulatus, a, um, Participium. vt Modulata cantica. Quintil. lib. 9. cap. 2, Nomen ductum à canticis ad aliorum ſimilitudinem modulatis. ¶ Sonus modulatus. Sene. Agam. - non quæ verno nobile carmẽ Ramo cantat querula Aedonis Ityn, in varios modula ſonos.

Modulatus, us. ui, Modulandi actus: idem quod modulatio. Senec. Herc. furente, Cuiuſque muros natus Amphion Ioue Struxit canoro ſaxa modulatu trahens.

Modulatio, onis, verbale. Quintilianus, Quorum alterum modulatione, alterum canore, ac ſonis conſtat.

Modulamen, inis, neut. gener. Idem quod Modulatio. Autor Philomelæ, Nam quanuis aliæ volucres modulamina tentent,
Nulla poteſt modulis æquialere tuis.

Modulator, oris, Qui modulatur. Colum. in Præfat. lib. 1. Placitæ diſciplinæ conſectentur magiſtrum vocis, & cantus modulatorem.

Modulatè, aduerbium, Concinnè, & cum menſura. Cic. 1. de Nat. deor. Si ex oliua modulatè canentes tibiæ naſcerẽtur, num dubitares quin eſſet in oliua tibicinis quædam ſcientia?

Modificor, aris, Eſt metiri, aut menſurare. μέτρω, Gell. lib. 1. cap. 11, Cõprehenſa autem menſura Herculani pedis, ſecundum naturalem membrorum omnium inter ſe competentiam modificatus eſt: atque ita id collegit quod erat conſequens, tantò fuiſſe Herculem corpore excelſiorem quàm alios, quantò Olympicum ſtadium cæteris pari numero factis anteiret. Cicero 3. de Orat. Verba illa modificata eſſe debebunt. ¶ Hinc modificatio, pro temperantia, modo, vel menſura. μέτρια.

Modicus, a, um, Paruum, ac puſillum. ὀλίγος, τυπίον. vt Modica pecunia. Plin. libro 10. capit, 55, Sed inuentum, vt oua in calido loco impoſita paleis, igne modico foueren tur. Horat. 2. Epiſt. ol. 2, - ex modico, quãtum res poſcet, aceruo Tollam. Colum. lib. 6. cap. 2, Humilis enim & modica corporatura pecori operarij debet eſſe. Apul. Modico labore fatigatur. ¶ Sic Immodicum pro nimis magno ponitur. ἀμέτρως, ἐμμέτρως. Columel. C. Licinius damnatus eſt, quoniam in magiſtratu rogatione tribunitia, quam promulgauerat, immodica poſsidendi libidine tranſcendiſſet. ¶ Refertur etiam ad numerum, vt idem ſit quod paucus. Plautus, In angiportu turba eſt, domum modici introierunt. Cicer. in Parad. Meam autem quoniam pecuniam contemnis, & rectè: eſt enim ad vulgi opinionem mediocris, ad tuam nulla, ad meam modica: de me ſilebo, de te loquar. Sic Immodicos, dicimus nimis multos Martialis, Atriáque immodicis arctat imaginibus. ¶ Propriè tamen Modicum dicitur, non cui aliquid ſit imminutum, ſed quod non excedat modum, & modeſtum eſt, & temperatũm. μέτριον. Plautus, Cui animus

modicus, continens, expers ambitionis.

Modicum, ci, ſubſtantiuum. ὀλίγον. Iuuenalis Satyr. 9, - modico contentus agebas.

Modicellus, a, um, diminutiuum à Modicus. Sueto. in Neron. cap. 48, Decubuit ſuper lectum modicella culcitra, vetere pallio ſtratum, &c.

Modicùm, aduerbium, Significat parum. Idem, Aedepol id modicum curat.

Modicè verò, Temperatè. μέτριον. Idem in Milite, Modicè ſapis. Hoc eſt mediocriter & temperatè, neque nimis, neque parũ. Varro de Re ruſt. Quum aër eſt modicè temperatus. ¶ Immodicè, nimis vel intemperatè. ἀμέτρως. Colum. libro 2. Magiſque conducere agricolæ frequenter id potius, quàm immodicè facere. ¶ Aliquando etiam Modicè idem videtur ſignificare quod parum. Plin. lib. 6. cap. 22, Aedificia modicè à terra extantia.

Moderor, aris, Rego, moderationem adhibeo, modum pono. πρυτανεύω, οἰκονομῶ, ἡνιοχῶ, ἰθύνω, ἱστάω, ῥυθμίζω, κυβερνάω. & tam accuſatiuo, quàm datiuo iungitur. Salluſt. Fortuna, cuius libido gentibus moderatur. Plaut. in Curc. Linguæ moderandum eſt. Sueton. in Auguſto, Nec ſucceſſum victoriæ moderatus eſt. Terent. Heaut. Ex ſua libidine moderantur, quæ nunc eſt, non quæ olim fuit. Cicero ſexto Tuſcu. Tibicines, iſque qui fidibus vtuntur, ſuo, nõ multitudinis arbitrio cantus numeróſque moderantur. ¶ Linguæ moderari. Plautus Curgul. Sed interim crepuere fores, linguæ moderandum eſt mihi. Hoc eſt tacendum eſt mihi. ¶ Dicitur & Modero, ras, in eadem ſignificatione. Salluſt. Vbi hoc exemplo per Senatus decretum Conſul gladiũ eduxerit, quis illi finem ſtatuet, aut quis moderabit? Accius in Epigonis, apud Nonium, viden', vt te impẽtras ſtimulat, neque moderat metus?

Moderatio, onis. μετριότης, σωφροσύνη. Cicero de Senectute, Moderatio modò virium adſit, & tantum quantum quiſque poteſt, nitatur. Vide MODESTIA.

Moderans, participium. Iuuenal. Satyr. 10. de Demoſt. - fœuus & illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem, & pleni moderantem fræna theatri.

Moderanter, aduerbium. μετρίως. Lucret. lib. 2, Quis regere immẽſi ſummam, quis habere profundi Indumanu validus potis eſt moderanter habenas? Ouid. 1. Metamor. - moderantius oro
Curre fugámque inhibe, moderantius inſequar ipſe. Huius compoſitum eſt Præmoderor, ante moderor.

Moderatus, adiectiuũ. μέτριος, μέτρ©. Cic. de Senec. Moderati enim, & nec difficiles ſenes, nec inhumani, tolerabilé agunt ſenectutem. Ouid. 1. Triſt. eleg. 8, Nec ſolet iraſci, neque enim moderatior alter.

Moderatè aduerbium, Cum moderatione. μετρίως, μετρίως. vt Moderatè dictum. Cic. pro Font. Ab his quicquam ſanctè, aut moderatè dictum putabitis? Idem 1. de Finib. Qui autem, ſi maximè hoc placeat, moderatius tamen id volunt fieri. Idem 3. de Legib. Quæres quum ſapientiſsimè, moderatiſsimèque conſtituta eſſet à maioribus noſtris, nihil habuiſſe (ſane non multum) quod putarem nouandum.

Moderatim, aliud aduerbium. Lucret. libr. 1, - naturáque rebus Paulatim tribuit, moderatim creſcere cogens.

Moderator, oris, Rector, gubernator. διοικητής, ἡνίοχος. Cicero libr. 1. Tuſculan. Hæc igitur, & alia innumerabilia quum cernimus, poſſumúſne dubitare quin his præſit aliquis conditor, vel effector, ſi hæc nata ſunt, vt Platoni videtur: vel ſi ſemper fuerunt, vt Ariſtoteli placet, moderator tanti operis & muneris? Idem 2. de Natur. deorum, Poſtea quum vidiſſent motus eius finitos & æquabiles, omniáque ratis ordinibus moderata, immutabilique conſtantia, cœperunt intelligere ineſſe aliquem non ſolùm habitatorem in hac cæleſti & diuina domo, ſed etiam rectorem & moderatorem, & tanquam architectum tanti operis, tantique muneris. ¶ Moderator iuuentæ, Præceptor & pædagogus. Martia. lib. 2, Quintiliane vagę moderator ſummę iuuentæ. Ouid. 2. de Pon. eleg. 5, Succedátque ſuis orbis moderator habenis.

Moderatrix, Gubernatrix, rectrix. Cicer. 1. de Inuen. Moderatrix rerum ſapientia. Idem 3. de Natu. deorum, Eius autem vniuerſæ fictricem & moderatricem diuinam eſſe prouidentiam.

Moderamen, inis, Idem quod Moderatio. διάκρισις. Ouid. 3. Metamorph. Obſtupui, capiátq; aliquis moderamina, dixi. de nauis moderamine, hoc eſt gubernatione, intelligit, quam κυβερνητικὴν vocant Græci. Idem 2. Metamor. Vltima prona via eſt, & eget moderamine certo. de equorum moderamine loquitur, quod ἡνιόχοιν vocant Græci. Sumere moderamina mundi, Claudia. de laudibus Serenæ.

Modeſtus, a, um, à Modico, Contrarium eſt arroganti, qui ſcilicet animi elationi, cæteriſque cupiditatibus moderatur, & in rebus omnibus modum ſeruat. κόσμιος, σωφρονίσμων. Terent. in Adelph. Proba & modeſta. Vbi Donatus, Proba ſibi & modeſta apud alios. Idem Hecy. Hæc ita vti liberali eſſe ingenio decet, Prudens, modeſta: incommoda, atque iniurias Viri omnes ferre, & tegere contumelias. Modeſtus vultus, id eſt ipſo aſpectu modeſtiam quandam præ ſe ferens. Terent. And. & vultu, Sõſa, Adeò modeſto, adeò venuſto, vt nihil ſupra. Cicer. Nam & modeſtum hominem cognoſces, & prudentem. Idem pro Plan. Adoleſcentis modeſtiſsimi pudor. Idem contra Rullum, Plebs optima, & modeſtiſsimi mores. Vnde Modeſtè, κοσμίως. Cum modo, & temperatè. Terent. in Phor. Animus, qui modeſtè iſthæc ferat. Var. Non eos optimè vixiſſe, qui diutiſsimè vixerunt, ſed qui modeſtiſsimè.

Modeſtia, æ, τὸ κόσμιον, κοσμιότης, σωφροσύνη. & Moderatio, μετριότης, hunc habet ordinem, quòd modeſtia fundamentum, ſoliditas, & baſis ipſa virtutis eſt, ex qua gignitur moderatio, quæ temperat, auriga túrque modos in factis, & dictis, & cæteris talibus, quæ agendi officio

Universidad de Deusto
Biblioteca

ντuntur. Autor ad Heren. libro 1, Modestiam definit, quòd sit in animo continens moderatio cupiditatum. Cicer. 1. Offic. Sic sit, vt modestia scientia sit opportunitatis idoneorũ ad aliquid agendũ temporũ. Claudia. 8. Panegy. Seruat inoffensam diuina modestia vocem. Quintil. lib. 5. cap. 7, Nam sæpe qui aduersus insectantem pugnassent, modestia mitigantur. Cicer. 1. de Diuin. Vbi ille paulò antè sapiens virginali modestia?

Modiperatores. Dicuntur, teste Nonio, qui in conuiuiis modificandi autoritatem habent. quasi modum imperantes. σωμποσιάρχας. Varr. Rer. human. lib. 20. vt citat idem Nonius, in conuiuiis instituti sunt modiperatores atque magistri.

Mœchus, μοιχὸς, Adulter. Plaut. in Amphit. - illa illum censet Virum suum esse, quæ cum mœcho est. Terent. Eunuchus. Nunc minatur porrò sese id quod mœchis solet. ¶ Huius fœminium est Mœcha, μοιχὴ, idem quod adultera. Martial. lib. 10, Ad nocturna iaces fastosæ limina mœchæ. ¶ Mœchus mulierum. Plaut. Mil. Herus meus ita magnus mœchus est mulierum, vt neminem Fuisse æquè, neque futurum credo. Ponitur tamen pro quocunque inhonestè per libidinem peccante.

Mœchissõ, as, are, Per adulterium polluo. μοιχεύω. Plaut. in Cas. In adulterio dum mœchissat Casinam, credo perdidit.

Mœchor, aris, Inhonestè per libidinem pecco, adulteriũ committo, μοιχάομαι. Catullus, Mentula mœchatur, mœchatur mentula certè.

Mœnia, mœnium, pluraliter tantùm declinatur, à muniendo dicta. τείχη. Veteres enim œ, & u, indifferenter ponebant. Et propriè dicuntur, quæ vrbem cingunt. Virgilius 2. Aeneid. & mœnia pandimus vrbis. Non tamẽ vrbis tantùm sunt, sed etiam munitionum, castrorum, & aliorum ædificiorum. Cæsar 2. belli ciuil. Quum penè ædificata in muris ab exercitu nostro mœnia viderentur. Cicer. 3. de Natu. deor. Diligentioréque vrbem religione, quàm ipsis mœnibus cingitis. Virgil. 9. Aeneid. - ingenti clamore per omnes Condunt sẽ Teucri portas, & mœnia complent. Idem 1. Aeneid. O fortunati, quorum iam mœnia surgunt. ¶ Hinc fit Submœnium, quòd est sub mœnibus. Vnde Submœnianæ, vel Summœnianæ, meretrices dictæ sunt, quæ sub mœnibus in fornicibus prostabant. Martial. libro 8, Conuina Zoili quisquis potest esse, Summœnianas cœnet inter vxores. ¶ Mœne singulariter protulit Ennius teste Festo, Apud emporium in campo hostiũ per mœne.

Mœnitus, Mœnibus cinctus, τειχιόδης. Plautus in Bacch. Quum Priami Pergamum diuina mœnitum manu. Participium est passiuum antiqui verbi Mœnio, quo veteres vtebantur pro Munio: quemadmodũ & Pœnio pro Punio.

MOENIANA, Vide MENIANA.

MOENVS, siue Mœnis fluuius est Germaniæ, per agrum Franconiesem in Rhenum defluens: de quo Plinius lib. 9. cap. 15. Pompon. us libro 3, Mœnim vocat. In Rhenum (inquit) influunt Mœnis, & Lupia.

Mœreo, ῳ, res, mœstus, per œ diphthongon, deduci putatur ἀπὸ τοῦ μύρεσθαι, quo nomine Græci Parcam significant, siue mortem: Varro tamen à marcendo dictum putat, quòd mœrore corpus marcescat: ita per æ scribendum videretur. συσκλάομαι, συνδρομάδων. Est autem Mœrere, tristari, & dolore affici. Cic. de amicitia, Quocirca mœrore hoc eius euentu, vereor ne inuidi magis sit, quàm amici. Horat. Epod. 15, Eheu translatos alio mœrebis amores. ¶ Aliquando etiam inuenitur cum accusatiuo constructum. Cicero Terentiæ, A te quidem omnia fieri fortissimè & amantissimè video: nec miror, sed mœreo casum eiusmodi, vt tantis tuis miseriis meæ miseriæ subleuentur. id est doleo. ¶ Item deploro, vt apud eundem libr. 1. Tusc. Ad illa sicut acerbissimam rem mœret. ὀδύρομαι. Et iterum, Quum grauiter filij mortem mœreret.

Mœro, ras, Mœrentem & tristem facio. λυπέω. Pacuuius, Nam me multis mœrauit modis. Nonius.

Mœrens, tis, participiũ. Virg. 1. Aeneid. - & dicti, s mœrentia pectora mulcer. Ouid. Epist. 11, Interea patrius vultu mœrente satelles Venit.

Mœror, oris, Est ipse mœrendi actus, & vehemens tristitia: & maior est quàm dolor. λύπη. Cicero Attic. lib. 12, Mœrorem minui, dolorem non potui. Iuuenal. Satyr. 10, - inque Perpetuo mœrore, & nigra veste senescant.

Mœstus, a, um, adiectiuum, Tristis, miserandus. λυπηρὸς. Virgil. 2. Aeneid. - & mœstas promere voces. Cæsar 7. belli Galli. At ij, qui ab Alexia processerant, mœsti, propè victoria desperata, se in oppidum receperũt. Ouid. 4. Trist. eleg. 4, Alter ab alterius funere mœstus erat. Lucan. lib. 8, - qua tum tellure latebas Mœstior, in mediis, quàm si Cornelia campis Emathiæ stares. Virgil. 2. Aeneid. Io somnis ecce ante oculos mœstissimus Hector Visus adesse mihi.

Mœstitia, & Mœstitudo, inis, Idem quod mœror, vel vehemens tristitia. λύπησις. Plaut. Cui tanta mœstitudo obtigit. Quintil. Dolore, atque animi mœstitia langues. Cicer. 1. de Finib. Sapientia enim est vna, quæ mœstitiam pellat ex animis. Tacit. libr. 3, Cæsar flexo in mœstitiã ore, suam inuidiam, &c.

Mœstè, aduerb. λυπηρῶς. Autor ad Herennium, Tum clementer, mœstè, hilariter.

Mœstiter, aduerbium antiquum, pro mœstè. Plaut. in Rud. Obsecro tam mœstiter vestitas?

Mœri, orum, pro muris, τείχη. Virgil. 10. Aeneid. Quin intra portas, atque ipsis prælia miscent Aggeribus mœrorum. Vbi Seruius, Mœrorũ, pro murorum, antiquè. Nam veteres, pleraque eorum quæ nos per u, dicimus, per œ diphthongum pronuntiabant. Hinc est mœrorum pro Murorum, & contrà Punio pro Pœnio.

MOERIS, μοῆρις, Insula est in mari Lyciorum de qua Plinius libro 5. cap. 31. ¶ Fuit præterea hoc nomine Aegyptiorum rex, cuius opus est lacus

inter Arsinoitem & Memphitẽ nomon manu factus, circuitu GCCCI M. pass. qui ab illo Mœridis lacus appellatur. De hoc Plinius libro 5. capit. 9.

MOESIA, μοισία, Prouincia est Europæ iuxta Danubium, quæ à Pannonia ad Pontum vsque protenditur. In ea sunt Dardani Mœsi, & Tribali, Pontóque contermini Scythæ.

MOGVNTIA, μογοντία, Oppidum Transalpinæ Galliæ ad Rhenum fluuium. A Gallis vocatur Maience.

Mola, læ, nomen habet à mole, eo quòd sixi mole frumenta, legumináque in ea terantur. μύλη. Alij à mouendo dictum putant, quòd species in eam coniectæ motu, & rotatione lapidis comminuantur. Iuuen. Satyr. 8, - tritóque trahunt epiredia collo Segnipedes, digniquè molam versare nepotis. Ouid. 3. de Arte, Illa sonat raucum quiddam, atque inamabile ridet, Vt rudit à scabra turpis asella mola. Cicero ad Atti. libro 2. Vt Rhodi videretur molis potius, quàm Moloni operam dedisse. ¶ Punicæ molæ. Ouid. 6. Fastor. Inde focum seruat pistor, domináque focorum, Et quæ puniceas versat asella molas. ¶ Molas antiqui ab Asinis Asinarias, alias à manu Manuarias, à trudendo Trusatiles appellabant, quæ & Versatiles dicuntur. Plinius libro 36. capit. 18, Idem molas versatiles Volsiniis inuentas, quarum aliquas & sponte motas inuenimus in prodigiis. Sumunt quoque molæ nomina ex rebus quæ per eas comminuntur: vnde Molas frumentarias dicimus, & Molas fabarias. ¶ Molæ olearię dicuntur, quibus ex nucibus, aut ex semine aliquo oleum exprimitur. Et Latinè quidam Mola, Græcè μύλη & siue μύλη dicitur: vnde Amylum ἄμυλον, placentæ genus sine mola factum ex tritico. In molendinis superiorem partem, Metam vocant, μύλαν: inferiorem verò Catillum, ὄνον. ¶ Accipitur etiam quandoque Mola, μύλη, pro mandibula, siue maxilla. ¶ Dicitur præterea aliquando Mola, caro informis, & inanima in vtero mulieris, sine viri semine genita: quæ licet his quoque accidat quæ coitu vtuntur, quoties menstrua vitiosa sunt, aut semen viri ad formandum fœtum debile est, atque ineptum, frequentius tamen his accidit quæ à coitu abstinent, solitæ aliàs coire, quales viduæ sunt: in quibus sit huiusmodi tumor præter naturam, quum semen sanguini mistum indurescit in carnem: quanuis aliquando ex solo spiritu fiat mola, quæ monetur natura tentante eam expellere. De hac Aristoteles libro 4. de Gener. anim. Quum ex humore crudo conceptus stetit, tunc mola gignitur, idque in mulieribus meritò aut solis, aut maximè. ¶ Præterea Mola, à mollito farre, dicitur far tostum, & sale sparsum, quod eo molito hostiæ asperguntur. ἁλφίτα. Plin. libr. 12. cap. 18, Nec minus propitij erant dij mola salsa supplicantibus, imò verò (vt palàm est) placatiores. Plaut. in Amphit. - prodigiali Ioui Aut mala salsa hodie, aut thure comprecatum oportuit. Horat. 2. Sermo. satyr. 3, Tu quum pro vitula statuis dulcem Aulide natam Ante aras, spargísque mola caput, improbe, salsa. Luca. libro 1, - iam fundere Bacchum Cœperat, obliquóque molas inducere cultro. ¶ Inspergere molam. Cicer. 2. de Diuin. Caput est in iecore, cor in extis: iam absceder, simulac molam & vinum insperseris. ¶ Apud antiquos post glandes & arbuta vsus fartis in honore fuit, seruatus in tantum, vt sacrificium non fieret sine sale & farre. Virgil. 8. Eclog. Sparge molam. Hinc Immolo, las, de quo suo loco.

Molaris, is, substantiuum generis masculini, Dens maxillaris est: à mola pro maxilla deducto nomine, quòd cibum à cæteris dentibus confractum, dentes maxillares molant. μυλίτης. ¶ Aliquando etiam Molaris accipitur pro molæ fragmento. Ouid. libr. 3. Metamor. Aut comes (inquit) ero: dixit, dextráque molarem Sustulit. Statius libr. 3, Thob. Vastæque sudes, fractíque molares.

Molaris, & hoc molare, adiect. μυλικὸς. vt, Lapis molaris, ex quo mola fit. Plinius lib. 36. cap. 23, Vtilior eadem ex effosso lapide, quàm ex ripis fluminum collecto: vtilior è molari, quia est quædam pinguior natura eius. ¶ Hunc quidam Pyriten vocant, quòd ei insit plurimus ignis, quem πῦρ Græci dicunt: vel à frumento, quòd πυρὸν nominant, quod eo conteritur. Vide infrà.

Molarius, a, um, Quod ad molam pertinet. μυλικὸς. vt Asinus molarius, quo vtimur ad molam. Cato de Re rustic. capit. 11, Molarium asinum vnum.

Molo, lis molui, molitum, Significat mola tero. ἀλέω, μύλλω. Terent. Phormion. Molendum vsque in pistrino, vapulandum. Plin. libro 7. cap. 56, Ceres frumenta inuenit, quum antea glande vescerentur: eadem molere, &c. Cæsar libro 1. Comment. Trium mensium molita cibaria sibi vnumquenque domo efferre iubet. Compositum eius est Permolo, quod aliquando pro subagitare accipitur. Horat. 1. Serm. satyr. 2, Huc iuuenes æquum est descendere, non alienas Permolere vxores. Transla tio sumpta à mola. Commolo, simul molo. συναλήθω. Lactan. de Opi. Contritos, & commolitos dentibus cibos colligit, & conglobatos vi sua deprimit, & transmittit ad ventrem. Emolo, perfectè molo. Habent autem hæc pen. corr.

Molitura. Plin. lib. 15. cap. 23, Molitura etiam præstant ieiunio fœminarũ quandam imaginem panis.

Mólitor, penult. corr. Qui molit. μυλωθρὸς, ἀλήθης. Vulgò Molendinarius dicitur. Et Molitrix, quæ mollit. μυλίτρια. Est & Molitor, pen. prod. à Molior, vide suo loco.

Molendinarius, a, um, Quod ad molendinum pertinet. μυλικὸς. vt, Asina molendinaria. Paulus Iureconsultus, Asinam molendinariam negant ea appellatione contineri.

Molettrina, æ, penult. prod. à molendo, Pistrinum olim dicebatur, quo tempore tundebantur frumenta, non molebantur. μυλὼν, μυλοθρεπτήριον. Cato in Themum, (vt Nonius citat) Carcere, neruo, molettrina. Budæus credit etiam hoc nomine appellari posse aquariarum molarum loca.

Molile,

Molile, mollilis, Instrumentum quo aliquid molitur, siue imminuitur, vel id quod molæ, aut collis boum, vel humeris seruorum adalligatur ad trudendas molas. Cato capit. 10. 4. Molas Asinarias vnas, & trusatiles vnas, Hispanienses vnas, molilia tria, abacum vnum. Ibidem, Iuga plostraria duo, iugum asinarium vnum, molile vnum.

Moles, huius molis, ὄγκος, βάρος. Res magna, & ingentis ponderis: nomen habens à mouendo, quòd ægrè moueatur. Festus, Moles pro magnitudine ferè poni solet. Virgilius 6. Aeneid. - totámque infusa per artus Mens agitat molem. id est magnitudinem mundi. Colum. libro 4, India perhibetur molibus ferarum mirabilis. Idem libr. 2. capit. 2, Atque hoc modo tota mole corporis, totòque pondere nititur. Ouid. Epist. 2, Est sinus adductos modicè falcatus in arcus, Vltima prærupta cornua mole rigent. ¶ Molem & montes, apud Virgilium, pro Molé montium. libr. 1. Aeneid. Hoc metuens, molémque & montes insuper altos imposuit. ¶ Quoniam verò quæ magna sunt, difficilia esse consueuerunt, capitur quandoque moles pro difficultate. Virgil. libro 1. Aeneid. Tantæ molis erat Romanam condere gentem. ¶ Et in mari Moles opera dicuntur sue aggeres, quibus excluditur aqua Cicer. ad Attic. libr. 4, Constat enim aditus insulæ esse munitos mirificis molibus. Accipitur & pro motu. Virgil. 5. Aeneid. Inde Gyam ipsámq; ingenti mole Chimæram Consequitur.

Molestus, a, um, Grauis, odiosus, qui alicui officit, nec finit eum quiescere. ἀνιαρὸς, λυπηρὸς, ὀχληρὸς. Cic. de Amic. Molesta veritas est, siquidẽ ex ea nascitur odium. Idem de Sene. Importunitas autem & inhumanitas omni ætati molesta est. Terent. in And. Molestus ei certè fuero, atque animo moré gessero. ¶ Molesta tunica, dicebatur alimentis ignitis illita & intexta, qua reos in pœnam induebant. Iuuenalis, Ausi quod liceat tunica punire molesta. Vide Cel. Rhodig. lib. 10. cap. 5.

Molestia, æ, Solicitudo, & grauitas. δυσχέρεια, ἀνία. Cicer. 4. Tusc. Molestia, ægritudo permanens. Idem de Sene. Mihi quidem ita iucunda huius libri confectio fuit, vt non modò omnes absterserit senectutis molestias, sed effecerit mollem etiam & iucundam senectutem. Terentius Eunuc. - si sapis Neque præterquàm quas ipse amor molestias Habet, addas. ¶ Inde fit compositum Præmolestia. Cic. lib. 4. Tusc. Alij metum Præmolestiam appellabant: id est anticipationem molestiæ, quasi metus sit præuius dux molestiæ Ibidem.

Molestè, aduerbium, Grauiter, ægrè. ἀνιαρῶς. Cicer. 4. Acad. Non molestè (inquit) fero nos hæc contulisse. Idem 2. Verr. Cupiebam dissimulare, me id molestè ferre cupiebam animi dolorem vultu tegere, & taciturnitate celare.

Molesto, stas, Molestia afficio, & quasi molem affero. ἀνιάω. Modest. Ab Aurelio Sempronio fratre meo neminem molestari volo.

Moletrina, Molile, vide MOLA.

Molior, iris, à mouendo, vel à molibus, Significat rem aliquam cum difficultate, magnóque conatu loco moueò. ἀπωθοῦμαι, μηχανῶμαι. Liu. lib. 9. ac Vrbe, Num montes moliri sua sede paramus? ¶ Est item moliri, vel ingenio, vel corpore ad aliquid agendum moueri. ¶ Et pro varietate appositi exponi solet. Nam moliri classem est parare παρασκευάζειν. Virg. 3. Aeneid. - classémque sub ipsa Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ. ¶ Moliri iter, est peragere. Idem 6. Aeneid. Inde datum molitur iter. ¶ Moliri habenas est gubernare. Idem 12. Aen. Et manibus molitur habenas. ¶ Moliri insidias, est meditari aut tendere, vt lib. 1. Georg. Insidias auibus moliri, incendere vepres. Apuleius, Dum mihi moluntur insidias. ¶ Moliri arcem, est extruere. κατασκευάζειν. Virgil. 1. Aeneid. pars ducere muros, Molirive arcẽ. Cuius contrarium est Demoliri. ¶ Moliri moram, est morã facere. Virg. 1. Aeneid. Molirive moram aut veniendi poscere causas. ¶ Moliri iacula, est iaculari. Idem 1. Georg. Ipse pater media nimborum in nocte corusca Fulmina molitur dextra. ¶ Moliri bellum, est bellum præparare, vel machinari. Colum. in Præf. Qui bella molitur, armorum & militiæ gnaros adhibeat. ¶ Moliri etiam simpliciter positum, significat inuenire, Plautus, Aliquid moliar, quò me hoc discrimine liberẽ. Quod etiam Machinari dicitur. ¶ Aliquando conari. Cicero de Vniuersitate, Mundum efficere moliens Deus, terram primùm ignémque coniunxit. Idẽ 3. de Legib. Qui aliquod munus efficere molitur. ¶ Ali quando operari, vel facere. Cic. lib. 1. Tusc. Quarum altera, quam nos incolimus, sub axe posita ad stellas septem, vnde horrifer Aquilonis stridor gelidas molitur niues. Colum. lib. 2, Et ideo minoribus aratris moliuntur, id est operantur. ¶ Aliquãdo parsiuè Moliri, pro retardari. Lucil. lib. 7, Mutilamur, molimur, subducimur. ¶ Huius composita sunt, Amolior, recedo, ἀπέχομαι. Admolior. Idem ferè est quod admoueo. προσβιβάζω, προσχωρῶ. Plau. in Asin. Vbi sacro manus sis admolitus, Demolior, destruo. Remolior, remoueo, & à conatu reuoco. Sueto. de August. Quidam confessus eo se inhibitum ac remolitum, quominus, vt destinarat, in præcipitium propelleret.

Molitus, participium. Cice. lib. 1. de Finib. Molita quippiam impietas.

Molitio, onis, verbale, Ipse moliendi actus, conatus ipse, & machinatio. Cicer. 1. de Natur. deor. Quæ molitio, quæ ferramenta, qui vectes, quæ machinæ, qui ministri tanti muneris fuerunt?

Molimen, inis, penult. prod. Nisus & conatus, quo aliquid molimur, & conamur. παρασκευὴ, πάλσις. Liuius 2. ab Vrbe, Res tamen suo ipsa molimine grauis certaminibus in annum extrahitur. Ouid. 1. de Pont. Eleg. 3, Magna tenent illud numen molimina rerum. Idem 12. Metam. - solidóque reuellere dumo Annosam pinum magno molimine tentat. ¶ Pro eodem etiam dicimus Molimentum. Liuius 7. bel. Maced. Et eo minoris molimenti ea clausura esse, quòd in fluminis modũ, lon gum, & angustum, & vadosum ostium portus sit.

Molitor, pen. prod. Qui aliquid machinatur, conatur, struit, aut efficit. Cic. de Vniuer. Hanc igitur habuit rationẽ effector mundi, molitórq; Deus, vt vnum opus totum atque perfectum ex omnibus totis atque perfectis absolueret. ¶ Molitor rerum nouarum, apud Suetonium in Domitiano cap. 10. Molitrix nouarum rerum, Idem in Claud. cap. 35.

Molitrix, penul. corr. vide MOLITOR in Mola.

Mollis, le, Tener, non durus, tactui cedens: à mouendo, quasi mobilis, quòd in quancunque partem facilè trahi ac moueri possit. μαλακὸς, μαλακὴς. Virg. 2. Georg. Quid nemora Aethiopum molli canẽtia lana. Cicer. 3. de Orat. Sicut mollissimam ceram ad nostrum arbitrium formamus & fingimus. ¶ Cum homine iunctum, in deteriorem partem ferè accipitur, pro effœminato scilicet & minimè forti. Cicer. 1. de Orat. Quis hoc philosophus tam mollis, tam languidus, tam eneruatus, tam omnia ad voluptatem corporis, dolorémque referens, probare posset? Idem de Clar. Orat. Solutus & mollis in gestu. Liu. 3. bel. Maced. Quum in publico epulatus, reuerteretur domum remulẽtus, prosequentibus mollibus virtis, qui ioci causa conuiuio celebri interfuerant, ¶ Molle ingenium, hoc est docile, cuique facilè doctrina imprimitur. ¶ Mollis animus, hoc est tractabilis, flexibilis, placabilis, qui scilicet facilè accipit offensiones, & facilè deponit. Cicer. Attico libr. 1. Quanta sit in Q. fratre meo comitas, quanta iucunditas, quàm mollis animus & ad accipiendam offensionem, & ad deponendam, nihil attinet ad te, qui ea nosti, scribere. ¶ Quoniam verò ea quæ tenera sunt, pro voluntate nostra facilè tractamus, & quocunque lubet ducimur, factum est vt Mollis quandoque pro domito sumatur. Virgil. 3. Georg. Belgica vel molli melius feret esseda collo. ¶ Quandoque pro facili, Ibidem, - iuuat ire iugis, quà nulla priorum Castaliam molli diuertitur orbita cliuo. ¶ Quandoque pro maturo, πέπων. Idem 1. Eclog. - sunt nobis mitia poma, Castaneæ molles. ¶ Mollia vina dicuntur defæcata, & asperitate carentia, vt annotauit Seruius in illud Virgilij 1. Geor. Tunc agni pingues, & tunc mollissima vina. ¶ Quandoque pro opportuno ac tempestiuo, ὑπήνεμος. Idem 4. Aeneidos. Sola viri molles aditus, & tempora noras. ¶ Quandoque pro remisso, & contẽnendo. χαῦνος. Idem 3. Georgicon. Tua Mecœnas haud mollia iussa. ¶ Quandoque pro suaui, iucundo, & placido. Idem, Mollésque sub arbore somni. ¶ Hinc Mollior, & Mollissimus. Liu. 4. bello Maced. Volo id quàm mollissima via consequi. Columel. libro 6. capit. 1, Corpore denso breuíque, colore rubeo, vel fusco, tactu corporis mollissimo.

Molliculus, a, um, Diminutiuum à Mollis. ἁβρὸς, ἁπαλὸς. Plautus pro tenello & delicato posuit, quum inquit in Casina, - sed lepidè volo Molliculas escas, vt ipsa mollicula est. Catul. ad Aurelium, Qui me ex versiculis meis putastis, Quòd sint molliculi, parum pudicum.

Mollicellus, diminutiuum à Molliculus. Catul. Cinæde Thalli mollior cuniculi capillo, Vel anseris medullula, vel inula mollicella.

Mollities, ei, quæ & Mollitia, æ, Idem quod mollitudo. μαλθακία, μαλακότης, χαυότης. Plin. libro 11. capit. 37, Item omnium auriculæ ac nares, quæ modicum eminent flexibili mollitia. Idem lib. 13. cap. 9, Sed vbi nux illi, huic pomum, differens breuitate ac mollitie. ¶ Quandoque & in malum, pro effœminatione capitur. Sallustius, Sed inertia & mollitia animi alius alium expectantes cunctamini. Terent. in Eunu. Abi fis, nihil dicis Parmeno: Eiiciunda hercle hæc mollities animi: nimis mihi indulgeo. Cicer. 1. de Finib. Qui officia deserunt mollitia animi, id est laborum & dolorum fuga. ¶ Mollities maris, Placiditas, tranquillitas. μαλακία. Plin. de Vir. illustr. Vbi per mollitiem maris anguis proximum Aesculapij fanum petiit. Columel. libr. 7. cap. 2, Ex his rursus quicquid conceptum est, maternam mollitiem, paternum & auitum retulit colorem.

Mollitudo, Contrarium duritiei. μαλακότης. Cicer. 2. de Nat. deo. In pulmonibus autem ineste raritas quædam, & alsimilis spongiis mollitudo, ad hauriendum spiritum aptissima. Idem 3. de Orat. In ipso tactu inest & mollitudinis, & æquitatis modus. ¶ Accipitur & pro facilitate, & flexibilitate. Autor ad Heren. lib. 1, Mollitudo vocis, quum eam torquere pro commodo nostro possumus.

Molliter, aduerbiũ, Id est leniter, non duriter, μαλακῶς, πράως. Plin. libr. 15. cap. 10, Mira naturæ cura molliter semina collocandi. Cic. 2. de Natu. deor. Et cubilia sibi, nidósque construunt, eósq; quàm possunt mollissimè subtruunt, vt quàm facillimè oua seruentur. Ferre molliter, id est placidè, æquo animo. Cic. de Sene. ¶ Quod ferendũ est molliter sapienti. Idem 2. de Finib. Aberat enim omnis dolor: qui si adesset, nec molliter ferret, &c. ¶ Aliquando significat delicatè, ἁβρῶς, μαλακῶς. Terẽt. in Adelph. Aedepol Syrisce te curasti molliter. Plaut. Pœn. Ego id quæro hospitium, vbi ego curer mollius, Quàm regi Antiocho curari hospites solent.

Mollius, comparatiuum. Tacit. lib. 18, Et amici adulantes, mollius interpretabantur vnius legionis eam seditionem.

Mollio, is, molliui, vel mollij, mollitum, Molle reddo. διαμαλάσσομαι, μαλακίζω. Horat. 1. Serm. satyr. 4, - dum ferrum molliat ignis. ¶ Accipitur & pro sedare, mitigare, siue placare. καταπραύνω: vt, Mollire mare, Mollire ventos. Gellius libro 19. capit. 1, Sed postea, quum Brunduſium aduenteremus, mollitique essent venti maris, percunctatus ego eum sum, quænam illa ratio esset pauoris sui. Accius Telepho, Remíſque nixi, properiter nauem in fugam tradunt subter saxa ad læuam, qua mons mollibat mare. ¶ Mollire animos pro temperare, mites facere. Cicero 2. Tusculan. Molliunt animos nostros ita sunt deinde dulces, vt non legantur modò, sed etiam ediscantur. ¶ Mollire animos, pro effœminare. Cicero 5. Tusc. Sed nos vimbris, deliciis, otio, languore, desidia animum infecimus: opinionibus, malóque more delinitum molliuimus. Sallustius, Loca amœna, voluptuosa facilè in otio feroces militum animos molliuerant, id est effœminauerant. Ouid. 3. Fast. - lanam mollire puellæ Discant, & plenas exonerare colos. ¶ Huius compositum est Emollio, quod est valde mollio. ἐμαλάσσω, Plin. Quecunque emolliri opus sit, anserino

Universidad de Deusto
Biblioteca

adipe curuantur. Et Præmollio, ἁρμόζω.

Mollesco, is, Mollis aut placatus fio. λιταμαλάττομαι. Claudian. libro 1. de Rapt. Proserp. - dirisque seueri Ferrea lasciuis mollescant corda sagittis. Ouid. 4. Metamor. Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde Semiuir, & tactis subitò mollescat in vndis. Idem 1. de Pont. eleg. 7. Pectora mollescunt, asperitásque fugit. Plin. lib. 12. cap. 17. Ladanum visu aridū, statim tactu mollescere. ¶ Hinc componitur Remollesco. Ouid. lib. 1. Metamor. - precibus q numina iustis Victa remollescunt, si flectitur ira deorū. Cæsar, Vinum ad se omnino importari non sinunt: quòd ea re ad laborem ferendum remollescere atque effœminari arbitrentur.

Mollifico, as, & Mollefacio, is, Idem quod mollio. μαλάττω.

Mollipes, pedis, Qui mollem habet pedem. μαλακόπους. Cicer. 1. de Diu. Mollipedésque boues spectantes limina cæli.

Mollestra, æ, Pellis ouina. μηλωτή. Mollestras (inquit Festus) antiqui vocabant pelles ouinas quibus galeas extergebant.

Mollicina, æ, penult. prod. Vestis (inquit Nonius) à Mollirie dicta. μαλακὴν ἱμάτιον. Nœuius in Epidico, Mollicinam, crocotam, chirodotam, ricam.

Molo, molis, vide MOLA.

MOLO, μόλων, Orator Alabandensis, qui Rhodi claruit Ciceronis ætate: cuius meminit Plutarchus in vita Ciceronis, & Strabo lib. 14.

Mollugo, inis, Species bus est lappaginis, similis anagallidi, nisi quòd ramosior est, ac pluribus foliis, aspera alioqui, & graui odore. Plin. libro 26. cap. 10. Quidam eandem credunt cum ea, quam Dioscorides vocat Hippophæston.

Mollusca, æ, Nux est è genere iuglandium, cortice adeò molli, vt vix attrectata statim frangatur: vnde & nomen accepit. Hæc etiam Nux Persica appellatur, quòd è Perside primùm ad nos sit transuecta: cuius rei optimus testis est Suetonius apud Macrobium, qui hoc nucis genus eo tempore quo Alexander Macedo cum regibus Persarum bellum gessit, in Græciam translatum affirmat. Meminit huius nucis & Plinius libro 15. capit. 22, aitque eam maturescentē putamen suum rumpere. Macrobius putauit Mollusca eandem esse cum malò Persico, adducens Sueuij testimonium, qui idem esse ostendit Persicum & Mollusca: sed in hoc fallitur Macrobius, quòd putet Sueuium de pomo Persico loqui, quum de nuce loquatur. Vide Ruellium libro 1. cap. 89.

Mollusculum, Vber est aceris arboris, quemadmodum & Bruscum: Sed bruscum intortius est crispum, mollusculum verò simplicius sparsum: & si magnitudinem mensarum caperet, haud dubiè prælatum à veteribus cedro fuisset. Plin. libr. 16. cap. 16. Pulcherrimum verò est bruscū, multóque excellentius etiamnum mollusculum.

MOLOCHATH, Africæ fluuius, Mauritaniam Cæsariensem à Massæsilorum regione dirimens. Plinio & Sallustio Mallucha dicitur.

Moloche, quæ & Malache, μολόχη, ἡ μαλάχη, Herba est notissima, q Latini Maluam appellant.

Moloche agria, μολόχη ἀγρία, Herba est inter syluestris maluæ genera annumerata à Galeno. Plinius Hibiscum interpretatur, lib. 20. cap. 4. & pastinacæ similem facit.

Molochinus color, Qui in purpuram inclinat, quòd maluæ flori similis sit, quasi μαλαχινός: Græciam enim μαλάχην maluam dicunt.

Molochinarius. Molochini coloris infector. Cæcilius in Pausimacho (vt citat Nonius) Carcasina, molochina, Plautus in Aulul. A stant molochinarij, petunt fullones.

Molochites, μολοχίτης, Gemma est non transluces, spissa viriditate. maluæ colorem referens: vnde & nomen accepit. Nam maluam Græci μολοχην, ἡ μαλάχην appellant. Plin. libr. 37. cap. 8. Non transluce molochites, spissius virens, à colore maluæ nomine accepto, reddendis laudata signis, & infantium custodia quadam, innato contra pericula ipsorum medicamine.

MOLORCHVS, μολόρχος, Dictus fuit seniculus Arcadicus, qui ad expugnationem Ieonis Nemeæi proficiscentem Herculem suscepit comiter hospitio. Cuius beneficij nomine Hercules illi sacra solemnia instituit, quæ Molorchea dicebantur. Quin & leo ipse à nomine eius Molorchus μολόρχος, à poëtis dicitur. De hoc Statius libro 4, & Seruius in tertium lib. Georg.

Molorthus, Idem quod perpēdiculum, hoc est plumbum à filo & gnomone dependens, quod à summo ædificio deorsum demissum, rectitudinem eius, vel obliquitatem indicat. πλίνθος. Dictus autem putatur Molorthus, quasi μολυβδὸς ὀρθός, hoc est plumbum rectum, sine priorisdictionis in compositione euphoniæ gratia abiecto.

MOLOSSIA, μολοσσία, Regio, pars Epiri à Molosso Pyrrhi & Andromaches filio nominata: cuius incolæ etiam appellantur Molossi, μολοσσοί. Scribit Theopompus fuisse XIIII. Epirotarum gentes, è quibus celeberrimi fuerunt Chaones, & Molossi. In hac regione nascebantur boni canes, qui & ipsi Molossi dicti sunt. Virg. 3. Geor. Nec tibi cura canum fuerit postrema, sed vnà Veloces Spartæ catulos, acrémq; Molossum Pasce sero pingui. ¶ Legitur & Molossus, a, um. adiectiuum. Ouid. 1. Metam.

Nec contentus eo, missi de gente Molossa
Obsidis vnius iugulum mucrone resoluit. Molossi, μολοσσίδαι πόνες, ex Molossia Epiri regione mittebantur: vnde & nomen acceperūt. Poëtæ fabulantur canes hosce originem traxisse à cane æneo, à Vulcano fabricato, quē ille Ioui, Iupiter Europæ, Europa Procridi, Procris Cephalo dono dedit. Vide Iul. Pollucem lib. 5. cap. 5.

Molossus, μολοσσὸς, Pes metricus dictus est ab eius regionis saltatione: Vel quòd odas eo pedis genere magna ex parte constantes Molossi in templo Iouis canere consueuerunt, in memoriam Molossi filij Pyrrhi & Andromaches: à quo postea festa Molossia sunt dicta. Vel (vt alij volunt) quòd Molossi ad bellum procedentes, huius modulata compositione vtebantur. Constat autem tribus longis, vt Aeneas.

Molocrum, pen. correp. Lignum quadratum est, autore Festo, quo veteres immolabant. ¶ Item illud quo molæ vertuntur, quod Græci μύλαυρον dicunt. ¶ Item tumor ventris, qui etiam virginibus accidere solet, Molucrum vocatur. A franius, Ferme virgini, tanquā grauidæ mulieri, crescit vterus: molucrum vocatur, transit sine doloribus.

Moly, μῶλυ, Herba est Homeri carmine celebertima: de qua sic scribit Plin. lib. 25. cap. 4, Laudatissima herbarum est, Homero teste, quam à diis vocari putat Moly: & inuentionem eius Mercurio assignat, contráque summa veneficia demōstrat. Nasci eam hodie circa Pheneum, & in Cyllene Arcadiæ tradunt, specie illa Homerica, radice rotunda, nigráque, magnitudine cæpæ, folio scillæ: effodi autē difficulter. Græci autores florem eius luteum pinxere, quum Homerus candidum scripserit. Ibidem plura. Nomen habere putatur παρὰ τὸ μωλύειν τὰς νόσους, hoc est à sedandis, mitigandisque morbis.

Molybdæna, μολύβδαινα, penult. producta, Est (inquit Plinius libro 37. cap. 18.) quæ alias Galena vocatur, plumbi & argenti vena communis. ¶ Est etiam (vt idem asserit lib. 25. capit. 13.) genus herbæ, sic dictæ, quòd plumbum, hoc est oculorum vitium, commāducata tollat. Alio nomine Plumbago dicitur.

Molybditis, μολυβδῖτις, Argēti spuma, quæ fit ex plumbi fusura. Plin. lib. 33. cap. 6. Fit in iisdem metallis & quæ vocatur spuma argenti. Genera eius tria: optima quam chrysitin vocant: secūda quam argyritin: tertia quam molybditin. Deinde subdit, Chrysitis ex ipsa vena fit, argyritis ex argento, molybditis ex plumbi fusura, quæ fit Puteolis, & inde nomen habet.

MOLYCRIA, μολυκρία, Oppidum est Aetoliæ, non procul ab Antirrhio promontorio, quod Rhium Molycricum appellauit Thucydides libro 2.

MOLYNDEA, penult. prod. μολύνδαι Stephano, Liciæ oppidum.

Molyris, idis, μολυρὶς, Aristoteli locustæ genus, quæ frumenta depopulatur.

MOLYS, μῶλυς, Libyæ oppidum, à quo fiunt gentilia Molytes, & Molitates. Stephanus.

Molysa, μολυσσὰ, ab Hippocrate appellatur alij caput cum ipsa coma. Vide Ruellium lib. 2. cap. 85.

MOMEMPHIS, μόμεμφις, Aegypti oppidū, à quo Momemphitica præfectura, apud Strabonem lib. 17.

Momen, mominis, id est momentum. Lucret. libr. 3. Momine vti paruo possint impulsa moueri.

Momentum, dicitur qualecunque spatium tēporis, & qualecunque pondus, siue magnum hoc sit, siue paruum. Cicer. Trebat. Omnia momenta obseruabimus, neque vllum prætermittemus tui iuuandi & leuandi locum. Idem 3. de Finib. In his momenta sunt maxima ad beate viuendum. ¶ Accipitur etiam frequenter Momentum pro minimo puncto temporis, quod Græci ἄτομον vocant, vel ἀκαρὲς. Horat. libro 1. Serm. satyr. 1. - quid enim? concurritur: horæ Momento cita mors venit, aut victoria læta. ¶ Nonnunquam etiam pro aliarum rerū minima quantitate. Plin. libr. 30. cap. 7. Prosunt & combustæ, vt cinis earum bibatur in vino, addito resinæ momento. ¶ Momentum etiam iuxta eum modum dicitur, quo multi dicunt, Res parui momenti: id est quę magnum vel paruum pondus, & vim habet. Liu. lib. 5. ab Vrbe, Rege superato nullum momentum in solis per se Gallorum copijs fore. Cicer. 4. de Finib. Sic errare Zenonem, qui nulla in re, nisi in virtute aut vitio, propensionem ne minimi quidem momēti ad summum bonum adipiscendum esse diceret. Idem in Vat. Cuius testimonium propter turpitudinem vitæ, sordésque domesticas, nullius momēti putaretur. Brasica nullius momenti in medicina, Plin. lib 20. cap. 9. ¶ Momentum pro particula. Plin. lib. 18. cap. 34, Sol autem quotidie ex alio cæli momento, quàm pridie oritur.

Momentaneus, nea, neum, Quod est caducum, & quod facilè mutatur, ac deficit. πρόσκαιρος, ὀλιγοχρόνιος.

Momentarius, a, um. Quod in momento fit. ἀκαρὴς. Ambro. Syros verò Elisæus, quos obsidentes in ciuitatem induxerat, momentaria cæcitate percussos, quum, quò ingrederentur, videre non poterant, &c.

MOMVS, μῶμος, Deus quidā nocte matre (inquit Hesiodus) ac Somno patre progenitus. Huic adeò mos est, ipsum quidem nihil operis edere, sed aliorum deorum opera curiosis oculis contemplari, & siquid est omissum, aut perperam factum, id summa cum libertate carpere. Nam μῶμος Græcè reprehensionem sonat. Vide de eo fabulam apud Lucianum in dialogo de hæresibus.

MONA, μόνα, Insula est inter Britanniam & Hyberniam sita, vt docet Plinius lib. 4. cap. 16. Corn. Tacitus lib. 14, Igitur Monam insulam incolis validam, & receptaculum perfugarum, aggredi parat, nauésque fabricatur plano alueo aduersus breue littus, & incertū. Idem in Iulij Agricolæ Vita, Monam insulam, cuius possessione reuocatum Paulinū rebellione totius Britanniæ suprà memorauī, redigere in potestatem animo intendit.

MONABAE, μοναβαὶ, Isauriæ oppidum: à quo fit gentile Monabates. Stephanus.

MONAPIA, μοναπία, Insula est inter Hyberniam, & Britanniam cuius meminit Plinius libr. 4. cap. 16. In emendatioribus exemplaribus Menapia non Monapia legitur.

Monarchia, æ, μοναρχία, cum accentu in penultima, Est vnius principatus, quem Suetonius appellat Arbitrium orbis terrarum. Hac qui potitur, Monarcha μονάρχης dicitur.

Monas, nadis, μονὰς, à μόνος deducitur, & significat vnitatem.

Monaulos, μόναυλος, Tibia simplex: μόνος enim solus, interpretatur & αὐλὸς tibia. Mart. libro 14, Sæpe duas pariter, sæpe monaulon habet. Plin. lib. 7. cap. 56, Monaulon, id est vnicam & simplicem tibiam, Mercurius muénit.

Monedula, æ, Auis ex graculorum genere, quasi monetula, quòd monetas furripiat. κολοιός. Huic enim aui furacitas argenti atq; auri præcipuè est. Plin. lib. 10. cap. 19, Insubrum tractu examina graculorum, monedularūmq; : cui soli aui furacitas auri argentique præcipuè mira est. Ouid. 7. Meta. Nigra pedes, nigris velata monedula pennis.

Moneo, mones, monui, itum, Admoneo, suadeo, hortor, præcipio, prædico, memorem facio. νουθετῶ, παραγγέλλω. Cic. ad Q. Fratrem, Tu me de retinenda Sestij gratia literis monuisti. Idem ad Atticū, Idipsum me mones, quod triduo antè cogitaram. Idem de Amic. Sed quum tot signis natura declaret quid velit, obsurdescimus tamen nescio quomodo, nec ea quæ ab ea monemur, audimus. Ibidem, Nam & monendi sæpe amici sunt, & obiurgandi: & hæc accipienda amicè quum beneuolè fiunt. Plaut. in Pseud. At hoc volo monere te, monendus ne sim neones. ¶ Interdum Monere, inuitare est, sicut inuitantur amici ad cœnam. παρακαλῶ. Terent. in Heaut. - sed vt dici tempus est, Monere oportet me hunc vicinum Phaniam, ad cœnam vt veniat. ¶ Construitur nonnunquam cum duobus accusatiuis: vt, Moneo te hoc. Cicer. in Catil. Sed eos hoc moneo, desinant furere. ¶ Modò cum ablatiuo mediante præpositione De, vel Pro. Cic. 2. de Diu. Quod idem dici de Moneta potest: a qua, præter quàm de sue plena quid vnquam moniti sumus? Terent. in Andr. Habeo pro illa re, illum quod moneam probè. ¶ Modò cum genitiuo. Valer Max. Ab eo qui proximè assidebat, salutæ à se legis suæ admonitus. ¶ Moneris. pro monueris. antiquè. Pacuuius in Armorum iudicio, vt citatur à Nonio, Dic quid faciam, quod me moneris, effectum dabo. Idem in Chrysīde. Dij monerint meliora. ¶ Composita sunt, Admoneo, Commoneo, Præmoneo, & Submoneo, quod est latenter moneo. ὑποτιμῶμαι. Terent. in Eun. Tunc adeò submonuit me Parmeno.

Monitum, ti, Quod quis nos monet, παράνησις, παρήνεσις. Cicer. 4. de Finib. Itaq; quæ sunt eorum consolationes, quæ cohortationes, & etiā monita à consilio scripta ad summos viros? Virg. 8. Aeneid. - tum Hetrusca resedit Hoc acies campo, monitis exterrita diutūm. Ouid. 3. de Arte, Hæc quoque pars monitis erudienda tuis.

Monitus, us. pen. correp. & Monitio, Idem significant. παράνησις. Liu. 1. ab Vrbe. Seu voce cælesti ex Albano monte missa, (nam id quoque traditur) seu aruspicum monitu. Iuuenal. Satv. 14, Et æuo monitu pueros producit auaros. Virg. 4. Aen. Multáque præterea vatum prædicta prio rum Terribili monitu horrificant.

Monitor, oris. Qui nos alicuius rei monet. παραινῶν. νουθετῶν. Cicer. Catil. Fortasse minus eū, hoc monitore, & autore huiusce sententiæ, mihi populares impetus pertimescendi. Externus monitor. Stat. 5. Sylvar. - nec enim extrno monitore petendus Virtutis tibi pulcher amor. ¶ Accipitur interdum etiam Monitor pro vocatore, qui scilicet aliquem monet, hoc est vocat, vt ad conuiuiū accedat. Teren. in Heaut. Monere oportet me hunc vicinum Phaniam, Ad cœnam vt veniat: ibo vt visam si domi est. Nihil opus fuit monitore: iandudum domi Præsto apud me esse aunt. ¶ Dicuntur præterea Monitores, qui in iudicio summissa voce oratorem admonent eorum quæ dicēda sunt. Cic. in Diu. in Verrem, Video mihi non te, sed hunc librum esse responsurum, quem monitor tuus tenet. ¶ Sic etiam in scena Monitores dicuntur, autore festo. qui histriones, eorum quæ dicenda, agendáve sunt, monent. Galli vocant *Protocollos*.

Monitorius, a, um, Quod monet. παραινετικός. vt Liber monitorius.

Monitio, Quæ fit ante commissum. παράνησις, νουθέτησις. Obiurgatio, post turpe factum. Cicer. libro 3. Offic. Habenda ratio & diligentia est, primùm vt monitio acerbitate, deinde obiurgatio contumelia careat.

Moneta, æ. penul. prod. dicta est, quòd nos signi impressione vel autoris, vel pretij moneat. νόμισμα. Mart. lib. 1, Et centum dominos nouæ monetæ. ¶ Quo etiam nomine dicta est Iuno. Cicer. libr. 1. de Diui. Post cladem illam maximam a Senonibus Gallis factam, audita vox ex arce Iunonis fuit, ex quo Iuno illa appellata Moneta est.

Monetalis, & hoc monetale, Quod ad monetam pertinet. νομισματικὸς. Apul. de Asin. Plotina pretiosissimis monilium, & auro monetali zonis refertis incincta. ¶ Monetales Triumuiri dicti sunt (sicut scribit Pomponius Iureconsl. lib. 2. de Orig. iur. æris, argenti atque auri flatores. Cic. ad Att. lib. 10. de Vulteio loquens, Monetali autem adscripsi, quod ille ad me Proconsulem. id est, In summa epistola scripti, Vulteio monetali. Budæus.

Monetarius, Qui monetam cudit. ἀργυροκόπος. Firmicus, Habentes horoscopum sub signo hoc, erunt monetarij.

Monile, pen. prod. ὁρμὲς, περιαύχενον, Ornamentum gutturis, quod solet de collo virginum pendere, Græcè ὁρμίσκος nuncupatur, inquit Hieronymus: dictū quòd gestantē virtutis admoneat: nā primò ob aliquod egregium factū dari solebat. Ouid. 10. Metam. Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo. ¶ Neq; solum illud Monile dicitur, quod ex hominum, verumetiam quod ex equorum, aliorúmque animalium collo depender. Virg. 7. Aenei. de equis Latini, Aurea pectoribus demissa monilia pendent. Gellius lib. 5. cap. 5, Equitatum fræuis, ephippiis, monilibus, phalerisque præfulgentem. ¶ Monile etiam segmentum dicitur, quod quibusdam bracteolis quasi præsegminibus constat.

Monimentum, Vide MONVMENTVM.

Monobeli, μονόβηλοι, A Lampridio in vita Heliogabali vocantur, qui solo obelo, hoc est longitudine conspiciendi sunt.

Monoceros, otis, penul. correp. μονόκερως. Animal vnicum cornu gerens, quod & Vnicornis appellatur. Habet equinum corpus, caput cerui num, mugitum horridum. Plin. libr. 8. cap. 21, Aspertimam autem feram monocerotem, reliquo corpore equo similem, capite ceruo, pedibus elephanto, &c.

Monochordum, μονόχορδον, Instrumenti musici genus est, ita dictum, non quòd vnā chordam, sed quòd omnes chordas vnius vocis habeat, nisi pannículi nexu distinguantur.

Monoclonos, μονόκλωνος, Species est Artemisiæ, à ramuli vnitate ita appellata, quemadmodum πολύκλωνος a ramulorum multitudine. Vide Dioscoridem lib. 3.

Monochromata, μονόχρωματα, Picturæ dicebantur, quæ non variis (vt hodie) sed singulis coloribus constabant. Plin. libr. 33. cap. 7. Cinnabari veteres, quæ etiam nunc vocant monochromata, pingebant. Idem Plin. lib. 35. cap. 3, author est, primum picturæ genus fuisse lineare, quod nullis adhibitis coloribus, rei pingendæ similitudinem circunductis lineis exprimebat. Dehinc huic successisse alterum picturæ genus, quod singulis coloribus rerum imagines imitabatur: idque, postea inuenta operosiore pictura, Monochromaton esse appellatum.

Monochromateus, adiectiuum. Plin. libr. 35. cap. 5, Qui monochromatea genera picturæ vocauerint, qui deinde, &c.

Monodia, cum accentu in pen. μονῳδία. Lugubris cantus, qui fit à præfica in defunctorum funeribus, quasi vnius cantus. Nam cæteris sientibus sola præfica canit. Huiusmodi cantus etiam Nænia dicitur.

MONODVS, pen. cor. μονῳδὸς. Prusiæ, Bithyniæ regis filius, qui dentium loco os vnum continuum habuit in superna oris parte, vt tradit Plinius lib. 7. cap. 19. Vnde etiam Monodus dictus est, quasi μόνον ὀδόντα ἔχων, eo quòd quodammodo vnicum, cúmque perpetuum haberet dentem.

MONOECVS, cum œ diphthongo, μόνοικος. Portus & statio quædam Liguriæ, ab Albinga oppido distans stadiis quadringentis & octoginta. A Monœciporto vsque in Tusciam vniuersum litus cōtinuum omnino sine portu est, exceptis quibusdam paruis stationibus ad iactandas ancoras, nec est multarum, aut magnarum capax nauium. Arcem habet munitissimam non procul à Nicea, quam hodie Itali vocant *Monecho*. Lucanus libr. 4, - solus sua littora turbat Circius, & fida prohibet statione Monœci. Nominis rationem ad Herculem referunt, qui ibi ædem habebat, in qua solus colebatur.

Monogamus, pen. cor. μονόγαμος. Vnius vxoris vir. Vnde & Monogamia. Hieron. Quàm sancta sit monogamia, hinc ostenditur, quòd digamus in clerum eligi non potest.

Monogenion, μονογένειον, Herba est insignis, quæ notiore nomine Pæonia appellatur. Legitur in quibusdā Dioscoridis codicibus. A doctioribus tamen hæc nomenclatura, vt pleræq; aliæ ex Brunsfelsij On mastico huc translatæ, inter Notha Dioscoridis numerantur.

Monogrammi, μονόγραμμοι. Dicti sunt homines macri, pertenues, ac decolores. Vnde apud Ciceronem lib. 2. de Natu. deorum, Dij ab Epicuro Monogrammi dicuntur. Translatio ducta est ab antiquissimo pictūre genere, quæ solis lineis rei similitudinem exprimebat, non additis reliquis, quæ iustam picturam absoluunt. Hanc Græci μονόγραμμον vocant. Plin. lib. 35. cap 3, picturam linearem appellat.

Monologion, μονολόγιον, Sermo per omnia sibi similis, vel eadem orationis facies, quum nulla varietate leuatur tædium.

Monomachia, μονομαχία, A Latinis Duellum, vel singulare certamen appellatur. quod fieri solet ad erundam rei alicuius veritatem, vel ad purgationem inducendam: id que hunc in modum, vt qui se sic probaturum purgaturúntve aliquid obtulerit, & vicerit, probasse vel purgatus esse creditur: sin succubuerit, in probatione defecisse, vel obiecti criminis conuictus esse putetur. Hoc tamen probationis genus hodie iure etiam ciuili est eliminatum. Nam in otio ciuili, & domestica quiete, cruenta spectacula sibi non placere, Imperator attestatur. l. Vnica. C. de gladiatoribus. ¶ Qui hoc certaminis genere congrediuntur, Monomachi μονομάχοι dicuntur.

Monophagi, μονοφάγοι, Dicebantur, teste Athenæo, qui seorsum cibum sumebant, more diuerso à Romanis, qui simul cum amicis accumbebant: vnde & Cœnam appellabant, ἀπὸ τοῦ κοινοῦσθαι. ¶ Dicuntur præterea Monophagi, qui eodem perpetuo victu vtuntur: quæ viuendi ratio etiam Monophagia μονοφαγία appellatur.

Monopodium, μονοπόδιον, Dicitur mēsa vnico tantùm pede fubnixa. Liu. 9. bel. Maced. Et quæ tum magnificæ supellectilis habebantur, monopodia. & abacos Romam aduexerunt.

Monopolium, lij, μονοπώλιον, Dicitur, quum penes vnum aliquem species alicuius vendendæ potestas est, ἀπὸ τοῦ μόνου τὴν πωλεῖσθαι. Hoc enim fit, quum vnus solus aliquod genus mercaturę vniuersum emit. vt solus vendat, pretium suo modo statuens. Quod genus hodie in multis rebus seruatur, vt in coraliis Aphricæ apud Hipponem, alumine in Sicilia Etruria, vuis passis in Achaia, bitumine in Iudæa: quod quia Græci Asphalton vocant, omne monopolium vulgò Asphaltum dicitur. Plautus, Habes murinam & calamum, potes monopolium instituere. Legimus apud Iustinianum monopolia non esse admittenda; quoniam non ad commodum Reip. sed ad labem, detrimentáque pertinent.

Monops, μόνωψ, Feræ genus est Pæoniæ peculiare, magnitudine tauri, quod quum ab insequentibus vrgetur, acre & igneum stercus excernit, quod si in venatorum quempiam inciderit, mortem repentè affert. Autor Aelianus lib. 6. cap. 8.

Monoproton, μονόπρωτον, pen. prod. Vnius casus, quod vnum solum habet casum: vt Natu ablatiuus, quum aliquem maiorem, aut minorem natu dicimus. Reliqui enim casus non sunt in vsu. ¶ Aptota ἄπτωτα, verò dicuntur, quæ sine casu sunt, hoc est nomina indeclinabilia.

MONOSCELI, μονόσκελοι, Homines Indici, singulis cruribus σκέλος. enim crus dicitur. Hi & Sciopodes vocantur, quòd in maiori æstu humi iacentes σκιὰς ποδῶν, hoc est vmbra pedis se protegant. Vide Plinium lib. 7. cap. 2.

Monoxyla, μονόξυλα, Lyntres sunt, ex ligno vno (vt vox ipsa statim in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicat) excauatæ : quibus Aegyptij per stagna,& Nili inundationes vtuntur. Strab.lib.3.Plin.lib.6.cap.23.Regio autem ex qua piper monoxylis lintribus Becarim conuehitur.vocatur Gottona,

Mons, huius montis, Terræ tumor altissimus, ab eminendo, quasi eminens dictus. *ὄρος*. propter quod omne quod eminet, Mons dici potest. Virgil. -præruptus aquæ mons. Tacit. libro 4. Cæli temperies hyeme mitis obiectu montis. Virgilius 12. Aeneid. -totúsque remugit Mons circùm, & vocem latè nemora alta remittunt. ¶Sumitur quandoque pro saxo. Idem 6. Aeneid. Prensantémque vncis manibus capita aspera montis Ferro muasisset. ¶Sic aliquando Saxum pro monte,vt apud eundem, Saxi de vertice pastor. ¶Hinc Septimontium,locus qui habet septem montes. Montes aureos polliceri : prouerbialis hyperbole, de iis qui immensa promittunt,spesque amplissimas ostentant.Vide Chiliades.

Monticulus, diminutiuum, Paruus mons. *ὀρεινὸς*, *βουνὸς*. Dicitur & Monticellus.

Montanus,a,nm.Quod est ex monte. *ὀρεινὸς*. vt, Montani imbres.Ouid.11. Metam. Panáque montanis habitantem semper in antris. Idem 2. Fastor. Campus erat , campi claudebant vltima colles, Syluáque montanas occulere apta feras. Cicer.contrà Rull. Ligures montanos , duros, atque agrestes,docuit ager ipse,nihil ferendo nisi multa cultura , & magno labore quæsitum.

Montosus,a,um,Vbi sunt multi montes, *ὀρεσσι*. vt Montosa regio,non mõtuosa. Plinius, Nascitur in montosis & asperis , aliquando & herbosis. Virgil.lib.7. Et te montosæ miserè in prælia Mirsæ. Cicero de Amicit. Quum locis etiam ipsis montosis delectemur,& syluestribus.

Montigena, In monte genitus. *ἐν ὄρεσι γενόμενος*.

Montiuagus,pen.cor.Qui per montes vagatur. *ἐρημίτης*. Cic.5.Tusc.Quid bestiæ nónne frigus,non famem,non multiuagos atque syluestres cursus,atque lustrationes patiuntur?

Monstro, as, Ostendo,declaro. *δείκνυμι*. Terét.in Adelph. Scio vbi sit, verùm hodie nunquam monstrabo. ¶Monstrare aliquando,pro docere.Plaut.in Bacch.Iam perdidisti te,atque me,atque operã meam, Qui tibi nequicquam sæpe monstraui bene. Cice.1. de Diuin. Qui semitam non sapiunt,alteri monstrant viam. ¶Huius composita sunt,Commõstro,Demonstro,& Præmonstro.

Monstratio,onis,verbale.Terent.Adel. Defessus sum ambulando : vt Syre te,cum tua Monstratione magnus perdat Iuppiter.

Monstrator, oris, verbale. Virg.1. Georg. Adsit ô Tegeæe fauens , oleæque Minerua Inuentrix,vncique puer monstrator aratri.

Monstrabilis & hoc monstrabile,apud Plinium Epist.10.7,Nescio an noris hominem,quanquam nosse debes : est enim probitate morum,ingenij elegantia,operum varietate monstrabilis.

Monstrum, stri, A monstrando dictum est, quòd aliquid significando demonstret. *τέρας*. Cicer.2.de Natu.deor. Monstra.prædictiones,& præsensiones rerum futurarum,quid aliud declarant,nisi hominibus ea quę futura sunt , portendi ? prædici ? ex quo illa ostenta , monstra, portenta,prodigia dicuntur. Virgil.2.Eneid.Horrendum, & dictum video mirabile monstrum.Idem 2.Aenei. Et monstrum infœlix facrata sistimus arce. ¶Monstrum pro prodigio. Virgil.2.Aeneid. Nec dubiis ea signa dedit Tritonia monstris.Cic.5.Verr. Non mihi iam furtum, sed monstrum ac prodigium videbatur.Virgil.etiam Polyphemum vnoculum, monstrum horrendum ingens appellauit. Et sic quicquid est natura deforme,hoc est præter naturam aut deficit, aut excedit,monstrum, & res monstrosa est. Terent.in Eunuc. Quid istúcnam monstri fuit? Donat. Monstrum, est omne contra naturam : si igitur eunuchus est . & vitiauit virginem, contra rerum naturam factum est. ¶Quandoque monstrum. *φάσμα* ponitur pro monstratione,vt apud Virgilium 3. Aeneid. Monstra deûm refero. ¶Monstrum ali dicimus , vbi quid occulti vitij latére significamus.Haud scio an inde ducitur metaphora, quod mõstra ob pudorem clanculùm aluntur.& occultantur. Terentius in And. Quamobrem? nisi si id est,quod suspicor, Aliquid monstri alunt. Vide latius in Adagiis Erasmi.

Monstrosus, a , um , Quod monstrum refert. *τερατώδης*. Lucan.libro 1, Monstrosíque hominum partus. Cicero 2.de Diuin. Quid minus mirum, quàm illam monstrosissimam bestiam vrnam euertisse, sortes dissipuisse?

Monstrosè,aduerbium. Præter naturam.Cic.2. de Diu.Nihil tam præposterè,tam inconditè,tam monstrosè cogitari potest,&c.

Monstrifer.ra,rum,adiectiuum,Monstrum referens. *τερατώδης*. Plin.libr.6. cap.30.Animalium hominúmque efficies monstrifera circa extremitates eius gigni minimè mirum. Lucil.libro 5, -mundúmque coërcens Monstriferos agit vnda sinus.

Monstrificus,a.um, Qui monstra dicẽdo,vel faciendo profert. *τερατοποιός*. Plin.libr.21.cap.5, Inuenta in his & ratio inferendi, monstrificis hominum ingeniis. Idem libr.6.cap.15, Sed nihil facilè reperiatur mulierum profluuio magis monstrificum.

Monstrificè,aduerbium.Plib.28.cap.11,Equarum virus à coitu in lychnis accensum , Anaxilaus prodidit,equinorum capitum visus repræsentare monstrificé.

Montanus, Montigena, Montiuagus, Montosus, vide MONS.

Monumentum, ti , Vel etiam monimentum per i . *μνημεῖον* , *μνῆμα*. Dicitur quicquid nos moner,siue monere potest rei alicuius præteritæ, vt tituli,sepulchra,statuæ,fana, porticus,carmina, historia, documenta, doctrina, libri, cæteráque eiusmodi. Vnde Cicero ad Cæsarem , Sed ego quæ monumenti ratio sit , nomine ipso admoneor , ad memoriam magis spectare debere posteritatis , quàm ad præsentis temporis gratiam. Ouid.13. Metam. At.puto, funeribus dotabere regia virgo, Conderúrque tuum monumentis corpus auitis. Cicer.1.Tusc. Quid testamentorum diligentia? quid ipsa sepulchrorum monumenta? quid elogia significant,nisi nos futura etiam cogitare? Florentinus Iureconsultus1.monumentum.ff.de Relig.& sumpt. funerum , Monumentum generaliter est res memoriæ causa in posterum prodita , in quam si corpus,vel reliquiæ inferantur , fiet sepulchrum : si verò nihil eorum inferatur,erit monumentum memoriæ causa factum , quod Græci *κενοτάφιον* appellant. Varro lib.5.de lingua Latina,Monumenta à monendo, quæ sunt in sepulchris. Et ideo secundum viam, quò præteuntes admoneant & se fuisse,& illos esse mortales. Ab eo cætera quoque scripta ac facta memoriæ causa Monumenta dicta. Hactenus Varro. Rerum gestarum monumenta, sunt historiæ , vel annales , quæ virorum fortium memoriam ab interitu vindicant,quæque posteros admonent,vt illorũ exemplo, pericula omnia prò patria intrepidè subeãt. Cicer.1.de Oratt. Rerum gestarum monumenta , & vetustatis exempla oratori nota esse debent. Idem 2. de Finibus. Ve enim nos ex Annalium monumentis testes excitamus eos , quorum omnis vita consumpta est in laboribus gloriósis. ¶Monumentum etiam dicitur pignus , aut res aliqua, memoriæ causa apud aliquem relicta. Græci *μνημόσυνον* vocant. Virgil.5. Aeneid. -quem candida Dido
Esse sui dederat monumentum & pignus amoris.

Monycha, chæ , cum y,& ch,aspirato, *μώνυχα*. Nomen est matris diui Augustini , cuius vitæ sanctimoniam & ipse diuus Augustinus , & Maphæus Vegius Laudensis vates literis mandauere.

Monychus, *μώνυχος*, penul.corr.vnus fuit Centaurorum,de quo Iuuen. Saty.1, Quantas iaculetur Monychus ornos. Ductum autem est hoc nomen à Græco *μόνυξ* , quod perinde est , acsi Latinè solungulum dicas. Hoc autem proprium equorum est epitheton , qui vnicam & solidã habent vngulam. Quo fit,vt & Centauris tribuatur, quibus Poëtarum fabulæ equinos tribuerunt pedes.

MONYMA, *μονύμα*, pen.corr.Mithridatis vxor-quæ in desperatione rerum profligatarum,detractum è capite diadema collo circũligasse traditur,seseque ex eo suspendisse: & quum corporis pondere laqueus ille diruptus esset,dixisse,Execrandum diadema , neque in tam tristi ministerio mihi profuisti, móxque quum super illud humi abiectum inputasset,eunucho regio iugulandam esse obtulisse.

MONYMVS, *μώνυμος*, Corinthij cuiusdam trapezitæ seruus : qui quum magno philosophiæ amore teneretur , Diogenique in primis operam dare cuperet,simulata insania monetam heri spargere cœpit,eóq; modo ab illo dimissus,ad philosophiæ studium se conuertit, & Diogeni se totum tradidit.Vide Laertium.

MOPSIVM, *μόψιον*, Agri Pelasgici oppidum in Thessalia , apud Strabonem libro 9.

MOPSOS. *μόψος*. Liberum Ciliciæ oppidum , ad Pyramum fluuium situm,teste Plinio lib.5.cap.27.Strab.lib.14. *μόψου κρήνη* appellat.

MOPSOPIA. *μόψοπία*, Attica regio , à Mopso rege sic dicta , vt autor est Strabo libro 9.

MOPSVS, *μόψος*, Nomen proprium viri vatis , qui (vt Pomponius Mela refert) in finibus Pamphyliæ Phaselim vrbem condidit. ¶Fuit & alter Mopsus Lapitha,id est Thessalus(vt Strabo scribit libro 9.)qui fuit Ampyci & Chloridis filiæ Orchomeni filius. ¶Alius fuit cum quo certauit Calchas de peritia diuinandi,Apollinis filius.

Mora, æ, Expectatio,tẽporis dilatio *διατριβή*, *χρονοτριβία*,*κωλυσις*. Plautus,Cui mora semper obfuit,diligentia profuit. Cicero 6.Philipp. Itaque bellum nefarium illarum Reipublicæ quum viderem , nullam moram interponendam insequendi Antonium putaui. Terent. Andr. Nec mora vlla est quin eam vxorem ducam. Virg.3.Aen.Hic tibi nequa mora fuerint dispendia tanti. Idem 3.Eclog.In me mora non erit vlla.Terent.Andr.Sed sequere me intrò,ne in mora illi sis.

Morula,æ,Diminutiuum à mora. *διατριβή*. Augustlibro 11. Conf. Quæro quoniam dies dicitur non tantùm morula Solis super terram , secundũ quod aliud est dies,aliud nox.

Moramentum, ti,Idem quod mora. *μέλλησις*. Apuleius in Floridis.Hisce igitur moramentis omnibus,qui volunt equitare,ad vectorem fibimet equum deligunt.

Morator,verbale.Idem quod retardator. Liu.2.ab Vrbe,Quatuórq; Tribunorum aduersus vnum moratorem publici commodi auxilio delectum coss.habent.

Moratorius,a.um,adiectiuum.Paulus Iureconsl. Quò minus prædium iure pignoris distrahatur, oblata moratoria cautio non admittitur , Hoc est cautio quæ datur vt quis differat & expectet.

Mora vaticana , *κυνέδαιτα*, A Romanis vocatum fuisse rubi fructum, autor est Dioscorides lib.4.cap.35.

Moralis, Moratus, vide MOS.

Morbus,bi, Est habitus cuiuscunque corporis contra naturam,qui vsum eius faciat deteriorem : & aliàs in toto corpore , aliàs in parte accidere solet. *νόσος*,*ῥύσημα*. Totius corporis morbus est , veluti phthisis & febris : partis autem,veluti cæcitas, aut pedis debilitas. Apud Iureconsultos scriptum est , Morbum & Vitium distare : quòd Morbus temporalis sit imbecillitas,& sanari queat : Vtium perpetuum impedimentum. Cicero libro 4.Tusculcula. Morbum esse totius corporis corruptionem,veluti febris est. Vitium , quum partes corporis inter se dissident. Ex quo prauitas membrorũ,distortio,deformitas. Cicero Attic. libr.11, Tulliæ meæ morbus , & imbecillitas corporis me exanimat. Idem 1.in Cat.Vt homines ægri,morbo graui,quum æstu, febrique iactantur. Idẽ 1. Offic. Quapropter in adeundis periculis consuetudo imitanda medicorum est, qui leuiter ægrotantes,læniter curant : grauioribus autem morbi periculosis curationes,& ancipites adhibere cognitur. Virg.3. Georg. -omniáque in se Ossa minutatim morbo collapsa trahebat. Galenus in tractatu de differentiis morborum,Morbus (inquit) est affectus contra naturam , primò vitians actionem. Quare quum actio vitiata non fuerit,morbi nomen non meretur. Euenit autem tripliciter, vt actio impediatur. Aut enim id cõtingit ex primarum qualitatum intemperie , aut ex partium immoderatione , aut ex solutione vnitatis. ¶Morbi in animo dicuntur, vitia inueterata & dura : vt est auaritia,ambitio. Cicer.4.Tusc.Quomodo autem in corpore est morbus, ægrotatio,& vitium : sic in animo. Sallust.in Cicer.Grauiter,& iniquo animo maledicta tua paterer , M. Tulli , si te scirem iudicio magis, quàm morbo animi.petulantia ista vti. Et dicimus , Affici graui morbo,Laborare morbo,Conualescere ex morbo,&c.

Morbidus,a,um,Quod est morbo infectum. *νοσηρὸς*, *ἐπάνοσος* , *νοσημασυνὴς*. Plin. libro 8. cap.26, Atque ita profluuio sanguinis morbidum aliàs corpus exonerat. Lucret.lib.6, -languens, quem contulit agricolarum Copia, conueniens ex omni morbida parte. Varro. 3. Re rust. cap.16, Aut quum sunt apes morbidæ propter primores vernos pastus, Morbida vis,quæ morbum affert. Lucre. lib.6, vnde repentè Mortiferam possit cladem conflare coorta Morbida vis hominum generi, pecudúmque cæterûm. Expediam. Idem , Fit morbibus aër.

Morbificus,a.um,Quod morbum infert. *νοσοποιὸς*.

Morbosus, a, um, Idem quod morbidus, obnoxius videlicet morbo , qui & Valetudinarius dicitur. *νοσηρός*. Cato de Re rustic.cap.2, Ferramenta vetera , seruum senem , seruum morbosum , & siquid aliud supersit, vendat.

Mordeo, des,momordi,& olim morsi morsum, *δάκνω*.Lucan.lib.3,Exibuit primus chalybem,frænósque momordit. Plaut.in Trin.Ni fugissem (inquit) medium, credo, præmorsisset. Est autem Mordere, dentibus lædere. Ouid. 13. Metam. manúque Pabula decerpsi, decerptáque dente momordi.Cice.pro Rosc.Amer.Latrant & mordent canes. ¶Per translationem verò significat detrahere. Terent. in Eunu. inuidere omnes mihi, Mordere clanculum : ego non flocci pendere. ¶Item pungere,siue dolore afficere. Cic. Att.lib.13. Valde me momorderunt epistolæ tuæ de Attica nostra. ¶Composita sunt, Admordeo, valde, mordeo. *ἀπολάκνω*, Virg.lib.2.Georg. -durique venenum Dentis,& admorso signata in stirpe cicatrix. ¶Commordeo , (vt equi contumaces & præferoces), mordeo simul, *ἀρνέομαι*. ¶Demordeo. *καταδάκνω*, morsu deserpo. ¶Immordeo morsum infigo. ¶Obmordeo,circummordeo. ¶Præmordeo,antè mordeo. ¶Remordeo,crucio,solicito. Virgil.1.Aeneid. Quando hæc te cura remordet.Propriè tamen Remordere,est illum,à quo quis est morsus, mordere. *ἀντιδάκνειν*, Lactantius libr.6, Sed quia ipse caninam facundiam (sicut Sallustius ab Appio dictum refert) exercuit,voluit hominem canino modo viuere,vt remordeat lacessitus.

Morsus,a,um,participium. *δηχθέν* . Plin.lib.29. cap.3, Datur morsis à cane rabioso,ne rabidi fiant.

Morsus,us,nomen,Propriè dicitur actus mordendi. *δῆγμα*. Cicer. de Diuin.lib.2, Quid Aristolochia ad morsus serpentum possit,&c. Idem de Fato.Philoctetes vlceratus serpentis morsu.Catul. libro 1. Epig.Atque acres solet incitare morsus. ¶Accipitur etiam Morsus pro dolore & ægritudine.Cice.3.Tusc.Itaque & dolor corporis,cuius est morsus acerrimus,perferetur , spe proposita boni. ¶Nonnunquam etiam pro detractione, Horatius libro 1. Epistolarum , Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam.
Limat,non odio obscuro,morsúque venenat.

Morsiuncula,æ,diminutiuum,Paruus morsus. *δηγμάτιον*. Plautus in Milit.Compressiones arctæ amantium compares,
Teneris labellis molles morsiunculæ.

Mordax,cis.Qui mordendo lædit, vel qui aliis detrahit. *δηκτικός*. Plin. lib.16.cap.24, Mordacia sunt quibusdam folia,vt vrticis.Idem libr. 81. cap.16, Iis enim omnibus foliis inest aculeata mordacitas.

Mordacitas.Plaut.in Truc. Nam tibi iam, amabo, ianua est mordax mea, quò introire Metuas,mea voluptas? Mordax folium : hoc est pungens, & tactum,vel gestum feriens .

Mordicibus,pro morsibus, *δάγμασι*,Plaut.in Adul.Asini me mordicibus scindant.

Mordicus, penul.corr. aduerbium , Significat mordendo. *ὀδάξ*. Plaut. in Curc.Manum arripuit mordicus .Idem in Menech.Oportebat iam nasum ademptum mordicus. ¶Aliquando significat strictim , & quasi morsu ac dente. Suet. in Cæs. Elata læua,ne libelli,quos tenebat, madefierent, paludamentum mordicus trahens , ne spolio potiretur hostis. ¶Mordicus tenere per translationem,pro summa pertinacia tueri.Cicer.4.de finib.Quum id fugiunt,re eadem defendunt,quæ Peripatetici, verba tenent mordicus.

Mordico, cas, penul.correp.Dolorem affero,perinde acsi morsu læderem. *δάκνω*.

Morsicatim,Significat mordendo. *ὀδάξ*, *δακτικῶς*. Varro, Sicut pulli incedunt,& in bellis morsicatim ludunt.Ex Nonio.

Moretum, ti,penul.producta. *μορετόν*. Genus libi ex lacte,vino,caseo, & herbis confectum, quale describitur à Virgilio in eo opusculo cui titulus est Moretum. Ouid.4.Fast.Non pudet herbosum,dixi,posuisse moretum In dominæ mensis? an sua causa subest? Lacte, mero veteres vsi narrantur,& herbis Sponte sua siquas terra ferebat,ait, Candidus elixæ miscetur caseus herbæ,Cognoscat priscos, vt dea prisca cibos. Dictum autem est Moretum (vt non obscurè innuit Virgilius loco iam citato) à verbo Græco *μορύω*, quod inter cætera significat abrado.Virgilii verba sunt hæc, Tum demum digitis mortaria tota duobus Circuit,inque globum distantia contrahit vnum, Conflet vt effecti species nomenque moreti.

MORGVS, Fluuius est ex Alpibus defluens,vnus eorum,qui à Pado excipiuntur : de quo Plinius lib.3.cap.16.

MORINI, penult. corr. *μόριοι*, Populi sunt inter Belgas ad Oceanum Britannicum, Caletibus,& Neruiis vicini , quorum oppidum mediterraneum , Ptolemæo teste , fuit Teruanna, *ταρουένα*, etiam hodie nomen retinens. Hi à Virgilio Extremi hominum appellantur , quòd (vt diximus) Oceano sint proximi , breuissimúsque ab eis, vel ipso Cæsare teste,in Britanniam sic traiectus.

Moriones, *μωρίονες*, Stulti, principum deliciæ. Marial.lib. 8, Morio dictus erat,viginti millibus emi.

Morion, Lapidis pretiosi nomen.Plin.libr.37. capit.10, Morion Indica: quæ nigerrimo colore transluceat , vocatur Pramnion : in qua miscetur & carbunculi colos,Alexandrinum : vbi Sardæ,Cyprium.

MORISENI, Thraciæ populi , circa Ponti littora incolentes : quorum meminit Plinius lib.4.cap.11.

Mormyra, Piscis est marinus , variis coloribus pictus , cuius meminit Ouidius in Haleut.referente Plinio lib.32.cap.vltimo.

Morochthus, *μόροχθος*, Lapis est in Aegypto nascens,quem nonnulli à lacteo colore Galaxian, & Leucographia appellant. Vtuntur eo Linteariorum officinæ ad candorem vestium , propterea quòd mollis sit , & facillimè diluatur.Autor Dioscorides lib.5.

Morior, Vide MORS.

Moror, raris,priore corr.Expecto. *περιμένω*. Lentulus Senatui, inter Epistolas Ciceronis,Diutius morari,aut expectare præsidium, non necesse habui. ¶Aliquando etiam accipitur pro Curo vel æstimo. Plaut. in Aul. -pallas,purpuram Nihil moror, quæ in seruitutem sumptibus redigunt viros. Idem , Nihil moror istas magnas dotes dapsiles. hoc est nihil curo,nihili facio, *οὐδὲν μεμέλει*. ¶Sæpissimè etiam Morari,est detinere,retardare, *ἐνέχειν*, *κωλύειν*. Quintilianus in Mathematico , Quid me adhuc pater retines quid moraris abeuntem? Plautus in Epid.Nihil ego te moror : id est detineo, vel expectare facio. ¶Item Morari,manere. *χρονίζειν*. Cæsar bell.Gall.libr.2,Itaque paulisper apud oppidum morati,agrósque Rhemorum depopulati,&c. ¶Item hærere, dubitare. Virg.2.Aeneid. Quidve moror,si omnes vno ordine habetis Achiuos. Et in his omnibus significationibus habet primam correptam. ¶Morari verò prima producta,significat Insanire,delipere : *μωραίνειν*. quod ostendit Suetonius , scribens solitum esse dicere Neronem , Desisse Claudium inter homines morari.nam Græci *μωρὸν*, stultum vocant & fatuum. Videbatur dicere , Claudium desisse manere & viuere inter homines : quum intelligi vellet, eum desisse per mortem delirare & delipere,qui viuus deliraverat. ¶Morans,antis,participium.Virgil.4.Georg. -nanque morantes Martius ille æris rauci canor increpat.Vbi Seruius,Morantes,id est tardè incedentes. ¶Composita à Moror sunt, Commoror, quod est maneo, & firmam habitationem habeo. Lactantius lib.7, cujus posteri,quum diutius in Aegypto commorãtes, in magnam frequẽtiam creuissent. ¶Demoror,immoror,moram traho, *ἐνδιατρίβειν*. Lact.libr.2,Sed vereor,ne si fuero in præpositione rerum contrariarum diutius immoratus. ¶Remoror, detineo, retardo. Habent autem hæc penultimam correptam.

Moros, *μωρὸς*,Græca dictione appellatur,qui Latinè stultus.Plaut.in Trini.Amor mores hominum moros, & morosos efficit. ¶A quo morari verbum prima longa.Vide paulò antè in verbo MORor.

Morologus,gi, *μορολόγος*, penul.corr.qui stulta & inepta loquacitate vtitur. ¶Vnde & sermones huiusmodi Morologiæ, *μωρολογίαι* dicuntur : qui & periphrastice Morologi sermones appellantur à Pauto in Pseudolo , Nec molestum esse , nec sermonibus morologis vti. *μωρὸς* enim stultus, *λόγος* sermo. Plaut.in Per.Morologus fio.hoc est sermone stulto vti incipio.

Morosus, vide MOS.

MORPHEVS, *μορφεύς*, Somni minister est,qui(vt in fabulis est) iussu domini quoscunque vultus hominum fingit,verba ipsa, mores item & gestus imitans.Ouid.lib,1.Metam.Excitat artificem ,simulatorémque figuræ Morphea,&c.

Morphnus, *μορφνὸς*, Aquilæ genus , circa paludes & lacus vitam præcipuè agens : ab Homero Percnos,ab aliis etiam Plancus & Anataria appellatur.Vide Plinium lib.10. cap. 3, vbi sex aquilarum genera enumerat,Melænaeton,Pyrgagon,Morphnon,Percnopterum,Gnesion,& Halyæeton,&c.

Mors, tis,teste Plutarcho,Nihil aliud est quàm *σύμπλοκη* , *ψυχῆς ἀπόλυσις*, hoc est animæ & corporis dissolutio. *τὸ χωρὶς*, *καθαρμοῦ*. *καθάρσιον*, *θανάσιμον*. Cicer. 1. Tusc. Sunt enim qui discessum animi à corpore putent esse mortem. Ibidem,A malis igitur mors abducit,non à bonis. Mors (inquit Seneca)est naturæ lex,tributum,officiúmque mortalium, malorúmque omnium remedium. Hæc à veteribus dea credita est,Noctis,& Erebi filia,quæ in mortales omnes vitæ necisque haberet potestatem. Statius, In scopulis mors sæua sedet. Cicer.1.Tusc. Mors non est interitus,omnia tollens,atque delens : sed quædam quasi migratio , cõmutatióq; vitæ: quæ in claris viris & fœminis dux in cælum solet esse. Hor.1. Epist.17, Mors vltima linea rerum est. Virgil.1. Aeneid. -crudelis vbique Luctus,vbique pauor,& plurima mortis imago. Ouid.4. Metam. Vt verò fuga vos ab acerba morte reduxit. ¶Accipitur quandoque Mors pro aliarum rerum interitu,etiam inanimitarum. Plinius lib.14.cap.22, Hinc rerum omnium obliuio,mórsque memoriæ. ¶Legitur etiam nonnunquam in numero plurali Mortes. Cicer.2. de Finibus,Præclaræ mortes sunt imperatoriæ. Plin.lib.13.cap. 21, Qua in domum illata,difficiles partus fieri produnt , mortésque miseras. Quint. Declam.2, Contra verbera,& experimenta telorum , mortium pertulere patientiam.

Morior, eris, & iris, nunc tertij, olim etiam quarti ordinis, *μιαλλάττω*, *καταλύω*, *ἀποθνήσκω*. Ouid. libr.4. Metam. At strepitum mortẽmque timens , cupidúsque moriri. Plautus Rud. -Acta hæc res est : certum est moriri, quàm hunc pati Lenonem in me grassari.Significat autem è vita decedere. ¶Præteritum eius est Mortuus sum. Augustlib.13.Ciuita. Non importunè,neque incongruè arbitror dicere,etsi non humana industria,iudicio fortasse diuino, vt hoc verbum quod est Moritur,

Universidad de Deusto Biblioteca

fnduſtria, iudicio fortaſſe diuino, vt hoc verbum quod eſt Moritur, in Latina lingua nec Grammatici declinare potuerint ea regula qua cæteratalia declinantur. Nanque ab eo quod eſt Oritur, fit verbum præteriti temporis Ortus eſt: & ſiqua ſimilia ſunt quæ per præteriti temporis participia declinantur. ab eo verò quod eſt Moritur, ſi quæramus præteriti temporis verbum, reſponderi ſolet, Mortuus eſt,u, litera geminata. Sic enim dicitur Mortuus,quo modo Fatuus,Arduus,Conſpicuus,& ſiqua ſimilia,quæ non ſunt præteriti temporis, ſed quoniam nomina ſunt, ſine tempore declinantur. Illud verò,quaſi declinetur quod declinari non poteſt,pro participio præteriti temporis ponitur nomen. Conuenienter ergo factum eſt, vt quemadmodum id quod ſignificat, non poteſt agendo, ita ipſum verbum non poſſet loquendo declinari. Horat.3. Carm. Ode 2, Dulce,& decorum eſt pro patria mori: Mors & fugacem perſequitur virum, Nec parcit imbellis iuuentæ Poplitibus timidóque tergo. Virgilius.4. Aeneid. Quin morere vt merita es,ferróque auerte dolorem.Idem 3 Aeneid. O fœlix vna ante alias Priameia virgo, Hoſtilem ad tumulum Troiæ ſub mœnibus altis Iuſſa mori. ¶Moriar,iurandi verbum,quemadmodum Diſpeream.Cicero ad Att. lib.8,Moriar,ſi magis gauderem ſi id mihi acciditſſet. ¶Compoſita huius verbi ſunt,Commorior,ſimul morior. συναποθνήσκω. Plin.libr.14. cap.2, Mirúmque,exitialia per ſe ambo quum fuerint venena,in homine commoriuntur,vt homo ſuperſit. Item Demorior, Emorior, Intermorior,& Præmorior: de quibus ſuis locis.

Moribundus,Moriens. ἀποθνήσκων. Liu.6. bel.Pun.Atque ita gladio,quẽ veſte texerat, per aduerſum pectus tranſfixus, ante pedes Imperatoris moribundus procubuit.

Mortalis,le, Qui morti ſubiectus eſt. θνητός. cuius contrarium eſt Immortalis. ἀθάνατος. Quinctil.libr.5.cap.12, In clariſſimum ſolem mortale lumen inferre.Cic.3.de Natu.deor. Mortale igitur omne animal,& diſſolubile,& diuiduum ſit neceſſe eſt.Hor.2.Ser.ſat.6, -terreſtria quãdo Mortales animas viuunt ſortita.

Mortalior comparatiuus. Plin.lib.34.cap. 14, Eademq; prouidentia nihil in rebus mortalius faciente,quàm quod infeſtiſſimum mortalitati.

Mortalis,ſubſtantiuum,pro homine.Plin.lib.12.cap.17,Tanta mortalibus ſuarum rerum ſatietas eſt,alienarúmque auiditas. Cicer. 7. Verr. Nam iſtum paucis horis primæ actionis omnium mortalium ſententiis cõdemnaui.Ouid.2.Metam. Inde deos hominéſque voco,nec contigit vllum Vox mea mortalem.

Mortalitas,atis,Cuius contrarium eſt Immortaliras.Cic.1.de Natu.deor. Aut non omne quod ortum ſit, mortalitas conſequatur. ¶Mortalitas, etiam pro hominibus mortalibus.Plin.libr.2.cap. 76, Mortalitas ipſa inuenit ſibi medium quiddam. Idem lib.7.cap.40, Vana mortalitas, & ad circunſcribendum ſeipſam ingenioſa.

Mortifer,ſiue Mortiferus,a,um, pen. corr. Quod mortem affert. θανατηφόρος. Colum.lib.7, Et etiam mortiferus ſerpentis ictus. Plin. libro 10. cap.59.Pullis anſerum vrtica mortifera contractu.Cic.1.Tuſc.Et quum penè in manu iam mortiferum illud teneret poculum,locutus ita eſt,vt non ad mortẽ trudi, verùm in cælum videretur aſcendere.Virg.6.Aen. -mortiferúmque aduerſõ in limine bellum.Celſus libr.5. cap.16, Nam muſculus percuſſus mortiferus eſt,præciſus ſanitatem recipit.

Mortuale,Quod ad mortuos pertinet. νυκτικός. Plaut. in Aſin..Hæc ſunt non nugæ: non enim mortualia. ¶Vndè Emortualis dies,in quo quis eſt mortuus:ſicut Natalis,in quo quis natus eſt.Idem, Certum eſt enim hunc emortualem facere ex natali die.

Morticinus,a,um,pen.prod.Quod eſt exangue,corruptum, & ſponte ſua mortuum. θνησιμαῖος. Vnde Morticinam carnem dicimus animaliũ, quæ non ſunt mactata ,ſed per ſe mortua. Plinius. Sola hæc auis in eo genere morticinam carnem nõ attingit. Varr.2.de Re ruſt.cap.9, Morticinæ auis non patiuntur veſci carne.

Morticini,Claui dicuntur pedum,quòd velut morticina caro ſit,quã Græci θνησιμαῖον vocant. ὄνυξ. Plin.lib.22.cap.23, Clauis pedum, qui vulgò morricini appellantur.&c.

Morſicatim,Morſiuncula,Morſus, vide MORDEO.

MORTAM, Vnam eſſe ex Parcis dicunt,quas veteres Latini tres eſſe putauerunt,eáſque natiuitati & morti præſidere. Earum nomina fuerunt, Nona,Decima,& Morta : quo commento illud videntur voluiſſe ſignificare,tempeſtiuum partus eſſe menſem nonum & decimum : qui verò ante hoc tempus in lucem prodeunt , aut mortuos naſci ,aut natos ſtatim mori.Sipontinus ex Martiano.

Mortarium, In quo res, quæ reſoluendæ ſunt , piſtillo teruntur. θύκη, θμος,γύη. Plaut.in Aul.Cultrum,ſecurim piſtillum,mortarium, Quæ vtenda vaſa ſemper vicini rogant. Lapis mortiarorum, θύτηρ, ex quo mortaria confici ſolent.Plin.lib.36.cap.22, Autoribus curæ fuere lapides mortiariorum quoque,nec medicinalium tantùm, aut ad pigmenta pertinentium. ¶Huius diminutiuum eſt mortariolum, θυάδιον. Hieronymus in Numeris, Ponent cum eo thuribula. mortariola , cyathos & crateres ad vina fundenda. ¶Eſt & mortarium locus,& ſuſceptaculum,in quo calx,ſiue intrita ſubigitur,ſeruatúrve, quæ loca etiam hodie vulgò *Mortaria* appellantur. Budæus , Mortarium locus eſt vbi arenatum rutro ſubigitur.Vitr. lib.7.cap.3, Græcorum verò tectores non his rationibus ſolùm vtendo faciunt opera firma , ſed etiam mortario collocato,calce & arena ibi confuſa,decuria hominum inducta, ligneis vectibus pinſant materiam.& ita ad certamen ſubacta tunc vtantur.

Morticinus,Mortifex,Mortualis, vide MORS.

MORTVVM MARE, Straboni dicitur,quia nihil viuum gignit. ἄσφαλτιτης. Lacus eſt in Pentapoli Syriæ . qui nihil præter bitumen gignit, nihil in eo graue ſubmergitur. Vnde & Aſphaltites vocatur , ſiue ab eo quòd Græci bitumen ἄσφαλτον appellant.ſiue ἀπὸ τ ἀσφαλείας, hoc eſt à ſecuritate, eo quòd corpora viua ei innatent , tutáque ſint à ſubmerſione.

Morus,,ri,Arbor, μορία, συκαμινέα. Morum fructus, συκάμινον, à mora,id eſt tarditate,vt quidam putant : nam poſtrema omnium arborum morus floret : propter quod prudentiſsima arbor dicitur , quia lædi ſe à frigore non ſinit ; neque, niſi omni frigore peracto , germen emittit: ſed quum cœpit in tantum vniuerſa germinatio erumpit, vt vna nocte peragat , etiam cum ſtrepitu. Sunt tamen qui à Græco id nominis deriuent. μαυρὸς enim nigrum dicitur. Plinius libr.16.cap. 44, In hoc arborem mori eximiã ætate noſtra adamauit Paſsienus. ¶Mora quoque in rubis ſunt, ſed multum ab his differentia. Colum. lib.3.de pruno, Morum ab Idibus Februariis vſque in equinoctium vernale rectè ſeres.

MORYLLII, μορύλλιοι, Macedoniæ populi in occaſum vergentes,iuxta Allantenſes,& Lyncęſtas. Plin.lib.4.cap.10.

MORYCHVS, μόρυχος, Cognomen Bacchi apud Siculos,cuius facié vindemiæ tempore muſto & recentibus ficis oblinere conſueuerunt. Vide Eraſmum in prouerbio,Morycho ſtultior.

Mos, moris. Eſt vitæ inſtitutum conſuetudine firmatum. ἦθος, ὄτος. Varro ait ,Morem eſſe inſtitutum animi , quod ſequi debeat conſuetudo. Cicer.pro Cluent. Non mos, conſuetudóque ſeruata, Cicero de Clar. Orat. Mos eſt hominum,vt nolint eundem pluribus in rebus excellere. Virgil.1.Aeneid.Virginibus Tyriis mos eſt geſtare pharetram. Idem 4. Aeneid. Non licuit thalami expertem ſine crimine vitam Degere more feræ. ¶Interdum ſimitur pro conſuetudine approbata,quæ habetur pro lege. Cicero 1. Offic. Quæ more aguntur , inſtitutiſque ciuilibus. Idem contra Rullum, Eſt hoc in more poſitum inſtitutóque maiorum. ¶Mores plurali numero,τρόποι, conſuetudo cuipiam familiaris , & in habitum receptа, à qua bene vel malè morati dicimur. Eſt enim vocabulum medium,quòd tam in bonam, quàm in malam partẽ accipitur. Plautus in Trin. Nam hic nimium morbus mores inuaſit bonos. Ita plerunque omnes iam ſunt intermortui : Sed dum illi ægrotant , interim mores mali, Quaſi herba irrigua,ſuccreuerunt vberrimé. ¶Mores cæli. Plinius libr.14.cap.1 , Succique tantùm gratia ex his pluribus modis ad cæli mores,ſolique ingenia. Virg.1.Georg.Varium cæli perdiſcere morem. ¶Transferre ad morem.Cic.in Orat.Græcorum prudentiam poſſe ad noſtram morem,vſúmque transferri.¶Hinc fit Moratus.Moralis,Morigeratus,& quod hodie in vſu non eſt, Moſculus diminutium,quoũ apud Catonem legitur.

Moratus, Nomen eſt,non participium,à nomine Mos , dicitúrque vtplurimum de eo qui bonis laudatiſque moribus eſt præditus. ἠθικὸς, εὐήθης. Plautus in Aulularia, Dum mihi morata veniat, dotata eſt ſatis. Cicer.2.Tuſc. Quotus enim quiſque philoſophorum inuenitur,qui ſit ita moratus , ita animo ac vita conſtitutus , vt ratio poſtulat? Idem de Clar. Orat. Quæque erant propria cum præſtantis in Rep. tum bene moratæ, & bene conſtitutæ ciuitatis. ¶In malam partẽ vſus eſt Plautus in Trucul. Noui ego hominum mores: Ita nunc adoleſcentes morati ſunt. Item Terent.in Hecyra, Sed quid mulieris vxorem habes,aut quibus moratam moribus?

Moralis, Ad mores pertinens, ἠθικός. Cic.de Fato. Qui pertinet ad mores, quos ἤθη Græci vocant,nos eam partem philoſophiæ de moribus appellare ſolemus : ſed decet augentem lingnam Latinã nominare Moralem,explicandáque vis eſt,ratióque enuntiationum, quæ Græci ἀξιώματα vocant.

Morigeror, aris, Morem gero, obſequor, & quaſi ad alterius voluntatem mores transformo. χαρίζομαι, ὑπουργῶ. Cic.in Orat. Voluptati autẽ aurium morigerari debet oratio. Terent.Adel.Si adoleſcenti eſſes morigeratus, Plautus Morigero,dixit in Amph. Volo ieludi illum,dum cũ hac vſuraria Vxore nũc mihi morigero. ¶Inde Morigeratio, ὑπακοή, & morigerè εὐηνίως, aduerbium.

Morigerus,a,um,penul.correp. Obediens, πειθήνιος. Plaut.in Caſ.vt tibi morigerus hodie? vt voluptati fuit? Terent.in And. Siuæ hæc te ſolum ſemper fecit maximi, Seu tibi morigera fuit in rebus omnibus.

Moroſus,a,um, Curioſus,diligénſque,qui nimis exactè omnia fieri exposcit.δύσκολος, δύσεργος, δυσάρμοστος, συνάλλαγμος. Moroſus(inquit Porphyrio)is eſt qui multorum morum inter ſe contrariorum eſt.vnde Senectus moroſa. Eſt anim hoc ſenum præcipuum vitium,vt difficilibus & faſtidioſis ſint moribus. Cic.lib.1.de Oratore, Vſqueadeò moroſi ſumus,vt nobis non ſatisfaciat ipſe Demoſthenes. Suet.de Cæſare , Circa corporis curam moroſior,vt non ſolùm tonderetur diligenter , ſed etiã velleretur. Idem de Senect.At ſunt moroſi,& anxij, & iracundi, & difficiles ſenes : ſi quærimus , etiam auari : ſed hæc morum vitia ſunt, non ſenectutis.

Moroſè, Aduerbium. Plinius libr. 18.cap. 13, Terram non moroſè eligit, penè vbi nihil aliud ſeri poſsit. Cicer.de Cla. Orat..M. Piſo iracundius reſpuebat ineptias hominum,ſiue moroſè,vt putabatur,ſiue ingenuo,liberóque faſtidio.

Moroſitas,atis , Dicitur illa morum difficultas , quum nulla penè res, quantumuis exacta , animo alicuius ſatisfacit. τὸ δυσάρμοστον. Cicero de Senectute , At moroſitas tamen , & ea quæ dixi , vitia , habent aliquid accuſationis.

Moroſis, μώρωσις, ἡ μωρία, Vitium principalis animæ facultatis , non modò memoriam,verumetiam vſum rationis imminuens.

MOSA, μῶσα, Fluuius inſignis Galliæ Belgicæ, ex Vogeſo monte , non procul à Lingonum finibus profluens , & per Eburonum, Menapiorum , ac Sicambrorum agrum labens , tandémque in finibus Batauorum accepto Rheno in Oceanum ſe exonerans. ¶Meminerunt huius fluuij Plinius lib.4.cap.14, & 15, Tacitus lib.2. & 20. Cæſar de bello Gallico.

Moſcharula, Pyra quædam dicuntur,teſte Sipontino,quæ odorem moſchi referunt. ¶Eſt autem Moſchus animalculum ſimilitudine muris, binos in ſuperiore mandibula dentes habens , & totidem in inferiori, eóſque

ad interiora recurſos,in cuius corpore iuxta vmbilicum apoſtema ſanguinolentum naſcitur , quod vna cum pelle excſum ſiccatúmque , præſtantiſsimum ſpirat odorem , & inter primas hominum delicias habetur,cibiſque & medicinis,& vnguentis paſsim adhibetur. Hunc etiam odorem ab animalis nomine Moſchum vocant Arabes: veteribus enim creditur fuiſſe incognitus. Hinc itaque pyri quoddam genus Moſchatulum dicitur , quòd ad hunc odorẽ proximè accedat. ¶Alio nomine Superba pyra dicta ſunt,quòd celeritate quadam matureſcendi principatum inter pyra videantur velle obtinere.

Moſcheuton, μοσχεύτον, Roſæ genus, è caule maluaceo fuſum, folia habens oleacea. Vide Plinium lib.2.cap.4.

MOSCHI, μόσχοι, Populi ſunt Aſiæ,Albanis,& Iberibus finitimi,à quibus pars Tauri montis in Septentrionem declinans, Moſchij nomen accepit. Vide Plinium lib. 5. cap. 27, & lib. 6, cap. 10. Lucanus lib.3, -fœuiſque affinis Sarmata Moſchis.

MOSCHVS, μοσχος, Grammaticus , & poëta Syracuſanus , Ariſtarchi familiaris qui ſecundus à Theocrito ſcripſit carmen Bucolicum. Suidas

MOSES ſis, & Moſi , μωσῆς, μωσέως, Sicut & Achilles, lis, li, ſi.omen inclyti Iudæorum ducis qui Iſraëlitas ex Aegypto, & Pharaonis tyrannide eduxit. Iuuenalis Satyr.14. Tradidit arcano quodcunque volumine Moſes. Arator , -non hæc ieiunia Moſes Condidit. Quidam Moyſes efferunt per tres ſyllabas,y, litera intepoſita, & prima ſyllaba contra artem correpta. Sedulius, Quid quod & Heliam, & clarum videre Moyſem. Scribit Ioſephus ex euentu rerum nomen ei impoſitum fuiſſe,eo quòd à Pharaonis filia de flumine ſit ſeruatus.

MOSYNOCI, μοσύνοικοι, Populi Aſiæ verſus Septentrionem, qui (vt Pomponius lib. 1. refert) turres ligneas ſubeunt , notis corpus omne perſignant,impropatulo veſcuntur, promiſcuè concumbunt, & palàm reges deligunt , vinculiſque arctiſsima cuſtodia tenent. Dicti autem μοσύνοικοι,quaſi turricolæ, à turribus, quibus domorum vice vtuntur. Hos Plinius lib.6.cap.4,vocat Moſymos,quáuis in omnibus ferè exemplaribus Moſſymos legamus geminato ſſ.

MOSYLON, μόσυλον , Promontorium Aethiopiæ , emporium habens eiuſdem nominis. Stephanus.

Motacilla, Auis ſemper mouens caudam, vulgò Cauda tremula dicitur. σεισαύρις. Autor Varro 4. de ling. Lat.

MOTHO,us, μωθὼν, Arabum vicus, in quo Antigonus Macedo à Rabilo rege fuit interfectus: quæ etiam cædes vico nomen fecit : nam Motho Arabum lingua mortis locum ſignificat. Stephanus.

Motabilis, Motus, vide MOVEO.

MOTYE,es,μοτύη. Siciliæ oppidum,ita dictum à Motye quadam muliere,quæ Herculi eos indicauit, qui boues eius abegerant. Hæc Stephanus ex ſententia Hecatæ.

Mouĕo, es, moui, motum , Notæ ſignificationis. κινέω. Cæſar 3 bell. Gall. Poſtero die caſtra ex eo loco mouent. ¶Per tranſlationem ponitur pro excidere , ſiue poſſeſſione , aut ſtatu ſuo aliquem deiicere. ἐξαλλαγῆναι, ἐξῆναι. Cicc. lib.3. Offic. Quid ergo, nónne nocet, qui quodam quaſi veneno perficiat.vt veros hæredes moucat,in eorum locum ſuccedat? ¶Mouere animum eſt inducere , allicere. Virgil. libr. 3. Georg. Non vmbræ altorum nemorum , non mollia poſſunt. Prata mouere animum. Seruius , Mouere animum,in ſui deliderium illicere. ¶Mouere,pro diſcedere. Cicer. ad Attic. lib.9, Hæc autem ſcribebant pridie Non. XIIII. die poſtquam ille Canuſio mouerat. ¶Mouere loco.Cice.ad. Quintum fratrem lib.2,Exarſit dolor vrgereilli,vt loco nos mouerent. ¶Mouere ex opinione, Cic.3. de Natu. deor.Nec me ex ea opinione ,quam à maioribus accepi de cultu deorum immortalium, vllius vnquã oratio, aut docti,aut indocti mouebit. ¶Mouere ſenatu.vel de Senatu.Cice.pro Cluent.Vt alter de Senatu mouere velit, alter retineat.Liu.9.bell.Maced. Septem mouerunt Senat. ¶Sic mouere ſtatu.Liu.lib.10.bel. Pun. ¶Mouere aliquem,vel ventrem : hoc eſt ciere aliquem. Cato de Re ruſt. cap. 115, Vinum ad aliquem mouendam. Mart. lib.11, Prima tibi dabitur ventri lactuca mouendo. ¶Arma mouere. Plin. Scribonius arma Illyrico contra Claudium mouerat. Virg. 12. Aeneid. Tum demum mouet arma leo. ¶Bellum mouere. Liu.8. ab Vrbe, Quia toties iam Sidicini aut ipſi mouerant bellum , aut mouentibus auxilium tulerant. ¶Mouere riſum , pro excitare. Horat.1. Epiſt. 3. Me ſi forte ſuas repetitum venerit olim Grex auium plumas, moueat cornicula riſum Furtiuis nudata coloribus. ¶Signa mouere. Virgil. 3. Georg. Signa mouet, præcépſque oblitum fertur in hoſtem. ¶Mouere ſtomachum alicui,pro irritare. Cicer.ad Att.lib.6.In quo tamen ille mihi riſum magis,quàm ſtomachum mouere ſolet. ¶Mouere tragœdias,ſignificat verbis rem atrocem , & indignam efficere,quale eſt opus tragicorum,de rebus atrocibus ſemper, mœſtiſque loquentium. Sicut e contrario Comœdias agere,pro ridiculè, ac dicaciter loqui. Quint.libr.6.cap.1, Nam in partis litibus mouere tragœdias tale eſt , quale ſi perſonam Herculis , & cothurnos aptare infantibus velis. ¶Mouet me. Papinia. de Condict. furt.l. Parui refert, Nec me mouet, præſens homo fuerit,nécne. ¶Mouentur res magnæ : hoc eſt commouentur,excitantur.Cicer.ad Quint.Fratrem libr.7. Epiſt.Itaque magnæ mihi res moueri videbantur. ¶Aliquando inuenitur Mouere poſitum pro paſsiuo Moueri.Gel.libro 4.cap.6, Vt terram mouiſſe nuntiari ſolet , cáque res procuratur : ita in veteribus memoriis ſcriptum legimus , nuntiatum eſſe Senatui,in ſacrario , in regia haſtas Martias mouiſſe. hoc eſt , motas eſſe.Budæus. ¶Compoſita huius verbi ſunt , Amoueo, Admoueo, quæ ſunt contraria. Vide in dictione AMOVEO. Commoueo, Dimoueo, Emoueo, extra moueo. ἐξίστημι. Idem libro 4. Hominúmque mentes emotas , ἐξεστηκυίας , ἀπαλλοτριωθείσας , & malis incurſibus furiatas , in ſenſus priſtinos reponebat. ¶Promouẽo, vehementer vltrà moueo , prolongo , procedo. προάγω, παράγω. Terent. in And. Ehò tu imprudens,non ſatis habes, quòd tibi dieculam addo. Quantum huic promoueo nuptias ? id eſt prolongo. ¶Permoueo, valde moueo. ἐξάγω.. Salluſt. in fug. Exiſtimans Adherbalem dolere permotum,iniurias ſuas vindicaturum manu. ¶Demoueo , deorſum moueo. Liu. libr.6. ab Vrbe , Quantum Romana ſe inuexit acies, tantum hoſtes gradu demoti. ¶Remoueo,alieno,diſcedo,tollo. ἀπάγω. Vide ſuo loco. ¶Semoueo,ſeorſum moueo. ¶Summoueo,tollo, aufero παραιρῶ. Colum. lib.1, Quum liceat vel cauere ne talis præficiatur negotio, aut iam præpoſitus vt ſummoueatur, curare. Idem libr. 5, Fructúſque ſummotus à terra minus putreſcit , hoc eſt ſublatus , vel à terra remotus.

Motus, ta, tum, participium. κινηθέις. Virgil.1. Aene. Sed motos præſtat componere fluctus. Liu.4. bell.Mace. Nullis minis,nullis terriculis ſemotos,ſperantes ſatis opis & auxilij ſibi in Romanis eſſe.

Motus, us, Ipſa motio. κίνησις. vt Motus animi, Motus terræ. Cice. de Amicit. Quibus rebus ad illum primum motum animi,& amoris adhibitis , admirabilis quædam exardeſcit beneuolentiæ magnitudo. Ouid.Epiſt. 18, Sæpe per aſsiduos languent mea brachia motus.Horat. 3. Carm. Ode 6. Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo. ¶Motus, pro commotione,ſiue perturbatione. Cice. pro Flac. Videtis quo in motu temporum,quanta in conuerſione rerum ac perturbatione verſemur. Idem pro Domo ſua, Magnificentiſsimus ille totius Italiæ motus,municipiorúmque concurſus. ¶Motus, pro cauſa. Plin. Epiſt.4.lib.3,Audiſti conſilij mei motus.

Motio, verbale. κίνησις. Cice.2.de Natura deor. In corporum etiam motione,atque geſtu multa cernunt ſubtilius.

Motor, oris, verbale. κινητής. Mart.lib.11, Cunarum fueras motor Charidemę mearum, Et pueri cuſtos,aſsiduúſque comes.

Moto, tas, Frequentatiuum à Moueo. κίνω. Virgil.5. Eclog. Siue ſub incertas Zephyris motantibus vmbras. Idem Eclog.6,Tum verò in numerum Faũnoſque,feráſque videres. Ludere : tum rigidas motare cacumina quercus. Plaut. in Amphit. Neque ſe luna quoquam motat, ſtárque vti exorta eſt ſemel.

Motuantur, pro motantur, dixit Plautus in Truculen. Næ vt in æſtu motuantur iræ.

Mobilis, le, Qui facilè mouetur. εὐκίνητος. Plin. lib.11. cap.37, Superciliа homini & pariter,& alternè mobilia. Horatius 2. Serm. Saty.3, In amore hæc ſunt mala, bellum, Pax rurſum, hæc ſiquis tempeſtatis propè ritu Mobilia,& cæca fluitantia ſorte,laboret Reddere certa: ſibi nihilo plus explicet, acſi Inſanire petat certa ratione modóque. Mobili animo eſſe,hoc eſt leui,& inconſtanti.Quin. Metel.ad Ciceronem libro 5, Etiam mobili in me meóſque eſſe animo , non ſperabam. ¶Quorum contraria ſunt , Immobilis , ἀκίνητος. & Immobilitas, ἀκινησία.

Mobilitas, ἀκινησία. Virgil.4.Aeneid.Fama malum,quo non aliud velocius vllum , Mobilitate viget, virésque acquirit eundo. Cice. 2. de Natura deorum,Neceſſe eſt quòd animal in eo gignatur,idem quoque ſenſu acerrimo,& mobilitate celerrima eſſe. ¶Mobilitas etiam pro inconſtantia & leuitate accipitur. Cice.7.Philip. Quid eſt enim inconſtantia, mobilitate, leuitate, cum ſingulis hominibus, tum verò vniuerſo Senatu turpius?

Mobiliter, aduerbium. ἀκινήτως. Cice.2. de Natura deor. Animaduerſúmque ſæpe eſt,cor animantis alicuius euulſum,ita mobiliter palpitare,vt imitaretur igneam celeritatem.

Mobilito, as, are, ἀκινησίαν ποιῶ. Lucret.lib.3,Inde calor motus,& venti cæca poteſtas. Accipit : inde aër,inde omnia mobilitantur.

Mox, aduerbium, ſignificat Statim. αὐθὶς, αὐτίκα. Teren.in Andr.Mox ego huc reuertar. ¶Significat etiam Paulo pòſt,vel poſtea.Cic, libr.1. de Orat.Verùm illa mox:nunc de ipſa exercitatione quid ſentias, quærimus. ¶Mox pro deinde.Plin.libr. 12. cap.12,In noſtro orbe proximè laudatur Syriacum nardum , mox Gallicum , tertio loco Creticum. ¶Quam mox. Terent. in Phormione , Dum expecto quàm mox veniat.

M ante V

Mucor, coris,Lanugo, quæ diutino ſitu contrahitur,quemadmodum in pane,carne,aliíſque huiuſmodi fieri videmus. μύκης, σαπρία. Colum. lib.12.cap.4,Ne ſitu pecora mucorem contrahant.

Mucidus, a , um , penul. corr. Quod mucorem ex vetuſtate contraxit, μύκητώδης , σαπρώδης. Iuuen. Satyr. 14, -neque enim omnia ſuſtinet vnquam Mucida cærulei panis conſumere fruſta. Martial. libro 8, Argenti furioſa ſui quum ſtemmata narrat Garrulus , & verbis mucida vina facit.

Muceo, ces, mucui, Mucidus ſum : à quo Muceſco,mucidus fio, mucorem contraho. σήπομαι. Plin. lib.18, Iterúmque exporrigi in ſole ſuper lintea : quod niſi feſtinatò peragatur , lurido colore muceſcere Cato de Re ruſtica, Vini ſingulæ vrnæ dabuntur, quod neque aceat neque mucęat.

Mucro , cronis , Propriè cuſpis , & acumen enſis , ac telorum. ἀκμὴ, ἄκμων. Martia.lib.4, Tabuit in calido vulnere mucro tener. Apul. Circulatorem aſpexi equeſtrem, ſpatham præcutam infeſto mucrone deuoraſſe. Seneca ad Lucil. Gladiũ bonum dices, non cui deauratus eſt balteus, nec cui vagina gemmis diſtinguitur, ſed cui ad ſecandũ ſubtilis eſt acies, & mucro mumimentum omne rapturus. ¶Figuratè ponitur pro Enſe, ſicut Tectum pro domo. Ouid. lib.1. Metamor. -iugulũ mucrone reſoluit. ¶Accipitur etiam Mucro, pro ſummo cuiuſuis rei acumine. Vnde apud Plinium, herbarum, dentium, vnguium mucrones dicuntur: vt lib.8.cap.15.Mirum,pardos,pantheras,leones,& ſimilia, condito in corporis vaginas vnguium mucrone,ne refringantur, hebetentúrq; ingredi. Mucronem Tribunitium exacuere , apud Ciceronem 3. de Leg. Quis (inquit) vnquam tam audax,tam inimicus nobis fuiſſet,vt cogitaret

cogitaret vnquam de statu nostro labefactando,nisi mucronem aliquē Tribunitium exacuisset in nos?

Mucronatus,a,um,Quod est acutum,& ad mucronis speciem formatum. ἐρέικ. Plin. lib.31.cap.2.Trebius Niger autor est,xiphiam, id est gladiū rostro mucronato esse, à quo naues perfossiæ merguntur in Oceano.

Mucula, Persarum lingua appellatur gemma, cordis colorem habens: vnde & Telicardios appellatur.Plin.lib.37.cap.10.

Mucus, ci,Narium humiditas,& crassior pituita. μόξα,μύξα.Catullus, Mucúsque & mala pituita nasi.

Mucosus,a,um,Muco plenus, μυξώδης, πεφυσῶν, πεφῦσθαι μυξέι. Colum. libro 6.cap.7.Sequitur torminum vitium,quorum signum est cruenta & mucosa ventris proluuies.

Mugil, mugilis,& Mugilis in nominatiuo,penul. corr.Genus piscis capitosi: vnde etiam à Græcis κίφαλος. appellatur. Hic omnium piscium squamis intectorum velocissimus est, teste AEliano libro 12. cap. 19, adeò vt reti implicitus,in sublime sese etiaculetur, retiáque quantumuis alta transiliens,spem piscatoris eludat. Plinius lib.9. cap.17, Mugilum natura ridetur.in metu capitę absconditio, totos se occultari credentiū.

Muginor, aris.pen. cor. γεύεσθαι. Idem quod murmuro, interprete Nonio.Lucilius.Muginamur.molimur, subducimur. Festus nugari interpretatur.& tardè conari.Cicero Attico libro 16, De Ocella dum tu mūginaris,nec mihi quicquam referebris consilium domesticum.

Mugio, mugis,mugiui,vel mugii, itum. μυκάομαι. Factitium verbum à voce boum.Autor ad Herennium libro 1.Vagire, mugire, murmurare, sibilare.¶Per translationem accipitur pro grauiter sonare.Lactant. libro 7.Quur emicent fulgura,cur tonitrua mugiant.

Mugitus.penultima producta. μυκηθμός, μύκημα. Ipsa boum vox. Liuius 1.ab Vrbe, Inde quum actæ boues quædam ad desyderium, vt fit, relictarum mugissent.Virgil.2. Georg. Mugitúsque boum.¶Per translationem etiam Mugitus dicitur quiuis sonitus. Vnde Mugitus nemorum.Plin.lib.18.cap. 35. Equidem & montium sonitus ,nemorúmque mugitus prædicunt. ¶Huius composita sunt, Admugio, quod boum proprium est quum altero boue conspecto, audito , vel olfacto , illius desyderio mugitum edunt. προσμυκάομαι.Ouidius lib.1.de Arte,Mollibus in pratis admugit fœmina tauro. Claud. lib.3. Omnibus admugit quocunque it.Immugio,intus vel valde mugio. Virgil.3. AEn.Curuísque immugiit AEtna cauernis. Remugio,ἀνταμυκάομαι.refono.Idem 3. Georg.Et vox assensu nemorum ingeminata remugit.

MVGIVS, Cognomen Romani cuiusdam, à frequenti murmuratione : à quo Mugiona porta,cui ipse aliquando præfuit, nominata est. Vide dictionem subsequentem.

MVGONIA porta. (vt apud Sipontinum legitur) vel Mugiona (vt potius legendum arbitror) vrbis Romæ porta fuit,ita dicta à mugitu, quòd per eam venale pecus intraret. Hæc & Trigonia appellata est, hoc est trium angulorum. Festus, Mugionam appellatam putat,non à mugitu,sed à Mugio quodam,qui huic portæ aliquando præfuisse creditur.

Mula, Mularis, vide MVLVS.

Mulceo, ces,si,sum,& ctum, λαβαρύσσω, λαβηρίσσω, θέλγω. Priscianus, Mulceo, mulsi, mulsum, & mulctum. vnde Cicero in contentione Metelli, Permulsa,atque recreata. Varro in Sat.Capite permulso.Sallust.libro 4. Hist.Dein lenita iam ira,postera die liberalibus verbis permulcti sunt. Est autem Mulcere, lenire, mollire, blandiri, mitigare, dulcem facere, vngere,delectare,polire.Ouid.4,Trist.Eleg.1,Pastor arundineo carmine mulcet oues. Virgil.1. AEne. - & dictis mœrentia pectora mulcet. Certuix mulcetur dextra.Cice.in Arato.Virgil.7.AEne.AEthera mulcebant cantu. Auræ mulcent florem,Cat.in Carm.nupt. Virg.1. AEne. Et mulcere dedit fluctus,& tollere vento.¶Huius composita sunt Demulceo, Permulceo, λαβαπτίζω, ψῆσσω, ἐξαμαλίζω, placo, mollio. Libro 3.ad Herennium.Nam lædunturarteriæ, si antè, quàm vox bene permulsa est,acri labore compelletur.id est mollificata.Gell.lib.2,Nihil adeò in congrediendis hostibus,atque in principiis prærorum ad salutem,virtutémque aptius rati,quàm si permulcti sonis mitioribus,non immodicè ferocirent.

Mulcedo,inis,Permulsio,blandimentum. θέλκτρον. Gellius lib. 19. cap.9, Quæ nullas voluptates,nullámque mulcedinem Veneris,neque Musæ haberet.

MVLCIBER, penult.corr. Mulciberis, & per syncopen Mulcibris. Est enim tertij ordinis,rarius secundi. ἥφαιστος. Est autem Mulciber Vulcanus,ita dictus à mulcendo,id est molliendo ferro.Mulcere enim mollire,siue lenire est, quòd ignis omnia mulceat:id est molliat, vincat, ac domet. Ouid.2. de Arte, Mulciberis capti Mársque Venúsque dolis. Apud Ciceronem lib.2,Tusc.ex vetusto aliquo poeta legitur genitiuus Mulcibri secundæ declinationis, & trium syllabarum,Iouisque numen Mulcibri ad sciuit manus:.Donatus putat Vulcanum Mulciberem dictum à mutilando,quòd claudus à poëtis fingatur, & mutilatus. Fuit enim Mulciber Iouis ex Iunone filius,quem quum parentes infœlicissima forma esse vidissent,ex cælo in Lemnum insulam præcipitarunt: ex qua ruina intorto pede fertur claudicationem contraxisse.

Mulcta, æ. vide MVLTA, æ.

Mulctra, Mulctrale, vide MVLGEO.

Mulgeo, ges. mulsi, vel xi, sum, & mulctum. ἀμέλγω. Prisicia. Mulgeo quoque mulsi facit, quanuis differentiæ causa quidam mulxi protulerunt,quia Mulceo quoque mulsi facit.Est autem Mulgere, lac è mammis exprimere.Virgil.3. Georg. Quod surgente die mulsere, horisque diurnis.Nocte premunt.Virgil.3. Ecl.Hic alienus oues custos bis mulget in hora.¶Mulgere hircos,prouerbium de re palàm absurda.Virg. 3. Eclog. Qui Bauium non odit, amet tua carmina Mœui, Atq; idem jungat vulpes, & mulgeat hircos. ¶Eius composita sunt Emulgeo, ἐκπιέζω. Colum.libr.8. Sed priusquam hoc fiat, exiguum emulgendum est. Terentius in Phorm. per translationem dixit, Emulsi argento senem. Sic enim legit Calepinus : castigata tamen exemplari a habent Emunxi : & melius. ¶Immulgeo, intus mulgeo. ἐναμέλγω. Plinius , Fabulosum arbitror de strigibus, vbera eas infantium labris immulgere.

Mulctra,ctræ,Vas in quo mulgetur. σκάφη, ἀμολγεύς. Virg.lib.3.Georg. Quam magis exhausto spumauerit vbere mulctra Læta magis presis manabunt vbera mammis. Idem 3. Eclog. Bis venit ad mulctram, binos alit vbere fœtus. Colum. libro 8, Sed mulctra quum est repleta lacte,non sine tepore aliquo debet esse. ¶Interdum accipitur pro ipso lacte emulcto : vt apud Columellam libro 8.cap.17. Et nuces digitis infractæ sunt dandæ,nec minus elixum molle sorbum, quique sunt cibi sorbilibus proximi,vt mulctra,recens caseus,si loci conditio, vel lactis annona permittit.

Mulctrale, lis, Idem quod mulctra,hoc est vas quo excipitur lac,quod ex animalium vberibus emulgetur. ἀμολγεύς. Virgil.3.Georg. Implebunt mulctralia vaccæ.

Mulctrum,ctri.Idem quod mulctra. σκάλλη. Horat.in Epod. Illic iniussæ venjunt ad mulctra capellæ.

Mulgo, gas, Palàm facio. δημόω. Plaut. in Cistel. Pro puella seruulus nequam, qui dominum mulgat, atque villicum.¶Huius composita sunt, Dimulgo, & Promulgo : de quibus alibi.

Mulier, eris, A mollitie (vt inquit Varro) dicta est,immutata & detracta litera,quasi mollier : & propriè Mulier dicitur, quæ virgo non est. γύνη. Vlpia.l.Alioquin.ff. de contrahenda emptione. Quòd si (inquit) ego mevirginem emere putarem, quum esset mulier, emptio non valebit. Vnde Cicero obiurgantibus quòd sexagenarius Popiliam virginem duxisset, Cras mulier erit, inquit. Hora. de Arte, -vt turpiter atrum Desinat in piscem mulier formosa superné. Idem 2. Sermo. tatvr. 5, -mulier si fortè dolosa, &c. Cice. pro Muræ. Mulieres omnes propter infirmitatem consilij maiores in tutorum potestate esse voluerunt. Caius scribit, Mulieris nomine etiam virginem viri potentem contineri. Vlpianus vno in loco vtroque significato vsus est, in l. Quæritur.ff.de AEdilit. edicto. Mulierem ita arctam,vt mulier fieri non possit,sanam non videri constat. Eandem dixit mulierem & non mulierem. Primùm pro quauis fœmina : secundò pro ea, quæ est corrupta. Sallust. in Iugur. Quum interim Hiempsal reperitur, occultans se in tugurio mulieris ancillæ, quò initio pauidus & ignarus loci profugerat.

Mulierecula,æ, diminutiuum. γυναῖον, γυναικάριον. Cice. 5. Tusc. Leuiculus sanè noster Demosthenes , qui illo susurro delectari se dicebat aquam ferentis mulierculæ.

Muliebria , muliebrium , Tantùm plurali numero dicuntur menstrua. τὰ γυναικεῖα, τὰ ἐμμηνα. Interdum sumuntur pro muliebri natura, τὸ γυναικεῖον : sicut Virilia pro pudendis viri. Interdum pro præpostera libidine, quum quis sexus sui oblitus, alterius libidini obsequitur, & mulieris quodammodo partes suscipit. ἀνανηρώσις. Quint. Nobilis adolescens à Centurione muliebria passus. Sic Sallustius in Catilin. Viros muliebria pati, mulieres pudicitiam in propatulo habere.

Muliebris, & hoc muliebre, Quod ad mulieres pertinet, seu quod est, aut fuit mulieris : vt Muliebris sexus , Muliebre vestimentum. γυναικεῖος, γυναικώδης. Plaut. in Menæc. Muliebris malitia. Idem in Epid. Muliebris animus, timidus, & inconstans. Cice. 1. Offic. ex Ennio , Vos etenim imenes animos geritis muliebres. Idem pro Cælio , Alueúsne ille , an equus Troianus fuerit , qui tot inuictos viros muliebre bellum gerentes tulerit ac texerit? Idem pro Milo. Muliebri & delicato ancillarum puerorúmque comitatu. ¶Muliebris folliculus, Fœtus receptaculum, quod & vulua, siue vterus appellari consueuit. μῆτρα.

Muliebriter, aduerbium, Quod significat molliter, effœminatè,seu more mulierum. γυναικείως. Iustin. Quæ non muliebriter hostium aduentu territa. Cicer. 2. Tusc. Nequid abiectè, nequid timidè, nequid ignauè, nequid seruiliter, muliebritérve faciamus in dolore, maximè prouidendum est.

Mulierosus, Qui nimium appetit mulieres. φιλεράστης, φιλεραστικός. Cic. de Fato, Hunc scribunt ipsius familiares, & ebriosum, & mulierosum fuisse.¶Nonnunquam idem quod muliebris, vel effœminatus. Plaut. in Pœn.Sanè genus hoc mulierosum est,tunicis demissitis.

Mulierositas. Cice.3.Tusc.Similitérque cæteri morbi, vt gloriæ cupiditas,vt mulierositas,vt ita appellem eam, quæ Græcè φιλεραστία, id est amor mulierum dicitur.

Mulierarius , Idem quod mulierosus. φιλεράστης. Iul. Capitol. Mulierarius fuit inter primos amatores.

Muliero, ras, Effœmino, γυναικίζω, θηλύνω. Varro apud Nonium,Et rex, & misellus ille pauper amat , habétque ignem intus acrem : hic ephebum mulieratit.

Mulio, vide MVLVS.

Mullei, orum, Calcei regum Albanorum erant, purpurei coloris,postea patritiorum,à mullando,id est à fuendo,vt ex Titinnio probat Festus. Cato Orig.lib.7,Qui magistratum curulem cœpisset, calceos mulleos, allucinatos,cæteri perones.Vopiscus in Aureliano, Calceos mulleos,& cereos,& albos viris omnibus abstulit,mulieribus reliquit.

Mullus, per duplex ll. τρίγλα. Genus piscis marini, maximæ nobilitatis, & gratiæ : tanti autem pretij, vt à Plinio lib.9. cap. 17. memoriæ proditum sit, Asininum Celerem virum Consularem Claudij Cæsaris temporibus mullum vnum octo millibus numorum emisse: quum tamen,eodem Plinio teste,hic piscis duarum librarum pondus raró excederet.Hor.lib.7.Serm.sat.2,-laudas insane trilibrem Mullum,Mart. Nolo mihi ponas rhombum,mullúmq; bilibrem.Habent autem mulli in inferiore labro geminam barbam:vnde peculiari epitheto Barbati & Barbatuli appellantur à Cicerone in Paradoxis,& Varrone lib.3.de Re rust. Mullorum autem nomen acceperunt (vt ex Feneſtellæ sententia docet Plinius) à colore mulleorum calceamentorum. Romani festucam Græco vocabulo,etiam hodie Triglam appellant.

Mulsum, si, Potio ex melle & vino. οἰνόμελι. à mulcendo (vt quidam putant) hoc est molliendo , eo quòd vini austeritas mellis dulcedine molliatur.Plin.lib.22. cap. 14. scribit mulsum ex verere vino vtilissimum fieri, quod facillimè cum melle concorporatur. De hoc Martialis,Attica nectareo turbatis mella Falerno, Misceri decet hoc à Ganymede merum.Hoc si calidum bibatur, vocem permulcet : si frigidum, exasperat.Cic.lib.2.de Orat.Quum vocem in dicendo obtudissent, suadebat Grauius, vt mulsum frigidum biberet simul ac domū redisset, Perdam (inquit) vocem, si id effecero. Vlpianus vini appellatione ait mulsum non contineri, œnomeli contineri : interpretatúrque οἰνόμελι, vinum dulcissimum. Quæ sententia si vera est, mulsum non erit idem quod œnomeli.Siquis tamen ea quæ paulo antè de mulso ex Plinio annotauimus, diligentius conferat cum iis quæ Dioscorides lib.5. cap.9, tradit de confectione œnomelitos , facilè intelliget alterum ab altero non differre. Vtrumque enim fit ex vino vetustissimo, & optimo melle,& confert ægrotis.

Mulseus, a, um, Hoc est dulce, quódque mulsi saporem refert. μελιτώδης. Colum.lib.12.cap.45.Hæc ratio non solùm ipsa mala custodit, sed etiā liquorem mulsei saporis præbet.Plin.libr.21. cap.19. Vtriusque radix mulsei saporis est.

Mulsus,a,um,adiectiuum,Quod habet aliquid mellis admistum:vt Aqua mulsa. ὑδρόμελι : potio ex aqua & melle confecta.Plin. lib.22. cap.24, Rursus naturam rerum pernoscere volentibus,in mellis operibus, & aqua mulsa tractari debet. Colu. lib.9. cap.12, Rorem matinum aqua mulsa decoctum. Lac mulsum. Plin.lib.9.cap.22, Exemplum quoque lacte mulso augetur. ¶Dicta mulsa, hoc est suauia, apud Plautum in Rub. Idem Cassin. Mea mulsa dixit, blandientis affectu, pro eo quod est,Mea suauitas.

Multa, tæ, πρόστιμον, ζημία. Pœna pecuniaria,quæ pro delicti magnitudine variè irrogabatur,ita dicta,teste Varrone,quòd multa simul imperabantur,idque contra antiquorum consuetudinem,qui singulas tantùm, aut certè vnius generis res multæ nomine exigebant. Festus tamen autor est vocabulum hoc Oscum esse, non Latinum. In hoc autem multa differt à Pœna, quòd Pœna generali nomine dicitur omnium delictorum correctio:Multa verò specialis est peccati, cuius animaduersio pecuniaria est. Pœna, τίμησις, contrà non tantùm pecuniaria,sed & capitis,& existimationis irrogari solet. Et Multa quidem ex arbitrio eius venit, qui multam dicit : Pœna non irrogatur nisi quæ lege, vel quo alio iure specialiter singulis delictis constituto. Suprema multa,teste Gellio lib.11.cap.1.apud priscos erat in singulos dies triginta boum,& duarum ouium minima.ouis vnius. Pestea tamen quum in multæ dictæ fraudem pecora minimi pretij soluerentur , constitutum est lege Aterina,vt in singulas oues æris deni,in boues centeni soluerentur:hoc est, pro singulis bobus denarij decem, pro singulis autem ouibus denarius vnus.Erat itaque multa suprema trium millium,& vigintiæris,seu trecentarum & duarum drachmarum:quas si ad Gallicæ pecuniæ æstimationem reducas,inuenies libras Turonenses duas,& quinquaginta,& solidos septemdecim.Dicimus autem in eadem ferè significatione,Dicere multam.κατάδικον τιθέναι. Infligere multam,& Facere multam,quorum posterior vsus est Cato li.4.Orig.Imperator,inquiens,noster,siquis extra ordinem depugnatum iuit,ei multam facit. ¶Multam dicere proprię erat iudicis,vel magistratus:exigi tamen nō poterat, nisi populus rectè multatum videri censuisset. De hoc multa scribit Budæus in Pand. Multam (inquit) dicere antiqui tum dicebant, quum ad populum,& in comitio multa discceptanda irrogabatur,quod ipsi Certare multam dicebant.Liu.lib.5.bel.Pun.Sp.& L. Caruilij, quū rem inuisam,infamémque cernerent,ducentūm millium æris multam M. Posthumio dixerunt; cuius certandæ quum dies adueniſſet, concilióque frequens plebis adesset,vna spes videtur esse.si Casca Trib.ple. qui propinquus erat,cognatiúsque Posthumio,prius quàm ad suffragiū tribus vocarentur,intercessisset. Idem paulo post, Hæc quum ab optimo quoque pro atrocitate rei acta essent,vimque eam contra Rempublicam perniciosó exemplo factam Senatus decerneret, consestim Caruilij trib.pleb.omissa multæ certatione,rei capitalis diem Posthumio dixerunt:ac,ni vades daret,prehendi à viatore, atque in carcerem duci iusserunt.His verbis apparet,moris fuisse vt Tribuni pleb.multam dicerent,quę postea populi suffragiis vel irrogaretur vel abrogaretur,vel etiam remitteretur : quo tempore Multa certari dicebatur. Non enim Tribuni damnare multæ poterant,sed tantùm rogare populum : apud quem quùm reus non iure multatum se contenderet,iis illa multatitia disceptabatur. Hæc Budæus. ¶Nonnulli hodie scribunt Mulcta per c, eiúsque originem referunt ad verbum Mulgeo : quia quemadmodum pecora,dum mulgentur,suo spoliantur lacte,ita cui multa dicitur, emū gitur,& veluti emulgetur pecunia.Ita tamen à veteribus scribi non solere,ex iis quæ paulo antè ex Varrone adduximus,satis potest intelligi.

Multo, as, Punio,condemno,multam dico,vel irrogo. τιμῶ, ζημιῶ, πρόστιμον ἐπιτίθημι. Et construitur cum ablatiuo,vel genitiuo.Virg.11.AEne.Multatam tristi morte Camillam. Curtius lib.2.Is quoque insulas præsidiis occupat.pecunia multat.Tacit.lib.13,Vt quidam accusatorum eius exilio multarentur.Cice.5.Verr.Multos crudelissimè per vim morte esse multatos.¶Interdum significat Priuare.Virg.in Ciri,Quod si perdidetim,patria multabor.¶Interdum lacerare,mutilare,verberare, dissoluere.Terent.in Adel.Ipsum dominum atque omnem familiam multatuit vsque ad mortem. Colum.lib.2.cap.4, Quo euenit, vt in iteratione quoque seamna fiant,& boues inæquitate operis maximè multentur. Interdum agere, & voti compotem facere. Mœuius in Colace, apud Nonium,Et vobis quidem gratias ago,quum votis me multatis meis. ¶Interdum male tractare.Colum.lib.1.cap.2,Nam illud vetus est Catonis, Agrum pessimè multari, cuius dominus quid in eo faciendum sit non docet,sed audit villicum. ¶Multare matrimonio, est repudiare coniugem, & diuortium facere.Plaut.in Amph. Nunquid causam dicis quin te multem matrimonio?

Multatitius, tia, tium,Quod ex multa fit,vel quod ad multam pertinet, siue quod nomine multæ exigitur. τιμητικός. Liu.lib.10.ab Vrbe, Ex multatitia item pecunia,quam exegerunt pecuariis damnatis,ludi facti. Et lib.7. belli Punici AEdiles plebis ex multatitio argento signa ænea ad ædem Cereris dedēre.

Multus,ta,tum,Notæ significationis, πολύς.Cice. pro P. Sest. Et in cæteris,quæ rerum potitæ sunt,multis fortissimis atque optimis viris,iniustis iudiciis tales casus incidisse.¶Multus in opere,hoc est continuus, assiduus.Sallust.in Iug.loca atque seria cum humillimis agere,in operibus,in agmine,atque ad vigilias multus esse.Multus in eo fuit, siue in ea re,Cic.4.Acad.Ad multum diem,Cic.ad Atticum lib.13. Multo die, hoc est bona diei parte transacta.Cæsar 1.bell.Gal. Multo denique die per exploratores Cæsar cognouit,& montem à suis teneri,&c.Sic,Multa nocte, Cice.ad Quint.Erat- lib.2, Multa nocte veni ad Pompeium. Multo mane,Cicero ad Att.¶Multo tantò,ea forma dicitur,qua Altero tantò: quod Græci dicunt,πολλαπλασίονα.Plaut.in Ruden.Ego multò tantò miserior,quàm tu Labrax. ¶Multus pro Multiplici. Plinius lib.19.cap.3.Radice multa,crassáque.

Multùm,aduerbium,Valde,vehementer. πολύ. Plaut.in Persa, Dic me illā amare multùm.Cic.ad Gallum lib.7.Epist.Sed opinor Cassium vti nō ita multùm sorore. Idem de Sene.Adsum amicis,venio in Senatum frequens,vltróque affero res multùm & diu cogitatas.

Multò,aduerbium,cum dictionibus Alius,Aliter,Secus, Antè, Pòst, Præsto,Malo,Antecedo, Excello, item cum comparatiuis aut superlatiuis, aut eorum vim habentibus,elegantem in oratione vsum habet. Terent. Prol. And. Verùm aliter euenire multò intelligit. Cice,in Verr. Cui quemadmodum resistam,multò mihi antè est, iudices, prouidendum. Idem Attic. Non multo post,quàm tu à me discessisti. Idem,Multò secus euenir.Sallust.Multò præstat beneficij, quàm maleficij memorem esse.Cic.de Ami.Sed obsequium multò molestius,quod peccatis indulgens.præcipitem amicum ferri finit. Idem pro Lege Mani.Magna ac multò maxima parte non modò vtilitatis,sed dignitatis, atque imperij caruit.

Multitudo,dinis,Frequentia,& copia. πλῆθος. Cicero de Orat. lib.2, Habet enim multitudo vim quandam talem, vt quemadmodum tibicen sine tibiis canere,sic orator sine multitudine audiente eloquens esse nō possit.Idem 2.Tusc.Est enim philosophia pauris contenta iudicibus, multitudinem consultò ipso fugiens.eiq; ipla & suspecta.& inuisa,&c.

Multangulus,la,lum,Multos angulos habens. πολύγωνος. Lucret.libr.4, Esse minora igitur quædam,maioráque debent, Multa rotunda,modis multis multangula quædam.

Multesima pars,Pro quantitate infinita,eáque forma dicitur,qua Millesimus.πολλοστημόριον.Lucret.lib.6,Quàm sit paruula pars,& quàm multesima consset.

Multibarbus,Qui habet multam barbam. πολυγένειος. Apul. in Flori. Multibarbus,spinis obsitus,& pilis.

Multibibus,Dicitur qui multi est potus. πολυπότης. Plaut.in Curc. Nomen est lenæ multibibæ,atque merobibæ.

Multicauatus,a,um,pen.prod.Multa habens caua.Var.3.de Re.rust.cap.16, Fauus est quem fingunt multicauatum è cera , quum singula caua, singula latera habeant.

Multicauus,a,um,Multum habens concaui.Ouid.8.Metam.Pumice multicauo,nec lætibus atria tophis Structa fubit.

Multicaulis,le,Multos habens caules. πολύκαυλος. Plin.lib.21.cap.16. Est & illa differentia,quòd quædam in iis multicaulia ramosáque sunt, vt carduus.

Multicolor,oris,omn.gene. Quod habet multos colores. πολύχρους. Plinlib.17.cap.10, Hexecontalithos in parua magnitudine multicolor, hoc sibi nomen adoptauit.

Multifacio,cis, Magni æstimo. περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι. sicut Magnifacio, & Paruifacio.Cato,Neque fidem,neque iusiurandum, neque pudicitiam multifacit.Festus.

Multifarius,ria,rium,Id est varium,quod multis modis possit diuidi : vel quod multarum est specierum. πολύχρους. Gel. lib.5.cap.6, Militares coronæ multifariæ sunt.

Multifariè,aduerbium,Variè, multis modis. Plin. lib.7.cap.54, Et tamen multifariè priscos seruare ritus.

Multifariam, aduerbium, Idem quod multifariè. πολλαχῶς. Cice. 2. de Orat.Quod esset multifariàm defossum.Idem 1.de Legib.Hodie multifariàm nulla sunt.Sueton.in Calig. cap.18,Scenicos ludos & assiduè & varij generis multifariàm fecit.

Multifer,ra,rum,Multa ferens,fertilis. πολυφόρος.Plin.lib.16.cap.8, Tam multifera sunt,& tot res, præter glandem,pariunt robora. Idem de Brassica,Nullo equè genere multifero,donec sua fertilitate cōsumatur.

Multifidus,a,um,Quod in multas partes finditur,& multas diuisuras habet.πολυμερής.Plin.lib.11.cap.37.Cornua nulla,quibus multifidi pedes. Marti.lib.14,Multifido buxus quæ tibi dente datur. Ister multifidus, Lucan. lib. 3. Linguæ multifidæ. Val. Falc.1. Arg. Faces multifidæ, Ouid.7. Metam. Timauus multifidus, quòd in multa ostia fissus in mare prorumpat. Mart. lib.8, An tua multifidum numerauit lana Timauum.

Multiforis,re,Quod est multorum foraminum. πολυτρήτος. Plin. lib. 8, cap.55. Inficient eas in specus, quæ sunt multifores in terra.Pro eodem etiam dicimus Multiforus, a,um, Ouid. lib. 12. Meta. Longáque multifori

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

multifori delectat tibia buxi.

Multifor atilis, Idem quod multiforis. πολύτρητος. vt Tibia multiforatilis, apud Apuleium in Floridis.

Multiformis, me, Varius, quasi multiplicis formæ, aut variæ. πολύμορφος. Plin. lib. 11. cap. 37. Oculi contutu multiformes. Colu. libr. 8. cap. 9. Vt per anni diuersa tempora, mala, pruna, pyrum, multiformes nuces, ac ficum præbeat. Cic. 1. Acad. Ex iis autem ortæ variæ sunt, & quasi multiformes.

Multiformiter, aduerbium, Variis modis. πολυμόρφως. Gell. libr. 9. cap. 5, Plato ante hos omnes ita variè & multiformiter disseruit de voluptate. Plin. lib. 36. cap. 27. Pestilentiæ, quæ Solis obscuratione contrahitur, ignis suffitu multiformiter auxiliari certum est.

Multigeneris, & multigenere, Significat quod est multorum generum. πανυγυιὸς. Plautus in Capt. Multis, & multigeneribus opus est tibi militibus.

Multigenus, a, um, Multorum generũ. Plin. lib. 11. cap. 1, Multa hæc, & multigena, terrestrium, volucrũmque vita.

Multiiugus, a, um, & Multiugis, e, pen. cor. Quod est multiplex, varium, multum, & numerosum. πολύχευς. Vbi iugus nihil significat, sicut in Postliminium. Meditullium, & huiusmodi. Prima pars in multiiugum multum significat, reliqua pars protractio sola est, nihil significans. Apul. in Apolog. Legisti Aristotelis multiiuga volumina. Cic. ad Attic. lib. 14. Veruntamen de Rep. multa cognoui ex tuis literis, quas quidem multiiuges accepi vno tempore à Vestorij liberto.

Multiloquus, Qui multa loquitur. πολυλόγος, πολύφωνος.

Multimodus, a, um, Multiplex, varius. πολύτροπος. Liu. 1. bel. Pun. Oppidani ad omnia tuenda atque obeunda, multimoda arte distineri cœpti sunt, & non sufficiebant.

Multinumus, adiect. pen. prod. πανυχρυσος. Varr. 3. de Re. rustic. ca. 17, Ego enim vno seruulo, hordeo non multo, aqua domestica, meos multinumos alo asinos. id est quorum opera multos paro numos.

Multipartitus, a, um, adiectiuum. πανυπους. Plin. lib. 6. cap. 19. Nanque vitra mitioribus populis Indorum multipartita degitur.

Multipes, Multipedis, vel Multipeda. æ, Vermis est pilosus, multis pedibus arcuatim prosperpens, qui & Centipeda & Millepeda appellatur. ἐνίσπος. Plin. lib. 22. cap. 25, Ad multipedum morsus cum melle. Idem lib. 29. cap. 6, Millepeda, ab aliis Cetipeda, aut Multipeda dicta, animal est è vermibus terræ pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tactúque contrahens se.

Multiplex, cis, omnis gener. Varius, inuolutus, multas plicationes habens, cui contrarium est Simplex. πολλαπλασίων. Suetonius de Clar. Gram. Multiplici, variáque doctrina censebatur. Plautus in Epid. Simul ærumnam multiplex exercita Habet paupertas. Virgilius 4. Aen. Hæc tum multiplici populos sermone replebat Gaudens. Cic. de Amic. Qui fieri poterit, si ne in vno quidem quoque vnus animus erit, idémque semper sed varius, commutabilis, multiplex.

Multipliciter, aduerbium, Titulus est apud Plinium, De eodem multiplicius, lib. 7. cap. 14.

Multiplicabilis, le. Quod potest multiplicari: & nonnunquam idem quod multiplex. Cicero 2. Tusc. ex quodam poeta, Hæc interimit tortu multiplicabili Draconem auriferam obtutu asseruantem arborem.

Multiplico, as, are. Multiplex reddo, aut facio. πολύνω. Plinius libr. 34. cap. 8, Primus hic multiplicasse varietatem videtur. Cic. ad Quintum Frat. Si diem nobis Clodius dixerit, tota Italia concurret, vt multiplicata gloria discedamus. Ouid. 2. de Remed. Flumina collectis multiplicantur aquis.

Multiplicatio. Colum. lib. 3. cap. 2, Nam si fordidus, aut vilis est, feracissimam quanque serere conducit, vt multiplicatione frugum reditus augeatur.

Multipotens, tis. omn. gener. Qui multum potest. πολυκρατὴς. Plaut. in Bacc. nequius nihil est, Quàm egens consilij seruus, nisi habet pectus multipotens, Vbicunque vsus fuerit. Idem Trinum. Salspotenti & multipotenti Iouis fratri tibi Nerei Neptune Lætus, lubens laudes ago.

Multiscius, Qui multa scit, & multas scientias habet. πολυμαθὴς, πολύιστωρ.

Multisonorus, a, um, πολυβόας. Claudia. de mulabus Gallicis, Esseda concordes multisonora trahunt.

Multisonus, adiectiuum. πολυφώνος. Martial. lib. 1, Sic vbi multisona feruuet facer Atthide lucus.

Multiuagus, a, um, Qui multùm vagatur. πολυπλανὴς. Plin. lib, 10. cap. 37, Ferunt non mutare sedem columbas, multiuaga alioqui aue.
Multiuagus lunæ cursus, apud eundem lib. 2. cap. 10.

Multopere, Ea forma dixit Plautus, qua magnopere dicimus, vt in Merca.
Multopere in mundo rustico se exercitum.

Multitia, orum, Indumenta dicebantur minutissimis filis contexta, vnde à multis filis, & propterea subtilibus, nomen inditum πολύμιτα. Vel à mulcendo, quoniam carnem demulceant. Et tantùm pluraliter declinatur. Iuuenal. Satyr. 2, quæro an decant multitia tessem, Ibidem, sed quid Non facient alij, quum tu multitia sumas Cretice?

Multiuolus, a. um, Qui multarum rerum desyderio tenetur. πολύθελος. Catullus ad Mallium. Multiuola est mulier.

Plus, ris, πλέων, πλέον, Generis neutri, in obliquis verò, & numero plurali trium generum, secundum Priscianum, comparatiuum est, significatione tantùm, non voce, ab eo quod est Multum: quanuis Gellius lib. 5. cap. vltimo ex Capitonis authoritate putauerit esse absolutum, hoc est positiuum. ¶Plus nominatiuo aliquando iungitur. Liu. de bello Macedo. Plus quinquaginta hominum millia ceciderunt. ¶Aliquando accusatiuo. Terent. in Eunu. Non plus triduum. Vitru. lib. 7, Asseres directi disponantur inter se, nec plus spatium habentes pedes binos. ¶Aliquando ablatiuo, Plaut. in Menæch. Plus triginta annis natus sum. In quibus omnibus locutionibus intelligitur particula Quàm, quæ plerunque etiam exprimitur. ¶Iungitur aliquando & genitiuo, communi more omnium substantiuorum: vt Plus sapientiæ, apud Plautum in Milite. ¶Aliquando temporis aduerbium fit, idem significans quod Diutius. Terent. in Hecyra, Vt cum matre vna plus esset. ¶Plures pro multi, passim apud autores legitur. Cice. 2. de Finib. Plures dies manere non potest. Plin. lib. 9. cap. 12, Aquatilium tegmenta plura sunt. In plurali numero, Plura dicimus, & Pluria. Donatus, Antiqui hoc Compluere, & hæc Compluria, quod nostri Complura dicunt. Cice. in Orat. Confirmanda genera compluria. Credo quia veteres hic & hæc Pluris, & hoc, Plure, non, hoc Plus, dicebant. Hæc ille. Gellius verò refert Capitonem docuisse Pluria Latinum esse: Plura verò barbarum. Nunc autem de vsu & Pluria, & Plura dicimus. Vnde & Compluria, & Compluria. Terent. in Phorm. Multa aduenienti, vt fit, noua hîc Compluria, ¶Sed differunt ab inuicem Plura & Complura, quòd Plura de duobus dici possit, Complura nonnisi de maiore numero. Est præterea illud comparatiuum, hoc minimè, ideóque non regit casum. ¶Complurimus non reperitur, sed tantùm Plurimus. ¶Est etiam Plus aduerbium. Plus satis, πλεῖον τῶν ἱκανῶν dicimus, pro eo quod est abundè, & plùs quàm satis. Terent. in Eunu. Accede ad ignem hunc, iam calesces plus satis. ¶Plus minus, Plus minúsve, Plúsve, minúsve, in eadem significatione vsurpantur, pro Circiter: frequentius tamen inuenitur Plus minus: vt Dies plus minus triginta, pro eo quod est, paulo plus, aut paulo minus, hoc est circiter. ¶Dicimus etiam, Plus, plúsq., pro eo quod est, in dies vehementius. Cic. Attic. lib. 6, Quem mehercule plus plúsq; in dies diligo. ¶Hinc Perplures compositum, idem significans quod permulti. Plin. lib. 13. cap. 24, Spondétque iugero eius annuos perplures vel mediocri solo reditus. ¶Vnde perplurimum refert, apud eundem lib. 2. cap. 54. ¶Item deriuatiua, Pluralis, & plurale, πολυσύλλαβος, & Pluratiuus, a, um, eiusdem significationis, vt apud Macrobium, Pluratiuus numerus.

Pluſculus, a, um, diminutiuum à plus. πανπλεῖος. Quanuis, Plus masculinum, fœmininúmve genus non habeat: idémque significat quod Paulò, vel aliquantò plus. Terent. in Phor. Tum pluſcula supellectile opus est. ¶Inde fit compositum Compluſculus. Idem in Hecyr. Primum dies compluſculos. ¶Pluſculum, li, substantiuum, neu. gen. Colum. lib. 12. cap. 47, Deinde exiguum aceti piperati, & pluſculum mellis, aut multi adiiciunt. Cic. 2. de Orat. Verùm vt aliquando ad causas deducamus illum, quem constituimus, & eas quidem, in quibus pluſculum negotij est. Cic. Luceio lib. 5, Pluſculum etiam, quàm concedit veritas, amori nostro largiare.

Plurifarius, adiectiuum, Varius, multiiugus. πολύχους. Suet. in Claud. Cæs. Gladiatoria munera plurifaria, ac multiplicia exhibuit. Quædam exemplaria hic legunt Purifariam, aduerbialiter.

Plurifariam, aduerbium, Significat pluribus modis, siue pluribus locis. πλειαχῶς. Suet. de Tyb. Cubicula plurifariam dispositá, tabellis ac figillis lasciuissimarum picturarum adornauit.

Plurimus, a, um, penult. corr. Superlatiuum à Multus. πλεῖστος. Plautus. in Aul. Quod me sollicitat plurimis miserum modis. ¶Quandoque pro longo ponitur. Virg. 1. Aeneid. Iámque ascendebant collem, qui plurimus vrbi Imminet. Vnde apud eundẽ, Nux plurima: id est longa, qua significatur amygdalũ. ¶Plurimũ cũ genitiuo: vt plurimũ ætatis, plurimum iucunditatis. Cicero, Nam quod in publicanorum causia vel plurimum ætatis meæ versor, vehementérque illum ordinem obseruo, &c. Idem 1. de Finib. Itaque ne iustitiam quidem rectè quis dixerit per seipsam optabilem: sed quia iucunditatis vel plurimum efferat. ¶Plurimi. genitiuus verbis æstimandi iungitur. Cic. 3. de Finib. Sic bonum hoc, de quo agimus, est illud quidem plurimi æstimandum: sed ea æstimatio, genere valet non magnitudine. Plaut. Bacchid. Imò vnicè illum plurimi pendit.

Plurimùm aduerbium, Id est permultum. Cicero de Amic. Plurimùm sibi confidit. ¶Quandoque ponitur pro Vt plurimum. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Terent. in Phor. Domum ire pergam, ibi plurimùm est.

MVLVCHA, Fluuius Mauritaniæ, Massæsylorum fines à Cæsariensi Mauritania distinguens. De quo Strabo lib. 17, Post Mauritaniam (inquit) est Massæsylorum regio, à Molachath flumine (ita Mulucham nominat) initium sumens, &c. Vbi indicat, trans flumen in ortum Massæsylos esse, sicut Plinius. Inrelligendum ergo Mulucham regnorum terminum fuisse, Bocchi quidem Orientalem, Iugurthæ verò occiduum. diuerso respectu, quemadmodum aliquando Rhenus Romani imperij ab Ortu, & Septentrione terminus fuit: rursum verò Germanorum ab Occasu, & Meridie limes: vt quod mihi in ortum prospicienti dextrum est, id tibi in occasum verso sinistrum sit. Sic Rubiconem veteris Italiæ olim, & Togatæ Galliæ terminum fuisse intelligimus. Vnde in Iugurthino Sallustius, Haud longè (inquit) à flumine Mulucha, quod Iugurthæ Bocchique regnum diuiungebat. Et alibi apud eundem, Bocchus (inquit) Ego flumen Mulucham, quod inter me & Micypsam fuit, non egrediar, neque id Iugurtham intrare sinam. Hactenus Sallustius. Sunt qui hoc nomen neutro genere efferendum putent (in quibus est & Caper insignis Grammaticus) vnde apud Sallustium loco iam citato Mulucha legendum putant, non Mulucham: quèadmodum etiam in exemplaribus quibusdam vetustissimis scriptum offendimus.

Mulus, per simplex l, Animal quod ex asino & equa generatur: ἡμίονος, ἔφιππος. qui autem ex equo & asina genitus pullus, Hinnulus dicitur. Plin. lib. 8. cap. 44, Ex asino & equa mulus gignitur mense duodecimo, animal viribus in labore eximium. Et paulo pòst, Equo & asina genitos mares, Hinnulos antiqui vocabant: contráque Mulos, quos asini & equæ generarent. Vide de hoc latius in dictione HINNVS. ¶Muli Mariani, furculæ sunt, teste Festo, quibus religatas farcinas viatores gerunt: quarum vsum quia Marius inuenit, Muli Mariani postea sunt appellati. ἡμίονοι μαριανοί. Plautus Aerunnulas vocat. Fron. libr. 4. Stratag. C. Marius recidendorum impedimentorum gratia, quibus maximè exercitus agmen oneratur, vasa & cibaria militum in fasciculos aptata furcis imposuit, sub quibus & habile onus, & facilis requies esset.

Mula, æ, fœmi. gen. Plin. lib. 8. cap. 44. Gignitur mula ex equo & asina, sed effrænis, & tarditatis indomitæ. Iuuen. Saty. 7, Mundæ nitet vngula mulæ. Festa mula. Idem Sat. 13. Et fœtæ comparo mulæ.

Mularis, & hoc Mulare, adiectiuũ, à mulo. ἡμιονικὸς. Columel. lib. 6. cap. 27, Est enim quæ circo sacrísque certaminibus equos præbet: est mularis quæ pretio fœtus sui comparatur generoso.

Mulio, onis, Qui mulos clitellarios, siue quadrigarios ducit. ἀπραξικλῆς. ἡρτοπώλης. Iuuen. Sat. 3, Nam mihi commota iandudum mulio virga. ¶Mulius, mulij, quod hîc legebatur pro mulione, Latinum non est: quanuis Calepinus deceptus inemendata Horatij lectione, putauerit indifferenter pro eodem dici Mulionem, & Mulium. Locus Horatij qui Calepino imposuit, est ex lib. 2. Serm. sat. 7, Audit cum magna blateras clamore, furísque, Mulius. Sic enim legi debere, & constanti castigatorum exemplariorum consensu, & Acronis autoritate constat: qui Muliuum insignem fuisse asserit Horatij temporibus paralitũ. ¶Et præterea Mulio genus culicum. Plin. lib. 11. cap. 18. Impugnant eas naturæ eiusdem degeneres vespæ, atque crabrones, & è culicum genere, qui vocantur Mulliones.

Mulionius, a, um. Quod ad mulionem pertinet. ἀπραξικλῆτειος. Cic. pro Sest. Mulioniam penulam arripuit, cum qua primùm Romam ad Comitia venerat, &c.

MVMASTIS, μυμαστὶς, Cariæ oppidum: cuius incolæ dicuntur Mumastitæ.

MVMMIVS, Prænomine Lucius, nobilis Romanus, qui Corinthum bello captam diruit, Italiámque vasis Corinthiis, æneísque signis impleuit. Autor Plinius lib. 24. cap. 3 & 7.

MVNDA, Oppidum est Hispaniæ Bæticæ multis cladibus & funeribus celebre, iuxta quod etiam Cæsar cum Pompeij filiis manus conseruit, in quo prælio tanta strages facta est, vt Cæsar obsidens victos congestis corporibus vallum circum vrbem struxerit. Lucan. lib. 1, Vltima funesta concurrunt prælia Munda. Vide Plinius lib. 3. cap. 1.

Mundus, a, um, Quod est purum, tersum, politúmque. καθαρὸς, κόσμιος. Cuius contrarium est Immundus. Plautus in Cistel. Neque munda es adæquè vt soles. Terent. in Eun. Quæ dum foris sunt, nihil videtur mundius, Nec magis compositum quicquam. Hor. 1. Epist. 5, Iandudum splendet focus, & tibi munda supellex. Idem Saty. 7, - vnde Mundior exiret vix libertinus honestè. ¶Mundior iusto cultus. Liu. lib. 9. ab Vrbe.

Mundulus, diminutiuum, Qui nimia munditia vtitur, vt placeat mulieribus. Plaut. in Truc. Nunc ego istos mundulos vrbanos amasios Hoc ictu exponam.

Mundus, di, substantiuum, Dicitur ornatus muliebris: quo scilicet mulier mundior sit. κόσμος γυναικῶν. In cuius nominis appellatione continetur speculum, inaures, armillæ, anuli, gemmæ, & similiá, quibus mulier ornatur. Cato pro lege Oppia, Munditiæ ornatus, & cultus, fœminarum indicia sunt: his gaudent, & gloriantur. Hinc Mundum muliebrem appellarunt nostri maiores. Liu. 2. bell. Mace. Non aurum modò iis, sed & postremò vestem, mundúmque omnem muliebrem ademit. Colum. lib. 12. cap. 3. Postea mundum muliebrem, qui ad dies festos comparatur. Dicitur & Mundum, neutro genere. Lucil. Legauit quidam vxori mundum omne penúmque. ¶Hinc etiam Mundus accipitur pro eleganti illa, ornatáque totius vniuersi machina, quæ ex omni eo constat quod cæli ambitu cõtinetur. Nam sicut Græci κόσμον, quod apud eos ornatum significat, ita nos à perfecta, absolutáque elegantia vocamus Mundum, quòd nihil eo sit mundius & pulchrius, & ornatius. Hæc ex Plinio lib. 2. cap. 1. & 4. Cic. de Finibus bon. & mal. lib. 3, Mundum autem censent regi numine deorum, eúmq; esse quasi communem vrbem, & ciuitatem hominum, & deorum, & vnumquenque nostrũ huius mundi esse partem: ex quo illud natura cõsequitur, vt communé vtilitatem nostræ anteponamus. Idem 2. de Natu. deor. Mundus est quasi communis deorum atque hominum domus, atque vrbs vtrorunque.

Mundanus, na, um, Quod mũdi est. κοσμικὸς. Vnde interrogatus Socrates philosophus, cuiàs esset, Mundanum se esse respondit. Vide Ciceronem 5, Tusculanarum.

Munditer, aduerbium. Plaut. in Pœn. Nam quum sedulò munditer eos habebamus, vix ægrè amatorculos inuenimus.

Mundities, ei, & Munditia, æ, pro lautitia, Puritas, elegantia, nitor. καθαρότης. Cic. lib. 1. Offic. Adhibenda præterea munditia est, non odiosa, nec exquisita nimis: tantùm quæ fugiat agrestem & inhumanam negligentiam. Ouid. 3. de Arte, Munditiis capimur, ne sint sine lege capilli. Colume. lib. 9. cap. 14, Nec quanuis amantissimas munditiarum, offendunt odore suo. ¶Munditias facere apud Catonem cap. 2.

Mundifico, Mundum facio. καθαρὸν ποιῶ.

Mundo, as, Detergo, purifico. καθαίρω. καθαρίσιον. Plin. lib. 15. cap. 6, Ob id crebrius vasa mundanda. ¶Hinc componitur Emundo, expurgo, sordibus libero. ἐκκαθαίρω. Colum. lib. 2, Quædam pluuiis diebus, vt bubilia, & ouilia, debent emundari.

Munero, muneras, Vide MVNVS.

Mungo, mungis, xi, ctum, quasi mucũ ago. μύσσω. Id enim Mungere est quum è naribus mucus trahitur. Vnde Emungo fit, ἀπομύσσω. de quo suprà. Inuenitur etiam Mungor deponens. Cato de liberis educandis Neque emungentur libertatem.

Municeps, Vide MVNVS.

Munio, is, niui, vel munij, nitum, Significat Fulcio, vallo, circundo, repparo, præparo, defendo. ἀμύνω, ἀποτειχίζω, ἀσφαλίζω, ὀχυρόω. Plaut. in Mil. Magnũ illic honorem incipis, si magna munis mœnia. Idem in Persa, Vt muni tum muro tibi visum est oppidum? P. Si incolæ bene sunt morati, pulchrè munitum arbitror. Colum. Quantunque res patietur à frigore & tempestatibus muniemus. Plautus in mil. Tibi muni viam, qua cibatus, commeatúsque ad te & legiones tuas turò possit peruenire. ¶Munire viam (inquit Valla) est repurgare, reficere, ac substruere: idque interdum lapidibus, quales sunt viæ Romanæ à plerisque portis, in multorum dierum iter siliceibus stratæ. Cice. pro Mil. Ideóne Appius ille Cæcus viam muniuit, non qua populus veteretur, sed in qua sui posteri impunè latrocinarentur? ¶Et per translationem pro præparare, & aditum sibi quodámodo patefacere. προοδοποιέω. Cic. 1. Tusc. Abiit ad deos Hercules: nunquam abiisset, nisi quum inter homines esset, eam sibi viam munisset. Sic dicimus Munire ripam, Munire alueum, Munire aditum, quum illa vel reficimus, vel reparamus. ¶Huius compósita sunt, Communio, Cæsar, Præsidia disponit, castella communit, quo facilius, si se inuito transire conarentur, prohibere possit. ¶Circummunio, munitione circundo. περιοχυρόω. Colum. lib. 3, Priusquam pomarium constituas, quàm magnum habere voles, circummunito macerie aut fossa. ¶Emunio, extra munio. ἐκτειχίζω. Idem lib. 1, Sed & hanc curam pauimentorum & parietum probamus, quum (vt retuli) sic emunita sola & latera horreorum prohibent curgulionem. ¶Præmunio, antè munio.

Munitio, onis, Idem quod munimentum, vallum, agger. περιβόλωμα, φράγμα. Cice. 8. Philip. Antonius Mutinam operibus munitionibúsq; sepsit. Idem 3. de Orat. Fons qui totus fluctibus operiretur, nisi munitione, ac mole lapidum à mari disiunctus esset.

Munimen, inis, siue Munimentum, ti, pen. prod. Idem est quod Munitio, quæ propriè castrorum est, cæterarúmque rerum, quæ contra aduentum hostium muniuntur siue vallo, siue fossa, siue alio quouis modo quo hosti aditus præcludatur. ἀπαλόχωμα, ἀσφάλισμα, χωμάτωσις, ἀπαξίλωσις. φράγμα. Liu. 1. ab Vrbe, Quirítum quoque fossam haud paruũ munimentum à planioribus aditu locis. Anci regis opus est. ¶Munimen ad imbres, vel ad æstum: hoc est, quo imbres, vel æstum arcemus. Virg. 2. Georg. - hoc effusos munimen ad imbres, Hoc, vbi hiulca siti findit Canis æstifer arua.

Munis, vide MVNVS.

Munus, eris. δῶρον, γέρας. Quatuor modis dicitur. Primò, pro dono: vnde munera dari, ac mitti dicuntur. Dictum Munus (vt inquit Varro) ab eo quòd qui mutuo animo sunt, id dant officij gratia. Plautus in Truc. Melius te munere certare mecum, quàm minaciis. Terent. in Eun. Munus nostrum ornato verbis, quod poteris. ¶Altero, pro onere, quod quum remittitur, vacationem militiæ præstat. νίκη. Nam munera publica sine labore, atque onere exercitari non possunt: vnde Immunitas appellatur, & Immunis. Plin. lib. 16. cap. 4, Vacatio munerum omnium ipsi patrique & auo paterno concessa. Cicero ad Brut. Quanquam enim Lamia summo splendore, summa gratia est, magni ficentissimo munere ædilitio, tamen, &c. Liu. 4. bel. Pun. Ita inter se munera belli partiti sunt, vt Epicides præsset custodiæ vrbis, Hippocrates, &c. Susceptum Reip. munus explere. Cicero de Prouinc. Consular. Munera regis exequi. Idem de Senectute, Masinissa senex omnia regis officia & munera exequitur. Grammatici, oratores, medici & philosophi vacationem habent munerum ciuilium. ¶Gellius etiam pro priuato onere posuit, quum dixit, adhibendas puero nutrices, ne ad dolores, quos enitendo mater tulisset, munus quoque nutricationis graue ac difficile accederet. ¶Tertio pro officio, ἔργῳ, πάξει, vnde Munera militaria vocantur, & milites quidam Municipes dicuntur, qui in ciuitatem receepti, munera cum ciuibus faciunt, id est officia. Cicero. Eiúsque virtutis hoc munus proprium. ¶Tum est munus, tuæ partes. Cicero ad Brutum lib. 11. Et 3. in Ver. Ostendit illud munus non esse suum. ¶Quarto pro spectaculis, seu ludis, qui à principe populo quasi muneris loco exhibentur. ἀγῶνες. Nanque id genus oblectamenti antiqui Munera nominarunt, quòd populus tali spectaculo, perinde ac munere quodam capiebatur. Suet. in Cæsare, Bestias quoque ad munus populi comparatas trucidarant. Martia, lib. 1, Prisca fides taceat, nam post tua munera Cæsar, Hæc iam fœminea vidimus acta manu. ¶Munus gladiatorium dicebatur, quum in spectaculis multa gladiatorum paria exhibebantur. Sueto. in Cæs. Edidit spectacula varij generis, munus gladiatorium, ludos etiam regionatim vrbe tota.

Munusculum, li, diminutiuum. Cicero 5. Verr. Quam tu tota insulam cuidam tuorum sodalium, sicut aliquod munusculum condonaras. Virgil. 4. Eclog. At tibi prima puer nullo munuscula cultu, &c. Catul. Argon. Non ingrata, tamen frustra, munuscula diuis Promittens.

Munerarius. Spectaculi exhibitor, qui ludos gladiatorios exhibet populo, vnúmq; vel plura paria gladiatorum ad spectacula pugnatura producit. ἀγωνοθέτης, μονομαχιάρχης. Suetonius in Domit. cap. 10, Patrem familiàs, quòd Thracem mirmilloni parem, munerario imparem dixerat, detractum è spectaculis in arenam, canibus obiecit. Quintilianus lib. 8. cap. 3. Munerariam Augustus primus dixit. Qui verò familiam gladiatorum habet, gladiatoréque domi instituit, ac postea vendit, à lanio dicitur Lanista. Vnde apud historicos frequenter legimus, Lanistas vendidisse gladiatores munerariis.

Muneralis. adiectiuum, Quod ad munus pertinet. δωρεάτικος, δωρεαλικός. Vnde Muneralis lex. πρὸς δώρων, qua Cincius cauit, ne cui liceret munus accipere. Plautus, Nec muneralem legem, neque lenoniam rogo: fuerit nécne, flocci eximo.

Munero, ras, & Muneror, aris, deponens. In eadem significatione, qua dono.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dono. ἀμφίασμα. Plaut. in Capt. & dij potestatem dabunt, Vt beneficiũ bene merenti nostro meritò muneres. Terent. in Heaut. Nam discipina est eisdem, munerarier Ancillas primùm ad dominas qui affectant viam. Cic. 2. de Invent. Aliud alij commodi aliquo adiuncto incommodo muneratur. Macrob. 1. Satur. cap. 7, Ianus quum Saturnum classe prouectum excepisset hospitio, & ab eo edoctus peritiam iuris, ferum illum & rudem ante fruges cognitas victum in melius redegisset, regni eum societate muneravit. ¶ Hinc Remunero. ἀντιἀμφίασμα. Liu. lib. 2. ab Vrbe, Tum Mutius quasi remunerans meritum.

Munis, inquit Festus, Officiosus, antiqué. Plaut. in Merc. Dico eius pro meritis gratum me, & munem fore.

Munia orum, Onera lege debita: & officia, quæ publicè præstantur: ἔργα, τέλη. Cicero pro Muræna. Hæc sunt officia necessariorum, commoda tenuiorum, munia candidatorum. Col. lib. 12. cap. 1, Sic enim & magistri singulorum officiorum sedulò munia sua exequuntur. Liu. 1. ab Vrb. Interim Seruio Tullio iubere populum dicto audientem esse, eum iura esse redditurum, obiturúmque alia regis munia. Ibidem, Censum enim instituit, rem saluberrimam tanto futuro imperio, ex quo belli pacisq; munia nõ viritim, vt antea, sed pro habitu pecuniarum fierent. ¶ Hinc Immunis, ἀτέλης, qui ab eiusmodi onere liber est. ¶ Item Communis, de quo diximus suo loco.

Municeps. Vide MVNICIPIA.

Municipalis, & hoc le. Quod ad municipes pertinet. Cic. 3. de Legib. Vtinam, inquit M. Cicero, isto animo, atque virtute in summa Repub. versari nobis cum, quàm in municipali maluisses. Municipales homines dicuntur, qui in municipiis degunt, hoc est in iis oppidis quæ ciuitatis Romanæ ius sunt adepta. Cicer. ad Attic. lib. 8, Multùm mecum municipales homines loquuntur, multùm rusticani. Budæus municipales homines interpretatur pro simplicibus, & imperitis: fortasis idcirco, quòd homines in municipiis degentes minus astu & calliditate valeant, quàm vrbani. ¶ Municipalia sacra vocantur, quæ ab initio habuerunt municipes ante ciuitatem Romanam acceptam: quæ obseruare eos voluerunt Pontifices, & eo more facere, quo facta fuissent antiquitus. Municipale ius, dicitur priuatum ius vniuscuiusque ciuitatis. Municipalia magisteria, vocantur administrationes, & officia sui municipij.

Municipia, orum, Dicebantur ciuitates suo iure & legibus vtentes, muneribus tamen populi Romani, & honoribus fungentes. Capiebant enim munera, sed non damnosa, vt est collatio tributorum, & huiusmodi, sed quæ ad honorem pertinerent: à quo munere capessendo nomen sibi vendicauere, nulla populi Romani lege astricti. ¶ Erant itaq; municipiorum incolæ, qui Municipes dicebantur, meliore conditione quàm coloni. Municipiorum iura iam penitus obliterata sunt. Municipẽ (inquit Vlpianus) facit aut ciuitas, aut manumissio, aut adoptio: quoniã Municeps est, & qui liber in municipio natus est, & qui in municipio à seruitute se liberauit, & qui ciuitatem quancunque assequtus est. Propriè tamen Municipes dicuntur, qui in ciuitatem Romanã recepti, munerum participes fiunt. Sed abusiuè nunc Municipes dicimus, suæ cuiusque ciuitatis ciues. Quo nomine tam Oratores, quàm Poëtæ vtuntur. Iuuen. Satyr. 4, Iam princeps equitum, magna qui voce solebat Vendere municipes facta de merce siluros. Cicer. in Bruto, Non dubito quin scias non solùm cuius municipij sim, sed etiã quàm diligenter soleam municipes Arpinates tueri.

Municipatim, Significat per municipia: sicut Oppidatim, per oppida.

Munificus, a, um. adiectiuum. Munifici, μεγαλοπρεπεῖς, διφγητικοί. Apud antiquos, non à largitione, quæ nulla erat, sed consentientes appellabantur, ad ea quæ amici vellent. ¶ Nunc autem Munificus pro liberali ponitur, quasi munera largè præbens: de quo in dictione Liberalis. Munificus amicus. Liu. 3. bell. Macedo. Mitis & munificus amicus fuit, Oui. 3. Amorum, ele. 5, Te dea munificam gentes vbicunque loquuntur. Idẽ 4. de Ponto, ele. 1. Nec mihi munificas arca negauit opes. ¶ A Munificus, fit Munificentior & Munificentissimus. Cicero pro Rosc. Com. Sem per liberalissimus, munificentissimúsque fuit. Cato tamẽ Munificior, & Munificissimus, dixit. Festus, Munificior à munifico, identidem Cato dixit, quum nunc Munificentior dicamus, quanuis Munificens non sit in vsu.

Munificè, aduerbium, Largè, abundanter, μεγαλοπρεπῶς. Cicero 3. de Natura deorum, Sic haud scio, an melius fuerit humano generi motum istum celerem cogitationis, acumen, solertiam, quam rationem vocamus, quoniam pestifera sit multis, paucis admodum salutaris, non dari omnino, quàm tam munificè, & tam largè dari. Munificè & æquè tueri societatem coniunctionis humanæ, Cic. 5. de Finib. Munificè prædam largiri, Liuius 1. ab Vrbe.

Munifico, as, are, Ditare, beatum facere. πλουτίζειν. Lucret. lib. 2. de Cybele deorum matre, Ergo quum primum magnas inuecta per vrbes Munificat tacita mortales muta, soluta, Aere atque argento sternunt iter.

Munifex, cis, mascul. generis: quanuis figuratè etiam aliis generibus iungatur. Munifices, autore Festo, qui non vacabant, sed munus principi faciebant. Contrà Beneficiarij dicebantur, qui vacabant muneris officio. ¶ Munifices item à Vegetio lib. 2. cap. 7, dicuntur milites, qui munera faciunt: quibus Immunes non obstricti sunt. Inde illud Plinianũ per metaphoram dictum lib. 11. cap. 40, Vno verò omni turba relicto, sola munifex mamma, quæ genito fuerat attributa, descendit.

Munificentia, æ, μεγαλοπρέπεια. Plin. lib. 27. cap. 1, Nec dubiè superata hoc modo posset videri etiam rerum naturæ ipsius munificentia, si humani operis esset inuentio.

MVNICHYA, æ, μυνυχία, Tumulus est in Cherrhonesi formam curuatus ingressum habens angusto ore, à quo murus 40. stadiorum longitudine protendebatur. Athenarum vrbem cum Piræo, duobúsq; aliis portubus connectens. ¶ Hinc Munychius, a, um, possessiuum. Ouid. 6. Metam. Munychióque volans agros gratámq; Mineruæ Despiciebat humum. ¶ Fuit item Munychia Dianæ cognomen, quæ apud Pygellam, non procul ab Epheso colebatur, vt refert Strabo lib. 14.

Muræna, Piscis est longitudine non dissimilis anguillæ, & fœminini tãtùm sexus. μύραινα. Nam masculus, teste Plinio, lib. 9. cap. 23. Myrinus vocatur, robustior quàm muræna, & vnicolor. Fuit autem hoc piscis genus apud veteres in maximis deliciis, partim ob præstantiam saporis, partim ob insignem viuacitatem. Nam quum reliqui pisces aut tædio carceris, aut vitio piscinarum facilè intereant, solæ murænæ ad quotidianos vsus viuariis incluse diutissimæ possunt asseruari. Constat enim autoritate Plinij lib. 9. cap. 55, C. Hircium ex viuariis suis Cæsari Dictatori sex millia murænarum mutua appendisse. Mansuescunt autem murænæ, & de manu cibum capiunt: vnde à quibusdam suprà quàm credi posset feruntur adamatæ. Nam & Crassius muræná in viuario suo mortuam fertur vt filiam desleuisse, & tumulo cõdidisse: & Antonia Drusi muræna à se amatæ inaures addidisse. Optimæ autem inter murænas habebantur, quæ capiebantur in freto Siculo: quas Macrobius Saturnal. lib. 3, Flutas vocari asserit his verbis, Accersebantur ad piscinas vrbis ab vsque freto Siculo (illic enim optimæ esse creduntur) tam murænæ, quàm anguillæ, & vtræque ex illo loco Plotæ, à Latinis Fluteæ vocantur, quòd in summo supernatantes, sole torrefactæ, curuare se possent, & in aqua mergere desinunt, atque ita facilè capiuntur. Mart. lib. 13, Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo, Non valet exustam mergere sole cutem. Plaut. in Aul. Congrũ, murænam exdorsua, quantum potes. Idem in Amphy. Mirum ni hic me quasi murænam exossare cogitat. ¶ Est autem Muræna duplex, Marina & Fluuiatilis: Marina rostrũ habet, quale anseris: Fluuiatilis, quæ à quibusdam Galeos dicitur, multò minor est marina, vt pote quę cubiti longitudinem non multùm excedat. Paulus Iouius in eo libello, quem de Romanis piscibus edidit, arbitratur eandem esse quæ à Plinio Mustela, & à nobis à lambendis petris Lampetra dicitur. ¶ Est & Muræna μυραίνα, coguomen viri Romani ab eo pisce deductum. Vnde Ciceronis extat oratio pro Muræna.

Murænulæ, μυραινίδια. Sunt ornamenta colli flexuosa, instar murænarum, & catenæ ex auro, quibus matronæ condecorantur: sicut scribit Hieronymus ad Marcel. his verbis, Aurum colli sui, quod murænulam vulgus vocat (quòd scilicet metallo in virgulas lentescente quædam ordinis flexuosi catena contexitur) absque parentibus vendidit. ¶ Potest etiam Murænula esse diminutiuum à Muræna.

Muralis, Muratus, vide MVRVS.

MVRCIA, teste Hermolao in Plinium, Socordiæ dea habita fuit, quem admodum Strenua, solertiæ & strenuitatis. Nam Murcidum antiqui ignauum & inertẽ appellabant, teste Festo. Habuit autẽ hæc dea facellum sub mõte Auẽtino, qui & ipse antiquitus Murcus appellatus fuit.

Murcidos, Antiqui, teste Festo, ignauos appellarunt & stultos. νωθεῖς. Plaut. in Epid. Væ tibi murcide homo.

Murci, Dicti sunt homines timidi & ignaui, qui vt militiæ periculum effugerent, pollices sibi amputabant. Cæl. Rhod. lib. 18. cap. 21, Inter Gallos non ferè compertus, qui militiæ detrectandæ causa pollicem sibi præcideret: quod genus iocaliter Murcos dicunt.

Murciolum, li, Columel. Semen lentisci vocat, velut à figura muricis, quòd buccini specie visatur is folliculus, nisi quis pro languido accipiat: quando & numen socordiæ Murciam deam vocabant. Hæc Hermolaus in 33. cap. lib. 9. Plinij.

Murex, cis, Piscis marinus ex concharum genere, à purpura diuersus: qui per excellentiam etiam Conchylium dicitur. ἁπλοῦς, κογχύλιον. Plin. lib. 9. cap. 35, Conchylia & purpuras omnis ora atterit. Ex muricis humore fit color, qui & ipse Murex, siue Conchylium dicitur. Virgilius 4. Eclog. Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti Murice. Vande Vestis tincta murice, quæ & Conchyliata dicitur. Virgil. 4. Aeneid. Tyrióque ardebat murice læna. ¶ Fuerunt item Murices in mensarũ deliciis: vnde de iis sic scribit Martialis lib. 13, Sanguine de nostro tinctas ingrate lacernas Induis: & non est hoc satis, esca sumus. ¶ Accipitur interdum pro acumine, siue asperitate saxi prominentis. Virgil. 5. Aeneid. Et acuto in murice remi Obnixi crepuere. ¶ Interdum murices sunt tribuli, βίβολοι, hoc est machinulæ ferreæ, dolosæ, tetragona forma, quæ in quancunque partem incubuerint, vnum aut plures aculeos infestos protendunt. Valer. Max. lib. 3, Suadentibus quibusdam, vt circa mœnia vrbis, quam obsideret, ferreos murices spargeret, ne subita eruptione hostes impetum in præsidia nostra facere possent. Tribulorum meminit Vegetius lib. 3.

Muricatus, a, um, Quod est muricis modo factum. κεκυκλωμένος. Plinius lib. 30. cap. 23, Vtrique folia pauca, spinosa, muricatis cacuminibus. Muricati gressus, Fulgentio, id est formidolosi, & pauendi. Intuemur (inquit) arua, quibus adhuc impressæ bellantium plantæ: muricatos (quod aiunt) figillauerunt gressus. Et formidine menti nondum extersa, hostes in vestigiis pauebamus: terrorem enim pro sui memoria imiles hostis hæredem reliquerat.

Muricatim, aduerbium, Conuolutim, in modum muricis. Columella lib. 9. cap 33, Vertice muricatim intorto, margine in mucronem emisso. Budæus.

Murilegulus, li, à muricibus legendis, siue colligendis, nomen habet. Cæl. Rhod. lib. 8. cap. 11, Murilegulos Iureconsulti muricis & purpurarum perquisitores nuncupant. Meminit Iustinianus lib. 11. Codicis tit. de Monetariis, & Murileg.

MVRGENTINI, μαργηντῖνοι, Popule Siciliæ: à quibus Vitis Murgentina nomen accepit, quam & Pompeianam nonnulli appellant. Vide Plinium lib. 3. cap. 8. & lib. 14. cap. 11.

MVRGIS, Oppidum in ora maritima Bæticæ, à quo Murgitana regio. Plinius libro 3. cap. 1.

Murgiso,

Murgiso, penult. produ. Iners, desidiosus: à mora & desidendo dictus, inquit Festus.

Muria, æ, Genus liquaminis, quod ex thynno pisce conficiebatur. ἅλμη. Persius Satyra 6, Tingat olus siccum muria vafer in calice empta. De Muria epigramma est Martialis lib. 13, Antipolitani fateor sum filia thynni: Essem si scombri, non tibi missa forem. Horat. Saty. 8, Vt melius muria quàm testa marina remittat. ¶ Muria etiam dicitur salsugo, hoc est liquor ex sale resolutus, quam Salmuriam vulgò dicimus. Colum. lib. 12. cap. 25, Quoniam quidam, imò etiam ferè omnes Græci, aqua salsa, vel muria mustum condiunt, eam quoque partem curæ non omittendam putaui. Plinius lib. 13. cap. 8, Muria quoque, siue illa salsugo, spissat, mordet, extenuat, siccat. Muriam Festus ex Verannij sententia interpretatur salem fordidum in pila pistum, & in ollã fictilem coniectum, ibiq; opertum, gypsatúmque, & in furno percoctum: cui virgines Vestales serra ferrea secto, & in seriam coniecto, quæ est intus in æde Vestæ in penu exteriore, aquam iugem quanlibet, quæ per fistulas venit, addunt, atque ea demum in sacrificiis vtuntur.

Muries, rici, Idem quod muria, hoc est liquor ex sale resolutus. ἅλμη. Cato cap. 88, Si natabit, ea muries erit, qua vel carnem, vel caseos, vel salamenta condias.

Muriaticus, ca, cum, Quod muria conditũ est, ἁλμυρόδης. Plaut. in Pœn. -soror cogita Amabo, nos item perhiberi, quasi salsa muriatica Esse autumantur, sine omni lepõre, & sine suauitate: misi Multa aqua vsque & diu macerantur, olent, salsa sunt, tangere vt non velis: Tum nos sumus eiusce modi, mulieres sunt admodum Insulsæ, atque inuenustæ, sine munditia & sumptu.

Murilyus, Vide MVRRY.

Murina, æ, vel Myrina, æ, siue vt alij scribunt, Myrrhina, siue Murrhina, μυρρίνη, Potionis genus (inquit Festus) quod Græci nectar vocant: quod quidam dici putant ab vuæ murrhinæ nomine. Plinius item lib. 14. cap. 13, ex Plauti sententia murinam oftendit vini dulcioris genus esse. Laudatissima (inquit) apud priscos vina erant, miro odore condita: vt apparet in Plauti fabula, quæ Persa inscribitur: quanquam in ea & calamum addi iubet. Ideo quidam aromatis delectatos maximè credunt. Sed Fabius Dorsennus decreuit his versibus, Mittebant vinum pulchrum, murinam. Et in Acharistione, Panem, & polentam, vinum, murinam. Scæuolam quoque & Lælium, & Atteium Capitonem in eadem sententia fuisse video, quoniã in Pseudolo sit, Quòd si opus sit, vt dulce promat Indidem, ecquid habet: C. rogas?: Murinam, passum, defrutum, mellinam. Quibus apparet, non inter vina modò murinam, sed inter dulcia quoque nominatum. Hactenus Plinius. Gellius quoque Murinam inter dulces potiones enumerat, quæ mulieribus Romæ in vsu esse consueuerũt. Romanas (inquit) mulieres bibere solitas ferunt loream, passum, murinam, & quæ idgenus optant, potu dulcia.

Murmur, Tantùm est neutri generis, quanuis Euangeliorum interpres semel in masculino genere vsus sit, φόφος, ψιθυρισμός. Est autem propriè Murmur, lenis aquæ strepitus: licet & pro alio quocunque strepitu poni consueuerit. Nomen est fictitium, teste Quintiliano, lib. 8. cap. 6, quemadmodum & Mugire, & Sibilare. Virgil. 10. Aeneid. -ceu flumina prima Quũ deprensa fremunt syluis, & cæca volutant Murmura. Cice. 3. de Orat. Nam & odor vrbanitatis, & mollitudo humanitatis, & murmur maris, & dulcedo orationis, sunt ducta à cæteris sensibus. Idem in Arato, Nec metuens canos minitanti murmure fluctus. Ouid. 1. Meta. -qui postquam voce, manúque Murmura compressit, tenuere silentia cuncti.

Murmuro, ras. Leniter strepo, & sonum aquæ fluitantis similem edo. μορμύρω. Vnde Fremitum murmurantis maris, dixit Cicero 5. Tusc. Quanuis etiam indifferenter de quouis alio sono dicatur. Plinius lib. 18. cap. 35, Pallidi nanque, murmurantésque ignes tempestatum nuntij sentiuntur. Plautus in Cas. Mihi inanimitate iandudum intestina murmurant, pro eo quod est crepant, κορκορυγῶσι. ¶ Murmurare item contradicere aliquando significat, & secretò murmure indignationem ostendere. Plautus in Mil. Verùm vbi dies decem continuos ire ad eundem instat, -Tametsi dominus non inuitus patitur, serui murmurant. Idem in Aul. Vt scelesta sola secum murmurat. ¶ Huius compositæ sunt, Admurmuro, Commurmuro. Plin. lib. 10, Vbi congregatæ inter se, commurmurant. Submurmuro, ὑποξυνδοξάζω, leniter murmuro. Antiqui etiã in eadem significatione vsi sunt verbo deponẽte Murmuror. Var. Romæ in balneis plodere cœpimus, & murmurari. Nonius.

Murmurabundus, Murmurator, Murmuratrix, & Murmuratio, à Murmuro. γογγυσής.

Murmurillo, las, Submurmuro. ὑποξυνδοξάζω. Plautus in Rud. Quid murmurillas tecum, & te discrucias?

Murmurillum, li, Exigua & submissa murmuratio. τονδομυσμός. Plautus in Rud. Palàm age, nolo murmurillum, neque susurrum fieri mihi.

MVROBLA, μυροβλα, Pannoniæ superioris vrbs, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 15.

MVRRANVS, Priscus Latinorum rex, à quo postea Latini omnes reges Murrani sunt dicti. Autor Seruius. Scimus enim (inquit) plerunq; fieri, vt primi regis reliqui nomen possideant, vt apud Romanos, Augusti vocantur, apud Albanos Syluij, apud Persas Arsaces, apud Aegytios Ptolemæi, apud Athenienses Cecropes. Hæc Seruius.

Murrha, Lapidis pretiosi genus est, odoris præstantia commendabile, & colorum varietate insigne, subinde circumagentibus se maculis in purpuram, candoremque, & tertium ex vtroque ignescentem, veluti per transitum coloris purpura rubescente, aut lacte candescente. Nascitur in Oriente apud Parthos, & præcipuè in Carmania. Creditur esse humor, Solis calore sub terra condensatus. Amplitudine nusquam excedit paruos abacos: crassitudine autem rarò tanta, vt poculis potoriis sufficiat: quà in re præcipuus erat vsus murrhæ. Martial. lib. 4, Si calidum potas, ardenti murrha Falerno Conuenit, & melior sit sapor inde mero.

Murrheus, a, um, μύρρινος, Quod ex murrha ex. Iabolenus Iureconsultus scribit, Murrhea vasa, quæ ad vsum edendi, & bibendi causa reperta sunt, esse in supellectili.

Murrhinus, a, um, Vel (vt alij scribunt) Myrrhinus, μύρρινος, pen. corr. Quod ex murrha confectum est vt. Abaci murrhini, Trullæ murrhinæ, Pocula murrhina. Suet. in Aug. Alexandria capta nihil sibi præter vnum murrhinum calicem ex instrumento regio retinuit. ¶ Murrhina substantiuè, dicuntur vasa murrhina, quæ apud veteres summo erãt in pretio, partim ob colorum veritatem, partim propter gratiã odoris. Plin. lib. 37, Oriens murrhina mittit: inueniuntur enim ibi pluribus in locis, nec insignibus, maximè regni Parthici: præcipuè tamen in Carmania. Humorem putant sub terra calore densari. Amplitudinem nusquam paruos excedunt abacos, crassitudine rara, quanta dictum est, vasæ potorio. Splendor his sine viribus, nitórque verius, quàm splendor. Sed in pretio varietas colorum, subinde circumagentibus se maculis in purpuram candoremque, & tertium ex vtroque ignescentem, veluti per transitum coloris purpura rubescente, aut lacte candescente. Et paulo pòst, Aliqua & in odore commendatio est. De incredibili murrhinorum pretio vide Plinium paulo antè eodem cap. Martia. lib. 13, Surrentina bibis: nec murrhina picta, nec aurum. Posce, dabunt calices hæc tibi vina suos.

MVRSA, μύρσα, Ioniæ oppidum, Adriani Cæsaris opus. Gentile est Mursæus, μυρσαῖος. Autor Stephanus.

MVRTIA, Veneris cognomentum, à myrto arbuscula illi sacra impositum: vnde primùm Myrtea dicta est, & deinde corrupto nomine Murtia. Plinius lib. 15. cap. 29, Ara fuit Romæ vetus Veneris Myrteæ, quam nunc Murtiam vocant. Festus hanc deam Murceam appellat, & sub Auentino eam facellum habuisse tradit. Murceam autem dictam vult, siue quòd homines murceos, hoc est ignauos, & inertes redderet: siue quòd Auentinus, sub quo facellum habuit, olim Murceus fuerit appellatus.

Murus, ri, A muniendo dictus, propriè est lapideus vrbis ambitus: quũ Paries propriè sit domorum. τοῖχος. Maceria verò siue Maceries, quæ constat ex lapidibus, sine calce, aut alio genere ferruminationis. Cæs. 7. bell. Gall. Portas claudere, murũ complere cœperunt. Cic. de Natu. deor. Muri vrbis, quos vos sanctos esse dicitis. Virg. 4. Ecl. Quæ tenta re Thetin ratibus, quæ ingere muris Oppida, quæ iubeant telluri infindere sulcos. Ouid. 11. Met. Phrygiæq; tyranno Aedificat muros, pactus pro mœnibus aurum. Hor. 3. Car. Ode. 3, Ter si resurgat murus aheneus, Authore Phœbo. ¶ Murus per translationem. Cic. 7. Verr. Ad omnes enim meos impetus quasi murus quidam boni nomen Imperatoris opponitur.

Muralis, & hoc murale, Quod ad murum pertinet. τοιχικός. vt, Muralis corona, qua donari solebat ab Imperatore qui primus murum subiisset, & in hostium oppidum per vim ascendisset. Plin. lib. 16. cap. 4, Cedunt iis murales, vallaréque: & aureæ, quanquam pretio anteceden tes. Liu. 3. bel. Pun. Vtique postquam corona aurea muralis proposita est, &c. Pila muralia, quibus quatiuntur muri, aut quæ de muris deiiciuntur. Cæs. 7. bell. Gal. Aut ex vallo & turribus traiecti pilis muralibus interibant. Machinæ murales, quibus muri diruuntur, Plinius lib. 7. cap. 56. Muralis herba, πυρέθριον. περδίκιον, quæ vulgò Vitriolum dicitur, quòd vasa mirum in modum confricata purificet, ideóque Vrceolaris à veteribus dicta. Eadem Parietaria vocatur, quòd in muris frequenter nascatur, & Perdicium, quoniam perdices ea præcipuè pascantur. Plin. lib. 22. cap. 27. & Dioscorides lib. 4. cap. 42. Tormentum murale. Virg. 12. Aeneid. -murali concita nunquam Tormento sic saxa fremunt.

Muratus, a, um. τειχοσωθεῖς, διπλοῦς. Quod muros habet: vnde, Vrbes muratæ dictæ sunt, hoc est muris circundatæ.

Mus, muris, μῦς, Exiguum animal est, nobiscum in domo habitans, à corrosionis sono, quem facit, dictum. Distinguitur à sorice, quòd Sorex maior sit mure, clariúsque strepat, vt docet Erasmus in Prouerbio, Sorex suo perit indicio. Vtrunque est animal nobis infestum: sorices tamen, quia maiore sunt corpore, plus afferunt derrimenti. Colum. Si serpens aut mus, sorexve in mustum ceciderit, Meliter certè nec ferum iure dixeris, nec placidum, quia nunquam mansuescit, vt inquit Plinius. Virgil. 1. Georg. -sæpe exiguus mus Sub terris posuitque domos, atque horrea fecit. Horat. de Arte, Parturient montes, nascetur ridiculus mus. Cicer. Attic. libr. 14, Sed quod quæris quid arcessierim Chrysippum: tabernæ mihi duæ corruerunt, reliquæ rimas agunt: itaque non solùm inquilini, sed & mures migrauerunt. De muribus vide Plinium lib. 8. cap. 57, Mus araneus est quem Græci μυγάλην appellant, composito nomine ἀπὸ τοῦ μυὸς, καὶ γαλῆς, hoc est à mure, & mustela, quòd muris magnitudine sit, mustelina specie, ore oblongo, cauda gracili, versu dentium quadruplici, vt inquit Aetius. Abundat his insula Britannia. Plinius lib. 29, Et ipse mus araneus contra se remedio est, diuulsus, & impositus. Murium marinorum meminit Plinius lib. 9. cap. 19.

Mus Indicus, Vide ICHNEVMON.

Musculus, li, Modò diminutiuum est, & significat paruum murẽ. μυσκος. Plin. Detergente Nilo musculi reperiuntur. Cic. 2. de Diuin. Nam & musculorum iecuscula bruma dicuntur augeri. ¶ Musculi, vt à Medicis accipiuntur, sunt partes corporis carnosæ, neruorum fibris motus gratia circuniectæ, veníque & arteriis conspersæ, illis quidem ad alimenti distributionem, his autem ad natiui coloris custodiam, quæ omnia tenuis complectitur tunica, musculum definiens. Tres autem musculi vniuscuiusque sunt partes, origo, medium, & exitus:

ex quibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex quibus caput planè neruosum est:medium, carne, neruis & arteriis extuberat:extremum in tendonem,confusis neruorum & vinculorum fibris,desinit. Plautus in Amph. Quid dicas noui:cicatricem in dextro musculo ex illoc vulnere,Quod mihi impegit Pterela. Plin.lib.20. cap.21. Item conuulsis, luxatis, tumentibus musculis,neruis, articulis imposuit. ¶ Item Musculus genus piscis parui,qui paruo moderamine caudæ iter regit Balænæ, ne in scopulum impingat. Est enim Balæna luscios a , & penè exoculata , quæ quum fortè aliquò profectura est , indiget hoc pisciculo præuio , qui eam deducat & reducat. De hoc Claudianus lib.2. in Eutropium, Sic ruit in rupes amisso pisce sodali Bellua , sulcandas qui præuius edocet vndas. Immensúmque pecus paruo moderamine caudæ Temperat , & tanto coniungit fœdera monstro. Plin.lib. 9. cap. 62, Balænæ musculus , quandoque prægraui superciliorum pondere obrutis eius oculis , insestantia magnitudinem vada prænatans demonstrat , oculorúmque vice fungitur.

Musculosus,a,um.Celsus lib.5.cap. 20, At si neruosus , aut musculosus is locus est , commodius est cerato miscere. ¶ Musculos etiam dixerunt antiqui minores machinas , quibus protecti libellatores , fossas ciuitatis congestis lapidibus,lignis, & terra, non solùm complent, sed etiam solidant,vt turres ambulatoriæ sine impedimento vehantur ad murum.Sunt minores vineis,subtiliorésque:maiores autem,& firmiores pluteis.Cæsar 7.bell. Gal.A castris longurios,musculos, falces,reliquáque,quæ eruptionis causa parauerat, profert. Idem 3. bell. Ciu. Scalas,musculósque ad repentinam oppugnationem fieri,& præparari iussit.

Murinus,a,um,penult.prod. Possessiuum à mure deductum, *μύϊος*. Plin. lib. 13. cap.8, Murino fimo contra calculos illinere ventrem potest. ¶ Murinus color,qualis ferè est afinorum.Colum.lib.6.cap.38, Murinus quum sit in asino vulgaris, tamen non optimè respondet in mula. ¶ Murinum hordeum , herbæ nomen. Plin.lib.22.cap.25, Est & herba Phœnicea appellata à Græcis , à nostris verò Hordeum murinum. Hodie à vulgo Sterilis auena appellatur , teste Ruellio lib.3. cap.56.

Musserda, æ, Murinum stercus. *μυόχεδον*. Plin. lib. 29. cap. 6, Præterea vt Varro noster tradit , murinum simum , quod item musserdas appellat.

Muscipula,Machina ad capiendos mures. *μϋοθήρειον*. Varr. 1. de Reruſt. cap.8,Necnon si parit humus mures,huius minor sit vindemia,nisi totas vineas oppleueris muscipulis.

Musæ,æ, *μοῦσα*,Latinè significat cantum. Virg.8.Eclog.Pastorum musam Damonis & Alphesiboei . Idem 6. Eclog. Agrestem tenui meditabor arundine musam. ¶ Crassiore musa. Quint.1.cap. 10, Libet propter quosdam imperitiores crassiore (vt vocant) musa dubitationem huius vtilitatis eximere. Iocosa musa,Ouid.3.Triſt.Eleg.2. Pedestris musa,Horat.2.Serm.sat.6. Solers lyræ musa,Idem de Arte. ¶ Hinc Musica, *μουσικὴ* appellata est scientia, quæ tractat de ratione canendi. Et Musicus, *μουσικὸς*,musicæ peritus. ¶ Poëtæ Musas nouem finxerunt, easdémque deas,Iouis, & Memoriæ filias , quæ poëtis, & musicæ præessent. Oportet enim virum eruditũ,ac doctum,intelligentia,memoriáque vigere.Has dixerũt in Helicone habitare,qui mons Bœotiæ est, Phocidi affinis : à quo Heliconides , & per epenthesim Helicoriades appellantur. Distat autem Helicon non procul à Parnasso Phocidis monte,æmulus illi & altitudine & ambitu : & rupes amborũ saxea est. ¶ Quin & Parnassum habitare Musæ dicuntur:vnde & Parnasides dictæ. ¶ Et quoniam Phocidi confinis Aonia est,etiam Aonides appellantur. ¶ Alio etiam nomine dicuntur Citharides , vel Citharides,ab Atticæ regionis monte, qui Citharon dicitur, quem similiter Musis sacrum esse dicunt.Initium habet à Megaricis & Atticis montibus , finitur prope Thebas. ¶ Pierides item dictæ sunt à Pieria,quæ regio est Macedoniæ, Emathia antè dicta. Hæc Musarum patria, domúsque est, à nemore item appellata,cui nomen est Pieris. ¶ Item dicuntur Thespiades,à Thespia oppido Heliconi propinquo. ¶ Item Pegasides , & Hippocrenides, ab Heliconis pulcherrimo fonte, qui à Græcis Hippocrene dicitur , hoc est equi fons. *ἵππου* equum vocant, *κρήνη* fontem. Vnde & à nostris Fons Caballinus vocatur , & Pegaseius,quòd Pegasus eo loco saxum vngula feriens, fontem dicatur ape ruisse.Persius, Nec fonte labra prolui,caballino, Hunc equum putant esse,qui inter sydera collocatus est. Quanuis alij Bellerophontis equũ esse dicant . ¶ Rursus Musæ Libethrides vocatæ sunt , à fonte Macedoniæ,in ea regione,quæ Magnesia dicitur.Hic fons Libethros, Musis est sacer,& spelunca eodem in loco,quæ Libethra appellatur. ¶ Item Pimpleides,seu Pimpleæ , à Pimpla Thraciæ monte, vel à fonte Pimpleo in radice eius montis sito. ¶ Item Castalides,à fonte Castalio,in radicibus Parnassi,Musis sacro, qui à Castalia Nympha nomẽ assumpsit. ¶ Nouem autem Musæ finguntur, quibus hæc nomina imposita fuere. Primam enim à bonitate vocis dixere Calliopen : *καλὴν* enim bonum dicitur , *ὄψ* vox. ¶ Secundam Clio,à gloria, & celebritate rerum gestarum , quas canit:*κλέος* enim celebrare est:vnde & Historica dicitur. ¶ Tertiam, *ἐραστὸν*,Erato,vel à canendis amoribus,vel quòd cantus ab omnibus desyderetur.Ouidius 2.de Arte,Nunc mihi,siquãdo , puer , & Cytherææ fauete: Nunc Erato : nam tu nomen amoris habes.*ἐράω* enim significat amo,desydero,eligo. ¶ Quartam à voluptate , ac lasciuia cantus , *θαλίαν* Thaliam ; *θάλλειν* enim virere, germinare,florere est. ¶ Quintam *μολπομένην*,Melpomenen,à canendo: *μέλπομαι* enim canto,& modulor significat, *ἀπὸ τῆς μέλους ποιήσεως*,hoc est à concentu faciendo:vnde & Tragœdiis præsidere putabatur. ¶ Sertam *τερψιχόρην*, *ὑπὸ τῶ τέρπειν τοὺς χορεύοντας*:hoc est delectandis chorèis:vnde à quibusdam dicitur Citharistria. ¶ Septimam *εὐτέρπην*, Euterpen,à suauitate concentus, quasi bene delectantem. *εὖ* enim bene significat, *τέρπειν* delectare. Hæc ab aliquibus Tibicina dicta est,& peculiariter tibiarum cantui creditur præsidere. ¶ Octauam Polyhymniam , à multitudine cantus magnitudine memoriæ. *πολὺ* enim multum significat, *ὑμνέω* canto,laudo.Vnde *ὕμνος* canticum est,quem & nos hymnũ dicimus. Alij Polymniam *πολύμναυσαν* malunt appellatam à multitudine memoriæ. *μνήσις* enim memoria dicitur. ¶ Nonam *ἐρατὼν*, Vraniam,quasi cælestem,vel à cælestium rerum cantu , vel à cantus diuinitate. *ἐρανὸν* enim Græci vocant cælum. ¶ Vnde item dictæ sint Musæ,inter scriptores non satis conuenit. Plato in Cratylo *ἀπὸ τοῦ μῶσθαι* dictas putat, hoc est ab inquirendo:vnde ab antiquis interdum vocatæ sunt Mosæ. Alij Musas dictas putant , quasi *ὁμόσασαι* , quòd inter omnes disciplinas similitudo sit, & quoddam quasi cognationis vinculum,quo inter se omnes coniunguntur , & copulantur : vnde & Musæ ita pingi solent,vt se mutuò tenentes,choros ducant. ¶ Sunt etiã qui Musas dictas putent *ἀπὸ τοῦ μῦθον*, quod significat bona,honestáque disciplina instituere. Musarum nomina & inuenta exequitur Virgilius hoc carmine,

Cœlo gesta canens transactis tempora reddit.
Melpomene Tragico proclamat mœsta boatu.
Comica lasciuo gaudet sermone Thalia.
Dulciloquis calamos Euterpe flatibus vrget.
Terpsichore affectus citharis mouet,imperat,auget.
Plectra gerens Erato saltat pede,carmine,vultu.
Carmina Calliope libris heroica mandat.
Vranie cæli motus scrutatur & astra.
Signat cuncta manu,loquitur Polyhymnia gestu.
Mentis Apollineæ vis has mouet vndique Musas.
In medio residens complectitur omnia Phœbus .

Musica,cæ,& Musice,ces, *μουσικὴ*, Scientia est quæ modũ canendi demonstrat. Hæc apud Græcos antiquitus tanræ venerationis fuit , vt iidem Musici & vates,& sapientes iudicarentur. Cuius scientiæ quum sit imperitum Themistocles confessus esset,(vt inquit Cicero) indoctior habitus est. ¶ Musicæ appellatione (inquit Budæus) prisci humanitatem literarum significabant : in qua ingenuos homines docebant otiũ contemnere,animúmque recreare. Recentiores verò ad numerorum modulationem hoc verbum transtulerunt:quia Musica velut ludus animi est,& à curis vexati requies.

Musica,orum. Cicer.1.de Orat. Quis musicis,quis huic studio literarum quod profitentur ij qui grammatici vocãtur , penitus se dedidit,quin, &c.Idem 5.Tusc.Musicorum verò perstudiosum accipimus.

Musicus,a,um,pen.corr. *μουσικὸς*.Ad musicam pertinens.Plinius lib.22.cap. 22,Sed Pythagoras interdum ex musica ratione appellat tonum,quantum absit à terra Luna. Quintilianus lib.1. cap.12 , Aut musicis notis cantica excipiat. ¶ Artem tractare musicam, periphrasticῶs dictum pro Comœdias scribere.Terentius in Prolog.Phorm.In medio omnibus palmam esse positam , qui artem tractant musicam. ¶ Musicum studium. Idem in Heauton. Repentè ad studium hunc se applicasse musicum.

Musicus,ci,subst antiuum,Qui nouit,aut docet musicam.Cic.3. de Finib. Ergo in Græcia musici floruerunt.Idem 1.Offic.In fidibus musicorum aures vel minima sentiunt. Idem 2. Tusc.Si absurdè canat is qui se haberi velit musicum.

Musicè, *μουσικῶς*,aduerbium,Significat integrè,vt nihil desit.Nam musicam veteres encyclopediã dixere,in qua omnes sunt comprehensæ disciplinæ. ¶ Musicè etiam delicatè significat,& genialiter:nam musicos adipatè & genialiter viuere manifestum est.Plautus in Mostel. Musicè hercle agitis ætatem:itaque vti vos decet, Vino, & victu,piscatúque probo electili Vitam colitis.

Musæus,a,um, *μουσαῖος*,Quod Musarum est:vt Lepor Musæus.Lucretius lib.4,Deinde quòd obscura de re tam lucida pango
Carmina,Musæo contingens cuncta lepore.

Museum,penul.prod. *μουσεῖον*,Locus est Musis,& studiis consecratus:vt de Strabo lib.vltimo scribit apud Alexandriã fuisse celeberrimũ museum.Plinius Iunior lib.1.Epist.ad Fundanum,O mare, ô litus,verum, secretúmq; museon quàm multa inuenitis!quàm multa dicturis!Philostratus in vita Apollinij Tyanei *μουσεῖον* vocat locum vbi Musæ colebantur,& responsa reddebant,quasi Musarum sacratium. ¶ Est præterea Museum *μουσεῖον*, opus ex pumicibus constructũ, ita dependens vt imaginem ipsius imitetur.Plinius lib.36.cap.21,Non prætermittenda est & pumicum natura:appellantur quidem ita & cætera saxa erosa annis:in ædificiis Musea vocant , dependentia ad imaginem ipsius arte reddendam.

MVSA ANTONIVS, Augusti medicus fuit,cuius meminit Horatius lib.1. Epist.ad Vallam. Plin.lib.19.cap.8, Diuus certè Augustus lactuca conseruatus in ægritudine fertur,prudentia Musæ medici.

MVSEVM,penult.produ. *μούσειον*.Locus est circa Olympum Macedoniæ montem,Musis consecratus.Stephanus.

MVSAEVS, *μουσαῖος*,Poëta insignis,Orphei tempore, vnus ex Argonautis:de quo extant versus, Ancus erat Romæ quo Martius optimus æuo,Musæus Græcis floruit in patribus. Quod epigramma si verum est, Musæus non fuit vnus ex Argonautis , qui expeditionem fecerunt in Colchos ante tempora Troiana.Potest tamen hoc de alio quopiam Musæo intelligi. Nam tres commemorantur à Suida , omnes poëtæ, inter quos præcipuus fuit Musæus Eumolpi filius , Athenienſis, qui amores Erũs & Leandri carmine heroico descripsit. De huius laudibus extat honestissimum Virgilij elogium 6 Aeneid. Musæum ante omnes:medium nam plurima turba Hunc habet,atque humeris extantem suspicit altis.

Musca,æ,Paruum animal volatile. *μῦια*. Plaut.in Curcul. Item genus est lenonum inter homines,meo quidem animo vt muscæ , culices , pedísque, pulicésque. Varro 3. de Re rust. cap.16, Non vt muscæ Liguriũ, quòd nemo has videt,vt illas,in carne, aut sanguine,aut adipe. ¶ Eius diminutiuum est Muscula. Boëthius, Quid imbecillius homine,quem morsus muscularum necat?

Muscarius,ria,rium, Quod ad muscas pertinet. *μυιακὸς*. Plin.libr.29.cap. 6.Aranei muscarij telæ,& præcipuè spælunca ipsa imposita fronti. Vbi Muscarium araneum vocat Plinius,qui venatur muscas.

Muscarium,rij,Flabellũ,quo muscæ abiguntur. *σῖτλ*. cuiusmodi ex caudis pauonum confici solent , quæ muscaria pauonina vocat Martialis lib.14.Hieronymus ad Marcellã, Quòd autem matronis offertis muscaria, paruis animalibus ventilandis , elegans significatio est , debere luxuriam citò restringere,quia muscæ morituræ oleum suauitatis exterminãt. ¶ Erant & Muscaria bubula,quæ ex boum caudis conficiebantur, pulueri vestibus excutiendo idonea : quorum etiam meminit idem Martialis loco iam citato. ¶ Ab horum similitudine herbarum quoque comæ in orbem radiatæ, cacuminaque in fasces coacta , Muscaria appellantur.Plin.libro 12.cap.26,Semine in muscariis dependente.vt ferulæ.

Muscerda,Muscipula,Musculus, vide MVS.

Muscus,i. sci. Viridis herba, seu potius lanugo, in corticibus arborum, & circa fontes & loca humida nascens. *μυίον* , *βρύον*. Virgil. 6. Eclog. -musco circundat amaræ Corticis. Columel.libr.4.cap.24,Iam verò muscus,qui more compedis,crura vitium deuincta comprimit,stiũq; ex veterno mãcerat,ferro distringendus,& eradendus est.

Muscosus, sa, sum, Quod musco opertum est. *βρυώδης*. Vnde dicuntur Muscosi fontes.Et muscosa prata, apud Varronem 1. de Re rust. capit. 9.Cic.ad Quint.Frat.lib.3.Nihil muscosius.Plin.lib.12.cap.1, Muscosi pumices.

Muscari,Est musco tegi. *βρυώδειν*. Vnde Emuscari,est musco liberari.Columel.lib.11.cap.2,Oleæ putantur,& emuscantur.

Musca, orum,Vide mvsa in MVSA.

Musica, Vide MVSA.

Musimon, is.pen.corr.mascul.gene. Animal ouillo pecori non dissimile,villo tamẽ caprino similius,Hispaniæ & Corsicæ familiare.Plin.lib. 8.cap.49,Est & in Hispania, & maximè in Corsica, non maximè absimile pecori, genus musimonum , caprino villo, quàm pecoris velleri propius : quorum è genere, & ouibus natos prisci Vmbros vocauerũt. Infirmissimum pecori caput:quamobrẽ auersum à Sole pasci cogendum.Nonius aliter,Musimones,inquit,asini,muli,aut equi breues. Lucil.lib.6,Pretium emit,qui vendit equum musionem.

Musso, mussas, Vide Mutio in MVTVS.

Mustace, ces, penult. product. siue potius Mustax , cis , Lauri species, quæ maximo folio constat , flaccidóque & albicante : ita dicta quòd mustaceis soleat subiici.Plinius libro 15.cap.30. Duo lauri genera tradit Cato Delphicam , & Cypriam. Pompeius Lenæus adiecit , quãm mustacem appellauit : quoniam mustaceis subiiceretur. Hanc esse folio maximo,flaccidóque & albicante. Ex quo Plinij loco apparet nominatiuum huius dictionis potius videri Mustax, quàm Mustace , eò quòd accusatiuum faciat Mustacem : qua etiam declinatione vsus est Ruellius.

Mustaceus,& Mustaceum, cei, Libi genus est, constans ex farina siliginea musto conspersa,caseo,cumino,aniso,adipe,& ramentis lauri: *ἐπιστέλλειν*, quod in nuptiis adhiberi solet,vt innuit Iuuenalis Satyr. 6,Si tibi legitimis pactam,iunctámque tabellis Non es amaturus, ducendi nulla videtur Causa,nec est cur cœnam & mustacea perdas.Cato de Re rustic.cap.121, vsus est hoc nomine in masculino genere. Mustaceos (inquit) sic facito : farinæ siliginea modium vnum musto conspergito, anisum, cyminum, adipis pondo duo , casei libram, & de virga lauri deradito,eòdẽ addito:& vbi desinxeris,lauri folia subtus addito. dum concoques.Dicta sunt autem Mustacea,à musto , quo farina conspergebatur: non (vt quidam putauerunt) à mustace lauri genere:quum è contrario, vel ipso Plinio teste, constet, hoc lauri genus à Mustaceis nomen accepisse.eo quòd mustaceis soleat subiici. Vide ea quæ de hoc annotauimus in dictione LAVREOLA.

Mustela, æ, pen.prod.Animal est paruum,sed oblongum,flaui coloris, quod columbariis,aliísque id genus auiariis maximè insidiatur , ouaexorbens, ipsáque etiam aues enecans, *γαλῆ*. Plinius mustellarũ duo facit genera magnitudine distantia : sylueſtre,quod Græci ictidem vocant : & alterum domi nostræ oberrans, quod suos quotidiè transfert catulos,& serpentes persequitur. Vide plura de hoc animali apud Plinium lib.29. cap.4. ¶ Est etiam Mustela *γαλῆ*, Piscis nomen apud Plinium lib.9.cap.17,proximam à scaro bonitatem obtinentis:quem Paulus Iouius in eo libello,quem de piscibus Romanis edidit, multis argumentis ostendit, eundem esse quem nos à lambendis petris Lamprẽam vocamus.

Mustellinus,a,um,penult.prod.adiectiuum, Fit à mustella, *γαλῆ*. Terent.in Eunuc.Hic est vetus,vetus,veternosus senex, Colore mustellino.Plinius libro 30. capit.14, Aut ex vtriculo mustelino per genitale effluentes aquas.

Mustricola, læ, Est machinula, autore Festo, ex regulis,in qua calceus nouus insuitur.Afranius,Mustricolam in dentes indam tibi.

Mustum, sti,Vinum nouum. *γλεῦκος νέος*. Quid.4.Fast.Premia de Lacubus proxima musta tuis:Plin.lib.23.cap.1,Musta differẽtias habent naturales has, quòd sunt candida , aut nigra, aut inter vtrunque aliáque,ex quibus vinũ fiat:alia ex quibus passum.Cic.de Clar.Orat. Sic ego istis cessurum & nouam istam quasi de musto ac lacu feruidã orationem fugiendam.Virgil.1.Geor.aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem. Ouid. 2. de Arte, Qui properant noua musta bibant: mihi fundat autum Consulibus priscis condita testa merum.

Mustus, a, um, Idem quod recens. *νέος*. Vnde Plautus,Mustam iuuẽcam dixit. ¶ Mustum (inquit Nonius) non solùm vinum,verumetiam nouellũ quicquid est,rectè dicitur. Næuius in Gymnastico,Vtrũ est mellius,virginem,an viduam vxorem ducere ? virginem,si musta est.

Mustarius,a,um, Quod ad mustum attinet : vt Mustarius vrceus,in quo Mustum reponitur. Cato de Re rust.cap.11.

Musteus, a, um, Idem quod dulcis,& musti saporem referens, *γλυκύς*, vnde Poma mustea.Plin. Est tãta musteis pomis suauitas,vt finis mandi nonnisi periculo fiat. ¶ Dicitur etiam Musteus recens. Idem lib. 12. capit.7, Amaritudo grano eadem,quæ piperi musteo creditur esse. Colum.lib.9.capit.15, Transfertur in vasa fictilia mel,quæ paucis diebus aperta sint,dum musteus fructus deferuescat.

Mutabilis, Mutabilitas, Vide MVTO.

Mutilus,a,um, Idem est quod truncatus,aut membro aliquo necessario diminutus. *κολοβὸς* , *κυλλὸς*. vnde boues,aut capri, qui cornua non habent,mutili dicuntur.Horat.1.Sermon. Satyr.5, ô tua cornu Ni foret exacto frons (inquit) quid faceres,quum Sic mutilus minitaris? Ouidius,Turpe pecus mutilũ.Colum.lib.8,scribit meliorẽ esse arietẽ mutilum,quàm cornutum.Cæsar 6.belli Gall.Harum est cõsimilis capri figura,& varietas pellium:sed magnitudine paulò antecedunt,mutilæque sunt cornibus. ¶ Et per translationem mutilus pro imperfecto.Cic. in Orat. Sed quum mutila quædam & hiantia loquuti sunt, quæ vel sine magistro facere potuerunt.germanos se putant Thucydidis. ¶ Sunt qui sic distinguant Mutilum à Manco, vt Mutili dicantur hi quibus ferro,vel alia re aliquod membrum exectum sit. Manci verò , quibus membrum naturæ vitio desit. Iuuenalis, -exeo tanquam Mancus,& extinctæ corpus non vtile dextræ. Debiles autem,quibus membrum vel vulnere,vel morbo inutile sit redditum.

Mutilo,las.penult.corr.Trunco aliquid,detraho,diminuo. *κολοβῶ*, *πτερόω*. Terent.in Hecyr. Ego propterea te sedulo,& moneo, & hortor,ne cuiusquam miserear, Quin spolies, mutiles, laceres, quenquem nacta sis. ¶ Huius compositum, Dimutilo. *πτερόω*.

Mutilatus,ta,tum,Truncatus,diminutus. Plin.libro 8.cap.5, Cerrè Cato quum imperatorum nomina annalibus describeret, eum qui fortissimè præliatus esset in Punica acie , Sutrũ tradidit vocatũ , altero dente mutilato.Ouidius de Nuce, At mihi sæua nocent mutilatis vulnera ramis.Cicero 3.Philipp. In Galliam mutilatum duxit exercitum,id est diminutum.

Mutulus,Lapis in pariete prominens,quadrangulus ferè, inferiore tamẽ sui parte nonnihil imminutus.Varro lib.3.cap.7,Sed pro columbariis in pariete mutulos aut palos in ordinem , supra quos tegeticulæ cannabinæ sint impositæ.Idem lib.3.ca.5.16.Eas aluos ita collocant in mutulis parietis,vt ne agitentur,néve inter se contingant.

MVTINA, pen.cor.Ciuitas est Galliæ Cisalpinæ in Flaminia,quondam Romanorum colonia,vbi Antonius D.Brutum obsedit, quem tamen Hircius & Pansa Consules,victo Antonio liberarunt.Lucan.libr.1,His Cæsar Perusina fames,Mutinæque labores Accedant fatis.Cice.Philip.5,Antonius circumsedit Mutinam,firmissimam & splendidissimam populi Romani coloniam.Nunc vulgò vocatur *Modena*.

Mutinensis color, *μυλλινάϊος χρῶμα*,dicitur natiuus,à Mutinensibus lanis, ex quibus natiuo colore panni siebant. Varro, Nam & ludere alacrem vidimus Mutinensi tunica.

Mutio, mutis, Vide MVTVS,

MVTIVS, Nobilis Romanus , qui accepta potestate à Senatu , in castra Porsenæ regis, cum temporis Romanos obsidentis , solus intrauit , eo animo vt regem occideret : sed quum regem non cognosceret, satellitem purpura indutum pro rege occidit.Propter quod comprehensus,& ad regem perductus,iussus est & coniuratos,si qui essent,indicare. Mutius verò vt ostenderet se nullo supplicio vinci posse , insuper & pœnam de dextra sua exigeret , eo quòd in cæde aberrasset , ipsam igni impositam in conspectu regis sibiipsi adusit:vnde postea Scæuola cognominatus est , quòd sinistra manu vti cogeretur. *σκαιὸν* enim Græci Siuistrum vocant, Quapropter rex,eius fortitudinem admiratus,eum liberum dimisit. Mutius igitur, vt & regi aliquid grati faceret,eidem indicauit,trecentos iuuenes in eum similiter coiturasse. Qua re territus Porsena,bellum acceptis obsidibus deposuit.Martial. Vrere quam potuit contempto Mutius igne , Hanc spectare manum Porsena non potuit. Vide latius hanc historiam apud Liuium libro 2. ab Vrbe cond. Fuerunt præterea alij Mutij,quorum historiã multis prosequitur Raphael Volaterranus lib.17.

Muto, tas.Vario.immuto. *ἀλλάττω* , *μεταβάλλω*. Plinius lib.9.cap.29, Colorem mutat ad similitudinem loci,& maximè in metu. Vnde mutare animum, Mutare sententiam dicimus, *ἕτερα προαιρεῖσθαι ἐξαπατᾶν*. Terent. in Phorm. Haud scio hercle , vt homo est,an mutet animum. Cic.ad Gall.libr.Famil.7, Sinautem sententiam mutasti,ego habebo. ¶ Quandoque aliquid pro alio accipio. *ἀλλάττομαι* , *καταλλάττομαι*. Sallust.in Iug.Statuit tamen Metellus pecoris, & mancipiorum prædas certatim agere,eáque mutare cum mercatoribus vino aduectitio,& aliis talibus. ¶ Aliquando sine ablatiuo. Virg.4. Eclog. -nec nautica pinus Mutabit merces:omnis feret omnia tellus. ¶ Mutare consilium, Cic.ad Attic.libr.3.& ad Quint.Frat.lib.3.Mutare decretum,& Mutare ius,Idem 5.Verr. ¶ Mutare factum,Terent.in And. Haud muto factum. Vbi Donatus, Vetustè, non me pœnitet. Idem Donatus in Phor.Sic enim veteres dicebant,Muto factum, & Nolo factum, quum alicuius rei eos pœnitebat. ¶ Mutare fidem.Plaut.in Milite,Sed ne istam amittã,& hæc mutet fidem. ¶ Mutare se aliò, Est se aliò habitatũ transferre, *μεταοικίζειν*. Varro, Fac te aliquò cum omni familia mutes. ¶ Pace bellum mutare,est loco belli pacẽ accipere. Sallust.in Catil. Nemo, nisi victor,pace bellũ mutauit. ¶ Immuto,Idẽ quod simplex muto , & nouo. *ἐξαλλάττω* , *ἐνδιαλλάττω*. Idẽ in Amphit. Ita nunc homines immutãtur, postquam peregrè aduenimus. Sallust.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quibus in rebus permota ciuitas, atque immutata vrbis facies erat.
¶ Permuto, Merce vel pretio aliquid mutuo, & vnũ pro alio accipio, ἀντ' ἀλλάττομαι, κατ' ἀλλάττομαι. Plin. lib. 35, Postea donare opera sua instituit, quòd ea nullo satis digno pretio permutari posse diceret. ¶ Huius cõposita sunt. Commuto, Demuto. Plaut. in Trinum. Hic meo hero amicus solus firmus restitit, neque demutauit animum firma fide.

Mutatus, a, um, participium. Plin. lib. 3. cap. 11. In secunda regione Hirpinorum colonia vna Beneuentum, auspicatius mutato nomine, quæ quondam Maleuentum. Virgil. 2. Aeneid.

Hei mihi, qualis erat? quantum mutatus ab illo
Hectore, qui redit exuuias indutus Achilli!

Mutatio, onis. μεταβολή. Cic. 12. Philip. Consilij mutatio optimus est pœnitenti. Cic. pro Quintio. Loci non ingenij mutatio.

Mutabilis, le, à Muto, Inconstans, quod facilè mutatur. μεταβλητός, μεταπίπτων, ἀστάθμητον. Virg. 4. Aeneid. -variũ & mutabile semper Fœmina. Mutabilis vulgi animus, Liu. 2. ab Vrbe. Mutabili ratione labuntur planetæ, Cic. de Vniuer. ¶ A quo Immutabile, Quod nullo modo mutatur. ἀμετάβολον.

Mutabilitas, atis, Mobilitas. Cicer. 4. Tusc. Hæc inconstantia, mutabilitásque mentis, quem non ipsa grauitate deterreat?

Mutito, tas, pen. corr. Idem est quod mutua conuiuia agito. ἀλληλοπειῶ. Gell. lib. 2. cap. 24, Principes ciuitatis, qui ludis Megalensibus antiquo ritu mutitarent, id est mutua inter se conuiuia agitarent.

Mutulus, Vide MVTILVS.

Mutuo, aduerbium, & Mutuo, as, Vide MVTVVM,

Mutus, A mugiendo quidam deduci putant. ἄφωνος, μυῶπος. Nã quanuis mutus loqui non possit, prorumpit tamen in vocem, quæ mugitus potius, quàm sermo videtur. Vel dicitur Mutus, quasi minutus, quòd eo sensu minutus sit. Vel dicitur à mussando, quòd non aliud quàm inconditum quendam sonum edat. Cicer. Cornif. libr. 12, Mutũ esse satius est, quàm quod nemo intelligat, dicere. Plin. lib. 10. cap. 29, Merula canit æstate, hyeme balbutit, circa solstitium mutat. Cicer. 3. de Legib. Vt enim magistratus leges, ita populo præsunt magistratus: vereque dici potest, magistratum legem esse loquentem: legem autem, mutum magistratum. Virgil. 12. Aeneid. Scire potestates herbarum, vsúmque medendi Maluit, & mutas agitare inglorius artes. Vbi Seruius, Artes mutas dixit, quasi minus celebres, vel comparatione musicæ. ¶ Mutæ ité artes, dicũtur picturæ, quæ quum non loquãtur, res tamen ipsas exprimunt. Cic. 3. de Orat. Et si hoc in his quasi mutis artibus est mirandum, & tamen verum: quanto admirabilius in oratione, atque in lingua? De arte picturæ. ¶ Mutæ, Dicuntur literæ quædã ex consonantibus quòd respectu aliarum literarum modicum, & vel Iuti mutum quendam reddant sonum. ἄφωνα. ¶ Mutæ cicadæ. Dicuntur cicadæ minores, non quòd nihil canant, sed quòd parum canant. ἄφωνα τέττιγες.

Muteo, tes. mutui, à quo Mutesco, Mutus fio, vel mutorum more taceo. κωφῶμαι. Lactant. lib. 7, Quum in exitu lingua mutescat. ¶ Hinc Obmutesco, de quo infrà.

Mutio, tis, tiui, vel tij, titum. Timidè, & imperfectè loquor, γόητα. Terent. in And. Itaque hercle nihil iam mutire audeo, id est verbum sonare. Plaut. in Cur. Vidén' vt aperiuntur ædes festiuissimè? non mutit cardo, id est non crepitat.

Muticus, a, um, vt Spica mutica. Varro 1. de re Rustic. cap. 48. Spica mutica dicitur, quæ non habet aristamẽtæ enim quasi cornua sunt spicarũ. Quibus verbis innuit Varro, spicam dici muticam, quasi cornibus mutilatam. Quam etiam expositionem probat Cælius lib. 3. cap. 30.

Musso, sas, Submissa voce loquor, & secrete, occultéque quod celatum velim, quasi murmuro. Plaut. in Aulul. Neque occultum id haberi, neq; per metum mussari, Quin participem pariter ego te, & tu me vt facias. ¶ Aliquando ponitur pro tacere, & quasi obmutescere. Ennius apud Festum. Non decet mussare bonos. Terent. Sile, cela, occulta, tege, tace, mussa. ¶ Aliquãdo pro dubitare. Virgil. lib. 11, Mussat rex ipse Latinus, Quos generos vocet. ¶ Mussare, murmurare, inquit Festus, Ennius, In occulto mussabant. Seru. Mussare, queri. Virgil. 11. Aeneid. Flent mœsti, mussántque patres.

Mussito, tas, Frequentatiuum à Musso, hoc est multũ & frequenter musso, & quod apertè dicere non audeo, clàm murmuro. μύσσω. Liuius lib. 1, Haud mirum esse, Superbo inditum Romæ cognomen: iam enim ita clàm quidam mussitantes, vulgò tamen eum appellabant. Idem lib. 7, Mussitantésque inter se rogitabant, num quem plebeij eo's. pœnitereret. Plaut. in Mil. Illi inter se certant donis, ego mecum mussito. Terẽt. Adelph. Verùm cogito id quod res est: quando eum quæstum occeperis, Accipiunda, & mussitanda iniuria adolescẽtium est. Vbi Donatus, Mussitanda, patienda, considerandaque cum silentio. Mussitare enim proprièe est dissimulandi causa tacere.

Mussitabundus, Mulcùm mussitans, & quod non satis tutò apertè dici possit, clàm murmurans. μύσσων.

Mutuum, tui, Dicitur ab eo, quod de meo tuum fit: vel quia res, quæ redduntur, mutantur, & propriè sine vsura. δάνειον. Fœnus, cum vsura. Plaut. in Asinar. Nam si mutuò non potero, certum est, summam fœnoti. Paulus Iureconsultus, Mutuum damus, recepturi non eandem speciem, quam dedimus, alioquin aut commodatum erit, aut depositum: sed idem genus. Nam si aliud genus, veluti pro tritico vinum, recipiamus, non erit mutuum. ¶ Mutuus amor, ἀμοιβαῖος. Dicitur, quum par voluntas accipitur, & redditur, id est vt ab eo amaris, quem ames. Cic. Famil. Epistо. 5, Quòd autem ita scribis, pro mutuo inter nos animo: quid tu existimes esse in amicitia mutuum nescio: equidem hoc arbitror, quum par volũtas accipitur, & redditur. Dicimus autem, Hic amat amicũ suum mutuo amore, id est respondente: & Mutuo amore tenetur. Terent. in Argu. Eunuchi, Meretrix adulescentem, cuius mutuo amore tenebatur, exclusit. Quintil. lib. 12. cap. 7, Ac ne tanquã pauper quidem mercedem accipiet, sed mutua beneuolentia vtetur, id est respondente. ¶ Aliquando mutuum pro vicario accipitur. Apuleius, Mutuam tibi operam præstiti, id est vicariam.

Mutuò, aduerbium, Modò significat Inuicem. ἀλλήλως. Cicer. Mutuò se amabant, ἀλλήλους, id est alter alterum amabat. ¶ Modò Ediuerso, vicissim. ἐναντί. Plancus Ciceroni. Fac me mutuò diligas. id est, fac mihi in amore respondeas, & me vicissim ames.

Mutuè, Aliud aduerbium. Cicero Cn. Pompon. libro 5, Nulla in re tam lætari soleo, quàm meorum officiorum conscientia, quibus siquando non mutuè respondetur, apud me plus officij residere facillimè patior.

Mutuo, as, Mutuum dare. δανείζειν. Plaut. in Trin. Siquis quid mutuauerit, sit pro proprio perditum. Nam ego talentum, mutuò quod dederam, talento Hoc inimicum mihi emi, amicum vendidi. ¶ Significat etiã mutuum accipio. Cæcilius, Ad amicos currat mutuatum, mutuet causa mea. ¶ Quomodo autẽ differant Mutuare, & commodare, vide in dictione COMMODO.

Mutuor, aris, deponens, Mutuum, vel mutuò accipio: & propriè dicitur de iis quæ numero, pondere, vel mensura pari, non eadem specie reddimus. δανείζομαι. Plaut. Decem minas à patre mutuatus. quod etiam dei potest, Sumpsit mutuùm, vel mutuò. ¶ Mutuari per translationem, pro Aliunde sumere. Cicer, de Natura deorum, Mutuemur hoc quoq; verbum, dicatúrque tam æther Latinè, quàm dicitur aër. Idem de Fato, Orator ab Academicis subtilitatem ingenij mutuatur. Vide Budæum in Epist.

Mutuatio, onis, Nomen verbale, quod superioris verbi significationem sequitur: significat enim acceptionem mutui. Cicero pro Flacco, Itaque quum Roma clàm esset profectus, multósque minutis mutuationibus fraudauisset, in Asiam venit. Cicero 3. de Orato. Translationes quasi mutuationes sunt, quum quod non habeas, aliunde sumas. Idem, Multari ea pœna, quæ sine mutuatione & versura possit dissolui.

Mutuatitius, a, um, Quod mutuò datur. δανειστός. vt Pecunia mutuatitia. Gellius libro 20. cap. 1, Maximéque in pecuniæ mutuatitiæ vsu, atque commercio.

MVZIRVM, Indiæ Emporium, cuius meminit Plin. lib. 6. cap. 23.

M ante Y

Mya, μύα, Genus conchæ, siue margaritæ in freto circa Bosphorum Thracium, vniones rufos, ac partuos gignens. Plinius libro 9. capit. 55. ¶ Est item Mya, insula in sinu Ceramico, cuius meminit Plinius libro 5. cap. 31.

Myacanthon, μυάκανθον, Herba est, quæ alto nomine Corruda, hoc est sylvestris asparagus dicitur: de qua Plinius libr. 8. cap. 9. ¶ Myacantha verò quibusdam herba est, quæ à Dioscoride μυρσίνη ἀγρία, à Latinis Ruscus appellatur. Cuius nomenclaturæ rationem hanc reddũt, quòd herba hæc in carnario suspensa, aculeis suis mures à lardo, carnéq; salsa arceat. Vide Marcellum Virgilium in Dioscoridem.

Myia, μύα, Græcis muscam sonat: quo etiam nomine appellatur ludus quidam puerilis, quum aliquis obductis oculis, extensíque manibus, collusores quærit.

MYAGRVS, μύαγρος, Muscarum deus, qui & Myodes dicitur, teste Plutarcho, & Achor. Plin. lib. 10. cap. 28. Inuocant & Aegyptij Ibes suas contra serpentum aduentum: & Elei Myagron deum muscarum, multitudine pestilentiam afferẽte, quæ protinus intereunt, qualitatum est illi die. ¶ Est item Myagrus, Nobilis statuarij nomen apud Plinium libro 34. capit. 8. ¶ Myagrus præterea herba est ferulacea, foliis similibus rubiæ, trepidanea, semine oleoso. Fit item ex eo oleum, quod oris vlceribus eo perunctis medetur. Græci μυάκανθον appellant, quasi nigrum frumentum: vulgus Gallorum vocat *Camelinam*, teste Ruellio lib. 3. cap. 126.

Myaces, μύακες, Pisces sunt ex concharum genere, qui muricum modo coaceruantur, viuúntque locis in algosis, & vbi dulcis aqua copiosa mari miscetur: gratissimi autumno: nam procedente hyeme amaritudinem contrahunt, colorémque rubrum. Reliqua vide apud Plinium lib. 32. cap. 9.

MYCALE, es, μυκάλη, Mons est Ioniæ, inter Myandrum & Caystrum fluuios, non procul ab Epheso: ad quem Iones vniuersi conuenire solent sacrificiorum causa, quæ Panionia vocabant. Autor Herodotus libro 1. ¶ Est Item Mycale, insula Ioniæ adiacens, cuius meminit Plinius lib. 5. capit. 31. ¶ Mycale præterea veneficæ nomen est, apud Ouidium 12. Metamorph.

MYCALESSVS, μυκαλησσός, Mons in Mediterraneo Bœotiæ, oppidum habens eiusdem nominis. Vtriusque Meminit Plinius libro 4. cap. 7. ¶ Stephanus Mycalessum nomẽ accepisse existimat à mugitu bouis, quæ Cadmum in Bœotiam perduxit.

MYCENAE, arum, & Mœcena, næ, pen. prod. μυκῆναι, Vrbs Peloponnesi, non procul ab Argis, quam Perseus Danaes filius extruxit, & in qua postea regnauit Agamemnon: à Mycena nympha sic appellata. Virgil. 6. Aeneid. Eruet ille Argos, Agamemnoniásque Mycenas.

Mycenæus, a, um, μυκηναῖος, Nomẽ adiectiuum à Mycenis deductum. Virgil. 11. Aeneid. Ipse Mycenæus magnorum ductor Achiuũm.

Mycenis, idis, penuit. product. μυκηνίς. Gentile fœmininum à Mycenis Argiui agri oppido deriuatum: quo Poëtæ pro Iphigenia vtuntur, Agamemnonis Mycenarum regis filia. Ouidius 12. Metamorph. Victa dea est, nubémque oculis obiecit, & inter Officium, turbámque sacri, vocésque precantum, Suppositá fertur mutasse Mycenida cerua.

MYCERINVS, Cheopis Aegyptiorum regis fuit filius, qui postquam patri successit in regnum, ita paterna facta perosus est, vt & templa ab eo

eo clausa reserarit, & populo pyramidum operibus exhausto, & ad extremum calamitatis afflicto, res suas agendi fecerit potestatem: quin etiam præ regibus omnibus iustitiã exercuisse fertur. Herodot. libr. 2.

MYCON, onis, μύκων, Nomen egregij pictoris, patria Atheniensis: cuius meminit Plin. libr. 35. cap. 6. ¶ Fuit etiam hoc nomine insignis statuarius, qui 87. Olimpia desloruit, teste eodem Plinio lib. 34. cap. 8.

MYCONE, nes, & Myconos, coni, penul. corr. μύκονος. Insula vna ex Cycladibus, non procul à Delo. Virg. 3. Aen. Quam pius Arcitenens oras & littora circum Errantem, celsa Cyaro, Myconéque reuinxit. Ouid. 7. Metamor. Hinc Humilem Myconem, cretosáque rura Cimoli. Sub hac insula fabulãtur poëtæ sepultos esse Gigantes, postremò ab Herculæ interfectos: vnde factus est locus prouerbio, Omnia sub vnam Myconum: quod in eos dici consueuit, qui res natura diuisũctas, eodẽ libro, vel titulo conantur complecti. Stat. libr. 1. Achil. Cyclades hinc spretæ, Myconos, humilísque Seriphos.

Myconius, nia, nium, μυκόνιος. Nomen possessiuum à Mycono, seu Mycone insula. Accipitur pro caluo, eo quòd eius insulæ homines sine capillo gignerentur: vt tradit Stephanus, & Plinius lib. 11. cap. 37.

MYDON, μύδων, teste Homero lib. 5. Iliad. Atymnis filius, & Pylæmenis ducis Paphlagonũ auriga, ab Antilocho Nestoris filio in bello Troiano interemptus.

Mydriasis, μυδρίασις, Vocatur morbus oculorũ, quum pupilla quidẽ ipsa colorem non mutat, sed videtur vltra naturalem situm, multò latior, interim vt visum omnẽ adimat, interim vt partem: res verò ipsæ minores quàm sint, appareant: ecõtrario in phthisi maiores: in qua pupilla contrahitur, corrugatúrq. Latini pupillæ dilatationem vocant.

Mydusa, μύδουσα, A quibusdam recensetur inter nomenclaturas Anchusæ herbæ: & legitur sanè in Græcis quibusdam Dioscoridis exemplaribus: à doctioribus tamen inter eius scriptoris Notha reiicitur.

Mygale, es, μυγάλη, Animal mediam inter murem & mustelam speciem habens, quod Latini murem araneum appellant. Vide suprà in dictione MVS.

MYGDONIA, μυγδονία, Regio littoralis Macedoniæ, in qua Niobe Tantali filia, vxórque Amphionis in saxum versa est, à Mygdone rege sic dicta. ¶ Est & altera Mygdonia, Asiæ regio, in ea Phrygiæ parte, quæ Troadi superiacet, ad Rhyndacum amnem, & Dascyliticiam lacum: vt est videre apud Strabonem libro 12, Vtriusque incolæ dicti sunt Mygdones.

Mylacris, μυλακρίς, Blattæ genus magnitudine cicadæ, circa molas nascens, vescéns que farina. Pollux autor est mylacridem apud Aristophanem accipi pro gallina.

MYLAE, μυλαί Stephano, Oppidum Siciliæ, de quo Seneca libro 4, Natural. quæst. Circa Messanam, & Mylas simo quiddam simile mare profert, feruétque, & æstuat non sine calore fœdo. Vnde illic stabulari Solis boues fabula est.

MYLAS, μύλασα, Liberum Cariæ oppidum, ita dictum) si Stephano credimus) à Mylaso Aeoli abnepote. Meminit huius oppidi Plinius lib. 5. cap. 29.

Myle, es, μύλη, Herba est radicem habens paruo bulbo similem, contrahentis facultatis: quæ cum farina loliacea dehiscentem sanat vuluam. Autor Galenus lib. 7. Simpl.

Mylœcos, μύλοικος, Genus est vermiculi ex blattis, quòd circa molas ferè soleat nasci. Autor est Plinius lib. 30. cap. vlti.

MINDVS, di, μύνδος, Cariæ oppidum maritimum, ad radicem Phœnicis montis, è regione Coæ insulæ. Autores Plinius libro 5. capit. 29, & Ptolemæus libro 5. cap. 2. ¶ Fuit in eadem Caria & alterum eiusdem nominis oppidum, quod postea ad recentioris differentiam Palæmyndum appellauere.

Myoctonos, μυοκτόνος, Aconitum herba, ita dicta, quòd è longinquo mures interficiat. Plin. lib. 27. cap. 3.

MYODES, μυώδης, Muscarum deus, qui & Achor, & Myagrus appellatur. Plin. libr. 29. cap. 6, Nullum animal musca minus docile existimatur, minorísve intellectus: quò mirabilius est, Olympiæ sacro certamine, nubes earum, immolato tauro deo, quem Myodem appellant, extra territorium id abire.

MYONESVS, pen. prod. Insula est, ante Ephesum cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 31.

Myoparo, μυοπάρων, Genus nauigij pyratici, habens formam quandã mediam inter onerariam, & longam triremem: de quo vide Baysium de Re nauali. Cic. lib. 3. de Orat. Nam quum quærereter ex eo, quo sce lere impulsus, mare haberet infestũ vno myoparone. Eodem (inquit) quo tu orbem terræ. Idem in Verr. Illi statim myoparonem egregiũ de sua classe, ornatum atque armatum dederunt. Sallust. libr. 3. histor. Is fortè in nauigando cohors vna grandi phaselo vecta à cæteris deerrauit, marique placido à duobus prædonum myoparonibus circumuenta.

Myopes, μύωπες, Dicuntur à Græcis, qui rem aliquam nisi propius oculis admotam, non vident, limísque & semiclausis oculis intuentur. Μύωπες (inquit Aristoteles) λέγονται δι ὑγιεῖς τὰ μὲν ἐγγὺς βλέποντες, τὰ δ' ἐξ ἀποστάσεως οὐχ ὁρῶντες. Hoc vitij genus à Græcis μυωπίασις, vel μυωπίαστις appellatur: contrarium nobis accidit in senectute, vt scilicet longiusculè dissita commodius videamus. Dicti Myopes, ἀπὸ τοῦ μύειν τὸν ὦπα, hoc est à claudendo visu. Nyctalopes autem dicuntur, qui quum interdiu clarissimè perspiciant, aduentante nocte hebetioribus sunt oculis.

Myophonon, μυόφονον, Herba est muribus exitialis: vnde & nomen accepit, eadem fortasis cum ea quàm alibi Myoctonon, & Aconitum appellari docuimus. Meminit Myophoni Plinius lib. 11. cap. 9.

Myosota, μυὸς ὦτα, Herba est, quam & Alsinem, & verbum ex verbo exprimentes, Muris auriculam vocant Latini. Folia enim, quum primùm erumpunt, murinæ auri habet non dissimilia. Alsines verò nomen accepit, quòd algidis locis gaudeat, & opacis. Gallis *Mouronis* nomine notissima est, eáque solent auicularum escam fastidientium appetitum recreare. ¶ Refertur & alterum Myosotæ genus à Dioscoride, quod & Moyßis, μυὸς ὠτὸς, diminutiua forma appellatur, plures ab vna radice caules mittens, aliquatenus ab imo rubentes, & concauos: folia autem angusta, nigrescentia, & in acutum desinentia, flosculos verò cæruleos, anagallidis colorem exprimentes. Quidam putant esse Officinarum Pilosellam, licet descriptio ei vsquequaque non conueniat. Posteriorẽ hanc speciem describit Plinius libr. 27. cap. 12, priorem verò lib. 26. cap. 4.

MYRA, μυρά, Vna ex maximis Lyciæ vrbibus, cuius meminit Strabo libro 14.

Myracanthon, μυράκανθον, Herba aculeata, quæ & Eryngion, & Centumcapita appellatur. Radicem habet odoratam: vnde & Myracanthi nomen accepit.

MYRCINVS, μύρκινος, Oppidum Thraciæ ad Strymonẽ amnem, quod & Myrcinnia appellatur. Stephanus.

MYRIANDRVS, μυριάνδρος, Vrbs Syriæ, in sinu Issico sita: qui & ipse Myriandricus ab ea appellatur. Vide Plinium lib. 2. cap. 108.

Myrias, adis, μυριάς, Numerus decem millium. Vnde Miriarchus, siue Myriacha, μυριάρχος, ἡ μυριάρχης, dictus est decem millium præfectus.

Myrica, penul. produ. μυρίκη, Genus humilis virguIti, cuius duæ sunt species: satiua, quæ & Tamarix vocatur à Plinio libr. 13. capit. 21. altera sylvestris, quam in Achaia Briam sylvestrẽ vocãt. Hanc Ruellius esse arbitratur, quam Galli sua lingua vocant *Bruyere*. Virgilius 4. Eclog. Non omnes arbusta iuuant, humilésque myricæ. Ouid. 3. de Arte. Nec desint foliis buxum, fragilésque myricæ. Idem 10. Metamor. Perpetuóque virens buxus, tenuésque myricæ.

MYRICA, æ, μυρίνη, Insula est maris Rubri, apud Stephanum.

MYRIEVS, untis, μυριεύς, Troadis oppidum est è regione Tenedi: cuius incolæ dicuntur Myriensij.

MYRINA, μύρινα, Regina fuit Amazonum, quæ triginta millia peditum, & duo millia equitũ in exercitu habuisse dicitur. Autor Diodorus lib. 4. ¶ Fuit præterea, teste Homero, vrbs in Aeolide eiusdẽ nominis: item alia in Occidentali parte Lemnij insulæ, cuius meminit Ptolemæus lib. 3. Geograph. & Galenus libro 9. de Facult. simpl. med.

Myrinus, pon. prod. μύρινος, Ab Aristotele vocatur mas murænæ, qui dentes extra os habet. Plin. lib. 9. cap. 23, Aristoteles myrinũ vocat marem, qui generat: discrimen esse, quòd muræna varia & infirma sit: myrinus vnicolor, & robustus, dentésque extra os habeat.

MYRINVS, μύρινος, Apollinis cognomẽtum, à Myrina Aeolidis vrbe, in qua religiosissimè colebatur. Vnde & Myrini campi appellati.

Myriophyllon, μυριόφυλλον, Herba est, alio nomine Achillea dicta ab Achille Chironis Centauri discipulo, qui eam tradidit inuenisse. Myriophyllon appellatum à multitudine tenuium foliorũ: vnde & Millefolium à Latinis apppellatur. Vide Plinium lib. 14. cap. 16.

Myristica nux, μυριστικὸν κάρυον, A quibusdam appellatur, quam nos hodie Nucem odoratam, vel Muscatam vocamus. In qua etiam opinione est Hermolaus Barbarus in Dioscoridem. Et certè nõ video, cur ita appellari non possit, modò sciamus diuersam esse à glande myrepsica, quam Plinius vocat Myrobalanum.

MYRLEA, μύρλεια, Oppidum Bithyniæ, ita dictum à Myrlo Colophoniorum duce, vel à Myrlea Amasone: postea Apamia appellata, à nomine Apames, quæ Prusiæ Zelæ vxor fuit. Nam quum Demetrius & hanc, & vicinam Cium euertisset, vtranque Prusiæ dedit, qui eas denuo à fundamentis erexit, & Cium quidem de nomine suo Prusiadem, Myrleam autem à nomine vxoris Apamiam appellauit. Autor Strabo libro 14.

Myrmecia, μυρμηκία, Verrucæ sunt, lupini amplitudine, ferè in palmis manuum, & plantis pedum nascentes: ita dictæ, quod formicæ in morem pungant. Celsus libro 5. capit. vlt. quatuor enumerat genera verrucarum, vel potius vlcusculorum verrucæ similium: ἀκροχορδόνα, Thymium, Myrmecium, & Clauum: de quarum differentiis vide ipsum.

MYRMECIDES, μυρμηκίδης, Insignis sculpendi eboris artifex fuit, qui quadrigam ex ebore confecit tam minutam, vt muscæ alis tegeretur, & nauim, quam apicula pinnis abscõderet. Plin. lib. 36. cap. 5, Myrmecides, cuius quadridam cum agitatore cooperuit alis musca. Cicer. 4. Academic. Vtetiam inter deos Myrmecides minutorum opusculorũ fabricator fuisse videatur.

Myrmecites, μυρμήκιτης, Gemma, quæ innatam repentis formicæ effigiem habet. Plin. lib. 37. cap. 11.

Myrmecium, μυρμήκιον, Phalangij genus, formicæ simile capite, aluo nigra, guttis albis distinguentibus. Hæc ferè Plin. lib. 22. cap. 4.

Myrmecoleo, μυρμηκολέων, Exiguum animalculum, formicis aduersum, quod se sub puluere absondit, & formicas frumẽta geitantes interficit, & interfectas consumit. ¶ Est autem dictio ex formicæ & leonis nominibus cõposita: quasi Formicoleonem dicas. Nam quemadmodum leo imbecillíorum animalium, ita hoc animalculum formicarum prædam agit: quum tamen volucribus nihil aliud sit, quàm formica. Vnde in libro Iob legitur, secundum septuaginta interpretes, Myrmecoleo periit, eo quòd non habeat prædam.

Myrmecias, μυρμηκίας, Gemma nigra, eminentias quasdam habẽs similes verrucis. Plin. lib. 37. cap. 10.

MYRMIDONES, pen. corr. μυρμιδόνες, Thessaliæ populi fuerunt, qui Achillem ad bellum Troianum sunt secuti. Hi ex Aegina insula ortum traxerunt, Peleúmque patria profugum secuti, in Thessaliã sedes fixerunt. Aeginetas enim myrmidonas dictos constat, teste Strabone

Universidad de Deusto
Biblioteca

libro septimo, quòd agricolæ strenui essent, perpetnóque in fodienda terra formicarum more versarentur. Quid. lib. 7. Metamor. nominis rationem ad huiusmodi refert fabulam: Quum pestilétia in Aegina crudelissimè esset grassata, eámq; insulá viris propemodum exhausisset, Aeacus, quum ad radicem quercus infinitum propemodum formicarum numerum conspexisset, Iouem traditur orasse, vt sibi parem virorum numerum concederet, precibúsque eius vix absolutis formicas in viros fuisse commutatas.

MYRMISSVS, μύρμισσος, Vrbs est Asiæ, in ora Hellesponti, non procul à Lampsaco. Gentile est Myrmisius, μυρμίσιος, Stephano.

Myrobalanum, μυροβάλανον, Glans est arboris similis heliotropio, magnitudine nucis auellanæ, quam Dioscorides βάλανον μυρεψικὴν appellat hoc est glandem vnguentariam. Glandis huius nucleus Græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad pretiosa, vnguenta pro oleo vtuntur. Nascitur in Aethiopia, Aegypto, & Arabia, quę Iudææ ab Aegypto disterminat. ¶ Habet autem hæc dictio omnes syllabas breues: vnde carmen heroicũ ingredi non potest: ad quod alludit Martialis in Apophoretis, Quod nec Virgilius, nec tu carmine dixit Homerus, Hoc ex vnguento constat & ex bálano. Retinet hæc glans etiá hodie nomen suum in pharmacopolarum officinis, Vide de hoc plura in dictione BALANVS.

Myrobrechi, μυροβρεχοι, Vasa vnguentaria, quasi vnguento stillantia: μύρον Græci vnguentum vocãt, βρέχω, stillo, pluo, & irrigo. Hinc Plautus in Aul. Myrobrechatios, μυροβρεχθὲς, pro vnguentorum confectoribus accipit, ad capillos irrorandos. Ait enim, Aut manuleari, aut myrobrechari.

MYRON, μύρων, Statuarius insignis fuit, Ageladis discípulus. Cicer. Ver. 6, Verùm vt ad illud sacrarium redeam, signum erat hoc, quod dico, Cupidinis è marmore, ex altera parte Hercules egregiè factus ex ære. Is dicebatur esse Myronis, & opinor. Hæc ille. Ex huius operibus præcipuam laudem meruit bucula ex ære veræ vaccæ simillima, multis poetarum versibus celebrata. Ouid. 3. de Ponto, Vt similis veræ vacca Myronis opus. Proper. atque aram circunsteterant armenta Myronis. Quatuor artificis inuida signa boues.

Myropola, pen. prod. μυροπώλης, Vnguentorum venditor. quem nostri Vnguentarium dicũt. Plau. in Casina, Myropolas sollicito omnes, vbicunque vnguentum est lepidum.

Myropolium, μυροπώλιον, Locus vbi vnguenta vendũtur. Plaut. in Amphit. Nam omnes plateas perreptaui, gymnasia, myropolia. Latinè Vnguentaria taberna dicitur. Suet. de Augusto. Et modò vnguẽtariam tabernam, modò pristinum Ariciæ exercuisse obiicit.

Myrothecium, μυροθήκιον, Vnguentorum repositorium. Vnde Cicero scribit se myrothecium Isocratis totum consumpsisse, in commentario Consulatus sui scribendo, hoc est pigmenta oratoria.

Myrrha, σμύρνα, Arbuscula est in Arabia nascens, altitudine quinque cubitorum, non sine spina, caudice duro & intorto, cuius cortice inciso desluit lachryma, quæ & ipsa Myrrha vocatur, seu stacte. Eius præcipua virtus est, vt mortuorum cadauera incorrupta conseruet. Vide Plinium lib. 12. cap. 15, & 16. ¶ Myrrha præterea Cinyræ Cypriorum regis fuit filia, quę nefando patris amore capta, quum aliquot noctes auxilio nutricis cum illo cõcubuisset, tandẽ illato lumine agnita, quum illam pater vellet occidere, noctis beneficio elapsa, in Arabiam profugit, vbi in arborem sui nominis est conuersa. Vide fabulam apud Ouidium, 10. Metamorph.

Myrrheus, rhea, rheum, Quod ex Myrrha est. μύρρινος, Propert. Myrreáq; in parcis pocula cæca foris.

Myrrhinus, a, um, μύρρινος, Quod myrrham habet admistam, vel quod myrrha est conditum.

Myrrhapia, siue vt apud Plinium legitur, Myrapia. μυράπια. Genus pyrorum, quod odorem gratissimum reddit. Plin. lib. 16. cap. 15.

Myrrhine, es, μυρρίνη, Fluuius est Troadis, alio nomine Sebastopolis dicta. Autor Plin. lib. 5. cap. 30.

Myrrhis, iidis. μυρρίς, Oleris genus cicutæ simillimum, foliis aliquanto minoribus, & breuiori caule, saporis & odoris iucundi. Vulgus herbariorum vocat *Cicutariam*.

Myrrhites, μυρρίτης, Gemma, quæ myrrhæ colorem habet, odorémque vnguenti. Plin. libro vltimo, cap. 10.

MYRSILVS, μύρσιλος, Myrsi filius vltimus ex Heraclidarũ genere, Lydiæ rex, alio nomine Candaules appellatus, qui quum vxorẽ haberet formosissimam, non contentus secreta voluptatum suarum conscientia, Gygi cuidam ex satellitibus suis, nudam eam ostẽdit. Quam rem illa indignè ferens, Gygem ad viri necem impulit, seséque illi & Lydorum regnum tradidit. Autor Herodotus libro 1.

Myrsinites, μυρσινίτης, teste Plinio lib. 26. cap. 8, Species est tithymali, foliis myrti acutis, compungentibus, sed mollioribus. ¶ Item Myrsinites gemma est quæ melleum colorem nigricantem habet, & myrti odorem. Plin. lib. 37. cap. 10.

MYRSINVS, ni, μύρσινος, Oppidũ Elidis, teste Stephano, postea Myrtotium appellatum, cuius meminit & Homerus in Catal. nauium.

MYRSVS, μύρσος, Proprium nomen fuit patris Candaulis, à quo & ipse Myrsilus dictus fuit. Herodotus libro 1.

Myrtachanta, μυρτάκανθα, à quibusdam appellatur Ruscus, Frutex, quem Dioscorides μυρσίνην ἀγρίαν, hoc est syluestrem myrtum appellat. ¶ Est autem ex his nomenclaturis, quas eruditiores, veluti notas, è Dioscoridis familia summouerunt.

MYRTILIS, Oppidum est in ora Lusitaniæ, ad Oceanum, cuius meminit Plinius libro 4. cap. 22.

MYRTILVS, μύρτιλος, Mercurij ex Phaethusa, seu Myrto Amazone filius, auriga Oenomai, qui à Pelope curuli certamine cum Hippodamia Oenomai filia certante, pecunia corruptus, axi in certamine vectem non obiecit, vt Hyppodamiæ currus dissolueretur, & Pelops victor euaderet. Quod quum fecisset, à Pelope victore præmium postulauit: qui ab Oenomao moriente ante rogatus, vt Myrtili factũ vlciscereturr, eundem in mare præcipitauit, quod ab eo Myrtoum dictum est. Claudianus, - nam perfidus obiice regis Prodidit Oenomai deceptus Myrtilus axem, &c. ¶ Fuit item Myrtilus quidam Comicus Atheniensis, Lysidis filius, & Hermippi Comici frater: cuius fabulæ commemorantur à Suida.

Myrtopetalum, μυρτοπέταλον, Herba est, quam alio nomine Polygonaton appellant, à multitudine geniculorum. Autor Plinius libro 27. cap. 12.

MYRTOVM, pelagus, μυρτῷον πέλαγος, Pars maris Aegei, seu quod est inter Aegæum & Ionium, nomen habens à Myrtilo Mercurij filio, qui in id proiectus fertur: siue (vt Plinius tradit libr. 4. cap. 11,) ab exigua insula non procul à Carysto Eubœæ oppido sita, quæ cernitur à Geresto Macedoniæ petẽtibus. Incipit à Megarico sinu, Cretámque, abluit, & Atticam Occiduámque Cariæ oram: habétque insulas plurimas, Cythera, Calauriam, & quæ Aeginam cingũt & Salaminem, & ex Cycladibus pleráque: quod verò contiguum est, iam Aegæũ existit. Autor Strabo. Ouidius in Ibin, Proditor vt sæui periit auriga tyránni, Qui noua Myrthoæ nomina fecit aquæ, &c.

Myrtus, μυρσίνη, Arbor baccas saporis præcipui producens, ex quibus vinum fit, quod Myrtiten vocãt. ¶ Item generosum obsonium, quod dicitur Myrtatum. Plin. lib. 16. cap. 19.

Mytridanũ, μυτιδάνιον, Vini genus myrti syluestris baccis conditũ. Plin. libr. 14. cap. 16, Ramis teneris cũ suis foliis in albo musto decoctis, tusis, librã in tribus musti congiis deferuere faciũt, donec duo supersint. Quod ita syluestris myrti baccis factum est, Myrtidanum vocant.

Myrtetum, pen. prod. Locus myrtis consitus, μυρσίνων, Plaut. in Aul. Nescio qui seruus è myrteto prosiluit. Horat. lib. 1. Epist. ad Vallam, - fanæ myrtetа relinqui, Sulphura contemni vicus gemit.

Myrteus, a, um, Quod ex myrto est. μυρσίνεος. Tibullus, Et gerit insigni myrtea serta coma. ¶ Hinc myrteam Venerem prisci appellauerunt. lib. 15. cap. 29, Ara fuit Romæ vetus Veneris Myrteæ, quam nunc Murtiam vocamus.

Myrtinus, a, um, pen. prod. eiusdem significationis, vt oleum myrtinum. μυρσίνεον. Plin. lib. 23. cap. 4, Oleo myrtino illitũ statim resoluitur.

MYS, Myos, μῦς, Nomen fuit cælatoris, qui claruit argento cælando. Martialis lib. 8, Quis labor in phiala, docti Myos, ánne Myronis? ¶ Est itẽ Mys, Piscis marini genus, cuius meminit Plin. libr. 32. cap. 11, Hunc & Murem marinum appellant, & in litore oua párere asserũt, scrobéq; facta. ea terra operire: trigesimóque die terra resolũta, fœtum in aquam ducere. Vide eundem lib. 9. cap. 51.

MYSIA, μυσία, Regio est minoris Asiæ ad Hellespontum, Troadi contermina: cuius incolæ Mysi dicti sunt, abiectissimæ conditionis homines, fortísque adeo contemptæ vt cesserint in prouerbium. Quoties enim hominem nullius preti- volebant denotare, Mysorum vltimum esse dicebant. Cic. pro L. Flacco, Nanque, vt opinor, Asia vestra constat ex Phrygia. Mysia, Caria, & Lydia. Vtrum igitur nostrum est, an vestrũ hoc prouerbium, Phrygem plagis solere fieri meliorem? Quid de tota Caria? nónne hoc vestra voce vulgatum est, Siquid cum periculo experiri velis, in Caria id potissimum esse faciendum? Quid porrò in Græco sermone tam tritum, atque celebratum, quàm siquis despicatui ducitur, vt Mysorum vltimus esse dicatur? Strabo etiá Mysos constituit in Europa in confinio Pannoniæ, ad Danubium fluuium, putátque Mysos Asiæ populos ab his vt originem, ita & nomen duxisse. Sed hi à Plinio non Mysi, sed Moysi appellantur.

MYSOMACEDONES, μυσομακεδόνες, Populi sunt Asiæ, in tractu maioris Mysiæ, à Macedonibus oriundi: vnde & nomen habent. Meminit horum Plinius lib. 5. cap. 29.

Mysteria, orum, μυστήρια, à Græcis dicuntur sacra quædam arcana, quę Latini secluſa vocant: ita dicta, quod ea δὰ μύσεως τινὸς ὑδοῦ, hoc est quòd ea intus oporteat occludere, nec cuiquam profano explicare. Nefas enim erat alicui aperire mysteria, qui sacris non esset initiatus. Vnde poëta nescio quis occæcatus fertur quòd mysteria enuntiasset. Hinc non sine mysterio fieri dicimus, quod occulta aliqua sacrorum ratione perficitur. ¶ Vnde Mystæ dicti sacra discentes, mysteriorum periti, discipuli. & initiati sacris alicuius numinis, vt apud Ausonium, Senecam, & Papinium. ¶ Et Symmystæ, consacerdotes eisdem sacris initiati. Qua dictione Apuleius, Sidonius, & Hieronymus vtuntur. In mysteriis autem tradebantur multa arcana, quæ in vulgus enuntianda non sunt, quum (autore Tertulliano) omnibus mysteriis silentij fides debeatur. Scribit Eusebius libro 2. de Præparatione Euangel. in sacris Isidis & Serapidis fuisse Harpocratis simulachrum, quod digito labiis impresso admonere videretur vt silentium fieret. ¶ Mysteria etiam quædam festa dicebantur in honorem Cereris celebrari solita, quæ & initia dicebantur: de quibus aliqua diximus in verbo Initior. Cicer. ad Attic. libro 6, Faciéque me in quem diem Romana incidant Mysteria, certiorem, & quomodo hyemaris. Putatur autem hoc sacrorum genus ab Eleusiue Attici agri oppido in reliquas terras transfusum. Ibi enim duo erant Mysteriorum genera: maiora, quæ Cereri sacra erant: & minora, in honorem Proserpinæ filiæ eius instituta. Et quoniam vtrorunque ceremoniæ summo studio occultabantur, factum est vt mysteria pro arcanis accipiamus. Cicero ad Attic. Neque etiam sunt Epistolæ nostræ, quæ si perlatæ non sint, nihil ea res nos offensura sit: quæ tantum habent mysteriorum, vt eas ne librariis quidem ferè committamus.

Mystagogus, gogi, μυσταγωγὸς, Propriè est custos sacrorum, qui scilicet rerum sacrarum custodiæ est præfectus, quique hospitibus sacra solet ostendere. Cicero Verro 6, Itaque iudices ij, qui hospites ad ea quæ visenda

visenda sunt, ducere solent, & vnumquicquid ostendere, quos illi mystagogos vocant, conuersam iam habent demonstrationem suam.

Mysticus, stica, sticum, μυστικὸς, μυστικὴ, Propriè quod in arcanis deorum sacris fiebat, qualia erant Bacchi Orgia, quæ noctu clam à solis mulieribus celebrabantur. ¶ Vnde Mystica sacra pro arcanis sacris dixit Martialis lib. 8, Non per mystica sacra Dindymenes, Nec per Niliacæ bouem iuuencæ, Nullos denique per deos, deásque Iurat Gellia, sed per vniones.

Mystus, Genus piscis, qui à Plinio lib. 32. cap. 11, numeratur inter genera lacertarum.

Mythologia, æ, μυθολογία, A Latinorum nonnullis Affabulatio dicitur, hoc est fabulæ explicatio. ¶ Vnde Mythologi dicuntur, qui rationes reddere conantur quare fabula vnaquæque fuerit excogitata.

Mytilus, μυτίλος, pen. cor. Piscis est ex genere concharum, in arenosis potissimùm locis prouenies, cuius exusti cinis causticam vim habet, non secus ac muricis. Vide Plinium lib. 32. cap. 9. & lib. 9. cap. 51. Martialis lib. 5, Sumitur inciso mytilus ore mihi.

MYVS, untis, μῦς, Vna ex duodecim Ioniæ vrbibus, triginta à Mæandri ostio distans stadiis: quam postea ob hominum paucitatem Milesij incoluerunt. Autor Strabo lib. 14.

Myxa, μύξα, apud Græcos, Propriè pituitæ excrementum, è naribus fluens, qui & Mucus dicitur: vnde μύξωρ, mucosus appellatur, hoc est nares muco sordidas habens. Μυξώδης, verò ipsum narium foramen appellatur. ¶ Hinc etiam Mixos prominens pars lucernæ vocatur, ex qua profertur ellychnium, quemadmodum ex naribus mucus. Quare Græci quoties volunt ellychnium produci, vt luceat clarius, προμύξαι τὴν λύχνον, dicunt: nostri verò, Emungere lucernam. ¶ A Myxos sit Dimyxos, quę est lucerna duo ellychnia habens: Trimyxos, tria: Polymyxos, multa. Martialis libro 14, Illustrem quum tota meis conuiuia flammis, Tótque geram myxos, vna lucerna vocor.

Myxon, onis, μύξων, Piscis est, apud Romanos olim in deliciis habitus. Plinius lib. 35. cap. 12, de vasis fictilibus loqueus, Tripatinum appel labatur summa cœnarum lautitia: vna erat murænarum, altera luporum, tertia myxonis piscis, inclinatis iam scilicet moribus. Hunc piscem nonnulli Banchum vocauere. Idem lib. 32. cap. 7, de iecore huius piscis loquens, Auribus, inquit, vtilissimum bati pisces vel recens, sed inueteratum vino. Item banchi, quem quidam Myxona vocant.

N

LITERA, vna semiuocalium, ab antiquis inter liquidas commemorata, quæ si primum in dictione locum teneat, aliquando sumit ante se g, vt Narus, Gnarus, vnde Ignarus: Nauus, Gnauus, vnde Ignauus. Aliquando etiam in compositione e litera, quę immediatè subsequitur post n, vertitur in g, vt Quadringenti. pro Quadrincenti: Quingenti. pro Quincenti. Sed in quibus n non fuerit, seruatur c, vt Ducenti.

NABATHAEA, ναβαταία Dionysio, ναβαϊνὴ Stephano, Regio Arabiæ, Syriæ contermina, populosa in primis, & pascuis abundans: cuius metropolis est Petra, trium aut quatuor dierum itinere distans ab Hiericunte, teste Strabone libro 16. ¶ Hinc Nabathæus, a, um, ναβαταῖος pen. prod. Iuuenal. Et quos deposuit Nabathæo bellua saltu. Et quia Nabathæa regio Orientem spectat, factum est vt Nabathæus accipiatur pro Orientali. Ouid. 1. Metamor. Eurus ad Auroram, Nabathæáque regna recessit.

Nabis, Lingua Aethiopum camelopardalem significat, animal camelo simile capite: collo, equo: pedibus & cruribus, boui: albis maculis rutilum colorem distinguentibus: quod animalis genus Cæsaris Dictatoris iudi Circenses primùm Romæ ostenderunt. Autor Plinius libro 8. cap. 18.

NABRISSA, νάβρισσα. Ptolemæo lib. 2. cap. 4, aliis Nebrissa, hodie Veneria cognominata, Hispaniæ Bæticæ ciuitas est.

Nablium, νάβλιον, diminutiuum à nablum, Instrumentum musicum, quod & Psalterium appellatur. Ouid. lib. 3. de Arte amandi,

Discę etiam duplici genialia nablia palma
Vertere: conueniunt dulcibus illa modis.

Nacæ (inquit Festus) vulgò appellantur Fullones, quòd nauci sint (vt volúit Curiatius) id est nullius pretij. Quidam inde dictos malunt, quòd omnia ferè opera ex lana νάκαι dicantur à Græcis. Hæc Festus.

Næ, per diphthongum scriptum, Græca dictio est, significans Vehementer, valde, vel nimis. ναι. Terent. in Prolog. And. Faciunt næ intelligendo, vt nihil intelligant. Hoc est, quum plus quàm opus sit velint intelligere, in eorum numero sunt habendi, qui nihil intelligunt. ¶ Sæpius tamen affirmandi aduerbium est, idem significans quod certè, vel vtique. Cicę. Curioni, Incredibile quàm turpiter facere videar, qui his rebus interfim: næ tu videris multò antè prouidisse quid impediret. ¶ Idem Trebatio, Næ ego multo libentius emerim diuersorium Tarracinæ. Idem in Catil. Næ illi vehementer errant.

Nænia, niæ, & Næniæ, arum, (vt apud Ouidium lib. 6. Fast.) Græcum nomen est, ab eo deductum, quod est νάιειν, id est vltimum. Erat enim vltimum quod defunctis caneretur carmen, quod in funere laudandi gratia cantabatur ad tibiam ante cadauer sepultum. Alio nomine ἐπικήδειον, siue μονῳδία, à Græcis dicitur. Diomed. Apud Romanos id carmen, quod cum lamentatione extremum atque vltimum mortuo accinitur, Nænia dicitur. Acron verò docet esse factitium nomen, à similitudine vocis eorum qui queruntur, & dolent. Quintil. lib. 8. cap. 2, Tertius est huic diuersus translationis modus, quum res communis pluribus, in vno aliquo habet nomen eximium: vt carmen funebre, propriè Nænia dicitur. ¶ Impropriè tamen accipitur pro ineptia cuiuslibet cantus aut sermonis. Sic Hieronymus contra Rufinum, Nisi fortè non fuit impræsentiarum, qui tuas emendaret nænias. Hoc carmen Simonides poëta lyricus ex Cea insula primus instituisse dicitur. Hora. -sed ne relictis Musa procax iocis Ceæ retractes munera næniæ. Sidonius pro epitaphio posuit, quum ait, Nænia marmori incisa per hendecasyllabon. Pompo. Festus, Nænia est, inquit, carmen quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam. Nænia (inquit Nonius Marcellus) ineptum & inconditum carmen, quod à conducta muliere, quæ Præfica dicebatur, iis, quibus propinqui non essent, mortuis exhiberetur. Varro de Vita pop. Roma. lib. 4, Ibi à muliere, næniam cantari solitam, ad tibias, & fides. Cicę. de Leg. 2, Honoratorum virorum laudes in concione memorant, eáque etiam ad cantus, & ad tibicinem prosequuntur: cui nomen est Næniæ: quo vocabulo etiam Græci cantus lugubres nominant. ¶ Næniam quoque deam veteres coluere, cui facellum, autore Festo, extra portam Viminalem erat dedicatum.

NAEVIA, ναιβία, Nomen mulieris, à næuo sic appellatæ.

NAEVIVS, Poëta antiquissimus fuit, cuius extat epitaphium apud Aul. Gellium cap. 24. lib. 1, arrogantiæ (vt inquit Gellius) Campanæ plenum. Hic & Comœdias scripsit, quæ passim citantur à Nonio, & Festo, & Bellum Punicum primum, in quo ipse stipendia fecit, literis prodidit, vt refert Gellius ex autoritate Varronis.

Næuus, Corporis insigne, seu genitiua macula. νεφρομάρμωτα. Cicę. de Nat. deo. 1, At est corpori macula nævus: illi tamen hoc lumen videbatur. Plin. 22. cap. 25, Farina decocta in aceto tollit nævos.

Nævosus, adiectiuum, Qui nævis plenus est.

NAGNATA, Vide MAGNATA.

NAIADES, pen. corr. à singulari nominatiuo Naias: vel Naides, à nominatiuo Nais νάϊδες. Dicuntur nymphæ fontium, & fluuiorum: ἀπὸ τοῦ νάειν, quod est fluere. Porrò hæc dictio nunc tribus, nunc quatuor syllabis effertur. Virgil. Ecloga 6, Aegle Naiadum pulcherrima, &c. Calphurnius Eclog. 2, Adfuerunt sicco Dryades pede, Naiades vdo, &c. ¶ Est item Nais, Nymphæ cuiusdam nomen proprium, apud Virgilium 2. Eclog.

Naicus, a, um. Propert. lib. 2, Supposita excipiens Naica dona manu.

NAIM, Ciuitas Galilææ, duobus millibus distans à monte Thabor. Quo nomine Hebræis significatur fluctus, siue commotio.

Nam, Coniunctio causalis, quæ in oratione primum tantùm locum sortitur. γάρ, ἔστι. Plaucus Ciceroni lib. 10. Famil. Epist. Lepidus ne mediocrem quidem equitatum habebat. Nam etiam ex paucitate eius, non multis antè diebus, decem, qui optimi fuerant, ad me transierunt. Terent. in Andr. Quidnam hoc rei est? quidnam hic vult veterator sibi Nam si hic mali est quicquam, hem, illic est huic rei caput. ¶ Nanque verò secundum melius locum habet, de quo suo loco. ¶ Accipitur etiam Nam, pro ideo. Terent. Nam in prologis scribundis operam abutitur. ¶ Aliquando pro Autem, vel simili discretiua particula. Cicę. lib. Famil. epist. 5, Pro iis rebus nullam mihi abs te relatam esse gratiam, tu es optimus testis: contrà etiam esse aliquid abs te profectum ex multis audiui: nam comperisse me, non audeo dicere, ne fortè idipsum verbum ponam, quod abs te aiunt falsò in me solere conferri. Idem in Sallust. Nam quòd in vxorem, atque filiam meam tam petulanter inuectus es. ¶ Solet autem hæc particula Nam, in compositione postponi, vt Quisnam, vt videre est in exemplo Terentij paulo antè citato ex Andria, Quidnam hoc rei est? Olim etiam præponebatur: vt apud eundem, Nam quæ est anus à fratre egressa meo? Vbi nam quæ, accipitur pro Quænam. ¶ Nam etiam pro Etenim (vt autor est Sempiternum Gallię lumen Budæus) fæpissimè vsurpatur. Cicę. in Orat. Nam est longè aliter in versibus. Idem, Nam qui audiunt, hæc duo animaduertunt.

NAMNETAE, ναμνῆται, Galliæ Lugdunensis populi, ad Oceanum siti, alio nomine Nannetes dicti: quorum oppidum Condiuincum commoratur à Ptolemæo lib. 2. cap. 8.

Nanque, Coniunctio est causalis, vt Nam: quæ sæpius secundo loco ponitur. γάρ. Quinetiam primo loco, sæpissimè pro Siquidem, siue certè. Plancus Ciceroni 10. Epist. famil. Namque assiduis interruntiis cum Lepido egi, vt omissa omni contentione, reconciliatáque voluntate nostra, communi consilio Reipub. succurrerer. Virgil. in Tityro. Nanque erit ille mihi semper deus. ¶ Significat etiam idem quod Sed, seu Verùm. Cicę. 1. de Orat. Nanque illud quare Scæuola negastit?

Nanciscor, eris, nactus, A Nancio, cis, fit, secundum Priscianum, & significat acquiro. λαγχάνω. τυγχάνω, πορίσασθαι. Terent. in Phorm. Non triumpho ex nuptiis tuis, si nihil nanciscor mali? Sallust. Homines adulescentes summam potestatem nacti. Cicę. Appio Pul. Pluribus verbis ad te scribam, quum plus otij nactus ero. ¶ Nanciscì item, Significat inuenire, præsertim si cum homine ponatur. Cicero de Finib. 1, Quoniam nacti te sumus aliquando otiosum, rectè audiam quid sit. Lactant. lib. 6, Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantem. ¶ Hinc Renanciscor, quod à veteribus positum est pro reprehendo, teste Pompeio.

Nanium, νάνιον, Nomen fictum à Comicis, pro muliere parua, sed pulchra, per diminutionem, blandiendi causa, sicut Glycerium & huiusmodi. Plaut. in Prolog. Amphit. Etiam histriones Nanio in proscenio hîc Iouem inuocauerunt.

Nanum, νάνον, Græci vas aquarium dicunt humile & conceauum, quod

vulgò vocant fitulum barbatum. ¶ Vnde Nani pumiliones appellantur. Hæc ad verbum ex Festo.

Nanus, a, um, νάνος, Teste Gellio libro 19. cap. 13, Græcum vocabulum est, quo vocauerunt breui corpore hominem, paululum supra terram extantem, quem Latinè Pumilionem dicimus. Nec de hominibus tantùm, sed de aliis quoque rebus dicitur. ¶ Vnde etiam Mala nana, quæ alio nomine Melimela vocantur.

NAPAEAE, νανάδαι, Syluarum deæ, quæ & Dryades dicuntur: nam νάπη, siue νάπος Græcis Saltum significat, siue locum syluosum. Naides autem, vel Naiades dicuntur fontium nymphæ, sicut Oreades montium, Homadryades arborum, quæ cum arboribus nasci credebantur, & cum iisdem interire. Nereides verò maris nymphæ sunt appellatæ. Virgilius quarto Georg. Faciles venerare Napæas.

NAPAEI, νανάϊοι, Populi in Lesbo, ita dicti ab Vrbe Napa: vnde & Apollo Napæus dictus est.

NAPATA, torum, νάπαλα, τὰ, Aethiopiæ vrbs est: olim Candaces reginæ regia: cuius meminit Strabo libro 17.

Naphtha, νάφθας, Bituminis flos tenuissimus, circa Babylonem copiosissimè prouenies, cui tanta est cum igne cognatio, vt flamma transiliat in eam vndecunque visam. Autor Plini. libro 2. capit. 105. Vulgus Oleum Medeæ vocat. Ex hoc conficitur ignis penè inextinguibilis, quem Græcanicum appellant.

NAPITAE, νανίται, Populi in Scythia, quorum caput vicus Napis, qui & Napatæ nominantur. Stephanus.

Napus, Herba est rapo forma, temperamentóque simillima: quam Galli, seruatis prisci nominis non obscuris vestigiis, *Nauettam* appellant. *Bunias*. Colum. libro 2. cap. 10, Napus deuexam terram amat, & siccam. Vide Plinium libro 20. cap. 4. Huius diminutiuum est Napunculus.

Napinæ, Loca napis consita. *Bunιῶνες*, Colum. lib. 11. cap. 2, Napinæ, itémque rapinæ siccancis locis per hos dies fiunt.

NAR, νάρ. Stepha. Sabinorum fluuius, in Fiscello monte nascens, qui per vrbem Narniam fluens, Tyberi immiscetur. Lucan. libro 1, Quà Nar Tyberino illabitur amni. Virgil. libro 7, Sulphurea Nar albus aqua. Mela præterea eiusdem nominis fluuium in Illyride constituit, qui ex Adrio monte profluens, non procul ab Epidauro in mare Adriaticum illabitur. Plinius, Ptolomæus, & Strabo Narønem vocant.

NARANE, (Quod pro Dalmatiæ, siue Illyridis fluuio ineptè legebatur,) Vide NARO.

NARAGVSTVM, νάραγόστομα, Secundum Istri fluminis ostium, apud Plinium libro 4. cap. 12.

NARBO, νάρβων, Cognomento Martius, olim amplissimum fuit Galliæ braccatæ emporium, teste Strabonæ, libro 4, hodie tutissimum Galliarum aduersus Hispanos propugnaculum: à quo tota ea pars Galliarum, quæ olim Romanorum fuit prouincia, nomen accepit. Martium autem Narbonem ex eo dictum putant, quòd eò Cæsar ex Martia legione colonos deduxerit. Cicero pro Fonteio, Est in eadem prouincia Narbo Martius, colonia nostrorum ciuium, specula popu. Roma. ac propugnaculum istis ipsis nationibus oppositum & obiectum.

NARBONENSIS GALLIA, νάρβωνίτης, Teste Plinio libro 3. capi. 4, dicta fuit tota illa Galliarum pars, quæ interno mari alluitur, antè Braccata dicta, à braccis villosæ vestis genere, quibus ea regio peculiariter vtebatur: quum reliqua Gallia à studio nutriendæ comæ, Comata diceretur. Hæc olim fuit Romanorum prouincia, quam à Narbone Martio, amplissimo eius regionis emporio, hodie munitissimo Galliarum propugnaculo, Narbonensem pronunciam appellabant. Diuiditur ab Italia amne Varo, & Alpium iugis: à reliqua autem Gallia lærere Septentrionali Iura & Gebenna montibus.

Narcissus, νάρκισσος, Lilij genus, radice carnosa atque odora, flore purpureo, folia in radice habens ad similitudinem foliorum arundinis, sed aliquanto crassiora. Dictus à νάρκη (vt Plinius inquit libro 21. capi. 19. & capi. 5,) quod stuporem Latinè significat. Nam odor eius caput aggrauat. Eius duo sunt genera. Vnum purpureo flore, alterum herbaceo. ¶ Poëtæ fabulantur Narcissum quendam puerum fuisse Cephisi amnis, & Lyriopes Nymphæ filium, tanta formæ præstantia, vt quum aliquando ad fontem bibiturus accessisset, conspectæ suæ imaginis amore captus sit: quúmque nulla potiundi amoris spes esset, nimio desyderio contabuisset. & in florem sui nominis fuisse commutatum. Vide Ouidium libro 3. Metamor. Huius monumentum in ora Bœotiæ fuisse tradunt, quòd cum silentio viatores præterirent. Vnde & σιωπηλὸν, hoc est taciturnum appellabant. ¶ Est & Narcissus nomen fluuij, & nomen liberti potentissimi Claudij.

Narcissinus, a, um, νάρκισσινος, Quod ex narcisso fit: vt Oleum narcissinum. νάρκισσέλαιον. Plin. libro 21. cap. 19, Ex hoc flore fit narcissinum oleum ad emolliendas duritias. Inde etiam Narcissinum vnguentum, quod ex flore narcissi fieri solebat, sed statim obliteratum fuit: vt refert idem Plinius libro 13. cap. 1.

Narcissites, penul. prod. νάρκισσίτης, Gemma appellata est, quæ narcisi colorem habet, venis hederæ distincta. Huius meminit Plinius libro 37. cap. 11.

Narcotica, νάρκωτικὰ, Medici neoterici appellant medicamenta, quibus stupor conciliatur, ac torpor, aduersus sensum doloris & cruciatum. ἀπὸ τοῦ νάρκης, quod stuporem significat.

Nardosphærum, Vide HADROSPHAERVM.

Nardus, ἡ νάρδος, fœminini generis: & Nardum neutri, Frutex est,

teste Plinio libro 12. cap. 12, graui & crassa radice, sed breui ac nigra, fragilique, quanuis pingui, situm redolente, vt cyperi, aspero sapore, folio paruo densóque, cacumina in aristas se spargunt: ideo gemina dote nardi spicas, & folia concelebrant. Eius duo sunt genera, Indicum, & Syriacum, non quòd ex iis regionibus afferatur, sed quòd montes, in quibus nascitur, aut Indiam, aut Syriam spectent. Retinet hæc herba etiam hodie nomen suum in officinis. ¶ Est præterea herba huic non dissimilis, quam ob id Pseudonardum vocant, folio crassiore, carnoso, angusto, colore languido in candidum vergente, frequentibus spicis in aristas sparsis, flosculis purpureis. Gaudet petrosis locis & apricis: tanta suauitatis fragrantia, vt omnes flores odoris suauitate prouocet: qua dote in vestibus inseritur. Duo etiam huius sunt genera, vnum procerius adolescit, & maiorem spirat odorem: quod quia non minus, quàm nardum placet, sibi spicæ nomen apud nos arrogauit. Vulgus *Aspicum* vocat. ¶ Alterum tum amplitudine, tum odore minus, quod, quia balneis & lauacris expetitur, *Lauanda* vulgo, & *Lauandula* appellatur: quam nonnulli malè putant esse nardum Celticam: vt postea docebimus. Vtraque pseudonardi specie Narbonensis prouincia maximè abundat, adeò vt & montes, & campi iis vestiantur. Nardus autem Gallica, siue Celtica, herba est ab hisce speciebus diuersa, folia habens longiuscula, & flauescentia, florémque luteum, quæ, teste Plinio, cum radice velli solet, & in manuales fasciculos digeri. Hæc alio nomine appellatur Saliunca: vt docet Ruellius lib. 2. cap. 6. & 7, ex quo hæc excerpsimus. ¶ Ex nardo fiebant pretiosissima vnguenta, quibus Romani solebant capillos delibuere. Tibullus lib. 2. Elegia. Illius puro distillent tempora nardo.

Nardinus, adiect. vt Nardina pyra, dicuntur ab odore, scilicet quæ nardum redolent. ναρδάτια. Plinius libro 15. cap. 15, Pyra ab odore myrapia, laurea, nardina. ¶ Nardinum, penul. corr. νάρδινον, vnguentum ex nardo factum, addito omphacio, balanino, iunco, costo, amomo, myrrha, & balsamo, Alio nomine dicitur Foliatum. Plinius libro 13. capi. 1.

Nares, ῥῖνες, Proprie nasi latiores partes, in quibus sunt spiracula. à naritate, siue gnaritate, (vt inquit Donatus) quòd nos odoratu doceant præstò ac propè esse quod adhuc oculi non vident. Siue, vt alij volunt, quòd per eas odor vel spiritus nare non desinat. Vel à Græco ῥῖνες, per inuectionem literarum, vt ῥίπλον tenet. Cicero 2. de Natur. deor. Itémque nares, eo quòd omnis odor ad superiora fertur, rectè sursum sunt. Persius Satyr. 1, balba de nare locutus. Ouid. 1. de Arte, Inque caua nullus stet tibi nare pilus. Virgilius libro 3. Georg. Collectúmque premens volvit sub naribus ignem. Ouidius vsus est singulari pro naso, dicens, Pandáque naris erat. ¶ Naribus aduncis indulgere, à Persio Satyr. 1, dictum est, Murmelio teste, pro naribus in rugam contractis irridere, & subsannare. Verba Persij sunt, -nunc non è manibus illis, Nunc non è tumulo, fortunatáque fatilla Nascentur violæ? rides, ait, & nimis vncis Naribus indulges. Simile est illud apud Horatium 1. Sermo. Satyr. 6, Naso populum suspendis adunco. De quo latius in dictione Nasus. ¶ Emunctæ naris homo, is dicitur, qui nares habet emunctas & purgatas, hoc est qui facilè rem subodorat: vnde & pro prudenti & sagaci accipitur. Horat. libro 1. Serm. Satyr. 4, Hinc omnis pendet Lucilius hosce secutus, Muratis tantùm pedibus, numerísque facetus, Emunctæ naris, durus componere versus. ¶ Obesæ naris iuuenis, apud Horatium Epod. 12, qui nihil olfacit. Corrugare nares. Horat. 1. Epist. 5, -ne fordida mappa Corruget nares.

Narica, Est genus piscis minuti. Plaut. Muriaticam video in vasis stanneis naricam bonam, & canatam, & taguma, quinas fartas conchas piscinarias. Naticem piscem leges apud antiquos per t, non per r, & videtur à natando dictus. Hæc Pompeius Festus.

NARITIA, Vide NARYCIVM.

NARNIA, νάρνια Stephano, Vmbriæ ciuitas, per quam Nar fluuius νάρων Stephano, labitur, à quo & nomen accepit. Liu. libro 10, A Nare flumine Narnia appellata. Hæc etiam Interamna dicitur.

Narnienses, νάρνιάται, Narniæ populi.

NARON, siue Naro, onis, νάρων, Fluuius Dalmatiæ, siue Illyrici, iuxta Epidaurum in mare Adriaticum influens: quem Pomponius Mela Narem appellat. Vide suprà in dictione NAR.

NARONA, pen. prod. Liburniæ oppidum, appositum Naroni fluuio: vnde & nomen accepit, à Salona LXXII. M. pass. distans. Autor Plinius lib. 4. cap. 22.

Narro, as, Dico, recito. διηγέομαι. Teren. in Eunuch. Narra istuc quæso quid fiet. Ibidem, Tu isti narrato omnem rem ordine, vt factum fierit. Propert. lib. 2. eleg. 1, Nauita de ventis, de tauris narrat arator. ¶ Fabellam narrare surdo asello. Horat. 2. Epist. 1. ¶ Huius composita, Denarro, Enarro, quod est fusius narro, vel explico. ἀπήγημαι. Et propriè (vt Diomedes inquit) Enarratio, est obscurorum sensuum, quæstionúmque explanatio, vel exquisitio, per quam vnicuiusque rei qualitatem poëticis glossulis exoluimus. ἐξήγησις. Lactant. lib. 6, Quis sacramentum Dei sciens tam significanter enarrare legem Dei potuisset, quàm illa homo longè à veritatis notitia remotus expressit? Prænarro, primò & antè alia narro. προλέγω. Teren. in Eunuch. Oportuit rem prænarrasse me.

Narratio, onis, Quæ est rerum gestarum, aut perinde vt gestarum expositio. διήγησις. Cicer. 2. de Ora. Obscura narratio totam occæcat orationem. Idem in Orato. Credibiles, non historico, sed propè quotidiano sermone dilucidè explicatæ narrationes.

Narratiuncula, Parua narratio. διηγηματίσκιον. Quin. lib. 10. cap. 9, Narratiunculas à poëtis celebratas notitiæ causa, non eloquentiæ tractandas puto.

Narrat-

Narrator, oris, Qui narrat. Cic. 2. de Ora. Cæteri non exornatores rerum, sed tantummodo narratores fuerunt.

Narratus, a, um, participium. Ouid. 3. de Ponto, eleg. 2,
Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo,
Laudarunt omnes, facta, piámque fidem.

Narratus, us, ui. Ouidius 6. Metamor. -veniet narratibus hora Tempestiua meis.

Narrabilis, le. Ouid. 2. de Ponto, eleg. 2, Lingua sile, non est vltra narrabile quicquam.

NARSES, νάρσης Suidæ, Eunuchus, Iustiniani principis cubicularius: bibliopola prius, deinde ob animi virtutem patriciatus honore auctus, vir religione pietatéq; præditus. Is in locum Belisarij ducis in Italiam missus, decem annos varijs euentibus pugnauit, tandémque Gothos insigni prælio fudit ad Anienem fluuium, quem & ponte primus instruit: quarum rerum nequando illa temporum diuturnitate memoria obscuraretur, saxo eas insculpendas curauit, insigni epigrammate, quod etiam hodie in Anienis ponte legitur. De quo vide apud Volaterranũ.

Narthecia, æ, νάρθηκία, Species est ferulæ humilioris, quæ ad iustam altitudinem narthecis non assurgit, folia habens maxima, vt quæque terræ proxima. Dicta videtur Narthecia per diminutionem, à fruticis humilitate: quare etiam à quibusdam Ferula minor, & ab aliis Ferulago appellatur. Plin. lib. 13. cap. 22, de ferula loquens, Duo eius sunt genera, Narthecia Græci vocant assurgentem in altitudinem, Narthecium verò semper humilem.

Narthecium, cij, νάρθηκιον. Dicitur repositorium medicamentorum: ita dictum, quòd narthecis, hoc est ferulæ lignum ad medicamenta asseruanda esset accommodatissimum: vnde primò Narthecia appellata sunt vasa medicamentaria, quæ ex ferula conficiebantur: postea verò quæuis vasa in hunc vsum comparata, quantúis ex ferula confecta non essent, hoc nomine dici cœperunt. Cicer. 2. de Finibus, Iam doloris medicamenta illa Epicurea tanquam de narthecio promant. Martial. libro 14, Artis opes medicæ narthecia cernis habere.

NARTHECVSA, æ, νάρθηκοῦσα, Insula est in mari Carpathio, cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 31.

Narthex, cis, νάρθηξ, Arbuscula est, lignum foris corticis loco habens, intus autem ligni loco fungosam medullam. Plinius lib. 13. cap. 22. Ferulam appellat, ponítque duo genera ferularum, Narthecia, quæ in iustam excrescit altitudinem: & Narthecium, hoc est minorem ferulam, quæ non altè ab humo attollitur. Plinij verba sunt hæc, Et ferulam inter externas dixisse conuenit, arborúmque generi asscripsisse: quoniam quarundam naturę (sicut distinguemus) lignum omne corticis loco habent, hoc est forinsecus: ligni autem loco fungosam intus medullam, vt sambuci: quædam verò inanitatem, vt arundines. Ferula calidis nascitur locis, atque trans maria, geniculatis nodata scapis. Duo eius genera Narthecia Græci vocant assurgentem in altitudinem: Narthecium verò semper humilem. Hæc ille. ¶ A Narthex autem dicti sunt Narthecophori νάρθηκοφόροι, Bacchi ministri, quasi Thyrsigeri. Nam thyrsi antiquitus etiam ex ferulis siebant.

NARYCIVM, νάρκιον, Quod & Naryx, νάρυξ, & Narycee, νάρυκη dicitur. Oppidum fuit Locrorum vetustissimum: à quo Aiax Narycius, & populi Narycij dicti sunt. Virgil. 3. Aeneid. Hic & Narycij posuerunt mœnia Locri. Abundat autem pice optima, quæ inde Narycia dicitur. Virgil. 2. Georg. Et iuuat vndantem buxo spectare Cytorum, Narycíæque picis lucos.

MASAMONES, pen. prod. νασαμῶνιοι Sunt populi Libyæ, nauium Syrtibus inuolutarum spoliatores. Lucan. lib. 9. Hoc tam segne solum, raras tamen exerit herbas, Quas Nasamon, gens dira legit, qui proxima ponto Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis Syrtis alit, nam litoreis populator arenis Imminet, & nullos portus tangente carina Nouit opes: sic cum toto commercia mundo Naufragiis Nasamones habent. ¶ Hinc Nasamonius, & nasamoniacus adiectiua.

Nasamonites, νασαμωνίτης, Gemma, quæ quum sanguinea sit, scatet nigricantibus venis. Plin. lib. 37 cap. 10.

Nascor, sceris, natus, Notæ significationis. φύομαι, γίνομαι, γεννῶμαι. Plin. lib. 10. cap. 53. Aues omnes in pedes nascuntur, contrà quàm reliqua animalia Sallust. L. Catilina nobili genere natus fuit, magna vi animi & corporis. ¶ Dicimus autem Natus sum laudi, & ad laudem. Cic. pro Sext. Qui se patriæ, qui ciuibus suis, qui laudi, qui glorię, non somno, non conuiuiis, non delectationi natos arbitrantur. Ibidem, Nam quid ageret vir ad dignitatem & gloriam natus? Horat. 1. Epist. 2, Nos numerus sumus, & fruges consumere nati. Cicc. de Senect. Mortuus est (quum ego quinque & sexaginta annos natus, legem Voconiam voce magna & bonis lateribus suasissem) annos septuaginta natus: tot enim vixit Ennius. Idem de Amic. Magna etiam dissidia, & plerúnque iusta nasci. ¶ Huius verbi composita sunt, Annascor, Connascor: vnde Cognatus, a, um, Enascor, Ex re aliqua nascor. ἀφύομαι. Iustinus lib. 1, Hic per somnium videt ex naturalibus filiæ (quam vnicam habebat) vitem enatam, cuius palmite omnis Asia obumbrabatur. ¶ Denascor, decresco, deficio, morior. ἀποφύομαι. Cassius Hemina lib. 2. Annalium, Quæ nata sunt omnia, denasci aiunt. ¶ Innascor, intus nascor. ἐγγίνομαι. Cic. lib. 1. Offi. Sed illud odiosum, quòd in hac elatione & magnitudine animi, facillimè pertinacia, & nimia cupiditas principatus innascitur. ¶ Internascor, In medio nascor. διαφύομαι. Coll. lib. 5, Ne autem pampinarius palmes interuatus, &c. ¶ Obnascor, Circumnascor. περιφύομαι. ¶ Renascor, Rursus nascor. ἀναγεννῶμαι. Lactant. lib. 7, Itaque renasci eas putauerunt. ¶ Pronascor, Ortum habeo. πρόειμι καὶ γίνομαι. Terent. in Phorm. Aiunt illam ciuem Atticam bonam bonis prognatam.

Natus, a, um, participium à Nascor. γεγονὼς. Terent. in Heauton. Annos sexaginta natus es, aut plus eo, vt coniicio. ¶ Dicitur quoque. Si quando res ita nata fuerit, id est si vnquam occasio fuerit è rerum euentu.

¶ Item Pro re nata, hoc est pro præsenti rerum statu, & vti res nunc se habent. Cicc. Attic. lib. 3, Animaduerteram posse pro re nata te non incommodè ad me in Albanum venire. Ibidem, In his locis pro re nata non incommodè possunt esse.

Natus, ti, nomen substantiuum, Pro filio. ὁ υἱός. sicut Nata, tæ, pro filia, ἡ θυγάτηρ. Virgil. 1. Aeneid. Nate meæ vires, mea magna potentia solus. Idem 3. Aenied. Et nati natorum, & qui nascentur ab illis. Cicero de Amicitia. Primùm ex ea charitate, quæ est inter natos & parentes, quæ dirimi, nisi detestabili scelere non potest. Virgil. 1. Aeneid. Maxima natarum Priami. Horat. 2. Serm. Satyr. 3, Tu quum pro vitula statuas dulcem Aulide natam Ante aras, spargísque mola caput, improbe, salsa. ¶ Natorum appellatio (inquit Modestin.) ad nepotes extenditur. ¶ Addi mus quandoque g, & dicimus Gnatus, Gnata, quæ semper sunt subsitantiua. ¶ Natos etiam pullos equarum dixit Columella lib. 6. cap. 27, Id præcipuè genus pecudis amore naturum, nisi fiat potestas, noxam trahit.

Natu, Ablatiuus est solus sine nominatiuo, alióve casu vsitato: iungitúrque cum his adiectiuis Magnus, Paruus, & Grandis. ἡνίκα. Cicc. in Cat. Quanquam cum colere cœpi, non admodum grandem natu, sed tamen iam ætate prouectum. Terent. Adelph. Id mea minimè refert, qui sum natu maximus. Liu. 1. ab Vrbe, Sed de istis rebus in patria maiores natũ consulemus.

Natio, onis, Genus hominum (inquit Festus) qui non aliunde, sed ibi nati sunt. ἔθνος. Plaut. in Menæch. Nanque Epidamnea natio est hæc ita hominum, Voluptarij, atque potatores maximi. Plin. libro 12. capite 25, Color in quacunque natione præfertur rufus. Erudita illa Græcorum natio. Cicc. 2. de Orat. Inanes & barbaræ nationes, Cicc. Quin. fratri lib. 1. Idem de Prouinc. consul. Cæsar cum acerrimis nationibus Germanorum & Heluetiorum, præliis multis fœlicissimè decertauit. Idem pro Font. Verùm etiam exteris nationibus ac gentibus ostendere, &c. Nationis autem vocabulum latius extenditur, quàm Gentis: nam in eadem natione plures possunt esse gentes. Neque enim omnes qui eiusdem sunt nationis, ex eadem sunt gente. ¶ In pecoribus quoq; (vt inquit Festus) bonus prouentus fœturæ, bona natio dicitur. ¶ Natio quoque ordinem, societatem, sectam & genus hominum significat. Cice. pro Sestio. Nimirum hoc illud est, quod de me potissimum in accusatione quæsisti, quæ esset nostra natio optimatium.

NATIO, onis, Nomen deæ, natiuitatum præsidis: de qua sic Cicero 3. de Nat. deor. Furiæ deæ sunt, speculatrices credo, & vindices facinorum, & sceleris. Quòd si tales dij sunt, vt res humanis intersint. Natio quoque dea putanda est: cui, quum fana circuimus in agro Ardeati, rem diuinam facere solemus: quæ quia partus matronarum tueatur, à nascentibus Natio nominata est.

Natalis, & hoc natale. Idem quod natalitius. γενεθλιακὸς. vnde Natalis dies dicitur is, quo quis natus est. γενέθλιος. Cicc. Attic. lib. 3. Natali die tuo scripsisti epistolam. Terentius in Phormione, Porrò autem alio, vbi erit puero natalis dies. Cicero Attic. lib. 6, Quum is dies casu Bruti natalis esset. Idem 3. de Diuinatione, Chaldæis in prædictione, & in notatione cuiusque vitæ ex natali die minimè credendum. Agere diem suum natalem quotannis, Cicero 2. de Finib. ¶ Interdum supprimitur substantiuum Dies, vt quod facilè queat intelligi. Virgil. 3. Eclo. Phyllida mitte mihi, meus est natalis, Iola. ¶ Natale solum, Patria in qua quis natus est. πατρὶς. Ouid. 1. de Ponto. Nescio qua natale solum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non sinit esse sui. ¶ Dicitur & Natalis de rebus inanimatis, Pronascens. Plin. lib. 37. cap. 4, Similis est huic quidem Arabicus, minor tantùm, similiter & nascens, cæterùm pallor gentis, & in auro nonnisi excellentissimo natalis. Natalis vrbis, id est dies qua condita fuit vrbs. Plinius lib. 14. cap. 4, Ea cæli temperies fulsit quam cocturam vocant, solis opere, natali vrbis DCXXXIIII. Id est, ab vrbe condita. Cicc. Pro Flac. O Nouæ illæ Decembres quæ me Consule fuistis: quem ego diem verè natalem huius vrbis, aut certè salutarem appellare possum.

Natales, Plurali tantùm numero. significat conditionem sanguinis, & familiæ. γένος. vt Generosi natales, obscuri. Corn. Tacit. Aderat Cornelius Fuscus, vigens ætate, claris natalibus, Plinius in Epist. ad Mesium libro 3, in malam partem accepit. pro ignobilitate & sordibus generis. Nonnunquam (inquit) candidatus aut natales competitoris, aut annos, aut etiam mores arguebat. ¶ Natalibus restituere, frequens est in Iure, pro eo quod hodie Nobilitare vocamus: & Natalium restitutio, quam nos Nobilitationem dicimus. Dicitur autem Natalibus restitui non modò libertus, vt patronatus obseruantia liberetur: sed etiam plebeius, quum ad nobilitatem asciscitur, quanuis antea nunquam inter nobiles fuerit. Hæc Budæus in priorib. Annotat. in Pandect. & in Epist. Iouenal. Satyr. 6, etiam pro celebritate diei natalis sumpsit. Palmam inter dominas virtus natalibus æquat. Id est non aliter à victoria exhilaratur, quàm si dies natales celebrentur. ¶ Natales etiam pro annis accipiuntur. Sappho Phaoni in Epist. Heroid. Sex mihi natales ierant. Tot enim dies celebrantur natales, quot agunturannı. ¶ Natalis diuersarum gentium. Plin. libro 7. cap. 12, Diuersarum quidem gentium natales tam concordi figura reperire, super omnem esse taxationem. Vbi Natales videtur posuisse pro origine, siue ipsis natiuitatibus.

Natalitius, a, um, Quod ad Natales, siue ad natiuitatem pertinet. γενεθλιακὸς. Cicc. 2. de Diuinit. Qui hæc Chaldæorum natalitia prædicta defendunt. Et paulo pòst, Chaldæi notant sydera natalitia.

Natalitia, orum, celebritates, quibus quis diem suum natalem colit, siue etiam ipsum conuiuium quod quis natali suo die amicis exhibet. γενέθλια. Cicc. 2. Philip. Hodie non descendit Antonius. cur? dat natalitia in hortis. cui? neminem nominabo: putatote eum Phormioni alicui, tum Gnathoni, tum Ballioni.

Natiuus, a, um. penul. prod. Quod nullo artificio confectum est, sed tale

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnino est quale nascitur: & ferè idem quod Naturale. γύϊνος. Plinius libro 31. capi. 7, Sunt & montes natiui salis, vt in Indis Oromenus. Gellius libro 12. capi. 1, Propterea obliteratis, & abolitis natiuæ pietatis affectibus. Et natiuæ lanæ, apud Plinium libro 8. capi. 47, dicuntur, quæ natiuum colorem retinent. ¶ Natiuum malum, id est innatum, ingenitum. Cice. pro Domo sua. Nónne fuit eo maior adhibenda medicina, quæ & illud natiuum, & hoc delectum malum sanare posset? ¶ Natiui Dei, qui nascuntur, & occidunt. Cice. de Natu. Deor. 1. Anaximandri autem opinio est, natiuos esse deos, longis interuallis orientes, occidentésque. ¶ Natiua verba, quæ primitiua, seu primæ positionis vocant Grammatici: quibus opponuntur Reperta, id est deriuata. Cice. in Partition. Simplicia verba partim natiua sunt, partim reperta. Natiua ea quæ significata sunt sensu: Reperta, quæ ex his facta sunt. ¶ Natiuus color, dicitur naturalis, qui nulla arte, sed natura producitur, modò in albedinem tendens, modò in nigredinem: non tamen perfectè aut albus, vel niger. Plinius libro 26. capit. 4. Natiuus color albus, Leucophæus appellatur, ab eo quòd Græci album vocant λεύκην, & φαιὸν, fuscum, siue pullum. Huic contrarius Bæticus, vel Pullus vocatur. Plin. lib. 32. capi. 10, lecur rubetæ, vel cor adalligatur in panno leucophæo: & quartanis prodest. Hinc Leucophæati, qui rudiori alba veste, ac vili, & natiui coloris induti sunt. Martialis lib. 1, Amator ille tristium lacernarum, Et bæticatus simul & leucophæatus.

Natiuitas, atis, Idem quod ortus. γένεσις, γένεσις. Vlpian. Municipem aut natiuitas, aut adoptio facit.

Natura, æ, Dicta est ab eo quòd aliquid nasci faciat. φύσις. cuius proprietatum causam aliam nullam inuenimus, præterquam quòd ita natura comparatum sit, id est ita visum sit naturæ. πέφυκεν. Hanc quidam Deum esse dixerunt, à quo omnia sunt creata. Seneca lib. 4. de Benefic. Natura hoc mihi præstat. Non intelligis te, quum hoc dicis, mutare nomen Deo? Quid enim aliud est natura quam Deus, & diuina ratio, toti mundo, & partibus eius inserta? Plinius, vbique Naturam parentem, rerúmque opificem appellat. Augustinus de morib. Manichæorum. Naturam sic diffinit. Natura nihil est aliud, quàm quod intelligitur in suo genere aliquid esse. ¶ Ponitur interdum pro vi, & ingenita rei alicui virtute, & potentia: vnde arborum atque herbarum Naturas dicimus. Plinius lib. 12. capi. 14, Hæc concreta denfantur, vbi loci natura poscit. Cice. de Somn. Scip. Animæ natura propria, atque vis, vt ipsa à seipsa moueatur. ¶ Interdum pro more & industria. Virgil. libro 4 Georg. Nunc age, naturas apibus quas Iupiter ipse Addidit, expediam. ¶ Natura, etiam accipitur pro corporis habitu. Teren. in Eunucho. Siqua habitior paulo, pugilem esse aiunt, deducunt cibum: Tametsi bona est natura, reddunt curatura iunceas. ¶ Naturæ satisfacere, & Naturæ concedere dicimus pro mori. Cice. pro Cluentio, Vos auditis de eo in quem iudices non estis, de eo quem non videtis, de eo quem odisse non potestis, de eo qui & naturæ & legibus satisfecit, quem leges exilio, natura mo rte mulctauit. Sallust. in Iugurt. Pater vti necesse erat, naturæ concessit: frater, quem minimè decuit, propinquus per scelus vitam eripuit. ¶ Et, In rerum naturam cadere, dixit Quintilianus, (vt notauit Budæus) pro interdum accidere. ¶ Aliquando etiam Natura accipitur pro genitalibus, tam virilibus, quàm fœmineis, quæ & à Græcis dicitur φύσις. Cicero 2. de Diuin. Parere quædam matrona cupiens, dubitans esséne prægnans, vsa est in quiete obsignatam habere naturam, retulit. negauit eam, quoniam obsignata fuisset, concipere potuisse. Plinius libro 22. capi. 13, Si quadrupedes fœtum non admittunt, vrtica naturam fricandam monstrat. Dicta autem Natura, quòd in eo membro nascendi vis sit. ¶ Natura item est specifica differentia, quę vnicuique rei formam dat: diffinitúrq; à philosophis sic, Natura est motus principium, secundum se, & non per accidens: quoniam vniuersa corpora proprium habent motum per se, vt ignis per se sursum fertur, terra deorsum, & violentum dicitur. ¶ Quinta natura. Cice. 1. Tusc. Aristoteles longè omnibus (Platonem semper excipio,) præstans & ingenio & diligentia, quum quatuor genera illa principiorum esset complexus, è quibus omnia orirentur, quintam quandam naturam censet esse, è qua sit mens.

Naturalis, & hoc naturale, Quod secundum naturam est. φυσικὸς. Vnde Naturalis filius dicitur, qui naturaliter ex nostro semine est prognatus: ὁ γνήσιος γενόμενος υἱός, cui opponitur Filius adoptiuus, θετὸς ὑιός. Sueton. in Tiber. Filiorum neque naturalem Drusum, neque adoptiuum Germanicum patria charitate dilexit. ¶ Naturalia desyderia, pro cupiditate coeundi dixit Columella libro 6. cap. 24, de Vaccis loquens, Atque (inquit) in id ferè tempus naturalia congruunt desyderia. Idem libro 4. capi. 27, Equæ desyderiis naturalibus anguntur. ¶ Diuinatio naturalis, cui opponitur Artificiosa præsensio. Cicero 1. de Diuin. ¶ Lex naturalis. Cice. 1. de Natu. Deorum, Legem naturalem diuinam esse censet Zeno, eámque vim obtinere, recta imperantem, prohibentémque contraria. ¶ Naturale est. Plinius libro 11. capi. 37, Plerisque verò naturale, vt nictare non cessent, quos pauidiores accepimus.

Naturalia plurali tantùm numero, dicuntur Pudenda. αἰδοῖα. Colum. lib. 6. capi. 28, Si equa marem non patitur, detrita scylla naturalia eius linuntur, quæ res accendit libidinem. Idem libro 9, de gallinarum pullis. Plumulæ sub cauda elunibus detrahendæ, ne stercore coinquinatæ durescant, & naturalia præcludant.

Naturaliter, aduerbium. Hoc est à natura, vel secundùm naturam. κατὰ φύσιν. Cice. de Senect. Quod enim homini naturaliter insitum est, eo vti decet: & quicquid agas, agere pro viribus. Colum. libro 3. capite 16, Naturaliter infœcunda vitis.

NASICA, pen. prod. νασικᾶ. P. Scipionis cognomen fuit, propter nasi magnitudinem ei impositum. Hic adhuc adolescens à Senatu vir optimus iudicatus, Magnam matrem deorum hospitio suscepit, donec ei templum ædificaretur: vnde à Iuuenale Hospes numinis Idæi appellatur. Huius etiam ductu Tiberius Gracchus seditiosis concionibus statum Reip. labefactans, fragmentis subselliorum in concione est oppressus. Vide Ciceronem in Orat. pro C. Rabirio perduellionis reo.

Nasiterna, æ, Vas aquarium, ansatum, ac patens. ὑδρία. Varro libro 1. de Re rustica, capite 22, Vt ex æreahena, vrceos, nasiternam faceret.

Nassa, Genus valis piscatorij ex vimine contextum, quò quum intrauerit piscis, exire non potest. λάβραξ. Plautus, Nunquam ex ista nassa hodie escam petam. Cice. libro 15. ad Atticum, Ex hac nassa exire constitui, non ad fugam, sed ad spem melioris mortis. Silius libro 5,

Haud secus ac vitreas solers piscator ad vndas,
Ore leuem patulo texens de vimine nassam.

NASTES, νάστης, Fuit frater Amphimachi, æquum cum illo in Caras habens imperium, qui Priamo aduersus Græcos suppetias tulerunt, teste Homero libro 2 Iliad. 2.

Nasturtium, Herba hortensis est notissima, quam Græci λάπαθον vocant, Galli *Cressonum hortense*, venerem inhibens, animúmque exacuens. Eius (teste Plinio libro 20, capite 13,) duo sunt genera, Album scilicet, quod purgatiuam vim habet, bilémque in aqua denarij pondere potum detrahit. Alterum est nigrius, quod capitis vitia purgat, visum clarificat, commotas mentes sedat ex aceto sumptum. Vtrumque cerebrum purgare, mentémque mirificè excitare creditur: vnde factus est locus prouerbio, vt homines socordes & somnolentos Nasturtium edere iubeamus. Nasturtium autem à nasi tormento appellatum esse, autor est Plinius libro 10. capite 8, quòd scilicet mordacitate quadam nasum torqueat, & sternutationes prouocet.

Nasus, nasi, Dicitur ea pars capitis quæ à superciliorum confinio oriens, & quasi æquali porrecta iugo, vtranque aciem simul & discernit, & munit. μυκτὴρ. Duo autem eius spiramina, geminíque hiatus, quos veluti quidam paries per medium ductus intersepit, Nares vocantur. Cice. 2. de Natu. deo. Nasus ita locatus est, vt quasi murus oculis interiectus esse videatur. Persius Satyra 3, Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos. ¶ Aliquando Nasus ponitur pro sagacitate, acrimonia, & dicacitate: vnde Habere nasum eum dicimus, qui venusta quadam & subdola irrisione alium deridet. Metaphora tracta est à canibus, qui narium olfactu abstrusissima quæque inuestigant. Horat. 1. Serm. Satyr. 6, Nec quòd auus tibi, maternus, vtque paternus, Olim qui magnis legionibus imperitarint, Vtplerique solent, naso suspendis adunco Ignotos, vt me libertino patre natum. Plin. Primus Lucilius condidit stylinasum. id est scripsit Satyram, quæ acerbitatem quandam & acrimoniam stylihabet in vitiis insectandis. Mart. libro 1, Non cuicunque datum est habere nasum. id est acrimoniam ad deridendum, & dicacitatem. Idem, Et pueri nasum rhinocerotis habent. Hinc

Nasuti, dicuntur dicaces, reprehensores, & derisores, qui doctè alios norunt irridere. μυκτηρισταί. Martial. libro 13, Nasutus sis vsque licet, sis denique nasus. Idem formauit comparatiuum, Nil nasutius hac, malignúsque est. Et per dimmutionem Nasutulus. Apul. Nasutula mulier ac dicacula. ¶ A Nasus fit verbum Denaso, sas, ἀπερώνιον. Plautus Captiuis, Os denasabit tibi mordicus.

Natales, Vide NASCOR.

Natatilis, Vide NATO.

Nates, natium, Caro est conglobata versus os sacrum, sedendi officio aptissima, à nitendo, vt quidam existimant. γλοῦτοι, λοφώναι, πυγαί. Ibi enim est caro firmior, quàm in cæteris membris, ne premente corporis mole ossibus offendatur. Horat. 1. Serm. Satyr. 8, Nam, dissoluta sonat quantum vesica, pepedi diffissa nate ficus. Idem Epod. 8, Quum sit tibi dens ater, & rugis vetus Frontem senectus exaret, Hietque turpis inter aridas nates Podex, velut crudæ bouis. Martia. libro 14, Alea paruæ nuces, & non damnosa videtur, Sæpe tamen pueris absstulit illa nates. ¶ Hæ etiam alio nomine Clunes dicuntur. Iuuenal. Ad terram tremulo descendant clune puellæ.

Natinatores, Seditiosi, negotiosi vocabantur. & Natinatio, negotiatio. Festus.

Natio, Natiuus, Vide NASCOR.

Nato, natas, Vide NO, NAS.

Natrix, ὕδρος, generis masculini & fœminini, Genus serpentis etiam aquas veneno inficiens, à nando nomen habens. Priscia, libro 5, Natrix quum speciem anguis significat, masculinum quoque inuenitur. Cicero quarto, Academ. Cur, omnia nostri causa quum faceret, tantam vim natricum, viperarúmque fecerit? cur mortifera tam multa passim disperserit? Lucan. libro nono. Et natrix violator aquæ. ¶ Item Natrix, Plinio libro 27. capite 12, herba est, cuius radix exulsa, virus hirci redolet. ¶ Natrix quoque mulier dici potest natans, sicut Natatrix.

Natura, Natus, Vide NASCOR.

Nauale, Nauarchus, Vide NAVIS.

Nauci, Putamen nucis, siue oliuæ nucleus, seu membrannula, quæ in nucis iuglandis medio est. κιρύϊνμα, σκάφα. & accipitur pro re nihili. Plaut. in Mostel. Qui homo timidus erit in rebus dubiis, is nauci non erit. Cicero primo, de Diuini. Non habeo denique nauci Marsum augurem

Naucifacio, Id est nihili facio. οὐδὲν ὀλίγου ποιοῦμαι. Plaut. in Bacch. Perij, hoc seruum meum non naucifacere esse ausum?

Naucleriacus, Naucleriacus, Vide NAVIS.

NAVCRATIS, ναύκρατις, Stephano ciuitas in Aegypto, à Milesiis condita, qui tum mari potiebantur, teste Strabone libro 17. Eius incolæ Naucratitæ appellantur.

Naufragium, Vide NAVIS.

Nauia, æ, Lignum cauatum vt nauis, quo in vindemiis vti solent, inquit Festus.

Nauic-

Nauiculor, Nauigo, Vide NAVIS.

Nauis, is Græco ναῦς. Oui. 1. Fast. Acta per equoreas hospita nauis aquas. Moderamine nauis. Idem 15. Metamor. & innixus moderamine nauis, in alta Puppe caput posuit. Virgil. 5. Aen. Rectorem nauis compellat voce Menœten. ¶ Frangere nauem. idem quod naufragium facere. Terent. in Andr. Nauem is fregit apud Andrum insulam. Plaut. in Menæch. Perij misera! quam tu nunc mihi nanem narras? ME. ligneam, Sæpe tritam, sæpe fixam, sæpe excussam malleo. ¶ Actuariæ nauis, quæ remis agebantur: vide supra in dictione ACTVARIVS. Hircius de bel. Alexan. Nauibus actuariis, quarum numerus erat satis magnus, magnitudine quan quam non satis iusta ad præliandum, rostra imposuit. Has adiunctis nauibus longis, & numero classis aucto, militibus veteranis impositis, &c. ¶ Rostratæ naues, dictæ à rostris: quæ quia ex ære fiebant, æratæ etiam dicebantur. Virgil. 7. Aeneid. In medio classes æratas, Actia bella Cernere erat. Liu. 4. Decad. libr. 6, Vna & octoginta rostratis nauibus, multis præterea minoribus, quæ aut apertè rostratæ, aut sine rostris speculatoriæ erant, Delum traiecit. ¶ Fluuiatiles naues, quibus nauigamus in fluuiis, apud Liuium libro 10. Decadis 1. ¶ Frumentariæ naues, onerariæ, ad frumentum vehendum aptæ, Cæsar libr. 3. bel. Gall. ¶ Longæ naues ab onerariis differebant: liquidem onerariæ velis duntaxat incitabantur: Longæ verò etiam remis agebantur. Lentul. in Epist. Ciceronis lib. 12. A Classe discesserunt, nauique longa profugerut, onerariis relictis. ¶ Naues marinæ, quibus in mari nauigamus, ad differentiam fluuiatilium. l. Iulia repetundarũ. ff. de Vacat. & excusa. mune. ¶ Piscatoriæ naues, ad pisces capiendos paratæ. Liui. 3. Deca. lib. 3. ¶ Prædatoriæ naues, & Naues piraticæ, apud Liuium 3. Decad. lib. 9. & Decad. 4. li. 4. ¶ Prætoria nauis, quã Græci παραπρόϊδα vocant, nostri vulgò *Capitaneam*. Liu. 3. Decad. lib. 1. ¶ Speculatoriæ naues, Liu. Decad. 4. lib. 6. ¶ Turritæ naues, quibus ad libram turres imponebantur: idque non solum ad prorã, sed etiam ad puppim, vt testatur Appianus de Bellis ciuilibus. ¶ Vinaria nauis, apud Vlpian. l. vulgaris. ff. de furtis. ¶ Constratæ naues, κατάστρωμα πλοῖα, quæ & tectæ dicebantur: de quibus Plinius lib. 7. cap. 56.

Nauicula, æ, Est parua nauis, qua vel in mari, vel in flumine circumuehimur. πλοιάριον. vt Lugduni videre est, nauiculis Ararim traiici, & Lutetiæ Sequanam. Cic. Acad. 4, Ita sermone confecto, Catulus remãlit: nos ad nauiculas nostras ascendimus. Idem Attic. libr. 14. Deinde ad epulas Vestorij nauicula. subauiturus. Idem ad Quir. post reditum, Quũ parua nauicula traiecit in Africam.

Nauicella æ, diminutiuum à Nauicula, quo vtitur Martianus Iurisconsultus in tractatu de fundo instructo.

Naualis, & hoc nauale, adiectiuum, Quod ad naues pertinet. ναυτικὸν. vnde Nualie corona qua donabatur qui primus in nauem hostium armatus transiliisset. Virg. Tempora nauali fulgent rostrata corona. Praeium nauale. Plin. libr. 16. cap. 1. Bellum nauale. Cicero pro lege Man. Certamen nauale, Virg. 5. Aen. Disciplina naualis, Cice. pro leg. Manil. Pugnæ nauales & pedestres, Cicer. de Senect. Socij nauales, pro remigibus, apud Liuium 1. bel. Pun.

Nauale, lis, substantiuum, vel Naualia, um, In quibus stant, vel fieri solent naues. νεώρια, νεώσοικοι, ναύσταθμα. Virg. 4. Aenei. Diripiéntque rates alij naualiibus ite. Oui. lib. 3. Metam. Haud aliter quam si siccũ nauale tenerent. Cicer. Offic. 2, Atque etiam illæ impensæ meliores, muri, naualia, portus, aquarum ductus.

Nauarchus, chi, ναύαρχος, Dicitur Latinè Præfectus classis: antiqui Prætorem vocabant: Vnde adhuc naui Prætoriæ manfit nomen: in qua scilicet Prætor, hoc est classis præfectus nauigabat. Hanc Græci eadem ratione ναυαρχίδα vocant, quod in ea nauigaret nauarchus. Cicero 2. Verr. Sumptum omnem in classem frumento, stipendio, cæterisque rebus nauarcho suo quæque ciuitas semper dare solebat. Ibidem, An quòd forum Syracusanum nauarchorum sanguine redundauit?

Nauclerus, ri, ναύκληρος, Qui naui præest, & nauarum cuique munia sua præscribit. Cicero Nauicularium vocat, & Nauiculatorem. Hodie *Patronum* Itali appellant. Plaut. in Mil. Cubare in naue lippam, atq; oculis. Nauclerus dixit, qui illas aduexit, mihi.

Nauclerius, a, um, ejusdẽ significationis. Plaut. in Asi. Volo mei patris me similem, qui causa mea nauclerio ipse ornatu per fallaciã, Quam amabam, abduxit ab lenone mulierem.

Naucleriacus, a, um, ναυκληρικὸς. Quod ad nauclerum pertinet. Plaut. in Milite. Facito vt venias huc ornatu naucleriaco.

Naufragus, gi, ναυαγὸς, Qui nauem allisit, vel qui naui fracta, bona amisit. Propertius lib. 2. eleg. 3, ille uenena libens, & naufragus ebibat undas. Cicer. de Inuen. 2, Duo quidam quum iam in alto nauigarent, & eorum alterius nauis, alterius onus esset, naufragum quendam natantem, & manus ad se tendentem animaduerterunt, misericordia commoti nauim ad eum applicuerũt, hominem ad se sustulerunt. Ouid. in Ibin, Stue per immensas iactabor naufragus undas.

Naufragus, ga, gum, adiectiuum: vt, Mare naufragum, hoc est, naufragia faciens, quasi naufragum, quòd ibi naues frangantur, vt inquiunt Acron, & Porphyrio, in illud Horatij 1. Carminum, Ode 16, nec mare naufragum, Nec saeuus ignis, &c. Corpora naufraga, Virgilius 3. Georg. Tempestas naufraga, Valer. Flac. 1. Argon. Vnda naufraga, Tibullus libro secundo Eleg. 4. ¶ Naufragus etiam transfertur ponitur, pro eo qui bona dissipauit, vel qui quauis re alia calamitosus est, & res suas in desperatis & profligatis habet. Cic. in Catil. Quòd si se eiecerit, secũmq; suos eduxerit, & eodem cæteros vndique collectos naufragos aggregauerit, extinguetur, atque delebitur non modò hæc tam adulta Reipublic. pestis, verùm etiam stirps ac semen malorum omnium.

Naufragium, gij, ναυάγιον, ναυαγία, Nauis fractio, vel submersio. Cicer. pro Rege Deiotaro, Itaque quum esset ei nuntiatum, Domitium naufragio periisse, te in castello circunsideri: de Domitio dixit versum Græcum, &c. Idem Famil. Epist. 16, Interea qui cupidè profecti sunt, multi naufragia fecerunt. ¶ Transferè verò sumitur pro calamitate, damno, iactura, vel exitio. Cicer. Famil. 4, Versor in eorum naufragiis, & bonorum direptionibus. Ex naufragio tabula. Idem ad Attic. 4, Perspice æquitatem animi mei, & ludum, & contentionem Seleuciæ prouinciæ, & meam hercule cum Cæsare suauissimam coniunctionem. Hæc enim me vna ex naufragio tabula delectat. Id est ex communi Reipub. calamitate & iactura hoc mihi vnicum subsidium, hæ amicitiarum reliquiæ.

Naufragor, pen. cor. ναυαγέω. Deponens, & Naufrago, as, Naufragium facio, & (vt Terentius loquitur) nauem frango.

Nauifragus, a, um, Eiusdem significationis: vt Fretum nauifragum. Ouid. 14. Metamor. Liquerat & Zancle, aduersáque mœnia Rhegi, Nauifragúmque fretum, gemino quod littore pressum Ausoniæ, Siculæque tenet confinia terræ. Saxa nauifraga. Statius 5. Thebaidos.

Nauicultor, oris, Idem qui nauicularius, Cicer. pro lege Manilia, Maiores vestri sæpe mercatoribus, ac nauiculatoribus iniuriosius tractatis, bella gesserunt.

Nauicularius, rij, Qui naui præest, cæterisque imperat, suáque vnicuique munia distribuit, ναύκληρος, or, Cic. Tironi lib. 16, Mare magnum & difficile tibi restat: si poteris cum Mescinio, cautè is solet nauigare: sin minus, cum honesto aliquo homine, cuius autoritate nauicularius moueatur, Idem 7. Verr. Malo, inquam, te isti generi hominum, quàm mercatoribus, & nauicularijs inimicum, atque infestum putari.

Nauicularia, æ. Nauis administratio, vel quæstus ex nauigatione ναυτιλία. Nauicularian facere. Cicero 7. Verri. Quid eos loqui qui videbant, quid existimare eos qui audiebant, arbitrabare? Inanem te nauem esse in Italiam ducturum? nauicularian te, quum Romam venisses, essefacturum?

Nauicular, aris, Propriè otiosius nauicula vehor. πλέω. Martial. lib. 3. Piger Lucrino nauicularur in stagno.

Nauigium, gij, Omne genus nauis, quo nauigamus. πλοῖον. Colum. in Præfa. lib. 1, Iámque quæ dificiare velint, fabros, & architectos aduocent, qui nauigia mari concredere, gubernandi peritos, qui bella moliri, armorum & militiæ gnaros: & ne singula persequar, ei studio quod quis agere velit, consultissimum rectorem adhibeat. Cicer. 2. de natu. deor. Arborum fœtio magnos vsus affert ad nauigia facienda. Cæsar, Hi primùm nauigia hostium lapidibus ac fundis repellebant. Nauigia speculatoria, apud Cæsarem lib. 4. bell. Gall. pro nauibus exploratoriis, quas vulgò *Brigantinas* appellant. Speculatoria, inquit, nauigia militibus impleri iussit. ¶ Accipitur aliquando Nauigium pro ipso nauigatione, vt in l. Qui Romæ. ff. de verbor. oblig. Idque creditum esse, in omnes nauigij dies ducentos sub pignoribus & hypothecis, mercibus à Berytо comparatis.

Nauigiolum, diminutiuum. πλοιάριον. Lentulus Ciceroni libr. 12. Famil, Tãtùm enim abfuit vt illorum præsidio nostram firmaremus classem, vt etiam à Rhodiis vrbe, portu, statione, quæ extra vrbem est, commeatu, aqua denique prohiberentur nostri milites: nos vix ipsi singulis esi nauigiolis reciperemur.

Nauiger, ra, rum, penuli, correp. Qui nauem fert, aut sustinet. πλοιοφόρος. vt Mare nauigerum. Lucr. lib. 1. Quæ mare nauigerum, quæ terras frugiferentes Concelebras. Plin. 9. cap. 30, Nauigeram similitudinem & aliam in Propontide visam sibi prodidit Mutianus.

Nauigo, as, penul. correp. Naui iter facio, nauim ago, naui vehor. πλέω, ναυτίλλομαι. quod verbum tametsi neutrum est, tamen accusatiuum nonnunquam recipit. Virgil. 1. Aeneid. Gens inimica mihi Tyrrhenum nauigat æquor. Cicer. 2. de Fin. Maria ambulare, terrámque nauigare, dixit. ¶ Sæpius absolutè ponitur. Cicer. Famil. 16. Quum rectè nauigari poterit, tum nauiges. Ibidem, Si poteris, cum Mescinio nauiga: solet is cautè nauigare. ¶ Nauigo in mari. Cicero de Inuent. 2, Quum iam in alto nauigarent. Terent. in And. Huius periculo fit, ego in portu nauigo, id est à periculo absum, tutus sum. Hoc enim significat. In portu nauigare, propterea quòd qui adhuc in mediis fluctibus nauigant, hi ventorum & æstus arbitrio feruntur: qui vero iam portum attingunt, omni periculo sunt defuncti. Vide Erasmi Adagia. ¶ Huius compositum est, Enauigo, quod est extra nauigo. ἐκπλέω. Dicimúsque, Hic fluuius enauigatus est. Plin. lib. 9, Huius obiectu vastus efficitur sinus, duodecim dierum & noctium remigio enauigatus. ¶ Annauigo, ad aliquę locum nauigo. Plin. lib. 36. cap. 12, Sanè conspicuæ vndique annauigantibus, sitæ sunt in parte Africæ. Renauigo. Cic. ad Attic. 14, Perpaucis diebus in Pompeianum, pòst in Puteolana, & Cumana regna renauigare cogitabam.

Nauigatio, Cursus est marinus. πλοῦς. Cic. ad Quint. frat. Aiebant te prima nauigatione transmissurum, Cæsar lib. 5. Bel. Gall. Corus ventus nauigationem impediebat.

Naumachia, æ, ναυμαχία, Nauale bellum, seu naualis pugna. Martial. lib. 1, Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis: Vis, puto, cum libro Marce natare tuo. Sueton. in Claudio Cæsare, cap. 21, Quin & emissurus Fucinum lacum, naumachiam antè commisit. ¶ Interdum accipitur pro loco vbi fit pugna. Sueton. in Liber. Semel triremi vsque ad proximos naumachiæ hortos subuectus est.

Naumachiarij, ναυμάχοι, Qui præsulum nauale committunt. Sueton. in Claud. Proclamantibus naumachiariis. Hi etiam ναυμαχικοὶ dicuntur Græca voce. ¶ Naumachiarius, a, um, adiectiuum, vt, Pons naumachiarius. Plin. lib. 16. cap. 39, Concremato ponte naumachiario.

Nauigabilis, le, Quod potest nauigari. πλοήσιμος, πλωτὸς. Liu. libro 5. belli Maced. Nam simul primum anni tempus nauigabile præbuisset mare. Columel. libr. 1. cap. 2, Nec procul à mari, aut nauigabili flumine, quo deportari fructus, & per quod merces inuehi possint.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Naulum,li, ναῦλον, πορθμεῖον, Pretium quod soluitur pro vectura in naui. Iuuen.Satyra 8, Furor est,post omnia perdere naulum.

Nauta, & Nauita, æ, ναύτης, ναύτιλος. Qui se in naui agenda exercet : & quicunque in naui est,nauis ducendæ gratia.Cic. Famil.15, Solent nautæ festinare quærtus sui causa. Terent. in Phor. Saluas audiui ex nauta, qui illas vexerat. Cic. ad Attic.lib. 10, Nauitam ipse audire videor iam euocantem.

Nautepibatæ, ναυτεπιβάται, Dicuntur qui nauem conscendunt, & nauli loco nautarum officio funguntur.Vide Alciatum lib.2.Disputct.

Nauticus, ναύτης. Nauta qui re nauticam exercet.Plin.lib.9.cap.31, Quod vbi videre nautici , statim pluribus anchoris nauigia infrænant. Liu.8. bel.Punic. Metúmque etiam ex terra nauticis præbuit.

Nauticus, ca, cum. ναυτικός, Quod est nautarum,quod ad nautas pertinet. Virg.lib.3,Nauticus exoritur vario certamine clamor.Cicer. de Natu. deor. 2, Propter nauticarum rerum scientiam plurimis maritimis rebus fruimur. ¶Nauticus panis dicitur,quem hodie Biscoctum vocamus. Plin. lib. 22.cap.25, Nauticus panis tusus, atque iterum coctus fisitit aluum.Virgil.4.Eclog.Cedet & ipse mari vector, nec nautica pinus Mutabit merces. ¶Nauticus cantus, ναυτικὸν μέλος. Cicer.2.de Natu.deor. Idémque iuuenibus visis,auditóque nautico cantu.

Naula,læ, fœmin.generis, ναῦλα , Genus instrumenti musici, quod idem cum Psalterio esse quidam tradunt.

Naulum,li, diminutiuum. Ouid.3.de Arte, Discе etiam duplici genialia nau lia palma Vertere , conueniunt dulcibus illa modis. Vide Cælium lib.9.cap.4.

NAVLOCHVM, ναύλοχον, Locrorum oppidum est,teste Plinio lib.4.cap. 3. ¶Est item Naulochum,siue Naulochus Thraciæ oppidum,non procul ab Hæmo monte : cuius meminit idem Plinius lib.4.cap. 11.Stephanus præterea Naulochum vrbem in Ionia collocat, alio nomine Smyrnam appellatam.

Nauo,as, Studiosè impleo,do,confero. πρόσχω, καλαίδημι. Cic.libr.2. de Orat. Iam mihi videor nauaturæ operam,quod hue venerim.Idé App. Pulchro, Illud pugna & enitere, nequid nobis temporis prorogetur , vt quum hic tibi satisfecerimus, istic quoque nostram in te beneuolentiã nauare possimus, id est conferre, vel ostendere, vel (vt inquit Budæus) nauo animo adhibere,& præstare.Tractum verbũ à nautis , quum sunt auxilio aliis in gubernandis nauibus. Naues enim quum ex naualibus in mare deducuntur,maximo hominum auxilio indigent.Studium suũ alicui nauare,Cice.ad Att.lib.15,Nauare, & efficere opus aliquod.Cice. Att.lib. 9, Vti non in hac miseria aliquod Reipub. πολιτικὸν opus efficere,& nauare mihi liceat.

NAVPACTVS, ναύπακτος, Oppidum est Aetoliæ,nõ procul à Locris, ita dictum (inquit Stephanus) ἀπὸ τῶν ἠρακλείων ναυπηγίας , hoc est ab Heraclidarum naualibus. Vide Strabonem libr.9. ¶Hinc Naupactius,um, ναυπάκτιος, & Naupactæus.pen.prod. ναυπάκτιος, vt Naupactius Achelous. Ouid.2. Fast.

NAVPLIA,æ, ναύπλια, Agri Argiui oppidum est , & portus Argorum: qui & inde nomen accepit,quòd naues eò soleant applicare.Autor Strabo lib.8.

NAVPLIVS, ναύπλιος , Palamedis pater fuit , qui vt mortem filij, falsa Vlyssis accusatione oppressi , vlciscꝛetur , Græcis tempestate laborantibus. ex Capharæo monte ignem ostendit , bonámque classis partẽ ad ignem, tanquam ad vicinum portum,annauigantem, in asperrimos scopulos pellexit,miserandóque perdidit naufragio.Postea verò quum intellexisset Vlyssem & Diomedem,quibus eas insidias potissimũ struxerat incolumes euasisse,doloris impatientia seipsum in mare præcipitem dedit.

Naupliades, ναυπλιάδης, Patronymicum masculinum , quod pro Palamede accipitur.Nauplij filio.

Nauplius, Piscis est sepiæ similis,de quo vide Plinium lib.9.cap.30.

NAVPONTVS, ναύποντος, Straboni lib.7, oppidum est Istriæ, Tauriscorum colonia.ad fluuium Corcoram.

NAVPORTVS. Istriæ fluuius est,inter Aemoniam & Alpes nascens : nomen habens ab Argo naue,quam Argonautæ humeris eousque delatam per hunc fluuium subuexerunt.Autor Plinius lib.3.cap.18.

Nauscio,,is,it. De grano fabæ dicitur, quum nascendi gratia se aperit, quòd non sit dissimilem nauis figuræ.Festus.

Nausea,æ. ναυτία, Stomachi ad vomitum ex graui odore perturbatio & concitatio.Cic.lib.16.Famil. Festinare te nolo,ne nauseæ molestiam suscipias æger Idem ad Attic.5, Nauigauimus sine timore & nausea.Plin. libr.20.cap.14, Nauseas cum sale & polenta in frigida aqua pota inhibet. A naui deductum nomen , ex cuius sentina mouetur vomitus , vel ex cuius frequenti & inordinato motu,subuertitur stomachus,& ad vomitum concitatur. ¶Accipitur etiam aliquando Nausea pro quauis molestia.vel fastidio : vnde Mouere nauseam,idem est quod molestiam procreare.

Nauseola diminutiuum à nausea. Cic.ad Attic.lib.14,Nauseolam tibi tum ansam otij dedisse facilè patiebar.

Nauseosus.sa,sum.Quod nauseam inducit. ναυτιώδης. Plin.libr. 26.cap.8, Radice crassa,madida,nauseosa.

Nauseo seas, ναυτιῶ, Nauseam habeo,& vomitu infestor,ad vomitũ impellor.vomendi appetitum habeo,vomo,Cic.Philip.2, Non dissimulat P.C, apparet esse commotum:sudat.pallet,quilibet,modò ne nauseet.facit : quod in porticu Numicia fecit.Plautus in Amph.Lassus sum hercle è naui, vt vectus sim hoc,etiam nunc nauseo. Cicero Fabio Gallo, Tu tamen quum audisses ab Anitio(vidit enim me nauseãtem)non modò mittendi causam habuisti,sed etiam visendi.

NAVSICAE, ναυσικλῆ, Alcinoi Phæacum regis filia, & Aretes.quæ quum exisset ciuitatem cum pedissequis suis,atq; ea flumen lotura vestes,vidit Vlyssem naufragum in litore sedentem, nudum,arborum ramis circunctectum,cui oranti & vestes dedit, & in regiam patris fuit ire iussit. De hac Martialis lib. 2, Si mihi nauficaæ patrios concederet hortos, Alcinoo posiem dicere.Malo meos.

NAVSIMENES, ναυσιμένης, Vir Athenien sis , cuius vxor quum liberos in incestu deprehendisset,indignitate facinoris perterrita vocé amisit.

NAVSITHOVS, ναυσίθοος, Rex Phæacum , Neptuni filius,& Periboeæ Eurymedontis filiæ,& pater Alcinoi.

Nautea, αὐάγυρον, Herba est inquit Festus, granis nigris, qua vtuntur coriarij : vel aqua coriariorum : vel (vt Nonius inquit) aqua ex nauis sentina veniens. Plautus in Asinaria, Nauteam bibere malim, si necesse sit,quam illam oscularier, Idem in Curcul. Omnium vnguentorũ odor præ tuo nautea est.

Nauticus, Vide NAVIS.

Nautilus, ναυτίλος, Piscis marinus ita dictus,quòd nauigantis effigiem habeat. ναυτίλλομαι enim apud Græcos significat Nauigo.Plinius libr. 5.cap. 29. Inter præcipua autem miracula est, qui vocatur Nautilos, ab aliis Pompilos. Supinus in summa æquorum peruenit , ita se paulatim subrigens , vt emissa omni per fistulam aqua velut exoneratus sentina, facile nauigет. Postea duo prima brachia retorquens, membranam inter illa miræ tenuitatis extendit : qua velificante in auras , cæteris submersis brachiis,media cauda,vti gubernaculo,sese regit. Ita vadit alato,Liburnicarum gaudens imagine,& siquid pauoris interueniat,hausta se mergens aqua.

Nauus, a,um, Celer,strenuus,à nauium celeritate dictus , qui & Gnauus dicitur : ἀρασύριος,φιλόεργος. Huius contrarium est Ignauus. Columel. libro. 11. cap.1, In agresti negotio dici vix potest quid nauus operarius ignauo & cessatore præstet. ¶Interdum Nauus dicitur,quasi sciens & cognoscens.Colum.lib.8, Sit autem vigilans,impiger,industrius,nauus omnium quas pascit. Quo tamen in loco Narus potius, siue Gnarus legendum videtur.

Nauitas,atis,diue Gnauitas.Diligentia,strenuitas. ἐπιμέλεια. Cic. in Epist. Famil.libr.10.ad Furnium, Istâmque operam, nauitatem , animum in Rempub.celeritati Præturæ anteponendum censeo. Vnde Ignauia, tarditas,defidia.

Nauiter, siue Gnauiter,Diligenter strenuè. ἐπιμελῶς. Colum.libr.11.cap.1, Vt in itinere conficiundo sæpe maturius perueniri is,qui nauiter,& sine vllis concessationibus permebit,quàm is qui quum vnà profectus sit, vmbras arborum, fonticulorúmque amœnitatem , vel auræ refrigerationem captauit : sic in agresti negotio,&c.

NAVIVS ACCIVS, Insignis Augur fuit, qui sub Tarquinio Prisco Romanorum Rege floruit : quem Liuius libr.1.ab Vrbe condita fabulatur nouacula cotem discidisse.

Naxia, Cos est,signis marmoreis poliendis,& gemmis scalpendis accõmodata. ναξία λίθος. Inuenitur in Cypro insula: vt inquit Plinius lib. 16.cap.7.

NAXOS, νάξος, Insula in Aegeo,vna ex Cycladibus.cæteras superans antea Strõgyle dicta.[Hæc Dia pòst appellata fuit.Verùm quum Cares ex Lamia prof. ct.duce Naxo eam occupassent,à duce Naxon appellarũt. Hanc Dionysiada à vinearum fertilitate dici scribit Plinius lib. 4. cap. 12.Vel quia(vt alij volunt)solæ Naxiæ mulieres octauo mense pariant, quoto & Liber pater natus creditur.Siue quia fons in ea vino fluat. Distat à Delo septem milibus.

Naxius, a,um, νάξιος, vnde Naxius ardor apud Collumellam,quo significatur Ariadnes coronæ sydus.Nam(vt ferũt poetæ) in insula Naxo relicta Ariadne à Theseo,nuptias cum Baccho fecit, coronámque, quam à Venere,& Horis dono acceperat,inter sydera relata fuit.

NAZARENVS, ναζαρηνός, Consecratus dicitur : & à Nazereth Nazarenus Christus dictus est.

N ante E.

Ne, Dehortatiuum,seu prohibitiuum aduerbium est, & iungitur magis imperatiuo , quàm subiunctiuo, inquit Donat . μή. Plautus in Perſa, Abi,ne iura,satis credo.Terent.in And.Ne fœui rantopere.Virg.3. Aen. Tu ne cede malis,sed contrà audẽtior ito. Terẽt.in Eun.Si certũ est facere,facias : verúmne pòst cõferas culpam in me.Ibide.Hic nebulo magnus est,ne metuas. ¶Iungitur etiam nonnunquam optatiuo.Cic.7.lib. Epist.ad Gallum,Sed ne viuam,si tibi cõcedo. Terent.in Phorm.Quod vtinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset. ¶Quandoque adiunctiua est particula,pro vt non.Martial.lib. 1, Lex hæc carminibus data est iocosis, Ne possint,nisi pruriant,iuuare. ¶Quandoq: rationalis,pro Ergo.Virg.1.Aened.Mẽne incœpto desistere victam. ¶Quandoque causalis.Idem 2.Aeneid.Ne recipi portis,aut duci in mœnia possit, id est vt non , ὡς μή, ὅτε μή, ὅπως μή. ¶Quandoque ponitur pro Vt.Cicer.Cur. Vt non vereremur,ne nimis citò mitteremus. ¶Ne nihil, id est Vt aliquid. Idem Pæto , Ne amicis nihil tribuamus, epulamur : id est vt amicis aliquid tribuamus. ¶Quandoque significat Nõ. Terent.in And.Ego id agam,mihi qui ne detur. ἐκμὴ. ¶Quandoque Nedum. Ibidem,Ne vacuum esse nunc me ad narrandum credas. ¶Plerunque dubitatiua, ὦ. Virgil. 1. Aeneid. Iustitiæne priùs mirer,belline laborum. ¶Apud oratores , Ne interrogatiuum rarò geminatur , sed loco posteriorꝛis vtimur aduerbio An : vt Bonúne,an malus? Aliquando etiam sic , Eundum mihi,nécne sit,ignoro. Et per interrogationem. Cic. Verum vultis Prætori Flacco, nécne? id est an non. ἢ μή. ¶Quidam superuacuum addũt An, hoc modo,Nescio an bene faciam,nécne. ¶Quandoque confirmatiuè. Virgil.11. Aeneid. Tantáne me tenuit viuendi nate voluptas , Vt pro me hostili paterer succedere dextræ? Quo tamen in loco quidam (quos quantitas reprobat : nam Ne illic corripitur.vt notum est) exponunt Næ pro vtique,cum diphthongo scribentes. ¶Quandoque interrogatiua est. Terentius. Egóne : Tu ergo. ¶Quandoque habet vim interrogandi , & dubitandi simul. Idem in And. Datúrne illa hodie Pamphilo nuptum? ¶Quandoque vim diminutiuam habet, & pro saltem ponitur. Sallust. Secundæ res sapientum animos fatigant, ne illi corruptis moribus victoriæ temperent hoc est tantùm abest vt illi victoriæ temperent. ¶At næ, ναί cum diphthongo, Græca dictio est,idem significans quod certè,vel vtique, de qua dictum est suo loco. ¶Composita , à Ne , aduerbia negandi sunt, Nec , Neque, μηδέ, μητέ, Nequa , Nequò, Nequicquam, Neutiquam, Neutique,Nequaquam,Necubi, Nedum, & alia. ¶Aliquando, Neacipitur pro Vt,præsertim quum subiungitur post aliquod horum verborum, Metuo, Timeo,Vereor. Eiusdem enim significationis sunt hæ orationes , Vereor ne moriatur ,& Vereor vt moriatur. ¶Interdum etiam vtrunque coniungimus:vt apud Ciceronem, Metuo vt ne pereat. Terent. in Eunu.Id vt ne fiat,sola hæc res est remedio.Terent. in And. Apprimè in vita vtile , vt ne quid nimis. In quibus omnibus exemplis Vt.est superfluum,ornatúsq; potius , quàm necessitatis causa additum. ¶Quandoque Ne idem est quod Neque , οὐδέ : & hoc ferè subsequente particula Quidem : ita tamen, vt inter Ne & Quidem dictio aliqua intercedat.Cicero de Amicitia,Nunquam illum ne minima quidem re offendi. ¶Ne dicam,Si hæc clausula sequatur substantiuum,ad iectiuũ, sequens in accusatiuo ponitur.Cicer.pro Rege Deiotaro, Crudelis Cassor,ne dicam sceleratum & impium , qui nepos,&c. Sin Substantiuum postponatur huic particulæ,id est si interiiciatur inter adiectiuũ & substantiuum,vtrunque erit in nominatiuo : vt Crudelis,ne dicam sceleratus & impius Castor. Hæc ex Valla lib. 3.cap.20. ¶Ne viuam, iurantis est, id est moriar. ἢμὴν, μὴ γένοιτο. Cicc.Gallo,Sed ne viuã,si tibi concedo.Cum hac locutione conueniunt,Ne valeam,Ne sim saluus:quibus loquendi modis vtimur , quum quid asseuerare , & veluti quibusdam precibus deuouere,aut sacramento aliquo obtestari contendimus.Idem ad Attic.libr.4, Quid poteris inquies,pro iis dicere? Ne viuam, si scio. Idem ad eundem , Ne sim saluus,si aliter scribo ac sentio. ¶Sunt & aliæ dicendi formulæ à particula Ne , profectæ,quibus vtimur quum orationem vel publicè habentes , vel priuatim ad amicum scribentes post rem satis explicatam,loquacitatis fugiẽdæ studio,ita dicimus, Ne vos, vel Ne te dijutius teneam : vel,Ne te pluribus teneam. Idem,Ne multa, Ne multis.Ne plura,Ne pluribus,Ne longius sim,Ne longum sit,Ne longum faciam,&c. Id est vt breui expediam,ad summum:vt breuiter colligam.

NEA, νέα, Insula propè Lemnum,in qua nonnulli volunt Philoctetem hydri morsu fuisse interfectum. Plin.lib.2.cap. 87,de insulis enatis, Inter Lemnum & Hellespontum Nea.

NEAERA, νέαιρα, nomen est fœminæ,seu nymphæ, quæ peperit Soli duas filias, Phaethusam & Lampetiam, quæ armenta Solis transeunti Vlyssi iuxta Siciliam ostendit. ¶Est etiam mulieris cuiusdam nomen proprium apud Virgilium Eclog.3, Dum fouet ille Neæram.

NEAETHVS, νέαιθος, Fluuius est in extremis Italiæ finibus, non procul à Lacinio promontorio,& Crotone vrbe. Vide Plinium libro tertio,capite vndecimo.

NEALCES, νέαλκης, Pictoris nomen,qui Venerem pinxit, Naumachiam Aegyptiorum & Persarum. Item asellum bibentem in litore , & crocodilum ei insidiantem. Autor Plin.lib.35.cap.10.

NEANDRVS, νεάνδρειος, Troadis oppidum, postea Perperenne nominatũ, teste Plinio lib.5.cap.30.Stephanus Neandriam νεάνδρειαν appellat

NEAPOLIS, νεάπολις, Ciuitas est Campaniæ à Chalcidensibus condita, quæ quum à Cumanis esset euersa, ingruente acerbissima peste , ita iubente Apollinis oraculo , ab iisdem splendidius est restituta : bonáque ciuium parte eò translata , ad differentiam veteris vrbis Neapolis est appellata.Hæc & Parthenope dicitur,à nomine Sirenis ibi sepultæ.Autor Plinius libro 3.cap.5. Suidas, Νέαπολις πόλις ἰταλικὴ διάφημος , ἣν ἡ παρθενόπη τῆς σειρῆνος σῆμα. πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι νεάπολεις, ¶Est & Neapolis, Africæ oppidum,vt scribit Pomponius Mela libr.1. ¶Est item eius nominis Cariæ vrbs ad Iasium sinum , eodem autore. ¶Neapolis,quæ & Leptis magna,Ptolemæo lib.4.cap.3,vrbs iuxta Syrtim paruam,quam Tripolim hodie vulgus appellat.

Neapolitanus,na,num, Qui ex Neapoli est. νεαπολίτης.

NEARCHVS, νέαρχος, Iuuenis fuit eximiæ pulchritudinis,cuius etiã meminit Horatius lib.3.Carminum.

NEBIS, Apud Ptolemæum libr.2.cap.6. Tarraconensis Hispaniæ fluuius, Benis Straboni dictus lib.3.

Nebrides, penul.correp. νεβρίδες, Damarum , seu seruorum pelles, quibus vti veteres in Bacchi sacris solebant. νεβρὸς enim dama , seu ceruus est.

Nebrites, νεβρίτης, Gemmæ species est , Libero patri sacra , à nebridum pellium similitudine,quibus in Liberi sacris vtebantur. Plinius libr.37. capite 10.

NEBRODES, νεβρώδης. Mons in Sicilia,cui damarum cõpia nomen dedit. Est & vnum ex Bacchi cognominibus.

Nebula, νεφέλη, ὁμίχλη. Sic differt à Nube,quòd Nebula vapor sit è terra atque aquis surgens , quæ siue statim euanescit,siue in altum sublata, conuertitur in nubem.Nubes quocunque tempore fieri possunt.Nebulæ nec æstate calida, nec nimio frigore existunt, inquit Plinius libro 2. cap.60. Atra nebula,Virgil.2.Aen. Humentes nebulæ, Statius 9.Theb. Liuens nebula. Sil.libr. 6, - tandem exhalauit in auras Liuentem nebulam fugientis ab ore veneni. Nebula errotis , Iuuen. Satyr. 10. -pauci dignoscere possunt Vera bona,atque illis multum diuersa, remota Erroris nebula. ¶Quasi per nebulam audire , est leuiter , & non attente audire. Plautus in Cap. Nunc ædepol demum in memoriam regredior , audisse me quasi per nebulam , Aegionem meum patrem vocarier.

Nebularium,rij, Aedificium, à subiicienda messe per nubilum tempus.

Nebulones , & Tenebriones , ὄλυτοι ἄβελοι , ὀνίδανοι. Dicti sunt fures, nugatores,vani,nullius pretij homines,qui mendaciis & astutiis suis nebulam quandam & tenebras obiiciunt : vel quod ad fugam fugitiuis nebulæ sunt accommodatæ : vel quòd molles sunt , inanes , & vani, vt nebula,vt Donatus inquit. Lucilius,Nugator quidam ac nebulo fit maximus multó. Cicer. ad Attic.lib.1, Totum inuestiga.cognosce, perspice : & nebulonem illum, si quo pacto potes , ex istis locis amoue. Terent.in Eunuch. Nebulonem hunc certũ est ludere. Ibidem, Sanè quòd tibi nunc vir videatur esse,hic nebulo magnus est.Horat.1.Serm.Satyr. 1, -non ego , auarum Quum veto tetieri , vappam iubeo , aut nebulonem. Idem 1. Epistol. 2 , Nos numerus sumus , & fruges consumere nati,

Sponsi Penelopes,nebulones,Alcinoique.

Nebulosus,sa,sum, Nebulis tectus, nebulis & nubibus plenus , tepidus, & frequentibus nebularum humoribus consperſus.νεφώδης.Cato de Re rustic.cap.6, Ager si nebulosus est,rapa,raphanos,milium,panicum, ibi maximè seri opotet. Colum.libr.2.cap.10, Eáque nec macrum, nec nebulosum locum patitur.

Nec,& Neque, Coniunctiones sunt disiunctiuæ,quæ ferè geminatæ in oratione collocantur,aut etiã singulæ,sed tamen ita,vt ferè semper præcedat negatio. μηδέ, οὐδέ, οὔτε, μήτε. Cicc.de Amic. Nec enim melior vir fuit Aphricano quisquam,nec clarior. Terent.in Eunuc. Occidi, neque virgo est vsquã,neq; ego,qui illam è cõspectu amisi meo. Cic. de Amic. Neq; quicquam vnquam,nisi honestũ & rectum , alter ab altero postulabit:neque solùm colent se inter se, ac diligent,sed etiam verebuntur. ¶Nonnunquã significat non:vt Nec video quor sum res euadat.Cicer. lib.3.de Legib.Senatori, qui nec aderit, aut causa,aut culpa est. Verba sunt legis antiquæ,quibus hoc significatur,Senatori,qui ad Senatum vocatus non conuenerit, aut culpam imputãri oportere,aut iniungendam necessitatem causæ legitimæ excusandæ. Hæc Budæus in Posteriorib⁹ Annot.Terent.in Andr. Audiui iam omnia. D. ah, nec tu omnia.Idem in Heaut. Vt hanc lætitiam nec opinanti primus obiicerem , hoc est non opinanti, & præter expectationem. Cicero in Offic. ¶Nec opinata bona dixit,pro inopinatis. Et, Nec opinatò , pro inopinatò aduerbij vice, ἀπροσδοκήτως. Cic.3.de Finibus, Quum incidisset,vt alter alterum nec opinatò videremus, surrexit statim. ¶Resoluuntur autem ferè hæ cõiunctiones , per negationem & coniunctionem disiunctiuam : vt hæc oratio, Nec fuit Aphricano vir melior, nec clarior : sic ferè exponitur, Aphricano non fuit vir melior , aut clarior. Sed si sequatur Enim , vim simplicis negationis habet:vt Nec enim id facerem, id est non enim id facerem. ¶Quandoque significat Etiam. Quintil. Persolui gratia non potest, nec malo patri,id est etiam malo patri. ¶Factum est autẽ Nec à Neque.per apocopen duarum extremarum literarum, & q, quòd finẽ Latinæ dictionis tenere non possit,in c,commutato. ¶Necdũ, non adhuc. μήπω. Virg.1.Aeneid. Necdum etiam causæ irarum,sæuique dolores Exciderant animo. Cicer.ad Attic.lib.6, Cassius ineptas literas misit : necdum Bibuli erant allatæ. ¶Nequedum , idem quod Necdũ, id est Et nondũ. Cic.ad Quin.fr.at.libr.3, Sed eius rei maturitas nequedum venit , & tamen iam appropinquat.Idem ad Attic.lib.14 , Nequedum Roma es profectus. ¶Nec eo minus, pro nihilo secius dixit Suetonius Tranquil. in Othone, cap. 4 , Nec eo minus alium alia via militum demerebatur. Neque secius eo,pro Nihilo minus.Idem in Domi.capit. 12. Item, Nec quicquam aliud, pro Tantùm , Idem in Nerone cap.43. Neque quicquam quàm,pro Tantùm,Idem in Claud.Cæs. Has formulas loquendi notauit Erasmus in Tranquil. tu inde exempla petito.

NECEPSO, Nomen autoris,de quo Firmicus libr. 8. sic inquit, Hunc locum diuinus ille Necepso, vt remedia valitudinum inueniret , diligentissimè quidem (vt diuinum tanti viri potuit ingenium) manifestis tractatibus explicauit.

Necesse, siue Neeesse, dicitur quod vi aliqua cogente fieri opus est. ἀναγκαῖον. à Cesso verbo deductum,quòd non sit in eo cessandũ. Olim teste Donato,declinabatur,hic & hæc Necessis,& hoc Necesse.& Necessus,a,um, ex quibus hodie manserunt Necesse & Necessum. Terent. in Eunuch. Sed necesse est, huic vt subuenias.Cic.ad Att. Eo minus habeo necesse scribere , aut etiam cogitare quid sim facturus : id est eo minus mihi opus est,siue opus habeo. Plaut.in Stichꝺ, Nunc auctionem facere decretum est mihi,Foras necessum est quicquid habeo ,vendere.

Necessitas,atis,Vis ipsa quæ cogit. περίστασις , ἀνάγκη. vt Necessitas mihi incumbit eundi Mutinam. Cic.10. Philip.Sed mihi necessitatem attulit paulò plura dicendi sententia eius qui rogatus est ante me , Idem post redit. ad Quirit. Fatali aliqua quasi necessitate mihi cum fortuna belligerãdum fuit. Idem pro Cluen.Necessitate coactus feci.Idem 2. Offi. Datur necessitati venia. ¶Nonnunquam pro instantibus & necessariis negotiis sumitur. Plin.lib.4. Epist.Collegæ optimi,meique amantissimi, de communis officij necessitatibus prælocuti, excusare me , & eximere tentarunt. ¶Aliquando appellatione Necessitatis, ius quoddam & vinculum religiosæ coniunctionis.hoc est sanguinis, familiaritatisve significatur. σωμάτων, εἰκείων. Cæsar in suasione legis Plautiæ, Equidem mihi videor pro nostra necessitate , non labore , non opera, non industria defuisse.

Necessitudo,inis,aliquando idem est quod necessitas , hoc est vis illa vrgens,quæ nos ad aliquid faciendum cogit.Sall.in Iugurt. Coactus rerũ necessitudine,statuit armis certare. ¶Præterea Necessitudo , est familiarior quidam amicitiæ vsus & coniunctio quædam affinitatis , vel etiam sanguinis. Cic.Famil.13,Multos tibi commendem necesse,quando omnibus nota nostra necessitudo est , tuáque in me beneuolentia, Sallust. in Iugur. Etiam antea Iugurthæ filia Bocchо nupserat : verum ea necessitudo apud Numidas, Maurósque leuis ducitur. ¶Aliquando Necessitudo ponitur pro necessario. id est cognato, vel affine. Suetonin Augusto , Remisit tamen hosti iudicato necessitudines , amicósque omnes.

Necef

Necessarius,a,um,Dicitur illud,sine quo quid fieri non potest : vt Necessarius est mihi aduétus tuus. ἀναγκαῖος. Cic. Verr.5, Quo minus miref

Universidad de Deusto
Biblioteca

Archemori pueri in ea sylua à serpente occisi. Nemeæorum victores apio coronabantur. Vide suprà in dictione CERTAMEN.

NEMESIS, pen. corr. νέμεσις, Nomen cuiusdam deæ, quæ facinorosos & delinquentes punire putabatur, vt ex Catullo & Ausonio licet intelligere. Ea quoque Rhamnusia dicitur, quòd in Rhamnunte Asiæ oppido templum & simulacrum Phidiacum habuerit. Insuper eadem fertur remuneratrix benefactorum, vnde apud Statium lib. 13. Est dea, quam Nemesim dicunt, dea magna, potensque. Quæ bona cælestiú concessíi cuncta deorum Polsider. Hanc quidem Fortunam dixerunt, cui primus Adrastus rex templum ædificauit. Vnde & Adrastia, ἀδράστεια cognominatur. Romani quoque huic deæ templa dicauere, stulti, qui substantiam aliquam Fortunam putauerunt, regnorum atque opum dispensatricem, quæ solius Dei nutu huc atque illuc transferuntur. ¶ Hoc etiam nomine dicta fuit Tibulli amica. Mart. lib. 4. Vísit amatorem Nemesis lasciua Tibullum.

NEMETOBRIGA, Ptol. lib. 2. cap. 6, Hispaniæ Tarraconensis vrbs.

NEMETES, Germaniæ populi, Galliæ tractu incolentes, citra Rhenum fluuium, vbi hodie est Spira vrbs, inter Argentinam, & Moguntiam sita. Meminit horum Cæsar in Comment. belli Gallici, & Plinius lib. 4. cap. 17.

NEMINIA, Fons est in agro Reatino, vario ortu annonæ mutationem significans, Autor Plinius lib. 2, cap. 103.

Nemo, inis gen. commune is. Compositum videtur à Ne, & Homo. οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν. Nam de solis dicitur hominibus. Terent. in Eunuch. Nemo est quem ego magis nunc cuperem videre. quàm te. ¶ Nemo homo, pro nemo omnino. Cic. lib. 13. Famil. Epist. Posteaquam mecum in bello, atque in re militari fuit, tantam in eo virtutem, prudentiam, fidem, tantámque erga me beneuolentiam cognoui, vt hominem neminem pluris faciam. ¶ Nemo hominum, pro Nemo est hominum. Terentius in Eunucho. Ego formidolosus? nemo est hominum qui viuat, minus. ¶ Nemo pro vllus. Cic. Famil. 9. Contigit enim tibi, quod haud scio an nemini: vt summa seueritas animaduersionis non modò non inuidiosa, sed etiam popularis esset, & cum bonis omnibus, tum infimo cuique gratissima. Idem 2. Offic. Quod quum omnibus est faciendum, tum haud scio, an nemini potius quàm tibi. ¶ Non nemo, hoc est aliqui, siue nonnulli. Idem pro Lege Manil. Quum esset non nemo in Senatu, qui diceret non oportere, &c. ¶ Nemo etiam nonnunquam de fœminis dicitur. Terent. in And. Hoc scio vnum ego, neminem peperisse hic. Plaut. Casi. Vicinam neminem amo meritò magis, quàm te.

Nempe, Aduerbium confirmatis, quod aliquando cum interrogatione ponitur aliquādo sine interrogatione. δηλαδή, δηλονότι, νὴ Δία. Cic. pro Ligar. Apud quem hæc dico? Nempe apud eum, qui quum hoc sciret, me tamen antè, quàm vidit, reipub. reddidit. Hic vides, Nempe, vim responsi elegantem habere post nostram ipsíus interrogationem. Idem pro milone. Quid ergo tulit Pompeius? nempe vt quæreretur. Plaut. in Menæch. Nempe iubes me, lubro hercle vero. Sine interrogatione posuit Terentius in And. Nempe hoc sic esse dicturum opinor patrem. Quintilianus, Nempe enim in hoc plurimum laboris exhausimus, vt Rethoricam ostenderemus bene dicendi scientiam & vtilem, & artem, & virtutem esse.

Nemus, nemoris, pen. corr. neutri gen. νέμος, ἄλσος. Propriè dicitur syluæ voluptatis causa coparata, & plena amœnitatis: παρὰ τὸ νέμειν, hoc est à pascendo, siue quòd nemoris glandibus olim homines victitarint, siue quòd in eo greges atque armenta depasci soleant. Nemora (inquit Festus) significant syluas amœnas. Virg. 6. Aeneid. Interea videt Aeneas valle reducta Seclusum nemus, & virgulta sonantia syluis. Idem eodem, - atque inimica refugit In nemus vmbriferum. Ouid. 6. Fast. Est nemus arboribus denssum, secretus ab omni Voce locus, si non obstreperetur aquis. Horat. 1. Carm. Ode 21. - me gelidum nemus Nymphárumque leues cum Satyris chori Secernunt populo.

Nemorosus, a, um, Nemoribus abundans. ἀλσώδης. Plin. Epist. 161, Modicus collis assurgit, antiqua cupressu nemorosus, & opacus. Columel. lib. 2. cap. 2. Montem non sublimem & asperum, nec nemorosum & herbidum maximè probauerunt. Ouid. Epist. 15, Est locus in mediæ mœnia rosæ vallibus Idæ. Virg. 3. Aeneid. Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos.

Nemorensis, se, Quod ex nemore est, aut quod in nemore natum est. Colum. lib. 9. cap. 4. Sed ex omnibus deterrimæ notæ mel habetur nemorense, quod ex sparto atque arburo prouenit. ¶ Nemorensis rex dicebatur, qui Dianæ Aricinæ sacrificiis præerat. Suetonius in Caligula, Nemorensi regi, quòd multos iam annos potiretur sacerdotio, validiorem aduersarium subornauit.

Nemoralis, adiectiuum: vnde Aricia peculiari epitheto Nemoralis dicitur. Martial. lib. 13. Mittit præcipuos nemoralis Aricia porcos. Nemorale templũ, & Nemorale stagnum, hoc est nemori Aricino vicinum. Ouid. 1. de Arte. Ecce suburbanæ templum nemorale Dianæ. Idem 14. Metamor. Quæque colunt Scythicæ stagnum nemorale Dianæ.

Nemoriuagus, a, um, Quod in nemore vagatur: vt Aper nemoriuagus. Catul. de Berecynthia, Vbi cerua syluicultrix, vbi aper nemoriuagus. ¶ Nemus etiã, teste Sipontino, peculiariter appellabatur lucus quidã aut longè ab Aricia, in quo lacus est quod Speculum Dianæ dicitur.

Neo, nes, neui, netum, Significat filum torqueo: estque proprium muliebre. νέθω, λήθω. Iustin. lib. 13. cap. 3. Supérque omnia netur, ac texitur lanæ modo, & sine lana. Ouid. de Medic. fac. Assiduo duram pollice nebat opus. Silius lib. 7. - donum Quod nostræ neuere manus. ¶ Hinc Perneo compositum.

NEOBVLE, νεόβουλη, Lycãbis filia, quę quòd Archilocho poetę promissa negaretur, Iambis insectari cœpit Lycambę Archilochus, eúmque ad laqueũ dicitur adegisse. Vide suprà in dictionibus ARCHILOCHVS, & LYCAMBES.

NEOCAESARIA, νεοκαισάρεια, Vrbs Cappadociæ, quam Lycus amnis præterfluit. Autor Plinius lib. 6. cap. 3.

NEOCLES, clis, νεοκλῆς, Philosophus Athenienssis, Epicuri frater, qui de secta sua opus reliquit. Suidas.

NEODVNVM, Ptolemæo lib. 2. cap. 8. Galliæ Lugdunensis ciuitas.

Neogamus, mi, νεόγαμος Qui recens vxorem duxit.

Neomenia, penult. acuta, νεομηνία. Latinè Nouilunium, vel prima dies lunæ, aut mensis. Græci enim menses suos ad Lunæ cursum dirigebant & à primo nouilunij die menses suos auspicabantur.

Neophytus, pen. corr. νεόφυτος, Nouellus, quasi νέον φυτὸν, hoc est nouũ germen, noua planta. ¶ In Sacris literis dicitur, qui nuper ad fidem accesit, quasi nuper insitus.

NEOPTOLEMVS, mi, νεοπτόλεμος, Pyrrhi Achillis filij cognomen fuit, ab eo impositum, quòd admodum adolescentulus primum tyrociniũ in bello posuerit Troiano. Græcis enim νεοπτόλεμος, tyronem, vel nouũ militem sonat.

NEORIS, Iberiæ oppidum insigne, iuxta Harmastim fluuium. Autor Plinius lib. 6. cap. 10.

Neotericus, a, um. νεωτερικὸς, Adiectiuũ à comparatiuo Græco νεώτερος formatum, idem significans quod recens, siue quod nuper fuit. Vnde Neoterici scriptores, dicuntur recentiores, quibus opponuntur Antiqui, vel prisci.

NEOTICHITAE, νεοτιχῖται, Aeolidis populi sunt, quorum vrbs νέον τεῖχος, hoc est Noua mœnia, commemoratur à Strephano.

Nepa, æ, Animal venenatum, cauda feriens, quod alio nomine Scorpius dicitur. σκορπίος. Cic. lib. 3. de Finibus, Serpere anguiculos, natare anaticulas, volare merulas, cornibus vti videas boues, nepas aculeis, suam cuique naturam esse ad viuendum ducem. Huius nominis prima corripitur. Mani. lib. 2. pietate ad (vdera ductam Erigonem, ictúque nepam, spolióque leonem. Natura huius est, vt in parietum latibulis delitescat, & quum aliquid senserit, retrocedat. Plaut. Casi. Recessim cedam ad parietem, imitabor nepam: Captandus est horum clanculum sermo mihi. Festus, Nepa Afrorum lingua sidus, quod Cancer appellatur: vel, vt quidam volunt, Scorpius.

Nepenthes, neutri gen. νηπενθὲς, Herbæ genus est, quæ vino iniecta tristitiã discutit, animíq; hilaritatem inducit: vnde à quibusdam eadem esse putatur cum buglosso, quæ reste Plinio eundem habet effectum. Ab hac exhilarandi virtute huic herbæ nomen factum creditur, à νὴ priuata particula, & πένθος luctus. Plinius lib. 21. cap. 21. Attribuunt & hilaritatis effectum eidem potæ in vino. eúmq; quem habuerit nepethes illud prædicatum ab Homero, quòd ea tristitia omnis aboleatur.

NEPETA, νέπετον Suidæ, ciuitas Hetruriæ quæ Plinio Nepet, & vulgò Nepa dicitur: à qua Nepesini, νεπεσῖνοι. Silius, Hos iuxta Nepesina cohors, æquiq; Phalisci. ¶ Nepeta etiam nomen est herbæ, qua in Dioscorides secundá cala minthæ speciem facit. Vulgus herbariorum à pulegij similitudine Pulegium vocant agreste. De hac meminit Plinius lib. 20. cap. 14. & Colum. lib. 8. cap. 7. Vide in dictione NEPITA.

Nephalia, νηφάλια, Sobriorum festa erant, in quibus non vinum, sed aqua mulsa libabatur. Græci enim νηφάλιον sobrios vocant. Apud Athenienses fiebat νηφάλια θυσία, id est sobriũm sacrificium. Sosi. Lunæ, Memoriæ, Nymphis, Auroræ, & Veneri, in quo ἄοινον ἄλαυτον, id est lingua sobria cremibantur, quæ scilicet ex vite, sicu, & moro non essent. Vide Chiliades Erasmi.

NEPHELE, νεφέλη, Latinè sonat nubẽ. Nomen propriũ vxoris Athamantis, & matris Phryxi & Helles. vnde Ouid. Hellen Nepheleïda dixit.

Nephritis, νεφρῖτις, Renum passio quum scilicet calculo, aut vlcere renes infestantur. νεφροὶ enim Græcis renes sunt. Vnde Nephritici dicti, νεφριτικοὶ, qui renum morbo laborant.

NEPITA. vide suprà NEPETA.

Nepos, Qui ex filio, filiáve natus est, teste Festo: quòd natus post sit patri, quàm filius. ἔγγονος, υἱωνός. Cicero pro Deiotaro, Crudelis Castor, ne dicam sceleratus & impiũ, qui nepos auum in diserimen capitis addu xerit. Eius relatiuũ est Auus, sicut Proauus relatiuũ est Pronepotis, & Proauia Pronepris. Etenim Proauus, aui paterni vel materni pater: & Abauus pro aui paterni vel materni paternitate proauiæ paternæ vel maternæ paterna quo Ab auia, relatiuúmque eius Abnepos. à quo Abnepotis. Huius rursus pater dicitur Atauus: Atauia autem pater. Trituus quibus respondent relatiua Atnepos, & Trinepos: Atneptis, & Trineptis. Qui verò post trinepotem sunt, Minores dicuntur: sicut post tritauos Maiores. ¶ Nepotis significatio aliquando etiam extenditur ad fratris & sororis filios, non ex virtute vocabuli, sed ex vi particulæ ad ditæ, quæ ipsius acceptionem detorqueat ad minus propriam significationem. Fratris enim filium non absolutè vocamus Nepotem, sed Nepotem ex fratre: & aliquando etiam (quanuis id rarius sit) Nepotem fratris. Sic etiam aliquando legimus Nepotẽ sororis, pro Nepote ex sorore. Tranquillus in Cæsare, Tres instituit hæredes sororum nepotes. Tacit. lib. 3. Sororis nepotem in nomen ascuit. ¶ Quandoque nepotes, Posteri, ἀπίγονοι vocantur. Virg. 6 Aeneid. Forté recensebat numerum, clarósque nepotes. Id est posteros & ex stirpe sua nascituros. ¶ Per translationem etiã Nepotes dicuntur tenellæ vitium frutications, quæ postremo loco exoriuntur: ita dictæ, vel quòd nulli altéri rei sint vtiles, quàm absumendis vitis alimentis, quum ipsæ vuas nõ ferant: vel quòd ad successionem veterum palmitum, veluti nepotes in maiorum suorum locum succrescant. Colum. lib. 4. cap. 6. Ex eo loco, vnde nepotem ademeris, confestim alterum fundit. Ibidem, Omnes eius intra id spatium nepotes enatos sæpius decerpemus. ¶ Nepos etiam dicitur de mulis. Idem lib. 6. cap. 37. Itaque eiusmodi emissarius nepotibus magis, quàm filiis vtilior est. ¶ Item Nepotes appellantur

pestilantur consumptores, à Nepa, hoc est scorpione, qui (vt Plinius inquit lib. 11. cap. 25) deuorat omnes filios suos, vno solùm saluo: siue ab eo quod non aliter his rei suæ familiaris cura sit, quàm iis quibus pater & auus viuunt. ὄοπλοι. Horat. 2. Serm. Vincit enim stultos ratio insanire nepotes. Cic. de Lege agraria, Vt in rebus suis, ita in Republica luxuriosus nepos.

Nepotulus diminutiuum. Plautus in Milite, Sic te saluum hinc mitimus ire. Venerium nepotulum.

Nepotor, Luxuriosè & prodigè viuo. ἀκολασταίνω. Seneca de Beneficentia lib. 1. cap. 15, Veto liberalitatem nepotari. Hoc est in prodigalitatem verti, & in eum conferri qui nequiter profusurus sit. Tertul. in Apologetico, Aristippus in purpura nepotatur.

Nepotatus, huius nepotatus, Voracitas, & vitę luxuries. ἀκολασία. Afra. scurilitate ac nepotatu nobilis.

Neptis, huius neptis, Quæ ex filio, filiáve nata. Est enim fœmininum à Nepos. ἔγγων. Cic. de Claris Orat. Ergo illam patris elegantia tinctam videmus, & filias eius Mutias ambas, quarum sermo fuit notus, & neptes Licinias. Ouid. Epist. 8. arbitrium neptis habebat auus.

Nepotinus, a, um. Sueto. in Calig. Nepotinis sumptibus omnium prodigorum ingenia superauit.

NEPTVNVS, ποσειδῶν, Saturni & Opis filius, maris deus dictus est, à nando, mutatis literis primis (vt inquit Cicero lib. 2. de Nat. deo.) vel (vt Varroni placet) à nubẽdo, hoc est tegendo, quòd vt cælũ nubes, ita mare terras tegat. Dicit enim Varro. Neptunus est deus maris, vel ipsum mare, quòd terras nubat, id est cooperiat. Neptunum autem, vt est in fabulis, mater absconditi, ne à patre deuoraretur, eíque postea, expulso Saturno, aquæ in sortem cecidérunt, vt suprà de Ioue dictum est. Vxorem habuit Amphitriten, ex qua plurimas nymphas suscepit. Tridentem habet pro sceptro. Muros Troianos iuuante Apolline condidit.

Neptunius, a, um, ποσειδώνιος, possessiuum.

Neptunalia, ποσειδώνια, Neptuni sacra, quæ & Salatia à Salo dicuntur.

Neptunine, es, Patronymicum est fœmininum à Neptunus. Cat. in Arg. Tene Thetis genuit pulcherrima Neptunine.

Nequa, aduerbium, significat Ne per aliquem locum, aut Ne aliqua ratione. μήπω. Virg. 1. Aeneid. Nequa scire dolos, mediúsve occurrere possit. ¶ Est & nequa compositum à Ne, & Quis, quæ, quod: pro Ne aliqua. Cic. in Varr. act. 1, Tamen nequa deductio fieret, magna ex parte tua potestas erat.

Nequalia, Sunt detrimenta. Festus.

Nequam, Nomen indeclinabile, quod apud veteres significabat hominem nullius pretij, quòd ne tanti quidem sit, quanti quod habetur minimi. οὐχηνηρ, ἀχρεῖος. Varro Nequam ex Ne, & Quicquam, media syllaba extrita, componi ostendit, lib. 4. de Ling. Lat. Quidam à Nequeo, quòd nihil queat, nullíque rei sit aptus. Caper docet Nequam signare nõ malum, sed inutilem: quod vel ex eo apparet, quòd Cic. 2. de Orat. Seruo nequam opponit Seruum frugi. Isidem (inquit) verbis & laudare frugi seruum possumus: & sæst nequam, iocari. ¶ Aliquando etiam Nequam accipitur pro lasciuo, petulanti, libidinoso, & prodigo. Cic. 2. Philip. O hominem nequam (nihil enim possum magis propriè dicere) ergo vt te catamitum nec opinatò quum ostendisses, præter spem mulier aspiceret, idcirco vrbem terrore nocturno, Italiam multorum dierum metu perturbasti? Gell. lib. 7. cap. 11. Persuadenti cuidam adolescenti Lucano, qui apprimè summo genere natus erat, sed luxuria, & nequitia pecuniam magnam cõsumpserat. Plura de ea re exempla vide apud Gellium loco iam citato. Cic. pro Deiot. Dij te perdant fugitiue: ita non modò nequam & improbus, sed & fatuus & amens es. ¶ Aliquando pro nequiter ponitur. Plaut. in Pœn. Dicátq; locũ sibi velle liberum præberier, Vbi nequam faciat clàm, nequis sit arbiter.

Nequior, & Nequissimus. Colum. lib. 11. cap. 1, Nulla est vel nequissimi hominis amplior custodia, quàm quotidiana operis exactio. Nam illud verum Marci Catonis oraculum, Nihil agendo homines malè age re discunt.

Nequiter, à Nequam, luxuriosè, prodigaliter. ἀκολάστως. Cic. 3, Tusc. A me quidem paulo antè appellata frugalitas, quæ te turpiter, & nequiter facere nihil patiatur. Idem de Finib. 2. Ille porrò malè, prauè, nequiter turpiter cœnabat. id est cum nequitia. Eius contrarium est Frugaliter, quemadmodum Nequitiæ Frugalitas opponitur.

Nequitia, æ, Vitium est quod cætera omnia complectitur. ἀχρειότης, ἀκολασία, μοχθηρία. Est enim Frugalitati opposita, quæ omnes in se continet virtutes. Vt enim Frugi à fruge, id est à fructu per quãdam animorum fœcunditatem, ita nequitia à Sterilitate, hoc est à nihilo nomina ta est. Nihil est enim omne quod fluit, quod soluitur, quod liquescit, & quod semper perit. Ideo tales homines etiam Perditos dicimus. Cic. 3. Tusc. Reliqua igitur, & quarta virtus vt ipsa sit frugalitas necesse est: eius enim videtur esse proprium motus animi appetentis regere, & sedare, sempérque aduersantem libidini moderatam in omni re seruare constantiam: cui contrarium vitium Nequitia dicitur. Frugalitas, vt opinor, à fruge, qua nihil melius è terra oritur. Nequitia ab eo (etsi hoc erit fortasse durius: sed tentemus, & lusisse putemur, si nil sit) quod nequicquam est in tali homine, ex quo nihil item dicitur. ¶ Sæpe tamen Nequitia pro lasciua & libidinosa illecebra, & pro luxu vitæ prodigo atq; effuso accipitur. Vnde Aphricanus (referente Gellio) scripsit, Mala, probra, flagitia, quæ homines faciunt, in duabus rebus esse, Malitia, & Nequitia. vbi nequitiam intelligi vult luxum vitæ prodigum, & effusionem immodicã pecuniarum. Nequitia (inquit Donatus) propriè libidinosa inertia dicta est, quòd nihil queat, nulliq; rei apta sit. Terent. in Adel. Id miscro restat mihi mali, si illum potest, Qui alicui rei est, etiam cum ad nequitiam abducere. Cic. pro Rosc. Amer. Officina nequitiæ, & diuersorium flagitiorum omnium domus eius. Quid. 1. Fasto. Nequitia est, quæ te non sinit esse senem. Cic. in Verr. Ex morsu vestigia libidinis atq; nequitiæ. Vide Gell. lib. 7. capat.

Nequities, ei. Horat. 2, Serm. sat. 2, Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris, Postremum expellet certè viuacior hæres.

Nequando, Ne vllo tempore, μήποτε: sicut Siquando, Si aliquo tẽpore. εἴποτε. Cic. ad Att. lib. 10, Tu tamen eas epistolas, quibus aspernis de eo scripsi, aliquando concerpito, nequando quid emanet: ego item tuas.

Nequaquam, aduerbium negandi: significat enim Non, vel nullo modo. μήτοτε, ἤ τοι, μὰ δία, οὐδαμῶς. Cicero in Catone maiore, Est istud quidem Læli aliquid, sed nequaquam in isto sunt omnia.

Neque, vide NEC.

Nequicquam, aduerbium: significat Non. οὐ. Virg. 1. Georg. Nequicquam pinguis palea teret area culmos. Sed hoc ratius: frequentius capitur pro Frustra. μάτην. Idem Aeneid. 2, Arma diu senior desuета trementibus æuo Circundat nequicquam humeris.

Nequino, as, Modò lasciuio, modò nego. Sipont.

NEQVINVM, Vmbriæ oppidum, teste Plinio lib. 3. cap. 14, quod nunc Narnia dicitur: ob incolarum libidinosam inertiam. A quo Nequinates, qui nunc Narnienses.

Nequinunt, pro nequeunt, Id est non possunt, dixerunt antiqui. Festus.

Nequis, μήτις, Ex Ne, & Quis, pro Ne aliquis, hoc est Vt nullus. Vide Nequá.

Nequid nimis, μηδὲν ἄγαν, Sententia peruulgata, qua admonemur in rebus omnibus modum seruare. Terent. in And. nam id arbitror Apprimè in vita esse vtile, vt nequid nimis.

NERABVS, bi, νήραβος, Syriæ oppidum, apud Stephanum: cuius incolæ Nerabij appellantur.

NEREIDES, pen. cor. νηρεΐδες. Maris Nymphæ, Nerei, & Doridis filiæ, humanam effigiem habentes: quarum nomina sunt Nesæe, & Cymothoe, & infinita alia, quæ vide apud Hesiodum in Theogonia. Nominatiuus singularis est Nereis, penultima indifferente. Ouid. 13. Metam. Nereis his contra resecuta Crateide natam est. Idem 11. Metam. Sed memor admisti Nereida colligit orbam.

NERESSVS, νηρησσὸς, Oppidum est in Cea insula: cuius meminit Aeschines. Epist. 1. ad Polycratem.

NEREVS, νηρεύς, Deus maris est (vt docet Hesiodus in Theogonia) Oceani & Tethyos filius, qui ex Doride vxore, eádémq; sorore maximam Nympharum turbã susceпit, quæ à nomine patris Nereides appellantur. Hunc Orpheus in Argonaut. deorũ antiquissimum appellat: vnde & Grandæuus à Virgilio dicitur 4. Georg. - hunc & Nymphæ veneramur, & ipsę Grandæuus Nereus. ¶ Figuratè accipitur pro Mari. Persius Satyr. 1, Et cæruleum dirimebat Nerea delphin.

NERIO, enis, vel Neriene, es, & apud antiquissimos Neria, æ, νηρίνη, Martis vxor. Plaut. in Trucul. Mars peregrè adueniens salutat Nerienẽ vxorem suam. Gellius lib. 13. cap. 21, docet Sabinum esse vocabulum, quo significatur virtus & fortitudo: vnde & pro vi, potestate, & maiestate Martis accipitur. Vide plura de hoc apud Gellium eo quem modò citauimus loco.

NERIS, idis, νηρίς. Oppidum est Peloponensũ, in agro Messeniaco. Stephanus. ¶ Est item Neris Dioscoridi nardi montani genus, in Syria, Ciliciáq; nascés, ramulis & folio eryngij, eiusdẽ naturæ cũ nardo Gallico.

Neritæ, νηρῖται, Sunt ex concharum genere, quæ per maria nauigant, præbentes concauam sibi partem: alteram verò flanti auræ instar veli opponentes. Hæc Plinius lib. 9. cap. 33.

NERITVS, ti, penul. corr. νήριτος, Mons est in Ithaca insula: cuius meminerunt Strabo. lib. 10. & Plinius lib. 4. cap. 12. ¶ Est itẽ Neritus, siue (vt apud Plinium legitur) Neritis, peninsula Acarnaniæ adhærens, alio nomine Leucadia appellata, opere accolarum olim à continenti abscissa, denúóque reddita ventorum flatu congeriem arenæ accumulantium. Virgil. 3. Aeneid. Dulichiúmque, Samémque, & Neritos ardua saxis. ¶ Neritus item, siue Neritum, neutri generis, peninsula: huius oppidum est, quod recentiores Leucadem appellarunt, teste Plinio lib. 4. cap. 1.

Nerium, νήριον Frutex est, foliis amygdalæ, sed maioribus & pinguioribus, quæ quadrupedibus sunt venenum, homini autem contra serpentes præsidium. Rhododaphe aliàs dicitur, quòd florem rosæ, folium lauro simile habet. Vulgò in officinis dicitur Oleander. Meminit Plinius lib. 24. cap. 11.

NERIVM, νήριον. Ptolem. lib. 2. cap. 6, Promontorium Tarraconensis Hispaniæ, iuxta Artabros. Vulgò Finis terræ.

NERO, νέρων, Teste Gellio lib 12. cap. 11, verbum Sabinum est, quo significatur virtus & fortitudo. Itaque ex Claudiis, quos à Sabinis oriundos accepimus, qui erat egregia ac præstanti fortitudine, Nero appellatus est. Sabini autem id nomen à Græcis accepisse videntur, qui vincula & firmamentum membrorum νεῦρα dicunt, nostri nervos. ¶ Ex hac familia fuit Claudius ille Nero, qui Asdrubalem Annibali fratri suppetias ferẽtem iunctis cum Liuio collega copiis, superauit. ¶ Fuit item hoc cognomen sexti Romanorum imperatoris, omnium quos terra tulit, crudelissimi: à quo tyrannos omnes, crudeliter imperium exercentes, Neriones appellamus.

NERVA, XIII. Romanorum Imperator fuit, Flauio Domitiano, cui successit, dissimilimus, animóque verè paterno erga populum affectus. Hic quum liberos sibi nullos genuisset, Aelium Traianum sibi adoptauit, qui illi etiam in Imperio successit.

Nervus, ui, νεῦρον, Prima sunt in corpore animalis sensus motúsque instrumenta, à cerebro & spinali medulla orta. totius corporis membris mouendi sentiendíque vim conferentia. Cicer. 2. de Nat. deor. Nec enim dij venis, neruis, & ossibus continentur. Et paulo post, Huc adde neruos, à quibus artus continentur, corúmque implexionem toto corpore pertinentem. Ouid. 12. Meta. Nec graue vulnus erat, sed rupti vulnere nerui Deficiunt, motúmque negant, vireſque

Universidad de Deusto
Biblioteca

virésq; volandi. ¶ Inde subneruos,a,um,ὑπονευρίδιος,quod est neruos inclinans. ¶ Ponitur quandoque Neruus pro robore & viribus : in neruis enim robur peculiariter existit. Vnde dicimus, Rem esse sine neruis, quæ debilis est. Hor.2.Serm.sat.11, - sine neruis altera, quicquid Composui.pars esse putat. Terent.in Eun. Digna adeò res est, vbi tu neruos intendas tuos. Hoc est vbi vniuersas ingenij tui vires expromas. Est enim Neruos intendere, siue Omnibus neruis contendere, vel, Omnes neruos contendere,totis viribus conari,& omnem solicitudinem,atq; operam adhibere,summa vi,summóq; studio niti. Cic.Verr.5,Omnibus enim neruis mihi contendendum est, atque in hoc elaborandum, vt omnes intelligant.Idem 2. Verr.Magnum fortasse onus,& mihi periculosum, verùntamen dignum in quo omnes neruos ætatis, industriæque meæ contenderem. ¶ Accipitur etiam Neruus pro chorda arcus. Virgil.5. Aeneid. Primáque per cælum,nervo strídente sagitta Hyrtacidæ iuuenis volucres diuerberat auras.Idem 10. Aeneid. - neruóque aptare sagittas.¶ In neruum ire. prouerbiale est, ductum à sagittariis,qui nimium contendendo arcum, aut arcus ipsius neruum, hoc est chordam rumpunt, aut neruum sibi aliquem lædunt. Terent. in Phor.Cæterùm quum argentum repetent, nostra causa scilicet In neruum potius ibit.id est decipiet,ait Donatus.Vide Erasmum in Chiliadibus. ¶ Neruos Reip. Cicero pro lege Manilia, appellat milites, classes,& vectigalia, quòd in his consistat omnis Reipublicæ fortitudo & robur. Etenim(inquit)si vectigalia neruos esse Reipublicæ semper duximus, eum certè ordinem,qui exercet illa, firmamentum cæterorum ordinum rectè esse dicemus. ¶ Neruus etiam vinculi genus est,quo pedes aut ceruices impediuntur.καταρρότηρες. Ex quo est illud Catonis, Fures priuatorum furtorum in neruo, atque in compedibus ætatem agunt : fures publici,in auro atque in purpura. Plaut. Aul. Neruos,catenas,numellas,pedicas, boias. Idem, Persidiosè captus,eo ædepol neruo ceruices probat. ¶ Item Nerui dicuntur chordæ citharæ. Cic.1.Tusc. Summam eruditionem Græci sitam censebant in neruorum, vocúmque cantibus. Propertius, - hæc carmina neruis Aptat. ¶ Et Neruus membrum virile. Iuuenalis , Mensura incognita nerui.

Neruulus,diminutiuum lib.10.ad Attic.Si neruulos tuos adhibueris.

Neruiæ , Ab antiquis dictæ sunt fides , siue chordæ musicorum instrumentorum.χορδαί.Varro in Satyra quæ ὑδὼρ πῦρ λίθραν inscribitur, Scientia docetur , quemadmodum in psalterio tendamus neruias. ¶ Lectum est & Neruium neut. gen. Varro ibidem , Et id dicunt suam Briseidem producere , quæ eius neruia tractare solebat. Ex Nonio.

Neruosus, a, um, Quod multos habet neruos. νευρώδης. Plin.lib.11. cap. 37,Ideo nulla est ei caro,sed neruosa exilitas.¶ Per translationem Neruosus dicitur fortis & vehemens , eo quòd omne robur in neruis consistat. Sic Neruosus orator dicitur , qui magnam vim & efficaciam sermonis habet.Cic.de Clar.Orat.Quis Aristotele neruosior? ¶ Hinc fit Neruosè pro audacter.validè,firmiter. Plancus ad Ciceronem lib. 10.Vt vigilanter,neruoséque nos,qui stamus in acie, subornes.Cic. de Orat. Dicetur enim non Peripateticorum more (est enim illorum exercitatio elegans, iam inde ab Aristotele constituta) sed aliquanto neruosius.

Neruositas apud Plinium lib.19.cap.1,Neruositas filo æqualior.

Neruicea,a,um, Quod est ex neruo. νευρικὸς.

Neruicus , a, um, Dicitur qui neruis laborat. νευρικὸς. Vitruuius lib.4, Aquæ neruicos & podagricos efficiunt , sulphurosi fontes neruorum labores reficiunt . Ita enim legit Calepinus, quum tamen in omnibus exemplaribus Neuricos legamus , vt proculdubio legendum est. Fit enim à Græca dictione νεῦρον,quæ nobis neruum sonat.

NERVII,νέρβιοι, Fuerunt populi inter Belgas Atrebatibus vicini , ad Scaldem fluuium , omnium Belgarum fortissimi , & maximè feri: de quibus Cæsar lib.2. Comment.meminit. Hi nunc Vornacenses dicuntur.

NERVLANI, Populi in Latio iuxta Romam,quorum meminit Plinius lib.3.cap.5.

NERVLVM,Oppidum in Lucanis,quod vi captum fuisse repentino aduentu Aemylij, testatur Liuius lib.9.bell.Pun.¶ Inde Nerulonenses dicti sunt.Sueto.in Aug.Manibus colybo decoloratis Nerulonensis mensarij.

Nescio,is,Ignoro,non cognosco:ex Ne,& Scio. ἀγνοέω , οὐκ οἶδα. Cic.1. de Orat.Nemo in eo quod nesciat,disertus esse potest.Terent.in Eun. - tu pol si sapis, Quod scis,nescis,neque de Eunucho,neque de vitio virginis . Donatus admonet esse prouerbium , Quod scis,nescis,sumptum à Dialecticorum ludis,in quibus huiusmodi quidam scripti pro ponì solent , Facio & non facio , Sum amicus,& non sum amicus,Audio,& non audio.Hoc autem prouerbio summa taciturnitas,certáque in tacendo fides significatur:dum quis videlicet quod scit perinde continet,ac dissimulat,quasi nesciat. Simile est in Heaut. Tu nescis quod scis,Dromo,si sapies.D. mutum dices. ¶ Nescio quid,locutionis formula.qua vtimur , quoties rem aliquam , cuíusve causam nobis ignotam esse volumus significare. Terent.in Heaut.Nescio quid tristis est, non temerè est , metuo quid siet. Cic. pro Quint. Posteaquam nescio quid impendit, & in commune contulit , mediocri quæstu contentus esse non poterat. Terent. in Heaut. Faciam, sed nescio quid profectò mihi animus præsagit mali.¶ Nescio quis. Cic.de Amic. Quinetiam si quis asperitate ea est,& immanitate naturæ,vt hominum congressus fugiat, atque oderit , qualem fuisse Athenis Timonem nescio quem accepimus. ¶ Nescio quomodo. Cice.de Amici. Serpit enim nescio quomodo per omnem vitam amicitia. ¶ Nescio quo pacto,Idem de Amic. ¶ Nescire Latinè.Cice.de Clar. Orat. Non enim tam præclarum est scire Latinè,quàm turpe nescire.¶ Nescitur,impersonale.Cicero ad Attic.lib.7,Inde vtrum consistere vspiam velit, an mare transire,nescitur. Idem 4. Acade. Vt stellarum numerus par,an impar sit, nesciatur.

Nescius,a,um,Ignarus, Qui aliquid nescit,siue ignorat. ἀνεπιστήμων. Cic. Fam.5.ad Luceium , Neque tamen , hæc quum scribebam,eram nescius,quantis oneribus premerére susceptarum rerum, & iam institutarum.Id est neque tamen ignorabam.Idem pro Deiotaro , Iratum te regi Deiotaro fuisse non erant nescij.Virg.1.Aene d.Nescia mens hominum fati,sortísque futuræ.Idem 4.Georg.Nescia quæ humanis precibus mansuescere corda . ¶ Interdum passiuè accipitur pro ignoto, siue incognito. Plaut. in Rud. Nunc tibi amplectimur genua , egentes opum,quæ in locis nescíis Nescia spe sumus,vt tuo recipias tecto, seruésque nos.Id est in locis incognitis,& incerta spe.

NESAEE,es,siue Nesæa,æ,νησαία.Nympha marina,Nerei & Doridis filia: παρὰ τὸ νέω.hoc est à natando dicta. Autor Hesiodus in Theogo.

NESEI, Populi Indiæ,Oceano proximi:de quibus Plinius lib. 6.cap.20.

NESION,νησίον, Insula in Campano litore inter Pausilypum & Puteolos, quæ alio nomine dicitur Nesis. νῆσις. Lucan. Tali spiramine Nesis. Huius nominis obliquos producit. Papinius , Sylvaque quæ fixam Pelago Nesida coronat. Item Accius Eclog. 1, Hunc illuc dum Pausilypi latus omne pererro , Piscosámque lego celeri Nesida phaselo.

NESVS,νῆσος, Nomẽ est Centauri Ixionis,& Nubis filij:qui quum Deianiram rapere vellet,ab Hercule sagitta confixus est. Vide fabulam latius apud Ouidium lib.9.Metamorph.Inde,

Nessëus,a,um,penul.prod.Ouid.in Epist.Deianirae,Illita Nesseo missi tibi texta veneno.

Nessotrophion,penul.prod.νησοτροφεῖον,Locus vbi anates clause alun tur & pascuntur.νῆσσαι anates Græcis dicuntur, & τρέφω,alo. Colum.lib. 8.cap. 15, Media deinde parte nessotrophii lacus defoditur in duos pedes altitudinis,spatiúmque longitudini datur , & latitudini,quantum loci conditio permittit.

NESTOR,νέστωρ,Filius fuit Nelei & Chloridis,teste Homero lib. Odyss. 11.qui adhuc adolescens bellum gessit , etiam tum viuo patre , aduersum Epeos Peloponensi populos , qui postea Elij dicti sunt : & deinde quum Pirithoi nuptiis interesset , aduersus Centauros , qui Hippodamiam rapere conabantur,strenuè pugnauit. Postremò Belli Troiani tempore,iam senior effectus,vt idem Homerus in 2.Iliad.scribit,quin quaginta nauibus cum reliquis Græcis principibus ad Troiam venit, quum natus annos nonaginta , iam tertiam hominis ætatem vixerat: vel (vt ipse dicit apud Ouidium in 12. Metam.) quum trecentesimum annum ageret : vbi consilij dexteritate tantùm Græcorum rebus profuit,vt Agamemnon profiteri non dubitaret,breui se Ilium fuisse expugnaturum,si decem sibi contigissent Nestores. Nam præter summã prudentiam ætatis diuturnitate collectam, tanta præterea eloquentia excelluit,vt ex eius ore melle dulcior fluere diceretur oratio.Vxorem habuit Euridicen Clymeni filiam , ex qua septem filios,& vnicam filiam suscepit.Ouid.libro 13, Qui licet eloquio fidum quoque Nestora vincat.

Nestorides , νεστορίδης , Patronymicum , & Nestorius , νεστόριος , possessiuum.

NESTVS,νέστος.Thraciæ fluuius est,in Hæmo monte nascens, & Abderã vrbem præterfluens.Vide Plinium lib.4.cap.11.

Neu,pro Néve,abiecta vltima litera per apocopen.μήτε.Virgil.2.Aene. Neu recipi portis , aut duci in mœnia possit. ¶ Hæc particula gemmata elegantem vim habet. Cæsar libr. 1. bell. Ciuil. Flens Petreius manipulos circuit , militésque appellat : neu se, neu Pompeium absentem Imperatorem suum aduersariis ad supplicium tradant, obsecrat.

Néve,Idem quod Neaut:& interdum idem quod Neque.μήτε.Cic.Peto à te,ne id à me,néve in hoc reo,néve in aliis quæras.Idem in Orat.Néve vastius syllabæ deducantur.

Neuolo,neuis,neuult,quasi non volo,vel nolo.Plaut.in Trinum.Filiam meam tibi desponsatam esse audio,nisi tu neuis.

Neuras,adis,νεῦρας.Ionum lingua herba appellata est, quæ alio nomine Poterion dicitur : neruorum dissolutiones iuuans : vnde & nomen accepit.Nam quos nos neruos dicimus,Græci τὰ νεῦρα appellãt. Hæc etiam in vino pota , ranarum , quas Rubetas nominant , veneno mederatur. Vnde & Phrynion vocatur.Plin.lib.25.cap.10, Sunt & ranis venena,rubetis maximé. Auxiliatur eis Phrynion in vino potum . Aliqui neurada appellant,alij poterion,&c. Eadem & Paronychia appellatur,quod πρὸς παρωνυχίαις , hoc est absceesibus circa vngues medeatur.

NEVRIS,idis,νευρὶς, Insula est Propontidis , Cyzico adiacens , aliis nominibus Elaphonnesus , & Proconnesus dicta . Autor Plinius lib.5. cap.vltim.

NEVRI,νεῦροι,Populi Scythiæ Europæ,ad Borysthenem amnem:quorum meminit Plinius lib.4.cap.12.

Neuris , νευρὶς , Herba , quam alij solanum, alij vesicariam appellant. Dioscor.lib.4.cap.74.& 75.Hermolaus in eundem.

Neurobatæ,νευροβάται,pen.corr.Qui omnifariam prorepunt,qui ambulant super neruos,& funes neruecos. Nam τὰ νεῦρα Græci neruos dicunt.Iul.Firm.lib.7. Matheseos , Oriente Ingeniculo,quem ἐγγόνασιν Græci appellant,nati cum testimonio vero Martis & Lunæ,erunt funambuli,oribatæ,neurobatæ,& qui talia pertractent.

Neuroides,νευροειδὲς , Species est syluestris lactucæ, quæ alio nomine Limonium appellatur,multò minoribus foliis,quàm Beta sátiua,vndecim interdum caules habens.Autor Plinius lib.20.cap.8.

Neurospaston,νευρόσπαστον Herba est quam Græci λυσιόδωρον, Latini Rubum caninum appellant. Folium habet vestigio hominis simile, vnam autem nigram,in cuius acino neruum habet : vnde & nomẽ accepit.Autor Plinius libr.24.cap.14. Sunt item Neurospasta,imagunculæ,quæ neruis quibusdam,& fidiculis occultis mouentur,perinde ac si viuerent.Vide Cælium Rhod.lib.7.cap.16.

Neuter, neutra , neutrum , οὐδέτερος, μηδέτερος, In genitiuo Neutrius: olim etiam Neutri,Neutræ,quemadmodum Nullus,Solus, & similia. ¶ Est autem Neuter Vtrique contrarius,significátque,Nec hic,nec ille. In quo aduertendũ est quòd dicimus, Neuter alterũ , non autẽ Neuter neutrum : nam si ita dicamus,Neuter alterũ diligit, hoc significamus, neque ille hunc diligit,neque hic illum.Quòd si Neuter neutrum dice remus,significaremus ne se quidem ipsum vtrunque diligere.

Neutró,aduerbium,Significat nec ad vnam partem,nec ad aliam, μηδετέρωσε. Liu. 5. ab Vrbe, Et neutro inclinata spe torpebat. id est in neutram partem.

Neutralis,& hoc trale, οὐδέτερος, Quod est neutrius partis:vnde Neutralia verba dicta sunt,que neque agunt aliquid,neque patiuntur,vt Sto, Iaceo,Cubo,Sedeo. Hæc in nulla actione ,in nulla passione sunt. Sunt alia Neutralia ab vsu dicta, quæ habent actionem,sed passionem nullam:vt Certo habet actionem, sed non dicimus Certor, Pugnor, Cœnor.Alia sunt quæ patiuntur,sed non agunt, vt Vapulo,Pedeo,Algeo, Langueo,& huiusmodi. Quintil.lib.1.cap.4,Aut quę fœmina positione mares,aut neutrali fœminas significant.

Neutrobi,Idem quod Neutrò,apud Plautum in Aulu.Et te vtar iniquiore,& meus me ordo irridear,Neutrobi habeam stabile stabulum.

Neutiquam, Nequaquam,vel nullo modo. μηδαμῶς. Habet enim aliquid assertionis. Terent. in Hecy. Illud visum est Pamphilo neutiquã graue.

Nex, necis,Propriè mors,quæ ferro fit, aut alia vi. φόνος. Neci datus dicitur, qui quouis modo interfectus est:quanuis Festus Neci datum intelligi velit,qui sine vulnere interfectus est,vt veneno aut fame. Ausonius in Monosyllabis,Sera venenato potu abstulit Annibalem nex. Sisenna. Quoniam neque mea nex, neq; interfesio posse videtur illorũ dementem reprimere audaciam. Cicero pro Milone, Insidiatori verò,& latroni quæ potest afferri iniusta nex ? Ini necem alterius aliquid facere.id est in damnum & fortunarum euersionem. Vlpian. de crim. stellionatus,Si quis impostura fecerit, vel collusionem in necem alterius. Cæsar 6. bell. Gall. Viri in vxores , sicut in liberos , vitæ , necisque habent potestatem. Artifices necis , qui nouum aliquod necis genus comminiscuntur.Ouid.1. de Arte, - neque enim lex,iustior vlla est, Quàm necis artifices arte perire sua. Necem à Græco dici certũ est (inquit Festus) νίπερον enim mortuum dicunt Græci.

Nexilis, Nexo, Nexus, vide NECTO.

Nante I.

Ni, pro nisi, per apocopen,id est Si non,subiunctiuo iungitur. ἐὰ μή. Terentius in Phorm.Nam ni hęc ita essẽt,cum illo haud stares. ¶ Quandoq; etiam indicatiuo. Terent.in Andr.Mirum ni domi est.Vbi scien dum est,quòd Ni,Nisi, Quàm & Præterquam semper repetũt eosdem casus,qui præcesserũt:vt,Quid est animal,nisi corpus cum anima concretum ? ὅ τι μὴ. Nulli placet, præterquam mihi. Præter verò semper exigit accusatiuum:vt,Nulli placet,præter me. ¶ Ponitur interdum Ni,pro Ne.Virgil.3. Aen. Inter vtranque viam lethi discrimine paruo Ni teneant cursus, certum est dare lintea retro. Quem in locum vide ea quæ annotauit Seruius. Plaut. Ni stulta sis. Hæc particula etiam nonnũquam vsurpata est in sponsionibus, & in iudicio recuperatorio. Cic.in Verr.Act.4, Sponsio facta est cum cognitore tuo Apronio de fortunis tuis omnibus , ni socium te sibi in decumis dictitaret. Idem, P.Rabirius Apronium sponsione lacessiuit , ni Apronius dictaret te sibi in decumis esse socium. Hæc Budæus in Epist. ¶ Interdum Nisi, aduersatiuæ particulæ vim habet,vt idẽ ferè significet quod Sed.Cice. libr.13.Epistо.fam. De re nihil possũm iudicare,nihil illud mihi certè persuadeo te talem virum nihil temere fecisse. Ibidẽ, Nec cur ille tantopere contendat,video, nec cur tu repugnes:nisi tamen multo minus tibi concedi potest,quàm illi,laborare sine causa.

NIABTHOS,lege NEAETHVS.

NICAEARCHVS,νικάρχος, Pictor fuit sua ætate eximius : qui inter alia Venerem inter Gratias & Cupedinem pinxit : & Herculem tristẽ insaniæ pœnitentia.Plin.lib.35.cap.11.

NICANDER,νίκανδρος, vel Nicandrus,dri, Colophonius Grammaticus,& Poëta,& Medicus tempore Attali iuuenis illius,qui Gallogræcos vicit.Scripsit de Theriacis,alexipharmacis,& de agricultura.Præterea Curationum collationes , & Prognostica Hippocratis versibus edidit,aliáque complura.Autor Suidas.Cic. de Orat. Nicãdrus homo ab agro remotissimus , de agricultura tamen diligentissimè scripsit, tanta vis est eloquentiæ.

NICANOR,νικάνωρ, penult. produ. Alexandrinus Grammaticus , sub Adriano principe,equalis Hermippo Berytio:cuius scripta enumeratur à Suida.

NICARCHVS,νικάρχος, Philosophus fuit Corinthius, sub Periandro, cuius meminit Plutarchus in Symposio septem sapientum.

NICASIA,νικασία, Insula est exigua,circa Naxum : à qua insulani Nicasij,νικασιῆς appellantur.Stephanus.

NICATOR,νικάτωρ, Cognomen fuit Seleuci potentissimi regis,qui(vt Appianus inquit in Syriacis) in bello sem per inuictus extitit.

NICATORIS,νικάτορις, Syriæ oppidum,à Seleuco Nicatore conditore ita appellatum:cuius incolæ dicuntur Nicatoritæ.Stephanus.

Nicerotianum,νικηρωτιανὸν, Laudatissimi vnguenti genus,ita dictum ab artifice Nicerote.Mart.lib.6,Laudas pinguia Nicerotiana.

NICAEA, siue potius Nicæa per diphthongon,νίκαια Stephano,& Suidæ, multarum vrbium nomen est,quarũ vna est Galliæ,non procul à Varo fluuio, à Massiliensibus condita:altera Asiæ & Bithyniæ metropolis, quam primus Antigonus Philippi filius condidit, & Antigoniam nominauit.Postea Lysimachus à nomine vxoris . Antipatri filiæ , Nicæam appellauit.Vrbis ambitus stadiorum LX.fuit,in figura quadrata,in campo sita. Habuit quatuor portas ad rectos angulos : quæ ex vno lapide , qui circa medium gymnasium positus erat, omnes cernebantur.Hic iubente Constantino clarissima illa synodus celebrata est, trecentorum & decem & octo episcoporum , in qua perfidum Arrij dogma recisum fuit. ¶ Tertiã huius nominis vrbem Stephanus apud Locros Epicnemidios constituit:quartam in Illyride:quintam in India : sextam in Corsica insula : septimam in Leuctris Bœotiæ:& octauam in Thracia.

NICEPHORIVM,rij,νικηφόριον.Oppidum est Mesopotamiæ,non procul ab Euphrate fluuio , ab Alexandro magno conditum. Autor Plinius lib.6.cap.26.

NICETES,νικήτης, Smyrnæus sophista , Adriano principi gratissimus fuit,ab eóque Musæo Aegyptio adscriptus. Quum causas tentaret,foro etiam aptissimus videbatur.Adeò ingenium ad vtranque dicẽdi ratione accommodauit, vt genus iudiciale sophistica quadã facultate exornauerit , sophisticum verò & vmbratile forensibus aculeis roborauerit. Genus dicendi antiquum & politum retinuit,lasciuus nihilominus,& dithyrambicus visus.Ex Philostrato.

NICIAS,νικίας. Pyrrhi medicus,qui olim ad Fabritium veniẽs ei promisit Pyrrhum se veneno necaturum. At ille auersatus facinus,Pyrrho rescripsit vt à Nicia sibi caueret. Curtius. ¶ Nicias Grammaticus Romæ, familiaris Pompeio & Ciceroni, qui eius in epistola ad quadã ad Atticum meminit:item epistola ad Dolabellam. Tranquillus.

¶ Nicias item nomen viri Athenien sis nobilissimi. Aristoteles scribit tres viros Athenis eodem tempore æquè potentes fuisse , Niciam Nicerati,Thucydidam Milesium,& Theramenem Agnonis, Thucydides his natu aliquantulum maior,multa cum Pericle clara pro Republica gessit. Post mortẽ Periclis ad Niciam primæ partes delatæ sunt. Missus igitur imperator vnà cum Demosthene altero duce contra Syracusanos, qui Gilippum Lacedæmoniorum ducem auxilio accersiuerant, infœliciter pugnantes ambo à Syracusanis in bello capti sunt , in carcerémque coniecti , sibi manus attulere. Nicias Marco Crasso ex nostris comparatur à Plutarcho in Parallelis:quòd & diuitiis abundauerit,& eundem ferè exitum hic apud Siculos, ille apud Parthos inuenerit. ¶ Nicias alius Athenien sis pictor,qui teste Plinio lib.35.cap.11, di ligentissimè mulieres pinxit , lumen & vmbras custodiuit : atque vt eminerent è tabulis picturæ maximè curauit. Hic etiam in artem tanta contentione animi incubuisse dicitur , vt cibum sumere sæpe oblitus sit. Aelianus de varia historia.

Niceteria,νικητήρια,Sunt præmia relata ex victoria,vt torques.Iuuen. Satyr. 3, Et ceromatico fert niceteria collo. Dicta Niceteria , à νικάω, quod est vinco. ¶ Niceteria præterea dicũtur sacrificia,& publica cẽtuiuia,quæ victoria adepta victores facere solent.Budæus in Pandect.

NICO,νίκω, Fuit vnus ex tredecim principibus Tarentinorum,qui con iurarunt in Annibalem : tandémque comprehensus cum Philomene, ad Annibalem deductus est.De quo Liuius Decad.3.

NICOCREON, ontis,νικοκρέων, Cypriorum tyrãnus,qui Anaxarchum philosophum malleis ferreis cædi iussit. Vide ANAXARCHVS.

NICOLAVS, Damascenus , Νικόλαος ὁ δαμασκηνός, Peripateticæ sectæ philosophus fuit,Herodi Iudæorum Tetrarchæ,& Augusto Cæsari familiaris,qui vniuersalem historiam libris 80.complexus est. ¶ Nicolaus alius fuit ex Myra Lyciæ ciuitate,flagrantissimus Christianæ religionis propagator,qui sub Constantino Cæsare vixit. ¶ Fuit item Nicolaus quidam Sophista,ex eadem Myra ortus,Dioscoridis Grammatici frater,qui artem Rhetoricã conscripsit, & meditationes quasdam.De his omnibus vide plura apud Suidam.

NICOMACHVS,pen.corr.νικόμαχος, Nomen patris Aristotelis philosophi. ¶ Nicomachos quinque tradit Suidas, Primum ex Alexandria Troadis,poëtam tragicum,qui scripsit tragœdias vndecim. Secũdum Athenien sem,item tragicum,qui vicit Euripidem & Theognim.Nicomachum item medicum,Machaonis filium, Aesculapij nepotem, qui scripsit de medicina libros sex, & in Philosophia vnũ. Reliquos duos, patrem & filium Aristoteles ponit,ambos medicos:quorum filios scripsit commentarios in Physica patris. Sextum Nicomachum addit Plinius pictorem , Aristodemi filium & discipulum , qui pinxit raptum Proserpinæ (quæ tabula fuit Romæ in delubro Mineruæ in Capitolio , supra ædiculam Iuuentutis) Scyllámque quæ erat in templo pacis.Autor Plinius lib.35.cap.2.

NICOMEDES,νικομήδης, penult.prod. Nomen proprium regis Bithyniæ,Romanorum amici,qui olim raso capite sumpsit pileum,& se Romanorum libertum vocauit.Hic in adolescentia eo nomine malè audiuit,quòd turpi obsequio sibi Cæsarem crederetur conciliasse.

NICOMEDIA,νικομήδεια,Ciuitas Bithyniæ,à Nicomede rege,qui eam condidit,appellata.In huius ciuitatis villa Magnus Cõstantinus obiit: qui quum vellet in Iordane fluuio baptizari, atque idcirco Hierosolymam peteret , morte præuentus ab Eusebio Nicomedien si episcopo, Arrianæ perfidiæ sectatore,baptizatus est. Quæ res Christiani principis fidem apud plerosque in dubium vertit.Sed non est verisimile eum principem qui per omnem vitam suam Arriani dogmatis hostis fuerat,in extremo spiritu ei dementiæ consensisse , quam summo studio de suo Imperio prius eliminauerat.

NICONIA,νικωνία,Oppidum est Ponti,ad Istri fluminis ostia:cuius incolæ dicuntur Niconiatæ.Autor Stephanus,& Strabo lib.7.

NICOPHANES, νικοφάνης, penul.corrup. Nomen pictoris insignis,cuius meminit Plinius libro 35.cap.10.Annumeratur (inquit) his & Nicophanes , elegans & concinnus.ita vt vetusta opera pingeret propter æternitatem rerum, impetuosi animi , & cui pauci comparentur. Co-

Universidad de Deusto
Biblioteca

thurnus ei & grauitas artis.

Nicophoros, νικοφόρος, Frutex est,ex generibus hæderæ, alio nomine Similax appellatus.Vide Plinium lib.24.cap.eodem.

NICOPOLIS, νικόπολις, Ciuitas Epiri,à victoria Augusti sic appellata, qui quum Cleopatram,& M.Antonium apud Actium prælio superasset,in proximo litore vrbem condidit,& à victoria sua Nicopolin appellauit. ¶ Est & Nicopolis alia in Bithynia : ité tertia in minori Armenia : & quarta inter Ciliciam & Syriam , ab Alexandri victoria ita appellata,qui ibi Darium superauit,quum antea Issus diceretur.

MICOSTRATA, νικοστράτη, Euandri mater, quæ, quòd fatidica esset,à carminibus Latinè Carmentis est appellata.

NICOSTRATVS, νικόστρατος, Macedo, orator inter decē secundus tempore Marci Antonij & Dionis Chrysostomi , & Aristidis oratoris æqualis,scripsit nonnulla,vt autor est Suidas. ¶ Fuit ité alter Nicostratus, poëta comicus,cuius meminit Athenæus in Dipnosoph. ¶ Nicostratus citharœdus,& Laodocus,quum inter se certarent, dixit Nicostratus Laodocum esse in magna arte paruum, se autem in parua magnum : fatiúsque non domum diuitiis , sed artem studio & diligentia augere. Aelianus de varia historia.

Nicto, is, Ad canes pertinet, quum sentiunt odorem léporum, seu perdicum, ὄζω. Festus, Nictit canis in odorandis vestigiis ferarum leniter ganniens : vt Ennius lib.10. Veluti siquando vinculis venatica veneno capta soler, si fortè ex nare sagaci sensit, voce sua nictit vlulat, quæ ibi accita est. Hæc festus.

Nicto, as, frequentatiuum verbi Niueo, es, Est oculis signum dare, claudendo vel alterum vel vtrunq; συμφοιμύζω. Plautus in Asin. Nec illa vlli homini nuter, nictet, annuat. Plin. lib. 11, Pleriſq; verò naturale est, vt nictare non cessent, quos paudiores accepimus. Pro eodem etiā legitur Nictor deponens. Ibidem cap.37, Grauiores alitum inferiore gena conniuent, eædem nictantur ab angulis membrana obeunte. ¶ Nictari (inquit Festus) est oculorum, & aliorum membrorum nisu sæpe aliquid conari. Lucr. libro 4. Hîc vbi nictari nequeunt, insistéréque alis. ¶ Hinc deducuntur verbalia. Nictatio, & Nictus. Cæci. in Pugil. Tamen inter laudandum hunc tumidum Tremulis palpebris percutere nictu : hic gaudere & mirarier. ¶ Compositum est, Annicto, quod est nictu alicui quippiam significo. ἐφαλμόω. Festus , Annictat , sæpe leuiter oculo annuit.

Nictatio. Oculorū conclusio,& apertio. ῥιπή. Plin. lib. 11.cap.37. Nec gene quidem omnibus : ideo neq; nictationes iis, quæ animal generant.

Nidamentum, Locus vbi nidulantur aues , apud Plautum in Rud. In neruo mille hodie nidamenta congeret.

Nideo, des, dui, cuius compositū Renideo in frequētiori est vsu. γηθέω. Et modò significat splēdeo. Stat. lib. 10. Theb. Emicat effigies, & spersa orichalca renident. Plin. lib. 7, Neq; in recessu gēmæ, aut in dejectu renident. Hor. lib. 2. Carm, Non ebur neque aureum Mea renidet in domo lacunar. Modo redoleo : vnde Nidor oris, de quo infrà.

Nidus, nidi, Auium domicilium , à nidore (vt putatur) quòd mali odoris sint auium cubilia. νοσσιὰ, καλιά. ¶ Quandoque tamen Nidus accipitur pro fœtu auium, quasi cōtinens pro contento. Virgil. 4. Georg. -ipsæq; volantes Ore ferunt dulcē nidis immittibus escam. ¶ Quandoque pro quodam vasis genere, à nidorum similitudine. Varro, Lymphāque è lacuna fontium allata nidos implent. ¶ Et Nidi dicuntur in quibus merces in tabernis separatim tenentur. δοκίσκοι. Mart. libro 1. De primo dabit, alteróve nido
Rasum pumice, purpuráque cultum.

Nidulus, diminutiuum, Paruus nidus. Gell. lib. 2. cap. 29, De auiculæ nidulo lepidè, atque iucundè præmonet.

Nidifico, cas, Nidum facio. νοσσεύω. Virgil. in quodam Epigr. Sic vos nō vobis nidificatis aues Colum. lib. 8. cap. 15. Pedalia in quadratum cubilia, quibus nidificent aues.

Nidulor, aris, pen. corr. Idem quod nidifico. νοσσοποιῶ. Plin. lib. 11. Aliud rursus eorū genus, qui è fimo ingentes pilas auersis pedibus volutant, paruóſq; in his contra rigorem hyemis vermiculos fœtus sui nidulantur. ¶ Aliquando est ouis incubare. Varro, Deinde dies illos, quibus halcyones hyeme in aqua nidulantur, eos quoque septem esse dixit.

Nidor, oris, νίτωρ, Odor rei adustæ : vt apud Virgilium, - illi ingens barba reluxit, Nidorémque ambusta dedit. ¶ Propriè tamen de carnibus assis in culina, & cæteris epulis coctis dicitur, à nitore ignis. Marr. lib. 1, Paseeris & nigræ solo nidore culinæ. ¶ Dicitur & de stercore. Apul. lib. 4. Alios putore nidoris fœtidi à meis scapulis abegissem. ¶ Interdum pro risu. Horat. 2. Serm. sat. 7. Nasum nidore supinor. Sic enim Porphyrius interpretatur. Acron verò, Nasum (inquit) nidore supinatur, qui nimium delectatur, & inclinatur odoribus pulmentariorum. Nidor autem à nimio odore tractum.

Nigella, æ, μελάνθιον, Frutex est pusillus, ramulis tenuibus, altitudine palmorum duorum, foliis paruis, senecionis herbæ similibus, in cacumine capitulum habens exiguum, ceu papaueris, in quo semen nigrū, acre, odoratum includitur. In officinis etiam hodie nomen seruat : à Gallis Poyureta appellatur.

Niger, Nigredine coloratus. μέλας. Cic. 2. de Diuin. Nescio, qui ille diuinus si oculis captus sit, vt Tiresias fuit, posit quæ alba sint, quæ nigra, dicere. Plaut. in Capt. Macilento ore, naso acuto, corpore albo , & oculis nigris. Ouid. Epist. 17, Ipsi vides cælū pice nigrius, & freta ventis Turbida. Virgilius 4. Georg. Et nigram mactabis ouem, lucúmq; reuises. Vua nigerrima, Catullus Epigram. 17. ad Colonium. ¶ Per translationem tamen ponitur quandoque pro mortuo. Iuuen. Saty. 1, Instituit que rudes melior Locusta propinquas Per famam & populū nigros efferre maritos. ¶ Quandoque pro noxio. Virgil. 2. Georg. - & nigris exesa chelydris Creta. ¶ Quandoque pro malo. Iuuena. Saty. 3, Nigrum in candida vertunt. Solebant enim prisci quod bonū & laudabile erat, creta vel alba linea notare : contrà, quod turpe fuisset, nigra signabant : vnde Persius, Quæque sequenda forent, & quæ vitanda vicissim, Illa prius creta, mox hæc carbone notasti. Nigerrimus superlatiuus. Plin. lib. 15. cap. 25, Ceraforum Aproniana maxime rubent, nigerrima sunt Actia.

Nigellus, a, um, Subniger. ὑπομέλας.

Nigredo, inis, & Nigrities, ei, & Nigritia, æ, μελανία, μελανότης, Ipse color niger : vnde Plinius, Capillorum nigritiam dixit. Idem libro 9. cap. 26, Nimiæque eius nigritiæ dat austeritatem. Idem libro 13. cap. 9, Materies nigritia nihil differens à loco. Corn. Celsus libro 8. capit. 2. Si autem nigrities est, aut si caries ad alteram quoque partē ossis transit, oportet excidi.

Nigritudo, inis, Idem quod nigredo. μελανία. Plinius libro 10. cap. 36, Nulla Veris initio apparet nigritudo in rostro , quæ ab æstate incipit. De passeribus.

Nigreo, εἰμὶ μελάνομαι. Niger sum : à quo Nigresco, niger fio. Claud. libro 3. de Rap. Proser. Nunc sibi mutatas liceat nigrescere vestes. Colum. lib. 12. cap. 48. Oliuæ quum nigruerint, nec adhuc maturæ fuerint, sereno cœlo distringere manu conuenit. Plin. lib. 8. cap. 32, Tunc rostra eorum nigrescūt. Virg. 11. Aen. - & tenebris nigrescūt omnia circum. Aequora nigrescunt ventis, Ouid. 1. Trist. Eleg. 3. Cælum nigrescit ab **Austris,** Idem 5. Fast. Venæ nigrescunt sanguine, Ouid. 3. de **Arte.**

Nigro, as, Nigrum facio. μελάνω. Lucr. libr. 2, Aut ea quæ **nigrant,** nigro de semine nata. ¶ Vnde Denigro, as, Hieronymus, **Denigrata** est facies. ¶ Interdum est nigrum esse. Colu. libr. 7, Parandi sunt boues nouelli, quadrati, magnis membris, cornibus proceris, & nigrantibus, & robustis, &c. Plin. lib. 9. Rubeus color nigrante deterior.

Nigror, oris, Ipsa nigredo. μελανία. Cicer. libro 1. de Diuin. Noctisque & nimborum occæcat nigror.

Nigrefacio, is, μελάνω : & Nigrefio, μελανόομαι, notæ significationis.

Nigrico, cas, pen. corr. Aliquantulum niger sum. ὑπομελάνομαι. Plin. lib. 10. cap. 3, Viribus præcipuis, colore nigricās, sola aquilarum fœtus suos alit. Id est aliqua nigredine tincta, vel subnigra. Idem lib. 9. cap. 38, Color sanguinis concreti nigricans aspectu.

NIGIDIVS, Figulus, Philosophus Pythagoricus, Romæ floruit Cæsaris tempore. Hic, teste Gellio, multa de re Grammatica edidit volumina, quæ ad nostra secula non peruenerunt.

NIGRIS, νίγρις, Fluuius est interioris Aethiopiæ, eiusdem cum Nilo naturæ. Nam & calamum gignit, teste Plinio lib. 5. cap. 8, & papyrū, eiusdémque generis animantes, quæ in Nilo gignuntur, iisdémque etiam temporibus augescit. Dictus Nigris propter solitudines nigri pulueris, eminētibus interdum velut exustis cautibus. ¶ Stephanus Nigretem, νίγρα appellat , accolásque ipsos Nigretas : quorum meminit & Strabo lib. vlt. Plinius lib. 5. cap. 9, Nigritas nominat. ¶ Item Nigris fons est in Aethiopia , quem nonnulli caput Nili esse autumauerunt. Vide Plinium lib. 5. cap. 9.

Nihil. vide NIHILVM.

Nihilum, οὐδέν, οὐδ' ὀτιοῦν, Ex Non, & Hilum, componitur : quod, autore Festo, significat illud quod grano fabæ adhæret. Cicer. 1. Tusc. Tum illud quod Sysiphus versat saxum, sudans nitendo, nec proficit hilum. ¶ Inde fiunt Nihilum & Nihil per apocopen , quæ significant quantitatis priuationem, vt Nihil vini habeo. ¶ Inuenitur etiam pro aduerbio negandi positum. Terent. in And. Nihil circuitione vsus es , id est non. ¶ Inuenitur etiam Nihili, οὐδενὸς ἄξιον, indeclinabile, & trium generum , quasi qui ne hili quidem , hoc est nullius pretij, aut vtilitatis. Cic. 4. Tusculan. Nequitia ab eo quòd nequicquam sit in tali nomine, ex quo idem Nihili dicitur. Posset tamē non absurdè Nihili, in huiusmodi locutionibus genitiuus à Nihilum existimari.

Nihildum, Id est nondum, vel nihil adhuc. οὐδέπω. Cic. Cass. Et quanquā nihildum audieramus, nec vbi esses, &c.

Nihili facio, Nihil æstimo. παρ' οὐδὲν τίθεμαι, μηδὲν τίθεμαι. Plaut. in Mil. Sed me exceperit, nihili facio quid faciat cæteris.

Nihilipendo, is, ere, Idem quod nihili facio. περὶ μηδενὸς ποιοῦμαι. Plaut. in Most. Video te nihil pēndere omnes homines præ Philolache.

Nihilominus, Non minus. οὐδὲν τὶ ὅτιον. Cicero. Figulo , Tamen nihilominus eis conficior curis , vt ipsum quòd viuam , peccare me existimem.

Nil, Per syncopen factum est à Nihil. οὐδέν. Et modò nomen est, vt Nil bonitatis. Modò aduerbium. Terent. in Andria, Nil me fallis.

Nilion, νάλιον, Gemma est colorem habens fumidæ topazij , aut aliquando melleæ. Plin. lib. 37. cap. 8, India & has generat, & nilion fulgore hebeti, & breui, & quum intueare, fallaci. Est autē color fumidæ topazij, aut aliquando melleæ. Iuba in Aethiopia gigni tradit, & in litoribus fluminis, quem Nilum vocauimus, & inde nomen trahere.

NILIS, νειλὶς, Lacus est inferioris Mauritaniæ , non procul ab Oceano, quem Nili aquæ stagnantes efficere creduntur. Vide Plinium libro 5. capit. 9.

NILVS, νεῖλος, Aegypti fluuius, à Nileo rege sic dictus, vel à nouo inferendo luto , quòd sua inundatione totam feracem reddat Aegyptum. Vnde Seruius, Nilū dici existimat, quasi νέαν ὑλὴν, hoc est nouum trahentem limum, quo oblimet, hoc est limo obtruet Aegyptum, & oppleat. Vnus est ex maioribus totius orbis fluuiis, à quibusdam Geon dictus, quasi terra, antea Melo vocabatur. Habet septem ostia. Virgil. 6. Aeneid. Et septemgemini turbant trepida ostia Nili. Nomina ostiorū hæc sunt, Canopicum, Bolbitticum, Sebenniticum, Pharniticum, Mendesiticum, Taniticum, & Pelusiacum. Nascitur in monte inferioris Mauritaniæ, non longè ab Oceano, stagnante ibi lacu, quem vocant Nilidem : deinde condit se itinere aliquot dierum, rursúmque erumpit alio lacu maiore in Mauritania Cæsariensi, iterúmque arenis receptus, per deserta viginti dierum spatio fertur ad proximos Aethiopas, & denuo prosilit

prosilit fonte , qui Nigris dicitur. Inde Africam ab Aethiopia disterminans, móxque Aethiopas medios secans, pleraſq; insulas facit, quarum clarissima est Meroe , cuius Metropolis etiam Meroe vocatur. Aethiopes Astapum vocant , quod illarum gentium lingua significat aquam è tenebris profluentem, Circa Meroen in duo dispergitur brachia, Astabores læuo alueo dictus, dextro Astusapes : nec antè, quàm se concordibus aquis iunxerit, Nilus appellatur. Postremo septem (vt dictum est) ostiis exonerat se in mare Aegyptium, Aegyptique inferioré parte, dextra, læuáq; diuisus, amplexu suo determinat, Canopico hostio ab Africa , ab Asia Pelusiaco : propter quod aliqui Aegyptū inter insulas posuere, ita se diuidente Nilo , vt triquetram terræ figuram faciat. Ideirco multi Aegyptum à Δ Græcè literæ similitudine Delta vocauerunt. Augetur Nilus circa æstiuum solstitium mirum in modum , & per totam spatiatus Aegyptum terram pluuiis omnibus destitutam aquis suis irrigat, fœcundissimòque limo obducit. Causas incrementi Nili vide apud Lucanum libr. 10. ¶ A Nilus fiunt adiectiua. Niloticus, a, um, νειλαῖος : vt, Nilotici pisces : & Niliacus, a, um, νειλικὸς pen. corr. Martialis, Niliacis primum puer hic sit natus in oris. ¶ Nili quoque apud veteres capiuntur pro fossis seu canalibus, quæ spectaculis circundari solent, aut quibus aqua ad priuata ædificia ducta consueuit, qualibus etiam hodie videmus magnatum insulas esse cinctas. Cic. 1. de Legib. Ductus verò aquarum, quos isti Euripos, & Nilos vocant. Vide latius in dictione Euripus.

Nimbus, bi, Repentina & præceps pluuia. νέφος, ὄμβος. Liuius 1. ab Vrbe , Subitò coorta tempestas cum magno fragore tam denso regem operuit nimbo, vt conspectum eius concioni abstulerit. Ouid. 1. Metam. - denſi funduntur ab æthere nimbi. Virgil. 3. Aeneid. Inuoluere diē nimbi, & nox humida cælum Abstulit. ¶ Ponitur & pro vento. Virg. 1. Aeneid. Nimborum in patriam, loca fœta furentibus austris, Aeoliā venit. ¶ Interdū pro nube, νέφος - qua dij dicebantur in terras descendere. Lucilius, Cum nimbo cælitus descendit Iuppiter. ¶ Nimbus ité, vasis genus, quo vina, vnguenta, & alij liquores funduntur. Mart. libro 14, A Ioue qui veniet , miscenda ad pocula largas Fundet nimbus aquas, hic tibi vina dabit.

Nimbosus, a. um. Virgil. 1. Aen. Fluctu nimbosus Orion. id est pluuiosus, ventosúsve. Plin. lib. 18. cap. 11, Campus est montibus subiacens nimbosis. Virg. 3. Aen. Mox & Leucatæ nimbosa cacumina montis.

Nimbifer, Hoc est ferens nimbos. ὀμβροφόρος.

Nimbatus, a, um, Vnguentatus , siue vnguento perfusus , à nimbo vase. Plautus in Pœn. Quàm magis aspecto, tam magis est nimbata, & nugæ meræ.

Nimirum, aduerbium confirmandi, hoc est Sine dubio, certè , videlicet, nempe, ἀνάγκη, δῆπουθεν, ἀμέλει, ὥστε. Componitur ex particula Ne (qua veteres vtebantur pro Non) & Mirum : quasi dicas , Mirum non est. Cicero Attico , Itaque nimirum hoc illud est quod Cæsar scripsit, se velle vti consilio meo. ¶ Aliquando ad reſpōſionem adhibetur. Quintil. lib. 12. cap. 1, Demus id, quod nullo modo fieri potest, idem ingenij, doctrinæ, studij, pessimo atque optimo viro, vter melior dicetur orator ? nimirum qui homo quoque melior.

Nimis, Supra modum, plus satis. λίαν, ἄγαν. Terent. in Andr. Nequid nimis. Cicer. 1. de Orat. Non sumus nimis auidi : tua ista mediocri eloquentia contenti sumus.

Nimium, Nomen pro aduerbio. ἄγαν. Terent. in Adelph. Nimium istòc abiſtis : hic propter hunc absiste. Cicer. 4. Acad. De quo nimium diu etiā disputo.

Nimio, Ablatiuus comparatiuis solet iungi. Cicero ad Attic. libro 10, Sed quia te nimio plus diligo. Plautus in Bacch. Quem ego sapere nimio cēsui plus, quàm Thalem. Ibidem, Vixisse nimio satius est, quàm viuere.

Nimiopere, penult. cort. Aduerbium eadem forma dictum, qua Magnopere, & Minimopere. λίαν, ὐκ πφεσσοῦ. Cicer. in Paradox. Quos ædificia magnifica nimiopere delectant.

Nimiē, aduerbium, Idem quod nimis, supra modum : & interdum idem quod valde. ἄγαν. Plautus in Milite, - nam nulli mortali scio Obtigisse hoc, nisi duobus, tibi & Phaoni Lesbio,
Tam nimiè vt amarentur.

Nimius, a, um, Quod modum excedit. ὁ ἄγαν. Plaut. in Milite, Nimia est miseria, pulchrum esse hominem nimis. Terent. in Heaut, Nulla adeò ex re istuc fit, nisi ex nimio otio. Nimius animi, ἄγαν μεγαλόψυχος, nimium magnanimus. Liuius, Manlius nimius animi, quum altos principes spernere, &c. Sermonis nimius erat. Tacit. libr. 19. Nimius in decernendis honoribus, & tanquam prodigus, Cicero Bruto lib. 5. Epist. Nimium absolutè, Cicer. 4. Tusculan. Nam quod aiunt, nimia resecari oportere, naturalia relinqui : quid tandem potest esse naturale, quod idem nimium esse possit?

Nimietas, atis, pro superfluitate, πλεονάζω Colum. libro 6. capit. 24, Naturalia congruunt desyderia , quoniam nimietate verni pabuli pecudes exhilaratę lasciuiunt. Plin. libr. 14. cap. 6, Exoleuit hoc quoque nimietate copiæ.

Ningo, gis, vel Ningo, is, xi, Niue pluo. νίφω. Prisc. anus, Ninguo quoque ninxi : vnde & Nix, sicut a duxi Dux, à rexi Rex. Virg. libr. 3. Geog. Interea toto non secius æquore ninguit. Sunt qui Ninguo dictum velint à ningue, cuius nominatiuus erat Ninguis , quod antiqui pro niue vsurpabant. Lucret. Albas effundere ningues. Apuleius in 1. Herma. Aspera hyems erat, omnia ningue canebant. Nunc dicimus Nix, χιονόω: de quo suo loco.

Ninguidus, a, um, Idem quod niuosus, vel niue abundans. νιφόεις, χιονώδης. Ausonius ad Paulinum , Barcino me bimaris iuga ninguida, Pyrænei. Et paulò post , Ecce tuus Paulinus adest , iam ninguida linquit Oppida Iberorum.

NINIVE, és, νινευή Suidæ, pen. corr. Vrbs Assyriorum ad Tigrim fluuiū sita, ita appellata à Nino conditore Beli filio. Augustin. libr. 15. Ciuit. Niniues ciuitatis magnæ Ninus Beli filius conditor : vnde nomen ex illius nomine deriuatum est, vt à Nino Niniue vocaretur. Populi in ea habitantes , Niniuitæ, νινευῖται, penultima producta, dicuntur. Ptolemæus in descriptione Assyriæ vrbem hanc Ninum, νίνον appellat : quo nomine ferè ab omnibus rei geographicæ scriptoribus censetur. Vide Plinium lib. 6. cap. 26, & Strabonem in principio libri 16.

NINOE, es, νινόη, Cariæ oppidum est, aliàs Aphrodysias appellatum, Lelegum Pelasgorum colonia, si Stephano credimus.

NINVS, νῖνος, Beli filius, & maritus Semiramidis , primus Assyriorum rex. Nam Belus solam habuit Babylonem , Ninus verò totam Assyriam.

NIOBE, νιόβη, Nomen filiæ Tantali, sororis Pelopis, vxorisque Amphionis, quæ in saxū versa est ex dolore, vt poëtæ fingunt, quum ex fœcundissima matre ad orbitatem redacta, extinctos vidisset filios, filiásque omnes, quos Apollo & Diana sagittis confixerant. Quæ in saxum versa dicitur, quoniam ex nimio dolore attonita obmutuit, ac veluti lapidescens malis diriguit. A Statio in Syluis Sipyleia mater dicta Niobe , quoniam facta saxea turbinæ venti in Sipylum patriam rapta est, vbi fixa cacumine montis Liquitur, & lachrymis etiam nunc marmora manant. ¶ Fuit & altera Niobe Phoronei filia, ex qua Iupiter Osirim suscepit, qui & Serapis dictus est.

NIPHATES, νιφάτης, pen. prod. Mons supra Assyriam, ad finem maioris Armeniæ, Tauri pars, ex quo Tigris nascitur, vt refert Strabo libr. 11. Virgil. 3. Georg. Addam vrbes Asiæ domitas, pulsúmque Niphaten. Dictus Niphates à niuibus, ἀπὸ τῶ νιφάδος, ἢ ἀπὸ νίφων.

NIPHAEVS, νιφαῖος, Nomen viri proprium, ab equis interfecti, apud Virgilium 10. Aeneid.

NIPHE, νίφη, Vna ex comitibus Dianæ, à niueo cādore appellata. Ouid. 3. Meta. Excipiunt laticem Niphēque Hypanísque, Rhanísque.

NIPSA, æ, νῖψα, Thraciæ oppidū : cuius incolæ dicuntur Nipsæi, νιψαῖοι, Stephanus.

Niptra, νίπτρα, Dicuntur lauacra, à νίπτω, quod significat lauo : quo nomine dicta est tragœdia Pacuuij, quam citat Cicero 2. Tusc.

NIREVS, νιρεύς, Charopi & Aglaiæ filius, Græcorum omnium formosissimus fuit, quemadmodum Thersites omnium maximè deformis. Ouid. lib. 4. de Ponto, Tam mala Thersiten prohibebat forma latēre, Quàm pulchra Nireus conspiciendus erat.

Nis, pro Nobis veteres scripsere, sicut Im, pro Eum. Festus.

NISA, æ, νῖσα, Oppidum Siciliæ, cuius meminit Thucydides lib. 3. ¶ Est & nomen puellæ rusticæ apud Virgilium in Pharmaceutria.

NISAEA, æ, νισαία, Oppidum in sinu Megarico, vbi Megarensiū errant natalia, teste Thucydide lib. 2. ¶ Est item Nisæa, Parthyenes regio, cuius caput fuit Alexandropolis , ab Alexandro conditore ita appellata. Vide Plinium lib. 6. cap. 26. Hæc regio præstantissimos alebat equos, qui ab ea Nisæi appellabantur, teste Strabone lib. 11.

NISAEA, (quod hic pro Nymphæ nomine corruptè legebatur) vide NESAEA.

Nisi, ἢν μὴ, ὅτι μὴ, Dictio exceptiua. Vide suprà NI.

NISIBIS, νίσιβις, Oppidum est Arbelitidis, quæ est regio Syriæ propinqua, in qua Alexander Darium superauit, alio nomine Mygdonia appellata. Nisibim autem Antiochus fertur condidisse , & à nomine suo Antiochiam appellasse. Vide Plinium lib. 6. cap. 13.

NISSA, æ, νίσσα, Boeotiæ oppidum est , apud Homerum in Catalogo nauium.

NISVS, νῖσος, Nomen regis Megarensiū, qui (vt in fabulis fertur) à Scylla filia sua fatali capillo spoliatus in auem fui nominis conuersus fuit. Virg. 1. Geor. Apparet liquido sublimis in aēre Nisus. ¶ Fuit & alius hoc nomine, Hyrtaci filius, indissolubili amicitię vinculo Euryalo conjunctus : vt satis copiosè describit Virg. lib. 9. Aeneid.

Nisus, a, um, vide NITOR, eris.

NISYROS pen. prod. νίσυρος Homero, Insula est in mari Carpathio, vna Sporadum : quam Poetæ fabulantur olim Coo adhæsisse, Neptunique sceptro inde fuisse auulsam. Vide Strabonem lib. 10.

Nitedula, Nitella, vide NITEO.

Niteo, tes, nitui, Splendidus, cultus, politus sum. καλλύνομαι. Plaut. in Pseud. Tibi hoc præcipio, vt niteant ædes. ¶ Nitere vnguentis, fulgere purpura, Cicero in Catil. Idem 4. de Finibus, Illorum vides quàm niteat oratio.

Nitens, participium : vt, Equi nitentes, Virg. 6. Aen. Galea nitens, Idem 9. Aen. Oculi nitentes, Idem 1. Aeneid. Astra nitentia, Ouid. 5. Fast.

Nitesco, is, ere, Nitidum fieri. Cic. 1. Tusc. Cælum nitescere, arbores frondescere. Plin. libr. 37. cap. 12, Et aliàs omnes gemmæ mellis decoctu nitescunt, præcipuè Corlici. ¶ Composita sunt Eniteo, ἀπογλάω, quod est clarè, seu valde niteo. ¶ Per translationem verò significat celebrem esse. ἐνδοκιμέω. Lib. 4. ad Herenn. Nunc hoc signi est ipsos artis scriptores non putasse vnū potuisse in omnibus elocutionis partibus enitere. ¶ Hinc Enitesco. Sall. Poltremò Cæsar bellū exoptabat, vbi virtus enitescere posset. Interniteo, in medio niteo. Plinius, Tunc enim telluri internitent, quia his ventis maximè arenæ mouentur.

Nitor, oris, Splendor in quacunq; re dicitur. στιλπνότης. Cicer. in Catone, Tum Lysandrum intuentem purpuram eius, & nitorem corporis. Columel. lib. 2, Verùm ex his maximè ferendū quod Robur dicitur, quoniam & pondere , & nitore præstat. Eloquij nitor. Ouid. 2. de Pont. Eleg. 2, Nunc tibi & eloquij nitor ille domesticus adsit , Quo poteras trepidis vtilis esse reis. Generis tui nitor, ibidem Eleg. 9. Marmorum nitor, Plin. lib. 12. cap. 1.

Nitidus, a, um, Splendidus, clarus, lucens. λευκὸς, κάμψος. Plaut. in Stic. Facite sultis, vt nitidæ ædes meæ sint, quum redeam domum. Idem in

Mil. Tum autem illa ipsa est nimium lepida, nimisque nitida fœmina. Cicer. in Orat. In picturis alios horrida, inculta, abdita, & opaca: contrà alios nitida, læta, collustrata delectant. Colum. lib. 12, Far quod appellatur Clusinum candidioris & nitidi coloris.

Nititdas, Accius, Formæ nitiditate præcharus regi.

Nitidè, Nitidius, Nitidissimè adverbium.

Nitidiusculè, diminutiuum. A Nitidius comparatiuo. Plaut. in Pseud.

Neque ego amatorem mihi inuenire vllum queo,
Qui amet me, vt curet tandem nitidiusculé.

Nitido, as, Nitidum facio. καλλύνω. Colum. lib. 12. cap. 3, Ferramenta detersa nitidentur, atque rubigine liberentur.

Nitida, æ, Dicitur res quæ læuigat'ordes, & expolit. καλλυντήριον. Vnde Apuleius vtitur pro dentifricio, os ipsum & dentes honestãte. Missi (inquit) vt petisti, tibi munditias dentium, Nitelas oris, ex Arabicis frugibus Tenuem, candidiscum, nobilem puluiscul um. Complanatorem tumidæ gingiuulæ, Conuerritorem pridianæ reliquiæ, Nequa videatur tetra labes sordium, Restrictis fortè si labellis riseris.

Nitedula, læ, Muris exigui genus, sicut docet Seruius. Cicero pro Sest. Quoniam id etiam fatum ciuitatis fuit, vt illa ex vepreculis extracta nitedula Rempub. conaretur arrodere. ¶ Est & Nitedula, cicindela, quæ noctu lucet. λαμπυρίς.

Nitor, teris, nixus, & nisus, Conari sub onere. ἐρείδω. Virg. 3. Georg. Post valido nitens sub pondere faginus axis Increpat. ¶ Interdum incumbere, firmari, sustentari. ἀνχειρίομαι, ἐπισκήπτομαι, διακλίνομαι. Idem 6. Aeneid. Ille vides pura iuuenis qui nititur hasta. ¶ Ab hac significatione manauerunt elegantissimæ metaphoricæ locutiones, vt quum dicimus, Salutem, & vitam nostram in aliquo niti, hoc est fixam esse & repositam. Cicero pro Milone. Ei autem viro mors parabatur, cuius in vita nitebatur salus ciuitatis. ¶ Niti gradu, apud Pacuuium legitur pro ambulare, Ardua (inquit) per loca agrestí & trepidante gradu nititur. Niti alis, hoc est volare. Virgil. libro 4. Hic primùm paribus nitens Cyllenius alis Constitit. ¶ Interdum fulciri Cicero libr. 1. Offic. Est igitur adulescentis maiores natu vereri, ex his que deligere optimos ac probatissimos, quorum consilio atque autoritate nitatur. Id est fulciatur, gubernetur, instituatur. ¶ Quandoque etiam significat dare operam, laborare, conari, πρόθυμος, Terent. in Adelph. Quapropter nitar, experiar. Cicer. de Senect. Moderatio modò virium adsit, & tantum quantum quisque poterit, nitatur. ¶ Huius composita sunt, Annitor, Connitor, συνίσταμαι, ἀναβαίνομαι, quod est totis viribus nitor. Cicero libr. 2. Offic. Quare quantum conniti animo potes, quantum labore contendere (si discendi labor est potius, quàm voluptas) tantũ fac, vt efficias. ¶ Enitor, pario. ἀποτίκτω. Plaut. in Amph. Geminos Alcmena enititur. Varro lib. 2. de Re rustica, Faciendáq; septa secreta ab aliis, quò enitentes secludere possis, item quæ corpore ægro. Vnde Enixæ dicuntur mulieres, quæ partus dolore leuatæ sunt. Itè Eniti, Est multo conamine & labore aliquid perficere. φιλοπόνως ἀκτᾶσθαι. Sallust. in Iug. Ab adulescentia ita se enixum, vt ab optimo quoque probaretur: id est multo conatu & labore id se perfecisse. vt ab optimo, &c. Colum. libr. 2, Sed nec in media parte versuræ consistat, dẽque requiem in summa, vt spe cessandi totum spatium bos agilius enitatur: id est exaret, perficiat. ¶ Hinc Enixè, adverbium. συντόνως. Plautus in Trinum. Tibi relinqui ob eam rem enixè expeto. Quod & Eniximdicitur. Cicero, Ego illos malos & audaces semper enixim contra fortunas atque honores huius ordinis omnia feciſſe sentio. ¶ Innitor, inhæreo, firmor. Columel. libro 6, Quò plus solis mediæ arbores, quibus vitis applicata & religata innititur, accipiant. ¶ Obnitor, ἀντερείδομαι, ἀνθίσταμαι, ἀντιπερίστημι, διακλίνομαι, contra nitor, obluctor, inducor, obsirmor. Virgilius libro 3. Georg. Versáque in obnixos vrgentur cornua vasto Cum gemitu. id est contra obluctantes. Cicero pro Mil. At non P. Clodio mortuo, vsitatis iam rebus obtinendum est Miloni, vt tueatur dignitatem suam. ¶ Hinc aduerbium Obnixè, διαστηκότως, quod significat cum conatu, instanter, quantum possibile est, contra conantem. Terentius in Andr. Pedibus, manibúsque obnixè omnia facturum. ¶ Pernitor, valde nitor, Seruius, Pernix, perseuerans. à pernitendo tractum est. ¶ Renitor, ἀντιτείνω, ἀντίκρουω, contra nitor. ¶ Subnitor, suffulcior. Virgil. libr. 3, Parua Philoctetæ subnixa Petilia muro. Aliquando est sursum nitor. Cęcilius in Annalib. Et Latini subnixo animo ex victoria consilium ineunt. Habent autem omnia hæc penultimam productam.

Nixus, a, um, participium, Idem quod innixus, vel incumbens, fultus, sustentatus. Cic. 7. Verr. Stetit soleatus Prætor pop. Romani cum pallio purpureo, tunicáque talari, muliercula nixus in litore.

Nixus, us, substantiuum, Parturientiũ labor. Virg. 4. Georg. haud fœtus nixibus edunt. Gel. libr. 12. cap. 1, Quam diutinum puerperiũ, & quam laboriosi nixus fuissent. ¶ Dicitur etiam Nixus de alio quouis conatu. Quintil. lib. 2. cap. 13, Luctator, qui totius corporis nixu in id quod semel innasit, incumbit.

Nixus, huius nivis, Sidus cæleste, quod Iulius Fir. Ingeniculum vocat. γόνατος. Cicer. in Arato, Iam dextrum genus, & decoratam lumine surã Erigit, ille vagans vulgato nomine Nixus, Quem nocte extinctum atque exortum vidimus vna. Ibidem, Hic ille exoritur conuerso corpore Nixus, Alium, crura, humeros, simul & præcordia lustrans, Et dextræ radios læto cum lumine iactans. Hunc Higinus Herculem esse ait, qui dextro genu nixus, sinistro pede capitis Draconis dexterã partem opprimere conatur.

Nixurio, as, pen. prod. nixurij, Niti volo, seu cupio, aut conor facere. φιλονικῶ, Nigid. apud Nonium, Nixurit qui niti vult, & in conatu sæpius aliqua re perpellitur.

Nixor, aris, nixatus sum, nixari, Idem quod nitor, hoc est fulcior, sustentor, ἐρείδομαι, πηρίσσομαι. Lucr. lib. 4. Et violare fidem primam, & conuellere tota Fundamenta, quibus nixatur auita, salusque. Idem lib. 3, Hoc est aduerso nixantem trudere monte Saxum.

Nitibundus, a, um, Vehementer nitens. Gellius libro 1. capit. 11, Sed enim Achæos Homerus pugnam indispici ait, non fidiculariũ, tibiarúmque concentu, verùm conspiratu tacito nitibundos.

NITRITES NOMOS, νιτρωτικὸς νομός. Straboni, Præfectura est in ea parte Aegypti, quæ est supra Memphim, nomen habens à duabus nitrariis, quæ plurimum ferunt nitri. Vide Plinium libr. 5. cap. 9. & Strabonem libro 16.

Nitrum, νίτρον, ἀπὸ τοῦ νίπτω, vt quidam putant, eo quòd abluendi, purgandique habeat facultatem: siue, vt alij malunt, à Nitria Aegypti regione, in qua copiosissimè prouenit. Non multùm distat à salis Ammoniaci specie, nonnulli quæ existimant esse salis genus. Sicut enim sal in litore maris feruor conficit Solis, durãdo in petram aquas marinas, ita in nitrariis, vbi æstate pluuię prolixiores telluri infunduntur, ardor nimius aquas excoquit in petram sali simillimam, sed nihil gelidi rigoris, nihil salsi saporis habentem, quæ tamen iuxta naturam salis durare in caliditate, & nubiloso aëre fluere ac liquescere solet. Gignitur copiosissimè in Nitrite Aegypti nomo, aqua Nili in nitrarias immissa: parcius apud Medos canescentibus siccitate conuallibus: præstantissimum autem in Clitis Macedoniæ. Dioscorides fossile præferre videtur, quod leuius est, & sine pondere, roseo colore aut albo, & spongiarum modo fistulosum. Putant nonnulli inter Nitri species esse numerandum, quod vulgi (vt opinor) vocabulo nonnulli *Salnitrum*, alij *Salpetræ* vocant, eóque Pharmacopolæ pro nitro vtuntur: decepti corrupta Plinij lectione lib. 31. cap. 10, Sal nitrum sulphuri concoctum in lapidem conuertitur. Ita enim vulgò legitur, quum tamen castigatiora exemplaria fic habeant, Sal & nitrum sulphuri concoctum, &c. Verisimilius est itaque, illud quod hodie vulgò *Sal nitrum* vocant, veteribus fuisse incognitum, nouitiúmque esse inuentum, non ita pridè ad bellicorum tormentorum vsum excogitatum.

Nitrosus, a, um, νιτρώδης, Quod nitrum habet, vel nitri saporẽ. Plin. libr. 31. cap. 10, Aquæ verò nitrosæ pluribus locis reperiuntur, sed siue viribus densandi. Nitrosius locus, Idem lib. 20. cap. 19.

Nitraria, æ, νιτρίαι, νιτρωρυχία, Locus vbi nitrum fit, aut effoditur. Plinius libro 31. cap. 10, Sunt ibi nitrariæ, in quibus & rusum exit à coloreterræ.

Nitratus, a die ctiũm, Cui nitrum admistũ est. Martialis libr. 13, Nitrata viridis brassica fiat aqua. Col. libr. 11. cap. 55, Nitratã aquã suffundito.

Ninalis, Niucus, Vide NIX.

Niueo, es, nixi, nictum, à quo Conniueo, Vide in dictione NICTO.

Nix, niuis, Notæ significationis, χιών, Plin. libr. 17. capit. 2, Quando nix aquarum cælestium spuma est. Virgil. 10. Eclog. Pérque niues alium, pérque horrida castra secuta est. Niue candidiores equi. Ouid. 8. Metam. Eluctari niues, Tacit. libro 19, Et vix quieto agmine niues eluctantibus, patuit quantum discriminis adeundum foret. Capitis niues, apud Horatium 1. Car. Ode 13, pro capillis canis: - te quia rugæ Turpant, & capitis niues. ¶ Ab antiquis Ninguis appellabatur. Lucr. Gelidas effundere ningues. Vide in verbo NINGO.

Niualis, & hoc niuale, Quod ad niuem pertinet, vt Niualia loca, vbi nix abundat. Plin. lib. 26. cap. 8, Nascitur in petrosis, apricis, & iisdem niualibus. Niualis dies, hoc est niuosus, quo scilicet plurimum niuis è cælo dilabitur Liuius 1. bell. Punic. Erat fortè Brumæ tempus, & niualis dies. Niualis aqua. Gell. Qui aquam niualem frugibus fanè & arboribus fœcundam diceret, sed hominibus potu nimio insalubrem esse. Columel. libro 3. capit. 1, Niuale cælum dixit, quod sæpe niues inducit: ait enim, Cælum porrò neque niuale vinea, neque rursus æstuosum defyderat. ¶ Osculum niuale, metaphoricè pro frigido. Martial. lib. 7. Audes tu tamen osculo niuali Omnes obuius hinc & hinc tenere.

Niuarius, a, um, vt Niuarium colum. Bayfius, Colum niuarium, vas quo aqua ex niuibus colari solebat. Nos hodie colo vtimur ad lac colandum, & est vas ligneum quod fundum linteum habet annexũ. Saccus niuarius. Plin. libr. 24, Nitrosæ aut amaræ aquæ, polenta addita mitigantur, vt intra duas horas bibi possint. Qua de causa & in saccos niuarios additur polenta. Bayfius, Vtebantur Romani & sacco niuario, quo liquidius merum potarent: & erat lineus.

Niuatus, a, um, Quod est niue refrigeratum. ψυχρόλουτος. Sueton. in Nero. Refotus sæpius calidis piscinis, ac tempore æstiuo niuatis.

Niueus, a, um, Quod est ex niue, χιονώδης: vt, Massa niuea. Niueus liquor, Cicer. 2. de Diui. Virgil. 3. Georg. Sed iacet aggeribus niueis informis, & alto Terra gelu latè. ¶ Quandoque pro candido ponitur: vt, Niuei dentes, Mart. libro 5. Niuei lacerti. Virgil. lib. 8. Aeneid. Dixerat, & niueis hinc atque hinc diua lacertis Cunctantem amplexu molli fouet. Ebur niueum, Ouid. 10. Metam. Interea niueum mira fœliciter arte Sculpsit ebur, &c.

Niuosus, a, um, Idem quod niue abundans. χιονώδης & χιονόβλητος. Colu. lib. 2. cap. 9, Ea locis prægelidis ac niuosis, vbi æstas est humida, & sine vaporibus, rectè committitur. Niuosa hyems, Liu. lib. 5, ab Vrbe. Niuosa grando, Liu. 1. bell. Pun. Et mox aqua leuata vento, quum super gelida montium cacumina concreta esset, tantum niuosæ grandinis deiecit, vt omnibus omissis procumberent homines.

Nixurio, Nixus, a, um, Nixus, huius nixus, vide NITOR.

N ante O

No, nas, naui, natum, Proprium est piscium. νηχομαι. Plin. libr. 9. capit. 17, de acipensere, Vnus omnium squamis ad os versis contra aquam nando meat. Quanquam & de aliis rebus dicatur in aqua fluitantibus. Ouid. 1. Metamor. Nat lupus inter oues, fuluos vehit vnda leones, Virg. 1. Aen. Apparet rati nãtes in gurgite vasto. ¶ Nare sine corde, prouerbialis metaphora est, de iis dici solita qui suo iam marte sibi

sibi possunt consulere, nullo alieno egentes subsidio. Translatio sumpta est ab iis qui natandi non satis periti, suberis corticem corpori subiiciunt, donec eum in arte profectum fecerint vt cortice deinceps non egeant.

Nato, tas, Frequentatium est verbi No, nas. Nare autem, seu Natare, proprium est piscium. νήχομαι, νέω, κολυμβάω. Martial. lib. 1, Sacris piscibus hæ natantur vndæ. Cice. Tusc. 5, Natura bestias nantes aquarum incolas esse voluit. ¶ Nant, seu Natant tamen & volucres, & bestiæ, & homines etiam industria. Virgil. Aeneid 1, Apparent rari nantes in gurgite vasto. Cicero de Natu. deorum, In quo quidem magis tu mihi natare visus es, quàm ipse Neptunus. Colu. de Arbor. per translationẽ pro Serpere posuit. ¶ Alioqui etiam nouella vinea quæ ex resectione enata fuerit, vim inutilem habebit, summa parte terræ natantibus radicibus. ¶ Quandoque pro Trepidare, Ouid. libr. 6. Fast. Nox erat, & viuis oculique, animíque natabant. ¶ Quandoque pro Natigare. Virgil. 4. Aeneid. - & littore celsas Deducunt toto naues: natat vncta carina. ¶ Interdum pro Madere, manare seu diffluere. Cicer. 2. Philip. Natant pauimenta vino, madebant parietes, &c. Virg. 3. Aeneid - sanieque aspersa natarent Limina. ¶ Huius composita sunt Abnato, Annato, παραύχομαι, iuxta nato, siue ad aliquem locum nauigo. Virg. lib. 1. Aen. Huc pauci vestris annauimus oris, Sic & lib. 6. ¶ Connato, συγκολυμβάω. simul nato. Plaut. Connatat nobiscum, id est ruralis est. ¶ Denato, deorsum nato, κατανέχομαι. ¶ Obnato, contra, seu citra nato: vt, - in æquore fuluis Obnatat vmbra fretis. ¶ Prænato, antè nato. Plin. Prænatato piscículo frontem suam spargit. ¶ Renato, rursus nato, vel natando reuertor, ἀνανέχομαι. ¶ Supernato, super vndis sto, non mergor. ἐπινέχομαι. Plin. lib. 24, Postea supernatans aqua tollitur spongiis. ¶ Transnato, vltra nato, ὑπανέχομαι, διανακολυμβάω. Liuius, Magonem cum equitatu flumen transnatasse.

Natatus, us, Ipse natandi actus. νάξις. Claudian. libr. 3. de Raptu Proserp. Lucus erat prope flumen Atim, quod candida præfert.
Sæpe mari, pulchróque secat Galathea natatu. Segnis natatus, Idem de Torpedine.

Natator, oris. verbale, Qui natat. Ouid. 1. de Remed, am. Pugnat in aduersas ire natator aquas.

Natatorium. & Natatio, à natando dicuntur, & à Græcis κολυμβήτρα, βαπτιστήρια dicuntur.

Natatilis. penul. corr. Qui natat, vel natare potest: sicut Volatilis, qui volat, vel volare potest. ναυστικὸς, πλωτὸς. Aug. lib. 12. de Ciuit. Talem illi creauit animam, qua per rationem & intelligentiam omnibus esset præstantior animalibus terrestribus, & natatilibus, & volatilibus, quæ mentem huiusmodi non haberent.

Natatile. substantiuum, Locus est vbi natant pisces, aut anates, & similia. Varro lib. 3. de Re rustica, cap. 5, Circum falere & natalitia sunt excauata anatum stabula.

Natatitius, a, um, Quod natat, νηκτικός.

NOA, Syenicarum oppidum est ad Nilum fluuium, teste Plinio libro 6. capite 29.

NOAS, νόας, Thraciæ fluuius est, ex Hæmo monte nascens, & in Istrum influens. Autor Herodotus lib. 2.

Nobilis, le, Illustris, clarus, celeber, quasi noscibilis, à Nosco: vnde & pro noto ponitur. γνώριμος, ὠγνωσ. Virg. 7. Aeneid. Est locus Italiæ medio sub montibus altis Nobilis. Sic illustris, Egregius, Insignis, Præcipuus, singularis cognitionis, non meriti aut laudis nomina sunt, quia tam de flagitiosis, quàm de claris dici inueniuntur. ¶ Nobilis itaque, pro eximio & excellenti in quacunque re ponitur, siue bona, siue mala. De bona, vt quum ad generis dignitatem refertur. Sallu. in Catilinam. Nobili genere natus fuit. Cic. 1. de Diuin. Nobili loco natus. De mala, Liuius, Nobilis ille clade Romana locus. Plautus in Rudente, Qui se scelere nobiles fieri volunt. ¶ Facinus nobile, idem, quod insigne. Cic. 4. Verr. Accipite nunc aliud eius facinus nobile, & multis locis sæpe commemoratum. ¶ Homo omnium nobilissimus. Cicero Lentulo lib. 1, Epistola. In te enim homine omnium nobilissimo similia inuidorum vitia perspexi. ¶ Inimicitiæ nobilissimæ. Liu. 9. bell. Maced. Verum enimuero quum sint nobilissimæ fibi cum Consule inimicitiæ, quid ab eo quenquam expectare æquum est?

Nobilitas, atis, Quæ est generis, vel alterius rei excellentia & dignitas. εὐγένεια. Colu. lib. 4. Deprehendi potest nobilitas in gestu. Cicer. pro P. Sest. Omnes boni semper nobilitati fauemus: & quia vtile est Reipublicæ nobiles esse homines, dignos maioribus suis: & quia valet apud nos clarorum hominum, & bene, de Rep. meritorum memoria. His contraria sunt, Ignobilis, ἀγενής. & Ignobilitas ἀγένεια. ¶ Nobilitas, pro fama, & nominis celebritate. Cice. 4. Acade. Studiosus nobilitatis fuit.

Nobilito, as. Nobilem facio dignitatem addo decoro. εὐδοκιμέω. Cicero de Senect. Neque enim ex te vnquam es nobilitatus, sed ex lateribus & lacertis tuis. Apuleius. Quem non excellentia generis, sed mores virtutésque nobilitauerunt. ¶ Aliquando notum facio. γνωρίζω. Cic. lib. 2. Offic. Testis est Phalaris, cuius est præter cæteros nobilitata crudelitas. ¶ Nobilitare aliquẽ flagitiis. Ter. Eun. Tu tam pendebis, qui stultum adolescentulum nobilitas flagitiis. & eundẽ indicas. Vbi Donatus, Duas res significat simul: & cogis flagitia facere, & facientem indicas.

Nobiliter, aduerbium, Insigniter, & decorẽ, Plin. lib. 34. cap. 8. Possidonius qui & argentum cælauit nobiliter.

Nocco, es, cui, citum, Obsum, aut damnũ, aut iniuriam alicui infero, aut fœlicitatem eius impedio. σίνομαι, βλάπτω. Colu. lib. 2. Non nocebitur ei nocturnis roribus, aliisue ex causis, dum à pecore & auibus vindicetur. Cic. 3. Offic. Eodem modo constitutum est, vt non liceret sui commodi causa nocere alteri. Ouid. 5. Metamorph. - nocuit sua culpa duobus. Virgil. 10. Eclog. Surgamus: solet esse grauis cantantibus vmbra, Iuniperi grauis vmbra: nocent & frugibus vmbræ. Hor. 1. Epist. 2, - nocet empta dolore voluptas. Plautus in Milite cùm accusatiuo iunxit, Iura (inquit) te non nociturum esse hominem de hac re neminem. Nocere noxam. Liui. 9. ab Vrbe. Atque ob eam rem noxam nocuerunt. Nihil nocet. Cice. ad Attic. lib. 12, De quo nihil nocuerit, si aliquid cum Balbo eris locutus.

Nocetur, impersonale. Cicer. 4. Verr. Confirmat his curaturum se esse nequid ei per filium suum noceretur.

Nocens, nocentis, participium, vel nomen, Qui iniuriam aut maleficium commisit, aut qui alteri nocuit, damnúmue intulit. Cicero 2. Offic. Ita habendum est religioni, nocentem aliquando & nefarium, impiúmque defendere. Idem pro Sestio, Neque nocentes sunt, nec natura improbi. ¶ Hinc Nocentior, & Nocentissimus. Hor. Epist. 2. Edat cicutis allium nocentius, Ouid. 5. Meta. Iámque nocens ferrum, ferróque nocentius. aurum Prodierat. Cic. 2. Verr. Se auaritiæ hominis cupiditati satisfacere posse, nocentissimæ victoriæ non posse. ¶ Innocentes, ἀνεπίκλητοι, οἱ καθαρεύοντες παντὸς, qui ab omni iniuria maleficióue abstinent. ¶ Innocentia, ἀκακία, ἀζημία, integritas. Sal. in Iug. Vbi quæ Metellus agebat, ex nunciis accepit, simul & de innocentia eius certior Romæ factus, diffidere, ac tum demum veram deditionem facere conatus est.

Nocenter, aduerbium. Colum. lib. 8. cap. 2, Robusta crura, nec longa, sed infesti is velut fudibus nocenter armata.

Nocuus, Qui nocet, βλαβερός, σίνητης, Cic. 3. de Legib. Magistratus nec obedientem, & nocuum ciuem mulcta, verberibus, vinculisque coercento. ¶ Innocuus, ἀβλαβής, qui non nocet. Quandoque tamen passiuè sumitur pro eo cui non nocetur. Sed, de hoc suo loco.

Nocteſcere, Noctu, vide NOX.

Noctua, æ, Auis a tempore noctis dicta, quo gemit, vel volat, γλαῦξ. Plini. lib. 10. cap. 17, Noctuarum contra aues soles dimicatio: maiore circundatæ multitudine resupinæ pedibus repugnant: collectæque in arctum, rostro, & vnguibus totæ teguntur. ¶ Noctuas Athenas ferre, prouerbio dicuntur ii, qui eò rem aliquam afferunt, vbi eius maxima est copia. Ferunt enim, noctuarum maximam vim Athenis esse.

Nodia, Herba est (inquit Plinius lib. 24. cap. 19.) coriariorum officinis nota, quæ alio nomine Mularis dicitur. Nomas curat, efficacissimámque ex vino aut posca pota, aduersus scorpiones vim habet.

Nodus, di, Propriè ligatura quæ non facilè soluitur. ἄμμα, σύνδεσμος. Cic. de Vniuer. Omnia autem duo ad cohærendum tertium aliquid requirunt, & quasi nodũ, vinculúmq; desyderant. Virgil. 8. Eclog, Nectę tribus nodis ternos Amaryllidis colores. Idem. 1. Aeneid. Nuda genu, nodóque sinus collecta fluentes. Horati. 3. Carmi. Ode. 21, Segnesque nodum soluere Gratiæ. ¶ Nodus Herculeus, prouerbii speciem habet pro vinculo arctissimo, & quod non facilè solui possit. Fertur enim Hercules nodi quoddam genus ostẽdisse, in quo neque principium neque finis appareret: propter quod posteris & admirationi fuit, & religioni: eóque nectendi genere vti solent in obligandis vulneribus. Plinius lib. 28. cap. 6, Vulnera nodo Herculis præligare, mirum quanto ocyor medicina est. Huiusmodi etiam nodo, autore Festo, nouæ nuptæ cingulum, boni ominis causa vinciebatur, quem maritus deinde in lecto soluebat: quo commento significare volebant, indissolubile futurum earum nuptiarum vinculum. Vide de hoc plura in Erasmi Adagiis. ¶ Dicitur præterea nodus in arbore, & in digito, eminens ille callus, vbi veluti colligati simul rami esse apparent. σιτρφή. Colum. libr. 3, Eius imam partem, quam in terram demissurus es, acutissima falce iuxta nodum rotunda plaga amputato. Liu. 1. ab Vrb. Baculum sine nodo aduncum tenens. ¶ Arundinei nodi, Claudianus de Torpedine. ¶ Corporum nodi, pro articulis. Plin. lib. 11. cap. 37, Nerui nodos corporum, qui vocantur articuli, aliubi interuentu, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes. ¶ Crura sine nodis, Cæs. 6. bel. Gal. ¶ Articulorum nodi. Plin. lib. 11. cap. 37, Sed quibus ceruix è multis vertebratisque orbiculatim ossibus flexilis ad circumspectum, articulorum nodis iungitur. ¶ Accipitur & Nodus pro ænigmate, vel quæstione aliqua difficili, & generaliter pro quacunque difficultate. Cælius ad Ciceronem, Fam. 8, Incideramus enim in difficilem nodum. Idem Attic. lib. 5, Dum hic nodus expediatur. Hinc est verum illud prouerbium, Nodum in scirpo quæris: quod dici solet in homines vehementer seruulosos, & anxios, qui etiam in re facillima scrupulum inueniunt. Tractum est prouerbium à læuitate scirpi, quem constat omni prorsus carere nodo. Terent. in Andria, At mihi vnus scrupulus etiam restat, qui me malè habet. P. dignus es Cum tua religione odio: nodum in scirpo quæris. ¶ Nodus item in exercitu dicitur densa peditum multitudo, quòd non facile possit resolui. ¶ Cœlestis nodus, fvdus piscium olim dicebatur. Cicero in Arato, Quam veteres soliti Cœlestem dicere nodum. ¶ A nodus fiunt Enodis, ἄδηκτος, Inenodabile, Internodium, de quibus diximus suis locis.

Nodulus, diminutiuum. ὀμμάτιον. Plin. lib. 25. cap. 1, Dein nudantibus se nodulis in fæce nigri vini, vel Græci, mense Martio macerantur.

Nodosus, a, um, Quod multos habet nodos. πολύκοινος. Lucan. libr. 8, Tunc neruos, venásque secat, nodosáque frangit Ossa. Ouid. 1. de Pont. Eleg. 4, Tollere nodosam nescit medicina podagram. Horat. 2. Serm. saty. 3, - adde Cicutæ Nodosi tabulas centum. Acron, Nodosi, scrupulosi, diligentis in accipiendis cautionibus.

Nodo, as. Nodos facio, ligo in nodos. διαμύω, πλέκω. Plin. lib. 37. cap. 3. Tanta copia inuecta, vt retia arcendis feris podium protegentia succinis nodarentur. Lactantius de Opific. Deus igitur solidamenta corporis, quæ ossa dicuntur, nodata & adiuncta inuicem, neruis alligauit, atque constrauit. Virg. lib. 4, - crines nodantur in aurum. Cato de Re rustic. cap. 33. Vites bene nodentur per omnes ramos. ¶ Huius composita sunt, Enodo, quod nodatum erat soluo. λύω. Per translationem significat declaro, expono. Gell. lib. 2. Ad hunc modum Iulianus enodabat

Universidad de Deusto
Biblioteca

dabat, diiudicabátque veterum scriptorum sententias, quas apud eum adulescentes lectitabant. Lib. 2. ad Herenn. Deinde contrariæ legis eno dabimus voluntatem, & eam trahemus ad nostræ causæ commodum. ¶ Interdum Enodare, est arbores à nodis purgare, & enodes facere. Colu. lib. 5, Quæ vlmus à positione bene prouenerit. eius summæ virgæ falce debent enodari. Connodo, & Innodo sunt eiusdem significationis cum simplici: & habent penultimam productam.

Nodatio, onis, pro nodositate. Vitru. lib. 2. cap. 9, Præcisa altè circiter pedes viginti, & perdolata propter nodationis duritiem.

NODINVS, pen. prod. Deus quem diuus Augustinus in libro de Ciuitate Dei ex Varrone scribit cultum fuisse à veteribus Romanis, putantibus Proserpinam frumentis præpositam germinantibus & pro serpentibus: geniculis verò nodisque culmorum, deûm Nodinum: inuolucris autem illis folliculorum, deam Volutinam: quum folliculi patefcunt, quo exeat spica, deam Patelenam: quum segetes nouis aristis exæquantur, Hostilinam deam: quia hostire ac hostimentum veteribus exequationem significabat. Floram quoque adiicit, & Lactucinam, ac Maturam, quæ florentibus lactescentibúsq; ac matures centibus præsint frumentis.

NOEGA, Oppidum est Hispaniæ Tarraconensis, in tractu Asturum, in peninsula Pisici. Autor Plinius lib. 4. cap. 20.

Noegæum, Amiculi genus est, autore Festo, prætextum purpura, coloris candidi: vnde etiam pro candido quandoque ponitur. Liuius Andr. Lachrymas de ore noegæo deterst.

Noema, aris, *νόημα*, Est sententiæ quoddam genus, quum aliud intelligitur quàm videtur dici: vt siquis dicat, Aliquem nasum cubito emúgere, quum velit indicare ipsum esse sallamentarium. Aliud exemplum ponit Quintilianus libro 8. cap. 5, de muliere quadam, quæ quum fratrem fæpius è ludo gladiatorio redemisset, tandem dormienti, ne toties vitæ discrimen subiret, pollicem præcidit. Quo nomine quum frater aduersus eam talionis ageret, Eras, inquit, dignus qui integram haberes manum, hoc est vt iterum in arenam descenderes, & nullo te redimente interfiereris.

NOEMA, GVS, Vide NEOMAGVS.

Nola, *νῶλα* Ptolemæo, Campaniæ vrbs mediterranea, quam Virgilius ob aquam sibi denegatam è carmine suo erasisse dicitur. Hanc prius Sidicinum fuisse dictum scribit Plinius lib. 3. cap. 5.

Nolo, Ex Non, & Volo. *ὁ δίλω, ἀβούλω.* Teren. in Eunuc. Noui ingeniũ mulierum. Nolunt vbi velis: vbi nolis, cupiunt vltrò. Idem in Eunuc. -nolo me in via Cum hac veste videat. Cicer. in Orat. Libenter etiam copulando verba iungebant: vt Sodes, pro Si audes: Nolle, pro Non velle: Nonnolle, pro Velle. Cic. 4. Verr. vt quum tabulas nouo magistro traderem, exempla literarum ipsi habere non nollent. ¶ Nolens, participium. Lucan. libr. 1, -quanuis nolente Senatu Traximus imperium. ¶ Veteres Neuolo, neuis, neuult, dicebant. Plaut. Filiam meam tibi desponsatam audio, nisi tu neuis.

NOMADES, dum, *νομάδες*, Africæ populi, inter Zeugitanam regionem, & Mauritaniam, siti, qui postea literis aliquot mutatis Numidæ appellati sunt. Hos scribit Sallustius ex Persis ortum traxisse, qui Herculem in Hispaniam sunt comitati: eóque mortuo, in Africam trajecisse, locáque occupasse Oceano proxima, alueósque nauium inuersos pro tuguriis habuisse: deinde paulatim per connubia sibi Getulos miscuisse: posteáque Numidiæ nomo propter multitudinem à parentibus digressos, possedisse ea loca quæ proximè Carthaginem Numidia appellatur. Hæc ille. Dicti sunt autem Nomades *ἀπὸ τῶ νέμεσθαι*, hoc est à pascendo, quòd pastionibus præcipuè vacarent, herbísque vno in loco depastis, papiliones suos curribus aliò transuecherent. ¶ Sunt & alij Nomades in Scythia supra Mæotim, Agathyrsis & Basilidis finitimi, quorum meminit Plinius lib. 4. cap. 12.

Nomæ, *νομαὶ*, Vlcera quæ depascunt, vorántque serpendo corpus. Plin. lib. 23. cap. 4. Tosti autem, & cum melle triti, nomas repurgant.

Nomarchia, æ & Nomarcha, æ, vide in dictione NOMOS.

Nomen, inis, Quasi nouimen, inquit Festus) à Nosco, quòd notitiam faciat: nam per id, quicquid nominamus agnoscitur. Vel Nomen dicitur, quasi notamen. Aut à Græco *ὄνομα*, abiecto *ο*. Propriè autem nomen dicitur, teste Nonio, proprium vocabulum singulorũ, hoc est quo singulæ res appellantur. Inde Nomino, as, quod est nomẽ alicui rei imponere. Id autem fit dupliciter. Aut enim vniuerso generi nomen imponimus, quod grammatici Nomen appellatiuum vocant: vt quum animal rationale Hominem dicimus nominari. Aut singulis rebus peculiare nomen imponimus, quod illi cum alio non sit commune. Hoc à Grammaticis nomen proprium appellatur. Quod sic definitur à Cicerone, Nomen est quod vnicuique personæ attribuitur, quo quæque suo proprio, & certo vocabulo appellatur. Hoc rursus diuiditur in quatuor membra, Prænomen, Nomen, Cognomen, & Agnomen. ¶ Prænomen interdum vna, interdum duabus, interdum tribus literis notabatur: vt C. Caius, Gn. Gneus, Sex. Sextus. Fuitque nonnulla ratio prænominis: nam & Quintum ideo dixerunt, quòd quinto fortasis loco natus esset: Lucium, quòd initio lucis exortus: Gneum, à corporis effigie. ¶ Cognomen maiorum est, tractum ex familia vel sanguine, *κάνυμία*, vt Cornelius ex Corneliis. ¶ Nomen autem proprium personæ est, quod proprium gentilitium, hoc est quod originem gentis vel familiæ declarat, vt Cicero, Scipio. ¶ Agnomen extrinsecus venit, & hoc tribus modis. Aut ex animo, vt Superbus, Pius. Aut ex corpore, vt Crassus, Pulcher. Aut ex fortuna, vt Africanus, Cothicus, Asianus, Numantinus, à deuictis gentibus: sed hoc rarò vsurpatur. Cognomen nanq; siue Cognomentum potius, quàm Agnomen dicitur. Cicero, Scipio ille, cui Africano fuit cognomen. Idem ad Atticũ. Téque non cognomen solùm Athenis deportasse, sed humanitatem & prudentiam intelligo. Romani plerunq; tribus vti solent nominibus: nonnulli etiã quatuor: vt, P. Cornelius Scipio Africanus: vbi Publius est prænomẽ, Cornelius nomẽ propriè dictum, Scipio cognomen, Africanus agnomen. Et nomen quidem atque cognomen omnium eiusdem familiæ commune erat, prænomen verò tantùm singulorum. Prænomen itaque illud erat, quo fratres, aut gentiles à se mutuò distinguebantur: vt pater appellabat ex duobus filiis alterum Publium, alterum Lucium: nec aliter inter se fratres ipsi vocabant. Quidam etiam à vestimento cognomen fortiti sunt, vt Antonius Caracalla. Quidam à pecore minori, vt porcius, Scropha. Quidam à pecore maiori, vt Equitius, Taurus, Quidam à piscibus, vt Sergius, Orata, Muræna. Quidam ab arboribus, vt Fronditius. Quidam ab ea re quàm optimè sererent, vt Fabius, Lentulus, Cicero, Piso, quanuis hoc nonnulli à pinsendo dictum putent. Pilumni autem cognomen inde tractũ putatur, quòd qui primus in ea familia hoc cognomine dictus est, pili vsum inuenerit. ¶ Aliquando Nomen pro decore, cognitione, & dignitate ponitur. Virgil. 2. Aen. Auulsũmque humeris caput, & sine nomine corpus. ¶ Interdum pro generositate. Idem libr. 2. Georgicor. Aut gẽmis sua nomina seruat. ¶ Interdũ pro nobilitate generis, & pro ipsa fama, aut celebritate. Virgil. 2. Aen. & nos aliquod noméque, decúsque Gessimus. Ouid. 10. Metam. Magnum & memorabile nomen. ¶ Nomen etiam accipitur pro gente: vt apud Virgilium, -nostrúmq; in nomen ituras. ¶ Nomina præterea dicuntur, teste Budæo, capita, vel (vt hodie loquimur) arriculi rationis argentariæ, in quibus descripta sunt nomina debitorum, quibus pecuniæ expensæ feruntur. Cice. 3. Verrina, Satis te elapsũrum omni suspicione arbitrabare, si quibus pecuniã credebas, iis expensum non ferres? neque in tuas tabulas vllum nomen referres, quum tot tibi nominibus acceptum Curtij referrent? quid proderat tibi expensum illi non tulisse? ¶ Nonnunquam Nomen accipitur pro ipso debitore. Colum. lib. 1. cap. 7. Vel optima nomina nõ appellando fieri mala, fœnerator Alphius dixisse verissimè fertur. Hoc est etiam si optimi sint debitores, si tamen diutius debitum exigere distuleris, negligentia tandem eos fieri non soluendo. ¶ Sæpe etiam Nomẽ accipitur pro ipso debito. Cic. ad Att. libr. 16, Nomina mea per deos expedi. Idem ad eundem libr. 6, Salaminios autem adduxi, vt totum nomen Scaptio vellent soluere. ¶ Ponitur etiam Nomen aliquando pro causa Cic. de Amic. Ab amicitia Q. Pompeij meo nomine se remouerat, vt scitis, Scipio. Idem in Vat. Non tam tuo, quàm Reip. nomine. Cæs. 3. bel. Gal. Odisse etiam suo nomine Cæsarem, & Romanos. ¶ Nomen aliquando transit in aduerbiũ: vt, Toruúmq; tuetur: id est torue, *δεινῶν, γοργῶν*. Item aduerbium in nomen: vt, apud Persium, Iam cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras. ¶ Nomina tamen in aduerbium migrantia suam sæpe seruant quantitatem: vt apud Virgilium 3. Eclog. Transuersa tuentibus hirquis. Nam Transuersa quũ aduerbium sit, a tamen breuis est, quia venit ex nomine: quum sciamus in a terminata aduerbia longa esse. ¶ Nomina per diuersos casus loco aduerbiorum ponuntur. Per nominatiuum: vt Fors pro Fortè, Recens pro Recenter, Per genitiuum, Militiæ pro in Militia. Per datiuum, vt vesperi, Ruri. Sorti, per sortem. Per accusatiuum, vt Toruùm pro Toruè, Clarùm pro clarè. Per ablatiuum, vt Rure, Domo.

Nomino, as, Appello, nomen impono. *ὀνομάζω*. Lact. libr. 4, Si autem diuinus non sit, ne Deus quidem sit, vnde ipsa diuinitas nominatur. Cice. de Amici. Amor enim, ex quo amicitia est nominata, princeps est ad beneuolentiam coniungendam. ¶ Interdum accipitur pro Nominatim compellare. Plaut. in Most. Hem quis me nominat? Idem in Asin. Alienum hominem intromittat neminem, Quòd illa aut amicum, aut patronum nominet. ¶ Nominare teste Budæo, aliquando etiam ponitur pro Declarare, vt vulgò dicimus, & exprimere. Cicer. pro Lælio, Multi à me summi viri prædicarentur, quorum partim nimia libertas in adolescentia, partim profusa luxuries, magnitudo æris alieni, sumptus, libidines nominarentur. ¶ Est etiam nominare, præsentem sistere, & vt iuris Pontificij scriptores dicunt, Ius patronatus habere: hoc est nominare designandum, de quo vide testimoniũ in dictione Nominatio. ¶ Hinc Denomino, quod idem est quod nomino, seu nomen alicui impono, *παρονομάζω*. Colum. lib. 4, Quippe vniuersæ regiones, regionúmque sin gulæ penè partes habent propria vitium genera, quæ consuetudine sua denominant.

Nominatus, Nomen ex participio pro celebri. *περίβλητος*. Cicer. 6. Verr. Quid illa Attalica, tota Sicilia nominata ab eodẽ Heio peripatsmata emere oblitus es? Plin. lib. 12. cap. 19, Vicina est Bactriana, in qua Bdellium nominatissimum.

Nominatim, aduerbium, Per singulorũ nomina. *ὀνομαστί, ἐξονομακλήδην*. Plin. Quum villico omnes nominatim assignati essent. Liu. libr. 2. ab Vrbe, Demisso Senatu, Consules in tribunal ascendunt, citant nominatim iuniores. ¶ Dicitur tamen & de vno: vt Tenens cruentum pugionem Brutus, nominatim Ciceronem inclamauit. ¶ Aliquando etiam accipitur pro Expressè. Cicero. libro 3. Offic. Quicquid enim est in prædio vitij, id ftatuerunt, si venditor sciret, nisi nominatim dictũ esset, præstari oportere. Nominatim & Generatim. contraria. Cicero Attic. libro 9, Tanta erat in illis crudelitas, tanta cum barbaris gentibus coniunctio, vt non nominatim, sed generatim proscriptio esset informata.

Nominatio, onis, verbale. Plinius Epist. 73, Mihi verò etiam illud gratulatione dignum videtur, quòd successori Iulio Frontino principi viro, qui me nominationis die per hos continuos annos inter sacerdotes nominabat, tanquam in locum suum cooptaret. Budæus, Nominatio est, vt vulgò hodie appellatur: id enim nomen in ea significatione vulgus nostrum retinuit. Brutus ad Ciceronem, Bibulus in Pansæ locum petere constituit: eam nominationem à te petimus. ¶ Nominatio, Figura Rhetorum de qua Autor ad Heren. lib. 4.

Nominito, as, are, frequentatiuum à Nomino. Lucret. lib. 3, Suscipere hunc motum, quẽ sensum nominitamus. Idem lib. 4, Quæ quasi membrana, vel cortex nominitanda est.

Nomenclator, ris, A nomine calendo, id est vocando, qui memoriter vnũquenque nominatim vocare didicit: vtputa in foro reos, in conuiuio conuiuas. *ἀνομαστοδήκτης*. Apul. Et ad nomenclatorem mox citati venerunt. Cic. Attic. lib. 4, Ad vrbem ità veni, vt nemo vllius ordinis homo nomenclatori notus fuerit, qui mihi obuiam non venerit. Horum opera vtebantur potissimum canditati, vt sibi in prensando suffragatores, nomina ciuium suggererent. Vnde laudatur Cato, quòd legem seruarit, quæ candidato nomenclatores adesse verat, vt per seipsum sine nomenclatore nominatim salutaret ciues Romanos. Hi & Fartores quoque dicebantur, quòd salutatorum nomina (vt ait Festus) velut infarcirent petitorum auribus.

Nomenclatio, & Nomenclatura, Pro nũcupatione, & nominatione. *ὀνομασία ἐνομακλησία*. Colu. libr. 3. cap. 2, Quare prudentis magistri est, eius nomenclationis aucupio, quo potiri nequeat studiosos non dẽnorari. Plin. lib. 2, Iouem quidem, aut Mercurium, aliter ve alios inter se vocari, & esse cælestis nomenclaturæ.

NOMENTVM, *νωμέντε* Stephano, Oppidum in Latio, non procul ab Roma. Martialis lib. 13. Si vicina tibi Nometo rura coluntur. ¶ Hinc Nomentana via Romæ, qua itur Nomentum: & Nomentani, *νωμεντῖνοι*, qui Nomentum habitant. Dictum Nomentum Nomentum cõditore.

Nomisma, *νόμισμα*, vide NVMVS, & NVMISMA.

NOMIVS, *νόμιος*, Dictus est Apollo, quasi pastor, siue quòd cælo exulans (vt fabulantur poetæ) Admeti regis pecus pauerit, siue (vt se habet rei veritas) quòd Solis calore omnia hæc inferiora pascantur & vegetẽtur.

Nomos, Græca dictio est, quæ quum accentum habet in posteriori *νόμος*, significat præfecturam: qua etiam voce Latini vtuntur in hac signi ficatione. Plin. lib. 5. cap. 9. Summa pars conter mina Aethiopiæ Thebais vocatur: diuiditur in præfecturas oppidorum (quas Nomos vocant) duodecim. ¶ Inde Nomarchæ dicti sunt, qui nomis præsunt, quos nos Præfectos vocamus. Et Nomarchia pro Nomo vel præfectura. ¶ Nomos etiam legem significat vel institutum: sed tunc apud Græcos scribitur *νόμος*, cum accentu in priore.

Nomodidactes, Qui legem docet. *νομοδιδάκτης*.

Nomophylaces, *νομοφύλακες*, Legum custodes & seruatores. *ἀπὸ τῦ νόμος*, id est à lege, *καὶ φύλακες*, hoc est custode. Col. lib 12. Non satis visum est bonas leges habere, nisi custodes earum diligẽtissimos ciues creassent, quos Græci *νομοφύλακας* appellant.

Nomothetæ, *νομοθέται*, Latinè Legiferi dicuntur: Vnde Solon apud Athenienses Nomothetes dictus: & Lycurgus apud Lacedæmonios.

Non, Negatiua dictio, *ὁ, οὐ*. accommodari potest omnibus modis, præterquam imperatiuo. Indicatiuo, Terent. in Eun. Non te dignum Chærea fecisti. Optatiuo. Plaut. in Menæch. Non negem, si nouerim. Subiunctiuo. Virgil. -Georg. -non illa quisquam me naue per altum Ire, neque à terra moneat conuellere funem. Infinitiuo. Terent. in Phorm, Amo te, & non neglexisse habeo gratiam. ¶ Non, si negationi præponatur, affirmat: vt, Nonnihil tibi debeo: id est aliquid tibi debeo. Quũ verò postponitur, magis affirmat, quàm si præponeretur: vt si dixero, Nihil non tibi debeo, significat, omnia tibi debeo. Ouid. lib. 3. Fast. Multa tibi memores, nil non debemus Elisæ. id est debemus multa tibi, quũ fueris de nobis merita, sed Elisæ debemus omnia. ¶ Non autem rectè dicimus: at non dicimus, Non verò. *οὐμένοι*. vt, Amicus Cæsaris sum, non autem assentator. vel, Assentator verò non. ¶ Non ita pridem, hoc est non multo tempore antè. *ὁ πρὸ πολλῦ, πρὸ μικροῦ*. ¶ Non modò, significat non solùm. *μὴ ὅτι. ἢ ὄπως, ὀχ ὅτι, ἀ μόνον*. vt, Non modò te diligo, sed etiam amo. ¶ Quandoque ponitur pro Nedũ. Treb. Ciceroni, Non enim nescit quanti te faciam, & quam pro veterrimo amore omnibus tuis etiam minimis commodis, non modò tanto bono gaudeam. ¶ Nonnullus aliquis. *ὁτιῦν τὸ ὁτιοῦν*. Cic. pro Muræna, Cõsilium tuum nonnulla in re forsitã emendare possim. ¶ Nonnunquam, significat aliquando. *ἐνίοτε, ἐνίοτ*. ¶ Non fobrius, pro ebrio accipitur. *ἐνύφων*. Martialis, Et non fobria verba subnotasti. ¶ Non tacendus, hoc est nominandus & laudandus, *ἐπῖτὸς*. Mart. ad Licianum, Vir Celtiberis non tacende gentibus.

NONA, æ, Vna ex Parcis. Latini Nonam, Decimam, & Mortam, Parcas dixere, quòd tempestiuum tempus partus, sit nono & decimo mense: qui verò ante hoc tempus in lucem prodeunt, aut mortui nascantur, aut paulo pòst moriãtur. Vide ea quæ annotauimus in dictione Morta: & quæ ea de re scripta sunt apud Gellium, lib. 3. cap. 16.

NONACRIS, penul. cor. *νώνακρις*, Plinio lib. 4. cap. 6, mons est Arcadiæ: aut (vt alij malunt) regiuncula montosa, cum oppido eiusdem nominis. Vitruu. libr. 8. cap. 3, Est in Arcadia Nonacris nominata, quæ habet in montibus stillantes ex faxo frigidissimos humores. Hæc autẽ aqua, *στυγὸς ὕδωρ* appellatur, quam neque argenteum, neque æneum, neque ferreum vas potest sustinere, sed dissilit ac diffsipatur: conseruare autẽ eam & continere, nisi vngula mulina nil potest.

Nonacrius, cria, crium, *νωνακρεῦς, νωνακρίτης, νωνακρίάτης*. Ouid. in Fast. Et matri, & vati paret Nonacrius heros. ¶ Itẽ Nonacrinus, crina, num. Idem. Quid fuit asperius Nonacrina Atalanta?

Nonæ, arum, *νῶναι*, Quasi nouæ, propter initium obseruationis: vel quod ab eo die semper ad Idus nouem dies putentur: siue ad imitationem Tuscorum, qui Nonas vocabant nonum quemque diem, quo regem suum salutabant, & de propriis negotiis consulebant. ¶ Erant autem Nonæ, in Martio, Maio, Iunio, & Octobri sex illi dies, qui Calendas sequuntur: reliqui verò menses, quatuor tantùm habebant Nonas.

Nonageni, Nonagies, Noningenti, vel Nongenti, Nonariæ, Nonus, Vide NOVEM.

NORBA CAESAREA, Lusitaniæ vrbs, Ptolemæo libro 2. cap. 5, vulgò Alcantar.

NORICVM, pen. corr. *νωρικὸν*. Regio est Germaniæ habens ab Occasu Aenum fluuium, qui medius est inter Vindelicos & Noricos: à Septẽtrione Danubium: ab Ortu solis montem Cecium, qui Pannoniam superiorem disterminat à Norico: à Meridie montem Curuancam, qui est super Istriam. Eam nunc regionem bona ex parte *Bauariam* appellant.

Noricus, a, um, *νωρικὸς*. Hor. libr. 1. Carm. -quas neque Noricus Deterret ensis. Virgil. 3. Georg. Tunc sciat aerias Alpes, & Norica si quis Castella in tumulis, &c.

Norma, æ, *λαυὼν, γνώμων*, Fabrorum instrumentum, habens duo latera, quo omnia diriguntur, metiuntúrque, quæ & Regula dicitur. Plin. lib. 36. cap. 22, Structuram ad normam & libellam fieri, & ad perpendiculum respondere oportet. Vitruu. lib. 7, Longitudines ad regulan, & lineam, altitudines ad perpendiculum, anguli ad normam respondentes exigantur. Nostrates *Quadram* vocant, Vnde quæ recta, dimensáque sunt, ad normam facta dicuntur. ¶ Per metaphoram etiam Norma accipitur pro lege, formula, & præscripto. Cicero pro Mur. Et primùm M. Catoni vtam ad rectam rationis normam dirigenti, & diligentissimè perpendenti momenta officiorum omnium, de officio meo respondebo. Cic. in Lælio, Nunquam ego dicam C. Fabricium, M. Curium, Tullium Coruncanium, quos sapientes maiores nostri iudicabant, ad istorum normam fuisse sapientes. ¶ Norma loquendi. Horat. de arte, -si volet vsus Quem penes arbitrium est, & vix, & norma loquendi. ¶ A norma fiunt adiectiua, Abnorme, & Enormẽ.

Normalis, le, Quod ad normam factum est: vt Normalis angulus. Quint. lib. 11, de pronuntiationis gestu loquens, Sinistrum brachium cousque alleuandum est, vt quasi normalem illum angulum faciat, super quod ora ex toga duplex æqualiter sedeat.

Normatus, a, um, Quod ad normam factum est, & directum. *διαμετρημένος*. Columella libr. 2. cap. 13, Antiquam illam ciconiam insiximus, vt tanquam suppositò vasi ad perpendiculum normata insisteret.

NORTMANNIA, Regio Galliæ vltra Sequanam flumen, quæ à Carolo Magno deuicta, fidem Christianam suscepit: ita dicta à Normannis Cimbricæ Cherronnesi populis, qui eam regionem occuparunt. Nortmanniæ autem nomen, Germanorum proculdubio vocabulum est, qui *Nort*, Septentrionem appellant, & *Man*, virum. A Cæsare totus ille tractus inter Armoricas ciuitates numeratur.

NORVEGIA, Regio in Europa, Septentrionalis, versus Oceanum Germanicum sita, sub imperio regis Danorum.

Nos, nostrum, vel nostri. Plurale est ab Ego, mei, vel mis. *ἐμοῦ*. ¶ Nos inter nos. Cice. ad Pompeiũ, lib. 5, Illud non dubito, quin si te meæ summa erga te studij parum mihi adiunxerunt, Respub. nos inter nos conciliatura, cõiunctúraque sit. Terent. in Adelph. Quasi non norimus nos inter nos. ¶ Nosmet. pro Nosipsi. Plaut. Rud. si non moneas, nosmet meminimus. ¶ Nosmetipsi. Cice. 4. de Finib. Sed primum positum sit, nosmet ipsos commendatos esse nobis. ¶ Nosmetipsi inter nos. Cicer. ad Attic. libr. 4, Sed vt nosmetipsi inter nos coniunctiores simus, quam adhuc fuimus.

Noster, nostra, nostrum, pronomen possessiuum. ¶ Noster, absolutè, Pro eo quod est, noster filius familiàs. Terent. in Phorm. Noster quid ageret, nescire: & illam ducere Cupiebat & metuebat absentem patrem. ¶ Noster. pro Nostrãs, Terent. in Eunucho, Haud similis virgo est virginum nostrarum. Donatus, Nostrarum, ciuium scilicet, id est terræ ac patriæ nostræ: vt Virgilius 2. Georg. Non eadem arboribus pẽdet vindemia nostris.

Nostrapte culpa. Terent. in Phorm. Nostrapte culpa facimus.

Nostras, nostratis, omnis generis à Noster, significátque è nostra gente, vel patria. Cicero Pæto lib. 9. Mirificè capior facetiis, maximè nostratibus. Plin. lib. 15. cap. 11, Quæ cãdidiora, nostratia cognominata, odoris præstantissimi.

Nosco, is, noui, notum, quod & Gnosco olim dicebatur. *γνόσκω*, vnde Agnosco, & Cognosco, & Ignosco. Significat autem Noscere, cognoscere, notum vel cognitum habere, notitiam alicuius rei habere. Cicero, 1. Tuscul. Et nimirum hanc habet vim præceptum Apollinis, quo monet vt se quisque noscat. Quum igitur, Nosce te, dicit, hoc dicit, Nosce animum tuum. Terent. in And. nam antea Qui scire posses, aut ingeniũ noscere, Dum ætas, metus, magister prohibebant? ¶ Noscere, vltra notam significationem, clarum habere. Virg. libr. 4. Georg. Et patriam solæ, & certos nouere penates. ¶ Habet & alia composita, vt Dignosco, Internosco, Pernosco, quæ vide suis in locis. Fit autem Nosco à Græco: nam Græci *γινώσκω*, dicunt cognoscere: *γνωτὸς*, cognitum: *γνῶσις*, notitiam, Hinc Latini veteres non nosco, sed Gnosco dicebant, & Gnotum, cognitum, & Gnoro pro scio.

Notus, a, um, cognitus, *πρόδηλος, γνώριμος*. Plin. libro 16. cap. 18, Alpina & hæc arbor, nec vulgo nota. ¶ Notus, qui nouit. Plaut. Pseud. Ita herus meus est imperiosus, & noui: notis prædicas.

Notus, notior, notissimus, Nomen ex participio. Cicero pro Muræ. Tua verò nobilitas Serui Sulpiti, tametsi summa est, tamen hominibus literãtis & historicis est notior: populo verò & suffragatoribus obscurior. Idem 4. Acade. Cui erant, quæ paulo antè dixi, notissima. ¶ Notus, amicus, & charus dicitur. Virg. lib. 7. Et notis compellat vocibus vltrò. Idem 1. Eclog. Hic inter flumina nota. id est chara: (vt inquit Seruius).

Notio, onis, Cognitio, demonstratio, manifestatio. *γνῶσις, δήλωσις, γνῶσις*. Cic. lib. 3. Offic. Explica atq; excute intelligentiam tuam, vt videas quæ sit in ea species. Forma. & notio boni viri. Proprie autẽ Boetius Cõment. 3. Topic. Notio, intellectus est quidã, & simplex mentis cõceptio, quæ ad res plures pertineat à se inuicem differentes. Plin. libr. 17. cap. 28, Cuius rei rationem notionémq; eodem volumine tradidit. Cic. 1. de Leg. Dei notionem nullum animal est quod habeat, præter hominẽ. ¶ Notio pro cognitione causæ. Tacit. lib. 3, Tiberius dilata notione de iure flaminis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Notitia,æ, Cognitio, à Notus, quæ & notio dicitur. γνῶσις. Terent. in Heaut. Quanquam hæc inter nos nuper notitia admodum est. Cicer. de Sen. Qui sermo, quæ præcepta, quanta notitia æquitatis? Quint. libr. 4. cap. 2, Protinus iudex notitia rerum instituendus videtur.

Notities, ei, Idem quod notitia. Vitruu. libr. 6, in Proœm. Ideo notitiei parum est allecuta.

Noteo, es, tui, à quo Notesco, Notus fio. γνωρίζομαι, Lact. lib. 1, Quod quia fieri non potuit, vt huiusmodi per seipsam ratio diuina notesceret, non est passus hominem diutius errare. Propertius, Nec minus hęc nostri notescet fama sepulchri. ¶ Hinc fit Innotesco. Lact. libr. 5, Denique à doctis huius seculi, quibus fortè scripta eius innotuerūt, irrideri solent, id est nota & manifesta facta fuerunt.

Notifico, as, Notum facio. γνωρίζω. Ouid. lib. 1. de Ponto eleg. 2, Atque modum pœnæ notificare velis. Gell. lib. 9. cap. 3, Philippi arma, vimque tori Græciæ cauendam, metuendámque, inclytæ illæ Demosthenis orationes, concionésque notificant.

Nosco, as, pen. cor. Frequentatiuum à Nosco. γνωγνώσκω, γνώσσω. Plaut. in Cist. Nunc vestigia, si qua sunt, noscitabo. Liu. lib. 3. ab Vrbe, Circunspectare omnibus fori partibus Senatorem, raróque visquam noscitare.

Noscitabundus, a, um. Gel. lib. 5. cap. 14. de Ieone. Deinde sensim atque placidè, tanquam noscitabundus ad hominem accedit. Hoc est tanquam noscitans, siue agnoscens.

Notorius, a, um, adiectiuum. Manifestus. δῆλος, vt, Notoria indicia. Paulus in l. ab accusatione. ff. ad Senat. Turp. Nuntiatores, qui per notoria indicia produnt, notoriis suis asseuerare iubetur. Et C. de accusa. l. ea lege. Verū falsis nécne notoriis insimulatus sit, perpenso iudicio dispici debet.

NOTVM SCOPION, νοτιόσκοπον, Lyciæ vrbs est, aduo Plinium lib. 5. cap. 27.

Nosocomion, pen. prod. νοσοκομεῖον. Hospitale languentium, villa & domicilium ad quod diuertunt ægrotātes pauperes. Hieron. ad Ocean. Censum quem habere poterat, distribuit, dilapidauit, ac vendidit & in pecuniam congregatum, vtibus pauperum præparauit. Et primo omnū nosocomion, id est languentium villam instituit, in quo ægrotātes colligeret de plateis, & consumpta languoribus atque inedia miserorum membra refoueret.

NOSORA, νόσωρα, Insula est maris Rubri, teste Stephano: cuius incolæ dicuntur Nosoreni.

Nosser, vide NOS.

Nota, à noscо, is, deriuatur. σημεῖον, σύνθεμα, σύμβολον, σῆμα. Festus, Nota nunc significat signum: vt in pecoribus, tabulis, libris, literæ singulæ aut binæ, nunc ignominiam. Plinius libr. 11. cap. 39, Mammas homo solus & maribus habet: cætera animalia mammarum notas tantùm. Cic. in Part. Literatura constat ex literarū notis. ¶ Vsurpatur & pro scriptura. Curius Ciceroni. Quare Cicero mi perseuera constanter nos conseruare, & Sulpitij successori nos de meliore nota commenda. ¶ Sunt etiā Notæ, quibus compendio scribitur. Sueton. de Cæsare, Extant ad Ciceronem, item ad familiares, domesticis de rebus, in quibus siqua occultius perferenda erant, per notas scripsit. Hoc est, sic structo literarum ordine, vt nullum verbum effici posset: quæ si quis inuestigare & persequi vellet, quartam elementorum literam, id est d, pro a, & perinde reliquas commutet. Gellius de notis Cæsaris sic scribit, In Epistolis Cæsaris intueniuntur literæ singulariæ sine coagmentis syllabarum, ex quibus verba confici nulla possunt. ¶ Notis scribere, est compendioso scribendi genere excipiendo vti. Modestinus, Eos qui notis scribunt acta præsidū, Reip. causa non abesse certum est. Suet. de Tito. Et pluribus comperi, notis quoque excipere velocissimè solitū. Huiusmodi exceptores sunt hodie in Curia parlamenti miranda solertia, omnia propemodum dicta, aduocatorum quoque, nedum iudicium excipientes. Quales olim fuerunt in iudiciis fuisse Romanis, multis testimoniis constat. ¶ Nota pro infamia, & ignominia, seu probro aliquando sumitur. Lucil. libr. 30, Quem scis scire tuas omnes maculas notásse. Suet. Variis affectus notis. Cic. 3. Offi. O turpem notā temporum. ¶ Eximere notæ: id est remittere infamiam, Gell. libr. 4. cap. vlti. ¶ Aliquando nota refertur ad laudem. Ouid. lib. 1. Fast. Ille Numantina traxit ab vrbe notam. ¶ Est item nota, signum quo aliquid notatur. Cicero, Q. Valerio. Reliquis epistolis tantum faciam, vt notam apponam eam, quæ mihi tecum conuenit, & simul significem de numero esse Cuspij amicorum. Liu. Edit nomina eorum, quibus conuentis opus esset: instruit etiam secretis notis, per quæ haud dubiè cognoscerent sua mandata esse: id est dat signa quibus fidem faceret. ¶ Notæ etiam accipiuntur pro indiciis. Celsus lib. 2. cap. 6, Nec tamen ignorare oportet, in acutis morbis fallaces magis notas esse & salutis & mortis. Idem in longis quoque morbis tales notas non habentibus, scire licet increscere. si somnus incertus est.

Notabilis. le. Qui notari, hoc est cōsiderari potest. & dignosci. γνωστός. Plin. Iun. in Epist. Notabilem te futuris principibus feciſti. Col. lib. 3. cap. 21, Quia maior pars putationis per id tempus administratur. quo vitis neque folium notabile gerit. &c. id est per quod nosci possit. Notabilis, insignis. & apertus. Plin. lib 36. cap. 5, Notabilis fœditas vultus Hipponacti. Quo in loco notabilis accipitur in deteriorem partem. In meliorem accipitur apud Ciceronem ad Lucceium lib. 3. Epist. Si exitu notabili concludantur.

Notabiliter, aduerbium. γνωίμως. Plin. Epist. 5, Expalluit notabiliter. quāuis palleat semper. Id est ita vt perciperetur. Tacitus lib. 17, Quibusdam vt tumultu, notabilius turbantibus.

Notarius, rij, Qui acta in iudicio, vel etiam extra iudicium notis, vel literis excipit. γραμματεύς, σημειογράφος. Plin. in Epist. Notarium voco, & die admisso, quæ formaueram, dicto. Martial. lib. 10, Nec calculator, nec notarius velox Maiore quisquam circulo coronetur.

Noto, as, Frequentatiuum à nosco. Priscia. In quo similiter est notandum, quòd quum à Notus sit deriuatum, corripit tamen penultimam: nec mirum. Composita enim à Notus mutant o, in i, cor. vt Agnitus, cognitus, quum Ignotus seruauerit o. Est autem notare, animaduertere. διασημαίνειν, σημειοῦσθαι. Lact. an. libr. 2, Cursus syderum & defectus notauerunt. Ouid. 2. Metam. Qua tenuit læuum veniente prima notauit Mercurium. ¶ Notari ignominia, est ignominiæ notā in se recipere à Censore, vel Imperatore, ob turpitudinem, vel scelus aliquod inflictam. Vnde Senatores ob flagitium aliquod Senatu moti, ignominia notati dicebantur: quemadmodū & equites, quibus equus adimebatur: & milites, qui alicuius flagitij causa exauctorabantur. Cic. Aulo Cæc. Deinde vt eā in ciuitatem boni viri, & boni ciues nulla ignominia notati non reuertantur, in quam tot scelerū condemnati reuerterunt. ¶ Potest etiam dici à Nota deriuatum, vt sit Notare, signum, notámve apponere. Iuue. Sed quæ Fabricius Censor notet. Lact. an. libr. 4. propriè, Cuius rei figuram etiam Iudæi nunc exibent, quum limina sua cruore agni notant. ¶ Notare etiam est ab alio dictata conscribere. Hinc factum est, vt qui dicta notis excipit, Notarius appelletur σημειογράφος. ¶ Notarunt hoc annales, pro Scriptum est in annalibus. Plin. lib. 8. cap. 51. ¶ Item ignominia afficere. ἀτιμόω. Cic. de Senect. Sed notandam putaui libidinem nimiam. ¶ Composita huius verbi sunt, Annoto, Connoto, Denoto, Prænoto, antè noto, seu antè signo, Subnoto. Martial. Et non sobria verba subnotasti. Habéntque penultimam correptam.

Notatus, a, um, participium: vel nomen ex participio. Cicer. 3. Tusc. Verbis Latinis melius quàm Græcis hæc notata sunt. Idem pro Domo sua, Notatissimus omnium scelerum, libidinúmque maculis.

Notatio, notationis, verbale, Animaduersio, quæ & Nota dicitur. σημείωσις. Cic. 2. de Diuin. Cæli enim distributio, quàm antè dixi, & cæterarū rerum notatio, docet vnde fulmen venerit, quo concesserit. Ibidem, Chaldeis in prædictione & in notatione cuiusq; vitæ ex natali die, minimè esse credendum. Temporum notatio, Idem de Clar. Orat.

Notesco, vide NOTIO, in Nosco.

Nothia, pen. prod. νοσία, τὰ. Græci vocant portionem illam bonorum, quæ ex testamento patris nothis poterat obuenire. Crudele enim iudicabant, quibus vitam dedissent, nihil ad vitæ alimenta relinquere: neq; rursus æquum videbatur, nothum filio legitimo adæquari. Ea itaque moderatio adhibita est, vt liceret parenti à lege statutam portiunculam nothis relinquere: quæ Nothia ab illis vocabantur.

Nothus, νόθος, cum aspiratione, Is apud Græcos dicitur (inquit Quint. lib. 3.) qui ex vxore non legitima natus est. Latinum eius rei nomen (vt Cato quadam oratione testatur) non habemus: ideóque vtimur peregrino. Virg. lib. 7, Supposita de matre nothos furata creauit. ¶ Nothum Græci appellant quicquid non legitimum esse volunt, nec verum: vt Nothum Atticissimum dicunt, non verum schema Atticum, sed adulterinū, spuriúmque. ¶ Nothi pulli. Colu. lib. 8. cap. 10. Omnium autem horū generum nothi sunt optimi pulli, quos conceptos ex peregrinis maribus nostrates ediderunt. ¶ Nothos etiam appellant Arabicos elephantes. Indicis minores: teste Plinio lib. 8. cap. 1.

Notia, æ, νοτία, Gemma est cum imbribus cadens. vnde & Ombria alio nomine dicitur: eósdem effectus habens quos Brontia. Autor Plinius lib. 37. cap. 10.

Notifico, Notio, Notitia, Notities, vide NOSCO.

NOTIVM, νότιον, Oppidum est Ioniæ non procul à Colophone: cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 29. ¶ Est item Notium Calydnes insulæ oppidum. Idem lib. 5. cap. 31, Calydne insula cum tribus oppidis, Notio, Nisyro, Mendetero.

NOTIVM MARE, νότιον πέλαγος, A Græcis dicitur ea maris Mediterranei pars, quæ est inter Ligusticum & Siculum: alio nomine à Tuscia, quam alluit, Tuscum appellatum. Plin. lib. 3. cap. 5, A Ligustico vsque ad Siciliam insulam, Tuscum: quod ex Græcis alij Notium, alij Tyrrhenum, è nostris plurimi Inferum vocant.

NOTVS, ti, νότος, Ventus Meridionalis, quem nos Austrum appellamus. ita dictus ἀπὸ τοῦ νοτίδος, hoc est ab humiditate.

Notius, a, um, νότιος, Idem quod Australis, & humidus. Nam Græci νότον vocant. quem nos Austrum.

Nouacula, æ, Culter rasorius. ξυρὶς. A Nouo, as, quòd faciem nouare id est nouam quodammodo & iuniorem facere videatur. Cice. 1. de Diuin. Ita corem in comitium allatam, inspectante & rege & populo, nouacula esse dicitur. Aliquando etiam accipitur pro quouis cultro etiam non rasorio. Colum. libr. vlt. cap. 45, Raporum quàm rotundissima sumito, eáque, si fint lutosa, detergito, & summam cutem nouacula decerpito.

Noualis, huius noualis, genere fœmin. & Nouale genere neutro secundum Seruium, diuersis modis exponi solet. νιφὰς, νιφετός. Paulus Iureconsult. dicit esse terram prosciſſam, quæ anno cessat. Sic Varro, Qui intermittitur, à nouando Noualis ager dicitur. Sic Plin. Nouale est (inquit) quod alternis annis seritur. Idem sentire videtur Festus, quum ait, Noualis ager nouæ relictus sementi. At Seruius vult Noualem esse aruum tunc primùm ad sementem prosciſſum. Alibi tamen noualem interpretatur terram, quæ per singulos annos semine renouatur. Virgil. 1. Eclog. Impius hæc tā culta noualia miles habebit? Deplorabat enim agrum, in quo instruendo magnopere laborasset. Hieronymus sic diffinit. Nouale est ager nunc primùm prosciſſus. Et Quintilianus in Milite Mariano. Mox ingentibus lacertis humum fodere, segnem futuris noualibus eruere syluam. Sed Virgilius in sensum priorem accipit, quum inquit, Alternis idem tonsas cessare nouales. Et segnem patiere situ durescere campum. Valla libr. 6. putat Noualem esse terram nouam, quæ quotannis renouatur per semina.

NOVA MOENIA, νέον τεῖχος, Sarmatiæ vrbs in Europa. Ptolem. lib. 3. ca. 5, Hodie *Album castrum* appellant. Stephanus quoque eiusdem nominis vrbem in Aeolide constituit, cuius ciues Neotichitas ait appellari.

NOVANVS, ni, Fluuius est in agro Pitinate trans Apennium, qui æstiuis solstitiis supra modum augetur, & circam brumam siccatur. Vide Plinium libro 2. capi. 103.

NOVARIA, Oppidum est Italiæ in tractu transpadano: cuius meminit Plinius libro 3. capi. 17.

NOVELLVS TORQVATVS. Mediolanensis quidam fuit temporibus Tiberij Cæsaris, qui gestis honoribus è Prætura ad Proconsulatum vsque peruenit. Hic Tricongius cognominatus est, quòd tres congios vini vno impetu epotauerit, adeóque siccauerit, vt nihil prorsus relique rit quod ad pauimentum posset elidi. Autor Plinius libro 14. capi. 22.

Nouem, Notum numeri nomen, ἐννέα. Virgil. 5. Aeneid. Iámque dies epulata nouem gens omnis, & aris Factus honos. Cice. Quin. Fratr. In nouem & dies & libros distributus sermo.

Nouenarius, rij, ἐννέας, & Nouenarius, a, um. Varro, Quo pacto erunt in mulis & pastoribus nouenæ partes, vbi nec admissūræ, nec fœturæ obseruantur? Sed do in hominibus posse nouenarium retinere numerū.

Nouenus, a, um, ἔννατος. Martia. libro 10. Annos addite ter precor, nouenos. Plinius libro 3. capi. 5, Nouenorum ita concepta dierum. Liu. 7. bel. Pun. Decreuere item Pontifices, vt virgines ter nouenæ per vrbem eunt es carmen canerent. Terga nouena boum, Ouid. 12. Metamor. Plin. lib. 17. capi. 11, Sulco qui nouenarius dicitur.

Nouendium, dij, Nouem dierum spatium. ἐννεαήμερος, à quo Nouendiale sacrificium dicebatur, quod nouem diebus continuis fieri solet ad expiationem prodigiorum. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Romanis quoque ab eodem prodigio nouendiale sacrum publicè susceptum est, seu voce cælesti ex Albano monte missa, (nam id quoque traditur) seu aruspicum monitu. Manst certè solenne vt quandocunque idem prodigium nuntiaretur, feriæ per nouem dies agerentur.

Nouuncium, ταμιεῖον. Idem quod dodrans, hoc est pondus vel mensura nouem vnciarum.

Nonageni, æ, a, tantum pluraliter. ἐννενήκοντα. Numerus est distributiuus à Nonaginta.

Nonagies, ἐννενηκοντάκις, à Nonaginta numerale aduerbium,

Noningenti, ἐννεακόσιοι, vel per syncopen Nongenti, æ, a, Idem quod nonies centum. Pro eodem etiam dicimus Noningeni, & per syncopen Nongeni.

Nonarius, a, um, vnde Nonariæ, Dictæ sunt meretrices, quòd hora nona cellas aperirent, corporis prostituendi gratia. Persius Satyr. 1, Si Cynico barbam petulans nonaria vellat.

NOVEM VIAE, ἐννέα ὁδοί, Stephano, Ciuitas Thraciæ, quæ & Amphipolis, ἀμφίπολις, dicitur.

Nouerca, æ. Dicitur, quam quis liberis sublatis, nouam vxorem ducit accersendæ familiæ gratia. μητρυιά. dicta quasi νέα ὀρχώ, id est noua prinpeps. Virgil. in Buc. Est mihi nanque domi pater, est iniusta nouerca. Cice. in Orat. Ab hac indole iam illa matura, vxor generi, nouerca filij, filiæ pellex.

Nouercalis, & hoc nouercale, Quod nouercæ proprium est: vt, Odium nouercale: quo nouerca priuignum prosequitur, Tacit. libro 1. Manus nouercales, Sen. Herc. fur. Stimuli nouercales, Claudianus in præfat. lib. 2. de Rap. proser.

Nouercari, Est nouercarum more agere, hoc est malignè & inimiciter. μητρυιάζειν.

Nouissimus, Nouitas, Nouitius, Vide NOVVS.

NOVIVM, νόιιον, Tarraconensis Hispaniæ vrbs, in tractu Artabrorum non procul à Nerio promontorio.

NOVIVS, Fluuius Britanniæ. Ptolem. libro 2. capi. 3.

Nouo, nouas, vide NOVVS.

NOVNMGOMVM, λῶμον, Galliæ Cisalpinæ oppidum est ad Larium lacum situm: antea Comum appellatum, donec deductis eò à Diuo Iulio quinque colonorum millibus auctus factum, Nouumcomum appellatum est, & oppidani Nouocomenses. Vide Strabonem libro 5.

Nouus, a, um, Propriè dicitur recens, & quod nuper fuit. νέος, λαινός, Ouid. 1. Metam. In noua fert animus mutatas dicere formas Corpora. Terent. in Adelph. Nouus maritus anno demum quinto & sexagesimo Fiam, atque anum decrepitam ducam? Ibidem, Et noua nupta eadem hæc dicet. ¶ Accipitur quandoque pro magno & mirando, incredibili & inopinato. παράδοξος. Virgil. 3. Eclog. Pollio & ipse facit noua carmina. Idem, Quis furor iste nouus? Noui homines dicuntur, quorum nulli maiores clari fuere, sed ipsi per seipsos clari esse incipiunt, & magistratus in ciuitate assequi. Cice. Teren. Fabio libro 5. Epistо. Adeptus es quod non multi homines noui: amisisti quæ plurimi homines nobilissimi.

Nouè, & Nouiter, aduerbia. Autor ad Heren. libro 1, Nequid ambiguè, nequid nouè dicamus. Plin. in Paneg. Vidimus delatorum iudicium, quasi grassatorum, quasi latronum: non solitudinem illi nouiter, sed templum, sed forum insederant.

Nouissimus, superlatiuum. Quod pro vltimo poni consueuit: quia quæ recenter fiunt, vltimum locum habent. ἔσχατος. Cice. libro 1. de Orat. Quæ duo sunt ad iudicandum nouissima. Idem pro Rosc. Com. Itaque perbreui tempore, qui ne in nouissimis quidem erat histrionibus, ad primos peruenit comœdos.

Nouissimè, aduerbium, quod barbarè *Finaliter*, dicitur. Ad postremum dixit Cicero. Plancus Ciceroni, Denique quòd ad omnes casus coniunctiores Reipublicæ esse volebam: vt nouissimè ab omni omnium solicitatione auersus, eos tales vobis præstare possem, quales adhuc fuerūt.

Nouitas, atis, Opponitur vetustati. νέότης. Cice. de Amic. Nouitates autem si spem afferunt, vt inquam in herbis non fallacibus fructus appareat, non sunt illæ quidem repudiandæ: vetustas tamen suo loco conseruanda est. Virgil. 1. Aeneid. Res dura, & regni nouitas me talia cogunt Moliri. Ouid. 4. Meta. -duleíque animos nouitate tenebo. Cice. 2. de Diuin. Eúmque errorem, quem tibi rei nouitas attulerit, naturæ ratione depellito. ¶ Nouitas pro generis ignobilitate. Sallust. in Iug. Nouitatem meam contemnunt, ego illorum ignauiam: mihi fortuna, illis probra obiectantur. Cice. ad Lentulum, Nouitati esse inuisum meæ.

Nouitius, a, um, Quod est nouum. νεό τις. vt Nouitium opus, quod est nuperrimè factum. Nouitia mancipia, teste Martiano. ff. de Aedili. edic, intelliguntur, quæ nondum annum seruierunt: quibus opponuntur Veterana. Vlpia. eodem titulo, Plerique solent mancipia, quæ nouitia non sunt, quasi nouitia distrahere. ad hoc vt pluris vendant. Præsumptum est enim ea mancipia, quæ rudia sunt, simpliciora esse. & ad ministeria aptiora, dociliora, & habiliora. Trita verò & veterana mancipia difficile est reformare. Plinius libro 23. capite 1, Nouitium vinum refinatum nulli conducit. Teren. in Eunuch. Abducit secum ancillas, puellas, quæ circum illam essent, manent nouitiæ puellæ. Cice. pro Domo sua, Syrum, nescio quem, de grege nouitiorum factum esse Consulem. Nouitium inuentum. Plinius libro 17. capite 23, Inuentu nouitio fundi tur malleolus. Idem libro 23. capite 1, Vinum ieiunos bibere nouitio inuento inutilissimum est.

Nouo, as, Nouum facio. νέω. Sall. in Catil. Consul optimum factu ratus, noctem quæ instabat antè capere, nequid eo spatio nouaretur. Cice. ad Cat. Famil. 15, Qui nouari aliquid volebant. ¶ Nouare pro Inmutare. Cice. 3. de Legib. Nihil habui sanè, non modò multum, quod putarem nouandum in legibus. ¶ Huius composita sunt, Innouo, ἀνανεόομαι, νεωτερίζω: & Renouo, ἀνανεάζω. Liu. libro 1, Fœdus inter Romam, Latinúmque vrbes renouatum est.

Nouans, participium. Virgil. 4. Aeneid. Aeneam fundantem arces, ac tecta nouantem Conspicit.

Nouandus, a, um, Ouid. 8. Metamor. -etiam mihi sæpe nouandi Corporis, ô iuuenes, numero finita potestas.

Nouatus, a, um, Ouid. 2. de Remedio, Admonitu recreatur amor, vulnúsq; nouatum Scinditur: infirmis culpa pusilla nocet.

Nouator, Nouatrix. Ouid. 15. Metamor. -rerúmque nouatrix Ex aliis alias reddit Natura figuras.

Nouatio, onis, ἀνανέωσις. Dictio est Iurisconsultis vsurata, qua illi vtuntur pro prioris debiti in aliam obligationem aut naturalem, aut ciuilem transfusione.

Nouellus, a, um, diminutiuum. νεόφυτος. Virgilius 3. Ecloga. Atque mala vites incidere falce nouellas. Cice. 5. de Finib. Itaque & viuere vitem, & mori dicimus, arborémque & nouellam, & vetulam, & vigere, & senescere. Ouid. 4. de Pon. eleg. 12, - tu dúxque, coméque fuisti, Quum regerem tenera fræna nouella manu.

Nouello, as, are, Nouum agrum colere, seu nouas vites pangere. νεόω, νεάω. Sueronius in Domitiano, Edixit nequis in Italia nouellaret. ¶ Huius compositum est Renouello. ἀνανεόω, est rursus nouellum facere. Columel. lib. 3. Eiusmodi vinea si non aridos in opere habet truncos, & flecti potest flictis sulcis, optimè sternitur, atq; ita renouellatur.

Nouellerum, Sumitur pro vinea ex nouellis vitibus consita. τὸ νεόφυτον. Paulus Iureconsul. in l. Veluti. ff. de impens. in rebus dotal. fact. Veluti si nouelletum in fundo factum sit.

Nouellus, Vide NOVVS.

Nox, huius noctis, à noceo, quòd oculis noceat: vel à Græco νύξ. Vnde & Nyctelius dictus est Baccus, quòd eius sacra noctu celebrarentur. ¶ Est autem Nox, terræ vmbra, vel (vt Speusippus ait) vmbra diei contraria, solis priuatio. Cice. 2. de Nat. deor. Ipsa vmbra terræ Soli officiens, noctem efficit. Virgil. 2. Georg. Et quantum longis carpent armenta diebus, Exigua tantum gelidus ros nocte reponet. Idem 2. Aen. -& iam nox humida cælo Præcipitat, suadéntque cadentia sydera somnos. Ouid. 2. Amor. eleg. 11, -lasciuæ gaudia noctis. ¶ Aequare nocti ludum: est ludere totam noctem. Virgil. 9. Aeneid. -fœlix, si protinus illum Aequasset nocti ludum, in lucémque tulisset. ¶ Supremam noctem agere. Virgil. 6. Aeneid. ¶ Dare noctes alicui: de meretricibus dicitur. Hor. Epod. 15, Non feret assiduas potiori te dare noctes. ¶ Locare noctes, meretricum est. Ouid. 1. Amorum, eleg. 10, Sola locat noctes, sola locanda venit. ¶ Negare noctem, dicuntur meretrices, quum nolunt admittere amatores noctu. Ouid. 1. Amor. eleg. 8, Sæpe nega noctem, capitis modò finge dolorem, &c. ¶ Poscere noctem, Rogare noctem: amatorum sunt, Ouid. 1. Amor. eleg. 8. & libro 2. Amo. eleg. 2. Vigilata conuiuio nox. Tac. libro 13. ¶ Nox pro somno vt, Exturbare noctem. Stat. 10. Theb. Talia vociferans noctem exturbabat. &c. ¶ Nox æterna, pro Morte. Virgil. 10. Aeneid. -in æternam clauduntur lumina noctem. ¶ Nox animi hoc est ignorantia, & cæcitas. Ouid. 6. Meta. Tantáq; nox animi est. ¶ Noctes & dies: id est continuè, semper. Plaut. Merc. Obiurgare pater ob hæc me noctes & dies. Virgil. 6. Aenei. Noctes atque dies patet atri ianua Ditis. ¶ Noctis partes sunt Vespera, Crepusculum, Prima face, Concubium, Nox intempesta, Ad mediam noctem, Media nox, De media nocte, Gallicinium, Conticinium, & Diluculum. Vide Censorium de Die Natali: & ea quæ suprà annotauimus in dictione Dies. ¶ Diuidunt etiam milites noctem in vigilias quatuor, quæ sine vllæ trium horarum spatio supputantur, quoniam seruant castra vicissim per vigilias. Et dicebatur Prima vigilia, Secunda, Tertia, & Quarta. Et (vt scribit Hieronymus) vigiles secundi primis, & secundis tertij, tertiſque nouissimi in statione succedebant, dato signo à tubicine. Vnde Lucanus libro 7, Tertia iam vigiles commonerat hora secundos. ¶ A Nox fiunt Pernox, παννύχιος, Noctua, Nocturnus, Nocteseo, Pernocto, Noctiuagus, Noctiluca, Binoctium, Trinoctium, Quadrinoctium, & huiusmodi.

Noctu, Pro ablatiuo Nocte, vtebantur antiqui. νυκτός. Quadrigarius. Conuenit Senatum noctu multa domum dimitti. Plautus in Menæ. Haud falsùm euenit somnium, quod noctu hac somniaui. ¶ Noctu verò aduerbium, νύκτωρ, significat per noctem. Sallust. Diu, noctúque laborare, festinare. ¶ Aliquando etiam legitur Nox pro Noctu, vt est in x II. tabulis, Si nox furtum factū sit, si iam aliquis occisit iure cesus esto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vbi Im,accusatiuum dixerunt ab is,& Occisit pro occiderit. Vide Macrobium libro 1.Satur. capi. 4.

Nocturnus,a,um, Quod est noctis. νυκτιφυὴς, ὀρνυχῶ. vt Nocturna lux:sicut à die Diurnus. Claudianus, Omnia quæ sensu voluuntur vota diurno,Tempore nocturno reddit amica quies.Cice.4.Ver. Sic etiam fortunis hominum abutebatur ad nocturna vota cupiditatum suarum. Somnia nocturna,Horat.4.Carm.Visus nocturni,Tacit.libro 20.

Noctifer,pen.cor.Perpetuum epitheton est stellæ vespertinæ,quam Hesperum, siue Vesperum appellamus. νυκτιφερῶ. Catul. in Carmine nuptiali,Nimirum Eoos ostendit noctifer ignes.

Noctifuga,Qui noctem fugit. νυκτοφυγῶν.

Noctiluca,pen.pro.Dicitur Luna quæ noctu lucet. νυκτολαμπὶς. Hor. 4. Carm.Cde 6,Lesbium seruate pedem,meique Pollicis ictum,Ritè Latonæ puerum canentes,Ritè crescentem face Noctilucam, Prosperam frugum, celerémque pronos Voluere menses. ¶ Noctilucam etiam quidam appellarunt animalculum exiguum,quod nocturno tempore lucet,æstate præsertim,segete iam matura,& messi vicina.Alio nomine Nitedula dicitur

Noctipuga,Lucilius vocauit obscœna, quòd noctu pungant, atque excitent Venerem.

Noctescere,Est obtenebrari. συσκοτάζω. Furius apud Nonium, Omnia nocteſcunt tenebris caliginis atræ.

Noctes Atticæ, νύκτες ἀττικαὶ, Gellij opus ita appellatum (vt ipse testatur capi,vlti.totius operis)quòd hybernis noctibus in Attico agro fuerit elucubratum.

Noctiuagus,pen.cor.Qui nocte vagatur. νυκτοπέρῶ. Virgil.10. Aeneid. -almáque curru Noctiuago Phœbe medium pulsabat Olympum.Deus noctiuagus,Sopor,Stat.10. Theb. Strepitus noctiuagus Faunorum,Lucret.libro 4.

Noxa,æ, Idem quod pœna. τιμωρία. vnde Noxæ dedi dicitur mancipium vel pecus,quum traditur puniendum arbitrio eius, cui damnum intulit. ¶ Hinc Noxales actiones (vt inquit Caius in lege 1. ff. de Noxa,lib. act.) appellantur, quæ non ex contractu,sed ex noxa,atque maleficio seruorum aduersùm nos instituuntur:quarum actionum vis & potestas hæc est,vt si damnati fuerimus,liceat nobis deditione ipsius corporis quod deliquerit,cuitare litis æstimationem.Quid.1.Fast.Verba fides sequitur,noxæ tibi deditus hostis Spargitur effuso cornua Bache mero. ¶ Est itaque Noxæ dedere,vel Dedere ob noxam,seruum, vel quadrupedem,qui noxam amisit,tradere puniendum eius arbitrio, cui damnum illatum est. ¶ Huic contrarium est Eximere noxæ, quod est culpam remittere,& pœna liberare. Liuius 8.ab Vrbe, Bene habet (inquit Dictator) Quirites,vicit disciplina militaris,vicit populi maiestas: non noxæ eximitur Fabius, qui contra edictum Imperatoris pugnauit,sed noxæ damnatus, donatur populo Romano, donatur tribunitiæ potestati,precarium,non iussum auxilium ferenti. ¶ Aliquando Noxa dicitur culpa. αἰτία. Vnde Caius l.Plebis.ff. de Verbor.significa, scribit,Noxæ appellatione omne delictum contineri.Liuius 3.ab Vrbe, Alia omnis penes milites noxa erat, qui nequid ductu atque auspicio Decemuirorum prosperè vsquam gereretur, vinci se per suum atque illorum dedecus patiebantur.Idem,At quam ob noxam? id est propter quam culpam? Idem lib.1.ab Vrbe, Dant ordine omnes fidem, consolantur ægram animi, auertendo noxam ab coacta in autorem delicti. ¶ Aliquando Noxa dicitur detrimentum,læsio,damnum. βλάβη. Qui. lib.15.Metam.Nocte nocent potæ,sine noxa luce bibuntur.Colum.lib. 1.capi.6,Ea res à noxa curculionum videtur conditas fruges defendere.Suetonius in Vita Cæsaris,Spurinámque irridens, & vt falsum arguens,quòd sine vlla noxa sua Idus Martiæ adessent.

Noxalis,le,Vnde Noxalis actio,dicitur,quæ aduersus nos instituitur, non propter nostrum contractum,aut culpam,sed ob noxam,hoc est culpam nostri mancipij. βλάβης δίκη. Caius in l.i.ff.de Noxalibus actis, Noxales actiones appellantur,quæ non ex contractu,sed ex noxa,atque maleficio seruorum aduersùs nos instituuntur : quarum actionum vis & potestas hæc est,vt si damnati fuerimus,liceat nobis deditione corporis,quod deliquit,euitare litis extimationem.Vide suprà in NOXA.

Noxia,Culpa. αἰτία. Teren. in Phorm. Meministin' olim vt fuerit nostra oratio In re incipiunda ad defendendam noxiam? Autor ad Heren. libro 2. Amicum castigare ob meritam noxiam. Terent.in Eunuch. -vnam hanc noxiam Mitte,si aliam vnquam vllam amisero,occidito. ¶ Noxiæ esse,hoc est fraudi esse,aut vitio,vel culpæ ascribi.Liuius,Si domum abire vellent,publica fide accepta,nihil eam rem noxiæ futuram,quòd se hostibus iunxissent.

Noxius,a,um,Quod nocet, βλαβερὸς. Sall.Quæ nisi quæsita erunt,& nisi vindicatum in noxios,quid erit reliquum? Liuius 5.ab Vrbe,Qui noxij ambo,alter in alterum causam conferant.Virgil.6.Aeneid.Igneus est ollis vigor,& cælestis origo Seminibus,quantum non noxia corpora tardant.Ouid.in Ibin,Inque tuis opifex,vati quod fecit Achæo, Noxia luminibus spicula condat apis.Idem 10.Metamor.Nec metuens atro crinitas angue sorores.Quas facibus sæuis oculos atque ora perentes Noxia corda vident.¶ Cuius contrarium est Innoxius,culpa carens, innocens,qui non nocet.Plaut.in Aul.Heu Megadore,haud decorum facinus tuis factis facis,Vt inopem,atque innoxium abs te,atque abs tuis,me irrideas.¶ Obnoxius,idem est quod astrictus,vel obligatus: de quo suo loco.

Noxitudo,inis,Pro Noxia apud veteres dicebatur.Accius in iudicio armorum,vt citat Nonius,Noxitudo obliteretur Pelopidarum, ac per nos sanctescat genus.

N ante V.

NVBAE, νῶβαι Stephano,Populi sunt Libyæ,ad sinistrum Nili flexum habitantes,in multa diuisi regna,teste Strabone libro 17.

Nubes, νεφέλη, Est vapor humidus,in sublime elatus è terra per æstum:

sue aer in liquorem coactus,cuius densitas haud dubiè Solem obumbrat:vnde etiam nomen accepisse creditur à nubendo scilicet,hoc est tegendo quòd solem obnubat.Sunt tamen qui eius originem referant ad dictionem Græcam νέφος, quæ nebulam significat,vel nubilum. Cice.2.de Diuin.Si autem nubium conflictu ardor expressus semiserit,id esse fulmen.Virgil.5.Aeneid. -& alis Plaudentem nigra figit sub nube columbam.Idem 3.Aeneid.Inuoluêre diem nimbi,& nox humida cælum Abstulit:ingeminant abruptis nubibus ignes.Idem 1.Georg. Et fœdam glomerant tempestatem imbribus atris Collectæ ex alto nubes.¶ Nubes pedítum,per translationem,pro multitudine & densitate Liu.5.bell.Mace.Rex contrà pedirum equitúmque nubes iactat,& consternit maria suis classibus.Armorum nubes,Statius 4.Theb. Belli nubes, Virgil. 10. Aeneid. ¶ Nubis in nominatiuo apud Plautum in Merc. -nónne ex aduerso vides? Nubis atra,imbérque instat.

Nubecula,æ,diminutiuum,Parua nubes. νεφέλιον. Plin.lib.18.cap.15, Nubecula, quamuis parua,ventum procellosum dabit. ¶ Per translationem accipitur pro tristitia,vel aduersitate.Cice.in Pison.Neque tam fui timidus,vt qui in maximis turbinibus ac fluctibus Resp.nauem gubernassem,saluámque in portu collocassem,frontis tuæ nubeculam,tum collegæ tui contaminatum spiritum pertimescerem.

Nubifer,pen.cor.Nubes ferens. νεφελοφερῶ. vnde Nubiferi montes dicuntur,qui tam editi sunt,vt nubes sustinere videantur.Ouid.2.Meta. Aeriæque Alpes,& nubifer Appenninus. ¶ Nubifer Notus,qui nubes affert,siue gignit.Idem Epist.2,Te dare nubiferis linea vela notis.

Nubifugus,adiectiuum,Qui nubes fugat. νεφελοδίωκτος. Colum.libro 10. Nec tam nubifugo Borea Latonia Phœbe Purpureo radiat vultu.

Nubigena,æ,Ex nube genitus. νεφελογενὲς. Colum.lib.10,Mox vbi nubigenæ Phryxi,nec portitor Helles,&c. ¶ Nubigenæ dicuntur Centauri,quod ex nube sint nati.Quum enim Ixion Iunonem deperiret,oblata est illi nubes,quæ imaginem Iunonis repræsentaret,cum qua congressus,genuit Centauros.Stat.5.Thebaid.Luxuriant Lapithæ epulæ,siquando profundo Nubigenæ caluere mero.Feri nubigenæ,Ouid. 12.Metam.Bimembres nubigenæ,Virgil.8.Aeneid. -tu nubigenas inuicte bimembres,&c.Amnes nubigenæ,Stat.1.Theb.

Nubilus,a,um.pen.cor.Fuscum,nubibus tectum. σκοτεῖος. Plin.libro 16. cap.26,Pyrus,& amygdala,etiamsi non pluat,sed fiat austrinum cælum atque nubilum,florem emittunt. ¶ Nubilus color,obscurus.Plin.lib.9. cap.35,Inde nubilum trahi colorem,aut pro claritate matutina serenũ.

Nubilum,substantiuum,ipsam nubem significat.Plinius libro 2.capi.62, Rhodi & Syracusis nunquam tanta nubila obduci,vt non aliqua hora sol cernatur.Ouid.7.Metam. -nubila pello,Nubilaque induco:ventos abigóque vocóque.Virgil.6.Aeneid. At pater omnipotens densa inter nubila telum Contorsit.

Nubilarium,rij,Locus,quò propter nubes conferuntur frumenta semitritita. ἀκτοφυλεῖον. Colu.lib.1.capi.6, Huic aræ nubilarium applicari debet,maximè in Italia,propter inconstantiam cæli,quò collata semitrita frumenta protegantur,si subitaneus imber accesserit. ¶ Dicitur & Nubilar.Idem lib.2.capi.21,Quòd si falcibus seges cum parte culmi demessa fit,protinus in acervum vel nubilar congeritur.

Nubilos,as,are,Nubilum fieri,nubibus obscurari. ἐσφόδω. vnde Nubilat aer,apud Varronem de Re rust.Plin.lib.37.capi.7,Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse posuit,extremo visu nubilante. ¶ Hinc componitur Obnubilo,de quo vide suo loto.

Nubilor,aris,deponens,Idem quod Nubilo.Cato de Re rustica, capi.88, Vbi nubilabitur,noctu sub tecto ponito:quotidie,quum sol erit,in sole ponito.

Nubilosus,sa,sum,Quod est nubibus plenum. νεφελώδης, ἐσφόδης.

Nubo,bis.psi,Et nuptus sum,in præterito,in supino, nuptum, idem est quod velo,vel operio: καλύπτω, vnde Nubes dicta creditur,quòd cælum obnubat.Quoniam verò sponsæ apud veteres,dum viro tradebantur,nubere,hoc est velare capita solebant,factum est vt Nubere vsurpetur pro viro tradi, γαμεῖν, συνοικεῖν. Est enim proprium mulieris. Terent. in And. Aiebant hodie filiam meam nubere tuo gnato. Non enim vir,sed mulier propriè nubit.Licet quandoque figurate vel perverso naturæ ordinæ præposterè dicatur,Pomponius in Panniculatis,vt citat Nonius.Sed meus frater maior.postquam vidit me domo eiectũ, nupsit posterius dotatæ vetulę,varicosæ Aphrę.Iuuen.Sat.2,Quid quęris? nubit amicus. ¶ Sunt qui dicant virum tum nubere, quum seruit vxori,tanquam illa potius vir sit,quàm ille.Vnde Martialis lib.8,Vxori nubere nolo meæ. ¶ Construitur cum dativo,& aliquando cum ablatiuo mediante præpositione Cum:vt,Mulier nupsit mihi,& mecum. Cice.Mar.Catoni,Regis Parthorum filium,quo cum esset nupta regis Armeniorum soror. ¶ Nubere in familiam claram. Cice.pro Cælio, Quum ex amplissimo genere in familiam clarissimam nupsisset. ¶ Nubere dicuntur etiam arbores vitibus,& vites arboribus,pro conscendere & coniungi.Plin.liq.14.capi.1,In campano agro populis nubunt. De vitibus. ¶ Nubitur,impersonale passiuæ vocis.Plaut.Persa, Hic cum mala fama facilè nubitur.Dum dos sit,nullum vitium vitio vortitur. ¶ Dare nuptum viro.Plaut.Casi. -Ancilla Casina vt detur nuptum nostro villico. ¶ Huius verbi composita sunt Connubo. συνοικίσομαι, συνοικῶ, quod est matrimonio iungor,quasi simul nubo.Apul.Nescientibúsque parentibus puellari ætate connupseramus. ¶ Hinc Connubiũ, ius legitimi matrimonij. ¶ Denubo,Innubo,quod propriè significat, ad domum viri transire.Vnde & pro transire simpliciter sumitur.Lucil. lib.6,Eat.Suam enim inuadere,atque innubere censent. ¶ Hinc Innubus,qui vxorem nunquam ducit:& Innuba,quæ viro nunquam fuit tradita. ¶ Obnubo,absconde,tego. περικαλύπτω. Statius, Obnubitq; comas,& temperat astra galero. ¶ Pronubo,Nuptiis præsum:à quo Pronubus,& Pronuba,quæ duo penultimam corripiunt : quemadmodum & Innubus,& Innuba : cætera omnia habent penultimam productam.

Nuptus,

Nuptus,a,um,participium. γεγαμημένος. Cice.pro Sestio,Sestius C.Albini filiam duxit,ex qua hic est puer,& iam nupta filia. Idem 6.Verr.Mulier nupta vni,prosita omnibus. ¶ Nupta verba, hoc est obscœna, & lasciuiora, qualia sunt mulierum, quæ viro traditæ verecundiam dedicerunt : ea autem virgines nequaquam decent.Plaut. in Dyscolo referente Festo, Virgo sum, nondum dedici verba nupta dicere. ¶ Huius antitheton est,Innupta, ἄγαμος, quæ nondum accepit virum:vt Innuptæ puellæ,apud Virgilium 2.Aeneid.

Nuptus,huius nupti,Nuptæ maritus, ὁ γάμος, quamuis rarò sit in vsu, nisi apud veteres, vt apud Plautum in Casi.Lubet Calinum quid agat scire nouum nuptum.Id est maritum,vt exponit Priscianus.

Nupta,æ, substantiuum, Quæ nupsit. γαμετὴ. vnde Nouam nuptam dicimus,quę iam recens viro tradita est.Catullus in Epithalamio Mallię, Prodeas noua nupta,venit dies. Teren.in Adel.Ea noua nupta eadem hæc discet.

Nuptus,ptus,Pro ipso nubendi actu. γάμησις. Vnde dicimus Nuptui dare,vel nuptui collocare. συνοικίσαι. Cæs.3.bel.Gal. Et sorores suas nuptui in alias ciuitates collocasse.Plin.de viris illustr.Eo die Numantini fortè solenni nuptu filias locabant.

Nubilis, huius lis, Quæ est apta vt viro in matrimonium iungatur. ἐύγαμος, ὡραία, Virgil. 7. Aeneid. Iam matura viro,iam plenis nubilis annis. Cice.pro Cluentio,Nubilis filia. Et Liuius 9.belli Punici,Nubilis virgo.Ouid.2,Trist.Nubilis hæc virgo, matronáque, virque, puérque Spectat.

Nupturio,ris, penul.corre.Nubere cupio. γαμετάω. Apul.in Apolog. Ea si claro nupsisset homini rusticano,indecrepito seni,sponte eam diceres sine vlla magia iam olim nupturisse.

Nuptiæ, arum, γάμος, Coniunctio maris & fœminæ,consortium omnis vitæ,& diuini & humani iuris communicatio. ¶ Propriè tamen dicuntur ceremoniæ,& hilaritates in ducendis vxoribus:ita dictæ proculdubio à nubendo, quod propriè significat Veló, vel tego. Sed quoniam noua nupta,dum viro tradebatur,flammeo,præpudore caput obuoluebat (vt testatur Lucanus lib.2, Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem Lutea demissos velarunt flammea vultus) factum est vt Nubere accipiatur pro Tradi viro:vt Nuptiæ pro maris & fœminæ coniunctione.Cice.pro Cluent.Nuptię plenę dignitatis,plenę concordię.Ibidem, Nuptiæ non matrimonij dignitate,sed sceleris societate coniunctæ.

Nuptialis,nuptiale,Quod ad nuptias pertinet. γαμικὸς. vt Nuptialis thalamus,Nuptialis cœna. Plaut. in Curc. -nobis omnibus Tu vt hodie adueniens cœnam des fororiam, Hic nuptialem cras dabit. Nuptialis vox,Liuius 1.ab Vrbe. Nuptiales faces, & Nuptialia dona,Cice. pro Cluentio.

Nuptialiter, aduerbium, quod significat more nuptiarum. γαμικῶς.

Nucamenta, λάστρα, λάστροι, Teste Plinio lib.16. cap.10,dicuntur quædam quasi paniculæ,dependentes ex ramis abietis & piceæ. Ruellius,Cæterùm ea quæ callo squamatim compactili pendent è ramis nucum, roborum, picearum, appellantur Nucamenta. vel ideo quòd sint quasi quædam naturę rudimenta,pineam nucem facere condiscentis,vel quòd apertissimè in nucibus propendére cernantur.Græci etiam Cyttara appellare consueuerunt.

NVCERIA, νουκρία, Ciuitas Campaniæ,cuius populi dicti sunt Nuceríni,& ager ipse Nucerinus.Plin.lib.3.cap.5,Haud procul à monte Vesuuio ager Nucerinus est : & nouem M. passuum à mari ipsa Nuceria.

Nucleus, Vide NVX.

Nudipedalia, Vide NVDVS.

NVDITANVM, Hispaniæ Bæticæ oppidum est, apud Plin.lib.3.cap.1.

Nudo, nudas, Vide NVDVS.

Nudiustertius, πρῴκχθες : & Nudiusquartus,composita sunt(inquit Festus) à Nunc, & Die tertio, & quarto : quasi dicas Nunc est tertius,& nunc est dies quartus:semperque de præterito dicuntur.Dicitur & Nudiusquintus,& Nudiusſextus.Plau.in Most.Nam heri & nudiustertius, Quartus,quintus,sextus,vsque postquam hinc peregre eius pater Abit. Cice. 5. Philip. Recordamini qui dies nudiustertius decimus fuerit, quantus consensus vestrum,quanta virtus,quanta constantia.

Nudus, a,um, Quod est sine tegmine. γυμνὸς. Virgil.1.Aeneid. Nuda genu. nodóque sinus collecta fluenteis. ¶ Et quoniam paupertatis comes solet esse nuditas,factum est vt Nudus pro paupere ponatur. Cice. pro Flac. Quoniam nudus te delectaret, semper nudum esse voluisti. ¶ Nudus ab amicis,& Nudus à propinquis, qui nullos habet amicos aut propinquos.Cicero pro Domo sua,Tam inops autem ego ab amicis? aut tam nuda Resp.à magistratibus?Sic,Nuda vrbs præsidio, Cice. Attic. lib.7. Nudum in causa destituere, apud eundem. ¶ Nudo vestimenta detrahere : est commodum sperare ab eo qui nihil habet quod auferri queat.Plaut.in Asin.Me defraudato.1.Maximas nugas agis:nudo detrahere vestimenta me iubes. ¶ Nudus per metaphorã accipitur pro plano & claro,& quod nullo prætextu, aut coloribus est velatum, ψιλὸς, vt quum nudam veritatem dicimus, & Nudam simplicitatem.

Nudè, aduerbium, Simpliciter, & non fucatè, ψιλῶς.

Nuditas, atis, Simplicitas : & quandoque sumitur pro inopia. γυμνότης. Quint.libro 10.capi.2,Tenuitas ac nuditas,placuit,&c.

Nudo,as,Nudum facio, denego. γυμνῶ, νόμαι. Cice.7.Verr. Quum repente hominem proripi,atque in foro medio nudari ac deligari,& virgas expediri iubet.Nudatur arbor foliis. Plin. libro 16.capi.22,Quum quædam primæ germinent,& inter nouissimas nudentur.Nudare viscera.Virgil.1.Aeneid.Tergora diripiunt costis,& viscera nudant.Nudare gladios,pro distringere,Liuius 8. Bel. Pun. Nudata castra, Cesar 2.bel. Gal.Nudatus defensoribus murus,Ibidem. Apuleius, Tum vulnus nudare iussus est. ¶ A Nudo sit compositum,Denudo,penultima producta. ἀπογυμνῶ. de quo infrà suo loco.

Nudipedalia, Sacra erant Hierosolymis, vt scribit Hieronymus contra

Iou. γυμνοπεδία. De his meminit Egesip.libro 2.bell.Iud.

Nugæ,arum, A Non, & Ago, componi videtur, quòd nihil agens, φλυαρία, λῆρῶ, ὕδῶ. Sunt enim aut res nullius pretij,aut sermones leuium rerum ac nullius ponderis,& plerunque scurriles,ioculatoriiq; Vnde Catullus, & Martial. poemata sua vocant Nugas, vt de inanibus miniméque seriis rebus agentia. Plaut.in Menæch.Nugæ sunt meræ. Idem in Trin.Hic postulet frugi esse,nugas postulat.

Nugax, cis, trium generum, & Nugator, qui meras nugas loquitur. φλύαρῶ.

Nugigerulus, penult.corr. Qui vana nuntiat, qui nugas circunfert. ὐαληφερῶ.

Nugiger,ra,rum,vt,Nugigera manus,hoc est vana,& quæ seipsam fefellit. Cice.ad Attic.lib.4,Dices,Vellem iampridem:scio te voluisse & me:ast nugigeram manum fuisse. Aliqui codices sic habent: Ast num germanum fuisset.

Nugiuendus,di,Ab antiquis dicebatur(inquit Nonius)qui aliquid mulieribus venderet. κωλοπώλης. Nam omnia quibus mulieres vtuntur, pro rebus vanis atque inutilibus habentur. Plaut. in Aul. Nugiuendis res soluta est omnibus.

Nugor,aris,Vana & nugas ago. σκηνοκλεῶν, κληδὼ, φλυαρῶ. Cicę. 2. de Diuin.Democritus tamen non inscitè nugatur.

Nugator, Qui meras nugas loquitur. σκηνοκλὴς. Idem in Captiuis, Euge pol Thalem talento non emam Milesium:nam ad sapientiam huius nimius nugator fuit.Cice.pro Flacco, Neque in istum negatorem tanquam in aliquem testem inuehar.

Nugatorius,a,um,Idem quod nugalis. φλυαρῶδης. Cice.1. de Nat. deor. Tota res Vellei nugatoria est.Idem pro Cœcinna, Omnino ad probandum,vtranque rem videam infirmam,nugatoriámque esse.

Nugalis,& hoc,nugale,Quod est nugis plenum. φλυαρῶδης. Gell.libro 1. capi.2,Sed theorematibus tantùm nugalibus dilatrantes,obiurgatione iusta incessiuit.

Nugamenta,Idem quod nugæ ὐδηρήματα. Apul.lib.1,A quo istorum nugamenta hæc comparasti?

Nullus,la,lum, ὐδὲς ὅστις, Compositum est ab vllus,quasi non aliquis vel ne vnus quidem.Cice.de Amic.Sic munitus est, vt nullo egeat. Horat.1.Epist.1, Nullius addictus iurare in verba magistri. ¶ Nullus, pro nullius momenti,seu irritus & inanis. Cice.de Amic. Nulla hæc igitur amicitia,quum alter verum audire non vult, alter ad mentiendum paratus est.plaut.Trin.Nullum beneficium esse duco id,quod cui facias, non placet. ¶ Nullus pro non. Teren. Hecy. -si quæret me,vti Tum dicas:si non quæret,nullus dixeris.Cice.Attic.libro 12,Philotimus non modò nullus venit,sed ne per literas quidem,aut per nuntium certiorem facit me quid egerit.Teren. And.Dianam sum,Daue,hodie tua opera. DAV. At nullus quidem.Plaut.Trinummo,Nullus credas: nulla est mihi vita expetenda fine te.Nulli consilij,pro nullius. Teren. And. -quandoquidem tam iners,tam nulli consilij Sum. Nullis literis, id est illiteratus. Plin. Epist. 115, Video etiam multos paruo ingenio, literis nullis,vt bene agerent,agendo consecutos. ¶ Nullus sum, frequens apud Comicos pro perij,vel óccidi.Teren.in And.Nullus sum, ὐδὲὶς ὤμι, id est non sum.Et plus est dicere,Nullus sum,quàm Perij.Nam qui periit,corpus est reliquum:qui verò nullus est,ita est ac si natus non sit. Cice.de Sene.Nolite putare me,quum à vobis discessero, nusquam aut nullum fore.

Nullibi,Significat in nullo loco. ὐδαμῦ.

Nullusdum,Id est nullus in hunc diem,nullus adhuc. ὐδέπω.

Num, μῶν, ἆρα, Interrogatiua particula est,quæ negatiuam innuit responsionem,sicut contrà Non interrogatiuè acceptum affirmandi vim habet.Est itaque Num,idem quod An,siue Nunquid.Cice.1.Acad.Quis igitur est hic?num sophistes? Et paulo antè,Num censes Ennium dixisse? ¶ Númne, eiusdem significationis, Cicero de Somn.Scip.Númne aspicis quæ in templa veneris? Pro eodem etiam dicimus An num. Cicero 2.Diuin.An num Imperatorum scientia nulla est?

NVMA POMPILIVS. νομᾶς. Ex Curibus Sabinorum vrbe ortus,secundus à Romulo Romanorum rex,iustitia & pietate insignis,qui pacatis finitimorum odiis,quo truces efferatósque longa militia animos ad pacis artes traduceret,ad deorum cultum animum adiecit,primúmque ad infimum Argiletum Iani templum condidit,quod apertum,bellum:clausum,pacem indicaret.Deinde Dialem Martialem,& Quirinalem Flamines creauit,Salios item duodecim Marti assignauit:virgines Vestales sacrauit,Pontificem maximum primus declarauit dies fastos, nefastósque condidit:annum in duodecim menses diuisit.Quæ omnia quo maiore apud imperitam plebem in veneratione essent, simulauit sibi cum Aegeria Nympha nocturnos congressus esse,eiúsque se monitu,quæ acceptissima diis essent,sacra instituere.Postremò vbi maxima cum reuerentia & siorum,& finitimorum creuisset,quadragintáque annis regnasset,diem suum obiit. Vide Liuium libro 1.ab Vrbe condita.

NVMANA, Oppidum est Piceni,à Siculis conditum, teste Plinio libro 3.capite 13.

NVMANTIA, νομαντία, ἡ νομαντίνη Stephano, Celtiberorum insignis fuit vrbs : quæ quum à Romanis frustra obsessa fuisset per annos quatuordecim,tandem ab Africano minore fame potius, quàm viribus est deleta. Quum enim fame laborarent, nec eis daretur iusti certaminis copia, omnia sua,& seipsos igni immiserunt. Florus libro 2.

Numantinus,a, um, penult. prod. νομαντῖνῶ, ἡ νομαντῖνὴ Stephano, Numantiæ incola. Quod etiam cognomen Scipionis Aemiliani fuit, qui Numantiam expugnauit.

Numarius, adiectiuum, Numarius,rij, Numatio, Numatus, Vide NVMVS.

NVMATIVS

Universidad de Deusto
Biblioteca

NVMATIVS PLANCVS, Nobilis fuit Romanus, Iulij Cęsaris temporibus, qui primus Lugdunum coloniam deduxit. Ad hunc extant Ciceronis aliquot epistolæ, & Horatij carmen. Sunt qui scribant Munatius.

Numella, Genus vinculi lignei, ad discruciandos noxios paratum, quò collum & pedes immittuntur. ξύλον. Plaut. in Asin. Qui aduersum stimulos, laminas, crucésque, compedésque, Neruos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias. ¶ Festus Numellam vinculi genus esse asserit, quo canes solent alligari. Varro lib. 2. de Re rustica cap. 9. de canibus loquens. Consuefaciunt quoque, vt alligari primùm possint leuibus numellis: quas si abrodere conantur, ne id consuescant facere, verberibus eos deterrere solent. Colu. lib. 6. capite 19, de bobus, cæteríque magnis animalibus. Vbi (inquit) possunt etiam numellæ fabricari, vt inserto capite descendentibus per foramina regulis ceruix teneatur. Idem de ouibus & capris, lib. 7. cap. 8, Nonnulli antequam, pecus numellis inducant, virides pineas nuces in mulctram demittunt.

Numen, inis, Propriè nutus ac voluntas Dei est, παρὰ τὸ νεῦ, à Nuo, is, quod veteres pro volo vsurpabant, Virgil. 2. Aeneid. -non hæc sine numine diuum Eueniunt. ¶ Aliquando pro diuina potestate ponitur, siue pro ipsa diuinitate, τὸ θεῖον. Virgil. 4. Eclo. Concordes stabuli fatorum numine Parcæ. Vnde diuersa numina, id est diuersæ potestates in vno Deo esse possunt: sicut de Iunone scribitur, quòd fuerit dicta Curetis, quia vteretur curru & hasta: quia partubus præesset, Lucina: quia præesset nuptiis, Pronuba. ¶ Aliquando Numen sumitur pro ipso Deo, ἀπὸ μέρους, τὸ ὅλον. Virgil. 4. Aeneidos, Spero equidem mediis (si quid pia numina possunt) Supplicia hausurum scopulis. ¶ Aliquando pro habitu atque ornatu, vt interpretatur Nonius. Idem 2. Aeneidos, Vadimus immissi Danais, haud numine nostro. Quem tamen locũ aliter interpretatur Seruius, Haud numine nostro (inquit) id est, Aut diis contrariis, aut quia in scutis Græcorum Neptunus, in Troianorum fuerat Minerua depicta. ¶ Diuinum numen. Cice. 4. Acad. Quis enim potest, quum existimet se curari à Deo, non & dies & noctes diuinum numen horrere? ¶ Numen Senatus, pro autoritate seu potestate. Cicero 6. Phil. Magna vis est, magnum numen vnum & idem sentientis Senatus.

NVMENIVS, νουμήνιος, Misenæ regionis (quæ mari rubro proxima est) sub Antiocho præfectus, qui Persas eodem die nauali, & equestri certamine vicit: geminâque eodem in loco Ioui & Neptuno trophæa erexit. ¶ Fuit & Numenius Platonicę sectę philosophus, quem Origenes non dubitat cæteris omnibus philosophis anteponere. Hunc ferunt, quum Platonis dogmata cum Mosis mysteriis conferret, illud identidem asseruisse, Platonem sibi prorsus videri Mosen alterum, Attica eloquentia diuinitatis arcana rimantem.

NVMERIVS, νουμήριος, A numero prænomen deductum est.

Numerus, Est collectio vnitatum. ῥιθμὸς. Vnde vnitatem dicunt non esse numerum, sed principium numeri. Cice. de Somn. Scipionis, Hi duo numeri, quorum vterque plenus, alter altera de causa habetur. ¶ Et licet Numerus dicatur de iis quæ numerantur, interdum tamen etiam refertur ad ea quæ mensurantur. Cice. lib. 3. Offic. Si, exempli gratia, vir bonus Alexandria Rhodum magnum frumenti numerum aduexerit. ¶ Interdum ad ordinem. Virgil. 3 Aeneid. Digerit in numerum. ¶ Et quoniam omnis concentus, & omnis harmonia numeris constat, frequenter etiam Numerus pro ratione harmonica ponitur, quam Græco vocabulo ῥυθμὸν appellamus. Virgilius 9. Eclog. Numeros memini, si verba tenerem. ¶ Aliquando etiam accipitur pro ratione. Idem lib. 11, Hetruscíque duces, equitúmque exercitus omnis Compositi numero in turmas. id est rationabiliter, vt interpretatur Seruius. ¶ Numerus etiam dicitur, τάγμα, λοχισμὸς, quasi societas & grex, seu pars. Vnde dicimus aliquem esse ex horum vel illorum numero, qui est ex eorum grege. Sallu. Dum hæc Romæ geruntur, C. Manlius ex suo numero legatos ad Martium regem mittit. id ex iis qui partium suarum erant. ¶ In numero esse, id est annumerari. Cice. ad Sulp. Fam. 13. In primisq; libertus eius L. Cosinius Anchialus homo & patrono, & patroni necessariis (quo in numero ego sum) probatissimus. ¶ In numeros nomen referre. Plin. in Epist. Neque enim adhuc nomen in numeros relatum est, ideóque liberum est nobis Syluanum in locum tuum subdere. In numeros (inquit) id est in ordinem, Tribunorum scilicet. Milites quoque nondum in numerum relatos dicimus, quum delecti quidem sunt, nondum tamen in suos ordines peruenere. ¶ Numerus, pro honore, vel existimatione. Cice. 2. Phil. Itaque quem locum apud ipsum Cæsarem post eius ex Africa reditum obtinuisti? quo numero fuisti? qua existimatione? quo gradu dignitatis? Numero, vel in numero aliquo haberi, vel esse. Varr. de Re rust. lib. 1. cap. 17, Quod quum ita sit, minus se putant despici, atque aliquo numero haberi à domino Cice. 3. de Orat. Sine hac summus orator esse in numero nullo potest. ¶ A numerus fit adiectiuum Innumerus, a, um, ἀνάριθμος, quod est sine numero, hoc est infinitum. ¶ In numerato esse pecunia dicitur, quum est in promptu: ἀριθμητὰ χρήματα: vt, Habeo pecuniam in numerato: hoc est non valorem, sed pecuniam ipsam promptam paratámque. Vnde de actore dicente ex tempore dictum est, teste Quintiliano lib. 6. cap. 3. ingenium eum in numerato habere. hoc est semper promptum paratúmque ad omnia: sicut de Pollione Asinio, seriis iocísque pariter accommodato, dictum est. Esse eum horarum omnium. ¶ Omnibus numeris absolutus. Plin. Epist. 215, Legi enim librum omnibus numeris absolutum. Cice. 2. de Diuin. Itáne verò quicquam potest casu esse factum, quod omnes habet in se numeros veritatis? Idem 2. de Nat. deor. Perfectum explerúmq; omnibus suis numeris & partibus. ¶ In numeris, vt maximus est quisque, ita primo loco ponitur: vt, Vigintiquinque, Triginta-sex: sed si copula intercedat, is numerus præponitur, qui minor est, quoties infra centum, & supra viginti loquimur: vt, Vnus & viginti, Duo & viginti. Cicero, Plato vno & octogesimo anno scribens mortuus est. Isocrates quarto & septuagesimo, eum librum, qui Panegyricus inscribitur, scripsisse dicitur, vixítq; quinquennium pòst: cuius magister Leontinus Gorgias centum & septem compleuit annos. Ex quibus verbis colligitur, ante centum præponi numerum minorem, post centum verò postponi. Eodem modo loquimur supra viginti millia vsq; ad centum millia: vt, Milites nostri sex & viginti millia erant: vel, Milites nostri erant vicies & sexies mille: vel, Militum nobis erant viginti sex millia. sex millia. Etenim hæc nomina, dum copula carent, composita videntur: vt, Vndecim, Duodecim, Septendecim, Vigintiduo, Vigintitria. Quemadmodum illa, Vndeuiginti, Duodeuiginti. Eodem modo Vndeuigesimus, Duodeuigesimus, Vndecentesimus, Duodecentesimus, Vndemillesimus, Duodemillesimus, & reliqua similiter. ¶ Numeri autem illi quibus ordinem significamus, quales sunt, Secundus, Tertius, Centesimus, & reliqui huiusmodi, significant vltimum ex eo numero: vt, Secundus, id est vltimus ex duobus: Tertius, vltimus ex tribus: Centesimus, vltimus ex centum. Licet Primus non significet vltimum ex vno, sed ipsum vnum, in ordine tamen ad multos subsequentes. Aliquando tamen non pro vltimo ex eo numero vsurpantur, sed pro vno quolibet ex toto numero: vt, Centesimam partem bonorum patris assecutus sum, hoc est vnam ex centum. Aliquando pro bis tantum, ter centum: vt, Hic ager centesimum fructum attulit, hoc est centies tantum, quantum sementis acceperat. Plinius, Admiscetur huic far, vt mitiget amaritudinem eius: & tamen sic quoque ingratissimum ventri est. Nascitur qualicunque solo cum centesimo grano: ipsúmque pro lætamine est. id est cum centum granis, siue centuplo grano. ¶ Affine hisce significatum habent nomina illa numeralia, Simplus, ἁπλοῦς, Duplus, διπλοῦς, Decuplus, δεκαπλοῦς, & similia: hoc est semel tantum, bis tantum, decies tantùm. ¶ Sunt Præterea Numeralia, Binarius, Ternarius, Tricenarius, Centenarius, & similia, quæ denotant non multiplicationem, sed numerum aliarum rerum, quæ non nominantur: vt, Lapis centenarius, non quòd centuplus sit, sed centum librarum. Homo centenarius, quòd habeat centum annos. Grex centenarius, centum capitum grex. Dicimus etiam Binarium, Ternarium, Centenarium numerum, quia numerus omnia complectitur. Propter quod rectè dicimus, Centenarium numerum annorum ingressus est, non autem, Centenarium annum: & Millenarium numerum pondo vehit nauis: non autem, Millenaria pondo. ¶ Item, singulum, Binum, Trinum, siue ternum, Quaternum, Quinum, Senum, Septenum, Octonum, Nouenum, Denum, Vndenum, Duodenũ, Ternumdenum, Quaternumdenum, Quinumdenum. Senumdenum, vel denumquaternum, Denumquinum, Denumsenum, Denumseptenũ, Denumoctonum, Denumnouenum, Vicenum, Vicenumsingulum, Vicenumbinum, Vicenumternum: siue Singulum & vicenum, Binum & vicenum, & ita deinceps. Tum Tricenum, Quadragenum, Quinquagenum, Sexagenum, Septuagenum, Octogenum, Nonagenum, Centenum: quibus oratores vtroque numero vtuntur, sed frequentius plurali, præsertim vbi subiectum nomen, cui adduntur, tantum pluraliter declinatur: vt, Binæ literæ, Binæ nuptiæ, Bina arma. Poëtæ verò frequentius singulari vtuntur: sed oratores ferè propriam vsurpant significationem horum nominum. Binus enim, siue Bini, significat singulis duo. Ternus, siue Terni, singulis tres: vt, Creabantur olim bini Consules: id est per singulos annos duo: &, Accepimus omnes à Cæsare bina talenta: id est singulis nobis data sunt à Cæsare duo talenta. At poëtæ, aliique scriptores, pro suis ferè primitiuis hæc nomina accipiunt. Virgil. 1. Aeneidos, Bina manu lato crispans hastilia ferro. Idem, Gurgite septeno rapidus mare submouet amnis. id est septem gurgitibus. Idem, Per duodena regit mundi Sol aureus astra. Plin. Prodigiosa sunt quę circa hoc tradit Theophrastus, autor alioqui grauis, septuageno coitu durare libidinem contactu eius. id est septuaginta coitibus. Sed in his omnibus notandum est, quòd à triginta Tricenum dicimus, g, in c, mutata, sicut pro vigeno Vicenum. Trecenum verò à Trecentum, quia hæc omnia supra centum quidem syncopantur, infrà verò non syncopantur. Nam Duecni dicimus pro Ducenteni, Treceni pro Trecenteni, Quadringeni, Quingeni, Sexceni, Septingeni, Octingeni, Nongeni, vel Noningeni: pro Quadringentini, Quingentini, Sexcentini, Septingentini, Octingentini, Nongentini. Centeni autem & Milleni, propter dictionum breuitatem non syncopantur. ¶ Sunt item nomina numeralia. Simplex, Duplex, Triplex, Quadruplex, Centuplex, & similia: à quibus Simplicitas, Duplicitas, & reliqua. Et aduerbia, simpliciter, Dupliciter, cum reliquis. ¶ Item aduerbia numeralia, Bis, Ter, Quater, Decies, Centies, Millies. In quibus notandum, quòd sicut superiora illa, quæ diximus, supra centum syncopantur, infra centum minimè: ita hæc ediuerso infra centum syncopari, vltrà verò non: vt Vicies pro Viginties, Tricies pro Triginties, Quadragies, Quinquagies, Sexagies, Septuagies, Octogies, Nonagies: cætera verò non syncopantur, Quinquies, Sexies, Sptiès. Octies, Nouies, Decies, Centies, Ducenties, Trecenties, Quadringenties, Quingenties, Sexcenties, Septingenties, Octingenties, Nonningenties, Millies, Bis millies, Ter millies, Decies millies, Vicies millies. ¶ Numeri autem apud Latinos sic notari solent, vt vsque ad quinarium per vnitates scriberentur: quinarius autem per quintam vocalem v. Denarius autem per x, quæ est decima consonans apud Græcos. l, litera quinquagenarium numerum repræsentabat. c. centenarium, d. quingenarium, ɯ, millenarium. ¶ Quòd si numero alicui transuersa linea superducatur, tot significabit millenarios, quot per se valebat vnitates. Ad hunc modum ɪ, millenarium significabat: v, quinque millia: x, decem millia. ¶ Vnitas duos habens à tergo apostrophos, ad hunc modum ɪɔɔ. quinque denotat millia. Quòd si etiam totidem à fronte ponantur apostrophi, hunc in modum, cɪɔɔ, decem sient millia: quæ & aliter hoc modo notari solent, x. Quinquaginta millia sic scribi consueuerunt, ɪɔɔɔ. Centum autem millia, sic, cɔɔ. qui numerus legitur apud Ciceronem lib. 2. Epist. ad Caninium Salustium, Quod (inquit) scribis ad me de drachmis cccɪɔɔɔ, nihil est quod cuiquam in isto genere commodare possim.

Quingenta

Quingenta millia ita notari solent ɔɪɔ. q, litera, quæ in voce Quingenti prima est, inter duos apostropos interposita. Millies autem mille in hunc modum scribi consueuit ɔɪɔ. Ex Probo.

Numerò, aduerbium veteres pro Nimium citò dicebant, autore Festo. Plaut. in Menæch. Menæchme, numerò huc aduenis ad prandium. Idé in Mil. Haud etiam numerò hoc dicis. Idem in Casi. O Apelles, ὁ Zeuxis pictor, cur numerò estis mortui,
Hinc exemplum vt pingeretis?

Numerosus, a, um, Quod magno cõstat numero πολύς. vt Numerosus populus, Numerosa multitudo. Plin. in Epist. Hoc opus numerosas poscit manus. id est multas. Idem in Paneg. Alibi me vocat numerosa gloria tua. Numerosa cohors, Plin. lib. 7. cap. 44. Numerosa varietas, Idem lib. 9. cap. 17. Numerosus partus. Idem lib. 11. cap. 40, Quæ numerosò fœcunda partu, hæc plures habent mammas. Numerosa verò oratio, quæ numeris oratoris constat, ἐυθμικὸς λόγος. Cic. in Orat. Id numero sum est in omnibus sonis, atque vocibus, quod habet quasdã impressiones, & quod metiri possimus interuallis æqualibus.

Numerosè, aduerbium, Sonorè, & per numeros, hoc est per mensuras, siue dimensiones musicas. Cic. 3. de Orat. Et tamen eam coniunctionẽ, sicuti versum, numerosè cadere. & quadrare, & perfici volumus. Idem 2. de Natu. deor. Quid si platani fidiculas ferrent numerosè sonantes?

Numerale, Quod ad numerũ pertinet. ἀριθμητικὸν. vnde Numeralis scientia, quæ tractat de numeris, Græcè Arithmetice dicitur. Et apud Grãmaticos Nomina numeralia. quibus vtimur in numerando: vt, Vnus, Duo, Tres. Et aduerbia numeralia: vt Bis, Ter, &c.

Numerabilis, le, Quod numerari potest. ἀριθμητὸν. Cuius contrarium est Innumerabile, quod numerari non potest. Horat. de Arte, Quo sanè populus numerabilis, vtpote paruus, Et frugi, castúsque, verecundúsque coibat.

Numero, as, Supputo, per numeros recẽseo, vel colligo, & metior. ἀριθμέω. Virg. 3. Eclog. Bisque die numerant ambo pecus, alter & hœdos. Cic. de Amic. Nec metiamur eam, vt quidam indocti, verborum magnificentia, virósque bonos eos qui habentur numeremus, Paulos, Catones, &c. Idem 4. Verr. Numerare omnes non est necesse. ¶ Numerare pecuniam, pro præsentem pecuniam dare. Cic. ad Planc. Atticus, qui ciuitatem conseruatam cuperet, pecuniam numerauit de suo. ¶ Interdum supprimitur accusatiuus. Plaut. in Asin. Numerari iussit seruulo Leonidæ. Cic. pro Quintio, Sed Romæ quotidie, simulat quæ sibi hic annuisset, numeraturum se dicebat. ¶ Numerare pro habere, & censere. Cic. 3. Ver. Qui collega Timarchidis propè numerabatur, id est habebatur, & cesebatur. ¶ Nullo loco numerare, id est nihili facere. Cic. 2. de Finib. Id que Socratem, qui voluptatem nullo loco numerat, audio dicentem. ¶ Huius composita sunt, Annumero Connumero, Dinumero, Enumero, Pernumero, & Renumero: quæ vide suis locis.

Numeratim, aduerbium, significat per numeros. κατ' ἀριθμόν.

Numeratò, Aduerbij vice positum. Cic. ad Attic. lib. 12, Mihi & res & condition placet: sed ita, vt numeratò malim, quàm æstimatione. Id est malim numerari mihi, quàm æstimari.

NVMESTRANI, Populi Italiæ, in tractu Lucanorum, Vrsentinis, & Volsentanis proximi: quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 11.

NVMICIVS, Fluuius fuit in Latio, in quo repertũ fuit cadauer Aeneæ, & in quo Anna soror Didûs sese submerserit. Hic postea decreuit, & in fontem redactus fuit, qui & ipse postea exiccatus est, sacris etiã Vestæ (cui nõnisi ex hoc fluuio libari fas erat) vnà interceptis. Ouid. 3. Fastor. Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius vndis Creditur. Virg. 7. Aeneid. Hæc fontis stagna Numici. Vbi Numici per apocopen dixit pro Numicij.

NVMIDIA, νομαδικὴ. Pars Africæ, inter Cæsariensem Mauritaniã, & Carthaginensem regionem, cuius populi à Latinis Numidæ, à Græcis Nomades νομάδες dicuntur, quasi in pascuis inter armenta degentes: ἀπὸ τοῦ νέμω, quod est pascere. Erat enim ea gens rei pecuariæ in primis studiosa, & ob id ad lætiora pabula subinde mapalia sua transferebat: quem admodum & Hamaxobitæ, qui plaustris domos suas circunsferebant. Plin. lib. 5. cap. 3. Numidæ verò, Nomades, à permutãdis pabulis, mapalia sua, hoc est domos plaustris circunferentes. Hi à Virg. lib. 4. Aeneid. Infræni Numidæ appellantur, quòd equos non fræno, quem-admodum nos consueuimus, sed virgula dantaxat regerent.

Numidicus, a, um. νομαδικὸς. vt Lapis Numidicus, qui inter generosa marmora annumerarur. A Papinio Libycus silex appellatur. Et Pauimenta Punica à veteribus dicebãtur, quæ ex marmore Numidico strata erãt. Vide suprà NOMADES.

Numidiana pyra, A patria nomen sortita: quorum meminit Plinius lib. 15. cap. 15.

NVMITOR, pen. corr. Filius Procæ Albanorum regis, & Amulij frater, Romuli & Remi auus maternus. Hic Rheam Syluiam filiam habuit, quam Amulius pulso Numitore fratre Vestalem virginem fecit, ne tandem sobolem haberet, quæ patruum vleisceretur. Postea verò senex à Romulo & Remo nepotibus, occiso Amulio, in regnum restitutus est. Virg. lib. 6. Et Capys, & Numitor, & qui te nomine reddit Syluius Aeneas, &c. Vide Liuium lib. 1. Ab Vrbe.

Numisma, Numosus, Numularius, Vide NVMVS.

Numus, numi, νόμισμα, ἀπὸ τοῦ νόμου, Hoc est à lege appellatione acceptio, in u, cõmutato: quia quum antea permutatione mercium homines vti solerent, lege vsus numi introductus est. Alio etiã nomine dicitur Numisma, quod ab eodem etiam fonte creditur deriuatum. Quapropter vtrunque vnico m, scribendum videtur. Sunt tamen nonnulli, qui Nummum geminato m, scribendum putent, eo quòd videant primâ vbique produci, quæ in dictione Numisma corripitur: vt apud Martialem lib. 1. Cur data sunt equiti bis quinque nummismata? Sed hoc in loco, cæterísque omnibus, in quibus huius nominis prima syllaba corripitur, quidam Nomisma legendum contendunt, per quartam vocalem. Vtcunque scribas, illud certè constat primam in dictione Numus semper produci, quæ contrà in nomine Numisma apud probatos autores semper corripitur: quanuis nonnulli inter neotericos, nullo veterum exẽplo ausi sint producere. ¶ Numus autem aliquando generale nomen est, idé significans quod Numisma: & de qualibet pecunia, siue moneta dici potest, siue aurea sit, siue argentea, aut etiã ærea. Plautus in Pseudolo, Nimis sum miser, numum nusquam reperire argenti queo. Cic. 2. de Fini. Vnde si secutus esset eorum sententiam, qui honesta & recta emolumentis omnibus & commodis anteponerent, ne numum quidem attigisset. ¶ Aliquando etiam speciale nomen est pecuniæ æreæ, quæ alio nomine Sestertius, vel cõiunctim Numus sestertius appellabatur: valebátque æstimatione Gallicæ pecuniæ decem denariolos Turonenses & semissem, hoc est quartam partem denarij argentei. Cic. 4. Verr. Facta est sponsio sestertius quinque: coegit Scandilius quinque illa millia numũm dare ac numerare Apronio. Et rursus inferius, Cogit Scandilium Apronio ob singularem improbitatem atq; audaciam, prædationé mque nefariæ societatis, H-s quinq; millia mercedis nomine, ac præmij dare. Vbi hoc notandum est, Ciceronẽ Quinque sestertia, Quinque millia sestertiũm, & Quinque millia numũm pro eodem dixisse. ¶ Numus adulterinus, Moneta falsa. κίβδηλον νόμισμα. Cicero lib. 3. Offic. Quærit etiam, si sapiens adulterinos numos acceperit imprudens pro bonis, quum id nescierit, soluturúsne sit eos, si cui debeat, pro bonis.

Numulus, diminutiuum, Paruus numus, νομισμάτιον, νομισμάτιον. Cicer. ad Attic. lib. 1, Si iudicium est triginta homines populi Romani, leuissimos ac nequissimos, numulis acceptis, ius, & fas omne delere. Idem, Tu si tuis blanditiis à Siconiis numulorum aliquid expresseris, velim me facias certiorem.

Numisma, vel Nomisma, atis, vtrunque enim dicimus, νόμισμα, Græca dictio, est, idé significans quod Numus, ἀπὸ τοῦ νόμου, hoc est à lege. vnde & Numus dictus putatur. Nam quum ante percussum numisma hominesmutuo permutationis commercio vterentur, postea lege introductus est vsus numi. De hoc latius in dictione NVMVS. Habet autem hoc nomen primâ syllabam correptam, quæ in dictione NVMVS pro ducitur: vnde Græcorum more Nomisma per o, in carmine scribendũ esse plerique arbitrantur, quũ alioqui sępius per v, scribamus. Horat. 2. Epist. 1, Retulit acceptos regale nomisma Philippos. Martial. lib. 1, Cur data sunt equiti bis quinque nomismata, quare?

Numosus, a, um, Idem quod Numatus. πολυχρήματος.

Numatus, Qui numis abundat. πολυχρήματος. Cic. de Lege Agra. Volitat enim ante oculos istorum Iubæ regis filius adolescens, non minus bene numatus, quàm bene capillatus. Hor. 1. Epist. 6,
Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac bene numatum decorat Suadela, Venúsque.

Numatio, onis, Numorum abundantia & affluentia. πολυχρηματία. Cic. 2. Phil. Pone ante oculos lætitiam Senatus, populíque Romani, conferque eum cum numationes tuorúmque: tum intelliges quantum inter laudem & lucrum interfit.

Numarius, a, um, Quod ad numos pertinet. χρηματικὸς. vt Res numaria. Cic. 3, Off. Vt res numaria de communi sententia constitueretur. ¶ Numarius interpres pacis & concordiæ, apud Ciceronem pro Cluent. id est mercenarius, & qui ob id pecunia accepisset. Numarium iudiciũ, quod acceptis pecuniis corrumpitur. Idem Verr. Ecquod iudicũ Romæ tam dissolutum, tam perditum, tam numarium fore putasti, quo ex iudicio te vlla salus seruare posset? Numarij iudices, sordidi & corrupti. Idem ad Attic. libr. 1, Numaria theca, idem ad Atticum lib. 4.

Numarius, rij, Qui numis deditus est. χρηματιστὴς. Hieron. ad Marcel. Volo in Numarios inuehi sacerdotes.

Numularius, rij, χρυσογρυπόμενος Budæo, a numis permutandis dicitur, quẽnos Campsorem vocamus, qui scilicet pecuniæ permutationem exercet, Horum autem officium vilius erat quàm argentariorum, qui non tam pecuniarum permutationem, quàm maiorem negotiationẽ exercebant: acceptíque & expensi rationes conficiebant, quas non faciebãt numularij.

Nunc, νῦν, τανῦν, aduerbium est temporis, quod tempus præsens denotat: ita dictum à Græco νέον, in u commutato, & in fine addita litera c. ¶ Interdum ponitur pro Tandem, vel Serò. Virg. 8. Eclog. Nunc scio quid sit amor. ¶ Interdum pro Sed, accipitur sine vlla temporis denotatione. Cic. 1. de Diuin. Quæ quidem multò plura euenirẽ, si ad quietem integri iremus: nunc omusti cibo & vino, confusi & perturbata cernimus. ¶ Dicitur & Nunc nuper, pro Non ita pridem. Terent. in Eunucho. Idem Menandri phasma nunc nuper dedit. Quo in loco, teste Donato, Nunc, adiectum est tollendæ ambiguitatis causa. Est enim Nupet ex iis dictionibus, quas veteres propter ambiguitatem cum adiectione proferebant.

Nuncius, cij, vel potius Nuntius, Qui nuntiat, & quod nuntiatur. ἄγγελος, ἀγγελία. Virg. 2. Aeneid. & nuntius ibis Pelidæ genitori. Nuntio Prætoris accersitus, Cice. 6. Verr. ¶ Nuntium remittere vxori, pro repudiare vxorem. Cic. ad Atticũ lib. 1, Deinde ex Senatusconsulto Consules rogationem promulgasse: vxori Cæsarem nuntium remisisse. Nuntium remittere virtuti, pro eo quod est, virtuti vale dicere, & abea deficere. Idem ad Casiũ, tam biennium, aut triennium est, quum virtuti nuntium remisisti. ¶ Nuntius, quod nuntiatur. Plautus in Sticho, Suo nunquam æquè parri nuntium lepidũ attulit. Ibidem, Citus præcucurri, vt nũtiarem nuntium exoptabilem. ¶ A nuntius fit Internuntius, διάκτορος, qui inter duos medius est ad aliquid tractandum. Vide suo loco.

Nuntium in neutro genere, pro re quæ nuntiatur. Tibul. lib. 3. Eleg. 4, Dixi

Universidad de Deusto
Biblioteca

4, Diui vera monent venturæ nuntia sortis? Vera mõnent Tuscis exta probata viris. Catull. de Berecyntia, Geminæ deorum ad aures noua nuntia referens.

Nuntia, æ, fœm. gen. Plin. lib. 15. cap. 30. Romanis præcipuè lætitiæ victoriarúmque nuntia additur literis, & militum lanceis, pilísque. Cic. 1. de Legib. Nuntia virgo Iouis miranda visa figura. Ouid. Epist. 6, Cur mihi fama prior, quàm nuntia littera venit? Idem 1. Metam. Nuntia Iunonis varios indnta colores Concipit Iris aquas.

Nuncio, as, vel potius Nuntio per t, Moneo significo. πάγγελλω. Terent. in Hecy. At istos inuidos dij perdant, qui hæc libenter nuntiant. Plau. Capt. Nunquid aliud vis patri nuntiari? Cic. ad Brutum, Ita enim Romam erat nuntiatum, ita persuasum omnibus, cum paucis inermis, perterritis metu, fracto animo fugisse Antonium. ¶ Huius composita sunt, Annuntio, quod est, alicui nuntium porto. προσαγγέλλω. ¶ Denuntio, Manifestè nuntio. ἀπαγγέλλω. Colum. Sin autem cæli status frigidus & pruinosus hyemis violentiam denuntiat, in Idus Februarias hanc eram differemus. ¶ Enuntio, extra nuntio, manifesto. ἀγγέλλω. Sallust. in Catil. Properè per Fuluiam dolum Ciceroni, qui parabatur, enuntiat. ¶ Prænuntio, Antè nuntio. προαγγέλλω. Terent. in Phor. Abi, prænuntia hanc venturam. ¶ Pronuntio, Profero. προφέρω. unde Pronuntiatio, prolatio: de qua autor ad Heren. lib. 1, Pronuntiatio, est vocis, vultus, gestus moderatio cum venustate. Et Pronuntiare, Est decernere: à quo Pronuntiatum, statutum. ἀποφαίνεσθαι, κύριον ποιεῖν. ¶ Obnuntio, Contra aliorum voluntatẽ, seu malum nuntio. ἐναγγέλλω. Terent. in Adelph. Primus sentio mala nostra, primus rescisco omnia: Primus porrò obnuntio: ægrè solus, siquid fit, fero. Donat. Qui malam rem nuntiat, obnuntiat. Obnuntiare enim dicuntur augures, qui aliquid mali ominis, fæuúmque viderint. Cicero pro Sestio, Quúmque auspiciis religionis parés, obnuntiaret quod senserat. Suetonius in Cæsare, Lege autem Agraria promulgata, obnuntiantem collegam armis foro expulit. ¶ Renuntio: de quo alibi.

Nuntiatio, onis, Ipse denuntiandi actus. ἀγγελία. Cic. 2. Phil. Nos enim nuntiationem solam habemus, Consules & reliqui magistratus etiam inspectionem.

NVNCOREVS, Sesostridis filius, qui obeliscum illum, qui postea Romę situs fuit in Vaticano, curauit excidẽdum. Autor Plinius lib. 36. cap. 11.

Nuncupo, as, pen. cor. Nomino. χρηματίζω, ὀνομαστεύω. Liuius lib. 1, Quem Iulum eundẽ Iulia gens autorem sui nominis nuncupat. Varro in Medo, Quis tu es mulier, quæ me insueto nuncupasti nomine? Cic. 2. de Nat. deorum, Itaque tum illud, quod erat à deo natum, nomine ipsius dei nuncupabant: vt quum fruges Cererem appellamus. ¶ Nuncupata vota dicuntur, quæ Consules & Prætores, quando in prouinciam proficiscuntur, faciunt. ¶ Nuncupare vota, Est alicui diuorum vota polliceri & destinare. Plinius in Paneg. Nuncupare vota & pro æternitate Imperij, & pro salute ciuium solebamus. Ibidem, Quo maiore fiducia iisdem illis votis, quæ ipse pro se nuncupari iubet, oro & obtestor, si bene rẽpub. si ex vtilitate omnium re gt. Cic. 3. Philip. Neglectísque sacrificiis solennibus, ante lucem ea vota quæ nũquam solueret, nuncupauit. ¶ Nuncupare testamentum, est viua voce suprema voluntatem declarare. Plin. lib. 14. cap. 22, Alij testamenta sua nuncupant, alij mortifera loquuntur, redituráque per iugulum voces non continent. ¶ Inde Nuncupatiuum testamentum dicitur, quo testator viua voce, quæ post mortem agi velit, declarat. ¶ Et nuncupatus hæres dicitur, qui voce testatoris hæres pronuntiatus est: differtq; ab hærede scripto: de quo vide Iustinianum Institu. de Testamen.

NVNDINA, æ, Romanorum dea, à nouo die nascentium dicta, qui & Lustricus dicitur. Erat autem Lustricus dies, quo infantes lustrabantur. Is autem erat in masculis nonus, in puellis verò octauus. Vide Macrobium lib. 1. Saturnal. cap. 16.

Nundinæ, arum, pen. corr. A nono die dictæ sunt, quasi nouendinæ. παρὰ τὸ ἐννέα. Institutæ autem eo consilio perhibẽtur, vt rustici octo diebus in agris essent, & nono die repeterent vrbem ad mercatum, legum accipiendarum causa: & vt scita atque consulta frequentiore populo referrentur, & trinundino proposita, à singulis atque vniuersis facilè noscerentur. Vnde etiã mos tractus, vt leges trinundino die (τρίτην ἑκάστου μηνὸς. apud Athenæum) promulgarentur. Cic. contra Rullum pro lege Agr. Illi Capuam, nundinas rusticorum, horreum Campani agri esse voluerat. Colum. lib. 1. cap. 1, Villicus non vrbem, non vllas nundinas, nisi vendendæ, aut emendæ rei necessariæ causa frequentauerit. ¶ Dicitur & Nundinum, neutro genere. Liuius, Postquam verò comitia Decemuiris creandis, in trinum nundinum indicta sunt. Sic enim legunt nonnulli. Castigatiora tamen exemplaria habent Trinundinum. Trinundinus autem dies, vel Trinundinum, siue Trinum nundinum dicebatur dies tertiarum nundinarum, qui prædici ante solebat, vt notior esset vniuersis.

Nundinalis, le, Quod pertinet ad nundinas. πανηγυρικός. Plautus in Aulul. Coquus ille nundinalis est, in nonum diem solet ire coctum.

Nundinor, aris, Palam vendere significat, sicut in nundinis fit, & re aliqua ad quæstum abuti: quod & Nundino, as, dicitur. κατακαπηλεύω, ἀγοραζομαι. Iulius Firmicus lib. 6. Matheseos, Quæstus & libidinis causa pudorem duobus fratribus nundinabit, & ad coitum fratrem inuitabit, & filiũ Apuleius, Toti nunc iudices sententias suas pretio nundinantur. κατακαπηλεύουσι τὰς δίκας. Sueton. in Tito Vespa. Suspecta & rapacitas, quòd constabat in conciombus patris nundinari, præmiáque solitum: deinde propalam alium Neronem & opinabantur & prædicabant. Cicero sæpius Nundinari pro emptitare vtitur, vt in Verrem, Ab isto pueri annorum senũm, septemũmque denũm Senatorium ordinem nundinati sunt. Idem 3. Philip. Vna in domo omnes, quorum intererat, totũ imperium pop. Rom. nundinabantur.

Nundinatio, onis, Ipse nundinadi actus. καπηλία. Cic. de lege Agr. Hinc vos quas spoliationes, quas pactiones, quam denique in omnibus locis nundinationem iuris, ac fortunarum fore putatis? Nundinatio hominum, Idem Verr. 4.

Nundinator, Qui nundinas frequentat. καπηλικὸς Festus, Nundinis rusticis conueniebant mercandi & vendendi causa, túmque nefas erat cum populo agi, ne interpellarentur nundinatores.

Nundinarius, a, um, Quod ad nundinas pertinet, vel quod nundinis deputatum est. πανηγυρικός. Plin. lib. 12. cap. 17, His commercijs Carras oppidum aperuere, quod est illis nundinarium. Idem lib. 8. cap. 51. de suibus, Quin & duces in vrbe forum nundinarium, domósque petere diseunt.

Nunquam, Nullo tempore. μήποτε, οὐδέποτε, à quo Nonnunquam, quod significat Aliquando. Plaut. in Mercurial. Nunquam ædepol quisquã illam habebit potius, quàm ille, quem ego volo.

Nunquam non, significat Semper. ἀεὶ πάντως. Sueto. in Tibe. Turbatiore cælo nunquam non coronam lauream ceruice gestauit, quòd fulmine afflari negetur id genus frondis.

Nunquando, μήποτε, pro eo quod est, num aliquando. Et habet accentum in ante. sicut Aliquando. Cic. de Amic. Existit autem hoc loco quæstio subdifficilis, Nunquã lo amici noui num indigni amicitia, veteribus sint anteponendi, vt equis vetulis teneros anteponere solemus.

Nunquis, nunqua, nunquod, vel nunquid, Idem est quod num aliquis. μήτις. Terent. in Eunuch, Nunquid vis? Ibidem, Nunquis hîc est? nemo est. nunquis hinc me sequitur? nemo homo est. ¶ Pro eodem etiam ali quando legimus Nunquisnam, & in neutro genere, Nunquidnã: præsertim apud Comicos. Terent. in Andr. Ehodum dic mihi: nunquidnã amplius tibi cum illa fuit Charine?

Nuntio, as, are, Nuntius, &c. Vide NVNCIO.

Nuo, nuis, cum suis compositis, Vide in dictione ABNVO.

Nuper, adueribium, Idem est quod Non longo tempore. νυνί, ἄρτι, ἀναχρόν, hoc est ante paucos dies, vel menses. Virg. 2. Eclog. Nuper me in littore vidi. Boetius, Hoc autem quod nuper diximus. ¶ Quandoque de longiore tempore dicitur. Cicero 2. de Diuina. Neq; ante philosophiam patefactam, quæ nuper inuenta est, hæc de re communis vita dubitauit. ¶ Hinc Nuperrimè superlatiuum, hoc est recentissime.

Nuperus, a, um, Quod recens est, quod nuper fuit. νεωστὶ γενόμενος, νέος. Plautus Capt. Recens captum hominem, nuperum, nouitium.

NVPTIA, νυπτία, Oppidum est ad Nilum fluuium, in tractu Syenitarũ: cuius meminit Plinius lib. 6. cap. 29.

NVPSIS, Oppidum est Arabiæ, Nomadibus proximum: de quo Plinius libro 6. cap. 100.

Nupta, Nuptiæ, Nuptus, Vide NVBO.

NVRSIA, Vrbs autiqua Sabinorum, ex qua Q. Sertorius, vir rei militaris scientissimus ortus est Virg. 7. Aeneid. quos frigida misit Nursia, & Hortinæ classes, populique Latini. Vbi Seruius, Frigida Nursia, vel quia re vera talis est, vel frigidam dixit, quasi venenosam, & nocentem. Gracchi nanque vbique in concionibus suis Nursinos sceleratos appellauere. Scimus autem Virgilium amore historiarum rem per transitum tangere. Hæc ille. ¶ Huius oppidi incolæ dicti sunt Nursini, quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 12.

Nursinus, a, um, adiectiuum. Martialis lib. 13, Nursinas poteris parcius esse pilas.

Nurus, Filij vxor. Cic. 2. Philip. Reiecta mater amicam impuri filij, tanquam nurum sequebatur. ¶ Poetæ Nurum sæpe pro sexu tantùm ponunt. Ouid. 2. Metam. Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis. Id est fœminis Latinis. Martial. lib. 4, Atque inter Latinas gloria prima nurus.

Nusquam, Aduerbium loci est, idem significans quod in nullo loco. οὐδαμοῦ. Terent. in Eunucho, Ille autem bonus vir nusquam apparet. ¶ Nusquam gentium, id est nusquam omnino. Plautus in Amp. Sed quid ais? num obdormisti dudum? s. nusquã gentium. Teren. in Adel. Næ ego homo sum infœlix: primùm fratrem nusquam inuenio gentium.

Nusquam non, Significat vbique. Nonnusquam, alicubi. πανταχοῦ.

Nuto, as, Frequentatiuum est à Nuo, quod proprie est frequenti capitis inclinatione aliquid significo. νεύω, κλίνω. Plaut. in Asin. Nec illa vlli homini nutet, nictet, annuat. ¶ Accipitur & pro vacillare, & ruinam minari. Cic. 6. Verr. Illud signum interea nutabat, quum vectibus subiectis conarentur submouere. ¶ Transfertur & ad animũ, vt idem ferè sit quod hærere, & dubitare in quam potissimùm partem te inclines. Cic. 1. de Natu. deorum, Democritus nutare videtur in natura deorum.

Nutrio, tris trui, vel tri, secundum Priscianum, Educo alo. τρέφω. Plin. lib. 11. cap. 40, Balænæ, vitulíque mammis nutriunt fœtus. ¶ Inuenitur etiam Nutrior, tam deponens, quàm passiuum. Virg. lib. 2. Georg. Hoc pinguem & placidam paci nutritor oliuam, id est nutrito, vel nutrias. Colum. lib. 12. cap. 10, Quanto magis æstus erit, eo sæpius conuenit vinum nutriri, refrigerarique, & ventilari. Ibidem, & Nutrium vinum operimus, atque oblinimus.

Nutritus, us, Idem quod nutrimenrum. Plin. lib. 22. cap. 24, Multi senectam longam musli tantùm nutritu toleraueré.

Nutrico, is, pen. prod. Idem significat quod nutrio. τρέφω, τιθηνῶ. Plaut. in Mil. Bona mea inhiant certatim, nutricant & munere. Idem in Merc. Nec pecus ruri pascere, nec pueros nutricare.

Nutricor, aris, Deponens, idem significat. Cic. 1. de Natu. deor. Omnium autem rerum, quæ natura administrantur, seminator, & sator, & parés (vt ita dicam) atque educator, & altor est mundus: omniáque, sicut membra sua, & partes suas, nutricatur, & cõtinet. Columella lib. 8. protulit patsiuè. Nam suburbanus (inquit) lactens porcus acere nutriendus est. Varro 1. de Re rustica, cap. 23. Quòd ea sole nutricantur.

Nutricatio, onis. τιθήνησις. Gellius lib. 12. cap. 1, Ne ad dolores, quos in enitendo tulisset, munus quoque nutricationis graue ac difficile accederet.

Nutricatus, us, ui, Idem quod nutricatio. Varro 1. de Re rust. 47, Contrà herba in pratis ad spem fœniseciæ nata, non modò non euellenda in nutricatu, sed etiam non calcanda.

Nutritius, tij, Qui nutrit, siue qui curam habet infantium, & adultorum, vt viuant. τρόφος, τροφεύς. Cæsar 3. belli ciuilis, Nutritius eius pueri eunuchus.

Nutritius, a, um, adiectiuum. τρόφιμος. Colum. lib. 3. cap. 13, Ne incrementa duritia sua reuerberet, sed tenero velut nutritio sinu recipiat, & cælestes admittat imbres.

Nutritor, oris, Qui nutrit. τροφεύς. Stat. 10. Theb. Vertice sic Pholoes volucrum nutritor equorum Lætatur, &c. Suet. de claris grammatic. M. Antonius Gnypho, ingenuus in Gallia natus, sed expositus, & à nutrito re suo manumissus.

Nutrix, cis, Quæ nutrit. τιθήνη, γυνὴ τιτθὸν παιδὸς, τιτθεύουσα. Terent. in Eunucho. Nutricem accersitum iit, quæ illam aluit paruulam. Cic. de Amic. Isto enim modo nutrices & pedagogi iure vetustatis plurimum bene volentiæ postulabunt. Idem 3. Tusc. Vt penè cum lacte nutricis errorem suxisse videamur.

Nutricula, diminutiuum. Iuuenal. Satyr. 7, Gallia vel potius nutricula causidicorum.

Nutritia, orum, gene. neu. numeri pluralis, Merces nutricis. τὰ τροφεῖα, vt in titulo de Variis & extraordinariis cognitionibus, circa finem.

Nutrimentum, ti, Alimentum, hoc est vt medici definiunt, quicquid sub stantiam nostram augere potest. τροφή. ¶ Transfumitur & ad res inanimatas. Cic. in orat. Sed quòd educata huius nutrimentis eloquẽtia est, ipsa se postea colorat & roborat. ¶ Accipitur & pro ipsa nutritione, siue educatione. Sueton. in Calig. Quantum per hanc nutrimentorum consuetudinem fauore & gratia valuerit. Id est quòd in castris educatus sit: vt ait Budæus.

Nutrimen, inis, Idem quod Nutrimentum. τροφή. Ouid. 15. Metam. Naturæque suum nutrimen decrit edaci.

Nutus, ἡ νεῦμα, & Nuto. τὸ νεῦσαι, τὸ νεύειν. Vide in verbo ABNVO.

Nux, A nocendo dicta, quod satis noceat. Ouid. - quoniam sata lædere dicor Cultus in extremo margine fundus habet. Siue quòd linguę noceat. Vel quòd vt nox aerem, ita nux succu suo corpus atrum faciat. Constat nucis nucleum esse difficilem contactu, dolorem capitis inferentem, tussientibus inimicum. Græci κάρυον vocant, à grauedine capitis. κάρα enim caput significat. Est autem nux generale omnibus quę duro operimento teguntur, vt sunt castaneæ amygdalæ, auellanæ, & huiusmodi. τὰ λοφυηρά. Virgilius. Castaneæque nuces mea quas Amaryllis amabat. ¶ Pomum verò generale nomen omnium fructuum qui ex arboribus esui apti prouenium, siue mollium, siue durorum. Plinius libro 15. cap. 22, Ab his locum amplitudine vindicarunt, quæ esse autoritati nuces iuglandes. Et paulo pòst, Solum hoc pomum natura compactili operimento clausit: nanque sunt bifidæ putaminis carinæ, nucleorúmque illis quadripartita distinctio, lignea incurrente membrana. Cæteris quicquid est, solidum est, vt in auellanis & ipso nucum genere, quas antea abellinas, patrio nomine vocabant. ¶ Malum verò non quodcunque pomi genus tenerioris atque carnosi dicitur, sed illud tantùm quod sui nominis arboribus producitur: his scilicet, quas malos vocamus: quemadmodum Pyra, quæ pyrus producit. Hoc modo Mala citrea, siue Medica dicimus, Mala cotonea, Mala punica, & similia. ¶ Relinquere nuces, est omissis nugis puerilibus ad maiora negotia conuerti. Est enim nucum lusus soli pueritiæ conueniens, grandioríque ætati indecorus. Persius Satyr. 1. Et nucibus facimus quæcunque relictis, Quum sapimus patruos. ¶ Nux Græca, eadem cum amygdala, quæ & Thasia dicitur. Colum. de Arboribus cap. 22. Nucem Græcam ferito Arcturi signo. Plin. lib 15. cap. 22, Quũ de amygdala loquitur, Hæc arbor (inquit) an fuerit in Italia Catonis ætate dubitatur, quoniam Græcas nominat. ¶ Nuces iuglandes, quæ & Regiæ dictæ sunt. Plinius lib. 15. cap. 22, Ab his locum amplitudine vindicarunt, quæ cesserе autoritati, nuces iuglandes. De diuersis nucum generibus, vide in dictione IVGLANS.

Nuceus, a, um, Quod est ex nuce. ἐκ καρύου. Plin. lib. 16, cap. 39. Vlmeam, pineam, nuceam, hanc atque aliam materiam omnem quum effodies, luna decrescente eximito post meridiem.

Nucula, læ, diminutiuum, Minuta nux. μικρὰ κάρυον. Vnde & Prenestinæ nuculæ appellatæ sunt. A nucula fit aliud diminutiuum, Nucella.

Nucleus, nuclei, Quod tenerum in nuce includitur. κυρίλλιον. Plaut. in Cure. Qui è nuce nucleum esse volt, Frangat nucem: hoc est qui commodũ appetit, ne fugiat laborem. ¶ Inde Enucleo, as, Est idem quod declarare, quasi nucleum rei alicuius eruere. ¶ Nucleus ferri à Plinio lib. 34. cap. 14 accipitur pro chalybe. Fornacum (inquit) maxima differentia est: in iis quidem nucleus ferri excoquitur ad indurandũ aciem, alióq; modo ad densandas incudes, malleorúmque rostra. ¶ In acino etiam Nucleci dicuntur minuta illa grana, quæ vulgò *Vinacea* vocant. Plin. lib. 23. cap. 1, Vua passa, quam Astaphida vocant, stomachum, ventrem interanea tentaret, nisi pro remedio in ipsis acinis nuclei essent: iis exceptis vesicæ vtilis habetur. ¶ Nucleum amisi. prouerbium. Plaut. Capt. Nucleum amisi, reliquit pignori putamina. Verba sunt Hegionis, vbi rescisisset sibi impositum esse, & herum amissum pro seruo, seruum pro domino retẽtum: is enim ex quo fructus expectabatur aufugerat, eo relicto, ex quo nihil emolumenti poterat capi. Erasmus.

Nucifrangibulum, Vox est Plautina, quam pro dente accipit. Dentibus enim nuces solent confringi. Verba Plauti in Bacch. sunt hæc, Mihi cautio est, Ne nucifrangibula excusserit ex malis meis.

N ante Y.

Nyctalops, νυκτάλωψ, Qui noctu cæcus est, quum interdiu clarè videat. Hic etiã Luscitiosus dicitur à Latinis. Plinius lib. 8. cap. 50, de iecore caprino, Restituit vespertinam aciem his quos Nyctalopas vocant.

NYCTELIVS, νυκτήλιος, Vnum est ex Bacchi cognominibus, tractum ab eo quòd nocturno tempore eius sacra celebrabantur, quæ Nyctelia, νυκτήλια dicta sunt.

NYCTEVS, per duas syllabas, νυκτεύς, Neptuni fuit filius ex Celæne Atlantis filia, quem ex Amalthea Cretensi nympha Antiopam & Nyctimenen suscepisse ferunt, ipsúmque ab hac posteriore turpi amore adamatum cum eadem nutricis opera ignarum concubuisse: sed scelere cognito Nyctimenen occidere voluit: illa verò fugiens, miseratione Mineruæ in auem sui nominis versa est, & in ipsius tutelam suscepta. νυκτιμένη enim Græcis noctuam sonat. Vide Ouid. lib. 2. Metamorph.

Nycteris, idis, νυκτερίς. Vespertilionis genus tam minutis pedibus, vt eis carere videatur. Plinius lib. 11. cap. 47, Qui negant volucrem illam sine pedibus esse, confirmant & apodas habere, nycterin, & drepanin.

Nycticorax, penultima correpta, Coruus nocturnus.

Nyctilops, opis, Herbæ genus, quod alio nomine Nyctegretum appellatur: ita dictum, quòd noctu è longinquo fulgeat. Eandem & Chenomychon quidam appellant, quòd ad primum eius conspectum anseres statim expauescunt. Vide Plinium lib. 21. cap. 2, Sunt qui hanc eandem esse putent cum ea, quam chymistæ Lunariam appellant, noctu cum luna lucentem.

NYCTIMENE, νυκτιμένη, Filia Nyctei, ex Amalthea Cretensi Nympha, quæ nefando patris sui amore capta, opera nutricis cum illo concubuit: tandémque agnita, quum pater eam vellet occidere, fuga se subduxit: imploratóque Mineruæ auxilio, transformata est in auem sui nominis, quæ à Latinis Noctua dicitur: Græci etiam γλαῦκα appellãt: quæ etiam nunc sceleris sui conscia, lucem fugit, nec nisi noctu volat. Ouid. 2. Metamor. An quæ per totam res est notissima Lesbon, Non audita tibi est, patrium temerasse cubile Nyctimenen? auis illa quidem, sed conscia culpæ Conspectum, lucémque fugit, tenebrisque pudorem Celat, & à cunctis expellitur æthere toto.

NYCTORIS, Babyloniorũ regina, maximi animi mulier, & quæ ipsam Semiramidem solertia longè superauit. Vide Herodorum lib. 1, vbi tamen hæc non Nyctorix, sed Nitoris appellatur.

Nympha, νύμφη, Latinè sponsa. Sed putauerunt antiqui Nymphas aquarum deas esse, quasi lympharum numina: quanuis etiam latius Nymphæ nomen accipiatur pro montium deabus, quas Oreades vocant: & pro iis, quæ arboribus & syluis putabantur præsidere, quas Dryades vocabant, & Hamadriades, & Napæas. Veteres Græci Nympham dicebant, quam nos mutatione vnius literæ Lymphan, hoc est aquam. ¶ Nymphæ Libethrides, Musæ dicuntur à Libethro Thraciæ monte Musis consecrato. Virg. 7. Eclog. Nymphæ nostер amor Libethrides. ¶ Dicuntur & nymphæ apes, quum primùm formam cœperint habere. Plin. lib. 11. cap. 16, de apibus loquens, gallinarum modo incubant. Id quod exclusum est, primùm vermiculus videtur candidus, iacens transuersus, adhærénsque ita, vt pascere videatur. Rex statim mellei coloris, vt electo flore ex omni copia factus, neque vermiculus, sed fatum penniger. Cætera turba quum formam capere cœpit, Nymphæ vocantur: vt fuci, sirenes, atque cephenes. ¶ Nympha etiam à rei anatomicæ peritis vocatur caruncula in multebribus pudendis bifariam prominens, quem Colliculum Latini appellant: cuius vsus est, colli orificium tegere, & frigus ab eodem arcere. Hanc caruncularn Aegyptij in virginibus solent excidere. Vide Galenum lib. 15. de Vsu partium.

Nymphæum, phæi, Idem est quod lauacrum, vel balneũ. λουτήριον. Plin. lib. 5, cap. 12, Eúmq; seruatum in nymphæo, donec Corinthum Mummius euerteret, tradunt. Iulius Capitol. Opera Gordiani Romæ nulla extant, præter quædam nymphæa, & balneas. Iosephus scribit Herodem apud Ascalonem constituisse nymphæa, id est lacus & balneas.

Nymphæa, æ, νυμφαία, Herbæ genus est, in paludibus nascens, & aquis stagnantibus: vnde & nomen accepit. teste Dioscoride lib. 3. cap. 149, quòd scilicet aquosis locis gaudeat. ¶ Alio etiam nomine Heracleon appellatur, quòd nympha quædam Herculis amore capta, in hanc herbam feratur commutata. ¶ Est & altera nymphææ species, cuius flos Blephara dicitur, foliis superiori simillimis, radice alba, scabra, flore luteo, nitente, & rosæ simili. Autor Dioscorides lib. 3. cap. 150.

NYMPHAEA, æ, νυμφαία, Insula est iuxta mare Adriaticum, in qua Calypso dicitur habitasse. Gentile est Nymphæus νυμφαῖος. Steph.

NYMPHAEVM, νύμφαιον Stephano, Oppidum est in Taurica regione, non procul à Bosphoro Cimmerio, iuxta Panticapæum, & Theodosiam: portum habens vtilissimum, teste Strabone lib. 7. & Plinio lib. 4. cap. 12. ¶ Est item Nymphæum, locus quidam in ea Macedoniæ parte quæ mare Adriaticum spectat, non procul ab Apolloniatarum finibus, petram habens ignem vomentem, cui subsunt fontes, qui aqua tepida, bituminéque scatent. Autor Strabo lib. 7.

NYMPHAEVS, νυμφαῖος, Italiæ fluuius est iuxta Velitras, non procul à Circeris in mare influens. Autor Plinius lib. 3. cap. 8.

NYMPHAS, adis, νυμφὰς, Locus est Arcadiæ, cuius incolæ vocãtur Nymphasij. Stephanus ex Pausania.

NYMPHODORVS, νυμφίδωρος, Medici insignis nomen, cuius meminit Plinius lib. 34. cap. 10.

NYSA, νῦσα, Vrbs est in ea parte Arabię, quę Aegypto cõtermina est, apud quã (vt Diodorus ait,) Bacchus educatus à Nymphis fuit. Vnde & Nysæus, νυσαῖος, νυσεὺς, dictus est, ac Dionysius, à Ioue scilicet & Nysa nomine accepto. ¶ Nysa etiam ciuitas in India est, à Libero patre (vt refert Strabo lib. 15.) condita, carminibus poetarum celebratissima: sita sub radicibus montis, quem Meron incolæ appellant. ¶ Alia est Nysa in Bœotia, apud Homerũ, in Catal. nauiũ, quam tamẽ in castigatioribus exẽplaribus Nissam videmus appellari: alia in Caria, apud Plinium lib. 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lib.5.ca p.29. ¶ Est item vicus in Helicone,apud Stephanum, Baccho sacer. ¶ Item oppidum Eubœæ, apud eundem,in cuius agro fabulantur eodem die & vites florere,& vuas matures cere. Ptolemæus præterhas duas alias eiusdem nominis vrbes commemorat,quarum alteram in Lycia, alteram in Ionia collocat. Plin.lib.8. cap. 39, Nysam Indiæ montem esse tradit, iuxta quem lacertæ ad 24 pedum longitudinem feruntur excrescere

NYSAEA, pro Indiæ oppido lege Nysa. Pro emporio autem,siue portu Megarensium,lege NISAEA.

NYSEVS,νυσεύς. Dissyllaba dictio, Bacchi cognomen est:à Nysa Arabiæ oppido,vbi ferunt esse educatum, Ouid.lib.4.Metam. Additur his Nyseus,indetonsúsque Thyoneus.

NYSIRVS, Vide NISYRVS.

Nyssa,νύσσα, Per geminum ſ, repagulum vnde cursores mouentur,ἀπὸ τοῦ νύσσειν, quod inter cætera significat pungere: propterea quòd illic inciperent equos calcaribus vrgere. ¶ Item ipsa meta, ἀπὸ τοῦ νεύειν, hoc est ab inclinando: quòd quùm metam attigissent, ibi inclinarentur,& flecterentur. Hæc tamen vox,vt plerǽque aliæ,quum in vſu Latinorum non sit,in Græcolatinum Lexicon potius erat reiicienda.

O

VARIIS modis positum inuenitur. ¶ Aliquando aduerbium vocandi, ὦ. Terent.in Adelph.O Ctesipho. c. ὁ Syre, Aeschinus vbi est? Virg.1. Aeneid.O regina, nouam cui condere luppiter vrbem, &c. ¶ Nonnunquam etiá interiectio est,variis seruiens affectibus.Est enim aliquando admirandi, ὦ. Iuuenalis , O qualis facies, & quali digna tabella! ¶ Aliquando indignandi. Cicc. in Catilin.O tempora,ò mores, ò paterni generis oblite,materni vix memor. ¶ Aliquando optati aduentus , aut repenté perculsi, Terent. O sǽlue , ò Pamphile. Virgil. 4. Aeneid. Adsis ò placidúsque veni . ¶ Interdum est interiectio dolentis. Cicer. O me miserum , ò infœlicem,ὦ τῆς δυσνυχίας τῶν ἐμῶν. ¶ Exprimit nonnunquam exultantis affectum. Virgil. 3. Aeneid. O mihi sola mei super Astyanactis imago. Terent. Adelph. O frater, frater , quid ego te nunc laudem ? Idem And. O factum bene, beasti. ¶ Aliquando exclamantis. Terent.in Phorm. O audaciam , etiam me vltro accusatum aduenit. ¶ Aliquando irridentis. Cicer. de Amicitia , O præclaram sapientiam : solem enim è mundo tollere videntur, qui amicitiam è vita tollunt. ¶ Aliquando ponitur pro Vtinam.Virg.2.Eclog.O tantùm libeat mecum tibi sordida rura, Atq; humiles habitare casas. Aliquando vtrunque coniungimus:ita tamen,vt O præcedat, Vtinam sequatur.Ouid.in Epist. Penelopes, O vtinam tunc,quum Lacedæmona classe petebat , Obrutus insanis esset adulter aquis. ¶ Iungitur quoque ei particula Si : & dicimus O si,& est desyderantis,idé valens quod Vtinam.Virg.11. Aeneid. Quanquá ò si solitæ quicquam virtutis adesset,&c. Horat.O si vrnam argenti fors quæ mihi monstret. ¶ Tacetur quandoque ò, quum accusatiuo iungitur.(nam & nominatiuo & vocatiuo iunctum legimus, vt patet ex superioribus exemplis) vt apud Plinium Iuniorem, Hominem te patientem,ac potius durum,ac pene crudelem. Et (sicut docet Donatus) maioris stuporis est hoc modo pronuntiatum,& quandoq; melius sonat.Terent.in Eunuch.Hominem perditum, miserúmque,& illum sacrilegum.

Oa taricha, ὠὰ τάριχα, Dicuntur mugilum oua , sale condita.ὠόν enim est,quod nos Ouum dicimus , interposita v, euphoniæ causa , τάριχος salsum dicitur: τάριχεύω, seruo, condio, liquefacio, ficco.

OANVS, ni, Ὤανος, Lydiæ oppidum,apud Stephanum.

OASIS, ὄασις, Oppidum in desertis Libyæ, septem dierum itinere à Thebis distans , quod Herodoti ætate à Samiis tenebatur, vt ipse refert libro 3.

OAXIS, ὄαξις, Fluuius Cretæ insulæ, ab Oaxe Apollinis filio sic vocatus: vnde & Oaxia tellus, Creta appellatur. Virg.Eclog.1, Pars Scythiam,& rapidum Cretæ veniemus Oaxem. At Seruius putat esse fluuium Mesopotamiæ,cretosum vehentem limum : vnde à Poeta rapidum cretæ putat appellatum. Quæ tamen interpretatio à doctoribus omnibus meritò reiicitur.

OAXVS, ὄαξος, Ciuitas Cretæ,ab Oaxo Minois ex Acallide filia nepote, vel à situ loci,quod crepidines Græci Axos vocent. Herodotus quoq; lib.4, Oaxum vrbem Cretæ facit , in qua Etearchus pater Phronimæ matris Batti regnauit,qui Cyrenem Libyæ vrbem ædificauit.

O ante B.

Ob, Præpositio separari & componi potest. Separata causalis coniunctionis locum tenet,& significat propter. διὰ, ἕνεκα. Virg.lib.11,Cuius ob auspicium infausfum,morésque sinistros.Terent.in Andr. Ego pretiũ ob stultitiam fero. Plaut. in Asi. Itaque ob asinos relatum pretium Sauriæ? Pretium ob stultitiam,vel ob asinos, id est pretium asinorum, vel stultitiæ:ait Donatus. ¶ Apud veteres etiam pro Ad , ponebatur. Ennius apud Festum , ob Romam noctu legiones ducere cœpit .Cic. Papyrio, pæto , Cuius ob os Graij ora obuertebant sua. Sic dicebant Obire,pro adire: Obmoueo pro admoueo: Obiacent , pro adiacent,& cõplura hoc genus. ¶ Aliquando ponitur pro ante. Plaut.in Mil. Nunc demum experior,ob oculos caliginem Prius mihi obtigisse. Ibidem, Qui lanam ob oculum habebat. ¶ Composita quandoque significant contra, κατά, vt Oppugno, Obiicio. ¶ Quandoque circum: vt Obambulo. Obsideo. ¶ Quandoque super, siue coram, siue obuiam: vt Obuenio. ¶ Quandoque Ad: vt Obeo. Dicimus enim, Ille obiuit mortem, hoc est iuit ad mortem. Componitur autem cum verbis incipientibus ab a: vt Obaudio: cum c, vt Occumbo : d, vt Obduco: e, vt Obeo: f, vt Offero: g, vt Oggannio: h, vt Obherbesco: i, vt Obiicio: l, vt Oblitero: m, vt Obmutesco : n, vt Obnitor : o , vt Oborior: p, vt Oppugno: q, vt Obquiniscor: r, vt, Obruo: ſ, vt Obſtor: t, vt Obtineo: u , vt Obumbro. Sed quoties vocalibus iungitur, vel d, l, n, r, seruatur b, integra. Cum c, mutatur b, in c, præterquam in Obscuris, & Obscœnis: in quibus duobus b, seruatur, & s, additur post b. Cum aliis literis mutatur b, in sequentem literam: vt Offero Offendo, Opportunus, Oppono. Excipitur Omitto, quòd abiicit b: nam perpetuò apud poetas corripitur. Horatius de Arte, Pleraque differat, & præsens in tempus omittat. ¶ Obmutescit seruat vtranque compositionis partem integram. In Operio, & compositis Adoperio, & Cooperio abiicitur b. De r, litera antè diximus. In iis quæ à t, incipiunt, seruatur b, vt Obtrudo.

Obacero, as, pen.corr. autore Festo , idem est quod obloqui, atque alterius sermoni obstrepere. παρῳδῶ. Sumptũ videtur ab acere frumenti purgamento, quod Græci vocant ἄχυρον.

Obacerbo, bas, Idem quod exacerbo. παροξύνω. Festus.

Obæratus, a, um, cum æ, diphthongo, Dicitur qui ære accepto iam obligatus est, quasi ære alieno astrictus, & debitor ad aliquid operandum. ὑπόχρεως, καταχρεώς. Cæsar lib 1. Comment. Omnes obæratos, quorum magnum numerum habebat, eòdem conduxit. Varro lib.3. de Reruſt. cap. 17, Omnes agri coluntur hominibus seruis, aut liberis, aut vtrisque. Liberis , aut quum ipsi colunt , vt plerique pauperculi cum sua progenie: aut mercenariis, cum conductitiis liberorum operis res maiores, vt vindemias ac fœnisecia, administrant ij, quos obæratos nostri vocitarunt: & etiam nunc sunt in Asia, atque in Aegypto, & in Illyrico complures.

Obambulo, as, Idem quod deambulo, siue huc illuc ambulo. περιπατῶ. Plaut. in Capt. Item alij parasiti frustra obambulant in foro. Ouid.2. Trist. - quum solus obambuler ipse. ¶ Sæpe etiam idem quod circumeo. circumambulo, & sic ferè accusatiuo iungitur. περιϊστᾶμι, περιέρχομαι. Ouid.14.Metam. Ille quidem totam gemebundus obambulat Aetnam. Virg.lib.3. Geor. datiuo iunxit , Non lupus insidias explorat ouilia circum Nec gregibus nocturnus obambulat. Vbi Seruius exponit Obambulat, pro Insidiatur. Liui.6.bel.Maced. Obambulare muris, vt facilè nosceretur ab Aetolis, cœpit. ¶ Aliquando accipitur pro vnà iunctímque ambulare. Sueton. in Tiberio , Et secretum petenti, nonnisi adhibito Druſo filio, dedit, dextrámque obambulantis, veluti incumbens, quoad peragueretur sermo, continuit. ¶ Est item Obambulare, interprete Festo, aduersus alios ambulare , & quasi ambulanti se opponere.

OBARENI, ὀβαρηνοί, Armeniæ populi, non procul à Cyro fluuio , quorũ meminit Stephanus.

Obaresco, Circunquaque aresco. περιξηράνομαι.

Obaro, as, Circum aro , vel arando excolo. περιαρόω. Liu.3.bel.Pun. Et quum hostes obarassent , quicquid herbidi terreni extra murum erat, raporum semen iniecerunt.

Obarmo, as, are. Idem quod armare. ὁπλίζω. Horat.4.Car. Ode 4, - quibus Mos vnde deductus per omne Tempus Amazonia securi Dextras obarmet, quærere distuli.

Obater, adiect. Quodammodo ater, & veluti subater. ὑπομέλας. Plin.lib. 18.ca p.35, Nascens Luna si cornu superiore obatro surget.

Obaudio, is, A nonnullis vſurpatur pro non audio. παρακούω. cuius tamen significationis nullum idoneum ex aliquo veterum profertur testimonium. Olim Obaudio idem significabat quod hodie Obedio: quod & apertè docet Festus , qui Obedio interpretatur per Obaudio. Nestor non contemnendus Grammaticus autor est , Obedio dictum esse ab Obaudio , au , in e, commutato. Vide plura in verbo OBEDIO.

Obba, æ, Poculi genus, autore Nonio, vel ligneum, vel ex spartho. à verbo Obbibo (vt quidam putant) appellatum : quo verbo etiam Cicero vſus est pro simplici Bibo. Vel, vt alij malunt, à Græco ὀβῶ, quod tribum, siue turbam significat, ὅτι πᾶ τύβδη πίνωμεν συμποσίοισι ὀβῶδες. Varro in epistola ad Marullum , Vtrum meridie, an vesperi libentius ad obbam accedas. Persius Satyr.5, Veientanúmque rubellum Exhaustet vapida læsum pice sessilis obba.

Obbibo, is, pen.corr. Idem quod bibo. πίνω. Cic.1. Tusc. Qui quum coniectus in carcerem, triginta iussu tyrannorum venenum, vt sitiens obbibisset, reliquum sic è poculo eiecit, vt id resonaret.

Obbrutesco, is, ere, Brutum fieri, ratione amittere. ἄλογος γίνομαι. Lucr. lib.3, An contracta suis è partibus obbrutescat.

Obcæco, as, vel, vt alij scribunt , Occæco, Idem quod simplex Cæco. τυφλόω. Colum.lib.4, Veluti ignorantiæ tenebris obcæcata , luce veritatis caruit. Cic. ad Senatum, Quod ego negotium non stultitia obcæcatus, sed verecundia deterritus recusaui. ¶ Accipitur & pro obscurare. Autor Carminis ad Pisonem , Aether terrificis obcæcat sydera nimbis. Cic.3. de Orat. Narratio obscura totam obcæcat orationem. ¶ Obcæcare fossas in agro, pro obtegere. Colum. lib. 2. cap. 7, At vbi solutior humus est, aliquæ fiunt patentes, quædam etiam obcæcantur, ita vt in patentes ora hianuia cæcarum competant. Id est desuper teguntur.

Obdo,

Obdo, dis, Ex Ob, & Do, significat, vt inquit Festus, Oppono. ἐπιτίθημι. Terent.in Eunu. Pessulum ostio obdo. ¶ Ponitur & pro claudo. Plaut. in Caſ. Forem obdo, ne senex me opprimeret. Plin.libr. 6. capit. 11, Ab iis sunt portæ Caucasiæ, magno errore à multis Caspiæ dictæ, ingens naturæ opus, & montibus interruptæ repentè , vbi fores obditæ ferratis trabibus.

Obdormio, Idem quod dormio. κοιμῶμαι, καθεύδω. Plaut. in Amp. Sed quid ais, num obdormiuisti dudum ? Cic.1. Tusc. de Endymione, Nescio quando in Latmo obdormiuit: nondum, opinor, experrectus est.

Obdormire crapulam, dixit Plautus in Mostel. Vbi, inquit, somnum sepeliui, omnémque obdormiui crapulam. ¶ Hinc Obdormisco. Cic.1. Tusc. Quid melius, quàm in mediis vitæ laboribus obdormiscere, & ita conniuentem somno consopiri sempiterno? Sueton. in Claudio, capit.8, Quoties post cibum obdormisceret (quod ei ferè accidebat) olearum ac palmarum ossibus incessabatur.

Obduco, is, penult. prod. Operio, tego. ἐπισκάζω, περικαλύπτω, προβάλλομαι. Virg.in Moreto, Et cinis obductæ celabat lumina Prunæ. Cicc. 2. de Natu. deor. Obducuntúrq; libro, aut cortice trunci ſtirpiũ, quó sint à frigoribus & caloribus tutiores. ¶ Aliquando ponitur pro Detego, aperio. Lucil. Vos interea lumen auferte, atque aulam obducite. id est aperite, vt interpretatur Nonius. ¶ Aliquando pro Adduco, admoueo. προσάγω. Nam vt suprà docuimus, Ob, in compositione idem valet quod Ad. Plaut. in Pseud. Si hos expugno, facilè ego hanc rem meis ciuibus faciam, Pòst ad oppidum hoc vetus continuò meum exercitum. Protinus obducam. ¶ Aliquando pro Inducere ponitur. Plin. lib.22. cap.25, Torporem autem obducit percusſo loco. Cicc.4. Acad. Conatus est rebus tenebras obducere. ¶ Obducere frontem , est frontem contrahere, siue corrugare. Quint.libr.10, cap.3, Interrogauit quæ causa frontis tam obductæ. ¶ Obducere diem , dixit Cicero ad Att. lib.16. Nono, inquit, Calen.igitur ad Syriam : ibi tanquam domi meæ scilicet : itaque obduxi posterum diem. id est consumpsi , siue circumilla loca duxi. ¶ Obducere callum dolori, est perpetua doloris assuefactione, res aduersas æquiore animo pati. Cicer.2. Tusc. Et ipse labor quasi callum obduxit dolori. Tracta est metaphora ab iis quorum manus, pedésque ex perpetuis laboribus callis obdurerunt. Illi enim ad ferendos labores magis sunt accommodati.

Obducto, as, frequentatiuum. Plautus Mercat. Meésque in ædes sic scorta obductarier.

Obductio, verbale. Cicero pro C. Rab. Carnifex verò, & obductio capitis, & nomen ipsum crucis abiit, &c. Obductio capitis , id est obuolutio, inquit Budæus.

Obdulcesco, cesis, Idem ferè quod Dulesco simplex, hoc est dulcis fio, περιγλυκαίνομαι.

Obdureo, res, rui, A quo Obduresco, durior fio. σκληρύνομαι. Cic. Cornific. Equidem sic iam obdurui, vt ludos Cæsaris nostri æquissimo animo viderem, quod est quasi callum feci.

Obduresco, is, Idem quod Obdureo. σκληρύνομαι. Varro 3. de Re ruſt. capit. 14, Earum semé minutum, ac testa molli, diuturnitate obdurescit. ¶ Per translationem accipitur pro eo quod est, longa doloris assuefactione res aduersas æquiore animo ferre. Cic. ad Attic. libr. 10, Exanimauit omnes qui mecũ erant: nam ipse obdurui. ¶ Iungitur aliquando accusatiuo cum præpositione Ad. Cic. ad Cælium lib. 2, Obduruit animus ad dolorem nouum. ¶ Et cum præpositione Contra. Cicer. 3. Tusc. Obduruiſséque sese contra fortunam arbitrantur. ¶ Item ablatiuo cum præpositione In. Cic. 7. Verr. Iam verò quum in eiusmodi patientia turpitudinis aliena, non sua, satietate obduruisset.

Obduro, as, pen. prod. Durum facio. πωρόω, σκληρόω. Horat. 2. Serm. Satyr. 5, Persta, atque obdura, &c. Catul. epigr. 8. ad feipſum, Desinatus obdura, &c.

Obedio, dis, diui, ditum, Obtempero, pareo. πείθομαι, ὑπακούω. Cic. 3. de Leg. Nec verò solùm, vt obtemperẽt, obediántque magistratibus, sed etiá vt illos colant, diligántque præcipimus. Sumitur & in deteriorem partem: Idem, Dum autem ipse dedecori ac turpitudini obedierit, non modò Imperator omnino habendus non erit, &c. ¶ Interdum præter datiuum habet & accusatiuum, mediante præpositione Ad. Cicer. pro Cecinna, Si seruulis nostris hoc conceſſerimus, vt ad verba nobis obediant, non ad id quod ex verbis intelligi potest, obtemperent.

Obediens, entis, participium. ὑπακούων, πειθόμενος. Cic.1. Offic. Appetitum rationi obedientem præbeamus. Idem 3. Offic. Naturæ obediens homo, homini nocere non potest. ¶ Migrat interdum in nomen: vnde Obedientior & Obedientissimus. Liu.lib.5. tertij bell Punici, Et vt imperiis virorum nemo obedientior me vno fuerit , ita post mortẽ, &c. Plin.lib.16. cap. 43, Obedientissima quocunque in opere fraximus.

Obedientia, æ, Obsecundatio. ὑπακοή. Cicer.1. Offic. Relinquunt enim & abiiciunt obedientiã, nec rationi parent, cui sunt subiecti lege naturæ.

Obedienter, Obsequenter. πειθωνίως. Liui.5. tertij bel. Pun. Obedienter curatum est. Idem 5. ab Vrbe, Collatum obedienter, missúmque ad exercitum est.

Obedo, dis, pen. corr. Consumo, quasi circumedo. περιέρχομαι.

Obesus, a, um, Quod propriè (testibus Nonio & Gellio) accipitur pro gracili, & exili, & circunroso, macilentóque. Næuius, Corpore, pectoréque vndique obesa, ac meritò exesa, tardi ingenio senis. ¶ Aliquando tamen Obesus , teste Nonio, & Festo accipitur pro vberi & crasso. πίων. vt sit Obesus, quasi ob edendum factus. Virgil. libr. 3. Georg. Argutúmque caput, breuis aluus, obesáque terga.

Obeso, as, Impinguo, πιαίνω. Colum. lib. 8. cap. 7, Nonnulli tribus aquæ partibus vnam boni vini miscent , madefactóque triticeo pane, obesant auem. De Gallinis.

Obesitas, atis, Pinguedo, vel ipse obesorum status , siue habitus. πίτυρα. Columel. libro 6. capit. 24, Ne eas steriles reddat nimia corporis obesitas. Plin. lib. 8. cap. 32, In magna obesitate, Sueton. in Domitiano, cap. 18, Postea caluitio quoque deformis , & obesitate ventris , & crurum gracilitate.

Obeliæ, ὀβελίαι, Panes erant Baccho sacri, ita dicti, vel quòd obolo Alexandriæ venirent , vel quòd in veru torrerentur. Vide Cælium Rhodig. lib. 9. cap. 16.

Obelus, penul. corre ὀβελός, Latinè dicitur Veru, siue Veruculum. A cuius similitudine virgula quædam, qua adulterina, aut etiam perperam scripta iugulamus, & confodimus, à Græcis ὀβελός, à nostris etiam Veru dicitur : iacet autẽ sic ▶ Hac vſi sunt Ecclesiastici interpretes quorties denotare volebant aliquid addítum in translatione , quod in prototypis non haberetur. Hieron. ad Pauli. Origenis studium me prouocauit , qui editioni antiquæ translationem Theodotionis admiscuit , asteriſco , & obelo opus omne distinguens. Sic dictus , quòd obelo, id est veru sit similis, vel quia tanquam veru superflua iugulat, & confodit.

Obeliscus, sci, ὀβελίσκος, Diminutiuum ab Obelus, magis nomine quàm re: non enim est paruus obelus, sed saxum ingens, in figuram metæ cuiusdam, sensim à proceritate in excelsum consurgens, paulatim gracilescens, specie quadrata, in verticem productus angustum, manu læuigatus artificis. Visuntur etiam hodie Romæ aliquot obelisci, ea figura, qua iam depinximus: vnus in Vaticano suburbio iuxta ædem Diui Petri, qui omni ex parte adhuc integer est: alter iuxta ædem Diui Rochi in Campo Martio. Sunt autem Pyramidibus longè minores, Solis numini sacrati, vt ait Plinius lib. 36. cap. 8, propter quod ad radiorum similitudinem fiebant.

Obeliscolychnium, ὀβελισκολύχνιον, Instrumentum militare , ab vsu gemino, scilicet veruculi, & lucernæ dictum. Eius meminit Aristoteles libro 4. de Partib. anim. & 4. Politic.

Obeo, obis, obij, obitũ, Idem quod adire. ἐφοδεύω. Nam Ob, pro Ad, quandoque ponitur. Vnde Obire mortem, Est adire mortem. πάντῃ τὸν βίον. Plautus in Aulul. Vbi is obiit mortem , qui mihi id aurum credidit. ¶ Obire morté, quoque dicimus. Sueton. in August. Morte obiit repentina , & sine casu. ¶ Similiter Obire diem dicimus, pro eo quod est mori, quasi adire diem fati. Seru. Sulp. Cic. Nuntiatum est mihi Marcellum diem suum obiisse. ¶ Pro eodem etiam dicimus Obire, absoluté. Iuuen. Satyr. 6, Magnus ciuis obit, & formidatus Othoni. ¶ Obire vadimonium, Est ire ad vadimonium, id est ad diem sisterе. ἀπαντᾶν πρὸς τὸν κύριον. Cicero pro Quintio, Vadimonium mihi non obiit quidam socius & affinis meus , &c. Vnde Obitum vadimonium. Ibidem, Qua tibi hora vadimonium non sit obitum , eadem te hora consilium cepisse, &c. ¶ Aliquando Diem obire, est ad statutum diem se sistere, & præsentem exhibere. Sueto. in Cæsare, Tamisius adiicit, Crassum, diem cædi destinatum non obiisse. ¶ Aliquando exequi, siue suscipere. ἐπιτελῶ. vt Obeo legationem, id est exequor munus, siue officium legationis. ¶ Obeo prouinciam, exequor, aut suscipio officiũ prouinciale. Cic. pro Lege agraria, Qui rerum priuatarum causa legationes liberas obeũt. Liu.1. ab Vrbe, Eum iura redditurum, obitumúmque alia regis munia esse. ¶ Aliquando pro peragere, siue perficere ponitur. Cic. ad Atti. lib, 8, Nec verò hæc extrema quisquã iure potest reprehendere, quòd mare non transierim : id enim etsi erat deliberationis, tamen obire non potui. ¶ Quandoque pro circundare. Virg. 8. Aeneid. - quem fulua leonis Pellis obit totum. ¶ Obire, etiam aliquando est circuire. περίειμι. Virgil. 6. Aeneid. - magnas obcuntia terras Tot maria intraui. ¶ Item Obire, obuiam se præbere. ὑπαντιάω. vnde Obitus pro occursu. Teren. in Hecy. Antiquámq; adeò tuam venustatẽ obtines, Vt voluptati obitus sermo, aduentus tuus, quocũq; radueneris. Semper fiet. Donat. Obitus, occursus, ὑπαντήσεις. ¶ Obiri, passiuè. Ouid.1. Fast. Hîc vbi virgineæ campus obitur aquæ.

Obitus, a, um, penult. corre. participium, ab Obeo, is, cuius etiam retinet significationem. πεφασμένος. Ouid. Morte obita quales fama est volitare figuras. Cicer. pro Sest. Nec verò illorum quisquam, quos à maioribus nostris morte obita positos in illo loco, atque in rostris collocatos videtis.

Obitus, us, nomen, Modò mortem, siue interitum significat. τελευτή. Cicer. Attic. Quum de obitu fratris literas accepissem. ¶ Modò occasum. δῦσις. Virgil. libr. 1. Georg. Nec fruſtra signorum obitus speculamur, & ortus. ¶ Modò aduentum. ἀπάντησις. Turpilius, Et quis est qui interrumpit sermonem meum obitu suo ? Aliquando idem quod occursus. Vide OBEO.

Obequito, as, Circumequito. περιϊππάνω, κυκλιππάνω. Liuius libr. 2, Veiens hostis, Hetrusci que eo magis properè agere, lacessere ad pugnam primò, obequitando castris, prouocandóque. Curtius lib. 3, Alexander ante prima signa ibat: quúmque agmen obequitaret, varia oratione, vt cuiusque animo aptum erat, milites alloquebatur.

Oberro, as, Circumerro. περιπλανῶ. Plin. lib. 17. cap. 19, In summa tellure oberrant. Idem lib. 29. cap. 4, de mustela. Hæc autem quæ in domibus oberrat. ¶ Oberrare eadem chorda, dicuntur citharœdi , qui eodem, inuariatóque cantu fastidium mouent auditoribus. Horat. in Arte, & citharœdus Ridetur chorda qui semper oberrat eadẽ. ¶ Persius Oberro, pro Circũuolo posuit, quum dixit, Dius arat Curibus, quantum non miluus oberret.

Obesco, as, Ab Esca compositiõe habet, quasi esca farcio. πιαίνω. Col. libr. 8. cap. 7, Nonnulli tribus aquæ partibus vnam boni vini miscent, madefactóque triticeo pane obesẽt aues, quæ prima luna (quoniam id quoq; custodiendũ est) faginari cœptæ, vigesima perglisceũt. Alij ibi legũt Obesant: vide OBEDO. ¶ Inesco, ἐνδαίσσω, est obiecta esca aues, vel aliud quiduis in prædam allicio: vnde per translationem accipitur pro eo quod est, ostenſa spe vtilitatis decipio. Vide suo loco.

Obesus, Vide OBEDO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Obex,cis,ab Obiicio, Significat euiuscũq; rei obiectionẽ, siue obstaculum. ἐμπόδιον. Genitum facit Obicis. Poëtæ tamẽ, vt priorẽ, quæ natura breuis est, producãt, scribunt Obiicis, geminato i. Fuit olim hoc nomen dubij generis, hodie tantùm masculini. Virg. lib. 10. fœminino genere vsus est, Ecce maris magna claudit nos obice põtus. ¶ Hinc etiã Pessulum seræ in ostio, Obicem appellarunt, authore Festo. μοχλὸς, κλεῖθρον. Plaut. in Merc. Tibi denique istel ætitiam pariet obex.

Obfirmo, as, are, Firmum propositum in animo habeo, & quasi obstinatè in re aliqua perfisto. διαβεβαίωμαι. Terent. in Heaut. Age quæso, ne tam obfirmes te Chreme. Plaut. in Merc. Amens amánsque, vt animum obfirmo meum. Terent. Heeyr. Certum obfirmare est viam me, quam decreui persequi. Vbi Donatus Obfirmare viam, aduersus omnia obstinatè agere.

Obfirmatus, nomẽ ex participio. Cic. ad Atti. lib. 1, Incredibile est quãto mihi videatur illius voluntas obstinator, & in iracundia obfirmatior.

Obfirmatè, aduerbium, Pertinaciter. Sueton. in Tiberio cap. 25. Ad capessendam rem perurgebant, quanquam obfirmatè resistentem.

Obgannio, ἀντιλάσκω. Vide GANNIO, & OGGANNIO.

Obhæreo, es, Adhæreo. προσκολλῶμαι. Sueton. in Nerone, Consurgenti ei primùm lacinia obhæsit.

Obherbesco, scis, Herbis obducor, ex Ob. & Herbesco. Herbescere verò est herbam fieri. Cic. in Cat. Et elicit herbescentem ex eo viriditatem, quæ nixis fibris stirpium, sensim adolescit. Festus, Obherbescere, herbam increscere.

Obiacco, ces, pen. corr. Citrum, aut contrà iaceo, siue obsto. ἀντίκειμαι. Colum. lib. 2. cap. 4, Sed vallos cæspites conuellit, quibus obiacẽtibus. impeditũ aruum minus rectè pote st iterari. Liu. lib. 9. ab Vrbe. Quum ad alias anguitias protinus pergerent, septas deiectu arborum, saxorúmque ingentium, obiacente mole inuenere. id est contrà iacente. Stat. 4. Theb. - vatum qua conscius amnis
Gorgonio percussus equo, quáque obiacet alto Isthmos.

Obiicio, cis, pen. corr. Antè iacio, antè pono, porrigo, offero. παραβάλλω, προβάλλω. Colum. lib. 7, Tenerrimam quanque frondem, aut pampinos vitis obiici. id est apponi, vel antè poni. Plaut. in Curc. Flos veteris vini meis naribus obiectus. id est oblatus. Terent. in Heaut. Vt hanc lætitiam nec opinanti prius obiicerem ei domi. id est offerrem, & in eum effunderem. ¶ Aliquando contrà iacere, Obstaculum opponere. προβάλλειν. Cicer. pro Fonteio, Propugnaculum hostibus oppositum, & obiectũ. Obiicere se, vel caput suum periculis, idem est quod exponere. In qua significatione variam habet constructionem, vt facilè erit videre in exemplis quæ iam subiungemus. Cicer. ad Torquatum, Ad omnes casus periculorum obiecti sumus. Idem pro Archia, Obiicere se in impetus hominum quotidianos. Idem pro Domo sua, Obieci meũ caput pro vestris ceremoniis. ¶ Aliquando infero. Plaut. in Amph. Qui multa Thebano populo acerba obiecit funera. ¶ Aliquando repentè ostendo. Claudianus, Extemplò sese mediis obiecit in armis. ¶ Obiicere alicui mentem, Est in mentem inducere. Liu. 5. ab Vrbe, Respondit, profectò iratos deos Veienti populo in die fuisse, quo sibi eam mentem obiecissent, vt excidium patriæ fatale proderet. ¶ Obiicere moram, Est retardare. Plaut. in Trin. Sed fores hæ sonitu suo mihi moram obiiciunt incommodé. ¶ Ponitur quandoque pro exprobrare. ὀνοφέρω, ὀνειδίζω. Plaut. in Mil. Me tibi istuc ætatis homini facinora puerilia Obiicere, neque te decora, neque tuis virtutibus. Cic. 6. Verr. Non tibi obiicio, quòd hominem dignissimum tuis moribus spoliasti. In hac significatione iungitur interdum duobus datiuis. Plin. libro 34. cap. 3, Camillo enim crimini obiecit Sp. Caruilius Quæstor, quòd ærata ostia haberet in domo, Crimini (inquit) obiecit, hoc est crimini dedit. ¶ Interdum præter datiuum, ablatiuo cum præpositione De. Brutus ad Antonium libr. 11. Epist. Cic. Te miramur, quum hæc reticueris, non potuisse contineri iracundiam tuam, quin nobis de morte Cæsaris obiiceres. ¶ Et cum præpositione In. Cic. pro Cluentio. Doce in illorum indiciis quid præter hoc venenum Oppianici, non modò in criminis, sed in maledicti loco sit obiectũ. ¶ Obiicere vt probrum. Cic. 1. Tusc. Honorem tamen huic generi no fuisse declarat oratio Catonis, in qua obiecit vt probrum M. Fuluio nobiliori, quòd is Poëtas in prouinciam duxisset.

Obiectus, a, um, Participium, idem significans quod oppositus. ὑπεπιμελούμενος. Cicer. pro Fonteio, Propugnaculum hostibus oppositum & obiectum, Obiectæ vallo munitiones, apud Liuium lib. 3. ab Vrbe. ¶ Interdum idem est quod oblatus, Cicer. 2. de Finib. Obiecta specie voluptatis, idem 1. Acad. Vt siqui tremerent obiecta terribili re. Obiectus ad omnes casus periculorum, Cicer. Torquato. ¶ Obiectus aliquando idem est quod exprobratus, improperatus. Cic. pro Cluentio, Crimen obiectum non confiteri.

Obiectus, ctus, nomen, Significat oppositionem, siue obiectionem. προβολή. Plin. lib. 4. cap. 10, Obiectu terræ Lunam occultari. Virg. 1. Aeneid. -insula portum Efficit obiectu laterum.

Obiectum, cti, Philosophi vsurpabant pro eo quod peculiariter à sensu aliquo percipitur. τὸ αἰσθητόν. vnde Colorem visus obiectum vocant sonum auditus, odorem olfactus, saporem gustus, & corpus sensibile tactus.

Obiecto, as. Frequenter obiicio. oppono, imputo, exprobro. ὀνειδίζω, ἐγκαλέω. Cicer. in Sallust. Qui falsum crimen bonis obiectat. Plaut. in Trinummo, Ne omnino inopiam ciues obiectare possint tibi. ¶ Hinc Obiectatio exprobratio. ὀνειδισμός. Cæsar 1. bell. Ciuil. Idque ita esse cum ex aliorum obiectionibus, tum etiã ex domestico iudicio. ¶ Interdum ponitur pro expono. παραβάλλομαι. Virgil. libr. 4. Et corpora bello obiectant. ¶ Item Obiectaculum, pro obice, & claustro, vt ait Budæus. Varro 3. de Re rust. capit. 17, In Baiano autẽ tanta ardebat cura, vt architecto permiserit, vt suam pecuniam cõsumeret, dummodo

perduceret specus è piscinis in mare, obiecta culo, quo æstus bis quotidiè ab exorta luna ad proximam nouam introire, ac redire rursus in mare posset.

Obiter, pen. corr. aduerbiũ, ex Ob. & Iter, compositũ, significat incidenter, hoc est præter propositum, quasi in itinere occurrẽs, aut quasi per iter, & in trãsitu. ἐπὶ παρέργου, ἐν παρέργῳ. Plin. in Prolog. lib. 11, Vt obiter caueam istos Homeromastigas. Et lib. 10. cap. 10, Maior pars Italiæ ruido vtitur pilo, rotis etiã quas aqua verset obiter, & molat. Idẽ libr. 11. capit. 37, Cuius angustiæ non sinunt vagari incertam aciem. & velut canali dirigunt, obitérque incidentia facilè declinant. Iuuenal. Satyr. 3, Atque obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus. Id est interim.

Obinanis, & hoc, ane, Idem quod inanis, & vacuus, nisi quòd aliquid auget compositio. κενός. Varro 3. de Re rust. cap. 4, In his iidem aiunt, quum ad lumen sustuleris, quod perluceat id esse obinane. Docet quomodo cognoscas an plena sint ova, an inania, seu vacua.

Obiratus, adiectiuum, Idem quod iratus. Liu. 1. ab Vrbe, Aut fortunæ, vt fit, obirati, cultum reliquerant deũm.

Obiurgo, gas, Arguo, reprehendo, incuso, increpo. ἐπιμέμφομαι. Terent. in Andr. Nam si illum obiurges, vitæ qui auxilium tulit. Quid faciæ illi qui dederit damnum, aut malum? ¶ Iungitur aliquando ablatiuo cum præpositione A. Plaut. in Trin. Sed tu obiurgans me à peccatis, rapis deteriorem in viam. ¶ Interdum cum præpositione De. Cicer. ad Attic. lib. 2. Quòd me quodam modo molli brachio de Pompeij fami liaritate obiurgas, nolim ita existimes. &c. ¶ Aliquando ponitur pro exprobrare. Quintil. lib. 6. cap. 4. Cicero obiurgantibus, quòd sexagenarius Popiliam virginem duxisset. Cras mulier erit, inquit. ¶ Transfertur Obiurgare, ad alia. Cicero ad Quint. Frat. libr. Epist. 3. Ea villa, quæ nunc est, tanquam philosophia videtur esse, quæ obiurget cæterarum villarum insaniam.

Obiurgito, frequentatiuum. Plaut. in Trin. Rogitas, téne obiurgitem?

Obiurgatio, verbale, Id est post turpe factum castigatio, autore Festo. ἐπίμεμψις. Cicer. de Amicit. Deinde vt obiurgatio contumelia careat.

Obiurgator, aliud verbale, Qui alterum obiurgat. ἐπιμεμπτής. Cicer. pro Lege agr. Nam attendite quãtas concessiones agrorum hic noster obiurgator vno verbo facere conetur.

Obiurgatorius, adiectiuum, Quod ad obiurgationem pertinet. ἐπιμεμπτικός. Cic. ad Attic. libr. 13. Vnà cum illius obiurgatoria tibi meã quoque, quam ad eum rescripseram, missi.

Obiuro, ras, penul. prod. Iureiurando astringo. ὀμνύω. inquit Festus, citans locum ex antiqua quapiam fabula cui titulus erat Pentesilæa, Formidabant obiurare. Cic. pro Cælio, Fuit in hac causa pertristis quidã, patruus, censor, magister: obiurauit M. Cælium, sic neminem vnquam parens. Ita enim legit Calepinus, sed corruptè. Ibi enim Obiurgauit legendum est, non Obiurauit.

Oblædo, Idem quod lædo. βλάπτω. Plaut. in Cas. Ne oblæsis manum. hoc est ne oblæseris.

Oblanguco, es, Idem quod langueo. καταπονοῦμαι, παρακμάζω. Cic. ad Tironem, Literulæ meæ, siue nostræ, tui desyderio oblanguerunt.

Oblatro, as, Circum, aut contra latrare. περισυλακτῶ. Et propriè est canum: iquãquam etiam pro transitionem pro Obloqui, siue obtrectare accipitur. κατακλαίω, vt apud Silium lib. 8, - hinc auctus opes, largúsque rapinæ, Intima dum vulgi fouet, oblatrátque Senatum.

Oblatrator, oris, & Oblatratrix, cis, verbalia. Plautus Mil. Sed nolo mihi oblatratricem in ædes intromittere.

Oblationes, Propriè dicuntur, quæ diis offerũtur. προφοραὶ, ἀναθήματα. Veteres Offerrumenta dicebant, teste Festo, Vide OFFERO.

Oblecto, as, Significat Recreare. ψυχαγωγῶ, ἥδω, κηλῶ. Plautus Asin. Oblectabo interea illum. Terent. in Phorm. Habebis quæ tuam senectutem oblectent. Plaut. Pœn. Amabõ, num hi falsò oblectant gaudio nos? Horat. de Arte, Interdum speciosa iocis, moratáque rectè,
Fabula nullius veneris, sine ponderé, & arte. Validius oblectat populum, meliúsque moratur, Quàm, &c. ¶ Oblectare se, Est animũ pascere, & recreare. Terent. Hecyr. Dic mihi Philotis, vbi te oblectasti tam diu? ¶ Habet autem Oblecto interdũ cum accusatiuo ablatiuum cum præpositione Cum. Cic. ad Q. fratrem. Oblecta te cum Cicerone nostro quambellissimè. Terent. in Adel. Bono animo esto, tu cum illa te intus oblecta interim. ¶ Habet & ablatiuũ post accusatiuum, cúmque sine præpositione. Cic. de Senect. Num igitur horum senectus miserabilis fuit, qui se agricolatione oblectabant? Terent. in Eun. Me speres, me te oblectes, mecum tota sis. ¶ Oblectare otium temporis, est tempus otiosum & vacuum à rebus seriis traducere in voluptatẽ. Plin. Epistо. 79. Inter cœnã oblectamus otium temporis, his iocamur, ludimus, anamus. ¶ Oblector hac re, pasciuè. Cic. ad Cælium libr. 2, In communibus miseriis hac tamen oblectabar specula. Idem pro Murænа, Ludis tamen oblectamur, & ducimur.

Oblector, aris, deponens, Idem quod oblecto. Cic. ad Q. Fratrem libr. 2, Ego me in Cumano, & Pompeiano, præterquam quòd sine te, cæterùm satis commodè oblectabar.

Oblectatio, onis, Delectatio. τέρψις. Cicer. 4. Acad. Indagatio ipsa rerum cũ maximarum, tum etiam occultissimarũ habet oblectationẽ. Idem 1. Acad. Doloris medicinam à philosophia peto, & otij oblectationem hanc honestissimam puto.

Oblectamentum, ti, Idem. Cicer. de Senect. Satiari delectatione non possum, vt meæ senectutis requietem oblectamentúmque nolcatis. Tacit. libr. 14, Nec deerant, qui voce, vultúque tristi, inter oblectamenta regia Spectari cuperent.

Oblectamen, inis, Idem quod oblectamentum. Stat. 3. Syl. Nec desunt variæ circum oblectamina vitæ.

Oblido, dis, penulti. produ. ex Ob, & Lædo, significat lædo, suffoco, neco. λυμαίνομαι, πνιγίζω, Columel. libr. 7. capit. 3, Ne angũstiæ fœtus oblidant.

oblidant. Tacit. libr. 5, Exin oblisos faucibus, id ætatis corpora in Gemonias abiecta.

Obligo, gas, pen. corr. Circunligo. περιδέω. Colum. libr. 6. cap. 28, Siue vt fœmina, siue vt masculus concipiatur, nostri arbitrij fore Democritus affirmat, qui præcepit vt quum progenerari masculum velimus, sinistrum testiculum admissarij lineo fumiculo, alióve quolibet obligemus: quum fœminam, dextrum. Curt. Ne obligato quidem vulnere, haud segnius destinata exequitur. Colum. libr. 11. cap. 2, Bonus operarius prati iugerũ desecat, nec minus mille ducentos manipulos vnus obligat, qui sint singuli quaternarum librarum. Per translationem Obligare est, deuincire beneficiis, seu debitorem suum reddere. ἀναπάδαι. Cic. Aulo Trebo. Dolabella antea tantummodo diligebã, obligatus nihil eram. Idem ad Quint. frat. lib. 3, Scaurum beneficio defensionis valde obligaui. Idem 4. in Catil. Hostes alienigenæ aut oppressi seruiunt aut recepti beneficioſe obligatos putant. Plin. Epist. 69, Obligabis me, obligabis Caluisium nostrum, obligabis ipsum non minus idoneum debitorem, quàm nos putas. ¶ Obligare se furti, hoc est furti crimen incurrere. Gellius lib. 7. capit. 15, Quod cui seruandũ datum est, si id visus est, siue quod vtendum acceperit, ad aliam rem, atque acceperit, vsus est, furti se obligauit.

Obligatio, onis. Cicer. ad Brutum, Est autem grauior & difficilior animi & sententiæ, maximis præsertim in rebus, pro altero, quàm pecuniæ obligatio.

Obligans, & Obligatus, Participia. Senec. de Benefi. libr. 1. capit. 4, Tu me aliquid eorum doce, per quæ obligantium obligatorúmque animi certent. Dapem obligatam redde Ioui, id est promissam ac debitã, Horat. 2. Carm. Ode 7. Differunt tamen secundum Asconium, Obligatus & Districtus, quoniam Obligatus etiam nodis vinculorum duci potest: Districtus manu tantùm & sine vinculis.

Obligurio, guris, penul. prod. Multa auidè consumo, & suauitatem ex eduliorum consumptione capio. λιχνεύω. vnde etiam pro patrimoniũ profundere sumitur. Cicero in Catill. Orat. 2. Nihil cogitant nisi cædes, nisi incendia, nisi rapinas: patrimonia sua profuderunt, fortunas suas obligurierunt.

Oblimo, as, penul. prod. ex Ob, & Limus, componi videtur, & significat Limo obduco, siue limo repleo. πηλιπλάττω. Cic. libr. 2. de Natu. deo. Nilus Aegyptum irrigat, & quum tota æstate obrutam, opplerámq; tenuerit, tum recedit, mollitósque & oblimatos agros ad serendum relinquit. Virg. lib. 3. Geor. - & sulcos oblimet inertes. ¶ Per translationem Claudianus libr. 3. pro obcæcare, seu obtundere, vel inquinare posuit, - sed quòd dissuasor honesti Luxus, & humanas oblimat copia mentes. ¶ Est & Oblimo, A Limo, limas, compositum, quo Horatius lib. 1. Serm. satyr. 3, vsus est pro consumere. λυμαίνω. Rem (inquit) patris oblimare malum est.

Oblinio, is, Circum linio. Colum. libr. 5. cap. 9, Sed oportebit talearum capita, & imas partes misto fimo cum cinere oblinire.

Oblino, is, pen. corr. Circum lino. περιχρίω. Colum. lib. 5, cap. 10, Ita cacumina arboris summa obleuimus. Varro 3. de Re rust. cap. 8, Quiita decipiuntur, quum se obleuerint visco. Sallust. in Iugurth. Simul gládium sanguine oblitum ostentans.

Oblitus, pen. corr. Ab Oblino est quasi circunlitus, & circunquaque fœdatus. περιπεφυρμένος. Tibul. Oblitus & musto feriat pede rusticus vuas. ¶ Oblitus stultitia atque inhumanitate, dixit Cicero 5. in Verrem, Et ad Papyrium Epist. lib. 9, Facetiæ oblitæ Latio, id est asperſæ. Idem 7. Verr. Vt non cera, sed cœno obliti esse videantur.

Obliquus, a, um, adiect. pen. prod. Non rectus. καμπύλος, κυρτός. Ouid. 2. Metam. Illa deam obliquo fugiẽtem lumine cernens Murmura parua dedit. Idem Epist. 4, Nec obliquo dente timendus aper. Idem 1. Amorum, Eleg. 6, - aditu fac ianua paruo Obliquum capiat semi adaperta latus. Plin. libr. 9, cap. 29, de cancris loquens, Natant obliqui in caput. id est transuersi, non recti.

Obliquitas, καμπυλότης. Plin. lib. 3. cap. 5, Ni talis obliquitas in latus digredi videretur.

Obliquè, aduerbium, Cui contrarium est Rectè. Cato capit. 41, Vitis vtriusque latus alterum præradito obliquè.

Obliquo, as, Curuum facio. κυρτόω. Plin. libr. 6. capit. 13, At vbi cœpit in latitudinem pandi, lunatis obliquatur cornibus.

Oblitero, as, Abrado, aboleo, obscurum facio, deleo, vel in obliuionẽ duco. περιεράω, καλαφάω, ἀπαλείφω. Cic. Ad Senatum post reditũ, Publici in me beneficii memoria priuatam offensionem obliterauit. Lactant. libr. 6. Ergo idem Dominus ac parens indulgentissimus, remissurum se pœnitentibus peccata promtit, & obliteraturum omnes iniquitates eius, qui iustitiam denuo cœperit operari. Catull. Argon. Hæc vigeant mandata, nec vlla obliteret ætas. Linius. 6. bel. Pun. Aduersæ pugnæ in Hispania nullius in animo quàm meo, minus obliterari possunt. Idem 1. bel. Pun. Nondum obliterata memoria superioris belli. ¶ Fit autem Oblitero (vi cuidam putant) à Litus, quòd ibi notata a fluctibus æquari, & tolli soleant. Alii à verbo Obliuiscor deducti malunt, cuius supinum est oblitum: propterea quòd nihil aliud fit Obliterare, quàm æternæ obliuioni tradere. Alii ab oblinendo, hoc est inducendo, siue delendo profectum volunt. Alii à literis dici putant, vt sit Obliterare quasi à literarum monumentis eradere.

Oblitesco, is, ab Obliteo inusitato verbo, Absconditor, siue delitesco. λανθάνω. Varro 1. de Re rust. cap. 51. Ne æstu rimosa, in rimis grana oblitescant, & recipiant aquam.

Oblitus, Vide OBLINO & OBLIVISCOR.

Obliuiscor, Memoriam rei alicuius amitto. ἐπιλανθάνομαι. Verbum est deponens, quanuis aliquando passiuè sumatur. Virg. 6. Eclog. Nunc oblita mihi tot carmina. pro à me. Constituitur autem cum accusatiuo. Plaut. in Cas. Non sum ego oblitus officium meum. Virgil. 2. AEne. Quisquis es, amissos hinc iam obliuiscere Graios. Sæpius cum genitiuo. Cic. 2, Ver. Quæ te obliuiscì laudis domesticæ non sinant. Idem pro Planc. Memini enim, memini, nec vnquam obliuiscar noctis illius.

Oblitus, a, um, pen. prod. participiũ ab Obliuiscor. ἐπιλανθανόμενος. Ouid. 1. de Ponto, Oblitus moris patrii. Virg. 5. AEneid. Oblitus decorisque sui, sociúmque salutis.

Obliuio, onis, Est memoriæ defectus, siue imbecillitas. λανθάνη, λήθη. Plin. libro 13. capit. 17, de loto arbore, Tam dulcis ibi cibus, vt nomen etiã genti terræque dederit nimis hospitali aduenarum obliuione patriæ. Venustè dicimus, Huius rei capit me obliuio. Hanc rem obliuione contero, obliuioni do, obliuione deleo, obliuione obruo, Res hæc in obliuione diu iacuit, Hanc rem nulla obscurabit obliuio, Huius rei obliuio mihi subrepit, Hæc res venit in obliuionem, Hanc rem ab obliuione vindicabo: quarum locutionum exempla nulli legenti receptos autores non erunt obuia.

Obliuiosus, a, um, Dicitur is qui citò obliuiscitur. ἐπιλήσμων. Cic. 1. de Inuent. Acutus, an hebetior: memor, an obliuiosus, Idem de Senect. Nam quos ait Cæcilius comicus stultos senes, hoc significat, credulos obliuiosos, dissolutos.

Obliuium, uii, Idem quod obliuio: sed in numero singulari non vtimur. λανθάνη, λήθη. Horat. in Ser. Ducere sollicitæ iucunda obliuia vitæ Virgil. 6. AEneid. Securos latices & longa obliuia ponunt. Cepere te obliuia nostri, Ouid. 2. Trist.

Obloco, as, pen. corr. Est idem quod simplex Locare. μισθαρνέω. Iustinus Quum operam oblocare ad puteos exhauriendos solitus esset.

Oblongus, a, um, adiectiuum, Idem quod Longus significat, nisi quid addat præpositio. μακρὸς. Plin. libr. 37. cap. 12, Figura oblonga maximè probatur. Idem lib. 10. cap. 52. Quæ oblonga sint ova, gratioris saporis putat Horatius Flaccus.

Obloquor, Obturbo, obstrepo, sermonem alicuius interpello. παρενοχλέω. Cic. Quinto fratri lib. 2. Tu verò vt me & appelles, & interpelles, & obloquare & collocare velim. Idem pro Cluentio, Vocat me iandudum tacita vestra expectatio, quæ mihi obloqui videtur. Virgilius pro Accinere posuit libr. 6. AEneid. Necnon Threicius longa cum veste sacerdos Obloquitur numeris septem discrimina vocum. ¶ Interdum idem est quod detracto, maledico. κακολογέω. Liuius 1, ab Vrbe, Notatos quoque qui ferocissimè obloquuti erant singulos manu corripuit. Plaut. in Curc. Lenonis hæ sunt ædes, PA. malè istis eueniat. PH. Qui? PA. quia scelestam seruitutem seruiunt. PH. Obloquere. PA. fiat maximè. PH. etiam taces? PA, Nempe obloqui me iusseras.

Obloquutores, Maledici, detractatores. κακόλογοι. Plautus in Milit. Obloquutor non sum alteri.

Oblu&ctor, aris, Contrà luctor, aut vehementius contra aliquid nitor. ἀντιπαλαίω. Colum. lib. 7. Quum in proscindẽdo aut duriori solo, aut obuiæ radici obluctatus, conuellit armos.

Obludo, dis, penult. prod. Ludo, vel cum aliquo ludo. πάίζω, συμπαίζω, Plaut. in Truc. Quum vident quempiã se adseruare, obludunt, quò custodem Oblectent per ioculum & ludum.

Obmanens, Pro diu manens, vt Permanens. Festus.

Obmolior, liris, Facta mole obstruo, vel molem obiicio. προβάλλω, ἐπιβάλλω. Liu. 7. bel. Maced. Sed vndiq; omnes ad munienda, & obmolienda, quæ ruinis strata erant, concurrerunt. id est obstruenda oppositis molibus. Curtius lib. 6, Arborum truncos & saxa obmoliuntur.

Obmoneo, nes, Pro Admonere apud antiquos dicebatur, autore Festo. νουθετῶ.

Obmurmuro, ras, Contrà murmuro. πάρισχαλῶ. Ouid. Epist. 17, Vana peto, precibúsque meis obmurmurat ipse,

Obmutesco, is, Quasi mutus fio. κωφοῦμαι. Cic. 2. de Finib. Sed quia tale sit, vt vel si ignorẽt id homines, vel si obmutuissent, sua tamen pulchri tudine esset, specie que laudabile. Idem 2. de Orat. Ego verò inquit Crassus, neque Antonium verbum facere patiar, & ipse obmutescam, nisi prius à vobis impetraro, &c, Virgil. 6, AEn. Dixit. pressóque obmutuit ore. ¶ Ponitur aliquando pro Non esse in vsu. Plinius libro. 33. cap. 13, Lydium Sardibus emebatur, quod nunc obmutuit.

Obnato, as, Vide NATO, natas, in NO, nas.

Obnecto, is, est, autore Festo, Obligo, verbum maximè in nuptiis frequens.

Obniger, a diectiuum, Idem quod niger, vel subniger: aut, vt quidam volunt, admodum niger. Plinius lib. 8. cap. 13, Radicibus multis & obnigris.

Obnitor, eris, obniti, penult. prod. Contrà nitor. obluctor. ἀντιράσσω, ἀνθίσταμαι, Virgilius 3. Georg. Versaque in obnixos vrgentur cornua vasto Cum gemitu. Cic. pro Milone, At non P. Clodio mortuo visitatis iam rebus obnitendum est Miloni, vt tueatur dignitatem suam.

Obnixè, aduerbium, Quod significat cum conatu, instanter, totis viribus. ἀντιτεμένως. Teren. And. Pedibus. manibúsque obnixè omnia facturum.

Obnoxius, a, um, ex Ob, & Noxius componitur. ἐνέδυτος, ἔνοχος. Noxius autem à Noxia, aut Noxa deriuatur, quæ à nocendo originem trahunt. Apud antiquos Noxia (vt Festus ait) pro damno capiebatur, apud poetas pro culpa: Noxa verò pro peccato, aut peccati Pœna, quæ omnia complectitur Noxius, Nam qui noxius est, damnũ sibi plerunque, & aliis, culpam verò sibi infert, postremóque peccati pœnam. Vnde Obnoxius, id est noxia, siue noxa circundatus, vel quasi ob noxiam, siue noxam notatus, & pœnæ addictus. κακόδικος, κατάπτυστος. Proprié enim Obnoxius dicitur (vt inquit Festus) qui pœnæ obligatus est ob delictũ, vrputa si quis morbis obnoxius, ob nimiã cibi intemperantiam: aut si mulier, ob stupri cum aliquo viro consuetudinẽ

illi obnoxia sit. ¶ Accipitur tamen etiam generalius, vt Obnoxius dicatur, qui quouis modo est obligatus. seu subiectus. Terent in Hecyr. Tũ vxori obnoxius sumi, ta me olim suo ingenio pertulit. hoc est vxori propter eius erga me beneficia obligatus sum. ¶ Obnoxiũ etiã aliquando dicitur, quod noxæ, hoc est damno est expositum. Plin. de Viris illustribus, Illa virgines, puerósque eligit, quorum ætatem iniuriæ obnoxiam sciebat. ¶ Sic etiam dicimus arbores, vel regiones ventis, vel tempestatibus esse obnoxias, hoc est expositas, & (vt ita dicã) subiectas. Colum. lib. 4. cap. 15, Rursus exilis terra, & accliuis, torrénsque æstu, vel quæ vehementius procellis obnoxia est humilius iugum possit. ¶ Est præterea, quando Obnoxius accipitur pro obediente, & morigero. Sallust. in Catil. Erátq; ei cum Fuluia nobili muliere vetus con suetudo, cui quum minus gratus esset, quia præ inopia minus largiri poterat, repentè glorians, maria, montésque polliceri cœpit, & minari interdum ferro, nisi sibi obnoxia foret, id est morem gereret. ¶ Interdum Obnoxius, ponitur pro noxio, & sic Obnoxius & Innoxius sunt cõtraria, Ennius, Sed virum vera virtute viuere animatũ addecet fortiter, eúmque innoxium vocare aduersus aduersarios: ea libertas est, qui pectus purum & firmum gestitat: aliæ res obnoxiæ nocte in obscura latent, ¶ Obnoxium ingenium, id est illiberale, & degener, dicitur à Plinio in Præfa. libr. 9. Obnoxij profectò animi, atque infœlicis ingenij est, deprehendi in furto malle, quàm mutuum agnoscere, ¶ Obnoxia corpora, dicuntur à Plinio, quæ sunt valetudinaria. Verba eius lib. 31. capit. 6, sunt hæc, Nanque paulò diutius quàm balneis vti oportet. Ac postea frigida dulci nec sine oleo descendentibus, quod vulgus alienum arbitratur, idcirco non alibi corporibus magis obnoxiis,

Obnoxiè, aduerbium, quod, teste Budæo, significat seruiliter & trepidè: vnde apud Liuium lib. 3. ab Vrbe, Obnoxiè dicere sententiam.

Obnubilo, as, are, Est quasi caligine quadam & nubilo obtenebrare, hoc est obscurum facere, & quasi nubibus implere, ἐπικαλύπτω. Gell. lib. 1. cap. 2, Ac ne oris quoque, & vultus serenitatem Stoici hominis, vnquam vlla posse ægritudine obnubilari.

Obnubilus, adiectiuum: vt, Obnubila loca dicuntur obscura, & tenebris obsita, apud Ciceronem 1. Tusc.

Obnubo, is, pen. prod. Abscondo, tego. περικαλύπτω, Stat. 6. Theb. Obnubitque comas, & temperat astra galero. Festus, Obnubit, caput operit: vnde & Nuptiæ dictæ à capitis opertione. Hæc Festus, Cic. pro Rabirio, Sed Tarquinij superbissimi regis ista sunt cruciatus carmina, quæ tu homo lenis ac popularis libentissimè commemoras, Caput obnubito: arbori infœlici suspendito. Virgil. 11. Aeneid. Comas obnubit amictu.

Obnuntio, as, Mali aliquid nuntio. κακαγγέλλω. Terẽt. Adelph, Primus sentio mala nostra, primus rescisco omnia, Primus porrò obnuntio: ægrè solus, siquid fit, fero. ¶ Augures item obnuntiare dicebãtur, qui vbi de cælo seruassent, nuntiabãt se mali aliquid ominis vidisse, quod prohiberet nequid eo die cum populo agi posset, Erat autem id potissimùm remedium contra pernicios as leges. Cic. pro Sestio, Quúmque auspiciis religionis parens obnuntiaret quod sensérat.

Obolus, li. pen. corr. ὀβολός. Genus ponderis est, conficiens sextam partem drachmæ Atticæ, hoc est æreola sex: singula autem æreola septem continent minutias: quæ à Græcis vocantur λεπτὰ. ¶ Fuit præterea Obolus minimum numisma apud Athenienses, quod sexies sumptum explebat drachmam Atticam: ad Gallicæ autem monetæ extimationem redactum, valet denariolos Turonenses septem. Terent, in Andr. Etiam puerum inde abiens conueni Chremis, Olera & piscículos minutos ferre obolo in cœnam seni. Suidas, ὀβολὸς ἢ παρὰ διδώσασιν, ἢ ὅτι χαλκῶν: δύο χαλκοῖ, λεπτὸν ὑπάρ, id est, Obolus quidẽ apud Athenienses sex est æreolorum: æreolorum verò septem minutiarũ. λεπτὸν autem, id est minutia, indiuisum manet.

Oboleo, Propriè est malè oleo, & grauem odorem reddo. ὄζω. Plautus in Mostellar. at te Iuppiter, Dii quæ omnes perdant, obolusti allium Germana illuuies. ¶ Accipitur etiam interdum pro sentiri, siue subolere. Plaut. in Menæc. Obolui marsupium huic istud, quod habes. Cætera vide in simplici Oleo.

Oborior, Adnascor, subnascórve, ὑπογίνομαι. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Aduentu suorum lachrymæ obortę. Cic. pro Ligar. Vide quanta lux liberalitatis, & sapiẽtiæ tuæ mihi apud te dicẽti oboriatur. Ouid. 2, Metamor. Súntque oculis tenebræ per tantum lumen obortæ.

Obrepo, pis, pen. prod. Latenter, & tacitè aduenio, sicut & Surrepo. κλέπτω. ὑπέρχομαι, ὑποδύω, παρεισδύω. Tractum ab animalibus pedibus carentibus, quæ gressu tacito gradiũtur. Iuuenal, Satyr. 9, obrepit non intellecta senectus. ¶ Obrepere dicitur quicquid sensum fallit: vt, Obrepit fames. Plautus Pœn. Nam nisi clamabis, statim te obrepet fames.

Obrepit mors. Plaut. Pseud. -atque hoc euenit. In labore, atque in dolore, vt mors obrepat interim. Obrepit somnus. Horat. de Arte, Verùm opere in longo fas est obrepere somnum, Obrepit dies. Cic. Attic. lib. 6, Obrepsit dies, vt vides: mihi enim ad 111. Calend. Sextiles de prouincia decedẽdum est. ¶ Et iungitur interdum accusatiuo cum præpositione In. Cicero 1. de Diuinat. Nullæ ergo imagines obrepũt in animos dormientium extrinsecus. ¶ Ponitur interdum pro fallere, siue incautum aggredi. Plinius lib. 36. cap. 3, Nec potest videri Scaurus rudi, & huius mali improuidæ ciuitati obrepisse quodam vitæ rudimento, &c. ¶ Obrepere ad magistratus dicitur, qui falsa specie vel probitatis, vel doctrinæ ad magistratus assumitur. Cic. pro Plancio, Et doceo Cn. Plancium nõ obrepsisse ad honores. sed eo venisse cursu, qui semper patuerit omnibus hoc nostro Equestri loco. Id est, vt vulgus loquitur, Per *abusum*. Budæus.

Obrepto, as, frequentatiuum. Plautus in Perf. Opertæ ne fuerint, nequis obreptauerit.

Obreptio, onis, Latens & fallax aditio. κλῖμα. Vlpianus in l. Sed si hac. ff. de in ius vocando, Patronum autem appellamus, etiam si capite minus sit, vel si capite libertus minutus sit, dum arrogeur per obreptionem.

Obretio, xis, Est reti aliquem circundare, aut reti implicare. ἀμφίλικμα. Lucrer. lib. 3, -neque aranei tenuia fila

Obuia sentimus, quando obretimur euntes.

Obrigeo, ges, penult. corr. Totum frigore contrahi, & quasi indurescere ac rigidum fieri. πήγνυμαι. Cic. 1. de Natu. deorum, Atqui tertæ maximas regiones inhabitabiles, atq; incultas videmus, quòd pars earũ appulsu Solis exarserit, pars obriguerit niue, pruináque, longinquo Solis absessu. Idem in Somn. Scip. Quorum duos obriguisse pruina vides. Colum. lib. 4. cap. 32, Nam vsque in id tempus ineremẽtum capit, ac tum compescitur arundo, quum obriguit hyberno frigore.

OBRIMA, mæ, Vnus est ex tribus fluminibus Apamiam vrbem in Asia celeberrimam ambientibus. Plin. lib. 5. cap. 19, Tertius conuentus Apamiam vadit, antè appellatam Celænas, deinde Ciboton. Sita est in radice montis Signiæ, circunfusa Marsia, Obrima, Orga fluminibus in Mæandrum cadentibus.

OBRIS, ὄβρις, Fluuius est Galliæ Narbonẽsis, ex Gebenna monte nascẽs, quem Ptolemæus Obrium, Plinius Obrin appellat. Vide Pomponium ad finem libri 2.

Obryzum, obryzi, ὄβρυζον, Aurum purum dicitur, quasi ἀβρύζον, hoc est syncerum, delicatúmque: quod sæpe igne candefactum & exustum est, donec nihil haberet alterius metalli admistum. Plin. libr. 33. capit. 3, Aurique experimento ignis est, vt simili colore rubeat, quo ignis: atq; ipsum obryzum vocant. Hieronymus in Ieremiam putat Obryzũ aurum dictum, quasi Ophirisum, quòd ex Ophir insula præstãtissimum aurum soleat aduehi.

Obrodo, dis, pen. prod. Circum rodo. περιδάκνω. Plaut. in Amph. Enimuero prægnanti oportet & malum dari,

Vt quod obrodat sit, animo si malè esse occœperit.

Obrogo, gas, pen. correp. Quasi obloquor, atque alterius sermonẽ molestè impedio. παρεῖπον. Festus, Obrogare legem, est legis prioris instrmãdæ causa, legem aliam ferre. ἀντισφέρειν, παραγράφειν, παρεισφέρειν. Cicero ad Atticũ lib. 3, Quod per legem Clodiam promulgare, abrogare, derogaqe, obrogare, sine fraude sua non licebat. Idẽ 1. Philip. Quid, quod obrogatut his legibus Cæsaris, quæ iubent ei qui de vi, itémque ei qui maiestatis damnatus sit, aqua & igni interdici.

Obrumpo, pis, Idem quod rumpo. διαῤῥήγνυμι. Varr. 3. de Re rust. cap. 16, Si radicem prenderint, quem educere velint è terra, obrumpunt collum.

Obruo, is, Infodio, terra, lapidibus, aliáve re operio. συγκαλύπτω, καταβάλλω, κατάχωσις Ouid. lib. 1. de Remedio. Obrueversata Cerealia semina terra. Cic. de Senect. Nec verò quanquã senũ audiui oblitum, quo loco thesaurũ obruisset. ¶ Obruo, & Eruo, cõtraria. Cicer. 4. de Finib. Nam qui sciet, vbi quidq; Positũ sit, quáque eò veniat, is etiã siquid obrutũ erit, poterit eruere. ¶ Transfertur etiam ad animũ. Quintil. Tot voluptates obruere possunt vnum doloré. ¶ Venustè dicimus Obruere lapidibus, telis, & aliis id genus, id est lapidare, & telis lapidibusq; operire ad necẽ, Obruere situ vetustatis, Obruere niuibus, Obruere itinera ſtrage, id est cooperire, Obruere se vino, id est inebriari, Obruere ære alieno, Obruere memoriã alicuius rei, Obruere nomẽ alicuius Obruere copia sententiarum, Obruete magnitudine negotij, Obruere obliuione, Obruere risu, Obruere testimoniis quorum omniũ exempla inuenire est facile. ¶ Hinc adobruo, subtus obruo, & in terra defodio. Columel. lib. 2, Nam si plus quatuor digitis adobrutum est semẽ eius. non facilè prodit. Ibidem, Atque ità iaciunt semina, & farculis adobruunt.

Obruteo, Vide OBRVTEO.

Obsæuio, is, Idem quod sæuio, siue in alium sæuio. κατακοπάζω. Plautus Epid. Tu is es, qui per voluptatem in mea ærumna obsæuisti grauiter.

Obsaluto, as, Salutandi gratia sese offerre alicui, dicebant antiqui: vt Consalutare, pro salutare. Festus.

Obsaturo, ras, penult. correp. Significat satietatem & quodammodo fastidium rei alicuius inducere. ἀπαναφύομαι. Terent. in Heaut. Næ tu propediem, vt ístanc rem video, istius obsaturabere.

Obsceno, as, Significat obscenum, id est malum omen affero. μαντεύομαι. Plaut. Asin. Sed quid illuc, quòd exanimatus currit huc Leonida: Meo tuo ne illic obscenarit meæ falsæ fallaciæ.

Obscœnus, na, num, vnde dictum sit, inter Grammaticos non conuenit. Alij enim à cœno deductum putant: alij à canendo: Varro à scena, Festus ab Oscis, Quicquid est, vsus obtinuit vt per cœ diphthongum scribatur. Duas autem præcipuè habet significationes, ¶ Aliquando enim obscœnum idem est, quod inauspicatum, ἀνάσιμον. Virg. 12. Aen.

-ne me terrere timentem Obscœnæ volucres, hoc est infœlices & malum omen afferentes. Idem 1. Geor. Obscœnique canes, importunæque volucres. Idem 3. Aenеid. Obscœnámque famem, quæ prima pericula vito. Vbi Seruius, Obscœnam: aut quæ homines etiam ad obscœna compellit, vt Maleſuada fames: aut certè, quam obscœna auis prædixerat. ¶ Aliquando etiam idem quod turpe & immũdum. ἀναισχυντηθέν, αἰσχρόν. Cic. 5. Tusc. ul. Nam & obscœnas voluptates, de quibus multa apud illos habetur oratio, &c. Ouid. 2. Trist. Arguor obscœni doctor adulterij. Idem 2. de Arte, -non denique possunt Partibus obscœnis opposuisse manus. Horatius 2. Epistol. 1, Torquet ab obscœnis iam nunc sermonibus aurem.

Obscœnè, aduerbium, Id est impurè. αἰσχρῶς. Cic. 1. Officiorum, Latrocinari, fraudare, admirari, re turpe est, sed dicitur non obscœnè.

Obscœnitas, tis. αἰσχρότης. Cic. 1. Officiorũ, Si rerũ turpitudini adhibeatur orationis obscœnitas. Idẽ pro Flac. Cuius de probris, adulteriis, 26 stupris extant Aemonẽsium literæ, quas ego nõ solùm propter longitudinem, propter longitudinem, sed etiam propter turpissimam obscœnitatem verborum præterecundas puto.

Obscurus, a, um, Latens, absconditus, & sine lumine. σκοτεινὸς, ἀμαυρὸς. Virgil. 9. Aenei. Vidimus obscuris primùm sub mœnibus vrbem. Idem 2. Aeneid. -si quos obscura nocte per vmbram Fudimus insidiis. ¶ Vnde Obscura oratio, Difficilis, & cuius sententia non facilè potest percipi. ἀσαφὴς λόγος. ¶ Capitur quandoque Obscurum pro ignobili. ἄσημος, sicut Clarum pro nobili: quæ metaphora inde tracta est, quòd viri nobiles omnibus conspicui sint & cogniti: contrà, qui humili genere sunt orti, tanquam in tenebris agentes, nemini innotescant. Cice. libro 1. Offic. Qui magna sibi proponunt obscuris ortu. ¶ Ponitur aliquando pro astuto, & fallaci, vt Obscurus vir, apud Ciceronem 3. Offic.

Obscurè, aduerbium, cuius contrarium est, Palàm. Cicero 4. Acade. Alterum quidem, vt videmus, palàm: alterum, vt suspicamur, obscurius. ¶ Obscurè aliquid ferre, est dissimulanter ferre, sic vt nemo agnoscat notas animi commoti. Cicero in Parad. Itaque istam paupertatem, vel potius egestatem, ac mendicitatem tuam nunquam obscurè tulisti.

Obscuritas, tatis, Quo modò opacitatem, siue tenebrositatem, & luminis penuriam significat. σκότος, ἀκάρεια. Plin. lib. 20. capi. 1, Obscuritates, & vitia oculorum sanat. ¶ Modò difficultatem. Cice. 4. de Finib. Sed inest in rebus ipsis obscuritas. ¶ Modò ignobilitatem. Cice. lib. 2. Offi. Quorum autem prima ætas, propter humilitatem & obscuritatem in hominum ignoratione versatur.

Obscuro, as, pen. prod. Supprimo, & obscurum reddo. ἀποκρύπτω, ἀμαυρόω. Cice. 1. de Natu. deor. Aetnæorum ignium tenebræ finitimas regiones obscurauerunt. Idem 2. de Finib. Lumen lucernæ obscuratur, & offunditur luce Solis. Idem pro Archia, Neque enim est dissimulandum quod obscurari non potest, sed præ nobis ferendum. ¶ Est item Obscurare, extenuare, humiliémque & obscurum reddere, cui opponitur celebrare. Sallustius, Sed profectò fortuna in omni re dominatur: ea res cunctas ex libidine magis, quàm ex vero celebrat, obscurátque.

Obscuratio, onis: vt Obscuratio Solis apud Plinium lib. 37. cap. 26. Cice. 4. de Fini. In quibus propter eorum exiguitatem obscuratio sequitur.

Obsecro, as, ex Ob, & adiectiuo Sacer, Significat per sacra rogo, vel opem à sacris rogo, obtestor, deprecor. ἀντιβολῶ, λιτανεύω. Terent. Obsecro te, quàm primùm hoc me miserum libera metu. Obsecrare, inquit Donatus, est iratos rogare. Terent. in Eunucho, Exclusit, reuocat, redeam non, si me obsecret. ¶ Additur aliquando ablatiuus Precibus. Marcellus ad Ciceronem lib. 4, Quum mihi C. Marcellus frater amantissimus mei non solùm consilium daret, sed precibus quoque me obsecraret, ¶ Ponitur quandoque aduerbialiter pro Cedò, éstque veluti rogantis cum interrogatione particula. Teren. in Eunuch. Obsecro, an is est? id est dic quæso.

Obsecratio, Verbale. Cice. pro Fonteio, Cauete ne periculosum, superbúmque sit, eius nos obsecrationem repudiare.

Obsecundo, das, ex Ob, & adiectiuo Secundus, quod significat prosperum. ὑπείκω, ὑπείκω. Est autem obsecundare, omnia ad alterius nutum facere, vel in melius conuertere. ἀρτοκοδάω. Teren. in Adel. Sed si vultis potius, quæ vos propter adolescentiam Minus videtis, magis impensè cupitis, consulitis parum, Hæc reprehendere, & corrigere me, & obsecundare in loco. Vbi Donatus, Nam qui reprehendit, non continuò corrigit: qui corrigit, non illico obsecundat, id est lætisimum reddit & fidelisimum. Cice. pro Pomp. vsus est pro obsequi, Non modò omnes (inquit) ciues assenserint, socij obtemperarint, sed etiam venti, tempestatésq; obsecundauerint. ¶ Inuenitur & Obsecundo deponens.

Obsepio, is, Sepibus circundo. περιφράττω. Plau. in Caſ. Vbi illum saltem video obseptum, rogo vt alterum sinat adire. ¶ Obsepire iter ad honores. per translationem ponitur pro occludere, & impedire: cui contrarium est Munire viam. Liuius libro 9. ab Vrbe, Hæc plebi ad curules magistratus iter obsepsit. Cicero pro Murœna, Hæc omnia tibi accusandi viam muniebant, adipiscendi obsepiebant.

Obsequor, penul. corr. Alterius voluntati morem gero, inseruio. χαρίζομαι, ὑπηρετῶ. Plau. Ego sanè cupio obsequi gnato. Teren. Heaut. Nos quoque senes est æquum sensibus obsequi. Idem Andr. Eorum obsequi studiis. aduersus nemini. Iuuenal. Satyr. 10, -interea tu Obsequere imperio. ¶ Obsequi animo suo, vel Obsequi animo, est indulgere sibi, siue genialem vitam agere. Piau. in Bacchid. Lubido est homini suo animo obsequi. ¶ Aliquando iungitur accusatiuo. Gel. lib. 2. capi. 7, Sed ea tamen, quæ obsequi non oportet.

Obsequens, Id est obediens, aliquando nomen, aliquando participium. Terent. in Hec. Obsequentem voluptati hominem. Plancus Senatui, Legiones nostra liberalitate nobis obsequentes, Sallu. in Cice. Filia matris pellex, tibi iucundior, atque obsequentior quàm parenti par est.

Obsequenter, rius, tissimè, aduerbia. Plinius in Epist. Vixit in contubernio auiæ delicatæ seueriſsimè: & tamen obsequentissimé.

Obsequium, sequij, Officium quo quis id sequitur, & facit, quod alteri placiturum nouit. τὸ ὑπηρετικόν, θεραπεία. Teren. in And. Obsequium amicos, veritas odium parit. ¶ Obsequium animo sumere, ait Plautus in Bacchid. pro eo quod est, indulgere sibi, & animo obsequi. Cice. ad Attic. lib. 7, Itaque effeci omni obsequio, vt neutri illorum quisquam esset me charior. Idem primo de Legibus, Nam quum animus cognitis perceptísque virtutibus, à corporis obsequio, indulgentiáque discesserit, &c.

Obsequela, Morigeratio. θεραπεία. Plaut. in Asinaria, Omnes parentes, Litane, liberis suis, Qui mihi ausculatabunt, facient obsequelam.

Obsequiosus, Qui facilè obsequitur. ὑπηρετικός. Plautus in Capt. -nam si meus seruus esses, nihilo secius Mihi obsequiosus semper fuisti.

Obsequibilis, Qui obsequitur. διαπρύσιος. Gell. lib. 2. capi. 29, Cognatos affinésque nullos fermè tam obsequibiles esse ait, &c.

Obsero, ris, pen. corr. Idem quod consero. φιφυσῶω. Colum. libro 2. capi. 9. Vtatur præceptis eorum, qui vberem campum in singula iugera tritici, quique & adorei octo modiis obserere præcipiunt. Idem lib. 3, Agrum, antequam vineis obseras, explorato qualis saporis sit. Varro 1. de Re rustica capi. 14, Primum naturale seipmentum, quod obseri solet virgultis. aut spinis. ¶ Obserere mores. per translationem dixit Plautus in Trin. pro Imbuere. -hem istic, inquit, Oportet obseri mores malos, si in obserendo posſint interficier. ¶ Quandoque pro Circundare. Teren. in Heaut. Ea texebat, vnà pannis obsita.

Obsitus, pen. cor. Inuolutus, tectus, obductus. περιεκαλύβδην. Terentius in Eunuch. Video sentum, squalidum, ægrum, pannis, anniſque obsitum. Virgil. 7. Aeneid. At læuem clypeum sublatis cornibus Io Auro insignibat, iam setis obsita, iam bos, &c. Horatius 1. Carm. Ode 18, Variis obsita frondibus. Aër obsitus pallore. Lucanus libro 5. Tenebris loca obsita, Cicero 1. Tusc. Niuibus obsitum iter, Curtius lib. 5, Ventum erat ad iter perpetuis obsitum niuibus, quas frigoris vis gelu astrinxerat. ¶ Obsitus etiam dici potest, pro eo quod est consitum. φιφυτευμένος. Luuius 8. belli Pun. Fragosa loca, & obsitos virgultis tenebat colles. ¶ Rura obsita pomis. Ouid. 13. Metamorphoseos. Varro libro 1. de Re rust. capi. 14, Primum naturale sepimentum quod obseri solet virgulris aut spinis, &c.

Obsero, ras, pen. cor. Significat occludo, veluti sera impositа. φιφιελέω. Teren. in Eunuc. Tu abi, atque obsera intus.

Obseruo, uas, Oculis mentis & corporis seruo, speculor, custodio, noto ne me præterеat, ne me decipiat. ἐφοράω, ὁράω, φυλάττω, φιφυλάσσω. Teren. in And. Obserues filium, quid agat. Idem ibidem, -obseruabam manè illorum seruulos Venientes, aut abeuntes: rogitabam, Heus puer, &c. ¶ Obseruare, inquit Seruius in 4. Georg. est callidè aduertere. ¶ Obseruare item est venerari & admirari homines, tantùm dignitatis vel virtutis cultu. σεβάζεσθαι, θεραπεύειν. Virgil. lib. 3. Georg. Præterea Regem non sic Aegyptus, & ingens Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaspes Obseruant. Cice. Octauio, M. Arutilius Auianus ab ineunte aduleſcentia me obseruauit, sempérque dilexit.

Obseruans, participium. Cice. Att. lib. 4, Cognoui te mei ita cupidum, vt paucos æquè amantes, atque obseruantes me habere existimem. ¶ Interdum migrat in nomen, habétque genitiuum. Cicero pro Quintio, Ita credo hominem propinquum, tui obseruantem. virum bonum, &c. Idem ad Quin. Fratrem, Fert enim grauiter homo & mei obseruantissimus, & suæ dignitatis retinens, se apud te neque amicitia, nec iure valuisse.

Obseruatus, huius obseruatus, nomen. Idem quod obseruatio. Var. 2. de Re rust. capi. 7, His maiores qui sunt. intelligi negant posse, præterquam quum dentes sunt facti brochi, & supercilia cana, & sub ea lacunæ: ex obseruatu dicunt eum equum habere annos sex decim.

Obseruatio, onis, Quandoque dicitur annotatio, & animaduersio, vel attentio. παρατήρησις. Plinius lib. 11. capi. 10, Mira obseruatio operis. Cice. de Clar. Orato. Verumtamen natura magis, tum casu nonnunquam, quàm aut ratione aliqua, aut obseruatione fiebat. ¶ Quandoque & honor, & reuerentia. θεραπεία. Valerius Maximus lib. 1. capi. 1, Haud Marcello adiectio impensæ impedimento fuit, quò minus religionibus suus tenor, suáque obseruatio redderetur.

Obseruantia, æ, vt inquit Cicero 2. de Inuent. est per quam homines aliqua dignitate antecedentes, cultu quodam & honore dignamur. σέβας, θεραπεία. Liui. lib. 1. ab Vrbe, Obsequio & obseruantia in Regem cum omnibus, benignitate erga alios cum Rege ipso certasse. Idem Sulpitio libro 4, Seruius tuus, vel potius noster, summa me obseruantia colit. Idem pro Quintio, Amicos obseruantia, rem parsimonia retinere.

Obseruabilis, Qui idoneus est vt obseruetur, vel veneretur. σέβασμός. Quintil. lib. 9. cap. 1, In armorum certamine & aduersos ictus, & rectas & simplices manus tum videre, tum etiam cauere, & propulsare facile est: auersæ, tectæque minus sunt obseruabiles. ¶ Huius contrarium est Inobseruabilis. Plinius libro 2. capi. 17, In Martis fydere, cuius est maximè inobseruabilis cursus, nunquam id stationem facere.

Obses, obsidis, Vide OBSIDEO.

Obsido, dis, pen. prod. obsedi, obsidere: tertiæ coniug. & **Obsideo**, des, penul. corr. obsedi, obsidére, secundæ coniug. propemodum idem significant. nisi quòd in Obsido, motus quidem est, vt sit quasi Obsisto: in Obsideo verò quies, quasi Obsto. φιφικάθημαι, φιλοφρῶ. Sallu. in Catil. Præmittit illis homines militares sine tumultu. præsidiis collocatis, sicuti præceptum erat, occultè pontem obsidunt. Idem in Iugurt. Armis obsessus teneor, id est impeditus. Significant itaque Obsido, & Circunsido, quasi Obsepio, & Circunsepio, aut ad obsidendum, siue circunsiden dum eo, vel ad obsidendum me loco. Obsideo verò, & Circunsideo, obsessum, hoc est vallo & fossa septum teneo. Quanquam simpliciter pro Circunsedeo ponatur, vt apud Curtium, Per hos pellices introducebantur alio aditu, quàm quem armati obsidebant. ¶ Accipitur interdum Obsidere pro simplici sedere. Teren. in Adelph. -nunc verò domi Certum obsidere est vsque donec redierit. ¶ Obsidere stuprum, est per insidias, stupri occasionem aucupari. Cice. in Catil. Iacére humi non solùm ad obsidendum stuprum, verumetiam ad facinus obeundum. ¶ Ponitur aliquando pro circunstare. Seneca, Varia & incerta pericula humanam vitam obsident. ¶ Aliquando pro occupare, & detinere. Cice. 1. Verr. Vt perspicuum cuiuis esse posit, hominem ab isto quæsitum esse. non qui reum suum adduceret, sed qui meum tempus obsideret, hoc est qui tempus quod mihi inquirendum depoposci, coarctaret, & me angusto temporis spatio concluderet.

Obsidior, ris, Idem ferè quod insidias facio. φιφιάζω. Columel. lib. 5. capi. 14. Sed inter Caniculæ, & Arcturi exortum cauendum erit ne apes intercipiantur violentia crabronum, qui ante aluearea plerunque obsidiantur prodeuntibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Obsessi, Sunt qui ita in loco aliquo ab hostibus cincti sunt, vt egredi non possint. πολιορκῶμενοι. Plin.lib.16.capi.5, Dulcissima omnium fagi, vt qua obsessos etiam homines durasse in oppido Chio tradit Cornelius Alexander. Cæsar 1.belli Gall. Tandem omnibus rebus obsessi, quartum iam diem sine pabulo retentis iumentis, aquæ, ligni, & frumenti inopia, colloquium petunt.

Obsidium, dij, & Obsidio, onis, & Obsessio, Idem significat, & ab Obsido, siue Obsideo fiunt. πολιορκία, πολιόρκησις. Colum.lib.9.capi.7, Atqui vtilissimum est, pro frequentia domicilij, duos vel tres aditus in eodem operculo distantes inter se fieri, contra fallaciam lacerti, qui velut custos vestibuli prodeuntibus inhians apibus, affert exitium, eæque pauentiores exeunt, quum licet vitare pestis obsidia, per aliud vadentibus effugium. ¶ Sæpius tamen in vsu est Obsidio, onis. Cice. pro Rab. Quum innumerabiles hostium copias in Italia fudisset, atque obsidione Rempublicam liberasset. Cice. pro Cornel. Balbo, & pro Domo sua, Obsessio templorum, Occupatio fori. ¶ Pro eodem autem dicimus, Obsidere vrbem, Cingere vrbem obsidione, Claudere muros obsidione, & Facere obsidionem: quorum postremo vsus est Gellius lib.15.cap. 30. Demetrius, inquit, dux ætatis suæ inclytus, cui à peritia, disciplináq; faciendi obsidij, machinarúmque solertia ad capiendà oppida repertarum, cognomentum πολιορκητὴς fuit. ¶ Soluere obsidionem, vel obsidium, est obsessos obsidione liberare. Tacitus lib.4. Primo sui incessu soluit obsidium. Pro eodem etiam dicimus, Eximere obsidione. Liu. lib.1.bel.Pun. Legati affuerunt orantes vt se obsidione eximeret.

Obsessor, Qui obsidet. Liuius lib.9.ab Vrbe, Papyrio quoque, qui obsessor Luceriæ restiterat. Ouid.2.Fast. Hic mihi causa moræ vinarum obsessor aquarum, Hic tenuit fontes, officiúmque meum. Obsessor fori, Plaut. Pseul. Obsessor curiæ, Cice. pro Dom. sua.

Obsidiæ, arum, Idem quod insidiæ, ἐνέδραι. Colum.lib.8.capi.2, Dum tamen anus sedula, vel puer adhibeatur custos vagantium, ne obsidiis hominum, aut insidiosorum animalium diripiantur.

Obsidionalis, & ie, Denominatiuum est à nomine Obsidio, onis. πολιορκητικὸς. Vnde Corona obsidionalis, quæ ei debebatur, qui obsessos ab hostibus liberasset. Hæc fiebat ex gramine viridi, ex eo loco decerpto, in quo erant inclusi. Plinius de Viris illust. Quare à Minutio, & eius exercitu obsidionali corona donatus est.

Obses, huius obsidis, Qui traditur imperio alicuius, ea conditione, vt si dator obsidis à fide recedat, recipienti sit potestas in corpus & vitam eius sæuiendi, qui datus est obses. ὅμηρος. Hic quoniam obsidionis soluendæ causa dari consueuit, inde nomen assumpsit: quanuis Festus ex Ob, & Fides, compositum velit, per mutationem literæ. quòd sit ob fidem datus. Cicero 1. Ver. A nobis multos obsides habet populus Romanus Ouid.1.Metamor. - missi de gente Molossa Obsidis vnius iugulum mucrone resolut.

Obsidianus, na, num, vt Obsidianum vitrum, quod ita dictum est, quòd similitudinem habeat lapidis Obsidiani, qui teste Plinio, nigerrimi est coloris, in speculis parietum pro imagine vmbra reddens. Nascitur in India, & in Samnio Italiæ, & ad Oceanum in Hispania, maximè autem in Aethiopia, vbi etiam ab Obsidio inuentum fuit hoc lapidis genus, quod ab ipso Obsidianum vocatur. Vide Plinium lib.36.capi.26.

Obsigno, as, Signi impressione occludo, & ad literas, cæteráq; quæ signo quouis notantur, aut imprimuntur, pertinet. ἐσφραγίζομαι, ἀποσφραγίζομαι, κατασφραγίζομαι, ὑποσφραγίζομαι. Plaut. in Cur. Scribit, & obsignat literas. Idem in Amphit. Eloquere, vbi nunc patera est? c. In cistula Amphitruonis obsignata signo est. ¶ Quandoque sumitur pro eo quod est, signo notariorum, seu subscriptione eorum, aut testium, signare. Cice. pro Cluent. Dinea testamentum faciente, quum tabulas prehenditset, Oppianicus, qui gener eius fuisset, digito legata deleuit. Et quum id multis locis feciset, post mortem eius, ne literis coargui posset, testamentum in alias tabulas transcriptum signis adulterinis obsignauit. Cæs. bel. Gal. Vulgò totis castris testamenta obsignabantur. Cice. pro Cluent. Pecuniáque obsignata, quæ ad eam rem dabatur.

Obsignatores, Dicti sunt testes, qui testamentum signis suis obsignabant. Cice. pro Aul. Cluent. Aiulius, vt constitutum erat, simulat se ægrotare, & testamentum facere velle: Oppianicus obsignatores ad eum, qui neq; Asinium, neque Aiulium noscent, adducit. ¶ Potest tamen hodie Obsignator dici tabellio, qui in testamentis suum & testiũ nomẽ subscribit.

Obsipo, pas, pen. prod. Significat Obicio. παρεμβάλλω. vt quum rustici dicunt, Obsipa pullis escam. Festus.

Obsisto, stis, Contrà sisto, obsto, repugno. ἵστημαι, ἀνθίστημαι, ἀντιπράττω. Cice. 7. Verr. Quis enim vnquam istius libidini obstitit? Idem de Senect. Hoc est illud quod Pisistrato tyranno à Solone respondsum est, quum illi quæréti qua tandem spe fretus, sibi tam audacter obsisteret, respondisse dicitur, Senectute. Idem 2. de Finib. Itaque idem natura victus, (cui obsisti non potest) dicit alio loco, &c. Lucanus lib. 3. Viribus an possent obsistere iura. Ouid, Epist. 13. Tunc freta debuerant vestris obsistere ventis.

Obsoleasco, scis leui, vel lui, letum, ex Ob, id est contrà, & Oleseo, addita eius sæuiendi, qui datus est obses. ὅμηρος. Hic quoniam obsidionis soluendæ causa dari consueuit, inde nomen assumpsit: quanuis Festus ex Ob, & Fides, compositum velit, per mutationem literæ. quòd sit ob fidem datus. Cicero 1. Ver. A nobis multos obsides habet populus Romanus Ouid.1.Metamor. - missi de gente Molossa Obsidis vnius iugulum mucrone resolut.

Obsidianus, na, num, vt Obsidianum vitrum, quod ita dictum est, quòd similitudinem habeat lapidis Obsidiani, qui teste Plinio, nigerrimi est coloris, in speculis parietum pro imagine vmbra reddens. Nascitur in India, & in Samnio Italiæ, & ad Oceanum in Hispania, maximè autem in Aethiopia, vbi etiam ab Obsidio inuentum fuit hoc lapidis genus, quod ab ipso Obsidianum vocatur. Vide Plinium lib.36.capi.26.

Obsigno, as, Signi impressione occludo, & ad literas, cæteráq; quæ signo quouis notantur, aut imprimuntur, pertinet. ἐσφραγίζομαι, ἀποσφραγίζομαι, κατασφραγίζομαι, ὑποσφραγίζομαι. Plaut. in Cur. Scribit, & obsignat literas. Idem in Amphit. Eloquere, vbi nunc patera est? c. In cistula Amphitruonis obsignata signo est. ¶ Quandoque sumitur pro eo quod est, signo notariorum, seu subscriptione eorum, aut testium, signare. Cice. pro Cluent. Dinea testamentum faciente, quum tabulas prehenditset, Oppianicus, qui gener eius fuisset, digito legata deleuit. Et quum id multis locis feciset, post mortem eius, ne literis coargui posset, testamentum in alias tabulas transcriptum signis adulterinis obsignauit. Cæs. bel. Gal. Vulgò totis castris testamenta obsignabantur. Cice. pro Cluent. Pecuniáque obsignata, quæ ad eam rem dabatur.

Obsignatores, Dicti sunt testes, qui testamentum signis suis obsignabant. Cice. pro Aul. Cluent. Aiulius, vt constitutum erat, simulat se ægrotare, & testamentum facere velle: Oppianicus obsignatores ad eum, qui neq; Asinium, neque Aiulium noscent, adducit. ¶ Potest tamen hodie Obsignator dici tabellio, qui in testamentis suum & testiũ nomẽ subscribit.

Obsipo, pas, pen. prod. Significat Obicio. παρεμβάλλω. vt quum rustici dicunt, Obsipa pullis escam. Festus.

Obsisto, stis, Contrà sisto, obsto, repugno. ἵστημαι, ἀνθίστημαι, ἀντιπράττω. Cice. 7. Verr. Quis enim vnquam istius libidini obstitit? Idem de Senect. Hoc est illud quod Pisistrato tyranno à Solone respondsum est, quum illi quæréti qua tandem spe fretus, sibi tam audacter obsisteret, respondisse dicitur, Senectute. Idem 2. de Finib. Itaque idem natura victus, (cui obsisti non potest) dicit alio loco, &c. Lucanus lib. 3. Viribus an possent obsistere iura. Ouid, Epist. 13. Tunc freta debuerant vestris obsistere ventis.

Obsoleasco, scis leui, vel lui, letum, ex Ob, id est contrà, & Oleseo, addita eius sæuiendi, qui datus est obses. ὅμηρος. Hic quoniam obsidionis soluendæ causa dari consueuit, inde nomen assumpsit: quanuis Festus ex Ob, & Fides, compositum velit, per mutationem literæ. quòd sit ob fidem datus. Cicero 1. Ver. A nobis multos obsides habet populus Romanus Ouid.1.Metamor. - missi de gente Molossa Obsidis vnius iugulum mucrone resolut.

veterat, & quæ ab vsu recesserunt. ἀπαίθ. κατημαιωμένον. ¶ Accipitur etiam Obsoletus pro obsceno, sordido, & detrito. ῥυπαρός. Liu.lib.3. Filiam secum obsoleta veste, comitantibus aliquot matronis, cum ingenti admiratione in forum deduxit. Cic.in Rul. Vestitu obsoletiore, corpore inculto & horrido, capillatior quàm antea, barbáque maiore, vt oculis & aspectu deuntiare omnibus vim tribunitiam, exitiúmque minitari Reipublicæ videretur. Colum.lib.3. Sapore certè nihilo differt a cicercula, colore tamen discernitur, Nam est obsoletior, & nigro colori proprior.

Obsoletè, tius, obsoletissimè, aduerb. Cic. 3. Verr in. Saltem vt eum, cuius opera ipse multos annos est in sordibus, paulò tamen obsoletius vestitum viderat.

Obsonium, Vide OPSONIVM.

Obsorbeo, es, Obsorpsi, vel obsorbui, obsorptum, idem quod Sorbeo. ῥοφῶ. Plaut. Curcur. Vín' aquam? CVRC. Si frustulenta, est, da obsecro: hercle obsorbeam.

Obsordeo, Sordidus fio, aut obsolesco, inquit Nonius. ῥυπάσμαι. Cælius, obsorduit iam hæc in meærumna miseriæ.

Obstetrix, cis, Quæ parturientium curam habet. ab obstando dicta, eo quod obsistat dolori, vel certè fœtui, ne laxatis vteri genitalibus claustris, in terram defluat. μαῖα τόκων. Terent. in And. Obstetricem accerso. Quæ opem tulerit parienti, Obstetrix dicitur, ait Donatus: vnde & parturientes, Fer opem, clamant. Plin. lib. 28. cap. 7. Quæque alia non obstetrices modò, verum etiam meretrices prodidere.

Obstetrico, as, pen. prod. Parturientem adiuuo, siue obstetricis officium ago. μαιεύομαι. Pro eodem etiam vtimur Obstetricor verbo deponente.

Obstino, as, pen. corr. Cfirmo. Ἀποτείνω. Liu. lib. 2. Quoniam id certum (inquit) atque obstinatum est, nequeego obtundam. Plaut. in Aulula. Credo ego iam illum inaudisse mihi esse thesaurum domi, id hinc, ea affinitatem hanc obstinauit gratia.

Obstinatus, participium, aut nomen ex participio, id est offirmatus, aut perseuerans vt tenere possit. inquit Festus. vt Obstinata voluntas, Obstinata pudicitia. apud Liuium 1. ab Vrbe, de Lucretia. Quo terrore quum victi et obstinatam pudicitiam velut victrix libido, &c. Idem 3. ab Vrbe. Aduersus quæ omnia obstinato animo Appius (tanta vis amentiæ verius, quàm amoris, mentem turbauerat) in tribunal ascendit.

Obstinatio. Firmitas animi. τὸ ἀνδρεῖον. Cic. de Prouinc. Consul. Quæ ego omnia non ingrato animo, sed obstinatione quadam sententiæ repudiaui.

Obstinatè. Firmiter. ἀνδρείως. Teren. in And. Itáne obstinatè operam dat, vt me à Glycerio miserum abstrahat? Vbi Donatus, Obstinatè facere aliquid, est in alterius malum cum conatu facere perseueranter & in alterius perniciem nimis niti.

Obstipo, as, are, Obiicere, ait Festus. περιφράττω. Alij interpretantur condensare, obturare rimas, obstruere. Plaut. in Cister. Obstipat aquilam. ¶ Obstipare verticem dixit Plautus in Mercat. pro eo quod est contorquere, vt cogitabundi solent.

Obstipi. pen. prod. dicuntur, quibus colla rigent, & in humerum capita sunt inclinata. κατηφεῖς. Persius, -ærumnoque Solones Obstipo capite, & figentes lumine terram. Horatius 1. Serm. satyr. 5. Dauus sis comicus, atque Stes capite obstipo, Colu lib. 7. cap. 10. Febricitantium signa sunt, quum obstipæ sues transuersa capita ferunt, & per pascua subitò quum paulum procurrerint, consistunt. Plinius obliquum caput dicit, Index, inquit, suis inualidæ, caput est obliquum in incessu.

Obsto, stas, stiti, stitum, Significat contrà sto, impedio. ἀνίστημι, ἐνίστημαι. Curtius, Obstant oppido gemini colles. Ouid. 4. Fast. Obstitit in media candida turba via. Terent. in And. Quid obstat cur nõ verè fiant? Videtur etiam habuisse supinum Obstatum: vnde legitur participium Obstaturus. Quintil. lib. 2. cap. 12. Video quosdam in ipso statum limine obstaturos mihi.

Obstatur, Impersonale. Cic. 13. Philip. Neque enim quod quisque potest, id ei licet: nec, si non obstatur, propterea etiam permittitur.

Obstaculum, li, Impedimentum: ab obstando dictum. ἐμπόδισμα, ἐμπόδισμα. Plaut in Pseud. Ibi nunc oppido oppolita obstacula.

Obstragulum, li, Operimentum. σκέπασμα, περίβλημα. Plin. lib. 9. cap. 35. Quin & pedibus, nec crepidarum tantùm obstragulis, sed totis soccullis addunt. Id est non solùm operimentis, & superioribus partibus soccularum, quas Plautus Itali vocant, addunt margaritas. sed etiam totis soccullis.

Obstrepo, is, ere, Contra aliquem strepitum facere. παρενοχλῶ. Liuius 1. ab Vrbe. Primò vterque vociferari, & certatim alter alteri obstrepere. Laudi alicuius obstrepere, Sene. Hercul. fur. Literis obstrepere alicui. Cicero Metello libro 5. Quæ res facit, vt tibi literis obstrepere non auderem. ¶ Clamore obstrepi, passiuè. Cice. pro Marcel. Sed tamen eiusmodi res, nescio quomodo, etiam dum audiuntur, aut dum leguntur, obstrepi clamore militum videntur, & turbarum sono.

Obstrepitur, Impersonale. Liui. 3. ab Vrbe, Eos concio audit, Decemuiro obstrepitur.

Obstrigillo, as, pen. prod. Obsto, detraho alicui, repugno. ἀνασπάω. Varro lib. 4. de Vita Po. Ro. Curio quum id feciſſet, dicebat amicis, vt illi recunctaretur, se obstrigillaturum, ne triumphus decerneretur, aut ne iterum fieret Consul.

Obstringo, gis, Deuincio, & obligo, quasi circunstringio, δέω. Plaut. in Aulul. Laqueo collum quando obstrinxero. Idem in Amphit. Amphitruonem collo hinc obstrincto traham. Columel. lib. 5. Alij viminibus obstringunt. ¶ Obstringere sibi aliquem munere, beneficio, &c. Cic. Seruio lib. 13. Téque ita existimare volo, quibuscunque officiis in Epiroticis reliquisque rebus Atticum obstrinxeris, isdem me tibi obligatum fore. Plin. Epist. 104. Cupio enim & ornatissimam coloniam adue-

cationis

cationis officio, & te gratissimo tibi munere obstringere. Legibus obstringi, Cic. 2. de Inuent. Religione obstringere, Cic. 2. Philip. Obstringere le patricidio, periurio, scelere, & huiusmodi, Est committere parricidium, scelus, peierare. Cic. 3. Offic. Num igitur se obstrinxit scelere, siquis tyrannum occidit, quanuis familiarem?

Obstrudo, dis, si, sum, pen. prod. ex Ob, & Trudo, interposita. s, Significat occludo, seu occulto. ἀποκρύπτω. Plaut. Stic. Quin tu ſtas? obstrusero aliquid str enuè, idem in Curcul, Obsecro parentesne meos mihi prohibeas? P. Quid? sub gemma obstrusos (alias abstrusos) habeo tuam matrem, & patrem? Plin. in Panegyr. Bonos autem otio aut situ obstrusos. & quasi sepultos. Terra obstrusa, Ouid. Epist. 7. Recessus obstrusi, Claud. 7. Paneg. ¶ Inuenitur & Obtrudo. quod est inuito, & renuenti aliquid offero vel do. προτείνω. Plaut. in Curcul. Aliquid prius obtrudamus, per nam, sumen, glandium. Terent. in Hecyra, Nunquam ausus sum recusare eam, quam mihi obtrudit pater. id est initio despondet.

Obstruo, is, Id est obsepio, occludo, & quasi struc quadam alicui loco imposita obsisto, nequid effluat. ἀποφράττω, πυκάζω. Cic. de Senect. Qui iter Pœnis, vel corporibus suis obstruere voluerunt. ¶ Obstruere lumenibus vicini, est structuram aliquam iuxta eius ædificium facere, quæ lumen domui eius eripiat. Cic. pro Domo sua, Habitare laxè, & magnificè voluit, duásque magnas & nobiles domos coniungere: ac seuere contendit, vt Q. Vestius sibi domum venderet quum ille negaret, primò se luminibus eius obstructurum minabatur, &c. Per methaphoram quis dicitur alterius luminibus obstruere, qui nominis eius claritatem obscurat. Idem in Bruto, Catonis luminibus obstruxit hæc posteriorũ quasi exaggerata altius oratio. ¶ Obstruere vndas molibus. Lucan. libr. 2. ¶ Obstruere aures alicui, est obstinatum & inexorabile reddere. Virg. 4. Aen. Fata obstant, placidáque viri Deus obstruit aures. ¶ Fauces obstruere. Lucan. lib. 5. Cætera suppressit, faucesque obstruxit Apollo.

Obstructio, verbale. Cice. pro Sest. Sed hæc obstructio nec diuturna est nec obducta ita, vt curiosis oculis perspici non possit.

Obstupeo, pes, penul. cor. & Obstupesco, is, idem quod Stupeo, hoc est attonitus fio, & stupore percutior. ἐκπλήττομαι. ¶ Aliquando insensibilis fio. κεκωφῶσθαι, ἀφυᾶν. Terent. in Adelph. Membra metu debilia sunt, animus timore obstupuit. Idem in And. Id mihi visus est dicere, Abi cito, & suspende te. Obstupui. Virg. 5. AEn. Obstupuit visu AEneas. Cice. Att. lib. 5. Ob hæc beneficia, quibus illi obstupescunt, nullos honores mihi, nisi verborum decerni sino: statuas æneas, τὸ ἀνδριαντοποιεῖν, prohibeo. Idem pro Marcel. Obstupescent certè imperia, & prouincias tuas.

Obstupefacio. Significat animo consterno, & stupidos sensus reddo. ἐκπλήσσω. Terent. in Phorm. Postquam ad iudices ventum est, non potuit cogitata loqui, ita eum tum timidum obstupefecit pudor. Liuius 2. ab Vrbe. Adeóque constantia sua & Tribunos obstupefecit & plebem.

Obstupidus, adiectiuum. Gellius libr. 5. cap. 1. Consuluisse vniuersos quasi attonitos, & obstupidos. hoc est propemodum stupidos factos præ metu.

Obsum, obes, obfui, Idem quod noceo, quasi contra te sum. ἐνάντιός εἰμι. Cuius contrarium est, Prosum, quod est iuuo, quasi pro te sum, Plaut. in Amphit. Factum id Amphitryoni obfuit, Cice. 1. de Orat. Fuit enim mirificus quidam in Crasso pudor: qui tamen non modò non obesset eius orationi, sed etiam probitatis commendatione prodesset. Ouid. 11. Metam. - an obest quoque gloria multis? Obfuit huic certè. Idem 4. de Ponto. Obfuit authori nec fera lingua suo.

Obsurdesco, is, Totus surdus fio. κωφοῦμαι, ἐκκωφῶ. Cicer. in Somnio Scip. Hoc sonitu completæ aures obsurduerunt. Idem de Amic. Sed quum tot signis eadem natura declaret quid velit, ac anquirat quid desyderet, obsurdescimus tamen nescio quomodo, nec ea quæ ab ea mone mur audimus.

Obtego, is, ere, Cum diligentia operire, & tegere. περικαλύπτω. Cato de Re Rust, cap. 40, Insuper lingua bubula obtegito, si pluat. Columel. lib. 3. cap. 13. Et quod est durum summis glebis obtegatur. Cicero in Vatin. Habet hoc præmium tua indignitas, vt adolescentiæ turpitudo obscuri tate & sordibus tuis obtegatur. Tacit. lib. 4. Animus audax, sui obtegens. in alios criminator. Virg. 2. Aeneid. - quanquam secreta parentis Anchisæ domus, arboribúsque obtecta recessit. ¶ Obtegere se corpore alicuius, est post illum latere. Cic. pro Sest. Séque seruorum, & libertorum corporibus obtexit.

Obtempero, ras, Morem gero. πειθαρχῶ. Plaut. in Most. Sed tu etiámne adstas, nec quod dico obtemperas? Cic. Sic mihi semper obtemperauit, tanquam filius patri. ¶ Item significat consulo, prouideo. Terent. Ex qua re minus aut famæ foret, aut rei obtemperans.

Obtemperatio, verbale. Cic. de Leg. Quòd si iustitia est obtemperatio scripti legibus, &c.

Obtendo, is, Ante aliquid tendo, oppono. πρόσκομαι, προβάλλομαι, vt, Obtendere velum ante lectum, id est distendere vel extendere. Plin. lib. 5. cap. 2. Huic par, interiacente valle mons aduersus Antilibanus obtenditur, hoc est oppositus est. ¶ Aliquando Obtendo idem est quod excusationem aliquam prætexo. Plin. Epist. 15 9. Nec puduit rationem turpitudini obtendere: egregiam quidem, pulchrámque rationem.

Obtendiculum, Quo aliquid tegitur. πρόβλημα.

Obtentus, pro prætextu. πρόσκομα. Gell. lib. 10. cap. 22. Qui obtentu philosophiæ nominis inutile otium, & linguæ vtæque tenebras sequuntur. ¶ Ponitur aliquando pro extensione. Virgil. lib. 11. AEneid Extructósque toros obtentu frondis inumbrant. ¶ Obtentus est aliquando participium. Virgil. 1. Georg. Et obtenta dansantur nocte tenebræ, id est obducta, ait Seruius.

Obtento, obtentas, Vide OBTINEO.

Obtero, ris, pen. corr. Contero. sufloco, ἀπολλύω. Liui. Ab elephantis obtriti sunt, id est pedibus elephantorum protriti. ¶ Aliquando significat circum, seu ab omni parte tero, tundo in mortario. Colu. libr. 6. cap. 4.

tilatis

Nonnulli pellem serpentis obtritam cum vino miscent.

Obtritus, huius, tus. Plinius lib. 18. cap. 28. Ne herbæ vellantur, obtritúque hebetentur.

Obtestor, aris, Precor, imploro. ἱκετεύομαι, ἱκετεύω, κελεύω. Hoc verbo vtimur in maximis angoribus, ferme semper cum adiuratione. Terent. in And. Quod ego per hanc te dextram oro, & genium tuum, Per tuam fidem, per quæ huius sohtudinem Te obtestor. ¶ Aliquando etiam sine adiuratione. Salluſt. in Catil. Te atque Senatum obtestamur, vt miseris ciuibus legis præsidium, quod iniquitas Prætoris eripuit, restituatis. Cic. pro Flac. Quum ego te Flacce, cælum, noctémque contestans, flens flentem obtestabar, quum tuę fidei optimę & spectatissimę salutem vrbis & ciuium commendabam. Cæs. lib. 7. belli Gall. Matresfamiliæ passis manibus obtestabantur Romanos, vt sibi parcerent.

Obtestatio, Verbale. Cice. ad Memmium lib. 3. Phædri obtestationem, fidē, domicilium, vestigia, summorum hominum fibi tuenda esse dicit.

Obtexo, xis, Circuntexo. περιυφαίνω. Plin. lib. 11. cap. 19, Filis etiam araneus quacunque incesserit, alarum maximè lanugines obtexit. Virgil. 11. AEneid, - fundunt simul vndique tela

Crebra niuis ritu, cælúmque obtexitur vmbra.

Obticeo, ces, cere, Taceo: & est propriè de iis quæ nos pudet dicere. κατασιγάω. Terent. in Eunuc. Virgo conscissa veste lacrymans obticet. Martial. lib. 10. Et quæritur nugas obticuisse meas. Ouid. 14. Metamor. Nec prius obticuit, quàm guttura condidit arbos.

Obticentia, æ. Quintil. lib. 9. cap. 2. Ἀποσιώπησις, (quam idem Cicero Reticentiam, Cælius Obticentiam, nonnulli Interruptionem appellant) & ipsa ostendit affectus.

Obtineo, es, pen. corr. Significat vinco, quasi contrà teneo, ἰσχύω, κρατῶ Cic. ad Attic. lib. 7. Malas causas semper obtinuit, in optima concidit. ¶ Obtinere, item est seruare, & fortiter tenere. Plaut. in Asin. Si istam fortitudinem animi obtines, salui sumus. ¶ Interdum significat simpliciter tenere, siue habere Colum. lib. 2. Tertium locum obtinet pecudum stercus. ¶ Ponitur aliquando pro retinere, & conseruare. Cic. ad Trebatium, Tu si istic commendatione mea dignitatem tuam obtinebis, perferas nostri desyderium. ¶ Obtinere & Repelli sunt contraria. Cic. ad Lentulum lib. 1. Epist. Neque siquid non obtinuerimus, repulsi esse videamur. ¶ Ponitur aliquando pro occupare. Plinius lib. 12. cap. 1. Arbor agros longis obtinens vmbris.

Obtento, as, frequentatiuum ab Obtineo, es. ἰσχύω. Cic. Attic. libr. 9 Et tamen me spes quædam obtentabat, fore vt aliquid conueniret potius, quàm aut hic tantum sceleris, aut ille tantum flagitii admitteret.

Obtingit, Obuenit, euenit. συμβαίνει, συμπίπτει. Terent. in And. Nescis quid mihi obtigerit. Idem in Heaut. Istuc tibi ex sententia obtigisse lætor. Cic. 1. Offic. Ex quo quia suum cuiusque fit eorum quæ natura fuerant communia, quod cuique obtigit, id quisque teneat. Non nisi in tertiis personis legitur. ¶ Obtingere alicui prouincia dicitur, quum sors tito prouincia regenda alicui committitur. Cic. 3. Verr. Quæstor ex Senatusconsulto prouinciam sortius est, obtigit tibi Consularis.

Obtorpresco, is, ab Obtorpeo, Valde torpidus fio & stupore quodam ita afficior, vel propter metum, aut alham quamuis rationem, vt omnino imbecillor sim. παραλλάσσομαι. Curtius lib. 10. Quis crederet fœuam paulo antè cœnionem obtorpuisse subito metu? Cic. pro Domo sua, Mirror eos non & linguam obmutuisse, & manum obtorpuisse. Idem 3. Tusc. Sed iam subiectus miseriis obtorpui.

Obtorqueo, es, Vehementer torqueo. διαστρέφω. Plin. de Vir. illustr. Consuli legibus agrariis resistenti ita collum in comitio obtorsit, vt multus sanguis affluereret è naribus.

Obtortus, a, um, participium, Cic. 6. Verr. Quem obtorto collo in carcerem abripi iussit.

Obtrecto, ctas, ex Ob, & Tracto: a, in e, mutata. Tracto verò frequentatiuum est verbi Traho. διαστρέφομαι, σκολιογράφω. Est autem Obtrectare, autore Festo, contra alienam sententiã tractare, seu maledicere, quòd scilicet alicuius dicta aut facta deprauantur. Obtrectat (inquit Erasmus) qui malè prædicat de alio: Dethrahit, qui minuit laudem alicuius. Cic. Dolabellæ, Non tam id laboro, vt si qui mihi obrectent, à te refutentur, quàm intelligi cupio me à te amari. ¶ Ponitur aliquando pro culpare. siue damnare. Plin. lib. 9. cap. 35. Superbo simul ac procaci fastu, vt regina meretrix lauticiam eius omnem, apparatumque obtrectans.

Obtrectatio, onis, Definitur à Cicerone 4. Tusc. ad hunc modum. διαστροφή. Obtrectatio est, quam intelligi zelotypiam volo, egritudo, ex eo quòd alter quoque potiatur eo quod ipse concupierit. ¶ Ponitur aliquando pro detractione. Cæs. 1. belli Ciuil. A quibus & inductum, & deprauatum Pompeium quæritur, inuidia atque obtrectatione laudis suæ. &c.

Obtrectator, oris, Detractor. Cic. de Cic. de Clar. Orat. Dolebámq; quòd non, vt plerique putabant, aduersarium, aut obtrectatorem laudũ mearum sed socium potius & consortem gloriosi laboris amiseram.

Obtrectatus, huius obtrectatus, Idem quod Obtrectatio. Gel. lib. 20. cap. vltimo. AEquum esse puto, vt sine vano obtrectatu considerent.

Obtrudo, dis, si, sum, Aduersus alium trudo, obiicio. προσωθίζομαι. vnde Obtrudere fores dicitur, qui in ædes ingrediens, foris astantem excludit. Plaut. in Menæc. Iámne abiit intro? abiit, obtrudit foreis. ¶ Obtrudere, quasi inuito & renuenti offerre, & dare. Terent. in Andria, - ea quoniam nemini obtrudi potest, Itur ad me Vbi Donatus, Bene, Obtrudi: quasi inuito. De hoc vide etiam suprà in verbo OBSTRVDO.

Obtrusus, a, um, participium. Cicero. de Clar. Orato. Quò magis expurgandus est sermo, & adhibenda quædam, obtrusa ratio, quæ mutari non potest.

Obtrunco, Occido, vulneribus conficio, quasi corpus membris mu-

tilatis truncum reddo. ἀποδυσχεραίνω, λειποψυχῶ. Cic.2.de Natura deorum,Puerum interea obtruncat, membra articulatim diuidit.Virgil.3. Aeneid.Excipit incautum, patriásque obtruncat ad aras Liuius lib.1.ab Vrbe,Ita regem obtruncant.

Obtruncatio,verbale.Colum.libr.4.capi.29.Quod tum & obtruncatione vitis,& cum ejusdem resectionis fillúra præcipit fieri.

Obtucor,obtuéris,pen.prod.obtútus sum,obtuéri,Diligenter conspicere. ὑ πορῶμαι. Plaut.in Bacchid.Num qui nunc exciderunt here tibi, Quod sic terram obtuêre?Idem in Mostel.At tu istac ad nos obtuêre, quoniam cornicem nequis conspicari.

Obtuor,obtueris,pen.corr.obtuitus,vel obtutus,obtui,Idem quod Obtueor.Vide infrà in dictione TVEOR,tueris.

Obtutus,huius obtutus.penul.prod.Quasi obtuitus,id est aspectus.προσοψις: ab obtueri, ἀυτοπτέω, ἀυτοφθαλμέω. Virgil.1.Aeneid.Dum stupet, obturúq; hæret defixus in vno.Cice.3.de Ora. Qui vultum eius,quum ei dicendum esset,obtutúmque oculorum in cogitando probè nosset.

Obtundo, dis, di, obtusum sine n,sicut fit in aliis à Tundo compositis, quanuis Tunsum à Tundo,n,retineat. ἀμβλύνω. Est autem proprie Obtundere,totum seu circùm percutere,rumpere,& hebetare.Plau.in Amphi.Nam sum obtusus pugnis pessimè.id est percussus,vel perfractus. Colu.lib.4.capi.24.Obtusa,hebésq; & mollis falx putatorem moratur, eóq; minus operis efficit,& plus laboris affert vinitori. ¶ Transfertur quoq; ad ingenium,ad oculos,& ad vocem: & dicimus,Obtusum ingenium,& obtusa acies:id est hebes,& sine acumine.ἀπηκισμένον. ¶ Obtundere,& Acuere sunt contraria.Cice.1.Tuscul.Multa enim è corpore existunt,quę acuant mentem,multa quę obtundant. ¶ Aliquando significat sæpius repetendo eadem , alicui molestiam & fastidium afferre, ἀπηνεύομαι, παρέχω. Tonctum á fabris,qui repetunt tundendo aliquid malleo.Terè.in And.Obtundis,tametsi intelligo.Idem in Adelph. Ne me de hac re obtundas sæpius.Cice.Antequam iret in exilium,Quid nunc ego de propriis meis meritis prædicem? Si meministis,obtundã, id est fastidio vos afficiam.

Obtusus,participium:vt,Obtusus pugnis.Plautus in Amphit.

Obtusus, nomen pro hebete.Cice.in Carone. Nónne vobis videtur animus is,qui plus cernat,& longius videre,& ad meliora profisci:ille autem cuius obtusior sit acies,non videre?

Obtusè, adverbium.Cice.1.de Natu.deor.Quo quid dici potest obtusius? ¶ Obtunsus legitur apud Plinium Epist.123, sed minus frequenter,& parum vsitatè.

Obturbo, as, Sermonem , vel negotia alicuius interpello. ἀυτιπηχῶ, ἀυτενάω, παρεχλῶ. Teren.in And.Itáne verò obturbat? ¶ Interdum idem est quod simplex Turbo.Cice.ad Atti.lib.12,Me literę & scriptio non leniunt,sed obturbant.

Obturo, as,pen.prod.Significat occludo. ἀυλοκαμβάνω, πωμάζω, ἐπιθύω. Horat.lib.2.Epist.Obturem patulas impunè legentibus aures. Cice.de Fato, Stupidum esse Socratem dixit,& bardum,qp iugula concaua non haberet,obstructas eas partes,& obturatas esse dicebat. Festus putat dictionem esse compositam ex Latina præpositione Ob,& Græca dictione θύρα: quo nomine illi ostium appellant : & ita (si Festo de hac etymologia fidem adhibere velimus)videretur per th aspiratum esse scribendum.

Obturamentum, Quo aliquid obturatur.Plin. lib.16.capi.8.Vsus eius cadorum obturamentis.De cortice suberis loquens. Idem lib.33.cap.4.Et repleto stagno excusis obturamentis erumpit torrens tanta vi,vt saxa peruoluat.

Obuagio,is,penul.prod.Contrà,seu circum vagio, seu vagitu obstrepo. ἀυτοβοάω. Plaut.in Pœnulo,Nutrices pueros infantes minutulos domi vt procurent,néve in spectatum afferant.Ne & ipsæ sitiant,& pueri pereant fame,Néve esurientes hic,quasi hœdi obuagiant.

Obuallo,as,Circumuallo. περιχαράκω. Cice.pro Lege Agraria,Me longo interuallo propè memoriæ,temporúmq; nostrorum primum nouũ hominem Consulem fecistis,& eum locum,quem nobilitas prædiis firmatum,atque omni ratione obuallatum tenebat,me duce rescidistis.

Obuaricatores,dicebantur illi,qui cuipiam occurrebant,quò minus is rectum iter conficeret,inquit Festus. ¶ Obuarico,as,verò pen.corr. Est occurro,obsto,reste eodem.

Obuaro, ras, pen.prod. Deprano,peruerto. διαστρέφω. Tractum à varis, qui introrsum pedes introrsus habent. Ennius in Achil.Nam consiliis obuarant,quibus tam concedit hic ordo.Nonius.

OBVCVLA,æ.Oppidum vlteriores Hispaniæ,in conuentu Astigitano:cuius meminit Plinius lib.3.cap.1.

Obuenio,nis,Idem quod obtingo,τύγχανω,περιπίπτω,προσήκω,μοι. Plaut. in Asin.Sed si occasionem opprimere hanc,quæ obuenit,studet.Quinti. libr.10.capi.3.Expectantes quid obueniat, quid res poscat,quid persona deceat. ¶ Aliquando est contingere,quasi sortito.Liu.10.ab Vrbe, Consules inter se prouincias partiti sunt , Scipioni Hetruria , Fulvio Samnites obuenerunt. Cice. 3. Verr.Sorte prouincia obuenit. Idem 6. Philip.In sortitione prouinciarum,quæ cuique apta erat,ea cuique obuenit. ¶ Obuenire ex hæreditate,vel hæreditate sine præpositione,est quod vulgò dicimus, per successionem.Varr.de Re rust. lib.1. capi.12, Quid potero facere,si huiusmodi mihi fundus hæreditate obuenit?

Obuentio,verbale.Vlpian.l.Magis puto.ff.de reb.eor.qui sub tutel.& cura sunt, An pecuniam pupillus habeat,vel in numerato,vel in nominibus, quę conueniri possunt,vel in fructibus conditis,vel etiam in redituum spe,atque obtentionum.

Obuersor,aris,deponens.Significat circùm versor,adsum,versor. περίειμαι. Cic.pro Sestio,Sed mihi ante oculos obuersatur Reipublicæ dignitas,quæme ad se rapit. ¶ Obuersari per metaphoram etiam illud dicitur , quod ita animo apparet , vt adesse coràm videatur,& cerni. ¶ Et dicimus Obuersari ante oculos:vel cum datiuo,Obuersari oculis.

Liui.5.belli Macedonici.Caudinæque cladis memoria,non animis modò, sed propè oculis obuersabatur.

Obuersatio,verbale.Cice.pro Muræna,Mœstos amicos,obuersationes,testificationes,seductiones,&c.

Obuerto,Contrà verto. ἀυτιστρέφω. Plin.lib.14.capi.21.Fenestras obuerti in Aquilonem oportere. Cicero in Arato,Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ.Virgil.6.Aeneid.Obuertúnt pelago proras.Idem 2. Georg. -qua parte colores Austrinos tulerit, quæ terga obuerterit axi. ¶ Obuersus sto,pro aduersus.Plin.lib.9.cap.57,Contráque venantes refugere in suas cauernas,& in illis obuersos stare.Colum.lib.7, Plurimum refert vt pascentium capita sint obuersa Soli,qui plerunque nocet animalibus.Liuius,Tum totam aciem in Samnites obuertit.

Obuio,as,Occurro,obuiam proficiscor,seu obuius fio,quasi ob,vel contra viam eo:quèadmodum Deuio,à via recedo. ἀντιάζω. ¶ Per translationem ponitur pro resistere.Sallust.in Iugur.Tum primùm superbię nobilitatis obuiatum.

Obuius, a, um, Quod alicui occurrit,& tanquam in via expositum est. ἀπάντησις, ἀπαντάω. Sallustius in Iugurth.Deinde omnes puberes Numidas atque negotiatores promiscuè, vti quisque armatus fuerat obuius,interfecit. Lucanus libro primo, -infestíque obuia signis Signa. ¶ Obuium se dare alicui.Liuius 1.ab Vrbe,Romulus,inquit,Quirites, parens vrbis huius,prima hodie luce cælo repente delapsus, se mihi obuium dedit. ¶ Obuium esse. Cicero pro Cecinna, Sin autem ingredienti eum armata multitudine obuius fueris. ¶ Dicimus autem,Obuius tibi fio,Obuius sum tibi, Obuium me tibi fero, & Obuio tibi. ¶ Obuius,& expositus homo dicitur,qui omnes admittit,nec se difficilem præbet in colloquis.Plin.Epist.10,Est enim obuius,& expositus, plenúsque humanitatis quam præcepit.

Obuiam,Aduerbium loci, occursum denotans, quasi ob viam. εἰς συνάντησιν. Teren.in Phorm.At ego obuiam conabar tibi Daue.Et dicimus, Procedere obuiam alicui,Prodire obuiam, Properare obuiam,Ire obuiam,Venire obuiam,Mittere obuiam,Obuiam fieri.Cice.pro Milone, Obuiam fit ei Clodius expeditus in equo.Effundere se obuiam,Obuiã ire periculis,Obuiam ire conatibus,Obuiam esse,quod est in promptu esse.Plaut.in Captiuis,Nec sycophantis,nec fucis vllum mantellum obuiam est.

OBVCO,onis,Cppidum mediterraneum vlteriorisHispanię in conuentu Cordubensi:cuius meminit Plinius lib.3.cap.1.

Obumbro,as,Vmbris vndiq; obscuro. ἀκιεσάζω, ἀκιερέπτω, ἀκιλυάζομαι. Virgil.12.Aeneid. -obumbrant æthera telis. ¶ Per translationem ponitur obumbrare pro tueri.Idem lib.11, -& magnum reginæ nomen obumbrat. ¶ Ponitur aliquando pro obscurare.Quintilianus in proœmio lib.8,Fidem amittunt,propter id quòd sensûs obumbrant,& velut læto gramine strangulant.Plinius lib.23.capite 1,Sic quoque in prouerbium ecsit,Sapientiam vino obumbrari.Budæus.

Obuncus,adiectiuum, Valde vncus,& incuruus. ἀπημαμένος. Virgil.6. Aeneid. -rostróq; immanis vultur obunco Immortale iecur tundens.

Obuoluo,uis,Circumuoluo. περιελίττω, περιπλόω. Cice.in Orat Obuoluendum caput Agamemnonis esse, quoniam summum illum luctũ penicillo non posset imitari,&c.Idem 7.Verr.Alij capitibus obuolutis è careere ad palum rapiebantur. ¶ Ponitur aliquando per metaphorã pro dissimulare, velare, obtegere. Horat.2. Serm. satyr.7, Tu quum sis quod ego,& fortassis nequior,vltrò Insectere,velut melior:verbisque decoris Obuoluas vitium?

O ante C.

OCALEA,æ,siue Ocalee,es,penul.corr. ὠκαλέη, Bœotiæ oppidum est,cuius meminit Homerus in Catalogo nauium. Ὠκαλέην, μυδεσσαν, τ' ἀμπελόεντα τρίλοφον τε.

Occa,Instrumentum,quo tracto reptantéque super terram,ferreis dentibus,quibus instructum est,glebæ conterúntur,& agri superficies coæquatur,& semina cooperiuntur. βωλοκόπημα. Colum. libro 2.capite 18,Deinde viciam permistam seminibus fœni feremus,tum glebas sarculis resoluemus , & inducta occa coæquabimus.Sunt tamen qui legant hîc,Inducta crate.Cratibus enim glebas solere æquari,locupletissimus testis est Virgilius 1.Georg.Multum adeò rastris glebas qui frangit inertes,Vimineásque trahit crates.

Occo, occas, occare, Est glebas confriogere, & sata operire. βωλοκοπῶ. Cice.de Senect.Quæ quum gremio mollito,ac subacto,sparsum semen excepit , primùm id occatum cohibet,ex quo occatio (quæ hoc efficit) nominata est. Palladius , Arbores quæ ablaqueatæ fuerant, occare, hoc est operire iam conuenit. Varr.1.de Re rust.capite 31,Vineas nouellas fodere, aut arare , & postea occare , id est comminuere , ne sit gleba : quod ita occidunt, occare dicunt. Festus, Occare, & Occationem Verrius dictam putat ab occidendo , quòd cædant grandes globos terræ : quum Cicero venustissimè dicat ab occæcando fruges iactas. ¶ Huius composita , Deocco , & Inocco , vide suis locis.

Occatio, onis,verbale ab Occo,as. βωλοκοπία, Plin.lib.8.capi.20,Aratione per transuersum iterata occatio sequitur.Sic Columella lib.2.capi. 4,& Cicero de Senectute.

Occator, oris, Qui occat, hoc est glebas in aruo confringit. βωλοκόπος. Plaut. in Cap. -quid ego deliquit? AE. rogas? Sator , sartórque scelerum , & messor maxime. T. Non occatorem dicere debebas prius? Nam semper occant prius,quàm sarriunt rustici.Sic Columella libro 2.capi.13.

Occatorius, a , um, Quod ad occationem pertinet. βωλοκοπικὸς. Colu. libro secundo, capite 13,Bubulcorum operas tres exigunt, occatoriam vnam,&c.

Occalleo,Totus callosus sum. ἀπεσκληκέναι, ἀποσκληρύνομαι. & per translationem pro Induratus sum ponitur. ¶ A quo Occalesco,quod est callũ obduco.

obduco.Partes autem illæ callum obducere dicuntur, quæ obdurescũt. Plaut.in Asin.Qui latera conteram tua,quæ occalluere plagis. ¶ Occaluit animus,alibi ait Plautus , pro eo quod est Diutina malorum assuetudine aduersa patienter ferre didicit.Longa patientia occallui,Plinius Epist.39. ¶ Fauces gulonum à Seneca dicuntur occaluisse, tanquam callum obduxerint ex cibis ardentibus,aduersus sensum feruidorum cibo rum,qui vix sufferænat gulam helluonum,magis ardẽtem, quàm ardeat feruens obsonium.

Occano,is,& Occino,is.penult.corr.occinti,& occini,& occanui,secundum Probum,quum Cano Cecini faciat:& significat contrà cano, cantu obstrepo. κατάδω, ὑπάδω. Liuius, Si pulli non pascentur,si tardius ex cauea exierint , si occinuerit auis. Tacitus libr.2, Tum Sentius occanere cornua , tubásque, & erigi scalas iussit. Catullus Epig. 22, Quum diua mater aliter ostendit occinentes , Remitte pallium mihi meum , quod inuolasti. ¶ Supinum facit Occentum.

Occentus pro concentu,aut ipso occinendi actu. Valer.Maxi.lib.1,Occentúsque sortis auditus,Fabio Maximo Dictaturam, C.Flaminio Magisterium equitum deponendi causam præbuit.

Occento,as,are,frequentatiuum,vide infrà suo loco.

Occæco, Vide OBCAECO.

Occasio,onis,inquit Festus,est opportunitas temporis casu proueniens. καιρὸς, εὐκαιρία. Cic.1.de Inuent. Occasio, est pars temporis,habens in se alicuius rei idoneã faciendi aut,aut non faciendi opportunitatem.Idẽ 1.Offic. Tempus autem actionis opportunum Græcè εὐκαιρία, Latinè appellatur occasio. Hæc nascitur per actus humanos non impedientes: vt puer dormiens facit furantibus occasionem. ¶ Ponitur aliquando Occasio pro copia,teste Budæo.Colum.libr.9.cap.1.Id fabricatur ex robore,quercu,vel subere : nam oleæ rara eit occasio. ¶ Dicimus Occasionem capere,Occasionem captare,Occasionem parere,Occasionem esse,Occasionem venire, Occasionem videri, Occasionem dare, Occasionem habere,Occasionem offerri,Occasionem nanscisci, Occasionem tenere,aut remittere,quæ sunt contraria, Occasionem amittere, Occasionem amplecti, Occasionem arripere. Exempla apud probatos autores sunt inuentu facilia. ¶ Occasionem veteres Romani deam esse putauerunt,Græci deum, quem καιρὸν vocabant. Simulacrum Occasionis ita fingebatur : vt pennatis pedibus volubili rotæ insisteret, vertigine quadam velocissima se in orbem circumagens,priore capitis parte capillo fa.posteriore glabra. Quo commento occasionis breuitatem & inconstantiam voluerunt denotare,quæ nisi,quum primùm sese offerat, arripiatur,statim elabitur è manibus:nihilque nobis remanet præter pœnitentiam,quæ perpetua Occasionis fingitur esse comes:ita vt,quum Occasio effugerit,nobis maneat pœnitẽtia.De Occasionis effigie extat elegans Epigramma apud Ausonium , quod quoniam dignum visum est, quod non tantùm ibi legeretur,hic etiam adscripsimus.

Cuius opus?Phidiæ,qui signum Pallados,eius.
Quisque Iouem fecit:tertia palma ego sum.
Sum dea,quæ rara & paucis Occasio nota.
Quid rotulæ insistis?Stare loco nequeo.
Quid talaria habes?Volucris sum:Mercurius quæ
Eórtunare solet,tardo ego quum volui.
Crine tegis faciem.Cognosci nolo.Sed heus tu,
Occipite caluo es.Ne tenear fugiens.
Quæ tibi iuncta comes?Dicat tibi.Dic rogo quæ sis.
Sum dea cui nomen nec Cicero ipse dedit.
Sum dea quæ facti,non factique exigo pœnas:
Nempe vt pœniteat,sic Metanœa vocor.
Tu modò die quid agat tecum.Siquando volaui,
Hæc manet : hanc retinent quos ego præterij
Tu quoque dum rogitas,dum percontando moraris,
Elapsam dices me tibi de manibus.

Occasiuncula,æ,diminutiuum. Plaut.in Trin. Nam nihil aufero,nimis argute obrepsisti mea occasiuncula.

Occæso,& Occæsus, Vide OCCIDO.

Occedo,occedis,occessi,occessum, ex Ob,& Cedo,occurro, obuiam eo. ὑπείκω, ἀπαντάω. Plautus in Asinaria,Ne tu hercle cum magno malo mihi obuiam occessisti. Idem , Quisquis obuiam huic occesserit irato , vapulabit.

Occepso,veteres pro Incepero posuerunt.Plaut.in Amph. Ni ego illi puto,si occepso,animam omnem intertraxero.

Occido,dis,pen.prod.ex Ob,& Cedo,significat quocunque modo interficio. φονεύω, ἀποκτείνω, φόνον ἐργάζομαι. Terent.in Andr. Si quicquam mentium inuenies,occidito. ¶ Aliquando significat enecare,excruciare,tanquàm molestia afficere,vt quis occisus propè videatur. Terent,in Adel. Occidunt me quidem,dũ nimis sanctas nuptias student facere. ¶ Quãdoque est cædere,ferire,percutere. Terent.in Adelph. Cteũpho me pugnis miserum,& istam Pfaltriam vsque occidit.Vbi Donatus,Occidit, vehementer cecidit.Vnde etiam Occisum possumus intelligere cæsum, quamuis interfectus non sit.Propriè tamen Occisus dicitur,qui quouis modo est interemptus. Vlpian. Occisum , interemptum accipere debemus,siue gladio,siue fuste vel alio telo,vel manibus,si fortè strangulauit eum,vel calce petiit,vel capite, vel qualitercunque. ¶ Neque verò homines soli,cæteráve animalia occidit dicũtur,verumetiam plantæ:quæ licet non sentiant,tamen viuere dicuntur. ¶ Differúntque inter se Occisus & Necatus : quòd Occisus vulnere , Necatus etiam ictu dicatur. Vnde veneno necatos , non occisos dicimus. ¶ Occisa res dicitur , desperata & perdita.Plaut.in Pseud. Occisa iam est hæc res,hæret hoc negotium. ¶ Vnde & Occisorem , &, Occisissimum veteres dixere. Idem in Cas.Occisissimus omnium qui viuunt.

Occisio,onis,verbale,Actus ipse occidendi,cædes ipsa. φόνος. Plini. de Vir. illustrib. In insidias delapsi ad vnum occisione perierunt. ¶ Occisione occidere , idem est quod vsque ad interneciõem delere. Cicero, Philipp. 14, Eiúsque copias occisione occiderit , suo exercitu ita incolumi,&c.

Occidio,dionis,Idem quod occisio,id est cædes,mors. μιαιφονία. Colum. libr. 7. cap.5,Sola ea fomenta non aspernatur lactis caprini, quod infusum tantum valet , vt & blanditur , igneam sæuitiam diffrenens magis, quam occidionem gregis prohibens.Corn.Tacit.lib.12,Copiæ tum occidione occubuissent.Idem , Ac post multum vulnerum occidionis exẽpti sunt. ¶ Occidione occidere,idem est quod ad internecionem delere.Liu.8.bel.Pun.Quum duo exercitus eorum propè occidione occisi essent,&c.

Occido,dis.penult.corr.ep.occidi,occasum:ex ob,& Cado:aliquando significat peresco. ἀπώλεια. Terent.in Eunucho, -occidi, Neque virgo est vsquam, &c. ¶ Occidit spes nostra , inquit Plautus in Most,id est periit,siue de spe decidimus. ¶ Accipitur aliquando Occido , pro obuenio : vnde Occasio. ¶ Aliquando interimor : à quo Occasus pro interitu. Neque solùm de homine, cæterísque animantibus,verumetiam de herbis,& de arboribus dicitur , quum senescunt, & euanescunt. Virgil.4. Eclog.-& fallax herba veneni Occidet. ¶ Aliquando cado , siue descendo.Plaut.in Rud.Et alia signa de cælo ad terram occidunt,id est cadunt. ¶ Vnde & Sol occidere dicitur , quia cadere videtur , dum mergitur : quemadmodum econtrario Oriri,dum videtur surgere.Lacten,libro 3, Videbant syderum cursus in occasum meantium : solem atque lunam in eandem partem semper occidere. ¶ Huius compositum est Præoccido, antè occido, Plinius libr.18. Quarto Calend.Maij Canis occidit,sydus & per se vehemens , & cui præoccidere Caniculam necesse sit. ¶ Cicero libro 1. Tusc. Occidere pro mori sumpsit. Sunt (inquit) quidam , qui discessum animæ à corpore putant esse mortem. Sunt qui nullum censent fieri discessum,sed vnà animum & corpus occidere.

Occidens,participium.Cic.Epist.ad Sulp.lib.4, Profectò aliquid opis occidenti Reipud.tulisse:idem Occidens nomen,de quo suprà.

Occidens, substantiuum,penulti.corrept. dicitur plaga,in qua sol occidit. δύσις, quæ & Occidentalis plaga vocatur. δυτικὸς, δυσμικὸς. Cic.2.de Natura deorum, Qui has nobiscum terras ab Oriente ad Occidentem colunt.Plinius lib.2.cap.67, A Gadibus,columnisque Herculis, Hispaniæ,& Galliarum circuitu totus hodie nauigatur Occidens:Septentrionalis verò Oceanus maiore ex parte nauigatus est.

Occidentalis,le,Quod vergit ad Occidentem. δυτικὸς.Plinius lib.19.cap. 34.Ab Occasu solstitiali,& Occidentali latere Septentrionis.

Occaso,occasas,occasare , Verbum antiquum ab Occasum, quod est supinum verbi Occido:idémq; significat,quod intereo. Plaut.in Casi.Satin' propter te pereo ego,atque occaso?

Occasus,us.Modò in:ceritus dicitur,& tam de homine , quàm de rebus in animatis dici solet. ἀνατολὴ, δύσις. Cice.1. Acad.Ac post Lælij nostri occasum.Idem 3. Catil. Totius vrbis atq; imperij occasus appropinquat. Virgil.2.Aeneid.Testor in occasu Troiæ nec tela,nec vllas Vitauisse vices Donatãm. ¶ Modò dicitur Solis vesperti na absconsio, vel trasitus ab inferius hemisphærium. Autor ad Herenn.lib.3, Solis exortus,cursus,occasus nemo admiratur , propterea quòd quotidie fiunt. ¶ Ponitur aliquando pro loco vbi Sol occidit.Cic.2.de Natu.deorum,Ab ortu ad occasum spatiis immutabilibus commeans sydus.

Occiduus,a,um,Idem quod Occidentalis. δυτικὸς, Clau.libro 2.de Raptu Proserpinæ.Solus Amazonio cinctus Scythalidas arcu Appetis,occiduo ducis ab orbe greges. ¶ Nonnunquam id quod occidit. Gellius libro 19.cap.1, Rediremúsque in vrbem Sole iam fere occiduo. Ouid.1. Metamor. Vesper & occiduo quæ littora Sole tepescunt, Proxima sunt Zephyro. ¶ Aquæ occiduæ,pro mari Hesperio,apud eundem 1.Fast.& Senectus occidua.15,Metamor.

Occilare, Contundere. συκίζω. Plaut.in Amphit. Qui mihi aduenienti occidet os.Quidam tamen legunt,Oscillare pro Inclinare.

Occino, is,ere,Vide OCCANO.

Occipio,pis.penul.corr.Compositum est à Capio,quemadmodum Incipio,Concipio,Præcipio,& similia:significátque idem quod Incipio. ἐγχειρῶ, Liu.lib.1,ab Vrbe,Agere porrò occœpit. Terent.in Eunuch.Interea miles,qui me amare occœperat.Idem in Andr.-siquid narrare occœpi,continuò dari Tibi verba censes.

Occiput, pen. corr.huius occipitis,neutr gene.ex Ob,& Caput.Significat posteriorem capitis partem, quæ fronti opponitur. ἰνίον, Ausonius in Epigram, simulacri Occasionis & Pœnitentiæ , sed heus tu Occipite es caluo.Ne tenear fugiens.

Occipitium, occipitij,Idem.Plau.in Aul. Quæ in occipitio quoque habet oculos pessima.id est versuta,circunspectáque est,vt non sit eam facilè fallere. Frons occipitio prior,priscis agricolis celebratum adagium, atque instar ænigmatis iactarum,Vide Erasmum in Chiliadibus.

Occludo, dis, Claudo. κατακλῶ. Plaut.in Aul.-occlude sis Fores ambobus pessulis. Cicero 4. Acad. Quid me igitur Luculle in inuidiam, & tanquam in concionem vocas:& quidem vt seditiosi tribuni solent, occludi tabernas iubes? ¶ Occludere linguã.Plautus in Milite,Quippe si rescisset inimici consilium tuum , tibi Tuopte consilio occludunt linguam,& constringunt manus. Hoc est impediunt nequid respondere possis.

Occlusus,Aliquando participium,aliquando nomen. κατακλειστὸς. Plaut. in Trinum. Occlusiorémque habeant stultiloquentiam , hoc est magis occultam,& obscuram.

Occo,occas,vide OCCA.

Occubo,as,pen.corr.Compositum à Cubo,idé quod occumbo. ὀνόσκω. Virg.1.Aeneid.-nec adhuc crudelibus occubat vmbris.

Occulco,as,Idé quod cõculco,κατατατῶ,Cato de Re rustica. ca.49,Ita vti fuerit,ponito in scrobe,aut in sculco,operitóq; & bene occulcato.

Occulo, pen. correp. occului, occultum, Idem quod abscondo, siue abdo: ex Ob, & Colo: o, in u, mutata: licet quidam a cælo compositum velint. κατ'ἐυ, συγκαλύπτω, ἀποκαλύπτω, κατακαλύπτομαι, κατακρύπτομαι. Virgil. 2. Georg. Quod superest, quæcunque premes virgulta per agros Sparge fimo pingui, & multa memor occule terra. Cic. ad Attic. lib. 5. Appij vulnera non refrico, sed apparent, nec occuli possunt. Idem 2, Tusc. Quæ cæteris in vrbibus mollissimo cultu parienti vmbris occuluntur. Aether occulit deos, Ouid. 2. de Ponto, Eleg. 8. Sylua occulit feras, Idem 2. Fast. Iuppiter occuluit aerem nubibus, Idem 14. Metam. Virg 12. Aeneidos, quæ nube fugacem Fœminea tegat, & vanis sese occulat vmbris.

Occultus, participium, Idem significans quod absco sus. ἀποκεκρυμμένος. ¶ Quum autem in nomen transit, idem est quod secretus. κρυπτός, κρύφιος. Plaut. in Trin. In occulto iacebis, quum te maxime clarum voles. Cic. ad Mat. lib. 11, Habeo multò occultiora, quę vis verbis adsequi possum. ¶ Ex occulto, aduerbialiter ponitur pro secretò. Plin. libr. 9. cap. 42. Nam pastinaca latrocinatur ex occulto, transeuntes radio (quod telum est ei) figens.

Occultè, aduerb. Id est clam & cauté. κρυφῆ. Cæs. 1. belli Ciuil. Occultè ad exploranda loca proficiscitur. Cic. 1. de Lege Agr. Quæ res apertè petebatur, ea nunc occultè cuniculis oppugnatur. Idem 1. Offic. Remouent se ab oculis, ipsique necessitati dant operam, vt quàm occultissimè pariant.

Occulto, tas, Frequentatiuum est ab occulo, lis. ἀποκρύπτω. Virg. 2. Eclog. Nunc virides etiam occultant spineta lacertos. Cic. 1. Offic. Quæ enim natura occultauit, eadem omnes qui sana mente sunt, remouent ab oculis. Cæs. 2. belli Ciuil. Quanto hæc dissimulare & occultare, quam per per nos confirmari præstat?

Occultatus, participium, ἀποκεκρυμμένος. & Occultatè aduerbium, Idem quod occultè. κρύφα, κρυφῆ, Cic. pro Deiota. Quod igitur & occultatius conari, & efficere cautius potuit, id tibi & medico callido, & seruo, vt putabat, fideli non credidit?

Occultatio, onis. Cic. 2. de Finib. Quæ libido se non proripiet, ac proiiciet aut occultatione proposita, aut impunitate, aut licétia? Cæsar 6. bel. Gal. Cuius rei nulla est occultatio.

Occultator, toris. Cic. pro Mil. Suffinuisset hoc crimen primùm ipse ille latronum occultator, & receptor locus.

Occumbo, bis, Morior, mortem oppeto: ex Ob, & cubo, bas, aut certè ab antiquo verbo Cumbo, κύπτω, θνήσκω. Ouid. 3. de Arte amandi. Respice Phylacidem, & quæ comes isse marito Fertur, & ante annos occubuisse suos. ¶ Aliquando additus ablatiuum Morte. Cic. 1. Tusc. Vt est qui pro patria morte non dubitaret occúbere. Liu. 1. ab Vrbe, Quem quùm vadentem ad spelunçam, Cacus vi prohibere conatus esset, ictus claua, fidem pastorum nequicquam inuocans, morte occubuit. ¶ Pro eodem etiam dicimus, Occumbere mortem. Liu. 1. bel. Maced. Qui pugnantes mortem occubuissent. Sueton. in Aug. Voluntariam occubuisse necem. Et Occumbere morti, Virg. 2. Aeneid. - seu certæ occumbere morti. ¶ Occumbere etiam de Sole & stellis dicitur, quum óccidunt: vnde Occubitus syderum dicimus, pro occasu.

Occupo, pas, pen. corr. ex Ob, & Capio. Significat quod in commune, siue in medium erat, ante alios capio, vt ait Valla lib. 5. aut etiam rem alienam inuado, arripio, & vi detineo. καταλαμβάνω, προλαμβάνω, φθάνω, προκατασκευάζω. Quint. Declam. 13. Multa quæ nihilominus libera fuerunt, transeunt in ius occupantium, sicut venatio, & occupatio. Cic. de Amic. Tyb. Gracchus regnum occupare conatus est. ¶ Occupari sæpe etiam accipitur pro detineri, seu distringi. ἀσχολεῖσθαι. Cic. Offic. lib. 1. Et in ea funditus defenda occupati sunt, & fuerunt. ¶ Dicimus cum datiuo Occupatus alicui rei. Plin. lib. 26. cap. 2. Sedere nanque in his scholis auditioni occupatum gratius erat. ¶ Et per ablatiuum cum præpositione In: vt, Occupatus in alio amore. Terent. in And. ¶ Et per accusatiuum cum præpositione Ad. Ne quò te ad aliud occupes negotium. Plau. in Pseud. ¶ Interdum est locum tenere, seu vi capere. Liuius lib. 33. Nam & ipsis vocantibus vrbem hanc accepi, non occupaui: id est non vi cœpi. ¶ Aliquando significat præuenire. Plaut. in Ruden. Occupas præloqui. Varro in Ephebo, Crede mihi, plures dominos serui comedere, quàm canes: quòd si Actæon occupasset, & ipse prius suos canes comedisset. ¶ Aliquando est inuenire. Plaut. in Menech. - amplius enim hæreo. Ni occupo aliquod mihi consilium. ¶ Aliquando tenere. possidere Plaut. in Trin. Familiam optimam occupauit. ¶ Ab Occupo fit compositum Præoccupo, antè occupo, vel præuenio.

Occupatus, a, um, Quod modò participium est, modò ex participio nomen admittens comparationem. ἀνακόπτομαι. Cic. ad Attic. lib. 12. Non dubito quin occupatissimus fueris. ¶ Occupatus, & Otiosus contraria. Cic. 1. Tusc. Vt si occupati aliquid profuimus ciuibus nostris prosimus etiam, si possumus, otiosi. ¶ Dicimus cum datiuo Occupatus alicui rei, Plin. lib. 26.

Occupatiuus ager, Dicitur qui desertus à cultoribus propriis, ab aliis occupatur. κατεκλημένον χωρίον.

Occupatio, Quod propriè significat diligentem rei necessariæ vacationem. ἀσχολία. Cic. in Orat. In maximis occupationibus nunquam intermittis studia doctrinæ. ¶ Est etiam ocupatio ὠδυπορρητικὸν, apud Rhetores, schema quoddam, quum aliquid nos reticere dicimus, & tamè ta eitum intelligitur: quod fit vel quum rem notam esse putamus auditoribus, vel quum suspicionem excitare maiorem reticendo volumus. A Græcis παράλειψις vocatur. Quale est illud, Cogis me iniuriæ tuæ causam proferre. Nihil agis, non dicam, sed ipsum tempus eam patefaciet. ¶ Præterea Occupatio siue Præoccupatio, aliud schema dicitur, quum quæ dici ab alio poterant, ea ipsi præueniendo dicimus, in aduersarium nostrum ne nobis postea officiant, detorquentes. Dicta occupatio, quasi præuentio. nam Occupare inter cætera significat præuenire.

Occurro, ris, occurri, occursum, Obuius fio, obuiam procedo. ἀπαντάω. Iuues. Satr. 1, Occurrit matrona potens. Cic. pro Cluent. per translationem, Sed ego occurram expectationi vestæ iudices, id est vltro antecurtam, & præueniam. ¶ Quandoque pro currere ponitur. Plau. in Curcul. Video parasitum tuum occurrentem. ¶ Quandoque occurrere, est in mentem venire. κατέρχομαι. Idem de Senect. Sed mihi, quum de senectute aliquid vellem scribere, tu occurrebas. προσέβαλλες. Theod. Et in hac significatione possumus addere datiuum aliquem, qualis est Animo, vel Menti, vel similem. Cic. 4. Academ. Si id, quod officii sui sit, non occurrit animo, nihil vnquam omnino aget. Liuius. 3. bel. Pun. Sed occurrebat animis, quantos exercitus terrestres, nauales que, &c. ¶ Quandoque offerri, προσβάλλω, vt apud Ciceronem, Occurrebat tibi oratio, id est offerebat se. Colum. lib. 2. cap. 2. Occurrebant oculis tot paludes, tot etiam campi. ¶ Quandoque obstare, siue obsistere. ἀνθίσταμαι. Persius, Venienti occurrite morbo.

Occursus, huius occursus, Ipse occurrendi actus. ἀπάντησις. Plin. libro 8. capit. 30, Qui ne contrario occursu hebetetur, capsarum modo includitur.

Occursso, sas, frequentatiuum, Id est currendo obuiam eo. Virgil. Eclog. 9, -& inter agendum Occursare capro, (cornu ferit ille) caueto. ¶ Ponitur quandoq; pro eo quod est in memoriam venire. Plaut. in Mil. Nant ita mi occurlant multæ, haud meminisse omnes possum. Plin. Epist. lib. 5, Occurrant animo meo mortalitas, & mea scripta. ¶ Occurrere numinibus, est adorare, & sacrificiis placare, & præuenire numina, ne nobis noceant. Plin. in Panegyr, Atque inter hæc pia mente adire lucos, & occurrare numinibus.

Occursatio, verbale, Diligens captatio honorum, quum magnatibus, aut populo occurrimus prius quàm decernatur. Cic. pro Plancio, Facilis est illa occursatio, & blanditia popularis.

OCEANVS, ὠκεανός, pen. cor. & per simplex. c. Cæli & Veste filius, & matritus Tethyos, quem pœtæ maris deum faciunt. Virg. 4. Georg. Oceanúmque patrem rerum, Nymphásque sorores. ¶ Oceanus item mare ipsum appellatur, quod vniuersam circuit terram. Aug. Mari magno cingitur terra quæ vocatur Oceanus: de quo influit quoddam exiguum in medium terrarum, & facit ista maria nota nobis, quæ nauigiis frequentantur. ¶ Pro eodem etiam neutro genere Oceanum dicitur. præsertim si Mare sequatur: vt Caper & Probus testantur. Irrumpit autem Oceanus in medium terrarum, inter Africam & Hispaniam, Abylam Africæ montem ad dextram, Calpen Hispaniæ ad sinistram relinquens, qui ob altitudinem Herculis columnæ dici consueuerunt, eo quod testimonio vetustatis laboris Herculei limes illic fuerit consecratus. Dictus est autem Oceanus, à Græca voce ὠκύς, quæ velocem significat, testibus Solino & Seruio. Suidas verò deducere videtur ab, α priuata particula & κίνησις, quod est σχίσις, mutato α, in ω. Et quanuis nomẽ sit proprium Oceanus, aliquando tamen pro appellatiuo ponitur, quando partes eius significat. Quo modo mare, quum totum significat, proprium est: quum partem, appellatiuum: nam à litoribus plerunque accipit nomen. Ad dextram liquidem, antequam terram intret, At lanticus dicitur: ad sinistram, Gaditanus: illinc Arabicus, Perficus, Indicus. Hinc Britannicus, Germanicus, Scythicus. Postquam vero terras intrauit, primò ab Iberia, hoc est Hispania dicitur Ibericum mare. Tum à Balearibus insulis, Balearicum: posthæc Narbonensium prouinciam contingens, Gallicum. Deinde à Liguria, Ligusticum. Mox vsque in Siciliam à Tuscis, Tuscum, siue Tyrrenum à Tyrrenis, siue etiam ad differentiam Superi maris, Inferum appellatur. Superum enim Adriaticum vocamus. quòd ad id ab vrbe venientes, Apenninum conscendamus; siue quòd Italiam ab ortu alluat. Inde ab Ionibus, Ionium, à Sicilia, Siculum, à Creta, Creticum, ab Asia. Asiaticum, à Pamphylia, Pamphilicum: & multa alia nomina, quæ enumerare longum esset. Pœtæ tamen Oceanum pro quocunque mari vsurpant. Virgil. 2. AEneid. Et ruit Oceano nox. ¶ Est & Oceanus solium vastum in balneis, & omnino lacus, alueúsque maior, ab amplitudine vocatus, & à lauantium quoque strepitu, & marino quasi æstu. Lampridius, Oceani solium primus inter principes Alexander apellauit, quum Troianus id nõ fecisset, sed diebus solia deputasset. Nam thermarum magnitudo Romæ quãta fuerit. Ammianus testatur lib. 16. quum inquit, Lauacra in vrbe in modum prouinciarum extructa. Ab Oceanus fit Oceanitis. penult. prod. tidis, ὠκεανῖνες, ὠκεανὶς. pro filia Oceani. Virg. lib. 4. Georg. Oceanitides ambæ.

Ocellæ, ab ocellis cognominati sunt, hoc est ab exiguis oculis, qui scilicet iusto minores haberent oculos.

Ocellatus, Ocellus, vide OCVLVS.

OCELVM. li, ὄκελον, Hispaniæ Tarraconensis vrbs, in tractu Gallæcorum, teste Ptolemeo lib. 2, cap. 6.

OCHA, æ, ὄχη, Eubœæ insulæ oppidum est, cuius meminit Plinius libr. 4. cap. 12.

Ochra, ὤχρα, Genus est coloris lutei, qui fit est ex vsta rubrica in vllis nouis luto circunlitis. Plin. lib. 35. cap. 6.

OCHVS, ὄχος, Fluuius, qui in Indie montibus ortus, per Bactrianorum regionem fluit. Plin. lib. 6. cap. 6.

Ocimum per i nostrum, ὤκιμον, Dioscoridi herba est hortensis pedali altitudine, furculosa. ramulis teretibus, folio muralis herbę, diluti viroris, odorísque flagrantissimi, quam recentiores Basilicam herbam vocant: quo etiam nomine vtitur vulgus. Ductum est nomen, vt putatur, à celeritate nascendi, quòd omnium eorum quæ in hortis nascuntur, celerrimè proueniat, dicque à quo fata est tertio erumpat: vnde etiam à nonnullis per y, scribitur, eo quòd à dictione Græca ὠκὺς deriuari putetur. Sed (vt suo loco docebimus) ocymum farraginis quoddam genus est, ab ocimo omnino diuersum: Sunt hæ nostra ætate viri non indocti, qui Ozimum per z. scribendum contendant, dictúmq; putant à Græco verbo ὄζω, quod est fragro: est enim herba fragantissimi odoris. Quæ opinio in primis arrideret, nisi reclamarent castigatissima quæque

quæque Plinii & Dioscoridis exemplaria, in quibus cõstantissimè pro hac herba Ocimum legimus per secundam consonantem.

Ociũm, cij siue, (quod eruditis magis placere video) Otium per t, propriè vacatio à labore: cuius contrarium est, Negotium. ἀσχολία, σχολή, Colu. lib. 2, Sed quum tam otij quam negotij rationem reddere maiores nostri consueuerint, nos quoque monendos esse agricolas existimamus, quæ feriis facere, quæ non facere debeant. Autor ad Herennium in Præfat. oper. Et si negotiis familiaribus impedit vix satis otium studio suppeditare possumus, & idipsum quod datur otij, libentius in philosophia consumere consueuimus, tua nos tamen, &c. ¶ Accipitur etiam Otium pro exercitatione leuiore animi, vel corporis, & relaxatione à grauioribus & magis seriis negotiis. ¶ Vnde Otium literarium dicimus pro studio literarum, quòd hoc exercitationis genus oblectamentum potius videri debeat, quàm seria aliqua occupatio. Cicer. Quid dulcius est otio literario? id est studio, & (vt ita dicã) negotioso otio. ¶ Accipitur etiam Otium pro tranquillitate, pace, quiete. ἡσυχία. Cicer. in Verr. Ergo tunc quum bello fugitiuorum tota Italia arderet, Cn. Norbanus in summo otio fuit. Idem 1. Fam. Epistol. 28, Si antea auditum erit otium esse in Syria.

Ociosus, vel potius Otiosus, Vacuus, cessans, opere solutus. σχολαῖος, ἡσυχος. Cicero de Cla. Oratoribus, Quum inambularem in Xysto, essémque domi otiosus. Plin. Epist. 9, Satius est enim (vt Attilius noster eruditissimè simul & facetissimè dixit) otiosum esse, quàm nihil agere. ¶ Dicitur & de animo, qui tunc otiosus est, quum tranquillus est, securus, & solicitudine vacuus. Terent. in And. Animo iam nunc otioso esse impero. id est securo. Nam nisi securus est, nemo est otiosus, vt inquit Donatus. Dies otiosus, pro festo, Cicer. ad Quint. Frat. lib. 3, Id perficiam his supplicationum otiosis diebus. Cic. de Senect. Si verò habet aliquid tanquam pabulum studij, atque doctrinæ, nihil est otiosa senectute iucundius. Idem 3. Offic. Dicere solitum Scipionem accepimus, nunquam se minus otiosum esse, quàm quum esset otiosus.

Otiosè, aduerbiũ. Quod est cũ otio. σχολῆ ἀσχόλως. Terent. in Adel. Otiosè nunc iam illico hîc consiste. ¶ Otiosum verbum, dicitur quod sine vtilitate & loquentis, & audientis dicitur, quasi superfluum. ἀργὸν ῥῆμα.

Otior, aris, ociari. In otio & quiete sum. σχολάζω. Cuius cõtrarium est, Negotior. Cice. lib. 3. Offic. Cælius Canius Eques Romanus neque infacetus, & satis literatus, quum se Syracusas otiandi, non negotiandi, causa contulisset, dictitabat se hortulos aliquos emere velle.

OCNVS, ὄκνος, Tyberis filius fuit ex Mãto muliere fatidica, Tiresiæ Thebani filia, qui in Gallia Cisalpina vrbem condidit, & à nomine matris Mantuam appellauit. Virg. 10. Aen. Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Manthûs, & Tusci filius amnis, Qui muros matrisq; dedit tibi Mantua nomen. ¶ Est etiam Ocnus nomen cuiusdam apud inferos. multis insignium artificum picturis celebrati, quem effinxerũt perpetuò torquentem funem, astante asella, quæ quantum ille torsisset, statim præroderet. Inde ortum est prouerbium, Ocnus funiculum torquet: quod quum in eos omnes competat, qui non profuturam in re aliqua operam collocant, tum in eos præcipuè qui quum nihil neque laboris, neque industriæ ad augendam rem familiarem prætermittant, nihilo tamen redduntur ditiores, quòd domi habeant asellam, hoc est vxorem prodigam, quæ quicquid miserlus multis sudoribus corrasit, strenuè profundit. Ad hanc picturam alludit Propertius lib. 4. Eleg. Diguior obliquo funem qui torqueat Ocno,

Aeternúmque tuam pascat asella famem.

Ocquinisco, scis, Inclino, (inquit Nonius.) Pomponius in Pictore, Nisi nunc aliquis subitò obuiam occurrit mihi, qui ocquinisçat, quò compingam terminum in tutum locum.

Ocrea, æ, Militaris calceamenti genus est ex ære, ad obtegendas tibias accommodatum: quo vtebantur tantùm duarum primarum classium milites: reliqui enim caligis tibias muniebant. κνημὶς, τὸ κνημιαῖον. Apuleius. Hic galea caput, ille crura ocreis inuoluit. Vide Liuium 1. ab Vrbe, & ea quæ annotauimus in dictione CALIGA.

Ocreatus, a, um. Qui ocreis calceatus incedit. κνημιδοφόρος. Pli. lib. 19. cap. 2. Ad reliquos vsus laboriosè cuellitur ocreatis cruribus, manibúsque tectis manicis, conuolutum oceis ligneíve conamentis.

OCRIVM, siue Ocrion, ὄκριον, Britanniæ insulæ promontorium est, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 3.

Octangulus, vide OCTO.

OCTAVIA gens, à Velitris originem accepit, quã nonnulli Augusti gratiam per assentationem captantes, nobilitate eximia fuisse prodiderũt. Ipse autem Augustus nihil amplius quàm equestri familia ortũ se scribit, vetere ac locuplete, & in qua primus Senator suus pater fuerit. M. Antonius libertinum ei proauũ exprobrat, Restionem è pago Turino, & auum argentarium. Ex Tranquillo. Cic. in Epistola quadam eum nepotem argentarij, & filium adstipulatoris vocat. Vtcunque id fuerit, cõstat Augusti patrem honestissimum fuisse. magnáque laude Macedoniã prouinciam administrasse, ex ipsius etiam testimonio Ciceronis, quo ad Q. Fratrem scribens hortatur, vt in promerendis sociis vicinum suum Octauium imitetur. Hic Octauius Augustus natus est M. T. Cicerone, & C. Antonio Consulibus: Cui infanti cognomen Thurino inditum est, in memoriam originis maiorum. Postea C. Cæsaris, & deinde Augusti cognomen assumpsit: alterum testamento maioris auunculi, alterum Munatij Planci sententia. De his vide Suetonium in vita Octauij. ¶ Octauius Manilius, alius fuit, cum quo Aulus Posthumius Dictator bello Tusculano dimicauit, vt scribit Cicero 2. de Natu. deor. & in Epist. ad Attic. lib. 9. ¶ Alius Octauius Balbus iudex, homo & iuris & officij peritissimus. Cice. 4. Verr. ¶ Alius Octauius Marsus fuit, sceleratus latro. de quo Cicero 11. Philip. ¶ Q. Octauius à L. Cinna suo collega in Consulatu interfectus. Pædianus. ¶ Octauius Auitus, & Pætelius Fautinus, furta Virgilij adnotarunt, locáq; indicarunt vnde cartelius Fautinus, furta Virgilij adnotarunt, locáq; indicarunt vnde carmina essent surrepta. vt ait Seruius. Fecit & hoc idem Macrobius.

Octauæ porticus, duę appellantur, quarum alteram theatro Marcelli proximam Octauia soror Augusti fecit. alteram theatro Pompeij proximã Cn. Octauius, Cn. filius, qui fuit Aedilis curulis, Pr. Con. Decemuir sacris faciendis, triumphauitque de rege Persæ nauali triumpho: quam combustam reficiendam curauit Cæsar Augustus. Festus.

Octauianus, a, um. vt Bellum Octauianum, quod à Q. Octauio aduersus Cinnam gestum fuit. Cicer. 1. de Diuin. Ex quo genere sæpe ariolorum etiam & vatum furibundas prædictiones, vt Octauiano bello Cornelij Culeoli, audiendas putauerunt.

OCTAVIANVS, Augusti Cæsaris cognomen fuit, inde tractum, quòd ex Octauiorum familia in Cæsarum gẽtem fuerit adoptatus, quemadmodum & Africanus minor, dictus est Aemylianus, quod Pauli Aemilij filius fuerit, à P. Cornelio Scipione adoptatus.

Octo, ὀκτὼ, Nomen numerale, adiect. indeclinabile. Virg. 1. Georg. - pedes temo potentus in octo.

Octies, aduerbium, Octo vicibus. Colum. libr. 8. cap. 8. Nam & octies anno pullos educat. De columbis.

Octauus, a, um, ὄγδοος. Horat. in Epistol. 7. Strenuus, & fortis, causíque Philippus agendis Clarus, ab officiis octauam circiter horam Dum redit, &c.

Octauũm, Ponitur aliquando tanquam aduerbium pro Octies. Liu. 6. ab Vrbe, Nam præter Sextium. Lucinúmque latores legum iam octauũm Tribunos plebis reficiebat. ¶ Sic Octauũm Cõsulem dicimus, qui octauum gerit Consulatum. ¶ Octauũ autem Consulem, qui octauo anno ab exactis regibus, institutíque Consulibus fuit Consul. Vide Aulum Gellium in Nocti. Attic.

Octingenti, æ, a. Cic. 4. Acad. Mille & octingenta stadia, &c.

Octingenarius, a, um, Quod ex octingentorum numero constat: vt Octingenarius grex, qui octingentas habet pecudes. Varr. de Re rust. cap. 10, Septingenarij enim mei (subaudi greges) tu vt opinor, octingenarios habuisti.

Octingentesimus, a, um, ὀκτακοσιοστός. Vltimus ex octingentis, vel vnus ex numero octingenario. Cicero. de Senect. Deinde qui minus grauis esset iis senectus, si octingentesimum annum agerent, quàm octogesimum?

Octoginta. Cice. de Senect. Argantonius quidam Gadibus qui octoginta regnauit annos, centum viginti vixit.

Octogenus, adiectiuum. Plin. lib. 9. cap. 51, Torpedo octogenos fœtus habens inuenitur. id est octoginta.

Octogesimus, a, um. ὀγδοηκοστός. Plin. lib. 11. cap. 37, Dentes homini nouissimi, qui genumi vocantur, circiter vicesimum annum gignuntur, multis & octogesimo.

Octogies, aduerbium. Cicer. in Pis. Nónne sestertiũm centies & octogies, quod quasi vasari] nomine, in venditione mei capitis aclripseras, ex ærario tibi attributum, Romæ in quæstu reliquisti?

Octonus, a, um, Propriè distributiuius numerus, quanuis etiam accipiatur pro suo primitiuo Octo. Varro, Nutricare octonos porcos paruulos primò possunt, incremento facto, à peritis dimidia pars remouetur solet. Plin. libro 8. cap. 50, Octonis mensibus ferunt partus: id est octo mensibus.

Octoiugis, pen. corr. Quod octo habet juga. Liu. lib. 5. ab vrbe, Antea trina loca cum contentione summa patriciosexplere solitos: nũc iam octojuges ad imperia obtinenda ire.

Octangulus. Res vel figura dicitur, octo angulos habens. ὀκτάγωνος.

Octipes, pen. cor. Huius octipedis quod octo habet pedes. ὀκτάπους. quapropter ab Ouidio libr. 1. Fast. hoc epitheton Cancro cælesti signo tribuitur: Octipedis frustra quæruntur brachia Cancri.

Octuplus, pen. cor. adiectiuum. ὀκταπλάσιος, Cic. 6. Verr. Dicis enim te in Decumanum, si plura sustulerit quàm debitum sit, in octuplum iudicium daturum esse.

Octuplicatus, a, um. pen. prod. Liu. 4. ab Vrbe, Octuplicatóque censu ærarium fecerunt.

Octussis, Numi species ad valorem octo assium. Horat. 2. Serm. saty. 3, Quanti emptæ? paruo. quanti ergo? octussibus.

October, bris, Mensis dictus est, quòd octauum locũ teneat à Martio, qui primus in eunti anni mensis erat. πυανεψιών.

OCTODVRVM, ὀκτώδουρον, Vaccorum oppidum in Hispania Tarraconensi, cuius meminit Ptolemæus libr. 2. cap. 6. ¶ Est etiam Octodurum oppidum in Alpibus Cottiis, non procul à Centronibus: cuius incolæ Octodurenses commemorantur à Plinio lib. 3. cap. 20.

Octophorum, ri, penul. corr. ὀκτωφόρον. Lectica dicitur, quæ ab octo seruis gestatur, sicut Hexaphorum, quæ à sex seruis ferri consuevit. Suet. de Calig. Iuterdum adeo segniter & delicatè incesit, vt octophoro veheretur. Martial. libr. 6, Octophoro sanus portatur Auite Philippus. id est octo seruis in lectica.

Oculus, li, Dictus est ab occulendo, quòd ciliorum teguminibus occultatur. Latent enim oculi sub ciliis, & genis. ὀφθαλμὸς, ὄμμα. Lact. lib. de Opifi. Vt igitur oculi munitiores ab iniuria, ciliorum teguminibus occuluit: vnde oculos dictos Varroni placet. Sunt autem oculi pars corporis pretiosissima, in quibus (vt Alberbus Magnus inquit) maxima indicia amoris & odij existunt. Sunt enim veri cordis nuntij, in quibus animus inhabitat. Ter. Adelph. - dij me pater Omnes oderint, ni magis te quàm oculos nunc amo meos. Cic. 2. de Natur. deor. Nam & oculi tanquam speculatores altissimum locum obtinent, ex quo plurima conspicientes fungãtur suo munere. Plaut. in Trinum. - quem ego quis sit homo nescio, Neque oculis ante hunc diem vnquam vidi. Virgil. 8. Aeneid. - atque oculos per singula voluit. ¶ Accipimus etiam Oculos pro notis, seu maculis rotundis, quales videmus in pardorum pellibus, & caudis pauonum. Plin. libro 8. cap. 17, Pantheris in candido breues

macul

Universidad de Deusto
Biblioteca

macularum oculi. ¶ Per transſlationem poſuit Cicero in Lælio, Nec verò ille in luce modò, atque in oculis magnus: ſed intus, domique præſtantior. Magnus in oculis & luce: id eſt coram hominibus. ¶ Dicuntur etiam oculi in arborum ſurculis, vnde germinant. Cato de Re ruſt. cap.6, Ibi oculos arundinis pedes ternos alium ab alio ſerunto. ¶ Habet autem hoc nomen varios, eóſque elegantes in oratione vſus. Dicimus enim Adiicere oculos rei alicui, pro eo quod eſt, rei alicuius cupiditate teneri. Cic.4.Verr. Partim planè videbant adiectum eſſe oculum hæreditati. ¶ Capere rationem aliquam oculis, eſt rem aliquam viſu æſtimare. Plaut.in Pſeud. Vt ego oculis rationem capio. ¶ Habere alicuius oculos in ſuis oculis, eſt videre quid ille velit, aut imperet. ¶ In oculis geſtare aliquẽ, aut ferre, eſt illum valde amplecti & amare. ¶ In oculis aliquid habere, eſt ad illud valde, ſempérque intentum eſſe, vt interpretatur Budæus. ¶ Oculi mei in vultu illius habitare dicuntur, à quo cõtuendo non mouentur. ¶ Oculũ exculpere, idem quod eruere. ¶ Oculi alicui dolere dicũtur, quoties aliquid videt quod videre moleſtum eſt. ¶ Intendere oculos, eſt fixis oculis aliquid intueri, & oculos immobiles tenere. ¶ Oculos aliquorũ tenere, eſt in contemplationem ſui adducere. ¶ Oculos tollere, per transſlationẽ, eſt refici, recreari, & delectari ob aliquid. Cic.ad Tiron. Literæ meæ, ſiue noſtræ, tui deſyderio oblanguerunt: hæc tamen epiſtola quam Acaſtus attulit, oculos paululum ſuſtulerunt. ¶ Ab oculus Plautus ſuo more formauit ſuperlatiuũ Oculiſsimus, pro chariſsimus. Huic (inquit) proximum oſtium oculiſsimum. Salue, valuiſtin' oſtium oculiſsimum? ¶ Oculis captus, Cæcus dicitur. ἀλαὸς, πιπηρωμένος τὰς ὄψεις. Cicer.6.Verr. Tametſi ne oculis quidem captus in hanc fraudem tam ſceleratam decidiſti.

Ocellus, diminutiuum, ὀμμάτιδιον. Catullus de Acme, Et dulcis pueri ebrios ocellos. ¶ Ocellus meus, apud Plautum in Aſin. blandientis vox eſt, Da (inquit) meus ocellus, mea roſa.

Ocellatus, a, um, Quod ocellos habet, id eſt cauernulas quaſdã. Vnde Suetonius, Ocellatas nuces dixit, id eſt multis foraminibus diſtinctas.

Oculeus, a, um, Plenus oculis. παντόπλε, πολυόμματος. Plaut.in Aul. Quos ſi Argus ſeruet, qui totus oculeus fuit, Quem quondam Ioui Iuno cuſtodem addidit. Is nunquam ſeruet. ¶ Per transſlationem ponitur pro perſpicaci, quaſi qui totus ex oculis conſtet. Apuleius, Perſpicacioré ipſo Lynceo, vel Argo, & oculeum totum.

Oculatus, a, um, Modò dicitur, qui per totum corpus oculos habet: qualis fuiſſe fertur Argus ille centoculus, Iũs cuſtos. Modò qui oculos habet vigilantes, & qui cuncta perſpicit. πολυόμματος, ἐμματοῦσσις. Plaut. in Truc. Pluris eſt oculatus teſtis vnus, quàm auriti decem, id eſt qui præſens fuerit, viderítque. ¶ Plinius, Oculatiſsimum locum appellat conſpicuum, lib. 34.cap.6. In qua legatione interfecto, Senatus ſtatuam poni iuſsit quàm oculatiſsimo loco in Roſtris. ¶ Oculatam diem vocat Plaut.in Pſeud. diem præſentem, quo ſcilicet ſtatim videmus pecuniam nobis annumerari: cui opponit Cæcam diẽ, qua nihil numeratur præſentis pecuniæ. Eme (inquit) die cæca oliuũ: id vendito oculata die.

Oculatio, onis, In vitibus pro gemmarum ſuperfluarum deſectione. Plinius lib.17.cap.21, Simplici iugo conſtat porrecto ordine, quem cantherium appellant: melióreque ea vino, quando ſibi non obumbrat, aſſiduóque ſole coquitur, & afflatum magis ſentit, & celerius rorem admittit. Pampinationi quoque & oculationi, omnique opere facilior.

Oculitus, pen.cor. aduerbium. Sicut Medullitus, Animitus: quo ſignificatur tam charum eſſe, quàm oculum. ὀφθαλμιδίῳ. Paulus, Qui amant ancillam meam oculitus.

Oculo, as. Idem quod illuſtro, vel illumino, & quaſi ex cæco oculatum facio. ἐμμαστόω. Tertul. in Apologet. Sed quia iam expolitos, & ipſa vrbanitate deceptos, in agnitionem veritatis oculare. Sed hoc vix crediderim apud veteres inueniri. Neque enim Oculatus participium eſt à verbo Oculo, ſed potius nomen. ſicut Manicatus, & Tunicatus.

OCYALVS, ὠκύαλος, Vnus ex Phæacibus, tempore Alcinoi regis, vt oſtendit Homerus lib.8.Odyſſ.

Ocymum, ὤκιμον, penul.corr. Farrago eſt diuerſarum herbarum, vel leguminum, ad bonum pabulum ſata, qua ciebant aluum bobus: id erat huiuſmodi, Fabæ modios decem, viciæ duos, tantundem & eruiliæ in iugero autumno miſcebãt, ac ſerebant, admiſta etiam auena Græca, cui non cadit ſemen. Ductum nomen, ab ὠκύς, quod ſignificat Velocem, vel propter celeritatem naſcendi, vel quòd bobus aluum ciet: quapropter etiam iis datur, vt purgentur. Autor eſt Varro lib.1.de Re ruſt. cap. cap.31. Vide de hoc plura in Annotationibus Hermol. Barbari in Dioſcoridem lib.2.cap.158.

Ocyor, ὠκύτερος, & Ocyſimus, ὠκύτατος, ὠκύτατος, Latina nomina, pro Celerior, celerrimus: fiunt à poſitiuo Græco ὠκύς, quo Latini carent. Plin.lib.2.cap.8, Mercurij ſydus inferiori circulo fertur, nouem diebus ocyore ambitu, modò ante Solis exortum, modò poſt occaſum ſplendens. Idem lib.16.cap.31, Quidam breuitate radicum ſenefcere celerius arbores putant, quod coarguunt fici, quarum radices longiſsimæ, & ſenectus ocyſsima eſt.

Ocyus, & Ocyſimè. aduerbia. Quanquam & Ocyter dicatur pro Citò, & perquàm prompté. Terent, in And. Eamus ergo ad eum ocyus. Idem in Heaut. & tu, id quod cupis, Quàm ocyſsimè vt des.

OCYPETE, ὠκυπέτην, Vna ex Harpiis: ſic dicta, quod alarum velocitate polleat. ὠκὺς enim celer, & citus dicitur: πέτομαι, volo, as. Vide Cælium lib.39.cap.27.

OCYRRHOE, ὠκυῤῥόη, Nympha fuit, Chironis Centauri filia ex Cariclo Nympha, ita dicta à celeriter fluendo. ὠκὺς celer, & ῥέω fluo. Poetæ in carmine abiiciunt alterum r, quòd aliter hexametrum carmen nequeat ingredi. Ouid.2.Metam. -quam quondam nympha Chariclo Fluminis in rapidi ripis enixa, vocauit Ocyroen.

O ante D

ODESSVS, ὄδυσσὸς, Vrbs eſt in Mœſia inferiori, inter Axiacem & Borysthenem amnes, paululum à Ponto Euxino remota: vt eſt videre apud Ptolemæum tabula Europæ octaua: & apud Melam lib.2.

Odeum, pen.prod. ᾠδεῖον, Locus eſt in ædibus cantui deſtinatus, ἀπὸ τῆς ᾠδῆς, hoc eſt à cautu dictus. Cic.ad Attic.4, Monumentum illiud, quod tu tollere laudibus ſolebas, vt odeum laxaremus, & vſque ad atrium Libertatis explicaremus, contemptimus ſeſtertium ſexcenties. Vide Cælium lib.58.cap.12, Vitruuius lib.5.cap.9, Pericles Athenienſis inter cætera opera quę Athenis extruxit, fecit & odeum, in quo certamina muſica ſpectabantur: quod multis ſedibus & columnis exornatum fuiſſe Hiſtorici prodiderunt.

Ode, ᾠδὴ Græcè, cantus Latinè dicitur: vnde etiam Horatius Carmina ſua Odas appellauit.

Odfacio, Veteres pro Olfacio dixerunt, teſte Feſto.

Odi, odiſti, odit, verbum defectiuum (vt Priſcianus inquit) neque præſens, neque futurum, neque participium habet, ſed tam præſentis quàm præteriti temporis ſignificationem tenet. μισῶ, χθίζω. Significat enim Odi, Odio habeo, & habui. Cic.de Amic. Alterum propter crudelitatem ſemper hæc ciuitas oderit. Idẽ, Apertè odiſſe magis mgenui eſt, quàm fronte occultare ſententiam. Horat. 1. Epiſt. 19, Oderunt hilarem triſtes, triſtémque iocoſi, Sedatum celeres, agilem gnauumque remiſſi, Potores bibuli media de nocte Falerni Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis Nocturnos iures te formidare vapores. Ouid.2.de Arte, -amor odit inertes. ¶ Hinc participium Oſus, & compoſita Exoſus, & Peroſus, & Oſor verbale: de quibus ſuis locis.

Odium, μῖσος, ἀχθος, Ira inueterata, vt inquit Cicero 4. Tuſc. ¶ Interdum capitur pro inſtantia, aſſiduitate, moleſtia, faſtidio, δυσχέρεια, ὀχληρότης. Plaut.in Aſin. Iam hic me abegerit ſuo odio. id eſt faſtidio. Terent. in Eunuch. Neque agri, neque vrbis odium vnquam me percipit. id eſt moleſtia, faſtidium, vel ſatietas præoccupat. Odium mitigatur, deponitur, tenetur, ſedatur. Cice.ad Quir. poſt red. Odium vel precibus mitigari poteſt, vel temporibus Reipub. communique vtilitate deponi. vel vlciſcendi difficultate teneri, vel vetuſtate ſedari.

Oſus, um, μισῶν, cum ſuis compoſitis Exoſus, & Peroſus, participia ſunt, ſiue participiorum modo capiuntur. Habent autem actiuam ſignificationem, exigúntque accuſatiuum. Feſtus Oſus ſum, præteritum eſſe putat à verbo Odio: quod tamen in vſu non eſt: nos potius à defectiuo Odi, deductum putamus. Plaut.in Amph. Inimicos ſemper oſa ſum obtueri. id eſt odi.

Oſurus. Cicero in Læl. Negabat vllam vocem inimicí orem amicitiæ potuiſſe reperiri, quam eius qui dixiſſet, Ita amari oporter, vt aliquando eſſet oſurus.

Oſor. Plautus in Aſina. Madidum, nihili, incontinentem, atq; oſorem vxoris ſuæ: id eſt qui odit vxorem ſuam. ¶ Sciendum, quòd in vſus terminata, quędam ſignificant habitudinem, ſiue vehementiam, copiámve aut affectionem, quemadmodum apud Græcos terminata in ώδης: vt Animoſus, Ingenioſus, Neruoſus, Saxoſus, Aquoſus: qui habet copiam ſaxorum, neruorum ingenij, & animi, Vinoſus, Libidinoſus, Muſieroſus, Seditioſus, Factioſus: qui amat vinum, libidines, mulieres, ſeditiones, factiones. Quædam actionem: vt Studioſus, Stomachoſus, Contumelioſus: qui operam dat ſtudio, qui ſtomachatur, qui contumeliam facit. Quædam paſſionem: vt Odioſus, Inuidioſus: qui habetur odio, & etiã inuidetur. Quædam actiuè & paſsiuè accipi poſſunt: vt Formidoloſus, Laborioſus, Operoſus, Voluptuoſus, Religioſus.

Odioſus, a, um. Qui odio habetur. μιαιτός. Cicer. de Amic. Odioſum ſanè genus hominum, officia exprobrantium. Idem 1.Offic. Palæſtrici motus ſæpe ſunt odioſiores, & hiſtrionum nonnulli geſtus ineptiis non vacant. Idem de Senect. Senectus ſic plerique ſenibus odioſa eſt, vt onus ſe Aetna grauius dicant ſuſtinere. ¶ Aliquando capitur pro moleſto. ἀνιηρὸς, ἐπαχθὲς. Terent.in Phorm. Si porrò eſſe odioſi pergitis.

Odioſè, aduerbium. Cum odio, vel tedio. Plau.in Baech. Caue verò, odioſè facis. Ad Herẽnium lib.4, Viuis inuidioſè, delinquis ſtudioſè, loqueris odioſè. Quint. lib.1.cap.6, Quia nihil eſt odioſius affectatione.

Odynolyontes, ὀδυνωλύοντες, Pisciculi ſunt exigui, magnitudinem magnæ limacis non excedentes, quos Græci alio nomine Echeneidas, Latini etiam Remoras vocant: ſic appellati ἀπὸ τῆ λύειν τὰς ὠδῖνας: id eſt à ſoluendo dolores partus. Quippe fale aſſeruatum & alligatum, gravidis partum ſoluere prodiderunt. Plin.lib.32. cap.1.

ODITES, ὀδίτης, Vnus ex Centauris, Ixionis ex Nube filius, à Mopſo interfectus in nuptiis Pirithoi. Ouid.12.Metam. Occubuit, fruſtráque loqui tentauit Odites.

ODIVS, ὄδιος, Halizonum dux fuit, quem Agamemnon in bello Troiano interfecit. Homerus lib.Iliados 5.

Odœporicon, vide HODOEPORICON, prima vocali aſpirata.

Odontagræ. ὀδοντάγρα, Inſtrumẽtum eſt chirurgicum dentibus euellendis accommodatum.

Odontotrimma, ὀδοντότριμμα, A Græcis dicitur dentifricium, hoc eſt medicamentum quo dentes fricantur, vt albeſcant: ἀπὸ τῆ τρίβειν τοὺς ὀδόντας.

Odor, doris, Nihil aliud eſt quàm infectus aer, interprete Plinio libr.9. cap.7. ὀσμή. Dictus odor, quaſi olor, literæ vnius commutatione. Dicitur & Odos, pro Odor, ſicut Honos, Lepos. Plautus in Capt. Quorum odos ſubbaſilicanos omnes abigit in forum. Idem in Menæch. Et quid de odore poſsis, ſiquid fortè olfeceris, Facere conieẽturã? Virgilius 3. Aenei. contactúq; omnia fœdant Immundo: tum vox tetrum dira inter odorem. Ouid.2. Metam. Vt tamen ingratus in pectora fudit odores. ¶ Per transſlationem quandoque ponitur pro indicio, teſte Budæo. vt, Odòr Dictaturæ. Cic.ad Attic.libr.4, Res fluit ad interregnum, & eſt nõnullus odor Dictaturæ. Odores & aromata pro eodem accepit Columella libro 12.cap.20, Quod ſi non ita, vt præcipimus, permiſceueris, ſubſident aromata, & adurentur. Et paulo poſt, Ad prædictum autem modum

modum muſti adiici debent odores, nardi folium, iris Illyrica, &c.

Odorus, a, um, pen.prod. Quod ex ſe odorem mittit. ὀσμηρὸς, εὐοδμαντικὸς. Statius 6.Theb.- & odoro vulnere pinus Scinditur. Ouid.9.Meta. Naiades hoc pomis, & odore flore repletum Sacrarunt: diuéſq; meo bona Copia cornu eſt. ¶ Aliquando ponitur pro eo quod eſt ſagax, quódque acutiſsimum habet odoratum. Virg.lib.4.Aen.- & odora canum vis.

Odoro, as, pen.prod. Odoratum facio. Colum. lib.9. cap.4, Qui coloret odorétque mella. hoc eſt odorata faciat. ¶ Odoro, pro odore repleo. Ouid.15.Meta. Thura ſuper ripas, aris ex ordine factis, Parte ab vtraq; ſonant, & odorant aera fumis.

Odoror, aris, deponens, Odorem percipio. ὀσφράνομαι. Colu.lib.6.cap.2. Deinde nares perfricato, vt homines diſcant odorari. id eſt olfacere. Plaut. Menæch. Agedum odorare hanc, quam ego habeo pallam, quid olet? ¶ Per transſlationem ponitur pro eo quod eſt odore quodam ſuſpicionis aliquid ſentire: vt apud Ciceronẽ ad attic. Cupio, antè quàm Romam veniam, odorari diligentius quidnam futurum ſit. Odorari ſagacius, eſt diligenter inueſtigare, & indagare. Cic.ad Attit.lib.6, Tu ſagacius odorabere. Odorari, & deguſtare aliquem. eſt callidè, & clàm explorare quid habeat animi. Cice.ad Attic.lib.4, Tu velim vt Fabiũ, ſi quem habes aditum, odorere, & iſtum conuiuam tuum deguſtes. ¶ Pro eodem etiam legimus Odorare in actiua voce. Cic. Poſt reditum ab exilio. Hi voluptates omnes veſtigant, & odorant.

Odoratio, onis, verbale. Cic.4. Tuſculanarum, Et qualis eſt hæc aurium tales ſunt oculorum, & actionum, & odorationum, & ſaporum voluptates.

Odorator, ris, ὀσφραντὴς. Qui odoratus ſenſu plurimum valet, vti ſunt ex canum genere qui & Odoriſequi, & Sagaces dicuntur.

Odoramen, inis. Quod odoris gratia tenemus. Macrob. lib. 1. Satur. in Præfat. Confuſura videlicet omnium ſuccos odoraminum inſpiramẽ tum vnum.

Odoramentum, ti, Paſtillus, vel aliud quiduis, quod odoris gratia tenemus. ὄσφρησις, ἄρωμα. Plin.lib.21. cap. 27, Omnium odoramentorum, atque adeò herbarum differentia eſt in colore, & odore, & ſucco. Colum.lib.11. cap.2, Tum etiam ſalem atque odoramenta, quibus condire vinum conſueuerunt.

Odorarius, rij, ſubſtantiuum, Qui odores conficit, venditque. ἀρωματοπώλης. ¶ Odorarius, a, um, quod ad odores pertinet: vt, Odoraria myrrha. Plinius lib.12.cap.17. Pretiũ eius, quam odorariã vocãt, id XIIII.

Odoratus, a, um, ἀνώδυτος. Quod aliunde accepit odorem, inquit Seruius: vt Templum odoratum. Plin. Epiſt.lib.2, Ante cryptoporticum xiſtus violis odoratus. Hor.3.Carm. Ode 20, Fertur & leni recreare vento Sparſum odoratis humerum capillis. Idem 2.Serm.ſat.7, prodis ex iudice Dama Turpis, odoratum caput obſcurante lacerna. ¶ Interdũ ſumitur pro odorifero, id eſt quod ex ſe odorem habet. Plin. lib. 21. cap.4. de roſa, Quibuſdam annis minus odorata prouenit. præterea magis omnibus locis ſiccis, quàm humidis, odoratior. Vir.li.3. Geor. diſce & odoratam ſtabulis accendere cedrum. Seruius, Odoratam pro odoriferam.

Odoratus huius odoratus, Pro olfactu. Cice.2. de Natura. deor. Eorum iucundus non guſtatus ſolùm, ſed odoratus etiam, & ſpectatus.

Odorifer, ra, um, adiectiuum. Odorem reddens. Plinius lib.12.cap.17, Eundem & ad ſerpentes fugandas vrunt, in odoriferis ſyluis frequentiſsimas. Gens odorifera, Ouid.4.Metam. Arabia odorifera, in qua naſcuntur odores, Plinius lib.5.cap.11.

ODRYSAE, ὄδρυσαι, Populi ſunt Thraciæ. Plin. lib. 4. cap. 11, Horum olim ampliſsimum fuit regnum, ab Abderis Thraciæ vrbe vſque ad Pontum Euxinũ, & Iſtrum fluuium extenſum. Vide Thucydidẽ lib.2.

O ante E.

OEA, ὄα, Africæ ciuitas eſt, vna ex tribus quæ Tripolim illam Africanã fecerunt. Solinus, Achæi Tripolim lingua ſua ſignãt de trium vrbium numero, Oeæ, Taphræ, Leptis magnæ, &c.

OEAGRVS, Οἴαγρος, Nomen eſt patris Orphei. ¶ Eſt preterea hoc nomine Thraciæ quidam fluuius, à quo Hebrus initium ſumit, qui ob id Oeagrius cognominatur. Virg.4.Georg. Tum quoque marmorea caput à ceruice reuulſum Gurgite cum medio portans Oeagrius Hebrus, &c.

OEANTHE, οἰάνθη, ἀπὸ τοῦ ἀνθεῖν. Stephano. Oppidum eſt Locrorum: apud Plinium lib.4, cap.3.

OEBARES, ὀιβάρης, Darij ſtabularius, cuius induſtria ipſe Darius Perſarum regnũ adeptus eſt. Nam quum placuiſſet ſeptem Perſarum Satrapis, vt poſtridie ſingulos equos ceſsum in locum adducerent, cuiuſq; equus primus hinnitum edidiſſet, is Perſarum rex declararetur, Oebares re intellecta, domini equum eodem in loco quo conuenturi erant, equæ admiſit. Quo quũ poſtridie reduceretur, coitus deſyderio rurſus hinnitum edidit. Vide Herodotum lib.3. & Iuſtinum lib.1.

OEBALIA, οἰβαλία, Regio in Peloponneſo, quæ & Laconia dicitur: ab Oebalo Argoli filio, qui rex Laconum fuit. Statius lib. 1. Achil. Soluerat Oebalio claſſem de littore paſtor Dardanus. Quod autem Virgilius lib.4. Geor. dixit, Nanque ſub Oabaliæ memini me turribus altis, &c. ideo poſuit vt oſtenderet Tarentum à Laconibus fuiſſe conditum, quorum pars eſt Oebalia.

OEBALIDAE, penul. correp. οἰβαλίδαι, Dicti ſunt Caſtor & pollux ab Oebalia Laconiæ regione, in qua nati fuerunt. Ouid.5. Faſt. Effugere Oebalidæ curſu potuere ſequentes. Helena quoque horum ſoror, eandem ob cauſam Oebalis dicta eſt.

OEBALVS, pen. cor. οἰβαλος, Res Laconũ, Argoli filius, à quo regio Oebalia. ¶ Alius fuit Telonis Caprearum regis, & Sebetidis nymphæ filius qui bonam Campaniæ partem in ditionem ſuam redegit. Vide Seruiũ in Virg.7. Aeneidos.

OECHALIA, ὀιχαλία, Vrbs Laconiæ, ab Oechaleo fluuio eam præterfluente ita dicta, ſed poſtea ab Hercule euerſa. Vnde & ea pars Laconię quæ vrbi huic propinqua eſt, Oechalia appellatur. Virg.8. Aeneid. Vt bello egregias idem diſiecerit vrbes, Troiámque. Oechaliámque. In hac Eurytus regnauit, qui Herculi filiam Iolam antè promiſſam denegauit, ideo quòd filius fuerat eum dehortatus, dicens Herculem & vxorem & filios eſſe interemptorum. Quare illum & filios interemit, atque Oechaliam eius vrbem euertit, teſte Virgilio 8. Aeneid. Ouid. lib.9, Victor ab Oechalia Cenæo ritè parauit Sacra Ioui. ¶ Aliæ etiã fuerunt Oechaliæ, vt in Theſſalia, & Eubœa.

Oeconomus, penultim. corre. οἰκονόμος. Tam pecuniæ, quàm frugum, & omnium quæ dominus poſsidet, diſpenſator, & rei familiaris adminiſtrator eſt.

Oeconomia, miæ, οἰκονομία, Rei domeſticæ adminiſtratio. Transfertur tamen ad alia. Nam apud Quintil. lib.1, accipitur pro diſpoſitione, oratoribus & poetis maximè neceſſaria, quæ quid, quo loco ſit dicẽdum, oſtendit. Sic enim eodem lib.cap.8. inquit, Oeconomia quoque in his diligentior, quàm in pleriſque nouorum erit. Idem lib.3.cap.3. Hermagoras iudicium, partitionem, ordinem, quæ que elocutionis ſunt, ſubiecit œconomiæ: ſic Græcè appellata ex cura rerum domeſticarum, & hìc per abuſionem poſita, nomine Latino caret.

Oeconomica, orum, Quæ ad rem domeſticã ac familiarẽ pertinent, τὰ οἰκονομικά. ¶ Vnde & Oeconomicus. Xenophõtis pulcherrimus liber eſt, qui non gubernationẽ villæ, ſed diſpenſationem vniuerſæ domus (Tullio interpretante) deſcribit. Cõponitur enim ex οἶκος, quæ eſt domus, & νομὸς lex: docet enim diſpenſatorẽ domus adminiſtrandę legẽ.

Oecos, οἶκος Græcè, Domus ſiue familia Latinè dicitur: à quo Oeconomus. Ea voce vtitur Plinius lib.36.cap.25.

Oecumenicus, οἰκουμενικὸς, Latinè Vniuerſalis, & ad totum orbem pertinens: vnde Oecumenicum concilium dicimus. οἰκουμένη enim idẽ eſt quod orbis terrarum, terra habitabilis.

OECYRINES, Vir Argiuus qui donauit Agamennonem thorace pulcherrimo Hom. Iliad. lib.11.

Oedema, atis, pen.prod. οἴδημα eſt tumor præter naturam, rarus, & indolens, conſtans ex frigida partis intemperie eum affluxu pituitæ. Vide de Galenum lib.14. Methodi, cap.4.

OEDIPVS, huius Oedipodis, vel Oedipi, οἰδίπους, Laij Thebanorum regis & Iocaſtæ filius fuit, quem pater quum ex Apollinis oraculo futurum intellexiſſet vt à filio occideretur, paſtori occidendum tradidit: qui miſericordia commotus, quum inuitus regiæ ſtirpi manus inferret, neq; tamen regis imperium auderet detrectare, perforatis gladio plantis, viminéq; traiecto, ex arbore ſuſpendit, futurum putans vt ita inedia moreretur. Cæterùm quum Phorbas Polybij Corinthiorum regis paſtor illãc iter faceret, audito vagitu, eò accurrens, puerum ſeruauit, reginæq; quæ liberis carebat, magni muneris loco obtulit: à qua, veluti puer cæſitus miſſus, filij loco eſt educatus, & à pedibus ex vulnere tumentibus, Oedipus eſt appellatus. Grandior deinde natu factus, quum fortè Thebas veniſſet, Laium, patrem ſuum eſſe ignorans, occidit, Iocaſtámq; matrem duxit vxorem. Poſtea verò re cognita, tantorúmq; à ſe ſcelerum pœnam repetens, vtrunque ſibi eruit oculum, Athenáſq; in voluntarium conceſsit exilium. Declinatur autem Oedipus, podis, per tertiam declinationem: vel Oedipus, Oedipi, per ſecundam: vt apud Plautum in Pœn. Oedipo eſt coniectore opus, qui Spingi interpres fuit. ¶ Pro eodem etiam legimus Oedipodes, æ, per primam declinat, Statius lib.1.Thebaid. Oedipodæ cõfuſa domus. ¶ Dauus ſum, nõn Oedipus, prouerbialiter dictum eſt à Dauo apud Terentium in Andria, quum illud vellet ſignificare hominem ſeſe rudem eſſe, ſimpli cémque, & ad intelligenda obſcuriora ænigmata minimè idoneum. Tractum eſt prouerbium à callido, acutóque Oedipi ingenio, quod diſſoluto Sphingis ænigmate in vulgi ceſsit prouerbium.

Oedipodionius, ab Oedipus deducitur. Lucan. Oedipodionas infœlix fabula Thebas.

Oediponionides, pen.cor. Patronymicum maſculinum. Stat.1. Theb. Interea patriis olim magus exul ab oris
Oedipodionides furtim deferta pererrat Aoniæ.

Oenantharion, οἰνανθάριον, Vnguentum œnanthinum eſt teſte Aegineta, qui non ob id ſic nominatum putat, quòd œnanthen reſipiat, quum ſæpe fiat ſine ea, ſed à vino & floribus lilij.

Oenanthe, huius œnanthes, οἰνάνθη, Flos labruſcæ, hoc eſt vitis ſylueſtris, non tamen cuiuſlibet, (nam duæ ſunt labruſcæ ſpecies) ſed eius tantùm quæ ſolum florem, non etiam vuas profert. Colligitur quum optimè olet, ſiccatur in vmbra ſubſtrato linteo, atque in cados conditur. Dicta quaſi οἰνοάνθος, hoc eſt vini flos. Autor Plinius lib.12.cap. 28. ¶ Eſt præterea Oenanthe, herba in petris naſcens, folio paſtinacæ, radice magna, numeroſa. Autor Plinius lib.21.cap.24.

Oenanthinus, a, um penulim. prod. adiectiuum. οἰνάνθινος. Quod ex œnanthe factum eſt vt Oenanthinum vnguentum, quod ex œnanthe hoc eſt flore labruſcæ fit. Plin.lib.13.cap.1.14.16.

OENEVS, οἰνεὺς, Aetholiæ rex Parthaonis filius, qui ex Althea Theſtij filia Meleagrum, Tydæum, & Deianiram genuit, quam Hercules duxit vxorem: licet alij matrẽ Tydei Eurigoeam appellẽt. Stat.lib.1. Theb. Vos quæ progenies quanquam Calydonius Oeneus, &c. Fabulantur Poëtæ regem hunc de primitiis, omnibus numinibus ſacrificaſſe, excepta Diana, quæ irata aprum immiſit qui cuncta vaſtabat, donec à Meleagro occideretur. Hæc Seruius.

Oeneus, a, um, pen. prod. Quo vſus eſt Ouidius 8. Meta. & Oeneius per quatuor ſyllabas, quo vtitur Statius 5. Theb.

OENOANDA, οἰνόανδα, Oppidũ Cabaliæ, quæ Lyciæ regiuncula eſt, tria habens oppida, Balburã, Buboné, & Oenoanda. Autor Plin. lib.5.ca.27.

OENOCHEMA, οἰνοχήμα, Mons in finibus Africæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

OENOCHONVS, vide ONOCHONVS.

OENOMAVS, *οἰνόμαος*, Hippodamiæ pater. Elidis rex, & Pisæ, ex Marte & Harpina Asopi, seu, vt alij tradunt, Eurythoe Danai filia progenitus qui quum ex oraculo se à genero interfectum iri didicisset, & illa tamen à multis procis ob formæ præstantiam ambiretur, curule certamen procis proposuit, ea lege vt filia victori in matrimonium caderet victus mortem subiret. Tredecim igitur victis & occisis, Pelops Tantali filius amore eius captus, Myrtilum eius aurigam pretio corrupit, vt axes infirmos & fragiles currui subiungeret. Quo facto, Oenomaus vnà cum curru corruit, membrisque omnibus ea ruina collisis, mortuus est, Pelops itaq; & coniuge & regno potitus, vniuersam Cherrone sum de nomine suo Peloponesum appellauit. Strabo lib. 8. ¶ Alter fuit Pelopõnesius in bello Troiano ab Hectore interfectus, teste Homero.

Oenomeli, sitos, *οἰνόμελι*, Potio ex melle & vino austero, quam Latini mulsum appellant. Rationem conficiendi vide apud Dioscoridem libro 5.

OENOE, es, *οἰνόη*, Oppidum Græciæ, Atticam à Bœotia disterminans: cuius meminit Thucydides libro 2.

OENONE, *οἰνώνη*, Nomen Nymphæ Phrygiæ, quæ Paridem adamauit. Ouid. in Epist. Quum Paris Oenone poterit spirare relicta,
Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.

Oenophorum, penult. corr. Vas vinarium ad ferenda vina aptum: ab *οἶνος*, vinum, & *φέρω*, porto. Martial. libr. 8, Reddidit œnophori pondera parua sui. A Apuleius Metamor. lib. 8, Oenophoro quo immistum vino gerebat venenum. Iuuen. satyr. 6, - tandem illa venit rubicundula totum Oenophorum stiens.

Oenophorus, ri, *οἰνοφόρος*, Minister, qui vinum in mensa ministrat.

OENOPIDES, *οἰνοπίδης*, Nomen viri Mathematici ex Chio insula, Anaxagora aliquanto minor.

Oenopola, æ, penultima producta, *οἰνοπώλης*, Venditor vini.

Oenopolium, lij, *οἰνοπώλιον*, Taberna vinaria. Plaut. in Asinaria, Quũ à pistore panem petimus, vinum ex œnopolio.

Oenoptæ, *οἰνόπται*, In Græcorum sympostis dicebantur, quorum officium erat dare operam, vt ex æquo biberetur. Vide Cælium Rhodig.

OENOTRIA, *οἰνωτρία*, Regio Italiæ, seu ipsa Italia, cuius populi Oenotrij dicuntur, vel Oenotri: ita appellata *ἀπὸ τῶν οἴνων*, quòd optima in Italia vina nascantur: vel (vt Varro putat) ab Oenotrio Sabinorum Rege. Virg. lib. 1. Aeneid. Oenotrij coluere viri, nunc fama minores Italiam dixisse ducis de nomine gentem, &c.

OENOTRIDES, *οἰνωτρίδαι*, Dictæ sunt duæ insulæ, quæ sunt contra Veliam: Pontia scilicet, & Ischia.

OENVSSAE, *οἰνοῦσαι*, Tres insulæ sunt ante Messenen Peloponesi vrbem: quarum meminit Plinius lib. 4. cap. 12. ¶ Est item Oenussa exigua insula, Chio adiacens: de qua idem Plinius lib. 5. cap. 31.

Oesophagus, penult. corr. *οἰσοφάγος*, Est fistula ab ore ad ventriculum vsque protensa, & veluti via quædam cibo, potuique transmittendo destinata. Latinè Gulam vocamus, Græcè etiam *στόμαχον*: quanquam stomachum nonnunquam impropriè pro ventriculo posítum inuenimus.

Oestrum, cæstri, *οἶστρος*, Insecti genus est horrisono strepitu, quod Latini Asilum vocant, vulgus *Tabanum*. Virgil. 3. Georg. Est lucos Silari circa illicibúsque virentem Plurimus Alburnum volitans, cui nomen Asilo Romanum est, Oestrum Graii vertère vocantes: Asper acerba sonans, quo tota exterrita syluis Diffugiunt armenta. Col. lib. 9. cap. 14, scribit nasci in extremis partibus fauorum, amplioris magnitudinis quàm sunt apes cæteræ, eósque nonnulli putant esse reges. Verùm Græcorum autores *οἶστρους* appellant, ab eo quòd exagitent, nec patiantur examina conquiescere. Plin. lib. 11. cap. 16, Nascuntur interdum in extremis fauis apes grandiores, quæ cæteras fugant. OEstrus vocatur hoc malum. Hoc animali luno in pellicem suam Io immisso, eam in furorem conuertit: vnde & Poetæ diuino furore correpti, cæstro perciti dicuntur.

OESYME, es, *οἰσύμη*, Oppidum est in Thracia, siue in ea Macedoniæ parte, quæ Thraciæ proxima est, non procul à Philippis, & Neapoli. Meminit huius oppidi Plinius lib. 4. cap. 11.

Oesypum, *οἴσυπος, οἰσύπη*, Dicitur pinguedo, & immundities hærés in outum velleribus nondum purgatis. Ouid. 3. de arte amandi, OESypa quid redolet, quanuis mittantur Atheneis, Demptus ab immundę vellere succus ouis? Dictum est autem OEsypum ab oue, quam Græci *οἶν* vocant, quasi *οἴσυπος*, id est ouium sordes. Vide Plin. lib. 29. cap. 2.

OETA, *οἴτη*, Mons inter Thessaliam, & Macedoniam, clarus morte & sepulchro Herculis, & copia hellebori, quod optimum in eo nasci traditur. In hoc monte (vt Seruius inquit) stellæ videntur occidere, sicut de Ida nasci. A Parnasso vsque Pindum pars in Thermopylas vergens, propriè OEta vocatur.

OEtæus, a, um, *οἰταῖος*, Vnde Hercules OEtæus, nomen Tragœdiæ apud Senecam,

OETOSCYROS, *οἰτοσκύρος*, Lingua Scythica Apollo dicebatur.

OETYS, *οἴτης*, Gigas ingens fuit, filius Aloei, & frater Ephialtis, qui in Creta bellum gessit: vt Sallustius refert. Vnde Oetii campi dicti sunt.

O ante F

Offa, per duplex ff, constabat ex carne ferè porcina Lucanica, quam facere ex mediocri intestino Romanæ mulieres à Lucanis didicêre *μάζα*. ¶ Est item Offa quodlibet carnis frustum. Vnde offam porcinam cum cauda, Offam Penitam dicebant, vnde est illud Iuuenalis Saty. 2, Et patruo similes effunderet offas, ¶ Offa etiam cibariũ ex frustis panis, in iure pingui, caseo vetere, Pipere & cinnamomo conditis, quæ luffulata, & Caseata dicitur. ¶ Offa & Pultem significat, & quicquid est in pultis modum redactum. Virg. 6. Aen, Melle soporatam, & medicatam frugibus offam, ¶ Potest etiam fieri offa ex

aliis rebus. Varro lib. 3. de Re rust. cap. 5, Cibatu offas positas, hæ maximè glomerantur ex sicis & farre misto. ¶ Ponitur quandoque Offa pro massa. Plin. lib. 9. cap. 48, In nostro mari offa informis colore tantùm lepori similis, ¶ Offæ, & Massæ vocabulis Promiscuè vtitur Columella lib. 12. cap. 38. Posthæc complures ex ea massulæ fiunt, & ita per latera seriæ in mustum demittuntur, ne altera offa super alteram perueniat.

Offarius, rij, Coquus, qui conficit offas. *μαζοπόλος*.

Offatim, aduerbium, Particulatim. *κατατμηδόν*.

Ofella, æ, diminutiuum, teste Seruio, vnico f. scribendum est, contra primitiui naturam, quòd Primam syllabam corripiat. Est autem Ofella, frustulum carnis. *μάζιον ξωμίδιον*. Vnde Porcina ofella dicitur, particula carnis porcinæ, quam in sartagine, craticula & prunis coquimus. Vitulina à vitulo, quam ad ignem verubus versantes, ad escam Paramus, Mart. lib. 14, Parua tibicurua craticula sudet ofella.
Iuuen, Saty. 11, - at rudis omni
Tempore, & exiguæ frustis imbutus ofellæ.

Offula, læ, Aliud diminutiuum ab Offa. *ξωμίδιον*. Colum- scribens de salsura carnis suillæ, ait, Dein offulæ carnis spissè componuntur, & alternis sal ingeritur.

Offectores, inquit Festus, dicuntur lanæ infectores, & propriè ii qui amissum colorem restituunt.

Offendo, dis, di, sum, ex Ob, & Fendo, quod non est in vsu: à quo sit & Defendo, significat Incurro in aliquid, siue incido. *πιπτω, προσπίπτω, περιτυγχάνω, καταλαμβάνω*. & tam de animo dicitur, quàm de corpore. Terent. in Eunucho, Aduenies offendi quendam meí loci hinc atque ordinis hominem haud impurum, ¶ Et non solùm de animatis, sed de inanimatis quoque dicitur. Ouid. 2. de Pont. Eleg. 14. Ad veteres scopulos iterum diuertor, & illas In quibus offendit naufraga pupis aquas. ¶ Et quoniam qui incidunt in aliquid, lædere sæpe solent id in quo incidunt, factum est vt offendere pro lædere vsurpetur. *ἀδικῆσαι*. Colum. lib. 5. cap. 9. Deinde arando ne coxam bos, aliamve partem corporis offendat. Cicero pro Cluent. Cecidisse ex equo dicitur, & homo infirma valetudine latus offendisse vehemẽter. ¶ Et Offendere, est inuenire, sed præter opinionem. Terentius Heaut. Texentem telam studiosè ipsam offendimus. Cice. 2. de Rep. Sed imitor Archytam illum Tarentinum, qui quum ad villam veniſſet, & omnia aliter offendisset, &c. ¶ Offendere apud aliquem, est infœliciter agere, ita vt non probetur is qui agit: hoc est in malam opinionem incidere. Cice. Pro Cluent. Quum esset nemini dubiũ, illum potius iudicari necesse esse qui bis apud eos. iudices offendisset, quàm eum qui bis iis causam pro bauisset. id est damnatus esset, siue contrariam sententiam tulisset. ¶ Offendere apud iudices, est condemnari, inquit Budæus. ¶ Quandoque est peccare, errare. Cic. ad Varr. lib. 9. Quis est tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat? Liu. 2. ab Vrb. Consulis enim alterius, quum nihil aliud offenderit, nomen inuisum ciuitati fuit. ¶ Offendere absolutè posuit Cicero in Ver. Pro infœliciter agere, Quum (inquit) multi viri fortes in communi, incertóque periculo belli, & terra & mari offenderint.

Offensus, quandoque Participium est, Idem ferè significans quod Læsus, vel in aliquam rem impactus. Ouid. 2. Fast. Ille iacens pronus matri dedit oscula terræ, Creditus offensa est procubuisse pede. Offensa voluntas populi, Cicero 5. Tusculan,

Offensus, quandoque nomen ex participio. Pro inuiso. Sueto. in Iul. Cæsare, Pompeium affectatus est, offensum Patribus quòd Mithridate victo, &c. Cic. 5. Verr. O miserum atq; inuidiosum, offensúmq; paucorum culpa atque indignitate ordinem senatorium. ¶ Offensum, hoc est inuisum, inquit Budæus.

Offensior inuenitur Pro irato. Sueton. in Claud. Cæs, In Tribunatu Pontificibus offensior, quòd aliũ quam se in patris sui locum coopta ssent,

Offensa, æ, Offensio, onis, & Offensus, us, in vno significato accipiuntur. *προσβολή, πτῶσις, πταῖσμα*, Seneca in Epist. Per huiusmodi offensus emetiendum est confragosum hoc iter. Lucre. lib. 6. Non igitur multis offensibus intemerando. ¶ Offensa ferè actiuè sumitur, estque propriè eius qui offendit. Cicero, Quum tot eius offensas pati non possem, discessi, ¶ Offensio plerunque passiuè, Idem de Senectute, In corpore ægro odiosa est omnis offensio. id est omnis molestia & passio. ¶ Offensa ponitur gratiæ. Quint. lib. 4. cap. 2. Verùm hoc omittamus, ne minus gratię, excipiẽdo recta, quàm offensæ, reprehendẽdo praua, mereamur. ¶ Esse in offensa, est offendere. ¶ Offensioni esse, est molestiã afferre. ¶ Offensio fit: id est molestia. ¶ Offensiones belli, sunt damna, & pericula. ¶ Offensiones ex morbis, sunt læsiones, & dolores.

Offensiuncula, læ, Parua offensio. *πταισμάτιον*. Cicero pro Plancio, Vidit M. Pisonem in ista ædilitate offensiuncula accepta, sommos à populo Romano esse honores adeptum.

Offenso, as, Identidem offendo, lædo, impingo. *προσπταίω*. Liu. libr. 5. belli Pun. Fiere omnes repentè & offensare capita.

Offensatio, verbale, sicut ab Occurso, Occursatio.

Offensator, oris, Qui in re quacunq; sæpe exidit ab eo quod suscepit & quod efficere cõtendit: siue qui offendicula incurrere solitus est. *πταισματίας, προσπταίων σπουδῶν μὴ κατορθωτικὸς, ἢ ἀποτυκτικός*, vt Offensator equus. Quint. lib. 10. cap. 3. At idé ille qui excipit, si tardior in scribẽdo, aut interior, in legẽdo, velut offensator fuerit, inhibetur cursus, Offensatorem appellat, qui in legendo identidem resistit, aut potius, qui perperam legit.

Offensaculum, li, Est id quod Ponitur, vt aliquis in ipsum incidat, vel impingat. *πρόσκομμα*.

Offendiculũ, li, Impedimentũ, obstaculũ. *πρόσκομμα, πρόσκομμα*. Plin. Epist. 188. Sunt enim in hac offendicula nõnulla: circũspice oculos & occurrẽt.

Offendimentum, ti, Ligaturæ nodus, quo apex retinebatur quum perueniſſet

ueniſſet ad mentum. Festus.

Offendix, idem quod Offendimentum. Festus.

Offercio, cis, Impleo. *ἐμπλήθω*.

Offertus, hoc est plenus: & Offertissimus, id est plenissimus. Plaut. Asin. Maximas optumitates', gaudióque offertissimas pariet. Aliquando est pinguissimus. Plaut. in Capt. Sine sacris hæreditatem sum adeptus offertissimam.

Offero, offers, Propriè exhibeo, siue præsento. *προφέρω*. Teren. in Heaut. Opportunè te mihi offers. ¶ Interdum est sponte do. *ἐπιδίδωμι*, vt Offerre meam amicitiam cuiquam, ac insinuari in cuiusquam beneuolentiam cupio. *προσδίδωμι ἑαυτὸν ὑπὸ φιλίαν τινου*. ¶ Sic Offerre vitium virgini dicimus, pro eo quod est violare, siue vim inferre. ¶ Interdum immittere. *ἐπάγω*. Cic. pro Domo sua, Domus ardebat in palatio nõ fortuito, sed oblato incendio. ¶ Interdum obiicere. *προφέρω*. vt apud eundem in Læl. Addendum eodem est, vt ne in criminibus aut inferen dis delectetur amicus, aut credat oblatis. ¶ Interdum polliceri. *ὑπισχνέομαι*. Iustin. Quum ei auxilium obtulisset. ¶ Ponitur aliquando pro Opponere. Cic. ad Brutum, Romã vt veni, statim me obtuli Antonij scelerí, atque dementiæ. ¶ Offerre religionem, est iniicere religionis scrupulum. Cic. ad Plancum lib. 10, Recitatis literis, oblata religio Cornuto est. ¶ Oblationes dicuntur, quæ diis offerũtur. *ἀναθήματα*. ¶ Interdum inferre. Cic. lib. 3. Offic. Reginæ stuprum obtulit.

Offerrumentas, per quandam translationé Plautus dixit plagas, percussiones, & flagella, quòd ea scapulis, & tergo offerantur, quum quis fuste cæditur. Plautus in Rud. Ni offerrumentas habebis plures in tergo tuo, Quam vlla nauis longa clauos, tum ego ero mendacissimus.

Offerrumenta, Veteres dicebant oblationes, quæ diis offerebantur, auctore Festo. *κνίσθήματα*.

Officio, cis. Ex Ob, contra, & Facio, Idé quod obsum, vel noceo. *βλάπτω*. Cic. 3. Offic. Demoliri ea, quorum altitudo officeret auspiciis ¶ Officere, & obstare cõmodis aliciuis, apud eundem pro Sexto Rosc, Herbæ officiunt frugibus, Virg. 1. Geor. ¶ Inuenitur antiquè accusatiuo iunctum, Plaut. in Truc. Iam hercle ego te hic affatum officiam. ¶ Est etiã quando Officere, significat Inficere, vnde Offectores, colorum infectores dicuntur: propriéque ij (si Festo credimus) qui amissum lanæ colorem restituunt. ¶ Officere luminibus, apud Iurisperitos pro Obstruere luminibus. Vide OBSTRVO. *ἐμποδίζειν τῷ ἀπιόντι τοῖς φωτὶ ἐπιπροσθοῦν*.

Officium, cij, Dicitur quod quisque efficere debet, obseruata locorum temporum, & personarum ratione. *τὸ καθῆκον, κατόρθωμα, τὸ εἰς τὸ γινόμενον*. Vnde in familia bene instituta, dicimus omnes in officio esse oportere, id est agere quæ debent. Cic. ad Terent. lib. 14, Tantùm scribo, si erunt in officio amici, pecunia non deerit. Cuius contrarium est, Deserere officium, seu Discedere ab officio. ¶ Dicimus Latinè, Facio officium meum, Fungor officio meo, & antiquè Officium fungor: itẽ Obeo officium, Exequor officium meum, Perfoluo officium alicui receptum, Præsto officium, Seruo officium, Retineo officium, Satisfacio officio, Vsurpo officium, Intermitto officium, Memini officium meũ, Commoneo aliquem suum officium: vel, quod frequentius est, sui officij: quæ omnia legendis bonis autoribus passim inuenies. ¶ Officij duxit, absolutè, pro putauit officiũ suum esse, dixit Suetonius in Tibe. Cæs. Et quanquam, inquit, ætus nuntio, tamen officij duxit, quantum in se esset, exorare filiæ patrem. ¶ Donatus Officium ab efficiendo dictum putat, quòd sit illud, quod quenque pro conditione suæ personæ facere deceat. Nonnulli etiam à verbo Officio per antiphrasin dictum Putãt, quòd nemini noceat, sed magis prosit. Ambros. lib. 1. Offic. Legimus officium dici à nobis posse, nec ratio ipsa abhorret: quandoquidem Officium ab efficiendo dictum putamus, quasi efficium: sed propter decorem sermonis vna immutata litera, Officium nuncupari. Vel certè vt ea agas quæ nulli officiant, prosint omnibus. Potest etiam dici & rectè, vt ab Officio, is, Officium deriuetur: ita vt Ob, non contrà sed circum significet, vt circa quod faciendum est, innitamur. Est itaque propriè Officium congruus actus vniuscuiusque personæ, vel id in quod quisque debet incumbere, vt ipsum pro loci, temporis, & personæ qualitate reddat effectũ. *τὸ πρὸς μέρος πρᾶξιν*. ¶ Et quoniã propriũ hominis officium est, alteri pro viribus prodesse, & omnibus quantũ in se est gratificare: & bene facere (neq; enim tam nati sumus vt nobis, quàm vt aliis aliquid vtilitatis afferamus) factum est, vt Officium accipiatur pro beneficio. Cic. de Amic. Odiosum sanè genus hominũ, officia exprobrantium, quæ meminisse debetis, in quem collatа sunt: non commemorare qui contulit Colum. lib. 2, cap. 15, Licet fiticen fine iniuria vicini, etiam cum officio decidere, hoc est, vt nõ modò nihil damni inferamus, verumetiam bene de illo promereamur. ¶ Est etiam Officium, obsequium, vel honor. Suet. in Cæs. Assidentem coniurati specie officij circunstetерunt. ¶ Magistratus quoque Officium dicitur, vel quia honoris gratia institutus est: vel quia opem populo fert: vel quia ius quod cuique debetur, reddit. ¶ Quandoq; pro aliquius artis ratione, *ἔργον*, vt, Officium Grammatici, Officium Medici. ¶ Et quanuis Officium propriè ad virtutem pertineat: vt, Hominis officium est pietatem colere: dicimus tamen interdum, Lenonis est officium insidiari pudicitiæ, Accusatoris est officium crimina inferre. ¶ Est autem Officium duplex, teste Cicerone lib. 1. Offic. alterum per fectum, quod Græci *κατόρθωμα* vocant, quod & omnes numeros virtutis continet. Alterum medium, pertinens ad institutionem vitæ communis. Cic. lib. 1. de Fin. Quod ratione actum sit, id Officium appellamus. ¶ Summo officio præditus, homo, is dicitur, qui est officio Gimus, vel integræ vitæ, si vel qui omnino id quod decet, strenuè facit, Cic. 3. Ver. Hi rem ad virum primarium summo officio, ac virtute præditum, &c.

Officiosus, a, um, Qui libenter, vel probè officium, seu beneficium alicui exhibet, siue qui obsequi alteri multùm studet. *ὑφηνιοχικὸς, ὁ ὑφηνιοχικὸς τοῦ ἑτέρου*. Cic. Octauio, Hominem prudentem, & officiosum cognosces. Idem pro Plancio, Quos tu si sodales vocas, officiosam amicitiam nomine inquinas criminoso. Idem Atti. lib. 13, Equidem si ex omnibus esset eligendum, nec diligentiorem, nec officiosiorem facilè delegissem Vestorio. Idem ad Q. Frat. lib. 1, Est ille quidem in me officiosissimus. ¶ Capitur aliquando in malam partem, Nam quum olim Q. Atterius defenderet reũ libertinum, cui obiiciebatur quòd patroni concubinus fuisset, hac defensione vsus esse fertur, Impudicitia in ingenuo crimen est, in seruo necessitas, in liberto officium. Ex eo impudici & obscœni aliquandiu Officiosi vocati sunt. ¶ Officiosus dolor, à Cicerone 1. Tusc. dicitur, qui ex iusta causa suscipitur, & cuius probabilis ratio reddi potest. *γινομένη λόγῳ*.

Officiosè, aduerbium. Cic. ad Atti. lib. 13, Quæ inimico animo ferant, quum vtrique officiosè pareat. Idem de Amic. Quorum plerique aut queruntur semper aliquid, aut etiam exprobrant: eóque magis, si aliquid habere se putant quod officiosè, amice, & cum labore aliquo suo factum queant dicere.

Officialis, officiale, Quod ad officium pertinet, vel quod de officio tractat. *τὸ περὶ καθήκοντος*. Lactant. lib. 6. Quid M. Tullius in suis Officialibus, nónne hoc idem persuadet non esse omnino largiẽdum? ¶ Officialis etiam minister magistratus vocatur. Apul. Sed iussit potestas officialem suum magna seueritudine coerceri.

Officina, pen. prod. Locus in quo artifices opera faciunt: ab efficiendo dicta. *ἐργαστήριον*. Cic. 3. Phil. Armorum officinas in vibe videtis. Officina dicendi. Cic. de Clar. Orat. Extitit ipse iam senibus illis, quos paulo antè diximus, Isocrates: cuius domus cunctæ Græciæ quasi ludus quidam patuit, atque officina dicẽdi. Idem 2. de Orat. Clarissima rhetoris officina. ¶ Hinc Officinator à Vitruuio lib. 6. pro fabro ponitur, Quum, inquit, subtiliter officinatoris probabitur exactio. Taberna verò vbi aliquid venditur, quum alibi factum sit: licet quandoque Officina pro taberna ponatur.

Offigo, gis, xi, xum, Idé ferè quod simplex Figo. *προσπήγνυμι*. Plaut. in Mostel. Sed ea lege, vt offigantur bis pedes, bis brachia.

Offirmo, as. Firmum propositum in animo habeo, & quasi obstinatè in re aliqua persisto. *ἀκλινῆ διάθεσιν ἔχω*. Terent. Heaut. Age quæso, ne tam offirmes te, Chreme.

Offlecto, Circum, vel contrà flecto. *περικάμπτω, ἀνακάμπτω*. Plautus in Asin. At ego hinc offlectam nauem.

Offoco, as, pen. prod. Aquam in fauces do ad sorbendam. *διαπνίγω*. Quidam non Offoco, sed Offuco dicunt. Festus.

Offringo, is, Ex Ob, & Frango, terræ proprium est, teste Festo, quando iterum transuerso sulco aratur. *πολυκλάω*. Var. lib. 1. de Re rust. cap. 32, Quum prosciderís, offringi oportet: id est iterare, vt frangantur glebæ. Ibidem cap. 29, Rursum terram quum primùm arat, proscindere appellant: quum iterum, offringere dicunt: quòd prima aratione glebæ grandes solent excitari, quum iteratur, offringere dicunt. Tertiò quum arant, iacto semine, lirare dicuntur.

Offucia, æ, Idem propriè est, quod fucus, quo mulieres faciei candorem inducunt, aut ruborem. *παραβάρισις*. Plautus in Most. Neque cerussam, neque melinum, neque aliam vllam offuciam. ¶ Per metaphoram autem accipitur pro fallacia, vel techna. Gellius lib. 14. cap. 1, Sed id præstigiarum, atque offuciarum genus, &c, Rarius inueniuius hoc nomen in singulari numero.

Offula, læ, vide OFFA.

Offundo, dis, Circumfundo, obiicio, aspergo. *ἐπισπείρω, καταχέω*. Plaut. in Trinummo, Adimit animam mihi ægritudo. Statine tene me. ST. Visne aquam tibi petam. C. Quum iam animam agebat, tum esse offusam oportuit. ¶ Per metaphoram etiam dicimus Offundere rei alicui caliginem, noctem, tenebras, pro eo quod est obscurare, vel obtenebrare. Cic. pro Rosc. Erant interea qui suis vulneribus mederentur: qui tanquam si offusa Reipub. sempiterna nox esset, ita ruebãt in tenebris, omniáque miserabant. Idem 5. Tusc. Hic error, & hæc doctorum animis offusa caligo est.

Offuscо, as, Obscuro, denigro, & quasi fuscum reddo *ἀχλυῶδες, ἀτενοῦν*.

O ante G.

Ogdoas, adis, *ὀγδοάς*, Latinè Numerus octonarius.

OGDOLAPIS, Fluuius nauigabilis, ex Alpibus fluens, & iuxta Segestiam vrbem in Saum irrumpens. Vide Strabonem lib. 4.

OGDOVS, *ὄγδοος*. Aegypti rex, Achoreus cogneminatus, qui Memphim condidit à nomine filiæ. Autor est Diodorus Siculus.

Oggannio, nis, Occino, inculco, eadem ad fastidium repeto. *κοπτικῶς ἅπαξ, κοπτικῶς*. Plaut. in Asin. Cui nunquam vnam rem me licet semel præcipere fieri, quin senties eadem imperem, atque ogganniam. Terentius in Phorm. Habet hæc, ei quod dum viuat, vlque ad aurem oggannat.

Oggero, ris, penult. corr. *ἀντιφέρω*. Vide in dictione GERO.

Oggrassari, Pro incedere vsurpauit. *ὑπαλαζονεύομαι*. Plaut. in Cap. Nisi cum pedicis didicistis oggrassari gradu.

OGYGES, penult. corr. *ὠγύγης*, Thebanorum rex, qui Thebas Bœotias ædificauit, circiter mille & quingentos annos ante vrbẽ conditam. Sub hoc regefuit diluuium magnum, teste Augustino de Ciuitate Dei, non illud quidem maximum, quod Noe temporibus contigisse Sacræ litteræ testantur: sed tamen maius eo quod Deucalionis seculo bonam terræ partem inundauit.

Ogygius, a, um, vt Thebæ Ogygiæ. Autor carminis de Aetna, quod Virgilio à quibusdam adscribitur, Nunc iuuat Ogygiis circundata mœnia Thebis, &c.

OGYGIA, *ὠγυγία*, Insula inter Phœnicium & Syriacum mare, ab Ogyge Thebanorum rege, qui in ea regnauit, appellata: in qua Calypso nympha

nympha habitauit, quæ Vlyſſem tempeſtate eo adactum hoſpitio & lecto excepit, eiúſque amore capta ſeptem annos apud ſe detinuit, tandémque loue iubente eum dimiſit. De qua Homerus in primo Odyſſ.

OGYLVS, Ὠγυλος, Inſula eſt inter Peloponeſum, & Cretam. Stephanus.

OGYRIS, Ὠγυρις, Inſula eſt ante fœlicem Arabiam, Erythræi regis monumento nobilitata. Autor Plin. lib. 6. cap. 28. Rufus ex Dionyſio, Ogyris inde ſalo promit caput, aſpera rupes Carmanidis, quà ſe pelagi procul inuehit vndis Regis Erithræi tellus, &c. ¶ Huius inſulæ incolæ dicuntur Ogyritæ. Ὠγυρῖται.

OINA, Οἶνα, Ariſtoteli in libro quē περὶ δυναμείων ἀκουσμάτων inſcripſit, Tuſciæ vrbs eſt munitiſsima, in cuius medio collis eſt editiſsimus, trigінta ſtadiorum, aquas & ſyluas in vertice habens. Hoc tamen oppidū an vnquam fuerit, viderit Ariſtoteles, nemo Geographorum eius meminit.

O ante H.

Oh, interiectio, Qua vtimur, vbi ex interuallo notos videmus, Comicis vſitata. Terent. in Adel. Oh, qui vocare? ¶ Eſt etiam admirantis cum contemptu quodam. Terent. in And. Oh, tibi ego vt credam furci fer? ¶ Aliquando affirmantis cum certitudine quadam. Terent. in Eunuch. Oh, qui egomet produxi. ¶ Aliquando dolentis & reprehendentis. Terent. in Heaut. Oh, iniquus es, qui me tanta poſtules. ¶ Aliquando dolentis & deprehenſi. Plaut. in Caſ. - oh, perij, Manifeſtò teneor miſer. ¶ Aliquando exultantis ob rem bene geſtam. Plaut. in Moſtel. Oh, probus homo ſum. ¶ Oh oh, exultantis eſt. Plaut. in Moſtel. Oh oh, ocellus es meus, ſyus ſum alumnus, &c. ¶ Oh oh oh oh, eiulantis eſt more comico. Plaut. in Capt. Oh oh oh oh. i. eiulatione haud opus eſt, &c.

Ohe, οὐ ἄλις, Interiectio exclamantis, & ſatietatem vſque ad faſtidium deſignat, & iubet modum imponere. Martial. lib. 4. Ohe iam ſatis eſt, ohe libelle.

Oho, Interiectio admirantis aliquid fieri repenté. Plaut. in Pœnu. Oho amabò, quid illuc nunc properas? ¶ Aliquando eſt agnoſcentis cum gaudio particula. Plautus in Pſeud. Oho Polymachæroplacides Purus putus eſt ipſus. Budæus.

OICLES, Filius fuit Antiphatis filij Melampi, & pater Amphiarai Argiui vatis. Hom. lib. 15. Odyſſ.

OILEVS, Οἰλεύς, per tres ſyllabas, pen. prod. Locrorum rex fuit, & pater Aiacis, illius, quem ab eo Virgilius Oileum cognominat lib. 1. Aeneid. Vnius ob noxam, & furias Aiacis Oilei.

O ante L.

OLBIA, æ, Ὀλβία, Pamphyliæ oppidum iuxta Cataracten fluuium, teſte Plinio lib. 5. cap. 27. Fuit & Olbia Bithyniæ vrbs in extremo Aſcanij ſinus ſita, quæ poſtea Nicæa appellata fuit. ¶ Eſt & alia in Sarmatia Europæ, ad Boryſthenem amnem, quæ & Boryſthenis appellatur à Ptolemæo tabula octaua Europæ: cuius etiam Plinius meminit lib. 4. cap. 11.

OLBIAPOLIS, Ὀλβιάπολις, Oppidum eſt Galliæ Narbonenſis, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 10. Strabo lib. 4, Olbiam vocat.

OLBIOPOLIS, Ὀλβιόπολις, Ciuitas Sarmatiæ Europææ, ad Boryſthenē amnem, XV. M. paſſ. à mari recedens. Hanc Mileſij condiderunt, teſte Strabone lib. 7. vnde & Miletopolis appellata eſt. Ptolemæus Olbiam vocat, & Boryſthenidem.

OLCACHITES, ὀλκαχίτης νόμος, Zeugitanæ regionis, hoc eſt Africæ proprié dictæ, ſinus eſt: cuius meminit Ptolemæus.

Oleæ, æ, & Oliua, æ, Tam de fructu dicuntur, quam de arbore. ἐλαία, ἡ ἐλάα. Virg. lib. 2. Georg. Sed truncis oleæ melius propagine vites Reſpondent. Idem 8. Eclog. Incumbens tereti Damon ſic cœpit oliuæ. Virg. 1. Georg. Adſis ô Tegeææ fauens, oleæque Minerua Inuentrix. Plin. lib. 15. cap. 82. Oleam ſi labendo capra lingua contigerit, depaueritque primo germinatu, ſterilеſcere, autor eſt M. Varro. Cic. 2. de Diuin. Agricola quum florem oleæ videt, baccam quoque ſe viſurum putat. Mares oleæ. Ouid. 4. Faſto. Vre mares oleas, tedámque, herbáſque Sabinas. Cic. 3. de Natu. deor. Quid Ariſtæus, qui inuentor oliuæ dicitur, Apollinis filius, &c. Virgil. 2. Georg. Nunc te Bacche canam, nec non ſylueſtria tecum Virgulta, & prolem tardè creſcentis oliuæ. Idem 5. Aeneid. - tres præmia primi Accipient, flauáque caput nectentur oliua. ¶ Similiter & pro fructu Olea, & Oliua dicitur, ἐλάα. Vnde Olea conditiua Varroni dicitur, quæ ad condituram aſſeruatur. Colu. lib. 11. cap. 2, Tum & olea diſtringenda eſt, ex qua velis viride oleum conficere.

Oleum dicimus, & Oliuum, pro pingui illo oleæ liquore. ἐλαίῳ. vnde & ὑδρέλαιον pro oleo cum aqua commiſto. Oleum ab olea, Oliuum ab oliua. Virgilius 2. Georg. - liquidi corrumpitur vſus oliui. Horat. 1. Serm. ſaty. 6, - vngor oliuo. Idem 2. Serm. Saty. 4, Quali perfundat piſces ſecurus oliuo. Colu. lib. 6, Oleum optimum Licinia dat, plurimum Sergia. Virgil. 5. Aeneid. Cætera populea velatur fronde iuuentus, Nudatóſq; humeros oleo perfuſa nitеſcit. ¶ Oleum addere camino, eſt malo ſuppeditare fomentum, ac velut alimoniam, quò magis ac magis creſcat. Horat. 2. Serm. ſat. 3, Adde poemata nunc, hoc eſt oleum adde camino. ¶ Oleum & operam perdere. Plaut. Pœn. Tum pol ego & oleum & operam perdidi. hoc eſt quicquid ſumpſi ſeu rei ſeu laboris, perdidi. Vide Chiliades Eraſmi. ¶ Oleo tranquillior, in hominem mi nimè iracundum, leniſque ingenio prædítum: à natura eius liquoris, quo nihil magis lene. Plaut. Pœn. - ita hanc canem faciam tibi oleo tranquilliorem. Eſt autem vſque adeo tranquilla olei natura, inquit Plin. lib. 2. cap. 103, vt mare quoque rem omnium fœuiſſimam tranquilleт: atque ob id vrinantes aiunt oleum ore ſpargere, quòd mitiget elementi naturam aſperam, lucémque deporter. ¶ Oleum pro ſimula chro pugnæ, & pro exercitatione, non pro vero certamine. Cic. 1. de Orat. nitidum quoddam genus verborum & lætum, ſed paleſtræ magis & olei, quàm huius ciuilis turbæ & fori. Id eſt accommodatum iudiciis & concionibus. ¶ Olearum quædam dicuntur Licinianæ, quædam Pauſiæ, quædam Sergiæ, quædam Orchites, quædam Regiæ, & quædam Radij: aliæ Algianæ, aliæ Næuiæ, aliæ Culminiæ, aliæ Circites, aliæ Myrteæ: quas ſolas olearum ſpecies in ſuam notitiam peruenisſe ſcribit Columella lib. 5. cap. 8.

Oleaceus, a, um, Quod eſt ſimile oleæ. ἐλαίινος. vt, Folium oleaceum, Liquor oleaceus. Plin. lib. 35. cap. 15, Gignitur & pingue liquoriſque oleacei, Idem libro 21. cap. 4, Alia funditur è caule maluaceo, ſolia oleacea habens.

Oleaginus, a, um, pen. corr. Quod ex oleæ arbore eſt, ſicut Faginus à fago. ἐλάϊνος. Virg. 2. Geor. Truditur è ſicco radix oleagina ligno. ¶ Dicitur etiam Oleaginum, quod eſt coloris olei. Plin. lib. 37. cap. 5. Poſt eos autem cerini, ac deinde oleagini, hoc eſt coloris olei.

Oleapineus, a, um, Aliud adiectiuum, idem ſignificans. Varr. lib. 1. de Reruſt. Demum in oleagineis ſeminibus arboris videndum, vt ſit de tenero ramo ex vtraque parte æquabiliter præciſum, quas alij Clauolas, alij Taleas appellant.

Olearis, oleare, Quod ad oleū pertinet. ἐλαιώδη. Plin. lib. 34. cap. 14, Quippe quum in excuendo oleares cotes, & aquariæ æquè differant, oleo delicatior fiet acies. id eſt cotes quæ oleo aſperguntur, qualibus vtuntur tonſores.

Oliuaris, oliuare. Idem. Seruius, Trapetis autem, & molis oliuaribus.

Olearius, a, um, Quod ad oleum pertinet: vt, Olearia cella, ἐλαιών. Colu. lib. 2, In ſole ſiccata, & mox refrigerata reconditur: ſi maior eſt modus in horreo, ſi minor, in vaſis olearis, ſalſamentariſque.

Olearius, rij, Qui oleum facit, vel vendit. ἐλαιοπώλης. Col. lib. vlt. Peritiſſimi olearij vix patiuntur ad vnam lucernam opus fieri.

Oleaſter, ſtri, ἀγριελαία Dioſcoridi, Olea ſyluеſtris. Virg. 2. Georg. Indicio eſt tractu ſurgens oleaſter eodem
Plurimus, & ſtrati baccis ſyluеſtribus agri.

Oleaſtellus, li, Frutex eſt exiguus, & ſurculoſus, ramulos habens dodrantales, & folia oleæ: vnde & nomen accepit. χαμαιελαία. Columella etiã Oleam Cajabricam vocat lib. 12. cap. 49. Veruntamen (inquit) præcipua in hos vſus olea Calabrica, quam quidam propter ſimilitudinem Oleaſtellum vocant.

Oleaſtrenſe, Nigri plumbi genus. Plinius lib. 33, cap. 17.

Oleaſtrinum, Dicitur oleum quod ex oleaſtro fit, quo mobiles dentes confirmantur, teſte Dioſcoride lib. 1. ἐλαίῳ ἐκ τῆς ἀγρίας ἐλαίας.

Oleatus, a, um, Quod eſt factum ex oleo, vel quod oleum admiſtum habet. ἠλειμμένος.

Oleitas, atis, Tempus legendarum oliuarum hoc eſt fructus oleæ. Cat. de Reruſt. cap. 68, Vbi vindemia, & oleitas facta erit prela extollito.

Oleoſus, adiectiuum, Quod eſt plenum oleo. ἐλαιώδης. Plin. lib. 27. cap. 12, Semen oleoſum, quod & fit ex eo, medetur oris vlceribus perunctis ¶ ponitur & pro pingui. Plin. lib. 38. cap. 9, Ibi quod ſupernatat, butyrum eſt, oleoſum natura.

Oletum, oleti, Locus oleis cõſitus. ἐλαιόφυτον, ἐλαιών. Cato de Reruſt. cap. 1, Secundo loco hortus irriguus, tertio ſalictum, quarto oletum, quinto pratum. ¶ Oletum item dicitur excrementum humanum, ita dictũ ab odoris fœditate. τὸ ἀποσκωληκισμένον ἢ ὠοβόρον, ἢ πόαρον. Verannius apud Feſtum, Sacerdotula in ſacrario Martiali fecit oletum. Perſius Saty. 1, Veto quiſquam hîc faxit oletum. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro ipſo loco, in quo aluum exoneramus. Tacitus in Nerone, Gymnaſium eo anno dedicatum à Nerone, præbitúmq; oletum Equiti ac Senatui.

Oliuetum, ti. Locus in quo oliuæ conſitæ ſunt. ἐλαιών, ἐρικήφυτον. Colum. lib. 3, melius autem truncis, quam plantis, oliuetum conſtituitur. Cic. de Senect. Quid de pratorum viriditate, aut arborum ordinibus, aut vinearum, oliuetorúmve ſpecie dicam? Horat. 2. Carm. Ode 15, Tum violaria, & myrtus, Et omnis copia narium Spargent oliuetis odorem Fertilibus domino priori. Maritum oliuetum. Colum. lib. 3. cap. 11, Si nec hæc eſt, rariſsimum arbuſtum, vel oliuetum quod non fuerit maritum, vineis deſtinatur.

Oliuarius, a, um, quod ad oliuam pertinet. ἐλαιικός. Colu. lib. 12. cap. 47, Quæ ne poſsint oleum ſorbere, tãquam oliuariæ metretæ imbuuntur liquamine, tum demum & aſsiccantur.

Oliuina, næ, Cella oliuaria, aut oleі maxima copia. Plautus in Pſeud. Cuius amatores domi oliuinam habent maximam.

Oliuitas, atis, ſiue Oleitas, Tempus legendarum oliuarum. ἡμέρα τῶν ἐλαίων. Colum. lib. 12. cap. 50, Media eſt oliuitas plerunque initium menſis Decembris: nam & ante hoc tempus oleum acerbum conficitur. Interdum ipſe olei prouentus. Idem lib. 1. cap. 1, Saſerna eo libro quem de agricultura ſcriptum reliquit, mutatum cæli ſtatum ſic colligit, quod quæ regiones antea propter hyemis aſsiduam vehementiã nullam ſtirpem vitis, aut oleæ depoſitam cuſtodire potuerint, nunc mitigato iam, & intepeſcente priſtino frigore, largiſsimis oliuitatibus, libérique vindemiis exhuberent. Huc etiam pertinet illud Varronis, Tum denique quum omnis lucerna combuſta eſt in lucubrando, oliuitaſq; conſumpta.

Oliuifer, adiectiuum, Oliuam ferens. ἐλαιοφόρος. Martialis lib. 12. Betis oliuifera crinem redimite corona. Ouid. 3. Faſt. Primus oliuiferis Romã deductus ab aruis Pompilius menſes ſenſit obeſſe duos.

Oliuo, as penult. prod. Oliuarum vindemiam ago, ſiue oliuas colligo ἐλαιολογῶ. Plin. lib. 15. cap. 3, Quippe oliuantibus lex antiquiſsima fuit, Oleam ne ſtringito, néve verberato.

OLENVS, pen. corr. Ὤλενος, Bœotiæ vrbs, ſic dicta ab Oleno Vulcani filio. Fuit & alia vrbs in Aetolia, iuxta quam fuit aper Calydonius. Strabo libro 8.

Olenius

Olenius, ὀλήνιος, poſſeſsiuum eſt ab Oleno: vnde Capella Olenia vocitata eſt, Amaltheæ capra, Iouis altrix, propterea quòd circa Olenum Bœotiæ & nata dicatur, & nutrita. Ouid. 5. Faſto. Naſcitur Oleniæ ſignum pluuiale Capellæ.

Oleo, les, oleui, & olui, oletum, vel olitum, Odorem ſpiro, & emitto. ὄζω. & conſtruitur frequenter cum accuſatiuo, ferè cum omnibus ſuis con. poſitis. In quo ſignificationem eorum neutralem tranſitiuam eſſe deprehendere licet. Cicero 3. de Orat. Vnguentum magis laudatur quod ceram, quàm quod crocum olet. Horatius, Vina ferè dulces oluerunt manè Camœnæ. ¶ Aliquando cum ablatiuo. Ouid. Pérque locos ſacros, & olentia ſulphure fertur. Propertius libro 4. Eleg. Quur nardo flammæ non oluere meæ? ¶ Aliquando ſine caſu. Plin. libro. 21. capit. 6. Roſa recens à longinquo olet. ¶ Eſt autem medium verbum, nam Bene olere, Incundè olere, & Malè olere dicimus. ¶ Inuenitur etiam Olo, olis. Plautus, Olunt ædes Arabicæ. Idem in Moſt. Non omnes poſſunt olere vnguenta exotica. Eſt enim dactylus in tertia ſede. ¶ Eiuſdem naturæ ſunt compoſita, videlicet Rec ̃oleo, quod idem eſt quod oleo. ἀπόζω. Virgil. 4. Geor. Feruet opus, redolétque thymo fragrantia mella. Aboleo, Adoleo, Exoleo, Inoleo, de quibus ſuprà. Oboleo, graueolentiam odorémque tetrum reddo. Sueton. in Cal. Ille antidotum oboluiſſet, quaſi ad præcauẽda venena ſua ſumptum. Plautus in Moſtel. - at te Iupiter, Diíque omnes perdant, oboluiſti allium Germana illuuies. Peroleo, valde oleo: vide ſuo loco. Suboleo, quaſi tenuiter oleo, & odorem ſentio. Per tranſlationem Subolere ponitur pro præſentiſcere, & rem aliquam indiciis, vel conjecturis deprehendere. ὑποδύομαι. Terent. in Hecyr. Ne paulolum quidem ſuboleat eſſe amicam Cliniæ. Plau. in Caſina, Subolet iam vxori, quod ego machinor. ¶ Dicitur etiã Graueoleo, Suaueoleo: vnde Graueolentia, pro tetro oris vel halitus odore. Plinius, Succus hederæ, tædia narium, graueolentiámque emendat.

Oleſco, ſit ab Oleo. Idque inter ſe differunt, quòd Oleo habet ſignificationem naturalem tranſitiuam, Oleſco, paſsiuam innatam.

Oletum, pro excremento humano, vide Oletum in OLEA.

Olidus, a, um, penult. corr. Dicitur tam illud quod bonum, quàm quod malum odorem habet. ὀσμώδης. Martialis libro 1, Olidæque veſtes mu rice. Horat. libro 1. Epiſtola. Sed minus arcta premunt olidæ conuiuia capræ.

Oleracius, a, um, vide OLVS.

OLERVS, ὄλυρος, Vrbs Cretæ in edito loco ſita, vltra Hierapytnã. Hinc Minerua Oleria, & Feſtum Olerium in eius honorem. Stephanus.

Oleum, olei, vide OLEA.

Olfacio, olfacis, olfeci, olfactum, Significat odoror. ὀσφράνομαι. Plin. lib. 11. capit. 37, Quonam modo olfaciant delphini. mirum: iidem nec olfactus veſtigia habent, quum olfaciant ſagaciſsimè. ¶ Per tranſlationem ponitur pro ſubodorari, ſiue præſentire. Terent. in Adelph. - an non ſex totis menſibus
Prius olfeciſſem, quàm ille quicquam cœperit?

Olfacto, ctas, Frequentatiuum ab Olfacio. προσωσφραίνομαι. Plin. libr. 20. cap. 14, Xenocrates pulegij ramum lana inuolutũ, in tertianis ante acceſsionem olfactandum dari tradit.

Olfactus, ctа, ctum, participium, Quod odoratum ſenſu percipitur.

Olfactus, us, Facultas olfaciendi, quæ ſedem habet in anterioribus vétriculis cranij. ὀσφρησις. Plin. lib. 29. cap. 4, Baſiliſci, quem etiam ſerpentes ipſi fugiunt, alios olfactu necantem, &c.

Olfactorium, rij, Florum vel odorum faſciculus, delectandis naribus, vel olfactus gratia comparatus. Plin. lib. 30. cap. 11, Ex iſtis confeſſa, aut certè veriſimilia ponemus, ſicut & lethargum olfactoriis excitari.

OLIAROS, ὀλίαρος, Inſula in mari Aegæo, vna Cycladum, de qua Virgil. lib. 3, Oliaron, niueámque Paron, &c.

OLIBA, Ptolomæo lib. 2. cap. 6, Hiſpaniæ Tarraconenſis vrbs.

OLICANA, ὀλικάνα, Vrbs Britanniæ apud Ptolemæum lib. 2. cap. 3.

Olidus, adiectiuum, vide OLVS.

Oligarchia, æ, ὀλιγαρχία, Status Reipublicæ paucorũ conſtans dominatione. Vnde Oligarchici, ὀλιγαρχικοί dicti ſunt, qui paucorum domi natione gaudent.

Olim, Aduerbium temporis, non ſolùm præteritum tempus, ſed etiam præſens, & futurum denotans, ἐπ παλαιοῦ, πάλαι. De præſenti, Virgil. 10. Eclo. Veſtra meos olim ſi fiſtula dicat amores. De futuro, Idem 1. Aeneid. Hunc tu olim cælo ſpoliis Orientis onuſtum Accipies. Quintil. libr. 10. capit. 1, Qui olim nominabuntur. De præterito exempla nuſquam nou occurrunt. Cic. 3. de Orat. Sic enim olim loquebantur. Idem Att. lib. 2, Ante lucem inambulabam domi, vt olim candidatus. ¶ Ponitur etiam pro aliquando. Horat. libro 1. Serm. ſaty. 1, - vt pueris olim dant cruſtula blandi Doctores, elementa velint vt diſcere prima. ¶ Ponitur etiam interdum pro iandudum, vel iampridem. Plin. Epiſtola 162, Olim non librum in manus, non ſtylum ſumpſi. ¶ Aliquando etiam pro nuper. Terent. in Andr. Alium eſſe cenſes nunc me, atque olim, quum dabam? ¶ Ponitur interdum pro quouis tempore. Virg. 1. Georg. Hic tibi præualidas olim multóque fluentes Sufficiet Baccho vites. ¶ Olim particulam fabulæ propriam eſſe, ait Donatus in illud Terẽtij in Eun. Olim fuit iſti generi quæſtus apud ſeclũ prius. ¶ Olim iam, Iam longo tempore. πρόπαλαι. Quint. in Milit. Mariano. Olim iam Imperator inter fulgentes virtutes tuas liuor locũ quærit.

Olitor, vide OLVS.

Oliua, vide OLEA.

OLYZON, onis, ὁλυζών, Theſſaliæ oppidum, cuius meminit Homerus in Catal.

Oliuum, oliui vide OLEA.

Olla, æ, Genus vaſis, ait Nonius, pro quo antiqui dicebant Aula, quia nullam literam geminabant. inquit Feſtus. χύτρα. Inde Plauti quædam comœdia Aulularia eſt appellata. Plautus Capr. Ollas, calicéſque omnes confregit. Colum. libro 8. capit. 8, Eius pulli ſinguli fictilibus ollis conduntur.

Ollula, æ, pen. corr. χύτρειον. Parua olla, quam & Aululam dicebant antiqui. Varro, Lecta in ſecretam corbulam, inde in ollulas addatur.

Ollaris, & hoc ollare. vnde Ollares vuæ, dicuntur quæ in ollis fictilibus optimè conduntur, χυτρῖδι. de quibus Col. libr. 12. cap. 43. Mart. libr. 7, Illic & vuæ collocantur ollares.

Ollaria, riæ, Temperantura æris. Plin. lib. 34. cap. 9. Nouiſsima eſt, quę vocatur ollaria, vaſe nomen hoc dante, ternis aut quaternis libris plumbi argentarij in centenas æris additis.

Olli, & Ollic-pro illi, & illic ſcripſerunt veteres. Feſtus. Virgil. 1. Aeneid, Olli ſubridens hominum ſator, &c.

Ololygones, penul. corr. ὀλολυγόνες. Mares ranæ, quo tempore vocem mittentes, cient ad coitum fœminas. Fit à verbo ὀλολύζω. quod ſignificat vlulo.

Olor, oloris, penul. prod. Auis eſt notiſsima, quam Græci κύκνον vocãt. Ouid. Epiſt. 7, Ad vada Mæandri concinit albus olor. Silius lib. 13. Cerua fuit raro terris ſpectata colore, Quæ candore niuem, candore anteiret olores. Sunt qui Holor ſcribant prima vocali aſpirata, quòd putẽn ita dictũ, ἀπὸ τῆς ὅλης, καὶ ὁρᾶσθαι, quòd ſit totus pulcher. Quicquid id eſt, eruditorum vſus habet vt ſine aſpiratione ſcribatur.

Olorinus, a, um, penul. prod. vt Color olorinus, hoc eſt candidus. Plin. lib. 37. cap. 10. Gaſidanem Medi mittunt coloris olorini.

Olus, eris, Dicitur omnis herba ſatiua quæ in vſu cibario eſt, ab alẽdo, quòd oleribus alerentur homines antequam fruges repertæ eſſent. λάχανον. Plaut. in Caſ. Profectò hercle non fui quicquam olerum. Varro ab Olla deducit. Nonius & Feſtus inter aſpirata connumerant. ¶ Ponitur quandoq; figuratè pro tenui & quotidiano victu. Horat. 2. Serm. ſatv. 7, ſi nuſquam eſ forte vocatus Ad cœnam, laudas ſecurũ olus. hoc eſt dicis nihil eſſe melius quàm parcè & continenter domi viuere, nihil eſſe melius domeſtico & quotidiano victu.

Oluſculum diminutiuum. λαχανάριον. Horat. 2. Serm. ſatv. 6, Vncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo. Cic. Att. lib. 6. Lancibus & ſplendidiſſimis caniſtris oluſculis nos ſoles paſcere. Iuue. ſatv. 11, Curius paruo quæ legerat horto Ipſe focis breuibus ponebat oluſcula: quæ nunc Squalidus in magna faſtidit compede foſſor.

Olitor. oris, penult. corr. Qui olerum hortum exercet. qui & Hortulanus dicitur. κηπουρός. Similiter olitor. λαχανοπώλης, qui olera vendit. Col. lib. 10. cap. 8, Ipſe ferens olitor diductos pondere qualos. Cicc. ad Tiro. lib. 16, Sic olitorem ipſum commouebis. Horat. 1. Epiſt. 19, - ad imum Traxerit, aut olitoris aget mercede caballum.

Olitorius, a, um, Quod ad olera pertinet. κηπευρικός. vt Forum olitorium, vbi venduntur olera. Horti olitorij, & Oſtia olitoria, hoc eſt oſtia hortorum. Plin. lib. 10. cap. 8, Eſt lactucæ genus adeò lati caulis, vt oltiola olitoria ex his factitari prodiderint.

Oleraceus, adiectiuum, vt Oleraceus frutex: hoc eſt herba olerum modo fruticans. Nam etiam olera fruticare affirmat Theophraſtus, quæ ipſe ἀνθρεκόκαυα appellat, voce compoſita ἀπὸ τῆς ἄνθρακος, καὶ λαχάνου, hoc eſt ex arbore & olere: nos Fruticantia olera vocamus. Aut etiã Oleraceum fruticem intelligere poſſumus, qui oleri ſimilis eſt. Plin. libr. 26. cap. 8, Eadem præſtat hypericon, quam alij Chamæpityn, alij Corion appellant, oleraceo frutice, tenui, cubitali.

Oluſatrum, vna dictio compoſita, Herba eſt quam Græci Hippoſelinum, ἱπποσέλινον vocant: ita dicta à colore foliorũ, quòd folia habeat ſubnigriora: propter quod Columella, Pullum olus appellat. Atq; oleris (inquit) pulli radix. Vide Plinium lib. 19. cap. 8.

OLYMPE, es, ὄλυμπη, Vrbs Illyridis, cuius incolæ dicuntur Olympæi. autor Stephanus.

OLYMPIA, piæ, ὀλυμπία, Vrbs Elidis fuit, quinquennali ludorum celebritate, quæ & ipſa Olympia dicebãtur, toto orbi celeberrima. Stephanus Olympiam eandem putat fuiſſe cum Piſa. Strabo autem libr. 8, videtur indicare Piſæ partem fuiſſe. Cic. 1. Tuſc. Quum Olympiam veniſſet, in maxima illa quinquennali celebritate ludorum.

Olympia, orum, τὰ ὀλύμπια, Ludi ab Hercule inſtituti in honorẽ Iouis, circa Olympiam Eleæ regionis vrbem: à qua & nomen habẽt. Hercules enim Augea Elidis rege ſuperato, repurgatóque eius ſtabulo, in campis Olympiæ vicinis iuxta Alpheum fluuiũ, ſacrum certamẽ inſtituit, quod quinto quoque anno, vel (vt Lycophronis interpres aſſerit) quinquageſimo menſe celebrareturr: idque eo cõſilio, vt in illo certamine Græciæ iuuẽtus ſeſe pentathlo, ſiue quinquertio exerceret, cæſtibus ſcilicet, curſu, ſaltu, diſco, & paleſtra: niſque veluti meditationibus vero certamini præluderet. Huic certamini quinto die finis imponebatur. & victor (qui Olympionices vocabatur) oleaſtro, vel (vt Ariſtoteli placet) olea, quæ philoſtephanos dicitur, conabatur: tantúmq; ei honoris habebatur, vt non per portas vrbis, ſed per ruinas murorũ, ſublimis in curru in patriã reueheretur. Horat. 1. Epiſt. 1, Qui circum pagos, & circum copita pugnax Magna coronari contemnat Olympia. Cicc. de Clar. Orat. Pugiles exercitati pugnos & plagas Olympiorum cupidi ferre poſſunt. Idem 2. de Diuin. Curſor ad Olympia profiſci cogitans, viſus eſt in ſomnis curru quadrigarum vehi.

Olympiacus, a, um. penult. corrup. vt Olympiacum certamen, Victoria Olympiaca. Autor ad Herennium libr. 4, Quaſi ſiquis ad Olympiacũ venerit curſum, &c. Virg. 3. Georg. Seu quis Olympiacæ miratus præmia palmæ Paſcit equos.

Olympionices, penul. prod. ὀλυμπιονίκης. Qui in olympiaco certamine victor euaſit. νίκη quippe victoria dicitur. Aelianus de Varia hiſtoria lib. 10, Duxit ad olympicum certamen filium ſuum Pherenicæ fœmina, prohibentibus eam ſpectare qui præſidebant, licere id ſibi perſuaſit, quæ patrem & fratres treis haberet olympionicas. Cic. pro L. Fiac. re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

fert quòd apud Græcos esse olympionicen, iudicabatur propè esse maius,& gloriosius quàm Romæ triumphasse.

Olympias, adis, ὀλυμπιάς. Quinque annorum spatium, siue (vt Lycophronis interpres tradit) quinquaginta mensium: quod Romani Lustrum appellarunt: interuallum scilicet interceptum inter duo Olympia. Græci enim tempora per olympiadas supputabant, ita numerantes. Olympiadis primæ, aut secundæ, aut centesimæ anno primo, vel secundo, vel tertio, vel quarto. Atque vt Consules, ita & in Olympiis victores iterum & tertium dicimus. Plautus in Menæch. Iterum (inquit) Pythia,& tertium Olympia.

OLYMPIAS. Nomen mulieris propriũ, quo nomine dicta fuit Alexandri Macedonis mater: cuius frequens est mentio apud Qu. Curtium.

OLYMPIEVM, pen. prop. ὀλυμπίειον. Locus in Delo, quem quum Athenienses Adriani sumptu condidissent, Nouas Athenas Adrianas vocauerunt. Stephanus.

OLYMPIODORVS, pen. prod. ὀλυμπιόδωρος, Nomen proprium eius qui docuit Epaminundam cantare tibiis.

OLYMPIVS, ὀλύμπιος, Mysius tibicen & poëta Melicus & elegiarum, Marsyæ Satyri discipulus, qui citharæ legem dedit, modósque pulsandi reperit & docuit. Floruit ante bellum Troianum. Ab hoc & mons in Mysia nomen accepit. Fuit item alius iunior è Phrygia tibicen tempore Midæ regis. Suidas. ¶ Præter hos fuit & Olympius Nemesianus, qui (vt ait Vopiscus in vita Cæsarum) scripsit Halieutica, Cynegetica, Nautica. Olympius item præsul, natione Hispanus, inter Christianos commemoratur scriptores à Gennadio. Edidit librum aduersus eos qui naturæ, non arbitrio peccata nostra ascribunt. ¶ Olympius etiam hexarchorum Italiæ vnus.

Olympus, pi, ὄλυμπος, Mons, cuius vertex vsqueadeò attollitur, vt summa eius accolæ cælum vocẽt. Propter quod Poëtæ cælum Olympum vocant. Dictus Olympus, quasi ὅλος πεφυκὼς, hoc est totus fulgens, quia solem clarum habet, nullísque vnquam nubibus fuscatur. Lucan. lib. 2, Nubes excedit Olympus. ¶ Sunt autem quatuor montes hoc nomine. Primus mons altissimus inter Thessaliam & Macedoniã, qui tamen Thessaliæ ascribitur. Alter in Gallogræcia, vel in Cypro. Alius apud Mysos, ad cuius radices Prusa ab Annibale cõdita. Quartus, ad mare Rubrum in Aethiopia, haud longè ab Heliopoli oppido, qui oriente sole vsq; ad quintam diei horam flammas emittit. Virg. 1. Georg. Scilicet atque Ossæ frondosum inuoluere Olympum.

Olympicus, a, um, ὀλυμπικός. Quod est Olympi, vel quod ad Olympum pertinet: vt, Iupiter Olympicus, Dictus est autem Iupiter Olympicus ab Olympo, à quo eruditus & ad virtutem institutus sit. Alij verò à cælo, quem Olympũ Græci vocãt, in quo regnare fertur. Puluis olympicus. Horat. 1. Carm. Ode 1, Sunt quos curriculo puluerem Olympicum Collegisse iuuat.

Olympius, a, um, ὀλύμπιος, Id est cælestis, possessiuum ab Olympo.

OLYNTHVS, ὄλυνθος, Thraciæ vrbs iuxta Atticã regionem, sub Athensium imperio, quam quum Philippus Macedonum rex obsideret, nec tamen vi capere posset, eiusdem custodes auro corrupit, atque hoc modo suæ ditioni subiecit. Postea verò ab Atheniensibus delcta fertur: quanuis non desint qui à Philippo euersam tradant. Iuuen, sat. 12, -biberat quo calidus emptor Olynthi, Stephanus autor est Olynthum ab Herculis filio Olyntho conditum, & appellatum fuisse: quanquã non desunt qui à Chalcidensium colonia illuc missa conditum malint. ¶ Olynthi item ὄλυνθοι, ficus paruæ, & non maturescentes dicuntur, quas Latini Grossos appellant.

Olynthiacus, a, um, ὀλυνθιακός: vt, Olynthicæ orationes Demosthenis, quibus Athenienses aduersus Philippum incitantur Olynthiis bellum inferentem.

Olyra, æ, ὄλυρα, Frugis genus est, quod teste Plinio, à Latinis Siligo dicitur, olim etiam à Gallis Arinca. Spicam habet semper erectam, neque rubigini obnoxiam, grano candido, læui, & multipliciter tunicato. Columella tritici vitium esse ait, & quanuis candore præstet, pondere tamen inferius esse. Idem autor est triticum omne vligino sio in locertia satione in olyram degenerare.

OLYRAS, ὀλύρας, Fluuius est prope Thermopylas, quam fabulantur conatum esse Herculis rogum extinguere. Strabo lib. 9.

OLYSIPPO, Plin. lib. 4. cap. 22, ὀλυσίππων Ptolemæo, ὀλίσσιπο Straboni, Lusitaniæ vrbs, quæ nostris temporibus Vlysbona appellatur.

O ante M

Omasum, penult. prod. ἐχῖνος Aristoteli. Est pinguius atque crassius intestinum, quod nonnulli bubulum esse credunt: apud veteres in mensarum deliciis habitum. Horatius 2. Serm. saty. 5, -seu pingui tentus omaso. Plin. lib. 8. cap. 45, de bubus, Socium enim laboris agrique culturæ habemus. Hoc animal tantæ apud priores curæ vt sit inter exempla damnatus a populo Romano qui cõcubino procaci rure omasum edisse se negante, occiderit bouem, actúsque in exilium, tanquam colono suo interempto.

Ombria, ὀμβρία, Gemmæ species, quam nonnulli Notiam vocant: quæ cum imbribus & fulminibus fertur in terram decidere, quemadmodũ Ceraunia & Brontia: eundémque cum illis effectum habet. Autor Plinius lib. vltimo, cap. 10,

OMBRICI, populi iuxta Illyricum, apud Herod. lib. 3.

OMBRIOS, ὄμβριος, Vna & prima ex Fortunatis insulis, habẽs in montibus stagnum, & arbores ferulæ similes. Plin. lib. 6. cap. 32.

Omen, inis, Augurium quod fit ore, quasi Oremen, inquit Festus. ἀπὸ τοῦ κλάδων, φήμη, σύμβολον, ἀπὸ τοῦ στόματος. Est enim futuræ rei pronuntiatio ori hominis incidens, diuino tamen furore. Cicer. 1. de Diuin. Neq; solùm deorũ voces Pythagoræi obseruauerunt, sed etiã hominũ quæ vocãt Omina: quæ maiores nostri, quia valere censebant, idcirco omnibus rebus agendis, Quod bonum, faustum, felix, fortunatúmq;

esset, præfabãtur. ¶ Et tam de malo ǫ̃ de bono dicitur. De bõno, Liu. lib. 1. Dextra Hercules data accipere se omẽ. impleturúmque fata, ara cõdita ac dicata, ait. De malo, Virgil. 2. Aen. -quod dij prius omen in ipsum Conuertant. Dicimus venustè, Accipere omen, Accipere in omen terroris, victoriæ, & similium: &, Comicere omen in aliquem.

Ominosus, Qui omen malum portendit. δυσοιώνιστος. Plin. Epist. 14. lib. 3. Notabilis, atque etiam (vt exitus docuit) ominosa res accidit. id est malum omen portendens. Gell. lib. 13. cap. 14, Montem istum excluserant quasi auibus obscœnis ominosum.

Ominor, pen. cor. aris, Auspicor, omen capio. φημίζω, οἰωνοσκοπέω. Plin. lib. 28. cap. 2, Quur enim primum anni incipientis diem lætis precationibus inuicem, faustũ ominamur? ὠφμᾶν. Curtius, In illo periculo Macedones ominati esse videbantur. Hinc Abominor, de quo suprà.

Omino, as. Antiqui dicebãt. Pomp, Ita sit & tibi bene, qui rectè ominas.

Ominator, oris, verbale. Qui omẽ capit, vel qui præest ominibus capiendis. Plaut. in Amph. Ob istuc omẽ ominator capies quod te condecet.

Omentum, ti, Mẽbrana tenuis & pinguis, qua integũtur vẽtris inferioris partes. τὸ ἐπίπλοον. Persius saty. 2, Tot tibi quum in flãmas iunicũ omẽta liquescãt. Constat autẽ omentũ ex duabus tunicis à peritoneo ortis, densis & subtilibus, sibiipsis incũbentibus, quãplurimis verò arteriis & venis, & pinguedine non pauca, vt ventriculũ, cuius fundo insidet, & veluti ἐπίπλοῦ, id est supernatat, (vnde & à Græcis nomen accepit) foueat, innatúmq; caloré per inediã tueatur. Longissimè protenditur in omnia intestina, vt eorum concoctiones, quæ imbecilles sunt, adiuuet. Homini inter animãtia longè maximũ est, vt quod ad ipsum vsque os pubis extẽdatur. Autor Gal. lib. 4. de Vsu part. & 6. Anat. administ. Macrobius πολύσπλαγχνισμὸν Omentum posuit pro membranis cerebrum ambientibus, quas Græci μήνιγγας vocant. Cerebrum (inquit) quod tactu sui hominem vel torquet, vel frequenter interimit, non suo sensu, sed vestitus sui. id est omenti, hunc importat dolorem.

Omentatus, ta, tum, Quod est pingui omento fartum, ἐπιπλόϊος. Apicius, Isitia omentata, pulpam concisam teras.

Omitto, tis, Ex Ob & Mitto, abiecto b, rem aliquam penitus dimittere, relinquere, ac præterire. ἀποτίθημι, παρίημι. Remittere verò, ex summa contentione & labore nonnihil relaxare. Intermittere autem, ad tempus dimittere. Terẽt. in Adel. Nunc si hoc omittam, actum agam. Horat. libr. Epistol. 1, Quod petiit, spernit: repetit quod nuper omisit. Hæc tamẽ differentia non est perpetua. Legitur enim Omittere etiã pro Intermittere, & in aliud tempus differre. Idem de Arte, Pleraque differat, & præsens in tempus omittat.

Omissus, a, um, participium, quod etiam migrat in nomẽ: Accipitur pro negligente, languido, ac remisso. Terent. in Heaut. Vbi te vidi animo esse omisso. Huic contrarium est Attentus, προσέχων, vt apud eundem, Attentiores ad rem sumus omnes.

Omissor ab re, Dicitur qui lucrum negligit, neque solicitus est de acquirendis diuitiis. Terent. in Adelp. At enim metuas, ne ab re sint tamen Omissiores pauló.

Omnis, & hoc Omne, πᾶς, Distributiua dictio, eandem vim habet in singulari, quam in plurali. Omnis enim homo, significat idem quod Omnes homines. Cic, pro Rosc. Am. Non omnem frugem, neq; arborem, in omni agro reperire posses. Plin. lib. 12. capit. 3. de malo Assyria, Arbor ipsa omnibus horis pomifera est, aliis cadentibus, aliis maturescentibus, aliis verò subnascentibus. ¶ Omne genus, & Omnis generis, pro eodem. Varr. de Re rust. cap. 2 9, Seminaria omnigenus vt seranTur. Liu. 7. bel. Pun. Merita inde sua in duces Carthaginẽses commemorauit: auaritiam contrà eorum, superbiámque, & omnis generis iniurias in se, atque populares. ¶ Omnis, cum genitiuo. Liu. 1. belli Maced. Macedonum ferè omnibus, & quibusdam Andriorum, vt manerent, persuasit. ¶ Differt tamen Omnis à Toto, quòd Omnis ad numerum refertur, Totus ad quantitatem. Totum dicimus corpus aliquod integrũ: vt, Tota domus: Omnis, de vniuersis numero distinctis: vt, Omnis grex. Confunduntur tamen plerunque. Cice. pro Quintio, Vsque dum inueniretur, qua ratione res ab vsitata ratione recederet, & in hoc singulare iudicium causa omnis concluderetur. id est tota.

Omnino, aduerbium, significat Prorsus, παντελῶς, παντάπασιν, πάνυ. Vnde apud Iureconsl. Omnino recessisse dicitur is, qui recessit animo permutandi domicilium. ¶ Ponitur aliquando pro etiam. Cic. ad Nigidium lib. 4. Perfecerátque fortuna, nequid tale scribere possem, aut omnino cogitare. Idem pro Quintio, Mihi perdifficile esse dicebam, non modò tantam pecuniam perorare, sed omnino verbum facere conari. id est sed etiam. ¶ Accipitur etiam omnino aliquando pro tammodo. Cicer. pro Cluent. Quinque omnino fuerunt, qui illum vestrum innocentem Oppianicum absoluerent.

Omnifariam, aduerbiũ, Id est Omnibus modis, siue omnis generis. παντάχῃ. Gel. lib. 12. cap. 13, Quum verò omnes terras omnifariã, & vndiq; versum circumfluat, nihil citra eum est.

Omnifarius, Dicitur, sicut Plurifarius: quo Suetonius vtitur: quod etiam Erasmus annotauit. παντοῖος.

Omnifer, ra, rum, Omnia ferens. παντοφόρος. Ouid. 2. Metamor. Sustulit omniferos collo tenus arida vultus.

Omnigenus, a, um, pen. cor. Ex omni genere. παντὸς γένους, παντοῖος. Virgil. lib. 8. Aen. Omnigenúmq; Deũm mõstra, & latrator Anubis. Lucr. lib. 2, E quibus omnigenos gignunt, variántque colores.

Omnimodus, a, um, pen. cor. Omnium modorum. παντὸς τρόπου.

Omnimodè, aduerbium, παντάχῃ. Lucr. lib. 2, Omnimodè expertus fueris, quam quisque det ordo.

Omnimodis, aduerbialiter, Id est Omnibus modis. Lucret. lib. 2, Nec tamen omnimodis connecti posse putandum est Omnia. Idem lib. 3. Si non omnimodis, at magna parte animi Priuatus.

Omniparens, penul. cor. Qui omnia genuit. παντογένεσις. Virgil. 6. Aeneid.

Nécnon

Nécnon & Tytion terræ omniparentis alumnum Cernere erat. Sic Lucretius lib. 5.

Omnipotens, tis, pen. cor. Omnia potens. παντοκράτωρ. Plaut. in Pœn. Dij immortales, omnipotentes, quid apud vos est pulchrius? Virgil. 1. Aen. Sed pater omnipotens speluncis abdidit atris. Idem 8. Aen. Me pulsum patria, pelagíque extrema sequentem Fortuna omnipotens, & ineluctabile fatum His posuere locis. Hinc Omnipotẽtia, rerum omnium facultas. παντοδωκμία.

Omnitenens, pen. cor. Qui omnia complectitur. παντοκράτωρ.

Omniuagus, a, um, pen. cor. Per omnia vagans. παντοπλανὴς. Cicer. 2. de Nat. deor. Quæ eadem Diana omniuaga dicitur, non à venando, sed quòd in septem numeratur tanquam vagantibus.

Omnitalens, pen. cor. Omnia valens. παντοδύναμος.

Omniuolus, a, um, Omnia volens, vel omnia cupiens: quod epitheton à Catullo Ioui tribuitur, quem Poëtæ finxerũt in amoribus admodum inconstantem: omniũmque ferè formosarum concubitus appetentem. Sic enim scribit ad Mallium, Sæpe etiam Iuno maxima cælicolũm Coniugis in culpa flagrauit quotidiana, Nosscns omniuoli plurima furta Iouis.

Omniuorus, adiectiuum, Qui nullo discrimine quibuslibet vescitur. παντοφάγος. Plin. lib. 25. cap. 8, Bibunt autem lac vaccinum, quoniam boues omniuoræ sunt in herbis.

Omoplatæ, ὠμοπλάται. Sunt duo ossa lata, vtrinque à ceruice ad scapulas tendentia, quæ à Latinis Scoptula operta vocantur. Autor Celsus lib. 8. cap. 1.

Omophagi, ὠμοφάγοι, penul. prod. Qui cruda carne vescuntur, quales perhibentur esse Aetoli, vt ait Thucydides.

Omphacium, omphacij, ὀμφάκιον Dioscoridi, Succus est vuæ acerbæ, nondũmque maturæ, καὶ ἡ ὄμφαξ, hoc est ab vua acerba ducto no nomine. Plin. in Prolog. libro 23, Omphacium qua fieret ratione, incipientis vuæ pubertate, in vnguentis docuimus. Dioscorides libro 4. capit. 6, docet Omphacium esse succum vuæ acerbæ nondum matures centis, è Thasia, aut Amminea vite. Galli sua lingua appellant du Verdius, quasi dicas Viride ius.

Omphacinus, a, um, penult. corr. ὀμφάκινος. Quod ex omphace, hoc est ex vua acerba conficitur: vt, Oleum omphacinum, ἐλαιον ὀμφάκινον, quod duobus modis fieri posse ostendit Plinius libr. 12. capit. 27, altero modo ex olea adhuc alba, aut certè iam coloré mutare incipiente, quã Drupam vocat: altero ex vite Psythia, aut Amminea, quum sint acini ceris magnitudine.

Omphalocarpon, ὀμφάλιον Dioscoridi, Herba est quam alij Ampelocarpon, alij Philantropon appellant, quòd semen gignat hamatum, quod vestibus adhærescens, hominum amore teneri videtur. Omphalocarpon autem idcircò appellatum est, (vt non obscure innuit Dioscorides libr. 3. capit. 103.) quòd semen eius rotunditate quadam vmbilici speciem videatur referre. Apud Plinium libr. 27. cap. 5, Omphalocarpon legitur: facit tamen ratio etymologiæ quam modo adduximus, vt Omphalocarpon restituendum putemus. Vide Marcellum Virgilium in locum Dioscoridis paulò antè citatum, & Hermolaum in Plinium.

OMPHALE, es, ὀμφάλη, Nomen proprium reginæ Lydiæ, quæ Herculem multis muneribus ornauit, quòd anguem iuxta Sagarim fluuium multos homines interficientem interemisset. Hæc, vt tradit Donatus in Terẽtium, ipsum Herculem sibi seruientem etiam ad lanificiũ compulit, quum ipsa calathum & colum, cultúsque fœmineos, sagittis & clauis, leonísque tegmine mutasset. Alij dicunt, quod ob Iphiti Euryti regis filij cædem, à Mercurio iussu Iouis Omphalæ Lydorum reginæ fuerit in seruitutem venditus: & inde esse quòd illi seruisse, & calathos subministrasse dicatur.

O ante N

Onæ, ὄναι, Ficus sunt prædulces, quæ Tarenti tantùm nascuntur: sic dictæ, quòd propter bonitatem iure emi mereantur. ὠνὸ enim Græcè, dicitur emptio, a verbo ὠνέομαι, id est emo. Apud Plinium libro 15. cap. 18, legitur Omæ.

Onager, gri, ὄναγρος, penul. cor. Asinus agrestis. Componitur enim ex ὄνος asinus, & ἄγριος syluester. Nam in ος Græca desinentia, quum ad Latinam transeunt declinationem, mutant ος in er, ἀλέξανδρος Alexander, ὄναγρος, onager. Varro 2. de Re rust. cap. 6, Asinorum duo sunt genera, Vnum ferum, quos vocant Onagros: in Phrygia & Lycaonia sunt greges multi. Alterum mansuetum, vt sunt in Italia omnes. ¶ Legitur aliquãdo etiam nominatiuus Onagrus. Ibidem, Ad seminationes onagrus idoneus, quòd è fero fit mansuetus facilè, ex mansueto ferus nunquam. Cic. ad Att. libr. 6, Erat præterea cynocephalus in esse r

Heaut. Ancillas secum adduxit plus decem Oneratas veste, atq; auro. ¶ Accipiuntur aliquando pro Pleno. Plaut. in Stich. atque onustum pectus porto lætitia, lubentiáq; Idem in Aulul. cum genitiuo. Aulam onustam auri. Liu. 4. belli. Maced. Partim donis, partim spe præmiorum oneratus.

Onerarius, a, um, Quod oneratur, vel onerari potest. φορτικός. Vnde Naues onerariæ, quæ à gestandis oneribus dictæ sunt, naues sunt magnæ, & capaces, óbque id reliquis tardiores: contrà Actuariæ, vt minores sint, ita & celeritate, agilitatéque onerariis præstant: vnde & nomē habent, ab agendi scilicet facilitate. Cicer. 3. Ver. Eáque in onerariam nauem suam cōiicienda curauit. Plin. Epist. 173. Sæpe minores maioribus, velut cymbulis onerariis, adhæresc unt.

Onychipuncta, Gemma est ex Iaspidum generibus, quæ & Iaspovnyx, ἰασπόνυξ dicitur, niueo colore, rutilis punctis stellata: vnde & nomen accepisse videtur. Vide Plinium lib. 37. cap. 9.

ONYTES, æ, ὀνύτης, Nomen proprium Thebani cuiusdam, qui Aeneam secutus, à Turno fuit interfectus, Virgil. 12. Aen. Ille Talon, Tanáinque neci, fortémque Cethegum, Tres vno congressu, & mœstum mittit Onyten, Nomen Echionium, matrisque genus Peridiæ.

Onyx, ychis, ὄνυξ, masculini, vel fœm. gen. frequentius tamen masculini, gemmæ cuiusdam species est, humani vnguis candorem referētis, interuenientibus venis quibusdam fardæ & iaspidis colorem imitantibus. Vide Plinium lib. 37. cap. 5.

Onychinus, a, um, penult. corr. ὀνύχινος. Quod ad onychen pertinet, vel quod ex onyche confectum est: vt, Onychina vasa, Onychina pyra, vocat Plinius libr. 15. cap. 15, quæ vnguis colorem referunt. Item Onychina pruna apud Columellam lib. 12. cap. 10, quæ vnguis formam & simi litudinem habent.

O ante O, & P.

Oonæ, ὠῶναι, Insulæ in Oceano Septentrionali, in quibus (vt Plinius refert lib. 4. cap. 13,) ouis auium, & a uenis incolæ viuunt.

OOPELLVM, Britannicæ insulæ vibs. Ptolemæus lib. 2. cap. 3. Vxellum aliis dicta. hodie Cestria.

Opacus, a, um, penulti. product. Quod est vmbrosum, ab operiendo. ἐπιτηδ., ἀνὰ τὸ ἐρύκομαι, ἀνὰ τὸ σκιάζω. Virgil. 1. Eclog. hic inter flumina nota, Et fontes sacros frigus captabis opacum. Cicc. de Part. In locis autem & illa naturalia, maritimi, an remoti à mari: plani, an mōtuosi: læues, an asperi: salubres, an pestilentes: opaci, an aprici, &c. Ouid. 2. Fast. Alneus in limo syluis appulsus opacis.

Opaco, cas, pen. prod. Obumbro, cooperio, obscuro. σκιαζω. Virg. lib. 1. Georg. Nunc altæ frondes & rami matris opacant. Colu. lib. 5. capit. 5. Quum plerunq; dicti syderis tēpore quædā partes eius regionis sic infestentur Euro, vt nisi teguminibus vites opaeentur, veluti halitu flam meo fructus vtatur. Cicc. 2. de Natu. deor. de Sole, Vt quum terras larga luce compleuerit, eadem modò his, modò illis partibus opacet.

Opacitas, citatis. Colum, libr. 8. cap. 17, Plúsque nocet putris vnda, quàm prodest opacitas.

Opalus, ὤπαλος. Gemma est in India tantùm nascens, colore quidem candida, ita tamen vt in ea vario modo & carbunculi tenuior ignis, & amethysti fulgens purpura, & smaragdi virens mare, incredibili pariter mistura transluceāt: vnde & inter gemmas pæderotas, hoc est à pueris in deliciis habitas, numeratur à Plinio lib. 37. cap. 6.

Opalia, ὠπάλια, Festa erant Opi deæ, quæ Saturni vxor putabatur, dicata: quæ mense Decembri, paucis diebus ante Saturnalia celebrabātur. Plin. lib. 19. capit. 6, Sunt qui allium & vlpicum inter Opalia & Saturnalia aptissimè seri putent.

Opera, ræ, Actio est, & labor, & industria operantis, seu operatio. ὐργασία, ἔργον. Cic. lib. 1. Offic. Non malè præcipiūt qui seruis vti iubent vt mercenariis, ad iusta præbenda, & operam exigendā. id est laborem, & operationem corporis. Cæsar 5. bell. Gall. Ipse, etsi res erat multę operæ & laboris, tamen commodissimum esse statuit. Plaut. Capt. Nam tua opera, & comitate, & virtute, & sapientia fecisti, vt redire liceat ad parentes denuó. Cicc. 1. Offic. Quidā nimis magnum studium multámq; operam in res obscuras atq; difficiles conferunt. ¶ Operas quoque personas ipsas dicimus, ὑπηρεσίας, quæ pretio conductæ aliquid operis faciunt: sicut Custodia pro iis ipsis accipitur qui aliquid custodiūt. Cic. 7. Verr. Nauem tibi publicis Mamertinorū operis esse ædificatam. ¶ Operæ publicanorum, quos *Factores* appellant vulgò. Cic. Crassipedi lib. 3. Epist. famil. A te peto Cn. Pupium qui est in operis eius societatis, omnibus tuis officiis, atque omni liberalitate tueare: curesq; vt eius operæ (quod tibi facile factu est) quàm gratissimæ sint sociis. De operis Columella lib. 2. cap. 23. abundè tractat.

Opus, finis, fructusq; operæ, quod fabricando factum relinquitur, Terentius in Heaut, vtrunq; complexus est, quum ait, Quod in opere faciundo operæ consumis tuæ. Vnde, Opera autorū dicuntur συγγράμματα. Et Opera, tam publica quàm priuata ædificia dicuntur. ἔργα. ¶ Aliquando tamen Opus capitur pro opera. Virg. 8. AEn. Mollibus è stratis opera ad fabrilia surgit, hoc est ad operas. Vbi notandum est, quòd quoties non ad laborem corporis, sed ad laborē animi, & ad artem, industriámq; respicimus, magis Opus quàm Operā dicimus: vt, In opere fabrili. In opere rustico, In opere faciundo. ¶ Est præterea Opus indeclinabile, quod modò adiectiuè accipitur pro necessarius; & tunc ante se desyderat nominatiuum vtriusuis numeri: vt apud Ciceronem in Epist. Nos, si quid erit istic opus, defendes. Idem alibi, Tu quæ istic opus erunt, administrari prospicies. Idem Curioni, Dux nobis & autor opus est. Modò substantiuè pro eo quod est necessitas, vel res necessaria: & ita ferè ablatiuū postulat. Cicc. 3, de Orat. Acuto nobis homine opus est. Aliquando etiā cum genitiuo. Idem ad Q. Fratrem, Opus erit elegantioris alicuius. Apud antiquos etiam cum accusatiuo. Plau. in Truc, Puero opus est cibu. ¶ Opera ferè ad hunc modum in oratione collocatur. Operam do, Operā impendo, Operam nauo, quod est ad aliquam rem agendā incumbo, & studium laborémq; impendo. προσέχω. Cic. Tironi, Da operā vt valeas. ¶ Hinc Dedita opera, dicimus pro eo quod est deindustria, quasi cura adhibita, & labore impenso: quod & Data opera dicitur. Cicc. in Epist. Data opera paraui, qui sic, & c. Dicimus etiam Operā conferre in aliquā rē m, Operam consumere in aliqua re: Operas, vel operā dare, pro iuuare: Dare operā in exercitatione aliquā: Dare operā alicui, est audientiā accommodare: Dare opera præceptori, est eum audire: Dare operam funeri, est interesse pompis exequiarum? Dare operā tonsori, est tonderi. Id operam do, id est curo, laboro. ¶ Eadē opera aliquid facere, id est eadē diligentia, eodem labore. ¶ Opera est mihi, quod barbarè dicitur, habeo ad faciendum, sum impeditus. Opera tua, opera mea aliquid fieri, quod barbari dicunt, tuo medio. Opera tibi vita est: id est vitā tibi ex labore cōparas. Dicimus etiā Perdere operā, Ludere operam. Operā perire, Ponere operam in aliqua re, Ponere operā alicui. Cic. ad Att. li. 13. Faberio operā ponamus. ¶ Bene ponere operā. Præbere operam, Sumere operam, Operas reddere, Tribuere operā alicui rei, Vti alicuius opera ad aliquid faciendum, ¶ Operæ est, idē quod operæpretium est. Plaut. in Cas. Dum mea facta itero, est operæ auribus accipere. Simile est illud apud Persium Saty. 6. Lunai portum est operæ cognoscere ciues. In quibus orationibus tacitè subauditur nominatiuus Pretium. Opera est, idem quod opus est: quorum omnium testimonia studiosis passim occurrent.

Opella, æ, diminutiuum ab Opera, Idem est quod parua & exigua opera. πραγμάτιον. Hor. 1. Ep. 7. Officiosiāque sedulitas, & oppella forensis Adducit febres. Lucr. lib. 1, Hæc si pernosces parua conductus opella.

Operula, æ, aliud diminutiuum ab opera. πραγμάτιον Apuleius, Operulas etiam in eam contuli, quas adhuc vigenis sacrariam faciēs merebam.

Operarius, rii, substantiuum, Qui laborē operādo fert. ἐργάτης, ἐργάτης. Vnde Casis? apud Varronē li. 1. de Re rust. ca. 17, præcipit operarios parādos esse qui laborē ferre possint, nec minores annorū duorū & vigin ti, & ad agricultură docciles. Cic. in Parad. Vtrū potius de bonis est quærēdū, quid baiuli atq; operarij, an quid homines doctissimi senserint?

Operaria, riæ, Plaut. in Baech. Equidem tibi dabo hanc operam. P. at nimium pretiosa operaria es.

Operarius, ria, rium, Quod industria atq; opera fit, siue quod ad operarium pertinet, aut operam. ἐργατικός. Plin. lib. 14. ca. 10, Sed inter vina operaria numerantur. Et sit ab Opera. ¶ Hinc Operarius homo, qui operatur. Cic. Att. li. 7, Nam de altero illo minus sum admiratus, operario homine. ¶ Operarij lapides, qui ad opus aliquod accōmodari & incidi possunt. Plin. lib. 36. ca. 22, Nunc ad operarios lapides transisse conueniat, primúmq; cotes ferro acuendo. ¶ Operarius vsus, qui ad opus aliquod faciendū adhibetur, vel qui alicui operi accōmodatur. Plin. lib. 8. ca. 3, Alterius mucroni parcūt, ne sit præliis hebes: alterius operario vsu fodiūt radices, impellunt moles. ¶ Operarium pecus, cuius vsum ad operas nostras faciendas conuertimus. Colum. li. 6. cap. 2, Humilis enim & modica corporatura pecoris operarij esse debet, hoc est pecoris illius quo terrā colimus. ¶ Operarius dies: id est professus.

Operosus, a, um, Qui rebus gerendis operam dat, inquit Valla. ἐργώδης, ἐργάτης. Cic. de Senect. Videtis vt senectus non modò languida non sit, verumetiā operosa. id est quæ agit, & rebus agendis operam dat. Ouid. de Nuce, Sed puto magna mei est operoso cura colono. Brachia opero sa Cyclopum. Stat. 1. Theb. ¶ Operosus eius rei quisq; dicitur in qua desudat. Ouid. 2. Fast. Discc metu posito vates operosē dierum, Quod petis. Id est qui in digerendis diariis laboras. ¶ Quandoq; pasiue accipitur pro eo quod multa opera est confectū, aut quod est multæ operæ, quódq; ad sui perfectionem multum laboris desyderat. Ouid. in Epist. Briseid. Viginti fuluos operoso ex ære lebetas. Plin. lib. 18. ca. 15, Et vicia pinguescunt arua, nec ipsa agricolis operosa, imò sulco sata non sarritur, non stercoratur. ¶ Operosus, pro efficaci: vt, Operosa herba. Ouid. 14. Mer. Vtere tentatis operosæ viribus herbæ.

Operosè, aduerbium. Id est laboriosè, difficulter. πράγματος. Cicc. in Orat. Quod vel maximè desyderat diligentiam: (est enim quasi structura quædam) nec id tamen operosè. Plin. lib. 18. cap 26, Dicemus mox paulo operosius.

Operositas, atis, Quint. lib. 8. cap. 3, Est etiam quæ, περιεργία. vocatur, superuacua, vt sic dixerim, operositas.

Operæpretium, ab Opera deducitur, & significat fructuosum, & ad rem pertinens. τὸ ἀφέλιμον. vel quia decens, vel quia vtile, vel quia gloriosum, vel quia iucundum, vel quod est opera & labore dignum: & (vt Galli loquuntur) *vne chose qui vault la peine*, Cicero de Lege Agraria contra Rullum, Quo in genere est operæpretium diligentiā maiorum recordari. Idem. 6. Ver. Iam vt hæc omnia reperire ac perscrutari solitus sit, Iudices, est operæpretiū cognoscere. Liu. 2. bell. Pun. Tempus est opulenta vos, ac ditia stipendia facere, & magna operæpretia mereri. Id est magna præmia militiæ, inquit Budæus. ¶ Possumus quoq; dicere Pretium operæ. Plinius, Id verò audire, pretium operæ fit. Ponitur interdum Operæ, & subauditur Pretium. Pers. saty. 6, Lunai portum est operæ cognoscere ciues. ¶ Facere operæpretium, est facere rem opera, & labore dignam. Liu. in Præf. operis, Facturúsne operæpretium sim, si à primordio vrbis res populi Romani perscripsero, &c. ¶ Operæpretium habere aliquid. Liu. 5. bell. Pun. Seruorum legionibus T. Sempronius consul, toties iam cum hoste signis collatis pugnauit: operæpretium habent libertatem, ciuitatémque.

Operor, aris, ab Opera, significat in opere aliquo faciundo laboro. ἐργάζομαι, ἀνεργῶ. Plin. li. 11, ca. 10, Adolescētiores ad opera exeunt, seniores intus operātur. ¶ Item operā dare. Col. li. 12. ca. 4, Si rebus venereis fuerit operatus vel vir, vel fœmina, debere eos flumine ablui. ¶ Operari superstitionibus. Liu. lib. 10. ¶ Item rem diuinam facere, sacrificare. ἐφεργάζομαι, ἐφεστεύω. Iuuen. sat. 12, Vt matutinis operātur festa lucernis.

Pomponius,

Pomponius, Ad Veneris profectus est manè vetulus, votum vt solueret: ibi nunc operatus est. ¶ Operari noctes luna dicitur, quum circulum suum per noctis tempus absoluit, & post solis occasum lumen nobis præbet, quod veluti opus eius est. Prop. libro 2, Cynthia iam noctes est operata decem. ¶ Huius verò compositum est Cooperor.

Operatus, a, um, participium. Virg. 3. Aeneid. Cōubiis, aruisq; nouis operata iuuentus.

Operatus, absolutè, pro Operatus sacris. Tacit. libro 2, Nox eadem lætam Germanico quietem tulit, viditque se operatum.

Operatio, onis, verbale. Plin. lib. 11. cap. 24, Tertium aranearum genus, erudita operatione conspicuum. Cic. Att. lib. 6, Huius nebulonis operatione si Brutus moueri potest, licet eum solus ames. ¶ Accipitur etiā pro sacrificio. ἱερουργία. Plaut. Vt istæc operatio crimen expiet.

Opusculum, diminutiuum ab Opus. Cic. 4. Acad. Vt etiā inter deos Myrmecides aliquis minutorum opuscolorum fabricator fuisse videatur.

Operio, ris, rui, tum, ex Ob, & Pario, sed b, abiicitur: vnde & per simplex p, scribitur, significátque Tego. ἀποκρύπτω, ἐπιβάλλω, καλύπτω. Propertius lib. 3. Atq; hinnuli pellis totos operibat amantes. ¶ Significat quoque Claudo. Terent. in Heaut. Vbi abiere intrò, operuere ostium. Plin. lib. 11. cap. 37. Morientibus oculos operire, rursusq; in rogo patefacere. ¶ Quandoq; celare, abscondere, non patefacere. Plin. Epist. 60, Abdere lachrymas, operire luctum, amissóque filio, matrem adhuc agere.

Operior, riris, riri, passiuum. Cic. 6. Verren. In hac insula extrema, est fons aquæ dulcis, cui nomen Arethusa est, incredibili magnitudine, plenissimus piscium, qui fluctu totus operiretur, nisi munitione ac mole lapidum à mari disiunctus esset.

Opertus, a, um, participium, Idem quod tectus. κεκαλυμμένος. vt Montes operti arbore, Ouid. 5. Metam. Caput opertum, Horat. 2. Serm. satyr. 3, Aemus opertus nubibus. Ouid. 4. de Pont. Eleg. 5, Fores opertæ, Idem 2. Fast. Lectica operta ferri per oppidum vt mortuus. Cicer. 2. Philip.

Opertum, ti, substantiuum. ¶ Opertum Bonæ deæ, sacrificij genus erat, quod à solis mulieribus in loco operto fiebat, cuique virum interesse nefas erat. Cicc. in Parad. Familiar is sinus tuus de te priuilegium tulit, vt si opertum Bonæ accessisses. exulares. ¶ Opertum, & Apertum, contraria sunt. Plaut. in Cap. Operta quæ fuere, aperta sunt: patēt præstigiæ, omnis res palam est.

Operto, as, frequentatiuum est ab Operio, vt inquit Festus. σκεπάζω.

Operimentum, ti, Dicitur quod aliquid tegit. σκέπασμα, σκέπασμα. Cato de re rust. cap. 10, Instragula octo, puluinos septem, operimenta decē, mappas tres. Plin. lib. 8. cap. 42, Detracto oculorum operimento.

Opertorium, rij, Idem quod operimentum. περικάλυμμα. Seneca in Epist. Ex duabus penulis altera stragulum, altera opertorium facta est.

Operculum, li, Instrumentum quo aliquid tegitur. κάμαξ. Colum. libro 9. Sunt qui à superiore parte foramina ipsis operculis imponant, quod fieri non oportet: nam superiliens auis, proluuie ventri cibos & aquam conspurcat. Cato de Re rust. cap. 10, Operculum aheni vnum. Operculū ambulatorium. Plin. libr. 21. cap. 14, Operculum à tergo esse ambulatorium, vt proferatur intus, si magnus sit alueus. Hoc est quod facilè huc vel illuc moueatur.

Operculo, as, Operculo operio. κυμάζω. Colum. lib. vlti. cap. 30, Ab eo tempore, quo primùm dolia operculaueris, vsque ad equinoctium vernum, semel in diebus trigintafex vinum curare satis est. Idem libro 12. cap. 15, Quæ vasa confestim operculare, & oblinere conuenit.

Opertaneus, a, am, adiectiuum: vt Opertanea sacra, Sacrificia quæ in operto fiebant, quæ & Secluſa dicebantur, ne profanorum oculis polluerentur. Hæc à Græcis μυστήρια appellantur. Plin. lib. 10. cap. 56, Gallinæ puræ non videntur ad opertanea sacra, nigræ.

Operor, Operosus, Opertula, vide OPERA, ræ.

Opes, opum, vide OPS.

Opharus, ὄφαρος. Scythiæ fluuius, in montibus Catheis nascens, & in Lagoum influens. Plin. lib. 6. cap. 8.

OPHELTES, ὀφέλτης, Filius fuit Lycurgi regis Thracum, & alumnus Hypsipyles, alio nomine Archemorus appellatus: quem quum nutrix Argiuis Langiam fontem indicatura, in herba reliquisset, serpens interemit. In cuius honorem Argiui Nemeæa certamina instituerunt: quorū victores apio coronabantur.

Ophiasis, pen. cor. ὀφίασις. Vitium est capitis, pueris præsertim familiare, ab occipite plerunque originem ducens, indéque vsque ad aures & frontem paulatim serpens, donec vtriuq; fines quasi capite & cauda cōmittantur. Vnde & nomen inuenit. Ophis enim Græcè nobis serpētem sonat. Quacunque hoc malum serpit, cutis emoritur, pilus excidit, glabretáque per extimam capitis cutem sparsa, serpentis effigiem relinquunt.

Ophidion, ὀφίδιον. Piscículus est congro similis, multò tamen minor: à serpentis figura nomen habens. Meminit eius Plin. lib. 32. cap. vlti.

Ophicardelus, Gemma est, in qua nigrum colorem binæ lineæ albæ includunt, Plin. lib. 37. cap. 10.

OPHINEVS, ὀφιναῖος, Messeniorum vates, qui quotannis natali die furore correptus, & priuatim futura prædicere solebat.

Ophioctonon, ὀφιοκτόνον, Herba quæ notiore nomine Elaphoboscon appellatur: ita dicta, quòd serpentes enecare credatur. Herbariorum vulgus *Gratiam Dei* appellat, teste Ruellio.

Ophiogenium, ὀφιογένιον, Herba est, cuius pastu serui fese aduersus serpentes muniunt. Alio numine Elaphoboscon dicitur, hoc est cerui pabulum.

OPHIOGENAE, ὀφιογενῆς, Genus hominum in Hellespōto, quos Crates Pergamenus scripsit serpentum ictus tactu solitos leuare, & manu imposita venena extrahere corporibus. ¶ Sunt & alij eodem nomine in Cypro insula. Plin. lib. 28. cap. 3, Quorum è genere sunt Psylli, Marsique, & qui Ophiogenes vocantur in insula Cypro. Ex qua familia legatus Hexagon nomine, à Consulibus Romæ in dolium serpentiū conjectus experimenti causa, circummulcentibus linguis miraculum præbuit.

Ophiomachus, ὀφιόμαχος, pen. cor. Lacerta à Græcis dicitur, quòd cū serpentibus pugnet.

Ophiophagi, ὀφιοφάγοι, Dicti sunt qui serpentibus vescuntur: cuius generis populos ad sinum maris rubri memorat Plin. lib. 6. cap. 29.

Ophioſtaphylos, ὀφιοστάφυλος, Frutex est ex syluestrium vitium genere, quæ vitis alba, & Græco vocabulo Ampeloleuce vocatur à Plinio lib. 23. cap. 1, Latinorum nonnulli Serpentis vuam interpretantur: itaq; dictam putant, quòd in Arabia hoc fruticis genus præsentissimum venenum putetur.

OPHION, onis, ὄφιων, Socius Cadmi fuit, & in Thebis ædificandis adiutor: ita dictus, quòd è serpentium dentibus fingatur prognatus. ¶ Est etiam Ophion nomen filij Oceani, qui cum vxore Eurynome ante Saturnum rerum est potitus. Claud. lib. 3. de Rapt. Pros. Hos onerat ramos exutus Ophion. ¶ Ophion verò, ophij, animal fuit Sardiniæ insulæ pe culiare, pilo & dentibus ceruo simile: quod Plinius sua ætate interiisse tradit lib. 28. cap. 10. & lib. 30. cap. 14.

Ophioſcorodon, ὀφιοσκόροδον, Frutex est, qui notiore nomine Capparis appellatur. Autor Dioscorides lib. 2.

Ophioſtaphyle, ὀφιοσταφύλη, Frutex est idem cum cappari. Plin. lib. 13. cap. 23, Capparis firmioris ligni frutex, semiq; sque & cibi vulgati. Quidam eum cynosbaton vocant, alij ophiostaphylen.

OPHITAE, ὀφῖται, Hæretici quidam fuerunt, qui Christum sub serpentis specie colebant. Interim tamē habebant & viuum serpentem, quem venerabantur & nutriebant.

Ophites, penul. prod. ὀφίτης. Marmoris genus serpentis maculas habentis. Luca. lib. 9, Quam partis tinctus maculis Thebanus ophites. Plin. libr. 36. cap. 7, duo eius facit genera: alterum molle & candidum, alterum nigricans & durum. Vtrunque capitis doloribus, & serpentiū ictibus medetur.

OPHIVCHVS, ὀφιοῦχος, Celeste sidus est, quod à poētis aliquando Anguitenens appellatur, eo quòd hominis effigie fingi soleat anguem manu tenentis. Vnde nonnulli Herculem esse putauerunt, qui adhuc in cunis vagiēs, angues à Iunone immissos manibus præfocauit. Dictus Ophiuchus, quasi ὀφιοῦχος, & per syneresim mutatis ο & υ in ι, ὀφιοῦχος. Sunt tamen qui Ophiuchum Aesculapium esse velint: alij Canobonta Getarum regem: alij Phorbantem Triopæ Thessalorum regis filium. Vide HIGINVM.

OPHIVSA, ὀφιοῦσα, Insula est in mari Balearico, teste Ptolemæo ex duabus Pityusis minor, (nam maior Ebusus dicitur) propter serpentum eo piam inculta: vnde & Colubraria à Latinis appellatur. Plin. lib. 3. cap. 5, Ebusi terra serpentes fugat. Colubraria parit: ideo infesta ominibus, nisi Ebusitanam terram inferentibus. Greci Ophiusam dixerunt. ¶ Est & altera eiusdem nominis insula non procul à Creta, cuius etiam meminit Plin. libr. 4. cap. 12. ¶ Ophiusa item oppidum fuit Sarmatiæ Europææ, ad Thyram amnem: de quo idem Plinius loco iam citato. Rhodus quoque insula, aliquando propter serpentum copiam Ophiusa dicta fuit: vt tradit Strabo lib. 14.

Ophiusius, a, um, vt, Ophiusia arua. Ouid. 10. Meta. Ipsa suas vrbes, Ophiusáque arua parabat Deferere alma Venus.

Ophiuſa, ὀφιοῦσα, Herba est in Elephantine Aethiopiæ regione nascens, liuida, difficilisque aspectu: qua pota minas terrorémque serpentium animo obuersari tradidit Democritus, in tātum vt mortem sibi eo metu damnati conscisceant: quare & sacrilegis bibenda dari consueuit. Autor Plin. lib. 24. cap. 17.

Ophrys, ὄφρυς, Herba quædam denticulato oleri similis, foliis duobus quæ capitis nigredinem inducit. Plin. lib. 26. cap. 15.

Ophthalmia, ὀφθαλμία, Oculorum vitium, quod Celsus Lippitudinem appellat. Galenus Therapeut. ad Glauconem. lib. 2, dicit esse inflammationem eius tunicæ quæ cornææ adhæret. Idem in Isagoge latius hunc morbum describens, Ophthalmia (inquit) est quoties rubet oculi pars candida, extolluntur cilia, simúlque sit, ne possint sine dolore coniungi palpebræ, tractatúsque manibus oculus dolet. Negat tamen Iulius Pollux Ophthalmiam esse proprium aliquod oculorum vitium, sed eo verbo significari tradit cautatē oculorū ex corporis ægritudine. ¶ Ophthalmia etiam dictus est piscis, qui à Plinio vocatur Oculata. Plaut. in Capt. Pernam atque ophthalmiam, horæum, scombrum, & trygonem, & cetum.

OPHTHIS, ὀφθίς, Vrbs Libyæ Marcoticæ, Aegypto proxima. Autor Stephanus.

OPHYON, vide suprà OPHION.

OPIAE, ὀπίαι, Populi iuxta Indum fluuium. Stephanus.

Opicus, ca, cum, pen. corr. ὀπικός, Sordidus, immundus & obscœnus: vnde & mures opicos dixit Iuuenalis, hoc est impuros, & putidos. Cuius significationis ratio tracta est à moribus Opicorum, qui Italiæ populi fuerunt eidem cum Oscis, teste Festo, spurcæ, præposteræque libidinis nomine maximè infames. Vnde & verba impudica, Obscœna dicta fuisse Verrius existimauit. Eosdem etiam barbara lingua, & sermone maximè inquinato vsos fuisse accepimus, quemadmodū & Volscos. ¶ Vnde Oscè, siue Volscè loqui, est inquinato, & impuro sermone vti. Titinnius fabula 5, vt citat Festus, Oscè & Volscè loquunturnam Latinè nescīunt. ¶ Hinc etiam Barbaros omnes veteres opicos appellarunt. Cato apud Plinium lib. 29. cap. 1. Nos quoque dictitant Barbaros, & spurcius nos quàm alios Opicos, appellatione fœdant. Iuuenalis Satyr. 6, Nec curandā viris opicæ castigat amicæ Verba. Id est quæ non Latinè loqueretur, sed Opicè. Fuerunt autem Opici, ὀπικοί, Sthephano, Campaniæ populi quidam à linguarum colluuiæ dicti, siue à serpentibus, quasi ophici, in quibus numerabantur Baiani, Cumani, Puteolani, Neapolitani: hæ

nanque vrbes Opicorum fuisse dicuntur.

Opifer, ra, rum, Vide OPS.

Opifex, cis, pen. cor. Ab Opere faciundo deducitur, & artificem atq; operatorem significat, non modò rerum, sed etiã verborum. *καὶ ἀεικοινωνήτως, δημιοργός.* Cic. 5. Tusc. Etsi Zeno Cittieus, aduena quidam, & ignobilis verborum opifex, insinuasse se in antiquam philosophiam videtur. Idem in Catil. Omne opificium instrumentum, omnis opera ac quæstus, frequentia sustinetur, alitur otio. Idem 1. Offic. Omnes autem opifices in turpi sunt exercitio. ¶ Opifex mundi à Cicerone 1. de Natu. deo. dicitur Deus omnium rerum conditor. Opifex, (inquit) ædificatór que mundi Deus.

Opificium, huius opificij, Significat operis confectionem, vel ipsum opus. *χειρόεργμα, κατασκευή, δημιόεργμα.* Varro 3. de Re rust. cap. 16, de apibus loquens, Nisi opificij eas vrget tempus.

Opificina, æ, Idem quod opificium, ait Budæus. Plaut. in Mil. Si eam opificinam nesciam aut malam esse, aut fraudulentam.

Opilio, onis, quasi ouilio, Pastor ouium, qui ouium gregem seruat & pascit. *ποιμήν.* Plaut. in Asinaria, Etiã opilio, qui pascit alienas oues, Aliquam habet peculiarem, quę spem soletur suam. ¶ Sunt tamen qui Vpilio, non Opilio scribant, autoritate Prisciani, qui dicit o, breuem in hoc nomine esse conuersam in u, longam ex literarum affinitate. Et hoc omnino in carmine obseruandum puto: alioqui enim hexametrum ingredi non posset, quòd tres primas syllabas habeat breues. Virg. 10. Eclog. Vénit & vpilio, tardi venêre bubulci. Vbi Seruius, Vpilio propter metrũ dixit Græcè: vt *ὄνομα* pro *ὄνομα*. Nam *ο μικρὸν* productionis gratia vertitur aliquando in *ω*, diphthongum, quam vertimus in u, longum.

Opilo, (inquit Festus) Genus auis est.

OPIMIVS, Prænomine Lucius, Consul Romæ fuit, quo anno C. Gracchus seditiosis concionibus statum Reipublicæ labefactans cæsus fuit. ¶ Ab huius nomine vina Opimiana dicta sunt, quæ Opimio Consule nata sunt. Plin. lib. 14. cap. 4. L. Opimio Consule, quum C. Gracchus Tribunus plebis seditionibus agitatis interẽptus est, ea cæli temperies fuit, quam coctũram vocant, solis opere, natali vrbis DCXXIIII. Durántque adhuc vina ducentis ferè annis, iam in speciem redacta mellis asperi: (etenim hęc natura vinis in vetustate est) nec potari per se queũt, si non peruincat aqua, vsque in amaritudinem carie indomita.

Opimus, a, um. pen. prod. Idem est quod diues, & pinguis. *πίων*, vt, Męsia opima. Stat. lib. 11. -stupet inconsuetus opimæ Sidonius mensæ miles, faciémque superbi Ignotam luxus. Opima præda. Hor. Epod. 10, Opima quòd ti præda curuo littore Porrecta mergos iuuerit. Cic. pro Sext. Rosc. Vt ad illam opimam, præclarámque prædam damnatio Sext. Rosci- velut cumulus accedat. Horat. 1. Epist. 2, Inuidus alterius macrescit rebus opimis. ¶ Opimus & Gracilis sunt contraria. Cic. de Clar. Orat. Habet enim certos sui studiosos, qui nõ tam habitus corporis opimos, quàm gracilitates consectentur. ¶ Opima spolia, *σπόλια ἐπίμια* Plutarcho, Propriè ampla, & magnifica spolia dicuntur quæ dux duci detrahit: dicta (vt Varro inquit) ab ope, vel (vt Plutarchus ait) ab opere, quũ sit opus egregium ac clarissimum, ducem belli parem sibi ductorem superare. Primus omnium Romulus, cæso Ceninensium duce, Ioui Feretrio opima spolia obtulit: de quo vide Liuium lib. 1. ab Vrbe. Virgil. 10. Aen. Aut spolijs ego iam raptis laudabor opimis.

Opimior, comparatiuus, Quo vsus est Gellius lib. 5. cap. 14, Nam quas venabatur feras, membra opimiora ad specum mihi suggerebat. hoc est pinguiora.

Opimè, abundanter, & lautè. Plaut. in Bacch. Omnium ad pernicię instructa domus opimè, atque opiparè.

Opimo, as, pen. prod. Opimum, seu pingue facio, *πιόω*. Colum. lib. 8. cap. 9, Hyeme tamen offæ panis vino madefactæ, sicut etiam palumbos, celerius opimant quàm cæteri cibi.

Opinio, onis, Est existimatio, vel fama de aliquo cõcepta. *δόκησις, δόξα*, Cic. 1. Offi. Quorum de iustitia magna esset opinio multitudinis. Idem Lentulo lib. 1, Magna est hominum opinio de te, magna commendatio liberalitatis. Idem de Amicitia, Na m quum conciliatrix amicitiæ virtutis opinio fuerit, difficile est amicitiam manere, si à virtute defecerimus. ¶ Quandoque sũspicio, iudicium, siue persuasio, quam habemus de re aliqua, hoc est id quod de aliqua re sentimus. Cic. ad Oct. Quod vtinam neq; nostra nos opinio, neq; tua fides fefellisset. *ὑπόληψις*. Plaut. in Amp. Prius tua opinione hîc adero. Terent. Heaut. Concurrunt multæ opiniones, quæ mihi animum exaugeant. Cæs. 3. bel. Galli, Celeriter, contráque omniũ opinionem confecto itinere, multos in agris opinantes deprehendit. ¶ Distinguunt philosophi Opinionem à Scientia: quòd Opinio incerti sit. Scientia verò certi. ¶ His verbis in oratione pulchrè connecti solet, Obtinere opinionem, Habere opinionem de aliqua re, Imbibere opinionem de aliquo, Fallit me opinio, & Fallit opinionem meam: Afferre opinionem de aliquo, Comprehendere & remittere opinionem, quæ sunt contraria: Adducere quempiam in opinionem, Euellere opinionem ex alicuius animo: Inserere opinionem, & Euellere insitam: Opinio hæc oppleuit vrbem, Vincere opinionem: quorum omniũ exempla nusquam non sunt obuia.

Opiniosissimus, *δοξασιώτατος*. Cic. 4. Acad. Quid (inquit) duo vel principes Dialecticorum Antipater, & Archidemus opiniosissimi homines, nonne multis in rebus dissentiunt?

Opinor, aris, pen. pro. Puto, suspicor, opinionẽ habeo. *ὑπολαμβάνω, δοξάζω*. Donatus, Quæ opinamur, putamus: quæ putamus, incerta sunt. Terẽ. in And. -num videtur cõuenire hæc nuptiis? P. Nõ opinor Daue. D. opinor, narras non rectè accipis. Certa res est. Cic. 4. Acad. Sapientem nihil opinari. id est nunquam assentiri rei vel falsæ, vel incognitæ. Idem pro Domo sua. Falsò multa in vita homines opinantur. Lactant. lib. 3, Id enim opinatur quisque, quod nescit. Illi autem qui de rebus naturalibus disputant, opinantur ita esse vt disputant. Nesciunt igitur veritatem: quo-

niam scientia certi est, opinatio incerti. *δόξασμα.* ¶ Hinc Inopinatum dicitur, quod præter opinionẽ accipit. ¶ Hinc sunt aduerbia Exopinatò, pro ex opinione, & secundũ opinionem. Quint. lib. 8. cap. 5, Iam hæc magis noua sententiarũ genera exopinatò, &c. ¶ Nec opinatò, compositum à Nec, hoc est non, & aduerbio Opinatò, pro inopinanter, ex improuiso. Liu. 4. ab Vrbe, Propiúsq; aliud nouũ malum necopinatò exortum est. ¶ Ex necopinatò. Liu. libr. 4. ab Vrbe, Ipse parte copiarũ paruo circuitu locum maximè secretũ ab hostibus petit, vnde ex necopinatò aduersum hostem inuadit. ¶ Paruum opinatu. Plin. libro 29. cap. 1, Illa autem quæ timuit Cato, atq; prouidit, innocẽtiora multò, & paruà opinatu, quæ proceres artis eiusdem in semetipsis fatentur.

Opinatio, verbale, hoc est assẽsio. Cic. 4. Acad. Herculis quendam laboré exantlatum à Carneade, quòd vt feram & immanem beluam, sic ex animis nostris assẽsionem, id est opinationem & temeritatem extraxisset. Idem 4. Tusc. Opinationem autem quam in omnes definitiones superiores inclusimus, volunt esse imbecillam assẽsionem.

Opinator. Qui nihil asserit, opinionémq; tantùm, non etiam scię̃tiam habet. Cic. 4. Acad. Ego verò ipse magnus quidam sum opinator, nõ enim sum sapiens.

Opinabilis, & hoc Opinabile, Quod opinione concipi potest. *δοξαστός, ὑπολητός, ἐνδοξος.* Cic. 1, Acad. Itaque hanc omnem partem rerum opinabilem appellabant. Idem 2. de Fin. Artes quæ coniectura continentur, & sunt opinabiles.

Opiparus, a, um, Idem est quod splendidus, sumptuosus, opulentóque apparatu instructus. *πολυτελὴς.* Plaut. in Pers. Satin' à thenæ tibi visæ fortunatæ, atque opiparæ? Idem in Milite, Vino, ornamentis, opiparísque opsoniis. Apud Apuleium lib. 2. de Asino (nisi fortè subsit mendum) legitur Opiparis per tertiam inflexionem. Piscatum (inquit) opiparem exposituin video. id est copiosum. Inde Opiparum conuiuium dicimus, quod lautum est, & magnificum.

Opiparè, aduerbium, id est Abundanter & copiosè. *πολυτελῶς.* Cic. 3. Offi. Opiparè à Pythio, apparatum conuiuium.

OPIS, huius opis, *ὄπτις.* Nympha Dianæ comes, de qua Virgilius libr. 11, Velocẽ interea superis in sedibus Opin Compellabat. Vbi prima producitur, quum in opis ab Ops corripiatur. ¶ Est item Opis vici nomẽ in Mesopotamia, ad Euphratem fluuium, non procul à Seleucia, vicinarum regionum emporium. Autor Strabo lib. 2. & 16.

OPISTHOCOMAE, *ὀπισθόκομαι*, teste Pollucę, Eubœæ populi dicti sunt, qui crines habebant versus tergum reflexos: sicut Acrocomæ dicti fuerunt populi in Thracia, qui antias in fronte muliebriter gerebant demissas.

Opisthographus, pen. corr. *ὀπισθόγραφος*, Dicitur charta ab vtroq; latere scripta: ita dicta quòd etiam *ὀπισθεν*, hoc est à tergo esset scripta, quum alioqui chartæ ferè nonnisi aduersa pagina conscriberentur. Vlpian. l. Chartæ. ff. de Bon. pos. sec. tab. Chartæ appellatio etiam ad nonam chartam refertur, & ad deletitiam. Proinde etsi in opisthographo quis testatus sit, hinc peti potest bonorum possessio.

Opisthotonici, *ὀπισθότονικοί*, Dicuntur qui rigore ceruicis inflexibili laborant, quorúmque caput contractione neruorum in posterioné partem ita trahitur, vt alio flecti non queat. Vitium hoc à Galeno Opisthotonos, *ὀπισθότονος* appellatur: cui contrarium facit Emprosthotonos, quando scilicet mentum pectori annectitur. Tetanos autem, quum cervix recta obriguit, ita vt nullam in partem flecti queat.

Opisthotonos, *ὀπισθότονος*, Vide in dictione præcedente.

Opisthophylaces, *ὀπισθοφύλακες*, Qui in præliis pugnantium tergã tuentur. Galli vocant. *L'arriere garde.*

Opiter, opiteris, vel opitrix, Dicitur cuius pater, auo viuo, mortuus est. Sic dictus, quòd obitu patris genitus sit, aut quòd auum post patrem habeat, id est pro patre. Festus.

OPITERGIVM, Venetiæ mediterranęæ oppidum, etiam hodie nomẽ retinens. cuius meminerunt Plin. lib. 3. cap. 19, & Ptolemæus lib. 3. cap. 1.

Opiterginus, na. num. pẽn. prod. Lucan. lib. 4, Hic Opiterginis moles onerata colonis Constituit.

OPITES, Argiui cuiusdã nomen proprium, quem Hector in bello Troiano interfecit.

Opitulor, pen. corr. Adiuuo, subuenio: ab Ope tollenda, id est ferenda. *ἀλέξω, ἐπικουρῶ, παρίσταμαι*, Terent. in And. Si illum relinquo, eius vitæ timeo: sin opitulor, huius minas. Cic. ad Seruium Sulpitium, Quoniã nihil tam videmur posse opitulari Reipub. Sallustius, Sæpe maiores nostri miserti plebis Romanæ, decretis suis inopiæ eius opitulati sunt. ¶ Iungitur aliquando accusatiuo cũ præpositione Contra. Plin. lib. 28. cap. 8, Et dorso medullam adalligatam contra vanas species opitulari. Hinc opitulator, *παραστάτης.*

Opitulus, Dictus est Iupiter, quasi opis lator, *ἀλεξητήριος*, & propriè in rebus dubiis & malis dicitur. Festus.

Opium, Succus ex papauere, habens per somnum vim (si copiosius sumatur) mortiferam. *μόνιμος ὕπνος.* Plin. lib. 20, cap. 17, Aliqui addunt & opiũ pilulis in die ternis lupini magnitudine, in vini cyatho dilutis.

Oplomachus, vide HOPLOMACHVS.

Opobalsamum, *ὀποβάλσαμον*, Succus balsami, qui præfertur omnibus odoribus, vni ludææ terrarũ concessus, vt ait Plinius libr. 12. cap. 25, Arbor ipsa balsamũ dicitur, quæ incisa vitro, lapide, ossi sve cultellis succum mittit, quem Opobalsamum vocatur, eximiæ suauitatis. *ὀπὸς* enim à Græcis succus dicitur. Xylobalsamum verò, lignum balsami: Carpobalsamum, fructum balsami dicunt.

Opocarpathon, *ὀποκάρπαθον*, Succus carpathi, quem Plinius lib. 28. ca. 9, cõsumerat inter venena

popanax, *ὀπωπάναξ*, Succus panacis herbæ, quæ omnes morbos sanare dicitur. Plin. lib. 20. cap. 24.

Oporice, *ὀπωρική*, Genus quoddam medicamenti, *ἀπὸ τῆς ὀπώρας*, hoc est à

est à pomis, arborúmq; fructibus: quod qua ratione cõfici soleat, docet Plin. lib. 24. cap. 15, his verbis, Vnum etiamnum arboris medicinis debet tur nobile medicamentum, quod Oporicem vocãt. Fit ad dysentericos, stomachique vitia, in congio musti albi lento vapore decoctis malis cotoneis quinque cum suis seminibus, punicis totidem, sorborum sextario, & pari mensura eius quod rhus Syriacum vocant, croci semuncia. Coquitur vsque ad crassitudinem mellis. Hæc Plinius.

Oporinus, na, um, pen. cor. *ὀπωρινὸς.* Idem est quod Latinè autumnalis *ἀπὸ τῆς ὀπώρας*, quod nobis autumnũ sonat. Mart. libr. 9. Si daret autũnus mihi nomen, *ὀπωρινὸς* essem, Horrida si brumæ sydera, *χειμερινὸς.*

Oporophylacion, *ὀπωροφυλάκιον*, Custodia pomorum vel fructuum.

Oporotheca, æ, *ὀπωροθήκη*, Locus vbi fructus autumnales habentur. Nam *ὀπώρα* fructus autumnales significat, & Theca repositorium. Varr. 1. de Re rust. cap. 50, In oporotheca mala manere putãt satis commodè. Ibidem, Et ideo oporothecas qui faciunt, ad Aquilonem vt fenestras habeant, atque vt perflentur, curant.

Oportet, Impersonale verbum est, idem significans quod Expedit, vel vtile aut necesse est. *δεῖ, χρὴ.* Cic. pro Corn. Balbo, Oportere, est cõsentaneum esse officio: Licere, legibus, & iuri: Decere, temporibus, & personis. Idem Atti. lib. 6, Hoc fieri & oportet, & opus est. Idẽ in Catil. Quos ferro trucidari oportebat. ¶ Dicimus autem pro eodem Oportuit facere, & Oportuit factum. Cic. 3. Verr. Hoc quod iampridem factũ oportuit, certa de causa nondum adducor vt faciam. Terent. in And. Nõnne prius communicatum oportuit? Idem. Totam rem illi integram seruatam oportuit. ¶ Aliquando est coniicientis. Plaut. in Pscud. Hunc homi nem malum esse oportet, *ὅτος μάλλ κακὸς σύμφορτος ἀνὴρ*, id est mirum nisi hic homo malus est. Non dissimilis huic oratio sit per Volo. Idẽ, Liberis consultum volumus, etiãsi posthumi futuri sint. ¶ Inuenitur aliquando personale. Quint. Disertos satis putat dicere, quæ oporteant.

Oppango, is, oppegi, oppactum, Affigere, coniungere. Plaut. in Cure. Vbi Iuuiuum oppegit, fugit.

Oppedo, is, pen. prod. Contra pedo: & per translationem reluctor, reclamo. *κατακόρδω, αὐτιπατῶ.* Horat. 1. Serm. saty. 9, -vtin' Curtis Iudæis oppedere.

Opperior, riris, Verbum deponens, gemino p, scribi debet. *περιμένω.* Producit enim primam syllabam, quæ in passiuo Operior corripitur. Silius lib. 5, cedas, Oramus, superis, tempúsque ad prælia dextrum Operiare, Supinum facit Oppertum, teste Prisciano. vnde participium Oppertus. Terẽ. in Phor. Si non tum dedero, vnam præterea horam ne oppertus fies. Legitur tamen quandoque participium Opperitus. Plaut. in Most. Seni non otium erat, id sum opperitus. ¶ Est autem opperiri, idẽ quod expectare. Plaut. in Ciist. Vir tuus si aduenìet, iube domi operiri. Ter. Ad el. Opperiar hominem hîc, vt salutem, & colloquar. Idem Andria. Abi intrò, ibi me opperire. Cic. Att. ego in Albano opperior, dum ista cognoscо, Virg. 10, Aen. -manet imperterritus ille, Hostẽ magnanimum operiens.

Oppeto, is, pen. corr. Ex ob, & Peto. Non autem ex Ob, & Peto (sicut putant Seruius) vt sit quasi ore terram peto, quum ij qui moriuntur, non omnes ore terram petant, Propriè autem Oppeto, idem est quod obeo vel subeo: ferè tamẽ semper accipitur pro morior, *ἀποθνήσκω*, sed hoc non tam sit ex natura verbi, quàm propter accusatiuum Mortem, qui in eo, quanuis aliquando non exprimatur, semper tamen subauditur. Oppetere mortẽ pro patria, nihil aliud est quàm subire, vel obire mortem pro patria. Cic. 1. de Diu. Aequius esse censuit maturam se mortem oppetere. Virg. 1. Aen. -ô tèrque, quatérque beati, Queis ante ora patrum, Troiæ sub mœnibus altis Contigit oppetere! ¶ Aliquando inuenitur post se habere alium accusatiuum, sed idem ferè significãtem. Idẽ 1. Tusc. ex antiquo quopiam Poëta, Vestras manus peto prius, quàm oppeto malam pestem hostili manu.

OPPIA, Vna fuit ex Vestalibus, quæ conuicta stupri, viua defossa est. Cuius scripsit Epitaphium Stroza filius, Vestalis virgo, læsi damnata pudoris, Contegor hoc viuens Oppia sub tumulo. Liu. lib. 12. hanc Opimiã vocat.

OPPIANVS, *ὀππιανός*, Grammaticus & Poëta insignis, Agesilai & Zenodotæ filius, ex Anazarbe, siue (vt Suidæ placet) ex Coryco Ciliciæ ciui tate ortus. Scripsit *ἁλιατικά, κυνηγετικὰ, ἢ ἑξαετικά*, versuum viginti millibus: quæ quum M. Antonio, Seueri filio obtulisset, totidem aureos stateras ab eo accepit.

Oppico, as, pen. cor. Idem quod Pico, hoc est pice illino. *πιττόω, πισσόω*, quod genus picationis fieri antiquitus solebat in doliis, vel cadis vinariis, ne perfluerent. Cato cap. 120, Mustum si voles totum annum habere, in amphoram mustum indito, & corticem oppicato.

Oppidum, di, Siue ab Ope dictum sit, siue ab Opibus, siue etiam ab Oppono, vt quibusdam placet, geminato p, scribendum est. *πόλις.* Est autem propriè Oppidum, locus mœnibus cõclusus, in quem homines multi habitandi causa conueniunt. Quidam Oppida ab vrbibus distinguunt, vt hæ quidem maiores amplioréque, illa minora sint & obscuriora. Alij vni Romæ vrbis nomen tribuunt, reliqua omnia oppida appellantes. Sed hæ differentiæ non obseruantur. Sæpe enim indifferenter legimus eandem ciuitatem Oppidum, & Vrbem appellari. Vnde Plaut. in Persa, quum Eleusipolim sæpius Vrbem vocasset: postea subdit, Eleusipolim Persæ cepere in Arabia plenam bonarum rerum, antiquum oppidum. Sic Seruius Sulpitius in Epistola illa consolatoria ad Ciceronem de morte Tulliæ, quum numerasset multas insignes vrbes partim vi ho stili, partim terræmotu euersas, subdit, Quæ oppida quodam tempore florentissima fuerunt. Cice. 6. Verg. Segesta est oppidum pernetus in Sicilia, Iudices, quod ab Aenea fugiente è Troia, atque in hæc loca veniẽte, conditum esse demonstrant. Virg. 4. Eclog. -quæ cingere muris Oppida. Hor. 2. Epist. 1. -aspera bella Componunt, agros assignant, oppida condunt.

Oppidulum, li, diminutiuum, Paruum oppidum. *πολίχνιον.* Cicer. ad Attic. libr. 10, Nec tamen in acie, sed Melitæ, aut alio in loco, siue in oppidulo futurum puto.

Oppidatim, aduerbium. Id est, Per varia oppida. *κατὰπόλεις*, vt Oppidatim discurrere.

Oppidanus, ni, Qui oppidum incolit. *πολίτης.* Cæs. lib. 3. Comm. Sub vesperum Cæsar portas claudi, milites ex oppido exire iussit, ne quam noctu oppidani à militibus iniuram acciperent. Idem 1. bell. Ciu. Vniuersique oppidani, & milites, obuiam gratulantes Antonio exierunt.

Oppidanus, a, um, vt Oppidanum ius. *ἀγωνὶς.* Cic. pro Plan. Vetere quodã in senicos iure, maximéq; oppidano. Cic. de Cl. Orat. Quæstores celeriter facti sunt oppidano quodam, & incondito genere dicendi.

Oppido, aduerbium, significat Valde, multùm. *κομιδῆ.* Ortum est autem hoc verbum, teste Festo, ex sermone inter se confabulantium, quantum quisq; frugum faceret: vtq; multitudo significaretur, sæpe respondebatur, Quantum vel oppido satis esset. Hinc in consuetudinem venit, vt diceretur Oppidò, pro valde, multùm. Hæc ille. Teren. in Heaut. Dic mihi hîc oppidò esse inuitam. ¶ Interdum etiam post Oppidò subiungimus particulam Quàm. Gell. lib. 15. cap. 30, Oppidò quàm fiunt in literarum ostentatione inepti, & friuoli. Cæsar, Quibus rebus oppidò quàm pauci sub pellibus acquiescebant. ¶ Accipitur aliquando Oppidò, pro statim. Plaut. in Moste. Perdidi operam fabrorum Illico, oppidòque venit ignauia. Idem, Reddidi omne argentum oppidò.

Oppidicus, *ὁ τῶν πόλιν νοσικὸν.* Eius significationis esse putat Calepinus, cuius Oppidanus: citans locum Gellij ex lib. 2. cap. 21, vbi sic legit, Hîc ego ad nostros iuuenes conuertor. Quid, inquam, vos oppidici dicitis mihi? Sed procul dubio, vt plerisque aliis in locis, sita hîc quoque deceptus est Calepinus mendosis exemplaribus: quandoquidem in castigatis Gellij codicibus, non Oppidici legitur, sed Opici.

Oppignero, ras, Pignori do, pignori obligo. *ὑποτιθέμαι, ὑποτίθημι.* Martia. lib. 2, Oppigneratuit ad modo Claudi mensem Vix octo numis anulum, vnde ccenaret. Terent. in Heaut. -num illa oppignerare filiã Meam me inuito potuit? ¶ Repignerare, est soluto debito pignus recipere. Vide suo loco.

Oppilo, as, penul. prod. Significat occludo, *ἐμφράττω.* Lucre. libr. 6. Fluctibus aduersis oppilare ostia contrà. Cicer. 2. Philip. Nisi ille se sub scalas tabernæ librariæ coniecisset, hisque oppilatis impetum tuum compressisset.

Oppilatio, Hoc est obstructio. Vnde medici vitiũ præclusi iecinoris, alioqui mque intus viscerum, Oppilationem vocant. *ἐμφραγὴν.* Fit autem à Pila, quod columnam significat.

Oppleo, es, Idem quod impleo. *οὐ πλήθω.* Plaut. in Rud. Sed ad prandium vxor me vocat, redeo domum, iam meas opplebit aures sua vaniloquentia. ¶ Item Opplere, est quasi occupare. Varro libr. 3. de Re rust. cap. 4. Alienus odor nares opplet. Cic. 2. de Nat. deor. Nã vetus hæc opinio Græciam oppleuit. Idem post reditum in Senatu, Mens praua oppleta tenebris & sordibus.

Opploro, as, Plorando obtundo. *κατεβόρμαι.* Lib. 4. ad Heren. At ille, Quin mihi illum datis, ac vos auribus meis opplorare desinitis?

Oppono, nis, Cõtrà pono, seu ex aduerso pono. *προτίνομαι, προίσχομαι, ἀπροσὼν ποιοῦμαι.* Cic. 2. de Nat. deor. E quibus pullos quũ excluserũt, ita tuentur, vt & pennis foueant, ne frigore lædantur: & si est calor, à Sole se opponant. Moles fructibus opponere, Cicer. 1. Offic. Natura oppositum montes mari, Lucan. lib. 2. Opponere vitium virtuti. Cic. 3. de Fini. ¶ Ponitur quandoq; pro obiicere. Cic. pro Quint. Minæ iactentur, pericula intendãtur, formidines opponantur. ¶ Aliquando idem pro Deponere dicitur, hoc est contra alium prouocantem pignus ponere. Plaut. in Curc. -pono pallium, Ille suum anulum opposuit.

Oppositio, nis, Contrarietas. Cic. 1. de Inuent. Disparatum autẽ est id, quod ab aliqua re per oppositionem negationis separatur: hoc modo, Sapere, non sapere.

Oppositum, Contrarium. *ἀντιπαμμένον, τὸ τινὸμένον, ἐναντίον.*

Oppositus, huius tus, Idem quod oppositio. Gell. libr. 14. cap. 5, Quum ille paulisper, oppositu horum vocabulorum cõmotus, reticuisset, &c. Cice. pro Marcel. Nõ modò excubias & custodias, sed etiam laterum nostrorum oppositus, & corporum pollicemur.

Opportunus, a, um, per duplex p, ab Ob, & Portus compositũ putatur, quòd nauigantibus vtilissimi, optatissimique sint portus. Dicitur autẽ propriè Opportunum, quod nobis commodè & prodesse/derio, suóque tempore obtingit. *ὐπαρος* Cic. Cælio lib. 2. Epist. Quas si satis opportuno tempore accepisti, gratissimum mihi feceris. ¶ Quandoqi ponatur pro apto & idoneo. Terent. in Eunuch. Ad omnia hæc magis opportunus, nec magis ex vsu tuo, nemo est. ¶ Quandoque iungitur datiuo pro procliui, & obnoxio. Plin. lib. 7. cap. 52, Fœminarum sexus huic malo videtur maximè opportunus, conuersione vuluæ. Idem libr. 18. cap. 7, Opportuniora morbis corpora. hoc est procliuiora ad morbos, & quæ citius incidunt in morbum. ¶ Ediuerso, Importunum esse, & Importunũ fieri dicimus, quæ sunt, fiúntve præter rationem loci siue temporis, aut personarum. Virgil. de auibus quæ quum noctu tantùm volare soleant, die apparent, -importunæque volucres Signa dabant. Propterea Importunum hominem, dicimus procacem, atque molestum, inquietum, nullámque temporis, loci, aut personæ rationem habentem. Vide loco suo.

Opportunè, aduerbium. Dicimus autẽ Opportunè accidare. *εὐ λίαν, ὡς λίαν*, quod pro desyderio nostro accidit, siue quod accidit in loco & tẽpore. Terẽ. in Andr. Opportunè hîc sit mihi obuiam.

Opportunitas. Pro commoditate, pro ratione loci, temporis, & personarũ. *ὐκαιρία*, Cic. 3. de Finib. Et quemadmodum opportunitas (sic enim appelemus *ὐκαιρίαν*) non fit maior productione temporis, &c. ¶ Ponitur quandoque Opportunitas pro facilitate. Plin. Epist. 24. Tranquilli

Universidad de Deusto
Biblioteca

stomachum multa solicitant, vicinitas vrbis, opportunitas viæ, &c. ¶ Quandoque pro vtilitate. Cic. de Amic. Tales igitur inter viros amicitias tantas opportunitates habet, quantas vis queo dicere. Opportunitate bona aduenire, id est in tempore. Plaut. in Epid. Optima opportunitate ambo autem venistis.

Opprimo, is, pen. cor. Eneco, siue perturbo: habétq; in se maiorem vim quam Extinguo. *κρίπτω, κατακαλύπτω, κατακλυσμὸν ἄγω.* Cic. in Lælio, Quamobrem primùm danda est opera, ne qua amicorum diffidia fiát. Sin aliquid tale euenerit, vt extinctæ potius amicitiæ, quàm oppressæ videantur, quasi quod extinguitur, possit renouari: quod opprimitur, non queat: siue quòd extinguendo mora quædam, in opprimendo celeritas significetur. ¶ Interdum Opprimere, ponitur pro continere, seu claudere. *κατασφίγγω.* Plaut. in Asin. Os oprime. ¶ Interdum pro conuincere, seu comprehendere. Ibidem, Iam faxo ipsum hominem manifesto opprimas. ¶ Interdum pro violare. *βιάζεσθαι*, vt, Oppressit virginem. ¶ Interdum pro premêdo grauare. *πιέζω.* Cicero, Qui homini tot miseriis, calamitatibúsque oppresso subueniret. ¶ Interdum pro præuenire, occupare. *καταλαμβάνω.* Cicero Cassio, Puto te iá suppudere, quum hæc tertia iam epistola antè te oppressit, quàm tu schedam, aut literá. ¶ Ponitur quandoque pro supprimere, celare, tacere. Cic. pro Roscio Amer. Est quiddam quod occultatur, quod quo studiosius ab ipsis opprimitur, & abscondintur, eo magis eminet & apparet. ¶ Interdum pro constringere, *συσχίλλω.*

Oppressio, Constrictio. cuius diminutiuum est Oppressiúncula. Plau. Molles morsiunculæ, papillarum horridularum oppressiunculæ.

Opprobrium, brij, ex Ob, & Probrum, significat infamiam, dedecus, quasi obiectum probrum. *ὄνειδος.* Cice. in Sall. Quum omnibus matribus familiarum opprobrio esset. Hor. 1. Epist. 9. Sic ego maioris fugiés opprobria cuipæ, &c. Idem 1. Carm. Ode 16, dum mihi Fias recantatis amica opprobriis.

Opprobro, as, Opprobrio do, obiicio. *ἀνειδίζω.* Gell. lib. 1. cap. 15. Idé Cato M. Cælio Tribuno plebis vilitatem opprobrans non loquendi tantùm, verumetiam tacendi, Frustò, inquit, panis conduci potest, vt taceat, vel vti loquatur. Plaut. Most. Egóne id exprobrem, qui mihimet cupio id opprobrarier?

Opprobratio, verbale. *ἐνδείκνυσις.* Gell. lib. 12. cap. 11, Tùm Cicero inopinata opprobratione permotus.

Opprobramentum, ti, Idem quod opprobrium. *ὄνειδος.* Plaut. in Merc. Litigare ego nolo vos: quam tuam autem accusari fidem,
Multò ædepol, si quid faciendum est damni, facere mauolo,
Quàm opprobramentum aut flagitium muliebre efferri domo.

Oppugno, as, Contra personam, vel rem aliquam pugno, nocendi causa. *πολιορκέω, πολεμικῶς προσβάλλω.* Cic. pro Sest. Domus est oppugnata ferro, facibus, exercitu Claudiano. Idem Cælio libr. 2, Ibi quintum & vigesimum iam diem aggeribus, vineis, turribus oppugnabam oppidum multis simum Pindenissum.

Oppugnatio, onis, verbale. *πολιόρκησις.* Liu. 4. ab Vrbe, Nec segnior oppugnatio est, quàm pugna fuerat.

Oppugnator. *πολιορκητής.* Cic. pro Corn. Bal. Atq; vtinam qui vbiq; sunt propugnatores huius imperij, possent in hanc ciuitatem venire, & contrà oppugnatores Reipublicæ de ciuitate exterminari.

Opputo, as, Idem est quod puto, vel amputo, proprieq; de arboribus dicitur. *περικαθαίρω.* Plin. lib. 17. cap. 21, Opputatur autè quicquid proximo tulit fructum.

Oppuurire, Antiquissimi dixerunt pro percutere. *μαστίγω.* Vnde Oppuúria, verbera dicuntur. Afranius, Oppuuiis pueri coércentur. Vide in dictione PAVIO.

OPS, Opis. generis fœminini, Filia cæli ex Vesta, & soror, & coniux Saturni, que & *Ῥέα* dicitur Græco vocabulo, *ἀπὸ τῆς ῥοῆς*, quod est fluere: propterea quòd terra rebus omnibus affluat. Eadem Cybele appellatur, vel à monte atque oppido Phrygiæ Cybelo, vbi sacra eius primò instituta sunt. Vel *ἀπὸ τῶν κυμβάλων*, quibus in sacris eius vtebantur sacerdotes. Ops autem idcirco dicta putatur, quod terræ ope vita hominum sustentetur. Vel ab antiquo adiectiuo Ops, quo veteres pro diuite vtebantur. quemadmodum contrà, Inopem dicimus pauperem & egenum. Veteres enim, quorum opes præcipuæ in re pecuaria, & agricultura consistebant, terram huiusmodi opum largitricem diuinis prosecuti sunt honoribus, Opémque, hoc est opulentam nuncupauere. ¶ Hæc etiam Mater Deúm appellatur à poëtis, quòd putarent cælestes omnes in terris fuisse genitos, & ob insignè aliquod meritum in cælum fuisse translatos.

Opes, In numero plurali dicuntur diuitiæ. *πλοῦτοι, κτήματα.* Virg. 1. Aen, Auxilio tutos dimittam, opibúsque iuuabo. Horat. Serm. libr. 2. Sat. 2.
puer hunc ego paruus Ofellũ Integris opibus noui non largius vsum,
Quàm nunc accisis videas. Quo in loco Horatius vocat Opes accisas, quæ imminutæ sunt, & attenuatæ: quibus opponit Opes integras, hoc est florentes, & nulla in parte diminutas. Apud vetustissimos etiam Ops aliquando positum inuenitur, vt idem sit quod opem ferés. Accius, Quorũ genitor fertur esse ops gentibus. ¶ Hinc Inops, & Inopiosus, quasi sine ope. Vnde animi inops, Inops consilij: hoc est sine ope animi, sine ope consilij. *ἀμήχανος, ἄπορος.* Virg. 4. Aen. Sæuit inops animi. Plautus. Sæpe ego multas tibi mandaui dubias, egenas, inopiosas cõsilij. ¶ Obliqui singulares significant auxilium. *ἐπικουρέω.* Ouid. libr. 1. de Remed. Carminis & medicæ Phœbe repertor opis. Cic. lib. 3. Tusc. Opis egens, dixit: id est auxilij indiga. ¶ Aliquando significat, vires, vel potestatem. *δύναμις.* Virgil. 1. Aeneid. Grates persoluere dignas,
Non opis est nostræ. ¶ Aliquando vim. Sallust. in Catil. Summa opè niti decet, ne vitam silentio transigant. id est omni virtute, summa vi. ¶ Aliquando etiam opem in singulari numero legimus pro diuitiis. Cicer. 3. Tusc. ex vetusto quopiam poëta, O Priami domus, septum altisono cardine templum, Vidi ego te adstantem ope barbarica, id est opulentia luxuriosa. ¶ Quandoque etiam Opes pro auxilio legimus in numero plurali. Idem ad Quintum fratr. Nunc ita accidit, vt neque Prætores suis opibus, neque nos studio nostro quicquam proficere possimus. Horat. lib. 1. Epist. donec minor in certamine longo Imploranit opes hominis.

Opifer, ra, rum, Opem ferens. *βοηθόμενος, βοηθῶν.* Vnde Iunonem Opiferam appellarunt Romani, quòd parturientibus opem ferre crederetur. Plin. libr. 11. cap. 37, Meteleum Pontificẽ linguæ adeò inexplanatæ fuisse accepimus, vt multis mensibus tortus credatur, quum meditatur in dedicanda æde, Opifræ dicere.

Opulentus, a, um, Diues & opibus abundans. *πλούσιος.* Plaut. in Amph. Opulento homini hæc seruitus dura est, Cicer. 4. de Amic. Vt mulierculæ magis amicitiarum præsidia quærant, quàm viri: & inopes, quàm opulenti. Horat 3. Car. Ode. 24, Intactis opulentior thesauris Arabum, & diuitis Indiæ. Virgil. 1. Aeneid. Hic templum Iunoni ingens Sidonia Dido Condebat donis opulentum, & numine diuæ. Catull. in Iul. Cæsar. Eóne nomine vrbis opulentissimæ Socer, genérque perditissimis omnia?

Opulentia, & Opulentitas, atis, Pro opibus & diuitiis. *πλοῦτος.* Plautus in Mil. Quasique eius opulentitatem reuerearis. Sallust. in Cicer. Cui potest esse dubium quin opulentiam istam ex sanguine & miseriis ciuium parauerit? Plin. lib. 17, cap. 3. Tam recens est opulentia.

Opulenter, Sumptuosè, splendidè, cum opulẽtia. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Ludos opulentius, instructiúsque, quàm priores reges, fecit.

Opulento, as, Dito, seu abundantem facio, fœcundóve. *πλουτίζω.* Colu. lib. 8. cap. 1, Quippe villaticæ pastiones, sicut pecuariæ, non minimam colono stipem conferunt: quum & auiũ stercore macerrimis vineis, & omni sarculo atq; aruo medeantur, & eisdem familiarem focum, mésámque pretiosis dapibus opulentent. Horat. 1. Epist. 17, Ne perconteris fundus meus, optime Quinti,
Aruo pascat herum, an baccis opu lenter ôliuæ.

Opulesco, Ditesco, *πλουτῶ.* Furius, Quo magis incomptis posśint opulescere campis. Nonius.

Opsimathes, *ὀψιμαθὴς*, Qui iam grandis natu discit, vel qui serius ad discendum accedit.

Opsimathia, *ὀψιμαθία*, Sera eruditio, interpretæ Gellio.

Opsonium, nij *ὄψωνιον*, Dicitur quicquid vltra panem, & vinum cibi apponitur. Plautus in Aulul. Dat coquos cum opsonio. Iuuenal. Satyr. 11, -non tamen his vila voquam opsonia fiunt Rancidula. Hor. 1. Serm. satyr. 2, Omnia conductis coemens opsonia nummis.

Opsono, as, & Opsonor, aris, deponens, pentul. produc. (nam Græcè *ὀψώνιον*, per ω, scribitur) Emo, seu præparo opsonium, *ὀψωνίζω, ὀψωνῶ.* Plaut. in Casin. Argento ne parcito, opsonato ampliter. Idem, Cœnæ opsonatu, id est opsonium emit. Terent. in Andr. Vix drachmis opsonatus est decem. ¶ Opsonare famem ambulando, est acuere, & excitare. Cic. 5. Tusc. Socratem ferunt, quum vsque ad vesperum contentus ambularet, quæsitúmque esset ex eo quare id faceret, respondisse, Se, quo melius cœnaret, opsonare ambulando famem.

Opsonito, as, frequentatiuum, Sæpe opsono. *ὀψωνίσκω.* Næuius, Multi mecum eo die opsonitauêre.

Opsonatus, us, Ipsa opsonatio. *ὀψωνία*, Plaut. in Turcul. Dedi equidem ho die quinque argenti deferri minas, præterea vnam in opsonatum.

Opsonator, oris, verbale, Qui emit opsonia, & coquo ad coquendum tradit. *ὀψώνης* Libanio, Seneca ad Lucilium, Adhice opsonatores, quibus dominici palati notitia subtilis est, qui sciunt, cuius illum sapor excitet. Plaut. Mil. Vel primarium parasitum, atque opsonatorem optimum.

Opsopœus, *ὀψωνίς*, Concinnator opsoniorum, id est coquus.

Opsopolis, pen. prod. *ὀψωνίς*, Opsoniorum venditrix.

Opsopolium, Locus vbi opsonia venduntur.

OPSOPHACVS, *ὀψοφάγος*, Apicij cognomen fuit, qui omnes gulæ proceres longo interuallo superauit.

Opticus, a, um, penultì. corrept. *ὀπτικὸς*, Idem quod visuus, siue perspectiuus. Vnde nerui optici, à medicis dicuntur, per quos spiritus visuus defertur in pupillam. *νεῦρα ὀπτικά.* ¶ Hinc etiam pars Geometriæ disciplinæ dicitur Optice, *ὀπτική*, id est, Perspectiua, quæ ad oculos pertinet, quæ causas reddit cur visiones subinde fallant, & ea quæ in aqua conspicuuntur, maiora ad oculos fiant: que procul ab oculis sunt, minora.

Optimas, Optimitas, Optimus, vide BONVS.

Opto, as, Desydero, cupio. *εὔχομαι.* Cic. Sulpitio libro 4. Itaque mihi venire in mentem nil potest, non modò quid sperem, sed vix iam quid audeam optare. ¶ Vnde optatiuus modus apud Grammaticos. *τὸ εὐκτικόν.* ¶ Quandoque eligo. *αἱροῦμαι.* Cic. lib. 1, Offic. Quæque maiori parte pulcherrima videantur, ea maximè optant. Virgil. libr. 1. Optatúque locum tectis. ¶ Aliquando optare, idem est quod petere vel rogare. Cic. in Catil. 2, Neque ego à diis immortalibus Quirites optabo, vt, &c. ¶ Interdum etiam pro asciscere. Idem in Epistol. Sed ne optari quidem sacerdotem licebat, qui cuiquam ex collegio esset inimicus. ¶ Huius composita sunt. Adopto, quod est valde desydero. Plau. in Cist. Sociam te mihi adopto ad meam salutem. Vatinius Ciceroni, Ego autè quem potiùs adopte, quàm illum, quo defendente vincere didici? ¶ Est præterea Adoptare, alienum in familiam asciscere, iustiq; filij loco delígere. *ἐποιήσω υἱοποιοῦμαι.* Terent. in Adel. Ego hunc maiorem adopto mihi. ¶ Adoptio, sicut scribit Caius, duobus modis fit: aut Principis autoritate adoptamus eos, qui sui iuris sunt: quæ species adoptionis dicitur Arrogatio: quia & is qui adoptat, rogatur, id est interrogatur an velit eum quem arrogaturus sit, iusti filij loco habere. Similiter, & is rogatur, quem arrogaturi sumus, an id fieri patiatur. Inperio magistratus

stratus adoptamus eos, qui in potestate parentis sunt, siue primum gradum liberorum obtineant, qualis est filius, filia: siue inferiorem, qualis est nepos, neptis, pronepos, proneptis. Gellius libro 5. capite 19, aliter distinguit Arrogationem ab Adoptione: vt Adoptio dicatur, quæ fit apud Prætorem: Arrogatio, quæ per populum fit, rogante Tribuno. ¶ Coopto, Eligo. *προσαιροῦμαι.* Cice. in Bruto. A quo in collegium augurum fueram cooptatus. ¶ Exopto, valde desydero, vel ex animo precor. Sallusti. Nam gloriam & honorem, imperiúmque boni, & ignaui sibi æquè exoptant. ¶ Præopto, antè opto, vel potius opto. *προαιροῦμαι.* Terent. in Heeyr. Adeo peruicaci es animo, vt puerum præoptares perire, &c.

Optatus, a, um, participium. ¶ Optati, Dicuntur, qui in honestum gradum aliquem sunt electi. *ἠρημένοι.* à verbo opto, quod inter cætera eligo significat, & adsciseo.

Optatus, nomen ex participio. Cice. ad Lentulum, Tametsi mihi nihil fuit optatius, quàm vt primùm abs teipso deinde à cæteris omnibus, quam gratissimus erga te esse cognoscerer. Idem Quint. fratr. Vale mi optime, ac optatissime frater.

Optatissimus superlatiuum: vt, Optatissimus nuntius, Cice. 14. Philip.

Optatum, ti, substantiuum. Cice. in Piso. Illud etiam accidit præter optatum meum, sed valde ex voluntate. Optata loqui, Terent. Heaut. Euenium optata, Ouid. 6. Metam. Respondet optatis meis fortuna, Cicero Curioni. 2. libro Epist. Famil.

Optatò, aduerbium, Cum desyderio. *ἐπιποθήτως.* Terent. in And. Optatò aduenis. Cice. ad Atti. Nisi quid te aliud impediet, mihi optatò veneris.

Optabilis, le, Quod optari debeat. *εὐκτός.* Cice. Luceio, Quæ etsi nobis optabiles in experiendo non fuerunt, in legendo tamen erunt iucundæ. Idem 1. de Finibus, Itaque ne iustitiam quidem rectè quis dixerit per seipsam optabilem, sed quia iucunditatis vel plurimum afferat.

Optabiliter, aduerbium. Cice. 1. Tuscul. Pro dij immortales, quàm optabiliter iter illud iucundum esse debet!

Optiuus, pen. prod. adiect. Pro adoptiuo: *ὑποποιητός*, vt, Nomen optiuum. Horat. 2. Epist. 1, -si plus adposcere visus
Fit Mimermnus, & optiuo cognomine crescit.

Optio, onis, fœm. gen. Idem quod optatio, electio. *αἵρεσις.* Plaut. in Casin. Optio hæc tua est, vtram harum vis conditionem, accipe. Optio tua est, id est potes eligere quod voles. ¶ Et dicimus, Dare optionem, & Facere optionem alicui, & Permittere optionem alicui. Cice. 1. Verr. Quoties ille tibi potestatem, optionémque factúrus sit, vt eligas vtrum velis factum esse, néene. Quintil. libro 5, Nec optio iudicis adsertario est permittenda. Cicero 4. Acad. Si optio naturæ nostræ detur. ¶ Oprio etiam aliquando masc. gen. est, significátque minístrum à Centurione vel Decurione adoptatum, qui priuata eius obeat negotia, dum ipse publicis curis est districtus. Veteres appellabant Accensum. Festus, In re militari Optio appellatur is, quem Decurio, aut Centurio optat sibi rerum priuatarum minístrum, quò facilius obeat publica officia. Optio qui nunc dicitur, anteà appellabatur Accensus, qui à Tribuno milium Centurioni dabatur adiutor. Dicitur ab optando (vt Vegetius ait) quòd antecedentibus ægritudine præpeditis, ij tanquam adoptati eorum, atque vicarij, solent vniuersa curare: vt nihil aliud sit Optio in re militari, quàm adoptatio: quoniam Centurio, aut Decurio optabat sibi rerum priuatarum minístrum, quo facilius publica obiret negotia. Plaut. in Asin. Optionem tibi sumito Leonidem. Callist in 1. vlti, de Iur. immuni. Quamobrem etiam eum qui in palatina militia idipsum agat, quod in exercitu Optiones, iure arbitror dici Optionem.

Opulento, Opulentus, Opulesco. Vide OPES, in OPS.

Opulus, li, pen. corr. Genus arboris, maritandis vitibus maximè idoneum. Colum. libro 5. capite 6, Sed vitem maximè opulus videtur alere, deinde vlmus, pòst fraxinus. Ruellius lib. 1. cap. 105, Opulus corno similis arbor, arbusto Gallico faciundo idonea: *Obierus*, vel *Opierus* apud nos ruri dicitur. vlmi proceritate adolescit. caudice recto, enodi, &c.

Opuntia, æ, Herba est circa Opuntem nascens, etiam homini dulcis: mirúmque è folio eius radicem fieri, ac sic eam nasci. Verba sunt Plinij libro 21. capite 17.

OPVS, untis, *ὄπους*, ûs, Ciuitas Locrorum Epicnemidiorum, non procul ab Asopo fluuio. Ouid. libro 1. de Pont. Facta cæde puer Patroclus
Opuntæ reliquit.

Opuntij, Populi dicuntur, *ἀπὸ Ὀπόεντος, καὶ Ὀπόεντες*: & propinquus sinus Opuntus.

Opus, operis, & **Opus**, indeclinabile, vide OPERA.

Opusculum, diminutiuum, vide OPVS, in OPERA.

O ante R.

Ora, oræ, Extremitas cuiusque rei. *ἀκρωτήρια, τὰ ἐσχατώτερα.* Virgil. 9. Aeneid. Et mecum ingentis oras euoluite belli. hoc est finem belli, vel belli extrema, vt interpretatur Seruius. Hinc vestimentorum extrema, Oræ dicuntur. *ἐρίσπιδα.* Regionum item, terrarúmque fines, insuper maritimæ ipsæ regiones, Oræ dicuntur. Virgil. 1. Aeneidos, Arma virúmque cano Troiæ qui primus ab oris, Italiam fato profugus, Laurúmque venit Littora. ¶ Oræ alueariorum. Virgil. 4. Georg. Spiramenta linunt, fucóque & floribus oras Explent. ¶ Plinius Oræ appellatione ferè semper regionem litoralem appellat, *ἀκτὴν*, apud quem veluti peculiaris est talis locutio, In ora sunt ciuitates: & oppida oræ proxima. Quæ verò remota sunt ab ora, in mediterraneo esse dicuntur. ¶ Ora pro regione. Cice. 2. de Natu. deor. Omnibus hominibus, qui vbique sunt, quacunque in ora ac parte terrarum. ¶ Ora pro climate, vel segmento cæli. Cice. 1. Tuscul. Tum globum terræ eminentem à mari, fixum in medio mundi vniuersi loco, duabus oris distantibus, habitabilem, & cultum. ¶ Sunt qui dicant Oram etiam significare nauticum funem, quo nauis littori alligatur, adducentes testimonium illud Quintiliani in Præfat. ad Tryphonem, Permittamus vela ventis, & oram soluentibus bene precemur, & Liuium libro 28, In ipsis quoque trepidatum nauibus, dum ne hostes cum suis irrumperent, trahunt scalas: orásque, & anchoras, ne in moliendo mora esset, præcidunt. Cæterùm eruditi negant Oram inueniri pro fune nautico apud idoneos authores, quum ne in Liuio quidem Oras, sed Lora in vetusto codice scriptum reperiatur, & apud Quintilianum, Ora soluentibus, in quibusdam exemplariis legatur: vt idem sit Ora soluere, quod soluere à litore. ¶ Ora pro initio rei, autore Festo, vsus est Cæcilius. Oram, inquit, reperire nullam, quam expediam, queo. ¶ Apud Celsum, Oræ vulneris vocantur, hiantis vulneris extremitates, quæ futura coniunguntur. Oras, inquit, vulneris futuræ comprehendant.

Oraculum, li, Idem est quod deorum responsum. *χρηστήριον, λόγιον.* ita dictum à verbo Oro, vel ab Oratione, teste Cicerone in Topicis, Oracula (inquit) ex eo ipso appellata sunt, quòd ineset his deorum oratio. Virgil. 2. Aeneid. Suspensi Eurypylum scitatum oracula Phœbi Mittimus. ¶ Quandoque ponitur pro templo, in quo responsa dantur. Plin. libro 12, capite 23, Inde & nomen Ammoniaco ab Ammonis oraculo, iuxta quod nascitur arbor. ¶ Nonnunquam etiam pro celebri, notatúque digna, & minimè vana sententia. Seneca, Vnum illud optimum oraculum est, Pugnandum esse pro patria. Plin. libro 18. capite 6, Inde illa reliqua oracula, Nequam agricolam esse, quisquis emeret quod præstare ei fundus posset. ¶ Accipitur præterea aliquando Oraculum, pro somnio nocturno, quo res aliqua nobis denuntiatur. Cice. 1. de Diuinatione, Expositi somnij, & furoris oracula. ¶ Dicere ex oraculo. Cicero pro Fonteio, Ex oraculo dici putes. ¶ Edere oraculum, Oraculo aliquid edere, Fundere oraculum, Petere oraculum de aliqua re, Oraculum editum est.

Orata, æ, Piscis, ab auri colore nomen habens, Idem & Aurata dicitur. *χρυσόφρυς.* Solent enim veteres pro au diphthongo, sæpe o, literam substituere, vt Clodius pro Claudio, & Codex pro caudice. Vide suprà in dictione Aurata.

ORATHA, æ, *Ὄραθα*, Oppidum est Mesopotamiæ, ad Tigrim fluuium. Stephanus.

ORBANA, Deæ cuiusdam nomen, quæ Romæ ad ædem Larium aram habuit. Autor Plinius libro 2. capite 7.

Oratio, Oratiuncula, & Orator, vide ORO.

ORBELVS, *Ὄρβηλος*, Thraciæ mons est in ea parte, qua Macedoniæ est contigua, non procul à Pangæo promontorio: à quo vicina regio Orbelia dicta est. *Ὀρβηλία.* Vide Plinium libro 4. capite 10. & 11.

Orbis, huius orbis, Circulus. *κύκλος, στρόφος.* Plin. lib. 11. cap. 37, Aliis glauci coloris orbibus circundatis. Ouid. 6. Metam. -lanam glomerabat in orbes. Luca. lib. 5. de gruibus loquens, Confusos temere immistæ glomerantur in orbes. Virg. 5. Aeneid. Inde alios ineunt cursus, aliósque recursus, Aduersis spatiis: alternósque orbibus orbes Impediunt. Circe. 3. de Orat. Circuitus & quasi orbis verborum. ¶ Differt autem Orbis à Sphæra, seu globo, quòd Orbis propriè dicatur de plano corpore, quod circularem habet figuram: Sphæra autem, vel Globus de corpore solido. Cice. 2. de Natu. deo. Duæ formæ præstantes sunt: ex solidis globus, ex planis circulus, vel orbis, qui Græcè *κύκλος* dicitur. Sed hoc non semper obseruatur. Ponitur enim frequenter Orbis pro eo quod Sphæricum est, vel rotundum: vnde Orbem terrarum *οἰκουμένην*, dicimus pro toto vniuersæ terræ globo, quem sphæricæ figuræ esse saniores philosophi consentiunt. Plin. in Proœ. lib. 3, Terrarum orbis vniuersus in tres diuiditur partes. ¶ Accipitur etiam orbis pro circulari cælestium corporum meatu. Cice. de Somni. Scipion. Stellę circulos suos, orbésque conficiunt celeritate mirabili. ¶ Nonnunquam etiam cælos ipsos, vel cælestes sphæras Orbes dicimus. Ibidem, Nouem tibi orbibus, vel potius globis connexa sunt omnia. ¶ Orbes etiam quandoque dicuntur frontis foramina, inter quæ latent oculi. Statius, Tum vacuos orbes, Prudent. Illic vtrisque obtutibus orbes cauatos præferens, baculo regebat primo errore nutantem gradum. ¶ Sed & ipsa lumina sic appellantur. Lac. Orbes ipsos humoris puri, ac liquoris plenos esse volunt. ¶ Ponitur quandoque pro regione. Plin. lib. 12. capi. 12. In nostro orbe proximè laudatur Syriacum. ¶ Aliquando pro operculo in orbem facto. Cato de Re rusti. capi. 10. Abacum vnum, orbes æneos duos, mensas duas, &c. ¶ Orbis ablaqueationis apud Columellam libro 4. capi. 4. ponitur pro fossura, siue fossione illa quæ in orbem circa vites, aut arbores fieri solet. Nam (inquit) dum exaltare fortius orbem ablaqueationis fossor studet, obliquam vitem plerunque sauciat. ¶ Quandoque etiam Orbem acceptum legimus pro orbili, hoc est pro extremitatibus radiorum in rota, quæ canthis cinguntur. Varr. 3. de Re rusti. capi. 5. E quo stagno riuus peruenit in duas, quas dixi, piscinas, ac pisciculi vltro ac citro commeant, quum & aqua calida & frigida, ex orbe ligneo mensáque, quam dixi, in primis radiis esse epistomiis versis ad vnumquenque factum sic, vt fluat in conuiuam. ¶ Orbis pro anno. Vir. 1. Aenei. Triginta magnos voluendis mensibus orbes Imperio explebit. Hoc est regnabit triginta annos. Idem 3. Aeneid. Annuus exactis completur mensibus orbis. ¶ Accipitur etiam Orbis pro mensa rotunda. Martial. libro 2, Tũ Libycos Indis suspendis dentibus orbes: Fulcitur testa fagina mensa mihi. Quo in loco Libycos orbes vocat mensas citreas. ¶ Ponitur quandoque pro contextu, & serie continua, & quadam quasi circunductione orationis, quum periodi legitimis comatibus & colis sunt expletæ. Quintil. libro 9. capite vlti. Historia non tam finitos numeros, quàm orbem quendam, contextúmq; desyderat. Cice. in Orat. In Thucydide orbem orationis desydero.

Orbiculus, li, diminutiuum. *σφαιρίδιον.* Plinius libro 25. capi. 13. Consisa quoq; in orbiculos seruatur in vino. ¶ Orbiculus pro rotula trochleæ. Cato capi. 3, Trochleas Græcanicas binas, quæ funibus spartaneis ducantur, orbiculis superioribus octonis, inferioribus senis citius duces.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Orbiculatus, ta, tum, Quod in orbem & circuitum factum est. λυκλοτερὴς, σφαιροειδὴς. Vnde Poma orbiculata dicuntur à Varrone 1. de Re rustic. capi. 59, quæ rotunda sunt, figuramque habent orbis in rotunditatem circumacti. Cælius ad Ciceronem libro 8, Quid est? Nunc tibi nostri milites, qui durissimis, & frigidissimis locis teterrima hyeme bellum ambulando confecerunt, malis orbiculatis esse pasti videntur.

Orbiculatim, aduerbium, Per orbes, & circulos, quasi circulatim. σφαιροειδῶς. Plinius libro 11. capite 37, Sed quibus ceruix è multis, vertebratisque orbiculatim ossibus flexilis ad circunspectum, articulorum nodis iungitur.

Orbicus, ca, cum, autore Nonio. Quod est per orbem ductum, seu per circulum. λυκλοτερὴς. Varro, Vt sidera cæli circa terram, atque axem voluuntur motu orbico.

Orbile, huius, bilis, Id esse videtur quod rotam in summo axe continet: vel id potius quod in extremis radiis est, & canthis cingitur. Varro 3. de Re rust. capi. 5, In insula est columnella, in qua intus axis, qui promensa sustinet rotam radiatam, ita vt ad extremum, vbi orbile solet esse acutum, tabula cauata sit. Budæus.

ORBILIVS, Beneuentanus, Grammaticus fuit, Horatij in pueritia præceptor, quem libro 2. Epist. ob nimiam in pueros sæuitiam Plagosum vocat. Huic in senectute accidisse ferunt vt omni prorsus memoria fuerit destitutus: vnde per iocum Literarum oblinio fuit appellatus. Vixit ad centesimum propè annum, reliquítque filum Orbilium, & ipsum Grammaticum. Ex Tranquillo.

Orbita, æ, penul. corre. Rota, siue currus. τροχία. Virgil. libro 3. Geor. -iuuat ire iugis, qua nulla priorum Castaliam molli diuertitur orbita cliuo. Cice. Attic. lib. 2, Vt vix sonitum audire, vix impressam orbitam videre possemus. ¶ Est præterea Orbita, vestigium decurrentis in viis rotæ ex cursu. Plin. lib. 8. capi. 58, Idem, vbicunque sint, orbitam si transiere, moriuntur. Loquitur de muribus. Liuius 2. belli Maced. Rota vna in altiorem orbitam depressa, ita turrim inclinauit. ¶ Hinc Exorbito, tas, de quo suo loco. ¶ Item Orbita, rotunditas. Virgil. in Aetna, Solis scire modum, & quanto minor orbita Lunæ est.

Orbus, orbi. Propriè dicitur oculorum luce priuatus, quasi amissis oculorum orbibus. στερηθεὶς τὰς ὄψεις. Iuuenal. Satyr. 3, Dudum vigilantibus orbis. Plin. libro 7. capi. 43, Orbam luminibus exegit senectam, amissis incendio, quum Palladium raperet. Idem libro 35. capi. 10, Pinxit & Antigoni regis imaginem altero lumine orbam. ¶ Per translationem Orbi dicuntur, quicunque aliqua re chara priuati sunt. Hinc patres, amissis liberis, quos non minus charos habent quàm proprios oculos, Orbi vocantur. ἄτεκνοι. Cice. in Parad. Quem nutum locupletis orbi senis non obseruat? Quintil. libro 5. capite 10, Parens liberorum, an orbus sit. Colum. libro 7. capite 4, Orbæ suis naris matres. Iuuenalis, -meliora ac plura reponit Persicus orborum lautissimus. ¶ Similiter Orbi dicuntur liberi amissis parentibus. ὀρφανοί. Teren. Adelph. Hæc virgo orba est patre. Idem Phormione, Lex est, vt orbæ qui sint genere proximi, His nubant. ¶ Orbi palmites dicuntur, qui oculis & gemmis carent, & nihil pariunt: Nec, inquit, orbos tantùm detrahere palmites, verumetiam frugiferos.

Orbitas, Illa patrum solitudo post amissos liberos. ἀτεκνία. vt vxoris viduitas post amissum maritum. Quintil. Non habet orbitas vestra lachrymas super ardentes rogos. ¶ Est etiam Orbitas. Priuatio parentum. ὀρφανία. Plaut. in Capt. Quod hoc est scelus? quasi in orbitatem filios produxerim.

Orbitudo, Idem quod orbitas, sed antiquum est. Atticus, Miseret lachrymarum, luctuum, orbitudinis.

Orbo, as, Re chara aliquem priuo. στερίσκω, ἀπαιτρίω. Cic. de Amicit. Etsi illis plane orbatus essem, magnum tamen afferret ætas illa solarium. Idem 4. Acad. Non ergo is excæcat nos, aut orbat sensibus. Orbare se luce, Cice. 3. Tusc. Orbari auxilio, Idem pro Muræna.

Orbatus, participium. Cice. pro Cluen. Mater orbata filio. Idem ad Cecinnam, Nec iis quidem verbis, quibus te consoler, vt afflictum, & iam omni spe salutis orbatum.

Orbatio, onis. Seneca Epist. 88, Paupertas non per positionem, sed per detractionem dicitur: vel (vt antiqui dixerunt) per orbationem: Græci dicunt, στέρησιν: quod quum dicunt, non quod quis habeat dicitur, sed quod non habeat.

Orca, cæ, ὄρκυς. Genus beluæ marinæ (inquit Festus) balænis infestum. Plin. libro 9. capi. 6, Balænæ & in nostra maria penetrant. In Gaditano Oceano non ante brumam conspici eas tradunt, condi autem æstatis temporibus in quodam sinu placido & capaci, mirè gaudentes ibi párere. Hoc scire orcam, infestam his beluam, & cuius imago nulla repræsentatione exprimi possit alia, quàm carnis immensæ dentibus trucu lentæ. Irrumpunt ergo in secreta, ac vitulos earum ac fœtas, vel etiam num grauidas lancinant morsu, incussáque ceu Liburnicarum rostris fodiunt. Horatius 2. Serm, satyr. 4, -simplex è dulci constat oliuo. Quod pingui miscere mero, muriáque decebit, Non alia quàm qua Byzantia putrijit orca. ¶ Ab huius beluæ similitudine vasis quoddam vinarij genus specie tereti, & vniformi, Orca dicitur. Varro de Re rust. libro 1. capite 13, Orcæ in Hispania feruore musti ruptæ. ¶ Erat etiam olim Orca vasis genus, in quo sisci asseruabantur. Plinius libro 15. capite 19, At vbi copia ficorum abundat, implentur orcæ, in Asia cadi. ¶ Quidam etiam Orcam accipiunt pro vasculo lusorio, quò coniecti taliagitatique emittuntur in tabulam aleatoria, quod à Martiale dicitur Turricula ex imitatione Græcæ dictionis πύργος, quam & Latini vsurpant. Persius Saty. 3. Angustæ collo non fallier orcæ. ¶ Plinius libro 35, pro capsa pigmentorum muliebrium posuit, quum ait, Vsta casu reperta, incendio Piræei cerussa in orcis cremata. ¶ Orca etiam gemmæ nomen est, nigro, fuluo, virjdi ac candido colore distinctæ. Plin. li. 37. ca. 10.

Orcula, diminutiuum ab Orca. σκυτάριον. Cato de Re rustica, Cyminum, fœniculum, rutam, mentham, in orculam condito.

ORCADES, ὀρκάδες Ptolemæo, penult. corre. Insulæ Oceani Septentrionalis vltra Britanniam, & Hyberniam, numero triginta, secundum Pomponium, parum inter se distantes.

ORCELIS, ὀρκὶς, Vrbs Bassetanorum in Tractu Tarraconensis Hispaniæ. Ptolem. libro 2. capite 7.

ORCHAMVS, Assyriorum rex fuit, qui Leucotheam filiam ab Apolline vitiatam viuam defodit. Vide fabulam apud Cuidium libro 4. Metamorphoseos.

Orchestra, ὀρχήστρα, Locus erat in theatro inter scenam & cuneos, Senatoribus ad spectandum designatus, in quo erat pulpitum quinque non amplius pedibus altum, quod Græci Thymelem dicebant, & Longeum, in quo chorus Tragœdiarum, & Comœdiarum, quandiu Comœdiæ chorum habuerunt, ipsique etiam citharœdi & aulœdi, & quotquot personam ex fabula non agebant, actioni subseruiebant. Dicta Orchestra, ἀπὸ τῆ ὀρχήσεως, hoc est à saltando, quòd in eo gesticulatores, histrionibus in scenam abditis, populum saltando detinerent. Sueton. in Nerone, Deinde in orchestram, Senatúmque descendit, & orationis quidem, carminisque Latini coronam, de qua honestissimus quisque contenderat, sumpsit. Iuuenalis posuit pro sessione Senatus & primorum, quum ait, -similémque videbit Orchestram, & populum.

Orchia lex, ὄρχιος νόμος, Prima fuit inter leges sumptuarias, quæ ab Orchio Tribuno plebis nomen accepit. Hac certus conuiuarum numerus præscribebatur, cauebatúrque vt apertis ianuis cœnitaretur, nequa legi fraus fieri posset.

Orchis, ὄρχις, Herba quam & Cynosorchin vocat Plinius libro 26. capite 10, Cuius vocabuli vim reddentes officinæ etiam hodie Testiculum canis appellant. ¶ Est etiam Orchis, piscis quidam durissimus, cuius meminit Plinius libro 32. capi. 2, Durissimum (inquit) esse piscium constat, qui Orchis vocatur: rotundus est, & sine squamis, totúsque capite constat.

Orchites, pen. corre. ὀρχίτης. Genus oliuarum, quæ à testiculis nomen sumpserunt, vt inquit Seruius in libro 3. Geor. Nam ὄρχεις testes dicuntur: vnde Orchites dictæ sunt quasi testiculares oliuæ. Nominatiuus singularis est Orchis. Colum. libro 5. capite 8, Orchis quoque & radius melius ad escam, quàm ad liquorem stringitur.

ORCHOA, æ, ὄρχοη. Babyloniæ oppidum est, in confinio Arabiæ desertæ, Ptolem. libro 5. capite 20.

ORCHOMENVS, pen. corre. ὀρχομενὸς, Thessaliæ fluuius, antea Minyeus appellatus, teste Plinio libro 4. capi. 8. ¶ Orchomenus item, siue Orchomenum, Thessaliæ oppidum est, ad sui nominis fluuium situm, olim potentissimum, vt pote cui & Thebani aliquando tributum pependerint (vt testatur Strabo libro 9.) præsertim sub Eteocle tyranno, qui primus Gratiis templum extruxit. ¶ Fuit item eiusdem nominis oppidum in Arcadia, non procul à Lebadia, quod Strabonis ætate interierat, vt ipse testatur libro 8. ¶ Fuit & tertium in Eubœa insula non procul à Caryst: cuius meminit idem Strabo libro 9.

Orchomenius, a, um, adiectiuum. ὀρχομενὸς.

Orcus, A veteribus inferorum deus est existimatus, quem & Plutonem & Ditem patrem vocabant. ἅιδης. Cice. 6. Verrin. Hic dolor erat tantus, vt Verres, alter Orcus, venisse Ennam, & non Proserpinam asportasse, sed ipsam abripuisse Cererem videretur. ¶ Aliquando etiam pro ipso inferorum loco ponitur: vnde à Propertio libro 3. Elegiarum, Minos vocatur arbiter Orci, quasi inferorum iudex & moderator. Plaut. in Asinar. Bene vale: apud Orcum te videbo. ¶ Homerus 2. Iliad. indicat Orcum Thessaliæ fluuium esse, è Stygia palude profluentem, aquis adeò pinguibus, vt Peneo fluuio, in quem illabitur, olei in modum supernatet. Hinc factus est locus fabulæ, vt Orcus inferorum fluuius esse dicatur, cuius apud deos sanctissimum semper habitum sit iuramentum. Festus Orcum ab vrgendò dictum putat, quòd ad mortem homines vrgeat. Alij ἀπὸ τῆ ὁρᾶν, hoc est à iuramento, dictum malunt, quòd nullum iuramentum apud superos firmius esset, aut religiosius, quàm quum per Stygiam paludem iurabant, aut per Orcum fluuium, qui ex Styhe pro fluit. ¶ Cum Orco rationem habere, vel ponere, est periculo mortis sese exponere, quum id præuideamus: quod solent agricolæ, qui in pestilenti agro, quanuis fructifero seruunt. Varro 1. de Re rust. capi. 4, Etenim vbi ratio cum Orco habetur, ibi non modò fructus est incertus, sed etiam colentium vita. Virgi. 4. Aeneid. Stygióque caput damnauerat Orco.

ORDESSVS, ὀρδησὸς, Fluuius maximus Scythiæ, qui ab Oriente profluens, miscetur cum Istro. Herod. libro 3.

Ordeum, dei, & Ordeaceus, a, um, vide HORDEVM.

Ordinarius, Ordino, nas, vide ORDO.

Ordior, diris, Orsus & orditus, teste Prisciano, præterium facit: sed quum facit Orsus, significat fari incipio. διαλαλέομαι, ἄρχομαι. Virg. 1. Aeneid. -Veneris contra sic filius orsus. Cicero pro Marcel. Sed vt vnde est orsa, in eodem terminetur oratio mea. Liuius libro 1. ab Vrbe, Vnus rem ex composito orditur, id est narrare incipit. ¶ Vnde Exordium, principium orationis. ¶ Ponitur etiam simpliciter pro incipio, Cicero 5. Tusculan. Vnde igitur rectius ordiri possumus quàm à communi parente natura, quæ quicquid genuit, non modò animal, sed etiam quod ita ortum esset ex terra. vt stirpibus suis niteretur, in suo gerere perfectum esse voluit? ¶ Orsum aliquando poëtæ pro eo qui finit, abusiuè posuerunt. Virgil. 9. Aeneid. -sic orsus Apollo, Mortalem medio aspectus sermone reliquit. Quum autem facit Orditus, ad telæ, teste Prisciano, vel alterius huiusmodi compositionem spectat ὑφαίνω, Plinius libro 24, Araneus orditur telas, tantique operis materiæ vterus eius sufficit.

Orsus, us,

Orsus, us, verb. Telæ vel alterius operis principium. Virgil. in Culic. Atque vt araneoli tenuem formauimus orsum. ¶ Veteres etiam Ordio protulerunt. Afranius, Expecta tamen, animo me ordire oportet. ¶ Composita huius verbi sunt, Abordior, Exordior, & Redordior, d, litera euphoniæ gratia interposita. Est autem Redordiri, quod orsum erat, retexere. Plinius libro 9. capite 18, Vnde geminus fœminis nostris labor, redordiendi fila, eadémque rursus texendi.

Ordo, dinis, Est digestio, & in suo loco rei cuiúsque collocatio: veluti in acie sit, vbi pedites, vbi alæ, cæteráque omnia suo quæque ordine collocantur. διαπαράκειται, τάξις. Cice. 2. de Orat. Ordo est, qui memoriæ maximè lumen affert. Idem Paradox. Quicquid peccatur, perturbatione peccatur regionis atq; ordinis. Virgil. 5. Aeneid. -terno consurgunt ordine remi. ¶ Digerere in quincúcem arborum ordines, Cic. de Senect. ¶ Aliquando etiam Ordo dicitur pro qualitate & statu hominum. τάγμα, τίμημα. Cice. de Prætura vrbana. M. Octauium hominem ornatissimum loco, nomine, ordine virtute. ¶ Tres erant ordines Romæ, Senatorius, Equestris, & Plebeius: ab Aristotele τάξεις dicuntur. Virgil. 7. Aeneid. Tum fatus Anchisa delectos ordine ab omni. Vbi Serui. Ordine ab omni, id est ex omni qualitate dignitatum: quod apud Romanos in legatione mittenda hodie quoque seruatur. ¶ Ordo amplissimus, Senatorius vocabatur. Cice. pro Domo sua ad Pontifices, Quid, quum Senatum pro me non modò propugnare amplissimum ordinem, sed etiam plorare, & supplicare, mutata veste prohiberent? ¶ Ordines ducere dicuntur, qui militibus præsunt, vt Tribuni militares, Centuriones, atque alij. Liui. 2. ab Vrbe, Nosci tabatur tamen in tanta deformitate, & ordines duxisse aiebant, aliáque militiæ decora, vulgò miserantes eum iactabant. ¶ Accipitur quandoque pro ipsis hominibus, hoc est iis qui sunt eiusdem dignitatis, vt sunt Equites, Consules, & cæteri quorum dignitas etiam ordo appellatur. Cicero 3. Offic. Qui esset, vt argentarius, apud omnes ordines gratiosus, id est apud omnium ordinum homines. Sallusti. Sæpenumero Patres conscripti, multa verba in hoc ordine feci, id est in Senatu. ¶ Aliquando refertur ad fortunas, & genus vitæ. Vnde Donatus, exponens illud Terentij in Eunucho. Conueni hodie aduenientes quendam mei fœci hinc, atque ordinis hominem: Mei, inquit, ordinis hominem: id est pauperem, quemadmodum ego. Sic honesti ordinis homines dici possunt, opulenti. ¶ Ordinis inferioris amici dicuntur, qui sunt in fimæ conditionis, vel infimi amici, & omnium minimi. Cice. de Amicit. Nunquam fe ille Philo, nunquam Rutilio, nunquam Mummio anteposuit, nunquam inferioris ordinis amicis. ¶ Extra ordinem apud Iurisconsultos, id est sine verbis & formulis solennibus. Paulus iu l. Ordo. ff. de Publi. iudic. Ordo exercendorum publicorum iudiciorum in vsu esse desiit: durante tamen pœna legum, quum extra ordinem crimina probantur. ¶ Extra ordinem, metaphoricῶς, Eximiè, quasi præter cæteros. Cice. ad Au. Cecin. libro 6, Quare ad eam spem, quam tu de te ipso habemus, non solùm propter dignitatem & extra ordinem de teipso habemus, non solùm propter dignitatem & virtutem tuam (hæc enim ornamenta sunt tibi etiam cum aliis communia) accedunt tua præcipua propter eximium ingenium, summámque virtutem. ¶ Inde fiunt Interordo. & Interordinium, de quibus suprà.

Ordinarius, ordinaria, ordinarium, In quo seruatur ordo. τεταγμένῳ, τακτὸς. ¶ Ordinaria semina, dicuntur ordine disposita. Colu. libro 3. capite 13, Consitis compluribus inter ordinaria semina malleolis. ¶ Sic & ordinariavitis apud eundem, eodem libro, capite 16. Vitruuius libro 2, Ordinarios lapides appellat, qui sunt eiusdem formæ, & ordinis, & inter se similes. ¶ Ordinarius homo (vt post Oppium docet Festus) dicitur homo scurra & improbus, quique assiduè in litibus moratur, ob eámque causam in ordine stat Prætorem adeuntium: siue per contrariętatem, vt ait Aelius Stylo, minimè ordinatè viuit. ¶ Extraordinarium, παράτακτον. quod sit extra ordinem. ¶ Ordinaria consilia. Liuius libro 7. belli Punici. ¶ Ordinarium officium, Senecæ dicitur, vbi præficitur aliquis certæ functioni, libro 3. de Benefic. Ad hortos aliculus ne ordinarium quidem habentis officium. ¶ Ordinarius seruus, apud Vlpianum. l. Item apud Labeonem. parag. prætor ait. ff. de iniuriis.

Ordino, as, Suo quæque ordine dispono. διατάττω, τάττω. Vnde & Ordinatum dicimus, inquit Budæus, rectè, atque ordine constitutum. Liuius 9. belli Punici, Scipio posteaquam in Siciliam venit, voluntarios milites ordinauit, centuriauitque. Horat. Epod. 17, In quem Iuntarios milites ordinauit, centuriauitque. Horat. Epod. 17, In quem superbus ordinarat agmina Mysorum. Idem 4. Carm. 11. -quod ex hac Luce Mecœnas meus affluentes Ordinat annos. Curtius, Forsitan dij fata ita ordinauerunt. Ordinare locum vitibus, Colu. libro 5. capite 3. Partes orationis ordinare, Cice. 1. de Inuent. Ordinare Reipublicæ statum. Sueton. in Inl. Cæs. capi. 40, Conuersus hinc ad ordinandum Reipublicæ statum.

Ordinatus, a, um, participium. Liu. 4. bell. Punici, Vt veterum militum verba audiuit, quàm multarum rerum ipse ignarus esset, ex comparatione tam ordinatæ disciplinæ animaduertit.

Ordinatè, aduerbium. Ad Heren. 4, Quæ si sequemur acutè & citò reperie mus: distinctè & ordinatè disponemus.

Ordinatim, aliud aduerbium. Cæsar 2. bell. Gall. Ita fastigiato, atque ordinatim structo, &c. Brutus ad Ciceronem, Ille enim ita pasim, ego ordinatim: quacunque iit, ergastula soluit.

Ordinatio, onis, verbale. Colum. libro 12. capite 3, Vt ordinatio constituta conseruetur. Plin. Epist. 205, Quum certius de vitæ nostræ ordinatione aliquid audieris. ¶ Ordinatio, pro administratione prouinciæ. Sueton. in Neron. cap. 40, Spoponderunt tamen quidam destituto ei ordinationem Orientis: nonnulli nominatim regnum Hierosolymorum.

Ordinator, oris, Senec. epist. 110, In his opus est illi alieno consilio: quomodo medico, quomodo nauis gubernatori, quomodo aduocato & litis ordinatori. ¶ Hinc etiam sit compositum Prærordino, antè ordino.

ORDOVICES, Populi fuerunt Britanniæ insulæ arduis montibus proximi: apud quos (vt Tacitus scribit lib. 12.) Hostorius dux Romanus Carataccum regem viuum cepit, Romámque misit.

Orea, æ, Ab ore fit, & significat frænum, dictúmque quòd ori inseratur. ἡνία. Titinnius in Setina, Et si tacebit, tantum gaudebit sibi permitti oreæ. Trebellius pro se apud populum, Equo qui mihi sub feminibus occisus erat, oreas detraho, inspectante L. Stertinio. Autor Festus. Aureæ verò dicuntur illæ habenarum partes, quæ circa aures religantur.

OREADES, ὀρειάδες, ὄ ὀρειάδες, Montium Nymphæ. Nam ὄρος Græcis montem significat. Virgil. 1. Aeneid. Exercet Diana choros, quam mille secutæ, Hinc atque hinc glomerantur Oreades.

OREGES, Pars Tauri montis, in Caspium mare vergens. Plinius libro 5. capite 29.

Oreon, pen. prod. ὄρεον, Tertia species polygoni, teste Plinio libro 27. capi. 12, teneræ harundini similis, vno caule, denlis geniculis, & in se fractis, foliis piceæ. Nascitur in montibus: vnde nomen accepit.

Oreoselinum, ὀρεοσέλινον, Montanum apium, cicutæ foliis, radice tenui, semine anethi: minutiori tamen. Plin. lib. 20. capi. 11, Quartum genus ex eodem faciunt aliqui Oreoselinon, palmum alto frutice acrecto, semine cumino simile, vrinæ & menstruis efficax. Latini Apium montanum vocant: Græci etiam ὀρεσέλινον ἄγριον, hoc est petroselinum agreste.

ORESITROPHVS, ὀρεσίτροφος, Vnus ex canibus Actæonis, ita dictus. ἀπὸ τῆ ὄρους, οἰκεῖ τρέφειν, quasi in montibus educatus. Ouid. 3. Meta. Prima Melanchætes in tergo vulnera fecit,
Proxima Theridamas, Oresitrophus hæsit in armo.

Oreστes, ὀρέστης, Agamemnonis, & Clytemnestræ filius, sic appellatus ob ferinam atque agrestem, & quasi montanam naturam: cui soror Electra necem parari ab Aegistho, qui patrem Agamemnona interfecerat, matrémque constuprauerat, præuidens, ipsum per pædagogum in phocidem clàm ablegat ad Strophium Phocensium principem, qui Agamemnonis fororem duxerat. Illic XII. annos demoratus, cum pædagogo suo Argos redit: vbi sub specie hospitum Phocensium, quos Strophius miserat, vt Orestis obitum nuntiarent, intromissi ad Clytemnestram, eandem cum Aegistho adultero consciam Electra in vltionem patris occidit, vt scribit Sophocles in Electra, & Eurypides in Oreste. Deinde Pyrrhum quoque Macarei sacerdotis ope in Apollinis templo interfecit, eo quòd Hermionem Menelai filiam sibi prius despontatam, rapuisset. Propter quæ scelera agitatus est furiis, quibus non antè purgari potuit quàm ad aram Dianæ Tauricæ, illuc à Pylade perductus, perpetrata fecinora expiauerit. Vide suprà in dictione IPHIGENIA. Amicum habuit Pyladem, perpetuum omnium suarum profectionum comitem, periculorúmque omnium socium, cum quo tam sanctè amicitiam coluit, vt alter pro altero mori non recusaret. Cicero de Amic. Qui clamores tota cauea nuper in hospitis & amici mei Pacuuij fuerunt notia fabula, quum ignorante rege vter corum esset Orestes, Pylades Orestem se esse diceret, vt pro illo necaretur, Orestes autem, ita vt erat, Orestem se esse perseueraret.

ORESTIS, idis, ὀρηστὶς, Regiuncula Macedoniæ, in eo tractu qui mari Adriatico imminet, cuius populi dicuntur Orestæ, Amantinis finitimi: quorum meminit Plinius libro 4. capi. 10.

ORETAE, ὀρέται, Gens Indica, secundum Strabonem libro 15. post Arbim amnem Arianorum: quos Plinius libro 6. ait, non Indorum, sed propria vti lingua. Lucanus libro 3, Tum furor extremos mouit Romanus Oretas.

OREVS, pen. prod. ὄρευς, Dictus est Liber pater, à montibus, in quibus ei fieri sacrificia solebant. Festus.

Orexis, ὄρεξις Græcè, Latinè appetitus, seu esuritio dicitur, ab ὀρέγομαι, quod est appeto. Iuuen. Satyr. 6, -de quo sextarius alter Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim. ¶ Idem Satyr. 11, -hinc surgit orexis, Hinc stomacho bilis.

Organum, ni, ὄργανον, Idem est quod Latinè instrumentum. Cice. lib. 11. Epist. ad Brutum. ὄργανον enim meum erat Senatus: id iam est dissolutum. ¶ Per excellentiam tamen peculiariter Organa dicuntur, quæuis musicorum instrumenta. Quintil. libro 9. capite 4, Natura ducimur ad modos: neque enim aliter enteniret, vt illi quoque organorum soni, quanquam verba non exprimunt, in alios tamen atque alios motus ducerent auditorem. Iuuenal. -prætoribus Organa semper. In manibus, densi radiant testudine tota Sardonyches, crispo numerantur pectine chordæ. ¶ Architectorum quoque instrumenta quædam Organa appellantur. Vitruuius libro 10. capi. 1, Inter machinas & organa id videtur esse discrimen, quod machinæ pluribus operibus in maiores coguntur effectus, vt balliste, torcularíumque prela. Organa autem, vnius operæ prudenti tractu perficiunt, quod propositum est: vti scorpionis, & anisocyclorum versationes. ¶ Apud Columellam libro 5, sumitur pro instrumento ad metiendum apto, vbi ait, Sic compositum organum quum in fulcum demissum est, litem domini & conductoris sine iniuria deducit.

Organarij, Organorum fabricatores. ὀργανοποιοί. Iulian. Firmicus lib. 2, Mercurius cum Venere in sexto ab horoscopo facit organarios, & myropolas.

Organicus, a, um, ὀργανικὸς. vt Saltus organicus Heliconis, Lucr. libro 3.

Organicè, aduerbium: vt, Organicè moueri, & Mechanicè, apud Vitruuium, pro eo quod est Per machinas & per organa, teste Budæo.

Organici, organicorum, Qui musicis organis canunt. Lucret. libro 2, -æquè Ac musæa mele. per chordas organici quæ
Mobilibus digitis expergefacta figurant.

ORGIA,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ORGIA, orum, penul. cor. ὄργια, Neutri generis & pluralis numeri, apud Græcos, teste Seruio, primùm dicta fuerunt quæuis sacra. ¶ Erat enim Orgiorum appellatio generalis, quemadmodum apud Latinos Ceremoniarum. Postea tamen abusiuè factum est vt peculiariter hoc nomine Liberi patri sacra nominarentur: ἀπὸ τῆ ὀργῆ, hoc est à furore, vt quidam putant, quòd hæc præcipuè sacra à mulieribus furore correptis celebrarentur: vel ἀπὸ τῶν ὀρῶν, hoc est à montibus in quibus potissimùm hæc sacra fiebant. Innouabantur autem tertio quoque anno: vnde Trieterica dicta sunt, id est triennalia. Virgil. 4. Aeneid. -vbi audito stimulant trieterica Baccho Orgia.

Orgya, ὄργυια, Mensuræ genus, sex continens pedes, siue vtriusque manus extensionem, quam Vlnam Latini appellant. Gaza mensuram vertit quatuor cubitorum.

Oria, æ, Nauis piscatoria. Plaut. in Ruden. Mea opera, labore, & rete, & oria. Idem, Malo hunc alligari ad oriam vt semper piscetur, etsi sit tempestas maxima. Apud Nonium tamen, à quo hæc desumpta sunt, Horia legitur, prima vocali aspirata: quemadmodum etiam vtrobique legitur apud Plautum.

ORIBASIVS, ὀριβάσιος Sardianus, Iuliani principis fuit familiaris, à quo & Quæstor Constantinopolitanus factus est. Scripsit libros medicinæ LXXII, ad Iulianum: & eorum epitomen libris nouem ad Eustachium filium. Præterea de regno, & de affectibus. Hæc Suidas. Eunapius verò Græcus autor in eo libro quem de Sophistarum vitis conscripsit, eius vitam pluribus persequitur. Oribasius ait, Pergamenus genere, in eloquentia pariter & medicina profecit, Iulianóque propterea vt medicus fuit accersitus. Inuidia deinde succedentium principum, bonis priuatus, ac in exilium ad Barbaros missus, animum philosophi semper in calamitate retinuit. Tanta apud eas nationes gratia, & opinione obdoctrinam & medicinæ experimenta perseueravit, vt pro Deo penè coleretur. Hæc ille.

Orichalcum, ὀρείχαλκος, vel ὀρίχαλκος, Metalli genus est, accedens ad colorem auri: quod olim maximo in pretio habebatur. Vulgò hodie Gallorum lingua vocatur *Otonum*. ita dictum ἀπὸ τῆ ὄρους, καὶ χαλκῦ, quasi ὄρους χαλκὸς, hoc est æs montanum: nascitur enim in montibus. Cice. 3. Offic. Siquis aurum vendens, orichalcum se putet vendere: indicétne illi bonus vir id aurum esse? ¶ Sunt qui Aurichalcum scribant, dicíque putent, quasi aureum æs: quorum opinioni refragatur primæ syllabæ quantitas, quæ vbique corripitur. Statius 1. Theb. Emicat effigies, & sparsa orichalca renident.

ORICOS, siue ORIGVM, ὄρικος, Ciuitas Epiri, à Colchis condita, in confinibus Macedoniæ, teste Plinio lib. 5. capi. 23. iuxta quam nascitur terebinthus, nigrum lignum habens & solidum in buxi speciem. Vnde Oricia terebinthus, apud Virgilium 10. Aeneid. -aut quale per artem Inclusum buxo, aut Oricia terebintho Lucet ebur. De hac & Luca. lib. 3. Tunc qui Dardaniam tenet Oricon, & vagus altis Dispersus syluis Athamas, &c. Hæc quondam insula quum esset, continenti iuncta est. Plinius lib. 2. capi. 86, Epidaurus & Oricum insulæ esse deserunt,

Oricularius, pro Auriculario subinde apud Celsum legitur, ea ratione qua Coliculus & Colis pro Cauliculo, & Caule dicuntur: & Codex, pro Caudex, vt ait Budæus.

Oriens, Vide ORIOR.

Orificium, ficij, Introitus, & veluti ostium vniuscuiusque rei. στόμα. Vnde duo ventriculi orificia esse dicimus: vnum superius, acutissimo tactus sensu prædictum, quod œsophago adhærens, cibo aditum præbet: Alterum inferius, superiori multò angustius, quod Græci πυλωρὸν, hoc est Ianitorem appellant: propterea quòd veluti custodis officio fungatur, cibóque nonnisi probè cocto excussóque, exitum permittat.

Origanum, ni, pen. cor. ὀρίγανον. Dioscoridi herba est, siue fruticulus, tam folio, quàm ramis syluestri serpyllo similis, comante supra cacumen vmbella, in qua flores ex albo purpurei, odore iucundo præditi emicant. Quatuor autem origani commemorantur genera, Heracleoticum, Onitis, Tragoricanon, & Syluestre. Primum ab Heraclea Pontica dictum est, circa quam copiosissimè nascitur. Secundum ab asinis, qui eius pabulo maximè delectantur. Tertium ab hircis, qui præcipuè illud appetunt. Quartum, quòd sine cultura & sua sponte prouenit. Dictum autem putatur Origanum quòd montibus gaudeat. Vide Plinium lib. 20. capi. 17.

ORIGENES, pen. cor. ὠριγένης, (qui & Adamantius dictus est) Scriptor Ecclesiasticus fuit, qui tempore Philippi primi Christiani Imperatoris, fidem Euangelicam & scriptis, & viua voce non parum illustrauit. Incidit tamen in aliquot errores ab Ecclesia damnatos, quos tamen nonnulli suspicantur ab æmulis, eius libris fuisse inspersos. Hic adhuc adolescens feruido quodam zelo (sed non secundum scientiam, inquit Erasmus) vt liberius & citra pudicitiæ periculum Euangelicæ professioni posset incumbere, seipsum castrauit.

Origo, pen. pro. ginis, à verbo Orior, oriris, dicitur de genere, principio, initio, causa, ortu, stirpe, semine, siue fonte alicuius rei. γένεσις. Plinius lib. 10. capi. 37. Multi nobilitatem singularum columbarum & origines narrant. Cice. de Vniuers. Nullius enim rei, causa remota, reperiri origo potest. Virgil. 2. Aeneid. Non alios prima crescentis origine mundi Illuxisse dies, aliúmve habuisse tenorem Credideris. Idem 6. Aeneid. Igneus est ollis vigor, & cælestis origo Seminibus. Oui. 3. Fast. O quàm de tenui Romanus origine creuit. Virgil. 1. Aeneid. Nascetur pulchra Troianus origine Cæsar.

Originatio, onis. Quintil. lib. 1. de Etymologia. Etymologia, quæ verborum originem inquirit. à Cicerone dicta est Notatio, quia nomen eius apud Aristotelem inuenitur σύμβολον, quod est nota: nam verbum ex verbo ductum, id est Veriloquium, ipse Cicero qui finxit, reformida. Sunt qui vim potius intuiti, Originationem vocent.

Originale, adiectiuum: vt, Culpa originalis, Originalis decor.

Originarius, adiectiuum, idem quod originalis. Budæus, Originarij sunt qui contrahunt municipatum origine principaliter. Libro 10. Cod. titulus est de Municip. & originariis.

ORION, ὠρίων, Quasi Vrion, dictus est filius Iouis, Neptuni, & Mercurij. De hoc variè fabulantur poetæ. Quidam tradunt Iouem neptunum, & Mercurium, quum terram peragrarent, superueniente nocte ad pauperem quendam Hyreum, quem Aristonicus Erythræum appellat, diuertisse, qui eos hilari animo suscepit: quúmque deos esse animaduertisset, occiso boue iisdem sacrificium obtulit. Quo officio motus Iupiter, iussit vt aliquid muneris à se peteret, statim voti compos futurus: qui nihil sese magis cupere respondit quàm filium: coniugem tamen se non habere, neque velle ducere, quòd morienti vxori fidem dedisset se aliam non ducturum. Iupiter igitur & reliqui dij eorum immolati bouis sumpserunt, in quod quum vrinam emisissent, iussérunt vt terra obrutum completis matemis mensibus soluaret. Quod quum fecisset, inuenit puerum, quem ab vrina Orionem nominauit. Hic postea adultus euasit venator maximus, adhæsitque Dianæ. Sed quum viribus fideret, gloriaretur nullam esse feram quam non conficeret, diis insolens verbum vlcisscentibus, contigit vt terra scorpionem pareret, à quo ictus periit. Diana igitur satellitis sui obitum grauissimè ferens, eum in cælum iuxta Tauri sydus constituit. Lucanus verò à Diana scorpione immisso occisum dicit, & deorum miseratione in cælum sublatum. Horatius ab ipsa Diana sagittis confossum tradit, eo quòd vi voluerit eam comprimere. Seruius autem hanc fabulam longè aliter tractat, dicens Oenopionis Siculi habitum esse filium: qui quum Candiopen (quam alij Meropem vocant) sororem vitiasset, à patre excæcatus est. Consulto igitur oraculo responsum accepit: Si per pelagus ad Orientem pergeret, vt oculorum concauitates semper haberet Soli oppositas, lumina recuperaturum. Quod quum facere conaretur, audito strepitu, ad Cyclopas peruenit, ex quibus vnum humeris suis imposuit, cuius ductu Solem semper aduersum habens, oculos recepit. Hesiodus Neptuni & Euriales filium facit: idque muneris à patre obtinuisse tradit, vt per summos fluctus posset incedere. Alij ferunt, postquam oculis ab Aenopione priuatus esset, in Lemnum insulam venisse, & ibidem à Vulcano caballo accepto ad ortum Solis perrexisse, & sic visum recepisse. Postea verò reuersum, Oenopionem vlcisci statuisse: sed quum hic à ciuibus suis sub terra occultaretur, in Cretam profectum, ibique ob arrogantiam à scorpione diuinitus immisso fuisse interfectum. Est autem signum cæleste, quo oriente maximæ excitantur tempestates. Hinc Virgilius libro primo. Aeneid. Quum subito assurgens fluctu nimbosus Orion, &c. Sunt qui Græcè ab aquarum inundatione sic dictum velint, quòd ortus eius hyemis initium afferat, & mare ac terras tempestatibus turbet. ὄρινω enim, turbo & concito significat. Plautus lugulam vocat, quòd stellarum fulgore quasi gladiis armatus, terribilis videatur. Si fulget, serenitatem: si obscurat, tempestatem denotat. Habet autem hoc nomen apud Poëtas primam syllabam indifferentem: quod ideirco factu creditur, quòd prima syllaba olim apud Græcos per ω diphthongum scribebatur: quæ secundum proprietatem linguæ Doricæ in ο solet commutari: qua ratione constat posse produci. Poterit tamen etiam corripi, si absicíamus ex prima syllaba vocalem subiunctiuam, more Græcorum, qui vt breuem syllabam extendant, aliquando assúmunt vocalem: & vt longam contrahant, aliquando vocalem abiiciunt. Media autem syllaba semper producitur. Penultima verò obliquorum rursus est indifferens. Lucan. libro 9. Teste tulit cælo victi decus Orionis. Versus est spondaicus. Ouidius 8. Metamor. -strictúmque Orionis ensem. Apud Catullum de coma Beren. legitur nominatiuus Oarion, Proximus (inquit) Hydrochoo sulgeat Oarion.

Orior, oreris, & oriris, olim tam per tertiam, quàm per quartam coniugationem declinabatur, hodie tantùm per tertiam, excepto infinitiuo Oriri, qui mansit à quarta coniugatione. Ouidius libro 10. Metam. Tu quoties oreris, viridísque in cæspite flores. ¶ Quandoque Surgo, Prodeo. vnde Oriri Solem dicimus. ἀνατέλλω. Plaut. in Aulul. Sed quid hoc clamoris oritur hinc ex proximo? Idem in Pœn. Atque ei quoque vt non enuntiet. Id esse facinus ex te ortum. Terent. in Adelphis, Tamen tibi à me nulla est orta iniuria. Plinius Epistol. 96. Oritur fons in monte, per saxa decurrit. ¶ Huius compósita sunt, Aborior, Adorior, Coorior. Liuius, Tum verò coorto tumultu terga vertere simulantes, paululum cessere. Oborior, & Suborior eiusdem significationis, hoc est subnascor: vt, Obortæ sunt lacrymæ, Subortus est rumor. Exorior, enascor, prodeo. Cicero. libro 3. Offic. Exoritur Antipatri ratio ex altera parte.

Ortus, participium præteriti temporis est. Futuri autem Orturus, vel Oriturus: quorum posteriore vsus est Horatius libro 2. Epist. Nil oriturum aliàs, nil ortum tale fatentes. Est autem Orior idem quod nascor. φύομαι. Cice. 2. de leg. Sum illi villæ amicior modò factus, atque huic omni solo in quo tu ortus es & procreatus.

Ortus, tus, nomen. Significat natiuitatem. γένεσις, ἀναφορὰ, ἀρχὴ, περιχάραξις. Cice 1. Offic. Non nobis solùm nati sumus, ortúsque nostri partem patria vendicat, partem amici. Ouid. 13 Metamor. Sed neque materno quòd sum generosior ortu, Nec mihi quòd pater est, &c. Cice. 2. de Legib. Cato ortu Tusculanus fuit, ciuitate Romanus. ¶ Interdum etiam primam illam corporis cælestis apparitionem supra nostrum hemisphærium, Ortum vocamus. Virgil. Ecloga 9. Daphni quid antiquos signorum suspicis ortus? Idem 1. Georg. Nec frustra signorum obitus speculamur & ortus. ¶ Quin ipsum etiam cæli cardinem in quo Sol oritur, Ortum appellamus. Plinius libro 12. capi. 14. Saba regio spectat ortum Solis æstiuum.

Oriundus, a, um, Qui originem ducit ex aliquo loco, in quo non ipse, sed parentes, aut maiores eius nati fuerunt. ὁ ἀναφέρων γένος, ἀπόγονος. Ortus verò γεννηθὲις, idem est quod natus, denotátque locum, non in quo parentes aut maiores nostri, sed in quo ipsi sumus nati. Liuius 4. bel. Punici, Nati Carthagine, sed oriundi à Syracusis. id est à Syracusis originem trahentes, vnde fuerant parentes. ¶ Inuenitur tamen Oriundus, pro Orto, & cum præpositione, & sine præpositione. Colum. lib. 1, Nam quemadmodum sapientis est fortuitos casus magno animo sustinere, ita dementis est ipsum sibi malam facere fortunam: quod facit, qui nequam vicinum suis nimis parat, quum à primis cunabulis (si modò liberis parentibus est oriundus) audisse potuerit. ¶ Oriundus aliquando non solùm locum, sed quandoque personam denotat. Liuius 4. bell. Maced. Oriundus à magno Alexandro.

Orites, ὤριτες, Gemma est, globosa specie, à quibusdam Siderites appellata, ignem non sentiens. Plin. lib. 37. cap. 19.

ORITHOS, lege ORICOS.

Orithyia, penult. prod. ὠρείθυια Homero, Filia fuit Erichthei Athenarum regis, qui Pandioni in regno successit, quam à Borea raptam, & in ventum conuersam Poëtæ fabulantur. Verùm vt Eusebius pro vera historia refert, Boreas hanc sibi in coniugem antea denegatam rapuit raptam tulit in Thraciam, & ex ea Zetem & Calain suscepit, qui cum Argonautis in Colchos nauigauerunt, & Harpyias fugauerunt. Vide CALAIS. Propter. lib. 2, Iã Pandioniæ cesset genus Orithyiæ. ¶ Hoc etiam nomine dicta est Amazonum regina, quæ Marpesiæ matri successit in regno, Iustinus lib. 2. quam à Borea raptam Poëtæ fabulãtur. ita dicta, teste Erasmo, quòd in mõtibus malefica sua sacra soleat peragere. Et quanuis ἀπὸ τῆ ὄρους deduci putetur, quod per o paruum scribitur, tamen propter tot breuiũ syllabarum cõcursum o mutatur in ω.

Orminum, siue potius Horminon, ὄρμινον Dioscoridi, Herba est quam Latini Geminalem, Officipæ *Gallitricum* vocant: nomen habens ab eo quòd Venerem extimulet. ¶ Est & syluestre Horminõ, quod alio nomine *Saluiam agrestem* herbarij vocant. Attici quoq; Corrudam, hoc est asparagum syluestrem, Horminon appellant. Plin. lib. 20. cap. 10, Syluestrem asparagum aliqui Corrudam, aliqui Libycum vocant, Attici Horminum.

ORMENION, ὀρμένιον Homero, Vicus est ad sinum Pagasæum, sub monte Pelio. Vide Strabonem lib. 9.

Ornamentum, vide ORNO.

ORNEAE, ὄρνεαι, Vicus fuit ex agro Corinthio, in quo Priapi sacra magna solennitate celebrabantur: vnde Priapus ipse dictus est Orneates. Autor Strabo lib. 8.

ORNEVS, nei, penult. prod. ὄρνευς, Vnus ex Centauris, Ixionis & Nubis filius. Ouid. 12. Metam. Fugit & Orneus, Lycabásque, & saucius armo Dexteriore Medon.

ORNITHIAE, ὀρνίθιαι, Venti sunt Septentrionales quotannis sub initiũ Veris triginta ferè continuis diebus spirantes: ita dicti, teste Budæo, ab aduentu auium, quòd id temporis hirundines & ciconiæ ad nos transuolent. Colum. lib. 11. cap. 2, Decimo Calendas Martij quum Leo desinit occidere, venti Septentrionales, qui vocãtur Ornithiæ, per dies triginta esse solent.

Ornithoboscion, ὀρνιθοβοσκεῖον, Locus ad pascendum gallinas & aues. Varr. de Re rust. lib. 3. cap. 9, De his qui ornithoboscion instituere volunt, &c.

Ornithogalum, ὀρνιθόγαλον, Cauliculus est, teste Dioscoride, sesquipedalis, candicans, & tenuis, tribus aut quatuor mollibus cauliculis in cacumine agnatis, à quibus flores prodeunt foris herbacei, & intus, quum hiare cœperint, lactei.

Ornithon, pen. prod. huius Ornithonis, ὄρνιθῶν Latinè auiarium. Nam ὄρνιθες Græci aues vocãt. Varr. 3. de Re rust. cap. 3, Ornithones auiaria sunt, in quibus stabulantur turdi, pauones, & omnes alites quæ intra parietes villæ solent pasci.

Ornithotrophium, pen. prod. ὀρνιθοτροφεῖον, Idem est quod Ornithon, locus videlicet in quo aues educantur: qua voce vtitur Varro lib. 3. de Re rustic. cap. 5.

Orno, as, Colo, decoro, honesto. περιστέλλω, διακοσμῶ. Terent. in Eunuc. Age, eamus intrò, nunc iam orna me. Propter. lib. 4. Eleg. 10, Populus & longis ornabat frondibus ædem. Idem lib. 3. Eleg. 6, Ornabat mitras, nullâve gemma manus. Horat. 2. Epistol. 2, -donis ornatur honestis. Cic. 1. Tusc. Noctur námque cæli formam vndique syderibus ornatã. ¶ Accipitur etiam Ornare pro præparare, aptare, εὐπρεπίζω: quod lingua vernacula dicimus, *mettre en poinct*. Plautus in Capt. Ego ibo, vt conueniam senem, dicam vt sibi penum aliud ornet. Ibidem, Non ornatis vos istic apud vos nuptias? ¶ Item honorare. Cic. Cæsari, Neque illius officij certum nomen peto, benevolentiam tuam & liberalitatẽ peto: neque impedio quominus (si tibi ita placuerit) etiam hisce eum ornes gloriæ insignibus. ¶ Ornare fugam, est Parare fugam. Terent. in Eunuc. Ita iam ornabat fugam. ¶ Ornare munus verbis, apud Terentium in Eunucho, est laudare, & verbis quodammodo maius facere. Munus nostrum ornato verbis, quod poteris. ¶ Huius compósita sunt Adorno, idem quod orno. διακοσμῶ. Liui. lib. 1. ab Vrbe, Flaminem Ioui assiduum sacerdotem creauit, insigníque veste, & curuli regia sella adornauit. ¶ Est etiam Adornare, bene apparare. εὐπρεπίζω. Plautus in Casina, Intrò abi vxor, atque adorna nuptias. Exorno, & Suborno, vide alibi.

Ornatus, ta, tum, participium ab Orno, as, ornamentis decoratus. κεκοσμημένος. Virg. 3. Georg. Ipse caput tonsæ foliis ornatus oliuæ. Ouidius 11. Metamorph. -nondum totos ornata capillos. Festus, Ornatus dicitur qui bonis artibus instructus est, siue qui honores adeptus est à populo. Virg. 7. Ecloga, -hedera crescente ornate poëtam. Plaut in Pœn. Bono ingenio me esse ornatam, quàm auro, multo mauolo. Terent. in Adelph. Si possiderem, ornatus esses ex tuis virtutibus. Cic. pro Flac.

Splendidissimus, atque ornatissimus ciuitatis suæ vir. Idem pro Quintio, E fundo ornatissimo deiectus, ignominiis omnibus appetitus.

Ornatus, tus, Cultus, quo quis ornatur. κόσμος, vnde dicimus, Ornatum regium. Plinius lib. 8, cap. 42, Neminem hic alium, quàm Alexandrum, regio instratus ornatu, recepit in sedem: alios palsim reiiciens. Plaut. in Casina, -quid agis tu mariter? mi vir, vnde ornatu hoc Aduenis? Cic. 1. Offi. Declaratur autem studium bellicæ gloriæ, quod statuas quoque videmus ornatu ferè militari. Idem in Oratore, Afferunt hæc quasi lumina magnum ornatum orationi.

Ornatus, ornati, Terent. in Andria, -interea introire neminem Video, exire neminem, matronam nullam, in ædibus Nihil ornati, nihil tumulti.

Ornatè, adverbium, Rectè, propriè, eleganter, & dispositè: vt, Ornatè dicere, proprium est eloquentis, vt ait Quintilianus in Prœmio lib. 8. Cic. t. de Finib. Res verò bonas verbis electis grauiter ornatéque dicta tas quis non legat? Idem 4. Acad. Illis similia, sed opinor expliciata vbe beriùs & ornatiùs.

Ornamentum, ti, Ornatus, apparatus. κόσμημα, κόσμος, παράσκευα. Cato de Re rust. cap. 10, Ornamenta bubus sex. ¶ Sumitur aliquando pro honore, siue dignitate. Cic. Licinio, Suscepique mihi perpetuam propugnationem pro omnibus ornamentis tuis, id est honoribus. ¶ Ponitur etiam pro beneficio honorifico. Cic. ad Cælium, Quæcunq; à me ornamenta in te proficiscentur, elaborabo vt omnes intelligant, &c. ¶ Ornamento esse idem est quod Decorare, ornare. Cic. 6. Verr. Domus erat non domino magis ornamento, quàm ciuitati. Sic pro Roscio Amer.

Ornus, Arbor est procera, caudice tereti, læui cortice, quam columella lib. de Arboribus, cap. 36, Syluestrem fraxinum esse dicit. A Gallis teste Ruellio, vulgò *Fresne champestre* appell. 2ur.

Oro, ras, precor, vel peto. παρακαλῶ, λίσσομαι, δέομαι. & in hac significatione sæpe habet duos accusatiuos. Terent. in Andria, Quod eo per hanc te dextram oro, & genium tuum, pérque tuam fidem te obtestor, ne abs te hanc segreges. Idem in Eunuc. Vnum vos oro, vt me in vestrum gregem recipiatis. Interdum etiam ponitur absolutè. Cic. pro Quintio, Orat, atque obsecrat vt multis iniuriis iactatam atque agitatam æquitatem, in hoc tandé loco consistere & confirmari patiamini. Cic. Cæs. in epist. ad Attic. lib. 9, Quamobrem à te peto, vel potius & omnibus precibus oro & obtestor, vt in tuis maximis curis aliquid impertias temporis huic quoque cogitationi. ¶ Interdum est Agere, dicere: & tunc solo accusatiuo contentum est. Terent. in Phor. Seruum hominem causam orare leges non sinunt. Plin. lib. 7. cap. 53, Legatus quoque qui Rhodiorũ causam in Senatu magna cum admiratione orauerat, in limine curiæ protinus expirauit progredi volens. ¶ Compósita huius verbi sunt, Adoro, Exoro. quod est Orando impetro. Vnde Orator dicitur dum orat: Exorator, quum impetrauerit. Terent. in Prolog. Hecyr. Orator ad vos venio, habitu scenico, sinite exorator vt fiem. Exoratus, dicitur à quo quid impetratum est. Deoro, & Peroro, significant Orationem concludo. Vide suis locis.

Orans, participium. Virg. 9. Aeneid. -& sic effatus ad vndam Procesit, summáque hausit de gurgite lymphas, Multa deos orans, onerauítque æthera votis. Idem 4. Aeneid. Talibus orantem dictis, arásque tenentem Audiuit omnipotens.

Oratus, a, um. aliud participium. Horat. 1. Epistol. 13, Oratus multa prece nitere porrò. Idem 2. Serm. Satyr. 3, Quare per diuos oratus vterque penates, Tu caue ne minuas, &c.

Oratus, ti, Quod orauimus. Terentius in Hecyra, Sed quum orata eius reminiscor, nequeo quin lacrumem miser. Ibidem, Ne orata nostra nequeat diutius celare.

Oratus, tus, id est Precatio, rogatio. Cic. pro Flacco, An etiã scripsit oratu tuo?

Oratio, onis, Omnis locutio. Cicero in Bruto, Quanquam omnis locutio oratio est, tamẽ vnius oratoris locutio hoc proprio signat nomine est. Idem 2. de Orat. Illa quæ à bono poëta dicta est flexanima, atque regina rerum oratio. ¶ Oratione beneficus dicitur, qui multa promittit verbis. Orationis operam compendi facere, dixit Plautus in Most. id est paucis agere, paucis vrbis dicere. ¶ Orationem sibi parare, est cogitare quid dicturi simus. ¶ Oratio etiam est ipsius oratoris ratio, & argumentorum arte dispositorum enumeratio. quæ quidem omni ex parte perfecta est, habétque numeros, figuras, & affectus: quales sunt Orationes Ciceronis.

Oratiuncula, diminutiuum. Cic. de Clar. Orat. Indicant enim oratiunculæ, tum historia quædam Græca, scripta dulcissimè. Idem 3. de Natu. deor. De quibus in illa aureola oratiuncula dicit Lælius.

Oratores, Causarum actores dicti, quos Græci ῥήτορας vocant. Quanuis apud Latinos Orator à Rhetore separatur, quòd Orator sit qui in iudiciis vel concionibus causas agit: Rhetor, qui Rhetoricè profitetur. ¶ Item Oratores, πρέσβεις, πρεσβευταί, Legati vocantur, quòd Principis aut reipublicæ mandata peragant. Virg. lib. 11. Aeneid. Centum oratores prima de gente Latina Ire placet. Ouid. 13. Metam. Mittor & Iliacas audax orator ad arces. Item quicunque aliquid rogat, Orator dici potest. ¶ Orator sic à Cicerone definitur, Orator est vir bonus, dicendi peritus, qui in causis publicis & priuatis plena & perfecta vtitur eloquentia. Canorus & volubilis orator. Cic. de Claris Orat. Iuuen. laty. 11, -te consule, die tibi quis sis Orator vehemens, an Curtius, &c. ¶ Orator etiam dicitur quidam Ciceronis liber, in quo instituitur futurus orator. Cice. ad Trebonium libr. 15, Oratorem meum (sic enim inscripsi) Sabino tuo commendaui.

Oratorius, a, um, adiect. Quod ad oratorem pertinet: vt Oratoria præcepta. Cicer. 1. de Orat. Sic illam orationem dissertam sibi & oratoriam, fortem, & virilem, non videri. Ornatus oratorius, Quint. lib. 3. cap. 1.

Vrbanitas oratoria, idem lib.6.cap.1.
Oratoriè, aduerbium, Id est oratoris more, hoc est ornatè, & eleganter. Cic.in Orat. Nihil est enim aliud, Brute, pulchrè & oratoriè dicere, nisi optimis sententiis, verbisque lectissimis dicere.
Oratrix, apud Quintilianum lib.2.cap.15, legitur.
OROATIS, Plinio, ὀροάτης Straboni, Fluuius est Carmaniæ in confinio Persidis, cuius meminerunt Ptolemæus lib. 6.cap. 3. Plin.lib.6.cap.23, & Strabo lib.15.
OROBA, ὄροβα, Vrbs est Assyriæ in Mediterraneis, Ptolemæus libro 6. cap.1.
Orobanche, ὀροβάγχη, Cauliculus est sine foliis, altitudine sesquipedali, subrubēs, flore subalbido in luteum vergente. Nomen accepit à strangulatu, quòd eruum, & cicer (nam in hisce leguminibus ferè nascitur) circunligando præfocet: vnde etiam à Latinis Eruangina dicitur, voce Græca ad verbum reddita. Quidam etiam Cynomorion, à canini generis similitudine appellauerunt. Vide Plinium lib.22.cap.25.
OROBATIS, ὀροβᾶτις, Vrbs mediterranea Persidis. Ptolemæus libro 9. cap.4.
Orobia, æ, Thuris genus, minoribus constans guttis, teste Plinio lib.12. cap.14, ab erui similitudine ita dictum: quanquam in vulgatis Plinij exemplaribus Arabiam corruptè legimus pro Orobia: quod etiã annotauit Hermolaus.
Orobitis, ὀροβῖτις, Chrysocollæ factitiæ genus, lutea herba, & alumine scisili tinctum. Rationem conficiendi vide apud Plinium libro 33. cap.5.
ORODES, ὄροδης. Parthorum rex, à quo Crassus captus fuit, & occisus. Vide Plutarchum in Crasso. Est & Orodes Tusci cuiusdam nomen apud Virg.10. Aeneid. qui Aeneæ arma sequutus, à Mezentio fuit interfectus.
ORORTES, ὀροάρτης, Vir Persa, & Sardium præfectus, qui Polycratem Samiorum tyrannum dolo captum suspendit. Hic postea iussu Darij & opera, astúque Bagæi Sardibus trucidatus est, vt scribit Herodotus libro 3.
ORONTES, ὀρόντης, teste Pomponio lib.2. fluuij nomen est, qui diuidit Syriam ab Antiochia. Est & nomen montis, inter quem & Orontē, fluuium vrbs Antiochia posita est.
Oronteus, a, um, ὀρόντειος. Propertius lib. 1. Aut quod Orōtea crines perfundere myrrha.
ORONTES, ὀρόντης Vir Troianus, qui Troia capta, cum Aenea in Italiã nauigans naufragium fecit, vt scribit Virgilius lib. 1. Aeneid. Vnam, quæ Lycios, fidúmque vehebat Orontem.
OROPVS, pen.prod. ὄρωπὸς Stephano, Oppidum in Attica, in confinio Bœotiæ. Plinius lib.4.cap.7. Est & alia eiusdem nominis ciuitas in Macedonia, patria Seleuci Nicatoris. Item alia in Eubœa, Apollinis templo clarissima, Rursus alia in Syria, non procul ab Amphipoli, à Nicatore condita, aut certè instaurata, & à nomine patriæ suæ ita appellata. Sunt & aliæ nonnullæ, quæ enumerantur à Stephano.
Oropygium, vide in dictione VROPYGIVM.
Orphanus, ὀρφανὸς, Qui caret patre, præsidióque paterno. Pupillus, qui caret patre, sed non præsidio paterno, quum tutore iuuetur.
ORPHEVS, ὀρφεύς, Poëta, seu vates genere Thrax, Calliopes & Apollinis filius, quem à Mercurio, siue vt alij habent, à patre Apolline lyrã accepisse ferunt, eáque tantum valuisse, vt illius cantu syluas & saxa moueri, fluuiorum cursum prohibuerit, ferásque mitiores reddiderit. Eurydicen vxorem habuit, quæ Aristæum vim sibi inferre volentem fugiēs à serpente occisa est: ob cuius mortem Orpheus maximè contristatus accepta lyra, ad inferos descendit, vbi suo cantu à Proserpina vxorem Eurydicen recepit. Sed quum eandem non seruata lege à Proserpina sibi imposita, rursum amisisset, cœlibem vitam agere statuit. quúmq; iam multas nuptias reiecisset, alióque insuper à mulierum consortio deterreret, atque in puerorum amores pelliceret, à Mænadibus inter Bacchi sacrificia iuxta Hebrum fluuium occisus & discerptus est: cuius mẽbra passim per agros sparsa Musæ collegerunt, dederúntque ea sepulturæ: lyra verò & caput in Hebrum deiecta, ad Lesbon insulã delata sunt, vbi caput ab incolis sepulturæ mandatum est, lyra autem in cœlum assumpta. Virgil. Eclog. 4. Non me carminibus vincet nec Thracius Orpheus, &c. Alij Orpheum Ciconum regem, Oeagri (à quo Oeagrius appellatur) & Polyhymniæ filium fuisse dicunt, atque cum Argonautis in Colchos nauigasse, ideóque assumptum, quòd iuxta vaticinium Chironis, Sirenes præteriri non poterant nisi præsente Orpheo. ¶Sunt qui duos Orpheos fuisse dicant, quorum alterum Colchos nauigasse perhibent,
Orpheus, phea, pheum, pen.prod. ὀρφεῖος, Denominatiuum: vt Orphea cithara. Martial. lib.1. Quicquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro Dicitur, exhibuit Cæsar arena tibi,
ORPHNAEVS, ὀρφναῖος, apud Claudianum lib.1 de Rap. Proser. vnus est ex equis Plutonis, à tenebris nomen habens: Orphnæus, crudele micãs Aethónque sagitta Ocyor, & Stygij sublimis gloria Nycteus Armenti, Ditisque nota signatus Alastor.
ORREA, ὄρρια, Oppidum in Occidentali tractu Britanniæ, teste Ptolemæo lib.2, cap.3.
ORSILOCHVS, ὀρσίλοχος, Filius fuit Idomenei. Hic patrem secutus ad expeditionem Troiã im, quum per totum bellum ex voto omnia succelsissent, in exitu rei ob insolentiam, dum obstaret totis viribus ne ex præda capti Ilij sors debita daretur Vlyssi, ab eo occisus est.
Orsus, orsa, orsum, Orsum, orsi, Orsus, us, nomen verbale, vide ORDIOR.
Orthum carmen, ὀρθιος νόμος, Genus est modulationis musicæ, quod Arionem cecinisse refert Herodotus lib.1, priusquam se in mare præcipitaret: sic forte dictum, quòd eius carminis numeri quàm altissima & intentissima voce ferrentur. ὄρθιον enim Græci dicunt quod arduum est, & quàm altissimè eleuatum. Gellius lib.16.cap.19, Stánsq; in summæ puppis foro, carmen quod Orthium dicitur, subaltissima voce cantauit.
ORTHOCORYBANTES, ὀρθοκορύβαντες, Populi sunt Medis & Hyrcanis finitimi, quorum meminit Herodotus lib.3.
Orthodoxus, ὀρθόδοξος, Homo rectæ opinionis, siue sententiæ, aut fidei. δόξα enim gloriam, & existimationem, siue opinionem & sententiam significat.
Orthodoxia, ὀρθοδοξία, Recta opinio.
Orthogonus, pen.prod. ὀρθόγωνος, Rectus angulus qui ex vtraque parte æqualis est.
Orthogonius, a, dietiuum, Quod rectis angulis constat, & omnium partium æqualitatem habet. Colum.lib.5.cap.1, Orthogonius ager.
Orthographia, ὀρθογραφία, Recta scriptura, vel pictura. Quintil.lib.1. cap.7, Quod Græci Orthographiam vocant, nos Rectè scribendi scientiam nominamus.
Orthomastica, Poma dicuntur, ab effigie mammarum. Plin.lib.15. cap.14.
Orthominum, (inquit Calepinus Perottũ secutus) Est lini genus quod fit è panicula palustris arundinis. Sed vterque lapsus est vitio corrupti exemplaris. Nam apud Plinium lib.19.cap.1.ex quo loco Perottus ea quæ de lini generibus conscripsit, est mutuatus, legitur Orchomenium Linum. Quod ideo admonere visum est, ne quid temere videamur resecuisse.
Orthoepeia, ὀρθοέπεια, Est recta locutio & emendata cum vocis suauita te prolatio. Apud Græcos enim ὀρθοεπῶ, est rectè & propriè loquor.
Orthopnœa, vide ORTHOPNOICI.
Orthopnoici, ὀρθοπνοϊκοί, Asthmatici dicuntur, qui eam anhelitus difficultatem habent, vt nisi recta ceruice stent, spirare non possint. ¶Orthopnœa, ὀρθόπνοια, Ipsa passio. ὀρθὸς enim rectum, πνέω spiro. Est enim circa fauces malum, quod apud Græcos aliud atque aliud nomẽ habet, prout se magis, minúsque intendit: omne tamen in spirãdi difficultate consistit. Sic difficultas hæc dum modica est, ἄθμη νοια Græcè dicitur: quum vehementior, & spirare æger sine anhelatione nõ potest ἄσθμα vocatur: quum accesit id quoque, vt spirare non possit, nisi recta ceruice spiritus trahatur, ὀρθόπνοια appellatur. Ab his Dispnoici, Asthmatici, Orthopnoici: à Latinis verò vno vocabulo, Suspitiosi dicuntur. Vide Celsum lib.4.cap.4.
ORTHOSIA, ὀρθωσία, Oppidum est in ea parte Syriæ quæ Libano monti subiacet: cuius meminit Plinius lib.5.cap.20.
Orthostatas, Vitruuius lib.2.cap.8, & lib.10.cap.17, postes vocat Ianuę, eo quòd arrecti stent, non iaceant transuersi, quemadmodum liminaria. Alibi cap.16. Arrectaria tigna vocat, teste Budæo.
Orthragoriscus, ὀρθραγοριστὸς, Latinè Aper, siue porcus, piscis in Aura fluuio Laconiæ, qui vocalis esse perhibetur. Vide Plinium lib.32. cap. 2. Sed & porcelli lactentes, & adhuc subgrumi, ita nominantur apud Lacedæmones, inquit Athenæus, ἀπὸ τοῦ ὄρθρου καὶ ἀγορεύεσθαι, quoniam matutinis temporibus vænales circunferantur.
ORTI HESPERIDVM, κῆποι τῶν ἑσπερίδων, In Africa fuerunt inter duas Syrtes, Poëtarum fabulis plurimùm celebrati, quum reuera nihil ferant præter oleastrum. Vide suprà in dictione HORTVS.
Orti pensiles, vide HORTVS.
ORTON, ὄρτων Ptolemæus lib.3.cap.1, Peligonorum vrbs, hodie Ortona.
ORTOPLA, ὀρτόπλα, Liburniæ vrs Ptolemæo libro 2.cap.15. Ortopula hodie.
Ortus, a, um, vide in verbo ORIOR.
Ortus, ti, & eius deriuata, vide in dictione HORTVS.
ORTYGIA, ὀρτυγία, ὄρτυξ, Insula in mari Aegeo, omnium Cycladum clarissima, Apollinis alumna, templo & mercatu nobilis. Dicta Ortygia (Solino teste) quia in ea primo visæ sunt coturnices, quas Græci ὄρτυγας vocant: nos à sono vocis Qualeas dicimus. Alij, vt Nicander, ab Ortygia oppido dictam putant. Virg.3. Aeneid. Linquimus Ortygiæ portum. Hæc etiam dicta est Delos (vt docet Aristoteles) quòd quum antea sub aquis mersa esset, subito apparuerit: nam ἄνδελος, Ostendo significat. Ab aliquibus præterea Pyrpile nominatur, ab igne ibi primùm reperto: ab aliis Cynthia, ab aliis Asteria, ab aliis Cynæthus. De Delo terræ motu concussa, vide Thucydidem lib.2. ¶Est & alia Ortygiæ nomine insula in Sicilia, Syracusarum pars, reliquæ vrbi pōte coniuncta, quæ fontem habet Arethusam. Hæc ex opposito Plemmyrij Siciliæ annis sita est: de qua Virg.lib.3. Sicanio prætenta sinu iacet insula contra Plemmyrium vndosum, nomen dixere priores Ortygiam, Alpheum fama est huc Elidis amnẽ Occultas egisse vias subter mare, quæ nunc Ore Arethusa tuo Siculis confunditur vndis.
Ortygometia, pen.prod. ὀρτυγομήτρα, Rex cortunicum est, maior aliquanto & nigrior quàm coturnices, Dictio est composita ἀπὸ τῶν ὀρτύγων, καὶ μήτρας, quasi Coturnicum matrix.
Ortyx, gis, ὄρτυξ, Auis quæ Latinè Coturnix. & vulgò Qualea dicitur. vide ea quæ annotauimus in dictione COTVRNIX. ¶Est præterea Ortyx herbæ cuiusdam nomen, quæ à nonnullis Plantago vocatur, teste Plinio lib.21.cap.17.
Oryx, ὕρυξ, Animal est in Getulia nascens, bisulcum & vnicorne, alioqui capræ non dissimile pilum habens contra aliorum animalium naturam ad caput versum. Sub ortum Caniculæ, tanquam eius syderis aduentum præsentiens, fixis oculis eam plagam cæli intuetur, vbi primum signum hoc exoritur: eóque conspecto sternutat, & veluti venerabundus adorat. Autor Plinius lib.2.cap.40. & lib.8.cap.53. Colu.lib. 10, Feræ pecudes, vt capræoli, damæque, nec minus orygum, ceruorúmque genera, & aprorum, modò lautitiis & voluptatibus dominorum seruunt, modo quæstui ac reddtibus.

Oryza, ὄρυζα Dioscoridi, frugis genus est in locis palustribus, & vligino sis maximè prouenies, folia habens carnosa, porro similia, sed latiora: florem autem purpureum. Semen non in spicis, quemadmodum frumenta, sed in paniculis gignit, aut iubis, more millij, aut panici. Oryzæ in Italia maxima est copia, teste Plinio, vbi ex ea ptisana fiebat, quam reliqui mortales ex hordeo conficiebant. Theophrastus Oryzon vocat, testatúrque sua ætate peregrinum fuisse semen, & non ita pridem ex India illatum. Galli abiecta prima litera, sua lingua vocant Ryxum.

O ante S.

Os, oris, Propriè concauum illud intra quod lingua & dentes concludun tur. στόμα. Plin. lib.11.cap.37, Continui dentes, aut vtraque parte oris sunt, vt equo: aut superiore primores non sunt, vt bobus, ouibus. ¶Quandoque ponitur pro facie. Virgil.1. Aeneid. Os humerósque deo similis. Ouid.lib.1.Metam. Pronáque quum spectent animantia cætera terram, Os homini sublime dedit, cælúmque tueri. ¶Nonnunquam etiam de brutis dicitur. Virgil.12. Aeneid. Ora citat equum dextra detorsit equorum. ¶Neque solùm de facie dicitur, sed etiam de tota specie quæ cernitur: & quicquid in aliqua re paret, Os dici potest. Idem 3.Georg. Quam si quis ferro potuit rescindere summũ Vlceris os. In hac autem significatione Os producitur, quum Os, ossis corripiatur: & habet omnes casus plurales præter genitiuum Orium. Virg.lib.8. Componens manibúsque manus, atque oribus ora. ¶Accipitur aliquando Os pro impudentia, vel temeritate. Cic.6. Ver. Os hominis, insignémq; impudentiam cognoscite. Idem 1.de Orat. Quod tandem os est illius patroni, qui ad causas sine vlla scientia iuris audet accedere? Nonnunquam etiam pro præsentia & conspectu. Tacit.lib. 19, In conspectum Iulianus ad L. Vitellium perductus, verberibus fœdatus, in ore eius iugulatur, Sallust. in Iugurth. Incedunt per ora vestra magnificè. ¶Huius nominis deriuata sunt Osculor, Ostium, Osculum, Orea, Omen, Orificium, & fortè nonnulla alia, quæ videbimus suis locis.
Osculum, culi, diminutiuum, Paruum os. φίλημα. Quod est contra Priscianum qui vult Osculum non tenere significatum primitiui. Ouid. lib.1.Metam. - videt igne micantes Sideribus similes oculos: videt oscula, quæ non Est vidisse satis. Martial.lib.11. Ipsáque crudeles ederunt oscula morbi. ¶Ponitur etiam Osculum pro Basio: quoniam basiando os coarctamus, atque minuimus, & quasi ex ore osculum facimus. Cic. ad Atticum, Atque vtinam continuò ad complexum meæ Tulliæ, & ad osculum Atticæ possim currere. Donatus ita distinguit hæc tria, Osculum, Basium, & Suauium: vt Osculum officij sit, vt quum è longinquo redeuntes salutamus, atq; osculamur: Basium pudicorũ, vt patris in filium: Suauium voluptatis, à suauitate dictum.
Oscillum, cilli, diminutiuum à diminutiuo Osculum, pro paruo ore, sicut à tantulo, Tantillum. σμικρὸν, σμίκιον. Colum.lib.2.cap.10. Reliquum quod superest seminis, in tabulatum, quò fumus perueniat, optimè reponas: quoniam si humor inuasit, vermes gignit, qui simul atq; oscilla lupinorum ederunt, reliqua pars enasci non potest. ¶Oscilla item, Sigilla sunt, & paruæ imagunculæ quæ arte fictili fingebantur, & vænales proponebantur, quibus homines pro se, atque suis Diti patri & Saturno piacula faciebant, vt inquit Macrobius lib.1.cap.5. ἀπαλαμαῖα. Virgil.lib.2.Georg. Oscilla ex alta suspendunt mollia pinu. Et sic ab Osculum fit, quum significat faciem paruam, vel totam speciem.
Oscillo, las, Oscillorum ludum exerceo, oscilla moueo, vel in altũ proiicio. Dicta autem sunt oscilla, teste Festo, quòd os celant, id est inclinent, præcipitiáque in os ferantur. Oscillantes ait Cornificius ab eo dictos, quòd os celare soliti sint propter verecundiam, qui eo lusus genere vtebãtur. Causa autem eius iactationis proditur Latinus rex, quòd prælio quod ei aduersus Mezentium Ceritum regem fuit, nusquam apparuerit, iudicatúsque sit Iupiter Latialis factus esse. Itaque per sex eos dies feriatos liberos seruósque requirere eum non solùm in terris verumetiam qua cælum videretur posse adiri per oscillationem. Hæc ille. Seruius putat esse compositum ab Os, & Cilleo, les: quòd in hoc lu di genere cillerentur, id est mouerentur ora. Nam Cillere mouere est. Plaut. in Amphi. Næ illi ædepol, si merito meo referre studeãt gratias, aliquem hominem allegent, qui mihi aduenienti os oscillet probè. id est os moueat, probè ipsum pugnis percutiendo.
Osculor, aris, Dare osculum. φιλεῖν. Cic. Appio Pulchro lib. 3, Complexus igitur sum cogitatione te absentem, epistolam verò osculatus. Filium mater osculata est, Cic. pro Muræna. Amplecti, in manibus habere, fouere, osculari aliquem, Cic. Lentulo lib.1.
Osculatio, onis, Verbale. φίλημα. Cic. pro Cæl. Non flagrantia oculorum non libertate sermonis, sed etiam complexu, osculatione, &c. Catullus
Os, ossis, Significat solidamentum illud corporis quod neruis alligauit natura. ὀστοῦν. Cic.2. de Natu.deor. Quid dicam de ossibus quæ subiecta corpori mirabiles commissuras habent, & ad stabilitatem aptas, & ad artus finiendos ad commodatas, & ad motum, & ad omnem eor poris actionem. Virgil.5. Aeneid. Ex quo reliquias, diuinique ossa parentis Condidimus terra, mœstáque sacrauimus aras. Idem 1. Georg. Grandiáque effossis mirabitur ossa sepulchris. Ouid. Epist.3. Concutit ossa metus. ¶Ossa etiam vocantur Lapilli illi qui in prunis, dactylis, cerasis, similibúsque fructibus medium tenent locum. Sueton. in Claud. Quoties post cibum obdormisceret, (quod ei ferè accidebat) olearum, ac palmularum ossibus incessebatur. ¶Ab Os fit cõpositum Exos, Quod ossibus caret. ἄοστος. Lucil. Exos, & Exanguis tumidos perfluctuat artus. ¶Inde fit verbum Exosso, quod est Ossibus exuo, vel ossa detraho: vnde, Exossare pisces dicimus. Apul. Exquammatus, atque exossatus piscis vix expalpitat amplius, Deriuata vide suis locis.
Osiculum, li, diminutiuum ab Os, ossis. ὀστάριον. Gell.lib.6. cap.1, Ratio subtilior, & vtilitas ipsa operis postulauit, vt tenuissimis, minutissimísque osiculis caput compingeret. Plin.lib.11. cap.37, Omnium cerebro medio insunt osicula parua.
Osiculatim, aduerbium, significat Minutatim. Cæcil.in Fallacia, Osicu latim Parmenonem deuia licet legant. Nonius.
Osseus, sea, seum. Quod ex ossibus est. ὀστέινος, ὀστώδης. Vnde Plinius lib.36. cap.18, scribit inueniri lapides osseos. Colum.lib.5. cap.11, Deinde cuneum tenuem, ferreum, vel osseum, inter corticem & materiam, ne minus digitos tres, sed considerate demittito. Ouid. in Ibin, Insequar & vultus ossea forma tuos. ¶Genitalia ossea, Plinius lib.11.cap.49. ¶Lapis osseus, Idem lib.36, cap.18. ¶Osseum lignum. Idem lib.13.cap.4. - manus ossea Mauri, Inuen. Satyr.5.
Ossifragus, adiectiuum. vnde Ossifraga, pen.prod. genus aquilæ, ab ossibus frangendis. φλόιν. Vide Plinium lib.10.cap.3, & lib.30.cap.7.
Ossilegium, gij, Ossium collectio. ὀστολογία.
Ossilegus, pen.corr. Ossium collector. ὀστολόγος.
Ossuaria, Appellatur locus in quo defunctorum ossa reponuntur. ὀστοθήκη. Vlpian.in.l.2.de Sepulch. viol. Celsus scribit statuam sic esse monumenti, vt ossuariam.
Os leonis, Genus herbæ, florem faciens purpureum. Colum. Narcissique comas, & hiantis sæua leonis Ora feri.
Osca, ὄσκη, Oppidum est Hispaniæ Terraconensis, in tractu Ilergetum. Autor Ptolemæus lib.2.cap.6.
Oscedo, vide OSCITO.
OSCELA, ὄσκηλα, Lepontinorum oppidum in Alpibus Cottiis, autore Ptolemæo lib.3.cap.1.
Oscheum, ὄσχεον, Latini scrotum dicunt, id est testium receptaculum. Nam Celsus vbi de morbis tractat qui in naturalibus circa testiculos oriri solent, Sinus (inquit) qui conspicitur à nobis ὄσχεον à Græcis dicitur: nostri scrotum vocant.
OSCI, ὄσκοι, Italiæ populi qui tractum maritimum Campaniæ tenuerũt, ab oris fœditate ita dicti. Vnde Obscœna verba dicta (vt quibusdam placet) quasi Oscena.
Oscus, a, um, adiectiuum. Cice. Mario, lib.7, Non enim te puto Græcos, aut Oscos ludos desiderasse: præsertim quùm Oscos ludos vel in Senatu nostro spectare possit. Horat. 1. Serm. saty. 5, Mensi clarum genus Osci. Tellus Osca, Propertius lib.4.eleg.2.
Oscillum, Oscillo, vide OSCVLVM in os, oris.
Oscines, penult.cor.ab ore, & canendo, Aues sunt, teste Varrone, auspicium ore facientes. ἀπὸ τοῦ οἴνου. Hora.lib.3.Carm. Oscinem corũ prece suscitabo Solis ab ortu. Plin.lib.10.cap.19, omnes aues quæ canunt, oscines dici existimat, distinguítque oscinem ab alite cantu: & contrà, alitem ab oscine magnitudine. Nunc, inquit, de secundo ordine dicamus, qui in duas diuiditur species, oscines & alites: illarum generi cantus oris, his magnitudo differentiam dedit.
Oscinum, Augurium auium. οἰωνοσκόπια. Cic.2, de Legibus, Fulgura, atq; oscina pianto.
Oscito, as, pen.cor. ex Os, & Cito, propriè significat Os commoueo, & os totum aperio, vt fit præ sommo aut tædio. χάσκω. Quod quum toto corpore fit, pandiculari vocatur. ἐκτείνεσθαι. Gellius lib. 4. cap. 20, Et in iure stans clarè nimis & sonorè oscitauit. Lucret.lib.3. Oscitat extemplo tetigit quum limina villæ. ¶Ponitur aliquando pro Aperiri, Plin. lib.16. cap. 24, Sed omnium folia quotidie ad Solem oscitant, &c.
Oscitans, participium, quod aliquando in nomen migrat, significátque otiũm & negligentem. ῥᾳθυμεῖν. Cic.1. de Natu.deor. Quæ Epicurus oscitans hallucinatus est. Idem 2. de Orat. Et istam oscitantem & dormientem sapientiam Scæuolarum, & cæterorum beatorum otio concedamus.
Oscitatio, verbale, Propriè ipsum oscitandi actum significat, Plinius lib. 7. cap.6, Oscitatio quidem in enixu lethalis est. ¶Aliquando tamen pro otio & animi securitate accipitur, quæ ῥᾳθυμία à Grecis dicitur.
Oscitor, deponens. Author ad Herennium, Quum etiam maiores calamitates impendere videantur, sedetis, & oscitamini.
Oscitanter, Negligenter. ῥᾳθύμως. Cice.de Cla. Orat. Tam solutè egisset, tam leuiter, tam oscitanter, & oscitabundè.
Oscedo, penult. prod. inis, Vitium quo quis tenetur vt sæpius oscitet, χάσμη, τὸ πάσχειν. Gell. lib.4. cap. 20, Deliberatum de nota eius, qui ad Censores ab amico aduocatus est, & in iure stans, clarè nimis & sonorè oscitauit, atque inibi propè vt plecteretur fuit, tãquam illud indicium vagi animi foret, & hallucinantis, & fluxæ atq; apertæ securitatis. Sed quum ille deierasset, inuitissimum sese, & repugnantem oscitatione victum, teneríque eo vitio, quod oscedo appellatur, tum notæ iam destinatæ exemptus est. Serenus, Hinc oscedo fugit, linguæ quoq; vulnera cedunt.
Osi, aduerbium optandi. ὄφελον. Persius, Osi, sub rastro crepet argenti mihi seria, dextro Hercule. Reliqua vide in dictione O.
OSIRIS, penult. prod. Osiris, vel Osiridis, ὄσιρις. Fuit Iouis filius, ex Niobe Phoronei filia, successitque Phoroneo in regnum Argiuorum. Postea tamen Aegialeum fratrem præfecit regno Achaię, & ad Aegyptios transfretauit gloriæ desiderio. Quos quum subegisset, Isidem (quæ & Io vocabatur) Inachi primi regis Argiuorum filiam duxit vxorem. Vbi, quum illa literas, Osiris varias artes Aegyptios docuisset, vterque diuinos honores meruerunt. Tandem à Stythone Aegyptio, vel (vt Seruius ait) à Typhone fratre clàm occisus, ab Iside diu quæsitus est. Tandem apud Phialam iuxta Syenem lacératus repertus est: curauitque eum Isis sepeliendum in Abato insula eius paludis quæ Memphi proxima est: quam etiam Stygem, id est

Universidad de Deusto
Biblioteca

mœrorem appellauit:nec niſi ſacerdotes. certis diebus, eóſque mitratos eò accedere voluit.Sed quũ appariuiſſet Aegyptiis deinde bos quidam,Oſirim putarunt,adoraueruntque ve Deum,& vocauerũt Apim, id eſt bouem,eorum lingua .Deinde dictus eſt Serapis. Tibull. lib. 1. Eleg. Te canit,atque ſuum pubes miratur Oſirim Barbara , Memphiten plangere docta bouẽ.Martial.lib. 9,–non illam mille cataſtæ Vincebant,nec quæ turba Serapin amat.De Oſiride ſic habet Euſebius lib. de Præpar.Euan. Diodorum Siculum inducens: Aegyptios ferunt primos omnium motum, ordinémque cæleſtium corporum admiratos, Solem & Lunam deos putaſſe, ac Solem quidem Oſirim , Lunam Iſim nuncupaſſe, à proprietate quadã inditis ipſis nominibus. Nam ſiquis ad Latina linguam verba transferat , multioculus Oſiris dici poteſt, neque id abs re. Radiis enim ſuis quaſi multos rebus imuittit oculos quibus omnia perſpicit,vt etiam Poëta dicit. Sol qui terrarum flammis opera omnia luſtras. Quanuis nonnulli Græcorum poëtæ Dionyſium eſſe Oſirim confingant. Iſim verò Priſcam Latinè dicere poſſumus : Lunæ hoc nomine indito , quoniam ſempiterna , priſcáque ſit. Cui idcirco cornu depingunt,vel quia quum minor eſt,cornuta videtur:vel quòd bos ei apud Aegyptios ſit dedicata. Ferunt Oſirim apud Aegyptios inſitionem , & aratrum , vinique vſum primùm repertiſſe, aliáque nonnulla quæ latè proſequitur Tibullus lib.1.Eleg. ¶ Oſiris item herba eſt ramulos ferens nigros, tenues , lentos , & in iis ſolia nigra ceu lini,ſeménque in ramulis nigrum initio, deinde colore mutato rubeſcens. Verba ſunt Plinij lib.27.cap. 12. Vulgus Herbariorum *Linariam* vocat.

Oſirites, *ὀσιρίτης*, Ab Aegyptiis dicitur herba quam cynocephaliam, hoc eſt canis caput vocant, quod canino capiti ſit ſimilis. Traduntque eam totam eruat,ſtatim mori.Plin.lib.30.cap.2. Vide ea quæ ſuprà tradidimus in dictione CYNOCEPHALIA.

OSISIMII, Populi ſunt Galliæ Lugdunenſis ad Ligerim amnem. Plin. lib.4.cap.18.Cæſar Oſiſinos vocat.

OSQVIDATES, Populi ſunt Galliæ Aquitanicæ , apud Plinium lib.4. cap.19.

Oſſa, *ὄσσα*,Mons in finibus Theſſaliæ,Centaurorum ſtabulum,quem Seneca dicit Olympo olim fuiſſe coniunctum. Herculis autem opera fuiſſe abſciſſum, ab ea parte vbi per Tempe fluit Peneus fluuius. Lucan.lib.1.& tantus in æthera clamor,Quantus piniferę Boreas quum Thracius Oſſæ Rupibus incubuit.

Oſſæus,a,um, *ὀσσαῖος*.denominatiuum. Lucan. lib.6.Theſſaliam qua patet diem brumalibus oris Attollit Titan,rupes Oſſæa coercet.

OSSIGETANI, Regio Hiſpaniæ,Bæticæ vicina : cuius meminit Plinius lib.3.cap.1.

OSSONOBA, *ὀσσονόβα*,Luſitaniæ ciuitas,non procul ab Anæ fluuij oſtiis reſte Ptolemæo lib.2.cap.5.

Oſtendo, dis,di,ſum,& oſtentum,ex Os, & tendo ſicut ſit in Oſcito , & Oſcillo, *ἀποδημνυμι*, *ἐμφανίζω*, *προφάνω*. Os enim pro facie ſæpe ponitur,quæ pro toto corpore,& non ſolum hominis,ſed etiam cuiuſlibet rei ſpecie ſumitur , vt Donatus in illud Terentij in Eunuc. O faciem pulchram.Faciem, inquit,modò non partem corporis dicit , ſed totã ſpeciem quæ apparet & cernitur.Meritò ergo oſtendo ſignificat demõſtro,quia oſtendo eſt ſpeciem,ſeu faciem rei monſtro:quia tenderea os, id eſt faciem extendere ſolemus in id quod volumus demonſtrare.Terrent.in Eunucho,lámne oſtendiſti ſigna nutrici? Cic.pro Cecin. Sicut & viuus multis ipſe rebus oſtẽdit , & in morte ſua teſtamento declarauit.Terent.in Adelph. Te plura in hac re peccare oſtendam. ¶Oſtendere ſe virum. Terent.in Eunucho, Nunc te Parmeno oſtendes qui vir ſies. ¶ Oſtendere ſe optimẽ,eſt optimè ſe gerere. Cic. ad Quint.fratr. COSS.ſe optimè oſtendunt.

Oſtentus, a, um, participium, *ἀποδεδειγμένος*. Pacuuius, In ipſo tempore oſtentum ſenem.id eſt demonſtratũ.Cato de Re ruſt. cap.6, Ager oleto conſerundo , qui inuentum Fauonium ſpectabit , & Soli oſtentus erit:alius bonus nullus erit. Var.lib.1.de Re ruſt.ca.25,Qui locus optimus vino ſit,& oſtentus Soli,ammineum ferì oportere.

Oſtentus,tus,nomen. Irriſio dicitur. *χλεύη*. Salluſtius in Iugur. Sed quoniam eò natus ſum,vt Iugurthæ ſcelerum oſtentui eſſem. Tacit. lib.1, Corpora extra vallum abiecta oſtentui.

Oſtento, as, Frequentatiuum ab oſtentum ſupino formatum , ſignificat ſæpe oſtendo.*προταποδεικνύω*.Plautus in Aulul. Altera manu fert lapidem,panem oſtentat altera. ¶ Oſtentare alicui periculum capitis , eſt minari mortem,Cic.pro Cluent. ¶ Oſtentare iugulum pro capite alterius, eſt exponere ſe periculo vitæ pro altero , Cic. ad Attic. lib.1. ¶ Aliquando Oſtento idem eſt quod cum iactantia,& gloriandi cauſa oſtendo,*ἀλαζονεύομαι* Terent.in Eunuc.Neque pugnas narrat,neque cicatrices ſuas oſtentat.

Oſtentatus,a,um.partic. Terent.in Eunuc.-an ego occaſionem Mihi oſtẽtatam tam breuem,tam optatam,tam inſperatam , Amitterem? Cic. pro Roſc,Com.Promiſſa liberalitate alicuius,& oſtentata pecunia.

Oſtentator,lactator.*σοβαρός*.Liu.1. ab Vrbe, Oſtentator factorum. Plau. in Curcul.- in medio propter canalem,ibi oſtentatores meri.

Oſtentatio , lactantia. *ἀλαζονεία*. Cic.4. de Finib. Glorioſa oſtentatio in conſtituendo ſummo bono. Idem pro Rabirio , Quod genus tandem eſt illud oſtentationis & gloriæ? Cæſ.1.bel.Ciuil.Oſtentatio ſui.

Oſtentum,ti,ab oſtendo , Dicitur res aliqua inuſitata quæ ſtatim futurũ aliquid oſtendit:vt cometæ, & tonitrua die ſereno. *τέρας*. Monſtrum, quod contra naturam fit,vt quum naſcitur aliquid membris alterius generis , quod & promonſtrum quandoque dicitur , quaſi porrò aliquid monſtrans,ſiue monens.Portentum,teſte Feſto,quod licet naturale ſit,rarò tamen ſe oſtendit,& futurum aliquid cum temporis interuallo denuntiat. Prodigium , quod etſi naturaliter fit,ac ſæpe euenit, ſemper tamen aliquid præſagit mali:ita dictum quaſi porrò agẽdum.

Confunduntur tamen hæc , & pro eodem ſignificato accipiuntur, omniáque ab eo quòd futurum aliquid oſtendunt, dicta ſunt. Labeo, referente Vlpiano in l. Oſtentum. ff. de Verb. ſignif, definit oſtentum eſſe,contra naturam cuiuſcunque rei genitum, factúmque. Duo autẽ ſunt genera oſtentorum. Vnum , quoties quid contra naturam naſcitur:alterum,quum quid prodigioſum videtur.Suet.in Cæſ.Cunctanti oſtentum tale factum eſt : Quidam eximia magnitudine & forma in proximo ſedens , repentè apparuit arundine canens. ¶ Accipiuntur etiam oſtenta in bonam partem. Sue.in Veſpaſiano , Iampridem ſibi per hæc oſtenta conceptam in ſpem imperij venit.Plin. lib.16. cap.32, Factum hoc Pop. Rom.Quiritibus oſtentum Cimbricis bellis, Nuceriæ in luco Iunonis , vlmo poſtquam etiam acumen amputatum erat, quoniam in aram ipſam procumbebat, reſtituta ſponte , ita vt protinus floreret : à quo deinde tempore maieſtas Populi Romani reſurrexit,que antea vaſtata cladibus fucrat.

Oſtentiferum, Ferens oſtenta. *τερατῶδες*.

Oſtenſus,a,um, Quod oſtentum facit , vt à Prodigium , Prodigioſus. *τερατῶδες*.

OSTEODES, *ὀστώδης*, Inſulæ ſunt Siciliæ adiacentes ab ea parte qua Afri cam ſpectat. Autor Plinius lib.3.cap.8.

OSTIA.ſtiæ,*ὠστία ὁ* Stephano:*ὠστία τὰ* Straboni, Vrbs in oſtiis Tyberinis ſita,ab Anco Martio condita (vt inquit Liuius lib.1.ab Vrbe) in ipſo maris fluminiſque confinio , vt totius mundi opes illò veluti maritimo vrbis hoſpitio,reciperentur. Ab hac Oſtienſes,*ὠστιαῖος*, *πρὸς ὠστιανοὶ* dicti.

Oſtienſis porta,Romæ dicitur ea quæ Oſtiam verſus ducit. *ὠστιανὴ πύλη*. Ea nunc ſancti Pauli porta appellatur.

Oſtium, oſtij,ab Obſtando quidã deducunt , quòd eo arcemur ingreſſu.*θύρα*.Quidam ab Os,oris, quòd fit id per quod ingredimur vel domum,vel quencunque alium locum. Alij à Græco *ὄστιον*, quod eſt Repellere.Vnde ratio exigit vt ſine aſpiratione aſcribatur, licet nonnulli cum ſuis deriuatuis aſpirent.Terent. in Eunuc. Tu abi, atque oſtium obſera intus,ego dum hinc tranſcurro ad forum.Eſt autem oſtium notæ ſignificationis.Oſtiorum latera, antas vomus:à quibus antepagmẽta,valuarum ornamenta. Cic.1.de Orat. Vt illud Naciſcæ , qui quum ad poetam Ennium veniſſet , eique ab oſtio quærenti ancilla dixiſſet domi non eſſe, &c. Idem 5. Tuſcul.Solánе beata vita quæſo relinquitur extra oſtium liminéque carceris.

Oſtia,orum,Fluuiorum patentes aditus ſunt per quos in mare oxoneratur.*ἐκβολαὶ τῶν ποταμῶν*.Virg.1. Aeneid. Italiam contra , Tyberináque longè Oſtia.Nominatiuus eius ſingularis eſt Oſtium,quo vtiur Cicero 2.Philip.& pro Lege Manilia : & non vno in loco Plinius. Malè itaque nonnulli putauerunt in hac ſignificatione carere ſingulari numero. ¶ Accipimus etiam aliquando Oſtia, proportuum anguſtis faucibus.Virg.1. Aeneid. Aut portum tenet,aut pleno ſubit oſtia velo.

Oſtiolum,li,diminutiuum *ὑπόθυρον*.Plin.16.cap.8,Adeò vt oſtiola olitoria ex his factitari cœperint.Colum.lib.8.cap.14 , Quas ſingulas ſatis eſt habere quoquouerſus pedes ternos , & aditus ſingulis firmis oſtiolis munitos.

Oſtiarius,rij,Oſtij cuſtos, *θυρωρός*. Cuius fœminium eſt Oſtiaria. Plin. lib.12.cap.14 , Præter hos & cuſtodes , ſatellitéſque & oſtiarij, & miniſtri populantur Var.1.de Re ruſt.cap. 13, Eúmq; ſcire qui introeat aut exeat noctu,quidve feret.preſertim ſi oſtiarius eſt nemo.

Oſtiatim adverbium,Per ſingula oſtia.*κατὰ θύρας*. Quintil.Nec ſectanda ſingula,& velut oſtiatim pulſanda.Cic.6.Verr.Oſtiatim poſſuit pro nominatim,ſiue ſingulatim.Hic,inquit,nolite expectare , dũ ego hoc crimen agam oſtiatim,&c. Idẽ 6.Verr.Qui præterieris, lectica pauliſper depoſita,non per præſigia, ſed palàm per poteſtatem , vno imperio oſtiatim totum oppidum compilarit.

Oſtracias,ſiue Oſtracites,pen.prod.*ὀστράκιτης*, Gemma eſt teſtacea, cuius duæ ponuntur ſpecies à Plinio libro vlt.cap.10,altera ſimilis achatæ,niſi quòd achates politura pingueſcit:altera tam dura vt aliæ gemmæ fragmentis eius ſcalpantur. Nomen accepit hæc gemma ab oſtrei ſimilitudine. ¶ Eſt etiam Oſtracites lapidis genus teſtæ ſimilitudinẽ habens,cuius vſus eſt pro pumice ad læuigandam cutem. Plin. lib.16. cap.19.

Oſtracina , Suffragia Athenienſium dicebantur , quòd ea in ſigulinis ſcribi ſolebant. *ἃ ἐν ὀστράκῳ ψῆφοι*, vt latius eſt videre in dictione ſequenti.

Oſtraciſmus,*ὀστρακισμὸς*, Relegationis genus. Nam ciuitates antiquitus quæ populari ſtatu regebantur , eos qui excellere videbantur , vel propter diuitias,vel propter amicos,aliámve potentiam,extra ciuitatem relegare ſolebant ad tempus,ſicut docet Ariſtoteles lib.3. Politic. non ad criminis improbitatem caſtigandam , ſed ad potentiam moderandam. Erat autem definitum oſtraciſmi tempus apud Athenienſes annorum decem.Dictus oſtraciſmus *ἀπὸ τῶν ὀστράκων*, hoc eſt à teſtulis in quibus ſuffragia ſcribi ſolebãt. Solet autem oſtraciſmus peragi hoc modo.Oſtraci viritim in conſilio dabantur , in quibus quiſq; nomen illius perſcribebat quem vrbe cedere voluiſſet. Magiſtratus verò qui huic negotio præerant , vniuerſos ſimul calculos recenſebant: qui niſi ſex millium numerum exceſſiſſent,nil confectum eſſe iudicabatur.Qui verò hoc ſuffragiorum numero damnatus erat,eum ad decennium in Argiuam relegabant, vbi bos ænẽus erat magnitudine viſenda.Vnde factum eſt,vt qui illic exulabant,bouem ſeruare dicerentur.Hoc oſtraciſmo Themiſtocles,Cimon,& Ariſtides multati fuere. De Ariſtide legimus, quum iuxta eum quidam ruſticus illiteratus ſederẽt,ipſi Ariſtidi teſtam dediſſe, vt nomen ſuum ſcriberet. Admiratus id Ariſtides interrogauit , nunquid ipſum cognoſceret. Minimè, inquit:ſed quia cæteri ita ſentiunt,ego quoque ita cenſeo eum eſſe dãnandum.Hoc Latini teſtularum exilium vocant.

Oſtracium,

Oſtracium, cij, Latinè teſta , Græcè *ὀστράκιον*,Vnde teſtaceum pauimentum , vulgò nunc *Oſtracum* vocant. ¶ Ponitur quandoque pro onyche.Plin. lib.32. cap.10, Inuenio apud quoſdam oſtracium vocari quod aliqui onychem vocant.

Oſtreum, oſtrei, *ὄστρεον*, Generale nomen eſt ad omnes eos piſces qui aſperam,ſcabrámq; teſtam habent : qui autem læuem & planam habent teſtam , propriè conchæ dicuntur. Quanuis generaliter oſtrea quoq; Conchæ dicantur : ſicut & ea quæ ex vno tantùm latere teſtam habent, altero ſcopulis , aut lapidibus , alterive materiæ adhærentes. Nam teſtæ ipſæ duriores , propriè conchæ dicuntur , quales ſunt cochlearum. Seneca, Quid oſtreum ſapiat , quid mullus,optimè noſti. Horat.lib.1.Serm.Oſtrea callebat primo deprendere morſu. Iuuenalis Satyra 6, Grandia quæ mediis iam noctibus oſtrea mordet. Dicta oſtrea à Græco.nam ſicut nos à teſta teſtudinem vocamus,ſiue animal quod veluti teſta tectum eſt , ſiue id genus ædificij quod ex teſta eſt compoſitum , vel ad teſtudinis ſimilitudinem eſt factum : ſic Græci *ὄστρεα ἀπὸ τῶν ὀστράκων*,id eſt oſtrea à teſtis nominauerunt. ¶ Dicuntur etiam oſtreæ fœminino genere. Gell.lib.20.cap.9, Oſtreæ, ſeneſcente Luna,inhuberes,macræ, tenues, exucreæ ſunt : creſcente Luna,pingueſcunt. Spondylus,dicitur calloſum illud rotundum albicans , quod intus habet in medio , à ſimilitudine ſpondyli , quod nos verticulum dicimus.Nam reliqua caro circunſperſa,lacinia dicitur.Vide Plinium lib.32.cap.6.

Oſtrearius,a,um,adiectiuum:vt,Oſtrearius panis.Plin.lib.18.cap.11, Panis ipſius genera proſequi ſuperuacaneum videtur : aliàs ab obſoniis appellati , vt oſtrearij. Oſtrearius autem panis eſt , quo veteres cum oſtreis veſci ſolebant. ¶ Oſtreariæ,arum,vbi oſtreæ viuunt,& capiuntur. Plin. lib. 9. cap.55, Nuper compertum in oſtrearíis,humorem his fœtificum lactis modo effluere.

Oſtreatus,ta,tum,Ponitur pro duro, atq; aſpero. *ὀστρώδης*. Plaut.in Pœnul.Itaque iam quaſi oſtreatum tergum vlceribus geſtito
Propter amorem veſtrum.

Oſtrifer,ra,rum,adiectiuum,Quod oſtrum producit.*ὀστροφόρος*. Virgi.1. Georg.Pontus & oſtrifera fauces tentantur Abydi.

Oſtrinus,a,um,Quod oſtro eſt tinctum , vel quod oſtri colorem habet. *ὀστρῖνος*.Oſtrinæ veſtes,Dicuntur purpureæ, & ſubrubeæ , teſte Nonio. Turpil.Interea inſpexit virginem vectari in capite riculam , indutam oſtrinam. *ὀστρίνα ἱμάτια*. Varro in Eumenid. Aurora oſtrinam hic indutus ſupparum.

Oſtrum, oſtri, *ὄστρον*.Propriè ſanies illa dicitur, & liquor qui ex murice ſeu conchylio eximitur ad pretioſarum lanarum infecturam : vnde pro ipſo colore murice ponitur.Conchylíũ enim, murex, & oſtrum, in eadem ſignificatione ſumuntur.Virgilius.4.Aeneid. Tyrióq; ardebat murice læna.Idem 2.Georg.Vt gemma bibat, & Sarrano dormiat oſtro.Iuuenalis,Horum ego non fugiam conchylia ? id eſt veſtimenta ingredi. Liuius.lib. ab Vrbe,Duplicique victoria ouantẽ Romlũ,&c.

Ouans , participium eſſe videtur à verbo Ouo , quòd rarò apud probatos aurores inueniesquum Ouans nuſquam non occurrat. Cicer.2.de orat. Aſcendit ouans in Capitolium M. Aquilius. ¶ Abuſiuè accipitur pro lætabundo. Virgil.4. Aeneid. Quid tum ? ſola fuga nautas comitabor ouantes. Vbi Seruius, Ouantes,lætantes,abuſiuè. Nam propriè Ouatio eſt mino triumphus. qui enim ouationem meretur , & vno equo vtitur,& à plebeiis,vel ab equitibus Romanis deducitur ad Capitolium,& de oubus ſacrificat : vnde & Ouatio dicta eſt. Qui autem triumphat, albis equis vtitur quatuor, & Senatu præeunte in Capitolio de tauris ſacrificat.

Ouatio, onis,teſte Seruio, dicebatur minor triumphans, quum belli ducesrebus quidẽ proſperè geſtis,non tamen ita magnis,vt iuſto triumpho dignæ eſſent , ex Senatuſculto pedites , vel (vt aliis placet) vno equo vecti , vrbem ingrediebantur , myrteam coronam (quam ob id Oualem vocabant) in capite geſtantes , vniuerſo autem Senatu ſubſequente. *ὅσα , ὡσανεὶ πεζὸν θρίαμβόν*. Ouandi autem , & non triumphandi, teſte Gellio lib. 5,cauſa erant,quum ante bella non ritè erant dicta , neque cum iuſto hoſte geſta qualia erant ea quæ aduerſus piratas , & piratas , & ſeruos fugitiuos aliquando ſuſcepta leguntur: aut quoties deditione repentè facta , victoria citra pulueremq (quod dici ſolet) hoc eſt circa magnam ſanguinis effuſionem contigerat. Ob quam etiam cauſam Oualem coronam ex myrto (quæ arbor Veneri eſt ſacra) conficiebant , quòd incruentas huiuſmodi victorias , Venereas potius iudicarent , quàm martias. Vnde autem tractum ſit Ouandi vocabulum , inter Grammaticos non ſatis conuenit. Seruius in illud Virgilii 4. Aeneid. –ſola fuga nautas comitabor ouantes : oſtendi ab ouibus eſſe deductum , quòd quum ii qui triumphabant, Iouí in Capitolio taurum immolarent,ouantes ouem tantùm mactabant. Alii Ouationem dictam putant , quaſi Ohationem , ab interiectione lætantis , Ohe deducto etymo. Nonnulli etiam à voce eorum qui ouantem comitabantur, Ouo verbum deductum putant. Illi enim oo geminatum , lætabundi ſolent acclamare. Vnde interpoſita u conſonante , Ouo credunt deduci. ¶ Eſt etiam Ouatio à nomine ouum , ſignificant tempus quo galinæ oua pariunt , *ὠαμὸς* , dictum ea forma qua Vernatio , Mellatio, Pullatio. Plin. lib. 29. cap. 3 Certa Luna capiendum cenſent , tanquam congruere ouationem etiam ſerpentium humani ſit arbitrii.

Ouatus,us Nomen pro ouatione. Valer.Flac.6. Argon. -hinc barbarici geomerantur ouatus.

Oualis , & hoc ouale , Quod ad ouationem pertinet : vt Oualis corona quæ ex myrto fiebat,qua donabãtur Imperatores qui ouantes vrbem introibant,neque iuſti triumphi honorem meriti videbantur. Id autem contigebat quoties bellum legitimè indictum non erat , neque cum iuſto , aut magnopere formidando hoſte geſtu, vtpote ſubactis

meas habens eminentes : vnde & nomen accepit. Vide Plinium lib. 10, cap. 23. Sunt qui Latinè Aſionem vocent.

Otium, vide OTIVM.

OTREVS, *ὄτρυς*, & midon Fratres fuerunt Hecubæ & filii Ciſſei , & patrueles Polymneſtoris , vt annotauit Porphyrius in 3. Iliad.

OTVS, *ὦτος*, & Ephialtes Filii Neptuni fuerũt ex Iphimidea Aloei vxore , quos pœtæ fabulantur nono ætatis anno in nouem iugerum altitudinem excreuiſſe : quo corporis robore freti , auſi fuerunt etiam diis bellum mouere, montéſque montibus imponentes cælum ipſum oppugnare:donec Appollinis telis confixi,temeritatis ſuæ pœnas. dedere Vide Homerum.lib.11. Odyſ.

O ante V.

Oualis, Ouans, Ouatio Ouatus nomen **Ouatus,** participium,vide ouo,ouas.

Ouis, huius ouis , à Græco *ὄϊς* , interpoſita u , propter hiatum , Significat pecudem lanigeram.Cic.2. de. Natu.deor. Ouium villis confectis, atque contextis homines veſtiuntur. Ouem maſculino genere legi, admonent Feſtus & Nonius. Varro Rerum humanarum lib. 27, Vt etiam putantibus , qui oues duos , non duas dicunt , Homérum ſequuti , qui ait , *μὴν ὄϊνε*. Idem,M. Terentio quando citatus neque reſpondit neque excitatus eſt , cum ego vnum ouem multam dico. Gellius lib.11.cap.1,autor eſt , in multis dicendis hoc ſemper obſeruatum fuiſſe , vt Ouem virili genere appellarent alioqui multã iuſtam non videri.

Ouinus,a,um , Quod ex oue eſt· *προβάτειος*. vt pellis ouina.Huius nullum exemplum reperimus.

Ouius,la,lum , Idem quod Ouinus. *προβάτειος*. Plinius lib.19 , Quin & ouillo ſimo vti quoniam aliud herbeſceret.

Ouile , hius ouilis , Locus in quo oues morari ſolent , ſiue in quem oues ſese recipiunt. *πόϊμνη*. Liuius 6 bel.Pun. Datum ſecretò in ouili cum his collocandi tẽpus.Ouid.13.Metã. –tepidis in ouilibus agni.Idem. 3. de arte , Dixerit è multis aliquis , Quid virus in angues Aditis , & rapidis tradis ouile lupis?

Ouiaria , riæ Ouium grex. *πόϊμνη* , *προβάτων ἀγέλη*. Varro in prologo 2. libri de Re ruſti. Quod eo facilius faciam , quòd & ipſe pecuarias. habui grandes , in Apulia ouiarias , & Reatino equarias.

Ouiaricus , ca , cum , poſſeſſiuum ab oue deriuatum. *προβατικὸς*. Calu lib.7 . cap. 6. Et quoniam de ouiarico ſatis dictum eſt,ad caprinum pecus nunc reuertar.

Ouicula,diminutiuum,Significat paruam ouem.*προβάτιον*.

Ouo, ouas , Lector , & lætitiam vociferando ſeu canendo demonſtro. *εὐάζω*. Liu.lib. 1. ab Vrbe , Romani ouantes ac gratulantes Horatium accipiunt , eo maiori cum gaudio , quo propius metum res fuerat. ¶ Eſt etiam Ouare minorem triumphum , quem vocabant Ouationem , peragere : pro quo veteres vſitatius dixerunt. Ouantem vrbem ingredi. Liuius.lib. ab Vrbe, Duplicique victoria ouantẽ Romlũ,&c.

Ouans , participium eſſe videtur à verbo Ouo , quòd rarò apud probatos aurores inueniesquum Ouans nuſquam non occurrat. Cicer.2.de orat. Aſcendit ouans in Capitolium M. Aquilius. ¶ Abuſiuè accipitur pro lætabundo. Virgil.4. Aeneid. Quid tum ? ſola fuga nautas comitabor ouantes. Vbi Seruius, Ouantes,lætantes,abuſiuè. Nam propriè Ouatio eſt mino triumphus. qui enim ouationem meretur , & vno equo vtitur,& à plebeiis,vel ab equitibus Romanis deducitur ad Capitolium,& de oubus ſacrificat : vnde & Ouatio dicta eſt. Qui autem triumphat, albis equis vtitur quatuor, & Senatu præeunte in Capitolio de tauris ſacrificat.

Ouatio, onis,teſte Seruio, dicebatur minor triumphans, quum belli duces,rebus quidẽ proſperè geſtis,non tamen ita magnis,vt iuſto triumpho dignæ eſſent , ex Senatuſculto pedites , vel (vt aliis placet) vno equo vecti , vrbem ingrediebantur , myrteam coronam (quam ob id Oualem vocabant) in capite geſtantes , vniuerſo autem Senatu ſubſequente. *ὅσα , ὡσανεὶ πεζὸν θρίαμβόν*. Ouandi autem , & non triumphandi, teſte Gellio lib. 5,cauſa erant,quum ante bella non ritè erant dicta , neque cum iuſto hoſte geſta qualia erant ea quæ aduerſus piratas , & piratas , & ſeruos fugitiuos aliquando ſuſcepta leguntur: aut quoties deditione repentè facta , victoria citra pulueremq (quod dici ſolet) hoc eſt circa magnam ſanguinis effuſionem contigerat. Ob quam etiam cauſam Oualem coronam ex myrto (quæ arbor Veneri eſt ſacra) conficiebant , quòd incruentas huiuſmodi victorias , Venereas potius iudicarent , quàm martias. Vnde autem tractum ſit Ouandi vocabulum , inter Grammaticos non ſatis conuenit. Seruius in illud Virgilii 4. Aeneid. –ſola fuga nautas comitabor ouantes : oſtendi ab ouibus eſſe deductum , quòd quum ii qui triumphabant, Iouí in Capitolio taurum immolarent,ouantes ouem tantùm mactabant. Alii Ouationem dictam putant , quaſi Ohationem , ab interiectione lætantis , Ohe deducto etymo. Nonnulli etiam à voce eorum qui ouantem comitabantur, Ouo verbum deductum putant. Illi enim oo geminatum , lætabundi ſolent acclamare. Vnde interpoſita u conſonante , Ouo credunt deduci. ¶ Eſt etiam Ouatio à nomine ouum , ſignificant tempus quo galinæ oua pariunt , *ὠαμὸς* , dictum ea forma qua Vernatio , Mellatio, Pullatio. Plin. lib. 29. cap. 3 Certa Luna capiendum cenſent , tanquam congruere ouationem etiam ſerpentium humani ſit arbitrii.

Ouatus,us Nomen pro ouatione. Valer.Flac.6. Argon. -hinc barbarici geomerantur ouatus.

Oualis , & hoc ouale , Quod ad ouationem pertinet : vt Oualis corona quæ ex myrto fiebat,qua donabãtur Imperatores qui ouantes vrbem introibant,neque iuſti triumphi honorem meriti videbantur. Id autem contigebat quoties bellum legitimè indictum non erat , neque cum iuſto , aut magnopere formidando hoſte geſtu, vtpote ſubactis

seruis.aut piratis:aut quoties facta repẽtè deditione, incruenta victoria contigerat. Vide A. Gellium lib. 5. Noct. Attic. cap. 6.

Ouum, ab ὠὸν interpositâ υ, euphoniæ causâ. Martial. lib. 13, Candida si croceos circunfluit vnda vitellos, Hesperius scombri temperet ora liquor. Vitellus, vel Luteum oui, dicitur illud quod in ouo crocei coloris est: Abumen autem, vel Album oui, liquor illi candidus qui vitellum circundat. ¶ Ouum ouo tam simile non est: prouerbialis est hyperbole, de rebus indifferetæ similitunis dici solita. Cic. 4. Acad. Vidêsne, vt in prouerbio sit ouorum inter se similitudo? ¶ Ouo prognatus eodem, prouerbialiter de illis dici potest, quorum ingenium mortêsque ita conueniunt vt iisdem parẽtibus nati videri possint. Vide Erasmi Adagia. ¶ Oui luteum, diuisis dictionibus, vocamus vitellum in ouo, λέκιθος.

Ouatus, ta, tum, Quod est in similitudinem oui factum. ὠοειδὴς. Plinius lib. 15. cap. 21, Aliis turbinatio pyri, aliis ouata species, ceu malorum aliquibus. ¶ Ouatum marmor, Quod diuersi coloris maculis variegatum est, oui speciem referentibus. Plin. lib. 35. cap. 1, Neronis principatu inuentum, maculas quæ non essent, in crustis inferendo, vnitatem variare, vt ouatus esset Numidicus, vt purpura distingueretur Sinadicus. ¶ Aliquando etiã accipitur pro eo quod ouo illitum est: vt de Ouatum aurũ, ouo auratũ: quoniã oui albo antea illito, æra ac marmora auri & argenti bracteis integebantur. Persius Satv. 2, Hinc illud subiit, auro sacras quòd ouato Perducis facies. Nec verò hoc quenquam mouere debet, quòd Ouatum hîc primam corripiat, quæ producitur in dictione Ouum: siquidem non semper deriuata primitiuorum quantitatem obseruant.

Ouifera quæ fert oua: vt, Ouifera gallina. ὠοτόκη.

O ante X

Oxalis, ὀξαλὶς, Lapathij genus, satiuo proximũ, foliis aquosis, colore bilis cãdidæ, radice minima, Plin. lib. 20. cap. 21. Vulgus Acetosam vocat.

Oxos, ὄξος, neutri generis, acetum.

Oxis, oxidis, pro vase aceti. ὀξίς.

OXVS, Amnis in lacu Oxia, vt inquit Ptolomæus: siue Oxo, vt Solinus.

Oxyacanthes, ὀξυακάνθη, Spina est paruis foliis aculeatis per extremitates, ferens baccas rotundas, foliis ipsis arenosa lanugine obductis.

Oxybaphum, pen. corr. acetabulum Latine dicitur. Hermolaus.

Oxycedros, ὀξύκεδρος, Species cedri, ramosa, & nodis infesta. Plin. lib. 16. cap. 5.

Oxyzala, pen. corr. & nent. gen. ὀξύζαλα, Lactis in acorem redacti pars coactior, quod à sero separatum, origano, cæpe, mentha, coriandro, thymo, & cunila condiri solet. Plin. lib. 28. cap. 9, Fit & ex caprino lacte butyrum: sed hyeme calefacto lacte, æstate expresso tantùm. crebo iactatu in longis vasis angusto foramine spiritum accipientibus sub ipso ore, aliàs præligato. Additur paulum aquæ vt acescat. Quod est maximè coactum in summo fluitat: id exemptũ addito sale, oxygala appellant. Reliqua decoquũt in ollis: ibi quod supernatat, butyrũ est, oleosum natura. Vide plura de hoc apud columellam lib. 12. cap. 8.

Oxygarum, penult. corr. ὀξύγαρον, Garum acetosum, hoc est liquaminis genus ex minutioribus pisciculis confici solitum, cui acoris conciliendi gratia nonnihil aceti solet admisceri. Solet autem hoc in principio mesæ apponi, quemadmodũ & lactucæ. Martialis li. 5, Deposui soleas, adfertur protinus ingens Inter lactucas oxigarũmque liber.

Oxylapathum, ὀξυλάπαθον, Prima lapathi species apud Discoridem, palustribus in locis nascens, à foliorum acumine nomen habens. Plin. libr. 20. cap. 21, Est & alterum genus, ferè oxylapathon vocant, satiuo idem similius, & acutiora habet folia & rubriora, nonnisi in palustribus nascens, Officinæ Lapathium acutum nominant.

Oxymeli, ὀξύμελι, Acetum mulsum dicitur genus potionis quod ex mellis libris decem, aceti veteris heminis quinque, salis marini pondo, tymbræ quadrante, aquæ marinæ sextariis quinque pariter decoctis fieri solebat. Vide Plinium lib. 14. cap. 17.

Oxymoron, ὀξύμωρον, vt docet Budæus ex Quintiliano, Est sententia ex periculo petita: hoc est ita acutè & affectate enuntiata vt fatua videatur: vt apud Virgilium 7. Aene. Num capti potuere capi:

Oxymyrsinæ, ὀξυμυρσίναι, Frutex est quẽ acutem myrtũ appellamus. Folia habet myrto similia, sed acutiora & rigidiora: producit baccas rufas ad ceraseorum similitudinem. Plin. lib. 26. cap. 11, & Dioscorides lib. 4. cap. 147.

Oxyporon, ὀξύπορον, Moreti quoddam genus, teste Columella lib. 12. cap. 57, ex caseo, sesamo, nucibus, & herbis constans, aceto piperato conditis. Idem & oxygarum appellabatur, quòd quoties vsus exigeret, aceto & garo diluereturi. Plin. lib. 20. cap. 22, Fœniculum cõdimentis propè omnibus inseritur, oxyporis etiam aptissime. Sunt & suã medicis oxypora: sunt enim remedia præsentanea, & celeriter iuuantia, à celeritate dicta penetrandi. Idem lib. 24. cap. 8, Iuniperus miscetur antidotis oxyporis.

Oxyporopolæ, ὀξυπωροπῶλαι, Qui cibos vendũt aceto cõditos. Plin. lib. 20. cap. 7. In eos vsus & oxyporopolæ seruant addito dulci acrementum aceti tẽperantes. Vbi nunc sic legitur, Stomachos dissolutos vtilissimè adiuuant, vti ne eo esu abluantur, & oxypori obolis asperitatem addito dulci, ad intinctum aceti temperantes.

Oxyrhodinum, ὀξυῤῥόδινον, Medicamentũ liquidũ constans ex aceto & aqua rosacea, quod capitibus eorum solet adhiberi, qui phrenitide laborant.

Oxysaccharum, ὀξυσάκχαρον, Potionis genus ex saccharo & aceto. Saccharum autem mel dicitur in arũdinibus collectũ gummi modo, candidum ac fragile, quod decoctum, & in pyramidis figurã formatum, ex Canariis insulis ad nos defertur. Sed de hoc suo loco.

Oxyrrhinchus, ὀξύῤῥυγχος, Piscis est Nilo peculiaris, à rostri acumine nomen habens, quem tota Aegyptus pro Deo colit. Autor, Strabo

libr. 17. Capitur etiam in mari rubro, item in Caspio, teste Aeliano lib. 12. cap. 33. 34. & 35.

OXYRRINCHVS, Ciuitas Aegypti dicta ab oxyrrhincho pisce qui ibi templum habuit. Cæterùm Aegyptij omnes Oxyrrhinchum piscẽ colunt. Nam quædam animalia sunt quæ Aegyptij vniuersi colunt, quemadmodum ex terrestribus tria, bouem, canem, felem: ex volatilibus duo, accipitrem, atque ibin: ex aquatilibus duo, lepidotum piscẽ, & oxyrrhinchum. Ex Strabone lib. 17.

Oxyschœnos, ὀξύσχοινος, Acutus iuncus, qui & marinus dicitur. Plin. lib. 21. cap. 18.

O ante Z.

Ozæna, ὄζαινα, Piscis ex polyporum genere, caput habens grauissimi odoris. Plin. lib. 9. cap. 30. Polyporum generis ozæna, dicta à graui capitis odore, ob hoc maximè murænis eam consectantibus. ¶ Est item Ozena, narium morbus, effluxione acrium humorum plures crustas intra nares gignente quæ grauissimum exprimãt odorem: cui malo vix vllo remedio Potest succurri. Plin. lib. 25. cap. 13, Nariũ oxænas emendat aristolochia cum cypero.

Ozenitis, ὀζαινῖτις, Herba est ex genere nardi, ad Gangem Indiæ fluuiũ nascens, odore virus referens: vnde & nomen accepit. Autor Plinius libro 12. cap. 12.

Oze, es, ὄζη, Oris graueolẽtia dicitur, à verbo Græco ὄζω, quod est oleo. Celsus lib. 3. cap. 11, Itaque ei remissioni credendum est quæ etiam immoratur, & iactationẽ fœtoremque quendam oris (quem ozen Græci vocant) minuit.

Ozimum, penul. corr. ab ὄζω, Redoleo. genus edulij redolentis ex intestinis confecti. Persius Satv. 4, Quum bene discincto cantauerit ozima vernæ. Quo tamen in loco nonnulli ocima malũt legere. Vide Cælium Rodig. lib. 29. cap. 24.

OZOLÆ, ὄζολαι, Populi ex Locris, Aetoliæ oram incolentes ad sinum Crisseum, quorum oppida enumerãtur à Ptolemæo, Molycria, Naupactus, Anticirrhium, & Euanthia. Vide Strabonem lib. 9.

Ozymum, vide OCIMVM.

P

Litera muta est, nec aspiratione post se admittit, nisi in dictionibus Græcis, vt Phaethon. Conuertitur quandoque in transferendis dictionibus Græcis p in b: vt quod apud Græcos πῦξ, apud nos buxus scribitur. Pyrrhus, Burus. Interdũ p exile pro ph aspirato poni solet: vt quod à Græcis φοινιξ cum ph aspirata scribitur, à nostris Puniceus transfertur: sic πορφύρεον, Purpureum dicimus.

Pabulum, li, Proprie pecudũ, & aliorũ brutorum cibus herbaceus, fœniceus, palæaceus, vel stramentitius est. τροφὴ, νομὴ, χόρτος. Cæs. 2. bel. Gall. Ipse, quum pabuli copia esse inciperet, ad exercitum venit. Virg. 1. Aeneid. priusquam Pabula gustassent Troiæ, Xanthúmque bibissent. Idem 12. Aene. Peruolat, & pennis alta atria lustrat hirundo, Pabula parua legens, nidisque loquacibus escas. ¶ Per translationem dixit Cicero in Catone Maiore, Pabulum studii, pro oblectatione, & quasi quidam studiorum refectione. Studium enim, animi pabulum est quo animus pascitur, & vegetatur, quemadmodum cibis corpus. Si verò (inquit) habet senectus aliquod tanquam pabulum studij & doctrinæ nihil est otiosa senectute iucundius. ¶ Pabula amoris absterrere sibi, Lucret. lib. 4. Nam si abest quod ames, præsto simulachra tamen sunt Illius, & nomẽ dulce obseruatur ad aures: Sed fugitare decet simulachra, & pabula amoris Absterrere sibi, atque alibò conuertere mentem. ¶ Pabulum animorum. Cicer. 4. Acade. Est enim animorum, ingeniorũque naturale quoddam quasi pabulum consideratio, contemplatioque. Idem de Aruspi. resp. Quid enim hunc prosequor, pecudem ac belluam, pabulo inimicorũ meorum & glande corruptũ? Ouid. 8. Metam. -dederâque gratã noua pabula morbo.

Pabularis, pabulare, Quod ad pabulum pertinet, seu quod pro pabulo datur. νομαδικὸς. Colum. lib. 11. cap. 2. Vicia pabularis, & vicia seminalis. Idem lib. 2. cap. 14. De lupino nihil dubito, atque etiam de pabulari vicia. Plin. lib. 18. cap. 16, Omnia hæc pabularia.

Pabulor, aris, Castrense verbum est. quemadmodum Lignor, & Aquor. νέμομαι. Dicuntur enim propriè Pabulari milites, quum è castris cum falcibus egressi, pabulum in vsum iumentorum ex agris capiunt. Val. Maxim. lib. 5. cap. 6, Id postquam cognouit, depositis insignibus Imperii, familiarem vultum induit, ac pabulantium hostium globo sese obiecit. ¶ Interdum Pabulari, est Pascere. Col. lib. 7. cap. 6, de capellis loquens, Subinde quæ incedit, compesci debet, ne præcurrat, sed placidè, ac lentè pabulẽtur, vt & largi sit vberis.

Pabulatio, onis, Aliquãdo est actus ipse pabulandi nomẽque: est castrense quemadmodum Aquatio & lignatio. νόμευσις, νομὴ. Est enim pabulatio propriè militum, quum scilicet in agrũ egrediuntur cum falcibus capiendi pabuli causa. Cæs. 7. bel. Gall. Omnibus modis huic rei studere dũ, vt pabulatione & cõmeatu Romani prohibeantur. Aliquando ponitur pro ipso pabulo. Varro 3. de Re. rust. cap. 16, Si è bono loco transtuleris vbi idonea pabulatio non est, fugitiuæ fiunt. De apibus.

Pabul

Pabulator, oris, Qui pabulatum vadit. ὁ ἐπὶ νομὴν πορευόμενος. Cæsar, 5. bel. Gal. Repentè ex omnibus partibus ad pabulatores aduolarunt Liu. 9. bel. Pun. Deinde quum in pabulatores Romanos impetus repentè ab equitibus Hispanis factus esset, &c.

Pabulatorius, adiectiuum: vt, Pabulatoria corbis, in qua reponuntur pabula. Colum. lib. 6. cap. 3, Si grano abstinemus, frondis aridæ corbis pabulatoria modorum viginti sufficit.

Pacatus, vide PAX.

PACHYNVS, pen. prod. πάχυνος, promontorium Siciliæ Peloponnesum spectans: ab aeris crassitudine nomen habens. Nam παχὺ pingue & crassum dicitur. Virg. lib. 3, Præstat Trinacrij metas lustrare Pachyni. Prisciauus in Perihegesi mediam huius dictionis syllabam nullo vetum exemplo corripuit: quod non ausim imitari, Qui procul effusis Pachini distenditur oris.

PACINVS, pen. prod. Vnus ex nepotibus Volsinij regis, cognomento Luculli: qui relictò Illyrico in Italia consedit, vbi & populos Pacinates de se nominauit. Autor Festus.

Pacisco, r, sceris, Pactus, deponens, significat pactum facio, conuenio. συμβάλλω, συνομολογῶ, συνῳδίζομαι, διομολογοῦμαι, ὁμολογῶ. Vnde etiã constituitur cum ablatiuo, sicut alia verba pretium significãtia. Plaut. in Bac. Paciscí cum illo paulula pecunia potes. ¶ Dicimus etiam, Pactus sum hanc rem. Iustinus libr. 2, Cum Xerxe nuptias filiæ eius paciscitur. Sallust. in Iugur. Adherbali suadent vt sese & oppidum Iugurthæ tradat: tantùm ab eo vitam paciscatur. Virgil. 5. Aeneid. -vitámq; volunt pro laude pacisci. ¶ Ponitur aliquando pro Promittere. Plaut. in Trin. Hæc tibi pacta est Callicli filia? Id est, étne tibi promissa? Cic. Att. libr. 5, Nec dubitat Deiotarus, cuius filio pacta est Arthauasdis filia, quin cum omnibus copiis, &c.

Pactor, oris, verbale. Cic. 7. Ver. An fœderũ interpretes, societatis pactores, religionis autores? Huius compositum est Depaciscor, siue Depeciscor, de quo suo loco diximus.

Pactum, Quandoque participium est à Paciscor, Idem significans quod pacto decretum. τὸ διομολογηθὲν. Plaut. in Asin. Hinc inerunt viginti minæ bonæ, mala opera partæ, Has tibi nos pactis legibus dare iussit. Id est sub conditione, de qua inter vos conuenit. ¶ Quandoque nomen est, idem significans quod consensus, & duorum in eandem rem conuentio. συμβόλαιον. Cicero 2. de Inuent. sic definit, Pactum est quod inter aliquos cõuẽnit, quod iam ita iustum putatur, vt iure præstari dicatur. Idem 3. Offic. Pacta & promissa sempérne seruanda sint quæ nec vi nec dolo (vt prætores solent dicere) facta sint. Vlpian. de Pollicit. l. Pactum. Pactum est duorũ consensus atque conuentio: Pollicitatio verò, offerentis solius promissum. ¶ In ablatiuo quandoque accipitur pro Modo. τρόπῳ. Terent. in And. Eo pacto & gnati vitam, & consiliũ meum cognosces.

Pactitius, a, um, adiectiuum, Vulgò *Conuentionalis* dicitur. Gellius lib. 1. cap. 25, Cessatio pugnæ pactitia, Induciæ dicuntur.

Pactio onis, Est (vt inquit Vlpianus l. j. ff. de Pact.) duorum pluriúmve in idem, placitũ & consensus. ὁμολογία, συνθήκαγμα, τὸ διομολογούμενον, συμβόλαιον. Salluſt. in Cat. Collegam suum Antonium pactione prouinciæ propulerat, ne contra Rempub. dissentiret Cicer. libro 3. Offic. Regulus non debuit conditiones pactionésque bellicas & hostiles per turbare periurio.

Paco, pacas, vide PAX.

PACORVS, penúl. corr. & sine aspiratione, πάκορος Suidæ, Orodis regis Parthorum filius, eius qui Crassum dolo circumuentum interemit. Quam maculã postea Ventidius Bassus Antonij legatus deleuit, Paco to cũ toto exercitu ad internecionẽ cæso. Horat. 3. Carm. Bis iam Monæsos, & Pacori manus Non auspicatos contudit impetus nostros, &c.

PACTIA, πακτία Stephano, Insula maris Aegæi, vna Cycladum, candido marmore nobilis, distans à Delo XXXVII. M. pass. Alio nomine Paros dicitur. Autor Plinius lib. 4. cap. 12.

PACTIAS, πακτιὰς, Agri Ephesij mons est, Mycaliæ incumbens, & ab ea ad Mediterraneu deflexus. Autor Strabo lib. 14.

Pactilis, Vide PANGO.

Pactitius, a, um, Vide PACTVM in PACISCOR.

PACTOLVS, penult. prod. πακτωλὸς, Fluuius Lydiæ, ex monte Tmolo nascens, & per Sardianum agrum in Hermum influens. Alio nomine Chrysorrhoas dicitur, ab eo quòd aureas trahat arenulas, teste Plinio lib. 5. cap. 29.

Pactum, vide PACISCOR.

PACTIAE, Plinio, πακτύη Ptolemæo, Oppidum est Thraciæ ad Propontidem non procul à Cherroneso: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 11. ¶ Sunt item Pactiæ, insulæ quædam in mari Lycio, apud eundem Plinium lib. 5. cap. 31.

PACVVIVS, πακούβιος, Brũdusinus poëta tragicus illustris, Ennij poëtæ ex sorore nepos. Romæ picturam exercuit, ac fabulas venditauit: deinde Tarẽtum transgressus, propè nonagenarius diem obiit. Hic (vt Quintilianus ait) grauitate sententiarum, pondere verborum, autoritate personarum clarissimus fuit, citra tamen nitorem. Eius epitaphium extat apud Gellium lib. 1. cap. 24, in hæc verba.

Adolescens tametsi properas, hoc te saxum rogat
Vt se aspicias, deinde quod scriptum est, lagas:
Hic sunt poëtæ Pacuuij Marci sita
Ossa. hoc volebam, nescius ne esses.

PACYRIS, Scythiæ Europææ fluuius, in sinum Carcinitem influens. Autor Plinius lib. 4. cap. 12.

PADVA, Venetorum vrbs, à Padi vicinitate dicta, quæ & Patauium πάταβιον dicitur, quasi Padauium. Vel ἀπὸ τῆς πτίτης, id est à volando, quòd captato augurio dicatur conditum. Vel à petendo, quòd telo auem Antenor petisse dicatur, eóque in loco vrbem condidisse.

Primò Antenorea dicta est: vnde Antenoridæ, postea Patauini, & Paduani. Apud Patauiũ natus est Titus Liuius historicus celeberrimus, qui res Romanas summa facundia perscripsit. Similiter Stella, & Valer. Flaccus poëtæ, & Paulus Iureconsultus. Fuit quoque Volusius poëta Patauinus, qui post Ennium, rerum gestarũ pop. Rom. annales carmine descripsit. Catull. de Cinna, At Volusi annales Paduam morientur ad ipsam.

PADVS, ὁ Πάδος, Fluuius est è gremio Vesuli montis celsissimum in cacumen elati, finibus Ligurum Gabiennorum visendo fonte profluens, condénsque sese cuniculo, & in Foroiubiensium agro iterum exoriens, nulli amnium claritate inferior. A Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phaethontis illustratus. Augetur ad Canis ortus, liquatis niuibus, agris quàm nauigiis torrentior, nil tamen ex rapto sibi vendicans. Hæc Plinius libro 3. capit. 16. Metrodõrus refert, quoniam circa fontem arbor sit multa picea (quæ Pades Gallicè vocetur) Padum hoc nomen accepisse.

PADVSA, æ. pen. prod. Fossa est ex Pado Rauennam vsque ducta, quam Messanicium olim appellarunt, teste Plinio libr. 3. cap. 15. Claudianus, Eridani ripas, & rauca stagnæ Paduæ.

PAEAN, παιὰν, Hymnus erat in laudem Apollinis, sicut Dithyrambus in laudem Bacchi, qui (vt Iul. Pollux inquit) non solùm in auersione malorum decantabatur, sed etiam in victoria. Interfecto enim Pythone, Apollo laudibus & carminibus laudatus fuit, quæ Pæanas dixerũt. Virgil. 6. Aeneid. -lætumque choro pæana canentes. Abusiuè tamen pro omni deorum laude ponitur, Vnde opus suum Pindarus, de Laudibus deorum omnium, Pæana inscripsit. ¶ Accipitur etiam aliquando Pæan pro ipso Apolline, ἀπὸ τῆς ἴασεως, hoc est à medendo. Credebat enim antiquitas medicinam Apollinis esse inuentum. Iuuenalis Satvra 6, Parce precor Pæan. ¶ Fuit & Pæon, nomẽ patris Philoctetæ. Verũm tunc melius per œ diphthongum scribitur. Hinc Pœantius, & Pœantiades, quæ omnia vide infrà suis locis.

Pæantides, παιανίδαι, Gemmæ sunt speciem habentes aquæ glaciatæ, quæ in Macedonia circa Tiresiæ sepulchrum inueniuntur. Prægnantes fieri & párere dicuntur, & parturientibus mederi. Eædem & Gemonides dicuntur. Autor Plinius lib. 37. cap. 10.

Pædagogus, gi, penul. prod. παιδαγωγὸς, Custos & institutor pueri, cui curã incumbit puerum instituendi, & vestigia eius subsequendi, eúmque quocunque opus fuerit, circunducendi: ita dictus quasi παιδὸς ἀγωγὸς, hoc est pueri dux. Columel. lib. 1, Nec postremò, quasi pædagogi eius, meminisse dedignemur Iulij Higini. Cicer. de Amic. Isto enim modo nutrices & pædagogi maximè erunt diligendi.

Pædagogium, gij, παιδαγώγιον, Locus est in ædibus, in quo pueri, seruíq; commorantur, qui à Græcis παιδικὰ vocantur. Plin. lib. 7. Epist. Puer in pædagogio missus pluribus dormiebat. ¶ Accipitur etiam Pædagogium apud Iureconsultos pro seruitio, hoc est pro seruorum, & mancipiorum grege. Vlpian. l. quæsitũ. de Fundo instructo, & instrum. legat. Si instructũ fundum legasset, ea pædagogia, quæ ibi habebat, vt quum ibi vensset, prætò essent in triclinio, legato continentur. Calepinus putauit Pædagogium aliquando accipi pro puerorũ concubitu, adducens illud Suetonij ex cap. 28. libr. 9, Super ingenuorum pædagogia, & nuptarum concubinatus, etiam Rubriẽ virgini Vestali ituprum intulit, Sed fallitur: nam in castigatioribus exemplaribus Prozgogia legimus, non Pædagogia. Est autem προαγωγεῖον, Græca dictio, quæ nobis productionem, vel prostitutionẽ sonat: ἀπὸ τοῦ προαγωγεύειν, quod est producere vel prostituere.

PAEDARETVS, παιδαρέτος, Proprium nomen viri, ἀπὸ τοῦ παιδὸς, καὶ ἀρετῆς, hoc est à disciplina & virtute.

Pæderastes, παιδεραστὴς, Amator puerorum: quasi τῶν παιδῶν ἐραστὴς. Inde Pæderastia, παιδεραστία, Amor obscœnus in pueros.

Pæderos, Pæderõtis, παιδέρως, Gemma est, quam alio nomine Opalum vocamus, nonnulli etiam Sangenum: ità dicta, teste Plinio libro 37. capit. 6, Propter eximiam gemmæ eius gratiam. παιδέρως enim nobis puerorum amorem significat. ¶ Est enim Pæderos, eodem Plinio teste lib. 22. capit. 22, acanthi genus, quod à nonnullis Melamphillon appellatur.

Pædia, Græcè παιδία, Disciplina, institutió que in bonis artes, vt docet Gellius. Nonnunquam etiam pro puericia accipitur, hoc est pro puerili ætate: vnde Xenophon nobilis apud Græcos historicus, opus suum Cyri pædiam inscripsit.

Pædico, as, pen. prod. Verbum obscœnæ significationis.

Pædicones, siue Pædicatores, Puerorũ amatores, cõcubitoréſq;. πυγισταί.

Pædomatheis, παιδομαθὴς, Qui à pueris statim discunt (quibus opponuntur Opsimatheis ὀψιμαθεῖς, qui scilicet serius & iam natu grandes ad discendum accedunt.

Pædor, pædoris, pen. prod. Sirus, squallor, illuuies, sordes, & omnis immunditia, seu putor. ἀυχμὸς, ῥύπος. Lucan. lib. 2, -longúsque in carcere pædor. Cice. 3. Tusc. Barba pædore horrida, atque iutonsa infuscat pectus illuuie scabrum. Festus putat ἀπὸ τῶν παιδῶν, hoc est à pueris deduci, qui in illa ætatula sordidi ferè sunt, nec à sordibus scíunt abiti nere. Vnde Pædidos quoque sordidos & obsoletos appellant.

Pædotribes, penul. prod. παιδοτρίβης, vel Pedotribes, bæ, puerorum institutor in corpore exercendo: cuius officium (vt inquit Plato in Gorgia) est corpora hominum formosa robustáque efficere.

Pædotribia, παιδοτρίβια, Dicitur ars exercendi puerorum corpora: vnde Aristoteles libr. 7. Polit. præcipit adolescentes statim Gymnasticæ, & pædotribiæ esse tradendos.

Pægnium, παίγνιον, Græca vox est quæ nobis ludum sonat, vel rem ludicram, aut puerilem oblectationem: vnde Technopægnium, ludicrũ quoddam poëma ab Ausonio inscriptum est.

PAEON, παίων, Nomen viri medicinæ artis peritissimi, quem Homerus

Universidad de Deusto Biblioteca

libro 5. Iliad. scribit Plutonem curasse, ab Hercule graviter vulneratũ. Hic herbam illam insignem inuenisse traditur, quæ ab illo Pæonia dicta est. ¶Est & Pæon genus pedis, qui a Diomede quadruplex esse traditur. Quorum primus ex longa & tribus breuibus constat: vt, Obtinuit. Secundus, ex breui & longa, & duabus breuibus: vt Facillimus. Tertius, ex duabus breuibus, & longa & breui: vt Faciebat. Quartus, ex tribus breuibus, & longa: vt Docuerant. Cic. 3. de Orat. duas tantùm huius pedis facit, species, quum scilicet syllabam vnam longã sequuntur tres breues: vt Desinite, Comprimite: Aut quum tres breues sequitur vna longa, vt Domuerant, Studuerant.

Pæonia, παιονία, Herba est insignis, in summo caule siliquas quasdam ferens amygdalis similes: quæ quum dehiscunt, grana multa & exigua ostendunt, Punici mali acinis similia, in medio nigra, quædam rubra, quinque aut sex purpurea. Eius duo sunt genera, Mas & Fœmina, foliis præcipuè distincta. mas enim folia habet iuglandis, fœmina verò smyrnij. Dicta est autem Pæonia à Pæone inuentore, qui ea Plutonem curasse dicitur ab Hercule vulneratum, vt fabulatur Homerus 5. Iliados.

PÆONIA, Regio est Macedoniæ, ita dicta à Pæone Endymionis filio, & Epei fratre, qui victus cursu ab Epeo (sicut inter eos conuenerat) imperium paterni regni victori fratri permisit, & ad Axium Macedoniæ amnem sibi fuisque sedes delegit. Vnde ea Macedoniæ pars, quæ antea à regis Emathionis nomine Emathia dicebatur, Pęonia appellata est: & populi ipsi, Pæones, vt Iustinus lib. 7. scribit. Hi olim fortissimi habiti sunt, magnúmq; sibi ex rei militaris scientia nomẽ peperere runt. Statius lib. 2. Achileid. -non me vlla fer Mauortis imago Prætereat: didici quo Pæones arma rota tu, Quo Macetæ sua gesa citent.

PAESTVM, παῖστον, Oppidum Lucaniæ, rosarum abundantissimũ, vbi ob cæli clementiam bis in anno producebantur fructus, scilicet Maio & Septembri. Virg. lib. 4. Geor. -bisferique rosaria Pæsti. Huius mœnia prope mare magna ex parte adhuc integra videntur, latitudine & altitudine miranda. Strabo libr. 5, autor est hanc vrbem primùm à Sybaritis fuisse conditam, Posidoniámque appellatam: siuũmque ipsum in quo sita fuit, Posidoniatem.

Pæstanus, a, um, παιστανὸς. Ouid. 2. de Ponto, Caliháque Pæstanas vincat odore rosas.

Pætus, Qui obliquatis oculis in altum respicit, vel qui alterum oculũ minorem habet. Horat. 1. Serm. satyr. 3, -strabonem appellat Pætum pater, & pullũ malè paruus, Si cui filius est. Vbi interpres Porphyrio, Strabo, qui est detortis oculis dicitur Pætus, leuiter declinatis. Acron ibidem, Pæti propriè dicũtur, quorum huc atque illuc oculi velociter vertuntur. Hinc Pætorum familia Romæ cognomen sumpsit.

Paganicus, Paganus, vide PAGVS.

PAGASA, pen. corr. παγασαί. Thessaliæ oppidũ, teste Plinio libr. 4. cap. 8, quod postea Demetrias dictum est, iuxta quod ædificata fuit Argo nauis Argonautarum, quæ ob id ab Ouidio lib. 7. Metam. Puppis Pagasæa nuncupatur. Hinc sinus propinquus, Pagaficus appellatur à Plinio loco iam citato. Stephanus παγασητικὸν vocat.

Pagina, æ, pen. cor. Vtraque pars folij, à pangendo, quòd in paginis carmina panguntur, id est figuntur. σελὶς. Versus enim pangi vel figi in ceris dicuntur. Vel quòd in libris suam quæque obtineant regionem, vt pagi. Cic. ad Tironẽ libr. 16. Variè sum affectus tuis literis, valde prior re pagina perturbatus. ¶ Plinius lib. 17. cap. 22, Paginas in vitibus vocat areas interseptas inter duo iuga. Semper (inquit) quintanis semiari, hoc est, vt quinto quoque palo singulæ iugo paginæ includantur. ¶ Paginam vtranque facere in re aliqua dicitur, cuius tanta est autoritas vt nihil omnino fine ipso rerum geratur. Plin. lib. 2. cap. 7, de Fortuna loquens, Huic (inquit) omnia expensa, omnia feruntur accepta, & in tota ratione mortalium sola vtranque facit paginam. Hinc Pagella diminutiuum. Cicero ad Brutũ lib. 11, Non imitor λακωνισμὸν tuum, altera iam pagella procedit. Hinc fit Compagino, pro Coniungo, quòd paginæ simul coniungantur. συναρμόζω.

Paginula, læ, diminutiuum à Pagina. σελίδιον. Cic. ad Atti. lib. 4. Si verò id est quod nescio an sit, vt non minus longas iam in codicillorum fastis futurorum Consulum paginulas habeat quàm fatorum.

Pago, gis, pepigi, pactum. συνῳδήσαι, autore Quintiliano lib. 1. cap. 6, antiquum verbum est quo vtebantur pro pacisco. lib. 2. ad Heren. Pacta sunt, quæ legibus obseruanda sunt, hoc modo, Rem vbi pagunt, oratione pagunt. Seruius tamen dicit Pago (vnde multi volunt venire Pepigi) nusquam lectum esse, vúltque Pepigi à Pacifcor fieri, sicut & Pactus, quomodo à Placeo, placui, & placitus.

Pagrus, πάγρος. Piscis est ex genere canerorum. Plin. libr. 32. cap. 10, Pagri fluuiatilis longissimus dens capillo adalligatus. Idem & Pagurus dicitur. Plin. lib. 9. cap. 31, Cancrorum genera carabi, astaci, maræ, pagri, leones, & alia ignobiliora.

Pagus, pagi, Simul. positæ villæ. κώμη. hoc est rusticanæ domus in vnum coagmentatæ, ἀπὸ τοῦ πήγνυμι, hoc est à fontibus circa quos rustici gaudent habitare; vt facilis fit aquatio. Autor Festus. ¶ Pagus præterea accipitur pro toto iurisdictionis tractu: vnde Cæsar lib. 1. belli Gallici, scribit Heluetiam totam in quatuor fuisse diuisam pagos. Hodie tredecim numerantur. Galli sua lingua vocant Cantones.

Pagatim, aduerbium, Dictum est per singulos pagos, ea forma qua Oppidatim, per singula oppida. κατὰ κώμας. Liu. 2. belli Maced. Templa deûm, quæ pagatim sacrata habebant, dirui atque incendi iussit.

Paganus, ni, A pago dictus est, rusticus, qui scilicet rure natus est, & educatus, κωμήτης, κωμικὸς. Cic. pro domo sua, Nullum est in hac vrbe collegium, nulli pagani, aut montani (quoniam plebi quoq; vrbanæ maiores nostri conuenticula, & quasi concilia quædam esse voluerunt) qui non amplissimè non modò de salute mea, sed etiam de dignitate decreuerint. Iuuenal. Satyr. 16, -citius falsum producere testem Contra fortunam armati. Hinc Semipaganus, semirusticus, Persius per translationem, arrogantiam vitans, ait, -ipse semipaganus, Ad sacra vatum carmen affero nostrum. ¶ Interdum Pagani, accipiuntur pro hominibus non militantibus, tametsi vrbani sunt. πεζάνοι, ἀστράτευτοι. Et est verbum peculiare Iureconsultorum, à quibus hæc duo perinde ac cõtraria opponuntur Miles & Paganus. Sueton. de Augusto, Pinarium equitem Romanum, quum concionante se, admissa turba paganorum, apud milites subscribere quædam animaduertisset, curiosum & speculatorem ratus, corã fodi imperauit. Vlpian. l. tractabatur. ff. de Militari testamento, Est rescriptum à diuo Pio, in eo, qui quum esset paganus, fecit testamentum, mox militare cœpit. Marcellus l. quædam. ff. de Pœnis. Quædam delicta pagano, aut nullam aut leuiorem pœnam irrogant: militi verò grauiorem. ¶ Quare autem Pagani dicantur etiam ij qui vrbani sunt, hæc affertur ratio, Romam olim diuisam fuisse in tribus quatuor (sicut apud Dionysium lib. 4. Antiquitatum legitur) quas Pagos vocitabant, in quibus habitantes, Pagani dicebantur, qui in nullam aliam habitationem transferri poterant.

Paganus, pagana, paganum, adiectiuum: vt, Fercula pagana, Proper. libr. 4. eleg. 4, Annua pastorum conuiuia, lusus in vrbe,
Quum pagana madent fercula diuitis. Ouid. 1. Fast.
Pagus agat festum, pagum lustrate coloni,
Et date paganis annua liba focis.

Paganicus, ca, cum, Quod paganorum est, hoc est quod ad rusticos pertinet. Vnde Paganicum peculium, vel Paganicum absolutè, dicitur quod ex prædiis, vel pastione, aliúsve rusticis redditibus prouenit: cui opponitur Castrense. Antonius in l. j. C. de Testamento militari. Frater tuus miles, si te specialiter de bonis quæ in Paganico habeat, hæredem fecit, bona quæ in castris reliquit petere non potes. ¶ Paganica pila dicitur à pagis, id est villis, quòd pagani ea vterentur. hæc est crassior, laxiórque, & pluma plena, nec ad vsum tam agilis, vt quæ nec tam leuis sit, nec iactata facilè resiliat. Martialis lib. 4. Et quæ difficilis turget pagania pluma, Folle minus laxa est, & minus arcta pila. Quasi dicat, est laxior quàm pila trigonalis. & arctior firmiórq; quàm follis: nam follis, tertium genus pilæ est.

Pala, læ, Instrumentum rusticanum vulgò notum: dicta à pagendo, mutata g in l, inquit Varro lib. 4. de Lingua Latina. σφυδόνη. Plautus, Palas, vendundas tibi, & mergas datas, vt hortum fodiat. ¶ Est etiam Pala instrumentũm quo panis in furnum immittitur & extrahitur. Cato cap. 11. de Re rust. Palæ lignææ quatuor: necnon ventilabrum. ¶ Item quoddam ignis receptaculum. ¶ Item palæ dicuntur dorsi partes dextra, læuáque eminentes. ¶ Item (vt inquit Strabo lib. 3.) minores auri purgatioris massulæ, & vtique non maiores selibra, palæ dicũtur. Plinius libro 34. capit. 13, In ærariis officinis & psegma fit, iam liquato ære, atque percocto, additis etiamnum carbonibus, paulatímq; accensis, ac repente vehementiori flatu expuitur æris pala quædam. Sic enim legit Budæus de Asse, licet in quibusdã codicibus legatur palea. ¶ Pala quoque anuli pars caua est & latior, in qua gemma inseritur. σφυδόνη. Cic. lib. 3. Officiorum, Ibi quum palam eius anuli ad palmam conuerteret, à nullo videbatur.

Pala, Arbor est apud Indos, quam describit Plinius libro 12. capit. 6. his verbis, Maior alia, pomo & suauitate præcellentior, quo sapientiores Indorum viuunt. Folium alas auium imitatur, longitudine trium cubitorum, latitudine duũm. Fructum è cortice mittit, admirabilé succi dulcedine, vt vno quaternos satiet. Arbori nomen palę, pomo Arienæ. Hæc ille.

Palacra, quæ & Palacrana à nonnullis appellatur. Maior auri massa est. Plin. lib. 33. cap. 4, de auri mafsis loquens. Necnon in puteis denas excedentes libras, Palacras Hispani, alij Palacranas: idem quod minutum est, balucem vocant.

PALAEBIBLVS, παλαίβυβλος, Oppidũ est in ora Syriæ, Libano monti subiecta, non procul ab Adoni fluuio. Autor Plin. lib. 5. cap. 20.

PALAEMON, παλαίμων, Athamantis & Inûs filius fuit, alio nomine dictus Melicertes, qui patris furorem fugiens, vnà cum matre se in mare præcipitauit: amboque dij marini facti sunt: mutatísque nominibus, mater Leucothea, hoc est alba dea, dicta est: creditúrque esse Aurora, quæ & Matuta dicitur: ille verò à Græcis Palæmon, à nostris, quòd portubus præesse putetur, Portunus est appellatus. In Palæmonis honorem Isthmia celebrabantur, à Theseo primum institута, quorum præmia erant coronæ ex pinu confectæ, quæ à Palæmone dictæ sunt Palæmoniæ. Claudian. 8. Paneg. Cuncta Palæmoniis manus explorata coronis Adsit. Erat autem hoc vnum ex quatuor sacris certaminibus, quæ magno totius Græciæ concursu celebrabantur: quorum duo dicata erant diis immortalibus, Ioui Olympio, Apollini Pythia: duo itidem mortalibus, Nemeæa Archemoro, Palæmoni autem Isthmia. Circunfertur ea de re Epigramma Græcum nomine Archiæ poëtæ, in hæc verba,

Τίσασθε σῶμ' ἀχάνεϊ ἀν' ἑλλάδα, τίσασθε θεοί,
οἱ δύο τῷ δυηῶν, οἱ δύο θ' ἁδανάτων,
Ζεῦς, λαοσσόος, παλάμων ἀρχιμέριος,
Ἀθάνατ' τῶν, μότιν, μῶλα, σκίπα, πίτυς.

Quod sic Latinè effertur,

Quatuor Argiuis certamina sacra feruntur:
Bina hominum natis, bináque cælitibus:
Phœbo, ipsíque Ioui, puero Archemoro. & Melicertæ
Poma, olearstra, apium, præmia pinus erant.

¶ Est etiam Palæmon nomen proprium Grammatici Vincentini, qui Romæ vixit sub Tyberio & Claudio principibus, tanta vir arrogantia, vt M. Varronem porcum appellaret, secum & natas & moriturãs literas iactaret. Luxuriæ ita indulsit, vt sæpius in die lauaretur, nec sufficeret sumptibus. Hæc Tranquil. Iuuen. satyr. 6, Ody. -Hanc ego, quæ repetit volutque Palæmonis artem. ¶ Est & pastoris nomen apud Maronem in Eclogis.

PALAEMYNDVS, παλαίμυνδος, Cariæ oppidum fuit eo in loco, in quo postea condita fuit Nariandus. Palæmyndi autem nomen accepit ad discrimen recentioris Myndi, quum antea etiam Myndus diceretur. Vide Plinium libro 5. capite 29.

PALAEPAPHVS, παλαίπαφος, Oppidum Cypri insulæ, antiquum Veneris Paphiæ templum habens: antea Paphus dicta. Verùm postquam Agapenor ad sexagesimum inde stadium alteram eiusdem nominis vrbem condidisset, cœpta est hæc ad differentiam recentioris Palæpaphus appellari, quasi vetusta Paphus. Autor Strabo libro 14.

Palephatius, a, um, vt Palæphatia papyrus, Prouerbialiter dicitur de libellis fabulosis, qui nil nisi meras fabulas, résque incredibiles continent. Tractum à Palæphato Pario, siue (vt alij malunt) Priæneo, qui πεῤι ἀπίστων, hoc est rerum incredibilium multa conscripsit volumina. Virgilius tamen in Carmine ad Messalam, Palæphatiam papyrum, simpliciter dixit pro libris Palæphati, quum ait, Docta Palæphatio testatur voce papyrus.

PALAESCAMANDER, παλαισκάμανδρος, Fluuius Troadis, qui effecto prius lacu, in Achæorum portum influit. Autor Plinius li. 5. capi. 30.

PALAESTINA, παλαιστίνη, Prouincia Syriæ, Iudææ, & Arabiæ contermina, vt inquit Plinius libro 5. capi. 12. & 13. Herodotus totam Syriam vocat Palæstinam. In ea quinque ciuitates continebantur, Gaza, Ascalon, Geth, Accaron, & Azotus.

Palæstra, æ, παλαίστρα. Luctatio, ἀπὸ τοῦ πάλλεσθαι τὸ σῶμα, hoc est à corporis agitatione. Teren. in Eunuc. fac periculum in literis Fac in palæstra, in musicis. Virgil. libro 6. Pars in gramineis exercent membra palæstris. ¶ Accipitur etiam per translationem Palæstra, pro quauis re, aut pro quouis etiam loco, in quo præcipuè se quis exercet. Terent. in Phorm. Eccum è sua palæstra exit foras. hoc est è domo lenonis, quæ est veluti exercitium ipsius amatoris. ¶ Accipitur etiam Palæstra pro decenti motu, gestúque totius corporis, quem Galli Contenantiam vocant.

Palæstritæ vocantur, qui in hisce corporis decentibus gestibus insigniter sunt excitati: quemadmodum contra Apalæstri, qui talium motuum & gestuum planè sunt rudes. Quintilianus libro 9. capite 4, significare volens, orationem forensem nec planè numerosam esse debere, qualis Panægyricus ille famigeratus Isocratis: nec rursus numeris vacare, ita inquit, Sicut etiam quos palæstritas esse nolumus, tamen esse nolumus eos qui dicitur Apalęstri. Vide Budæum in prioribus Annotationibus.

Palæstricus, ci, παλαιστρικὸς, subst antiuum, idem quod palæstrita. Afranius, Depellis mihi manum per palæstricos. ¶ Dicuntur etiam Palæstrici, qui palæstram docent, hoc est qui palæstritas exercent & instituunt. ¶ Aliquando etiam Palæstricos appellaros inuenimus qui motus gestúsque corporis formant, docéntque quo pacto omnes corporis partes decenter debeamus mouere. Quintil. libro 1. capite 11, Ne illos quidem reprehendendos puto, qui paulum etiam palæstricis vacauerint. Non de iis loquor, quibus pars vitæ in oleo. pars in vino consumitur: qui corporum cura mentem obruerunt. Hos enim abesse ab eo quem instituimus, quàm longissimè velim. Sed nomen idem est iis à quibus gestus, motúsque formantur.

Palæstricus, ca, cum, penul. correp. παλαιστρικὸς, Quod est ex vsu palæstræ, siue quod ad palæstram pertinet. Plautus in Rud. Ex vrbe ad mare huc prodimus pabulatum pro exercitio Gymnastico, & Palæstrico. ¶ Palæstricos motus dixit Cicero 1. Offic. nimis accuratos corporis gestus. Nam (vt suprà ostendimus) Palæstra aliquando accipitur pro concinno illo omnium membrorum gestu, quem Galli Contenantiam vocant: & Palæstrici, qui huiusmodi motus docent. Verba Ciceronis sunt hæc, Nam palæstrici motus sæpe sunt odiosiores.

Palæstricè, aduerbium, More palæstritatum. Cice. de Opt. gen. dic. Sed ita vt palæstricè spatiari in xysto liceat.

Palæstrita, tæ, penult. prod. παλαιστρίτης, Qui se in palæstra exercet, vel sodalis palæstræ, aut magister. Cicero 6. Verr. De Heraclij hæreditate, quam palæstritis concessisset, multo maximam partem ipsum abstulisse. Persius Satyr. 4. Quinque palæstritæ licet hæc plantaria vellant.

Palam, aduerbium, significat manifestè, apertè, in conspectu atque oculis omnium. ἀπροφασίστως, φανερῶς. Contraria habet Clàm & obscurè. Plaut. in Cistel. Nostro ordini palàm blandiuntur: clàm, si occasio vsquam est, frigidam Subdolè suffundunt. Cicero 4. Acad. Alterum quidem, vt videmus, palàm: alterum, vt suspicamur, obscurius. ¶ Palàm & Interdiu, quibus contraria Clàm & Noctu. Cæs. 3. belli Ciuil. Exercitum educunt, Pompeius clàm & noctu, Cæsar palàm atque interdiu. ¶ Coràm ad personas certas tantùm refertur: Palàm ad omnes. Terent. in Eunucho. Sin falsum aut fictum, continuò palàm est. ¶ Hinc fit Propalàm, eiusdã significationis: à quo Propalo, las, pro manifesto, seu aperio, de quibus infrà. ¶ Palàm quæstum facere dicitur, non tantùm ea quæ in lupanario se prostituit, sed etiam siqua (vt solet) in taberna, caupona, vel qua alia domo, pudori suo non parcit. ἐν τῷ φανερῷ χαμαιτυπεῖσθαι.

PALAMEDES, dis, παλαμήδης, Nomen Nauplij Eubœæ regis filij, qui Vlyssis fraude à Græcis interfectus fuit. Nam quum omnes totius Græciæ principes ad bellum Troianum conuocarentur, Vlysses vt domi maneret, insanire se finxit: & quo melius rei fidem faceret, iunctis diuersæ naturæ animalibus falem serebat. Palamedes autem vt viri astutiam deprehenderet, Telemachum filium obiecit, quo viso Vlysses aratrum subitò suspendit ne eum læderet. Quo argumento simulatione deprehensa, ad bellum ire coegit. Deinde quum in Thraciam frumentatum missus esset Vlysses, & nihil inde attulisset, neque quicquam se inuenisse diceret: Palamedes eodem missus plurimum frumenti aduexit. Quamobrem Vlysses inuidiæ stimulis agitatus, adulterinam Priami nomine epistolam scripsit, in qua agebat Palamedi proditionis gratias, commemorabátque secretum auri pondus esse transmissum, quod ipse Vlysses per corruptos seruos in tabernaculo eius infodi curarat. His igitur literis in Græcorum consilio recitatis, Palamedes proditionis accusatur. Ibi Vlysses reo se adesse simulans, hostilibus literis nihil fidei habendum contendit: eásque re ipsa facilè posse coargui, si Palamedis tabernaculum scrutaretur: in quo si aurum inueniretur, nullum illum supplicij genus recusare. Missi itaque qui tabernaculum eius perscrutarentur, quum aurum inuenissent, Palamedes veluti proditionis conuictus, lapidibus obrutus est. Ouidius libro 13. Vellet & insœlix Palamedes esse relictus, Viueret, &c. Hic fertur Troiano bello quatuor literas inuenisse, scilicet, θ, ξ, χ, φ. Præterea calculorum ludum, & mensurarum, & ponderum rationem excogitasse. Astrologiæ insuper peritus fuisse dicitur, annúmque ad cursum Solis, & menses ad cursum Lunę accommodasse: primúsque in castris visam atque reformidatam Solis ecclipsim naturalem, miniméque timendam esse docuisse. Præterea ordinem aciei & tesseras, hoc est symbolum bellicum, & vigilias inuenisse. Quę omnia à gruibus fertur didicisse. Illę enim nonnili acie instructa volant, electo duce quem sequantur, dispositísque in extremo agmine, qui gregrem voce contineant, & qui nocẽtu cæteris dormientibus excubias obeant. Inter volandum etiam, mutatis subinde ordinibus, literas quasdam videntur effingere. quas etiã ab eis primus obseruasse fertur Palamedes. Hinc à poëtis Palamedis aues, grues dicuntur. Martial. libro 13, Turbabis versus, nec litera tota volabit, Vnam perdideris si Palamedis auem. ¶ Fuit & Palamedes Eleates Grammaticus qui scripsit Onomasticum de tragicis & comicis dictionibus, ac de proprietate Atticæ & Doricæ linguæ. Suidas.

Palangæ, Græci φάλαγγας dicunt, Sunt ligna teretia, qualia sunt quæ nauigiis, dum subducuntur ad litus, aut ad mare trahuntur, supponi solent. Vnde etiam nunc Palangiarios dicimus, qui aliquid oneris fustibus transuehunt. Varro de Vit. po. Rom. libro 4, Quum Pœnus in fretum obuiam veniisset nostris, & quosdam cepisset, crudelissimè pro palangis carinis subiecerat, quò metu debiliaret nostros. Cæsar 2. belli Ciuil. Palangis subiectis ad turrim hostium admouent. A Platone σανιδωτοὶ appellantur, teste Hermolao, & Cælio: apud quos Phalangæ legimus per aspirationem. Vide in dictione Phalangæ.

Palango, gas, φαλαγγίζω, Onus aliquod huiusmodi fustibus transtucho. Afranius, Et capream vnam semilaceram quaterni simul palangabant. Nonius.

PALANTEVM, vel potius Pallanteum gemino l, πάλλάντιον, Vrbs in Palatino monte, à Pallante Euandri proauo. Vnde Virgilius libro 8. Aeneid. Arcades his oris genus à Pallante profectum, Qui regem Euandrum comites, qui signa secuti, Delegére locum, & posuere in montibus vrbem. Pallantis proaui de nomine Pallanteum. Varro à balatu ouium per antistœchon dictum voluit, & per l simplex scribi debet: secundum Virgilium autem, per duplex. Vide PALATINVS, & PALATIVM.

PALANTIA, παλάντία, Oppidum Hispaniæ Tarraconensis, vt ait Ptolemæus libro 2. capite 6, Vacceorum coloniã, à qua Palantini dicti vt à Numantia, Numantini. Alias Palentia dicitur. ¶ Est & nomen fluminis in Valentino litore.

PALANTIVM, παλάντιον Stephano, Arcadiæ oppidum, Euandri regis patria: qui quum patrem imprudens occidisset, suadente matre in Latium se contulit, montémque in quo primum concedit, à nomine relictæ patriæ Palantion appelliauit: qui postea Palatium, & Palatinus appellatus est. Plinius libro 4, in descriptione Arcadiæ: Palantium (inquit) vnde Palatium Romæ.

Palatha, παλάθη, Græca dictio est, quæ nobis massam sonat, & propriè ficorum & caricarum. Autor Hesychius: cuius verba sunt hæc, παλάθη ἐπὶ τῶν σύκων ὑπάλληλος θέσις, ἡγοὶ μᾶζα. Eadem ferè de hac re sunt verba apud Suidam.

Palatim, aduerbium, Significat passim vagando. πανταχοῦ μεδύοντα. Liuius libro 5. ab Vrbe, Tusculum palatim fugerunt.

PALATINA, æ, Vrbis Romæ quarta fuit regio, circa Palatinum montem: vnde & nomen accepit. Sunt qui à Palantia Latini regis matre huic regioni nomen putent impositum. Alij à palando, hoc est ab errando dictam putant, quòd Arcades duce Euandro palantes ibi primùm subsederint.

Palatio, onis, Dicitur illud fundamenti genus, quum in solo vliginoso, aut alioqui sustinendo ædificio non satis firmo, fistuca, vel simili aliqua machina palos depangimus, cui ædificium innitatur. Galli sua lingua vocant Pilotium. Vtitur hac voce Vitruuius libro 2.

PALATIVM, tij, παλάτιον, ἔρ, Vnus ex septem vrbis Romæ montibus, nomen habens ab eo quòd ante vrbem conditam pecus in eo pascens balare consueuit, (fic enim vox eius animalis exprimitur) quasi Balatium: qua etiam voce vtitur Neuius. Vel à Palo, las, siue quòd ibi palare, id est errare pecudes soleant: siue quòd palantes Arcades cum Euandro ibi confederint. Nam ante Romam conditam possessum fuisse atque habitatum hunc montem constat. Alij à Palantia Latini matre quæ ibi habitauerit, Palatium dictum volunt. Alij à Pallante Euandri auo. Alij à filia Euandri Palantia, ab Hercule vitiata, & postea illic sepulta: vel certè à Paleante eius filio illic sepulto. Plinius à Palantio Arcadiæ oppido, & patria Euandri dictum existimat. Ferunt enim Euandrum ob patris cædem domo profugum, in Latium venisse, montique in quo consedit, Palatium appellasse. Alij à Pale pastorali dea nomen inditum autumant. ¶ Palatium, ἀρχεῖον, etiam dicitur domus imperatoria, superba, ampláque, à Pallante gigante, qui primus palatium ob magnitudinem sui fecisse dicitur: siue (vt Cyrillus autor Græcus refert) à Palatino monte. Sueto. de Cla. gram. Quare ab Augusto

Universidad de Deusto
Biblioteca

quoque nepotibus eius præceptor electus, transiit in palatium cum tota schola. Huius nomine prima syllaba indifferenter ponitur. Ouidius 1. de Arte amandi, Illic quas tulerant nemorosa palatia frondes. Martial. libro 1, Inde sacro veneranda petes palatia cluio. Crediderim tamen primam huius nominis syllabam quoties producitur, gemino ll, esse scribendam.

Palatinus, na, num, παλατῖνος, Vnde Palatinus deus, & Palatinus mons dictus est, super quo primò Roma ædificata fuit, & in quo Reges primò, deinde Consules, post Imperatores maiore ex parte sedem habuerunt. Et Palatina regio, ea pars vrbis in qua Arcades & Aborigines palantes, hoc est errantes & vagabundi, duce Euandro primò confederunt: quanuis nonnulli hanc vrbis partem, à Palantia Latini regis matre ferant cognominatam. ¶ Palatina officia, dicuntur Officiales, aulici, & imperatorij. Iulius Capitol. in Gallien. Quum iret ad hortos nominis sui, omnia Palatina officia sequebantur. ¶ Palatina palæstra, Quæ in Palatino monte exercetur, Cicero ad Attic. libro 2.

Palatual, Sacrificium quod fiebat Romæ in monte Palatino. Varro de Ling. Lat. libro 6.

Palatualis, Flamen qui constitutus erat ad sacrificandum ei deæ, in cuius tutela erat Palatium. Festus.

Palatum, ti, Oris cælum, quòd labiis dentibúsque, quasi palis, munitum sit. οὐρανίσκος, οὐρανός. Col. libro 7, Sed etiamsi palatum atque lingua concolor lanæ est. ¶ Legitur etiam nominatiuus Palatus (nisi mendosum sit exemplar) apud Ciceronem 2. de Finib. Nec enim sequitur, vt cui cor sapiat, ei non sapiat palatus.

Palea, æ, à palam, vt ait Varro de Re rust. libro 1. capite 50, siue à nomine Pabulum dicitur. ἄχυρον. Nam ea sola primùm in pascendis animalibus præbebatur. Quo sanè vocabulo, non propriè culmi, sed follicula ipsa granulorum comprehenduntur. Virg. libro 1. Georg. Surgentem ad Zephyrum paleæ iactantur inanes. Colume. libro 6, Minus commode tuemur armentum paleis, quæ vtique quibusdam regionibus solæ præsidio sunt, & probantur maximè ex milio, tum ex hordeo, mox & tritico. Idem, Oportet fabam maturam conterere, & paleas eius diligenter recondere. Notandum (vt Seruius sentit) Paleam singulari numero dici contra artem. Nam quæ ex pluribus constant, sunt tantùm numeri pluralis: vt Cancelli, Bigæ, Scopæ. Licet abutantur poëtæ. Virg. 1. Georg. Nequicquam pinguis palea teret area culmos. ¶ Palea quoque dicitur cartilago destua à collo galli gallinacei. Colum. libro 8. capite 2, de gallinaceis loquens, Paleæ ex rubro albicantes quæ velut in canæ barbæ dependent. ¶ Palea æris ponitur pro ramento, & excremento. Plinius, libro 34. capite 13, Æ repentè vehementiori flatu expuitur æris palea quædam. Sic enim ferè habent exemplaria. Budæus tamen in hoc Plinij loco Pala legit, non Palea.

Palearium, Palearij, Locus in quo reconditur & asseruatur palea. ἀχυρών. Colum. libro 1. capite 6, Fœnilia, palearíaque, & apotheca, & horrea.

Paleatus, Paleata, Paleatum, Quod est factum ex paleis, vel quod paleas habet admixtas. ἀχυρώδης. Vnde Lutum paleatum dicitur, cui, vt tenacius sit, admixtæ sint paleæ. Colum. libro 1. de arboribus, capite 8, Quicquid inseruerís viti, diligenter libro ligato, atque luto subacto paleato, oblinito, operitóque plagam, & ita alligato, ne aqua ventúsve penetrare possit.

Palearia, Pelles dependentes ex gutture boum, dicta quasi pellearia. τὰ ἰσθμοειδῆ. Virgil. libro 3. Georg. Et crurum tenus à mento palearia pendent. Colum. libro 6. capite 1, Ceruice longa, & torosa, palearibus amplis, & penè ad genua promissis. Nominatiuus singularis est Palear, quo vsus est Seneca in Hippolyto, Musco (inquit) tenaci pectus ac palear viret.

Pale, παλεῖν, Græca est dictio, nobis Luctans significans: ἀπὸ τοῦ πάλλεσθαι τὸ σῶμα, hoc est ab agitatione corporis: vnde Palæstra dicta est.

PALES, Pastorum dea, vel pabuli: cuius festa, Palilia sunt appellata. βουδρομὰ ὕδε. aut vt alij malunt, Parilia à pariendo, quòd pecorum partui credebatur præsidere. Autor Festus. Hanc quidam Vestam, quidam deorum matrem appellant. Hanc Virgilius genere fœminino vocat. Alij, inter quos Varro, masculino genere, vt hic Pales. Huic sacra soluuntur quæ Palilia vocantur, de quibus infra. Hæc Seruius enarrans illud Virgilij, Te quoque magna Pales, & te memorande canemus Pastor ab Amphryso.

Palilia, παλίλια, vel Parilia, à re mutata. Palis deæ festa dicuntur: quæ à pastoribus in agris fiebant vndecimo Calend. Maij, quo die Romulus vrbem fundauit, ad lupos arcendos, morbósque à pecore pellendos, seu pro partu pecoris. Propert. libro 4, Vrbi festus erat, dixere Palilia patres: Hic primus cœpit mœnibus esse dies.

PALPVRIVS SVRA. Orator & causidicus fuit, Martialis & Lucani amicus: sed ob suspicionem, quòd cum Vitellianis sensisset, senatu à Domitiano fuit amotus.

PALICENVS fons, παλικίνη λεκάνη, Fons est in Sicilia non procul à Catana: ita dictus quòd proximus sit Dellis lacubus, quos fratres Palicos esse vetustas credidit. Apud hunc fontem iuramentorum veritas explorari solet ad hunc modum: Iuratus tabellam quam manu tenebat, coniiciebat in fontem: quæ, si verum esset quod iureiurando asseruerat, fluitabat: sin falsum, mergebatur. Autor Stephanus de Vrbib.

PALICI, παλικοί, Dicti sunt gemini fratres, Iouis filij & Thaliæ Nymphæ, siue (vt alij volunt) Aetnæ: quæ quum Iunonis iram metueret, orauit vt terra sibi dehiscret. Sed quum tempus maturitatis infantium quos aluo gestabat, aduenisset, rursus terra hians, duos infantes ex puellæ aluo emisit, appellatíque sunt Palici, ἀπὸ τοῦ πάλιν πεσεῖν, quòd in terram demersi, denuo sint reuersi. Ostendunt accolæ duos lacus, ex quibus Palicos fratres putant emersisse, eósque Dellos appellant: qui tanta olim in veneratione habiti sunt, vt circa eos iuramenta exigi soleant, siquis in furti suspicionem incidisset, prius tamen accepto fidefiussore, qui, si iuranti quid accidisset, præstaret quod exitus ostenderet. Vide in dictione DELLI.

Palillogia, παλιλλογία, Iterata locutio, hoc est dictionis alicuius maioris vehementiæ causa repetitio. Quid autem differat ab Epanalepsi, Epanaphora, & Anadiplosi, vide Ruhnianum, & Aquilam Romanum.

Palilicium sidus, Ex septem constat stellis quas Latini Suculas appellant. ὑάδες. Palilicium appellatum, quòd quum natura sit pluuium sydus, obseruatum tamen fuerit quòd vndecimo Cal. Maij, (quo die Romæ Palilia celebrabantur) serenitatem adduceret. Vide Plinium libro 18. capite 26.

Palimbacchius, pen. prod. παλιμβακχεῖος, Genus pedis, ex prima & secunda longis, & vltima breui: vt, Augustus. Idem Antibacchius dicitur.

Palimpissa, παλίμπισσα, Pix liquida iterum decocta, & inspissata, Plinio libro 24. capite 7.

Palimpsestus, παλίμψηστος, Membrana iterum abrasa. Cice. Trebat. libro 7. Epist. Nam quod in palimpsesto, laudo equidem parsimoniam: sed miror quid in illa chartula fuerit quod delere malueris, quàm hæc non scribere, nisi fortè tuas formulas. Quidam hoc loco legunt Palinsestum à πάλιν iterum, & ἓω rado: qua voce etiam vsus est Catullus ad Varum Epig. 19. Puto (inquit) esse illi millia aut decem, aut plura Perscripta, nec sic, vt sit in palinxesto Relata: chartæ regiæ, noui libri, Noui vmbilici. Budæus in libro de Asse Palimpsestum interpretatur chartam esse deletilem, qua calculatores vtuntur. Iureconsulti Deletitiam chartam vocant. Nam abrasis prioribus literis rescribitur. Vlpia. l. chartæ. ff. de Bono. possess. secun. tabu. Chartæ appellatio ad nouam refertur, & ad deletitiam.

Palingenesia, παλιγγενεσία, Latinè dicitur Regeneratio, alteri natales. Volunt enim Pythagoras animas è corpore egressas, in alia atque alia corpora transmigrare, non solùm hominum, verumetiam brutorum: atque ita nos identidem alios atque alios renasci.

Palinodia, æ, παλινῳδία, Recantatio, siue retractatio: à verbo Græco, παλινῳδέω, quod est retractare, vel recantare, hoc est diuersa superioribus sentire, & quod semel dictum est, reuocare. Pro quo etiam dicimus Palinodiam canere. Vide Adagia Erasmi.

PALINVRVS, παλινοῦρος, Lucaniæ promontorium haud longè ab Helia, quæ postea Velia dicta est: ita dictum à Palinuro nauis Æneæ gubernatore, qui somno oppressus, vnáque cum gubernaculo in mare delapsus, quum ad eam partem Lucaniæ adnatasset in qua postea Velia condita fuit, ab incolis prædæ cupidis occisus est, & spoliatus, cadauércque eius in mare abiectum. Verùm quum non ita multo post ora illa grauissima peste infestaretur, oraculo moniti vt Palinuri Manes placarent, lucum ei fecerunt, & cenotaphium, hoc est inane sepulchrum posuerunt in promontorio, quod etiam Palinurum à nomine eius appellarunt. Quod etiam testatur Virgilius 6. Aeneid. quum ait, Nam tua finitimi longè, latéque per vrbes Prodigiis acti cælestibus, ossa piabunt: Et statuent tumulum, & tumulo solennia mittent, Aeternúmque locus Palinuri nomen habebit. ¶ Dicitur autem Palinurus quasi iterum meiens. πάλιν enim iterum, οὖρον vrina. Ad quam etymologiam alludit Martialis libro 3.

Minxisti Pauline semel currente carina,
Meire vis iterum, sic Palinurus eris.

Paliurus, παλίουρος, Frutex spinosus & asper in Cyrenaica regione præcipuè proueniens, baccas ferens vini saporem succo suo commendantes. Vide Plinium libro 13. capite 19. Virgil. 5. Ecloga, Carduus & spinis surgit paliurus acutis.

Palla, læ, per duplex ll. Est honestæ mulieris vastimentum: hoc est pallium quod palàm & foris est ad vestigia vsque demissum. χλαῖνα. Virgil. 11. Aeneid. -prolongæ tegmine pallæ Trigidis exuuiæ per dorsum à vertice pendent. Plaut. in Men. Pallam ad Phrygionem fert confecto prandio. Palla etiam vtebantur citharœdi. Ouid. 11. Metam. Ille caput flauum lauro Parnasside vinctus, Verrit humum Tyrio saturata murice palla. Item tragœdi. Idem 3. Amor. Fronte comæ torua, palla iacebat humo. In Gallia etiam omnes passim viri palla vtebantur. Et videtur, inquit Bayfius, Gallica palla accessisse ad formam nostri palletici manicati. Vnde Martial. libro 1, Dimidiásque nates Gallica palla tegit. Strabo libro 5. idem sentit, Tunicarum, inquit, vice pallas manicatas gestant ad verenda vsque, natésque medias pertingentes. ¶ Est etiam hoc nomine vrbs, Ptolemæo teste, à latere Meridionali Corsicæ.

Pallace, es, seu Pallaca, æ, παλλακή, Græcum nomen est quod nobis sonat concubinam. Suet. in Vespa. capi. 21, Accubante aliqua pallacarum, quas in defunctæ locum Cænidis plurimas constituerat.

Palladium, παλλάδιον, Palladis simulachrum antiquissimum fuit in arce Troiana, quod eo tempore quo arx, templúmque Mineruæ ædificabatur, de cælo cecidisse fabulantur poëtæ, & in templo nondum tecto sibi locum delegisse. Quæ res quum omnibus maximo esset miraculo, ab Apolline responsum est, tam diu vrbem incolumem fore, quàm diu simulachrum illud intra mœnia seruaretur. Itaque tempore belli illius quod communibus viribus Græcia tota aduersus Troianos gessit, quum alia spes capiundæ Troiæ non esset, nisi prius sublato Palladio, datum negotium est Vlyssi & Diomedi vt per cloacas in vrbem ascenderent, fataléque Mineruæ simulachrum auferrent. Quo facto, vrbem tutelari Palladis nomine spoliatam, infirmam, captúque non admodum difficilem reddiderunt.

PALLADIVS, παλλάδιος, Nomen viri proprium, qui de agricultura libros XII. scripsit, singulos libros singulis mensibus finiens.

Pallacana, Cæpæ genus est, nullo ferè capite, radice tantùm oblonga, quod sit inde resecatur vt porrum. Plinius libro 19. capite 6, Apud nos prima duo cęparum genera: vnum condimentarium, quod illi Gethyon, nostri Pallaçanam vocant. Seritur mensibus Martio, Aprili, Maio.

Maio. Alterum capitatum, &c.

PALLANTIAS, παλλαντιάς, Palus est in Africa, non procul ab aris Philenorum, ad Tritonem amnem: quam etiam Tritonidem paludem appellatam inuenimus. Circa hanc paludem Palladem primùm apparuisse ferunt: vnde ex ea natam fuisse nonnulli putauerunt. Vide Plinium libro 5. capi. 4.

PALLANTIA, παλλαντία, Oppidum citerioris Hispaniæ, apud Ptolemæum libro 2. capi. 6. Inde Pallantini dicti, eius vrbis incolæ, quos Plinius inter Vacceos numerat, libro 3. capi. 3.

PALLAS, antis, πάλλας, Euandri filius, qui Aeneæ suppetias missus aduersus Turnum, ab eo occisus est. Virgil. libro 10, Ipse caput niuei fultum Pallantis, & ora. Vt vidit, &c. Alius fuit Pallas Pandionis filius, cuius meminit Ouidius libro 7. Meta. Maior habet Clyton & Buten Pallante creatos.

PALLAS, ladis, πάλλας, Sapientiæ dea, quæ alio nomine dicitur Minerua, ex Iouis cerebro sine matre prognata. Quod ideo à Poëtis fingitur, quia liberalibus artibus & honestis disciplinis credatur præsidere, quæ non ex inuento humani ingenij, sed ex inexhausto diuinæ sapientiæ fonte creduntur dimanasse. Dicta est autem Pallas (vt quibusdam placet) à Pallante gigante ab illa interfecto, quum prius Tritoni vocaretur à Tritonide palude, vbi primùm visa est. Vel ἀπὸ τῆς πάλλειν, hoc est à vibrando, vel quatiendo. Solet enim ita pingi, vt hastam manu teneret, cámque veluti vibrare videretur.

Palladius, dia, dium, παλλάδιος, Quod est Palladis. Vnde Palladium forum Romæ quod erat propinquum templo Palladis.

PALLENE, es, pen. prod. παλλήνη, Oppidum in finibus Macedoniæ, ab ea parte qua Thraciam spectat, in exigua Cherroneso situm: ita dictum à Pallene Sithonis filia, & Cliti vxore. Vide Plinium libro 4. capite 10. ¶ Est item Pallene vicus Atticæ regionis in tribu Anthiochide. ¶ A Pallene Macedoniæ regione sit Pallenæus, a, um, vt Triumphi Pallenęi. apud Statium libro 4. Syluarum.

Palleo, palles, Pallidus, vide PALLOR.

Pallium, lij, Vestimenti genus extimum quòd tunicæ superindui solet. τρίβων, ἱμάτιον. vnde manfit prouerbium, Tunica pallio proximior est. Dictum autem putatur Pallium ab eo quòd palàm, hoc est foris gestaretur. Propriè autem Græcorum habitus hoc nomine dicebatur, quemadmodum Romanorum, Toga. Sueto. in Augusto, Sed cæteros continuos dies inter varia munuscula togas insuper & pallia distribuit, lege proposita, vt Romani Græco, Græci Romano habitu vterentur. Vnde Palliati Græci dicti sunt, & Comœdiæ palliatæ, quæ scriptæ sunt secundum ritus & habitus palliatorum, hoc est Græcorum. Autores Donatus & Diomedes. Cicero 3. de Orat. Hippias gloriatus est, pallium quo amictus, soccos quibus indutus esset, se manu sua confecisse. Idem 3. de Natu. deor. de Dionysio tyranno, Qui quum ad Peloponnesum classem appulisset, & in fanum venisset Iouis Olympij, aureum ei detraxit amiculum grandi pondere, quo Iouem ornarat ex manubiis Carthaginensium tyrannus Hiero: atque in eo etiam cauillatus est, Aestate grauem esse aureum amiculum, hyeme frigidum: eiq; laneum pallium iniecit: quum id esse aptum ad omne anni tempus diceret. ¶ Pallium quoque philosophorum erat. Gell. libro 9, Video, inquit Herodes, barbam & pallium, philosophum nondum video. Pallia inter communia vestimenta annumerantur Vlpiano: quæ promiscua appellat Tacitus libro 3. Promiscuas viris & fœminis vestes.

Palliolum, li, diminutiuum à Pallio: id est breuius & vilius pallium. τριβώνιον, Cice. 3. Tusc. Sæpe est etiam sub palliolo sordido sapientia.

Palliolatim, aduerbium. Plaut. in Pseud. Palliolatim amictus sic incessi ludibundus.

Palliolatus, Palliolo indutus. τριβώνιον ἔχων. Suet. de Claud. Palliolatus nouo more præsedit. Mart. libro 9, Hanc volo, quæ facilis, quæ palliolata vagatur.

Palliatus, ta, tum, Pallio indutus, & pallio coopertus. τριβωνοφόρος. Cicero ad Quin. frat. libro 3, Denique illi palliati topiariam facere videantur. Idem pro Rab. Posth. Itaque obiicias licet quàm voles sæpe palliatum fuisse. Apud Apulesium legitur verbum Palliare pro Tegere, vel celare. Nec (inquit) palliari tam aperta res potest. id est cooperiri, vel dissimulari.

Palliastrum, Rude ac vile pallium. τριβώνιον. Apuleius, Ecce Socratem contubernalem meum conspicio: humi sedebat scissili palliastro semiamictus.

Pallor, palloris, pen. prod. ὠχρότης, ὠχρία. Propriè dicitur color ille in homine, quum pellis sanguine destituta liuescit, quod accidere solet in subito metu, sanguine se ad interiora recipiente. Ouid. 11. Metam. -buxóque simillimus ora Pallor obit, lachrymísque genæ maduere profusis. Cice. 4. Tusc. Ex quo fit vt pudorem rubor, sic terrorem pallor, & tremor, & dentium crepitus consequatur. Virgil. 4. Aeneid. Hæc effata silet, pallor simul occupat ora. Plin. libro 14. capi. 22, Hinc pallor & genæ pendulæ. Pallorem capere dicuntur vasa, apud Columellam libro 12. capi. 50.

Palleo, les, lui. Pallidus sum, ὠχριῶ. Cice. 2. Philip. Non dissimulat P. C. apparet esse commotum, sudat, pallet, Ouid. 1. de Arte, Palleat omnis amans, color hic est aptus amanti. Mart. libro 1, Pulchrè valet Charinus, & tamen pallet. ¶ Huius composita sunt, Expalleo: à quo Expallesco, valde pallidus fio. Plautus in Curcul. Vidén' vt expallui? Impalleo, à quo Impallesco, quod est rei alicui tam pertinaciter incumbere, vt inde pallor contrahatur. Persius, At te nocturnis iuuat impallescere chartis.

Pallesco, pallidus fio. Plin. libro 19. capi. 19, Et cyminum sub Canis ortu pallescit. Propert. libro 1. Eleg. 12, Perditus in quadam, tardis pallescere curis Incipis.

Pallidus, a, um. Vt, Pallidus color, qualem in corporibus exanguibus videmus. ὠχρίας, ὠχρός. Plin. libro 10. capi. 33, Merops vocatur, gaudens

suos reconditos pascens pallido intus colore pennarum. Virg. 1. Georg. -aut vbi pallida surgit Tithoni croceum linquens Aurora cubile. Hor. 1. Serm. sat. 2, -vel pallida lecto Desiliat mulier, miseram se conscia clamet. Ouid. 4. Metamorph. -oráque buxo Pallidiora gerens.

Pallidulus, a, um, diminutiuum. Catu. ad Ortalum, Pallidulum manans alluit vnda pedem.

Palma, æ, ὄνυξ, Est vola manus, hoc est pars illa concaua quæ est inter νῶτα καρπῶν, & digitos intermedia: cuius pars exterior à Græcis ὑποθέναρ dicitur. Quanquam etiam non raro pro tota manu palmam acceptam legimus. Cice. in Orat. Quum autem manum dilatauerat, palmæ illius simílem eloquentiam esse dicebat. Virgil. 2. Aeneid. -nam teneras arcebant vincula palmas. Statius 10. Theb. -tollens madidas ad sydera palmas. Virgilius 1. Aeneid. duplices tendens ad sydera palmas. ¶ Ab huius autem similitudine arbor illa nobilis quæ dactylos profert, quam Græci φοίνικας appellant, à nostris quoque Palma dicitur, quòd comam in cacumine habeat circumextensam, & ramos in digitorum modum protensos. Vnde & fructum eius Dactylos, hoc est digitos vocamus, quòd digitorum manus similitudinem referant. Hæc arbor in Italia sterilis est, in maritimis Hispaniæ fructum fert, sed immitem: dulcem in Aphrica, sed statim euanescentem. Contrà autem in Oriente, ex his vina fiunt, alicubi etiam panis, & pluribus quadrupedibus cibus. Non cedit ponderi, sed surgit aduersum pondus: ideò victoribus traditur præmio, quòd non cesserint, sed pertinaces in bello perstiterint. Vide Gellium libro 3. capi. 6. Vnde etiam ponitur pro victoriæ signo, aut pro ipsa victoria. Plutarchus, In certaminibus palmam signum esse placuit victoriæ: quoniam ingenij eiusmodi lignum est, vt vrgentibus, opprimentibúsque non cedat. ¶ Item Palma, causa certaminis dicitur, vt annotauit Donatus in illud Terentij ex Prolog. Phor. In medio omnibus palmam esse positam, qui artem tractant musicam. ¶ Item Palma, vt docet Seruius in libro 11, Aeneid. significat togam, quæ etiam Toga palmata dicebatur, à palma in ea intexta: & propriè triumphantium fuit, quam merebantur ij qui de hostibus palmam deportassent. Alij à latitudine clauorum dictam volunt Palmatam, quæ nunc à genere picturæ, Picta appellatur. Mart. libro 7, Palmæráque ducem, sed citò, redde togæ. ¶ De natura palmæ arboris, vide Plinium libro 23. capi. 5, & libro 13. capi. 4, & Dioscoridem libro 1. capi. 150, & Theophr. libro 1. capi. 2, & libro 3. capi. 5. ¶ Dicimus Latinè, Palmam ferre, id est victorem esse. Palmam dare alicui, id est victorem fateri. Reseruare palmam alicui, Habere palmam, Accipere Palmam, Petere palmam. Testimonia passim obuia legenti bonos autores.

Palmula, æ, Extrema pars remi, eo quòd in modum palmæ protensa est. Virgil. libro 5. Aeneid. -& læuas stringat sine palmula cautes. Sunt & Palmulæ, φοινικίς, fructus palmæ, qui & Dactyli, & Caryotæ dicuntur. Varro 1. de Re rust. capi. 67, Nucem iuglandem, & palmulam, & ficum Sabinam quanto citius promas, iucundiore vtare.

Palmetum, palmeti, Locus palmis consitus, vel vbi frequentes sunt palmæ. φοινικών. Plinius libro 5. capi. 1, Ibi fama, existere circa vestigia habitati quondam soli, vinearum, palmetorúmque reliquias. Ponitur aliquando non pro loco in quo palmæ consitæ sunt, sed pro palmarum frequentia. Ibidem, Hiericuntem palmetis consitam, fontibus irriguam.

Palmeus, a, um, Quod est ex palma arbore. φοινίκεος. Col. libro 5. capi. 5, M. Columella agricola Bæticæ prouinciæ, sub ortu Caniculæ, palmeis tegetibus vineas adumbrabat. Plin. libro 24. capi. 17, Vinum palmeum capiti noxium.

Palmosus, sa, sum, Quod est palmis abundans. φοινικώδης. Virgil. libro 3. Aeneid. Téque datis linquo ventis palmosa Selinis.

Palmaris, & hoc palmare, vt Palmaris statua, quæ alicui propter victoriam ponitur. Cice. 6. Philip. Sed illa statua palmaris, de qua, si meliora tempora essent, non possem sine risu dicere, &c. Et Palmare facinus, quod est dignum palma. νίκης ἄξιον. Palmare vestigium, dictum quòd ex palmæ impressæ nota factum sit. σπιθαμιαῖον ἴχνος.

Palmarius, a, um, adiectiuum, Quod est palma dignum. ἀξιόνικος, λαμπρόνικος. Teren. in Eunu. Id verò est quod mihi puto palmarium, Me repperisse quomodo adolescentulus Meretricum ingenia & mores possem noscere. Donatus, Palmarium, palma dignum.

Palmifer, ra, rum, Ferens palmas. φοινικοφόρος. Ouid. 1. Amor. Isi Parætonium, genitaliáque arua Canopi Quæ colis, & Memphim, palmiferámque Pharon. Idem 10. Meta. Palmiferos Arabas, Panchæáque rura reliquit.

Palmipes, dis, Planos ad palmę similitudinem habens pedes. τὰ πλατύποδα. Vnde anseres, & omnes ferè aquaticæ aues, Palmipedes dicuntur. Plin. libro 10. capi. 11, Aut in palmipedum genere sunt, vt anseres.

PALMA, πάλμα, Ciuitas in maiori Baleari, Romanæ ciuitatis ius habens, vt tradit Plinius libro 3. capi. 5, & Ptolemæus libro 2. capi. 6.

PALMARIA, παλμαρία, Insula est vltra Tyberina ostia, in mari Tyrrheno, Varro libro 3. de Re rust. Hoc ita fieri apparet in insulis propinquis, Pontia, Palmaria, & Pandataria.

Palmes, itis, Vitis sarmentum: inde nomen habens quòd in modum palmæ humanæ virgulas quasi digitos edat. κλῆμα. Plinius libro 17. capite 22, Sunt duo genera palmitum: quod è duro exit, materiámque in proximum annum promittit, Pampinarium vocatur. At vbi suprà cicatricem est, fructuarium. Alterum ex anniculo palmite, semperque fructuarium relinquitur sub iugo. Et qui vocatur custos, hic est nouellus palmes, non longior tribus gemmis, proximo anno materiam daturus, si vitis luxuria se consumpserit. ¶ Palmes & Pampinus pro eodem. Colu. libro 4. capite 17, Item si oculi singuli sub iugo binos pampinos emiserint, quanuis largos fructus ostendant, detrahendi sunt eis singuli palmites, quo lætior, quæ supereſt materia consurgat. ¶ Palmes pro flagello vitis aliquando ponitur. Colum. libro 4. capi. 21, Hæc brachia sat erit interim singulis palmitibus in fructum summitti.

Palmo, mas, Materias alligo. σωρεύω. Colum. libro 11. capite 2, Cæterùm palmare, id est materias alligare, hoc tempore non expedit. ¶ In alia significatione accepit Quintilianus in Declam. Cæci, Præterea (inquit) quum manus ex parte qua palmare vestigium potest, plicetur in capulo. Et paulò pòst, Tuus autem qui palmatus est paries, vestigium eius partis ostendit. ¶ Huius compositum est Depalmo, quod est Palma percutio. δέρω. Gel. libro vltimo capite 1, Is pro delectamento habebat, hominis liberi os manus suæ palma verberare: eum seruus sequebatur crumenam plenam assium portitans, & quencunque depalmauerat, numerari statim, secundum duodecim tabulas, viginti quinque asses iubebat.

Palmos, παλμὸς, particulæ alicuius in corpore palpitatio contra naturam, per vicem modò eam attollens, modò deprimens: fit quæ quandoque in sola cute, quandoque & in subiectis ei musculis: quæ si magna fuerit, membrum quoque vniuersum secum diutius saliendo trahit. Latinorum nonnulli Græcum nomen exprimentes, Saltum vocant. Dicitur enim παλμὸς ἀπὸ τοῦ πάλλειν, quod inter cætera salire significat.

Palmus, i mi, Mensuræ genus: & est duplex, maior & minor. δῶρον antiquè. Maior digitorum duodecim. Græcè σπιθαμὴ vocatus. Minor digitorum quatuor, quem Græci παλαιστὴν appellant. In mensuris hoc modo progredi solemus, vt omnium mensurarum minimam faciamus latitudinem grani hordei: hoc autem quater sumptum conficiat digitum: tres digiti vnciam: quatuor, palmum minorem, qui (vt iam diximus) à Græcis παλαιστὴ appellatur. Ex duobus palmis conficitur dichas: ex tribus, palmus maior, quem Græci σπιθαμὴν vocant, Latini etiam Dodrantem, quòd ad perficiendum pedem desit quarta pars. Quatuor enim palmi minores, siue sedecim digiti explent pedem: sex palmi minores sesquipedem. Duo pedes cum dimidio efficiunt gressum, siue passum simplicem. Tantum enim ferè spatij interest in progrediendo inter digitos prioris pedis, & calcaneum posterioris. Simplex passus geminatus facit passum geometricum, qui constat ex pedibus quinque. Ex mille deinde geometricis passibus conficitur milliare.

Palmaris, re, Quod est magnitudine vnius palmi. σπιθαμιαῖον. Varro lib. 1. de Re rustica, capite 35, Rosa etiam conciditur radicitus in virgulas palmares.

Palmarius, adiect. Quod est vnius vel multarum Palmarum. Colum. lib. 9. Per spatia palmaria modicis forantur cauis. Idem lib. 12, Spicę vlpici, vel alij inter palmaria spatia disponenda sunt.

Palmipedalis, le. Mensura vnius pedis & palmi. σπιθαμιαποδιαῖος. Colum. libro 3. capite 9, Nam in cliuosis, vbi terra decurrit, potest malleus palmipedalis deponi.

PALMYRA, πάλμυρα Stephano, Vrbs est Syriæ, situ loci, soli, diuitiis, & aquarum amœnitate insignis, Ciuitas est libera & priuatæ sortis (vt inquit Plinius libro 5. capite 25,) in confinio Romani & Parthici Imperij sita. ¶ Hinc Palmyrenæ solitudines appellatæ sunt, quæ ab hac vrbe, vsque ad Petram Arabiæ Petreæ metropolim, & ad fines Arabiæ fœlicis pertingunt.

Palo, as, Sepio, fulcio, & quasi palis munio. πασσάλοῦω. Colum. libro 11. capite 2, Vt vitis paletur, & capite tenus alligetur, & iuga vineis imponantur.

Palor, aris, Passim vagor, sicuti faciunt qui lento gradu, dispersique laborem quærunt. ἀποπλανῶμαι, περιφέρομαι. Liui. libro 1. Raptum & ad hos Romana legio ducta, palantes in agris oppressit. Idem libro 5. ab Vrbe, Iam obsidionis tædio victi absceedunt, vagique per agros palantur, cibis, vinóque raptim hausto repleri. Hoc verbum à Palam quidam deduci existimant. Alij à palis castrorum, hoc est fudibus, modò huc, modò illuc translatis.

Palatus, a, um, participium, Dispersus. Liuius 3. ab Vrbe, In quos palatos prædam agentes Posthumius, &c.

Palpebræ, pen. cor. Dicuntur pili extremitatem genarum ambientes. βλέφαρα. Genæ autem, teste Plinio libro 11. capite 37, dicuntur geminæ illæ pelliculæ quibus oculi teguntur. Cilia autem dicuntur genarum extremitates, quibus pili, quos modò Palpebras vocari diximus, adhærent. ¶ Dictæ autem putantur Palpebræ, à palpitando, id est tremendo, vel à palpando, id est prætentando. Ob id enim natura palpebras hominì dedit, vt vallum quoddam visus essent, & prominens munimentum contra occursantia animalia, aut alia fortuitò incidentia. Cice. tamen palpebras aliquoties posiisse videtur pro ipsis genis, hoc est folliculis oculum operientibus. Sic enim habet libro secundo, de Natura. deorum. Munitæque sunt palpebræ tanquam vallo pilorum. Idem in Piso. M. Regulus, quem Carthaginenses resectis palpebris vigilando necauerunt.

Palpo, as, & Palpor deponens. pro leuiter, blandè, & quasi tentando tango. ψηλαφάω. Vnde & pro adulari, frequenter accipitur. θωπεύω. Plautus in Amph. Obseruatote quàm blandè mulieri palpabitur. Huius compositum est Expalpo, quod est Elicio. Palpo interdum accusatiuum regit, interdum datiuum. Horatius 2. Serm. saty. 1, Cui malè si palpere, recalcitrat. id est si aduleris vel blandiaris. Iuuenalis actiuè posuit, quū ait, -quem munere palpat Charus.

Palpator, pro adulatore, λίπαξ, θώψ. Plaut. in Merc. Vt palpator nullus potest, quando occepit, blandior.

Palpatio verbale, Ipse palpandi actus. Plautus in Menæch. Auser hinc palpationes.

Palpito, as, frequentatiuum, Leuiter ac frequenter moueor. παλλόμαι, πτοπέομαι, σπαίρω. Cicero 2. de Natu. deorum, Animaduersúmque sæpe est, quum cor animantis alicuius euulsum ita mobiliter palpitaret, vt imitaretur igneam celeritatem. Plin. libro 28. capite 8, Palpitat certè cor, & quasi alternatim mouetur. Iuuen. saty. 6, Vt semel atque iterum super illam palpitet.

Palpitatio, verbale, Propriè cordis est, & deinde partium singularum frequens & continuus motus. Plin. libro 32. capi. 5, Imponat supra cordis palpitationem mulieri dormienti.

Palpo, onis, qui & Palpator, pro Adulatore & blando homine. θώψ.

Palpum, nonnulli pro blanditiis vsurpant. θωπεία. Plaut. in Pseud. Mihi obtrudere non potes palpum. hoc est blandiri, & spem inanem verbis iniicere.

Paludamenta, Sunt insignia ac ornamenta militaria, propriè tamen Imperatorum. χλαῖναι, ἡ ἰματίου καὶ στρατηγικὴ ἐσθής. Vnde legimus, olim Romæ Imperatores, corúmque lictores, Paludatos ad bellum solere proficisci, præcinentibus tubis. Liuius, Cum paludatis lictoribus profectus ab vrbe, Brundusium venit. Paludamentum, inquit Budæus, chlamys est imperatoria id est eorum qui exercitus educebant: quale illud est quod hodie *Cottam armorum* vocamus. Liuius libro 1. ab Vrbe, Paludamentum posuit pro veste militari, etiam eius qui non esset Imperator. Cognitóque, inquit, super humero fratris paludamento sponsi quod ipsa confecerat, soluit crines, & flebiliter nomine sponsum mortuum appellat. Paludamentum enim illud erat vnius Curiatiorum, quorum nemo, vt arbitror, Imperator in Albanis fuit. ¶ Hinc Paludatus, qui vel imperatoriam chlamydem, vel alia eiusmodi ornamenta militaria gestat. Cælius ad Ciceronem libro 8, Quia verentur ne illud s. c. fiat, vt paludati exeant. Id est veste imperatoria insigniti, vt ad publicos hostes proficiscentes. ¶ Paludati in libris Auguralibus significantur, vt ait Verannius, armati, ornati. Omnia enim militaria ornamenta, paludamenta dici, Festus ait. Dicta paludamenta, quòd perspiciuntur illi qui illa habent, & fiunt palàm, vt inquit Varro. ¶ Inuenitur etiam paludamentum dici de veste muliebri. Plin. libro 33. capite 3, Nos vidimus Agrippinam Claudij principis, ædente eo naualis prælij spectaculum, assidentem ei, indutam paludamento, auro textili, sine alia materie.

Paludapium, λειοσέλινον, Apij species circa aquæ ductus, & in palustribus nascens. Nomen est à Theodoro ad imitationem Græcæ compositionis confictum. Græci enim hanc herbam, λειοσέλινον, appellant, quasi palustre apium.

Paludatus, a, um, vide PALVDAMENTVM.

Palumbes, bis, tam masculini quàm fœminini generis, Syluestris columba in arboribus, sepibúsque nidificans. φάττα. Virgil. 1. Eclog. -raucæ tua cura palumbes. Lucanus, Macrósque palumbes. ¶ Dicitur & Palumbus, & Palumba. Horum duo sunt genera. Vnum torquatum, à torque quo insignitur, quod Aristoteles φάτταν vocat. Mart. libro 13, Inguina torquati tardant, heberántque palumbi, Non edat hanc volucrem, qui cupit esse falax. Propert. libro 4, Sed capè torquatæ Venus, ô regina palumbæ. Alterum genus quod Græci ἔνυδρα, Latinorum nonnulli Vinaginem dicunt, ab esu labruscę. Huius auis naturam vide apud Plinium libro 10. capi. 35.

Palumbinus, adiectiuum, Quod ex palumbe est. φάσιν©. vt, Palumbina caro, apud Plinium lib. 30. capi. 12.

Palumbarius, A nonnullis appellatur accipitris quoddam genus, quod à Græcis φασσοφόν©, hoc est palumbium occisor appellatur, quòd ab hoc præsertim genere palumbibus maximum sit periculum, quas in aperto volantes rapit. Vtitur hac voce Theodorus.

Palumbula, diminutiuum à Palumba. φαττίον.

Palus, li, Secundæ declinationis, Dicitur lignum acutum quod solet in terram defigi ad fulcienda ædificiorum fundamenta, aut castra munienda, aut claudendos hortos, aut sustinendas vites, aut similes vsus. σκόλοψ, πάσσα©. Plin. lib. 14. capi. 3. Nec orthampelos indiget arbore, aut palis, ipsa se sustinens. In hac autem significatione Palus producit priorem, quum Palus, paludis, eandem corripiat. Tibul. lib. 1. Eleg. Hic docuit teneram palis adiungere vitem.

Palus, ludis, per tertiam inflexionem. Dicitur aqua stagnans, quæ æstate plerúnque siccatur. λίμν©. In hoc differt à Lacu, qui perpetuam habet aquam, neque vllo æstu exicatur. Cæs. 2. bel. Gall. Quò propter paludes exercitui aditus non esset. Habet autem palus in hac declinatione priorem correptam, posteriorem autem ferè semper producit. Virgil. 1. Ecloga, -quanuis lapis omnia nudus Limosóque palus obducat pascua iunco. Idem 4. Georg. Cocyti, tardáque palus inamabilis vnda. Horatius in Arte poëtica licenter corripuit, quum ait, Regis opus, sterilísque diu palus obruta remis.

Paludosus, a, um, λιμν©, vt Humus paludosa, apud Ouidium 15. Metam. Eque paludosa siccis humus aret arenis.

Palustris, & hoc palustre. Quod est ex palude. λιμν©. vt, Iuncus palustris, Locus palustris, apud Cæsarem 7. bel. Gal. Aqua palustris, Col. libro 1. capi. 5. Vadum palustre, Claud. 2. de Raptu Proserp.

Pambasilia, παμβασιλέια, pen. prod. Dicitur quasi regnum numeris omnibus dominationis consummatum: cuiusmodi sunt reges nostri omnia arbitrio suo statuentes, qui omnia in potestate habent. ¶ Est igitur Pambasilia (vt inquit Aristoteles) genus illud regni, quum vnus omnium potestatem habet communium & publicarum rerum.

PAMISVS, παμισὸς, Arcadiæ fluuius in Stymphalo monte nascens, & præter Trœzenem in Messeniacum sinum influens. Dictus Pamisus, quasi totus odiosus, ob damna quæ agris infert. Ptolemæus Panisum vocat. Est & alter eiusdem nominis fluuius in Thracia, ex Hæmo profluens, teste Plinio libro 4. capi. 11. Item tertius in Thessalia cuius meminit idem Plin. lib. 4. capi. 8.

PAMPHAGI, πάμφαγοι, Aethiopiæ populi quibuslibet rebus vescentes, quorum meminit Plinius libro 6. capi. 30. Pamphagus item numeratur ab Ouidio libro 3. Metam. inter canes Actæonis.

PAMPHILVS, πάμφιλ©, Neoclidis filius, Platonis auditor, quem refertur Plato in Phædone, inter eos qui in acie cecidérant, decem dies iacuisse, triduóq; postquā inde sublatus fuerat, impositū rogo reuixisse, ac mira

ac mira quædam tempore mortis visa narrasse. Pamphilus alius presbyter, Eusebij Cæsariensis necessarius, tanto bibliothecæ diuinæ amore flagrauit, vt bonam partem voluminum Origenis sua manu descripserit. Extinctus idem, martyr apud Cæsaream Palæstinæ sub Maximino. Ex Hieronymo. ¶ Suidas autem tres Pamphilos commemorat: duos Grammaticos, quorum alter patria Sicyonius, de Grammatica, picturáq; ac claris pictoribus scripsit. Alter Alexandrinus dictionarium edidit, quod & Pratum appellauit: id est variarum rerum collectanea. Tertius Atheniensis fuit, reipublicæ expilator.

PAMPHYLIA, παμφυλία, Regio in minori Asia, ab ortu Ciliciæ & partem Cappadociæ, ab occasu Lyciam habens: à Septentrione, Galatiam: à Meridie, mare quod ab ea Pamphylium appellatur. Dicta Pamphylia, vt quidam putant, ab arborum copia, quasi tota frondosa. In ea (vt Pomponius refert) est fluuius Melas, nauigabilis, & Eurymedo, apud quem Cimon Atheniensis Persas nauali pugna superauit.

Pampillum, Genus delicati currus. Lampridius, Iunxit quaternas mulieres pulcherrimas, & binas ad pampillum, vel ternas, & sic vectatus est.

Pampinus, penult. corrept. Dicitur in vite tener, frondosúsque coliculus, fructum fouens, & ab æstus vindicans iniuria. κλῶμα. Columel. libro 3. capit. 17, Omnis enim fœcúdus pampinus intra quintam aut sextam gemmam fructu exuberat: reliqua parte quamuis longissima vel cessat, vel perexiguos ostendit racemos. Virg. 1. Georg. Heu malè tunc mites defendit pampinus vuas. ¶ Accipitur aliquando Pampinus pro citris ouorum polypi piscis. Plin. lib. 9. cap. 51, Polypi pariunt vere oua tortili vibrata pampino. Hinc deducitur verbum Pampino, & verbale Pampinatio.

Pampino, as, penulti. corrept. Pampinos decerpere. βλαστολογῶ, διναρίσω. vel (vt ait Varro de Re rustic. libro 1. cap. 30.) ex sarmento coles qui nati sunt, de his qui plurimùm valent, primùm ac secundùm, nonnunquam etiam tertium relinquere, reliquos decerpere, ne relictis colibus sarmentum nequeat ministrare succum. Colum. lib. 3, Quum comprehenderint, identidem pampinent, ne plura sarmenta quàm debent, excrescant.

Pampinatus, a, um, Quod Pampini similitudinem imitatur. κλιματειδὴς. Plin. lib. 16. cap. 42, Ramentorum orbis pampinato semper orbe se voluens ad incitatos runcinarum raptus.

Pampinatio, verbale. Colu. libr. 4. cap. 27, Siquidem vel magis pampinatio quàm putatio vitibus consulit.

Pampinator, oris. Colum. lib. 4. cap. 27, Idque faciet variis de causis pampinator industrius.

Pampinarium, rij. Palmes, qui (vt inquit Plinius li. 17. cap. 22.) è duro exit, materiámque in proximum annum promittit: siue congeries virentiū ramusculorum. διναρεῖον. Colu. libr. 3. cap. 10, Vitiosissima est eorū agricolarum opinio, qui minimùm referre credunt quot vuas sarmentum habuerit, dum ex vite fertili legatur, & non ex duro trunco enatū, quod pampinarium vocant.

Pampinarius, a, um, Quod est pampini. κλιματικὸς. Columella libro 4. cap. 24, Ne aut pampinarius palmes internatus, aut verrucæ similis funiculus relinquatur. Et libro 3. cap. 10, Ne pampinariam virgam deplantet.

Pampineus, a, um, Idem quod Pampinarius. Virg. lib. 2. Georg. Liber pampineas inuidit collibus vmbras. Idem ibidem. Tibi pampineo grauidus Autumno Floret ager. Ouid. 3. Meta. Pampineis agitat velatam frondibus hastam. ¶ Pampineus odor, pro sapore vini. Prop. lib. 2. Pampineus nosti quàm sit amarus odor.

Pampinosus, a, um, Quod pampinis abundat. κλιματώδης. Colum. lib. 5. cap. 5. Et si parum pampinosa vitis est.

Pampinaceus, a, um, adiectiuum. Colu. lib. 12. cap. 20, Amomi pondo quadrans, croci quincunx, cripæ pampinaceæ libram.

PAN, πάν, A poëtis pastorum atq; adeo totius naturæ deus esse fingitur: vnde etiam à Græca dictione πᾶν, quæ idem significat quod totum vel omne, nomen accepit: quod putabant vno naturæ nomine omnia complecti. Vnde etiam ita Pana pinxerunt, vt nihil ex toto vniuerso in eo videatur prætermissum. Habet enim cornua in radiorum Solis & cornuum Lunæ similitudinem: rubet eius facies ad ætheris imitationem: in pectore Nebridem habet stellam, ad stellarum imaginem. Pars eius inferior hispida est, propter arbores, virgulta, feras. Caprinos pedes habet, vt ostendat terræ soliditatem. Hic Dæmogorgonis filius ereditur fuisse, & fistulam composuisse septem imparibus calamis simul coniunctis, propter harmoniam cæli. Virgilius 2. Eclog. Pan primus calamos cera coniungere plures instituit: Pan curat oues, ouiúmque magistros.

Panaces, huius panacis. pen. corr. πάναξ, & Panax, acis, Herba cuius succus Opopanax vocatur, ἀπὸ τοῦ πάσσα©ι πᾶσι. Hoc est à sanandis omnibus morbis. Plin. lib. 25. cap. 3. Panaces ipso nomine omnium morborū remedia promittit. Colum. lib. 11. cap. 3. Panax vtroque tempore, leui & subacta terra, rariśimè disseritur.

Panacea, huius panaceæ, πανάκεια, Idem significans. Lucil. libro 9, Et panacea potens, & Thessala centaurea. Virgil. 12. Aeneid. Ambrosios succos, & odoriferam panaceam. Lucretius (inquit Seruius) Panaceæ nomi ne vbique salem intelligit: vnde possumus in hoc loco Virgilij salem intelligere: nam omnem pellit dolorem: sed meliùs herbam, quia air Odoriferam.

PANAETIVS, παναίτιος, Nicagoræ filius, patria Rhodius, Stoicæ sectæ Philosophus, Diogenis familiaris & Scipionis Africani præceptor, quē Cicero se in officiis imitari profitetur. Hujus autem hodie celebratur aurea illa sententia, Vitam hominū ex improuiso afsidua & propè quotidiana pericula ferre: ad quæ cauenda, oportet animo semper esse intento, vt sunt athletæ. Sicut enim illi in certamine athletico, ca, ut ma-

nibus oppositis, quasi vallo præmuniunt: ita animus sapientis aduersus petulantias iniuriarum, ictúsq; fortunæ debet esse erectus, arduus, septus, nequa m re repetina incursio, imparatis, improtectis nobis obriatur. Fuit & alter Panætius senior, & ipse Rhodius, cuius multa est mentio apud philosophos. Vtriusque meminit Suidas.

PANAETOLIVM, παναιτώλιον Mons est Aetoliæ altissimus, ita dictus, quasi totam occupet Aetoliam. Plin. lib. 4. cap. 2.

Panætolicus, um. adiectiuum, vt Penætolicum cōcilium, apud Liuium lib. 1. belli Macedonici.

Panagrum, πάναγρον, Retis genus quod omnia capit, à πᾶν & ἄγρα, captura, vel præda.

Panaretus, παναρετος, pen. corr. Dici potest omnium virtutum continens: πᾶν enim Totum significat, ἀρετὴ Virtutem. Mart. lib. 6, Arguto madidus pollice Panaretus.

Panarium, vide PANIS.

Panathenæa, παναθήναια, Festa erant Athenis, à Theseo instituta in honorem Mineruæ, quæ à Latinis Quinquatria appellantur. Hisce ludis gymnicum certamen per præconem & tubicinem indicebatur: à cuius spectatione mulieres arcebantur. Pueri quoque & puellæ sese manibus complexi, Pyrrhicam in theatro saltabant. Erant autem duplicia, Maiora quinto quoque anno celebrari solita, & Minora, quæ quotannis peragebantur. Hinc Panathenaicus, παναθηναϊκὸς, liber Isocratis. De Panathenæis vide Alexandrum Neap. lib. 5. cap. 8, & li. 6. cap. 19, & Cælium lib. 6. cap. 49.

Panathenaicon, παναθηναϊκὸν, Genus vnguēti, quod, vt Plinius lib. 13. cap. 2. inquit, Athenæ persequanter obtinuere.

Pancarpiæ, παγκαρπίαι, Coronæ ex variis & penè omnibus florum generibus factæ. Festus.

PANCHAIA, παγχαία, Regio Arabiæ, tota arenosa, in qua arbores sponte natæ thus emittunt, Virg. 2. Aeneid. Totaque thuriferis Panchaia pinguis arenis.

PANCHAEI, Populi, qui, vt Pomponius lib. 3. refert, deserta Sabæ habitāt: qui & Ophiophagi vocantur, quoniam serpentibus vescantur.

Panchrestos, vel Panchrestum, πάγχρηστον: Medicamentu nobile, quod Latinè dici potest morbis omnibus conducibile, vel omnibus affectibus vtile. Plinius lib. 23. cap. 7, Fit ex pomo panchrestos stomatice, eadē arteriace appellata. Idem lib. 36. cap. 20, de generibus hæmatitarum loquens, Principatum dat ex iis Aethiopico, oculorum medicamentis vtilissimo, & iis quæ Panchresta appellant. Cicer. 6. Verr. Aduentu L. Metelli Prætoris, quum omnes eius comites iste sibi suo panchresto medicamento amicos redemisset, &c. Quo in loco Cicero pecuniam per iocum medicamentum panchrestum appellat, quòd ad varios vsus sit vtilis, ipsi præsertim Verri, qui spem omnem salutis in pecunia habebat repositam: nullúmque tam graue periculum arbitrabatur, cui pecunia mederi non posset.

Panchros, παγχρως, Gemma quæ constat ex omnibus coloribus. Plin. lib. 38. cap. 10.

Pancratium, tij, παγκράτιον, Certamen gymnicum fuit teste Hermolao in librum 34. Plinij, cap. 8, quod Latinè dicimus Quinquertium, quoniam ex quinq; certandi generibus constabat, cursu scilicet, disco, saltu, luctа, & pugilatu. Hoc à Græcis, teste Festo, alio nomine dicitur Pentathlum eadem ratione quà à Latinis Quinquertium. Hermolaus tamen loco iam citato distinguit Pentathlos à Pancratiastis, & hos rursus ab iis quos Periodo victores vocant, vt Pancratiastem esse plus sit quàm Pentathlum esse: & rursus Periodo victorem plus quàm Pancratiasten. Vult enim Pentathlum esse, qui quinque his certandi generibus congreditur, hoc est qui & lucta, & saltu, & cursu, & disco, & pugilatu certat, etiam si in omnibus hisce, aut quibusdam succumbat. Pancratiasten autem dici putat, qui quinque hisce certandi generibus cōgressus, omnibus vicit. Periodo autem victor, is dicitur (teste Festo) qui quatuor illa sacra Græciæ certamina, Isthmia scilicet, Nemæa, Pythia, & Olympia obiuit, & in omnibus hisce vicit. Pancratium itaque & Pancratiastes, secundum hanc Hermolai opinionem, dicuntur ἀπὸ τῶν παντῶν κρατῶν, hoc est à vincendo omnia: vt Pancratium sit certamen illud quo quis quinq; iam dictis certandi generis congressus, omnibus vincit: Pancratiastes verò, qui ex quinq; hisce certandi generibus euasit victor. Budæus verò in prioribus Pandect. Annotationibus, videtur Pancratij & Pancratiastæ vocabula deriuare ἀπὸ τοῦ παντὸς κράτους, hoc est ab omnibus viribus, quas in hoc certaminis genere effundebant. Putárque Pancratium fuisse certaminis genus, quod adiucatis omnibus corporis viribus, omniúmque neruorum contentione transigebatur. Nam & calcibus, & cubitis, non modò pugnis, Pancratiastæ vtebantur. Quint. lib. 2. Instit. Sicut ille exercendi corpora peritus, non si docendū pancrastiten susceperit, pugno ferire vel calce tantùm, aut nexus modò certos aliquos docebit: sed omnia quæ sunt eius certaminis. Plin. libro 35. cap. 11, Alcimachus Dioxippum, qui Olympiæ pancratio citra pulueris iactum (quod vocant ἀκονιτὶ) vicit.

Pancratiè, aduerbium, hoc est robustè: vnde Pancraticè valere, est robustum esse, & firma corporis valetudine, vt solent ij qui Pancratio exercentur. Plautus in Bacch. Benène vsque valuit? c. pancratiè, atque athleticè.

Pancratiastes, παγκρατιαστὴς, Certator, & victor Pancratij. Gell. lib. 3. cap. 15, Diagoras filios tres habuit, vnum pugilem, alterum pancratiasten, tertium luctatorem. Vide PANCRATIVM.

Pancratius, παγχρατιαστὴς, Apud Senecam libro 5. de Benefic. legitur pro pancratiaste. Lacedæmonij (inquit) vetant suos pancratios cæsu decernere.

Pancraticè, aduerbium, vide PANCRATIVM.

PANDANA porta Romæ, quæ ante Saturnia dicebatur: ita dicta à verbo Pando, quòd semper pateret ad res quæ in vrbem ferebatur. Eadem

diecebatur Libera, à libertate. Autores Pompeius Festus, & Varro lib. 4. de lingua Latina.

PANDARIA, παυδαρία, Insula est exigua in sinu Caietano, distans à cōtinente ducentis quinquaginta stadiis. Strabo lib. 5.

PANDATARIA, παυδαταρία, Insula in Puteolano sinu, teste Plinio libr. 3. cap. 6.

Pandectæ, arum, παυδέκται, Volumina sunt (inquit Budæus) nihil non continentia, & ex quibus posis, quod velis, velut è Cornucopiæ depromere. Vnde Pandectæ legum, quæ omne ius complectuntur: à πᾶν omne, & δέχομαι capio. Gell. lib. 12, Tullius Tiro. Ciceronis libertus libros de variis ac promiscuis quæstionibus composuit, quos Græco vocabulo Pandectas, id est promiscua, & multifaria continentes, libros inscripsit, tanquam omne rerum ac doctrinarum genus continentes.

Pandiculor, aris, Extendor, vt faciunt qui è somno expergefacti sunt, oscitantes. σκορδινῶμαι. Pandiculantur, inquit Festus, qui toto corpore oscitantes extenduntur, eo quòd pandi fiant. Plautus in Menæch. Ego me adsimulem insanire, vt illos à me absterream, vt pandiculans oscitator.

Pandicularis dies, qui & Communicarius dicebatur, in quo communiter omnibus diis sacrificabatur. παύδιος. Festus.

Pandiculatio, onis, Oscitatio, vel potius corporis inter oscitandum extensio. σκορδισμός. Autor Festus.

PANDION, παυδίων, Proprium nomen Erichthei Athenarum regis filij qui patri successit in regno. Huius filiæ fuerunt Progne & Philomela: quarum Prognen Tereo Thracum regi, cuius ope Ponti regem profligauerat, vxorem dedit. Reliqua vide in dictione PROGNE. Hinc Pandionia, παυδιώνιαχ, æ, hoc est Attica: & Pandionius, a, um, idem quod Atticus. Lucanus de Pallade, Et Pandionias quæ cuspide protegit arces.

Pando, is, passum, Significat patefacio, aperio, πετάννυμι, ἁπλόω. Virgil. 2. Aeneid. Panduntur portæ, iuuat ire, & dorica castra, Desertósque videre locos, lutósque relictum. Plaut. Bacch. Pandite, atque aperite properè ianuam hanc. Virgil. 4. Georg. - & alas Pandere ad æthium Solem. Idem 3. Aen. Anchisen facio certum, rémque ordine pando. ¶ Huius compostta sunt, Expando, ἐκπλόω, extendo: à quo expassum, extētum. Cæcilius apud Gellium lib. 15. cap. 15, Flammeum expassum domi. Dispando, in diuersas partes extendo: Vnde Dispassus, idem quod distētus. Plautus tamen in Milite glorioso (vt in capite iam citato annotauit Gellius) dispessis manibus dixit, pro dispassis, a in e commutato, Credo ego, (inquit) istoc exemplo, tibi esse eūdum extra Portam dispessis manibus, patibulum quum habebis. Oppando, circumextendo, ἀντιπαύνυμι. Propando, latè extendo. vltra pando. Repando, à quo Repandū dicitur, quod retrorsum patet. Vide suo loco.

Pandens, participium. Virgil. 6 Aeneid. Melle soporatam, & medicatis frugibus offam Obiicit: ille fame rabida tria guttura pandens Corripit obiectam.

Passus, a, um, aliud participium, Apertus, extensus. Vnde mulier Capillo passo dicitur, quasi porrecto & sparso. Et passis manibus, & Velis, passis, id est diductis atque distentis. Verùm de dictione passus, vide plura suo loco.

Pando, as, Incuruo, κυρτόω. Vnde Pandari trabs dicitur, quasi incurtuari, cederéque ponderi: cuius contrarium palmæ faciunt, quippe quæ nō contra inferiora, sed in diuersum renitendo fornicantur. Plin. libro 16. cap. 42. At populus contra omnia inferiora pandatur. Et paulo post, Facile pandatur iuglans. Hinc à Vitruuio Arbores pandatæ dictæ sunt, quæ in ædificiis curuantur. Nonnunquam etiam legitur Pando absolutè pro incurtuari, vel curuum fieri. Quint. lib. 11. cap. vlti. Pectus ac venter ne proficiantur obseruādum: pandant enim posteriora: & est odiosa omnis supinitas.

Pandatio, onis, Vitru. libr. 7. cap. 1, Contignationes pandationibus sidentes mouendo se faciunt vitia pauimentis.

Pandus, a, um, Idem quod apertus, latus, vel incuruus. πετανύμενος. Virg. lib. 2. Georg. Lancibus & pandis fumantia reddimus exta. Martial. lib. 14. Hic tibi donatur panda ruber vrceus ansa, Pandus asellus, Ouid. 1. Fast. Carinæ pandæ, Virg. 2. Georg. Delphines pandi, Ouid. 3. Trist.

Pandochium, chij, pen. prod. παυδοχεῖον, Hospitium, diuersorium, stabulum, caupona: vnde & caupo ipse Pandochæus, παυδοχεύς appellatur, per tres syllabas.

PANDORA, ræ, παυδώρα, Ab Hesiodo fingitur fuisse prima mulier à Vulcano Iouis iussu fabricata, quam singuli dij donis suis ornauerunt. Pallas enim sapientiæ donum ei contulit, Venus formæ, Apollo musices, Mercurius eloquentiæ. Inde dicta fuit Pandora, quasi omnium donum, vel quasi ab omnibus donata, vel omnium rerum genere donata. Autor Hesiodus in Theogon.

PANDORÆ, παυδῶραι, Populi sunt in cōuallibus Indiæ, (sicut lib. 7. cap. 2. scribit Plin.) qui ducentis annis viuunt. In iuuente capillos candidos habent, in senectute nigros.

PANDOSIA, æ, παυδοσία, Ciuitas in Epiro siue Thesprotia, non procul ab Acheronte amne. ¶ Item altera in Lucania Italiæ regione, quæ & ipsa Acherōte quodam fluuio irrigatur: circa quam Alexander Epirota trucidatus est. Nam quum Dodonæo oraculo monitus esset vt Pandosiam vrbem, & Archerusiam aquam caueret, ad declinanda fatorum pericula, peregrinam militiam sibi suscipiendam ratus, in Italiam traiecit, ignarus & ibi Pandosiam vrbem esse, & Acherontem fluuium: vbi vis naue egressus, veruto à milite est transfixus.

PANDROSOS, penult. corrept. παυδρόσος, Filia fuit Scropis Atheniensium regis, soror Aglauri & Herces de quibus Ouidius libro 2. Metamorph. Pars secreta domus ebore & testudine cultos Tres habuit thalamos, quorum tu Pandrose dextrum, Aglaurs læuum, medium posse derat Herse.

Pangyris, παυήγυρις, Nundinæ vel conuentus publicus: quales quinto quoque anno Athenis celebrari solitas scribit Herodotus lib. 6. Compositur ex Græca dictione πᾶν, & ἀγύρω, quod significat cōuenio, quasi dicas Vniuersalem conuentum.

Panegyrici, sunt sermones laudatiui qui in conuentu populi, & sacris celebritatibus habentur: quales sunt quibus Diui Imperatores laudantur. Et Panegyricon tertium dicendi genus, quod Latini Demonstratiuum genus dicunt.

PANICOS, πανικός, Gemma est, alio nomine Pansebastos appellata, quæ fœcunditatem creditur afferre. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

PANEVS, πανεύς, per simplex n, Fons est sub Libano monte, in quē siqua natantia proiiciantur, in lacu cui Phiala nomen est, cuncta reperiuntur. ¶ Est etiam hoc nomine Colchorum fluuius.

PANGAEVS, πάγγαιον, Promontorium est Thraciæ, Besis conterminū, & Macedoniæ coniunctum, ad cuius radices Nestus amnis defluit. Et in singulari est generis masculini, in plurali generis neutri. Statius, -illi Pangæa resultant, Ismaráque.

Pangæus, a, um, vt Arua Pangæa.

Pango, is, pepigi, panxique, pactum, significat Figo, planto, siue iungo, πήγνυμι. Plinius libro 21. cap. 3. Summāque autoritas pactilis coronæ. Liuius pro Figo posuit, libro 7, Lex vetusta est, priscis literis, verbisque scripta, vt qui Prætor maximus sit, Idibus Septembris clauūm pangat. Fixus fuit lateri ædis Iouis optimi Maximi. Pro Planto φυτεύω. Colum. lib. 3. At quæ vetere sarmento panguntur, tardius conualescunt, sed tardius deficiunt. Idem lib. 11. cap. 2, Malleolisque recentissimis curiosissimè pangenda. Cicero Tironi libro vltimo. Epist. posuit pro Scribo, vel compono. An (inquit) pangis aliquid Sophocleum? fac opus appareat. Gell. lib. 13. cap. 19, Si aut versum (inquit) pangis, aut orationem solutam struis, atque ea verba tibi dicenda sunt, non eas finitiones prærācidas, neque fœcutinas Grammaticas spectaueris: sed aurem tuam interroga quo quid loco conueniat dicere. ¶ Pangere osculum, est osculari. Plaut. in Curc. Qui vult cubare, pangit saltem sauium. ¶ Pangere inducias, est facere inducias. Liu. 7. bell. Pun. Ne antea quidem se aut de passe audisse, aut inducias pepigisse dixit. ¶ Composita eius quædam feruntur a, vt Circumpango, περιπήγνυμι, vnde Circumpactus pro circumiunctus, Plin. lib. 17. Ramis terra circumpactis. Depago, κατασήγνυμι, pro defigo. Idem lib. 24. Quercus & olea tam pertinaci odio dissident, vt altera in alterius scrobe depactæ moriantur. Oppango vide suo loco. Repango, à quo Repages, & Repagula: de quibus suis locis. Quædam mutant a in i: vt Appingo, Compingo, συμπήγνυμι, quod est cōiungo. Impingo, vnde Impages. Inter ipsa tamē tam in præterito, quàm in supino conuenit.

Pactilis, & hoc Pactile, Quod ex pluribus partibus compactum est, & coniunctum σύμπηκτος, συμπεπλεγμένος. vt Corona pactilis. Plin. libr. 21. cap. 3. Summáque autoritas pactili coronæ.

PANHORMVS, vide PANORMVS.

Panica, πανικά, τά, Vocantur repentini quidam terrores, & cōsternationes, quales sunt lymphatici metus, vsqueadeo irreuocabiles, vt iis correpti, non ratione modò, sed mente etiam careant. Quicquid cum stupore contingit, qualis est pauor sine causa obortus, terriculamentúmq; inane, dicitur panicum. Cicero libro quinto ad Atticum. Scis enim quædam πανικὰ dici. Pro eodem panicus terror dicitur, vel substantiuè panicos. Higinus de Pane deo loquens in Capricorni signum translato, Hic enim dicitur, quum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecisse hostibus terrorem qui panicos dicitur. Fit autem à Pane deo, quoniam repentinorum terrorum, & consternationum causam deo Pani tribuunt. De panico terrore vide Politianum in Miscella. & Erasmum in Chil.

Panicula, vide PANVS.

Panicum, ci, Genus frugis, à paniculis suis dictum. κάνειον. Plinius libro 18. cap. 7, Panicum à paniculis dictum, cacumine languido nutante, &c. Cæsar 2. belli Ciuil. Panico vetere, atque hordeo corrupto omnes alebantur.

PANIONIVM, πανίωνιον, vt scribit Herodotus lib. 2, locus est sacer in Mycale promontorio, ad Septentrionem vergens, communiter ab vniuersis Ionibus Neptuno Heliconio dicatus. Hunc in locum quotannis conueniebant Iones, ad peragenda sacrificia, quę & ipsa Panionia πανιώνια dicebantur.

Panis, huius panis, ἄρτος, A pascendo (inquit Nonius) proprietatem habet: siue ab eo quòd πᾶν Græci Omne dicunt, propterea quòd omnibus pulmentis adhiberi possit, & ferè adhibeatur, quum nullum obsonium faciat insipidius. Cicero pro Cluen. Oppianicum veneno esse necatum, quod ei datū sit in pane. Idem in Pisonem, Pistor domi nullus, nulla cella, panis & vinum à propola. Terent. Eunuch. Quo pacto ex iure hesterno panem atrum vorent. ¶ Panis varia sunt genera: nam alij sunt ab obsoniis appellati: vt Ostrearij panes: alij à deliciis, vt Artolagani: alij à festinatione, vt Speustici: alij à coquendi ratione, vt Furnacei, vel Artoptitij, qui in clibanis sunt cocti. Sunt & alia panis genera, quæ vide apud Plinium libro 18. cap. 11. ¶ Cibarius panis quis dicatur, explicuimus suprà suo loco: de Secundario pane suo quoque loco dicturi.

Panifex, cis, Qui panem facit, qui & Panificus dicitur· ἀρτοποιὸς, ἀρτοποιός. Vnde mulieres quæ panem faciunt, Panificæ vocantur.

Panificium, cij, Ipsa panis confectio, & actus faciendi panem. ἀρτοποιία. Celsus lib. 2. cap. 8, Scire igitur oportet omnia legumina, quæque ex frumento panificia sunt, generis valentissimi esse. Valentissimum voco in quo plurimum alimenti est.

Panarium, rij, Locus vbi panis seruatur, panis repositorium. ἀρτοθυμὴ καὶ ὄνασις, ὄνημα. Suet. in Calig. Sparsit & missilia variarum rerum, & panaria cum obsonio viritim diuisit.

Panar

Panariolum, li, diminutiuum. Mart. li. 5, Cum panariolis tribus redisti.

PANISCI, παυίσκοι, Dij syluestres, per diminutionem dicti, quasi minutuli Panes, sicut à Satyro Satyriscus inclinatur. Scribit Plin. lib. 35. Paniscum fuisse pictum à Tauriseo pictore.

PANNONII, πανώνιοι Appellantur à Romanis, quos Græci Pæonas, πάονας, vulgus Hungaros vocitat, quorum fama olim formidine totā concusit Italiam, tanquam essent bello insuperabiles. Hi tribus fluuiis, Drauo, Sauo, & Istro vallantur.

Pannonicus, ca, cum, πάννιος. Sueto. in Aug. Reliqua per legatos administrauit, vt tamen quibusdam Pannonicis atque Germanicis aut interueniret, aut non longè abesset. ¶ Horum regio, Pannonia, πανονία, dicta est, quæ ab Oriente habet Mœsiam, quæ & Seruia & Bulgaria dicitur: ab Occidente Noricum, à Septentrione Germaniā & Danubium. Diuiditur autem Pannonia in superiorem & inferiorem, Pannonia superior ab Occasu, Norico: à Septētrione. Germania & Istro terminatur: ab Oriēte habet Pannoniam inferiorem, à Meridie Illyrim. Hodie hæc Pannoniæ pars Styria & Austria appellatur, in qua Vienna vrbs celebertima, firmissimúmque orbis Christiani propugnaculum. Inferior vsqò Pannonia à Septentrione Germaniam, Danubiúmque: ab Occasu Pannoniam superiorem: à Meridie Liburniam, quam hodie Sclauoniam appellant, prospicit: ab Ortu verò Iazyges Metanastas: quem tractum hodie Septem castra vocant. Hæc Pannoniæ pars hodie ferè vno nomine Hungaria dicitur.

Pannus, ni. per duplex n, Quo vestimur. ῥάκος. Ouid. in Ibin, Tincti ferrugine panni. Horat. 1. Carm. Ode 36, Te spes, & albo rara fides colit Velata panno. ¶ Pannum neutri generis, protulit Næuius in Tabellaria, Qui habet vxorem sine dote, pannum positum in purpura est. ¶ Ponitur aliquando pro linamento quod vulneri imponitur. Colum. lib. 6. cap. 12, Pannis aceto, & sale, & oleo madantibus ineuleatis.

Panniculus, li, diminutiuum à panno. ῥάκιον. Iuuen. saty. 6, quarum delicias & panniculus bombycinus vrit. ¶ Panniculos item aliquando vocamus viliores pannos, hoc est attritos & laceros. Celsus libro 7, Fascia eius rei causa fit, cui imo loco pila assuta est, ex panniculis facta, quæ ad repellendum intestinum ibi subiicitur.

Pannicularia, Vlpiano teste, Dicuntur ea quæ in custodiam receptus secum attulit, vt vestem qua indutus fuerat, qui ad supplicium ducitur, aut numos quos victus sui causa habuerit in prōptu, aut leues anulos, hoc est qui rem non excedunt aureorum quinque. Vide Vlpianum in l. Diuus, de Bon. damn.

Panneus, a, um, Quod ex panno est. ῥάκινος. vt Vestis pannea, quæ ex lana. ast.

Pannosus, Qui sordida veste, & crasso panno, villique opertus est. ῥακώδης. Iustin. lib. 2, Permutato regis habitu, pannosus, sarmenta collo gerens, castra hostium ingreditur. Cic. ad Att. lib. 4, Clodij vestibulum vacuum sanè mihi nuntiabatur paucis pannosis, sine laterna. Iuue. saty. 10, pānosus vacuis ædilis vlubris.

Pannuceus, a, um, Idem quod Pannosus. ῥακώδης. Persius satyr. 4, Dum ne deteritus sapiat pannucea Baucis.

Pannuleium, à panno & voluendo filo, Sudariolum significat, vt est apud Varronem lib. 4. de Lingua Latina. ῥάκιον, πανύλιδριον. Hoc etiā Pannicellum dicere possumus.

PANOMPHAEVS, πανομφαῖος, Iouis epitheton, à πᾶν & ὀμφὴ vox, siue quòd ab omni lingua colatur, siue quòd omnium voces audiat. Ouid. lib. 7. Metam. Ara panomphæo vetus est sacrata tonanti.

PANOPE, es, πανόπη, siue Panopea, πανοπαία, Nympha marina. Nerei & Doridis filia, ita dicta à perspicuitate visus, Virgil. 5. Eneeid. Phorcique chorus, Panopeáque virgo. Idem 1. Georg. Glauco, & Panopeæ, & Inoo Melicertæ. Hesiodus in Theogonia: Δωρὶς, νηϊς πανόπη, νηϊς ψαμάθη τε καλύπτη.

Panoplia, æ, πανοπλία. Perfecta armatura, hoc est quicquid ad armandum militem est necessarium.

PANOPOLIS, πανόπολις, Oppidum est Aegypti, Panos cultui præcipuè dedituin: cuius simulachrum ingens apud illos erat, pudendo supra modum erecto: dextra autem Lunæ flagellum intentans. Hinc fit gentile Panopolites. Nomos quoque vicinus, ab oppidi huius nomine Panopolites dictus est: de quo Plinius lib. 5. cap. 9.

PANORMVS, πάνορμος, Latinè statio dicitur: quo nomine dicta est Siciliæ insignis ciuitas propter multitudinem nauium quæ vndique illuc conueniunt. Hæc etiam in neutro genere effertur Panormum. Componitur ἀπὸ τῶ παντὸς καὶ ὅρμος. Est autem ὅρμος, portus pars, siue statio: vnde nautæ Hormizare dicuntur quando nauem ancoris & retinaculis instruunt, quo secura sit à repentinis procellis. Hinc fiunt Panormita, πανορμίτης, & Panormitanus, qui ex Panormo est.

Panse, dicti sunt quibus lati ac pansi sint pedes: sicut Planci, quibus plani sunt. πλατύποδες. Plin. lib. 11. cap. 45.

Pansebastos, πανσέβαστος, Gemma quæ afferre fœcunditatem existimatur: ita dicta quasi prorsus augusta & veneranda. Aliàs Paneros dicitur. Plin. lib. 37. cap. 10.

Panselenus, πανσέληνος, Pen. prod. Plenilunium, quum scilicet Luna pleno orbe fulgens, totam lucet noctem. nam σελήνη Luna dicitur: vnde & Proselinus προσέληνος, ante Lunam natus: quo cognomine dicti sunt Arcades, qui se ante Lunam natos fuisse gloriabantur.

PANTACES, πανταχής, Fluuius est in finibus Italiæ, non procul à Gargano monte, iuxta Calchantis, & Podalirij facella: cuius aquæ ad pecorum morbos præsens habent remedium. Dictus Pantaces, ἀπὸ τῆ πάσας τὰς νόσους ἀκέσθαι, hoc est à morbis omnibus curandis.

PANTAGIAS, πανταγίας, Fluuius, qui quum plenus incederet, totam Siciliam sonitu implebat: post raptum autem Proserpinæ quum Cereri filiam quæreti obtreperet, tacere iussus, paruit numinis voluntati. Hæc Seruius in illud Virgilij 3. Aen. Viuo præterucbor ostia saxo Pantagiæ.

Nomen autem videtur accepisse hic fluuius à nimia rapiditate, ἀπὸ τῆ πάντα ἄγειν, quòd obuia quæque prosternat atque secum rapiat.

PANTHEA, παύθεα, Vxor fuit Abradatæ regis Suzorum, vt forma ita & castitate insignis: quæ quum à Cyro maiore, expugnatis Assyriorum castris capta esset, liberalitérq; ab eo habita, Abradatam virum ad se accersuit, cum per communia lecti fœdera obtestans, vt pro tanta regis in se beneuolentia aliquid illi mercedis rependeret. Qua vxoris oratione inflammatus Abradatas cum vniuersis copiis in Cyri castra venit: vbi quum fortiter dimicans morte oppetiisset, Panthea cadauer illius inter tot millia cæsorum agnitum, lectica sua ad ripam Pactoli amnis retulit: ablutísque eius vulneribus quum nutrici quid post mortem fieri vellet in mandatis dedisset, capite in mariti pectus inclinato necem sibi consciuit. Vide historiam hanc latius apud Herodotum lib. 7. Pediæ Cyri.

PANTHEON, πάνθειον, παύθειον, Templum Romæ, quod, vt Dion historicus refert, sic dictum fuit, quòd in Martis, Veneríque imaginibus, sub ipso templo constitutis, omnium deorum imagines effictæ erant. Siue quòd templum ipsum rotundum sit, cæléq; persimile, & sic quoq; omnium deorum habitatio cēseatur. Potest etiam dici Pantheon, summum deorum. Nam πᾶν significat omne (quod sanè in similibus sæpe ad summum spectare solet) & θεὸν deorum. Vnde Plin. libr. 36. cap. 15, Pantheon Ioui vltori ab Agrippa factum fuisse narrat. Hodie appellatur templum D. Marie rotundum.

Panther, eris, πάνθης, Animal est ferum, cuius mas dicitur pardus. Latini formato fœminino ab accusatiuo singulari, vocant pantheram: sicut ab accusatiuo nominis crater, facimus nomen primæ declinationis cratera, æ. Vide dictionem subsequentem.

Panthera, æ, πάρδαλις, παύθης, penul. prod. Animal prorsus ferum & maculosum, quod & pardalis dicitur: mas eius appellatur pardus. Dictio est composita à πᾶν, quod significat totum, & θὴρ fera. Abundat in Hyrcania & Media. Horat. in Epist. Diuersum confusa genus panthera camelo.

Pantherinus, adiectiuum. Quod ad pantheram pertinet: vt, Pantherina pelis, apud Plin. lib. 15. cap. 11. Pantherinæ mensæ, quæ in toro discursu maculatæ sunt. Plin. lib. 13. cap. 15, Mensis præcipua dos in vena crispis, vel in vertice variis: illud oblongo euenit discursu, ideò rigrinæ appellantur: hoc, intorto, & ideo tales pantherinæ vocantur.

Pantheron, pen. prod. πάνθηρον. Siue Pantherum, ri, Retis genus est, ex eo nomen habens quòd aues omnes includat, tadē ferè ratione qua panagron, quod rete piscatorium est. θήρα venatum significat, & aucupium: vnde pantheron dictum, & ἠρινοθήρας auceps. Est autem huiusmodi rete, quod nostri *Saltabundum* appellant, quod quum hunni expor rectum est, & in oblongam tenuitatem contractum, tegitur quisquiliis, ne ab auibus prouideri possit. Deinde quum opus est, ad ducto magna vi func, repentè expanditur, inescatáq; aliquot diebus auiculas vno ictu vniuersas contegit. Hoc reti Galli ad passeres & sturnos vtuntur, & ad grues, & otidas, quas *stardas* vocant, quasi tardos anseres. Vlp. de Actio. empt. & vend. I. Emptorem, Veluti quum futurum iactum retis à piscatore eminus, aut indaginem plagis positis à venatore, vel panthera ab aucupe. Nam etiamsi nihil capit, nihilo minus emptor pretium præstare habebit. Quo in loco, teste Budæo, panthera accusatiuus est pluralis, à nominatiuo pantheron: accipitúrq; per metonymiā pro captura ipsa, seu præda, quam auceps panthero ceperit.

PANTHOVS, & per contractionem Panthus, παύθους, ῦς, Nomen proprium filij Otrei fratris Hecubæ. Vocatiuum facit Panthu, abiectos fini li, more Græcorum, Virgil. 2. Aen. Quo res summa loco Panthu? quam prendimus arcem? Inde fit Patronymicum Panthoides. penul. corr. quo vsus est Ouidius libro 15, pro Pythagora, qui tempore belli Troiani se Euphorbum Panthoi filium fuisse gloriabatur.

PANTICAPES, πανσικάπης, Fluuius est Scythiæ quintus ab Istro (vt scribit Herodotus lib. 4.) Nomadas à Georgis disterminans.

PANTICAPAEVM, πανσικάπαιον, Vrbs maxima ad Bosphorum Cimmerum, cæterarum metropolis, condita ab Aety filio, cui Agietus Scytharum rex hunc locum donauerat. Nomen autem accepit à Panticape vicino amne. Meminit huius oppidi Plin. lib. 4. cap. 12.

Pantices, Fluxus ventris) inquit Festus) à pandendo, quod ventrem pandant. ¶ Sunt qui pantices interpretētur nimiam ventris pinguedinem, quàm Galli appellant *La pance*. Plaut. in Pseud. Eò vos vestros pantices adeò madefacitis, quum ego siem hîc siccus.

Pantolabus, παυτολάβος, Notissimi scurræ nomen apud Horatium in Satyris.

PANTOMATRIVM, πανσομάτριον Stephano, Oppidum est Cretæ insulæ maritimum, autore Plinio lib. 4. cap. 12.

Pantomimus, penul. produ. πανσόμιμος. Personarum omnium imitator, qui in scenis personas per singulorum actuum simulationes ostendebat, ἀπὸ τῆ πάντα μιμεῖσθαι. Plin. lib. 7. cap. 53, Mythicum pantomimum, hoc est fabularem, quendam vocauit. Pantomimorum duo sunt genera, Scenici, & Mythici. ¶ Ponitur quādoque pro ipso poemate. Plinius in Paneg. Idem ergo populus ille scenici imperatoris spectator & applausor, nunc in Pantomimis quoque aduersarius, & damnat effœminatas artes.

Panurgia, πανουργία, Astutia, fraus. Plautus, Istæ panurgia tete in pistrinum dabit.

Panurgus, πανοῦργος, Omnium rerum experientiam habens, ἀπὸ τῆ παντων ἐργων. Ponitur Atticis scriptoribus pro callido, astuto, vafro, versipelli, versuto, veteratore.

Panus, pani, & aliquando apud Celsum Panis, nis, Tramæ inuolucrum, teste Nonio, quo panni texuntur: à quo panula, & panicula, ait Festus, per diminutionem. Lucilius libro 9, Foris subtegminis panus. ¶ Ab huius similitudine etiam innatus tumor sub faucibus auribúsve,

& ing

Universidad de Deusto
Biblioteca

& inguinibus,panus appellatur. φῦμα. Plin.lib.20.cap.1, Et laterum parotidas & panos sanat. Panos Galenus in plures species diuisit. Panus(inquit Hermolaus)siue vt quandoq; scriptum est in Celso,panis,a figuræ similitudine dictus est,tumore non alto,sed lato,in quo quiddam pustulæ simile est,sitque in vertice, alis,inguine, cum dolore ac distentione vehementi. Huius diminutiuum est Panellus. φυμάτιον.

Panicula, diminutiuum à panus. κάθιλα. significat comam illam in milio,panico,arundine,& in omnibus ferè arboribus picei generis,in qua semen dependet,quam plinius lib 16.cap.10 , vocat panos & paniculas, & aliquando nucamenta callo squammatim compactili , quæ κυτίδια Græci appellant. Quicquid igitur sublonga,vel subrotunda forma tumet,panicula ferè dici potest. Plin.lib.21.cap.4, Græcula rosa conuoluras habet foliorum paniculas.

Papæ, βαβαί,παπαῖ, Admirantis interiectio. Donatus, Papæ interiectio est mira subitò accipientis : habet enim in se affectum verbi miror : vt Papæ,quid video? Terent. in Eunuc. Papæ,hæc superat ipsum Thaidē.

PAPAEVS, Nomen,Herodoto teste libro 4, quo apud Scythas Iupiter vocatur.

Papauer, eris,Genus herbæ somniferæ. μήκων. vnde à Virgilio 4.Aenei. Soporiferum papauer appellatur. Diuersæ papaueris sunt species : præcipuum tamen est album satiuum, quod semen habet : quod tostum, in secunda mensa cum melle apud antiquos edebatur. Hoc præcipuū candorem lina & lanæ contrahunt. Plinius libro 18.cap.25. Dioscorides lib. 4.cap.67.

Papauerata toga , A calore candido dicta est. μηνινθοειδὴς χιτών. Eadem ipsa toga dicebatur. Plin.lib.8.cap.48, Crebræ papaueratæ antiquiorem habent originem.

PAPHAGES. Rex Ambracię. Is quum obuiam factus esset Ieænæ catulis suis stipatæ,ab eadem occisus est.

PAPHLAGONI, παφλαγονίαι, Regio minoris Asiæ,ad Septentrionale litus versa,supra Galatiam,cuius eam Ptolemæus partem facit : ita dicta, teste Stephano , à Paphlagone Phinei filio. Eius incolæ dicti sunt Paphlagones : ex quibus fuerunt & Henceti,qui per seditionem patria pulsi,& rege Pylemene ad Troiam amisso , Antenorem in Italiam sequuti sunt,& pro Henetis literæ vnius immutatione Veneti sunt appellati, teste Liuio lib.1.ab Vrbe condita.Paphlagonia(vt Solinus scribit)à Cytoro monte consurgit , porrecta in spatium trium & sexaginta millium. In ea Mithridates Eupatoriam condidit,quæ subacta à Pompeio,Pompeiopolis nominata fuit.

PAPHYS, πάφος,Filius Pygmalionis filij Cilicis ex Eburnea matre. Qui enim olim Pygmalion in Cyprum insulam peruenisset, comperisseteq; mulieres omnino libidini obsequentes , cœlibem vitam ducere statuit. Porrò quum ingenio valeret , effetque sculptor insignis , dicitur sibi ex candidissimo ebore muliebre sculpsisse simulachrum , omnis venustatis formæq; numeris (quoad fieri potuit)absolutum. In quo quum homo ingeniosus artem suam miraretur,in eius amorem incidit,orauitq; Venerem,quæ summa cum veneratione id temporis in Cypro celebratur,vt vxorem sibi concederet statuæ suæ eburneæ similimam. Quibus precibus à Venere exauditis , Pygmalion domum rediens statuam suam animatam inuenit,seruatisque iisdem lineamentis,eodémq; candore,in formosissimam virginem transformatam. Cuius postea concubitu vsus , ex ea Paphum filium suscepit,qui & patri in regno successit, condiditq; vrbem in Cypro, quam de suo nomine Paphum appellauit, constructa etiam in eo templo & ara in honorem Veneris, cui diu solo thure sacrificatum est. Virg.lib.10. Est Amathus,est celsa mihi Paphos, atque Cythera,&c. ¶ Inde Paphius, a, um, vnde & Paphia Venus dicta est,quòd apud Paphum coleretur.

PAPIA. Ciuitas Insubrium Ticinum, τίκινον Ptolemæo appellata,olim Ostrogotorum & Longobardorum regum sedes.

Papilio, onis , ὑψύχη, Inter vermiculos alatos numeratur , quo nullum animal imbecillius est. Colum.lib.9.cap.14,de apibus, Vermiculi quoque,qui tineæ vocantur, item pupiliones enecandi sunt. Nam (vt idem testatur)ex papilionum stercore nascuntur tineæ. ¶ Item Papilio, παπιλίων, dicitur tentorium. σκηνή. Plin.lib.5.cap.3, Numidæ verò Nomades à permutandis papilionibus, mapalia sua , hoc est domus,plaustris circunferentes. Castigatiora exemplaria habent , A permutandis pabulis.

Papilla, æ, Parua papula,id est tuberculum. θηλή, μαζίς. Serenus, Excruciant turpes anum si fortè papillæ. Sed hoc rarius : sæpius enim significat mammæ capitulum,vnde lac sugitur,quamuis etiam pro ipsa mamma ponatur. Virgil libr.11, Hasta sub exertam donec perlata papillam Hæsit. Dicitur tam de viris quàm de mulieribus , & aliis animalibus. Dictæ papillæ,quasi paruæ papulæ,quòd papularum sint similes. ¶ Papillæ etiam in fontibus clauiculæ illæ dicuntur , quæ aquas fundunt: quibus exertis aqua effluit,fistulis verò immissis, aquæ cursus prohibetur. Varr.lib.3.de Re rust.cap. 14, Qui fit,si adduxeris fistulam, & in eā papillas imposueris tenues,quæ eructent aquam,&c.

Papillatus,Papilla ornatus,seu in papillæ speciem factus. θυλακώδης. ¶ Expapillatus,adusque papillam nudatus. ἀπομαστόω. Plautus Militē, Idem & cum nexu in humero læuo expapillato brachio. Vide suo loco.

PAPINIANVS, παπινιανὸς, Iurisconsultus. Seuero principi gratissimus, Scæuolæ discipulus , cui in aduocatione fisci successit. Is est cui filios suos Seuerus moriens commendauit : deinde ab Antonino Caracalla securi percussus. Causa necis traditur,quòd Caracalla, interfecto fratre Geta,ei maduerit vt & in Senatu.& apud populū facinus dilueret : illi autem respondisse,non tam facilè parricidium excusari posse quàm fieri. Spartianus.

PAPINIVS STATIVS, Neapolitanus inter heroicos poëtas relatus, haud ignobili genere ortus est. Quidam scribunt maiores eius oriūdos esse Epiro , diúque versatos Sellis non sine admiratione ingenij & probitatis. Patrem Papinium habuit,qui ob insignem eruditionem , egregiásque virtutes Neapoli ciuitate donatus est , in qua Statius Papinius poeta natalem suum habuit. Composuit multa & varia poemata , Thebaidem libris duodecim,quos consecrauit Cæsari Domitiano. Præterea opus Syluarum. Postremò Achilleida aggressus , morte præuentus, tantùm reliquit inchoatam. Ex Crinito.

PAPITIVM, παπίτιον, Vrbs est Paphlagoniæ : à qua sit gentile Papitius παπίτιος, Autor Stephanus.

Pappa, πάππα, per duplex pp. Prima infantulorum vox qua partem cōpellant.

Pappare, παππᾶσθαι, Est minutis & blandiusculis verbis patrem appellare. Iuuen. satyr.3, Et similis regnum pueris pappare minutum Poscis, & iratus mammæ,lallare recusas. ¶ Aliquādo est cibum sumere. Plaut. in Epid. Nouo liberto opus est quod pappet. P. Dabitur,præbebo cibū.

Pappas, πάππας, Accipitur pro patre,siue pro eo qui puerum alit. Iuuen. saty.6, -timidus præguſtet pocula pappas. Est autem nomen venerationis à Græcis in tractum : quo etiam nomine Scytharum nonnulli Iouem appellant,teste Herodoto.

Pappus, pappi, πάππος, Auus. Ausonius ad nepotē suum, -pappos, auiásque trementes Anteferunt patribus seri noua cura nepotes.

Pappi, Dicuntur carduorum flores , & lanuginosa quædam substantia in aëre se effundens,vt veluti flocci quidam volare videantur. Lucr.lib. 3. Vestem,nec plumas auium,pappósque volantes. Plinius lib.21.cap.16, pappum vocari ait lanuginem helxines herbę. Et lib.23.cap.13,dicit esse herbam quæ aliàs senecio dicitur , quòd in pappos abeat,& lanuginem carduorum floribus similem habeat.

Pappous, παππώς, Id est auitus.

PAPPVS, πάππος, Philosophus Alexandrinus,scripsit de situ orbis,de fluuiis Africæ,& commentarios in Ptolemæum.

PAPRIMIS, παπρμὶς, Aegypti oppidum. Ciuis Paprimites, παπριμίτης. Stephanus.

Papula, æ, Pustula, ruberculū quod ieiunæ saliuæ defricatione curatur. ψεκάδιμα, Papulis cutis exasperatur,& rubet,leuitérque roditur. Virg. libr.3.Georg. Ardentes papulæ,atque immundus olentia sudor Membra sequebatur. Duo autem sunt genera papularum,quæ vide apud Celsum lib.5.cap.28. Huius diminutiuum est Papilla.

PAPYRIVS, A velocitate Cursor dictus , qui Dictator creatus aduersus Samnites,quum se aduersis omnibus progressum esse sensisset,ad auspicia repetenda Romā rediens,edixit Fabiano Rutiliano magistro equitum,quem exercitui præponebat , ne manus cum hoste consereret. Sed quum ille opportunitate ductus pugnasset,ac vicisset,reuersus eum ferire securi voluit : ille in vrbem confugit:vbi quum nec supplices Tribuni satis eum tueri auderent:victus tandem Dictator populi precibus, miserique parentis lachrymis supplicium ei remisit paucisque post diebus ducto de Samnitibus triumpho , Dictatura se abdicauit. Vide Liuium libro nono. ¶ Lucius Papyrius Cursor , superioris filius , de Samnitibus secundum patrem omnium pulcherrimam victoriam reportauit : ædémque Fortunæ de manubiis faciendam locauit. ¶ Papyrius Crassus , quum Priuernates intra mœnia fugasset , ac prorebus bene gestis triumphus ei negaretur,in monte Albano triumphauit.& pro laurea vsus est myrtea corona. Valerius libro 4. ¶ Papyrius Carbo,cum dentibus natus,vt scribit Plinius libro 7. cap.16. ¶ Papyrius prætextatus,nobilis adolescens , ex eo cognomen adsecutus , quòd in prætexta & adolescentia magnopere visus est sapere. Quum enim à patre duceretur in Curiam , in eáque fortè arcana quædam tractarentur,domum reuersus , interrogatus à matre quidnam in Senatu esset actum,Vt duæ(inquit)vni nubere possint. Qua re inter matronas sparsa,manè gregatim ad Curiam concurrunt.multò æquius esse clamitantes,duobus vnam nubere. Cuius clamoris causa tandem intellecta , Senatus Papyrij ea in ætate taciturnitatem admiratus , soli in posterum ex æqualibus aditum concesit in Senatum. ¶ Papyrius item alius fuit, qui quum Puplium quędam adolescentem nobilem ære alieno sibi deuinctum, & in seruitutem adiudicatum haberet , fœdóque eius amore captus , generosum animum ad turpe obsequium nulla ratione posset inflectere, eáque de causa adulescentulum multis,& plagis,& contumeliis afficere,re in Senatu cognita,in carcerem coniectus est: cauúmque est nequis in corpora libera ob æs alienum quippiam in posterum iuris haberet. Simile quiddam refert Valerius libr.6.cap.1. de T. Veturio, & Cælio Plotio.

Papyrus, πάπυρος, ὁ, Arbuscula est, præcipuè in Aegypti paluſtribus nascens,habens radicem obliquam, triangulis lateribus , decem non amplius cubitorum longitudine,in gracilitatem fastigiata,thyrsi modo cacumen includens. Ex hoc frutice præparabantur chartæ acu diuisæ in prætenues & latissimas phylluras , quæ eo meliores erant quo mediæ papyro propinquiores,quæ ab huius fruticis appellatione etiam papyri nomen acceperunt. Diuersa huiusmodi chartarum genera , vide apud Plinium libro 13.cap. 11, vbi primùm chartarum vsum Alexandri Magni temporibus in Aegypto putat fuisse inuentum : quamuis alij etiam Numæ regis temporibus chartarum vsum fuisse contendant. Ab huius quoque fruticis nomine etiam hodie chartas nostras quæ ex contritis linteis fiunt,papyrum appellamus,eo quòd eundē nobis præstent vsum quem olim Aegyptiis præstabat papyrus. ¶ Dicimus etiam Papyrum in neutro genere. Plin.ibidem. Papyrū ergo nascitur in paludibus Aegypti. A Papyro cognomen Papyrij, παπύριος deductum est , à quo Papyriana tribus.

Papyraceus,a,um, παπυρινὸς, Quod est materiatum ex papyro. Plinius lib.28.cap.11, Optimè ellychnio papyraceo.

Papyrifer,ra,rum,παπυροφόρος,vt Amnis papyrifer Nilus. Ouid.15. Metamorph. Pérq; papyriferi septēflua flumina Nili Victrices egisse rates.

Par,paris, ἴσος, Cum suis compositis, Compar, Dispar, Impar, Separ, sunt generis omnis , faciúntque ablatiuum in e , vel in i. Et licet par apud Poëtas producatur, in obliquis tamen prima corripitur , & tam datiuo quàm genitiuo iungi potest. Ouidius lib.3. Metamorph. Sunt quoque par aliis ætas , in ouilibus agnæ. Lucanus , Quem metuis,par huius erit. ¶ Significat autem Par , quando adiectiuum est, idem quod parilis,æqualis,æquus. Cic.3.de Oratore, Iambus par choreī , sed spatio par,non syllabis. Idem de Clar. Orat. Si par in nobis , atque in illo scientia fuisset. Idem in Lælio , In amicitia superior par est inferiori. ¶ Interdum Pares pro duobus accipiuntur: vt Paribus equis vtebantur Romani in prælio,vt sudante altero,transilirent in ficcum. ¶ Interdum acquisitor pro decenti , æquo, conuenienti , quod inter omnes æquabile est, ἁνδρ. Quint.lib.5.cap.11, Si propter matrimonia violata vrbes euersæ sunt, quid fieri adultero par est ? ¶ Parem esse, significat sufficere alicui rei, siue resistendo, siue exequendo. ἰσοφαρίζω. Cic.ad Atticum lib.12, Sed adhuc pares non sumus. Quint. Declam.15, Aspicio par laboribus corpus. ¶ Paria facere, est quod omissum est, vel quod aliunde acceptum est, alibi vel aliunde compēsare. τοῖς ἴσοις ἀμείβεσθαι, μισθῷ τὸν ἴσον. Quintil. Declam.6. Paria faciemus , tu illic eōs vicarius meus , ego hīc tuus. Plin. in Panegyr. Pareas tibi imperium dedit, tu illi reddisti : solus ergo adhuc es qui pro munere tanto paria acciendo fecisti. ¶ Par pari referre, est tale aliquid reddere quale accepimus. Terent. in Eunucho, Si laudabit hæc illius formam , tu huius contrà : denique Par pari referto, quod eam mordeat. ¶ A par, Plautus in Curcul. formauit suo more superlatiuum parissimus , Eodem (inquit) hercle vos pono & paro , parissimi estis iibus. ¶ Par impar, genus ludi. ἄρτιον, ὁ περιττόν. Sueton. de Aug. Scripsit ad filiam, Misi tibi denarios ducentos quinquaginta , quot singulis conuiuiis dederam, si vellent inter se post cœnam vel talis, vel par impar ludere, ἀρτιάζειν. Horat. 2. Serm. saty.3, Ludere par impar , equitare in arundine longa.

Par, paris, subst antiuum. Numerus duorū inter se æqualium. δύας ἴσους, Cicc. de Amic. Ex omnibus seculis vix tria numerantur, aut quatuor amicorum paria. Idem de Opt. gen. dicen. Gladiatorum par nobilissimum. Idem Verr.3. Scyphorum paria complura.

Parabasis, παράβασις, In Comœdiis dicebatur quum chorus ad populū conuersus, aliquid extra argumentum fabulæ loquebatur. Latinè prævaricationem. siue transgressionem interpretari possumus, ἀπὸ τῆς παρὰ βάσεως, quod est transgredi siue prævaricari. Vnde & Parabatæ, quos Latinè prævaricatores nominamus.

Parabia, æ, παραβία, Genus potionis ex milio & conyza. Cæl. Ant. lect. lib.4.cap.26.

Parabilis, vide PARO.

Parabola, æ, παραβολὴ, Similitudo, ἀπὸ τοῦ παραβάλλειν, quod significat comparare: quasi rerum dissimilium comparatio. Vnde Quintilianus Parabole (quam Cicero Collationem vocat) longius res quæ comparantur repetere solet : vt , Tam fortiter apud Hipponem fecit Scipio, quàm vtique apud vticam Cato.

Parabolani, vt interpretatur Alciatus, Latinè dici possunt glebæ aseripitij , quibus scilicet in omni vita ab agricultura recedere non licebat : à Græca præpositione παρὰ, & βωλος, quasi iuxta glebam. Per transfationem etiam Parabolani dicuntur tenuis conditionis homines, famulitio xenodochiorum , vel ecclesiarum ita deputati , vt integrum ipsis non sit inde recedere. Horum meminit Iustinianus. C. de Episc. & cler. l. Parabolani. Vide Plura de hoc apud Cælium lib. 29. cap.11.

Paracentesis, παρακέντησις, Dicitur durior vulnerum curatio, quum scilicet vulnus inungitur, hamúsque vel acus infigitur: ita dicta à pungēdo, quòd hoc curationis genus plurimum afferat doloris.

Paracletus, ti, penult. prod. παράκλητος. à verbo Græco παρακαλῶ, quod rogo , & hortor significat : item pro alio precator interuenio, vt aduocatus, & patronus. A pud recentiores verè Græcos etiam pro consolor inuenitur. Hinc Paracletus, id est aduocatus, consolator, patronus, fautor, adhortator, deprecator. Ita que pollicetur Dominus discipulis suis missurum sese paracletum Spiritum qui eos omnia sit edocturus, siue illum adhortatorem, siue deprecatorem, hoc est aduocatū, siue consolatorem velimus intelligere.

Paraclytus, παράκλυτος, per y, Infamé, aut malè audientem significat. Nam παρὰ in huiusmodi compositione, præter, vel diminutionem denotat. πλυτὸς verò inclytum, celebrem, gloriosum.

Paracope, es, pen. corr. παρακοπὴ, Idem quod delirium, vel mentis alienatio. ἀπὸ τοῦ παρακόπτω, quod est delirare.

Paradiastole, es, παραδιαστολὴ, Figura est quam Latini Discriminationē appellant , quum duæ pluresve res quæ prima facie videntur eædem, separantur, adductis in mediū iis quibus à se mutuò distant. Vide Rutilium Lupum, & Rufinianum.

Paradigma, παράδειγμα, Exemplum facti vel dicti alicuius: quale est illud apud Virg.1. Aeneid. Antenor potuit mediis elapsus Achiuis Illyricos penetrare sinus. Fit autem tribus modis. à pari, à maiori ad minus, à minori ad maius. ¶ Dictum est autem Paradigma, à verbo Græco παραδείκνυμι, quod est ostendo, & manifestum facio. Exempla enim à notioribus sumpta , & suo loco adhibita , plurimum rei alicui lucis addunt & perspicuitatis. Vide de hac figura plura apud Rutilium Lupum, & Rufinianum.

Paradisea, poma , παραδείσια μῆλα , Dicuntur à satu, quòd ferè in omnibus pomariis inserantur, odore, saporéque insignia.

Paradisus, si, παράδεισος ὁ, Pomarium, id est hortus consitus, generis tam masculini quàm fœminini. Est & locus ferarum septus, siue viuarium, aut viridarium. Vox deflexa est, vt quidam volunt, ab Hebræo Pardes quod hortum domesticum significat, siue pomarium. ¶ Est & nomen

oppidi, in Syria cœle ad Libani orientale latus situm , vt est videre apud Plinium lib.5.cap.23. ¶ Est item Paradisus Ciciliæ fluuius, apud eundem lib.5.cap.27. ¶ In sacris literis Paradisus peculiariter accipitur pro amœnissimo horto in Oriente, à primis nostri generis autoribus habitato:de cuius situ variæ sunt opiniones , quas recenset Eugubinus, peculiari de hac re edito tractatu. Diuus Augustinus ad Orosiū de Paradiso sic sentit, Paradisus(inquit)in Oriente situs est, interiecto Oceano,& à nostro orbe longè remotus,in altissimo loco cōstitutus, pertingens vsque ad Lunarem circulum. Vnde illuc aqua diluuij minimè peruenisse dicitur. Hic locus à primi hominis reatu intercluſus est, necvlli animantium datur in eum aditus.

Paradoxa, orum, παράδοξα. A Græcis vocantur admirabilia, siue inaudita,& quæ sunt præter opinionem omnium. Hinc Paradoxa Stoicorum , de quibus extat Ciceronis libellus. ¶ Paradoxon item schema est διανοίας , quòd primùm sensum suspendit , ac deinde subiicit aliquid contra expectationem auditoris. Vnde etiam à Latinorum quibusdam inopinatum vocatur. Vide Rufinium in tractatu de Figuris.

Paradromis, idis, παραδρομὶς, Ambulatio sub dio, siue xystus. Vitruuius lib.6. cap.6 , Xystos Græca appellatione est porticus ampla latitudine,in qua athletæ per hyberna tempora exercentur:nostri autem hypethras ambulationes xystos appellant, quas Græci παραδρομίδας dicunt. Terent. in Eunucho,Si laudabit hæc illius formam , tu huius contrà : denique Par pari referto, quod eam mordeat. ¶ A par, Plautus in Curcul. formauit suo more superlatiuum parissimus , Eodem (inquit) hercle vos pono & paro , parissimi estis iibus. ¶ Par impar, genus ludi. ἄρτιον, ὁ περιττόν. Sueton. de Aug. Scripsit ad filiam, Misi tibi denarios ducentos quinquaginta , quot singulis conuiuiis dederam, si vellent inter se post cœnam vel talis, vel par impar ludere, ἀρτιάζειν. Horat. 2. Serm. saty.3, Ludere par impar , equitare in arundine longa.

Paraenesis, παράινεσις, pen. corr. Præcèptio, admonitio, siue adhortatio, & propriè ea quæ contradictionem non recipit , teste Ammonio, proterea quòd fiat iis de rebus quæ in controuersiā non cadunt, sed apud omnes in confesso sunt.

Paraeneticus, a, um, παραινετικὸς, Idē quod præceptiuus, siue admonitiuus, à verbo Græco παραινῶ , quod significat præcipio , & admoneo. Vnde Oratio paraenetica dicitur quæ ad virtutem capessendam auditoris, lectorisve animum extimulat.

PARAETONIVM, παραιτόνιον, Libyæ Marmaricæ oppidum est , stadiis ferè noningentis distans à Gatabathmo. Alio nomine Ammonie dicitur. Habet portum ingentem, x l. ferè stadiorum. Autor Strabo libro 17.

Paraetonius, a, um, adiectiuum. Lucanus lib.3, Vsque Paraetoniæ Eoa ad littora Syrtes. Silius item lib.3, Pérque Paraetonie celebratum littora Syrtis. Ab huius oppidi nomine etiam Paraetonium appellatum est coloris quoddam natiui genus , quod circa hanc vrbem in littore solet inueniri, ex spuma maris, vt creditur , cum limo solidata : vnde & minutæ conchulæ plerunque in eo inueniuntur. Autor Plinius lib. 35. cap.6.

Paragaudes, vel Paragauda, teste Alciato, Genus vestimenti virilis, vt plurimùm linei , quod sub alia veste gerebatur , vinctum nunc vnico nexu, nunc pluribus loris. Vopiscus in Aureliano , Peragaudas vestes ipse primus militibus dedit, quum antea nonnisi rectas purpureas accepissent:& quidam aliis monolores,aliis dilores, trilores aliis, & vsque ad pentelores, quales hodie lineæ sunt.

Paragogæ, παραγωγὴ, Figura qua litera vel syllaba fini iungitur: vt Dicier,pro dici. Latinè à nonnullis appellatur Adductio.

Paragraphe, παραγραφὴ, Latinè præscriptio, exceptio , effugium litis, compositio. Est & tropus apud poëtas , quum præcedenti completo, ad alia fit transitus : vt apud Virgilium 2. Georg. Hactenus aruorum cultus,& sydera cæli, Nunc te Bacche canam. ¶ Annotationes item, siue scholia succincta , ad marginem adscripta, paragraphe appellantur: ἀπὸ τοῦ παραγράφειν, quod inter cætera significat ad marginem annotare. Hinc etiam Iurisconsultorum interpunctiones quibus legum capita in plura segmenta diuiduntur , paragraphæ , siue etiam paragraphi dicuntur.

Paragraphus, παράγραφος, Dicitur lignea in longum protensa: vox est proprie ita Iurisconsultis. Pro eodem etiam dicitur paragraphe.

Paralleli, παράλληλοι, pen. prod. Dicuntur segmenta sphæræ ab Ortu in Occasum ducta , alterum ex Polis habentia pro centro , omnique ex parte à se inuicem æqualiter distantia. Plin.lib.6.cap.23. Plura sunt autem hæc segmenta mundi, quæ nostri Circulos appellauere, Græci parallelos. Ratio nominis hæc est, quòd παράλληλος apud Græcos, inuicem comparatus, vel æqualiter distans. Vnde paralleli, circuli dicuntur æqualiter distantes : & lineæ parallelæ , quæ æqualibus spatiis ab inuicem dirimuntur.

Paralipomenon, παραλειπόμενον , Derelictum, prætermissio, à verbo παραλείπω , quod est prætermitto. Hinc Q. Calaber poëta Græcus, opus suum quo ea exequitur quæ ab Homero sunt prætermissa, ὑστερα παραλειπόμενα inscripsit. In Sacris quoque libris eadem ratione Libri παραλειπομένων dicuntur , quibus ea supplentur quæ in libris Regum aut prætermissa erant, aut leuiter degustata.

Paralius, παράλιος, Tertia species est tithymali, ita dicta quòd loca maritima amet. Eadem & tithymalis dicitur. Plin.lib.26.cap.8, Tertium genus tithymali paralius vocatur, siue tithymalis, folio rotundo caule palmum alto, ramis rubentibus, semine albo.

Paralogismus, παραλογισμὸς, Deceptio per falsas ratiocinationes, conclusio fallax,& captiosa argumētatio. A verbo Græco παραλογίζω, quod inter cætera significat, captioso genere argumentationis vtor.

Paralos, παράλος, Apud Athenienses nauis genus erat, qua Theori ad rem diuinam faciendam Delphos mittebantur , cùmque in vsum solùm publicè destinata. Illi quoque qui hac in naui vehebantur , Paralli dicebantur. Paralorum quoque nomine Plutarchus intelligit vnam è tribus factionibus Athenienſium quæ Solonis tempore vigebant. ¶ Fuit etiam Paralus nomen proprium eius cui Hegesias primā longæ nauis inuentionem tribuit, referente Plinio lib.7.cap.56.

Paralysis, παράλυσις , Resolutio neruorum , quæ alio nomine à Græcis dicitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicitur hemiplexia, hoc est semiapoplexia, quũ in altera tantùm corporis partem malum id incubuit. Nam quum totum afficitur, apoplexia nominatur. Gignitur ab humore frigido & crasso, neruos plus æquo humectante, & laxante, sensũmque pariter & motum alteri ferè lateri eripiente.

Paralyticus, qui hoc morbi genere laborat. Plin. lib. 20. cap. 9, Ideo paralyticis & tremulis dare iubet. Tertul. in Apol. de Christo, Quum ille verbo dæmonia excuteret, leprosos mundaret, paralyticos restringeret, mortuos denique verbo redderet vitæ. Restringere paralyticos, propriè dixit pro sanare, quum paralysis nihil aliud sit, quàm neruorum dissolutio, quæ aliter sanari non potest nisi nerui illi dissoluti, & iusto laxiores restringantur.

Paranites, παρανίτης, Gemma est examethystorum genere quæ in Arabiæ contermino inuenitur, alio nomine sapinos dicta. Autor Plinius lib. 37. cap. 9.

Paranymphus, phi, παράνυμφος, ab Hieronymo dicitur pronubus, ab antiquis auspex. Antiqui enim pro nuptiis celebrandis auspicium capere solebant. Qui præerat huic rei pro parte viri, à Græcis παράνυμφος, à nostris auspex dicebatur. Et vt auspex pro parte viri, sic & pronuba pro parte mulieris adhibebatur. Itaque quum apud Christianos auspicia minimè captentur, adhibentur sacerdotes qui & pronubi à nobis dicuntur. Aug. lib. 14. de Ciuit. Nónne omnes famulos atque ipsos etiam paranymphos, & quoscunque ingredi quælibet necessitudo per miserat, antè mittit foras quàm vel blandiri coniunx coniugi incipiat?

Parapherna, παράφερνα, Dicuntur ea quæ præter dotem sponsis dantur, à παρὰ præter, & φέρνη dos. Hæc & paraphernalia dicuntur. Vlpianus de Iure Dot. l. Si ego, Cæterũm si res dentur in ea quæ Græci παράφερνα dicunt, quæque Galli Peculium vocant, videamus an statim fiãt mariti.

Paraphrasis, sis, παράφρασις, pen. corr. Est eiusdem sententiæ per alium sermonem explicatio, & liberior interpratio, quum quædam mutantes, aut etiam addentes, copiosius ac dilucidius explicamus quod ab alijs dictum est: cuiusmodi est Themistij in Aristotelem. Ea finitur à Græcis hoc modo, vt sit quæ narrationi proportione respondeat. De hac Quintilianus lib. 10. cap. 5, Neque ego paraphrasin esse interpretationem tantùm volo, sed circa eosdem sensus certamen, atque æmulationem.

Paraphrastes, παραφραστής. Dicitur interpres latius explicans, qui non verbum è verbo, sed sensum è sensu transfert.

PARAPOTAMIA, παραποταμία, regio Asiæ, Tigri fluuio proxima: vnde & nomen accepit. Vide Plinium lib. 6. cap. 28.

Pararius, Qui stipulationibus, contractibus, nominibus que faciendis interuenit: quem & Græco vocabulo vocamus Proxenetam. παραγωγεύς. Seneca lib. 3. de Benefi. Quidam volunt nomina secum fieri, nec interponi pararios, nec signatores aduocari, nec chirographum dare. ¶ Pararium æs appellabatur quod equitibus duplex pro binis equis dabatur. Festus.

Parathrosis, penult. prod. παράθρωσις, Idem quod luxatio, quæ fit quũ os aliquod sede sua nonnihil fuerit dimotum.

Parasangæ, παρασάγγαι, Apud Persas, autore Festo, viarum mẽsuræ sunt quas Budæus Herodoti testimonio probat fuisse triginta stadiorum. Verba Herodoti sunt hæc ex lib. 2, ἔστι δὲ τὰ μεσάγεια εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταθμοί, ἐξήκοντα μιν ἡμέρησι τὸν χῶρον, ἔστι δὲ ὅσον γεφυρώσαι ἐκ θαλάσσης πρὸς τὸν Ἀράξεα ποταμὸν ἡμέρης μισυγάμου παρασάγγαι, δύνανται δὲ αἱ δὴ παρασάγγαι τρίκοντα στάδια. ἐκ δὲ σχοίνου ἕκαστος μέτρον ὧν ἀπὸ θαλάσσης ἐς Σοῦσα τριηκόσια στάδια. quot est enim inopes soli sunt, ij terram suam orgyis metiuntur: qui verò minus inopes soli sunt, stadiis: qui autem latifundia habent, parasangis metiuntur. Constat autem parasanga triginta stadiis: schœnus autem (quod ipsum verbum est Aegyptiacum) sexaginta.

Parasceue, es, παρασκευή, Dici potest præparatio. Nam à παρασκευάζω, quod est præparo, deducitur. Vnde & dies quo Dominus noster IESVS CHRISTVS pro humani generis salute cruci affixus fuit, Parasceue, παρασκευή, dicitur, quoniam eo die Iudæi sibi necessaria præparabant, vt Paschæ dies absque operatione aliqua transigeretur.

Parasiopesis, παρασιώπησις, Schema est apud Rhetores quod à Latinis præoccupatio dicitur, quum aliquid reticere nos dicimus, & tamen tacitum intelligitur. Hoc schemate vtimur vel quum rem notam esse putamus auditoribus, vel quum suspicionem maiorem excitare reticendo volumus.

Parasitus, ti, pen. prod. παράσιτος, Qui aliorum mensas & cibaria sequitur: quique eius in cuius contubernio est, omnia facta, simul ac dicta laudat, nihil repugnat, omnia suffert, nihil ventris causa facere recusat, in quo summum bonum constituit. Vnde & nomẽ accepit, quòd παρὰ τὸ σῖτος, hoc est à cibo totus pendeat. Parasiti imaginem pulchrè depingit Terentius in Eunu, his verbis, Est genus hominum qui esse primos se omnium rerum volunt, Nec sunt: hos consector, hisce ego non paro me vt rideant, Sed his vltrò arrideo, & eorum ingenia admiror simul. Quicquid dicunt, laudo: id rursum si negant, laudo id quoque: Negat quis, nego: ait, aio, Postremò imperaui egomet mihi, Omnia assentari: is quæstus nunc est multò vbertimus. Cice. de Amic. Nec parasitorum in Comœdiis assentatio nobis faceta videretur, nisi essent milites gloriosi. Idem Lentulo lib. 1, Dixi me facere quiddam, quod in Eunucho parasitus suadeat militi. ¶ Parasiti olim appellatio honesta fuit, vtpote qui sacro ministerio addictus esset: nam parasiti vocabantur olim comites, sodalésque pontificum, & magistratuum, vt docet Athenæus lib. 6. Solon. sic eos appellauit, qui in Prytaneo publico victu epulabãtur, autore Plutarcho. Pro eo verò postea dictus est qui ad mensas diuitum oblectationis causa admittebatur. Producit autem hoc nomen penultimam syllabam, quam Calepinus malè putauit corripi. Hor. lib. 2. Epist. 1. Quantùs sit Dorsenus edacibus in parasitis.

Parasita, æ, fœm. gen. Horat. 1. Serm. saty. 2, Custodes, lectica, cinisiones, parasitæ.

Parasitor, ari, Parasitum agere. Plautus, Qui parasitando pauerint ventres suos.

Parasitaster, stri, παρασιτίζομαι, Qui parasitorum imitator est. Nam quæ in aster finiuntur (teste Valla lib. 1.) imitationem potius quàm diminutionem significant. Cice. pro Vareno, Euricius hic noster Antoniaster. Duo tamen potissimùm diminutionẽ denotant, Surdaster, & Recaluaster. Terent. in Adel. Est alius quidam parasitaster paruulus: nostin'? o. Iam scibo.

Parastades, παραστάδες, Lapides qui vtrunque latus ostij muniunt. Vitruuius quoque parastãdas in mentione templorum antas vocat. Hermolaus.

Parastatæ, παραστάται, Inquit Hermolaus, apud Vitruuium & Plinium lapides sunt pilarum ferè modo appositi columnis: à quorum similitudine alterum cruris os (alteram enim κνήμη, hoc est tibia appellatur) parastates nominatur in iumentis à Vegetio, quod & Paracnemion παρακνήμιον appellatur Iulio Polluci. Apud eundem & meatus illi per quos genitura ex epididymide in colem fertur, parastatæ appellantur. Semen enim per vasa spermatica in testes delatum excipitur à molli quodam inuolucro: quod quia testibus incumbit, Græci ἐπιδιδυμίδα appellant. Huic duo varicosi, longiq; adhærent meatus, vtrinque vnus qui ceruici vesicæ inseruntur, ídque comitati vsque ad penis initium, in vnum eundémq; canalem confluunt, ab vrinæ ductu diuersum, cui tamen tum demum quum ad medium ferè colis peruenerint, inseruntur. ¶ Sunt & in prælio (vt idem inquit) dicti parastatæ, nomen officij quoniam adiuncti sunt prostatis, hoc est iis qui præsunt cornibus: sicut epistatæ, qui tertium in regendis his locum tenent. ¶ Sed & tabulæ quædam cum certis instrumentis, à Vitruuio parastatæ vocãtur. Hæc Hermolaus, qui sic legit apud Plinium lib. 33. cap. 3, Sed & illius aureæ cameræ, & argenteæ trabes narrantur, & columnæ, & parastatæ. Idem apud Vitruuium lib. 5, In columna, aut parastata oræ describuntur. Budæus tamen in istis Vitruuij & Plinij locis dicit malè fuisse emendatum, legendúmque apud Plinium, Columnæ parastaticæ: & apud Vitruuium, Columna parastatica, vtrinque sine coniunctione.

Paratilmos, παρατιλμὸς, ἀπὸ τοῦ παρατίλλω θαι, quod euelli significat. Dicitur euulsio pilorum è natibus & pudendis, quæ erat pœna tenuiorũ deprehensorum in adulterio. Nam ditiores pecunia se redimebant, inopi expillabatur sedes.

Paratragœdio, παρατραγῳδῶ. Id est exaggero, ac verborum magnitudine aliquid augeo. Plaut. in Pseud. Illic homo est, vide vt paratragœdiat carnifex.

Paratrimma, παράτριμμα, Latinè intertrigo, quum femina mutuo attritu excoriantur. Vide INTERTRIGO.

Parazonium, παραζώνιον, Genus gladij quod ad zonam accingi solebat, de quo extat epigramma Martial. lib. 14, Militiæ decus hoc & grati nomen honoris Arma, Tribunitium cingere digna latus.

PARCAE, arum, Dictæ sunt à parco, per contrarium quòd nemini parcant. μοῖραι, αἶσαι. Ideo tres esse Parcas arbitrantur, quoniam tria sunt tempora in quibus omnia euoluuntur. Varro à partu, vnius litteræ mutatione deduci putat: quoniam (vt scribit Hesiodus) nascentibus hominibus bonum malúmque conferre censeantur. Iuuena, saty. 9. Hæc exempla para fœlicibus: at mea Clotho, Et Lachesis gaudent, si paseitur inguine venter. Harum nomina erant Clotho, Lachesis, & Atropos, quas Cicero Erebi & Noctis filias fuisse scribit, & easdem cum Fatis fuisse existimatas. Vnde & illud Cleantis. Ducunt volentem fata, nolentem trahunt. Finguntur vitæ hominum præsse, & nendo eam ducere. Quapropter lanificas sorores appellat Martialis lib. 6, Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores Stamina, nec surdos vox habet ista deos. Apuleius, Tres Parcæ tria fata sunt numero, cum ratione temporis facientia, si potestatem earum ad eiusdem similitudinem temporis referas. Nam quod in fuso perfectum est, præteriti temporis habet speciem: & quod torquetur in digitis, momenti præsentis indicat spatia: & quod nondum ex colo tractum est, subactumque curæ digitorum, futuri & consequentis seculi posteriora videtur ostendere. Lachesim dictam esse putant ab eo quòd λαγχάνω Græcè, sortior defigna. Atropon, quia verti, hoc est mutari aut flecti non possit, ab ἀ priuatiua particula, & verbo τρέπω, quod est verto. Clotho, quoniam contorta & conuoluta omnia teneat: à verbo Græco κλώθω, quod significat neo, vel circumuoluo.

Parco, is, peperci, vel parsi, parsum, Proprièsignificat abstineo, quasi parum tango. φείδομαι. Et ferè cum datiuo construitur, vt Parcere pecuniæ, pro eo quod est, ab expendenda pecunia abstinere. Parcere sumptui, à sumptu abstinere. Lamentis parcere, continere se à fletu. Liu. 6. ab Vrbe, Parcere lamentis Sutrinos iussit, Hetruscis se luctum, lachrymásque ferre. Inuenitur etiam aliquando habere accusatiuum cum datiuo. Virgil. 10. Aeneid. Argenti, atque auri memoras quæ multa talenta Natis parce tuis. ¶ Accipitur etiam parcere, pro ignoscere, remittere, condonare, veniam vel impunitatem dare. Cicer. pro Quintio, Boni viri malunt commemorare, se quum perdere possent, pepercisse. Virgil. 6. Aeneid. Parcere subiectis, & debellare superbos. Terent. Adel. Nihil pepercit: non puduisse verberare hominem senem, Quem ego modò puerum tantillum in manibus gestaui meis? Cæs. 7. belli Gall. Non ætate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt. Seruius Ciceroni lib. 4. Epist. Cui inimici propter dignitatem pepercerant, inuentus est amicus qui ei mortem afferret. ¶ Donatus differentiam hanc facit inter præterita parsi & peperci, vt parsi idem sit quod abstinui: peperci, idem quod ignoui.

ignoui. Seruius tamen negat, duo hæc præterita ex significationis diuersitate venire, sed potius ex mutatione vsus: vt quod veteres parsi dixerunt, id alij postea peperci dicere cœperint. ¶ Aliquando etiã parcere accipitur pro prohibere, vel arcere. Virg. 3. Eclo. Parcite oues nimium procedere. Vbi Seruius, Parcite, prohibete, id est seruate ne proceedant. Melius tamen dixeris, parcite ibi accipi pro abstinete, vt Oues sit vocatiuus. Monet etiam Poeta ibi oues exemplo arietis, ne ripæ nimium confidant. ¶ Nonnunquam etiam pro deponere. Virg. 1. Aen. Parce metu Cytherea. ¶ Quandoque etiam pro desinere. Idem 3. Aene. Parce pias scelerare manus. ¶ Huius verbi composita sunt, Cõparco, κατατρέδομαι, eiusdem cum simplici significationis. Teren. in Phor. Suum defraudãs genium comparsit miser. Reparco, iterum parco. Plaut. in Truc. vtinam rei iterum parsissem meæ, vt nunc reparcis.

Parcitur, pen. cor. impersonale. Cic. Att. lib. 2, Sed tamen satisfiet à nobis, neque parcetur labori. Plin. li. 16. ca. 12. Nec corpori ipsi parcitur. Idem lib. 28. cap. 6, Iam & sermoni parci multis de causis salutare est.

Parcus, ci, Qui frugi est, & sumptibus parcit. φειδωλός. Gell. lib. 3. cap. 19. Parcus neque ab arca, neque ab arcendo, sed ab eo quod paruum & parum denominatur. Plaut. Most. Quo nemo adæquè iuuentute eõomni Attica Antehac est habitus parcus, nec magis continens. Idẽ Aul. Neque illo quisquã est alter hodie ex paupertate parcior. Hor. 2. Carm. Ode 8, Te senes parci, miseræque nuper Virgines nuptæ, &c. Cic. 2. de Orat. Quum optimus colonus, parcissimus, modestissimus, frugalissimus esset. ¶ Parcus, cum genitiuo. Horat. 2. Serm. sat. 2, –cornu ipse bilibri Caulibus instillat, veteris non parcus aceti. Plin. Epist. 226, Statuam poni mihi à te eo quo desyderas loco quanquã eiusmodi honorum parcissimus, tamen patior, &c. ¶ Parcus ablatiuo iunctũ. Plaut. Rud. –opera haud fui parcus nimis homo Nihili est, qui piger est: nimísque id genus odi ego malè, Vigilare decet hominẽ, qui vult sua tẽpori conficere officia. Parcus comitatu, apud Plinium in Pan. dicitur qui paucos habet in comitatu. ¶ Huius compositum est Præparcus, valde parcus. σμικρολόγος, γλίσχρος. Plin. lib. 11, Aliquando & ipsæ contrahunt mortis sibi causas, quum sensere eximi mella, auidè vorantes: cæterò præparcæ, & quæ alioqui prodigas, atque educes, non secus ac pigras, & ignauas perturbent. Similiter Deparcus, nimium parcus, ac tenax: cui opponitur profusus, ac magnificus. Suet. in Ner. Sordidos putabat esse & deparcos quibus impensarum ratio constaret. Apuleius, At verò contraria accusastis, vnum seruum, vt deparci: tres liberos, vt profusi.

Parcè aduerbium, Frugaliter, moderatè. Ter. And. Primùm hæc pudicè vitam, parcè ac duriter agebat. Cic. 1. Offi. Intelligemus quàm sit turpe diffluere luxuria, & delicatè ac mollitèr viuere: quamq; honestum, parcè, continenter, seuerè, sobrié. Cic. 2. de Finib. Nec tamen eur id tam parcè, támq; restrictè faciunt, intelligo. Idem pro Muræn. Itaque si fastis profecissent, parcius de eius laude dicerem. Colu. lib. 6. cap. 7, Nec potestas aquæ, nisi quàm parcissimè facienda est.

Parcitas, pro frugalitate. φειδολία.

Parsimonia, æ, Moderatio sumptuum, & parcitas, hoc est conseruatio rerum. φειδώ. Ea sic definitur à philosophis, Parsimonia est, qua cauemus nequod dispendium vltra modũ fiat, & res familiaris (quoad fieri potest) sine cuiusquam iniuria conseruetur. Cic. in Parad. O dij immortales, non intelligunt homines quàm magnum vectigal sit parsimonia. Idem 2. Offic. Res autem familiaris quæri debet iis rebus à quibus abest turpitudo: conseruari autem diligentia & parsimonia, iisdem etiam rebus augeri. Idem pro Quintio, Amicos obseruantia, rem parsimonia retinere.

Pardalianches, πάρδαλιαγχὲς, Aconiti genus, sic dictũ quòd carnes eo tactæ pantheras necant. Plin. lib. 8. cap. 27. Pãtheras perfricata carne aconito (venenũ id est) Barbari venantur. Occupat illico fauces earum angor. Quare pardalianches id venenum appellauere quidam.

Pardalios, πάρδαλιος, Gemma est maculis quibusdam variegata, à pantherinæ pellis similitudine nomen habens, Plin. lib. 37. cap. 11.

Pardalis, πάρδαλις, Animal est ferum, Syriæ, Africæque peculiare, quod alio nomine panthera appellatur, pellem habens candidam, breuibus quibusdam macularum oculis variegatam, præstantissimum spirans odorem, cuius suauitate feras illectas corripit, lacerátq;. Romani varias appellarunt, & Africanas, quòd ex Africa in ludorum vsum mittrentur. Mares autem toto hoc in genere pardos nominarunt. Vide Plinium lib. 8. cap. 17.

Pardalium, lij, πάρδαλιον, Dicitur vnguentum, quòd pardalis odorem reddat. Habet enim hoc animal pellẽ in primis odoriferam, cuius suauitate quadrupedes illectas deuorat. Plin. lib. 13. cap. 1, Fuerat & pardalium in Tharso, cuius etiam compositio, & mistura obliterata est.

Pardus, πάρδαλις, ἡ, Animal est ferum, Africæ & Syriæ familiare, pellem habens odoriferam, breuibus quibusdam maculorum oculis variegatam. Fœminã in hoc genere pãtheram appellant. Plin. lib. 8. ca. 17, Pantheris in candido breues maculorum oculi. Ferunt odore earum mirè solicitari quadrupedes cũctas. Nunc varias, & pardos, qui mares sunt, appellãt in eo omni genere creberrimo in Asia, Syriáque. Lucan. lib. 6, Quàm per summa rapit celerem venabula pardum. Iuuen. sat. 11, –& magno sublimis pardus hiatu.

Parecbasis, παρέκβασις, vt definit Quintilianus lib. 4. ca. 13, est alienę rei, dere possent, pepercisse. Virgil. 6. Aeneid. Parcere subiectis, & debellare superbos. Terent. Adel. Nihil pepercit: non puduisse verberare hominem senem, Quem ego modò puerum tantillum in manibus gestaui meis? Cæs. 7. belli Gall. Non ætate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt. Seruius Ciceroni lib. 4. Epist. Cui inimici propter dignitatem pepercerant, inuentus est amicus qui ei mortem afferret. ¶ Donatus differentiam hanc facit inter præterita parsi & peperci, vt parsi idem sit quod abstinui: peperci, idem quod ignoui.

rent. in principio Andriæ, Adesdum, pro Ades. Latinè dici potest Productio, ἀπὸ τοῦ παρίημι, quod est producere, vel prolongare.

Parens, huius parẽtis, priore cor. generis communis, à Pario fit, quo nomine quanuis propriè pater & mater significentur, apud Iurisconsultos tamẽ teste Festo, etiam auus, & proauus. alíque superiores vtriusque sexus, vsque ad tritauos, & tritauias intelliguntur. γονεῖς, ὑγυγενέες. Vltra hos qui non habent speciale nomen, maiores appellantur. Cicer. post red. in Senatu, Parentes charisímos habere debemus, quòd ab iis nobis vita, patrimoniũ, libertas, ciuitas tradita est. Virg. 8. Aeneid. Quem subiisse humeris confectum ætate parentem, &c. Idẽ 2. Aeneid. Non prius aspices, vbi fessum ætate parentem Liqueris Anchisem? Ouid. 4. de Pont. Eleg. 7. –nec tu Immeritò nomen mite parentis habes. Caius de Verb. significe. l. Appellatione: scribit appellatione parentum omnes in infinitum maiores vtriusque sexus significari. ¶ Parentum etiam vocabulum ad quoslibet consanguineos extẽsum inuenimus: sed hoc apud eos duntaxat qui iam labascente linguæ Latinæ puritate, minus tersè loquuti sunt. Lamprídius de Alexandro Seuero, Amicos & parentes Alexãder, si malos reperit, aut punit: aut si vetus vel amicitia, vel necessitudo, non sinit punire, dimittit à se, dicẽs, His charior est mihi Respub. Iulius Capitol. de M. Antonino, Adoptatus in aulicam domum, omnibus parentibus suis tantam reuerenti, quantam priuatus exhibuit. Plinius lib. 18. cap. 1, Terram omnium parẽtem dixit id est altricem. Et Ouidius 1. Metam. Magna parens terra est. Cice. 1. de Orato. Philosophia bonarum artium omnium procreatrix quædam, & quasi parens. Idem 2. de Finib. Quando enim Socrates qui parẽs philosophiæ iure dici potest, quicquã tale fecit? Idẽ ad Art. lib. 9, Quum parentes non alere nefariũ sit, nostri principes antiquissimam & sanctissimam parentem patriam fame necãdam putant. Idẽ 1. de Legib. Earum rerum parens est, educa fríxque sapientia. ¶ In arbore etiam parens dicitur ſtirps ipsa, vel truncus, vnde rami enascuntur. Plin. lib. 12. cap. 5, Rami nouam sibi propaginem faciunt circa parentes in orbem. ¶ Parentum in genitiuo plurali pro parentum posuit Horatius 3. Carm. Ode 24, Dos est magna, parentium Virtus.

Parentela, Pro consanguinitate vel affinitate: qua voce vsus est Iulius Capitolinus in Gordian. Duxit (inquit) vxorem filiam Misithei doctissimi viri, quem causa eloquẽtiæ dignum parentela sua iudicauit. Apud probatos autores alioqui hoc nomen non inuenitur.

Parenticida, Qui patrem aut matrem occidit. Plaut. in Epid. Quia ego tuum patrem faciam parenticidam.

Parento, tas, Significat parentibus iusta celebro. πρὸς τοὺς γονεῖς τὰ νομιζόμενα ποιῶ. Licet etiam ad alios transferatur. Plin. lib. 18. cap. 12, Quin & fabacia suæ religionis diis in sacro est, præualens pulmẽtari cibo, & hebetare sensus existimata, insomnia quoque facere: ob hoc Pythagorica sententia damnata, vel (vt alij tradidere) quoniam mortuorum animæ sunt in ea: qua de causa parẽtando vtique assumirur. Cice. 2. de Legibus, Hostia autem maxima parentare, pietati esse adiunctum putabat. Idem 1. Philip. Vt cuius sepulchrum nusquam extet vbi parentetur, ei publicè supplicetur. Ouid. 1. Amor. Eleg. 13, sic Memnonis vmbras Annua solenni cæde parentet auis.

Parentalis, & hoc parentale, adiectiuum, vt Vmbræ parentales. Ouid. 4. Trist. Eleg. 9. Dies parentales, quibus solennes epulæ ad mortuorum sepulchra solent afferri: quæ consuetudo primùm ab Aenea creditur manasse, qui solennibus quotannis donis, patris sui manes placabat. Ouid. 2. Fast. Hunc morem Aeneas, pietatis idoneus autor Attulit in terras iuste Latine tuas. Ille patris genio solennia dona ferebat. Hinc populi ritus edidicere nouos. At quondã, dum longa gerunt pugnacibus armis Bella, parentales deseruere dies.

Parentalia, orum, Conuiuia quæ in parentum aut propinquorum funeribus fieri consueuerunt. κτερίσματα, ἐναγίσματα, τὰ νομιζόμενα. Dicta parentalia, teste Hieronymo in Ieremiam, quòd hoc officij genus filij parentibus præstarent. Cic. 1. Philip. An me censetis P. C. quod vos inuiti secuti estis, decreturum fuisse vt parentalia cum supplicationibus miscerentur?

Parenthesis, παρένθεσις, Clausula orationis contextui interiecta, qua remota sensus manet integer. à verbo Græco παρεντίθημι, quod est interpono, siue intersero. Parenthesis (inquit Valla) est interiectio orationis in sermone, qua remota sermo manet integer. Ea quum semper venusta est, tum plurimum venustatis habet, quum fit per qui, antis, aut per vt. Subdit deinde exempla cuiusque membri: vt, Si modò culpam tuam fassus esses, pater (qua indulgentia est) omnia tibi ignouisset. Item, Id flagiti j si præsens vidisset parens, (eius seueritatis est) te membratim discerpisset. Item, Si hanc illi noxam imponere pergis, (vt imprudentissimus est) in te eam retorquebit.

PARENTIVM, παρέντιον, Istriæ oppidum est, cuius meminit Ptolemæus lib. 3. cap. 1. hinc Parentinus, gentile, παρεντῖνος, Stephanus.

Pareo, es, parui, paritum: vnde pariturus participium, φανούμενος, significat videor, apparco. Mart. lib. 12, Festinant trepidi subs tringere carbasa nautæ. Ad portum quoties paruit Hermogenes. Virg. 6. Aen. Cui peccudum fibræ, cæli cui sydera parent. id est à quo fibrę & sydera cernuntur, & peritissimi agnoscuntur: vt interpretatur Seruius. ¶ Hinc fiunt composita, Appareo, idem significans quod simplex Pareo hoc est videor. Virgil. Aeneid. 1, Apparent rari nantes in gurgite vasto. Compareo, vide suo loco. Disparet, ἀφανίζομαι, à conspectu recedo. Transpareo, διαφάνομαι, per aliquod corpus lucidum videor. ¶ Interdum parere est obedire, πείθομαι. Virgilius 1. Aeneid. Paret amor dictis charæ genitricis. Iust. lib. 1. Vix patienter vni viro, nedum fœminæ parituris. Terent. Hec. Sed ego stultior, meis dictis parere hanc qui postulem. Cicer. 7. Phil. Non vt pareret, & dicto audiens esset huic ordini: sed vt conditiones ferret, leges imponeret. Idem de Natu. deor. Eorum imperiis Rempublicam amplificatam, qui religionibus

gionibus partuissent. Virg. 2. Aeneid. –tu nequa parentis Iussa time, neu præceptis parere recusa. ¶ Promissis parere est præstare promissa. Ouid. 5. Fast. Parent promissis, dissimulántque deos. ¶ Parére intercessori, est deferre. id est vt vulgò dicunt nostri Iurisconsulti, petenti cedere. Cic. 3. de Leg. Parére iubet intercessori, quo nihil præstantius. ¶ Parére gulæ, est seruire gulæ, siue indulgere. Hor. 2. Serm. sat. 7, Nil seruile gulæ parens habet.

Paretur, impersonale. Liu. 9. ab Vrbe, Quod postquam Consuli nuntiatum est, extemplo tesseram dari iubet, vt prandeat miles, firmatísque cibo viribus, arma capiat. dicto paretur. Habent autem hæc omnia pa syllabam productam.

Parephippius, παραφίππιος. Qui præter rationem equestris disciplinæ equos agit: quasi præposterus, siue imperitus eques. à præpositione παρὰ, quæ in compositione frequenter idem significat quod peruersè, siue præposterè: & nomine ἱππεὺς, quod equestrem sonat. Vtitur hac voce Imperator in l. Parephippium. C. de Curs. publ.

Parergon, πάρεργον, Dicitur quod alicui rei præter propositum additur vt si pictor imaginem pingens, ornandæ tabellæ gratia, arbusculas, & auiculas, & huiusmodi addiderit. Plinius lib. 35. cap. 10, Protogenes, quum Athenis celeberrimo loco, Mineruæ delubro propylæum pingeret, adiecit paruulas naues longas, in his quæ pictores paterga appellant. Sunt etiam (inquit Budæus) parerga corollaria operis locati, quæ fiunt vltra id quod in stipulatione comprehensum est. Nam τὸ ἔργον, est opus ipsum de quo actum est: Parergon autem operis appendix de quo nihil actum erat.

Paresis, πάρεσις, Græca vox est, qua significatur remissio, vel negligẽtia, corporis & animi defectio, & languor, vtriúmque & corporis & animi extenuatio. Budæus in Comment.

PARETACENI, παρητακηνοί, Populi Mediæ, aut certè Mediæ finitimi iuxta Elymæos, montium incolæ, & latrocinio victum quærentes. Meminit horum Herodotus lib. 1, & Strabo lib. 11. & 16.

PARETONIVM, vide PARAETONIVM.

PARIEDRVS, παρίεδρος, Ptolemæo Pars Tauri montis, in finibus maioris Armeniæ, ex qua Absarus fluuius oritur. Autor Plinius lib. 6. cap. 9. & lib. 5. cap. 27.

PARIENNA, παρίεννα Ptolæmeo lib. 2. cap. 11. Germaniæ vrbs.

Paries, etis, pen. cor. Propriè est qui in vtroque ædium latere domum vnam ab altera dirimit: différtque à muro, qui propriè est lapideus vr bis ambitus. τοῖχος. Cic. 6. Verr. His autem tabulis templi interiores parietes vestiebantur. Ouid. 4. Meta. Fissus erat tenui rima, quem duxerat olim, Quum fieret paries, domui communis vtrique. Plin. lib. 35. cap. 14, Quid, num & in Africa, Hispaniáque ex terra parietes æuis durant, incorrupti imbribus, ventis, ignibus, omnique cæmento firmiores? ¶ Intra domesticos parietes aliquid fieri dicimus, quum significare volumus aliquid domi nostræ fieri. ¶ Intra parietes dísceptare, vel experiri, est amicis domi, & extra cancellos forenses controuersiam componendam permittere. Cice. pro Quintio, Siquid in controuersiã veniret, aut intra parietes, aut summo iure experiretur. ¶ Paries interdum quis dicatur, vide in dictione INTERGERINVS. ¶ Paries crassitudine, dicitur ab asseribus, qui arrecti, transuersíque in modum crates texuntur: vnde Vitruuius, Arrectarios parietes, & transuersarios appellat.

Parietinæ, pen. prod. Muri veteres, ac semiruti. τοῖχοι ἡμιπεπτωκότες. Plin. lib. 22. cap. 17, Astericum herba est, nascens in tegulis, parietinísque, folio similis ocimo. Idem lib. 26. cap. 8, Nascitur maximè circa vetera monumenta, parietinásque, & inculta itinerum.

Parietaria, æ, Herba à parietibus in quibus nascitur dicta. πάρδινον, ἀλσίνη. Vnde etiam vulgò Muralis herba vocatur. A Plinio lib. 22. cap. 17, appellatur parthenion, & perdicium, quoniam perdices ea vescantur. Dioscorides Helxinen appellat.

Parilia, orum, vide PALILIA.

Parilis, parile, pen. cor. Significat æquale. ἴσος. Lucret. lib. 2, Cõcharúmq; genus parili ratione videmus Pignore telluris gremiũ. Ouid. 1. Trist. Eleg. 8, Accipere, & parili reddere voce vale. Idem 8. Meta. Quósque alios parili fuerat dignatus honore. Ibidem, Sed pia Baucis anus, parilique ætate Philemon.

Paritas, æqualitas, ἰσότης. Gell. lib. 14. cap. 5, Pariltas virtutum inter se consimilium.

Parilitium, sydus, siue Parilitium, διάδας, signum cæleste, ex septem constans stellis, quas Græci ὑάδας, Latini Suculas appellarunt. Rationem nominis vide suprà in dictione PALILITIVM.

Pario, is, peperi, partum, vel paritum, parere, Hodie tantùm est tertiæ coniugationis, olim etiam quartæ τίκτω, ἀποτίκτω. Ennius, Oua parire solet genus pennis condecoratum. Cato de Re rust. cap. 89, Gallinas teneras, quæ primùm parierint, concludat. Est autem parere, fœtum emittere: quod propriè ad fœminas pertinet. Lucret. lib. 5, –sicut nunc fœmina quæquæ, Quum peperit, dulci repletur lacte. Cic. 2. de Orat. Ex quo genere etiam illud est quod Scipio apud Numantia, quum stomacharetur cum C. Metello, dixisse dicitur, Si quintum pareret mater eius, asinum fuisse pariturum. Ouid. 9. Metam. Quæ voueam duo sunt, minimo vt releuare dolore, Vtque marem parias, &c. ¶ Accipitur ali quando parere pro generare. vt etiam de viris dicatur, sed hoc rarissimè, idque apud verustissimos. Cæcilius, Hic vicinus noster peperisse se filium memorat. id est genuisse. ¶ Per translationem etiam accipitur pro Acquirere, siue comparare: & sic constructur sicut emo. πορίζω, κτάομαι, κερδαίνω. Colu. lib. 9. cap. 1, Sequitur vt examina desy deremus ea porrò vel ære parta, vel gratuita contingunt. Virg. 11. Aeneid. Ite ait, egregias animas, quæ sanguine nobis Hanc patriam peperere suo. ¶ Parere oua dicuntur aues, pro ponere, & quod Varro de Re rust. Facere oua dicit. Plin. lib. 10. cap. 52, Plurima oua pariunt struthiocamelí. ¶ Parere verbi, est noua fingere. Cic. 3. de Finib. Idque cum Græcis, tum magis nobis, quibus etiam verba parienda sunt, imponendáque noua nouis rebus nomina.

Parior, eris, pen. cor. passiuum. Plin. lib. 10. cap. 52, Oua exeunt à rotundissima sui parte, dum pariuntur.

Partus, a, um, participium à Pario, Id est in lucem æditus. τετοκυῖα. Virg. 6. Aeneid. – alius Latio iam partus Achilles. Lucret. lib. 5, Et genus omne quod est veterino semine partum. ¶ Aliquãdo idem quod comparatus, acquisitus. περιποιητικός. Apuleius, Partámque à patre multo tempore, & multo labore pecuniam, vno die consumpsit. Teré. in And. Nam mihi immortalitas Parta est, si nulla ægritudo huic gaudio intercesserit. Cice. de Leg. agra. contra Rullum, Libertas plurimo sudore, & sanguine maiorum nostrorum parta, nobísque tradita. Idé 2. de Orat. Vt ipsum quod erat hominis propriũ, non partum per nos, sed diuinitus ad nos delatum videretur.

Partus, huius, partus. nomen, Pro ipso pariendi actu. τόκος, τίκτω, κύημα. Cic. 1. de Natu. deo. Diana adhibetur ad partus, quòd ij maturescunt aut septem, aut nouem lunæ cursibus. Plinius, Quod à prægnantibus comprehenditur, partum faciliorem facit. Propert. lib. 2. Eleg. 3, Nõ, non humani sunt partus talia dona. Virg. 1. Aeneid. Marte grauis gemit nam partu dabit Ilia prolem. Per translationem etiam de arboribus dicitur. Plin. lib. 12. cap. 5, Autumno legitur ex æstiuo partu. ¶ Aliquãdo accipitur pro fœtu ipso. Mart. lib. 1, Nec iacuit partus, sed matre cadente cucurrit. Plin. lib. 8. cap. 32, Editos partus exercent cursu. Ouid. 6. Metam. Et genitrix facta est, partus enixa gemellos.

Partor oris, verbale, Qui peperit, & acquisiuit. Plaut. Trucul. Quos quũ celamus, sic facimus conscios, Qui nostræ ætati tempestiuè temperãt, vnde antè pata Demus post partoribus.

Paritura, æ, Est ipse pariendi actus, γονυτή. Varro lib. 2. de re Rustica, Demes, si vis, duas res de mulis, admissurum & pariturã.

Partio, onis, verbale, Idem, antiquè. Plaut. Truc. Horresco misera, mentio quoties fit partionis. Gell. lib. 10. cap. 2, Eúmque finem esse dixit multiugæ hominum partionis. Idem lib. 3. cap. 16, Sed nono mẽse aut decimo, neque præter hos alio, partionem mulieris fieri existimasse.

Paritudo, inis, Ipse etiam pariendi actus: & antiquum. Plaut. in Aul. Propinqua paritudo cui appetit.

Parturio, is, pen. cor. Desyderatiuum à pario, In pariendo laboro, seu laboro vt pariam. ὠδίνω. Plin. lib. 20. cap. 21, Vtique constat parturientes foliis substratis celerius parere. Var. lib. 3. de Re rust. cap. 9, In cubilibus quum parturient, acus susternendum: quum pepererint, tollere substramen. Cic. 2. Philipp. Vtinam aliquando dolor populi Romani pariat quod iamdiu parturit.

PARIS, idis, πάρις, Priami Troianorum regis, & Hecubæ filius fuit, alio nomine Alexander appellatus, cuius matri, quum illa se facem ardentem parere somniasset, coniectores respondérunt fore vt filius, quem in vtero gestabat, causa esset Troiani excidij. Qua re cognita, Priamus puerum, vbi primùm fuit natus, Archelao seruo exponendum tradidit. Contrà Hecuba tum materno affectu, tum infantuli forma commota, curauit vt furtim nutriretur à pastoribus in Inda monte. Vbi quum adoleuisset, Oenonen virgunculam amauit, & compressit, fuscepítque ex ea duos filios. Porrò quum in dirimendis controuersiis esset æquissimus, maximam iustitiæ famam sibi comparauit, adeò vt orta inter deas, Iunonem, Palladem, & Venerem disceptatione de forma propter aureum pomum à Ioue cælitus demissum, in quo scriptũ erat, Detur pulcherrimæ: iudex sit constitutus. Quas quum vidisse nudas, sententiam tulit secundum Venerem, quæ pulcherrimam fœminarum sibi promiserat, neglecto regno quod pollicebatur Iuno, & cõtempta quam Pallas offerebat, sapientia. Præterea quam esset fortissimus in agonali certamine, quod ad Troiam agebatur, cum alios omnes superauit, tum ipsum etiam Hectorem: qui quum iratus quòd vinceretur, gladium in eum stringeret, pastorem putans, Paris illi apparuit, se eius fratrem esse germanum: quod & allatis crepundiis probauit, quum adhuc sub pastorali habitu lateret. Sic igitur cognitus, à patre receptus est. Deinde constructis viginti nauibus sub specie legationis ad repetendam Hesionam, in Græciam missus est: vbi à Menelao hospitio est susceptus. Verùm quum ille necessaria de causa in Cretam nauigare cogeretur, Paris sibi occasionem rei bene gerendæ oblatam ratus, Helenam quam mutuo amore deperibat, rapuit, & in Asiã abduxit. Alij tamen dicunt in Græciam venisse absente Menelao, Helenéque pulchritudine captum, Spartam expugnasse, illámque etiam renitentem, & omnes regios thesauros rapuisse, & ob id postea Helenam, à viro recipi meruisse. Ex qua rapina deinde secutum est bellum Troianum, in quo singulari certamine cum Menelao congressus, qui pene vincerétur, à Venere pugnæ subtractus est. Postremò Hectore, & Troilo fratribus occisis, quum ipse sumpto arcu & sagittis quibus plurimùm valebat, Achilem sub prætextu desponsandæ Polyxenæ sororis in templo Thymbræi Apollinis interfecisset, ipse quoque à Pyrrho, siue (vt aliorũ est opinio) à Philoctete occisus est: post cuius mortem Helena Deiphebo nupsit. Ouid. in Epist. Bella gerant alij, tu Pari semper ama.

PARISII, orum, Populi sunt inter Celtas ad Sequanam fluuium, inter Senones & Belouacos: quorum caput est Lutetia, oprimarum omniũ disciplinarum parens, olim in Sequanæ insula sita: hodie verò prolatis identidem pomœriis tantopere aucta, vt nulli potentissimarum vrbium meritò debeat posthaberi. Vide Cæsarem lib. 6. Comment. & Ptolem. lib. 2. cap. 8.

Pariter, aduerbium. Significat ex æquo, ἴσως. Næuius, Vt pariter dispartiantur bona patris. ¶ Aliquando conuenienter. δικαίως. Titin. Næ tu istam ædepol inedia extulisti pariter vt dignum fuit. ¶ Aliquando simiIium pariter moratum vt pater atque auus eius fuit. ¶ Est & aduerbium congregandi, significans vnà, simul. Cicero 1. Tusc. Pariter enim cum vita sensus amittitur.

Paritura, Paritudo, vide PARTVS.

PARIVM, πάριον, Troadis oppidũ ad Propontidem, teste Strabone lib. 13, à Milesiis, Erithræis, Parisíque conditum: iuxta quod, teste Plin. lib. 7. cap. 2, gentes fuerunt quę Ophiogenes vocantur, serpentum ictus leuare solitæ, & manu imposita venena extrahere corpori: quorũ etiam suæ ætate paucos reliquos fuisse, autor est Varro, saliua sua serpentum ictibus mederi solitos. In eodem oppido, teste Plinio lib. 36. cap. 5. Cupido nudus fuit par Veneri Gnidiæ nobilitate & iniuria.

Parius, ria, um, πάριος, adiectiuum, Vnde parius lapis, siue Parium marmor, quod candidum erat, & sculpturis aptissimum. Virg. 1. Aenid. Pariúsque lapis circundatur auro.

Parma, æ, πάρμη Suidæ. Breue scutum, & rotundum, quo pedites vtebantur: ita dictum, quòd è medio in omnes partes esset par, vt inquit Varro. Virg. lib. 11, Ense leuis nudo, parmáque inglorius alba. Hæc scutum Græci, autore Plinio, vocãt peltam. πέλτην. Liu. 8. ab Vrbe, Quem cuspide parmáque innixum, attollentem se à graui casu Manlius à iugulo, ita vt per costas ferrum emineret, terræ affixit.

Parmatus, a, um, parma tectus. Liu. libro 4. ab Vrbe, Dat signum Volscis Imperator, vt parmatis nouæ cohorti hostium locus detur.

Parmularius, rij, Gladiator, qui parmula vtebatur. Itémque factor, & locator eius generis. πελταστής. Quintil. libr. 2. cap. 11, Alius percontanti, Theodoreus, an Apollodoreus esset: Ego (inquit) parmularius sum. Vbi interpres, Parmularius dicitur parmarum, hoc est scutorum faber. Porrò gladiatores parmularij etiam Thraces appellabantur, eo quòd eius regionis homines peculiariter parmulis vtebantur. Festus, Thraces (inquit) gladiatores, à similitudine parmularum Thraciarum vocati.

PARMA, Nomen est fluuij, à quo vrbs inter Placentiam & Cremonam sita, Parma appellata est. Hæc patria fuit Cassij poëtæ, & Macrobij, viri ingenio & doctrina præstantis.

PARMENIDES, παρμενίδης, Eleata philosophus, Xenophanis auditor, atque amicus, à cuius nomine Plato Dialogum quem de Idæis conscripsit, Parmenidem appellauit. Hic carmine Physiologiam expressit, sicut Empedocles & Hesiodus, duplicémque eam esse dixit: vnam quæ veritate constaret, alteram quæ opinione. Primus deprehendisse dicitur eundem esse Luciferum & Hesperum: alij Pythagoram dicũt. Autores Suidas, & Diogenes Laertius. Hic censuit sempiternum atq; immobile esse vniuersum, quod sit ens secundum veritatem rerum: solùm enim esse simplex, & intrepidum, atque ingenitum: generationem verò eorum esse quæ falsa existimatione videntur esse, quum non sint. Sensus autem semouendos à veritate putat. Affirmat enim, siquid est præter ens, id esse non ens. Non ens autem, non esse in rebus, & sic ens tuentium sibi relinquitur: terram verò densioris aeris defluxu fabricam arbitratur.

PARMENIO, παρμένων, Vnus fuit ex præcipuis amicis Alexandri Macedonis, qui eum in Asiaticam expeditionem est sequutus, cuius frequens est mentio apud Curtium.

PARMENO, onis, παρμένων, Personæ Comicæ nomen apud Terentium in Eunucho, ἀπὸ τῆς παραμονῆς, hoc est à diutius commorando (vt videtur) impositum.

Parmularius, vide PARMA.

Parnacides, Vestes appellabantur puellares. Varro de liber. edu. Vt puellæ habeant potiùs in vestitu chlamydes, encombomata, & parnacidas, quàm togas. Nonius.

PARNASSVS, gemino s. (nam apud Stephanũ & Suidam legitur παρνασσὸς) mons est in Phocide, vt scribit Plin. lib. 4. cap. 3, & Strabo lib. 8. & 9, duos vertices habens, quorum vnum Thitorea vocari, alterum Hyampeum, Herodotus in vrania tradit. Cithæron autem & Helicon, quos Seruius malè putauit esse Parnassi iuga, montes ab hoc diuersi, & disiuncti sunt, ita vt Helicon sit à Parnasso circiter quindecim passuũ millia, Cithæron verò triginta. Est autem (sicut docet Strabo) Helicon Parnasso æmulus & altitudine, & circuitu. Quinetiam Musis natale solum in nemore Heliconio scriptores assignant. Cyrrha verò & Nysa, quas nonnulli etiam voluerunt esse Parnassi vertices, nomina sunt ciuitatũ: Cyrrha sub Cyrphi rupe Parnassi, in planitie mare versus, locata est. Nysa verò, non in Parnasso, sed in fœlici Arabia sita est: in qua quum Bacchus nutritus esset, in eius memoriam ipse postea aliam in India cõdidit. Est igitur Parnassus mons Phocidis, sacer Bacho & Apollini. Ouid. 1. Metam. Separat Aonios Acteis Phocis ab aruis Terra ferax. Mox addit, Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus, Nomine Parnassus, superátque cacumine nubes. Lucan. libr. 5, quantum semotus Eoo Cardine Parnassus gemino petit æthera colle. In hoc monte rupes vel maiestate numinis, vel situ ipso horrorem vicinis fontibus facit, vndique ferè præceps in formã theatri. Hic est Apollinis Delphici templum, hîc fons Castalius, Musis sacer. Hic habitauere Pieres, natio Thracia: vnde Pierius mons, & Pierides Musę. Sub Parnasso habitauerunt Hiantes populi. Vnde aquã Parnassi fontis, Hiantida dicunt. Hic fontes Atticam versus, Hippocrene & Aganippe.

Parnassius, a, um, παρνάσσιος, παρνασσεύς. Virgil. 6. Ecloga, Nec tantùm Phœbo gaudet Parnasia rupes.

PARNVS, πάρνος, Nauta fuit pauperculus qui ob amissam nauiculã, cum obuiis quibusque litigabat. Hinc adagium, Disceptare ob Parni scaphulam. id est ob res minutulas multum mouere litium & querelarum. Erasmus ex Diogeniano.

Paro, as, Instruo, apparo, præparo. παρασκευάζω. Plaut. in Mil. Itaque ego paraui hîc intus magnas machinas. Terẽt. in And. Reuertor postquam quæ opus fuere ad nuptias Gnatæ paraui. Cæs. 5. belli Gall. Neruios, Aduaricósque bellum Romanis parare. Ita paratum est, inquit Plautus in Pœn. id est ita deliberatum est. ¶ Significat etiam aliquando idem quod comparo, acquiro, κτάομαι, κτεσιάζω. & sicut emo capi potest, licet in eo pretium expressum non inueniatur ita apertum, vt in eius compositio Comparo, sed quasi pretium. Terent. in Eunuch. Cupio aliquot parare amicos beneficio meo. Curtius, Quid tibi diuitiis opus est, quæ te esurire cogunt? Primus omnium satietate parasti famem, vt quò plura haberes, acriùs quàm si non haberes, cuperes. ¶ Huius composita sunt, Apparo, Comparo, Reparo, Separo, Disparo, quod est Separo, Aequiparo, Præparo: quæ habent penultimam correptam.

Paratus, participium, aut nomen ex participio. Terent. in Andr. Omnia parata iam sunt intus. Ibidem, Summum bonum esse heræ putabam hunc Pamphilum, Amicum, amatorem virum, quouis in loco paratum. Vbi Donatus, Paratum dixit ad omnes affectus, quicunque de proximo esse possunt. Cic. 2. de Leg. Fuit enim hic vir, vt scitis, non solùm eruditissimus: sed etiam ciuis è Republica maximè, tuendæq; ciuitatis paratissimus. Paratissimo animo sustinere. Cæs. 8. belli Gal. Iungitur aliquando infinitiuo. Cæsar 3. belli Ciui. Paratus omnia perpeti. Aliquando accusatiuo cum præpositione ad, Cicero ad Toraniũ lib. 6, Paratus ad omnem euentum. Aliquando datiuo, Quint. libr. 8. capit. 3, Idem certamini paratior.

Paratus, us, substantiuum, Idem quod apparatus. Quintil. libr. 10. capit. 1, Copiosus verborum sit paratus. id est apparatus. Tacit. lib. 13, Prouiso antè funebri paratu, qui modicus erat. Opus impar vestris paratibus, Ouid. 3. de Ponto, Eleg. 4.

Paratum, in neutro genere. Terent. in Eun. Parati nihil est.

Paratè, aduerbium, promptè, & expedité. προχείρως. Plaut. in Epid. Vt paratè eam præmeditatam meis dolis, astutiísque Onustam mittam. Cicero de Clar. Orat. Is tamẽ ad dicendum veniebat magis audacter, quàm paratè. Idem 1. Offic. Dimicaréque paratus de honore, & gloria, quàm de cæteris commodis. Paratissimè respondit: hoc est promptissimè: Plin. Epist. 9. lib. 3.

Parito, as, frequentatiuum. Plaut. in Merc. Qui cum illuc, quò nũncire paritas, veneris.

Parabilis, parabile, Quod in promptu est, & citò haberi potest. πόριμος, ἐυπόριστος, ἑτοιμος. Seneca, Ad manum est, & parabile, quod sat est: qui ad naturam viuit, nunquam est pauper. Cicero 5. Tusc. Diuitias natura parabiles esse. Horatius 1. Serm. saty. 2, Non ego, nanq; parabilem amo venerem, facilémque. Curt. libr. 6. Tenaces quippe disciplinæ suæ, solitósque parco ac parabili victu ad implenda naturæ desyderia defungi, in peregrina. & euictarum gentium mala impulerat.

Parochus, chi, penult. corr. πάροχος. Qui & Zenoparochus, teste Budæo, ἀπὸ τῆς παρόδου, hoc est à præbendo dicitur. Erant enim Parochi, qui Legatis publicé Romam missis, cæterísque alicuius dignitatis hospitibus, talem & ligna præbebant: vt annotauit Acron in illud Horatij ex lib. 1. Serm. saty. 5, Tum parochi, quæ debent ligna, salémque. Hi latino vocabulo copiarij dicti sunt, teste Porphyrione, quòd omnium rerum necessariarum copiam, regum, populorúmque Legatis suppeditabant. Nam quanuis Horatius, loco iam citato salis tantùm & lignorum meminerit, tamen (vt ibidem annotauit Acron) sub illarum specierum appellatione omnia hospitibus necessaria voluit intelligi. In hac etiam significatione hoc nomine vsus est Cicero libro 13. Epist. ad Attic. Ariarathes (inquit) Ariobarzani filius Romam venit: vult, opinor, regnum aliquod emere à Cæsare. Nam quomodo nunc est, pedem vbi ponat in suo non habet. Omnino eum Sestius noster parochis publicis occupauit: quod quidem facilè patior, veruntamen quòd mihi summo beneficio meo magna cum fratribus illius necessitudo est, inuito eum per literas vt apud me diuerset ur. Horatius libro 2. Serm. satyr. 8, Parochum videtur posuisse pro conuiuatore, quum ait, Vertere pallor Tum parochi faciem, nil sic metuentis, vt acres Potores. ¶ Sunt qui Parochon etiam accipi putent pro auspice nuptiarum, seu paranympho: eius originem referentes ad verbum παροχεῖσθαι, eo quòd in curru nuptiali vnà cum sponsõ & sponsa veheretur. Nam vt Pausanias scribit, in Græcia moris fuit vt in curru nuptiali tres tantùm sederent, sponsa media, cuius alterum latus claudebat sponsus, alterum quem vocabant πάροχον, vel qui amicitia vel sanguine esset coniunctissimus, vel cui ob dignitatem plurimum deferrent. Hæc Cælius. Sunt qui Parochias (ait Budæus) appellatas inde censeant, quibus singulis sacerdotes sui destinati sunt, ab exhibitione scilicet sanctificæ crustuli, sacrosanctique panificij. Ego verò (inquit idem Budæus,) non Parochias primùm, sed Parœcias appellatas esse censeo, quasi vicinias.

Parodontides, παροδοντίδες, siue Parulides, παρυλίδες, tubercula iuxta gingiuas, quum caro in gingiua excreuit. Vide Celsum libro 6. capit. 13.

Parœcia, παροικία, cum œ diphthongo, dici potest accolatus, siue accolarum conuentus, sacráque vicinia. ἀπὸ τοῦ παροικεῖν, hoc est ab accolendo, vel iuxta habitando. Aug. libr. 14. de Ciuit. Presbyter fuit quidã nomine Restitutus in parœcia Calamensis ecclesiæ. Parœci autem dicuntur ipsi accolæ: quare qui fanum aliquod accolunt, parœci dicti sunt, eiusdem scilicet fani consortes. Quòd si Latinè loqui magis placet, Latinè scientibus curiæ dici possunt: vnde curiones olim dicti, & πάροικοι ipsi curiales. Budæus.

Parœmia, παροιμία, Definitore Donato, est accõmodatum rebus, tempori búsque prouerbiũ. Diomedes autem sic definit. Parœmia est prouerbij vulgaris vsurpatio, rebus, temporibúsque accommodata. Vide Erasmum in principio Adagiorum.

Paromœon, παρόμοιον, Est similitudo verborum in oratione: quemadmodum Paronomasia nominum dicitur similitudo: vt si dixeris

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliquem arare, non orare, est paromœon: si verò non Oratorem esse esse dixeris, sed aratorem, paronomasia est. ¶ Alij Paromœon interpretantur vitium orationis, quum ab iisdem literis diuersa verba sumuntur: cuiusmodi est illud, O Tite tute Tati tibi tanta tyranne tulisti.

Paromologia, παρομολογία, Dicitoteſt confeſsio: figura quum aliquot res concedimus aduerſario: deinde inferimus aliquid quod aut maius ſit, quàm ſuperiora, aut etiam omnia, quæ poſuimus, infirmet. Exemplum eſſe poteſt illud Ciceronis pro L. Flacco, Veruntamen hoc dico de toto genere Græcorum: tribuo illis literas, do multarum artium diſciplinam, non adimo ſermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam: denique etiam, ſiqua alia ſibi ſumunt, non repugno: teſtimoniorum religionem, & fidem nunquam iſta natio coluit: totiúſque huiuſce rei quæ ſit vis, quæ autoritas, quod pondus, ignorant.

Paron, onis, πάρος, Nauigij genus à Pariis primùm excogitatum, vt refert Ariſtophanis interpres. Vnde & Myoparones quidam appellatos putant, quod genus nauigij piratici eſſe creditur, mediam habens formam earum nauium quæ in Myunte & Paro inſulis fieri ſolent. Vide Bayfium de Re nauali.

Paronomaſia, παρωνομασία, Latinè agnominatio, quum aliquod nomen ab alio, voce quidè ſimili, verùm ſignificatione diuerſiſsimo perimitur. Terent. in Andr. Nam inceptio eſt amentium, haud amantium. Quando autem hoc nō ex nominum, ſed verborum ſimilitudine contingit, Paromœon à quibuſdam appellatur, Vide ſuprà.

Paronychia, παρωνυχία, Abſceſſus circa radices vnguium. Plinius lib. 23. cap. 3. Gingiuarum inflationibus, paronychiis, ſordidiſque vlceribus, & putreſcentibus. ¶ Dicta Paronychia à παρὰ ad, & ὄνυξ vnguis, quaſi ad vnguem. Cicero reduuiam vocat. ¶ Eſt item paronychia frutex quidam in petris naſcens, peplo ſimilis, breuiore tamen ſtipite, & foliis maioribus. Nomē habet ab effectu, propterea quòd paronychiis medeatur. Autor Dioſcorides lib. 4.

Paronymon, παρώνυμον, Nomen ab alio deriuatum: Grammatici vocant Denominatiuum.

PAROPAMISADAE, παροπαμισάδαι, Populi Aſiæ, qui (ſicut refert Ptolemæus) ab Oriēte, parte Indiæ: ab Occaſu, Arabia terminantur: à Meridie, Arachoſia. Meminit horum & Plinius lib. 6. cap. 20, & 23.

Paropſis, παροψίς, Vas eſt eſcarium, à rotunditate flexúque dictum. Martialis lib. 11, Cui portat gaudens ancilla paropſide rubra Halecem. Sueto. in Cal. cap. 12, Ordinario quidem diſpēſatori breuiarium rationum offerenti, paropſidem leguminis pro ſedulitate ac diligentia porrexiſſe. ¶ Pollux lib. 10, tradit etiā iuris quoddam genus eſſe, vel mazæ, vel obſonij vilis, quod ſuo tempore παροψημάτιον dicebatur.

PAROS, πάρος, Inſula eſt vna ex Cycladibus, quæ à Delo trigintaquinque millibus diſtat, ex quo Parius lapis aduehi ſoler, colore candido, & ſtatuis exculpēdis aptiſsimus. Virg. lib. 3, Olearon, niueámque Paron, ſparſáſque per æquor Cycladas.

Parotis, tidis, παρωτίς, Apoſtema ſecus aures. Celſus lib. 6. cap. 16, Sub ipſis verò auribus oriri parotides ſolent, modò in ſecunda valetudine, ibi inflammatione orta: modò poſt longas febres, illuc impetu morbi conuerſo: id abſceſſus genus eſt. ¶ Dicuntur etiam parotides (inquit idem Celſus) arteriæ duæ, dextra, ſiniſtráque iuxta guttur, quæ ſurſum procedentes vltra aures ferūtur. ¶ Quin & ipſi aurium cincinni, apud Iulium Pollucē vocantur parotides. Itémque partes his ſubiectæ, quæ à faucibus ad malas pertinent. Græci enim παρὰ ad, οὖς aureis dicūt. Solent etiam iuxta dentes in gingiuis oriri dolores, quos Græci παρωτίδας appellant. Plinius lib. 20. cap. 1. Parotidas & panos ſanat.

Paroxyſmus, παροξυσμὸς, Stimulatio, concitatio, exacerbatio: παροξύνειν enim eſt incitare. Hoc etiam nomine Græci appellant Acceſſum febris, hoc eſt exaſperationem quæ ſtatis temporibus fieri conſueuit.

Parrha, Genus auis inauſpicatæ. Horat. 3. lib. Carm. Impios parrhæ recinentis omen Ducat, & prægnans canis, aut ab agro Raua decurrens Iupa Lanuuino. Plin. lib. 18, & 19, Auem parrham oriente Sirio, ipſo die non apparere donec öccidat.

PARRHASIA, παῤῥάσια, Regio in Peloponeſo, alio nomine dicta Arcadia, Lycaonis patria. Vnde Parrhaſius, a, um, παῤῥάσιος, παῤῥάσιὰς, pro Arcadico. Virg. 8. AEn. Parrhaſio dictum Panos de more Lycæi. In ea mons eſt Lyceus, in quo bicornis Fauni templum fuit, à quo Lycæa ludicra illi ſacrata, nobis Lupercalia dicta. Ouid. lib. 2, Faſto. Quid vetat Arcadico dictos à monte Lupercos? Faunus in Arcadia templa Lycæus habet.

Parrhaſis, παῤῥασὶς, patronymicum eſt fœmininum à Parrhaſia: vnde Parrhaſis vrſa apud poëtas accipitur pro Polo arctico, eo quòd Caliſto, quam à Ioue compreſſam in hoc aſtrum fabulātur commutatam, fuerit Lycaonis Parrhaſiæ, hoc eſt Arcadiæ regis filia. Lucanus lib. 2, ſed nocte ſopora Parrhaſis obliquos Helice quum verteret axes.

PARRHASIVS, παῤῥάσιος, Nomen pictoris Epheſij, qui quum Zeuxide in certamen picturæ deſcendit: & quum ille detuliſſet vuas pictas tanto ſucceſſu, vt in ſcenam aues aduolarent, ipſe detuliſſe linteum pictum traditur, ita veritate repræſentata, vt Zeuxis alitum iudicio timens, flagitaret tandem remoto linteo, oſtendi picturam: atque intellecto errore concēderet palmam ingenuo pudore, quoniam ipſe aues fefelliſſet, Parrhaſius autem ſe artificem. Hic primus ſymmetriam picturæ dedit, primus argutias vultus, elegantiam capilli, venuſtatem oris expreſsit. Autor Plinius lib. 35. cap. 10. Horatius lib. 4. Carmin. Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas, Hic ſaxo liquidis, ille coloribus, &c.

Parricida, æ, penul. prod, A patre deducitur, t in r commutato. Alij volunt parricidam per ſyncopam dici, quaſi parenticidam à nomine parens. Proprie enim parricida dicitur parētum interfector, aut qui ſuæ patriæ (quæ cuique parentis eſt loco) excidium aut vim attulerit.

πατροκτόνος, πατρολώτης. Cic. pro Roſc. Amer. Inſui in culeum parricidas viuos, atque ita in flumen deijci voluerunt. Idem in Parad. Patrem vita priuare, ſi per ſe ſcelus eſt, Sanguntini qui parētes ſuos liberos emori, quàm ſeruos viuere maluerunt, parricidæ fuerunt. Idem in Catil. Certè verendum non mihi erat, nequid hoc ex parricida ciuium inuidiæ mihi in poſteritatem redunderet. Hor. 3. Carm. Ode 29. Telegoni iuga parricidæ. Poſtea tamen lege Pompeia cautum eſt, vt is parricidij teneatur non ſolùm qui patrem & matrem interfecerit, ſed qui fratrē, ſororem, patruelem, matruelem, filiū, filiam, nepotem, nurum, alióſque propinquos occiderit. ¶ Ponitur & pro alio quocunque qui qualemcunque hominē occiderit. Vnde extat lex Numæ Pompilij, Si quis liberum hominem mortis ſciens duit, parricida eſto.

Parricidium: cidij, Parentis vel cognati occiſio. πατροκτονία, quanuis etiā pro eo accipiatur qui impium aliquod nefas in patriæ perniciem fuerit machinatus. Cice. lib. 3. Offic. Poteſt enim, dij immortales, cuiquam eſſe vtile fœdiſsimum & deterrimum parricidium patriæ, quanuis is, qui ſe eo obſtrinxerit, ab oppreſsis ciuibus parens nominetur? Idem 3. de Natu. deor. Sibi ſalutem vt familiari pareret parricidio. Idem pro Cluent. In ipſo fraterno parricidio nullum ſcelus prætermiſſum videtur.

Parrhiſij, vide PARISII.

Pars, huius partis, à pari, Quòd partes ſimul iunctæ, pares, id eſt æquales ſint toti. μέρος, μοῖρα. Alij malunt partem dictam eſſe ab aduerbio parum, eo quòd pars ſit quid parum, reſpectu totius. Dicuntur verò partes, in quas diuiditur totum. Plautus in Rud. Equidem neque ego partem poſco mihi iſtinc de iſtoc vidulo. ¶ Pars magna, idem quod bona pars, id eſt multi: ſic pars maior, id eſt plures: & pars maxima, plurimi. Cice. 1. Offic. Quæque maiori parti pulcherrima videntur, &c. Terent. in Prolog. Heaut. Ni partem maximam exiſtimarem ſcire veſtrum, &c. Plaut. in Moſt. Magna pars moram hanc ſibi induxerunt, &c. ¶ Pars multa, idem quod Plerique. Horat. 2. Serm. ſaty. 7. Pars multa natat non recta capeſſens. ¶ Magna ex parte ponitur pro plerunque. Plin. lib. 8. cap. 54, Itaque magna ex parte complectendo necant. Aliàs ſignificat vt ſonat. Quintil. lib. 10. cap. 1, Ex magna parte Ciceronem, quantus eſt, fecit. ¶ Ex parte, & In parte, aliquando pro partim ponuntur. Quint. lib. 6. cap. 4, Piſces ex parte adusti, & verſati. Idem libro 5. cap. 7, Patronorum in parte expeditior, in parte difficilior interrogatio eſt. ¶ Partes aliquas tenere, eſt per illam regionem iter habere. Cic. ad Atticum lib. 3, Sine te autem non nobis illius partes tenendas propter Antonium. ¶ Ponitur interdum Pars pro factione: ſed hoc ferè in plurali numero. Cic. pro Quintio, Erat (inquit) illarum partium. Idem decimatertia Philipp. Tenuerunt partes Cæſaris. ¶ Pro ſua quiſque parte, id eſt pro virili. ¶ Parte ablatiuus, ponitur aliquando pro partim. Plautus in Rud. Sed id ſi parte curaui, vt caueremus, &c. Interdum geminatur. Plin. lib. 37. cap. 11, Melichloron eſt geminus, parte flauus, parte melleus. ¶ Duabus partibus alicuius rei amplius habere, idem eſt quod duplo plus. Cic. 5. Ver. Quid ſi duabus partibus doceo te amplius frumenti abſtuliſſe, quàm populo Romano miſiſſe? Sic, Multis partibus plures, pro eo quod eſt multo plures. Cæl. Cice. lib. 8. Epiſt. Fam. Turpe tibi erit, Pathiſcum Curioni decem pantheras miſiſſe, te non multis partibus plures. ¶ Pars aliquando pro initio ſumitur. Celſus. Párſque ſanitatis eſt vomitum eſſe ſuppreſſum. Virg. 7. AEn. Pars mihi pacis erit, dextram tetigiſſe tyranni. ¶ Ponitur quandoque pro partim. Suetonius, Milites pars victoriæ fiducia, pars ignominiæ dolore, ad omnem lætitiam, audaciámque proceſſerunt. Budæus. ¶ Aliquando ponitur pro vxore. Plaut. in Menæch. Satur nūc loquitur de me, & de parte mea. ¶ Dicimus pulchrè, Partes alicuius agere, pro fungi alicuius munere & officio. Similiter, Partes alicuius ſuſcipere. ¶ Priores partes alicui tribuere, eſt eum pluris facere, & magis laudare. Priores partes habere apud aliquem, eſt plus apud illum poſſe, & plus autoritatis apud aliquem obtinere. ¶ Dicimus etiam, Facere partes, id eſt totum in partes diuidere. Cice. 2. de Orat. Quis Antonio permiſit vt & partes faceret, &c. ¶ Audire vtranque partem, in litibus, eſt reo defenſionis, vt accuſatori actionis, copiam facere. ¶ Pars diuerſa, vel aduerſa, idem quod aduerſarius. Quint. lib. 4. cap. 1, Partis aduerſæ patronus. Idem lib. 5. cap. 5, A patronis diuerſæ partis inducuntur in laqueum. ¶ Partes primas agere, dicitur in Comœdijs, qui ſæpiſsimè prodit in proſcenium. Aſconius prædianus, Primarum partium actores ſæpius in ſcenam progrediebantur: ſecundarium, qui minus, minúſque. Porphyrio in Horatium auror eſt, primarum partium actorem omnia clarius, ſecundarū omnia ſubmiſsiùs agere conſueuiſſe. ¶ Quādoque etiam in plurali numero Partes pro officio poni conſuetum eſt. vt Meæ partes ſunt, & Mearum partium eſt: hoc eſt meum officium eſt. Cice. 6. Verr. Non ſunt meæ partes id facere. Vnde etiam Alicuius partes deſyderare, eſt eius diligētiam poſtul: re. Cic. ad Att. lib. 7, Sin erit bellum, meæ partes non deſyderabuntur. ¶ Hinc fit compoſitum Expers, ἄμοιρος, quod eſt ſine parte.

Particula, æ, diminutiuum, Parua pars. μοῖρα. Cicero 3. Verrin. Hinc illæ extraordinariæ pecuniæ, quas nullo duce, tamen aliqua ex particula inueſtigamus, redundarunt. Idem 2. de Natura deorum, Ipſe autē homo ortus eſt ad mundum contemplandum, & mirandum: nullo modo perfectus, ſed particula perfecti. Quintil. lib. 4. cap. 5, Deinde quum ſæcerunt mille particulas, in eandem incidunt obſcuritatem.

Particulatim, aduerbium, Idem quod membratim & per particulas, μοιρηδόν. Autor ad Heren. lib. 1. Si ſummatim, non particulatim narrabimus. Columella lib. 7. cap. 5, Nam particulatim facilius quàm vniuerſus conualeſcit. Lucret. lib. 3, Lumina qui linquunt moribundi particulatim.

Particeps, huius participis, omn. gene. Qui partem capit. μέτοχος. Terent. in Heaut. Niſi vbi alle huc ſaluos redierit meus particeps. Participem facere aliquem rei alicuius, eſt ei communicare quicquid eſt. Plaut. in Epid. Gratiam habeo, fac participes nos. Terent. in Heaut. Cuius maximè te fieri participē cupis. ¶ Dicimúſque, particeps ſum laborum tuorum. Cæſ. 3. belli Ciuil. Quos ſui conſilij participes habebant. Et particeps ſum tibi in laboribus. Curt. lib. 6, Quod fuiſſet illi in periculis particeps.

Participo, Partem tribuo aut capio: fiue participem facio, aut particeps fio. μεταλαμβάνω, μεταδίδωμι, μετέχω. Quum ſignificat participem fieri, iungitur accuſatiuo tantùm. Gellius lib. 15. cap. 2, Si fortè ad participandas eiuſmodi voluptates aut voluntas tulerit, aut caſus induxerit. Cic. 2. Tuſcul. ex poëtarum veterū aliquo, Qui alteri exitium parat, Eum ſcire oportet ſibi paratū, peſtem vt participet parem. Quum ſignificat participem facere, iungitur interdum genitiuo cum accuſatiuo. Plaut. in Ciſtel. Paternum ſeruum ſui participat conſilij. Id eſt facit participem, vel ſeruo conſilium communicat. Interdum ablatiuo cum accuſatiuo. Plaut. in Mil. Nam non potuit quin ſuo ſermone aliquem familiarium participauerit de heri amica. Interdum accuſatiuo & ablatiuo cum præpoſitione cum. Liuius 3. ab Vrbe, Suas laudes participare cum Cæſone, memorare pugnas, &c.

Participium, pij, Pars orationis apud Grammaticos, ita dicta, quòd partem capiat nominis & verbi. μετοχὴ. Hinc participalia, μετοχικὰ, nomina dicta ſunt Gerundia, quæ licet non ſint participia, ſimilia tamen participiis ſunt. Nam quum à verbis deriuētur more participiorum, habent etiam caſus aliquot, quāuis non omnes eos quos habent participia: niſi generaliter accipias gerundium, vt etiam complectaris nomen gerundiuum: quemadmodum accipit Valla. Sic enim non modò caſus habebunt, quum ſint mera nomina, verumetiam genera & numeros: ſed amittent regimen ſui verbi. Gerundia enim propriè dicta habent poſt ſe eundem caſum quē habent verba à quibus deſcendunt. Gerūdiua autem nullum omnino habent caſum: ſūntque voce omnino ſimilia participijis futuri temporis in dus. Differunt tamen ſignificatione, quòd Gerūdiua, ſiue (vt Valla loquitur) gerundia, rei adminiſtrationem participijs futuri temporis in dus. Differunt tamen ſignificatione, quòd Gerūdiua, ſiue (vt Valla loquitur) gerundia, rei adminiſtrationem ſine tempore: vt Tenet me occupatio iuris dicendi. Quo in loco DICENDI gerundiuum eſt, nec tempus ſignificat futurum, ſed rei adminiſtrationem in iure dicendo. Illa verò, tempus ſine rei adminiſtratione: vt Tenet me cura dotis numerandæ: participium eſt futuri temporis ſignificatiuum ſine rei adminiſtratione. Præterea gerundia duplicem ſignificatū habent, participia vnā tantùm. Sed ſciendum quòd gerundia quæ ſociata ſunt ſubſtantiuis, paſſiuè accipiuntur: diſiunctā verò, modò actiuè, modò paſsiuè: ſed paſsiuè, quum ſine præpoſitione, & ſine genere in ablatiuo & quaſi abſolutè ponuntur. Quint. Sed memoria excolendo, ſicut omnia alia, augetur. id eſt dum excolitur. Virgilius, Alitur vitium, creſcítque regendo. Idē, AEgreſcítque medendo. &, Vrítque videndo Fœmina. hoc eſt quum tegitur vitium, quum curatur æger, quum videtur fœmina. Salluſtius etiam gerūdium accuſatiui caſus paſsiuè poſuit. Pauca (inquit) ſuprà repetam, quo ad cognoſcendum omnia illuſtria magis, magiſque in aperto ſint: id eſt vt cognoſcantur. Iunguntur & gerundia cum plurali numero, ſingulari voce. Plin. Quum illorum videndi gratia me in forū contuliſſem.

Partim, aduerbium, Significat quandoque Ex parte, vel pro parte. πῇ δὲ, πῇ μὲν, πότε μὲν, πότε δέ. vt Partim ſubticuit crimen, partim confeſſus eſt: & ferè ſemper in oratione geminatur. Cic. Cælio lib. 2. Epiſt. Vt eos partim ſcelerum ſuorum, partim etiam ineptiarum pœniteret. ¶ Aliquando non geminatur. Cic. de Amicitia, Sed nihil eſt quod illi non perſequantur ſuis argutis, partim fugiendas eſſe nimias amicitias, ne neceſſe ſit vnum ſolicitum eſſe pro pluribus. Inuenitur etiam quater repetitum. Cice. pro Cluent. Partim nihil contra habitum valere, partim etiam pro hoc eſſe, partim, &c. ¶ Aliquando Partim, teſte Gellio lib. 10. cap. 13, idem eſt quod pars: vt, Partim hominum venerunt. id eſt pars hominum venit, ſiue quidam homines ex pluribus. Partim autē hoc in loco aduerbium eſt, neque in caſus inclinatur, & genitiuum regit. Interdum etiam aduerbio partim, atque eius genitiuo præponitur præpoſitio cum. vt probat Gellius adducto Catonis exemplo ex Oratione de Re Flor. Ibi (inquit Cato) pro ſcorto fuit, in cubiculum ſurreptitauit è conuiuio, cum partim illorum iam ſæpe ad eundem modum erat. Cum partim eorum, dixit pro eo quod eſt, cum quibuſdam eorum, vel cum parte. Vide Gellium loco iam citato. ¶ Nōnunquam partim non geminatum, in priore orationis parte locatur, in poſteriore ponitur alius, alia, aliud. Sallu. in Iug. Rurſus Imperator contra poſtulata Bocchi nuntios mittit: ille probare partim, alia abnuere. Ibidem, Huic rogationi partim conſcij ſibi, alij ex partium inuidia pericula metuentes, &c.

Partior, partiris, & Partio, partis, partiui, partitum, futuro partiā, & partiar, & apud antiquos partibo, & partibor. Eſt autem Partiri diuidere, & quaſi partes facere. μερίζω, διανέμομαι. Plau. in Aſin. Hanc quam nactus ſum prædam, cum illis partiam. Tacit. lib. 18, Diſcrimen ac periculum ex æquo partiemur. Cicero pro Sylla, Neque hoc partiendæ inuidiæ, ſed communicandæ laudis cauſa loquor, Idem in Oratore, Genus vniuerſum in ſpecies certas, vt nulla neque præmittatur, neque redundet, partietur, ac diuidet. ¶ Præter proprium accuſatiuum, habet aliquando ablatiuum cum præpoſitione cum: aliquando alium accuſatiuum cum præpoſitione in, aliquando cum præpoſitione inter. Virgil. 11. AEneid. – Accam ex æqualibus vnam Alloquitur, fida ante alias quæ ſola Camillæ, Quicum partiri curas: atque hæc ita fatur. Cæſar 3. belli Ciuil. Cum Scipione honorem partitur. Virgil. 1. AEne. Socios partitur in omnes. Sall. in Iug. Prouincias inter ſe partiuntur. Cæſar 3. belli Ciuil. Cum Scipione honorem partitur. Virgil. 1. AEne. Socios partitur in omnes. Sall. in Iug. Prouincias inter ſe partiūtur. ¶ Ab his ſiunt compoſita, impertio actiuum, & Impertior tam actiuē, ¶ Ab his ſiunt compoſita, impertio actiuum, & Impertior tam paſsiuum, quàm deponens, ἀπονέμω, a in e, mutata, ſicut fit in Expers: idémque ſignificat quod impendere, vel partem dare, & participem facere. Cicc. in Topic. Huic rei aliquid temporis impertias. Idem 2. Catil. Atque etiam viro forti collegæ meo laus impertitur. Interdum etiam hoc verbum habet poſt ſe ablatiuum cum accuſatiuo. Terent. in Eunuc. Plurima ſalute Parmenonem ſum impertit Gnato. Diſpertio, vel Diſpertior, variè partio. διανέμω. Plautus in Aulul. Hercle iniuria diſpertiuiſti: pinguiorem iſti agnum habent. Cice. 7. Verr. A quibus initia vitæ atque victus, legum, morum, manſuetudinis, humanitatis exempla hominibus, & ciuitatibus data, ac diſpertita eſſe dicuntur. Idem Metello lib. 5, epiſt. Quod quum dicerem, illud adiunxi, mihi tecum ita diſpertitum officium fuiſſe in reipublicæ ſalute retinenda, vt ego, &c. Bipertior, διχοτομέω, Tripertior, Quadripertior, Quinquepertior, hoc eſt in duas, tres, quatuor, aut quinque partes diuido, à quibus Bipertita. Tripertita, & huiuſmodi.

Partitio, onis, verbale, Quod ſignificat diuiſionem totius in partes, μερισμὸς. Cic. 2. de Natu. deor. Hæc, ſi rectè memini, partitio fuit. Idem 1. de Orat. Græcos partitionem quādam artium feciſſe video. Idem pro Cæcil. Quum præſertim pecunia ex partitione deberetur.

Partitor, pen. prod. partitoris, verbale. μεριστὴς. Cic. in Vatin. Quum te non cuſtodem ad continendas, ſed partitorem ad partiendas merces miſſum putares.

Partitè, diuiſé. Cice. in Orat. Quæ enim nihil poteſt tranquillè, nihil leniter: nihil partitè, definitè, diſtinctè, &c.

Particulones, Dicuntur cohæredes, & qui partem patrimonij ſumunt: συμμέτοχοι. Pomponius in Præcone, vt citat Nonius, Age modò Stagari, particulones producam tibi.

Partiarius, rij, Colonus, ſiue alius quis cum quo aliquid commune habemus, & partimur. κοινωνὸς. Cato cap. 14, Vineam curandam partiario, bene curet, fundum, arbuſtum, agrum frumētarium: partiario fœnum, & pabulū, quod bobus ſatis ſiet qui illic ſient: cætera omnia pro indiuiſo. Idem cap. 16, Calcem partiario coquendam qui dant, calcarius perficit, & coquit. Et cap. 136, ad redemptorem partiarium dicit eum quem paulo antè dixit colonum partiarium.

Parſimonia, vide PARCO.

PARTHENIVS, παρθένιος, Mons Arcadiæ, teſte Plinio lib. 4. cap. 6, ita dictus à virginibus quæ in ea Veneri frequenter ſacra facere ſolebant. ¶ Eſt & Parthenius, παρθένιος, fluuius Paphlagonum. Ouidius lib. 4. de Ponto. Partheniúſque rapax, & voluens faxa Cynapes. ¶ Parthenius item, Poëta Nicæus, vt ait Suidas, Elegiarum variique carminis ſcriptor: à Cinna in bello Mithridatico captus, deinde ob ingeniū manumiſſus. Vixit vſque ad Tyberium Cæſarem, qui teſte Tranquillo, eius ſcriptis admodum delectabatur. Huius Parthenij locos Virgilius quandoque mutuabatur, cuiuſmodi eſt illud, Glauco, & Panopeæ, & Inoo Melicertæ. Autor Gellius. ¶ Fuit item alter Chius genere, filius Theſtoris, qui vocabatur Chaos ex Homeri Poëtæ polteris. Scripſit verſus in laudem patris Theſtoris. Suidas.

Parthenius, adiectiuum, vt Saltus Parthenij, Virgil. 12. Ecl. Luſtra Parthenia, apud Claudm 2. de Rapt.

PARTHAON, pen. prod. Pater OEnei regis AEtoliæ, apud Ouidium 9. Metam. in principio.

Parthenium, παρθένιον, Herba eſt, teſte Ruellio quam vulgus *matricariam* appellat. Deſcriptionem eius vide apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 146. Eſt item Parthenion, teſte Plinio, aliud herbæ genus, quod & perdicium, & helxine, & vrceolaris herba appellatur: nomen habens à Minerua, quæ illam Pericli in ſomnis traditur oſtendiſſe quum verna illi charus de faſtigio templi delapſus eſſet. Mineruam enim Athenienſes κατὰ ἐξοχὴν, παρθένον appellant. Vulgus *Parietariam* appellat, eo quòd circa parietes præcipue naſcatur.

PARTHENOPAEVS, παρθενοπαῖος, penul. prod. Martis & Menalipes filius fuit teſte Seruio, qui in bello Troiano periit. Virgil. 6. AEne. Hic illi occurrit Tydeus, hîc inclytus armis. Parthenopæus, & Adraſti pallentis imago.

PARTHENOPE, παρθενόπη, Vna fuit Sirenum, quæ præ dolore, quòd præterieruntem Vlyſſem cum ſociis in ſcopulos cantu pellicere nō potuiſſent, in mare ſe præcipitauerunt. Harum aliæ alia in loca. Parthenope autem eò delata eſt, vbi poſtea condita fuit Neapolis, præclara vrbs Campaniæ, quæ ab eius nomine etiam Parthenope eſt appellata. Neapolim autem poſtea dictam fuiſſe hanc vrbem nonnulli putauerunt, quòd ab Auguſto fuerit inſtaurata: ſed hoc verum eſſe nō poteſt. Nam etiam apud Lycophronem, qui Ptolemæi Philadelphi temporibus multis ante Auguſtum annis claruit, Neapolis hæc vrbs appellatur: & ciues ipſi. Neapolitani: quos ſcribit quotannis ad tumulum Parthenopes faces tuliſſe. Veriſimilior eſt itaque aliorum opinio, qui hāc vrbem à iuuentute Cumana conditam tradunt, qui forte quum in eo loco Parthenopes corpus in veteri monumento conditum reperiſſent, nomen eius vrbi indidere. Sed poſtquam loci vbertate atque amœnitate maiorem in modum frequentari ciuitas cœpit, veritus ne Cumæ deſererentur, diruendi Parthenopem conſilium iniuere. Quo facto, mox immani peſtilentia vexati, oraculo monti ſunt vt vrbem reſtituerent. Itaque ſubitò inſtauratam. Neapolim, hoc eſt nouam vrbem vocauere. Hinc Parthenopæus, a, um, παρθενοπαῖος.

Parthenopolis, παρθενόπολις. Oppidum Thraciæ, teſte Plinio lib. 4. cap. 11. Stephanus Parthenopolim in Macedonia collocat, dictámque putat à filiabus Gerafti filij Mygdonis: quę quum agreſtes & inhumanæ eſſent, pater vt eas ad ciuiliorem vitam traduceret, ciuitatem hanc earum gratia cōdidit. ¶ Eſt item Parthenopolis, Bithyniæ oppidum, apud Plinium lib. 5. cap. 32.

PARTHIA, παρθυαία Stephano, Regio Aſſyriæ, à qua Parthi, πάρθοι, παρθυαῖοι, παρθυαῖοι. Fuit hæc olim gens Scythica, quæ poſtea ad Medos profugit: vnde & nomē acceperunt. Nam Parthi lingua Scythica exules dicuntur, ſicut refert Iuſtinus lib. 12, docens ab exulibus Scytharum,

Universidad de Deusto Biblioteca

Parthorum imperium fuisse deductum. Horum regna duodetuginti fuisse, testis est Plinius lib. 6. cap. 15. Ab Ortu habet Arios, à Meridie Carmaniam, ab Occasu Medos, à Septentrione Hyrcanos.

PARTHINI, Populi sunt Macedoniæ prouinciæ, vt scribit Plinius lib. 4. cap. 23, in descriptione Macedoniæ.

Particeps, participium, Particulatim, Partim, Partior, vide PARS.

Parturio, Partus, vide PARIO.

Paruipendo, Paruifacio, vide PARVVS.

Paruſis, parulidis, παρωλὶς, Abscessus exiguus in gingiuis, qui nisi discussus fuerit, suppuratur. Vide AEginetam lib. 6. cap. 27.

Parum, aduerbium. Significat modicum. μικρὸν, ὀλίγον. Plautus in Trinum. Imò duas dabo, vna si parum est. ¶ Parum consulit, quum dicimus, intelligitur SIBI. Terent. in Adelphis, Magis impensè cupitis, consulitis parùm. subauditur Vobis. Parùm prospicere, est parùm, aut nihil futura præuidere. Plautus in Curcul. Perij, prospicio parù. Terét. in Andria. Parù succesit quod ago: at facio seduló. Plin. in Paneg. Parum est in curiam venias, nisi & cóuoces, & intersis Senatui. Hinc Paulum, Pauxillum, & Pauxillulum, παρὰ μικρὸν, diminutiua.

Parumper, Paruo tempore, quasi perparum, hoc est valde parum. παρὰ μικρὸν. Cic. de Amicitia, Tu velim animum à me parumper auertas. Terent. in Andria, Tu Mysis, dum exeo, parumper opperire me hic. ¶ Interdum significat paulatim. Virgil. 6. AEneid. –pulsúque parumper Corde dolor, tristi gaudet cognomine terra. Nonius tamen interpretatur ibi parumper, citò, & velociter.

Paulatim, aduerbium, Sensim, leniter. ἠρέμα. Terent. in Hecy. Paulatim elapsus Bacchidi, atque huic trástulit amorem. Virg. 6. AEn. Paulatim adnabam terræ. Cælius Ciceroni, Cuius amicitia me paulatim in hanc perditam causam impoſuit, Virgil. 3. Georg. Carpit enim vires paulatim, vritque videndo Fœmina.

Paulisper, temporis aduerbium, Modico temporis spatio. ὀλίγον χρόνον. Cic. 1. de Leg. Paulisper facessant, rogamus. Plaut. Amph. –paulisper mane, Dum edormiscat vnum somnum. Terent. Adelph. Congrum istum maximum in aqua finito ludere Paulisper. Virg. 5. AEne. Ipse ego paulisper pro te tua munera inibo. Ouid. 2. Trist. Atque vtinam reuoces animum paulisper ab ira. Cice. 1. de Diuin. Puellam defatigatam petiisse à matertera vt sibi concederet paulisper vt in eius sella requiesceret.

Paulum, diminutiuum à Parùm, Cuius sunt quatuor gradus diminutionis, scilicet Paulùm, Paululùm, Pauxillùm, & Pauxillulùm. ὀλίγον, μικρὸν, βραχύ. Terent. in Phor. –erat ei de ratiuncula Iampridem apud me reliquum pauxillulum nummorum. Idem in Andr. Pro peccato magno paulum supplicij satis est patri. Idem Eunu. Tace obsecro, quasi verò paulum interfit. Cæsar 3. bel. Ciu. Naues soluit, paulúmque à porta progressus, literas à Cæsare accepit. Cic. 1. Acad. Paulúmque quum ab eius villa abessemus, ipsum ad nos venientem vidimus. Post paulò, pro Paulo pòst, dixit Quintilianus lib. 9. cap. 4. Sed de propositorum diuersitate (inquit) pòst paulum.

Paulò, aduerbium est, idem significans quod paulùm: sed paulùm positiuis, paulò comparatiuis frequentius iungitur: vt, Paulò amplius, Paulò magis. & præpositionibus ante & Post: vt, paulò antè, Paulò pòst. Vide Vallam lib. 1. ¶ Paulò magis, ponitur interdum pro nimium. Cice. in Bruto, Et verbis delectari videtur paulò magis priscis. ¶ Et Paulò minus, aliquando pro propemodum, siue ferè, μικρὸ. Sueto. in Tyb. Cæs. Quasi neque rediturus vnquam, & citò mortem etiam obiturus: quod paulò minus vtrunque euenit. ¶ Paulò mox, ponitur pro statim, cum paruo interuallo. Plinius, Et Paulò mox calefactum vulneri imponatur.

Paululum, diminutiuum à Paulum. ὀλίγον. Terent. in Adelph. Agelli hîc sub vrbe est paululum quod locitas foras. Iungitur cum ante. Cicero 4. Acade. Et paululum antè dicendum est, quæ non mihi videntur considerasse physici. Ponitur aliquando pro paulisper. Terent. in Eunucho, Paululum opperirier si vis, iam frater ipse hîc aderit virginis.

Paululus, paulula, paululum, adiectiuum. Liu. 8. ab Vrbe. Pro paulula via magnam mercedem Romanis esse soluendam. Idem 5. bel. Maced, Nihil puto aspectu contemptius, equi, hominésque paululi, & graciles, discinctus & inermis eques.

Paruus, a, um, Exiguus, non magnus. μικρὸς. Plinius lib. 11. cap. 37, Ab iisdem, qui altero lumine orbi nascerentur, coclites vocabantur: qui paruis vtrisque, ocellæ. Idem lib. 12. cap. 13, Parui odoris amomum. Id est pauci & imbecillis odoris. Hor. 2. Serm. sat. 6, –neque vlla est Aut magno, aut paruo lethi fuga. Cicer. de Orat. Sic etiã in paruis, aut mediocribus rebus doctores assequi possunt, &c. ¶ Ponitur & parùi pro eo quod est minimi pretij, Plinius in Paneg. Nihil antè tam vulgare, tam paruum in Senatu agebatur, vt non laudibus principum immoraretur. Cice. 1. Offic. Parua sunt foris arma, nisi est consilium domi. ¶ In paruo, ponitur pro ferè. Plinius lib. 8. cap. 33, Eminet rostrum, vt in paruo sit haud absimile fusillo.

Paruissimus protulit Lucretius lib. 3. pro minimo. –igitur paruissima quanto Et leuissima sunt, ita mobilitate feruntur.

Paruitas, atis, μικρότης. Cice. de Vniu. Haud iisdem vinculis quibus ipsi erant colligati, sed talibus quæ cerni non possent propter paruitatem, &c.

Paruulus, diminutiuum. Terét. in Eunuc. Matri paruulam puellam dono quidam mercator dedit. ¶ Paruula res, est res nullius momẽti. Terét. in Adelph. Tam ob paruulam rem penè ex patria, &c. ¶ Paruula pecunia, & Immanis opponuntur. Cice. pro Rosc. Comœdo. Et illa fuit pecunia immanis, hęc paruula. ¶ Ponitur & paruulus pro puerulo. Quintilianus lib. 5. cap. 7, Excepta paruulorum iudicia.

Paruulùm, aduerbium. Plinius epist. 170. Nam paruulùm differt, patiaris aduersa, an expectes, id est minimùm. Hinc etiam Paucus, ὀλίγος, à quo diminutiua Pauculus, & pauxillus.

Minor, oris, & hoc minus, comparatiuum à paruus. ἐλάττων. Ouid. 2. de Arte, Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri. ¶ Interdum idem est quod iunior, præsertim si addatur ablatiuus natu, annis, vel similis. Cicero de Amicit. Tu verò perge Lælii: pro hoc enim, qui minor est natu, iure meo respondeo. Idem 4. Verr. Nequis minor triginta annis natu. idem 4. Acad. Te hominem amicissimum, & aliquot annis minorem natu. Interdum etiam sine huiusmodi ablatiuo. Terent. in Eunuc. Sed video herilem filium minorem huc aduenire.

Minimus, a, um, superlatiuum à Paruus. ἐλάχιστος, Cic. 3. Offic. Ex malis eligere minima oportet, Plaut. Aul. Accesit animus ad meam sententiam, Quàm minimo sumptu filiam vt nuptum darem. ¶ Minimus natu. Liu. 2. ab Vrbe, Minimus quisque natu patrum.

Minimè, pen. corr. aduerbium negandi. Cice. de Amic. Turpis enim excusatio est, & minimè admittenda, cũ in cæteris peccatis, tum siquis contra Rempublicam se amici causa fecisse fateatur. ¶ Minimè gẽtium, Vehementiùs negantis est, vt quum volumus significare quippiam omnium gentium iudicio minimè esse faciendum. ὑπερπάνυ. Aut certè ponitur pro minimè, vt sit superuacua adiectio Gentium: sicut Vbique gentium, pro vbique, Nusquam gentium, pro nusquam.

Minimùm, Superlatiuum est à Parum, & aduerbium quãtitatis. ἐλάχιστα. Minimè vero negatio est, quasi nequaquam. οὐκοῦν: vt, Minimùm doctus, qui pauxillùm est doctus: vt, Minimè doctus, qui prorsus est indoctus. Plus enim est Minimè, quàm non. Cic. lib. 1, Offic. Miniméque artes hæ probandæ quæ ministræ sunt voluptatum. ¶ Minimùm etiã pro saltem, ad minus, vt minimùm. τὸ λάχιστον. Varro, Harum singula genera minimùm in binas species diuidi possunt. Sic aliquando etiam sumitur Minimè. Col. lib. 1, Lata bubilia esse oportebit pedes decem, vel minimè nouem: quæ mensura & ad procumbendum pecori, & iugario ad circumeundum laxa ministeria præbeat. ¶ Fungitur autem Minimùm cum genitiuo, vt cætera aduerbia quãtitatis. Cic. de Amic. Quòd si ita esset, vt quisque valetudinis minimùm in se esse arbitraretur, ita ad amicitiam esset aptissimus.

Minimopere dixerunt veteres, vti Maximopere. Licinius apud Priscianũ, Non minimopere milites quietes volebant esse.

Minus, oris, Quandoque comparatiuum est à Paruum, neutri generis, sicut Minor masculini & fœminini: vt, Plus, minúsve, ἧττον, ἐλάττον. ¶ Aliquando comparatiuus est aduerbialis: sed tunc à parum sit, non à paruum: vt, Habeo minus pecunię. Quòd si iungatur positiuo, cõtrariæ significationis comparatiuum demonstrat: vt, Minus stultus: id est prudentior. Minus prudens: id est stultior. Terent. in Eunu. Hoc nemo fuit minus ineptus. id est aptior. ¶ Frequenter etiam accipitur pro nõ, præsertim coniunctum cum sin, & cum quo: vt, Sin minus, idem est quod, si verò non: Quo minus, hoc est, vt nõ. ¶ Minus quindecim anni sunt. Plaut. in Trinum. Minus quindecim dies sunt, quod pro his ædibus minas quadraginta Accepisti à Callicle. Liu. de bello Puni. Minus duo millia hominum effugerunt.

Minusculus, la, lum, diminutiuũ à Minus. ἐλαττότερον. Varro, Ex hoc auario vt sumantur idoneæ, excludantur in minusculũ auiarium. Ad hunc etiam modum dicimus, Minusculam epistolam, Minusculam villam. Plaut. Amph. Si minusculo digito increpuerint fores, hac tegula Tuum diminuam caput. Cic. ad Q. Fra. Rescripsi epistolæ maximæ, audi nũc de minuscula. Idem ad Atticum, Scribis enim esse rumores, me ad Iacum quod habeo venditurum, minusculam verò villam vtique Quinto traditurum.

PARISATIS, παρυσάτις, teste Plutarcho, Cyri filia, & Artaxerxis mater.

Pasceolus, pen. cor. vt inquit Nonius, Sacculus est ex aluta factus. Plaut. in Rud. Præterea centum minæ Philippicæ in pasceolo seorsum. Quidam dicunt significare loculum in marsupio.

Pascha, neut. gener. τὸ πάσχα. Ausonius, Nos etenim primis sanctũ post Pascha diebus. Quod planè nomen Hebræum esse, ac transitum significare docet Hieronymus, sic inquiẽs. Pascha quod Hebraicè dicitur Phase, non à passione (vt plerique arbitrantur) sed à transitu nominatur, eo quòd exterminator videns sanguinem in foribus Israelitarum, pertransierit, nec pereusserit eos. Quidam ex recentioribus genitiuum Paschatis efferunt, manifesto errore, quum sola Græca verbalia in ma, terminata, & à prima persona τὰ παραπαιμένου παιδικὰ deriuata, in atis mittant genitiuum.

Pasco, is, paui, pastum, Vescor, comedo. νέμομαι. Virg. 3. Ecloga, –pascentes seruabit Tityrus hœdos. Ouid. 4. Metam. Mille greges illi, totidémque armenta per herbas Pascebant. ¶ Quãdoque construitur cũ accusatiuo. Ouid. 2. Fast. Pauit ouis pratũ, verbenas improba carpsit. In hac significatione etiam sumitur Pascor deponẽs, de quo in sequẽti dictione dicemus. ¶ Aliquãdo Pasco verbum est actiuum, idem significans quod cibum alteri præbere. νέμειν, βόσκειν, & quasi cibo saginare: & sic dicimus, Herba pascit equum, & Pasco equum herba. Virg. 3. Georg. Veloces Spartæ catulos, acrémque molossum Pasce sero pingui. Plaut. in Mercar. Nam ædepol equidem, mi senex, non didici baiulare, Nec pecua ruri pascere, neque pueros nutricare. Cicero 1. de Diuin. Qui quum propter paupertatem sues puer pasceret. ¶ Per translationem ponitur pro Delectare. ἱστῶν. Idem 1. AEneid. –atque animum pictura pascit inani. Sic Pascere oculos, est visu alicuius rei gratæ eos oblectare. Terent. in Phorm. Restabat aliud nihil nisi oculos pascere. ¶ Interdum pro Fouere, alere. Virg. 3. Georg. Et qualem infœlix amisit Mantua campum Pascentem niueos herboso flumine cygnos. Iuuen. saty. 3, –quot pascit seruos, tot possidet agri iugera. ¶ Huius composita sunt, Compasco, Depasco pascendo absumo: pro quo etiam dicimus Depascor. κατανέμομαι. Vnde depastus, quod modò actiuè sumitur, quum scilicet sit à deponente Depascor. Sic dicimus Bouem depastum esse agrum, hoc est pascendo omne agri gramen assumpsisse. ¶ Modò passiuè: vt quum agrum depastum dicimus, cuius herba pascendo est consumpta. κατανενεμῆσθαι. Dispesco, Expasco, Depasco, Perpasco. vide suis locis.

Pascor, eris, deponens, Significat Comedo, vescor, νέμομαι. Virg. 3. Georg. Pascuntur verò syluas, & summa Lycæi, Horrentésque rubos, & amantes ardua dumos. Idem ibidem, Pascitur in magna sylua formosa iuuenca. ¶ Aliquando Pasci accipitur pro Crescere. Ouid. lib. 1. Amor. Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit. ¶ Ab hoc fiunt Depascor. νέμεσθαι, ἐνέμεσθαι. Virgil. 1. Georg. Luxuriem segetum tenera depascit in herba. Impascor, Intus pasco. ἐνενέμεσθαι. Colu. lib. 2, Neq; suem velimus impasci pratum, quoniam rostro suffodiat, & cæspites excitet.

Pascito, as, penult. corr. Frequentatiuum à Pasco. Δονέομαι. Varro 3. de Re rustic. cap. 16, Nunc fetas dico, quæ in syluestribus locis pascitant: cicures, quæ cultis.

Pastus, a, um, Participiũ à pascor, Qui cibũ vel pabulum sumpsit, σιτισθὲς, Cic. pro Cluent. Vt etiam bestiæ fame dominante, plerumq; ad eum locum, vbi pastæ aliquando sint, reuertantur. Virg. 5. Eclog. Nonnulli pastos illis egere diebus Frigida Daphni boues ad flumina.

Pastus, us, Cibum, siue cibationem, vel pabulum significat. ἔσησις, νομὸς. Gell. libr. 2, cap. 29, Alia luce orta, aurs in pastum profecta est. Virgil. 4. Georg. –rursus eadem Vesper vbi è pastu tandẽ decedere campis Admonuit, tum tecta petunt, tum corpora curãt. Idem ibidem, Vesper vbi è pastu vitulos ad tecta reduxit. Cicero 1. Offic. Principio generi animantium omni est à natura tributum, vt se, vitam, corpúsque tueatur, declinétque ea quæ ei nocitura videantur, quæque sint ad viuendum necessaria inquirat, & paret: vt pastum, vt latibula, vt alia eiusdem generis.

Pastio, onis, verbale est à Pasco, propriéque significat ipsum pascendi actũ. νομή. Varro 2. de Re rust. cap. 10, Qui pascunt in saltibus, greges cogere oportet, in pastione diem totum esse. ¶ Frequentissimè etiam accipitur Pastio pro ipso pecudum alimento. Cic. pro Lege Manilia, Asia verò tam opima est & fertilis, vt & vbertate agrorum, & varietate fructuum, & magnitudine pastionis, & multitudine earum rerum quæ exportantur, facilè omnibus terris antecellat. Valla libr. 4, Pastio videtur significare cibum, sed tamen potius ad alimenta pecudum pertinet, quæ pasci dicimus: quanquam suapte natura significat ipsam actionem pascendi: nunc frequentius cibum. Col. lib. 1. in Præfat. Porculatoris verò & subulci diuersa professio, diuersæ pastiones.

Pascuus, a, um, Quod pastui aptum est. νομαδικὸν. vnde Paulus Syluam pascuam appellat quæ est pascuis pecudũ destinata. Plaut. in Truc. Non arauus hic qui arari soleat, sed pascuus est ager. Lucret. libr. 5, Siue quòd inducti terræ bonitate volebant Pandere agros pingues, & pascua reddere rura. Hoc est colere rura vt apta essent pascendis armentis.

Pascuum, pascui, à quo plurale Pascua, orum. In quibus pecudes pascuntur, siue ager pascuus sit, siue pratum, siue mons aut collis. ἐννομία, νομὸς. Colum. libro 8, In eo rure quod pascuo caret. contineri potest, exiguo, & qualicunque pabulo contentus. Idem libr. 8. cap. 14, Esuriens mittatur in pascuum. Ibidem cap. 3. Nec tamen vlla tam blanda sunt pabula, aut etiam pascua, quorum gratia non exolescat vsu continuo. Herbosa pascua. Ouid. 2. Metam. Læta pascua, Orat. 4. Carm. Ode. 4. ¶ Pascua, (inquit Plinius lib. 18. cap. 3.) in Censoriis tabulis dicebantur omnia ex quibus populus redditus haberet, quia diu hoc solùm vectigal fuerat.

Pascales, Oues & gallinæ dicuntur, quæ passim pascuntur: à pasco, siue à pascuis, quasi pascuales. σιτιστοὶ. Lucil. Pascali pecore, ac montano hirco, &c. Nonius.

Pastor, oris, Qui curam habet pascendi: vox sæpius repetita apud Varronem, Catonem. Columellam, & alios linguæ Latinæ principes. ποιμήν. Cic. pro Flacco, O pastores nescio quos cupidos literarũ. Vir. 3. Georg. –desertáque regna Pastorum, & longè saltus, latéq; vacantes, Isuuen. satyra 11, Pastoris duri est hic filius, ille bubulci.

Pastoralis, & hoc pastorale, Quod est pastoris, vel quod ad Pastorem pertinet. ποιμαντικὸς. vt, Pastoralis cura, Pastorale officium. Varro, Tertio gradu à vita pastorali ad agriculturam descenderunt. Cice. 1. de Diuin. At ille Romuli auguratus pastoralis, nõ vrbanus fuit, nec fictus ad opiniones imperitorum. Virgilius 7. Aeneid. Et pastoralem præfixa cuspidem myrtum. Colum. libro 6. cap. 23, Ad quem saturæ pabulo libenter recurrunt, quum pastorali signo quasi receptui canitur. Ouid. 2. Fast. Romulus, & frater, pastoralísque iuuentus Solibus, & campo corpora nuda dabant.

Pastoritius, a, um. Idem quod pastoralis. ποιμαντικὸς, βουκρικὸς. Varro lib. 1. de Re rustic. cap. 2, Quum homines pastoritiam vitam agerent, neq; scirent etiam arare terram. Cic. ad Attic. lib. 1, Itaq; & ludis, & gladiatoribus mirandas ἀποκαπάσεις sine vlla pastoritia fistula auferebamus. Idem pro Cælio, Fera quædam sodalitas, & planè pastoritia atque agrestis germanorum Lupercorum.

Pastorius, a, um, Quod ad pastorem pertinet. ποιμενικὸς. Varro libr. 2. de Re rust. An ea quæ tria heri dixisti mihi de pastoria re. Ouid. 2. Metam. Illud erat tempus, quo te pastoria pellis Texit, onúsque fuit baculus syluestris oliuæ. Sibila pastoria, Idem 13. Metamor

PASIPHAE, per quatuor syllabas, πασιφάη, Filia Solis, & vxor Minois regis Cretæ, quam fabulæ ferunt Tauri amore captam fuisse, Dædaliq; opera, qui ligneæ eam vaccæ inclusit, voti compotem factam. Minotaurum peperisse, media parte hominem, reliqua taurum referentem: quod monstrum postea in Cretensi labyrintho Theseus dicitur interfecisse, Ariadnes ope adiutus. Seruius Minois scribã fuisse tradit nomine Taurum, cũ quo Pasiphae, mutuo eius amore capta, in Dædali ædibus concubuit. De hac Virgil. 6. Eclog. Et fortunatam, si nunquam armenta fuissent, Pasiphaen, niuei solatur amore iuuenci.

PASITELES, πασιτέλης, Insignis statuarius fuit, & artis plasticæ peritissimus: de quo vide Plin. lib. 35. cap. 12.

PASITHEA, πασιθέη, Vna ex tribus Gratiis, quam alij Euphrosynen vocant. Statius, Non hoc Pasithee blandarum prima sororum.

PASITHOE, πασιθόη, Nomen est nymphæ marinæ. Nerei & Doridis filiæ, vt inquit Hesiodus in Theogonia.

PASITIGRIS, Nomen Tigris fluuij: ea in parte qua duo eius aluei confluunt. Plinius libro 6. capite 27, Tigris citra Seleuciam Babyloniam CXXV. M. pass. diuisus in alueos duos, altero Meridiem ac Seleuciam petit, Mesenem perfundens: altero ad Septentrionem flexus, eiusdem gentis tergo, campos Cauchas secat. Vbi remeauere aquæ, Pasitigris appellatur.

PASSALVS, πάσσαλος, & Achemon Cercopes fuere filij Sennonidis, mulieris fatidicæ, qui quum nullo non iniuriarum genere in obuiu quenque debacchantur, à matre admoniti sunt vt sibi à Melampygo cauerent. Euénit deinde vt Hercules sub arbore quadam dormiret, armis in eandem reclinatis. Acceserunt Cercopes fratres, etúmque dormientem ipsius armis aggredi tentarunt. At ille protinus insidias sentiens, correptos ac vinctos, de claua suspendit leporum ritu, & ad eum modum gestabat. Pendentes itaque capitibus deorsum demissis, posticum Herculis nigris pilis horridum atque hispidum intuiti, non Lydorum more læue ac depilatum, materni moniti illis in mentem venit, eáque de re inter se confabulabantur. Quod simulac audiuit Hercules, cognomine delectatus, & in risum solutus, vinculis eos liberatos dimisit.

Passer, eris, Auis est vulgo nota, quam nonnulli à patiendo dictam putant, eo quòd morbum caducum patiatur. στρουθὸς. Plinius libro 10. cap. 36, Contrà passeri minimum vitæ, cui salacitas par. Mares negantur anno diutius durare, argumento, quia nulla Veris initio appareat nigritudo in rostro, quæ ab ætate incipit. Fœminis longiusculum spatium. Cicero 1. de Diuin. Chalcas ex passerum numero belli Troiani annos auguratus est. Horatius 2. Sermo. satyr. 8, -quum passeris atque Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi. ¶ Et passer, nomen piscis marini, ex genere pelamidum, vt ait Plinius libro 32. cap. 11. ψῆττα. ¶ Est præterea Passer loci nomen non procul à Terracina. Martial. libro 6, Non mollis Sinuessã, feruidíque Fluctus Passeris, aut superbus Anxur. ¶ Passer solitarius, στρουθὸν μονάζοντα, Auis aliquanto grandior passere, ac subnigrior, solus per domorum culmina incedens, cantu suauis. Sipont.

Passerculus, diminutiuum. στρουθίον. Plaut. in Asin. Dic igitur me tuum passerculum, gallinã, cotturnicem. Cic. 2. de Diuin. Cur autem de passerculis coniecturam facit, in quibus nullum erat monstrum, &c.

Passernices, Cotes sunt, quæ trans Alpes inueniuntur aqua aciem trahentes, Plin. lib. 36. cap. 22. Repertæ sunt in Italia aqua trahentes aciem acerrimo effectu, necnon & trans Alpes, quas Passernices vocant.

Passim, aduerbium, à passu, Significat sparsim, veluti per singulos passus. Διασπαρμένως, ἀνὰ πᾶν. Vbique verò dicitur de eo vbi nullum est interuallum: vt Herba est in prato vbique, grex verò passim pascitur, quia aliquid interualli est inter pecudem & pecudem, non inter herbam & herbam. Cic. pro Fonteio. Hi contrà vagantur læti, atque erecti passim toto foro. Sed hæc confunduntur quandoque. ¶ Ponitur interdum pro Vndique. πανταχόθεν. Lactant. Constituit asylum eò passim confugerunt ex finitimis locis. ¶ Interdum pro quomodolibet. Virg. 3. Aenei. Passim in litore sicco Corpora curamus. id est vt quisque vult, siue indifferenter. ¶ Aliquando pro vbique, πανταχῆ, πανταχοῦ, Lactantius, Creditur ei passim tanquam cognitæ veritati.

Passum, si, Vini dulcis genus, quod ex vuis passis exprimitur. γλυκύ. Vua autem passa ea dicitur quæ ad solem suspenditur vt maiorem contrahat dulcedinem. Quomodo autem fiat passum, docet Columella libro 12. cap. 39, Vuam (inquit) præcoquam bene maturam legito, acina arida aut vitiosa reiicito: furcas vel palos qui cannas sustineãt, inter quaternos pedes figito, & perticis iugato. Tum insuper cannas ponito, & in sole pandito vuas, & noctibus tegito, ne irrorentur. Quum deinde exaruerint, acina decerpito, & in dolium, aut in seriam conficito: eodem mustum quamoptimum, sic vt grana submersa sint, adicito. Vbi combiberint vuæ, séque impleuerint, sexto die in fiscellam conferto, & prælo premito, passúmque tollito. ¶ Passum secũdarium, quod fiebat post passum, brisamusto madefacta. Colum. ibidem, Postea vinaceos calcato, adiecto recentissimo musto, quod ex aliis vuis factum fuerit, quas per triduum insolueris: tum permisceto, & subactam brisam prælo subiicito. passúmque secundarium statim vasis oblinitis includito.

Passus, à verbo Patior, vide PATIOR.

Passus, à Pando, pandis, vide PANDO.

Passus, sus: propriè est extensio pedum in progrediendo. βῆμα, Virgil. 2. Aeneid. Sequitúrque patrem non passibus æquis. Dicitur præterea passus mensura duorum pedum, & semissis: à passis. hoc est extensis pedibus. Tantũ enim ferè in progrediẽdo spatij est inter digitos prioris pedis & calcaneũ posterioris. Hic autẽ passus minor, vel passus simplex dicitur, à nonnullis etiam gressus. ¶ Passus autem maior, qui & passus Geometricus dicitur, quòd eo peculiariter Geometræ vtãtur, cõstat ex quinque pedibus, hoc est ex passu minore geminato. Et de hoc passu intelligendum est, quum dicimus, Millia singula cõstare ex mille passibus: & generaliter, quoties apud scriptores passus occurrit mentio, Geometricum passum accipere debemus. Plinius libro 11. capite 8, Apes operantur intra sexaginta passus. Vide de hoc Cosmographiam Appiani.

Passillum, neutri generis, (sicut docet Festus) fuit genus libi rotundi quo vtebantur in sacris.

Passillus, li, Est massula cuiuscunque materiæ in formam panis parui coacta. τροχίσκος. Diminutiuum videtur à pasta: quamuis fiat mutatio

generis. Festus autem à pane deducit. Hinc Pastilli medicinales, & Pastilli odoratorij. Horat.1.Serm. Satyr.2. Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum: Græcè trochisci dicuntur ab orbiculari forma. ¶ Pastilli (inquit Celsus lib.5.cap.17.) medicis arida sunt medicamenta, contrita humore non pingui, aut vino, vel aceto incocta, quæ à coctione rursus inaruerunt: quæ, quoties vsus poscit, subinde eiusdem generis humore diluuntur: deinde vulneribus illinuntur, non autem imponūtur vt emplastra. Plin. li. 33. cap. 6. Quod vbi subiudit, flos intelligitur, ac lin teolo interposito, in sole siccatur, non vt perareſcat: iterúmque in mortario reritur, & in pastillos diuiditur.

Pastinaca, æ, Genus radicis, virtutis calidæ. *παφυλίνη*. Huius duæ sunt species, agrestis, quam Græci propriè vocāt *ταφυλίνην*. Galli, *des panets*. Altera hortensis, quam iidem paucis literis immutatis vocant *Pastenades*. Vide Plin. lib. 19. cap. 5. & Discor. id. lib. 3. cap. 57. 81. ¶ Item pastinaca, piscis venenatus ex planorum genere. *τρυγών ἡ*. Plin. libr. 9. cap. 42. Nam pastinaca latrocinatur ex occulto, transeuntes radio (quod telum est ei) figens. Armenta solertiæ huius, quòd tardissimi piscium hi, mugilem velocissimum omnium habentes in ventre reperiantur. Celsus li bro 6. cap. 9. Et plani piscis quem nostri pastinacam, Græci *τρυγόνα* vocant, aculeus torretur.

Pastinum, ni, pen. corr. Est (vt Columella lib. 3. cap. 18, refert) ferramentum bifurcum, quo fœmina pangūtur. Palladius accipit pro pastinato, hoc est pro terra pastinatione renouata. Pastinum fieri nunc tempus est. Mensura pastini hæc est, in tabula quadrata iugerali vt centeni octogeni pedes per singula latera dirigantur.

Pastino, as, are. Est agrum fodere. *βωλοτροφῶ*, Columella libero 3. cap. 13. Tum in terram bene pastinatam, & stercoratam rectum farmentum defigito. ¶ Huius compositum est, Repastino, as. Repastinari dicebant veteres vineas quæ refodiebantur. Hæc enim propria appellatio restibilis vineti erat: nunc antiquitatis imprudēs consuetudo quicquid emoti soli vineis præparatur, repastinatum vocat. Vnde quidam Repastinari agrum dicunt, cuius natura fodiendo mutatur. Plinius libro 19, Præcipuus sit caulis sapore ac magnitudine, primùm omnium, si in repastinato seras. Hinc Repastinatio, pro renouatione quandoque capitur.

Pastinatio, onis, verbale. *βωλοτροφία*. Col. lib. 3. cap. 12, Quibus omnibus diligenter exploratis, tum pastinationem suscipiemus.

Pastinator, oris, Columel. libro 3. cap. 13, Nam duas regulas eius latitudinis, qua pastinator sulcum facturus est, in speciem Græcæ literæ X, decussabimus.

Pastinatus, a, um. Solum fossione renouatum. Colu. lib. 4. cap. 4, Facta in pastinato scrobe. Idem lib. 3. cap. 3. Et adhuc tamē sic computauimus, quasi nullæ sint viui radices quæ de pastinato eximantur.

Pastinatus, us, Ipsa pastinatio. *βωλοτροφία*. Plin. libr. 17. cap. 20, Alba populus scritur bipedaneo pastinatu.

Pastio, Pastus, vide PASCO.

Pastomis, idis, *πασσαλίς*, Instrumentum ferreum, siue ligneum, quod ad cohibendam equorum tenaciam, naribus vel morsui imponitur. Lucil. Pastomides huic de naribus iugentes pendent.

PASTOPHORI, pen. corr. *παστοφόροι*, Sacerdotes sacrosancti Aegyptiorum, honoratiores cæteris. Dicti quòd ferant pallium Veneris, cui nomen est pastos: à quo & ipsa Venus *παστοφόρος* dicta est.

Pastophorium, *παστοφόριον*. Pastophori domicilium. Apud Esdram sic legitur, Exurgens Esdras in pastophorium Ionathæ, & hospitatus illic, nō gustauit panem, nec bibit aquam. Hieron. in Esaiam, Pastophorium est thalamus in quo habitat præpositus templi. Et in lib. Machab. Viderūt sanctificationem desertam, & altare profanatum, & portas exustas, & in atriis virgulta nata sunt sicut in saltu, vel in montibus, & pastophoria diruta. Dicitur autem pastophorium *παρὰ τὸ πάσσειν φέρειν*. Pastos autem Græcis modo pallium sacerdotale significat, modò thalamum nuptialem, nonnunquam etiam conuiuij locum in quo sacerdotes solent epulari.

Pastor, Pastoralis, Pastoritius, Pastorius, & **Pastus**, vide PASCO.

Patagium, gij. *πατάγιον*, Aurea chlamys, quæ pretiosis tunicis superinduī solet: & qui ita induti sunt. Patagiati dicuntur. Et patagiarij, qui huiusmodi vestes conficiunt. Apuleius, Vberes enim crines leniter demissos, & ceruice dependulos, ac deinde per colla dispositos, sensimque sinuato patagio residentes, pauliſper ad finem conglobatos in summum verticem nodus astrinxerat. Festus, Patagium est quod ad summam tunicam assui solet, quæ & Patagiata dicitur.

PATALVS, *πατάλη*, Insula vicina Cariæ, apud Stephanum, Gentile est Patalius.

PATARA, pen. corr. *πάταρα*, Vrbs Lyciæ, vbi Apollo dabat responsa sex hybernis mensibus, vt tradit Seruius. Dicta à Pataro Apollinis filio ex Lycia Xanthi filia: vel ab alio Pataro Lapeonis filio. ¶ Hinc Patareus, a, um, *παταρεύς*. Stat. lib. 1. Theb. Phœbe parens, seu te Lyciæ Patareæ niuosis Exercent dumeta iugis. Ouid. 1. Metamor. -mihi Delphica tellus, Et Claros, & Tenedos, Patareáque regia seruit.

PATAVIVM, *πατάουιον, πατάουιον* Ptolem. lib. 5. cap. 1, vrbs est in Ponto siue Bithynia, quæ hodie Polme dicitur. ¶ Est item vrbs in Italia, quæ alio nomine dicitur Padua, ab Antenore condita, cuius meminit Plin. lib. 3. cap. 19. & Ptolemæus lib. 3. cap. 1. Extat hodie in eadem vrbe Antenoris sepulchrum vetustissimum cum huiusmodi inscriptione, quę ob nimiam vetustatem vix legi potest, Incly tus Antenor patriam vox nisa quietem, Trāstulit huc Henetos, Dardanidúmque fugas: Expulit Euganeos, Patauinam condidit vrbem: Quem renet hic humili marmore cæsa domus. Virgil. lib. 1. Aeneid. Hic tamen ille vrbem Pataui, sedésque locauit. Vide PADV.

Patefacio, vide PATEO.

Patella, æ, *πατάνιον*: à patulo, vel *πλατίζω*, fingo: vel *ἀπὸ τῆς πλατέως*, hoc

est à latitudine: aut certè à nomine Patina, cuius videtur esse diminutiuum: Vas latum est, condiendis obsoniis aptum, lanx, seu paropsis. *λακανίς*, siue vas escarium ad olera & pulmenta ponenda. Horat. libr. 1. Epist. 5, Nec modica cœnare times olus omne patella. Ouid. 2. Fast. Nutriat intinctos missa patella cibos, Cicer. 2. de Finib. Atqui reperiemus sæpe primùm ita non religiosos, vt edant de patella: deinde ita mortem non timentes, vt illud in ore habeant id ex Hymnide, Mihi sex mēses satis sunt vitæ, septimum Orco spondeo. Martial. lib. 13. Quamus la gerat patella rhombum, Rhombus latior est tamen patella. Sunt qui velint patellam eandem esse cum sartagine: sed Iuuenalis diuersa esse ostendit. quum inquit, Vrceoli. pelues, sartago, patellæ. ¶ Est etiā morbus arborum, hoc est solis exustio. Plin. lib. 17. cap. 24, Olea clauum etiā patitur, siue fungū placet dici, vel patellam. ¶ Patella item dicitur cōmissura in cruribus, vbi coxarum capita media sinuantur, quo facilius excipi à cruribus possint.

Patellarius, a, um, adiectiuum. vt Patellarij dij. Plaut. Cistell. Dij me omnes magni, minutique, & patellarij Faxint, ne ego viuos dem fauium Silenio.

Pateo, es, patui, absq; supino, quanuis nonnulli putent supinum esse passum, quod magis est à pando. Est autem Pateo, apertum esse. *εὐσυνόητόν εἰμι*, Plautus, Ingredere tu, fores fandiu patent. Terent. in Eunuc. -si hoc efficio, postulo vt mihi tua domus Te præsente, absente pateat, inuocato vt sit locus. Cæs. 6. bel. Gall. Iis omnium domus patent, victūsque communicatur. Virg. 6. Aeneid. Noctes atque dies patet atri ianua Ditis. ¶ Ponitur aliquando pro Extendor: Cæs. 7. bel. Gallici, Ante id oppidum planities millia passuum tria in longitudine patebat. ¶ Aliquādo ponitur pro In potestate esse: vt omnia mea tibi patent. id est sunt in tua potestate. Sal. in Catil. Vbi cuncta maria, terræque patebant sub Romanis. id est erant in eorum potestate. ¶ Aliquando pro Obnoxium, siue opportunum esse. Celsus lib. 2. cap. 1, Longis morbis senectus, acutis adolescentia magis patet. ¶ Aliquando pro Constare, siue manifestum esse, & hoc in tertiis personis tam singularibus, quàm pluralibus. Plaut. in Capt. Operta quæ fuere, aperta sunt, patent præstigiæ. Plin. lib. 10. cap. 17, Pisces audire palàm est, vt patet. ¶ Aliquando cum dativo significat expositum esse. Liuius 1. bel. Maced. In patentem vulneri equum, equitémque sagittas conijcere poterat.

Patens, & **Patulum**, quæ inter se differunt, quòd patens sit quod ad tempus patet. *κτηνοτρόφος*. Patulum, quod semper patet. vt arbor. Virgil. 1. Ecloga, Tityre tu patulę recubās sub tegmine fagi. Nares patulæ, Ouid. 3. Metam. Os patulum. Ouid. Epist. 15. Vias patulas aperire, Silius libr. 17. Campi patuli, Claud. de raptu Proserp. Hinc Plautus Bouem patulū appellat, cuius cornua diuersa sunt, ac latè patent. Virg. 9. Aen. -& portas prærere patentes. ¶ Inuenitur tamen etiam patens pro patulo positum, hoc est pro eo quod semper patet. Idem 4. Georg. Ergo vbi ver nactæ sudum, campósque patentes, Erumpunt portis, concurritur, æthere in alto Fit sonitus, &c. Liu. 7. ab Vrbe. Iussæ legiones arma capere, egressę sæpe castris, quum per exploratores notior iam saltus esset, via patentior ad hostem ducuntur. Colum. lib. 12. cap. 6, Dolium quàm patentissimi oris locato in ea parte villæ quæ plurimum solis accipit, id dolium aqua cælesti repleto, &c.

Patenter, aduerbium. *εὐρύτητα*. Cice. 2. de Inuent. Absoluta est, quæ ipsa in se, non vt negotialis implicitè & abscōditè, sed patentius & expeditius recti & non recti quæstionem continet.

Patefacio, is, Aperio, patentem facio. *εὐρύνω*. Liuius 2. ab Vrbe. Ita induxisse se in animū, hostibus potius quàm regibus portas patefacere. Ouid. 2. Metamorp. Cæsęque fores virga patefecit. Liuius 2. ab Vrbe, Et ad extrema ventum foret, ni legati rapto Consulis corpore patefecissent vna porta hostibus viam. ¶ Ponitur aliquando pro declarare, detegere, manifestare, palàm facere *φανερὰ ἐκθήγω*. Terent. in Hecyr. Pertulit tot meas iniurias, quæ nunquam vllo patefecit loco. Cicero ad Quint. fratr. libr. 2, Racilius, qui vnus est hoc tempore Tribunus plebis, rem patefecit. Idem ad Attic. libr. 11, Sed neque hoc tempore, nec antea patefecissēt odium suum in me, nisi omnibus rebus me esse oppressum videret.

Patefactio, onis, verbale. *εὔεξις*. Cicero de Finib. Atqui hæc patefactio, quasi rerum opertarum quum quid quidque sit, aperitur, definitio est, qua tu etiam imprudens vtebare nonnunquam.

Patefio, Apertus, & palàm fio. *φανερὰ γίγνομαι*. Terent. in Phor. Ego nullo remedio possūm me euoluere ex his turbis, Quin si hoc celetur, in metu: sin patefit, in probro siem.

Pateſco, scis, Aperior, patens fio. *ἀνοίγομαι*. Pli. lib. 22. cap. 22, Si patefcētes primò adhalauerit. Liu. 2. bel. Pun. Deinde paulò latior patefcit capus, inde colles assurgunt. ¶ Quandoq; tamen pro primitiuo ponitur. Sallust. Hinc latè patefcentibus campis, exercitum tutò emittit. Virgil. 2. Aeneid. -Danaúmque patefcunt Insidiæ. id est manifestæ fiunt, apparent, patent. Atria patefcunt, Idem 1. Aeneid. Portus patefcit iam propior, Idem 3. Aeneid.

Patulus, a, um, Apertus, latus, diffusus. *εὐρύτης*. Differtque à patenti, quòd patula dicantur, quæ semper aperta sunt: Patentia autem, quæ ad tempus patent, postea claudenda. Vide latius suprà in verbo PATEO.

Patulico, as, pen. corr. Aperior, patulus fio. *εὐρύγομαι*. Plin. lib. 21. cap. 8, Patulicantibus quinquagenis quinis barbulis coronatur, Ibi Hermolaus legit Pastillicantibus.

Pator, huius patoris, pen. prod. Hiatus, & apertio. *χάσμα*, à patendo nomē deductū: sicut Vager, pro vagitu, & Fluor pro fluxu. Apul. lib. 3, Quod altrinsecus ædium patore perflabili, &c.

Pater, huius patris, Qui aliquem genuit. *ὁ γεννήσας, πατήρ*. Terent. in Adelphis, Tuus hercle verò & animo & natura pater. Dicitur autē proculdubio ab eo quòd apud Græcos pro eodem dicitur *πατὴρ*: quanuis Varro lib. 4. de Lingua Latina, patrem à patefaciendo semine dictum velit

velit. Ouid. 9. Metamor. Nec nos aut durus pater, aūt reuerentia famæ, Aut timor impediet. Horat. 2. Epist. 1, -pueri, patrésque seueri Fronde comas cincti cœnant. ¶ Patris nomine, aui, abaui, proaui, ataui continentur, non autem tritaui, vt vult Valla. Hinc quum patrum nostrorum memoria dicimus aliquid esse factum, de proxima ætate intelligimus, non autem de illa sexta. Cic. 1. de Orat. Quid quod vsu memoria patrū venit, vt &c. Patres maiorésque nostri, Idem 1. Verr. Virg. 2. Georg. Sacra deūm, sanctique patres. ¶ Pater etiam nomen religionis est: vnde dij omnes patres vocabantur, peculiariter tamen Bacchus hoc sibi nomen vendicauit. Virgil. 2. Georg. Huic pater ô Lenæe veni. Vbi seruius, Pater licet generale sit omnium deorum, tamen propriè Libero semper cohæret: nam Liber pater vocatur. Idem alio loco, Pater propriè omnium deorum est epitheton. ¶ Diuūm pater, hoc est Iupiter. Virgil. 1. Aeneid. -diúmque pater, atque hominum rex. ¶ Oceanus pater rerum. Idem 4. Georg. -simul ipsa precatur Oceanúmque patrem rerum, Nymphásque sorores, ¶ Gradiuus pater, hoc est Mars. Idem 3. Aeneid. Multa mouent animo, Nymphas venerabar agrestes, Gradiuúmq; patrem, Geticis qui præsidet aruis. ¶ Pater absolutè pro Ioue. Virgil. 1. Georg. Ipse pater media nimborū in nocte, coruſca Fulmina molitur dextra. Ibidem, Ter pater extructos disiecit fulmine montes. ¶ Similiter Pater nomen est reuerentiæ: propter quod Romulus centum Senatores, quos ad Reipub. curam elegit, siue quia is numerus satis erat, siue quia soli centum erant qui ad id idonei essent, Patres ab honore vocauit, siue ab ætatis vel curæ similitudine. Festus, Patres, Senatores ideo appellati sunt, quia agrorum partes attribuebāt tenuioribus, acsi liberis propriis. Dicitur autem *πατὴρ* Græcè, quasi *πάσδας πρῶτον*, hoc est ex se genitos seruans.

Paterfamiliās, genitiuo patrisfamiliās, vel patrisfamiliæ, Dicitur qui primus est, & imperium habet in familiam, siue puber sit, siue impuber. *δινοδωσπότης*. Cice. 2. de Leg. Vt ne morte patrisfamiliās sacrorum memoria occideret. Liu. 1. ab Vrbe, Bos in Sabinis nata cuidam patrifamiliæ dicitur, miranda magnitudine, ac specie.

Pater patratus, Fœcialium sacerdotum antistes, per quem & bella denuntiabantur, & fœdera percutiebantur: ita dictus quòd ad iusiurandum patrandum, id est sanciendum fieri solent. Liu. libr. 1. ab Vrbe, Fœcialis erat M. Valerius, patrem patratum Sp. Fusium fecit, verbena caput, capillósque tangens. Pater patratus ad iusiurandum patrandum, id est sanciendum fit.

Pater patrimus, *πατὴρ πατρίου ἔχων*, Qui quum ipse pater sit, adhuc viuētem habet patrem. Vide PATRIMVS.

Patritij, Senatorum progenies, hoc est qui à primis Senatoribus oriundi erant. *εὐπατρίδαι*. Liu. lib. 1, Romulus centum creat Senatores, qui Patres ab honore: Patritij quoq;, progenies eorum appellati. Idem lib. 10, En vnquam fando audistis Patritios primò esse factos, non de cælo demissos, sed qui patrem ciere, auúmq; possent: Suidas patritios esse tradit, communis Reipub. patres, qui in suprema dignitate sunt Senatorij consilij. Non tamen omnes Senatores erant Patritij: quod apertissimè ostenditur ex his verbis Taciti: Isdem (inquit) diebus in numerum Patritiorum ascijuit Cæsar vetustissimū quenq; ex Senatu, aut quibus clari parentes fuerant. ¶ Exire è Patritiis, est fieri plebeium, Cice. pro domo sua. Patritij Franciæ sunt, quos Pares Franciæ vocant: sūntq; quasi duodecim viri Reipub. constituendæ. Sunt enim numero duodecim: sex quidem Pontifices, & sex Duces militares. Budæus.

Patritius, a, um, vt Patritius magistratus. Cic. ad Brut. Dum enim vnus erit patritius magistratus, auspicia ad Patres redire non possunt. ¶ Patritia familia. Cicero 2. de Leg. ¶ Indoles patritia, Stat. 3. Syl. ¶ Honos patritius, Claudianus.

Patritiatus, pro ipsa dignitate. Sueton. in Augusto, à Tarquinio Prisco rege inter Romanas gentes allecta in Senatum: mox à Seruio Tullio in patritias traducta, procedente tempore ad plebem se contulit, ac rursus magna vi per Diuum Iulium in patritiatum rediit.

Patritiè, pen. corr. aduerbium antiquum, Id est more patritio, ac nobiliter. Plautus Caſ. Atat cesso magnificè, patritiéque, amicéque hero meo Ire aduersum.

Patritus, a, um, pen. producta. Quod est patris, *πατρῶος*. sicut Auitus, a, um, Quod est aui. *παππῶος*, sunt enim tanquam possessiua. Cicer. 1. Tuscul. Quæst. Hæc enim pulchritudo etiam in terris patritam illam & auitā (vt ait Theophrastus) Philosophiam cognitionis cupiditate inclusam excitauit.

Patrimus, vel Patrima, penult. correp. Qui vel quæ patrem adhuc viuentem habet. Liuius 7. belli Maced. Patrimi omnes, matrimíque ad id sacrificium adhibiti. Calepinus putauit penultimam huius dictionis produci, sed nullum profert testimonium. Angelus Politianus primæ Centuriæ cap. 58, corripit, quum ait, Cōcelebranto choros: verùm hæc patrima proles, Matrimáque: at nuptæ genibus Iunonis ad aram Oranto. Pater patrimus, qui quum ipse pater sit, adhuc viuentem habet patrem.

Paternus, a, um, Quod est patris. *πατρῶος, πατρικὸς*. Terent. in Adelph. Pol haud paternum istuc dedisti. Vbi Donatus, Paternum, deest facinus; & Dedisti, pro fecisti. Cic. 1. de Orat. Egisséq; lege in hæreditatem paternam testamento exhęres filius. Ibidem, Possémne paternorum bonorum exhæres esse filius? Domus paterna, Ouid. 11. Metam. Amicus paternus, Cic. ad Att. lib. 14. Animus paternus, Horat. 2. Carm. Ode 2. Inimicitiæ paternæ, Cic. 4. Acad. Opes paternæ. Ouid. 4. de Pōto, eleg. 15. Paternus, Maternúsque sanguis, Cic. pro Roscio Amer.

Patrizo, as, vel Patrisso, as. Paternòs mores imitor. *πατρίζω, πατριάζω*. Terent. in Adel. Laudo, ô Ctesipho, patrizas: abi, te virum iudico.

Patrius, a, um, Quod est patriæ, vel patris. *πάτριος, ἐπιχώριος*. vt Mos patrius. Cic. de Sene. Vigebat in ea domo mos patrius, & vigebat in eo animus patris & disciplina. Virg. lib. 12, Patrio mucrone relicto. Terent. Eunuc. Hominem haud impurū, itidem patria qui abligurierat bona. Res patriæ, & auitæ, Cic. 2. Verr. Patria & auita philosophia. Cic. Tusc. Mos patrius, Cic. 1. de Orat. Hic enim est mos patrius Academiæ, aduer sari semper omnibus in disputando. Artes patriæ, Ouid. Epist. 1. Metus patrius, Ouid. 2. Metam. Amor patrius, Virg. 1. Aeneid.

Patriè, aduerbium, Affectu paterno. Quint. libr. 11. cap. 1, Vtitur hac moderatione Cicero pro Cælio contra Atracinum, vt eum non inimicè corripere, sed patriè monere videatur.

Patricida. pen. prod. vide PARRICIDA. *πατραδοίας*.

Patrimonium, nij, Bona paterna, hoc est hæreditas à patre relicta. *βοΐα*. Cic. pro domo sua, Liberis autem nostris satis amplum patrimonium paterni nominis, ac nostræ memoriæ relinquemus. Idem de Orato. Propugnator patrimonij sui, & defensor iuris paterni. Iuuen. satyr. 12. Nō prober vitam faciunt patrimonia quidam: Sed vitio cæci propter patrimonia viuunt. ¶ Detorare patrimonium, dissipare, effundere, vel exhaurire, est hæreditatem à parentibus relictam consumere.

Patruus, patrui. Frater patris, quòd quasi patris loco sit. *δεύτερος πρὸς πατρὸς, πατραδελφός*. Cic. 3. Verr. Patruo testimonium dicente. Terent. Phorm. Atqui nihil fecit patrue quod succenseas. Patruus magnus, frater aui. Patruus maximus, frater proaui, & abaui, qui & propatruus, & abpatruus dicitur. Patruissimus superlatiuum protulit Plautus in Pœnulo, Patrue mi, inquit, patruissime.

Patruus, a, um, adiectiuum, à patruo deductum, Quod pro seuero per trāslationem accipitur. *πατραδελφικὸς*. Horat. 3. Carm. Miserarum est, neq; amori dare ludum, Neque dulci mala vino lauere, aut ex Animari metuenteis patruæ verbera linguæ.

Patrueles, pen. prod. *ἀνεψιοί*, Patruorum filij: hoc est, vt ait Nonius, matrīū fratrum filij: quoniam qui pater alteri est alteri est patruus. Plautus in Pœn. Pater tuus is erat frater patruelis meus. Sic Sorores patrueles nuncupantur, ex duobus & ipsæ fratribus genitæ. Autor Iureconsorum vero duarum aut plurium filij, inter se Sobrini dicitur, quasi sororini. Cice. 5. de Fin. Vnáque nobiscum Quint. frater, & T. Pomponius, & L. Cic. frater noster, cognatione patruelis, & socer T. Torquatus, illi omni virtute & laude par. Ouid. 13. Metam. Nec minùs est isto Teucer patrue lis Achilli.

Patruelis, & hoc patruele, adiectiuum: vt. Patrueles fundi. Martia. libro 5, Quum sibi redire de patruelibus fundis Ducenta, clamat coccinatus Euclides. Cuidius 1. Metam. Quam commune mihi genus, & patruelis origo, &c. Idem Epist. 14, Quid? meruere necem patruelia regna tenendo.

Patera, pen. corr. Poculi genus latum ac patens: vnde & nomen accepisse videtur, quasi patula. *πάτανη*. Virg. 1. Aen. -impiger hausit Spumantem pateram, ac pleno se proluit auro. Cicer. 6. Verr. Patera qua mulieres ad res diuinas vterentur. Idem de Clar. Orat. Mercurius è patera sanguine visus est fundere. Idem in Parad. Excipere sanguinem patera. Virgil. 1. Aene: Impleuitque mero pateram.

PATERNIANA, Ptolemæo lib. 2. cap. 6, oppidum Carpetanorum, in Hispania Tarraconensi.

Pathos, *πάθος*, à Cicerone 3. Tusc. dicitur perturbatio, seu ægritudo animi: à Gellio, affectus, vel affectio: à Lactantio modò affectus, modò vitium. Augustinus animi passionem vocat. Eiusmodi sunt ægritudo, dolor, gaudium, metus, tristitia, cupiditas, ira. Quos animi motus Platonici & Aristotelici dicunt etiam in sapientem cadere, sed moderatos, rationique subiectos. Stoici verò negant in sapientem cadere: dicúntque esse sapientem *ἀπαθῆ*, id est impassibilem: talémq; eius animum, qualis est mundus supra Lunam, scilicet imperturbatum, quem nulla perturbatio obnubilet, nulla tristitia obturbet. Aduersus quos reclamat ipsa natura.

Pathetica, oratio, *παθητικὸς λόγος*, Dicta est quæ aut ad indignationem, aut ad misericordiam dirigitur: ita dicta quòd tota consteſ affectibus.

PATMOS, *πάτμος*, Insula in mari Aegæo, quæ (sicut Plinius scribit lib. 4. cap. 12.) patet circuitu triginta millibus passuum. In hac Iohannes Apostolus exul Apocalypsim scripsit.

Patibulum, li. Modò feram lineam, qua ostia clauduntur, significat: à Pateo, teste Nonio, quòd hac remota valuæ pateant. *μοχλός*. Titin. Si quisquam hodie, præter hanc, posticum nostrum pepulerit, patibulo hoc ei caput defringam. ¶ Modò crucem, & sic à patior fieri manifestum est, *παρὰ τὸ πάσχω*. Sallust. libr. 4. Histor. vt citat. Nonius, Patibulo eminens affigebatur. ¶ Est præterea Patibulum, instrumentum vindemiatorum, siue legulorum, hoc est eorum qui oliuas colligunt. Cato de Re rustica cap. 68, Vbi vindemia & oleitas facta erit, fiscinas, corbulas, quala, scalas, patibula omnia, queis vsus erit, in suo quodque loco reponito. ¶ Patibulus apud antiquos genere masculino lectum est, teste Nonio. Lucr. Rerū humanarum lib. 21, Deligata ad patibulos: deligantur, & circunferūtur: cruci defiguntur.

Patibulatus, dicitur à Plauto in Most. id est patibulo affixus. Ita (inquit) te forabunt patibulatum per vias Stimulis.

Patientia, vide PATIOR.

Patina, æ, pen. corr. Vasis genus, quo dapes elixæ & iurulentæ in mensam feruntur. *ἐπάνη, λοπάς*. Terent. in Eunucho, Iandudum animus est in patinis. ¶ Dicitur & Patena. per e. Colum. lib. 12. cap. 43. de vijs seruandis loquens, Columella patruus meus ex ea creta qua fiunt amphoræ, lata vasa in modum patenarum fieri iubebat. Ex quo loco, inquit Budæus, patet patenam labra grandia habere.

Patinarius, ria, rium, Quod est in patina conditum, vel repositum. *πανατὸς ὤν*. Plaut. in Asin. Vel patinarium, vel assum verses, quo pacto lubet. Dicta patina, ab eo quòd pateat.

Patior, pateris, passus sum, passum, Verbum commune: significat sustineo, tolero, æquo animo fero. *πάσχω, ὑπομένω*. Dicimus enim, Patior

Universidad de Deusto
Biblioteca

te,tolero te:& Patior abs te,toleror abs te:& Patior abs te multa incõmoda.Terent.in Andr.Tum patris pudor,qui me tã leni passus est animo vsq; adhuc.Cic.7.Verr.Non feram,nõ patiar,nõ sinam.¶ Pati ægre. Plaut.in Asin.Possum equidem inducere animum ne ægrè patiar quòd recum accubat.Cicer.pro Rosc.Ame. Quare facilè omnes patimur esse quamplurimos accusatores. ¶ Hoc non patietur æuum. id est non durabit.Colum.lib.2.cap.10,Repositum in granario patitur æuum.¶' Ioc patitur consuetudo,id est consuetum est.Cic.ad Attic.lib.12,Quem iam etiã gratiius accusas,quàm tua consuetudo patitur. ¶ Patior te esse desertũ,id est derelinquo,destituo.Cic.1.Offic.Vt eos quos tutari debeãt. desertos esse patiantur.¶ Cõposita hùius verbi sunt,Cõpatior,quod est miseror,& construitur cum datiuo.Perpetior,vehementer patior.

Patiens,participium,& aliquando nomen.Colum.lib.3.cap.29,Omnis incommodi patientes,præter caloris. Virg.2. Georg. Et patiens operum, parucque assueta iuuentus. Quintil.lib.1.cap.12,Et patientior est laboris natura pueris,qnàm inuenibus.Cæsar 3.belli Ciuil.Atque ij miserrimo,ac patientissimo exercitui Cæsaris luxuriam obiiciebant. Cicer.ad Quint.fratr.libr.1, Meæ quoq; literæ te patientiorem,lenioremq; fecerunt.¶ Aures patientissimæ,Cicer.pro Ligar.Saxo patientior, Properlib.1.Eleg.14. ¶ Tellus patiens vomeris,Virg.2.Georg.Pulueris,atque solis patiens.Horat.1.Carm.Ode 8.

Patienter,patientius,patientissimè aduerbium,hoc est constanter,fortiter, moderatè. Cicer.de Amicitia,vt igitur & monere & moneri proprium est veræ amicitiæ:& alterum liberè facere,non asperè: alterum patiẽter accipere,non repugnanter. Plin.epist.140, Neq; enim vlli patientius reprehenduntur,quàm qui maximè laudari merentur.Ouid.Epist.18,Fer re tamen possum patientius omnia,quàm si Otia,nescio qua pellice captus,agas.

Patiẽtia,Est honestatis aut vtilitatis causa rerum arduarum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpelsio,inquit Cic.2.de Inuẽt. ὑπομονὴ καλῆς πρακτικὴ. Idem in Catil.Habes vbi ostentes illam præclaram tuam patiẽtiam famis,& frigoris,inopiæ rerum omniũ. Idem pro domo sua, Externorum bonorum & in vtendo rationem,& in carendo patientiã semper expetendam putaui.Idem 1.Offic.Adolescentia à libidinibus arcenda est,exercendáque in labore,patientiáque & animi & corporis.

Passus,a,um,à Patior,Idem quod perpessus.παθὼν. Virgil.1. Aen. O passi grauiora,dabit Deus his quoq; finem.¶ Vnde Vua passa,quæ in ficcando passa est solem.Plin. lib.14,cap. 1, Quin & à patientia nomen acinis datur passis. Hinc & vino nomen datum , quod passum vocatur. Lac passum Ouid.14.Metamor. –& cum lacte coagula passo.

Passio,onis,Animi perturbatio,quam Cicero affectionem vocat:cuiusmodi sunt amor,odiũ,iracũdia,inuidia,timor,lætitia,spes &similc. πάθος. Augustꝰ.2. de Ciuitate, Quæ sunt sententiæ Philosophorum de his animi motibus, quos Græci πάθη, nostri autem quidam,ficut Cicero, affectiones vel affectus : quidam verò, de Græco expressius , passiones vocant.

Passiuus,a,um, Quod passionem denotat. παθητικὸς. Vnde passiua verba apud Grammaticos. Passiua Venus, apud Iulium Firmicum accipitur pro obscœna pathicorum libidine.

Patibilis,& hoc patibile,Quod perferri potest.Cicer.4.Tusc. Negligenda mors est,patibiles & dolores & labores putandi.Idem 3.de Nat. deorũ, Quimque omne animal patibilem naturam habeat, nullum est eorum quod effugiat,&c.

PATIRAMPHES,πατιράμφης, Nobilis Persa , Otanis filius, & auriga Xerxis.Herodotus lib.7.

PATIZITHES'πατιζίθης, Vir Persa, magus qui Smerdim fratrem suum similem Smerdi fratri Cambysis Persarum regẽ declarauit. Fuit enim præfectus Cambysis apud Persas.Vide Herodotum lib.3.

Pator, vide PATEO.

PATRAE.tratum,πάτραι, Ciuitas in Achaia propriè dicta iuxta Olenum, quam Pausanias Aroen dici prius solitã affirmat : mox à Patræo, mœnibus ampliatis nomen accepisse quod nunc habet. Huius meminit Plinius lib.4.cap.4.Ouid.lib.6.Metam.Messenéque ferax,Patræque,humilésque Cleonæ.

Patrianus, a, um , πατριανὸς, denominatiuum deductum à patris Achaiæ oppido,ad occasum Peloponnesi sito,non procul ab Oleno.Cic. Thermo , Vt obtineat id iuris in agris , quod ei Patriana ciuitas decreuit , & dedit.

PATRASIS,πάτρασις,Vrbs Pontica,teste Stephano:à qua deducitur gentile Patrasides,πατρασίτης.

Patria, æ, Vrbs, siue alius locus in quo nati sumus : ita dicta quòd communis omnium parens sit. ἡ ἰδιαυτὸς,πατρὶς. Virgil.1.Ecloga, Nos patriæ fines,& dulcia linquimus arma, Nos patriam fugimus , &c. Idem 1.Aeneid. Tum celerare fugam,patriáque excedere suadet.Cic.1. Offi. Chari sunt parentes,chari liberi,propinqui,familiares : sed omnes omnium charitates patria vna complexa est , pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere,si ei sit profuturus?Quo est detestabilior istorum immanitas,qui lacerarunt omni scelere patriam : & in ea funditus delenda occupati & sunt , & fueruut. Idem 3. de Finibus. Ex quo fit vt laudandus sit qui mortem oppetat pro Republica quòd deceat charionem esse patriam nobis quam nosmetipsos. ¶ Aliquando & prouincia ipsa ex qua orti sumus,patria vocatur , sed impropriè. Vnde Sallustius,Hispaniam,sibi antiquam patriam dixit. ¶ Prouerbij speciem habent , Quæuis terra patria : & patria ibi , vbi bene vixeris : de quibus vide Erasmi Chiliadas.

Patriarcha,πατριάρχης, Patrum princeps , hoc est pontificum primus. Hi quatuor principio fuere,Romanus,Antiochenus,Alexãdrinus,Hierosolymitanus : postea translata Byzantium Imperij sede,additus est & Constantinopolitanus.

Patricida,Patricius,Patrimoniũ, Patrisso, Patricius, Patrius, vide PATER.

Patro,tras,Propriè significat liberis operam do. παιδεύειν.Quintil.lib. 8.cap.3,Ductare exercitus,& patrare bellum,apud Sallustium dicta sanctè & antiquè , ridentur à nobis,si diis placet : quam culpam non scribentium quidem iudico,sed legentium: tamen vitanda. Ex quibus verbis colligitur priscos patrare posuisse, pro perficere , non solùm quum opera liberis daretur , sed etiam quum aliud quippiam iam inceptum ad finem perduceretur. Διαπράξασθαι. Sallust. in Catil. Sperabat prope diem magnas copias sese habituri , si Romæ socij incepta patrauissent. Idem de Republi. ordin. ad Cæsarem , Atque ea magis fortibus consiliis,quàm bonis præliis patrata sunt.Plaut.Atin. Quin te quoque ipsum faciam haud magni,si hoc patro. Liuius 3. belli Puni. Te id prius scire volui , si fortè abesse, dum facinus patratur , mallis. Tacitus libr. 2, Si patrandæ neci venenum mitteretur. ¶ Huius verbi composita sunt, Impetro, quod est obtineo,& quasi id quod cupio,facio. Perpetro,quod est perficio. Propetro , teste Festo , mando aliquid perfici. Acciusque verò perpetra, quod cœpisti , fieri. Habent autem penultimam corripiente.

Patratus,a,um,participium.Tacit.lib.2,Maluit patrati,quàm incœpti facinoris reus esse. Bella patrata, Claudian.4. Pan. Cæde eius patrata, Tacit.lib.4. Vnde & Patres patrati dicebantur, quòd ad patrandum , hoc est peragendum iuramentum, vbi de fœderibus conuenerat , mitterentur.Plutarchus in Probl. Fecialibus sacerdotibus,qui fœderibus faciendis præsunt, Pater patratus præest : inde dictus,quòd ipse pater patrem haberet,ficque filius prouideret,& patrem consuleret.

Patrocinor, Patrocinium, vide PATRONVS.

PATROCLIDES,πατροκλείδης, Propriũ viri assentatoris Philippi Macedonum regis.

PATROCLVS,πάτροκλος,Menœtij fuit filius & Stheneles,qui occiso per ludum Astragalorum Cleonymo,seu (vt aliis placet) Aeane Amphidamantis filio iolum vertens,in Phthiam venit, vbi à Peleo propter genę ris propinquitatem susceptus est,& vnà cum Achille apud Chironem educatus , cum eodem arctissima amicitia iunctus vixit. Postea etiam cum Achille ad expeditionem Troianã profectus est,vbi armis Achillis indutus,cum Hectore pugnans,ab eodem cõfossus occubuit. Quod quum resciuisset Achilles,tametsi propter ereptam sibi ab Agamemnone Briseida bello abstinere omnino constituisset, nihilominus mutato proposito,acceptis etiam à Thetide matre aliis armis à Vulcano fabricatis ad bellum rediit,nec prius quieuit ex animo,quàm socij mortem quam crudelissimè vindicasset.

Patronus, ni, Qui aliquem in periculo defendit. προστάτης,ὁ προστάτων,συνήγορος. Paedianus, Qui defendit aliquem in iudicio,aut Patronus dicitur, si orator est : aut Aduocatus,si ius suggerit,aut præsentiam suam commodat amico : aut Procurator, si negotium suscipit : aut Cogniter,si præsens causam nouit,& sic tuetur vt suã. Plaut.in Most. Qui pro me causam diceret, patronum liberaui. Valla, Patronus propriè est qui agit causam,sed accusati , non accusantis. Cicero pro Sestio , Qua de causa & tum conuentus ille Capuæ , qui propter salutem illius vrbis Consulatu conseruatam meo, me vnum patronum adoptauit. Quidius 1. de Arte , Qui modò patronus,iam cupit esse cliens. ¶ Est etiam patronus correlatiuum liberti,qui scilicet seruum libertate donauit.Mulier etiã dicitur patrona. Teren.in Eunu. Te mihi patronã cupio Thais.

Patrocinor,pen.corr.aris,Significat tam verbo quàm facto imbecilliorem protego, σωτηρέω, ὑπερασπιστεύω, σωτεύω. Quintil.lib.2. cap.4, Et Ieno interim,parasitũque defenditur : sic vt non homini patrocinemur, sed fidei.Plin.lib.2.cap.41,Patrocinatur vastitas cæli immensa,discreta altitudine in duo atque septuaginta signa.

Patrocinium,nij. Protectio,tutela,& defensio, σωτηρία, Sallust. in Catil. Cuius patrocinio ciuitas plurimùm vtebatur. Festus.Patrocinia appellari cœpta sunt,quum plebs esset distributa inter patres, vt eorum opibus tuta esset.Huius nominis varij sunt in oratione vsus. Dicimus enim Arripere patrocinium,Tueri patrocinium, Suscipere patrocinium, Repudiare patrocinium : quorum testimonia sunt inuentu facilia.

Patronymicum,πατρωνυμικὸν,A Grammaticis appellatur nomẽ,quod formatum à nomine patris , filium significat : quanuis abusiuè etiam à nominibus auorum,proauorum,fratrum,matrum,sororum,& ipsarum etiam regionum deducantur patronymica. Inuenta sunt autem patronymica à Poetis carminis gratia, ne idem semper nomen inculcare cogerentur. Quare in oratione soluta iis non vtimur. Dicitur autem Patronymicum quòd propriè,vt diximus, fiant à nominibus patrum. ἀπὸ τοῦ πάτηρ, ὁ δύσματος. vt Priamides propriè intelligitur Hector , vel alius quiuis ex filiis Priami.

Patruclis,Patruus, vide PATER.

PATVLCIVS, dictus est Ianus,quòd tempore belli, portæ templi eius paterent.Macrob.lib.1.

Patulico,Patulus, vide PATEO.

Paua, vide PAVO.

Paucus,a,um, Contrarium est Multo. πᾶμπολυ. Plaut.in Curcul.Respondit mihi paucis verbis, atque adeò fideliter.Cicero de Amicitia,Quum & ego essem vnà, & pauci admodum familiares , in eum sermonem illum incidere,qui tũ ferè erat multis in ore.Idem 5. Tuscu. Aperta enim res est,& quotidie nos ipsa natura admonet,quàm paucis, quàm paruis rebus egeat, quàm vilibus. Virgil. Eclog.10, Pauca meo Gallo,sed quæ legat ipsa Lycoris Carmina sunt dicenda. Idem 1. Aeneid. –huc pauci vestris adnauimus oris. ¶ Paucis, Frequenter solùm poni solet , ita vt in eo subaudiatur substantiuum VERBIS. Terentius Andr. Ausculta paucis. Plautus Aulul. Da mihi operam parumper , paucis est quod te volo. Virgil.4. Aeneid. –paucis,aduerte, docebo. Idem 6. Aeneid. Atque hic responsum paucis ita reddidit heros. ¶ Pauci apud antiquos pro bonis ponebantur,vt multi pro malis,autore Nonio. Cic. in Orat.

Iactationem habuit in populo, nec paucorum iudicium reprehensionémque pertimuit.

Paucu'us,diminutiuum. Terent.in Heaut. Quod imperat facito, loquitor paucula. Cicer.ad Atticum,lib.5. Quin. Volusium tui Tyberij generum, certum hominem,sed mirificè abstinentem,misi in Cyprum,vt ibi pauculos dies esset. ¶ Pauxillus, Pauxillulus,& Pauxillatim,ꝺ iminutiua à diminutiuis,vide paulò pòst.

Paucitas, denominatiuum. ὀλιγότης. Cice.1.de Orat.Quanta oratorum sit, sempérq; fuit paucitas.Idem ad Cælium, De pantheris per eos qui venari solent,agitur mandato meo diligenter:sed mira paucitas est.

Paucies , quo veteres pro rarò vtebantur , teste Nonio. Titin. Vxorem meam paucies videbo.

Pauxillus , adiectiuum diminutiuum à paulum. ὀλίγος. Plaut. in Aulul. Nam verisimile non est , hominem pauperem pauxillum paruifacere, qui numum petat.

Pauxillùm,aduerbium,id est parum admodum.Plaut.in Capt.Sed si pauxillùm potes contentus esse.

Pauxillulus,adiectiuum diminutiuum à pauxillus.Plaut.in Rud. Hoc colore capiuntur pauxilli.Terent.Phorm. Iampridem apud me reliquũ pauxillulum Nummorum,id vt conficerem.

Pauxillatim,Significat paululum, sensim, pedetentim. λαγὰ μικρά.Plaut. Epid.Cœpi sursum vorsum ad illas pauxillatim accedere.

Pauciloquium,quij,Paucitas sermonis,multiloquio contraria. ὀλιγολογία. Plaut.Merca.Inhæret etiam auiditas,desidia, iniuria, inopia, contumelia,& dispendium,Multiloquium,pauciloquium.

Paueo, es, paui, Timeo. πτοέω,φοβέομαι. Plaut. in Amph. Ne paue. Terent. And.Id paues,ne ducas tu illam:tu autem,vt ducas. Ouid.9.Metamor. –sed enim ne pectora vano Fida metu paueant, Octæas spernite flammas.Lucan.lib.1,–nec solum vulgus inani Perculsum terrore pauet:sed curia,& ipsi Sedibus exiliere patres. Cice.5. Philip. Pauet animus apud consilium illud pro reo dicere.

Pauendus,a,um,Id est timidus.Plin.lib.8.cap.23.Nec pedibus tantùm pauendas serpentes,sed & missili volare tormento.

Pauendo.gerundium,Idem quod timendo.Lucanus lib.1, –sic quisque pauendo Dat vires famæ.

Pauens,Qui ad tempus,vel ex causa timet. πτοηθεὶς. Ouid.2.Metamor. Colligit amentes,& adhuc terrore pauentes Phœbus equos.

Pauesco,scis,Timidus fio,aut idem quod timeo. πτοηθῆναι. Colum.lib. 6.cap.2,Ventri quoq; & sub femina manum subiicere,ne ad huiusmodi tactum postmodum pauescant.¶ Huius compositum, Expauesco, de quo suprà.

Pauefio,Timidus fio.Gell. lib. 19. capi. 1, In tanta violentia tempestatum videor paulum pauefactus.Ouid.13.Metamor.Ast ego vicino pauefacta sub æquore mergor.

Pauito,tas,pen.cor.frequentatiuum à pauco,significat Valde timeo,& horrore concutior. πτοῶμαι. Plaut.Bacchid. Quis hic horror est?quid pauitas?Terent.in Hecyra,Vxorem Philumenam pauitare nescio quid dixerunt.id est,laborare ex frigoribus,vt ibi exponit Donatus.Habẽt enim frigus & pauor reciprocam quandam transtationem : nam & frigus accipitur pro pauore. & pauor pro frigore : vt annotauit Seruius in illud Virgilij 1.Aeneid.Extemplò Aeneæ soluuntur frigore membra.Lucret. lib.2,Quæ pueri in tenebris pauitant, fingúntque futura. Virg.6.Aen. Vix adeò agnouit pauitantem,& dira tegentem Supplicia.Idem 2.Aen. Prosequitur pauitans,& fícto pectore fatur.

Pauor,oris,vt ait Cicero 4.Tusc.Est timor loco mouens mentem. δέος, δειλία. Ex quo illud Ennij , Tum pauor sapientiam omnem mihi ex animo expectorat.Liuius 4.belli Puni.Pauórque circa eam ceperat mi lites,ne mortifertum vulnus esset.Ouid.10. Metam. Vsque metu vacuus, naturalíque pauore depósito, &c.Virgil.3. Georg. –exultantíque haurit Corda pauor pulsans.Idem 3.Aeneid.–postquam pauor ossa reliquit.

Pauidus,pauidi,Timidus,meticulosus,qui natura timidior est, inquit Seruius. πτοητικὸς. Virgil.8. Aeneid. Stant pauidæ in muris matres. Ouid. Epist.3,Quod scelus vt pauidas miseræ mihi contigit aures, Sanguinis atque animi pectus inane fuit.Virgil.9.Aeneid.Interea pauidam volitans pennata per vrbem Nuntia fama ruit.Hora.2.Epod.Pauidúmque leporem,& aduenam laqueo grnem Iucunda captat præmia, Silius lib. 10.–talin' pauidissimè dignum Me vita, pulchráque indignum morte putastí?

Pauidè,aduerbium,Timidè,meticulosè.Liuius 5.ab Vrbe,Nequaquam tamen ea nocte,neque insequenti die,similis illi,quæ ad Alliam tam pauidè fugerat,ciuitas fuit.

Pauicula,pauiculæ, Instrumentum quo coæquatur, & condensatur area: à pauiendo dicta.Cato de Re rustica,capi.12.9,Vbi bene commiuuta terra fuerit,& amurcam combiberit,cylindro,aut pauicula coæquato.

Pauimentum, pauimenti , Dicitur ipsum domus solidamentum , sine incrustatio,quam gradiendo calcamus. ἔδαφος, ἔπλεξ. à pauiendo,hoc est tundendo,siue feriendo dictum.quòd dum fiunt pauimenta, pluribus simul diebus feriuntur, id est pertutiuntur, tunduntur fistucis, seu marculis,vt solidiora sint,nec rimas faciant.Iuuenal. Satv.14,Verre pauimentum,& nitidas ostende columnas.Cato capi.18.de Re rusti.Pauimenta ad hunc modum facito.De testa arida pauimentum struito : vbi structum est.pauito,siccatóque,oleóque perungito,vt pauimentum bonum siet.¶ Multa autem pauimentorum genera fuerunt apud veteres. Erant lithostrota partnulis coagmentata crustis.Erant subdialia à Græcis inuenta,quæ sub dio erant,& in aperto, pluuiis,& tempestatibus exposita. Erant & asarota, de quibus Papin.in Syluis, Suberántque nouis asarota figuris.Dicta autem sunt asarota,ab ἀ priuatiuo,& verbo σάρω, siue σάρῳ, hoc est purgo, vel erro:siue quòd scopis non verrerentur, sed collectis manu analectis (ita vocant cœnarum reliquias) ipsa spongia mundarentur : siue (vt autor est Plinius lib.36. capi. 25.) quòd in hoc pauimentorum genere tam artificiosè minutis quibusdam testulis expressiæ erant cœnarum reliquiæ,quæ scopis solent euerri, vt semper viderentur non esse purgata,ea que quæ in pauimento depicta erant, vera viderentur analecta.Vide ASAROTVM.¶ Fuerunt & pauimenta Barbarica,subregulanea,scalpturata,& Græcanica.Vide Plinium lib.36.cap. 25.Pauimenta Pœnica,inquit Festus, marmore Numidico strata significat Cato quum ait in ea oratione quam habuit.Nequis Consul fieret: Dicere possum,quibus villæ,atque ædes ædificatæ,atque expolitæ maximo opere citro atque ebore,atque pauimentis Pœnicis stent.

Pauimento,pauimentas,Pauimentum facio,seu pauimento sterno. ἐδαφίζω. Vnde Pauimentata loca, dicuntur in quibus strata sunt pauimenta. Cicero pro domo sua, In palatio pulcherrimo prospectu porticum cum conclauibus pauimentatam trecentum pedum concupiebat.Plinius lib. 27.capi.4,Ergo pauimentandum vbi fata sit, censent, vt lachryma non absorbeatur.

Pauio, pauis, pauiui , pauitum , Verbum antiquum significat ferio, percutio, tundo. ἐδαφίζω. Sumptum est à Græcis, qui πάιειν dicunt percutere. Cicero 2.de Diuini. Sed quia quum pascunt , necesse est aliquid ex ore cadere, & terram pauire, terripauium primò, pòst terripudium dictum est : hoc quidem nunc tripudium dicitur. Cato capi. 18, Ibi de testa arida pauimentum struito : vbi structum est , pauito , fricatóque, oleo perungito,vti pauimentum bonum siet. Colum. lib.1. capi. 6, Sed vtrunque more piscinarum deuexum leni cliuo & extructum , pauitúmque solùm habeat, ne humorem transmittant. ¶ Hinc fiunt composita Depuuio,hoc est percutio.Lucil. apud Festum, Palmísque miselam depuuit me. Eiusdem significationis est Oppuuio : vnde oppuuia, dicuntur verbera.Afranius,Oppuuiis pueri coëi centur.

Paulatim, Paulisper, Paulum, Paululum, vide PARVM.

PAVLVS, pauli , παῦλος, Latina lingua modicus interpretatur, Græca quietus. Nam παῦλαι quies dicitur. Hoc nomine dictus L. Aemylius, qui in prælio Cannensi pro patria occubuit. ¶ Hoc etiam nomen à conuerſione vſurpauit Gentium Apostolus, quum antea Saulus diceretur , à primo (vt nonnulli putant) spolio quod contulit Ecclesiæ , à Paulo videlicet Sergio Proconsule , quem apud Cyprum conuertit ad fidem. ¶ Est & Paulus, paula, paulum, adiectiuum, à Parum, quo rarissimè vti sunt autores , nisi in ablatiuo.Plautus in Bacch. Pacisci cum illo paula pecunia potes. Terentius in Andræ. Dum in dubio est animus , paulo momento huc, illuc impellitur. Idem in Adel. –feliciet. Ita eos meo labore eductos maximo hic fecit suos Paulo sumptu.

Pauo, pauonis, & Pauus, pani, Auis nota, vario pennarum fulgore conspicua , quam Poëtæ Iunonis tutelæ assignarunt. ταώς. Gell. libro 7. capite 16, Pauus è Samo præstantior est. Tradunt hanc auem esse non gloriosam solùm , sed & maleuolam. Laudata expandit colores aduerso maximè sole. Fimum suum reforbet , inuidens hominum vtilitati.Caro eius diutissimè incorrupta seruatur. Vnde etiam in ventriculo ægerrimè concoqui putatur.Ad quod & Iuuenalis videtur alluisse Saty.1, Et crudum pauonem in balnea portas. De auis huius natura vide plura apud Plinium lib.10.capi.20.

Paua, eius fœminini est, quo vsus est Ausonius Sectione 1.Fœmineam (inquit) in speciem se vertit masculus ales : Pauáque de pauo constitit ante oculos.Columella tamen vtrunque sexum pauonem appellat : sed eum distinctione horum nominum masculus & fœmina.Vtriusque exemplum habes lib.8.capi.11;Masculus (inquit) pauo gallinaceam salacitatem habet , atque ideo quinque fœminas desyderat. Et paulò pòst , Nam fœminæ pauones quæ non incubant , ter anno ferè partus edunt.

Pauoninus, pauonina, pauoninum, adiectiuum, quod ex pauone est: vt, Pauoninum, ouum, apud Columellam libro 8. capite 5,& Muscarium pauoninum , ex pauonum caudis confectum , apud Martialem in Distichis.

Pauor, vide PAVEO.

Pauper, huius pauperis, Generis communis, vel secundum aliquos omnis : habet enim neutrum genus, præcipuè in obliquis : vt apud Statium lib.1.Theb.Lis est de paupere regno. πένης, πενιχρὸς. Dicitur autem pauper (vt Varro putauit,) à parua pecunia : siue (vt alij malunt) à paruo lare. Cicero in Parad. M. Manlius pauper fuit : habuit enim ædiculas in Carinis, & fundum in Labicano, Ibidem , Non modò non copiosi ac diuites,sed etiam inopes ac pauperes existimandi sunt.Horat. 1.Serm.Saty.1, –neque se maiori pauperiorum Turbæ comparet.Ouid. 1.Fast.In pretio pretium nunc est,dat census honores,Census amicitias: pauper vbique iacet.¶ Pauper cum genitiuo.Horat.2.Sermonum Satyra 3,Pauper Opimius argenti positi intus,& auri.

Pauperrimus, superlatiuum. Horatius secundo,Sermo. Saty. prima, Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum. Plinius libro vigesimoquarto,capite primo,Quum remedia vera quotidie panperrimus quisque cœnet.

Paupera, Apud antiquos etiam diebatur in fœm. genere. Plaut. Paupera hæc res est.

Pauperculus,& Paupercula,diminutiua.Terent.in Heaut.Est è Corintho hîc aduena anus paupercula.Varro lib.1.de Re rust.capi.17,Vt plerique pauperculi cum sua progenie.

Paupertas, tatis, Ipsa pauperis conditio. πενία. Varro lib.4 de Lingua Latina, Pecunia quæ erat parua, ab ea paupertas dicta est. Plaut. Persa, Nam vbi ad paupertatem accessit infamia,grauior paupertas fit.Cicero 3.Tusc.Vt de paupertate nonnunquam,cuius onus disputando leuamus, docentes , quàm parua , & quàm pauca sint quæ natura desyderet. Iuuenal. Satv. 3, Nil habet infœlix paupertas durius in se, Quàm quòd ridiculos homines facit. ¶ Paupertatem quidam ab egestate ita distinguunt , vt egestas sit quando ad victum necessaria desunt;

Universidad de Deusto
Biblioteca

paupertas,quando licet non sint opes,tamen necessaria suppetunt.Cice. in Parad. Itáque istam paupertatem,vel potius egestatem, ac mendicitatem tuam nunquam obscurè tulisti.

Pauperies,huius pauperiei.Ipsa paupertas. πενία. Hora.lib.1.Epist.Impiger extremos currit mercator ad Indos, Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes. Virgil.6.Aeneid. -quam vellent æthere in alto Nunc & pauperiem,& duros perferre labores.Hora.3.Car.Ode 24.Magnum pauperies opprobrium,iubet.Quiduis & facere,& pati, Virtutisque viam deserit arduæ.

Paupertinus, pen. prod. Idem quod pauper. πενιχρὸς. Var. de Vita pop. Rom.lib.1, Quòd si paupertina sit elegantia, ac cum castimonia. Sidonius,Quin potius paupertinus flagitatæ cantilenæ culmus immiserat.Nonius.

Paupero,as,Pauperem facio. πένης ποιῶ. Plau.in Mil.Quæ improba est, pro mercis vitio dominum pretio pauperat.Idem in Pseudolo, ex persona lenonis,Boni viri me pauperant,improbi alunt. Horat.2.Ser.saty. 5,Eripiet quiuis oculos citius mihi, quàm te Contemptum cassa nuce pauperet. ¶Hinc Depaupero. Varr.Priusquam domum depauperaret sumptu suo.

Pausa,sæ,Requies alicuius rei. παῦλα, παυσωλή, Lucr. lib.1. saty. Hæc vbi dicta dedit, pausam facit ore loquendi. Plautus Rud. Aliquando osculando melius est vxor pausam fieri. Lucr. lib. 2, Nec dare pausam Conciliis,& dissidiis exercita crebris. Deducitur à verbo Græco παύομαι, quod est cessoːvnde & παῦσις, eiusdem significationis cum Latino pausa.

Pausarius,A Seneca vocatur qui remigibus modos dat, & remigandi officium quadam quasi pausa moderatur. κελευστὴς.

Pauso,sas,Quiesco. παύομαι.Plautus in Trin.Pausa.vicisti castigatorem tuum.

PAVSANIAS, παυσανίας, Cleombroti filius Lacedæmonius Imperator,qui vnà cum Aristide Athenienſi vicit Mardonium Medum Xerxis regis generum apud Plateas,cum ducentis peditum millibus electis, & viginti equitum millibus,haud ita magna manu.Et quum multum incrementi Lacedæmoniis adiecisset,in mores Asiaticos labi se permisit. Deinde eousque processit res, vt cum Xerxe ita conueniret, se illi imperium Lacedæmoniorum proditurum esse,si filiam sibi in matrimonium dedisset.Quo nomine in iudicium vocatus,in templum Minervæ confugit , vbi interfectus est , cadauéque eius in barathrum abiectum. Autor Thucydides lib. 2. ¶Fuit & Pausanias nomen autoris Græci,qui floruit Hadriani & Antonini temporibus.Scripsit Chronica, Laconica,de Amphictyonibus,& Lacedæmoniorum feriis. Autor Suidas.¶Alius præterea fuit Pausanias Macedo adolescens,qui quum primis pubertatis annis stuprum ab Attalo per vim esset passus ,& quod deterius est , omnibus etiam conuiuis veluti scortum esset oblatus , de tanta iniuria ad Philippum Macedonum regem querelam detulit , illatique probri vltionem postulauit:verùm quum se etiam à rege irrideri videret, iram in eum conuertit, vltionémq; quam ab inimico non potuerat,ab iniquo iudice exegit.Autor. Iustinus. ¶Pausanias Cæsariensis , Grammaticus æqualis Aristidi , scripsit de constructione librum vnum,Problematum item vnum,quem inter malos Rhetoras recenset Philostratus in Vitis Sophistarum. Autor Suidas.

Pausia,Genus oliuę,à pauiendo,quòd non nisi pauiendo,id est tundendo oleum emittat:seu quòd antè quàm molæ subiiciatur,tundatur.Virgil. 2,Georg.Et amara pausia bacca.Apud Columellam lib.12.capi.48,nisi corrupta sint exemplaria , legitur pausea per secundam vocalem in penultima syllaba.

PAVSIAS, παυσίας, Nomen pictoris Sicyonij,de quo Plinius lib.35.Inter pictores (inquit) Pamphilus docuisse traditur Pausiam Sicyonium, primum in hoc genere nobilem. Inter omnia huius opera præcipuæ admirationi fuit tabula quædam,qua Glyceram municipem suam à se amatam , sedentem pinxit , & coronas ex floribus plectentem : quod opus ex argumento Stephanoplocon appellauit.

Pausiacus,a,um,adiectiuum. Hora.2. Serm. Saty.7,Vel cum Pausiaca torpes insane tabella.hoc est tabula à Pausia depicta.

PAVSILYPVM, παυσίλυπον, Villa est Campaniæ,ab amœnitate dicta, ἀπὸ τῆ παύσης τῆ λύπης, hoc est à curæ mœrorisque cessatione. Plin. lib. 9. capi.53, Pausilypum, villa est Campaniæ, haud procul Neapoli. Idem lib.3.capi.6.Inter Pausilypum & Neapolim Megaris.

Pausilypus, παυσίλυπος, poculum erat in conuiuiis tertium, Ioui seruatori dicatum : ita dictum , quòd curas abigeret. Quinetiam Iouem ipsum Sophocles Pausilypum cognominat.

Pauso, Pausas, vide PAVSA.

Pauxillus, vide PAVCVS.

Pax, huius pacis,A pactione dicitur:quod nomen etiam pluraliter declinatum legitur. εἰρῆναι. Plautus Persa, Hostibus victis, ciuibus saluis, re placida,pacibus perfectis.Hora.2.lib. Epist. Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.Varro,Animaduertendum primùm,quibus de causis, & quemadmodum constituerunt paces : secundùm , quà fide & iustitia eas coluerunt.Est autem pax propriè publica tranquillitas.Cice. de Senect.Quum sententia Senatus inclinaret ad pacem,& fœdus faciendum cum Pyrrho.Pax(inquit Cicero 2.Philip.)est tranquilla libertas.¶Aliquando etiam accipitur pro venia.Virgil.3.Aeneid. Sed votis precibúsque iubent exposcere pacem. ¶Nonnunquam etiam pro propitiatione. Idem 4.Aeneid. -pacémque per aras Exposcunt. ¶Habet autem hoc nomen varios in oratione vsus. Dicimus enim,Pace aduenio,Pacem affero,Conciliare pacem inter aliquos,Conficere pacem, Consulere paci,Cum pace aliquem dimittere.Cum pace aliquid agere.cui contrarium est Iracundè,vel cum ira agere. Confirmare pacem, Dare pacem, Eripere pacem.Esse in pace,Pacem exploratam habere,Facere pacem.Seruare pacem, Trahere pacem,Vti pace,Testimonia legenti vete-

res autores nulli non sunt obuia.¶Pace tua,honestus est reprehendendi modus, prius captata venia, id est tua venia, & te non irascente. Terent.in Eunuc.Quæso hercle vt liceat,pace quod fiat tua.Similter, Pace tua dixerim ,Pace omnium dixisse liceat. ¶Pax etiam aduerbium Comicum est,& significat Tantummodo:vel silentium quoddam imperantis vim habet. Terent. in Heaut. Dum argentum capio, pax, nil amplius.

Pacifer,Idem quod pacem ferens:vt,Laurus pacifera. ἐιρηνοφόρος. Plin.libro 15.capi.30,Laurus ipsa pacifera,vt quam prætendi etiam inter armatos hostes quietis sit indicium. ¶Virga pacifera Mercurij , Valer. Flac.4.Argon.¶Cyllenius pacifer,Ouid.14.Metamor.

Pacifico,as,Controuersias compono,quasi pacem facio. σύνθεμαι, διαλάσσω. Cice.ad Atticum,lib.15,Seruius verò pacificatus cum librariolo suo,viderit obiisse legationem. ¶Quidam hæc tria separant:vt Pacificatus sum, significet idem quod in concordiam redactus sum : Pacatus sum, in pace sum,ab armis destiti : Placatus sum, ab indignatione animi ad lenitatem redij,vel animo leni sum.

Pacificæ- diuos,Sil.lib.15.

Pacificatio, verbale, Cice. Lepido, lib.10, Itaque sapientius, meo quidem iudicio, facies, si te in istam pacificationem non interpones, Id est pacem faciendam.

Pacificator,oris,Disidij diremptor,& conciliator pacis. διαλλακτὴς. Cic. Attic. lib. 10, Iam enim illum emptum pacificatorem perorasse puto, iam actum aliquid esse in consessu Senatorum.Liui.7. belli Pun. Adhibitus ab Aetolis ex finitimis pacificator Aminander.

Pacificatorius, a, um, Quod ad pacificationem pertinet. διαλακτικὸς, εἰρηνοποιός. Cice.12.Philip.Postquam nos pacificatoria legatione implicatos putant.

Pacificus,a,um, pen. corr. Paci studens. εἰρηνικός. Cice.ad Attic. lib.8,Ecquæ pacifica persona desideretur, an in bellatore sint omnia. Ouid.4. Fast. -& vos orate coloni Perpetuam pacem, pacificúmque ducem. Lucan. lib. 3. -durámque viri deflectere mentem Pacifico sermone parant.

Paco,as,à pace fit,& significat mitigo, lenio, placo, tranquillum & pacificatum reddo. ἱλάσκω, ἡσυχίζω. Cæsar 1.belli Ciuilis, Hortatur, cuius Imperatoris ductu Rempub. nouem annis fœlicissimè gesserint, pacauerint,&c.Tibullus lib.4.Eleg.1,Paruáque cælestes pacauit mica: nec illis Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

Pacatus,pacata,pacatum, hoc est pacificatus,& tranquillus redditus.Cice. 3.Verr.Ciuitates non modò pacatæ, verumetiam sociorum, & amicorum ad vim atque ad arma confugient. Idem antequam iret in exil.Si denique Cn. Pompeio, quòd terra marique hostes reddidit pacatos, &c.Ouid.1.de Pon.Denique si moriar,subeam pacatius aruum. Aequora pacata,Ouid.Epist.10. Aeris pacati status, Lucret. lib.3.Vultu pacato excipere aliquid.Ouid.1.Fast.

Pacator, pacatoris, Pacis conciliator, turbarum compositor. εἰρηνοποιός. Sen.Herc. Oetæo, Sed tu domitor magne ferarum,Orbísque simul pacator ades.

Pacatè, Tranquillè, sedatè, pacificè. εἰρηνικῶς. vt, Pacatè per prouinciam iter facere,apud Cæsarem 1.belli Gal.

Paxillus, Idem quod palus. πάσσαλος. Hoc nomen Priscianus credidit per diminutionem à palo factum : quod tamen vel Cicerone teste , falsum esse constat, qui palum contrà ex paxillo contractum esse asserit, fuga literæ vastioris. Sic enim scribit in Orat. Quinetiam verba sæpe contrahuntur,non vsus causa,sed aurium.Quomodo autem vester Axilla Ala factus est,nisi fuga literæ vastioris,quam literam etiam è maxillis,è taxillis, & vexillo & paxillo consuetudo elegans Latini sermonis euellit?

P Ante E.

Peccatus, huius peccatus, vide PECCO.

Pecco,as,Propriè significat adulterium committo:dictum quasi pellico, vt putat Sipontinus, id est cum pellice coco. ἁμαρτάνω, πλέκω. Vnde peccatus, pro adulterio,quasi pellicatus. Apud veteres enim peccatus, us, vsque ad Ciceronis ætatem durauit, qui voce ea vsus est 4,Verrina, Nemo (inquit)ita viuebat,vt nulla eius vitæ pars sumimæ turpitudinis esset expers : nemo ita in manifesto peccatu tenebatur, vt quum impudens fuisset in facto,tùm impudentior videretur si negaret. Postea inualuit vsus,vt peccatum tantùm neutro genere proferatur, & generaliter de omnibus delictis,atque erroribus dicatur:& peccare quomodocunque labi,offendere, delinquere.Terent.in And.Ego me amare hanc fateor:si id peccare est,fateor id quoque.Cicero lib.1. Offic. palsuo vsus est, Quo in genere etiam in Rep. multa peccantur. Et impersonaliter, quum ait lib.1. Offic. Quo magis cauendum est nequid in eo genere peccetur.¶Construitur pecco aliquando cum accusatiuo cum præpositione in.Teren.in Adelp.Verùm in istam partem potius peccato tamen.Aliquando cum ablatiuo cum eadem præpositione.Cice.5.Verr.Si denique vno aliquo in genere peccasset.Aliquando cum accusatiuo sine præpositione.Plaut.in Bacch. Si vnam peccauisses syllabam, Fieret corium tam maculosum,quàm est nutricis pallium.

Peccatum, & nomen & participium esse potest.Terent. in Prol. Eunuchi vtrunque complexus est.Si id (inquit) est peccatum, peccatum imprudentia est. Prius est nomen, πλάσμα : secundum, participium, ἡμαρτημένον. Est autem peccatum , quicquid fit contra officium : quæ etiam culpa appellatur.Cice.3.Offic.Si gladium quis apud te sana mente deposuerit,repetat insaniens:reddere,peccatum sit:non reddere,officium. Idem de Amicitia,Nulla est excusatio peccati,framici causa peccaueris. Cice.Attico, lib.3,Scio nos nostris multis peccatis in hanc æruinam incidisse.Virgil.10.Aeneid.Si sine pace tua,atque inuito numine Troes Italiam petiere,luant peccata,neque illos Iuueris auxilio.

Pecora-

Pecorarius, Pecorinus, vide PECVS.

Pecten, inis, masc. gen. Instrumentum textorum, quo subtegmen staminimittitur. λάσιον. Virg.1. Georg. Arguto coniux percurrit pectine telas. Iuuen. Saty.9, Et malè percultas textoris pectine Galli Accipimus.Ouid.3.Fast. -& rarum pectine densat opus.A cuius similitudine & pectem dictus qui explicat capillos.Plau.in Cap.Sed vtrum strictim me attonsurum dicam esse, an per pectinem, Nescio. Ouid.4. Metam. Sæpe Cytoriaco deducit pectine crines. ¶Est quoque cratis dentatæ genus,stylis ferreis,ad colendum terram. Item ferreum instrumentum, quo rariores segetes metebantur.Colum. lib.2.capi.21, Alij pectinibus spicam ipsam legunt, &c. Est item pubes , hoc est locus vbi pili ad verenda nascuntur,quem & Græci λάσιον appellant.Iuuena.saty.6,Inguina traduntur medicis iam pectine nigro. Dictus pecten, quia vt barba indetonsa pectine indigeat. ¶Est & instrumentum quo citharam pulsamus. πλῆκτρον. Virgil lib.6, -iam pectine pulsat eburno. ¶Item pectines , siue pectunculi, λάσια, pisces sunt qui se ex aqua iaculantur iagittæ modo,quemadmodum loligo facere dicitur.Hora.2.Serm.satyr. 4.Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum. ¶Pectines item à Plinio in arboribus dicuntur rectæ per longitudinem pectinum modo linneæ & interualla,quæ Græcè λῆδανα, & διακρόσεις appellantur,hoc est discursus ille venarum rectus, in longitudinem porrectus. cuiusmodi in pectine conspiciuntur dentes.In quibus autem hic meatuum ductus aliquo modo variat,neque rectus in longitudinem porrigitur, non solet eos Plinius absolutè pectines appellare,sed aliquid adiicere quo varietas illa explicetur, obliquos, crispos, nodosósve pectines appellans. ¶Pecten Veneris,herba est,à pectinis similitudine dicta, cuius radix cum malua tusa, omnia tela corpori infixa extrahit. Autor Plinius lib. 24.capi.19.

Pectino,as,pen.cor.Est ferreo instrumento, quod pectinem vocant, spicas legere,vel segetem metere. λάσιῶ, πέκω. Plin.lib.18.capi.21,Sunt genera terræ,quorum vbertas pectinari segetem in herba cogat.

Pectinatus,a,um, Quod ad pectinis modum factum est. λασιωδὴς. vnde pectinatum tectum dicitur, teste Festo, quod in duas partes deuexum est:quemadmodum testudinatum,quod in quatuor.

Pectinatim, aduerbium , Significat ad pectinis similitudinem factum, & quasi denticulatim. λασιωδῶς. Plin.lib.9.capi.33, Cuniculatim,pectinatim,imbricatim vndata.Sic dicimus Manus pectinatim iunctas,quum vtriúsque manus digiti inter se compliciti, pectinis figuram videntur referre , eminentibus vtrinque digitis veluti pectinis dentibus. Idem lib.8.capi.25,Pectinatim stipante se dentium serie.

Pecto,is, pexui, vel pexi, pexum, Significat explico, & pango capillum. λάσιῶ. Cice.2.in Cati. Quos pexo capillo nitidos , aut imberbes, aut bene barbatos videtis.Ouid.1.de Arte, Hanc matutinos pectens ancilla capillos Incitet. Hora 1. Carm. Ode 15, Nequiequam Veneris præsidio Pectes cæsariem. ¶Iumenta quoque , al ánimalia pecti dicuntur, quum sordes eorum,& pili decidui, strigili destringuntur.Virgilius 7. Aeneid.de ceruo,Pectebátq ; ferum, puróq; in fonte lauabat. ¶Transfertur etiam ad alia.nam & pectere citharam dicimus,hoc est percutere:& Distendere pectine chordas,id est plectro chordas mouere. ¶Item pectere lanam , & vestes dicimus : à quo & vestes ipsæ , pexæ dicuntur, hoc est quæ in superficie quasdam veluti lanosas extuberantias præ se ferunt,quales sunt vestes quas Cotonnatas & Frisatas vulgus vocat.Plinius lib.8.capi.48, Istriæ, Liburniæque pilo propior quàm lanæ, pexis aliena vestibus.Idem lib.9,Et ipsa stuppa pectitur ferreis hamis,donec omnis membrana decorticetur.¶Pexa folia,hoc est crassa.& in medio extuberantias quasdam habentia in modum panni pexi.Colum. lib.11. capi.3,At Cappadocia,quæ palitdo,& pexo,densóque folio viret mense Februario.¶Pexa munera,pro togis pexis,apud Martialem lib.7,Dititibus poteris Musas,elegósque sonantes Mittere:pauperibus munera pexa dato. ¶Huius verbi composita sunt, Depecto. Propecto , in longum pecto. Ouid.1. Fastor. Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam.Repecto.Rursus pecto. ἀναπλώσω. Claud.Spargę diem meliore coma,crinémque repexi Blandius elato surgent temone iugales.

Pexitas,atis.Plin.lib.11.capi.24,Quàm non ad hoc pertinere videtur eribrata pexitas telæ

Pexatus,adiect.Qui veste pexa est indutus.Mar.lib.1.Pexatus pulchrè,&c.

Pectitus,a,um,pen.cor.idem quod pexus. κεκτενισμένος. Col.lib.2.capi.3, Præparatæ sint,& pectitæ lanæ,quo facilius iusta lanificio perfequi atq; exigere possit. ¶Per translationem accipitur pro culto, polito, & fabricato.Idem lib.10, Verùm vbi iam puro discrimine pectita tellus Deposito squalore niteat.

Pectus, oris, Anterior pars animalis ,à gula vsque ad ventrem. στέρνον. στῆθος. Hoc homini tantùm latum est,reliquis animalibus carinatum, vt ait Plinius lib.11.capi.37. Dictum autem putatur pectus à compactis costis. Est enim pectus coctis compactum quæ veluti firmamentum pectoris sunt.Virgil.9.Aeneid. Pectore in aduerso totum cui cominus ensem Condidit assurgenti,& multa morte recepit. Horatius 2.Sermo. Satyr.8, -tum pectore adusto Vidimus & metulas poni. Quintilianus lib.2.capi.15,Nam & M.Aquilium defendens Antonius, scissa veste, cicatrices quas is pro patria aduerso pectore susceperat,ostendit.¶Accipitur etiam pectus pro corde quod sub pectore latet : vel pro ipso animo , quem in corde residere nonnulli antiquorum putauerunt. Iuuenal.10, Nocte,diéque suum gestare in pectore testem.Horat.lib.1.Epist. Saty.13,Nocte,diéque suum gestare in pectore testem.Horat.lib.1.Epist. Saty.13,Nocte,diéque suum gestare in pectore testem. Non tu corpus eras sine pectore.Hinc fit vt quum aliquem perfectè & syncerè à nobis amari velimus significare , dicamus nos illum amare ex toto pectore.Virgil.9.Aeneid.Te verò mea quam spatiis proprioribus ætas Insequitur,venerande puer,iam pectore toto Accipio,& comitem casus complector in omnes. Cicero de Amic. In amicitia nisi (vt dicitur) apertum pectus videas, tuúmque ostendas, nihil fidum, nihil exploratum habeas.

Pectusculum, diminutiuum,Parvum pectus. στηθύδιον.

Pectoralis pectorale,Quod ad pectus pertinet: vt,Fascia pectoralis. περιστηθὶς, στηθοδέσμη. ¶Est & Pectorale substantiuum,genus armaturæ quo pectus munitur. Plinius lib 37. capi.7, Sacrata lege pugnantibus e pectoralibus eorum,ocreisque,& galeis.

Pectorosus,a,um,Quod est magni & validi pectoris. στηθύδης. Autor Priapeæ.Nemo est feroci pectoriosior Marte.Colum.lib.8.capi.2,Sint ergo matrices probi coloris,robusti corporis, quadratæ,pectorosæ, magnis capitibus.

Pecuaria, Pecuarius, vide PECVS.

Peculiaris, Peculiosus, vide PECVLIVM.

Peculium,peculij,teste Pompeio,dicitur quicquid alicuius labore,& industria partum est. Apud veteres peculium dicebatur quoduis patrimonium,eo quòd pecoribus omnis illorum substantia constabat:vnde & Peculij nomen deductum est. Postea tamen consuetudine loquendi factum est,vt peculij nomine illud præcipuè comprehenderetur quod seruus,vel filius familiis,dum adhuc in potestate domini est,vel patris, industria sua,vel labore lucrifecerit. Cicero in Parad. An eorum seruitus dura est,qui cupiditate peculij nullam conditionem recusant durissimæ seruitutis? Plaut. Asin. -quanquam ego sum fordidatus, Frugi tamen sum,nec potest peculium enumerari. Ibidem, Largitur peculium omne:in tergo thesaurum gerit.Florent.Iurisconsult.in l.Peculium.ff. de peculio,Peculium (inquit) ex eo constitit, quod parsimonia sua quis parauit,vel officio suo meruit sibi donari:idque velut proprium patrimonium seruum suum habere quis voluit. Tubero autem , referente Celso lib 6.ff.sic definiuit peculium,quod seruus domini permissu separatum à dominicis rationibus habet. ¶Peculium castrense dicitur quòd à parentibus , aut agnatis in militia degenti donatum est , vel quod filius familiis in militia acquisiuit,quod nisi militasset non haberet.Vide de hoc latius in dictione CASTRENSIS.A Peculium fit diminutiuum Peculiolum.

Peculiaris,peculiare,Quod ad peculium pertinet.vel quod peculio deputatur , seu quod peculij proprium est. ἰδιος. Plaut.in Asin. Etiam opilio,qui pascit,mater,alienas oues.Aliquam habet peculiarem,quæ spem soletur suam.Sed in vsu iam receptum est vt peculiaris proprius ,specialis,siue præcipuus dicatur,nec cum aliis communis.Sueto. in Cæs.Præterea monetæ , publicísque vectigalibus , peculiares seruos præposuit. ¶Peculiare edictum,dicitur quod peculiariter ad certam rem est propositum.Cicero 5.Verr.Exoritur peculiare edictum repentinum,nequis frumentum de area tolleret antequam cum Decumano pactus esset. ¶Ponitur aliquando peculiare pro re seruili.Vlp.l.Si quis vinum.ff.de Tritico,vino & oleo lega. Si peculiare vinum legatum sit, id contineri quod seruj habuerunt.

Peculiariter,aduerbium,Speciaↄliter,præcipuè. ἰδίως. Plinius,lib.27.capi.4, Epiphoris peculiariter imponitur.hoc est singulariter,& secundum eius propriam virtutem. Quintilianus,lib.8.capi.2, Quod commune est & alius nomen,intellectu alicui peculiariter tribuitur,vt Vrbem,Romam accipimus : Vænales,nouitios : & Corinthia,æra : quum sint aliæ vrbes quoque,& vænalia multa,& tam aurum & argentum,quàm æs Corinthium.

Peculiarius,comparatiuum,Magis proprié. ἰδιαίτερον.

Peculiosus,a,um,Qui peculij multum habet. χρηματώδης. Plaurus in Rudens.Peculiosum esse decet seruum,& improbum,Quem hero præsente præterea oratio.

Peculiatus,a,um,Id est pecunia abundans,numatus. Asinius Pollio ad Ciceronem,Planè bene peculiatus. Budæus.

Peculio,as,Quempiam pecunia multo,aut peculium aufero. ἀφαιρέομαι τῶν. Plautus in Persa,Atque ob istam rem ego aliquid te peculiabo.

Peculor,aris,& Depeculor, Quæ ad Rempublicam, seu principem pertinent,furor. κλέπτω τὸ δημόσιον.

Peculator,& Depeculator,Qui tale furtum facit,autore Asconio. κλέπτης τὸ δημοσίου. Cice.3.Offic.Neque enim de sicariis, veneficis, testamentariis,furibus.peculatoribus hoc loco dicendum est.

Peculatus,tus,Pecuniæ publicæ,aut fisci furtum : ficus sacrilegium, rerum sacrarum. κλέμμα. Cicero 5.Verr. Non intelligit,hæc quæ iandudum loquor , ad aliam quæstionem , atque ad peculatus iudicium pertinere. Plinius de Viris illustrib. Liuius Salinator primò Consul de illiriis triumphauit : deinde ex inuidia peculatus reus , ab omnibus tribubus , excepta Metia,condemnatus. Plaut.Ciftell. Ergo in me peculatum facit.

Pecunia,æ,A pecore,siue pecu dicta est,quia apud antiquos omnis pecuniæ,pecus fuit fundamentum. ἀρτέομαι, χρῆμα. Colum.lib.6, in Præfat. In rusticatione vel antiquissima est ratio pascendi, eadémque quæstuosissima:propter quod nomina quoque pecuniæ,& peculij tracta videntur à pecore. Quod non solùm veteres posiederunt , sed adhuc apud quasdam gentes vnum hoc vsurpatur diuitiarum genus.Plinius lib.33. capi.3,scribit, Pecuniam sortitam esse nomen à nota pecudis, eo quòd primum æs nota pecudis signatum fuit. Hinc Plutarchus in Publicola asserit in vetustissimis numis signum fuisse ouis, & suis, bouisque conspectum.Pecuniæ verò nomine (vt inquit Hermogenianus l.Pecuniæ. ff.de Verbo.significa.) non modò numi,hoc est numerata pecunia, sed omnes res tam solidæ quàm mobiles,& tam corpora quàm iura continentur. Cicero 2.de Finib. Magni æstimabat pecuniam , non modò non contra legem, sed etiam legibus partam : quæ quidem vel cum periculo est quærenda vobis : est enim effectrix multarum & magnarum voluptatum. Horatius 1.Epist.6. Et genus,& formam regina pecunia donat.Idem 4.Carm.Ode 9,Vindex auaræ fraudis,& abstinens Ducentis ad se cuncta pecuniæ.

Pecuniola, huius diminutiuum est. χρημάτιον.

Pecuniarius,a,um,Quod ad pecuniam pertinet. χρηματιστικὸς. Cicero ad Brutum,

Brutum, Nodus est inopia rei pecuniariæ. Idem pro Cluent. Neminem voluerunt maiores nostri non modò de existimatione cuiusquam, sed ne pecuniaria quidem de re minima esse iudicem, nisi qui inter aduersarios conuenisset. Lis pecuniaria. Quintil. lib. 6. capi. 1.

Pecuniosus, a, um, Qui abundat pecunia. πολυχρήματος. Nonius. Pecuniosorum, & locupletum proprietatem aperuit M. Tullius de Senect. à pecore pecuniosos, & à possessionibus locorum locupletes appellatos asserens, multáque dittione ouium, & boum: quòd tunc erat res in pecore, & locorum possessionibus ex quo locupletes & pecuniosi vocabantur. Cicer. 2. Verri. Pecuniosum hominem, quanuis sit nocens, neminem posse damnari. Idem 1. de Inuen. In fortuna quæritur, si ruus sit, an liber: pecuniosus, an tenuis. Artes pecuniosæ. Martialis libro 5, Artes discere vult pecuniosas.

Pecus, udis, fœmini gene. & Pecus oris, neutri, Significant omne animal quod sub hominis imperio è pabulo terræ pascitur: vt boues, asini, equi, cameli, oues capræ, & huiusmodi. θρέμμα, βόσκημα. Varro libro 2. de Re rust. capi. 5, Qui gregem armentorum emere vult, obseruare debet primùm, vt sint hæ pecudes ætate potius ad fructus ferendos integræ, quàm iam expertæ. Plinius etiam elephantos pecudes vocat, Qui (inquit) cum elephanto congressus, gemino ictu pecudem exanimauit. ¶ Inuenitur etiam pecus, coris, pro multitudine pecorum, seu pecudum. Virgil. 2. Eclog. Dic mihi Da mœta, cuium pecus, an Melibœi? Idem, Caprigenúmque pecus nullo custode per herbas. Interdum pro ore. πρόβατον. Plin. lib. 8. capi. 49, Est & in Hispania, & maximè Corsica, non dissimile pecori genus musimonum, caprino villo, quam pecoris velleri propius. Quintil. Cur in vsum vestium sæpe pecori lanæ detrahuntur? ¶ Interdum dicitur de omni animali, quod humana lingua & effigie caret. ζῶον. Virgil. 4. Georg. Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent. Horatius libro 1. Carm. Omne quum Proteus pecus egit altos Visere montes. ¶ Pecus autem, quum in genitiuo facit pecudis, nunquam accipitur collectiue: alioqui omnino eas dem habet significationes. Dicitur enim de quouis animali, excepto homine. Plin. libro 8. capite 7, Ipsius animalis tanta narratur clementia aduersus minus valida, vt in grege pecudum occurrentia manu dimoueat, nequid obterat imprudens. Virgil. libro 4. Georg. de apibus loquens, - & pecudum custodia solers. Lucret. de piscib. Præterea genus humanum, mutæque natantes Squamigeræ pecudes. Colum. libro 8. capite 3, Volatile pecus facilè custodiam decipit. Dicitúrque pecus (vt docet Varro) à pes, quòd pedibus sine ratione bruta ferantur. ¶ Sunt qui dicant pecus, pecudis, olim fuisse masc. gen. quòd apud Ennium lectum sit, Pecudi marito, poterimus tamen dicere, Marito, ibi esse substantiuum, & figuratè cum alterius generis substantiuo cohærere. Legitur etiam pro eodem pecu, & in numero plurali pecua: de quo suprà. ¶ Pecuda etiam neutro genere in vsu fuisse, veterum affirmat autoritas. Sisenna, lumenta & pecuda locis trepidare complurib. Item Cicero de Repub. apud Nonium, Quum adhibent in pecuda pastores.

Pecu, huius pecu, in plurali, pecua, pecuum, pecubus, antiqui dixerunt pro pecore. Plaut. Rud. Non vides me referre vuidum rete, sine squamoso pecu? Idem Mere. Nec pecua ruri pascere, neque pueros nutricare, &c.

Pecorinus, a, um, Quod est ex pecore. προβάτινος. vt Pecorina caro: quam & pecoream, pecudinam, & pecuinam possumus appellare.

Pecorosus, a. um, Quod pecore abundat. προβατώδης. vt Pecorosa palatia. apud Propertium libro 4. Venit ad inuictos pecorosa palatia montes. Et statuit fessos, fessius & ipse, boues. Statius 10. Theb. Cui fœtura gregem pecoroso Vere nouauit.

Pecorarius, Qui pecua, siue pecora publica redimit, vt inquit Asconius. προβατοπράπτης. Romani enim vetustiores nihil in bonis aliud præter pecudes habebant. ¶ Est etiam pecorarius, qui pecorum curam habet. νομεύς. Augustinus libro 15. de Ciuit. Hic erat pater habitantium in tabernaculis pecorariorum.

Pecuarius, rij, Qui pecora pascit. προβατεύς, νομεύς. Cice. 4. Verr. Mercator, an arator, an pecuarius.

Pecuarius, a. um. Quod ad pecus pertinet. βοσκηματικός. Plaut. in Trucul. Malè vertit res pecuaria mihi apud vos. Colum. libro 7. capite 12, Pecuarius canis neq; tam strigosus aut pernix debet esse, quàm qui damas, ceruósque, & velocissima sectantur animalia. Est autem Pecuarius canis, qui pecora, vel pecudes custodit à luporum voracitate, & iniuria.

Pecuaria, orum, Dicuntur ab eo quod est pecu. βοσκήματα. Nominatiuus singularis est pecuare, vel pecuar per apocopen. Propriè autem pecuaria dicuntur magni pecudum greges. Persius, Findor, vt Arcadiæ pecuaria rudere credas Virgil. 3. Georg. Solue mares, mitte in Venerem pecuaria primus. Autor ad Heren. libro 4. Nam quum canes funguntur officiis luporũ, cuinam præsidio pecuaria credemus? ¶ Nonnunquam etiam accipiuntur pecuaria generaliter pro omnibus iis ex quibus populus habet reddit us, quia diu hoc solùm vectigal Romanis fuit. Cice. de Clar. Orat. Insimularetúrque familia, partim etiam liberi societatis eius, quæ pecuaria de Pet. Cor. L. Mummio c o s s. redemisset, &c.

Pecuaria, riæ, Dicitur ratio parandi, ac pascendi pecoris vt fructus ex eo capiatur: quæ & Res pecuaria dicitur. προβατική. Varro libro 3. de Re rust. capi. 1, Tres libros instituí, è queis duos scripsi, primum ad Fundaniam vxorem de agricultura, secundum de pecuaria ad Turanium Nigrum. ¶ Est & Pecuaria, locus in quo pecorum greges consistunt. Varro libro 2. capi. 1, Cuius nobiles pecuariæ in Brutiis habentur. Idem in Præfat. lib. 2, Quod eo facilius faciam quòd & ipse pecuarias habui grandes, in Apulia ouiarias. Non inconuenienter tamen possumus in hisce Varronis exemplis pecuarias intelligere, ipsos pecudum greges: quemadmodum apud eundem Pecuariæ videntur accipi libro 3. capi. 2, vbi sic ait, Duo quum sint genera pastionum: vnum agreste, in quo sunt pecuariæ: alterum villaticum, in quo sunt gallinæ, ac columbæ, &c. ¶ Pecuariam rem facere, significat armenta, gregésque alere, quæ res ad scientiam pastoris pertinet. προβατικὴν ἐργάζεσθαι.

Pecuum, Cato genitiuo plurali protulit, ab eo quod est pecu. Autor Festus.

Peda, vide PEDES pedum.

PEDAEVS, fuit Antenoris filius nothus. νόθος. Homerus lib. Iliad. 5.

Pedalis, Pedamen, Pedaneus, Pedarius, vide PEDES pedum.

PEDASVS, πεδασός, Fuit, teste Homero libro 6. Iliad. Bucolionis maximi filiorum Laomedontis filius. ¶ Est & eius nominis ciuitas, Pylo vicina, vini feracissima, vt idem Homerus est autor libro Iliad. 9. ¶ Est etiam Pedasus vnus ex equis Achillis, vt idem tradit Iliados 16. quem euersis Thebis Eetioneis cepit, equisque suis immortalibus comitem addidit.

Pedatim, Pedatio, Pedatum, vide PEDES pedum.

Pedema, pen. prod. huius Pedematis, πήδημα, Genus saltationis Laconicæ, in qua pedes in orbem ad nates torquebantur, de qua Lucianus in libello περὶ ὀρχήσεως. Iuuen. Saty. 11, Qui Lacedæmonium pedemate lubricat orbem. Alij legunt pytisinate.

Pedepressim, Pedes, ditis. Pedester, Pedetentim, Pedica, Pediculus, Pediolus, Pedisequus, Peditatus, vide PEDES pedũ.

Pedes, πούς, Dicuntur quibus vtimur in gradiendo, cuius nominatiuus singularis est Pes, à Græco πους. Pes autem totum dicitur quod est à femore ad calcem: diuiditúrque in coxendicem, femur, genu, femen, poplitem, crus, suram, & imum pedem, qui calx appellatur: diuiditúrque in conuexum pedis, quæ pars superior est: & calcaneum, quæ est pars posterior: item in volam, quæ est pars medij pedis caua, & plantam, quæ pars tota inferior est: præterea in digitos & vngues. A vola pedis indita sunt cognomina Planeis, Plotis, Scauris, Pansis: de quibus locis suis. Ouid. 3. de Ponto, Hæc dea non stabili quàm sit leuis orbe fatetur, Quæ summum dubio sub pede semper habet. Idem 12. Metamor. -pedibusque virum proculcat equinis. Virgil. 9. Ecloga, Quò te Mœri pedes? an quò via ducit in vrbem? ¶ Suo se pede metiri, hoc est facere sumptum pro facultatum suarum modulo. Hora. 1. Epist. 7, Metiri se quenque suo modulo ac pede, verum est. ¶ Quoniam verò standi fundamentum pes est, factum est vt in ædificiis area. pes magnus dicatur. ¶ Pes etiam mensuræ genus est quo mensurantur terræ, & continet quatuor palmos. hoc est digitos sedecim. ¶ Idem funis quo in naui tenditur velum. Virgil. libro 5. Aeneid. Vna omnes fecere pedem. Plautus etiam remos nauium pedes appellauit. ¶ Pedes etiam dicuntur legitimæ carminum dimensiones: vnde dicimus carmen Heroicum sex habere pedes: Pentametrum, Phaleucium, & Sapphicum, quinque. Metaphora videtur sumpta ab animalium pedibus. Nam quemadmodum illa suis pedibus mouentur, ita etiam carmina suis quibusdam incedunt pedibus. Aut certè à mensuræ genere quod pedem vocari diximus, quòd carmina suis pedibus, veluti mensuris quibusdam, demetiantur. ¶ Præterea pes vocatur fœdum capitis animal, à multitudine pedum. Plaut. in Curc. Vt muscæ, culices, pedésque, pulicésque, Odio, & malo, & molestiæ, bono vsui eitis nulli. Huius diminutiuo frequentius vtimur, scilicet pediculus. siue pedunculus.

Pediculus, li, diminutiuum, Paruus pes. πόδιον. Plin. libro 9. capi. 28. Mollia sunt loligo, sepia, polypus, & cætera eius generis. His caput inter pedes & in ventre: pediculi octoni omnibus. ¶ Hinc pediculi vocantur, quibus fungi, pyra, mala, & huiusmodi sustinentur. μύσχοι. Plin. libro 22. capi. 23. Tutiores fiunt fungi cum carne cocti, aut cum pediculo pyri. ¶ Item pediculus, vermis in capite hominis, & in cæteris animalibus. φθεὶρ. Colum. libro 8. capi. 7, Pluma omnis è capite, & sub alis atque clunibus detergetur: illic ne pediculum creet, hic ne stercore loca naturalia exulceret. ¶ Pediculi quoque terræ, scarabæi terrestres ricino similes. Sunt & maris pediculi, teste Plinio libro 32. capi. 7. & 8, ita dicti à similitudine pediculorum capitis, quibus ad varia medicamenta vtuntur.

Pediculatus, a, um, vt Pediculata poma, quæ pediculos habent quibus suspendi possunt.

Pedicularis, pediculare, Quod ad pediculos capitis vermes pertinet. φθειρικός. Vnde Pedicularis morbus dicitur quum corpus pediculis scatet, Græci φθειριάσιν appellant. Nam φθεῖρα pediculum dicunt. De hoc Serenus,

Noxia corporibus quædam de corpore nostro
Progenuit natura, volens abrumpere somnos
Sensibus, & monitis vigiles inducere curas. Hoc morbo interiit Sylla Dictator.

Pedicosus, siue Pediculosus, Qui capitis vermibus scatet, qui pediculi, & nonnunquam pedes appellantur. φθειρῶν. Plaut. Pedicosus, squallidus, vbi me vidit, caput scabit. Apud antiquos, teste Festo, aliquando inuenitur pedecosus per secundam vocalem in antepenultima. Titinnius, Rus detrudetur pedecosus, squallidus.

Pediolus, diminutiuum, Paruus pes. Nonius. πόδιον.

Pedusculus, li, diminutiuum, Paruus pes. πόδιον. Plin. lib. 11. capi. 10, Si coriatur procella, apprehentis pedusculo lapillis se librant. Quo tamen in loco castigatiora exemplaria legendum docent, Apprehensi pondusculo lapilli.

Peda. Vestigium humanum, præcipuè pedis, inquit Festus. ἴχνος.

Pedalis. pedale, Quod est pedis: vt Mensura pedalis. ποδιαῖος. Colu. lib. 3. Pedale quoquouersus spatiũ sat erit inter semina relinqui. Idem Scrobiculis pedalibus factis. Cic. 4. Acad. Quid potest esse sole maius, quem Mathematici amplius duodeuiginti partibus confirmant maiorem esse quàm terram? quantulus nobis videtur? mihi quidem quasi pedalis. Cæs. 2. bel. Ciuil. Pedalibus lignis coniunctis inter se porticus integebantur.

Pedamen. inis, & Pedamentum, ti, Sustentaculum, siue adminiculum quod alicui ædificio subiicitur: sicut palus quo vitis sustentatur. ὑποστήριγμα.

Plin. lib.

Plin. lib. 17. cap. 19, Castanea pedamentis omnibus præfertur. Colum. lib. 4. cap. 30, Pedaminum, iugorúmque, & viminũ prospiciendorum tradenda ratio est. Varro 1. de Re rust. cap. 8, Quibus stat recta vinea, dicuntur pedamenta: quæ transuersa iunguntur, iuga.

Pedaneus, a, um. Idem quod pedalis. ποδιαῖος. Colum. lib. 5, Et ideo in maritandis arboribus nemo minorem pedaneæ serobem vitibus comparat. ¶ Hinc Bipedaneus, a, um, Tripedaneus, & huiusmodi. Δισποδιαῖος. Colum. lib. 1, Bipedanea humus arboribus quatuor pedum abundè est. Et lib. 4, Tripedaneis relictis spatiis, per quæ semina excoluntur. Et lib. 5, Semipedaneam consitis resolutam vitibus terram subiacere. ¶ Pedaneus iudex, Qui à Præside constituitur vt minora iudicia discernat: ita dictus quòd is magistratus non vehatur curru, sed pedibus proficiscantur in forum. Gellius tamen lib. 3. cap. 18. negat Pedaneum in hac significatione Latinum esse, Senatorésque pedarios hosce dicendos contendit, non pedaneos.

Pedarij Senatores, dicti sunt qui in Senatu sententiam non dicebant, sed ab alio dictam cõprobabant mouentes se loco, & in partem eius cuius sententiam approbabant, ambulantes. Propter quod qui ita faciebãt, Ire in sententiã pedibus, dicebantur. Et ab actu transeundi pedibus in aliena sedilia, pedarij sunt appellati. Cic. ad Atticum, lib. 1, Est illud senatusconsultum summa pedariorum voluntate, nullius nostrum auctoritate factum. Ibidem, Et raptim in eam sententiam pedarij cucurrerunt. Sententia eorum, pedaria appellatur. Gellius pedarios existimat dictos fuisse Senatores, quòd qui magistratum curulem nondum ceperant, pedibus in curiam proficiscebantur. Nam qui curulem magistratum gessissent, curru vehi solebant. Vide Gellium, hac de re diffusè tractantem lib. 3. cap. 18.

Pedatim, aduerbium à verbo pedo, as. κατὰ πόδας βαδίζω. Plin. lib. 11. cap. 45, Leo tantùm & camelus pedatim graditur. hoc est vt sinister pes non transeat dextrum, sed subsequatur.

Pedatum, pedati, apud antiquos legitur pro repetito accessu: à verbo pedo, as, quo antiqui vtebantur. Nonius, Pedato, positum inuenitur pro repetitu, vel accessu, quasi per pedem: sicuti nunc vulgò dicitur, Tertio pedato. Cato Orig. lib. 1, Igitur tertio pedato bellũ nobis fecere. hoc est tertiò reuersi, vt interpretatur Perottus.

Pedepressim, Tardè, paulatim, quasi læta & tarda itione. βάδην. Nonius.

Pedes, peditis, Qui pedibus incedit. πεζός. sicut eques, qui equo vehitur. Vnde milites qui pedibus stipendia faciunt, pedites appellamus. Cæsar 8. belli Gall. Equitatum omnem, Germanósque pedites, summæ velocitatis omnes, ad castra hostium præmittit. Virg. 6. Aeneid. -seu quum pedes iret in hostem. Idem 10. Aenei. Quum pedes incedit, &c. Curtius, Pedes agmen circuibat.

Peditatus, tus, Peditum copiæ: sicut equitatus, equitum copiæ. πεζότης, τὸ πεζόν. Cic. 5. Philip. Tu ciuem sceleratum & perditũ, Gallorum & Germanorum exercitu, pecunia, peditatu, equitatu, copiis instrues?

Pedester, Qui pedibus iter facit. πεζός. Martial. lib. 1, Abnuit in liquidis ire pedester aquis. Apul. Qui modò in exercitũ profectus est pedester. ¶ Dicitur etiã hic & hæc pedestris, & hoc pedestre. πεζικός. vt Pedestris exercitus, qui peditibus tantùm cõstat, nõ etiã equitibus. Pedestres copiæ, Pedestria agmina. πεζικὴ δύναμις Cic. 2. de Finib. Vt si Xerxes cũ tantis classibus, tantísq; equestribus & pedestribus copiis Hellespõto iuncto, Athóq; perfosso, maria ambulauisset, terrámq; nauigasset, &c. ¶ Pedestris oratio, Est prosa, & oratio soluta: ita dicta ab humilitate & simplicitate apparatus, quòd ad grauitatem, & maiestatem carminis non assurgat. πεζὸς λόγος. Quintil. lib. 10. cap. 1, de Platone, Multùm supra prosam orationem, & quam pedestrem vocant Græci, exurgit. Horatius ad Mecœnatẽ lib. 2. Carm. -tùq; pedestribus Dices historiis prælia Cæsaris. ¶ Pedestria auguria dicebantur quæ à lupo, vulpe, serpente, equo, & cæteris animalibus quadrupedibus sumebantur. πεζικὴ ὀρνιθοσκοπική.

Pedetentim, aduerbium cõpositum à pede, & tento, tas, Idem quod sensim, vel paulatim. κατὰ πόδας, βαδίζω. Cic. lib. 1. Offic. Sin minus, sensim erit, pedetentim q: faciendum. Teren. in Phorm. Dij bene vertãt quod agas. pedetentim tamen. quod Donatus exponit pro cautè.

Pedica, penult. corr. à pede, Significat laqueum quo pedes illigãtur. πέδη. Virg. lib. 1. Georg. Tunc gruibus pedicas, & retia ponere ceruis. Liui. 1. bel. Pun. Velũt pedica capta hærerent.

Pedicinus, Prisca dictio est, cuius hodie significatio ignoratur. Legitur apud Catonem de Re rust. cap. 18, Verba eius sunt hæc, Ibi foramen pedicinis duobus facito, alijs arbores pedicino in lapide statuito, Sunt qui putent diminutiuum esse à nomine pes: sed huic loco hoc non satis videtur congruere.

Pedicularis, Pedicosus, Pediculus, Pediolus, vide suprà post PEDES.

Pedisequus, vnico s, Qui dominum sequitur: & pedisequa, ancilla quæ dominam sequitur. ἀκόλουθος. Plaut. in Mil. Pedisequus tibi sum. Cic. ad Attic. lib. 2, Quæ mihi videtur vna cõcuncula clamore pedisequorum nostrorum esse peritura. Idem pro domo sua, Conculcari hunc à pedisequis iussit. Terent. in Andria, Accedo ad pedisequas, quæ ita rogo. Autor ad Heren. lib. 4, Virtutis pedisequæ sunt diuitiæ.

Peditatus, vide Pedes peditis in PEDES pedum.

Pedo, as, Id est vado: à quo Repedo, quod est quasi pedem refero, redeo. ἀναποδίζω. Lucil. Redisse, ac repedasse, vt Romã vitet. Pedare etiã est viti vel alteri arbusculæ substentaculum adhibere. χαράσσειν. vnde Vineæ pedatæ dicuntur. Plin. lib. 17. cap. 21, Aut pedatæ vineæ simplici iugo. Colum. lib. 4. cap. 12, Putationem sequitur iam pedandæ vineæ cura.

Pedatus, a, um. Quod est sustentaculo firmatum: vt Vinea pedata. κεχαραγμένος. ¶ Quandoq; etiam pedatus dicitur cui sunt pedes; sicut à manu Manulæatus. χειρόποδος. Sueton. de Othone, Fuisse traditur & monstrosi

dicæ staturæ, & malè pedatus, caluúsq; id est distortis pedibus.

Pedatio, Dicitur quando pedamentis vinea fulcitur. χαράκωσις. Colu. lib. 4. cap. 12, Idque iugum intra quartum pedem conueniet alleuari, dum se vinea corroboret in pedationem.

Pedum, di, Pastorale baculum, seu virga incurua qua pecudum pedes detinentur. λαγωβόλον, κηλήθρωμα. Virg. 5. Eloga, At tu sume pedũ, quod me quum sæpe rogaret, Non tulit Antigenes. ¶ Est & PEDVM, vide Stephano, oppidum non longè à Prænestinis: à quo Pedani, πεδάνοι populi: quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 5. Liuius lib. 8. ab Vrbe, Neq; tamen nisi admodum pauci populis, Pedani adiuti sunt, Tyburtes, Prænestiniq;, quorum ager propior erat, Pedum peruenere.

PEDICVLI, Populi Calabriæ, Peucetiis & Brundusinis finitimi: quorũ oppida sunt Rhudia, Egnatia, Barion, Amita, & Pactius. Autor Plinius lib. 3. cap. 11. Strabo lib. 6, Pœdiclos appellat.

Pedo, dis, pepedi, Crepitum ventris emitto. πέρδω, βδέω. Horat. 1. Serm. Saty. 8, Nam displosa sonat quantum vesica, pepedi. Martialis, Nil aliud video quo te credamus amicum, Quàm quòd me coram pedere Crispe soles. ¶ Huius compositum est Oppedo, pen. prod. quod est contra pedo. κατακρέδω. & per translationem reclamo, aduersor, dissentio. Horat. 1. Serm. Saty. 9. -vin' tu Curtis Iudæis oppedere?

PEDO, Albinouanus, Poëta fuit Epigrammatographus, qui sub Augusto floruit, & ad Neronis vsq; tẽpora peruenit. Præcipuè amicus fuit Ouidio, qui Pedonium eum vocat lib. 4, de Põto Eleg. 10, Si roget hoc aliquis, cui sint narrata Pedoni, &c. Alibi etiam Siderei epitheto eum honestat, vel propter excellentiam, vel quia fortassè de syderibus scriptum aliquid habuit: sic enim ait Elegia 16, Quum foret & Marsus, magni que Rabirius oris, Iliacúsq; Macer, sydereúsque Pedo.

Pedo, pedas, Pedum, Pedusculus, vide PES.

Peganon, πήγανον, Herba est Dioscoridi lib. 3, quam Latini rutam appellant.

PEGASA, πήγασα Stephano, Oppidum est Cariæ.

Pegasides, pen. corr. πηγασίδες, Musæ dictæ sunt, ἀπὸ τῶν πηγῶν, hoc est à fonte, numini illarum sacro, quem Pegasus ictu vngulæ fingitur aperuisse. Ouid. Epist. 21, At mihi Pegasides blandissima carmina dictant. ¶ Interdum etiam Pegasides dicuntur fontium, vel fluuiorum nymphæ quæ & Naiades. Idem Epist. 5, Pegasis Oenone Phrygiis celeberrima syluis.

PEGASVS, pen. corr. πήγασος. Equus alatus, ἀπὸ τῶν πηγῶν, id est à fonte, quòd iuxta πηγάς, id est fontes Oceani natus sit, vbi Gorgones habitabant. Hunc Higinus, & alij cõplures Neptuni & Medusæ filiũ dixere. Alij ex Medusæ sanguine quam Perseus interemit, natum astruunt. Hic quum in Helicona euolasset, saxum vngula feriens, fontem aperuit, qui ex eo Hippocrene, id est fons equinus est appellatus. Postea verò quũ ex Pirene Corinthio fonte biberet, à Bellerophonte qui id tẽporis expeditionem in Chimæram parabat, captus est. Qua de re sic scribit Strabo li. 8, Fama est (inquit) equum Pegasum quũ potaret hoc in loco, à Bellerophonte deprehensum fuisse, alatum inquam caballũ è Meduſę ceruice, & de Gorgonis execto gutture profilientẽ. Hoc equo vsus est Bellerophontes in expeditione contra Chimærã. Vulgatum est, & caballinũ fontem in Helicone erupisse, quũ subiectam ibi tellurem feriret vngula. Posthæc rerũ terrestriũ tędio ductus in cęlũ dicitur euolasse, ibiq; inter sydera constitutus, Arcticũ circulum se pectare, pedibúsq; æstiuo orbi adnixus, extremo ore caput Delphini tangere, & Aquarij manũ dextram ceruici suæ adiungere. ¶ Pegasus etiam dicebatur instrumentũ in domibus, super quo, tanquã iumento, vestes & similia teneruntur suspensa, à Pegaso equo poëtico, traductione nominis excogitata. ¶ Fuit & hoc nomine iurisperitus: à quo nomen accepit Pegasianum senatusconsultum. Pompon. l. 2. de Origine iuris.

Pegaseus, a, um, adiect. pen. cor. Catull. ad Camerium: Nec si Pegaseo ferar volatu. Versus est hendecasyllabus.

Pegaseius, aliud adiect. quinq; syllabarum. Persius in Præfat. Coruos poëtas, & poëtrias picas Cantare credas Pegaseium melos.

Pegma, matis, πήγμα, ἀπὸ τοῦ πηγνύμαι, Hoc est à pangendo, siue componendo, Machina quædam est lignea in qua statuæ collocãtur, & quasi figuntur ad illas sustinendas. Interdum πήγματα cum iudicris producẽbãtur in scenam, cum pueris etiã considentibus, ex lignis & tabulis quæ constabant vario picturę genere. ¶ Pegmatis formã Seneca ad Lucillium his verbis describit: His (inquit) annumeres licet machinatores qui pegmata ex se surgentia excogitant, & tabulata tacita in sublime crescentia, & alias ex inopinato ruinas: aut dehiscẽtibus quę cohærebant: aut quæ distabant, sua sponte cohærentibus: aut iis quæ eminebant, paulatim in se residentibus. Iosephus lib. 7. de Bello Iudaico, Maximè autẽ erat stupor machinarum quæ portabantur, siue pegmatum fabricatio, pro quorũ magnitudine viribus portantiũ occurrẽtes timebãt. Multa enim in tertiũ nidum, quartúmq; surgebant, & magni ficentia fabricæ cum admiratione delectabat. In illis machinis simula chrum belli repræsentatũ fuisse significat, vt alij fugere, alij capere viderentur, & per singula pegmata dux captæ vrbis agebatur, ita vt captus fuerat ordinatus. Qui autẽ in his machinis depugnabant, à Suetonio pegmates vocãtur. Tradunt Claudiũ obiecisse aliquando bestiis qui pegmata in scenã parum fœliciter produxissent. Plin. lib. 33. cap. 3, Princeps Caius in circo pegma duxit, in quo centũ & vigintiquatuor argẽti põdo fuere. Festus scribit, pegmata esse ex ære, aut marmore aut maméta, quę vt plurimũ in atriis, quãdoq; in porticibus aulisq; affigẽbãtur, maiorum, aliorúmq; fortium virorum gesta certius quam pictura ostendentia. Mart. lib. 12, Et crescunt media pegmata cella via.

Pejero, ras, penult. corr. Falsò, & animo fallendi iuro, seu iuramentum infringo, & id quod iuramento ac verbis concipitur, non facio: ex per, & iuro, abiecta r, & u longa in e breuem conuersa. ἐπιορκέω, Cice. 3. Offic. Non enim falsum iurare, peierare est: sed quod ex animi tui senten

tui sententia iuraris, sicut verbis concipitur more nostro, id non facere, periurium est. Idem pro Rosc. Com. Qui mentiri solet, peierare cõsueuit. Martial. lib. 7, Nec erubescit peierare de turdo, Et ostreorum rapere huidos cirros. Iuris peierati pœna, Horat. 2. Carm. Ode. 8. Plaut. in Asin. Nam siquid fecit scelestè, pro illo lingua peierat. Lactantius lib. 1, Ergo aliqua potestas est quæ peierantes deos puniat.

Peior, peioris, vide MALVS.

PELAGIA, æ, πελαγία, Mulier Antiochena, voluptatibus & illecebris primùm deditissima: vt quæ nulli rei attentiùs vacaret quàm corpori cõmendo. Tandem tamen meliore ducta spiritu, repẽte velut in nouum quoddam animal transformata est, curámque deinceps quam corporis cultui impendere solebat, ad animum virtutibus excolendum transtulit.

PELAGONIA, æ, πελαγονία, Pars Macedoniæ Septentrionalis, quæ Tribalis proxima est. Autor Plinius lib. 4. cap. 10.

Pelagus, pen, cor. πέλαγος, tam masculini, quàm neutri generis, Propriè profundum maris significat. Vnde pelagus dictũ volunt, quasi πόντος, quòd sit πόλει τῆς γῆς, id est procul à terra. Tametsi etiam pro quouis mari accipiatur. Valer. Flaccus lib. 1. Argonaut. O quantum terræ, quãtum cognoscere cæli Permissum est, pelagum quantos aperimus in vsus. Plin. lib. 10. cap. 32, In reliquis partibus est quidem mitius pelagus. Virg. 3. Aeneid. -hic pelagi tot tempestatibus actus, &c. Ibidem, Treis adeò incertos cæca caligine soles Erramus pelago.

Pelagicus, ca, cum, πελαγικὸς, Quod in mari viuit, siue etiam quod est ex mari. Colum. lib. 8. cap. 17, Cæteri saxatiles, aut pelagici: satis ex his, sed ex recentibus meliùs pascuntur.

Pelagius, a, um. Varro 3. de Re rust. cap. 3, Sic nostræ ætatis luxuria propagauit leporaria: at piscinas protulit ad mare, & in eas pelagios greges piscium reuocauit.

Pelagia, πελαγία, Piscis est ex genere concharum, qui & purpura dicitur, in mediis faucibus succum habens tingendis lanis laudatissimum, qui ab eo pelagium dicitur: sicut à buccino alio concharum genere, buccinum appellatur. Plin. lib. 9. cap. 37, Purpuræ alio nomine Pelagiæ dicuntur: earum genera plura, pabulo & solo discreta. Idem lib. 9. cap. 38, Buccinum per se damnatur, quoniam fucum remittit. Pelagio admodum alligatur, nimiæque eius nigritiæ dat austeritatem illam, nitorémque qui quæritur cocci.

Pelamis, midis, πηλαμὶς, ὑδος, generis fœmin. Idem piscis est cum thynno, sed qui nondum annum excesserit. Nam pelamides primò, pòst annũ thynni vocantur. Dictam autem volunt pelamidem, παρὰ τὸ ἰν τῷ πηλῷ μένειν, hoc est ab eo quòd in luto moretur. Plin. lib. 9. cap. 15, Limosæ à luto pelamides incipiunt vocari, & post annum thynni. Iuuen. Saty. 7. Siccus petasunculus, & vas pelamidum. Varia pelamidum genera enumerantur à Plinio lib. 32. cap. vlt. ex quibus reliqua omnia magnitudine excedit orcynon.

Pelargus, πελαργὸς Græcè, Latinè ciconia dicitur. Inde Pelargici nomi ab Aristophane dicti, quasi ciconiariæ leges quibus liberi parentes alere iubentur: id quod in iure quoque cautum est. Ideo in sceptris regiis antiqui ciconiam sculpere solebant in summo, in infimo autem hippopotamum animal improbissimum: significare volẽtes iustitiæ obnoxiam esse violentiam: cuius iustitiæ symbolum est ciconia, quæ parentes senio confectos alere, humerísque gestare in volatu creditur. Vide quæ de hoc annotauimus in dictione ANTIPELARGESIS.

PELASGIA, æ, πελασγία, Olim dicta est celeberrima illa totius Europę Cherronesus, inter duo maria, Aegæum & Ionium, platani folio similis propter angulosos recessus: quæ notiore nomine Peloponnesus dicitur. Dicta Pelasgia à Pelasgis populis vetustissimis, qui ab Arcadibus originem traxerunt. Vide Strabonem lib. 5, & Plinium lib. 4. cap. 4.

Pelasgi, πελασγοὶ, Populi sunt Græciæ vetustissimi, qui ex Arcadia oriundi, circa extremam partem Macedoniæ consederunt, in eo Thessaliæ tractu qui ab illis aliquandiu Argos Pelasgicũ fuit appellatus. ¶ Dicti Pelasgi, vt nonnulli putant, quasi πελαργοὶ, hoc est ciconiæ, quòd more ciconiarum, antequam sedem sibi delegerẽt, bonam partem orbis peruagarint.

PELASGIS, πελασγὶς, Regio est mediterranea Peloponnesi, olim etiam Drymodis, & postremò Arcadia dicta. Autor Plin. lib. 4. cap. 6. ¶ Inde Pelasgus, ga, gum, πελασγὸς.

Pelasgus, πελασγὸς, Frutex est lauri foliis: vnde à Græcis δαφνοειδὴς appellatur. Quo nomine etiam Latini vtuntur. Vide, Plinius lib. 15. cap. vltimo Herbarij *Laureolam* appellant.

Pelechinus, πέλεκινος, Herba in segetibus nascens, quæ alio nomine Securidaca appellatur. Plin. lib. 27. cap. 12.

PELETHRONIVS, πελεθρόνιος, Thessali cuiusdam nomen est qui primus fræna, & equorum ftrata dicitur inuenisse. Plin. lib. 7. cap. 56.

PELETHRONIVM, πελεθρόνιον, Oppidum Thessaliæ, vbi primùm domandorum equorum inuentus vsus est.

PELETHRONII, πελεθρόνιοι, Dicti sunt Lapithæ, à loco qui subiectus est Pelio monti, in quo medicamentorum magna vis nascitur, quæ Græci glossematici ὄξινα vocant. Hi primi omnium, frænorum vlum inuenisse dicuntur, & domãdorum equorum artem: vt annotauit Seruius in illud Virgilij 3. Georg. Fræna Pelethronij Lapithæ, gyrósque dedere.

PELEVS, πηλεὺς, Aeaci filius, qui ex Thetide genuit Achillem, qui à nomine patris, Pelides à Poëtis dicitur. Ouid. 8. Epist. Pelides vtinam vitasset Apollinis arcus. Stat. 2. Syl. Semifer Aemonium vincebat Pelea Chiron.

Pelides, πηλείδης. Achilles dictus est, à Peleo patre. Hephæstion interpres Sophoclis tragici in Aiace tragœdia. Αἰακὸς δὲὸς ὢξ αἰγίνης, πηλεὺς ὁ ἐκ πηλίου ὢξ οὐσσοῦ, ὧν ἀχιλλεὺς ὁ πηλείδης ὁ αὐτὸς ὢν ὠνομάσται. id est Aeacus filius Iouis ex Aegina, Peleus & Telamon ex Aeaco, quorũ

Achilles & Aiax, Aiacis autem filius erat Eurysaces.

Pelias, adis, πηλιὰς, patronymicum est fœmininum formatum à Peleus. Ouid. Epist. 3, Transeat Hectoreũ Pelias hasta latus. hoc est hasta Achillis qui Pelei fuit filius: quam nemo præter Achillem vibrare ob magnitudinem poterat. Hanc à Pallade decorticatam & politam, à Vulcano cuspidatam fuisse ferunt.

PELIAS, æ, πελίας, Neptuni fuit ex Tyro Salmonei regis filia, frater Aesonis, & Thessaliæ rex, qui Iasonem fratris sui filiũ, cuius indolem formidabat, ad expeditionem Colchicam, velut ad certissimum periculum ablegauit. Vide Valerium Flaccum lib. 1. Argonaut. Hic tandem filiarum suarum manibus iugulatus fuit, idque instinctu Medeæ, quæ integræ ætati se illum restituturum simulabat. Vide Ouidium 7. Metamorph.

Pelicanus, πελεκᾶνος, Auis Aegyptia. Nascitur in solitudinibus, maximè Nili fluminis. Duo autem sunt pelicanorum genera, vt docet Hieronymus, vnum volatile, aliud aquaticum. Hæ aues tãquam colaphis rostrorum dicuntur occidere paruulos suos, eosdémque in nido occisos à se, lugere per triduum. Postremò dicunt matrem seipsam grauiter vulnerare, & sanguinem suum super filios fundere, quo illi perfusi reuiuiscũt. A Græcis etiam δυσθανατοῦντες dicitur, quòd rostri ictibus arbores pertũdat. Aelianus lib. 15, pelicanos eosdem facit cum plateis.

PELIDES, vide PELEVS.

PELIGNI, πελιγνοὶ, Populi Marsis finitimi, quorum metropolis erat Sulmo, Ouidij patria.

Pelignus, a, um, adiectiuum. Ouidius lib. 3. Amor. Pelignæ dicar gloria gentis ego.

PELINNA, æ, πίλιννα Stephano, Thessaliæ oppidum in tractu Phthiotidis: ita dictum à Pelinno Oechalieifilio. Meminit huius oppidi etiam Plinius lib. 4. cap 8.

PELION, πήλιον, Mons Thessaliæ in sinum Pelasgicum incumbens. Ouidius 5. Fast. Pelion Aemoniæ mons est obuersus in Austros: Summa virent pinu, cætera quercus habet.

PELLA, πέλλα, Vrbs Macedoniæ fuit in litore Aegæi maris, illustrata maximè natalibus Philippi Macedonum regis, & Alexandri. ¶ Est item Pella Syriæ oppidum, à Macedonibus ita appellatum, quum antea Apamia diceretur. Stephanus.

Pellæus, a, um, adiectiuum. Lucan. lib. 10, Illic Pellæi proles vesana Philippi Fœlix prædo iacet. Iuuen. Satyra 10, Vnus Pellæo iuueni non sufficit orbis. ¶ Pellæa gula, pro Alexandrinis deliciis, apud Martialẽ lib. 13, epitheto longiusculè petito ab Alexandro Pellæo Alexandriæ condi tore. Princeps (inquit) Niliacis raperis Coracine macellis: Pellęa prior gloria nulla gulæ.

PELLANA, æ, siue Pallane, es, πελλάνη, Oppidum Laconiæ, in Megalopolitanum vergens agrum, teste Strabone lib. 8, quod tamen à plinio lib. 4. cap. 6, Arcadiæ annumeratur.

Pellax, huius pellacis, adiectiuum, pen. prod. genitiui, Qui per blãditias aliquem decipit, ἀπατεὼν, πειθανὸς, προσαγωγός. A verbo pellicio, quod est fraudandi causa aliquem allicio. Virg. 2. AEn. -inuidia postquam pellacis Vlyssi (Haud ignota loquor) superis concessit ab oris.

Pellacia, Fallacia. ἀπατεών. Virgil. libro 4. Georg. Verùm vbi nulla fugam reperit pellacia. Lucret. lib. 2, Subdola quum ridet placida pellacia ponti.

PELLENE, πελλήνη, Castellum est Achaiæ propriè dictæ, sexaginta stadiis à sinus Corinthiaci litore distans, teste Strabone lib. 8. Plin. lib. 4. cap. 5. Pellenæorum castellum appellat. ¶ Est item Pellene, eiusdem Achaiæ vicus, inter Pellenen castellum & AEgas, teste Strabone loco iam citato.

PELLENAEVS, πελληνεὺς, Mons est in Chio insula, apud Plinium lib. 5. cap. 32.

Pellex, pellicis, fœm. gen. vt inquit Iureconsultus, illa vulgò appellatur quæ cum eo cui vxor sit, corpus miscet. πελλακὴ, πελλακεύτρια. Inde apud Oratores & Poëtas, pellex nõ tam viri, quàm vxoris nuncupatur. Cic. in Oratione pro Cluent. Vxor generi, nouerca filij, filiæ pellex. Sallustius in Ciceronẽ, Filia matris pellex, tibi iucundior atque obsequentior quàm pareti par est. Ouid. epist. 9. Nomine deposito pellicis, vxor erit. Sueto. de Cæs. Prætereo actiones Dolabellæ, in quibus eum Dolabella pellicem reginæ dicit. ¶ Concubina quæ cum cælibe viro sine nuptiis locum tenet vxoris, quam Græco vocabulo παλλακὴν pallacem appellamus. Sueton. de Vespas. Inde quieti vacabat, accubante aliqua pallacarum, quas in locum defunctæ Cænidis plurimas constituebat. Iustinus quoque Cyri pallacem nominat, licet vitio librariorum pellicem scriptum reperiatur. ¶ Pellex Latinum nomen est à pellicio, quod est blandiendo decipio: quia blandiendo virum ab vxore seducit. Cicero in Sallust. Omnium cubiculorũ pellex, & idem postea adulter. id est puer lædebas alienas vxores, præripiens eis maritos: vir postea læsisti maritos, præripiens eis vxores. Vide Vallam lib. 6. Elegant.

Pellicatus, tus, Actus quem pellex exercet: sicut concubinatus quem concubina, παλλακεία. Cic. 2. Offic. Ab ea enim est ipse propter pellicatus suspicionem interfectus.

Pellicio, cis, pellicui, rarissimè legitur: inuenitur tamen apud Columellam de villica loquentem in Præfatione libri 8, positum pro blanditiis impetrare, nisi locus corruptus est. Nunc verò (inquit) quum pleræque sic luxu & inertia diffluant, vt ne lanificij quidem curam susciperе dignentur: sed domi sedentes confectas vestes fastidio habeant, peruersáque cupidine pretiosiores alias à viris pellicеant, quæ grandi pecunia, & totis penè censibus redimuntur, nihil mirum est easdem ruris & instrumentorum agrestium cura grauari.

Pellicio, is, pellexi, pellectum, Blanditiis in fraudem induco. ἀπατάω, ἐξαπατάω, προσάγομαι, πείθω. Terent. in Phorm. Is senem per epistolam pellexit. Cicero 1. de Orat. Maiorem partem sententiarum sale tuo, & lepõre, & politissimis facetiis pellexisti. Componitúrque ex per, & lacio, mutatis r in l, & a in i. Festus, Lacit, decipit, inducit. Lax, lacis verò fraus est. A Lax, lacio fit: vnde & Lacto, as: & composita, Allicio, Elicio, Illicio, & alia. Legitur quoque Perlicio apud Liuiũ lib. 4. pro eodem, Negotium (inquit) datur, vt quos quisque posset ex collegio Tribunorum ad intercessionem perlicerent. Pellicio tamen, & pellexi, & pellectus magis in vsu sunt quàm perlicio, aut perlexi. Perlectus verò in ista significatione nequaquam haberi puto, sed Pellectus tantùm, ne à perlego putaretur.

Pellicator, oris, Qui blanditiis aliquem in fraudem pellicit. προσαγωγός. Festus.

Pellis, huius pellis, Dicitur quum est à carne separata, quæ cutis antea dicebatur. δέρμα, δορά. Iuuenal. Saty. 10, Disimilémque sui deformem pro cute pellem. Cic. 1. de Natu. deor. Quam tu nunquam, ne in somnis quidem vides, nisi cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo. Virg. 8. Aeneid. -quem fulua leonis Pellis obit totum. Idem 11. Aeneid. Cui pellis latos humeros erepta iuuenco Pugnatori operit. ¶ Quiescere in propria pelle, est contentum esse sua sorte, nec quicquam supra vires affectare. Horat. 1. Serm. Saty. 6. Vel merito, quoniam in propria nõ pelle quiessem. ¶ Sub pellibus esse, hoc est in castris statiuis. Cice. 4. Acad. Vt non multum imperatori sub ipsis pellibus otij relinquatur. ¶ Dicta pellis (vt quidam putant) à pellendo, quòd externas iniurias tegendo repellat. Hæc postquam concinnata est ad calceos, & cætera opera facienda, aluta dicitur. Varro, Pasceolus saccus est, ex aluta factus.

Pellicula, æ, diminutiuum. Parua pellis. δερμάτιον. Cic. pro Muræna, Atq; ille homo eruditissimus, ac Stoicus strauit pelliculis hœdinis lectos Punicanos, & exposuit vasa Samia: quasi vero esset Diogenes Cynicus mortuus, &c. ¶ Continere se in sua pellicula, prouerbialiter dicitur pro eo quod est intra suam fortem se continere. Martia. lib. 3, Lusisti, satis est: sed te, mihi crede, memento Nunc in pellicula cerdo tenere tua. ¶ Curare pelliculam, est corpus suum molliter tractare. Horat. 2. Serm. sat. 5. -ire domum, atque Pelliculam curare iube. ¶ Veterem pellículam retines, hoc est pristinos mores. Persius Sat. 5, Sin tu, quum fueris nostræ paulo antè farinæ, Pelliculam veterem retines, & fronte politus Astutam vapido seruas sub pectore vulpem, Quæ dederam suprà, repeto, funémque reduco.

Pelliceus, cea, ceum, Quod est ex pelle: vt Vestis pellicea. δερμάτινος. Hieron. contra Iouin. Deiecti in vallem lachrymarum, tunicis consutis, & pelliceis vestirentur.

Pellitus, ta, tum, pen. prod. Quod pelles habet, vel pellibus tectum est. δερματόδυτος. Propter. lib. 4. Pellitos habuit rustica chorda patres. Horat. 2. Carm. Ode 6, Dulce pellitis ouibus Caleſi & Flumen, & regnata petam Laconi Rura Phalanto.

Pelliculo, las, pen. prod. Pellibus alligatis obturo. πτοδερματόω. Colum. lib. 12. cap. 46, Vas operculatum pelliculant. Ibidem cap. 39, In alia vasa deliquare, & confestim opercula gypsare, & pelliculare.

Pelliones, Qui vestes pelliceas, & alia ex pellibus opera faciunt. δερματέμονες. Plaut. in Menæch. Quasi suppellex pellionis, palus palo proximus est.

Pello, lis, pepuli, pulsum, Percutio, fetio. προσβάλλω, πλήττω. Teren. in And. Túne has pepulisti fores? Aliquando abigo, extrudo. ἐλαύνω, ὠθέω. Plaut. Pelle animo timorem: mox aderit gnatus. ¶ Iungitur etiam ablatiuo cum præpositione à: vt Pelle hunc à foribus. apud Plautum in Amph. Item cum præpositione de: vt Nõ potuit pelli de ea sententia. Ité cum è, vel ex: vt Pellere aliquem è foro, vel ex templo. Nonnunquam etiã sine præpositione: vt Pellere patria, ciuitate, regno, agro, sedibus, &c. Iungitur etiam accusatiuo cum præpositione in. Cic. 2. de Orat. In exilium pulsus est. ¶ Ponitur interdum pro exagitare, affligere. Cice. ad Nigidium lib. 4. Epist. Quanquam enim nulla meipsum priuatim pepulit insignis iniuria. ¶ Hinc fiunt Pulso, Pulto, Pulsus, & nõnulla alia quæ vide suis locis. Item composita, Apello, siue Aspello, Appello per duplex p, Compello, Depello, Expello, Impello, Propello. ¶ A supino pulsum, fit frequentatiuum Pulso, pulsas, de quo mox.

Pulsus, huius pulsus, Ictus, impulsio, verberatio. ὦσις, πεῖσις. Cic. 1. Tusc. Inanimum est omne quod pulsu agitatur externo. Idẽ 1. de Orat. Impetus, pulsúsque remorum. Virg. 12. Aeneid. -pulsúq; pedum tremit excita tellus. ¶ Pulsus item σφυγμὸς, à medicis appellatur motus arteriarum ex spiritus reciprocatione, & ex systole diastoléque cordis profiscens. Plin. lib. 11. cap. 37, Arteriarum pulsus, in cacumine maximè membrorum euidens, index ferè morborũ in modulos certos, legésq; metricas per ætates stabilis, aut citatus, aut tardus. Idem lib. 7. cap. 51, Venarum (inquit) inæquali, aut formicante percussu.

Pulso, sas, frequentatiuum à pello. Significat sæpe percutio, verbero. ἐλαύνω, πλήττω, σφύω, σφεδδῶ. Cic. 6. Verr. Sex lictores circunsistunt valentissimi ad pulsandos verberandósque homines exercitatissimi. Teren. in Adel. Sed quis hoc ostium pulsauit? Virg. 4. Aeneid. -cui nubibus atris Pinifera caput & vento pulsatur & imbri. ¶ Transfertur & ad animum. Plaut. in Epid. Id ego experior, cui in vnum multa confluunt quæ meum pectus pulsant. ¶ Interdum pulsare, est violare, lædere. Virg. lib. 12. Aeneid. Pulsatos referens infecto fœdere diuos. ¶ Pulsari item dicuntur fides, vel instrumenta musica, quum chordæ digitis vel plectro attrectantur, vt sonum edant. κρούω. Virg. 6. Aeneid. Iámque eadem digitis, iam pectine pulsat eburno. Campana quoque pulsari dicitur, quum aut restibus aut pedibus impulsa, aut malleo icta sonitum reddit.

Pulsans, tis, participium. Iuuena. saty. 9, -& cum fusore catello Cymbala pulsantis legatus fiet amici. Virg. lib. 3. Georg. -exultantiáque haurit Corda pauor pulsans.

Pulsatus, ta, tum, aliud participium. Plin. lib. 12. cap. 9. Pulsatæ fluctibus arbores. Aequor pulsatum remige, Ouid. 3. de Ponto. Saxa pulsata, Virgil. 3. Aeneid.

Pulsandus, a, um: vt Area pulsanda equis. Ouid. 3. Amor. Eleg. 14.

Pulsatio, onis, Pulsandi actus. Liu. 1. belli Maced. Ea maiore eum sonitu quàm vulnere vllo, pulsatio scutorum, parumper succedentes Romanos tenuit.

Pulsator, oris. Val. Flac. 5. Argon. -citharæ pulsator Apollo. Huius composita sunt, Compulso, Expulso: quorum significata vide suis locis.

Pulsatiles venæ, A quibusdam appellatæ spiritus semitæ, quas medici Græco vocabulo arterias vocant. ἀρτηρίας. Agitantur enim illæ perpetuo quodam pulsu ex systole & diastole cordis proficiscente.

Pulto, tas, Idem quod pulso, fitque à supino pultum, quo antiqui vtebantur. ἀράσσω, πρὸς θύρας κόπτω. Plaut. Pulsando confregi fores. Terent. Cesso iam pultare ostium?

Pellos, siue Pellus, li, πίλος, Auis est ex genere ardeolarum, ita dicta (vt putãt) ab aduerbio πίλας, quod est prope: quòd minus altè volet quàm cætere ardeolarum species. Plin. lib. 10. cap. 60.

Pelluceo, pelluces, pen. prod. pelluxi, Per medium luceo. διαυγάζω. Iuuenal. Sat. 2, Acer & indomitus, libertatísque magister, Creticе pelluces. Plaut. Aulul. Quin extra inspicere in sole etiam viuo licet: Ita is pellucet, quasi laterna Punica. Idem Rud. Nam nunc pellucet ea quàm cribrum crebrius. ¶ Oratio pellucens, id est clara & aperta, Cic. de Clar. orat. Ita reconditas, exquisitásque sententias mollis & pellucens vestiebat oratio.

Pelluo, idem quod Perluo: de quo infrà. κατακλύω.

Pelluuium, uij, & Pelluuia, æ, Vas in quo lauantur pedes: sicut Malluuiũ, & Malluuia, vas in quo lauantur manus. πόδανιπτρον. Dictũ pelluuium à pelluendo. Hoc idem pollubrum dicitur. Labrum autem commune est, quemadmodum & peluis.

PELOPEA, pen. prod. πελόπεια, Thyestis filia quæ à patre grauida facta insigni forma infantulum peperit: quẽ recenter natum ne turpitudo sua palàm fieret, feris deuorandũ in syluis reliquit. Eucnit tamen diis ita volentibus, vt pastor quidam illac iter faciẽs, in puerum inciderit, qui misericordia motus domum suam illum detulit, lactéque caprino educauit. Vnde & Aegisthus appellatus est. Hic postea quum in virũ adoleuisset, Atreum patruum suum Thyestis instinctu interfecit. Clytemneſtram quoque absente Agamemnone per adulterium polluit: virúmque eius è Troiano bello redeuntem, ab illa adiutus, interemit. ¶ Pelopea item dicta fuit Lydiæ vrbs, aliis nominibus Thyatira, & Semiramis appellata. Autor Strabo. ¶ Pelopea item Tragœdiæ cuiusdam nomen fuit, miserabiles Pelopeæ Thyestis filiæ casus æruminãsq; continentis. Iuuen. Satyra 7. Præfecto Pelopẽa facit Philomela tribunos.

Pelopæus, & Pelopeius, vide PELOPS.

PELOPIDAS, πελοπίδης, Thebanus quidam fuit, rei militaris gloria clarissimus, arctissimóq; amicitiæ fœdere cum Epaminunda coniunctus. Vitam eius vide apud Plutarchum.

PELOPONNESVS, πελοπόννησος, Nobilissima est totius Europæ peninsula, isthmo angustissimo Græciæ annexa, inter duo maria, Aegæum & Ionium, platani folio similis, angulosis recessibus duos efficiens sinus, ab Ortu Saronicum: Crisseum, siue Corinthiacum ab Occasu, sex millium angustiis diremptos. Olim Apia & Pelasgia appellata. ¶ Postremò Peloponesus dicta à Pelope Tantali filio, qui quum Oenomaũ Eleorum regem curuli certamine superasset, Hippodamiam filiã eius vxorem duxit, regnúmque dotale accepit: totámque illam peninsulã Peloponnesum appellauit. Habet in circuitu circiter CCCLXIII. M. pass. Amplissimis olim habitata vrbibus, ex quibus clarissimæ fuerũt Corinthus, in ipso statim isthmo sita, deinde Argos, Mycenæ, Lacedæmon, Patræ, Messene, Corone, Methone, Elis, Pisa, aliæque complures. Hodie Moream appellant Veneti.

PELOPS, opis, πέλοψ, Tantali Phrygiæ regis & Taygetes filius, cuius pater quum deos in terris peregrinantes hospitio excepisset, vt certo alio quo argumento diuinitatẽ eorum experiretur, filium suũ illis epulandum apposuit: à cuius esu quum dij cæteri abstinuissent, sola Ceres humerum eius dextrũ absumpsit. Quem quum Iupiter deinde ad vitam reuocasset, eburneũ ei humerum restituit. Postea verò quum in virum adoleuisset, relicta patria in Elidem se contulit, vbi id temporis regnabat Oenomaus, qui vnicam habebat filiam nomine Hippodamiã, & forma eximiam, & regni totius hæredem, iisque nominibus à procis plurimis ambitam. Verùm Oenomaus quũ oraculo edoctus esset, fore vt generi opera interiret, durissimam hanc procis conditionem tulit, vt qui nuptiis filiæ potiri vellet, secum prius curuli certamine contenderet: idque ea lege, vt victoré filiæ suæ coniugium & regni heredi tas, victum mors sequeretur. Quum itaq; iam complures equorum (quos pernicissimos habebat) celeritate superasset, neciq; tradidisset, Pelops (qui & ipse puellæ amore tenebatur) fibi aliam rem aggredium dam ratus, Myrtilum aurigam eius pretio corrumpit, vt fragiles currui axes subiungeret. Quo facto Oenomaus vnà cum curru corruit, membrisque omnibus ea ruina collisis mortuus est. Pelops itaque & coniuge potitus & regno, vniuersam illam Cherronesum de nomine suo Peloponnesum appellauit. Autor Strabo lib. 8.

Pelopeus, a, um, πελόπειος, & diuisa Græca diphthongo Pelopeius, πελοπήϊος, per quinq; syllabas, denominatiuum formatum à nomine Pelops. Proper. lib. 3. Eleg, Infamis stupro stat Pelopea domus. Ouid. 8. Meta. Ipse locum vidi: nam me Pelopeia Pitheus Misit in arua, suo quondã regnata parenti.

Peloris, ridis, πωλωρὶς, Genus conchæ. Horat. 2. Serm. Saty. 4, Murice Baiano melior Lucrina peloris. Plinius lib. 31. cap. 11, videtur inter cancrorum genera annumerare.

ELORVS, pen. prod. πήλωρος, Vnum ex tribus Siciliæ promontoriis, quod in Italiam vergens, Scyllæ aduersum est: ita dictum à Peloro Annibalis gubernatore: quem is in Syriam fugam parans, (vt pomponio Melæ placet) ibi interemit, seab eo proditum ratus, eo quòd proeul intuenti continua videbantur esse litora, pelagúsque minimè peruium. Valer. lib. 9. cap. de Temeritate, Pelorum hunc ab Annibale interfectum arbitratur eo tempore quo is à Petilia soluens, in Africam reditum parabat, à suis reuocatus vt patriæ periclitanti opem ferret aduersus Scipionem. Quæ sententia videtur multo verisimiliór. Non enim video quid ex Africa Syriam petenti, in Siculo freto fuerit negotij: nisi quis hoc prætexat, vi tempestatis eò fuisse appulsum. Seruius explicans illud Virgilij 3. Aeneid. Ast vbi digressum Siculæ admouerit oræ Ventus, & angusti rarescent claustra Pelori: quanquam cum Valerio videtur sentire, fatetur tamen etiam ante Annibalis tempora promontorium hoc Pelorum fuisse appellatum. Polybius quoque in primo bello Punico alio nomine non vtitur.

Pelta, tæ, πέλτη, Scutum exiguum, lunæ semiplenæ imaginem referens: quo genere Amazones præcipuè in prælijs vti solent, Virgil. 1. Aeneid. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis. Scuta Amazonica vocat Nonius. Plin. lib. 12. cap. 5, Foliorum latitudo peltæ effigiem Amazonicæ habet.

Peltatus, a, um, adiectiuū, hoc est pelta armatus. Liu. 8. bel. Pun. Menippū item quendam ex regiis ducibus, cum mille peltatis (pelta cetræ haud disimilis est) Chalcidem mittit. Hi etiam Græco nomine appellantur peltastæ, πελτασταί. Liui. lib. 1. bel. Mac. Nocte cetratos, quos peltastas vocant, loco opportuno inter bina castra in insidiis abdiderat.

PELTAE, arum, πέλται, Phrygiæ oppidum: à quo vicinus campus Peltinus appellatus est. Vide Strabonem lib. 12. & 13.

Peluis, Vasis genus pedibus abluendis præcipuè destinatum. λεκάνη, ποδόνιπτηρον. Varro 4. de Ling. Lati. Peluis inquit, quasi pedelauis, à pedū lauatione. Alij peluim à pelluendo dictam tradunt, putántque sinum esse aquarium in quo variæ res pelluuntur. Iuuen. saty. 3, Vt sint contentæ patulas effundere pelues. Cato cap. 10, Peluis vna. Vide Baysium.

PELVSIVM, sij, πηλούσιον, Oppidum in extrema Aegypti ora, qua Casio tidi contermina est: à quo & extremum Nili ostium quo Aegyptus ab Asia terminatur, Pelusium, seu Pelusiacum appellatum est. Hanc vrbem condidit Peleus Achilis pater monitu deorum post lustrationem. Eo enim tempore Peleus furiis agitabatur, quia fratrem Focum interemerat.

Pelusius, sia, sium, πηλούσιος, & Pelusiacus, a, um, penu. corr. πηλουσιακὸς. Martial. in Xeniis, Accipe Niliacam Pelusia munera lentem. Virg. lib. 1. Georg. Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis.

Pelusiana mala legimus apud Columellam lib. 5. cap. 10.

Pelusiotæ, πηλουσιῶται. Populi in extremis finibus Aegypti, Pelusium oppidum incolentes, ea in parte qua Aegyptus Arabiæ contermina est. Hieronym. contra Iouin. Impelle (si vales) Pelusioten, vt manducet cæpe.

Peminosus, a, um, vel potius Pæminosus per æ diphthongum in prima syllaba, quod mali est odoris: ita dictum à pædore. δυσῶδες. Varro. de Re rust. lib. 1. cap. 51, Hanc esse modicam oportet pro magnitudine segetis, potissimum rotundam, & ad medium paulùm extumidam, solida terra pauitam, maximè si est argillosa, ne situ pæminosa, in rimis eius grana obliteſcant. Sic enim legit Festus. In castigationibus tamen Varronis exemplaribus legitur, Ne æstu rimosa.

Penarius, vide PENVS.

PENATES, Penatium, penatibus, tantùm pluraliter, Dicti sunt dij domestici, vt inquit Cicero lib. 2. de Nat. deorum, quòd penes nos nati sint, vel quòd nō longè absint ab hac vita, siue quòd penitus insidēt. ἐφ' ἡμῖν θεοί. Ex quo etiam penetrales à Poëtis vocantur. Alij à penu hoc nomen deriuant. Macro. lib. 3. Satur. cap. 4, Penates esse dixerunt per quos penitus spiramus, per quos habemus corpus, per quos rationem animi possidemus. Teren. in Phor. At ego deos Penates hinc salutatum domum Deuortar. Virg. 1. Aeneid. Gens inimica mihi Tyrrhenum nauigat æquor, Ilium in Italiam portans, victósque Penates.

Penatiger, ra, rum, Gerens Penates. Ouid. 15. Metam. Hæc Helenum cæcinisse Penatigero Aeneæ Mente memor refero.

Penatores, vide PENVS.

Pendeo, des, pependi, pensum, Significat in sublimi esse, siue suspensum esse. κέμαι, κρέμαμαι. Tractum à pennis auium. ¶ Interdum ponitur absolutè. Terent. in Eunucho, Tu iam pendebis, qui stultum adole scentulum nobilitas flagitiis. Aliquando ablatiuo iungitur cum præpositione à, vel ab: vt Sagittæ pendebant ab humero, Cic. 6. Verr. Aliquando cum præpositione de, vt Pendēre de rupe, Virg. 1. Eclog. Item cum præpositione ex: vt Pendēre ex arbore, Cic. 5. Verr. Nonnunquam etiam sine præpositione. Virgil. 4. Ecloga, Incultíſque rubens pendebit sentibus vua. Aliquando iungitur accusatiuo cum præpositione per. Plaut. in Asin. Nudus vinctus centum pondo es, per pedes quando pendes. ¶ Per translationem Pendeo ponitur pro sustentor, vel potiùs initor. ἐρείδομαι, ἐρείκομαι. Ouid. 3. de Ponto, Pendet & à vestra nostra salute salus. ¶ Pendēre ex nutu alterius dicitur qui per omnia alterius addictus est voluntati. Liu. 5. belli Macedo. Ea autem in libertate posita est, quæ suis stat viribus, non quæ ex alieno pendet arbitrio. ¶ Pendēre ex fortuna dicitur qui ad omnes fortunæ flatus circumagitur. Cic. in Paradoxis, Cui spes omnis, & ratio, & cogitatio pendet ex fortuna, huic nihil esse potest certi, nihil quod exploratum habeat permā surum sibi vnum diem. ¶ Quandoque pro cruciari, & in pœna esse, siue dubium esse, aut animo suspensum esse, hoc est dubitare, hæsitare. ἀπορεῖσθαι, & sic construitur cum genitiuo, vel ablatiuo, & interdum ponitur absolutè. Cic. 1. Tusc. Quòd si expectando, vel desiderando pendemus animis, cruciamur, & angimur. Idem in Hortensium, Et qui

expectat, pendet animi. ¶ Pendēre etiam dicitur qui nimio desyderio alicuius rei intentus, cessat ab omni alio opere, & id vnum solicitus expectat. Ouid. in Epist. Penelopes, Narrantis coniux pendet ab ore viri. Virgil. 6. Aeneid. Dum consulta petis, nostróque in limine pendes. ¶ Item cessare. κάδειν. Virgil. 4. Aeneid. –pendent opera interrupta, minæque Murorum ingentes. ¶ Ponitur aliquando pro ponderare, siue pondus efficere, ait Budæus. Plin. lib. 21. cap. vlt. Cyathus pendet per se drachmas decem. In eadem significatione legitur & Pendo, is, per tertiam coniugationem. ¶ Pendēre rei dicebantur, quòd eorum nomina in programmate, id est tabula pendula publicè proposita, atque suspensa erant. Sueton. in Domitia. cap. 9, Reos, qui ante quinquennium proximum apud ærarium pependissent, diuersos discrimine liberauit. ¶ Huius composita sunt, Appendeo, Dependeo, Impendeo, Propendeo, & Suspendeo, quorum significata vide suis locis.

Pendens, participium, & aliquando nomen ex participio. Pendentes alas dixit Plinius lib. 10. cap. 38. & Pendens vinum, Cato cap. 147: hoc est vinum quod adhuc in ipsa vite pendet, & nondum ex vuis expressum est.

Pendulus, la, lum, Quod pendet. μετέωρος, κρεμάμενος. Ouid. Epist. 1, Lassaret viduas pendula tela manus. Colum lib. 2. cap. 28, Tum deinde maciora & pendula loca, mense Februario Luna crescente, fimo iuuanda sunt.

Pensilis, pensile, pen. corr. Quod suspensum, & sublime est. μετέωρος. vt Pensilis hortus, qui supra ædificia factus est, hoc est in solario, vel in aëre sublimis. Plin. lib. 19. cap. 5, Pensiles eorum hortos promouentibus in soles rotis olitoribus, &c. Sic Pensilis vua. Horat. 2. Serm. saty. 2, –tum pensilis vua secundas Ornabat mensas. ¶ Pensilis homo, qui suspensus est. Plaut. in Pseud. Restim volo mihi emere. P. quamobrem? C. qui me faciam pensilem. ¶ Pensilis lectus, Pensiles lychni, qui suspēsi sunt, & in aëre pendentes. ¶ Pensilis vrbs, quæ subter cauata est. Plin. lib. 36. cap. 14, Leguntur & pensiles hortos, imò verò totum oppidum fecisse Aegyptiæ Thebæ, exercitus armatos subitò educere solitis regibus, nullo oppidanorum sentiente. Idem, Magnitudo & frequentia cloacarum vrbem pensilem fecit. ¶ Pensile horreum, quod nos vocamus Granarium, quòd fiat in altiore domus loco. Colu. lib. 1, Sed nos in nostris regionibus, quæ redundant vligine, magis illam positionem pensilis horrei probamus.

Pensum, pensi, Dicitur manipulus lanæ, vel lini, aut cannabis qui ex colo pendet, & fuso trahitur. ἄτρακτος. Vnde Trahere pensa, idem est quod nere. Ouid. lib. 2. Fast. Lumen ad exiguum famulæ data pensa trahebant. Iustinus lib. 1, Pensa inter virgines partientem. ¶ Pensum per translationem, est officij cuiusque perfunctio, inquit Budæus. Cic. lib. 3. de Orat. Nunc ad reliqua progrediar, méque ad meum munus, pensúmque reuocabo. Translatio sumpta est ab ancillis pensa deducenda à matronis capientibus. ¶ Dicimus autem venustè Absoluere pēsum, Conficere pensum, Peragere pensum, quod Gallicè dicimus, *Faire son prin faict, son office, & ce qu'on auoit entreprins.* Varro 2. de Re rust. cap. 2, Sed quoniam nos nostrum pensum absoluimus, ac limitata est pecuaria quæstio, &c. Plaut. in Persa, Pensum meum quod datum est confeci. Colum. lib. 3. cap. 10, Vnúmque ei propositum, peragere operis sui pensum. ¶ Accurare pensum, est diligenter, accuratéque suum officiū facere. Plaut. in Bacc. Ego pensum meum lepidè accurabo. ¶ Exigere pensum ab aliquo, est petere an suo sit functus officio. Cic. 5. Verr. Pensum magis in Leontino agro est exigendum, propter hanc causam, quòd ipsi Leontini publicè non sanè me multùm adiuuerunt. Et in hac significatione pensum dicitur à verbo pendeo, quòd ex colo linum vel lana pendeat. ¶ Quandoque pensa dicuntur de ipsis filis: vt apud Virgilium 9. Aeneid. de textrice loquentem, Excussi manibus radij, reuolutáque pensa.

Pensum, pensi in alia significatione, vide PENDO.

Pendo, dis, pependi, pensum, verbum actiuum, significat pondero: à pēdeo, quòd quæ ponderantur, ex libra pendeant. ῥοπὴν, ῥοπὴν μιᾶν. Plin. lib. 9. cap. 15, Præcipua magnitudine thynni: inuenimus talenta quindecim pependisse. ¶ Per translationem significat considero, æstimo. ῥοπὴν μιᾶν. Cic. pro Quintio, Si apud hoc consilium ex opibus, non ex veritate causa pendetur, profecto nihil est iam sanctum atque syncerum in ciuitate. Idem 6. Verr. Ego quo nomine appellem nescio: rem vobis proponam, vos eam suo nominis pondere penditote. Regit eosdem genitiuos quos verba pretium significantia habere solent: vt Magni pendo, Parui pendo, Nihil pendo, Flocci pendo. & huiusmodi: hoc est in magna, aut parua æstimatione habeo κατὰ μεγέθος τιμῶ, ἐμαυτὸν ὑπολογιστὸν ποιοῦμαι τινος. Quæ omnia magis separata quàm composita, sunt dicenda. Plaut. in Bacchid. Rogas? imò vnicè vnum plurimi pendit. Terent. Heaut. Tu illum nunquam ostendisti quanti penderes. ¶ Pendere, Est etiam soluere, ἀποτίνυμι, ἐκτίνω, quæ significatio inde tracta est, quòd antequam signatus esset numus argēteus, quúmque Romani adhuc graui ære vterentur, non numeratione, quemadmodum hodie. sed pondere fieri solebat solutio. Plin. lib. 33. cap. 3. Pop. Rom. ne argento quidem signato ante Pyrrhum regem deuictū vsus est: libralis (vnde etiam nunc libella dicitur) & dipondius appendebatur asis. Vnde etiam æris grauis pœna dicta est. Hinc etiam hodie mā sit vsus vt dicamus Pendere pro soluere, Liu. lib. 1. ab Vrbe, Ad equos emendos dena millia æris ex publico data, & quibus equos alerent, viduæ attributæ quæ bina millia æris in annos singulos penderent. Sallust. Semper illis reges, tetrarchæ vectigales erant, populi, nationes stipendia pendere. ¶ Hinc etiam Pœnam pendere propriè dicitur qui ob delictum pecuniam soluit: quanquam generaliùs loquendo etiam Pœnam pendere dicuntur quibus quouis modo irrogatur pœna, vel supplicium. Plin. lib. 29. cap. 4, Eadem de causa supplicia annua canes pendunt inter ædem Iuuentutis & Summani viui in furcas sambucea arbore

arbore fixi. Virg. 6. AEne. –tum pēdere pœnas Cecropidæ iussi. ¶ Pēditur, impersonale. Plin. lib. 12. cap. 14, Iterúmque imperij nostri publi canis penditur. ¶ Pensus participium, ponderatus. Ouid. 14. Meta. –& aduertens pensas examinat herbas. Id est ponderatas: neque enim pharmaca nisi ponderētur, rectè componi possunt. ¶ Composita sunt, Appendo, Compendo, vnde compendium. Dispendo, varios in vsus impēdo, à quo dispendium. διαφορά. Dependo, quod est do. κατατάττω. Colum. lib. 5, Nanque aliter incassum dependitur opera, quum degeneres etiam renouatæ pristinum seruabunt ingenium. Expendo, Perpendo, Impendo, in vsum aliquem erogo. Propendo, Præpendo, & Rependo, Suspendo, vide suis locis.

Penso, sas, à Pendo frequentatiuum, significat sæpe pondero, æstimo. τιμῶμαι, λαμβάνομαι. Liu. 4. belli Maced. Reliquas ciuitates monere, vt factis, non ex dictis amicos pensent, intelligántque quibus credendum, & à quibus cauendum sit. ¶ Significat aliquando compenso, siue compēsando parem facio, aliquid pro alio do. Valer. Max. lib. 1, Deductus, ac missus ad Senatum legatus, vt ex se & vno sene complures Pœnorum iuuenes pensarentur, in contrarium dato consilio Carthaginem petiit. Pensare crimen vna laude, apud Plinium lib. 9. cap. 25. Pensare lætitiā mœrore, id est parem facere lætitiam mœrori. Plin. lib. 7. cap. 40. Nec lætitia vllo minimo mœrore pensanda. ¶ Ponitur aliquando pro supplere. Plin. lib. 31. cap. 8, de muria loquens, Fotu quoque apud mediterraneos, aquæ marinæ vicem pensat. ¶ Hinc Compenso, Dispenso, Repenso.

Pensator, verbale, Ponderator, æstimator, σταθμητής. Plin. lib. 33. cap. 3, Pensatores, libripendes dicuntur.

Pensito, tas, Sæpe vel exactè pondero, examino. σταθμῶμαι. Plin. lib. 7, cap. 7, Is demum vitam æqua lance pensitabit qui semper fragilitatis humanæ memor fuerit. Gell. lib. 1. cap. 4, Aut virtutes pensitabat, aut vitia rimabatur, vt iudicium esse factum ad amussim diceres. ¶ Pensitare etiam accipitur pro soluere. τίλλω, φέρομαι, εἰσφέρω. Cice. pro Lege Manilia, Quo tandem animo esse existimatis aut eos qui vectigalia vobis pensitant, aut eos qui exercent, aut exigunt?

Pensitatio, verbale. Plin. lib. 19. cap. 6, Et tunc properare præteriti temporis pensitatione.

Pensitator, Ponderator, examinator, pensiculator. λογιστὴς, ἐξεταστὴς. Gel. lib. 17. cap. 1, Verborum pensitatores subtilissimi.

Pensiculo, las, Idem quod pensito. ἐξετάζω. Gellius, Pensicula vtrunque moderatè, reperies suo quodque in loco sonare aptissimè.

Pensiculator, oris, Qui dicta, factáve quadam quasi trutina examinat. ἐξεταστὴς.

Pensiculatè, adverbium, Hoc est cum pondere, iustóque examine. ἀκριβῶς.

Pensitatus, participium, Ponderatus, siue examinatus. σταθμητὸς, ἐξεταστὸς. vt Res pensitata. Plinius Epist. 8, Nos contrà, multum ac diu pensitatus amor liberalitatis communibus auaritiæ vinculis eximebat.

Pensio, onis, Dicitur id quod pro re aliqua conducta soluitur, id est quod datur pro rei alicuius vsu, aut agri, aut domus. καταβολὴ, ἀποφορά. Cice. Leptæ lib. 6. Epistо. Teneor tamen, dum à Dolabellæ procuratoribus exigam primam pensionem. Liuius 6. belli Maced. Et stipendium quod prioribus pensionibus in multos annos deberent, præsens omne daturos.

Pensiuncula, diminutiuum. Colu. lib. 10. in Præfa. Fœnoris tui Syluine, quod stipulanti spondēram tibi, reliquam pensiunculam percipe.

Pensum, à Pensus, a, um, participio verbi pendo, quod inter cætera significat æstimo, meditor, curo: vnde pensum habere dicimus pro eo quod est rem aliquam nobis cordi esse, & de re aliqua solicitum esse: & contrà, Nihil pensi habere, est contemnere & nihil facere. Sallust. in Catil. Neque dicere, neque facere quicquam pensi habebat. Quintil. Nihil pensi habere videas quosdam.

Pensior, & hoc pensius, comparatiuum. Id est æstimatius & pretiosius: nā quæ maximi facimus, sæpe nobis pensa sunt, id est meditata, cogitata, ponderata, atque examinata. Venire autem videtur comparatiuum illud à Pensus, a, um, quod nomen est ex participio factum: quod significat cogitatum, ponderatum. Plaut. in Sticho, Age tu, altera vtra sit cōditio pensior, virginem, an viduam habere? Gell. lib. 12. cap. 5, Vt nihil quicquam esset charius, pensiúsque nobis, quàm nosmetipsi.

Pene, aduerbium, Significat ferè. παρὰ δόξαν. Plaut. in Epid. Penè in cursu concidi. Hinc Penissimè superlatiuū formauit Plautus in Aul. vt vult Prisc ianus lib. 15, licet alij à penitus formari velint. Me (inquit Plautus) intus gallus gallinaceus, Qui erat anui peculiaris, perdidit penissimè. id est penè nihil defuit quin me perderet.

PENELEVS. per quatuor syllabas πηνέλεως, Vnus fuit è quinque Bœotorum ducibus in bello Troiano, teste Homero lib. Iliad. 2.

PENELOPE, πηνελόπη, Icari filia, & Vlyssis vxor, inexpugnabilis castitatis mulier, totiúsque pudicitiæ exemplar, quæ absente totos viginti annos marito, nullis aut parentum precibus, aut procorum pollicitationibus adduci potuit vt fidem quam viro discedenti dederat, secundis nuptiis violaret. Quum autem proci acriùs instarent, atque adeò vim illaturi viderentur, tantum moræ ab illis sibi pepigit, quantū tela, quā tum in manibus habebat, absoluendæ sufficeret. Quod quum imperasset, mulier astuta, quicquid interdiu texuerat, noctu retexebatéque commento eorum cupiditatem in reditum mariti distulit: qui ab illa sub mēdici habitu hospitio susceptus, procos ad vnū omnes interemit. Dictam autem volunt Penelopen ab auibus quæ penelopes dicuntur, siue meleagrides: quum antè Arnea diceretur, quasi auiecta & repudiata. Ferunt enim quum ab Icaro, Peribœa quæ parentibus esset exposita, ab hoc auium genere fuisse educatam.

Penelopes, πηνελόπες, Aues sunt quæ alio nomine dicūtur meleagrides. Plin. lib. 37. cap. 2, Et Cratim amnem in Oceanum effluentem è lacu, in quo aues, quas meleagridas, & penelopas vocat, ferunt viuere. Vide suprà MELEAGRIDES.

Penes, Præpositio est accusatiuum exigens, significátque dominium, vel personam, aut potestatem. παρά. Vlp. l. Penes. ff. de verb. signi, Penes te, amplius est quàm apud te. nam Apud te est, quod qualiter qualiter à te teneatur: Penes te est quod quodam modo à te possidetur. Cice. 4. Verr. Quum omnis copia frumenti penes istum esset redacta. Idem de Leg. Agr. contra Rul. Agri, quorum adhuc penes Pompeium omne iudicium & potestas more maiorum debet esse.

Penetro, as, Permado, transeo, quasi penitus intro. διαπείρω, εἰσδύνω, λαμβάνω, πίπτω. Constituitur autem nōnunquam cum accusatiuo sine vlla præpositione. Cic. 1. Tusc. Qui si parmanet incorruptus, suíque similis, necesse est ita feratur vt penetret, & diuidat omne cælum hoc, in quo nubes, imbres, ventíque coguntur. Sic Penetrare Atlantem, pro Atlantem montem superare, & prætergredi, apud Plinium lib. 5. cap. 1. ¶ Aliquando cum præpositione ad. Plin. lib. 13. cap. 3. Quando id primùm ad Romanos penetrauerit, non facilè dixerim. ¶ Aliquādo cum præpositione in: vt Penetrare in cælum, apud Ciceronem 4. Acad. Penetrare in portum, apud eundem, 7. Verr. Sic Penetrare in vrbem, apud Liuium 2. & Vrbe. Penetrare in animos, apud Ciceronē de Clar. Orat. ¶ Aliquando cum sub: vt Penetrare sub terras, apud Ciceronē 6. Verr. ¶ Penetrare se, ponitur pro inferre se. Gell. lib. 5. cap. 14, Specum quandam nactus remotam, latebrosámque, in eam me penetro, & recōdo. Penetrare se in fugam, est fugere, apud Plautū in Amphit. ¶ Dicimus etiam. Penetrare pedem intra portā, intra ædes, & similia. Plaut. in Menæch. Intra portam, inquit, penetraui pedem. Ibidem, Si intra ædes huius vnquam, vbi habitat, penetraui pedem.

Penetrabile, adiectiuum, Quod facilè penetrat. περατικὸν, διεκτερεόν. Virgil. 10. AEneid. Aspice num mage sit nostrum penetrabile telum. Martial. lib. 4. Ne madidos intret penetrabile frigus in artus. Interdum sūmitur passiuè, pro eo quod facilè penetratur. Ouid. 12. Metam. –corpus nulli penetrabile telo.

Penetrale, huius penetralis, nomen subst antiuum, significat omnem partem interiorē domus, vel templi, teste Seruio, licet sit intecta: seu omne quod in intimis partibus est. μυχός. Virgil. 6. AEneid. Te quoque magna manent regnis penetralia nostris. Martial. lib. 10, Nec Capitolini summū penetrale tonantis. Virgil. 2. AEneid. Apparent Priami, & veterum penetralia regum. Liuius lib. 5. Deca. 5, Et quum omnis præfatio sacrorum eos quibus nō sint puræ manus, sacris arceat: vos penetralia vestra contaminari cruento latronis corpore sinetis. ¶ Est etiam adiectiuum, pro interno, & interiore. ἐνδέμυχον. vt apud Virgiliū 2. AEnei. AEternúmque adytis effert penetralibus ignem. Quasi penitus remotis. Idem 1. Geor. Sæpius & tectis penetralibus extulit oua Angustum formica tenens iter. Idem 4. AEneid. At regina pyra penetrali in sede sub auras Erecta, &c. Dij penetrales, Cic. 2. de Natu. deor. Ité Penetrale sacrificium, autore Festo, quod in intima parte sacrarij conficitur, Penetralis Germania, hoc est penitior, & interior, Tacit. lib. 2.

Penetraliùs aduerbium. Lucr. lib. 2, Perfacile est animi ratione exoluere nobis, Quare fulmineus multo penetraliùs ignis, Quàm noster fluat è tædis terrestribus ortus.

Penetratus, participium: vt Limina penetrata mortis, Stat. 4. Syl.

PENEVS, per tres syllabas, pen. prod. πηνεός, Fluuius in Thessalia, inter Ossam & Olympum decurrēs, collibus dextra, lævāque molliter curuis. In eo cursu sunt Tempe, ad quinque millium passuum longitudinem, & ferme sesqui iugeris latitudinem extensa. Ouid. 1. Metamor. Est nemus AEmoniæ, prærupta quod vndique claudit Sylua. vocant Tempe, per quæ Peneus ab imo Effusus Pindo, spumosis voluitur vndis. Vide Strabonem lib. 7. & 8. & Plinium lib. 4. cap. 8.

Peneus, a, um, per quatuor syllabas: vt Peneia Daphne apud Ouidium 1. Metamor.

Penicillum, vide PENICVLVS.

Peniculus, li, & penicillus: siue Peniculū, & penicillum, σπόγγος. Quāuis diminutiua videantur à penis, significant tamen ea quibus calceamenta, vasáque terguntur, teste Festo: ita dicta quòd olim fierent ex pene, id est ex cauda animalium. Nam, vt ait Cice. lib. 9. Epist. ad Papyrium, caudam antiqui penem vocabant: ex quo est propter similitudinem, penicillus. ¶ Item quibus pictores pingūt, quoniam ex caudarum extremitatibus fiunt. γραφεῖα. Plin. lib. 35. cap. 10, Arreptóque peniculo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam. Ibidem, Vsus ad penicillum, aut si lignum colorare libeat. Quintil. lib. 2. Instit. cap. 22, Vt cælator cælum, & pictor penicilla desyderāt. ¶ Item quibus albarium tectorio parietum inferūt, qui dicuntur tectorij penicilli. Plin. lib. 28. cap. 17, Setarum ex his è penicillis tectoriis cinis cū adipe tritus. ¶ Item quibus vulnera ſtipantur, τὰ ἐμβάσια: ne præproperè claudantur priusquam probè fuerint purgata, vt sunt penicilli ex linteolis cōcerptis, ex medulla sambuci, & ex spongia. Idem, Tum peniculo vulnus apertum. Celsus, Tum exigua penicilla interponenda, Omne præterea quo ad aliquid mundandum, detergendum, illinendúmve vtimur, penicillum, vel peniculum vocamus, præsertim si ex spongia sit factum. Terent. in Eunu. Quid ignaue, penicúlone pugnare, qui istuc huc portes, cogitas? Plin. Hyssopúmque cum myrrha calidum penicillo illitum.

Peniculamentum, ti, Pars vestis quæ terrā attingit, autore Nonio. ἐφαπτὴρ. Ennius lib. 11. Annaliū, Pēdent peniculamēta imū ad quenque pedem.

Peninsula, sulæ, Terra est vndique ferè aquis clausa, & breui tātum angustia, quæ dicitur isthmos, continenti adnexa: ita dicta quasi pene insula. χερρόνησος. Nam insula dicitur quæ vndique aquis clauditur, proriè autem mari. Liuius 1. belli Maced. Et oppidum Celetrum est aggressus, in peninsula situm. Plin. lib. 9. cap. 3, Cadara appellatur Rubri maris peninsula ingens.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Penis,huius penis, Antiquis idem erat quod cauda:à pendendo (vt quidam volunt) ita dicta,eo quòd à posteriori animalium parte dependeat.πέρνη. Hinc etiam peniculos dicimus,quibus puluis fordéve solent detergeri:quòd primùm ex animalium caudis solebant confici: quèadmodum etiam hodie vulpinis caudis pulueré decutimus. ¶ Ab hac item significatione penitam offam dicimus eam carnis suillæ partem cui cauda adhæret. ¶ Pòst autem penis,virile membrum dici cœptum est. πὸς. τὸ αἰδοῖον, sicut & salax cauda. Cic.lib.9.Epist.ad Papyrium,Caudam antiqui penem vocabant: ex quo est propter similitudinem penicillus:at hodie penis est in obscœnis. At verò Piso ille frugi in Annalibus suis quæritur adolescentes peni deditos esse. Iuuen.Satyr.6,Nouerunt Mauri,atque Indi, quæ pfaltria penem Maiorem quàm sint duo Cęsaris Anticatones,Illuc intulerit,&c.Næuius apud Festum, Peni pinxit bubulo.

Penitus,a,um,pen.prod. Quod penem habet,hoc est caudam. πεφαλόδυς. Vnde penita offa dicta est, teste Festo, quæ constabat ex ea parte carnis suillæ cui cauda adhærebat. Plautus in Milite, Aufer hinc illam offam penitam.

Penitus,a,um,pen.cor. Quod intus est, & in abditis partibus situm. τὸ ἔνδον. Plaut.in Asin. Age quæso excrea vsque ex penitis faucibus. Inde fiunt penitior,interior, ἐνδότερος: & penitissimus, intimus. Plaut.Cistel.–in latebras abscondas pectore penitissimo Tuam stultitiã. Idem Persa,Abductam ex Arabia penitissima.

Penitus,aduerbium, Idem significat quod omnino , prorsus , in vniuersum , in intimis partibus, quæ intima vsque penetralia , & quod prouerbiali schemate dicimus, Intus & in cute. διαμπὰξ, δίτηα. Cice.2.de Orat.Omnes animorum motus penitus pernoscendi. Idem de Clar. Orator. Totam enim Rempublicam tenebat , penitúsque cognorat. Idem in Catil.Periculum autem refidebit,& erit inclusum penitus in venis atque visceribus Reipubl.Virgil.1.AEneid.Penitúsque sonantes Accestis scopulos. ¶ Accipitur aliquando pro longè, siue procul.Virgil.1.AEneid.–ater quos æquore turbo Dispulerat , penitúsque alias aduexerat oras.

Penna,æ, In auibus propriè dicitur quæ maior est & durior,quales sunt ex quibus cauda & alæ constant : Plumæ autem minores sunt & molliores,quibus reliquum corpus tegitur. πτερὸν. Vnde auem pennis volare dicimus,non plumis. Ouid.3. de Arte amandi, Terretur minimo pennæ stridore columba, Vnguibus accipiter saucia facta tuis. Colum.lib.8.cap.2,Mercari porrò,nisi fœcundissimas aues non expedit: eæ sunt rubicundæ,vel fuscæ plumæ,nigrisque pennis. Quæ hic à Columella pennæ vocantur,à Varrone lib.3.cap.9,appellantur pinnæ. In parando (inquit) eligat fœcundas plerunque rubicunda pluma, nigris pinnis. Accipitur tamen penna nonnunquam generaliter , vt etiam plumas comprehendat.Cice.2,de Natu.deor.E quibus pullos cum excluserint,ita tuentur,vt & pennis foueant ne frigore lædantur. ¶ Pennæ renascuntur , metaphoricῶς dicitur de iis qui pristinam recuperant autoritatem, Cice.ad Atti.lib.4. Iidem inquam illi quos ne tu quidem ignoras , qui mihi pennas inciderant,nolunt easdem renasci. ¶ Maiores nido pennas extendere,prouerbialis metaphora est, pro eo quod est, se amplius efferre quàm ferat fortunæ suæ tenuitas. Horat. lib.1.Epist.Me libertino natum patre,& in tenui re Maiores pennas nido extendisse loquêris.

Pennula, æ, diminutiuum est à penna. πτίριον. Cice. lib.3. de Natu.deor. Quum autem pennulis vti possunt, tum volatus eorum matres prosequuntur.

Pennatus,a,um,Qui pennas habet: vt Volucres pennatæ. ὑπόπτερος, πτερωτὸς. Plin.lib. 10. cap.32, Pennatorum autem infœcunda sunt quæ aduncos habent vngues. ¶ Pennatum ferrum , dicitur pennis munitum,vt leuius fiat,& aërem facilius penetret, quemadmodum in telis & sagittis videmus. Plin.lib.34. cap.14, de ferro, Sed eodem ad bella, cædes,latrocinia , non cominus solùm , sed etiam missili,volucrique, nunc tormentis excusso,nunc lacertis,nunc verò pennato: quam sceleratissimam humani ingenij fraudem arbitror.

Penniger, ra,rum, Qui gerit pennas. πτεροφόρος. Cice.de Vniuers.Alterum pennigerum, & aëreum, tertium terrestre,&c. Plin.lib.11.cap.16, Rex statim mellei coloris,vt electo flore ex omni copia factus, neque vermiculus,sed statim penniger.

Penipotens, pen.corr. propriùm auium est epitheton , quòd illæ pennis plurimum valeant. Lucr.lib.2, & nostro de corpore sæpe ferarum Augescunt vires,& corpora pennipotentum.

Pennipes, pennipedis : vt, Perseus pennipes, apud Catullum Epigr.5. in Camerium.

Pennarium,In quo pennæ reponuntur : sicut calamarium , in quo calami. καλαμοθήκη.

Penniculum,li,Pinna illa quæ in fastigio ædificiorum sita , facili motu, ventorum indicat flatum.vocabulum est Italicum, non Latinum. πτερύγιον. Plinius Petasum vocat.

Pensiculator,Pensiculo,vide PENDO.

Pensilis, vide PENDEO.

Pensio,Pensitator,Pensito,Penso,vide PENDO.

Pensum,& **Pensus**,vide PENDEO,& PENDO.

Pentadactyles, Pisces sunt ex genere concharum, apud Plinium lib.32. cap.vltimo.

Pentadoron, πεντάδωρον, Lateris , id est terræ coctæ, species, quinque palmos continẽs.Græci enim veteres δῶρον palmum dicebant, & δῶρα munera quæ manu darentur. Vide Plinium lib.35.cap.14.

Pentaphyllon, πενταφύλλον, Quod & pentapetes, herba quinque folia habens.Plinius vocat Quinquefolium : quo nomine etiam medicinæ hodie vtuntur.Plin.lib.25.cap.9,Dioscor.lib.4.cap.45.

PENTAPOLIS, pen.corr. πεντάπολις, Regio inter Palæstinam, & Arabiam,à quinque ciuitatibus sic appellata , vbi Sodoma & Gomorra oppida.Hanc regionem (vt Solinus scribit) de cælo tactam , testatur humus nigra,& cinere soluta.Nascuntur ibi poma, quæ comœdi non possunt,licet matura videantur,quòd leniter manibus pressa fumum exhalent,& in puluerem fatiscant. ¶ Est & Pentapolis regio in Libya, quæ & Cyrenaica vocatur: Pentalopis dicta à quinque vrbibus , quarum nomina sunt, Berenicę,Arsinoë,Ptolemais, Apollonia,& Cyrene. Plin.lib.5.cap.5.

Pentarchus, πένταρχος. Qui quinque viris præest.

Pentastichæ, πεντάστιχαι, Porticus dicuntur , à quinque columnarum ordinibus.

Pentateuchon, πεντάτευχον, Volumen quinque librorum. Nam πέντε quinque, τεῦχος volumen significat.

Pentathli, πένταθλοι, Qui quinque certaminum generibus congrediuntur, πυγμῆ, δρόμῳ, διάυλῳ, δίσκῳ, πάλῃ, hoc est cæstu, cursu,saltu,disco, & lucta. Latini à quinque hisce artibus. Quinquertiones vocant: ipsúmque exercitium, Quinquertium, quod Græci πένταθλον appellant.Plinius de Myrone lib.34.cap.8,Hic fecit Delphicos pentathlos.

Pentecoste, es, πεντηκοστὴ, Dies quinquagesimus à festo Paschæ. Est etiam tributi genus , quod Latinè Quinquagesimas possumus appellare.

Pentecontarchus, πεντηκόνταρχος, Qui præest quinquaginta militibus:quorum munus Pentecontarchia appellatur.

PENTESILEA, pen.prod. πενθεσίλεια, Amazonum regina,quæ teste Iustino lib.1, Otteræ (siue vt alij) Orithyiæ successit in regno : eiúsque Troiano bello inter fortissimos viros quum auxilium aduersus Græcos ferret,magna virtutis documenta extitere. Hæc, vt ait Seruius, dicta est furens,quia sororem suam in venatione cõfixit,simulans se ceruam ferire.Virgil.1.AEneid. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis Pentesilea furens , mediúsque in millibus ardet, Aurea subnectens exertæ cingula mammæ Bellatrix, audéque viris concurrere virgo. Hæc quum Troianis opem ferret,ab Achille occisa est.

Penthemimeris, pen. corr. πενθημιμερὴς, Semiquinaria cæsura est, quoties post duos pedes syllaba relinquitur partem orationis terminans:quæ etiamsi breuis sit,ratione tamen cæsuræ licenter potest produci:vt Omnia vincit amor , & nos cedamus amori. Dicitur à πέντε quinque, ἥμισυ semis, & μέρος diuisio vel pars.

PENTHEVS, per duas syllabas, πενθεύς, Echionis ex Agaue filius, qui quum Bacchi sacra contemneret , à matre & sorore , numinis furore actis,est dilaceratus. Vide latius omnem fabulam apud Ouidium lib. 3.Metamor.

Penthêus,a,um, pen.prod.Stat.lib.2. Theb.Pentheúmque trahens , nondum te Phædimus æquo Bacche,genus.

PENTHYLVS,πενθύλος, Filius Demonoi,qui è Papho naues duodecim in auxilium Xersis eduxit,quas oborta , tempestate amisit. Ipse verò captus,multa de exercitu Xersis Græcos edocuit.Herodotus lib.7.

Pentiremis, πεντήρης. Nauis quinque remos in quolibet ordine habẽs, Latini Quinqueremem vocant.Hircius de Bello Africano lib.4, Capit ex eo prælio pentiremem vnam,triremes duas,&c.

Pentorobon, πεντόροβον. Herba insignis, quæ notiore nomine pæonia appellatur.Dictum pentorobon ab eo quòd inter cætera,quinque aut sex grana habeat erui semen(Græci ὄροβον appellant)non magnitudine tantùm,verumetiam colore referentia.Vide Plinium lib.15.cap.4.

Penuarium,vide PENARIVM.

Penula,æ,pen.cor.vnico n. Vestis densa ac vilis, quæ nebuloso, seu pluuioso tempore supra tunicam assumitur,loco pallii ad arcendas à corpore pluuias. φαινόλης. Pompo.in Penicea,Penulam in caput induce, ne te noscat.Quintil.lib.6.cap.4,Galba penulam roganti amico respondit,Si non pluet,nõ opus tibi: si pluet,ipse vtar.Iuuenal.Satyr.5, & multo stillaret penula nimbo. Hæc si ex pellibus erat, scortea vocabatur. Martial.lib.14,Ingrediare viam cælo licet vsq; sereno, Ad subitas nũquam scortea desit aquas.Scorta enim veteres,pelles nominabant.Penula scortea vtuntur ij qui solennè habent visere ædem D.Iacobi Galeci:& pegasarij cursores, qui è Gallia Lugdunẽsi quinto aut sexto demum die Romam aduolant:subinde per stationes mutatis equis. Vlpian.Iureconsultus inter communia vestimenta quibus vir & mulier promiscuè vtuntur, penulas annumerat. Varro dixit non quærendam esse penulam homini qui habet virtutem.Scribit Lampridius, Alexãdrum constituisse vt Senatores penulis intra vrbem frigoris causa vterentur,quum id vestimentum,itinerarium , & pluuiæ fuisset. ¶ Erat etiam penula gausapina,candida,ac villosa,qua hyberno tempore vtebantur: de qua extat illud distichon apud Martialem lib.14. Is mihi candor inest,villorum gratia tanta est: Vt me vel media sumere messe velis. Quidam his versiculis putauerunt penulam gausapinam inter æstiua vestimenta annumerari,quos falli puto. Sensus enim Martialis est,Penulæ tantus inest candor, tanta inest villorum gratia , vt etiamsi hyberno vsui sit destinata , tamen quis penulæ specie captus , eam vel media sumere messe velit.Hæc ex Baysio.

Penulatus,Penula indutus. ὁ φαινόλης. Cic.pro Milone, Milo cum vxore veheretur in rheda penulatus.

Penularium,rij,Locus in quo penulæ reponuntur.Nonius. φαινοδόκη.

Penus,us. ἄδυτον, τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναλώματα. hic vel hæc , quartæ declinationis , & hic penus,ni,secundum Priscianum:& hoc penus,oris:& hoc penum, & hoc penu indeclinabile : significat omne esculentum,poculentúmque quo vescuntur homines,non ipsos quidem cibos in singulos dies in cœnæ aut prãdij vsum paratos, sed quicquid ad futuri temporis vsum in loco aliquo (quem inde penarium vocamus) seruamus reconditum. Dictum Penus, quòd ea quæ longæ visionis gratia contrahuntur & reconduntur,non in promptu sint,sed intus & penitus habeantur. Festus,Penora, res necessariæ ad victum quotidianum, Plau. in Persa,Nam nisi penus annuus hodie conuenerit cras populo prostituam vos.Terent.in Eunucho,Patris ad te penum omne congerebam clanculum.Lucil.Magna penus paruo spatio consumpta peribit. Horatius lib.1.Epi.vsus est nomine penus in neutro genere,quum ait,Annonæ prosit,portet frumenta, penúsque. Penum in neutro genere per secundam declinationem protulit Terentius in exemplo quod iam ex Eunucho citauimus . & Afranius, referente Nonio, Vos quibus cordi est,intra tunicam manus lęua,dextra in penum herile.Gellius ex Massurij autoritate demonstrat,thus,& cereos,ligna quoque penori ascribi posse.Nos verò aromata,caseos,carnes salitas,& alia esculẽta etiam penum commodè appellabimus.

Penarius,a,um,Quod ad penum pertinet:vt Penaria cella dicitur in qua penus asseruatur.Cice.4. Verr.Itaque ille Marcus Cato sapiens cellãm penariam Reipublicæ nostræ,nutricem plebis Romanæ,Siciliam nominauit.

Penarius,rij, Festo : vel Penaria,riæ, Varroni lib.4.de Lingua Latina:vt verò alij,Penarium,rij,Locus est vbi penus, id est res necessariæ ad victum quotidianum pertinentes reponuntur.

Penatores, Qui penum gestant. Cato aduersus Macilium , Postquam nautas ex naui huc adduxi, non ex militibus piscatores , sed penatores feci.

Penuria,penuriæ,Vox est à penu deducta , significãtque omnium rerum inopiam , præsertim earum quæ ad penum pertinent, quum scilicet desunt ea quæ ad victum sunt necessaria. ἀπορία. Vsitatissimè tamen accipitur pro cuiusuis rei egestate. Terent.in Adel.Næ illiusmodi iam nobis magna ciuium Penuria est:homo antiqua virtute & fide. Cic.7. Verr.Ne diutius in tanta penuria virorum fortium talem imperatorem ignorare possitis.Virg.7.AEn.Consumptis hic fortè aliis , vt vertere morsus Exiguam in cererem penuria adegit edendi.

Peplion, πήπλιον Hippocrati, πήπλις Dioscoridi, Portulaca syluestris. Plinius lib.20.cap.20, Portulaca, quam peplion vocant , non multùm satiua efficacior,sagittarum venena:& serpentium hæmorrhoidum,& præsterum restringit,pro cibo sumpta,& plagis imposita,extrahit.

Peplos, πέπλος, Frutex est, (inquit Dioscorides lib.4.cap.179.) quem nõnulli sycen,alij μύρσινα ἀγρόθεν,hoc est papauer spumeum, lacti succi plenus.foliis rutæ,paulo latioribus,rotunda coma dodrantali,humi respersa,semine sub foliis rotundo , minore quàm candidi papaueris. Ruellius putat eádem esse cum ea quam officinæ hodie Eſulam rotundam vocant. Vide Plinium lib.27.cap.22.

Peplus,siue Peplum, πέπλος,sindon,siue vestis prætenuis , propriè mulierum,quemadmodum χιτὼν virorum, vt annotauit Eustathius. Vnde βαθύπεπλος, καλλίπεπλος, ὠκυπέπλος, mulierum epitheta sunt apud Homerum. Euripides tamen etiam viris peplum tribuit. Donatus ad sacrorum ritus pertinere ait. Seruius in illud Virgilij.1.AEn.Interea ad templam nõ æquæ Palladis ibant Cirinibus Iliades passis,peplúmque ferebant:Peplum(inquit)Mineruæ consecratum erat.In hoc depingebantur ex more apud Athenienses qui strenuè se in bello gessissent.Plaut. Nũquam in ciuitatem venio nisi quum infertur peplum. Claudianus masculino genere extulit in Epithalamio Honorij,Et crines festina ligat,peplúmque fluentem Alleuat.

Pepo,onis, πέπων, teste Plinio lib.19. cap.5, Cucumeris genus est, magnitudine cætera excedens , concoctu difficile. Galli sua lingua vocant . des Pompons. Est & alterum cucumeris genus multo minus: quod quia mali cotonei speciem referre videtur,melopoponem vocant. Hoc genus vernacula lingua vocamus, des Pompons. Vide Ruellium lib.2,cap.68.

Pepsis, πέψις, Latinè concoctio:hoc est mutatio cibi in qualitatem naturæ nostræ conuenientem:à verbo Græco πέσσω, coquo.

Per, Præpositio est quæ separata,quandoque localem,quandoque temporalem habet significationem. διὰ,ἀνά. vt, Per vrbem vado, Per medium diem operor. ¶ Quandoque denotat personam:vt, Per medios ruit,ac morientes nomine clamat. ¶ Quandoque iurandi est, νή: vt, Per Pol,id est per Pollucem. ¶ Quandoque obtestandi. Virg.4.AEn. Per te,per qui te talem genuere,parêtes. ¶ Quandoque medium quẽdam, & quasi interceſſorem significat : vt, Per meos amicos obtinui. Cicero, Quando per me certior fias.id est mea opera. ¶ Per adoptionem pater dicitur,qui me adoptauit.Plinius Iunior Epist.lib.5, Auunculus meus, idémque per adoptionem pater. ¶ Per ætatem,etiã pulchrè dicimus,pro eo quod est permittẽte ætate, vel dum ea ætas adest in qua fieri potest. Terent.in Eunu.Cætera signa neque sciebat , neque per ætatem etiam potuerat. Idem in Adel.Si esses homo , sineres nunc facere dum per ætatem licet. id est dum ætas adest in qua id potest facere. ¶ Per eos annos,vel dies venustè dicimus,quod vulgus indoctum diceret, Duorantibus his diebus, vel annis. Cicero 7.Verr.Ac per eos dies quum iste cum pallio purpureo,talarique tunica verfaretur in conuiuiis muliebribus, &c. Per id tempus, id est pendente eo tempore. Liuius 2.ab Vrbe,Multa igitur blandimenta plebi per id tempus ab Senatu data. ¶ Per deos,Per dextram,Per fortunas,Per fidem,Per homines.Per deum immortalium fidem,Per iura, Per genua: elegantes sunt obsecrandi formulæ.Cice.Attico,Subueni igitur per deos, idque quãprimum.Plaut.in Menæch.Per ego te hæc genua obtestor,ne,&c. ¶ Per fas & fidem deceptus dicitur, qui nimium fidendo alicui, in re bona, honestáque falsus est.Liu.1.ab Vrbe, Cuius ad solennè , ludósque, per fas ac fidem decepti venissent. Plaut.in Most.Per fidem deceptus sum. ¶ Per gratiam bonam abire ab aliquo,est aliquem non malè contentum ab aliquo discedere. ¶ Per iudicrum,Per iocum,Per ludum & iocum,id est ludendo,& iocando,aliquid facere.Cice.3. in Ver.Qu.Opimium per ludum & iocum fortunis omnibus euertisse. Sic, per ludum & negligentiam peruenire ad honores , dixit Cicero 7. Ver. ¶ Per me licet tibi hoc facere,id est te non impedio. Sic Per te, & per illos, &c.

Per me nulla est mora , ait Terentius in Andria. Per me didici legere hoc est ex meipso, nullo adiuuante, aut nullo docente. Sic Per te , per se,&c. Per me etiam, Per se, &c. aliquando ponuntur pro eo quod est quantum ad me attinet,quantum ad se attinet,&c.Cic.de Amic.Suósque omnes per se esse posse ampliores volebat. Aliquando Per se, significat ex sese , sua natura , siue naturaliter. Cicero de Amicit. Sed quòd per se sibi quisque charus est.Cice.1.de Fin.Ista fua sponte & per se expetenda. Per se, aliquando significat propter excellentiam sui. Ibidem Cicero, Per se esset & virtus , & cognitio rerum , quod minimè ille vult , expetenda. Iungimus nonnunquam in eadem oratione Per se,& propter se.Cice.de Amic.Carent amicitia per se, & propter se expetenda. ¶ Per speciem,id est simulata occasione,per simulationem. Liuius 1.ab Vrbe.Per speciem alienæ fungendæ vicis suas opes firmauit. ¶ Per otium est, quod Gallicè dicitur, *tout a loisir*. Liuius 6.belli. Punici, Vni nemo hostium aduersus prodit , spolia per otium legêre. ¶ Per te stetit quominus hæ fierent nuptiæ,ait Terentius in Andria : id est *tenuit per te*. vt barbari loquuntur. Sic Per me stetit , per eum stetit,&c. ¶ Per tempus, id est in tempore,tempestiuè, opportunè. Plaut.in Menæh. Per tempus aduenis. ¶ Per vinum exortum est disidium. id est per ebrietatem. Plaut.in Mili. ¶ Per vos,per me, per aliquem,aliquando significat beneficio vestro, beneficio meo, beneficio alicuius. Cice.pro Rosc.Amer.Per vos vitam & famam potest obtinere. Idem ad Terentiam , Romæ vos esse tutos posse per Dolabellam,&c. ¶ Per,aliquando pro inter ponitur. Virg.1. Geor.Has inter, mediámque duæ mortalibus ægris Munere concessæ diuûm,& via secta per ambas. ¶ In compositione verò Per , significat perfectionem actus verbi cum quo componitur, aut intentionem qualitatis per nomen adiectiuum significatæ. Perficere enim , est perfectè facere , & opus cœptum ad finem perducere:& Perfero,ad statutum finem fero: vt, Perferre literas, est ferre ad eum cui sunt destinatæ. Perinquus verò idem est quod valde iniquus. ¶ Aliquando abnegatiua est, vt Perfidus, Periurus, hoc est qui fidem & iusurandum fregit. ¶ Aliquando significat idem quod trans : vt , Perfluo, Perpluo, Perspicuum,per cuius medium videmus : vt cryſtallus. ¶ Aliquando habet vim aduerbij,& pro valde ponitur , támque superlatiuo quàm positiuo iungitur. Colum.lib.4, Nam credidisse villicis , vel etiam vinitori , socordis est , quum quod longè sit facilius , adhuc perpauciſsimis agricolis contigerit , vt nigri vini stirpe careant. Cicero , Pergraue mihi visum est. ¶ Et si addatur quàm , significat maximè, ὡς , ὅσον : vt, Perquam bonus , id est optimus. Perquam magnus, id est maximus. Iungitur etiam superlatiuo. Curtius, Perquam maximo potest exercitu comparato. ¶ Aliquando significat nimis vehementer, & in bonam & in malam partem : vt Pertinax , qui nimis tenax est, durus , & inexorabilis, de quo infrá. ¶ Componitur autem cum dictione incipiente ab a, vt Perago: b,vt Perbibo: c, vt Percurro: d, vt Perduro: e, vt Pereo : f, vt Perfero : g, vt Pergratus : h, vt Perhibeo : i, vt Periurus : l,vt Perlego : m, vt Permitto: n,vt Pernocto : o,vt Perroro : p, vt Perpendo: q, vt Prequiro:r, vt Pergo(quod ex per, & rogo componitur : vnde & præteritum perrexi facit) cum s,vt Persuadeo: t,vt Pertinax:v,vt Peruerto.

Pera,ræ, πήρα, Sacculus ex aluta, à collo ad lumbos pendens. Hinc Peram viatoriam vocamus qua panem & aliquid obsonij gestare viatores solent:quemadmodum poculum viatorium,quo vinum. Martial. lib.14,Ne mẽdica ferat barbati prandia nudi, Dormiat & tetrico cum cane pera,rogat. Eius diminutiuum ast perula. πηρίδιον.

Peracer,hæc paracris,hoc peracre,penul.prod. Valde acer,& vehemens. Cic.ad Papyrium,lib.9,Sed tamẽ ipse Cæsar habet peracre iudicium. Hoc est acerrimum,& optimum,& peracutum.

Peracesco,is,ere,Peracui,valde acidũ fieri.Plaut.Bacch.–hoc est quod peracescit,hoc demum est quod percrucior, Me hoc ætatis ludificari. Idem Aulul.–mihi pectus peracuit.

Peracuo,is, Valde acutum facio. Cato cap.40, Sumito tibi furculum durum,eum peracuito,falicem Græcam discindito.

Peracutus,a,um, Valde acutum.Martial.lib.5, Vt citò testiculos per acuta falce secaret.

Peracutè,aduerbium. Cice.1. Acad. Sed Zeno quum Arcesilam anteiret ætate, valdéque subtiliter differeret,& peracutè moueretur , corrigere conatus est discipinam.

PERAEA, περαία, cum diphthongo, Vlterior Iudææ pars, Arabiæ & AEgypto proxima , asperis diuisa montibus, & à reliqua Iudæa Iordane amne discreta. Plin.lib.5.cap.14.

Peræquus,a,um, Valde æquum. Cice.6. Verr.Vt hoc liceret suspicari, fuisse aliquando apud Siculos peræqua proportione cætera.

Peræquè, aduerbium. Cice.in Pisonem, Quod quum peræquè omnes, tum acerbissimè Bœotij senserunt.

Peræquo, as, are, AEquum facere. ἰσαζίζω. Colum. lib. 3. cap.3, Et apud me octogenæ ſtirpes insitæ intra biennium septenos culeos peræquarent.

Peræquatores, Dicuntur exactores censuum qui in capita sunt constituti:ita dicti quòd æqualiter ab omnibus exigant. Alciatus.

Peraticum, teste Plinio lib.12. cap.9, bdelij genus est quod in Media defluit ex arbore quam nounulli brochon, alij malacram,aliqui etiam maldacon appellant.

Perago,pen.cor.peregi,peractum,Perficio. τελείω. διαπεράομαι. Seneca. Omnia inchoat , nihil peragit. ¶ Interdum perduco. Plautus Nauem peregit in portũ. ¶ Aliquando transigo. Apul.Et multas noctes peregi insomnes. ¶ Interdũ pertracto,& mecũ reputo.Virgil.AEne.6,Omnia percepi,atque animo mecũ antè peregi. ¶ Interdum pertraho. κατεργάζομαι. vt Hic me ad carceres,ad mortem vsque peregit. ¶ Peragere reum,significat condemnare. διώκω καὶ καταψηφίζομαι ἔρημον γενέσθαι,

Universidad de Deusto Biblioteca

καταδικάζω: sed Facere reum, est accusare. Vnde ait Iureconsultus, Peregisse reum non aliàs quis videtur, nisi & condemnauerit. Plinius Iunior in Epist. Dum peragitur reus. Peragere reum, inquit Budæus, est ita rei accusatione persequi, vt tandem damnetur. ¶ Peragere partes suas, est officio suo fungi. ¶ Peragere pensum laboris. Colu. lib. 3. cap. 10. Nihil curiosè, nihil religiosè administrat, vnúmque est ei propositum, peragere laboris pensum. Id est tantùm perfunctoriè facere id quod imperatum est.

Peragito, frequentatiuum. Cæsar 3. bel. Ciuilis, Vehementiúsque peragitati ab equitatu, montem excelsum capiunt.

Peractio, Est perfectio, finitio. διαπλοκή. Cicc. de Senect. Senectus peractio ætatis est.

Peragro, as, pen. cor. ex per, & ager, agri componitur. & pro ambulo. siue inquirêdo circumeo sumitur. περιοδεύω. Cic. 3. Offic. Et: ob eam causam, vrbe relicta, rura peragrantes sæpe soli fumus.

Peragratus, participium. Cicc. 5. de Finib. Videmus vltimas terras esse peragratas.

Peragratio, verbale. Cicc. 2. Phil. Quæ fuit eius peragratio itinerum?

Perambulo, as, are, Ad finem vsque ambulo, ambulãdo circumeo. Var. de Re rust. lib. 1. cap. 2. Vos qui multas perambulauistis terras.

Peranguſtus, a, um, Admodum anguſtus. Cic. 7. Verr. Vt ille in dolore cruciatũque moriens, peranguſto freto diuiſa ſeruitutis ac libertatis iura cognoſceret.

Peranguſtè, aduerbium, id est valde anguste.

Peranno, nas, Significat per integrũ anni tempus viuo, annum perago. ἐνιαυτίζω. Componitur enim ex per, & anno, nas. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 8, ſcribit. priſcos Romanos menſe Martio & publicè, & priuatim ad Annam perennam ſacrificatum ire ſolitos, vt annare, perannaréque commodè liceret. hoc est vitam degere incolumẽ per annum integrũ. Suet. in Veſpaſiano, Idcóque puella nata non perannauit. Scribitur & perenno, prima vocali in ſecundam mutata.

Perantiquus, a, um. Cic. de Clar. Orat. Atque hũc proximo ſeculo Themiſtocles inſecutus eſt, vt apud nos, perantiquus: vt apud Athenienſes, non ita ſanè vetus.

Perareſco, is, Valde aridum fieri. Colu. lib. 12. cap. 3, Sed nec patiendum eſt vt perareſcat, aut totum decidat.

Perarguitus, a, um, penul. prod. Valde argutus. Cic. de Clar. Orat. Quem ſtudebat imitari L. Afranius Poëta, homo perargutus, in fabulis quidem etiam, vt ſcitis, diſertus.

Peraridus, a, um. pen. cor. Prorſus aridus. Colu. lib. 2. cap. 19, Eſt autem modus in ſiccando, vt neque peraridũ, neque rurſus viride colligatur.

Peraro, as. pen. cor. are, Circunquaque arare, διαρόω. Per translationem etiam de rugis dicitur quæ in fronte quandam ſulcorum ſimilitudinẽ referunt. Ouid. 14. Meta. –naréſque à fronte, remiſſas Contudit, & rugis perarauit anilibus ora. ¶ Ponitur interdũ pro peragrare: vt, Perarare Pontum, apud Senecam in Medea. ¶ Interdum pro ſcribere ſiue pingere. Ouid. 1. de Arte, ergo tibi blandis peraretur litera verbis.

Peraſtutus, a, um, Valde aſtutus: à quo Peraſtutè, aduerbiũ. Plaut. True. Vt peraſtutè eum inducatis in malam fraudem, & præmium.

Perattentus, a, um, Valde attentus. Cic. 5, Verr. Superiore omni oratione perattentos veſtros animos habuimus.

Perattentè, aduerbium. vt, Perattentè audire. Cic. pro Cæl.

Perbacchor, aris, Perpoto, & luſito conuiuiis frequentandis. παροινέω. Cic. 2. Phil. At quàm multos dies in ea villa turpiſsimè es perbacchatus? ab hora tertia bibebatur, ludebatur, vomebatur.

Perbeatus, a, um, Valde beatus. μακάριος. Cicc. 1. de Orat. Cogitanti mihi ſæpenumero, & memoria vetera reperenti, perbeati fuiſſe Quinte frater illi videri ſolent, qui in optima Republica quum & honoribus, & rerum geſtarum gloria florerent, cum vitæ curſum tenere potuerunt, &c.

Perbellus, a, um, Valde bellus.

Perbellè, aduerbium, Valde belle. Cicc. Att. lib. 4. Perbellè feceris ſi ad nos veneris.

Perbene, aduerbium, Valde bene. Cic. de Clar. Orat. Perbene loqui Latinè putabatur.

Perbenigne, aduerbium, Valde benignè. Cic. ad Q. Fratrem lib. 2. Perbenignè mihi reſpondit.

Perbibo, is, penult. cor. Totum bibo. διαπίνω. Plaut. in Stich. At ego periij, cui medullam laſitudo perbibit. Colu. lib. 7. cap. 4, Vbi per triduum delibuto tergore medicamenta perbiberit.

Perblandus, a, um. Valde blandus. Cic. Quintus frat. lib. 1, Succeſſorem habes perblandum.

Perbonus, a, um, Valde bonus. Cicc pro Flac. Agros habent & natura perbonos, & diligentia, culturáque meliores.

Perbreuis, & hoc perbreue, pen. cor. Valde breuis. Liu. 8. belli. Pun. Si quidem Scipionem ducem in Africam mittant Romani, ſatis ſperare perbreuis æui Carthaginem eſſe.

Perbreuiter, pen. cor. aduerbium, Valde breuiter. Cicc. 2. de Orat. Ac ne diutius vos demorer, de omni iſto genere quid ſentiam perbreuiter exponam.

Perca, cæ, πέρκη, ἀγριόπους. Piſcis delicatiſsimi nomen eſt, qui à Plinio lib. 9. cap. 16, inter ſaxatiles numeratur. Duo eius ſunt genera: alterum in mari caput, quod mænæ piſci eſt ſimillimum: alterum in fluuiis & lacubus, alendis febricitantibus mirum in modum vtile. Hoc genus Galli etiam hodie antiquo nomine vocant Percam. Percarum meminit Auſonius in Moſcila, cáſque vel præſtantiſsimis maris piſcibus confert: Nec (inquit) te delicias menſarum perca ſilebo, Amnigenas inter piſces dignande marinis, Solus puniceis facilis contendere mullis.

Percalleo, es, ere, Totus callosus sum: & per translationem obduresco,

& diuturna malorum consuetudine aduersa patienter fero. ἀπονυστάζω, ἀνωτερίζω. Cic. pro Mil. Sed nescio quo modo iam vsu obduruerat, & percalluerat ciuitatis incredibilis patientia.

Percelebro, as, pen. corr. Diuulgo. διατριβέω. Cicc. 7. Ver. De qua muliere plurimi versus, qui in istius cupiditatem facti sunt, tota Sicilia percelebrantur. Id est vulgò canuntur.

Perceler, pen. cor. huius perceleris, Valde celer. Cicc. pro Cæl. Habuisse aiunt domi, vímque eius esse expertam in seruo quodam ad rẽ ipsam parato: cuius perceleri interitu esse ab hoc comprobatum venenum.

Per, causam, siue Per speciem, Significat per simulatam causam. κατὰ πρόφασιν, πρόφασει. Liu. lib. 4. belli Maced. Vt quum appropinquaret ianuæ rex, per causam aliquam in angustiis sustineret a tergo agmen. Idem 4. belli Punici, Nocte per speciem venandi vrbe egressi, ad Annibalem proficiscuntur. Vide PER præpositionem.

Percello, is, perculi, vel perculsi, perculsum, Significat euerto, percutio. περιβρίπτω. Varro in Parmẽ. Alius teneram abiectam solus percellit. Terent. in And. Perculsit illico animum. Tacitus, Ingens rerum tumultus percussit ciuitatẽ. Plau. in Epid. Perij, plaustrum perculi. hoc est euerti. Colu. lib. 7. cap. 7, Quamobrem statim quum vnam vel alteram pestis perculit, omnibus sanguis detrahendus. ¶ Aliquando differo. Lucil. Ad nouum hoc percellit annum.

Perculsus, participium. ἀπαγόμενος. Sæpius ad animum refertur: Percussus verò à Percutio ad corpus. πλαγίως. Cic. Pæto lib. 9. Epist. Repentè perculsus est atrocissimis literis. Virgil. 9. Aeneid. –magno laudum perculsus amore. Idem 6. Aeneidos, –casu perculsus iniquo. Cicc. ad Brutum, Perculsa timore ciuitas.

Percenseo, es, Idem quod recenseo, nisi præpositio quid perfectionis addat. καταλογεμαι, ἐξετάζω. Cic. in Partit. Quo in genere percensere poterit plerosque inueniendi locos.

Percieo, es, ere, Moueo. κινέω. Lucret. lib. 3, Ocyus ergo animus, quam res se perciet vlla.

Perciens, Cõmotus, incitatus: qui ira, ac furore accẽsus est. καταδαιμονῶν σισυμπαθὴς, πλανοφαθὴς, ἐκφορεῖ. Terent. in Hecyr. –corripui ilico Me inde lachrymans, incredibili re, atque atroci percitus. Cic. pro Milone, Siue enim illud animo irato, ac percito fecisset.

Percingo, is, Circunquaque cingo. περιζώννυω. Colum. lib. 10, Sæpe suas sedes percinxit vitibus albis.

Percipio, penul. corr. Intelligo, capio, sensu apprehendo, sentio, cognosco. καταλαμβάνω. Cic. ad Treb. lib. 7, Sin tibi quædam videbuntur obscuriora, cogitare debebis nullam artem literis siue interprete, & sine aliqua exercitatione percipi posse. Plaut. in Curcu. Ne quod hic agimus, herus percipiat fieri, mea Planesium. Verùm hæ significationes metaphoricæ videntur: nam propriè percipere, est recipere, siue colligere: vt Percipere fructus. Cicc. 1. Offic. Vicinum citius adiueris in frugibus percipiendis quàm propinquum. Idem de Senect. Serere, percipere, & condere fructus.

Perceptio, verbale. καταληψις. Cicc. 2. Offic. Neque agricultura, neque frugum, fructuúmque reliquorum perceptio & conseruatio sine hominum opera vlla esse potuisset.

Percitus, vide PERCIEO.

Percnos, πέρνος, Aquilæ genus, teste Plinio lib. 10. cap. 3, ab Homero sic vocatum. Alij vocant morphnum, aliqui etiam plancum, & anatariam. Inter Aquilarum genera secundam magnitudinem, & vim obtinet, vinítque vtplurimum circa lacus.

Percnopterus, πέρνοπτερος, Auis est ex aquilarum genere quæ circa lacus versatur, vulturi similis, alis minimis, reliqua magnitudine antecellens, sed imbecillis & degener, ita vt à coruis sæpenumero verberetur. Autor Plinius lib. 10. cap. 3.

Percoarcto, tas, Vehementer constringo. καταστοχορίω. Colum. lib. 2. cap. 19, de fœno loquens, Tunc demũ (inquit) cõuertemur, & vtrinque siccatum percoarctabimus in striam, atque ita manipulos vinciemus.

Percognosco, is, Perfectè cognosco. διαγινώσκω. Plaut. Trucul. Sunt publicani. D. vtrosque percognoui probè. Plin. lib. 4. cap. 14, Nam Germania multis postea annis nec tota percognita est.

Percolo, is, penul. cor. Perfectè colo, id est amo, siue veneror. διαθέομαι. Plaut. in Trinu. Feceris par tuis cæteris factis, patrem tuum si percoles. ¶ Significat interdum culturam absoluere, perficere, polire, siue premam manum addere, complere. Plin. lib. 5. Epist. Præterea indulsi amori meo. amo enim quæ maxima ex parte inchoaui, aut inchoata percolui.

Percultus, Id est politus, ornatus. Plaut. in Pœn. Nam quæ lauta est, nisi percultа est, meo animo quasi inuenusta est.

Percolo, as, penul. prod. Per colum transmitto. λήνω. Colum. lib. 12. cap. 41, Deinde quum fuerint decocta, vt non multum iuris supersit, refrigerantur, & percolantur: eáque quæ in colo subsederunt, diligenter cõtrita læuigantur. Plin. lib. 32. cap. 6, Nam in terra marina aqua argilla percolata dulcescit.

Percomis, & hoc percome, penul. prod. Valde comis. Cic. de Clar. Orat. Qui perituissimus iuris, idémque percomis est habitus.

Percommodus, a, um, Valde commodus.

Percommodè, aduerbium, Admodum commodé. Cicc pro Cæcin. Hoc loco percommodè accidit, quòd non adest is qui paulo antè affuit.

Perconditus, a, um, pen. cor. Reconditus, & abstrusus. μέθοδος, ἀποκρυπτικός. Cicc. 1. de Orat. Expono vobis non quandam aut perconditam, aut valde difficilem, aut magnificam, aut grauem rationem consuetudinis meæ.

Percontor, aris, per o. & sine c ante t, Diligenter inquiro: à conto, quo nauis vtitur ad inquirẽda loca nauibus opportuna. Nã aquæ altitudinẽ cõto pertẽtant. Percõtor itaque est quasi cõto inuestigare & inquirere. ἀνίχνευμαι, ἀνακρίνω. Terent. in Hecy. Tua quod nihil refert, desinas percont

percontari. Cicc. in Som. Scip. Deinde ego illum de suo regno, ille me de nostra Republica percontatus est.

Percontatio, onis, verbale, Interrogatio, inuestigatio, inquisitio. ἀνάκρισις. Cicc. de Vniuer. At primum quidem tempus salutationibus, reliquum percontatione consumpsimus.

Percontator, oris, Qui percontatur. Horat. 1. Epist. 19, Percontatorem fugito: nam garrulus idem est.

Percontumax, acis, Valde contumax. Terent. Hecy Percontumax redisti huc nobis Pamphile.

PERCOPS, es, pen. prod. κερκώπης Stephano, Vrbs Troadis ad Propontidem: postea Percote appellata, quæ Troianis auxilia misit aduersus Græcos, teste Homero ad finem lib. 2.

Percopiosus, a, um, Valde copiosus. Plin. Epistola 208, Quæ de me scripsisti, in quibus quidem percopiosus fuisti.

Percoquo, is, pen. corr. Perfectè coquo. ἑψέω. Plin. lib. 23. cap. 7, Bubulas carnes, aditi caules magno ligni compendio percoquunt. Plaut. Mercu. Coquum aliquem arripiamus, prandium qui percoquat. Plin. lib. 20. cap. 9, Biles detrahere non percoctam putant.

PERCOSVS, Insignis vates fuit, diuinandi peritissimus, cuius filij Adrastus & Amphius, qui frustra dissuadente patre Troianis suppetias tulerunt, & à Græcis sunt interfecti.

PERCOTE, es, pen. prod κερκώτη. quæ & Percope olim dicta fuit, Vrbs est Troadis, autore Stephano, Valer. Flac. 2. Argon. Iam iuga Percotes, Pariúmque infame fragosis Exuperat, Phthiámque vadis.

Percosius, adiectiuum. κερκώσιος. Val. Flac. 3. Argon. Muneribus primas coniunx Percosia vestes Imposuit.

Percrebresco, is, percrebui, Diuulgor. διαφημίζομαι. Cicc. ad Atticum lib. 11, Ipsi enim illi putaui perniciosum fore si eius hoc tantum scelus percrebuisset. Idem 6. Verr. Præsertim quum hæc omnino fama de nostrorum hominum auaritia & cupiditate percrebuerit.

Percrepo, as, pen. cor. Resono, personо, perstrepo. διαπλακίω. Cicc. 7. Ver. Lucum illum littoris percrepare totum mulierum vocibus, cantúque symphoniæ.

Percrucio, as, Valde crucio. Plau. Bacc. Hoc hoc est quod peracescit: hoc demum est quod percrucior, Me hoc ætatis ludificari.

Percrudus, a, um, Immaturus, & valde crudus. Colu. lib. 12. cap. 10, Prũna purpurea quum immatura, non tamen percruda legeris, diligenter inspicito vt sint integra, sine vitio aut vermiculo.

Percudo, dis, pen. prod. Perrundo. διαπελάζω. Colum. lib. 8. cap. 5, Animaduertat auiarius an pulli rostellis ouа percuderint.

Percunctor, aris. per u, & c, antet, sit à Cunctus, a, um, teste Donato, quòd is qui curiosus est, per cuncta interroget: & significat diligenter interrogo. ἐκπυθάνομαι. Plaut. in Epid. Quid istud in mente est tibi, ex me mi vir percuncturier? id est morari quærendo, siue per cuncta inquirere. Plin. lib. 35. cap. 10, Percunctantique quanti licitaretur opera effecta, paruum nescio quid dixerat.

Percunctatio, onis. Idem quod inquisitio. Liu. lib. 3. belli Pun. Ex captiuis percunctatio facta. ¶ Alij tamen malunt scribere Percontor, & Percontatio, à nomine Contus. Nam percunctor, & percunctatio putant esse à verbo cunctor, quod significat moror, vel expecto.

Percupio, percupis, pen. corr. Valde cupio. ἐπιθυμῶ. Ter. Eun. Vísne interea dum is venit, domi operiamur, potius quàm hîc ante ostium? c. Imò percupio. Plaut. Asin. Percupio obsequi gnato meo.

Percuriosus, a, um, Valde curiosus. Cicero pro Cluent. Nicostratus quidam fidelis Oppianici seruulus percuriosus, & minimè mendax, multa dicitur renuntiare domino solitus esse.

Percuro, ras, pen. prod. Perfectè sano. διαθεραπεύω. Curtius. Percurato vulnere acrius obsidioni institit. Plin. lib. 24. cap. 15, Strumas imposita ad suppurationem perducunt: deinde axungia adiecta percurant.

Percurro, ris, Currendo peruenio, siue currendo perfeuero. διατρέχω. Terent. in And. Continuò ad te properans, percurro ad forum. Donatus, Vide quantum dixerit, properans, & percurro, vt continuationem cursus ostenderet. ¶ Quandoque est curtim pertransire, & celeriter: vt, Quid opus est multa percurrere? Cicc. lib. 1. de Orat. Multa etiam legendo percurrisse, neque ea vt sua possedisse, sed vt aliena libasse. Idem lib. 2. de Orat. Et multo apertius ad intelligendum, si sic consistitur aliquando, ac non ista breuitate percurritur. Hic Percurritur impersonale est.

Percursus, a, um. participium. Cicc. 2. de Orat. Vt omnes eas diligentes & memores & sobrij oratores percursas animo, & propè decantatas habere debeant.

Percursio, onis, verbale. Cicc. 4. Tusc. Velocitas autem corporis, celeritas appellatur: quæ eadem ingenij etiam laus habetur propter animi multarum rerum breui tempore percursionem.

Percurso, as, frequentatiuum. Liu. 3. belli Pun. Iam ne manipulatim quidem, sed latronum modo percursant totis finibus nostris negligentiùs, quàm si in Romano vagarentur agro.

Percursatio, onis, verbale. Cic. 1. Philip. O præclaram illam percursationẽ mense Aprili, atque Maio.

Percutio, tis, pen. cor. Percussi, cussum. ex per, & quatio, q in c mutata, & abiecta a, significat ferio. διαπαίω, διατύπω, πλήττω. Cicc. 7. Ver. Quæsisse Domitium qui tantam bestiam percussisset: illum respondisse, Venabulo. Virgil. 12. Aeneid. Térque quatérque manu pectus percutit, & blandè suadere. διαπαθεῖν. Plaut. in Amph. Timidam palpo percutit. ¶ Percutere fœdus, est ferire fœdus, vel facere. Percutere fossam, est fodere. Percutere de cælo, est fulminare.

Percussor, soris, Qui percutit, vel occidit. Plin. lib. 8. cap. 16, Vulneratus, obseruatione mira percussorem nouit. Iuuen. Satv. 8, Inuenies aliquo cum percussore iacentem. Cicero 2. Philip. Deprehensus cum sica per-

cussor Cæsaris.

Percussio, onis. Cicc. 3. Tusc. Ex hac opinione sunt illa varia & detestabilia genera lugendi, pædores, mulierbres lacerationes genarum, pectoris, feminum, capitis percussiones. ¶ Percussio pro ictu, de dimensione temporum in pedibus aut musica. Cicc. 3. de Orat. Sed sunt insignes percussiones eorum numerorum, & minuti pedes.

Percussus, a, um, participium. Virgil. 7. Aeneid. –quem capta cupidine coniux Aurea percussum virgæ, versúmque venenis Fecit auem Circe, sparsítque coloribus alas.

Percussus, sus, sui, Idem quod percussio: accipitúrque pro arteriarum pulsu. Plinius libro 7. capite 51, Venarum inæquabili, aut formicante percussu.

Perdecorus, a, um, Valde decorus. Plinius Epist. 9, Est alioqui perdecorum.

Perdensus, a, um, Valde densus. Colum. lib. 3. cap. 12, Perdensam humum cælestes aquas non sorbere.

Perdespuo, is. Catul. in Gellium Epig. 69, –patrui perdespuit ipsam vxorem.

PERDICAS, περδίκκας, Macedo inter comites Alexandri Magni, cui etiam in regni partem successit, tanta vir audacia, simul & fortitudine, vt læna præsente catulos è cubili per vim auferret. Autor Aelianus de varia historia.

Perdicium, περδίκιον, Herba est qua perdices præcipuè vescuntur. Alio nomine helxine dicitur, & parthenium, vulgò Parietaria. Plinius lib. 21. cap. 30.

Perdifficilis, le, Valde difficilis. Cicc. de Part. Nam quæ perdifficilia sunt, perinde habenda sæpe sunt acsi effici non possint.

Perdifficiliter, vel Perdifficulter, aduerb. Cicc. 4. Acad. Aut si ea quoque possit, cur illa non possit quæ perdifficiliter internoscantur tamen.

Perdignus, a, um, Valde dignus. Cicero ad Valerium lib. 3, Sed tamen suspicor ipsum hominem quem tibi commendo, perdignum esse tua amicitia.

Perdiligens, tis, Valde diligens. ἐπιμελής. Cicc. ad Quin. Frat. lib. 3, Sed res operosa est, & hominis perdiligentis.

Perdiligenter, aduerbium. ἐπιμελῶς. Cicc. ad Atticum lib. 1, Et mea sponte faciebam antea, & pòst duabus epistolis tuis perdiligenter in eandam rationem scriptis magnopere sum commotus.

Perdisco, is, Perfectè disco. Cicc. pro Corne. Balb. Omnia iura belli perdiscere, ac nosse potuisse. Plaut. Asin. Perdidici istæc esse vera damno cum magno meo. Ortus obitúsque signorum perdiscere, Cicc. de Fato.

Perdiu, aduerbium, Admodum diu. Cicc. ad Atticum lib. 3, Ego quòd per Thessaliam si irem in Epirum, perdiu nihil eram auditurus. Varr. 1. de Re rust. cap. 58, Faba & legumina in olearijs vasis oblita cinere perdiu incolumia seruantur.

Perdiuturnus, a, um, Quod diu vel valde durat. Cicc. 2. de Natu. deorũ. Quæ aut sempiterna sit necesse est hoc eodem ornatu quem videmus, aut certè perdiuturna, permanens ad longinquum & immensum pene tempus. Idem pro Sest. Cum Armeniorum rege Tigrane graue bellum perdiuturnúmque gessimus.

Perdiues, pen. prod. huius perdiuitis, Valde diues. πολυχρήματος. Cicc. ad Atti. lib. 6, Amici regis duo trésve perdiuites, sed ij suum tam diligenter tenent quàm ego aut tu.

Perdius, ex per & dies, Qui per diem vigilat. νυκτήμερος. Gel. lib. 2. cap. 1, Stare solitus Socrates dicitur, pertinaci statu perdius atque pernox, à summo lucis ortu ad solem alterum orientem, inconniuens, immobilis, iisdémque in vestigiis, & ore atque oculis in eundem locum directis, cogitabundus tanquam quodam secessu mentis atque animi facto à corpore. Id est per diem, & per noctem. Seneca, Id perdius pernóxque agebat. Sic interdiu, intra diem. pro quo etiam dicimus diu: sicut noctu, pro eo quod est per noctem. Plaut. in Merc. Neque conquiescam vsquam noctu, neque diu, priùs profecto quàm aut amicam, aut mortem inuestigauero.

Perdix, cis, πέρδιξ, Auis nota, quam Ouidius fabulatur à Perdice Dædali nepote ita fuisse appellatam, quem quum ferræ vsum primus reperisset, à patruo inuidia percito ab excelsa quadam turri ferunt præcipitatum, deorúmque misericordia in auem sui nominis fuisse transformatum: quæ etiam nunc ruinæ illius memor vitat sublimia, humi nidum construens. De auis huius astutia sic scribit Plinius lib. 10. cap. 33, Si ad nidum auceps cœperit accedere, procurrit ad pedes eius fœta, prægraueм aut delumbem sese simulans, subitóque in procursu, aut breui aliquo volatu cadit, fracta aut ala aut pedibus: procurrit iterum, iamiam prehensurum effugiens, spémque fructans donec in diuersum abducat à nidis. Eadem iam pauore libera, ac materna vacans cura, in sulco resupina, gleba se terræ pedibus apprehensa operit. Hæc ille.

Perditio, Perditor, Perditus, vide PERDO.

Perdo, dis, didi, ditum, ex Per, & Do. Significat amitto. ἀπόλλυμι. Plaut. in Amph. Hunc non repperi, & illos perdidi. ¶ Accipitur aliquando pro eo quod est damnum vel iacturam accipio: cui opponitur Lucror. Cicc. 2. Offic. Vt locupletes suum perdant: debitores lucrentur alienum. ¶ Perdere item est perimere: quoniam quæ amittuntur, quasi mortua nobis esse videntur. ἀπόλλυμι. Ter. in And. Dij te perdant. ¶ Perdere aliquem, est corrumpere, malis moribus inficere. Terent. in Adel. Cur perdis adolescentem nobis? ¶ Aliquando est mortis periculo exponere. Terent. in And. Vbi illic scelus est, qui me perdidit? ¶ Perdere aquam, est tempus datum frustra conterere, quum ad clepsydram dicitur. Quin, lib. 11, Et temporibus præfinitis aquam perdit. ¶ Huius compositа sunt, Deperdo, ἀφαπόλλυμι, eiusdem significationis cum simplici. Disperdo, consumo. de quibus vide plura suis locis.

Perduo, perduis. perduere, dixerunt antiqui pro perdo: vt Plau. Amph. Perduis pro perdas, Amphitruo es perfecto, caueſis ne tute vſu perduis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Perditio,onis,verbale.Plin.lib.9.capi.37,Subeunt luxuriæ eius nomina & tædia,exquisita perditione portata.

Perditor,oris.Cice.pro Planc.Committerem vt idem perditor Reipublicæ nominarer,qui seruator fuissem?

Perditus,a,um,Amissus,deploratus,profligatus. ἀπεβλημένος. Terenti. in Andr.Tu rem impeditam & perditam restituas? Cicero pro Muræna,Confectus morbo,perditus mœrore ac lachrymis.Idem 3.Philipp. Quum esset summa senectute, & perdita valetudine. ¶ Perditus item dicitur qui ita alicui perturbationi,aut vitio subiacet,vt inde se eximere non possit:& qui vitio aliquo ità contaminatus est, vt de eo nulla spes habenda sit. ἀνέλπιστος. Cicero lib.2. Offic. Dum homines perditi hastam illam cruentam & meminerint,& sperabunt. ¶ Perditior, Perditissimus.Horatius 1.Serm,Saty.2.Quanto perditior quisque est,tanto acrius vrget.Cice.ad Quin.Frat.lib.3, Nihil est enim perditius his hominibus,his temporibus. Idem pro Rosc. Ame. Perditissimus homo. Idem 5.Verr.Profligatissimus,& perditissimus omnium. ¶ Perditum perdamus, plus significat quàm si tantùm dixeris, Perdamus. Est enim exaggeratio quædam. Cice.ad Terentiam lib. 16. Epist. Per fortunas miseras nostras vide ne puerum perditum perdamus. hoc est ne ex infœlicissimo infœliciorem faciamus.

Perdità,aduerbium,Corruptè. ἀπολώλως. Cice.ad Atti.lib.9,Qui hîc potest se gerere non perditè? ¶ Perditè, pro vehementer aliquando dicitur:vt,Perditè amare,(huiusmodi ἀνθρήσεις appellantur) hoc est amare vehementer. Terent. in Heaut. Eius filiam ille amare cœpit perditè. ¶ Perditè conari.Quintil,lib.2,capi.12,Illud quoque alterum quod est in elocutione ipsa periculum,minus vitat,conatúrque perditè.

Perdoceo,perdoces,pen.cor,Perfectè doceo. διδάσκω. Cice. pro Sest. Rem quæris præclaram iuuentuti ad discendum, nec mihi difficilem ad perdocendum.Plaut.Pseud.Hem mane,quanti istuc vnum coquinare perdoces? Terentius Heaut. Verùm illa nequid titubet. s.perdocta est probé.

Perdoctus,participium.Cice.pro Corn.Bal.Aesi mea autoritas satis apud illos in hac re ponderis haberet,quum me præsertim rerum varietate atque vsu ipso iam perdoctum viderent, etiam ab illis maioribus discordiis auocarent.Exitio multorum perdoctí.Lucr.lib.3.

Perdoctè,aduerbium.Plau.Most.Vt perdoctè cuncta calliet: nihil hac docta doctius.

Perdoleo, perdoles, pen. corr.Vehementer doleo. λυπέομαι. Terentius in Eun. Heu noster, laudo: tandem perdolui: vir es, Cæsar 2. belli Ciu. Nam vbi tantos suos labores, & apparatus malè cecidisse viderunt,inducíisque per scelus violatis,suam virtutem irrisui fore, perdoluerunt.

Perdomo, as, pen. corr. Idem quod domo. δαμάζω. Mart. lib.1, Herculeæ laudis numerctur gloria: plus est Bis denas pariter perdomuisse feras. Tibull. lib. 1. Eleg. 2, Sola feros Hecates perdomuisse canes. ¶ Prouinciam aliquam perdomare. Liu.9. ab Vrbe, Quin eum parem destinant animis magno Alexandro ducem, si arma Asia perdomita in Europam vertisset.

Perdomitus,a,um, participium. Colum. lib.6. capi. 2, Perdomiti boues mox ad aratrum instituantur. Lucan. lib.2, –totaque vrbes agitabis in orbe Perdomitas.

Perdormisco,is, ere, Somnum in certum aliquod tempus continuare. διαπεραδάθαι. Plaut.Menæch.Perdormiscin' vsque ad lucem?

Perduco, cis, duxi, ductum, Ad finem vsque duco. διαγω, διάγω. Cicero in Cat. M. quidem Valerium Coruinum accepimus ad centesimum annum vitam perduxisse. ¶ Perducere ad exitum, culmen, vel summum,est complere.absoluere. Cicero 2.de Finib.Nec enim absolui vita beata sapientis, neque ad exitum perduci poterit. ¶ Aliquando est per vim ducere. προάγειν. Inde Perductores: qui in hoc differunt à lenonibus, quòd lenones sunt scortorum, προαγωγοί: perductores etiam inuitarum personarum: vt annotauit Asconius in illud Ciceronis 3.Ver. Sileatur de nocturnis eius bacchationibus, ac vigiliis: lenonum,aleatorum,perductorum nulla mentio fiat:damna, dedecora, quæres patris eius,ætas ipsius pertulit,prætereantur.

Perducto,as,re, Frequentatiuum. Plaut. Most. Vin' qui te perductet? TERENTIUS. apage istum perductorem,non placet.

Perduellis, huius perduellis, masculini generis,Apud antiquos dicebabatur quem nos vocamus hostem:ab eo(vt Festo placet) quòd pertinaciter retineat bellum.Hostem autem illi vocabant quem nunc dicimus peregrinum. πολέμιος. Plaut.in Amph.Ego idem ille sum Amphitruo Gorgophonis nepos,imperator Thebanorum,Et Creontis vnicus Teleboarum perduellis.Caius I.Quos nos.ff.de Verbo.significe.Quos nos hostes vocamus,eos veteres perduelles vocabant.Plau.Amph.Perduelles penetrant se in fugam: ibi nostris animus additus est.Cice.1. Offic. Et quidem illud animaduerto, quòd qui proprio nomine perduellis esset,is hostis vocaretur,lenitate verbi tristitiam rei mitigante. Idem 2. Offic.Nam pirata non est ex perduellium numero definitus, sed communis omnium hostis. Postea autem perduelles dicti sunt patriæ hostes,qui crimen aliquod aduersus maiestatem principis, aut Reipublicæ commisissent.

Perduellio, onis, Est crimen læsæ maiestatis principis, aut Reipublicæ. σωμασεία. Vlpian.l. vlti.ff. ad legem Iuli. maiestá. Qui perduellionis reus est, hostili animo aduersus Rempublicam, vel principem animatus est. Cicero pro Rabirio Posthumo, Nam de perduellionis iudicio quod à me sublatum esse criminari soles, meum crimen est, non Rabirij.

Perduo, vide PERDO.

Perduro, as, penult. prod. Vsque ad finem duro. χρονίζω. Plaut. Cur. –quin tu aliquot dies Perdura, dum intestina exputrescunt tibi. Terent. Hecyra, –sanctè adiurat, Non posse apud vos Pamphilo se absente perdurare. Ouid. de medic.faciei, –probitas longum perdurat in ævum.

Perduresco, is, Valde durus fio. σκληρύνομαι. Colum.lib.7,Verùm neque ante tertium, neque post quintum annum iuuencos domare placet, quum illa ætas adhuc tenera est, hæc iam perduruit. Id est nimis dura facta est.

Peredo, penult.cor.ex per & edo, es, Significat totum edo, vel edendo consumo. περιεσθίω. Cice.3.Tusc.ex aliquo antiquorum Poëtarum, Lachrymæ peredére humore exangueis genas. Virgil.6. Aeneid. Hic quos durus amor crudelli tabe peredit.

Persus.pen.prod.participium.Virgil.3.Georg.Nec tondere quidem morbo,illuuiéque perestà Vellera,nec telas possunt attingere putres.

Peredia, diæ, Ipsa edendi cupiditas: sicut bibelia, bibendi desyderium, vel ingens sitis. Vocabula sunt à Plauto confícta.Festus. περιεσθίειν.

Peregrinus, Aduena qui extra suam versatur regionem: ita dictus à peragrando. ξένος. Et differt ab hospite, quòd peregrinus simpliciter eum significat qui in sua ciuitate non est: hospes, qui in aliena ciuitate est.Plaut.in Asina.Peregrinus ego sum,Sauriam non noui.Cicero pro Sylla,At si tibi nos peregrini videntur,quorum iam & nomen & honos inueteraut,& huic vrbi,& hominum famæ ac sermonibus: quàm tibi illos competitores tuos peregrinos videri necesse erit, qui iam ex tota Italia delecti,tecum de honore,& de omni dignitate contendunt?Idem de Ami.Itaque ciues potiores sunt quàm peregrini, & propinqui quam alieni. ¶ Transfertur ad alia,& dicimus peregrinas arbores,quæ ad nos aliunde sint aduectæ: sic peregrinas aues, peregrinam faciem, quæ à quotidianis nostris differat, & quam apud nos non simus soliti videre. ¶ Meretrices olim,teste Donato,peregrinæ dicebantur.Teren.in And. Adeóne est demens ex peregrina? ¶ Peregrina sacra, ἀθύτα ἐξωτικά, dicta sunt quæ ex aliis vrbibus religionis gratia sunt adscita: vt quæ euocatis diis in oppugnandis vrbibus Romam sunt delata:aut quæ ob quasdam religiones per pacem sunt petita:vt ex Phrygia,Matris Magnæ:ex Græcia,Cereris:ex Epidauro, Aesculapij: quæ coiuntur eorum more à quibus sunt accepta.

Peregrinor, pen. prod.aris, Deponens absolutum, significat per aliena loca peragrans proficisci. ξενιτεύομαι, ἀποδημέω. Cicero pro Rab. Vt peregrinari,in aliena ciuitate, non in tua magistratum gerere videare. ¶ Peregrinari dicuntur aures, quæ rem non audiunt, nec attendunt. Cicero pro Mil.Vestræ peregrinantur aures? Peregrinatur animus: id est expatiatur, diuagatur, recreatur. Plinius in præfatione libri 5. Nec qua peregrinari animus expetat.

Peregrinatio, tionis. Cicero 5. Tuscul. Iam verò exilium, si rerum naturam,non ignominiam nominis quærimus, quantum demum a perpetua peregrinatione differt? Transmarina peregrinatio.Quin.lib.7.capi. 4.Peregrinationes,& rusticationes,Cice.de Amic.

Peregrinator,peregrinatoris, Qui solet peregrinari, feréque semper peregrinatur.Cice. ad Leptam lib. 6, Mehercle non tam sum peregrinator iam,quàm solebam.

Peregrinabundus,Qui solitus est peregrinari.Liui.8.belli Pun.Non peregrinabundum, neque circa amœnas oras vagantem tantum ducem Romanum,&c.

Peregrinitas, Alieni soli habitatio.Vlpianus in l.Sed si.ff.De in ius vocan. Si per pœnam deportationis, ad peregrinitatem redactus sit patronus. Hoc est sit relegatus in aliud solùm.

Peregrè,pen.cor.Significat, extra patriam. ξένως. Et est commune tam significantibus quietem quàm motum: vt, Peregre sum, Peregre veni, Peregre vado.Ad locum,vt apud Plautum in Amph.Ita peregre aduenientes hospitio publicitus accipiar.De loco. Terentius in Phorm.Exilia peregrè rediens semper cogitet. Quietem, Plaut. in Amph. Bene facit, qua nos cramus peregre,&c.

Perelegans, tis, Valde elegans.Cicero 2.de Orat.Genus est perelegans, & cum grauitate falsum. Idem pro Planc. Et quoniam tua fuit perelegans ac persubtilis oratio, digna Equitis Romani vel studio, vel pudore.

Pereleganter,aduerbium. Cice.de Clar.Orat. Quæ quidam omnia quum peritè & scienter, tum ita breuiter, & presè, & satis ornatè, & perelegantèr diceret.

Pereloquens, tis, Valde eloquens. Cicero de Clar. Orat. Caius autem Lentulus Marcellinus nec vnquam indisertus, & in Consulatu pereloquens visus est: non tardus sententiis, non inops verbis, voce canora, facetus satis.

Peremptalia, fulgura,Prisci appellauere quæ superiora portenta perimunt,id est tollunt.Festus.

Peremptorius, vide PERIMO.

Perendiè,aduerbium,Quòd vulgo dicitur Post cras, μεθαύριον τῆ τρίτῃ. Cice.ad Atti.Scies igitur cras,ad summum, perendie.Plautus Aul.Quæ cras veniet.perendie foras feratur foror.

Perendinus dies,Dicitur dies ab hinc tertius. ὁ μεθαύριον ὁ μέγας. Cæsar 5. belli Gal. Qui, si per te liceat, perendino die cum proximis hybernis coniunctim communem cum reliquis casum belli sustineat. Cice. pro L.Muræna,Iam illud mihi quidem mirum videri solet, tot homines, tam ingeniosos,per tot annos etiam nunc statuere non potuisse, vtrum diem tertium,an perendinum:iudicem,an arbitrum:rem,an litem dici oporteret. ¶ Hinc Comperendino,de quo suo loco.

Perennis,Perenne,ex per,& annus.mutato a in e,quasi per annos omnes durans: id est perpetuus. ἀίδιος. Plaut. in Amph. Lucrum vt perenne vobis suppetat.Cicero in Bruto, Continetne in tuis perennibus studiis. ¶ Perennes & perpetui cursus stellarum.Cicero 2.de Natu.deor.Aquæ perennes. Cice.6.Ver.Fons perennis, Cæsar 8.belli Gall.Perennis fluuius,Plin.lib.5.capi.28.Latices manant perennes,Lucr.lib.5.

Perennia,orum,Sunt ceremoniæ in auspiciis seruari solitæ.Cice.2.de Natdeor. Itaque maximè Reipublicæ partes in iis bellis quibus Reipublicæ salus continetur,nullis auspiciis administrantur,nulla perennia seruantur.

Perennè,aduerbium,Id est perpetuò,continuò.Colum.libro 12.capi.18, Si ager amplus, aut vineta, aut arbusta grandia sunt, perennè fabricandæ decimodiæ,& trimodiæ,&c.

Perenno, Per multos annos, aut certè per multum tempus duro. διαγίνομαι. Colum.lib.1.capi.9, Sed temperet vires clementia:quoniam & terribilior debet esse quàm sæuior,vt & obsequantur eius imperiis,& diutiùs perennent boues,non confecti vexatione simul verberum,operúmque.Idem lib.3,Rosa hoc modo culta multis annis perennat.Ouid.3.de Arte,Defuit ars vobis:arte perennat amor.

Perennitas,atis,Aeternitas,duratio in multos annos. ἀϊδιότης. Colu. lib. 1.capi.6,Nam ea cœli positio maximè frigida, & minimè humida est, quæ vtraque perennitatem conditis frumentis afferunt.Cicero 2.de Natura.deor.Adde huc fontium gelidas perennitates,liquores perlucidos amnium.

Perenniseruus, perenniserui, Qui perpetuò seruit vni domino. ἀΐδιος. Antiquum est.Plau.in Persa,Perenniserue,lurco,edax,furax.

Pereo, is, iui, vel perij, supinum debet esse peritum, pen.cor. secundum analogiam. ἀπόλλυμαι, φθείρομαι. componitur enim ex per, & eo, quod facit itum: quare quanuis peritum in vsu non sit, constat tamen illud esse supinum,eo quòd vsitatissimum sit participium perituros.Significatio satis nota est: est enim pereo idem quod perdor, amittor, consumor.Plau.in Truc.Illis perit quicquid datur, neque ipsis apparet quicquam. Terent. in Adel. Nempe tua arte viginti minæ pro psaltria periere. ¶ Vnde & pro mori sumitur,quòd qui moritur, prorsus abit. Plin.lib.7.capi.7,Tu qui te deum credis, aliquo successu tumens, tanti perire potuisti? Atqui etiam hodie minoris potes, quantulo serpentis ictus dente:aut etiam,vt Anacreon Poëta, acino vuæ passæ:aut vt Fabianus Senator Prætor, in lactis hausto vno pilo strangulatus. ¶ Pereamⁱ, iurantis, vel imprecantis vox, quemadmodum & Dispeream.Varro 3. de Re rustica, capi.3, Pereamⁱ, nisi piscem putaui esse. ¶ Perire mulierem,ea forma dicitur qua deperire, & amando vri.Plaut.in Truc.Tres vnam pereunt adolescentes mulierem.

Perito,as,pen.cor.Frequentatiuum. ἀπόλλυμαι, ὄλλυμαι. Plau.Qui per vir tutem peritat,non interit.

Perequito, as, penul.corr. Circumequito. περιϊππεύω. Cæs.4.bel.Gal. Primò per omnes partes perequitant, & tela coniiciunt. Liu.5.ab Vrbe, Quum perequitasset aciem.promissa repetens, tantum iniecit ardoris, vt non vltrà sustinuerint impetum equi.

Pererro,as,Errando circumeo, huc vel illuc erro. περιπλάνω. Colum.In Præfat. lib.1, Sempérque ritu volucrum longinqui litoris, peregrinus ignotum pererret orbem.Virgil.5.Aeneid.Nunc hos, nunc illos aditus, omnémque pererrat Arte locum.

Pererratus,a,um, participium.Virgil.1.Ecloga,Ante pererratis amborum finibus,exul.Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim.Virgil. 2.Aeneid. –his mœnia quære Magna, pererrato statues quæ denique ponto.

Pereruditus, pen. prod. Valde eruditus. Cice.ad Atticum lib.4,Sed vereor ne lepò re suo detineat diutiùs P.Clodius,& homo pereruditus,vt aiunt,& nunc quidem deditus Græcis literis.

Perexcrucio,as,Cruciatu eneco.Plau.Sticho,Meam culpam habeto nisi perexcruciauero.

Perexiguus,a,um,Valde exiguus. Cæsar 5.belli Gallici,Quum hæ intermisso perexiguo loci spatio inter se constitissent,nouo genere perteritis nostris,per medios audacissimè proruperunt.Cice.2.Verrina, Itaque quum ego diem in Siciliam inquirendi perexiguam postulauissem, inuenit iste qui sibi in Achaiam biduo breuiorem diem postularet.

Perexilis,le, pen.prod.Valde exilis.Colu.lib.11.capi.2,Hoc eodem tempore priusquam vineæ puluerentur,si perexilis est,vel rara ipsa vitis,lupini modij tres vel quatuor in singula iugera sparguntur.

Perexpeditus,pen.prod.adiectiuum,Valde expeditus.Cice.3.de Finib. Sed hæc quidem est perfacilis,& perexpedita defensio.

Perfabrico,as,pen.cor.Fabricam absoluo:quanuis etiam per metaphoram sumatur pro technis & dolis fallere. διαπανουργεύομαι, ἀποτίκτω, ἀπεργάζομαι. Plau.Persa, –perij, interij: pessimus hic mihi dies Hodie illuxit,corruptor: ita me Toxillus perfabricauit, atque Meam rem diuexauit.

Perfacetus,a,um,Admodum facetus. Cice. de Cla. Ora. Atque eundem & vehementem,& valde dulcem,& perfacetum fuisse dicebat.

Perfacetè,aduerbium,Periucundè. Cice.3.Verr. Neque enim perfacetè dicta,neque porrò hac seueritate digna sunt.

Perfacilis, le, pen. cor. Valde facilis.Cicero 4.Tusc.Cuius libris editis commota multitudo, contulit se ad eandem potissimùm disciplinam: siue quòd erat cognitu perfacilis,siue quòd inuitabatur illecebris blandis voluptatis. Cæs.1. belli Gal. Perfacile esse, quum virtute omnibus præstarent,totius Galliæ imperio potiri.

Perfacilè, aduerbium. Cice. pro Ros.Amer.Demonstrant quum pater huius Sex. Roscius homo tam splendidus & gratiosus, nullo negotio sit occisus,perfacilè hunc hominem incautum & rusticum,& Romæ igno tum,de medio tolli posse.

Perfacul,Veteres dixere pro facilè.Autor Festus.

Perfamiliaris, re, Valde familiaris. Cicero ad Quin.Frat.lib.2,Ipse est enim veterator magnus & perfamiliaris Philisto.

Perfatuus,a,um,Mart.li.10, Heu quàm perfatuæ sunt tibi Roma togæ.

Perfas & nefas,Hoc est iure vel iniuria,siue nullo iuris aut iniustitiæ respectu. ἀκαίρως, ἀκαίνως.

Perfero, perfers, pen. cor. Vsque ad constitutum finem fero. φέρω, διαφέρω. Cice.Curioni lib.2. Epist.Sed nuntius ille qui literas accepit, non pertulit. ¶ Alibi pro nuntiare posuit, vt in Epistola ad Cælium,In his sum locis,quò & propter longinquitatem,& propter latrocinia tardissimè omnia perferuntur.id est nuntiantur. ¶ Aliquando patior,siue patienter fero.Terent.in Adelph.Paupertatem vnà pertulimus grauem. ¶ Dicimus autem Perferre literas,Perferre clamorem. Perferre famã, Perferre fructum,Perferre mandata,Perferre rumore, vel nuntiis, Perferre sermones.Quarum omnium formularum legenti bonos autores testimonia passim occurrent.

Perferens,pen.cor. Nomen ex participio. Cice.2.de Orat. Horum igitur exprimere mores oratione,iustos,integros, religiosos, timidos, perferentes iniuriarum,mirum quiddam valet,&c.

Perferuidus, pen.cor.adiectiuum, Vehementer feruidus. vt Perferuida æstas.Colum.lib.5.capi.5.

Perficio, perficis, Absoluo, compleo quod incœptum est. ἀποτελέω. Terent. in Hecy. Quod si perficio, non pœnitet me famæ. ¶ Perficere promissa,est implere quod promiseris.Perficere cibum,est concoquere. Plin.lib.11.capi.53, Ideo athletas malunt cibum ambulatione perficere. ¶ Ponitur aliquando pro obtinere,siue efficere.Plau.in Asin.Perficito, argentum hodie vt habeat filius,amicæ quod det.

Perfectus,a,um.Quod modò participium est.Cice. de Clar. Orat. Manus extrema non accesit operibus eius, præclarè inchoata multa, perfecta non planè. Modò nomen. Cice.1.de Fin. Sol Democrito magnus videtur,quippe homini erudito,in Geometriáque perfecto.

Perfectè, aduerbium. Cice.4. de Finib. Quibus perfectè ratio & oratio compleatur.

Perfectio, onis, verbale. Cice.1.de Orat.Hanc ego absolutionem perfectionémque in oratione desyderans à qua ipse longè absum, facio impudenter. Idem pro Marcel. Tantùm abes à perfectione maximorum operum,vt fundamenta quæ cogitas nondum iecceris.

Perfector,oris.aliud verbale. Cice.1.de Oratore. Ac stylus ille tuus quem tu verè dixisti perfectorem dicendi esse ac magistrum,multi fudoris est Terent.Eunu. O Parmeno mi, ô mearum voluptatum omnium inuentor,incœptor,perfector.

Perfido,dis,pen.prod.Valde fido. διαπιστόω. Cice.lib.3.Offic.Sic homines secundis rebus effrænatos, sibíque perfidentes, tanquam in gyrum rationis duci oportet.Sic enim legit Calepinus,sed malè. Nam castigatiora exemplaria habent præfidentes.

Perfidelis,le,Valde fidelis.Cice.ad Atti.Posthac autem ad te, si perfidelem habebo cui dem, scribam omnia planè.

Perfidus,a,um,pen.cor. Qui fidem violat, siue prodit. ἄπιστος. Virgil.lib. 10, Nunc pelagi Nymphæ, elassis tua, perfidus vt nos Præcipites ferro Rutulus,flammáque premebat.Cice.3.Offic.Ergo & Pythius, & omnes aliud agentes,aliud simulantes,perfidi,improbi, malitiosi sunt. Amicus perfidus,Cice. post red.ad Quirites. Arma perfida Iubæ. Ouid.4. Fast. Hostes perfidi.Horat.3.Carm.Ode 5.Verba perfida,Ouid.6.Fast.

Perfidia,æ, ἀπιστία, Cice.11. Philip. Dextræ, quæ fidei testes esse solebant, perfidia sunt & scelere violatæ.Tacit.lib.20,Quum accursu tot prouinciarum extingui repens perfidia potuerit. Plaut. Capt. Neque precatio perfidiis meis,neque malefactis fuga est.

Perfidiosus,a,um, Plenus perfidiæ. Cice.in Pis. Quòd fallax, quòd perfidiosus,quòd impudens,quòd audax esse videatur.Idem 3.de Nat. deo. Cur omnium perfidiosissimus C.Marius Quin. Catulum præstantissima dignitate virum mori potuit iubere?

Perfidiosè, aduerbium. Autor ad Heren, lib.1. In odium adducemus, siquid eorum spurcè,& superbè,perfidiosè,crudeliter,confidenter,malitiosè,flagitiosè factum proferemus.

Perfixus,a,um, participium à verbo figo, & præpositione per: Idem est quod transfixus.Lucretius lib.2, –& crebra reuisit.Ad stabulum, desyderio perfixa iuuenci.Idem libro 3, Nec gelidis torpet telis perfixa pauoris.

Perflo, as, are, Flando peragrare. διαπνέω. Virgil.1.Aeneid. –& terras turbine perflant.Col.lib.2.capi.21, Ad eam rem Fauonius habetur eximius, qui lenis, æqualisque æstiuis mensibus perflat.Ouidius 1.de Remed.amor.Summa petit liuor,per flant altissima venti.

Perflatus,us,pen.prod.Ipsa perflatio.Plin.lib.16.capi.40,Vlmus in perflatu firma.

Perflabilis,le,Quod perflari potest.Cice.2.de Diuin. Deos enim ipsos iocandi causa induxit Epicurus perlucidos & perflabiles,& habitantes tanquam inter duos lucos, sic inter duos mundos propter metum ruinarum.

Perfluo, is, Liquorem transmitto: vt, Lagena malè compacta perfluit. ἀνίημι. Lucr.lib.2,Et quanuis subitò per colum.vina videmus Perfluere, at contra tardum cunctatur oliuum. ¶ Per translationem etiam perfluere dicitur de hominibus futilibus qui arcana continere non possunt.Terent.in Eunucho,Plenus rimarum sum:hàc atque illàc perfluo. Perfluere voluptatibus,Cice.2.de Finib.Percontare ipse te, perpetuisne malis voluptatibus perfluens in ea quam fœpe vsurpabas tranquillitate degere omnem ætatem sine dolore,&c. ¶ Aliquando etiam Perfluo accipitur pro præterfluo. Liuius 1.ab Vrbe, Infima valle perfluit Tyberis.Horatius 4.Carm.Ode 3,Sed quæ Tybur aquæ fertile perfluunt.

Perfluctuo, as, Fluctuum more circa aliquid moueor. Lucret. libro 3, Atque vnde animantum copia tanta Exos,& exanguis tumidos perfluctuat artus?

Perfodio, is, penul. corr. Perrumpo, transfigo. διορύττω, διαρρήγνυμι. Plaut.in Asin. Vbi parietes perfoderis. Colum. lib.10.Tu grauibus rostris cuncta ntia perfode terga.

Perfore, penul.corr.Valde futurum esse. Cicero Appio Pulchro,libro 3, Tunc mihi ille dixit,quòd classe tu velles decedere,perfore accommodatum tibi si ad illam maritimam partem prouinciæ nauibus accessissem.Hoc est fore tibi peraccommodatum. Nam per, particulam quæ

diectiuo debebat cohærere,verbo iunxit.

Performidatus,pen.prod.participium.Multùm formidatus. Silius lib. 3.Iam puér auricomo performidate Batauo.

Performo,as,are,Formam absoluere.Quintil.lib.2.capi.7.Performata materia.

Perforo,as,pen.cor.are.Colu.lib.5,Sed aliud est ferramentum quo priores vitem perforabant.

Perforatus,participium.Lumina duo ab animo ad oculos perforata,Cice. 3.de Natu.deorum.

Perfortiter, aduerbium,Valde fortiter,Terentius Adel. –miseram mulierem & me seruulum, Qui referre non audebam, vicit : hui perfortiter.

Perfremo,perfremis.pen.cor.Vehementer fremo.Cice.2.de Natu.deorum.Sicut inciti atque alacres rostris perfremunt delphini.

Perfrico, as,pen. cor. Valde frico. *διαψώχω*. Varro 3.de Re rusti.capi. 9, Qui hæc volunt diutius seruare , perfricant sale minuto. Plinius libro 20.capi.16,Vulnera ab his facta perfricantur.Cicero 5.Verr. Quum interea Apronius caput atque os suum vnguento perfricaret.¶ Perfricare verò os , seu frontem , significat pudorem deponere. *ἀναιδίζεσθαι*, Nam quum in pudibundo sanguis diffundatur ex corde in faciem, tanquam velamentum:qui impudibundi sunt,& inuerecundi.& erubescere videri nolunt,hi solent os & frontem perfricare , ad ruborem illum detergendum , & sanguinem ad interiora repellendum. Hinc facta est locutio prouerbialis de inuerecundo. Perfricuit os , Perfricuit faciem, Perfricuit frontem, pro eo quod est pudorem abiecit.Cicero 3.Tuscul. Quid tergiuersamur,Epicurei?æ fatemur eam nos dicere voluptatem quam tu idem quum os perfricuisti , soles dicere? Plinius in Præfat.2. lib.Perfricui faciem,nec tamen profeci.Martia. lib. 11, Aut tum perfricuit frontem,posiitque pudorem.

Perfrigeo,es,pen.prod.Valde frigeo. *ψυχρόω*. Martia.lib.3.Perfrixisse tuas quæsta est præfatio fauces,Quum te excusaris Maximè, quid recitas?Iuuen.saty.7,Etsi perfrixit.cantat bene.

Perfrigero,as,pen.cor.Idem quod refrigero. *ἀναψύχω*, *ψυχάω*. Plinius lib.25.Omnium harum vis eadem perfrigerare & astringere.

Perfrigesco,is,Valde frigidus fio.Plin. lib.31. capi.6, Difficilius perfrigescunt marina calefacti.

Perfrigidus,a,um.Cice.6.Ver.Erat hyems summa,tempestas (vt ipsum Sopatrum dicere audistis)perfrigida.

Perfringo, is , Perrumpo , violo. *διαῤῥήγνυμι*. Plinius Epist.101,Campi , quos monuisti , iugentes boues , & fortissima aratra perfringunt. Terentius in Adel. –ne aut ille aflerit, Aut vspiam ceciderit, ac perfregerit aliquid.Cicero pro Milone,Polluerat stupro sanctissimas religiones , senatus grauissima decreta perfregerat. Idem 7. Verr. Vt earum rerum vi & autoritate omnia repagula iuris,pudoris,& officij perfringeres.

Perfractus,a,um,participium.Axe perfracto voluitur, Silius lib. 16, Fores perfractæ,Tibul.lib.1.Eleg.10.

Perfractè,aduerb.Obstinatè.Cicero 3.Offic. Ego etiam cum Catone meo sæpe dissensi , nimis mihi perfractè videbatur ærarium , vectigaliáque defendere.

Perfruor, penul. corr. perfrueris , Diu , multùm , & constanter fruor. *ἀπολαύω*. Plinius Epist.o.4, Quod velim facias, primùm vt perinde nostris rebus,ac nos tuis, perfruaris.Cicero 5.de Finib. Sequamúrque eam vitam quæ rebus ipsis perfruatur. Idem 1. Officio. Expetuntur autem diuitiæ tum ad vsus vitæ necessarios,tum ad perfruendas voluptates.

Perfugio, gis, pen. cor.Auxilij gratia ad aliquem confugio. *καταφεύγω*. Cæsar 1.bel.Ciuil. Itaque magnus eorum quotidie numerus ad Cæsarem perfugiebat.Cice.7.Verr.Hic locus est igitur vnus quò perfugiant, hic portus,hæc arx,hæc ara sociorum:quò quidem nunc non ita confugiunt vt antea in suis repetendis rebus solebant.

Perfugium , gij , Locus tutissimus , quò nos in vexatione , aut calamitate recipere contendimus. *καταφύγιον* , *καταφυγή*. Liuius lib.2.ab Vrb. Itáque in medio propè iam victores cæsi, & vsti : pars perexigua, duce amisso (quia nullum propius perfugium erat) Romam inermes & fortuna , & spe supplicum delati sunt. Cæsar 4. bel. Gal. Quo perfugio superiore anno fuerant vsi.¶ Transfertur etiam ad alia.vt ad literas quæ suis cultoribus in rebus aduersis soleut esse loco perfugij. Cicero ad Atticum. Itáque vtor eodem perfugio quo tibi vtendum censeo , literulis nostris.

Perfuga,gæ.pen.cor. Qui ad hostes perfugit,siue defecit. *αὐτόμολος*. Cice. lib.3.Offic.Perfuga ab eo venit in castra Fabricij.Cæsar 7.bel.Gal.Admiratus quærit ex perfugis causam.Idem & transfuga dicitur. Liu. lib. 2.ab Vrbe,Deinde metuens ne si Consulum iniussu,& ignaris omnibus iret,deprehensus fortè à custodibus Romanis,retraheretur vt transfuga:fortuna tum vrbis crimen affirmante,Senatum adit.

Perfulcio,is.ire.Bene fulcio.& roboro. *ἐρείδω*, *στηρίζω*. Ouidius ad Pisonem,Eloquio sanctum modò perfulcire senatum.

Perfundo, is, Humore affuso malefacio. *ἀνυγράινω*. Virgil. 3. Georg. Dulcibus idcirco fluuij pecus omne magistri Perfundum : vndísque aries in gurgite villis Mersatur.¶ Artus perfundere rore.Ouid.3.Meta. Cice.3.Verr.Aqua denique feruenti à Rubrio ipso Philodamus perfunditur. Ensis perfunditur sanguine, Ouid.7.Metam.¶ Perfundere animum religione,per translationem.pro imbuere.Liuius 10.ab Vrbe,Erat cum alius apparatus sacri qui perfundere religione animum posset: tum,&c.¶ Perfundere animos suasitate.Cice.de Clar.Orat. Animum voluptate perfundere,Cice.4.Tusc.

Perfusus,participium.Liu.10.bel.Pun. Perfusum millies cruore Romano. id est aspersum cruore,siue cruentatum.

Perfungor, perfungeris, perfungi.Ad extremum obire munus,& strenuè operam nauare, ait Budæus. *ἐκπλήσσω*. Cice. pro Cluent. Aut quòd

se perfunctos iam esse arbitrantur quum de reo iudicarunt, negligentiùs attendunt cætera.Idem de Senect. Nam dum sumus in his inclusi compagibus corporis,munere quodam necessitatis & graui opere perfungimur. Terent.in Hecy. Dum ætatis tempus tulit , perfuncta satis sum:satias me iam tenet Studiorum istorum.Cic.Lentulo lib.1. Quum & honoribus amplissimis,& laboribus maximis perfuncti essemus.

Perfunctio,onis,verbale. Cice.1.de Fin.Nam neque laborum perfunctio, neque perpessio dolorum per se ipsa allicit,nec patientia,nec assiduitates,&c.

Perfunctorius,a,um,Idem quod defunctorius,hoc est languidus,remissus: leuiter & oscitanter, non toto conatu factus. *ἀφειμενικῶς*. vt Perfunctoria opera,quam veluti aliud agentes rei alicui impendimus.

Perfunctoriè,Quod est transitoriè,& inaniter,neglectè,oscitanter,nec toto conatu. *ψευδῶς ἀφειμένως*. Vlpianus, Neque quidem perfunctoriè, aut obscurè dicere,aut denuntiare debet.

Perfuro, perfuris, pen. corr. Vehementer insanio. *μάινομαι*. Virgil. 9. Aeneid. –incensus & ipse Perfurit. Silius lib. 4, Neenon cum Venetis Aquileia perfurit armis.Luer.lib.1, –ita perfurit acri.Cum fremitu.

Perga, *πέργη*, Oppidum in Pamphylia , à quo Diana Pergæa , *περγαία*, dicta est propter templum illi dicatum. Pompo. Mela lib. 1, in descriptione Pamphyliæ.

Pergama, orum, *πέργαμα*, *τά*. Arcium Troianorum nomen fuit , vt annotauit Seruius in illud Virgilij 2.Aeneid. –troiam incensam,& prolapsa videntem Pergama , Quanquam postea vt idem fatetur , hoc nomen etiam cæteris arcibus locisque omnibus editis communicatum est.¶ Ponitur item pro ipsa Troianorum vrbe.quæ propriè Ilium fuit appellata.Virgil.1.Aen. Nanque videbat,vti bellantes Pergama circum, &c. In eadem etiam significatione legitur Pergamos,siue Pergamus.Autor Aetnæ, Quis non Argolico defleuit Pergamon igni Impositam?

Pergameus,a,um, hoc est Troianus. Prop. lib.4. Eleg. 1, Aut ti Pergameæ ferò rata carmina varis Longenum ad Priami vera fuere caput.

Pergamvm , Plinio, siue Pergamus , *πέργαμος* Ptolemæo, Vrbs insignis Asiæ , non procul a Caico fluuio : ita dicta quòd edita in rupe sita esset : nam Pergama olim loca omnia editiora appellabantur , testibus Suida & Seruio. Strabo lib. 13, autor est tempore Lysimachi Agathoclis filij.(qui vnus fuit ex Alexandri successoribus)Pergamum nihil aliud, quam castellum fuisse,in quo ille,quòd locus esset in primis munitus, thesauros suos asseruabat. præfecto illis Philetæro quodam Tyanensi, Eunucho : qui quum se Artinoæ Lysimachi vxori inuisum sciret , & ab ea apud regem accusatum,castellanos ad defectionem adduxit.Exortis deinde in Asia variis bellorum motibus , in quibus primùm Lysimachus à Seleuco Nicatore,deinde & Seleucus à Ptolemæo Cerauno è medio sublatus est, Philetærus interim se Pergami continebat, victoribus semper & propinquioribus obsequens:iisq, artibus & ipse viginti annis castellum pecuniámque possedit , & Eumeni fratris filio moriens reliquit : qui prolatis imperij finibus, Antiochum Seleuci filium apud Sardeis superauit. Hic quum annos duos & viginti regnasset, Pergami successionem Attalo patrueli suo reliquit, qui Galatis maximo præsio superatis,contractáque cum Romanis amicitia , primus ab iis Rex appellatus est. Attalo successit Eumenes filius natu maximus , qui cum Romanis aduersus Antiochum magnum , & aduersus Persen bellum gessit. Cuius beneficij memores Romani , regionem omnem quæ cis Taurum montem Antiocho paruerat,regno eius adiecerunt. Hic primus Pergamum,prolatis pomœriis,ex castello amplissimam vrbem reddidit,& Nicephorium lucum circa eam consecrauit.Regnauit annis quadraginta nouem, moriénsque regni successionem Attalo filio reliquit, cognomento Philometori:cui,quòd admodum adolescentulus esset, Attalum fratrem tutorem assignauit:qui regni procuratione fungens, cum Alexandro Antiochi filio aduersus Demetrium Seleuci filium bellum gessit,& Romanis aduersus Pseudophilippum, socium sese præbuit. In Thraciam quoque traiecto exercitu, Diegylim regem cepit. Moriens Attalo ex fratre nepoti cuius tutelam gesserat.regnum à patre eius acceptum fideliter restituit Attalus hic postremus fuit Pergami rex , qui quum annos quinque regnasset , sine liberis decessit , populo Romano hæredem instituto : qui adita hæreditate regnum eius in prouinciæ formam redegit.Hæc Strabo lib.13.¶ Ex Pergamo viri illustres orti sunt Galenus Medicorum clarissimus.Apollodorus Rhetor,& Augusti præceptor, à quo Apollodorea secta nomen accepit : & Dionysius Atticus, huius discipulus.

Pergamenus,a,um, *περγαμηνὸς*, vt, Charta pergamena , quæ Pergami inuenta est,& ab Attalo rege, (vt Aeliano placet) siue ab Eumene (vt Plinius mauult)primùm Romam transmissa.

Pergase, es, *πέργασοι*, Vicus est agri Attici in tribu Erechtheide , teste Stephano.

Pergaudeo,es,Vehementer gaudeo. Cice.ad Quin. Fratr. lib.3,Trebonium meum à te amari,téque ab illo pergaudeo.

Pergigno,is, Idem quod gigno. *γεννάω*. Catul. Argon. Quales Eurotæ pergignunt flumina myrtos.

Pergo, pergis, perrexi, Ex per , & rego : Significat vado , vel iter facio. *πορεύομαι*. Plau.in Capt.Nunc ad eum pergam.Terẽ.in Hecy.Sed quis est qui huc pergit ? Plinius,Mox vbi pluribus eodem modo se coriis loricauit,in dimicationem pergit. ¶ Quandoque profequor, persequor, siue procedo. *διαπλόω* , *διαξιμι*. Teren.in Adel.Nam si molestus esse pergis,iam intrò abripiere.Virg.1.Aene.O dea,si prima repetens ab origine pergam, &c.¶ Aliquando accipitur pro ago : vt in illo Virgilij 6. Eclo.Pergite Pierides.¶ Quandoque festino.Terẽ.Phor.Domum ire pergã , vbi plurimum est.¶ Quandoque conor. Ibidem , Hoc vbi ego audiui , ad fores suspenso gradu placidè ire perrexi.¶ Ponitur aliquando pro præterire. Cice.Atti.libro 3,Sed pergo præterita.¶ Pergere in virum , dixit Plautus in Menæch. id est offendere in virum fortem & animosum. ¶ Sipontinus componi putat ex per, & ago : sed (vt opinor)fallitur : tum quia præteritum perrexi facit, secundum analogiam simplicis rego,non perregi,quod est à perago: tum quia aliud habemus compositum ex per, & ago,quod est perago. ¶ Hinc componitur, Expergo,quod significat expergefacio.Accius, Heus vigiles properate,expergite tarda sopore Pectora.

Pergracilis,le,Valde gracilis.Plin.lib.25.cap.13,Longiore caule,sed pergracili.

Pergræcor, aris, Epulis , & potationibus inseruio , quod est Græcorum proprium. *πλανίζω*,*πότιμαίω*,*κωμάζω*. Titinnius,Hominem impium: nunc ruri pergræcatur.Plaut.Truc. Atq; vt cum solo pergræcetur milite. Idẽ in Bacch. Properea hoc facio,vt suadeas gnato meo Vt pergræcetur tecum,ter venefice.

Pergrandis, pergrande.Cice.6.Verr.Erat etiam vas vinarij ex vna gemma, pergrandi trulla excautum , cum manubrio aureo. Idem de Lege Agraria contra Rullum,Iubet eosdem Decemuiros omnibus agnis publicis pergrande vectigal imponere.

Pergraphicus, adiectiuum,Id est lepidus,ad vnguem factus,absolutus, & quali pictoris manu expolitus. Plaut. in Truc. Nimis pergraphicus sycophanta.

Pergratus,a,um,Admodum gratus.Cicer.de Amicit.Sed quoniam amicitiæ mentionem fecisti,& sumus otiosi , pergratum mihi feceris (spero etiam Scæuolæ) si, quemadmodum soles de cæteris rebus , quum ex te quærũtur,sic de amicitia disputaris quid sentias.Idem ad Brutum, Pergratum mihi erit , si eum ita tractaris vt merito tuo mihi gratias agere possit. ¶ Interponitur aliquando dictio aliqua inter per & gratũ,idq; elegantissimé. Cicer. ad Attic.lib.1,Per mihi,per inquam gratum feceris,si in hoc tam diligens fueris,&c. Eidem lib.5.Per mihi gratum erit, si id curaris ad me perferendum.

Pergrauis, & hoc pergraue,pen.corr.Valde grauis.

Pergrauiter,aduerbium,Admodum grauiter.Cic.ad Atti.lib.1. Hoc te intelligere volo,pergrauiter illum esse offensum.

Pergula, æ. Locus apertus à multis lateribus aërem excipiens , aliquando extra parietem porrectus, & modò tectus,modò sub dio expositus: à pergendo dicta,quòd in ea deambulare soleamus, forúmq;, aut hortum,aut plateas,aut vias perspectare, & quandoque cœnare æstiuo tempore. *προβόλιον*. Vulgus Gallicum *Galeriam* vocat.Plin.lib.21.cap.3,Cum corona rosacea interdiu è pergula sua in forum prospexisse dictus. ¶ In pergulis præceptores discipulos erudiebant,artifices item opera sua velut in propatulo habebant. Vnde Suetonius de Crasitio Grammatico, Deinde in pergula docuit.Plin.libr.35. cap.10, de Apelle, Idem perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus:atq; post ipsam tabulam latens, vitia quæ notarentur auscultabat. ¶ Pergula etiam dicebatur locus accommodatus exponendis vænalibus rebus. Vlpian.l.Hæres,de Iudiciis,At siquo in loco constitit, non dico iure domicilij , sed tabernulam,pergulam,horreũ, armarium,seu officinam conducens:ibiq; distraxit,vel egit : defendere se ex eo loco debebit. ¶ Legitur & figuratè pergula,pro iis qui in pergula versantur.Iuuen.sat.11, Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis Pergula,discipulus Tripheri doctoris , apud quem Sumine cũ magno lepus,atq; aper,& pygargus, Et Getulus oryx, hebeti lautissima ferro Cæditur,& tota sonat vlmea cœna Sabura.Quo in loco nonnulli pergulæ nomine accipiunt eos qui in pergula æstiuo tempore discumbunt.Alij ordinem & cœtum ministrorum qui in pergula discumbentibus inseruiunt,vnsq; parent structori.Alij rursus scholam eorum qui chironomiam,hoc est gesticulationis legem profitebãtur , quam etiam in dissecandis cibis solent obseruare. ¶ Item in naui pergula dicitur excursus per totam nauim,qui alio nomine portisculus appellatur. In vineis verò topiarium opus significat.Colu.lib. 11.cap.2, Siquæ pergulæ vitiũ generosarum à putatoribus relictæ sunt, ante Calendas Apriles vtique deputari debent.Plin.etiam libr.17.cap.24, vitiũ generosarum pergulas præcipit quinquatribus esse putandas. Vulgus Gallicum *Treillam* appellat.

Pergulanus,adiectiuum:vt.Pergulana vitis,quæ pergulis adiungitur,& sustinetur.Colum.lib.3.cap.2,Nam has nuper mihi cognitas,pergulanam dico,& irtiolam,&c.

Perhibeo,es,pen.cor.ex per,& habeo,significat dico,& affirmo. *κατάφημι*, *λέγω*. Col.lib.4, India perhibetur molibus ferarum mirabilis. Plaut.in Sticho,Perfarum montes,qui esse aurei perhibentur.Cice.2.de Diuin.Bene qui coniiciet , vatem hunc perhibebo optimum. ¶ Interdũ Perhibere, est dare. *παρέχειν*. Plaut. in Pseud. –cur ego vestem, Aurum, atque ea quibus vobis vsus, perhibeo? Idem in Merc. –diemvnum orauit,Vt apud me perhiberem sibi locum.

Perhibere testimonium,hoc est ferre. Colum. lib.4, Eius rei testimonium tu præcipuè Syluinæ perhibere nobis potes. ¶ Quandoq; pretium detu notat eo modo quo vendo Plaut. in Persa,Eodem mihi pretio sal perhibetur quo tibi.

Perhonorificus, a, um, Valde honorificus.Cice.ad Attic. Consalutatio forensis perhonorifica : signa præterea beneuolentiæ permulta à nobis impertiuntur.

Perhonorificè,aduerbium Cic.ad Attic.lib.14,Hic perhonorificè & amicè Octauius,quem quidem sui Cæsarem salutabant.

Perhorreo, es, siue Perhorresco, is, Horrore permoueor, extimesco, *φρίσσω*. Cic. ad Attic.lib. 9, Sed genus belli crudelissimi & maximi quod nondum vident homines ,quale futurum sit, perhorrui. Eidem libr. 15, Sed quid est tandem quod perhorrescas?

Perhorridus,a,um,pen.corr.Valde horridus.Liu.lib.2,bel.Pun. Pœnus cõtrà intra Formiana saxa,ac Linterni arenas , stagnáque perhorrida situ hybernaturus esset.

Perhospitalis, le,Valde hospitalis, *φίλενος*.Cic.6.Verr. Huius domus est vel optima Messanæ,notissima quidẽ certe, & nostris hominibus aper-

tissima.maximéque perhospitalis.

Perhumanus, a,num,Admodum humanus.Cic.ad Q. Frat.lib.2.Multúmque is mecum sermonem habuit,& perhumanum de discordiis mulierum nostrarum.

Perhyemo, as,are, Totam hyemem transigo. *διαχειμάζω*. Colum.lib. 11.cap.3,Sed eos vacuos perhyemare patiemur.

Periander, *περίανδρος*,Cypselì filius,vnus ex septẽ sapientibus Græciæ,& Corinthiorum rex , qui aliquando interrogatus quare quum sapiens esset,in tyrannide perseueraret, Quia (inquit) & sponte,& inuitũ cedere est periculosum. Crudeliter igitur,& in magna suspicione agebat,magno semper militũ comitatu stipatus,eos potissimùm qui otiosi in foro obuersabantur , reformidans. Quapropter vt non consilij capiendi occasionem ciuibus suis præcideret,iugiter eos in bellis,nauálibus præsertim,distinebat. Vxorem habuit Melissam , quam zelotypia quadam ductus,quum grauida esset , ictu calcis interfecit , pallácium suarum delationibus temerè fidem adhibens : quas tamen pœnitentia ductus,viuas cremauit. ¶ Sunt qui duos fuisse Periandros tradant,alterum Corinthi tyrannum , alterum sapientem , eúmque Ambracioten. Quorum profectò sententia verisimilior videtur.Nam & matris & vxoris mortæ cõcubitus,aliáque id genus flagitia quæ de Periandro Corinthio traduntur,non video quo pacto in sanæ mentis hominem , nedum in sapientem cadere potuerint.

Peribœa, *περίβοια*, Eurymedontis gigantis filia fuit,ex qua Neptunus Nausithoum suscepit.Alcinoi patrem.Author Homerus 7.Odyss.

Periboetos, *περίβοητος*, Græcis celebrem,famigeratúmq; sonat:quo nomine etiam nobilem quendam Satyrum illi cognominant , perpetuum Liberi patris comitem.Plin.lib.34.cap.8,de operibus ex ære,Item Cataguſam , & ebrietatem, & Liberum patrem , nobilémque vnà Satyron quem Græci Periboeton cognominant.

Peribolus, penul.corr. *περίβολος*, Latinè ambitus,lorica murorum:ab ambio,circũdo. *περιβάλλω*. Et capitur pro septo & corona domus, quæ fit nequis delabatur : quæ lorica, loricúlave alio nomine dicitur. Vide LORICA.

Pericardion, *περικάρδιον*, Membrana est cor circunquaque amplectẽs, tantùm ab eo diuisita,tantúmque spatij vacui omni ex parte relinquens, quantum ad cordis diastolen maximè est necessarium. Vulgus *Capsulam cordis* appellat.

Pericarpum, *περίκαρπον*, Bulbi genus est. Eius duæ sunt species : cortice rubro alterum , alterum nigro , papaueri simile. Vtrunque habet vim excalfaciendi : vnde & contra cicutam datur. Autor Plinius lib.25. cap.10.

Pericarpium, *περικάρπιον*,Est in uolucrum seminis,quo illud ambitur, & aduersus cæli, animaliúmq; iniurias defenditur:vt in frugibus spica, in castaneis echinus. ¶ Est item pericarpium brachij ornamentum cingens iunctúram illam qua summa manus cubito iungitur,quam anatomicæ rei periti Græco vocabulo *καρπὸν* appellant.

Pericles, *περικλῆς*, Athenensis clarissimi nomen fuit,qui annos quadraginta in administratione Reipublicæ principatũ tenuit. Plurimùm enim & autoritate & eloquentia pollebat. Vnde & Olympius identidé à Poëtis Comicis appellabatur , quòd tonare in concionibus,& fulmen ciere videretur. Habuit in administratione Reipublicæ aduersarium Thucydidem Milesium,virum nobilem & potentem : qui quum illum apud populum eo nomine reprehenderet, quòd nimiũ in publicis operibus sumptum fecisset.Atqui(inquit Pericles) de meo hæc omnia persoluere non recuso , modò mihi liberum sit nomen meum illis inscribere.Quo tam animoso responso,aduersarij calumniam facilè effugit, censente populo operum magnificentiam ad Reipublicæ splendorem pertinere, ideóq; ea publico, non priuato sumptu esse facienda. Autor est Plutarchus,quum Pericles aliquando Sophoclem in magistratu collegam haberet,& cum eo nescio quid de Republica colloqueretur,eximia forma puerum illac iter fecisse , quem intuitus Sophocles , quum pulchritudinem eius supra modũ admiraretur, Atqui(inquit Pericles) magistratum decet non modò manus, verumetiam oculos continentes habere.Vide plura de hoc apud Plutarchum.

Periclitor, vide PERICVLVM,

Periclymenos, siue Periclymenon,pen.corr. *περικλύμενος* Dioscoridi, Herba est fruticans,ex interuallo duo habẽs folia, subcandida, mollia: in cacumine autem semẽ inter folia durum, & quod difficile euellatur. Nascitur in aruis & in sepibus conuoluens se admiculis quibuscunque. Hæc Plinius libr.27.cap.10,Hodie tefle Ruellio, vocatur *caprifolium*, à quibusdam etiam *matrisylua*.

Periclymenvs, *περικλύμενος* Homero,nomen filij Nelei fratris Nestoris,cui à Neptuno auo concessum erat vt in quas ei visum esset formas se posset transformare. Hercule itaq; bellum gerẽte aduersus Neleum, Periclymenus in aquilam conuersus , faciem hostis vnguibus, & rostro lacerabat,donec sagitta Herculis in aëre cõfixus,& in terram delapsus,altiùs corporis pondere adacta sagitta animam efflauit. Vide latius hanc fabulam apud Ouidium 12. Metamor.

Pericope, penul.corr. *περικοπὴ*, Amputatio,vel concisio : à verbo Græco *περικόπτω*, quod est amputo, vel circuncido. Hiero. ad Pamma. Aut si tu quoque narem contraxeris,illam Apostoli *περικοπὴν*,id est amputationem in qua de virginitate & nuptiis disputat, aliter differere compelleris.

Pericranion, *περικράνιον*, Membrana est tenuis & neruosa , sub capitis cute , ex crassa meninge enascens ; totúmque cranium extrinsecus ambiens : vnde & nomen accepit.

Periculum,lià pereo deduci videtur,& salutis discrimen significat. *κίνδυνος*. Virgil.3.Aeneid. Oscœnámque famem quæ prima pericula , vito. Variis autem modis hoc nomine in oratione vtimur. Dicimus enim,Subijcere aliquem periculo, Curare periculum alicui, Negligere

Universidad de Deusto
Biblioteca

periculum, In periculo esse, Periculum subterfugere, Periculum adire, Abesse à periculo, Afferre periculum, Adducere in periculum, Conflare periculum, Committere se periculo, Facesscre periculum alicui, Inferre se in periculum capitis, Iniicere periculum, Intendere periculum, Intentare periculum, Liberare periculo, Procurare periculum, Vocari in periculum, Venire in periculum. ¶ Aliquando periculum accipitur pro experimento, quia rarum est tentamentum sine periculo, πεῖρα. Terent. in Eunuc. Fac periculum in literis.

Periculosus, sa, sum, Quod est cum periculo. κινδυνώδης, ἐπικίνδυνος, παράδοξος. Cice. lib. 1. Offic. Grauioribus autem morbis periculosas curationes, & ancipites adhibere coguntur. Cæsar 7. belli Gall. Intrare intra præsidia periculosum putabat. Cice. 5. Verr. Turpis est enim & periculosa confessio.

Periculosè, aduerbium. Ciceroni, Periculosè hyeme nauigatur. Idem pro Mil. facere enim probus adolescens periculosè, quàm perpeti turpiter, maluit.

Periculor, laris, Periculum subeo, periculo me expono. κινδυνεύω. Vnde periculatus sum apud Catonem lectum est, teste Festo.

Periclitor, pen. cor. aris, Idem quod periculum subeo. κινδυνεύω, πεῖρα κινδυνεύω, vt Periclitor fama, capite: hoc est periculum est ne caput, aut famam amittam. Dicitur etiã periclitor siti, id est in periculo positus sum moriendi propter sitim. Plin. lib. 17. cap. 24. Arbores gelu periclitabãtur.

Martial. lib. 6, Periclitatur capite Sotades noster. ¶ Periclitari etiã significat experiri, πεῖραν ποιεῖν, κίνδυνον ποιεῖσθαι. Cic. lib. 1. de Orat. Subeundus visus omnium & periclitandæ vires ingenij. Plancus ad Ciceronẽ, Itaque potius periclitari volui, si posset mea præsentia & Lepidum tueri, & exercitum facere meliorem, quàm nimis cautus videri.

Periclitatio, onis, verbale, Id est experimentum, vsus. Cice. 1. de Natu. deo. Quarum vtilitatem longinqui temporis vsu & periclitatione temporis percipimus.

Peridoneus, a, um, Valde idoneus. Cæsar 2. belli Ciuil. Quòd is locus peridoneus castris habebatur. Sueton. de Clar. Gram. Peridoneus præceptor.

Peridromis, pen. cor. peridromidis. fœmin. gen. περιδρομίς, Hypæthra ambulatio ambiens palæstras, apud Vitruuium lib. 5.

Periergia, æ. περιεργία, Curiositas, sedulitas, superflua anxietas, & veluti diligentiæ redundatio, qualẽ in Protogene reprehendit Appelles, quòd manum de tabula tollere non posset. Diomedes περιεργίαν inter tropos seu potius inter vitia orationis annumerat, quum scilicet oratio plus satis elaborata & prolixitatem parit, & obscuritatem.

Perihegesis, pen. prod. περιήγησις, Idem quod ambitus, siue circuitus: à verbo Græco περιηγέομαι, quod est circumeo, vel circunduco. Hinc Dionysius Afer, opus suum geographicum γῆς περιήγησιν inscripsit.

Perileucos, περίλευκος, Gemma filum habens candidum ab ipso ore ad radicem vsque descendens. Plin. lib. vlt. cap. 10.

PERILVS, πέριλλος, Athenien sis faber ingenio præstans, qui Phalaridi tyranno Agragantino taurum ex ære fabricauit in quo reus clauderetur, ac subiecto igne mugitũ boũis æderet: cuius muneris nomine quũ amplissimum à Tyranno, qui nouis semper tormẽtis delectabatur, speraret munus, inclusus tauro, suppositisq; ignibus, primus suæ artis experimentum præbuit. Ouid. 1. de Arte, Et Phalaris tauro violentus membra Perilli Torquit, infœlix imbuit autor opus. Plin. lib. 34. cap. 8, Perillum nemo laudat, fœuiorem Phalarie tyranno, cui taurum fecit, mugitus hominis pollicitus, igne subdito, & primus eum expertus est cruciatum iustioræ fœuitia.

Perillustris, stre, Admodum illustris. Cicer. ad Attic. lib. 5. Ibi morati biduum perillustres fuimus, honorificisque verbis omnes inurias refellimus.

Perimbecillus, a, um, vel perimbecillis, le, Valde imbecillus. Cic. ad Attic. lib. 10, Quod quidem est natum, perimbecillum est. Varro 3. de Re rust. cap. 10, Perimbecillum enim id, vt caput molle.

Perimo, is, ẽre per & emo, Idem est quod deleo, vel interficio, vel tollo. ἀναιρέω. Plautus in Menæch. Virum hunc ego perimam impurissimum. Cic. 4. Tusc. Sin autem perimit ac delet omnino, quid melius? Idem de Aruspic. respons. Si ludi non intermissi, sed perempti atque sublati sunt. ¶ Perimere reditum, est intercludere. Cic. pro Plancio, Si mihi vis maior aliqua reditum peremisset.

Peremptus. Interfectus, ἀναιρεθείς. Virg. 9. Aenei. Nec minor in castris luctus, Rhamnete reperto Exangui, & primis vna tot cæde peremptis.

Peremptorius, a, um, Quod est mortiferum. διαλυτήριον. à perimendo: vt venenum peremptorium, apud Apuleium lib. 10. Sic apud Vlpianum. ff. de Iudiciis. l. Et tertium, Peremptorium edictum dicitur, eo quod tribus edictis propositis, vel vno pro tribus fieri solebat, & quòd perimat disceptationem inter litigatores, hoc est non patiatur aduersarium tergiuersari: qui verò spernebat, contumax dicebatur.

Perincommodus, a, um, penult. correp. Valde incommodus. Liuius 7. bel. Macedon. Quæ nihil admodum Romanis, ea perincommoda regiis erant.

Perincommodè, aduerbium. Cic. ad Attic. lib. 1, Sed accidit perincommodè, quòd eum nusquam vidisti.

Perinconsequens, pen. corr. Valde inconueniens, valde absurdum. ἀπρεπέστατος. Gell. lib. 14. cap. 1, Per autem, inquit, inconsequens ipsum quidẽ corpus, & habitum tam profundi aëris sub alio atque alio cæli curuamine non eundem manere.

Perincertus, a, um, Valde incertus. Gell. lib. 18. cap. 4, ex Sallustio. At Cn. Lentulus Patritiæ gẽtis, collega eius cui cognomentum Clodiano fuit: perincertum stolidior an vanior, legem de pecunia quam Sylla emptoribus bonorum remiserat, exigenda, permulgauit.

Perinde, ex Per, & inde, compositum aduerbium similitudinis, idem significans quod ita, siue similiter. ὥστε, & habet post se ferè aliquam harum particularum, vt, quasi, ac, acsi vel atque. Plaut. in Pseud. Nam omnes res perinde sunt vt agas, vt eas magnifacias. Cic. 3. Tusc. in quo facetum illud Bionis, perinde stultissimum regem in luctu capillum sibi euellere, quasi calui tio mœror leuaretur. Cic. 5. Tusc. Philosophia non perinde ac de hominum vita est merita, laudatur. Cice. Att. lib. 6. Quod ego perinde tuebar acsi vsus essem. Idẽ pro M. Marc. Vereor vt hoc quod dicam, non perinde intelligi auditu possit, atque ego cogitans sentio. ¶ Ponitur aliquando pro adeò, valdè, aut æquè multum, præsertim quũ præponitur negatio: & tunc aliquando sequitur quàm, Sueton. in Domitiano, Nulla tamen re perinde motus quàm responsio, casũq; Asclepiadis Mathematici. ¶ Aliquando significat pariter, æquè, si nulla sit negatio, nec sequatur acsi, vel atque si, aut similis particula. Plin. libr. 1. Epistol. Funus Rufi clarissimi, & perinde fœlicissimi. Sueton. in Cæs. Quæ siquis inuestigare & persequi vellet, quartam elementorum literam, id est d, pro a, & perinde reliquas commutet. Cicero Terent. Te & Dolabellam perinde diligo. ¶ Aliquando significat per hunc modum. Tereptius in Phorm. Sexcentas perinde potius scribito mihi iam dicas. ¶ Aliquando post perinde sequitur tanquam, pro acsi. Gellius libr. 15. cap. 29, Hoc perinde est tanquam si ego dicam, Est mihi nomẽ Iulium. ¶ Aliquando perinde & adeò simul iunguntur, idémque significant quod ita. Plaut. in Amphit. -fac sis perinde adeò vt me velle intelligis. ¶ Aliquãdo post perinde sequitur prout. Plin. in Panegyr. Meminerint perinde cõiecturam de moribus suis homines esse facturos, prout hoc vel illud elegerint.

Perindulgens, tis, adiectiuum, Valde indulgens. Cicero 3. Offic. Magnus vir in primis, & qui perindulgens in patrem, idem acerbè seuerus in fratrem.

Perinfamis, & hoc perinfame, pen. prod. Valde infamis. Sueto. in Vitel. cap. 2, Curam quoque imperij sustinuit absente eo, expeditione Britannica, vir innocens & industrius, sed amore Libertinæ perinfamis.

Perinfirmus, a, um, Valde infirmus. Cicer. 2. de Finib. Sunt enim leuia & perinfirma, quæ dicebantur à te.

Peringeniosus, sa, sum, Valde ingeniosus. Ci. de Claris Ora. Alios quòd melius putent dicere se posse quàm scribere, quod peringeniosis hominibus, neque satis doctis plerunque contingit.

Periniquus, a, um. pen. prod. Valde iniquus. Cic. pro Lege Manil. Quare videant ne sit periniquum & non ferendum. Liui. 1. belli Pun. Pœnus periniquo animo ferebat, à Gallis accitum se veniisse ad liberandũ eos dictitans.

Perinsignis, perinsigne, Valde insignis. Cic. 1. de Legib. An corporis grauitates si erunt perinsignes, habebunt aliquid offensionis, animi deformitas non habebit?

Perinteger, gra, grum, Omnino inuiolatus, Gellius lib. 3. cap. 5. Castitatis perintegræ dicebatur.

PERINTHVS, πέρινθος, Vrbs Thraciæ ad Propontidem, postea Heraclea dicta, à nomine Heraclij principis Cõstãtinopolitani, in qua olim fuit celeberrimum illud amphitheatrum marmoreũ ex vno lapide excisum, quod inter septem orbis miracula numeratur.

Perinthius, thia, thium. περίνθιος, vt Perinthia, Menandri Comœdia. Terent. in Prologo Andriæ, Menander fecit Andriam & Perinthiam.

Periocha, περιοχή, A Græcis dicitur quod à nobis argumentum, hoc est breuis totius rei alicuius explicatio. à verbo Græco περιέχω, quod est contineo, complector. Hinc Sulpitius Apollinaris sua in Terentij Comœdias argumenta, Periochas inscripsit. Cic. Attic. lib. 13, At ego ne Tironi quidem dictaui qui totas periochas perfequi solet, sed Spintheri syllabatim. Sic enim vulgò legitur, quum fortasis is non absurdè ibi periodos legere possimus.

Periodus, di, fœminini generis, & penult. correp. περίοδος, Latinè ambitus dici potest, vel circuitio. Vnde in oratione circuitus ille verborum ex colis & commatis in orbem quendam circunductus, periodus appellatur. Cicero in Orato. Circuitus orationis, quem Græci περίοδον, nos tum ambitum, tum circuitum, tum comprehẽsionem aut continuationem, aut circunscriptionem dicimus. Idem de Clar. Orat. Quinetiã comprehensio, & ambitus ille verborum (si sic periodum appellari placet) erat apud illum contractus & breuis. In febribus item intermittentibus medici Periodum appellant spatium illud à principio vnius paroxysmi ad initium alterius: vnde Periodicæ febres nomen sumpserunt: de quibus in FEBRIS. In sacris quoq; Græciæ certaminibus periodo vicissim dicebantur, qui quatuor illa certamina obiuissent, Pythia scilicet, Isthmia, Nemæa, & Olympia, & ex omnibus hisce victoriam reportassent. Hisce honor talis habebatur, vt triumphantiũ more quadrigis per ruinas murorum in patriam reuecherentur, & perpetuò ex publico alerentur.

Periodicus, a, um, περιοδικός, Quod certa statáque quadam periodo recurrit. Vnde periodicæ febres dictæ sunt tertianæ & quartanæ, quòd spatio nonnullo intermittentes, quadam quasi periodo facta, certis temporibus recurrant. Plin. lib. 20. cap. 3, Semina eius si fuerint pari numero adalligata, febres sanare dicuntur quas Græci dicunt periodicas.

Periostion, περιόστιον, Membrana tenuis ossa in quacunque corporis parte immediatè ambiens.

PERIPATETICI, περιπατητικοί, Philosophi quidam Athenis fuerunt, è Platonis schola profecti, quorũ princeps fuit Aristoteles: ita dicti q; inambulantes docerent, ἀπὸ τοῦ περιπατεῖν, quod est deambulare. De horum origine sic scribit Cice. lib. 1. Acad. Quæst. Platonis autem autoritate, qui varius & multiplex, & copiosus fuit, vna & consentiens duobus vocabulis philosophiæ forma instituta est. Academicorũ, & Peripateticorũ, qui rebus cõgruentes, nominibus differebant. Nã quum Plato Speusippum fororis filium Philosophię quasi hæredem reliquisset: duos autẽ præstantissimos studio atq; doctrina, Xenocratem Chalcedonium, & Aristotelẽ Stagiritẽ, qui erant cũ Aristotele, Peripatetici dicti sunt quia,

quia disputabant inambulantes in Lycio: illi autem qui Platonis instituto in Academia (quod est alterum gymnasium) cœtus erant & sermones habere soliti, è loci vocabulo nomen habuerunt. Sed vtriq; Platonis vbertate completi, certam quandam disciplinæ formulam composuerunt, & eam quidem plenam ac refertam. Hactenus Cicero.

Peripetasmata, tum, περιπετάσματα, Aulea sunt, siue tapetia, quæ ornatus gratia circa parietes extenduntur: vnde & nomen habent. Nam περιπετάννυμι est extendere. A Lucretio Babylonica dicuntur: ab aliis Attalica, à Capitolino stromata & peristromata: à Varrone beluata, hoc est à beluis variegata: à Plauto etiam peristromata. Cicero 6. Verr. Quid illa Attalica, tota Sicilia nominata ab eodem Heio perisse tasmata, eme-re oblitus es?

Peripetia, περιπετεία, A Græcis dicitur quam nos fortunæ temeritatem dicimus, vel varium rerum euentum.

PERIPHAS, antis, περίφας, Thessalus quidã fuit, pater Lapithæ, à quo Lapithæ nomen acceperunt. Autor Sthephanus. ¶ Est itẽ Periphas, apud Virgilium nomen cuiusdam ex comitatu Pyrrhi, quem vna cum illo Priami regiam oppugnantem inducit, lib. 2. Æneidos.

PERIPHANES: περιφάνης, Comici cuiusdam nomen: quod Latinè conspicuum sonat: à verbo Græco περιφαίνω, quod est clarus & conspicuus sum.

Peripheria, pen. prod. περιφέρεια, Circunferentia, siue circunlatio: vt Peripheria circuli, hoc est circuli ambitus: Peripheria terræ, hoc est terræ superficies. ¶ Interdum idem quod hallucinatio, & vita errabunda: à verbo Græco περιφέρωδαι, quod inter cætera significat erro, vagor, palor, animúmque variis cogitationibus huc illuc ago.

Peripheroma, vide PERIPLEROMA.

PERIPHORETVS, pen. prod. περιφόρητος, Artemonis cuiusdam cognomen fuit, deliciis adeò effœminati, vt nunquam nisi lectica pensili circunlatus, domus suæ limẽ transiret: ita dictus ἀπὸ τῆ περιφέρωδαι, quasi circunlatilis. Meminit huius Plinius lib. 34. cap. 8.

Periphrasis, περίφρασις, Latinè circunlocutio, vel circuitio, Figura est, teste Quintiliano lib. 8. cap. 6, quæ sit quum quod vno, aut certe paucioribus verbis dici poterat, pluribus explicatur. Fitque interdum necessitatis causa, quoties dictu deformia operimus: vt apud Sallustium, quũ requisita natura, dixit pro eo quod honestè vnica dictione explicare nõ poterat. Interdum etiam solius ornatus causa: quod genus frequentissimũ est apud Poëtas. Virg. 2. Aen. Tempus erat quo prima quies mortalibus ægris Incipit, & dono diuũm gratissima serpit. Hæc ferè Quintilianus, licet non isdem verbis.

Peripleroma, penul. product. περιπλήρωμα, Figura est quam ex Grammaticis nonnulli Supplementum vocant, quum scilicet particula aliqua ad sensum minimè necessaria, carminis causa adiicitur: à Græco verbo περιπληρόω, quod est expleo. Exemplum potest esse illud apud Virgilium, Sic fortè precatur. Vbi FORTE particula vacat, teste Seruio, ad solum versus hiatum fulciendum ingesta. Latini id genus redundantes particulas, tibicines solent appellare: translatione sumpta ab ædificiis, in quibus columnellæ quædam tecta sustinentes, tibicines appellantur.

Periplus, περίπλους, us, Latinè circunnauigatio dici potest: quo nomine ex Geographis nonnulli opera sua inscripserunt, oræ alicuius maritimę lustrationem continentia.

Peripneumonia, æ, περιπνευμονία, Est inflammatio pulmonis cum febri acuta, & difficultate spirandi.

Peripneumaticus morbus dicitur à Celso libro 4. cap. 7, & qui hunc morbum patiuntur, peripneumonici dicũtur. Plin. lib. 22. cap. 24, Mellis quidem natura talis est, vt putrescere corpora non sinat, faucibus, tonsillis, anginæ, omnibúsque oris desideriis vtilissimum, arescentique in febribus linguæ. Iam verò peripneumonicis pleuriticísque decoctum.

Peripsema, penult. product, quòd Græci περίψημα scribant, à περιψάω, quod est circunrado, vel circunlino, abstergo, & repurgo. peripsema est propriè limatura, siue rasura, scobs, ramentum, vel purgamentum dicitur. Antiqui olim, peste, alióve malo grassante, quum sacros homines quos in expiationis vsum alebant, in victimarum morem redimitos, ex loco præcipiti in mare deiiciebant, Neptuno immolantes: inter deiiciendum, solennia verba effari solebant, περίψημα ἡμῶν γενοῦ, sis pro nobis peripsema: acsi dixissent, sis pro nobis piaculum: esto luitio nostra & seruatrix vrbis victima: id quod Suidas annotauit. Quod itaque apud D. Paulum primæ ad Corinthios cap. 4. περίψημα legitur, nos piaculum vertere possumus, vt sit, Nos tanquam piacula mundi facti sumus, & succidaneæ pro populo victimæ. Acsi diceret, Non minus apud Gentium vulgus detestabiles sumus, quàm illi qui diris execrationibus onerati, atque obruti, pro salute publica abiici olim solebant. Quæ sententia congruit iis quæ præcedunt. Peripsema enim etiam ramenta vestigiorum significat, quæ vt sordida abiiciuntur. Hæc Budæus.

Perito, vide PEREO.

Peritonæum, περιτόναιον, Membrana est tenuissima, sed firmissima, omnibus tum visceribus, tum intestinis, reliquísque partibus inferioris ventris circuntensa: vnde & nomen accepit, ἀπὸ τῆ περιτείνωδαι, quod est circunquaque extendi.

Peritus, a, um, Nomẽ est ab antiquo verbo Perio deriuatum, vt quidam existimant. ἐπίστημων. vnde & compositum experior tractum esse idem arbitrantur. Est autem peritus idem ferè quod doctus: quanquam non desunt qui doctum esse, minus esse velint quàm peritum. Nonius, Doctum & peritum quum simile videatur, à M. Tullio discretum est, vt sit peritum plus quàm doctum. De Offic. lib. 3, Itaq; quum sint docti à peritis desistunt facilè à sententia. Hæc Nonius. ¶ Construitur aliquando cum genitiuo. Plin. Epist. 22, Quàm peritus ille & priuati iuris & publici. Aliquando cum accusatiuo cum præpositione ad. Cice. pro Font. Ad vsum, ad disciplinam peritum, ad consilia prudentem. Aliquando cum ablatiuo cum præpositione de. Varro 1. de Re rust. cap. 2, Qui de agricultura Romanis peritissimus existimatur.

Peritè, aduerbium. ἐπιστημόνως. Cice. 2. de Leg. Quod institutum peritè à Numa, posteriorum Pontificum negligentia dissolutum est.

Peritiæ, æ. Plin. lib. 14. cap. 1, Aliæ peritia domini amplo discursu atria media complentes.

Periucundus, a, um. Cic. ad Lentulum lib. 1, Cui quidẽ tuæ literæ quas proximè misi ras, quod facilè intellexerim, periucundæ fuerunt.

Periucundè, aduerbium. Cicer. ad Atticum lib. 13, O hospitem mihi tam grauem ἀμελετήμονα. fuit enim periucundè.

Periurus, penult. prod. Qui iusiurandum violat, vel qui iurando ius peruertit. ἐπίορκος. Virgil. 2. Aenei. Talibus insidiis, periurique arte Sinonis. Silius libr. 16, Perfidiam fugio, & periuram ab origine gentem. Ouid. 2. Amor. Eleg. 10, Quærat auarus opes, & quæ lassârit cundo Aequora, periuro naufragus ore bibat. ¶ Periurior comparatiuum. Cic. 1. de Nat. deo. Periurior hoc homine non est. Periurissimus superlatiuũ. Plautus in Mil. Periurissime hominum. Cicer. pro Ros. Comœd. Nam Ballionem illum improbissimum & periurissimum lenonem quum agit, agit Chæream.

Periurium, rij. Est iusiurandum violatum, aut iuramẽtum falsum. ἐπιορκία. Quid autem sit iusiurandum, Cice. lib. 3. Offic. declarat, dicens quòd sit affirmatio religiosa. Ibidem, Regulus non debuit conditiones, pactionésque bellicas, & hostiles perturbare periurio.

Periuriosus, a, um, Qui peierare consuerit, quod Sallustius in Ciceronem, dixit Periuriis delibutum Plaut. in Truc. Procaciores estis vos, sed illi periuriosi.

Periuro, periuras, pen. prod. Idem quod peiero. ἐπιορκῶ. Plaut. in Bacc. Ne periurem cura. Horat. 2. Sermo, satv. 3, -quare Siquid vis, satis est periuras, furripis, aufers Vndique. Plaut. Asin. Vbi verbis conceptis sciens libenter periuraris.

Periuratio, verbale. ἐπίορκησις.

Periuratiuncula, diminutiuum. Plautus in Sticho, Ac periuratiunculas parasiticas.

Perizoma, tis, περίζωμα. Dicitur omne quo circuncingimur, pudendorum velamen, quod à Varrone etiam dicitur Subligaculum, à Cicerone Subligaculum. Vsus est hac voce interpres Geneseos, Fecerunt (inquit) sibi perizomata.

Perizonium, nij, περίζωνιον. Palliolum præcinctum quo nudæ virgines

lumbæ vnicè hac herba delectentur. Plin. lib. 25. cap. 10, Peristereos vocatur caule alto, foliato cacumine, in alios caules se spargens, columbis admodum familiaris: vnde & nomen. Idem lib. 26. cap. 4, Alcæa folia habet similia verbenacæ, quæ & peristereon cognominatur. Dioscorides duo eius facit genera, ἄρσεν, θῆλυ, hoc est rectum & supinum. Plinius marem & fœminam vocat.

Peristerotrophium, penult. produc. περιστερεῶνος, Locus in quo columbæ habentur, Latinè columbarium: quanuis columbarium propriè sit loculamentum in peristerotrophio, singulis columbarum paribus præparatum. Varro lib. 3. de Rust. c. p. 7, Duo genera earum in peristerotrophio esse solent, vnum agreste, quod habetur in turribus, ac culminibus villæ.

Peristereon, onis, περιστερεών, Idem quod peristerotrophium, hoc est locus vbi columbæ educãtur, quas Græci vocant περιστερᾶς. Varro de Re rust. lib. 3. cap. 7, Incedunt in locum vnum, quod alij vocant peristereona, alij peristerotrophion, in quo vno sæpe vel quinq; millia sunt inclusa. Peristereon sit vt testudo, magna camera tectus, vno hostio angusto. ¶ Est præterea Peristereon herba columbis gratissima: quam & verbenam & verbenacam dicimus. Vide PERISTEREOS.

Peristroma, pen. prod. περίστρωμα, Quasi circunstratum, idem quod peripetasma, hoc est aulæum quo aularum parietes solent ornari. Plaut. in Pseud. Ita ego vestra latera loris faciam vt valide varia fient, Vt ne peristromata æquè picta sint Campanica. Cicer. 2. Philip. Conchyliatis Cn. Pompeij peristromatis seruorum in cellis lectos stratos videres.

Peristylium, περιστύλιον, Locus est columnis clausus, circunquaque porticum habens, vel saltem à tribus lateribus. Peristylium dictum, quasi circuncolumnium, ἀπὸ τῆ στύλου, hoc est à columnis circunquaque dispositis. Vitruuius libr. 5. cap. 11, In palæstris peristylia quadrata, siue oblonga ita sunt facienda, vti duorum stadiorum habeant ambulationis circuitionem. Pro eodem etiam legimus peristylum per quatuor syllabas. Cic. in Oratione apud Pontifices pro domo sua habita, In palatio pulcherrimo prospectu porticum cum conclauibus pauimentatã trecentum pedum concupierat, amplissimum peristylum, cætera eiusmodi facilè vt omnium domos & laxitate & dignitate superaret. Varr. 3. de Re rust. cap. 5, Igitur testudo (vt peristylum tectum tegulis, aut rete) sit magna, in qua millia aliquot merularum ac turdorum includi possint. Ex Budæo.

Perito, vide PEREO.

Peritonæum, περιτόναιον, Membrana est tenuissima, sed firmissima, omnibus tum visceribus, tum intestinis, reliquísque partibus inferioris ventris circuntensa: vnde & nomen accepit, ἀπὸ τῆ περιτείνωδαι, quod est circunquaque extendi.

Peritus, a, um, Nomẽ est ab antiquo verbo Perio deriuatum, vt quidam existimant. ἐπίστημων. vnde & compositum experior tractum esse idem arbitrantur. Est autem peritus idem ferè quod doctus: quanquam non desunt qui doctum esse, minus esse velint quàm peritum. Nonius, Doctum & peritum quum simile videatur, à M. Tullio discretum est, vt sit peritum plus quàm doctum. De Offic. lib. 3, Itaq; quum sint docti à peritis desistunt facilè à sententia. Hæc Nonius. ¶ Construitur aliquando cum genitiuo. Plin. Epist. 22, Quàm peritus ille & priuati iuris & publici. Aliquando cum accusatiuo cum præpositione ad. Cice. pro Font. Ad vsum, ad disciplinam peritum, ad consilia prudentem. Aliquando cum ablatiuo cum præpositione de. Varro 1. de Re rust. cap. 2, Qui de agricultura Romanis peritissimus existimatur.

Peritè, aduerbium. ἐπιστημόνως. Cice. 2. de Leg. Quod institutum peritè à Numa, posteriorum Pontificum negligentia dissolutum est.

Peritiæ, æ. Plin. lib. 14. cap. 1, Aliæ peritia domini amplo discursu atria media complentes.

Periucundus, a, um. Cic. ad Lentulum lib. 1, Cui quidẽ tuæ literæ quas proximè misi ras, quod facilè intellexerim, periucundæ fuerunt.

Periucundè, aduerbium. Cicer. ad Atticum lib. 13, O hospitem mihi tam grauem ἀμελετήμονα. fuit enim periucundè.

Periurus, penult. prod. Qui iusiurandum violat, vel qui iurando ius peruertit. ἐπίορκος. Virgil. 2. Aenei. Talibus insidiis, periurique arte Sinonis. Silius libr. 16, Perfidiam fugio, & periuram ab origine gentem. Ouid. 2. Amor. Eleg. 10, Quærat auarus opes, & quæ lassârit cundo Aequora, periuro naufragus ore bibat. ¶ Periurior comparatiuum. Cic. 1. de Nat. deo. Periurior hoc homine non est. Periurissimus superlatiuũ. Plautus in Mil. Periurissime hominum. Cicer. pro Ros. Comœd. Nam Ballionem illum improbissimum & periurissimum lenonem quum agit, agit Chæream.

Periurium, rij. Est iusiurandum violatum, aut iuramẽtum falsum. ἐπιορκία. Quid autem sit iusiurandum, Cice. lib. 3. Offic. declarat, dicens quòd sit affirmatio religiosa. Ibidem, Regulus non debuit conditiones, pactionésque bellicas, & hostiles perturbare periurio.

Periuriosus, a, um, Qui peierare consuerit, quod Sallustius in Ciceronem, dixit Periuriis delibutum Plaut. in Truc. Procaciores estis vos, sed illi periuriosi.

Periuro, periuras, pen. prod. Idem quod peiero. ἐπιορκῶ. Plaut. in Bacc. Ne periurem cura. Horat. 2. Sermo, satv. 3, -quare Siquid vis, satis est periuras, furripis, aufers Vndique. Plaut. Asin. Vbi verbis conceptis sciens libenter periuraris.

Periuratio, verbale. ἐπίορκησις.

Periuratiuncula, diminutiuum. Plautus in Sticho, Ac periuratiunculas parasiticas.

Perizoma, tis, περίζωμα. Dicitur omne quo circuncingimur, pudendorum velamen, quod à Varrone etiam dicitur Subligaculum, à Cicerone Subligaculum. Vsus est hac voce interpres Geneseos, Fecerunt (inquit) sibi perizomata.

Perizonium, nij, περίζωνιον. Palliolum præcinctum quo nudæ virgines

Universidad de Deusto
Biblioteca

nes infra papillas præcinguntur. Hoc & præcinctorium, & castula dicitur. Sipontinus.

Perlabor, eris, Labendo transeo. ἀναδύω. Cice. 2. de Natu. deorum, Per quas lapsus sanguis, ex hoc ipso loco in eam venam quæ caua appellatur, confunditur: pérque eam ad cor confectus iam, coctúsque perlabitur. Virg. 1. Aeneid. Atque rotis summas leuibus perlabitur vndas.

Perlætus, Vehementer lætus. Liuius 10. ab Vrbe, Supplicatióque perlæta fuit.

Perlatus, Valde latus: vnde Perlatè, aduerbium: vt, Perlatè patere. Cic. 2. de Orat. Idq; in sermonis nostri consuetudine perlatè patet.

Perlecebra, præ. pen. corr. Idem quod illecebra. διαγωγόν. Plaut. Asin. –te perdam ego & filiam, Perlecebræ, pernicies, adolescétum exitium,

Perlecto, vide PERLICIO.

Perlego, gis, penul. corre. A principio ad finem vsque lego. ἀναλέγομαι, ἀναγιγνώσκω, ἀναβάλλω. Plau. in Asin. Lege, perlege. Quintilianus, Quod videre non est satis, sed perlegendum erit. ¶ Perlegere oculis, est diligenter intueri, contemplari. Virgil. 6. Aeneid. –quin protinus omnem Perlegerent oculis.

Perlepidus, a, um, pen. cor. In primis lepidus. Plaut. Pseud. Euge perlepide Charine, me meo ludo iam beas.

Perleuis, hoc perleue, Valde leuis. Cic. pro lege Agr. An ignoratis cætera illa magnifica populi Romani vectigalia perleui sæpe momento fortunæ, inclinatione temporis pendere? Liu. 4. bel. Pun. Quibus ea quæ hostes ingenti mole agerent, ipse perleui momento iudificaretur. Idem 1. bel. Pun. Et inclyti populi regésque perleui momento victi sunt.

Perlibens, pen. correp. Minimè inuitus.

Perlibenter, aduerbium. Cic. ad Atticũ lib. 8, Sed vt suprà dixi, tecum perli benter loquor. Idem de Vniu. Perlibenter & Nigidium vidi, & cognoui Cratippum.

Perliberalis, le, Admodum liberalis. Terent. Hecy. Perliberalis visa est.

Perliberaliter, aduerbium. Cicero ad Attic. lib. 10, Hoc loco multa perliberaliter.

Perlibro, as, pen. prod. Diligenter, ac perfectè mensurare, & ad libram æquare, siue æquale facere. διαταλάντευω, ταλαντεύω. Colu. lib. 3. cap. 13, Nam stella quam diximus Græcæ literæ faciem obtinere, pariter imæ fossæ solum metitur, atque perlibrat: quia siue pronum, siue resupinum est, positione machinæ deprehenditur. Et paulo pòst, Sic permensum, & perlibratum opus in similitudinem veruacti semper procedit. ¶ Interdum accipitur perlibrare, pro eo quod est librando torquere. Silius lib. 15, –iaculum à tergo perlibrat ad ossa.

Perlicio, perlicis, pen. correp. perlexi, perlectum, perlicere (quod frequentiùs Pellicio dicitur euphoniæ causa) idem quod allicere. ἐφέλκειν. Liu. 4. ab Crbe, Cibóque obiiciẽdo ratum victorem finitimorum omnium populum in seruitutem perlici posse. Ibidem, Vt quos quisque posset ex collegio Tribunorum ad intercessionẽ perlicerent. Idem 5. bel. Maced. Quas neque vi expugnare ad eam diem poterat, neque conditionibus in amicitiam perlicere.

Perlecto, as, are, Frequentatiuum. Cice. pro Flac. Egentes & leues, spe legationis, & viatico publico, priuata etiam benignitate perlectat.

Perligo, perligas, pen. corr. Constringo. διαδέω. Plaut. Bacc. O perligatum pectus.

Perlinio, perlinis, penul. correp. perliniui, perlinitum, perlinire, Totum oblinire. διαχρίειν, διαλίφειν. Columel. libr. 9. cap. 9, Protinus custos nouum loculamentum in hoc præparatum perliniat intus prædictis herbis.

Perlino, perlinis, perlini, perliui, vel perleui. pen. prod. Idem quod perlinio. Colu. ib. 7. cap. 5, Mox vlcera lauantur aceto, & tunc pice liquida cũ adipe suilla perlinuntur.

Perlitus, a, um, pen. corr participium. κατάχρισος. Plaut. Casi. Senecta ætate vnguentis perlitus ignaue incedis. Apuleius lib. 1, Et oleo perlitus.

Perlito, as, pen. cor. Perfectè lito, sacrificio facto deos placo, votúmque impetro. Gellius lib. 1. cap. 7, ex Valerio Antiate, Si hæres diuinæ factæ, ritéque perlitatæ essent, Aruspices dixerunt omnia ex sententia processurum esse. Liu. 7. ab Vrbe, Diu non perlitatum tenuerat Dictatorem, ne ante meridiem signum dare posset.

Perlongus, a, um. Ciee. ad Att. lib. 5, Perlonga. & non satis tuta via. Plaut. Trinum. –nunc si opperiri vis aduentum Charmidis, Perlongum est. Quasi dicat, diu tibi expectandum est.

Perlongè, aduerbium. Terent. Eunu. Perlongè est, sed tanto ocyùs properemus. Id est longiùs distat.

Perlonginquus, a, um, Valde longinquus. Plautus Bacch. Non tibi venit in mentem ámabo, si dum viuas, tibi benefacias, Iam pol id quidem esse haud perlonginquum?

Perlubet, pen. cor. Vehementer lubet. Plaut. Capt. Perlubet hunc hominem colloqui. Hoc est vehementer cupio hunc alloqui.

Perlubens. pen. cor. participium, aut nomen ex participio. Cice. ad Quint. Fratrem, lib. 2. Sed hoc incommodum consolantur quotidie damnatio nes inimicorum, in quibus me perlubente Seruius allisus est, cæteri cõciduntur.

Perluceo, perluces, pen. prod. perluxi, perlucere, Transluceré, & lucé per medium sui transmittere. διαφάνειν. Plin. lib. 10. cap. 37, Si contra lumen cacumine ouorũ apprehenso vna manu, purus & vniusmodi perlu ceat color, sterilia existimantur esse. Mart. lib. 2. Sic tua suppositis perlucent præla lacernis. Vtitatius tamen pro eodem dicimus Pelluceo, r in l commutato euphoniæ causa.

Perlucidus, a. um, & Pellucidus, à perluceo vel pelluceo, per mutationem r in l, sicut perluo & pelluo, perliceo, & pelliceo. διαφανής. Est autem perlucidum idem quod translucidum, quod scilicet per medium sui lucẽ transmittit: vt aqua, laterna, vitrum. Colu. lib. 11. cap. 2, Quidam quum coloratas & perlucidas vuas animaduertissent, &c. Martial. lib. 12, Crine nitens, niger vnguento, perlucidus ostro. Ouid. Epist. 21, Est nitidus, vitróq; magis perlucidus amnis. ¶ Membranæ oculorum perlucidæ, Cicer. 2. de Nat. deorum. Ouid. 3. Metamor. Fons sonat à dextra tenui perlucidus vnda. Horat. 1. Carm. Ode 18, Arcanique fides prodiga perlucidior vitro.

Perlucidulus, diminutiuum. Catullus in Rufum, epig. 64, Non si illam raræ labefactes munere vestis, Aut perlucidulí deliciis lapidis.

Perluctuosus, a, um, Valde luctuosus. Cic. ad Quint. Frat. lib. 3, Serrani domestici filij funus perluctuosum.

Perludo, is, pen. prod. Idem quod ludo. παίζω. Propert. lib. 4. Eleg. 4, Vidit arenosis Tatium perludere campis, Pictáque per flauas arma leuare iubas.

Perluo, Multùm lauo. ἀκρολόω. Colum. lib. 6. cap. 8, Tum vino perluitur os. Ouid. 4. Metam. Sed modò fonte suo formosos perluit artus. Idem 5. Fast. Quúmque manus purè fontana perluit vnda. Horat. 1. Epist. 15, Gelida quúm perluor vnda. Per medium frigus.

Perlutus, a, ùm, participium. Colum. lib. 9. cap. 19, Expressæ fauorum reliquiæ posteaquam diligenter aqua dulci perlutæ sunt, in vas æneum conijciuntur.

Perluſtro, as, diligenter lustro, peragrando perspicio. κατασκοπέομαι. Liuius 7. ab Vrbe, Perlustrauitque hostium agros, nulla arma, nulla m vim nec apertã, nec insidiis expertus. Idem 5, belli Pun. Vt discurrerent circa vias, perlustrarẽtque omnia oculis, nequis, &c. ¶ Transfertur & ad animum. Cic. in Parti, Huius igitur materiæ ad argumentum subiectæ perlustrandæ animo partes erunt omnes: & ad id quod agetur, ex singulis coniectura capienda.

Permacer, cra, crum, pen. produ. Valde macer. Plin. lib. 18. cap. 6, Omnis creta coquit, nisi permacra.

Permadeo, permades, pen. corr. Totus madeo, vnde permadesco, totus madidus fio. διυγροῦσθαι. Colum. lib. 2. cap. 19, Quod si permaduit, inutile est vdum mouere. Martial. lib. 5, –& effuso permaduisse croco. Colu. lib. 2. cap. 4, Nisi si magnis (vt fit nonnunquam) ac subitaneis imbribus, quasi hybernis fluuiis terra permaduerit.

Permagnus, a, um, Ingens, valde magnus. Cice. 1. de Finib. Fieri tamen permagna accessio potest, si &c. Idem pro Rosc. Am. Vide ne tibi desis: tua quoque res permagna agitur. Idem 5. Verr. Quid? tu ista permagno æstimas. Teren. Heaut. –si certum est tibi Sic facere, illud permagni referre arbitror, Vt nescientem sentiat te id sibi dare.

Permaneo, permanes, pen. corr. Vsque ad finem maneo. διατείνω, παρατείνω, διαμένω, καταμένω. Plinius Iunior, Tunc demum lentè, cunctantérque veniunt, nec tamen permanent, sed ante finem recedunt. Cice. de Amic. Aliter enim amicitiæ stabiles permanere non possunt. Ouid 14. Metam. –contempto munere Phœbi, Innuba permaneo. ¶ Per translationem ponitur pro perseuerare. Terent. in Heeyra, Vnde ira inter eas intercesserit, quæ tamen permansit diu. Cæsar 8. belli Gall. Solúsq; ex Heduis ad id tempus permanserat in armis. Idem 5. belli Gall. Consolatus Inducíomarum, horratúsq; est vt in officio permaneret.

Permansio, onis. Cicero Lentulo, libr. 1. Epist. Nunquam præstantibus in Republica gubernanda viris laudata est in vna sententia perpetua permansio.

Permano, as, penul. prod. Manando penetro, vel peruenio. & habet ferè post se accusatiuũ cum aliqua harum præpositionũ, ad vel in. κατάρρυη Cicero lib. 1. de Natu. deo. Nec est quod ab his ad hominum vitam permanare possit. Idem 3. Tusc. Nam quum est concupita pecunia, nec adhibita continuò ratio, quasi quædam Socratica medicina quæ sanaret eam cupiditatem, permanat in venas, & inhæret in visceribus illud malum. Id est descendit & penetrat, Idem 2. de Oratore. Vt ad eorum mentes, apud quos agitur, mouendas permanare possint. Idem pro Cluentio, Celeriùs potuit comesum, quàm epotum in venas atque in omnes partes corporis permanare. Lucret. lib. 3, Permanare animam nobis per membra solere. Plaut. in Cap. facta longiuscula transtatione posuit pro diuulgari, Ne arbitri dicta nostra arbitrari queant, néve permanet palàm hæc nostra fallacia. Terent. Adel. –ne si magis irritatus fier. Aliquà ad patrem hoc permanet, atq; ego tunc perpetuò perierim. Id est, ne pater resciscat.

Permanans, tis, participium. Cic. 3. Tuscul. Conclusiunculæ non permanantes ad sensus.

Permananter, aduerbium. Lucret. lib. 6, Vsqueadeò permanãter vis peruaret eius. De magnete.

Permanesco, is. Plautus Trinu. Id solus, solum per amicitiam, & per fidem stens obsecrauit, Suo ne gnato crederem, néve cuiquam vnde ad eum id posset permanescere. Id est vnde posset rescíscere.

Permaturesco, is, prorsus maturus fio. Colu. lib. 2. cap. 10, Et hoc quidé semen Ciliciæ, Siriæq; regionibus ipse vidi mense Iunio Iulióq; conseri, & per Autumnum, quum permaturuerit, tolli. Ouid. 4. Metam. Nam color in pomo est, vbi permaturuit, ater.

Permeo, as, are, Transeo, penetro, peragro. διαδύνω. Cicero 4. Acad. Erit persuasum etiam Solem, Lunã, stellas omnes, terram, mare, deos esse, quòd quædam animalis intelligentia per omnia ea permeet & transeat. Ouid. 4. de Ponto, Eleg. 11, Dum tua peruenit, dum littera nostra recurrens Tot maria, & terras permeat, annus abit. Plin. lib. 31. cap. 5, Quoniã Alpheus in ea insula sub ima maria permeet.

PERMESSVS, πίμπλημι. Fluuius Bœotiæ ex Helicone proueniens. Phœbo & Musis sacer, & iuxta Haliartum in lacum Copaidem influens, teste Strabone, lib. 9. Virg. in Sileno, Tum canit errantem Permessi ad flumina Gallum. Declinatur etiam hic Permessis. idis, vel idos. Mart. lib. 1, Qui tibi cum Cyrrha? quid cum Permessidos vnda?

Permetior, permetiris. Idem quod simplex metior. διαμετρῶ. Cicero 4. Acad. Vos ergo huius magnitudinem quasi decempeda permensi refertis. Liu. 3. belli Pun. Simul altitudinem muri, quantum proximè coniectura poterat, permensus. Virgilius 3. Aeneid. Nos tumidum sub te permensi classibus æquor. Iter durum permensus, Statius 1. Syl.

Permensus, a, um. Colum. lib. 3. cap. 13, Sic permensum & perlibratũ in similitudinem veruacti semper procedit.

Permetuo, is, Valde metuo. Virg. 2. Aeneid. Et pœnas Danaũm, & deserti coniugis iras Permetuens.

Perminutus, a, um, pen. prod. Valde exiguus. Cicer. 2. Tusc. Vt omnia præterea quæ bona corporis & fortunæ putantur, perexigua, & perminuta videantur.

Permirus, a, um, Magnopere admirandus. Cice. 2. de Diui. Vt mihi permirum videatur, quéquam extare qui etiam nunc credat iis quorum prædicta quotidie videat. Cice. ad Appium, lib. 3, Illum verò permirum mihi accidit, tantam temeritatem fuisse in eo adolescente.

Permisceo, es, Miscendo confundo. ματαμίγνυμι. Cic. 4. Verr. Non modò illa quæ erant ætatis, ordinis, quæstúsque permiscuit, sed etiam in his duobus generibus ciuium nouorum, veterúmque, delectum, ordinémque turbauit. Idem in Orat. Ego autem sentio omnes in oratione quasi permistos & confusos pedes.

Permistus, a, um, participium. Cice. 1. de Diuin. Sic animi hominum, quũ aut somno soluti vacant corpore, aut mente permoti per se ipsi liberi incitati mouentur, cernunt ea quæ permisti cum corpore animi videre non possunt.

Permistè, aduerbiũ. Cic. 1. de Inuent. Paucitas in partitione seruatur, si genera ipsa rerum ponuntur, neq; permistè cum partibus implicantur.

Permistio, onis. Cicer. de Vniu. In qua omnem animum vniuersæ naturæ temperans permiscebat, superiorísque permistionis reliquias fundens æquabat.

Permitis, te, pen. prod. Valde mite, & perfectè maturum significat. Colum. lib. 12. cap. 41, Et integra mala dulcia granata, quæ Punica vocantur, & sorba non permitia diuisa exemptis seminibus.

Permitto, is, Sino, concedo, tolero. ἐάω. Cic. 1. Tusc. Præclarè id quidem, qui & amico permiserit, & se ostenderit de hoc toto genere nihil labo rare. ¶ Interdum dedo. παρίημι, παρίεμαι, ἐνδίδωμι & ἐαυτὸν ποιοῦμαι, ἐνεχείριζω. Curtius lib. 1, Sexaginta dierum inducias pacti, vt nisi intra eos auxilium Darius ipse misisset, dederent vrbem: postquàm nihil inde præsidij mittebatur, ad præstitum diem permisere se regi. Et in hac significatione dicimus, Permittere se fidei alicuius, & permittere se in fidem. Cæsar 2. belli Gall. Se, suáque omnia in fidem, atque potestatem Populi Romani permittere. Liu. 7. ab Vrbe, Nos ipsos, nostráque omnia cognitæ permittimus fidei. ¶ Interdum immitto, incito. ἱέναι. Liu. 3. ab Vrbe, Concitant equos, permittúntq; in hostem. Sisenna lib. 3, apud Nonium, Et inde equũ concitatum princeps ad hostium permittit aciem. ¶ Interdum præcipito. κάθημι. Idem lib. 4. Multi præmissis armis ex summo se permitterent. ¶ Interdum cõmitto. Sallu. Ea potestas per Senatum more Romano magistratui maxima permittitur. Idem, M. Petreio legato exercitum permittit. ¶ Est etiã permittere idem quod transmittere. Col. lib. 8. cap. 8, Hoc genus casei potest etiam trans maria permitti.

Permittitur, impersonale. Plinius lib. 4. cap. 14, Si coniectare permittitur haud multum oræ decrit Græcorũ opinioni, & longitudinis ab Agrippa traditæ.

Permissus, a, um, participium. Cic. Planco, in Epist. ad Att. lib. 16, Quibus & lege & Senatusconsulto permissum erat vt de Cæsaris actis cognoscerent. Lucan. lib. 1, Pontifices sacri, quibus est permissa potestas.

Permissus, us, ui, nomen, in singulari numero, quartæ declinationis: in plurali, secundæ.

Permissa, orum. Cic. 1. Offic. Quum enim Annibalis permissu exisset è castris, rediit paulo pòst. Tacitus lib. 2. Vetitis, nisi permissu, ingredi Senatoribus.

Permissio, onis, Idem quod permissus nomen. Liu. 7. bel. Maced. Aut ex summa pecuniæ demerent, aut permissionem extra ciuium corpora fieri iuberent. Ad Herennium lib. 3, Plus valet permissione sanctio. Est & Permissio figura Rhetorum, de qua lib. 4, ad Herennium.

Permodestus, a, um. Admodum modestus. Tacit. lib. 1, Verba edicti fuere pauca, & sensu permodesto. Cic. ad Att. lib. 4, Satis enim acutus, & permodestus, ac bonæ frugi.

Permodicus, a, um, Vnde permodicè, aduerbium. Col. lib. 5. cap. 11, Permodicè findito. Hoc est valde parum.

Permolestus, a, um, Vehementer molestus. Cic. ad Atticum lib. 1, Atq; hi (nolo enim te permoueri) non sunt permolesti: sed tamen insident & vrgent, & nullius amantis consilio aut sermone requiescunt.

Permolestè, aduerbium. Cic. ad Att. lib. 15, De Pletorio vicino tuo permolestè tuli quenquam prius audisse quàm me.

Permoueo, permoues, pen. cor. Vehementer mouere. ἐξάγω. Cic. 5. Ver. Quòd siquis sociorum incommodis minùs mouetur, siquem aratorũ fugę, calamitates, exilia, suspendia denique non permouent. Cæs. 1. bel. Gal. His rebus adducti, & autoritate Orgentorigis permoti, constituerunt ea quæ ad proficiscendũ pertinent, comparare. Cic. in Orat. Misératione mens iudicum permouenda est.

Permotus mente, Quasi de mente remotus, pro insano. παραπλήξ. Cice. 1. de Diuin. Quod maximè contingit aut dormientibus, aut mente permotis.

Permotio, onis, verbale. Cic. 4. Acad. Mediocritates illi probabant, & in omni permotione naturalem volebant esse quendam modum. Idem 2. de Diuin. Mentis permotione magis, quàm natura hæc sentimus.

Permulceo, es, Lenio, mollio, mitigo, leniter attrecto. καταψάω, καταπαύω. Cice. Concione Metelli permulsa atq; recreata. Sallustius lib. 4. Histo. Dein lenita iam ira, postera die liberalibus verbis permulcti sunt. Cice. de Senectute, Præterita enim ætas, quamuis longa, quum effluxisset, nulla consolatione permulcere posset stultam senectutem. Ouid. 4. Fast. Terque manu permulsit eum, tria carmina dixit. Cice. in Orat. Sonus & numerus permulcent aures.

Permultus, a, um, Valde multus. Cice. 4. Acad. Ad has visiones inanes Antiochus quidem & permulta dicebat. Horat. 1. Serm. saty. 5, Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus.

Permultò, aduerbium. Cic. 2. de Diuin. Præsertim quum Chrysippus Academicos refellens, permultò clariora, & certiora esse dicat quæ vigilantibus videantur, quàm quæ somnantibus.

Permultum, aliud aduerbium. Cic. 1. Offic. Sed in omni iustitia permultùm interest vtrum perturbatione aliqua animi (quæ plerunque breuis est, & ad tempus) an consultò & cogitatò fiat iniuria.

Permundus, a, um. Varro 3. de Re rustica, cap. 7, Permundæ sunt enim hæ voluceres. De columbis.

Permunio, is, pen. prod. Valde munio, aut absoluo quod munire in cœperam. κατασκευάζω. Liu. 10. bel. Pun. Et quæ monimenta inchoauerat permunii. Tacit. lib. 5, Locorúmque opportuna permuniuit.

Permunitus, a, um, participium. Liuius 7. ab Vrbe, Priuernates quum ante mœnia sua castris permunitis consedissent, vocatis ad concionem militibus, &c.

Permuto, as, pen. prod. Idem quod simplex muto. ἀντιδιαλλάττομαι. Cic. in Catil. Si Catilina sententiam permutauerit. Idem 1. Offic. Effectúmq; vt dando & accipiendo, & permutãdis facultatibus nulla re egeremus. ¶ Permutare pecuniam, est curare vt per trapezitam aut argẽtarium alio in loco reddatur. Cice. lib. 1. Epist. Ait se curasse vt cum quæstu, populi pecunia permutaretur. ¶ Permutare Rempub. pro perturbare. Cic. 3. de Legib. C. verò Græcchus ruinis & emissitiis quas ipse proiecisse in forum dixit, quibus digladiarentur inter se ciues, nónne omnem Reipublicæ statum permutauit? Festus ita distinguit inter commutare & permutare, vt permutari propriè id dicatur, quod ex alio loco in alium transfertur: commutari verò quum aliud pro alio substituitur. quam tamen differentiam fatetur etiam suæ ætate fuisse consusam. ¶ Legitur interdum permutare pro emere. Plin. lib. 31. cap. 8, Singulis millibus nummũm permutantibus congios penè binos. Idẽ lib. 9. cap. 55, Qui cœnis triumphalibus Cæsaris Dictatoris sex millia numero murænarum mutuo appendit: nam permutare quidem pretio noluit, aliáue merce.

Permutatio, onis. Cice. in Parad. Quanti est æstimanda virtus, quæ nec eripi, nec surripi potest: neque naufragio, neque incendio amittitur: nec tempestatum, nec temporum permutatione mutatur.

Perna, æ, à pede, vel à Græco πίσρνα. Dicuntur autem pernæ tam priores, quàm posteriores coxæ porcinæ, salitæ, cum toto pede: quas Martialis, perasones appellat. Plin. lib. 8. cap. 51, Castrantur fœminæ sic quoque vti cameli, post bidui inediam suspensæ pernis prioribus. Apud antiquos, testibus Nonio & Festo, perna pedem significabat: (quo vocabulo Hispani nunc vulgò vtuntur) Vnde & Compernes dicuntur qui longis sunt pedibus, gemibúsque plus æquo coniunctis. ¶ Ab huius pernæ similitudine, piscis quoque genus perna dicitur, ex concharum genere, circa Pontias insulas frequentissimum, quòd stet veluti suillo crure longo in arena defixus. Vide Plinium lib. 32. cap. 11.

Pernauigo, as, Est per totum aliquem tractum nauigare. διαπλέω. Plin. lib. 2. cap. 67, Sub eodem fidere pars tota vergens in Caspiũ mare pernauigata est Macedonum armis.

Pernecessarius, a, um, Admodum necessarius: vt, Tempus pernecessarium, quo maximè oportet aliquid fieri, ἀναγκαιότατον, ἀναγκαιότατος. Cice. ad Att. lib. 5, Non esse Romæ meo tempore pernecessario, sub molestè fero. ¶ Pernecessarius, valde coniunctus, & propinquus. ἐπροσήκων, ἐξαναγκαῖος. Cic. pro Flacc. Contendisse à Lælio paterno amico, ac pernecessario, vt hunc hoc iudicio arcesseret.

Pernego, as, pen. corr. Vehementer, vel omnino negare. ἀπαρνέομαι. Terent. in prol. Eun. –sed eas fabulas factas prius Latinas scisse sese, id verò pernegat. Plaut. Menæch. Hercle opinor pernegari non potest. Tibul. lib. 1. Eleg. 6, Sic etiam de me pernegat illa viro.

Pernegatur, impersonale. Cic. 6. Verr. Itaque illo tempore, ac primo istius aduentu pernegatur.

Pernicies, ei, Mors, exitiũ: à perneco, as: neco autem, à nex necis. ὄλεθρος. Nonius. Pernicies. periculum, exitium. Terent. in Adelphis, Leno sum, fateor, pernicies communis adolescentium.

Pernicialis, Quod perniciem affert. ὀλέθριος. Plin. lib. 24. cap. 1, Pernicialia & brassicæ cum vite odia. Perniciales morbi, exitiales. Liu. 7. belli Pun. Eo anno pestilentia grauis incidit per vrbem agrósque: que tamẽ magis in longos morbos quàm perniciales euasit. Plin. lib. 15. cap. 18, Cato perniciali odio Carthaginis flagrans.

Perniciabilis, Ad necem omnia ducens. ἐξολοθρευτικός. Quintus Curtius lib. 7, Multos exanimauit rigor miris infolitus, multorum exusit pedes, plurimorum oculis præcipuè perniciabilis fuit. Tacit. lib. 4, Id perniciabile reo.

Pernicioſus, a, um, Pro mortifero, & pernicié afferente. ὀλέθριος. Cic. 1. de Inuent. Is inutilis sibi, perniciosus ciuis patriæ alitur. Horat. 2. Serm. saty. 7, Obsequium ventris mihi perniciosius est cur? Cicero antequam iret in exilium, Quæ tamen omnia iam non sunt tam calamitosa, quòd mihi sunt subeunda, quàm perniciosa quòd in Rempublicam sunt introducta. Ouid. 2. Trist. Numina cultori perniciosa suo.

Perniciosè, aduerbium, Damnosè, exitialiter. Plin. lib. 17. cap. 22, Sic perniciosè luxuriat. Cic. de Leg. Quo perniciosiùs de Republica merentur vitiosi principes, quòd non solùm vitia concipiunt ipsi, sed ea infunduntin ciuitatem.

Pernicitas, velocitas. σπουδή. Plin. lib. 7. cap. 2, Alibi cauda villosa hominẽs nasci pernicitatis eximiæ. Liu. 9. ab Vrbe, Pernicitas pedũ inerat, quæ cognomen etiã dedit. Tacit. lib. 18, Adempta equorũ pernicitate.

Perniger,gra.grum,adiectiuum,pen.cor.Valde nigrum.Plau.Pœn. Specie venusta,ore paruo,atque oculis pernigris.

Pernimium,aduerbium,Nimio plus satis,Terent.Adelp.–nimium inter vos,Demea, (Ac non,quia ades præsens, dico hoc) pernimium interest.

Pernio,onis,Morbus pedum ex nimio frigore prouenies, & calcaneum infestans præcipuè. χίμετλον. Plin.lib. 20. cap.3, Rapum domesticum perniones ferues impositum sanat, & crudum tusum cum sale prodest cuicunque vitio pedum.

Perniunculus, diminutiuũ. Idem lib.26.cap.11, Perniunculos curat & cotyledon cum axungia.

Pernix,nicis,pen.prod.à Pernitor,ris,Laboriosus,qui multùm nititur, & diu in re aliqua perseuerat.ποδήνεμος, ἰπτίνεμος, καματηρός. Virg.3. Geor.–& inter Dura iacet pernix instrato saxa cubili. Horatius lib.2. Carm.–pernicis vxor Appuli. ¶ Aliquando sumitur pro celeri. Virg. lib.4. Aeneid.–pedibus celerem,& pernicibus alis.

Perniciter,aduerbium.Plin.lib.8.cap.14.Vt superuolantes quamuis altè pernicitérq; adsilire haustu raptas absorbeant.Liu.6. belli Pun.Et vehi post sese,& desilire perniciter,vbi datum signum esset.

Pernobilis,le,Cic.6.Verr.Nam tum ipsa fuit egregiè facta,tum epigrãma Græcum pernobile incisum habuit in basi.

Pernocto,as,are,vide PERNOX.

Pernosco, is, Perfectè nosco. Plaut. Merc. Vbique amici qui infideles sient,nequeas pernoscere.Terent. And.Non satis me pernosti etiã qualis sim,Simo.Cice.de Fato, Qui se profitebatur hominum mores,naturásque ex corpore,oculis,vultu,frõte pernoscere. Horat.2.Serm.sat. 4,Est operæpretum duplicis pernoscere iuris Naturam.

Pernotesco,is,ere,Vnde Pernotuit impersonale, pro perfectè & certò cognitum est.Tacit,lib.14,Atque vbi incolumen esse pernotuit.

Pernox,huius pernoctis,generis omnis, Per totam noctem durãs,πανύχιος. vnde Pernox vigilia dicitur,quæ per totam noctem continuatur.Gel,lib.2. cap.1, Stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu perdius,atque pernox, à summo lucis ortu , ad solem alterum orientem, inconniuens,immobilis,iisdem in vestigiis, & ore, atque oculis eundẽ in locum directis,cogitabundus,tanquam quodam secessu mentis,atque animi facto à corpore.Sic Luna pernox dicitur, quum per totam noctem lucet.Plin.lib.2.cap.9,Crescens semper,aut senescens,Et modò curuata in cornua,modò æqua portione diuisa,modò sinuata in orbẽ, maculosa,eadémque subitò pernitens, immensa orbe pleno,ac repentè nulla,aliàs pernox,aliàs sera,& parte diei lucem Solis adiuuans,desiciens,& in defectu tamen conspicua. Liu. lib.5.ab Vrbe , Præliúmque ante lucẽ(sed luna pernox erat)commissum est,& haud incertius diurno prælium fuit.

Pernocto,as,Noctem totã aliquo in loco transigno,siue vigilando,siue dormiendo , siue aliud quid operis faciendo. διανυκτερεύω, πανυχίζω. Terent.in Adelp. Sed si hîc pernocto,causæ quid dicam Syre? Idem in Hecyra , Nam negabas nuptum filiam te tuam posse pati cum eo qui meretricẽ amaret,& pernoctaret foris. Cice.pro Cluent. Quum esset adulescens apud mulierculam quandam , atque ibi pernoctaret. id est per totam noctem moraretur.Idem pro Archia,Adulescẽtiam agunt, senectutem oblectant,secundas res ornant,aduersis perfugium atq; solatium præbent,delectant domi,non impediunt foris,pernoctant nobiscum,peregrinantur,rusticantur.Idem pro Domo sua,Propter inopiam tecti in foro pernoctans.id est dormiens,siue per totam noctem morans. Pompon.Pernoctare extra vrbem dicitur,qui nulla parte nocte in vrbe sit. ¶ Compositum item Abnocto,quod significat per noctem,siue noctu absum:de quo vide suprà suo loco.

Pernumero,as,are,Numero recensere.καταριθμῶμαι,Plaut. Epid. Age, age absolue,atque argentum numera,ne comites morer,s. Pernumera tum est. Catul. ad Lesbiã,epigr.7, Quæ nec pernumerare curiosi possint.Liuius 8.bel. Pun. Paucos moratus dies,dum imperatam pecuniã Illergetes pernumerarent.Idem 6.ab Vrbe,Sortem aliam ferte,de capite deducite quod vsuris pernumeratum est : iam nihilo mea turba quàm vllius conspectior erit.

Pero, onis, Genus calceamenti rustici ex corio crudo,contra niues,imbrésq; ,& frigora.ἰμβὰς. Iuuenal.sat.14, quem non pudet alto Per glaciem perone tegi. Virgilius lib.7, priscos Latinos perone in bellis vsos ostendit , quum inquit, –vestigia nuda sinistri Instituêre pedis, crudus tegit altera pero.Budæus, Perones, tibialia sunt laxa quibus nostrates rustici vtuntur:sic dicta (vt arbitror) quòd peræ modo sint informia. Peram autem veteres appellabant sæculum ex aluta,à collo ad lumbos dependentem.Vulgus Gallicum *gueštras*, vocat,siue *triquehouſſas*.

Peronatus,a,um,Peronibus calceatus.Persius sat.11, Nauim si poscat sibi peronatus arator.

PERO, πηρὸς, Nelei filia ex Chloride filia Amphionis soror Nestoris & Periclymeni:eximia pulchritudine:quam quum multi certatim proci vxorem sibi deposcerent , Neleus qui id temporis irrecõciliabili odio ab Hercule dissidebat,negauit se cuipiam illam desponsurũ, nisi prius boues Herculis abactos ad se adduxisset.Vide Homerum 11.Ody.

Perobscurus,a,um,Valde obscurus.Cice.1.de Natu.deorũ, Tum perdifficilis Brute(quod tu minimè ignoras)& perobscura quæstio est de natura deorum.

Perodiosus,a,um,Valde odiosus.Cic ad Att.lib.10,Crebrò refricat lippitudo,non illa quidem perodiosa , sed tamen quæ impediat scriptionem meam.

Peroleo,peroles,pen.corr.Valde oleo.Lucil.lib.30, Quis totum sic corpus iam perolesse bisulcis.

Peropportunus,a, um, penult. prod.Valde opportunum. Cicer.2.de Orator. Sed tamen defessus iam labore , atque itinere disputationis meæ , requiescam in Cæsaris sermone , quasi in aliquo peropportuno

diuersorio,

Peropportunè,aduerb.Cic.7.Verr.Peropportunè fortuna te obtulit.Liu. 1.ab Vrbe.Peropportunè ad præsentis quietem status,&c.

Peropus est , pro Valde opus est. Terent.in And. Sed nunc peropus est aut hunc cum ipsa,aut me aliquid de illa aduersum hunc loqui.

Peroriga,æ, Dicitur quo adiuuante equa alligata equum citius admittit.Var.lib.2.de Re rust.cap.7,Peroriga enim appellatur quisquis admittit:eo enim adiuuante equa alligata celerius admittit : neq; equi frustra cupiditate impulsi semen eiiciunt. Et paulo pòst, Quum equus matrem vt saliret adduci non posset,& eum capite obuoluto peroriga adduxisset,& cœpisset matrem mire , quum descendenti velum dempsisset ab oculis.ille impetum fecit in eum ac mordicus interfecit.

Perorno,as,Valde orno. Tacit.lib.16, Detraheret potius senatui,quem perornauisset,infamiam tanti flagitij.

Perornatus,pen.prod.participium,Seu nomẽ ex participio.Cic.de Clar. Orat Crassus in dicendo & perornatus & breuis.

PERORO,as,Finio orationem,& epilogum impono.ἐπιλέγω. Compositũ est ab Oro,quod significat dico,vel orationẽ habeo. Cice. pro Quint. Hæc tria quum docuero.perorabo.Idem 4.Acad.Quoniam satis multa dixi,est mihi perorandum.Idem 2.de Orat. Alij iubent antequam peroretur, ornãdi aut agendi causa digredi, deinde cõcludere ac perorare. ¶ Perorare orationem,pro finire alicuius libri sermonem,& eum vsq; ad finem ducere sine vlla interruptione.Cic.2.de Leg.Video Platonem idẽ feciſſe, omnémq; orationem eius de Legibus peroratam esse vno æstiuo die. Id est dialogũ totum die vno æstiuo peractum, inquit Budæus.Cic.pro Quint.Quæritur,priore patrono causam defendẽte, nunquã perorari potuisse ¶ Perorare,pro eo quod est Affectus commouere.διατυπόω. Quintil.6.Dec.At ista legem recitat,& in eadem re filij perorat. id est indignationem cõmouet. ¶ Perorare igitur aliquando absolutè,id est sine casu ponitur,vt suprà patuit:aliquãdo accusatiuo iungitur:vt,Perorare orationem. Perorare causam aliquam, Cic.pro Quintio, Mihi perdifficile esse contra tales oratores non modò tantam causam perorare,sed omnino verbũ facere conari. Aliquando accusatiuum habet cum præpositione in Plin.lib.29. cap.1, Eadem ætas Neronis principatu ad Thessalum transiliuit , delentem cuncta maiorum placita.& rabie quadam in omnes æui medicos perorãtem. ¶ Perorare rem aliquam , interdum est eam in peroratione tractare, & de ea dicere.Cic.5.Ver.De qua quum pixero,totum hoc crimen decumanum perorabo.

Peroratio,Dicitur finis & cõclusio orationis.ἐπίλογος. Cic.de Clar. Orat. Extat eius peroratio,qui epilogus dicitur. Quint.lib.4.cap.6,An quis ille,qui plerisque perorationibus petitur, fletus erumpit , non palàm dicta sententia est?

PERORSI, Plinius lib.5. cap.8, Populi Aethiopum,in fine Mauritaniæ: qui vt idem testatur lib.6. cap.30, quadrupedum ferarum modo vagi sunt earúmque visceribus vescuntur.

Perosus,a,um,pen.prod.ex per.& osus. διαμισῶν. Osus autem participium esse puto verbi Odio,pro quo defectiuũ odi mansit in vsu. Nam sicut à prandeo,pransus sum(quũ tamen & prandi dicamus)ita & osus sum ab odio capimus, cuius loco nunc in vsu est odi præsentis & præteriti perfecti temporis.Terent.in Adel. Et illud rus nulla alia causa tã malè odi,nisi quia propè est.Plaut.in Capt.Odi ego aurum,multa mul tis sæpe persuasit perperam. ¶ Sunt autẽ osus,exosus,& perosus,actiuæ significationis participia : quod ostendit osurus participium futuri tẽporis.Festus,Osi sunt ab odio declinasse antiquos, testis Caius Gracchus in ea oratione quæ est de lege Minutia, quũ ait, Mirum siquid his iniuriæ fit:semper eos osi sunt. Quod nunc quoque cum præpositione elatum frequens est,quum dicimus,Perosi.Hactenus Festus.Colu.lib. 10, Neq; ea curatorem fraudulentum tantùm , sed etiam immundam segnitiem perosa est.Quint.lib.1, Qui modò legitimam disciplinam non sint perosi.Plautus in Amph. simplici vsus est , Inimicos semper osa sum. ¶ Hinc deducitur verbale Osor,qui rem aliquam odio prosequitur.Plaut.in Asin.Madidum.nihili,incontinentem.atq; osoré vxoris suæ. ¶ Exosus eiusdem significationis.Virg.lib.5.Iupiter omnipotens si nondum exosus ad vnum Troianos.

Perpaco,as,penu.prod.Trãquillum & pacatũ reddo.ἡρεμαίω,γαληνίζω. Liu.6.belli Maced.Paucósq; per dies omnibus perpacatis , sine vllius noxa,&c.Plin.de viris illust.M.Curius Dentatus primo de Sannitibus triumphauit,quos vsque ad mare superum perpacauit.

Perparce,aduerbium. Terent.in And. –& quod dicendum hîc fuit,Tu quoque perparcè nimium.

Perparum,pen.cor.aduerbium. Cice.5.Verr. Perparum ex illis magnis lucris ad se peruenire.

Perparuus, a,um,Admodum paruus.Cice.1.de Leg. Quæ & quum adsunt,perparua sunt: & quandiu affutura sint , certum sciri nullo modo potest.Lucret.lib.3, Ergo animam totam perparuis esse necesse est Seminibus nexam per venas,viscera,neruos.

Perparuulus,diminutiuum. Cicer.6.Verr. Duo tamen sigilla perparuula tollunt.

Perpaucus,a,um,Minimè multus.Teren.Eunu.–imò sic homo est Perpaucorum hominum.Cic.4.Acad. Erat quidem,si perpauca mutauisset,germanissimus Stoicis.

Perpauculus,diminutiuum. Cicer.1.de Leg. Deduxítque in Academiam perpauculis passibus.

Perpauefacio,is,Pauoré incutio,& valde pauefacio,is.Plaut. Stic.Perplexabiliter eárum hodie perpauefaciam pectora.

Perpaulum,aduerbium,ex per,& paulum,quod à Parum deriuatur.Cicero 1.de Finib.Declinare dixit atomum perpaulum, quo nihil posset fieri exiguus.

Perpaululum , diminutiuum Cicer. 2. de Orat. Inter ingenium quidem & diligentiam

& diligentiam perpaululum loci reliquum est arti.

Perpauxillum,aliud diminutiuum.Plaut. Capt. –sed si pauxillum potes contentus esse.s.næ pauxillum modò.

Perpauper,ra,rum, Valde pauper. Cice.ad Att.lib.6. de Ariobarzane, Erat enim rex perpauper.

Perpauxillum,vide PERPAVLVM.

Perpello, is, Induco, impello,cogo. ἐπάγω. Plaut.Bacch.Calliclis dolis compuli & perpuli,mihi omnia vt crederet.Terent.in Andria.Suadere,orare vsqueadeo donec perpullit.Liu.lib.1.ab Vrbe,Incensam multitudinem perpullit vt imperium regi abrogaret. Idem 2.ab Vrbe, Nec tamen perpelli potuere vt acie dimicarent.

Perpendiculum, li, Instrumentum fabri materiarij, seu cæmentarij, quo plumbo à filo & gnomone pendente , rectitudo , seu obliquitas operis perpenditur,id est examinatur.κάνδιτορ. Asconius.Perpendiculum , linea Iaterum æqualitatem à summo ad imum altitudine probans.Vitruu.lib.7,Longitudines ad regulam & lineam, altitudines ad perpendicum,anguli ad normam respondentes exigãtur. Cic.2.Acad. vt citat Nonius, Atqui si id crederemus , non egeremus perpendiculis, non normis,non regulis. Perpendiculi inuentor fuit Dædalus.teste Plinio lib.7.cap.56.

Perpendicularis,re,Geometræ vocant quod ex superiore loco in inferiorem demittitur ea rectitudine qua plumbum propendet ex perpendiculo.ἀπηνδίτορ, Vnde radios Solis perpendiculares habere dicuntur, qui Solem habent rectè supra caput imminentem.

Perpendo,dis,Probè examino,diligenter considero.ἐξετάζω,σταθμῶμαι. Cice.pro Muræna , Hæc omnia ad rationem ciuitatis si dirigas, recta sunt:sin perpendere ad disciplinæ præcepta velis, reperientur prauissima.Ibidem,Cato vitam ad certam rationis normam dirigens, & diligentissimè perpendens momenta officiorum omnium. Iudicio acri perpendere,Liu.lib.2.

Perpensus, participiũ. Colu.lib.3.cap.3, Vt antè perpensum & exploratũ habeamus,an locupletet patrem familiãs vinearum cultus.

Perpensè,aduerbium,Significat examinatè,ponderatè.ἐξακριβῶς. cuius non reperi exemplum.

Perpensa,Dioscoridi herba quæ à nõnullis vocatur Bacchar.βάκχαρις. Plin.lib. 21. cap. 9, Bacchar in medicinæ vsu est. Aliqui ex nostris perpensam vocãt. Auxiliatur contra serpentes,capitis dolores,seruoresq;.

Perperam,pen.cor.aduerbium,Significat præposterè, prauè, peruersè, corruptè,vitiosè. κακῶς,πονήρως. Plaut. Quid ni?semper agit perperã. Rectè,& perperam,contraria. Cice.pro Cœcinna,Seu rectè , seu perperam facere cœperunt.

Perperus,a,um,pen.cor.teste Nonio, Idem quod indoctus.stultus,rudis, insulsus:seu vt alij interpretantur,procax,temerarius.præceps,aut etiã insulsus:seu vt alij interpretantur,procax,temerarius.præceps,aut etiã ineptus & inconstans.πίπερος. Accius in Pragmat.apud eundem Nonium, Ieuis & inconstans.πίπερος. Accius in Pragmat.apud eundem Nonium, Describere eum miror perperos populares.

Perperitudo,inis, Modò prauitatẽ , modò stultitiam significat.πιπερώδεα. Accius in Pragmaticis,Et eo plectuntur Poëtæ,quàm suo vitio,sæpius ductabilitate nimia vestra,aut perperitudine.

Perpes, etis, penult.cor. generis omnis, Idem quod perpetuus. ἀΐδιος. Plaut. in Amph. Ibi cœnaui , atque ibi quieui in naui noctem perpetem.Idem Amph. Neque ego hac nocte longiorem me vidisse censeo, Nisi item vnam,verberatus quam pependi perpetem.

Perpetim,pen.cor.aduerbium,Significat perpetuò.ἀεὶ ἀεί. Plin.lib 20.cap. 4,Ita vocatur vlcus aciem hebetans , & in angulo oculi perpetim humore manans.

Perpetior,perpeteris,perpessus sum,Idẽ quod patior,siue fero. πάσχω. Terent. Eunuc. An potius ita me comparem Non perperi meretricis cum contumelias?Cic.ad Cælium lib.2,Nónne tibi affirmaui,quidvis me potius perpessurũ quàm ex Italia ad bellum ciuile me exiturum? Idem 1.de Finib.Iidem etiam dolorem sæpe perpetiuntur:ne si id non faciant,incidant in maiorem.

Perpessus,posterius supinum à verbo perpetior.Cice.4. de Finib.Fortiorémque in patiendo dolore , si eum asperum atque difficilem perpessu,& contra naturam,quàm si malum dixero. Idem 2. Tusc. O multa dictu grauia,perpessu aspera.

Perpessus,participium à verbo perpetior.περιπεπτωδώς,Cic.12.lib. Epist. vt mihi tam multa pro te perpesso,atque defuncto,hoc concederet.

Perpessio,onis,Actus ipse perpetiendi.Cice.2.de Inuent.Patientia est honestatis aut vtilitatis causa rerum arduarum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpessio.

Perpetro,as,pen.cor.ex per,& patro,Significat perficio , & plerunq; in malam partem,διαπράττομαι, Plaut.in Cas. Nam cur non ego id perpetrem quod occœpi,vt nubat mihi? Idẽ Truc. Malè quod mulier incœpit,nisi efficere perpetrat, Id illi morbo, id illi senio est.Liuius 1. Postea quam inuenes perpetrata cæde pergere ad se gratulan ab Vrbe, Posteaquam inuenes perpetrata cæde pergere ad se gratulan tes vidit,exemplo,&c. ¶ Nonnunquam accipitur & in meliorem partem:vt Sacrificio ritè perpetrato,apud Liuium 4. Decad.5.

Perpetuus,a,um,Idem quod cõtinuus,& minimè interruptus.διηνεκὴς. Ouid.1.Metam.–primáque ab origine mundi Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.Plaut.in Asin.Opto mihi hunc annum perpetuum huius operas.Cic.3.in Catil. Atque vt in perpetua pace esse possitis,prouidebo.Hoc est,ne pax vestra interrũpatur. ¶ Accipitur etiã perpetuum pro perenni,hoc est pro eo quod nunquam perit. ἀΐδιος. Cic.4.Catil. Ignem Vestæ perpetuum & sempiternum.Plaut. in Cist. Vt sunt humana, nihil est perpetuum datum. ¶ Nonnunquam etiam pro eo quod tam generale est , vt semper habeat locum. Celsus lib.2. cap.10,Quum sit autẽ minimè crudo sanguis mittendus, tamen ne id quidem perpetuum est. Hoc est , non vsquequaque verum est.Paul.l. Quum hæreditas. ff. Ad senat.Trebel. Quum hæreditas ex fideicommissi causa restituta est , si antè cum hærede compromissum sit, puto

fideicommissarium cauere debere hæredi.Nam quod dicitur,retinere eum oportere,non est perpetuum.Hoc est,non est perpetuo verum.

Perpetuùm,aduerbiũ,Idem significans quod assiduè,vel semper.ἀεὶ,ἀεί. Plaut.in Epid.Quid agis?perpetuùm valuisti? Pro eodem etiam dicimus Perpetuò.Idẽ in Menæch. Sed meliore est opus auspicio, liber perpetuò vt siem

Perpetuo,as,Perenno,cõtinuo sine intermissione. ἀΐδιῶ. Plaut.in Pseud. Non est iustus quisquam amator,nisi qui perpetuat data. Næuius,Miserum me,cui datum est vt hunc solus perpetuem laborem.

Perpetualis,le,Idem quod vniuersalis.καθολικὸς. Quint.lib.2.cap.14.καθολικὰ,id est(vt dicamus quo modo possumus)vniuersalia, vel perpetualia.

Perpetuarius,teste Budæo in titulum de Locat. præd. ciuil. vel fisc.Conductorem & colonum significat , qui perpetuò rem conduxit. Prædia domus nostræ semel iure perpetuo apud aliquem fuerunt , ad alium transferre perpetuarium non oportet.Et subinde eodem modo. Sunt etiam alibi fundi perpetuarij,ad distinctionem(vt videtur) empliteuticorum.Hæc ille.

Perpictus,a,um,participium à verbo perpingo,idem significans quod exactè pictus. Ouid.10.Meta.Lilia,perpictáque pilas,&c.

Perplaceo, perplaces,pen.cor. Valde placeo, Terent. Heaut. –egomet habeo propemodum, Quam volo.s.nunc laudo gnate. GL. Archonidis filiam.s.Perplacet. Cic.Att.lib.3, Sed si est aliquid in spe,vide legem quam T.Fadio scripsit T.Visellius:ea mihi perplacet.

Perplexus,a,um,Inuolutus,vel implicitus. ἐμπέπλεγμαι, ἀμφιπεπλεγμένος. Plin. lib.9. cap.2, Perplexis , & in semet aliter atque aliter nunc flatu, nunc fluctu conuolutis seminibus. ¶ Per translationem accipitur pro obscuro,& ita inuoluto vt commodè intelligi non possit. Liu.4. belli Maced.Ex his Menippus ignorare se dixit quidnam perplexi sua legatio haberet.Liu.10.bel. Maced. Singulos amicorum patris tentare sermonibus perplexis instituit.

Perplexè,aduerbium,hoc est obscurè & implicitè.Terent.in Eunuc.Pergin' scelesta mecum perplexè loqui?

Perplexim,aliud aduerbium. Plaut.in Sticho, Vtrum ego perplexim laceſſam orationẽ,?&c.

Perplexor,aris, aliquid perplexum facere , & in dubium vocare.Idem in Aulul.At scio quo vos pacto soleatis perplexarier.

Perplexabilis,adiectiuum,Idem quod perplexus,quum scilicet aliud audiatur,aliud sentiatur.Idem in Asin.Neque vllum verbum faciat perplexabile.

Perplexabiliter,aduerbium. Idem in Sticho , Perplexabiliter hodie earũ pauefaciam pectora.

Perplicatus,Interiecta coniunctione per tmesim extulit Lucretius lib. 2,Aut magis hamatis inter se,pérque plicatis.

Perpluo,is,ere,Significat per medium pluere,transmittere pluuiã. διαβρέχεσθαι. Quintil. lib.6.cap.3, Quum cœnaculũ perplueret. id est per medium pluuiam admitteret.Plautus Most. –venit imber, Lauat parietes, perpluunt tigna,putrefacitq; operam fabri. ¶ Perpluit in pectus meum,per translationem. Plaut.in Most.Hæc illa tempestas mea mihi quæ modestiam omnẽ Detexit,tectus qua fui : quã mihi Amor & Cupido In pectus perpluit meum. Idem Trinu. Benefacta benefactis aliis pertegito,ne perpluant.

Perplus,perpluris,pen.prod.omnis generis.Plin.lib.13.cap.24, Spõdétque iugero eius,annuos perplures,vel mediocri solo reditus.

Perplurimùm,aduerbium:vt,Perplurimùm refert,Plin.lib.2.cap.54.

Perpol,aduerbium esse iurandi quidam putauere apud Plautum in Casina , Perpol sæpe peccas:ita fit vbi quid tanto opere expetas. Et apud Terentium Hecy.Perpol quàm paucos reperias meretricibus Fideles euenire amatores.Verùm Donatus in hunc locum sic ait,Ordo est,Pol perquam paucos reperias:nam perpol nõ est Latinũ , sed κατὰ τμῆσιν perquam,id est nimio.Ex quibus Donati verbis videre est,à apud Plautum in præcedenti exemplo ordinem esse talem,Pol persæpe peccas.

Perpolio,perpolis,pen.corr.Valde polio,absoluo , ac supremam manũ addo.διακοσμῶμαι, ἐξεργάζομαι, Cic.2.de Orat. Tractu orationis læui & æquabili perpoliuit illud opus.Idem Attico lib.14, Librum meum illum ἀνεπιδεξιον nondum vt voluit perpoliui. Idem 1. de Orat. Perfecti in dicendo,& perpoliti homines.Plin.lib.33.cap.4, Nec vllum absolutius aurum est,cursu ipso,tritúque perpolitum.

Perpolitio.onis. Ad Herennium lib.4,Verborum exornatio est quæ ipsius sermonis infignita continetur perpolitione.

Perpopulor,pen.cor.perpopularis,Totũ populor,& vasto.ἀφανίζομαι. Liu.2.bel.Pun.Annibal emissus è manibus perpopuletur Italiam, vastándóque & vrendo omnia,ad Romana mœnia peruenit. Tacit.lib. 14,Cædibus & incendiis perpopulatus.

Perpoto,as,penult.prod.Totum tempus in potationibus cõsumo.Cic. 7.Verr.Similiter totos dies,in littore tabernaculo posito,perpotabat. Ibidem , Prætore tot dies cum mulieribus perpotante. Lucr. lib.1, –interea perpotet amarum Absynthi laticem.

Perpotatio,onis. Cic. in Piso. Quid cum tuis fordidissimis gregibus intemperatissimas perpotationes prædicem?

Perpruriſco, is,Admodum prurio.κατακνήθομαι. Plautus Sticho,–& suauem cantationem aliquam occipito Sinædicam , vbi perpruriscamus vsque ex vnguiculis,

Perpulcher,Valde pulcher.Terent.Eunu.Perpulchra credo dona,haud nostris similia.

Perpurgo,as,Totum,siue omnino purgo.διακαθαίρω.Cicero 2. de Natura deorum , Ceruæque ante partum perpurgant se quadam herbula, quæ sefelis dicitur. ¶ Perpurgatis auribus , per translationem dixit Plautus in Milite, –accipe à me rursum rationẽ doli, Quam institui. p 2. perpurgatis ambo damus tibi operam auribus. ¶ Perpurgare

locum

Universidad de Deusto
Biblioteca

locum aliquẽ,per translationẽ,pro expedire.Cic.2.de Diuin.Quúmq; fundamentum esset philosophiæ positum in finibus bonorum & malorum,perpurgatus est is locus à nobis quinque libris.

Perpusillus,a,um:vt,Perpusillus homo.A quo Perpusillùm, aduerbiũ. Cic.2.de Orat.Hic ille,Non accusabis,perpusillùm rogabo.

Perputo, as, Perfectè puto, declaro, vel potius profero. Plaut. Ciſtel. –nunc operam dare Vt ego argumentum hoc vobis planè perputem.

Perquam,Composita dictio,fere semper positiuis adiungitur,& verbis significátque maximè.σὺν σφόδρα.Plaut.in Rud.Propulit perquam indignis modis.Plin.Epist.1.47,Perquam velim scire an esse phantasmata, &c. Plura vide in dictione PER. ¶ Aliquando tamen inuenitur iunctum cum superlatiuo.Curtius lib.4,Perquam maximo potest exercitu comparato.

Perquiro,ris,pen.prod. Diligenter quæro. διαζητέω. Cæsar 6.bel.Gall. Aditus viásq; in Sueuos perquirit.Ouid.3. Metam.Quum pater ignarus natam perquirere Cadmo Imperat.Cic.5.de Finib. Videmúsque vt pueri,ne verberibus quidem à contemplandis rebus,perquirendísque deterreantur,¶ Perquirere,pro interrogare.Cic.pro Cælio, Possum etiam illa & cæterorum patronorum & mea consuetudine ab accusatore perquirere.

Perquiritur,impersonale.Cic.pro Cluentio,Ne multa,perquiritur à coactoribus,inuenitur ea ferrula ad Stratonem peruenisse.

Perquisitus,a,um,participium.Plin.lib.18.cap.4.Et postea inuentis omni cura perquisitis,causáque rerum & ratione simul eruta.

Perquisitè,aduerbium. Cic.1.de Inuent. Quæ pertinere autem ad dicendum putamus,ea nos commodiùs quàm cæteros attendisse non affirmamus,sed perquisitiùs & diligentiùs conscripsisse pollicemur.

Perquisitor,oris, verbale. Plaut.Sticho, Maleuoli perquisitores auctionũ perierint.

Perrarus,a,um,pen.prod.Valde rarum. Plin.lib.31.cap.3, Perrarum est, vt leuior sit aliqua.Liu.6.ab Vrbe,Tum quòd perraræ per eadem tempora literæ fuere.

Perrarò,aduerbium,Cic.2.de Finib,Istorum enim verborum amore quę perrarò appellantur ab Epicuro,sapientiæ,fortitudinis, &c. Horat.2.. Serm.saty.5,–perrarò hæc alea fallit.Cic.pro Roscio Amer.Perrarò venit in oppidum.

Perridiculus,a,um, Valde ridiculus.Cice.4. Ver.Qui in prouincia facturus esset , perridiculi homines augurabantur. Idem 2. de Oratore, Sed tamen eorum est doctrina, quantum ego iudicare possum , perridicula.

Perridiculè,pen.cor.aduerbium. Cic.1. de Orat.In quo non modò illud præcipitur nequid insulsè,sed etiam siquid perridiculè posis , vitandum est oratori vtrunque,ne aut scurrilis locus sit,aut mimicus.

Perrepo,is,Rependo transeo, vel rependo aliquò peruenio : & æquè de inanimatis ac de animalibus quibuscunque dicitur. περιφωλέω. Colum.lib.8.cap.15,Sed ea tota maceries opere tectorio læuigatur extrà intráque , ne felis , aut vipera perrepat. Idem lib.4. cap.24,At si longius quàm ritus agricolarum permittit , & à capite vitis emicuerit, & brachiis in aliena iugorum compluuia perrepserit , &c. Idem lib. 6.cap.5, Cauendum quoque est ne ad præsepia sus , aut gallina perrepat. Tibullus lib. 1. Eleg.2, Non ego tellurem genibus perrepere supplex,&c.

Perrepto,as, frequentatiuum , Significat tardè,& cum labore perambulo.Terent.in Adelph.Perreptaui vsque omne oppidum,ad portam,ad lacum.

PERRHAEBI, πῤῥαιβοί , Populi fuerunt Thessaliæ , qui Lapitharum potentia fracti fugerunt in Aetholiæ montana , Pindo monti proxima:quæ regio ab ipsis Perrhæbia dicta est:ipséque Pindus cognominatus est Perrhæbus. Propertius,aut cur Perrhæbi tremuere cacumina Pindi?

Perrodo,is,pen.prod.Rodendo penetro. διαπράω.Plin.lib.34.cap.18, Valet purgare,sistere,excalfacere,perrodere.Idem lib.30.cap.16, Vngulas tantùm mularum repertas,neq; aliam vllam materiam quæ non perroderetur à veneno Stygis aquæ.

Perrogo,as,pen.cor.Perrogare propriè dicebantur Consules qui sententiam rogabant.Tacit.lib.20, Quum perrogarent sententias Consules. Plin.Epist.87,Quum sententiæ perrogarentur, dixit Iunius Mauricus non esse restituendum Viennensibus agona.

Perrumpo,is, Per medium rumpo. διαῤῥήγνυμι, διαῤῥώγνυμι. Col.lib.2,Sic omnes radices herbarum perruptæ necantur. Liu. lib.8, Qui aliquoties impetu capto perrumpere nõ poterat hostium agmẽ. ¶ Aliquando ponitur pro irrumpere vi , & violentia intrare. Cæs.6. bel.Gal.Perrumpere nituntur. Idem lib.7, Vt si eam paludem Romani perrumpere conarentur , hæsitantes premerent ex loco superiore. Iungitur aliquando accusatiuo cum præpositione ad.Liu.6. belli Pun. Nec per castra eorum perrumpi ad Capuam posse. Aliquando etiam cum præpositione in.Liu.3.ab Vrbe, Iam in vestibulum templi perruperant. ¶ Perrumpere leges, id est violare,effringere. Luca.lib.2, Perrumpere milite leges.

Perſæpe,aduerbium,Valde sæpe. Cic.de Amic.Rectè etiam percipi potest in amicitiis,nequis intemperata quadam benevolétia (quod persæpe fit) impediat magnas vtilitates amicorum. Horat. Epo.14, Qui persæpe caua testudine fleuit amorem.

Perſallus,a,um, Valde salsus. Cice.2.de Orat. Persalsum illud est apud Næuium,Quid ploras pater?

Perſalsè,aduerbium.Cic.ad Qu.Frat.lib.2,Trebatium quòd ad se miserim,persalsè & humaniter etiam mihi gratias agit.

Perſaluto,as,pen.prod. Frequenter saluto, vel ad vnum omnes saluto. Cice.pro Flac, Et qui ita sit ambitiosus, vt omnes vos , nósque persalutet.

Perſancte,aduerbium,Pro valde religiosè.Terent.Hecy.Phidippe,Bac chis deierat persanctè.Plaut.Id quę persanctè iurauit se facturum.

Perſano,as,penul. prod.Omnino sano.Plin.lib.20.ca.22, Vomicas rumpere,purgare,persanare promittens.

Perſapiens,tis, omnis generis, Valde sapiens. Cice.de Prouin.consul. Quod magni cuiusdam hominis,& persapientis videtur.

Perſapienter,aduerbium. Cic.pro Mil. Etsi persapienter, & quodammodo tacitè dat ipsa lex potestatem defendendi.

Perſcienter,aduerbium,Admodum scienter & industriè. Cic.de Clar. Orat. Et vt ad infirmitatem laterum perscienter contentionem omnem remiserat : sic ad virium imbecillitatem dicendi accommodabat genus.

Perſcindo,is,Per medium scindo, διαῤῥήγνυμι. Liu.1.belli Punici,Nam nec explicare quicquam , nec statuere potuerant , nec quod statutum esset manebat,omnia perscindente vento. Tibul.lib.1. Eleg.13,Sit satis è membris tenuem perscindere vestem Lucret. lib. 6. Ergo feruidus hic nubem quum perscidit astram.Ibidem, Interdum perscissa furit perulantibus auris.

Perſcribo,is, Amplissimè,ad longum,& ad finem vsque scribo. αὐαγράφω,διαγράφω.Liu.in Præf.lib.1, Facturúsue sim operæpretium, si à primordio vrbis res gestas populi Romani perscripsero. ¶ Aliquando est in tabulas publicas , in actáque referre , quod In registro scribere, vulgò dicunt , vocabulo à regestis corrupto. Cice.ad Plane. Id ex ipso Senatusconsulto poteris cognoscere : ita est enim perscriptum vt à me de scripto dicta sententia est.Cic.6.Verr. Primùm mihi literas publicas quas in ærario sanctiore conditas habebant, proferunt : in quibus ostendunt omnia quæ dixi ablata,esse perscripta. ¶ Inuenimus etiam aliquando perscribere cum accusatiuo cum præpositione in : vt , Perscribere in tabulas publicas : ea forma qua dicimus , Referre in tabulas publicas. Cic.3. Verr.In tabulas publicas ad ærarium perscribenda curauit. ¶ Perscribere pecuniam ponitur aliquando pro reddere pecuniam creditori. Terent. in Phor. Næ ego perscripsi porrò illis quibus debui.Vbi Donatus,Perscripsi, multis per scripturam reddidi , multis dedi.Perscriptum dicitur,quod literis consignatum est,& monumentis antiquis cõtinetur. Cice.de Aruſp.respons, Quinquam hoc simile ciuili iure perscriptum est,lege tamen naturæ,communi iure gentium sancitum est , vt nihil mortales à diis immortalibus vsucapere possint.

Perſcriptio, Actus ipse perscribendi. Cice.ad Metel.lib.5,Iam illud senatusconsultum quod eo die factum est, ea perscriptione est , vt dum id extabit , officium meum in te obscurum esse non possit. ¶ Perscriptiones pro contractibus , & instrumentis pactorum posuit Cicero, quod vulgus appellat Registrum. Cice. 5. Philip. Illa verò dissipatio pecuniæ publicæ ferenda nullo modo est , per quam septies millies perscriptionibus , donationibúsque auertit. Idem pro Flacco posuit pro syngrapha , sic inquiens , Perscriptiones cum mulierculis apertæ circunscriptione fecisti : tutor his rebus Græcorum legibus ascribendus fuit.

Perſcriptor,oris,Qui formulas concipit, Tabellio, seu Cautor. Cicer.5. Verrina,Scribam tuum,dicit Verres, huius perscriptorem fœnerationis fuisse.

Perſcrutor,pen.prod.perscrutaris.perscrutari, Diligenter inquiro.ἐξερευνάω,ἀνιχνεύω. Plau.Aul.Ibo hinc intrò, perscrutabor phanum si inueniam vspiam Aurum. Cic.1. Offic. Præmittebátque de stipatoribus suis qui perscrutarentur arculas muliebres, & nequod in vestimẽtis telum occultaretur, exquirerent.

Perſea,pen.cor.περσέα, Arbor est,inquit Dioscorides,fructum ferens stomacho accommodatum,& qui edendo sit,in quo phalangia inueniũtur,quæ περσεόκαπτα dicuntur, præsertim in Thebaide Aegypti parte.Huius arboris meminit & Strabo lib.vlt. comam ei perpetuam tribuens,& fructum magnitudine pyri,figura oblonga,amygdalæ modo putamine inclusum , & corio. Plutarchus item autor est , perseam arborem in Aegypto Isidi gratissimam esse , quòd fructum ferat cordi similem , folium verò linguæ. Galenus quoque in Aegypto perseani se vidisse testatur magnis arboribus comparandam. Cuius(inquit)pomum in persidę tam præsentis veneni esse tradunt , vt vescentes intereant. In Aegyptum verò translatam , & peregrinatione mitigatam, poma ferre cibis idonea,turbinata pyri facie. Ex quibus omnibus satis constat, perseam arborem sui generis esse,& à nostrate persica omni no diuersam.

Perſeco,persecas,pen.cor.Medium seco. Cic.4. Acad. Eodem modo rerum naturas persecare,aperire , diuidere possumus, vt videamus terra penitúsne defixa sit, & quasi radicibus suis hæreat , an media pendeat. Liu.10.belli Maced. Id persecare nouum Prætorem ne serperet iterum latiùs.

Perſector,vide PERSEQVOR.

Perſegnis,gne,Valde segnis. Liu.5.bel.Pun. Pedestre prælium fuit persegne,paucis in prima acie pugnantibus Romanis.

PERSEIS,idis,περσηΐς,Nymphæ cuiusdam nomen , Oceani & Tethyos filiæ,vt refert Hesiodus in Theogon.

Perſedeo,persedes,penu.prod.Persedere.Liu.5,dec.5. Hoc quoq; quod ridetis,in quo dies noctésque per sedendo habeo.

Perſenex,huius persenis,pen.cor.gener.omn.Valde senex.Sueto.de Claris Gramm.Nanque iam persenex pauperem se,& habitare sub tegulis quodam scripto fatetur.

Perſentio,is,Idem quod sentio simplex.αἰσθάνομαι.Virg.4.Aeneid.–magno persentit pectore curas.Ibidem,Quam simulac tali persensit peste teneri.

Persentisco,is,inchoatiuum,Percipere aliquid fieri. Plaut. Merc. Quàm insipiens quæ non poteras persentiscere , Illam esse amicam tui viri bellissimi.

bellissimi.Terent.in Heaut.Quot res dedere vbi possem persentiscere, Nisi essem lapis,quæ vidi.

PERSEPHONE,pen.cor.περσεφόνη,A Græcis dicitur Cereris filia quam nos vocamus Proserpinam , quam ab Orco in Sicilia raptam fuisse Poëtæ fabulantur. Ouid.4. Fast. At neque Persephone digna est prædone marito.

PERSEPOLIS, περσέπολις, Persidis regia, à Perseo condita,quã postea Alexander ebrius demoliri iussit,Græcorũ se iniurias vlciscidictitans, quorum illi sacra igni ferróque vastassent. Vide Strabonem lib.15.

Perſequor,eris, In bonam & malam partem accipi potest. Aliquando enim idem est quod sequor. παρακολουθέω. nisi quòd quandam perfectionem addere videtur præpositio. Terent.in And.Is bellum hinc fugiens, méque in Asiam persequens, proficiscitur. Idem in Phorm. Quoquò hinc asportabitur terrarum,certum est persequi. ¶ Nõnunquam etiam idem quod in re cœpta perseuero. Cic.ad Q. Frat.lib.2, Facies scilicet vt mea mandata digeras,persequare, consicias. Idem in Pisonem, Extrema si persequitur qui inchoauit, iam omnia perfecta videbimus.Secundum hanc significationem dicimus, Promissa factis persequi,pro eo quod est,quæ verbis promisimus, reipsa comprobare. Persequi imperium patris, pro facere. Persequi ius suum , pro defendere. ¶ Persequi mores patris , pro tentare mores patris exprimere. ¶ In malum, significat insectari, vlcisci. ἐκδικᾶν, ἐκτίνειν. Cice.11. Philip. Nunc quoniam hostis iudicatus est Dolabella , bello persequendus est. Idem pro Flacco, Hunc æstuantem & tergiuersantem iudicio ille persequitur.

Perſequutio, verbale, Quod & in bonam , & in malam partem capitur. Cice.in Orat.Quum in altera gratiæ, gloriæ , præsidij plurimum esset : in altera persecutionum , cautionúmque præceptio. Vlpianus.l. Pecuniæ.ff.de verbor.significe. Siue ciuilis,siue honoraria,siue commissaria fuit persecutio.

Perſector,aris, Diligenter sector, perscrutor. Luer.lib.2, Nec persectari primordia singula quæque.

Perſero,ris, Disserimino , siue diuulgo. παλαιόω. Plaut. Inde venisse perserit.

PERSES, πέρσης, Nomen fuit regis Macedonum , qui ab Aemylio victus, & in acie captus, ductus est in triumphum Romam cum filiis: periitque in carcere animi mœrore confectus: vel (vt alij tradunt) vigilijs maceratus. ¶ Fuit & alter Perses,Solis & Persæ nymphæ filius, Pater Hecates,rex Tauricæ regionis crudelissimus. ¶ Perses præterea autore Herodoto lib.7, filius fuit Persei Danaes filij ex Andromeda Cephei filia.à quo Persas originem duxisse scribit.Hic teste Plinio lib. 7.cap.5,primus sagittas reperit.

Perſeuero,as,pen.prod.ex per,& seuerus, Est cum constantia animi, & quasi quadã seueritate continuare. καρτερῶ, διατελέω. Cice.de Amic.Orestes autem,ita vt erat,Orestem se esse perseueraret. Cæs.5.belli Gallici, Cotta se ad armatum hostem iterum negat:atque in eo perseuerat.

Perſeuerator est,imperſonaliter.Cice.6.Ver.Quod quum illis qui aderant,indignum : qui audiebant , incredibile videretur : non est ab isto primo illo aduentu perseueratum.

Perſeuerans, penult.prod.nomen ex participio. Columel.in Præfat.lib.1, Isque mos dum seruatus est perseuerantissimo colendorum agrorum studio, &c.

Perſeueranter, Idem quod constanter. ἀπαθῶς. Liu.4.ab Vrbe, Patres bene cœptam rem perseueranter tueri. Idem 1.bel. Pun.Quò leniùs agunt, segnius incipiunt : eo, quum cœperint, vereor ne perseueantiùs sæuiant.

Perſeuerantia,æ,Est in ratione bene considerata,stabilis,ac perpetua permansio. ἀπαθὴς,καρτερία. Cic.5.Verr.Cuius iste fidei,diligentiæ,perseuerantiæ nulla ratione eripi possit.

Perſeuerus,a,um, penult.prod.vt Imperium perseuerum, apud Tacitum lib.15.

PERSEVS,ei, & Perses,is, vel Persi, περσεύς. sicut Achilles, is, vel li, vel Achilleus,ei.Iouis filius fuisse fertur ex Danae, Acrisij Argiuorum regis filia,quã Iupiter cõmutatus in speciem aurei imbris vitiauit. Acrisius enim quum ex oraculo didicisset, futurum aliquando vt à nepote occideretur, filiam munitissimæ turri inclusit. Iupiter itaque Danaes amore captus, quum alius non pateret aditus , assumpta specie aurei imbris , per tegulas turrim ingressus est, puellæque frustrà tam arcta custodia seruatæ,stuprum intulit.Ex quo cõcubitu natus est Perseus, qui postea auum imprudens interfecit. Hic Andromedam Cephei filiam,marinæ beluę obiectam,periculo liberauit,liberatámque vxorẽ duxit : acceptóque deinde à Vulcano adamantino ense, quem vocant falxa cõmutabat,occidit:vnde & Gorgonoctonos est cognominatus.

Perſeus, a,um, πέρσειος, Propertius lib.3. Sectáque Persea Phocidis arua manu.

PERSIS,idis,seu Persea,æ,πέρσις,Orientalis regio Asiæ,à Perse, seu Perseo rege sic dicta:cuius populi Persæ dicti sunt.Lucan.lib.10,Quæ tibi visendi Nilũ Romane cupido?Hæc Pharsiis,Persísque fuit,Macedúmque tyrannis.Hæc autẽ Persis(sicut Ptolemæus scribit lib.5,)à Septentrione Medis terminatur:ab Occasu,Susiana:ab ortu Solis,duabus Carmaniis:à Meridie,parte sinus Persici. Eius oppida sunt Axima, Persepolis,Diospolis:vbi primùm inuẽta est ars magica. Ad eam Nimrod gigas post confusionem linguarũ se contulit, Persásque ignem colere docuit.Primus in ea rex(sicut refert Iustinus lib.1,)fuit Cyrus.In ea lapillorum multa copia. Et primam Sibyllam in ea natam ferunt,quæ hæc de CHRISTO prænuntiasse traditur,Panibus simul quinque & piscibus duobus,hominum millia in eremo quinque satiabit, & reliquias tollens duodecim cophinos implebit in spem multorum.

Perſicus,a,um,pen.corr. περσικός, Quod ex Perside est , vt regnum Persicum.Iuuen.Sat.14,Nec Crœsi fortuna vnquam,nec Persica regna Sufficerent animo.¶ Persicus sinus, qui ab Oriente est maris Rubri : qui verò ad Occidentem est,Arabicus dicitur. ¶ Ponitur quãdoque Persicus pro diuite,& opulento,à Persarum scilicet diuitiis,luxúque. Horat.lib.1.Carm.Persicos odi puer apparatus.

Perſica, περσικὴ, Arbor est humilis,folio amygdalæ paulò maiore,flore subpunniceo,pomo carnoso,succulento, extrinsecus lanuginoso, duro intus & scabro osse , nucleum habente non absimilem amygdalæ. Nomen accepit à Perside Orientis regione: vnde primùm hoc arboris genus in nostrum orbem est aduectum. ¶ Pomum eius,Persicum malum vocant,foris molli lanugine vestitũ:cuius Romæ olim tanta fuit caritas,vt singula tricenis denariis vẽderẽtur:quod mirũ videri debet, quum non sit aliud pomi genus fugacius.Longissima nãque decerpto bidui mora est,cogitque se venundari.Hæc Plinius lib.15.cap.12.

Perſideo,es, penult.cor. ex per, & sedeo, id est permaneo. διαναθίζομαι. Plin.lib.17.cap.24,Pruinæ perniciosior natura , quoniam lapsa persider.gelátque,&c.

Perſido,dis, pen.prod.Deorsum feror, descendo, penetro. παλαίφεμαι. Luer.lib.1.At neque quo pacto perfederit humor aquai, Visum est. id est immissus sit,intrarit,penetrarit.Virgil.3. Georg.–vbi frigidus imber Altius ad viuum perfedit. Id est(inquit Seruius)medullas, & ossa penetrauit.

Perſigno,as,are,Idẽ quod obsigno, vel signum imprimo.παλαιοσημαίνω, καλαφραγίζω. Liu.5. belli Pun.Quibus creati sunt Quinqueuiri muris turribúsque reficiẽdis : & Triumuiri bini,vni sacris conquirendis,donísque persignandis:alteri,&c.

Perſimilis,persimile. Cice.in Partit.Nihil sanè præter memoriam quæ est germana literaturæ quodãmodo,& in dissimili genere persimilis.

Perſiſto,is, Duro,perseuero. ἐμμένω.Cic.2.,de Diuin.Aut pertinacissimus fueris,si in eo persteteris,ad corpus ea quæ dixi referre : aut desitueris totam Epicuri voluptatẽ, si negaueris. Liu.8.bel. Maced.Parum est nõ erubuisse absentem.quum per legatos frustrareris nos:nisi præsens quoque in eadem impudentia persistas.

PERSIVS, Doctissimus Romanorũ,cuius sic meminit Cicero de Orat. C.Lucilius homo doctus & perurbanus dicere solebat, ea quæ scriberet,neque ab indoctissimis,neque ab doctissimis legi velle:quòd alteri nihil intelligerẽt,alteri plus fortassẽ quàm ipse:quare etiam scripsit. Persium non curo legere,(hic fuit enim,vt noramus,omnium ferè nostrorum hominum doctissimus) Lælium Decimum volo , quem cognouimus virum bonum & non illiteratum , sed nihil ad Persium. ¶ Persius Flaccus,Volaterris Hetruriæ oppido natus est.Constat eum claruisse iisdem ferè temporibus quibus Domitius Nero imperium vrbis Romæ susceperit. In Grammatica præceptorẽ habuit Rhemnium Palæmonem Vicentinum , qui grauissimas inimicitias dicitur exercuisse cum Marco Varrone. In Rhetorica Flacium Virginium. Anneum verò Cornutum,qui philosophiæ studio excelluit , magna diligentia, singulari que obseruatione coluit , cúmque eo familiarissimè diu vixit,vt testatur ipse.

Perſolata, Herbæ genus, quã(vt ait Plinius lib.25,cap.9,)Græci vocant ἀρνόγλωσσον,& aliquando προσωπίδα, quã nemo ignorat:folia habet maiora cucurbitis & hirsutiora,nigriora que,& crassiora. Dicta persolata,à persola,quod nomen apud veteres (vt Placidus Grammaticus inquit) significat personam.Solent enim his foliis vestitæ personæ quoniam quã in scenam prodire. Officinæ Lappam maiorem vocant.

Perſolido,as, penult.corr. Idem quod simplex solido. πυρόω. Statius 1. Theb.Diffunditque imbres:ficco quos asper hiatu Persolidat Boreas. Hoc est congelat.

Perſoluo,is, Perfectè, & totum soluo , & ære alieno me libero : & per translationem,acceptũ ab aliquo beneficium,beneficio penso. διαλύω. Virgil.1. Aeneid. –grates persoluere dignas. Non opis est nostræ. D. Brutus Ciceroni,Tantum me tibi debere existimo,quantũ persoluere difficile est. ¶ Persoluere pœnas,Est dare pœnas,puniri. Cice.11. Philip.Pœnas dis,hominibúsque meritas debitásque persoluat.id est puniatur ob peccatum suum in deos & homines. Persoluere promissum, est perficere promissum. Cæsius ad Ciceronẽ lib.12, Habeo paululum moræ,dum promissa militibus persoluo.

Perſolus,adiectiuum,Idem quod solus & merus. μόνος. vt Persolæ nugæ apud Plautum in Curc.id est meræ nugæ.

Perſoluta,vel Persolyton, πυλαιωτὸν. Dioscoridi. Herba hortensis apud Aegyptios,ad texendas coronas vtilis:de qua Plinius lib.21.cap.33.

Perſona,æ.Personam definiunt philosophi esse naturæ rationalis individuã substãtiam. πρόσωπον. Tria igitur necessaria sunt,vt aliquid persona dicatur:scilicet quòd sit individuum:non enim in vniuersalibus, sed in singularibus tantùm persona dici potest.Quòd sit in genere substantiæ:nam accidentia quum per se nõ existant,nec per se agant, persona constituere nõ possunt.Et quòd sit quid rationale:quoniam id est personans,quãtum ad ipsam actionem quòd in se habet quod possit agere,vel non agere. Et hoc habent solum rationabilia. Ideo de ratione personæ est quòd sit quid rationale. Non ergo lapidis vel arboris,vel irrationalis animalis,sed vel Dei,vel angeli,vel hominis persona dicitur. ¶ Persona etiam dicitur facies confecta,vocata à personando,id est clarius sonando. πρόσωπον.Nam caput(vt Bassus inquit apud Gellium) & os cooperimento personæ tectum vndique, vnáque tantùm vocis emittendæ via apertum, quoniam non vagæ,nec diffusæ est in vnum tantummodo exitum,coarctat vocem,& magis claros, canorósque sonitus facit. Ob eam causam persona dicta est,o litera propter vocabuli formam productiore. Plin.lib.12. cap.14, Persona adducitur capiti, densúsve reticulus. Vnde personati, οἱ ὑπὸ προσωπείων dicuntur, qui huiusmodi personis tecti sunt , cuiusmodi erant histriones Attellani,qui soli non cogebantur in scena ponere personam. Per-

fonata quoque fabula dicitur quæ agitur à personatis histrionibus. Hanc iuniores laruam vocant. ¶ Hinc per translationem persona sumitur pro qualitate qua alius ab alio differt, tum in animo, tũ in corpore, tum in extrà positis quæ à Rhetoribus numerantur in Attributis personæ. Animi, vt quo studio se exerceat, literarúmne, an militaris disciplinæ: & iracundúne sit, an mitis: luxuriosus, an temperans. Corporis, vt adulescẽnsne sit, an ætate adultus: pulcher, an deformis. Extrà positorum: vt diues, an pauper: clarus, an obscurus. Hinc in scena etiam personas dicimus, qui modò serui, modò ancillæ, modò patrisfamiliás, modò parasiti vestibus ornati, eorum mores, & gestus exprimũt. Terent. in Prolo. Eunu. Parasiti personam inde ablatam, vel militis. Et in vno homine multæ possunt esse personæ, iracundi, mitis, læti. Item persona præceptoris, mariti, patris. ¶ Hinc Grammatici personas cõstituunt, primam, secundam & tertiam. ¶ Persona pro homine quandoque ponitur. Celsus in Proœmio lib. 1, Medicos nihil tentasse iudico, quiá nemo in splẽdida persona periclitari voluerit coniectura sua: ne si non seruasset, occidisse videretur. ¶ Personam imponere alicui, est ei prouinciam aliquam dare. Cic. pro Lege Agra. Vos mihi Prætori biennio antè Quirites hoc eodem in loco personam hanc imposuistis, vt quibuscunque rebus possem, illius absentis dignitatem vobiscum vnà tuerer. ¶ Dicimus etiam imponere alicui personã calumniæ, aut cuiuspiam alterius rei. Cice. 4. Verr. Imponatur honestæ ciuitati turpissima persona calumniæ? Idem paulo pòst in eadem oratione, Improbam personam alicui imponere dixit. Vide plura de hac voce apud Vallam lib. 6. ¶ Eminentes quoque figuræ in ædificiis quæ aquas ore vel mentula fundunt, eó que varios vultus & gestus exprimunt, personæ dicuntur, vt est apud Vlpianum in l. Fundi, de Act. empt.

Personatus, Qui personis, hoc est laruis indutus est. ὑποκριτικός. Cice. 3. de Orat. Quo melius nos? ni illi senes, qui personatũ ne Roscium quidem magnopere laudabant. Denique generali vocabulo Personatus dici potest, quisquis foris aliud ostendit, & intus aliud sentit, & machinatur. Cic. Attic. lib. 15, Quid est autem cur ego personatus ambulem? Personata vulnera, hoc est cæca, & latentia, quę altiùs descẽdunt, quàm prima fronte præseferant. ¶ Personata fœlicitas, dicitur à Seneca non vera, sed simulata, quæ forinsecus est decora, intus verò deformata instar histrionum qui inducta persona simulant, & imitantur quẽcunque velint. ὑποκριτικὴ εὐδαιμονία. ¶ Personati, propriè Atrellani vocantur, quòd soli hi nõ poterant cogi in scena ponere personam, quod cæteris histrionibus pati necesse erat. ¶ Personatus pater, dicitur ab Horatio, Comicus pater. inductus in Comœdia sub persona histrionica. ὑποκριτικὸς. Horat. in Serm. -quis stomachetur eodem, Quo personatus pacto pater?

Personalis, personale, Quod ad personam pertinet. προσωπικόν. Vnde personalis actio, quæ in personam datur: cui opponitur Actio in rem. ¶ Personale verò verbum, quod per personas distinguitur: cuius contrarium est Impersonale.

Personata, Genus herbæ nascentis iuxta riuos, & flumina. σίμπευ, προσωπὶς. de qua Columella lib. 16. cap. 17, Venena viperæ depellit super scarificationem ferro factam herba quã vocant personatam, trita, & cum sale imposita. Officinæ, teste Ruellio, vocant *Lappam maiorem*. ¶ Hæc eadem Personatia, æ, vocatur Plin. lib. 21. cap. 15.

Personŏ, nas, pen. corr. Valde sono, perfectè sono. perstrepo. κιμιχῶμαι. Cic. pro M. Cælio, Illæ verò non loquuntur solùm, verumetiam personant. huc vnius mulieris libidinem esse prolapsam, vt ea, &c. Virgil. 1. Aenei. -cithara crinitus Iopas Personat aurata, docuit quæ maximus Atlas. Idem 6. Aeneid. Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci Personat, aduerso recubans immanis in antro. Horat. 2. Serm. Sat. 6. Simul domus alta molossis Personuit canibus.

Persorbĕo, es, Totum sorbeo. ἀναῤῥοφῶ. Plin. lib. 31. cap. 11, Alias ex his mares existimauere, tenui fistula, spissioresque, persorbentes, & quæ tinguntur in deliciis, aliquando & purpura.

Perspeculor, pen. corr. perspecularis, perspeculari, Diligenter speculari. κιμιπαπτῶμαι. Plin. lib. 8. cap. 26, Assidua nanque satietate obesus exit in litus, recentes arundinum cæsuras perspeculatus. Hircius de bello Africano, Quum de vallo perspecularetur.

Perspergo, is, Idem quod aspergo. καταπάσσω. Cic. 1. de Orat. Libandus est etiam ex omni genere vrbanitatis facetiarum quidam lepos, quo tanquã sale perspergatur omnis oratio. Cato cap. 130, Codicillos olea ginos, & cætera ligna amurca cruda perspergito, & in sole ponito.

Perspicio, perspicis, penult. corr. Ad plenum video, cognosco. ἀκριβῶ, καθορῶ, διορῶ, ἐνθυμοῦμαι. Cicin Læl. Quidam sæpe in parua pecunia perspiciuntur quàm sint leues: quidam verò quos res parua mouere non potuit, cognoscuntur in magnis. Terent. in Phorm. Cuius tu fidem in pecunia perspexeris, Verẽre verba ei credere? Cæsar 2. belli Gall. Qua de causa discederent, nondum perspexerat. Hora. de Arte, -quem perspexisse laborent. An sit amicitia dignus.

Perspectus, a, um, interdum participium. Cæs. 4. belli Gall. Eorum dierum consuetudine itineris exercitus nostri perspecta. Interdum nomen sit ex participio, & comparatur: significãtque id quod diligenter animaduersum est. Cice. ad Quintum fratrem, Vt hic tertius annus Imperij tui, tanquam tertius actus perspectissimus, atque ornatissimus esse videatur.

Perspectè, aduerbium, id est diligenter, doctè. Plaut. in Mil. Fit pol illud ad illud exemplum: vt doctè & perspectè sapit?

Perspecto, as, frequentatiuum. Plaut. in Mil. Sinite me priùs perspectare, ne vspiam insidiæ sient.

Perspicientia, θεωρία. Cic. lib. 1. Offi. Sed omne quod est honestum, id partium quatuor oritur ex aliqua. Aut enim in perspicientia veri, solertiáque versatur. id est perfecta cognitione.

Perspicuus, a, um, Idem quod pellucidum, hoc est quod visum trãsmittit. διαφανὲς, καθαρὸν, τρανὲς, τρανὸν. Marti. lib. 4. de calice vitreo, Prodat perspicuus ne duo vina calix. ¶ Per translationem ponitur pro claro, manifesto, ac minimè dubio. Plin. Tum claras perspicuásque sententias. Cic. pro Quintio, Est quædam tamen ita perspicua veritas, vt eam infirmare nulla res possit. Idem pro domo sua, Legeram clarissimos nostræ ciuitatis viros, se in medios hostes ad perspiciam mortem pro salute exercitus iniecisse. Sic dicimus perspicuam orationem, σαφῆ, ἐναργῆ, id est claram & apertam.

Perspicuitas, atis, Splendor. ac facilitas, euidentia. ἐνάργεια. Cice. 4. Acad. Propterea quòd nihil esset clarius enargia, vt Græci: perspicuitatẽ, aut euidentiam nos, si placet, nominemus, fabricemúsque, si opus erit, verba. Quintil. lib. 2. cap. 3. Nã & prima est eloquẽtiæ virtus perspicuitas.

Perspicuè, aduerbium, Id est euidenter. σαφῶς. Plaut. in Aulul. Anus hercle hoc indicium fecit de auro, perspicuè palàm est.

Perspicax, Consideratus, acutus. ξυνετικός. Terent. in Heaut. Patrem nosti ad eas res quàm sit perspicax. Cice. 1. Offic. Id quod acutum & perspicax natura est.

Perspicacia, ciæ. Cice. Attic. lib. 15, Quod ipsum perspicaciam aliquam significaret.

Perspicacitas, atis, Consideratio & acumen. τὸ συνετικόν. Cice. Attic. lib. 1, Etsi ex his quæ scripsimus (tanta es perspicacitate) etiam à me non scripta perspicis.

Perspisso, aduerbium, significat tardè, Plaut. Quia quod bene promittunt Aruspices, perspissò euenit. Nonius. Legitur &, pro spissò.

Persterno, is, Totum sterno. διαστρώννυμι. Liuius 10. ab Vrbe, Eodem anno ab Aedilibus curulibus qui eos ludos fecerunt, damnatis aliquot pecuariis, via à Martis silice ad Bouillas perstrata est.

Perstimulo, as, Idem quod stimulo. παροξύνω, παροτρύνω. Taci. lib. 4. Agrippinæ quoque proximi illiciebantur, prauis sermonibus spiritus perstimulare.

Perstino, as, Quidam vsurparunt pro emo. ὠνῶμαι. Apul. Et percontato pretio, quòd centum nummis indicaret, aspernatus, viginti denariis perstinaui.

Perstō, as, Permaneo, perseuero, continuo. διαμένω, διίστημι. Gell. lib. 2. cap. 1, Hoc modo perdius, pernóxque perstabat. Iungitur interdum datiuo. Liu. 8. ab Vrbe, Vbi quum deprecantibus primoribus Patrum, atque vniuerso Senatu, perstaret incœpto immitis animus. Interdũ ablatiuo cum præpositione in. Ibidem, Se tamẽ perstaturum in incœpto, & c. Sic dicimus Perstare in societate, Prærstare in sententia, & similia.

Perstrepo, is, penult. corr. Valde strepo. διαλοριῶ. Terent. Eunu. Abeunt lauatum, perstrepũt ita vt fit domini vbi absunt. Stat. 2. Achil. Rumor in arcana iamdudum perstrepit aula. Claud. 2. in Eutrop. Crebro pulsatus perstrepit ictu.

Perstringo, gis, Valde stringo, claudo, inquit Nonius. συνάγω, ἐπιγράφω. Cato de Re rust. cap. 32, Vires bene nodentur per omnes ramos, diligentérque cauete ne vité præcipites, & ne nimium perstringas. ¶ Aliquando verò significat breuiter aut summatim stringo, dico, vel scribo. Cic. pro Sexto Rosc. Sed in animo est (quemadmodũ antè dixi) leuiter trãsire, ac tantùmodo perstringere vnam quãque rem, &c. ¶ Aliquãdo ponitur pro leuiter taxare, & reprehendere, leuique dolore afficere. Cic. pro Sestio, Vt eos quorũ sceleris furore violatus essem, vocis libertate perstringerẽ. ¶ Aliquãdo ponitur pro offuscare, obnubilare, obscurare, obtenebrare, obtundere. σκοτίζω. vt quum dicimus, Perstringere oculos. perstringere aciem mentis, animi, vel ingenij, & perstringere aures sonitu. Horat. lib. 2. Carm. Iam nunc minaci murmure cornuum Perstringis aures, iam litui strepunt. Cice. in Catone maiore, Voluptas rationi inimica, mentis (vt ita dicam) perstringit oculos. Cice. 1. de Diuin. Eáque parte animi quæ voluptate alitur, nec inopia enecta, nec satietate affluenti: quorum vtrunque perstringere aciem mẽtis solet. ¶ Terram aratro perstringere. Cic. pro Lege agra. Quod solum tam exile & macrum est quod aratione perstringi non possit?

Persuadeo, es, Non ab actu, sed ab effectu significationem habet: vt sit persuadere, suadendo inducere ad credendum aliquid, vel faciendum, πάνυ μοι κέκαικεν. Autor ad Heren. lib. 1, Si animus auditoris persuasus fuerit. Id est si oratio aduersariorũ fidem fecerit auditoribus. Cæsar lib. 4. bel. Gall. Idoneum quendam hominem & callidum delegit Gallum, ex illis quos auxilij causa secum habebat. Huic magnis præmiis, pollicitationibúsque persuadet vt ad hostes transeat, & quid fieri velit edocet. Qui vbi ad eos venit, timorem Romanorum proponit. Persuadet (inquit) id est suadendo inducit. ¶ Simili modo sic in exoro, quum significat orans impetro: & excogito, quod est per cogitationẽ inuenio: eo quòd exorando, id est perfectè orando, impetratur quod oratur: & excogitando, id est perfectè cogitando, inuenitur quod quæritur. Nec huiusmodi significationes propriè sumuntur ex vi præpositionum & verborum quæ non progrediuntur nisi quantum significatio eorum proteditur, quæ in persuadeo est, perfectè suadeo: exoro, perfectè oro: sed ex effectu rei quæ ex eis consequitur & perficitur. Verùm non eatenus ipsa à propria eorum significatione recedere dixerim quum significare possint perfectam suasionem. Nam persuadeo, perfectè, siue maximè suadeo significare docet Terentius in And. qui ait, Ipsus mihi Dauus qui intimus est eorum cõsiliis, dixit, Et is mihi persuader, nuptias quàtum queam vt maturem. Idem in Phorm. Sed vbinam Getam Inuenire possim, vt rogem quod tempus cõueniendi patris me capere persuadeat? id est potissimũ suadeat. Similiter Lactãtius lib. 6, Quid M. Tullius in suis Officialibus libris, nónne hoc idem persuader, non esse omnino largiendum? id est vehementer, totóque conatu suader. Quod est cõtra eos qui volunt persuadere tantùm in effectu esse: suadere, in actu, vt est Sipontinus, qui ait, Suadere est hortari aliquem ad id quod intẽdimus: persuadere est suadendo aut dissuadendo aliquẽd, hominẽ in opinionem nostram inducere. ¶ Quomodo mihi persuadeo,

persuadeo, per parenthesin pulchrè ponitur pro eo quod dicimus, Quemadmodum ego credo. Cic. pro Rosc. Amer. Ego contra breuiorem postulationem affero, & (quomodo mihi persuadeo) aliquanto æquiorem. ¶ Venuste quoque dicitur, Ita tibi persuadeas, Ita persuasum est omnibus. Cice. ad Brutum lib. 11, Quamobrem velim tibi ita persuadeas, me tum Reipub. causa, quæ mihi vita ipsa charior est, &c. Idem ad eundem, Ita persuasum omnibus, cum paucis inermibus perterritis metu, fugisse Antonium.

Persuasus, participium, & aliquando nomen ex participio. Cice. in Tusc. Opinio mali, quo viso & persuaso, ægritudo insequitur necessãrió. Colum. lib. 12. cap. 2, Villica porrò persuasissimũ habere debebit, aut in totũ. aut certe plurimũ domi se morari oportere. Plin. Epist. 20. lib. 1, Persuasum habeo posse fieri vt sit actio bona, quæ non sit bona oratio.

Persuasio, onis, verbale, dicitur credulitas, & opinio firma, quã fidem appellamus. Plinius lib. 25. cap. 2, Durat tamen tradita persuasio in magna parte vulgi, veneficiis & herbis id cogi.

Persuasorius, adiectiuum, Quod persuadet, Sueto. in Domit. cap. 8, Recuperatores, ne se semper persuasoriis assertionibus accommodarent, identidem admonuit.

Persuasor, oris, verbale, Qui persuadet.

Persuastrix, tricis, fœminini generis. Plautus in Bacchid. Eccas tandem probri perlecebras, & persuastrices.

Persuasibilis, persuasibile, Quod potest persuaderi. Quintil. lib. 3. cap. 16, Rhetorice, est vis inueniendi omnia in oratione persuasibilia.

Persuasibiliter, aduerbium. Quintil. lib. 2. cap. 16, Qui finem eius esse ait persuasibiliter dicere.

Persubtilis, le, pen. prod. Valde subtilis. Cice. pro Plancio, Et quoniam tua fuit perelegans ac persubtilis oratio.

Persulto, Super rę aliqua salto: proprièque ferarum est, aut pecudum, quæ in pabuli vbertate identidem subsiliunt. ὑπερπηδάω. Lucret. lib. 1, Indæ feræ pecudes persultant pabula læta. id est saltant per læta pabula. ¶ Est item persultare, cum petulanti quadam insultatione locum agrúmve peragrare. Liu. 4. belli Maced. Quorum vbi arma, signáque Lacetani cognouere, memores quàm sæpe in agro eorum impunè persultassent. Tacit. lib. 11, Simul libero exercitu campos persultante. Silius lib. 3, At non Sarmaticos attollens Fusana muros Tam leuibus persultat equis.

Persuo, is, ere, Suendo absoluo. διαῤῥάπτω. Vide in simplici Suo.

Pertædeo, des, dui, Tædio vehemẽter afficior. ἀθυμοῦμαι, ὀδυνῶμαι. Gell. lib. 1. cap. 2, Iámque omnes finem cuperent, verbísque eius defatigati pertæduissent. Huiusmodi tamẽ locutiones raræ sunt: frequẽtiùs enim hoc verbo vtimur impersonaliter, quemadmodũ & eius simplici tædet. Idem lib. 15. cap. 20, Simul duas vxores habuerat, quum id decreto ab Atheniẽsibus facto, ius esset: quarũ matrimonij pertædebat. ¶ Pertæsum est. Cice. ad Quintum fratrem lib. 1, Pertæsum est enim leuitatis, assentationis animorum, nõ officiis, sed temporibus seruientium. Virgil. 4. Aeneid. Si non pertæsum thalami tedæque fuisset. Ouid. 2. Amo. Eleg. 9, Quum bene pertæsum est, animique reuanuit ardor.

Pertædescit, similiter impersonale. Cato de Re rusti. cap. 156, Nolite multũ tũ dare, nec pertædescat.

Pertæsus, a, um. Participium sine verbi origine, vt inquit Seruius, & regit accusatiuum. ἐμπαροῦμενος. Sed potest esse à Pertædeo. Sueto. in Cæs. Et quasi pertæsus ignauiam suam, quòd nihil tum à se memorabile actum esset. Virgilius lib. 4. Aeneid. genituo iunxit, Si non pertæsum thalami, tedæque fuisset.

Pertego, is, pen. corr. Diligẽter, & omni ex parte tego. καλαστηγῶ. Plaut. Rud. Quin tu in paludem is, exagitásque arundines, Qui pertegamus villam, dum sudum est? Idem Trinum. Benefacta benefactis aliis pertegito, ne perpluant.

Pertendo, is. Ad finem tendo, valde tendo, extendo. διάτω, διατίθημι. Cato de Re rust. cap. 52, In arboribus, vbi radices capiant, calicẽ aut qualum pertendito: per fundum ramum, quem radicem capere voles, scarificato, traiicitóque. Sed hic Catonis locus corruptè citatur tam à Calepino, quàm à cæteris omnibus Dictionariorum compilatoribus. Non enim ibi pertendito legendum est, sed pertundito. ¶ Aliquando est recta tendere, vel institutam profectionem absoluere. Liu. 1. ab Vrbe, Pars maxima, atque ipse Sergius Romam pertenderunt. ¶ Aliquãdo est cõtendere. Cic. pro Corn. Balbo, Cum fœderibus, quorum acerbissima diligentia est, pertendemus? ¶ Aliquando est ad finem ducere id quod intendebamus, aut cœperamus. Terent. in Heaut. Quid istuc? id quod intendebamus, aut cœperamus. Terent. in Heaut. Quid istuc? video non licere, vt cœperam, hoc pertendere.

Pertento, tas, Est sententiam alicuius callidè expiscari. ἀνακαταῤῥώμαι. Terent. in Andr. Sed ea gratia simulaui, vos vt pertentarem. ¶ Aliquãdo idem est quod permoueo, siue titillo. Virgil. 5. Aeneid. Latonæ tacitum pertentant gaudia pectus. ¶ Aliquando idem quod corripio, apprehẽdo. Virgil. 3. Georg. Nónne vides vt tota tremor pertentet equorum Corpora? Idem 1. Aeneid. -suspẽsam blanda vicissim Gaudia pertentant mentem. Idem 7. Aeneid. Ac dum prima lues vdo sublapsa veneno Pertentant sensus.

Pertenuis, pertenue, Valde tenue. Plin. lib. 16. cap. 43, Secatur in laminas pertenues & ilex. Cic. ad Terẽtiam, lib. 14, Spes autem salutis pertenuis ostenditur. Idem contra legem Agr. Sic vt terra clausura locorum teneret, & duo maria maximè nauigationi diuersa penè coniungeret, quum pertenui discrimine separarentur.

Perterebro, as, pen. corr. Terebra perforare. διατρυπάω. Cice. 1. de Diuin. Annibalem Cælius scribit, quum columnam auream, quæ esset in fano Iunonis Lucinæ, auferre vellet, dubitarétque vtrũ ea solida esset, an extrinsecus inaurata, perterebrauisse.

Pertergo, is, Diligenter tergo. ἐμπρυνῶ, ἐκμάσσω. Colum. lib. 12. cap. 9, Sæpe suffundere ius debebit, nec pati sitire salgama, sed extrinsecus

munda spongia vasa pertergere, & aqua fontana refrigerare.

Perterŏ, is, pen. corr. Terendo comminuo. καταπτρίβω. Plautus Menæch. Tum compediti ianuam lima perterũt. Colum. lib. 8. cap. 5, Vel eadem pertrita, & cum aqua potui data.

Perterreo, es, Valde terreo. καταπλήττω. Terẽt. Eunuc. Pòst exibo, atque hunc perterrebo sacrilegum. Cæsar 1. bel. Gal. Quæ copiæ nostras perterrent, & munitione prohiberent. Idem lib. 7, Vt sint reliquis documento, & magnitudine pœnæ perterreant alios.

Perterritus, a, um, participium. Cic. pro Cælio, An timebant ne tot vnum valentes imbecillum, alacres perterritũ superare non possent? Ouid. 11. Metam. Visa fugit Nymphe, veluti perterrita fuluum Cerua lupum.

Perterrefăcio, acis, pen. corr. Idem quod perterreo. καταφοβῶ. Terent. Andr. Nunc tuum est officium, has bene vt adũmules nuptias, Perterrefacias Dauum. Brutus ad Ciceronem lib. 11, Sperare eos, te perterrefacto, adolescente impulso, posse magna consequi præmia.

Perterricrepus, adiectiuum, Quod terrorem crepat, & incutit. ἀπλακτικὸς, φρικωδεῖς. Lucr. de tonitru, Tum perterricrepo sonitu dat missa fragorem. Cic. in Orat. Imò verò istam sequamur, asperitatémque fugiamus. Habeo istam ego perterricrepam. Ex poëta quodam.

Pertexo, xis, Texendo absoluo. διυφάνω. Item perago, perficio, translatione sumpta è textoribus qui primò telam ordiuntur, & orsam deinde texunt. Cice. lib. 2. de Orat. Et pertexe modò Antoni quod ex orsus es. Idem ad Atticum lib. 1, Totum hunc locum quem ego varie meis orationibus. quarũ tu Aristarchus es, soleo pingere de flamma, de ferro (nosti illas καὶ χύτρας) valde grauiter pertexuit.

Pertica, cæ, pen. corr. Baculus oblongus. Var. 3. de Re rust. cap. 5, Præterea & perticas inclinatas ad parietem. Plin. lib. 15. cap. 3, Qui medium temperamentum in hoc seruant, perticis decũbunt. Ouid. de Nuce, Pertica dat plenis immitia vulnera ramis. Plin. lib. 8. Epist. Ex his etiã quos non vna (vt dicitur) pertica, sed distinctè, gradatímque tractaui. id est quos nõ vna vlna mensus sum, inquit Budæus. Erasmus verò, Vna pertica, ait, id est eadem opera.

Perticalis, perticale. Colu. lib. 4. cap. 31, Perticalis ferè salix eúdem agrum quem viminalis desiderat. Id est ex qua fiunt perticæ. Plin. lib. 17. cap. 20, Perticalis & virga, & talea scritur fossura eadem.

Pertimesco, is, Significationẽ sui primitiui retinet. πιφοβοῦμαι. Non enim habet significationem passiuam innatam. Plaut. in Curcul. Spectacula ibi ruunt, ego pertimui. Cice. 5. Verr. Siculi Siculos non tam pertimescẽbãt. Ouid. Epist. 9, Diceris & dominæ pertimuisse minas. Idem 1. de Arte, Creditur annosum pertimuisse senem. Cic. Lentulo, Fama incõstantiæ pertimescẽda. ¶ Iungitur aliquãdo ablatiuo cum præpositione de. Cic. 7. Verr. De suis periculis. fortuisque omnibus pertimescũt. Pertimescitur passiuè dixit Cicero de Lege Agr. Grauè est enim (inquit) nomen imperij, atque id etiam in leui persona pertimescitur.

Pertinco, nes, penult. corr. compositum ex per & teneo, Idem significans quod pertingo, peruenio: habétque accusatiuum cum præpositione ad, vel in. ἵκνεο, ἀνικνοῦμαι, ἀίκνοῦμαι. Cæsar 1. bel. Galli. Ex eo oppido pons ad Heluetios pertinet. Vlpianus de Cloacis. l. Prætor ait, Quo minus illi cloacam quæ ex ædibus eius in tuas pertinet ædes de qua agitur, purgare, reficere liceat, vim fieri veto. Et paulo pòst, Quòd ait Prætor, PERTINET hoc significat quod ex ædibus eius in tuas ædes pertinet, hoc est dirigitur, extenditur, peruenit. Cice. in Catone maiore, Tanta esse conatos quæ ad posteritatis memoriam pertinerẽt. Nonnunquam etiam in hac significatione admittit præpositionẽ per. Cice. 1. de Natu. deo. Ratio quædam pertinẽs per omnẽ rerum naturam. Ibidem lib. 2, Ex quo intelligi debet eam caloris naturam vim habere in se vitalem, per omnẽ mundum pertinẽtem. ¶ Accipitur præterea frequentissimè pertinere, pro attinere, & dominio cuiuspiam subiectum esse. καθήκειν, ἐπιβάλλειν. Pomponius. l. Verbum. ff. de verb. signi. Verbum illud pertinere latissimè patet. Nam & is rebus petendis aptum est quæ dominij nostri sint, & eis quas aliquo iure possidemus, quãuis non sint nostri dominij. Pertinere ad nos etiam ea dicimus quæ in nulla eorum causa sunt, sed esse possunt. Hæc ille. In qua significatione perpetuò habet accusatiuum cum præpositione ad, nunquam autem datiuum. Neque enim cum imperito vulgo dixeris, Pertinet mihi hæc domus, sed ad me. ¶ Pertinet ad me, hoc est officij mei est, vel partium mearum, vel meæ curationis. Cic. de Amicit. Sed eadem bonitas etiam ad multitudinem pertinet. Plaut. Trucul. Magis pol hæc malitia pertinet ad viros quàm ad mulieres. Hoc est magis cadit in viros. ¶ Interdũ etiam idẽ quod refert siue interest mea. Martial. lib. 8, Vxor mœcha tua est: hoc ad te pertinet. Olc. ¶ Pertinet ad rem, hoc est non alienum est à re. Cic. ad Brutum lib. 13, Bonus planè vir, & cum virtutibus, tum ea fortuna (siquid hoc ad rem pertinet) ornatus. ¶ Oratio, vel sententia eó pertinet, hoc est eò tẽdit vel dirigitur. Cice. pro Corn. Balbo, Nec verò hæc oratio mea pertinet ad infirmandum fœdus Gaditanorum.

Pertinax, pen. corr. acis, Obstinatus, qui scilicet in re aliqua quam semel animo concepit, nimis firmiter persistit. αὐθάδης. Cice. 1. de Finibus, Certè pertinax non ero, tibi que, si mihi probabis ea quę dicis, libenter assentiar. ¶ Pertinax itaque à per, & teneo dici videtur: vt is pertinax dicatur qui suæ sententiæ nimis est tenax. Varro lib. 4, de Lingua Latina, à pertendendo dictum putat. Nam is qui pertendit in re aliqua in qua pertendere nõ debet, dicitur pertinax: qui verò perstat in eo in quo manere oporteat, perseuerans dicitur. ¶ Accipitur tamẽ nonnunquam pertinax in bonam partem, pro perseuerãte. Valerius Maximus lib. 1, Non mirum igitur si pro eo imperio augendo, custodiendóque, pertinax eorum indulgẽtia deorum semper excubuit, quòd tam scrupulosa cura, paruula quoque momenta religionis examinari videntur. Seneca lib. 7. de Benefic. Vincit malos pertinax bonitas. Liui. 5. belli Pun. Vincit tamen omnia pertinax virtus. ¶ Pertinax certamen, dicitur durum, & difficile. ¶ Pertinax fama, constans & firma. Sic Pertinax

Universidad de Deusto Biblioteca

edium, pertinax pietas. ¶ Pertinacior in disserendo vel disputando, dixit Cicero de Finib. ¶ Pertinacem Plautus suo more dixit pro valde tenaci, hoc est auaro, & rei suæ seruādæ plus satis attento. Ita enim habet in Captiuis, Quid tu ais? tenáxne pater eius est? P. Imò ædepol pertinax.

Pertinacia,æ,(vt inquit Cicero)persœuerantiæ finitima est,& tam in bonum quàm in malum sumitur. ἰσχυρογνωμοσύνη. In bonum. Suetonius in Cæsare, Ne patientia & pertinacia hostis, animi suorum frangerentur. Cic.1. Acad. Cum Zenone inquā, vt accepimus, Arcesilas sibi omne certamen instituit, non pertinacia, aut studio vincendi (vt mihi quidem videtur) sed earum rerum obscuritate, &c. In malum. Accius, Pertinaciam indocti possident. Terent.in Hecyr. Quæ est pertinacia? Cicc.1.de Finib. Cum pertinacia & iracundia rectè disputari non potest. Cicc.4. Acad. Reprehenditur in minimis rebus pertinacia, in calumnia etiam coërcetur.

Pertinaciter,aduerbiū. Perseuerāter, obstinatè, Plinius Epist.10.9.lib.5, Ne desiderio Senatoris,nō iam quasi de nūdinis,sed quasi de gratia,fama, dignitate certantis, tam pertinaciter, præsertim in Senatu repugnaret.

Pertingo,is,pertigi,penult.corr.pertractum,pertingere,Extendor,pervenio. διήκω,διικνοῦμαι. Plin.lib.11.cap.37, Venam ab oculis pertingere ad cerebrum peritissimi autores tradunt. Cicc.de Natu.deor.Ex quo intelligi debet eam caloris naturam vim habere in se vitalem per omnem mundum pertingentem.

Pertolero,as,Vsque ad finē tolero,perfero. φέρω,ὑπομένω. Plaut. Amph. Fata istæc me premūt, pertoleremem vim tautam,cladésque Exantlarem impatibiles.

Pertorqueo,es,Idē quod torqueo. καθαιρῶ. Lucret.lib.2, At contrà terra absinthi natura,feriqꝫ Centauri fœdo pertorquent ora sapore.

Pertracto,as,Manibus frequentiùs tracto,& tango. καθαπτομαι. Cicc. in Parad. Barbatulos mululos receptantem de piscina, & pertractantem. Plin.25.cap.6, Centaurea curatus dicitur Chiron, quum Herculis excepti hospitio pertractanti arma sagitta excidisset in pedē. ¶ Pertractare per translationem,apud se reputare,& diligenter considerare. Cic.2.de Fin. Tute introspice in mentem tuam ipse,eámque omni cogitatione pertractans percōtare ipse te. ¶ Pertractare,differere,disputare de re aliqua. Cicc.4. Tuscul. Qua oratione prætermissa minimè necessaria,ea quæ rem continent,pertractemus.

Pertractatio,onis, Frequens reuolutio. Cicc.1. de Orat. In Grammaticis Poëtarum pertractatio, historiarum cognitio, verborum interpretatio,pronuntiandi quidam modus.

Pertraho,is,pen.corr. Ad destinatum finem traho. ἑφέλκω. Liu.1.bel.Pun. Ea exemplo resolutis quibus leuiter annexa erat vinculis, ab actuariis aliquot nauibus ad alteram ripam pertrahitur. Idem 5.belli Punici, Et Carthaginiensium acies de industria pedem referebat, vt ad terga collis ab equite suo infesti hostem incautum pertraheret. ¶ Pertrahere vitam,prolongare. Plinius lib.28. cap.1, Vitam quidem non adeò extendendam censemus, vt quoquomodo pertrahenda sit.

Pertransĕo,is,Idem quod transeo. διαβαίνω. Plinius lib.37.cap.5, Nubecula enim albicantis est vitium,quum viridis non pertransit aspectus, sed aut intus occurrit,aut excipit in fine visum candor.

Pertranslucĭdus,a,um, pen.corr. Quod valde translucet. Plin.lib.13. cap.12, Alias indecoro visu pertranslucida.

Pertribŭo,is,ere, Idem quod tribuo, vel do. δίδωμι. Plin. Epist. 307, Apud me & milites & pagani, à quibus iustitia eius & humanitas penitus inspecta est,certatim ei,qua priuatim,qua publicè testimonium pertribuerunt.

Pertrīstis,ste,Valde tristis. Cic.pro Cælio, Et qui in reliqua vita mitis esset,& in hac suauitate humanitatis, qua prope iam delectantur homines, versari perfacundè soleret, fuit in hac causa pertristis quidam patruus, Censor magister. Idem 2. de Diu. Sæpe etiam pertriste canit de pectore carmen.

Pertumultuōsus,a,um, Tumultum magnum excitans.

Pertumultuōse,aduerbium. Cic.ad Catonem lib.15, Interim quum exercitu lustrato iter in Ciliciam facere cœpissem, Calend. Septemb. legati à rege Commageno ad me missi, pertumultuōse, neque tamen nō verè, Parthos in Syriam transisse nuntiauerunt.

Pertundo,is. Colum.lib.6.cap.5, Si fortè furculum calcauerit, aut acuta testa, vel lapide vngulam pertuderit. Cato cap.133, Calicem pertusum sumito tibi. Lucr.lib.4, Nónne vides etiam guttas in saxa cadentes Humoris,longo in spatio pertundere saxa?

Pertūsus,a,um, participium, Perforatus. Cato cap.157, In vas pertusum congesta omnia. Plaut. Pseud. In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus.

Perturbo,as, Valde turbo,confundo, commoueo. ταράττω. Terent. Andr. Nihil est preci loci relictum, iam perturbaui omnia. Cicero 5. Verr. Hæc te vox non perculit? non perturbauit? Idem 3. Offic. Regulus verò non debuit conditiones pactionésque bellicas & hostiles perturbare periurio.

Perturbatè,aduerbium, Confusè,inordinatè. ταραχωδῶς. Cicc.1.de Inuent. Hic considerandum erit nequid perturbatè, nequid contortè dicatur.

Perturbator,oris, Qui perturbat.

Perturbatrix,cis, Quæ conturbat. Cic.1. de Legibus, Perturbatricem autem harum omnium Academiam hanc ab Arcesila & Carneade recentem exoremus vt sileat.

Perturbatio, onis, Tumultuatio, confusio, commotio. ταραχὴ. Cicc.6. Philip. Quid est enim tumultus, nisi perturbatio tāta vt maior timor oriatur? Idem 2. de Orat. Illud genus orationis non cognitionem iudicis,sed perturbationem requirit. Idem in Paradoxis, Quicquid peccatur, perturbatione peccatur rationis atque ordinis. ¶ Perturbationes animi,sunt motus & animi concitationes rationi nō obtemperantes,quæ à Græcis πάθη appellantur. Cicc.4. Tuscul. Est igitur Zenonis hæc definitio,vt perturbatio sit (quod πάθος ille dicit) auersa à recta ratione contra naturam animi commotio. Idem 2. de Finib. Perturbationes genere sunt quatuor,partibus plures,ægritudo,formido,libido, lætitia. Idem 4. Tuscul. Partes autem perturbationum volunt ex duobus opinatis bonis nasci,& ex duobus opinatis malis:ita esse quatuor. Ex bonis,libidinem & lætitiā: vt sit lætitia præsentium bonorum,libido futurorum. Ex malis,metum & ægritudinem nasci censent:metum de futuris,ægritudinem de præsentibus. Quoniam enim venientia metuuntur,eadem efficiunt ægritudinem instantia. Lætitia autem & libido in bonorum opinione versantur: quum libido ad id quod videtur bonum,illecta & inflammata rapiatur: lætitia,vt adepta iam aliquid concupitum,efferatur & gestiat. Natura enim omnes quæ bona videntur,sequuntur,fugiúntque contraria.

Perturpis,pe, Valde turpis. Cic.pro Cælio, Cum hac aliquid adolescentem hominem habuisse rationis, non tibi perturpe, aut flagitiosum esse videatur?

Peruadŏ,is, Pertranseo. διαβαίνω. Tacitus lib.2, Nisu tamen corporis & impetu equi peruasit. Liuius 7. ab Vrbe, Inter trepidationem tumultúmque Samnitum præsidium Romanorum obuiis custodibus cæsis ad castra Consulis peruasit. Idem 5. ab Vrbe, Quibus quum amplissimis verbis gratiæ ab Senatu actæ essent, famáque ea forum atque vrbem peruasisset,subitò ad curiam concursus fit plebis.

Peruago,as,& Peruagor, penult.corr.aris. Per aliquem locum vagor. περιφέρομαι. Libro 3. ad Herenn. Sed illud facere oportebit, vt idētidem primos quosque locos,imaginum innouandarum causā,celeriter animo peruagemus. Liuius lib.1. ab Vrbe, Nunc errabundi domos suas vltimùm illas visuri peruagantur. Cicc.1. de Legib. Molestiæ, lætitiæ, cupiditates,timores,similiter omnium mentes peruagantur.

Peruagatus, participium. Liuius 8. belli Maced. Inter mitissimum genus hominum ferox natio peruagata bello propè orbem terrarum sedem cepit. ¶ Est & peruagatus, nomen ex participio, idem ferè significans quod diuulgatus. Cicc. pro Plancio, Vulgaris & peruagata declamatio. Idem 3. de Orat. Commune & peruagatum vitium. Hinc Peruagatior,& Peruagatissimus. Cicc.2. de Inuent. Pars autem est peruagatior,& aut in omnes eiusdem generis,aut in pleráque causas accommodata. Idem in Orat. Me autem peruagatissimus ille versus qui vetat. Artem pudere proloqui quam factites,dissimulare nō sunt quin delecter,&c.

Peruagus,a,um, penult.corr. Valde vagus, qui multùm vagatur, inconstans. Ouidius 2. de Arte amandi,

Magna paro,quas possit Amor remanere per artes
Dicere,tam vasto peruagus orbe puer.

Peruālidus,a,um, pen.corr. Admodum validus. Liuius 10. belli Maced. Donec ad perualidam aliā vrbē (Certima appellāt Celtiberi) peruenit.

Peruarius,a,um, Valde varius. A quo peruariè, aduerbium. Cicc.2. de Orat. Reliqua peruariè,iucundè narrantur.

Peruasto,as, Prorsus vasto. ἐρημῶ. Liuius ab Vrbe, Ad peruastandos fines,nequid ad noua consilia relinquerent virium,duxere. Tacitus lib. 15, Interea conferendis pecuniis,peruastata Italia,prouinciæ euersæ.

Peruecho,is,penult.corr. Vsque in aliquem locum porto. διακομίζω,κατάγω. Plin.lib.35.cap.6, Sed inde non peruehuntur ad nos. Liu.5. ab Vrbe, Virgines sacráque in plaustrum imposuit,& Cære, quò iter sacerdotibus erat,peruexit. Cicc.2. Offic. Nam & quum prospero flatu eius vtimur,ad exitus peruehimur optatos: & quum reflauit,affligimur. De fortuna.

Peruello,lis, Vellico,& punctiunculis torqueo. κατατίλλω. Cicc.3. Tusc. Quid mœres? cur succumbis, cedísque fortunæ? quæ peruellere te forsitan potuerit & pungere, non potuit certe vires frangere. Horat. 2. Serm. Saty. 8, Rapula, luctucæ, radices, qualia lassum Peruellunt stomachum.

Peruenio,is,ire, Significat ad finem venire. φθάνειν, δίηκειν, διικνοῦμαι. Plin. Epist. 254, Peruenī ad fontem purissimum. Terent. Eunuc. Ita est, sed siue me peruenire quò volo. Quasi dicat, siue me dicere quod maximè cupio. Quintil. lib.1. cap.3, Illud ingeniorum velut præcox genus, non temerè vnquam peruenit ad frugem. Cicc. pro Sest. Vix ferò,& rarò ad manus peruenitur. Idem ad Attic. lib.8, Eo autem ad te scripsi,vt si tibi fortè reddita esset, mihi curares referendam, ne in illius manus peruenīret. Virgil.4. Georg. Postquam est in thalami pendentia pumice tecta Peruentum. Idem 2. Aeneid. Aſt vbi iam patriæ peruentum ad limina sedis.

Peruenor, penult. prod. peruenaris, peruenari, Idem quod diligenter venari: & per translationem pro Quærere, & solertia quadam adhibita inuestigare. διαγίνω, αὐτχνάω. Plaut. Mer. Defessus sum vrbem totam peruenarier.

Peruerto,is,ere. διαστρέφω,παστρέφω,παράγω. Plaut. in Aulul. -ne cœnet senex, Aulas peruertunt, ignem restingunt aqua. Modò deprauare, παρὰ φύσιν ἄγω. Cicero in diuinatione, Nunquam ille me opprimet consilio, nunquam vllo artificio peruertet, nunquam ingenio me suo labefactare, atque infirmare conabitur.

Peruersus, a,um, Prauus, præposterus. διάστροφος. Plaut. in Truc. Illic & hic peruersus est. Cicc. pro Cluent. Itaque vt erat semper præposterus, atque peruersus, initium facit à Bulbo. Brutus ad Ciceronem lib.15, Gratiorem me esse in te posse, quàm isti peruersi sunt in me, exploratum habes. ¶ Peruersus dies à Plauto in Menæch. dicitur ineptus, incommodus, intempestiuus.

Peruersè, aduerbium. Plaut. in Amp. Qui peruersè adeò peruertit familiæ mentem.

Peruersitas,atis, Prauitas, seu actio præpostera. διαστροφή. Cicc.2. Tuscul. In summa

In summa opinionum peruersitate versamur. Idem in Orat. Quæ est autem in hominibus tanta peruersitas?

Perueſtigo, pen.prod. Non solùm quæro, sed quærendo inuenio, vel acquiro: Vestigo autem, quæro. ἐξιχνεύω. Tractum à vestigiis ferarum, quibus tanquam signis,indiciísque, ad ferarum lustra venatores perueniunt. Cicc. lib.2. de Orat. Nosse regiones intra quas venias, & perueſtiges quod quæras. Idem 6. Verr. Canes venaticos diceres, ita odorabantur omnia,& perueſtigabant.

Perueſtigatio,onis. αὐτχνεύσις,αὐτχνασις. Cic 1.de Orat. Sed omnia quæcunque essent,vel scientiæ perueſtigatione, vel disserendi ratione comprehenderint.

Peruetus, pen.corr.huius peruteris,omn.gen. Valde vetus. πολύχρονος. Cic.ad Quintumfratrem lib.3, Reddita etiam mihi est peruetus epistola,sed serò allata.

Peruetuſtus,a,um, Idem quod peruetus. Plin.lib.20.cap.9. Ad coxendicum dolores cum adipe peruetuſto. Cic.9 de Orat. Vt translatis vtamur fre quenter inter dūmque factis,raró autem etiam peruetuſtis.

Peruicax, cis, penul.corr. Durus,contentiosus,nulli cedens,perseuerans cum quadam vi. ἰσχυρογνώμων, ἰσχαστικός. Terent. in Hecyr. Ἠδέον' peruicaci esse animo,vt pu erum præoptares perire?

Peruicacia,Durities,obstinatio. τὸ αὐστηρόν. Plin.lib.17.cap. 20. Perdurandi peruicacia. ¶ Peruicacia & Pertinacia hoc distāt, inquit Nonius, quòd peruicacia est interdum bonarum rerum perseuerātia: pertinacia, semper malarum. Sed hæc differentia non est perpetua. Nam & pertinacia in bonam aliquando partem accipitur: vt suo loco ostendimus.

Peruicus, Veteres dixerunt pro peruicaci, teste Nonio. Plaut. in Aulul. Hic quidam peruicus custodem addidit.

Peruideo, peruides,pen.corr ep. Diligenter & perfectè video. διοπτεύω. Colum.lib.2. cap.1, Videt sine dubio quid cueniat: sed cur id accidat nō peruidet. Horat.1.Serm. satyr.3, Quum tua peruideas oculis mala lippus inunctis.

Peruigeo, es,pen.corr. Idem quod simplex vigeo. ἀκμάζω. Tacit. libr.5, Et vterque opibúsque atque honoribus peruiguere.

Peruigil,pen.corr. peruigilis,omnis gen. Totam noctem vigilans,vel vigiliis in longum tempus extendens. παννύχιος. Plin.lib.33.cap.4, Éamque solus intelligit in cacumine montis eius peruigil. Anguis peruigil, Ouid.12. Epist. Canis peruigil Sene. Herc. fur. Custodia peruigil, Lucanus lib.4. Ignis peruigil,pro igne Vestali. Stat.2. Theb.

Peruigilo, las, Vsque ad finem vigilo,vel totam noctem insomnem duco. παννυχίζω. Mart.lib.9, Nam vigilare leue est,peruigilare graue.

Peruigilatio,onis. Cic.2. de legib. Nouos verò deos, & in his colendis nocturnæ peruigilationes.

Peruigilium,lij, Diuturnæ vigiliæ. παννυχισμός. Plin.lib.11.cap.53. Peruigilio quidem vincuntur cibi. Et peruigilium,sacrum nocturnum quo vigiliæ indicuntur vt per totam noctem vigiletur. Liuius lib.1. belli Pun. Castra Campana vt peruigilio neglecta simul omnibus portis inuadit. Sueton.de Calig. Nec alia de causa videtur eo die quo periit, peruigilium indixisse, quàm vt initium in scenam prodeundi licentia temporis auspicaretur.

Peruilis, le, Admodum vilis. Liu.1.belli Maced. Annona quoque eo anno peruilis fuit.

Peruincio,is, Contendo, perficio. διαπράττομαι. Cic.ad Atticum libr.2, Restitit,& peruicit Cato. Liu.4.ab Vrbe, Neque vt de agris diuidendis plebi referrent Consules ad Senatum,peruincere potuit.

Peruiridis, de,pen.corr. Valde viridis. Plin.lib,6.cap.22, Mare id colore peruiridi, præterea fruticosum arboribus.

Peruiuo, is,pen.prod. Vsque ad certum aliquem finem vitam produco. διάγω,διαίτω, Plaut. Capt. Etsi peruiuo vsque ad summam ætatem, tamē breue spatium est perferundi quæ minitas mihi.

Peruius, a,um, Per quod iri potest. διάβατος,διαβάσιμος. Terēt. in Adel. Id quidem angiportum non est peruium. ¶ Aliquando dicitur penetrabile. Ouid.lib.2. Metam. -domus est imis in vallibus antri Abdita, sole carens,non vlli peruia vento.

Perungo, gis, Oblino,circunquaque vngo. καταχρίω. Columel.libr. 11. cap.3, Si tamen per ignorantiam nuda manu runcaueris,& prurigo atq; tumor incesserit,oleo subinde perungito. Cicer.1. Tuscul. Corpora oleo perunxerunt.

Perunctio,onis. Plin.lib.28.cap.16, Perunctione prodesse dicitur.

Peruolgo,as, are, Peruagari. περιφέρω. Lucret.lib.2, Multiplexque loci spatium transcurrere eodem Tempore quo solis peruolgant fulgura cælum.

Peruolo, penult.corr. peruis. peruult, peruelle, Valde cupio. πρόθυμῶμαι, Curtius lib.6, Peruelim scire vtrum qui discedunt,an qui retinentur,de me querantur.

Peruolo, as. pen.corr. Vsque ad certum aliquem destinatúmque locum volo: & per translationem pro celeriter perferor. διαπέτομαι. Cicc. in Somn. Scip. Quibus agitatus,& excitatus animus velociter in hanc sedem & domum suam peruolabit.

Peruolito, as, frequentatiuum. Virgilius 8. Aeneid. Omnia peruolitat late tè loca.

Peruoluo, is,pen.prod. Verso, magna vi voluo. διαπυκνόω. Plin. libr. 33.cap.4, Et repleto stagno,excusis obturamentis,erumpit torrens tanta vi,vt saxa peruoluat Cic.2.de Orat. Deinde vt in iis locis quos proponam paulo post,peruoluatur animus, vt se penitus in sinuet in causam, vt sit cura in cogitatione intentus,diligentia est.

Peruoluto,as,are,frequentatiuum. ἑφέλκω,αὐτκίστημι. Peruolutare libros, omni adhibita diligentia euoluere. Cic.ad Attic. lib.5, Quoniam meos cum Thalumeto nostro peruolutas libros. Idem de Orat. Omnium bonarum artium scriptores ac doctores & legendi,& peruolutādi,& exercitationis causa laudandi.

Perurbanus, a,um, Valde vrbanus. Cic.ad Attic.lib.2, Deniq; si solus nō potuero,cum rusticis potiùs quàm cum iis perurbanis. Idem de Clar. Orat. Etiam L. Torquatus elegans in dicendo: in existimando admodum prudens,toto genere perurbanus.

Peruro,is, Comburo,& vrendo consumo. διακαίω. Plinius lib.34.cap.17, Eadem in aqua calculus æreus,quadrans si addatur,vas peruri. Aestu validò perurimur. Ouid.3.de Arte.

Peruſtus,participium : vt Coma perusta sole, Propert.lib.4.Eleg.10, Cicc. ad Cæsarem, libr.13, Et iam hominem peruſtum etiamnum gloria,volunt incendere.

PERVSIA, περουσία, Hetruriæ ciuitas ab Achæis condita, in qua L. Antonius ab Augusto obsessus,quum extrema fame laboraret, coactus est deditionem facere.

Perusinus,a,um, pen.produ. περουσινός Proper.lib.1,Si Perusina tibi patriæ sunt nota sepulchra.

Perutilis, le, Valde vtilis. Cicer.ad Atticum lib. 9, In hac enim fortuna perutilis eius & opera & fidelitas esset.

Peruulgo, as. Diuulgo,in vulgus semino. διασπείρω. Cic. pro Sylla, Illas tabulas describi ab omnibus statim librariis, diuidi passim, & peruulgari atque edi populo imperauit. Idem pro Cælio, Mulier quæ se omnibus peruulget.

Pes, pedis, vide PEDES, pedum.

Pes accipitrinus, A Romanis dicta est herba, teste Dioscoride, quam Græci λυχνίδα ἀγρίαν, hoc est lychnidem syluestrem appellant.

Pes miluinus, Herba est quam Columella collig & reponi iubet, non tamen explicat quæ sit.

Pes gallinaceus, Herba est ex genere capnisiue fumariæ, nascens in parietinis, & sepibus, ramis tenuissimis sparsisq; flore purpureo, succo suo caliginem oculorum discutiens. Vide Plin.9lb.25.cap.13.

Pesſi, Fœminarum medicamenta, quæ in molli lana in naturalibus earū conduntur. πεσσοί, πεσσόμαια. Quæ enim per anum, clysteres: per collū matricis, pessi, siue pessarij appellantur. Celſ.lib.5. cap.21. Sed alia quoq; vtilia sunt, vt ea quæ fœminis subiiciuntur: πεσσοὺς Græci vocāt. Eorum hæc proprietas est: Medicamenta composita molli lana excipiuntur: eáq; lana in naturalibus conditur.

Pesſime, pessimus, vide MALVS adiectiuum.

PESSINVS, pen. produ. huius Pessinuntis, πεσσινοῦς Emporium Phrygiæ, habens templum maximū (vt inquit Strabo) magnæ venerationis Matris deūm, quam Andigistan vocant. Hic locus magnificè ab Attalicis regibus structus est & templo, & porticibus ex albo lapide. Romani celebrem reddiderunt, accersita inde Matris deūm statua, quæ ab hoc loco Pessinuntia est appellata. Nomine hoc Cicero in masculino genere semper vtitur. Sic enim ait in Oratione de Aruspicū responsis, Qui acceptā pecunia Pessinuntem ipsum sedem domicilíumque Matris deorum vastaris. Et paulo pòst, Pessinuntem per scelus à te violatum, & sacerdote sacrísque spoliatum recuperauit.

Peſſulus, li, pen.corr. Quasi paruus pes, instrumentum quo ostium claudítur, subditáque mox claue reseratur. μοχλὸς,παλοπάγιον. Apule. Tum Myrmex tandem claue peſſulis subiecta, pandit fores. Idem, Subdita clave pessulos reduco. Plaut. Aulul. -occludesis Fores ambobus peſſulis: iam ego hic ero. Terent. in Eunuc. Peſſulum ostio obdo. Idem Heaut. Anus foribus obdit peſſulum, ad lanam redit. Vnde Oppessulata ianua, Id est peſſulis firmata. ὀχυρωμένη θύρα. Festus, Obices sunt peſſuli ferrei. Huius diminutiuum est Peſſellus.

Peſſulatæ fores, Dicuntur peſſulis clausæ, munitæque. Et peſſulata ianua, peſſulis firmata. ὀχυρωμένη θύρα.

Peſſum, aduerbium, Significat modò retrorsum, modò deorsum, quasi ad pedes,vel sub pedibus. ὀπίσω, κάτω. Vnde peſſum premere, est pedibus calcare, siue sub pedibus premere. Plautus in Most. Istunc ego suis pro factis peſsimis peſſum premam. ¶ Plin. in Præfat. libr. 14, Peſſum iere vitæ pretia, omnésque à maximo bono liberales dictæ artes in cōtrarium ceciderc. Peſſum iere dixit per translationem: id est actum est de iis, in nullo sunt pretio. Peſſum eo. Hoc est cedo, vel retrocedo. ὑποφέρομαι, καταφέρομαι, βρίθω, πίπτω. ¶ Aliquando peſſum ire, siue abire, est ire in fundū, siue imam partem alicuius rei liquorem in se continentis, vt dolij, aluei, fluminis, maris, aut lacus. Plautus in Aulul. Eodem modo seruum ratem esse amanti hero æquum censeo, Vt toleret, ne peſſum habeat. Columella libr.12.cap.6, Nam vbi dulcem caseum demiseris in eam, si peſſum ibit, scies esse adhuc crudam: si innatabit, maturam.

Peſſundo, as, Conculco, pedibus calco, καταπατέω. Terent. in Andr. Quæ si non astu prouidentur, me, aut herum peſſundabunt. Ouid. de Ponto, Non mihi quærenti peſſundare cuncta, petitum Cæsareum caput est, quod caput orbis erat. Plaut. Rud. Peſſundedisti me blandimentis tuis. ¶ Item arceo, reprimo. Plau. in Merc. Ita peſſumas peſſundedi, iram, inimicitiam, lachrymas, mœrorem, exilium.

Peſtifer, & Peſtiferè aduerbium, vide in nomine PESTIS.

Peſtis, huius peſtis, Morbus est contagiosus, ab aëris pleruncq; infectione initium capiens, qui noxam qua afficitur, in omnium animantium perniciem effundit: quanquam etiam ex aliis causis peſtis nonnunquam gignitur. λοιμός, Plaut. in Amph. Peſtis te tenet. Peſtes in plurali. Plin.lib. 2.cap.7, Morbísq; & multis etiam peſtibus, &c. ¶ Per metaphoram peſtis pro pernicie, exitio, vel calamitate accipitur. Liu. 2. ab Vrbe, Ibant vnius familiæ viribus, Veienti populo peſtem minantes. Cic. pro Sylla, Funesta Reip. peſtis. ¶ Dicitur aliquando de homine qui alios corrūpit, & damna infert. Terent. in Adel. Leno sum, fateor, pernicies commu nis adolescentium, periurus, peſtis.

Peſtilentia,æ, Idem est quod peſtis, in qua significatione frequenter hac voce vtitur Plinius: vt lib. 2.cap.96, Locris, & Crotone peſtilentiam nunquam fuisse, nec vllo terræmotu laboratum, annotatū est. λοιμός. Idem

lib.7.cap.15, Senes minimè sentire pestilentiam. ¶ Sæpe etiam pestilentia accipitur pro aëris corruptione, aut loci in salubritate, aut cæli inclemencia: cui opponitur salubritas. Cic.1.de Diuin. Vt hostiarum immolatarum inspicerentur exta: quorum ex habitu, atque ex colore cum salubritatis, tum pestilentiæ signa percipi: nonnunquam etiam quæ sit sterilitas agrorum, vel fertilitas futura.

Pestilens, entis, Quod pestem affert: cui opponitur salubre. λοιμώδης. Cicer. lib.1. de Fato, Inter locorum naturas quantum intersit, videmus alios esse salubres, alios pestilentes. Africus pestilès, Hora. 3. Carm. Ode 23. Ventus horribilis atque pestilens, Catullus Epig. 23.

Pestifer, adiectiuum, vt Fulmen pestiferũ, quod mortem, aut exitium ostendit, inquit Festus. λοιμώδης. Plin. lib. 11. cap. 38, Taurorum sanguis pesti fer potu maximè. Pestiferum bellum dixit Cic. ad Sulp. lib. 4. id est perniciosum, mortem afferens.

Pestiferè, aduer. Cic. 2. de Legib. Multa pestiferè scisc untur in populis.

Pestilitas, atis, apud antiquos legebatur, teste Nonio, pro peste. λοιμός. Lucret. lib. 6. Hæc igitur subitò clades noua, pestilitásque.

Petalium, lij, πιττάκιον, μικρὸν βιβλίδριον, Vnguenti præstantissimi genus, ex nardi folio confectum, vnde & nomen habet. πίτταλα enim Græci folia vocant. Plautus in Cure. Nam omnium odor vnguentum præ tuo nil tea est: Tu stacte, tu cinamum, tu rosa, tu crocum, & casia es, Tu petalium. Latine Foliatum appellatur. Marti. lib. 11, At mea me libram foliati poscit amica.

PETALVS, πίταλος, Nomen vnius ex iis qui in aula Cephei regis Perseo vim inferre conati, ceciderunt, Ouid. 5. Metam. Petalus irridens, Stygiis cane cætera, dixit, &c.

Petasites, πιτασίτης, Dioscoridi lib. 4. cap. 109. herba est, pediculum habens cubito maiorem, crassitudine pollicis: ita dicta à Galeri forma quam latum folium pedicul' ρ superpositum videtur referre. eo ferè momo quo fungorum scapos pediculis videmus adhærere. Rustici in Gallia *Bardanam maiorem* vocant.

Petaso, penult. corr. huius petasonis, Caro porcina, quam alij coxam alij eam partem suis dicũt, quæ ab alis incipit, & costas comprehendit, quibusdam veluti virgulis pinguibus distincta. πίσγον. Martia. lib. 13, Mustæus est, propera, charos ne differ amicos: Nam mihi cum vetulo sit petasone nihil.

Petasunculus, diminutiuum. Iuuenalis Satyra 7, –sicus petasunculus & vas Pelamidum.

Petaustus, petasipen. cor. πίταυστος, Idem quod galerus, hoc est pilei latioris genus quo aduersus solis iniurias viatores faciem tuentur: qualis etiam Mercurio peculiariter tribuitur à Poëtis. Plaut. in Amp. Ego habebo vsque in petaso pinnulas. Fitq; à Græco πίταυνμι, quod est extendo, cuius auristus est ἴστασα. ¶ Hinc petasati qui galero pro capitis ornamento vtuntur. Sueto, in August. cap. 28, Aestate apertis cubiculi foribus, ac sæpe in peristylo saliente aqua, atque etiam ventilante aliquo cubabat: solis verò ne hyberni quidem patiens, domi quoque non nisi petasatus sub dio spatiabatur. ¶ Per translationem verò petasus dicitur quiddam in galeri formam æditicijs superpositum, extensum, & explicatum, in metæ formam se contrahens. Plinius lib. 36. cap. 13, Supra id quadratum pyramides stant quinq; quatuor in angulis, & in medio vna: in imo latæ pedũ septuagenũm quinũm, altæ centenũm quinquagenũm: ita fastitiatæ, vt in summo, orbis æneus, & petasus vnus omnibus sit impositus, ex quo pendeant excepta catenis tintinnabula quæ vento agitata longè sonitus referant. ¶ Sunt qui petasum interpretentur pro calceamenti genere, putántque petasatum dici qui hoc calceamento sit calceatus, adducẽtes locum Ciceronis ad Cassiũ, lib. 15. Epist. Sed petasati veniunt: comites ad portum expectare dicunt. Non incõuenienter tamen etiam in hoc loco Petasatum intelligere possumus eũ qui galero caput texerit. Solent enim qui peregrè proficiscuntur, se galero aduersus æstus iniuriam munire.

Petaurum, πίταυρον, Genus ludi, & machina quædam lignea: quo quidem ludi genere homines per aëra rotarum pulsu iactabãtur. Mart. lib. 11, Quàm rota transmisso toties impacta petauro. ¶ Dici etiam potest petaurum supra quod homines agilitate corporum insignes ludunt: vt hastæ circa quas se volunt: funes supra quos etiam reciproci ambulant: circuli per quos se more piscium transmittunt: tabulæ è quibus in aëre pendent, vno brachio se sustinentes. Græci dicunt petaurum esse laqueum & asseres quibus domos tegũt. Iulius Pollux existimat caueam esse in quam se cortis alites cubitum ituræ conferunt.

Petauristæ, πιταυρισταί, teste Nonio, à veteribus dicebãtur qui saltibus, vel scenis leuioribus mouerentur. Varro lib. 2. de Vita pop. uli Roma. Nec minus aliquo in genere sunt ludi velites Galli, Germani petauristæ, qui & petauri dicuntur, à πιτάδδαι, volare. Festus, Petauristas Lucilius à petauro appellatos existimare videtur, quãdo ait. Sicuti mechanici quum alto exiluere petauro. At Aelius Stilo, quòd in aëre volét. quum ait, Petauristæ propriè Græcè, ideo quòd ij πρὸς ἀέρα πιτῶνται.

Petesco, siue Petisco, Petesso, vide PETO, petis.

Petigo, pen. prod. inis, Morbi genus qui & impetigo dicitur, quòd vicina petat, sese latè summa cutæ diffundens. λειχὴν Occupat plerunq; totum vultum, oculis exceptis. Lucil. lib. 30. referente Nonio, Illuuies, scabies oculos huc, denique petigo huc conscendere.

PETILIA Plinio, πετιλία Ptolemæo, & Stephano, Magnæ Græciæ vrbs est non procul à Lacinio promontorio, à Philoctete condita. ἀπὸ τοῦ πέτεσθαι, id est à volando, quòd ex volatu auium sumpto augurio, ibi futuræ vrbi locus sit delectus.

Petilius, Flos est autumnalis, circa vepres nascens, quinque foliorũ calículo versicolori, instar rosæ syluestris: ita dictus à Petilia magnæ Græciæ vrbe, vt quidam existimant.

Petilus, pen. cor. adiect. Tenuis, exilis, ψιλός. Lucilius, Insignis varis cruribus, & petilis. Nonius

Petimiria, Vlcera in humeris iumentorum, quòd ima, id est profunda petant. Nominatiuus singularis est petimen. Lucilius apud Nonium, Vt petimen naso, aut lumbos ceruicibus tangant.

Petiolus, li, diminutiuum est à pede. πόδιον. Afranius apud Nonium, Atque adeo nolo nudo petiolo ambules. ¶ Petiolus etiam aliquando accipitur pro pediculo ex quo fructus pendet. μόσχος. Colu. lib. de Arb. cap. 23, Quum iam matura mala fuerint, antequã rumpantur, petiolos quibus pendent intorqueto.

Peto, petis, petiui, vel petij. petitum, Significat oro, siue obsecro. αἰτῶ, αἰτοῦμαι. Valla, Petere dicimur, quum aliquid humiliter, & precibus petimus. Petere (inquit Varro) propriè est aliquid suppliciter, & precario postulare. Habetque in hac significatione serè ablatiuum personæ cum præpositione à, vel ab. Cic. Philippo, lib. 13. Epist. Quapropter à te etiam atque etiam pro nostra summa coniunctione, próque tua in me perpetua, & maxima beneuolentia maiorem in modum peto atque cõtendo, vt eius filios qui in tua potestate sunt, mihi potissimùm cõdones. Idem 6. Verr. Iste petit à rege, & eum pluribus verbis rogat. Præter ablatiuum personæ admittit & accusatiuum rei: vt Petere auxilium, vel præsidium ab aliquo, apud Ciceronem pro Quintio. ¶ Varij præterea sunt huius verbi in oratione vsus. Dicimus enim, Petere auxilium, Petere opem, Petere colloquium, Petere consilium, Petere gratiam, Petere amicitiam, Petere oracula, Petere pacem, Petere præmium, Petere responsa, Petere veniam, Petere mutuum, quorum omnium testimonia in bonis autoribus inuentu sunt facilia. ¶ Iungitur aliquando datiuo pro ablatiuo cum præpositione. Virgil. 9. Aeneid. O genitrix quò fata vocas? aut quid petis istis? Vbi Seruius, Petis istis, id est pro istis. Nam sic dicimus, Peto tibi, id est peto pro te. ¶ Petere aliquando commemorare est, inquit Nonius. Virgil. lib. 8. Aeneid. Quid causas petis ex alto? id est commemoras, vel potius repetis: vt per apharesin simplex ponatur pro compósito. ¶ Ponitur aliquando pro tenere. Virgil. 3. Aeneid. Summisi petimus terram. Cicer. ad Attic. lib. 3, Et ille incertus vbi ego essem, fortasse alium cursum petiuit. ¶ Aliquando pro adipisci. Plin. libr. 12. cap. 14, C. etiam Cæsar Augusti filius inde gloriam petiit. id est adeptus est. ¶ Petere fugam, est fugere. Petere salutem fuga, Est fugiẽdo vitam seruare. ¶ Aliquando insidias tendere, Plancus Ciceroni, In quo casu hanc capio voluptatem, quòd certè quo magis me petiuerunt, tanto maiorem his frustratio dolorem attulit. ¶ Aliquando violenter aggredi. Cicer. pro Ligar. Quid enim Tubero tuus ille districtus in acie Pharsalica gladius agebat? cuius latus ille mucro petebat? ¶ Aliquando manere, expectare: Virg. lib. 9. Aenei. Troianos hæc mõstra petunt. ¶ Aliquando cupere appetere, desiderare, vt apud eundem libr. 3. Georg. Pulchrámque petunt per vulnera mortem. ¶ Aliquando percutio. βάλλω. Liu. lib. 22, Hispano punctim magis, quàm cæsim assueto petere hostẽ. ¶ Aliquando inquirere. ζητῶ. Virgil. 9. Aeneid. Euandrum petimus. ¶ Aliquando eligere, vel capere. Idẽ 4. Georg. Principiò sedes apibus, statióque petenda. ¶ Aliquando proficiscor. πάλλομαι. Sueto. in Vesp. Et Cutilias, ac Reatina rura vbi æstiuare quotãnis solebat, petiit. ¶ Aliquando influere: vt Campum petit amnis. ¶ Quando verò construitur cum ablatiuo instrumentum significante, & pro instrumenti diuersitate diuersa significat, siue in rem, siue in personam referatur. Nam petere manu, teste Nonio, est abducere. Virg. 6. Aeneid. Tartareum ille manu custodem in vincla petiuit. Petere gladio, aut veneno, aut lapide, aut cornu, & huiusmodi, est inuadere, ferire, & saluti insidiari. ἐφίεσθαι, σφάττειν, ἐπιχειρεῖν, Virg. 3. Eclogã, Iam cornu petat & pedibus qui spargat arenam. Ibidem, Malo me Galatea petit lasciua puella. Sueton. in Tyber. Missum in arenam aprum iaculis desuper petiit. ¶ Petere cursu, adipisci, obtinere. Virgil. 3. Aeneid. –quæ litora proxima cursu Contendunt petere. ¶ Petere blanditiis, est blandiri. Quintil. Nouercam blanditiis petit. ¶ Petere muneribus, osculis, precibus, est conciliare, Apul. Quum me lachrymis, precibúsque petiisset. ¶ Petere oculis, est contẽplari. ¶ Petere auribus, audire. ¶ Petere naribus, olfacere. ¶ Petere tactu, attrectare. ¶ Huius composita sunt, Appeto, Competo, Expeto, Impeto, Oppeto, Perpeto, Præpero, Repeto, & Suppeto, quæ habent penul. correptam.

Petitus, peritus. Idem quod petitio. Gell. lib. 18. cap. 3, Iussítque eum consensu, petitúque omnium eandẽ illam sententiam diserti viri, cuiusmodi posset verbis dicere.

Petitio, onis, Postulatio, & actus ipse petendi. αἴτησις διαβασία, ἔγκλημα, ¶ Aliquando pro intentione actoris. Quintil. libr. 4. cap. 4, Recusatio quoque plures interim propositiones habet: vt contra petitionem pecuniæ, Malè petis: procurator enim tibi esse non licuit. ¶ Nonnunquam etiam pro impetitione, & aggressu gladiatorum: & per translationem, sicariorum, aut insidiatorum. Cicc. 1. Catil. Quas ego tuas petitiones ita coniectas, vt vitari posse non viderentur, parua quadã declinatione, & vt aiunt, corpore effugi. ¶ Ponitur aliquando pro ambitu, hoc est studio adipiscendi honoris: vt quum sint multi eandem ambientes dignitatem, & contendentes quis aliis præferatur, Cic. Att. lib. 15, Fuit & mihi, & Quinto fratri magno vsui in nostris petitionibus.

Petitor, oris, Qui petit, & litem intẽdit. Cic. in partit. Sed accusatorem pro omni actore & petitore appello.

Petesso, sis, Antiquum verbum, idem significans quod peto: sicut Impetrasso, Reconciliasso, Commonstrasso, qualia sunt apud Plautum plurima. μνῶμαι. Cic. 2. Tusc. Qui hanc gloriam petessiunt, nullum fugiunt dolorem. ¶ Hinc Expetesso. Plaut. in Trin. Vtram potius harum mihi artem expetessam.

Petoritum, ti, pen. corr. Genus vehiculi quo Belgæ peculiariter vrebantur. φορεῖον, Horat. lib. 1. Serm. –atque caballi Pascendi, ducenda petorita: nunc mihi curto Ire licet mulo. Idem libr. 2. Epistol. Assẽda festinant, pilenta, petorita, naues.

PETOSIRIS, πετοσίρις, Aegyptius mathematicus insignis, de quo Plin. lib. 7.

lib. 7. cap. 49. lib. 2. cap. 23.

Petra, æ, πέτρα, Propriè idem est quod rupes. Plinius lib. 10. cap. 32, Gauiæ in petris nidificant. Accipitur tamen nonnunquam pro lapide, vel saxo.

Petrosus, a, um, Quod est petris abundans. πετρώδης, Plin. libr. 17. capit. 27. Caprificorum laudantur maximè nigræ, & in petrosis.

Petricosus, adiectiuum. Idem. Martial. lib. 5, per translationem dixit, Res petricosa est, Cotile bellus homo. Hoc est difficilis, saxosa ac dura.

Petrones, Rustici dicti sunt à veteribus, (inquit Festus) à petrarum asperitate & duritia. Hinc Plautus petronem, veruecem duriorem eleganter dixit, vbi ait in Capt. Qui petroni nomen indunt verueci sectario: Eum ego, si in via petronem publica conspexero, Et petronem, & dominum reddam mortales miserrimos.

PETRA, πέτρα, Siciliæ oppidum prope Hyblam, cuius incolæ dicuntur Petrini: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 8, Petra Sirenũ, Lucaniæ promontorium est, Sirenum olim insidiis infamé. Idem, Mineruæ promontorium appellat lib. 3. cap. 5, Surrentum (inquit) cum promontorio Mineruæ, Sirenum quondam sede Meminit loci huius & Virgil. lib. 5, Iámque adeo scopulos Sirenum aduecta subibat Difficiles quõdam, multorúmque ossibus albos. Vbi multa de Sirenibus. ¶ Item Petra, Strabo. lib. 16, Arabiæ oppidum, Nabathæorum metropolis: vnde ea pars Arabiæ, Petræa nuncupatur.

PETRAEA, πετραία, Pars Arabiæ, ita dicta à Petra Nabathæorum metropoli. Strabo lib. 16. ¶ Est etiam Petræa nympha Oceani & Tethyos filia, teste Hesiodo in Theogonia.

Petreia, Mulier dicebatur quæ pompam præcedens, in coloniis aut municipiis imitabatur anum ebriam, quòd pedes in petras frequenter impingeret: quam & alij volunt ab agri vitio scilicet petreim appellatam, Festus.

PETREIVS, Pompeianarum partium dux in Hispania, vnà cum Afranio à Cæsare victus, vt est videre apud Cæsarem 2. lib. belli Ciuil. & Lucanum libr. 4. ¶ Petreius Atinas, Cimbrico bello primipilus sub Q. Catullo fuit, qui quum legionem eam in qua ordines ducebat, à reliquo exercitu intercluſam videret, neque vllis adhortationibus Tribunum suum impellere posset vt per hostium castra perrumperet, eum cunctãtem occidit, legionémque saluam eduxit. Quo nomine etiam corona graminea donatus est.

Petrocorij, πετροκόριοι Ptolemæo. Populi Galliæ Aquitanicæ, Santonibus finitimi: quorum meminit & Plin. lib. 4. cap. 19.

Petrelæum, πετρέλαιον, Bitumen est liquidum è saxis defluens. Nomen habet ab oleo, non quòd reuera oleum sit, sed quòd liquida consistentia ad olei similitudinem accedat: tametsi colore magis ad nigredinem vergat.

Petrones, vide PETRA.

PETRONIA, πετρωνία, Nomen vxoris Vitelli, de qua apud Suetonium in Vitellio. ¶ Petronia item amnis in Tyberim defluens, qui inde nomen accepit, quòd per petras fluat: quem magistratus auspicatò transeunt, quum in campo quid agere volunt: quod genus auspicij perenne vocant. Autor Festus.

PETRONIVS, πετρώνιος, Aegypti præfectus sub Augusto, qui Cornelio Gallo succesit. Gesit bellum aduersus Aethiopes quibus regina Candace imperitabat, virili quidem animo mulier, sed altero capta oculo. Vide Strabonem lib. 17. ¶ Petronius Granius centurio oct. auæ legionis sub Cæsare bello Gallico: qui postea bello Africano Quæstor designatus, quum nauis qua in prouinciam vehebatur, in Scipionis potestatem venisset, & cæteris interfectis, Quæstori Scipio incolumitatem pollicerétur: respondit Cæsarianos aliis incolumitatẽ dare, non accipere consueisse. quo dicto se gladio transuer berauit. Vide Plutarchum in Cæsare. ¶ Petronius item alius fuit, prænomine Lucius, qui quum P. Cælium, à quo ex humillima sorte ad Equestrem dignitatem erat euectus, precibus adductus, Placentiæ occidisset, se quoque eadem dextra interemit. Autor Valerius lib. 4. de Amicitia. ¶ Petronius pater Vespasiani Cæsaris. ¶ Petronius Perpenna, qui Constantinianos thermas in pristinum splendorem restituit. ¶ Petronius Diodorus medicus, qui scripsit antilegomena, citatur testis à Plinio cap. 8. lib. 20. ¶ Petronius Poëta, cuius aliqua de medicina versibus cõscripta, ad nostram ætatem peruenerunt, vt scribit Volaterr. ¶ Petronius, πετρώνιος, vir Cõsularis fuit Neronis tempore, qui moriturus principis inuidia vt mensam eius exhæreret, sestertium murrhinam c c e. festertiis emptam confregit. Autor Plinius lib. 37. cap. 2.

Petroselinum, πετροσέλινον, quasi apium petrinum, Herba est satiuo apio multo maior, semine nigro, gustu amaro: ita dicta quòd optimè in petris, hoc est in rupibus prouenìat, præsertim in Macedonia, vbi in crepidine rupium peculiariter nascitur: vnde etiam Macedonicum à quibusdam cognominatur. Vide Dioscoridem lib. 3. cap. 75, & Plin. lib. 20. cap. 12, & Ruellium lib. 3. cap. 47.

Petulans, pen. corr. Improbus, procax, quum alios per contumeliam petimus, ὑβριστὴς, ἀσέλγης. Cicer. 2. de Ora. Illud assequor, vt si quis mihi forte maledicat, petulans, aut planè insanus mihi esse videatur. Idem in Sallust. Definebonos petulantissima insectari lingua. ¶ Quandoq; accipitur pro lasciuo. Cicero in Parad. Lapsa est libido in muliere ignora, dolor ad pauciores pertinet quàm si petulans fuisset in aliqua nobili virgine.

Petulantia, æ, Est lasciuia, siue effrænatio immodica ad quodlibet vitium, à petendo dicta. ὕβρις, ἀσέλγεια. Cic. in Cat. maiore, Vt petulantia, & libido magis est adolescentium quàm senum, nec tamen omniũ adolescentium, sed non proborum. ¶ Dicitur quoque de pecudibus. Colum. lib. 7. cap. 6, Quoniam cornuti ferè pernicioſi sunt, propter petulantiam. Et de arborum ramis. Plin. lib. 16. cap. 30. Præcipuéque domibus expetitur ramorum petulantia. Et de morbis. Gell. libr. 12. capit. 3, Itaque vidistis

philosophum ratione decreti sui nixum, cum petulãtia morbi, doloríque exultantia colluctantem.

Petulanter, aduerbium, Modò significat improbè, procaciter. Cicer. ad Atticum lib. 2. Diphilus Tragœdus in nostrum Pompeium petulãter inuectus est. Modo lasciuè. Ouid. in Epistola Paridis ad Helenam, Quin etiam vt possem verbis petulantius vti, Non semel ebrietas est simulata mihi.

Petulcus, ci, Lasciuus. ἀσελγής. Virg. 4. Georg. Hœdíque petulci. Vbi Seruius, Id est lasciui, exultantes. Colu. libr. 7. cap. 3, Itaque capri vel arietis petulci sæuitiam pastores hac astuti a repellunt. Vnde meretrices quoq; petulcas veteres dixerunt, à petendo.

PETVSCVM palatij, dicta est ea regio Vrbis quam Romulus obuersam posuit ei parti in qua plurimum erat agri Romani ad Mare versus: quia mollissimè inde adibatur Vrbs, quum Hetruscorum agrum à Romano Tyberis discluderet, cæteræ vicinæ ciuitates colles aliquos haberẽt oppositos. Festus.

PEVCE, πεύκη, Parua est insula in vno ostiorum Istri, quod ab illa peuces appellatur, teste Plinio libr. 4. cap. 12. Lucan. lib. 12. –& barbara Cone Sarmaticas vbi perdit aquas, sparsámque profundo Multifidi Peucen vnum caput abluit Istri. Valer. Flac. lib. 8, Danubij viridémque vident ante ostia Peucen.

Peucedanum Plinio, siue Peucedanus, πευκέδανος Dioscoridi. Herba est tenui caule, & oblongo, fœniculóque non dissimili, iuxta terram foliosо, radice nigra & crassa, odore graui. Nomen inuenit à pinu, cuius folia imitatur, quemadmodum myrtidanum à myrto. Vnde & pinastellum nonnulli ex recentioribus appellauerunt. Vulgus *Caudam suillam* appellat.

PEVCETIA, πευκητία, Peninsula est in finibus Italiæ, aliis nominibus Calabria & Messãpia dicta. Autor Plin. lib. 3. cap. 5.

Pexatus, vide PECTO. Martial. lib. 2, Pexatus pulchrè, rides mea zoile trita.

Pezitæ πεζῆται, Fungi qui sine radice, aut pediculo nascuntur, quasi pedestres. Plinius lib. 19. cap. 3. Dicti quòd non tollant sese altius à terra. πεζὸν enim à Græcis dicitur, qui pedibus iter facit: vnde etiam calculi illi quos in latrunculorum ludo pedites vocamus, a Græcis vocantur πεζοί.

P ante H.

PHABIRANVM, φαβιρανὸν, apud Ptolemæum lib. 2, Germaniæ vrbs est in climate Septentrionali sita. Qui Ptolemæum postremò recognouerunt, ex longitudine & latitudine situs cõiiciunt eam esse vrbem quam hodie vocant *Bremen*.

PHACION, φάκιον, Thessaliæ oppidum, apud Thucydidem lib. 4.

PHAEACES, φαίακες, Populi fuerunt Corcyræ: vnde & Corcyra Phæacia dicta est: quæ est in insula ostio maris Adriatici. Hodie vocãt *Corphu*. Scribitur cum æ diphthongo. Nominatiuus singularis est Phæax. Horat. lib. 1. Epistol. Pinguis vt inde domum possis Phæáxque reuerti. Vbi Phæacem posuit figuratè pro homine nitido, ventríque ac gulæ dedito: quales in Phæacia, hoc est Corcyra esse solent: de quibus sic ait Horatius Epist. lib. 1, Queis pulchrum fuit in medios dormire dies, & Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.

PHAECVM, Ciuitas est in planitie Phæciæ insulæ, quæ ab vtraque parte habet duos editissimos vertices in quibus adhuc sunt arces.

Phæacius, a, um, φαιάκιος, & Phæacus, ca, cum, vna syllaba minus. Propertius lib. 3. Nec mea Phæacas æquant pomaria syluas.

Phæcasius, Calcei genus: Vnde Phæcasiatos facerdotes & deos vocamus. Seneca ad Lucil. Si quem palliatum, aut phæcasiatum conspexeris.

PHAEDON, φαίδων, Athenensis, in conuiuio à triginta Athenientium tyrannis necatus fuit: cuius filiæ virgines quum aduersus quorundã vim pudicitiam alioqui illibatam seruare non possent, inuicem se cõplexæ. in puteum dẽsilientes necem sibi consciuerunt. ¶ Fuit & alter hoc nomine philosophus Elidensis, Socratis auditor, ingenio liberali. Qui (vt quidam scripserunt) seruiũt lenoni perinde quasi meritorius puer, quæstuariúmque mancipium. Eum Cebes Socraticus emisse dicitur, habuisséque in philosophorum dísciplinis. Atque is postea philosophus illustris fuit, cuius nomini Plato librum de Immortalitate animæ dedicauit, qui etiam ab eius nomine Phædon inscribitur.

PHAEDRA, φαίδρα, Minois Cretensium regis filia fuit, & vxor Thesei, quæ amore Hippolyti priuigni capta, quum ipsum adducere non potuisset vt paternum thalamum conspurcaret, apud patrem eum detulit, tanquam stuprum sibi inferre voluisset. Reliqua in dictione Hippolytus.

PHAEDRVS, φαῖδρος, Vnus fuit ex discipulis Platonis, cui Plato inscripsit librum, qui ab eius nomine dicitur Phædrus.

PHAEDYMA, Otanis nobilis Persæ filia, primùm Cambysis regis, eóque mortuo, Smerdis Magi concubina, quæ prima deprehendit, non Smerdim Cyri filium, vti populus credebat, sed Magum imperare. Qua re commota Persarum nobilitas Smerdim in regia trucidauit, Dariúmq; equi hinnitu (vti inter eos conuenerat) regem declaratum, in illius locũ substituunt. Autor Herodotus lib. 4.

PHAESTVM, φαιστὸς, Vrbs in Creta, à qua Phæstius, φαίστιος. Epimenides dictus est, quem adiutorem condendis legibus Solonis fuisse tradit Plutarchus, inclytum vaticinio, & rerum diuinarum peritia.

PHAESTVS, φαιστὸς, Mons, seu promontorium Cretæ, circa Gortynam vrbem, ciuitatem habens eiusdem nominis. Sed pro nomine ciuitatis fœminini generis est, quum pro monte sit masculini. Strabo libro 10. ¶ Phæstus φαιστὸς, fuit teste Homero 5. Iliad. Bori Mæonij filius, siue Lydij, qui veniẽs in auxiliũ Troianorum, ab Idomeneo interfectus est.

PHAETHON, φαέθων, Ligurum rex fuit vetustissimus, cuius multæ in Hetrusco litore coloniæ fuerũt, vt Cato est autor in Originib. ¶ Phaethon, φαέθων, Solis filius ex Clymene: qui quum à patre impetrasset

vt vno die currus sui habenas sibi permitteret,aurigandique imperitus cælum & terram combureret,à Ioue fulmine è curru excussus, in Padũ fluuium decidit, Dictus Phaethon ἀπὸ τῦ φαος, hoc est à luce,& διὸς, vro : vnde & pro Sole accipitur.Virgil.5.Aeneid.Aduram Phaethontis equi iam luce vehebant.

Phaethontiades, φαεθοντιάδες, Clymenes & Solis filiæ dicuntur, sorores Phaethontis,quæ dum extinctum fratrem flerent, conuersæ sunt in alnos arbores, vt ait Virgilius 6. Ecloga : vt verò 10. Aeneidos in populos.

PHAETHVSA, φαέθουσα, Fuit vna ex filiabus Solis ex Neæra nympha, & soror Lampetiæ,quæ in Sicilia,patris sui,id est Solis armenta cuitodiebant:de quibus socij Vlyssis contra Circes monita degustantes, naufragium fecerunt,vt lib.12. Odyss.fabulatur Homerus. Ouidius 2.Metam. Phaethusam,& Lampetien Solis & Clymenes filias, fuisse tradit, & sorores Phaethontis, quæ quum fratrem fulmine percussum supra modũ lugerẽt, ad Eridani ripam in arbores conuersæ sunt,quæ lachrymarum loco electrum exudant.

Phagedæna,æ.cum diphthongo in penult.(Nam Græcè φαγέδαινα scribitur, ἀπὸ τῦ φαγεῖν, hoc est ab edendo,Exulceratio vsque ad ossa celeriter depascens,cum inflammatione saniem malè olentem emittens, & ad mortem perducens. Autor Iulius Pollux,Plin.libr. 20. cap.4, Vlcera quæ phagedænas vocant,folia & radix recens cum melle sanant. Columella quoq; lib.9.cap.12, Phagedænam inter apum morbos numerat, quum scilicet ceræ partes vacuæ computrescunt, & serpente latius vitio, ipsæ quoque apes intereũt.Sæpe etiam(inquit)vitio quod Græci φαγέδαιναν vocant,intereunt.

Phagedenicus,a,um,adiectiuũ.Plin.lib.24.cap.4,Condylomatis quæ phagedænica vocantur.

PHAGO,φάγος,Incredibilis edacitatis homo fuit,de quo flauius Vopiscus in Aureliano scribit,quòd mensæ Imperatoris adhibitus, aprum integrum,centum panes,veruecem,& porcellum vno die comederit, bibetrirque vini orcam.

Phagus, vide FAGVS.

Phalacron, φαλακρὸν, Græci caluum dicunt.Vnde corui aquatici phalacrocoraces dicuntur,Balearibus insulis peculiares,vt inquit Plinius lib. 10. cap. 48. ¶A Græcis etiam loca nuda,nullis herbis, aut plantis vestita,phalacræ, φαλακραι appellantur : quæ à Columella vocantur glabreta. Vnde etiam Corcyræ insulæ promontorio quoddam phalacron appellatur,teste Plinio lib.4.cap.11. ¶Præterea Idæ montis iuga Phalacras vocari tradit Stephanus, eo quòd ob niuis copiam qua in multam vsque æstatem tecta sunt,stirpem nullum gignant,nisi que veluti capillamentis orbata,calua videantur.

Phalæ, vel vt alij scribunt, Falæ, Dictæ sunt turres ligneæ, teste Nonio, quæ spectaculorum gratia erigebãtur. Festus,Phalæ,ligneæ turres sunt, ob altitudinem dictę à falando,quod apud Hetruscos significat cælum. Ennius,Malos diffindunt,fiunt tabulata,phalæque.

Phalæcium carmen, φαλαίκιον μέτρον,À Phalæco inuentore nomen accepit. Alio nomine dicitur Hendecasyllabum , à numero scilicet syllabarum. Constat spondeo, dactylo, & tribus trochæis. In prima tamen sede pro spondeo modò trochæus legitur,modo iambus.

Phalangæ, φάλαγγες, Sunt quibus baiuli ferendis oneribus vtuntur,quæ σωσφόρια Plato appellat.Plin.lib.7.cap.56,Phalangæ, fustes sunt nodis carentes, quibus Æthi prælium contra Aegyptios primi fecerunt. Iul. Pollux,Phalanges,inquit,siue phalangæ,dicutur ligna quibus subiectis naues trahi solent. Scribit Herodotus Aethiopas vicenos dentes elephãtorum grandes,& è materia hebeni centenas phalangas , tertio quoque anno tributi vice regibus pendere solitos. Nonius abiecta aspiratione vocat palangas. Palangæ (inquit) dicuntur fustes teretes , qui nauibus subiiciuntur, quum attrahuntur ad pelagus, vel quum ad litora subducuntur:vnde etiam nunc palangarios dicimus qui aliquid oneris fustibus transuehunt.Varro lib.4.de Vita popu.Rom. Quum Pœnus in fretum obuiam venisset nostris,& quosdam cepisset, crudelissimè pro palangis carinis subiecerat,quo metu debilitaret nostros. Hinc etiam Latini formauerunt verbum palango,as, quod est omnis aliquod huiusmodi fustibus transfueho.Afranius, Et capream vnam semilaceram quater ni simul palangabant.

Phalangarij, φαλαγγίται, Appellati sunt milites qui erant in phalãge,quales habunt ad imitationem Alexandri Magni Alexander Seuerus Romanorum Imperator,vt autor est Lampridius. ¶Sunt etiam phalangarij (vt quibusdam placet) qui onera fustibus transfuehunt:sed in hac significatione apud Nonium legimus palangarios sine aspiratione.

Phalangites, φαλαγγίτης, Herbæ nomen est, quæ alio nomine phalangium dicitur,à nonnullis etiam leucanthemon, teste Plinio lib.27.cap. 12,vbi etiam ab effectu eam nomen accepisse innuit, quod phalangiorũ morsibus medeatur : quod & ipsum apertè testatur Aegineta, φαλαγίτης,,inquiens, ἐσθίεται μὲν ἀπὸ τῦ τοῖς φαλαγγιοδήκτοις βοηθεῖν.

Phalangium, gij, φαλάγγιον, Genus araneitita dictum quòd internodia terna habeat in oeuribus. φάλαγξ, enim Græcis propriè digitorum internodium dicitur.Plin.libr.29.cap.4, Phalangium est italiæ ignotũ, & plurium generum : vnum simile formicæ,sed multò magis rufo capite, reliqua corporis parte nigra , albis intercursantibus respersum guttis. Reliqua phalangiorum genera vide ibidem. ¶Est item phalangium herbæ nomen,quæ & alio nomine phalangites dicitur:de qua vide Pli. lib.27,cap.12,& suprà in dictione PHALANGITES.

PHALANTVS, φάλαντος,Lacon quidam fuit,de quo refert Seruius lib.3. Aeneid. Quum olim Lacones & Athenienses diu inter se bella tractarent,& quum vtraq; fars affligeretur,Lacones quibus iuuentus deerat, præceperunt vt virgines cum quibuscunque concumberent:quod & factum est. Sedatis autem bellis,iuuenes incertis parentibus nati , quum & patriæ & sibi essent opprobrio(nam partheniatæ dicebantur)accepto duce Phalanto,octauo ab Hercule,patriam reliquerunt, delatiq; ad breue oppidum Calabriæ,quod Taros Neptuni filius condiderat, id auxerunt , & prisco nomine Tarentum appellauerunt. Hæc ille. Eadem fere commemorat Acron in illud Horatij lib.2. Carm. Ode 6, Dulce pellitis ouibus Galesi Flumen , & regnata petam Laconi Rura Phalanto. ¶Hinc Phalanteus,a,um,

Phalanx, gis, φάλαγξ, Dictio Macedonica , qua non propriè legio , sed quadrata acies,& cuneus militaris intelligitur , quando scilicet pes pedi,clypeus clypeo, vir viro in acie conserebatur. Continebat autẽ octo millia armatorum.Et hoc peculiare fuit Macedonum institutum,vt autor est Liuius lib.3.ab Vrbe, quum ait,Et quod antea phalanges similes Macedonicis, hoc postea manipulatim structa acies cœpit esse. Curtius de Gest.Alexan.Macedones phalangem vocant peditum stabile agmen, vbi vir viro,armis arma conserta sunt,Cæs.1. belli Gall.Milites nostri è loco superiore pilis missis,facile hostium phalangem perfregerunt. In quo Cæsaris exemplo procul dubio accipitur phalanx pro armorũ cõnexione,atque testudine. Hinc per translationem à Satyrico poëta dictum est, –iunctæq; vmbone phalanges. ¶Item phalanx,est regula cõtinens lances,id est libram.¶Phalanx item Aristoteli genus aranei est, quod & phalangium, φάλαγγιον dicitur. ¶Item phalanges dicuntur digitorum internodia, teste Galeno in tractatu de Ossibus : cuius verba sic vtcunque Latinè reddi possunt, Inter digitos & carpon, ossa quæ ad eos tendunt , & palmam explent, μεταξύσιον appellant : idque carpo per synarthrosin , at priori digitorum phalangi , seytalidíve (ita enim variè à nonnullis digitorum ossa nominantur) per diarthrosin alligatur.

Phalangitæ,tarum,Dicuntur milites ex phalange,Liu.7.belli Maced.Decem & sex millia peditum more Macedonum armati fuere,qui phalangitæ appellabantur.

PHALARA, φάλαρα, Ciuitas in sinu Maleaco non procul à Sperchij fluminis ostio.Plin.lib.4.cap.7,

Phalarica, æ,pen.cor. φαλαρικὸ, Genus est teli ad modum hastæ, valido præsixum ferro,quod in longitudine habet pedes tres, vt totum cum armis corpus transfigat : inter cuius tubam & hastile sulphur, resina, bitumen,stuppa conuoluuntur infuso oleo quod incendiarij vocant : deinde balistæ impetu emissa , prærupto munimine ardens, figitur ligno, turritámque machinam incendit. Est autem magna,& parua phalarica. Vnde Lucanus dixit phalaricam neruis mitti tortilibus. Virg.vero lib. 9, Turnum manu iaculari potuisse phalaricam ostendit. Sed magnum (inquit) stridens contorta phalarica venit Fulminis acta modo. Dicta est autem phalarica,teste Seruio,quòd ea vtantur phalarum, hoc est turrium propugnatores, siue, vt Vegetio placet, quòd turritæ machinæ ea incendantur. Vide de hac machina plura apud Seruium in locum Virgilij iam citatum.

PHALARIS, φάλαρις, Nomen proprium Agrigentinorum regis crudelissimi:qui præter cætera nouorum suppliciorum instrumenta, taurum habuit æneum,Perilli arte fabricatum,in quem immissi damnati, ignéque subiecto,bouis mugitum edebant: cuius muneris nomine quum artifex non leue munus speraret, iussu Tyranni in taurum coniectus, primus artis suæ specimen præbuit. Ipse quoq; Phalaris, quum nimia eius atrocitas vlterius ferri non posset,facto in eum vniuersorum ciuiũ impetu correptus , ei ipsi tauro quo alios exusserat,inclusus, vitus crematus est.Cicc.lib.2. Offic.Phalaris præter cæteros nobilitata crudelitas, qui non ex insidiis interit , sed in eum vniuersorum Agrigentinorum multitudo impetum fecit : Ouid. in ibin, Vtque ferox Phalaris lingua prius ense resecta,More bouis Phario clausus in ære gemas. ¶Est præterea phalaris auis quædam ex genere amphibiorũ, in Saleucia Parthorum & parte quadam minoris Asiæ præcipuè nascens.Varro 3.de Re rusti.cap.11, Sunt item non dissimilia alia genera , vt querquedulæ, phalarides,sic perdices.quæ (vt Archelaus scribit)audita voce maris concipiunt.Apud Plinium tamen lib 10.cap.48,& Columellam lib. 8.cap.15, legimus phalerides per secundam vocalem in antepenultima , quo pacto etiam apud Varronem legendum suspicamur.

Phalarismus, mi, φαλαρισμὸς, Phalaridis tyrannis, vel eius imitatio,hoc est summa crudelitas.

PHALERA, orum, φάλαρα,τὰ, Portus Athenien sium,quinq; millium passuum muro vrbi coniunctus. Hinc ortus traditur Demetrius philosophus, Phalereus à patria cognominatus. Apud Græcos teste Stephano, indifferenter effertur, φαληρὸν ἰνικῶς, καὶ φάληρα πληθυντικῶς.

Phalereus, φαληρεὺς, Gentile nomen est à Phaleris Athenièsium portu deductum. Quo cognomento etiam dictus fuit Demetrius philosophus, Phanostrati filius,& Theophrasti auditor , qui quum à Cassandro Macedonum principe Athenis esset præfectus , non modò popularem non destruxit potentiam,sed etiam in melius eam reformauit. Verùm tantũ inuidia valuit , vt post Cassandri obitum in Aegyptum fugere coactus sit : quo tempore eius inimici statuas eius plures trecentis disiectas cõflauere. Tandem morsu aspidis periit , quum multa apud Ptolemæum in calamitoso otio scripsisset.Vide Strabonem lib.6.

Phaleræ, pen.cor.harum phalerarum, φάλαρα, Ornamenta equorũ, ἀπὸ τῦ φαλῦ Græco adiectiuo,quod significat illustre.Virg.lib.6.Aene.Primus equum phaleris insignem victor habeto. Non tamen sola equorũ ornamenta phaleræ dicuntur,sed nonnunquam etiam equitum & virorum nobilium: vnde Liuius lib.9,ab Vrbe,tradit comitia Aedilitia Cn. Flauij Scribæ tantum habuisse indignitatis , vt plerique nobilium aureos anulos & phaleras deponerent.

Phaleratus,ta,tum,Id est phaleris ornatus.πελαγωνὸς.Suet.in Claud.Crassus Frugi equo phalerato,& in veste palmata. ¶Per trãslationem item phaleratum appellamus quod fucatum est , & ad speciem ornatum : metaphora ducta ab equis vanalibus , qui vt carius vendantur , phaleris solent exornari. Sic Terentius in Phorm. Phalerata dicta possiit pro

prò ornatis,comptis,& fucatis.

Phalerides, Aues sunt ex genere natantium, in Seleucia Parthorum, & quodam Asiæ tractu præcipuè nascentes,teste Plinio lib.10.capi.48.Columella lib.8.capi.15, Clauiæ pascuntur anates, querquedulæ, boscides, phalerides.similesque volucres,quæ stagna,& paludes rimantur.

PHALERIVM, φαλήριον, Vrbs Hetruriæ.Inde Phalerius,ria,rium. Stephanus.

PHALISCI, φαλίσκοι, Populi Hetruriæ, quorum oppidum Phalerij vocabatur. Sunt qui arbitrantur Phaliscos esse qui eam Hetruriæ partem inhabitant vbi situm est oppidum quod hodie corrupto nomine *Montem Flasconem* vocant , quum potius montem Phaliscum dicere debeamus.

PHALORA, φαλώρα, Vrbs Thessaliæ. Inde Phalorensis, φαλωρεύς. Stephanus.

PHANAEVS, φαναῖος, Promontorium in Chio insula,optimo vino nobilissimum.Autor Seruius in illud Virgil.2.Georg.Sunt etiam Amminææ vites firmissima vina , Tmolus & assurgit quibus, & rex ipse Phanæus.

Phanaticus, ci, Dicitur qui diuino Spiritu afflatus est,& cui mulæ vanę apparitiones,& ludibria fiunt:qualem insanientem Aiacem fuisse Poëtę ferunt quum in pecora fæuiret, Agamennonem fe,& Vlyssem occidere ratus. ἐνθεος, ἐνθουσιῶν. Cicero pro Domo sua,Quid tibi necesse fuit anili superstitione,homo phanatice, sacrificium quod alienæ domi fieret, inuisere? Hunc morbum, phanaticum errorem vocat Horatius de Arte,Aut Phanaticus error,& iracunda Diana.

PHANES, φάνης, Vir fuit Halicarnasseus, qui Cambysæ Persarum regi aduersus Aegyptios bellum molienti, se ducem itineris præbuit, exercitúmque eius citra periculum per Arabiam in Aegyptum duxit. Autor Herodotus libro 3. ¶Phanes etiam à Græcis dicitur Sol , ἀπὸ τῦ φάινειν, hoc est à lucendo.

PHANESII, φανῆσιοι, Populi in insulis Oceani Septentrionalibus, qui (vt Solinus ait) habent aures adeò effusas vt reliqua viscera contegant illis.

Phanias, φανίας,A Græcis dicitur qui tenuis fortunæ quum sit,summas tamen diuitias iactat,& simulat : tractum à Phania quodam eius ingenij homine.¶Fuit etiam hoc nomine Appij Pulchri libertus.

Phantasia,æ,φαντασία,Imago rerum insidentium animo.Cic.1.Acad.In qua primùm de sensibus ipsis quædam dixit noua , quos iunctos esse censuit è quadam quasi impulsione oblata extrinsecus, quam ille phantasiam , nos visum appellemus licet.Idem Cassio, libro 15, Qui putant etiam διανοητικὰς φαντασίας spectris Catonis excitari.

Phantasma, atis, φάντασμα, Est species , vel imaginatio falsa : quales sunt quas dormientes videre sibi videntur.Differt à phantasia,inquit Suidas, quòd phantasma est imaginatio,vel visio eius quod non est : phantasia autem eius solùm quod est.

Phantasticus, φαντασικὸς, Imaginatiuus.

Phanum, phani, Templum, quia φανὸν apertum & manifestum significat,& omnibus adeuntibus aperta sunt templa. *vide*. Cice.3.de Finib. Nam vt peccatum est patriam prodere,parentes violare,phana depeculari,quæ sunt in effectu, &c. Cæsar 1.belli Ciuil. Pecuniæ à municipiis exiguntur,& è phanis tolluntur.

PHAON, φάων, Iuuenis Lesbius fuit formosissimus,à Sappho poëtria perditissimè adamatus.Extat apud Ouidiũ Epistola Sapphus ad Phaonẽ.

PHARAE, φαραὶ, numero plurali,Vrbs est,teste Plinio lib.4.capi.12,Cretæ mediterranea,à Messeniis condita.

PHARAONES, φαραὼνες, appellantur Aegypti reges, quod cognomen fuit dignitatis,vt scribit Eusebius.Aegyptiorum enim lingua Pharaon regem significat, vt docet Iosephus lib. 8. Antiq. Vnde quum primùm peruenissent ad Imperium,hoc nomen accipiebant.

Pharetra, æ, φαρέτρα, pen.corr.Sagittarum techa. Virgil.1. Aeneid. Succinctam pharetra,& maculosæ tegmine lyncis. Dicta pharetra παρὰ τὸ φέρειν τὰ τρώσεις, ὑγρὸν βέλος. ¶Capax pharetra, Ouid.9.Metamor. ¶Grauida pharetra sagittis,Horat.1.Carm.Ode 22.¶Plenę pharetręs, Ouid.4.de Pon.

Pharetratus dicitur qui pharetram fert.Ouid.1.Amo.Eleg.1, Lege pharetratæ virginis arua coli. Virgil. 4. Georg. Quàque pharetratæ vicinia Persidis vrget.¶Miles pharetratus,Silius lib.7.

PHARIA,Ptolemæo Plinióque,Straboni verò Pharus, φάρος, Insula cõtra Dalmatiam & Iaderam,quæ nunc vulgò *Lisna* Illyrico sermone dicitur.¶Est & vrbs in ea,à qua Pharienses populi.

Pharias, penul. prod. φαρίας. Serpens est fulcum, dum serpit , cauda in terra faciens.Lucanus lib.9,Et contentus iter cauda fulcare pharias.

Pharicon, φαρικὸν, Genus veneni est quod Athenæus phariacon nominat:de quo Plinius lib.28.capi.10.

Pharisæus, φαρισαῖος, Nomen sectæ Iudæorum religiosæ. Erant enim apud Iudæos tres sectæ.Pharisæorum,Sadducæorum,& Essæorum. Dicitur autem Pharisæus,quasi separatus,ab Hebræo pharas, quod est diuidere:propterea quòd qui hanc sectam colerent,à cæteris habitu moribúsque distinguerentur.

Pharisaicus, a, um, φαρισαϊκὸς. Hieronym. contra Vigilant. Quasi sepulchra Pharisaica foris dealbata.

PHARMACOTROPHI, φαρμακότροφοι, Populi sunt Asiæ Margianis,& Susianis finitimi, qui se venenis alere consueuerunt:vnde & nomen illis inditum est.Meminit horum Plinius lib.6.capi.16,& Pomponius lib.1.

Pharmacum, ci, pen. cor. φάρμακον Vocabulum est medium , quod tam pro toxico quàm pro salutifero medicamento accipi potest:quemadmodum & veneni appellatio apud Latinos Caius.l.Qui venenum.ff. de Verborum significatio. Qui (inquit) venenum dicit, adiicere debet an malum , an bonum sit. Nam & medicamenta venena sunt: quia eo nomine omne continetur quod naturam eius cui adhibitum fit , mutat. Quum id apud nos venenum appellamus , Græci φάρμακον dicunt , apud illos quoque tam medicamenta quàm quæ nocent , hoc nomine continentur. Vnde adiectione alterius nominis admonet nos summus apud eos Poëtarum Homerus,qui sic ait, φάρμακα πολλὰ μὲν ὀσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά. Hæc Caius.

Pharmacopola, æ, penul. prod. φαρμακοπώλης , Pharmacorum venditor: ἀπὸ τῦ πωλεῖν τὰ φάρμακα. Horat. lib.1. Serm. Saty. 2, –ambubaiarum collegia, pharmacopolæ.Cice pro Cluen.Tum repente Anconitanum quendam L.Clodium pharmacopolam circunforaneum , qui casu tum Larinum venisset,aggreditur.Quidam seplasiarios vocant,à Seplasia vico , seu foro Capuano in quo medicamenta & vnguenta conficiebantur.

Pharmaceutice, φαρμακευτικὴ. Dicitur ea pars medicinæ quæ pharmacis curat,ad differentiam therapeutices,& chirurgices.

Pharmacodes, φαρμακώδης, Odor medicamenti.

Pharmaceutria, φαρμακεύτρια, Dicitur quam nos sagam dicimus, vel venefícam.Hoc nomine Virgilius Eclogam quandam inscripsit,in qua Theocriti imitatione venefica quædam inducitur,quæ magicis incantationibus animum viri à quo spernebatur, ad sui amorem conatur reuocare.

PHARMACVSAE, φαρμακοῦσαι, Sunt duæ insulæ exiles iuxta Atticam regionem in mari Salaminiaco,in quarum altera (vt inquit Strabo lib. 9,) sepulchrum Circes visitur. Plinius eiusdem nominis insulam inter Sporadas connumerat,libro 4.capi.12. Hanc Stephanus supra Miletum collocat,& Attalum regem in ea occisum fuisse asserit.Gentile est Pharmacusius.

PHARNACIA, æ, φαρνακία Stephano,Regio & vrbs Pontica,Trapezunti proxima.Plin.lib.6.capi.4,Pharnacen appellat.

PHARNAX, nacis, pen. corr. φάρναξ, Nomen proprium Mithridatis filij, qui quum matore ciuilis belli quod tum inter Cæsarem & Pompeium gerebatur,quam propriarum virium fiducia Cappadociam inuasisset, a Cæsare fulminis in morem est obtritus, & (vt Cæsar gloriari solet) antequam hostem vidisset, victus : vnde etiam inter Pontici triumphi fercula, (teste Suetonio in Cæsare)tria hæc verba fuerunt prælata, Veni, vidi, vici. non acta belli significantia, sed celeriter confecti notam.Lucanus lib.2,Tigranémque meum, nec Pharnacis arma relinquas, à dmoneo.Meminit huius Cice.ad Cassium lib.15.Epist. famil.& ad Atticum lib.11.

PHAROS, φάρος, Olim insula fuit,Canopico Nili ostio obiecta, dieiq; vnius nauigatione (si Homero credimus) à continente diremptа:hodie verò Alexandriæ ponte coniuncta. Cuius mutationis causam quidam Nilo assignant,cuius ostia magnam perpetuò limi vim ad proxima aggerunt vada. Lucan. lib. 10, –Pharos insula quondam, In medio stetit mari.In ea turris est ingens,in petra posita,quæ mari circunluitur, albo lapide, octingentis talentis à Philadelpho Ptolemæo rege , Sostrati Gnidij architecti Alexandrinorum amici opera extructa , quæ & ipsa Pharos dicta est : in qua noctu accensæ faces nauigantium cursum regebant.¶A cuius similitudine cæteræ quoq; speculæ similem in vsum constructæ , Phari appellatæ sunt. Papinia. Lumina noctiuagæ tollit Pharus æmula Lunæ.Scribit Hegesippus libro 4.Pharon à Græcis Latinisque appellari ex ipsius rei vsu , eo quòd longè videatur à nauigantibus : tanquam ἀπὸ τῦ φαεῖν , quod significat lucidum , immutata litera , Pharos dicatur. In hac Alexander nouam vrbem condere statuit , sed quum magnæ sedis capax non esset,ex illius aduerso condidit Alexandriam.¶Est item Pharos, maris Adriatici insula, Illyrico adiacens,antea Paros dicta,teste Plinio lib.3.capi.21.

Pharius,pharia,pharium, φάριος, & Phariacus,phariaca,phariacum,vt Sistra Phariaca.

PHARPHARIADES, Pars vna est Tauri montis.Plin.lib.5.capi.17.

PHARSALIA, φαρσαλία, Regio Thessaliæ, Pharsalo oppido quod ad Enipei ripam situm est,circumiacens : à quo & nomen accepit. Sunt tamen qui vniuersam Thessaliam hoc nomine vocatam fuisse existimẽt, à Pharsalo.duce,quæ primò Aemathia.ab Aemathio:postea Thessalia,à Thessalo:deinde à Macedone,Macedonia diceretur.

Pharsalicus, a, um : vt Campi Pharsalici,in quibus duorum maximorum bellorum ciuilium procellæ detonuerunt: primum inter Cæsarem & Pompeium,alterum inter Augustum,& percussores Cæsaris Brutum & Cassium. Hi postea Philippici dicti sunt , siue à Philippo rege , siue à Philippis vicina vrbe , quam alio nomine Thebas Thessalicas appellant.

PHARSALOS, seu Pharsalum , φάρσαλος Stephano , Thessaliæ oppidum , in ripa Enipei fluminis situm , de quo Lucanus lib. 6, Aemathis æquorei regnum Pharsalos Achillis.

PHARVSII, φαρούσιοι. Plin.lib.5.capi.8,& Pomponio lib.1, Populi sunt Africæ vltra Mauritaniam.Hi quondam Persæ fuisse dicuntur,comites Herculis ad Hesperidas tendentis.Pomponius quoque in fine lib.3.Deinde Pharusij aliquando tendente ad Hesperidas Hercule dites , nunc inculti,& nisi quòd pecore aluntur,admodum inopes.Qui fabulosa narrant,Thebano hæc Herculi tribuunt:at qui historicam veritatem prosequuntur,Aegyptio Herculi qui Libycus cognominatus est,potius adscribenda censent.Meminit horum & Strabo lib.17,vbi de Mauris mentionem fecit.At Pharusij,inquit,qui vltra hos habitãt,Hesperiis Aethiopibus vicini,sagittant quemadmodum Aethiopes:falcatis quoque curribus vtuntur : miscentur nonnunquam Mauris Pharusij , per deserta aquarum vtres equis portantes : nonnunquam per loca quædam palustria & lacus Cyrtham veniunt. Quidam ex eis Troglodytarum more sub terra habitare dicuntur, & æstiuis imbribus abundare,hyeme verò siccitate laborare:nonnulli sibi ex serpentum piscíúmque coriis, alij ex stramentis sibi indumenta parare. Vide reliqua apud Strabonem loco iam citato.

Phase, Hebraicè , Latinè transitus dicitur : quàm vocem LXX. conuer-

Universidad de Deusto Biblioteca

terunt πάσχα. Vide PASCHA.

Phaselitus, vide PHASEOLVS.

PHASELIS, φασηλις, Pamphyliæ vrbs in monte sita, piratarum olim perfugium. Proinde Cicero in Verr.act.6,Massanam Siciliæ oppidum Verri Prætori, prædoni & piratæ Siculienti, Phaselim quandam fuisse ait, quòd omnes furtorum aceruos illuc deportasset: Phaselis (inquit) illa quam cepit P.Seruilius,non fuerat vrbs antè Ciliciam atque prædonum: Lycij illam,Græci homines, incolebant: sed quòd erat eiusmodi loco, atq; ita proiecta in altum, vt & excuntes è Cilicia prædones sæpe ad eam necessariò deuenirent: & quum ex hisce locis se reciperent, eòdem deferrentur,asciuerunt illud sibi oppidum piratæ,primò commercio,deinde etiam societate.Mamertina ciuitas improba antea non erat, etiam erat inimica improborum. Mox subdit, Verùm hæc ciuitas isti prædoni ac piratæ Siculiensi Phaselis fuit.Huc omnia vndique deportabantur,apud istos relinquebantur:quod celari oporteret,habebant sepositum ac reconditum:per istos,quæ volebat in nauem clàm imponeda,occultè exportanda curabat:nauem denique maximam,quam onustam furtis in Italiam mitteret, apud istos faciendam ædificandámque curauit.Hactenus Cicero.

Phaselus, li, penul. prod. φάσηλος Straboni & Appiano nauigij genus fuit mistam habens formam ex oneraria & longa triremi, quòd tam velis quàm remis agi poterat. Catullus, Phaselus ille quem videtis hospites.Ait fuisse naulum celerrimus,Neque vllius natantis trabis impetum. Nequisse præterire, siue palmulis. Opus foret volare, siue linteo. Virgil.4.Georg.Et circum pictis vehitur sua rura phaselis. Salluſt. lib. 3.Et fortè in nauigando cohors vna grandi phaselo vecta, à cæteris deerrauit. Nonius Phaselum interpretatur nauigium Campanum. Bayfius eandem existimat fuisse cum myoparone, aut certè ab illius figura non multùm distantem. Nec defuerunt qui in Pamphylia primùm inuentum suspicati sint.&: à Phaselide oppido nomen accepisse.

Phaseolus, per quatuor syllabas, φασίολος, Genus leguminis, siliquam ferens longiorem quàm fœnogræcum, quæ vnà cum femine manditur viridis,ex oleo & garo.Colum.lib.2 capi.15,Phaseoli modij quatuor obruuntur totidem operis. ¶Legitur & Phaselus, li, Virgil.1.Georg. Seu pinguem viciámque seres, vilemque phaselum. Galenus libro 1.de Aliment. facult. Phaseolos distinguit à phaselis, vsitque phaseolum plantam hortensem esse eandem cum similace, cuius fructus lobi dicuntur,& dolichi Theophrasto: phaselum autem eundem esse cum cicercula, aut certè eius speciem, quæ etiam hodie *Phasillorum* nomen apud vulgum retinet.

Phasganion, φασγάνιον, Herba est quæ alio nomine xiphion appellatur,hoc est gladiolus,nascens in locis humidis,quum primùm exit,gladij speciem præbens,radicem habens duorum cubitorum,nucis auellanæ modo finbriatam. Reliquam descriptionem vide apud Plinium lib. 25.capi.11.

Phasiani, φασιανοί, Aues notæ,à Phasi fluuio ita nominatæ:vnde ab Argonautis primùm in Græciam, atque inde ad nos putantur esse deportatæ.Martial.lib.13.Argiua primùm sunt transportata catina, Antè mihi notum nil nisi phasis erat.In hanc auem Itym Terei filium mutatum mythici fabulantur.

Phasiana,næ,idem:vt apud Plinium lib.10.capi.48,Nonnulli etiam phasianas gallinas vocant.

Phasianarius,Qui phasianos pascit. φασιανοτρόφος. Paulus Iureconsul.Phasianarij autem,& pastores anserum non continentur.

PHASIS, is, vel idis, φάσις, Colchorum prægrandis fluuius, de quo Lucanus lib.3,Colchorum qui rura facit ditissima Phasis.Plin. lib.6. capi. 4, Nauigatur Phasis quamlibet magnis nauigiis XXXVIII. M.D. pas. Inde minoribus longo spatio,pontibus centum viginti peruius.Ab hoc fluuio phasiani nomen sumpserunt, quòd ibi maximus eorum sit prouentus:vnde etiam ab Argonautis in Græciam aduecti putantur.¶Fuit item eiusdem nominis oppidum, ad fluuij huius ostium situm, cuius meminit Plinius lib.6.capi.4.

Phasias, adis, φασιάς, Patronymicum est fœmininum, à Phasi de fluuio, siue oppido deductum, quod Poëtæ pro Medea ferè vsurpant, Phasidis alumna. Ouidius 3.de Arte, –maritum Barbara per natos Phasias vlta suos.

Phasma, atis, φάσμα, Latinè apparitio, monstrum, visum dicitur. Est etiam nomen fabulæ apud Menandrum Græcum comicum. ¶Phasma etiam fabula fuit cuiusdam Catulli, vt ex Iuuenale intelligere licet, Saty.8.Consumptis opibus vocem Damasippe locasti Suppario, clamosum ageres vt phasma Catulli.

Phauliæ, φαυλίαι Polluci.Sunt oliuæ quæ minimo succo,corpore grandissimo, pusillóque sunt nucleo.

PHEGEA, pen. prod. φήγεια, Ciuitas Arcadiæ, à Phegeo rege, Phoronei fratre cõdita.Priùs Erymãthus,postea & Psephis appellata. Stephanus.

PHEGEVS, φηγεύς, Pater fuit Alphesibœæ, qui Alcmæonam quum iussu patris matrem occidisset, & ob eam rem furiis agitaretur, purgauit, eique Alphesibœam filiam matrimonio locauit. Vide fabulam latius apud Ouidium 9.Metam.

PHEGOR, φηγώρ, lingua Hebræa Priapus appellatur,inquit Hieronymus contra Iouinianum:vnde Beel–phegor,dictio composita,hoc est Priapi simulachrum.

Phellandrion, φελλάνδριον, Herba quæ in palustribus nascitur, folio apij,cuius semen propter calculos,& vesicæ incommoda bibitur. Quidam existimant eam esse quam officinæ *Filipendulam*,vocant: alij eandem faciunt apio palustri,quod à Dioscoride ἱππομάραθρον vocatur.

Phellus, φελλεύς, teste Cælio lib.6. capi.17,idem est cum eo quod Latini vocant suber.Vnde Plutarchus in lib.de Fortuna Romanorum,scribit, C.Pontium à Camillo missum in Capitolium à Gallis id temporis obsessum,quum Tybrim transmitteret, φελλέα πλατέα ὑποζώσασθαι,

hoc est phellos latos pectori subiecisse.Græci φιλολίθῳ perpetuo epitheto vocant ἀβαπίστῳ, hoc est immersibilem,quòd in aquis nonnisi magna ponderis vi submergatur.Hinc a Luciano finguntur esse homines quidam phellopodes,qui per mare currentes non mergebantur,quasi phellinos habentes pedes.

PHEMONOE, φημονόη, Sibyllæ nomen, quæ prima Apollinis Delphici vates dicitur fuisse,& carmen heroicum inuenisse,vt ait Pausanias.Stat. lib.2.Syl. –referétque arcana pudicos Phemonoe fontes.¶Est & Phœbados cuiusdam nomen apud Lucanum lib. 5, Phemonoen errare vagam,curisque vacantem.¶Sunt qui Phœbi filiam dicant fuisse.Meminit eius Hesiodus in Theogoniis.

PHENEVM, φένεον Stephano, Oppidum in Arcadia,circa quod herba nascitur Homeri præconio celeberrima,quam à diis immortalibus Moly vocari asserit Plinius lib.25.capi.4.

PHENEVS, φενεύς, Lacus Arcadiæ, cuius aqua nocturno tempore perniciosa.inter diu salutaris est. Ouid. Meta.15, Est lacus Arcadiæ Pheneum dixere priores, Ambiguis spectatus aquis: quas nocte timeto: Nocte nocent,potæ,sine noxa luce bibuntur.

Phengites, φεγγίτης, Lapis duritia marmoris, candidus & transluces: vnde & nomen habet. Nam φέγγος splendorem significat Vide Plinij lib.36.capi.22.

Phenion, Herba quæ & anemone dicitur, quasi herba venti: sic enim vulgus appellat, quòd eius flos nonnisi vento spirante aperiatur. Vide Plinium lib.21.capi.23.

PHERAE, arum, φεραί, Oppidum Thessaliæ, ad Bœbeidem lacum, vbi Magnetia à Pelasgicis campis dirimitur.Homerus in Catil. Οἵθ' ὑπὸ Πήλιον ἠνεμόεν τε καὶ ὑλήεν ἐκάλυπτον. ¶Est item eiusdem nominis oppidum in Achaia propriè dicta,non procul à Patris.

Pheræus,a,um,Ouid.in Epist. Oenones, Ipse repertor opis vaccas pauisse Pheræas Fertur,&c.

PHERECRATES, φερεκράτης, Athenien sis Poëta comicus, militauit sub Alexandro Magno: docuitque fabulas XVII. Autor Suidas.

PHERECYDES, pen. prod. φερεκύδης, Philosophus, & Poëta tragicus, ex Scyro insula, teste Strabone lib. 10, Floruit regnante Seruio Tullo apud Romanos,vt Cicero lib.1.Tusc.refert.Hic primus dixit animos hominum esse sempiternos. Primus scripsit soluta oratione (vt Apuleius in Floridis autor est) repudiato versuum nexu.Hunc Pythagoras magistrum coluit.Perit phthiriasi,id est pediculari morbo.de quo Serenus, Sed quis non paueat Pherecydis fata tragœdi,Qui nimio sudore fluens animalia tetra. Eduxit, turpi miserum quæ morte tulerunt? Hic etiam si nullum magistrum habuerit, tamen per se multum eruditionis est consequutus,vt autor est Suidas.Quanquam Diogenes Laert. eum Pittaci auditorem dicat extitisse.¶Pherecydes præterea alius fuit, teste Laërtio, antiquior etiam superiore, Atheniensis & Philosophus,qui ab Orpheo multa didicit,scripsitque Theogoniam libris decem:item libellum,De rerum principio.¶Pherecydem alium Lerium genere,Historicum commemorat Suidas.

PHERENICE, pen. prod. φερενίκη, Nomen mulieris, de qua Aelianus lib.10,de Varia hist.Duxit ad Olympicum certamen filium suum Pherenice fœmina.prohibentibus eam spectare qui præsidebant. Licere id sibi persuasit,quæ patrem & fratres treis haberet Olympionicos. Spectauit,& victorem filium reduxit.

Pheretrum, φερετρον, vide FERETRVM.

Phiala, æ, φιάλη, Poculi genus capacius:ita dictum, quasi πιαλή, ἀπὸ τοῦ πίνειν ἐν αὐτῇ ἡδέως, παρὰ τὸ πίειν ἁλις πωλεῖσθαι, hoc est ab eo quòd affatim ad bibendum suppeditet. Solent autem phialæ ex auro fieri: quod & ipsum non obscurè innuit Iuuenalis Saty. 7, Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum.

PHIDIAS, æ, φειδίας, Nobilis fuit statuarius,qui in ebore scalpendo citra æmulum claruit:diis tamen (vt inquit Quintilianus) quàm hominibus efficiendis melior.Inter huius opera præcipuè commendata est Mineruæ statua, quam Athenis ex ebore fecit, XXVI. cubitorum altitudine: in cuius clypeo Amazonum pugnam, & Gigantomachiam insculpsit: in soleis verò, Centaurorum & Lapitharum certamen. Proximam commendationem meruit Iupiter Olympius,& ipse totus ex ebore.Cælauit & Venerem,quæ postea Romæ sita fuit in porticu Octauiæ. Item Nemesim Rhamnusiam,mali ramum manu tenentem,ex quo pars vna surgebat complicatio, hanc inscriptionem habens, Agoracritus Parius fecit. Hunc enim Agoracritum discipulum vsque adeò diligebat, vt ei tanti operis laudem cederet.

Phidiacus,a,um, φειδιακός. Proper.lib.3.Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno.Martial.lib.6.Quis te Phidiaco formatum Iulia cælo,Aut quis Palladiæ non putet artis opus?

Phiditia, orum, φειδίτια, Cœnationes Lacedæmonij, seu conuiuia nominabant, siue quòd φιλίας, id est amicitiæ causa instituta sint, siue potius à parsimonia. φειδωμὰς enim significat parco & abstineo: φειδὼ parcitas & parsimonia: φειδωλὸς parcus. Vnde & phiditia conuiuia parca,& frugi.Cice.5.Tusc.Quid, victum Lacedæmoniorum in phiditiis, nónne videmus? Conueniebant enim ad phiditia conferentes singuli farinæ modium, vini coros octo, casei quinque minas, ficuum quinque semiminas.

PHIDIPPVS, φείδιππος, Herculis nepos ex Thessalo filio,qui vnà cum fratre Antipho contractis ex maris Carpatij insulis triginta nauibus Græcis suppetias tulit aduersus Troianos. Autor Homerus in Catal. nauium.¶Est item Phidippus personæ Comicæ nomen, apud Terent. in Hecyra.

PHILA, æ, φίλα Stephano, Vrbs Macedoniæ, iuxta Peneum fluuium, à Demetrio Gonata Antigoni filio condita, & à nomine matris eius ita appellata. ¶Est item Phila, maris Gallici insula, eregione Antipolis, cuius meminit Plinius libro 3. capite 5. ¶Sunt & quatuor eiusdem nominis

nominis insulæ in Nilo fluuio,supra Deltam, quas commemorat idem Plinius,libro 5.capi.9.

PHILADELPHIA, φιλαδέλφεια, Nomen ciuitatis in Mysia,regione Asiæ, frequentibus terræ motibus concussa,vnde eius incolæ in agris magna ex parte degebant. In hac fuit vna ex septem Ecclesiis in Apocalypsi commemoratis. Supra Philadelphiam, Orientem versus exusta regio patet,quam Græci καταικεκαυμένην appellant,stadiis longa quingentis, quadringentis lata, vbi nullæ arbores præter vitem inueniuntur, quæ exustum vinum fert ita elegans vt nulli cedat. Summa camporum facies cinerulenta est, montana, petrosa & nigra. Quidam ex crebro fulminum ictu id contigisse arbitrantur, nec dubitant quæ de Typhone dicuntur,hoc in loco fabulari.Sed credibilius est subterraneum ignem qui postea defecerit,regionem exustsisse.Dicta autem fuit hæc vrbs Philadelphia,ab Attalo Philadelpho conditore.

PHILADELPHVS, φιλάδελφος, Ptolemæi regis Aegypti cognomen,qui bibliothecam fecit Alexandriæ ferè quinquaginta millia librorum continentem.Idem libros Moysi curauit per LXX. interpretes ex Hebræo in Græcum sermonem verti.

PHILAE, arum, φίλαι, Insula aspera,& vndique prærupta,adiacens Aegypto, duobus in vnum coituris amnibus cincta, qui Nilo mutantur, & eius nomen ferunt.Sunt autem Philæ Straboni libro 17, infrà Syenen, ad quas ipse se ex Syene plaustro per plana aliquando vectum scribit. Meminit & Lucanus lib.10,Rursus multifidas reuocat piger alueus vndas,Qua dirimunt Arabũ populis Aegyptia rura,Regni clausira Philæ.

PHILAENORVM, aræ, φιλαίνων βωμοί, Dicuntur quæ Siculo Peloro oppositæ, in media quodam modo Syrtium tullere positæ sunt: ita dictæ à Philenis fratribus, qui in eo loco viui creduntur fuisse defossi. Nam quum inter Cyrenenses & Carthaginenses de finibus incidisset controuersia, placuit vt certo tempore duo viri ex vtraque ciuitate egrederentur: vbicunque sibi obuij fierent, ibi ciuitatis vtriusque terminj essent. Itaque Carthagine egressi Philæni,quum aliquot passuum millia in fines Cyrenensium processissent, indignati aduersarij se esse præuentos, optionem Philænis proposuerunt, malléntne ad suos fines retrocedere,an eo in loco viui defodi.illisque respondentibus se patriæ salutem vitæ præferre, à Cyrenensibus, qui viribus superiores erant, viui eo in loco sunt defossi. Quo in loco Carthaginenses, ne eximia illorum in patriam pietas vlla temporum iniuria obliteraretur,duas eis aras constituerunt.Vide Sallustium in Bello Iugurthino.

PHILAGRIOS, φιλάγριος, Medicus fuit infignis, Galeni contemporaneus, natione Epirota, Naumachij discipulus, cuius scripta recensèt Suidas.

PHILAGRVS, φίλαγρος, Sophista Cilix, auditor Lolliani, supra modum iracundus. Nam & dormitanti quandoque auditori pugnum in malam fertur impegisse, & infregisse colaphum. Huic Metellus nepos sepulchum extruens, lapideum apposuit coruum. Id quum Cicero esset intuitus, in eius leuitatem iocatus, Hoc, inquit, Sapientius à te factum, πίνειν γὰρ οὐ μάλιστα, ἢ λέγειν ἐδίδαξε, volare magis te docuit,quàm dicere.Hæc Cælius Rhodiginus,Antiq.lec.libro 21.capi.7,& lib.17.capi.20.

PHILAMMON, φιλάμμων, Filius fuit Apollinis ex Chione nympha, clarissimus carmine & cithara.Ouid.lib.12,Nascitur è Phœbo (namque est enixa gemellos) Carmine vocali clarus citharáque Philammon. ¶Fuit item Philammon Atheniensis,pugil fortissimus,qui omnes suę ætatis pugiles superauit.Suidas.

Philanthropus, pen. pro. φιλάνθρωπος, Lappæ genus,ita dictum quòd vestibus hominum adhærens, eos amare videatur: φιλανθρωπεύει enim Græcis benignum sonat & hominis amantem. Vide Plinium libro 24. capi.19.Dioscoridi aparine dicitur,officinis *Rebulus*.

Philanthropia, φιλανθρωπία, Humanitas,id est amor erga homines.Hanc sic definit Speusippus,Philanthropia,est humanitas,& affectio amicitiæ, hominum conciliatrix, habitus hominibus beneficus, gratiarum redditio,gratitudo benefica.Huic opponitur Misanthropia.

Philautia, φιλαυτία, Amor sui ipsius. Cicero Atti. lib. 13, Libri quidem ita exierunt,(nisi forte me fallit communis φιλαυτία) vt in tali genere nos apud Grecos quidem simile quicquam.

Philargyria, φιλαργυρία, Auiditas argenti, siue auaritia transfertur.Nam quod nos argentum,Græci vocant ἄργυρον.

PHILEMON, φιλήμων, Syracusius,nouæ Comœdiæ scriptor, qui Alexandri Magni tempore floruit.Huic Quintilianus secundum inter Comicos scriptores locum tribuit, Philemon, inquiens, prauis sui temporis iudiciis,Menandro sæpe prælatus est:consensu tamen omnium meruit secundus credi.

PHILESIVS, Cognomen Apollinis. Græci φιλήσιον amabilem dicunt: quod cognomen idcirco Apollini tribuitur, quia lumen eius exoriens, amabili veneratione oculorum consalutamus.

PHILETAERVS, φιλέταιρος, Comicus fuit Atheniensis, Aristophanis Comici filius. Fabulam scripsit vnam & viginti,quarum nonnullæ recensentur à Suida.

PHILETAS, φιλητᾶς, Poëta fuit elegiographus ex insula Co.qui Philippi & Alexandri Macedonum ætate floruit.Præceptor fuit Ptolemæi Philadelphi.Suis carminibus celebrauit Battidem puellam, quam adamauit.Fuisse fertur corpore adeò tenui,vt necesse fuerit ei plumbum adhibere,ne ventorum flatu raperetur.Politianus, –nec Cous adhæc non sacra Philetas,Quanquam est æger,adest quanquam vestigia lento Fulta grauat plumbo,&c.

Philetæria, siue Phileteria, φιλητήριον Dioscoridi, Herba est, teste Plinio lib.25,capi.6,quam nonnulli pelemoniam appellant, alij chliodynamam,radice crassa,exilibus ramis, quibus in summis corymbi dependent nigro semine,cætero rutæ similis.

PHILEVM, φίλευμ, apud Ptolemæum Germaniæ Septentrionalis oppidum est.Ex longitudine & latitudine à Ptolemæo ascripta,coniicimus aut idem esse cum Groninga Frisiæ oppido,aut certè illi proximum.

PHILIDES, Mango quidam fuit equorum, à quo quum Themistocles equum dono postulasset, passúsque esset repulsam, minatus est se domum eius continuò ligneum equum facturum.Quo ænigmate significabat se propinquorum accusationes & crimina in eum conieciturum. Plutarch.in Themist.

Philippei,seu phillippi, φιλιππικοί, Aurei quidam numi,à Philippo Macedone ita appellati,quorum apud Plautum frequens mentio est:vt in Pœnulo, Hic sunt numerati aurei trecenti numi, qui vocantur Philippei.Hora.lib.2.Epist.ad Augustum,Gratus Alexandro regi Magno fuit ille Chœrilus,incultis qui versibus & malè natis Rettulit acceptos regale numisma Philippos.

PHILIPPI, φίλιπποι, Ciuitas Thessaliæ, quæ Dathos antea dicebatur, quam Philippus Macedonum rex instaurauit, & à nomine suo Philippos nominauit. Virgilius 1.Georg. Romanas acies iterum videre Philippi.¶Sunt & Philippi in Thracia, inter Nessum & Strymonem amnes,non procul ab Oelyma,quorum meminit Plinius lib.4.capi.11.

Philippensis, Philippense, Possessiuum formatum à Philippis Thessaliæ ciuitate: vt Philippenses ciues, φιλιππήσιοι, & Philippense bellum, quod apud Philippos gestum est.

Philippicus,ca,cum, φιλιππικός, Denominatiuum,à ciuitate Philippis:vt, Campi Philippici,ciuilibus cladibus nobilitati,in quibus primùm Cæsar Pompeium,& postea Augustus Brutum & Cassium profligauit.

PHILIPPIDES, φιλιππίδης, Comicus Poëta haud ignobilis, qui ætate iam prouecta quum in certamine Poëtarum præter spem vicisset, gaudio repentè mortuus est: quod & Diagoræ Rhodio accidit. ¶Fuit & alius eiusdem nominis,à celeritate pedum ὠκύπους cognominatus, quod XXIIII. horarum spatio milliè quingenta stadia pedibus confecerit, diei vnius & noctis spatio itinere ab Athenis Lacedæmonem vsque peracto.Vtriusque autor Suidas.

PHILIPPOPOLIS, φιλιππόπολις, Oppidum Macedoniæ, à Philippo Amyntæ filio conditum,patre Alexandri.Autor Stephanus.Plinius Philippopolim in Thracia constituit,lib.4.capi.11.

PHILIPPVS, φίλιππος, Amyntæ filius,& Alexandri Magni pater,Macedonum rex fuit, rei militaris peritissimus, rebúsque gestis clarissimus, Macedoniæ regnum quod arguttis antea finibus continebatur adeò ampliauit,vt centum quinquaginta populi in Macedonum ditione numerarentur.Hic à Pausania quodam adolescente suit interfectus: qui quum de stupro sibi per vim ab Attalo illato, apud regem quæstus esset,& pro rei indignitate vltionem postulasset,séque etiam à rege iterideri animadvertisset, iram in regem conuertit, & vltionem quam ab inimico non poterat,ab iniquo iudice sumpsit ¶Alius fuit hoc nomine Romanorum Imperator, qui primus ex Romanis Imperatoribus Christianus fuisse perhibetur.¶Philippus, Demetrij filius, rex Macedonæ,à T.Quin.Flaminio victus.Is autore Liuio,quum videret Annibalem fœliciter in Italia res gerentem, legatos ad eum de societate misit,qui in reditu à Marco Valer. Flacco præfecto classis intercepti cum literis,missique ad Senatum, statim Leuinus COS. contra eum mittitur,qui regem agentem Apolloniæ,incautum, semíque sopitum nocte intempesta adoritur.Ille in Macedoniam cum exercitu terrestri itinere fugit, incensis prius, ne hostis potiretur, suis nauibus.Vide Liuium lib.1.de bello Maced.¶Philippus,medicus Alexandri, teste Curtio libro 2,cuius etiam miminit Plutarchus in vita Alexandri. ¶Philippos etiam Romanos viros claros legimus, inter quos L.Philippus orator, Crassi aduersarius,vt scribit Cicero lib.3.de Oratore.

PHILISCVS, φίλισκος, Comicus scriptor fuit,cuius fabulæ enumerantur à Suida. ¶Fuit item Philiscus quidam Corcyræus, Philotæ filius, Poëta ex secundo ordine Tragicorum,& Dionysij Sacerdos sub Ptolemæo Philadelpho. Scripsit fabulas duas & quadragintà. ¶Philiscus Prætorea Aegineta,Diogenis Cynici,aut certè (vt alij malunt) Stilpontis auditor, & præceptor Alexandri. Scripsit Dialogos quosdam inter quos est Codrus.Ex Suida.

PHILISTION, φιλίστιων, Sardianus,siue Prusiensis,Poëta comicus, qui Socratis ætate floruit,nimio risu mortuus est.Suidas.

PHILISTVS, φίλιστος, Archonidæ filius,patria Naucratites.aut vt alij volunt, Syracusanus, Eueni Elegiographi discipulus. Scripta eius enumerat Suidas.

PHILIX, Nutrix fuit Domitiani principis,vt est auror Suetonius.

Phillyra,& Phillyrides, vide PHILYRA,& PHILYRIDES.

PHILO, φίλων, Academicæ sectæ philosophus fuit insignis, Ciceronis in Philosophia præceptor,vt ipse testatur in libro de Claris Orat. Eodem (inquit) tempore, quum princeps Academiæ Philo cum Atheniensium optimatibus Mithridatico bello domo profugisset, Romámque venisset, ei me totum tradidi, admirabili quodam ad philosophiam studio incitatus. ¶Fuit etiam hoc nomine Iudæus Philosophus, Alexandriæ natus,disciplinísque omnibus eruditus,& in nostra.& Græcorum Philosophia bene versatus:eloquentiæ autem Platonicæ tam diligens æmulator,vt illud vulgò de eo iactaretur, ἢ Πλάτων φιλονίσει, ἢ Φίλων Πλατωνίζει, hoc est, aut Plato Philonissat, aut Philo Platonissat. In diuinis autem legibus, & patriis institutis quantus fuerit, ex his quæ nobis librorum suorum tradidit monumentis palàm est. Igitur temporibus Caij quanta acciderint Iudæis mala, voluminibus absoluit, quibus & suam legationem pro Iudæis apud ipsum Imperatorem retulit. Sed & Iosephus huius legationis meminit lib. 18. Hunc Porphyrius quoque lib. 4. magnis laudibus decorauit.¶Philo Herennius, Byblius patria, grammaticus,tempore Adriani, de cuius imperio scripsit: præterea de ciuitatibus & viris claris libros XXX. Suidas.

Philochares, φιλόχαρις, Herba quæ aliàs marrubium dicitur. Plinius lib 20.capi.22.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PHILOCHORVS, φιλόχορος, Athenienſis, vir doctiſsimus & vates, tempore Eratoſthenis extinctus inſidiis Antigoni Macedonię regis ob amicitiæ ſuſpicionem cum Ptolemæo rege. Scripſit Atthidis libros XVII, qui continent res geſtas Athenienſium, & reges & magiſtratus, vſque ad Anthiochum cognominatum Deum, aliáq; complura. Autor Suidas.

PHILOCLES, is, φιλοκλῆς, Athenienſis Poëta Tragicus fuit, non ita multo poſt Euripidem, Aeſchyli ex ſorore nepos, ab iracundiæ vitio Bilis appellatus. Facie fuit in primis fœda, capitéque in criſtæ formam acuminato. Scripſit fabulas centum. Reliquit filium nomine Morſimum, & ipſum Poëtam Tragicum. Hæc Suidas.

PHILOCRATES, φιλοκράτης, Athenienſis quidam, quem Demoſthenes in proditionis ſuſpicionem adduxit. Extant ad hunc aliquot Aechinis epiſtolæ. ¶ Fuit & alius eiuſdem nominis, Struthius cognominatus, de quo vide Suidam.

PHILOCTETES, ctetis, vel tæ, pen. prod. φιλοκτήτης, Pæantis filius & comes Herculis, cui idem moriens in Oeta mõte mandauit necui corporis ſui reliquias indicaret, idque iurare eum adegit, deditque pro munere phareтram & ſagittas Hydræ fellè intinctas. Adueniente verò tempore, cum Delphico oraculo moniti eſſent Græci, ad euertendam Troiam ſagittis Herculis opus eſſe, inuentus Philoctetes, & de Hercule interrogatus, negauit ſe primò aliquid de Hercule ſcire: tandem verò mortuum eſſe confeſſus eſt, & quum grauiter ad indicandum ſepulchrum cogeretur, ne iuſiurandum violaret, ictu pedis locum oſtendit: quúmque ad bellum Troianum deduceretur, quia ipſe ſolus Lernæis ſagittis vti poterat, vnius ſagittæ caſu in pede, quo Herculis tumulum monſtrauerat, vulnere pene immedicabili affectus eſt. Tandem quum vulneris fœtor à Græcis ferri non poſſet, in Lemno relictus eſt: ſed occiſo Achille, Vlyſſes in Lemnum regreſſus, ad Troiam illum reduxit, vt inquit Ouidius lib. 3. Metam. Deuicta autem Troia, pudore, ne in patriam æger rediret, impeditus, in Calabriam venit, ibiq. Petiliam condidit. Virgil. lib. 3. Aeneid. –hic illa ducis Meliboei Parua Philoctetæ ſubnixa Petilia muro, &c. Tandem opera Machaonis medici ſanatus eſt, Propertio teſte, qui inquit, Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon. Vide PAEANTIADES.

Philodeſpotus, φιλοδέσποτος, Nomen ſeruile, idem ſignificans quod amans domini.

Philograecus, φιλόλαλος, Qui libenter vtitur dictionibus Græcis. Varro 3. de Re ruſt. capi. 10. Tranſi, inquit Axius, nunc in illud genus, quod nos Philograeci vocamus ἀμφίβιον.

Philogynia, pen. prod. φιλογυνία, Amor mulierum, Cicero mulieroſitatem vertit. 4, Tuſc. Similitérque cæteri morbi, vt gloriæ cupiditas, vt mulieroſitas, vt ita appellem eam, quæ Græcè φιλογυνία dicitur, &c.

Philologia, giæ, φιλολογία, Loquacitas, aut amor ſermonis aut ſtudij. Cice. Tironi, Non eſt enim locus ita ſeiunctus à philologia, & quotidiana συνηθείᾳ, &c. Idem Attico, lib. 2, Non deſleamus, ne & opera & oleũ noſtræ philologiæ perierit: ſed conferamus tranquillo animo.

Philologus, gi, pen. corr. Studioſus, ſiue amator ſermonis. Cice. ad Atti. lib. 13, Ergo illam ἀκαδημικὴν in qua homines, nobiles illi quidem, ſed nullo modo philologi, nimis acutè loquuntur, ad Varronem transferamus, Idem ad Quintum Fra. Nos enim ita philologi ſumus, vt vel cum fabris habitare poſſimus.

PHILOLAVS, φιλόλαος, Pythagoricus quidam philoſophus, cuius tres libros Plato, quum tenui admodum eſſet pecunia, decem millibus denariũm mercatus eſt. Quod pretium à Dione Syracuſano acceperat. ¶ Philolaus, φιλόλαος, Corinthius, ille qui leges Thebanis dedit, ex familia Bacchiadum fuit: amicus Dioclis, qui Olympia vicit: ſed vbi ille ciuitatem deſeruit, commotus ob amorem matris Alcinoæ, Thebas migrauit, atque ibi ambo defuncti ſunt. Habitauit igitur ob huiuſmodi cauſam apud Thebanos, legéſque illis deſcripſit, & alia quædam, præcipuè de liberorũ procreatione, quã illi τινωσίν appellant. Ariſ. 2. Polit.

PHILOMENA, φιλομήνη, Nomen puellæ Pandionis Athenienſis regis filiæ, & ſororis Progines. Quæ quum à Tereo compreſſa fuiſſet, tandem (vt eſt in fabulis) deorum miſeratione in auem ſui nominis conuerſa fuit, quæ & luſcinia dicitur, quam etiam nunc deflere dicunt cantu dulciſsimo iniuriam quam paſſa eſt, Martialis lib. 14, Flet Philomena neſas inceſti Tereos, & quæ Muta puella fuit, garrula fertur auis.

Philomuſus, φιλήμων, Amator, ſiue amicus Muſarum. Martial. lib. 7, Nolito nimium tibi placere, Delectas philomuſe, non amaris.

PHILOPOEMENES, ſiue Philopœmen, φιλοποίμην Suidæ, Megalopolitanus, dux Achæorum præſtantiſsimus, Lacedæmonios & Meſſenios multis cladibus afflixit, vt eſt autor Plutarchus in vita eius. Huius etiã meminit Liuius belli Maced. lib. 5.

Philoſophia, æ, φιλοσοφία, Amor, & ſtudium ſapientiæ. Cice. 2. Offic. Nec quicquam aliud eſt philoſophia, ſi interpretari velis, quàm ſtudiũ ſapientiæ. Idem 3. de Orat. Cognitio omnium optimarum rerum, atque in iis exercitatio, philoſophia nominatur. Idem 1. de Leg. Ita fit vt mater omnium bonarum rerum ſit ſapientia, à cuius amore Græco verbo φιλοσοφία nomen inuenit. Hæc ſcientia diuiditur in tres partes, in moralem, naturalem, & rationalem. Prima componit animum, ſecunda rerum naturam ſcrutatur, tertia bene differendi rationem docet. Moralis Græcè ἠθικὴ dicitur: quæ λατὰ ἔθος ἕξις philoſophiæ ſibi nomen vendicauit. Cice. 4. Tuſc. Eſt profectò medicina animi, philoſophia. Seneca, Philoſophia animum format, & fabricat, vitam diſponit, actiones regit, agenda & omittenda demonſtrat. Apuleius Diſciplinam regalem appellat. tam ad bene dicendum, quàm ad bene viuendum repertam.

Philoſophus, phi, φιλόσοφος, Amator ſapientiæ: quod nomen à Pythagora primùm dicitur eſſe profectum, qui ſophiſtæ appellationem tanquã arrogantiorem refugiens, philoſophum ſe nominari voluit: poſt quem deinceps omnes ſapientiæ profeſſores hoc nominis ſibi vendicarunt. Cice. 1. de Ora. Philoſophi denique ipſius qui de ſua vi ac ſapientia vnus

omnia penè profitetur, eſt tamen quædam deſcriptio: vt is qui ſtudeat omnium rerum diuinarum atque humanarum vim, naturam, cauſáſque noſſe, & omnem bene viuendi rationem tenere & perſequi, nomine hoc appelletur. Idem 3. de Natu. deor. Autores rerum, non fabularum philoſophi. Idem 4. Tuſc. Magiſtri virtutis philoſophi. Genera philoſophorum deſcribit Cice. 3. de Oratore.

Philoſophicus, ca, cum, φιλοσοφικὸν, Quod ad philoſophum pertinet. Cic. 5. Tuſc. Ad Brutúmque noſtrum hos libros alteros quinque mittemus: à quo non modò impulſi ſumus ad philoſophicas ſcriptiones, verum etiam lacéſiti.

Philoſophaſter, φιλοσοφάστης, Philoſophorum imitator, qui philoſophiam à limine ſalutauit.

Philoſophor, aris, φιλοσοφεῖσθαι, Sapientiæ ſtudeo, vel philoſophorum more diſputo, rectam vitę bene inſtituendæ rationem, vel rerum naturas perſcrutor. Cice. lib. 1. de Natu. deor. Et quum minimè videbamur, tum maximè philoſophabamur. Idem 2. de Orat. Decreui philoſophari potius (vt Neoptolemus apud Ennium) paucis, nam omnino haud placet. Plau. Pſeud. Certa amittimus, dum incerta petimus: atque hoc euenit, In labore, atque in dolore, vt mors obrepat interim. Sed ſatis eſt philoſophatum: nimis diu, & longum loquor.

Philoſtorgia, φιλοστοργία, A Græcis dicitur indulgentia, amórque vehemens parentum in liberos. Verùm voces huiuſmodi quæ neque Latinis ſcriptoribus ſunt vſitatæ, neque noſtris literis ſcribi conſueuerunt, rectiùs in Græcum Dictionarium reiicientur. Quare non immeritò pleraſque id genus (quæ huc non paucæ nullo iudicio erant infertæ) abiecimus, & veluti nothas ex aliena familia ſegregauimus: idque eodem iure quo Latinas è Græco lexico eximeremus.

PHILOSTRATVS, φιλόστρατος, Lennius philoſophus, tempore Seueri principis Romæ claruit, cuius vxori fuit ab epiſtolis. Scripſit Vitas ſophiſtarum ad Seuerum, & de Vita Apollonij Tyanei libros octo, præterea heroica. ¶ Philoſtratus, huius pater, Athenis docuit Neronis tempore: ſcripſit panegyricos plures, & declamationes oratoribus valde probatas, compluráque alia quæ à Suida commemorantur. ¶ Philoſtratus tertius, ſuperioris filius, docuit Athenis: ſcripſit Panathenaicum, Troiam, Paraphraſim Homerici clypei, Iconáſque huic multi acceptas referunt. Suidas.

Philotheoros, pen. prod. φιλοθεωρος, Speculationi deditus. Cice. Trebatio lib. 7, Deinde quod in Britannia non nimis te philotheoron præbui ſti, planè non reprehendo.

PHILOXENVS, φιλόξενος, Hoſpitalis: quo nomine dictus eſt Poëta quidam lyricus, qui quum ſibi Dionyſius tragœdiam quandam caſtigandam commiſiſſet, ducta linea à capite ad calcem totum opus damnauit: quapropter in latomias coniectus eſt, indéque Tarentum aufugit. Dionyſióque ſe per literas reuocanti, nihil aliud quàm monoſyllabam, ὄ reſcripſit ſæpius repetitum. Autor Suidas. ¶ Fuit etiam hoc nomine parаſitus quidam, qui collum gruis ſibi optabat, quò diutius cibi, potúſque delectatione frueretur. De hoc Phyloxeno tradit Plutarchus, quòd conuiuiis adhibitus, ſe in pultaria ſoleret emungere, vt reliquis rei fœditate adhorrentibus, ſolus epulis frueretur. Idem etiam traditur de Gnathone quodam Siculo. ¶ Philoxenus, Eretrienſis pictor, Micomachi diſcipulus, cuius tabula nullis poſtponenda Caſſandro regi picta, continuit Alexandri prælium cum Dario. Idem pinxit & Laſciuiã in qua tres Sileni comeſſabantur. Hic præceptoris celeritatem ſequutus, breuiores etiamnum quaſdam picturæ vias & compendiarias inuenit. Verba ſunt Plinij, lib. 35. capi. 10. ¶ Philoxenus, Grammaticus Alexãdrinus, Romæ ſcripſit de monoſyllabis verbis, De Helleniſmo, De linguarum dialectis, & alia. Suidas.

Philtrum, tri, φίλτρον, Pharmacum amorem concilians. (Cicero Amatorium poculum appellat) hoc eſt quicquid eo animo cuiquam edendum bibendúmve damus, vt eum ad noſtri amorem inducamus: qualia nonnulla commemorantur à Plinio: quæ tamen pleraque omnia ingerendæ potius inſaniæ, quàm conciliando amori videntur conuenire. Quare etiam Ouidius, eorum vſum vehementer diſſuadet, ſic ſcribens lib. 2. de Arte. Nec data profuerint pallentia philtra puellis: Philtra nocent animis, vimque furoris habent. ¶ Per tranſlationem philtrum accipimus pro corporis totius venuſtate, habitu, dignitate, morúmque comitate oculis hominum ita grata, vt ſolo aſpectu inire gratiam ab omnibus, aut quamplurimis poſſit. Galli ſua lingua *Gratiam* appellant.

Philyra, φίυρα, A Græcis dicitur arbor, quam Latini tiliam vocant. Plinius item libro 16. capite 14, Philyram vocare videtur membranam tenuiſsimam inter corticem & lignum tiliæ arboris, ex qua coronarum lemniſci conficiebantur. Verba Plinij ſunt hæc, Inter corticem & lignum tenues tunicas multiplici membrana, è quibus vincula tiliæ vocantur: tenuiſsimæ earum philyræ, coronarum lemniſcis celebres, antiquorúmque honore. ¶ Accipiuntur etiam philyræ pro membranis papyri, vel aliarum arborum, in quibus olim ſcribebatur. Martial. de Nupt. Philolog. Libri in philyra cortice ſubnotati. Plin. lib. 13, Præparantur ex eo chartæ diuiſæ acu in prætenues, ſed quàm latiſſimas philyras. Alia exemplaria habent philuras, quod in idem recidit. Multæ enim ſunt Græcæ dictiones quæ apud Latinos indifferenter ſcribuntur per y vel u. Soleбant enim priſci Latini qui peregrinas literas non admittebant, loco y, ſcribere u. ¶ PHILYRA, eſt etiam proprium nomen filiæ Oceani, ex qua Saturnus in equum conuerſus Chironem Centaurum dicitur ſuſcepiſſe: qui à matre Philyrides, & Philyreius dicitur. Scribitur autem hoc nomen & eius deriuata ſimplici l. Poëtæ tamen ſuo iure vt primam ſyllabam extendant, geminant hanc conſonantem. Ouidius libro 1. de Arte amandi, Phillyrides puerum, cithara perfecit Achillem.

Phimoſis, φίμωσις, Dicitur quum glans membri virilis ita tegitur præputio, vt nudari non poſsit. Dicta φίμωσις, ἀπὸ τοῦ φιμὸς, quod nexum in ſuperio

in ſuperiore parte ſaeci ſignificat, quum ſcilicet totus ſacculi oris ambitus funiculo colligatur. ¶ Eſt & phimoſis, vitium huic prorſus contrarium, quum præputium ſemel deductum, ſuum in locum reduci non poteſt: quod vitij genus etiam πφιφίμωσις appellatur.

PHINEVS, φινεύς, Agenoris fuit filius, vt Hellanicus ait: vt Heſiodus, Phœnicis & Caſſiopeæ, Agenoris nepos, frater Cilicis, Doryclj, & Atamini. Hic igitur rex Arcadiæ: vel vt alij, Thraciæ: vel vt rurſus alij, Paphlagoniæ, vxorem duxit Cleopatram, (quam quidam Stenobœã vocant) ex qua genuit Orythum, & Crambum, vt Sophocles: vt alij, Maryandinum & Thynum: vel vt rurſus alij, Palæmonem & Phineã, quibus mortua priore coniuge Cleopatra Harpalyceн Calais & Zethæ ſororem: (quanuis Flaccus non Harpalyceн, ſed Cleopatram Boreadum ſororẽ appellet,) cui etiam Apollonij Commentarius aſſentit qui libro 1. dicit Phineum Cleopatrã Boreæ & Orithyiæ filiam vxorem duxiſſe, ſecundam verò Idæam Dardani filiam nouercam ſuperinduxit: cuius ſuaſu filios ſuos ex Cleopatra ſuſceptos excæcauit. Qua propter & ipſe excæcatus eſt à diis, & Harpyię contra eum miſſæ, quę cibos & menſam eius turpiſsimè fœdarunt. Poſtea verò aduenięntibus ad ea loca Argonautis à Calai & Zethe fratribus alatis, rurſus adsęto phades inſulas fugatæ ſunt: vide ſuprà. CALAIS. Poſtremò occiſus eſt ab Hercule, quum is in ſolitudine liberos Phinei offendiſſet excæcatos, comperiſſętque eos calumniis nouercæ electos fuiſſe, &c.

Phinæus, a, um, apud Senecam, & Phineus, a, um, apud Virgilium lib. 3. Aeneid.–quas dira Celæno Harpyiæque colunt aliæ, Phineia poſtquã Clauſa domus, menſáſque metu liquere priores, &c.

Phiſon, φίσων, teſte Ioſepho lib. 1. cap. 2. Vna eſt ex partibus magni fluminis in omnem terram vndique profluentis, quo Paradiſus irrigatur qui deducẽtus in Indiam pelago latè diffunditur. A Græcis nuncupatur Getha: aliqui Gangem interpretantur, alij Nilum.

PHLA, Inſula eſt in Tritonide Africæ palude, de qua ſic ſcribit Herodotus, lib. 4, Aiunt Iaſonem poſteaquam ſub Pelio Argo exædificauit, impoſitis in ea cum aliis ſolennibus hoſtiis, tum verò tripode æreo, circuiſſe Peloponeſum animo Delphos eundi: eúmque quum teneret curſum circa Meleam, abreptum à vento Aquiſone, & abductum in Africam: & priuſquam tellurem cerneret, in aſpretis paludis Tritonidis aſtitiſſe, eíque hæſitanti de greſſu apparuiſſe Tritonem, ac iuſsiſſe ſibi dari tripodem, quòd diceret oſtenſurum ſe illis exitum, atq; incolumes remiſſurum. Cætera vide apud Herodotum libro quem ſuprà diximus.

PHLANONITES, φλανωνῖται Stephano, Populi ſunt Illyrici, à quibus nomen ſinui eſt inditum, quem modò niuræ Quernarium appellant, alij Carnarium propter naufragia, procelloſo ſẽpe ſemper tranſitu. In receſſu eius Senia vrbs, cuius à tergo ſpecus, ſunt vndæ vehementes: nulla ferè non hora venti perflant, eáque res infamem eum ſinum reddidit. Dicti Phlanonites ab oppido Phlanone, vnde ſinus omnis hic Phlanoniticus, φλανωνιτικὸς Stephano vocatur, qui à Pola colonia Iaderam vſque diffunditur.

Phlebotomia, φλεβοτομία, Inciſio venæ quæ ſit ad ſanguinem minuendum ſedandi feruoris gratia. φλέβα enim dicunt Græci quas nos venas, & τέμνειν incidere.

Phlebotomon, φλεβότομον, Scalpellum quo vena ſecatur.

Phlegethon, thontis, φλεγέθων, Fluuius infernalis, flammis æſtuãtibus rapidus. ἀφλέγω, ardeo. Virg. 6. Aenei. Quæ rapidus flammis ambit torrentibus amnis Tartareus Phlegethon, torquétq; ſonantia ſaxa. Hinc Phlegethonteus, a, um, penultima producta.

Phlegma, atis, φλέγμα, Humor eſt in corpore animalis frigidus & humidus, quem Latinè pituitam vocamus. Vnde & Phlegmatici dicuntur in quibus humor hic cæteris præponderat.

Phlegmone, es, φλεγμονή, Inflammatio alicuius partis proficiſcens ex intemperie primarum qualitatum cum affluxu materiæ calidæ & humidæ, hoc eſt ſanguinis.

PHLEGON, φλέγων, Vnus ex equis Solis, ἀπὸ τοῦ φλέγειν, quod eſt ardere, dicitus. Ouidius 1. Metamor. Interea volucres Pyroïs, & Eous, & Aethon Solis equis, quartúſque Phlegon, hinnitibus auras Flammiferis implent.

Phlegontis, huius phlegontidis, φλεγόντις, Gemmæ genus quod flamma quadam intus ardere videtur. Plin. lib. 37. cap. 11.

PHLEGRA, æ, vel Phlegre, es, φλέγρα, Vrbs eſt Macedoniæ, teſte Plinio lib. 4. cap. 10. & vallis circa hanc vrbem in qua Gigantes olim cum cæleſtibus conflixere.

PHLEGRAEI, φλεγραῖοι, Campi duo fuere, alter in Græcia, à Phlegra Theſſaliæ valle iuxta Pallenen, vbi gigantes cum diis conflixiſſe traduntur. Alter in Cãpania prope Cumas, in quo Hercules cum his prædicitur commiſiſſe. De quo Strabo lib. 5, ſcribit, Fortunatus erat & campium commiſit. De quo Strabo lib. 5, ſcribit, Fortunatus erat & campium nomine Phlegræus: in quo res à gigantibus geſtas fabulæ diuulgant nullam aliam ob cauſam (vt credi fas eſt) quam quòd terra ipſa ſuapte virtute prælиorum concitatrix eſſet. Theagenes verò & Eudoxus qui ad hiſtoricam fidem pugnam hanc conantur reducere: Pallenen (inquiunt) quæ veteri nomine Phlegra vocabatur, homines tenuerunt quibus immanitas & ſuperbia morum, gigantum cognomen peperit. In hos ineunte prælium Hercule, fulmina de cælo miſſa ſunt dono nec ij fugere coacti ſunt, ſicque ingenti victoria ſuperati. Ex hac re rumor in vulgus ortus, vt gigantes mouerint bellum dijs. Silius lib. 12, Tradunt Herculea proſtratos mole Gigantes Telluremi niectam quamor in vulgus ortus, vt gigantes mouerint bellum dijs. Silius lib. 12, Rumpere compagem impoſitam, expalleſcere cælum. Id autem ideo fictum eſt, quoniam ea regio tota ſulphure plurima ſcatet. Hinc fit vt ventorum impulſu excitetur paſsim ignis: qui quum exitum è cauernis natura expetat, dum luctatur aſsiduè, terram tandem quatit, & cõmouet, exuritq; frequenter: vnde & nomen ſortitur. φλέγω enim Græcè exurere ardereque ſignificat.

PHLEGRAEVS, φλεγραῖος, Vnus ex Centauris, Ixionis & Nubis filius, apud Ouidium 12. Metam.

PHLEGYAS, φλεγύας, Martis filius. rex Lapitharum in Theſſalia, pater Ixionis, & Coronidis nymphæ: quam quum ab Apolline vitiatam ſenſiſſet, confeſtim ira percitus, tem plum eius Delphis incendit. Quapropter Apollo iratus ipſum ſagittis interfectum ad inferos detruſit, vbi hac pœna afficitur, vt ſub ingenti ſaxo ruinam minitante ſedens ſemper illud caſurum ſuſpicetur, & timeat. ¶ PHLEGYAE, item populi ſunt inſulani Theſſaliæ, à Phlegea Ixionis patre cognominati. Hi cum ſacrilegi eſſent, deóſque & homines ſpernerent, ab irato Neptuno immiſſo diluuio ſubmerſi ſunt, quorum apud inferos meminit Virgilius lib. 6, –ſedet, æternúmque ſedebit
Infœlix Theſeus, Phlegyáſque miſerrimus omnes
Admonet, & magna teſtatur voce per vmbras,
Diſcite iuſtitiam moniti, & non temnere diuos.

Phleos, φλέος, Dioſcoridi, Herba eſt caulem habens aculeatum, & folium hiſpidum, quam nonnulli ſœben appellant. Autor Plinius lib. 20. cap. 15. Hermolaus in Dioſcoridem lib. 4. cap. 14, indicat phleon dictam ἀπὸ τοῦ φλοιῶ, quod eſt fœcundum eſſe, quòd in Orchomenio lacu copioſiſsimè proueniat.

PHLIVS, untis, φλιοῦς, In medio Sicyonij. Argiuſq; agri, vbi religioſiſsimè colebatur Hebe. Autor Strabo lib. 8. Oppidi huius incolæ Phliuntij, Phliuſij, & Phliaſij dicuntur: regióque circumiecta, Phliaſia, antea Araethyræa dicta teſte eodem Strabone, loco iam citato.

Phlox, phlogos, φλόξ, Floris genus, ſolo placẽs colore, odoris prorſus expertia dictum, vt ſuſpicor, à colore flammæ quam Græci φλόγα appellant. Plin. lib. 21. cap. 10. Colore tãtummodo placet Iouis flos, odor abeſt: ſicut & ille qui Græcè φλὸξ vocatur.

Phlyctænæ, φλυκτάναι, Puſtulæ ſunt maiores, pallidæ, liuidæ, aut nigræ, aut alterius coloris à naturali recedentis, humorem in ſe continẽtes, quæ vbi rumpuntur, infra caro quædam exulcerata apparet. Gignuntur autem vel ex igni, vel ex frigore, vel ex medicamentis: vt tradit Celſus lib. 5. cap. 28. Dictæ Phlyctænæ, ἀπὸ τοῦ φλύειν, quod eſt bullire, ſiue bullas facere.

Phoca, cæ, φώκη, Belua marina, corio & pilis tecta, per ſomnum mugiẽs. Vnde & vitulus marinus appellatur. Coit canum more, pariti; in terra terreſtrium animalium ritu. Virg. lib. 4. Georg. –& turpe palcit ſub gurgite phocas. Plin. lib. 9. cap. 7, Et vituli marini, quos vocant phocas ſpirant, & dormiunt in terra.

PHOCAE, Phocarum, Inſulæ ſunt Cretæ adiacentes, vt ait Plinius lib. 4. cap. 13.

PHOCAEA, æ, φώκαια, Vrbs Ioniæ, Atheniẽſium colonia, teſte Strabone lib. 14: vnde profecti ſunt qui Maſſiliam apud Gallos non procul à Rhodano condidere. Dicta Phocæa, quòd vituli marini magno numero apparuiſſent vrbem condentibus. ¶ Eſt etiam in Caria Phocæa, mõti Mycalæ appoſita, ab hac Phocæenſes, φωκαιεῖς: vt à Græcorum Phocide. Phocenſes, φωκῆς. ¶ Ab vtraque Phocaicus, ca, um: vt Murex Phocaicus, Litus Phocaicum.

Phocæi, φωκαιεῖς, Ioniæ populi qui aſsiduis Perſarum bellis exagitati, cõmuni conſenſu patriam reliquerunt, diríq; execrationibus ſe deuouerunt ſiquando eódem redire conarentur. Varia deinde fortuna vſi, tandem in Galliam delati ſunt, vbi Maſſiliam condiderunt. Horatius, Nulla fit hac potior ſententia, Phocæorum Velut profugit execrata ciuitas. Vide Eraſmum in prouerbio, Phocenſium execratio.

PHOCAS, φωκᾶς, Romani cuiuſdam Imperatoris, item celebris Grammatici nomen.

PHOCASIA, æ, φωκασία, Inſula eſt in mari Aegæo, exaduerſo Atticæ: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 12.

PHOCAE, φωκαί, Vrbs Boeotiæ, ad ſinum Oetæum: cuius meminit Ptolemæus lib. 3. cap. 15.

PHOCYLIDES, pen. cor. φωκυλίδης, Mileſius philoſophus fuit, contemporaneus Theognidis. Natus eſt quinquageſima nona Olympiade. Scripſit Heroicum carmen & Elegias, item Parænecticum carmen, ex libris Sibyllinis, vt volunt, decertum. Vide Suidam.

PHOCION, φωκίων, Ciuis Athenienſis, tanta vitæ integritate, vt quũ magnas ſibi opes ex magiſtratibus, qui plurimi ei deferebantur, corradere potuerit, pauperrimus tamẽ permanſerit: vnde & τὸν φώκιωνα, hoc eſt probi, ſiue frugi cognomen inuenit. Hic neq; ridere, neq; lachrymare ab vllo vnquam eſt viſus: & in concione quum quis diceret, Cogitabũdus videris ô Phocion: Rectè, inquit, conijctas. Cogito enim nunquã de his detrahere poſsim, aut omittere quæ apud Athenienſem populum dicere decreui. Huic quum legati Philippi Macedonum regis ingentia munera offerrent, hortarenturq; vt ea acciperet, admonerentq; ſimul, quamuis ipſe facilè his careret, liberis tamẽ eius eſſe neceſſaria quibus difficile foret in ſumma paupertate, ad paternã gloriam peruenire: Si mei, inquit, ſimiles erunt, idem hic agellus alet illos, qui me ad hanc dignitatem perduxit. Si diſsimiles, nolo meis impenſis illorũ ali, augerique luxuriam.

PHOCIS, idis, φωκίς, Exigua Græciæ regio, ſinui Criſſæo adiacens, Delphico oraculo, & Helicone, Parnaſſóque montibus inclyta.

Phocenſes, huius incolæ dicuntur. φωκᾶς. à quibus nonnulli putant profectos eſſe Maſſiliæ conditores, non (vt alij exiſtimãt) à Phocæenſibus Ioniæ populis. Cui etiam ſententiæ non obſcurè ſubſcribit Plinius lib. 3. cap. 4, vbi Maſſiliam Græcorum Phocenſium coloniam appellat, ad diſcrimen (vt videtur) Aſiaticorum. Idem innuit & Lucanus lib. 5. quũ ait, Maſſiliæque ſuæ donatur libera Phocis.

PHOCYS, cis, φωκεύς, Filius fuit Aeaci, cuius meminit Ouidius libro 7. Metamorphoſeos.

PHOCVSA. Plin. lib. 4. cap. 12. inſula vna ex Sporadibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PHOEBAS, badis, φοιβάς, Phœbi sacerdos : ita dicta, teste Seruio, quòd Phœbei numinis concepto afflatu fureret, & agitaretur in bacchantis imaginem. Sidonius, Nec sic intortum violatæ Phœbados vltrix In Danaos fulmen iecit.

PHOEBE, φοίβη, Phœbi soror, hoc est Diana, siue Luna. Virgil.2. Geor. –vento semper rubet aurea Phœbe. Ouid 2. Metam. Quantò splendidior quàm cætera sydera fulget Lucifer, & quantò quàm Lucifer aurea Phœbe, Tantò virginibus præstantior omnibus Herse Ibat. Iaculatrix Phœbe. Ouid. Epist.19. Innupta Phœbe, Ouid. 1. Metam. Nemoralis Phœbe. Stat. 1. Syluarum.

Phœbus, φοῖβος, Apollo, Iouis & Latonæ filius, eodem partu cum Diana editus (quæ & ipsa Phœbe vocitata est) diuinationis & sapientiæ deus à Poëtis existimatus, & medicinæ repertor. Dictus Phœbus, quasi φῶς τὸ ἓν, id est lux vitæ. Virgil.3. Ecloga, Et me Phœbus amat, Phœbo sua semper apud me Munera sunt, &c.

Phœbæus, a, um, pen. prod. φοιβεῖος. Virgil.3. Aeneid. Argolici clypei, aut Phœbææ lampadis instar.

PHOENICES, φοίνικες, Populi Syriæ, Iudæis contermini, quorum præcipuæ vrbes fuerunt Tyrus & Sidon. Horum regio Phœnice, φοινίκη, siue Phœnicia appellatur, à Phœnice quodam Neptuni & Libyes filio, vt Stephano placet. Cui opinioni etiam accedit Silius lib.1, quũ inquit, Et qui longa dedit terris cognomina, Phœnix. Phœnices ingenij acumine plurimùm valuerunt: quippe qui & literarum, & nauigandi artis primi inuentores extitisse putantur. Rufus ex Dionysio,

Phœnicum regio est: hi rubro gurgite quondam
Mutauere domum, primique per æquora vecti
Lustrauere salum, primi docuere carinis
Ferre cauis orbis cõmercia: sydera primi
Seruauere poli. Lucanus item lib.3. Phœnices primi (famæ si creditur) ausi Mansuram rudibus vocem signare figuris.

Phœnissa, sæ, φοινίκισσα, Mulier ex Ppœnice Syriæ regione: cuius masculinũ est Phœnix. Virg.1. Aeneid. Hunc Phœnissa tenet Dido, blandisque moratur Vocibus.

Phœniceus, a, um, φοινίκεος, Genus coloris qui alio nomine spadix appellatur, qualis in palmæ fructu apparet sole nõ admodum incocto. Græci enim φοινικας dactylos appellant. Quidam voluerunt Phœniceum colorem eundem esse cum purpureo, à Phœnicibus populis dictũ existimantes, apud quos præstantissima olim purpura tingebatur. Quorum opinioni quominus accedã, facit Plinij autoritas, manifestè phœniceum colorem à purpureo distinguentis, lib.21.cap.23, vbi sic habet, Aut enim phœniceum habet florem, aut purpureum, aut lacteum.

Phœnicea, φοινίς Dioscoridi, Herba est quam Latini hordeum murinum appellant, teste Plinio lib.22.cap.vltimo. Quidam hodie sterilem auenam vocitant.

Phœnicobalanus, φοινικοβάλανος, Palmæ Aegyptiæ fructus, præmaturitate nigrescens, vescentésq; inebrians. Qui verò adhuc viridis ante maturitatem decerpitur, adipsos appellatur. Plin. lib.12.cap.22, Myrobalano similẽ in vnguentis, proximúmq; vsum habet palma in Aegypto, quæ vocatur adipsos, viridis, odore mali cotonei, nullo intus ligno. Colligitur autẽ paulo antequàm incipiat maturescere. Quod relinquitur, phœnicobalanus vocatur, & nigrescit, vescentésq; inebriat.

Phœnicurus, φοινίκουρος, Auis à caudæ rubedine ita dicta, quæ hyberno tempore Erithacus appellatur. Autor Plinius lib.10.cap.29.

Phœnicopterus, ri, pen. corre. φοινικόπτερος, Auis à pennarum rubedine dicta. Græci enim rubrũ φοινίκιον appellant, & alam πτέρον. Iuuen. saty.11, Et Scythicæ volucres, & phœnicopterus ingens. Auis huius lingua in præcipuis epularum deliciis erat olim apud Romanos. Plinius lib.10.cap.48, Phœnicopteri linguam præcipui saporis esse, Apicius docuit nepotum omnium altissimus gurges. Mart. lib.13, Dat mihi penna rubens nomen: sed lingua gulosis Nostra placet. quid si garrula lingua foret?

PHOENICVSA, φοινικοῦσσα, Vna ex Vulcaniis insulis, apud Plinium libro 3.cap.9.

Phœnix, cis, φοῖνιξ, Auis esse dicitur in Oriente, à phœniceo pennarum colore dicta, toto orbe celeberrima, in Arabia nascens, aquilæ magnitudine, quæ annis sexcentis & sexaginta viuere dicitur. Plinius lib.10. cap.2, Aethiopes, atque Indi discolores maximè, & inenarrabiles ferũt aues, & ante omnes nobilem Arabia phœnicem, haud scio an fabulosè vnum in toto orbe, nec magnopere visum. Aquilæ narratur magnitudine, auri fulgore circa colla, cætera purpureus, cæruleam roseis caudam pennis distinguentibus, cristis faciem, capũt; plumeo apice honestante. Primus atque diligentissimus togatorum de eo prodidit Manilius, Senator ille maximus, nobilis doctrinis doctore nullo: neminem extitisse qui viderit vescentẽ: sacrum in Arabia Soli esse: viuere annos. DCLX. senescentem casia, turisque surculis construere nidum, replere odoribus, & superemori. Ex ossibus deinde è medullis eius nasci primò ceu vermiculum, inde fieri pullum, principióque iusta funeri prioris reddere, & totum deferre nidum prope Panchaiam in Solis vrbem, & in ara ibi deponere. ¶ In hac significatione quidam volunt Phœnix esse dubij generis: melius tamen dixeris esse masculum. Nam fœminino genere rarissimè legitur, idque non nisi figuratè, respiciendo ad genus superioris auis. ¶ Est item. PHOENIX. Thessaliæ fluuius, in Asopum influens: cuius meminerunt Plinius libro 4. cap. 8, & Strabo lib. 9. ¶ Phœnix præterea gentile nomen est, eum significans qui è Phœnice maritima Syriæ regione ortum traxit: de quo vide paulo antè in dictione. PHOENICES. ¶ Arbor item illa nobilis quam Latini palmã appellant, Græco nomine Phœnix dicitur. ¶ Phœnix itẽ nomen proprium fuit præceptoris Achillis, qui quum matris suæ hortatu cum patris concubina rem habuisset, Diris impetitus à patre, relicta Hellade, in Thessaliam sese contulit ad Peleum regem, qui illi Dolopũ pro-

curationem commisit, filiúmque Achillem in disciplinam tradidit, quem etiam ad bellum Troianum comitatus est: vt ipse narrat apud Homerum lib.11. Illiad.

PHOLEGANDROS, φολεγάνδρος, Insula est vna Sporadum, quam Aratus propter asperitatem, ferream vocat. Stephanus nomen accepisse tradit à Pholegandro Minois filio.

PHOLOE, φολόη, Mons Arcadiæ syluosus, oppidum habens eiusdem nominis, teste Plinio lib.4.cap.6. Lucan. lib.7, Scilicet ipse petet Pholoen petet ignibus Oetam.

PHOLVS, φόλος, Fuit vnus ex Centauris, Ixionis ex Nube filius. Hic, teste Seruio in 8. Aeneid. Herculem suscepit hospitio quum ad expugnãdos Centauros pergeret, dicente Lucano, Hospes & Alcidæ magni, Phole, &c. Tandem in nuptiis Pirithoi, orto prælio inter Lapithas & Centauros occubuit, dicente Virgilio lib.2. Georg. Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentes Centauros leto domuit, Rhetúmque Pholúmque.

Phonascus, φωνασκός, Dictio est Græca qua significatur vocis, pronũtationisq; magister, & moderator. Quintil. lib.11. Sed cura nõ eadem oratoribus quæ phonascis. Sueton. de Augusto, Pronuntiabat dulci, & proprio quodã oris sono, dabátque assiduè phonasco operam. Is enim vocem intorquere, remittere, lenire, exasperare docebat: quod artis genus Græci etiam φωνασκίαν appellarunt.

Phonos, φόνος, Herba eadem quæ atractylis: ita dicta ab eo quòd sanguineum fundat succum. Autor Plinius, lib.12. cap.16.

PHORBAS, bantis, φόρβας, Triopæ filius, teste Seruio, pater Ilionei Troiani, vnus ex comitibus Aeneæ, qui quum in bello Troiano aduersante etiam Priamo fæpius in prælium descendisset, & multa egregia facinora ædidisset, tandem à Menelao obtruncatus est. Huius imagine assumpta Somnus deus Palinurum decepit, vt placet Virgilio ad finem 5. Aeneid. –pupi q: (inquit) Deus concedit in alta Phorbãti similis. ¶ Alius fuit Phorbas Argiuorum rex. ¶ Alius item pastor Polybij Corinthiorum regis.

PHORCYS, ci, vel Græco more Phorcys, aut etiam Phorcyn. cynos, φόρκυς, φόρκυνος, Filius fuit Neptuni & Thoosæ nymphæ, rex Corsicæ & Sardiniæ insularum: quem ab Atlante nauali prælio victũ, vndáq; obtrusum postea socij superstites in marinum Deum cõuersum dixere, eíq; diuinos honores exhibuere. Virgil.5. Aeneid. Tritonésque citi, Phorcíque exercitus omnis, &c. Hic pater fuit Medusæ, quæ ob id nomine patronymico Phorcynis dicitur. Ouid. 5. Metam. –in partem Phorcynida transtulit illam. Hinc etiã deducitur aliud patronymicũ fœm. Phorcys, ydos. Proper. lib.3, Sectáque Persea Phorcydos ora manu.

PHORMIO, φορμίων, Crotoniata, dux rei militaris peritissimus, qui Lacedæmonios duobus naualibus prælijs superauit. Huius meminit Theopompus in Philippicis. ¶ Phormio item dux Atheniensium in bello Peloponnesiaco, qui Peloponnesios duobus maximis prælijs afflixit, vt scribit Thucydides lib.2. ¶ Phormio, Peripateticæ sectæ philosophus fuit qui quum apud Annibalem iam Carthagine expulsum, & in Asia exultantem, aliquot horas de officio Imperatoris, déq; omni re militari copiosissimè differuisset, interrogatus Annibal quid de eo sentiret, respondit, Multos se deliros senes vidisse, sed qui magis quàm Phormio deliraret, vidisse neminem. Neque mehercule iniuria: quid enim aut arrogantius aut loquacius fieri poterat, quàm Annibali, qui tot annos de Imperio cum populo Romano omnium gentium victore certasset, Græcum hominem, qui nunquam hostem, nunquam castra vidisset, nullam denique minimam partem publici muneris attigisset, præcepta de re militari dare? De hoc vide Ciceronem 2. de Oratore.

PHORMVS, φόρμος, Syracusanus comicus, Epicharmi contemporaneus, Geloni tyranno familiaris, & filiorum ipsius altor. Docuit fabulas septem quas commemorat Athenæus.

PHORONEVS, φορωνεύς, per tres syllabas, Filius fuit Inachi fluuij, & Argiuorum rex, qui initio dispersos populos in vrbem coëgit, quam appellauit Argos Phoronicon.

Phoronis, idis, patronymicum fœmininum, quod Poëtæ vsurpant pro Isíde Inachi filia, & Phoronei sorore. Ouid. 1. Metam. Nec superum rector mala tanta Phoronidos vltrà Ferre potest.

Phoroneus, a, um, per quatuor syllabas. Stat. 3. Syluarum, Isi Phoronei quondam stabulata sub antris.

Phosphorus, ri, pen. cor. φωσφόρος, Stella matutina, quam Latini verbũ ex verbo reddentes, Lucifer um appellant. Marti. lib.8, Phosphore redde diem, quid gaudia nostra moraris?

PHRAGMON, φράγμων, Insignis statuarij nomen, qui Olympiade. LXXXVII. floruit, teste Plinio lib.34.cap.8.

PHRAORTES, φραόρτης, Rex Indorum, ad quem Apollonius Tyaneus peruenit, quem quum de victus ratione interrogaret, respondit, Tantũ vini bibo, quantum Soli sacrificio: quæ autem venando acquiro, pascũtur alij: mihi sat fuerit ipsa exercitatio. Cibus mihi olera & palmarum fructus: multa mihi quoque ex arboribus nascentia, quas manus hæ plantauerunt. Philostratus in vita Apollonij.

Phrasis, φράσις, Eloquentiæ corpus inquit Quintilianus lib.10.cap.1, & dicendi modus. Dicta ἀπὸ τοῦ φράζειν, quod est fari, & differere. Macer (inquit Quintilianus loco iam citato) & Lucretius legendi quidem, sed non vt faciant phrasin.

Phrenes, φρένες, A Græcis vocantur quæ nos dicimus præcordia, hoc est septum trãsuersum, quod & diaphragma ab illis appellatur: siue quòd mentem (quam etiam τὸν φρένιμον nomine illi intelligunt) iis in partibus residere nõnulli ex veteribus existimarint, siue quòd diaphragmate inflammato, necesse sit & mentem impediri, subsequente nimirum eo morbi genere quem paraphrenitidem appellant medici.

Phrenetis, idis, φρενῖτις, Morbus lædens mentem, & ad insaniam furorémque

rémq; perducens: vnde & nomen accepit. Nam mentem Græci φρένας appellant. Fit autem ex inflammatione membranularum quas menin ges vocant, idque vel à pallida bile, eáque leuior est: vel à flaua, eáque est vehementior: vel ab eadem valde adusta, quæ est omnium deterrima, vt docet Galenus lib.3, de Locis affectis. ¶ Phrenesis alio nomine appellatur, pen. prod. Iuuen. saty.14. Quum furor haud dubius, quum sit manifesta phrenesis. Mart. lib.4, Declamas in febre Mathon: hanc esse phrenesim fi nescis, non es sanus, amice Mathon. Serenus mediam huius dictionis syllabam corripuit, quem in hoc non immitabimur. ¶ Phreneticus appellatur qui hunc morbum patitur. Plin. libro 20. cap.2, Sed & phreneticis auxiliatur cum lacte mulieris.

PHRIXA, φρίξα, Vrbs Peloponnesi triginta nõ amplius stadiis ab Olympia distans: alio nomine Phæstus appellata.

Phrixæus, a, um, gentile, φριξαῖος. Stephanus.

Phronesis, φρόνησις, Prudentia. Cic. lib.1. Offic. Principésq; omnium virtutum est illa sapientia quam Græci sophiam vocant. Prudentiã enim quam Græci φρόνησιν dicunt, aliam quandam intelligimus quæ est rerum expetendarum, fugiendarúmque scientia.

PHRONESIVM, φρονήσιον, Meretriculæ nomen est apud Plautum, Latinè prudentulam sonat.

PHRYGIA, φρυγία, Minoris Asiæ regio, Cariæ, Lydiæ, Mysiæ, & Bithyniæ finitima, quarum omnium fines ita cocunt, vt difficulter possint distingui, teste Strabone, lib.13. Dicta est autem Phrygia (vt idem Strabo non vno in loco indicat) à Phrygibus populis. è Thracia oriundis, qui antea Bryges dicebantur. Quidam duplicem faciunt Phrygiam, maiorem, in Galatiam vergentem: & minorem, Epictetum cognominatam. In hac est Ida mons, & Tmolus, & Pactolus fluuius. ¶ Ex Phrygia orta est Sibylla cognomento Phrygia: cuius nomine circunfertur illud de supremo iudicio vaticinium.

Tuba de cælo vocem luctuosam emittet:
Tartareum chaos ostendet dehiscens terra.
Venient ad tribunal Dei reges omnes.
Deus ipse iudicabit simul pios & impios.
Tunc demum impios in ignem & tenebras mittet:
Qui autem pietatem tenent, iterum viuent.

Phryx, gis, φρυξ, Qui est ex Phrygia. Cicc. pro Flacco, Asia vestra constat, opinor, Phrygia, Mysia, Caria, Lydia. Vtrum igitur nostrum est an vestrum hoc prouerbium, Phrygem plagis fieri meliorem? ¶ Serò sapiunt Phryges, prouerbium est in eos dici solitum quos stultè factorum serò pœnitet. Vide Erasmi adagia. Fœmininum eius est Phrygia, φρυγία Stephano. Virg.9. Aeneid. O veræ Phrygiæ, neq; enim Phryges.

Phrygiones, Qui acu pingunt, vel qui vestes auro intexũt. Phryges enim primi inuenere talem texturam. φρύγιοι. Plinius lib.4.cap.48, Pictas vestes iam apud Homerum fuisse video, vnde natæ triumphales. Acu facere Idæi Phryges inuenerunt, ideóq; Phrygiones appellati sunt.

Phrygius, a, um, adiect. φρύγιος, Significans quod è Phrygia est. Cice. pro Rosc. Amer. Quis ibi non est vulneratus ferro Phrygio? ¶ Phrygius lapis, λίθος φρύγιος, Gleba est pumicosa, teste Plinio lib.36.cap.19, tingendis vestibus vtilis. Phrygius lapis (inquit) gentis nomen habet. Est autem gleba pumicosa. Vritur antè vino perfusus, flatúrq; follibus donec rufescat: ac rursus dulci vino restinguitur: & hoc trinis vicibus, tingendis vestibus tantùm vtilis.

Phrygianus, a, um, Quod ex phrygionum opera confectum est, vt phrygianæ vestes, hoc est acu pictæ. Plinius lib.8.cap.48, Togas rasas, phrygianásque D. Augusti nouissimis temporibus cœpisse, scribit Fenestella.

PHRYNE, φρύνη, Nobilis Athenis meretrix fuit: quæ quum impietatis accusaretur, & summopere iam periclitaretur, diducta manu tunica, nudatóque iudicibus candidissimo pectore, omni periculo est liberata. Autor Quintilianus lib.2.cap.15.

PHRYNICHVS, φρυνίχος, Athenien sis tragicus, Thespiadis discipulus, qui primus vultum fœmineum protulit in scenam, & tetrametrum reperit. Filium habuit Polyphradmonem poëtam, & ipsum tragicum. Docuit tragœdias nouem. ¶ Alter item Athenien sis comicus inter se cũdos antiquæ comœdiæ, qui docuit fabulam vnam. Tertius eiusdẽ nominis Bithynicus sophista qui scripsit de Atticis dictionibus. Autor Suidas.

Phrynion, φρύνιον, Herba eadem cum paronychia, ita dicta quòd τοῖς φρύνοις, hoc est rubetis aduersetur. Autor Plinius lib.25.cap.10.

PHRYNIS, φρύνις, Citharœdus nobilis fuit, patria Mitylenus, discipulus Aristoclidis, qui genus suum ad Terpandrum referebat. Hic primus Athenis visus est citharœdus, Callia summum magistratum gerente. Vide plura de hoc apud Suidam.

Phrynos, φρύνος, A Græcis ranæ genus appellatur omnium maximum in vepribus tantùm viuens: vnde & rubetam Latini appellant. Plin. lib. 32.cap.3, Sunt quæ in vepribus tantùm viuunt, ob id rubetarum nomine (vt diximus) quas Græci phrynos vocant, & randissimæ cunctarum, geminis veluti cornibus, plenæ veneficiorum.

PHRYXVS, φρίξος, Athamantis ex Nephele filius, qui quum nouercales insidias ferre non posset, vnà cum Helle sorore profugit, acceptóq; à patre ariete cui vellus erat aureum, eóque consensó, quum in Asiam traiicere vellet, Helle puellari timore exterrita, decidit in mare, quod ex eius nomine Hellespontus appellatur: Phryxus verò incolumis in Colchidem peruenit ad regem Aeten, (vt etiam docet Iustinus lib.42) vbi arietem Ioui, vel vt aliis placet, Martí immolauit, vellúsque illud aureum in templo suspendit, quod postea Iasoni Medeæ ope adiutus, abstulit. Aries verò inter sydera locatus, pristinam effigiẽ tenuit, qui à Phryxo Phryxeus appellatur, media longa Ouidius lib.7. Metamor. Dúmq; adeunt regem, Phryxeáque vellera poscunt.

PHTHIA, φθία, Ciuitas Thessaliæ, Achillis patria.

Phthius, φθιώτης, & Phthiota, φθιῶτις, Qui Phthiã incolit. Ouidius in Epist. Briseid. Quàm sine me Phthiis caneſcant æquora remis, Et videam puppes ire relicta tuas.

PHTHIOTIS, tidis, φθιῶτις, siue Phthitia, tiæ, Vna ex quatuor Thessaliæ partibus, in Austrũ vergens, vt inquit Strabo lib.9, in hæc verba, Cæterùm Phthiotia tractũ continet Australem ad Oetam, à sinu Maliaco & Pelasgico vsq; ad Dolopiã, orámq; Pindi protensum. In latitudinem verò porrectum vsque ad Pharsalum, planáque Thessalica.

Phthiriasis, φθείριασις, Morbus est pedicularis, ἀπὸ τῶν φθειρῶν quos & pedes, & pediculos vocamus. Plin. lib.20. cap.1. Sic & contra phthiriasin bibitur, & hydropises. Vide Pedicularis in PEDES pedum.

PHTHIROPHAGI, φθειροφάγοι, Dicti sunt populi, à tenuitate victus quasi pediculis vescantur. Hi sunt iuxta Pontum Euxinum. Plin. lib.6. cap.4. Strabo lib.10. & 11.

Phthisis, φθίσις, Morbus est totum corpus extenuans, prouenies ex vlcere pulmonis à pituita potissimùm generato, quæ à capite delapsa, in pulmonibus computruit. Quanquam interdũ & ex proprio pulmonis affectu originem trahit. maximè quidem ex vasis diruptione post sputum sanguinis non conglutinata: quod mali genus Græci vitatitius Phthoen, φθόην vocant: definitúq; esse totius corporis cum parua febre extenuationem, pulmonis insanabilia vlcera consequentem. Hoc morbo Theopompum laborasse, & ab Asclepiade curatum tradunt. Sæpenumero tamen phthisim pro phthoe positam inuenimus: vt apud Columellam, lib.6.cap.14. Est & illa grauis pernicies, quum pulmones exulcerantur: inde tussis & macies, & ad vltimum Phthisis inuadit. Corripit autem hoc nomen priorem syllabam. Iuuen. saty.13, Et phthisis, & vomicæ putres, & dimidium crus. Qui hunc morbum patiũtur, Phthisici φθισικοί appellantur. In oculo itẽm phthisim appellant, pupillæ constrictionem, quum scilicet oculi tabes pupillam contrahit, ac angustiorem efficit. Definitiones quæ Galeni nomine circunferuntur, phthisios nomine omnem corporis extenuationem maciémque intelligunt, à verbo φθίνω, quod propriè dicitur de plantis aliísque sensim pereuntibus.

Phthoe, es, φθόη Corporis totius extenuatio cum exigua febri, incurabili a pulmonis vlcera cõsequens. Hanc nonnulli, minùs tamen propriè, phthisim appellant.

Phthongus, φθόγγος, Idem quod sonus, & vox inarticulata: à verbo φθέγγομαι, quod est sonum vel vocem ædo. In musica autem phthongus dicitur, soni cuiuspiam vnus & idem tenor: vt in cithara certi alicuius nerui ſtrepitus semper sui similis. Seuerinus lib.1.cap.8, Phthongum definit casum vocis ὁμοιαδ, id est aptum melo in vnam intentionem. Alij harmoniæ minimam partem. Nam quemadmodum vnitas numeri, ita phthongus consonantiæ principium est. Ex his facilè intelligi potest locus Plinij, lib.2.cap.22, vbi de syderum musica loquẽs ex Pythagoræ sententia ait Saturnũ dorio mouerí, Iouem phrygio, Mercurium verò phthongo, hoc est eodẽ semper & æquabili soni tenore.

PHTHVRIS, φθοῦρις, Aethiopiæ oppidum, vnum ex iis quæ C. Petronius quum ab Augusto Aegypto præfectus esset, expugnauit. Autor Plinius lib.6.cap.29.

Phu, φοῦ, Vocant aliqui nardon agrion, siue criticum, folio oleris atri, caule cubitali, geniculato, in purpura albicante, radice obliqua, villosáque & immitante auium pedes. Dioscorides lib.1, & Plinius lib.12. cap.12. Officinæ *Valerianam maiorem* nominant.

PHYTHEI, Populi Mauritaniæ, quorum originem refert Iosephus ad Puth, filium Cham, filij Noë.

Phy, interiectio mirantis, teste Donato. Terent. in Adelp. Phy, domi habuit vnde disceret.

Phycites, φυκίτης, Gemma algæ colorem habẽs, Plinius lib.vlt.cap.10.

Phycos, thalasium, φῦκος θαλάσσιον Latinè fucus marinus, herba est similis lactucæ, quæ conchyliis substernitur. Tria eius sunt genera: latũ, & alterum longius, quadantenus rubens: tertium crispi foliis, quo in Creta vestes tinguntur. Hæc Plinius lib.26.cap.10.

Phycis, fœminini generis, φυκίς, Piscis est verno tẽpore varius, reliquis anni partibus caudidus, ex alga nidificans, & in nido oua pariens. Autor Plinius lib.9.cap.26.

PHYCVS, cuntis, φυκοῦς, Libiæ Cyrenaicæ promontorium, quam longissimè in mare excurrens, exaduerso Tænari Laconiæ, vt scribit Strabo lib.17.

PHYCVSSAE, φυκοῦσσαι, Insulæ Libiæ adiacentes, ita dictæ ab algæ copia, quæ φῦκος à Græcis appellatur. Autor Stephanus.

Phygethlon, φύγεθλον, Est (vt inquit Corn. Celsus lib.5.cap.28,) tumor non altus, latus, durus, in quo quiddam pustulæ simile est: cum dolore distentionéque vehementi, maioréque quàm pro magnitudine tumoris: interdum etiam cum febricula tardè matures cens: neque magnopere in pus se conuertens. Latini panum vocant.

Phylacæa, penult. corr. φυλακή, Locus custodiæ, hoc est carcer. Plautus in Capt. Illinc est abductus rectà in phylacã vt dignus est. A verbo Græco, φυλάττω custodio.

Phylacista, φυλακιστής, Carceris custos, vel lictor, cuius officium est nocentes comprehendere, & in carcerem abripere. ἀπὸ τοῦ φυλακίζειν, quod est ad carcerem trahere. Plautus in Aulul. Trecenti conſtãt phylacistæ in atriis.

PHYLACE, φυλάκη, oppidum est Phthiotidis regionis Thessaliæ, cuius meminit & Homerus in Catalogo, ὅσσ' ἄκουε Φυλάκην, καὶ Πύρασον ἀνθεμόεντα, In hoc Protesilaus regnauit, vnde ipse Phylacides cognominatus est, & Laodamia eiusdẽ vxor Phylacia. Ouid. lib.3 de Arte, Phylacides aberat, Laodamia tuus. Vbi Poëta primã produxit, cõtra primitiui naturã. Idem de Ponto, Vt viuat fama cõiunx Phylacia, cuius, &c.

Phylacterium, φυλακτήριον, Græca dictio est: ἀπὸ τοῦ φυλάττειν, hoc est à custodiendo, asseruando, siue tuendo deducta: significãtque modò

Universidad de Deusto Biblioteca

modò antidotum quo nos aduersus venena tuemur, & præmunimus: modò locum custodiæ destinatum. Hoc etiam nomine dicebantur Pharisæorum tabulæ, siue membranę, Decalogi præcepta inscripta habentes: quas illi & fronti & bracchiis affigebant, vt eorum oculis nunquam non obseruarentur. Qua de re sic scribit Erasmus in Matthæum Pharisæi quo viderentur admodum obseruantes legis, scribebant Decalogum in mẽbranis, seu duobus voluminibus: quorum alterũ fronti coronæ vice circumponebant, alterum brachio, vt siue quò manum porrigerent, essent in cõspectu: siue caput mouissent, ob oculos essent. Hunc morem testatur Hieronymus ad suam vsque ætatem durasse apud Iudæos Persas, ac Babylonios: atque eos qui id facerent, apud illos habitos ceu religiosos, quasi sic præstarent id quod Deus iubet per Mosen, seruari præcepta sua. Hactenus Erasmus.

Phylarchus, φύλαρχος, Ordinis siue dignitatis nomen in equestri militia. Erat enim equitatus diuisus in classes quasdã quas illi φυλὰς appellabant: quibus qui præerant, Phylarchi appellabantur. Omnes autem vni parebant Hipparcho, hoc est equitatus totius præfecto: quẽ Latini sub Dictatore magistrum equitum appellabant. ¶ Fuit item hoc proprium nomen Historici cuiusdam Athenien sis, siue Sicyonij, aut vt alij malunt, Naucraticæ, qui Pyrrhi Epirotæ bellum aduersus Peloponnesios libris. XXVIII, conscripsit: item alia complura, quæ recensetur à Suida.

PHYLEVS, φυλεύς, Iouis filius, & pater Megetis viri fortissimi qui in bello Troiano præfuit Dulichiis, Echinadumque insularum incolis. Vide Homerum in Catalogo nauium.

Phyllanthes, φυλλάνθης, Herba est ex genere aculeatarum, sed mitioribus aculeis, ab radice tantùm foliata. Sic eam nominat Plinius lib. 21, cap. 16.

Phyllanthion, φυλλάνθιον, cognento dyticon, Herba est Democrito, purpuram tingentibus vtilis. Vide Hermolaum in Coroll.

Phyllira, vide PHILYRA.

PHYLLIS, Nomen Lygurgi Thracum regis filiæ, quæ Demophoonta Thesei filium ex Troiano bello redeuntẽ hospitio, lectóque excepit, accepta priùs ab eo side, vt domi cõpositis rebus illam vxorẽ duceret. Profectus itaque Demephoon, quum vltra statutum tempus variis districtus negotiis in patria detineretur, Phyllis & amoris impatiẽtia, & doloris impulsu, quòd se spretam esse crederet, laqueo vitã finiuit, & conuersa est in arborem amygdalum sine foliis. Postea reuersus Demophoon, cognita re, eius amplexus est truncum: qui (velut sponsi sen tiret aduentum) folia emisit. Vnde etiam Phylla sunt dicta à Pyllide quæ antè petala dicebantur. ¶ Est & Phylis, φυλλὶς, amnis Bithyniæ, teste Stephano: à quo Phyllij, φύλλιοι: Phyllienséque, φυλλιῆς dicuntur.

Phyllitis, φυλλῖτις, Herba est foliis lapathi, longioribus tamen adultioribúsq;, modò senis, modò septenis, interitus læuis, auersa parte quosdam quasi vermiculos appendẽtes referẽtibus. Dioscorides à quibusdam Lapathon agrion, hoc est rumicem agrestem vocari tradit.

Phyllon, φύλλον, Spina est sine caule, sine flore, sine echino, foliis longis, aculeatis, & lactucæ similibus. Aliis nominibus Polygonaton appellatur, & Leucachanta. Vide Plinium lib. 22. cap. 16.

PHYLLVS, li, φύλλος, siue Phyllus, vntis, φυλλὸς, Stephano oppidum Thessaliæ, in tractu Phthiotidis: à quo Apollo Phylleus cognominatus est. Autor Strabo lib. 9.

Phymata, φύματα, Phlegmonæ, hoc est inflammationes laxarum partium, teste Galeno lib. 2. Methodi.

Phylura, φίλυρα, vide PHILYRA.

Physa, φύσα, Piscis quidam ex genere testaceorum, Nilo fluuio peculiaris, teste Strabone lib. vltimo.

PHYSCVS, ci, φύσκος, Cariæ oppidum eregione Rhodi insulæ: cuius meminit Strabo lib. 14. Stephanus aliam eiusdem nominis vrbem collocat in Locride, quam dictã vult à Physco Aetoli filio, nepote Amphyctionis, pronepote Deucalionis.

Physeter, pen. prod. teris, φυσήτηρ, Bellua marina admirabili magnitudine, quæ aquam faucibus haustam tanta copia in altum efflat, vt veluti denissimus quidam imber decidens, conspectum circunquaque eripiat. Vnde & physeter dictus est, παρὰ τὸ φυσᾶν τὰ ὑγρά, hoc est ab euomendis, aut efflandis fluctibus. Quare etiã Rufus ex Arato anheIos physeteras proprio epitheto appellauit. Plin. lib. 9. cap. 4, Maximũ animal in Indico Oceano pristes & balæna est: in Gallico Oceano physeter, ingentis columnæ modo se attollens, altiorémque nauium velis diluuiem eructans. Hæ belluæ Nearchi classi in Arabicum sinum nauiganti, maximum terrorem incusserunt, quòd tantos expirarent nimbos, vt quæ posita ante pedes essent, videri non possent, donec à nauigationis ducibus edoctus Nearchus, tubarum clangore perterritos in profundum abegit.

Physis, φύσις, genere fœminino, Latinè natura dicitur.

Physicus, a, um, φυσικὸς, Idem quod naturalis, siue ad rerum naturam vel physicam pertinens. Cic. 2. de Diuin. Quæro etiã si velim scribere quid aut legere, aut canere, vel voce vel fidibus, aut geometricum quiddam aut physicum, aut dialecticum explicare, somnúmne expectãdum sit. Ibidem, Physica disputandi subtilitas. Idem 2. de Nat. deorum, Rationibus physicis constituere aliquid.

Physicus, ci, subst. an. Qui physicen perdidicit, siue qui rerum naturam rimatur. Cic. 1. de Natura deorum, Sed tu hoc physice non vides, quàm blanda conciliatrix, & quàm sui sit læna natura. Ibidẽ, Non pudet igitur physicum, id est speculatorem, venatorémque naturæ, ab animis consuetudine imbutis petere testimonium veritatis? Idem 2. de Diuin. Quod video physicis placuisse: eisque maximè, qui omne quod esset, vnum esse dixerunt.

Physica, corum, φυσικὰ, Ipsa naturalis philosophia, siue opus rerum naturam pertractans. Cic. 1. de Orat. Oratorem ne physicen quidem esse expertem volo. Idem 1. de Finib. Epicurus in physicis quibus maximè gloriatur, totus est alienus. ¶ In eadem etiam significatione dicimus physica, cæ, φυσικὴ, præsertim pro disciplina ipsa naturali: nam pro opere eam pertractante vsitatius neutro plurali vtimur: vnde physica Aristot. rectius dixeris, quàm physicam. Cic. 1. Acad. Sed enitar vt Latinè loquar, nisi in eiusmodi verbis, vt Philosophiã, aut Rhetoricã, aut Physicam, aut Dialecticam appellem. Idem 3. de Finib. Ad eas virtutes Dialecticam etiam adiungunt & Physicam.

Physicè, pen. corr. φυσικῶς, Naturaliter, aut physicorum more. Cic. 3. de Natura deorum, Eodémque tempore illa omnia quæ à te Physicè dicta sunt de vi ignea, déque eo calore, &c. Idem 1. de Diuin. Sed id quod physicè dicitur.

Physiognomia, æ, φυσιογνωμία, Ars qua natura hominũ ex corpore, vultúque cognoscitur.

Physiognomus, mi, pen. prod. vel Physiognomon, onis, φυσιογνώμων, qui hominum mores ex corpore, vultúque cognoscit. Cic. de Fato, Quid Socratem, nónne legimus quemadmodum notarit Zopyrus physiognomon qui se profitebatur hominum mores, naturásque ex corpore oculis, vultu, fronte pernoscere?

Physiologia, æ, φυσιολογία, Rerum naturæ inquisitio, disceptatio de rei cuiusuis natura. Cic. 1. de Natu. deorum, Hunc tu censes primis vt dicitur labris gustasse philosophiam, id est naturæ rationem, qui quicquam quod ortum sit, putet æternum esse posse? Physiologus φυσιολόγος, rerum naturæ perscrutator.

Phython, siue Phyton, vide PYTON.

P ante I.

Piabilis, Piacularis, Piaculum, Piamen, Piator, Piatrix, vide PIO.

PIALIA, πιάλια, Oppidum Thessaliæ supra Cercetium montem. Stephanus.

Pica, cæ, quanuis fœmininum videatur à picus, longè tamen diuersæ significationis est. πίττα. Nam auis est magnitudine palumbæ, alis vario colore, & præsertim cæruleo depictis, humana imitans verba. Mart. lib. 14, Pica loquax certa dominum te voce saluto: Si me non videas, esse negabis auem. In has aues fabulantur Poëtæ mutatas esse Pierides, indéque illis pristinam loquacitatem, humanæque linguæ studium remansisse. Ouid. 6. Metam. Plangere dúmque volunt per brachia mota leuatæ, Aëre pendebant nemorum conuicia picæ: Nunc quoque in alitibus facundia prisca remansit, Raucáque garrulitas, studiúmque immane loquendi. ¶ Est & alterum picæ genus quod Plinius testatur suæ ætate ab Apennino Romam versus cerni cœpisse, longa insigne cauda, & à Romanis variam appellatam fuisse. ¶ Pica etiam in granuidis dicitur peruersus absurdarum rerum appetitus, qui à Græcis quoque πίττα vocatur. Vide in dictione MALACIA.

Picatus, a, um, vide PIX.

Picea, æ, πίτυς, Arbor est larici simillima, folio breui, tedæ proximo, crassiore tamen durioréque vt cupressis, immortali virore: ad laricis verò comam collato, rariore, sicciore, tenuioréque. Ramos habet statim ab radice modicos, velut brachia, lateribus inhærentes: materiem verò abieti proximam. Frequens in Alpibus Cothiis visitur, fundens resinam thuri adeò similem, vt pro eo sæpè fallat, odore non omnino ingrato. Nuces fert pineis similes, sed minores, vt & tota arbor pino humilior est gracilióque. Vide plura de hac arbore apud Plinium, lib. 16. cap. 10, Theophrastum lib. 3. cap. 10, & Dioscoridem lib. 1. cap. 86.

Picea ster, stri, πίτυς ἀγρία, Picea syluestris, Hispaniæ familiaris, ex qua fit resina parum laudata. Plinius lib. 14. cap. 20, Fit è picea resina, in Hispania autem è piceastris minimè laudata.

PICENON, pen. prod. πικηνὸν, Regio Italiæ trans Apenninum, ab ipsis mõtibus vsque ad mare Adriaticum extensa, inter Aesim & Leastrum fluuios, teste Strabone lib. 5. Hodie ab Ancona celeberrimo emporio Marchia Anconitana appellatur. Vrbes habet præcipuas Pisurum, Fanum fortunæ, Senam Gallicã, Vrbinum, Camerinũ, Asculum, ipsámqi Anconam, à Syracusanis, Dionysij tyrannidem fugientibus conditam. Huius populi Picentes & Piceni appellabantur, diuersi à Picentinis maris Tyrrheni accolis.

Picenus, cena, cenum, πικηνὸς: vt Ager Picenus, & Oliua picena, apud Plinium lib. 15. cap. 3.

Picentes, tium, qui & Piceni dicuntur, πικηνοὶ, Populi sunt in quinta regione Italiæ, ad mare Adriaticũ siti, Prætutianis finitimi, à quibus Helui tonamne dirimuntur, teste Plinio lib. 3. cap. 13. Horum regio Picenum appellatur, olim vberrimæ multitudinis, quippe ex qua. CCCLX. hominum millia aliquando in fidem populi Romani venere. Dicti Picentes, teste Strabone lib. 5, à pici Martij omine, qui in vexillis eorum è Sabinis (à quibus originem traxerunt) Asculum commigrantium dicitur insedisse.

Picentini, πικηντῖνοι, Populi sunt ad mare Tyrrhenum. Lucanis proximi, inter Surrentinum promontorium & Silarum amnem incolentes, à Picentibus maris Adriatici accolis originem trahentes. Horum oppida fuerunt Picentia & Surrentum. Vide Strabonem lib. 5, & Plinium lib. 3. cap. 5.

Piceus, Pico, vide PIX.

Picris, πικρὶς, Lactucæ vel cichorei agrestis genus, quod ita appellauere (vt inquit Plinius lib. 19. cap. 8,) cum exprobratione amaritudinis.

Pichrocoli, πικρόχολοι, In quibus abundat flaua bilis quæ amara esse consueuit. Hippocrates de ratione victus.

PICTONES, πίκτονες, Galliæ Aquitanicæ populi, Ptolemæo lib. 2. cap. 7, & Plinio lib. 4. cap. 19.

Pictor, oris, & Pictura, ræ, Picturatus, vide PINGO.

Picumnus, πίκυμνος, Auis eadem cum pico Martio, teste Nonio. Item deus quidam qui sacris Romanis adhibebatur. Aemylius Macer in Theogonia. Et nunc agrestes inter Picumnus habetur.

Picus, Auis est exigua aduncis vnguibus, Marti sacra existimata. ἐρυσιπάλωτος. vnde & Martium cognominauerunt. Hic felium more arbores in subrectum ascendit, percusíque corticis sono pabulum subesse intelligit. Pullos in cauis arborum educat, cuneósque à pastoribus cauernæ ori impactos, admota herba quadam expellit. ¶ Præterea picos Romani veteres vocabant quos Græci gryphas, beluas quadrupedes, auritásque, visu & forma terribiles, corpore leonino, rostro, alis, pedibus aquilis similes. Habitare in Hyperboreis montibus in Asiatica Scythia feruntur, vbi aurum & gemmæ nasci perhibentur, ibíque tanta rabie in homines deferuire, vt terram ipsam inhabitabilem faciant, quasi geniti esse videantur ad plectẽdam auaritiæ temeritatem. Plaut. Aulul. Picos diuitiis qui aureos mõtes colunt, ego solus supero. Plinius tamen lib. 10. cap. 49, fabulosa existimat quæcunque de gryphibus commemorantur. ¶ Fuit & PICVS rex Latinorum, Fauni pater, Latini regis auus, auguriorum peritissimus, qui à Circe adamatus quum eius coniugium spernereret, mutatus fertur in auem sui nominis: quod idcirco fingi creditur, quoniam primus hac aue vsus est in auspiciis. Ouidius 13. Metam. Picus in Ausoniis proles Saturnia terris. De hoc vide Seruium 7. Aeneid. in hunc Virgilij locum, Picus equũm domitor: quẽ capta cupidine coniux Aurea percussum virga, versúmque venenis Fecit auem Circe, sparsitque coloribus alas.

PIDYTES, πείδυτες, Vir fuit Percosius ab Vlysse, vt ait Homerus Iliad. 7. in bello Troiano interemptus.

PIERIA, æ, πιερία, Regio in finibus Macedoniæ, inter Axium & Aliacmonem fluuios, quam Macedones pulsis indigenis occupárunt. Vide Plinium lib. 4. cap. 10, & Strabonem lib. 10. ¶ Hinc Pierides Musæ, quòd in Pieria ex Ioue & Mnemosyne natæ sint, vt inquit Strabo. ¶ Est item Pieria, Syriæ Antiochenæ vrbs celeberrima, alio nomine Seleucia dicta. Autor Plinius lib. 5. cap. 21.

Pieres. pen. corr. πιερῆς, Populi olim Macedoniæ finitimi, inter Axium & Aliacmonẽ amnes, quibus pulsis Macedones loca eorum occupárunt. Horum meminit Plinius lib. 4. cap. 10. & Strabo lib. 10.

Pierius, ria, rium, πιέριος, vt Pierium carmen, Lucret. lib. 1. Chorus Pierius, Ouidius ad Pisonẽ. Dies Pierij, quos impendimus literarũ studiis, Stat. 1. Syl. Via Pieria, Ouid. 2. de Pont. Lucida pieria tẽdis in astra via.

PIERVS, ri, pen. corr. πίερος, Mons Thessaliæ post Pheras, atque in Macedoniam vsque protensus, teste Plinio lib. 4. cap. 8. In hoc monte quidam Musas natas volunt, atque inde Pieridas esse appellatas. ¶ Fuit & Pierus, πίερος, Macedo quidam prædiues, qui ex Euippe vxore nouẽ suscepit filias: quæ Musas ad certamen cantus prouocare ausæ, & ab illis superatæ, in totidem picas sunt mutatæ: vnde postea Musæ earum nomen velut trophæum vsurpantes, Pierides sunt cognominatæ: quãquis alij à Pieria quæ est Macedoniæ regio, alij à Piero Thessaliæ monte, sic dictas velint. Virg. Ecloga 8, –vos quæ respondent Alphesibœus Dicite Pierides, non omnia possumus omnes.

Pietas, atis, Est debitus cultus erga Deum, patriam, & parentes, eósque qui nobis parentum loco sunt. εὐσέβεια, φιλοστοργία. Pietas (inquit Augustinus) propriè Dei cultus intelligi solet, quã Græci εὐσέβειαν vocãt. Et sic à Cicerone accipitur, quũ inquit pro domo sua, Nec est vlla erga deos pietas, nisi honesta de numine eorum, ac mente opinio, quum expeti nihil ab iis quod sit iniustum, ac inhonestum arbitrere. Hæc ille. ¶ Sumitur etiam latius (vt diximus) nomen pietatis, vt amorem complectatur filij erga parentes & propinquos, & ciuis erga patriam, quæ communis omnium ciuium est parens. Cicero in Somnio Scipionis, Cole pietatem, quæ quum sit magna in parentibus & propinquis, tum in patria maxima est. ¶ Est autẽ pietas abstractum ab adiectiuo pius, quod propriè de eo dicitur qui Deum, patriam, parentes, & qui parentum loco sunt, iusto cultu prosequitur. ¶ Huius cõtrarium est impietas, quæ ab iniustitia sic distingui solet, quòd illa in Deum, hæc dici in homines potest. Per illam contemplatione delinquitur: hac opere & factis peccatur. ¶ PIETAS etiam à Romanis dea putata est: quæ ædẽ habuit Romæ eo in loco vbi postea Marcelli theatrum extructum fuit: vt est autor Plinius lib. 7. cap. 36.

Pius, a, um, Propriè dicitur de eo qui Deum, patriam, & parentes, & eos qui parẽtum loco sunt, iusto cultu prosequitur. ὅσιος, εὐσεβὴς, ἐυσεβὴς. Virgil. 3. Georg. Dij meliora piis. Cice. 3. Offic. Ipsi patriæ conducit, pios habere ciues in parentes. ¶ Accipitur tamen nonnunquam pius pro benigno, & misericorde. Terent. in Heyt. Pium ac pudicum ingenium narras Pamphili. ¶ Ex qua loquendi consuetudine factum est vt & Deus ipse dicatur pius quem tamen Græci nullo suo sermonis vsu εὐσεβῆ vocant: quanuis εὐσέβειαν pro misericordia, illorum etiam vulgus vsurpet.

Pie. aduerbium, Quod modò significat religiosè, & cũ maxima in Deum fiducia. Plin. in Paneg. Ciuitas religionibus dedita, sempérque deorum indulgentiam piè merita. ¶ Modò benignè & clementer. Cicero ad Martium, lib. 11. Epistol. Alia quæ defendam à te piè fieri & humanè.

Piger, gra, grum, Tardus, segnis, fugitãs laboris. ὀκνηρὸς, ἀργὸς, cuius contrarium est impiger, pro diligente: vt Pigra familia apud Plautum in Mostel. Horat. 1. Serm, Iaty. 4, –atque piger scribendi ferre laborem: Scribendi rectè, nam vt multum, nil moror. Persius saty. 5, Mane piger stertis. Cice. Trebatio, lib. 8, Interdum piger, interdum timidus in re militari videbare. ¶ Ponitur aliquando pro lento, & minimè fluido. Colu. lib. 2. cap. 2, Nullum enim temerè videmus locũ qui modò pigrũ teneat humoré, &c. Iungitur aliquãdo accusatiuo cũ præpositione ad. Cælius ad Ciceronẽ, lib. 8, Et ad literas scribendas, vt nosti, pigerrimo.

Pigrè, aduerbium, pigrius, pigerrimè. Plin. lib. 10. cap. 34, Pigrius intrause fœmina ad pullos.

Pigritia, Ignauia, lentitudo, tarditas. ἀργία. Cicero 1. Offic. Efficiendum autem est vt appetitus rationi obediant, eámque neque præcurrant, nec propter pigritiam aut ignauiam deserant. Liuius 1. ab Vrbe, Vnde quum pigritia militandi oriretur, nulla tamen ab armis quies dabatur à bellicoso rege.

Pigrities, ei, Pigredo, inis, Pigritudo, & Pigritas, ciusdem sunt significationis.

Pigror, aris, Morari, & veluti per pigritiam cũctari, & differre. ἀργῶ, μέλλω. Cice. Att. lib. 14. Tu quæso quicquid erit noui, (multa autem expecto) scribere ne pigrere. id est ne moreris. Lucret. lib. 1, Quòd si pigraris, paulúmve recesseris ab re.

Pigresco, is, Piger fio, & lentus. ὀκνὸς γίνομαι. Plin. lib. 18. cap. 2, Mox pigrescit, in Virginem transgresso Sole. De Nilo.

Pigro, as, Antiqui dixerunt pro cohibere vel tardare. ἐνέχω. Accius in Chryse, Melius pigrasse quàm properasse, est nefas. Nonius.

Piget, verbum impersonale, piguit, & pigitum est, Idẽ ferè quod dolet, siue molestũ est. μοῦσῶ, ἀχθομαι. Stat. lib. 7. Theb. Nec pigitũ paruósque lares, humiléque subire. Cõstruitur autem ferè cum accusatiuo & genitiuo, nisi quid loco genitiui ponatur, puta infinitiuus. Ouid. lib. 2. Metam. –pigétque Actorum fine fine mihi, sine honore laborũ. Cicero pro domo sua, Vt me nõ solùm pigeat stultitiæ meæ, sed etiã pudeat. Plautus, Non dedisse te pudet me: quia nõ accepi, piget. ¶ Differt autẽ piget à pudet, teste Donato, quòd pudet de iis dicatur quæ turpiter fiunt, Piget de iis quæ cũ damno & malo. Pudere ad dedecus refertur, Pigere ad dolorem. Vide plura de hoc in verbo PVDEO. ¶ Pigere interdum pro tardare, interdum pro pœnitere poni solet, inquit Festus.

Pigeo, es, verbum personale, legitur apud Plautum in Menæch. Adólescés loquere mihi tuum nomen, nisi piget. Iden. Pseudolo, Id quod puder facilius fertur quàm id quod piget. Terent. Phorm. Quare obsecro ne plus minúsve faxit quod nos postea pigeat.

Pigendus, a, um. Ouid. Epist. 7, Si fuit errandum, causas habet error honestas: Adde fidem, nulla parte pigendus erit.

PIGMALION, siue potius Pygmalion per y in prima syllaba, πυγμαλίων Suidæ, Beli regis Tyri filius fuit, frater Didonis, qui dum ardentissima auri cupiditate flagraret, animũ ad Sichæi patruelis sui opes appulit, illúmque spe potiũdi auri ante aras, clãm & dolo interemit. Cuius cædis quum certior in somnis à marito Dido facta fuisset, sumptis secum thesauris in Africam profugit, vbi & Carthaginem condidit. Moris autẽ erat, inquit Serũius, vt de pecunia publica Phœnices missũ à rege auro à peregrinis frumenta coemerent. Dido autem à Pygmalione ad hunc vsum paratas naues abstulit: quam quum fugientem à fratre missi persequerentur, aurum illa præcipitauit in mare: quare visa, sequentes reuersi sunt. Meminit huius Virgilius 1. Aeneid. –sed regna Tyri germanus habebat Pygmalion, scelere ante alios immanior omnes, Quos intermedius venit furor, ille Sichæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore Clãm ferro incautum superat. ¶ Fuit & eiusdem nomiais Cilicis filius qui ex eburnea statua Veneris beneficio in puellam transformata Paphum suscepit. Paphi Cypriæ vrbis conditorem. Quam fabulam vide latius apud Ouidium 13. Metamor. & suprà in dictione PAPHVS.

Pigmentum, ti, Quo vtuntur puellæ ad venustandam faciem: qualis est cerussa, alij que id genus fuci quibus mulierculæ cuti candorem aut ruborẽ inducunt. φῦκος. Plaut. in Mostel. Non istanc ætatem oportet piginẽtum vllum attingere. Plin. lib. 26. cap. 43, Nupérque portentosis ingeniis principatu Neronis inuẽtum vt pigmentis perderet se. ¶ Per translationem verò pigmenta dicuntur mendacia & fraudes, quia eius qui pingitur non est naturalis color, sed artificialis. Cic. lib. 2. de Orat. Tam integræ sententiæ, tam veræ, tam nouæ, tam sine pigmentis, fucóque puerili, vt mihi non solùm tu incendere iudicem, sed ipse ardere videaris. ¶ Quãdoque significat colores pictorũ, de quibus Plinius lib. 35. cap. 5, Cice. 1. de Diuin. Aspersa temerè pigmenta in tabula oris lineamẽta efficere possunt. Plaut. Epid. Quem Apelles, Zeuxísque duo pingent pigmẽtis vlmeis. ¶ Accipitur etiam quãdoque pro cõfectione ex diuersis speciebus, suaui & odorifera: vnde pigmentarij dicti, de quibus paulo pòst. ¶ Quandoque etiam pro coloribus rhetoricis. Cic. de Clar. Orat. Intelliges nihil illius lineamẽtis, nisi eorum pigmentorum quæ inuenta nondum erant, florem & colorem defuisse.

Pigmentarius, tarij, Qui facit vel vendit pigmenta. φαρμακοπώλης, μυροπώλης. Iulius Firmicus, Quicunque habuerit horoscopum in parte Libræ vicesimasexta, erit pigmentarius, vel turarius. Cicero, Accius pigmentarius valde gaudebat se aduersarium perdidisse.

Pigmentatus, tata, tatum, Quod est pigmentis ornatum. πυρρομακμυρίζων. Hieronymus ad Paulum, Totum flaccidum, molle, nitidum, atque formosum, quæritis hinc inde odoribus pigmentatum.

Pignus, oris, vel pigneris, Quod creditori ad securitatem datur. ἐνέχυρον, ἀσφάλισμα, ὁμόρρωμα, ἐγκεχυρασμένον, ἐπαθύμιν, τὸ ὑποτιθέμενον, τὸ ὑποτιθέμενον. ita dictum à pugno, vt Caius de verb. significin. inquit in l. Plebs: quia res quæ pignori dantur, manu traduntur. Mart. lib. 12, Quum rogo te nummos sine pignore, Non habeo, inquis. ¶ Aliquãdo pro eo accipitur quod inter duos cõtendentes sequestro ita deponitur vt fiat victoris. Virg. 3. Ecloga, Ego hanc vitulam (ne fortè recuses, Bis venit ad mulctram, binos alit vbere fœtus) De pono: tu dic mecũ quo pignore certes. Plautus Casina, Id ni fit, mecum pignus, siquis vult, dato in vnam mulsi. ¶ Per translationem etiam accipitur pignus pro symbolo, vel argumẽto, vel indicio: vt quum aut munus nostrum, aut aliquid simile pignus esse amoris, beneuolentiæque dicimus: id est indicium, vel documentum, & argumentum certum, siue idoneum signum. Virgil. 3. Aeneid. Ipse pater dextram Anchisæ, haud multa moratus, Dat iuueni, atque animum præsenti pignore firmat. Id est securum facit vt qui dat pignus. Liu. 9. bel. Maced. Hæc amoris pignora

quum essent, nec quicquam secretum alter ab altero haberent. Cur. lib. 9. Nullum erga me beneuolentiæ pignus atque iudicium omisistis. Vlpianus inter pignus & hypothecam hoc interesse scribit, quòd pignus dicitur quum ad creditorem transit: hypotheca quum non transit. Budæus tamen inquit pignus Latinè id esse quod Græcè dicitur hypotheca, quasi obligationi suppositū, vel quasi ob fidem debiti depositum, quod Latini pignori opponere dicunt. Pignus enim tam de immobili quàm de re mobili dicitur. Terent. in Phorm. Ager oppositus est pignori ob decem minas. Aedicula item ob decē alias. ¶ Dicimus Latinè, Auferre pignus, Ponere pignori, vel in pignus, Opponere pignori, Accipere pignori, Coercere pignoribus captis: est quod nos, *Cogere per bonorum captionem* dicimus. Cice. 3. de Oratore, Philippus grauiter exarsit, pignoribúsque ablatis Crassium coercere cœpit. ¶ Quoniam verò liberi videntur tanquā pignora inter virū & vxorē esse, & firmissima quædam inter coniuges perpetui amoris, & indissolubilis cōiugij quasi vincula, factum est vt pignora pro liberis capiantur. Ouid. 3. Fast. Dulcia sollicitæ gestabant pignora matres.

Pignero, pigneras, actiuum: aut Pigneror, pigneraris, deponens, Rem pignori do, pignori oppono. *Ὑποτίθημι*. Suetonius de Vitellio, Vtque ex aure matris detractum vnionem pignerauerit ad itineris impensas. ¶ Accipitur nonnunquam pro eo quod vulgò dicimus, *per executionem capere*, hoc est pignora capere. *Ἐγγυᾶσθαι, ἐκφέρεσθαι, ὑποτίθεσθαι, πλήγνυσθαι*. Iuuen. satv. 7, Cuius & alueolos, & læuam pignerat Atreus. Cic. 14. Philip. In fuga fœda mors: in victoria, gloriosa. Etenim Mars ipse ex acie fortissimum quenque pignerari solet. Vbi pignerari dixit, pro eo quod est in pignus accipere, & sibi asserere, qualique obnoxium sibi, debitúmque capere: vt sit sensus, Fortissimus enim quisque primus in prælio occumbere solet. ¶ Huius composita sunt, Oppignero. & Repignero: de quibus alibi.

Pignerator, verbale, Qui pignus accipit. Cic. 4. Ver. Quum in his quidem rebus omnibus publicanus petitor ac pignerator, non ereptor, neque possessor soleat esse, tu de optimo, de iustissimo, de honestissimo genere hominum, id est de aratoribus, & iura cōstituebas, quæ omnibus aliis essent contraria, &c. Edixerat enim Verres, vt publicani possent iure suo ab aratoribus decumarum nomine quantum vellent capere, non iudicis autoritate, vt assōleri, pignora eorum capere. Ex Budæo.

Pigneratitius, tia, tium, ex supino verbi pignero nomen deductum. Significat quod pignori datum est. *Ὑποθετός*. vt Res pigneratitia. Pigneratitius creditor, cui pignoris capiendi ius est. Vlpianus, Quæritur in pigneratitio creditore, an pignoris persecutio denegetur.

PIGRES, etis. *πίγρης*, Fluuij nomen est apud Suidam. ¶ Fuit ité hoc nomine Poëta quidam Car, frater Artemisiæ Halicarnassi reginæ, quæ vxor fuit Mausoli. Scripta eius vide apud eundem. ¶ Pigres præterea Mæonis cuiusdam nomen fuit, qui vnà cū Mastye fratre, Dario autor fuit Pæonas omnes in Asiam transferendi. Autor Herodotus lib. 5.

Pigresco, Pigro, as, Pigror, pigraris, vide PIGER.

Pisa, læ, à pinso, Vas concauum quo antiqui siccata frumenta pinsebant, hoc est contundebant. *Ἰγδίς*. Plin. lib. 18. cap. 11, Tundatur granum eius in pila lignea. ¶ Similiter vasa illa concaua, medicorum vsui apta, in quibus ptisanæ fieri solent, pilæ dicuntur. ¶ Est item pila idem quod columna, Græci *πύργον* vocant: quanquā reuera angustior est *τῦ πύργυ* significatio quàm pilæ. Illo enim nomine proprie denotatur cippus in monumentis erectus: pila autem quāuis columnam significat quemcunque in vsum confectam. Apul. lib. 3. Metam. Pila media quæ stabuli trabes sustinebat. Festus, Pila quæ parietem sustentat, ab opponēdo dicitur. Plin. lib. 11, Ruentes ceras fulciunt pilarum instar, interius à solo fornicatas, vt sit aditus ad farciendum. ¶ Pilæ etiam sunt opera informia quæ in aqua construuntur, cuiusmodi magnifica Genuæ visitur, molem vsgò appellant. Earum vsus est ad tuendas à fluctibus naues intra portus & naualia. De quarum constructione vide Vitruuium lib. 5. Huiusmodi Virg. lib. 9, describit his verbis, Qualis in Euboico Baiarum in littore quondam Saxea pila cadit. ¶ Et in his omnibus significationibus pila producit penultimam. Quando verò penultimā corripit, accipitur pro rotunda illa sphærula qua luditur, *σφαῖρα*: à verbo Græco *πίλλω*, æquo, quòd forma sphærica fit, quæ omni ex parte æqua est: vel à pilis quibus impleri soleat. Plaut. in Bacc. Ibi curſu, luctando, hasta, disco, pugilatu, pila, saliendo se exercebant magis. Cice. 2. de Oratore, Sed vt homines labori assiduo & quotidiano assueti, quū tempestatis causa opere prohibentur, ad pilam se, aut ad talos, aut ad tesseras conferunt, &c. Seneca de Benefic. lib. 2. cap. 32, Sicut in lusu est aliquid scitè ac diligenter pilam excipere: sed non dicitur bonus lusor nisi qui aptè & expeditè remisit quam acceperat. Celsus lib. 1. cap. 6, Quem verò frequenter citata aluus exercet, huic opus est pila, similibúsque superiores partes exercere. Quatuor autem sunt pilarum genera, trigonalis, paganica, follis, & harpastum: quæ omnia vide suis locis. Pilæ autem primus inuctor fuit Pythus, vt ait Plinius lib. 7. cap. 56. ¶ A pilæ lusoriæ similitudine etiam pila dicitur quicquid est rotundum instar pilæ. Plinius lib. 12. cap. 10, Cucurbitæ maturitate ruptæ, ostendunt lanuginis pilas ex quibus vestes pretioso linteo fiunt.

Pilula, æ, Quasi parua pila, globulus, ac sphæricum quiddam & rotūdum. *σφαιρίδιον*. Plin. lib. 26. cap. 7, Nascuntur in eo pilulæ nucibus non absimiles, intus habentes flosculos molles, lucernarum luminibus aptos. Idem lib. 30. cap. 11, Scarabæus qui pilulas voluit. ¶ Quinettam venena, siue pharmaca quæ hac forma sumimus, pilulas nominamus. Plin. lib. 28. ca. 9, Vetus axungia phthisin in pilulis sumpta sanat. Hæc Græco vocabulo *κατάποτια* dicuntur, ab absorbendo: non enim commminuendæ dentibus, aut gustandæ sunt pilulæ, sed integræ deuorandæ.

Pilani, Dicti sunt milites qui pilis pugnabant, testibus Varrone & Festo, alio nomine triarij appellati: ante quos qui prælium capessebāt, antepilani dicebātur & principes. Vide suprà in dictione ANTEPILANI.

Pilarij, Dicuntur præstigiatores qui leui agitatione pilulas, seu paruas pilas videntur emittere, aut in vas iniicere, quum secus faciant. Quint. lib. 10. cap. 7. Quo constant miracula illa in scenis pilariorum, acj ventilatorum, vt ea quæ emiserint, vltro venire in manus credas, & quà iubentur, decurrere.

Pilatim, aduerb. à pila pro columna. Significat per pilas. *κατὰ πίλας*. Vitruuius, Pilatim strūuntur ædificia.

Pilatus, vide PILVM.

Pileatus, vide PILEVS.

Pilicrepus, pi, pen. corr. apud Senecam lib. 8. epist. ad Lucillium, vbi notatur balneorum luxuria, intelligendus est is qui pilas, hoc est sphæras, aut glomos picē lllitos in ignem balneorū, siue vaporarij coniiceret, siculi fortè restringeretur. Quod manifestat Papinius, Syluarum primo, in balneo Etrusci, Quid nunc strata solo referam tabulata, crepanteis Aedibus, & tenuem voluunt hypocaustā vaporem? Meminit huiusmodi pilarum Vitruuius lib. 5. cap. 10, Suspensuræ, ait, caldariorum ita sunt faciendæ, vt primùm sesquipedalibus tegulis solùm sternatur incliuatum ad hypocaustum: vti pila quum immittatur, nō possit insilire resistere, sed rursus redeat ad præfurnium: ipsa per se ita flamma facilius peruagabitur sub suspensione.

Pilentum, ti, Vehiculi genus quo matronæ ferebantur. *μετάφορον, ἅρμα*. Horat. lib. 2. Epist. Esseda festinat, pilenta, petorita, naues. Ex quo Horatij loco patet non omnino idem esse cum petorito, vt nonnulli putauerunt: sed tamen fortasse illis non dissimile. Est enim pilentū Hispanorum inuētum, petoritum autem Gallorum. Varro de lingua Latina in consuetudinem sua ætate primùm venisse scribit. Est que eius forme qua nostri temporis principum Italiæ mulieres vectantur, ita librati vt considentes in puluinis, in aëre suspensæ agitari videantur. Virgil. 8. Aeneid. —castæ ducebant sacra per vrbem Pilētis matres in mollibus. id est pensilibus, vt interpretatur Seruius. Liu. 5. ab Vrbe, Honorémque ob eam munificentiam ferunt matronis habitum: vt pilento ad sacra, ludósque: carpentis festo, profestóque vterentur.

Pileus, pilei, Tegmē capitis: quod & pileum dicitur. *πῖλος, πίλιον*. Plaut. in Amph. Vt ego hodie raso capite, caluus accipiam pileum. Persius Satyr. 5. Hanc nobis pilea donant. ¶ Ponitur quandoque pileus pro libertate: vnde legimus apud historicos, ad pileum seruos fuisse vocatos: quod significaret ad libertatē, cuius insigne est pileus. Liu. lib. 4. bel. Pun. Postero die serui ad pileum vocati, & carcere vincti emissi. Suetonius in Tvb. Seruisque ad pileum frustrà vocatis, in Siciliam profugit. Accipiebant enim serui pileum raso capite quum manumittebantur.

Pileolus, & Pileolum, li, cum accentu in antepenultima. *πιλίδιον, πιλίδιον*. Horat. lib. 1. Epist. Vt cum pileolo soleās conuiua tribulis. Ouid. 1. de Arte, —nec turpe putaris Pileolum nitidis imposuisse comis.

Pileatus, a, um Qui pileo tectus est. *πιλίον ἔχων*. Liu. 4. belli Pun. Pileati, aut lana alba velatis capitibus volones epulati sunt. Vnde serui pileati, qui pileo impositò vendebantur. Gell. lib. 7. cap. 4, Pileatos seruos vænum ire solitos, quorum nomine venditor nihil præstaret, Cælius Sab. Iurisperitus scriptum reliquit.

Pilicrepus, Pilula, vide PILA.

Pilo, as, priore corr. vide PILVS.

Pilo, las, priore prod. *πίλλω*. Græcum est, & significat complano. A quo sunt composita, Compilo, Expilo, Oppilo, & Suppilo.

Pilum, li, priore producta, Telum Romanum, à perimendo dictū, quasi perillum, vt inquit Varro. *πῖλος, ὁ ἀνήρ*. Huius hastile, teste Vegetio, erat pedum quinque & semissis, & ferrum trigonali figura nouem vncias. Erant autem pila (Varrone autore) tela Romanorum, sicut gesa Gallorum, & sarissæ Macedonum. Lucanus lib. 1, —pila minantia pilis. Idē lib. 3, Pila sed in medium venere trementia pectus. Virgil. 1. Georg. Scilicet & tempus veniet quum finibus illis Agricola incuruo terra mollitus aratro, Exesa inueniet scabra rubigine pila. Horat. 2. Sermo. sat. 1, —neque enim quiuis horrentia pilis Agmina, nec fractos pereuntis cuspide Gallos, Aut labentis equo describet vulnera Parthi. Plaut. in Curcul. Quia ex te hodie faciam pilum catapultarium. Hinc primipilus, *πρωτοπάλαξ*. & præpilatæ hastæ, hoc est præferratæ, de quibus infrà. ¶ Præterea pilum, à pinsendo, seu iuxta Seruium, à pilumno, instrumentum quo quippiam in mortario teritur. *Ὕπνος*. Plin. lib. 18. cap. 10, Quippe & Hetruria spicam farris tosti pinsente pilo præferrato, fistula ferrata, & stella intus denticulata, vt nisi intenti pinsant, concidantur grana, ferróque frangātur. Primum pilum vocabatur prima centuria in exercitu apud Romanos: quòd circa signa grauis, armatura constituta esset. in qua inter cætera armorum genera hastile erat pedum quinque & semissis, quod pilum nominabant. Cæsar lib. 5. bel. Gal. Tum T. Baluentio qui superiore anno primū pilum duxerat, viro forti, & magnę autoritatis, vtrunque femur tragula traiicitur. Reliqua vide in dictione PRIMIPILVS.

Pilatus, a, um, Pilo armatus. Martialis lib. 10, Et pilata redit iāmque, subitque cohors.

PILVMNVS, Qui pinsendi frumenti vsum inuenit, Iouis (vt putant) filius, & Daumi pater. Seruius in librum 9. Aeneid. Pilumnus (inquit) & Picumnus fratres fuerunt dij. Horum Picumnus stercorandorum inuenit vsum agrorum: vnde & Sterquilinius dictus est. Pilumnus verò pinsendi frumenti: vnde à pistoribus colitur, & ab ipso pilum dictum est. Ad hunc Danae Acrisij filia fortè ad Appulū litus acta, & à pastore vnà cum Perseo paruulo delata est, quam ipse cognito genere vxorem duxit, ex qua Daunum filium suscepit. Virg. lib. 10. Aene. Cui Pilumnus auus, cui diua Venilia mater, &c.

Pilus, li, priore corr. generalius est quàm capillus. *ἔριξ*. Propriè enim capillus de iis tantùm dicitur qui caput vestiunt, quum pilus omnium partium corporis sit cōmunis. Plin. lib. 11, cap. 37, In capite cunctorum animalium hominī plurimus pilus. Cice. 2. de Nat. deorū, Muniæque sunt palpebræ tanquam vallo pilorum. Iuuen. satv. 9, Sed fruticante pilo neglecta, & squalida crura. Horat. 2. Epist. 1, Vtor permisso, caudæque pilos vt equinæ Paulatim vello. Hæc tamen differentia nonnunquam confunditur. Accipitur enim capillus nonnunquam generaliter in eadem significatione in qua vtimur nomine pilus. Gel. lib. 12. cap. 1, Si ouium lacte hœdi, aut caprarum agni alerentur, constat ferè in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem. ¶ Pili longiores, proni in colla, atque armos vestientes, iubæ dicuntur: pili verò crassiores, rigidi, quales habent sues, vocantur setæ. ¶ Pili non facio, Nec pilo quidem melior: de re nullius momenti. Cic. ad Q. Frat. lib. 2, Nihil est quod vereare: ego enim ne pilo quidē minus me amabo. Catul. epigr. 17, Ludere hanc finit, nec pili facit vni.

Pilo, las, pen. corr. à pilus, Significat pilos emitto. *τριχόω*. Accius, Tūc primùm pilabant genæ. Afranius, Meum præterea corpus nūc pilare primùm cœpit. Interdum est pilos detrahere. *ἀποτρίχω*. Martialis, Quòd pectus, quòd cura pilas. Idem lib. 6. Extirpa, mihi crede, pilos de corpore toto, Téque pilare tuas testificare nates. Hinc Depilo.

Pilosus, adiectiuum, Id est pilis abundans. *τριχώδης*. Varro 2. de Re rust. cap. 5, Oculis magnis, & nigris, pilosis auribus. Cice. in Pisonē. Non enim nos color iste seruilis, non pilosæ genæ, non dentes putridi deceperunt. ¶ Pilosiora folia, quæ in ipsa superficie veluti adnatos quosdā pilos ostendere videntur. Plin. lib. 20. cap. 16, Ecōtrario quæ mollis vocatur, pilosioribus foliis ac ramis, & aculeatis, trita mellis odoré habet.

PIMPLA, *πίμπλη*, Thraciæ mons est, Musis sacer, vt scribit Strabo lib. 10, Pieria, inquit, & Olympus, & Pimpla, & Libethrum, quondam loca fuere Thraciæ, & mōtes quos nunc Macedones possident: quique Musis Helicona consecrarunt, Thraces fuere, Bœotiæ accolæ. Hæc Strabo,

Pimplæus, a, um, *πιμπλαῖος*. Martialis lib. 12, Cuius Pimplæo lyra clarior exit ab antro.

PIMPLAEIDES, siue Pimplææ, *πιμπλάδες*, Musæ cognominatę sunt, siue à Pimpla olim Thraciæ monte, quem postea Macedones sibi vendicarunt: siue à Pimplæo quodam fonte, ad radicem eius mōtis nascente: vbi & Pimplæum antrum nonnulli constituerunt. Martial. lib. 12, Cuius Pimplæo lyra clarior exit ab antro.

Pina, vide PINNA.

Pinacotheca, *πινακοθήκη*, Locus est in quo tabulæ pictæ, argentū cælatum, stragula, vestis, signa, & ornamenta reponuntur. Plinius lib. 35. cap. 2, vocat tablinum. Vtrunque nomen dictum est à tabulis quæ in hoc loco præcipuè asseruabantur. Nam quas Latini tabulas, Græci vocant *πίνακας*, Varro 1. de Re rust. cap. 2, Quum huius spectatum veniāt villas, non vt apud Lucullum, vt videant pinacothecas, sed oporothecas. Plin. lib. 35. cap. 2, Et inter hæc pinacothecas veteribus tabulis consuunt, alienásque effigies colunt.

PINARA, *πίνδρα*. Ptolemæo, Ciuitas est Lyciæ mediterranea, ad Cragū montem, teste Plinio lib. 5. cap. 27. ¶ Est item Pinara, insula ante Aetoliam, vna Echinadum, teste eodem Plinio lib. 4. cap. 12.

PINARIVS, & Potitius, Arcades duo senes, quibus qualiter coli vellet, ostendit Hercules: scilicet vt mane, & vesperi ei sacrificaretur. Perfecto itaque matutino sacrificio, quum circa solis occasum essent sacra repetenda, Potitius prior aduenit, Pinarius postea extis iam redditis. Vnde iratus Hercules statuit vt Pinariorum familia tantùm ministra esset epulantibus Potitiis, & complentibus sacra. Vnde & Pinarij dicti sunt, *ἀπὸ τῦ πίνειν*, id est à fame. Nam senem illum Pinarium constat alio nomine nuncupatum. Hæc Seruius explicans illud Virgilij Aene. 8, primúsque Potitius autor, Et domus Herculei custos pinaria sacri. De his Fenestella.

PINARVS, *πίναρος*, Fluuius est Ciliciæ in signum Isicum influens, teste Plinio lib. 5. cap. 27.

Pinaster, vide PINVS.

Pincerna, æ, Pocillator qui vinum conuiuis miscet. *οἰνοχόος*. qui & à poculis dicitur: qualem Poëtæ fabulantur in cælo esse Ganymedem, in Hebes locum, quæ antè eo ministerio fungebatur, suffectum.

PINDARVS, pen. corr. *πίνδαρος*, Poëta fuit Thebanus, Lyricorum apud Græcos princeps. Floruit temporibus Aeschyli Poëtæ, & Persarum expeditionis in Græciam. Scripsit lingua Dorica, Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia quæ extant. Altissimus fertur & verborum & sententiarum copia (vt ait Quintilianus) grauitatéque arduus, cōstructionéque ac ordine immēsus ac prolixus. Quem etiam inimitabilem Horatius scribit. 4. Carm. Ode 1. Duas susceptę filias: à patre tibiā primùm, mox ab Hermione lyram edoctus est. Eius gratia Lacedæmonij in reliquā Bœotiam sæuientes, Thebis pepercerunt. Eodem modo etiam Alexāder quum Thebas euerteret, & in omnes sæuiret sine discrimine, Pindari vatis penatibus familiáque parci iussit. Expirasse fertur in gremio pueri adamati, Valerio teste. Vide quoque Quintilianum lib. 10. Instit. Orat. ¶ Pindarus alter, Ephesiorum tyrānus, qui capta Ephesō, postea à Crœso auunculo suo iussus discedere, secessit in Peloponnesum cū parte substantiæ, dimisso domi præsidē amico. Autor Aelianus de varia historia.

PINDASVS, *πίνδασος*, Mons Asiæ in quo Cetius fluuius nascitur, qui Pergamum præterfluit. Autor Plinius lib. 5. cap. 30.

PINDVS, *πίνδος*, Mons Perrhœborum, inter Acarnaniam & Thessaliam: cuius meminit Plinius in præfatione lib. 4.

PINDVS, *πίνδος*. Lapitharum sedes, mons Thessaliæ, Apollini. Musisque sacer, Acarnaniam ab Aetolia diuidēs, vt inquit Solinus. In eo inueniūr lapis galactites. Est & nomen vrbis Thessaliæ, à Pindo monte appellatæ, iuxta quam est fluuius eiusdem nominis. Autor Strabo lib. 9.

Pinetum, Pineus, vide PINVS.

Pingo, gis, xi, ctum, Formā alicuius rei ductis lineis repræsento. *γράφω*. Plin. lib. 35. cap. 8, Adeò iam colorum vsus increbuerat, adeò ars perfecta erat, vt in eo prælio Ionicos duces pinxisse tradatur. Cice. Lucceio lib. 5, Alexander ab Apelle potissimùm pingi, à Lysippo fingi volebat. Idem 2. de Orat. Vt in pictura qui hominis speciem pingere perdidicerit, &c. ¶ Pingere humum variis floribus, est versicolorem florum varietatem humi spargere. Plau. in Stycho, Age tu ocyus pinge humum, consperge ante ædes. ¶ Ponitur aliquando pro describere. Cic. ad Attic. lib. 4. Bibliothecā mihi tui pinxerunt cōstructione. ¶ Huius verbi composita sunt, Depingo, & Expingo, quorū significata vide suis locis.

Pictus, a, um, quod aliquādo est participium. Plaut. in Menæch. Tabulam pictam in pariete. ¶ Aliquādo nomen idem significans quod ornatus. Cic. de Clar. Orat. Quo nihil potest esse pictius.

Pictura, æ, Ars pingendi. *γραφική*. Plin. lib. 35. cap. 9, Quinimo certamen picturæ, etiam florente ea institutum est Corinthi. ¶ Dicuntur & picturæ, tabulæ vel aliæ res pictæ. Cic. 6. Verr. Nego vllam picturam neque in tabulis, neque textilem fuisse quin quęsierit, inspexerit, & quod placitum sit, abstulerit. Idem in Orat. In picturis alios horrida, inculta, abdita, & opaca: cōtrà alios nitida, læta, collustrata delectant. Idem in Tuscul. Homerū tradunt cæcum fuisse: at eius picturam nō poēsim videmus. Idem 2. Academic. Oculi pictura tenentur, aures cantibus. In pictura olim floruere Zeuxis, Parrhasius, Apelles, aliique nonnulli, quorum nomina & opera exequitur Plinius Natur. Historiæ lib. 35.

Picturatus, Varia pictura exornatus. Opus picturatum metallis, Claudianus in 7. Paneg.

Pictor, Qui quid pingit. *ζωγράφος*. Horat. de Arte, —pictoribus atque Poëtis Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. Cice. 4. Acad. Multa vident pictores in vmbris, & in eminētia quæ nos nō videmus. Idem 2. de Leg. Dignissima autem dona habent & formæ ab vno pictore vno absolutæ die.

Pinguis, & hoc pingue, Contrarium macro. *παχὺς, λιπαρός*. Plinius lib. 10. cap. 50, Fœminæ quidem non omnes ad fasginam eliguntur, nec nisi in ceruice pingui cute. Virg. 1. Georg. Tunc agni pingues, & tunc mollissima vina. ¶ Aliquādo ponitur pro fœcundo. *ὀλίγος*. Virg. 4. Georg. Et pingues hortos. Idem. Eclog. Heu heu, quàm pingui macer est mihi taurus in eruo. ¶ Aliquando pro impedito & inepto. Cic. lib. 4. Acad. Quod ipsi Antiocho pingue videtur, & sibi ipsi contrarium. ¶ Pingue, substātiuum, neutri generis, propriè dicitur quod inter carnem & cutem est, succo liquidum. *δημὸς, πιμελή*. differtque ab adipe, quòd hic musculorum extremitati membraníque adhæreat, & frigefactus durus euadat & fragilis. Qua de re vide plura apud Plinium lib. 11. cap. 37. & suprà in dictione ADEPS. Virgil. 3. Geor. —& omnes Impendunt curas denso distendere pingui. ¶ Pingui Minerua aliquid facere: hoc est crasse, & impolitè. Colu. in Præf. totius operis, Potest enim nec subtilissima, nec pingui (quod aiunt) Minerua res agrestis administrari. ¶ Hinc compositur Præpinguis. *ὑπέμπαχυς*. Colum. lib. 4. Ideóque non est vineis apta, vix etiam arbustis, nisi præpinguis. A Pinguis fit Impinguo, guas, *πιαίνω*.

Pinguiter, aduerbium. Colum. lib. 2. cap. 2. Proximum deinde huic pinguiter densum.

Pinguedo, inis, & Pinguitudo, inis. licet Seruius Grammaticus Latina esse neget, à doctissimis tamē vsurpantur: vt plurimis exemplis docet Beroaldus in Seruium. *πιμελή, παχύτης*. Plinius, Omni pinguedine detracta, in olla caro decoquitur. Idem lib. 23. cap. 8, Nuces auellanæ capitis dolorem faciunt, inflationem stomachi, & pinguedini corporis conferunt plus quàm sit verisimile. Varro 3. de Re rust. cap. 9, de gallinis loquens, Et lux pinguitudini inimica. Colum. lib. 2. cap. 15, Ea res admonet nos, inesse tali materiæ naturalem pinguitudinem & succū. Quintil. lib. 1. cap. 11, Quarundam enim vel exilitate, vel pinguitudine nimia laboramus. Quid autē sit pinguedo, siue pinguitudo, siue etiam pingue neutri generis, & quomodo differant ab adipe & seuo, ex Plinij sententia abundè docuimus in dictione ADEPS.

Pinguiarius, rij. Qui pinguia amat. Mart. lib. 11, Carnarius sum, pinguiarius non sum. hoc est carnosam, & corpulentam amicam opto, non nimis pinguem.

Pingueſco, scis, à Pingueo, gues, Pinguis fio. *παχύνομαι*. Colum. lib. 1. cap. 11, Omne emaciatum armentum medica pingueſcit. id est pingueſit. Mart. lib. 5, Pingueſcit nimio madidus mihi crinis amomo. Virgil. 1. Georg. —bis sanguine nostro Emathiam & latos Hæmi pingueſcere campos.

Pinguefacio, pinguefacis, significationis actiuæ est. *παχύνω*. Pinguefio, pafsiuæ. Plin. lib. 16. cap. 44, Dein ea pinguefacit.

PINNA, *πίννα*, Oppidum est Vestinorum, qui sunt populi in quarta regione Italiæ, Prægutiis ad Ortum finitimi, teste Ptolemæo lib. 3. cap. 1. Pinnesium meminit & Plinius lib. 3. cap. 12.

Pinna, æ, Propriè penna est. quæ pluma, id est mollior, & exigua penna non est, *πτέρυξ*. Nam penna nomen generale est ad plumas & pinnas. Varro lib. 3. de Re rust. cap. 7, de columbis, Qui iam pinnas habere incipiunt, in nido relinquuntur, illiſis cruribus. Idem de gallinis, Eligat fœcundas plerunque rubicunda pluma, nigris pinnis. Colu. lib. 8. cap. 4, Siccus etiam puluis & cinis, vbicunque cortem porticus, vel tectum protegit, iuxta parietes reponendus est, vt sic quò aues se perfundant. Nam his rebus plumam, pinnáſque emundant. ¶ Pinna etiam quidquis acutum significat. Vnde & pinnæ murorum, id est summitates, *ἐπάλξεις*. Liu. 10. bel. Maced. Muri pinnæ aliquot locis decussæ. ¶ Pinnas etiam gestare gladiatores solebant. Vnde pinnirapi retiarij dicuntur, quòd pinnas è galeis mirmillonum iacto reti exciperent. ¶ Sunt etiam pinnę, quibus innatant pisces, & quarum adminiculis, veluti remis in natando vtuntur. Plin. lib. 9. cap. 13. Pinnis quibus in mari vtuntur, humi quoque vice pedum serpunt. ¶ Pinna præterea est conchæ genus. *πίννα*. Nascitur in limosis, subrecta semper, nec vnquam sine comite, quem pinnotherem nonnulli, alij pinnophylacem vocant: is est squilla parua, qui cum pinna quærendæ escæ societatem init. Autor

Universidad de Deusto Biblioteca

Plinius lib.9.cap.42.Cice.2.de Nat.Deorũ, Pinna verò (sic enim Græcè dicitur) duabus grandibus patula conchis,cum parua squilla,quasi societatem coit comparandi cibi.

Pinnula,diminutiuum à pinna, Est summa pars auris: ab acuitate dicta. πτερύγιον. ¶ Aliquando parua pinna, id est penna. πτερύγιον. Colum.lib.8. cap.5. Inhiberúrque cupiditas incubandi pinnula per nares traiecta. ¶ Aliquãdo pinnula dicitur illud quo veluti remigio quodam natant pisces,Plin.lib.9,cap.17. Quosdam inde exire ad pabula pinnulis gradientes crebo caudæ motu.

Pinnaculum, li, Fastigium & summitas ædificij in acumen tendentis. ἀκρωτήριον, πτερύγιον, ἀκροτέλευτον. siue quòd veteres pinnam dicebãt quicquid esset acutum:vnde Bipennis, securis quæ vtrinque aciem habet: siue quòd pinnaculis addi pinna consueuit,quæ facili motu,ventorum indicaret flatum,quod genus nunc *Penniculum* vulgò dicitur.

Pinnatus,a,um, adiectiuum, Quod pinnas habet. πτερωτός. vt, Pinnatus Cupido,pro aligero,& pinnas habente.Cice.3.de Nat.Deorum,Dianæ item plures:prima Iouis & Proserpinę,quæ pinnatum Cupidinem genuisse dicitur.¶ Pinnata folia dicũtur , pinnarum modo aculeata.Plinius lib.16.cap.10, de abiete, Folio pinnato densa. ¶ Pinnatus fulgor. Plin.lib.37.cap.7. Proximos illis carbunculos , quos vocant Syrtitas, pinnato fulgore radiantes.

Pinnirapus,pi,pen.corr. Gladiator retiarius, qui mirmilloni aduersario pinnam , hoc est acutam galeæ summitatem rapiebat. πτερυγολάβος. Iuuen.Sat.3. Hic plaudat nitidi præconis filius inter Pinnirapi cultos iuuenes,iuuenésque lanistæ.

Pinſo,ſis,ſui,pistum,& pinsum,apud Vitruuium sæpius, teste Budæo:& pinsitum,pen.corr. apud Columellam. Est autem propriè pinsere, in pila contundere. Antiqui etiam ante molarum vsum,frumẽta igni torrebant,& in pilas missa pistillis tundebant,terebántque. Colum.lib.2. cap.9,Panicum pinsitum,& euolutum furfure,sed & milium quoque, pultem,quauis inopia,maximè cum lacte, non fastidiendam præbet. Pomponius,Quum neque molis molui,neque palmis pinsui. ¶ Aues pinsere dicuntur,quum rostrum rei alicui crebrò impingunt. Vnde & Persius metaphoram illam sumpsisse videtur satyra 1, O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit. hoc est rostro tundit , & percutit , ciconiam appellans digitos in formam rostri ciconiæ contractos : quod genus olim erat irrisionis apud Italos.

Pistus,a,um, participium, Idem significans quod contusus. Plin.lib.28. cap.10,Si pistæ serantur.

Pinſo,ſas,in eodem sensu quo pinso,sis..φλάω.Varro lib.1.de Re rust.Promendo diem vt in pistrino pinsetur, ac torreatur. id est tundatur , vel frangatur.

Pinſito,tas, penult.corr. frequentatiuum à pinso, sis, κοπιάω. Plaut. in Asinar. Qui polentam pinsitant. id est contundunt, Alij ibi legunt, pransitant.

Pinſor,oris,Dicebatur qui frumenta in pilis comminuebat : quanquam postea etiam de eo dici cœpit qui farinam subigit,panémque conficit: quem nunc pistorem dicimus. Varro,Nec pinsorem vllum nossent nisi qui in pistrino pinseret farinam. Antiqui pinsere generaliter sumpserunt pro quouis modo tundere,siue percutere.

Pistor, oris,à pinso,sis,Olim dicebatur qui ante inuentum molarũ vsum, frumenta in pilis pinsebat , hoc est contundebat. Postea tamen id nomen ad eos quoque translatum est qui subacta farina panem conficiunt,quos Græci vocant ἀρτοκόπους. Plin.lib.18.cap.11,Pistores Romæ non fuerunt ad Persicum vsque bellum , annis ab Vrbe condita super quingẽtos octoginta.Suet.in Cæsare,Domesticam disciplinam in pariis ac maioribus rebus diligenter adeò, seueréque rexit, vt pistorem, alium quàm sibi panem conuiuis subiicientem,compedibus vinxerit. Varro in Satyra de eduliis, Si quantum operæ sumpsisti, vt tuus pistor bonum faceret panem, &c. Atteius Capito pistores tantùm eos qui far pinsebant , nominatos esse tradit , cósque coquere solitos panem tostum liuitoribus.

Pistoricus,a,um,Idem quod pistorius. ἀρτοκοπικός.Caius Iurisconsultus, Siquis seruos habuerit proprios, sed quorum operas locabat,vel pistoricas.vel histrionicas,seruorum appellatione legasse hos videtur.

Pistorius,a,um, Quod ad pistorem pertinet. σιτοποιικός. vt Ars pistoria, Opus pistorium:nomen generale ad omnia delicatiora panum genera,vt quæ saccharum,mel,oua, butyrum,cascum,vel amygdalas recipiunt:cuiusmodi erant quas placentas & mazas appellabant.Plin.lib. 18.cap.11,Quidam ex ouis,aut lacte farinã subigunt, butyro verò gentes etiam pacatæ,ad operis pistorij genera transeunte cura.

Pistrix, huius pistricis,fœminino à pistor,Quæ vel fruges molit, vel panem cõficit. σιτοποιός.Erat enim id apud priscos Romanos præcipuè mulierum opus,teste Plinio lib.18, cap.11. ¶ Est item pistrix,icis, pen. genitiui prod.bellua marina ingentis magnitudinis:cuiusmodi fuisse feruntur quibus Hesione & Andromeda expositæ fuerunt. ¶ Item sydus cæleste,à quadam belluæ huius similitudine dictum. Cice.in Arato,Spiniferam subter caudam pistricis adhæsit. Ibidem,–& fera pistrix Labitur,horribiles epulas funesta requirens. Et rursum, Hanc vna stella verturptur quam iacit ex se Pistricis spinæ valida cum luce refulgés. Et paulo pòst, Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ Inter pistricem fusæ,sparsæque videntur.

Pistura,æ,pen.prod. Ars pinsendi,siue (vt alij loquuntur) pisendi, hoc est frumenta tunicis suis exuendi.Plin.lib.18.cap.10, Pistura non omnium facilis,quippe & Hetruria spicam farris tosti pinsente pilo præferrato, fistula ferrata, & stella intus denticulata , vt nisi intenti pinsant, (aliàs pisant)concidantur grana,ferróque frangantur. Et paulo pòst, Et ipsa quæ cualuantur,variam pisturam habent.

Pistrinum,ni,& Pistrina,næ,pen.prod. Olim dicebatur locus in quo farina molebatur:nomen habens à pinsendo, hoc est contundendo, quòd ante inuentum molarum vsum , frumenta in pila comminuerentur. μύλων, ἀκρωτήριον. Deinde quãuis mutata re, mansit pistrini nomẽ etiam illi loco in quo molis seruorũ iumẽtorúmve opera circumactis fruges comminuebantur. ¶ Pistrini item nomine postea cœpit intelligi officina in qua opera pistoria,hoc est panes delicatiores fiebant,cuiusmodi erant quas placẽtas & mazas appellabant.Suet.in Augu.Ex modò vnguentariam tabernam, modò pistrinum Aritiæ exercuisse obiicit.Terẽt.Andr.Verberibus cæsum te in pristinum Daue dedam vsque ad necem:Ea lege,atque omine,vt si te inde exemerim,ego pro te molam. Cice.1. de Orat. Oratorem in iudicia , tanquam in aliquod pistrinum detrudi & compingi videbam. ¶ Per translationem accipitur pistrinum pro loco, vel re aliqua fatigationis plena , & pro opere negotioso ac molesto. Cice.de Orat. Tibi mecum erit, Crasse, in eodem pistrino viuendum. Hieronymus in Præfatione Danielis, Denique ego adolescentulus , post Quintiliani & Tullij lectionem, quum me in linguæ Chaldaicæ pistrinum recluſissem , & multo labore vix cœpissem anhelantia ſtridentiáque verba resonare , & quasi per cryptam ambulans , rarum desuper lumen aspicerem , impegi nouissimè in Danielem.

Pistrina,æ,fœm.ge. Idem. Plin.lib.11.cap.9, E siligine lautissimus panis, pistrinarũmque opera laudatissima.

Pistrilla,læ, diminutiuum à pistrino, secundum Priscianum. κορμυλών. Nam diminutiua(inquit) quandoque diuersa sunt à genere nominum primæ positionis.sicut à scuto scutella. At Donatus à pistrina deducit: nam & id aliquando legitur. Est autem pistrilla , mola trusatilis quæ manibus versatur.Terent.in Adel.Apud ipsum lacum est pistrilla.

Pistrinensis, pistrinense, Quod ad pistrinum pertinet. μυλικός. Apuleius in asinum reformatus molas pistrinenses per circuitus multiuios circumegisse se festiuiter scribit, describens quales essent ministri in pistrinensi contubernio.Suet.in Calig.cap.39, Quicquid instrumenti veteris aulæ erat,ab vrbe repetiit, comprehensis ad deportandum meritorijs quoque vehiculis,& pistrinensibus iumentis.

Pinſor,oris,vide PINSO,is.

PINTIA, πιντία,Oppidum Gallæcorum Lucensium in tractatu Tarraconensis Hispaniæ , apud Ptolemæum lib.2.cap.6. Hodie (vt putant) *Vallis Oletana* dicta. ¶ Pinthia vero,per th aspiratũ, Siciliæ oppidum est,à quo Pinthienses populi,quorum meminit Plinius lib.3.cap.8.

PINYTVS,πίνυτος, Nobilis Grammaticus Romæ floruit vnà cum Epaphrodito liberto Neronis.Pausanias.

Pinus, hodie tantùm fœminini generis, olim etiam masculini : & tam quartæ quàm secundæ declinationis, Arbor est picei generis,nuces ferens omnium maximas,quas Latini pineas,Græci κώνους vocant.πίτυς, κῶνος.Virg.7.Eclog.Fraxinus in syluis, pulcherrima pinus in hortis. Legitur & pinea,pro hac ipsa arbore. Colu.lib.5.cap.10, Eodem tempore iuglandem,& pineam,& castaneam serere oportet.

Pineus,a,um, Quod est natum ex pinu. πίτυος. Plin.lib.15,cap.10, Pinea corona apud Isthmum victores coronabantur.Virg.9. Aene.Pinea syua mihi multos dilecta per annos, Lucus in arce fuit summa,quò sacra ferebant,&c.Ouid.2.Fastorũ,Februa poscenti,pinea virga data est.

Pinetum, Locus pinis consitus. πίτυων. Plin.lib.27. cap.8, Chrysolachanon in pineto lactucæ simile nascitur. Succincta pineta. Ouid.15. Metamorph. Qualia succinctis , vbi trux insibilat Eurus, Murmura pinetis fiunt.

Pinaſter, Pinus syluestris,miræ altitudinis. πίνου ἄγρια. Plin.lib.15. cap. 10.Pinaster nihil aliud est quàm pinus syluestris.

Piniſer,adiectiuum.Pinus ferens.Virg.10.Aeneid.–multos Vesulus quem piniser annos Defendit.

Pio,as,are,Significat piè colere. εὐσεβέω. Plaut.in Asin. Vbi piem pietatẽ, si isto more moratam,ibi postulem placere? ¶ Quãdoque contaminare,polluere. μιαίνειν. quod & Impiare dicitur:quemadmodum sacrũ ponitur pro execrabili. ¶ Quandoque piè amare. Næuius apud Nonium, Nemo est qui magis suos piet liberos. ¶ Aliquando purgo, expio. ἀφοσιῶμαι,ἁγίζω. Virg.2.Aene.–& culpã miserorũ morte piabunt. Huius verbi compositæ sunt, Expio,& Impio,quæ vide suis locis.

Piatrix,piatricis,Sacerdos expiationes peragere solita,quæ & saga,& expiatrix dicebatur,teste Festo. ἁγνοθυτρίς.

Piamen,inis,seu Piamentum,ti,Idem quod expiatio, vel actus expiandi, vel idipsum quo ad expiationem vtimur. καθαρσιε, ἀφοσίωσις. Sunt autem teste Festo , dictiones magis poëticæ quàm oratoriæ. Ouid. 2. Fast. Februa Romani dixere piamina patres. Plin. lib. 25. cap. 4, Hac euulsa scrobem repleri vario genere frugum , religio est , & terræ piamentum.

Piaculum,li,Sacrificium, cultus : & quicquid agitur , seu præbetur pro satisfactione peccati, aut pro fulminis portentiue expiatione. καθαρμα. Virgil.6. Aeneid.–ea prima piacula sunto. Horat.lib.1. Carm.Tèque piacula nulla resoluent. hoc est nullis hostiis te expiabis. ¶ Aliquando dicitur crimen, flagitium. ἄγος. Virgil. Aeneid.6,Dittulit in seram cõmissa piacula mortem. Vbi Seruius, Piacula commissa,propter quæ expiatio debetur.

Piacularis,re, Quod vim habet expiandi. ἁγνιστικόν. Liu.lib.1, Itaque vt cædes manifesta aliquo tamen piaculo lueretur , imperatum patri vt filium expiaret pecunia publica.Is quibusdam piacularibus sacrificiis factis,quę deinde genti Horatiæ tradita sunt, &c.Plautus in Epid.Mẽne piaculare oportet fieri ob stultitiam tuam, Vt meum tergum stultitiæ tuæ subdas succidaneum ? id est. Oportẽne ruam stultitiã meis scapulis expiari? ¶ Piacularia auspicia dicebantur,teste Festo,quæ sacrificiantibus tristia portendebant , quum aut hostia ab ara profugisset,aut percussa mugitum edidisset,aut in aliam partẽ corporis quam oportuerat,cecidisset. ¶ Piacularis porta,Romæ appellata ob quædam piacula quæ ibi fieri solebant,teste eodem Festo.

Piabilis,le,Quod purgari potest. ἀναγνιστός, ἀναθάρσιος. vt Fulmen piabile,apud Ouidium 3.Fasto.Cui dea,Ne nimium terrére,piabile fulmẽ Est,ait,& sæui flectitur ira Iouis.Huius contrarium est Inexpiabile.

PION, onis, πίων, Mons est Ioniæ,apud Plinium lib.5.capi.29.

PIONIAE, πιωνίαι, Oppidum est Teuthraniæ,quæ est regio Asiæ,ad Caicum amnem,olim Mysiæ pars.Huius incolæ dicuntur Pioniтæ : quorũ meminit Plinius lib.5.capi.30.

Pipare, πιπίσσω, Dicuntur gallinæ,quum vocem emittunt.Varro in Orig.Mugit bos,ouis balat,equi hinniunt,gallina pipat.Nonius.

Piper, piperis, πίπερι Dioscoridi, Nomen arboris, cuius fructus condimentis aptus & calidus,ex India ad nos adfertur. Persius saty. 5, Rugosúmque piper.Dicitur & piperi inuariabile,sicut gummi.Piperis arboris,vel potius fruticis, descriptionem vide apud Plinium lib.12.capi.7, Theophrastum,lib.9.capi.21,Dioscoridem,lib.2.capi.176.

Piperatus,adiectiuum,vt Piperatum vinum,πιπέριτες,quod pipere & melle conditum est.Et piperatum acetum,apud Columellam 12.capi.47.

Piperitis,pen.prod. πιπέριτις, Herba quæ & siliquastrum dicitur,caule rubro & longo,densis geniculis,foliis lauri,gustu piperis. Vide Plinium lib.20.capi.17.

Pipilo, as, pen.cor.Verbum est quo passerum sonus exprimitur. τρύζω. Catullus de passere Lesbiæ , Sed circumsiliens modò huc , modò illuc, Ad solam dominam vsque pipilabat.

Pipio, pis, Proprium est vocis pullorum. πιπίσσω. Colum. lib.8.capi.5, Die vndecimo nimis animaduertat an pulli rostellis oua percuderint , & auscultet si pipiant. Sunt etiam qui hoc verbum passeribus tribuant: vt in carmine de Philomela,quod Ouidio falsò ascribitur:Pessimus at passer tristia flendo pipit.

Pipiones,Columbarum pulli:qua voce vtitur Lampridius in Alexandri vita. ψιψιγωνίδια.

Pipulum,li,Conuitium, tractum à pipatu pullorum. λοιδόρια. Plaut. in Aulul.Ita me bene amet Lauerna, te iam nisi reddi Mihi vasa iubes, pipulo hîc differam ante ædes.Nonius.

Pirata, tæ, πειρατής, Prædo marinus , ἀπὸ τοῦ πειρᾶν, quod est transire, vel peruagari, propterea quòd maria peruagentur piratæ, vt vel in naui gantes impetum faciant,vel deprædentur insulas. Cice.7. Ver. Istum clam à piratis ob hunc archipiratam pecuniam accepisse. Lucan. lib.2, Omne fretum,metuens pelagi,pirata reliquit.

Piratica,cæ,substantiuum, Est ipsum piratarum exercitium. Cicero post reditum in Senatu,Profecto & egestate,& improbitate coactus,piraticam ipsam fecisse.

Piraticus,a,um,adiect. Quod ad piratam pertinet : vt Piraticum bellum. Ibidem,Qui in magistratu nisi rogationem de piratico bello tulisset. Idem 7. Ver. Myoparone piratico capto , dux liberatus , symphoniaci Romam missi.Pupis piratica,Claud.4.Paneg. Nauis piratica, Quintil. lib.2.capi.14.

Piraterium, rij, πειρατήριον. Receptaculum piratarum. Dictio est Latinis scriptoribus minimè vsitata,quare eius significatio è Græco potius lexico erat petenda.

PIRAEEVS, πειραιεύς, dictio trisyllaba.ei diphthongum habens in vltima,Portus est Athenarum,quadringentarum capax nauium, muro duorum millium passiũm vrbi coniunctus. Statius 12.Thebaid. –trepidis stabilem Piræea nautis.Cice.ad Atticum lib.7,Venio ad Piræea:in quo magis reprehendendus sum, quòd homo Romanus Piræea scripserim, non Piræeum. ¶ Dicitur & Piræus, πειραιεύς Stephano Teren.And.Heri. aliquot adolescentuli conuenimus in Piræum. Ouidius 4. Fastorum, Piræa,orum,pluraliter protulit,quum ait,Sunion expositum, Piræáque tuta recessu Linquit.

PIRENE, es, per i nostrum in prima syllaba,& pen.prod. πειρήνη Strabo ni & Suidæ, Fons est ad radicem Acrocorinthi , non copiosas ille quidem,attamen perspicuas,potúque suauissimas habens aquas, teste Strabone lib.8.Plaut.Aulul.Interbibere sola,si vino sceteat,Corinthiensem fontem Pirenen potest. Statius lib.1.Syluarum, –licet Enthea vati Exciudat Pimplæa sitim,nec conscia detur Pirene:largos potius mihi gurges in hauſtus,Qui rapitur de fonte tuo. ¶ Pyrene autem per y, mons est Hispanias à Gallis dirimens:de quo vide infrà suo loco.

PIRITHOVS, pen. cor. πειρίθοος, Ixionis filius fuit.non ex Nube,quẽadmodum Centauri,sed ex legitima vxore.Hic certissimo amicitiæ fœdere Theseo coniunctus fuit:cuius etiam ope Centauros qui sibi Hippodamen sponsam præripere conabantur , superauit. Mortua autem Hippodame,ita illi cum Theseo conuẽnit, vt vxorem , nisi ex Ioue natam,nullam ducerent. Et quum iam Theseus Helenam Iouis & Ledæ filiam rapuisset,nec alia eo temporis nosceretur quæ Iouis esset præter Proserpinam Plutonis coniugem , ad rapiendam illam simul profecti sunt ad inferos. Verùm Pirithous primo impetu à Cerbero interfectus est,quem Theseus adiuuare volens,ipse quoque in vitæ discrimine fuit, atque ad extremum captus,à Ditede tentus est:sed postea ab Hercule liberatus,superíque restitutus. Ouidius,Et cum Perithoo fœlix concordia Theseus,&c.Horat.lib.3,Carm.Amatorem trecentę Pirithoum cohibent catenæ.

Piraterium, vide PIRATA.

PIROS, πῦρος, Imbrasi filius,& Thracum princeps,profectus ad bellum Troianorum,à Thoante Aetolorum rege interficitur,vt scribit Homerus lib.4.Iliad.

PISA, æ, πίσα, Ciuitas est in Elide Peloponnesi regione,iuxta Alpheum fluuium,circa quam quinto quoque anno celebrabantur certamina Iouis sacra,quæ Olympia dicebantur.Ex hac vrbe ortum traxerunt qui Pisas in Tuscia condiderunt.

Pisæus,a,um.Ouid.2.de Arte, Ah quàm penè Pelops Pisæo cóncidit axe, Dum spectat vultus Hippodamia tuos. ¶ Sunt qui & in Thessalia aliã eiusdem nominis vrbem collocent,edito in colle,inter Ossan,& Olympum.Vide Strabonem lib.8.

PISAE, arum, πίσαι, Tuscię oppidum, inter Arnum & Auserem amnes, à Pisæis conditum Elidis populis,teste Strabone lib.5,qui Nestorem ad Ilium secuti,in reditu tempestate disiecti,alij quidem Metapontum,alij Iitus Tyrrhenum tenuerunt, vbi à nomine relictæ patriæ Pisas condiderunt. Ad quam originem etiam alludit Virgilius 10. Aeneid. Pisas Alpheas cognominans.Alphea (inquit) ab origine Pisæ Vrbs Hetrusca solo.

PISANDER, πίσανδρος, Camireus (Camirus autem ciuitas est Rhodi) Eumolpi tempore,Poëta (vt nonnullis placet) antiquior Hesiodo. ¶ Pisander alter Lycaonius,sub Alexandro Mammææ, verlificator : scripsit variam historiam. ¶ Pisander tertius,Nestoris filius.Autor Suidas.

PISAVRVS, πίσαυρος, Fluuius Vmbriæ , à quo vicinum oppidum Pisaurum appellatum est , teste Plinio lib.3. capi.14. Seruius existimat Pisaurum dictum ab eo quòd aurum ab iis qui Romæ in Capitolio obsessi erant,persolutum,ibi à Camillo receptum fuerit & appensum. Verùm hoc nimis est nugatorium,quum ex Romana historia constet aurum illud quum appenderetur, interuentu Camilli in ipsa vrbe fuisse receptum, Gallis, præter eos qui fuga dilabebantur, ad interneciones cæsis.

Piſcis,huius piscis.Animal quod in aquis degit,& propriè quod tegitur squamis , vt ex Plinio apparet lib.9. capi.12. ἰχθύς. Omnia autem in aquis degentia , generali nomine aquatilia dicuntur. Aquatilium (inquit)tegumenta plura sunt:alia corio & pilis teguntur,vt vituli, hippopotami:alia corio tantùm,vt delphini:cortice,vt testudines:silicum duritia,vt ostreæ,& conchæ:crustis: vt locustæ : crustis & spinis,vt echini: squamis,vt pisces.Virgil.5,Ecl. Dum iuga montis aper, fluuios dum piscis amabit.Idem 4. Georg. –magnum qui piscibus æquor. Et iunctò bipedum curru metitur equorum. Ouid.10. Metam. Tertius æquoreis incluſum piscibus annum Finierat.Hora.4,Carm.Ode 3,O mutis quoque piscibus Donatura cygni,si libeat,sonum.Terent.in Adel. –pisces ex sententia. Nactus sum : hi mihi ne corrumpantur cautio est.Cice.2. de Natu.deorum,Et si pisces,vt aiunt,oua quum genuerint,relinquunt: facilè enim illa aqua & sustinentur,& fœtum fundunt. ¶ Magis mutus quàm piscis , hyperbole prouerbialis de vehementer infantibus atque infacundis. Conuenit & in hominem immodicè taciturnum. ¶ Piscis nequam est nisi recens , prouerbio dicitur in hospitem , aut vulgarem amicum, qui primo quidem aduentu non ingratus. cæterùm ante triduum exactum putet. Plaut. Quasi piscis; itidem est amator lenæ : nequam est nisi recens.Vide Chiliades Erasmi. ¶ Pisces pro signo cælesti, frequentiùs pluraliter declinantur.Columella lib.11. capi.2, Quintodecimo Calendas Martij Sol in Pisces transitum facit. ¶ Inuenitur tamen & in singulari Piscis,pro signo cælesti. Virgil.4. Georg. Aut eadem sydus fugiens vbi piscis aquosi Tristior hybernas cælo descendit in vndas. Colum. lib.11. capi.2, Quarto nonas Septembris Piscis Austrinus desinit occidere.

Piſciculus,dimin. ἰχθύδιον. Teren.in And.Etiam puerum inde abiens conueni Chremis, Olera, & piscsiculos minutos ferre obolo in cœnam seni.Varro 3.de Re rust.cap.5,E quo riuus peruenit in duas quas dixi piscinas,ac piscículi vltro ac citro commeant.

Piſcari,Est pisces venari, ἁλιεύειν, ψαρεύειν, ψαρεύειν. Plin. lib.19.capi.1, Retia in piscando durantia.Cice.3.Offic.Tum Pythius piscatores ad se conuocauit,ab iis petiuit vt ante suos hortulos postera die piscarentur. ¶ Piscari in aere,proverbium est, idem significans quod operam ludere.Plau.Asin. Iubeas vna opera me piscari in aere. Ex quo fit compositũ Expiscor,de quo alibi.

Piſcatus,tus, Idem quod piscatio, siue actus piscandi. ψαρεία, ἁλιεία. Plin. Quos venatus,aucupia, piscatúsque alebant.Plau.in Rudente.Piscatum hamatilem saxatilémque aggredimur,Plin. lib.6.capi.22, Esse in piscatu voluptatem,cestudinum maximè.

Piſcator,oris,verbale, Qui piscatur. ἁλιεύς. Cice.3. Offic. Piscatores ad se conuocat.Ouid.14.Meta.Miles erat gladio,piscator arundine sumpta. Terent.in Eunu.Coqui,fartores,piscatores,aucupes,&c.

Piſcatorius, a, um, Quod ad piscatorem pertinet. ἁλιευτικός, ψαρευτικός. vt,Nauis piscatoria,apud Cæsarem 2.belli Ciuil.& Ludi piscatorij, qui fiebant pro quæstu piscantium. Piscatoria linea, Plinius lib. 24. capi.9. Piscatorium forum,Colum.lib.8.capi.17.

Piſcatrix,verbale fœminini generis.Plin.lib.9.capi.42, Nec minor solertia ranæ,quæ in mari piscatrix vocatur.

Piſcarius, a,um, Idem quod piscatorius. ἁλιευτικός, vt, Hamus piscarius. Plaut.in Stich. Arundinem fert , sportulámque , & hamum piscarium. ¶ Piscarium forum.Plaut.Curc. Symbolorum collatores apud forum piscarium.Piscaria copia,abundantia piscium.Plautus Casina.

Piſcarius,piscarij,subst.antiuum,Qui pisces vendit. ἰχθυοπώλης. Varro,Inter piscarios nemo vendebat.Cetarius , idem : quanuis Cetarij potius sint qui marinos pisces maiores vendunt.

Piſcaria,riæ,Locus vbi pisces venduntur. ἰχθυοπώλιον. Varro, Nullus in piscaria piscis erat.

Piſcoſus,sa,sum,Idem quod pisculentus,hoc est piscibus abundans. ἰχθυώδης, ἰχθυώδες. Mar.lib.10,Illic piscoso modò vix educta profundo. Oui. 3.Fasto.Est propè piscosos lapidosi Cratidis amnes Paruus ager. Idem 2.de Arte,Cinctáque piscosis Astypalæa vadis.

Piſculentus,Idem quod piscosus,hoc est piscibus abundans. ἰχθυώδης. Cato,Fluuium magnum,pulchrum,pisculentum.Plaut. in Rud.Neptuno has ago meo patrono gratias,qui salsis locis incolit pisculentis.

Piſcinæ,pen.prod.Lacus & stagna ab initio dicta sunt in quibus viui pisces coërcebantur. ἰχθυοτροφεῖα. Varro lib.3.de re Rust.cap.3, Piscinas voco eas quæ in aqua dulci aut falsa inclusos habent pisces ad villam.Martialis,Piscina rhombum pascit,& lupos vernas. Alio nomine viuaria vocantur.Plin.lib.9.capi.16,Nec in piscinis,vitarii sũque ereseunt.Sed quo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

piam in piscinis natare etiam solebant, inualuit consuetudo, vt omnes in hunc vsum collectæ aquæ, siue frigidæ, siue calidæ, piscinæ dicantur. ἐκνεμάτοφον. videntúrque à piscibus dici, quamuis in his nihil piscium sit: nisi quis inde dictas malit, quòd homines piscibus natando similes fiant. Cicero, Latior em (inquit) piscinam volusſem, vbi iactata brachia non offenderentur. Plinius Iunior Epist. lib. 6. Si natare latiùs, aut tepidiùs velis, in area piscina est, in proximo puteus ex quo possis rursus abstergi. Eædem & natationes appellantur. ¶ Piscinæ pecorum. Colum. lib. 1. capi. 5. Hæc quoque si deficient, & spes arctior aquæ manantis coegerit, vastæ cisternæ hominibus, piscinæ que pecoribus instruantur colligendæ aquæ tandem pluuiali. ¶ Quinetiam vasa lignea ampliora ad tenendum aquam, piscinæ vocantur. Gallicum vulgus *cuues* vocat. Plin. Decoquitur in aqua, & in piscinas ligneas funditur.

Piscinalis, piscinale, Quod est piscinæ, vel quod ad piscinam pertinet. ἰχθυοτροφικόν. Vnde apud Palladium, piscinales cellæ leguntur.

Piscinarius, Qui piscinas piscibus refertas habet, vel qui piscibus alendis delectatur. ἰχθυοτροφικὸς & λιμνοφιλὸς &c. Vnde Cicero ad Atticum lib. 1, Lucullum & Hortensium piscinarios appellat. Mihi verò vt inuideant piscinarij nostri, aut scribam ad te alias, aut in congressum nostrum referuabo.

Pisenor, πεισήνωρ, Centaurus, Ixionis & Nubis filius, apud Ouidium 12. Metam.

Pisevs, πισεύς, Nomen viri Tyrrheni qui tubæ inuentor fuisse creditur. Autor Plinius lib. 7. capi. 56.

Pisidia, æ, πισιδία, Asiæ regio, Lycaoniæ, Isauriæ, & Pamphiliæ finitima, cuius oppida enumerantur, Selga, Sagalassum, Peneliſſum, Adadata, Brias, Cremna, & alia nonnulla. Huius regionis populi, Pisidæ, πισίδαι appellantur, antea Solymi dicti, teste Plinio lib. 20. capi. 27. ¶ Prima & secunda dictionis huius syllabæ corripiuntur. Claud. lib. 2. in Eutro. Finibus obliquis Lydi, Pisidæque feroces. Priscianus tamen in Perihegesi (modò emendata sit lectio) vtranque produxit, quum ait, Post hos Pisidum pinguissima rura colúntur.

Pisistratvs, πεισίστρατος, Hippocratis filius, Athenarum tyrannus, clarius genere, eloquentia verò tanta, vt ea deliniti Athenienses libertatem qua nihil clarius habebant, se sponte exuerent, illiúsque facundiæ santa ciuitatem Solonis qui numen fuerat ciuitatis, posthaberent. Artes liberales maximè fouit: bibliothecam primus Athenis publicauit, quam Xerxes vrbe potitus, ad Persas transtulit. Eam deinde multis post annis Seleucus Nicanor restituendam curauit: Homerus eius iussu in eum ordinem qui nunc est, redactus. Regnauit annos triginta tres, quo tempore Seruius Tullius Romæ, vt autor est Gellius. Plura de hoc, & quibus artibus tyrannidem adeptus sit, vide apud Iustinum Trogi abbreuiatorem libri 1. & eodem libro apud Herodotum. ¶ Pisistratus alter, Laritſæus historicus commemoratur à Suida. ¶ Pisistratus alius, filius fuit Nestoris & Eurydices, quem pater dedit in socium Telemacho Vlyssis filio volenti ire Lacedæmonem interrogaturus Menelaũ nunquid de Vlysse aliquid sciret.

Pisones, πίσωνες, Appellati sunt quidam Romani nobiles, quòd optimè pisa ererent, quemadmodum Lentuli à lente, Fabij à fabis, Ciceriones à cicere optimè serendo nomen acceperunt. Fuerunt autem Pisones ex gente Calphurniorum, quæ ad Calphurnium Numæ filium originé fuam referebat, teste Festo. Vnde etiam Horatius in Arte poëtica, Pisones Pompilium sanguinem appellauit.

Piso, is, pisi, pisere, Budæo significare videtur quod Græcis πίσσειν, hoc est purgare, decorticare, quod pinsendo fit in hordeo, & aliis frugibus. Plinius lib. 18. capi. 10, Vt niti intenti pisant, concidantur grana. Varro de Re rust. Alij ficum & vuam pasſam quum pisserint, affundunt sapam.

Piso, as. Idem. Varro 1. de Re rust. capi. 63, Far quod in spicis condideris per messem, hyemem promendum est, vt in pistrino pisetur ac torreatur.

Pissasphaltus, πισσάσφαλτος, Medium quiddam est inter picem, & bitumen, (vt ex ipso statim nomine appareat) naturaliter in Apolloniatarũ agro prouenies: quanquam & arte fiat. picem cum bitumine mista præcipuum ad pecorum scabiem remedium. Autor Plinius lib. 24. capi. 7.

Pisselæon, Oleum ex picei generis materia excoctum, πισσέλαιον quanquam & ex cedro maiore, quam cedrelaten vocant, fieri docet Plinius lib. 24. capi. 5. Cedrus (inquit) magna, quam cedrelaten vocant, dat picem quæ cedria vocatur, dentium doloribus vtilissimam. Deinde. dit paulò pòst, Fit & ex ea oleum quod pisselæon vocant, vehementio ris ad omnia eadem vsus.

Pissoceron, πισσόκηρον, Secundum mellificij fundamentum ex cera & pice, siue gummi resinæve constructum. Plinius lib. 11. capi. 7. Prima operis fundamenta comosim appellant periti, secunda pissoceron, tertia propolin.

Pistacium, πιστάκιον, Nucis genus apud Alexandriam Aegypti, & Berrhœam Syriæ copiosissimè prouenientis, parum quidem nutriens, cæterùm ad hepar roborandum, & succos in viis eius infarctos expurgandos in primis vtile. Autor Galenus lib. 2. de Alimentorum facultate.

Pistillum, li, Instrumentum quo in mortario quippiam tunditur. βάρις. Plau. in Aulu. Cultrum, securim, pistillum, mortarium, Quæ vtenda vasa semper vicini rogant. Colum. lib. 12. capi. 55, In mortarium nouum, aut bene emundatum conijcito, & pistillis conterito.

Pistolochia, πιστολοχία, Quarum Aristolochiæ genus, tenuius quàm clematitis, densis radicis capillamentis (vnde & polyrrhyzos nominatur) inuci plenioris crasitudine odorem habens, vt reliquæ Aristolochiæ species, medicatum. Autor Plinius lib. 25. capi. 8.

Pistor, vide PINSO pinsi.

Pistorivm, πιστορία, Ptolemæo ciuitas mediterranea Tusciæ inter Florentiam & Lucam: cuius meminit Plinius lib. 3. ca. 5. Vulgò *Pistoia*.

Pistrinum, Pistrix, vide PINSO, pinsis.

Pistris, huius Pistris, fœm. gen. Nomen nauis apud Virgilium lib. 5. Aeneid. –partem rostro premit æmula Pistris. Et paulò pòst, Sic Mnestheus, sic ipsa fuga secat vltima Pistris Aequora. Sunt qui scribant Pistrix: quos seruius errare innuit, sic inquiens, Si nauem intelligas, hæc Pistris, huius Pistris, facit: si de belua, hæc pistrix, pistricis. Hæc Seruius in illud Virgilij 3. Aeneid. Prima hominis facies, & pulchro pectore virgo Pube tenus, postrema immani corpore pistrix. Quæ tamen omnino vera non arbitror. Germanicus certè in Arat. pro fidere cælesti (quod procul dubio à belua marina nomen habet) Pistrini dixit. Diuersè posita & Boreæ vicina legenti Auster Pistris agit duo sidera, pei legit vnum: Nanque Aries supra Pistrini Piscésque feruntur, Belua sed Ponti non multum præterit amnem. Non desunt tamen qui in omnibus hisce locis Pristin legere malint, nimirum ἀπὸ τῆς πρίσεως τῶν λιμένων, hoc est à secandis fluctibus.

Pisum, si, Genus leguminis, cuius caules sparguntur in terram nisi habeant adminicula. λάθυρος. Colum. lib. 2, similis quoque ratio est pisi, quod tum facilem, & solutam terram desiderat. Plin. lib. 18. capi. 12. Pisum in agricis feri debet frigorum impatientissimum. Hinc Pisones dicti, de quibus suprà.

Pitane, siue Pitana, πίτανε, Vrbs Aeolidis in Asia, non procul à Caici fluminis ostio quæ portus duos habuit. Ab hac Pitanæi, πιτανάται, & Pitanitæ πιτανῖται, nominantur. In hac vrbe Arcesilaus Academicus natus est, qui cum Zenone apud Polemonem Philosophiæ operam dedit. Plinius lib. 35. capi. 14, autor est, circa Pitanam lateres fieri solitos, qui siccati in aqua non mergebantur, eo quòd fierent ex terra quadam pumicosa. Corripit autem hoc nomen penultimam syllabam. Ouid. lib. 7. Metam. Aeoliam Pitanen à læua parte reliquit, &c. ¶ Est & Pitane, Laconiæ oppidum, teste Plinio lib. 4. capi. 5, cuius incolæ Pitanatæ dicuntur teste Hermolao in locum Plinij iam citatum.

Pithecium, πίθηκιον. Apud Græcos diminutiuum est ἀπὸ τῆς πίθηκος, quod illis simiam significat. Vnde Plautus in Milite, cùm mulierem deformem significare vellet, pithecium appellauit, Aedepol equidem Bellula est. PAL. pithecium hæc est præ illa, & spinthurnicium.

Pithecvsa, æ, vel Pithecusæ, arum, πιθηκοῦσα Stephano, Insula est Campano litori adiacens, non procul à Neapoli, ab Homero Inarime dicta. à Latinis etiam Aenaria, à statione nauium Aenea. Dicta Pithecusa, non à simiarum copia, vt Poëtæ fabulantur, sed à figlinis doliariorũ, teste Plinio lib. 3. capi. 6. πίθοι enim Graeci dolia vocant. Habet autem hæc insula in vertice oppidum eiusdem nominis. Ouid. 14. Meta. –sterilique locatas Colle Pithecusas.

Pithevs, vide PITTHEVS, geminato t.

Pitho, us, πειθώ, Persuationis dea à veteribus credita est, quam Ennius Suadam, Horatius Suadelam appellauit. ¶ Accipitur & pro ipsa persuadendi vi, quæ animum auditoris quocunque visum fuerit inflectit: vnde & Graeci ψυχαγωγίαν, nostri flexanimam appellarunt. Pitho autem dicta est à verbo Graeco πείθω, quod est persuadeo.

Pithodemvs, pen. prod. πειθόδημος. Luctator egregius, cuius imaginem Dinomenes ex ære expressit: vt tradit Plinius lib. 34. capi. 8.

Pithodicvs, πειθόδικος, Argenti cælator insignis fuit, teste Plinio lib. 34. capi. 8.

Pithœgia, æ, πιθοιγία, Festum erat Dionysij, tota Graecia celebratum, quo dolia relinebantur: vnde & nomen accepit, quasi τῶν πίθων ἀνοίγια.

Pithonos come, πίθωνος κώμη, Locus est in Asia, in campis patentibus, vbi primo aduentus sui tempore iconiæ congregantur, & eam quæ vltima aduenerit, lancinant vniuersæ, atque ita abeunt. Plinius lib. 10. capi. 23.

Pitisso, sas, Parum vini paulatim, & quasi tentandi gratia gusto. ἀπογεύομαι. Terẽ. in Heau. Nam vt alia omittam. pitissando modò mihi. Quid vini absumpsit? sic hoc dicens, Asperum Patet hoc est, aliud lenius.

Pittacium, cij, apud Celsum lib. 3. capi. 10, accipitur pro medico panno qui aliquo medicamento illitus modò præcordiis, modò capiti dolenti imponi solet ad mitigandum cruciatum.

Pittacvs, pen. cor. πίττακος, Philosophus Mitylenæus, vnus ex septem Græciæ sapientibus, qui ex Lesbo tyrannum Melanchrum depulit: & certantibus Athenienſibus atque Mitylenæis dux in bello factus, Phrynonem Athenienſium ducem singulari certamine interfecit. Huius illud, Prouidere oportet ne casus veniant: si fortè venerint, æquo animo tolerare. ¶ Fuit alter Pittacus legislator (vt Fauorinus & Demetrius in homonymis meminere) qui minor est appellatus. Aelianus de varia historia, Pittacum quendam commemorat qui de mola pistrina encõmiũ conscripsit, vt in paruo argumento vim dicendi ostentaret. Idem de sapiente dicit, eum in templo Fortunæ scalas constituisse, vt quandam iis humanæ vitæ imaginem exprimeret, in qua alij ad summa honorum fastigia conscendunt, alij ex amp'issima dignitate in summas descendunt calamitates.

Pittheus, ei, πιτθεύς, Thesei auus maternus qui Trœzenæ regnauit: de quo vide Plutarchum in vita Thesei. ¶ Hinc Pittheis, πιτθεῖς, patronymicum Fœmininum: & Pittheius, a, um, adiectiuum. Ouid. in Epist. Hic tecum Trœzena colam, Pittheia regna.

Pituita, tæ, penul. prod. Vnus ex quatuor humoribus corpus animalis constituentibus, qui à Graecis φλέγμα dicitur. Medici definiunt esse sanguinem imperfectè coctum. In quibus autem humor hic abundat, tardiusculi sunt, teste Aristotele, disciplinæque apprehendendæ parum idonei. Diuiditur autem pituita apud Medicos, in naturalem quæ dulcis est, siue potius ἄοσμος. hoc est saporis expers, quæ vnà cum sanguine in venis permista, alit partes humidas & frigidas, quale est cerebrum: & in non naturalem, quæ rursus diuiditur in acidam quæ summè cruda est, defectúque caloris acescit: & in salsam, ex pituita dulci putrefente natam. Appropriè item pituitæ nomen latius extendimus, vt etiam eo nomine excrementa eius intelligamus: qualis est mucus, modò per nares sese res sese euacuans, modò in aliam corporis partem decumbens. Huius rursus quatuor sunt species, aquea, muccosa, vitrea, & gypsea. Producit autem hoc nomen penultimam syllabam. Horatius lib. 2. saty. 2, Dulcia se in bilem vertent, stomachóque tumultum Lenta feret pituita. ¶ Pituita interdum etiam accipitur pro morbo ex pituitæ fluxu nato, quo etiam gallinæ infestantur. Colu. lib. 8. cap. 5, Sed iam validioribus factis, atque ipsis matribus etiam vitanda pituitæ pernicies erit. ¶ In arboribus item pituita nominatur humor lentus ex iis effluens. Plin. lib. 17. cap. 27, Defluens pituita abstergetur.

Pituitosus, a, um, qui Graecè dicitur phlegmaticus. φλεγματώδης. Cicc. lib. 1. de Fato, Inter locorum naturas quantum interſit videamus, alios esse salubres, alios pestilentes, in aliis esse pituitosos, & quasi redundantes, in aliis exiccatos atque aridos.

Pituitaria, æ, Herba est quæ à Dioscoride πτερὶς ἀγρία appellatur, à quibusdam pedicularis dicta. Medetur pituitæ incommodis: vnde & nomẽ accepit. Autor Plin. lib. 23. cap. 1.

Pityliſma, matis, πιτύλισμα, Genus exercitationis, maximè quidem velox, sed citra intentionem, violentiámque. A πιτυλίσσω, quod est (vt inquit Galenus lib. 2. de Tuend. bona valetud.) quum quispiam summis pedibus ingrediens, manus protẽdit, ocyssimè mouens alteram retrorsum, alteram prorsum. Quo potissimùm exercitij genere ad parietes se exercent, vt sicubi lapsentur, apprehenso mox pariete, facilè resurgant: atque ita & lapsus euitant, & ipsa fit exercitatio imbecillior. Vide Politianum Miscellanearum cap. 38.

Pityocampæ, πιτυοκάμπαι, Vermes à pinu arbore nascentes, venenato, nec dissimili à bupreſtis morsu. Plin. lib. 23. cap. 2, Vsus contra cantharidas, bupreſtin, pinorum erucas, quas pityocampas vocant. *virus* Graecis pinus est, & κάμπη eruca, hoc est vermiculus qui olera depascitur.

Pityonices, vide PYTHIONICES.

Pityrias, πιτυρίας, Graecis panis genus est cui nihil furfuris ademptum est, quem nostri furfuraceum vertunt. Nam πίτυρον Graeci furfur appellant.

PITYVSAE, πιτύουσαι, Insulæ duæ sunt in mari Balearico, à pinorum fruticum vbertate dictæ, teste Plinio lib. 3 cap. 5. Ex his quæ maior est, Ptolemæo Ebusus: quæ minor, Ophiusa, hoc est Colubraria appellatur. Plinius tamen vtranque, Ebusum videtur appellare: & Ophiusam, insulam ab hisce diuersam facere. ¶ Est item Pityusa, insula è regione Ioniæ sita, quæ notiore nomine Chios appellatur, teste Plin. lib. 5. cap. 31. ¶ Est & alia eiusdem nominis insula in sinu Argolico, ex aduerso Hermioni agri: teste eodem Plinio lib. 4. cap. 12.

Pius, vide PIETAS.

Pix, Propriè est quæ ex picei generis & præcipuè tedæ materia igni excoquitur: differtque à resina, quæ sponte exudat. πίσσα. Quo modo autem excoquatur pix, docet Plinius lib. 16. cap. 11, his verbis, Lignum tedæ concisum, furnis vndique igni extrà circundato terra, vt primus sudor aquæ modo fluat in canali. Hoc in Syria cædrium vocatur: cui tanta vis est, vt in Aegypto corpora hominum defunctorum eo perfusa seruentur. Sequens liquor crasior iam picem fundit. Hæc Plinius.

Pico, as, verbum, quod est pice illino. πίσσω. Plin. lib. 11. cap. 17, Pissoceros super eam venit picantium modo ceu dilutior.

Picatus, ta, tum, Pice illitus. πισσωτός, vt Dolium picatum, nauis picata. Vinum verò picatum dicitur quod pice conditum est. Solebat enim musto in primo feruore (qui ferè nouem diebus peragitur) pix aspergi, vt odor vino conciliaretur, & quoddam saporis acumen. Qua de re vide Plinium lib. 14. cap. 20. Fuit & vini picati genus in agro Viennensi, sponte naturæ picem respiens: quod & Plinius memoriæ prodidit lib. 14. cap. 1, Iam (inquit) inuenta vitis per se in vino picem respiens, Viennensem agrum nobilitans.

Piceatus, Idem quod picatus. Mar. lib. 8, Ne contemne caput, nihil est furacius illo. Non fuit Autolyci tam piceata manus. Vide suprà.

Pixacanthum, (quod hîc alieno loco erat infertum,) vide PYXACANTHVM.

P ante L.

Placabilis, Placabilitas, Placamen, Placamentum, Placatio, Placatus, Placate, vide in verbo PLACO, as.

Placenta, Panis siue libi genus quod citra fermentum in furno coqui consueuit, ex farina ferè constans siliginea, caseo & melle adiectis: quan quam & innumeris penè aliis modis confici solet. πλακοῦς. Nomen habet ἀπὸ τῶν πλακῶν, quo nomine Graeci crustas appellant. Nam quo facilius posset percoqui, tenuè admodum fiebat & latum, crustarum imaginem duritiámque referens. Plinius lib. 7. cap. 53, A. Manlius Torquatus Consularis, quum in cœna placentam appeteret, &c. Hor. lib. 1. Epist. 10, Pane egeo, iam mellitis potiore placentis.

Placentia, πλακεντία, Ciuitas Galliæ Togatæ, ad Trebiam amnem, in Padum influentem.

Placentinus, πλακεντῖνος, possessiuum: vt T. Tinca Placentinus, apud Ciceronem de Clar. Orat.

Placeo, ces, cui, citum, Gratus sum, arrideo. ἀρέσκω. Plau. in Amph. Apage, non placet me hoc noctis esse, cœnaui modò. Plin. lib. 12. cap. 7, Mirum est, longum piper sola amaritudine placere. Ouid. 4. Trist. Eleg. 3, –omni tibi dote placebam. Idem 2. Amor. Eleg. 4, Illa placet gestu. ¶ Huius contrarium est Displicere. ἀπαρέσκειν. Cicero pro Domo sua, Nonne fieri poterat vt populo de Cyprio rege placeret, de exulibus By tantiis displiceret? ¶ Placet, ferè in tertiis personis ponitur pro videre, censet, est eius opinionis. Cicero lib. 1. ad Lentulum, Itaque postridie placuit, vt breuiter sententias diceremus. Idem 1. de Diuin. Vt doctissimis, sapientissimisque placuit. ¶ Aliquando efferri, gloriari, & confidere. ἐγκαλλωπίζεσθαι, ἐθύνειν. vt, Ego placeo mihi, Tu places tibi, Ille placet sibi. Quintilianus, Placeas licet tibi opum tuarum fiducia dicer, si mihi idem inuidere non expedit, pares sumus. Ouid. 2. Metam. –adimam tibi nanque figuram, Qua tibi, quàque places nostro importuna marito. ¶ Hinc etiam Complaceo, quod significat idem quod placeo. Terent. in And. Postquam me amare dixi, complacita est tibi. Idem Displiceo, & Perplaceo de quibus suprà suis locis.

Placitus, a, um, participium, Quod placuit. ἀρεσκὸν. Terentius in Prolo. Hecyræ, Vbi sunt cognitæ, placitæque sunt. Ibidem, Et quæ vobis placita conditio est, datur. Ouidi. Epist. 16, Est virtus placitis abstinuisse bonis.

Placitum, ti, nomen, significat consensum, & decretum: quòd quæ decreta sunt, ea sic Senatui, vel maioribus placuisse videtur. ἀρεσκὸν, ἀρεσκόμενον. δόγμα. Plin lib. 29. cap. 1, Eadem ætas Neronis principatu ad Thessalum transtuliut, delentem cunctorum maiorum placita, & rabie quadam in omnes eius æui medicos perorantem. Idem lib. 14. cap. 22, Medicorũ placitis nouitate aliqua sese commendantium.

Placendus, adiectiuum nomen vsurpauit Plautus in Trinu. –si illa (inquit) tibi placet, Placenda dos quoque est, quam dat tibi. Id est debet placere, & accepta esse tibi.

Placito, as, frequentatiuum. Plau. in Bacch. Neque placitant mores.

PLACIA, πλάκη Stephano, Myiæ oppidum à tergo habens Olympum montem, qui Mysus cognominatur. Plin. lib. 5. cap. vlti.

Placidus, a, um, Mitis, sedatus: quòd illa quæ quieta sunt, omnibus placent. πρᾶος &, ἥμερος &. Terentius in Adelph. Ille semper egit suam vitam in otio, in conuiuiis, Clemens, placidus, nulli lædere os, arridere omnibus. Donatus, Clemens est circa rectè agentes. Placidus etiam circa delinquentes. Clemens animo, Placidus vultũ. Terentius ibidem, Quum feruit maximè, tam placidum quam ouem reddo. Ouid. 1 Fasto. Da mihi te placidum, dederis in carmine vires. Horat. in Arte. Sed non, vt placidis coeam immitis. ¶ Arbor placida, cui syluestris opponitur. Plin. lib. 16. cap. 5, Præterea sunt aliquæ syuestres, aliæ placidiores, quæ culta obtinent. Cælum placidum, hoc est serenum. & tranquillum. Sil. lib. 12, –nec placido commota tonitrua cælo. Placidus & serenus dies. Plinius Epist. 101, Accipit ab hoc auras quam libet sereno & placido die. Lumen placidum, Hora. 4. Carm. Ode 3, Mors placida, Virgil. 6. Aeneid. Pax placida, Virgilius 1. Aeneid. Placidissima pax in animo, Cicero 5. Tusc. Ad delectationis, & otij consumendi causa locuti sumus, sapientem ab omni concitatione animi (quam perturbationem voco) semper vacare, semper in animo eius esse placidissimam pacem?

Placidè, aduerbium, Quietè, sine tumultu. πράως, ἡσύχως. Plautus in Bacch. Placidè volo vnumquodque agamus. Virgil. 5. Aeneid. Amplexus placidè tumulum, lapsúsque per aras. Cicc. 2. Tusc. Ad ferendum igitur dolorem placidè, & sedatè plurimùm proficit, toto pectore (vt dicitur) cogitare quàm id honestum sit: summus enim natura studiosissimi, appetentissimique honestatis: cuius si quasi lumen aliquod aspexerimus, nihil est quod (vt eo potiamur) non parati simus & ferre, & perpeti. Idem 4. Verr. prætoris iniurias tacitè, hospitis placidè ferendas arbitrabatur.

Placiditas, atis, quam Varro in ouibus esse asserit, quum ait, In queis primum non sine causa putant oues assumptas & propter vtilitatem, & propter placiditatem. πραότητα. Maximè enim quietæ & aptissimæ ad vitam hominum. Gel. lib. 13. cap. 21, Nerio dictum, quasi Netrio, hoc est sine ira, & cum placiditate: & eo nomine mitem, tranquillúmque Martem fieri precemur.

Placo, as, cum accusatiuo, Mitem, placidum facio, propitio, sedo, tranquilliorem reddo. πραύνω, ἱλάσκομαι, ἐξευμενίζομαι, ἱλάσκομαι. Cicero 2. in Cat. Quos quidem ego, si vllo modo fieri posset, non tam vlcisci studeo quàm sanare, & ipsos placare Reipublicæ. Virgil. 1. Aeneid. Sic ait, & dicto citius tumida æquora placat, Terentius in Heaut. Neque quod principium inueniam ad placandum, scio. ¶ Huius verbi compositum est Complaco, penultima producta, quod vide suo loco.

Placatus, placata: placatum, aliquando participium, aliquando nomen. Plinius libro 12. capite 18, Nec minus propitij erant mola falsa supplicantibus, imò verò, vt palàm est, placatiores. Placatissima quies, Cicero 1. Tusc.

Placatè, aduerbium, Inturbatè, id est placidè. πράως. Cicero ad Torquatum lib. 6, Omnia humana placatè & humanè feramus. Idem ad Ligarium lib. 6, Sed hoc ipsum intelligimus eum quotidie remissius, & placatius ferre.

Placatio, verbale, Mitigatio. πραΰνσις. Cicc. 4. Tusc. Sed omnis eiusmodi perturbatio animi placatione abluatur.

Placabilis, Propitiabilis, siue quod facilè placatur. Cicc. 4. Verr. Omniáque habuisset æquiora, & placabiliora quàm animum Prætoris, atque hospitis. ¶ Placabilis & Irritabilis, contraria. Cicc. ad Atticum, lib. 1, Nam si ita esse statueris, & irritabiles animos esse optimorum sæpe hominũ, & eosdem placabiles, &c. Terent. in Phorm. Nunc quod ipsa ex aliis auditura sit Chreme, Id nosmet indicare placabilius est.

Placabilitas, atis, πραΰνσις. Cicc. 1. Offic. Nihil magno & præclaro viro dignius placabilitate & clementia.

Placamen, & placamentum, Quo quis placatur. Liuius 7. ab Vrbe, Ludi quoque scenici, noua res bellicoso populo, inter alia cælestis iræ placamina instituti dicuntur. Plin. lib. 21. cap. 7, Hoc veluti placamento terræ blanduntur. Tacit. lib. 15, Non largitionibus principis, aut deũm placamentis decedebat infamia.

Placitis, πλακίτης, Cadmiæ species quæ velut fuligo quædam, aut fauilla ex fornacibus ærariis egesta, parietibus adhærẽt: nam propter sui grauitatem ad testudinem euolare non potest. Dicta placitis ab eo quod speciem referat crustæ, quam Graeci πλάκα appellant. Vide Galenum, lib. 9. Simplicium, & Plinium lib. 34. cap. 9.

Plærique, plæraque, plæraque. πλέονες. vel potius sine diphthongo pleríque. vt hodie à doctioribus ferè scribitur, eo quòd ab obliquis nominis plus deduci puterur. ut in e conuerso: quanquam alij πορὰ τὸ πλῆθος, quod plenum significat. fieri volunt. Accipitur enim in ea ferè significatione in qua dicimus plures, vel maiore ex parte. Sallustius, In diuisione

Universidad de Deusto
Biblioteca

orbis terræ plerique in tertia parte Africam posuere: pauci tantummodo Asiam & Europam. Cicc. 1. Acad. Vt contra omnium sententias dies iam plerosque deduceret. Idem de Inuen. Nec ratione animi quicquam, sed pleraque viribus corporis administrabant. Hora. lib. 2. Epist. Si quædam nimis antiquè, si pleraque durè. Idem in Arte, Pleraque differat, & præsens in tempus omittat. Sallustius, Plerosque senectus dissoluit, nisi qui ferro aut bestiis interiere. ¶ Aliquando pro eo quod est nonnulli, Quintilianus, Videas plerosque ira percitos, id est nonnullos. ¶ Plerique omnes, teste Donato, complexum est, idem significans quod plerique, vel maxima ex parte. Teren. in And. Quod plerique omnes faciunt adolescentuli. Vbi donatus, Plerique omnes, ἀφ' ἑαυτοῦ est. Nam errant qui pleriq; parelcon intelligunt. Hoc enim pro vna parte orationis dixerunt veteres. Idem in Hecyram, Plus satis. nouè: sed intelligitur, Plus quàm satis. Hoc quidam putant: at mihi de his videtur esse quæ à veteribus geminabantur, vt plerique omnes. id est omnes, &, pleraque omnia, id est omnia. Sic & pius satis, pro satis. Terent. in Phorm. Ita plerq; ingenio sumus omnes: nostri nostmet pœnitet. Et in Heauton. Quid rei esset dixit huic? s. dixi pleraque omnia.

Plerunque, aduerbium, quod etiam dupliciter sumi potest: vno modo pro eo quod est ferè semper. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Terent. in And. Ipsum animum ægrotum ad deteriorem partem plerunque applicat. Alio modo, sed rarissimè, pro eo quod est nonnunquam. Quintilianus, Excussa sunt plerunque vitia verberibus. id est nonnunquam. Dicimus quoque plerunque omnes, vt plerique omnes. Plaut. in Trin. Ita plerunque omnes iam sunt intermortui. Inuenitur etiam Plerus sine adiectione. Pacuu. Periere Danai, plera pars pessundata est.

Plagæ, æ. pen. prod. πληγή, Percussio, vulnus, ictus. Virgil. 4. Georg. –plagique peremptum Tunsa per integram soluuntur viscera pellem. Oui. 2. Triſt. Non habet in nobis iam noua plaga locum. In hac significatione apud idoneos scriptores his verbis appositum inuenitur, Accipere plagam, Facere plagam, Infligere plagam, Imponere plagam, Iniicere plagam, Perferre plagas. ¶ Transfertur & ad arborum incisiones è quibus succus profluit. Plinius lib. 12. cap. 25. Succus è plaga manat.

Plagæ, arum, priore correpta. Retia dicuntur rariora ad capiendas feras, quòd plagis, id est foraminibus plena sint. σφυρία. Cicc. lib. 3. Officio. Sùntne igitur insidiæ, tendere plagas, etiamsi excitaturus non sis? Virgil. 4. Aeneid. Retia rara, plagæ, lato venabula ferro. Vbi Seruius scribit, plagas propriè illos funes aici quibus retia tenduntur circa imam & summam partem. Hac in significatione dicimus, Incidere in plagas, pro eo quod est incidere in insidias. Cicc. 2. Verr. In illas plagas incidendum est. ¶ Plagas item in cæli, terræve diuisione dicuntur spatiosiores quidam tractus, qui modò climata, modò zonæ appellantur. Ouid. 1. Meta. –totidémque plagæ tellure premuntur. Cicc. 2. de Diui. Quod est ante pedes nemo videt. cæli scrutantur plagas. Virgil. Aeneid. 7. –siquem tellus extrema refuso Submouet Occano, & siquem extenta plagarum Quatuor in medio dirimit plaga solis iniqui. ¶ Hoc item nomine veteres appellabant linteum lecti tegmen, amplum, & candidum, quod postea lecticariam sindonem, & torale appellarunt. Varro de Vita pop. Rom. vt citat Nonius, Clamydes, plagæ, vela, vasa aurea. Idem, Eburneis lectis, & plagis sigillatis.

Plagula, diminutiuum, quod pro varia significatione primitiui diuersa itidem sortitur significata. Modò enim exiguum vulnus significat: modò minores casses: modò etiam paruam sindonem quæ lecto insternitur. Liu. 9. bel. Mace. Inde primum lectos æratos, vestem stragulam pretiosam, plagulas, & alia textilia, &c.

Plagiarius, rij. Qui hominem quem scit liberum esse, emit, venditve, aut pro seruo tenet: vel qui seruo aut seruæ persuadet vt à domino, domináve fugiat: vel eum eamve, inuito vel inscience domino celat, vinctum habet, emit, vel vendit. ἀνδραποδιστής. Dictus plagiarius, quòd qui crimine huius conuicti essent, lege Flauia plagis damnarentur. Lex ipsa, Plagiaria: crimen, plagium vocatur. Mart. lib. 1, Impones plagiario pudorem. Vbi per translationem Plagiarium vocat furem librorum suorum.

Plagiger, pen. cor. Quasi genitus ad ferendas plagas. πληγοφόρος. Plau. in Pseud. Plagigera genera hominum.

Plagosus, a, um. Plenus glagis. πληγώδης. vt Plagosa crura, apud Apuleium. ¶ Aliquando dicitur plagosus qui multas plagas infert: vnde ab Horatio 2. lib. Epist. ad August. Orbilius Grammaticus plagosus dicitur, quòd nimium sæuiret in pueros, Non equidem infector delendáque carmina Liui esse reor, memini quæ plagosum mihi paruo Orbilium dictare, &c.

Plagusia, Genus piscis, ita dictum quòd non versus caput. sed ὀπὶ πλάγιον, hoc est in latera natet. Plautus in Rudente. Ostreas, balanos capramus, conchas, marinam vrticam, Musculos, plagusias striatas.

PLANARIA, Insula est maris Ligustici, sexaginta passuum milibus distans à Corsica, à specie sic dicta, quòd æqualis freto existat, ideóque navigiis fallax. Plin. lib. 3. capi. 6.

PLANASIA, πλανασία, Insula est in mari Tyrrheno, non longè ab Ilua, vt autor est Ptolemæus lib. 3. cap. 1, & Plinius lib. 3. cap. 6.

Plancæ, πλάνις, Tabulæ planæ, interprete Festo. à planitie ita appellatæ. Plin. lib. 8. cap. 43. Nec pontes asini transeunt, per raritatem plancarum transluentibus fluuiis. Sic enim legit Calepinus: tametsi in castigationibus exemplaribus hunc in modum legatur, Per raritatem eorum transluentibus fluuiis.

PLANCI, Qui supra modum pedibus plani sunt: id est qui pedes imos graciles habent, planósque æqualiter, quasi tabellas, quæ plancæ vocantur. πλατύποδες. Iidem & ploti, siue plauti vocati sunt, teste Festo: vnde & M. Accius Sarsinas Poëta, à pedum planitie initio Plotus, deinde & Plautus cognominatus est. Plin. lib. 11. cap. 45. Vola homini tantùm, exceptis quibusdam: nanque & hinc cognomina inuenta Plauti, Planci,

Scauri, &c. ¶ Plancorum Romæ celebris familia fuit, ex qua ortus est Numatius ille Plancus, qui Lugdunum coloniam in Gallia condidit: quam Seneca sua ætate testatur conflagrasse centesimo anno à quo condita erat.

Planctus, vide PLANGO.

Planes, vide PLANVS.

Planetæ, pen. prod. πλανῆται. Dicuntur septem cælestia corpora terris proxima, præter motum illum primi mobilis quo ab Ortu in Occasum rapiuntur, peculiarem quandam, illique contrariam habentia conuersionem: vnde & nomen acceperunt, ἀπὸ τῆς πλανᾶσθαι, quod est errare, eo quòd à motu aliorum sidcrum aberrare videantur. Latini Græcorum imitatione errantia sydera, & erraticas stellas, Nigidius etiam errones appellat. Ex his Saturnus summum locum obtinet, proximum Iupiter, tertium Mars, quem deinde Sol ordine subsequitur, Solem Venus. Sub Venere Mercurius situs est. Luna vltimum terrisque citimum, ideóque minimum orbem posiidet.

Plango, gis, xi, ctum, Proprie idem est quod tundo, siue verbero. κόπτεμαι. Lucilius, Plangunt litora fluctus. Ouid. 2. Metam. Plangere nuda meis conabar pectora palmis. Sæpe tamen accipitur pro lamentari, & clara voce, pectorisque percussione, similibúsque signis animi dolorem testari.

Planctus, ctus, nomen. Lamentatio cum pectoris percussione, similibúsq; signis exterioribus, animi dolorem indicantibus. ἀναίσθ. Statius 10. Thebaid. –vallantur planctibus aræ. Fœmineo cum planctu mistus clamor. Sene. Octa. Propriè tamen eam ipsam percussionem qua summo in luctu pectus nostrum, aliámve corporis partem cædimus, planctum appellamus: à verbo plango, quod propriè significat percutio. Silius, –Inuentia planctu Brachia. Lucanus lib. 2, Exigit ad fæuos famularum brachia planctus.

Plangor, oris, quod modò verberationem significat. Catullus, Procedunt, leuitérque sonant plangore cachinni. Modò lamentationem, siue ejulationem cum proprij corporis laceratione quæ ex doloris impatientia fieri consueuit. Cicc. 3. de Orat. Plangore & lamentatione compleuimus forum. Idem 4. Philip. Tu diadema imponebas cum plangore populi, ille cum plausu reiiciebat.

Planipes, Planities, vide PLANVS.

Planta, æ. Tota pedis pars infe. rior cui insistimus, quem & imum pedem vocant. πέλμα, πάλαμη. Virgil. in Moreto, Cruribus exilis spatiosa prodiga planta. Plin. lib. 7. cap. 2, Eudoxus in Meridianis Indiæ virus plantas esse cubitales, fœmmis adeo paruas vt struthopodes appellentur. Ouid. 2. Metam. –vt terlis niteant talaria plantis. Iuuenal. saty. 14, –ancipiti figens vestigia planta. ¶ In stirpibus autem plantæ dicuntur surculi transferendi, vel inferendi gratia à matre rapti, vel stirpes adhuc teneriores qui cum radicibus de loco vno in alium transferri possunt. φυτὰ. Virgil. 2. Georg. Hic plantas tenero abscindens de corpore matrum Depositit sulcis. Plin. lib. 17. cap. 15, Satiuæ plantæ sylueſtrium radicibus inseruntur natura ficcioribus. Cicc. de Senect. Malleoli, plantæ, sarmenta, vites, traduces, propagines nónne ita afficiunt vt quemuis cum admiratione delectent? Virgil. 2. Georg. –deinde feraces Plantæ immittuntur.

Plantaria, orum. Ipsæ plantæ, teste Seruio, quæ è semine ortæ cum radicibus & terra propria transferuntur de vno loco in alium. φυτόκηπος. Virgil. 2. Georg. Syluarúmque aliæ prælos propaginis arcus Expectant, & viua sua plantaria terra. ¶ Plantaria etiam dicuntur plantarum loca. Plin. lib. 13. capi. 4, Ergo plantaria instituunt, anniculásque transferunt, & iterum bimas: gaudent enim mutatione sedis. Idem lib. 15. cap. 1, At nunc etiam in plantariis serunt, translatarúmque altero anno decerpuntur baccæ. Idem lib. 17. Quædam in plantario insita, eodem die transferuntur. Persius saty. 4, vocem hanc ad obscœnarum partium verniculos transtulit. Quinque (inquit) palæstritæ licet hæc plantaria velant, Non tamen illa filix vllo manſuescit aratro.

Plantaris, & hoc plantare, adiectiuum à planta quum imum pedem significat. Statius lib. 1. Theb. Summa pedum propere plantaribus alligat alis.

Plantarius, ria, rium, Quod plantari debet, seu quod est aptum vt plantetur. φυτεύσιμος. Colum. lib. 5. cap. 9, Ipsæ autem arbusculæ hoc modo possunt transferri: antequam plantarias arbusculas effodias solo, rubrica notato partem eius quæ Meridiem spectet.

Plantiger, ra, rum, Plantas gerens. φυτοφόρος. vt Plantigeræ arbores, quæ ex sese pullulando, plantas emittunt. Plin. lib. 13. cap. 8, Siliqua plantigera est in imis partibus.

Planto, tas, Notæ significationis. φυτεύω. Plin. lib. 17, cap. 10. Hoc modo plantantur punicæ. Huius composita, Deplanto, quod est contrarium suo simplici. Nam deplantare significat quod plantatum erat euellere, ἀποφυτεύειν. Plinius, Quæ cortice nituntur tantùm, vel leui aura ocyſsimè deplantantur. Colum. lib. 2, Ne aut cornu bos ad stipitem vehementius offendat, aut extremo iugo truncum delibret, ramúmque deplantet. Explanto, quod eiusdem est significationis. Idem, Vt sit quo teneri adhuc pampini capreolis suis illigentur, ne ventis explantentur. Et lib. 6, Antequam explantes arbusculam. Supplanto, vide infrà suo loco.

Plantatio, verbale. φύτευσις. Plin. lib. 21. cap. 4, Vnde accolæ transferentes conserunt, ipsáque plantatione proficiunt.

Plantago, inis, Herba est nota. ἀρνόγλωσσον. cuius duo sunt genera. Quæ minor est, angustiora habet folia & nigriora, linguæ pecorum simillima, caule anguloso, in terram inclinato. Maior, foliis est laterum modo inclusa: quæ quia septena sunt, quidam eam neptapleuron vocauere. Autor Plinius lib. 25. cap. 8.

Planus, a, um, priore prod. Aequalis, in quo nihil eminet. ὁμαλής. vt, Planum solum, apud Plinium Epist. 161. Martial. lib. 1, Et planus modico tumore vertex. Cicc. 2. de Natu. deorum, Quúmque duæ formæ præstantes sint, ex solidis globus (sic enim sphæram interpretari placet) ex planis autè circulus aut orbis. Liu. 4. belli Maced. Et Romani simul à portu, vnde aditus planior erat, vt different ab apertiore loco hostes, &c. Cic. pro Cecin. Sed ne æquo quidem & plano loco. Ouid. 3. Triſt. Eleg. 4, Qui cadit in plano, (vix hoc tamen euenit ipsum) Sic cadit vt tacta surgere possit humo. ¶ De plano, vel è plano aliquid facere, quid sit docet Budæus citans Vlpianum lib. 1. de Constitu. princip. Vel cognoscens decreuit, (ait Vlpianus) vel de plano inter locutus est. Quem locum Budæus sic interpretatur, De plano, hoc est à Iudice nõ sedente. Solét enim Iudices in tribunalibus editioribus sedere. Paulus de Quæstor. l. Vnius, Custodiæ non solùm pro tribunali, sed & de plano audiri possunt, atq; damnari. Sueton. in Tiber. Iudicésq; aut è plano, aut è Quæstoris tribunali admonebat. id est è solo in quo populus stabat. Papin. in l. Miles. ad Legem Iul. de adult. Libellus (inquit) de plano dari potest. id est Iudice non sedente, vel diebus feriatis. ¶ Plani pisces dicuntur qui superficiem planam, non rotundam habent, vt sunt rhombi, & raiæ. Plin. lib. 9. cap. 24, Planorum piscium alterum est genus quod pro spina cartilaginem habet. ¶ Planus ponitur aliquãdo pro aperto, & manifesto: quod quæ plana sunt, nullum impedimentum habeant quin vndecunque videri possint. σαφής. Plautus in Persa, Satin' hæc tibi sunt plana, & certa? Planum facere, est declarare, & rem difficilem aut dubiã soluere, & ante oculos verbis explanando ponere, & patefacere: transſatione sumpta à loco inæquali, qui cultu adhibito, aut opera, planus fit. Cicer. 2. Verr. Hoc planum factum est. Idem pro Rosc. Amer. Planum fac. ¶ Apud eundem pro Flacco, Plana & stabilis via vitæ opponitur præcipiti & lubrici viæ.

Planus, priore cor. πλανήτης, ab A. Gellio lib. 16. cap. 7, commemoratur inter voces inusitatas quibus vsus sit Laberius Mimus: quo nomine significari existimat sycophantam. Budæus autem ait impostores à Græcis planos dictos, sed certi cuiusdam generis impostores, insigni versutia præditos: quo vocabulo potius quàm Latino Cicero pro Cluentio vsus est, Hic ille planus, inquit, improbissimus, quæstu iudiciario pastus, &c. Horatius quoque lib. 1. Epistol. Nec semel irrisus triuiis attollere curat Fracto crure planum: licet illi plurima manet Lachryma. per sanctum iuratus dicat Osirim. Credite nõ ludo, crudeles tollite claudum: Quære peregrinũ, vicinia tota reclamat. Quo in loco Planus (vt Acron annotauit) nomen est notissimi sui temporis impostoris, qui vt in vehicula tolleretur, fingebat se crus fregisse: sed quum postea verè crus fregisset, rogarétque vt vehiculo in vrbem veheretur, non est ei creditum. Eusſathius Homeri interpres in Odysseam sic inquit, interprete Budæo, Planus est. qui artem quandam profiteretur imponendi etiam spectantibus: quales fuerunt Ciphissodorus, & Pantaleon, & Matreas apud Alexandriam.

Planè, aduerbium. Id est certò. ἀκριβῶς. Terent. in Heaut. Sed te miror, qui alia tam planè scias. Aliquando clarè, apertè, manifestè. σαφῶς. Plaut. in Menæch. Non potuit paucis plura planè proloqui. Quandoque omnino, funditus, penitus. παντως. Cicer. Treb. Quare si planè à nobis deficis, molestè fero.

Planius, & Planissimè. Plaut. in Capt. Estne inuocatum, an non? planissimè. Verum hercle, verum vos parati planius, Quos nunquam quisquam neq; vocat, neq; inuocat. Cic. 3. Verr. Non possum illa planius commorare, quàm ipsum figuré pro testimonio dicere audistis. Idem 2. de Diu. Multi etiam naturæ vitium meditatione atq; exercitatione sustulerunt: vt Demosthenem scribit Phalereus quum ῥ rho dicere nequiret, exercitatione fecisse vt planissimè diceret.

Planiloquus, a, um, Qui planè, & apertè dicit quod sentit, & liberé. Plaut. in True. Planiloqua est: paucis vt rem ipsam attigit?

Planipes, huius planipedis. Qui pedes planos habet. σιγαυπους. Diomedes scribit planipedem Græcè μίνθωνα significare. Vnde comœdiæ siue fabulæ genus dicitur Planipedia, vbi nullũ procedebatur cultu, quòd actores pedibus planis, id est nudis proscenia introirent: nõ vt tragici actores, cum cothurnis: neq; vt comici, cum soccis. Ideo ob vilitatem actorũ qui plano pede in scena erant, & ob humilitatem argumenti, vt inquit Donatus, Planipedia dicta est. Siue quòd olim in suggestu scenæ, sed in plano orchæstræ. positis instrumentis mimicis actitarent.

Planities, planitiei. Aequalitas, vel locus planus. ὁμαλότης, πέδιον. Sallust. in Catil. Nam vti planities erat inter sinistros montes, & dexteram rupem asperam, octo cohortes in fronte constituit. Liu. 7. ab Vrbe. Duũm millium planities castra Romana ab Hernicis dirimebat. Cæsar 7. belli Gal. Legiones vt primùm planitiem attigerunt, infestis contra hostes signis constiterunt.

Planitudo, itis, Idem quod planities. ὁμαλότης. Colum. lib. 4. cap. 30, Pertice cacuminum modicæ planitudinis, quæ tamen dipondiarij orbiculi crassitudinẽ non excedant, optimè panguntur. hoc est quæ sint aliquantulum planæ.

Plasma, atis, πλάσμα. Idem est quod figmentum siue commentum: ἀπὸ τῆς πλάττειν, quod est fingere, siue simulare. ¶ Persius plasma pro quodam medicamento vsurpauit quod ex rebus liquidis adiuuandæ vocis gratia confici solet. Sic enim habet Satyra 1, –liquido cum plasmate gutur Mobile colueit.

Plastes, plastæ, m. asc. gene. πλαστὴς, Fictor qui figlinam artem exercet. qui & figulus dicitur: item qui ex argilla statuas conficit. Plin. lib. 35. cap. 12, Plastæ laudatissimi fuere Damophilus, & Gorgasus.

Plastice, huius plastices, pen. corr. fœminini generis. πλαστικὴ. Ars figlina, qua finguntur imagines ex argilla. ἀπὸ τῆς πλάττειν, quod est fingere, Plin. lib. 34. cap. 7. Similitudines exprimendi quæ prima fuerit origo, in ea quam plasticen Græci vocant, dici conuenientius erit. Vnde & prosplastice, προπλαστικὴ dicitur ars faciendi typos, id est formas ex argilla sine gypso, quas in æreis, marmoreisve operibus imitabantur. Dicitur

etiam proplastice, pro ipsa forma quàm ad formanda alia opera adhibent. Plinius, Arcesilai proplasticen pluris vænire constat ab artificibus ipius, quàm aliorum opera.

Platalea, læ, à Cicerone 2. de Natu. deorum, Appellatur auis quam Plin. plateam vocat. Aelianus eandem facit cum pelicano. Vide infra in dictione PLATEA.

PLATAMODES, πλαταμώδης, Peloponnesi oppidum in tractu Occidentali, centum stadiis dictans à Coryphasio promontorio, teste Strabone lib. 8. Dictum videtur à fossis mari propinquis. aquam falsam recipientibus, quas Græci vocant πλατάμωνας.

PLATANISTVS, πλατάνιστος. Promontorium est Peloponnesi, non procul à Leprio: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 5.

Platanus, πλάτανος, pen. corr. Arbor latè spargens ramos, vmbræ tãtùm gratia expetita: ἀπὸ τῆς πλάτους, hoc est à latitudine nomen habens. Petronius Arbiter, Nobilis æstiuas platanus diffuderat vmbras. Virgil. 2. Georg. Et steriles platani malos gessere valẽtes. Cic. 2. de Orat. Platanus quæ ad opacandum locum patulis sit diffusa ramis. De hac arbore sic scribit Plin. lib. 12. cap. 1, Quis non iure miretur arborem vmbræ gratia tantùm, ex alieno petitam orbe? Platanus hæc est, per mare Ionium in Diomedis insulam, eiusdem tumuli gratia primùm inuectam: inde in Siciliam transgressa, atq; inter primas donata Italiæ, & iam ad Morinos vsq; peruecta, ad declarare, & rem difficilem aut dubiã soluere, & ante oculos verbis explanando ponere, & patefacere: transſatione sumpta à loco inæquali, qui cultu adhibito, aut opera, planus fit. Cicer. 2. Verr. Hoc planum factum est. Idem pro Rosc. Amer. Planum fac. ¶ Apud eundem pro Flacco, Plana & stabilis via vitæ opponitur præcipiti & lubrici viæ.

Planus, priore cor. πλανήτης, ab A. Gellio lib. 16. cap. 7, commemoratur inter voces inusitatas quibus vsus sit Laberius Mimus: quo nomine significari existimat sycophantam. Budæus autem ait impostores à Græcis planos dictos, sed certi cuiusdam generis impostores, insigni versutia præditos: quo vocabulo potius quàm Latino Cicero pro Cluentio vsus est, Hic ille planus, inquit, improbissimus, quæstu iudiciario pastus, &c. Horatius quoque lib. 1. Epistol. Nec semel irrisus triuiis attollere curat Fracto crure planum: licet illi plurima manet Lachryma. per sanctum iuratus dicat Osirim. Credite nõ ludo, crudeles tollite claudum: Quære peregrinũ, vicinia tota reclamat. Quo in loco Planus (vt Acron annotauit) nomen est notissimi sui temporis impostoris, qui vt in vehicula tolleretur, fingebat se crus fregisse: sed quum postea verè crus fregisset, rogarétque vt vehiculo in vrbem veheretur, non est ei creditum. Eusſathius Homeri interpres in Odysseam sic inquit, interprete Budæo, Planus est. qui artem quandam profiteretur imponendi etiam spectantibus: quales fuerunt Ciphissodorus, & Pantaleon, & Matreas apud Alexandriam.

Planè, aduerbium. Id est certò. ἀκριβῶς. Terent. in Heaut. Sed te miror, qui alia tam planè scias. Aliquando clarè, apertè, manifestè. σαφῶς. Plaut. in Menæch. Non potuit paucis plura planè proloqui. Quandoque omnino, funditus, penitus. παντως. Cicer. Treb. Quare si planè à nobis deficis, molestè fero.

Planius, & Planissimè. Plaut. in Capt. Estne inuocatum, an non? planissimè. Verum hercle, verum vos parati planius, Quos nunquam quisquam neq; vocat, neq; inuocat. Cic. 3. Verr. Non possum illa planius commorare, quàm ipsum figuré pro testimonio dicere audistis. Idem 2. de Diu. Multi etiam naturæ vitium meditatione atq; exercitatione sustulerunt: vt Demosthenem scribit Phalereus quum ῥ rho dicere nequiret, exercitatione fecisse vt planissimè diceret.

Planiloquus, a, um, Qui planè, & apertè dicit quod sentit, & liberé. Plaut. in True. Planiloqua est: paucis vt rem ipsam attigit?

Planipes, huius planipedis. Qui pedes planos habet. σιγαυπους. Diomedes scribit planipedem Græcè μίνθωνα significare. Vnde comœdiæ siue fabulæ genus dicitur Planipedia, vbi nullũ procedebatur cultu, quòd actores pedibus planis, id est nudis proscenia introirent: nõ vt tragici actores, cum cothurnis: neq; vt comici, cum soccis. Ideo ob vilitatem actorũ qui plano pede in scena erant, & ob humilitatem argumenti, vt inquit Donatus, Planipedia dicta est. Siue quòd olim in suggestu scenæ, sed in plano orchæstræ. positis instrumentis mimicis actitarent.

Planities, planitiei. Aequalitas, vel locus planus. ὁμαλότης, πέδιον. Sallust. in Catil. Nam vti planities erat inter sinistros montes, & dexteram rupem asperam, octo cohortes in fronte constituit. Liu. 7. ab Vrbe. Duũm millium planities castra Romana ab Hernicis dirimebat. Cæsar 7. belli Gal. Legiones vt primùm planitiem attigerunt, infestis contra hostes signis constiterunt.

Planitudo, itis, Idem quod planities. ὁμαλότης. Colum. lib. 4. cap. 30, Pertice cacuminum modicæ planitudinis, quæ tamen dipondiarij orbiculi crassitudinẽ non excedant, optimè panguntur. hoc est quæ sint aliquantulum planæ.

Plasma, atis, πλάσμα. Idem est quod figmentum siue commentum: ἀπὸ τῆς πλάττειν, quod est fingere, siue simulare. ¶ Persius plasma pro quodam medicamento vsurpauit quod ex rebus liquidis adiuuandæ vocis gratia confici solet. Sic enim habet Satyra 1, –liquido cum plasmate gutur Mobile colueit.

Plastes, plastæ, m. asc. gene. πλαστὴς, Fictor qui figlinam artem exercet. qui & figulus dicitur: item qui ex argilla statuas conficit. Plin. lib. 35. cap. 12, Plastæ laudatissimi fuere Damophilus, & Gorgasus.

Plastice, huius plastices, pen. corr. fœminini generis. πλαστικὴ. Ars figlina, qua finguntur imagines ex argilla. ἀπὸ τῆς πλάττειν, quod est fingere, Plin. lib. 34. cap. 7. Similitudines exprimendi quæ prima fuerit origo, in ea quam plasticen Græci vocant, dici conuenientius erit. Vnde & prosplastice, προπλαστικὴ dicitur ars faciendi typos, id est formas ex argilla sine gypso, quas in æreis, marmoreisve operibus imitabantur. Dicitur etiam proplastice, pro ipsa forma quàm ad formanda alia opera adhibent. Plinius, Arcesilai proplasticen pluris vænire constat ab artificibus ipius, quàm aliorum opera.

Platalea, læ, à Cicerone 2. de Natu. deorum, Appellatur auis quam Plin. plateam vocat. Aelianus eandem facit cum pelicano. Vide infra in dictione PLATEA.

PLATAMODES, πλαταμώδης, Peloponnesi oppidum in tractu Occidentali, centum stadiis dictans à Coryphasio promontorio, teste Strabone lib. 8. Dictum videtur à fossis mari propinquis. aquam falsam recipientibus, quas Græci vocant πλατάμωνας.

PLATANISTVS, πλατάνιστος. Promontorium est Peloponnesi, non procul à Leprio: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 5.

Platanus, πλάτανος, pen. corr. Arbor latè spargens ramos, vmbræ tãtùm gratia expetita: ἀπὸ τῆς πλάτους, hoc est à latitudine nomen habens. Petronius Arbiter, Nobilis æstiuas platanus diffuderat vmbras. Virgil. 2. Georg. Et steriles platani malos gessere valẽtes. Cic. 2. de Orat. Platanus quæ ad opacandum locum patulis sit diffusa ramis. De hac arbore sic scribit Plin. lib. 12. cap. 1, Quis non iure miretur arborem vmbræ gratia tantùm, ex alieno petitam orbe? Platanus hæc est, per mare Ionium in Diomedis insulam, eiusdem tumuli gratia primùm inuectam: inde in Siciliam transgressa, atq; inter primas donata Italiæ, & iam ad Morinos vsq; peruecta, ad declarare, & rem difficilem aut dubiã soluere, & ante oculos verbis explanando ponere, & patefacere: transſatione sumpta à loco inæquali, qui cultu adhibito, aut opera, planus fit. Cicer. 2. Verr. Hoc planum factum est. Idem pro Rosc. Amer. Planum fac. ¶ Apud eundem pro Flacco, Plana & stabilis via vitæ opponitur præcipiti & lubrici viæ.

Planus, priore cor. πλανήτης, ab A. Gellio lib. 16. cap. 7, commemoratur inter voces inusitatas quibus vsus sit Laberius Mimus: quo nomine significari existimat sycophantam. Budæus autem ait impostores à Græcis planos dictos, sed certi cuiusdam generis impostores, insigni versutia præditos: quo vocabulo potius quàm Latino Cicero pro Cluentio vsus est, Hic ille planus, inquit, improbissimus, quæstu iudiciario pastus, &c. Horatius quoque lib. 1. Epistol. Nec semel irrisus triuiis attollere curat Fracto crure planum: licet illi plurima manet Lachryma. per sanctum iuratus dicat Osirim. Credite nõ ludo, crudeles tollite claudum: Quære peregrinũ, vicinia tota reclamat. Quo in loco Planus (vt Acron annotauit) nomen est notissimi sui temporis impostoris, qui vt in vehicula tolleretur, fingebat se crus fregisse: sed quum postea verè crus fregisset, rogarétque vt vehiculo in vrbem veheretur, non est ei creditum. Eusſathius Homeri interpres in Odysseam sic inquit, interprete Budæo, Planus est. qui artem quandam profiteretur imponendi etiam spectantibus: quales fuerunt Ciphissodorus, & Pantaleon, & Matreas apud Alexandriam.

Planè, aduerbium. Id est certò. ἀκριβῶς. Terent. in Heaut. Sed te miror, qui alia tam planè scias. Aliquando clarè, apertè, manifestè. σαφῶς. Plaut. in Menæch. Non potuit paucis plura planè proloqui. Quandoque omnino, funditus, penitus. παντως. Cicer. Treb. Quare si planè à nobis deficis, molestè fero.

Planius, & Planissimè. Plaut. in Capt. Estne inuocatum, an non? planissimè. Verum hercle, verum vos parati planius, Quos nunquam quisquam neq; vocat, neq; inuocat. Cic. 3. Verr. Non possum illa planius commorare, quàm ipsum figuré pro testimonio dicere audistis. Idem 2. de Diu. Multi etiam naturæ vitium meditatione atq; exercitatione sustulerunt: vt Demosthenem scribit Phalereus quum ῥ rho dicere nequiret, exercitatione fecisse vt planissimè diceret.

Planiloquus, a, um, Qui planè, & apertè dicit quod sentit, & liberé. Plaut. in True. Planiloqua est: paucis vt rem ipsam attigit?

Planipes, huius planipedis. Qui pedes planos habet. σιγαυπους. Diomedes scribit planipedem Græcè μίνθωνα significare. Vnde comœdiæ siue fabulæ genus dicitur Planipedia, vbi nullũ procedebatur cultu, quòd actores pedibus planis, id est nudis proscenia introirent: nõ vt tragici actores, cum cothurnis: neq; vt comici, cum soccis. Ideo ob vilitatem actorũ qui plano pede in scena erant, & ob humilitatem argumenti, vt inquit Donatus, Planipedia dicta est. Siue quòd olim in suggestu scenæ, sed in plano orchæstræ. positis instrumentis mimicis actitarent.

Planities, planitiei. Aequalitas, vel locus planus. ὁμαλότης, πέδιον. Sallust. in Catil. Nam vti planities erat inter sinistros montes, & dexteram rupem asperam, octo cohortes in fronte constituit. Liu. 7. ab Vrbe. Duũm millium planities castra Romana ab Hernicis dirimebat. Cæsar 7. belli Gal. Legiones vt primùm planitiem attigerunt, infestis contra hostes signis constiterunt.

Planitudo, itis, Idem quod planities. ὁμαλότης. Colum. lib. 4. cap. 30, Pertice cacuminum modicæ planitudinis, quæ tamen dipondiarij orbiculi crassitudinẽ non excedant, optimè panguntur. hoc est quæ sint aliquantulum planæ.

Plasma, atis, πλάσμα. Idem est quod figmentum siue commentum: ἀπὸ τῆς πλάττειν, quod est fingere, siue simulare. ¶ Persius plasma pro quodam medicamento vsurpauit quod ex rebus liquidis adiuuandæ vocis gratia confici solet. Sic enim habet Satyra 1, –liquido cum plasmate gutur Mobile colueit.

Plastes, plastæ, m. asc. gene. πλαστὴς, Fictor qui figlinam artem exercet. qui & figulus dicitur: item qui ex argilla statuas conficit. Plin. lib. 35. cap. 12, Plastæ laudatissimi fuere Damophilus, & Gorgasus.

Plastice, huius plastices, pen. corr. fœminini generis. πλαστικὴ. Ars figlina, qua finguntur imagines ex argilla. ἀπὸ τῆς πλάττειν, quod est fingere, Plin. lib. 34. cap. 7. Similitudines exprimendi quæ prima fuerit origo, in ea quam plasticen Græci vocant, dici conuenientius erit. Vnde & prosplastice, προπλαστικὴ dicitur ars faciendi typos, id est formas ex argilla sine

Universidad de Deusto
Biblioteca

nosophistis. ¶ Tres item alios Diogenes Laërtius commemorat: vnũ Rhodium philosophum, discipulum Panætij: alium Peripateticum, ex Aristotelis ludo: tertium Praxiphanis discipulum.

Platonicus, pen. corr. Quod est Platonis.

Platycerotes, πλατυκήρωτις, Animalia latis armata cornibus. Plin. libr. 11. cap. 37. Aliorum cornua natura finxit in palmas, digitósque emisit ex iis: vnde platycerotas vocant.

Platyophthalmus πλατυόφθαλμος, Lapis spumæ candidæ. nitentísque non tamen transluceatis, quod stimmi appellant, alij stibium, alij alabastrum, alij larbason. Dictum platyophthalmon, quod calliblepharis admistum mulierum dilatet oculos. Vide Plinium libr. 32. cap. 6. Vulgus Antimonium vocat.

Platyphyllon, πλατύφυλλον, Genus tithymali à latitudine foliorum dictum: de quo Plinius lib. 26. cap. 8.

Plaudo, dis, si, sum. Pro re bene gesta congratulor, lætitiámque ostendo, manibus pulsando, strepitúmq; faciendo. κροτῶ. Seneca, Vnam rem adiiciam, & fauere, ac plaudere te iuuabit. Cic. ad Atticum, lib. 2, Inimici erant equitibus, qui Curioni stantes plauserant. Idem pro Sestio, His in theatris plaudebatur. Virg. 6. Aeneid. Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt. ¶ Plaudere sibi, est sibi blandiri, & placere, sua nimiũ amare. Plin. Epistol. 91, Nec ipse tibi plaudis, & ego nihil magis ex fide, quàm de te scribo. ¶ Plaudite, verbum addi solitum in fine comœdiarum. Quintilianus libr. 6. cap. 2, Tunc est commouendum theatrum, quum ventum est ad ipsum illud, quo veteres comœdiæ tra gœdiæque clauduntur. Plaudite. Horat. ἐν Arte, –& vsque Sessuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat.

Plaudi, passiuè. Cicè. Attico, Populum verò præclarum, quod propter malũ vicinum, ne victoria quidem plauditur, Id est plausu excipitur. Ouid. 4. Trist. eleg. 2, Quáq; ibis, manibus circumplaudère tuorum.

Plauditur, impersonale. Ouid. 2. Trist. Quúmque fefellit amans aliqua nouitate maritum, Plauditur, & magno palma fauere datur.

Plaudens, tis. participium. Virg. 5. Aeneid. –& alis Plaudentem nigra figit sub nube columbam, hoc est sonora percussione alas diuerberantem.

Plausus, a, um, aliud participium. Virg. 3. Georg. –& plausæ sonitum cerui cis amare. Ouid. 14. Metam. –numerúsque ex agmine maior Subuolat, & remos plausis circumuolat alis.

Plausus, sus, Actus ipse plaudendi. Cicero in Cat. Quibus quum à cuncto concessu plausus esset multiplex datus. Idem Attico, lib. 2, Huic plausus maximi, consalutatio forensis perhonorifica. ¶ Ponitur aliquando pro sonora percussione. Plinius de gallinaceis, Diem venientem nuntiant cantu, ipsum verò cantum plausu laterum, hoc est alarum concussu.

Plausibilis, & hoc plausibile, Fauorabile, iucundum, populare, quod plausu populi excipi potest. κιθαρῳδικὸν, προπετὲς, δημοτικόν. Cicer. 3. Tusculan. Quoniam plausibilia hæc non sunt, vt in sinu gaudeant, gloriose loqui desinant. Idem 1. Verrin. Id nunc poscitur, id iam populare atque plausibile factum est, Sic Oratio plausibilis dicta est, quæ placet, & plausum populi meretur. Quintilian. libr. 4, cap. 31, In aliquem lætum atque plausibilem locum, quàm maximè possint, fauorabiliter excurrere.

Plausor, oris, verbale. Horat. 2. Epist. 2. Qui se credebat miros audire tragœdos, In vacuo lætus sessor, plausórque theatro. Idem in Arte, Si plaudoris eges aulæa manentis, & vsq; Sessuri. ¶ Huius compolita sunt Applaudo, quod est alicui plaudo. ὑποκροτῶ. Supplaudo, de quo alibi.

Plausito, as. Frequẽtatiuum est à verbo plaudo. Autor Philomelæ, quisquis is fuit, (Ouidij enim non fuit) arborea clamans de fronde palũbes. sonum exprimi. Plausitat (inquit) arborea clamans de fronde palũbes.

Plaustrum, stri, Currus, quòd ex omni parte sit palàm quod in eo vehitur, vt inquit Varro lib. 4. de Lingua Latina. ἅμαξα. Plaut. in Epid. Perij, plaustrum perculi. Cicer. 1. de Diuin. Se interfectum in plaustrum à caupone esse coniectum. Ouid. 2. Metamor. Quanuis tardus eras, & tetua plaustra tenebant. Virg. 1. Georg. Tardáque Eleusinæ matris voluen tia plaustra. Plaustrum item accipitur pro Septentrionalibus duobus syderibus, quas & Vrsas appellamus. Constat enim vtrunque ex quatuor stellis in quadrangulum dispositis, quæ totidem rotarum speciem referunt: & aliis tribus, quas qui poëticam Astrologiam descripserunt, tribus equis currum trahentibus assimilarunt. Ouid. 10. Metam. Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes. Seuec. Oedipo, Quásque despectat vertice summo Sydus Arcadium geminúmq; plaustrum. ¶ Plaustrum item aliqui pro matronarum vehiculo accipiunt, quemadmodum & carpentum. Liuius 5. ab Vrbe, Honorémque matronis ob eam munificentiam habitum, vt plaustro ad sacra, ludósque carpentis festo, profectóque traherentur. Sunt tamen qui hoc in loco, pilento legant, non plaustro.

PLAVTI, Qui sunt planis pedibus, antea ploti nominati. πλατύποδες. Festus. Bloti appellantur qui sunt planis pedibus: vnde & poëta Accius qui Vmber Sarsinas erat, à pedum planitie initio Plotus, postea Plautus est dictus. Soleas quoque dimidiatas quibus vtebantur in venando, quo planius pedem ponerent, semiplotia appellabant. Hæc ille.

PLAVTIVS, Poëta comicus, cuius meminit post Varronem Gellius lib. 3. cap. 3.

PLAVTVS, Nomen est Poëtæ Comici, Latinorum omnium festiuissimi, cuius fabulæ etiam hodie omnium manibus teruntur, quas horis succisiuis quibus à versanda mola otium erat, in pistrino fertur composuisse. De hoc extat honorificum illud Varronis elogium, Musas, si Latinè loqui vellent, nõ alio quàm Plautino sermone vsuras. Huius epitaphion extat apud Gellium hæc in verba,

Postquam morte est captus Plautus.
Comœdia ludet, scena est deserta:
Deinde risus, ludúsque, iocúsque, & numeri
Innumeri, simul omnes collachrymauerunt.

Decessit P. Claudio, L. Porcio cos. 5. teste Cicerone de Clar. Orat.

PLAXAVRA, vide PLEXAVRA.

Plebs, bis, vel Plebes, bei. Idem quod vulgus, hoc est vilior pars populi, τὸ πλῆθος, ὄχλος. Cicer. pro Mil. Nec timet quum plebem muneribus placarit, vos verò conciliarit meritis in Rempublicam singularibus. &c. Lucan. lib. 5, –nescit plebes ieiuna timere. Horat. 1. Sermo. saty. 8, Hoc miseræ plebi stabat commune sepulchrum. Gellius libr. 10. cap. 20, Plebem autem Capito in eadem definitione à populo diuisit. quoniam in populo omnis pars ciuitatis, omnésque eius ordines cõtineantur: plebs verò in qua gentes ciuium Patritiæ nõ insunt, &c. Plinius lib. 16. cap. 10, Tanta plebei consternatione, vt primò pulsus ex ea regione, mox & interemptus sit.

Plebecula, læ, diminutiuum est à plebs. τὸ πλῆθος. Cic. Attico, lib. 1, Accedit ad illud, quòd illa concionalis hirudo ærarij misera & ieiuna plebecula me ab hoc Magno vnicè diligi putat. Ad eundem libro 16, Videtur enim mihi & plebeculam vrbanam, & (si fidem fecerit) etiam bonos viros secum habiturus. Persius saty. 4, Ergo vbi commota feruet plebecula bile. Horat. 2. Epist. 1. –his nanque plebecula gaudet.

Plebiscitum, ti, Plebis statutũ. ψήφισμα, χρηστοσύνη. Scisscre enim, statuere est. Scita verò plebis appellantur ea quæ plebs suo suffragio sine patribus iusserit, plebeio magistratu rogante, vtpote Tribuno. In populo enim omnis pars ciuitatis, & omnes ordines continentur: in plebe neq; Equites sunt, neque Patritij. Liuius 3. ab Vrbe, Omnium primum, quum veluti in cõtrouerso iure esset, tenerentúrne Patres plebiscitis, legem centuriatis comitiis tulere, vt quod tributim plebes iussisset, populum teneret: qua lege Tribunitiis rogationibus telum acerrimum datum est. Est igitur plebiscitum quod à plebe nulla autoritate Patrum constitutum est. Luca. lib. 1, Hinc leges & plebiscita coactæ. De plebiscito, vide Gellium lib. 5. cap. 27.

Plebeius, a, um, Quod est ex plebe: vt plebeij Aediles. δημοτικὸς. Liuius 6 ab Vrbe, Criminando Patres, alliciendo ad se plebeiam auram, non consilio ferri, &c. ¶ Aliquando idem quod vulgaris, tenuis, pauper. ἰγνοβλὸς, ὁ τυχών. Plinius lib. 13. cap. 4, Ex reliquo genere plebeiæ videntur. Mart. lib. 13, Imbue plebeias Clusinis pultibus ollas.

Plebicola, Qui plebem colit, & plebi seruit. δημοκρατικὸς. Cicer. pro Sestio. Qui, credo, non libidinis causa, sed vt plebicola videretur, libertinam duxit vxorem. Liu. 3 ab Vrbe. Adeóque nouum sibi ingenium induerat, vt plebicola repente, atq; omnis auræ popularis captator euaderet pro truci insectatore plebis.

Plecto, ctis, xi, ctum, (secundum Priscianum) vel potius xui, xum. μιτίζομαι. Significat supplicio afficio, punio, ferio, ἀπὸ τοῦ πλήκτω. Plaut. in Menæch. Plecte illos pugnis.

Plector, passiuum. Terent. in Phorm, Tu iam lites audies, ego plectar pendens. id est feriar, vt inquit Donatus. Cice. de Amicit. Sed quũ multis in rebus negligentia plectimur, tum maximè in amicis & deligendis & colendis. Idem 1. Offic. Cauendum est etiam ne maior pœna quàm culpa sit, & ne iisdem de causis alij plectantur, alij ne appellentur quidem. Horat. 1. Epist. 2, Quicquid delirant Reges, plectuntur Achiui. ¶ Item compolita, Amplector, Complector, Circumplector. Item Implexus, a, um, participium, idem significans quod implicatus. ¶ Et perplexus, idem quod obscurus, vel intricatus. Et auerbium perplexè, hoc est obscurè, implicatè. Terent. in Eunucho. Pergin' scelesta mecum perplexè loqui? Donat. Ideo perplexè, quia statuerat virium celare virginis. Hinc perplexor, quod est perplexè loquor, seu in dubio pono. Plaut. in Aul. At scio quo vos soleatis pacto perplexarier: Pactum, non pactum est: non pactum, pactum est, quod vobis lubet. Inde perplexibilis, & hoc perplexibile. Idem in Asin. Neque vllum verbum faciat perplexibile. id est ambiguum, obscurum.

Plectilis, pen. corr. Quod plexum est. πλικτός. Plaut. in Bac. Pro galea scaphium, pro insigni sit corolla plectilis.

Plectrum, tri, πλῆκτρον, Instrumentum citharœdi quo fides pulsantur, ἀπὸ τῆς πλήττειν, quod est percutere. Cice. 2. de Natu. deor. Itaque plectri similem linguam nostri solent dicere: chordarum, dentes. Mart. lib. 14, Feruida ne trito tibi pollice pustula surgat, Exornent docilem garrulæ plectra lyram. A nostris dicitur quandoque pecten. Virgil. 6. Aeneid. Iámque eadem digitis, iam pectine pulsat eburno. ¶ Plectrum etiam quandoque dicitur calcar æneum, quod olim gallis gallinaceis addebatur, dum inter se pugnarent. Sipont.

PLEIADES, teste Seruio, septem sunt stellæ ante genua Tauri, quæ ortu suo primæ nauigationis tempus ostendunt: vnde Græcè Pleiades dicuntur, ἀπὸ τοῦ πλεῖν, quod est nauigare. Latinè Vergiliæ dicuntur, à Verni temporis significatione quo oriuntur. Nam Vere exoriuntur, & circa Aequinoctium earum ortus matutinus est. Higinus in Astronom. Poëtica. Inter Tauri finitionem, & caudam Arietis stellæ sunt quas nostri Vergilias, Græci πλειάδας, dixere. Fuerunt Atlantis filiæ septem, ex Pleione Nympha, cum qua Iupiter concubuit: vnde & Pleiades dictæ. Sunt qui putent Pleiades dictas quasi πλείονες, hoc est plures, quòd nunquam singulæ appareãt, sed omnes simul, præter Meropem quæ vix apparet. Pherecides tradit septem sorores fuisse, Lycurgi filias ex Naxo insula: & quia Liberum patrem educauerunt, ab Ioue inter sidera fuisse relatas. Harum nomina putantur. Electra, Alcyone, Celæno, Maia, Asterope, Taygete, Merope: quarum septima vix cerni potest: cuius causam afferunt, quòd quum reliquæ sorores diis nupsissent, sola Merope, mortali viro Sisypho nupserit: quam ob causam veluti pudibunda latitat. Alij putãt hanc esse Electram, & idcirco obscuriorem videri, quòd excidijsn Troianum spectare nõ potuerit, sed oculis manum opposuerit. Ouid. lib. 4. Fast.

Pleiades incipient humeros releuare paternos,
Quæ septem dici, sex tamen esse solent:

Seu quòd in amplexus sex hinc venere deorum:
Nam Asteropen Marti concubuisse ferunt,
Neptuno Alcyonen, & te formosa Celæno,
Maiam, atque Electram. Taygetémque Ioui.
Septima mortali Merope tibi Sisyphe nupsit:
Pœnitet, & facti sola pudore latet.
Siue quòd Electræ Troiæ spectare ruinas
Non tulit, ante oculos opposuitque manum. Fit autem quandoq; hæc dictio tetrasyllaba diuisione diphthõgi. Propertius, Nõ hæc Pleiades faciunt, nec aquosus Orion. Poetæ interdum abiecta vocali præpositiua ex diphthongo, Pliades efferunt, penul. corr. Stat. lib. 1. Syl. Nec per & Aegeas Hyades, Pliadúmque niuosum Sydus, & Oleniis dignum petiisse sub astris.

PLEIONE, nes, per tres syllabas, media correpta. πλειών, vel Pleione, per quatuor syllabas, πλειόνη, Nympha, Oceani & Tethyos filia, & vxor Atlantis, qui ex ea Pleiades suscepit. Ouid. 5, Fasto. Duxerat Oceanus quõdam Titanida Tethyn: Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis. Hinc fata Pleione, cum cælifero Atlante Iungitur, vt fama est, Plejadásque parit.

PLEMMYRIVM, πλημμύριον, Fluuius Siciliæ qui per agrum Syracusanum labitur: à πλημμυρῶ, quod est exundo. Virgil. 3. Aeneid. Sicanio prætenta sinu iacet insula contra Plemmyrium vndosum: nomen dixere priores Ortygiam. Vbi Seruius annotauit, Poëtam Græci nominis originem Latino epitheto expressisse: idè enim Græcis esse πλημμύριον, quod Latinis vndosum. Stephanus Plemmyrium, φρούριον, hoc est arcem Siciliæ esse tradit. non fluuium.

Plenus, a, um, Refertus, integer, perfectus, in quo nihil est vacui. πλήρης, μεστὸς, ἔμπλεως. Plautus in Stich. Proping tibi salutem plenis faucibus. Cicero de Orat. Orator plenus & perfectus is est qui de omnibus rebus variè potest, & copiosè dicere. Iungitur aliquando genitiuo. Plautus in Merc. Quum sis tam ætatis plenus, animæ fœtida. Plena festinationis epistola, Cice. Attic. lib. 5. Aliquando ablatiuo. Plin. Epist. 5, Et ille quidem plenus amicis obiit, plenus honoribus. ¶ Ponitur aliquando pro diuitijs onusto. Cicer. 4. Verr. Verrem ipsum qui plenus decesserat, &c. ¶ Plena manu dare, est ampliter, copiosè, libenter, & minimè malignè dare. ¶ Pleno gradu ingredi dicuntur qui magno studio rem aliquam aggrediuntur: cui opponitur, Summo pede ingredi, hoc est leuiter rem aliquam attingere. Vide latius Erasmum in Adagiis.

Plene, aduerbium. Id est perfectè, cumulatè, abundanter. Plin. Epistol. 243, Propter charitatem eius nondũ mihi videor satis plenè fecisse. Horat. 1. Epistol. 11, –furnos & balnea laudat Vt fortunatam plenè præstantia vitam. Idem 2. Epist. 2, Multa fidem promissa leuant, vbi plenius æquo Laudat vænales qui vult extrudere merces. Cic. 4. de Fimb. Quũ enim superiores è quibus plenissimè Polemo, secũdum naturam viuere, summum bonum esse dixisset.

Plenitudo, inis, quæ est contraria vacuitati. πλήρωμα. Sumitur & pro corpulentia, siue crassitudine. ὀδρότης. Plinius libr. 11. cap. 37, Homo erescit in longitudinem ad annos vsque ter septenos, tum deinde ad plenitudinem. Colum. lib. 4. cap. 3. Perticæ cacuminum modicæ plenitudinis, quæ tamen dipondiarij orbiculi crassitudinẽ non excedant, optimè panguntur.

Plenilunium, nij, Est oppositio Solis & Lunæ, quum scilicet Luna Soli ex diametro opposita, tota ab illo illuminatur. πανσέληνος. Plin. lib. 18. ca. 32. Quum Sole occidente Luna orietur exaduerso, ita vt pariter aspiciãtur, tunc erit plenilunium.

Plenitas, tatis, apud antiquos legitur pro ignobilitate. Cato pro Veturio, vt citat Nonius. Propter tenuitatem & plenitatem. Hemina in Annalibus, Quicunq; propter plenitatem agro publico eicẽti sunt. Apud Nonium tamen à quo hæc desumpta sunt, pleuitas legitur, non plenitas. Quo fit vt nonnulli suspicentur plebitas legi debere, aut certè illud ex hoc finitimæ vnius literæ commutatione factum esse. Quicquid id est, vocem constat esse exoletam, nullique eorũ qui hodie in manibus versantur, vsitatam.

Pleonasmos, πλεονασμὸς, Figura est, teste Fabio, quæ fit quoties verbis superuacuis oneratur oratio. Nos redundantiã vertere possumus. Nam περισσολογία idem est quod redundare.

Plethora, æ. πλῆθώρα, Est quatuor humorum æqualis in corpore abundantia: qualis solet esse in athletis in quibus vasa nonnunquam tanta plenitudine sunt distenta, vt de ruptione periclitentur. Hinc pletorici πληθωρικοὶ dicuntur in quibus humores æqualiter abundant.

Plethron, πλέθρον, Quidam pro iugero accipiunt: in qua sententia fuit Laurentius Valla, qui πλέθρον iugerum vertit ex Herodoto. Ex verbis Herodoti apparet sextam partem esse stadij. ἐν δὲ (inquit) ἑκατὸν ἔργματι δίκαιαι πάξουσὶ ὑξακόσιον Suidas autem πρόσορον mensuram esse ait centum pedum, quod cum Laurentij sententia non satis conuenit, qui plethrum idem putauit cum iugero. Iugerum enim (vt ex Quintiliano patet) in longitudinem continet pedes ducentos quadraginta, & in latitudinem centum viginti.

Pleuritis, idis, πλευρῖτις, Inflammatio est membranæ costas succingentis, quam Græci πλευρὰν adpellant, cum febri acuta, dolore pungente, respirationis difficultate, & tussi. Plinius lateris compunctionem vocat.

Pleuriticus, πλευριτικὸς, Qui hunc morbum patitur. Plin. libr. 20. cap. 17, Datur & pleuriticis, & peripneumonticis.

PLEVRON, πλευρὼν Stephano Aetoliæ vrbs, & Meleagri patria. De qua Plinius lib. 4. cap. 2. Statius lib. 4. Theb. Pletáque cognatis auibus Meleagria Pleuron.

PLEXAVRE, πλεξαύρη, Nympha, Oceani & Tethyos filia, vt placet Hesiodo in Theogonia.

Plico, as, plicaui, plicatum, & plicui, plicitum, πλέκω, πλίκω. Cuius quatuor composita, Applico, Complico, Explico, & Implico, duplex etiam præteritum, & duplex supinum habent. Reliqua singula tantum in aui & atum terminata: vt Duplico, Triplico, Quadruplico, Multiplico, Replico, Supplico. Significat autem plicare, nectere, & veluti rugas facere. Tractum à Græco πλέκω, quod est necto. Virg. 5. Aeneid. seq. in fua mẽbra plicante. Lucretius, –ideo fastigia posse surarum, ac feminum pedibus fundata plicari. ¶ Huius cõpolita Applico, & Complico, vide suprà suis locis, Implico, innecto, inuoluo, ἐμπλέκω, περιβάλλω. Sallust. lib. 4. Histo. Implicitæ rates ministeria prohibebant. Lactant. lib. 2, Nam quũ bello ciuili Brutiano implicitus graui morbo, abitmere prælio statuisset. Aliquando implicare, est ornare. Plautus, Implicat ad speculum caput. Circumplico. Gel. lib. 17. cap. 9, Surculo compari, quem habebat, capto, ad finem, perinde vt debere fieri sciebat, circumplicabat. Replico, dissoluo. Plautus, Replica tricam, atque extende. Et replicare, rursus explicare, dicere, ἀνατυλίσσω. Plinius, Quum sæpius isse replicasset, tandem persuasit.

Plicatilis, le, Quod plicatur: aut plicari potest. πλικτὸν, vt, Nauis plicatilis, quæ facta ex corio, complicata circunfertur ad trajiciendos amnes. Plin. lib. 5. cap. 9, Ibi Aethiopicæ conueniunt naues: nanque eas plicatiles humeris trans ferunt, quoties ad cataractas ventum est. Plicatilis cristà. Idem lib. 10. cap. 29, Vpupa cristà visenda plicatili, cõtrahens eam, subrigénsque per longitudinem capitis.

PLINIVS Secundus Veronensis, temporibus Vespatiani vixit, cuius negotia administrabat: noctibus verò & sueciliis (vt ipse inquit) temporibus, opus de Rerum natura conscripsit, vnius omnium parcissimus temporis. Pertit in montis Vesevi incendio, dum eius causam indagare cupit. Eius vitam diligentiùs narrat nepos eius ex sorore Cæcilius Plinius, extat liber epistolarum, & Panegyricus, Traiano Cæsari dictus, quo illi gratias agit Consul ab eo factus. Quintiliani filiani dore inuisse, & Martialem Poëtam secedentem viatico prosecutum fuisse testatur ipse in epistolis. Hæc Volaterranus lib. 18.

PLISTARCHIA, πλειστάρχεια, Ciuitas Cariæ, aliàs Heraclea appellata. Plistarchites. Gentile est. πλειστάρχειος. Stephano.

PLISTHENES, πλεισθένης, Pelopis fuit filius ex Hippodamia, qui quum iuuenis moreretur, Agamemnona & Menelaum filios suos paruulos Atreo fratri commendauit, qui eos suscepit, filiorúmque loco educauit: & ob id Atrei habiti, Atridæ sunt appellati. Vide suprà in dictione ATRIDES.

PLISTOANAX, actis, πλειστοάνακτος. Pausaniæ filius, & Lacedæmoniorum rex, cuius res gestas vide apud Thucididem.

Plistolochia, æ. πλειστολόχια. Herba est ex malluarum genere, quam & hibiscum & molochen agrian, hoc est maluam syluestrem appellant. Autor Plin. lib. 20. cap. 4.

PISTONICVS, πλειστόνικος, Medici nomen, apud Plin. sæpius reperitum. ¶ Fuit & Appion quidam, cognominatus Plistonicus, non multo tempore Plinio superior, vt idem vltimo volumine testatur. Quandoque Plistonices scriptum legitur, sicut Olympionices.

Plocamos Isidis, πλόκαμος Ἴσιδος, Frutex est in mari nascẽs, circa Trogloditarum insulas, corallio similis, sine foliis, qui præcisus lapidescit, colore in nigrum commutato: vt ex Iubæ sententia refert Plin. libr. 13. cap. 25. Latinè vertere possumus Isidis capillum.

Plodo, dis, si, sum. Significat quariendo, siue collidendo manus, pedésve, sonum aliquem facio. κρούω. ¶ Eius compolita sunt, Applodo, Complodo, Explodo, Displodo, & Supplodo: quorum significata vide suis locis.

Ploro, ras, Lachrymor, eiulo, fleo. κλάω, ἐλεφάσμαι. Quintil. lib. 6. cap. 2. Date puero panem ne ploret. Cicero pro domo sua, Senatum pro me non modo propugnare, amplissimum ordinem, sed etiam plorare & supplicare mutata veste prohiberent. Horat. de Arte, Vt qui conducti plorant in funere, dicunt, Et faciunt propè plura dolentibus ex animo: sic Derisor vero plus laudatore mouetur. Idem lib. 2. Epist. 1, Plorauere suis non respondere fauorem Speratum meritis. Cic. Attico, lib. 25, Festus sum plorando. ¶ Eius compolita sunt, Apploro, de quo suo loco. Comploro simul ploro. Liuius libr. 1. ab Vrbe. Tum demum palàm facto, & comploratione in regia orta, Seruius præfidio firmo munitus, primus iniussu populi voluntate Patrum regnauit. Deploro, Exploro, & Imploro: vide suis locis.

Ploratus, a, um, participium, sui nomen ex participio. Statius, Quos Veneri plorata domus, neglectáque tellus, &c. Ploratus rogus, Ouidius 4. Fast.

Ploratus, us, ui, Fletus, lamentatio. κλαυθμὸς, κλαυθμυρισμὸς. Cic. 2. Tusc. ex Poeta quopiam vetusto, Heu virginalem me ore ploratum edere. Idẽ Attico, libr. 5, Ciuitatum gemitus, ploratus, &c. Liu. 5. ab Vrbe, Clamor omnia variis terrentium & pauentium vocibus, misto mulierum ac puerorum ploratu, complet.

Plorator, oris. Qui plorat. Mart. lib. 14, Si quis plorator collo tibi vernula pendet.

Plorabundus, Vehementer plorans. Plaut. Aul. Homo ad Prætorem plorabundus deuenit.

Plostrum, stri, Idem quod plaustrum: nam autin o sæpe conuertitur. ἅμαξα. Colum. lib. 6. cap. 2, Post eusmodi experimenta vacuo plaustro subiungendi.

Plostellum, diminutiuum. ἁμαξίς. Plostellum Pœnicum quid sit, declarat Varro, his verbis, lib. 1. de Re rust. cap. 52. E spicis in aream excuti grana, quod fit apud alios iumentis iunctis, ac tribulo: sed fit è tabula lapidibus aut ferro exasperata, quæ impolito aurigà, aut pondere graudi trahitur iumentis iunctis, vt discutiat è spica grana: aut fit ex asibus dentatis cũ orbiculis, quod vocant plostellum Pœnicum.

PLOTAE, πλωταὶ, Insulæ duæ ad Occidentale latus Peloponnesi sitæ, non procul à Zacyntho, Meridiem versus, postea Strophades dictæ, à

conuersione Zethæ & Calais, qui Harpyias in eas vsq; insulas sunt prosecuti. Meminit harum insularum Plin. lib. 4. cap. 12.

PLOTINA, πλωτίνα, Traiani Cæsaris coniux, Iunctitate, probitate, & omnibus quæ in muliebrem sexum cadunt, virtutibus celebrata. Hæc tonso capillo virum mentita, coniuge comitata est in exilium euntem, imperterrita, & quædam quasi virago tolerans ærumnas acerbas.

PLOTINVS, πλωτῖνος, pen. prod. Insignis fuit Academicæ sectæ philosophus, Aegyptius natione, patria Lycopolites, discipulus Ammonij, præceptor Porphyrij: qui Galeni, Taciti, & Probi temporibus floruit. Fuit corpore gracili, tenuique valetudine, morboque sacro obnoxius. Hæc Suidas.

PLOTIVS, Gallus, patria Lugdunensi, Rhetor insignis, Romæ tempore Ciceronis floruit: à quo & se, & Qu. Fratre Latinas literas fuisse edoctum, testatur Cicero de Oratore.

PLOTVS, M. Accij Sarcinatis cognomen fuit, Latinorum Comicorum facetissimi, à planitie pedum illi impositum. Ploti (inquit Festus) appellantur qui sunt planis pedibus: vnde & poëta Accius qui Vmber Sarsinas erat, initio Plotus, postea dictus est Plautus. Hæc ille.

Pluma, æ, Mollior & minor penna. πτίλον. Plaut. in Menæch. Pluma leuior. Martial. lib. 14. Lassus Amyclea poteris requiescere pluma. Virgil. 10. Aeneid. Canentem molli pluma duxisse senectam. Cicc. 2. de Natur. deor. Animantium verò quanta varietas est? quarum aliæ coriis tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ: pluma alias, alias squama vidimus obductas: alias esse cornibus armatas, alias habere effugia pennarū. Idē ad Atticum. lib. 8. Nec me cossus mouent qui ipsi pluma, aut folio facilius mouentur.

Plumula, æ, diminut. Parua pluma. πτίλιον. Colum. lib. 8. cap. 5. Plumulæ sub cauda clunibus detrahendæ, ne stercore coinquinante durescant, & naturalia præcludant.

Plumeus, a, um, vt Lectus plumeus. πτίλινος Plumea culcitra. Cice. 3. Tusc. Eripiamus huic ægritudinem. Quomodo? Collocemus in culcitra plumea, psaltriam adducamus, cedrum incendamus, demus scutellam dulciculæ potionis, &c. Ouid. 11. Metam. At medio torus est hebeno sublimis in antro Plumeus, vnicolor, pullo velamine tectus, Quo cubat ipse Deus, &c. ¶ Implumis, & hoc implume, Quod est sine pluma. ἄπτιλος, ἄπτιλον. vt Auis implumis.

Plumarius, a, um, Quod ex pluma est. πτιλοῦγινος, τριγινος. Vnde Plumariā culcitram dicimus quæ pluma plena est. Et plurmarium dicitur opus acurtactum, quod Græci à liciorum multiplici varietate πολύμιτον appellant.

Plumarius, rij, subst. Qui acu depingit aliquid in puluinaribus plagis. ὑφαντὴς. Catul. de liberis educandis, Etenim nulla quæ non didicit pingere, potest iudicare quid sit bene pictum plumario, aut textore in puluinaribus plagis.

Plumatilis, le, pen. cor. Quod ex plumis factū est. πτίνινον. Plaut. in Epid. Cumatile, aut plumatile, aut cerinum. Nonius clauatum interpretatur, aut pluma factum.

Plumo, as. Plumam emitto. πτεροφυῶ. Gellius lib. 2. cap. 29. Auicula est parua, nomen est cassita, habitat, nidulatúrq; in segetibus id ferme temporis vbi appetit messis, pullis iamiam plumantibus. ¶ Plumare item est acu pingere. ὑφάινειν. Flauius Vopiscus, Laneas tunicas purpura micantes, & plumanti difficultate pernobiles.

Plumesco, is, scere, ab inusitato plumeo, plumes, Pennatus fio. πτερόομαι. Plin. lib. 20. cap. 13, Pullus ab eodem tempore plumescit.

Plumatus, a, um, Plumis tectus, pennatus, πτερωτὸς. Cice. 2. de Natura deorum, Nitens plumato corpore coruus. Plin. lib. 8. cap. 30, Molli plumata lanugine.

Plumosus, a, um, Idem quod plumatus, hoc est plumis tectus. Ouid. ad Liuiam. Sic plumosa nouis plangentes pectora pennis Oenidē subitæ concinuistis aues. Propert. libr. 4. Eleg. 2, Cassibus impositis venor, sed harundine sumpta Faunus plumoso sum deus aucupio.

Plumipes, plumipedis, Qui pedes habet pennatos. πτερόπους. Catullus in Canerium. Epig. 51, Ne Ladas ego, pennipésve Perseus, Næ Rhæsi niueæ citæque bigæ. Adde huc plumipedas, volatiléſque, Ventorúmq; simul require cursum, &c.

Plumbum, bi, μόλυβδος, vel μόλιβδος, duplex est. album scilicet, & nigrum: album, stānum dicitur. Nigri plumbi duplex origo est: aut enim sua sponte nascitur vena, nec quicquam aliud ex se parit: aut nascitur cū argento, mistúsque venis constatur. Primus liquor qui in fornacibus fluit, album plumbum & stannum vocatur: secundus, argentum: quod remanſit, galena dicitur, & Latinè plumbago. Vide Plinius libro 34. cap. 16, & 17. ¶ Est & plumbum genus vitij in oculis. Plin. libr. 25. cap. 13. Hac commanducata, si oculus subinde liniatur, plumbum, quod est genus vitij, ex oculis tollitur.

Plumbosus, a, um, Quod plurimum plumbi habet admistum. μολυβδώδης. Plin. lib. 34. cap. 18. Melior hæc, quanto magis aurei coloris, quantóque minus plumbosa, friabilis, & modicè grauis. Idem li. 33. cap. 5, Fæx eius intelligitur plumbosissima.

Plumbeus, a, um, Quod ex plumbo est. μολύβδινος. vt Imago plumbea. Plautus in Trin. Cui si capitis res fiet, numum nunquam eredam plumbeū. Numus plumbeus ponitur pro minima pecunia, hyperbola prouerbij, inquit Erasmus. ¶ Plumbeo iugulare gladio, est futili, leuique argumento conuincere quempiam. ¶ Plumbeus homo à Plauto dicitur Iluidus, à Terentio, obtusus, & stupidus, in Heaut. In me quiduis harum rerum conuenit Quæ sunt dicta in stulrum, caudex, stipes, asinus, plumbeus. Plumbeum ingenium, habes, & obtusum, quod cogitando penetrare non potest. ¶ Plumbeum esse in re aliqua. Cicero 1. de Finibus. In animi autem cogitatione dubitare non possumus, nisi planè in physicis plumbei simus, quin nihil sit animis admistum. ¶ Plumbeæ iræ, sunt grauissimè, & quæ altissimè insident pectoribus. Plaut. Pœn.

Verùm ita sunt omnes isti nostri diuites: Si quid benefacias, leuior pluma est gratia: Si quid peccatum est, plumbeas iras gerūt. ¶ Plumbeus color, color est plumbum referens: qualis apparet in iis qui ictero nigro laborant. Plin. lib. 11. cap. 52, Igitur vitæ breuis signa, raros dentes, plumbeum colorem.

Plumbago, inis, Communis vena plumbi & argenti: Græcè μολύβδαινα. à Plinio etiā galena dicitur. Vide ea quæ annotatimus in dictionibus MOLYBDAENA, & GALENA, & quæ paulo antè diximus in dictione PLVMBVM. ¶ Est etiā Plumbago, siue molybdæna, herba in aruis nascens, folio lapathi, crassa radice, hilpida: qua commanducata si oculus subinde liniatur, plumbum (quod est genus vitij) ex oculo tollitur. Autor Plinius lib. 25. cap. 13.

Plumbarius, a, um, Quod ad plumbum pertinet. μολυβδικός. vt. Plumbaria officina. Plin. libr. 34. cap. 18, Pfymmythium quoque, hoc est cerussam, plumbariæ dant officinæ.

Plumbarius, rij, Qui ex plumbo facit opera. μολυβδουργός. Plin. lib. 34. cap. 17, Nec argentum ex stanno plumbatur, quoniam priùs liquescit argentum. Hinc Replumbo, quod est resoluo. Iureconsultus, ff. de Auro & arg. legato, Emblemata vasis & lapidibus inclusa replumbari posse significat. Applumbo idem quod simplex Plumbo. Vlpian. l. ij. de Sepulchris. Idem quærit, si statua neq; applumbata fuerit, neque affixa, &c.

Plumbatura, æ, Modò ferruminationem significat, modò quancunque coniuncturam plumbo factam. μολύβδωσις. Vulgus Gallicum *Soudure* vocat. Cassius apud Paulum in 1. In rem actio. ff. de rei vendi. Ferruminatio per eandem materiam facit confusionem, plumbatura non efficit.

Plumbatæ, Dicuntur pilæ plumbeæ quas veteres peregrino vocabulo martiobarbulos vocabant. μολυβδωτοί. A quo & milites qui his vtebantur, martiobarbuli appellati sunt. Vegetius de Re militari lib. 1. cap. 17, Plumbatarum quoque exercitatio quas martiobarbulos vocant, est tradita iunioribus.

Pluo, is, plui, vel pluui, tum. Notæ significationis verbum est, cuius actio soli Deo, vel naturæ tribuitur: ideóque ferè sine nominatiuo ponitur. βρέχειν, ὕειν. Virgil. 10. Aeneid. Dum pluit in terris. Cicer. 2. de Nat. deorum, Has Græci stellas Hyadas vocitare fuerunt, à pluendo. ὕειν enim est pluere. Plin. lib. 6. cap. 26, Etiam si non pluat. ¶ Aliquando tamen inuenitur habere nominatiuum eius res quæ pluēdo decidit. Virg. 4. Georg. Nec de concussa tantum pluit ilice glandis, Tibullus, Multus & in terram depluet ręque lapis. Quandoque etiam ablatiuum. Liuius lib. 6. bell. Maced. Tarracinæ, & Amiterni nuntiatum est aliquoties lapidibus pluisse. Quandoque accusatiuum. Liuius lib. 10. ab Vrbe, Nam & terram multifariam pluuisse, & in exercitu Appij Claudij plerosque fulmi nibus ictos nuntiatum est. ¶ Huius compósita sunt. Appluo. ἐφύω. Plin. lib. 9. cap. 19, Et aliàs vbicunque pisces in eadem aqua assidui, nisi appluat, exanimantur. Compluo. Varr. Deorsum, quò impluebat, dictum impluuium: sursum, qua compluebat, compluuium. Depluo, deorsum pluo. κατατρέχω. Impluo, intus siue supra pluo. καταρέχω. Columel. libr. 2, Tremeliius quidem asseuerat, priusquā impluerit, ab autibus aut formicis fata edi, vbi æstiuis serenitatibus ager aret. Perpluo, per medium pluo, pluuiam transmitto. διαβρέχω. Quintil. lib. 6. cap. 3, Quum cœnaculum eius perpluere t. Plaut. in Trin. Benefacta benefactis aliis pertegito ne perpluant.

Pluuia, uiæ, à pluendo. Est aqua cælestis ex cælo decidens. ὑετὸς. Virgil. 1. Georg. –ruit arduus æther, Et pluuia ingenti sata læta, boúmque labores Diluit. Idem 9. Ecloga, Aut si nox pluuiam ne colligat ante ueremur. Idem 1. Georg. Ne tenues pluuiæ, rapidíve potentia Solis, &c. Cicc. ad Attic. lib. 15, Equidem etiam pluuias metuo, si prognostica nostra vera sunt: ranæ enim ῥυθμίσουσιν.

Pluuius, a, um: vt, Aqua pluuia, quæ & pluuialis dicitur. ὑδρηλὸς. Plinius, Teritúrque in mortariis admista aqua pluuia. Horatius lib. 1. Carm. Ventos pluuios vocat, hoc est pluuiam inducentes. ὑετροφόρους. Columella in Præfa. libro 1, Ver pluuium nominat in quo sæpe fit pluuia. Auster pluuius, pluuiam inferens, Ouidius 1. Metam. Cælum pluuium, Varro 1. de Re rust. cap. 13. Frigus pluuium. Virgil. 3. Georg. –vnde nigerrimus Auster Nascitur, & pluuio contristat frigore cælum. Hyades pluuiæ, Virg. 2. Aeneid.

Pluuialis, Pluuiatilis, adiectiua eiusdem significationis. ὑδρίσιος. vnde aqua pluuia, vel pluuialis dicitur quæ de cælo decidit. Festus, Compluuium quo de diuersis tectis aqua pluuialis confluit in eundem locum. Virgil. 3. Georg. –& dum Vere madent vdo terræ ac pluuialibus Austris. Columella libr. 2. cap. 13, Pluuiales quoque, & feriarum computantur, quibus non aratur, dies quinque & quadraginta. Ouid. 2. Fastorum, Ecce velut torrens vndis pluuialibus auctus, Aut niue, quæ Zephyro victa tepente fluit. ¶ Hœdi pluuiales, stellæ duæ sunt quas Auriga (quod signum cæleste est super cornua Tauri) in manu tenet.

Pluuiosus, osa, um: vt, Annus pluuiosus, in quo fiunt frequentes pluuiæ. ὑετώδης. Plinius libro 18. cap. 23, Nubilo occasu pluuiosam hyememdenuntiat.

Plus, pluris, vide MVLTVS.

PLVTARCHVS, πλούταρχος, Chærronensis philosophus floruit sub Traiano & Adriano Imperatoribus: (nam Traiano libros Apophthegmaten dedicauit) vir eruditissimus, & multiiuga eruditione mirabilis, ac fœcundus. A Traiano in Illyricum missus est consulari potestate: insumque omnibus Illyricis magistratibus vt absque eo nihil agerent. Huius nepos fuit Sextus philosophus. Meminit vtriusque Eusebius in Chronicis. ¶ Plutarchus alter, Athenienſis filius, Athenienſis sophista, præceptor Syriani: qui scholæ præfidebat Athenienſi sub Iuliano principe. Autor vtriusque Suidas.

Plutæus, plutei, masc. gen. Machina ad expugnandos muros, ad similitudinem

dinem easidis. Contexitur è vimine, & coriis protegitur, ternisq; rotulis: quarū vna in medio, duæ in capitibus apponuntur. In quamcunque partem voluerit, admouetur. Hos obsidentes muris admouebant, applicabántq; sub iisque latitantes, sagittis, aut aliis missilibus defensores de propugnaculis exturbabant, vt interim scalis ascendendi præstaretur occasio, vt inquit Vegetius. Cæsar, Sempérque hostibus spes victoriæ redintegrabatur, eo magis quòd desectos plureos turrium videbant, nec facilè adire apertos ad auxiliandū animaduertebāt. Plaut. in Milite, Ad eum vineas, pluteósq; agam. hoc est totis viribus eum oppugnabo. ¶ Postea verò etiam tabulæ quibus aliquid præspiretur eodem nomine dictæ sunt. παραβλήματα. Liuius, Cratibus, pluteísq; & linteis contectus. Suetonius in Calig. accipere videtur pluteum pro fulcro tori discubitorij, quum inquit, Quosdam summis honoribus functos cœnare modò ad pluteū, modò ad pedes stare succinctos linteo passus est. Mart. lib. 3, Excludúntq; senem, spondæ qui parte cubabat, Nanque puer pluteo vindice tutus erat. ¶ Librorum quoq; & tabularum, signorúmq; repositoria, plutei appellantur. Iuuenal. saty. 2, Et iubet archetypos pluteū seruare Cleanthas. ¶ Tabula insuper, qua vtūtur ij qui aliquid meditantur, conscribúntve, pluteus dicitur. Pers. ſaty. 1, Nec pluteū cædit, nec demorsos sapit vngues. Vbi interpres, Qui moram stylo, iudiciúmque adhibent, in ipso limæ labore, irati interdum, aut solicitè cogitabundi, vel pluteum cædunt, vel vngues arrodunt, vel caput scabunt. ¶ Pluteum etiam dicebant spatium id quod inferiores columnas à superioribus per longitudinem in fronte discernebat.

Plutealis, pluteale. Vnde à Cicerone ad Atticū lib. 1, sigilla plutealia, imagunculæ pluteis, id est tabulis incluſæ dicūtur. Præterea (inquit) typos tibi mando quos in tectorio atrioli posim includere, & plutealia sigilla duo.

PLVTO, πλούτων, ᾅδωνεύς Saturni filius ex Ope coniuge, & frater Iouis, atq; Neptuni: qui quum ad regni diuisionē venissent, Plutoni qui natu minimus erat, & Agesilaus vocabatur, pars Occidētis obtigit, secus inferum mare: Ioui, plaga Orientalis: Neptuno, insulæ. Hinc datus est locus fabulæ. Iouī imperium cæli, Neptuno maris, Plutoni inferorum obtigisse. Dictus Pluton, ἀπὸ τοῦ πλοῦτου, hoc est à diuitiis, eo quòd opes omnes ab inferis, hoc est ex intimis terræ visceribus eruantur. Eandem etiam ob causam Latini ditem appellarunt. Cic. 2. de Nat. deorū, Terrena autem vis omnis atque natura Diti patri dedicata est, qui diues vt apud Græcos πλοῦτων, quia & recidant omnia in terras, & oriantur è terris. Hactenus Cicero. Idē & Summanus dicitur, quasi summus deorum Manium. Item Orcus, quasi Vrgus, ab vrgēdo, quòd omnes in interitum vrgeat. Dicitur & aliis multis nominibus, quæ vide apud Cęlium Antiquar. lib. 10. cap. 18. Huius vxorem Proserpinam esse volunt, Cereris filiam: cuius raptum tribus libris exequitur Claudianus.

Plutonius, a, um. Horat. lib. 1. Carm. Et domus exilis Plutonia, quò simul mearis, &c.

PLVTVS, πλοῦτος, A Græcis singitur esse diuitiarum deus: quem in aduē tu claudum esse volunt, in recessu alatū: hoc nimirum innuentes, quòd serius quidem opes contrahantur: partæ autem, nisi frugalirer dispenſes, velocissimè dilabantur. Eundem & cæcum faciunt, & iudicij expertem, propterea quòd indignissimum quenque opibus affluere videamus: probos autē & condignos in re tenuissima versari. Huius domicilium constituit Posidonius in subterraneis Hispaniæ locis, eo quòd regio ea metallorum fœcunditate reliquis antecellat. ¶ Est item huius nominis Comœdia apud Aristophanem.

Pluuia, Pluuialis, vide PLVO.

PLYNEAE, πλυίαι, Nihil insula: cuius incolæ Plynęi dicuntur, & Plyneatæ. Stephanus.

Plynteria, orum. πλυντήρια. Dies festi erant apud Athenienſes Cereri sacri, qui inter nefastos numerabātur. Vide Cælij Rhodig. lib. 14. cap. 9.

P. ante N.

Pneumaticus, a, um, πνευματικὸς, Spiritalis: ἀπὸ τοῦ πνεύματος, quod spiritum significat. Vnde Pneumatica organa, dicuntur spiritalia, hoc est quæ vi flatus, vel spiritus aquā ex puteo, vel flumine hauriunt, ad irrigandos hortos. Plin. lib. 19. cap. 4, Hortos villæ iungendos non est dubium: riguósque maximè habendos, si contingat, profluo amne: sin minus è puteo pertica, pneumaticisve organis, vel tollenonum haustu rigandos. ¶ Pneumatica ratio, pars est Musicæ quæ fit inflatis vento fistulis. Plin. lib. 7. cap. 37, Ctesibius laudatus, pneumatica ratione, & hydraulicis organis repertis.

Pneumonia, πνευμονία, quæ & peripneumonia, Inflammatio pulmonis cum febri acuta & difficultate spirandi. Græci enim πνεύμονα vocant quem nos pulmonem.

Pneumonici, πνευμονικοί, Qui laborant ex pulmone: qui Latinè dici possint poulmonarij: sicut à columella, Ouis pulmonaria dicta est, cuius pulmo afficitur.

P ante O.

Poculum, li, Propriè vas quo bibitur: à potione dictum. ὑπομα, ποτήριον. Cicc. Verr. 5, In his pocula duo quædam quæ Heraclia nominantur, Mentoris manu summo artificio facta. Virgil. 11. Aeneid. Expectare dapes, & plenæ pocula mensæ. Horat. 1. Serm. saty. 2, Num tibi, quū fauces vrit sitis, aurea quæris Pocula? num esuriēs fastidis omnia, præter Panonem, rhombúmque? Virgil. 3. Eclog., –pocula ponam Fagina, cælatum diuini opus Alcimedontis. ¶ Sumitur tamen quandoque pro ipso potu, siue potione. Virg. 2. Georg. Pocula si quando sæuæ infecere nouercæ. ¶ Potcere maioribus poculis, est copiosius & liberius potationi indulgere, & conuiuas ad potandum inuitare. Cic. 3. Verr. Diſcumbitur, sit sermo inter eos, & inuitatio vt Græco more biberetur: hospes hortatur: poscunt maioribus poculis: celebratur omnium sermone, lætitiáque conuiuium.

Pocillum, li, diminutiuum, Parum poculum. ὑποκύπτιον. Plin. lib. 4. cap. 13. Lucius Papyrius imperator aduersus Samnites dimicaturus, votum fecit, si vicisset, Iouī pocillum vini. Plaut. in Asin. Tecum vina postea, tecum aquæ pocilla potitet. Cato cap. 156, Per hiteum exugito succū, quasi heminam, in pocillum fictile. Liuius 10. ab Vrbe, Vouerat Iouī victori si legiones hostium fudisset, pocillum mulsi, priusquam temetum biberet.

Pocillator, oris, Pincerna, qui est à poculis. οἰνοχόος. hoc est cuius officiū est vt in conuiuio vinum misceat: quem etiam à poculis, & à cyathis appellamus, qualis apud superos dicitur esse Ganymedes, quem ab Aquila raptum Iouī pocula ministrare fabulantur.

Poculentus, a, um, adiectiuū, Quicquid potari potest. πόσιμος. Gell. lib. 4. cap. 1, Penus est, inquit, quod esculentum, aut poculentum est. Cic. 2. de Nat. deor. Habitat in ea parte oris quam esculētis & poculentis iter natura patefecit. Sunt qui hisce in locis potulētum, & potulentis, legere malint, vt sit à potu, potulentus: sicut ab esca, esculentus.

Podagra, æ, pen. corr. ποδάγρα, Morbus est articularis, pedes præcipuè infestans, aliis cum ardore, aliis cum algore, quo diutes & otiosi præcipuè infestantur. Dicta podagra, quòd pedicæ more, quam Græci πεδάγραν appellant, pedum vsum impediat. Hoc vitium si manus infestet, chiragra dicitur. Martial. lib. 1, Litigat, & podagra Diodōrus, Flacce, laborat: Et nil patrono porrigit: hæc chiragra est. Ouid. 2. de Pon. Soluere nodosam nescit medicina podagram. Podagra morbus peregrinus est. Nam si Italiæ fuisset antiquitus, Latinum nomē inuenisset. Non enim Roma, quum sudando, & laborando viuebat, hoc malum cognouit. ¶ Sunt autem podagræ duo genera, calida, quæ & rubēs dicitur: & frigida. Plin. lib. 26. cap. 10, Podagras refrigerat radix è xiphio, semen è psyllio, cicuta cum hitharguio, aut axungia: aizoum in primo impetu podagræ rubentis, hoc est calidæ. Vtrilibet verò conuenit erigeron cum axungia.

Podagricus, & podagrosus, ποδαγρικὸν, Qui podagra laborat. Plaut. in Mere. Sed tandem, si podagrosis pedibus esset Eutychus. Plin. libro 20. cap. 8, Omnes hæ & podagricis vtiles, & sanguinem reicientibus.

Podager, a, um. ποδάγρης, Idem quod podagricus. Claud. Epig. 30, Atque nihil prorsus stare putat podager.

PODALIRIVS, ποδαλείριος. Proprium nomen Aesculapij filij, & fratris Machaonis, qui ob insignem medicinæ artis peritiam vnà cum fratre ad bellum Troianum euocatus fuit. Dictus Podalirius à pedum magnitudine. Ouid. lib. 12. de Arte amandi, Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi, Automedon curru, tantus amator ego. ¶ Est etiam Italis cuiusdam nomen, apud Virgilium lib. 12.

Poderis, pen. prod. ποδήρης, Talaris tunica, hoc est vestis ad talos vsque demissa, quæ adhæret corpori, & ita arcta est, & strictis manicis vt nulla omnino in veste sit ruga, & vsque ad crura descendit. Solent milites habere lineas, quas camisias vocant, ficaptas mębris, & adstrictas coporibus, vt expediti sint vel ad cursum, vel ad prælia, dirigendo iacula, tenendo clypeum, ensem vibrando, & quocunque necessitas traxerit expeditè sequentes.

Podex, cis, Posterior pars corporis pudenda, quòd ex ea pedes fluere videantur. πρωκτὸς, πυγὴ, σῖτος. Iuuen. Saty. 2, –& podice læui Cæduntur tumidæ medico ridente marisæ. Horat. Hiétque turpis inter aridas nates Podex, velut crudæ bouis.

Podium, dij, πόδιον, Locus est ad spectandum habilis: à pede nomen habens, siue quia pedis modo proiectura illa quæ podium facit, procedat siue quòd ad pedes ædificiorum strui consueuisset: siue quòd in eo pedibus hæreamus. Alio nomine dicitur menianū. Solet enim fieri extra domus parietem locus porrectus instar pulpiti, mutilis è marmore suppositis. Iuuenal. Saty. 2, Omnibus ad podium spectantibus. Sueton. de Nerone, cap. 12, Cæterùm accubans primùm paruis forāminibus, deinde toto podio adaperto spectare consueuerat. Huius diminutiuum est Podiolum.

POESILASIVM, ποιεσιλάσιον. Oppidum Cretæ, in latere Australi, apud Ptolemæum lib. 3. cap. 17.

POECILE, huius Pœciles, pen. cor. ποικίλη, Fuit porticus Athenis, in qua Stoici philosophabantur: ita dicta à varietate picturę. Græci enim ποικίλειν varium dicunt, ποικιλίαν varietatem. Vnde & lapis syenites vocatus est pyrrhopœcilos à varietate rubentium macularum. In hac autem porticu Zenon philosophus discipulos docebat. Vnde & Stoica secta nomen accepit, & philosophi Stoici nuncupati, qui antea Zenonij à Zenone sectæ eius principe dicebantur. Nam στοὰ Græcis porticus est. Plin. lib. 35. cap. 9, Hic & Athenis pinxit porticum quæ Pœcile vocatur, gratuitò. ¶ Fuit & in Elide porticus Pœcile, quæ à Plinio Heptaphonos appellatur, quoniam septies eadem vox in ea reddebatur.

PODALEA, æ, penult. producta, ποδάλεια, Vrbs Lyciæ apud Plinium lib. 5. cap. 27.

PODARGE, ποδάργη, Equæ velocissimæ nomen, ex qua Zephyrus Xanthum & Balium Achillis equos progenuit: vt fabulatur Homerus 16. Iliad. Dicta Podarge à pedum velocitate.

PODARGI, ποδάργοι, Populi Thraciæ, teste Stephano.

POEAN, antis, ποίαν, Pater Philoctis, qui ab eo Pœantius, & Pœantides à Poetis appellatur. Ouid. lib. 5, Tristium, Penè decem totis aluit Pœantius amnis Post sæuum tumido virus ab angue datum.

POEESSA, ποιήσσα, Insula in mari Carpathio, notiore nomine Rhodus dicta. Autor Plinius lib. 5. cap. 31.

Poema, vide POETA.

POEMEN, ποιμήν, Mons Ponticæ regionis, à quo Parthenius profluit per mediam Amastrem. Autor Stephanus.

POEMENIS, pen. corr. ποίμενις, Canis fœmina est, ex canum eorum numero qui Actæoneum lacerarunt: ita dicta quòd in seruādis gregibus, pastoris

Universidad de Deusto
Biblioteca

pastoris quodāmodo officio fungeretur. Nam Græcis ποιμὴν pastorē significat: à quo fœmininum Pœmenis deducit. Ouid. 3. Metamorph. -pecudésq; secuta Pœmenis, & natis comitata Harpyia duobus.

Pœna, æ, Supplicium quo quis ob delictū afficitur, à Græco τίνω: quanquam Varro à pendente deriuari putet. τίμημα, τιμωρία. Habet autē hoc nomen varios in oratione vsus. Dicimus enim, Petere pœnas, pro exigere: Reddere pœnas, pro puniri: similiter Luere pœnas, Afficere pœnā, Constituere pœnam alicui, aut in aliquem: Committere pœnam, Cogere in pœnam: Consurgere in pœnam, id est vi pœnam ab aliquo exigere: Dare pœnas, Dependere pœnas, Exigere pœnam, Expetere pœnā, Effugere pœnam; Expendere pœnas alicui, Ferre pœnā, Habere pœnas, Persoluere pœnas sceleris, Perferre pœnā: Persequi pœnas alicuius pro vlciſci: Pendere pœnas, puniri, supplicio affici, mulctā soluere: Repetere pœnas ab aliquo, Sustinere pœnā, Sufferre pœnā, Sumere pœnas Subire pœnā, Suscipere pœnā. Exépla veteres scriptores legēti passim erunt obuia. Pœnarū verò octo genera Cicero cōmemorat: damnum, vincula, verbera, talionem, ignominiam, exilium, seruitutē, mortem.

Pœnalis, pœnale, Quod ad pœnam pertinet. ἐπτίμιος. vt Pœnalis opera. Plin. lib. 18. cap. 11. Alica fit è zea, quam semen appellauimus. Tunditur granum eius in pila lignea. Nam lapidis duritia conteritur. Nobilius (vt notum est) pilo vinctorum pœnali opera.

Pœnarius, aliud adiectiuum, idem significans quod pœnalis: vt Pœnaria actio. Quintilianus lib. 4. cap. 3. Si legem asperam tuebimur, aut pœnarias actiones inferemus. Idem lib. 7. cap. 5. Sed etiam in formulis quum pœnariæ sunt actiones, nos ita causam partimur, an commissa sit pœna, an exigi debeat.

Pœnitet, tebat, tuit, verbum impersonale, Quasi pœna tenet, inquit Sipontinus. Est enim pœnitere, ob factum aliquod propriū, aut ob præterm issionem, animo angi. μεταγιγνώσκειν, μεταμέλειν, μετανοεῖν. Cic. pro Cælio, Nam quod obiectum est de impudicitia, quódque omnium accusatorum non criminibus, sed vocibus maledictisque celebratum est, id nunquam tam acerbè feret Marcus Cælius, vt eum pœniteat nō deformen esse natum. ¶ Quoniam verò in his etiam quæ nobis aut tædio, aut pudori sunt, pœna quædam esse videtur, fit vt pœnitet aliquando pro tædet, pudet, seu dolet, accipiatur. Liu. lib. 1. ab Vrbe condita, Nec me eorum sententiæ, esse pœnitet. Cic. in Catone, Num igitur si ad centesimum vixisset annum, senectutis eum suæ pœniteret? ¶ Accipitur interdum pœnitet, pro eo quod est, parum, vel exiguum videtur. Terent. in Eunuc. An pœnitebat flagitiis, te autore quod fecisset Adolescens, ni miserum insuper etiam patri indicares? Idem in Heauton. Me quantum hîc operis fiat, pœnitet. id est parum videtur, & exiguum quod à seruis fit. Cic. lib. 1. Offic. Tandiu autem velle debebis, quoad te, quantum proficias, non pœnitebit. ¶ Pœnitet me hominis, id est nō magni facio hominem. Cic. 4. Acad. Quid eum Mnesarchi pœnitebat: quid Dardani, qui erant tum principes Stoicorum?

Pœnitens, pœniturus, & pœnitendus, participia. Accius, Neque te, neque quenquam arbitror pœniturum tuæ laudis. Quintil. lib. 9. cap. 3. Eo vsque processum est, vt Non pœniturum, pro non acturum pœnitentiam, & Visuros, ad videndum missos, Sallustius dixerit. Colum. lib. 2. cap. 2. Itaque hic ager siue exerceatur, siue cesset, colono est pœnitendus, ac tanquam pestilens refugiendus. Pœnitendus enim idē est quod parui æstimandus, pudendus, contemnendus. Liu. 1. ab Vrbe condita, Sub haud pœnitendo magistro. ¶ Pœnitens verò interdum iungitur genitiuo. Sueton. in Vitellio, Non multo pòst pœnitens facti. Interdum ablatiuo cum præpositione de. Idem in Claud. Pœnitentis de matrimonio Agrippinæ. ¶ Pœnitēdum gerundium legitur: vt Non est eius præceptoris pœnitendum. Sallust. in Iugurtha, Num eorum pœnitendum sit.

Pœnitentia, & pœnitudo, ab impersonali pœnitet: significat dolorem ob factum aliquod nostrum, occasionisque prætermissionem. μετάνοια, μεταμέλεια. Plin. Epist. 130, Superest vt rursus prouinciæ, quod dānasse dicitur, placeat: agátque pœnitētiam pœnitentiæ suæ. Plin. lib. 17. cap. 12, Nihil est fœdius agricolis, quàm gestæ rei pœnitentia. ¶ Ponitur aliquando pro contemptu & aspernatione. Plin. lib. 5. cap. 17, Gens æterna, in qua nemo nascitur, tam fœcunda illis aliorum pœnitentia est. Budæus.

POENVS, Carthaginensis, à nomine Phœnix, detracta aspiratione. Λίβυες. Sumpserunt enim Carthaginenses originem à Tyriis Phœnices populis, qui duce Elisa (quæ & Dido dicitur) Pygmalionis fœuitiam fugientes, in Africam appulerunt. Seruius in illud Virgilij 1. Aeneid. -pontúsque ferocia Pœni Corda volente deo. Pœni, inquit, ἀνίσως ἔχον est, quasi Phœni, quia à Phœnicibus orti. ¶ Hinc deducitur Punicus, Punica, Punicum, commutata œ diphthongo in u. Vide suo loco.

Pœnulus, diminutiuum est à Pœnus: vnde Plautina fabula nomē sumpsit, in qua Pœnus Hanno Punicè loquens introducitur.

Pœnicus, a, um, antiqui dicebant quod nos Punicus, œ diphthongo in u transmutata. Λιβυκὸς. Vnde Pœnica pauimenta vocabant quæ nos Punica appellamus, ex lapide Numidico strata. Simili etiam modo pœnio dicebant, quod posteritas punio extulit.

Pœphagus, ποιφάγος, Animal est Indiæ peculiare, duplo maius equo, caudam habens pulcherrima, cuius setæ humani capilli subtilitatem vincunt: quo nomine à mulieribus maximè expetuntur, quæ iis capillos suos implicant. Autor Aelianus.

Poeta, æ, ποιητὴς, Carminum insignium scriptor: ἀπὸ τοῦ ποιεῖν, quod inter cætera significat ἐμμέτρους γράφειν, hoc est metricè aliquid conscribere. Horat. in Arte, -pictoribus atque poētis Quilibet audendi semper fuit æqua potestas. Virg. 9. Eclo. -& me fecere poëtam Pierides. Cic. 2. de Orat. Bonus poëta nemo sine inflammatione animorum existere potest, & sine quodam afflatu quasi furoris. Horatius 1. Serm. satyr. 4. -disiecti membra poëtæ.

Poema, atis, ποίημα, & poematum, ti: & poesis, huius poesis, πόησις, Poëtarum opus, hoc est figmentum, siue fictio. Plaut. in Asin. Nam nec fictū vnquam nec pictum in poematis. Plin. lib. 7. cap. 36, De poematū origine magna quæstio est. Cic. 4. Tusc. Anacreontis tota poesis amatoria est. Nonius ita distinguit inter poema, & poesim, quòd illud sit inuentio parua quæ paucis verbis exprimitur: hæc verò contextus ipse scriptorum, & opus totum. Sic tota Ilias, poesis appellabitur: armorum autem Achillis descriptio, poema. Verùm hæc differentia nullo modo obseruatur.

Poeticus, a, um, ποιητικὸς, Quod ad poetam pertinet: vt Ars poetica, Verba poetica. Cic. 3. de Orat. Sed tamen raro habet etiā in oratione poeticum aliquod verbum dignitatem. Quintil. lib. 1, At in eadem vitij gemination e, metier, sufficier dicens Ennius, poetico iure defenditur. Licentia poetica, Quintil. lib. 2. cap. 4. Poetici dij, Cice. 3. de Natu. deor. Mella poetica manare, Hora. 1. Epist. 20.

Poeticè, aduerb. ποιητικῶς, Quod est more poetarū. Cic. 5. de Finib. bon. & mal. Vt poeticè loquar.

Poetice, tices, aut poetica, cæ, ποιητικὴ, Ars ipsa conscribendorum versuū. Cice. 1. Tusc. Serius poeticam nos accepimus. Ibidem, O præclaram emendatricem vitæ poeticam.

Poetor, taris, Is poetica me exerceo, siue poetam ago. ποιητεύω. Ennius, Nunquam poetor, nisi podager.

Poetria, æ, ποιήτρια, & Poetis, idis, more patronymici fœminini, Mulier poetices perita: vt Sapho, & Corinna. Persius in Præfat. Poetrias picas Cantare credas Pegaseium melos. Cice. pro Cælio, verùm hæc tota fabella veteris & plurimarum fabularum poetriæ, quàm est sine argumēto, quàm nullum inuenire exitum potest.

Poetificus, a diectiuum, quo vsus est Ennius, qui Caballinum fonte poeticum nominauit.

Pogonia, æ, πωγωνία, Genus cometæ, barbatæ stellæ similitudinem referens, vnde & nomen habet, ἀπὸ τοῦ πώγωνος, hoc est à barba. Plin. lib. 2. cap. 25, Pogonias vocant quibus interiore parte in speciem barbæ longæ promittitur iuba.

Pol, Iurantis aduerbium, id est per Pollucem, quod iuramenti genus tā viris quàm mulieribus erat commune. νὴ πολυδεύκην. Plaut. in Amph. Neque pol dedi, neque dixi.

POLA, πόλα Ptolemæo, Istriæ vrbs à Colchis condita, postea à Iulio Cæsare, qui eò coloniam deducendam curauit, Iulia pietas appellata. Autor Plinius lib. 3. cap. 19.

Polea, πόλιον Aristoteli, Syrorum lingua fimus est pulli asinini, quā mater in partu ante fœtum effundit. Plinius lib. 28. cap. 13.

POLEMON, penult. corr. πολέμων, Philosophus Athenien sis, Philostrati filius: qui quum in iuuentute petulans esset, & aliquando ebrius, & coronatus Xenocratis scholam ingressus fuisset, eius oratione quæ tunc de pudici tia erat, adeò mores immutauit, tantúmque in philosophia profecit, vt Xenocrati in schola succederet. Autor Gellius. Diogenes eum multa scripsisse testatur, Suidas nihil scriptum reliquisse asserit. ¶ Polemon, cognomento Helladicus, patria Ilien sis, historicus nobilissimus, æqualis Aristophanis Grammatici Panetij discipulus, scripsit de origine ciuitatum Phocidis, Ponti, Laconiæ, Geographiam, & De cursu solis libros tres. Suidas. ¶ Polemon alius è Laodicæa Cariæ qui Smyrnæ vixit ac professus est, æqualis Herodis Attici, sub Adriano principe, ad quem legatus quandoque Smyrnęorum missus, ab eóque honorificè exceptus, & Musæo Aegyptio adscriptus est.

POLEMONIVM, πολεμώνιον, Ciuitas est Themiscyræ (quæ Pontica regio est) Sideno fluuio irrigata, Autor Plinius lib. 6. cap. 4.

Polemonia, πολεμώνιον Dioscoridi, Herba quæ alio nomine phileteria appellatur: de qua Plinius lib. 25. cap. 6.

Polenta, æ, Hordeum madefactum, deinde siccatum, & tostum. ἄλφιτον. Præparabatur autem hoc modo, Perfusum aqua hordeum siccant nocte vna, postero die frigunt: deinde molis frangunt, seruántque in multos dies. Est autem polenta tantùm fœminini generis, quanuis Calepinus Neotericos Grammaticos sequutus, putauerit etiam in neutro genere inueniri. Cato de Re rust. cap. 118, Tum id percolato, polentam adiicito. Varro de Re rust. lib. 3. cap. 9, Polentam misti am cum nastrtij semine. Plaut. in Asinaria, vbi flent, nequam homines qui polentam pransitant. Duo omnino à Grammaticis adducuntur testimonia ex Ouidiana Metamorphosi, quibus probare conantur polenta etiam in neutro genere inueniri: in quorum vtroque polenta fœmininum est, non neutrum. Vidi Raphaelem Regium Ouidij interpretem in 5. librum Metamorphoseos: & Grammaticum nostræ ætatis diligentissimum Despauterium De generibus nominum.

Polentarius, a, um, Quod pertinet ad polentam, seu quod ex polenta. ἀλφιτικὸς. Plaut. in Curcul. Eiiciam polentarium crepitum.

POLENTIA, æ, πολωτία, Oppidum est sub Apennino, in confinio Ligu riæ: cuius meminerunt Ptolemeus lib. 3. cap. 1, & Plinius lib. 3. cap. 5.

Poli, polorum, πόλοι, γίγγλυμοι Martiano, Duo sunt puncta immobilia in cœlo, circa quæ tanquam circa cardines quosdam totum cælū volui videtur: vnde etiam nomen acceperunt, ἀπὸ τῦ πολεῖν, hoc est à vertendo, siue circunuoluendo, Horum alter qui Borealis appellatur, in nostro hemisphe rio perpetuò apparet, cui alter quē Australē dicimus, ex diametro opponitur: neque ex nostro horizonte vnquam conspici tur. Ab horum vno ad alterum imaginaria quædam linea ducitur quā axem appellant: cuius extrema occupant ipsi poli. Plinius lib. 2. cap. 15, Quoniam terra à verticibus duobus quos appellauerunt polos, centrum cæli est, necnon signiferi, obliquè inter eos siti.

Polimenta, teste Festo, Dicuntur testiculi porcorum quum castrantur, quæ ad similitudinem vestium poliantur. Plautus in Menæch. Pernā itidem, aut sinciput, aut polimenia porcina.

Polio, lis, liui, vel polij, politum, Orno, complano. ξύω, λακάνω. Plaut. in Pœnul. Poliri, expoliri, pingi, fingi. Virg. 8. Aeneid. Aegidáque horrificam, turbatæ Palladis arma Certatim squamis serpentum, auróque polibant. Ouid. 1. de Pont. Eleg. 6, Cur ego sollicita poliam mea carmina cura? Cic. 1. de Nat. deorum, Orationis faciendæ & poliendæ ignarus. ¶ Huius compósita sunt, Depolio, Expolio, & Perpolio, quæ perfectionem actus denotant. διακενοῦμαι, ἐξεργάζομαι. Festus, Depolitum, perfectum, quia omnes perfectiones antiqui politiones appellabant. Lib. 2. ad Heren. Difficillimum est inuentum expolire, & expolitè pronuntiare. Cic. L. Luceio, Tu interea non cessabis, & ea quæ habes instituta, perpolies. Repolio, rursus polio. ἀνακάζω. Colum. lib. 2. de frumentis loquens, Sin protinus vsui destinantur, nihil attinet repoliri: satísque est vmbra refrigerari.

Politum, Dicimus cultum, ornatum. ξυτὸν. Varro 1. de Re rust. cap. 2, Video huc venire Cn. Tremelium Scrofam, virum omnibus virtutibus politum. Cic. 3. de Finib. Quinetiá agricultura, quæ abhorret ab omni politiore elegantia, &c. Idē 4. Acad. Politissimus & acutissimus nostræ memoriæ philosophus. Ibidem, Nihil acutius, nihil politius Aristotele. Idem P. Lentulo, Nunc, vt Apelles Veneris caput & summa pectoris politissima arte perfecit.

Politè, aduerbium. Cic. 1. Tusc. Fieri autem potest vt rectè quis sentiat, & id quod sentit, politè eloqui non possit.

Politulus, diminutiuum. Cic. ad Volumnium, lib. 7. Epist. Opus est hîc limatulo, & politulo tuo iudicio.

Politura, ræ, pen. prod. Poliendi actus. Plin. lib. 36. cap. 6, Thebaica polituris accommodatur.

Politio, onis, eiusdem significationis: vt politio operis, hoc est extrema illa manus quæ iam operi quodammodo perfecto imponitur.

Polities, Idem quod elegantia, siue ornatus. γλαφυρότης, κόσμος.

Polion, vide POLEA.

POLYTES, pen. prod. πολίτης, Priami filius ex Hecuba, quem Pyrrhus capta vrbe in conspectu patris interfecit, vt refert Virgil. lib. 2. Aeneid. Ecce autem elapsus Pyrrhi de cæde Polites
Vnus natorum Priami.

Polis, huius polis, fœm. gen. Latinè dicitur ciuitas & vrbs.

Politea, æ, pen. prod. πολιτεία, Idem quod respublica, siue status ciuitatis: quo nomine etiam Plato opus suum de Repub. inscripsit. Cicero 1. de Diuin. Vide quid Socrates in Platonis Politea loquatur, &c. ¶ Politeiuxa Aristotelem in Rhetor. est principatus, & consuetudo rerum, secundum quam viuere vnumquenque & conuersari decet. Tres autem sunt: quia aut vnus regnat, aut plures, aut omnes. Si vnus & ille bonus, hic regnum constituet: si malus, tyrannidem: at si plures regnant, & boni, hi aristocratiam: si mali, ochlocratiam facient: si omnes, & hi boni, democratiam.

Politicus, a, um, πολιτικὸς, Idem quod ciuilis, quod scilicet ad ciues pertinet, quos Græci vocant πολίτας. Cice. Attic. lib. 9, Sumpsi mihi quasdā politicas theses, quæ & politicæ sunt, & temporum horum. Idem Matio, lib. 7. epistolarum, Sed quæ potest esse homini politico delectatio, quum aut homo imbecillus à valentissima bestia laniatur, &c.

Politica, orum, Dicuntur opera de administrandæ ciuitatis ratione conscripta: vt Aristotelis politica.

Polities, vide POLIO.

POLLA, Argentaria mulier doctissima, Lucani poëtæ vxor, & in scribē da Pharsalia adiutrix: cuius frequens est mentio in Syluis Papinij.

Pollen, vide POLLIS.

Polleo, per duplex ll, Possum, valeo. ἰσχύω, δύνω. Cic. in Parad. Nec est vlla res quæ plus apud eum polleat, quàm ipsius voluntas, atq; iudicium. Liu. lib. 1. belli Pūn. Multum illi terra, plurimum mari pollent. ¶ Accipitur etiā pollere pro præstare, vel melius esse, vel vtilius. Plin. lib. 36, Ex oleo & aqua Ciliciæ cotes pollent. Idem lib. 19. cap. 3, Sunt etiamnū duo genera nonnisi fordido nota vulgo, quum quæstu nullo polleant. ¶ Huius cōposita sunt, Præpolleo, quod est vltra alios polleo. διαφέρω. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Ardeā Rutuli habebant, gens, vt in ea regione, atq; ea ætate, diuitiis præpollens. Aequipolleo, æquivaleo.

Pollentia, æ, Potentia. δύναμις. Plautus in Rud. Ne impiorum potior sit pollentia. Idem Casina, -vt viro tuo semper sis superstes, atque vt potior pollentia, vt vincásque virum, victrixque sies.

POLLENTIA, Dea potentiæ, quæ à Romanis colebatur.

POLLENTIA, πολλεντῖνον, Plinio autore, oppidum fuit in maiore Balearium insula. ¶ Fuit & altera Pollētia iuxta Alpes, inclyta lanarum nobilitate: de qua Silius lib. 8, -fusciq; ferax Pollentia villi. ¶ Fuerunt & Pollentini in Piceno, in quinta regione Italiæ, non multùm distantes à Tolentinatibus, vt indicat Plinius lib. 3.

Pollex, cis, Digitus primus in pede, & manu, quòd vi & potestate inter cæteros digitos polleat. μέγας ἀλκῆν ἔχων, χαιρίκης. Vnde & apud Græcos χαιρίκης vocatus quasi altera manus videatur. Alio nomine appellatur hallux, ἀπὸ τοῦ ἅλλεσθαι, salto, quòd constricta manu proximum digitū solus scandat. Plin. lib. 11. cap. 43, Hominis pollex articulos habet tres. ¶ Premere pollicem, prouerbialiter dicitur pro fauere: & conuertere pollicem, pro eo quod est alicui malè velle. Antiquitus enim in pollicem, pro eo quod est alicui malè velle. Antiquitus enim in pollicem quam viuere vnumquenque & conuersari decet. Tres autem sunt: quia aut vnus regnat, aut plures, aut omnes. Si vnus & ille bonus, hic regnum constituet: si malus, tyrannidem: at si plures regnant, & boni, hi aristocratiam: si mali, ochlocratiam facient: si omnes, & hi boni, democratiam.

Politicus, a, um, πολιτικὸς, Idem quod ciuilis, quod scilicet ad ciues pertinet, quos Græci vocant πολίτας. Cice. Attic. lib. 9, Sumpsi mihi quasdā politicas theses, quæ & politicæ sunt, & temporum horum. Idem Matio, lib. 7. epistolarum, Sed quæ potest esse homini politico delectatio, quum aut homo imbecillus à valentissima bestia laniatur, &c.

Politica, orum, Dicuntur opera de administrandæ ciuitatis ratione conscripta: vt Aristotelis politica.

Polities, vide POLIO.

POLLA, Argentaria mulier doctissima, Lucani poëtæ vxor, & in scribē da Pharsalia adiutrix: cuius frequens est mentio in Syluis Papinij.

Pollen, vide POLLIS.

Polleo, per duplex ll, Possum, valeo. ἰσχύω, δύνω. Cic. in Parad. Nec est vlla res quæ plus apud eum polleat, quàm ipsius voluntas, atq; iudicium. Liu. lib. 1. belli Pūn. Multum illi terra, plurimum mari pollent. ¶ Accipitur etiā pollere pro præstare, vel melius esse, vel vtilius. Plin. lib. 36, Ex oleo & aqua Ciliciæ cotes pollent. Idem lib. 19. cap. 3, Sunt etiamnū duo genera nonnisi fordido nota vulgo, quum quæstu nullo polleant. ¶ Huius cōposita sunt, Præpolleo, quod est vltra alios polleo. διαφέρω. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Ardeā Rutuli habebant, gens, vt in ea regione, atq; ea ætate, diuitiis præpollens. Aequipolleo, æquivaleo.

Pollentia, æ, Potentia. δύναμις. Plautus in Rud. Ne impiorum potior sit pollentia. Idem Casina, -vt viro tuo semper sis superstes, atque vt potior pollentia, vt vincásque virum, victrixque sies.

POLLENTIA, Dea potentiæ, quæ à Romanis colebatur.

POLLENTIA, πολλεντῖνον, Plinio autore, oppidum fuit in maiore Balearium insula. ¶ Fuit & altera Pollētia iuxta Alpes, inclyta lanarum nobilitate: de qua Silius lib. 8, -fusciq; ferax Pollentia villi. ¶ Fuerunt & Pollentini in Piceno, in quinta regione Italiæ, non multùm distantes à Tolentinatibus, vt indicat Plinius lib. 3.

Pollex, cis, Digitus primus in pede, & manu, quòd vi & potestate inter cæteros digitos polleat. μέγας ἀλκῆν ἔχων, χαιρίκης. Vnde & apud Græcos χαιρίκης vocatus quasi altera manus videatur. Alio nomine appellatur hallux, ἀπὸ τοῦ ἅλλεσθαι, salto, quòd constricta manu proximum digitū solus scandat. Plin. lib. 11. cap. 43, Hominis pollex articulos habet tres. ¶ Premere pollicem, prouerbialiter dicitur pro fauere: & conuertere pollicem, pro eo quod est alicui malè velle. Antiquitus enim in pollicem quam viuere vnumquenque & conuersari decet. Tres autem sunt: quia aut vnus regnat, aut plures, aut omnes. Si vnus & ille bonus, hic regnum constituet: si malus, tyrannidem: at si plures regnant, & boni, hi aristocratiam: si mali, ochlocratiam facient: si omnes, & hi boni, democratiam.

Politicus, a, um, πολιτικὸς, Idem quod ciuilis, quod scilicet ad ciues pertinet, quos Græci vocant πολίτας. Cice. Attic. lib. 9, Sumpsi mihi quasdā politicas theses, quæ & politicæ sunt, & temporum horum. Idem Matio, lib. 7. epistolarum, Sed quæ potest esse homini politico delectatio, quum aut homo imbecillus à valentissima bestia laniatur, &c.

Politica, orum, Dicuntur opera de administrandæ ciuitatis ratione conscripta: vt Aristotelis politica.

Polities, vide POLIO.

Politicor, aris, frequentatiuum. Plaut. in Mil. Aut tibi meam operam pollicitari.

Pollicitatio, onis, verbale. Plin. lib. 7. cap. 37, Condita noua secta, spretis legatis, & pollicitationibus Mithridatis regis, &c. Budæus, Pollicitatio est offerentis solius promissum.

Pollicitum, ti, substantiuum, Id est promissio. Colu. lib. 11. cap. 3, Memores polliciti nostri, subiungemus cultus hortorum. Ouid. 1. de Arte, Pollicitis diues quilibet esse potest.

Pollinarius, vide POLLIS.

Pollincio, pollincis, pollincire, pen. prod. Corpus mortuum curare. νεκρὸν κηδεύειν, ταφιάζειν. Plaut. in Prolog. Pœn. Carthaginenses fratres duo fuerunt. Eorum alter viuit, alter est mortuus. Propterea apud vos dico cōfidentiùs, Quòd mihi pollinctor dixit, qui eum pollinxerat.

Pollinctura. Ipsa cadauerum vnctio, & curatio. κηδεία. Plaut. in Stic. Hodie pollinctura est. Libitinarius autem dicebatur qui necessaria funeribus vendebat, & qui rationibus præerat Libitinæ deæ, in cuius templo quæ ad sepulturam pertinebant, vendebantur, sicut docet Plutarchus in Proble. Senec. lib. 6. de Benefi. Vota libitinariorum esse, vt mortes plurimorum optent, quod illis quæstuosissimum est.

Pollinctor, oris, eum c, Curator funerum, cuius officium erat abluere cadauera, & vngere. σαρκτὴς. Plaut. in Asina. Eequis currit pollinctorem accercere? Idem in prol. Pœnu. Apuleius, Pollinctor eius, funeri dum vnctionem parat. Mart. lib. 10, Iam ferobe, iam lecto, iam pollinctore parato.

Pollinctor, Pollincere, Pollintio, vide POLLIS, pollinis.

Pollis, inis, & pollen, inis, Flos tritici, à verbo polleo, quòd frumenti portio præstantissima sit. γύρις, παιπάλη. Plin. lib. 18, cap. 10, Ex Aphrico iustum est è modiis redire semodios, & pollinis sextarios quinque. Ita enim appellant in tritico quod florem in siligine. Marcellus Dioscoridis interpres dicit pollinem esse tenuissimum puluerem, subtiliorémque farinæ partem qualis circa mollas plerunque, & loco in quibus pa pis pinsitur, parietibus harens inuenitur.

Pollinarius, a, um: vt Cribrum pollinarium, quod è lino, non è setis equo rum fit ad pollinem purgandum. γυρικὸν. Nam cribra quæ ad excutiendam farinam fiunt, excussoria dicuntur. Plinius lib. 18. cap. 11, Cribrorum genera Galliæ setis equorum inuenere, Hispaniæ lino excussoria, ac pollinaria.

Pollintor, oris, Curator pistrini, qui farinam facit & pollinem, quique pollinario cribro pollinem purgat, à polline farina deductum nomen. Cato de Re rust. cap. 5, Operarium mercenarium, pollintorem, diutius eundem ne habeat die.

Pollinére, penult. prod. à pollinceo, Est farinam in pristino lucrifactam diuidere, inquit Sipontinus. γυρονομῶ.

Pollintio, onis, verbale à pollinceo, quod est farinam in pistrino diuidere. Cato cap. 136, Pollintionem in agro Casinate & Venafro sic dare oportet. Vide reliquum apud Catonem.

Pollubrum, Vas est latum, quod & peluim vocamus, à polluendo dictū quòd eo aqua ex manuum ablutione polluta excipiatur. χόνιψ, χέρνιβον. ποδανιπτῆρ. Antiqui etiam ad pedes abluendos pollubro vtebantur. Liuius Andron. apud Nonium, Argentco pollubro, & aureo gutto. Fabius Pictor, Aquam manibus, pedibúsque dato, pollubrum sinistra manu teneto, dextra vas cum aqua.

Pollucco, es, xi, verbum ad sacra pertinens, significans dedicare, vel vouere, vel (vt alij volunt) libamenta Herculi in aram porricere. ἀποθύω. Vnde sacrificium polluctum dicebatur quo Herculi decimæ solebant sacrificari. Plaut. in Stich. Vt decimam partem Herculi polluceam. id est splendidè dedicem. Hoc verbo vsi sunt autores, quoties oppiparas dapeis, veluti in sacrificium Dei & in primis Herculis, factúrti erat, cui decimas omnium rerum Romani voto reddebant. Vnde Macrobius Catillones eos propriè dicit qui ad polluctum Herculis vltimi quum venirent, catillos liguriebant. Ad polluctum, hoc est ad magnificum epulum, quale Herculi solebat fieri. Nam polluctum, cti, cœna est pollucibilis & oppipara. Plaut. in Rud. Spectatores vos quoque ad cœnam vocem, ni daturus nihil sum, neque sit quicquam polluctī domi. Id est si nobis esset cœna tam lautè apparata quàm esse solet eorum qui votium epulum faciunt, (hoc est polluctum) ad cœnam vos vocassem. Ex Budæo.

Pollucibilis cœna, à Macrobio dicta est opulenta, oppipara, & splendida. μεγαλοπρεπὴς δεῖπνον.

Pollucibiliter, aduerb. Splendidè & lautè. πολυτελῶς. Plautus in Most. Pascite parasitos, obsonate pollucibiliter.

Polluctum, vide in POLLVCEO.

Polluo, is, lui, lutum, Inquino, conspurco, fœdo, contamino. μιαίνω. Cic. pro Rosc. Amer. Nemo enim putabat quenquam esse qui quum omnia diuina, atque humana iura scelere nefario polluisset, somnum statim capere potuisset. Ouid. 1. Metamorph. Afflatúque suo populos, vrbésque, domósq; Polluit. Cic. pro Domo sua, Iste qui non solùm aspectu, sed etiam incesto flagitio & stupro polluit ceremonias. Horat. 4. Carm. Ode 5, Nullis polluitur casta domus stupris. Virg. 3. Aeneid. Polluit ore dapes.

Pollutus, a, um, participium. Lucan. Lib. 2, Quenq; suæ rapiunt scelerata in prælia causæ, Hos polluta domus, legésque in pace timendæ, Virg. 3. Aeneid. Linquere pollutum hospitium, & dare classibus Austrum. ¶ Hinc nocturnam genituram somno sparsam, pollutionem appellant. μολυσμὸν.

POLLVX, Iouis ex Leda filius, frater Castoris. πολυδεύκης. Hunc fabulantur

ædepol, illi mercedem gallo pollicitos coquos. Idem in Bacchid. Hospitium & cœnam pollicere, &c. ¶ Ponitur aliquando pro affirmare. Cic. ad Curionem, lib. 2. Epist. De ipso Tito Annio tantùm tibi polliceor, te maioris animi, &c.

Pollicitor, aris, frequentatiuum. Plaut. in Mil. Aut tibi meam operam pollicitari.

Pollicitatio, onis, verbale. Plin. lib. 7. cap. 37, Condita noua secta, spretis legatis, & pollicitationibus Mithridatis regis, &c. Budæus, Pollicitatio est offerentis solius promissum.

Pollicitum, ti, substantiuum, Id est promissio. Colu. lib. 11. cap. 3, Memores polliciti nostri, subiungemus cultus hortorum. Ouid. 1. de Arte, Pollicitis diues quilibet esse potest.

Pollinarius, vide POLLIS.

Pollincio, pollincis, pollincire, pen. prod. Corpus mortuum curare. νεκρὸν κηδεύειν, ταφιάζειν. Plaut. in Prolog. Pœn. Carthaginenses fratres duo fuerunt. Eorum alter viuit, alter est mortuus. Propterea apud vos dico cōfidentiùs, Quòd mihi pollinctor dixit, qui eum pollinxerat.

Pollinctura. Ipsa cadauerum vnctio, & curatio. κηδεία. Plaut. in Stic. Hodie pollinctura est. Libitinarius autem dicebatur qui necessaria funeribus vendebat, & qui rationibus præerat Libitinæ deæ, in cuius templo quæ ad sepulturam pertinebant, vendebantur, sicut docet Plutarchus in Proble. Senec. lib. 6. de Benefi. Vota libitinariorum esse, vt mortes plurimorum optent, quod illis quæstuosissimum est.

Pollinctor, oris, eum c, Curator funerum, cuius officium erat abluere cadauera, & vngere. σαρκτὴς. Plaut. in Asina. Eequis currit pollinctorem accercere? Idem in prol. Pœnu. Apuleius, Pollinctor eius, funeri dum vnctionem parat. Mart. lib. 10, Iam ferobe, iam lecto, iam pollinctore parato.

Pollintor, Pollincere, Pollintio, vide POLLIS, pollinis.

Pollis, inis, & pollen, inis, Flos tritici, à verbo polleo, quòd frumenti portio præstantissima sit. γύρις, παιπάλη. Plin. lib. 18, cap. 10, Ex Aphrico iustum est è modiis redire semodios, & pollinis sextarios quinque. Ita enim appellant in tritico quod florem in siligine. Marcellus Dioscoridis interpres dicit pollinem esse tenuissimum puluerem, subtiliorémque farinæ partem qualis circa mollas plerunque, & loco in quibus papis pinsitur, parietibus harens inuenitur.

Pollinarius, a, um: vt Cribrum pollinarium, quod è lino, non è setis equo rum fit ad pollinem purgandum. γυρικὸν. Nam cribra quæ ad excutiendam farinam fiunt, excussoria dicuntur. Plinius lib. 18. cap. 11, Cribrorum genera Galliæ setis equorum inuenere, Hispaniæ lino excussoria, ac pollinaria.

Pollintor, oris, Curator pistrini, qui farinam facit & pollinem, quique pollinario cribro pollinem purgat, à polline farina deductum nomen. Cato de Re rust. cap. 5, Operarium mercenarium, pollintorem, diutius eundem ne habeat die.

Pollinére, penult. prod. à pollinceo, Est farinam in pristino lucrifactam diuidere, inquit Sipontinus. γυρονομῶ.

Pollintio, onis, verbale à pollinceo, quod est farinam in pistrino diuidere. Cato cap. 136, Pollintionem in agro Casinate & Venafro sic dare oportet. Vide reliquum apud Catonem.

Pollubrum, Vas est latum, quod & peluim vocamus, à polluendo dictū quòd eo aqua ex manuum ablutione polluta excipiatur. χόνιψ, χέρνιβον. ποδανιπτῆρ. Antiqui etiam ad pedes abluendos pollubro vtebantur. Liuius Andron. apud Nonium, Argentco pollubro, & aureo gutto. Fabius Pictor, Aquam manibus, pedibúsque dato, pollubrum sinistra manu teneto, dextra vas cum aqua.

Pollucco, es, xi, verbum ad sacra pertinens, significans dedicare, vel vouere, vel (vt alij volunt) libamenta Herculi in aram porricere. ἀποθύω. Vnde sacrificium polluctum dicebatur quo Herculi decimæ solebant sacrificari. Plaut. in Stich. Vt decimam partem Herculi polluceam. id est splendidè dedicem. Hoc verbo vsi sunt autores, quoties oppiparas dapeis, veluti in sacrificium Dei & in primis Herculis, factúrti erat, cui decimas omnium rerum Romani voto reddebant. Vnde Macrobius Catillones eos propriè dicit qui ad polluctum Herculis vltimi quum venirent, catillos liguriebant. Ad polluctum, hoc est ad magnificum epulum, quale Herculi solebat fieri. Nam polluctum, cti, cœna est pollucibilis & oppipara. Plaut. in Rud. Spectatores vos quoque ad cœnam vocem, ni daturus nihil sum, neque sit quicquam polluctī domi. Id est si nobis esset cœna tam lautè apparata quàm esse solet eorum qui votium epulum faciunt, (hoc est polluctum) ad cœnam vos vocassem. Ex Budæo.

Pollucibilis cœna, à Macrobio dicta est opulenta, oppipara, & splendida. μεγαλοπρεπὴς δεῖπνον.

Pollucibiliter, aduerb. Splendidè & lautè. πολυτελῶς. Plautus in Most. Pascite parasitos, obsonate pollucibiliter.

Polluctum, vide in POLLVCEO.

Polluo, is, lui, lutum, Inquino, conspurco, fœdo, contamino. μιαίνω. Cic. pro Rosc. Amer. Nemo enim putabat quenquam esse qui quum omnia diuina, atque humana iura scelere nefario polluisset, somnum statim capere potuisset. Ouid. 1. Metamorph. Afflatúque suo populos, vrbésque, domósq; Polluit. Cic. pro Domo sua, Iste qui non solùm aspectu, sed etiam incesto flagitio & stupro polluit ceremonias. Horat. 4. Carm. Ode 5, Nullis polluitur casta domus stupris. Virg. 3. Aeneid. Polluit ore dapes.

Pollutus, a, um, participium. Lucan. Lib. 2, Quenq; suæ rapiunt scelerata in prælia causæ, Hos polluta domus, legésque in pace timendæ, Virg. 3. Aeneid. Linquere pollutum hospitium, & dare classibus Austrum. ¶ Hinc nocturnam genituram somno sparsam, pollutionem appellant. μολυσμὸν.

POLLVX, Iouis ex Leda filius, frater Castoris. πολυδεύκης. Hunc fabulantur

Universidad de Deusto Biblioteca

lantur Poëtæ fuisse immortalem,& nihilominus immortalitatem suã eum fratre mortali diuisisse,&c. Virg.6.Aeneid. Si fratrem Pollux alteram morte redemit, Itque reditque viam toties. ¶ Est etiam Pollux Græci Grammatici nomen,qui sub Commodo principe Athenis docuit.Eius hodie nihil extat præter Onomasticon.

Polulus, adiectiuum, pro paululus , vel paruulus : antiquum. Cato de Re rustic. cap.10, Vrceos tres, labellum polulum, amphoras olearias duas.

POLYS, πῶλος, Agrigentinus sophista, Gorgiæ auditor,primus in oratione inuenisse dicitur τὸ πάσιτα,χωρὶς δὲ μοῦ τὸ πολλά: quod minimè verum est,sed iam inuentis sæpe vsum fuisse constat. Hæc Philostratus, Suidas scribit eum genealogiam eorum qui ad Troiam profecti sunt,scripsisse,simul & nauium catalogum.

Polyacanthos, πολυάκανθος, Herba est spinosas habens lanugines,cuius meminit Plinius lib.21.cap.16.

Polyanthemon, ι, πολυάνθεμον, Herba est caustica vim habens, quam nonnulli batrachion appellant. Ruellius putat eam herbã esse, quam herbariorum vulgus *Pedem coruinum* appellat. Vide Plinium lib.27.cap.12.

Polyægos, πολύαιγος, Insula vna ex Sporadibus,à caprarum multitudine dicta.

POLYAENVS, πολύαινος, Sophista Sardianus, temporibus Cæsaris Dictatoris, & Antonij triumuiri.Scripsit orationes iudiciales,Triumphi Parthici M.Antonij libros tres. ¶ Fuit & alter eiusdem nominis Macedo genere,qui de Thebis scripsit,& de re militari.Suidas.

Polyandrion, πολυανδρεῖον, In Græciæ ciuitatibus dicebantur commune hospitum sepulchrũ: ἀνδρεῖον enim Græcis significat populosum.

Polyarna, siue Polyarnes,æ, πολύαρνης. Multorũ agnorum,siue qui posside̓t multos agnos.Varro lib.1.de Re rust.cap.1.Veteres poëtæ alios vocant polyarnas, alios polymelos alios polybutas.id est multorũ agnorum,multarum ouium,multorum boum.

POLYBIVS, πολύβιος, Insignis historicus fuit ex Megalopoli Arcadiæ ciuitate,Scipionis Africani præceptor , qui Romanam historiam libris quadraginta conscripsit. Autor Suidas.

POLYCARPVS, πολύκαρπος, Ioannis Euangelistæ discipulus, & Smyrnæorum Episcopus.Latinè interpretari possumus fructuosum.

POLYCASTES, πολυκάστης, Nestoris filia,apud Homerum in Odyss.

Polychronius, πολυχρόνιος, Diuturnus,longæuus, & multi tẽporis : sicut πολυχρόνιος, qui parum viuit. Vnde cornices dictæ sunt polychroniæ,quoniam nouem ætates viuere dicantur.

POLYCLETVS, pen. prod. πολύκλειτος, Statuarius eximius,diligentia & decore cæteris præcellens. Nam exære plurima confecit signa,grauissimorum scriptorum præconiis nobilitata:ex quibus in primis cõmemorantur aftragalizontes, hoc est talis ludentes,quo opere nullum absolutius fuit iudicatũ. Fuit Sicyonius,& discipulus Ageladæ. Duas eodem argumento statuas fecit,alteram ingenio, altera verò ex vulgi opinione,& ex sententia cuiusuis prætereuntis. Quibus perfectis turbam admittit,ac primùm sua ostensa magnopere laudatur:altera deinde,non æquè. Atqui scitote(inquit)quod hanc quam tantopere laudatis,ego feci : quam verò vituperatis, vos fecistis. Autor Aelianus de varia historia.

Polycnemon, πολυκνήμων, Quasi multarum tibiarum herba,cunilæ similis,semine pulegij,surculosa,multis geniculis. Vide Plinium lib.26. cap.14.

POLYCRATES, pen.corr. πολυκράτης, Nomen proprium tyranni, qui regnauit in Samo insula. Hic & opibus, & fœlicitate apud historicos inclytus est , qui quoad vixit , non tam fortunæ alumnus dici potuit, quàm partus. Anulum habuisse fertur incredibilis pretij,sibique charissimum,quem vt nimis sibi blandientem fortunam aliqua aduersitate temperaret, in mare abiecit : quem tamen postea in ventre piscis inuentum recuperauit. Huic quoad vixit , nihil aduersi contigisse ferunt.Sed mors infamis,& ærumnosa docuit,neminem ante obitũ meritò dici posse fœlicem. Fuit enim ab Orente Satrapa Persarum captus, suspensúsque. Ex Strabone lib. 14. Huius item meminit Cicero lib.5. de Finib. Floruit eodem tempore quo Pythagoras & Anacreon. ¶ Fuit & Polycrates Ephesiorum præsul, tẽporibus Seueri principis, vt scribit Hieronymus.

POLYDAMAS, antis, πολυδάμας, Propriũ Troiani, Antenoris & Theanûs sororis Hecubæ filij, qui Lycaste priami filiam,seu ex concubina susceptam , vxorem duxit. Hic cum Antenore patre & Aenea vrbem Troianam Græcis dicitur prodidisse. Poëtæ Græci , vt primam huius nominis syllabam extendant(nam alioqui in hexametro versu locum non habet) πολυδάμας scribunt : quos & Persius imitatus est Saty.1, Ne mihi Polydamas, aut Troiades Labeonem Prætulerint,Sonat autem Polydamas Latinè multorum domitorem, quasi πολλὸς δαμάζων. ¶ Polydamas,Pancratiastes nobilis,qui æmulatus Herculem,leonem inermis amplexus superauit : taurum ingentem apprehensis extremis pedibus retrò tenebat:currum agitatum sese opponendo altera manu apprehensum ex cursu retrahebat, in equósque insiliebat deiecto auriga. Accercitus à Dario Artaxerxis magni filio, ter apud eum ex prouocatione victor fuit.Postremò post cœnam in cauerna,quam saxum à vertice ruinam minaretur,diffugientibus conuiuis,consisus ipse viribus , ac manibus posse illud sustinere , oppressus est. Autor Pausanias.

POLYDECTES, πολυδίκτης, Rex Seriphi insulæ, qui Perseum Iouis & Danaes filiũ educauit. Cuius tandem ingenium veritus, audaciámq; & fœlicitatem,seu prætextu æternæ gloriæ illum ad superandum Gorgonem Medusam compulit:qua deuicta , redeunti Perseo quum semper detraheret,conuersus est ab illo in silicem,monstrato capite Medusæ,vt fabulatur Ouidius lib.5.Metam.

POLYDORA, πολύδωρα, Insula Propontidis:apud Plinium lib.5.cap.vltimo. ¶ Polydora,nympha, Oceani & Tethyos filia.Hesiodus in Theogonia.

POLYDORVS, penult.produ. πολύδωρος, Filius fuit Priami ex Hecuba, quem pater initio belli Troiani , communis Martis exitum veritus, cum magno auri pondere educandum tradidit Polymnestori Thraciq regi,antiquo hospiti,amico & genero suo.Sed ille deleta Troia, cæteríque Priami ferè omnibus liberis interfectis , auri cupiditate adductus,Polydorum in litore spatiantem,telis aggreditur , & frustrà fidẽ deorum,hominúmque implorantem,occidit : cæsóque tumulum superiniecit,cui supercreuere myrti virgulta,vt autor est Virgilius lib.3. Aenid. Quod quum mater Hecuba intellexisset simulauit se ingens adhuc auri pondus velle illi secretò indicare quod pro filio acciperet. Quod auarus rex verum existimans,mox ad Hecubam profectus,illius vnguibus obcæcatus est. Extat tamen & alia de Polydoro opinio:nempe Græcos per Thraciam venientes hunc cepisse:Priamum autem pro redemptione filij Græcis dedisse vrbem quæ postea ab euentu Antandros dicta est:qua accepta illos tamen nihilominus Polydorum lapidibus obruisse.Hæc Seruius in locum illum 3. Aeneid. –fuge litus auarum,Nam Polydorus ego, &c. ¶ Alius fuit Polydorus Priami filius ex Laothoe Altai Lelegum regis filia,quem Achilles cum fratre Lycaone in bello Troiano interfecit.

Polygalon, vel Poligala, πολύγαλον, Herba palmi altitudine , in caule summo foliis lenticulæ , quæ potata , lactis vberratem inducit, à quo effectu nomen accepit.Plin.lib.27.cap.12.Dioscor.lib.4.cap.14.

POLYGNOTVS, πολύγνωτος, Nomen pictoris præclarissimi , patria Thasij,qui nonagesima Olympiade floruit , testibus Quintiliano lib. 12,de Institutione oratoria,& Plinio lib.35.cap.9.Hic primus mulierem lucida veste pinxit,capita earum mitris versicoloribus operuit,plurimúmque picturæ primus contulit. Primus siquidem instituit os aperire,dentes ostendere,& vultum ab antiquo rigore variare. Delphis ædem pinxit,& Athenis porticum quæ Pœcile vocatur,idque gratuitò,quum partem eius Mycon mercede pingeret:quo nomine Amphyctiones(quod est publicum Græciæ cõcilium) hospitia ei gratuita per vniuersam Græciam decreuere.Pinxit præterea & Ocnum, teste Pausania,spartum torquentem,asinámque astantem, quæ quicquid ille torserat,statim prærodebat.Quo ænigmate significare volebat, parremfa miliàs laboriosum quidem:sed cui domi esset vxor prodiga,quę quicquid ille sudore suo corrasisset , strennuè profunderet. Vide Erasmi adagia.

Polygonaton, πολυγόνατον, Herba sine foliis,asparagi caule,in cacumine aculeum habens,à frequentia geniculorum dicta. Plin. lib.27. cap. 12, Vulgus *Salomonis sigillum* appellat.

Polygonoides, πολυγονοειδὲς, Herba est folio lauri,longa,tenuisq; , aduersus serpentes,ac priuatim aspides ex aceto pota efficax. A quibusdam clematis Aegyptia,ab aliis daphnoides appellatur. Autor Plinius lib.24.cap.15.

Polygonum, pen.prod. πολύγωνον, ἢ πολύγωνυ, Herba à geniculorũ multitudine quam nos sanguinariam vocamus, foliis rutæ, & semine gramini similis.Succus eius infusus naribus , supprimit sanguinem. Plin. lib.27.cap.12.Discor.lib.4.cap.5.Colum.lib.7, Sanguinalis herba quã Græci πολύγονον appellant. Hoc nomen veteres vsurpauerunt pro fœcundo.Vulgus *Centinodium* appellat.

Polygrammos, πολύγραμμος, Gemma est smaragdo similis.per trãsuersum multis albis lineis distincta.Vide Plinium lib.37.cap.9.

Polygynæcon, Mulierum frequentia.Plin.lib.35.cap.11, Pinxit in templo Eleusinæ Philarchum,Athenis frequentiam quam vocauere polygynecon.

Polyhistor, πολυΐστωρ, Latinè multiscius dicitur. Hoc nomine appellatus fuit Appion,de quo Gellius lib.5.cap.14.

POLYMEDIA, Plinio lib.5. cap. 3, Troadis oppidum, Hellesponto adiacens.

Polymitus, a,um,pen.corr. πολύμιτος, Quod multis diuersisque constat liciis,siue filiis:Vnde polymita dicuntur vestes quæ versicoloribus liciis contextæ sunt.Plin.lib.8. cap.48, Plurimis verò liciis contexere, quæ polymita appellant,Alexandria instituit.

Polymyxos, πολύμυξος, Lucerna quæ multos habet canaliculos, & in his funiculos, illustrandis conuiuiis accommodata. De hac Martialis lib.14,Illustrem quum tota meis conuiuia flammis,
Tótque geram myxos,vna lucerna vocor.

POLYMNIA, siue Polymneia, πολύμνια, Vna musarum, à memoriæ magnitudine dicta.Nam μνῆμα Græci memoriam vocant.Producit autẽ hæc dictio penultimam syllabam, quum apud Græcos ει diphthongo scribatur. Fuerunt qui corripi putarint , citantes versum Virgilij ex Epigram.Signa cuncta manu,loquitúrque Polymnia gestu.Verùm in eattigatioribus exemplaribus legitur Polymneia per quinque syllabas,sine coniunctione que.Quem etiam in modum Horatius hæc vocc vsus est lib.1.Carm.Euterpe cohibet , nec Polymneia.Sunt qui Polyhymnia scribant,vt à cantus multitudine dicatur. Magis tamen placet superior scriptura.

POLYNICES, πολυνείκης, & Etheocles , Oedipi Thebanorum regis filij fuerunt,qui de regni hæreditate dissidentes , singulari certamine congressi,mutuis vulneribus ceciderunt.Latè prosequitur hanc historiam Statius in Thebaide.

POLYPOETES, πολυποίτης, Pirithoi & Hippodamiæ filius:teste Homero Iliad.12.

Polyphagus, pen.corr. πολυφάγος, Latinè verti potest multiuorax.

Polyphagia, πολυφαγία, Educitas, voracitas. Verum Græcas id genus voces quæ nostris literis scribi non consueuerunt , satius fuerit in Græcũ Lexicon, tanquam in propriam familiam relegare.

POLYPHEMVS, penult.produ. πολύφημος, Cyclops.Neptuni filius ex Thoa Phorci filia ingenti corpore,qui vnum tantùm oculum, eúmq; in fronte habuit. Hic Galateã Nymphã fertur adamasse , Acinq; puerum quẽ sibi illa præferebat,saxo interemisse.Vlyssem quoque vi tempestatis in Siciliam delatum antro suo inclusit, quatuórque ex comitibus eius deuorauit , reliquos eodem mortis genere perempturus nisi præuertens Vlysses vino nigro inebriassẽt, altóque sopore obruto, adusto stipite oculum eruisset. Vide latius totam hanc fabulam apud Homerum 10.Odyss. Seruius in illud Virgilij 3. Aeneid. Nam qualis, quantúsque cauo Polyphemus in antro Lanigeras claudit pecudes. Multi (inquit) Polyphemum dicunt vnum habuisse oculũ, alij duos, alij tres,sed totum fabulosum est.Nam hic vir prudentissimus fuit, & ob hoc oculum in fronte habuisse dicitur,id est iuxta cerebrum, quia prudentia plus videbat.Verùm Vlysses eum prudentia superauit,& ob hoc eum cæcasse fingitur.Hæc Seruius.Cicero quoque de Polyphemo libr.5. Tusc. quæst. sic scribit,At verò Polyphemum Homerus,quum immanem ferúmque finxisset , cum ariete etiam colloquentem facit, eiúsque laudare fortunas, quòd quò vellet,ingredi posset : & quæ vellet,attingeret.Rectè id quidem. nihilo enim erat ipse Cyclops, quàm aries ille prudentior.Hæc Cicero.

Polypluſios, πολυπλησίου, Latinè bene numatus dicitur siue vbertim diues:à πολὺ multum, & πλοῦτος diues.Plaut.in Capti.Quo de genere natus est illic Philocrates? P. Polypluſio.

Polypodium, πολυπόδιον, Herba dicta siue quòd radix eius veluti cirros ad similitudinem polypi piscis habeat,siue quòd farina eius indita naribus,polypum consumit. *Filicula* vulgò dicitur. Plin.lib.26.cap.8, & Dioscorides lib.4.cap.198.

Polyptoton, penult.produ. πολύπτωτον, Apud Rhetores figuræ nomen est , quæ fit quoties diuersis casibus eiusdem dictionis oratio variatur, hoc modo,Senatus est summi Imperij concilium:Senatui Reipub.cura demandatur:ad Senatum in dubiis periculosíque rebus omnis ciuitas respicit.Vide plura de hac figura apud Rutilium, & Aquilam Romanum.Dictum πολύπτωτον, quasi casibus abundans:nam πτῶσις Græcis casum significat.

Polypus, penul.corr. πολύπους, mascul.gene.genitiuo polypi,& polypodis,piscis est ex genere τῶν μαλακοδέρμων, hoc est eorum qui molli cute teguntur,à multis pedibus appellatus:cuius descriptionem, naturã, & genera vide apud Plinium lib.9. cap.29. ¶ Per metaphoram polypus accipitur pro homine rapace:quod à polypo pisce transtatum est, qui quicquid brachiorum flagellis nactus fuerit , arctissimè retinet. ¶ Nonnunquam polypum dicimus omnium horarum hominẽ , qui se omnium ingeniis, omníque tempori nouit accommodare:ea quoque metaphora à polypi piscis natura sumpta , qui ad similitudinem loci cui adhæret,colorem immutat,maximè in metu. ¶ Est etiam polypus narium morbus , quum caro interiora nasi occupat, à multisida incisione,qua polypi piscis pedes imitari videtur.Morbi huius descriptionem & remedia,vide latius apud Celsum libr.6.cap.8.Cato de Re rust.Et si polypus in naso introierit,brassicam erraticam, aridam,tritam in malum coniicito,& ad nasum admoueto.

Polyposus, Qui eo morbo laborat.Martial,libr.11. Nasutum volo,nolo polyposum.

Polysyndeton, penult.prod. πολυσύνδετον, Figura quum sermo multis coniunctionibus concatenatur. Virgil. 3. Georg. –tectúmque larémque, Armáque, Amyclæúmque canem, Cræstámque pharetram. Dictum polysyndeton, ἀπὸ τῶν πολλῶν συνδέσμων, hoc est à multitude coniunctionum.

Polysyntheton, pen.corr. πολισυνθέτον, Figura quum sententiæ multorum articulorum conuenienti copia continentur:vt Ille hunc pœna constrictum trahebat : hic autem vociferabatur : concursu verò non mediocris erat:quum tamen omnes opitulari vellent, sed nemo auderet,neque ibi magistratus aderat,neque circunspicientes,quò potissimum confugeremus reperiebamus.Rutilius Lupus.

POLYTELIA, penult.prod. πολυτέλεια, Oppidum Mesopotamiæ,apud Plinium lib.6.cap.26.

Polythricon, πολυτρίχον, Herba est quæ alio nomine Callitrichon dicitur , quòd multos & pulchros nutriat capillos. Dioscorides adiantũ appellat , vulgus *Capillum Veneris*. Legitur & nominatiuus polytrix. Plin.lib.26.cap.14,Polytrix iisdem inueteratis vtilior.

POLYXENA, pen.corr. πολύξενα, Priami filia formosissima,ex Hecuba coniuge,quam Pyrrhus Achillis filius,Troia capta,ad patris sui tumulum iugulauit.Ferunt enim Achillem quum ad Troiam bellum gereret,Polyxenam fortè in mœnibus conspectam adamasse, eámque sibi vxorẽ postulasse.Quod quum Priamus annuisset,placuit vt in Tymbræi Apollinis templum conuenirent , pacis , nuptiarúmque fœdera initurι.Quod quum resciuisset Paris,post Apollinis simulachrum sese occultauit,Achillémque nihil tale opinãtem sagita interfecit. Capta deinde Troia,quum & Polyxena viua in hostium manus peruenisset, Achillis vmbra Græcorum proceribus in somnis apparuit, præcipiẽs vt Polyxena cuius nuptiarum prætextu erat interfectus , inferias sibi mitteretur:cuius crudelitatis Pyrrhus sese ministrum præbuit. Ouid. Placet Achilleos mactata Polyxena manes.

Polyxenius, a,um, adiectiuum,apud Catullum, Alta Polyxenia madefiẽt cæde sepulchra.

POLYXENVS, πολύξενος, Inter Græcorum duces numeratur Homero libro Iliados 2,

POLYXO, ûs, πολυξώ, Mulier fuit ex Lemno insula , & Apollinis vates quæ Lemniaci sceleris dux & hortatrix fuit. Nam quum Lemniacæ mulieres ob spretam Venerem hircum olerent, maritique earum eam ob causam ex Thracia vxores sibi ascisceren t, Polyxûs instinctu omnẽ virilem sexum interemerunt.Autor Statius lib.5.Thebaid.

POLYZELVS, pen. prod. πολύζηλος, poëta comicus, Græcus,cuius fabulas enumerat Suidas.

Polyzonos, πολύζωνος, Gemma nigra multis zonis candicantibus distincta.Plin.lib.37.cap.11.

Pomarium, vide POMVM.

Pomeridianus, a,um,à post & meridies,Quod post meridiem fit:sicut Antemeridianus , quod fit ante meridiẽ. μετὰ μεσημβρίαν. Cicer.3. de Orat. Atque huius ambulationis antemeridianæ,aut nostræ pomeridianæ sessionis. ¶ Dicitur & postmeridianus. Quint.lib.3.cap.1,Postmeridianis scholis Aristoteles præcipere artem oratoriam cœpit.

Pomifer, vide POMVM.

Pomiliones, siue Pomilij, Breuis staturæ homines, paulùm supra terrã extantes:qui Græco vocabulo πάνες vocantur:qualem describit Martialis libr.14,hoc disticho,Si tantùm spectes hominis caput, Hectora credas; Si stantem videas,Astyanacta putes Ibidem,Hæc quæ sæpe solet vinci,quæ vincere tarò.Parma tibi.scutum pomilionis erit. ¶ Legitur & pomilius adiectiuum,vt Mulæ pomiliæ, apud eundem in titulo huius Epigrammatis , His tibi de mulis non est metuenda ruina, Altius in terra penè sedere soles.Sunt tamen qui malint scribere pumilio,& pumilius per quintam vocalem. vide infrà.

Pomœrium, rij, Locus erat tam intra quàm extra murum , quem antiqui in condendis vrbibus inaugurato consecrabant : neque patiebantur vllum in eo fieri ædificium. Dictum pomœrium,teste Varrone,quasi postmurium,Nam antiqui mœrum dicebant quem nos murum dicimus. Vnde ita legunt nonnulli apud Virgilium, 10. Aeneid. –atque ipsis prælia miscent Aggeribus mœrorum.Liuius libr.1.Aggere,& fossis,& muro circundat vrbem,pomœrium profert. Idem,Pomœrium est circa murum locus quem in cõdendis vrbibus quondam Hetrusci quà murum ducturi erant , certis circà terminis inaugurato consecrabant. Et hoc spatium quod neque habitari , neque arari fas erat , non magis quòd post murum esset , quàm quòd murus post id, pomœrium Romani appellarunt , & in vrbis incremento , quantum mœnia processura erant , tantum termini hi consecrati proferebantur.Festus,Pomœrium quasi promurium,id est proximum muro.Gellius lib.13.cap.14.Pomœrium quid esset,Augures populi Romani qui libros de auspiciis scripserunt,istiusmodi sententia definierũt,Pomœrium est locus intra agrum effatum , per torius vrbis circuitum, pone muros, regionibus certis determinatus, qui facit finem vrbani auspicij. Antiquissimum autem pomœrium quod ab Romulo institutum est.Palatini mõtis radicibus terminabatur. Sed id pomœrium pro incrementis Reipublicæ aliquoties prolatum,& multos,editóque colles circumplexum est.

POMONA, æ, penult. produ.Pomorum dea,apud Romanos,adamata à Vertumno , vt fabulatur Ouidius 14. Metamor. Dicta Pomona à pomis,quemadmodum Mellona à melle.

Pompa, æ, πομπή, Omne spectaculum dicitur,teste Valla libr.4, & apparatus solennis, cum ostentatione, & specie quadam triumphi , tam in aduersis quàm in prosperis & lætis:à Græco πέμπω mitto. Dicitur enim pompa triumphi, pompa nuptiarum, pompa sacrorum,pompa funerum.Cicer.1.Offic. Vt pomparum ferculis similes esse videamur. Idem 4.Tusc.Socrates, in pompa quum multa vis auri argentique ferretur,quàm multa non desidero,inquit.Idem pro Milone,Cadauer P. Clodij spoliatum exequiis,pompa,laudatione. ¶ Terentius in Heaut. prolixum meretricis comitatum, pompam appellauit:Transeundum (inquit) est nunc tibi ad Menedemum : & tua pompa eò traducenda est. ¶ Denique splendor omnis & magnificentia per translationem pompa appellatur. Quintus Cicer.de Petit.Consul. Postremò tota petitio cura vt pompæ plena sit,vt illustris, vt splendida, vt habeat summam speciem ac dignitatem.

POMPEII, Populi dicuntur quos Sarnus amnis alluit , incolentes oppidum eiusdẽ nominis. ¶ Inde Pompeianũ, id est prædium circa Pompeios.Pompeianæ ficus,ad ficcãdum optimæ. Pompeiana vitis,ab insitore dicta,Colum.lib.3.cap.2.

POMPEIOPOLIS, πομπηιόπολις, ἡ πομπηιόπολις Stephano , Ciliciæ vrbs, dicente Pomponio Mela lib.1.in descriptione Ciliciæ,Deinde vrbs est à Rhodiis, Argiuísq; , post pyratis, Pompeio assignãte, possessa:nunc Pompeiopolis,tunc Soloe.Hæc etiã Solino teste, postea Traianopolis est appellata,mutato nomine,postquam in ea fato concessit Traianus.

POMPEIORVM Romæ illustris familia fuit , ex qua in primis commemoratur Q.Pompeius, qui contra Numantinos missus , ab eísque superatus,turpem & ignominiosam pacem fecit.Autor Florus libro 2. ¶ Huius filius , siue nepos Cn.Pompeius Strabo , magni Pompeij pater, Nouocomum Coloniam deduxit:in bello sociali Imperator creatus,de Picentibus triumphauit:vir admodum duræ disciplinæ. ¶ Cn Pompeius, huius filius, Syllæ partes secutus est,ab eóque ad vlciscendos inimicos in Africam missus, Domitium primùm expugnauit, deinde & Iarbam regem cepit,de quo triumphauit ante legitimam ætatem : quare ab exercitu Syllæ Magnus est salutatus. Inde contra Sertorium in Hispania profectus,Metelli copijs sese coniungens, cum cum tota factione sustulit. Mox delectus Imperator ad bellum piraticum, tribus mensibus id confecit. Dein successor L.Lucullo missus , de Mithridate triumphauit. Tigranem Armeniæ regem ei ad genua procumbentem,in regnum restituit. Inde Iberos, Albanos, Iudæos debellauit, capto eorũ rege Aristobulo. Extincta vxore Iulia, Cæsaris filia, Corneliam Scipionis filiam, P. Crasso M.filio viduam relictam,vxorem duxit.Neapoli demum acutissima febre correptus, parum abfuit à morte:quæ si contigisset,melius cum eo factum fuisset,ob insequentis belli ciuilis calamitatem. Nam Pharsalica pugna à Cæsare copijs longè inferiore superatus,& in Aegyptũ fugiẽs,regis perfidia ab Achi-

POM POM POM

POPILIVS, Prænomine Marcus, Flamen Carmentalis fuit, cui circa sacrificia occupato quum nuntiaretur seditio plebis aduersus magistratus concitatæ, vt erat læna indutus, in concionem ascendit, seditionémque sua autoritate sedauit. ¶ Duo præterea alij celebrantur Popilij: quorum alter ad Antiochum, Ptolemæum Aegypti regem obsidentem legatus missus quum mãdata sua Antiocho exposuisset, vt à Rege socio & amico Populi Rom. abstineret, regé cunctanté, responsúmque differentem virgula circunscripsit, denuntians Populum Romanum omnia hostiliter eum illo esse acturum, si spatium illud egrederetur, priusquam sibi respondisset. Admiratus itaque hominis confidentiam Antiochus, respõdit se in Pop. Rom. potestate fore. solutáque obsidione in regnum se recepit. ¶ Alter cognomento Lanatus, de quo Valerius inter ingratitudinis exempla commemorat, quòd quum à Cicerone in causa capitis esset defensus, certissimóque periculo liberatus, nullam non modò patrono retulit gratiam, verumetiam magni beneficij loco ab Antonio poposcit, vt ad occidẽdum Ciceronem mitteretur: qua re facilè impetrata, viro innocentissimo, optiméque de se merito, cui salutem debebat, vitam eripuit.

Popina, næ, penul. prod. à popa, Locus vbi publicè obsonia, caróque cocta, ac delicatè confecta venditatur, comeditúrque: vel priuatim vbi gulosa familia extraordinariè ligurire, & helluari consueuit, autore Valla in Raudésem. ἐψοπώλιον, παντοπώλιον. Plaut. in Amph. Interea dum ísti certant, in popinam diuortũdum est mihi, Lances detergã omnes, omnésq; trullas hauriam. ¶ Accipitur nonnunquam popina pro deliciatoribus cibis qui in ganea vendi consueuerunt. Cicer. 3. Philip. Sed quum tam atroci edicto nos cõcitauisset, cur ipse non affuit? num putatis re aliqua tristi & seuera? vino & epulis retentus & alea est, si epulæ potius, quàm popinæ dicendæ sunt.

Popinones, Helluones, gulones, qui se popinis dedunt. ἀοινῆσται. Horat. 2. Serm. Imbecillus, iners: sim quiduis, adde popino. Suetonius de Clar. Gram. Lurconem, & nebulonem, popinonémque appellans, & vita seriptísque monstrosum.

Popinor, aris, Significat helluari, & indulgere popinis. Iulius Capitol. Dum Galienus popinatur, & balneis ac leuonibus reputat vitam.

Popinatio, onis, nuncupatur à Gellio, quæ alio nomine dicitur helluatio, quam Græci ἀοινίαν vocant.

Popinalis, popinale, Quod ad popinam spectat. παντοπωλικός. Colum. libr. 8. cap. 16. Tunc celebres erant deliciæ popinales, quum ad mare deferebantur viuaria.

Ples, itis, Pars opposita genu quæ curuatur: dicta quod pòst plicetur. ἰγνύα, ἰγνύος. Colu. libr. 6. cap. 12. Si dolore neruorum claudicat, oleo & sale genua, poplitésque, & crura confricanda sunt donec sanetur. Curtius libr. 6, Posteaquã deficere se sensit, poplitibus semet excepit. Liu. libr. 2, Quosdam & iacentes viuos, succisis femoribus, poplitibúsque inuenerunt.

POPPAEA, Sabina, T. Ollij filia, à Poppæo Sabino auo suo ita nominata, mulier forma, nobilitatéque insignis fuit, quam primis nuptiis Rufo Crispo coniunctam, M. Otho primùm in adulterium, deinde & in matrimonium suum pellexit. Verùm quum incautius apud Neronem principẽ vxoris formã laudaret, captus amore eius Nero, Othonii consuetudine eius interdixit, deinde & in Lusitaniam sub specie honoris, eò relegato, matrimonio eam sibi copulauit. Obiit fortuita Neronis ira, ictu calcis, quum grauida esset, ab eo percussa. Autor Tacitus, Annalium lib. 16.

Poppæanus, na, num, denominatiuum: vt Vnguenta Poppæana, à Poppæa inuenta, vel quibus illa præcipuè vti solebat. Iuuen. saty. 6, –ridendáque multo Pane tumet facies, aut pinguia Poppæana Spirat, & hinc miseri viscantur labra mariti.

Poppysmata, πεωπύσματα, Propriè dicũtur ea vocis blandimẽta quæ fiunt equis indomitis cum tractatione manuum. Iuuen. saty. 6, Præbebit vati crebrum poppysma roganti. id est crebram manuum tractationé, cum quada vocis adulatione. nam fit à πεωπύω, quod est sibilo, vel adulor. ¶ Est & πεωπύσσω (vt quidã exponunt) idé quod plausum edere. ¶ Dicitur etiam in eadem significatione Poppysmus. Plin. lib. 28. cap. 2. Fulgetras poppysmis adorare, consensus gentium est.

Populnus, vide POPVLVS, fœm. gen.

POPVLONIA, æ, siue Populonium, nij, πεωπλώνιον Ptolemæo, Oppidum est in littore maris Tusci, non procul à Pisis, portum habẽs non ignobilem, eregione Iluæ insulæ. Meminit huius oppidi Plinius libr. 3. cap. 5. & 6. Ptolemæus libr. 3, & Pomponius libr. 2. Virgil. 10. Aeneid. Sexcentos illi dederat Populonia mater Expertos belli iuuenes: ast Ilua trecentos Insula inexhaustis Chalybum generosa metallis. Hodie *Plumbinum* vocant.

Populus, li, antepen. corr. singulari numero, mascu. gen. Vnius ciuitatis multitudinem significat, iuris consensu, & concordi communione fociatam. πολὶς, δῆμος. Virgil. 1. Aeneid. Hinc populum late regem, belóque superbum Venturum excidio Libyæ. Populi verò, diuersarum ciuitatum. Ibidem, Littoráque, & latos populos. ¶ Populus à Columella de apibus dicitur, lib. 9. cap. 13, Id ne fiat, duo populi cõiungi debent qui possint adhuc integras ceras explere.

Popellus, li, diminutiuum, Idem quod plebecula. δημίδιον. Persius Satyra 4, Ante diem blando caudam iactare popello. Horat. 1. Epistol. 7, –Vulteius mane Philippus Vilia vendentem tunicato scuta popello Occupat.

Popularis, popularе, Quod est populi, ἰδιωτικὸς, δημοτικός. Horatius de Arte, –& popularеis Vincentem strepitus, & natus rebus agendis, ¶ Interdum popularis dicitur charus, & gratus populo, qui sibi populi fauorem cõciliat. δημοτικὸς, ἀρεστὸς τῷ δήμῳ, δημαγωγός. Cicero, Nil tam popularе, quàm bonitas. Liuius, Et quo nihil popularius est, quibus artibus petierat magistratus, iisdem gerebat. ¶ Interdum dicitur plebeius, vilis, & ignobilis. ὁ τυχὼν. Plautus, Præstat diuitem esse ac popularẽ, quàm nobilem & mendicũ. ¶ Popularis item dicitur qui est eiusdem conditionis, generis, sortis, & fortunæ. ὁμοιόνους, ὁμόβιος, ὁ μετάτινος δημοδούμενος. Terent. in Phor. Amicus summus meus, & popularis Geta. erat enim & ipse seruus. ¶ Popularis item dicitur ciuis. Terent. in Adelph. Obsecro populares ferte misero, atque innocenti auxilium. Vulgus indoctum *Patriotam* appellat. ¶ Ponitur aliquãdo popularis pro subdito, autore Budæo. Liu. 1. belli Maced. Tentando nunc sociorum, nunc popularium animos. id est suorum subditorum. ¶ Populari nomine vocare, est vocare nomine vulgò à populo vsurpato. Plin. lib. 13. cap. 4, Populari etiam nomine à nobis appellantur balani.

Popularia, Dicebãtur loca vbi plebs fœdebat, Suetonius in Dom. Et quia pars maior intra popularia deciderat, &c. Vide Equestria in EQVVS. ¶ Item popularia, nugatoria, puerilia. Laberius apud Nonium, Popularia agimus per ludum. ¶ Popularia sacra, vt Labeo inquit, sunt quæ omnes ciues faciunt, nec certis familiis attributa sunt: vt Fornicalia, Palilia. δημόσια ἱερά. Sic dicta quòd populo grata essent, propterea quod tunc in populum missio fieret ab iis qui gratiam plebis quærebant: & hoc duplici modo: aut de Repub. bene sentiendo, & ea quæ ad populi salutem spectant, recta cum ratione agendo: aut largiendo & adulando, vel aliis corruptelis beneuolentiam captando.

Popularitas, tatis, Studium, & cultus populi, hoc est affabilitas, humanitas, blanditiæ, quibus populi fauorem aucupamur. δημαγωγία, δημιορρησία, ὀχλοκοπία. Plin. Epistol. 117, Dixit causam Claudius Aristion, princeps Ephesiorum, homo munificus, & ingeniosæ, popularitatis. ¶ Ponitur aliquando pro coniunctione atque necessitudine quæ debet esse inter populares, hoc est inter eos qui ex eadem regione ortum traxerunt. Plaut. in Pœn. Siquid opus est, quæso dic, atque impera popularitatis causa.

Populariter, Affabiliter, humaniter, & cum gratia populi. δημοτικῶς. Iuuen. Satyr. 3, –& verso pollice vulgi Quemlibet occidunt popularіter. ¶ Aliquando significat more populi. Cicero in somnio Scip. Homines enim popularіter annum tantummodo Solis, id est vnius astri reditu metiuntur. ¶ Hinc dicimus popularіter agere, popularіter loqui, popularіter scribere, id est more populi.

Populatim, Modò significat per populos. κατὰ δῆμους. Apuleius, Populatim ab omni prouincia reuocatus. Modò cateruatim, & in vniuersum. Cæcilius, Ego perdidi te, qui omnes seruos prodo populatim: quæso ne addas malum ad hoc malum.

Populosus, a, sum, Quod est plenum populo. πολυανθρώπων. vt Oppidũ populosum.

Populo, las, & Populor, popularis, Idem quod deprædari, diripere, spoliare. ἀφαρπάζειν, φέρειν τι ἀπ' ἄγειν, λαφυραγωγεῖν, ἁρπάζειν, πορθεῖν. Cæsar 1. belli Gall. In Heduorum fines peruenerant, eorúmque agros populabantur. Virg. 1. Georg. –populátque ingenté farris aceruum. ¶ Hinc depopulor, pro deprædor, palsimque & populatim diripio.

Populatus, ta, tum, participium, quod significat deprædatus. ἀφαρπασθεὶς, πορθηθείς. Virgil. 12. Aeneid. Quisque suum populatus iter. Cic. 5. Verr. Eiectos aratores esse dico, agros vectigales vexatos, atque exinanitos à Verre, populatam, vexatámque prouinciam.

Populatus, us, ui, Idem quod populatio. ἀφαρπαγμὸς, πόρθησις. Lucan. libr. 2, Ardent Hesperij sæuis populatibus agri.

Populatio, onis, Verbale. Liui. 3. ab Vrbe, Aequo populationibus incursionibúsque meliores esse. Colum. lib. 2. cap. 20, Nam ea res à populatione murum, formicarúmque frumenta defendit. Idem libr. 3. cap. 21, Aut si maturitatem serotini expectet, amittat vindemiam præcocem, quæ plerunque populationibus volucrum, pluuiísque aut ventis laceísita dilabitur.

Populator, oris, Ouid. 12. Metamor. Viuit adhuc operis nostri populator Achilles. Idem 13. Meta. Hoc vbi cognouit Troiæ populator Atrides.

Populatrix, cis, Martial. libr. 13, Hæc tibi Thesei populatrix missit Hymetti, Pallados à syluis nobile nectar apis.

Populabundus, Prædabundus, à populando, id est qui populatur. λαφυραγωγῶν, ἀφαρπαγμῶν. Liu. 3. ab Vrbe, In fines Romanos excurrerunt, populabundi magis, quàm iusti more belli.

Populabilis, le, Quod populari potest. Ouid. 9. Metam. Interea quodcunque fuit populabile, flamma Mulciber abstulerat.

Populus, prima syllaba producta, cæteris breuibus, Arbor est cerro similis, caudice procero & erecto, cortice læui, foliis dum tenera est, circinatæ rotunditatis, quæ in senescente angulosa euadunt sine flore. Duo eius sunt genera, Alba, quam & Græci λεύκην dicunt, folio nume rosiore, & tremulo (vnde & *Trambulam* Galli vocant) vuáque ferens quas bryа dicunt, vnguentis expetitas. Et nigra, illis ἀγρίαν dicta, læuior quidem & procerior, sed fronde rariore. Vtraque locis aquosis gaudet & palustribus. Virgil. 9. Ecloga, –hìc candida populus antro Imminet. Plin. lib. 34. cap. 8, Virgam populi in manu tenentibus intertrigo non metuatur. Columel. lib. 5, Curet maximè videtur idonea populus. Ea est arbor cerro similis.

Populeus, a, um, Quod est materiatum ex populo arbore, aut quod ad eam arborem pertinet. λεύκινος, ἀγάθινος. Virg. 2. Georg. Qualis populea mœrens philomela sub vmbra. Frondes populeæ, idem 8. Aen. Vmbra populea, Idem 4. Georg.

Populnus, na, num, Idem quod populeus. λεύκινος, ἀγάθινος, Plautus in Caſ. Non istæc aut populna sors, aut abiegna est tua?

Populneus, a, um, In eadem significatione. Columel. libr. 6. cap. 3, Probatur maximè vimea, pòst fraxinea, & ab hac populnea frons. Idem lib. 12. cap. 2, Frondem querneam, & populneam.

Populetum, ti, Locus populis consitus. λεύκινον, ἀγαγεῖον. Plin. lib. 14. cap. 5. Antea Cæcubo erat generositas celeberrima palustribus populetis.

Porca, Porcarius, Porcellus; vide PORCVS.

Porceo, ces, verbum obsoletũ quo antiqui, teste Festo, vtebãtur pro prohibeo. κωλύω. Lucilius libr. 6, Non te porrò procedere porcent. Componitur ex porrò & arceo, quasi procul arceo.

Porcetra, æ, Porca quæ semel tantùm peperit, χοῖρα, aliis διφαρα. Scropha, quæ sepius.

PORCIA, Nobilis Romæ matrona fuit, Porcij Catonis Censorij filia, siue (vt alij malunt) neptis: quæ quum matrem familiãs quandam quæ fœcũdas inierat nuptias, pudicitiæ nomine laudari audiret, Casta, inquit, matrona nonnisi semel nubit. ¶ Porcia alia fuit, Catonis Vticensis filia, & vxor bruti, quę quum viri sui consilium quod de interficiendo Cæsare ceperat, cognouisset, cultello tonsorio sese vulnerauit. Qua de re quum à viro increparetur, Non est, inquit, hoc temerarium factum meum: sed in tali statu nostro, mei erga te amoris certissimum indiciũm. Experiri enim volui, si tibi propositum ex sententia parum cessisset, quàm æquo animo me ferro essem interemptura. Hæc postea, quum audisset virum suum post infaustum illud prælium aduersus Antonium, Augustúmque in campis Philippicis gestum, mortem sibi consciuisse, mori & ipsa statuit. Sed quum arma à domesticis substraherentur, haustis prunis, oréque obstructo, confestim extincta est. Vide Valerium Maximum.

PORCIVS, Catonum familiæ gentilitium cognomen fuit, à porcis tractũ, Varro lib. 2. de Re rust. cap. 1, Cognomina multa habemus ab vtroque pecore: à maiore, & à minore. ab minore Porcius, Ouinius, Capritius à maiore, Equitius, Taurus.

Porculetum, ti, Hermolaus ait idem esse quod poream, hoc est terram editiorem inter duos sulcos: cuius generis in hortis hodie puluini appellãtur, in quibus sua cuiusque generis olera separatim seruntur. Plin. lib. 27. cap. 22, Vmbri & Marsi ad vicenos pedes intermittunt arationis gratia in his quæ vocant porculenta.

Porculum, li, Est machinæ genus apud Catonem de Re rust. cap. 19, Foramen (inquit) quod primum facies, sempedem ab cardine facito: cætera diuidito quàm rectissimè: porculum in media suculæ facito inter arbores medium quod erit, id medium collibrato vbi porculum figere oportebit, vti in medio prælum rectè situm siet.

Porcus, ci, Propriè dicitur sus domesticus: quemadmodum aper, ferus. χοῖρος. Suis autem appellatio vtriq; generi est communis. Martial. lib. 14, Iste tibi faciat bona Saturnalia porcus, Inter spumãtes ilice pastus apros. Iuuenalis satv. 10, –Vouéásque sacellis Exta, & candiduli diuina tomacula porci. Dictus porcus ab eo quòd porrecto ritu pascitur, & terram dum herbarum radices rimatur, latius porrigat. ¶ Porcus marinus, piscis marinus, quum capitur geuniens. ὑοβραγρίωνες. Lacedæmonij orthragoriscum vocant, vt ex Appionis sententia refert Plinius lib. 32. cap. 2. ¶ Porcus Troianus, in Romanorum conuiuiis per iocum dicebatur aper qui integer apponi solet, vna cum minoribus animalibus in ventre eius inclusis, non secus atque olim ferunt in equo Troiano inclusos fuisse armatos. χοῖρος τρωϊκὸς. Vide Macrobium in Saturnalibus.

Porca, æ, Sus fœmina, ὗς, ὑός. Cato de Re rust. cap. 134, Priusquam fœminam porcam immolabis. ¶ In agro verò porca est terra elata inter duos sulcos. ἀυλακωδής, à porrigendo (vt inquit Varro, libr. 1. cap. 29, de Re rust.) quòd ea seges porrigat frumentum. Vel à porcendo, id est prohibendo, vt Nonio placet, eo quòd vltra se iaci semina prohibeat. ¶ Porcæ (inquit Festus) appellantur rari sulci qui ducuntur aquæ deriuandæ gratia: ita dictæ quòd porceant, id est prohibeant aquam frumento nocere. Crebriores autem sulci, limi vocantur. Hæc illæ. Colum. libr. 2. cap. 4, Liras rustici vocãt easdem porcas, quum sic aratum est vt inter duos latius distantes sulcos, medius cumulus siccam sedem frumentis præbeat. Sed & triginta pedum latitudinem, CLXXX longitudinem, porcam vocabant eodem autore libr. 5. cap. 1. Campani, inquit Hermolaus Barb. hodie porcas vocant puluinos, siue hortulos in quibus veluti sultatim sua cuiusque generis olera seruntur. Id genus & areæ dicuntur apud Columellam.

Porculus, & porcellus, diminutiua. χοιρίδιον, χοιρίσκος. Suetonius in Nerone, Iterum ac sæpius recoctũ porcello obiecit. Porculus legitur apud Plautum in Menæch. Scribit Varro porcum, Græcum nomen esse antiquum, sed obscuratum, quo à postea vocarunt χοῖρον.

Porcinus, a, um, pen. produc. Quod ex porco est: vt Caro porcina. χόρειος, ὑήνειος. Plaut. Cap. Alium pisces præstinatum abire, Alium porcinam, atque agninam, & pullos gallinaceos.

Porcinarius, Qui carnes porcinas vẽdit. Plaut. in Capt. Quanta laniis lassitudo, quanta porcinariis?

Porcarius, a, um, Quod ex porca est. χόρειος. Vnde porciarum voluam diuebant, qua edito partu vescebantur. Plin. libr. 11. cap. 37. Vulua electo partu melior, quàm edito: electitia vocatur illa, hæc porcaria: primiparæ suis optima.

Porcarius, Porcorum custos, subulcus. χοιροβοσκός.

Porculationem, Antiqui porcorum nutricatum vocauerunt. χοιροβοσκήσαι. Varro lib. 2. de Re rub. cap. 4, In nutricatu (quam porculationem appellabant) binis mensibus porcos sinunt cum matribus.

Porculator, oris, Qui porcos nutrit vt pinguescant. χοιροβόσκος. Colu. lib. 7. cap. 9, Itaque porculatoris maximum officium est, vt vnamquanque cum prole claudat.

Porcorum, vide PORVS.

Porocele, πορόκηλον, Species herniæ est, quum ex abscessu circa scrotum materia induruit. πῶρος enim Græcis inter cætera lapidosam duritiem significat, siue callum.

POROSELENE, penult. produc. πορόσελήνη, Insula est ante Ephesum, cum vrbe eiusdem nominis, quam nonnulli, teste Stephano, æstu frologiam fugientes, Porofelenem appellarunt. Meminit huius insulæ Plinius, lib. 5. cap. 31.

Porphyra, æ, πορφύρα, Latinè purpura: vnde Porphyriacus, a, um, penul. corr. pro purpureo. Ouid. Et porphyriacis figere labra genis.

Porphyris, idis, pen. prod. πορφυρὶς, Vestis purpurea.

PORPHYREON, onis, πορφύρεων, Phœnices oppidum, apud Stephanum cuius incolæ Porphyreonij dicuntur, & Porphireonitæ.

Porphyrio, onis, πορφυρίων, Auis est collum habens oblongum & anguſtum, crura præ longa, eáque rubentia, quem admodum & rostrum, solã auium morsu bibens, cibúmque prius aqua tinctum altero pede, veluti manu, ad rostrum afferens. Autor Plinius, lib. 10. cap. 46. Aelianus libr. 14. cap. 35, tradit Porphyrionem mulierbris pudicitiæ obseruatorem esse, matrisque familiãs adulteriũ suspedio suo domino indicare. ¶ Fuit item hoc nomine Gigas quidam, Sisyphi filius: qui vna cum reliquis Gigantibus aduersus superos conspirauit. Claudianus in Gigantomachia, Porphyrion trepidam conatur vellere Delon. ¶ Fuit item aurigæ nomen, Neronis temporibus, cuius meminit Suetonius. Martialis vno disticho omnes has significationes complexus est, Nomen habet magni volucris tam parua gigantis, Et nomen Prasini Porphyrionis habet.

PORPHYRIONE, πορφυρίων, Insula est in Propontide ante Cyzicum, vt scribit Plin. lib. 5. cap. vltimo.

PORPHYRIS, pen. corr. πορφυρὶς, Insula in sinu Laconico sita, quinque millibus passuum à Malææ promontorio distans: postea Cythera dicta, ob memorabile templum quod in hac insula est Veneri sacrum. Autor Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Est & altera eiusdem nominis insula, duo decim nõ amplius passuum millibus distans à Cnido, alio nomine Nisyros appellata, teste eodem Plinio, lib. 5. cap. 3.

PORPHYRITES, πορφυρίτης, Oppidũ est in ea parte Arabiæ quæ Aegypto conterminata est. Stephanus.

Porphyrites, πορφυρίτης, Lapis in Aegypto rubens, candidis interuentibus punctis: propterea Leucostictos appellatus. λευκὸν enim album vocant Græci, & στίζειν pungere. Autor Plin. lib. 36. cap. 7.

Porphyreticus, a, um, Quod est factum ex porphyrite.

PORPHYRIVS, πορφύριος, Philosophus fuit patria Tyrius, nobili genere ortus, qui Romæ Aureliani Cæsaris temporibus claruit. Vna cu Origene & Amelio condiscipulis Plotinum audiuit. Multa cius à Suida enumerantur opera, in quibus plurima inter se dissidentia scripta reliquit: cuius causa putatur quod quæ prius probauerit, ea postea retractauerit. Pertinacissimus Christiani nominis hostis fuit, quindecim aduersus nostram religionem editis voluminibus: quibus postea Methodius, Eusebius & Apollinaris rigida apologeticis libris responderunt. Dictus Porphyrius, ob vestem purpuream qua propter nobilitatem vtebatur, quum prius Malchus diceretur.

Porphyrus, Serpens est in calidissimis Indiæ locis nascens, capite quoris lacte candidiore, reliquo corpore purpureo, dentibus carens: ideóq; morsu innocuus: vomitum tamen eructans, quicquid cotigerit extabefacientem. Vide Aelianum, lib. 9. cap. 57.

Porraceus, vide PORRVM.

Porricio, pen. cor. Quasi porro iacio. inquit Festus, id est valde porrigo: quod verbum solenne sacrificantibus erat. πάρυπτα. Nam exta porrici dicuntur, quando porriguntur diis. Plaut. in Pseud. Nam si sacrificem summo Ioui, atque in manibus exta teneam, vt porriciam, interea loci Si lucri quid detur, potius rem diuinam deseram. Virgil. 5. Aeneid. –extáque salsos Porriciam in fluctus. Quo in loco nonnulli male legunt proiciam. Vide Macrobium, lib. 3 Saturnalium cap. 2.

Porrigo, is, pen. cor. xi, ctum. Extendo, dila o. à porro & rego, vt præteritum indicat, non ab ago, vt quidam male putauerunt. ῥέγχω, ἐγχρίμπτω. Cicer. pro Cælio, Licinium quum iam manum ad tradendam pyxidem porrexisset, retraxisse. Plinius, Facilius quippe radices porrigi in solo subacto. ¶ Quandoque extensa manu offerre. προτείνειν. Vnde Augustus, vt est apud Macrobium in 2. Satur. quum ei quidam libellum trepidus offerret, & modò proferret manum, modò retraheret, Putas te (inquit) stipem elephanto porrigere? Cic. 2. de Nat. deo. Stultitia est à quibus bona precarnur, ab isdem porrigentibus & dantibus nesse sumere. ¶ Rursus quia quæ interficiuntur, humi extenduntur, factum est vt porrigere sit prosternere, & interficere. Martialis, Et volucrem longo porrexit vulnere pardus. ¶ Porrigere manum, siue dextram est adiuuare, succurrere, siue opem ferre metaphora tracta ab iis qui lapsos resa dextera humo attollunt. ¶ Huius compositum est exporrigo, seu exporgo per syncopã, quod est explico, erigo, extendo. διανύω. Ter. in Adelp. –dã te hodie mihi, Exporge frontem. id est exhilara. αἴρειν τὸ πρόσωπον. ¶ Porrigere herbam, est victum se fateri, Plin. libr. 22. cap. 4. Summum apud antiquos signũ victoriæ erat, herba porrigere victos, hoc est terra, & altrice ipsa humo, & humatione eũ cedere. Vide Chiliadas Eras.

Porrectus, participium, Id est extensus. Horat. lib. 4. Carm. Iam 29, & imperi porrecta maiestas ad Ortum. ¶ Aliquando porrectus nomen est, idem ferè significans quod hilaris: vt Frons porrecta, id est alacris. In rebus enim lætis cutem frontis extendere solemus, & contra in tristibus corrugare. Plaut. in Caſ. Primum ego te porrectiore fronte volo mecum loqui. id est hilariore.

Porrectio, verbale. Cicer. 2. de Nat. deor. Digitorum enim contractio facilis, facilisque porrectio propter molles commissuras, & artus nullo in motu laborat.

Porrigo, pen. nominat. produc. porriginis. Capitis affectus est, quum tenues & furfuraceæ squamulæ ex capite decidũt. κτενισμός. Porrigo est (inquit Celsus lib. 6. cap. 2.) vbi inter pilos quædam quasi squamulæ surgunt, eæque à cute resoluuntur, & interdum madent, multo sæpius siccæ sunt: adque euenit modò sine vlcere, modò exulcerato loco: huic quoque modò malo odore, modò nullo accedente: ferẽque id in capillo fit, rarius in barba, aliquando etiã in supercilio. Hæc Celsus. Lucil.

libro 30, Tristem & corruptum scabie, & porrigine plenum. Horat.2. Serm.saty.3, Vngere si caules oleo meliore,caputque Cœperis impexa fœdum porrigine.

Porriginosus,a,um,Qui porrigine infestatur. πιτυρώδης.

Porro, Varios in oratione habet vsus.Modo enim affirmãdi aduerbium est,idem significans quod sanè,certè, profectò. γοῦν, μέντοι. Cice.pro Plancio,Nihil porrò tam inhumanum,tam immane,tam ferum,quam committere vt beneficio , non dicam indignus , sed victus esse videare. ¶Quandoque temporis aduerbium est , idem significans quod longè póst. πόρρω. Virgil.5. Aeneid.–hinc maxima porro , Accepit Roma , & patrium seruauit honorem. Vbi Seruius, Porrò, post longum interuallum. Sic dicimus, Lycurgus non porrò ab Homeri temporibus fuit. ¶Nonnunquam idem quod in posterum,deinceps,in futurum. ἀπὸ τοῦδε νῦν. Terent.in Prolo.And.Deinde vt quiescant, porrò moneo. id est in futurum, interprete Donato. ¶Aliquando loci aduerbium est, modò idem significãs quod vltra,siue vlterius. Liu.8.ab Vrbe, Et haud eadem quà te insinuaueris,retro via reperêda: aut si ire porrò pergas,per alium saltum arctiorem , impeditioremque euadendum. Modo idem quod longè, siue procul. Virgil.6. Aeneid.–quæ sint ea flumina porrò. ¶Sepissimè autem coniunctio est,idem valens quod autem,siue verò. δέπειτε, δή. Quintil,in Apol.Paup.Porrò qui confessum defendit , non absolutionem sceleris petit, sed licentiam. ¶Quandoque expletiua particula est , ornatus tantùm gratia interposita. Terent.in And.–adeon' me ignauum putas, Adeón' porrò ingratum , aut inhumanum , aut ferum, Vt neque me consuetudo, neque amor, neque pudor,&c. ¶Aliquando hortantis est.Virgil.9.Aeneid.–percipe porro Quid dubitem. Quo in loco Seruius exponit porrò pro aduerbio hortantis. Cice.4. de Finib. Perge porrò:nam de isto magna dissensio est. ¶Porrò autem,idem valet quod præterea verò,Cice.3. Verr.Hominibus & natura,& disciplina leuissimis : porrò autem pop.Rom.conditione sociis , fortuna seruis. ¶Neque porrò , idem quod neque etiam. Cice.3. Verr.Neque enim perfacetè dicta , neque porrò hac seueritate digna. ¶Porrò minima, dixit Cicero 5. de Finib.pro longè minima. Ea, inquit, nos mala dicimus, sed exigua , & porrò minima. Hæc ferè Budæus. ¶Ponitur aliquando porrò pro valde. Cice.in Cat.Maiore, Sæpe à maioribus natu audiui, qui se porrò pueros à senibus audisse dicebant. ¶Aliquando est aduerbium ordinis. Terent.in And.Moue ocyus te, vt quid agam, porrò intelligas.

Porrum,ri, in plurali porri,orum, Genus oleris notissimi. πράσον. Plin. lib.19.cap.12, In translatione & medicina est: desinúntque sentire iniurias,vt gethyum, porrum, rhaphani,apium. Martial.lib.13, Mittit præcipuos nemoralis Aricia porros: In medio virides stipite cerne comas. Porrorum alij sunt Taretini,qui & sectiui dicuntur:alij Aricini, qui & capitati: de quibus generibus vide Plinium, lib.19.cap.6. ¶Legitur & porrus gen.masc.à quo mansit pluralis numerus eiusdem generis. Celsus lib.4. cap.6, Aut ius in quo porrus cum pullo gallinaceo decoctus sit, Eodé genere vsus est & Plinius lib.19. cap.6, Laudatissimus (subaudi porrus) in Aegypto,mox Orchiæ,atque Ariciæ.

Porraceus,a,um, πράσινος. Plin.lib.37. cap.10, Heliotropium nascitur in Aethiopia,Aphrica,Cypro,porraceí coloris,sanguineis venis distincta.

PORSENA,æ,pen.corr. πορσίνας,Proprium nomen regis Hetruscorũ, qui pro restitutione Tarquinij Superbi aduersus Romanos bellum suscepit. Vide historiam apud Liuium lib.2. ab Vrbe.Martial.lib.1, Hãc spectare manum Porsena non potuit.Virgilius verò produxit positione duplicis nn,Necnon Tarquinium eiectum Porsenna iubebat Accipere.

Porta,æ, Propriè aditus ciuitatis , alteriúsve loci vallo fossáve muniti. πύλη.à portando nomen habens,siue quòd per eam omnia & importentur,& exportentur:siue ab aratri portatione(vt inquit Donatus) quia in designatione vrbium, subiunctis vacca & tauro,qui vrbem designabat, aratrum manu suspendebat,ne sulcum quem primogenium dicunt, faceret,vbi aditus ciuitatis erant relinquendi. Cæs.6. belli Gall.Capit arma à proximis,atque in porta consistit.Ibidem,lib.8.Nihil relinquebatur quod ad ornatum portarum, itinerum, locorúmque omnium, quà Cæsar iturus erat,excogitari posset.Virgil.7.Aeneid.Et cristæ capitum, & portarum ingentia claustra. Idem 2, Aeneid.–vix primi prælia tenant Portarum vigiles,& cæco Marte resistunt.Cice.4.de Finib.Si Annibal ad portas venisset,murúmque iaculo traiecisset. ¶Porta Prætoria,in castris dicebatur quæ erat in fronte valli , qua miles ad prælium educebatur.Antiqui enim Prætorem appellabant qui toti præerat exercitui,qui deinde Imperator appellatus est. Porta decumana, quæ in postica parte castrorum erat,qua annona , cæteráque exercitui necessaria importabantur: ita dicta à magnitudine. Quoniam enim ita ferè vsuuenire solet,vt decima quæque omnibus propemodum in rebus maxima sint:veteres decumanum,pro magno & amplo accipiebãt. ¶Portæ item per similitudinem quandam montium fauces dicuntur,in maximas angustias coarctatæ : cuiusmodi pleræque in diuersis Tauri montis partibus à Cosmographis commemorantur : vt sunt Caspiæ portæ, Ciliciæ,& Caucasiæ.

Portula,portella,& porticula,diminutiua. πυλίς.Liu.5.belli Pun.Philomenes portula assueta venationem inferens,&c.

PORTA AVGVSTA, Vaccæorum vrbs in tractu Tarraconensis Hispaniæ,Ptoleniæo,lib.2.cap.6.

Portendo,is,Prædico,ostendo,vel præmonstro:à porto, quod est prorsum, siue antrorsum ,& tendo. προσημαίνω , προσφαίνω. Virgil. 7. Aeneid. Hunc illum fatis externa ab sede profectum Portendi generum. Plaut.in Asin.Aecastor nobis periculum magnum , & familiæ portenditur, Demæneti si expectemus mortem.Cice.1.Diuin.Nam quod de Sole ostensum est tibi , populo commutationem rerum portendit fore.

Portentum,ti, Ostentum & prodigium quod portendit aliquid futurum: vt quum insolita corpora in aëre apparent:vt cometæ, turbines, & sereno cælo tonitrua. τέρας. ¶Portentorum autem significatio, teste Cicerone lib.2.de Natu.deor. sumpta est ex auspiciis. & augurijs. Varro, In cœlo memorabile extitit portentum.Cice.de Aruſp.responsis,Explanationes portentorum Hetruscorum disciplina continentur. ¶Aliquando etiam dicuntur portenta,commenta,fictiones , & mẽdacia rerum naturæ repugnantia. Cic.1.Tuscul.quæst. Aut quid negotij est hæc Poetarum, & pictorum portenta conuincere: ¶Virgilius 8.Aeneid.pro bono omine posuit, quum ait, –ne quære profectò Quem casum portenta ferant. Vbi Seruius, Portenta modò significant bona omina quæ victoriã portendunt.

Portentosus , a ,um , Monstrosus , portento similis. τερατώδης , τερώδης. Cicer.2.de Diuinat. An verò illa nos terrent,siquando aliqua portẽtosa aut ex pecude,aut ex homine nata dicuntur? Plin.lib.22.cap.8.Portẽtosum est quod de ea traditur. Portentosa Græciæ mendacia, Plinius lib. 5.cap.1.

Porthmeus, πορθμεύς, Græca dictio est dissyllaba , quæ nobis portitorem sig.ificat,hoc est eum qui homines in vlteriorem fluuij ripam , vel trans fretum , vel à litore ad nauim traiicit. Nam πορθμεύων Græcis est traiicere , & πόρθμιον naulum quod pro traiectu soluitur: & πορθμὶς cymba ipsa portitoris. Vtitur hac voce Iuuenalis saty.3,Iam sedet in ripa,terrúmque nouitius horret Porthmea.

Porticus, huius porticus,pen.correp.& fœmi.generis.Locus est amplus, & spatiosus,tecto inclusus,propter repentinos imbres, & vmbrarum, ac deambulationis gratia ædificatus. Cic.ad Atti.lib.4, In campo Martio septa tributis comitijs marmorea fumus & tecta facturi , eáque cingemus excelsa porticu. Virgil. 3. Aeneid. Illo porticibus rex accipiebat in amplis. Idem 2. Aeneid. Vnus patorum Priami per tela , per hostes Porticibus longis fugit.Ouid.1.de Arte, Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur Porticus. ¶Multæ Romæ insignes fuere porticus : omnium tamen magnificentissima fuit quam , quòd à Pompeio ædificata esset, Pompeianam vocabant : cuius meminit Ouidius libr.1, de Arte amandi,Tu modò Pompeia lentus spatiare sub vmbra, Quum Sol Herculei terga Leonis adit.

Porticula,æ,diminut. τοίδιον. Cic.lib.4.Epist.In porticula Tusculani.

Portio,onis,quasi partio.Significat partem. μέρος. Plin.9.cap.35,Sed quota hæc portio est? ¶Hinc fit proportio , quæ est duarum rerum inuicẽ facta comparatio. λόγος,ἀναλογία.

Portiuncula,æ,diminutiuum μερίς.Apuleius,Qui cum à me portiunculam posceret.

Portisculus,li,Hortator remigum,qui eam perticam quę & ipsa portisculus dicitur,in manu tenens,hortatur remiges,vrget, & cuncta pro libito moderatur. κελευστής. Plaut.in Asin. Tute habes portisculũ. Ennius in Annal,Portisculus quum signum dare cœpisset.Ex Nonio.

Portitor, oris.Propriè dicitur, teste Valla lib.1, qui homines in vlteriorem fluuij ripam,vel de litore ad nauim,vel de naui ad litus traiicit,quę Græci vocant porthmea. πορθμεύς. Quapropter Charon inferorum portitor dicitur , quòd mortuorum vmbras cymba sutili per Stygiam paludem putetur transuehere.Dictus autem portitor à portando,sicut vector à vehendo : quamuis Laurentius innuere videatur à portu dictum esse portitorem. Virg.6.Aeneid. Portitor has horrendus aquas,& flumina seruat Terribili squallore Charon. ¶Dicitur etiam portitor, eodé Laurentio teste,qui portorium,hoc est fructus pecuniarios ex portu cõductus,quique nomine portorij stipem à venientibus exigit. Cic. ad Qu. Fratrem,Qui nuper in portoriis Italiæ tollendis,non tam de portorio, quàm de nonnullis iniuriis portitorum quærebantur. ¶Accipitur etiã portitor pro eo qui aliquid portat,Statius lib.1.Thebaid. Languet Hyperboreæ glacialis portitor Vrsæ.

Portorium,rij.Naulum, & merces quæ datur portitoribus,hoc est iis qui nos cymba vel pontone trans fluuium vel fretum traiiciunt. πόρθμιον. ¶Item vectigal quod portitori soluitur , hoc est illi qui redemit prouentum portuum,vel fluminum,vel lacuum,vel stagnorum ἐπαρμόστρον. Lucilius libr.12,Facit idem quod illi, qui inscriptum è portu exportant clanculum,ne portorium dent.Plaut.in Asin. Iam ego hunc portitorem priuabo portorio.Cice.1.de Inuent. Nam si Rhodius turpe non est portorium locare,nec Hermacreonti quidem turpe est conducere. Idem 4. Verr.His pro rebus quòd portorium non esset datum,literas ad socios misisse L.Canuleium.

Porto,as,fero,affero,gero,non tantùm corpore,sed etiam animo,& tam bona,quàm mala. ἀγομαι,κομίζω. Terent.in Andr. Di boni, boni quid porto? Plaut.Aulul.Vbi onus nequeam portare pariter,iaceam ego asinus in luto.Plin.libr.11. cap.17, Apes fessum regem humeris subleuant, validius fatigatum ex toto portãt.Ouid.2.Trist.Et latro, & cautus præcingitur ense viator: Ille sed insidias,hic sibi portat opem.Virg.9.Aen Multa patri portanda dabat mandata. ¶Portare item dicimur , quum nauibus aut iumentis aliquid nobiscum vehimus.Virgil.1. Aenei. Gens inimica mihi Tyrrhenum nauigat æquor, Ilium in Italiam portans, victósque Penates. Ibidem, –portantur auari Pygmalionis opes pelago. ¶Portare auxilium dicimus,pro adiuuare.Sallust.in Catil.Post vbi pericula virtute propulerant,sociis atq; amicis auxilia portabant. ¶Huius composita sunt, Apporto, Asporto, Comporto, Deporto, Exporto, Importo, Reporto, Supporto, & Transporto : quorum significata vide suis locis.

Portito,as,frequentatiuum.Gell.lib.20.cap.1, Crumenam plenam alsium portitans.

Portatus,tus,verbale,Actus ipse portandi.Plin.lib,9.cap.35, Tædia exquisita perditiore portatu.

Portulaca, Herba est frigida & humida quæ dentium tollit stupore, ἄνω ὀδόντων.Plin.lib.25.cap.23,& lib.20,ca.20,& Dioscorides lib.2.cap.138.

Portunalia, Inter quatuor Græciæ celeberrima certamina numerantur, in honorem Palæmonis , quem Latini Portunum vocant,institutа. παλαιμόνια. Eadem & Isthmia dicebantur,ab Isthmo Peloponnesiaco vbi solebant celebrari.

PORTVNVS,pen.prod. Deus maris habitus est ab antiquis,quem Græci Palæmona, παλαίμονα,vocant : ita dictus à portubus quibus præelle erebatur.Vide in dictione PALAEMON.

Portus,us,in datiuo & ablatiuo plurali portubus , Locus in litore naues ab hyemis,tempestatúmque iniuria vindicans. λιμήν. Cicero in Verrẽ, Statim sine vllo metu in portu ipsum penetrare cœperunt. ¶Metaphoricè accipitur pro loco tuto , & quodam aduersarum rerum perfugio. Cicero ad Brutum, Quanquam tum & fugæ portus erat in tuis castris, & perfugium salutis in tuo exercitu. Inde prouerbiali metaphora.Rem in portu esse dicimus,pro eo quod est in tuto,& extra omne periculum. Plau.in Merc. In portu res est. Itẽ In portu nauigare,pro eo quod est securũ esse,& omni periculo defunctum. Tracta est metaphora à nauigantibus,qui quum in medio mari nauigant , vndarum & ventorum arbitrio iactantur , contrà,quum se in porrum receperint, nihil habent negotij cum vndis & ventis. ¶Impingere in portu,est in ipso statim operis initio peccare.

Portuosus,a,um,Multos portus habens. Sallustius in Iugurtha,Illam alteram specie quàm vsu potiorem,quæ portuosior,& ædificiis magis exornata erat,&c.

PORVS,ri,πῶρος,Indiæ rex fuit,ab Alexãdro Macedone superatus,deinde & suorum dolo interemptus. Claudianus , Tradira captiuo spatiosior India Poro.

Porus,ri.priore produ. πῶρος,A medicis appellatur callus prædurus, ossium & cartilaginis fracturam ferruminans. Ossa enim & cartilago, quòd partes spermaticæ sint,semel fracta,nunquam renascuntur.Ex viscosiore tamen alimenti parte callus quidam gignitur , quo veluti glutino coniunguntur. Autor Galenus,6. Therap. ¶Porus item genus est lapidis,pario marmori candore & duritia similis,minus tamen ponderosi : quem Plinius inter eos annumerat qui cadaueribus asseruandis sunt idonei,libr.36.cap.17. ¶In articulis item pori dicuntur tumores, ex crasso terrestrique humore in eos ingruente collecti : qui nonnunquam etiam contrahuntur ex medicamentorum quorundam vsu , quæ multam discutiendi ficcandique,nullam autẽ molliendi vim habeant. ¶Pori autem, pen. corr. πόροι , à medicis propriè appellantur meatus cutis,per quos sudor erumpit,& pili.

Posca, fœ , Potio ex aquæ ácetique mistura temperata. ὀξύκρατον , Plinius libr.30, Tormina sanat palumbus ferus, ex posca decoctus. Celsus pusćam appellat per quintã vocalem:Aetius & Aegineta etiam phusćã.

Posco,poscis, poposci , Propriè rem debitam , & honestam peto. αἰτέω, ἀξιῶ. Varro , Posce est quoties aliquid pro merito nostro deposcimus. Donatus , Poscimus imperiosè : postulamus iure. ¶Aliquando prouocare. προκαλεῖν. Virgil. 8. Aeneid. Haud acrem dubites in præliа poscere Turnum.Cicero 3.Verr.Poscunt maioribus poculis. id est prouocant se mutuo ad largius potandum. ¶Aliquando poscere est indicare rem venalem,& pretium eius taxare. Plaut. Mercat. Tanti, quanti poscit,vín' tanti emam illîc? CHAR. Auctarium adiicito vel mille numũm.plus quàm poscet. ¶Aliquando est requirere,exigere. Cæsar. 4. belli Gall. Ad quos se celeriter, quum vsus poscit , recipiunt. ¶Huius composita sunt,Appposco,quod est iure posco,exigo. προαιτῶ. Teren. in Heaut.Minas quidem iam decem habet à me filia, Quas pro alimẽtis esse nunc duco datas: Hasce ornamentis consequentur alteræ: Porro hæ talenta dotis aposcent duo. ¶Deposco, vide suo loco. ¶Exposco,multum,seu cum instantia, aut publicè posco. ἐξαιτῶ. Liuius lib.1, Pacem precibus expoſcunt. Virg.3 Aeneid. Sed votis precibúsq; iubent exposcere pacem. ¶Repoſco, quod meum est repeto. ἀπαιτῶ. Virgil. –Parthósque repoſcere signa. Plautus in Curc. Quam tu virginem me reposcis?

POSIDEON, ποσιδεών , Græcis est mensis quem nos Decembrem dicimus : à Neptuno nomen habens,quem illi ποσειδῶνα appellant.

POSIDEVM, siue Posidium, pen. prod. ποσίδειον, Oppidũ in finibus Macedoniæ,non procul à Strymone amne : cuius meminit Plinius, libr.4. cap.10. ¶Est etiam eiusdem nominis oppidum in Syria Libano monti subiecta: cuius meminit idem Plinius,lib.5.cap.20,¶Est item Posideũ, Ionæ promontorium,cum oppido eiusdem nominis,quod olim Branchidarum,& postea Didymei Apollinis oraculum fuit appellatum.Vide eundem,lib.5.cap.29.

POSIDIPPVS,ποσείδιππος,Comicus fuit Cassandræus,Cynisci filius qui fabulas triginta docuit,teste Suida.

POSIDONIA, ποσειδωνία , Oppidum in litore Lucaniæ. postea Pæstum appellatum : à quo & vicinum sinum Posidoniatem appellarunt : qui & ipse postea commutato nomine,Pæstanus appellatus est. Autor Plin. lib.3.cap.5. ¶Hoc etiam nomine aliquãdo dicta est Trœzen Peloponnesi vrbs:properera quòd τῷ ποσειδῶνι, hoc est Neptuno sacra esset.Autor Strabo lib.8.

POSIDONIVS, ποσειδώνιος , Philosophus, discipulus & successor Panætij,ex Apamia Syriæ(vt Strabo lib.14. autor est) sed Rhodius existimatus, quia Rhodi vixit,ac philosophatus est : sicut & Apollonius Molo dictus est Rhodius,quum esset Alabandensis:vtrunque audiuit Cicero. Hic quum aliquando morbo articulari laboraret grauissimè,fertur fæpe dixisse(erat enim Stoicus)Nihil agis dolor:quanuis sis molestus,nũquam te esse confitebor malum. Venit Romam M. Marcelli tempore, scripsitque multa. ¶Posidonius Olbiopolita , Sophista & Historicus, scripsit post Polybium historiam libris 11,vsque ad bellum Ptolemæi aduersus Cyrenæos. Præterea declamationes rhetoricas, & argumenta in orationes Demosthenis. Hunc Strabo testatur suo tempore fuisse. ¶Posidonius Africæ præsul, Augustini contubernalis, cuius etiam vitã scripsit : præterea Homiliarum libros septem , Epistolarum totidem, aliarúmque rerum complures.Autor Ptolemæus Lucensis.

Positio, Idem quod situs, siue(vt barbari loquuntur) *situatio*, θέσις. Quintil.libr.3.cap.7, Illa propria quæ ex loci positione, aut munitione sunt. Colum.lib.1.cap.6,Naturalis calor contingit positione cæli,& declinatione. Ibidem, Nam ea cæli positio maxime frigida & minimè humida est. Quibus in locis situm cæli appellat , loci situm certam cæli partem respicientem, quem vulgus *Aspectum* vocat.Cic.pro Flac. De quorum vrbis positione propter pulchritudinem , etiam inter deos certamen est. proditum est, A Dialecticis , & Rhetoribus Positiones appellantur.ipsa veluti fundamenta quibus argumenta inniuntur. Quintil. lib.2.cap.10, Quin aliquando etiam argumenta ex ipsis positionum vitiis ducimus.

Possessio,Possessor,vide POSSIDEO.

Possibilis,vide POSSVM.

Possideo, es.in Pand.In dominio,seu potestate mea habeo : ex antiquo nomine pos,quod potẽtè significabat,& verbo sedeo. κατέχω, κτῶμαι. Terent.in Andr. Quæ illius fuerunt,possident. Idem in Adel. Quid hoc rei est regnúmne Aeschine hic tu possides? Cicer.pro Quintio, Omnia autem bona possessa non esse constitui , quòd bonoru possessio spectetur non in aliqua parte,sed in vniuersis quæ teneri ac possideri possint. Idem ad Atti.lib. 2,Si mentionem fecerint quo aliter ager possideatur. ¶Possidere bona publicè,est quod *in manu regia ponere* dicimus.

Possessus,a,um,participium.Ouid.1.Amor.Eleg.2,Et possessa ferus pectora versat amor. Possidere bona ex edicto, est per aduocationem , siue per decretum.

Possessio, onis,in Pand.Est actus , siue ipsum ius possidendi. κτῆσις, νομή. Cicer. 2. Offi. Quinquaginta annorum possessiones mouere iniquum putabat. Idem pro Quintio , Bonorum possessio pectatur , non in aliqua parte, sed in vniuersis quæ teneri & possideri possunt. ¶Possessio fiduciaria quæ ea conditione nobis traditur vt eam alteri postea restituamus. Liuius 2.belli Maced. Nabidi eam tyranno velut fiduciariam (subaudi ex superioribus , possessionem) dare optimum visum vt victori sibi restitueret:siquid aduersi accidisset, sibi haberet. ¶Interdum possessionis nomine intelligimus fundum, siue agrum, aliamve quantis rem immobilem. Cicero in Catil. Qui magno ære alieno maiores etiam possessiones habent. Idem in Parad. Etenim si isti callidi rerum æstimatores, prata & areas magno æstimant,quòd ei generi possessionum nemo nocere potest. Cicero ad Valerium,Is habet in Volaterrano possessionem.

Possessiuncula diminutiuum.Cic.ad Attic.lib.13, Credas velim mihi maiori cæteris offentioni esse quàm delectationi,possessiunculas meas.

Possessor,oris,Qui possidet. ὁ κυρίως. Liu.3. ab Vrbe, Ita sine querelis possessorum plebem in agros iturum , ciuitatem in concordia fore. Virg.9.Ecloga ,Quod nunquam veriti sumus vt possessor agelli Diceret,hæc mea sunt,veteres migrate coloni.

Possessrix,trificis,fœminino:vt possestrix monilis apud Afranium, referente Nonio.

Possessiuus, a, um, vt Nomen possessiuum quo res possessa significatur. κτητικὸν. vt Euandrius ensis qui ab Euandro possidetur , Aedes regiæ quas rex possidet.

POSSIDEVM, vide POSIDEVM.

Possum, potes, potui, ex post & sum, Quasi potens sum. δύναμαι. Construitur quandoque cum ablatiuo.Liu.libr. 10.ab Vrbe,Pecunia deinde qua multum poterant freti,socios ex hostibus facere Gallos conantur. Habet aliquando post se accusatiuum , sed hoc non nisi per subaudition em alterius verbi.Virg.8.Ecloga.–non omnia possumus omnes.subaudi facere,vel præstare.Sæpius ponitur sine casu.Plaut. Non hic vt possit, edit : sed posse cupit vt edat. ¶Ponitur aliquando pro valere , & bene habere. εὐτυχῶ. Cic.1.Tuscul Nihil enim dolet nisi pes, possunt oculi, potest caput,latera,pulmones. possunt omnia. ¶Dicimus venuste, Potest fieri,pro possibile est : Non potest fieri,est impossibile. Aliquando solùm potest ponitur,nec exprimitur fieri.Plaut.in Pseud. Potest vt alij ita arbitrentur : ego , vt ne credam tibi. Cicero ad Lentulum , Poterat vtrunque præclarè,si esset fides,&c.id est vtrunque poterat fieri. ¶Iungitur interdum accusatiuo cum præpositione apud , & valeo significat: vt Hic apud principem plurimum potest , hoc est valet , vel habet magnam autoritatem apud principem. Cicero 3. Verr. Loquebantur enim decumani palàm , & præter cæteros is qui apud istum plurimum poterat,&c.

Potesſum , Veteres dicebant quod modo dicimus possum. δύναμαι. Terent.in Eunu. At pol ego amatores audieram multerum eos esse maximos, Sed nihil potesse.Plaut.in Aulul.Censẽn' talentum magnum exorari potesse Ab isto sene.

Potestur,pro potest,Frequens apud antiquos,Nonio teste.Pacuuius,Siqua potestur inuestigari via.Lucret.lib.3,Quod tamen expleri nulla ratione potestur.

Potens,tis, Tam participium,quàm nomen inuenitur à possum. δυνατός. Sed quando participium est , tempus significat , & accusatiuo iungitur nominum,vel verbo infinito,nec comparationem accipit : vt multa potens.potens pugnare. Quando verò nomen, caret tempore, & genitiuo iungitur,& comparationẽ accipit.Liu.6.belli Pun. Dum liber,dum mei potẽs sum.effugere morte,&c.Cic. Atti.libr.2,Potentissimorum hominum contumaciam nunquam tuli.Duo reges potentissimi, apud eundẽ pro Lege Manilia.Potens imperij, qui imperium obtinet.Potens regni, id est regno maturus. Liuius. Iuuenem iam esse dictitans , ac regni potentem. Idem 8. ab Vrbe,Inter farcinas obiacentes, neque pugnæ,neq; fugæ satis potentes cæduntur. Potens viri virgo , id est nubilis , & viro matura. Diua potens vteri. Ouid. 9. Metamorp. Iliithyam intelligit, quam Latinè nos Lucinam vocamus. ¶Potens cum ablatiuo. Virgil.1. Aeneid.Terra antiqua potens armis,atque vbere glebæ.Ouid.Epist.13,

Classe virisque potens. ¶ Potens substantiuum, Lucan. libr. 1, Autus & armatos plebi miscere potentes. Cic. pro domo sua, itaque quum tu floréns & pótens per medium forum popularis voltares, &c. ¶ Huius cōtrarium impotens, de quo suo loco. A quibus potentia, & impotentia, potenter & impotenter. Δύναμις.

Potenter, aduerbium. Horat. in Arte, –cui lecta potéter erit res. Quint. lib. 4. cap. 14. Quod in altercatione sit potentius.

Potentia, æ, Potestas, siue vis Δύναμις. Virgil. 1. Georg. Ne tenues pluuiæ, rapidive potentia solis Acrior, &c. ¶ Ponitur aliquando pro autoritate, & opibus ciuilibus. Cicero 2. de Inuent. Potentia est, ad iua conseruanda, & alterius obtinenda idonearum rerum facultas. ¶ Differunt autem secundum Priscianum, Potentia, & potestas, quòd potestas magis pro vi accipitur, potentia pro dominatione. Cicero 3. Offic. Qui omnia certa & honesta negligunt, dummodo potentia consequantur. Plinius Epistol. 7. libro 3. Fuit inter principes ciuitatis ime potentia, siue inuidia.

Potentatus, us, potentia. Δυναστία. Cæsar. 1. bell. Gall. hic quum tantopere de potentatu inter se multos annos contenderent, &c. Liui. 6. belli Pun. At ille cum ab re auersus, tum æmulo potentatus inimicus, rem Annibali aperit.

Potestas, atis, à verbo possum deducitur, Δύναμις, ἐξουσία. & multa significat. vt Paulus inquit 1. Potestatis. de Verb. signific. Nam in persona magistratuum, imperium significat: in persona liberorum, patriam autoritatem: in persona seruorum, dominium. At quum agimus de noxæ deditione cum eo qui seruum non defendit, præsentis corporis copiam, & facultatem. ¶ Potestas etiam, principes ipsi dicuntur, qui in potestate constituti sunt, quos Græci Δυναστὰς vocant: & hi qui magistratus gerunt, & habent merum imperium, hoc est gladij potestatem, ad animaduertendum in facinorosos homines, & iudicijs præsunt. Vnde nō ineptè Prætores vrbis, vulgò nunc potestates dicuntur. Sueton. in Claudio Iurisdictionem de fideicommissis, quotannis & tantùm in vrbe delegari magistratibus solitam, in perpetuum, atque etiam per prouincias Potestatibus demandauit. Plin. libr. 29. cap. 4. Pingue draconis in pede dorcadum neruis ceruinis adalligatum in lacerto, victoriam iudiciorum conferre existimant. primum spondylum, adrus Potestatum mulcere. ¶ Potestas item ponitur pro consilio & ratione. Vnde exire aliquem de potestate dicimus, mentis impotem fieri. ἐξίστασθαι. vt apud Ciceronem 4. Tuscul. Iratos propriè dicimus exisse de potestate. id est de mēte. ¶ Solet hoc nomen à peritis sequentibus verbis apponi. Dicimus enim, dare potestatem alicuius rei cuipiam. Deferre alicui alicuius rei potestatem. Facere potestatem: Facere potestatem alicuius viri, quod est dare aditum ad illum. Habere potestatem alicuius rei: Habere aliquem in sua potestate. In potestate alicuius esse, id est in subiectione. Aliquando tamen ponitur pro eo quod est ex eius consilio pendere, ei obtemperare. Permittere potestate alicui alicuius rei. Peruenire in potestatem alicuius. Ponere quippiam in potestate alicuius. Priuare potestate aliquem quicquam faciendi. Reddere potestatem alicui alicuius rei. Redigere aliquem in suam potestatem. Redire in potestatem. Sub potestate alicuius esse. Suscipere in potestatem. Dimittere ex potestate. Tenere aliquem in sua potestate. Tradere potestatem alicui alicuius rei. Venire in potestatem alicuius. ¶ Dicimus quo que Potestas tua est, pro tu potes. Quæ tum erat potestas, dixit Cicero pro Cluentio, pro Quod tum poterat fieri. Orationes in quibus verbum possum ponitur, efferri possunt eleganter per nomen potestas. Terent. in And. Cuius tibi potestas summa seruandi datur. id est potes seruare illum. Ibidem, Potestas fuit liberius viuendi. id est potuit liberius viuere. Cic. pro Quintio, Potestas tibi fuit quotidie hominem admonendi. id est potuisti quotidie hominem admonere. Plaut. in Stic. Malefacjendi est mihi potestas. id est, possum malefacere.

Potestam, pro potestate veteres vsurparunt. Plautus, Neque desidiæ in otio operam dedisse, neque potestam sibi fuisse, adeò arctè cohibitum esse à patre.

Posibilis, le, Dicitur quod fieri potest: cuius contrarium est impossibile. Δυνατὸν. Plaut. in Sticho. Possibile est tandem Stantem stanti suauium dare amicum amicæ? Quintilianus lib. 3. cap. 8. Possibile, durum ait esse vocabulum, sed necessarium, quum aliud non habeamus. Melius ergo (inquit) qui tertiam partem fecerunt Δυνατὸν, nostri possibile nominant, quæ vt dura videatur appellatio. sola tamen est.

Post, Præpositio quæ & composita, & separata inuenitur. κατὰ. Separata ordinem demonstrat siue loci, siue temporis, siue alicuius alterius rei: & deseruit accusatiuo. Virg. 9. Aene. Magnum se post cratera tegebat. Idem 1. Eclog. Post aliquot mea regna videns mirabor ariistas. Horatius libr. 1. Epist. O ciues, ciues, quærenda pecunia primùm est, Virtus post nummos. Quandoque tamen ponitur loco aduerbij postea, & hoc quando iulli casui seruit, aut quando iungitur ablatiuo. ὕστερος. Virg. 1. Aeneid. Pòst mihi non simili pœna commissa luetis. Salluſt. Vbi periculum aduenit, inuidia atque superbia pòst fuere. Cum ablatiuo. Virg. 6. Aen. Ille admirans venerabile donum Fatalis virgæ, longo pòst tempore visum. In compositione etiam eandem ferè habet significationem quam separata: vt Postpono, Posthabeo, Posthac, Postea.

Postea, componitur ex post & ea. ἀπὸ τούτου, μετὰ ταῦτα. idémq; significat quod exinde. Salluſt. in Catill. Postea Piso in citeriorē Hispaniam Quæstor pro Prætore missus est. Hinc fit compositum posteaquam, ἐπειδὴ, sicut à pòst. postquam: quæ ambæ connexiuæ particulæ sunt quibus prædictis sequentia connectuntur. Cic. Planco, Et absti proficiscens in Græciam, & posteaquam de meo cursu Reipublic. sum voce reuocatus, nunquam per M. Antonium quietus fui. Aliquando inter postea & quàm, interponitur verò. & significat sed postea quàm. Cicero Appio. Postea verò quàm ita cœpi. ¶ Grammatici præcipiunt vltimam syllabam aduerbij postea, esse producendam, quemadmodum videmus fieri in similibus aduerbiis antea, præterea, interea, propterea, & siqua sunt id genus alia. Apud Ouidium tamen ferè semper corripitur: vt libr. 1. Fast. Postea mirabar cur non sine litibus esset Ille dies. Et alibi, Qua semel amissa, postea nullus eris.

Posterus, a, um. Temporis ordine subsequens: vt Postera dies, id est sequens ὑστεραῖος, ἐπιούσιος. Virg. 4. Aeneid. Postera Phœbæo lustrabat lumine terras. Cicc. 4. Verr. Id ei postera die ventu in mentem, è lege Rupilia fortiri dicas oportere. Ibidem, Postero anno L. Metellus mentionem tui censūs fieri vetat. ¶ Hinc posteri dicuntur, quicunque ex nobis, & post nos etiam ex aliis nascentur. μεταγενέστεροι, ἐπίγονοι. Cicc. 2. de Nat. deorum. Expetantur hæ pœnæ à liberis, à nepotibus, ac posteris. Plinius libr. 12. cap. 1. Tam digna miraculo, vt Licinius Mutianus prodendum etiam posteris putarit. ¶ Quum dicitur, In posterum prospicere, in posterum differre, subauditur tempus. Cic. pro Muræna, Sapiens ac multa in posterum prospiciens. Idem ad Atticum, Distulimus sermonem in posterum. Huius antitheton est, In præsens, Cic. in Catil. Magna temperitas iẽ aidiæ, ũ minus in præsens, at in posterum impendet. ¶ Posteri pedes, hoc est posteriores qui post primos sunt. ὀπίσθιοι. ¶ Postero, abiolutè, pro postero die. Tacit. lib. 4. Idémque quum postero ad quæstionē traheretur. Hinc componitur præposterus, hoc est peruersus, qui rerum ordinem perturbat. πρωτύστερος. Cicc. Cass. Præposteros habes tabellarios: etsi me quidem non offendunt: sed tamen quum à me discedunt, flagitant litteras: quum ad me veniunt, nullas afferunt. Quintilianus, Præpostera res occidere, deinde erubescere. Præpostera libido, nefandū masculæ libidinis flagitium, in quo naturæ, sexúsque ordo peruertitur. καταπυγοσύνη.

Posterior, & hoc posterius, comparatiuum. ὕστερος. Vnde posteriora in animali dicuntur quæ à tergo sunt, & à facie auersa. Cicc. 12. Phil. Posteriores cogitationes (vt aiunt) sapientiores solent esse. ¶ Interdum idem est quod vilior, abiectior, & minoris pretij. Idem Attic. libr. 10. Quorum vtrique semper patriæ salus & dignitas posterior sua dominatione, & domesticis commodis fuit. Idem 3. Philip. Tu verò ita vitam, corpúsq; seruato, ita fortunas, ita rem familiarem, vt hæc posteriora libertate duca. Terent. in Adel. Si id fit dando, atque obsequendo, non posteriores feram. Vbi Donatus, Non posteriores feram, subauditur, partes. ¶ Posteriora, & Superiora opponuntur. Cicc. 3. de Orat. Paria esse debent posteriora superioribus.

Postremus, superlatiuum, Vltimus, ὕστατος. Terent. in Phorm. hæc denique eius fuit postrema oratio. ¶ Postremos homines, pro perditissimis, & sceleratissimis, dixit Cicero ad Brutum, Quòd si Romanos nos esse meminissemus, non audacius dominari cuperent postremi homines, quim id nos prohiberemus. Idem pro Roscio Amerino, Sin autem id actum est, & idcirco arma sumpta sunt vt homines postremi pecuniis alienis locupletarentur, & in fortunas vniuscuiusque impetum facerent, &c.

Postremissimus, veteres pro postremo dixerunt. ὕστατος. quemadmodum & postremitas pro extremitate: vt annotauit Sipontinus.

Posterius, aduerbium, idem ferè significans quod postea, vel posteriore loco. ὕστερον. Plaut. in Epid. Vos priores esse oportet, nos posterius dicere, Quòd plus sapitis. Plaut. in Amphit. Ne tu posterius in me culpá transferas. Cic. 6. Verr. Tum mittit rex ad istum: si sibi videatur, vt reddat. iubet iste posterius ad se reuerti.

Postremo, aduerbium ordinis, significans idem quod deniq;, vltimo loco, tandem. τὰ ὕστατα, κὰ τελευταῖον. Salluſt. Postremò omnibus modis pecuniam trahunt. Pro eodem etiam dicimus, Ad postremum. In posterum verò, significat in futurum tempus. τὸ λοιπὸν. Quintil. lib. 1. Multa linguæ vitia nisi primis eximantur annis, inemendabili in posterū prauitate durantur.

Postremùm quoq; superlatiuum aduerbialiter ponitur: vt vltimùm. Terē. in Andr. Si id facis, hodie postremùm me vides.

Posteritas, atis, Hoc est ipsi posteri, qui & minores dicuntur. οἱ μεταγενέστεροι, οἱ ἀπόγονοι. Cicc. in Lælio, Quo in genere sperare videor. Scipionis & Lælij amicitiam notam posteritati fore. Idem 1. Tuscul. Quum optimus quisq; maximè posteritati seruiat. Ouid. 1. de Ponto, Eleg. 5, Quā laudem à sera posteritate ferat.

Postfero, pen. corr. Postpono. ὕστερον τίθημι. Plin. lib. 3. cap. 4, de Narbonensi prouincia loquens, Vrbibus, & agrorum cultu virorum, morūmque dignatione, amplitudine opum, nulli prouinciarum postferenda.

Postfuit, Posthabuit est. Salluſt. Sed vbi periculum aduenit, inuidia, atque superbia postfuere. Budæus.

Post genitī, diuisis dictionibus, Idem qui posteri, οἱ μεταγενέστεροι. Horat. 3. Carm. Ode 24, Clarus pòst genitis.

Posthabeo, es, Postpono. ὑστερον τίθημι, ἐλαττοῦμαι, παρὰ λόγον τίθεμαι. Terentius in Phorm. Nam omnes posthabui mihi res, ita vt par fuit: Postquam tantopere id vos velle animum aduerteram. Virg. 7. Ecloga, Posthabui tamē illorum mea seria ludo. Cic. 5. Tusc. Vt omnibus rebus posthabitis, totos se in optimo vitæ statu exquirendo collocarent.

Posthac, Deinceps, in futurum, quasi post hoc tempus. κατὰ τοῦτο, τὸ λοιπὸν, εἰς τὸ ἑξῆς. sicut antehac, ante hoc tempus. Terent. in Andria, Posthac quas facier deintegro comœdias. Vide Vallam, lib. 2. cap. 57.

POSTHVMIA, Virgo vestalis, quæ propter elegantiorem cultum in suspicionem venit incesti, & eo nomine apud Pontifices accusata fuit: verùm quum nihil præterea aduersùs eam probaretur, sententia Pontificis Maximi fuit absoluta, qui eam iocis in posterum, cultúque splendidiore abstinere, sacráque sanctè potius, quàm scitè colere iussit. Vide Lium lib. 4. ab Vrbe.

POSTHVMIVS, Prænomine Aulus, Dictator fuit in bello Latinorum quod, Tarquinij fuga excitauit, confugientis ad generum suum Mamilium Tusculanorum ducem. Quo in bello collatis signis ad lacum Regillum, quum victoria vtrinque nutaret, Magister equitum Romanis equis frænos detrahi iussit, vt irreuocabili impetu ferrentur in hostes: itaque tandem aciem Latinorum Romani fudere. In eo prælio visi duo iuuenes acriter pugnare, quos post pugnam ad prædmia quæsitos, Dictator reperire non potuit. Ratus itaque eos Castorem & Pollucem fuisse, eis communi titulo templum dedicauit. Autor Gellius. ¶ Posthumius Tubero, Magister equitum Aemylij Mamerci Dictatoris in prima Dictatura contra Volscos: mox in eodem bello à Quint. Cincinnato Consule genero suo Dictator dictus, de eisdem triumphauit: quam victoriam funestauit mors filij, viri magna virtute: quem quòd iniussu eius, occasione rei bene gerundæ pugnam iniisset, securi percussit. Ex Liuij lib. 4. ab Vrbe. ¶ L. Posthumius, post Cannensem pugnam Consul in Galliam profectus, Boiorum fraude, locorúmque iniquitate circumuentus, ne viuus in hostium manus peruenīret, mediis sese hostibus immiscens, fortissimè pugnans occubuit. Cuius inuenti caput præcidentes Barbari, ouantes in templo obtulerunt, eiúsque deinceps cranio pro sacro vase in solennibus libationibus vti sunt. Liu. lib. 33. ¶ Posthumius, prænomine Spurius, cum T. Veturio Romæ Consul fuit eo tempore quo Romani aduersùs Samnites bellum gerebant, missúsque cum colle ga aduersùs hostes, exercitum imprudens in locum iniquum deduxit, apud Furcas Caudinas: vbi ab hostibus circumuentus, quum nulla euadendi spes esset, fœdissimum cum hoste fœdus pepigit, vt sexcentis Equitibus Romanis obsidibus relictis, reliquum exercitum sub iugum missum, abducere sibi liceret. Quæ fœderis conditiones quum à Romanis improbarentur, autor fuit Senatui Posthumius, vt sui eorúmque deditione, quorum cōsensu tam ignominiosum fœdus ictum erat, fides publica liberaretur. Cuius sententiam secutus Senatus, Consulem vtrumque, cum duobus Tribunis, cæterisque omnibus qui per fœdus spopondērant, hosti vinctos dedederunt. Quos quum ille recipere recusaret, incolumes Romam redierunt. Nec ita multo pòst, fusis à Papyrio Cursore Samnitibus, & sub iugum missis, receptisque sexcentis equitibus Romanis obsidibus, pudor prioris flagitij abolitus est. Liuius libro 9. ¶ Posthumius Albinus Consul aduersus Iugurtham missus, pecuniáq; ab eo corruptus, insignem ex prouincia ignominiam reportauit. Autor Salluſtius in Iugurtha. Idem postea Proconsul: ri imperio in Hispaniam missus, de Vaccæis & Lusitanis triumphauit: vt refert Liuius libro 64.

Posthumus, pen. cor. ex post, & humus componitur, Qui post mortem parentis natus est, quasi post humatum, hoc est sepultum patrem natus. ὀψίγονος. Plaut. in Aulul. Post mediam ætatem. qui mediam ducit vxorem domum, Si eam senex anum pregnantem fortuitò fecerit, Quid dubitas quin sit paratum nomen puero posthumus? Cic. 3. de Finib. Dicúntque vt liberis consultum velimus, etiam si posthumi futuri sint.

Posthumus, ma, mum, pro futuro, & sequenti, & postero. Vnde & Apuleius Posthumam spem dixit. Virgil. 6. Aeneid. –tua posthuma proles. Cicc. pro Cecin. Filius posthumus.

Posticum, ci, penul. prod. à pòst stando, Ostium est in posteriore parte ædium. πλαγία θύρα. Plaut. in Sticho, –sed quum cogito. Potius quàm in diuidiam veniam, est etiam hic ostium, Aliud autem posticum nostrarum harum ædium: Eà ibo obsonatum, eadem referam obsonium. Horat. lib. 1. Epist. Atria seruantem postico falle clientem. ¶ Pro eodem etiam postica fœminino genere dicitur. Ammianus, Per posticam ingressus, refertam inueni confluente ex finitimis virili & muliebri sexu. ¶ Postica etiam augures appellabant plagam Septentrionalem, propterea quòd qui inaugurabantur, hanc cæli partem à tergo habebant, facie in Meridiem conuersi, quam idcirco anticam vocabant, Occasum autem dexteram appellabant, quemadmodum Ortum sinistram. ¶ Ité postica, linea est in agris diuidendis, quæ ab Oriente in Occidentem spectat. Omnia denique quæ post nos sunt, postica dicuntur: & quæ ante nos, antica.

Posticula, læ, diminutiuum à postica, pro posteriore domus parte. ὀπισθόδομος. Apuleius, Per quandam breuem posticulam intro vocat me.

Posticulum, li, aliud diminutiuum eiusdem significationis. Plaut. in Trin. Posticulum hoc recepit, quum ædes vendidit. Ibidem, Vbi nunc filius meus habitat? s. hîc in hoc posticulo.

Posticus, a, um, a dictiuum est, significans illud quod post nos est. ὀπίσθιος. Quando verò anticam & posticam dicimus, subauditur nomen pars, vel aliud simile. Pers. Saty. 1, –posticæ occurrite sannæ. hoc est irritioni facēæ à parte posteriore. Auso. –postico vulnere fossor.

Postidea, id est post id, siue deinde. Plautus in Sticho, Quin æquius est nos potiorem habere te, postidea viros nostros. Ibidem, Postidea loci si hoc ediderit.

Postilena, æ. pen. prod. Incuruum lignum, siue crassius lorum quod sub iumenti cauda ponitur: à pòst stando (vt volunt) dictum, quòd posterio rem iumentorum partem exornet. ὑπωμίς. Plaut. in Cas. Ita te aggerunda aqua curuum faciam probè, vt postilena posit ex te fieri. Contrà, antilena dicitur qua pectus cingitur. τὸ πρόστηθίδιον, Gallicè vn poictral a vn chenalon autre beste. Postilena, vne croppiere.

Postilla, Duæ dictiones in vnam coniunctæ per subunionem, idem significantes quod aduerbium postea, autore Donato. Terent. in Eunucho, Tute scis post–illa quim intimum habeam te.

Postes, In ædificiis dicuntur latera ostiorum, ex lapide, lignóve, quorum alter fores sustinet cardinibus affixos, alter seram recipit & repagula quum ostium clauditur. παραστάδες Virgil. 2. Aeneid. Hærent. parietibus scalæ, postéſque sub ipsos Nituntur gradibus. Idem 7. Ecloga, –hic plurimus ignis Semper, & assidua postes fuligine nigri. Idem 2. Aeneid. –emoti procumbunt cardine postes. Cicc. pro domo sua, Parietibus, tectis & postibus meis bellum intulisti.

Postliminium, nij, ex post & limen componitur: quæcunque enim à nobis alienata ad hostem peruenīunt, quum à nostro limine exierint, si pòst ad idem limen reuertantur, postliminio redeunt. ἀναπόμπιμον. Festus, Postliminio receptus est, siqui extra limina, hoc est terminos

prouinciæ captus fuerat, rursus ad propria reuertitur. Paulus Iurisconsultus de Cap. l. Postliminium. Postliminium est ius amissæ rei recipiendæ ab extraneo, & in statum pristinum restituendæ, inter nos & liberos populos, regésque moribus ac legibus constitutum. Nam quod bello amisimus, aut etiam circa bellum, hoc si rursus recipiamus, dicimus postliminio recipere id quod naturali æquitate introductum est: vt qui per iniuriam ab extraneis detinebatur, is vbi in fines suos redisset, priſtinum ius suum recipe ret. Sertius Sulpitius Iurisconsultus, referente Ciccrone in Topicis, in dictione postliminium, nihil notandum putauit nisi particulam post, reliquam vocabuli partem solùm additamentum putabat: tanquam liminium nihil significaret: sicut tullium, supplementum est in meditullio. Scæuola autem putauit postliminium, ex duabus dictionibus, post, & limen, esse compositum. Postliminio quetis, apud Apuleium, significat post quietem. Nam reuertio quædam postliminij vocabulo significatur. Postliminio mortis, id est reuertione à morte, & post mortem.

Postmeridianus, vide POMERIDIANVS.

Postmitto, is, Posthabeo, negligo: parui, aut nihili habeo. περὶ πλάττωνος. Cicero pro Cælio, Quod in alicuius agrestis periculo non postmitteret, id homo eruditus in insidiis doctissimi hominis disimulandum putaret?

Postmodum, pen. cor. Idem quod postea. quasi post modò. ὕστερον. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Sæpe ex iniuria postmodum exortam gratiam. ¶ Dicitur & postmodò. Idem lib. 4. Si Ardeates sua tempora expectare velint, arbitriúmque Senatui leuandæ iniuriæ suæ permittant, fore vt postmodò gaudeant se iræ moderatos.

Postomis, midis, ὄπισθις, Ferrum est, teſe Nonio, quod ad cohibendam equorum tenaciam, naribus, vel morsui imponitur. Lucilius, Postomides huic ingentes de naribus pendent.

Postpono, nis, postposui, postpositum, Id est retrò pono, posthabeo. περὶ πλάττωνος. Plin. lib. 13. cap. 19. Cyrenaica regio loton suæ postposuit paliuro. Ouid. 6. Metam. –vósque est postponere natis Aufa suis. Horat. 1. Epist. 18, Dormiet in lucem: scorto postponet honestum Officium. ¶ Aliquando ponitur pro omittere. Cicc. F. ad Tironem, Omnia postposui, dummodo præceptis patris parérem. Cæsar 6. belli Gall. Vt omnia postponere videretur, concilium in Lutetiam Parrhisiorum transfert.

Postprincipia, Dictio composita, qua Varro apud Gellium vtitur, lib. 16. cap. 18, pro progressu rei alicuius qui principia subsequitur. Voluptas autem (inquit) vel vtilitas talium disciplinarum in postprincipiis existit, quum perfectæ absolutæque sunt, in principiis verò ipsis, ineptæ & insuaues videntur.

Postquam, & posteaquam, Connexiuæ particulæ sunt quibus dicta sequentibus connectuntur. ἐπειδὴ. Virgil. 3. Aeneid. Postquam altos tetigit fluctus. Vide POSTEA.

Postremus, adiectiuum, Postremo, aduerbium, vide POSTERVS.

Postridie, aduerbium, Idem est quod postero, vel sequenti die. τῇ ὑστεραίᾳ, τῇ ἑπομένῃ. sicut contrà pridie, priore, vel præcedente die. τῇ προτεραίᾳ. Gellius putat pridie dictum esse quasi pristino die. Verba eius sunt hæc, lib. 19. cap. 24, Die pristini eodem modo dicebatur: quod significabat die pristino, id est priore: quòd vulgò Pridie dicitur, conuerſo compositionis ordine, quasi pristino die. Festus verò (cui magis accedendum puto) compositionem pridie antiquam esse innuit, quum ait, Priugnus dictus est, quòd antequam mater secundo nuberet, est progenitus. Pri enim antiqui pro præ dixerunt. Pridie igitur, ex præ, & die compositum, priori siue præcedenti die, siue die vno antè significat. Postridie verò, postero die. Valla, Postridie, quasi cras, non præsentis diei, sed cuiusdam alterius, aut præteriti, aut futuri. Sic pridie, quasi heri, non præsentis diei, sed cuiusdam alterius, aut præteriti, aut futuri. Lactantius libro quinto, de vtroque exemplum possuit, loquens de Carneade, Is (inquit) quum legatus ab Athenien sibus Romam missus esset, disputauit de iustitia copiosè, audientibus Galba & Catone Censoribus, maximis tunc oratoribus. Sed disputationem suam postridie contraria disputatione subuertit: & iustitiam quam pridie laudauerat, sustulit. Plautus in Stic. Qui potest mulieres vitare, vitet: vt quotidie pridie caueat, ne faciat quod pigeat postridie. Pridie igitur, priori die, siue præcedente die significat, vt etiam apud Catonem libro de Re rustica, Si quem purgare voles, pridie ne cœnet. Postridie verò, postero die: nec post tres dies vllo modo significat, vt hoc Catonis exemplum apertissimè demonstrat, ex libro de Re rustica, cap. 65, Oleum viride fic facito: Oleam quamprimum ex terra tollito: si inquinata erit, lauito: à foliis & stercore purgato: postridie, aut post tertium diem quàm lecta erit, facito. Non enim adiecisset diem tertium, si postridie, post tres dies significaret. ¶ Habent autem pridie & postridie aliquando post se hos genitiuos eius diei. Cicero Lentulo, Ad duodecimum Calendas Februarij, dum in Senatu pulcherrimè staremus, quòd iam illam sententiam Bibuli de tribus legatis pridie eius diei fregeramus. hoc est eo die qui præcesserit duodecimum Cal. Cæsar libro 1, belli Gall. Postridie eius diei Cæsar præsidio vtr. sque castris quod satis esse visum est, reliquit. id est postero die qui illum subsequebatur. ¶ Aliquando etiam alius eis genitiuus iungitur: vt Pridie, siue postridie Calendarum, Nonarum, Iduum. ¶ Nonnunquam & accusatiuum habent. Cicero Appio, Pridie Nonas Iunias quum essemus Brundusij. hoc est die præcedenti Nonas; siue die ante Nonas. Liuius, Etiam postridie Idus rebus diuinis supersederi iussum. Quo item modo, postridie Calendas dicitur, id est die post Calendas. Cicero ad Atticum, Pridie Compitalia venito. ¶ Interdum pridie & postridie sequitur quàm: vt pridie quàm intres patriam, sacrificium facito. Liui. libro 2. ab Vrbe. Nam

quum pridie quàm legati ad Tarquinios proficiscerentur, cœnatum forte apud Viteilios cher, &c. Id est die præcedenti antequam legati ad Tarquinios proficiscerentur. Similiter illud Suetonij in Cæsare, Et pridie quam occideretur, in sermone nato super cœnam apud M. Lepidũ, quisnam esset finis vitæ commodissimus, repentinum inopinatúmque prætulerit. Pridie, inquit, quàm occideretur, hoc est eo die qui diem mortis præcedebat. Cuius loco dicere non posiemus, pridie quo occideretur, vt nonnulli loquuntur: huiusmodi enim sententia secum pugnaret. Itaque non satis rectè putauit Valla in huiusmodi locutionibus, QVAM particulam accipi pro relatiuo QVO. Neq; enim satis aptè hanc orationem, Pridie quàm occideretur, sic interpreteris, Pridie quo occideretur: sed potius sic, Pridie postquam occideretur. Similiter, postridie quàm pater mortem obiit, epulum feci. id est postquam pater mortem obiit, postridie epulum feci vt dies mortis, luctui seruiat: postera verò, epulis. Non autem postridie quo pater mortem obiit, epulum feci: quod neque orationi, neque sensui conuenit. Nam postridie, alium diem exigit præcedentem: in isto verò exemplo, nullus alius dies præcesit. Ergo quàm pro postquam exponendum est, vt postridie, sequatur ipsum diem quo pater mortem obiit. Similiter, Postridie quàm vxorem duxero, nauigandum est mihi. Si quàm, pro quo sumatur, non rectè fiet interpretatio. Igitur necessariò quàm, pro postquam, non pro quo sumendum est. nisi hoc modo sumamus, postridie, id est postero die ab eo quo pater mortem obiit, epulum feci: & postridie ab eo quo vxorem duxero, nauigandum est mihi. Et Valla fortè ita intellexit. Hoc modo sumenda sunt pleraq; Liuij exempla, vt lib. 3. Anno trecentesimo altero quàm condita Roma erat, iteruq; mutatur forma ciuitatis à Consulibus ad Decemuiros. Et lib. 4. Dictator exercitu victore domum reducto, die octauo quàm creatus erat. id est octauo die ab eo quo creatus erat. Et illud, quàm condita Roma erat: id est ab eo quo condita Roma erat. Quod etiam pro postquam sumi potest. Possunt tamen Vallæ exempla breuius exponi, vt quàm pro quum sumatur, hoc modo: quàm, hoc est quum, pater mortem obiit, epulum feci postridie: & quàm, hoc est quũ vxorem duxero, nauigandum est mihi postridie. Illud autem Ciceronis ad Tironem, Menandrius postridie ad me venit quàm expectarem: pro quum omnino sumitur, non pro postquam, neque pro antequam, neque ab eo quo: hoc modo, Menandrius quàm, id est quum die præcedenti eum expectarem, venit ad me postridie. Vnde rectè sequitur, Itaque postridie habui noctem plenam timoris. id est noctem quæ ipsum diẽ præcedentem insecuta est, & intercesit inter postridie, hoc est sequentem diem, & ipsum præcedentem. ¶ A pridie fit Pridianus, ana, anum, pro eo quod pridie alicuius diei factum est. χθὲς, πρόσθιος. Suet. in Cali. Marcescente adhuc stomacho pridiani cibi onere. Plaut. in Milite, postriduo dixit pro postridie, Postriduo (inquit) natus sum ego mulier, quàm Iupiter ex Ope natus est.

Postulo, as, Instanter, & meo quodammodo iure aliquid peto. αἰτοῦμαι, ἀπαιτῶ. in qua significatione præter accusatiuum habet & ablatiuum mediante præpositione à vel ab. Cicc. 2. lib. Epist. Omnia volo à me postules & expectes. Idem de Amic. Nec quicquam, nisi rectum & honestum alter ab altero postulabit. Nonnunquam etiam duos accusatiuos. Idem alibi, Atque hoc tamen te scire volo, me de isto sumptu nihil decreuisse, nisi quod principes ciuitatum me postulauissent. ¶ Solet ita distingui inter postulare, poscere, petere, obsecrare, & flagitare: quòd poscamus imperiosè, petamus precariò, postulemus iure, obsecremus per sacra, flagitemus cum arrogantia, nec sine conuitio. Quæ tamen differentiæ non sunt perpetuæ. ¶ Interdum postulare idem est quod requirere. vel exigere: vt quum dicimus, Res, locus, persona, tempus, causa, hoc vel illud postulat. Cicc. pro Ligario, Longiorem orationem causa forsitan postulat, tua certè natura breuiorem. Idem 2. de Oratore, Vt causæ natura, & temporis ratio postulabit. ¶ Nonnunquam idem valet quod accusare in iudicio, siue crimen aliquod intendere. ἀιτιᾶσθαι, δίκην ἐπάγειν. Suet. in Cæsare, Cæterùm Cornelium Dolabellam Consularem & triumphalem virum repetundarum postulauit. Idem in Augusto. cap. 56. Affuit & cliẽtibus, sicut scutario cuidam euocato quondam suo, qui postulabatur iniuriarum. ¶ Interdum postulare est cupere, velle, expectare, Terent. in Adel. Per oppressionem vt hanc mihi eripere postulet? id est velit, aut speret. ¶ Item postulare (sicuti docet Vlpianus l. j. ff. de Postu.) est desiderium suum, vel amici in iure apud eum qui iurisdictioni præsit, exponere, vel alterius desiderio contradicere. ¶ Postulare quæstionem, eius est qui iniuriam sibi factam queritur aut alteri quem vindicare ad eum pertineat. Liuius 2. ab Vrbe, Senatus tumultuosè vocatus, tumultuosius consulitur, quæstionem postulantibus iis qui pulsati fuerant. ¶ Expostulare, est quum querimur iniuriam apud illum à quo accepimus, & habet in se reprehensionem: de quo alibi. Hinc expostulatio, quæ est apud illum ipsum qui peccauerit: Postulatio, de illo apud alterum.

Postulatio, onis, Querela, & quasi iusta interpositio querelarum. Plaut. in Bacch. Acris postulatio hæc est, quum huius dicta intelligo. Propriè tamen postulatio idem ferè est quod petitio. Cicc. Atti. lib. 3, Est illa imprudens quidem postulatio. Idem pro Muræna, Concessit Senatus postulationi tuæ. ¶ Vacare postulationibus, est quod vulgò dicitur, *expedire requestas*. Plin. in Epist. Senecio quum explorasset Consules postulationibus vacaturos, conuenit me, &c. Respondere postulationibus, idem. ¶ Item postulationes aduocatorum sunt, patronorúmque in foro. Suetonius in Nerone, Celeberrimis patronis non translatitias, & breues (vt assolet) sed maximas, plurimásque postulationes certatim ingerentibus.

Postulatum, ti, Ipsa postulatio. Cæsar 4. Belli Gallici, Huc postero die quàm frequentissimi conuenerunt, vt de eorum postulatis cognosceret. Cicc. 4. Verr. Hoc commoti dolore, postulata Consulibus, quæ non postulata, sed in istum crimina viderentur esse, ediderunt.

Postularia fulgura, inquit Festus, quæ votorum, aut sacrificiorum spretam religionem deliguant.

POSTVORTA, Dea erat Romanorum, ita dicta quòd futura prospiceret. Macr ob. lib. 1. Saturn.

POTAMVS, πόταμος, Oppidum Atticæ, apud Plinium lib. 4. cap. 7.

Potens, Potenter, Potentatus, Potentia, vide POSSVM.

POTENTIA, πολίχνιον Ptolemæo, Oppidum oꝰ Piceni. Cicc. de Arusp. respons. Eodem ferè tempore factus in agro Picено Potentiæ nuntiatur terræ motus.

Poterium, πώλιον, A Græcis dicitur quod nos poculum dicimus. Plaut. in Sticho, Quibus diuitiæ domi sunt, scaphio, cantharis, batiolis Bibunt nos nostro Samiolo poterio tamen viuimus. ¶ Est & nomen herbæ ex genere spinosarum, quæ à Galeno neuras appellatur, quòd medeatur neruis. Dicitur & phrynion, quòd rubetis ranis aduersetur, quas Græci phrynos vocant. Vide Plinium lib. 27. cap. 12.

Potesse, Potessum, Potestas, Potestur, vide POSSVM.

POTIDÆA, πωτίδαια, Vrbs Macedoniæ, antea Cassandria dicta. Plin. lib. 2. cap. 58.

POTIDANIA, æ, πωτιδανία, Vrbs Aetoliæ, apud Stephanum, cuius incolæ dicti sunt Potidaniates.

Potin, pro potisne, vide POTIS.

POTINA, teste Nonio, Dea nomen apud Romanos, quæ puerorum potui præsidere putabatur, sicut Edusa eorundem alimentis.

potio, potionis, Potiono, potionas, vide POTO.

potior, & hoc potius comparatiua, pro melior & melius, vide POTIS.

potior, tiris, à potis deducitur: hodiéque magis quartæ coniugationis est, olim etiam tertiæ. ἡγοῦμαι, ἐπικρατῶ γίνομαι, ἐπιτυγχάνω. Virgil. 3. Aeneidos, -fas omne abrumpit, & auro. Vi potitur. quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames? Ouid. 13. Metam. Tuque tuis armis, nos te poteremur Achille. In infinitiuo, & participiis præteriti & futuri temporis semper quartam coniugationem sequitur, nunquam tertiam. Est autem potiri, voti sui in re aliqua desiderata compotem fieri: rémq; cupitam obtinere, & in potestatem suam vindicare. habétq; modò genitiuum, modò ablatiuum. Cicc. Lentulo, lib. 1. Epistolarum. Si tibi exploratum sit, eius regni potiri posse. Autor ad Herennium lib. 1. Athemensium potiti sunt Spartiatæ. Cicc. 1. Offic. Omni Macedonum gaza potitus est Paulus. Idem 2. de Inuen. Si eo portu potiti essent. ¶ Nonnunquã idem est quod fruor, & sic ablatiuo potissimùm iungitur. ἀπολαύω, λαμπρύνομαι. Cicc. de Sene. Quòd si his voluptatibus bona ætas fruitur libentius, primùm paruulis fruitur rebus, vt diximus: deinde iis quibus senectus etiamsi non abunde potitur, non omnino caret. Nonnunquam etiam accusatiuo, sed rarius. Teren. in Adelphis. Patria potitur commoda. Aliquando etiam cum genitiuo, & præcipuè cum hoc genitiuo rerũ. Cicc. ad Lentulum lib. 1, Otium nobis exoptandum est, quod ij qui potiuntur rerum, præstaturi videntur.

Potis, & pote, adiectiuum potior, potissimus, Idem quod potens, potentior, potentissimus, vel bonus, melior, optimus. δυνατός. Virgil. 3. Aenei. Nec potis Ionio fluctus superare sequendo. Cicc. 2. Tusc. ex antiquo aliquo Poëta. Neque sanguis vllo potis est pacto profluens consistere. Terent. in Phorm. Mea lege vtar, vt potior sit qui prior ad dandum est. Vt potior sit, inquit, hoc est vt melior, vel charior sit. ¶ Pote apud veteres aliquando legitur pro possibile. Plaut. in Cas. Nec pote quicquam commemorari.

Potissimus, super latiuum, Ferè exponitur per optimus, aut præcipuus. Quintil. lib. 10. cap. 3, Vt semel quod est potissimum, dicam. hoc est præcipuum.

Potin', Hoc est potisne es, siue potésne. Plaut. in Epid. Potin' vt molestus ne sies? Terent. in Andr. Potin' es vt desinas?

Potior, & potius, Comparatiua ab antiquo nomine potis, idem significantia quod melior & melius. λῴτων, βέλτιον. Cicc. 4. Tusc. Filius plus pollet, potiórque est patre. id est melior, aut præstantior.

Potissimum, super latiuum, Id est optimum, præcipuum, exquisitum. βέλτιστον. Plin. Epist. 7. 9. Nam si hoc opusculum nostrum aut potissimum esset, aut solum, & c. Sic potissima ratio, potissima nobilitas.

Potius, potissimùm, vel potissimè, aduerbia quæ significant magis, & maximè. μᾶλλον. Differunt autem potius, & potissimùm, seu potissimè, quòd potius, ad duo tantùm: potissimùm verò, ad plura refertur. vt Quem potius instituam hæredem? Fabium an Lucium? aut, Quam natarum potissimùm eruditam? si multæ sint. Autor ad Herennium lib. 1, Ex comparatione in qua per contentionem vtrum potius, aut quid potissimùm sit, quæritur. Idem ibidem, Quum quærit orator, vtrum de duobus potius, aut quid de pluribus potissimùm dicat. Cicc. in Lælio, Hactenus mihi videor, de amicitia quid sentirem, potissimè dixisse. Plaut. in Pseu. Hunc diem sumpsimus potissimè. Inuenitur tamen quandoque potissimùm referri ad duo. Cicero, Quanquam præstat honestas incolumitati, tamen vtri potissimùm consulendum sit, deliberetur.

POTITIVS, Senis cuiusdam nomen est, quum vnà cum Pinario altero sene sacris suis præfecit Hercules. Seruius explicans illud Virgilij 8. Aeneid. -primúsque Potitius autor, Et domus Herculei custos Pinaria sacri. Pinarius, inquit, & Potitius, duo senes fuerunt, quibus qualiter coli vellet ostendit Hercules: scilicet vt manè & vesperi ei sacrificaretur. Perfecto itaque matutino sacrificio, quum circa Solis occasum esset dictis. Quare iratus Hercules statuit vt Pinariorum familia tantùm ministra esset epulantibus Potitiis, & complentibus sacra. Hæc Seruius. Vide de hoc plura apud Fenestellam, & Liuium lib. 1.

Potito, vide POTO.

POTNIAE, πότνιαι, Magneſiæ oppidum fuit, teste Plinio libro 4. cap. 9. In hoc oppido Glaucus Sisyphi & Meropes filius, equas humana carne pauisse dicitur, quò cupidius ferrentur in hostem. Verùm quum pabuli cuiusmodi copia deesset, versæ in rabiem equæ dominum ipsum deuorarunt.

Potniades, Quadrigæ, apud Virgilium 3. Georg.

Poto, tas, taui, tatum, & potum, significat bibo. πίνω. Cicc. de Clar. Orat. Si potare velis, de dolio tibi hauriendum est. Idem 2. Philipp. Domus erat aleatoribus referta, plena ebriorum, totos dies potabatur, &c. Idem 2. de Finib. Tum ipsum quum vigiliis & fame cruciaretur, clamat virtus beatiorem fuisse, quàm potantem in rosa Thorium. Aquam potare galea. Tibul. lib. 2. Eleg. 7. Acetum acre potare. Horat. 2. Serm. saty. 3. Virgil. 3. Georg. Et lac concretum cum sanguine potat equino. ¶ Arbores quoque potare dicuntur, quum liquor radicibus affunditur. Plin. lib. 12. cap. 1. Docuimus etiam arbores vina potare. Lanæ etiam colores potare dicuntur. Plin. lib. 9. cap. 38, Quinis lana potat horis, rursúsque mergitur carminata, donec omnem ebibat saniem. ¶ Eius composita sunt, Appoto, quod est multùm poto. Plaut. in Curc. Postquam cœnati atque appoti, talos poscit sibi in manum: Prouocat me in alcam, vt ego ludam. Compoto, simul poto. συμπίνω. Vnde Compotatio, quam Græci συμπόσιον dicunt. Epoto, potando exhaurio. ἐκπίνω. Perpoto, valdè poto. διαπίνω. Præpoto, antè poto. προπίνω. & habent penultimam productam.

Potandus, a, um, Ouid. 2. Fast. Dúmque parant epulas, potandáque vina ministri.

Potatus, a, um, vt Potata aqua. Plin. lib. 2. cap. 103, In Falisco Clitumni amnis aqua potata, candidos boues facit.

Potator, oris, Qui potationibus indulget. Plaut. in Menæh. Nanque Epidãnea natio est hæc ita hominum, Voluptarij, atque potatores maxumi. Plinius lib. 20. cap. 23. Radix cuiusq; ex aqua decocta, potatoribus sitim facere narratur. de carduorum syluestrium generibus duobus.

Potatio, onis, Actus potandi. Cicc. 1. de Diuin. Si modo temperatis escis, modicísque potationibus ita est affectus, vt sopito corpore ipse vigilet. Plaut. in Sticho, Quot potationes mulsi, quot autem prandia?

Potus, ta, tum, participium, in vtraque significatione sumitur. In actiua, pro eo qui abundè potauit. ὑπομεθύων, ὑπωνικός. Ouid. lib. 3. Fast. Occurrit nuper, visa est mihi digna relatu Pompa, senem potum pota trahebat anus. Cicc. Trebatio lib. 7, Itaque etsi domum bene potus, feróque redieram: tamen id caput vbi hæc controuersia est, notaui. In significatione passiua. Ouidius loco iam citato, -tanto est Albula pota deo. Iuuen. -epotáque flumina Medo Prandente. Ouid. lib. 15. Meta. Nocte nocent potæ, sine noxa luce bibuntur.

Poturus, a, um, vt Terra potura cruores, Stat. 12. Theb. Oues poturæ, Propertius lib. 4. Eleg. 4.

Potus, tus, Idem quod potio. πόσις, πῶμα. Cicc. 4. Tusc. l. Quid quòd ne mente quidem rectè vti possumus, multo cibo & potione repleti? Et in Catone, Tantum cibi & potionis adhibendum, vt reficiantur vires, non opprimantur. Plinius libro 10. cap. 72. Serpentes exiguo indigent potu.

Potio, onis, Idem quod potus. πόσις, πῶμα. Plaut. in Sticho, Nam intus mihi iam potione vinacea onerabo gulam. Colum. lib. 11. capi. 51, Vt cibus & potio sine fraude à cellariis præbeantur. Cicc. 1. de Finib. Quum cibo, potionéque fames, sitísque depulsa est. Celsus, lib. 1. capi. 9, Vinum frigidum bibere, & post cibum magnam potionem sumere. Quint. lib. 7. cap. 3. Bibere potionem.

Potor, oris, Idem quod potator, apud Martialem est titulus, ad Sextilianũ potorem. Horat. 1. Epist. 20, Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt, Quæ scribuntur aquæ potoribus.

Potorius, ria, rium, Quod ad potandum pertinet. ποτήριος. Vnde dicimus vasa potoria, sicut vasa escaria.

Potorium, rij, Vas quod ad potum est deputatum. ποτήριον. Plin. libro 33. capi. 10, Ptolemæum Varro tradit, Pompeio res gerente circa Iudæam, octona millia equitum sua pecunia tolerauisse: mille conuiuas totidem aureis potoriis mutantem vasa cum ferculis saginasse.

Potulentus, a, um, Idem quod potus, siue ebrius. μεθύων. Suet. in Othone, Fertur & noctibus vagari solitus, atque inualidum quenq; obuiorum, aut potulentum corripere. ¶ Interdum potulentus idem est quod potui idoneus, πόσιμος. Gel. lib. 4. cap. 1, Penus est quod esculentum, aut potulentum est. Sic enim nonnulli malunt legere quàm quod vulgata exemplaria habent, poculentus.

Potito, tas, pen. corr. frequentatiuum à poto, Consuetudinem potandi habeo. Plaut. in Amphit. Nunc tibi hanc pateram quæ dono mihi illic ob virtutem data est, Pterela rex qui potitauit, quem ego mea occidi manu. Idem Asina. Tecum vna postea æquè pocula potitet.

Potiono, nas, Potionem præbeo. ποτίζω. Cuius passiuum est Potionor. Suetonius in Caligu. Creditur potionatus à Cæsonia vxore, amatorio quidem medicamento, sed quod in furorem verterit.

P ante R.

Practicus, a. um, & Practica, cæ, vide PRAXIS.

PRACTIVS, tij, πράκτιος, Fluuius est Troadis, inter Lampsacum, & Abydum in Hellespontum influens, teste Strabone lib. 13. Meminit huius fluuij & Homerus in Catalogo.

Præ, Præpositio idem significans quod Antè, qua tam separata vtimur quàm composita. πρό. Extra compositionem modò absolutè ponitur: vt apud Terentium in And. I præ, sequar. Modò cum ablatiuo: vt. Præ oculis, id est ante oculos. Præ cunctis, id est ante cunctos, vel plus quàm cuncti. ¶ Nonnunquam causam denotat, accipitúrque pro ob, vel propter, διά. Terent. in And. Præ studio dum efficias quod cupis. id est ob studium. Idem in Eunu. Misera præ amore. ¶ Item idem valet quod præter. Gell. lib. 1, Præque se vno, cæteros omnes linguæ Atticæ principes, gentémque omnem togatam, quodcunque nomen Latinum, rudes esse atque agrestes prædicabat. Terentius in Hecy. Extra vnam ancillam, dixit: hoc est præter vnam ancillam. ¶ Aliquando respectum emphasim

Præcaueo,ēs,præcaues,pen.cor.Antè cauco,prouideo.προφυλάττομαι,Plau, in Amphi.Aui id præcauisse oportuit? Cæsar 1.belli Gal.Id ne accideret, præcauendum tibi Cæsar existimabat. Cice.ad Atticum, lib. 2, Quod à me ita præcautum, atque ita prouisum est, non vt ego de optima mea ratione decederem,&c.

Præcedo,is,Antecedo.προάγω,προήκομαι. Plin.lib.11.cap.37,Nulla præcedente iniuria.Virgil.9.Aeneid,Turnus, vt anteuolans, tardum præcesserat agmen.¶Per translationem significat præcellere.Plaut.Asin.Vt vestræ fortunæ meis præcedunt Litanę longè.¶Præcedere autoritate, sapore,suauitate, & similibus. Plin. lib.29.cap.1,Ad syderum motus ex ephemeride mathematica cibos dando,horásque obseruando,autoritate eum præcesit.

Præcello,lis.præcellui,præcelsum,Anteire, præcedere, & superare. Διαφέρω. Plin.lib 12.cap.3,Malus Assyria odore præcellit foliorum, R obore mentis præcellere,Silius lib.3.

Præcellens,tis,adiectiuum.Plinius lib.12.capi.1,Prisco ritu simplicia rura etiamnunc Deo præcellentem arborem dicant. Ibidem capi. 6, Maior alia pomo, & suauitate præcellentior, quo sapientes Indorum viuunt. Idem in Prœemio lib. 6,Videmus Virgilium præcellentissimum vatē eadem causa hortorum dotes fugisse.

Præcelsus,a,um, Valde celsus. Cice.6.Verr. Enna autem, vbi ea quæ dico, gesta esse memorantur,est loco præcelso,atque edito.Virgil.3.Aeneid. Vna præcelsa consedit rupe Celæno.

Præceps,præcipitis,quum de loco dicitur,idem est quod altus & præruptus,vnde quis facile in præceps dari potest. ψηφάσιμον&ὑλερμινόδης. Cice.pro Plancio, Vita præceps & lubrica.Virgil.2. Aeneid. Turrim in præcipiti stantem , summisque sub astra Eductam tectis. ¶ Præceps item dicitur qui ex loco sublimi deorsum decidit. Virgil. in Pharmaceutria.Præceps aërij specula de montis in vndas Deferar. Dici autem videtur præceps à capite,sicut & anceps,biceps,& triceps.Proprie enim præcipitem dari dicimus qui ita ex editiore loco deturbatur, vt deorsum decidat in caput. ¶ Per metaphoram autem præceps dicitur qui sine consideratione,aut modo quid agit,& quali rem & tempus præoccupat. ψροπετὴς. Cice. de Arusp.resp.Ille demens,& iampridem ad pœnam , extiúmque præceps. Virgil.3. Aeneid. -mox sese ad litora præceps. Cum fletu, precibusque tulit. Hoc est sine respectu salutis, inquit Seruius.Vnde pro nimis festino poni solet.Virgil.2.Aeneid. Præcipites atra cęu tempestate columbæ. ¶ Præcipites palmites apud Columellā sunt qui de hornotinis virgis enati,in duro alligantur.Hi(vt lib.5.capi. 6.idem scribit)plurimum fructus ferunt, sed & matri maximè nocent. Itaque nisi extremis ramis, aut si vitis arboris cacumen superauit, præcipitari palmitem non oportet. ¶ Habet autem hoc nomen varios in oratione vsus. Dicimus enim,Committere se in locum præcipitem.Dare aliquem præcipitem,pro eo quod est præcipitare : & per translationem pro festinanter eiicere, siue expellere. Præcipitem in terram dare, Præcipitem agere , Præcipitem ferri. Præcipitem trahere , id est secum deorsum rapere.In præcipiti esse,id est in summo discrimine. Præceps senectus,id est decrepita. Præceps dies , quum Sol occasui propinquus est,nóxque appetit.Liu.4.ab Vrbe,Præcipitique iam die curare corpora milites iubet.

Præcipito,tas,In præceps deiicio, καταπροίζω. Cice. pro A.Ceci. Præcipitatus ex locis superioribus. Præcipitare se de turri , Liu. 3. belli Pun. Præcipitare se in flumen,Cæsar 4.bel.Gal.Præcipitare palmitem,flagellum,& huiusmodi pro deorsum reflectere.Colu.lib.5.capi.6,Quæ pars palmitis præcipitata est,fructu induitur. Præcipitare ad mortem, est ad mortem præcipitem agere.Præcipitare moras.id est festinanter abiicere.¶Aliquando est neutrum absolutum,idem significans quod in præceps ire vel ruinam minari: Cice. pro P.Sylla,Reipublicæ præcipitanti subuenit.Præcipitat hyems,hoc est ingruit,& repentè aduenit. Præcipitat Nilus, id est præceps ruit, & ex alto delabitur. Præcipitant curæ, id est vrgent. ¶ Aliquando ponitur pro temerè , & inconsideratè rei aliquid aggredi. Plaut. Trinummo, Nam qui in amorem se præcipitauit, penis perit quàm si de saxo saliat.

Præcipitans,participium,quod & ipsum duplici modo in oratione collocatur,quem admodum suum verbum.Modò enim à tergo accusatiuum habet: vt,Celsa præcipitans sese de Leucade Sappho. Modò absolutè ponitur.Cice.pro Cluentio, Præcipitantem igitur impellamus , & perditum prosternamus.Sic Solem præcipitantem dicimus,occasui vicinum; item Aetatem præcipitantem,hoc est cadentem, & ad interitum properantem.

Præcipitanter,aduerb.um,Quod significat inconsideratè, temerè. προπετῶς. Lucr.lib.3.Currit agens mannos ad vltima hic præcipitanter.

Præcipitatio,onis,verbale: & Præcipitantia,tiæ.apud Gellium lib.6.cap.2.

Præcipitium,tij,Locus præruptus,vnde præcipitari facilè quis potest. ἀπόκρημνος, ἀπότομος, ὑψηλός. Quin.lib.1.Est etiam non ineruditè ad declamandum ficta materia,in qua ponitur tibicem qui sacrificanti phrygium cecinerat.acto illo in insaniam,& per præcipitia delato,actusari quòd causa mortis exiterit.

Præcepto,Præceptas, Præceptor, Præceptrix, Præceptum, vide PRAECIPIO.

Præcerpo,is,Antè carpo. προδρέπομαι, Plin.lib.18.cap.19,Ne germinum tenera præcerpantur.Cice.6.Verr.Non præcerpo fructum officij tui,non alienam mihi laudem appeto.

Præcertatio,onis,verbale à Præcerto, significans quoddam futuræ pugnæ quasi præludium. προάγω.Ad Herennium lib.4,Mihi tecum præcertatio non est , ideò quòd populus Romanus , me nolo dicere,ne cui fortè arrogans videar:re autem sæpe ignominia dignum putauit.

Præcido,is,pen.prod.ex præ,& cædo, Significat antè cædo, hoc est antè immolo,vt interpretatur Festus. προθύω , προσφάττω , ὑπολύω. ¶ Aliquando est amputare , obtruncare. Cicero 5. Tusc. At Cinna collegæ sui Consulis Cn. Octauij præcidi caput iussit. Præcidere spem alicuius rei,est auferre, siue præcludere, apud Ciceronem 2. Vert.Præcidere aliquando deiungere est : vt quum quis non simpliciter , & in vniuersum admittitur ad dicendum , aut oppugnandum , sed cogitur id deiungere quod oppugnare velit.Budæus. ¶ Ponitur aliquando pro durè negare. Cice. ad Atti. lib. 10, Quod quia planè, quum in Formianum venisset, præciderat,asperius ad te de eo scribere solebam.Idem Atti.lib.3.Nunquam reo cuiquam tam humili,tam nocenti,tam præcisè negaui,quàm hic mihi plane sine vlla exceptione præcidit. ¶ Præcidi os dicitur,quibene pullatur. ευγνάθω. Seneca lib.4.Natu.qua.St.Qui me vsque ad mendacia hæc leuiora in quibus os præcidi,non oculi erui solent,creuit lum præsto.

Præcisus,participium: vt præcisum caput,apud Plinium lib.11.cap.37.Ponitur quoque pro abrupto,& abscisso. Quin.lib.10,Qui præcisis conciuionibus obiecti,&c.¶ Præcisum(inquit Nonius)dicitur pars carnis & viscerum,hoc est circa quod viscera inuoluta sunt.quòd oras circuncisas habeat.Lucil.lib.20.referente eodem Nonio,Illi præciso,atque epulis capiuntur opimis.

Præcisè,aduerbium,vt Præcisè negare.Præcisè dicere,id est cum compendio sermonis , & per defectum , & aliquid subintelligendo, inquit Budæus.Cice.2.de Nat. deor.Sed id præcisè dicitur, vt siquis dicat Athenien sium Rempublicam consilio regi,desit illud Areopagi.

Præcisio, verbale. Cice.3. de Orat. Et huic contraria sæpe præcisio est, & plus ad intelligendum quàm dixeris , significatio , & distinctè concisa breuitas.

Præcidaneus,a,um, τὸ προβούλαιον. vt.Præcidanea agna,quæ ante alias cædebatur.Præcidaneæ feriæ,quæ solennes legitimas ferias præcedebant. Præcidaneæ hostiæ,quæ ante sacrificia solennia pridie cædebantur.Præcidanea porca ea dicebatur , teste Festo , quæ Cereri mactabatur ab eo qui mortuo iusta non feciſſet , id est glebam non obiecisset : quia mos erat eis id facere priusquam nouas fruges gustarent.Hæc ille. Præcidaneus,inquit Nonius,idem quod præcidendus.Varro de Vita Populi Romani,Quòd humatus non sit,hæredi porca præcidanea suscipienda Telluri,& Cereri:aliter familia pura non est.

Præcingo,is,xi,ctum,Idem quod cingo. διαζώννυμι. Plau.Bacch. Cinctículo præcinctus,in sella apud magistrum assideres.Ouid.2. Trist. Et latro , & cautus præcingitur ense viator. Castris præcingere fluuium, Claud.de bel.Get.Littora muro præcingere,Sil.lib.3.

Præcinctus.particip.Hora.2.Serm.laty.8, -vt omnes Præcincti rectè pueri,comptique ministrent.

Præcino,is,pen.cor. præcinui, præcentum, Antè cano. προᾄδω. Cice.4. Tuscu. Nec verò illud non eruditorum temporum argumentum est, quòd & deorum puluinaribus,& epulis magistratuum fides præcinunt, Tibul.lib.1.Eleg.5,Carmine quum magico præcinuisset anus. ¶ Interdum idem quod prædico,siue prædiuino.Plinius lib.8.cap.46, Hi greges repentè lymphati,futura præcinunt.

Præcentio,onis,Modulatio illa vocum quæ ante initium cantus fieri solet, quasi præludium. προῴδιον, πρόᾳσμα. Cice.de Arusp. Resp. Tui sacerdotij sunt tensæ,curricula, præcentio, ludi, libationes, epulæque ludorum.Gel.lib.1.cap.11, Tibicines inter exercitum positi canere incepta-bant.Ea illi præcentione tranquilla & venerabili,ad quandam quasi militaris musicæ disciplinam vis & impetus militum,ne sparsi dispalatíq; prorumperent , cohibebatur. Quapropter & exordium, siue initium, siue principium , siue proloquium , siue anteloquium , quidam præludium, alij præcentionem vocauere ad similitudinem Græcorum qui id προοίμιον nominant,propterea quòd ὕμνου cantus est.

Præcentor, oris, Qui canendo præcedit. χορηγὸς, ὀρχηστὴς, διδάσκαλος. sicut Præsultor,qui saltantium choream ducit.

Præcipio,is, à præ, & capio, significat antè capio, præuenio, præoccupo. προλαμβάνω. Virgil.3.Ecloga,Cogite oues pueri:si lac præceperit æstus, Vt nuper,frustra pressabimus vbera palmis.Cice.lib.2.Offi.Præcipiant oratione benigna multitudinis animos,ad beneuolentiam alliciant mitiores,blando sermone deliniant. ¶ Nonnunquam idem quod præuidere.Virgil.6.Aeneid.Omnia præcepi,atque animo mecum antè peregi. ¶ Item iubere , παραγγέλλω. & pertinet ad eos qui curam aliorum gerunt,& qui aliis præsunt.Sallu.in Iugurtha, Micipsa pater meus mihi 24.Heliodus,qui princeps omnium de agricultura præcepit.

Præcepto,Antiqui dixerunt pro frequenter præcipio:quod verbum in Saliari carmine vsurpatum fuisse,autor est Festus.

Præceptus,a,um, participiū, Modò significat antè captum. προεπιλαμβάνων. Liuius lib.1,Tempore illi præcepto.Cice.3.Tusc. Hæc cogitantem fore beatum, præsertim si & antè præceptis bonis contentus esset, nec mortem,nec deos expauisceret.id est prægustatis,& antè captis. Modò iussum. ἐπίταγμα&ὁρισμὸς. vt, Præceptum est tibi ne discedas.

Præceptum, pti, Nomen subst antiuum, idem significat quod mandatum, siue iussio. παράγγελμα, πρόσταγμα, ὑπόθημα. Cice.Lucceio.lib.5.Epistol. Tuis monitis,præceptisque omnis est abiiciendus dolor. ¶ Aliquando pro disciplina,siue documento,siue admonitione,& quasi regula quadā bene viuendi : vt quum præcipitur quid vir vxori , quid vxor viro debeat.Cice.1.Offic.Neque vlla officij præcepta firma,& stabilia,coniuncta naturæ tradi possunt , nisi aut ab iis qui solam virtutem , aut ab iis qui maximè honestatem propter se dicant expetendam. ¶ Aut pro documento tradito ad aliquam artem percipiendam. Hinc dicimus Dare præcepta de aliqua re,siue tradere.Cice.de Clar.Orat.Hermagoræ discipliná dat rationes certas,& præcepta dicendi,&c.

Præceptor, oris, verbale, Artium magister, doctor, institutor. διδάσκαλος. Cice.5.de Orat. Sed iidem erant viuendi præceptores, atque dicendi. Ouid. 1. de Arte, Aeacidę Chiron, ego sum præceptor amoris. Horum placita,præcepta & præceptiones dicuntur. Cicero 3. Offic. Itaque præ-

pria est ea præceptio Stoicorum,&c.

Præceptrix,verbale fœminini generis.Cic.lib.1.de Fin. Sapientia præceptrice in tranquillitate viui potest.

Præcisus,vide PRAECIDO.

Præclamo,as,Antè clamo.προβοάω.

Præclamito,as, ex quo præclamitatores dicebantur qui flaminem Dialem,hoc est sacerdotem Iouis antecedebant clamantes,vt homines ab operibus abstinerent:quia ei opus facientem videre , irreligiosum videbatur.

Præclarus,a,um,Valde clarus.περιφανὴς&. Lucret.lib.5,Præclarúmque velint cæli restinguere Solem. ¶ Per translationem accipitur pro celebri & illustri,sicut & simplex clarus, in quo scilicet gloriæ & famæ fulgor quidam resplendet. Cic.de Orat. Multi erant præterea præclari in Philosophia,& nobiles. ¶ Nonnunquam in eadem significatione accipitur qua bonum,siue bellum dicimus.Cic.ad Atticū,lib.10,Præclara igitur conscientia sustentor,quum cogito me de Republica aut meruisse optimè, &c. Idem 3. Philip.O præclarum custodem ouium (vt aiunt)lupum.Idem 6.Ver. O dij immortales præclaram conscietiam. Magnificum & præclarum genus dicendi,Cic.2.de Orat.

Præclarè,aduerbium,Bene,belle. Cic.4.Acad. Præclaréq; secum agi putet,si,&c.Idem 3.Ver.Quis hoc non perspicit,plærique nobiscū actum iri si populus Romanus istius vnius supplicio contentus erit?

Præclauium , teste Nonio , Pars vestis erat quæ ante clauum texetur. Afranius,Totum diem præclauium vnum texere.

Præcludo,is,si, sum, Claudo , intercludo , præcido. διακλείω , διέργω. Cic.pro Planco, Nam maritimos cursus præcludebat hyemis magnitudo.Cæsar 2.belli Gallici, Deductis tribus in arcem oppidi cohortibus à Varrone præsidio,per se cohortes eiecit,portásque præclusit.Cicero antequā iret in exilium, Animus ad exponendam rei indignitatē præluditur.Ouid.1.Meta.Sed nocet esse Deum,præclusíq; ianua leti.

Præco,onis,vide infra PRAECONES.

Præcognitus , Antè cognitus : quanuis rarò præcognosco reperiatur. προγνωσμένος&. Plancus ad Ciceronem,lib.10, Quòd si latro præcognito nostro aduentu,rursus in Italiam se recipere cœperit, Bruti erit officiū occurrere ei.

Præcolo,is,pen.corr.Præparo,antè colo.Cice.in Partit.Sunt autem alij quidam perfecti animi habitus ad virtutem quasi præculti , & præparati rectis studiis & artibus.

Præcompositus,participium,siue nomen ex participio,Præparatus.vt Os præcompositum.Ouid.6.Fast.Nox erat,& vinis oculisque,animíq; natabant, Quum præcomposito nuntius ore venit.

Præconceptus,a,um,Antè conceptus.Plinius lib.22.cap.82, Præconcepti enim spiritum exhalant.

Præconsumo,is,pen.prod. Antè consumo. Ouidius posuit pro consumo,lib.7.Meta.-& vtilius bellum putat esse minari,Quàm gerere,atque suas ibi præconsumere vires.

Præconsumptus,a,um,participium.Ouid.4.Trist.Eleg.5,Et quoque non minimum vires afferre recentes , Nec præconsumptum temporis esse malis.

Præcones,à præcinendo dicti sunt, quasi præcanes,quòd antè canāt, & annuntient quod est faciendum. κήρυκες. Vel (vt inquit Priscianus) à præ,id est valde canendo.Sunt enim qui iussu magistratus publicè ali quid ore denuntiant,quique olim auctionem faciebant,& audientiam in theatris indicebant.Plaut.in Pœn.Exurge præco,fac populo audientiam.Virg.5.Aeneid.Victorem Aeneas præconis voce Cloanthum Declarat.Præcones (vt diffusius dicam) erant in iudiciis qui Senatusconsulta prædicabant,& recensebant,posteaquam decreta erant.qui iudices & candidatos suis nominibus appellabant:quales sunt quos *Ostiarios* vulgò vocamus.qui etiam literas in Senatu publicè legebant. qui item bona quæ proscribebantur,publicę auctioni proponebant,ac proclamabant,& pretia,vt inquit Cicero, conficiebant. ¶ Præcones laudum nostrarum dicuntur qui res à nobis gestas laudando diuulgant. Cicer.pro Archia,O fortunate,inquit,adolescens,qui tuæ virtutis Homerum præconem inueneris . Hos quoque curiones vocatos legimus.

Præconium,nij.Ipsa vox,vel exercitium,officiúmve præconis. κήρυγμα, κηρυκεῖον. Cicero Leptæ,lib.6,Eos qui aliquando præconium fecissent, in municipiis Decuriones esse non licere.Suet.in Nerone , Et præconio vbique contendit.Plaut.Menæch.Præconium vt mihi detis. ¶ Sed quo niam à præcone res gestæ etiam pronuntiari solent, ideo quandoque pro laude, fama, & gloria sumitur , quum scilicet aliquis laudatur à genere , aut virtutibus , cæteríſve bonis animi, corporis,aut fortunæ. Quid.Epist.15, Magna quidem de te rumor præconia fecit. Idem 4.de Pon. Carmina vestrarum peragunt præconia laudum. Aliquando est præconis officium.

Præconius,a,um,antepenultima prod.Quod est præconis. κηρύκειος. vt, Sub voce præconia.

Præcontrectare,Antè contrectare.Ouid.6.Metamor.Spectat eam Tereus,præcontrectátque videndo.

Præcoquo, quis, pen.corr. Ante tempus suum,vel præmaturè coquo. πρὸ τῆς ὥρας πέπαινω.Colum.lib.5,Vuæ commodius insolatæ præcoquuntur.hoc est ante tempus aliorum fructuum maturantur. ¶ Nonnunquam valde vel nimis coquere. Plin.lib.18. cap.29, Acinique præcoquuntur in callum. ¶ Aliquando nihil aliud est quàm antè vel prius coquere. Sic medici iubēt porrum antequam ptisanæ admisceatur,in aqua præcoqui,vt ponat acrimoniam.Ad eundem etiam modum vti tur hoc verbo Plinius,scribens quosdam passum conficere ex qualibet vua,sed præcocta,antequam scilicet exprimatur.Verba eius sunt hæc, lib.14.cap.9,Quidam è quacunque dulci,dum præcocta, alba faciunt siccantes sole.

Præcordia,orum,Propriè partes laterales dicuntur,nothis eostis subiectæ,hepati & lieni superiacentes : quę quòd ὑπὸ τὴν χόνδρον, hoc est sub cartilagine sitæ sint,à Græcis ὑποχόνδρια appellantur. Celsus lib.4.cap. 8,Dextra parte sub præcordiis vehemens dolor est.Idem alibi,Periculosum est etiam post aquatum morbum febrem oriri, vtique si præcordia in dextra parte dura manserint. ¶ Plinius lib.11.cap.37,præcordia accipere videtur pro diaphragmate,siue septo transuerso quod vitalia viscera à naturalibus separat. Verba eius sunt hæc , Exta homini ab inferiori visterum parte separantur membranis,quæ præcordia appellant,quia cordi prætenduntur. Græci appellarunt Phrenas. Idē lib. 30.cap.5,exta ipsa præcordiorum nomine significari tradit.¶ Quandoque etiam generalius hoc nomē positum inuenitur pro quibuscunque partibus interioribus cordi vicinis. Cicer.5.de Fin. Fœlix cursus, quum is ipse annulus in præcordiis piscis inuentus est. Virtus redit in præcordia nota,Virg.1.Aen.

Præcorrumpo,is,antè corrumpo. Ouid.14.Metam. Dum tamen hanc sperat,dum præcorrumpere donis Me cupit.

Præcoruptus,a,um,participium.Ouid.9.Metam.Illa quidem venit, sed præcorrupta.

Præcox,cocis,pen.corr.generis omnis,Quod præter morē cæterorum, vel ante cætera coctum & maturum factum est. πρώϊμος , πρώιος. vt, Præcoqua vua,præcox ficus. ¶ Præcocia poma,ex persicorum genere, quæ primò matures cunt.Galli *Abricocia* vocant. Plinius lib.15.cap.12, Persica Duracina post Autumnum matures cunt , æstate præcocia,intra triginta annos reperta,& primò denariis singula venūdata. Eadem & præcoqua dicuntur.Martial.lib.13,Vilia materniis fueramus præconqua ramis:Nunc in adoptiuis persica cara sumus. ¶ Per trāslationem præcox ingenium dicitur quod nimis citò maturitatē est consequūtus & ante tempus videtur adoleuisse.Quintilianus lib.1.cap.3,Illud ingeniorum velut præcox genus , nō temere vnquam peruenit ad frugem. Præcox fuga.Varro Synephebis,Quod si non manumittet.fugies si me audies:quum tempus reuocat,ea est præcox fuga.Præcox pugna,apud Ennium lib.8.Annalium.Præcox risus, Plinius lib.7. in Præfa.At hercle risus præcox ille , & celerrimus , ante quadragesimum diem nulli datur.¶ Legitur & hic & hæc præcoquis,& hoc præcoque. Colu.lib.3. cap.2,Quæ quum talis est conditio, maximè præcoques,& duracinæ, tum denique purpureæ & bumasti,&c.Eodem lib. cap.9, Quum pulchrè memineris à me duo genera vinearum intra tempus biennij ex vna præcoque vitæ,quam in Ceretano tuo posides , insitione facta consummata. Idem lib. 1. cap.6, Quæ fumi quodam tenore præcoquem maturitatem trahunt. ¶ Præcoci opponitur serotinum : vnde dicimus serotinas vuas quæ post consuetum tempus tardè maturescunt.

Præcrassus,a,um,Valde crassus. Plin.lib.16.cap.8, Cortex præcrassus, ac renascens.

Præcurro,is, Antè curro, siue citò antè eo. προτρέχω. Terent. Eunuc. Abi , præcurre , vt sint domi Parata omnia. Cæs.6. bel. Gall. Præcurrunt equites , quanto res sit in periculo consequendi.Cice.1. de Diuin. Sed ita à principio inchoatum esse mundum , vt certis rebus certa signa præcurrerent. Idem in Oratore, Horum vterque Isocratem ætate præcurrit.

Præcurrens,tis.Cic.in Part.Vt primordia rerum,& quasi præcurrentia,in quibus ineſt aliquid argumenti.

Præcursus,sus.Plinius lib.16.cap.25,Omnia intra.VIII.Iulij Idus Etesiarum præcursu.

Præcursio,onis,verbale.Cic.de Fato,Itémque illi qui ab hoc dissentiunt, confitentes non fieri assensiones sine præcursione visorum.¶ Præcursio pro eo quod Boethius præcursoriam causam vocat. Cic. in Top. Alia autem præcursionem quandam adhibent ad efficiendum, & quædam afferunt per se adiumenta.

Præcursor,oris,aliud verbale,πρόδρομος.Cic.7.in Verrē,Quem iste in decumis,in rebus capitalibus, in omni calumnia præcursorem habere solebat,& emissarium.

Præda,æ,à pariēdo(vt inquit Varro)quasi parida,quòd manu parta sit. λαφυρία,λεία.Et sunt(vt Gellius lib.13.cap.23,inquit)propriè corpora ipsa rerum quæ capta sunt:manubiæ verò pecunia ex venditione prædæ redacta.Virg.1.Aeneid.Illi se prædæ accingunt, dapibúsq; futuris. Idem 9.Aen.Si verò capere Italiā,sceptrísq; potiri Cōtigerit victori, & prædæ ducere sortem.Ouidius 11.Metamor.Vt matutina ceruus peritūrus arena Præda canum est. Cice.7. Verr. Quum ea res non solùm prouinciæ saluti,verumetiam prædæ esse posset.

Prædaceus, a, um, Quod ex præda est. λαφυρικὸς. Gellius lib. 4. cap.17, Aegrè passus quòd cui salus Imperij ac Reipub.accepta ferri deberet, ratione pecuniæ prædaceæ posceretur.

Prædatitius,a,um,Idem quod prædaceus. λαφυρικὸς. Gellius lib.13.cap.23, Ex manubiis,id est ex pecunia prædatitia.

Prædor, daris, A præda fieri Varro docet, idémque significat quod diripio,vi aufero,quemadmodum prædę auferri in bello solent.λείζομαι, λαφύσσω. Cic.3. Ver. Tuus apparitor de aratorū bonis prædabitur.Idē 2. Offic. Ex quo intelligitur, quoniam iuris natura fons sit,hoc secundū naturam esse,neminem id agere,vt ex alterius prædetur inscitia.Idem 3.Verr.Verumtamē quum esset omnibus in rebus apertissimè, impudētissimēq: prędatus.Oui.1.Amor. Eleg.3,Iusta precor quę me nuper prædata puella est,Aut amet,aut faciat cur ego semper amem.

Prædator,oris,Prædo,populator,spoliator. λαφυραγωγός. Cicer, 2, Catil. Quos ego vtrosque Quirites,in eodem genere prædatorum,direpto rúmque pono. Ioui verò deprædatori templum fuisse legimus , non quòd prædæ præsset , sed quòd ei aliquid ex præda in partem debebatur.Nam mos Romanorum fuit , vt bella gesturi, de parte prædæ aliquid numinibus pollicerentur.

Prædatrix,

Universidad de Deusto Biblioteca

Prædatrix,cis,Stat.1,Syl. –& Herculei prædatrix cedat alumni.

Prædatorius,adiectiuum,Quod ad prædatorẽ pertinet. λῃστικὸς. vt Prædatoriæ naues.Liuius libro 4.belli Macedonici, Annis propè quinquaginta nullum Romanum exercitum viderant, præter prædatorias classes.

Prædabundus,Idem quod populabũdus, vel prædas agens. λαφυραγωγῶν. Salluſt.in Iug. Dátque fidem ſe prædabundum poſt paucos dies eódẽ venturum.

Prædo, donis, Qui iter facientes terra marive ſpoliat, quive pacatas regiones incurſionibus infeſtat. λῃστὴς, πειρατὴς. Plin.lib.16.cap.4,Germaniæ prædones ſingulis arboribus cauatis nauigant. Horat.1. Serm.ſat. 2.–fugiens hic decidit acrem Prædonum in turbam:dedit hic pro corpore nummos.

Prædonulus,diminutiuum,à Catone vſurpatur.

Prædamno,as,are, Eſt præiudicio ſuo aliquẽ quaſi condemnare. Suet. in.Aug.Sin deeſſet,deſtituere, ac prædamnare amicum exiſtimaretur. ¶ Nonnunquam ſimpliciter idem eſt quod antè,vel priore loco condemnare. Liu.4.ab Vrbe,Totam culpam eius téporis in prædamnatũ collegam transferentem,omnes tribus abſoluerunt.

Prædelaſſo,as,Antè delaſſo.Ouid.12.Metam.–adiacet vndis Facta manu moles,quæ primas æquoris vndas Frangit, & incurſus quæ prædelaſſat aquarum.

Prædenſus,Valde denſus. ὑβριακῶ Plin.lib.18.cap.18,Culter vocatur prædenſam priuſquam proſcindatur,terram ſecans.

Prædenſatus,Prædenſus factus.Plinius lib.9.cap.33, Prædenſata,porrecta,ſinuata,breui nodo ligatis.

Prædes,vide PRAES.

Prædeſtino,nas,pen.cor. προορίζω. Vide DESTINO.

Prædiatores,Prædiatorius,Prædiatus,vide PRAEDIVM.

Prædico, cas, pen.corr. Aperte ſeu publicè dico,celebro, vulgo, laudo. ἀναγορεύω, κηρύττω. Terent. And, Actum eſt,ſi quidem hæc vera prædicat. Cic.ad Att.lib.9,Prædicat enim palàm.& militibus oſtendit, ſe largitione ipſa ſuperiorem quàm hunc fore.Cæſ.2. bel. Ciu.Sæpe ex tribunali prædicauit aduerſa Cæſarem prælia feciſſe,Cic.Lucio,Ignoſces mihi de me ipſo aliquid prædicanti.Salluſt.Ipſum Craſſum ego poſtea prædicantem audiui,tantam illam contumeliam ſibi à Cicerone impoſitam.Prædicat item præco,dum aliquid palàm promulgat,& pronuntiat ex Senatuſconſulto.Cic.pro Quint.De quo homine præconis vox prædicat,& pretium conficit.

Prædicatum,Dialectici dicunt,quod Grãmatici appoſitum vocant,quod prædicatur,id eſt dicitur de ſubiecto. τὸ κατηγορούμενον.

Prædicatio,Cõmemoratio,affirmatio laudatio. κήρυξις. Plin.lib.35. cap. 3, Affirmant vana prędicatione,vt palàm eſt.Idem lib.20.cap.10,Radix quoque plurimorum prædicatione trita.

Prædicator,oris,Id eſt laudator,& cuiuſcunque rei diuulgator. κηρυκτὴρ. Cicero pro Cornelio Balbo, Qui ſui furti,ſui iudicij, iui beneficij voluit me eſſe,vt apud eoſdem vos Iudices nuper in alia cauſa fuerim,& prædicatorem,& autorem.

Prædicabilis,& hoc prædicabile, Quod eſt palàm dicendum,& prædicatione dignum.Cic.5.Tuſc.Nec in miſera vita quicquam eſt prædicabile,aut gloriandum,&c.

Prędicamenta, A Dialecticis dicuntur quę Quintil. lib.3.cap.7,elementa decem vocat,circa quę verſari videtur omnis quæſtio. κατηγορίαι.

Prædico,cis,pen.prod. Antè,ſiue prius dico. προεἶπω. Terent. And. Hoc primum in hac re prædico tibi, Quas credis eſſe has non ſint verę nuptiæ.Ibidem,–ſed dico tibi,Ne temere facias,neque tu haud dicas tibi non prædictum,caue.

Prædictio, onis, Quod prædicitur,ſiue prænuntiatur , vel prędiuinatur. πρόγνωσις,προφητία. Cicc.lib.1.de Diuin.Ex quo ſępe genere hariolorum etiam,& vatum furibundas prędictiones,vt Octauiano bello Cornelij Culeoli audiendas putauerunt.

Prædictus,a,um, Antè vel ſuprà dictum. Cic.4.Acad.Quæque ab his dicuntur ſic perſequamur,vt nihil in prædictis relinquamus.

Prædiolum,vide PRAEDIVM.

Prædiſco,is,Antè diſco,& prius inquiro. προμανθάνω. Virg.1.Geor.Ventos,& cæli varios prædicere mores.

Prædítus,a,um.Participium eſt ſine verbi origine, latiſsimũ in oratione vſum habens,variámque ſignificationem, pro ratione rei per ablatiuum quem poſt ſe habet,ſignificatæ.Nam quum dicimus , Prędítus virtute,Prædítus ingenio,Eruditione prædítus,idem eſt quod dotatus ſiue ornatus. κεκοσμημένος. Rurſus quum aliquem prauis moribus, peruerſa indole , aut oris fœditate prædítum dicimus , idem eſt quod pollutus,contaminatus,dehoneſtatus. ¶ Interdum idem eſt quod affectus:vt cum morbo,mœroréve quempiam affectum dicimus. ¶ Horum omnium exempla,etiamſi nuſquam non occurrunt,pauca ſubiũgemus.Cic.pro Archia,Gloria ingenij ſummi prędítus.Idem pro Cęlio,Adoleſcens rectiſsimis ſtudiis, atque optimis artibus prędítus,Idé 2.Verr.Homo ſingulari cupiditate,audacia, ſcelere prædítus. Idé pro Rab.Poſthumo,Seneƈtute affectus,morbo prædítus. Itẽ pro Muræna, Idem ſqualore ſordidus,cõfectus morbo, lachrymis ac mœrore prędítus.Vide plura de hoc apud Vallam,lib.5.cap.38.

Prædiues,itis,valde diues. πολυπλούσιος. Suet.de Clar.Gram.L. Apuleiũ ab Equitio Caluino Equite Romano prędiuite quadringentis numis conductum,multos edoceuiſſe.Ouid.6.Meta.–totúmque tulit prędiui te cornu Autumnum,& menſas fœlicia poma ſecundas.Aula prędiues Claudianus 2.in Rufinum.

Prædiuino,as,Rem euenturam diuino. προμαντεύομαι. Plin.lib.1.cap. 11,Prædiuinant enim apes ventos,imbręſque.

Prædiuinatio,onis.προμαντεία.Plin.lib.8.cap. 25, Parit oua quanta anſeres,cáque extra eum locum transferens ſemper incubat prędiuinatione quadam,ad quem ſummo auctu eo anno egreſſurus eſt Nilus.

Prędiuinus,a,um,Valde diuinus. Plinius.lib.37.cap.10,Promittitur prędiuina ſomnia repræſentare.

Prædium,dij,Nomen eſt tam ruſticis quàm vrbánis poſſeſsionibus cõmune. χωρίον.à præſtando(ſi Varroni lib.4.de ling. Lat.credimus)dedũctum:propterea quòd pignori data,mancipiis fidem præſtent.Cice.3. Offic.Ac de iure quidem prædiorum ſanctum eſt apud nos Iure Ciuili,vt in iis vendendis vitia dicerentur quę nota eſſent,Idem pro Roſc. Amer.Fructuoſa prædia colenda ac tuenda pater filio tradidérat.Horat.2.Serm.ſaty.3, Seruius Oppidius Canuſi duo prædia, dítes, Antiquo cenſu,natis dediſſe duobus Fertur. Prędiorum itaque nomine veniunt tam vrbanæ poſſeſsiones quàm ruſticę,& ſuburbanæ,hoc eſt vbi proximæ.Vnde extant tituli aliquot apud Iuriſconſultos de ſeruitutibus vrbanorum prædiorum,& ruſticorum, & vtriſq; communibus. Ager autem propriè dicitur locus in rure quem colimus.Aruũ,ea pars agri quæ ſementi datur.Fundus etiam pars agri eſt.Singula enim prata,ſingulæ vineæ,ſinguli horti,ſingula oliueta, pomaria,paſcua,ſalicta, nemora venatoria,piſcatoria loca:ſiue villã atq; ædificium, ſiue piſcinam,ſiue viuaria habeant,ſiue nõ habeant, ſinguli fundi ſunt,& hocin agro duntaxat. Nà in vrbe,oppido,vico,caſtello,quicquid tale eſt,prędiú vocatur.Eſt itaq; fundus ruſtica poſſeſsio:prędiú,& vrbana & ruſtica : poſſeſsio generale nomẽ eſt, nã & tabernæ,& hoſpitia & horrea in vrbe,poſſeſsiones dicuntur, & generaliter omnia bona immobilia.

Prædiolum,li,Paruum prædiũ. χώδιον.Cicero M. Cælio,Sed mea prædiola tibi nota ſunt : in his mihi neceſſe eſt eſſe , ne amicis moleſtus ſim. Idem Attico,lib.16,Aedificata belle prædiola noſtra,& ſatis amœna.

Prædiatus,Prædíi munitus.Apuleius lib.Florid.Ipſe bene veſtitus,bene prædiatus.

Prædiatorius,ria,rium,Quod ad prædiũ pertinet. περὶ χωρίων. vt Ius prædiatorium.Cicero pro Cornelio Balbo, Etenim ſi Q.Scæuola ille Augur,quum de iure prædiatorio conſuleretur,homo iuris peritiſsimus, conſultores ſuos nonnunquã ad Turiũ & Caſelĩ prædiatores reiicie bat ſi nos,&c.

Prædiatores,Dicuntur periti iuris ad prædia pertinentis. χωρικοὶ νόμοι.Cicero Attico,lib.12,Etſi reus locuples eſt, & Apuleius prædiator liberalis. Ibidem,Procuratores Cornificij,& Apuleium prædiatorem videbis.

Prædo,prædonis,vide PRAEDA.

Prædomo,as,pen.cor.Antè domo,comprimo, ſedo.Sene. Epiſt.114, Et omnes caſus antequam exciperet,prædomuit meditando.

Præduco,is,Antè duco.Plin.lib.35.cap.16, Probatur mollitie, & quòd ſi æra præducantur,violaceum reddit coloré. Tacit.lib.14, Neq; foſſam,neq; vallum præduxerunt. ¶ Præducere foſſam homini obſeſſo, pro circumuallare,Seneca lib.2.de Ira.

Prædulcis,& hoc prędulce,Valde dulcis. Plin.lib.12. cap.5, Fructus perfolia ſolibus coƈtus prædulci ſapore.Claud.Paneg.2,Luxuries prædulce malum.Stat.5. Syl. Tyrrhenæ volucres nautis prædulce minantur. Virg.11.Aeneid.Haud.ignarus eram, quantũ noua gloria in armis, Et prędulce decus primo certamine poſſet.

Præduro,ras,penult,prod,Prẽter morem duro,ſiue valde durum facio. ὑπερσκληρύνω.Colu,lib.3,de rubrica,Verùm hoc eſt in opere difficilior, quòd neque humentem fodere poſsis , quòd ſit glutinoſiſsima:nec nimium ſiccam,quia nimium præduratur.

Prædurus,a,um,Valde durus. Colum.lib.6.cap.2, Illa ætas adhuc tenera eſt,hæc iam prædura. Virg.2. Georg. Corporáque agreſti nudat prædura palæſtra.Idem 10.Aeneid. Partheniúmq; Rapo,& prædurum viribus Orſen.

Præeo,præis, Antè eo. προάγω,προοδοιπορῶ,καθηγοῦμαι. Liuius 2.ab Vrbe Præierat Aruns Tarquinius filius regis : Rex ipſe cum legionibus ſequebatur. ¶ Præire verba, eſt certam verborum formulam alicui dicitare, quã ille totidem referat verbis. Solebant enim veteres ad execrationes,vel deuotiones hoſtilis exercitus, & ad fœdera percutienda, ſimiléſq; publicos ritus peragendos,certam verborum formulam habere conceptam,quod carmen vocabant, à qua ne minima quidẽ ſyllaba recedere licebat.Itaq; ne Imperatores qui ſe,hoſtilémq; exercitũ erant execraturi,aut ij per quos fœdera ſanciebantur, in proferendis formulis labérentur , adhibebatur Pontifex aut facerdos qui verba præiret , hoc eſt cõceptam verborum formulam dictaret , quam alter totidem verbis repeteret.Sic præire verba iuriſiurandi,dicitur qui iuriſiurandi verba concipit,& iuraturo dictat. Budæus, Præire, eſt verba præfari:& Subſequi , eſt dictata verba pronuntiare.Liuius 8. ab Vrbe, Agedũ Pontifex publicus populi Romani præi verba quibus me pro legionibus deuoueam.Gellius lib.14. cap.2, Si de omni officio iudicis præire tibi me vis. Id eſt pronuntiare quod ſequaris. Præire verba de ſcripto,quid ſit, declarat Budæus his verbis, Præire hodie verba damnationis actuarij,aut eorum vicarij carnifici ſolent,quum damnati ſupplicia trahuntur,ſed de ſcripto id faciunt.

Præiens, præuntis, participium. Ouid.8.Metam. –& diis præuentibus, ambo Membra leuant baculis.Idẽ ad Liuiam,Lucifer in toto nulli cõparuit orbe,Et vénit ſtella non præeunte dies.Inde Præitor. ὁδηγός.

Præfacilis,le,valde facilis.Plautus Epid. –te perfecto Apocecides Nihil moror mihi.P.de præfacili exoras Epidice.

Præfari,Antè fari,proloqui. προομιλέω,προλογεύω.Colu.in Præf.libri 1, Quas ordine ſuo tunc demum perſequar , quum præfatus fuero quæ reor ad vniuerſam diſciplinam maximè pertinere.Cicero de Vniuerſ. Sed hæc ſatis ſunt dicta nobis,quæ de deorum qui cernuntur, quíque ſunt orti,natura præfati ſumus. ¶ Præfari diuos.Virg.11.Aeneid. Præfatus diuos ſolio Rex inſit ab alto.Vbi Seruius,Præfatus diuos , more antiquo : nam maiores nullam orationem , niſi inuocatis numinibus, inchoabant , Catul. Argon. Talia præfantes quondam fœlicia Pelei Carmina,diuino cecinerunt pectore Parcæ. ¶ Præfari honorem dicimur,

quum rem non ſatis honeſtam dicturi , aliquot verbis præmiſſis mollimus,quod alioqui pudicis auribus indignum eſſet. Clauſulæ autem quibus honorem præfari ſolemus, hæ ferè ſunt, Si licet dicere, Si commemorare fas eſt,Quod dictu quoque fœdum eſt,Honor ſit auribus,& ſimiles. Cice.Papyrio Præto,lib.9, Nos autem ridiculè,ſi dicimus,Ille patrem ſtrangulauit, honorem non præfamur:ſin de Aurelia aliquid,aut Lollia,honos præfandus eſt.

Præfatio,nis, A præfando deducitur , & ſignificat id quod præloquimur antequàm ad rem veniamus. πρόλογος, προοίμιον. Plinius lib.25.cap.2, Inchoata etiam præfatione religioſa. Mart.lib.3, Perfrixiſſe tuas quęſta eſt præfatio fauces. Cic.5.Verr. Quæ porrò præfatio tuæ donationis fuit?Huius diminutiuum eſt Præfatiuncula.

Præfectus,vide PRAEFICIO.

Præfero,præfers,Antè fero.Plinius.Epiſt.112,Luméni: quod ſibi maiores fui prætuliſſent,poſteris præferret. Cic.6.Verr.Siniſtra manu retinebat arcũ,dextra ardentẽ facem præferebat. ¶ Aliquando ſignificat præpono. προκρίνω, προτίθεμαι.Plin.Iunior in Epiſt. Quòd homi rudem,atq; ignarum ſibi præferret.Cic.pro lege Man.Saluté Reipubl eæ ſuis commodis præferre. ¶ Item dicto,facto,aut geſtu,animi affectum oſtendo.Liuius,Vultus tuus neſcio quod ingens malum præfert. Curtius,Vultu & oculis motum præferens animi.

Præfericulum,à præfero,vas æneum ſine anſa,pateus veluti peluis, quod præferre in ſacrificiis ſolebant.Feſtus.

Præferox,cis,Valde ferox.Liu.5.ab Vrbe, Mitis legationi præferoces legatos,Gallíſque magis,quàm Romanis ſimiles habuiſſet.

Præferratus,a,um, Quod in cacumine habet ferrum:vt.Haſta præferrata,quæ cuſpidem habet ferream.Pilum præferratum , quod ferrum habet in ſummitate,quo Hetruſci olim vtebantur ad pinſenda grana. Diuerſúmque eſt à pilo ruido,quod ſine ferro eſt , ad vſum molarum quas aqua verſat,vtile.Plinius lib.18. cap.10, Quippe & Hetruria ſpicam farris toſti pinſente pilo præferrato,&c.

Præferuidus,Valde feruidus:vt,ira præferuida.Liu.9.ab Vrb. Quid ſi vini amor in dies fieret acrior?quid ſi trux & præferuida ira?Colu.lib. 3.cap.1,de vite,Hanc nos cæteris ſtirpibus iure præponimus , non tantùm fructus dulcedine,ſed etiã facilitate , per quam omni penè regione, & omni declinatione mundi (niſi tamen glaciali, vel præferuida) curæ mortalium reſpondet:támque fœlix campis,quàm collibus pro venit:& in denſa non minus, quàm reſoluta, ſæpe etiam gracili atque pingui terra,ſiccáque & vligínoſa.

Præfeſtino,as,Ante tẽpus feſtino.Plautus Rud. –tace Scepario. SCEP. Quid opus eſt adoleſcens? F. Iſti infortunium,Qui præſtinet,vbi herus adſit,præloqui.Liu.3.bel.Pun.Concedendo plebi Senatum,ſe ne de fierę præfeſtinarent,effeciſſe.Col.lib.11.cap.2, Satis erit per dimidios menſes exequi quodque negotium:quia neq; præfeſtinatum opus nimium immaturè videri poſsit ante quindecim dies factum:nec rurſus poſt totidem,nimium tardé.

Præfeſtinè,aduerbiũ, Celeriter.Plaut.in Rud. Vt ſine labore extraxi hanc præfeſtinè ſatis?

Præfeſtinatim,idem.Siſenna Hiſtoriarum lib.4,Iudices quos vellent,inſtituerent præfeſtinatim,& cupidé.

Præfica,æ,pen.cor. Mulier in funere conducta ad lamentabilem cantũ, quæ dat cæteris modum plangendi, & fortia defuncti facta laudat:ita dicta quaſi in hoc ipſum præfecta. ὑδηγήσασα.Næuius,Hæc quidem me hercle præfica ſi mortuum laudat.

Præficio,cis,pen.corr.Ex præ,& facio,ſignificat præpono. ἐφίστημι,προΐστημαι,ἐπιτρέπω. Terent. Eunu. Chæream ei rei præfecimus. Liu.4. ab Vrbe, Quos & pro centurionibus ſibi præfecerant , Tépanio autore, equites.Ouid.1.de Arte , Me Venus artificem tenero præfecit Amori. Cicer.4. Verr. An aliquem curatorem præſicere,qui ſtatuis faciundis præeſſet.

Præfectus,cti,ſubſtantiuum,Qui rei alicui præficitur. ἔπαρχος. vt,Præfectus moribus dicitur qui ad cõponendos mores eſt conſtitutus.Cicero Papyrio,lib. 9, Quãdiu hîc erit noſter hic præfectus morĩbus, parebo autoritati tuæ.Idẽ pro Cluent.Tu es præfectus moribus. ¶ Præfectus vigilum,cui diſponendorũ per vrbis regiones vigilum cura incumbit. Præfectus vrbi. Gell. lib.13. cap.16, Qui præfectus vrbi, & bis Conſul fuit.Prefecti regij.Liu.6.bel.Maced.Præfectus annonę.Liu.4.ab Vrbe, Dux præfectúſque claſsis.Cic.7.Verr. Præfectus libidinũ. Cicero poſt reditum in Senatu. ¶ Præfecti prouinciarum,ſunt quos *Bailliuos* & *Seneſcalos* vulgò dicimus,inquit Budæus. ¶ Præfectus Prætorio,τῶν βασιλικῶν ἔπαρχος. Talis apud Cæſares erat, qualis olim apud Reges Tribunus celerum , & apud Dictatores Magiſter equitum. Gerebat enim ſecundas partes poſt Cæſarem,præcrátq; diſciplinæ publicæ emendandę.Caſsiodor.Epiſt.lib.6,Potestati Prefecti Prętorio nulla dignitas eſt æqualis.Vice ſacra iudicat. Nullus ei miles ſori autoritate præſcribit, excepto Officiali Magiſtri militum. Curiales etiam verberat.In officio ſuo ius retinet ſingulare: & talibus, tantíſq; noſcitur iubere,quos prouinciarum non auderent Iudices in qualibet parte contemnere.

Præfectura,æ,dicitur officium , vel dignitas Præfecti. ἀπαρχία. Cicero de Natu. deorum, Quum è præfectura Reatina Romam venienti noctu duo iuuenes cum equis albis dixiſſent, regem Perſen illo die captum, Senatur renuntiaurt. Idem ad Att.lib.5, Præfecturam petiuit : negaui me cuiquam negotianti dare : quod idem tibi oſtenderam. ¶ Dicuntur etiam Præfecturæ , tractus quidam regionum , ſingulis parentes Præfectis,quos Græci νόμους vocant.Feſtus.Præfecturæ eæ appellantur in Italia , in quibus & ius dicebatur , & nundinæ agebantur,quarúmque quædam erat Reſpublica , neque tamen magiſtratus ſuos habebant:ſed quotannis ad eas Præfecti mittebantur qui eis ius dicerent. Præfectorius,adiectiuũ, Id eſt præfectura perfunctus : ſicut Prætorius, qui Præturam geſsit.Vlpianus de Senatoribus l.1.Sed vir Prefectorius

an fœminæ Conſulari præferatur,videndum eſt.

Præfido,is,ere,Valde fidere. Cice. 1. de Offic. Sic homines ſecundis rebus effrænatos,ſibique præfidentes,tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportere.

Præfigo,figis,pen.prod. Antè.figo προπήγνυμι. Plin.lib.33.cap.4,Lineas itineri præfigunt. Liu.6. belli Pun. Eis parmæ breuiores quàm equeſtres,& ſeptena iacula quaternos longa pedes data,præfixo ferro,quale haſtis velitaribus ineſt. ¶ Nonnunquam accipitur pro præcludo. Virg.3.Geor.–multi iam excretos prohibent à matribus hœdos : Primáque ferratis præfigunt ora capiſtris.Quo tamen in loco non abſurdè poſſemus intelligere , præfigunt ora capiſtris , à Poeta dictum eſſe κατ' ἀναλλαγήν , pro eo quod eſt , præfigunt oribus(vt ita dicam) capiſtros.

Præfiguro,as,pen.prod. Præmõſtro, repræſento. ὑποτυπόω. Lactantius lib. 6, Inflammauit libidinem , quæ aſpectu maximè incitatur , ac ſe quiſque in illis imaginibus præfigurat.

Præfinio,finis,pen.prod.Præſcribo,determino,vel limites præfigo. προορίζω.Cic.Mario , ſed eo vidiſti multum quòd præfiniſti ne pluris emerem.Idem pro Roſc.Amer.Quæ dies in lege præfinita eſt.

Præfinitò,aduerbium.Terent.in Hecy.Nam illi haud licebat,niſi præfinitò loqui.hoc eſt quæ illi placebant,vel quę ille præfiniſſet,hoc eſt permiſſiſſet,vel præſcripſiſſet.

Præfloreo,es,Antè floreo. προανθέω.Plin.lib.16.cap.29,Ideóque & præflorent talia,& prægerminant.

Præfloro,as,Id eſt præflibo,inquit Budęus. προαπανθίζω.Gellius,Et futuri gaudij fructum ſpes tibi iam præfloraueri.

Præfluo,is,Antè fluo,vel prætерfluo. παρρέω,παραρρέω. Plin.lib.4.cap.5, Præfluente Alpheo amne. Idẽ lib.5.cap.26,Et parte læua in Meſopotamiã vadit per ipſum Seleuciam,circáq; eam præfluenti infuſus Tigri.

Præfluxus,& Præfluuium,Pro fluore alicuius rei antè vel prætерlabentis, παρρέων.

Præfoco,cas,penul.prod.Spiritũ obſtructis faucibus intercludo. ἄγχω. ἀπνεύστω. Ouid.in Ibin,Præfocent animæ Gnoſia mella viam.

Præfocationes vuluæ,Vteri affectus dicuntur,ſenſum,pulſúmque per interualla intercipientes,ita vt iis laborantes immobiles iaceant,& mortuis ſimillimæ videantur,niſi quòd circa mediam corporis partem calor is nonnihil retineant. τὰ ὑστερικά. Quæ hoc mali genus patiuntur, vtero præfocatæ à Latinis:à Græcis ὑστερικαὶ dicũtur,ἀπὸ τῆς ὑστέρας, quo nomine vuluam ſiue vterum ſignificant.

Præfodio,præfodis,pen.cor.Antè fodio. προορύσσω. Virg.11.Aenei. Præfodiunt alij portas,aut ſaxa ſudéſque Subiiciunt. Vbi Seruius, Præfodiunt,id eſt ante portas foſſas faciunt.Ouid.13.Metam.–fictúmq; probauit Crimen, & oſtendit quod iam præfoderat , aurum.hoc eſt quod antea defoderat.

Præfœcundus,a,um,Valde fœcũdus. πολυφόρος, γονοφόρος. Plin.lib. 16.cap.17. Omnia autem celerius ſeneſcunt præfœcunda.

Præformido,as,penult.prod.Valde formido. Quint.lib.4.cap.5, Quẽ iudex ſi prouidet,non aliter præformidat quàm ſi ferrum medici ægerantequam curetur,aſpexit.

Præformo,as,penul.prod.Antè,vel prius formo. προτυπόω. Quint.lib. 2.cap.7, Nanque incipientibus danda erit velut præformata materia ſecundum cuiuſque vires.Idem lib.5. cap.14, Nam quid miſerius lege velut præformatas literas infantibus proſequentibus? Silius lib.7,Atque his præformat dictis,fingítque monendo.

Præfrigidus,Valde frigidus. πάνυ ψυχρόν. Plin.lib.17.Septentrionalíque, & præfrigido ſitu.Ouid.4.de Ponto,Et tepidus Boreas, & ſit præfrigidus Auſter.

Præfringo,is,Idem quod frango,aut partem anteriorem frango. πρόσω ῥήγνυμι. Plaut. Milit. –elephanto in India Quo pacto pugno præfregiſti brachium. Liu.8.ab Vrbe, Et haſtas aut præfregiſſent, aut hebetaſſent.

Præfractus,a,um,Idem quod fractus:ſiue antè,vel prius fractus. διάῤῥηγος, προκαταῤῥηγνύς. Ouid.12.Metam. –ſolidóq; reuellere dumo Annoſam pinum magno molimine tentat,Quod quia non potuit,præfractam miſit in hoſtem.Colu.lib.2.Et præfractas ſtirpes, ſummáſque radices quibus ager arbuſto conſitus implicatur omnis.refodiat, ac per ſequatur.Celſ.lib.5,Surculus corpori inſixus ſi præfractus eſt,vel altius deſcendit quàm vt manu aut ferro eiici poſsit, medicamento euocandus eſt. ¶ Præfractus, durus, & inflexibilis. ἀνδάκης, ἀτίρατος. Vale. Max. lib. 6, Sed aliquanto Charondæ Tyrij præfractior & abſciſsior iuſtitia ad vim & cruorem vſque. Cic. in Orat. Thucydides autẽ præfractior,nec ſatis,vt ita dicam,rotundus.

Præfractè,aduerbium,idem ſignificans quod obſtinatè. Cice.lib.3.Offic. Ego etiam cum Catone meo diſſenſi:nimis præfractè videbatur ærarium,vectigaliáque defendere.

Præfulcio,is,præmunio,fortifico, ſuſtento. προστηρίζω, προτρόπω. Plaut. Pſeud.–vel ego omnibus Paruis,magníſque miſeriis præfulcior.Cice. ad Attic. lib.5, Per fortunas, quoniam Romæ manes , primum illud præfulci atque præmuni quæſo,vt ſinus annui,ne intercaletur quidẽ.

Præfulguro,as,Vale.Flac. Argon.3, –ſtrictóque vias præfulgurat enſe. Hoc eit vibrando enſem vias coruſcare facit.

Præfulgeo,es,Præter modum fulgeo. περιφαίνω. Cic.lib.3.ad Herennĩũ, Tum nec nimis illuſtres,nec vehementer obſcuros locos habere oportet,ne aut obcæcentur tenebris imagines , aut ſplendore præfulgeant. Virg.8.Aeneid.Ducunt exortem Aeneæ,quem fulua leonis Pellis obit totum præfulgens vnguibus aureis. ¶ Interdũ antè fulgeo,præluceo. προφαίνω.

Præfurnium, nij, Os patens furni , quo ligna in fornacem induntur,& deinde obſtruitur,ait Budæus. πύπη φούρνου. Cato cap.38, Ventus ad præfurnium cauetо ne accedat.

Prægelidus,

Prægelidus,a,um,Multùm,aut nimis frigidus. περιψυχρός. Colum.lib. 2,Ea locis prægelidis ac niuosis,vbi æstas humida,& sine vaporibus,re ctè committitur.Silius lib.4,Quósque in prægelidis duratos Hernica riuis Mittebant saxa.

Prægermino,as,Antè germino. προβλαστάνω. Plin.lib.16.cap.29,Ideóq; & præflorent talia,& prægerminant.

Prægestio,is,Valde gestio.ὑπερηδύμαμαι.Cicero pro M. Cælio,Prægestit animus iam videre primùm lautos iuuenes, mulieris beatæ ac nobilis familiares.Id est valde cupit. Catul. Argon. Qui dum aliquid cupiens animus prægestit aspici,Nil metuunt iurare, nihil promitte re parcunt.Horat.2.Carm.Ode 5, –nunc in vdo Lucere cum vitulis la licto Prægestientis.

Prægigno,prægignis,Antè gigno.προγεννάω.Plaurus in Pseud. Quia no lebam ex me morem prægigni malum, id est nolebam esse primus au tor mali moris.

Prægnans,tis, Propriè dicitur quæ grauida est, quæque iam occupata est in generando quod conceperit.ἐγκύων. ἐγκύμων.Plaut.in Truc.Quę nunquam fuit prægnans,qui parere potuit?Cic.1.de Diu.Quum prægnans hunc ipsum Dionysium aluo contineret, somniauit se peperisse satyrisc um.Vxor prægnans,Cic.pro Cluent. ¶Dicitur etiam de brutis.Varr.lib.2.de Re rust.cap.4,de suibus loquens,Quatuor enim mēses est prægnans.Canis prægnans. Horat.3. Carm. Ode 27. ¶Item de arboribus.Plin.lib.12.cap.14,de thuris virga loquens,Prior,atque naturalis vindemia circa Canis ortum,flagrantissimo æstu, incidétibus quà maximè videatur esse prægnans. Prægnans autem arbor,vel etiā fœta tunc dicitur quum humorem,& succum sibi familiarem exuxit, necdum in folia,aut flores propagauit.

Prægnatio,prægnationis,Var.de Re rust.Hic enim primi prægnationis, & extremi fines.

Prægrandis,prægrande, Valde grandis. περιπληθής, ὑπερμέγας, Cice.6. Ver.Erat vas vinarium ex vna gemma prægrandi,trulla excauata, ma nubrio aureo.Plin.lib.4.cap.13,In quibus nuda alioquin corpora prę grandes ipsorum aures tota integant.

Prægraui6,& hoc prægraue,pen.cor. Valde grauis. ὑπέβαρυς. Plin.lib. 8.cap.21,Caput tantùm prægraue ægrè ferens, id est deiectum semper in terram.Plinius lib.10.cap.33,Perdix procurrit ad pedes aucupis fœ ta,prægrauem,aut delumbem sese simulans.Prægraue seruitium , Idē lib.7.cap.8.

Prægrauo,uas,pen.corr.Supra modum grauo,siue grauem admodum fa cio,& molestus sum.ὑπερβαρύνω.Plin.lib.17.cap.22, Ne prægrauet fru ctus parte aliqua. ¶Accipitur etiam prægrauo pro præpōdero. Suet. in Cæs. cap. 76, Prægrauant tamen cætera facta , dictáque eius, vt & abusus dominatione,& iure cæsus existimetur.

Prægredior,eris, Antè eo. πρόειμαι. Liu. 10. ab Vrbe, Qui lictores prægredi viderunt,&c. ¶Ponitur aliquando pro prætergredior. Plin. lib.28,ca.8,Quum fugiunt venantē,declinant ad dextrā, vt prægressi hominis vestigium occupent. ¶Prægredi alios,est antecellere.Sallust. ad Cæs. de Repub. ord. Qui tantùm alios prægressus es, vt prius de fessi sint homines laudando facta tua, quàm tu laude digna faciendo.

Prægrediens,tis,participium,Præcedens.Sueto.in Tib.cap.7,Drusum in Germania amisit,cuius corpus pedibus toto itinere prægrediens, Ro mam vsque peruexit.

Prægressio,onis,verbale.Cice.de Fato,Dicent,si omnia fato fierent eiusmodi,vt nihil fieret nisi prægressione causæ, confitendum esse fato fie ri omnia.

Prægusto,as, Antè gusto. προγεύομαι, Plin. lib. 21. cap.3, Gratificationem ipsius reginæ Antonio timente , nec nisi prægustatos cibos sumente,&c.

Prægustator.προγευστής.Qui cibos principis prægustat, apud Suetonium in Claud.Cæs.cap.44.Prægustator libidinum,Cic.pro Domo sua.

PRAEGVTII, Italiæ populi , qui Marsis magis Orientales sunt, Ptolemæo autore,lib.3.cap.1.Hodie vulgus *Abruzos* appellat.

Præhendo,is,di,sum,& per syncopen Prændo , Idem quod capio.λαμβάνω , λαμβάνομαι. Cicer. pro Quintio , Seruulum vnum quem iste prænderat , abducit. Ouid.de Medicamine faciei , Argentíque rosæ, quantum manus vna prændat, Virgil. 6. Aeneid. –Italiæ fugientis prændimus oras.Cato de Re rust.cap. 116, Arundinem prænde tibi vi ridem.

Prænensus & Prænsus,participia.Gell.Noct.Att.lib. 11, Seruos itē furti manifesti prænsos verberibus affici. Seneca in Troade , Sic ille dex tra prænsus hostilli puer ferox.

Prænenso,& Prænso, frequentatiua , Quæ propriè de supplicibus dicuntur,& candidatis,quum magistratum aliquem ambientes, suffragatorum manus prænendunt.Liu.lib.3. ab Vrbe, Tum demum coactus,cū multa indignitate prænensabat singulos. Idem lib.1.His muliebribus instinctus furiis Tarquinius circumire, & prænsare minorum maxi mè gentium patres,admonere paterni beneficij.Cic.Attic.lib.11,Prēn sat vnus P.Galba sine fuco,ac fallaciis,more maiorum.Virg.2.Aeneid. –prænsant fastigia dextris. ¶Prænsare consilium, idem quod capere consilium . Liuius 2. belli Pun. Ad consilium prænsandum tempus opus esse.

Prænsatio , siue Prænensatio , verbale. Cice.Attico,lib.1, Fuit illius hæc præpropera prænsatio.

Præiaceo,præiaces,pen.cor.Antè iaceo.πρόκειμαι.Plin.lib.3.cap.4,Oppida de cætero rara,præiacentibus stagnis.Tacitus lib.12, Campo qui castris præiacet.

Præiacio,is, Antè iacio,oppono.προβάλλω.Colum.lib.9,Mox præiaciū tur in gyrum moles,ita vt complectantur sinu suo, & tamen excedant stagni modum.

Præiudico,Ante tempus iudico, inquit Budæus. προκαταγινώσκω. vnde

causa præiudicata,dicitur quæ præsumpta opinione damnata est,ante quam causa agatur.προκατηγορημένη λόγων.Brutus ad Ciceronē, Quod enim nondum Senatus censuit,nec populus Romanus iussit,id arrogā ter non præiudico. ¶Interdum est præiudiciū facere. Cic.3.de Legib. Edant , & exponant quid in magistratu gesserint , déque iis censores præiudicent.

Præiudicatus,a,um,participium:vt Euentus belli præiudicatus,apud Liuium lib.2.Decad.5. Cic.pro Cluent. Cognoscite iam,ita reum citatū esse illum,vt re semel atque iterum præiudicata condemnatus in iudicium venerit.

Præiudicatio,onis,verbale.Quint.lib.4.cap.2,Aut si iam præiudicatione Senatus damnatus esse Milo.

Præiudicium,cij,vt inquit Asconius, Dicitur res quæ quum statuta fuerit , affert iudicaturis exemplum quod sequantur in eadem causa, vel paribus causis.προκατάκρισις.Iudicium autem,res quæ causam,litémque determinat.Cic.pro Cluentio,Quum iis duobus præiudiciis iam dam@tus esset.Idem 1. Ver. De quo non præiudicium,sed planè iudicium iam factum putatur. Liuius, Præiudicium iam de reis & à Senatu,& à populo Romano , & ab ipsorum collegis factum esse. Quintilianus,Præiudicia sunt à rebus iudicatis quæ pares fuerunt, aut ex iudiciis ad ipsam causam pertinentibus , aut ab eiusdem causæ pronuntiatione.Præiudicium ergo quod in eadem causa,vel simili prius est latum. Vlpianus, Interdum euenit vt præiudicium iudicio publicè fiat. Laurentius Valla,Præiudicium,quasi sententia quædam ante iudiciū: sicut si essent duo de officio aliquo contendentes, quum lis in longum procedit,magistratus iubet interea dum sententiam ferat alterum officio fungi,quasi indicans iam nunc se pro ea parte sentire,penes quem vult esse rem de qua litigatur. Et hoc præiudicium dicitur quod possidentem adiuuat,& obest excluso.

Præiuro,as,Antè alios iuro.προόμνυμι.A quo Præiurator, Præiuratrix, & Præiuratio,quam ij facere dicuntur qui ante alios conceptis verbis iurant,hoc est qui alijs iuramenti formulam præeunt.

Præiuuo,as,penult.cor.Ante iuuo.Tacit.lib.11,Et credebatur affectam eius fidem præiuuisse,domo,agrisque pignori acceptis.

Prælabor,pen.prod.Prælaberis,Antè labor,præterfluo.παραῤῥέω. Colu. lib.11. cap.1, Præ labentis verò temporis fuga , quam sit irreparabilis, quis dubitet?Cic.2.de Nat.deorum, Pisces quorum alter paulo prælabitur antè. Lucan. lib. 6, Quoque modo Romæ prælapsus mœnia Tybris.

Prælambo,Antè lambo, prægusto. προλέχω, προλιχμῶμαι , προγεύομαι, Horat.2.Serm.saty.6,Continuátq; dapes,necnon vernaliter ipsis Fungitur officiis,prælambens omne quod affert.

Prælego,gis, pen.corr. Antè lego,vt solent præceptores suis discipulis. προαναγινώσκω,προδιδάσκω. Quint.lib.1.cap.14,Sed pueris quæ maximè ingenium alant,prælegenda, atque animum augeant. ¶Prælego, prætereo, præteruehor.παραδάκνω,παραπλέω,Tac.lib.5,Cāpaniam prę legebat,ambiguus an vrbem intraret.

Prælectio.Quintilianus lib.1.cap.2,Attamen emendationi, prælectionique numerus obstat.

Prælector,oris,verbale.Gel.lib.18.cap.5,Si magistrum, prælectorémque habuisset alicuius æris.

Præliaris,& hoc præliare,vide PRAELIVM.

Prælibo,as,pen.prod.Antè libo,& degusto.προγεύω,προγεύομαι. Stat.3. Syl.Chare puer superis qui prælibare verendum Nectar, &c. Vultum, & pectora alicuius prælibare visū.Stat.2.Achil.

Prælicenter, Nimis licenter. ὑπερθαρρῶς. Gellius , Quàm verba finxit prælicenter.

Præliganeum,vinum,apud Catonem,à prælegendo diciturestque illud quod vel præmaturum est, vel præ omnibus legitur, quod & precium Virgilio dicitur. Cato de Re rustica, cap. 23, Vuas miscellas ad vinum præliganeum quod operarij bibant, vbi tempus erit legito.&c.

Præligo,gas,pen.cor.Ab anteriori parte ligo.Liuius 2.bel.Pun. Fascésque virgarum , atq; arida sarmenta præligantur cornibus boum. Cic. 2.de Inu.Os autem obuolutum est folliculo,& præligatum.

Prælium,lij, Conflictus, dimicatio, certamen, pugna. μάχη, ἀγών, μάχιμον, σύμβολή.à præmendo (vt quidam putant) dictum,quòd in dimicando hostes se inuicem præmant:quanquam non desunt qui à prælo deduci malint, eo quòd in dimicationibus è corporibus sanguis profluat non secus atque mustum è prælis.Virg.6.Ecloga,Quum canerem Reges,& prælia,Cynthius aurem Vellit.Idem 2.Georg. –necdum horrida miscent Prælia , sed dubius mediis Mars errat in armis. Audere in prælia. Virg. 2. Aeneid. Quos vbi consertos audere in prælia vidi. Cicero,Prælíorum exitus sunt incerti.Idem 2.de Orat.Quum Tarento amissō,arcem tamen Liuius retinuisset,multáque ex ea prælia præclara fecisset,&c. Idem 2.de Nat.deorum, Quum A. Posthumius cum Octauio Mamilio prælio dimicaret. ¶Virgilius 3, Georg.prælij appellationem honesta metaphora ad coitum trastulit,Frigidus(inquit) in Venerem senior, frustráque laborem Ingratum trahit : & fiquando ad prælia ventum est, Vt quondam in stipulis magnus sine viribus ignis Incassum furit.

Prælior,aris,Dimico.μάχομαι.Cæsar lib.5.belli Gal, Equestribus prælijs sæpe ex equis desiliunt, ac pedibus prælíantur , equósque eodem manere vestigio assuefecerunt. Idem 2. belli Gall. Ex loco superiore in ipsis fluminis ripis prælíabantur. ¶Prælíari , per transtationem pro contendere verbis. Cicero ad Atticum,libro 2,Ego enim quanditu Senatus autoritas mihi defendenda fuit , sic acriter, & vehementer prælíatus sum,vt clamor concurrúsque maxima cum mea laude fierent.

Prælians,tis,participium.Cic.2. de Diuinat. Eudemus prælians ad Syracusas occidit.

Præliaris,

Præliaris, præliare. Quod ad prælij pertinet.μαχικός, ἀγωνιστικός. Vnde Præliares pugnæ. Plaut. Cureul. –meæque pugnæ præliares obtritæ iacent. ¶Præliares dies,quibus fas est hostem bello lacessere,vel ablata repetere.Solebant enim Romani quoties ipsi bellum inferrent,certum dierum ad conserendum prælium delectū habere. Alioqui quum exciperent, nullus obstabat dies, quominus vel salutem suam, vel publicam defenderent dignitatem.

Prælongus,a,um,Valde longus. ὑπέρμακρος. Liu.2.bel Pun.Dispares ac dissimiles gladij,Gallis prælongi,ac sine mucronibus. Quintil.lib. 6.cap.4,Quale refert Cicero de homine prælongo.

Prælongo,as,are,Prælongum facio.Plin.lib.11.cap.2,Qua subtilitate pe dum crura prælongauit.

Præloquor, penul.cor.Antè vel prior loquor, præfatione vtor. προαναλέω, προλέγω. Plin.Epist.o. 174, Fortè accidit vt eo die mane in aduocationem subitam rogarer:quod mihi causam præloquendi dedit. Cælius Ciceroni,lib.8, Vix hoc erat prælocutus,quum ego Appium Centorem eadem lege postulaui.

Præluceo, præluces,penul.prod. Antè luceo. προφαύω. Martial.lib.12, Præluxere faces,velarūt flammea vultus.Plin.libr.32.cap.10,Pulmone marino si confricetur lignū,ardere videtur adeò vt baculum ita prælucēat. ¶Prælucere alicui, est præferre facem. διδαυχέω. Sueto.in Augu. cap.29, Quum expeditione Cantabrica per nocturnum iter lecticam eius fulgur perstrinxisset, seruúmque prælucentem exanimassset. Plin. de viris Illust.Duillio concessum est,vt prælucente funali,& præcinēte tibicine,à cœna publicè rediret.¶Per metaphoram Prælucere,est luce,hoc est claritate & nobilitate superare.Cice.in Sall.Ego maioribus meis virtute mea præluxi, vt si prius noti non fuerunt, à me accipiant initiū memoriæ suæ.Horat 1.Epist.1, Nullus in orbe locus Baiis prælucet amœnis.hoc est præpollet,siue amœnior est.

Prælucidus,a,um,Valde lucidus.Plin.lib.37.cap.6,Arabię excellunt candore circuli prælucido,atque non gracili.

Præludo,is,penul.prod.Antè ludo,præcino:leue quiddam,sed maioris rei initium præmitto.προαύλω, ἀναβάλλομαι, ἀναπρόομαι. Virg.libr.3. Georg. –& sparsa ad pugnam præludit arena.Sene. Epist.103, Illi meliori vitæ longioríque præluditur.

Prælusio,onis,Idem quod præludium. ἀνάπροσις. Plin.Epistol.99, Cuius quasi prælusio,atque præcursio,has contentiones excitauit.

Præludium, dij, Propriè est præcentio illa quæ ante cantum legitimum fauoris emerendi gratia à citharœdis solet præmitti : quanquā etiam generalius accipitur pro quouis initio rei seriæ præmisso. προέτμιον. ¶Præludium & portētum,metaphoricè in malam partem.Cic.4.Philip. Quæq; essent facturus in hac vrbe, nisi eum hinc ipse Iupiter ab his mœnibus repulisset,declarauit in Parmensium calamitate:quos optimos viros,honestíssimósque homines, maximè eum autoritate huius ordinis,populíque Romani dignitate cōiunctos, crudelissimè interfecit præludiū illud & portentum L. Antonius , insigne odium omniū hominum:vel si etiam dij oderint quos oportet,omnium deorum.

Prælum, præli, Propriè est trabs illa in torculari qua vua calcata præmitur.λωός.Torcular autem dicitur tota illa structura qua ad liquorem exprimendum vtimur.Lacus autem,vas illud,in quod mustum de torculari influit. Dictum prælum (vt quibusdam placet) à præluendo,eo quòd humore profluente præluatur,id est madefiat. Alij potius à premendo deduci volunt , vnde & sine diphthongo scribere malunt. Quæ quidem deriuatio verisimilior videretur , nisi reclamaret primæ syllabæ quantitas, quæ in dictione prælum producitur, quum in verbo premo corripiatur. Sed hoc omnino insolitū non est, deriuatiuum à primogenij quantitate discrepare.Virg.2. Georg. –tu spisso vimine qualos , Colaque prælorum fumosis deripe tectis. Cato cap.32, Prælū de sapino atra potissimum facito.

Prælumbo, bas, Lumbos præfingo. ἀποσφύω. Nævius, Vindemiatoribus (vt citat Nonius) cœpit vnumquenque prælumbare fustibus.

Præluo, is, Antè vel prius abluo. προλούω, προνίπτω. Nonnunquam etiā præterfluo. παραῤῥέω.

Prælustris, stre , Valde illustris. ὑπερφαιδρωμένος. Ouidius 3. Trist. Viue tibi, quantúmque potes, prælustria vita, Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

Præmando, as, Antè, siue prius mando. προπτίσσω. Vatinius Ciceroni,libr.5, Dicitur mihi tuus seruus anagnostes fugitiuus Vardaei esse: de quo tu mihi nihil mandasti:ego tamen terra,marique vt conquirēretur,præmandaui.

Præ manibus, In promptu , & ad manum. μετὰ χεῖρας. Gell. Quod præ manibus est,ponemus. Apuleius,Et æs,si fortè præ manu non fuerit,nemo eum expirare patietur.

Præmaturus,a,um, Ante tēpus maturus,præcox : propriéq; de fructibus dicitur qui ante alios matureſcunt.πρώιμος. Colu.lib.11. cap.3,Sed qui præmaturū fructū cucumeris habere volet,&c. ¶Trāsfertur & ad alia:vt Præmatura senectus,id est præcipitata, legitimúmque tempus præuertēs. Præmatura mors,hoc est immatura, & quæ ante tempus venit.Plin.lib.7.cap.51,Senilē iuuentā præmaturæ mortis esse signum.

Præmaturè,aduerbium,id est immaturè,& ante tempus legitimū.Plaut. in Mostel. Quia præmaturè vita careo. id est quia mortuus sum ante tempus.

Præmedicatus, ta,tum participium, Pharmacis aut incantatione prēmunitus.προφαρμακεύω. Ouid.Epist.12.Isset anhelatos non præmedicatus in ignes, Immemor Aesonides,oráque adunca boum.

Præmeditor, aris,Prius meditor,præcogito. προμελετάω. Cic. ad Atticum,lib.6,Ex qua me fingere possim, & præmeditari quo animo accedam ad Vrbem. Idem 11, Philip. Est enim sapientis quicquid hominī accidere possit,id præmeditari. Ad Heren.libr.2, Si reus nihil horum fecerit,accusator dicet eum vsque præmeditatum fuisse quid sibi esset

vsui venturum.Plaut.Epid. –vt paratè Eam præmeditatam meis do lis,astutíisque Onustam mittam.

Præmeditatio,nis,Est meditatio,& cogitatio rei futuræ. προμελέτησις.Cicer.3.Tusc.ul.Hæc igitur præmeditatio futurorum malorum lenit eorum aduentumque: venientia longe antè videris.

Præmercor,aris , Prius emo. προωνέομαι. Plaut. in Epid. Aedepol næ istam tempore suo , gnato tuo sumus præmercati.Plin.libro 32. capit. 2, Ni qui ad pollūctum emerent, pretio minus parcerent,eáque præmercarentur.

Præmetior, iris,Antè metior. προμετρέω. Vnde Præmensus,participiū. Tibul.libr.3.Eleg.3, Tunc quum præmensæ defunctus tempore lucis, Nudus lethæa cogerer ire rate.

Præmessum, si, Quod præliationis causa præmetitur. ἀπαρχή. cuiusmodi erant spicæ quas primò demessas sacrificabant Cereri. Autor Festus.

Præmetuo, is,antè metuo. προφοβέομαι.Lucret.lib.3, –at mens sibi conscia facti Præmetuens adhiber stimulos,torrétque flagellis.

Præmigro, as,penul.corr.Antè migro. προμεταοικέω. Plin.lib.8.cap.28. Ruinis imminentibus,musculi præmigrant.

Præmitto, is , Antè mitto. προπέμπω. Plautus in Amph. Me à portu præmisit domum,vt hæc annuntiem vxori suæ.Cic.2.Offic.Præmittebātque de stipatoribus suis qui scrutarentur arculas muliebres. Cæs. 4.bel.Gall.Quum id non impetrassent,petebāt vti ad eos.equites qui agmen antecessissent,præmitteret.Virgil.1. Aeneid. -rapidum ad naues præmittit Achatem.

Præmissus, a, um. Virgil. 9. Aeneid. Interea præmissi equites ex vrbe Latina.

Præmium, præmij, Propriè dicitur id quod cuiquam pro rectè factis datur. γέρας. Cic.ad Att.Solon rempublicā duabus rebus contineri dixit,præmio,& pœna.Idē de Orato. Legibus & præmia proposita sunt virtutibus, & supplicia vitiis. ¶In ludis quoq; & certamininbus præmia dicūtur,quæ proponūtur victoribus. ἆθλα. Virg.5. Aen. Protinus Aeneas celeri certare sagitta Inuitat qui fortè velint,& præmia ponit. ¶Accipitur aliquādo etiam in deteriorem partem pro sceleris cuiuspiam mercede.Cic.de Prou.Con.Prouinciæ quas pestiferi illi Consules pro euersæ Reipublicæ præmiis occupauerunt. Idem in Pisonem, Totam rempublicam prouinciæ præmio vendidisti. Pretium autem propriè illud est quod pro re empta persoluimus. Terēt.Eun. Pretium sperans,producit illico.ac vendit.Poētæ tamen hæc duo in eadē significatione aliquando vsurpant. Virg.5. Aeneid. Inuitat pretiis animos,& præmia ponit.Et paulò antè,Munera principio ante oculos,circòque locantur In medio : sacri tripodes,viridésq; coronæ, Et palmæ pretium victoribus. ¶Aliquando præmium pro pecunia ponitur. Nævius,Sine præmio sum,marsupium reliqui domi.

Præmiosus,Pecuniosus,Accius,Duitem ac præmiosum auum.

Præmior, aris. Sueton. in Tito Vesp. capit. 7, Quòd constabat in concionibus patris nundinari, præmiarique solitum. id est lucrari, inquit Budæus.

Præmoderor, Antè moderor. προρρυθμίζω. Gel.libr.7,capit.9,Cretenses quoq; prælia ingredi solitos, præcinente , ac præmoderante citharæ gresibus.

Præmodum, penul.corr. aduerbium, Significat supramodum. παρὰ, ἢ ὑπὲρ τὸ μέτριον. Gel.lib.7.cap.7,Parcentes (inquit) præmodum.

Præmolestia, lestiæ, Molestia ex malo quod imminere putamus anticipata,& præsumpta : hoc est timor ipse molestiam vel malum futurū antecedens Cic.4.Tusc.Alij metum præmolestiam appellabāt, quod est quasi dux consequentis molestiæ.

Præmolior, iris, Antè molior,vel præparo. προαιωρεύω. Liu.8.bel. Pun. Itaque præmoliendas ibi ratus iam res,conciliandósque Regum, Gentiúmque animos.Syphacem primùm Regem statuit tentare.

Præmollis, lle, Valde mollis. ὑπερμαλακός. Plinius lib.11.capit.37,Cor palpitat certè , & quasi alterum mouetur animal, intrà præmolli firmóque opertum membranæ inuoluero.Idem lib.9.cap.55, Intra se parit oua præmollia.

Præmollio,is,Antè mollio. προμαλάττω.Vnde Prēmollitus,participium. Quintil.libr.2.cap.9, Et fruſtra sparseris semina,nisi illa præmollitus fuerit sulcus.Idem libr.9.capit.5,Quo genere defensionis etiam offendisset nondum prēmollitas ludicum mentes.

Præmoneo,nes,penult.corr.Antè moneo νουθετέω. Colum.lib.1, Ideo prēmoneo , ne villicum ex eo genere seruorum qui corpore placuerunt,instituamus. Liu.1.bel.Pun. Quum Aruspices ad Imperatorē id pertinere prodigium prēmonuissent.Cic.2.Verr. Animo sane beneuolo,vt magnopere cauerem,prænonebat.

Præmonitus,a,um,participiū.Plin.lib.16.cap.39, Fuitq; arbor illa fatalis excidio vrbis prēmonitæ oraculo,quum arbor arma peperisset.

Prēmonitus,us,verbale.Pro prædictione.Valer.Max.lib.1.cap.6,Sic deorum spreti prēmonitus excandescunt. Ouid.15. Meta. Non tamen insidias,ventúraque vincere fata Prēmonitus potuere deūm.

Præmonstro, as, Antè monstro.docceo,osteēdo. ὑποδείκνυμι, προδείκνυμι. Plaut.in Persa, Prēmonstra doctè , præcipe atu filię Quid fabuletur, vbi se natam prędicet. Idem Mil. –atque hoc ei prēmonstra & præcipe, Vt teneat consilia nostra. Cicer.1. de Diuin. Atque etiam ventos prēmonstrat sæpe futuros Inflatum mare.

Præmonstrator, verbale, Qui prēmonstrat. & docet quid faciendum sit ante periculum.Terent.in Heaut.Sed hic aduitor meus, & monitor, & prēmonstrator Chremes, Hoc mihi præstat.

Præmordeo, es.Morsu dilacero. διαδάκνω. Gell. Plautus in Trin.neque prēmordisse dixit,sed præmorsisse, Nisi fugissem,(inquit) mediū, credo,prēmorsisset.

Præmoror, reris, Ante morior. προαποθνήσκω. Plin.lib.7.cap.50,Prę

Universidad de Deusto
Biblioteca

moritur visus, auditus, incessus. Ouid. Epist. 8. Aut ego præmoriar, prius quàm extinguar in æuo, Aut ego Tantalidæ Tantalis vxor ero.

Præmortuus, participium. Liu. 1. ab Vrbe. Scaptium ipsum id quidé credo, etsi præmortui iam sit pudoris, non facturum.

Præmunio, nis, secunda syl. prod. Prius munio. προοχυρόω. Cæs. 3. bel. Ciuil. Isthmum præmunire instituit. ¶ Per trãslationem etiam de incorporeis dicitur. Cicer. pro Cælio, Quamobrem illa quæ ex accusatorum oratione præmuniri iam, & fingi intelligebã, fretus vestra prudentia non pertimesco.

Præmunitio, onis, verbale. Cicer. 3. de Orat. Præmunitio est etiam ad id quod aggrediare, & reiectio in alium.

Prænarro, as, Antè narro. προλέγω, προδιηγέομαι. Terent. in Eunu. Recte sanè interrogasti, oportuit rem prænarrasse me.

Prænato, as. pen. cor. Antè nato. προνήχομαι. Plin. lib. 9. cap. 45, Prænatante piscículo frontem suam spargit. ¶ Ponitur aliquando pro præterfluere. παραῤῥέω. Virg. 6. Aen. Lethæúmq; domos placidas qui prenatat, amnem. Vbi Seruius, Prænarat, præterfluit: cõtrarie dictum est: nam non natasit aquæ, sed nos in ipsis natamus. Ennium igitur sequutus est qui ait, Fluctúsque natantes. Hæc ille.

Prænauigo, as, Præternauigo. παραπλέω. Plin. lib. 6. cap. 23, Vt viginti dierum spatio prænauigarint insulam quæ Solis appellatur.

PRAENESTE, generis neutri, & hæc Prænestis, πρᾶνη & Stephano, Oppidum Latij edito in loco, naturá que munito situm: ita dictum (si Stephano credimus) à Prænesto conditore, Latini filio, Vlyssis & Circes nepote. Alij ἀπὸ τῶν πρινῶν, id est ab ilicibus quæ illic abundant, nomen accepisse existimant. Pompeius Festus nominis huius originem ad loci situm refert, eo quòd montibus præstet: vnde & altum Prænestæ à Virgilio dicitur. 7. Aeneid. Quíque altum Prænestе colunt. Fuerunt qui à Cæculo Vulcani filio conditum putarint: quorum sententiæ Virgilius quoque subscribit, Nec Prænestinæ fundator defuit arcis, Vulcano genitum pecora inter inertia regem, Inuenúmque focis omnis quem credidit ætas, Cæculus. Strabo libr. 5, Græcam vrbem esse tradit: cuius rei argumentum hoc affert, quòd olim Polystephanos dicta fuerit. Habuit hoc oppidum nobile Fortunæ templum, cuius pauimentum lithostrotis strauit L. Sylla, teste Plinio, lib. 36, cap. 25. Silius, –sacrísque dicatum Fortunæ Prænestе iugis. Fœminino genere vsus est Virgilius 8. Aeneid. Qualis eram, quum primam aciem Prænestе ab ipsa Strauí.

Prænestini. pen. prod. Habitatores Prænestis. Cicе. 2. de Diuin. Numerij, Suffustium, Prænestinorum monumenta declarant, honestum hominem, & nobilem somniis crebris, &c.

Prænestinus, a, um, possessiuum: vt Dea Prænestina, Ouid. 6. Fast. Sortes Prænestinæ, Cic. de Diuin. Fortuna Prænestina, Lucanus lib. 2.

Prænimis, Nimis, multum. ὑπερ. Gellius lib. 19. cap. 10, Hoc prænimis plebeium est.

Prænitеo, es, Valde niteo: vnde Prænitidus, valde nitidus.

Prænitens Luna, Plin. lib. 2. cap. 9.

Prænomen, vide in dictione NOMEN.

Prænósco, is. Antè nósco, prædiuino. προγιγνώσκω. Cicе. 1. de Diuin. Neque non possunt futura prænoscere. Plaut. Asin. Verùm meam vxorem tu nescis qualis sit. l. Tu primus sentis, nos tamen prænoscimus.

Prænotio, verbale. πρόγνωσις. Cicer. 1. de Nat. deorum. Fateamur constare illud etiam, hãc nos habere siue anticipationem, vt antè dixi, siue prænotionem deorum.

Prænoto, as, penul. corr. ex præ & noto, Antè noto, inscribo. προσημαίνω. Noto verò, frequentatiuum est à nosco.

Prænubilus, a, um, Valde nubilus, & obscurus. ὑπερσκότος. Ouid. 3. Amor. Stat vetus & densa prænubilus arbore lucus.

Prænuntio, as. Antè nuntio. προαγγέλλω. Terent. in Phorm. Abi, ac prænuntia hanc venturam. Cic. 1. de Diuin. Est enim vis & natura quædam, quæ tum obseruaris longo tempore obseruationibus, tum aliquo instinctu, inflatúque diuino futura prænuntiat.

Prænuntius, a, um, adiect. Cicе. 2. de Nat. deo. Quæ nuper bello Octauiano magnarum fuere calamitatum prænuntiæ. Ouid. 3. Trist. Eleg. 5, Hoc vtinam nitidi Solis prænuntius ortus Afferat, admisso Luciser albus equo. Idem 3. Metamor. Addidit hæc cladis prænuntia verba futuræ. Idem 2. Fast. An veris prænuntia venit hirundo?

Præoccido, dis, pen. corr. Antè occido, Plin. lib. 18. cap. 29, Cui præcoci dere Caniculam necesse est.

Præoccupo, as, penul. corr. Præuenio, anticipo: ex præ, & occupo. προκαταλαμβάνω. Liuius 4. ab Vrbe. Vbi vident collegas Principes agendæ rei gratiã omnem ad plebem præoccupauisse, nec locum in ea relictum sibi. Cæsar 6. belli Gallici, Præoccupauit animos timor. Cicе. 10. Philip. Quas enim partes ipse mihi sumpseram, eas prœoccupauit oratio tua. Seneca Epistol. 51, Omnes præoccupati sumus virtutes discere, vitia dediscere.

Præoccupatio, onis, Apud Rhetores schema quoddam quum id quod ab aduersario nobis obiici posset, ipsi præripimus, diluimúsque. πλεονασμός. vt apud Virgilium 2. Aene. Neque me Argolica de gente negabo. Et lib. 3. –scio me Danais de classibus vnum.

Præopto, as, Antè, siue potius opto. προαιροῦμαι. Terẽt. in Hecy. Adeón' perniciei ex animo, vt puerũ prœoptares perire? Liu. 9. ab Vrbe, Quod quam opere optandum foret, Hernicos docuisse, &c. Idem 5. belli Pun. Punicam Romanis societatem atque amicitiam præoptandam esse. Idem 8. belli Pun. Mortem in certamine quàm vt alter alterius subigere retur imperio, præoptantes.

Præpandere, Antè aperire. Lucret. libro 1, Clara tuæ posim præpandere lumina menti. ¶ Aliquando accipitur pro prætendere. Plin. libr. 11. cap. 24, Maiores aranei in terra cauernarum exigua vestibula præpandunt. Budæus.

Præparcus, Valde parcus: qua voce vtitur Plinius lib. 11. cap. 19.

Præparo, as, penul. corr. Antè paro quæ mihi vtilia fore credo. προσβοηθῶ, παρασκευάζω. Cic. lib. 1. Offic. Facilè totius vitæ cursum videt, ad eámque degendam præparat res necessarias. Idem 2. Tusc. Cultura autem animi Philosophia est: quæ extrahit vitia radicitus, & præparat animos ad satus accipiendos.

Præparatus, a, um, participium, Cicе. 1. de Inuẽt. Pœnæ apud inferos sunt impiis præparatæ. Idem 1. de Diuin. Animo quum bonis cogitationibus, tum rebus ad tranquillitatem accommodatis præparato, qui sepe ita quieti tradit, certa & vera cernit in somniis.

Præparatus, us, pen. prod. substantiuum. Gell. lib. 19, Nanque in præparatu rei rusticæ, per tempestates, pluuiásque, quum otium est, maturari potest per serenas, quum tempus instat, properari necesse est.

Præparatio, onis, verbale. παρασκευή. Cic. 1. Offic. Diligens præparatio in omnibus negotiis, priusquam aggrediare, adhibenda est.

Præparatò, aduerbium, vel ablatiuus aduerbialiter positus. Quintil. libr. 4. cap. 2, Quàm nihil præparatò, nihil festinatò videtur fecisse Milo? id est ex præparatione.

Præpedio, dis, secũda syllaba cor. Idem quod impedio: quasi pedes vincio, πολέω. Videtur autem compositum esse ab antiquo verbo pedio: à quo etiam fiunt Cõpedio, & Impedio. Plaut. in Casina, Timor præpedit dicta linguæ, id est valde impedit. Terent. Heaut. –an eo fit, quia in re nostra aut gaudio Sumus præpediti nimio, aut ægritudine? Liu. 8. ab vrbe. Sine modo, inquit, sese præda præpediant. Morbo præpeditus, Cic. pro Rabirio.

Præpedimentum, ti, Impedimentum. κώλυσις, κώλυμα. Plautus, Non fallaciæ præpedimentum obiiciatur.

Præpendeo, es, Antè pendeo. προαωρῶμαι. Mart. lib. 9. Præpendet mento nec tibi barba minor.

PRAEPENNISVS, πραιπέννιος, Oppidum est mediterraneum maioris Mysiæ, apud Ptolemæum lib. 5. cap. 2.

Præpes, petis, generis omnis, Idem quod velox. ὠκύς. Virgil. 3. Aeneid. Troiugena interpres diuûm, qui numina Phœbi, Qui tripodas, Clarij lauros, qui sydera sentis, Et volucrum linguas, & præpetis omina pennæ. Idem 6. Aene. Dædalus (vt fama est) fugiens Minoia regna, Præpetibus pennis ausus se credere cælo, &c. Volunt plerique hoc nomen significare velocitatem in altum volantis. ¶ Dicebantur & præpetes ab auguribus aues quæ opportunè præuolabant, aut idoneas sedes capiebant, vt inquit Higinus. Alij volunt esse quæ ingentibus & patulis, & porrectis alis volitant. Ex Festo.

PRAEPESINTHVS, πραιπέσινθος, Insula maris Aegæi, vna Cycladũ. Autor Plinius lib. 4. cap. 12.

Præpeto, is, pen. corr. Antè, vel prius peto: id est vado. προορμῶ. Festus, Præpetere dicebant antiqui pro anteire.

Præpilatæ, hastæ, Sunt quæ ferreas habent cuspides, quasi præferratæ. ἐφάλαι σιδηρόπυκτοι. Præpilatum etiam dicitur vbi non est ferrum, si modò in mucronem acutum sit. Plin. lib. 8. cap. 6. Ab operariis hastas præpilatas habẽtibus per circum totum actos. ¶ Cornua præpilata. Idem libr. 9. cap. 30. de locustis, Si nullus ingruat metus, recto meatu cornibus, quæ sunt propria rotunditate præpilata, ad latera porrectis, &c. ¶ Exerceri præpilatis. Quint. lib. 5. cap. 12, Quod eo diligẽtius faciendum fuit, quia declamationes, quibus ad pugnã forẽsem velut præpilatis exerceri solebam, olim iam ab illa vera imagine orãdi recesserũt.

Præpinguis, Valde Pinguis. ὑπόπαχυς. Colum. libr. 3, Itaque non est vineis apta, vix etiam arbusto, nisi præpingui, & viuida terra. Virgil. 3. Aeneid. & inde Exupero præpingue solum stagnantis Elori.

Præpolleo, Ante alios, vel plurimum polleo. ὑπερίσχω. Liui. 1. ab Vrbe, Ardeam Rutuli habebant, gens, vt in ea regione, atque in ea ætate, diuitiis præpollens. Idem lib. 5, Virtute fortunáque tum sua, tum publica præpollens.

Præpondero, as, Grauior sum, plus pondero. ὑπερβαρέω. ¶ Per translationem verò significat pluris esse, siue pluris æstimari debere. πρίαμαι. Gell. lib. 1. cap. 3, Nam quum in rebus aut paribus, aut non longè secus, vtilitas amici, & honestas nostra consistit, honestas proculdubio præponderat.

Præpono, is, Antepono per electionem, Prefero. προτίθεμαι, προτίμαω, Plaut. in Rud. Lucrum præposui sopori & quieti. ¶ Interdum Præponere, est prius ponere, tempore præcepto. προτίθεμαι. Sallust. in Iugur. Vbi cunque res postulabat, præsidium est præpositum. ¶ Aliquando est præficere. ἱστημι. Cicero pro Lege Manil. dixit præpositum bello Imperatorem.

Prepositi, Qui rebus aliquibus præfecti sunt. προστάται.

Præporto, as, Ante se ferre, vel portare. Lucre. libr. 2. Teláque præportant violenti signa furoris. ¶ Interdum accipitur pro eo quod est præ se ferre: hoc est signo aliquo exteriore animi affectum ostendere. Catul. Argon. –quibus anguineo redimita capillo Fons expirãtis præportat pectoris iras.

Præpossum, Idem quod prepolleo, pel præualeo, ὑπερίσχω. Tacit. libro 21, Postquam Macedones præpotuere, &c.

Præpotens, Valde potens, vel valde diues. ὑπέρολβος, πανυπόστατος. Cicero de amicitia, Sic multorum opes prepotentium excludunt amicitias fideles.

Præposterus, ra rum, pen. cor. Peruersus, qui rerum ordinem conturbat, aut in quo ordo est conturbatus. προῤῥυής. Cicе. Calsio, Prœposteros habes tabellarios: etsi me quidem non offendunt: sed tamen quum à me discedunt, flagitant literas: quum ad me veniũt, nullas afferunt. Quintil. Prepostera res occidere, deinde erubescere.

Præposterè, aduerbium, Hoc est peruersè, & ordine conturbato. Cicero 1. Acad. Vt præposterè tecum agam, mox referam me ad ordinem. Cicer. Attico, Omnes arbitror mihi tuas redditas esse, sed primas præposterè, posterè, reliquas ordine.

Præproperus, Valde, seu nimis celer. ὑπόκωκυς. Cic. Trebatio, Sed ex tuis literis cognoui præproperam quandam festinationem tuam. Liu. 7. belli Pun. Quum toto eo bello damnosa, præpropera ac feruida ingenia Imperatorum fuissent.

Præproperè. pen. cor. aduerbium. Nimiũ celeriter. Liu. 7. belli Maced. Et festinans ipse præproperè cum quinq; solis nauibus Annibali occurrit,

Præputium, tij, Pellis quæ glandem, hoc est summam colis partẽ tegit: à præputando (vt putatur) nomen habens. eo quòd à Iudæis prœputaretur, hoc est præscinderetur. ἀκροβυστία, πίδαξ. Iuuen. Saty. 14, de Iudæis loquens, Nil præter nubes, & cæli numen adorant, Nec distare putant humana carne suillam, Qua pater abstinuit, mox & præputia ponunt. Saty. 6, Impatiénsque moræ pauet, & præputia ducit.

Præradio, as, Idem ferè quod præluceo. ὑπερλάμπω. Ouid. 6. Epist. Præradiant stellis signa minora suis. id est præluecnt.

Prærado, is, pen. prod. Idem ferè quod abrado. ἀποξέω. Cato cap. 41, Si vitis vitem contingat, vitis vtriusq; latus alterum prærādito obliquè.

Prærancidus, a, um, pen. cor. Valde rancidus: vt Prærácida caro. ¶ Per translationem pro exoleto, & iam ingrato. Gellius lib. 13. cap. 19, Nõ fictiones illas prærancidas, neq; fœcutinas Grammaticas spectaueris.

Prærapidus, Valde rapidus: vt Prærapida fuga, apud Silium, lib. 16.

Præripio, is, penul. corr. Antecapio, præoccupo. προαρπάζω, προκαταλαμβάνω. Plaut. in Casina. Huc venisti sponsam præreptum meam? Cicer. libr. 1. Offic. Facilè celare, tacere, dissimulare, insidiari, præripere hostiũ consilia, id est præoccupare, siue prænoscere, aut præuenire. Plinius Iunior de Viris illustribus, Immatura morte præreptus, non potuit præstare qualem promiserat Regem. Cicero pro Gallo, Demosthenes tibi præripuit ne esses primus orator.

Prærodo, is, penult. prod. Idem quod rodo, vel corrodo. διαπατρόω, λυμαίνομαι. Colum. libr. 2, Nam si sæpius cacumina manu præfracta, aut pecore prærosa fuerint, in perpetuum corrumpuntur. Idem de arboribus, capit. 15. Genus est animalis, volucra appellatur: id ferè prærodit teneros adhuc pampinos, & vuas.

Prærogare, præter notam significationem, aliquando idem est quod ante diem soluere: quod Galli dicunt *auancer*. Vlpianus. l. Sed addes, ff. Locati & conducti, Nam inter eum qui per errorem soluit, & eum qui pensionem integram prærogauit, multum interest.

Prærogatiua, æ, subst. antiũ, Præstantia, & eminentia qua quis aut præfertur, aut præferri alteri debet. ἀξίωμα. Paulus Iurecõsultus, Veteranorum priuilegium inter cætera etiam in delictis habuit prærogatiuã, vt superentur à cæteris in pœnis: hoc est cæteris præferãtur. Nec ad bestias itaque veteranus datur, nec fustibus cæditur. ¶ Dicitur & Prærogatiuum. Cic. pro Muræna, Etenim si tanta illis comitiis religio est, vt adhuc super omne prælueat prærogatiuum: quid mirum in hoc fœlicitatis famam, sermonémque valuisse? ¶ Prærogatiua tribus, vel prærogatiua centuria, quæ primo loco ad suffragium ferẽdum vocatur: vel cuius sententia tantum momenti habebat & autoritatis, vt quasi præiudicium afferret in cuentum comitiorum. Liu. lib. 6. belli Pun. Autoritatem prærogatiuæ (subaudi centuriæ) omnes secuti sunt.

Prærumpo, is, Abrumpo, auello, difiicio. προσαποῤῥήγνυμι.

Præruptus, a, um, Aualsus, arduus. ἀπότομος, πρόβλης. Virg. 3. Georg. Ade tot egregias vrbes, operúmque laborem, Tot congesta manu præruptis oppida saxis. Cicer. 7. Verr. Aut prærupta saxa tenuisse dicũtur. id est ardua, (inquit Budæus) non autem sensim accliuia. In qua significatione dicimus & prærupta absoluté. Plin. libr. 8. cap. 32, Ad prærupta ducunt, saltúmque demonstrant.

Præruptè, aduerbium, Hoc est abruptè, & in præceps, & sine cliuo. Plin. lib. 34. cap. 14, Mons præruptè altus (incredibile dictu) totus ex ea materie est.

Præs, prædis, Sponsor qui se pro alio Principi obligat, aut populo, promittens siquid incommodi fiat, plenè satisfacturum. ἔγγυος. a præstãdo dictus, quia tam debet præstare quod promisit, quàm is pro quo præs factus est. Asconius, Prædes dicuntur satisdatores locupletes, pro re de qua lis est apud Iudicem, ne qui tenet, diffidens causæ possessionem deteriorem faciat. Differũt autem prædes à vadibus, quoniam vas appellatur qui pro alio vadimonium promittit, & propriè datur in re capitali. Præs verò in lite nummaria. Ausonius, Quis subit in pœnam capitalis supplicio? vas, Quis quum lis fuerit nummaria, quis dabitur? præs. Prædes hodie sunt, inquit Budæus, qui sponsores Reipublicæ vel Principi facti, sunt pro iis qui pecuniam publicam dispensant, quos Receptores vocant. Iis etiam qui publicanos in locationibus vectigalium, aut eorum fideiussores locupletes affirmant (quod idoneos esse, & sufficientes testificari vocant) prædes dici propterea, posse sunt, quòd locupletes eos esse præstare debent. ¶ Prædes etiam pro bonis ipsius prædis interdum accipiuntur. Cic. 2. Philip. Et domi quidem nis ipsius prædis interdum accipiuntur. Cic. 2. Philip. Et domi quidem suis causam amoris habuisti, foris etiam turpioré, ne Lucius Plancus prædes suos venderet. id est bona tua sponsioni obnoxia. Possumus etiam hic prædes pro sponsoribus accipere, quodam loquẽdi schemate non inuenusto, vt sit prædes vendere, sponsorum bona & prædia auctioni addicere. Budæus.

Præsagio, gis, pen. prod. præsagiui, gitum, Præsentio, quasi antè sagio. προμαντεύομαι, πρακαταγγέλλω. Propertius, Venturam melius præsagit ne uita noctem. Cicero lib. 1. de Diuin. Præsagiebat animus frustra me ire quum exibam domo. Ibidem, Sigire enim, acute sentire est: ex quo ita ge, anus, quia multa scire solunt: & sagaces dicti canes. Et paulò post, Si igitur qui ante sagit, quàm oblata res est, dicitur præsagire.

Præsagior, giris, deponens, pro præsagio, seu prædiuino. Plautus in Bacchid. Plus Præsagitur mali.

Præsagitio. Cicero 1. de Diuin. Inest igitur animis præsagitio extrinsecus iniecta, atque inclusa diuinitus.

Præsagiũ, gij, Præsensio, diuinatio. προμαντεύωμα. Colu. lib. 11. cap. 1, Quantumuis vtile contiget villico tempestatis futuræ præsagium. Ouid. 2. de Ponto, Vera precor fiant timidæ præsagia mentis.

Præsagus, ga, gum, pen. prod. Futura instãtia: præsentiens. μαντικός, προφητικός. Claud. de raptu Proserpinæ, –heu mens præsaga futuri. Virg. 10. Aeneid. Agnouit longè gemitum præsaga mali mens. Ouid. 2. Metam. –præsaga ádque luctus Pectore sollicito repet ens suspiria dixit.

Præsano, nas, Antè sano. Hinc Præsanasco, præsanascis, antè sanum fieri. Plin. lib. 24. cap. 10, Cortex eius interior cicatrices, quæ præsanauere, aperit. Budæus.

Præscateo, es. Idem quod simplex scateo: & per translationem abundo. ἀναβλύω, πλουτέω. Gell. lib. 14. cap. 6, Et simul dat mihi librum grandi volumine, doctrinis omnigenis, vt ipse dicebat, præscatentem.

Præscio, is, Antè scio. προγινώσκω. Terent. in Andri. Nónne oportuit præscisse me antè?

Præscientia, Futurorum notitia. πρόγνωσις.

Præsciscо, Id est præscio, vel potius præsentisco significat. Liuius 7. belli Pun. Quam primum eos sortiri prouincias, & præsciscere quam quisque eorum prouinciam, quem hostem haberet, volebant. Virgil. 4. Georg. Continuóque animos vulgi, & trepidantia bello Corda, licet longè præsciscere.

Præscita, pen. prod. Plinius identidem vocat, quæ Græci προγνωστικὰ, inquit Budæus. Plin. lib. 10. cap. 18, Vnum eorum præscitum transire non queo, id est augurium & ostentum. Ibidem capit. 75, Vtrúmne sint aliqua præscita animi quiescentis.

Præscius, a, um. προειδώς. Virgil. 6. Aen. –túque ô sanctissima vates Præscia venturi. Cæli venturi præscius, Vale. Flac. 5. Argon. Ouid. 1. Fast. Substitit in medio præscia lingua sono. Mens præscia, Silius lib. 16. August. lib. 5. Ciuit. Confiteri Deum esse: & negare præscium futurorum, apertissima insania est.

Præscribo, is, Antè, siue prius scribo. προγράφω. Cic. Ser. Sic enim præscripsimus iis quibus ea negotia mandauimus. ¶ Interdum significat inscribere, id est titulum prænotare. ἐπιγράφω. Virgilius, –nec Phœbo gratior vlla est, Quàm sibi quæ Vari præscripsit pagina nomen. ¶ Interdum significat præcipere, determinare, legem ponere. προτίθημι, προστάττω. Cicer. libr. 3. Officio. Sed hoc natura præscribit, vt homo homini, quicunq; sit, ob eam ipsam causam quòd is homo sit, consultum velit: necesse est secundum eam naturam omnium vtilitatem esse communẽ. Varro. Quoniã præscriptum erat, nequis angiportum transgrederetur. Secundum hanc significationem Præscriptũ, & Præscriptio, pari modo pro præcepto, vel ordine, lege, regula, seu forma summuntur. ὅρος, ὑπογραφή. Tractum (vt docet Porphyrio) à magistris ludi, qui scripta pueris dant, præcipiúntque imitari, quod ὑπογράφειν Græcè dicitur. Seneca lib. 4. Epist. Pueri ad præscriptũ discũt. Præscriptio rationis, id quod recta ratio dictat & præscribit. Cicer. 4. Tusc. Omnium autem perturbationum fontem esse dicunt intemperãtiam, quę est à tota mẽte, à recta ratione defectio, sic auersa à præscriptione rationis, vt nullo modo appetitiones animi nec regi, nec contineri queant. ¶ Interdũ Præscribere, est finẽ ponere, & quod vulgò dicitur, *limitare*. Terent. in Andria, Tute ipse his rebus finem præscripsisti pater: Propè adest quum alieno more viuendum est mihi. ¶ Interdum proponere. Cic. in Catone, At Senatui quæ sunt gerenda præscribo: & quomodo Carthagini malè iandiu cogitanti bellum inferatur, multò antè denuntio. ¶ Interdum prænuntiare, siue prædicere. Idem in Vati. At ibi idem præscribo, ne tuas sordes cum clarissimorũ virorum splendore permisceas. ¶ Ponitur aliquando pro excipere, siue exceptionem summotoriam obiicere agenti. Quint. libr. 7, Ignominioso patri filius præscribit: de eo solo iudicatio est, an liceat.

Præscriptio, prionis, Titulus. ἐπιγραφή. Cic. lib. 1. Offic. Ex quo fit, vt ager Arpinas, Arpinatium dicatur: Tusculanus, Tusculanorum: similísque est priuatarum possessionum præscriptio. Ex quo quia suum cuiúsque fit eorum quæ natura fuerant communia, quod cuiq; obtigit, id quisque tenet. Præscriptio, inquit Budæus, exceptio, & translatio, vnum & idem in re forensi significant. Iureconsulti in Pandectis promiscuè excipiendi verbo, & præscribẽdi vsi sunt: licet præscriptionis vocabulum apud recentiores legum interpretes, & apud iuris pontificij conditores ad præscriptionis exceptionisque temporis significationem coarctarum sit, & præfinitum. Budæus.

Præscriptum, vide PRAESCRIBO.

Præseco, as, penult. corr. Præsecui, præsectum, Prius seco, præcido. ἀποτέμνω, ἀποκόπτω. Colum. lib. de arboribus, cap. 29, Radicem arundinis acuta falce præsectam impendenti pluuia dasponito. ¶ Accommodatur quandoque immolationi. Liuius libro 5, inseritur huic loco fabula, immolante rege Veientium, vocem Aruspicis dicẽtis, qui eius hostiæ exta præsecuisset, ei victoria dari, exanditam. Suet. in Aug. Nunhostiæ exta præsecuisset, ei victoria dari, exanditam. Suet. in Aug. Nunc hostia repentè hostis incursione, semicruda exta rapta loco præsecuit, atque ita prælũ ingressus victor redit. id est partem reddidit Marti, partem ad vescendum reseruauit.

Præsegmina, Partes corporis incisæ, vel amputationes rerum superfluarum. ἀποκοπή. Vnde quę ex vnguibus animalium scinduntur, præsegmina vocantur. ἀποτομίδες. Plautus, Quum ipsi pridem tonsor vngues dempserat, collegit omnia, abstulit præsegmina. ¶ In eadem significatione dicimus & resegmina. Plin. libr. 28, Omnia persecuti sumus vsque ad resegmina vnguium.

Præsens, Præsento, vide PRAESVM.

Præsentio, is. Ante, vel prius sentio. προαισθάνομαι. Plaut. in Trinũ. Ecciſſet ædepol, nisi hæc præsensissent canes. Cæs. 3. bel. Gall. Quum ille præsensisset, ac profugisset, vsq; ad fines insecuti, regno, domóq; expulerũt. ¶ Animo aliquid præsentire. Ouid. Epist. 11, –prima malũ nutrix animo præsensit anili. Præsentire futura. Cicе. 2. de Diuin. Cęsent esse

Universidad de Deusto
Biblioteca

in mentibus hominũ tanquam oraculũ aliquod ex quo futura præsentiant. ¶ Præsentire sermones aurium tinnitu. Plin. libr. 28. cap. 2. Quin & absentes tinnitu aurium præsentire sermones de se, receptum est.

Persentisco, scis, quo & ipso frequẽter vtuntur autores. Plaut. in Amphit. Nunc ne legio præsentiscat, etiam illuc redeundum est mihi. Terent. in Heaut. Et ea gratia secum adduxisse, ne id tu præsentiscres.

Præsensus, a, um participium. Cice. 1. de Diuin. Satis est non modò plura, sed etiam pauciora diuinè præsensa, & prædicta reperiri.

Præsensio, onis, verbale. Cicer. in Topic. Multarũmque rerum in terra portenta, atq; etiam per exta inuenta præsensio. Idem 2. de Nat. deor. Prædictiones verò, & præsensiones rerum futurarum, quid aliud declarant, nisi, &c.

Præsepio, is, Circummunio, vel septo includo. περιφράττω. Cæs. 1. bel. Ciuilis, Aditus autem, & itinera duo quæ extra murum ad portam ferebant, maximis desixis trabibus atque eis præcautis præsepit.

æsepe, pis, pen. prod. & Præsepium, pij, Stabulum dicitur in quo equi, muli, & cætera id genus animalia continentur. φάτνη. Idem 7. Aen. Stabant ter centum nitidi in præsepibus altis. ¶ Nonnunquã etiam linter ille concauus in quo iumentis, bubúsve hordeũ, auena, aliúdve pabulũ apponitur, præsepe appellatur. Colu. lib. 1. cap. 6. Nunc altius præsepia edita esse cõuenit quàm vt bos, aut iumentum sine incommodo stans vesci possit. A pul. lib. 6. de Asino, Præsepium hordeo passim repleri iubet, fœnúmq; Bactriano camelo sufficiẽs apponi. Lignũ verò ad quod equos capistris (ita enim ipsa lora dicũtur) religare solemus nõ aliter quàm ad ansulas, seu vncinum, vocerra nominatur. Verùm de hoc suo loco. Virgilius item apum glueos præsepia appellauit, 4. Georg. Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent. ¶ Quinetiã loca omnia clausa, & tuta, præsepia appellantur, teste Nonio. Cicero in Pisonẽ, pro ganea, siue lupanari videtur postisse, Verùm (inquit) audis in præsepi, audis in stupris, audis in cibo & vino. Horatius lib. 1. epist. 16, pro domo posuit, siue habitaculo. Scurra vagus, non qui certũ præsepe teneret. ¶ Legitur & præsepia, æ, fœmin gene. Varro de Re rust. libr. 9, vt citat Nonius, Is habebat culinam rusticam vnam, præsepiam latam, cellam vinariam. Plaut. Curcul. Quin recipere se huc cessim ad præsepiã suam. ¶ In cælo item nubeculam quandã inter asellos, plurali numero præsepia appellãt, eo quòd in ea aselli stabulari videantur. Plin. lib. 16, cap. vltimo. Sunt in signo Cancri duæ stellæ paruæ, aselli appellatæ, exiguũ inter illas spatium obtinente nubecula, quam præsepia appellãt. Hæc quum cælo sereno apparere desierit, atrox hyems sequitur.

Præsertim, aduerbium, Significat præcipuè, hoc est ante alia. ἄλλων, πρὸ τούτων. Plaut. in Pœn. Egone istuc ausim facere, præsertim tibi?

Præseruio, Idem quod inseruio. ὑπηρετῶ, ὑπουργῶ. Plautus in Amph. vt præseruire mei amanti possim patri.

Præses, vide PRAESIDEO.

Præsideo, des, penul. cor. προκαθῆμαι, ἐφέδρευω. Idem ferè quod præsum. à quo tamen differt vt specialius à generaliori. Nam præesse, de quouis officio vel vilissimo dicitur: Præsidere autem semper autoritatem quandam habet coniunctam. Nec mirum, quum à sedeo componatur, quod præsesert quandam dignitatem: vt Præses sit, quasi Iudex, vel quasi Princeps, ideo præsidens, & præstans omnibus, vt iustitiæ subueniat, & oppressis opem ferat. Cicero, Quamobrem vos dij, & patrij penates, qui huic vrbi atque Imperio præsidetis. Suetonius, Præsedit & Actiacis ludis. id est præfuit. Virgil. 7. Aeneid. –queis Iuppiter Anxurus aruis Præsidet, & viridi gaudens Feronia luco. Idem 3. Aen. Graiúmque patrem, Geticis qui præsidet aruis. Orbi terrarum præsidere. Cicer. 2. Philip. Vide plura de hoc verbo apud Vallam, libr. 5. Eleg. ¶ Inuenitur & accusatiuo iuncturm. Tscit. libr. 3, Quæ vbi cognita P. Velleio (is proximum exercitum præsidebat) alarios equites ac leueis cohortium mitti in eos. Idem libr. 4, Et haud spernenda illic ciuium, sociorúmque manus litora Oceani præsidebat.

Præses, præsidis, Qui maximũ in prouincia imperium habet post Principem, vt ait Vlpianus in l. iiij. ff. de Offic. Præsi. ἡγεμὼν, ἄρχων, προστάτης. Dictus à præsidendo, sicut reses à residendo, & deses à desidendo. Accipitur tamen & generaliter pro Deo, Principe, aut magistratu qui rei alicuius tutelæ præest. Ouid. 15. Metam. Quàm tantum genuisse virum, quo præsidè rerum Humano generi superi fauistis abundè. Idem 10. Metam. –& orbe In medio positi caruerunt præside Delphi. ¶ Custos & præses iuuentutis Mercurius, Cicer. 7. Verr. Libertatis Præses & custos Tribunus plebis, Cic. 1, de Lege Agr. Liuius, Dij, deæque qui Capitolium incolitis, siccine vestrum militem, ac præsidem finitis vexari ab inimicis? Vide Vallã lib. 5. ¶ Præses locus, ponitur pro tuto. Plaut. in Casi. nec vllum quidem Nequiorem arbitror esse, qui locum præber illi nunc præsidem.

Præsidium, dij, Propriè dicuntur milites cum suo præfecto, custodiæ vel defensioni arcis, oppidi, vel personæ præsidentes. φρουρὰ, φρούριον. Cæsar 1. belli Gal. Eo opere facto præsidia disponit, castella communit, quo facilius (si se inuito transire conarentur) prohibere posset. Iureconsulti de Re militari, Qui reliquit præsidium, peccatum desertionis incurrit. Disertor autem capite puniri solet: quanuis non omnes desertores similiter puniendi sint. Dictum autem præsidium putat Varro, libro 4. de lingua Latina, ab eo quòd aliquo in loco extra castra soleat præsidere, quo sui essent tutiores. ¶ Præsidia videtur posuisse Cicero pro castris, quum pro Ligario inquit, In præsidiis hostium versari. Ibidem, Versantúrque in hostium castris, ac sua præsidia dimittunt, &c. ¶ Præsidium statiuum dicitur, quod firmum est & stabile, neque loco mouetur. Cicero 12. Phil. Hæc mea vigilia, hoc præsidium statuum. ¶ Per translationem verò omne auxilium, & salutis propugnaculum, præsidium dicitur, quàm vulgò *Munitionem* dicere solemus. πρόβολος. Terent. in Hec. Illum autem esse vnicum præsidium velle se senectuti suæ. Subsidiũ autem proprie dicitur, quod sociis laborantibus submittitur: cuius nominis ratio ducta est à triariis, qui in acie tertio ordine extremis subsidio ponebantur, complicatísque cruribus subsidebant donec res exigebat vt suis opem ferrent. Plautus, Agitè subsidite omnes, quasi solent triarij. Cæsar de gestis in Italia, Ad eum mittit, nisi subsidium sibi submittatur, sese diutius sustinere non posse. Sed de hoc latius suo loco.

Præsidiarius, ria, rium. Quod paratur vt præsidio fit. φρουρὸς. Colu. libr. 4. cap. 16. Et præsidiarij malleoli propagandi sunt. Præsidiarij milites, apud Liuium lib. 9. belli Punici.

Præsideratio, Est quum maturius tempestas hyberna mouetur, quasi ante sideris tempus. Festus. προεμβολισμός.

Præsignifico, as, penul. corr. Significo, prædico, præmoneo, portendo. προσημαίνω. Cic. 1. de Diuinat. Aut non censent esse suæ maiestatis præsignificare hominibus quæ sunt futura.

Præsignis, Præsigne, Id est præstans, vel præ aliis insignis, ἐξοχος, ὑπέροχος. Ouid. 6. Fast. Præsignis facie Corniculana fuit. Idẽ 7. Meta. Perugiles⁊ superest herbis sopire draconem, Qui crista linguisque tribus præsignis, & vncis Dentibus horrendus. Stat. 4. Syt. Gaudeat & Libyca præsignis auunculus hasta.

Præsigno, as, Prius signo. προσημαίνω. Cato capit. 154, Et ad summum, quanti culeum capiet, præsignato. Plin. lib. 28. cap. 4, Incipientes furun culos ter præsignare ieiuna saliua.

Præsilio, præsilis, pen. cor. Ante salio. προπηδάω. Plaut. in Stich. Vt præ lætitia lachrymæ præsiluntmihi.

Præspargo, is, Antè spargo. προπάσσω. Lucretius libr. 5, Flora quibus mater præspargens ante viai Cuncta coloribus egregiis, & odoribus opplet.

Præstabilis, Præstantia, vide PRAESTO.

Præstega, Locus vbi otij causa sumus sub tecto tantùm, patula reliqua parte, tanquam sub porticu. ὑπαίθριος. Plautus in Pseud. –facite vt offendam parata omnia. Vorsa præstega, strata, lautáque, coctáque omnia vti sint.

Præsterno, Antè sterno. προστρώννυμι. Stat. 3. Syl. Quæ sibi præsternat viuax altaria phœnix. ¶ Per translationẽ aliquando ponitur pro præparo. Plinius iunior libr. 5. Epist. Illud peto præsternas ad quod hortaris, eligásque materiam, ne mihi iam scribere parato, alia rursus cunctationis, & moræ iusta ratio nascatur. Ducta est metaphora à viis publicis, quæ in viatorum vsum vsum silice sternuntur.

Præstes, præstitis, penul. corr. Idem est quod præses, antistes. προστάτης, παραστάτης. Nam antiqui sic Præstites dixerunt, vt nunc Antistites, teste Festo. ¶ Præstites itidem Lares dicti fuerunt, quòd in ædibus omnia tuta præstarent, hoc est conseruarent, & tuerentur. Ouid. 5. Fastorum,

Præstitibus Maiæ Laribus videre Calendæ:
Aram constitui, paruà que signa deũm.
Vouerat illa quidem Curius, sed longa vetustas
Destruit: & saxo longa senecta nocet.
Causa tamen positi fuerat cognominis illis,
Quòd præstent oculis omnia tuta suis,

Præstigiator, oris, Dicitur qui circunstantibus ita oculorum aciem præstringit, vt non aduertant dolum: qui & præstrictor vocatur. γόης, θαυματοποιός. Plautus in Pœn. Præstigiator hic quidem Pœnus probus est.

Præstigiatrix, fœmininum quo vtitur Plautus in Amphit. Aut pol hæc præstigiatrix mulier multo maxima est, &c.

Præstigiæ, arum, Incantationes, delusiones: cuiusmodi sunt quæ manuum quadam dexteritate alia apparent quàm re vera sint. γοητεῖαι. ¶ Accipitur tamẽ pro quauis fraude & impostura. Plaut. in Capt. Operta quæ fuere, aperta sunt: patẽt præstigiæ. Cic. pro Rabirio Posth. Illinc omnes præstigiæ; illinc, inquam, omnes fallaciæ, omnia denique ab his nurumorum argumenta nata sunt. Idem 4. Acad. Ne ab iis quæ clara sint, ipsa per sese, quasi præstigiis quibusdam, & captionibus depellamur.

Præstino, stinas, penult. cor. Antiquis idem erat quòd emere. ὠνέομαι, ἀγοράζω. Plaut. Epid. Vt & præstines argento priusquam veniat filius. Idem Pseud. Ego eo in macellum, vt piscium quicquid est pretio præstinem. Idem Capt. Iubẽn', ánne iubes astitui aulas, patinas eius, Aliũ pisces præstinatum abire?

Præstituo, is, Prius statuo, præscribo, prædestino. προορίζω, προσορίζω. Ouidius, –dij summum præstituere diem. Cicer. 3. Ver. Diem præstituit operi faciundo Cal. Decemb.

Præsto, as, stiti, stirum, & statum: vnde & præstaturus: multiplicem in oratione vsum habet, variáque significationes. Nonnunquam enim idem est quod antecellere, præcellere, excellere, ὑπερφέρομαι, διαφέρομαι. In qua significatione modo datiuo iungitur. Cicero de Orat. Maiores nostri cæteris gentibus iustitia præstiterunt. Idem 1. Offic. Difficile est quùm præstare omnibus cupieris, seruare æquitatem. id est quùm cupieris inter omnes eminere, potentiáque omnibus antecellere. Idem de Inuentione, Zeuxis in muliebri corpore pingendo multùm reliquis præstabat. Idem in Lælio, Nanque hoc præstat amicitia propinquitati, quòd ex propinquitate benevolentia tolli potest, ex amicitia nõ potest. Modo accusatiuo, Quint. lib. 1, Præstat tamẽ ingenio alios aliũ. Virg. 11. Aen. –vel magnũ præstet Achillẽ. Quãdoq; solo ablatiuo contentũ est eius rei qua quis excellit. Sallust. in Catil. Primùm omniũ qui vbiq; probro atq; petulantia maximè præstabãt. Cice. de Orat. Pisistratus literis, doctrináq; præstitisse. Cels. lib. 2, Quanuis candore præstet, pondere tamen vincitur. Cic. lib. 3. Offi. Quorum verò patres, aut maiores aliqua gloria præstiterũt, studet plerúq; in eodẽ genere laudis excellere. Illud verò Sallustij, Omnes homines qui sese student præstare cæteris animantibus: quidam sic interpretantur, Qui cupiunt sese præstantiores reddere cæteris animantibus. Quanquam non absurdè sic accipi potest, vt accusatiuus sese à fronte verbi infinitiui regi intelligatur: vt sit sensus, Qui student vt ipsi præstent cæteris animantibus. Illud autem in 1. Offic. Difficile est autem quum præstare omnibus cupieris, seruare æquitatem, quæ est iustitiæ maximè propria: præesse, vel præsidere significat, ideo datiuo, non ablatiuo iungitur. ¶ Quandoque præstare est satisfacere, seu cautionem dare: &(vt planius dicamus) est rei alicuius exitum in se recipere, siue alienæ culpæ dispendium velle luere: vt quum dicimus, Præstare euentum, Præstare alienum promissum, quod est alienum promissum in se recipere, & quasi proprium esset, velle satisfacere. βεβαιόω, ἀναδέχομαι, ἐγγυάομαι. & est verbum Iureconsultorum, apud quos frequentes sunt huiusmodi locutiones, Præstare dolum. Præstare culpam alienam, Præstare noxam, & aliæ confimiles. Cice. lib. 3. Offic. Quicquid esset in prædio vitij, id statuerunt, si venditor sciret, nisi nominatim dictum esset, præstare oportere ¶ Quandoque implere, perficere. Cice. 3. Offic. Si autem non omne dictum præstandum est, quod dictum non est, id præstandum putas? ¶ Quandoque facere. Cicero, Emptorem indemnem præstare oportet. ¶ Quandoque beneficium dare. Plinius, Plura hic mihi præstitit, quàm parentes. ¶ Quandoq; cauere, & prouidere ne quid accidat. Cice. Torquato, Simus igitur ea mente quam ratio & veritas præscribit, vt nihil in vita nobis præstandum præter culpam putemus: eáque quum careamus, humana omnia placatè, ac moderatè feramus. Vbi Præstare culpam dixit, pro eo quod est cauere nequid culpa nostra accidat. ¶ Quandoque re ipsa perficere, siue persoluere. διαπράττομαι. Cice. Et quoniam præstitimus quod debuimus, moderatè quod euẽnit, feramus. Lactantius lib. 4, Homines malunt exempla quàm verba: quia loqui facilè, præstare difficile. ¶ Quandoque tribuere. Liu. lib. 6, Pacem quam nos præstitimus, eam à vobis petimus. Lactant. lib. 1, Quid tales dij præstare hominibus possunt? ¶ Quandoque exhibere, reddere, præbere repræsentare. παρέχω. Cice. Lentulo, Sed præsta te eum qui mihi à teneris (vt Græci dicunt) vnguiculis es cognitus. Idem Terentiæ, Neque legis improbissimæ pœna deductus est, quominus hospitij & amicitiæ eius officium præstaret. ¶ Ponitur interdum impersonaliter. idémque significat quod melius est. Sallust. in Catil. Quousque patiemini tandem, ô fortissimi viri? Nónne emori per virtutem præstat, quàm hanc vitam miseram, atque inhonestam, vbi alienæ superbiæ ludibrio fuerimus, per dedecus amittere? Cice. in Pis. Emori potius, quàm seruire præstat. Idem Attico lib. 14, Mori millies præstitit, quàm hæc pati. ¶ Habet & alios hoc verbum in oratione vsus: quos ex sequentibus exemplis facile erit Perspicere. Dicimus enim Præstare beneuolentiam: id est exhibere. Præstare diligentiam, operam in re aliqua, quæstum, iusiurandum, & silentium. Præstare se incolumem, propugnatorem acerrimum alicuius. Præstare vicem alicuius rei, pro esse vice alicuius rei. Præstare fidem, reuerentiam alicui. Præstare vltima iucunda: id est efficere. Præstare sedulitatem alicui: id est sedulò alicuius negotium agere: Præstare aliquem ante ædes, id est exhibere, siue adducere eum ante ostium. Præstare aliquem alicui negotio: id est præficere. Præstare fidem promissi, fidem publicam, promissum. Præstare rempublicam: id est incolumen ab omni incommodo conseruare. Præstare nihil debeo: id est culpa non est mea, siue culpam in me recipere non debeo.

Præstandus, a, um, participium. Ouid. 4. de Pon. Eleg. 10, Sed præstandus amor, res non onerosa volenti.

Præstans, quod modò participium est. Cice. de Vniuer. Altera pari numero præstans extremis, parique numero superata. Modò nomen, idem signi ficans quod insignis, siue excellens: habétque ferè ablatiuum, Virgil. 8. Aeneid. Quorum de numero, qui sese in bella sequantur, Præstantes vir tute legit. Cice. pro Planc. Ingenio, iustitia, integritate omnibus præstans vir. Idem 3. de Orat. Literis doctrináque præstans. Nonnunquam etiam genitiuum: vt, præstans animi. Virgil. 13. Aeneid. O præstans animi iuuenis. id est cui est animi præstantia. ¶ Hinc Præstantior, & Præstantissimus. Virgil. 6. Aeneid. –quo non præstantior alter Aere ciere viros, Martémque accedere cantu. Cice. de Amic. Quo mortuo me ad Pontificem Scæuolam contuli, quem vnum nostræ ciuitatis & ingenio & industria præstantissimum audeo dicere.

Præstantia, æ, Excellentia, ab adiectiuo præstans, quod insignem vel excellentem significat. ἐξοχή. Cice. de Amic. Fructus enim ingenij & virtutis, omnísque præstantiæ tum maximus accipitur, quum in proximum quenque confertur. Idem 1. Offic. Nobis autem personam imposuit ipsa natura, magna cum excellentia præstantiáque animantium reliquorum. Gellius lib. 1, scitè, subtilitérque ratiocinatum Pythagoram philosophum dicit in reperienda, modulandáque statu, longitudinisque eius præstantia. Plin. lib. 12. cap. 3, Tentauere gentes ad se transferre, propter remedij præstantiam.

Præstatio, verbale. Paul. de Legat. iij. l. Si plures gradus. Itaque siquis velit non omnes hæredes onerare legatorum præstatione, &c.

Præstabilis, le, excellens. ἐξοχος. Gellius, Chilo præstabilis homo sapientiæ. Cice. de Amic. Vos autem hortor, vt ita virtutem locetis, sine qua amicitia esse non potest, vt ea excepta nihil amicitia præstabilius esse putetis. Idem 1. de Fin. Quem tandem hoc statu præstabiliorem, aut magis expetendum possumus dicere? Idem 2. de Ora. Sumendę autem res erant aut magnitudine præstabiles, aut nouitate primæ, aut genere ipso singulares: neque enim paruæ, neque vsitatæ, neque vulgares admiratione, aut omnino laudæ dignæ videri solent. Idem de Senect. Nil mente præstabilius natura homini dedit.

Præsto, siue aduerbium loci sit, vt quidam volunt: siue nomen indeclinabile, vt alijs placet: idem ferè est quod præsens, siue in promptu, & coram: iungitúrq; soli verbo substantiuo sum, & nonnunquam eius compósito adsum. Cice. 3. Ver. Quadruplatores ad fretum præsto fuerunt. Terent. Eun. Præsto adsum. Cice. de Lege Agrar. Te volo curare vt mihi summopere præstò sis, auxiliúmque adducas, dum eos agros quos tuo

labore cepisti, ego mea lege vendam. ¶ Accipitur aliquando Præsto esse, pro auxilio esse, siue operam suam alicui præstare. Idem pro Murena, Ius ciuile didicit, multum vigilauit, laborauit, multis præsto fuit. ¶ Item præsto esse, significat aduenire, siue comparare. Autor ad Herennium, Hirundines æstiuo tempore præsto sunt: hyeme pulsæ recedunt.

Præstolor, aris, pen. prod. aris. Maneo, vel expecto. προμένω. Festus. Præstolari is dicitur qui antè stando ibi quò venturum excipere vult, moratur. Plautus, Dum eum domi præstolor, adulescens aduenit. Idem Truc. Sed quid hæc hic autem tandiu ante ædes stetit? nescio quem præstolata est. Terent. Eun. Quem præstolare Parmeno hic ante ostium? Cæs. 2. belli Ciu. Huius aduentum L. Cæsar filius quum decem longis nauibus præstolans, &c. Cicero 2. Inuect. in Catil. datiuo iunxit, Qui tibi ad forum Aurelium præstolarentur.

Præstringo, is, xi, ctum, Antè stringo, præligo, obuincio. περιτιθέναι. Stat. 5. Syl. Ille tuis toties præstrinxit tempora sertis. ¶ Interdum idem est quod obtenebrare, interprete Nonio: vt, Præstringere aciem oculorum. Præstringere visum. ἀνωτέρω. Plautus in Milite, Præstringit oculorum aciem in acie hostibus. Autor ad Herennium lib. 1, Existimat se gemmæ nitore, & auri splendore omnium aspectus præstringere. ¶ Interdum idem est quod leuiter attingere, & paucis præcurrere. ἀκροτηρίαν, ἀκρίνειν. Cicero de signis, vt citat Nonius, Ignoscite: rei magnitudo me breuiter præstringere atrocitatem criminis non finit. ¶ Nonnunquam idem est quod radere, eodem Nonio interprete, & transeundo attingere. Cice. in Phil. Aratri vomere portam Capuæ penè præstrinxisti. ¶ Interdum idem est quod hebetare, siue obtundere: vt Præstringere aciem ferri, apud Plinium lib. 7. cap. 15. & Præstingere aciem ingenij, apud Ciceronem in Diuinat.

Præstruo, is, Antè struo, prius ædifico. προκαταβάλλω. Colum. libro 1. cap. 5, Quippe ab imò præstructa, valenter resistent contra ea quæ postmodum superposita incumbent. ¶ Præstruere sibi fidem, per translationem accipitur pro præparare. Liu. 8. belli Pun. Non semper temeritas est fœlix, & fraus fidem in paruis sibi præstruit, vt quum operæ pretium sit, cum mercede magna fallat. ¶ Ponitur interdum impersonaliter. idémque significat quod melius est. Sallust. in Catil. Quousque patiemini tandem, ô fortissimi viri? Nónne emori per virtutem præstat, quàm hanc vitam miseram, atque inhonestam, vbi alienæ superbiæ ludibrio fuerimus, per dedecus amittere? Cice. in Pis. Emori potius, quàm seruire præstat. Idem Attico lib. 14, Mori millies præstitit, quàm hæc pati. ¶ Habet & alios hoc verbum in oratione vsus: quos ex sequentibus exemplis facile erit Perspicere. Dicimus enim Præstare beneuolentiam: id est exhibere. Præstare diligentiam, operam in re aliqua, quæstum, iusiurandum, & silentium. Præstare se incolumem, propugnatorem acerrimum alicuius. Præstare vicem alicuius rei, pro esse vice alicuius rei. Præstare fidem, reuerentiam alicui. Præstare vltima iucunda: id est efficere. Præstare sedulitatem alicui: id est sedulò alicuius negotium agere: Præstare aliquem ante ædes, id est exhibere, siue adducere eum ante ostium. Præstare aliquem alicui negotio: id est præficere. Præstare fidem promissi, fidem publicam, promissum. Præstare rempublicam: id est incolumen ab omni incommodo conseruare. Præstare nihil debeo: id est culpa non est mea, siue culpam in me recipere non debeo.

Præstandus, a, um, participium. Ouid. 4. de Pon. Eleg. 10, Sed præstandus amor, res non onerosa volenti.

Præstans, quod modò participium est. Cice. de Vniuer. Altera pari numero præstans extremis, parique numero superata. Modò nomen, idem signi ficans quod insignis, siue excellens: habétque ferè ablatiuum, Virgil. 8. Aeneid. Quorum de numero, qui sese in bella sequantur, Præstantes vir tute legit. Cice. pro Planc. Ingenio, iustitia, integritate omnibus præstans vir. Idem 3. de Orat. Literis doctrináque præstans. Nonnunquam etiam genitiuum: vt, præstans animi. Virgil. 13. Aeneid. O præstans animi iuuenis. id est cui est animi præstantia. ¶ Hinc Præstantior, & Præstantissimus. Virgil. 6. Aeneid. –quo non præstantior alter Aere ciere viros, Martémque accedere cantu. Cice. de Amic. Quo mortuo me ad Pontificem Scæuolam contuli, quem vnum nostræ ciuitatis & ingenio & industria præstantissimum audeo dicere.

Præstantia, æ, Excellentia, ab adiectiuo præstans, quod insignem vel excellentem significat. ἐξοχή. Cice. de Amic. Fructus enim ingenij & virtutis, omnísque præstantiæ tum maximus accipitur, quum in proximum quenque confertur. Idem 1. Offic. Nobis autem personam imposuit ipsa natura, magna cum excellentia præstantiáque animantium reliquorum. Gellius lib. 1, scitè, subtilitérque ratiocinatum Pythagoram philosophum dicit in reperienda, modulandáque statu, longitudinisque eius præstantia. Plin. lib. 12. cap. 3, Tentauere gentes ad se transferre, propter remedij præstantiam.

Præstatio, verbale. Paul. de Legat. iij. l. Si plures gradus. Itaque siquis velit non omnes hæredes onerare legatorum præstatione, &c.

Præstabilis, le, excellens. ἐξοχος. Gellius, Chilo præstabilis homo sapientiæ. Cice. de Amic. Vos autem hortor, vt ita virtutem locetis, sine qua amicitia esse non potest, vt ea excepta nihil amicitia præstabilius esse putetis. Idem 1. de Fin. Quem tandem hoc statu præstabiliorem, aut magis expetendum possumus dicere? Idem 2. de Ora. Sumendę autem res erant aut magnitudine præstabiles, aut nouitate primæ, aut genere ipso singulares: neque enim paruæ, neque vsitatæ, neque vulgares admiratione, aut omnino laudæ dignæ videri solent. Idem de Senect. Nil mente præstabilius natura homini dedit.

Præsto, siue aduerbium loci sit, vt quidam volunt: siue nomen indeclinabile, vt alijs placet: idem ferè est quod præsens, siue in promptu, & coram: iungitúrq; soli verbo substantiuo sum, & nonnunquam eius compósito adsum. Cice. 3. Ver. Quadruplatores ad fretum præsto fuerunt. Terent. Eun. Præsto adsum. Cice. de Lege Agrar. Te volo curare vt mihi summopere præstò sis, auxiliúmque adducas, dum eos agros quos tuo

Universidad de Deusto
Biblioteca

præsens accipitur pro potenti & efficaci. ἐνεργὴς. Cicero. Attico, lib. 6, Præsentes ad nocendum vires habet. ¶ Hinc Præsentius, & præsentissimum. Virgilius 2. Georg. –quo non præsentius vllum. Sic dicimus, Præsentissimum periculum, præsentissima medicina, præsentissimum venenum. Id est potens, & in primis efficax, medium, præsentissimum venenum. Id est potens, & in primis efficax, & subito aut sanans, aut necans: quod etiam præsentaneum vocatur. Plin. lib. 20. cap. 2. Idem podagris cum articulorum moribis decoctum, aceto illinunt, præsentaneo remedio suspiriolis prodest. ¶ Quandoque præsens ponitur pro forti. κραταιὸς. Terent. in Phor. Animo virili, præsentique vt sis, para. ¶ Quandoque pro propitio: quoniam is qui præsens est, nobis propitiatur facile, si innocetur, & citius quam is qui præsens non est. εὐμενὴς, εὐνοϊκὸς. Cicero 4. Tuscul. Hercules tantus, & tam præsens Deus, Virgil. lib. 1. Georg. Et vos agrestum præsentia numina Fauni. id est propitia quorum præsentia fauor est, inquit Seruius, Terent. in Phorm. Non tu hunc habeas præsentem deum?

Præsentia, tię, παρουσία. Sallust. in Iug. Tum M. Tullius Consul siue præsentiam eius timens, siue ira commotus, orationem habuit luculentam, atq; perutilem Reipublicę, quam postea scriptam edidit. Terent. Hecy. Ne mea præsentia obstet. Idem Heaut. Multa fert libido: ea prohibet facere tua præsentia. Cicc. Licinio, lib. 5, Desiderium præsentiæ tuæ meo labore minuam. Idem 2. de Diuin. Declarant præsentiam suam sæpe diu. ¶ Præsentia animi, quæ Græcè παρρησία dicitur, Latinè præsidentia, & robur animi. Cicc. pro Milone, Neque verò sine ratione certa, cautaq; Milonis semper à Senatu probata est. Videbant enim sapientissimi homines facti rationem, præsentiam animi, defensionis constantiam.

Præsente, pro præsentibus dixerunt antiqui. quemadmodum Absente pro absentibus: quod locutionis genus hodie minus est vsitatum. Pomponius Syris, vt citat Nonius, Quid est? apud forum præsente testibus mihi vendidit.

Præsento, as, Offero, & quasi præsens exhibeo. παρίστημι. Quintilianus libro 11. Fruftra docemur, si quicquid audiuimus, præterfluat, & exemplorum, legum, responsorum, dictorum, benèque factorum velut quasdam copias quibus abundare, quæsque in promptu semper habere debet orator, eadem illa vis non præsentat. Plinius de Vir. illustr. Caput ab Achilla Ptolemæi satellite, Aegyptio velamine inuolutum, cum annulo Cæsari præsentatum est. ¶ Præsentare, referre, speciem præbere, quod & repræsentare dicitur. Plinius lib 2. capi. 19, Alterum è sylueftribus genus, heraclion vocatur, ab aliis aphron, foliis (si procul intuearis) speciem passerum præsentantibus. Huius compositum est repræsento: quod vide suo loco.

Præsentaneus, a, um, Quod præsentem habet efficaciam. ἐνεργὴς. vt, Præsentanei boleti, apud Senecam, Epistо. lib. 15, qui citò enecant. Plinius lib. 21. cap. 31. Præsentaneum remedium ad dentium mobiles firmandos. Idem lib. 24. cap. 1, Fertulę asinis gratissimę sunt in pabulo: cęteris verò iumentis præsentaneo veneno: qua de causa id animal Libero patri assignatur, cui & ferula.

Præsentarius, a, um, Quod præsens est, & in numerato: vt Præsentariæ pecuniæ. ἀργύρια χρήματα. Plaut. in Most. Vbi id erit factum, à me argentum petito præsentarium. Idem Pœnulo, Quia aurum poscunt præsentarium.

Præsumo, is, Prius sumo. προλαμβάνω. Plin. lib. 36, Theophrastus autor est, potores in certamine bibendi præsumere farinam eius. ¶ Præsumere animo, est præsagire. προσδέχ. Valer. Max. lib. 1, Armis cum collega sub Cinna dissidens, præsumpsit animo, ea re significari exitum suum.

Præsumptus, pta, ptum, participium. Sil. lib. 5, Ipsa suis manibus præsumpta piacula mittens. ¶ Præsumpta opinio, est quę vulgò dicitur Præsumptio. Quintilianus lib. 2. cap. 17, Nihil inuidia valeat, nihil gratia, nihil opinio præsumpta. Apud Tacitum Præsumpta suspicio, pro eodem dicitur, Budęo teste.

Præsumptio, Præcceptio. πρόληψις. Plinius Iunior in Epist. ad Paulum, Ego beatissimum existimo eum qui bonę ac integrę famæ præsumptione perfruitur, certúsque posteritatis cum futura gloria viuit. Apud Rhetores præsumptio dicitur, quum id quod in aduersarij causa, vel in Iudicis opinione contrarium nobis esse, aut fore arbitramur, prœoccupamus dicere, & cum ratione dissoluere. Quintil. libro 9, Mirè verò in causis valet præsumptio, quæ πρόληψις, dicitur, quum id quod obiici potest, occupamus, quę præcipuè prœmio conuenit.

Præsuo, is, Præsui, sutum. Antè suere. προῤῥάπτω. Plin. lib. 12. cap. 19, Consecaut surculos longitudine binûm cubitorum: mox præsuunt recentibus coriis quadrupedum ob id interemptorum, vt iis putrescentibus vermiculi lignum erodant, & excauent corticem tutum amaritudine. Hasta præsuta foliis. Ouid. 11. Metam. Quæ foliis præsuta notam, sine vulnere fecit.

Prætego, gis, pen. cor. Pręulo, antè tego. προκαλύπτω, προβάλλω. Lactant. lib. 5. Tum vitia sua capillis, & pallio, & (quod maximè est velamentum) diuitiis prætegebat.

Prætendo, is, Antè tendo, oppono. προτείνομαι, προβάλλομαι, προίσχομαι, προβάλλομαι. Virgil. 9. Aeneid. –& Marti prętendere muros. ¶ Quandoque præfero. Virgil. lib. 4. Georg. –fumoſque manu præten de sequaces. ¶ Quandoque prœmonstro, exhibeo. Cicc. 1. Offic. Priuatum autem oportet æquo & pari cum ciuibus iure viuere, neque fumissum, & abiectum, neque se efferentem prętendere. ¶ Quandoque prætexo. Virgil. lib. 1. Georg. –riuos deducere nulla Religio vetuit, segeti prætendere sepem. ¶ Lactantius per translationem lib. 4. dixit, Ne si fuisset alienigena, iustam possent excusationem de lege prętendere id est allegare.

Prætener, a, um, Valde tener. Plin. lib. 25. cap. 13, Similis & nomine & effectu: sed alia est capnos, fruticosa, prętenera, foliis coriandri.

Prætento, tas, Prius tento. ἀποπειρῶμαι. Tibul. lib. 2. Eleg. 1, Et pedibus prętentat iter suspensa timore. Ouid. 5. Metam. Callio pe querulos prętentat pollice chordas. Misericordiam Iudicis prętentare. Quintil. lib. 4. Sed quidam egressu parcius & modestius prætentanda est Iudicis misericordia. Cicc. 2. de Orat. Idcirco tota causa prętentata atque perspecta, locis omnibus inuentis atque instructis, considerandum est, quo principio sit vtendum.

Prætentatus, us, pen. prod. Actus ipse prętentandi. Plin. lib. 11. cap. 37, Cochleis oculorum vicem cornicula bina prętentata adimplent.

Prætenuis, Valde tenuis. λεπτὸς, ή, όν. vt, Fila prætenuia, apud Plinium lib. 11. cap. 15, Mel hymosum non coit, & tactu prætenuia fila mittit. Idē lib. 8. cap. 50, Solertiam eius animalis Mutianus visam sibi prodidit, in ponte prętenui, duabus obuiis ediuerso. De capris.

Prætepeo, es, ui, Antè tepeo. Ouid. 2. Amo. Mollis in obsequium, facilisq; rogantibus esses. Si tuus in quauis prętepuisset amor.

Præter, prępositio à prę deducta, quemadmodum ab in, inter: & à sub, subter. πλὴν, χωρὶς. Et modò separatur, modò componitur. Separata vim excipiendi habet. & semper accusatiuo iungitur. Cicc. lib. 1. Epistо. Amicum ex Consularibus neminem tibi esse video, præter Luculium. Idem pro Cluentio, Omnibus sententiis præter vnam, Scamander condemnatus est. ¶ Aliquando significat vltra. πρὸς. Quintil. Multa erant præter hęc, quę obiici merito potuissent. Plin. lib. 10, Præter hominem somniare equos, canes, boues, pecora, capras, palàm est. ¶ Aliquando significat antè. Cicc. 5. Ver. Scrui præter oculos Lollij hæc omnia ferebant. ¶ Legitur & pro sine, ἄνευ, χωρὶς. Sallustius, Præter rerum capitalium condemnatos. ¶ Aliquando contrà. παρὰ. Terent. in And. Præter ciuium morem atque legem. ¶ Præter aliquando aduerbium est, pro præterquam. Colu. lib. 3. cap. 2, Omnis incommodi patientes præter caloris. Budęus. ¶ Præterhac apud Plautum sæpius legitur pro posthac. In Rud. Si præterhac tu verbum faxis hodie, &c. ¶ Præter modum, idem est quod supra modum. Cicc. de Diuin. Lacus Albanus præter modum creuit. Cicc. 5. Tuscul. Aristides expulsus est patria, quòd supra modum iustus esset. In compositione tranſitum vel præteritionem denotat. Cōponitur autem cum dictione incipiente ab e: vt prętereo: s, vt prætermitto: g, vt prętergredior: m, vt prætermitto. n, vt præteruolo. ¶ Præter spem, παρ' ἐλπίδα, significat ex insperato, præter opinionem, ex inopinato, vel contra spem seu contra opinionem. παρὰ προσδοκίαν. Plautus in Men. c. Præter spem saluæ sumus.

Præterago, gis, ere, Cogo, vel compello prętерire. παράγω, παρελαύνω. Hora. 1. Epist. 15, Mutandus locus est, & deuersoria nota Præteragendus equus. hoc est agendus est equus pręter diuersoria nota, id est vltra: quod equi inuitissimi solent facere.

Præterbito, tas, pen. cor. frequentatiuum à prętereo, Quasi pręterito, interposito b. παραμίβομαι. Plaut. in Epid. Cauc prętеrbites vllas ędes quin roges, Senex hic vbi habitat Periphanes Platenius? Apud Comicos receptius est hoc verbum quàm apud Oratores.

Præterea, aduerbium est ex prępositione pręter, & pronomine ea, compositum, idem significans quod insuper, vel adhęc. πρὸς, πρὸς τούτοις. Cicc. in Epist. Nam & in omni genere prudentiam tuam mihi exposuit, & prętерea mihi non ignotam in cōsuetudine suauitatem tuam adiunxit, præterea summam erga se liberalitatem. Idem pro Cor. Balbo, Sed nos possumus & huius ciuitatis esse, & cuiusuis prętерea. Virgil. 11. Aeneid. Si duo prętерea tales Idea tulisset Terra viros. ¶ Accipitur nonnunquà pro posteà, siue posthac. ἔπειτα. Virgil. 1. Aeneid. –& quisquam numen Iunonis adoret Prętерea, aut supplex aris imponat honores?

Prætereo, is, iui, & rij, pręteritum, Significat vltrà eo prætergredior, παραβαίνω, παίρνω, παραμείβω, παρέρχομαι, παραφέρω. Terent. in Eun. Dum hæc repeto, imprudens villam prætеrij. Ouid. 3. de Arte. Nec quæ prætеriit, rursum reuocabitur vnda: Nec quæ prætеriit hora redire potest. Virgil. 3. Georg. –quum rapidus sol Nondum hyemem contingit equis, iam prætеrit æstas. ¶ Ponitur aliquando pro effugere, vitare. Teren. in Hecy. Nescis quid mali prætеricris, qui nunquam nullam eius facinus mentionem. Cicc. de Prouin. consul. Omitto iurisdictionem in libera ciuitate contra leges, Senatúsque consulta: ædes relinquo: libidines prętereo. Ouid. 6. Fast. Cætera iam pridem didici iuuenilibus annis, Non tamen idcirco prætereunda mihi. Prætерire silentio aliquid, idem. Prætерit me hæc res, id est ignoro. ¶ Ponitur aliquando prætерire pro anteceллere, vincere. Var. 1. de Re rust. cap. 1, Hos nobilitate Mago Carthaginensis prætеrierit Pœnica lingua. Hinc tempus prętерitum, quod iam non est, sed elapsum est. παρωχημένος, φθάσας, παρελθὼν χρόνος. Cicc. de Senect. Tempus prætеritum nunquam reuertitur. ¶ Prætеriti dicuntur extincti. Prop. lib. 2. Eleg. 14, Fas est prætеritos semper amare viros. ¶ Item Prætеriti, dicuntur qui in petitione magistratuum repulsam habuerunt, vt sæpe apud Ciceronem inuenies. ἀμνημόνευτοι, ἀποδοκιμασθέντες.

Prætereor, passiuum. Cicc. 2. de Leg. Ne sumptuosa respersione longæ coronæ, nec acerræ prætereantur.

Præterequito, as, Equitando prætereo, vel transeo. παρεππεύω. Liu. 3. ab Vrbe. Prætерequitantésque absterrent.

Prætерferor, prætерferris, prætерlatus sum. Prætereo, vel transeo. παραφέρομαι, παραβαίνω. Liuius 1. bel. Pun. Mago, Numidæque, simulac latebras eorum improuida prætерlata acies est, exorti à tergo, ingentem tumultum, terrorémque fecere. Lucretius lib. 4. At quæ pars vocum non aures incidit ipsas, Prætерlata perit, frustra diffusa per auras.

Prætерfluo, is, xi, xum. prætерfluere, luxta fluere, vel fluendo prætерire. παραῤῥέω. Liuius 4. belli Pun. Flumen quod medio oppido fluxerat, extra frequentia tectis loca prætерfluebat muros, procul iis quæ inhabitabantur. Varro 3. de Re rust. cap. 16. Cibi pars quo potio, & ea iis aqua liquida vnde bibant, esse oportet: eámque propinquam, quæ prætерfluat, aut in aliquem locum influat. ¶ Prætерfluere, per Metaphoram, pro elabi, pertransire. Cicc. 5. Tuscul. Quocirca corpus gaudere tandiu, dum præ-

dum præsentem sentiret voluptatem: animum & præsentem percipere pariter cum corpore, & prospicere venientem, nec præteritam prætерfluere sinere. Id est non negligere prætеritam. Plin. lib. 33. in Præf. Eorum ego orationes sino prætерfluere.

Prætergredior, ris, prætergressus sum, Prætereo, vel transeo. παραβαίνω, παρέρχομαι. Cicc. Appio Pulchro, lib. 3. Epistо. Currens Lepta mihi nun tiauit te iam castra prætergressum esse.

Prætерlabor, pen. prod. eris, prætерlapsus sum, Iuxta labor, prætерfluo, prætereo. παραῤῥέω. Stat. 1. Theb. –fluctiuaga quà prætерlabitur vnda Sicanios, longè relegens Alpheus amores. Cicc. 2. de Orat. Tum & in sensum, & in mentem iudicis intrare non potest: antè enim prætер labitur quàm percepta est. Virgil. 3. Aeneid. Et tamen hanc pelago prætерlabare necesse est. Idem 6. Aeneid. –vel quæ Tyberine videbis Ostia, quum tumulum prætерlabere recentem.

Prætermeo, as, Iuxtà meo, prætерfluo. παραῤῥέω.

Prætermitto, tis, Intactum relinquo, omitto, prætereo. παραλείπω. Terent. in Adelph. Nihil prætermitto, consuefacio. ¶ Prætermittere silentio, idem quòd prætерire silentio. Cicc. 13. Phil. Prætermittere pœnam sceleris, Cicc. ad Brutum, idem est quod remittere vel ignoscere. ¶ Prætermitti dicitur, quod aut ignorantia, aut obliuione, aut negligentia prætерitur: Omitti verò, quod de–industria relinquitur. Cicc. 3. Offic. Minimè verò assentior iis qui negant eum locum à Panætio prætermissum, sed consultò relictum.

Prætermissio, onis, verbale. Cicero 2. Offic. Mamerco homini ditissimo Aedilitatis prætermissio, Consulatus repulsam attulit.

Prætermonstro, as, Gellius lib. 20. cap. 9, Vsus consilio sum magistri, quod docere ipse me debuerat, à quo differem prætermonstrantis. id est quasi prætereuntis, & aliud agentis, & prætер officium suum monstrantis.

Prætернauigo, gas, Nauigio prætereo, prætеruehor. παραπλέω.

Prætерpropter, Vna dictio est compositа, significans prætерquam, propter: hoc est propter aliā causam quàm propter eam de qua loquimur: vt, prætер propter vitam viuitur: hoc est propter aliam causam viuitur, quam vt viuatur, vtputa propter laudem, vel propter gloriam. Ennius apud Gellium, Otio qui nescit vti, plus negotij habet, Quàm quum est negotium in negotio. Nam cui quod agat institutum est, nullo negotio Id agit, studet ibi. mentem atque animum delectat suum. Otioso initio animus nescit quid velit. Hoc idem est, neque domi nunc nos, nec militiæ sumus. Imus huc, hinc illuc: quum illuc ventum est, ire illinc libet. Incertè errat animus, prætерpropter vitam viuitur.

Prætерquam, Dictio est compositа excipiendi quidem vim habens, quemadmodum & prætер: sed casum exigens superiori similem, quia idem verbum subintelligitur. πλὴν, ὃ πλὴν σμικρὸ. vt, Nemo id dixit prætерquam Cicero, Nullius id interest prætерquam patris, Nulli id placuit prætерquam Cæsari, Neminem prætерquam Prætorem timeo, O vos omnes prætерquam Plato legite, A nemine prætерquam à Socrate didici. ¶ Significat etiam aliter quàm, ἄλλως, ή. Liu. lib. 1, Vocata ad te didici. ¶ Significat etiam aliter quàm, ἄλλως, ή. Liu. lib. 1, Vocata ad consilium multitudine quæ coalescere in populi vnius corpus nulla re prætерquam legibus poterat, iura dedit. ¶ Prætерquam ponitur aliquādo in oratione sequente semper, pro, cum semper. Gellius lib. 15. cap. 1, Declamauerat Antonius Iulianus rhetor, prætерquam semper aliàs, tum minimum quàm delectabiliter, & fœliciter. Aliquando sequente etiā. Celsus, Aqua verò frigida infusa prætерquam capiti, etiam stomacho prodest. id est non tantùm capiti: vel, prætерquam quòd capiti prodest. ¶ Prætерquam quòd, id est nisi quòd. πλὴν ὅτι. Plin. Iun. Omnia nobis ex voto successerunt, prætерquam quòd in itinere defunctam matrem audiuimus.

Prætеruehо, is, penult. corr. Naui, curru, vel iumentis aliquid prætер locum aliquem veho. παρέλαύνω. Cicc. 5. de Finibus, Neque enim vocum suauitate videntur, aut nouitate quadam & varietate cantandi reuocare eos solitæ, qui prætеruehebantur: sed quia multa se scire profitebantur. Virgil. 4. Aeneid. –viuo prætеruehor ostia saxo Pantagiæ. Liuius lib. 1, Tamen quum prætеrueherer nauibus Gallię oram, &c. ¶ Legitur & absolutè pro prætернauigo. Suet. in Augusto, cap. 93, Caium nepotem, quòd Iudæam prætеruehens apud Hierosolymam non supplicasset, colaudauit. Vbi Prætеruehens dixit, pro prętereuctus. ¶ Oratio prætеruecta scopulos, per translationem dicitur quæ maiorem difficultatis partem superauit. Cicc. pro Cæl. Sed quoniam emersisse iam è vadis, & scopulos prętеruecta videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquus cursus ostenditur. Idem 7. Phil. Magna spe ingredior in reliquam orationem P. C. quoniam periculosissimum locum silentio sum prætеruectus. Hoc est quoniam vestro cum silentio nullàque obmurmuratione, difficilimum orationis locum absolui.

Prætеruectio, onis, verbale. Cicc. 7. Ver. Monimentum sceleris audaciæque suæ voluit esse in conspectu Italiæ, vestibulo Siciliæ, prætеruectione omnium qui vltro citróque nauigarent.

Prætеruolo, as, are, Propriè est volando prætereo. παραπέτομαι. Cicc. in Arat. Hic iam se totum cæcas equus abdit in vmbras, Quem rutila ful gens pluma prętеruolat ales. ¶ Per translationem accipitur pro velociter prętерire. Silius lib. 10, Stridentem gelidis vibrauit viribus hastam, Quæ medias velox raptim prætеruolat auras. Cicc. 3. de Orato. Sententiæque sæpe acutę non accurorum hominum sensus prætеruolant. hoc est celeriter & antequam intelligantur, prætерfugiunt.

Prætexo, is, texui, textum. Ante vel circum vestem, aliúdve quippiam attexo. περιῤῥάπτω. vnde Toga prętexta dicta est, quòd purpura ei prętexe retur. ¶ Accipitur pro prętendere, siue velare, causámque aliquam non veram afferre. προφασίζομαι, προίσχομαι, προϊσχόμαι. Virgil. 4. Aeneid. Coniugium vocat, hoc prętexit nomine culpam. Cicero in Pisonem, Nemo potest exercitum apertè petere, vt non prętexat cupiditatem triumphi. ¶ Nonnunquam accipitur pro præordiri, siue prœordinare, tenuiáque quędam rei alicuius fundamenta collocare. Cicc. 3. de Orat. Sic omnia quæ fiunt, quęque aguntur acerrimè, leuioribus principiis natura prætexuit. ¶ Prætexere littora velis, est ea velis quodammodo operire, & abscondere. Ouidius in Arte, Quid referam Baias, prætextaque littora velis? In eadem propemodum significatione vsus est hoc verbo etiam Ausonius, Tu (inquit) Auguste venerabilis, distrīctus maximo bello, assultantibus tot millibus Barbarorum quibus Danubij ora prætexitur.

Prætextum, ti, Dicitur illud velamen quo moueri se aliquis simulat ad aliquid agendum, quum tamen alia causa moueatur. πρόφασις. Suet. de Cęsare, Et prętextum quidem illi ciuilium armorum hoc fuit: causas autem alias fuisse opinantur. ¶ Eiusdem est significationis Prætextus, huius prętextus, id est obtentus, & quod Cicero per causam, & per simulationem dicere solet. Suet. in Tiberio, Omnium inimicitię hoc prętextu ad nos deferentur.

Prętextus, a, um, adiectiuè: vt Prętexta toga, prætextę actiones: vel substantiuè, hæc prætexta, huius prętextæ. Prętextæ fabulæ, seu comœdiæ, in quibus Reges Romani, vel Duces inducebantur, personarum dignitate pene tragœdiis similes. Horat. in Arte, Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas. Dictæ prætextæ, quòd principum, magistratuúmve personæ in iis inducerentur quæ prętextis vti solent. ¶ Prętexta toga, genus vestimenti oblongum ac talare, quod supra tunicas honoratissimi quique sumebant: ita dicta quòd ei purpura prętexebatur. περιπόρφυρος. Hæc vna cum bulla in vsum puerorum nobilium vsurpabatur. Vnde prętextati dicebantur qui nondum decem & septem annos prætereirant: à prętexta quam induebant: qua deposita, accipiebant togam virilem, quum ad annum decimumseptimum peruenissent, tanquam non pueriliter, sed viriliter vita esset peragenda. Nam pueri existimabantur qui minores essent annis septendecim. Vnde Vlpianus ait, Pueritiam duntaxat annis septendecim finiri: & qui eos non in totum complexit, prohiberi postulare. Cicero, Ego autem à patre ita eram deductus ad Scęuolam, sumpta virili toga, vt quoad possem & liceret, à senis latere nunquam discederem. Seneca lib. 1. Epist. Tenes vtique memoria quantum senseris gaudium, quum prætexta posita, sumpsisti virilem togam. Ideo autem ingenuis pueris attributam existimant togam prętextam, vt ex purpuræ rubore, ingenui pudoris admonerentur. Lege Macrobiū lib. 1. Saturnalium. Ab hoc vestimenti genere olim Papyrius cognominatus est Prętextatus, ob tacendi loquendique in prętextata ætate prudentiam. Id postea cognemen in omnem eius familiam tranſtulit, ¶ Erat & Prętexta gestamen magistratuum & regum. Hac Tullus Hostilius primus vsus est (vt inquit Plinius) qui debellatis Hetrusci, sellā curulem lictores, & togam pictam atque prętextam (quę insignia magistratuum Hetrusci erant) Romam tranſtulit. Sed postea Tarquinius Demarati filius, quum de Sabinis egisset triumphum, quoniam in eo bello filius eius annos quatuordecim natus, hostem manu percusserat, & pro concione illum laudauit, & prętexta ac bulla aurea donauit, insigniens puerum supra annorum sortem, pręmiis virilitatis & honoris. Prętextę igitur ac bullę gestandę mos à Prisci Tarquinij filio deductus est. Sunt tamen qui tradunt eundem Priscum quum statum ciuitatis ordinaret, instituisse vt Patritiorum filij bulla aurea vterentur: & togam quę purpura prętextur, iis tantùm quorum patres curulem magistratum gessissent, cęteris prętextam tantùm indulsisse, vsque ad eos quorum parentes stipendia iusta meruissent. Fuit & in vsu prætexta bulla, qua nulli alij licebat vti, nec ei qui fumus faciebat.

Prætextatus, a, um, adiectiuum. Prætextatum fermonem (inquit Festus) veteres appellauerunt ab eo quòd prætextatis nefas sit obscœno verbo vti. Vel (vt quidam aiunt) quòd nubentibus depositis prætextis à multitudine puerorum obscœna acclamarentur. Ideóque prætextatum fermonem appellabant, qui nihil obscœnitatis haberet. Hæc ille. Contra hanc tamen Festi opinionem Suetonius, Gellius, & Macrobius Prætextatum fermonem (αὐστηροτέρου λόγου) accepерunt, pro eo qui apertè obscœnam rem significat. Suetonius in Vespasiano, Erat enim dicacitatis plurimæ, & sic scurrilis, ac sordidæ, vt ne prætextatis quidem verbis abstineret. Sic Macrobius lib. 1. Saturn. Hæc nobis sit literata lætitia, & docta cauillatio, vice planipedis & fabulonis, impudica & prætextata verba iacientis. Sic prætextati mores, dicūtur lasciui, & obscœni. αὐστηρότερος. Iuuen. Saty. 2, Sic prætextatos referunt Artaxata mores. Prætextati anni à Plinio dicuntur lib. 33, pro annis pueritiæ: & prætextata ætas, à Gellio, lib. 1. Prætextate puellæ dicebantur ingenuæ, & innuptæ, à prætextis quas nubentes deponebant.

Prætimeo, prætimes, penu. cor. Valde timæo. λίαν φοβοῦμαι Plautus Amphi. Mirari non est æquum, si sibi prætimet.

Prætor, oris, Athenis ἄρχων, προστάτης, Omnis magistratus appellabatur cui parêret exercitus. Vnde Imperatores, Prætores quandoque vocantur. Autor ad Herennium, Epaminundas Thebanorum Imperator, ei qui sibi ex lege succesſerat Prætor, exercitum non tradidit. Vbi Victorinus, Notare debemus, omnes magistratus, Prætores appellatos. Sed Patres quo tempore L. Sextius primus ex plebe Consul creatus est, Furium Camillum primum prætorem vrbanum, qui ius in vrbe diceret, creauerunt: mox vnico Prętore non sufficiente, quòd multi peregrini in ciuitatem venirent, alius creatus est peregrinus, eo quòd plerunque inter peregrinos ius dicebat. Capta deinde Sardinia, aliisque prouinciis, totidem Prætores quot prouinciæ in dictionem venerant, creati sunt: partim qui vrbanis rebus, partim qui prouincialibus prœssent. Dictus Prętor (vt Liuius innuit) à prœsiendo: vt Varro à prœeundo, quasi prœitor, quòd prœiret iure & exercitu. Idem Liuius lib. 5. scribit, primùm Prętorem ex Patribus, qui ius in vrbe diceret, creatum fuisse, penes quē magistratum, omnis publici priuatique iuris erat potestas. vt & nouum ius condere, & vetera abrogare facultas esset. Idque ob magistratus honorem, Ius honorarium appellatum est, quum tamen regia illi essent insignia

Universidad de Deusto
Biblioteca

Insignia, vt apparatu Consulibus penè par videretur. Creatus, quum consules auocarentur bellis finitis, nec esset qui in ciuitate ius diceret, huius dignitas, Prætura dicitur.

Prætorius, a, um, Quod est prætoris, seu quod ad Prætorem pertinet: vt Prætorium ius, Prætoria cohors, quæ a Prætore, hoc est Imperatore non discedebat. Scipio enim Africanus primus fortissimum quenque delegit qui à se in bello non discederet, & certo munere militiæ vacaret, & sesquiplex stipendium acciperet. Prætoria verò porta dicitur qua exercitus in prælium educitur, quia initio Prætores erant qui nunc Imperatores, qui bella administrabant. ¶ Prætorium genus, ex quo maiorum quisquam Præturam gessit, ad Consulatum tamen non peruenit. Cice. pro Plancio, Cedat Consulari generi Prætorium, nec contendat cum Prætorio Equester locus. ¶ Prætorius vir, qui Præturam gessit, sicut Consularis, qui Consulatu perfunctus est. Cælius Ciceroni, Prouinciæ, quas Prætorij pro Prætore obtinerent. Cicero Attico, Consulares atque Prætorij viri.

Prætorium, rij, Domus in qua Prætor habitat, siue Dux. ἀρχεῖον, στρατηγεῖον, πραιτώριον. Quia (vt dictum est) omnis magistratus cui parèret exercitus, Prætor dictus est. Liuius lib. 3, Quercus ingens arbor Prætorio imminebat, cuius vmbra opaca sedes erat. Hoc alio nomine a Quintiliano dicitur Augustale. ¶ Ponitur etiam pro magnifica & ampla domo in agro & rure extructa, in quæ ædificia pecunias ingentes effundebant. Sueto. de Calig. In extructionibus Prætoriorum atque villarum omni posthabita ratione, nihil tam efficere concupiscebat, quàm quod effici posse negaretur. Pallad. lib. 1. Ipsius etiam prætorij situs sit loco aliquatenus erectiore, & sicciore, propter iniuriam fundamentorum, & vt læto fruatur aspectu. ¶ Item Prætorium dicitur locus in quo Prætor ius dicit, vt est in Euangelio. ¶ Figuratè item Prætorium accipitur pro ipso concilio à Prætore in tentorium suum domúmve conuocato: vnde Dimittere Prætorium legimus, sicut Dimittere Senatum. Liu. Fuluius ne idipsum impedimento inceepto foret, dimittens Prætorium, Tribunis militum, ac præfectis sociorum imperauit, &c.

Prætoriani, Dicebantur cohortis Prætoriæ milites, à Prætore, hoc est Imperatore corporis sui custodiæ causa delecti. Cice. pro Cælio, Nemini vnquam præsenti Prætoriani maiores honores habuerunt quàm M. Cælio. Plinius lib. 6. cap. 29, Nuper renuntiauere principi Neroni, missi ab eo Prætoriani milites cum tribuno ad explorandum, inter reliqua bella Aethiopicum cogitanti.

Prætoritius, a, um, aliud adiectiuum, idem significans quod Prætorius. Mart. lib. 8, De prætoritia folium mihi Paulle corona Mittis, & hoc phialæ nomen habere iubes.

Prætura, æ, Prætoris dignitas. Plin. lib. 14. cap. 22, Ad proconsulatum vsque è Prætura honoribus gestis. Cice. pro Flac. Præturæ iurisdictio ies varia, & multiplex ad suspiciones, & simultates. Idem pro Muræna, Prætura Murænæ probata in iure, grata in munere, ornata in prouincia. Idem 3. Catil. Quum prætura se abdicasset. ¶ Egredi Præturam. Tacit. lib. 3, Volusio vetus familia, neque tamen Præturam egressa.

Prætortus, Valde tortus. Colu. lib. 3. cap. 18, Iulius Atticus prætorto capite, & recuruato.

Prætrepido, as, pen. cor. Valde trepido. Vnde prætrepidãs, participium. Catul. Epig. 43, Iam mens prætrepidans auet vagari.

Prætruncо, cas, Amputo, præscindo. ἀποτέμνω, ἀποκόπτω. Plautus in Mil. Nónne tibi istam prætruncari linguam largiloquam iubes?

Prætumidus, Valde tumidus: vt Prætumidus furor, apud Claudianum, priore Inuect. in Rufinum.

PRAETVTIVM. πραίτουτον, Oppidum est Piceni, teste Ptolemæo, lib. 3. cap. 1. Inde fiunt Prætutius, a, um: vt Pubes Prætutia, apud Silium lib. 15. Et Prætutianus, na, num: vt Prætutianus ager, apud Plinium, libro 3. capite 13. & 14.

Prævaleo, prævales, penul. cor. Antecello, & quasi in maiori pretio sum, vel melior sum. κρείσσων. Plinius, Vtræque in pretio sunt, sed tamen prævalent margaritæ. ¶ Aliquando prævalere significat potentiorem seu robustiorem esse. κρατιστεύειν. Statius 2. Achill. Quisquis equo, iaculóq; potens qui prævalet arcu. Plin. lib. 10. cap. 6, Vulturum prævalent nigri.

Prævalesco, is, Validior fio. Colum. lib. 5. cap. 6, Vitem quoque antequam ex toto prævalescat arbor, conserere conuenit.

Prævalidus, adiectiuum, Id est præpotens. ὑπερισχύων, ὑπερβιαίος, ὑπερφέρων. Liuius 6. belli Pun. Duas prævalidas vrbes magno inter se maris terrámque spatio discretas. Virgil. 1. Georg. Neu se prævalidam primis ostendat aristis. Ouid. Epist. 3, Prævalidæ fusos comminuere manus.

Prævalidè, aduerbium. Plin. lib. 17. cap. 14. Præcauendum vt prævalidè acci pientis trunco in media fissura relinquatur.

Prævaricor, pen. cor. aris, Quocunque modo à præscripto sui officij deflectere, vt ait Valla lib. 6. διαστρέφειν, ἐξυπακούειν, ὑποσυλλογίζειν. Plinius lib. 18. cap. 19. Arator nisi incuruus, prævaricatur. ¶ In litibus autem forensibus, prævaricari propriè dicitur accusator qui colludit cum reo, & propriasquidem probationes dissimulat, falsas verò admittit. Cice. de Aruſp. respon. A. Catilina pecuniam accepit, vt turpissimè prævaricaretur. Vlpianus in l. Athletas. ff. De his qui notantur infamia. Qui prævaricatur, ex vtraque parte consistit, quinimò ex aduersa. ¶ Prævaricari accusatori, inquit Budæus, est prævaricando subseruire. Cice. pro Cluen. Hoc quanquam sedulo faciebat, tamen interdum non defendere, sed prævaricari accusatori videbatur.

Prævaricator, oris, Dictus est qui ab officij sui præscripto deflectit, atque aberrat. Martianus Iurisconsul. l. j. ff. Ad Senatusconsul. Turpil. Prævaricatorem fuisse scribit eum qui colluderet cum reo, & translatitiè munere accusandi defungeretur: eo quòd proprias quidem probationes dissimularet, falsas verò excusationes admitteret. Vlpianus in l. Athletas. ff. De iis qui notan. infami. scribit prævaricatorem esse qui diuersam partem adiuuat, prodita causa sua: allegátque Labeonem qui hoc nomen à varia certatione tractum sensit. Cice. 1. Ver. Vtrum te perfidiosum, an prævaricatorem existimari mauis? Cælius ad Ciceronem. lib. 8, Ne quid furore Paulli adeptus esset boni, sua culpa videretur amisisse, & prævaricator causæ publicæ existimaretur. ¶ Apponere sibi prævaricatorem dicebant antiqui, pro eo quod est curare se per aliquem accusandum, quo cum reo colludente, facilè ille absoluatur. Cice. 2. Philipp. Iam vereor P. Cne (quod turpissimum est) prævaricatorem mihi appositum esse videar. Budæus.

Prævaricatio, prævaricationis, verbale. καλύφασις. Plinius Iunior ad Cor. Tacit. libro 1. Epist. 20. Alioqui prævaricatio est transire dicenda: prævaricatio etiam cursim ac breuiter attingere quæ sint inculcanda, infigenda, repetenda. Cicero in Partit. Prævaricationis nomen significat eum qui in contrariis causis quasi variè esse positus videatur. Idem ad Quint. Fratr. libro 2, Quo die hæc scripsi, Drusus erat de prævaricatione à Trib. ærarij absolutus.

Prævehо, is, Antè veho. προσφέρω. Vnde Prævectus. 4, um, ante alios vectus. Ie. 3. lib. 9, Sed Equites Romani prævecti per obliqua campi, quum se fugientibus obtulissent. Silius lib. 7, Ac prævectus equo, nunc dextra propòcat hostem.

Prævellо, is, per duplex ll, antè vello. προσῤῥαίνω.

Prævelo, as, pen. pro. Antè tego, obtego, operio. προκαλύπτω. Claud. lib. 2. de Rap. Et sparsos religant crines, & vultibus addunt Flammea sollicitum prævelatura pudorem.

Prævelox, pen. prod. Valde velox. Plinius lib. 11. capi. 21, Formicæ odore solicitatæ prævolant, crebróque lacerant, quanuis prævelocibus camelis fugientes.

Prævenio, Antè venio, anticipo. προφθάνω. Liu. 4. belli Pun. Cæterùm prævenerat non fama solùm, qua nihil in talibus rebus est celerius: sed nuntius etiam ex regiis seruis. ¶ Prævenientes, interposita dictione. Virgil. 8. Ecl. Nascere, præque diem veniens age Lucifer almum.

Præuentus. Tacit. lib. 17, Atque in eo ipso sacramento vexillis inferioris Germaniæ præuentus erat.

Prævertо, & Prævertor, deponens, Prætereo, præcedo, anteuerto. προέχω νοῦν, φθάνω. Virgil. 1. Aeneid. –volucrémque fuga prævertitur Hebrum. Cicero pro P. Sylla, Nemo me vnquam tenuissima suspicione perstrinxit quem non præuerterim. ¶ Interdum accipitur pro præfero, præpono. Cicero 2. de Diuin. Ita tamen, si vacas animo, neque habes aliquid quod huic sermoni præuertendum putes. Gellius libro 4. capite 3, Iurisiurandi religionem animo atque amori prætulisse. Plau. in Amph. Illuc redeundum est mihi, ne me vxorem præuertisse dicant præ Republica. Hoc est ne dicant me vxorem prætulisse reipublicæ. ¶ Item reuoco. Plaut. Amph. Flebilis præuertitur metus: accurro vt sciam quid velit. ¶ Ponitur aliquando pro præoccupare. Virgil. 1. Aeneid. –& vitro tentat præuertere amore lampridem resides animos. Præuersum fulgur (inquit Festus) quod ignoratur noctu, an interdiu sit factum. ¶ Præuertere seriò quod dictum est per iocum, est existimare dictum esse serio quod ioco dictum est. Plautus Amph. –siquid dictum est per iocum, Non æquum est id te seriò præuortier. Adrianus Cardinalis: Præuertere, & Præuerti, non id significant quod præcedere: sed id quod præponere, præuenire: sed non suo, imò potius præpostero, ac peruerso ordine: Id est vt quod erat in animo vt postea fieret, fiat antea: & contrà quod antè erat faciendum, postea fiat. Sed id quoque præcipuè notandum est, datiuum post se plerúmque trahere, ac deponens idem verbum etiam fieri. Liu. 2. ab vrbe, Nec posse, quum hostes propriè ad portas essent, bello præuertisse quicquam. Ibidem, Aegrè impetratum à Tribunis, vt bellum præuerti sinerent. Idem, Si Punicum Romano præuertisset bellum. Cæs. 7. belli Gal. Cæsar huic rei præuertendum existimauit, id est occurrendum.

Prævideo, prævides, pen. cor. Antè video. προορῶ. Plinius, Id nos futurum præuideramus. Cice. 1. de Diuin. Tum meminit præteritorum, præsentia cernit, futura præuidet. Virgil. 5. Aeneid. –ille actum venientem à vertice velox Præuidit. ¶ Hinc prævidentia. πρόνοια. quæ duplex est. Aut enim animo, aut oculis præuidemus.

Prævisus, prævisa. prævisum, participium. Cicero 5. Ver. Res mihi tota prævisa, atque præcauta est.

Prævitio, as, Antè vitio, vel corrumpo. Ouid. 14. Meta. de Circe loquens, Hunc dea prævitiat, portentificíque venenis Inquinat.

Prævincio, is, ire, Præligo, ligo. Gel. lib. 15. cap. 10, Cui, in eodem laqueo quo essent præuinctæ efferrentur.

Prævius, a, um, Qui præeundo viam monstrat. ἡγεμὼν, καθηγητής. Cice. in Arat. Alcyonem genuit claris demissus ab astris, Prævius Auroræ, Solis, Noctisque satelles. Ouid. 11. Metam. Nunc præcedentem sequitur, nunc prævius antest.

Præumbro, præumbras, præumbrare, Tegere, caligine offundere, & inuoluere, inquit Budæus. Tacitus, Fama, in quantum præumbrante Imperatoris fastigio datur, clarus. Hic præumbrare dicitur Imperatoris fastigium: quia primatium magnitudine superius, splendoreni eorum obfuscat: quemadmodum præcelsæ arbores fulgore in se recepto alias obscurant inferiores.

Præuro, is, præussi, præustum, Antè vro: vnde Præustus, a, um, participium, in cacumine adustus. Liu. 1. ab Vrbe, Bellum erat consensu fieri solitum, vt Fecialis hastam ferratam, aut sanguineam præustam ad fines eorum ferret. Virgil. 7. Aeneid. –non iam certamine agresti Stipitibus duris agitur, fudibúsve præustis.

Præuolo, as, pen. cor. Antè volo. προπέτομαι. Plaut. Milite, Nouisse mores me tuos meditatè decet, Curámque adhibere vt præuolet mihi quò tu velis. Cice. 2. de Natu. deorum, Balis autem trianguli quem efficiunt grues, ea tanquam à puppi ventis adiuuatur, æque in tergo præuolantium colla & capita reponunt.

Pragmatici, πραγματικοί, Apud Græcos erant infimæ sortis homines, qui mercede conducti ministros se præbebant oratoribus in iudiciis. Quanquam postea hoc nomen omnibus iis communicatum est qui forensia tractât negotia. Dicti Pragmatici à Græco nomine πρᾶγμα, quod inter cætera causam sive item significat. Pragmatici erât homines quidam, inquit Budæus, forensis professionis, qui causarum actores, interdũ iuris ignaros monebant, iuris responsa, formulásque actionum submini strantes, quasi admonitores postici, dicendorúmque suggestores, quum ad iuris disceptationem ventum erat. Quint. libr. 12, Quid si fortè peritus ille iuris nõ aderit: neq; ego sum nostri moris ignarus, oblitúsve eorum qui velut ad arculas sedent, & tela agentibus subministrant: neque idem quoque Græcos nescio factitasse, vnde nomen iis pragmaticorum datum est.

Pragmaticum, ci. subst. tiuum. Cicer. ad Attic. lib. 14, Tu siquid pragmaticon habes, scribe. hoc est quod in republica gestum sit, inquit Budæus. Quintil. lib. 3, Hermagoras prima in hoc loco posuit exempla ex quæstionibus meis, siue quod Græci πραγματικὰς vocant iuris interpretes. Iuue. Saty. 7, Inde cadunt partes in fœdera pragmaticorum. Hoc est à iudicio discedunt, & litem arbitrio forensium aduocatorum, seu procuratorum dirimendam permittunt. Cicer. libr. 1. de Orat. Itaque non (vt apud Græcos) infimi homines mercedula adducti, ministros se præbét in iudiciis oratoribus, ii qui apud illos pragmatici vocantur: sic in nostra ciuitate, &c. Item ad Attic. lib. 2, Sed quia, vt video, pragmatici homines omnibus historicis præceptis, versibus denique cauere iubent, & vetant credere.

Pragmatica sanctio, Dicta est quòd per eam à supremo atque ordinario iudice disceadatur, & omnia pragmaticorum arbitrio terminentur.

Pramnium vinum, πράμνιος οἶνος. Genorosi vini genus quod in Smyrnæorum agro nascebatur, iuxta delubrum Matris deûm, etiam Homeri carmine celebratũ. Autor Plinius, lib. 14. cap. 4.

Pramnion, πράμνιον, Indica gemma est nigerrimo colore, sed pellucida, admistum habens & carbunculi colorem. Plin. lib. 37. cap. 10.

Prandium, dij, Cibus qui circa meridiem sumitur, quem veteres cœnã appellabant. ἄριστον. Festus, Cœna apud antiquos dicebatur quod nunc est prandium: vesperna autem quam nũc cœnam appellamus. Nonius, Quæ nunc prandia sunt, cœnas Sabini habebant, & pro cœnis vespernas appellabant. Plautus Pœnulo, Partem prandij pignus cœpi, abij foras. Cicer. in Verrem, Quid ego istius prandia & cœnas commemorem? Idem ad Attic. libr. 5, Anteceſſerat Stathius, vt prandium nobis præberet. Idem pro Muræna, At spectacula sunt tributim data, & ad prædium vulgò vocati. Suet. in Vitel. cap. 13, Epulas trifariam semper, interdũ quadrifariam dispertiebat, in tentacula, & prandia, cœnas, comessationésq;. Finire prandia nigris moris. Hora. 1. Serm. saty. 4, –ille salubres Aestates ducet, nigris qui prandia moris Finiet. Dictum prandium (vt quidam volunt) à perdendo, quod pauxillulum quiddam in prandium pararetur, quod facilè posset absumi. Alij prandium dictum volũt quasi parandium: quòd leuia tantùm quædam, & paratu facilia apponerentur. Nam prandium non fuisse præcipuum cibum antiquis apparet ex Celso, lib. 7, quum de hyeme loquitur, Si prandet aliquis, inquit, vtilius est exiguum aliquid, & ipsum siccum sine carne, sine potione sumere. Idem libr. 4, Famem facilius fert adolescens quàm puer: & vno cibo, quàm prandio quoque adsuetus. Idem libr. 7, Aestate verò & potione, & cibo corpus fœpius eget: ideo prandere quoque commodum est. Plin. 28. cap. 5, Hippocratius tradit non prandentium exta celerius senescere.

Prandiolum, li, diminutiuum, siue Prandiculum, Quod ientaculum appellatur. Festus.

Prandeo, des, prandi, & pransus sum, Prandium sumo. ἀριστάω. Plautus in Menæch. Prandi & potaui, scortúmq; accubui. Cic. pro Cluent. Quũ eius in nuptiis more Larinatiũ multitudo hominũ prandaret. Plaut. in Menæch. Prandi in natii, inde huc sum egressus, te conueni. ¶ Interdũ actiuè accipitur pro comedere id quod est in prandio, in accusatiuo positũ. Horat. 2. Serm. satyra 3, Luscinias soliti impenso prandere coemptas.

Pransus, a, um, participium. Horat. 1. Serm. saty. 6, Pransus non auidè. Cicer. Pro Mil. Adde inscitiam pransi, potí, oscitantis ducis. Pransos veteres vocabant, teste Nonio, non solùm qui edissent, sed etiam quibus nihil deesset. Varro, Prausum te ac paratum esse oportere.

Pransito. tas, penult. corr. frequentatiuum à prandeo, quod Plaut. in Amph. cum accusatiuo construxit. Nequam homines (inquit) qui polentam pransitant.

Pransor, soris, Qui prandet, aut qui inuitatus est ad prandium. Plautus in Menæch. Bonum anteponam prandium pransoribus.

Pransorius, adiectiuum: vt Pransorium candelabrum, apud Quintilianum lib. 6. cap. 4, Mirantibus quòd humile candelabrum emisset: Pransoriũ erit, inquit.

PRASII, πράσιοι, Indiæ populi sunt clarissimi, quorum metropolis est Palibrota. Plin. lib. 6. cap. 19.

Prasinus, penul. correp. πράσινος, Color viridis ad similitudinem porri. Nam πράσον, Latinè porrum dicitur. Hinc vestes è viridi lana, prasinæ dicuntur. Martialis libr. 10, De nostra prasina est synthesis empta toga. Plautus, Prasina, coccina, tyalé, soccos, monilia amisit. Plinius lib. 37. cap. 10.

PRASIAE, πρασιαί, Oppidum maritimum fuit in ora Laconica, nõ procul ab ostio Inachi fluminis: cuius meminit Thucydides belli Peloponn. lib. 2.

Prasius, πράσιος, Gemma est è viridantium genere, virore tamen mulrò diltiore quàm smaragdus, vtpote quæ ad porri colorem (vnde & nomen accepit) maximè accedat. Sunt autem tria prasij genera, quæ vide apud Plinium, lib. 37. cap. 8.

Prasoides, penul. produc. πρασοειδὲς, Gemma est genere topaziorum; à porri colore nomẽ habent. Nam πρασοειδὲς Græcis idem est quod porraceus. Vine Plinium, lib. 37. cap. 8.

Pratum, ti, Ager ex quo fœnum percipitur. λειμών. nomen habens ex eo quod sine opera paratum sit, vt placet Varroni, libr. 4. de lingua Latina. Pratum (inquit Vlpianus de Verbo. sign.) in quo ad fructum percipiendum falce duntaxat opus est, ex eo dictum quod paratum sit ad fructũ capiendum. Colum. lib. 2. cap. 17, Prato veteres Romani primas in agricolatione tribuerunt partes. Nomen quoque indiderunt ab eo quòd protinus esset paratum, nec magnum laborem desideraret. Ouid. 1. Metamor. Figitur in viridi, si fors tulit, anchora prato. Idem, Area gramineo superat viridissima prato. Virg. 8. Eclog. Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. ¶ Prata item dicebantur quæ nunc viridaria, vt plurimum buxo & lauro frequentata.

Pratulum, diminutiuum, apud Plin. Epistol. 101. Cice. ad Att. lib. 12, Pro isto asso sole quo tu abusus es in nostro pratulo. Idem de Clar. orato. Tum in pratulo propter Platonis statuam consedimus.

Pratensis, pratense, Quod est ex prato. Columel. lib. 6. cap. 3, Eósque nemo dubitat quin optima sint, vicia in falcem ligata & cicercula, itémq; pratense fœnum. Pratenses flores, Plin. lib. 21. cap. 8. Pratenses fungi, qui in pratis nascuntur. Horat. lib. 2. Serm. satyra 4, –pratenibus optima fungis Natura est: aliis malè creditur.

Prauus, a, um, Distortum, peruersum. διάστροφος. Rectum etenim & prauum sunt contraria. Cice. 1. Acad. Quid rectum in orationes, prauúmve. Horat. 1. Serm. saty. 3, –hunc varum distortis cruribus, illum Balbutit scatrum, prauis fultum malè talis. Lucret. libr. 4. Denique vt in fabrica si prava est regula prima, Omniamendosè fieri, atque obstipa necesse sum est. ¶ Per translationem accipitur pro malo & vitioso. πονηρὸς, φαῦλος. Terent. in Adelph. Etsi hoc mihi prauum, ineptum, absurdum, atque alienum à vita mea videatur Cicero pro Rosc. Com. Nihil ab hoc prauum & peruersum produci posse arbitrabantur Cicer. 2. de Finibus. Bestiarum verò nullum iudicium puto: quanuis enim depraua tæ non sint, prauæ tamen esse possunt. Tenax prauis, Virgil. 4. Aeneidos. Obnoxius prauis, Horatius 2. Sermo. saty. 7. Stultitia prava, Horatius 2. Serm. saty. 3. Ambitio prava, Horat. 1. Serm. saty. 6. Prauo naso viuere, Horat. in Arte.

Prauitas, Id est obliquitas, mala & peruersa alicuius rei constitutio, & compositio. Cic. 4. Tusc. Vitium, quum partes corporis inter se dissident, ex quo pranitas membrorum, distortio, deformitas. Idem 1. de Legib. Corporis prauitates, si erunt perinsignes, an habebunt aliquid offensionis, animi deformitas non habebit? ¶ Ponitur aliquando pro malitia. φαυλότης. Cic. 4. Acad. Taménne in ista prauitate perstabitis? Cice. in Parad. Animi prauitates rectè vitia dicuntur.

Prauè, aduerbium, cui opponitur rectè. Cicer. 2. de Finib. ille porrò malè, prauè, turpiter cœnabat.

PRAXASPES, πραξάσπης, Nobilis Persa, qui Smerdim Cambysæ fratrem iussu regis occidit, cuius facinoris conscientia adactus, postea in maximo Persarum conuentu, ex editissima turre se præcipitem dedit. Vide Herodotum lib. 3.

PRAXAGORAS, πραξαγόρας, Nobilis medicus fuit, cuius aliquoties meminit Plinius.

PRAXIDICE, es, πραξιδίκη, Deæ nomen, cuius non statuam integram, sed caput tantùm in templis dedicabant. Hinc Mnaseas Soteris vxorem facit, eandémq; sororem, Concordiæ & Virtutis matrem. Autor Suidas. Stephanus Praxidicen Nympham fuisse tradit, quæ ex Tremilere Craguin peperit, à quo Lyciæ mons nomen accepit.

Praxibulus, li, πραξίβουλος, Athenienſium magistratus, cuius meminit Plinius, lib. 33. cap. 7.

Praxis, praxeos, πρᾶξις, fœminini generis. Actionem significat. Vnde practicus, a, um, actiuus, & qui actu ipso aliquid proficit. Hinc artes dictæ sunt quædam practicæ, quæ in exercitatione & ipsa actione consistunt: diuersæ abillis quæ theoricæ, id est speculatiuæ, & quæ κατὰ μοῖραι, hoc est effectiuæ dicuntur. De vtrisque Quintilianus lib. 2. cap. 18. Quũ sint autem artium aliæ positæ in inspectione, id est cognitione & æstimatione rerum, qualis est Astrologia, nullum exigens actum, sed ipso rei cuius studium habet, intellectu contenta: quæ διανοητικὴ vocatur. Aliæ in agendo, quarum in hoc finis est & ipso actu perficitur, nihilque post actum operis relinquit, quæ πρακτικὴ dicitur, qualis est saltatio. Aliæ in effectu, &c.

PRAXITELES, pen. correp. πραξιτέλης, Statuarius, marmore nobilitatus, & præcipuè duplici Venere, Gnidia, & Coa: quarum illam maximè nobilitauit Vesanus adolescentis cuiusdam amor, qui noctu in templo delitescens simulacrum cohæsit: & Nicomedis regis æstimatio, grandi Gnidiorum ære alieno permutare eam conantis. Natus fuit in extrema Italiæ ora, quam magnam Græciam olim appellabant: deinde propter artis præstantiam ciuitate Romana donatus: quam multis etiam egregiis signis ornauit: ex quibus à Plinio commemorantur Triptolemus, Flora, Ceres in hortis Seruilianis, Boni euentus, & bonæ Fortunæ simulachra in Capitolio: item & Mænades, & quas Tyadas vocant & Caryatidas, & Sileni in Atinij Pollionis monumentis, & Apollo, & Neptunus, aliáque nonnulla quæ vide apud Plinium, libro 34, cap. 8. & libro 37. cap. 5. De hoc etiam Propertius, Praxitelem parius vindicat arte lapis.

Preciæ vuæ, teste Seruio dicuntur quæ ante alias maturescunt, quasi præcoquæ. Virg. 2. Georg. Et passo Psythia vtilior, tenuísque Lageos Tentatura pedes olim, vinctúraque linguam: Purpureæ, preciæque: & quo te carmine dicam Rhetica?

PRECIVS, Lacus nomen est, apud Ciceronem in Orat. pro Milone.

Precium, & precioſus. vide PRETIVM.

Precor, aris, cum accusatiuo significat oro. δέομαι, παρακαλῶ. Cicer. 1. de Nat. deor. Quid veneramur, quid precamur deos? Ibidem, Dij quos nos colere, precari, veneraríq; solemus. Iunctum verò cum datiuo, idem est

quod opto alicui bonam vel malam fortunam. ἴυχομαι, Quintilia. Et oram ſoluentibus bene precemur. Horat. 2. Serm. ſaty. 7, Miluius & ſcurræ tibi non referenda precati Diſcedunt. Dira precari alicui, Tibul. lib. 2. Eleg. 7. Malà precari alicui. Cic. in Piſonem, An quod tibi proficiſcenti euenit, vt omnes execrarentur, malè precarentur, vnam tibi illam viam, & ſempiternam eſſe vellent? Dicimus autè precor deos: precor ad deos. Liu. 8. belli Maced. Ad quos precẽtur, & ſupplicent. Precor deos bonas preces. Cato cap. 134, Iane pater te hac ſtrue commouenda bonas preces precor. ¶ Huius cõpoſita ſunt, Deprecor, de quo ſuprà. Imprecor, pen. corr. quod in bonam & in malam partem accipitur. Quintil. Imprecamur debilitates, naufragia, morbos.

Precator, Qui pro alio intercedit, vel poſtulat. Terent. in Heaut. Nemo accuſat Syre te: nec tu aram tibi, neque precatorem pararis.

Precatio, onis, ver bale. δέησις. Cic. pro Muræna, Quòd ſi illa ſolennis comitiorum precatio, Conſularibus auſpiciis conſecrata tantam habet in ſe vim & religionem, &c. Liu. 9. ab Vrbe, Quid enim aut ſponſoribus in fœdere opus eſſet, aut obſidibus, vbi precatione res tranſigitur?

Precis, preci, precem, &c. obliqui ſunt ab inuſitato nominatiuo prex: idem ſignificãtes quod precatio, ſiue obſecratio. λίτησις, λιτὴ. Teret. Phorm. Sed parúmne eſt quòd omnibus nunc nobis ſuccenſet ſenex, Ni inſtigemus etiam vt nullus locus relinquatur preci? Quint. lib. 3. cap. 6, Hac illi opus eſt occaſione, ne eum talium precum pudeat. Terentius in Andr. Nihil eſt preci loci relictum, iam perturbaui omnia. Horat. 2. Epiſtol. 1, Cæleſtes implorat aquas docta prece blandus. Ouid. 2. de Ponto Eleg. 2, Tempus adeſt aptum precibus.

Precarius, a, um, adiect. Eſt quod precibus petenti vtendum conceditur tandiu quandiu is qui conceſſit, patitur. ἀνετὸν. In hanc ſententiam dictum eſt à Seneca, hominem eſſe precarij ſpiritus. Et apud Curtium ait Alexander, Mori præſtat quàm precario Imperatorem eſſe. Idem, Sed precarium ſpernebatur Imperium, Vbi precarium Imperium dicitur id quod tandiu obtinetur, quandiu qui conceſſere, permittunt. Anima precaria. Tacit. lib. 1, Méq; precariam animam inter infenſos trahere. Precarium auxilium, nõ iuſtum ferre. Liu. 8. ab Vrbe. Ius precarium, Tacit. de Germanis. Salus precaria. Brutus Ciceroni. Quæſtus precarius. Cic. Octauiano, Cuius auus fuerit argentarius, aſtipulator pater, vterq; verò precarium fecerit quæſtum.

Precario nomẽ, ipſa terminatione datiui pro aduerbio accipitur. Terẽt. in Eunuch. Seu vi, ſeu clàm, ſeu precario. Paul. Iuriſconſ. Precario habere videtur, qui poſſeſsionem corporis vel iuris adeptus eſt ex hac ſolùmodo cauſa quòd adhibuit preces, & impetrauit, vt ſibi poſsidere aut vti liceat. παρακλήσει κέχρησθαι. Veluti ſi me rogaueris vt per fundum meum ire, vel agere tibi liceat, vel vt in tectum meum ſtillicidium, vel tignum in parietem immiſſum habeas. Cic. pro Aul. Cecin. Ne id quidem ſatis eſt, niſi doceat ita ſe poſſediſſe, vt nec vi, nec clàm, nec precario poſſederit. Idem 3. de Orato. Etenim verecunda debet eſſe tranſlatio, vt deducta eſſe in alienum locum, non irruiſſe: atque vt precario, nó vi veniſſe videatur.

Prehendo, is, vide PRAEHENDO.

Prelum, preli, vide PRAELVM.

Premo, is, preſi, preſſum, Propriè calco, & innitor alicui rei cum pondere, ſtringo. πιέζω. ὀλίβω, Virgil. 4. Georg. & ſpumantia cogere preſsis Mella fauis. Idem Aeneid. 2, –veluti qui ſentibus anguem Preſsit, humi nitens. ¶ Quandoque aduerſari, vexare. Virgil. 10. Aeneid. Numina nulla premunt: mortali vrgemur ab hoſte. Plaut. Amph. Fata iſtæc me premunt. ¶ Quandoque effodere. Idem 10. Aeneid. –ſulcúmque ſibi premat ipſa carina. ¶ Quandoq; inſequi, inſiſtere. ἐπιτίθεσθαι. Virg. 1. Aeneid. Hæ fugerent Graij, premeret Troiana iuuentus. ¶ Quandoq; vrgere: vt Ingentem clamore premes ad retia cerum. ¶ Quandoque occultare. κατακρύπτω. Virgil. 1. Aeneid. Spem vultu ſimulat, premit altum corde dolorem. ¶ Quandoque expellere. ἀποδιδόναι. Varro, Inuitámq; preſsit ab ædibus. ¶ Quandoque cohibere. Virgil. 1. Aeneid. Imperio premit, ac vinclis & carcere frænat. ¶ Quandoque claudere. Virgil. 9. Aeneid. –preſsive oculos, ac vulnera lauit. ¶ Quandoque vitiare. μοιχεύειν. Varr. Qui toties villici tui vxorẽ abſente preſsiſti viro. ¶ Quãdoque rémouere, excitare. Virgil. 1. Georg. –& ruris opaci Falce premes vmbram. ¶ Quandoque vaſtare. Virgil. 1. Aeneid. –pelago premit arua ſonanti. ¶ Quandoq; occidere. Virg. 9. Aenei. Armigerúmq; Rhemi premit. ¶ Quandoque demergere, infodere. Idem 2. Georg. Quod ſupereſt, quæcunque premes virgulta per agros Sparge ſimo pinguí. ¶ Quandoque inſtare, & dicendo immorari. Plinius Epiſtol. 9. lib. 3. Quum Cæſcam accuſarem, nihil magis preſsi quàm quod accuſator eius, &c. ¶ Quandoque reprehendere, maledicere. Quintil. libr. 32. de Ciceron. Præcipuè verò preſſerunt eum qui videri Atticorum imitatores concupiebant. ¶ Aere alieno premi. Cicer. in Catil. Qui quantumquam premuntur ære alieno, dominationem tamen expetunt. ¶ Facta premunt annos, hoc eſt ſuperant. Ouidius 7. Metamorp. Si titulos, annóſque tuos numerare velimus, Facta prement annos. id eſt plura erũt facta quàm anni, aut maiora quàm pro ætate. ¶ Anguſtiis premi. Cæſ. 3. belli Gall. Quibus anguſtiis Cæſar à Venetis præmatur, docet. ¶ Hinc compoſita ſunt, Apprimo, Comprimo, Deprimo. Exprimo. Opprimo, Imprimo, Reprimo, & Supprimo, quæ habent penultimam correptam.

Preſſus, a, um. Modò participiũ eſt: vt preſſus manu caſeus. τετμημένος. Colum. lib. 7. cap. 8, Illa verò notiſsima eſt ratio faciendi caſei, quem dicimus manu preſſum. Virgil. 2. Ecloga, –ſunt nobis mitia poma, Caſtaneæ molles, & preſsi copia lactis. Idem 3. Georg. Læta magis preſsis manabunt flumina mammis. Modò nomen idem ſignificans quod ſubtilis ac breuis. Cicer. in Horten. Quis te autem eſt, aut fuit vnquam in partiũdis rebus, in definiẽdis & explicandis ſententiis preſsior? ¶ Aliquando dicitur onuſtum, grauatum. διδυσμένος. Virgil. lib. 2. Georg.

Ceu preſſæ quum iam portum tetigere carinæ. ¶ Preſſo gradu incedere, hoc eſt firmo, nec celeri, ſed quo cautos incedere videmus. Liu. 8. belli pun. Inde vbi incipiendę tam pugnæ tempus erat, Hiſpanos (ea media acies fuit) preſſo gradu mcedere iubet. ¶ Preſſum vocat Ouidius quod eſt quaſi imprella nota ſignatu, libr. 6. Faſto. Certa fides facti eſt, dictus ſceleratus ab illa Vicus, & æterna res ea preſſa nota eſt.

Preſſus, us. Ipſa preſsio, ſiue premendi actus. ἔκθλιψις, συνοχὴ. Cicer. lib. 1. de Orat. Nemo eſt quin literatiſsimum togatorum omnium Quint. Valerium Soranum lenitate vocis, atque ipſo oris preſſu & ſono facilè vincat. Idem 2. Tuſcul. Sic animus intentione ſua depellit preſſum omnem ponderum.

Preſſura, æ, Idem quod preſſus, huius preſſus, hoc eſt actus ipſe premendi, ἔκθλιψις, συνοχή. Plin. lib. 18. cap. 31, Preſſura vna culeos x x. impiere debet. Colum. libr. 2. cap. 26, Muſtum tortiuum eſt quod poſt primam preſſuram vinaceorum circunciſo pede exprimitur.

Preſſo, ſas. Frequentatiuum à premo. πιεζαστίζω. Virg. 3. Eclog. –preſſábimus vbera palmis. ¶ Inuentiur & preſſor, aris, deponens. Plautus in Perſa, Vomica eſt, preſſare parcè. ¶ Preſſatus, participium. Plautus Aſin. Quin tradis hac crumena preſſatum herum?

Preſsè, aduerbium. Cic. 1. Offic. Alterum exercitatio augebit, alterum imitatio preſsè loquentium, & leniter. Idem 4. de Finib. Sed vt propius ad ea Cato accedam, quæ à te dicta ſunt, preſsius agamus: eáque quæ modò dixiſti, cum his conferamus quæ tuis antepono.

Preſſorius, a, um, adiectiuum: vt Preſſorium vas, in quo quid premitur. Colum. lib. 12. cap. 18, Tum ſacrificia Libero, Liberæque, & vaſis preſſoriis quàm ſanctiſsimè, caſtiſsimèque facienda.

Prepon, πρέπον, Latinè decorum dicitur. Cice. de Orat. Vt in vita, ſic in oratione nihil eſt difficilius quàm quod deceat. πρέπον appellant Græci, nos dicamus ſanè decorum. Idem 1. Offic. Hoc loco continetur id quod dici Latinè decorum poteſt: Græcè enim πρέπον dicitur.

Presbyter, ſeri, πρεσβύτερος, Latinè ſenior dicitur. Auguſtinus, Sanè etiam grandioris ætatis, & ſicut Scriptura loquitur, plenum dierum poſſe dici ſeniorem, hoc eſt presbyterum. Proinde omnis ſenex etiam presbyter, non omnis presbyter etiam ſenex: quia plerunq; eſt hoc nomen ætatis quæ infra ſenectutem ſenectuti vicina eſt, & ex hoc etiã ipſa à ſenectute nomen accepit in Latina lingua. Quoniam autẽ presbyter ſenior appellatur apud Græcos, aut maximè, ſicut Scriptura loquitur, πρεσβύτερος & γερόντιον dicuntur, etiamſi ætates iuuenum comparentur, quod dicimus nos maiorem atque minorem.

Præſter, ſ præſteris, pen. genitiui prod. πρηστὴρ, Serpentis genus eſt, quem alio nomine vocant diſpladem. Lucan. libr. 9, Oráque diſtendens auidus ſpumantia preſter. Plin. lib. 20. cap. 20, Sagittarum venena, & ſerpetium hæmorrhoidum, & preſterũ reſtringi. ¶ Eſt etiam preſter cæleſtis flammæ genus, quę quicquid attingit, amburit, & proterit. Plin. lib. 2. cap. 48, Idem ardentior accenſúſque dum furit, preſter vocatur, amburens contacta pariter & proterens.

Pretium, tij. Quod datur pro re empta. τιμὴ. Plautus in Pœn. Iſto pretio tua nos facile feceris. Virgil. 4. Aeneid. Fœmina quæ noſtris errans in finibus, vrbem Exiguam pretio poſuit. Terent. Heaut. Agrum in his regionibus Meliorem, neque preti maioris nemo habet. ¶ Auellere pretium antequam mercem oſtendere. Horat. 1. Sermo. ſatv. 2, –an tibi mauis Inſidias fieri, pretiúmque auellier antè, Quàm mercem oſtendi? ¶ Capi pretio. Tibul. lib. 3. Eleg. 1, –pretio capiũtur auaræ. ¶ Aliquando pretium accipitur pro mercede ſiue præmio: idque interdum in meliorem partem. Terent. And. Quod habui ſummum pretium, perſolui tibi, Eſeruo libertus vt eſſes. Virg. 5. Aeneid. Et palmæ pretium victoribus. Interdum in deteriorem, vt idem ferè ſit quod pœna. Ouid. 10. Metamor. Mors pretium tardis: ea lex certaminis eſto. Terent. Andr. Ego pretium ob ſtultitiã fero. ¶ Legitur etiam pretium aliquãdo pro compoſito operæ pretium. Tacit. lib. 2. Res eo anno prolatas haud referrem, ni pretium foret Cn. Piſonis, & Aſinij Galli ſuper eo negotio diuerſas ſententias noſcere. Pretium operæ, & pretium curæ, locutiones notatu dignæ. Plinius. Id verò audire pretium operæ ſit. Plinius Epiſtol. 159, Poſtea mihi viſum eſt pretium curæ, ipſum Senatuſconſultum quærere.

Pretioſus, a, ſum, Quod eſt multi pretij. Plaut. in Bacch. At nimium pretioſa eſt operaria es. Cice. 3. Offic. Quærit, ſi in mari iactura facienda ſit, equine ptetioſi potius iacturam faciat, an ſerui vilis. ¶ Emptor pretioſus, hoc eſt ſumptuoſus, qui magno pretio aliquid emit. Horat. 3. Car. Ode 6. Seu nauis Hiſpanæ magiſter Dedecorum pretioſus emptor. Ouid. 3. Amor. ¶ Ingenium quondam fuerat pretioſius auro. Idem 1. Metam. –ſubiitque argentea proles Auro deterior, fuluo pretioſior ære.

Pretioſè, aduerbium. Cicer. 2. de Inuent. Vaſa magnifica, & pretioſè cælata. Gell. lib. 5. cap. 5, Pretioſè armatum exercitum.

PRIAMVS, pen. corr. πρίαμος, Laomedontis Troianorum regis filius: ἀπὸ τῦ πριάσθαι, quod eſt emere, autore Seruio. Nam puer ab Hercule, qui patrem Laomedontem interfecerat, captus cum Heſiona ſorore, ſolus pecunia redimi potuit: vel ſecundum alios, quia Hercules eum à vicinis hoſtibus redemptum in paterno regno locauit. Eum à Ioue originem traxiſſe ferunt. Dardanus enim filius fuit Iouis ex Electra, cuius filius fuit Erichthonius. Hic filium habuit Troem, qui regionem quæ à Dardano Dardania dicebatur, Troiam à ſe dixit. Huius filij fuerunt Aſſaracus, & Ilus, qui vrbem totius regionis caput, Ilion à ſe vocauit. Hic filium habuit Laomedontem qui pater fuit Priami. At Priamus ipſe, patre ab Hercule interfecto, auro redemptus, Ilion inſtaurauit ſimul & exornauit, regnique limites vſqueadeo protulit, vt non ſolùm Troiæ, ſed totius ferè Aſiæ rex videretur. Hecubam filiam Ciſſei regis Thraciæ vxorem duxit: habuítque, teſte Cicerone Tuſculanarum Quæſt. libro 1, filios quinquaginta: quorum decem & ſeptem ex iuſta vxore ſunt nati, ex quibus fuit & Paris, qui repetitureꝰ

Heſionam ſororem, in Græciam profectus. Menelao Helenam vxorem rapuit, vnde motum eſt bellum decennale à Græcis in Troianos, in quo vidit filios ſuos ferè omnes ab hoſtibus interfectos. Tádem capto Ilio, & ipſe à Pyrrho Achillis filio occiſus eſt prope aram Iouis Hercei, in ſanguine Politæ filij, vt eſt apud Virgil. lib. 2. Aeneid. Fortitan. & Priami fuerint quæ fata requiras, &c. At vero ex altero latere Aſſaracus Capyn genuit, ex quo Anchiſes, & ex illo Aeneas. Quam ſanè genealogiã Ouidius lib. 4. Faſt. pulcherrimè expreſsit. ¶ A priamo ſit Priamides patronymicũ, prima longa: & Priameius, a, um, prima breui. ¶ Fuit & Priamus alius Politæ filius, ſuperioris nepos, quem Aeneas ex Troiæ excidio ſecũ in Italiam duxerat. Virg. lib. 5. Aeneid. Vna acies iuuenum ducit, quam paruus ouantem Nomen aui referens Priamus, tua clara Politæ Progenies auctura Italos, &c.

PRIAPONNESVS. πριαπόννησος, Inſula eſt in ſinu Ceramico. Plinius lib. 5. cap. 32.

PRIAPVS, pen. prod. πρίαπος. Liberi patris, & Veneris filius, quem ſuperſtitioſa antiquitas hortorum præſidem credidit. Horat. 1. Serm. ſaty. 3, Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum, Quum faber addubitans ſcamnum facerẽtne, Priapum Maluit eſſe deum: deus hinc ego furum, auiúmq; Maxima formido. Idé & Lampſacenus dicebatur, à Lãpſaco nõ ignobili Troadis vrbe ad Helleſpontũ ſita, in qua & natus creditur.

Priapeia πριαπεῖα, Carmen obſcœnum quod nonnulli Virgilio, alij Ouidio aſcribunt: quanquam veriſimilius eſt multorum id opus eſſe, ob argumenti ſimilitudinem vnum in volumen congeſtum.

Priapiſmus, πριαπισμὸς, σατυρίασις, Morbus eſt quum genitale membrũ in longitudinem protenditur, & in circulum intumeſcit ſine Veneris appetitu: quod vitij genus iis potiſsimùm ſolet vſu venire qui ſupini cubare conſueuerunt. Ratio nominis deducta eſt à Priapo obſcœno hortorum deo, quòd qui hoc vitio laborant, colem iuſto maiorem habere conſueuerint, & inſtar Priapeij membri aſsiduè extenſum. Vide plura de hoc apud Galenum, lib. 6, de locis affectis.

PRIAPVS, Helleſponti vrbs. teſte Plinio, lib. 5. cap. 32, à Priapo Liberi & Veneris filio condita: ſeu vt alij volunt, à Mileſijs nomine Priapi. Cœpus eſt enim ibi coli ob vineta vberrima quæ iuxta eam in Pariana & Lampſacena regione ſunt, autore Strabone lib. 13.

Pridem, temporis aduerbium, quod modò de exiguo tempore dicitur: idémque valet quod paulo antè, vel paruo tempore prius, πρὸ ὀλίγου. Plin. libr. 7. cap. 16, Ipſi verò pridem vidimus ea omnia præter pubertatem in filio Cornelij Taciti Equitis Romani. Modo de longione tempore, idémq; valet quod multo antè, vel multo tempore prius. πρὸ πολλοῦ. Apuleius, Quod pridem Plato affirmauerat. Quòd ſi cum pridem aut dudum addamus non, vel quàm, vel ita, ſignificant multo tempore antè. Plin. libr. 5, Medica non pridem venit in Italiam. id eſt non multo tempore antè. Cicer. pro Q. Roſcio, Quam pridem Fanni nomen in aduerſaria retuliſtis? hoc eſt quàm multo tempore antè. Terent. in Eunuc. Huc euaſit, quam pridem pater mihi & mater mortui eſſent. id eſt quantum temporis præteriſſet. Cice. in Bruto, Noſtra autem ciuitate non ita pridem dominatu regio liberata. id eſt non multo tempore antè. Vide Vallam, lib. 2. cap. 34.

Pridie, aduerbium, & Pridianus, a, um, vide in dictione POSTRIDIE.

PRIENE, πριήνη, Vrbs maritima (vt inquit Strabo libr. 12. 13. & 14.) quæ inuectu Mæandri fluminis inter ipſam, Miletúmque labentis, mediterranea facta eſt: Biante alumno nobilis, qui patria aliquando ab hoſtibus capta, quum reliqui omnes fugientes quidpiam rerũ ſuarum aſporterent, interrogatus ipſe cur adeò nil efferret, Omnia (inquit) mea mecum fero: ſummas diuitias in animo ſtatuens. Meminit huius Cicero in Paradoxis.

Prienæus & prienenſis. Sidonius, Prienæ Bia, quòd plus tibi turba malorum.

Primarius, Primates, Primitiæ, Primipilus, vide PRIMVS.

Primus, a, um, Quandoque ad numerum ſeu ordinem refertur, quemadmodum & ſecundus, & tertius. πρῶτος. Terent. in Adelph. Primus ſentio mala noſtra, primus reſciſco omnia. Virg. 2. Aeneid. Primus ibi ante omnes, magna comitante caterua, Laocoon ardens ſumma decurrit ab arce. Cice. Appio, libr. 3, Prima duo capita epiſtolæ tuæ tacita mihi quodammodo relinquenda ſunt. Plancus Ciceroni, lib. 10, Primæ tuæ ſentẽtiæ infinitis cum muneribus, poſteriores ad tempus arbitriúmque amicorum meorum compoſitæ. Horatius 2. Epiſtol. 2, Extremi primorum extremis vſque priores, Iungitur autem frequenter apud bonos autores cum quiſque: vt Primo quoque tempore, primo quoque die. Liu. 6. ab Vrbe, Decreuerunt vt primo quoque tempore de ea re ad populum ferretur. Cæſar 6. belli Gallic. Cupiebat Cæſar, ſiqua conditione poſſet aduerſarios in æquum locum deducere, & primo quoque tempore bello decernere. Pompeius ad L. Domitium, Vt primo quoque die Luceriam aduenires. ¶ Prima quaque occaſione, id eſt vbi primùm ſe vlla offerret occaſio. ἐταν τάχιστα ἴγχωρῇ, κατὰ τὸν ἐνδέχομενον χρόνον. Plinius Iunior, Proinde prima quaque occaſione mitte. ¶ Quandoq; idem valet quod princeps, vt eminentiam dicat, non ordinem. Virg. 1. Aeneid. Prima quod ad Troiam pro charis geſſerat Argis. ¶ Quandoque ponitur pro optimo, ſicut & prior pro meliore. κράτιστος. Idem 9. Aeneidos, –primos iuuenum tot miſerit Orco. ¶ Quandoque pro præcipuo. Idem 12. Aenei. –quantos primus patiare labores. ¶ Quandoque pro eo ante quem nullus eſt. Virgilius 1. Ecloga, Hic mihi reſponſum primus dedit ille petenti. ¶ Prima, plurali numero, pro principiis, Liu. lib. 8, Quod bellum, ſi prima ſatis proſpera fuiſſent, haud dubie peruenifſet ad Romanos. Curti. Adeóque aciem verſatilem poſuit, vt qui vltimi ſtabant ne circuirentur, verti tamen, & ſtatim circumagi poſſent: itaque non prima quàm latera, non latera munitiora fuere quàm terga. Tacit. lib. 18, Quoniam prima conſiliorum fruſtra cecidere. ¶ Primis labris guſtare. Cicer. 1. de Natu. deor. Hunc cenſes primis (vt dicitur) labris guſtaſſe phyſiologiam, id eſt naturæ rationem, qui quicquam quod ortum ſit, putet æternum eſſe poſſe. ¶ Hinc fiunt aduerbia, Primo, Apprimè, Primùm, Primitus, & Imprimis, de quibus ſuis locis.

Primæ, arum. pluralis tantùm numeri, idem valet quod primæ partes, vel primus in re aliqua locus. τὰ πρωτεῖα, τὰ πρῶτα. Vnde primas ferre, vel tenere dicitur qui primum in re aliqua locum obtinet. Cicer. in Bruto Ex his Cotta & Sulpitius, cum meo iudicio, tum omnium facilè primas tulerunt. id eſt ſapientiſsimi, & doctiſsimi habiti ſunt. Et iterum. Erat excellens iudicio vulgi, & facilè primas tenebat. τὰ πρῶτα ἐφερεν. idem de Clar. Orat. Primas in cauſis agebat Hortenſius. ¶ Dicimus in eadem ſignificatione, Dare primas alicui, Cice. 2. de Orat. Non poſſum equidem non ingenio primas concedere. Idem 8. Philip. Pater ruus quo vtebar ſene autore adoleſcens, homo ſeuerus & prudens, primas omniũ ciuiũ P. Naſicæ, qui Tiberiũ Gracchum interfecit, dare ſolebat. ¶ Deferre primas alicui: pro eo quod eſt palmam, vel primum locum alicui tribuere. Cice. 1. de Nat. deor. Ad quem tum Epicurei primas ex noſtris hominibus deferebant. Idem ad Atticum. lib. 1, Amoris erga me, quum à fraterno amore, domeſticóque diſcẽſu, tibi primas defero. Id eſt poſt eos ille ex qui maximo me amore proſequeris. Idem in Orat. Cui primæ ſine controuerſia deferebantur.

Primùm, aduerbium, idem ſignificans quod primò. πρῶτον. Ab hoc fiunt compoſita, quam primùm, & vt primum. ¶ Ponitur autem aliquando in oratione nulla alia ſequente clauſula. Plaut. in Aſin. Cenſẽ' tu illuim hodie primùm ire aſſuetum in ganeum? Aliquando alia ſequente clauſula, cui præponitur præterea, vel deinde. Terent. in Adelp. Næ ego ſum infœlix: primùm fratrem nuſquam inuenio gentium: Præterea autem dum illum quæro, à villa mercenarium vidi. Idem in Prologo Heaut. Id primùm dicam: deinde quod veni eloquar. Nonnunquam ſequitur tertia clauſula, cui præponitur poſtremo. Aliquando pro poſtremo bis ſubiungitur deinde.

Primò, Ordinis aduerbium idẽ ſignificans quod initiò, principiò, vel ante omnia. πρῶτον, πρῶτα. Terent. in Phorm. Cœpi aduerſari primo.

Primulus, pen. corr. diminutiuum. Plautus in Amphit. Primulo diluculo abiiſti ad legiones.

Primulùm, aduerbiũ. Terent. in Adelph. Paulatim plebem primulùm facio meã. Plaut. in Menæch. Nam tum dentes mihi cadebant primulùm.

Primarius, a, um, Quod aliunde non habet originem. αὐχμὲς. Primarius lapis, qui primus in aliquo ædificij fundamento ponitur. Primarij ciues, qui primi ſunt in ciuitate, qui etiam Primates dicuntur. οἱ πάνυ ἐκγεγονότες, ἐύφυτοι. Primarius vir. Cice. in Cat. maio. Plurimæ conſentiunt gẽtes, populi primarium fuiſſe virum. Hoc eſt primum inter populum, & veluti eminentiorem. Cicer. 5. Verr. Hæc omnia doceo ciuitatum, & priuatis primariorum virorum teſtimoniis. Plin. libr. 7. cap. 43. Voluiſſe enim primarium bellatorem eſſe, optimum oratorem, fortiſsimum Imperatorem, &c. Plaut. Stich. Quin vos capitis conditionem ex peſſuma primariam? Terent. Phorm. Neque huius ſis veritus fœminæ primariæ. Quin tu nouo modo ei faceres contumelias. ¶ Primario loco eſſe, Cic. 3. de Finib.

Primates, Dicti ſunt qui & ſummates ſiue optimates, qui ſunt primi in ciuitate. οἱ πρωτεύοντες.

Primatus, huius primatus, pen. prod. maſcu. gen. Ipſa primatum autoritas. Plin. libr. 13. cap. 12, Primatum mutauit Cæſar. Idem lib. 8. cap. 5, Ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudent, & reliquo omni primatu donauit. ¶ Primatũ dare alicui rei. Varro 1. de Re ruſt. cap. 7, Alij dãt primatũ bonis pratis, vt ego quoq; à quo antiqui prata, parata appellabant.

Primani, Primæ legionis milites dicebantur, quemadmodũ Secundani, Secundæ: Tertiani, tertiæ. Tacit. Annal. libr. 1, Primanis, ſtratis vna & viceſimanorum principibus, aquilam abſtulere. Primanus Tribunus is dicebatur qui primæ legioni tributum ſcribebat, vt tradit Feſtus, citans Catonis orationem quam de ſuis virtutibus contra Themum habuit.

Primores, aliquando adiectiuum eſt, idẽ ſignificans quod ſummus, vel extremus: vt Primores vngues, Primores digiti, Primores nares, Primoribus labris: nã in neutro genere reliquos caſus nõ habet. Primores (inquit Nonius) dicuntur ſummæ quæq; res. Lucil. lib. 8. Satv. Gallinaceus quũ victor ſe gallus honeſtè Suſtulit in digitos, primoréſq; erigit vngues. Plaut. in Bacch. Sic hos digitulis duobus ſumebas primoribus? Idé Trinũmo, Atq; etiã modò verſabatur mihi in labris primoribus. ¶ Primoribus labris guſtare, eſt leuiter quippiã attingere, & quod barbarè dicitur, *ſuperficialiter*. Cice. pro Cælio, Equidem multos & vidi in hac ciuitate, & audiui, non modò qui primoribus labris guſtaſſent genus hoc vitæ, & extremis (vt dicitur) digitis attigiſſent: ſed qui totam adoleſcentiam voluptatibus dediſſent, emerſiſſe aliquando. ¶ Primores viri, hoc eſt primi, ſiue optimates. Sueton. Scripta famoſa, vulgóque edita, quibus primores viri ac fœminæ notabãtur, aboleuit. ¶ Accuſatiuũ ſingulare protulit Gellius. lib. 16. cap. 5, Animaduerti quoſdam (inquit) haudquaquã indoctos viros opinari, veſtibulum eſſe partem domus primorem, quã vulgus atrium vocat. Et Cato cap. 81, Surculos in terram deprimito, extollitóque primorem partem. ¶ Ponitur aliquando primores ſubſtantiuè, pro optimatibus. Liu. 1. ab Vrbe, Reſtitere Romani tanquam cæleſti voce iuſſi: ipſe ad primores Romulus prouolat. Virgilius 9. Aeneid. Protinus armati incedunt: quos omnis euntes Primorum manus ad portas, iuuenúmque, ſenúmque Proſequitur votis. Vbi Seruius, Primorum: genitiuus hic venit ab eo quod eſt, hi Primores, ſicuti hi Proceres: quorum nominum nominatiuus ſingularis non inuenitur, licèt dicamus, huius primoris. Horat. 2. Sermo. Saty. 1, Primores populi arripuit, populúmque tributim. ¶ Nonnunquam pro dentibus anterioribus qui primi in ridendo reteguntur: Græcè τομεῖς & κυνῖνι dicuntur. Plin. lib. 11. cap. 37, Terreſtrium minutis quadrupedibus primores bini vtrinque longiſsimi. Ibidem, Capræ ſuperiores dentes non ſunt.

præter primores geminos.

Primæuus, ,um,In primo ætatis flore constitutus. ὁ ἀκμάζων τῇ ἡλικίᾳ. sicut grandæuus,grandioris ætatis.Virgil.9.Aeneid.–vix vnus Helenor, Et Lycus elapsi:quorum primæuus Helenor.Idem 10.Aeneid.–Primæuo corpore Lausus.Idem 7.Aeneid.–primæuo flore iuuentus.

Primicerius, à cera (vt autor est Hieronymus in Chronicis, & Cassiodorus in Epist.)dicebatur notarius principis qui cæteris honore antecedebat.Antiqui enim in cæratis tabulis scribebant. Idé & Græcè πρωτοκηρύκων dicitur.Ammianus Marc. Vexati sunt multi, & nocentes, & innocentes: inter quos Valentius ex primicerio protectorum Tribunus.Ad eundem etiam modum secundicerius dicebatur qui secundū inter principis notarios gradum obtinebat.

Primigenius,a,um,Idem quod primitiuus. ἀρχεγενής, πρωτογάμβρος, πρωτότοκος. Vnde Primigenia semina dicūtur quæ à natura nobis insita sunt, quæ Cicero prima naturæ, & Græci τὰ πρῶτα φύσει appellant. In his numerant incolumitatem, conseruationémque omnium partium, valetudinem,sensus integros,doloris vacuitatem, vires, pulchritudiné, cæteráque huiusmodi.Varro 1.de Re rustic. cap 40,In his intus primigenia semina dedit natura.¶ Primigenia pecuaria. Varro libro secundo.capite 2. Dicam de primigenia pecuaria. id est de ouibus quales sint ad fœturam vtiles.¶ Verba item vocantur primigenia. πρωτότυπα, vt lego,scribo,quæ non sunt profecta ab alio verbo, sed suas habent radices.¶ Item primigenius sulcus dicitur, teste Festo, qui in condenda noua vrbe iunctis tauro & vacca designationis causa imprimebatur. Et primigenia,iura primi & maximi natu filij τὰ πρωτεῖα. ¶ Primigenia fortuna.Cicer.2.de Legib. Fortunáque sit vel huiusce diei:nam valet in omnes dies: vel respiciens ad opem ferendam:vel forum.in quo incerti casus significantur magis: vel primigeniam à gignendo. Liu. 4. bel. Maced.Et ædem Fortunæ Primigeniæ in colle Quirinali dedicauit Q. Martius Rall.s,Duumuir ad ipsum creatus.

Primitiuus,a,um,Quod aliunde non habet originem. πρωτότυπος.Vnde & primitiua verba,quæ aliunde non deriuantur : vt Amo. Primitiui anni. Colum.de Arbor.cap.23, Ea res & fertilem arborem reddet, & primitiuis annis fructum vinosum,postea verò etiam dulcem,& apyrinum.

Primiparæ.pen.corr. dicuntur fœminæ in quouis animalium genere, quæ primò pepererunt. πρωτότοκοι, αι. Plin libr.8.cap.40,de canibus, Et ab ea quæ Fœmina sit,ex primipara genita,citius cerni.

Primipilus,li,Centurio primæ cohortis,vt Liuius libro 7,scribit. πρῶτος πίλος ἑξάρχων. Nam ordo partes tres habebat, quarum vnanquanque primipilum vocabant. Ibidem, Id propter P. Solonium postulatum est à coniuratis,qui alternis propè annis & Tribunus militum,& primus Céturio erat,quem nunc primipilum appellant.Cæs.2.belli Gal. In his Primipilo P.Sextio Baculo fortissimo viro, multis grauibúsq; vulneribus confecto. Primipilus(vt ait Vegetius libr.2,) cc e c milites ducebat in prima acie,erátque caput legionis.

Primipilaris dici videtur,non tam miles qui fuerat sub centurione Primipili, quàm ipse centurio qui olim præditus fuerat hac dignitate. Et ea forma dicitur Primipilaris,qua Consularis.Quintil.lib.6.cap.3,An Primipilaris ei testamento suaderet ordinare suprema iudicia.

Primiter,& primitus,aduerbia à primùm, idem significãtia quod primò, teste Nonio, πρῶτως. Lucil.libr.5, Sicuti quum primiter ficos populare sentis,Varro 2,de Re rustic.cap.2, Primitus oritur herba imbribus primoribus euocata. Idem lib.1.cap.31,In vitiario primitus quum exit vitis,tota resecari solet.Lucre.lib.4, Tum quibus ætatis freta primitus insuauantur. ¶ A primitus fit compositum apprimitus idem significans quod apprime.siue valde.Lucanus apud Nonium,Ingenti pretio apprimitus paucos.

Primitius,a,um, Quod in aliqua re primum, & principale est. τὸ πρῶτον. Ouid.12. Metam. Ecce rapit mediis flagrantem Rhetus ab aris Primitium torrem.

Primitiæ,arum,Primi fructus ex agro percepti qui Deo offeruntur. ἀπαρχαί, καθάγιασμα. Prisci enim Romani,teste Plinio,lib.18.cap.2, non gustabãt vina,aut nouas fruges priusquam sacerdotes primitias libassent. ¶ Primitias vitis resecare censuerunt.inquit Columella libr.4. cap.10. id est prima flagella.¶ Primitiæ operum.Stat.2.Theb.Tu bellis,tu pace feres de more frequentes Primitias operum,non indignante Diana. Primitiæ armorum,Idem,11.Theb.Hei mihi,primitiis armorum, & rite nefasto Libatus, iussúsque mori. Primitiæ lachrymarum. Idem 5. Theb. Primitias egomet lachrymarum, & cædis acerbæ Ante tubas, ferrúmque tuli.

Primodùm, Pro primò. Plautus in Capt. Primodùm opus est pistorienſibus.

Primogenitus,inquit Hieronymus contra Heluidium. Est qui aperit vuluam, & antequam nullus est genitus, non is quem frater pòst genitus subsequitur. πρωτότοκος. Nam & omnis vnigenitus est primogenitus. Alioqui si non primogenitus esset nisi is tantum quem sequuntur fratres,tandiu facerdotibus primogenita non deberentur, quandiu & alia fuerint procreata, ne fortè partu non sequente vnigenitus sit,& non primogenitus,Est igitur primogenitus,non post quem alij, sed ante quem nullus est genitus. Plin.lib.11.cap.40,Primogeniti in quacunque parte suies primas premunt.Intellige mammas. Quanquam ibi in plerisque exemplaribus Primis genitis, legitur, diuisis dictionibus : & præbent, pro premunt.

Primordia,Quæ primò ordimur, hoc est initia. τὰ πρωτόγνωτα, ἀρχαί, Plinius lib.12.cap.1,Quamobrem par est ordinem vitæ,& arbores ante alia dicere,ac moribus primordia ingerere.Cic.in Partit.Vt ptimordia rerum,& quasi præcurrentia,in quibus ineſt aliquid argumenti.¶ Belli primordia,Stat.2.Achil.Dicendi primordia,Quintil.lib.1.cap.9.Gentis primordia. Ouid.5.Meta.Aspice,ait,Perseu nostræ primordia gẽtis.

Princeps,cipis,Propriè idem est quod primus. πρῶτος. Cicc.3.Verr.Sicilia princeps se ad amicitiã populi Romani applicuit,& prima omnium prouincia est appellata. Idem de Orat. Herodotus ille, qui princeps genus hoc ornauit. Ibidé, Gorgias princeps ex omnibus ausus est, &c. Virgil.9.Aeneid. Princeps ardentem coniecit lampada Turnus. hoc est primus coniecit. Sic Iunarium Columella principem mensem appellat.libr.11.cap.2. ¶ Principem locum vel gradum obtinere, hoc est primum vel præcipuum.Sueton.de Clar.Grammat.Principem locum inter Grammaticos tenuit.Cicer.pro Domo sua.Locum principem autoritatémque in salute mea tenuistis. ¶ Ab hac significatione tractum est, vt qui in ciuitate reliquis autoritate antecellit, quique primum dignitatis locum obtinet,Princeps appelletur.Cice.pro Domo sua,Ciuitatis longè princeps Pompeius.Idem 8.Philip. O dij immortales,quàm magnum est,in ciuitate locum tueri Principis.Plin.libr.7.cap.3, Fuit inter principes ciuitatis sine potentia, sine inuidia. Dearum princeps Iuno, Ouid.6. Fastorum, Cur igitur regina vocor princepsque dearum? Romani ῥῆτ, Imperatores suos,quòd Regum nomẽ iis esset odiosum.Principes appellarunt.Ouid.4.Trist.Eleg.4, Nec tamen officium nostro tibi carmine factum, Principe tam iusto,posse nocere puto. ¶ In militia item Romana principes dicebantur secundæ aciei milites, ex robustiore ferè ætate collecti, & armis maximè insignes. Ita enim apud Romanos acies instruebatur,vt primi hostes aggrederentur manipuli hastatorum ex flore iuuenum pubescentium collecti : qui si hostem propulsare non possent,à principibus qui omnes scutati erant,in interualla ordinum recipiebantur: principésque in eorum locum succedebant:hastati autem post eos subsequebantur. Si à principibus quoque non satis fœciiter esset pugnatum , à prima acie ad triarios paulatim referebantur,vnóque agmine facto,nullaque spe post se relicta,vnà omnes in hostem procedebant. Vide Liuium,lib.8.ab Vrbe. ¶ Octauum principem ducere,teste Budæo,est octauum ordinem ducere inter principes. Cicero ad Brutum, Cretensi bello Metello Imperatore,octauum principem duxit.

Principalis, le, Quod primum & præcipuum est, aut quod Principis est, πρωτεῖον, κύριον. Quintil.lib.9.cap.1,Est igitur Tropus,sermo à naturali & principali significatione translatus ad aliam, ornandæ orationis gratia.id est præcipua. Idem lib.3.cap.13, Hanc quæstionem veluti principalem,vocant ἰσχυρισμόν. Plin.libr.18.cap. 3. Igitur de cultura agri præcipere,principale fuit & apud exteros.Cicc.de Fato,Si omnia fato fiãt, sequi illud quidem , vt omnia causis fiant antepositis , verùm non principalibus causis,& perfectis,sed adiuuantibus,& proximis. ¶ Principalis apparatus,& Res principales,quæ sunt Principis,vel Principe dignę. Tacit.libr.8.Nullo Principali apparatu, sed vetere egestate conspicuus. Plin. in Paneg. Tanta benignitas Principis, tanta securitas temporum est,vt ille nos Principalibus rebus existimet dignos.¶ Principalis porta castrorum,inquit Festus,nominatur quòd in eo loco est in quo Principes ordines tendunt. Liu.4. belli Macedonici, Duæ legiones duabus Principalibus portis signa efferre iussæ.

Principaliter,aduerbium,Præcipuè,vél vt decet Principem.Plin.in Paneg. Quid vitam,quid mores inuètutis quàm principaliter formas? Seneca, Ille qui non magis dolere,quàm gaudere principaliter posset.

Principium,pij,Initium cuiusuis rei. ἀρχή. Cicer.3. de Finib. Omnium rerum principia parua : sed suis progressionibus vsa augentur.Idem 1.de Natu.deorum,Cuius principium aliquod est,eius necesse est esse extremum. ¶ Principium dicendi , pro orationis exordio : vt Exalbescere in principiis dicendi,apud Ciceronem de Oratore. Ibidem, In vtroque autem dicendi genere & principia tarda sunt , & exitus tamen spissi & producti esse debent. ¶ Interdum accipitur pro fundamento artis vel scientiæ,cui innituntur reliqua omnia quę in ea tradũtur. Cic.3.de Leg. Quocirca vereor committere vt non bene prouisa , & diligenter explorata principia ponantur. ¶ Interdum accipitur pro primo illo rerum omnium fonte vnde cætera omnia fluxerunt , atque initium sumpserunt. Idem 3.Tuscul. Principij nulla est origonam ex principio oriũtur omnia : ipsum autem ex re nulla alia nasci potest.

Principia,orum,Locus in castris à principibus militibus sic appellatus.Inde. Post principia esse, est esse in toto,citráque periculum. Sumptum à bellis,in quibus tutissimus locus est post principia.Liuius libr.8. Dec.1, Itaque nullus in acie locus tutior quàm post principia. Terent.in Eunucho,Tu hosce instrue,hìc ego ero post principia. Vide Chiliadas Erasmi. ¶ Principia in acie,pro principibus,sæpe apud Liuium inuenire est. Cicero ad Brutum , Spes libertatis nusquam nisi in nostrorum castrorum principiis est.

Principiò,aduerbium.Idem quod primùm. πρῶτον. Terent.in Eunu. Principiò vos credere ambos hoc mihi vehementer velim.Cice.1.Offi.Principiò generi animantium omnium omni est à natura tributum,&c.

Prior,oris,Nomen comparatiuũ,quod propriè de duobus dicitur. πρότερος. Cicero in Pisonem,Me Quæstorem in primis,Aedilem priorem, Prætorem primum populus Romanus fecit. Idem de Clar. Orato. Etsi vtrique primas, priores tamen deferunt Lælio. Sic priore loco causam dicere, Idem pro Quintio. ¶ Nonnunquam tamen priorem de pluribus dici legibus,vt idem sit quod primus. Gel.libr. 14, Quotiésque vsu veniſſet,vt omnes isti magistratus , eodem tempore Romæ essent : qui eorum prior aliis esset,ei potissimum Senatus consulendi ius fuisset. Apul.libr.2.Flor.Vt Hippias è numero Sophistarum est artium multitudine prior omnibus,eloquentia nulli secundus.¶ Priores nostros.pro maioribus nostris dixit Plinius,lib.3.Epistol.4.Veniebat in mentem & singulorum hospitum iniurias accusationibus voluntariis executos. Et Virgilius 3. Aeneid. Sicanio prætenta sinu iacet insula contra Plemmyrium vndosum : nomen dixere priores Ortygiam.

PRISCIANVS, Grammaticus Cæsarienſis fuit, qui tempore Iustiniani principis floruit.Scripsit de Arte Grammatica ad Iulianum Consulem: ad Cosroen verò Persarum regem librum de Naturalib.quæstionibus: Dionyſ

Dionysiúmq; de Situ orbis Latinitate donauit. Sunt qui scribant hũc ab initio Christianum,deinde fidei defertorem fuisse. Volaterranus,

Priscus,a, um, Quod superiori ætate fuit. ἀρχαῖος.vt Prisci latini, qui fuere antequam Roma conderetur.Cic.3.de Orat.Et illud quod loquitur, priscũ visum iri putat,si planè fuerit rusticanum. Virg.9. Aeneid. –prisca fides facto,sed fama perennis.Martial.lib.1,Prisca fides taceat, &c. Gens prisca mortalium. Horat.Epod.2.More prisco.Ouid.2.Fast. Flamen ad hæc prisco more Dialis erat. Religio prisca,Ouid.10.Meta. Seueritas prisca. Cic. de Arusp. resp. Cuius priscam illam seueritatem sacrificij,mirifica tua soror existimatur imitata.

Priscè,aduerbium.Cice.pro M. Cælio, Vtrum me secum seuerè,& grauiter,& priscè agere malit,an remissè,ac leniter,& vrbanè.

PRISCVS IVLIDIVS, Sub Nerone Quæstor Achaiã administrauit, Quæstoriúsque adhuc à Pæto Thrasea gener adscitus, è moribus soceri nihil æquè ac libertatem hausit, opum contemptor , recti pertinax,constans aduersus metus. Erant quibus apperentior famæ videretur. Hæc Tacitus. Probus quoque grãmaticus de eodem sic , Priscus (inquit) post damnationem Thraseæ soceri sui , interdicta sibi Italia, Apolloniam cõcesit.Sed post interfectũ Neronem restitutus à Galba, non aliter quàm in liberæ ciuitatis statu egit.Idem postea Vespasianũ in studio libertatis offendit,vt putaret,id optãte Clodio,pristinum libertatis statum posse reuocare.Quo nomine reus,ac præter spem absolutus est.Hactenus Probus. ¶ Priscus alter, Panites genere.sophista, Theodosij iunioris epistolarum magister fuit , qui se scribit à Cæsare missum fuisse oratorem in Scythiam, ad Attilam Hunnorum regem: ac eius regiã pulcherrimè describit, magnifico opere,sumptuoſóq; fabricam.Scripsit historiam Constantinopolitanam,& ipsius Attilæ libris.

VIII.Præterea declamationes & epistolas,vt est autor Suidas.

Pristinus,a,um, pen.corr. Quod superioribus annis,mensibus,diebus, & nostra memoria fuit. πρώαιος.vt Pristina nostra beneuolentia. Dictũ pristinum,teste Prisciano,quasi primistinum. Cic.5.de Finib.Non necesse est & illa pristina remanere.Idem 2. de Diuin. Quod quum accidisset nostræ reipublicæ , tum pristinis orbasti muneribus, hæc studia reuocare cœpimus. Cæs.7.belli Gall.Tanta tamen vniuersæ Galliæ cõ sensio fuit libertatis vindicandæ, & pristinæ belli laudis recuperandæ. Gloria pristina,Virg.10.Aeneid. Dignitas pristina,Cice.Lentulo, lib.1. Aetas pristina, Claud.3. Paneg. ¶ Dicitur etiam pristinum de iis quæ superioribus ætatibus fuerũt,modò de iis sit sermo quæ non senescũt: vt Pharos & Tyrus nunquam in statutum pristinum redibunt.¶ Aliquando pristinus idem est quod prior. Curtius, Dies pristino procellosior.

Pristinalis,pristinale.Colum.lib.7.cap.9,Vel etiam pristinale album pasci potest.Vbi quidam,& fortè melius,legunt pristinalis.

Pristis,πρίστις, Genus piscis marini longissimi, atque angusti corporis. Plinius lib.9.cap.3, scribit pristes in mari Indico ducenũm cubitorum esse.balænas quaternũm iugerum. In hunc piscem fabulantur Poetæ, scyllæ marini monstri extrema desinere.Virg.3. Aenei.Prima hominis facies,& pulchro pectore virgo Pube tenus , postrema immani corpore pristis.Ab huius similitudine,nauis oblonga dicta est pristis. Idé 5.Aeneid. Velocem Mnestheus agit acri remige pristrin. Vbi Seruius, Si nauem,inquit,intelligas, hæc Pristis, huius Pristis facit:si de bellua, hæc Pistrix.pistricis.Etymi tamen ratio pristin & pristicè potius scribendum ostendit. Videntur enim deduci ἀπὸ τοῦ πρίειν τὰ κύματα, hoc est à secandis fluctibus.

Priuatus,vide PRIVVS.

PRIVERNVM, ni, πρίβερνον Stephano, Vrbs Volscorum, Camillæ patria.Virg.11.Aeneid. Pulsus ob inuidiam regno, vir é sq; superbus,Priuerno antiqua Metabus quum excederet vrbe. Huius incolæ dicuntur Priuernates quorum meminit Plinius,lib.3.cap.5.

Priuernas,Priuernatis:vt Priuernatia vina inter generosa Italiæ numerãtur à Plinio,lib.14.cap.6.

PRIVERNVS, Viri proprium , apud Maronem lib.9, Priuernum Capys,&c.

Priuignus,gni,Filius mariti,vxorísve,cuius prior coniux decesit. πρόγονος. Dictus priuignus , quòd priusquam mater secundò nuberet,sit genitus.Pri enim antiqui pro præ,dixerunt teste Festo.Brutus ad Ciceronem , Quanto enim magis illa callere videtur Philippus,qui priuigno minus tribuerit quàm Cicero, qui alieno tribuat. Propter.lib.1. Eleg.1,Pocula priuigno non noscitura suo.¶ Priuigna.Cic.ad Atticũ, lib.13,De vxore Tuberonis,& priuigna,neque possum iam abdere,neque volo Tuberonem defendere.

Priuilegium,& Priuo,vide PRIVVS.

Prius,comparatiuum neutr.gen. πρότερον.Horat.1.Serm. saty.4,–& quod prius ordine verbum est,Posterius facias. Terent. in Eunu.Si quidem hercle posis,nil prius,neque fortius. hoc est nihil melius, aut præstantius. Ouid.in Ibin, Néve sine exemplis æui cruciere prioris, Sint tua Troianis non leuiora malis.

Prius,aduerbium,Idem quod antè,vel citius. πρίν. Plaut.in Amph. Prius tua opinione hìc adero.Terent.in Heaut. Nam si semel tuum animum intellexerit, Prius proditurum te tuam vitam , & prius Pecuniã omnem,quàm abs amittas filium:hui Quantam fenestram ad nequitiã patefeceris. Virgil.1.Georg. Ac prius ignotum ferro quàm scindimus æquor. Cice. Atti.lib.4, Nihil prius mihi faciendum putaui,quàm vt tibi gratularer.

Priusquam,Subcontinuatiua coniunctio, quam nonnulli diuisis dictioni bus efferũt,Prius quàm. πρίν ὅ. Iungitur quandoq; Indicatiuo.Cice.1. Philip.Priusquam de republica dicere incipio, pauca querar de hesterna M.Antonij iniuria.Terent.in Hecy.Priusquam hanc vxorẽ duxi,habebam alibi animum amori deditum.Quandoq; cõiunctiuo.Sallust. in Catill.Priusquam incipias,consulto:& vbi cõsulueris,maturè opus facto est.Virg.3.Georg.Continuò ferro culpam compesce,priusquam Dira per incautum serpant contagia vulgus.

Priuus,a,um,Idem quod priuatus,siue proprius. ἴδιος. Nonius,Priuũ, est proprii vniuscuiusque.Horat.lib.1.Epist.–conducto nauigio æquè Nauseat,ac locuples, quem ducit priua triremis. Antiqui priua dixerunt pro singulis,teste Gellio,lib.10.cap.20.De singulis(inquit) concepta, priuilegia potius vocari debent : quia veteres priua dixerunt quæ singula dicẽmus. Liuius lib.10.belli Pun. cap.3, Feciales quum in Africam ad feriendum fœdus ire iuberentur , ipsis postulantibus , Senatusconsultum in hæc verba factum est,vt priuos lapides silices, priuáſque verbenas secum ferrent.Hoc est singulos silices,& singulas verbenas.

Priuatus,a,um,à priuus,Quod vniuscuiusq; proprium est,nec est cõmune cum aliis. ἰδιώτης. Cic.de Amic, Quia cum Scipione vixerim,quorũ mihi cõiuncta cura de re publica & de priuata fuit. Idem de Sen. Manent ingenia senibus,modò permaneat studium, & industria:nec ea solùm in claris & honoratis viris, sed in vita etiam priuata & quieta. Idé 3.de Finib.Verbis tamen in dicendo quasi priuatis vtuntur ac suis. Idé 1.Offic. Deinde vt cõmunibus vtatur pro cõmunibus,priuatis vt suis. Sunt autem priuata natura nulla , sed aut vetere occupatione , vt qui quondam in vacua venerunt,&c. Census priuatus, Horat.2.Car.Ode. 15.Domus priuata,Cic.pro Quintio. Vita priuata, Lucan.lib.7. Odiũ priuatum,Brutus ad Ciceronem, Quod autem tibi cum Antonio pri uatum odiũ.Priuatæ feriæ , etiam dicebantur sacrorum propriorum, velut dies natales,vt ait Festus,fulgurum prouisationes,& huiusmodi priuatę quæ fiebant pro familiis singulis,& hominibus. ¶ Priuati pro prìè dicũtur qui non sunt cõstituti in aliqua dignitate. διαπεφευγότες. Cic.lib.1. Offic.Priuatum autem oportet æquo & pari ciuibus iure viuere.Plaut.Cap.Hic qualis Imperator,nunc priuatus est. Cic.1.de Inuent.In fortuna quæritur,seruus sit,an liber:pecuniosus,an tenuis:priuatus,an cum potestate.

Priuatim,aduerbium,cui opponitur publicè. ἰδίᾳ.Sallustius in Catil.Existimans publicè,priuatímq; alieno ære oppressos. Cic.5.de Finib.Nã aut priuatim aliquid gerere malunt,aut qui,& c.¶ Ponitur aliquando priuatim pro eo quod vulgò dicitur,specialiter,particulariter,vel in particulari.Prin.lib.6.cap.17,De iis priuatim condidit volumen. ¶ In eadem etiam significatione legimus priuatè. Cicero ad Atticum,lib.7, Illud priuatè non ascribis,&c.

Priuo,as,Adimo,spolio.ἀποστερῶ,στερίσκω. Plautus in Asina. Ego pol istum portitorem priuabo portorio.Cic.4.Acad.Spoliat nos iudicio,priuat approbatione omni,orbat sensibus.Idem in Top. Præpositio enim IN priuat verbum ea vi quam haberet si IN præpositum non fuisset:vt dignitas,indignitas.Priuare oculis,Cic.4.Acad.Priuare vita, Idem in Parad.Priuare cõmuni luce,occidere,Idem pro Quintio.Patriam priuare aspectu suo,Cic.Marcello,lib.4.

Priuans,tis,participium. Cic.in Top.Sunt enim alia contraria quę priuãtia licet appellemus Latinè,Græcè appellantur. στερητικὰ.

Priuatus,a,um,participiũ à priuor,aris,pasiuo,Spoliatus.Ouid.1.de Põto,Alter ob huic similem priuatus lumine culpam Clamabat media se meruisse via.Plaut.in Trucul. Tum pol ego & donis priuatus sum, & perij.Plin.de Viris illustribus,Priuatus stipendio.

Priuatio,onis, verbale. Cic.2.de Finib.Quia dolori non voluptas contraria est,sed doloris priuatio.Idem 1.de Finib.Omni priuatione doloris putat Epicurus terminari summam voluptatem.

Priuilegium, gij, Lex priuatis facta, siue lex ad priuatos homines, singulósq; pertinens. προνόμιον, προτίγμα. Cicero pro Domo sua,Leges priuatis in hominibus irrogari:id est enim priuilegium. Gell.lib.10.cap. 20,Neq; de imperio Cn.Pompeij,neq; de exitu Ciceronis,neq; de cæde P.Clodij quæstio,neq; alia idgenus populi plebísve iussa leges vocari possunt:non sunt enim generalia iussa , neque de vniuersis ciuibus, sed de singulis concepta:quocirca priuilegia potius vocari debẽt:quia veteres priua dixerunt,quæ nos singula dicimus.

Priuilegiarius, dicitur cui aliquod priuilegium concessum est : vulgò ab indoctis *priuilegiatus* nũcupatur.Vnde Milites priuilegiarij dicti, qui vacabant officio.Vlpian.in l.Sed an hic.ff. Quod cũ eo qui in alt.pot. Rectè,inquit,dicetur occupantis meliorem esse conditionẽ , nisi quis priuilegiarius veniat.

Pro,Præpositio est ablatiuo casui seruiens,varios in oratione vsus habẽs variáſque significationes. Aliquando enim significat ante. πρό. vt pro curia,pro mœnibus,Sallustius, Qui ni maturassent pro curia sociis signum dare. ¶ Interdum ponitur loco in:vt pro rostris, pro censu,pro tribunali.Plin.Epist. 301, Postulauitque vt cognoscerem pro tribunali. ¶ Interdum pro iuxta,siue secundùm. κατά. vt pro Platonis sententia,pro hominum iudicio.Sedulò moneo quæ possum,pro mea sapientia.Pro meis viribus,id est iuxta vel secundũ meas vires. Pro se quisque viri,id est quisque pro virili. ¶ Interdum pro causa,siue propter: vt quum dicimus,Pro mutuo animo,Pro recõciliata gratia:id est causa mutui animi,& causa reconciliatæ gratiæ. Plin. Epist.189, Hæc tibi, admonitus immodicæ seueritatis exemplo , pro amore mutuo scripsi.Terent,in Eunuc.Ego pol te pro istis dictis & factis scelus vlciscar. ¶ Interdum pro loco : vt pecuniam ei dedi pro Prædio : & Sum pro prætore,id est loco prædij,loco Prætoris. Terent.in Andr. Pro illo te ducam. Plin. lib.2. cap.7, Pro diis habent obscœna. ¶ Item ponitur pro autoritate:vt Tribuni plebis pro potestate intercesserunt. hoc est autoritate potestatis suæ. ¶ Item pro defensione, ὑπέρ. Terentius, Nam nisi hæc ita essent,pro illo haud staret. Virg.lib.9, –pro turribus adstant,id est pro defensione turrium. ¶ Ponitur aliquando pro tanquam,siue perinde acsi.Plaut.in Trucul. Me quasi pro derelicta sis habiturus. Cæs.7.belli Gall. Quod nobis nihil constat , non videtur pro certo esse ponendum. ¶ Pro eo ac,vel Pro eo atque , legitur pro Ita

vt,vel

vt,vel perinde vt.Sulpitius ad Ciceronem, Sanè quàm pro eo ac debui grauiter molestéque tuli.Vlpianus,pro eo habendum,atque si nullo iure factum esset.¶ Est & interiectio admirantis.ē. Teren. in Adel. Prò dij immortales,facinus indignum quod narras!Item interiectio dolétis,seu indignantis. Terent. in Heaut. Prò deûm atque hominum fidē, Plautus,Prò sancte Iupiter,quid video ? Sed his duobus modis circunflectitur,& nominatiuo,accusatiuo,vocatiuóque iungitur,vt patet ex superioribus exemplis.¶ Composita verò temporalem vim habét:vt prouideo,prospicio.¶ Quandoque priuatiua est,vt profanus:id est nō sacer.Prohibeo,propudium. Negatur enim cum his sanctitas, potestas,ac pudor. ¶ Quandoque accipitur loco e,vel super:vt Prominet, id est eminet,vel supereminet. ¶ Nonnunquam significat porrò, siue in longum : vt promissa barba. ¶ Nonnunquam diu.vt protelo,propando.¶ Interdum procul:vt Prouincia, quasi Procul ab Italia deuicta:Profugus, procul fugiens : Procella,quæ procul veniens percellit. ¶ Sæpe etiam vltrà ad locum,vel ad aliquem tendere:vt Progredior, procuno.¶ Interdum palàm & more solenni : vt Pronuntio, promulgo. ¶ Nonnunquam antè,vt procurro,propono. ¶ Quandoque valde:vt Procuruus.

Proagogion,προαγωγεῖον,Latinè productio,vel prostitutio dici potest. Sueton.in Nerone,cap.28.Super ingenuorum proagogia,& nuptarum concubinatus,Vestali virgini Rubriæ vim intulit.Dictum proagogiū à verbo Græco προαγωγέω,quod est prostituere, vel lenocinium facere.

PROAERESIVS,προαιρέσιος,Insignis Sophista fuit,ex Cæsarea Cappadociæ:qui adhūc adolescens Antiochiam venit,permotus fama Vlpiani dicendi magistri,apúdque eum primas tulit. Cum quo paruo pòst tempore Athenas profectus. sub Iuliano Sophista adeò profecit vt primus inter auditores esset. Accersitus inde in Galliam à Constantino principe, Hephæstionem condiscipulum comitem sibi adiunxit:summóque honore apud Cæsarem habitus,aliquāto pòst Romam petiit: vbi aliquot annos magna nominis fama moratus tandem opibus ac honoribus auctus, Athenas rediit, vbi magno exceptus applausu,extemporalem orationem habuit in theatro,Contemporaneum habuit Libanium Sophistam,teste Suida.

PROANA,orum,πρόωνα,τά,Oppidum Thessaliæ est,apud Stephanum.

Proautor, oris, Pro progenitore legitur apud Suetonium in Claudio, Appium Cæcum generis sui proautorem. id est autorem, & principē. πρόγονος.Budæus.

Proauus,ui,pen.cor.Aui paterni,vel materni pater. πρόπαππος. Plautus in Mil.Pater,auos,proauos,abauos.Cic.de Clar.Orat.Nam & de duobus auis iam diximus,Scipione & Crasso,& de tribus proauis,&c.Huius relatiuum est Pronepos,i quo fœminino,Proneptis.¶ A proauo fœmininum proauia,auiæ mater.προμάμμη.

Probabilis,vide PROBVS.

Probatica,piscina,προβατικὴ κολυμβήθρα,Hierosolymis erat,in qua sacerdotes oues immolandas abluebant.πρόβατον enim Græcis ouis est: & προβατικὸς,ouinus:vnde Probatica piscina dicta quasi ouina.

PROBALINTHVS, προβαλινθος, Oppidū fuit Atticæ,teste Plinio lib. 4.cap.7,quod iam tum interierat.

Problema,matis,& problematum,ti, πρόβλημα, Propositio est interrogationem habens. Philosophi propriè problemata appellant, rerum abditarum perquisitiones & coniecturas , quibus magis animi quodā acumine,quàm certa indagine remotiora naturæ arcana explorantur: cuiusmodi sunt apud Aristotelem & Plutarchum.

Probo, vide PROBVS.

Proboscis,idis,προβοσκὶς, Rostrum elephāti, vel muscæ:ita dictū quòd antè depascat.Latini in elephanto manum appellāt,quòd ea veluti manu vtatur.Plin.lib.8.cap.12. Resoluunt elephanti nodos manu. Nonius Marcellus,Proboscis,inquit,Græcum nomē est dictum quòd antè depascat.Est aūtē porrecta corporis pars inhærens naribus,quæ excepto homine in aliis animalibus inuenitur,Varro,Inuenisse se factum hericium cum proboscide.

Probrum,probri.Stuprum,adulterium,flagitium.ὄβριν.Sueton.in Cæsare,cap.43.Qui digressam a marito pòst biduū ſtatim duxerat,quanuis sine probri suspicione peregrinarum mercium portoria instituit. Vnde lex fuit apud Romanos,vt probrum virginis Vestalis capite puniretur.¶ Aliàs significat maledictum , contumeliam,siue infamiam, dedecus,quæ ex scelere sequi solent.ἀκρίτου ὄνειδος.vt Datum est probro,id est ignominiæ ascriptum.Liuius lib.2.His freti occurſant portis,ingerunt probra, ægrè abſtinent quin castra oppugnent. Epistolæ plenæ probrorum,apud Ciceronem ad Atticum,lib.4.

Probrosus,a,um,adiectiuum,Ignominosum. ἀτιμαστικόν. Gell.lib.1. Manúsque eius inter agendum forent argutæ admodum,& gestuosæ,maledictis,compellationibus probosis iactatus est.Cice.5. Verr. Vt simul illam quoque eius vocem probrosam agnoscatis.Horat.3. Carm.Ode 5.O pudor,ô magna Carthago probrosis Altior Italiæ ruinis.

PROBVS,Berytius Grammaticus, Romæ docuit,nō tamen vt magistri personam sustineret:vnum & alterum,vel quum plurimū tres aut quatuor pomeridianis horis admittere solebat, cubánsque inter longos & vulgares sermones legere quædam,idque perraró.Nimis parua & exigua de quibusdam minutis quæstiunculis edidit. Reliquit autem non mediocrem syluam obseruationum sermonis antiqui. Ab initio enim ad studia se contulit, postquam in militia diu Centuriatum frustra petisset.Hæc ex Tranquillo.

Probus, Bonus dicitur , quasi prohibus : quòd se à delinquendo prohibeat.χρηστὸς,δίκαιος.. Plaut.in Trinum. Qualive amico mea commendaui bona?c A. Probo & fideli,& fido,&c.Cic.pro Cluētio.Neq; enim hoc homine sanctior,neque probior, neque in omnibus officiis retinēdis diligentior esse quisquam potest. ¶ Per metaphoram, argentum probum,non adulteratū.Liuius 2.belli Maced. Carthaginenses eo anno argentum in stipendium impositum Romam aduexerunt : id quia probum non esse Quæstores renuntiauerant , experientibúsque pars quarta decocta erat:pecunia Romæ mutua sumpta , intertrimentum argenti suppleuerunt.¶ Color probus.Colum.lib.8.cap.2,Sint matrices probi coloris,robusti corporis, quadrātæ. Merx proba. Plautus in Pœn.Proba merx facilè emptorem reperit, tametsi in abstruso sita est. Probi nummi.Plaur.in persa,–nummi sexcenti hîc erunt probi,numerati.Sapor probus.Colum.de Arborib.cap.3,Montibus,cliuíque difficiulter vineæ conualescunt:sed firmum.probúmq; saporem vini præbent.Ingenium probum. Cice.1. Offic.Sic in ipso ioco aliquod probi ingenij lumen eluceat. ¶ Probis contrarij sunt improbi, & reprobi. ἀδόκιμοι.Improbi(vt inquit Asconius)contra leges sunt:sicut Inofficiosus,contra merita:Inhumanus , contra pietatem. A reprobus sit aliud compositum contrarium,scilicet irreprobus,qui non est reprobus.

Probè,&luerbium,Id est bene,rectè,eleganter.Plaut.in Mostel. Profectò nos probè,vt voluimus,viximus. Omnibus autē ferè verbis iungi potest:vt Probè curare , probè decipere, probè monere. probè meminisse, probè potus,probè ornatus : probè percutere dixit Plautus in Amph. id est fortiter.

Probiter,aduerb.pro probè apud antiquos. Varro,Postquam auida libido rapere ac concidere cœpit,séque opifice,non probiter ſtrepere.

Probitas,atis,Bonitas,δίκαιοσύνη,καλοκαγαθία.Cic.de Amici. Quòd si tanta vis probitatis est,vt eam,&c.

Probo,as,Laudo,commendo,approbo. ἀποδέχομαι,ἀρίσκομαίτινι.Cic.Attico,Audio à bonis viris hanc cunctationem nostram non probari. Ibidem, Meum factum probari abs te,gaudeo. Cice.in Cato. Maio.Mihi verò & Flacco neuticam probari potuit tam flagitiosa,& tam perdita libido.id est nullo modo persuaderi mihi potuit, vt bonā iudicaremus,& laudarem tantam libidinem. ¶ Hinc probari & valere in vulgus,vel ad populum,ad vulgus:id est populare & plausibile esse. Cic.in Parado.Cato autem perfectus,mea sententia, Stoicus,& ea sentit quæ non probantur in vulgus. id est quæ ne ipsum quidem vulgus probat,neque laudat. Cōtrà,Frigere ad populum,est improbari. Plus est autem probare quàm laudare. Cicero ad Marium, lib.7, Téque & istam rationem otij tui & laudo vehementer,& probo. ¶ Quandoqi probare est argumentis demonstrare.λόγοις,καὶ κατασκευαῖς,ἀποδεικνύναι, Plautus in Rud. Non probare pernegando mihi potes,nisi pars datur. Quintil.lib.1.cap.10,Dialectice probare. Lucret.lib.2,Huic satis illud erat planum facere atque probare. ¶ Ponitur aliquando pro persuadere , aut fingere : vt probare se pro eunucho , est persuadere se esse eunuchum,aut fingere se eunuchum esse.Terent.in Eunu.Præterea formā, ætas ipsa est , facilè vt pro eunucho probes.subaudi,te,inquit Donatus.Sic etiam dicimus,Homo sacrilegus probauit se pro innocente.¶ Quandoque experimentū facere, tentare.quod Gallicè dicitur, Essayer.Eſprouuer.Vt quū dicimus,Amicos probato:& apud Columellā,Probare boues.Ouid.in Epist.Phyllidis,Exitus acta probat. ¶ Aliquando probare est efficere vt probū rectúmq; sit,rectúmque iudicetur id quod quis facit,vel dicit. Cic.1.Verr.Vt si in hac causa nostrum officium,ac diligentiam probauerimus,hęc quę,&c. ¶ Quandoq; permittere.Horat.lib.1.Carm.Vagus & sinistra Labitur ripa Ioue nō probante. ¶ Huius composita sunt, Approbo, Comprobo, eiusdē ferè significationis.συγκαταθίδμαι.Et contraria horum,Improbo, & Reprobo,pro damno,quæ habent penultimam correptam.ψέγω.

Probandus,a,um.Cæsar 5.belli Gall. Quem Iocū probandæ virtutis tuæ expectas.

Probatus,a,um,Modò participium, modò nomen.Cice.in Top.Nam & ingeniosos,& opulentos,& ætatis spatio probatos,dignos quibus creditur,putant.Ouid.15.Metam. Criménq; patens,sine teste probatum. Liu.7.belli Pun.Ita repentè exuit antiquos mores , vt nemo tota iuuentute haberetur prior, nec probatior primoribus patrum , suis pariter alienísque esset. Probatissimus homo , Cice.4. Verr. Probatissima fœmina,Cic.pro.Cecin.

Probator,oris,verbale,Qui probat.δοκιμαστής.Cic.2.Philip.Quid enim interest inter suasorē facti, & probatorem?Ouid.2.de Pon.eleg.2,Ingenij certè,quo nos malè sensimus vsos Artibus exceptis,sæpe probator eras.

Probatio,onis,verbale fœmininum.δοκιμασία.Cice.3.Verr. Quid itaque vitiosum opus fieret?at erat probatio tua.¶ Artificialis probationis,figma probatio,lineares probationes , inexpugnabiles probationes, potentissimæ probationes,leguntur apud Quintilianum.

Probabilis, le, dicitur quod licet fortasis non sit verum,videtur tamen rationibus probari posse.πιθανὸν.Plin.Epist.1.7,Cur minus probabilis sit causa recitandi quæ dixeris,quàm edendi?Cic.1.de Inuen. Probabile autem est id, quod ferè fieri solet , aut quod in opinione positū est,aut quod habet in se ad hoc quādam similitudinem, siue id falsum est,siue verum.Idem in Parad. Nihil est tam incredibile,quod non dicendo fiat probabile.

Probabiliter,aduerbium.Cic.1.de Diuin.Illa verò cur eueniant quis probabiliter dixerit?

Probabilitas,atis.Cic.4.Acad. Certè tam multa non collegisset quæ nos fallerent probabilitate magna,nisi videret his, &c. Captiosa probabilitas,Cic.3.de Finib.

Procax,procacis,vide PROCO,procas.

Procapis,pen.cor.Progenies quæ ab vno capite procedit.Festus.

PROCAS,πρόκας, Rex Albanorum fuit,pater Amulij & Numitoris , & eius Romuli & Remi , cuius meminit Liuius lib.1. ab Vrbe condita. Virg.lib.6.Proximus ille Procas Troianæ gloria gentis.

Procēdo,is,penult.prod.Progredior.προβαίνω , πρόειμι , πρόχωρέω. Cic.1. de Diuin. In sella aurea sedit , & cum purpurea veste processit. Cæs.1. belli Ciui. Tali dum pugnatur modo , lentè , ac paulatim proceditur. Cic.pro Sest. Huic ad vrbem venienti tota obuiā ciuitas cum lachrymis gemitúque processerat.Sallust.in Iugurth.Sed vbi plerunque noctis processit,quod est,quasi præteriit.¶ Aliquando est bene,vel malè cadere,siue cedere.Terent.in Andr.Nisi id putas,quia processit parum Non posse hoc iam ad salutem conuerti malum.Plaut.in Capt.Neque ieiuniosiorem,neque magis effractum fame vidi : nec cui minus procedat quicquid facere occeperit. Liu.1. ab Vrbe,Tentata res est,si primo impetu capi Ardea posset:vbi id parum processit. obsidione, munitionibúsque cœpti premi hostes. ¶ Procedere in pedes , & pedibus gigni,idem significant:hoc est,fœtum ita nasci , vt pedes ex vtero primores emergant. Plinius lib.7. cap.8. In pedes procedere nascentem, contra naturam est.¶ Procedere in philosophia,est proficere. Cic.3.de Finib.Qui tum in philosophia,tum in optimo genere philosophiæ tātum processerit. ¶ Procedunt stipendia militibus, quod vulgò dicitur,currunt. Liu.1. belli Pun. Tribuni plebis,si iis videretur,ad populū ferrent , vt qui minores septem & decem annis sacramento dixissent, iis perinde stipendia procederent acsi septem & viginti annorum , aut maiores milites facti essent.

Procedens,tis,participium.Cic.3. Tusc.Quod ita esse dies declarat : quæ procedens ita mitigat , vt iisdem malis manentibus non modò leniatur ægritudo,sed in plerisque tollatur. ¶ Tempore procedente,pro eo quod dicimus Successu temporis.Plin.lib.11. cap.16, Tempore procedente instillant cibos.Plin.iun.Epist.64,Sed vereor ne procedente tempore ex ipso remedio vitia nascantur.

Processus,us,Idē quod progressus. πρόβασις.προπορὰ,πρόχωρησις.. Cic.pro Lege Manil. Vt ex iis locis à militibus nostris reditus magis maturus quàm processus longior quæreretur. ¶ Nonnunquam accipitur pro promotione,siue profectu.προκοπή.Sueton.de Clar.Grammat.Ad summā philologus ab semet nominatus ipse, ad Lælium Hermam scripsit se in Græcis literis magnum processum habere.¶ Aliquando pro successu, siue euentu. Seneca Epistola 116, Queruntur & de consiliis,& de proesibus suis:malúntque semper quæ reliquerunt.

Proceleusmaticus, προκελευσματικὸς, Pes ex quatuor syllabis breuibus constans:ita dictus quòd ob celeritatem,breuiúmque syllabarum concursum,celeusmati,hoc est nauticæ cohortationi esset aptissimus: siue quòd sacris Mineruæ carmen quoddam hoc pede cōstans primo loco cani solebat.

Procello,is,Concutio,euerto.σείω.Plin.in Paneg. Erant sub oculis naufragia multorum,quos inuidiosa tranquillitate prouectos,improuisus turbo proculerat.

Procella,læ,Est vis venti cum pluuia,nec durans,& in mari potius,quàm in terra. θύελλα. Dicta ab eo quòd omnia procellat : id est moueat, & concutiat. Virg.1. Aeneid.–crebérque procellis Aphricus. Ouid.11. Metam.Hic iubet:impediunt aduersæ iussa procellæ : Nec sinit audiri vocem fragor æquoris vllam. Horat.3.Carm.Ode 27.–age,te procellæ Crede veloci.Idē 2.Carm.Ode 9,–aut mare Caspium Vexantiuæ quales procellæ. Virg.1.Aeneid.Talia iactanti stridens Aquilone procella Velum aduersa ferit, fluctúsque ad sydera tollit. ¶ Per transtitionem accipitur pro molestia,turba,siue inquietitudine. Cice.pro Cluent.Et vitam illam tranquillam & quietem,remotam à procellis inuidiarum & huiuscemodi iudiciorum anfractu,sequi maluisse. Irarum procellæ Silius lib.11.

Procellosus,a,um, Procellis plenus. ἀνεμώδης. Liu. 10. belli Maced.Ver procellosum eo anno fuit.Plinius lib.18.cap,35, Nubecula quanuis parua ventum procellosum dabit.

PROCERASTIS,προκεράστις,Oppidum Bithyniæ,ad Bosphorum Thracium,eregione Byzantij,quod notiore nomine Chalcedon appellatur. Autor Plinius lib.5.cap.vltimo.

Procerus,a,um,pen.prod.Prolixus,in longitudinē productus. ὀρθόμηκης, μῆκος,ἕψος,προμήκης. Quod nomen quidā à cera deriuant,quasi ad similitudinem ceræ protensum propter facilitatem. Alij à crescendo quasi procretum. Horat.2.Serm.Satv.2,–quò pertinet ergo Proceros odisse lupos?Virg.7.Ecloga,atque solo proceras erigit alnos.Horat.3. Carm.Ode 25,Proceras manibus vertere fraxinos.¶ Huius compositum est Improcerus.Gellius lib.4. Aduertimúsque hinc elici tarditatē corporáq; eorum improcera fieri,minúsque adolescere.

Procere,aduerbium.Cice.3.de Orat.Brachium procerius proiectū, quasi quoddam telum orationis.

Proceritas,atis,Prolixitas,ſtaturæ altitudo.μῆκος.Plin.in Paneg.Tu sola corporis proceritate clarior aliis. Cicero de Senectute , Quum autē miraretur Lysander & proceritates arborum , & directos in quincuncem ordines.

Proceres,pen.cor. Capita trabium, hoc est mutuli quidā in parietibus extantes.πρόβολες. Hinc principes ciuitatis , proceres appellati sunt, quòd ij ita in ciuitate eminent , sicut illi in ædificiis. ὑπερκεῖσθαι. Virg.1. Aeneid.Pòst alij proceres. Idem 3.Aeneid. Delectos populi ad proceres,primúmque parentem Monstra deûm refero,& quæ sit sententia posco.Liuius 1.ab Vrbe, Quum consensum,deósque consociatos lauderet mirè Seruius inter proceres Latinorum.Castrorum proceres,Luca. lib.7.Rerum proceres Paulus & Flaminius , Silius lib.11. Proceres gulę,pro principibus helluonum,apud Plinium,lib.9.cap.17. ¶ Huius nominis accusatiuo singulari vsus est Iuuenalis,Saty.8,Agnoscō procerem.

Procritus, (inquit Calepinus) Id est malo spiritu affiatus:citans locū Plauti ex Pœnulo, Neque nos populus proceritis infectabit lapidibus Quo tamen in loco qui vel primoribus labris literas degustarit, facile deprehendet , Pro ceritis, duabus dictionibus esse legendum,pro eō quod est,Tanquam ceritos,id est furiosos.

Procestrium, strij, Aedificium patulum putatur ante castra , æqualibus distinctum interuallis columnarum , supra quarum epistylia arcus curuabantur. Inde dictum quòd pro castris,id est ante castra stitum esset , aditúmque ad ea præberet. Quidam procestrium interpretantur locum ante cubicula magnatum,in quo quiescente hero,corporis custodes excubias agūt:decepti opinor depraua lectione loci cuiusdam Plinij Iunioris,ex epistola ad Gallum,vbi sic legunt,Post hanc cubiculum cum procestrio,altitudine æstiuum , munimento hybernum. quum tamen castigatiora exemplaria,cubiculum cum procœtone legendum ostendant.

Prochemasis,siue Prochimasis,προχείμασις.Præcidens tempestatum significatio. Plinius lib. 18. cap.26, Accedit confessa rerum obscuritas, nunc præcurrēte,nec paucis diebus, tempestatum significatione,quod προχείμασιν Græci vocant:nunc pòst veniente,quod ἐπιχείμασιν.

PROCHYTA, tæ,pen.cor.& Prochyte,tes,πρόχυτα, Insula in Puteolano sinu:dicta quasi profusa, ἀπὸ τοῦ προχεῖσθαι, quod est profundere.Ferunt enim Inarines vicinæ insulæ montem terræ motu concussum,insulam hanc fudisse, At Dionysius lib.1, scribit Prochytam dictam esse à nutrice Aeneæ eiusdem nominis.de hac Virgilius lib.9,Tum sonitu Prochyta alta tremit.

Prochytes,masc.gen. πρόχυτης, Vasis genus erat quo in sacris vtebantur: quod & ipsum à profundendo nomen accepit.

Procido,is,pen.cor.procidi, procasum, Pronus cado,humi me prosterno,vehementer inclinor.προσπίπτω,προσπετεύω.Gellius,Nam quū multis annis postea scena quæ procederat,refecta esset. Liu.5. belli Maced. Saxum ingens siue imbribus, seu motu terræ lquiore quàm vt alioqui sentiretur, labefactatum,in vicum Iugarium ex Capitolio procidit,& multos oppressit.Ibidem lib.1,Muri quoque pars ariete incusso subruta,multis iam locis procideret.

Procidentia,tiæ, Actus ipse procidendi.Plin.lib.34. cap.18, Vsus enim ex eodem & in oculorum medicamentis,& maximè contra procidētiam eorum,& inanitatem,&c. Procidentia sedis,Plin.lib.24.cap.11.

Prociduus,adiectiuum,Quod procidit.Plin.lib.20.cap.20, Infantium cerebro imponitur,vmbilicóque prociduo.Idem lib.16.cap.12, Memoratur hoc idem factum & in Philippis,salice procidua atque detruncata.Idem lib. 21. cap.20, Testes verò & sedem prociduam, quæque illi sunt vitia.

Procieo,es,prociui,procitum,pen.corr.Idem quod peto.Liuius.Matrē procitum plurimi venerunt.id est petitum,vt interpretatur Festus.

PROCILIVS. Grāmaticus, cuius meminit Seneca, vir suis temporibus doctissimus fuit,qui in itinerario cōmemorat apud Memphim.in aurea columna Aegyptiis literis scriptum fuisse , tunc demum Aegyptū liberam fore,quum in eam venissent Romani fasces. Autor Lampridius.

Procingo,gis,Apparo.παρασκευάζω.Hinc Procinctus,a.um,paratus,expeditus.Vnde procincta classis,teste Festo, dicebatur exercitus ad pugnam paratus,παρατεταγμένος εἰς μάχην ὁπλισμένος μέλλων ἀπὸ παρασκευῆς μάχεσθαι,quod pugnaturi ritu prius cingerētur Gabino:& quòd classem vetustius fuerit hominum dici,quàm nauium multitudinem. Gell.lib.1.cap.11, Quū procinctæ igitur classes erant,& instructa acies.

Procinctus,us, Dicitur apparatus bellicus,siue ipsa præparatio.quæ fit ab iis qui aut in expeditionem profecturi sunt,aut ad prælii exituri. προσκευή,παρασκευή.Cic.2.de Natu.deorum.Ex quo in procinctu testamenta perierunt.Plin.lib.23. cap.1,Curas , vigorémque animi impedit ad procinctum tendentibus. In procinctu facere:expeditè , & celeriter. Ouid.2.de Pon.Eleg.9, Hæc in procinctu carmina facta puta. In procinctu stare,est accinctum esse. Quintil.lib.12. cap. 9, Cui disciplina & studium,& exercitatio deerit vires etiam facilitatis:quémq; armatū semper,ac velut in procinctu stantē,non magis vnquam in causis oratio,quàm in rebus quotidianis ac domesticis sermo deficiet. In procinctu habere.Gellius lib.1. cap. 11, Atque fœminas etiam tibicinas in exercitu atque in procinctu habuit.

Procio,is,iui,itum,penult.prod. Idem quod rumpo , atque irritum facio. Hinc Iureconsultus,irritum & ruptum testamentum,procitum dicit.Festus.

Procito,tas,pen.corr. Idem quod prouocito. προκαλοῦμαι. Citare enim vocitare est.

Proclamo,mas.Palā & valde clamo,vociferor.κἀκλάω,ἀνακράω. Liui. lib.2.,Moti homines sunt in eo iudicio , maximè Publio Horatij patre proclamante,se filiam iure cæsam iudicare:ni ita esset.patrio iure in filium animaduersurum fuisse. Cice.7.Verr. Adsunt,defendunt,proclamant:fidem tuam quæ nusquam erat,nec vnquam fuit,proclamant.

Proclamator,oris. Cic.1.de Orat.Non enim causidicum nescio quem,neque proclamatorem , aut rabulam hoc sermone nostro conquirimus: sed eum virum qui primùm sit eius artis antistes.

Proclino,as,pen.prod. Idem quod inclino. ἐγκλίνω. Colu.lib.7.cap.10, Earum notanda sunt capita,quam in partem proclinentur.

Proclinatus,a,um,participium.Ouid.2.Trist.Quum cœpit quassata domus subsidere,partes In proclinatos omne recumbit onus.

Proclitius, ue.penult. produc. Quod pronum inclinatúmque est, vt ait Donatus.κλίσεως,κατάφασις , ἀνακλίσεως. Liui.5. ab Vrbe, Quo successerit magis in arduum , eò pelli posse per procliue facilius rati.Colu. lib.9. cap.5, de Apibus , Cum onere per procliuia non ægrè deuolent Impetus procliuis vndarum. Lucret. lib.6. ¶ Per transtationem secundum Ciceronem lib.4. Tusc. dicitur propriè in malis,de iis scilicet qui ad aliquod vitium proni,inclinatique esse sunt. Terent.in And.Ita vt ingenium est omnium hominum ab labore procliue ad libidinem. Cice. in Partit. Adolescentium procliuiorem esse ad libidinem. Silius lib.13,–sceleri procliuis egestas.Cicer.2.Tusc. Vt natura ad aliquem morbum procliuior , sic animus alius ad alia vitia propensior.

¶ Procliue etiam dicitur quod facile factu est. Vnde in procliui esse

esse,est facile, & in promptu esse.Plaut.in Cap. Tam hoc quidem tibi in procliui, quàm imber est quando pluit. Cice.2. Offic.Sed quum in hominibus iniuandis aut mores spectari,aut fortuna soleat, dictu quidem est procliue.

Procliuiter,procliuius,procliuissimè,aduerbiũ.Cic.5.de Finib. Qui sperant,facilius,& procliuius ad laudem nobilitatis peruenient.

Procliuitas, tatis, Est naturalis inclinatio in rem aliquam, præsertim vitiosam.κατλφορα, ῥοπὴ ψυχῆς. Nam in rebus bonis & laudabilibus,propriè facilitas dicitur.Cic.4.Tusc.Atque hæc aliorum ad alios morbos pro cliuitas latè patet.Ibidem, Procliuitas ad ægrotandum:sed hæc in bonis rebus,quòd alij ad alia bona sunt aptiores, facilitas nominetur:in malis procliuitas,vt significet lapsionem.

PROCLVS,πρόκλος,Lycius,discipulus Syriani,philosophus Platonicus præfuit scholæ Atheniensi: cuius discipulus & successor fuit Marinus Neapolitanus.Scripsit plura in Grammatica & Philosophia.Commentarios in totum Homerum, in Hesiodi ἔργα καὶ ἡμέρας, in Rempub. Platonis, præterea contra Christianos Epichereмata. XVIII. Hic est Proclus.qui post Porphyrium secundus contra nos latrauit: aduersus quem Iohannes cognomento Grammaticus scripsit apologiam, dictans eum,quanquam in rebus Græcanicis magnum, stultum tamen esse, & in hac parte indoctum. Autor Suidas. Is etiam est cuius hodie commentarios in Platonem habemus. Præceptor fuit M. Antonini,à quo ad Consulatum vsque prouectus est,vt scribit Spartianus. ¶Proclus item alius fuit Malleotes patria,qui scripsit in Sophismata Diogenis,& contra Epicurum.¶ Proclus cognomento Proculeius, è Laodicea Syriæ,qui scripsit mythologiam,in fabulam Pandoræ,apud Hesiodum:item Aurea carmina, Isagogen in Arithmeticam Nicomachi,& alia quædam geo metrica. ¶Proclum Naucratitam his Philostratus addit,qui dicit youm fuisse ex suis præceptoribus,ac docuisse Athenis filiúmque habuisse luxui deditum , in quem non modò non seuerus fuit,verumetiam vsque adeò indulgens,vt in alendis canibus, auibúsque ei adesset , dictitans has nugas eum citius cum senibus dimissurũ, quàm cum æqualibus. In docendo hunc omnino fertur seruasse morem , vt ab initio à discipulis centum drachmas pro totius temporis mercede acciperet, bibliotheca domi publicata : vt illi solùm lectioni tuis inter se iurgiis,sibilísve perstreperent.Philostrates.

PROCO,as,are,teste Festo, Antiqui dicebant pro eo quod est poscere, seu impudenter petere:vnde & Procacitas dicta est:quod & Nonius annotauit,citans illud Ciceronis ex libro 4. de Republica, A procando,id est proſcendo procacitas nominata est.

Procax,acis,pen.prod.Lascinus,petulans, improbus, proteruus. ἀσελγὴς, quod nomen à procando , id est poscendo , dictum esse,docet Nonius Marcellus,ex sententia Ciceronis, lib. 4. de Republica:cuius hæc citat verba , A procando,id est poscendo, procacitas nominata est.Alij tamen à prociendo , id est prouocando , siue lacessãndo dictum malunt. Cicero pro Cælio, Temeraria & procax mulier.Ibidem,Vt nõ solùm meretrix,sed etiam procax videatur.Idem lib.3. Epist. Scio te non esse procacem in lacessendo. Terent.in Hecyr. Maligna multò , & magis procax illicò facta est. ¶ Transfertur etiam ad inanimata , quod & Nonius annotauit.Virg.1. Aeneid.–penitúsque procacibus Austris.

Procacitas,atis,Petulantia,lasciuia,improbitas,proteruia. ἀσέλγεια. Cic. in Sallust.Non enim procacitate linguæ vitæ sordes eluuntur. Ibidem, Ne incidam in idem vitium procacitatis quod huic obiicio.

Procaciter,aduerbium,Proteruè,petulanter:vnde procacius & procacissimè. Liuius 8.belli Pun. Flagitarum quoque stipendium procacius, quàm ex more & modestia militari erat.

Proci,Dicuntur qui virginis, mulierísve nuptias ambiunt:à procando,id est poscendo dicti.μνηστῆρες,Ouid. Epist.1, Turba ruunt in me luxuriosa proci.Cice.de Clar. Orat. Et hos ignotos, & impudentes procos repudiemus,Ouid.4.Metam. Multorúmque fuit spes inuidiosa proco rum.Virg.4.Aeneid.En quid agam? rursusne procos irrisa priores Experiar?

PROCOETON, onis, πρόκοιτον, Locus ante cubiculum magnatum in quo quiescente domino,corporis custodes excubant. Nam πρόκοιτος Græcis est excubitor,& πρόκοιτον,excubare. Vnde πρόκοιτον quasi excubitorium.Plin.Epist.14.Post hanc cubiculum cum procœtone,altitudine æstiuum,munimentis hybernum.

PROCONNESVS,πρόκόννησος,Insula Propontidis,ante Cyzicum,alio nomine Elaphonnesus dicta : vtroque nomine à cerui s deducto.Hinc Proconnesius,a,um.Plinius lib.5.cap.vltimo.

Proconsul,Proconsulis,pen.cor.masculini generis,Qui cum potestate Consulari extraordinaria ad aliquam prouinciam administrandã mittitur.πανδύναστος.Cice.2.de Diuin.Quàm multi sunt anni,quum bella à Proconsulibus,& Prapræ oribus administrantur.

Proconsulatus,us,Dignitas Proconsulis.Plin.lib.14.cap. 22, Ad Proconsulatum vsque è Prætura honoribus gestis.Plin.Iun. Epist.12,Summotum à Proconsulatu,quia se in legatione turpiter gesserat.

Proconsularis, re, Ad Proconsulem pertinens. Gel.lib.5. cap.14, Quum prouinciam Africam Proconsulari imperio meus dominus obtineret.

PROCOPIVS,πρόκόπιος, E Cæsarea Palæstinæ orator & sophista:scripsit res Iustiniani quæ in Oriente, aut Occidente, aut Africa per Belisarium Patricium gesserat.Cuius scriba & comes in cunctis expeditionibus fuit. Composuit item alterum librum quem inscripsit ἀνέκδοτα, id est non edenda, siue non edita : Iustiniani, & eius vxoris Theodoræ vituperationem continentem.Autor Suidas.¶Procopius,alius fuit tyrannus Constantinopolitanus,qui insurgens contra Valentem principem,apud Natoriam Phrygiæ ciuitatem in eius potestatem cum exercitu venit , proditus à duobus militibus : alligatus deinde duabus per vim reflexis arboribus,discerptus est : de proditoribus etiã sumptum supplicium.Ex historia tripartita.

Procrastino,as,pen.cor.Prolongo,diem de die traho, differo. ἀναβάλλομαι, εἰς ὕστερον ἀναβάλλομαι. Gell.lib.16, Quæ reliquit perfecta expolitáque, omni poeticæ venustatis laude florent. Sed quæ procrastinata sunt ab eo,vt pòst recenserentur.nequaquam poetæ nomine atque iudicio digna sunt.Cic.pro Sexto Rosc. Amer. Ac primò rem differre quotidie, ac procrastinare isti cœperunt , deinde aliquanto lentius agere, atque deludere.

Procrastinatio,verbale,Dilatio. Cic.6. Philipp. Nam quum plerísque in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est , tum hoc bellum indiget celeritatis.

Procreo,as,are,Liberos generare.γεννάω.Plaut.in Milite,Nam procreare liberos,lepidum est onus. Cic.3.de Fimb. Atque vt è natura viuat, vxorem adiungere , & velle ex ea liberos procreare. Idem antequam iret in exil.Sic enim ab initio foi animatus,vt non magis me mea causa putarem esse natum,quàm Reipub.procreatum.

Procreator,procreatrix,& procreatio,verbalia.Cic.de Vniuers.Animum igitur quum ille procreator mundi Deus ex sua mente,& voluntate genuisset.Idem 1. de Orat. Neque enim te fugit laudandarũ artium omnium procreatricem quandam,& quasi parentem esse eam quam φιλοσοφίαν Græci vocãt.Idem 1. Tusc. Quid procreatio liberorum ? quid propagatio nominis?

Procresco,is,Idem quod simplex cresco vel augeor.ἀυξάνω.Lucret.lib. 2,Et res progigni,& genitas procrescere posse.

PROCRIS, πρόκρις, Erechthei Athenienſium regis filia fuit , & soror Orithyiæ, quæ Cephalo nupsit:qui quum castitatis vxoris suæ periculum facere vellet.Auroræ opera,qui illum adamabat,in mercatorem mutatus ingentibus muneribus illius pudicitiam solicitauit:quúmque illa pretij magnitudine propemodum succumberet, Cephalus recepta priori forma,perfidiam illi exprobrauit. Quod Procris quum inficias ire non posset , pudore impulsa, relicto viro, domúmque eius perosa, in syluas sese locáque deserta contulit.Tandem tamen viro reconcilia ta,iaculum ei ineuitabile,& canem Lælapa nomine dedit, quem à Minoe dono acceperat.Postea quum à rustico quopiam audisset, Cephalum Auræ cuiusdam amore teneri,(cuius ille nomen inter venandum, quum æstu laboraret,sæpius inculcabat)in frutetis sese occultauit , vt pellicem deprehenderet. Quum itaque Cephalus æstu laborẽque fatigatus,se ad virgulta recepisset,& sub arboris quadam vmbra recumbens,Auram ex more inuocaret, Procris suspicata iam pellicem assumouit.Qua re animaduersa Cephalus.ferã ratus, iaculum suum emisit,vxorémq; charissimam ineuitabili ictu interfecit. Fabulam hanc latius exequitur Ouidius,lib.7.Metam.

PROCRVSTES.πρόκρουστης Plutarcho in Romu. Latro insignis in Attica regione,ad Cephisum flumen habitans:qui hospites interimere solitus,tandem à Theseo est interfectus.Ouid.7.Metam.–tellus Epidauria per te Clauigeram vidit Vulcani occumbere prolem : Vidit & immitem Cephisias ora Procrusten.

Procubo,as,pen.cor.procubui,bitum,Propriè idem est quod procumbo.κατάκαμαι. Interdum idem quod vigilo, siue excubias ago. πρυτανεύω.Nonnunquam idem quod demitti vel inclinari.Virg.3.Georg.Mutatus ibi , & viridissima gramine ripa, Speluncæque tegant, & saxea procubet vmbra.

Procubitor,oris,Qui noctu custodiæ causa excubat,quum castra hostiũ in proximo sunt.πρωΐου πρόκοιτος.Festus.

Procudo,is,penult.prod.Significat prolato,cudendo extenuo , seu probè cudo,exacuóve.παρατείνω,παρακολλάπτω.Virgil.lib.1.Georgic.–durum procudit arator Vomeris obtusi dentem. Ira procudit enses, Horat.4.Carm.Ode 15. Procudere dolos,Plautus in Pseud. Linguam procudere,Cicero 3.de Orat. Non enim solùm acuenda nobis , neque procudenda lingua est:sed onerandum complendúmque pectus maximarum rerum,& plurimarum suauitate,copia,varietate.

Procul,aduerbium,Idem significans quod longè , quasi procul ab oculis.ἄπωθεν,πόῤῥω.Dicitur & de loco minus longinquo. Virg.5.Aeneid, Est procul in pelago saxum. Quod certè non nimis longè fuisse debet intelligi,ne periret voluptas spectaculi. Idem in Sileno , Serra procul tantúm capiti delapsa iacebant.Vbi Seruius.Procul, modò propè:nam intulit, tantùm capiti delapsa, vt ostenderet non longius prouolutam esse coronam.Dicimus aliquando, Procul hinc:id est longè ab hoc loco. Terent. in Hecyra , Quem eum istoc sermonem habueris, procul hinc stans accepi,vxor.¶Item procul,alicunde.Cic.4.Verr.Quia non posset negare ab illis pecuniam datam , non quæsiuit procul alicunde. ¶Procul pro longè , habet aliquando sequentem à , præpositionem cum ablatiuo. Terent.in Adelph. Postremò quando ego conscia mihi sum,à me culpam esse hanc procul. Aliquando & procul & longè, simul in eadem oratione ponuntur.Plaut.in Curc.Hic noctu in somnis visus sum viderier procul cedere longè à me Aesculapium. ¶Procul aliquando præpositio est,deseruiens quandoq; ablatiuo:vt Procul dubio,perinde est acsi dicas,certè.Sueton.in Claud.Cæs. Reliquit filium omnibus gentis suæ procul dubio præferendum. Ad eundem etiã modum dicimus procul vero,pro eo quod est à veritate abhorrens. Colu. in Præfat.lib.1,Nam illud procul vero est quod plerique crediderunt, facillimam esse,&c.

Proculco,as,Conculco,protero.καταπατέω.Colum.lib.2.cap.20,Nam à pecudibus legumina proculcantur:hærbæ etiam atterũntur vngulis: atq; glabrescit, & fit idonea trituris area.Liu.10.ab Vrbe, Et turbatus eques sua ipse subsidia territis equis proculcauit. Ouid. 8. Metam. Is modò crescentes segetes proculcat in herba.

PROCVLEIVS, προυλήϊος, vt scribit Acron , Horatij interpres,eques fuit Romanus , Augusti amicissimus , qui adeo pius erga fratres suos Scipionem & Murænam fuit , vt spoliatis bello ciuili patrimonium suũ ex integro diuideret , quod cũ eis iam ante diuiserat. Hæc Acron apud Horatiũ,lib.2.Carm.Huius meminit & Plutarchus in vita Antonij,dicés Antonium paulò antequam expiraret,admonuisse reginam Cleopatram,vt sibi ac rebus suis consuleret:& maximè omnium, qui cum Cæsare Augusto erant , Proculeio se crederet. Mortuo Antonio Augustus Proculeium misit, vt curaret Cleopatrã viuam in suam potestatem perducendam:quúmque illa arrepto ense vellet sibi mortem inferre.Proculeius ensem è manibus ademit.

Proculiunt, Promittunt,ait significare Antistius de iure pontificali, libro 9.Festus.

Procumbo, is.Prosternor,humi iaceo. καταπίπτομαι. Liu.lib.1.Ipsum sessum via procubuisse. Colum. libr.1, Lata bubilia esse oportebit pedes decem,vel vt minimum nouem.Quæ mensura & ad procumbendum pecori,& iugario ad circumeundum laxa ministeria præbeat. Virg.1. Aeneid. –ne grauidis procumbat culmus aristis,Idem 8.Aeneid. –& viridi fœtam Mauortis in antro Procubuisse lupam.¶ Significat interdum demitti.Plin.lib.16.cap.36,de arundinibus,Omnibus verò folia à nodo orsa,complexu tenues per ambitum inducunt tunicas,atq; à medio internodio quum plurimum desinunt vestire , procumbúntque.Hoc est in terram inclinantur.Lucan.lib.3, Et procumbentes item consurgere taxos.

Procuro, as, penul. prod, Administrationem rerum alienarum gero. ἐπιτροπεύω, ἐπιμελέομαι. Cice.Cornificio,Is procurat rationes Dionysij. ¶ Aliquãdo est studiosè curare. ἐπιμελέομαι. Apuleius,Hunc enim equulum suum curiosè nimis procurantem inueni. ¶ Aliquando sustentare, medicari, adiuuare. θεραπεύω. Cato de Re rust.Eodem modo cæteras arbores procurato.Plaut.in Curcul.Tibi opus est hoc quo te procures. ¶ Procurare aliquando est expiare.Gel.lib.4,cap.6, Vterã mouisse nuntiari solet,eáque res procuratur.

Procurator,oris, Dispensator, & negotiorum gestor, quem vulgò factorem dicunt. ἐπίτροπος, διοικητής. Vlpianus de Procuratoribus & Defensor.l.1,Procurator est qui aliena negotia mandato domini administrat.Actores verò causarum,causídici dicuntur.

Procuratorius, a, um, Quod ad procuratorem pertinet. κηδεμονικὸς. vt Procuratoriæ literæ,Procuratorium munus.

Procuratrix,cis,verbale fœmininum. Cice.4.de Fimib.Sed quum sapientiam totius hominis custodem & procuratricem esse vellent,quę esset naturæ comes.

Procuratio,Ipsa administratio. διοίκησις.Cic.lib.1.de Nat.deorum,Sunt enim philosophi ,& fuerunt qui omnino nullam habere senserunt rerum humanarum procurationem deos. ¶ Procuratio item expiatio est.Cice.1.de Diuin. Atque etiam scriptum à multis est , quum terræmotus factus esset,vt ne plena procuratio fierer.

Procurro,ris,procurri, procursum,Velociter procedo.προέρχομαι,προΐσταμαι. Colum.lib.6,Ex domitis bubus valentissimum,eundémque placidissimum,cum indomito iungimus,qui & procurrentem retrahat,& cunctantem producat.Cæsar 7.belli Gal. Quoties quæque cohors procurrerat,ab ea parte magnus hostium numerus cadebat.Virg.9. Aeneid. Et conferre manum,& procurrere longius audent.

Procurrens,tis,participium.Virgilius 5. Aeneid.Infœlix saxis in procurrentibus hæsit. Hoc est prominentibus, & velut obuiam venientibus, inquit Seruius.

Procursus,sus, Actus procurrendi.Liuius 1. belli Pun.Tumultuario prælio, ac procursu magis militum quàm ex præparato , aut iussu Imperatorum orto , haudquaquam par Pœnis dimicatio fuit.Virg.12. Aeneid. Quem rota præcipitem , & procursu concitus axis Impulit, effuditque solo.

Procursio,onis,verbale fœmininum,Excursio, vel digressio à causa. παρέκβασις.Quintil.lib.4.cap.3.Non semper est necessaria post narrationem illa procursio.

Procurso,as,frequentatiuum. Liu.libr.7. belli Pun. Ibi per dies aliquot quum ab stationibus procursaretur, mista equitum , peditúmque tumultuosa magis prælia,quàm magna.Idem 3.ab Vrbe,Modo procurrantes pauci,recurrentésque.

Procursatio,onis.Liu.8.belli Pun. A quibus vbi per procursationẽ commissa pugna esset,&c.

Procuruus, Valde curuus. κάμπυλος, λίαν καμπὸς.Virg.2.Georg.Contrà nonnulla est oleis cultura,nec illæ Procuruam expectant falcem. Littora procurua,Idem 5.Aeneid.

Procus, ci,vide PROCI.

PROCVSTES, vide PROCRVSTES.

Procyon, Procyonis,penult.gen.correp. προκύων, sidus æstiuum, Canis ortum præuertens : vnde etiam à Latinis verbum ex verbo exprimentibus, Antecanis appellatur.Cice.2.de Natu.deorum, –geminis est ille sub ipsis Antecanis, Procyon Graio qui nomine fertur. Antecanis tamen videtur minus vsitatum fuisse, & à Cicerone primùm confictum: vnde etiam Plinius lib.18.cap.28,sidus hoc nomen Latinum habere negat, nisi quis (inquit) Caniculam velit appellare. Columella tamen, lib.11.cap.2, Caniculam manifestè distinguit à Procyone:huius ortũ, Idibus Iuliis:illius, VII. Calen.Augusti assignans,Caniculam nimirũ appellans quem nos Canem dicimus.

Prodeambulo, as, Foras deambulo. Terent. in Adelph. Prodeambulare huc libitum est.

Prodeo, dis, diui, vel prodij, proditum.ex pro & eo,d interposita, significat procedo,vltrà eo,siue foras exeo,quasi porrò eo.πορεύομαι,προέρχομαι. Cic.App.Pul.An ego obuiam tibi non prodirem,primùm Appio Pulchro,deinde Imperatori? Idem lib.1. Offic.Scenicorum quidẽ mos tantam habet disciplinæ veteris verecundiam,vt in scena sine subligaculo prodeat nemo.id est exeat. Cæsar 5. belli Gall. Suo more concla-

mauerunt,vti aliquid ex nostris ad colloquium prodirent.

Proditur,pen.prod.impersonale.Cice.pro Mur. Eccui autem non proditur reuerenti? Subaudi,obuiam.

PRODICVS, penul.prod. πρόδικος.Philosophus fuit patria Cous:cuius quãta fuerit autoritas,ex Xenophonte deprehẽdere licet,qui in Bœotica captus , vadem pro reditu dedit. In consilio Atheniensium magnam est laudem adeptus,quanquam voce grauiore atque absona.Conatúsq; est in ea ciuitate primarios ex quaq; nobili familia adolescentes sibi deuincire,quorum hospitium vsui sibi & voluptati foret. Hæc ex Philostrato.Suidas autem dicit Ceum eum fuisse ex Iulide oppido, & Democriti ac Gorgiæ temporibus floruisse , librúmque edidisse qui inscribitur ὥραι , in quo finxit Herculem virtuti pariter ac voluptati congressum , & vtraque hunc ad se trahente , tandem à virtute persuasum,alteram spreuisse.¶ Fuit & Prodicus alius, medicus,ex Selymbria ciuitate.Hippocratis discipulus,qui primus latralepticen instituit,teste Plinio,lib.29.cap.1.

Prodictator, oris,Qui extraordinariam Dictaturam gerit.Liu.2.belli Pun.Prodictatorem populus creauit Q. Fabium Maximum.

Prodigæ hostiæ,ãm veteribus dicebantur quæ totæ consumebãtur igni: vnde & homines luxuriosi.prodigi dicti sunt : vt ex Verannij sententia tradit Festus.

Prodigium, gij.Monstrum,portentum, ostentum : dictum quasi prodicium,quòd porrò dicat, porrò significet,& aliquid futurũ esse portendat. τέρας. Festus, Prodigia,quòd prædicunt futura, permutatione g literę:nam quę nunc c appellatur,ab antiquis g vocabatur.Nonius, Prodigia,deorum minæ,vel iræ.Virgil.3.Aeneid.Sola nouum,dictúq; nefas Harpyia Celæno Prodigium canit.Cic.6.Verr. Etenim multa sæpe prodigia vim eius,numenque declarant. Virg.6. Aeneid. Prodigiis actí cælestibus ossa piabunt. Ouid. 6. Metam. –vidi præsens stagnúmque locúmque Prodigiis notum.

Prodigiator , Qui ex prodigio futura prænuntiat. τερατοσκόπος. Festus, Prodigiatores, aruspices,prodigiorum interpretes.

Prodigiosus,a,um,Monstrosus, portẽtosus:quod scilicet prodigiũ facit, vel quod præter naturam est,& consuetudinem.τερατώδης.Plin.lib.10. cap.63,Partus aliquando singuli:quod prodigiosum putant.

Prodigiosè,aduerbium. Id est præter morem, vel naturam. Plin.libr. 11. cap.37,Lien cum iecinore locum aliquando permutat,sed prodigiosé.

Prodigialis,prodigiale, Nonnunquam idem est quod prodigiosus. τερατώδης. Aliquando idem quod prodigium auertens:vnde prodigialis Iupiter dictus est,cui expiandorum prodigiorum gratia sacra fiebãt.ἰλάσκομαι.Plaut.in Amph.Sed mulier postquã experrecta es,prodigiali Ioui Aut mola salsa hodie,aut ture comprecatum oportuit.

Prodigialiter,aduerbium,Idem quod prodigiosé. Colum.libr.3. cap.it.5, Nam illa videntur prodigialiter in nostris Ceretanis accidisse.Horat. in Arte,Qui variare cupit rem prodigialiter vnam.

Prodigo,is,pen.corr.prodegi,supinum non legi:ex pro,& ago,d,euphoniæ causa interposita,Significat consumo,profundo, liberalitatis limites egredior, vltra modum erogo. διαφορῶ, σπαθάω. Plaut. in Aulul. Festo die siquid prodegeris,professo egere liceat,nisi peperceris. ¶ Aliquando significat appellere,producere,quasi procul agere. Varro 2. de Re rustica,cap.4,de subus, Admissuras quum faciunt , prodigunt in lutosos limites.Idem lib.3.cap.9, Prodigendi in solem & sterquiliniũ, vt se volutare possint,quòd ita albiores fiunt.

Prodigus,gi,Profusus,effusus,nepos,dissolutus. perditus, nimius, præter modum liberalis. ἄσωτος. Cic.lib.2. Offic. Omnino duo sunt genera largorum,quorum alteri prodigi, alteri liberales. Prodigi, qui epulis & visceratiõnibus, & gladiatorũ muneribus,luderum, venationúmque apparatu pecunias profundunt in eas res quarum memoriam aut breuem,aut omnino nullam sunt relicturi:liberales,qui suis facultatibus aut captos à prædonibus redimunt,aut æs alienum suscipiunt causa amicorum, aut in filiarum collocatione adiuuant , aut opitulantur vel in re quærenda,vel augenda.Idem in Catill.Homo largitor & prodigus.¶ Auri prodigus,Claudian.2. Paneg. Aeris prodigus, Horat. in Arte,Cic.ad Brut.Quòd in honoribus decernẽdis essem nimius,& tanquam prodigus.¶ Prodigus animæ,& sanguinis,qui vitæ suæ nõ parcit.Horat.1.Carm.Ode 12, Animæque magnæ Prodigum Paulum superante Pœno Gratus insigni referã Camœna.Vbi Porphyrio, Aemylium Paulum dicit fuisse prodigum,id est contemptorem vitæ. Ouid. 3.Amor. Eleg.8, Sanguinis atque animæ prodige Galle tuæ. ¶ Locus prodigus multæ herbæ.Horat.1.Epist.

Prodigè , aduerbium , Profusè abundanter. ἀσώτως. Cicero 11. Philipp. Sed non possunt non prodigè viuere qui nostra bona sperant , quum effundunt sua.

Prodigitas,atis,Antiquis idem erat quod profusio. ἀσωτία.Lucil.lib.6.satyr.Nequitia occupat,hoc petulantia,prodigitásque.

Prodigentia, æ, à prodigo, is , Idem quod profusio. ἀσωτία. Tacit. libro 13. Cuius abditis adhuc vitiis per auaritiam , ac prodigentiam mirè congruebat.

Prodinunt,Antiqui pro prodeunt dixere.Ennius Annal.lib.3,Prodinũt famuli,quum candida lumina lucent.

Prodius,Antiqui dixerũt pro interius,longius (inquit Nonius) à prodeundo,quasi porrò eundo.Varro in Virgula diuina, Primùm venit in vrbem,atque intra muros,deinde accedit prodius, atque intro domũ.

Prodo, dis,didi,id est longè proicio, desero, excludo, propello. προδίδωμι, προΐημαι. Virg.1. Aeneid. Naubus (inquam) amissis vnius ob iram Prodimur, atque Italis longè diuisungimur oris. ¶ Aliquando idem est quod deferre,ostendere,patefacere.ἀφίημι,ἐκφαίνω.Virg. 3.Aen.Pro dere voce sua quenquam,aut opponere morti.¶ Itẽ differre,protrahere. παρατείνειν. Terent.in And. Credo,impetrabo, vt aliquot fal:em nuptiis prodat dies.¶ Item propagare.Virg.libr.4.Aen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed fore qui grauidam imperiis,belloque frementem Italiam regeret,genus alto à sanguine Teucri Proderet.¶Item tradere,dare,προδῶναι, Sallustius, Antequam arcem proderent hostibus. Prodere patriam,est clanculum cum hoste aduersus patriam sentire,vt qui vel patriæ consilia hosti enuntiant,vel vrbes,arces, aut propugnacula eidem tradunt.Cic.3.de Finib.Nam vt peccatum est patriam prodere,parentes violare.Prodere posteris,est posteris tradere, vel ad posteros transmittere.Cic.de Senect.Nō accipere modò hæc à maioribus voluerūt, sed etiam posteris prodere. ¶Prodere memoriæ,est literis mandare. Δόναι τῷ λόγῳ, ἱστορῆσαι, διηγήσασθαι. Cicer. Appio, Quum tuum studium consumes in virorum fortium factis memoriæ prodendis. Pro eodem etiam legitur,Prodere memoria.Cæsar 5.belli Gall. Quos natos in insula,ipsi memoria proditum dicunt. Cice.de Orat.Quia memoria sic esset proditum. Item prodere memoriam, id est propagare, & ad posteros transmittere.Cæsar 1.belli Gall. Ne committerent vt is locus vbi constitissent,ex calamitate populi Romani, & exercitus internecione nomen caperet,aut memoriā proderet. Interdū supprimitur datiuus memoriæ Plin.lib.6.cap.23,Regnabat ibi quum hęc proderem,Celebrotas.Cic.lib.3.Offic. Vtile videbatur Vlyssi, vt quidam Tragici poëtæ prodiderunt.Plin.libr.2.cap.7.D. Augustus læuum sibi prodidit calceum præpostere inductū, quo die fe ditione militari pœnè afflictus est.id est significauit,siue retulit.¶Sic dicimus,Fama prodidit,id est refert.Celsus, Quosdā fama prodidit in ipsis funeribus reuixisse.¶Prodere,autore Donato,aliquādo est decipere,deferere.Terēt.in Adelph. Prodidisti & te,& illam miserā, & gnatū. ¶Prodere exemplū,est tradere, vel monstrare , vel aliquid designare vnde alij sumant exemplū.Cicero pro Flacco,In hoc reo nequod pernicios um exemplū prodatur,pertimesco.Ibidē.Ne periculosam imitationē exempli reliquis in posterū proderetis. ¶Prodere fidem,est iureiurādo non stare. Sallustius in Catil.Sed ea sæpe antehac fidem prodiderat,creditū abiu rauerat. ¶Prodere officium, est officium suum non facere,aut contra officium facere.Cic.4.Acad.Qui statuit omnem cruciatum perferre, intolerabili dolore lacerari potius, quàm aut officium prodat, aut fidem. ¶Prodere vitam,est se vitæ periculo exponere. ¶Prodere legē, destituere. Vlpian. ad l.Iul.de Adul. Legem prodidisse dicitur ob hoc quòd accusationē adulterij aggressus,accusare destitit. ¶Prodere interregem,est nominare,renuntiare,vt ait Budæus.Liu.6.ab Vrbe, Sed nos queq; ipsi sine suffragio populi , auspicato interregem prodamus. Sic prodere flaminem,apud Ciceronem pro Milone.

Proditus,participium. Quod pro decepto,ac circumuento legitur apud Ciceronem ad Atticum libr.3, Quandoquidem,inquit,ego proditus, inductus,conjectus in fraudem,&c. Ouid.13. Metam. Proditus à socio est,&c.

Proditor,oris.προδότης. Plaut.in Rud.Vrbis proditor. Cicer.3. de Finib. Nec magis vituperandus est proditor patriæ, quàm communis vtilitatis aut salutis desertor.

Proditio,onis.προδοσία. Cicer.4.Acad.Amicitiarum proditiones & Rerumpublicarum. Ouid. 8. Metam. Nam pereant potius sperata cubilia,quàm sim Proditione potens. Lucan.lib.4,Nunquam nostra salus pretium mercésque nefandæ Proditionis erit.

Prodromus, mi.penul.corr.πρόδρομος, Latinè præcursor. Cic.ad Atticum, libr.1, Nam mihi Pompeiani prodromi nuntiant apertè Pompeium aduenturum. ¶Vnde prodromi dicuntur à Græcis fici præcoces, quasi præcursoriæ , reliquarúmque maturitatem præuertentes. Plin. libr.16.cap.26, Ficus & præcoces habet, quas Athenis prodromos vocant. ¶Prodromi item dicuntur Aquilones , qui octo fermè diebus exortum Canículæ antecedunt.Colum.libr.11.cap.2,Sexto Idus Iulias Prodromi flare incipiunt.

Produco, is.Profero, protraho, in longum duco. παρατείνω , ἐπιτείνω, παρέχω. Virg.2. Aen.Abnegat excisa vitam producere Troia,Cice.in Cato.Cōuiuium vicinorū quotidie compleo, quod ad multā noctem quàm maximè possumus vario sermone producimus.Id est protrahimus. ¶Terētius in Andr.per translationē dixit, Nónne tibi esse satis hoc solidū visum est gaudiu, nisi mel i stasses amanté, & falsa spe produceres? Id est deludere, detinere. ¶Aliquando idem est quod foras educere,corā, siue in mediū adducere, vel præsentem sistere παράγειν, παρεισάγειν. Plaut. Capt. Vbi sunt isti quos antè ædes iussi huc produci foras? Sic producere testes dicimus,pro eo quod est,ad dicendum testimonium in iudicio eos adducere.Cic.6.Verr.Harum omnium rerum autores,testésque produco. ¶Producere copias in aciem,est extra castra ad pugnā eas educere.Galba Ciceroni,Repentè Antonius in aciem suas copias de vico produxit. ¶Aliquando idem est quod vænum exponere.Terent.in Eunu.Pretium sperans,illico produxit,& vēdit. Vbi Donatus,Propriè vænales produci dicuntur.¶Plautus pro prostituere posuit , Audientē dicto mater produxisti filium. id est prostituisti. πράσσειν , πραγματεύεσθαι. Interdum pro gignere. γιννᾶν , φύειν. Plaut.in Capt. Quid hoc est scelus? quasi in orbitatē filios produxerint? Cicer. pro Qu.Roscio, Nihil ab hoc prauum & peruersum produci posse putant. Idem 2. Verrina , Nihil à me audiet ex impura illa adolescentia sua : quæ qualis fuerit, aut meministis,aut ex eo quem sui similē produxit,recognoscere potestis.Terētius Adelph.Seni animam prius extinguerem ipsi qui illud produxit scelus. ¶Producere moram rei alicui,est moram interponere,siue (vt Donatus ait) differre,protendere, protelare.Terent.in Andr. Dicam aliquid iam me inuēturum,vt huic malo aliquam producam moram.¶Interdum prosequi.Virg.9.Aen.

–nec te tua funera mater Produxi. ¶Interdum consumere , terere. Terent.in Adelph. Et cyathos forbilans, paulatim hunc producam diem.¶Producere in iudicium,est vocare,vel cogere.Cic.7.Verr.Gra uiorem apud sapientes iudices se fore ab inferis testem,quàm si viuus in iudicium produceretur.¶Ponitur aliquando pro detinere,& verbis

remorari.Cic.pro Quintio,Conditionibus hunc,quoad potest,producit. ¶Producere aliquando est promouere hominem , & in medium honorificè proferre:cui opponitur Subducere. Cice. pro Domo sua.de Catone in Syriam ablegato, Quem tu non pro illius dignitate produxeras,sed pro tuo scelere subduxeras.

Productus,a, um, quod modò participium est, verbi sui significationem retinens.Cicero post reditū. Quum à Tribunis plebis Consul in concionem productus esset. Modò nomen,idem significans quod longus. μακρός.Cic.in Orat.Inclytus dicimus breui media litera:insanus,producta.1.Cic.2.de Orat. Et principia tarda sunt, & exitus tamen spissi & producti esse debent.

Productior,& productissimus. Colu.lib.7.cap.12,Quare status eius longior productiórque ad hos casus magis habilis est, quàm breuis , aut etiā quadratus.Idem libr.3.cap.10, Extrema pars eius,quod caput veris appellant,id est vltimum & productissimum flagellum.

Productè,aduerbium,cui opponitur breuiter.Cic.in Orat. Et ne multis, quibus in verbis eæ primæ literæ sunt , quæ in sapiente atque fœlice productè dicuntur,in cæteris omnibus breuiter.

Productio,onis,prolongatio.Cic.3.de Finibus. Et quemadmodū opportunitas (sic enim appellamus εὐκαιρίαν) non fit maior productione temporis:habent enim suum modū quæcunq; opportuna dicuntur.

Productile.pen.corru.Quod tunsionibus malleorū productū est. ἐλατόν.

PROETIDES, προῖτίδες, Prœti Argiuorum regis , & Antiæ filiæ fuerūt: quæ quum forma essent præstantissima,se Iunoni ausæ sunt præferre: quare irata dea talem eis immisit furorem,vt vaccas se esse arbitrarentur,& ad syluas cōfugerent.Postea autem helleboro sanatæ à Melampode dicuntur: vnde quoddam hellebori genus , Melampodij nomen accepit,teste Plinio.lib.25.cap.5. Virgil.in Sileno. Prœtides implerunt falsis murigibus agros.

PROETVS, πρῶτος, Abantis regis Argiuorū filius , cui etiā successit in regno. Vxore habuit Antiā, ex qua quatuor filias genuit,quæ à patris nomine dictæ sunt Prœtides,Poëtarū fabulis celeberrimæ: de quibus vide plura,in dictione præcedēti,& suprà in voce MELANPODIVM.

Profanus, a,um,penul.pro.d. Dicitur irreligiosum,& à religione remotum : cuius antitheta sunt sacrum, & religiosum. βέβηλος. Plaut. Sacrum, an profanum habeas, parui penditur. Cicer. pro Domo sua.Si ista cōsecratio legitima est, quid est quod profanum in tuis bonis esse possit? ¶Interdum profanum accipimus pro scelerato,& impio.Statius in principio Theb.Fraternas acies,alternáq; bella profanis. Decertati odiis. ¶Profanum etiam dicitur quod ex religioso , vel sacro in hominum vsum conuersum est.Virgil.12.Aeneid.Faune precor mitescere, (inquit) túque optima ferrum Terra tene , colui vestros si semper honores, Quos cōtrà Aeneadæ bello fecere profanos.¶Profani item dicebantur sacris non initiati , qui à fano & sacris arcebantur.Idem 6. Aeneid. -procul ô procul este profani, Cōclamat vates, Nunc Lucos vocamus, quasi populares, teste Budæo. ¶Profanos etiā dicimus imperitos,qui Musarum sacris non sunt initiati.Horat.lib.2. Carm. Odi profanum vulgus. ¶Profanus vsus, dicitur communis & vulgaris,non sanctus.Plinius lib.11.capit.30,Adeóque in profanis vsibus pollui laurum & oleam fas non est.

Profano, as, Id est ex sacro humanis vsibus promiscuum facio. βεβηλόω, φθείρω. Liuius 1. belli Maced. Sacra, sacerdotes quæ ipsius maiorúmve eius honoris causa instituta essent, omnia profanarent.

Profanatus,participium:vt Profanatum templum, hoc est ex sacro profanum factum,vel flagitio aliquo pollutum.Stat. 9.Theb.Ergo profanatum Menalippi funus acerbo Vulnere.Manus profanatæ,Ouid.2. Metam.Terræ profanatæ,Stat.3.Syl.

Profanatio,onis,verbale.Plin.lib.16.cap.4.Postquam ciuilium bellorum profanatione meritum cœpit videri.ciuem non occidere.

Profari, Eloqui,dicere, pronuntiare.ἐξαυδᾶν. Virg.1.Aeneid. Tum breuiter Dido vultum demissa profatur. Silius libr.11, –magno clamore profatur. ¶Proprié profari est quod Græci dicunt προφητεύειν, id est futura prædicere. Vlpian.De ædil. Aedict.l.1.parag. Exempli, Si seruus inter fanaticos non semper caput iactaret, & aliqua profatus esset, an nihilo minus sanus videretur?

Profatus,tus,tui,nomen quartæ inflexionis. Ipse profandi actus Gel.lib. 18.cap.11, Neque dictu, profatú ve ipso terræ.aut insuaues esse. Statius 5.Syl. –seu voce soluta Spargere,& effræno nimbos æquare profatu.

Profecto,aduerbium confirmantis est:dictum quasi profacto,& significat nimirū,sinè,certè. ἐπ' & πε, πανταπασι. Terent.in And. Profectò sic est. ¶Perunque autem ad responsionem adhibetur. νὴ Δία. Cicero, Quis hæc renuntiat? Is profectò qui interfuit. Quod etiam per certè efferimus. Idem , In quo meminimus? Certè in nullo. Eundem etiam vsum habent nimirūm & nempe.

Profero, pen.cor.Palàm facio,prodo,pronuntio. ἐξαγορεύω, προφέρω. Cicero pro Cælio,Domus in qua nihil fiat quod foras proferendum sit. Terent. in Hecyra, Ita me dij bene ament, haud propterea te rogo vt hoc proferam.Seneca,Antequam sententiam proferam. ¶Aliquando significat protendi,prolato. παρεκτείνω. Plinius,Quum lineam protulisset longissimam,atque rectissimam.Iustin.libr.13,Arbitria Principū pro legibus erant, fines Imperij tueri magis, quàm proferre mos erat. Terent.in And.Saltem aliquot dies profer,dum proficiscar aliquò, ne videam. ¶Quandoque est depromere,siue in lucem afferre.Cice. pro Sexto Roscio, Tu H–S. L III. ex arca proferas. Plaut. in Amphit. Tu Thyllala intus paterā proferto foras. ¶Proferre se (inquit Budæus) dicuntur qui sine deductore innotescunt , & ipsi se producunt Plinius iunior.Proferunt se ingenia,& ostentant. ¶Ponitur aliquando pro eo quod Plinius iunior allegare dixit.Cic.de Inuent. Deinde cæteros proferte oportebit quibus maiora delicta concessa sunt.

Prolatus, a, um, participium à passiuo verbo proferor , Modò idem est quod

quod dilatus:vt quū diē iudicij prolatū esse dicimus. ἀναβεβλημένος. Modò in conspectum allatus,vel productus.Lucanus lib.4.–prò lueri pallida tabes Non deest prolato ieiunus venditor auro. ¶Aliquando idem est quod extensus,vel vlterius translatus:vt quum terminum prolatum,vel fines imperij prolatos dicimus. παρατεταμένος.

Prolatio,onis,verbale, Ipse actus proferēdi. Cic.in Orat. Cōmemoratio antiquitatis,exemplorúmque prolatio. ¶Prolatio,protēsio. Liuius 1. belli Maced. Lætáq; exta fuisse,& prolationē finium, victoriámque & triumphū protēdi. Iudicij prolatio. ἀνάβλησις. Cicero pro Rabirio perduell.reo, Quum alteri ad prolationē iudicij biduum quæreretur.

Professor, oris,professorius,a,um,& profesio,vide PROFITEOR.

Profestus, a, um, Quod contrarium est festo:vnde dies profesti dicuntur,teste Nonio, qui vacui sunt à festiuitate. ἀνεόρταστος. Plaut. in Aulul.–festo die siquid prodegeris, Profesto egere liceat , nisi pepercēris.Plin.lib.18.cap.6,Peiorem qui profestis diebus ageret, quoc. feriatis deberet.Horat.2.Serm. saty.3, Qui Veientanum festis potare diebus Campana solitus trulla, vappámq; profestis. Idem 4.Carm. Ode 15 ,Nóſque & profestis lucibus , & sacris Inter iocosi munera Liberi Cum prole,matronísque nostris, Ritè deos prius apprecati.

Proficio, cis.Procedo,& promouco : quod & profectū facere dicimus. ἀναβιβάω, προκόπτω, πλείονα ποιῶ. Seneca,Sic enim & audiēdo, & legēdo in dies magis proficimus.Plin.Nec minorē sub eo præceptore profectū fecit.Cic.ad Toranii, lib.6, Nunc verò euentis omnibus rebus,quum cōsilio profici nihil possit, vna ratio videtur , quicquid euenerit, moderatè ferre. Cæsar 3.belli Ciuil.Apud quos quū ,ficere nihil posset. ¶Ponitur aliquando pro prodesse. Vlpianus de Iureiurando,Matris igitur iusiurandum patri non proficiet:nec nocebit,si mater detulerit.

Profectus,us. Promotio, siue progressus in aliqua, siue fructus qui ex rei alicuius tractatione prouenit. προκοπή. Quintil.lib.10.cap.2,Vt terra altius effossa generādis,alendísq; seminibus fœcūdior sit:sic profectus non à summo petitus,studiorū fructus effundit vberius,& fidelius continet.Idem lib.1.cap.2,Firmiores in literis profectus alit æmulatio.

Proficiscor,eris,profectus,Iuendi,veniendi,aut discedendi significationem habet,secundum eos casus cum quibus iungitur : vt si accusatiuo iungatur,proficiscor Romam, hoc est eo : si verò ablatiuo, vt proficiscor Roma,significat venio,vel discedo. πορεύομαι,ἀφικνέομαι.Cic.de Senect.Adolescentulus miles profectus sum ad Capuam. Propert. libr.3. Eleg.21,Magnū iter ad doctas profecturus eram Athenas.Cic.ad Quintum Frat. lib.3, Idus Octobris Saluius Ostiam vesperi naui profectus erat cum his rebus quas tibi domo mitti volueras.Idem ad Attic.lib. 2.Calendis Maiis de Formiano proficiscemur. Proficisci in exilium, Cic.2.de Finib. Proficisci obuiam.Cæsar 7.belli Gall. Proficisci ad reliqua, pro pergere. Cicer. 5. Verr. Nunc proficiscemur ad reliqua,si pauca antè erimus à vobis Iudices deprecati. ¶Proficisci, pro originem habere. Cice.4.Acad.Pythagoræi ex numeris,& Mathematicorū initijs proficisci volunt omnia.

Profectus,a,um,participium.Virgil.1.Aen. Hunc lætum Tyriíq; diem, Troiáque profectis.

Profectio,onis,verbale, Actus proficiscendi. πορεία. Cic.1.Philipp.Exponam vobis breuiter consiliū & profectionis, & reuersionis meæ. Idem pro Quintio, Inuenitur dies profectionis pridie Calendas Februarij.

Profectitius,a,um:vt Dos profectitia,quæ à patre vel parēte ,ficiscitur.

Profundo, is,profidi,profissum,Proscindo.Stat.10.Theb. –quanta pariter ceruice gementes Profindunt inarata diu Pangæa iuuenci.

Profiteor, eris, Apertè seu palàm polliceor. ἐπαγγέλλομαι. Cice.1. Acad. Qui philosophiā iam professus sum populo nostro exhibiturum. Liuius,Palàm professi nusquā inde nisi in patriam vestigiū esse moturos. ¶Aliquādo est affirmare,siue cōfiteri voluntariè,siue liberé. Cicer.5. Verr.Sed me omniū prouinciarū defensoré esse profitebor.Idē pro Rabirio Posthumo, Quamobré fateor,atq; etiā T.Labiene profiteor, & præ me fero, te ex illa crudeli,importuna,nō Tribunitia actione,sed Regia,meo cōsilio,virtute, autoritate esse depulsum. Ex quo Ciceronis loco constat plus esse profiteri,quàm fateri. Fatemur enim coacti, teste Seruio:sponte autē & publicè profitemur. Polliceri & affirmare, Cic.1.Acad.Hinc Professio,Cōfessio palàm facta. Cic.pro Plācio, Nō me præteribat,in tam perturbato statu ciuitatis,fructuosissimam esse professionē bonæ volūtatis.Cic. Tironi,lib.16,Tu verò cōfice professionē,si potes:etsi hæc pecunia ex eo genere est vt professione nō egeat, ¶Profiteri item accipitur pro eo quod est artē aliquā,aut scientiā publicè docere.Plin.Epist.76,Audisse Valeriū Licinianū in Sicilia professiteri? Cic.de Amic.Quamobrē quæ disputari de amicitia possunt,ab eis cēseo petatis qui ista profitētur.Hinc professores artiū liberaliū vocamus,qui eas artes publicè docēt.Plin.libr.3.cap.53.Diodorus dialecticæ sapientiæ professor.Sueton.de Clar.Gramm.Reliquit filiū Orbilium,& ipsum grammaticum professorem.Magni nominis professores, Quintil.lib.2.cap.11. Cōsummati professores.Idē lib.1.cap.9.¶Profiteri verò apud Prætorē,est nomina,siue cēsum profiteri:siue,quod Liuius sæpe vsurpat,nomē dare:aut vt vulgus loquitur, ponere nomen in scriptis. ἀπογραφήσθαι. Cic. pro Archia poëta, Quum hic domicilium Romæ multos iam annos haberet,professus est apud Prætorē Q.Metellum familiarissimū suum.Liu.6.belli Pun.Primò expectauerant,vt qui se tanto imperio dignos crederēt,nomina profiterētur.Idem 2.ab Vrbe,Hoc proposito edicto,& qui aderāt nexi,profiteri extēplo nomina,& vndiq;, &c. Ab hoc etiā fonte manauit illud quod in Euangelio legimus,Iosephū Mariæ coniugē,Bethleem sese contulisse, vt profiteretur in ciuitate sua. ¶Profiteri æs alienū, est sua debita testari. Cyrtius lib.10,Alexander priusquā fecerneret quos erat retenturus,edixit vt omnes milites æs alienū profiterētur. ¶Profiteri possessiones suas, vel pecuniæ, est modum possessionum siue pecuniæ præscribendū curare.Cic.5.Verr.Edixerat vt aratores iugera fationum suarum profite-

rentur.Liui.ab Vrbe condit. Profiteri cogendo frumentum,& vendere quod vsu menstruo superesset.Idem de bello Maced.Vt qui socij ciuibus Romanis credidissent,pecunias profiterentur.

Professorius,a,um : vt Lingua professoria, quæ meritoriam exercet eloquētiam. Tacit.lib.13,Audiretur hinc Germanici filia,inde vilis Burrus,& exul Seneca,truncæ scilicet manu,& professoria lingua.

Profligo, as,pen.prod.Deiicio,sterno,dissipo,prodigo,depello,deperdo,& ad pernicié deduco. καταγνύω, καταρρέω. Plaut.in Mil. Confidentia est nos inimicos profligare posse.Cic.pro Rab. Castris locum capere,exercitum instruere,expugnare vrbes, aciem hostium profligare Cæsar 2.belli Ciui.Quòd classem hostium primo impetu aduenies profligauerim. ¶Profligare bellū,accipitur pro absoluere,& vincendo perficere. Cornelius Tacitus , Profligauerat bellū cum Iudæis Vespasianus.id est confecerat,& penè ad exitum deduxerat.

Profligatus,a,um participium,Afflictus,perditus. Cic.in Catil. Quanto tandem illum mœrore afflictum esse, & profligatum putatis ? Vnde Profligatum exercitum dicimus,id est prostratum,deiectū,afflictum, & perditum:& Profligatas res,hoc est perditas, & ad pernicié redactas.Cic.pro Roscio Amer.Et denique omnia ad pernicié profligata, atq; perdita. Hinc profligatos homines vocamus perditos,& in quibus nihil est sani,nihil integri. ἀνονήτους. Cice.pro Archia,Nunquā me pro salute vestra in tot ac tantas dimicationes,atque in hos profligatorū hominū quotidianos impetus obiecissem.Idem 5.Verr.Profligatissimus omnium mortalium,ac perditissimus. Suero.in Tyber.Ex iuuentute vtriusque ordinis profligatissimus quisque. ¶Profligata dicuntur quæ propè absoluta sunt.Cic.lib.5.Tusc. Atque si ita est profligata iam hæc,& penè ad exitum adducta quæstio est.Liu.5.belli Maced.Vt is qui profligatum bellum haberet,ad comitia Romam rediret.Cic.ad Cornificiū,lib.12,Sic vehementius nos laboramus,qui profligato bello,ac penè sublato,renouatū bellum gerere conamur. Affectum quoque dixerunt qui Latinè locuti sunt,id quod profligatū appellatur in hac significatione.Cic.in Orat.de Prouin.consul. Bellū affectum videmus,& (verè vt dicam) penè confectum. Idem in Oecon. Quum verò iam affecta æstate vuas à Sole mitescere fas est.

Profligator,oris,verbale.Tacit.Habebatúrque non ganeo & profligator, vt plerique sua haurientium:sed erudito luxu.

Profligo, is,xi, ctum. (inquit Calepinus,) Idem quod multum certo: citárque locum Columellæ,ex libro 1.capit.3, Flagitiosum videbatur quos hostis profligendo agros desolasset , nouo more ciuem Romanū supra modū patrimonij possidendo deferre. Quo tamen in loco profugiendo,legendum constat,non profligendo.

Profluo, as, Idem quod flando resoluo. χωνεύω. Plin.lib.34.cap.9.Massa profluatur in primis:mox in profluātū additur tertia portio æris collectanei. ¶Est etiā profluere idem ferè quod efflare. Valer. 6. Argon. Nosctem tartaream profiātes pectore tauri. Hoc est ignem & fumum ingentem , tenebris & flammis tartareis non absimilem. Idem 7. Argon. Taurus & immani profluit turbine flammas. Profluere pectore somnum,est inter dormiendum sonoro flatu vti. Virg.9.Aeneid. –qui fortè tapetibus altis Extructus toto profluabat pectore somnū. ¶Profluere iras,est flatu iram testari,vti solent ferę.Plinius lib.8.cap.4,Subsistere ab olfactu,circunspectare,iras profluere.

Profluatus,us,pen.prod.Actus ipse profluandi.Colum.lib.5.cap.9, Aestiuo profluatu refrigerentur.

Profluo,is,Abundanter effluo,promano, prolabor:& propriè de liquidis dicitur. ἀποῤῥέω. Columella lib.6,profluere lachrymas ab oculis dixit.Cic.1.de Diuin.Si lacus emissus lapsu, de cursu ad mare profluxisset.Virg.4.Georg. In medū seu stabit iners,seu profluet humor. Plin. lib.8.cap.16,Profluit sanguis ex vulnere. ¶Profluere ad hominū famam, per translationem,pro delabi,& deuenire. Cic.Cælio,Equidem (vt ad me reuertar) ab his fontibus profluxi ad hominū famam , & meus hic forensis labor, vitæque ratio dimanauit ad existimationē hominum paulo latius commēdatione ac iudicio meorum. Græcia profluit ore Romano. Ouidius ad Pisonem, Quinetiam facilis Romano profluit ore Græcia , Ceeropiæque sonat grauis æmulus Vrbi. Cuius ore sermo melle dulciot profluebat,ad Herennium,lib.4.

Profluēs,tis modò participium est, προῤῥέων. Liuius lib.11,Pueros in profluentem aquam mitti iubet.Cic.ad Q. Frat.lib.3. Ego locum æstate vmbrosiorem vidi nunquam : permultis locis aquam profluentem, & eam vberem.Idem 2.de Orat. Genus orationis liquidū,fusum, ac profluēs,Cui opponitur exile,aridum concisum,& minutum. Modò substantiuum,& generis masculini,pronitúrque pro flumine,seu fluento, ῥεῦμα,ῥόθιον. Autor ad Herennium,lib.1,Qui parentem necasse iudicatus erit,is obuolutus & ligatus culeo, deuehatur in profluentem. id est fluminis procurfum. Quint.libr.3.capit.9,Quòd obiectus in profluentem non potuerit extingui.

Profluenter,aduerbium, Abundanter.Cic.5.Tusc. Ergo omnia profluenter,absolutè,prosperè:igitur beatè.

Profluentia,æ,Abundantia,copia. ἐυπορία.Cic.in Partit.Et hanc oratoriā vim inanis quædam profluentia loquendi.subaudi,imitatur.

Profluus, a, um, Quod profluit : vt profluus amnis, qui perpetuò fluit. ἀποῤῥέων. Plin.lib.19. cap.4, Hortos villæ iungendos non est dubium, riguósque maximè habendos,si contingat profluo amne. Colum. lib. 8.cap.17,Humilis in duos pedes piscina deprimitur in ea parte litoris, quæ profluo recessu nunquam destituitur. Ouid.2. de Pon.Eleg.1,Fluminisque & montes , & in altas proflua fyluas, Armáque cum telis instrue mista suis.

Profluuium,uij,Fluxio.ῥεῦσις.vt Profluuium sanguinis, αἱμορραγία.Plin. libro 26,Sanguinis profluuium sistit herbæ pæoniæ semen rubrū.Colum.libr.6.cap.26,Sed minimè id permittendum, ne profluuio sanguinis intereat.Profluuium alui. διάῤῥοια. Idem lib.9.cap.13, Tali nocen-

te cibo, quę quum se affatim repleuerint, profluuio alui, nisi celeriter succurritur, intereunt.

Profore, pen. corr. Compositum à fore, idem significans quod profutũrum esse. Horat. lib. 1. Epist. Quæ nocuere, sequar: fugiam quæ profore credam. Verbum est defectiuum, sicut simplex fore.

Profugio, gis. Procul fugio, anfugio, ἀποφεύγω. Plaut. in Cas. Quid nunc agam nescio, nisi vt improbos famulos imiter, ac domo profugiam. Cic. in Læl. Hac itaq; amentia perterritus in Asiam profugit. Terent. in Adelph. –quum hicegens Profugiet aliquò militatum. ¶ Profugio cum accusatiuo, pro eo quod est fugiendo relinquo. Curtius libr. 10. Quando enim regem vniuersus exercitus deseruit? Nec serui quidem vno grege profugiunt dominos.

Profugus, a, um, penul. corr. Qui à patria, domicilio, iisve finibus in quibus antè agebat, profugerit, φυγάς. Sic Horatius profugos Scythas appellat, quòd crebrò domicilia mutent, Sallust. Troiani qui Aenea duce profugi sedibus incertis vagabantur. Liuius 4. belli Mac. Annibal patria profugus peruenerat ad Antiochum. Ouid. 13. Meta. –profugáque per æquora classe Fertur ab Antandro.

Profugium, gij. Dicitur illud ad quod quis in periculis, velut ad asylum & portum quendam confugit, καταφύγιον. Cic. lib. 1. Tusc. Portum potius paratum nobis & profugium putemus, quò vtinam velis passis prouehi liceat. Idem pro Cecinna, Exilium non suppliciũ est, sed profugium, portúsque supplicij.

Profundo, dis, Largè, & copiosè effundo. πρεχέω. Plautus in Aulul. Aquam hercle plorat, quum lauat, profundere. Idem Curc. Profundis vinum? quæ te res agitant? Virgil. 12. Aeneid. Vix ea, quum lachymas oculis Iuturna profudit. Cicer. pro Fonteio, Quem vt vidi, equidem vim lachrymarum profudi. Sanguinem pro patria profundere, Cicer. 2. de Finib. Verba profundere ventis. Lucret. libr. 4. Vitam profundere. Cic. 1. Offic. Inuenti autem multi sunt qui non modò pecuniam, sed etiam vitam profundere pro patria parati essent. ¶ Profundere aliquando idem est quod prodigere, & inutiliter consumere, siue liberalitatis metas egredi: tractum ab aqua quæ profunditur ex vasis. καταναλίσκειν. Terent. in Adelph. –tibi si istuc placet, Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet. Cicer. 5. Verr. Ait, omnia pecunia effici posse: dare, profundere, opponere, si velis vincere. Idem in Cati. Patrimonia sua profuderũt, fortunas suas obligurierũt. ¶ Profundere vota & preces, est multum & instanter precari. ¶ Profundere vires animi, est omnes neruos intendere, & omnem ingenij vim applicare. Cicer. ad Attic. lib. 1, Vehemens fui, & omnes profudi vires animi, atque ingenij mei.

Profusus, a. um, participium, Largè fusus. Plin. libr. 11. capit. 41, Mulieri ante septimum mensem profusum lac inutile. Ouid. 11. Metam. –fletus super ora profusus. Plin. lib. 5. cap. 9, Ex hoc lacu profusus, indignatur fluere per arenosa & squalentia.

Profusus, nomen. Supra modũ sumptuosus, abundans. ἀλαπαστικὸς, ὑπερβολικός. Sallust. in Catil. Alieni appetens, sui profusus. quasi profusor sui. Cicer. pro Muræna, Odit pop. Rom. priuatam luxuriam, publicam magnificentiam diligit: non amat profusas epulas: sordes, & inhumanitatem multo minus. Idem 1. Offic. Ipsúmq; genus iocandi non profusum, neque immoderatum, sed ingenuum, & facetum. ¶ Ponitur ali quando pro abiecto, & iacente. Plaut. Profusus, squalens, sordidus, ab omnibus derelictus.

Profusè, aduerbium, Id est effusè. Liu. 10. ab Vrbe, Hæcipse minitãs obstitit profusè tendentibus in castra.

Profundus, a, um, adiectiuum, Quod deorsum magnam habet altitudinem: ita dictum quòd porrò, id est longè habeat fundum. βαθὺς. Virgil. 5. Aeneid. Amissum Anchisen flebant, cunctæque profundum Pontum aspectabant. Ouid. ad Liuiam, Effugerent aliqua ſta gna profunda via. Lucr. lib. 2, Corpora soluentes abeant per inane profundum. ¶ Quandoque sumitur pro alto. Virgil. 1. Aeneid. Ni faciat, maria ac terras cælúmque profundum Quippe ferant secum, &c. ¶ Profundus sæpe per translationem capitur pro ingenti, magno, siue immenso. Hinc profunda auaritia dicitur à Sallustio in Iugurtha, Ibi side data & accepta, Iugurtha Bocchi animum oratione accendit, Romanos iniustos profunda auaritia communes omnium hostes esse. Sic profunda cupido, apud eundem loco iam citato, Nanque Romanis cum nationibus, populis, Regibus cunctis vna, & ea vetus causa belJandi est, cupido profunda imperij & diuitiarum. ¶ Profunda libido. Idem Sallustius de Rep. ordinanda, Vt ex alienis malis deterrimi mortales ventri atque profundæ libidini sumptus quærerent. Nox profunda, Virgil. 4. Aeneid.

Profundum, subſtantiue acceptum, Idem est quod mare. τὸ βαθὸ. Ouid. 17. Epist. Frigora ne posim gelidi sentire profundi. Rubrum profundum, apud Lucanum libr. 8, pro mari Erythræo. Indomito profundo iactari, Ouid. 1. Trist. Eleg. 10. Pater profundi, hoc est Neptunus. Valer. Flac. 2. Argon,

Progemmo, as, Gemmas emitto. ἐφθαλμίζω. Colum. libr. 4. cap. 27. Si palmis incipientibus, progemmantibúsque fossorem immiseris, magnam partem vindemiæ decusseris.

Progener, penul. cor. progeneri, masc. ul. gen. Neptis meæ maritus. πρόγαμβρος. cuius correlatiuũ est prosocer, qui & socer magnus dicitur. Suetonius progenerum videtur accepisse, pro generi patre, in Augusto cap. 19. Lucilisique Pauli progeneri sui, &c.

Progenero, as, penul. corr. Generationem ex me produco. γεννάω. Plin. lib. 11. cap. 16, Fœtus quonam modo progenerarent, magna inter eruditos, & subtilis fuit quæstio. Idem lib. 10. cap. 3, E quibus vultures progenerantur minores. Horat. 4. Carm. Ode 4, Fortes creantur fortibus: & bonis Est in iuuencis, est in equis patrum Virtus: nec imbecillem ferroces Progenerant aquilæ columbam.

Progeneratio, onis, Progenerandi actus. γεννησὶς. Plin. lib. 8. cap. 48. de asinis, Opera sine dubio geruli mirifica, arando quoque, sed mularũ maximè progeneratione.

Progenies, ei. Genus, stirps, familia: à progignendo. γενεὰ. Cicer. 9. Phil. Reddita est ei tum à maioribus statua prò vita: quæ multos per annos progeniem eius honestaret. Virg. 7. Aeneid. –hinc progeniem virtute futuram Egregiam, & totum quæ viribus occupet orbem. Horat. 3. Carm. Ode 6, Ætas parentum peior auis, tulit Nos nequiores, mox daturos Progeniem vitiosiorem.

Progermino, as, Germen produco. βλαστάνω, θάλλω. Colu. libr. 4. cap. 10, Putandi autem duo sunt tempora: melius autem (vt ait Mago) vernum antequam furculus progerminet.

Progero, ris, progessi, progestum, Idem quod extra gero, effero ἐκφέρω. Colum. lib. 12. cap. 50, Vrcei quibus oleum progeritur. Plinius libr. 11. cap. 18, Quum defunctas progerunt, funerantiúmque more comitantur exequias.

Progigno, is, progenui, progenitum, Generationem perduco. γεννάω. Plaut. in Turcul. Neque natus est, neque progignetur. Cicer. 3. Offic. Sed hic qui illud lumen progenuit, ex filio est nominandus. Virgil. 4. Aen. Illam terra parens ira irritata deorum Progenuit, &c.

Progenitor, oris, verbale, Quod propriè significat auum. Ouid. 11. Metam. Quid peperisse duos, & displacuisse duobus, Et forti genitore, & progenitore Tonante Esse satam prodest?

Prognare, aduerbium, Id est apertè, autore Festo.

Prognariter, Audacter, strenuè. γενναίως. Plautus in Pœn. Age, indica prognariter. Ennius 6. Annal. –audite parumper, Vt pro Romano populo prognariter armis Certando, prudens animam de corpore mitto.

Prognatus, Idem quod natus. γεγονὼς. Terent. in Phorm. Bonam bonis prognatam. Liuius 1. ab Vrbe, Vt in eadem ciuitate post centesimum ferè annum quàm Romulus Deo prognatus, Deus ipse tenuerit regnum. Horat. 2. Sermo. Saty. 1, –Quo prognatus eodem. Propriè tamen non filium à patre, sed nepotem ab auo, aut proauo, aut aliquo maiorũ prognatum dicimus. Cice. 3. Tusc. Thyestes. Tantalo prognatus, Pelope natus. ¶ Prognati, subſtantiuè, hoc est ipsi nati, vel liberi. Plaut. Amphit. Res, inquit, parẽtes, patria, & prognati tuantur, seruantur.

PROGNE, πρόκνη, Pandionis Athenienſium Regis filia fuit, & soror Philomelæ, quæ Tereo Thracum Regi matrimonio iuncta est, ex qua filium Itim suscepit. Hæc quum desiderio videndæ sororis teneretur, exorauit virum vt Athenas profectus, Philomelam ad se duceret. Qui mandata peragens, aduentum Philomelæ à Pandione impetrauit. Verùm quum in itinere essent, in libidinem mulieris exardens, quamuis repugnantem compressit: & ne facti obscœnitatem exprimere posset, linguam ei abscindit, & seruo in vinculis custodiendam tradit: reuersúsque ad vxorem, maris nausea periisse simulat. Philomela interim tædio carceris affecta, rem omnem vti gesta fuerat, acu in tenuissima tela depinxit: hanc ancillæ Prognes clàm deferendam tradidit, Progne re intellecta, ac dissimulato ad tempus dolore, postquam Orgiorum dies aduenit, thyrsis & pellibus pro more instructa sororem è carcere eripit, eodémq; indutam habitu ad regiam ducit: ibiq; furiis exagitata arreptũ Itym filium interfecit, virógq; domum redeunti epulandum apponit. Qui tandem re cognita ex pueri capite, quod Progne sub fine cœnæ per sororem afferendum curauit, dum fugientem vxorem furibundus persequitur, mutatam deorum commiseratione in hirundinẽ vidit, quæ consuetudinem habitandi intra hominum tecta semper seruauit. Ipse in vpupam conuersus est, ideòque militarem cristã adhuc in capite gerit, & quasi adhuc filium quærit, clamat πῦ, πῦ, quod significat vbi, vbi. Itys autem in phasianum, quæ auis frequens est iuxta Phasim fluuium in Colchis. At Philomela in auem conuersa est sui nominis, quæ ne nunc quidem cessat deflere cantu dulcissimo iniuriam quam paulò antè elinguis promere non poterat. Vide hanc fabulam latius apud Ouidium, lib. 6. Metamor.

Prognigeum, vide PROPNIGEON.

Prognosis, penul. produ. πρόγνωσις, Præscientia, præuidentia dicitur. Cic. 2. de Diuin. præsagitionem vocat.

Prognosticon, προγνωστικὸν, Rei futuræ signum: à Græco verbo προγινώσκω, quod præscio, siue præcognosco significat: vnde & per g scribi debet. Cic. lib. 1. de Diuin. Atque his rerum præsensionibus prognostica tua referta sunt. Extat hoc nomine libellus Hippocratis, in quo signa ea perſequitur quibus medici ægrorum conualescentiam, mortémve possint præfagire.

Progredior, deris, progressus, Vltrà procedo. πρόειμι, χωρέω. Plautus in Pseud. Si hic quò progredietur, pariter progredimini. Idem Casi. Sed eccum progreditur cum corona & lampade Meus socer. Cæsar 4. belli Gall. Quum illi aut ex arido, aut paululum in aquam progressi, omnibus membris expediti, &c. Cicer. 1. Offic. Atque vt regredi, quàm progredi mallent. Cæs. 2, belli Ciuil. Ipse cum equitibus sexcentis magnis itineribus progreditur. ¶ Progredi obuiam. Liui. 7. ab Vrbe. Romani alacres ab statione obuiam militi suo progressi, laudantes gratulantésque Dictatorem perducunt. ¶ Progredi longius, per translationem, est sermonem extendere. Cicer. 5. Ver. Non dubito quin vobis satisfecerim, Iudices: veruntamen progrediar longius. Digitum non progredi, prouerbialis quædam formula, pro ne minimum quidem. Cic. 4. Acad. Non quæro ex his illa Mathematicorum, quibus concessis, digitum progredi non possunt.

Progressus, progressũs, Id est processus, progressio. Cicer. Att. libr. 1, Progressum præcipitem, inconstantem reditum videt. Idem 6. Philip. Dolabellam irruentem in Asiam à progressu arcuit, à reditu refrænauit. ¶ Accipitur & pro promotione, siue fructu quæ rei alicui operã dantes facimus. Cic. 3. Tusc. Philosophi nunquam in studiis suis tantos progressus progressus facere potuissent.

Progymnasmata, προγυμνάσματα, Latinè dici possunt præexercitamẽta: à verbo Græco προγυμνάζεσθαι, quod est præexerceri.

Proh, Interiectio indignantis. Vide PRO.

Prohibeo, prohibes, pen. corr. ex pro, & habeo, significat veto, arceo, auerto, impedio nequid fiat, aut incipiatur. κωλύω, ἔργον κώλυγον. Virg. 1. Aen. Oramus, prohibe infandos à nauibus ignes. Plautus, Placidè egredere, & somnum prohibe forum, & crepitum cardinũ, Ne quod hic agimus, herus percipiat fieri. Inhibeo verò idem est quod retineo, comprimo. ἀναπείθω, ἐπίσχω. Hoc enim differt à prohibeo, quòd prohibere generale sit, etiam antè rẽ incœptã: Inhibere, re iam incœpta. Illud vetat nequid facere incipias: hoc ne pergas, sed potius desistas. Virgil. 1. Aenei. Quod genus hoc hominum, quæve hunc tam barbara morem Permittit patria? hospitio prohibemur arenæ. Idem 12. Aeneid. Parcite iam Rutuli, & vos tela inhibete Latini. κἀναπέπαυσο τὰ ἀνόσια μητρὸς. Sed de hoc plura suo loco in verbo INHIBEO.

Proiicio, is, pen. corr. Abicio, quasi porrò iacio. ἐκβάλλω. Virgi 6. Aen. Proiice tela manu. Ouid. Epist. 20, Proiicit ipse suas deducta fronte coronas. Virgil. 5, Aeneid. –galeam ante pedes proiecit inanem. Cæsar 3. belli Ciuil. Ex superioribus locis in planitiem descendere, atque arma proiicere iussit. ¶ Transfertur & ad incorporea. Cæsar 2 belli Gall. Increpitare atque incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano dedidissent, & patriam virtutem proiecissent. ¶ Ali quando ponitur pro extendo, porrigo. προβάλλω, πτείνω. Cicer. in Top. Quoniam P. Scæuola id solum esse ambitus ædium dixerit, quantum parietis communis tegendi causa tectum proiiceretur.

Proiectus, ctus, Pro extentione. προβολὴ. Lucret. lib. 3, Quamlibet immani proiectu corporis extet. ¶ Interdum proiicere, est eiicere. ἐκβάλλειν. Cicer. Quid si eum ex vrbe proiecerit? Proiecere se ad pedes, est se humi ad pedes alicuius posternere. Cæs. 1. belli Gall. Qui quum eum in itinere conuenissent, seſéq; ad pedes proiecissent, suppliciter locuti. ¶ Proiicere lachrymas, est effundere. Hircius 4. belli Alexand. Adeò cõtra Cæsarem bellum acriter gerere cœpit, vt lacrymas quas in colloquio proiecerat, gaudio videretur profudisse. ¶ Proiicere se, est despondere animum. Cic. Attic. lib. 9. Tuas nũc epistolas à primo lego: hæc me paulum recreant: primę mouent, & rogant, ne me proiciam. Hoc est despondeã animum. Ibidem, Tum poterimus deliberare, nõ scilicet integra re, sed certè minus infracta, quàm si vna proiecerimus.

Proiectus, a, um, participium. Cic. 2. de Diuin. Simonides ignotum quendã proiectum mortuum cum vidisset, humauit. Virg. 11. Aeneid. Sternitur & toto proiectus corpore terræ. Lucan. libr. 9, Ignauis manibus proiectos reddidit enses. ¶ Proiectus, extensus. Cic. 1. de Orat. Brachiũ proiectus proiectum, quasi quoddam telum orationis. Virgil. 10. Aeneidos. –proiecto dum pede læuo Aptat se pugnæ. Idem 3. Aenei. Proiectáque saxa Pachyni. Sisenna, Vetus atq; ingés erat arbor ilex, quæ circùm proiectis ramis, maiorem partem loci summi tegebat. Virg. 1. Ecloga, Non ego vos posthac viridi proiectus in antro Dumosa pendere procul de rupe videbo. ¶ Proiectus, contemptus, & vilis. Tacit. libr. 1, An ciues, quibus iam proiecta Senatus autoritas? ¶ Proiectus puer, dicitur expositus. ἀκόλεστος, πρόπολος. Plaut. in Cistel. Paruulam puellam proiectam, ex angiportu sustuli. ¶ Pro eodem etiam dicitur proiectitius: Plautus Cist. Lemniq; natam despondit adulescentulo amore capto illius proiectitiæ.

Proiecta, in ædificiis dicuntur quæ ita prouehuntur & extenduntur ex aliquo ædificio, vt nusquam quiescant. προβεβλημένα, qualia sunt mœniana, & suggrundia, & podia pensilia. Immissa autem dicuntur quæ ex nostro ædificio protensa, in alieno recumbunt: cuiusmodi sunt tigna & trabes quæ ex nostro pariete in parietẽ vicini immittimus. Dicta proiecta, à verbo proiicio, quod inter cætera significat porrigo siue extendo.

Proiectio, onis, verbale. Extensio, idem quod proiectus, us. Cicer. in Orat. Brachij proiectio in contentionibus. contractio in remissis.

Proiecto, as, frequentatiuum. Plaut. in Bacch. Etiámne vltrò tuis me proiectas probris? id est iniuriis afficis?

Proiectura, ræ, Est prominentia, & velut supercilium quoddam parietis, ar cendis stillicidiis inuentum. προβολή. Fabri *Larmieros.* appellant, & *Intabulamenta.* Budæus.

Proin, aduerbium, Idem significans quod proinde. πειγάρτοι. Terent. in Eunucho, Proin tu dum est tempus, etiam atq; etiam cogita.

Próinde, cum accentu in antepenultima, componitur ex pro & inde, significãtq; ideo, ideóq; propterea, propter hoc, quapropter. Semper enim dependet ex superiore sententia. τοιγαροῦν, τοίνυν. Liu. lib 1. ab Vrbe, Satis scîri origini Romanæ, & deos affuisse, & non defuturam virtutẽ, proinde ne grauarentur, &c. ¶ Ponitur quandoq; pro aduerbio similitudinis, eandémq; significationem habere videtur cum perinde. ὅσπερ. Terent. in Phorm. Proinde expiscare, quasi non nosses. Sallustius, At hi cõtrà ignauissimi homines, per summum scelus, omnia eis sociis adimere quæ fortissimi viri victores reliquerant: proinde quasi victoria iniuriam facere, demum id esset imperio vti.

Prolabor, pen. prod. prolaberis, prolapsus, Leuiter, sensimque prouehor. προέρχομαι. Cicer. 2. de Natu. deorum, ex aliquo veterum Poëtarum. At Canis ad caudam serpens prolabitur Argo. ¶ Sic prolabi longius in oratione, per metaphoram dicimus, pro eo quod est longius prouehi, & modum egredi. Cicer. pro Cecinna, Tametsi de hoc iudicio multa prætereo, tamen longius prolapsus sum quàm ratio vestri iudicij postulabat. Prolabi ad orationem aliquam, est sensim ad eam accedere. Cice. 1. de Legi. Libenter ad istam orationem tecum prolaberer. ¶ Prolabi item dicuntur qui vestigio in loco lubrico posito lapsantur, procidúntque, aut ægrè sese sustinent. Liu. 5. ab Vrbe. Conuertentem se inter hanc venerationem, traditur memoriæ, prolapsum cecidisse, idque omen pertimuisse.

Prolapsus, a, um, participium. Virgil. 2. Aeneid. Hæc finis Priami fatorum: hic exitus illum Sorte tulit, Troiam incensam, & prolapsa videntẽ Pergama, tot quondam populis, terrísque superbum Regnatorem Asiæ: ia cet ingens littore truncus, Auulsúmque humeris caput, & sine nomine corpus. Equus prolapsus, Proper. lib. 4. Eleg. 1.

Prolapsio, onis, verbale. Cicero pro Cælio, Et interdum multas vias adolescentiæ lubricas ostendit, quibus illa inſistere aut ingredi sine casu aliquo, aut prolapsione vix posset.

Prolatio, vide PROFERO.

Prolato, as, Amplio, dilato, extendo, παρατείνω. Colu. in Præfat. lib. 1, Largius tamen condidere quàm nos, quibus diuturna permittente pace, prolatare licuit rem rusticam, hoc est latiorem & ampliorem reddere. ¶ Interdum idem est quod differre, protrahere, siue prorogare. ἀναβάλλεσθαι. Liu. 2. ab Vrbe, Prolatandis igitur comitiis, quum magistratu Dictator abiisset, res ad interregnum rediit. Vtram prolatare. Tacit. libro 11, Interim Messalina Luculianis in hortis prolatare vitam. Idem libr. 5, Sed vbi diem ex die prolatabant.

Prolatatus, tata, tatum, participium: vt Bellum prolatatum. Tacit. libr. 13, Prolatatum inter Parthos, Romanósq; de obtinenda Armenia, bellum acriter sumitur.

Prolatatio, onis, verbale. παράτασις. Tacit. lib. 19, Sed omnẽ prolatationem vt inimicam victoriæ suspectabant.

Prolepsis, πρόληψις, Latinè dici potest præacceptio, vel prævccupatio. ἀπὸ τῦ προλαμβάνειν, hoc est à præsumendo? Fit aute quum id quod in aduersarij, aut Iudicis opinione esse, aut fore arbitramur cõtrarium nobis, præoccupamus dicere, & ratione dissoluere.

Proles, huius prolis, fœminini generis. Soboles, progenies, neque hominum solùm, verumetiam brutorum. γενεὰ. Colum. libr. 8, de caprino pecore, Parit autem, si est generosa proles, frequenter duos, nonnunquam trigeminos. Cice. 1. de Natu. deor. Fetrea tum verò proles exorta repentè est. Virg. 1. Aen. –Et pulchra faciat te prole parentem. Ouid. 8. Metam. Ante volat, comitique timet: velut ales ab alto, Quæ teneram proles produxit in aera nido. Duellica proles equorum, Lucret. lib. 2. Per translationem etiam de plantis dicitur: vt Oliuæ proles, apud Virgilium 2. Georg.

Proletarij, Qui in plebe Romana pauperrimi erant, neque amplius quàm mille quingentũm æris in censum deferebant: ita dicti quod rarò ad militiam conscriberentur, & ferè procreandæ prolis gratia in vrbe relinquerentur. Qui verò nullo aut perquàm paruo ære censebantur, Capite censi vocabantur. vt ait Gellius libr. 16. cap. 10. Auguſt. lib. 3. Ciuit. Tum verò tam multa bella vbique crebruerũt, vt inopia militum proletarij illi, qui eo quòd proli gignendæ vacabant, ob egestatem militare non valentes, hoc nomen acceperant, militiæ conscriberentur. Nonius, Proletarij dicti sunt plebeij, qui nihil Reipublicæ exhibeant, sed tantùm prolem sufficiant. ¶ Proletarius sermo, dictus est plebeius, & vilis. Plautus in Mil. Nam proletario sermone nunc quidem hospes vtere.

Prolibo, as, pen. prod. Antè libo. προλείβω. Plin. lib. 28. cap. 4, Alij è tribus puteis pari mensura aquas miscent, & prolibant nouo fictili.

Prolicio, is, Induco, allicio. ἐφέλκω, ἐπάγω. Plaut. in Curcul. Eius amor cupidam huc me per tenebras prolicit. id est inducit.

Prolecto, as, are, Illectare, ἐπάγω. Cic. pro Flac. Egentes & leues spe largitionis, & viatico publico, priuata etiam benignitate prolectat.

Prolectibile, Quod alliciendi, incitandique vim habet. ἐγκωμιαστικὸν. Sidon. ad Vectionem, Nemo ita naturæ firmæ est, vt prolectibilibus careat occultis.

Prolixus, a, um. Quod longum, latúmque est, & liberale, quasi porrò laxum. ἱκανὸς, ἐπιμανὴς. Terent. in Heaut. Capillus passus, prolixus, circũ caput negligenter reiectus. Barba prolixa, Virg. 8. Eclog. Comæ prolixæ, Ouid. 4. Trist. Eleg. 1. Prolixas abietes, dixit Varro de Re rust. lib. 1, cap. 6, & cap. 9, Licet videre fructuosas segetes ac resistibiles, & arbores prolixas. ¶ Prolixus autem accipitur pro benevolo, & liberali. Cic. 2. Epist. Prolixa & benefica natura. Idem Attico, libr. 2, Ariobarzanes non in Pompeium prolixior per ipsum, quàm per me in Brutum. Idem ad Atticum, lib. 16, Quod quum ita sit, tamen interest nostra, Plancum hoc animo libenti prolixóque facere.

Prolixitas, tis. Longitudo, quæ & prolixitudo à veteribus dicta est. μῆκος. Pacuuius, Oro, in me ne flectas fandi prolixitudinem.

Prolixè, Id est admodum liberaliter, large. ἱκανῶς. Cic. ad Cæsarem lib. 7, Neque mehercule minus ei prolixè de tua voluntate promisi, quàm erã solitus de mea polliceri. Terent. in Eunuc. Accipit hominem nemo melius prorsus, neque prolixius. id est largius, lautius. ¶ Aliquando significat longè, latéque. Terent. in Adelph. Age prolixè Mitio. id est nimis multis verbis rem agis.

Prologus, gi, πρόλογος, Proloquium, siue præfatio fabulæ, in qua aut poëta excusatur, aut fabula commendatur, aut aliquid lucem ei afferẽs præmittitur. Terent. in prolog. Phorm. Vetus si poeta non lacessissẽt prior, Nullum inuenire prologum potuisset nouus, Quem diceret. ¶ Ponitur aliquando pro ipso homine prologum referente. Terent. ibidem, Orator ad vos venio ornatu prologi.

Prologium, gij, πρόλογιον, Principium, quasi proloquium: à Græco λόγος. Plaut. Examinauit me prologio suo.

Prolongo, gas, Protraho, profero, prorogo: quasi longius facio. ἐπεκτείνω. Plin. lib. 13. cap. 3, Vestes prolongant tempus, Seneca de benefic. Vt prolongetur tibi dies mortis, nihil proficiet ad fœlicitatem.

Proloquor, eris, Animi sensa claris apertísque verbis effero. ἀποφαίνω, ἀπαγγέλλω. Varro 6. de Lingua Latina, Proloquitur is qui in animo quod habet, loquendo effert. Terent. Andr. Censẽ' me vllum potuisse verbum proloqui? ¶ Nonnunquam idem quod prologo vror, vel præfatiuncula quod dicturus sum præmollio. προαγγέλλω, προεισμολέω. Plautus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Epid.Nam quid ego apud te parem proloqui? Ego illam hodie volo facere libertam meam.

Proloquium, quij. Præfatio, exordium, principium orationis. προοίμιον. Accipitur item pro oratione veri vel falsi significatiua, quam Cicero Enuntiationem, Græci ἀξίωμα vocant. Gell. lib. 5. cap. 11. Quod in proloquio disiunctiuo necessarium est.

Prolubium, bij. Cupiditas, & voluptas. ἐπιθυμία. Gell. lib. 16. cap. 16. Feros, & immanes nauitas prolubium tamen audiendi subit.

Proludo, dis. pen. prod. Futurum certamen meditor, & exercendarum virium causa, confirmandique animi veluti simulachrum quoddam certaminis ineo. προγυμνάζομαι, προμελετῶ. Virg. lib. 3. Georg. Et tetat sese, atque irasci in cornua discit, Arboris obnixus trunco, ventósque lacessit Ictibus, & sparsa ad pugnam proludit arena. ¶ Iurgia proludere. Iuuen. Sat. 5. Iurgia proludût, sed mox & pocula torques Saucius. ¶ Proludere, inquit Budæus, est aliquid agere quod ad iustum certamen pertineat, quasique exordium legitimi, plenique certaminis auspicari. Cicero. 2. de Orat. Sed vt ipsis sententiis quibus præluserunt, vel pugnare possint. In armis leuibus proludit. Ouidius ad Pison. Seneca Medea. Dolor proludit per scelera.

Prolusio, verbale. Ipse proludendi actus. Cic. 2. de Orat. Atque eiusmodi illa prolusio debet esse: non vt Samnitum, qui vibrant hastas ante pugnã, quibus in pugnãdo nihil vtuntur. ¶ Prolutionis vocabulum etiam ad causas translatum est. Sic Cicero Diuinationem suam, Prolusionem Verrinæ accusationis vocat: in ea enim de constituendo accusatore Verris agebatur. Verba Ciceronis sunt. Sin mecum in hac prolutione nihil fueris: quem te in ipsa pugna cum acerrimo aduersario fore putemus?

Proludium, dij. Propriè est iusti, legitimique certaminis quoddam veluti exordium, cuiusmodi est illud quod à Citharœdis iusto carmine solet præcini. προαγών, προοίμιον. ¶ Per translationem accipitur pro leuiore rei cuiusuis initio, quod tamen ad alia grauiora nonnihil afferat momenti. Gell. lib. 5. cap. 10. Sed manus mihi in ista victoria proludium est, quum te non causa tantùm, sed argumento quoque isto vinco.

Prolugeo, Solito diutius lugeo, vitra anni tempus luctum produco. Festus. Prolugere dicuntur qui solito diutius lugent.

Proluo, luis. ex pro. & lauo: quod è prima in tertiam transit coniugationem, quemadmodum & reliqua eius verbi cõposita: significat idem ferè quod abluo. purgo, humecto. ἀπολούω, βρέχω, διΐημι. Pers. in Prologo, Nec fonte labra prolui Caballino. Virg. 1. Aeneid. –& pleno se proluit auro, Stat. 8. Thebaid. Cruor saucia proluit pectora. Horat. 2. Serm. Saty. 4. –leni præcordia mulso Prolueris melius. ¶ Proluere cloacam, est aquam in cloaquam infundere quæ secum rapiat fordes. ¶ Plautus in Curcul. ad anum ebriosam transtulit, vinum in ventrem non secus atque in cloacam quandam profundentem. Age (inquit) effunde hoc citò in barathrum. Prolue cloacam. ¶ Proluere terram dicuntur aquæ, quum impetu suo terram abradunt, secúmq; rapiunt. Colum. lib. 2. cap. 10. Quoniam impetus aquarum proluit terrã, nudatisq; radicibus germina non patitur coalescere. Virg. 1. Georg. Proluit insano contorquens vortice syluas Fluuiorum rex Eridanus.

Prolutus, a, um. participium. Horat. 1. Serm. saty. 5. –absentem cantat amicum Multa prolutus vappa nauta. atq; viator Certatim.

Proluuies. ei, Immunditia cuiuscunque rei sordidæ. περίψημα. Virg. 3. Aen. –fœdissima ventris Proluuies: id est sordis effusio, inquit Seruius. Colum. lib. 12. cap. 38. Et ad alui proluuiem.

Proluuium, ij, Idem quod proluuies. ¶ Per translationem dicitur profusio, & prodigalitas, quum quis more aquæ opes profundit. πρόχυσις, Terent. in Adelp. Quæ res tam repentè mores mutauit tuos? quod proluuium? quæ ista subita est largitas?

Promellere, Verbum antiquum, quod litem promouere interpretatur Festus.

Promercalia, Mercimonia sunt venditioni exposita. ὤνια. Promercalia dicuntur (ait Budæus) quę paterfamiliãs vænalia habet, extra ea quę vsui suo seruat. Quidam aiunt promercalia propriè dici merces quæ primò minoris emuntur, vt postea pluris distrahantur: quarum rerum negotiatores Græco vocabulo προπῶλαι nuncupantur. Sueton. in Cæsare, aurum promercale vocat id quod Cæsar vendidit superans sibi, reseruata tanta auri copia, quanta suo vsui satis esset. ¶ Promercales vestes, quæ superuacant patrifamiliãs. Sueton. de Clar. Gram. Luxuriæ ita indulsit, vt sæpius in die lauaretur, nec sufficeret sumptibus, quanquam ex schola quadragena annua caperet. ac non multo minus ex re familiari, cuius diligentissimus erat, quum & officinas promercalium vestium exercuerat. Colum. lib. 1. cap. 8. Pecuniámque domini neque in animalibus, aut aliis rebus promercalibus occupet.

Promereor, reris. deponens, & Promereo, es. Bene ago. beneficium præsto, adiuuo, prorsum. προσάγομαι. Virg. lib. 4. Aeneid. –ego te quæ plurima fando Enumerare vales, nũquam regina negabo Promeritam. Terent. Adelp. Ita velim me ames promerentem pater. id est bene merentem. Plautus tamẽ in Amph. in malam partem sumpsit, Quid mali sum, here. tanta ex re promeritus? ¶ Aliquãdo id simpliciter significat quod mereo. Plau. in Trinum. Nam retineri nequeo quin dicam ea quæ promeres. ¶ Bene promereri de aliquo, est conferre in aliquem beneficium. Cic. 2. Offic.

Promeritum, ti, Cicer. ad Quirites post reditum, Quare hoc maius est in vos vestrum promeritum, quòd non, &c.

PROMETHEVS. pen. prod. Προμηθεύς, Filius Iapeti, & pater Deucalionis, qui hominem ex luto dicitur formasse, & ex cælesti igne animasse. Promethei fabulam sic refert Seruius, Prometheus (inquit) post factos à se homines, dicitur auxilio Mineruæ cælum ascendisse, & adhibita facula ad rotam Solis ignem furatus, quem hominibus indicauit. Ob quam causam irati dij, duo mala immiserunt terris, febres, & morbos, sicut & Sappho & Hesiodus memorant. Quod tangit & Horatius, dicẽs, –post

ignem ætherea domo subductum, macies, & noua febrium Terris incubuit cohors. Ipsum etiam Prometheum in monte Caucaso per Mercurium religauerunt ad saxum: & adhibita aquila est quæ eius cor exederet. Hæc autem omnia non sine ratione finguntur. Nam Prometheus vir prudẽtissimus fuit. Vnde etiam Prometheus dictus est, ἀπὸ τοῦ προμηνοεῖσθαι, id est à prouidentia. Hic primus Astrologiam Assyrijs indicauit: quam residens in monte altissimo Caucaso, nimia cura & solicitudine deprehenderat. Hic autem mõs positus est circa Assyrios, vicinus penè syderibus. Vnde etiam maiora astra demonstrat, & diligenter eorum orsus occasúsque significat. Dicitur etiam aquila cor eius exedere, quòd ἧπαρ est solicitudo, qua ille adfectus, syderum omnes deprehendebat motus. Et hoc quia per prudentiam fecit, duce Mercurio qui prudentiæ & rationis deus est. ad saxũ dicitur esse religatus. Deprehendit præterea ratione fulminum, & hominibus indicauit: vnde cælestem ignẽ dicitur esse furatus. Nam quadam arte ab eodem monstrata, fulminis ignis eliciebatur, qui mortalibus profuit donec eo bene vti sunt. Nam postea malo hominum vsu in perniciem eorum versus est: sicut in Liuio lectum est de Tullo Hostilio, qui eo igni exustus est cum omnibus suis. Numa verò Pompilius impunè eo vsus est tantùm in sacris deorũ. Hinc est quòd igne rapto, mortalibus morbi ab iratis numinibus dicuntur immissi. Hactenus Seruius enarrans illud Virgilij sextæ Eclogæ, Hinc lapides Pyrrhæ iactos, Saturnia regna, Caucasęásque refert volucres, furtúmque Promethei. ¶ A Prometheus fit Promethides patronymicum masculinum.

Promico, as. pen. correp. inquit Nonius, Est extendere, vel longè iacere. Næuius, Si quidem loqui vis, non perdocere, multa longè promicanda oratio est.

Promineo, promines. pen. correp. ex pro, & maneo, significat exto, emineo, propendeo ἐξέχω. Plin. lib. 11. cap. 37. Simiæ dentes vt homini, elephanto intus ad mandendum quatuor, præterquam eos qui prominẽt. Horat. Epod. 5. Quum promineret ore, quantum extant aquam Suspensa mento pectora. Ouid. 13. Metam. –coma plurima toruos Prominet in vultus. ¶ Prominere in memoriam ac posteritatem, pro extẽdi. Liu. 8. belli Pun. Tanquam non longius, quàm quantum vitæ humanæ spatium est, cupiditas gloriæ extendatur: maximáque pars eius in memoriam ac posteritatem promineat.

Prominens, tis. participium. Liuius 7. belli Pun. Gallos prominens collis tegebat.

Prominens, nomen substantiuum. Tacitus libr. 1, Inuenerúntque in litoris prominenti nihil, &c.

Promisco, ις. μίγνυμι. vide MISCEO.

Promiscuus, a, um. Mistum, incertum, confusum. ἐπίκοινος. Sallust. Diuina atque humana habere promiscua, &c. Vnde Grãmatici promiscuũ genus appellarunt, quasi incertum, siue confusum: quod & Græco nomi ne epicœnum appellamus. Quint. lib. 1. cap. 4. Nec statim diligenté putabo qui promiscua (quæ epicœna dicuntur) ostenderit. ¶ Connubia promiscua. Liu. 4. ab Vrbe. Quam enim aliam vim cõnubia promiscua habere, nisi vt ferarum propè ritu vulgentur concubitus plebis, patrũmque? Idem 9. belli Maced. Nec vnum genus noxæ stupra promiscua ingenuorum, fœminarúmque erant. ¶ Operam promiscuam dare, est mutuam operam tradere. Plaut. Rud. Eamus intro omnes, quando operam promiscuam damus.

Promiscuè, aduerbium, Mistè, confusè, incertè: pro quo veteres etiam promiscam dixerunt, inquit Festus. συμμιγῶς. Liu. 1. ab Vrbe. Eodémq; iure promiscuè omnibus datum est. Ibidem lib. 3. Placet pecudum, ferarúmque ritu promiscuè in concubitus ruere?

Promitto, tis, Polliceor. ὑπισχνέομαι. Cicer. Iam enim totum quod tibi promiseram, præstiti. Terent. Adelph. Roga hunc tu: tu promitte huic. M. Promitto. Cicer. 2. de Diuin. Quæ autem inconstantia deorum, vt primis minentur extis, bene promittant secundis? Quandoque est producere, & in longitudinem demittere, quasi porrò mittere. παθύνω. Plaut. in Rud. Capillum promittam, optimum est, incipiámq; hariolari. Plin. lib. 16. cap. 26. Nec vlla arborũ auidius se promittit. ¶ Promittere barbam. Liu. 6. ab Vrbe, Conecto in carcere Manlio, satis constat magnam partem plebis vestem mutasse, multos mortales capillum ac barbã promisisse, obuersatámque vestibulo carceris mœstam turbam. Tacit. libr. 2. Donec crimen barbámque promitteret. Virgil. 8. Eclog. Hirsutúmque supercilium, promissáque barba. id est longa, prolixa, & dependẽs. ¶ Quandoque minari. ἀπειλέω. Virgil. 2. Aeneid. Promisi vltorem, & verbis odia aspera moui. ¶ Promittere ad cœnam, est promittere se iturum ad cœnam. Plaut. in Menæch. Sic promittere ad fratrem, est promittere se iturum ad fratrem. Cicero 1. de Orat. Quum ille dubitaret, quòd ad fratrem promiserat. Promittere, & In se recipere, pulchrè iúxit Cicero ad Brutum, lib. 13. Sed tamen, inquit, separatim promitto, in mẽque recipio fore eum tibi & voluptati, & vsui. ¶ Huius composita sunt, Adpromitto, quod est pro altero promitto. Compromitto, quod significat litem ad boni viri arbitrium mitto. ἐπιτρέπω. A quo compromissum, ipsa facultas arbitro data. ἐπιτροπή. Tractum ab eo quòd vterque litigans simul promittit se arbitri sententiæ pariturum. Repromitto, rursum vel vicissim promitto. Cicero pro Quint. Roscio. Repromittis tu abhinc triennium Roscio: recita istum reiterpulationem clarius. Quandoque idem est quod simplex promitto. Suetonius in Claud. Fucinum aggressus est non minus compendij spe, quàm gloriæ, quum quidam priuato sumptu emissuros se repromitteret, si tibi siccati agri concederentur.

Promissum, si, substantiuum. Quod promittitur. Vnde dicimus, Consequi promissa, Cõficere promissum. Efficere promissum alicui, Exigere promissa. Expetere promissa. Flagitare promissum, Facere promissum alicui, Implere promissum. Stare promissis, Seruare promissa. Satisfacere promisso, Repetere promissum, Soluere promissa aliquibus, Manere promissis:

promissis: quorum omnium testimonia legenti receptos autores nusquam non occurrent.

Promissio, onis, verbale. Cice. 8. Philipp. Scelerũ enim promissio, & iis qui expectant perniciosa est, & iis qui promittunt.

Promnestria, προμνήστρια, Mulier nuptiarum conciliatrix, quæ Latino nomine pronuba dicitur. Nam προμνᾶσθαι inter cætera significat Pronubæ, siue nuptiarum conglutinatricis officio fungi.

Promo, mis, psi, ptum, profero, in medium affero. προκαθέλομαι, προβάλλω. Plaut. in Cist. Accipias clauis, siquid tibi opus erit promptu, promitto. Virgil. 2. Aeneid. Lætique cauo se robore promunt, Thessandrus, Sthenelúsque duces. id est educunt. Pecuniam ex ærario promere. Cicer. 5. Verr. Quum tibi Senatus ærario pecuniam prompsisset, & singulos tibi denarios adnumerasset. Idem 3. de Finibus. Nam in Tusculano quum essem, vellémque è bibliotheca pueri Luculli quibusdam libris vti, veni in eius villam, vt eos ipse, vt solebam, inde promerem. Plinius in Paneg. iubes quæ sentimus promere in medium. Promere consilia, est aperire, palàm facere. Cice. ad Attic. lib. 9. Nunc certè promenda tibi sunt consilia. ¶ Huius composita, Depromo, quod est aliquãde profero, extraho, declaro. Virgil. 11. Aeneid. –& vltricem pharetra deprome sagittam. Plautus in Amph. Quid faciam nunc, si tres viri me in carcerem compegerint? inde cras è promptaria cella depromar ad flagrum? Expromo, proloquor, declaro, & in pectore recondita quasi in lucem profero. ἀποφαίνω. Therent. in Heaut. Nemo est meorum amicorum hodie, apud quem expromere omnia mea occulta audeam.

Prompto, as, frequentatiuum. Plaut. in Bacch. Quia malum si promptet, in dies faciat minus.

Promptus, a, um. Dicitur qui iam paratus est ad agendum, & in quo nulla mora est, quasi iam productus, expeditus, alacer, ardens, ἀπροφάσιστος, πρόχειρος, ἕτοιμος, ὄξυς. Sallustius, Natura ferox, vehemens, manu prõptus erat, maximum bonum in celeritate putabat. Sic dicimus, Promptus ingenio, qui ingenium ad omnia paratum habet. ¶ Iungitur sæpius accusatiuo cum præpositione ad. Cice. 1. Offic. Promptiores igitur debemus esse ad nostra pericula, quàm ad crimina, &c. Interdum iungitur genitiuo. Gell. lib. 10. cap. 22. Plato veritatis homo amicissimus, eiúsq; omnibus exhibendæ promptissimus. ¶ Per translationem ponitur pro manifesto & aperto, quum res à secretiore loco educitur vt parata nobis & ad manum sit. Vnde dicimus, Res est in promptu, hoc est manifesta est. πάρεστι, πρὸ ὀφθαλμῶν. Cic. lib. 1. Offic. Quæ quanquam ita sint in promptu, vt res disputatione non egeat. Sallustius, Aliud clausum in pectore, aliud in lingua promptum habere. ¶ Promptum esse, aliquando legimus pro facile esse. Quintil. lib. 9. cap. 1, Neq; enim me mouent nomina illa quę fingere vtique Græcis promptissimum est. id est facillimũ. Hinc promptæ res dicuntur, inuentu faciles.

Promptè, aduerbium. Alacriter, sine cunctatione. Vnde promptius & promptissimè. προχείρως, προθύμως. Plin. Epist. 82. Quare ego verò Corelliæ adero promptissimè, nec subire offensas recusabo.

Promptarius, a, um, vel promptuarius. Ex quo aliquid depromitur. ταμιευτικός. Plaut. in Amphit. Inde cras è promptaria cella depromar ad flagrum. Nam ibi promptariam cellam pro carcere posuit, quia è carcere ad supplicium promuntur noxij.

Promptuarium, rij, Locus in quo res ad vsum necessariæ ita repositæ sunt, vt statim promi ac proferri possint. ταμεῖον. Cato cap. 11, Armarium, promptuarium vnum, scamna longa sex. Pro eodẽ etiam legitur promptarium.

Promptitudo, inis, Est facilitas ingenij ad quæuis ex tempore expromenda. προθυμία.

Promus condus, Apud veteres pro cellario sumebatur. ταμίας. Plautus in Asin. Ego sum promus condus, procurator peni. Promus dictus, quòd Afin. Præsset penui promendo: condus, quòd eundem in cellam recondere. Duo enim hæc officia ab eodem ferè administrabantur: licet in potentiorum ædibus aliquando fuerint distincta: vnde & nomina ipsa aliquando separatim collocantur, promúmque aliquando legimus fine adiunctione condi. Plaut. Pœnu. Aedepol fecisti prodigum promum tibi. Columel. libr. 12. cap. 3. Promis quoque & cellariis aliquid attendentibus, aut metuentibus interuenire. ¶ Per translationem dixit Plautus in Trinum. –ne admittam Culpam, ego meo sum promus pectori. Apuleius in Apolo. Promum librorum appellat illum qui libris promendis præest.

Promontorium, rij, Significat montem in mari prominentem: vnde & nomen accepit. ἄκρα. Plin. libr. 36. Promontoria aperiuntur mari, & renorum natura agitur in planum. Cæsar 2. belli Ciuilis, Hic locus duobus eminentibus promontoriis continetur. Cice. 6. Verr. Ab eo oppido non longè in promontorio fanum est Iunonis antiquum.

Promonstra, Prodigia, inquit Festus.

Promoueo, es, Prouicho, quasi vlterius moueo. προάγω. Terent. in Eunu. Moue verò ocyus te nutrix. s. Moueo. c. video, at nihil promoues. ¶ Ponitur aliquando pro prolongare, producere tempus. Terentius in Andr. Quantum huic promoueo nuptias. ¶ Aliquando pro proficere. Terent. in Hecy. Abibo hinc, præsens quando promoueo parum.

Promotus, a, um. participium, Idem quod prouectus. Stat. 1. Achil. –Suásque hyemes classis promota, suósque Attollit fluctus, Promotus ad dignitatem. Plinius epistol. 151, Postea promotus ad amplissimas prouinciones, nulla occasione corruptus, ab insito abstinentiæ amore destexit.

Promulgo, gas, Publico, palàm pronuntio, quasi prouulgo, ἐκφέρω, ἐξαγορεύω. Festus, Leges promulgari dicuntur quum primùm in vulgus eduntur, & legendæ proponuntur: vt sicut videatur, posit intercedere. Colum. lib. 1, C. Licinius damnatus est, qui agri modum, quem in magistratu rogatione Tribunitia promulgauerat, immodica possidendi libidine transcendisset. Cic. ad Q. Frat. lib. 2, Cato legem promulgauit de Imperio Lentuli abrogando. Idem pro Sest. De meo reditu octo Tribuni promulgarunt.

Promulgatus, a, um. participium. Cic. pro Muræna, Etenim, vt ait ingeniosus poeta, & autor valde bonus, præliis promulgatis, tollitur è medio non solùm ista vestra verbosa simulatio prudentiæ, sed etiam ipsa illa domina rerum prudentia.

Promulgator, Promulgatrix, Promulgatio, Id est diuulgator, diuulgatrix, diuulgatio. Cicero ad Lent. lib. 1, Subito exorta est nefaria Catonis promulgatio.

Promulsis, idis, Genus cibi dulcioris, mulso conditum. Cice. Papy. Habuisses nõ hospitem, sed contubernalem. At quem virum? non, eum quẽ tu es solitus promulside conficere. Integram famam ad ouum affero: itaque vsque ad assum vitulinum opera perducitur.

Promulsidaria vasa dicuntur quibus promulsis continetur. Scribit Pomponius Iureconsultus legatis vasis, scutellas, & promulsidaria contineri.

Promurale, Murus circum ciuitatis murum ductus, qui & antemurale dicitur. πρόβλημα τείχους.

Promuscis, idis, fœminini generis. Manus, siue proboscis elephantorum dicitur. προβοσκὶς. Plin. lib. 8. cap. 7. Promuscidem elephantorum facilimè amputari, Pyrrhi præliorum experimentis patuit.

Pronecto, tis, ere, Stat. 4. Syl. Vidi quã seriem morantis æui Pronectant tibi candidæ sorores. hoc est in longum tempus nectãt, producant, protrahant.

Pronepos, pen. cor. & Proneptis, Nepotis filius, & filia, Cic. 3. Tusc. Iouis iste quidem pronepos. Ouid. 13. Meta. –sed enim quia retulit Aiax Esse Iouis pronepos: nostri quoq; sanguinis autor Iuppiter est.

Pronomen, inis, Vna est ex octo orationis partibus: ita dicta, quòd vice nominis fungatur. ἀντωνυμία.

Pronuba, æ, pen. corr. Dicitur quæ nuptiis præest celebrandis, & ex ea parte vxoris, sicut auspex est ex parte viri. νυμφαγωγός. Inde Iuno pronuba dicebatur, quia nuptiis præesset. Virg. 4. Aen –prima & Tellus, & pronuba Iuno Dant signum. Flamma pronuba. Claud. 1. de raptu Proserp. Iam vicina toro, plenis adoleuerat annis Virginitas: tenerum iam pronuba flamma pudorem Sollicitat. hoc est Ingenitus ardor quidam qui ætate matura virgines ad nuptias prouocat. Pronubæ (inquit Donatus) dicuntur quæ nubentes domum mariti deducunt, ac comitantur, & quæ in obsequio nubentis sunt.

Pronubo. Nuptiis præsum. νυμφεύομαι. vide NVBO.

Pronuntio, as, Clara voce, decentique corporis motu aliquid profero. προφωνῶ, ὑποκρίνομαι. Plinius Epistol. 114, Nam pronuntiat acriter, sapienter, aptè, decẽter. ¶ Ponitur aliquando, inquit Budæus, pro eo quod est expressè, & nominatim prædicere, præfarique ex bona fide in rebus contrahendis. Vlpianus in l. j. de Aedil. edict. sæpe in ea significatione vsus est: & in l. Quod fi nolit, Qui mancipia vendunt inquit, nationem cuiusque in venditione pronuntiare debent. Cic. 3. Offic. Quum in vendendo eam rem scisset. & non pronuntiasset, emptori damnum præstari oportere. ¶ Aliquando pro nominare. Liu. 4. bel. Pun. Postremò victi consensu, & seditionem metuentes, pronuntiant eos Prætores. ¶ Aliquando pro decernere, iudicare, dicere. Plinius Epist. 5. At ego ne interrogare quidem fas puto, de quo pronũtiatum est. Cic. 2. de Finib. Equũ igitur pronuntiabit sententiam ratio adhibita primùm humanarum, diuinarúmque rerum scientia, &c. ¶ Nonnunquam pro palàm & classico nuntiare. Curtius, Imminénsque Dario iter ad Euphratem pronũtiauit. ¶ Aliquando pro palàm promittere. Liu. 2. ab Vrbe, Aedem Castori vouisse fertur, ac pronuntiasse militi præmia, qui primus, qui secundus ex hostium intrasset.

Pronuntiatus, a, um. participium. Cic. in Part. Versus pronuntiatus syllaba vna brevior, aut longior.

Pronuntiatum, ti, substantiuum, Propositio veri vel falsi significatiua, quæ Græcè ἀξίωμα dicitur. Cicero 1. Tusculan. Omne pronuntiatum, (sic enim mihi in præsentia occurrit vt appellarem ἀξίωμα, vtar pòst alio, si inuenero melius) id ergo est pronuntiatum, quod est verum aut falsum.

Pronuntiatus, us, ui, Idem quod pronuntiatio. Gell. libr. 4. cap. 17, Ratio in pronuntiatu manet.

Pronuntiatio, onis, verbale est, Vocis, vultus, & gestus moderatio cum venustate, inquit autor ad Herennium lib. 1. Cice. 1. de Inuent. Pronuntiatio est ex rerum & verborum dignitate, vocis & corporis moderatio. Idem 1. de Orat. Quis enim cantus moderatæ orationis pronũtiatione dulcior inueniri potest?

Pronuntiator, oris, Qui pronuntiat. Cice. de Clar. Orat. Thucydides enim rerum gestarum pronuntiator syncerus, & grandis etiam fuit.

Pronuper, Valde nuper. πρὸ ὀλίγου. Plaut. in Trin. Qua sponsione pronuper tu exactus es pro illo adolescente.

Pronurus, huius pronurus, pen. cor. Dicitur vxor nepotis. Ouid. Epistol. 16. Pronurus & magni Laomedontis ero.

Pronus, ni. Propriè dicitur in anteriorem partem flexus. κατωφερὴς, κατὰ φύσιν, ὑπώφρυσις. Ouid. libr. 2. Metamor. Pronáque quum spectent animalia cætera terram, Os homini sublime dedit. ¶ Per translationem verò quis dicitur pronus, id est inclinatus ad virtutes, vel ad vitia, quãquam vsitatius in malam partem accipiatur. ἐπιρρεπὴς. Mam qui ad virtutem, aliámve rem laudabilem naturæ inclinatione feruntur, faciles potius dicuntur: vt ex Ciceronis sententia docuimus suprà in dictione PROCLIVIS. Plin. in Paneg. Nihil est tam pronum ad simulatæ quàm æmulatio, in fœminis præsertim. ¶ Pronus & supinus contraria. Plin. libr. 7. cap. 17. & lib. 28. cap. 4, Supini cubitus oculis conducunt, ac proni tussibus. ¶ Pronum mare, littori vicinum dicitur: sicut altum, quod longius abest à littore. Virg. 5. Aen. –ventísq; vocatis Prona petit maria. id est littori vicina. ¶ Dicitur & Pronis in tertia declinatione,

vt apud Varronem in Parmenone, Alia trabs pronis in humum accedens proximè frangit ramos cadentes. ¶Et dicimus Pronus huic rei. Colu.lib.3.cap.2, Aquiloni prona. Et Pronus ad hanc rem. Idem libr.2. cap.9, Campo patente, & ad solem prono.

Pronitas,atis, Seneca in Præfat. Declam. Nescio qua iniquitate & ad malũ pronitate naturæ eloquentia se retroquerit.

Proœconomia,miæ, *προοικονομία*, Figura Poetis familiaris: de qua sic Seruius in illum versum Virgilij,1. Aeneid. –& Libyæ defixit lumina regnis. Pulchra proœconomia, id est dispositio carminis. Vituperabile enim fuerat,si ex abrupto transitum faceret. Inducit enim hîc Iouem de rebus humanis cogitantem, & Africam respicientem, ad quam venére Troiani.

Proœmium,mij, *προίμιον*, Latinè initium, vel exordium, siue præfatio dicitur,ex *πρὸ* & *εἶμι* : propterea quòd præcipuũ, legitimúmq; carmen soleat præcedere. Proprie enim proœmium dicebatur quod à citharœdis certamen inituris præcini solebat. Quanquam deinde etiã orationum exordia hoc nomine dici cœperunt. Nam sicut citharœdi pauca quædã antequam legitimum carmen incheant, emerendi fauoris gratia canunt : sic Oratores nonnulla priusquam causam exordiantur, ad cõciliandos Iudicum animos præloquuntur : quæ illorum imitatione proœmia appellarunt. Cice.2.de Legib. Habes legis proœmiũ, sic enim hoc appellat Plato. Cic.ad Att.lib.16, De gloria librũ ad te misi: & in eo proœmium id est quod in Academico tertio. Id cuẽnit ob eam rẽ quòd habeo volumen proœmiorum: ex eo eligere soleo, quum aliquod *σύγγραμμα* instituo. Quint.libr.3. cap.8, In demonstratiuis verò proœmia esse maximè libera existimat Aristoteles. ¶Per translationẽ accipitur pro quouis principio. Inuen.Saty.3, –miseræ cognosce proœmia rixæ.

Proœmior,aris, Quòd est exordior. *προοιμιάζω*. Plin. Epist.27. Proœmiatur aptè, pugnat acriter, colligit fortiter, ornat excelsè : postremò docet, delectat, afficit.

Propago,ginis,& Propages,gis,pen.prod. Vitis vetula & suppressa, vt ex vna plures fiant: dicta quòd porrò pangatur, id est longè figatur, *παραφυάς*. Virg.2.Georg. –pressos propagis arcus. Vbi prima producitur: vnde & geminato p. quidam ibi scribendum existimant, more veterum Poetarum, qui quoties primam dictionis huius syllabam producebant, duplicabãt p, vt etiã annotauit Erythræus. Vitatius corripitur, vt ex sequentibus Poetarum exemplis manifestum est. Cic.de Senect. Malleoli plantæ, farmenta, vites, traduces, propagines. Plin.libr.14.cap.1, Vis vitiũ omnis euocatur in palmites, aut deprimitur in propagines. Horat.2. Epod. Ergo adulta vitiũ propagine Altas maritat populos. ¶Aliquando significat genus, stirpem, progeniem, Virg.12.Aen. Si Romana potẽs Itala virtute propago. Ouid.3. Fast. Non hæc ille Deus, tantæque propaginis autor Credidit officiis esse minora suis. Lucret.lib.4, At consueta domi catulorum blanda propago. Propages (inquit Nonius) est series, & affixio continua, vel longè ducta. Pages enim compactio: vnde compages. Pacuuius, Saluete gemina mea propages sanguinis. Propago liberorum. Plin.libr.7.cap.14, Qua de causa aliorũ eius liberorum propago Liciniani sunt cognominati.

Propago,as,pen.prod. Vitem vetulam supprimo, vt ex ea vna plures fiant. *παραφύω*. Cice.in Cat.Maiore, Propagatio vitium, farmentorúmque ea quam dixi &c. Cat.cap.32, Vites propages in sulcos. ¶Per translationem ponitur pro extendo, dilato, protraho, profero, prolato. *ἐπεκτείνω*, *παρατείνω*. Sueton.in Calig.cap.29, Prætorium virum ex secessu Antiyræ, quam valetudinis causa petierat, propagari sibi commeatum sæpius deiderantem, quum mandasset interimi. Id est produci, proferri sibi commeatum. Cice.7.Verr. Quum ipse sui generis initium ac nominis ab se gigni & propagari vellet, hominum potentissimorum suscepit inimicitias. Idem pro Sestio, Hæc monumentis Annaliũ mandantur, posteritati propagantur. Idem 2. Offic. Vera gloria radices agit, atque etiam propagatur.

Propagatus,a,um, participium. Cic.4.in Catil. Memoria Consulatus mei propagata.

Propagatio,onis, verbale. Cicer.1.Offic. Quæ propagatio & sõboles origo est rerum publicarum. Idem Luceio, libro 5, Vita in qua nihil insit nisi propagatio miserrimi temporis.

Propagator,oris, Cice.ad Attic.lib.8. Ille restituendi mei, quàm retinendi studiosior: ille prouinciæ propagator, ille absentis in omnibus adiutor. De Pompeio.

Propalam, pen.cor. Id est clarè, apertè, & in propatulo. *ἀπεφατμένως*. Cic.lib.1.de Orat. Non explicata veste, neque proposito argento, neque tabulis, & signis propalam collatis.

Propalo,as,pen.cor. Si apud idoneos scriptores inueniatur, idem erit quod aperire, manifestare, & palam facere. *φανερόω*. Nam quod Calepinus existimauit idem etiam significare quod in longum crescere, deceptus est corrupta Columellæ lectione ex lib.13.cap.7, vbi sic legit, Deinde ex eo sulco, quasi ramos fossarum facies, per quos & quæque virga postulaue rit, propaletur, atque in terra adoperies. Ibi enim Propagetur legendum constat. non propaletur.

Propatruus, Frater proaui, qui & patruus magnus dicitur. *προπατράδελφος*.

Propatulus, a,um, adiectiuum, Latè patens, atque apertum, quasi porrò patulum. *προφανής*. Cic.6. Verr. Ante ædem Cereris in aperto, ac propatulo loco signa duo sunt, &c. ¶In propatulo, aduerbialis formula est, pro palàm. Sallustius, Viros muliebria pati mulieres pudicitiam in propatulo habere. id est publico.

Prope, Præpositio est compositionem non admittens, Idem valet quod iuxta. *ἐγγύς* Curtius, Quum prope id oppidũ copiæ constitissent. ¶Sine casu, aduerbium est eiusdem significationis cũ præpositione. Terent. in And. Propè adest, quum alieno more viuendum est tibi. sub. tempus. Ponitur aliquando pro aduerbio ferè, seu quasi. Plinius, Et in foribus templi propè collapsus expauet. ¶Interdum, ex propinquo. *ἐγγύθεν*. Martial.lib.1, Hic vbi sydereus propius videt astra colossus.

Propior,propioris,& hoc Propius, comparatiuum, Propinquior. *ἐγγύτερος*. Cic.pro Quintio, Tibi me propior nemo est. Ouid.Epist.3, Ille gradu propior sanguinis, ille comes. Plaut. in Trin. Tunica propior pallio est. Cic.1.Tusc. Veniunt inde ad propiora. Horat.3.Carm. Ode 15, Maturo propior desine funeri Inter ludere virgines. de sene. Ouid. Epist.16, Exẽplo tangi nõ propiore potes. Cic.pro Sest. Omnia sua sibi propiora esse pericula, quam aliena. Virg.9 Aen. –mea quæ spatiis propioribus ætas Insequitur. ¶Propius vero, id est veri similius. Liu.4.ab Vrbe, Capuámque ab Duce eorũ Capye, vel (quod propius verò est) à campestri agro appellatum.

Propius, comparatiuum aduerbium, Plautus, Bacch. Cedo manum, ac subsequere propius me ad fores. Liuius, Castra propius hostem mouit. Vt propius ventum est. Ouid.4. de Ponto, Eleg.7. ¶Nihil propius factum est, id est parum abfuit quin hoc, aut illud factum fuerit. *παρὰ τοσοῦτον, παρ' ὀλίγον, παρ' ὀλίγιστον*. Cic.in Verrem, Nec quicquam factum est propius quàm vt viuus combureretur.

Proximus, superlatiuum, Propinquissimus, maximè vicinus. *ἐγγύτατος*. Ouid.1.de Arte, Proximus ad dominam, nullo proxibente, sedeto. Ibidem, Proximus huic labor est, placidã exorare puellam. Terent. Hecy. Despondent ei gnatam huius vicini proximi. Cicer. Attic. libr.2, Arrius proximus est vicinus : imò ille quidem iam contubernalis. Terent. in Eunuc. Illum liquet mihi deierare his mensibus Sex vel septem prorsum non vidisse proximis. Id est præteritis, inquit Donatus. Terent. in Adel. Proximus mihi genere. Veteres tamen non solùm propinquum, & nobis hærentem, proximum dicebant, verumetiam longè remotum: si tamen inter duo discreta nihil medium extitisset. Virg.5. Aeneid. Proximus huic, longo sed proximus interuallo. ¶Aliquando ponitur pro maximè propitio. Varro, Gradiuum testor, qui Deus est nobis omnium proximus. ¶Interdum non habet vim superlatiui, & propinquum significat : quapropter comparatiuum facit, Proximior, quod propinquiorem significat. Veget. Proximior & dextra fit, quæ plagam posit inferre. Vlpianus ad Edictum ædil. Si quis proximior nasceretur cognatus.

Proximè, aduerbium, *ἐγγύτατα*. Cicero Luceio lib.5, Literæ quas à te proximè accepi. Idem 12 de Natur.deor. Is quem proximè nominaui. Nonnunquam habet & accusatiuum, quemadmodum & cætera à prope præpositione deriuata. Idem Attico lib.6. Habere exercitum quàm proximè hostem. Idem Attico, libr.3, Quare nihil esset necesse, quàm proximè Italiam esse. Eidem, libr.1, Proximus Pompeium sedebam. Propius vrbem mouent. *ἐγγυτέρω*. Sallustius. Proximè Hispaniam Mauri sunt.

Proximitas,atis. *ἀγχιστεία*. Ouid.2.de Arte. Et lateat vitium proximitate boni. Idem de Nuce, Méq; ream nimiæ proximitatis agi. Quint.lib.3.cap. 8. Sed eam plures petant, vel eodem iure. vel proximitatis, vel diuersi: vt quum hic testamento, ille proximitate nitatur.

Propecto, is,xui,xum, In longum pecto: vnde Propexus,a,um: vt Barba propexa. Ouid.1.Fast. Ille manu mulcens propexam ad pectora barbã. Virg.10.Aen. –propexam in pectore barbam.

Propediem, aduerbium temporis, idem valens quod breui, vel post paucos dies. *ἐν βραχεῖ*. Terent.in Heaut. Et illum tibi saluum affuturum esse hîc confido propediem. Cice.Attic.lib.6, Ego vt spero, propediem te videbo.

Propello, is,puli,pulsum, Longè pello, procul amoueo, *ἀπώθεμαι*. Cæsar 5. belli Gall. Varenus gladio cominus rem gerit : atque vno interfecto, reliquos paulum propellit. Lucan.lib.3, Propulit, vt classem velis cedentibus Auster incumbens, mediúmque rates tenuere profundum. Liuius 10.belli Macedo. Periculum vitæ propellere à me potes, puniendo eos qui ad me interficiendum ferrum sumpserũt. ¶Orationem remis propellere, per translationem. Cic.4.Tusc. Quærebam igitur vtrum panderem vela orationis statim, an eam antè paulùm dialecticorum remis propellerem.

Propulsus, a, um, participium. Lucanus libro 7, –cernit propulsa cruore Flumina.

Propulso.as, frequentatiuum, Significat arceo, depello, quasi procul pulso. *ἀποσείω*, *ἀπαμύνω*, *ἀποκρούομαι*, *ἀμύνομαι*. Liu. li. 1, Tamen quũ mœnibus bellum propulsare posset, in aciem copias educit. Terẽt. And. Nam quod tu speras, propulsabo facilé. Cice.pro Cluent. Displicéatne mihi legum præsidio a capite periculum propulsare?

Propulsatio,onis. Cic.pro Sylla. Cum huius periculi propulsatione coniungam defensionem officij mei.

Propulsator,oris. Vale.Max.libr.7.cap.9, Autorem harum rerum beneuolentia, propulsatorem odio insecutus.

Propemodum, Id est penè, ferè, fermè, quasi prope mẽsuram. *ὀλίγου δεῖν*. Plautus in Trucul, Propemodum expertæ estis quàm ego sim tranquillus vsque homo.

Propempticon, *προπομπτικὸν*, Latinè comitatiuum : à *προπέμπω*, comitor, præmitto. Vnde est titulus apud Sidonium, Propempticon ad libellum.

Propendeo,es, Inclinor, deorsum vergo : propriéque dicitur de lance in statera præponderante. *ῥέπω*. Cice.5. Tusc. Qui quum in alteram lancem animi bona imponat, in alteram corporis, & externa : tantùm propendere illam boni lancem putet, vt terram & maria deprimat. Propendere in aliquem inclinatione voluntatis. Cicer.2.de Orat. Necesse est vt inclinatione voluntatis propendeat in nos. ¶Propendere verò pen.cor. est diu, siue multum aut diligenter ponderare, aut examinare. Quintilianus, Dabam his otium, refrigerato inuentionis amore, diligentius repetitas tanquam propendere.

Propendens, tis, Demissus, Colu.lib.7.cap.12, Probatur quadratus potius, quàm longus, aut breuis, capite tam magno, vt corporis videatur pars maxima,

maxima, deiectis, aut propendentibus auribus. De cane villatico.

Propensus a,um, Vehementer inclinatus. *σπουδαῖος*, *προπετικώτερος*. Cice. 3.de Finib. Ita non solùm ad discendum propensi sumus, verumetiam ad docendum. Idem 2. Offic. A quo enim expeditior, & celerior remuneratio fore videtur, in eum ferè est voluntas nostra propensior. Idem 1. Offi. Quinetiam siquis est paulo ad voluptatem propensior. ¶Aliquando idem est quod propendens, prominens, siue extensus. *ἐκτενής*. Persius, –quum tibi Calue Pinguis, aqualiculus propenso sesquipede extet. Vbi Cornutus interpres, Quum tu, ô Calue, Senator abundantia ciborum pinguis sis, & ventrem habeas vltra sex pedes extensum. Inde propensa munera, id est multa ac magna. Plautus in Trucul. Miles aduenit, nutiq; causa dat propensa munera.

Propensè, aduerbium, Id est ex animo. Lentulus ad Senatum, lib.12, Vt hãc concordiam, & conspirationem omnium ordinum ad defendendam libertatem propensè non crederent esse factam.

Propensio, onis, Animi inclinatio. Cice.4.de Finib. Qui nulla in re nisi in virtute, aut vitio propensionem, ne minimi quidem momenti ad summum bonum adipiscendum esse diceret.

Propero,as,pen.cor. Festino, accelero, celeritate vtor: à propè, vt putatur, dictum. *σπεύδω*. Teren. Andr. Propera, accerse, hinc qui auferat eam. Cicero Cornificio, lib.10, Atque inde ventis, remisque in patriam omni festinatione properaui. Ouid.10.Metam. –sedem properamus ad vnam. Virgil.7.Aeneid. –quem regia coniux Adiungi generum miro properabat amore. Sallustius, Quã illi discessus erat in Galliam properanti. id est celeriter eunti. ¶Properare item dicitur qui festinanter aliquid agit, vel dicit. Virgil.2.Georg. Multa forent quæ mox cælo properanda sereno. Maturare datur. Nonius, Festinare & properare veteres diuiserunt. Cato, Qui vnum quid maturè transigit, properat: qui multa simul incipit, nec perficit, festinat. Verùm vtraque verborum ratio sub hac significantia proxima est veritati, vt sit sæpe animi properare, studiosè ad res aliquas contendentis : festinare, corporis necessitati obsequentis. Virgil.lib.4.Aeneid. Et mediis properas Aquilonibus ire per altum. Et lib.2, Festinate viri: nam quę tam fera moratur Segnities? Hęc Nonius. ¶Huius cõposita sunt, Appropero, quod est iuxta propero. *διατάσσω*. Cicero pro Milone, Quum hic insidiator qui iter illud ad cædem faciendam approperasset. Depropero, valde seu celeriter propero, properanter facio. Horatius lib.2. Carm. –quis vdo Deproperare apio coronas. Curátve myrto? Impropero, intrò propero, festinãter ingredior, Plin.lib.16, Intus labyrinthum inextricabilem, quò si quis properet sine glomere lini, exitum inuenire nequeat. Aliquando est crimen vel aliquid aliud obiicere. *ἐνεδρεύω*. Vnde Improperium. Sed de hoc plura suo loco.

Properatio, onis, Idem quod festinatio. *σπουδή*. Cice.lib.2. Epist. Sed ad properationem meam nonnihil interest, non expectare donec ad locum venias. Cicero Tironi, lib.16. Epist. Nam quæ parcius frater perscripserat, verecundia videlicet & properatione.

Properatò, aduerbium. Festinanter, præproperè. *σπουδῇ*. Tac. lib. 13, Neque nimis properatò Narcissus Claudij libertus ad mortem agitur. ¶Properatò opus est, pro Properare. Cicero pro Mil. Primùm erat nihil cur properatò opus esset.

Properantia,æ. Festinatio. *σπουδή*. Sall. in Iug. Neque ex tanta properantia tam facilè tractum bellum socordia magis, quàm dolo crederent.

Properanter, aduerbium factum à participio properans. Idem quod festinanter. *σὺν σπουδῇ*. Accius Thelepho, Remisque nixi properanter nauim in figam trahunt. Lucret. libro 5, Vsque adeo properanter ab omnibus ignibus eius.

Properiter. *μετὰ σπουδῆς*. Catullus. Animula miserrima properiter abit. Pacuuius Teucro, vt citat Nonius, Mihi classem imperat Thessalum, nostrámque in altum vt properiter deducerem.

Properus, a,um, pen.cor. Idem quod celer. *σπουδαῖος*. Plautus. Properam video ancillam venientem. Iræ properus. Tacitus lib. 11, Si præuenirent Claudium, vt insidiis incautum, ita iræ properum. Cursus properus, Ouid. Epist. 16. Gressus properus, Val. Flac. 4. Argon. Pede propero sequuntur ducem. Catullus. Oblatæ occasionis propera, Tacit. lib. 12. de Agrippina. Hinc fit properior, propertimus, & compositũ Præproperus.

Propere, aduerbium, Celeriter. *σπουδαίως*. Sallustius, Tum properè Consul ducit exercitum. Virgil. 6. Aeneid. His actis properè exequitur præcepta Sibyllæ.

PROPERTIVS, Elegiarum Poëta ex Meuania oppido oriundus, quod in Vmbria est, vt ipse autor copiosè testatur. Sunt qui scribant eius patrem Equestri dignitate ornatum, ac Triumuirali poreſtate fuisse: tum inter eos connumeratum qui L. Antonium secuti, Perusia capta ex Octauij Cæsaris autoritate, ad aram Diui Iulij perducti, ibidem occisi fuerunt. Illud omnino constat, hunc Propertium magna ex parte amissis bonis, Romam se recepisse, quum patrem suum in tenera adhuc ætate amisisset: quod illis versibus apparet. Aspice me, cui parua domus fortuna relicta est, Nullus & antiquo Marte triumphus aui. Ex Crinito.

Propetro,as,pen.cor. Est mandare vt aliquid perficiatur, teste Festo, Accius. Agè verò, propetra quod cœpisti fieri.

Propexus, vide PROPECTO.

Prophanus, vide PROFANVS.

Prophetа,æ,& Prophetes,æ, mascu.gene. *προφήτης*. Qui futura prænuntiat à superiùm intellecta. Nam qui spiritu pythonico, aut furore correpti, futura prædicunt. Prophetarum nomen non mentur. Veteres (vt inquit Festus) antistites fanorum, oraculorúmque interpretes, prophetas dicebant. Huius fœminini est Prophetissa, mulier diuino instinctu futura prædicens. *προφῆτις*.

Prophetia,æ, *προφητία*, Est inspiratio, vel reuelatio diuina, rerum euentus

immutabili veritate denuntians

Propino,nas,penul.prod. *προπίνω*. Præbibo, poculum prægusto, & deinde alteri trado. Plau. in Cure. Propino magnum poculum, ille bibit. Quæ consuetudo inde initium habuit, quod Græci in solennioribus compotationibus quas philotesias appellabant, aurea argenteáque pocula proferri, & vino impleri iubebant: eáque prægustata, cui visum esset, dono offerebant. *Πρόπινον*, inquit Pindari interpres, *δεῖ λυθῆναι, ἅμα τῷ πώματι καὶ τὴν φιλίαν χαρίζεσθαι*. Cicero 1. Tusc. Quo sonitu reddito, arridens, Propino, inquit, hoc pulchro Critiæ, qui in eum fuerat teterrimus. Græci enim in conuiuiis solebant nominare cui poculum traditu ri essent. Mart. lib.6, Nemo propinabit Calliodore tibi. Iuuen. Saty.5, –quando propinat Virro tibi? ¶Propinare salutem. Plaut. Stich. Propino tibi salutem plenis faucibus. Demosthenes eos qui patriam prodũt, *προπίνειν τοῖς ἐχθροῖς*, hoc est propinare hostibus dicebat. ¶Interdum est simpliciter porrigere. Terent. in fine Eun. Hunc comedendum, & deridendum vobis propino. Plin. lib.20, Quidam ad vuluæ dolorem radicem cum vino dulci propinant.

Propinatio, onis, verbale. Actus ipse propinandi seu prohibendi. *πρόποσις*. Seneca de Benefic. cap.21, Ego ab eo beneficium accipiam, à quo propinationem accepturus non sim?

Propinator, oris. Ouid.1. de Arte, Inde propinator nimium quoque multa propinet.

Propinquus, a, um, Quod propè est. *πλησίος*. cui opponitur longinquus. Terent. in Eun. Ex meo propinquo rure hoc capio commodi. ¶Nonnunquam idem est quod consanguineus, vel sanguine coniunctus. *ὁ ἐγγύτατα τῷ γένει, ὁ ἐκ τοῦ αἵματος προσήκων*. Cice. ad Cæl. lib. 2. Epist. Virginius propinquus tuus, familiarissimus noster.

Propinquitas, atis, Modò sanguinis coniunctionem significat. *ἐγγύτης*. Cice. de Amic. Adsciscántque sibi quasi propinquitate coniunctos, atq; natura. Modò loci vicinitatem. Idem 3. Offic. Nimis enim imminebat propter propinquitatem Aegina Piræo.

Propinquè, aduerbium. *πλησίον*. Plaut. in Truc. Atat eccam adest propinquè, &c.

Propinquo, as, Propinquus fio, aut propè accedo. *ἐγγίζω*. Virgil. 2. Aeneid. Iámque propinquabam portis, omnémque videbar Euasisse viam. Ibidem, –Nate exclamat, fuge nate, propinquant. Idem 9. Aeneid. –nam lux inimica propinquat. A quo fit Appropinquo, de quo suprà. *παραβάλλω*, *προσεγγίζω*.

Propior, vide PROPE.

Propitius,a,um, Placidus, fauénsq;: à propè, & ito. itas, vt quidam aiunt. *ἱλεως*. Nam qui nobis fauent, prope nos ire consueuerunt. Vel dicitur Propitius, quasi prorsus pius: aut porrò id est valde pius. autore Nonio. Plaut. in Merc. Tam propitiam reddam, quàm quum propitia est Iuno Ioui. Idem Amph. Et tibi, & tuis omnibus propitius cæli cultor aduenit. Cice. pro Cælio. Huic homini ego fortasse, & pauci, deos propitios, plerique autem iratos putabant. Idem in Epist. ad Octauium, Perque fortunam populi Romani, quæ quanquam nobis infesta est, fuit aliquãdo propitia.

Propitio,as, siue Propitior, aris, Propitium reddo, placo. *ἱλάσκομαι*. Plaut. in Pœn. Illud facit, nisi te propitio Suet. in Otho. cap.7, Per omnia piaculorum genera manes Galbæ, à quo deturbari, expellique se videbat, propitiare tentasse. ¶Propitiare aliquid. pro conciliare, seu dare. Curt. lib.4. Ille capite velato verbenas manu præferens, precibat preces Regis, Ioue Minerváque victoriam propitiante. ¶Propitiare animi solicitudinem, est lenire Plin. lib.28.cap.2, Alius salua post aurem digito relata, solicitudinem animi propitiat.

Propitiabilis, inquit Nonius, Id est pronus ad propitiandum. Ennius. Animus huic est propitiabilis. ¶Propitiabilis hostia, id est apta propitiationi.

Propitiatorium, rij. Quod nobis aliquem propitium reddit, placidum, & fauentem. *ἱλαστήριον*. Erat & tabula quædam, qua cooperiebatur arca Testamenti: de qua in Exodo legitur, Facies & propitiatorium de auro mundissimo.

Proplastice, ces, *πλαστική*, Ars faciendi typos ex argilla, cretáve, quos in æneis, marmoreísque operibus artifices sibi proponunt imitandos. ¶Ponitur & figuratè pro ipsis typis. Plinius libro 35. capi. 12. Arcesilai proplastices pluris vænire solitam constat ab artificibus ipsis, quàm aliorum opera.

Propnigeon, *προπνιγεῦν*, Os furni, siue præfurnium. Græcis enim *πνιγεύς*, furnum significat, siue caminum : *ἀπὸ τῆς πνίγεως*, hoc est à suffocando, quòd ignis in eo suffocetur. Plinius Epist. 42, Adiacet vnctorium hypocausto, adiacet propnigeon balinei.

PROPOETIDES, *προποιτίδες*, Puellæ fuerunt Cypriæ. ex Amathunte vrbe, quæ quòd Veneris numen aspernarentur, ab irata dea adeò perciræ sunt libidinis desiderio, vt corpora palsim in triuiis prostituerent: vnde factus est locus fabulæ, Propœtides in saxa fuisse mutatas, quòd abiecto omni pudore, velut saxa induruissent. Ouid. 10. Metam. Sunt tamen obscenæ Venerem Propœtides ausæ. Esse negare deam: pro qua sua numinis ira. Corpora cum forma primò vulgasse feruntur: Vtque pudor cessit, sanguísque induruit oris, In rigidum paruo silicem discrimine versæ.

Propola,æ. pen. produ. *μεταβολεύς*, *προπώλης*, Negotiator, qui merces præmit minoris, vt postea pluris vendat : *πρό* enim antè, *πωλέω* vendo. Cicero contra Pisonem, Pistor domi nullus, nulla cella, panis, & vinum à propola, atque decuppa.

Propolis, huius propolis, pen. cor. *πρόπολις*, In apum operibus dicitur tertium ceræ fundamentum, ex crassiore, tenaciorèque constans materia, frigoris, iniuriæque omnes aditus obstruens, favósque stabiliens. Plinius libro 11. capi. 7, Prima fundamenta operis, comolin vocant peritiſecunda, pissoceron : tertia. propolin inter coria, cerásque magni ad

medicamina vsus. Nigra crusta est prima, saporis amari. Pissoceros super eam venit, picantium modo, ceu dilutior. Ceræ initium plerunque è mitiore gummi. Propolis crassioris iam materiæ, additis floribus: nondum tamen cera, sed fauorum stabilimentum, qua omnes frigoris aut iniuriæ aditus obstruuntur, odore etiamnum graui, vt qua plerique pro galbano vtantur. Idem lib. 24. cap. 8. Populi ferunt in foliis guttam ex qua apes propolin faciunt.

Propono, nis, sui, situm, Interdum idem est quod ad comedendum appono. προτίθημι. Plinius lib. 10. cap. 50, Cœnarum interdictis inuenio exceptum, nequid volucrum proponeretur, præter vnam gallinam. ¶ Ali quando in publico ponere. Plinius lib. 35, Idem perfecta opera propone bat in pergula transeuntibus. ¶ Aliquando ante oculos ponere. Cicero de Inuent. Qui leges scribunt, vtilitatem Reipublicæ proponere sibi debent. Idem lib. 1. Epist. Omnibus propositum esse debet cum dignitate otium. ¶ Interdum exponere, & obiicere, Cice. Titio, lib. 5. Epist. In animo habere debemus, homines nos vt esse meminerimus ea lege natos, vt omnibus telis fortunæ proposita sit vita nostra. ¶ Proponere præmium, est in medio ponere vt fiat victoris, aut promerentis. Cicero, Quis est qui tantis propositis præmiis non excitetur? ¶ Proponere ité Oratores dicuntur, quum ea de quibus dicturi sunt, paucis ante enumerant. Cice. de Claris Orat. Curio quum tria proposuerat, aut quartum addebat, aut tertium quærebat. Idem pro Lege Man. De tribus enim quæ proposui, hoc extremum est. ¶ Proponere animo, est constituere, & deliberare. προτίθεμαι. Seneca, Id in primis animo proponendum, vt rectè viuamus.

Propositio, onis, A Rhetoribus appellatur ad cuius probationem omnia diriguntur argumenta. Solent enim oratores breuiter proponere id circa quod totius negotij cardo versatur, idque deinde argumentis confirmare. Autor ad Herennium lib. 2, Propositio dicitur per quam ostendimus summatim quid sit quod probare volumus. Cice. de Inuent. Propositio est per quam breuiter locus is exponitur, quo omnis vis oportet emanet ratiocinationis. Recentiores Dialectici propositionem vsurpant, pro oratione significatiua veri vel falsi, quam Cicero Enuntiationem, siue Pronuntiationi, Græci ἀξίωμα appellant.

Propositum, ti, Dicitur quod mente statutum est, & intentio hominis. προαίρεσις, σκοπὸς, πρόθεσις, νόημα. Plinius, Hoc ei propositum erat, vel superare, vel cedere. Ouid. 10. Metam. Propositique tenax, quo denique est, orat vt ipsi Indicet. Venustè autem dicimus, quempiam auerti à proposito: Declinare à proposito: Egredi à proposito: Nulla re à proposito deterreri posse: Permanere in proposito: Fugare aliquem à proposito alicuius rei: Aliquid ad propositum pertinere. Exempla passim occurrent studioso.

PROPONTIS, Propontidis, προποντὶς, Vno nomine dicitur totum illud mare quod ab Hellesponti angustiis ad Thracium vsque Bosphorum protenditur. Nam Geographi primas angustias maris Aegæi se coarctantis Hellespontum vocant. Inde expatiatur æquor: quæ laxitas, Propontis appellatur. Vbi iterum in arctum coit, & stringitur, illæ angustiæ Bosphorus Thracius nuncupatur. Vbi iterum effunditur, Pontus Euxinus, qui curuatus in figuram Scythici arcus committitur ostio Mæotidis paludis: idque ostium, Cimerius Bosphorus vocatur.

Propontiacus, ca, cum, προποντικὸς. Ouid. lib. 1. Fast. Hinc que propontiacis hærentem Cyzicon oris.

Proportio, onis, Est duarum rerum inuicem facta comparatio. λόγος, ἀναλογία. Cice. de Vniu. Id optimè assequitur, quæ Græcè ἀναλογία, Latinè (audendum est enim, quoniam hæc primùm à nobis nouantur) comparatio. proportióve dici potest. Idem 6. Verr. Vt hoc liceret suspicari, fuisse aliquando apud Siculos peræqua proportione cætera.

Propositio, vide PROPONO.

Proporro, Vlterius, vel prætereà. Lucret. lib. 2, Et sibi proporrò quæ sint primordia quærunt.

Proprætor, toris, Qui Prætoria autoritate extra ordinem ad prouinciã administrandam mittebatur. Cic. 2. de Diuina. Quàm multi anni sunt, quum bella à Propræt oribus, & proconsulibus administrantur.

Proprius, a, um. A prope fit: & dicitur quod peculiare est vniuscuiusque. ἴδιος. Hoc enim maximè propè est quod proprium est. Virgil. 7. Aenei. Hunc mihi da proprium virgo sata nocte laborem. ¶ Aliquando accipitur pro stabili, diuturno. Sisen. At qui metu, & suspicione propriam habere quietem non poterat. Plautus, Atque illum amatorem tibi proprium futurum vita. Id est perpetuum. Virgil. 6. Aeneid. –propria hæc si dona fuissent. ¶ Dicimus eleganter, aliquid proprium esse oratori, vel epistolæ: hoc est quod maximè obseruari debet, & conuenit oratori aut epistolæ. Cice. ad Quin. Frat. Hoc est epistolæ proprium, vt is ad quem scribitur, &c. ¶ Dicimus quoque aliquid esse proprium alicuius: hoc est illi ascribi per translationem. Cice. pro Rosc. Amer. Quicquid maleficij, sceleris, cædis erit, proprium id Roscio rum esse debebit. ¶ Proprium & Commune contraria. Cice. in Cato. Maio. At id quidem non proprium senectutis est vitium, sed commune valetudinis. ¶ Construitur cum genitiuo, vt patet ex superioribus exemplis: & cum datiuo. Quin. lib. 1, Propria est nobis mentis agitatio, atque solertia.

Proprietas, atis, ἰδιωτισμὸς, ἰδιότης. Cice. in Acad. Singularum rerum singulæ proprietates sunt.

Propriè, Quod est peculiariter. ἰδίως, ἰκανῶς. Cicero de Orat. Quàm propriè de vnoquoque dixit.

Propritim, pen. pro. Antiqui dicebant pro propriè, teste Nonio. ἰδίως. Lucr. lib. 2, Quid i genus humanum propritim de quibus auctum est.

Propter, Præpositio est causam significans: quæ nonnisi separata legitur. Διὰ. Cicero ante exilium, Non turpitudine vitæ, non pro magnitudine scelerum, non propter reliquæ ætatis infamiam, pœnas iure & lege persoluo. Virgil. 4. Aeneid. Te propter Libyæ gentes, Numidúmque tyranni Odere. id est tui causa. ¶ Aliquando idem significat quod propè.

Terent. in Adel. Nimium istoc abisti, hîc propter hunc assiste. Ouidius, Propter humum volitat, ponitque in sepibus oua. Lucretius, –tum portam propter ahena Signa manus dextras ostendunt attenuari. ¶ Sine casu positum, migrat in aduerbium. Cicero 6. Verr. Etenim propter est spelunca quædam.

Propterea, Significat ob eam causam: sicut quapropter, propter quam causam. διὰ ταῦτα, τοῦτ' ἕνεκα. Teren. in Andr. Ego vitam deorum propterea sempiternam esse arbitror. ¶ Propterea quòd, idem valet quod ideo quia. ἀνθ' ὅτι. Cice. 1. Acade. Si notionem veri & falsi, propterea quia non possint internosci, nullam habemus.

Propudium, Rem pudendam significat, teste Budæo: quasi porrò, id est valde pudendum, vel à quo pudor, & pudicitia procul sint. αἶσχος. Propudia virorum, apud Plinium, lib. 28. cap. 8. Plautus quoque meretriculam propudium vocat.

Propudiosus, a, um, Cuius nos meritò pudeat. Sidonius, Igitur hic proximè abrupto contubernio ancillæ propudiosissimæ, cui se totum consuetudine obscœna addixerat. Id est impudicissimæ. Gellius lib. 2. cap. 7, Sed quum si imperet vxore ducere infamẽ, propudiosam, criminosam.

Propugno, as, Pugnando defendo: protego. προμαχίζω, προβάλλομαι. Plin. lib. 12. cap. 19, Calia circa paludes, propugnante vnguibus diro vespertilionum genere, decutitur. Cice. 1. Offic. Propugnare pro æquitate. Idem pro Rabir. Testor, me pro illorum fama, gloria, memoria, non secus ac pro patriis fanis atque delubris propugnandum putare. ¶ Per translationem accipitur pro eo quod est verbis, vel oratione, commoda, vel dignitatem alicuius defendere. Cicero 1. de Inuent. Qui verò ita se armat eloquentia, vt non oppugnare comm[illegible]a patriæ, verùm propugnare possit, &c.

Propugnator. προβόων, προβολιεύς. Liu. lib. 4. Quid à vobis speretur, an honores, quos aduersariis vestris potius, quàm Reipublicæ propugnatoribus datis? Cæs. 7. belli Gal. Nec ille prius est à propugnatoribus vacuus relictus locus.

Propugnatio, onis, verbale. Cice. Licinio, lib. 5, Suscepíque mihi perpetuam propugnationem pro omnibus ornamentis tuis.

Propugnaculum, culi, Est arx, vel moles, aut alius locus munitus, propugnandæ, hoc est defendendæ vrbi, vel castris idoneus. πρόβολος, ἔπαλξις. Virgil. 4. Aeneid. –& propugnacula bello Tuta parant. Cicero pro Fonteio. Est in eadem prouincia Narbo Martius, colonia nostrorum ciuium, spes cula populi Romani, ac propugnaculum istis ipsis nationibus oppositum & obiectum.

Propulso, vide PROPELLO.

PROPYLAEVM. λαὶ, πρόπυλον, Latinè vestibulum, vel porticus quæ est ante domum. Cice. lib. 2. Offi. Phalereus Demetrius qui Periclem principem Græciæ viti. perabat, quòd tantam pecuniã in præclara illa propylæa profuderit. Plinius lib. 35. cap. 10, Protogenes quum Athenis celeberrimo loco Mineruæ delubro propylæum pingeret, adiecit paruulas naues longas in his quæ pictores parerga appellant.

Proquæstor, oris, Qui Quæsturam extraordinariã gerit, siue qui Quæstoris autoritate accepta mittitur in aliquam regionem. ἀντιταμίας. Cicero in Acad. Nec verò ineunte ætate solùm, sed & Proquæstor aliquot annos. Idem 4. Acad. Quum Alexandriæ Proquæstor essem.

Prora, ræ, πρῷρα, Anterior pars nauis. Liuius 4. belli Pun. Ferrea manus firmæ catenæ illigata, quum iniecta porræ esset, &c. Virgil. 5. Aeneid. –sed cæca Menœtes Saxa timens, proram pelagi detorquet ad vndas. Idem 5. Aeneid. –illisa prora pependit. ¶ Prora & puppis, prouerbiali metaphora dicitur de eo in quo negotij totius cardo vertitur. Cicero ad Tironem, lib. 16, hanc parœmiam refert his verbis, Mihi prora & puppis (vt Græcorum prouerbium est) fuit à me tui dimittendi, vt rationes meas explicares. Vide Erasmum in Chiliadibus.

Proreta, tæ, penul. prod. Dicitur qui custos est, & gubernator in nauis prora. πρωρεύς. Plautus in Rud. Si tu proreta isti naui es, ego gubernator ero.

Proreus, πρωρεύς, nomen duarum syllabarum, Idem significat quod proreta: qui scilicet proram gubernat. ¶ Est etiam nomen proprium nautæ, apud Ouidium 3. Metamorph.

Prorepo, pis, pen. prod. Vltra repo, vel sensim in lucem prodeo. ἐξέρπω. Colum. lib. 3. cap. 10, Illæ fertiles ac firmæ, quia è tenero prorepunt: & quicquid ad eas peruenerit alimenti, induiduum est. Horat. 1. Serm. Satyr. 3. Quum prorepserunt primis animalia terris.

Proreta, & Proreus, dissyllabum, vide PRORA.

Proripio, is, pen. cor. Subduco, vel subtraho, ἀποδίδρασκω, ἀποδιδράσκω, ἐκφεύγω, ἁρπάζω, ἁρπαγὴν ποιοῦμαι. Liuius 2. belli Pun. E manibus sacrificantium quum fese proripuisset. Sallustius in Catil. Deinde domum se ex curia proripuit. Virgil. 3. Ecloga, –quò nunc se proripit ille? Idem 6. Aeneid. Tandem proripuit sese, atque inimica refugit. In nemus vmbriferum. ¶ Ponitur aliquando pro rapere. Cice. 7. Verr. Deinde iubet vndique hominem proripi, vehementissimèque verberari.

Prorito, tas, penul. prod. Significat prouoco. παροξύνω. Colum. lib. 10, Vt Pelusiaci proritet pocula zythi. ¶ Ponitur aliquando pro allicere, inuitare. Columella lib. 2. cap. 10, Lini semen, nisi magnus est in ea regione quam colis prouentus, & pretium proritat, serendum non est. Idem lib. 3. cap. 2, cum hoc iungit & inuitare.

Prorogo, as, penul. cor. Protraho, prolongo. παρατείνω, ἀναβάλλομαι. Cicero Appio, lib. 3. Illud pugna, & enitere, nequid nobis temporis prorogetur. Plaut. Amphit. Spes prorogatur militi in alium diem. Claudia. 7. Paneg. Prorogat æternam feritas tibi Punica famam. Imperium prorogare, est noua rogatione in longiora tempora proferre. Cice. ad Quint. Fra. lib. 1, Quòd si tibi bellum aliquod magnum & periculosum administranti prorogatum Imperium viderem, tremerem animo, &c.

Prorogatio, onis, verbale. ἀναβολὴ. Liuius 8. ab Vrbe, Duo singularia hæc ei viro primùm contigere: prorogatio Imperij, non antè in vllo facta: &

facta: & acto honore triumphus. Cice. pro Muræna, Confusionem suffragiorum flagitasti, prorogationem legis Manliæ, æquationem gratiæ, dignitatis, suffragiorum.

Prorsus, & Prorsum, aduerbia. Idem significantia quod omnino πάντως, ἁπλῶς, ὅλως. Cice. 5. in Tusc. Prorsus hæc diuina sunt. Terent. Eun. Ego nescio hercle neque vnde eam, neque quorsum eam: Ita prorsum oblitus sum mei. Idem And. Prorsus à me opinionem hanc tuam ego esse amotam volo. ¶ Interdum ponitur pro rectè, & verè, vt ait Donatus. Teren. in Adel. Eo pacto prorsus illic aliganeris filium. ¶ Quando verò nomen est, significat rectum. Vnde Prorsi limites dicuntur in agrorum mensuris, qui ad Orientem directi sunt, vt ait Festus. ¶ Ponitur aliquando Prorsus aduerbium, pro eo quod vulgò *generaliter* dicitur. Cicero ad Marc. lib. 4, Venies enim, mihi credè, expectatus, neque solùm nobis, id est tuis, sed prorsus omnibus. ¶ Ponitur aliquando pro eo quod est Recta ad locum aliquem. Plautus in Milite, Prorsum Athenas protinus abibo tecum. Idem in Pseud. non prorsus, verùm in transuerso cedit, quasi cancer solet. Terent. in Hecy. Trepidari sentio, cursari rursum prorsum. Vbi Donatus, Rursum propriè retrò, prorsum antè significat.

Prorumpo, is, Idem quod rumpo, effringo. διαῤῥήγνυμι. Cæsar lib. 4, Cæleriter ad eas munitiones peruenerunt, atque proruptis his, prius in hostium castris constiterunt, quàm plane ab his videri, aut quid rei gereretur, cognosci posset. Virgil. lib. 1. Georg. Rursus in obliquum verso prorumpit aratro. ¶ Ponitur & absolutè pro eo quod est prorueret, hoc est eum impetu progredi. Cice. pro Muræ. Catilina prorumpet quà minatur: in agros suburbanos repente aduolabit. Idem pro Sext. Roscio. Hoc cogitate, Iudices, eò prorumpere hominum audaciã, vt hîc ante pedes vestros cædes futuræ sint. ¶ Quandoque est emittere, siue euomere. Vnde Proruptum, effusum, fluésque. Virgil. 1. Aen. Vnde per ora nouem vasto cum murmure montis. It mare proruptum, & pelago premit arua sonanti. Et lib. 3, Interdúmq; atram prorumpit ad æthera nubem. Quod Seruius exponit pro euomit, asserens nouam hanc esse locutionem. Non enim dicimus, inquit, Ego prorumpo hanc rem. Hoc modo Terentius in Eun. vsus est verbo Eiumpo, Iámne erumpere licet hoc mihi gaudium?

Proruo, is, Ruere facio, proiicio, facio vt aliquid cadat καταῤῥάσσω, ἀναῤῥίπτω. Liuius, Mare fluminibus inuexit, montes lapsu ingenti proruit. Idem lib. 9, Excitati arma capiunt, dolabræ calonibus diuiduntur ad vallum proruendum, fossásque implendas. ¶ Ponitur & absolutè pro eo quod est cum impetu decidere. Valer. Flac. 7. Argon. –ille fatiscens. In caput ínque humeros ipsa vi molis, & iræ Proruit. ¶ Proruere se, Prorumpere. Terent. Eun. Vix elocuta est hoc, foras simul omnes proruunt se, Abeunt laudatum, ita vt sit domini vbi absunt.

Prorutus, a, um. pen. cor. participium. Liu. 4. ab Vrbe, Dictator proruto vallo, iam in castra prælium intulerat.

PROSA, æ, Dicitur oratio soluta, quasi profusa. ψιλὸς λόγος. Gel. lib. 10. cap. 18, Extat nunc quoque Theodori tragœdia, quæ inscribitur Mausolus: in qua eum magis, quàm in prosa placuisse, Higinus refert. Quinti. lib. 1. cap. 10. Sed in prosa quoque quædam iam recepta immutatio. Cumellâ in Præfat. lib. 10, prosam orationem dixit, Prosa (inquit) oratione prioribus subnectentur exordiis. ¶ Est etiam PROSA Deæ cuiusdam nomen, quæ ad impetrandum facilem partum Romæ colebatur. Gel. lib. 16. cap. 16, Quando contra naturam fortè conuersi in pedes pueri, brachiis plerunq; diductis retineri solent, ægrius tunc mulieres enituntur. Huius periculi deprecandi gratia, aræ statutæ sunt Romæ duabus Carmentibus: quarum altera Postuorta nominata est, Prosa altera, à recti, peruersíque partus & potestate, & omine.

Prosaicus, a, um, adiectiuum. Plin. lib. 7. cap. 56, Prosaicam orationem condere primus Pherecydes Syrius instituit.

Prosapia, æ, siue Prosapies, ei, Generis series, siue progenies. γένος. ita dicta à prosupando, vt Nonio placet, id est à proferendo. Festus à prosipan dendo, hoc est spargendo & disseminando deductum mauult, quòd liberorum procreatione progenies propagetur. Plaut. in Curc. De coclitum prosapia te esse arbitror. Cice. de Vniuer vetus verbum esse dicit: quod & Quintilianus asserit, lib. 8. cap. 3, Vt obsoletæ (inquit) venustatis vniuersam eius prosapiam dicere, insulsum.

Prosapodosis, pen. prod. προσαπόδοσις, Figura est quam Aquila Romanus Rhetor redditionem interpretatur: quum scilicet duabus vel pluribus sententiis sua cuique ratio subiungitur. Exempla petito ex Rutilio.

Prosc[illegible]nium, nij, προσκήνιον, Locus erat, teste Budæo, ante scenam porrectus, vbi pulpitum excitatum erat quò actores fabularum prodirent, ita vt scena altior esset pulpito: pulpitum altius orchestra, qui locus erat saltantium. Plaut. Amph. Etiam histriones Nannico in prosc[illegible]nio hîc Iouem intuocarunt. Liu. 10. belli Maced. Theatrum & prosc[illegible]nium ad Apollinis ædem, Iouis in Capitolio, &c. Virgil. 2. Georg. –Caper omnibus aris Cædítur, & veteres ineunt prosc[illegible]nia ludi.

Proscindo, dis, Idem quod scindo, vel scindendo aperio. διασκάπτω. Vnde dicimus Terram proscindi, (vt inquit Varro lib. 1. de Re rust. cap. 29.) quum primum aratur: quòd prima aratione glebæ grandes soleant excitari. Quum iteratur, offringere vocant. Tertio quum arant iacto se mine boues, lirare dicuntur: id est quum tabellis additis ad vomerem, simul & satum frumentum operiunt in porcis, & sulcant in fossas, quò pluuialis aqua dilabatur. Colum. lib. 2. cap. 17, Antiquissimi ferè omnes formam huius operis conscripsere, quam velut scita legémque in proscindendis agris sequantur agricolæ. Virgil. 2. Georg. –& validis terram proscinde iuuencis. Lucan. lib. 3, Implicitas magno Cæsar torpore cohortes. Vt vidit, primus raptam vibrare hipennem. Ausus, & aeriam ferro proscinde quercum. ¶ Proscindere aliquem, per translationem, pro infamare, contumeliis lacessere, & lacerare. διασύρειν. Plin. lib. 36. cap. 6, Hic nanq; est Mamurra, Catulli Veronensis carminibus proscis-

sus. Idem lib. 33. cap. 1, Vtinámque posset è vita totum abdicari aurum, sacra fames, vt celeberrimi autores dixere, proscissum conuiciis ab optimis quibusq; & ad perniciem vitæ repertum. Oui. 4. de Ponto, Eleg. 16, Ergo summotum patria, proscindere liuor Desine.

Proscissus, a, um, participium: vt. Proscissa terra. Virgil. 1. Geor. Et qui proscisso quæ suscitat æquiore terga. Id est terra quam iam arauerat. Seruius.

Proscissum, i, subst. antiuum, Pro terra proscissa. Colum. lib. 2. cap. 2. Bubulcum autem per proscissum ingredi oportet.

Proscisio, onis, verbale. Colum. lib. 1. cap. 13, Sesami sextarij sex tribus iugis à proscisione coluntur. Idem lib. 6. cap. 2, Néve adhuc tenera colla dura proscisione terræ contundant.

Proscribo, is, Aliquid per scripturam vænale propono, & publico. ἀπογράφομαι, ἀπομίσθωσις. Vnde Proscriptum, vænale expositum: quia quæ erant vendenda, publicè scribebantur. Proscribi itaque domus dicuntur, quando apposita inscriptione, vænales, vel locandæ significantur. Cice. lib. 3. Offic. Itaque Calphurnius quum cognouisset Claudium ædes postea proscripisse. ¶ Item proscribere, est relegare, vel in exilium mittere. φυγαδεύειν. Tractum ab eo quòd hi propriè proscribi dicuntur (vt Vlpianus testatur in l. Sed etsi, de instito. act.) quorum nomina claris literis, vt de plano rectè legi possint, ante tabernam, vel ante eum locum in quo negotiatio exercetur, non in loco remoto, sed euidenti scribuntur. Cicero pro domo sua. Hanc vos igitur Pontifices, iudicio atque autoritate vestra Tribuno plebis potestatem dabitis, vt proscribere possit quos velit? Quæro enim, quid ẽs aliud proscribere, Velitis iubeatis, vt M. Tullius in ciuitate ne sit, bonáque eius vt mea sint. Ita enim fecit, etsi aliis verbis tulit. Idem pro Roscio Amer. Quum proscriberentur homines. atque ex omni regione caperentur ij qui aduersarij fuisse putabantur. Macrobius in Satur. Non est facilè scribere aduersue eum qui potest proscribere.

Proscriptus, a, um, participium. Cice. Attic. lib. 16, Iste locare incipit non proscripta, neque edicta die. Idem ad eundem, libro 12, Horti quam in diem proscripti sint, velim ad me scribas. ¶ Proscriptus, relegatus. Cicero 3. Ver. Lex Cornelia proscriptum iuuare vetat. Horat. 1. Serm. satyr. 7, Proscripti regis Rupilius, atque venenum. Plinius de Sylla, Age, non exitus vitæ eius omnium proscriptorum ab illo calamitate crudelior fuit?

Proscriptio, onis, Publicatio. ἀφορισμοὶ. Cicero pro Flacco, Emptiones falsas, prædiorum proscriptiones cum mulierculis aperta circunscriptione fecisti. Idem pro Roscio Amer. Cauete prò deos immortales, ne noua, & multo crudelior per vos proscriptio instaurata esse videatur.

Proscriptor, oris. Plinius lib. 7. cap. 12, Adeóq. tempestiuam admirationem intulit, vt ille proscriptor animus, mero & contumelia furens, nõ aliud in censu maius, & in fortuna sua duceret.

Proscripturio, proscripturis, pen. cor. verbum desideratiuum. Cicero Attic. lib. 9, Sed mediusfidius turpe nobis puto esse de fuga cogitare. Hoc turpe Cneus noster biennio antè cogitauit, ita Syllaturit animus eius, & proscripturit iandiu.

Proseco, prosecas, prosecui, prosectum, Idem quod seco. διατέμνω. Liui 5. ab Vrbe, Qui eius hostiæ exta prosecuisset. Vale. Flac. 3. Argon. Tunc picæ mactantur oues, prosectáque partim Pectora, per medios partem gerit obuius. Idmon. Plau. Pœn. Quoniam litare nequeo, abij illinc illico. Iratus: vetuit quæ exta prosecarier.

Prosecta, orum, Dicta sunt ab antiquis viscera quæ in sacrificiis prosecuissent. διάτμησα. Lucanus lib. 6, –si pectora plena Sæpe dedi, & laui calido prosecta cerebro. Ouid. 7. Metam. Inque virũm soliti vultus mutare ferinos Ambigui prosecta lupi. Nonius, Prosecta, exta quæ aris dantur ex fibris pecudum dissecta. Inuenitur & in fœm. gen. Lucil. Sat. 14, Cœnam, inquit, nullam, neque diuo prosectam vllam.

Prosedæ, pen. prod. Dicuntur meretrices, eo quòd ante stabula sedeant. ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου ἐκαθέζοντο. Plau. in Pœn. –an ibi vis inter istas versarier prosedas, pistorum amicas, reliquias alicarias?

Prosedamum, prosedami. pen. cor. Tarditas in veneren est, arietibus & hircis, aliísque peculibus prouenies ex nimio labore. Huic morbo rustici medentur genere satyrij, quod crategonon appellant, quum in cibum porrigitur. Plin. lib. 26. cap. 10. Et à Sarmatis equis ob assiduum labor em pigritiosus in coitu, quod vitium prosedamum vocant.

Proselenus, προσέληνος, penultima producta. Arcadum epitheton est, qui se πρὸ τῆς σελήνης, id est ante Lunam fuisse gloriabantur. Statius 4. Theb. Arcades huic veteres, astris Lunáque priores Agmina fida datis.

Proselytus, ti, προσήλυτος, Latinè aduena, vel peregrinus dici potest: à verbo Græco, προσέρχομαι, quod est aduenio. Proseiyti Hebræis Gerim dicebantur, & proprie ij qui ex Ethnicis, legibus Mosis, & ceremoniis initiati, Iudaismum profitebantur, non illi quidem gente, sed adoptione Iudæi. Vnde est illud in Actis Apost. Iudæi quoque, & Proselyti.

Prosemino, prosemínas, Quasi propago, dissemino. διασπείρω. Manil. lib. 1, Semper enim ex aliis alios prosemínat vsus. Cice. 3. de Orat. Nam quum essent plures orti ferè à Socrate, quòd ex illius variis & diuersis, & in omnem partem diffusis disputationibus, alius aliud apprehenderit, prosemínatæ sunt quasi familiæ dissentientes inter se, & multum disiunctæ & dispares.

Prosequor, eris, Ide ferè quod sequor, vel à longè sequor. ἀκολουθέω. Plau. Cistel. Si is hàc, aut hàc: socci video vestigium in puluere: prosequar hàc. ¶ Interdum idem est quod in re instituta pergere. Cicero 2. Offic. Sequitur vt hæc officiorum genera prosequar. Idem in Cato. Quam palmam vtinam dij immortales tibi reseruent, vt tui aui reliquias prosequare. Id est ab illo fœliciter cœpta, ad finem producas. ¶ Aliquando prosequi, est cum affectu animi sequi, habétq; post se ablatium: vt, Prosequor te amore, odio, laude, honore, contumeliis, & huiusmodi. προσφέρεσθαι. Cic. in Verrem, actione quarta, Iste iratus hominem verbis vehementioribus prosequitur. id est insectatur. Idem Metello, Domus tua deniq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

denique tota omnibus summis officiis prosequuta est. ¶ Interdum est quasi deducere & comitari. Liu. 2. ab Vrbe, Decedentem domum cum fauore ac laudibus prosecuti sunt. Cice. pro Cluentio ; Postremò etiam fortasis mater exequias illius funeris prosecuta, mortem se filij lugere simulasset. ¶ Diuersis aliis modis vsurpatur. Pli. Epi. 8, Nam si medici, salubres ac voluptate carentes cibos blandioribus alloquiis prosequuntur. id est conduint. Cic. lib. 1. Tusc. Qui totum prope cælumine plures prosequar, nónne humano genere completum est? id est vt alios taceã. Prosequi præmio, est præmio afficere. Colu. lib. 1. cap. 8. Acrursus præmio prosequamur eos qui strenuè, atque industriè se gesserunt.

Proserpo, is, ere, Prorepo: & propriè dracones proserpere dicuntur, siue serpẽtes, qui nullis pedibus innixi, per terram deuoluuntur. ἑλκύειν. Plaut. in Asin. Fac me proserpentem bestiam, duplicem vt habeam linguam. Idem Pœn. Qui huc aduenisti nos captatum Magdalia, Bifulci lingua, quasi proserpens bestia.

PROSERPINA, pen. cor. περσεφόνη, Iouis & Cereris filia, quæ quum in campis Ennæis flores legeret, à Plutone rapta est. Quam quum Ceres diu fruſtra toto terrarum orbe inuestigasset, tandem a Cyane Nympha rem omnem edocta, petit à Ioue vt communem filiam ab inferis ibi reducere liceret: quod ea duntaxat lege impetrauit, si nihil illa cibi apud inferos gustasset. Quare quum Ascalaphi indicio palàm factum esset, aliquot mali punici grana illam gustasse, omnis reditus spes illi fuit intercluſa. Quod agrè ferens Proserpina, Ascalaphum commutauit in bubonem, noctis auentũ, & tristium semper rerum nuntium. Postea tamen Ceres à Ioue dicitur impetrasse vt Proserpinæ senis quotannis mensibus secum apud superos, & totidem apud inferos cum marito esse liceret. Quod Poëtarum commentum Mythologici ad Lunæ naturam referunt, (quam Proserpinæ nomine intelligunt) quæ æquali temporis spatio superius & inferius hemisphærium illustrat. Hæc ferè Seruius in illud Virgilij 1. Georg. Quanuis Elysios miretur Græcia campos. Nec repetita sequi curet Proserpina matrem.

Prosecuche, vel Prosecucha, προσαγωγὴ, Obsecratio, vel oratio quæ ad Deũ funditur: quasi προσεχὴ, propter ea quòd in orationibus summa attentione opus sit. προσεχὴν enim attendo, vel intendo significat. Iuuenalis Saty. 3, videtur ponere pro eo loco vbi precibus, vel obsecrationibus mendici à transeuntibus stipem mendicabant, vel victitabant: ait enim, Ede vbi consistas, in qua te quæro proseucha, Nam in ingressibus pontium mendici tuguria habebãt vbi à prætereuntibus mendicabant stipẽ.

Prosferari, Impetrari, inquit Nonius, verbum antiquum. Luc. libro 26, Nec minimo prosferetur pax, quòd Cassandram signo diripuit.

Prosilio, is, prosilui, prosultũ, Cum saltu & festinatione prodeo. ἀναπηδῶ, ἐκθορῦμαι. Virgil. 5. Aeneid. –sinibus omnes, Haud mora, prosiluere suis. Liu. 2. ab Vrbe, Prope arrantius miraculo Rex, quum à sede prosiluisset. Horat. lib. 1. Epist. ad Mecœnatem, Ennius ipse pater nunquam, nisi potus, ad arma Prosiluit dicenda. Vbi prosiluit, dixit pro eo quod est impetu & furore Poëtico incitatus se contulit.

Prosimurium, rij, Pontificale pomœrium, vbi Pontifices auspicabantur. Festus.

Prositum, Veteres dixerunt pro proposito: quasi antè situm. Festus.

Prosítium, Dicitur in sacris quod prosectum proiicitur. Festus.

Prosocer, pen. cor. prosoceri, masc. gene. qui & socer magnus dicitur, Est vxoris meæ auus: ego verò illius sum progener. προγαμβρός. Ouid. Epist. 3, Digna nurus socero, Iouis, Aeginæque nepote, Cui que senex Nereus prosocer esse velit. Plin. Epist. 10, Eram cum prosocero meo, eram cum amica vxoris, eram cum amicis diu desideratis, circumibam agellos, &c.

Prosodia, penultima acuta, προσῳδία, Latinè accentus dicitur, qui lex est, siue regula ad acuendam, deprimendam, circunflectendámve syllabam, vniuscuiusque particulæ orationis accommodata: & alio nomine apud Græcos τόνος dicitur. Fit autem prosodia à πρὸς Græca præpositione, quæ significat ad, & ᾠδὴ cantus. Gel. lib. 3. cap. 6, προσῳδίας Græci, Latini accentus dicunt. Eas veteres docti tum notas vocum, tum moderamenta, tum accentiuncũlas, tum vocalitones appellabant. Sunt qui contendant debere scribi cum æ diphthongo in secunda syllaba, vt Comœdia, Tragœdia, quia est eiusdem originis.

Prosonomasia, προσονομασία, Latinè annominatio dicitur: quæ fit similitudine aliqua vocum, & vicinitate quadam verborum: vt, Quis locus aut lacus: Ex oratore arator: Deligere oportet, quẽ velis diligere, Amentium, haud amantium.

PROSOPON, πρόσωπον, Insula non longè à Carthagine: cuius incolæ Prosopij dicuntur, vel Prosopitæ. Stephanus.

Prosopopœia, προσωποποιία. Persõæ confictio, quum rebus inanimatis personam orationémque tribuimus: veluti quum Rempubli. ipsam loquentem inducimus, aut eorum hominum qui in humanis esse desierunt, tanquam viuorum & præsentium actionem. sermonémque effingimus, defunctósque quasi excitamus ab inferis, & in conspectu iudicis collocamus. Exemplum insigne est illud Ciceronis in Catilinam, quo patriam secum expostulantem inducit, quòd Vrbis, quantum in ipso fuerat, euersorem, quem iampridem ad supplicium ductum oportuerat, mœnibus incolumem emitteret.

PROSOPOPITIS, idis, προσωποπαίτις, Insula est in Delta Nili, nouem schœnorum ambitu, vrbem habens Atarbechim, ex qua naues proficiscuntur ad tollenda tota Aegypto boum. aliorúmve pecorum ossa, quæ religiosè apud Aegyptios sepeliuntur. Autor Herodotus lib. 2.

Prospecto, prospectas, & **Prospectus**, vide PROSPICIO.

Prosper, ra, rum, Secundus, qui dat fœlicitatem, & spem nostram implet. εὐημερῶν, εὐήμερος. Vnde Prosperos deos dicimus, & prospera sydera, quasi fœlicitatem impertientia: hominem autem ipsum cui omnia ex voto succedunt, fœlicem potius, quàm prosperum dicimus. Contrà, fortunam prosperam rectius dixeris, quam fœlicem: quemadmodum & prosperam valetudinem, & prosperos exitus, vel successus. Liuius 1. ab Vrbe, Cum bonis potius omnibus, votisque ac precationibus deorum, dearúmque, si (vt Poëtis) nobis quoque mos esset, libentius inciperemus, vt ortis tanti operis successibus prosperos darent. Cice. ad Atti. lib. 9, Ego enim non iam id ago (mihi crede) vt prosperos exitus consequar. Ouid. 3. Trist. Eleg. 5. Prospera sic maneat vobis fortuna, nec vnquam, &c. Cic. 3. de Natu. deo. Ad prosperam, aduersámve fortunam, qualis sis, aut quemadmodum vixeris, nihil interfit. Sic prospera valetudo, apud Suetonium in Cæsare. ¶ Prospera fama, id est integra, vel inuiolata. Tacit. lib. 17. Hist. Augustæ, Et prospera de Pisone fama consilio eius fidem addiderat. Et fœlix aliquando ponitur pro prospero. Virgil. 1. Aeneid. Sis fœlix, nostrúmque leues quæcunque laborem.

Prosperus, a, um, Cice. lib. 6. de Republica, Deinde est hominum generi prosperus & salutaris.

Prosperè, aduerbium, Id est fœliciter, quasi pro spe, siue ad votum. εὐτυχῶς. Cice. 2. de natu. deo. Magna dij curant, parua neglĩgunt, magnis autem viris prosperè eueniunt semper omnes res. Cuius contrarium est improsperè. δυσευχῶς. Colum. lib. 1, Nam vbi quid perperam administratum, cesit, improsperè, vitatur quod fefellerit: illuminátque rectam viã docentis magisterium.

Prosperitas, atis, Fœlicitas, & ad votum successus. εὐημερία, εὐτυχία. Cice. 3. de Finib. Vt Aristoteles qui virtutis vsum cum vitæ perfectæ prosperitate coniunxit. Idem 3. de Natu. deo. Commoditatem, prosperitatémq; vitæ à diis habemus: virtutem deo acceptam nemo refert.

Prospero, as, Secundo, prosperum efficio. εὐημερίζω, εὐδαίμονα ποιῶ. Liuius 6. ab Vrbe, Dij manes, vos precor, veneror, veniam peto, feróq; vti populo Romano. Quritium vim, victoriámque prosperetis. Plaut. Persa, –nunc & amico meo Prosperabo & genio meo multa bona faciam. Tacit. lib. 3. Sed principio literarum veneratus deos, vt consilia sua Reipub. prosperarent, modica de moribus adolescentis, &c. ¶ Legitur & prosperor deponẽs, pro fœliciter cadere, ex voto succedere, sed vix alibi quàm apud Ecclesiasticos scriptores. εὐοδῶ, εὐημερῶ. Augustinus in Prologo operis de Ciuitate Dei, Qui res humanas ita prosperari volunt, vt ad hoc multorum deorum cultum, quos Pagani colere consueuerunt, necessarium esse arbitrentur. Item Psalmo 1, Et omnia quæcunque faciet, prosperabuntur.

Prospergo, is, Idem quod aspergo. ῥαντίζω, λίκμω. Tacit. libro 15, Vnde hausta aqua, templum & simulachrum deæ prosperſum est: & lectisternia ac peruigilia celebrauere fœminæ quibus mariti erant.

Prospicio, is, Video è longinquo, procul disitum intueor. προορῶ, προσκοπέω. Virgil. 3. Aeneid. –vastósque ab rupe Cyclopas Prospicio. ¶ Transfertur & ad animum, pro eo quod est mente præuideo, præcognosco. Cice. pro Muræna, Sapiens, ac multùm in posterum prospiciens vir. Idem Attico, Eáque tempestate euersam esse Rempublicam qua x iiii. annis antè prospexerim. Cum datiuo coniunctum significat prouideo, & commodis alicuius consulo. Terent. in Adelph. Ego iam prospiciam mihi. id est consulam, siue prouidebo. Plinius. Nam & rebus illius non minus quàm meis prospiciebam.

Prospectus, ctus, Ipse prospiciendi actus. φρόνησις. Virgil. lib. 2. Geor. Non animum modò vti pascat prospectus inanem. Docet Paulus Iureconsultus prospectum ex inferioribus & ex superioribus locis esse, lumen ex inferiore loco non esse. Liu. 19. ab Vrbe, Non prospectu modò extra vallum adempto, sed propinquo etiam inter se congredientium conspectu. Impedire prospectum, est quod vulgò dicunt *Visum auferre*. Cæsar 4. belli Gal. Sepibúsque densissimis interiectis prospectus impediretur. In prospectum populi producere. Cice. 3. Ver. Quum eum quem virgis iste ceciderat, in prospectum populi Romani produxit. Capere prospectũ, pro considerando prospicere. Liu. 1. ab Vrbe, Inde vbi prospectu in vrbem, agrúmque capto, deos precatus, regiones ab Oriente ad Occasum determinauit.

Prospecto, as, Frequentatiuum. προοράω, προσκοπέω. Virgil. 7. Aeneid. Turbáque miratur matrum, & prospectat euntem. Liui. 7. ab Vrbe, Stare omnem multitudinem ad portas, viam hinc ferentem prospectantes, certum habe. Idem 4. belli Pun. Pars in ædium vestibulis stat, pars ex tectis fenestrísque prospectat.

Prospicientia, Cura, prouidentia. πρόνοια, προμήθεια.

Prospicienter, aduerbium, Prouidè, circunspectè. ἐυ προνοίας. Gellius lib. 2. cap. 29. Res salubriter, ac prospicienter animaduersas, &c.

Prospectè, aduerbium, Consultè, consideratè, prouidè. ἐυ προνοίας.

Prospicuus, Intentus, ac vigil, inquit Sipontinus: sed nullum profert testimonium. προμηθὴς.

Prospiro, as, pen. prod. Spiritum longè latéque diffundo. διαπνέω. Cato, Nam venæ eorum vbi sufflatæ sunt ex cibo, non possunt prospirare in toto corpore.

Prostasis, siue prostasia, πρόστασις, προστασία, Præfectura, vel præsidentia Latinè dicitur. ¶ Est item prostasia, quum quis pro altero litis se opponit. & eius defensionem suscipit, euentúmq; præstat. Budæus in cõment.

Prosterno, nis, In terram deiicio. profligo, protero. καταβάλλω, ἐδαφίζω. Colu. lib. 11. ca. 3, Omnem viridem superficiem intorquere, & in terram prosternere conueniet. Apul. in Asino, Puellámque reluctantem tandẽ prostrauit. Liu. 9. ab Vrbe, Circa viam haud procul Capua omnium egena corpora humi prostrauerunt. Sallustius, Prostrati sq; militibus fugæ se dedit. Plin. lib. 8. cap. 9, de elephantis, Domiti militant, & turres armatorum in hostes ferunt, magnáque ex parte Orientis bella conficiunt: prosternunt acies, proterunt armatos. ¶ Abiicere se, atque prosternere, id est animum despondere, & sese nimis humiliter demittere. καταβάλλειν. Cice. in Parad. Sic te abiicies, atque prosternes, vt nihil inter te, &c. ¶ Prostratæ religiones, à Cicerone, 2. de legibus, dicuntur diruꝛ, & euersæ.

Prosthesis, πρόθεσις, Figura contraria aphæresi, quam nos additionem, siue apposition

sitionem vertere possumus, qua scilicet litera aliqua principio dictionis adiicitur: vt Gnatus, pro natus. A verbo Græco προτίθημι, quod est addere, siue apponere.

Prostituo, is, Pudicitiam venalem habeo, corpus quæstui expono. πορνεύω, προαγωγεύω, propriè & scortorum est, quæ mercede, sui copiã faciunt, & virorum libidini obsequuntur. Ouid. 1. Amor. Eleg. 10, Turpe tori reditu census augere paternos, Et faciem lucro prostituisse suam. Prostituere pudicitiam, est pudicitiæ suæ nullo pacto parcere, nihilq; sibi turpe putare quod alterius libidini collibuerit. Sueton. de Nerone cap. 29, Suam pudicitiam vsque adeo prostituit, vt contaminatis pene omnibus membris, virorum ac fœminarum inguina inuaderet. ¶ Transfertur & ad alia: vt, Prostituere vocem foro, id est ex causarũ actione lucrum aucupari. Ouid. Eleg. 15, Non me verbosas leges ediscere: non me Ingrato voces prostituisse foro.

Prostitutus, a, um, participiũ. Plin. lib. 30. cap. 2, Vtinámq; inferos potius, & quoscunq; de suspicionibus suis deos consuluisset Nero, quàm lupanaribus atque prostitutis mandasset inquisitiones eas.

Prostibulum, li, Modò locus est in quo prostrati pudoris meretrices corpore quæstum faciunt: inde dictũ quòd in eo prostent scorta. πορνεῖον, ἑταιρεῖον. Modò scorti abiectissimi genus, quod omni pudore posito prostabulis, hoc est ante diuersoria sedere solebat, vt ex affluxu aduenarum, copiosiorem caperet quæstum. χαμαιτύπη, ἡ πραγματικὴ, ἡ πρὸ τῶν πανδοκείων πορνεύουσα. Plaut. in Aulul. Bellum & pudicum verò prostibulum populi. ¶ Dicitur & Prostibula, læ, meretrix. Plaut. in Persa, –nãhercle si absque me Foret, & meo præsidio, hic faceret te prostibulam propediem. Festus, Aliariæ meretrices appellabantur in campis solitę ante pistrina alicariorum versari, quæstus gratia: sicut eæ quæ ante stabula sedebant, prostibulæ dicebantur.

Prosto, stas, prostiti, prostatum, Pudicitiam vænalem habeo, corpore quæstum facio. πορεύομαι. Plaut. in Curc. Hæ saltẽ in oculis locis prostant, vos in foro ipso. Iuuen. Sat. 1, Quid referam, quanta siccum iecur ardeat irâ, Quum populum gregibus comitum premit hic spoliator Pupilli prostantis? Idem, –& ad circum iussas prostare puellas. ¶ Item antè stare. Quint. Iubet prostare gladio cinctum. Anguli prostantes: hoc est prominentes, extantes. Luer. lib. 2.

Prosubigo, gis, Suffodio. ὑποσκάπτω. vt, Prosubigere terrã pedibus. Virg. lib. 3. Georg. Et pede prosubigit terram, fricat arbore costas.

Prosum, prodes, prosũi, Vtilitati sum, quasi pro aliquo sum. ὠφελῶ. Terent. in Hecy. Quicquid est id quod reliquit, profuit. Id est pro nobis fuit, sicut exponit Donatus. Construitur aliquando cum accusatiuo cũ præpositione ad. Liuius 2. ab Vrbe, Id mirum quãtum profuit ad concordiam ciuitatis, &c. Aliquando cum datiuo. Cic. 4. Acad. Sed etiam vt multis prosimus, enitimur.

Prosumia, æ, Genus nauigij leuis speculatorij: quod & geseoretã vocãt. κατασκοπεῖον. Plautus, De nocte ad portum prouectus sum prosumia.

PROTAGORAS, pen. corr. προταγόρας, Philosophus Abderites fuit, aut vt alij malunt, Teius, natus Menãdro patre Thracum locupletissimo, qui & Xerxẽ aduersus Græcos proficiscentẽ, domo, muneribúsq; excepit: ob quam liberalitatem, Magi qui cum eo erant, facta à rege potestate, eius filium Protagorã, tunc adolescentẽ sua disciplina erudierũt. Nam iniussu regis eam cõmunicare non licebat, propterea quòd religionem penitus subuerteret, in dubiũ vocans num omnino essent dij. Quare & clàm sacrificabãt Magi, ne aperta religionis professione diis seruire, aut per illos nonnihil posse viderentur. Hac ita que disciplina imbutus Protagoras, librum quendam in hanc sententiam exorsus est, Dij sint, nécne, satis statuere non possum. Nam quũ alia complura id sciri prohibeant, tum summa rei incertitudo & breuitas vitæ. Hunc itaq; librum quum Athenis recitasset, à Pythodoro Polyzeli filio impietatis nomine in iudicium vocatus, & in exilium actus est, scriptáq; eius publicè sunt exusta. Quùmq; sparsas toto orbe triremes Athenienſium videret, paruo se nauigio credens, insulas lustrauit, vbi tunc mercede dicitur primus omnium profiteri cœpisse. Igitur Plato quum videret eum arte rhetorica intumescentẽ, verbáq; ex poetica plus iusto ostentantem, Dialogum in eum conscripsit, quo mores eius & ingenii graphicè delineauit. De morte eius varia traduntur. Quidam naufragio periisse volunt, quum in Siciliam nauigaret. Alij itineris labore fatigatũ in via defecisse, quum ad annum nonagesimũ peruenissẽt. Hic primus omnium mercede docuit, minas centũ à singulis exigens. Philosophus habitus fuit parum syncerus, qui rebus omissis, verbis anxiè insisteret, captiosísq; argumentationiculis veritatem obscuraret. Hæc partim ex Philostrato, partim ex Laertio decerpsimus. ¶ Protagoras alius fuit Astrologus, in quem Euphorion Epicedium scripsit. ¶ Alius item Stoicus, Diogene Laertio autore.

Protagoræus, adiectiuum, sicut à Pythagoras, Pythagoræus. Gellius lib. 5. cap. 11, Existimant quidam etiam illud Biantis viri sapientis ac nobilis responsum consimile esse, atque est Protagoræum illud de quo dixi modo.

Protasis, πρόθεσις, A Græcis dicitur quæ à Latinis enuntiatio: à quibusdam etiam propositio, & potissimùm ea quæ in disputationem vocatur. A verbo προτείνω, quod inter cætera significat, disputandum propono, siue in dubiũ reuoco. Aristoteles in Topicis, Protasin esse ait quæstionem quæ in vnam duntaxat partem effertur: vt Sũtne diuitiæ bonæ? an non? ¶ In fabulis item protasis dicebatur prima pars dramatis, teste Donato in Prolegomenis in Terentium. Vnde protatica personam appellabant quæ in initio fabulæ introducta explicandi argumenti causa, in tota deinde fabula nusquam apparebat. Eiusmodi est persona Sosiæ in Andria Terentiana.

PROTE, πρώτη, Insula est in mari Ionio cõtra Actoliam sita, vna ex Stœ-

chadibus. Plinius lib. 3. cap. 5.

Protego, is, pen. cor. protexi, protectum, Tegẽdo defendo. προβάλλομαι, προαμύνω. Plin. lib. 12. cap. 1, Arbor se vastis protegens ramis. Idem lib. 19. cap. 8, Primo anno stramento ab hyeme protegi. Cic. pro Sylla, Ego iacentem & spoliatum defendo & protego. Ouid. 8. Metam. Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis: Inuita tamen hunc perimet mea dextra Diana.

Protectus, a, um, participiũ, seu nomen ex participio. Ouid. 2. Meta. Ecce venit rutilis humeros protecta capillis Filia Centauri. Hoc est humeros habens tectos capillis. Cice. 5. Phil. Quid sapientia? cautioribus vtitur consiliis, in posterum prouidet, est omni ratione protectior.

Protectum, cti, quod & proiectum dicitur, Pars est domus prominens: qualia sunt meniana, & podia pensilia, vnde profectus est nobis in vicos. γύαιον. Dicitur autem protectum à protegendo, sicut à proiiciendo, proiectum. Nam quod alij protegere dicunt, Cicero in Topicis vocat tectum proiicere. γαισιποδίζειν. Quoniam (inquit) Pontifex Scæuola id solùm ambitus ædium esse dixit, quantum parietis communis cauſa tectum proiiceretur, &c.

Protelo, as, pen. prod. Lõgè arceo, abigo, propello. ἀπώθεω. à Græco aduerbio πρόσω, teste Festo, quod significat procul. Sisenna lib. 4. Histor. vt citat Nonius, Duę cohortes de subsidio procedunt, atq; equites protelant. Turpilius Lemniis, apud eundem, Propter peccatum pusillum indignissimè patria protelatum esse sæuitia patris. Protelare dictis, idem est quod perturbare. Terent. in Phorm. Neu te iratus suis sæuis dictis protelet.

Protelum, li, antiqui dixerunt pro iugi quippiã agendi tenore. Lucil. Satyr. lib. 6, vt citat Nonius, Quem neq; Lucanis oriundi montibus tauri Ducere protelo validis ceruicibus possent. Idem lib. 12. Hunc iuga protelo malorum ducere centum non possunt. Lucret. Vndiq; protelo plagarum continuato. id est tenore, inquit Donatus.

Pro tempore, aduerbialiter vsurpamus pro eo quod est pro ratione tẽporis, vt tempus monet. κατὰ χρέος.

Protendo, is, Vltra tendo. προβάλλομαι, προτείνω. Ouid. ad Pisonem, Tu nanti protẽde manum, tu Piso latentem Exere. Plin. lib. 11. cap. 43, Inter digitos medius longissimè protenditur. Virg. 12. Aeneid. Ille humilis, supplex: oculos, dextrámq; precantẽ Protendens, Equidem merui, nec deprecor inquit. Idem 5. Aeneid. –alternáq; iactat Brachia protendens, & verberat ictibus auras. ¶ Item profero, differo. ἀναβάλλω. Cic. ad Furn. lib. 10, Comitia tamen in Ianuarium mensem protendimus.

Protentus, a, um, participiũ. Virg. 1. Georg. Hinc à stirpe edito protentus in octo. Tacit. lib. 14, Et eques protentis hastis perfringit quod obuium & validum erat.

Protenus, aduerbium. Quasi porrò tenus, & longè à finibus, interprete Seruio. πρόσω. Virgil. Eclo. 1, –en ipse capellas Protenus æger ago. Sic enim legit Caper, quanuis in vulgatis quibusdam codicibus Protinus, per i, legatur.

Protermino, as, Propago, fines promoueo: à termino promouendo ductum verbum. τὸς ὅρους παρατείνω. Apule. lib. 9, Fines vsq; & vsque proterminaueris.

Proterò, ris, pen. cor. protrini, protritum, Pedibus conculco. καταπατέω. Plautus, Ego hic te mulier, quasi sus catulos, pedibus proteram. Et in Amphitry. Fœdant & proterunt hostium copias iure iniustas. Cæsar 2. belli Ciuil. Equitatus hostiũ ab vtroq; cornu circuire aciem nostrã, & auersos proterere incipit. Idem 8. belli Gal. Partim in fuga proterunt, partim intercipiuntur. Ouid. 1. Metam. Quacunque ingreditur, floretia proterit arua.

Protritus, a, um, participiũ. Liuius 4. belli Maced. Quod maturuerat circà, demessum, & conuectum est viride: ne hostes mox haberent protritum & corruptum.

Proterreo, res, A longè terreo, vel terrore incusso abigo. ἀποφοβέω. Stat. lib. 2. Theb. Protinus idẽ vltro iaculo parmáq; Menœten Proterrebat agens. Virg. 12. Aeneid. Aduersо proterret equo: ruit ille recedens.

Proteruia, æ, Petulantia, lasciuia. ἀκολασία, ἀταδαλία. Lucretius, Capripedes agitat cum læta proteruia Panas. Quo etiam nomine significatur sacrificium quoddam (vt testatur Macrobius) in quo mos fuit, vt siquid ex epulis superfunderetur, igne consumeretur: quẽadmodum Moses de agno Paschali præcepit. Hinc est iocus ille Catonis in Albidium quẽdam, qui quum bona sua comedisset, & nouissimè domum quæ ei reliqua erat, incendio perdidisset, proteruiam eum fecisse diebat. Quod enim comesse non potuerat, id combussisse.

Proteruus, a, um, Petulans, procax, improbus. ἀναγὴς, ἀκόλαστος. Includit enim hoc nomen lasciuiã quandam, & libidinẽ cum superbia coniunctam, animíq; incontinentiam prouam ad quęuis lacessendum. Cice. pro Cælio, Si vidua liberè, proterua petulanter, diues effusè, libidinosè meretricio more viueret: adultẽ ego putarem siquis hanc paulo liberius salutasset. Terent. Heaut. Ne inuptus, ne proteruus videar. Cic. 5. de Fin. Et flexi, fractíq; motus, quales proteruorũ hominũ aut mollium esse solent, contra naturam sunt. Ouid. Epist. 6. Damnaret nati facta proterua pater. Iuuenes proterui, Horat. 1. Carm. Ode 25, Lingua proterua, Ouid. in ibin. Oculi proterui, Ouid. Epist. 16, Manus proteruæ, Ouid. 12. Metam. Venti proterui, Horat. 1. Carm. Ode. 16.

Proteruè, aduerbium, Petulanter, procaciter, immoderatè, & superbè. Plaut. in Rud. Quis est qui tam proteruè foribus facit iniuriã? Ouid. 1. Amor. Eleg. 4, Multa miser timeo, quia feci multa proteruè. Terentius Hecy. Ecce autem tu quoq; proteruè iracundus es. Ouid. 1. de Arte, Et quicquid dices, faciẽs ve proteruius æquo, Credatur nimium cauſa fuisse merum.

Proteruiter, in eadem significatione. Ennius Pancratiaste, vt citat Nonius, Quis est qui nostris foribus tam proteruiter insultat?

Proteruitas, tatis, Idem quod proteruia. ἀσέλγεια. Terent. in Heaut. Quàm

pene

penè tua perdidit proteruitas. Cic. pro Cælio, De corruptelis, de adulteriis, de proteruitate, de sumptibus, immensa oratio est. Horat. 1. Car. Ode 19, Vrit grata proteruitas, Et vultus nimium lubricus aspici.

Proteruio, is, lasciuio, proteruè & petulanter ago. ἀσελγαίνω, ἀκολασταίνω.

PROTESILAVS, πρωτεσίλαος, Filius fuit Iphicli, & vnus ex Græcię principibus qui ad bellum Troianum profecti sunt. Nam quàuis audiuisset à vatibus, se primum omnium in bello Troiano periturum, sicèo proficisceretur, contemptis nihilominus vaticiniis, vnà cum cæteris ducibus profectus est: quúmq; omnium primus è naui in terram exisset, & in Hectorem incidisset, primus Græcorum omnium ab illo est interfectus: vnde non sine omine quodam, & futuræ mortis præsagio Protesilaus videtur appellatus. Ausonius, Protesilae tibi nomen sic fata dederunt, Victima quòd Troiæ prima futurus eras. Vxorem habuit Laodamiam, Acasti filiam, quæ quum eius interitū rescisset, hoc vnū doloris sui solatium petiit, vt mortui vmbram posset intueri: quod quum à dijs impetrasset, in illius amplexibus expirauit.

Protestor, protestaris, Iurisconsultorū verbum est quo illi vtuntur pro eo quod est cauenda, & quæ fieri non debent manifestè denuntio.

Protestatio, verbale, Hoc est animi nostri declaratio, iuris acquirendi, vel conseruandi, vel damni depellendi causa facta.

PROTEVS, per duas syllabas, πρωτεύς, Deus marinus fuit, vt Poetæ fabulantur, Oceani & Tethyos filius, Neptuni phocas in mari pascens, idémque vaticiniorum peritissimus, & in quālibet formam sese trāsmutans: quem sic describit Virgilius 4. Georg. Est in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus Proteus, magnum qui piscibus æquor, Et iuncto bipedum curru metitur equorum. Hic nunc Emathiæ portus, patriámque reuisit Pallenem: hunc & Nymphæ veneramur, & ipse Grandæuus Nereus: nouit nanq; omnia vates, Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur. Quippe ita Neptuno visum est, immania cuius Armenta, & turpes pascit sub gurgite Phocas. ¶ Fuit item Proteus, Aegypti Rex, patria Memphites, qui Pheroni in regnum successit: regnauitque belli Troiani temporibus. Tradit enim Herodotus, lib. 2., Paridem quum rapta Helena patriam repeteret, vi tempestatis ad Canopicum Nili ostium fuisse appulsum, captúmque à Thomi regionis eius Præfecto. ad Proteum Regem missum fuisse: qui quū ex seruis Alexandri cognouisset, mulierem quam ille secum vehebat, hospitis illius vxorem esse, absentéque viro raptam fuisse, perfidiam hominis detestatus, illum quidē triduo finibus suis excedere iussit: Helenam verò cum omnibus opibus quas ille direpta Sparta secum vehebat, Menelao integrā seruauit. Expugnato itaq; Ilio, quum Menelaus reuera cognouisset, vxorem eò nunquam aduectā fuisse, sed à Proteo retentam, Canobi gubernatoris ductu in Aegyptū nauigauit: qui quū ibi diem suum obiisset, Canobico ostio nomen fecit. Menelaus autem adito Proteo, vxorem suam liberalissimè ab eo habitam, cum opibus vniuersis recepit. Ad quam opinionem videtur respicere & Virgilius, 11. Aeneid. quum ait, Atrides Protēa Menelaus ad vsq; columnas Exulat. Quæ verò de Protei mutabilitate Poetæ sunt commenti, ab Aegyptiorum Regum consuetudine videntur emanasse. Illis enim, teste Diodoro, mos erat aut leonis, aut tauri, aut draconis priorem partem in capite ferre, insignia principatus: quandoque verò arborem, aliquando ignem, quandoque redolentia supra caput vnguenta. Hæc tum ad decorem spectabant, atque ornatum: tum stuporem, ac superstitionem quandam aspicientibus iniiciebant. Vnde factus est locus fabulæ, Proteum in ea omnia quæcunque capite gestabat, solere transformari.

PROTHOENOR, προθοήνωρ, Homero teste, Iliad. 1, vnus ex quinq; Bœotiorum principibus qui ad Troiam cum Græcis profecti sunt.

PROTHOVS, πρόθοος. Tenthredonis filius, dux eorum qui ex Magnesia ad Troiam venit, teste Homero, lib. 2. Iliad.

Prothesis, πρόθεσις, Pars orationis apud Græcos, quam Latini præpositionem appellant. ¶ Est & figura contraria aphæresi, qua litera vel syllaba principio dictionis adiicitur: vt Gnatus, pro natus: tetulit, pro tulit. Hanc tamen figuram alij prothesin malunt appellare.

Prothyma, prothymatis, πρόθυμα, Dicitur vaporatio turis, siliginis, hordei, aliarúm ve primitiarum, quæ ante sacrificium fieri solebat.

Prothymia, æ, πρόθυμία, Latinè promptitudo, alacritas, animi propensio. Plaut. in Stic. Vides benignitates hominum perire, & prothymias. Sic etiam πρόθυμον dicunt Græci pro prompto, alacri, & propenso. A nomine θυμὸς oxytono, quod animum, siue animositatem significat: nam θῦμος paroxytonon, herbæ nomen est.

Prothyron, pen. corr. πρόθυρον, Vestibulum in priuatis ædibus, teste Vitruuio: nam vrbium, templorum, regiarúmque vestibula, propylæa potius dicuntur.

Protinus, pen. cor. Statim, sine mora. αὐτίκα. Virg. 4. Aeneid. Protinus ad Regem cursum detorquet Iarbam. ¶ Quandoque accipitur pro deinceps, deinde. ἑφεξῆς, ἐντεῦθεν. Virgil. lib. 3. Georg. Protinus aerij mellis cælestia dona Exequar. ¶ Quandoque iugiter, continuó. Virg. –traiecto missa lacerto Protinus hasta fugit, seruatq; cruenta tenorem. Plin. lib. 5. cap. 9, Originem habet in monte inferioris Mauritaniæ, nō procul Oceano, lacu protinus stagnante, quem vocant Nilidem. ¶ Quandoque omnino. ἐπιπαν. Virg. –quum protinus vtraque tellus Vna fore, id est omnino vna, vel vt Seruius exponit, continua. ¶ Ponitur aliquando pro simul, siue etiam. Virg. 6. Aeneid. –quin protinus omnem Perlegerent oculis. Etenim quod ſtatim fit, quaſi ſimul fit, ait Valla. ¶ Aliquando pro eo quod vulgo dicitur *drecte & immediate*, autore Budæo. Vlpianus, Etenim parui refert protinus patrono libertus cogatur dare, an per interpositam fideiussoris vel rei personam. ¶ Aliquando pro primùm, siue à principio. Celsus, Aliquæ febres protinus à calore incipiunt. ¶ Aliquando pro vno, eodémque tempore. Virg. 8. Aeneid. Nam memini Hesiones visentē regna sororis Laomedontiadem Priamum Salamina petentem Protinus Arcadiæ gelidos inuisere fines. Seruius. ¶ Quum autem additur negatio, significat non ideo: sicut fit in continuò, & ſtatim. Quintilianus, Non autem vt quicquid præcipuum necessariò est, sic ad efficiendum oratorem maximi protinus erit momenti. ¶ Protinam veteres dicebant in eadem significatione: quod & Festus annotauit. Terent. in Phorm. Atque hinc me conijcerem protinus in pedes. Vbi Donatus, Protinam fuit, & sic Nigidius legit. ¶ Protenus verò per secundam vocalem in penultima, ex porrò & tenus compositum, idem valet quod procul, siue vsque in locum longè disitū. Virg. 1. Eclog. –en ipse capellas Protenus æger ago. Sic enim legit Caper: quanuis in vulgatis quibusdā exemplaribus protinus per tertiam vocalem legatur.

Protocolum, vnico l. pen. prod. πρωτόκωλον, Propriè dicitur illud quod breuiter, & succinctè à tabellione notatur, vt postea per otiū quoties opus est, latius possit extendi. Dictum protocolum quasi primum membrum, vel potius prima membrana. Sunt qui gemmo ll, scribēdum velint, putántque deduci à Græco nomine κόλλα, quod nobis glutem significat: siue quòd glutine chartæ soleant conglutinari: siue quòd in glutine, seu cera per tabulas extensa olim scriberetur. Vide ea quæ suprà annotauimus in dictione MACROCOLON.

PROTOGENES, penu. corr. πρωτογένης, Pictor nobilis fuit, patria Caunius, (est autem Caunus Cariæ oppidum, Rhodiis olim subiectum,) cuius summa initio paupertas fuit, artísque acuratissima intentio: vnde & minor fertilitas. Palmam habet tabularum eius Ialysus, qui est Romæ dicatus in templo Pacis: quem quum pingeret, traditur madidis lupinis vixisse, quoniam simul famem sustineret & sitim, ne sensus nimia dulcedine obstrueret. Huic picturæ quater colorem induxit subsidio iniuriæ & vetustatis, vt decedente superiore, inferior succederet. Est in ea canis mirè factus, vt quem pariter casus & ars pinxerit. Non iudicabat se exprimere in eo spumam anhelātis posse, quum in reliqua omni parte (quod difficillimum erat) sibiipse satisfeciſſet. Displicebat autem ars ipsa, nec minui poterat, & videbatur nimia, ac longius à veritate discedere, spumáque illa pingi, non ex ore nasci: anxio animi cruciatu, quum in pictura verum esse, non verisimile vellet, abstterserat sæpius, imo tauerātque penicillum, nullo modo sibi approbās. Postremo iratus arti quòd intelligeretur, spongiam eam impegit inui so loco tabulæ, ex illáq; reposuit ablatos colores, qualiter cura optauerat, fecitque in pictura fortuna naturam. Vide plura de hoc apud Plinium, lib. 35. cap. 10. ¶ Inuenalis Saty. 3, Protogenem accipere videtur pro Græculo quopiam nobili, aut certè nobilitatis existimatione aucupante: alludens, opinor, ad vocis etymon, quo quis primo genere ortus significatur: aut certè propterea quòd id nomen fua ætate frequens tritúmque esset Græcis. Non est (inquit) Romano cuiquam locus hic vbi regnat Protogenes aliquis, aut Diphilus, aut Erymanthus.

PROTOGENIA, πρωτογένεια, Nomen Deucalionis & Pyrrhæ filiæ. Autor Aristarchus in decimū Odysseæ. ¶ Fuit præterea hoc nomine vna ex filiabus Erichthei, Atheniensium Regis, quæ se pro patriæ salute iugulandas præbuerunt.

Protogonos, πρωτόγονος, Latinè primogenitus. Quo nomine ab Orpheo dictus est deus, quòd ante ipsum nihil sit genitum, sed ab ipso sint cuncta creata.

Protollo, is, Differo, prolongo. τἀναβάλλω. Gel. lib. 3. cap. 16, Neque vltra decimum mensem fœtura mulierum protolli potest. Plaut. in Casina, Protollo mortem mihi. ¶ Ponitur & pro profero, siue extendo. προτείνω. Plaut. in Pseud. Manum si protollet, & pariter proferto manum.

Protomysta, πρωτομύστης. Mystarū princeps. Mystæ autē sacerdotes appellantur qui mysteria, & Ecclesiæ secreta reguat, & administrant.

Protoplastus, πρωτόπλαστος, Epitheton Adami, communis humani generis parētis, quem hominum primum Deus creauit, & ex luto finxit.

Prototocos, penultima acuta, πρωτοτόκος, Quæ semel tātùm peperit, quam & Latini primiparam dicunt. Protótocos autem cum accentu niam ad institutum nostrū nihil pertinent, satius fuerit petere ex Græco Lexico.

Prototomus, pen. cor. πρωτότομος, adiectiuum est, id significans quod primùm & ante omnia secatur: vnde accipitur pro cymis, teneriori-bus & exilibus qui verno tempore ex brassicis, aliisve herbis solent succidi. Colu. lib. 10. Sed iam prototomos tēpus decidere caules. Mart. lib. 10, Et faba fabrorum, prototomíque rudes.

Prototypon, pen. cor. πρωτότυπον, Exemplar primitiuum quod ad alterius similitudinem effictum non est: quod & archetypō dicitur. ¶ Est & prototypus adiectiuū, πρωτότυπος, idē significans quod primitiuus.

Protraho, is, In lucem, seu in conspectum traho. προσύρω. Liu. 8. bel. Pun. Nudi in medium protrahebantur, & simul omnis apparatus supplicij expromebatur. Cice. 6. Verr. Hinc in conuiuium Sext. Cominium protrahi iussit. Protrahere ad iudicium, Liu. 3. belli Maced. Verum protrahere alicunde, hoc est elicere. Lucretius lib. 1. ¶ Protrahere, augere. Valerius lib. 1. cap. 5, de Caio Cassio, Vt rapacissimi victoris insolentiam dicti tumore protraheret. ¶ Protrahere, differre, prolongare. σύναναβαλλειν. Suet. in Nerone, cap. 32, Vt stipendia quoque militum, & commoda veteranorum protrahi ac differre necesse esset. Seneca in Herc. fur. –& longa fame Mors protrahatur lenta.

Protrepticus, προτρεπτικός, Instructiuus, & exhortatiuus. Symmachus in Epist. Indulge stylo, aliquid cudas calicum, seu protrepticum scribe. Aulonius, Libellum (inquit) instar protreptici luseram. Capitolinus ait librum cui titulus est Hortensius, scriptū esse à Cicerone ad exemplar protreptici.

Protrimenta, protrimentorū, Dicuntur edulia minutim trita, concisáque, qualia, hodiéq; in pulmentariis plurima concinant ex carnibus frustillatim concisis. A tritura dicta, quasi à proterendo.

Protropum,

Protropum, pi. pen. corr. πρότροπον ὄν, Mustū quod sponte profluit antequam vuæ calcentur. Plin. lib. 14. cap. 9, Sed inter genera potuum ponere debeo & protropum. Ita appellatur à quibusdā mustum spon te defluens antequam calcentur vuæ. Columella lib. 12. cap. 27, lixiuiū mustum appellat, quod in lacum musti profluit antequam vuæ calcētur: similitudine nimirum ducta à nostra lixiuia quæ per colum madente cinere paulatim distillat. Athenæus prodromon, & protropon appellatū scribit à Mitylenęis, quod apud eos dulce nascebatur. Quin & Plinius protropon gnidium inter transmarina vina agnoscit.

Protrudo, is, Impello, prouoluo, quasi porrò trudo. προωθέω. Cicero de Fato, Vt igitur qui protrusit cylindrum, dedit ei principiū motionis volubilitatem non dedit, sic, &c. Lucret. lib. 4, Paulatim moles protruditur, atque mouetur.

Proturbo, as, Idē quod propello, abigo, arceo. ἀπείργω. Plin. lib. 11. cap. 19, Apes pigras & ignauas proturbāt. Colu. lib. 6. cap. 37, Nisi ea prius marem cognouit, asilientem admissarium calcibus proturbat. Virg. 10. Aeneid. Telàque coniiciunt, proturbántque eminus hostem. Liu. 5. ab Vrbe, Iámque & alij congregati telis, missilibúsque saxis proturbare hostes, ruináque tota prolapſa acies in præceps deferri.

PROTVS, πρῶτος, Illustris cuiusdam Phocensis nomen, qui à Gallis benignè exceptus, Massiliam non procul à Rhodani ostio condidit. Autor Plutarchus in Solone.

Protypum, protypi, pen. cor. πρότυπον, Quod in typi vicem formatum est. Plinius lib. 35. cap. 12, Primúsque personas tegularum extremis imbricibus, imposuit, quæ inter initia Protypa vocauit. Postea idem cōcty pa fecit.

Prouehо, is, Vlterius veho, à loco suo aliquātulum promoueo. προάγω. Plaut. in Rud. Quid ego deliquiēr RA. Rogas Qui arrhabonem à me accepisti ob mulierem, & eam hinc abduxisti. I AB. Non auexi. TRA. Cur negas? I AB. Quia pol prouexi: auehere non quiui miser. Liu. 10. belli Pūn. Naues prouectas in altum incendi iussit. Cice. 8. Phil. Atque etiam homines agrestes inani spe ad aquas vsq; Puteolanas prouehuntur. Virg. 7. Aeneid. Quum prouectus equo, &c. Ratem prouehere per freta, Valer. 4. Arg. & Virg. 3. Aeneid. Prouehimur pelago vicina Ceraunia iuxta. ¶ Prouehi longius in scribendo, vel orando, id est progredi, vel procedere. Cic. 3. de Finib. Sed iā sentio me esse longius prouectum, quàm proposita ratio postularet: verùm admirabilis compositio disciplinæ, incredibilisq; rerum traxit ordo. Paulo longius oratio mea prouecta est, Cic. pro Roscio Com. Virg. 3. Aen. –quid vltra Prouehor, & fando surgentes demoror Austros? Cicero ad Brutū. Sed prouehor amore: non enim id propositum est huic epistolæ. Messalam vt laudem. Id est præ amore longius rapior ab instituto. ¶ Prouectus natu, id est vergens ad senium. προβεβηκὼς τῇ ἡλικίᾳ. Cic. in Catone Maio tu, id est vergens ad senium. προβεβηκὼς τῇ ἡλικίᾳ. Cic. in Catone Maio re. Quanquam eum colere cœpi non admodum grandem natu, sed tamen ætate prouectum. Prudentia prouecta ad extremum spiritum, id est vsque ad vitæ finem perducta.

Prouenio, Prodeo. προέρχομαι. Plaut. in Pseud. Nam qui in scenam prouenit nouo modo, aliquod nouum inuentum afferre addecet. ¶ Interdum idem quod gigni, siue nasci. φύομαι. Plin. lib. 9. cap. 10, Neque ibi aliud animal prouenit. ¶ Aliquando idem quod crescere, & fœlicitate cumulari. Plaut. in Trucul. Quum tu rectè prouenisti, quúmque aucta liberis gratulor.

Prouentus, Dicuntur reditus, & non tantùm bonarum rerum, sed etiam malarum. πρόσοδοι. Plautus, Calamitatum, & miseriarum tot prouentus. ¶ Prouentus pro successu. Cæsar lib. 1. belli Ciuil. Multùm ad hāc rem adiuuat adolescentia, magnitudo animi, superioris temporis prouentus, fiducia rei bene gerendæ.

Prouerbium, bij, Accommodatum rebus, temporibúsque adagium, omnium in ore versans. παροιμία. Et modò est simplex: vt Obsequium amicos, veritas odium parit. Modò obscura, & aliud significans quàm verba exprimere videantur: vt Equus Seianus. Cice. 4. Acad. Vidēsne vt in prouerbio sit, ouorū inter se similitudo. Idem de Senect. Pares enim cum paribus, veteri prouerbio, facilimè congregantur. ¶ Inde Prouerbialis, & hoc prouerbiale. παροιμιώδης.

Prouideo, des, secūda syllaba corr. Antè, vel alonge, & futurum aliquid video antequam fit factum. προορῶμαι, προγινώσκω. Plinius. Hoc enim sapientis est, omnia quæ ventura sunt prouidere. Cice. 2. de Diuin. Medicus morbum ingraueſcentem ratione prouidet, insidias Imperator, tempestates gubernator: & tamen ipsi sæpe falluntur qui nihil sine certa ratione opinantur. ¶ Quoniam verò ea quæ prouidemus, si mala sunt, aut vitamus, aut emendamus, factum est vt prouidere, modò vita re significet, siue cauere, vt apud Terentium in And. Quæ si non assu Prouidentur, me, aut herum pessundabunt. ¶ Modò prospicere, siue consulere, & rationem rei alicuius habere. Cicero, Satis iam omnibus quæ necessaria erant, prouisum putabant. Prouidere rebus necessariis, est res necessarias comparare. Cicero, Prouidere rei frumentariæ. Cæsar 3. belli Gall. Prouidere rem frumentariam, Idem 6. belli Gall. Prouidere in hyemes pabulum. Plin. lib. 8. cap. 28, Prouisum hoc legibus. hoc est cautum. Prouisum à diis immortalibus, Cicero 2. de Natura deorum.

Prouisus, a, um, participium. Colu. lib. 9. cap. 8, Hæc de pabulationibus, domicilijs, & fœdibus eligendis abundè diximus: quibus prouisis, sequitur vt examina desideremus.

Prouisus, us, pen. ult. prod. verbale. Tacit. lib. 18, Dispositu, prouisúque ciuium rerum peritus.

Prouisio, onis, Actus ipse prouidendi. Cic. 3. Tuscul. Tamen quoniā multum potest prouisio animi, & præparatio ad minuendum dolorem, sint semper omnia homini humana meditata.

Prouiso, is, pen. prod, duo significat, inquit Donatus, Videre, aut ad videndum ire: & procedere. Terent. in Andr. Prouiso quid agat Pamphilus. Idem in Eunuc. Hunc prouiso, vt vbi tempus siet, deducam.

Prouisor, oris. προνοητὴς. Horat. in Arte, Vtilium tardus prouisor, prodigus æris.

Prouidens, tis, prouidentior, prouidentissimus, Id est prudens qui præuidet futura, & cauet. πρόνοος. Cic. 7. Verr. Iste in tabellas refert, obsignat signis amicorum, prouidēs homo. Idem Appio Pulchro, lib. 1, Id enim mihi & ad breuitatem est aptius, & ad reliquas res prouidentius. Plin. Epist. 82, Quod dum recordor, intelligo mihi laborandum, nequa parte videar hanc de me fiduciam prouidentissimi viri destituisse.

Prouidentia, æ, Idem quod prudentia. πρόνοια. Cicero, Id enim sapientis est prouidere: ex quo sapientia appellata est prouidentia. Idem 2. de Nat. deo. Talis igitur mens mundi quum sit, ob eámq; causam vel prudentia, vel prouidentia appellari rectè possit. Quidam prudentiam à prouidentia distingunt: vt prudentiam dicant in rebus humanis, prouidentiam in diuinis. Alij prudentiam definiunt, rerum bonarum, & malarum, & vtrarunque scientiam: prouidentiam verò, per quam futurū aliquid videtur antequam factum sit. Cic. lib. 1. de Leg. Sic ingenij acié ad bona deligenda, reiicienda contraria: quæ virtus, ex prouidendo est appellata prouidentia. Quintilianus, Nullam ego res humanas despiciēde prouidentiam reor.

Prouidenter, aduerb. ἐν προνοίαις. Cice. de Nat. deor. Quæ de prouidentia deorum ab istis sanctissimè, & prouidentissimè constituta est.

Prouidus, a, um, Prudens, diligens, solers, qui non modò præsentia, & quæ ante pedes sunt, sed etiam futura prospicit. πρόνοος, προμηθής, cuius cōtrarium improuidus. ἀπρονόητος. Plinius Iunior. Sed dispice ne sit parū prouidum, sperare ex aliis quod tuipse non præstes. Cicer. pro Roscio Amer. Itaque nunc illi homines honestissimi propter istius insidias parum putantur cauti, prouidi que fuisse.

Prouidè, penult. corr. Cautè, circunspectè, prudenter. ἐν προνοίαις. Plinius lib. 10. cap. 33, Iam publicum quidem omnium est, tabulata ramorum sustinendo nido prouidè eligere.

Prouincia, ciæ. Propriè dicitur regio extra Italiā bello acquisita. ἐπαρχία. Scribit enim Hegesippus, Romanos quum in ius suum vincendo redigerēt procul positas regiones, appellauisse prouincias. Primò omnium Sicilia prouincia est appellata, sicut docet Cicero 4. Verr. Primò inquit, quòd omnium nationum exterarum princeps Sicilia se ad amicitiam fidémq; pop. Rom. applicuit, id quod ornamentū imperij est, prouincia est appellata. Ouid. 1. Fast. Redditáq; est omnis populo prouincia nostro. Prouinciarum aliæ erant Consulares, aliæ Prætoriæ. ¶ Redigere autem regiones in prouinciæ formā, nihil aliud est quàm regionem subiicere Imperio Romano, & ad eam gubernandam mittere Præfectum. In hac significatione dicimus quempiam habere prouinciam. Cic. in Piso. Sed hæc omitto. Ille si non acerrimè furerer, auderet quam prouinciam P. Lentulus amicissimus huic ordini, quum & auctoritate Senatus, & forte haberet, interposita relione sine vlla dubitatione deposuisset, eam sibi tum adscíscere, quum etiam si religio non impediret, mos maiorum tamen, & exempla, & grauissimæ legum pœnæ vetarent. Obtinere prouinciam. Cic. pro Flacco, Quum prouinciam Asiam Consulari imperio obtineres. Deponere prouinciam. Cic. in Pisonem, Ego prouinciam Galliam Senatus autoritate, exercitu, & pecunia instructam & ornatam, quòd ita existimabam tempora Reipub. ferre, in concione deposui, reclamante populo Romano. ¶ Per translationem accipitur pro quouis munere, siue onere. Terent. in Phorm. O Geta prouinciam cepisti duram. Idem Heaut. Ideirco huic nostro tradita est prouincia. Cic. 6. Verr. Ferebat grauiter illā sibi ab isto prouinciam datam, nec quid faceret habebat. Idem pro Sylla, Tunc tuus pater, Corneli, id quod tandem aliquando confitetur, illam sibi officio sam prouinciam depopoſcit, vt quum prima luce Cōsulem salutatum veniret, intromissus meo more, & iure amicitiæ, me in meo lecto trucidaret. In hac verò significatione dicimus, Capere prouinciam, Suscipere prouinciam, Dare prouinciam alicui, Deposcere prouinciā alicui.

Prouincialis, & hoc prouinciale, adiectiuum, Quod ad prouincias attinet vt Scientia prouincialis, quæ de prouinciarum administratione est. ἐπαρχικὸς. Cicero ad Q. Fratrem, lib. 1, In qua scientiæ præsertim prouincialis ratio ipsa expedita est. Negotia prouincialia. Cice. ad Atticū, lib. 2. Neque enim ista negotia prouincialia esse putabam, neque te in Toculionibus habebam: sed scripsi vt debui diligenter. Viri prouinciales. Idem ad Quintum Fratrem, lib. 1. Non quin posſint multi esse prouinciales viri boni, sed hoc sperare licet, iudicare periculosum est. Hospitia prouincialia, Cice. 4. in Catilinā. ¶ Prouinciales dicti sunt qui ex prouinciis sunt, siue (vt Vlpianus inquit) qui in prouinciis domicilium habēt. ἐπαρχιῶται. Prouincialium nomine omnes populo Romano subditi, præter Italicos, appellabantur. Vnde Columella libro 5, ca. 4, caput facit de Agricultura prouinciali: vinearum, quum alibi de agricultura Italicarum scribat. Plinius Iunior lib. 8. Epist. Italicus es, an prouincialis?

Prouinciatim, aduerbiū, Significat per singulas prouincias. κατ' ἐπαρχίας. Suetonius in Augusto, cap. 49, Ex militaribus copijs legiones & auxilia prouinciatim distribuit.

Prouiuio, is, pen. prod. Vitam protraho. Tacit. lib. 5, Nondum is dolor exoleuerat, quum de Agrippina auditum: quam interfecto Seiano spe sustentatam prouixisse reor.

Prouoco, as, pen. cor. Ex ædibus, vel ex loco interiori foras voco. ἐκκαλέω. Plautus in Pseud. Herus si domi est tuus, quin prouocas? ¶ Aliquando prouocare, est in aliquod certamen vocare, siue ludendi, siue lædendi gratia. προκαλοῦμαι. Hinc dicimus prouocare ad pugnam, prouocare ad certamen, prouocare in alea, prouocare minimo. Horat. 1. Serm. saty. 3, Crispinus minimo me prouocat, digito scilicet. Solemus enim dicere nos tantum digito valere, quantum alius brachio. Budæus. Liuius libro 7, Gallus magnitudine atque armis insignis, prouocat

Universidad de Deusto
Biblioteca

prouocat per interpretem vnum ex Romanis qui secum ferro decer-
nat. Prouocare aliquem literis,est literas missitando alium ad referi
bendum inuitare. Cicero Mario, Tuis amantissimis literis prouoca-
tus. Prouocare aliquem iniuriis,id est lacessere & irritare.Plinius Iu
nior in Epist.,Quanuis etiam multis prouocatus iniuriis,nunquam ta
men ab amicitia recessi. ¶ Aliquando prouocare,est maioris iudicis,
poteſtatisue opem implorare. ἐπικαλεῖσθαι,quod & appellare dicimus,
habétque in ea significatione accusatiuum cum præpositione ad. Cic.
Att.Quum alter ad Senatum prouocasset, alter verò appellasset Tri-
bunos. Aliquando sine ad.Liu.lib.3.Quòd si Tribuni eodem fœdere
obligatos se fateantur tollendæ appellationis causa, in quem conspi-
rasse Decemuiros criminati sunt,ait se prouocare populum,implora-
re leges de prouocatione,& Consulares,& Tribunitias eo ipso anno la
tas.Quem enim prouocaturum,si hoc indemnato indicta causa, non
liceat?Cui plebeio & humili præsidium in legibus fore, si Appio Clau
dio non sit?Sed documento futurum,vtrum nouis legibus dominatio
an liber tas firmata sit,& appellatio, prouocatióque aduersus iniuriã
magistratuũ ostentata tantum inanibus literis,an vera data sit. ¶ Pro-
uocare autore Budæo,videtur aliquando poni pro vincere, seu supera
re. Quintilianus lib. 10, Elegia,quoque Græcos prouocamus.hoc est
quasi certi de victoria,in contentionem vocamus. ¶ Prouocare in in-
tegrum dixit Cicero ad Brutum,De Cæsare verò quod fieri debuit,ac
potuit, transactum est:neque iam prouocari in integrum potest. hoc
est,integrum iam non est illi vt prouocare possit iure.

Prouocator, oris, verbale, Qui alterum ad pugnam,certaménve prouo-
cat.Plinius de Viris illustribus,Aduersus ingentem Gallum prouoca-
torem solus Valerius Tribunus militum , omnibus territis processit.
Cic.pro Sestio,Quum verò ne de vænalibus quidem homines electos
sed ex ergastulis emptos,nominib⁹ gladiatoriis ornarit,& fortito alios
Samnites,alios prouocatores fecerit,&c.

Prouocatorius,adiect.vt Prouocatoria dona militaria, quæ meruit pro-
uocatus:quod humanius est quàm prouocasse.Gell.lib.2.cap.11, Popu
li militaria bona habuit multiuga,in his prouocatoria pleraque.

Prouocatio,onis,Id est appellatio:quæ inuenta est pro remedio aduersus
iniurias magistratuum. Et causa in qua quis prouocat ad alium iudi-
cem,φάσις,siue ἔνκλημα dicitur.

Prouolo,as,Auolo, vlterius volo.προπέτομαι. Plin.lib.10, Tunc vniuersæ
prouolant,si dies mitis futurus est.Liuius lib. 2, per translationem pro
procurro posuit, Sic primùm infensis hastis prouolant duo Fabij : to-
támque mouerunt secum aciem.Idem lib.3. ab Vrbe, Is dato negotio
suis, vt corpus obtegerent , ipse in locum, vicémque Consulis pro-
uolat.

Prouoluo,is,Voluẽdo protrudo.προκυλίω,Liuius, Ingentia saxa in sub-
euntes prouoluentibus Barbaris.Terent.in And.–iam ego hunc in me
diam viam prouoluam. ¶ Prouoluere se ad genua alicuius , est sese
humi supplicem prosternere , & veniæ impetrandæ gratia , genua eius
amplecti,in quibus antiqui misericordiæ sedem esse voluerunt, προσπε-
πλεκθέσθαι.Liuius 4.bel.Maced.Legati vbi hæc audierunt,flentes ad ge
nua Consulis prouoluuntur.

Prout,aduerbium similitudinis,idem valens quod perinde vt,vel quẽ-
admodũ.ὅτι.Cic.Attico, Tuas literas,prout res postulat , expecto. Idẽ
in Verrem, Prout Thermitani hominis opes ferebant. Liuius lib.9.ab
Vrbe, Raptim collatæ sarcinæ in medium , & prout tempus patieba-
tur,instructa acies.

Proxeneta,æ, προξενήτης, Licitator, mediator,conciliator, siue inter-
pres duorum inter se stipulantium,aut spondentium, aliúmve quem-
vis contractum,conuentúmq; ineuntium.A verbo προξενέω, quod est
conciliatorem contractuum ago.Martial.lib.10, Quæ sulphurato no-
lit empta ramento,Vatiniorum proxeneta fractorum.

PROXENVPOLIS,προξενόπολις,Vrbs Aegypti,iuxta Naucratiã. Gen-
tile,Proxenupolitæ.Stephanus.

Proximus, vide PROPE.

Prudens,tis,Sagax,prouidus,multarũ rerum peritus, ἔμπειρος, σωφρὼν,
φρένιμος.Cic.de Orat.Vir natura peracutus & prudens.Idem de Clar.
Orat.Lælius Torquatus elegans in dicendo, in existimãdo admodum
prudens. ¶ Interdum prudens idem est quod sciens, & data opera ali-
quid faciens. ὧν προαιρούμενος ποιῶν. Plautus Capt. Et iam multis in lo-
cis plus insciens quis fecit,quàm prudens boni. Cicero attico,Ne pru-
dens & sciẽs eò te demittas,vnde exitum vides nullum esse. Idem lib.
10.Epist.Vt in fabulis Amphiaraus,sic ego prudens & sciens ad pestem
ante oculos positam sum profectus, Differunt autem hæc duo, prudẽs
& sciens,secundum Donatum , quòd prudens est qui intelligentia sua
aliquid cognoscit:sciens,qui alterius indicio rem percipit.hoc est pru
dens per se,sciens per alios.Terent.in Eunucho,Et prudẽs,sciens,viuus
videnſq; pereo. Omitto prudens, id est sciens, & deinduſtria. Plinius
lib.10. cap. 29, Multa præterea similia quæ prudens subinde omitto.
Prudens pro sciens cum infinitiuo.Plinius lib.8.cap.31,de vitulo mari-
no,Euomit fel suum ad multa medicamenta vtile:item coagulum ad
ad comitiales morbos,ob ea se peti prudens. ¶ Interdum prudens ac-
cipitur pro gnaro,perito,seu docto.ἐπιστήμων. Vnde iuris prudentes di
cimus,id est consultos,& peritos iuris. Cic.de Amic.L. Acilius prudens
esse in iure ciuili putabatur.Prudens adulandi, Iuuenalis Saty.3, Quid
quòd adulandi gens prudentissima laudat Sermonem indocti , faciem
deformis amici ? Cic.de Clar.Orat. Omnes ferè Stoici prudentissimi
in disserendo.

Prudentia,tiæ, Est rerum expetendarum (vt inquit Cicero,1. Offic.) fu-
giendarúmve scientia φρόνησις. Idem 5.de Finib. Vt medicina valetu-
dinis,sic viuendi ars est prudentia.Idem de Senect.Temeritas est videli
cet florentis ætatis , prudentia senectutis. Prudentiæ est (sicut docet
Macrobius) ad rationis normam quæ quis cogitat,quæque agit vni-

uersa dirigere , ac nihil præter rectum vel laudabile facere. Prudentiæ
insunt ratio,intellectus, circunſpectio , prouidentia,docilitas,cautio.
Græcè dicitur φρόνησις : qua voce vsus est & Plautus in Trucu. Quæ
hîc habet Phronesium,omnem ex pectore mouit meo phronesin.

Prudenter,aduerbium,Sapienter,prouidẽ.φρονίμως.Cicero 5. de Finib.Fa
cit igitur L.noster prudenter qui audire de summo bono potiſsimùm
velit.Plin.Epist.233,Prudenter autem constituis,interim nauibus,inte
rim vehiculis vti.

Pruina,æ,à perurendo,quòd fruges & virgulta perurat, πάχνη. Ex rore
gelido nascitur,nec fit nisi immoto aëre, & sereno. Cicero 1. de Natur.
deor.Pars obriguit niue,priuinâve, longinquo Solis accessu. Virgil.2.
Georg. –id venti curant,gelidæque pruinæ. Idem lib.3.Georg. –stant
circunfusa pruinis Corpora magna boum.Cic.in Catil. Quo autem
pacẽ illi Apenninum,atque illas pruinas, ac niues perferent?nisi idcir
co se facilius hyemem toleraturos putant,quòd in conuiuiis nudi sal-
tare didicerunt. Idem lib. 2. de Natura deorum , Atque aquæ etiam
admixtum esse calorem , primum ipse liquor , tum aquæ declarat ef-
fusio, quæ neque congliciaret frigoribus, neque niue,pruináque con-
crescerent , nisi eadem se admisto calore liquefacta & dilapsa diffun-
deret.

Pruna,æ,A carbone ita distinguitur , quòd illa ardens sit & viua , carbo
autem extinctus. ἀνθρακία. Dicta pruna à perurendo. Virg.5. Aeneid.
Subiciunt verubus prunas, & viscera torrent.Plin.lib.19.cap.6,Si radi-
cem beræ in pruna tostam superederint.Horat.1. Serm.saty.5, Prætex-
tam,& latum clauum,prunæque batillum.

Prunus,ni, Arbor quæ pruna producit. κοκκύμηλον. Colu.lib.2. cap.2,
Multa sunt quæ & dulcem terram,& frumentis habilem significent:vt
iuncus,& calamus,vt gramen,& trifolium, ebulum, rubi,pruni syluę-
stres.Virg.2.Georg.Et sæpe alterius ramos impunè videmus Vertere
in alterius,mutatámque insita mala Ferre pyrum, & prunis lapidosa
rubescere corna.

Prunum,ni,Arboris fructus dicitur.κοκκύμηλον.Martial.lib.13, Pruna pe
regrinæ carie rugosa senectæ Sume,solent duri soluere ventris onus.
Virgil. 4. Georg. Edurámque pyrum , & spinos iam pruna ferentes.
Idem 2. Ecloga , Addam cerea pruna , & honos erit huic quoque
pomo.

Prunetum,Locus prunis consitus.κοκκυμηλών.

Prurio,is,quasi peruror.κνήθομαι.Est enim prurire propriè libidine scal
pendi ardere,excrementis spirituosis, sibi per poros exitum quærenti-
bus.Plaut.Pœn.An dentes pruriunt?Idem Mil.Ita dorsum totum pru
rit. ¶ Prurire item interdum fœdæ significationis verbum est , idem
significans quod genitalium partium pruritum excitare , & rei vene-
reæ appetitum gignere.Martial.lib.14. de puella Gaditana, Tam tre-
mulum erissat, tam blandum prurit, vt ipsum Masturbatorem fecerit
Hippolytum. Martialis lib. 1, Lex hæc carminibus data est iocosis,
Ne possint nisi pruriunt,iuuare.Catul.in Gellium, Epigr.83, Quid fa-
cit is Gelli,qui cum matre,atque sorore Prurit, & abiectis pertũgitat
tunicis?

Pruritus,tus,penult.prod.Sensus leuis morsicationis,circa cutem ad scal
pendum nos inuitans.κνησμὸς,κνησμός.Fit autem ab excrementis spiri
tuosis,exitum sibi molientibus.Plinius lib.9.cap.45, Vis pruritu mor-
dax.

Prurigo,pen.prod.Idem quod pruritus.κνησμός. Colu.lib.7. cap.5, Nam
subest aspera cutis,& velut quædam prurigo.Plin.lib.20.cap.8, Nigræ
radices ita in aqua coctæ pruriginem tollunt.

PRVSA,πρῦσα,Oppidum est Bithyniæ Phrygibus & Mysis finitimum,à
Prusia Rege qui cum Cyro bellum gesit, ad radices Olympi montis
conditum. Autor Strabo,lib.12:quanuis Plinius lib.5.cap.32,ab Anni-
bale conditum velit.

PRVSIAS, adis, πρυσιάς, Vrbs Bithyniæ,olim Cius dicta, à Prusia Rege
condita cognomẽto Zela,ad Arganthonium montem.Hic est ille Pru-
sias qui Annibalẽ superato Anthiocho suscepit:vt est videre apud Stra
bonem,lib.12.Plinius lib.5.cap.32,etiam hanc Prusam appellat eodem
nomine quo alteram ad Olympum sitam.

PRVSIAS,πρυσίας,Rex Bithyniæ,apud quem Annibal exulauit , post-
quam victus à Romanis , tanquam rupti fœderis autor deposcebatur
ad pœnas. ¶ Fuit ante hunc & alter Prusias Bithyniæ Rex, qui cũ Cy-
ro bellum gesit,& Prusam vrbem ad Olympum Mysium cõdidit. Au
tor Strabo,lib.12.

PRYMNESIA,πρυμνήσια, Vrbs Mæoniæ in finibus Lydiæ, Phrygiæ,ac
Mysiæ.Ptolemæus lib.5.cap.2.

Prymnesium,πρυμνήσιον, Funis quo nauis ad continentem religatur.
Plinius rudentem vocat,nonnulli oram. Prymnesium autem dictũ est
ἀπὸ τῆ πρύμνης,eo quòd è puppi soleat emitti.

PRYMNO, ûs, πρυμνώ, Nympha marina, Oceani & Tethyos filia,cuius
meminit Hesiodus in Theogonia.

PRYTANEVM,πρυτανεῖον,Locus erat Athenis in arce dignissimus, vbi
iudices & magistratus habere consilium solebant. In Phrytaneo item
alebantur publicè qui bene meriti erant de Republica , qui honos
Athenis maximus habebatur.Cic.lib.1.de Orat.Et vt ei victus quoti-
dianus in Prytaneo publicè præberetur.Sic dictum quasi πυρὸ ταμίειον,
tritici promptuarium,vel horreum publicum.Dionysius Prytanea vo
cat curias in quibus sacra fiebant ab his qui maximam in vrbe habe-
rent potestatem.

Prytanis,πρύτανις,à verbo Græco πρυτανεύω,quod est magistratũ exer
ceo,vel guberno : summus Athenis magistratus erat , cui Reibublicæ
administrandæ cura incumbebat.Erant autem πρυτάνεις numero quin
quaginta, decimam partem curiæ quingenariæ efficientes , in orbem
πρυτανεύοντες,hoc est magistratum administrantes , singulisque men-
sibus vices commutantes,

Psaltes, Latinè cantor. ψαλτής,

Psaltria, æ, ψάλτρια, Cantatrix, quæ scilicet instrumento aliquo musico
canit:à Latinis fidicina dicitur, quasi fidibus canens, Terẽt in Adelph,
Istæc iam penes vos psaltria est? Cice.3.Tuscul.Qui in cœtum mulie-
rum pro psaltria adducitur.

Psallochariſtæ,apud Tranquillum in Domitiano,cap.4, Certabãt etiã
& prosa oratione Græcè,Latinéque,ac præter citharœdos chorocitha
riſte quoque & psallochariſtæ.

Psallo,is,ψάλλω, verbum est merè Græcum,idem significans quod cano,
siue id ore fiat,siue instrumento musico. Vnde Budæus illud Gellij,lib.
19.cap.9,Qui canerent voce,& qui psallerent:interpretatur citharam
pulsarent.Horat.2. Epist.1. –pingimus,atque Psallimus, & luctamur
Achiuis doctius vnctis.Idem 4.Carm.Ode 13, –ille virentis,& Docte
psallere Chiæ Pulchris excubat in genis. Cic.in Catil. Hi pueri tam
lepidi,ac delicati,qui non solùm amare,& amari,neq; cantare,& psal-
lere,sed etiam siccas vibrare,& spargere venena didicerunt.

Psalma, ψάλμα, Quod psallitur. Diapsalma, διάψαλμα, silentiũ & quies
quædam inter psallendum interposita.Nam vt sympsalma dicitur vo-
cum copulatio in cantando,ita diapsalma disiunctio, vbi quedam re-
quies distinctæ continuationis ostenditur.

Psalmodia,pen.acuta, ψαλμῳδία, ex ψάλλω & ᾠδὴ compositum est,Can-
tus mistus,vt quum aliquis ad musicum instrumentum voce accinit.

Psalmus,mi, ψαλμός, Latine canticum:à ψάλλω,canto,quòd ad psalteriũ
cantaretur.

Psalterium,rij, ψαλτήριον,Græca dictio est,quod Hebraicé nablon,Latiné organum laudatorium dicitur. Et est (vt Hieronymus scribit) in modum quadrati elypei cum decem chordis,sicut scriptũ est. In Psal-
terio decem chordarum psallite illi. Idem in expositione Psalmorũ sic ait, Psalterium propriè genus organi musici , melius sonans quàm ci-
thara similitudinem habet citharæ,sed non est cithara.Inter psalteriũ, & citharam hoc interest,quòd cithara deorsum percutitur:psalterium verò sursum:quod verbo vulgari polyphthongum dicitur.Et alio in lo
co,Cithara deorsum habet cauamen, & sex chordas habet:psalterium sursum habet cauamẽ. Augustinus, Psalterium est organũ quod qui-
dem manibus portatur percutientis , & chordas distinctas habet , sed illum locum vnde sonum accipiunt chordæ , illud concauum lignum quod pender,& tactum resonat,quia accipit aërem, psalterium supe-
riore parte habet. Cithara autem hoc genus ligni cauum & resonans in inferiore parte habet.Itaque in psalterio chordæ sonum desuper ac-
cipiunt in cithara chordæ sonum ex inferiore parte accipiunt. Cicer. de Aruſp,respon.P. Clodius à muliebribus soleis, purpureisq; fasceo-
lis,à strophio,à psalterio, à flagitio, à stupro factus est repentè popu-
laris. Quintil.libr.1.cap.10, Nec psalteria,aut spadices etiam virgini-
bus probis recusanda.

PSAMATHE, pen.corr. ψαμάθη, Fons est apud Thebas.Valerius Flac-
cus libr.1.Argonau.Qui tenet vndisonam Psamathẽ. ¶ Fuit etiã hoc
nomine Crotopi Argiuorum Regis filia,quæ ab Apolline compressa,
Linum peperit , quem inter sentes occultatum canes dilacerauerunt.
Vide Statium,lib.1.Thebaid.

PSAMMATHVS, unthis, ψαμμαθὶς, Laconicæ oppidum, Tænaro pro-
montorio proximum. Gentile Psammathuntius, ψαμμαθόντιος, siue
Psammathusius, ψαμμαθούσιος. Stephanus.

PSAMMETICHVS, ψαμμιτιχος, Nomen Regis Aegypti, cuius sæuitia
(vt inquit Herodotus vnà cum Diodoro) ducenta hominum millia
ex Aegypto in Aethiopiam profugêre.Strabo, Tenesis regio vocatur,
quam qui Psammetichum fugerunt , obtinent , & Sebritæ nominan-
tur,hoc est aduenæ. Huius filiam rapuerũt crocodili,inquit Aelianus,
lib.10.cap.31, propter quod ipsum ab Apollonopolitis summa in dete
statione habẽtur.

Psecas, cadis, ψιακὰς, Gutta,siue stilla dici potest. Apul, libro de Mundo
ex Aristotele, psecadas interpretatur stillicidia. Micæ quoque auri in-
ter arenas lucentes,psecades dicuntur ¶ Quinetiam ancillæ quæ deli
catarum matronarũ capillos medicamento fuco conspergunt,à Græ-
cis hoc nomine appellatæ sunt.

Psegma, atis, ψῆγμα, Idẽ ferè quod flos æris. Plin.lib.34.cap.13, In æra-
ris officinis & psegma fit. ¶ Psegma quoq; pro rameto auri vsurpa-
tur,vt apud Herodotum in Thalia,Indi (inquit) vt sunt multitudine
multo numerosissima omniũ quos nouimus hominũ:ita tributũ con-
ferebãt aliorum comparatione maximũ,trecenta scilicet & sexaginta
Psegmatis talenta, id est aurei ramenti. Ramentũ auri arena est aurea,
ob id alio nomine ab eodem autore chrysitis dicta. Chrysammos etiã
ad verbũ aurea arena dicitur,lib.11. Codicis Iustiniani, Aurum autẽ
ramentitium (inquit ille) inuenitur esse talentum Euboicorum qua-
tuor millium sexcentorum & octoginta,si ita ratio ineatur,vt psegma
terdecies tanto argenti rependatur.Strabo lib.3,Ac ne aurum quidem
solùm effoditur , sed etiam trahitur. Deferunt enim aurum amnes, &
torrentes auream arenam, quæ etiam multis in locis aquarum indigis
reperitur:sed in his non apparet:in iis autem locis quæ fluminibus al-
luuntur,auri psegma,id est scobs aurea resplendescit.

PSELLVS, ψιλλὸς, Nomen autoris qui scripsit de ratione victus.

Psephisma, atis, ψήφισμα, Græca dictio est quæ Latinè interpretari po
teſt decretum,vel plebiscitum per suffragia factum.Cicer.pro Flacco,
Sic sunt expressa ista præclara quæ recitantur psephismata,non senten
tijs,nec autoritatibus declarata.

Psephopactæ, ψηφοπάκται, Græco vocabulo dicuntur quos nos præ-
stigiatores appellare possumus:seu saeculares, seu calculatios impo-
ſtores,qui habili, fallacique manuum motu spectatoribus imponunt.
ψῆφοι enim inter cætera calculos significant, quibus aut ratio subduci
tur,aut suffragia feruntur. Vnde qui calculis huiusmodi lusitans, spe-

ctatorum oculos præstringit,psephopactes dicitur.

Pseudos, ψεῦδος, Latinè sonat mẽdacium,siue falsum:eóque frequen-
ter vtimur in compositione Græcarum dictionum:vt Pseudographus,
Pseudologus , & similia. Quoties autem propriis nominibus in com-
positione iungitur,non tam falsitatem significat, quàm omnimodam
similitudinem:vt Pseudophilippus,qui propter omnimodam similitu
dinem à quibusdam falsò habitus fuit pro Philippo.

Pseudanchusa, ψευδάγχουσα, Herba anchusæ simillima , sed lanuginosior,
& minus pinguis,à quibusdam enchusa,& doris appellata. Plinius lib.
22,cap.20.

Pseudisodomon,inquit Plinius,lib.36.cap.22,structuræ genus appellant,
quum parietes ex inæqualis crassitudinis lapidibus constant.

Pseudobunion, ψευδοβούνιον, Genus herbæ in Creta, palmi altitudine fru-
ticans,foliis napi,acribus.Plin.lib.24.cap.16,Dioscor.lib.4.cap.126.

Pseudodictamnum, ψευδοδίκταμνον, Falsum dictamnum , genus herbæ
quæ in Creta similis pulegio nascitur.Plin.lib.26.cap.9.

Pseudomenos syllogismus, ψευδόμενος συλλογισμὸς, Argumenti seu so-
phismatis genus fallaci strophæ disserentes implicans. Cicer.2. de Di-
uin.ratiocinationem mentientem interpretatur,Quomodo autẽ (in-
quit) mentientem,quem ψευδόμενον vocant,dissoluas?

Pseudoporticus , Falsa porticus. ψευδοστοὰ. Nam in ædificiis partes quæ
fiunt ad imitationem, nec integrum,nec principalem , sed precarium
aut temporarium vsum præbent, quasi alienum opus mentientia, hoc
nomine insigniri solent : vt Pseudothyrum,& Pseudoaulæ, similiáque
his complura apud Vitruuium.

Pseudoprophetæ, ψευδοπροφῆται, Falsi vates.

Pseudothyron, ψευδίθυρον, Quasi falsum ostium. Vnde pro postico sumi-
tur. Orosius,Verũtamen sequẽti anno tanta fames Romæ fuit,vt me-
dio foro Imperator correptus à populo , conuitiis & fragminibus pa-
nis turpissimè infestatus , ægrè per pseudothyrum in palatium refu-
giens,furorem excitatæ plebis euaserit. Cicero in Verrem , Ea quem-
admodum ad istum postea per pseudothyrum reuertatur, tabulis vo-
bis & testibus Iudices planum faciam.

Pseudourbana ædificia,Dicuntur à Vitruuio ædificia rustica,vrbana ele-
gantia extructa,Budæus.

Pseudulus, ψεύδολος, Falsus seruus.Vnde & Plautinæ fabulæ Pseuduli no
men inditum est.

PSEVDARTACE, ψευδαρτάκη, Collis Scythiæ,post monte sacrũ.Steph.

PSEVDOCORASIVM, ψευδοκεράσιον, Liuius magnum inter Corycum,
& Seleuciam Isauricam, tria stadia longum, & in lunæ similitudinem
curuatum.Stephanus.

Psilothrum, ψίλωθρον, Vnguentum depilatorium quo mulieres,viriq;
molliores vtebantur vt corpus glabrum,& læue redderent:à ψιλόω,nu-
do. Vnde apud Galenũ legitur ſalamãdras habere vim psilothri. Mar-
tial. libr. 6, Psilothro nitet,aut arida latet oblita creta. ¶ Psilothrum
præterea dicitur vitis alba,quòd eius semen, & vua vitia cutis in facie
detergat,& quasi faciem depilet.Vide Plin.lib.23,cap.1.

Psimmythium, ψιμμύθιον, Dicitur quod nos cerussam nominamus.
Fit ex plumbo,acri aceto resoluto. Plin.lib.22.cap.18,Psimmythium,
hoc est cerussam,plumbariæ dant officinæ.

Psitta, ψίττα, Piscis plani genus, quem nos passerem vocamus, vt vertit
Theodorus ex Aristotele,de Natura animalium.

Psittacus, ψιττακὸς, ψιττάκη, Auis ex India,aut Occidui Oceani insulis,
vocẽ humanã miro naturæ artificio exprimens.Martial.lib.14,Psitta-
chus à vobis aliorũ nomina disco, Hoc per me didici dicere, Cæsar
aue. De hac aue Apuleius lib.2,Color psittaco viridis.& intimis plu-
mulis,& eximis palmulis,nisi quòd sola ceruice distinguitur.Enimue
ro ceruicula eius circulo minio, velut aurea torque, pari fulgoris cir-
cumactu cingitur,& coronatur.Rostri prima duritia. Quum in petrã
quampiã cõcitus altissimo volatu præcipitat,rostro se,velut anchora,
excipit.Sed & capitis eadẽ duritia qua rusticũ sermonẽ nostrũ cogitur
æmulari.Ferrea clanicula caput tunditur,imperiũ magistri vt persen-
tiscat.hæc ferula discẽti est.Discit autẽ statim pullus vsq; ad duos ęta
tis suæ annos,dũ facilẽ os, vti cõformetur, quũ tenera lingua vti velit,
conuibretur. Senex autẽ captus & indocilis est, & obliuiosus. Verùm
ad disciplinã humani sermonis facilior est psittacus glande qui vesci-
tur,& cuius in pedibus , vt hominis, quini digituli numerantur. Non
enim omnibus psittacis id insigne,sed illud omnibus proprium,quòd
eis lingua latior quàm cæteris auibus : eo facilius verba hominis arti-
culantur,patentiore plectro & palato. Id verò quod dicit,ita similiter
nobis canit,vel potius eloquitur,vt vocẽ si audias,hominẽ putes : nam
quidẽ si videas,idem conari, non eloqui. Verùm enimuero & coruus,
& psittacus nihil aliud quàm quod didicerunt,pronuntiant. Si cõsitia
docueris,conuitiabitur,diebus ac noctibus perstrepens maledictis. Vi-
de Plinium,lib.10.cap.42,& Varronem 3.de Re rustica,cap.9.

PSOPHIS, Psophidis, ψωφίς, Arcadiæ ciuitas,à Psophide Lycaonis filio,
aut vt alij malunt,à Psophide Erycis Siculi filia condita. Ouid.libr.5,
Metam. Vsque sub Orchomenon,& Psophida, Cyllenénque.In Insula
quoq; Venetorum Zacyntho arx ipsa vocabatur Psophis,& aliæ inul-
tis locis.Autor Hermolaus in Plinium. ¶ Est & alterum eiusdem no-
minis oppidum in Arcadia.Item tertium in Achaia.

Psora, ψώρα, Cutis asperitas squamosa : & videtur alia à scabie , quum
Plinius lib.20.cap.1,dicat,Arida cum resina,impetiginem,& scabiem,
quã ψώραν, & λειχῆνας vocant,sanat.Fit autem à ψῶ, scalpo.Nam qui
psora laborant,vlcera siue pustulas supra modum contingere,palpare,
& scalpere cupiunt.

Psychrolutres, ψυχρολοῦτρες, Dicitur qui frigida aqua corpus lauat, &
balneo frigido lætatur. Vnde & verbum ψυχρολουτρεῖν Græcis vsitatum,
pro eo quod est frigida lauor.Seneca lib.12.Epist.Ille tantus psychro-
lutres qui Calendis Ianuariis Eurypum salutabat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Psychomanteum, pen. prod. ψυχομαντεῖον. Locum cuiusdã vaticinij, vbi fiebat diuinatio per Manium euocationem. ψυχὴ enim anima, & μαντεία diuinationem significat. Cic. 1. Tuscul. Ait enim Terminem quendã Elysium, quum grauiter filij mortem mœreret, venissein psychomantium, quærentem quæ fuisset tantæ calamitatis causa.

Psychotrophum, ψυχοτροφεῖον, Herba duorum cubitorum altitudine, anguloſum habens caulem, à radice spargens folia ferè lapathi, serrata, semine purpureo: in Italia serratula dicitur, in Gallia Vettonica. Autor Plinius, libr. 25. cap. 8. Psychotrophon inde dictum, quòd locis potisimum gaudeat astiosis. ¶ Psychotrophi item pisces quidam appellantur, quòd vmbrosos sectentur recessus, ab humido frigidóque delectentur elemento.

Psydracion, ψυδράκιον, Genus pustularum durarum, & subalbidarum, acutarúmque, caput præcipuè infestantium. Vide Aeginetam.

PSYLLI, ψύλλοι, Populi Libyæ prope Garamantas, à Psyllo Rege dicti (vt inquit Plinius, libr. 7. cap. 2,) quorum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus. Scribit Plutarchus Catonem iter per deserta Libyes facientem, secum psyllos duxisse qui morsibus serpentum medderentur, partim ore trahentes venenũ, partim serpentes cantibus medicantes. In vita autem Catonis Plinius in dicto loco sic ait, Mos verò illis fuit liberos genitos protinus obiiciẽdi sæuissimis earũ, eóque genere pudicitiam coniugum experiendi non profugientibus adulterino sanguine natos serpentibus. Hæc Plinius. Meminit horum & Herodotus, lib. 4. Silius item de Atyre Psyllo, lib. 1, Necnon serpentes diro exarmare veneno Doctus Atyr, taciúque graues sopire chelydros, Ac dubiam admota sobolem explorare ceraste. In eandem sententiam de Psyllis scribit & Lucanus, lib. 9, Gellius libr. 16. capit. 11, Crinitus libr. 11. cap. 3, aliíque complures.

Psyllion, ψύλλιον, Herba quam vulgus nester *pulicarem* vocat: de qua vide Plinium, lib. 25. cap. 11.

PSYLLIVM, ψύλλιον Ptolemæo, lib. 5. cap. 1, Vrbs Bithyniæ.

PSYRA, Ψύρα, Insula iuxta Chium. Strabo lib. 14.

Psythia, Vuæ genus est ex qua optimum fit passum. Virgil. & Geor. Et passo psythia vtilior.

P ante T.

Pte, πτῆ, syllabica adiectio: quære in dictione MET.

PTERELAS, πτερέλαος, Rex Teleboarum, ab Amphitryone victus: de quo Plautus in Amphitryone.

PTELEA, πτελέα Stephano, Asiæ vrbs clarissima, Ionum metropolis, nobiore nomine Ephesus dicta. Autor Plinius, lib. 5. cap. 29.

PTELEON, πτελεὸν, Ioniæ oppidum, iuxta Erythras & Mimanté montem. Autor Plinius, lib. 5. cap. 29. ¶ Est & aliud eiusdem nominis oppidum in ora Bœotiæ. Plin. lib. 4. cap. 7.

Ptera, πτερά, siue (vt Vitruuius lib. 3. cap. 2, appellat) pteromata, πτερώματα, in templis, cæteríque maioribus ædificiis dicuntur muri duo in altitudinẽ consurgentes, alarum instar: vnde & nomen habent. Nam πτερὰ Græci alas vocant.

PTERIA, Cappadociæ vrbs est, apud Herodotum, lib. 1.

Pteris, πτέρις, Latinè dicitur filix: qua voce vsus est Plin. lib. 27. cap. 9.

Pterygium, πτερύγιον, In oculis vocatur neruosa quædã adnatæ membranæ excrescentia, à maiori angulo vt plurimùm orta, ad oculi coronam ita procedens, vt interim & pupillam operiat. Plin. lib. 34. cap. 10, Cadmiæ effectus siccare, sanare, sistere fluxiones, pterygia, & sordes oculorum purgare. ¶ Pterygion in digitis apud Paulum Aeginetam, est quum caro excrescit, partem illam contegens quæ in vngue pterygion appellatur: quod vitium ex paronychia ferè nascitur. At Celsus lib. 7. Pterygium dixit esse quum recedit ab vngue caruncula cum magno dolore. Videtur enim diminutiuum esse à πτερὸν, id est ala, quam tunc videtur efficere caro ab vnguibus discedens. Plinius lib. 23. cap. 1, Illinitur eadem cum fico, & pterygiis digitorum ex vino. Idem, Cum oleo etiam paronychias, & pterygia tollit.

Pterna, πτέρνα, Vocatur pars inferior naualis mali: circa mediam ferè trachelos, summa pars carchesium nominatur.

PTEROPHOROS, πτεροφόρος, est regio apud Riphæos montes: sic dicta ab assidua niue quæ ibi pennarum similitudine continuò decidit. Ibi creduntur esse cardines mundi, extremique syderum ambitus. Plin. libro 4. capit. 13. Mox Riphæi montes & assiduo niuis casu pinnarum similitudine, Pterophoros appellata regio, pars mundi damnata à natura rerum. ¶ Pterophori item dicti sunt cursores pegasarij, quòd peregrè proficiscentes (vt Dionysius scribit) surrectas in capite pinnas gestare solebant. Ad quod & Iuuenalis allusisse videtur, quum ait, Tanquam de Cattis aliquid, toruíque Sicambris Anxia præcipiti venisset epistola penna.

Ptisana, pen. corr. πτισάνη, Hordeum decorticatũ, vel hordei cremor, siue pultis genus ex farina hordeacea, in quo est maxima vis restaurandi vires, & nutriendi. De ptisana vide Plinium, libr. 18. cap. 7. & libr. 22. capit. 25. Latini vocis huius primam syllabam corripiunt, altero ſ ex Græca voce abiecto. Martialis lib. 12, Frumentum, milium, ptisanámque, fabámque solebas Vendere pragmaticus.

Ptisanarium, πτισανάριον, Pro vase in quo coquitur, vel tunditur ptisana. Horat lib. 2. Serm. saty. 3, Tu cessas? agedum sume hoc ptisanarium oryzæ. Alij volunt ptisanarium oryzæ esse oryzam coctam, vel ptisanam ex oryza.

Ptochotrophia, pen. prod. πτωχοτροφεῖα, Diuersoria, siue domus in quibus mendici nutriuntur. πτωχὸν enim Græci mendicum dicunt, & τρέφω, nutrio.

PTOLEMAEVS, Πτολεμαῖος, Nomen proprium Lagi gregarij militis filij, qui maximæ autoritatis fuit apud Alexãdrum Macedonem. Post cuius mortem Aegypto & Aphrica, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta. A quo deinceps Aegyptij Reges, Ptolemæi appellati sunt. Hic frequentissimè apud amicos & cœnabat, & dormiebat. Quòd si aliquando cœnam præberet, rebus illorum vtebatur. Accersebat enim scyphos, strata, ac mensas. Ipse præter necessaria posidebat nihil: quin alios locupletes facere, regale magis esse dicebat, quàm locupletari. Est autem hoc nomen ἀπὸ τοῦ πολεμαίου, hoc est à pugnãdo deductum: sicut à τιμάω, quod est honoro, Timæus. Hic duos filios habuit, Ptolemæum Philadelphum, & Ptolemæum Ceraunum. Decessit in rerum gestarũ gloria, quum paulò antè regni se abdicans administratione, Regem filium constituisset Philadelphum. Autor Trogus, lib. 15. Philadelphus itaque in regno patri successit, vir doctissimus. Stratonis discipulus: qui bibliothecam illam celeberrimam fecit, quę vsque ad primum Alexandrinorum & Romanorum bellum duravit. Regnauit annis XXXVIII. cui successit Ptolemæus cognomento Euergetes. εὐεργέτης, quod Latinè dici beneficus potest. Hic vigintisex annis regno potitus, moritur: cui successit Ptolemæus Philopator, XVII annis regnans. Post eum Ptolemæus Epiphanes, qui annis vigintiires regnauit. Tum Ptolemæus Philometor qui triginta quinq; annis Aegypti regnum quum tenuisset fratrem suum Euergeten alterum moriens Regem constituit. Euergetes qui & Physco dictus est, regnauit annis vigintinouẽ: cui Ptolemæus cognomento Lathyrus successit. Lathyro Auletes. Cleopatræ pater. Post hunc Ptolemæus cognomento Dionysius, Cleopatræ frater, qui Pompeium post Pharsalicam cladem in Aegyptum fugientem, interimendum curauit. ¶ Fuerũt & alij hoc nomine, vt Pyrrhi Regis filius, & Cypriorum Rex, qui suis diuitiis Romanum locupletauit ærarium. Ptolemæorum seriem describit Strabo, lib. 17. ¶ Claudius Ptolemæus, astrologus, natione Aegyptius, Alexandriæ professus est. Liberalium artium, ac Græcarum litterarum studiis clarus, temporibus Antonini, vt ipse scribit. In Astrologiæ scientia priorum nulli cessit. Primus enim apud Græcos cæli rationem omnem diligentius explicuit, inuentáque ab Hipparcho instrumenta clarius demonstrauit. De Musica quoque & rebus aliis, tum de Geographia absolutissimè scripsit. Suidas. ¶ Ptolæmeos quoq; sex alios commemorat Suidas, quinque Grammaticos, & vnum verificatorem, quorum opera ad nos minimè peruenerũt. ¶ Iosephus iterum alium ponit, Abobi filium, Simonis ducis Iudæorum genere, quem facer Hierichunti tempore belli Machabæorum præfecerat. At ille incensus regni cupiditate, inuitatum ad cœnam, incautum interfecit, de quo multa in Hierosolymitana historia Iosephus.

Ptolemæeus, æca, æum, possessiuum. πτολεμαϊκὸς. Propertius lib. 2. Eleg. 2, Et Ptolemææ littora capta Phari.

PTOLEMAIS, maidis, vel dos, πτολεμαΐς, Oppidũ in ora Rubri maris, ad primos elephantorum venatus, à Ptolemæo Philadelpho cõditum in regione Trogloditărũ. Autor Plinius, lib. 2. cap. 73. Ptolemæus enim Troglodyticen primus exuſsit, ad venatus elephantorum, quæ ideo Epitheras à Græcis cognominata est, eodem Plinio autore, libr. 6. cap. 29. ¶ Est & Ptolemais, vrbs Aegypti apud Strabonem, libr. 17. ¶ Item Phœniciæ vrbs, colonia Claudij Cæsaris, quæ quondam Ace dicta est, vt scribit Plin. lib. 5. cap. 19, Harum quinque vrbium meminit Hieronymus ad Eustochium, Per arenas, inquit, Syriæ peruenit ad Coum, quæ nunc Ptolemais dicitur: altera est in Aethiopia. Tertia in Phœnicia. Quarta nili fluminis. Quinta in Cyrenaica prouincia Aphricæ.

Ptyas, ψάδος, Aspidis genus colore subuiridi, cinereóque, sed in aurum tendente, quo Cleopatra sibi mortem creditur conscisse. Dicta Ptyas, ἀπὸ τοῦ πτύειν, hoc est à spuendo, eo quòd sputum habeat maximè letale, quod in hominum oculos expuit. Vide de hoc Plinii, lib. 28. cap. 7.

Ptynx, πτύγξ, Auis rapax, quam alij hybridem vocant, noctu volans. Venatur more aquilæ. Pugnat etiã cum aquila acriter, ita vt sæpe ambæ implexæ deferantur in terram, & viuæ à pastoribus capiantur.

P ante V

Pubes, Propriè lanugo quæ maribus decimoquarto anno, fœminis duodecimo circa pudenda oriri incipit. ἥβη. Quod quia maturitatis est signum, factũ est vt mas pubes, siue puber vocetur quum primùm ad generandum aptus est, & fœmina similiter ad concipiendum Cicero Rabirio, Nemo pubes tum fuit quin arma ceperit. Sallustius, Puberes omnes interfici iubet. Cæsar 5. bel. Gal. Hoc more Gallorum est initium belli quo lege communi omnes puberes armati conuenire coguntur. Cicer. 1. Offic. Nostro quidem more cum parentibus puberes filij, cum soceris generi non lauantur. A quo Impubes, bis, vel impubes ris, qui nondum lanuginem emisit, siue qui nondum ad pubertatis annos peruenit. ἀνήβητος ἄγγιστος. Pubes etiam honestè pro parte pudenda ponitur. Virg. 3. Aeneid. Prima hominis facies, & pulchro corpore virgo Pube tenus. Iude Os pubis medici vocant ostium ipsum muliebris pudendi, quod pube ambitur. ¶ Interdum pubes, collectiuum nomen est, eiusdem ferè significationis cum nomine iuuentus. Virgil. 1. Aeneid. Haud aliter, puppesque tuæ, pubesque tuorum. Liu. libro 1, Quum pubem Albanam in arcem, præsidio, armísq; obtinendã auocasset. Cicer. pro Milone, Ea potestas, cui Senatus omnem Italiæ pubem commiserat. ¶ Interdũ etiam accipitur pro populo. Vnde Pube præsente dicimus: hoc est populo præsente, ab iis qui puberes, sunt, omnéque populum significantes. Transfertur etiam ad alia. Virg. lib. 12. Aeneid. Puberibus caulem foliis. id est, vt inquit Seruius, adultis. Et lib. 4. Aen. Pubentes herbæ. ¶ Est autem pubes pro lanugine, pro parte pudendã, & pro multitudine, substantiuum, & facit genitiuum pubis. At Impubes, bis, pro eo qui adhuc inuestis est, adiectiuum est. Vnde Impubis Iuli, apud Virgilium. Et apud Horatium in Epo. Impube corpus. Ouid. lib. 3. Metam. Impubes genis.

Pubeo, bes, Pubes sum. ἥβάω. Propriéque de adulescentulis dicitur qui primum circa pudenda lanuginem emiserunt: quanuis etiam ad alia trãsferatur: vt Pubentes herbæ, apud Virgilium, 4. Aeneid. Vbi Seruius, pubentes, quia aliæ siccæ, aliæ viridiores legũtur. Et sciendum inter homines & herbas esse reciprocam translationem. Sic enim pubentem herbam dicimus, quemadmodum florem ætatis. Idem 3. Geog. Pubentéſque secant herbas. Vbi rursus Seruius, Pubentes, adultas, maturiores, quibus robur acquiritur.

Pubesco, scis, Lanuginem emitto. Virgil. 3. Aeneid. Et nunc æquali tecum pubescere æuo. Cicero 1. Offic. Nanque Herculem Prodicus dicit, vt est apud Xenophontem, quum primùm pubesceret (quod tempus à natura ad deligendum quam quisque viam viuẽdi sit ingressurus, datum est) exisse in solitudinem, atque ibi sedentem diu secum, multúmque dubitasse, quum duas cerneret vias, vnam voluptatis, alteram virtutis, vtram ingredi melius esset. ¶ Interdum Pubescere ponitur pro crescere, siue maturitatem adsequi. Cic. lib. 1. de Natu. Deor. Nam & fruges, & reliqua, quæ terra parit, & tempestates, ac temporum varietates, cælique mutationes, quibus omnia quę terra gignat, maturata pubescant. Virg. lib. 2. Georg. Hinc omnis largo pubescit vinea fœtu: idest exuberat.

Pubertas, atis, Aetas in pueris, puellíſve qua pudenda prima lanugine obducũtur: qui est in maribus annus decimusquartus, in fœminis duodecimus, ἡβητικὸν, ὥβη. ¶ Ité pubertas est emissio ipsa pubis, à qua anni pubertatis dicti sunt. Colum. lib. 4, At citra naturæ quandã pubertatem. Cic. 2. de Nat. deo. Vt siquis dentes, & pubertatem natura dicat existere. Pubertas autem plena annos octodecim complectitur. Modest. de Adop. l. Arrogatio. Nõ tantùm, inquit, quum quis adoptat sed & quũ arrogat, maior esse debet eo quem sibi per arrogationem, vel per adoptionem filium facit: sed vtique plena pubertate: id est octodecim annis eum præcedere debet. Budæus. Vuæ pubertas. Plinius in Procem. libri 23, Omphacium qua fieret ratione incipientis vuæ pubertate, in vnguentorum loco docuimus.

Publicus, publica, publicum, Quod nõ est priuatũ alicuius, sed populo cõmune. δημόσιος. Plaut. in Rud. Istic vbi vis cõdormisce, nemo prohibet, publicũ est. Cicer. 1. de Inuent. Publicũ est, quod ciuitas vniuersa aliqua de causa frequentat. Sic Loca publica vrbis, apud eundẽ contra Rullum. Publica fides, est quam vulgus Gallicũ *salvum conductum* appellat. Sallu. in Iug. Comes eius qui Romam fide publica venerat.

Publicum, subſtantiuè pro conſpectu publico. Hinc dicimus Carere publico, pro eo quod est non prodire in publicum. Cic. pro Milo. Caruit deinde foro Pompeius, caruit publico. Idẽ in Verr. In publico esse non audet, inclusit se domi. Liuius de pace Caudina loquẽs, Vt postero die, ac sequentibus duobus nemo forũ ac publicũ aspicere vellet. ¶ Ponitur & Publicum aliquando pro vectigali: vnde & Publicani dicti. Cic. ad Qu. Frat. Hic te ita versari, vt & publicanis satisfacias, præsertim publicis malè redemptis, ac socios perire non finas, diuinæ cuiusdam virtutis esse videtur, id est tuæ. ¶ Publica sacra, quæ pro populo fiebant. δημόσια ἱερὰ, sicut priuata, quæ pro singulis hominibus, familiísve. ¶ Publica via, quę vniuerso populo cõmunis est. κοιναὶ ὁδοὶ, quod genus Romani partim Cõsulares, partim Prætorias appellabant. Sunt & viæ priuatæ, sunt & vicinales, quæ in vicis sunt, vel quæ in vicos ducunt. Præterea aliæ rusticæ dicuntur, aliæ vrbicæ. Militares viæ, quæ inter publicas sunt latiores, vt capere possint milites agminatim iter facientes. Vnde & illis nomẽ. Suet. de Aug. Iuuenes primò modicis interuallis per militares vias, dehinc vehicula disposuit. Cicer. 2. Philip. Et Curtius, Cum hoc agmine Darius paulùm declinauit à via militari. Viæ militares (vt Paulus inquit) exitũ ad mare, aut in vrbem, aut in flumina publica, aut ad aliam viam militarem habent. Vehicularis autem via dicitur quam Græci ἁμαξήλατον, ἁμαξήλατον vocant. ¶ Publicum vectigalia, intelligere debemus ea ex quibus vectigal fiscus capit, vel ærarium. δημόσια τέλη. quale est vectigal portus, vel venalium rerum, & piscinarum, & metallorum. Vlpianus de Verb. significat. l. Inter publica, Publica iudicia, non omnia sunt in quibus crimẽ vertitur, sed ea tantùm quæ ex legibus iudiciorum publicorũ vertuntur. δημόσια κρίσεις. vt, Iulia maiestatis, Iulia de adulteriis, Cornelia de sicariis, & veneficiis, Pompeia de parricidiis, Cornelia de testamentis. ¶ Publica verba dicuntur quæ in communi sunt consuetudine, & vsu. δημόσια ῥήματα. Seneca, Magnam ex epistola tua percepi voluptatem. Permitte enim mihi vti verbis publicis, nec illa ad significationem Stoicam reuoca. Cic. 1. Acad. Dialecticorum verò verba nulla sunt publica, suis vtuntur. Ouid. 3. de Arte, Munda, sed è medio, consuetáq; verba puellæ Scribite, sermonis publica verba placent. ¶ Publicum consilium, dictus est Senatus. σύγκλητος βουλὴ. Cicer. libr. de Orat. Pericles Athenis plurimos annos princeps consilij publici fuit.

Publico, as, Publicũ facio, manifesto. φανερῶ. Iustinus libr. 11, Non contentus voluptatũ suarum tacita conscientia, nisi etiam matrimonij retit

Universidad de Deusto
Biblioteca

mino parere nos, qui nè militem quidem habere voluit nisi pudicum? Mores pudici, Ouid. 3. Triſt. Mulier pudica, Horat. Epod. 2. Thalamos violare pudicos, Ouid. 1. Amor. Eleg. 8. ¶ Pudicior -comparatiuum. Ouidius in Ibin. Nec tibi contingat matrona pudicior illa, Qua potuit Tydeus erubuisse nuru.

Pudicè, aduerbium. Ouidius ad Liuiam, Quid tibi nunc mores prosunt, actúmque pudicè Omne æuum? A quo fit Pudicitia, castitas. ἁγνεία. Quorum cõtraria, sunt Impudicus, Impudicè, & Impudicitia: de quibus egimus suis locis.

Pudicitia, æ, modò pro castitate. ἁγνεία. Plinius lib. 17. cap. 25, A quo tempore pudicitiam subuersam Piso grauis autor tradidit. Ouid. Epist. 5, Lis est cum forma magna pudicitiæ. Ibidem, -nulla reparabilis arte Læsa pudicitia: deperit illa semel. Tac. lib. 4, Impenetrabilis Agrippinæ pudicitia. ¶ Modò pro religiosa munditia ac puritate ponitur. Virg. 2. Geor. Casta pudicitiam seruat domus. ¶ Quandoqi Dea quæ Romæ colebatur. Plin. lib. 2. cap. 7.

Pudor, doris, vt Stoici definiunt, est metus infamię qui animum reprimit ne procaciter, aut inordinatè, aut turpiter quid peragat. αἰδὼς. Quur autem erubescant quos puduit, causam tradunt Philosophi, quoniam pudefactis sanguis de corde in omnes corporis partes diffunditur, ita vt superficiem occupet. Pudor à verecũdia sic separatur à quibusdam, vt Pudor sit rei turpiter actæ, verecundia etiam rectè facti, atque honesti: quæ tamen differentia vera non est. Cicer. pro Cluent. Deinde ita flagrare cœpit amentia, sic inflammata ferri libidine, vt eam non pudor, non pudicitia, non pietas reuocaret. Plin. lib. 11. cap. 37, Pudoris in malis sedes. Ouid. 1. de Arte, Este procul vittæ tenues, insigne pudoris. Erat enim vitta, matronarum ornatus. Horat. 1. Sermo. satyr. 6, Infans nanq; pudor prohibebat plura profari. Ouid. Epistо. 16, -fines trãsire pudoris. ¶ Pudor etiam pro scelere, & probro, vel dedecore sumitur, quæ sunt pudoris causæ. Ouidius Epistо. 11, Irruit, & nostrũ vulgat clamore pudorem. Idem Epistol. 9, O pudor, hirsuti coctis exuta leonis, Aspera texerunt vellera molle latus.

Puer, pueri, pen. corr. παῖς. tribus modis dicitur, vt ait Paulus de Verb. signific. l. Puer. Primò quum seruum significamus. Terent. in Andr. Et iam puerũ inde abiens conueni Chremis. Cic. ad Qu. Frat. lib. 1, Tũne id veritus es, ne ego iracundia aliqua adductus, pueros ad te sine literis miserim? Secundò, quum puerum contrario nomine puellæ dicimus, marem denotantes. Ouid. 9. Meta. Cultus erat pueri, facies, quam siue puellæ, Siue dares puero, fieret formosus vterque. Et paulò pòst, Vota puer soluit quæ fœmina vouerat, Iphis. Tertiò, quum ætatem puerilẽ intelligimus. Cice. Bruto, Cæsaris verò pueri mirifica indoles virtutis. Virgil. 2. Eclog, O formosè puer, nimiũ ne crede colori. ¶ Regij pueri, apud Macedonas vocabãtur Principum liberi ad ministerium Regis electi, vt est videre apud Liuium lib. 5. Decad. 6. ¶ Interdum est ἐκ τοῦ πρὸς τι. denotátque respectum erga patrem vel matrẽ. vt sit idem quod filius. Horat. 1. Epist. 2, Quæritur argentũ, puerisque beata creandis Vxor. Virg. 8. Eclo. Crudelis mater magis, an puer improbus ille. ¶ Apud antiquissimos erat cõmunis generis: quod & Priscianus annotauit, citans illud ex Liuij Andronici Odyss. Sancta puer, Saturni filia. Declinatur & hic puerus, & hęc puera, sicut puellus, & puella. Plaut. in Mere. Tu puere abi hinc intrò ocyus. Varro περὶ φιλοσοφίας, vt citat Nonius, Properate viuere pueræ, quas finit ætatula ludere, & amare, & Veneris tenere leges. Suet. in Calig. cap. 8, Quod antiqui etiam puellas pueras, sicut & pueros puellos dictitarant.

Puerulus, li, diminutiuum. νέος, Cicero pro Ros. Am. Vt inter suos omnium deliciarum atque omnium actium puerulos, ex tot elegãtissimis familiis lectos, velit hos versari homines penè operarios.

Puerpera, peræ, Mulier quæ recens peperit, quæque ex dolore partus decumbit. λεχώ. Terent. in Adel. -multò rectius est, Quàm illã puerperam nunc duci huc per viam ægrotã. Plin. lib. 7. cap. 4, Editis gemini raram esse aut puerperæ, aut puerperio, præterquam alteri, vitam.

Puerperus, ra, rum, adiectiuum: vt verba puerpera. λεχώτερ. Ouid. 10. Metam. Admouitque manus, & verba puerpera dixit.

Puerperium, rij, Nisus, & dolor parientis, vel etiam tempus ipsum quo parit mulier, quóve post partum ex dolore decumbit. λεχώ. Plin. lib. 28. cap. 8, Lingua adalligata, pericula puerperij tolli. ¶ Aliquãdo etiã proles ipsa. Gellius, Diuo Augusto imperante, ancilla eius in agro Laurente peperit quinque pueros, qui pauculos dies vixerunt. Mater quoque non multo pòst mortua, monumentúmque ei factum iussu Augusti, in via Laurentina, in quo scriptum fuisse constat numerum puerperij. Suet. de Calig. Quum Agrippina bis in ea regione filias enixa sit, & qualiscunque partus, sine vllo sexus discrimine puerperium vocitetur: quòd antiqui etiam puellas pueras, sicut pueros & puellos dictitarant. Plin. lib. 18. cap. 29, Vt in lacte puerperium necat, Idem libr. 7. capit. 11, Vno abortu duodecim puerperia egesta.

Puerilis, puerile, penult. prod. Quod est pueri, vel quod puerorum proprium esse solet. παιδαριώδης, νηπιακὸς. vt Aetas puerilis, apud Ciceronem pro Archia, Quibus artibus ætas puerilis ad humanitatẽ infor mari solet. Idem ad Atticum. lib. 14, Acta enim illa res est animo virili, consilio puerili. Virgil. 5. Aeneid. -si iam puerile paratum Agmen habet secum. Idem 11. Aen. Tela manu iam tum tenera puerilia torsit.

Pueriliter, aduerbium, More puerorum: vt Pueriliter blandiri. Liuius 1. belli Pun. Cice. 1. de Finib. Quæ quum res tota ficta sit pueriliter, tum nec efficit quod vult.

Puerilitas, atis, Ineptia, vel inconsiderantia puerilis. παιδαριώδης, ἀσυνεσία. Seneca, Qui pueritiam eius, siue potius puerilitatem ludibrio habuit. ¶ Ponitur aliquando pro ipsa puericia. παιδία. Varro de Liberis educandis, Velim mehercules, inquit ipse, vsu magno puerilitatis formulam audire.

Puertia, tiæ, Aetas puerilis. νηπιάς, παιδία. Cicero pro lege Manil, Qui

extrema pueritia miles fuit summi Imperatoris. Idem Licinio, libr. 5. Qui me à pueritia sua semper obseruauit. ¶ Quandoque etiam sumitur pro puritate, siue castitate: quod & Nonius annotauit, citans illud Varronis ex libro 1. Rerum humanarum, Quæ pueritia est infrequens polluta. Vide tamen num potius ibi puritia legendum sit.

Puerascere dicuntur qui exacta infantia pueritiam incheant. νηπιάζειν νηπιάσθαι. A quo repuerascere, quod est in puerilem ætatem reuerti. ἀνανηπιάσθαι. Cicero in Catone, Ex hac ætate repuerascam, & in cunis vagiam. ¶ Per trãslationem accipitur pro delirare, & ætatis vitio desipere. Plaut. in Mere. Senex quum extẽplò est, iàm nec sentit, nec sapit, aiunt solere eum rursum repuerascere.

Puellus, li, diminutiuum à puer, Significat paruum puerum, siue filiolum. παιδίον. Lucilius, Quúmque hic tam formosus tibi, ac te dignus puellus.

Puella, læ, à puera per diminutionem. παιδίσκη. Cicero ad Atticum. De tutela legitima in qua dicitur esse puella, nihil vsucapi potest. Virgil. 4. Georg. Immanem ante pedes hydrum moritura puella Seruantem ripas alta non vidit in herba. Ouidius 2. Amor. Eleg. 16, Verba puellarum foliis leuiora caducis. Ouidius 3. Amor. Eleg. 6, Aut non formosa est, aut non bene culta puella. Virgil. 2. Aeneid. -circum pueri, innuptæque puellæ Sacra canunt.

Puellula, æ, diminutiuum à puella. Catullus in epith. Iuliæ, Floridam ipse puellulam Matris è gremio suæ Dedis. Idem in Mamur. Socij puellularum.

Puellaris, puellare, Idem ferè quod iuuenilis: adiectiuum à puella deductum: quemadmodum à puero, puerilis. Quintilianus de vxore defuncta, Tùm ætate ea puellari, præsertim meæ comparata, potest & ipsa numerari inter vulnera orbitatis. Plin. lib. 10. cap. 55, Liuia Augusta prima sua iuuenta Tyberio Cæsare ex Nerone grauida, quum parere virilem sexum admodum cuperet, hoc vsa est puellari augurio. ouum in sinu fouendo, atque quum deponẽdum haberet, nutrici per sinum trahendo, ne intermitteretur repor: nec falsò augurata proditur, Ouid. 4. Fastorum, Præda puellares animos oblectat inanis.

Puellariter, aduerbium. Plin. Epistо. 163, Dum se prægnantem puellariter nescit, ac per hoc, &c.

Puellascere, fœminari. θηλυδρίᾳν. Pacuuius, Puellascant lasciuia adolescentes. Aliquando reuirescere, & quasi ad puellarem ætatem redire. ἀνανηπιάσθαι. Varro apud Nonium, Quod non solùm innubæ fiunt communes, verumetiam veteres puellascunt.

Pugil, huius pugilis, Qui pugilatu decertat: nomen à pugna, siue à pugnis dectuctum. πύκτης. Cic. de Clar. Orat. Pugiles inexercitati etiam si pugnos, & plagas Olympiorum cupidè ferre possunt, Solem tamen sæpe ferre non possunt. Idem 2. Tusc. Pugiles cæstibus contusi, ne ingemiscunt quidem. Horat. libr. 2. Epist. 1, -media inter carmina poscunt Aut vrsum, aut pugiles: his nam plebecula gaudet.

Pugilatus, us, Pugilum certamen. πυκτικὴ. Plaut. in Capt. Hic homo pugilatum incipit. Plin. libr. 8. cap. 22, Eundem decimo anno restituerum athleticæ, certasse in pugilatu.

Pugilatio, Idem. Cicero 2. de Legib. Sunt corporum certationes cursus, & pugilatione, luctatione, &c.

Pugilicè, aduerbium, Pugilum more. πυκτικῶς. Plaut. in Epid. Quid herilis noster filius? EPID. Valet pugilicè, atque athleticè. Vbi pugilicè & athleticè valere dixit pro eo quod est prosperrima, summáque valetudine frui. Summam enim tam athletæ, quàm pugiles corporis robori curam impendebãt: ita vt interdum ex nimia repletione venæ dereptione periclitarentur.

Pugillaris, Pugillus, vide PVGNVS.

Pugio, onis, Breuioris gladij genus est, teste Nonio: ita dictum ab eo quòd pugno facilè apprehendatur, vel quòd eo punctim pugnetur, vt inquit Festus. ἰγχειρίδιον. Front. libr. 2. Stratag. Qu. Sertorius quum acie decertaret, barbarum qui ei nuntiauerat Hirtuleium per iisse, pugione traiecit. ¶ Pugionem plumbeum vocat Cicero inualidum argumentum, lib. 4. de Finib. O plumbeum pugionem.

Pugiunculus, li, Paruus pugio. ἰγχειρίδιον. Cicero Hispanienſem pugiunculum Cn. Pisonem appellat. Idem in Orat. Nam in iis quibus vt pugiunculis vti oportet, breuitas facit ipsa liberiores pedes.

Pugna, æ, Prælium, Dimicatio, certamen: quod nomen à pugno deductum existimat Donatus. μάχη. Nam veteres, inquit, ante vsum ferri, & armorum, pugnis, & calcibus, & morsibus, corporúmque lucratione certabant. Virgil. 3. Georg. Mox tamen ardentes accingar dicere pugnas. Idem 8. Aeneid. -quem si fortuna sequatur Euentum pugnæ cupiat. Idem 11. Aeneid. Iſque vbi se nullo iam cursu euadere pugna Posse, &c. Cicer. prò Muræna, Ex omnibus pugnis, quæ sunt innumerabiles, vel acerrima videtur illa quæ cum Rege commissa est, & summa contentione pugnata. Cicer. 3. in Catil. Tum interuentu Pontini atque Flacci, pugna quę erat commissa, sedatur. Dicimus pulchrè, Committere pugnam, Dare pugnam, Rem venire ad pugnã. ¶ Quandoque apud Poëtas pro stupro ponitur. Terentius Eunuc. Dabit hic ali quam pugnam.

Pugno, as, Dimico, pugnam committo. μάχομαι, διαπαντὸς πάλαμαι, refertúrque ad animata: vt, Pugno cum hoste. Plaut. in Amph. Nam quum pugnabant illi maximè, ego fugiebam maximè. Cic. pro Corn. Balbo, Qui cum hoste nostro cominus in acie sæpe pugnauit. Plin. libr. 32. capit. 1, Sed armatæ classes imponunt sibi turrium propugnacula, vt in mari quoque pugnetur velut è muris. Pugnare pugnam, id est pugnam committere, manus conferre. Gell. libr. 2, Dum Pyrrhus rex in Italia esset, & vnam atque alterã pugnã prosperè pugnasset. ¶ Interdũ Pugnare accipitur pro cõtendere, certare, litigare. Cic. 2. de Natu. deor. Videtur Epicurus de diis immortalibus nõ magnopere pugnare. id est de diis non valde laborare, aut pro eorum defensione non magnopere contendere. Gell. lib. 12. cap. 15. Pugnare de possessione hominis. Teren. in Prologo Hecy. Tumultuantur, clamant, pugnant de loco. Pugnare secum, vel inter se, ea dicuntur quæ inter se sunt contraria: vt, Pugnantia studia, pugnantes sententiæ. Quin-libro 3. cap. 10, Hæc autem quæ tantùm inter se pugnant, plerunque nominibus defecti solent. Horat. in Serm. -quid mea quum pugnat sententia secum? ¶ Pugnare, pro conari. Ouid. 1. de Remed. Pugnat in aduersas ire natator aquas. In qua significatione non inuenuste accusatiuum admittit. Cicero Appio Pulchro, Illud pugna, atque enitere, nequid mihi temporis prorogetur. Idem 1. da Natu. deor. Illud video pugnare te, species vt quædam sit deorum. ¶ Pugnaueris, veteres dicebant pro eo quod est strenuè te gesseris. Terent. in Adel. Et istam psaltriam vna illuc mecum hinc abstraham. M. Pugnaueris. Vbi Donatus, Pugnaueris, id est magnam rem gesseris. ¶ Habet autem hoc verbum vt cætera eiusdem significationis, varias constructiones. Dicimus enim Pugno in hostem, contra vel aduersus hostem, cum hoste. Et apud Poëtas, Pugno hosti. Exempla nusquam non occurrunt. ¶ Pugnatur, impersonale. Cæsar 4. belli Gal. Quum ab hora ferè quarta vsque ad Solis occasum pugnaretur. Ouid. 3. de Arte, Ponite iam gladios hebetes, pugnetur acutis: Nec dubito, telis quin petar ipse meis. Cice. 3. Offic. Quum malè pugnatum apud Claudium esset. ¶ Item pugnatur, passiuum: vt, Hoc pugnatur, pro hoc contenditur. Cic. pro Rosc. Amer. Hoc solùm hoc tempore pugnatur, vt ad illam opimam præclaramque prædam damnatio Sext. Roscij velut cumulus accedat.

Pugnans, tis, participium. Ouid. 13. Metam. -ego Telephon hasta Pugnantem domui: victum, orantémque refeci. Idem 1. de Ponto, Eleg. 2, Hic me pugnantem cum frigore, cúmque sagittis, Cúmque meo fato, quarto fatigat hyems. ¶ Interdum migrat in nomen, idémque significat quod contrarius, siue repugnans: vt, Pugnantes sententiæ, hoc est inter se contrariæ. Plin. Epistо. 167, Quæ distinctio pugnantium sententiarũ, &c. Pugnantia studia. Cice. 1. de Finib. Atqui pugnantibus & contrariis studiis consiliisque semper vtens, nihil quieti videre, nihil tranquilli potest. Cice. 1. Tusc. Pugnantia te loqui non vides?

Pugnatus, a, um, participium. Sallust. Iug. Quæ negotia multo magis, quàm prælium male pugnatum à suis, Regem terrebant. Horatius 3. Carm. Ode 19, Et pugnata sacro bella sub Ilio. Virgil. 8. Aeneid. -pugnataque in ordine bella.

Pugnax, acis, Bellicosus. μάχιμος. Cicero in Anton. Saxa Centurio pugnax & lacertosus. ¶ Interdum idem quod vehemens & pertinax in pugnando, seu contendendo. Cice. 1. de Orat. Carneades dicere solebat, me sibi perfacilem in dicendo, te perpugnacem in disputando esse visum. Idem in Pisonem, Græcus facilis, & valde venustus, nimis pugnax contra Senatorem populi Romani esse noluit.

Pugnacior, Pugnacissimus. μαχιμώτερος. Plin. lib. 22. cap. 21, Perdices, & gallinaceos pugnaciores fieri putant, in cibum eorum additis. Cice. de Clar. Orat. Sed & huius oratio in philosophiam translata, pugnacior (vt ita dicam) videtur, & illorum in iudicio pacatior. Pugnax exordium dicendi, id est efficax, & vehemens, apud Ciceronem 2. de Orat.

Pugnacitas, atis, Pugnandi auiditas, & pertinacitas. Plin. lib. 10. cap. 33, Perdices capiuntur quoque pugnacitate eiusdem libidinis.

Pugnaciter, aduerbium, Vehementer, pertinaciter, instanter. Cice. 4. Acad. Ergo de omni statu, consilióque totius vitæ aut certare cum aliis pugnaciter, aut fruſtrari cum alios, tum etiam meipsum velim. Quin. lib. 9. cap. 4, Vbicunque acriter erit, & instanter, pugnacitérque dicendum, membratim, cæsim que dicemus.

Pugnaculum, li, Idem quod propugnaculum, hoc est locus munitus ex quo hostilis vis arcetur. πρόβολή. Plaut. in Mil. Meus illic homo est, deturbabo ego iam illum de pugnaculis.

Pugnus, gni, Manus clausa, & in condylos contracta. δρὰξ, λίνδυλος. Terent. in Adel. Ctesipho me pugnis miserum, & istam psaltriam Vsque occidit. Vbi Donatus, Aut pugnus à pugna est dictus, aut ab illo pugna. Quidam à Græco πυγμὴ deducunt, quod & inter cætera pugnum signi ficat. Cice. in Orat. Nam quum compresserat digitos, pugnúmque fecerat, dialecticam aiebat eiusmodi esse. Cato capi. 82, Sphæras pugnum altas facito. Hoc est ad crasitudinem vnius pugni. Cicero in Paradox. Quoniam verbis contendimus inter nos, non pugnis. Virg. lib. 11. Aen. Pectora nunc fœdans pugnis, nunc vnguibus ora.

Pugillus, li, diminutiuum, Significat paruum pugnum. δράκιον.

Pugillares, rium, masc. gene. vel Pugillaria, rium, neutri gene. Tabellæ ceræ, vel ligneæ, siue alterius materiæ, in quibus stylo scribimus. πινάκιον, πινακίδιον. dictæ quòd pugno comprehendantur: vel à pungendo, quòd stylo in his pungendo scribatur. Plin. lib. 13. cap. 11, Pugillarium vsum fuisse etiam ante Troiana tempora inuenimus apud Homerum. Catul. de Acme, En negat mihi vestra redditurum Pugillaria, si pati potestis. ¶ Legitur & Pugillar, in singulari numero. Ausonius, Bipatés pugillar expedi. Variis autem nominibus dicebantur pugillares apud veteres: alij duplices, alij triplices, alij quintuplices nominabantur. Erãt & citrei, eborei, membranei dicti, qui ex citro, ebore, membranis erant confecti.

Pugillaris, pugillare, adiectiuum, Quod pugillum, siue pugnum, implere potest, seu quantum pugnus potest continere, luuenalis saty. 12, Nec pugillares defert in balnea raucus Testiculos, nec vellendas iam præbuit alas.

Pugillatorius, a, um, adiectiuum, Quod pugno percutitur: vt Follis pugillatorius, maximum pilæ genus quod spiritu inflatur, & pugno percutitur, non palma. Plautus in Ruden. -extemplò hercle eho te follem pugillatorium Faciam, & pendentem incursabo pugnis, periurissume.

Pulcher, chra, chrum. Formosus, bellus, venustus. καλὸς ὡραιοκάλος. Cic. 5. Tusc. Itaque nec pulchros illos administratores aspiciebat, nec plenum artis argentum, &c. Ibidem, Suum cuique pulchrum est. Virgil. 2. Georg. Nec pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus Laudibus Italię certent. Idem 3. Aeneid. Sic fatus, meritos aris mactabat honores,

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo. Sunt qui pulchrum à pollendo dictum putent, quasi polchrum, quòd forma polleant pulchri. Illud certè vel Ciceronis testimonio constat, nomen hoc antiquitus sine aspiratione scribi solere, quannis perpetuò deinde vsu effectum sit vt eam receperit. ¶ Eius diminutiuum est pulchellus, la, lum. Cice. Attic. lib. 10, Redeo ad altercationem: surgit pulchellus puer. ¶ Interdum pulcher sumitur pro bono, sicut bonum pro pulchro. Gell. lib. 19. capi. 8, Ni quid contra ea dicis Poëtarum pulcherrime, quo & te purges, & non esse id vitium demonstres. id est optime. Econuerso Bonam formam pro pulchra dicimus: quemadmodum & malam, pro deformi. Terent. And. Forma. 505. Bona fortasis. ¶ Interdum pro forti. Virgil. lib. 7. Aeneidos, -fatus Hercule pulchro Pulcher Auentinus. ¶ Pulchrior, comparatiuum: & superlatiuum pulcherrimus. Virgil. 9. Aeneid. -quo pulchrior alter Non fuit Aeneadũm. Cicero de Senect. Vua quid potest esse tum fructu lætius, tum aspectu pulchrius? Virgil. lib. 1. Aeneid. Regina ad templum forma pulcherrima Dido Incessit, magna iuuenum stipante caterua. Idem 6. Aeneid. Hic Genus antiquum Teueri pulcherrima proles.

Pulchralis, Antiqui dixerunt pro pulchro, teste Festo Ennius, Pulchralibus ludis.

Pulchrè, aduerbium, Id est bellè, benè, præclarè. καλῶς Plaut. Amph. Optumè optumo optumam operam das, datam pulchrè locas. Cicero lib. 10. Epistо. Lepidum pulchrè noram. Plaut. in Mere. Si tu vera dicis, & pulchrè, ædificatas arbitror. ¶ Ponitur aliquando pro sapienter, interprete Donato. Terent. in Eunu. Dixti pulchrè, nunquam vidi melius consilium dari. ¶ Aliquando pro valde, fortiter, nimis, inquit Donatus. Terent. in Eunu. At dum accubabam, quàm videbar mihi esse pulchrè sobrius.

Pulchritas, atis, Antiqui dixerunt pro pulchritudine, vt annotauit Nonius, citans illud Cæcilij, Dij boni, quid illud est pulchritatis? κάλλος, καλλονή.

Pulchritudo, inis, Species, venustas, decor, elegantia: & vt Cicero libro 3. Tusc. Quæst. inquit, quædam apta figura membrorum, cum coloris quadam suauitate. κάλλος. Venustas autem est gratia quam affert pulchritudo. Cice. 1. Offic. Pulchritudo corporis apta compositione membrorum mouet oculos, & delectat hoc ipso quòd inter se omnes partes quodam lepõre consentiunt. Idem libro 3. de Orat. Tantam habet pulchritudinem, vt nulla species ne excogitari quidem possit ornatior. Idem lib. 1. Offi. Quis non admiretur splendorem, pulchritudinémque virtutis?

Pulegium, gij, Herba hortensis est nota, quam Galli sua lingua appellant, du Pouliеul. γλήχων, δλήχειον. Colum. lib. 8. cap. 5, Pulegij surculis fumigentur: ea res videtur prohibere pituitam, quæ celerrimè teneros inficit. Legitur etiam pro eodem puleum. Cice. lib. 1. de Diuinat. Nam & musculorum secuscula bruma dicuntur augeri; & puleium aridum florescere ipso brumali die. ¶ Accipitur etiam pulegium per translationem pro suauitate sermonis. Cicero ad Tironem, libro 16, Cras expecto Leptam: etenim ad cuius rutam pulegio mihi tui sermonis vtendum est.

Pulex, cis, Vermiculus notus, inde dictus quòd ex puluere generetur. ψύλλα. Plin. libro 30. capi. 10, Aliud est cuculo miraculum, quo quis loco primùm audiat alitem illam, si dexter pes circunscribatur, ac vestigium id defodiatur, non gigni pulices vbicunque spargatur.

Pulicosus, a, um, Pulicibus plenus. ψυλλώδης. Colum. lib. 7. capi. 13, Pulicosæ cani remedia sunt: Sume cyminum tritum, pari pondere cum veratro, aquáque mistum, & illitum, seu cucumeris anguinei succum, vel (si hæc non sunt) vetus amurca per totum corpus infusa.

Pullarius, Pullaster, vide PVLLVS substantiuum.

Pullatus, vide PVLLVS adiectiuum.

Pullesco, Pullicenus, Pulleties, vide PVLLVS substantiuum.

Pullulasco, Pullulo, vide PVLLVS substantiuum.

Pullus, pulli, à puellus (vt quidam putant) per syncopen deductum. πῶλος. Significantur autem hoc nomine quorumlibet animalium fœtus: vt pullus equinus. Virgil. lib. 3. Georg. Continuò pecoris generosi pullus in aruis Altius ingreditur. Iuuen. Saty. 13, -quia tu gallinæ filius albæ, Nos ville pulli, nati infœlicibus ouis. De pullis gallinaceis est Epigramma apud Martialem libro 13. Plin. lib. 8. capi. 44, Pullis eorum ceu præstantibus sapore, Africa gloriatur. Pullus ranæ. Horat. lib. 2. Serm. saty. 3. Absentis ranæ pullis vituli pede pressis. ¶ Quinetiam prisci pul los dicebant suos catamitos. Vnde Quin. Fabius, cui Eburno cognomẽ fuit propter candorem, quòd eius naris icta esset fulmine, pullus Iouis appellatus est.

Pulluli, Stolones sunt (vt quibusdam placet) ex arborum radicibus enascentes. βλάστοι. vnde & pullulare dictum putant, pro eo quod est, stolones, siue germen emittere. Plin. lib. 17. capi. 10, Nullis verò tales pulluli prouenium, nisi quarum radices, amore Solis, atque imbris, in summa tellure spatiantur. In multis exemplaribus legitur pulli.

Pullulo, las, pen. corr. Fœtifico, quasi pullulos, hoc est stolones emitto. παραφύω, βλαστάνειν. Nam pullulare dicimus arbores, quum à radice nouæ plantæ surgunt. Virgil. 2. Georg. Pullulat ab radice aliis densissima sylua. Plin. lib. 17. cap. 10, Natura & plantaria demonstrauit, multarum radicibus pullulante sobole densa, & pariente matre quos enecet. Eius quippe vmbra turba indigesta premitur, vt in lauris, platanis, cerasis, prunis: paucorum in hoc genere rami parcunt soboli, vt vlmorum, palmarúmque. Nullis verò tales pulli prouenium, nisi quarum radices, amore Solis atque imbris, in summa tellure spatiantur. Virgil. libro 7. Aeneid. Tam fœuæ facies: tot pullulat atra colubris. ¶ Huius compositum est expullulo, quod significat extrà pullulo, vel enascor. Colu. lib. 3, Nec dubium quin gemmæ quæ cacumini proximæ sunt, infœcundæ in eo relinquantur, ex quibus pampinus expullulat.

Pullulasco, pullulascis, Pullulans fio, germen emitto. βλαστάνω. Colum. lib. 4. capi. 21. Ex nouello palmite vitis pullulascit.

Pullesco, scis, Idem quod pullulasco. βλαστάνω. Colum. lib. 4. capi. 21. Quicquid est suprà vetusti brachij, amputatur, & ita ex nouello palmite vitis pullescit. Quo tamen in loco in emendationibus Columellæ exemplaribus legitur, pullulascit. ¶ A pullesco nonnulli deducunt compositum repullesco, citantes locum Columellæ eodem libro, cap. 22. Quum ferè plurimarum stirpium natura sic se commodet, vt iuxta cicatricem nouelliis frondibus repullescant. Verùm & ibi emendatiores codices, Repullulascant legendum ostendunt.

Pullaster, & pullastra, Significant gallum, siue gallinam adulescentem. ἐφηβαῖος. M. Varro, lib. 3. de Re rust. cap. 9. Et ea quæ subiicias, potius vetulis, quàm pullastris, & quæ rostra, aut vngues non habeant acutos: quæ debent potius in concipiendo occupatæ esse, quàm in cubando.

Pullicenus, à quibusdam, degenerante iam linguæ Latinæ puritate, vsurpatum est pro pullo gallinaceo. Aelius Spartianus, de Alexandro Seuero, Et ne earum pastus grauaret annonam, seruos habuit vectigales, qui eos ex ouis, & pullicenis, & pipionibus alerent.

Pullinus, na, num, Quod est pulli. ὠόλινος. Vnde pullini dentes, quos primùm equi iaciunt. Plin. lib. 8. cap. 44. Quæ non prius quam dentes quos pullinos appellant, iaciat, eonceperit, sterilis intelligitur.

Pullarius, Qui è pastu pullorum captat auspicia. ἐφόδιος. Liu. libro 10, Nam quum pulli non pascerentur, pullarius auspicium mentiri ausus, tripudium solistimum nuntiauit Consuli. Cice. 2. de Diuin. Attulit in cauea pullos is qui ex eo nominatur pullarius. Liu. 8. ab Vrbe, Namque Papyrius Dictator à pullario monitus, quum ad auspicium repetendum Romam proficisceretur, Cice. lib. 10. Epist. Fam. Literis recitatis, oblata est religio Cornuto pullarioruin admonitu, non satis diligenter eum auspicijs operam dedisse.

Pullatio, onis, Accipitur pro fœtura pullorum, quæ & pullitio dicitur. τῶν τοῦ ἐφοδίου. Colum. lib. 8. cap. 5. Plerique tamen etiam ab æstiuo Solstitio non putant bonam pullationem.

Pullicies, cieı, Ipla pullatio. τῶν τοῦ ἐφοδίου. Colum. lib. 8. cap. 10, de turture, Huius auis ætas ad faginam non tam vetus est idonea, quàm nouella. Itaque circa messem quum iam confirmata est pullicies, eligitur. Idem lib. 9. cap. 11, de apibus, Quum primo vere in eo vase nata est pullicies, nouus rex eligitur.

Pullus, a, um, Fuscus, in nigrum vergens, cuiusmodi est color terræ, qui & Bæticus dicitur, siue Hispanus. φαιός. Virgil. lib. 3. Georg. -ne maculis infuscent vellera pullis. id est nigris, inquit Seruius. Tibullus lib. 1. Eleg. 2, Cóncidit ad magicos hostia pulla deos. Hoc colore olim in luctu vtebantur. Cice. in Vatin. Atque etiam id à te scire cupio, quo consilio, aut qua mente feceris, vti in epulo Quint. Arrhij familiaris mei cum toga pulla accumberes. Idem 6. Verr. In hac officina maiorem partem diei cum tunica pulla sedere solebat, & pallio. Putre solum, & pullum. Colu. in Præfa. lib. 1, In aliis regionibus nigra terra, quam terram pullam vocant. Plin. lib. 17. cap. 4, Nec pulla, qualem habet Campania, vbique optima vitibus. Pullum olus, id est olus atrum. ἀπροσήλυτον. Colum. lib. 10, Atque oleris pulli radix. hoc est oleris atri.

Pullatus, Pulla veste indutus: hoc est lugubrem habitum ferens ex parentum morte, vel alia quauis ratione: qui & atratus dicitur. μελανειμων. Qui mos à Lydis cœptus est. Cicero in Vatin. Quis vnquam cœnauit atratus, quum ipse epuli dominus Quintus Arrhius albatus esset? ¶ Quandoque pullatus accipitur pro viliori persona, siue rudi, & imperita: translatione sumpta à spectaculorum consuetudine, in quibus latiores candidis togis spectabant: (vt non vno in loco indicat Martialis) renuiores, quibus mutandæ togæ copia non erat, nigris. Sueton. in August. Militem fecerunt à populo, multis ex plebe proprios ordines assignauit, prætextatis cuneum suum, & proximum pædagogis: sanxitque nequis pullatorum media cauea sederet. Quint. lib. 2. capi. 13, Iam colligere manus, terræ pedem incutere, femur, pectus, frontem cædere, mirò ad pullatum circulum facit. hoc est ad cumulum rudium, atque imperitorum hominum.

Pulligo, ginis, Idem quod pullus color. μελανία. Plin. lib. 8. cap. 48, Faluas lanas Tarentum habet, & alias fuæ pulliginis.

Pulmentum, ti. Ipsa puls, vel aliud cibarium ad modum pultis factum. ἄψυμα. Apulejus, Ius porcorum, pullorum, piscium, & ius pulmentorum largissimas epulas. Plaut. in Aulul. Pulmentum pridem ei eripuit miluius. Hora. 1. Epist. 19. Cœnes vt pariter pulmenta laboribus empta. Pulmentaris, pulmentare, Quod pertinet ad pulmentum. Plin. lib. 18. capi. 12, Quinetiam fabacia prisco ritu suæ religionis diis in sacro est, præualens pulmentari cibo.

Pulmentarium, rij, Propriè dicitur puls, vel cibus in modum pultis factus: quanquam & generalius pro quouis obsonio sumitur. ψαιστρόσιτον. Autor est enim Plinius, lib. 18. capi. 8. primum in Latio cibum pultem fuisse, non panem: argumentóque id esse, quòd pulmentaria pro cibis sua etiam ætate dicerentur. Colum. lib. 11, cap. 3. Saturcia viridis esui est iucundaque arida, inutilis ad pulmentaria condienda. Horat. 2. Serm. sat. 2, -tu pulmentaria quære Sudando. Vncta pulmentaria. Persius Saty. 3. In Euangelio quoque legimus, Nunquid pulmentarium habetis?

Pulmo, onis, Viscus spongiosum, corporis totius secundum cor nobilissimum, ad vngulæ bubulæ similitudinem dissectum, follis modò spiritum attrahens, eundémque reddens, caloremque natiuum leniter refrigerans. πνεύμων. Perf. Sat. 1, Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet. Ouid. in Episto. Cernis vt è molli sanguis pulmone remissus, Ad Stygias certo limite ducat aquas. Apud veteres sæpius pluraliter pulmones dicebantur, sicut & ceruices. Plautus in Curcul. Pulmones distrahuntur, cruciatur cor. Cice. 2. Tuscu. quæst. Lateri inhærens, morsu lacerat viscera, vrgénsque grauiter pulmonum haurit spiritus. ¶ Pulmo item piscis genus sensu carens, indubitata tamen nautis futurę

tempestatis signa præbens. Vide Plinium, lib. 9. cap. 47, & lib. 17. cap. vlti.

Pulmonarius, a, um, Pulmonis inflammatione laborans, quam & febris acuta, & difficultas anhelitus solent comitari. πνευμονικὸς, πνευμονίτικος. Colum. lib. 7. cap. 5, Quem pulmonariam similiter vt suem curari oportet, inserta per auriculam, quam veterinarij consiliginem vocant. Quin & morbum ipsum pulmonarium dicimus, quem Græci appellant πνευμονίαν. ¶ Pulmonaria item herba est quam nonnulli pepanum appellant, bugloss i folio, sed promisso magis, atque lætiore, colore quoque dilutione, albicantibus maculis notato, ad similitudinem pulmonis: vnde & nomen accepit.

Pulmonea, Poma quædam pulmonis instar tumentia. Plin. lib. 15. capi. 14, Stolidè tument pulmonea. Perottus ea esse existimat quæ Itali sua lingua Centum solida appellant.

Pulpa, æ, Pars carnosa in corpore animalis, quam & musculum appellant. κῦς. Martial. lib. 3, Et pulpam dubio de Petasone voras. In arborum quoque carne pulpæ dicuntur, meatuum quidam diffusus venis similis, nisi quòd venæ altiores, candidiorésque spargantur, pulpæ fibrillibus insunt: vnde fit vt aure ad caput trabis quàm libet longæ admota, ictus ab altero capite vel graphi sentiatur. Plin. lib. 16. cap. 38, Quibusdam arboribus pulpa sine neruis, mero stamine & tenui constat: hæcque maximè fissilia. Alia frangi celeriora quàm findi, quibus pulpa non est.

Pulpamentum, ti, A pulpa deductum: quo nomine significantur carnes delicatiores, aliáve lautiora obsonia. ψαιστάριον. Terent. Eunu. Tute lepus es, & pulpamentum quæris? Λακῶνας ἑ, καὶ λιχῆν ἑπτόμαι. Cuius prouerbij vsum supra explicuimus in dictione LEPVS.

Pulpitum, Locus editior in orchestra, in quo chorus Tragœdiarum, & Comœdiarum, quoad Comœdiæ chorum habuerunt, cæterique personam non habentes, fabulæ subseruiebant, histrionibúsque in scenam abditis, populum gesticulatione retinebant. θυμέλη, λογεῖον. Plin. Epist. 20, Inde ista ludibria, scena & pulpito digna. ¶ Ponitur etiam pro sugesto, id est quocunque edito loco, siue cathedra: cuiusmodi sunt ex quibus docent disciplinarum professores, aut qui concionem habent ad populum. Sueton. de Clar. Grammaticis, Repeto quendam principem nomine alternis diebus declamare, alternis disputare, nonnullis manè disserere, post meridiem remoto pulpito declamare solitum.

Puls, tis, Cibi antiquissimi genus, ex farina & aqua constans, additis interdum ouis, melle, vel caseo. λεπυρὸν, πέλανος, ἄλφιτα. Aetius πόλτον, hoc est pultum appellari ait, forbitionem omnem confectam ex cerealibus granis in succum resolutis. Plin. lib. 18. cap. 8, Pulte autem, non pane longo tempore vixisse Romanos manifestum est: quoniam inde pulmentaria hodieque dicuntur. Porrò quod ad vocis huius etymon attinet, quidam à sono dictum existimant, quem edit dum coquitur. Festus tamen videtur innuere, à pullis pultem appellari, quòd pullarij, vt tripudium solistimum facerent, hoc potissimùm cibi genere pullos pascerent. Verba Festi sunt hæc, Puls potissimùm dabatur pullis in auspicijs, quia ex ea necesse erat aliquid decidere quod tripudium faceret, id est terripauium. Pauire enim ferire est. Bonum enim augurium esse putabant, si pulli per quos auspicabantur, comedissent, præsertim si eis edentibus, aliquid ex ore decidisset: sinautem omnino non edissent, arbitrabantur periculum imminere. Hæc ille. πόλτον autem Græci recentiores imitatione Romanorum videntur appellasse, quum à vetustioribus λάπαρον vocaretur.

Pultricula, æ, diminutiuum à pulte. πολτάριον. Colum. lib. 8. cap. 11. Nec minus quolibet frumento cocta pultricula. Plin. lib. 26. cap. 8. de polypodio loquens, Coquitur in pultricula ad aluum vel in febri leniter soluendam.

Pultarius, rij, Vasculum culinarium, in quo puls decoquebatur. χυτρίδιον ἀθαμανίν. Cor. Celsus, Si cætera defecerint, calículus aut pultarius oris compressioris ei rei commodè aptatur. Plin. lib 7. cap. 53, Edita cœna calidam potionem in pultario poposcit. Colum. lib. 12. cap. 43, Sed vuæ dependentes à matre sic in pultarios condi debebunt, ne quæ partes vasa contingant.

Pulso, Pulsula, Pulsus, Pulto, vide PELLO.

Puluinar, pen. prod. Est quod capiti dormituri subiicimus: dictum quasi pluuinar, eo quòd ex plumis solent confici. Vtebantur autem puluinaribus potissimùm lautissimi quique, præsertim in lecto coniugali. Quo factum est vt puluinar figuratè pro eiusmodi toris accipiatur. Iuuen. Saty. 6, -fumóque lucernæ Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem. Ouid. lib. 2. de Pont. Eleg. 2, Incolumis coniux sua puluinaria seruat. ¶ Sedentibus quoque, & rei alicui insistentibus puluinaria subiici solent. Ouid. lib. 1. de Arte, -fuit vtile multis Puluinar facili compositisse manu. Loquitur autem de iis officiis quæ in Circo spectantibus mulieribus ab amatoribus præstari consueuerant. ¶ Puluinaria item in templis dicebantur lectuli diis dicati, in quibus illorum simulachra solebant reclinari. Cice. pro Domo sua, Ea aram, & ædiculam, & puluinar sub saxo sacro dedicauit. Ouid. 14. Metam. -& puluinaribus altis Dignior est. Sternebantur autem hi lectuli quoties decreta erat supplicatio: vnde & lectisternium nuncupabatur, sicut docet Augustinus lib. 3. Ciuit. Liu. Curatum lectisternium, & per triduum habitum Decemuiris sacrorum curantibus, & puluinaria in conspectu fuere Ioui & Iunoni, alterum Neptuno & Minervæ, tertium Marti & Veneri, quartum Apollini & Dianæ, quintum Vulcano ac Vestæ, sextum Mercurio & Cereri. ¶ Abusùe tamen puluinaria pro templis ipsis dicuntur. Inde apud Liuium legitur, ad omnia puluinaria sacrificatum fuisse. Cice. in Catil. Quoniam ad omnia puluinaria supplicatio decreta est, celebratore illos dies cum coniugibus ac liberis vestris.

Puluinarium, rij, Idem quod puluinar: quod scilicet capiti substerni, aut sessuro subiici solet. ¶ Item lectus qui in templis sterni consueuit. Liuius 1. belli Punici. Et eorum in ædem Iunonis deuolasse, atque in ipso puluinario consedisse.

Puluinus,

Puluinus, ni, pen. prod. Idem quod puluinar: hoc est quo dormientium capita fulciuntur: à plumis quibus farcitur, nomen habens, quasi plumnus. πρόσκλινον. ¶ Quandoq; accipitur pro lecto. Cice. in Verrem act. 7. Nam vt mos fuit Bithynię Regibus, lectica hexaphoro ferebatur, in qua puluinus erat perlucidus, Melitensi rosa farctus. Apuleius, Quatuor Eunuchi confestim puluinis complurib⁹, vento tumentibus, pluma delicata, terrestrem nobis cubitum perstruunt. ¶ Puluini item dicuntur qui sellis, scamnísve imponuntur quo mollior sit sessio, plumis, lana, vel tomento farcti. Cicero Trebatio, Sella tibi erit in ludo: eam puluinus sequetur. Idem de Oratore, Tum Crassum puluinos popositos esse, & omnes in iis sedibus quæ erant sub platano, consedisse dicebat. Iuuen. Saty. 3, -exeat, inquit, Si pudor est, & de puluino surgat Equestri, Cuius res legi non sufficit, & sedeant hîc Lenonum pueri quocunque in fornice nati. ¶ Puluinus item in hortis dicitur terra eminens, seu protuberans inter duos sulcos: quod genus in agris à porrigendo, porcam appellant. Plin. lib. 19. cap. 14, Areis distingui, easque resupinis puluinorum toris ambiri singulis tramitum sulcis qua datur accessus hominis, scatebrisque decursus. Colum. lib. 11. capi. 3, Vlpicum habet velut allium, plures cohærentes spicas: hæque quum sint diuisæ, liratim seri debebunt: vt in puluinis positæ, minus infestentur hyemis aquis. Idem lib. 5. cap. 10, Omnium autem generum ramos circa Calendas Martias in hortis per puluinos arearum disponere conuenit.

Puluinatus, ta, tum, Quod est ad similitudinem puluini, eminulum, & protuberans. πρόσκλινος. Plin. lib. 15. cap. 22, de iuglandibus loquens, Necnon & honor his naturæ peculiaris, gemino protectis operimento puluinati primùm calycis, mox ligneì putaminis. Idem lib. 17. capi. 22, Cliuosa loca altiores poscunt scrobes, præterea puluinatis à deuexitate labris.

Puluinulus, li, diminutiuum à puluinus, varia habens significata quemadmodum suum primitiuum. πρόσκλινίδιον. Nam modò id significat quo dormientium capita fulciuntur: modò id quod scamnis, sellísve imponitur, quo commodior sit sessio. ¶ Nonnunquam etiam pro areola in hortis in medio duorum sulcorum eminente. In qua significatione vsus est Columella lib. de Arboribus, capi. 10, Sed quæcunque in eiuis erunt positæ, ita ablaqueandæ sunt, vt à superiore parte secundum codicem lacusculi fiant, ab inferiori autè puluinuli altiores excitentur.

Puluillus, li, aliud diminutiuum: vt Serici puluilli, serico panno obducti. Horat. Epod. 8, Quid quod libelli Stoici inter sericos iacêre puluillos amant.

Puluis, huius pulueris, tam masculini quàm fœminini generis, Terra minuta & arida. λύνις, λυονησίς. Propert. lib. 1. Eleg. 11, Sit mihi perpetuò puluis Hetrusca dolor. Virgil. lib. 4. Geor. -ceu puluere ab alto Quum venit, & terram sicco spuit ore viator Aridus. Idem 1, Georg. Humida solstitia, atque hyemes orate serenas Agricolæ, hyberno lætissima puluere farra. Lætus ager. Quintil. lib. 5. cap. 6, Sed nec omne iter puluerem mouet. Horat. 4. Carm. Ode 7, Puluis & vmbra sumus. Colu. lib. 8. cap. 4, Siccus etiam puluis, & cinis, vbicunq; cohortem porticus, vel tectum protegit, iuxta parietes reponendus est, vt sit quò aues se perfundant. Dicitur autem puluis (vt quidam existimant) à pellendo, quòd ventorum impetu pellatur. ¶ Accipitur aliquando pro loco certaminis, λονιστήριον. Cice. 3. de Legib. Doctrinam ex vmbraculis eruditorum, otióque, non modò in solem, atque puluerem sed in ipsum discrimen, aciémque perduxit. Virgil. 7. Aeneid. Ante vrbem pueri, & primæuo flore iuuentus Exercentur equis, domitántque in puluere currus. ¶ In suo puluere currere, id est, ea in re versari in qua quis plurimùm valeat. Ouid. in Fast. Inque suo noster puluere currat equus. ¶ Citra puluerem contingere dicitur quo quis facilè, & citra negotium potiur: quę translatio sumpta est à palæstritis, qui certamen inituri se mutuo puluere solebant aspergere, vt corpora ceromate, & sudore lubrica, mutuas prehensiones non frustrarentur. ἀκονιστί. Gellius lib. 5, Quandi, inquit, causa est, quum deditione repentè facta, sine puluere (vt dici solet) incruentáque victoria obuenit. ¶ Apud antiquos etiam puluer dicebatur. Sed ab eo quod est puluis, genitiuus erat puluis: vt apud Catullum in Epithalamio Iuliæ, Ille puluis Erythræi, Syderúmq; micantium Subducat numerum prius. Puluer verò, puluеris. Verùm hodie tantùm in vsu est puluis in recto, puluеris in obliquis.

Puluereus, a, um, & puluerulentus, a, um, de quibus suprà.

Puluisculus, li, diminutiuum à puluis: quod quanuis generaliter pro omni sumatur puluere, propriè tamen de eo dicitur quo mulierculæ vtuntur vt vel cutis colorem commendent, vel dentibus candorem inducant: qui & cinis dicitur: à quo alum cinerem, immundi epitheto secreuit Virgilius, t. Georg. Et cinerem immundum latos iactare per agros. Apuleius. Missi, vt petisti, munditias dentium, Nitelas oris, ex Arabicis frugibus Tenuem, candificum, nobilem puluisculum, Complanatorem tumidæ gingiuiæ. Conuerritorem pridianæ relliquiæ, Nequa vsfatur tedra labes sordium Restrictis fortè si labellis riseris. ¶ Cum puluisculo aliquid conuerri dicimus, quoties omnia sic tolluntur, vt nihil sit reliqui, ne puluis quidem. Plaut. Rud. Conuerret iam hic me totum cum puluisculo.

Puluereus, a, um, Quod ex puluere est. λονιόεις. vt Nubes puluerea, id est ex puluere moto excitata. Virgil. 8. Aeneid. Stant pauidæ in muris matres, oculísq; sequuntur Pulueream nubem. ¶ Nonnunquam idem quod puluerulentus, hoc est puluere plenus. λονιοειδής. Ouid. 7. Meta. Puluereáque trahens per summa cacumina pallam, Verrit humum.

Aequor puluereum, pro arena in qua pugnatur. λονιστήριον. Stat. 11. Theb. Iámque in puluereum, furiis hortantibus, æquor Prosiliunt.

Puluerulentus, a, um, Puluere plenus. λονιοειδής. Cice. ad Atticum lib. 5, Nunc iter conficiebamus æstuosa & puluerulenta via. Virgil. 12. Aeneid. -versúsque vicissim Puluerulenta fuga Rutuli dant terga per agros. Martial. lib. 3, Est illic coniunx, quæ te manibúsque sinúque Excipiet, vel si

puluerulentus eas. Varro lib. 3. de Re rust. capi. 16, Minus valentium signa, si sunt pilosæ & horridæ, aut puluerulentæ, nisi opificij eas vrgeat tempus.

Puluero, as, Idem quod occo, hoc est glebas maiores comminuo, & in puluerem resoluo. βωλοστρώω. Colum. lib. 11. cap. 2. Priusquam vineæ puluerentur, si perexilis est, vel rara ipla vitis, lupini modij tres, vel quatuor in singula iugera sparguntur. ¶ Puluеret, Plautus dixit. pro puluere plenum fit. ait enim, Exi tu Dauе age, sparge. mundum esse hoc vestibulum volo: Venus ventura est nostra, nolo hîc puluеret.

Puluеratio, Quæ est genus culturæ (vt inquit Seruius in librum 2. Georg.) quo imminutæ glebæ vitibus applicantur. Colum. lib. 11. cap. 2. Sed frigi dioribus regionibus puluerationem faciunt, quam vocant rustici occationem, quum omnis gleba in vineis refringitur, & resoluitur in puluerem.

Pumex, pumicis, masc. gene. Lapis cauernosus, aquis innatans, ad scabra læuiganda laudatissimus. λιθαγρίς. Virgil. lib. 12. Aeneid. Inclusas vt quum larebroso in pumice pastor Vestigauit apes, fumóque impleuit amaro. Idem 5. Aeneid. -& dulces latebroso in pumice nidi. Idem 4. Georg. Postquam est in thalami pendentia pumice tecta Peruentum. Pumicibus cauis, Idem 4. Georg. Ouid. 8. Metamor. Pumice multicauo, nec leuibus atria tophis Structa subit, molli tellus erat humida musco. Læuis pumice, pro molli, & effœminato. Iuuenal. Saty. 9, Nam res mortifera est inimicus pumice læuis. Ouid. lib. 3. Trist. Quòd neque sis cedro flauus, nec pumice læuis. Plin. lib. 36. cap. 21, Sed & ij pumices qui sunt in vsu corporum læuigandorum fœminis: iam quidem & viris, atque (vt ait Catullus) libris, laudatissimi sunt Melo, Scyro, Atoliis insulis. Probatio eorum est in candore, ac minimo pondere. & vt maximè spongiosi, atque aridi sint, ac teri faciles, nec in fricando arenosi. A Græcis dicitur λιθαγρίς, à similitudine vermiculi qui λίτ dicitur, qui in tritico, hordeóque quum referbuerunt, nascens, semina illa cuspide sua multis foraminibus solet terebrare. Vis eius in medicina est extenuare, siccare, & abstergere. ¶ A pumice aquam quærere, à Plauto dictum, pro eo quod est frustra ab alio petere, cuius ipse à quo petas, maximè sit indignus: nihil enim pumice lapide siccius, nihil sinculosius. Plaut. Perſa. Quo confidentia rogare tu à me tantum audes Argentum impudens? quin si egomet totus vænеam, vix potest Recipi quod tu me rogas: nam tu aquam à pumice nunc postulas. ¶ Pumex etiam fœminino genere reperitur. Catullus ad Cornelium, Cui dono lepidum nouum libellum Arida modò pumice expolitum.

Pumiceus, a, um, Quod pumicis vel naturam, vel similitudinem habet, hoc est rarum, & cauernosum. λιθαγρώδης. Plin. lib. 17. capi. 5. Pumicosa terra. Idem lib. 32. cap. 8. Quartum pumiceus, spongiæque puri símile, penè purpureum. Pumiceus locus. pumicibus plenus.

Pumiceus, adiectiuum. Quod ex pumice est, vel quod aridum est ad similitudinem pumicis. Plaut. in Pseud. Pumiceos oculos habeo, non quod lachrymas exorare.

Pumico, as, pen. cor. Pumice polio, læuigo. λιθοῖν τῇ λιθαγρίδι. Tibul. lib. 3. Eleg. 1, Pumicet, & canas tondeat ante comas.

Pumicatus, a, um, Pumice politus. Martia. lib. 1, Mutare dominum non potest liber notus, Sed pumicata fronte siquis est nondum,
Nec vmbilicis cultus atque membrana.

Pumilio, onis, Propriè dicitur homo paruæ & humilis staturæ, quem Græco vocabulo nanum appellamus. νάνος. Gell. lib. 19. capi. 13, Quos pumiliones dicimus, Græci νάνους appellant. Martial. lib. 14, -quæ vincere ratò, Parma tibi, scutum pumilionis erit. Transfertur etiam ad aues, aliáque cuiusuis generis animalia humilis staturæ. Colum. lib. 8. cap. 2, Pumiliones aues, nisi quem humilitas earum delectat, nec propter fœcunditatem, nec propter alium reditum nimium probo.

Pumilus, penul. corre. νάνος, à Statio ponitur pro pumilione, lib. 1. Syl. Casuræque vagis grues rapinis Mirantur pumilos ferociores. ¶ Legitur & Pumilo, onis, in eadem significatione: vt ibidem apud Statium, Hic audax subit ordo pumilonum, Quos natura breui statu peracto Nodosum semel in globum ligauit. ¶ Item Pumilus, lij, apud Suetonium in Augusto, eadem significatione legitur cap. 83. Nam pumilios, & distortos, & omnes generis eiusdem, vt ludibria naturæ, malique ominis, abhorrebat.

Punctus, masc. gene, & Punctum neut. gene. Dicitur minima indiuiduáque lineæ pars, nullam neque longitudinem habens, neque latitudinem, neque profunditatem. ἄτομος, στιγμή. Seneca, Punctum, & adhuc puncto minus, mundi quod incolimus. Plin. lib. 2. cap. 68, Non aliud est terra vniuersa quàm mundi punctus. Tradunt Geometræ punctum esse corpus indiuiduum, in quo neque longitudo, neque latitudo, neque altitudo deprehenditur, & ob incomprehensibilem breuitatem sui, in partes diuidi non posse. Hoc protractum lineam efficit: id est corpus vnius dimensionis. Longum enim est sine lato, & duobus punctis ex vtraque parte solam longitudinem terminantibus continetur. Hanc lineam si geminamus, alterum corpus efficitur, quod duabus dimensionibus extruitur ex longo, latóque, sed alto caret. Punctis autem quatuor continetur, per singulas scilicet lineas binis, & hoc Græci ἰσοπλεύρῳ, nostri planum, siue superficiem vocant. ¶ Quandoque tamen punctum sumitur pro temporis, vel horæ momento. ἄτομος. Cicero Cecinnæ, lib. 6, Itaque ne punctum quidem temporis in ipsa fortuna fuisses. Idem pro Cluent. Neque postea Larini punctum est temporis commoratus. Cæsar lib. 2. bel. Ciuil. Ita multorum mensium labor, hostium perfidia, & vi tempestatis, puncto temporis interiit. ὑπ' ἄτομον. ¶ Puncta item pro calculis siue suffragiis accipiuntur. Græci vocant ψήφους. Cicero pro Plancio, Nam quòd quæstus es plures testes te habere, quàm quot in ea tribu puncta tuleris. Horat. in Arte, Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci: hoc est solus suffragia iudicum tulit, qui & vtile, & dulce scripsit, quoniam prodesset, & delectaret. ¶ In scriptura item puncta

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicuntur quibus clausulæ inter punguntur, hoc est distinguntur.

Punctim, aduerbium, idem valens quod pungendo. *in διαλήψεως*. sicut cæsim, cædendo. *in διαλαμβάνοντας*. Liuius 5. belli Pun. Hispano punctim magis quàm cæsim, assueto petere hostem. ¶ Cæsim & punctim aliquem petere, prouerbij speciem habet, pro eo quod est totis viribus, omnique conatu aliquem aggredi: translatione sumpta à gladiatoribus, qui modò cuipidem intentantes, modò ictum desuper, modò à latere inferentes, in aduersarij necem incumbunt.

Pungo, gis, pupugi, vel punxi, punctum, Cuspide vel aculeo ictum infero. *νύσσω, τύπτω*. Varro, Admota aspis quum pupugerit, si non occidat, sciat ex Psyllorum esse stirpe. Plaut. Truculent. Næ ista stimulum longè habet quæ vsque illinc cor pungit meum. Cicero pro Sestio, Gladius qui per se pungere non potest. ¶ Per translationem etiam de animo dicitur, quum is ægritudine aliqua afficitur. Cicero lib. 3. Tuscul. Si ignominia pupugit, liquid tenebrarum offudit exilium. Idem ad Atticum, lib. 13. Tu quid dicis? vnum enim pungit, ne neglectiores esse videamur, Idem ad Trebatium lib. 7. Pungit me rursus, quòd scribit esse te istic libenter. ¶ Huius composita, Compungo, Expungo, & Repungo, quorum significata vide suis locis.

Pungens, gentis, participium. Plin. lib. 6. cap. 24. Pungentia foli'a pino.

Punctus, a, um, a siue participium. Cicero pro Milone, Vulnus acu punctum.

Punctio, onis, verbale. Plin. lib. 25. cap. 13. Bibitur & contra serpentes, & ante sectiones punctionesque, ne sentiantur.

Punctum, cti, neut. gene. Idem quod punctio. Plin. lib. 8. capi. 50. Oculos suffusos canta iunci puncto sanguine exonerat, caper rubi.

Punctus, huius punctus. Idem, actus videlicet pungendi. Plin. lib. 29. capi. 6. Mustelæ etiam oculis punctu erutis, aiunt visum reuerti.

Punctiuncula, æ, diminutiuum. Seneca 3. de Ira, Magis ignoscо ei qui vulnus inimici, quàm qui punctiunculam concupiscit.

Punicus, ca, cum, penul. corre. Possessiuum est à Pœnus deductum, quasi Pœnicus, idem valens quod Carthaginensis. *Καρχηδόνιος*. Pœnorum autem nomen à Phœnicibus deriuatum est, detracta aspiratione. ¶ Punica mala, granata: quæ hoc cognomen sibi circa Carthaginem vendicarunt, vbi & multa & insignia nasci perhibentur. *ῥοιαὶ*. Granata dicuntur, à granis quibus sunt referta. Martial lib. 1. Aut imitata breues Punica mala rosas. Poma punica. Ouid. 4. Fast. Rapta tribus dixit soluit ieiunia granis, Punica quæ in lento cortice poma tegunt. Punica grana. Ouid. 4. de Ponto, Eleg. 15. Punica sublento cortice grana rubent. ¶ Punica fides, id est leuissima, & nullis sacramentis satis firmata. Pœnorum enim perfidia in prouerbium abiit, quòd ea gens peculiariter periurij, vanitatisque notata sit, quemadmodum abundè testatur Liuius, libro 2. belli Pun. vbi ait. Quæ Punica religione seruata fides ab Annibale est. Sallu. in Iugurt. Comperio Bocchum magis Punica fide, quàm ob ea quæ prædicabat simul Romanos & Numidam spe pacis detinuisse. Vide Erasmum in Chiliad. Punicum sagum, Horat. Epod. 9. Gloria Punica, Virgilius 4. Aeneidos.

Puniceus, cea, ceum, Quod violæ flammeæ colorem refert. *φοινικοῦς*. quod genus coloris & rutilum, & spadicem appellari, autor est Gellius lib. 3. cap. 9. Sunt enim hæc omnia, vt ille inquit, synonyma, quandam ruboris exuberantiam splendorémque significantia. Puniceum autem colorem Latini Græcorũ imitatione videntur appellasse: nam illi *φοινίκεον* nominant. Virgil. 5. Aeneid. Puniceis ibant euincti tempora tænis. Idem 5. Ecloga, Puniceis humilis quantum saliunca rosetis, Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas. Idem 12. Aeneid. Puniceis inuecta rotis Aurora rubebat. Plaut. Rud. Fiet puniceum corium, tibi postea atrum denuó. Colore puniceo matura arbuta. Luer. lib. 5.

Punicanus, a, um, Quod est Pœnorum, vel quòd ex regione Punica affertur: vt Lecti Punicani. *Καρχηδόνια*. Cice, pro Muræna, Atque ille strauit pellicijs hœdinis lectos Punicanos.

Punio, nis, niui, nitum. Pœna afficio, castigo, quod & pœnio dixerunt antiqui. *τιμωρῶμαι, κολάζω*. Cice. pro Domo sua, Tu eum supplicio punien dum putasti. Idem 1. Officior. Prohibenda autem est maximè ira in puniendo. Pli. Epi. 167, Illi qui puniũt capite, initio statim in alia discedũt.

Punior, iris, pasiuum. Ouid. 9. Metam. Quòd videt hæc lucem, quòd non ego punior ipsa, Consilium, monitúmque tuum est: miserere duarum. ¶ Inuenitur & punior deponens apud Ciceronem pro Domo sua, Tu me iratum Sexte putas tibi, cuius tu inimicissimum multò crudelius etiam punitus es, quàm erat humanitatis meæ postulare?

Puniendus. Cice. lib. 1. de Orat. Iracundia est cupiditas puniendi doloris.

Punitio, onis. Actus puniendi.

Punitor, oris, Qui punit. Cice. pro Milone. At valuit odium, fecit iratus, fecit inimicus, fuit vltor iniuriæ, punitor doloris sui.

Pupa, pæ. Puella paruula & tenella. *παιδιὰ κόρη*. Martial. lib. 4. Pupam se dicit Gellia, quum sit anus. Ausonius, Barbara quæ Latias vincis alumna pupas. ¶ Pupas item appellabant imagunculas quasdam puellares quibus virgines in prima pueritia lusitare solebant, donec iam pubertati vicinæ, eas Veneri offerrent. *ἀγαλμάτια*. Varro in Orig. Itaque breui tempore magna pars in desiderium puparum, & sigillorum veniebat. Persius Satv. 2, Dicite pontifices, in sacris quid facit aurum? Nempe hoc, quod veneri donatæ à virgine pupæ.

Pupilla, læ, Niger in cornea tunica, atque adeò in medio oculi circulus tunicæ, quæ *βαγοειδὴς* à Græcis dicitur, foramini respondens. *κόρη*. Plin. lib. 11. cap. 37. Media oculorum cornea fenestrauit pupilla: cuius Angustiæ non sinunt vagari incertam aciem, & veluti canali dirigunt, obitérque incidentia facilè declinant, aliis nigra, aliis atra, aliis rufa, aliis glauci coloris orbibus circundatis: vt habili mistura accipiatur circunflecto candore lux, & temperato repercussu non obstrepat. Adeóque iis absoluta vis, vt tam parua illa pupilla totam imaginem reddat hominis. Ea causa est vt pleræque alitum è manibus hominum oculos potissimùm appetant, quòd effigiem suam in iis cernentes, velut ad cognata desideria sua tendunt. Hactenus Plinius. Cicero 1. de Natura deorum. Acies ipsa qua cernimus, quæ pupilla vocatur, ita parua est, vt ea quæ nocere possint, facilè vitet. Plin. lib. 28. capi. 6. Augurium ex homine ipso est non timendi mortem in ægritudine, quandiu oculorum pupillæ imaginem reddant. Eadem & mox pupula dicitur.

Pupula, læ, Idem quod pupilla. *κόρη*. Lucret. lib. 2, Et quoniam plagæ quoddam genus excipit in se Pupula, quum sentire colorem dicitur album. Cicero 2. de Natura deorum, Palpebræ quæ sunt tegumenta oculorum, mollissimæ tactu, ne læderent aciem, aptissimè factæ & ad claudendas pupulas, nequid incideret, & ad aperiendas. Manil. lib. 4. Parnula sic totum peruisit pupula cælum. Horat. Epod. 5, Interminato quum semel fixæ cibo Intabuissent pupulæ.

Pupillus, li, Impubes, qui in patris potestate esse desiit morte, vel emancipatione: vt docet Pomponius, l. Pupillus. Digest. de Verbor. significat. *ἔφηβος*. Huius fœminini est pupilla. Videntur autem hæ voces à pupus & pupa, veluti per diminutionem, deductæ, quanuis à primitiuorum significatione nonnihil degenerent. Hieronymus. Pupillus dicitur qui non habet patrem: orphanus, qui nec patrem habet, nec matrem. Cicero 3. Verr. Is mortuus est, reliquit pupillum paruum filium. Idem in Top. Non quemadmodum quod mulieri debes, recte ipsi mulieri sine tutore solues: ita quod aut pupillo, aut pupillæ debeas, recte possis eodem modo soluere. Horat. 1. Epist. 1, —vt piger annus Pupillis quos dura premit custodia matrum. Cice. 3. Verr. Ille infanti pupillæ fortunas patrias ademit.

Pupillaris, re, Quod est pupilli: vt Pupillaris ætas, pupillare negotium, pupillaris pecunia. *ἐφηβικός*. Liui. lib. 4. belli Punici, Pecuniæ quoque pupillares primò, deinde viduarum cœptæ conferri.

Puppis, huius puppis, fœm. gen. Proprie posterior pars nauis est. *πρύμνα*. Liu. 2. belli Pun. Naues omnes, quæ non aut perfregerant proras litori illisas, aut carinas fixerant vadis, religatas puppibus in altum extraxere. ¶ Per synecdochen tamen accipitur pro tota naui. Ouid. 4. de Ponto, Dum mea puppis erat valida fundata carina. Virgil. 10. Aeneid. Interea Aeneas socios de puppibus altis Pontibus exponit. Ouid. Epist. 12, Iussus inexpertam Colchos aduertere puppim. ¶ Ponitur aliquando pro loco honoratissimo in Repub. translatione sumpta à gubernatoribus, qui in puppi sedentes, clauum tenent. Cice. ad Papyr. Petum, lib. 9. Sedebamus enim in puppi, clauúmque tenebamus: nunc autem vix est in sentina locus.

PVPPIVS, Poëta Tragicus fuit, qui ita spectantium affectus mouit, vt eos flere compelleret. Autor Acron in illud Horatij, libro 1. Epistо. Vt propius spectes lachrymosa poemata Puppi.

Pupula, vide PVPILLA.

PVPVLVM, *πόπολον*, Vrbs est in latere Meridionalis Sardiniæ, teste Ptolemæo. lib. 3. cap. 3.

Pupus, Puer paruulus, & tenellus. *παιδάριον*. Varro, Mammam lactantis sugentem pascere pupum. Huius fœminini est pupa: de quo paulo anté.

Pupulus, *παιδάριον*, & Pupula, *παιδισκάριον*, diminutiua à Pupus & pupa. Catullus, Deprendi modò pupulum puellæ Trusantem.

Purgo, as, Mundo, sordibus libero, quasi purum ago. *καθαίρω, ἁγνίζω*. Colum. lib. 2. Itaque cauatum foramen quum purgauerimus vndique, adrasos furculos inferimus. Cato capi. 65, Si inquinata erit, lauito: à foliis & stercore purgato. Ouid. 1. de Ponto, Eleg. 9, Nec dubitem longis purgare ligonibus arua. Idem 4. Fast. Omnia purgat edax ignis, vitiumque metalli. Excoquit: idcirco cum duce purgat oues. Horat. 1. Epistо. 7, Cultello proprios purgantem leniter vngues. Purgare alium, est alui sordes medicamento expellere. Cice. 1. de Natu. deorum, Vomitione catharsi purgare aluos ibes Aegyptiæ dicuntur. Purgare, cum genitiuo. Horat. 2. Serm. saty. 3, —noui: Et morbi miror purgatum te illius. Purgare pisces. Terent. in Adel. Pisces cæteros purgà Dromo: congrum istum maximum in aqua finito ludere paulisper. ¶ Per translationem purgare significat excusare. *ἀπολογεῖσθαι*. Idem in Eunucho, Sed heus tu, purgón' ego me de istiac Thaidi, Quòd eam me amare suspicata est? Cice. Atti. lib. 1, Quintus frater purgat se mihi per literas. Idem pro Sex. Roscio, Seruos ipsos neque arguo, neque purgo. ¶ Purgari rationes dicuntur, quando decidũtur superflua, aut obstantia, collatione facta accepti & expensi. ¶ Purgare fastidium, est curare, & remedium adhibere. Plin. lib. 8. capi. 27, Palumbes, graculi, merulæ, perdices lauri folio annuũ fastidium purgant.

Purgatio, onis, verbale, Ipse purgandi actus. *λύτρωσις*. ¶ Ponitur aliquando pro excusatione. *ἀπολόγημα, ἀπολογία*. Terent. in Heaut. Nescio quid peccati portet hęc purgatio. ¶ Purgationes fœminarum, pro menstruis dixit Plinius, lib. 20. capi. 4. Purgationibus, inquit, fœminarum, & veliсæ, & vrinæ vtile decoctum.

Purgamen, minis, seu Purgamentum, ti, Sordes, vel immunditiæ quas rem aliquam purgantes, eiicimus. *περίψημα*. Colum. lib. 1, Sterquilinia quoque duo sunt: Vnum quod noua purgamenta recipiat, & in annum conseruet: alterum verò ex quo vetera vehantur. Liui. 1. ab Vrbe, Cloacámque maximam receptaculum omnium purgamentorum Vrbis, sub terram agendam.

Purgabilis, le, Quod facilè purgatur. *καθαρτός*. Plin. lib. 15. capi. 23. Rotundior quæ balantis vocatur, purgabilis maximè, & sponte profiliens.

Purifico, Puritas, vide PVRVS.

Purpura, ræ, Piscis ex concharum genere, in faucibus habens liquorem, tingendis lanis maximè expetitum. *πορφύρα*. Plin. lib. 9. capi. 36, Purpuræ viuunt annis plurimum septenis. Latent sicut murices, circa Canis ortum tricenis diebus. Congregantur verno tempore, mutuóque attritu lentorem quiusdam ceræ faliuant. Simili modo & murices. Sed purpuræ floré illũ tingendis expetitũ vestibus, in mediis habent faucibus. Liquoris hic est minimi in candida vena, vnde pretiosus ille bibitur, nigrantis rosæ colore sublucens. Reliquum corpus sterile. Viuas capere contendunt, quia cum vita sua succum illum euomunt. Vitruuius autor est, purpuras pro soli proprietate alium atque alium habere colorem: & apud Tyron quidem rubrum, circa Aphricam autem puniceum succũ emittere, quo & purpura tingitur, quam violaceam appellãt. Corn. Nepos, Me iuuene violacea purpura vigebat. Primùm autem tingendæ purpuræ initium ad Herculem referunt Phœnices, teste Iulio Polluce, qui quum Tyro puella comitatus, iuxta maris litus iter faceret, accidit vt canis purpuram è mari eiectam nactus, carnem eius depasceretur: cuius rictum quum Tyro gratissimo colore infectum videret, negauit sibi cũ Hercule deinde quippiam futurum, nisi ille coloris eiusmodi vestem sibi attulisset. Cui morem gerens Hercules, primus cruorem ex purpuris collegit, lanáque eo infecta, amicæ, quam petierat vestè attulit. ¶ Accipitur quandoque purpureus pro pulchro. Virgil. 1. Georg. Et pro purpureo pœnas dat Scylla capillo. Purpura, à pelago pelagia appellatur. ¶ Purpura antiquitus erat insigne Romanorum magistratuum: quod Martialis affirmat, quum ait, Diuisit nostras purpura vestra toga. Vnde aliquando ponitur pro ipsis magistratibus. Idem, Purpura te fœlix, te colit omnis honos.

Purpureus, a, um: vt Purpureus color, qui purpuræ succo tinctus est: aut certè qui succi eius colorem refert, hoc est qui ex subnigro rubescit. *πορφύριος*, Virgil. 11. Aeneid. Labitur exanguis, labuntur frigida letho Lumina: purpureus quondam color ora relinquit. ¶ Purpureæ vestes, aliàs Tyriæ dictæ, à loco vbi purpura optimè tingebatur. Plin. lib. 11. ca. 37, Cæsari Dictatori quo die primùm veste purpurea processit, atque in sella, aurea sedit, sacrificanti bis in extis defuit cor. ¶ Quandoque tamen purpureum pro cæruleo positum legimus, præsertim quum de mari dicitur, ex nimia altitudine nigrescente. Virgilius libro 4. Georg. In mare purpureum violentior influit amnis. Cicero 4. Acad. Mare illud quod nunc Fauonio nascente purpureum videtur, idem huic nostro videbitur.

Purpuro, as, In purpuram vergo. *πορφυρίζω*. Colum. lib. 10, Tum quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro, Ponatur viola, & nimium rosa plena pudoris.

Purpurasco, scis, scere, In purpuram vergere. *πορφυρίζω*. Cicero 2. Acad. Quid, mare nónne cæruleum? aut eius vnda, quum pulsa est remis, purpurascit?

Purpuratus, ta, tum, Purpura ornatus. *πορφυρίδι περιβεβλημένος*. Vnde purpurati dicti sunt qui apud principes cæteris dignitate anteeuntes, purpurea veste vtebantur. Cic. lib. 1. Tusc. quæst. Istis quæso, inquit, ista horribilia minitare purpuratis tuis. Liu. 1. belli Pun. Cum duce Athenagora vno ex purpuratis. Purpuratus Gabinius, Cic. 4. Catil.

Purpurarius, ria, rium, Quod ad purpurã pertinet: vt Officina purpuraria, in qua purpura tingitur. *πορφυρικός*. Plin. libr. 35. cap. 6, Alterum genus est in purpurariis officinis.

Purpurissum, ssi, Coloris genus, ex creta argentaria, purpuræ succo inebria ta: qua & pictores vtuntur, & mulierculæ purpureum genarum colorem ta: qua & pictores vtuntur, & mulierculæ purpureum genarum colorem tã

defossam. Suprà autem vmbella imposita erat, siue petasus, puteũ tegens: vnde & locus nomen accepit. Putealia enim puteorum opercula dicuntur. Cic. 1. de Diuin. Cotem autem illam & nouaculam defossam in Comitio, suprà; impositum puteal accepimus. Fuisse autem hunc locum iuri dicundo destinatum, satis apertè docet Horatius, 2. Sermo. satyr. 6, –ante secundam Roscius orabat, sibi adesses ad Puteal eras.

Puteo, putes, putui, prima syllaba prod. Fœteo, & mali odoris sum. μυδάω, βρωμάω, ἀνοσώδης εἰμί. Horat. 2. Serm. saty. 2. Putet aper, rhombúsque recens. Persius Sat. 3 Nec inuideas, quòd multa fidelia puteat In locupletepenu. Quintil. libr. 6. cap. 4, Aliquando desinet putere. Diurno mero putere, Horat. 1. Epist. 2.

Putesco, Mali odoris fio. ἀνοσώδης γίνομαι.

Putidus, a, um, pen. cor. Quod est mali odoris, μυδαλέος, ἀνοσώδης. Plaut. in Bacch. Tanti est, quanti est fungus putidus. Cicer. in Pisonem. Ego istius pecudis, & putidæ carnis consilio scilicet, aut præsidio niti volebam? ¶ Transfertur & ad orationem, quæ putida dicitur quum est insuauis, rancida, humilis, & abiecta, aurium iudicio non satisfaciens, neq; verborum pondere rei dignitatem exæquans. Nonius, Putidum non solùm ab ore fœtido & graui quod naribus præbetur: sed etiam quod auribus triste, insuaue, austerum, rancidum, putidum dici posse autoritas vetusta tis admisit. Cic. 1. Offic. Sonus erat dulcis, literæ neque expressæ, neque oppressæ, ne aut obscurum esset, aut nimis putidum. Idem Attico, Vereor ne putidum sit scribere ad te quàm sim occupatus. Idem in Oratore, Quonam igitur modo audiretur Mysius, aut Phryx Athenis, quum etiam Demosthenes exagitetur vt putidus?

Putidiusculus, diminutiuum, Cice. Cesari, lib. 7, Sumus enim putidiusculi, quàm per te vix licet: verùm vt video, licebit.

Putidulus, aliud diminutiuum. Martial. lib. 4, Altera ridicula est, altera putidula.

Putidè, adverbium, Insuauiter, austerè, rancidè. Cicero de Clar. Orat. Nam siquis eos, qui nec inepte dicunt, nec odiosè, nec putidè, Atticè putat dicere, &c.

Puteſco, is, Putidus, vel mali odoris fio. Ἀνοσώδομαι. Cicer. lib. 5. de Finib. Non inscitè illud dictum videtur, insuauem animum illi pecudi datum pro sale, ne putesceret.

Putor, Fœtor, grauiolentia. ἀνοσώδια. Cato cap. 157, Ea omnem putorem adimet. Detergere putorem, Stat. 4. Syl. Lucret. lib. 2, Intempestiuos quũ putor cœpit ob imbres.

PVTEOLI, orum, πουτίολοι Stephano, Oppidum maritimum Campaniæ, octauo lapide distãs à Neapoli, non procul ab Auerno lacu, à Samiis cõditum, teste Eusebio, sub idem fere tempus quo Tarquinij Roma sunt exacti. Dicti Puteoli, siue à copia puteorum aquis calidis scatentium, siue à putore, hoc est graueolentia aquæ sulphuratæ. Olim etiam, quòd iustissimè regeretur, Dicæarchia, dicebatur. Δικαιαρχία.

Puteolani, πολίοῦχοι Stephano, Gẽtile est, Cicero Thermo. Cluuius Puteolanus valde me obserat.

Puteus, tei, Qui perpetuas habet aquas ex terræ venis manentes, non tamen fontium more foras prorumpentes. φρέαρ. Quintil. lib. 7. cap. 3, Ille in puteo mortuus est inuenus. Dictus quòd puteat ex alumine, & sulphure sæpe, dum cauatur: aut certè, vt Varroni placet, libro 4. de Lingua Latin. à Græco πῆλος, quod potum significat. Virgil. 3. Georg. Ad puteos, aut alta greges ad stagna iubeto Currentem ilignis potare canalibus vndam. Horat. 1. Epistol. 15, Collectósne bibant imbres puteósne perenneis lugis aquæ: nam vina nihil moror illius oræ. Cic. de Prouin. Consul. Virgines se in puteos abiecerunt. Differt autem puteus à cisterna, quòd ille suas habeat aquas ex terræ venis manantes: cisterna aduentitias & externas, hoc est pluuias colo perpurgatas. Legitur & puteum neutri generis, vt annotauit Nonius, citans locum Varronis ad Gallum Fundanium, Primùm de miris, secundo de statuis, deinde de aquis, vt sunt lacus, stagna, putea, & maria.

Putealis, puteale, Quod ex puteo est. φρεατίτης, Ouid. in Ibin, Vt quos dux Pœnus mersit putealibus vndis. Colum. lib. 11. cap. 3, Vel si non sit fluens aqua, fonte puteali posit illigari.

Puteanus, a, um, eiusdem significationis: vt Aqua puteana. φρεάτιος. Plinius lib. 16, Deinde quantum expressere, adiiciunt vinaceis aquæ puteanæ, vt & secundarium passum faciant. Colum. lib. 12. cap. 26, Et aquę dulcis puteanæ ex eodem agro partem decimam adiicias.

Putearius, rij, Qui puteos fodit. φρεατορύκτης, φρεωρύχος. Plin. lib. 31. cap. 3, Depressis puteis sulphurata, vel aluminosa occurrentia putearios necãt.

PVTICVLI, Locus publicus Romæ vltra Exquilias, commune sepulchrũ miseræ plebi: ita dictus siue quòd ibi cadauera putrescerent, teste Festo: siue quòd putrefacta cadauera summum ibi putorem gignerẽt. siue à puteis ipsis, hoc est fossis in quibus cadauera sepeliebantur. Antiquissimum enim sepulturæ genus fuit, teste Festo, vt facto puteo cadauer humo obrueretur. Nam cremandorum corporum consuetudo à L. Sylla initium sumpsit.

Putidus, vide PVTEO. putes.

Putitus, pro stulto à Plauto vsurpatur, teste Festo.

Puto, as, Inutilia, & superflua ex arboribus, fruticibúsve reseco. Ἀκαιροτομῶ. Colum. lib. 2, Neque arent neque vitem aut arborem putent. ¶ Putare item ad animum transfertur, pro cogitare, considerare, & animo reuoluere: cogitando enim resecamus mente, quæ falsa, aut inutilia sunt: & quod verum ac bonum est, huic cogitando hæremus. Terent. in Eunuch. Dum hæc putò, præterij imprudens villam. ¶ Aliquando pro æstimare. Καταμισθόω. Cice. in Verrem, Si denarius quadringentis Cupidinem illum putasset. Terent. in Adelph. Mitto maledicta omnia, rem ipsam putemus. ¶ Putare rationem, est calculum subducere. Λογίζομαι. Plaut. in Aulul. Putatur ratio cum argentario. Aliquando tamen accipitur pro cogitare, seu considerare, Plaut. in Casina, Verùm autem altroversum quum eam mecum Rationem puto, eius esset mecum postulatio. ¶ Interdum aptare, Titinnius Fullonibus, vt citat Nonius, Da pensam lanam, qui non reddet tempore putatam, recte facito vt multetur malo. ¶ Interdum existimare, iudicare. νομίζω, οἴομαι. Terent. in And. Recte putas. Cic. de Amic. Attilius prudens esse in iure ciuili putatur. id est existimatur.

Putator, ris, hoc est qui vites, aliásve arbores, aut frutices sarmẽtis, ramísve inutilibus repurgat. Plin. libr. 27. cap. 8, Cyatum ea scio, omnibus ferè ossibus contractis, prolapsum ex arbore alta putatorem, circũdata vniuerso corpori. Colu. lib. 4. cap. 17. Putatoris officium est, pedali ferè spatio circa iugum vitem compescere. Virgil. 2. Geog. –summúmque putator Haud dubitat terræ referens mandare cacumen. Cic. 1. de Orat. Vt quid sit sementis ac messis, quid arborum putatio ac vitium, quo tẽpore anni, aut quomodo ea fiant, omnino nesciat.

Putamen, inis, Rerum quarumlibet purgamentum, à putando. πίνυρσις, λύπρον, κάλυξ. Nam quicquid ex aliqua re proicitur, putamen appellatur. Plaut. in Capt. Nucleum amisi, reliqui pignori putamina. Cic. 5. Tusc. Instit. atque vt candentibus iuglandium putaminibus barbam sibi, & capillum adurerent. Putamina ouorum, Plin. lib. 7. cap. 2. Testudinum putamina secare in laminas. Plin. lib. 9. cap. 11.

Putor, putoris, vide PVTEO.

Putris, putre, Quod est corruptum, ac in putredinem resolutum. σαπρός Virg. 11. Aeneid. Quadrupedum putrem cursu quatit vngula campum. Idem 1. Georg. –& Zephyro putris se gleba resoluit. Vbi Seruius, Putris gleba, id est solubilis. Columel. libr. 2, Idem pinguis ac putris, quia quum plurimum reddat, minimum poscit: & quod postulat, exiguo labore atque impensa conficit.

Putridus, a, um, Idem quod putris, siue putrefactus, hoc est corruptus à calore externo agente in humidum. σαπρός. Cice. in Pisonem, Non enim nos color iste seruilis, non piloſæ genæ, non dentes putridi deceperũt.

Putredo, dinis, Corruptio orta ab actione caloris externi in humidum, cuius finis est siccitas. πυδώ, σαπιδών, σῆψις, Ouid. 3. de Ponto, Estue, vt occulta vitiata putredine nauis.

Putreo, tres, Marceo, & in pus soluor. σάπομαι, πύδομαι. Pacuuius, Quanquã annis, & ætate hoc corpus putret. Plaut. Mostel. Atque ædepol ita hæc tigna humida putrent.

Putresco, is, Putridus fio. καταπύδομαι. Colum. lib. 2, Vt herbarum culmis, cæterísq; rebus immissa putrescant. Idem in eodem, Totum sterquilinium rastris permisceri oportet, quo facilius putrescat, & sit aruis idoneum. Horat. 2. Serm. Sat. 3, Vestis putrescit in arca. ¶ Huius composita sunt, Computresco, Imputresco, quorum significata vide suis locis.

Putrefacio, in putredinem resoluo, corrumpo, putre aliquid facio. σήπω, πύδω. Colum. lib. 3, Per apertam vitis medullam nimius humor trahitur, idémque truncum cauat, vnde formicis, aliísque animalibus quæ putrefaciunt crura vitium, latebræ præbentur. Plaut. in Mostella. Venit imber, lauat parietes, perpluunt Tigna, putrefacitq; operam fabri: nequior iam factus est Vsus ædium. Liu. 1. belli Punici, Ardentiáque saxa infuso aceto putrefaciunt.

Putus, ta, tum, Idem quod purus. καθαρός. vnde Putum argentum, id est purgatum. Iuuenal. Satyr. 10, Pauca licet portes argenti vascula puti. ¶ Interdum putus in oratione legitur coniunctum cum adiectiuo purus: vnde Argentum purum putum dicitur, quod ita excoctum est, itaque purgatum, vt nihil alterius materiæ habeat admistum. Gell. libro 6. cap. 5, Cautum fuisse, vt Carthaginenses quotannis popul. Romano darent certum pondus argenti puri puri. ¶ Plautus in Pseudulo ab homine tranſtulit, quum ait, –Polymachæroplacides Purus putus est ipsius: noui. Quasi dicat, ipse omnino est, & non alius prorsus, aut adulterinus, aut ſupposititius. Festus, Putum antiqui pro puro dicebant: vnde Putum aurum, putatum dici soler, id est expurgatum. Orationes putissimæ. Cicer. Attic. libro 2, Vt sciat hic Hierosolymarius traductor ad plebem, quàm bonam meis putissimis orationibus gratiam retulerit.

P ante Y.

Pyanepsion, πυανεψιών, Mensis nomen apud Athenienses, nostro Octobri respondens, si Theodoro credimus: quo celebrabantur Pyanepsia, festa Apollini sacra, coquebantúrq; fabæ aliáque legumina, quæ mensi nomen fecerunt.

Pycnocomon, πυκνόκομον, Herba est à comæ densitate nomen habens: quam Plin. lib. 26. cap. 8, describit his verbis, Alium soluit & pycnocomon, erucæ foliis, crassioribus, & acrioribus, radice rotunda, lutei coloris, terram olente: caule quadrangulo, modico, tenui, flore ocymi.

Pycnotica medicamenta, πυκνωτικὰ φάρμακα, A medicis appellantur quæ vim habent condensandi: quibus opponũtur manotica, μανωτικά, quæ rarefaciendi habent potestatem. πυκνὸν enim, densum: contrà μανὸν, rarum significat.

Pycnostylon, πυκνοστυλον, Aedificium deambulationi aptum, cinctum columnis densioribus, modicóque interuallo à se inuicem distantibus. πυκνὸς enim nobis significat densum, & στύλος columnam.

Pycta, æ, vel Pyctes, πυκτης, Latinè pugil dicitur. Lampridius in Heliog. Gladiatores ante conuiuium pugnantes sibi, & pyctas frequenter exhibuit. Hinc Colum. libr. 8. cap. 2, gallinaceum in certaminibus gallorum pugnacem pycten vocat, Non rixosarum autem, inquit, laniſtæ, cuius plerunq; totum patrimonium pignus aleæ victor gallinaceus pyctes absulit. Pliu. lib. 7. cap. 47. Euthymus pycta semper Olympiæ victor.

Pyctacium, cij, πυκτάκιον, apud Lampridium in Alexandri vita, dicitur album, hoc est tabella dealbata, in qua nomina iudicũ selectorũ describebantur: sic enim inquit, Deniq; quum inter militares aliquid ageretur, multorum dicebat nomina. De promouendis etiam sibi annotabat, & perlegebat cuncta pyctacia: & sic faciebat diebus etiam pariter annotatis, & quis, & qualis esset, & quo insinuante promotus.

PYDNA, πύδνα, Oppidum Macedoniæ ad sinum Thermaicum: cuius meminit

meminit Plinius, lib. 4. cap. 10.

Pygargus, πύγαργος, Caprea quædam syluestris, non dissimilis damis. Plin. lib. 8. cap. 53, Sunt & damæ, & pygargi, & strepiceros, multáq; alia haud dissimilia. Iuuen. Sat. 11, –apud quem Sumine cum magno lepus, atque aper, atque pygargus, Et Scythicæ volucres. ¶ Est item pygargus, auis ex genere aquilarũm, in oppidis habitans, & in campis, caudã habens albicantem: vnde & nomen accepit, quasi πυγὰς ἔχων ἀργάς. Idem Plinius lib. 10. cap. 3, Secundi generis pygargus, in oppidis mansitat, & in campis, albicãte cauda. Sunt qui putant esse erodiorum genus: quæ ales adeò coitui infesta est, vt quum mas cum fœmina coire velit, acri dolore oculorum vtrinque soluantur, ac morientium penè similes abeant.

PYGELA, Pygelæ, πύγελα, Vrbs Ioniæ, non procul ab Epheso, sic dicta quòd nõnulli ex iis qui sub Agamemnone militarant, propter morbum sedem & nates infestantem, illic consederint. Autor Theopompus.

PYGMEI, πυγμαῖοι, vt Plin. libr. 7. cap. 2, scribit populi ex extrema parte montium Indiæ habitantes, salubri cælo, sempérq; vernante, qui ternos dodrantes non excedunt: vnde & pygmæi dicti sunt, quasi πηχυαῖοι, hoc est cubitales. Πῆχυς enim cubitum significat. Augustin. lib. 16. Ciui. Alij statura cubitales, quos Pygmæos à cubito Græci vocant, pugnant cum gruibus, sed vincuntur. Horum mulieres quinto anno pariunt, & senescunt octauo. Fama est infidentes arietum caprarúmq; dorsis, armatos sagittis, Veris tempore vniuerso agmine ad mare descendere, & ouapul losque earum alitum consumere: ternis eam expeditionem mensibus confici, aliter futuris gregibus non resisti. Casas eorum luto pennisque & ouorum putaminibus construi. Aristoteles in cauernis viuere Pygmæos tradit: cætera de his, vt reliqui. Plin. quoq; lib. 4. cap. 11, in Thracia Pygmæos fuisse scribit, vrbémq; Geraneam tenuisse, donec à gruibus fugati, notas sibi sedes quærere fuerint coacti. Ad quod etiam spectare videtur illud Iuuenalis ex Saty. 13,

Ad subitas Thracum volucres, nubémque sonoram
Pygmæus paruis currit bellator in armis.
Mox impar hosti, raptúsque per aera curuis
Vnguibus, à fœua fertur grue. Si videas hoc
Gentibus in nostris, risu quatiere: sed illic
Quanquam eadem assiduè spectentur prælia, ridet
Nemo, vbi tota cohors pede non est altior vno.

PYGMALION, onis, πυγμαλίων Suidæ. Beli Tyriorum regis filius fuit, frater Didûs, qui quũ ardentissima auri cupiditate flagraret, ad Sichæi patruelis sui, & sororis suæ viri opes animum eiecit: illúmq; spe potiundi auri, ante eras dolo interemit. Cuius cædis quum in somnis à mariti vmbra certior facta esset Dido, clam sublatis thesauris, fugæque comitibus assumptis, naues conscendit: & in Africam appulsa, primùm Byrtibus assumptis, naues conscendit. Meminit huius Virgilius, libr. 1. sam, deinde & Carthaginem condidit. Meminit huius Virgilius, libr. 1. Aen. –sed regna Tyri germanus habebat Pygmalion, scelere ante alios immanior omnes, Quos inter medius vênit furor: ille Sichæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore Clàm ferro incautum superat. ¶ Fuit & alter eiusdem nominis, Cilicis filius, qui ex Eburnea statua, Veneris beneficio in puellam transformata, Paphum suscepit, Paphi Cyprum habetur in almam. Vide Strabonem lib. 1.

PYLADES, dæ, vel dis, pen. corr. πυλάδης, Strophii Phocensis filius fuit, indissolubili amicitiæ vinculo cum Oreste coniunctus. Nam quũ Clytemnestra ab Aegistho adultero adiuta, Agamemnonẽ occidisset, Strophius Oresten adhuc puerum certissimæ neci subduxit, & in regno suo Phocidis

Universidad de Deusto Biblioteca

Pyrenes, pen. prod. Sunt ceraſorum oſſa, ſeu baccarum: vt apud Ariſtotelem lib. 2. Meteororum, in fine, vbi ſic legitur, γίνεται ὑπάλιψις, διὸ οἱ πυρῆνες οὐκ ἐν τῷ θακτύλῳ πεσοῦνται: id eſt fieri eliſionẽ, vt nuclei è digitis exilientes. Nominatiuus ſingularis eſt πυρήν.

PYRENEVS, per tres ſyllabas, πυρηνεύς, Phocidis rex fuit, qui quum Muſas ex Helicone in Parnaſſum proficiſcentes hoſpitio ſuſcepiſſet, vim iis inferre eſt conatus: quúmque illæ aſſumptis alis affugiſſent, Pyreneus conatus inſequi, è feneſtra delapſus, fregit ceruices. Vide Ouidiũ 5. Metamorph.

Pyrethrum, πύρεθρον, Non eſt herba eadem cum dracunculo, vt perperam credidit Calepinus, Perotri errorem ſecutus, ſed ea quam Romani ſaliuarem, vulgus Gallorum hodie Pedem Alexandrinum appellat. Folia & caulem emittit, dauco ſylueſtri & fœniculo ſimilem, vmbellámq; anethi circinatæ rotunditatis: radicem habet longam pollicis craſsitudine guſtu feruidiſsimo. Ouid. 2. de Arte, Tritáque in annoſo ſtaua pyrethra mero. Macer, Eſt pyrethrum, calidum, ſiccúmque, & quartus in ilo eſt gradus: excutiat dentes ſi frigidus humor, Maſticet hæc patiens, teneátque diutius ore. Vide Plinium, lib. 28. cap. 9, & Dioſcoridem lib. 3. cap. 84.

Pyretus, πυρετός, Febris, ab incẽdio appellata, quemadmodum apud nos febris à feruore.

PYRGO, πύργω, Nomen fuit nutricis natorum Priami, cuius meminit Virgilius lib. 5. Aeneid.

PYRGOTELES, pen. cor. πυργοτέλης, Proprium nomen gemmarum ſculptoris nobiliſsimi, à quo tantùm Alexander Magnus ſe in gẽmis ſculpi paſſus eſt. Plin. lib. 37. cap. 1, Iſmeniæ (inquit) ætate multos poſt annos apparet ſculpi etiam ſmaragdos ſolitos. Confirmat hanc eandem opinionem edictum Alexandri Magni, quo vetuit in gemma ſe ab alio ſculpi, quàm à Pyrgoteles, nõ dubiè clariſsimo artis eius. Et rurſum lib. 7. cap. 37. Idem hîc Imperator edixit, nequis ipſum alius quàm Appelles, pingeret: quàm Pyrgoteles, ſculperet: quàm Lyſippus, ex ære duceret: quæ artes pluribus inclaruere exemplis.

PYRGI, orum, πύργοι Ptolemæo, Oppidum in ora Tuſciæ, inter Antium & Grauiſcas. Virgilius 10. Aeneidos. Et Pyrgi veteres, intempeſtæque Grauiſcæ.

Pyrgus, πύργος. Latinè turris dicitur, quòd fulgureis ignibus ferìri turres conſueuerunt. ¶ A cuius ſimilitudine pyrgus etiam vaſis genus dicitur cauitate ſeſsili, quò coniecti tali, agitantur antequam in alueolum emittantur. Horat. 2. Serm. ſaty. 7, Mitteret in pyrgum talos, Martialis turriculam Latino vocabulo appellauit. Perſius orcam dixit, Sire erat in voto damnoſa Canicula quantum Raderet, anguſtæ collo non fallier orcæ. Porphyrio pyrgum idem eſſe docet cum fritillo, vaſculum ſcilicet in quo coniectæ teſſeræ, agitatæque mittuntur. Iuuenal. ſaty. 14, -paruóque eadem mouet arma fritillo. Quibus verbis clarum fit, fritillum turriculam eſſe, non tabulam luſoriam, quæ lata, & ſpatioſa eſſe conſueuit, & quæ alueus, ſiue alueolus, ſiue latruncularia tabula dicitur. ¶ Pyrgus etiam militaris ordo dicitur, quadringentos viros continẽs: & turma equeſtris: ἀπὸ τῶν πυρῶν, vt quidam exiſtimant, eo quòd in acutum deſinat more ignis.

Pyrites, pen. prod. πυρίτης, Silicis genus quod in metallis & fluminibus qui buſdam inuenitur, æris ſimilitudine: cuius varia ſunt genera, cognomen accipientia à metallis quæ in ſe continent. Nam in quo aurum elucet, chryſodes: in quo argentum, argyrodes: in quo æs, chalcodes, hoc eſt æroſus cognominatur. Plin. libro 36. cap. 19, Sed eſt alius etiam num pyrites ſimilitudine æris. In Cypro eum reperiri volunt, & in metallis quæ ſunt circa Acarnaniam, vnum argenteo colore, & alterum aureo. Dictus pyrites, quòd ægerrimè quidem ignem accipiat, ſemel tamen acceptum diutiſsimè conſeruet. Vide Georg. Agricolam de Re metal. qui multò plura enumerat pyritarum genera. ¶ Pyrites item dicitur ſilex ille qui ferro illiſus, ignem emittit, Plinius libr. 36. cap. 19, Pyritarum etiam num aliqui genus vnum faciunt, plurimum habens ignis, quos viuos appellamus, & põdero ſiſimi ſunt. Hi exploratoribus caſtrorum maximè neceſſarij, qui clauo. vel altero lapide percuſsi, ſcintillas edunt, quæ excepto ſulphuratis, aut fungis aridis, vel foliis, dicto celerius ignẽ trahunt. Hæc Plinius. ¶ Quidam etiam molarem lapidem, pyriten appellauere, teſte eodem Plinio, lib. 36. cap. 19: propterea quòd plurimus illi ſit igni.

Pyroboli, pen. cor. πυρίβολοι, Sunt tela ignita, & ardentia, quæ cum flamma mittuntur. Vnde Plutarchus in Dione ſcribit pyrobolorum incendio complures extinctos.

Pyrocorax, πυρροκόραξ, Auis luteo roſtro, nigra, præcipuo ſapore: nomen habet à colore roſtri igneo: quaſi ignituta coruum dicas. Vide Plinium, lib. 10. cap. 48.

PYRODES, πυρώδης, Cilicis filius qui primus è ſilice excuſsiſſe ignem dicitur; quemadmodum aſſeruaſſe in ferula, Prometheus. Plinius libr. 7. cap. 56.

Pyrois, penul. corr. genitiui, pyroentis, πυρόεις, Martis ſidus, ab igneo colore dictum. ¶ Eſt item nomen vnius ex equis Solis. Ouid. 2. Metam. Interea volucres Pyrois, & Eous, & Aethon Solis equi, quartúſq; Phlegon, hinnitibus auras Flammiferis implent. Dictus Pyrois, quaſi ignitus, vel igne plenus.

Pyromantia, penul. acuta, πυρομαντεία, Genus diuinationis quæ fit per ignem. Vide in dictione MAGIA.

Pyropus, pi, pen. prod. πύρωπος, Gemma eſt flammæ colorem referens: vnde & nomen. Ouid. 2. Metam. Flammas imitante pyropo.

PYRPILE, es, πυρπίλη, Maris Aegæi inſula, Cycladum omnium clariſsima, quæ notiore nomine Delos appellatur. Pyrpile dicta eo quòd ibi primùm ignis repertus exiſtimetur, teſte Plinio, lib. 4. cap. 12.

PYRRHA, πύρρα, Deucalionis vxor, quæ poſt diluuium vnà cum marito, iactis poſt terga lapidibus, humanum genus fertur reparaſſe: vt fabulatur Ouid. 1. Metam. ¶ Eſt & hoc nomine Cariæ ciuitas, iuxta Myrtoum pelagus: cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 29. ¶ Eſt & alterum eiuſdem nominis oppidum in Lycia, apud eundem libr. 5. cap. 27. ¶ Item aliud in Eubœa inſula apud eundem lib. 4. cap. 12. ¶ Aliud præterea in Magneſia, cuius meminit idem Plin. libr. 4. cap. 8. ¶ Rurſus aliud in Phocide, apud eundem, lib. 4. cap. 3. ¶ Item aliud ad Pontum Euxinum, non procul à Mœotide, maris impetu hauſtum, teſte eodẽ Plinio, libr. 2. cap. 29. ¶ Ad hæc fuit & aliud in Leſbo inſula, cuius meminit Ptolemæus, libr. 5. cap. 2, & Plin. lib. 5. cap. 31. ¶ Eſt item Pyrrha ſiue Pyrrhe, inſula Cariæ adiacens, in ſinu Ceramico: cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 31.

Pyrrhycha, æ, ſiue pyrrhiche, es, πυρρίχη, Genus fuit ſaltationis enopliæ, hoc eſt quam armati peragebant, quæ Lacedæmoniorum iuuentuti loco bellici progymnaſmatis erat, teſte Ariſtoxeno, apud quos à quinto ſtatim ætatis anno pueri incipiebant πυρριχίζειν, accinẽte interim aliquo carmen hyporchematicum, ad cuius numeros motus cõponebant. Erat autem hoc laborioſum ſaltationis genus, pugnãtium, iaculantiúmque: item ictus, iactúſq; declinantium: interdum etiam ſubſilentium, & ſucciduo poplite ſe excipientium, motus geſtúſq; exprimens: vt abundè docet Plato lib. 7. de legibus. Plin. lib. 7. cap. 57, à Pyrrho quodã Cretenſi primùm inſtitutam tradit in Creta. Ariſtoxenus originem eius ad Pyrrhychum quendam Laconem refert. Ariſtoteles contrà ad Pyrrhũ Achillis filium, quem primum omnium pyrrhycham ait ſaltaſſe ad Patrocli rogum. Sueton. in Cæſare, Pyrrhichen ſaltauerunt Aliæ, Bithyniæque principum liberi.

Pyrrhicharij, ſiue Purrhicharij, (vt ſcribebant veteres, nullam peregrinam literam recipientes) πυῤῥιχισταί, Qui pyrrhicham ſaltabant armati, pugnantium, ictúſque inferentium vicißim, & declinantium geſtus motúſq; ad rhythmum imitantes. Vtitur hac voce Vlpianus l. At damnũ. ff. de Pœnis.

Pyrrhiachus, penul. corr. adiect. Liu. 1. bel. Maced. Quum legibus cautum eſſet ne de pace, bellóve, niſi in panætolico & pyrrhiacho concilio ageretur. Vetus exemplar habet, pylaico.

Pyrrhichius, πυῤῥίχιος, Pes metricus, conſtans ex duabus ſyllabis brevibus: dictus à Pyrrho, qui primus victoria potitus, frequentibus pyrrhichijs eſt laudatus.

PYRRHO, πύῤῥων, Philoſophus fuit elidenſis primò pictor, deinde Anaxarchi diſcipulus: à quo philoſophi Pyrrhonij dicti, quos Græco cognomento σκεπτικοὺς, id eſt conſideratores appellant. Nihil enim decernunt, ſed in quærendo ſemper, conſiderandóque ſunt: ac ne videre quidem planè quicquam, neque audire ſe putant: aiúntque veritatem incomprehenſibilem videri. Iidem ἀποῤῥητικοὶ, id eſt ambigentes dicuntur, quoniam nihil affirmant, & de omnibus ambigunt. Vixit annis fermè nonaginta.

Pyrrhopœcilus, πυῤῥοποίκιλος, Marmoris genus, quod & à Syene Thebaidis vrbe, circa quam effodiebatur, Syeniticum dicebatur, ſiue lapis Syenites. Ex hoc Aegyptiorum reges obeliſcos faciebant, quos Solis nomini dicabant: teſte Plinio lib. 36. cap. 8, Pyrrhopœcilon autem Græci à fuluarum macularum varietate videtur appellaſſe. Nam πυῤῥὸς fuluũ appellant, & ποίκιλον varium.

PYRRHVS, πύῤῥος, Achillis filius, ex Deidamia Lycomedis filia, ita dictus à fuluo colore capillorum, teſte Seruio. Hic & Neoptolemus appellatus eſt, propterea quòd admodum adoleſcẽtulus ad belli Troiani reliquias fuerit perductus. Erat enim in fatis, ſine illo Troiam capi non poſſe. In Ilij autẽ expugnatione primùm Politen Priami filium, deinde & patrem ipſum interfecit. Polyxenam Achillis patris ſui Manibus inferias miſit: Andromachen verò quæ in prædam ſibi ceſſerat, aliquandiu iuſtæ vxoris loco habuit, quam deinde, Hermionem Menelai & Helenes filiam ductura, Heleno vxorem tradidit. Erat autem Hermione multo ante Oreſti deſponſata: cuius etiam mutuo amore tenebatur. Aegrè itaque ferens Oreſtes vxorem ſibi eripi, ex inſidijs Pyrrhum obtruncauit. ¶ Fuit & alter Pyrrhus, Epirotarum rex, materno genere ab Achille, paterno ab Hercule oriundus: qui quum à ſuis ob odium paternæ crudelitatis, ad necem quæreretur, clàm à matre ſubductus eſt, & Illyricorum reginæ traditus nutriendus: apud quam quum ad ſummã ſpem adoleuiſſet, reuocatus à ſuis, regni adminiſtrationẽ ſuſcepit. Poſtea à Tarentinis accitus, aduerſus Romanos vario euentu pugnauit. Periit ictu tegulæ percuſſus, quum Thebas cepiſſet. Vide vitam eius latius apud Plutarchum.

Pyrus, priore correpta, Arbor nota. ἄπιος. Virg. 4. Georg. Edurámq; pyrum, & ſpinos iam pruna ferentes, Idem 1. Eclog. Inſere nunc Meliboee pyros, pone ordine vites, &c. ¶ Pyrum, fructus. ἄπιον. dictum quòd ad ſimilitudinem pyramidis è lato tendat in acutum, flammæ ſimilitudinem reddens. Autumnalia pyra, acidulo ſapore iucunda, Tiberiana appellantur, quòd maximè Tiberio principi placuere. Plin. lib. 15. Cucurbitina pyra, ob cucurbitæ ſimilitudinem ſic dicta, Cato cap. 7, Decumana pyra, apud Columellam libr. 12. cap. 10. Veſci pyris. Horat. 1. Epiſt. 7, Non quo more pyris veſci Calaber iubet hoſpes. Idem Epod. 2. Vt gaudet inſitiua decerpens pyra. De pyris multa vide apud Plin. libr. 15. cap. 15. Mammoſa pyra, apud eundem ibidem.

PYTHAGORAS, πυθαγόρας, Philoſophus fuit Samius, Mnęſarchi annulorum ſculptoris filius, & Italicæ philoſophiæ princeps, de quo extat celebre illud elogium apud Ouidium 15. Metam. Mente deos adijt, & quę natura negauit Viſibus humanis, oculis ea pectoris hauſit. Auditor fuit Pherecydis Syri: poſt cuius mortem Hermodamanti iam ſeni, Creophili nepoti, ſe in diſciplinam dedit. Sub quo quum ſatis profeciſſe videretur, in Aegyptum nauigauit, vt illorum Theologiam, ritus, moréſque cognoſceret. Deinde Aſtrologiæ, Chaldaicæq; diſciplinæ cupidus, Babylonem ſeſe contulit: vbi ſyderum curſus, eorúmque in genituris hominum effectus, eſt edoctus. Spartam quoque adiit, & in Cretam nauigauit, vt Minois, & Lycurgi inclytas eo tempore leges cognoſceret. Poſt

Poſt hæc in patriam rediens, quum eam à Polycrate tyranno occupariſſet, in eam partem Italiæ ſeceſsit, quæ magna Græcia dicta eſt: delectáque ſede apud Crotoniatas, magno auditorum affluxu Philoſophiam profeſſus eſt, quo tempore Romæ regnabat Seruius Tullius, vt docet Liuius lib. 1. ab Vrbe. Auditores fertur habuiſſe non pauciores ſexcentis, qui noctu ad eum audiendum confluebant: ex quibus clariſſimi fuerũt Archytas Tarentinus, Alemæon Crotoniata, Hippaſus Metapontinus, & Philolaus Crotoniata. Primus τὴ μετεμψυχόσιν, hoc eſt transfuſionis animarum in alia corpora, aſtructor fuit. Idque vt facilius perſuaderet, primùm ſe Aethalidem Mercurij filium fuiſſe affirmabat, quúmq; à patre optio ſibi facta eſſet petendi quicquid vellet, excepta immortalitate, ſe ab illo petiiſſe vt & viuens & vita functus, omnium quæ contingerent, memoriam haberet. Eámq; ob causam ſe omnium quæ in vita geſsiſſet, meminiſſe, eandémque memoriã poſt obitum referuaſſe. Poſt Aethalidę mortem Euphorbũ ſe fuiſſe aiebat, & deinde Hermotimũ, poſtea Delium quendam piſcatorem nomine Pyrrhum: mortuóq; Pyrrho, ſe factum eſſe Pythagoram. Crotoniatis & Metapontinis leges conſcripſit, populóſq; luxuria diffluentes ad ſobrietate, & doctrina ad frugalem cultũ reuocauit, adeò vt & mulieres integritate eius, vitæq; ſeueritate adductæ, auratas veſtes, ornamentáq; luxuriora in tẽplo Iunonis conſecrarent. Poſtremò quum multos annos Crotone egiſſet, Metapontũ commigrauit: vbi & ſupremum diem obiit: quanquã aliis alia tradentibus, de mortis genere non ſatis conſtat. Quanti autem illud viuum feciſſent Metapontini, poſt obitũ eius declararunt, ędes eius pro templo ei conſecrantes, diuinũſq; honoribus mortuum proſequentes. Ab animaliũ carnibus, & à fabis religioſiſsimè abſtinebat. Quod & tangit Iuuenalis, ſaty. 15, Vel quò non fugeret, ſi nunc hæc monſtra videret Pythagoras, cunctis animalibus abſtinuit qui, Tanquam hõmine, & ventri indulſit non omne legumen?

Pythagorei, πυθαγόρειοι, Doctrinæ & præceptis Pythagoræ inſiſtentes, qui & Pythagorici dicuntur. Iuuenalis, Viue bidentis amans, & culti villicus horti: Vnde epulas poſsis centum dare Pythagoræis

PYTHEAS, pen. corr. πυθέας, Rhetor Athenienſis, Demoſthenis æqualis, ſupra modum arrogans: qui quum æris alieni cauſa in carcerem coniectus eſſet, fractis vinculis ad Macedones transfugit. Scripſit conciones aliquot, & orationes in genere iudiciali, aliáque nonnulla. Malè audiuit nomine furti. Quare quum in Demoſthenẽ cauillans, ei obiecciſſet, orationes eius lucernam olere: Noui, inquit ille, tibi inuiſos eſſe qui noctu lucernam habent.

PYTHERMVS, πύθερμος, Princeps fuit eius legationis quã Iones, Aeoléſque ad petendum auxilium aduerſus Cyrum ad Lacedæmonios miſerunt: qui quum Spartam appuliſſet, purpurea veſte indutus, in Spartiatarum conuentum proceſsit, hortatúſque eſt Lacedemonios multis verbis ad auxilium Ionibus ferendum. Autor Herod. lib. 2.

PYTHIA. Pythiorum, πύθια, Ludi Apollinares qui in Apollinis honorẽ fuerant inſtituti ob cædem pythonis ſerpentis nocẽtiſsimi: aut vt Strabo lib. 9. ſcribit, hominis ſceleratiſsimi, cognomento Draconis. Ouid. lib. 1. Meta. Inſtituit ſacros celebri certamine ludos Pythia perdomi ta ſerpentis nomine dictos. Victores huius certaminis, teſte Luciano, lauro coronabantur, additis pomis ex Apollinis templo ſumptis.

Pythionices, pen. prod. πυθιονίκαις, Pythiorum victor: ſicut Olympionices Olympiorum.

PYTHIAE, πυθίαι, Sacerdos Apollinis apud Delphos, quæ conſulentibus oracula reddebat ita dicta παρὰ τὸ πυνθάνεσθαι, hoc eſt à conſulendi & interrogandi vſu. Vnde & Phœbades ipſæ, Pythiæque dicuntur, teſte Strabone lib. 9. Alij, Pythij cognomen ἀπὸ τοῦ πύθεσθαι, hoc eſt à putreſcendo tractum exiſtimant, eo quòd nunquam ſine vi caloris fiat putrefactio. ¶ Pythij item dicebantur qui Delphos ad conſulendum oraculum publicè mittebantur, qui vnà cum Regibus cibaria aſsignata habebant, vnáque cum iis veſcebantur.

PYTHODORVS, πυθόδωρος, Sculptoris eximij proprium nomen apud Plinium, lib. 36. cap. 5.

PYTHON, πύθων, Serpentis nomen, à πύθω, quod eſt putredo, eo quòd ex putredine terræ poſt diluuium Deucalionis natus dicatur. Hunc ab Apolline ſagittis interfectum fuiſſe fabulantur Poetæ, eo quòd terræ putredo Solis calore abſumatur. Claud. 7. Paneg. Cæruleus tali proſtratus Apolline Python. ¶ Pythones item dicuntur ſpiritus diuinatores, qui ſe humanis corporibus inſinuantes, edunt vaticinia. Quin & homines ipſi qui à dæmonibus huiuſcemodi poſſeſsi ſunt, Pythones appellantur: vt non obſcurè indicat Plutarchus eo in opuſculo quod inſcribitur, Cur oracula deſierint.

Pythoniſſa, huius fœminini, πυθόνισσα, Hoc eſt mulier ſpiritu huiuſmodi correpta: quam etiã Tibullus pythona appellat, Delphica, inquiẽs, python. tãquam pythonis vocabulum duobus generibus ſit cõmune.

Pythonici, πυθωνικοὶ, Homines pythone, hoc eſt diuinatore ſpiritu correpti, qui & ἐγγαστρίμυθοι à Græcis appellantur.

PYTHON, πύθων Orator Byzantius eloquentiſsimus, apud Philippum Macedoniæ regem, cuius meminerunt Aeſchines & Demoſthenes in orationibus.

PYTHONOS come, πύθωνος κόμη, Locus eſt in Aſia, quò primo aduenientes fuit tempore conueniunt ciconię, & eam quæ vltima aduenit, laniat vniuerſæ. Autor Plinius lib. 10. cap. 23.

PYTHOPOLIS, πυθόπολις, Ciuitas eſt in ea Aſiæ minoris parte quæ Myſia vocatur, teſte Plinio lib. 5. cap. 32. ¶ Eſt & Pythopolis Cariæ, ſic dicta à Pythe illo diuite, qui & Xerxem conuiuio excepit, & militibus eius ſenos Daricos aureos in capita diſtribuit. Stephanus.

Pytiſma, atis, πύτισμα, Leuis ſputi irro ratio, à πυτίζω, quod eſt ſputo leuiter & crebrò irrorare. Iuuenal. Saty. 11, Qui Lacedæmonium pytiſmate lubricat orbem. Id eſt qui lubricat anuſſum ſputo. Sunt tamẽ qui hoc in loco legant pedemate: alij etiam, pityliſmate. Vide Politiani Miſcell. Centuria prima, cap. 38.

Pyulcos, πύολκος, chirurgicum inſtrumentum, puri eximendo accõmodum: ita dictum, quaſi τὸ πύου ὕλκον. Meminit huius inſtrumenti Galenus lib. 5. Methodi.

Pyxacanthum, πυξάκανθον, Frutex eſt ſpinoſus, cubitalibus ramis, foliis buxi: vnde & nomẽ accepit, quaſi buxea acanthus. Nam πύξος nobis buxum ſonat. Præſtantiſsimum naſcitur in Lycia: vnde & medicamentum, quod ex eo conficitur, Lycium appellatur: de quo ſuprà egimus ſuo loco.

Pyxis, idis, πυξίς. Propiè vaſculum è buxo, quod Græci πύξον appellant: ex quo ligno primùm fieri cœpit: quanquam & ex alia materia fieri poſsit. Nam (vt docet Quintilianus lib. 8. cap. 6.) pyxides cuiuſcunque materiæ ſunt, quarum vſus variis rebus eſt accõmodatus. Cic. pro Cælio, Eõdem Licinium eſſe venturum, atque iis veneni pyxidem traditu rum. Martial. lib. 9, Et lateas centum condita pyxidibus. Plin. lib. 18. cap. 11, Primori ineſt pyxis ferrea. Apul. de Aſino lib. 3, Arcula quadam recluſa pyxides plurſculas inde depromit. ¶ Pyxides item in oſsibus per ſimilitudinem quandam appellantur acetabula, pyxidum more excauata, quæ rotunda oſsium capita excipiunt.

Pyxidicula, diminutiuum, In qua aromata continentur. πυξίδιον. Corn. Celſus lib. 6, Liquidum collyrium pyxidicula ſeruatur.

Pyxidatus, adiectiuum, Quod pyxidis ſimilitudinem refert. πυξοειδὲς. Plin. lib. 31. cap. 6, Commiſſuris pyxidatis.

PYXVS, Pyxuntis, πυξοῦς, Oppidum Lucaniæ à Latinis Buxentum appellatum. Plin. lib. 3. cap. 5.

Q

LITERA, muta eſt, propemodum ſuperuacua, ſicut & K, quoniam c, poteſt implere earum vicẽ: & propter nihil aliud ſcribenda videtur, niſi vt u vocalẽ ſemper poſt ſe ſequẽtem in eadem ſyllaba cum altera vocali coniungat, quæ alioqui in eadẽ ſyllaba coniungi nõ poſſet, obliquiorémq; & pinguiorem efficiat ſonum. Quint. lib. 12. cap. 10, Duras & illa ſyllabas facit, quæ ad coniungendas demum ſubiectas ſibi vocales eſt vtilis, aliàs ſuperuacua: vt quũ Equũ, ac Equos ſcribimus, quum ipſæ etiam vocales duæ efficiant ſonum, qualis apud Græcos nullus eſt, ideóque ſcribi illorum literis non poteſt. Quod ſanè terminatio ipſius q, & neceſſaria conſequentia alterius u, poſt illud, & ante alteram vocalem, indicare poteſt. Nunquam enim in eadem ſyllaba vocalem poſt q, ponere poſſumus, quin inter q & vocalem, u interponamus: vt qualis, quæror, ſequitur, loquor, & quum. ¶ Mutatur autem q in c: vt Loquor, locutus, Sequor ſecutus: in ſ, vt Torqueo torſi: in x, vt Coquo coxi.

Quà, aduerbium, modò ſignificat per quem locũ. πῇ, ὅθι, ἵν' ἔτ. Autor Priapeæ, Ad fontem dic mihi quà ſit iter. Cicer. pro Cecin. Omnes introtus quà adiri poterat in eum fundum. Idem 4. Philipp. Ipſe in templum, neſcio qua, per cuniculum aſcendit. ¶ Modò inquantum, ſiue quatenus. καθόσον. Seneca, Hominem quippe, quà animal eſt, mouei ſenſu oportet. ¶ Modò partim, vel tum. Plin. Epiſt. 4 9. lib. 3, Medium tempus diſtentum, impeditúmque, quà officiis maximis, quà amicitia principum egiſſe. Cicer. Quinto fratri, Omnia conueſtiuit hedera, quà baſim villæ, quà intercolumnia ambulationis. Idem Attico lib. 1, Quà domini, quà aduocati ſibilis conſciſsi ſunt. id eſt tum domini, tum aduocati. Idem alibi ad eundem, At quàm honeſta, quàm expedita tua conſilia! quàm euigilata tuis cogitationibus, quà itineris, quà nauigationis, quà congreſſus, ſermoniſque cum Cæſare? Id eſt tum itineris, tum nauigationis, tum congreſſus, & ſermonis cum Cæſare. Vel (vt Budæus interpretatur) Quà in parte itineris, nauigationis, & congreſſus ſit mentio. Et rurſum lib. 15, Intelligo te diſtentiſsimum eſſe quà de Buthrotiis, quà de Bruto, id eſt partim ob Buthrotios, partim ob Bruti ludos. ¶ Interdum quà, idem valet quod quà ratione, vel quo modo. Virg. 1. Aeneid. Quà facere id poſsis, noſtram nunc accipere mentem. ¶ Aliquando idem quod qua parte. Ouid. in Epid. Philidis, Quà patet vmbroſum Rhodope glacialis ad Hæmũ. ¶ Eſt etiam qua, ablatiuus fœm. à nominatiuo quæ: nam qua nominatiuo non vtimur niſi in compoſitis. Qua gratia, pulchrè dicitur pro quamobrem. Plaut. in Amph. Amphitryo redire ad nauim melius eſt nos. AM. Qua gratia? ¶ Qua de re ſimiliter, aliquando pro quamobrem ponitur. Cicero, Qua de re, Iudices, vobis magnopere prouidendum eſt. Aliàs idem eſt quòd de qua re. Cicero 2, Rhetor. Firmatur ſimilitudine eius rei qua de re agitur, &c. ¶ Qua cauſa, idẽ quod quamobrem. Plaut. in Menęch. Quid de te merui, qua me cauſa perderes? Similiter qua de cauſa Plin. lib. 18. cap. 7, Qua de cauſa leuior illis quàm cæteris, panis eſt.

Quacunque, aduerbium eſt ſignificans per quamcunque partem, vel per quemcunque locum. Liuius 1. ab Vrbe, Vbi eò ventum eſt, quacunq; incedit, armata multitudo pauorem ac tumultum facit. ¶ Eſt etiam quacunque ablatiuus à quæcunque. Ibidem, Is Aſcanius, vbicunque, & quacunque matre genitus, &c.

Quadantenus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quadantenus, antepen. acuta, Vsque ad quandam partem, siue aliquãtulum. ἕστερ ὡς μίχρι τινός. Plinius lib. 26. cap. 10, Tria autẽ genera eius, latum, & alterum longius, quadantenus rubens.

QVADI, κυάδοι Dioni, Bohemorum olim gens, sicut & Marcomani. Hieronym. Sarmatæ, Quadi, Vandali, & innumerabiles aliæ gentes, equorum & vulpium carnibus delectantur.

Quadra, æ, Instrumentum planum, aut modicè concauum, super quo cibos dissecamus: ita dictum à figura quadrata: nam quæ orbiculari sunt figura, orbes potius nominantur. πίναξ. Eædem & mensæ dicuntur: solentque in iis cibi singulis conuiuiis apponi. Neque solùm ex ligno, stanno ve, aut argento, vt hodie: verumetiam ex pane fiebant. Vnde est illud apud Virg. 7. Aeneid. Patulis nec parcere quadris. Et paulò pòst. Heus etiam mensas cõsumimus. ¶ Aliena quadra viuere, est alienis sumptibus victitare. Iuuenalis saty. 5, Vt bona summa putes aliena viuere quadra. ¶ Quadra placentæ. Martialis lib. 6. Quum mittis, turdúm ve mihi, quadrámve placentæ, Siue femur leporis, siue quid his simile.

Quadragenarius, a, um, Quod in se continet quadraginta: vt Quadragenarius lapis: id est quadraginta librarum. Quadragenarius homo, id est quadraginta annorum. τεσσαρακονταέτης. Grex quadragenarius, id est quadraginta capitum. Liuius 7. ab Vrbe, Quadragenariæ octo cohortes, lecta robora virorum scribuntur. Quadragenariæ cohortes, id est quadraginta viros continentes.

Quadrageni, æ, a, quanuis propriè sit numerus distributiuus, sicut bini, & terni, frequenter tamen accipitur simpliciter pro quadraginta. Colu. lib. 5. cap. 2, Centies vicies ducẽi quadrageni, siunt vigintiocto millia & octingenti.

Quadragesimus, a, um, Vnus ex numero quadragenario. τεσσαρακοστός. Plin. lib. 14. cap. 20, Cocti parte quadragesima. ¶ Aliquando vltimus ex quadraginta. Plin. lib. 2. cap. 8, Quadragesima secunda Olympiade. ¶ Quadragesima, absolutè dicitur pro quadragesima parte. τεσσαρακοστή. Suet. in Caligula, cap. 4, Pro litibus, atq; iudiciis vbicunq; conceptis quadragesima summæ, de qua litigaretur, exigebatur. Sic dicimus decimam, vigesimam, quinquagesimam, centesimam, PARTIS vocabulum venuste subintelligentes, quòd rusticè exprimeretur.

Quadraginta, Quater decem, adiectiuum, est numeri cardinalis. τεσσαράκοντα.

Quadragies, aduerbium numerandi idem significans quod quater decẽ. τεσσαρακοντάκις.

Quadrangulus, adiect. Quod habet quatuor angulos. τετράγωνος.

Quadrans, Quarta pars alsis, hoc est vnciæ tres. τὸ τρίτον μέρος. Plin. lib. 28, Ad tussim veterem recens decoquitur quadrantis pondere, in vini sextariis tribus. Quoties autem de re numaria sermo est, quadrans, æreus numulus est, teste Plinio, qui & triuncis, vel triunx vocatur, à tribus vnciis. Vt enim Sestertius quarta pars est denarij: ita quadrans, quarta pars assis. Iuuc. Saty. 7, Nã si Pieria quadrãs, tibi nullus in arca Ostẽdatur. Quadrãs opere, apud Col. lib. 2. cap. 4, est quarta pars operæ. ¶ Est etiã quadrans quum de mensuris loquimur, quarta pars Romani sextarij, hoc est cyathi, vel vnciæ tres. ¶ Quadrans pedis, est mensura quatuor digitorum, quam etiam palmũ minorem vocamus. παλαστή.

Quadrantalis, quadrantale. Plin. lib. 15. cap. 13, Quatuor pedum & semipedis per medium ambitum, crassitudine quadrantali. id est pedis quartæ partis.

Quadrantal, Figura est omni ex parte quadrata, quales sunt cubi, & tesseræ quibus in alueolo luditur. κύβος. In quamcunque enim partem inciderint, immotam habent stabilitatem. Est etiam quadrantal mensuræ genus, pedem quaquauersum quadratum habens, continens sextarios quadraginta octo: vsitatiore nomine amphoram appellamus. ἀμφορεύς, Plaut. in Curcul. Anus hæc sitit. PERA. quantillum sitit? PERA. modica est, capit quadrantal.

Quadrantarius, a, um, adiectiuum est à quadrante deductum. τετραημοριαῖος. vt Quadrantaria permutatio, id est permutatio quadrantum. Cic. pro Cælio, Nisi fortasse mulier potens quadrantaria illa permutatione facta familiaris erat balneatori. Accipitur pro vili & contemnendo: vnde quadrantaria meretrix dicitur vilissimũ scortum, quod vix paucis quadrantibus noctes suas posset locare. Huc etiã respexisse videtur Cæcilius apud Quintilianum lib. 8. cap. 6, quum Clytæmnestrã, quadrantariam vocat, impudicitiam nimirum illius notãs. Solet enim prostibulis aliquot quadrantuin merces esse constituta.

Quadrarius, adiectiuum. Idem quod quadratus, aut certè quadrangulus: vt Vas quadrarium. τετράγωνος. Cato de Re rust. cap. 18, Torcularium fædificare voles quadrariis vasis, vti contractiora fient, ad hunc modum vasa componito.

Quadratarij, Quadratura, Quadratus, vide QVADRVM.

QVADRATVS, Apostolorum discipulus, Præsul Atheniensis, vnà cum Philippi filiabus, prophetico spiritu clarus perhibetur. Christianos magnis ea tempestate terroribus dispersos, sita prudentia redintegrauit. Adriano principi Athenas venienti, librum pro nostra religione cõpositum dicauit, valde quidem probatum: in quo suæ fidei rationem assignat: vidisséque se plurimos in Iudæa asserit, qui variis pressi calamitatibus, liberati sunt: sed & mortuos quoque reuixisse. Ex Hieronymo & Eusebio.

Quadricornium, dicimus quod quatuor cornua habet. τετράκερως.

Quadridens, omnis gen. Quod quatuor habet dentes. Cato cap. 10, Rutra quinque, rastros quadridentes duos.

Quadriennium, nij, Spatium quatuor annorum. τετραετία. Cic. 5. Verr. Nam quum quadriennio pòst in Siciliam venissem, &c.

Quadrifariam, aduerbium, Quadripertitò, hoc est in quatuor partes. τετραχῶς. Liuius 4. ab Vrbe, Quadrifariam diuiso exercitu. Idem lib. 1, Quadrifariam enim Vrbe diuisa regionibus collibúsque, quæ habitabantur partes, tribus eas appellauit. Sueton. in Vitellio, cap. 13, Sed vel præcipuè luxuriæ fœuitiæque deditus, epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertiebat, in ientacula, & prandia, & cœnas, comessationésque.

Quadrifidus, a, um, pen. cor. Quod in quatuor partes findi potest, aut fissum est. τετράχηλος. Virgil. 2. Georg. Quadrifidáq; sudes, & acuto robore vallos. hoc est ita robustas, vt in quatuor partes diuidi possint. Trabs quadrifida, Valer. 1. Argon. Labor quadrifidus, Claud. 5. Paneg.

Quadriforis, quadrifore, Quod quatuor fores, siue foramina habet. τετράθυρος. Plin. lib. 11. cap. 21, Vespæ nidos Vere faciunt fere quadrifores.

Quadriforme, Quod habet quatuor formas. τετράμορφον.

Quadriga, æ, pen. prod. Currus quatuor equis iunctus, quasi quadriga. τέθριππον. Gell. lib. 19. cap. 8, Quadrigas Cæsar etiam si currus vnus equorum quatuor iunctorum agmen vnum sit, pluratiuo numero semper dicendas putat. Horat. 2. Car. Ode 16, –tibi tollit hinnitum apta quadrigis equa. Cic. de Claris orat. Nec enim in quadrigis eum secundum numerauerim, aut tertium, qui vix è carceribus exierit. Idem 3. de Natu. deorum, Mineruam quadrigarum inuentricem ferunt. ¶ Aliquando quadrigarũ nomine intelliguntur equi, qui quadrigas aguot. Colu. lib. 3. cap. 9, Vnde sacrorum certaminum studiosi pernicissimarum quadrigarum semina diligenti obseruatione custodiunt, & spem futurarum victoriarum concipiunt, propagata sobole generosi armenti. Plaut. in Asin. Nam si huic occasioni tempus se subduxerit, Nunquã pol indipiscet quadrigis albis posthea. Vbi quadrigas albas vocat equos Veneris, qui albi erant, & citi: vt sit sensus, Etiamsi currum Veneris ab alitibus vectum, & per hoc summæ celeritatis, conscenderet, & sequi vellet iam amissam occasionem, nunquam eam cõsequeretur, Virg. 8. Aeneid. Haud procul inde citæ Metium in diuersa quadrigæ Distulerant. Claud. 7. Paneg. –velut ordine rupto Quum procul infamæ traherent Phaethonta quadrigæ.

Quadrigula, diminutiuum. Cicer. de Fato, At Philippus hasce in capulo quadrigulas vitare monebatur.

Quadriiugi, siue Quadriiuges, pen. cor. Equi quaterni ad vnum iugum alligati. τετράζυγες, τέτρεροι. sicut Biiugi, Triiugi, & Seiugi, quum duo, vel tres, vel sex equi ad vnum iugum adhibentur. Ouid. 2. Metam. –tri tũmq; relinquunt Quadriiuges spatium: nec quo prius, ordine currunt. Virgil. 10. Aeneid. –quin ecce Nyphæi Quadriiuges in equos, aduersáque pectora tendit. Currus quadriiugi, τέθριπποι. idem quod quadriga, id est currus quatuor equos iunctos habens. Virg. 3. Georg. Quadriiugo vehitur curru.

Quadrigarius, rij, Qui quadrigas in Circẽsibus agebat, inquit Asconius. τέθριππολάτης. Varro 2. de Re rust. cap. 7, Docet aliter quadrigarius, & desultor. Fuit præterea hoc cognomen Q. Claudij, scriptoris vetustissimi, non semel ab A. Gellio citati.

Quadrigatus, Numus erat argenteus, quadrigæ imaginẽ habens impressam: sicut Bigatus, qui bigarum notam habebat. Plin. lib. 33. cap. 3, Nota argenti fuere bigæ, atque quadrigæ: & inde Bigati, & Quadrigati dicti. Liu. 2. belli Pun. Pacti vti ärma, atq; equos traderent, in capita Romana tricenis numis quadrigatis, in socios ducenis, in seruos cẽtenis.

Quadrigeminus, adiectiuum. Plin. lib. 8. cap. 23, Cerastis corpore eminere cornicula sæpe quadrigemina, quorum motu, &c. id est quatuor cornicula.

Quadrilaterum, Quod habet quatuor latera. τετράπλευρον.

Quadrilibris, quadrilibre, penult. prod. Quod est ponderis quatuor librarum. Plautus in Aulul. Quadrilibré aulam auro onustam habeo, qui me est diuitior.

Quadrilinguis, Qui quatuor linguas habet: aut qui quatuor diuersis loquitur linguis. τετράγλωσσος.

Quadrimembris, Quatuor membrorum, hoc est partium. τετραμερής.

Quadrimus, ma, mum, penu. prod. Quod habet quatuor annos. τετραετής. Plaut. in Cap. Perdidi vnum filium puerum quadrimum. Plinius lib. 8. cap. 44, Ad tales partus equis neque quadrimis minores, neque decennibus maiores.

Quadrimulus, li, diminutiuum. Plaut. in Pœn. Altera quinquennis, altera autem quadrimula, Cum nutrice vnà periere.

Quadrimatus, tus, Aetas quatuor annorum. τετραετία. Plin. lib. 8. cap. 45, Id consequutus est non ante quadrimatũ ad partus vocando. Idem lib. 19. cap. 11, Sed ex his quæ sunt fortissima, nullum extra quadrimatum vtile est. Agere quadrimatum. Colum. lib. 7. cap. 9, Quàm falacissimos oportet esse mares, qui & annicula ætate commodè progenerant, dum quadrimatum agant.

Quadringenti, æ, a, Quater centũ, numeri cardinalis est. τετρακόσιοι. Cic. in Pisonem, Centum prope annos legem Aeliam & Fufiam renouauimus: quadringentos iudicium, rationémque Censoriam. Idem de Diuin. Tali quadringenti iacti.

Quadringenties, aduerbium. Cicero pro Rabirio, Sestertiũm bis millies & quadringenties, ne magnopere contemneret.

Quadringentesimus, a, um, Vnus, vel postremus ex quadringentis. τετρακοσιοστός. Plinius lib. 8. cap. 6, Anno Vrbis quadringentesimo septuagesimo secundo.

Quadringenus, a, um, & (vt nonnulli legunt) quadrigenus, vel quadricenus. Liuius 8. ab Vrbe, Vectigal quoque eis Campanus populus iussus pendere in singulos quotannis (fuere autem mille & fexcenti) denarios numeros quadrigenos quinquagenos.

Quadrinoctium, Tempus quatuor noctium: sicut Binoctium spatiũ duarum noctium. τετραννύχιον.

Quadrinus, a, um, pen. prod. adiectiuum, pro quatuor dicitur: vt Trinus pro tribus. Plinius libr. 11. cap. 36, Mutationes, & in alias figuras tranſitus trinis, aut quadrinis diebus.

Quadripertior, iris, In quatuor partes diuido. τετραχῶ μερίζω. vnde quadripertitũ, in quatuor partes diuisum. Plin. lib. 11. cap. 22, Nucleorũmque illis quadripertita distinctio. Cic. 3. Verr. Quare hæc eadem erit quadripertita distributio totius accusationis meæ.

Quadripertitò, aduerbium, idem significans quod quadrupliciter, siue in quatuor partes. τετραχῶς.

Quadriremis, huius quadriremis, pen. prod. Nauis quæ quatuor remorum ordines habet. τετρήρης. Liuius 4. belli Punici, Præmissa quadriremis, quum intrasset fauces portus, capitur. Cicer. 7. Verr. Egreditur Centuripina quadriremi Cleomenes è portu.

Quadriuium, Dicitur locus publicus vbi quatuor viæ concurrunt. τετράοδος. Catullus ad Cælium de Lesbia, Nunc in quadriuiis & angiportis Glubit magnanimos Remi nepotes. Iuuen. saty. 1, Nónne libet medio ceras implere capaces Quadriuio?

Quadro, quadras, vide QVADRVM.

Quadrum, quadri, Idem quod quadratũ, quod scilicet quatuor æquales lineas, quatuórque angulos rectos habet. τετράγωνον. Col. lib. 8. cap. 3, Perticæ dolantur in quadrum. ¶ In quadrum sententias redigere: hoc est æqualiter fundere, & suo numero seruato æqualiter disponere. forma enim quadrata, inquit Quintilianus, nulla est ex parte neque longior, neq; breuior. Cic. in Orat, Quin redigeret omnes ferè in quadrum, numerúmque sententias.

Quadro, as, In quadrum redigo. τετραγωνίζω. Horat. 1. Epist. 6, Et quæ pars quadret aceruum. Colu. lib. 11. cap. 2, Abies atque populus singulis operis ad vnguem quadrantur. ¶ Per translationem ponitur pro consentire, & ex omni parte conuenire. ἁρμόττω, συμφέρω. Tractum à lapidibus quadris, qui omniũ laterum æquali proportione inter se optimè conueniunt. Virg. 2. Georg. –nec fecius omnis in vnguem Arboribus positis secto via limite quadret. Apul. Vt omnia ad calamitatem quadrarent. Cic. 3. de Orat. Et tamen eam coniunctionẽ, sicuti versum, numerosè cadere, & quadrare, & perfici volumus. Idem de Claris Orat. Quoniam tibi quadrat omnia in illis fuisse paria. Quadrare ad, Cic. ad Att. lib. 4, Visum est hos mihi ad multa quadrare. Quadrare in, Cic. pro Cælio, Quod profectò nunquam hominum sermo, atque opinio comprobasset, nisi omnia quæ cum turpitudine aliqua dicerẽtur, in istam quadrare aptè viderentur. ¶ Summa rationum quadrans dicitur, in qua nihil excurrit, & in qua nulla sunt reliqua: id est quũ equalis est summa accepti & expensi. Budæus.

Quadratus, a, um, Quod habet quatur angulos rectos æquales. τετράγωνος. Liu. 6. ab Vrbe, Capitolium quoque saxo quadrato substructum est. Plin. Epist. 25, Manẽt adhuc pauciſsimi arcus: possiunt & erigi quidam lapide quadrato, qui ex superiori opere detractus est. Quadratum agmen. Cic. 2. Philipp. Agmine quadrato cum gladiis sequuntur tum milites. Liuius 2. ab Vrbe, Valerius quadrato agmine peditem ducit. Turres quadratæ, id est quadrilateræ, apud Lucretium lib. 4. Dimensio quadrati. Cic. 8. Tusc. Mutare quadrata rotundis, Horat. 1. Epist. 1. Quadratum corpus, id est mediocre, quod neq; nimis prorerum est, neque nimium humile, sed medio quodam temperamento decorum. Celsus Medicinæ lib. 2, Corpus habilissimum quadratũ est, neque gracile, neque obesum. Nam longa statura, vt in iuuentute decora est, sic matura senectute conficitur. Colu. de canibus, Probatur, inquit, quadratus potius, quàm longus aut breuis. Sic & Suetonius Vespasianum ascribit quadrata fuisse statura, Quadrata cõpositio, id est æqualiter fusa. Quintil. lib. 2. cap. 5, Quæ leuis & quadrata, sed virilis tamen compositio.

Quadrus, quadra, quadrũ, Idẽ quod quadratus, hoc est quatuor angulos rectos habens, & æquales. τετράγωνος. Col. lib. 8. cap. 3, Perticæ dolãtur in quadrum. Reliqua vide paulo antè in dictione QVADRVM.

Quadratarij, Dicuntur marmorarij, qui marmora ad amussim quadrãt. Qua voce vsus est Sidonius Apollinaris, Vide (inquit) vt vitiũ non faciat in marmore lapicida: quod factum siue deinduſtria, siue per incuriam, mihi magis, quàm quadratario, liuidus lector adscribat.

Quadratura, Ipsa quadratio: hoc est alterius figuræ ad quadratam reductio. τετραγωνισμός. Vnde Archimedes scripsit de quadratura circuli.

Quadrupes, quadrupedis, Propriè adiectiuum est, quod de omni eo dicitur quod quatuor habet pedes. τετράπους. Terent. in And. –tu tamen Cura asseruandum vinctum: atque audin'? quadrupedem cõstringito. Ouid. 15. Metam. Editus in lucem iacuit sine viribus infans, Mox quadrupes, vtíq; tulit sua membra ferarum. Sæpe tamen accipitur substãtiuè: idq; modò in masculino genere. Ouid. 2. Metamor. Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis, Quos in pectore habent, quos ore, & naribus efflant, In promptu regere est. Virg. 11. Aeneid. Quadrupedémque citum ferrata calce fatigat. Idem 7. Aeneid. Saucius at quadrupes nota intra tecta refugit. Modò in fœm. gen. Quint. lib. 2. cap. 10, Distentæ quadrupedes viridi pabulo. Cicero in Parad. Nihil inter te atque inter quadrupedem interest. Plin. lib. 10. cap. 33, Vt nulla quadrupes possit accedere Aliquando etiam in neutro. Colum. lib. 11. cap. 2, Nec minus maiora quadrupedia characterẽ signari debent. Idem lib. 2. cap. 24, Quinetiam pecus lanatum, cunctáque quadrupedia tempus idoneum est castrandi.

Quadrupedo, as, pen. cor. Quatuor pedibus gradior. τετραποδίζω, τετρασὶ βαδίζω. Vnde quadrupedantia animalia, quadrupedia dicuntur. Virg. 11. Aeneid. de equis, –perfractáque quadrupedantum Pectora pectoribus rumpunt. Plin. lib. 8. cap. 45, Thessalorum gentis inuẽtum est, equo iuxta quadrupedante cornu intorta ceruice tauros necare. Quadrupedans sonitus. Virg. 8. Aeneid. Quadrupedante putrem sonitu quatit vngula campum.

Quadruplatores, à Quadruplor, aris, dicuntur delatores, quòd quartam partem bonorum damnati indipiscebantur. τὸ δέκατον μέρος τῶν

ἁλόντων. Cic. 4. Verr. Pètit Næuius Turpio quidam, istius excursor, & emissarius, homo omnium ex illo conuentu quadruplatorum deterrimus. Liu. 3. ab Vrbe, Clarum hac fore imagine Scaptium nomẽ? Pop. Rom. quadruplatoris & interceptoris litis alienæ personam latarum? Ascon. Quadruplatores, delatores erant criminum publicorũ, in quare quartam partem de proscriptorum bonis, quos detulerant, consequebantur.

Quadruplor, aris, Quadruplaturam exerceo, siue delator sio, & damnati quartam partem accipio. φωνὴν ἐνδέχομαι. Plaut. in Persa, Neq; quadruplari me volo: Neque enim decet, sine meo periculo abire aliena ereptum bona.

Quadruplex, huius quadruplicis, pen. cor. generis omnis, dicitur quod aut quatuor est modorum, aut quatuor specierum, aut ordinum quatuor. τετράπλους. Liu. 10. belli Pun. Onerariarum quadruplicẽ ordinem pro muro aduersus hostem opposuit. Cic. in Arato, Præter quadruplices stellas in fronte locatas. ¶ Interdũ multiplicatiui numeri vim habet, idem significans quod quadruplus. τετραπλάσιος. Plaut. Curcul. Quam ego pecuniam quadruplicem abs te lenone auferam. Plin. lib. 12. cap. 11, Alia arbor florer, albæ violæ specie, sed magnitudine quadruplici.

Quadruplico, as, pen. cor. In quadruplum augeo. τετραπλασιάζω. Plautus Stycho, Qui me in mercimoniis Iuuit, lucrísque quadruplicauit rem meam.

Quadruplicatò, pen. prod. aduerbium. Plin. lib. 14. cap. 4, Emptis quadruplicatò vineis illis intra decimum ferè curæ annum. Idem lib. 2. cap. 17, Veneris quindecim, & pluribus subitus rursus Saturni & Iouis duplicatò digrediuntur. Martis etiam quadruplicatò.

Quadruplus, a, um, Numeri multiplicatiui est idem significans quòd quater tantundẽ. τετραπλάσιος. Plin. lib. 7. cap. 48, Cornici nouem nostras attribuit ætates: quadruplum eius ceruis: id triplicatum coruis. Plaut. in Truc. Post id ego in te manũ iniiciam quadruplus venefica. id est ego quartus, seu à tribus adiutus. Quint. lib. 7. cap. 5, Quum duo fures pecuniam abstulerunt, separatim quadruplum quisq; ; an duplum debeat. Id est quater aut bis tantum, quantum abstulit. Cato in Præfatione operis de Re rust. Maiores enim nostri sic habuere, & ita in legibus posuere, furem dupli condemnari, fœneratorem quadrupli.

Quadruplò, aduerbium. Plin. lib. 11. cap. 37, de elephantis, Pulmo quadruplo maior bubulo.

Quæ, fœmininum à Quis, τίς. Modò interrogativè accipitur, modò relativè, modò infinitè, & cum æ diphthongo scribitur cum omnibus compositis, vt differat à quæ coniunctione. vt Quænam, Quædam, Quæuis, Quæcunque, Quæliber, & cæterа huiusmodi.

Quæro, ris, quæsiui, quæsitum, & quæstum per syncopem. Idem quod inuestigo, vel inuenire laboro. ζητέω. Terent. in Adelph. Te quærebam ipsum: salue Demea. Idẽ Eunucho. Vbi quæram? vbi inuestigem? quem perconter? quam insistam viam? Donatus, Non reperitur, nisi quod quæritur: non quæritur, nisi quod præsto non sit. Iuuenal. Satv. 9, –nec deerit qui te per compita quærat Nolentem. Virg. 9. Aeneid. –huc turbidus, atque huc Lustrat equo muros, aditúmq; per auia quærit. Item lucrari, & acquirere. περιποιοῦμαι, πορίζομαι. Plaut. in Curcul. Qui homo maturè quęſiuit pecuniam, nisi eam maturè parcit, maturè esurit. Idem Trinummo, Quibus æruminis deluctaui, filio dum diuitias quæro. Cic. pro Quint. Nec mirum si is qui vocem vænalem habuerat, ea quæ voce quæſiuerat, magno sibi quæstui fore putabat. ¶ Aliquando ponitur pro percontari, scisciteri, petere, interrogare. αἰτῶ, ἐρωτῶ. Plaut. in Amph. Atque vt ne, qui essem, familiares quærerent. ¶ Aliquando pro disputare, consulere, discutere. Plin. lib. 31. cap. 3, Quæritur inter medicos, cuius generis aquæ sint vtilissimæ. ¶ Aliquando quærere est id quod vulgo dicitur, *Informationes facere*. Cic. pro Milo. Tulit enim de cæde, quæ in Appia via facta esset, in qua Publius Claudius occisus fuit. Quid ergo tulit? Nempe vt quæreretur. ¶ Huius verbi compositæ mutant æ in i productũm, quæ sunt, Acquiro, Circunquiro, Conquiro, Disquiro, Exquiro, Inquiro, Perquiro, & Requiro: quorum significata vide suis locis.

Quærens, tis, participium. Cic. 1. de Orat. Mihi percontanti, aut aliquid quærenti nunquàm defuisti. ¶ Quærẽdus. Seneca Hæc. Oetæo, Quo ties genitor quærendus eras?

Quæsitus, a, um. participium, siue nomen ex participio: vt Artes quæsitæ, Virg. 3. Georg. Quæsitæque nocent artes. Ouid. 14. Metam. Vixque fuga quæsita salus comitique mihique. Tacit. lib. 3. Adulatio quæsitior fuit. Id est exquisitior. Idem lib. 2, Excepere Græci quæsitissimis honoribus. Hoc est exquisitissimis.

Quæsitum, ti, pen. prod. Pro re parta. Ouid. 7. Metam. –parcum genus est, patiénsque laborum, Quæsitique tenax. Cic. in Parad. Cui quæsito autem opus sit, quis vnquam hunc vere dixerit diuitem? ¶ Quæsitum, pro eo quod est rogatum, siue interrogatum. Ouid. 4. Metam. Accipe quæsiti causam.

Quærito, as, frequentatiuum. Significat instanter quæro. ἐρωτῶ. Terent. in Andr. Ehem opportunè: teipsum quærito. Propriè tamen quæritare dicuntur, qui quotidie inquirendo, vix victum inueniunt, vt inquit Donatus in illud Terentij in Andria, Lana ac tela victum quæritans. πορίζεσθαι. Plautus, Qui inops & sordidus quæritando alit familiã, id est ostiatim quærendo victum, quod mendici faciunt, qui & Rogatores dicuntur. πτωχοί.

Quæsito, as, pen. corr. frequentatiuum est exoletum à verbo Quæso. Priscianus, Quæro quærito differentiæ causa fecit: quia à quæso quæsito fit.

Quæstio, onis Inuestigatio, actus quærendi: à supino quæstum. ζήτημα. Plaut. Cistel. –iube domi operirier, Ne quæstioni mihi sit, si quid eum velim. Id est ne, cogar eum quærere. ¶ Quandoque significat dubitationem

Universidad de Deusto Biblioteca

dubitationèm, siue interrogationem. *πρόβλημα, ἐρώτημα.* vt Quæstio est, an mundus æternus sit. Plin.lib.7.cap.28, Fortitudo in quo maximè extiterit, immensæ quæstionis est. Cic.2.de Natu.deorum, Diuidùt nostri totam istam de diis immortalibus quæstionem in partes quatuor, Primùm docent esse deos : deinde , quales sint: tum, mundum ab his administrari: postremò, consulere eos rebus humanis. ¶ Significat & quæstio id quod vulgò *informationes* dicimus. Cicer. pro Mil. Num quæ noua quæstio decreta est? ¶ Quandoq; torturam corporis eruendæ veritatis causa factam, quam *βάσανον* Græci vocant. Cic. pro Cluentio. Sassia habere quæstionem de viri morte constituit. Idem pro Roscio Amer. Aliquoties duos seruos paternos in quæstionem Sext. Roscius postulauit. Iudex quæstionis dicitur, qui iudicio capitali exercendo præest. Cic. ibidem, Quum huic quæstioni iudex præesses. ¶ Exercere quæstionem. Idem de Fini. Quum prætor quæstionem inter sicarios exercuisset, apertè cepit pecunias ob rem iudicandam.

Quæstiuncula, Parua interrogatio vel dubitatio. *ἀπορημάτιον.* Cice.1. de Orat. Quæstiunculam de qua meo arbitratu loquar, ponitis. Apud Rhetores item quæstio appellatur, circa quam causæ totius cardo vertitur, quæque ex constictione in constitutione causarum gignit controuersiam.

Quæstor, oris, Præpositus pecuniæ publicæ, qui curam ærarij habet. *ταμίας, ταμίαι.* Cic.lib.2.de Inuen. Rhodij quosdam legarunt Athenas, legatis Quæstores sumptum, quem oportebat dari, non dederunt. Quæstorum autem officium primum bellorum causa inuentum est, Mittebantur enim Quæstores cum Consulibus & Prætoribus in militiam ad administrandam rem pecuniariam, & prædam ac manubias in rationes publicas referendas. Cic. de Senect. ex persona Catonis, Sed tamen hoc queo dicere, non me quidem his esse viribus, quibus aut miles Punico bello, aut Quæstor in eodem bello, aut Consul in Hispania fuerim. Huiusmodi quæstores hodie Thesaurarios bellicos vocamus. Quæstores vrbani, inquit Budæus, ærarium curabant, eius pecunias expensas, & acceptas referre in tabulas publicas consueuerant. Pro iis nunc præfectos ratiociniorum habemus, quos *Magistros computorum* vocamus. Pecunia publica Romæ in templo Saturni condita erat, quod Aerarium dicebatur, quam Tribuni ærarij, quum opus erat promebant. Quæstores ærarios hodie vocare possumus eos quos multarum, & (vt vulgus loquitur) *emendarum receptores* vocant. ¶ Quæstor præterea dicitur, qui præest iudiciis exercendis, & maleficiis puniendis, quem Maleficiorum iudicem appellare solemus. *ὁ κύκλιννος.* Vsitatius tamen hunc Quæstorem vocamus. Cic. pro Font. Quid mihi opus est sapiente iudice, quid æquo Quæstore? quid oratore non stulto? Idem in Vatinium, Quæro ex te Vatini, num quis in hac ciuita te post vrbem conditam Tribunos plebis appellarit, ne causam diceret? num quis reus in tribunal sui quæstoris ascenderit, eúmque vi deturbarit, subsellia dissiparit, vrnas deleuerit. Ad hanc autem similitudinem (inquit Asconius Pædianus) Virgilius Minoem iudicem apud inferos, tanquam Prætor sit rerum capitalium, Quæsitorem appellat. Dat ei fortitionem, vbi vrnam nominat: dat ei electionem iudicum, quum dicit, Conciliúmque vocat: dat cognitionem facinorum quum dicit, Vitásque & crimina discit. Verba Virgilij hæc sunt 6. Aeneid. Nec verò hæc sine sorte datæ, sine iudice sedes: Quæsitor Minos vrnam mouet, ille silentum Conciliúmque vocat, vitásque & crimina discit. Claud. lib.3. de Raptu Proserpinæ, Quæsitor in alto Consp icuus solio pertentat crimina Minos. ¶ Quæstor autem dictus à quærendo, quòd conquireret publicas pecunias, & maleficia, quæ Triumuiri capitales nunc conquirunt.

Quæsitor, oris, Iudex capitali quæstioni præfectus. *ὁ κοσμήτωρ.* Cice. pro Fonteio, Quid mihi opus est sapiente Iudice, quid æquo Quæstore? quid oratore non stulto? Virg. 6. Aeneid. Quæsitor Minos vrnam mouet: ille silentum Conciliúmque vocat, vitásque & crimina discit. Verùm de hoc latius paulo ante.

Quæstorius, a, um, Quod ad Quæstorem pertinet. *ταμιευτικός.* Cic. Canio lib.2, Quod ego officio Quæstorio te adductum feciſſe, &c. Idem 3. Verr. Tu in iisdem illis locis Legatus Quæstorius oppida parata sociorum atque amicorum diripienda ac vexanda curasti. Persona Quæstoria, Cic. pro Plancio.

Quæstorius, rij, qui Quæstura perfunctus est. *ὁ ταμιεύσας.* Cic. 13. Philip. Qui Aedilitij, qui Tribunitij, qui Quæstorij: Idem de Clar. Orat. Sicinius Quæstorius mortuus est.

Quæstorium, rij, neutri gen. subſtantiuum. Quæstoris erat tabernaculũ. *ταμίειον.* sicut Prætorium, domus vel tabernaculum Prætoris. Liu. lib. 10, Ita que captum Quæstorium, Quæstórque ibi Pansa occisus. Cice. pro Plan. Theſſalonicam me, in Quæstoriúmque perduxit.

Quæstuarius, Qui quæstus gratia artem aliquam exercet. *χρηματιστικὸς, φιλοκερδὴς.* & Quæstuariæ artes, quæ lucri gratia exercentur.

Quæstura, æ, Quæstoris dignitas: sicut Prætura, Prætoris. *ταμιευτικὴ ἀξία.* Cic. Acil. lib.13. Epiſt. Cuius eum patre magna mihi fuit amicitia, inde à Quæstura mea Siciliéſi. Idem 2. Verr. Quæstura primus gradus honoris.

Quæstus, ſtus, Datiuum & ablatiuum plurales facit quæſtibus: ſignificátque lucrum nummarium. *κέρδος, πορισμὸς, ἐργασία, κίμβικος.* Plaut. Pœn. Iſtic est theſaurus ſtultis in lingua situs, Vt quæſtui habeant malè loqui melioribus. Cicero 5. Verrin. Tantum de quæſtu ac luco dicam vnius ægri, & vnius anni. Quintilianus, Nam vt lingua primùm esse cœpit in quæſtu, inſtitutúmq; eloquentię bonis malè vti. Plaut. Rud. Omnibus modis qui pauperes ſunt, homines miſeri viuũt, Præſertim quibus nec quæſtus eſt, nec artem didicere vllam. Terent. Eunu. -imperaui egomet mihi Omnia aſſentari, is quęſtus nunc eſt multò vberrimus. Antiqui declinabant quæſtus, quæſti, per ſecundam inflexionẽ: ſicut ornatus, ti: apparatus, ti: & pleraque alia apud Comicos paſsim obuia. Plaut. in Aulul. Apud nos nihil eſt aliud quæſti furibus. ¶ Interdum ponitur pro actione ipſa, atque artificio lucrandæ pecuniæ. Cicero 1. Officiorum, Iam de artificiis, & quæſtibus, qui liberales habendi, qui ſordidi ſint.

Quæſtuoſus, a, um, Idem quod lucroſus. *κερδαλέος, κερδαλέος.* vt Quæſtuoſus homo, qui lucri quæſtúſque auidior, vndique lucellum captat. Ars quæſtuoſa, quæ plurimum quæſtus affert. Plaut. Milite, Dummodo eam des quæ ſit quęſtuoſa, quę alat corpus corpore. Cic. 4. Verr. Quàm illa res calamitoſa Heraclio, quæſtuoſa Verri, turpis Syracuſanis, miſeranda omnibus videbatur? Cato de Re ruſt. cap.1, Scito idem agrum quod hominem: quanuis quæſtuoſus ſiet, ſi ſumptuoſus erit, relinqui non multum. Col. lib.6. In ruſticatione vel antiquiſima eſt ratio paſcendi pecoris, eadémque quæſtuoſiſſima. Quæſtuoſus, cum genitiuo. Cic.2. Phili. Cuius domus quæſtuoſiſſima eſt falſorum commentarium. Et cum ablatiuo Curt. lib.4, Naſamones ſunt gens Syrtica, nauigiorum ſpoliis quæſtuoſa: quippe obſident litora, & æſtu deſtituta naufragia notis ſibi vadis occupant.

Quæſticulus, li, diminutiuum, Idem quod paruum lucrum. *κερδίφιον.* Cic.2.de Diuin. Aut fiſſum iecoris cum lucello meo, aut meus quæſticulus cum cælo, terra, rerúmque natura?

Quæſo, primam perſonam indicatiui tantùm habet, in vtroque numero: in ſingulari quæſo, in plurali quæſumus: cætera exoleuerunt. Eſt autem quæſo idem quod rogo. *Αἰτῶμαι.* Cic.2. Verr. Quid eſt, quæſo Merle, iudicium corrumpere, ſi hoc non eſt? Plaut. Amph. Quæſo ædepol, num tu etiam inſanis, quum id me interrogas? Terent. in Adelp. Deos quæſo vt iſtæc prohibeant. Idem And. Deos quæſo vt ſit ſuperſtes, quá doquidem ipſe eſt ingenio bono. Cic. pro Archia, Quæſo à vobis vt in hac cauſa mihi detis hanc veniam accommodatam huic reo: vobis, quemadmodum ſpero, non moleſtam. Brutus Ciceroni, lib.11. Deos quæſumus conſilia tua Reipub. ſalutaria ſint. Antiqui declinabant, quæſo, quæſis, quæſi, quæſum: vel ſecundum Probum, quæſiui, quæſitum. Lucret. lib.1, tertia perſona ſingulari præſentis vſus eſt, Ni diúm pacem votis adit, & prece quæſit. Apud Salluſtium quoque lib.1. Hiſtor. lectum eſt præteritum Quæſuit, Curionem (inquit) quæſiuit vti aduleſcentior, & à populi ſuffragiis integer, ætati concederet Mamerci.

Quæſito, as, frequentatiuum eſt. de quo ſuprà.

Quæſticulus, Quæſtio, Quæſtor, Quæſtuoſus, Quæſtura, Quæſtus, vide QVAERO.

Qualibet, ſiue Qualubet, pen. corr. aduerbium, Idem ſignificans quod per quencunque locum. Quintil. lib.5. cap.13. Si vel maxima flumina in riuos deducantur, qualibet tranſitum præbent.

Qualis, quale, relatiuum qualitatis eſt, alicuius rei naturam declarans. *οἷος.* Cic. de Amic. Non ſicut vulgus, ſed vt eruditi ſolent appellare ſapientem, qualem in reliqua Græcia neminem. ¶ Ponitur & interrogatiué. *ποῖος.* Cic.4. Acad. Qualis eſt iſtorum oratio, qui omnia non tam eſſe, quàm videri volunt? ¶ Interdum etiam infinité. Terent. in Eunu. Hoc metuo, qualem tu me eſſe hominem exiſtimes. Cice.1. de Legib, Nulla gens eſt quæ non etiam ſi ignoret qualem habere deum deceat, tamen habendum cenſeat. ¶ Qualis pro qualiter, comparationibus faciendis apta particula. *ὅσον.* Virg.4. Georg. Qualis populea mœrens Philomela ſub vmbra, Amiſſos queritur fœtus. Et, Qualis vbi in lucem coluber mala gramina paſtus. Ouid.3. Metam. -falcata nouiſſima cauda eſt, Qualia dimidiæ ſinuantur cornua Lunæ.

Qualiſqualis, geminatum, Idem eſt quod qualiſcunque. Iuriſc. in l. Reſcriptum. ff. de Diſtract. pign. Ex contractu qualiquali obligatione interpoſita.

Qualitas, tatis, Eſt ſecundum quam quales dicimur. *ποιότης.* vt Albedo, nigredo, aduocatio, procuratio, legatio, paternitas, filiatio, quòd ſecundum eas albos, nigros, aduocatos, procuratores, legatos, patres, aut filios dicimus. Cic.1. Acad. Qualitates igitur appellauit, quas *ποιότητας* Græci vocant, quod ipſum apud Græcos non eſt vulgi verbũ, ſed philoſophorum. Colu. lib.8. cap.17, Qualitatem litoris noſtri contemplemur, ſi vitemus ſcopulos an probemus.

Qualiter, aduerbium, Idem quod quemadmodum. *ὅσον.* Plin. lib.8. cap. 48, Antiquis enim torus è ſtramento erat, qualiter nunc etiam in caſtris gauſape.

Qualitercunque, aduerbium ſignificans vtcunque, vel quomodocunque. Colu. lib.11. cap.3, Poteſt etiam citra hanc operam fieri criſpum, qualitercunque ſatum. Idem lib.2. cap.10, Et qualitercunque obruas ſuſtinet coloni negligentiam.

Qualus, li, Genus eſt vaſis viminei per quod vinum guttatim defluit quum calcatur vua, reliqua verò materia exire prohibetur. *κάλαθος, τάρσος.* Virg.2. Georg. -tu ſpiſſo vimine qualos, Colaque prælorũ fumoſis diripe tectis. ¶ Ponitur etiam pro ciſtula, in qua mulieres ponebant penſa lanæ. Horat. lib. .Carm. Tibi qualum Cytherææ puer ales. Apud Apuleium accipitur pro caniſtro, quo panis ſeruatur. ¶ Eſt & qualus, in quo gallinæ oua edunt, apud Columellam lib.8. cap.3. ¶ Legitur & Qualum neut. gent. Cato de Re ruſt. cap.11, Corbulas Americanas viginti, quala fatalia ſeptem, alueos quadraginta. Col. lib.7. cap. 3, Sint quala mundiſſima, nequa earum valeruđo, quæ præcipuè cuſtodienda eſt, infeſtetur vligine. Ibi tamen nonnulli ſic legunt, & melius, mea quidem ſententia, Sic caula mundiſſima, &c.

Quaſillus, li, & Quaſillum, diminutiuum, ſignificans ciſtulam, ſeu vaſculum in quo mulieres reponebant ea quæ ad lanificium pertinerent. *κανδίσκιον.* Feſtus, Calathos Græci dicunt, quos nos dicimus quaſillos. Cic.1. Philipp. Annon inter quaſilla pendet aurum? Corripit autem hoc nomen primam ſyllabam, quanuis qualus illam producat. Tibul l. 4. Eleg. Sit tibi cura togæ potior, preſſúmque quaſillo. Romani veteres quaſillum Thalaſsionem appellarunt, vt autor eſt Varro: vnde Thalaſsij Thalaſsij nomen in nuptiis frequentabant, ad lanificium nouas nuptas inuitantes.

Quam, Coniunctio diſcretiua, vel electiua. Cice. lib.10. epiſt. Tum ille, nihil ſibi fuiſſe longius, quàm vt me videret. ¶ Aliquãdo ponitur pro poſtquàm, ſiue ex quo. Liu. lib.6, Iupiter, atq; dij omnes hæc dederũt, vt T. Quintius Dictator oppida nouem caperet die vigeſimo quàm creatus erat. ¶ Aliquando pro antequam. Sueton. in Cæſare, Et pridie quàm occideretur, in ſermone nato ſuper cœnam, quiſnam eſſet finis vitæ commodiſsimus, repentinum, inopinatúmq; prætulerat. ¶ Aliquando pro quum. Cicer. Tironi, Menandrius poſtridie ad me venit, quàm expectaram. De quo genere locutionum nonnihil etiã annotauimus in dictione POSTRIDIE. ¶ Aliquando ſumitur pro quantũ: & tam poſitiuo, quàm cõparatiuo, & ſuperlatiuo iungitur. *ὡς, ὅσον.* vt Quàm bene marmorei directa eſt ſemita pontis. id eſt quãtum bene. Cice. Quàm moroſi ſint qui amant, ex hoc potes intelligere. Quintil. lib.1, Quàm in his quoq; libris erunt omnia cõpoſitiora, & quam hos poterimus elaboratiora. id eſt, quanto. Varro lib.2. de Re ruſt. de canibus loquẽs, Quàm pauciſsimos reliquos, tam optimi in alendo ſient, id eſt quãto pauciores, tanto meliores. Cato de Re ruſt. cap.63, Quàm acerbiſsima olea erit, dum oleum facies, tam oleum optimum erit. In cuiuſmodi locutionibus loco tam, & quàm, ſæpiſsimè poſitum inuenimus tantum, & quantum. Cice. Niſiquód tanta eſt inter eos, quanta maxima poteſt, morum, ſtudiorúmque diſtantia. ¶ Aliquando intenſiua particula eſt, ſuperlatiuum exigens, quemadmodũ *ὡς* & *ὅσ* apud Græcos. Cicer. Cum quo ſemper quàm familiariſsimè vixerat. Curt. Collẽque, traiecto quàm celerrimè flumine, occupat. Aliquando poſitiuo iungitur. Cæſ. libr.4. bel. Gal. Vt quàm celerem atque inſtabilem motum haberet, id eſt valde celerem. Cic. ad Luceium lib.5. Epiſt. Genus ſcriptorum tuorum etſi erat ſemper à me vehementer expectatum, tamen vicit opinionem meam, méque ita vel cepit, vel incendit, vt cuperem quàm celeriter rumores noſtros monumentis commendari tuis. Sed huiuſmodi locutiones ſunt rariores. Aliquando etiam iungitur comparatiuo, niſi codices ſint mendoſi. Cic.5. Tuſc. Abacóſq; quàm plures ornauit argento, auróque cælato. Laurentius tamẽ negat Quàm plures Latinè dici: putátq; ſicubi inueniatur, codices eſſe mendoſos, legendúmq; eſſe complures. Iungitur etiam in hac ſignificatione his dictionibus, per. Plin. Perquàm ſcire velim. Terentius, Per pol quàm paucos reperias meretricibus fideles euenire amatores, quod ſic reſoluitur. Pol perquàm paucos. Sanè, Gellius, Sanè quàm vtile eſt. Cicer. Nam quod Pompeio Caninius ait, ſanè quàm refrixit. Admodum. Gell. Voce admodũ quàm ſuaui. Oppido, Idem, Oppido quàm libens audiui. ¶ Aliquando quàm comparatiuè ponitur, poſt poſitiuum, ſed comparatiuè acceptũ. Plaut. in Rud. Tacita bona eſt mulier ſemper, quæ loquẽs. id eſt melior eſt tacita, quàm loquens. De huius particulæ vſu vide longe plura apud Vallam, lib.1. cap.18. ¶ Quãlibet. Quantumuis. Quantũlibet, idem ſignificant. *ὅσον βούλει.* Plin. Impudica mulier quamlibet audax facinus audet. Cic, de Amic. Quantũuis licet excellas. ¶ Quam mox, idem ferè valet quod quàm citò. Plaut. Rudente. Sed quàm mox coctum eſt prandiũ? Cicer. pro Q. Roſc. Quid expectas, quàm mox ego eos dicã eſſe ordine Senatores, ætate grãdes? non facia. Liu. lib.1. ab Vrbe, Intenti quàm mox ſignũ daretur. ¶ Quãobrem, quum ponitur cautiuè, tam plurali reſpõdet quàm ſingulari ſic, Vnum eſt quamobrem te amandum putent. id eſt propter quod vnum. Plurali ſic, Quatuor ſunt quamobrem Imperator maximè laudetur. id eſt propter quatuor. Cic, Appio, Multáque mihi veniebant in mentem, quamobrem iſtum laborem tibi etiam honori putarem fore. Aliquando interrogantis eſt particula, & rationem alicuius rei petentis. Cic, t. de Finib. Quamobrẽ tandẽ non ſatisfacit? Vnam dictionem quidam eſſe dicunt, quibuſdam tres eſſe putãtur. Dicimus & quas ob res. Cic.3. Philip. Quas ob res quòd Tribu. Pleb. verba fecerunt, vt Senatus Calen. Ian. &c. ¶ Quàm pridem, interrogantis particula eſt, idem valens quod quanto tẽpore anté. Cic. pro Rabir. Quàm pridem nomen Fanni in aduerſaria retuliſti?

Quamprimum, Vna dictio, ſignificat valde citò. *ὅσον, ἀνύσας.* Terent. in Adelph. Obſecro hercle, hominem iſtum impuriſsimum quamprimũ abſolutote.

Quandiu, Quanto tempore. *μέχρις οὗ, ἄχρις οὗ.* Cic.7. Verr. Quandiu vixit, domũ ſuæ, non ſolùm poſt mortẽ, tota Sicilia clarus, & nobilis. Huic reſpõdet altera particula tandiu. Cic. Att. Ego tandiu requieſco, quandiu ad te ſcribo. Idem lib.14. Epiſt. Qui ſe oppido tandiu tenuit, quandiu in prouincia Parthi fuerunt. ¶ Ponitur aliquando interrogatiué. Plaut. in Captiuis, Quandiu id factum eſt? s T. hic annus incipit viceſimus. Cic. in Catil. Quandiu nos iſte furor tuus eludet?

Quando, cum accentu in priore ſyllaba, aduerbium eſt temporis, idem valens quod quo tempore: ponitúrque modò interrogatiué. *πότε, πότινα.* Terent. in Haut. Quando iſtuc erit? Modò relatiuè, habétq; ferè particulam tunc, ſeſe antecedentem. *ὅτε, ὁπότινα.* Cice.2. Offic. Vtinam tunc natus eſſem, quando Romani dona cepiſſent. Quæ tamen partícula aliquando non exprimitur. Plaut. Amphit. Ita ſe verſipellem facit quandolibet. ¶ Nonnunquã & indefinité. Cic. de Senect. Semper enim ex his ſtudiis vluenti non intelligitur quando obrepat Senectus. ¶ Potius interdum pro aliquando. *ποτέ.* præſertim quum præcedit num. vt Nunquidem me audiſti? *μήποτε*, id eſt num aliquando. ¶ Interdum pro ſiquidem, quoniam, vel quandoquidem: & ſic eſt coniunctio cauſalis, habétque accentum in vltima. *ἐπεί, ἐπειδή.* Virgil. 1. Aeneid. Hic tibi, fabor enim, quandò hæc te cura remordet. Terent. in Adelph. Bo-ſtremò quãdò cõſcia ſum, à me culpam hanc eſſe procul, &c. ¶ Quando gentium, id eſt quando, abſolutè: ea forma qua Nuſquam gẽtium, Vbi locorum. Plaut. in Amph. -quis te miſit Furcifer? s, qui me rogat. A. quando gentium? s. dudum.

Quandoque, Aliquando, aliquo tempore. *ἐνίοτε, ποθ' ὅτε.* Horatius in Arte, -quandoque bonus dormitat Homerus.

Quandoquidem, Cõiunctio cauſalis, pro ſiquidem, ſeu quoniam. *ἐπεί, ὁπότινα.* Virgil. 3. Eclo. Dicite, quandoquidem in molli conſedimus herba. Idem 10. Aeneid. Quandoquidem Auſonios coniungi fœdere Teucris Haud licitum eſt. Colum. lib.7. Nam niſi procedat, ſtare debet: quandoquidem paſtoris officium ſublime, celſiſsimámque oculorum veluti ſpeculam deſiderat.

Quandudum, Interrogatiua particula de modico quærens tempore: cui reſpondetur per iamdudum. *πάνυ χθές.* Plaut, Quandudum è ſoro adueniſti domum? P. Non ita dudum.

Quantus, a, um. refertur ad numerum, ad pondus, & ad menſurã. *πόσος, πηλίκος.* Et modò interrogatiuum eſt, modó relatiuum. *ὅσος, ἡλίκος.* modò indefinitum, *ποσὸς.* Cice. Att. lib.2, Videre mihi videor tantam dimicationem, quanta nunquam fuit. Idem pro Milone, Scio quanta, & quàm ſolicita cupiditas ſit Conſulatus. Terent. in Heaut. Quanta de ſpe dẽcidi. ¶ Eius compoſita ſunt, Aliquátus, Quantiſper, Quantuſcunque, Quantuſquantus, & Quantuſlibet.

Quantùm, aduerbium quantitatis.

Quantiſper, Significat quanto tempore. *μέχρι ὅ.* ſicut Tantiſper, tanto tempore.

Quantopere, Quàm vehementer. *ὁπόσον.* habétque ferè antecedentem particulam tantopere, præſertim quum relatiuè accipitur. Cicer. de Orat. Neque enim tantopere deſiderabam, quantopere delector. Accipitur & indefinitè. Idem lib.13. Epiſt. Famil. Quantóq; opere eius municipij cauſa laborarẽ, tibi oſtendi. Idem Attico, Dici non poteſt quantopere gaudeant.

Quantuſcunque, Id eſt tantus quantus eſt. *ὁπηλικοσοῦν, ὁπηλικουδήποτε.* Cicer. 5. Phil. Quorum bona, quantacunque erant, ſuis comitibus deſcripſit.

Quantuluſcunque, diminutiuum, Id eſt quãtumuis exiguus. Colum. lib. 2. cap.11, Nam ſi nox inceſsit, quantuluscũque humore, priuſquam obruatur corrumpitur.

Quantuſliber, Quantumuis magnus. *ὁπηλικοσοῦν.* Plinius lib.8. cap.16, Vulneratus obſeruatione mira percuſſorem nouit, & in quantalibet multitudine appetit.

Quantuſquantus, Idem quod quantuſcunque. *ὁπηλικοσοῦν.* Terent. in Adelph. Tu quantuſquantus es, nihil niſi ſapientia es.

Quantulus, & Quantillus, diminutiua: ſicut à tantus, tantulus, & tantillus, ſignificant quàm exiguus. Cicer. 4. Acad. Quantulus nobis videtur? de Sole loquitur. Plautus in Capt. Quantillum argenti mihi apud trapezitam ſiet.

Quanuis, & Quanquam, coniunctiones aduerſatiuæ, idem ſignificãtes quod tamẽtſi. *καίτοι, καίγε.* In quibus hoc animaduertendum eſt, quanquam, indicatiuo: quãuis, ſubiunctiuo potiſsimùm gaudere. Virgil. 2. Aeneid. Quanquam animus meminiſſe horret. Cicer. 8. Philipp. Quanuis intentus animus tuus ſit ad fortiſsimum virum liberandum, tamen, &c. ¶ Interdum tamen quanuis ponitur pro quantumuis. *ὅσον βούλει.* Plaut. in Trin. Quanuis malam rem quæras, illic reperias, id eſt quantumuis malam

Quapropter, aduerbium, Significat propter quod; ſiue quamobrem. *διὸ ὅτι.* Terẽt. in Adelph. Quapropter quoquo pacto celato eſt opus.

Quaqua, aduerbium. Plaut. Epid. Quaqua tangit, omne amburit. Hoc eſt quancunque partem attingit.

Quaquauerſus, ſiue Quaquauerſum, Significat in omnem partẽ. *παντάχοσε.* Cæſar in Comment. Legatos quaquauerſum dimittere.

Quare, aduerbium interrogandi, notæ ſignificationis. *διὰ τί ὦν.* Cic. 1. de Orat. Nanq; illud quare Scæuola negaſti? ¶ Quare infinitè poſitum, Cic. pro Lege Manil. Quare quum & bellum neceſſarium ſit, vt negligi non poſsit. Idem 2. Offic. Vtendum eſt excuſatione, quare id quod feceris, neceſſe fuerit, nec aliter facere potueris. ¶ Quare, illatiua in principio orationis pro quamobrem. Cice. pro Quintio, Quare quòd ſocium tibi eum velles adiungere, nihil erat.

QVARI, Galliæ Narbonenſis populi, inter Salyos & Vocontios, vt autor eſt Strabo, lib.4. Plinius Quariates appellat. lib.3. cap.4.

Quartus, a, um, adiectiuum, Proximum à tertio ſignificat. *τέταρτος.* Liu.4. belli. Pun. Eóſque vbi quartæ vigiliæ ſignum cecinisſet, ad eum locum ſcalas iuſsit ferre, Virg.4. Georg. Inde vbi quarta ſitim cæli col legerit hora, ¶ Quarta claſsis, continebat cenſum quinque & viginti millium, *τέταρτον τίμημα.* Liu. libr.1, ab Vrbe, In quarta claſſe cenſus quinque & viginti millium, totidem centuriæ factæ, arma mutata, nihil præter haſtam & verutum datum,

Quartò, & Quartùm, aduerbia, inter ſe differunt. *τὸ τέταρτον.* Nam quartò Conſul, ſignificat locum Conſulum, vel ordinem, hoc modo: Marcus fuit quartò Conſul: id eſt tres Conſules ab origine, & inſtitutione, & ordine Conſulatus antè fuerunt quàm Marcus fuiſſet Conſul, qui quarto anno à primis Conſulibus factus eſt Conſul. Quartùm autem Conſul dicitur, qui tribus Conſulatibus iam perfunctus, quartum gerit Conſulatum. Liu. 3. ab Vrbe, T. Quintio quartùm Conſule.

Quartanus, a, um, adiectiuum. *τεταρταῖος.* vt Quartana febris, quæ quarto quoque die recurrit, ex humore melancholico originem trahens, quam & quartanã abſolutè, ſuppreſſo febris nomine, appellamus. Cic. Att. lib.8, Modò etiam audiui quartanam à te diſceſsiſſe: moriar ſi magis gauderem ſi id mihi accidiſſet.

Quartanarius, Qui quartanam febrem patitur. *ὁ τεταρταῖος.* Sipõtinus.

Quartarius, teſte Feſto, ab antiquis appellabatur multo mercenarius, quòd quartam partem quæſtus capiebat. ¶ Quartarius etiã apud Catonem, cap.95, congij quartam partẽ ſignificat, vt Tertiarius tertiã, & Sextarius ſextã, Amurcæ (inquit) in vas æneum indito congios duos, poſtea igne leui coquito, rudicula agitato crebrò, vſquedáco dum fiat

Universidad de Deusto Biblioteca

tam crassum,quàm mel. Quartarium, inquit Budæus in mensura pro quadrante congij intelligo: sicut in pondere, pro quadrante libræ. ¶ Quartariũ autem dicit vulgus Gallicũ, non quartam partem alicuius maioris mensuræ,vt Latini vocauerũt,sed vas quod quatuor mensuras caperet,id est quaternas cheopinas.sic tertiarium,quod tres.

Quasi, aduerbiũ similitudinis,significãs ita vt. καθάπερ, ὡσανεί, Plaut.in Pseud.Verùm ex transuerso cedit,quasi cancer solet.Innuit autem non imaginis, sed substantiæ similitudinem, vt docet Valla libr.1.Elegant. Nam hæc oratio , Incedit quasi leo:non resolnitur per verbũ repetitũ, ad hunc modum, Incedit quasi leo incedit:sed ver verbũ substantiuum, Incedit quasi esset leo. ¶ Quasi tu dicas,pulchrè dicimus pro eo quod est,verba tua eò tendũt,vt dicas,&c.Plaut.in Pseud.Quasi tu dicas,me te velle argẽto circunducere. ¶ Interdũ idem valet quod perinde acsi. Cic.1.Epist.Non poterã,credo,ante hyemem : (sic enim scribis) quasi verò ad cognoscendum ego ad illos , non illi ad me venire debuerint. ¶ Ponitur aliquando pro ferè, pené. Sueton. in Calig. Nono Calend. Februarij,hora quasi septima,cunctatus an ad prædium surgeret. Terent.in Heaut. Quasi talenta ad quindecim coegi.

Quasillus, vide QVALIVS.

Quãsso, quassas, Quatefacio, vide QVATIO.

Quatenus,pen.corr. Propriè significat inquantum,siue vsque ad quem finem. πρὸ ὅσου, πρὸ ὅσου, ἡλίκου, ἢ ποσοῦ, sicut Eatenus, in tantum, aut ad eum vsque finem. Cic.in Lælio,Videndum est quatenus amicitiæ tribuendum sit.Idem 1.Tusc. Magna culpa Pelopis. qui nõ erudierit nec docuerit,quatenus esset quiequam curandum. ¶ Aliquando significat qua fine:vt extenus,hac fine,inquit Festus : vt.Verberaui filiũ quatenus sit bonus:id est ad hoc,vel ad hunc finem vt sit bonus. ¶ Ali quando idem valet quod quoniam. πρὸ ὅσου. Plin, libr.33. Epistо.51,Et quatenus negatur nobis diu viuere , relinquamus aliquid quo nos vixisse testemur. Negant tamen Festus, Caper, Valla, aliique docti viri quatenus pro quoniam accipi:atq; in omnibus exemplaribus in quibus quatenus pro quoniam positum putatur, mendum esse librariorũ culpa affirmant,scribendũmque esse quatinus per i tertiam vocalem. ¶ Docet etiam Acron , quatenus esse aduerbium loci , significans ad eum vsque locum. ¶ Interdum ponitur pro quomodo. Lactan.libr.4, Quanto terrori sit dæmonibus hoc signum,sciet qui viderit quatenus adiurati per CHRISTVM, de corporibus quæ obsederint fugient. Idem,Plerique vias sibi deuias per præcipitia cõdiderunt,per quæ plebem incautam ad mortem deducerent:quod quatenus accidat, exponam. Cicero tamen , & quotquot eo seculo fuerunt , quatenus solũm vsurpauerunt pro inquantum,& eatenus pro intantum.

Quater, aduerbium numerale. Plaut, in Pseud. Vtrum vis , vel quater quinis minis. Columel.libr.5. capit. 2, Hoc duco quater fiunt LXXX. horum pars dimidia est XL. ¶ Quater , pro sæpius.Virgil.2.Aeneid. –quater ipso in limine portæ Substitit , atque utero sonitum quater arma dedere.

Quaternus , Quanuis propriè numerum significet distributiuum , sæpe tamen idem valet quod primitiuum suum quatuor.Horat.1.Ser.saty. 4,Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos.

Quaternio masculini generis, Quatuor chartarũ, siue alterius cuiusc ũqi rei compositio. τετράδιον. vt Quatuor quaterniones militum.

Quatinus, cum i correpta.Coniunctio est causalis, significãs quia. ὅτι, Iuuenal. Satyr. 12, Quatinus hic non sunt nec venales elephanti. Vide QVATENVS.

Quatio, is,si,ssum,Moueo cum violentia,concutio. σείω, κραδαίνω. Liuius,Carthaginis mœnia nunc quatit ariete. ¶ Aliquãdo ponitur pro molestare.Virg.9.Aen.Aut rastris terrã domat,aut quatit oppida bello. ¶ Aliquãdo pro ciũio. ἀκροῶμαι,ἀκούω. Terent.in Eunucho,Nimirum homo quatietur certè cum dono foras. ¶ Composita eius mutant q in c,& abiicitur a:vt Concutio,Decutio,Discutio,Excutio,Incutio,Percutio,Recutio,& Succutio, quorum significata vide suis locis. Recutio,iterum quatio. Succutio,subtus quatio, ὑποσείω.

Quassus,a,um,Idem est quod quassatus, fractus. πεπληγώς. Plin. libr. 18, Antelucanis ferramenta acuere,manubria aptare,quassa sarcire.

Quassus,huius quassus,verbale.Cicer,2. Tusc. Nam attrectatu & quassu sæuum amplificatis dolorem,

Quatefacio,is,Concutio,expello, πλήσσω. Cicer.ad Brutum,Nullóque præsidio quatefecit Antonium.

Quasso,as frequentatiuum, Sæpe quatio. κραδαίνω, σαλεύω. Plaut, in Trinu. Quid quassas caput? ¶ Aliquando rumpo, ἀικάνω. Virgil. libr.1. Aen.Quassatam ventis liceat subducere classem. ¶ Hinc Conquasso. Cic.libr 4.Tusc.Ita illa duo morbus & ægrotatio,ex totius corporis conquassatione,& perturbatione gignuntur.

Quatriduum, quatridui,Spatium quatuor dierum. τετραημερία.Lentulus Senatui,lib.12.Nuntiatũ est eũ quatridui iter à Laodicea abfuisse.

Quatriduò,aduerbium. Cice,ad Brutũ, Triduò verò,aut quatriduò ante hanc rem pulchertrimam timore quodam perculsa ciuitas,&c.

Quatuor, nomen numerale , Binarium numerum in se bis continens. τέτταρες. Virg.6.Ecloga, –en quatuor aras.A quo quater, τετράκις,aduerbiũ numerãdi:item Quartus, τέταρτος. Quaternus, Quaternarius, Quaterno, Quadruplus, Quadruplum, Quadrinus, Quadratum, Quadrum, Quadrantal, Quadrans,& multa huiusmodi.

Quatuordecim,penult.corre. ex Quatuor & decem compositum. δεκατέσσαρες. Asinius Pollio ad Ciceronem,libr.10,Herennium Gallum historionem summo ludorum die, anulo aureo donatũ in quatuordecim sessum deduxit.Plin.lib.8.cap.36,Præter quatuordecim dies.

Quatuordecies,aduerbium. Plin.lib.3.capit.7,Sardinia abest à Gadibus M.pass.quatuordecies centena.

Quatuor viri,vt Triumuiri:vt apud Pomponium,l.ij.de Orig.iuris.

Quatuor viratus,ipsa quatuor virorum dignitas. Asinius ad Ciceronem, Quatuor viratum sibi prorogauit.

Que, coniunctio,subiunctiui ordinis,quæ modò est copulatiua. τε, καί. vt,Arma,virúmq; cano.Modò causatiua,pro quoniã.Cic.1.Offi. Non solùm nobis nati sumus,ortúsq; nostri partem patria vẽdicat, partem amici. Modò expletiua,quãdo scilicet ornatus tantum causa ponitur. Propert.lib.3, Deiphobúmque,Helenúmque, & Polydamantas in armis.¶ Quandoque ponitur expositiuè pro id est.Plaut. Rudis est,nescítque quid expediat. ¶ Quandoque pro etiã, καί. A pul.Id ei seriòq; loquenti non crederem. id est etiam seriò loquenti. ¶ In cõpositione quoq; semper postponitur,ac cõiunctionis vim amittit, vim tantùm syllabicę adiectionis obtinens,vt nanque,quoque,atque,itaque,vndique,vterque,pleriq;. ¶ Componitur etiam cum quis,qui,quæ, quod vel quid:vt quisque,quique,quæque, quodque, quidque. ¶ Et interposita particula cum:vt Quicunque ,quæcunque,quodcũque. Et cum præpositione abs,vt Absque:cum aduerbio,vt Neq; cum coniunctione.vt Atque. ¶ Differunt autẽ inter se,que,ac,atque. Que enim postpositiua est,& enclitica: Ac,semper præpositiua: Atque,tam præpositiua,quàm postpositiua. ¶ Inuenitur autem que,aliquando contra naturam suam produci.Virg.1.Aeneid. Terráque tractúsque maris,cælúmque profundum.Idem 3.Aeneid. Liminaque,laurúsque dei. Cuius generis licentia cæsuræ ratione solet excusari. ¶ Ponitur quandoque pro an.Horat.2.Serm. Quid refert vri virgis,ferróque necari ? Pro eo quod est,Quid refert vri virgis,an ferro necari?

Quemadmodum, dictio composita ex quem,ad,& modum, ponitur pro aduerbio similitudinis sicut. ὥσπερ, καθάπερ. Cic.de Amic.Pergrata mihi feceris,spero item Sceuolæ, si quemadmodũ soles de cæteris rebus , quum ex te quæruntur , sic de amicitia disputaris quid sentias. ¶ Ponitur nonnunquã interrogatiuè.pro quomodo,siue ad quem modũ, πῶς, τίνα τρόπον. Cic.7.Verr.Quemadmodũ est asseruatus? ¶ Ali quando nam interponitur,& dicimus quemnam ad modum:sed nunc, vt arbitror,tres sunt dictiones separatim scribendæ.Plautus in Bacch. Qui scire possim ? e.nullus plus. P. Quemnam ad modum?

Queo, quis,quiui,quitum,Valeo,possum. δύναμαι, ἰσχύω. Sallust. in Catil.Sed neque pretio,neque gratia impelli quiuit. Cic. ad Terent.libr. 14, Non queo reliqua scribere , tanta vis lachrymarum est. Horat.2. Serm.saty.7, –liber sum,dic age:nõ quis?Lucret.lib.3, Mobilitate mala inon quit sentire dolorem. Idem libr.3, Disperisse,neque in fructum cõuertere quisse. ¶ Queor,paſsiuum.Lucret.lib.1,Dum veniant aliæ, ac suppleri summa queatur. ¶ A queo deducitur compositũ nequeo, hoc est non queo,non valeo,non possum.Virg.1.Aeneid.Expleri mentem nequit,ardescítque tuendo. ¶ Antiqui etiam nequeo dixerũt pro non eo:quod & Festus annotauit.

Quitus, a,um, à Queor dixit Terentius in Hecy.sed antiquè, vt ait Donatus,Nam (inquit) quum compressa est gnata,forma in tenebris non sci non quita est.

Quercus, us,in datiuo & ablatiuo plurali quercubus , Arbor est lignũ habens durissimum , glandémque ferens præstantissimam , quæ ante inuentas fruges populis plerisque victum dicitur suppeditasse. δρῦς. Plin.libr.16.cap.6,Glans optima in quercu, atque grandissima , mox æsculo:nam roboris parua. Virgil. 3. Geor. Sicubi magna Iouis antiquo robore quercus Ingentes tendat ramos. Festus , Quereus dicitur, quòd id genus arboris graue sit ac durum:tum etiam in ingentem euadat amplitudinem.Querquerum enim quidam graue & magnum dici volunt. Olim etiam secundæ declinationis fuit : vnde etiam apud Ciceronem legitur Quercorũ in plurali genitiuo. Ibi (inquit) quercorum rami ad terram iacent.

Quernus,a,um,Quod ex quercu est. δρύϊνος. Virgil.1.Georg.Sed tamen & quernas frondes.

Querneus,a,um, Eiusdẽ significationis. δρύϊνος. vt Frons quernea,apud Colum.lib.6.cap.3.& Querneæ glandes,apud eundem lib.9.cap.1.

Querceus,a,um,Idem cum superiori, δρύϊνος, Seruius, Querceam coronam accipiebant qui in bello ciuem seruassent.

Quercicus,a,um,Idem cum superiori, δρύϊνος, Sueton,in Calig.cap.19, Primo die phalerato equo,insigníque quercica corona,&c.

Querculanus,a,um, Plin.lib.16.cap.10, Vbi lucus fageus fuit;porta querculana.Legitur & querquetulana.

Quercetum,ti,pen.prod. Locus ybi consitæ sunt quercus. ἀρυμών. Varro 1.de Re rust. cap.16, Si enim ad limitem quercetum habet, non possis rectè secundum eam syluam serere oleam.

Quercerus,a,um,vel Querquerus,Quod est frigidum cum tremore. φριώδης. vt Febris quercera. Lucilius,lactas me vt febris quercera.Idem, Querquera consequitur febris,capitisque dolores. Gell.libr.vlt.cap.1, An tu fortè morbum appellari hîc putas ægrotationem cum febri rabida,& quercera?

Querela, vide QVEROR.

Queror, ris,questus,sine diphthongo.Lamentor,conqueror. μύρομαι, διοδύρομαι. Sallust.Sæpe de luxuria & auaritia nostrorum ciuium questus sum. Admittit autem hoc verbum variam constructionem.In eadem significatione dicimus , Queror hanc rem, vel de hac re, Cæsari, cum Cæsare,& apud Cæsarem.Cicer.de Amic. Quorum plerique aut queruntur semper aliquid,aut etiam exprobrant.Idem Lentulo,lib.1. Epist.Multa de mea sententia questus est Cæsari.Ouid.1. Meta. Cum Ioue visa queri.Dicimus etiam queror ad illum. Plin.de Viris illustrib. Quo cognito,apud populum questus quòd de se tale aliquid timuisset.Aliquando absolutè,vt apud Ciceronem,lib.1.Epist.ad Lentulum,Quid multa ? questus est grauiter.

Querítor,pen.corr.queritaris, frequentatiuum, Sæpe, multúmque querítor, διαμύρομαι.Liui.lib.9.de bello Macedonico,Ne vox queritantis audiretur.Tacit.libr.16,Igitur flentes,queritantésque qui aderant,facessere properè iubet Thrasea.

Questus, us, sine diphthongo:in datiuo, & ablatiuo plurali , questibus: idem quod lamẽtatio,siue querela. μύρμα. Cic.5.de Finib.Quod eiulatu,questu,gemitu,&c.Virgil.4.Georg. –& mœstis latè loca questibus implet.Idẽ.4.Aenei.Tantos illa suo rũpebat pectore questus.Gic. pro Quintio,Qui deniq; questus,qui mœror dignus inueniri,&c.

Querela, æ, Idem quod querimonia,siue questus. μύρμα, μύρμαι. Cice.de Senectute. Sæpe interfui querelis meorum æqualium. Idem ad Brutũ, lib.11,Sed tamẽ prouidendum est nequa iusta querela esse possit. Ouidius 4. de Ponto, eleg. 3, Nam nisi iusta tua est,iusta querela mea est. Horat.2.Carm. Ode 9, –desine mollium Tandem querelarum:& potius noua Cantemus Augusti trophæa.Virg.4.Aeneid.Desine méque tuis incendere,téque querelis.

Querimonia, æ, Idem quod querela,seu lamentatio. μύρμαι,μυρμός.Cice. ad Quint.fratrem libr.2, Eo metu iniecto repentè magna querimonia omnium discessimus. Horat. in Arte, Versibus impariter iunctis querimonia primùm, Pòst etiam inclusa est voti sententia compos. Cic.7.Verr. Vt si me in ea querimonia, quam sum habiturus de iniuria crudelitate,& de ciuium Romanorum indignissima morte, non modò vires,verumetiam vita deficiat.

Querulus,a,um,pen.corr. Queribundus,vel querelis plenus. ὀιμωξικλαυτικός, μυμῶν. Ouid.3.Trist.Eleg 8,Et nunquam queruli causa doloris abest. Martial. libr. 4, Missa nec à querulo mappa cliente fuit. Ouid.Epist.5,Impleuíque sacram querulis vlulatibus idam.¶ Quandoque à poẽtis pro canoro ponitur.Virgil.lib.2.Georg. Et cantu querulæ rumpẽt arbusta cicadæ.Seruius.Querulæ cicadæ,canoræ. Horat. libr.3. Carm. Sub cantu querulæ despice tibiæ.Ouidius 5.Metam.Calliope querulas prætentat pollice chordas.

Queribundus,idem quod querulus,vel plenus querelarum.μυμῶν. Cicer.pro P.Sylla,De supplicio P. Lentuli,de carcere,magna,& queribunda voce dicebat. Senectus queribunda,Silius lib.13.

QVERQVETVLANA porta, Romæ fuit ita dicta à quercto quod intra muros iuxta se habebat. Festus.

Querquedula,æ,Auis ex genere natantium,siue aquaticarum, tam in aqua quàm in terra vitã agens, quemadmodũ anseres & anates:quod genus animalia Græco vocabulo ἀμφίβια vocamus. Varro 3.de Rustica, cap.3, Altera species eorum quæ non sunt contenta terra solùm, sed etiam aquam requirunt:vt sunt anseres,querquedulæ,anates.

Querquerus, a,um,aliàs Quercerus, vide QVERCVS.

Querulus, vide QVERQVETVLANA.

Qui, quæ,quod, Relatiuum est substãtiæ,cuius significatio & vsus nulli non est notus. ὅς,ἥ,ὅ. ¶ Ponitur aliquãdo aduerbialiter pro quo modo. πῶς, τῷ τρόπῳ. Cicer.de amicitia, Qui fieri poterat vt eius dolore non angerer, qui mecum semper familiarissimè vixisset? ¶ Aliquãdo pro ut. ἵνα. Terent.in And.Nunc siquid potes,aut tu,aut hic Birrhia, facite,fingite,inuenite,efficite, qui detur tibi, Ibidem in Prolog. Non quî te,fingite,inuenite,efficite, qui detur tibi, Ibidem in Prolog. Non quî argumentũ narret,sed quî veteris poẽtæ maledictis respondeat. ¶ Ali quando pro vtinã. ὄφελον. Terent.in Phor. Quî illum dij omnes perdant. ¶ Aliquando pro vnde. Terent. in Hecyr. Nec quî hoc mihi euenìat, scio.Et in And.Nam quî istæc tibi incidit suspicio? ¶ Aliquando pro cur,quamobrem. τί. Cicer.1. Tusc. Quî enim beatior Epicurus quòd in patria viuebat,quàm Metrodorus qui Athenis? Terẽt.in And.Non potest. PAM. Qui ? Donatus. Quî,id est quamobrem. ¶ Componitur aliquando cum dum, & dicimus quidum,in eadem significatione. Terent.in Eunucho,At nunquid aliud? P. Quidũ? ¶ Est & qui,à quis, abiecto vltimo elemento : quod aliquando interrogatiuè tenetur pro quis.Plaut.in Amph. Qui me alter est audacior homo ? aut qui confidentior? ¶ Ponitur aliquando pro nempe qui , vel vtpote qui. Cicer. Att.lib.5., Actio maluimus iter facere pedibus, qui incommodissimè nauigassemus. ¶ Aliquando pro qualis.Cic.2.de Diuin.Xenophon Socraticus,qui vir,& quantus. ¶ Composita à qui sunt. Quidam, Quicunq; Quiuis, Quiuis, Quilibet,à quo Vnusquilibet. ¶ Quibus in extremis, eleganter dicitur pro quorum in extremo. ὧν ἔσχατοι, Cicero Cæsari,Litere dantur mihi à te, Quibus in extremis scriptum est.

Quia, coniunctio causalis , idem valens quod quoniam. ὅτι. Cicero de Amicit.Sed quia natura mutari non potest,idcirco veræ amicitiæ semper sunt.Interdum bis repetitur,sequente subiunctiuo,vel indicatiuo.Quint.lib.12.cap.11,Non quia prodesse nõquam satis sit,sed quia hoc prospicere debet,nequid peius quàm fecerit,faciat.

Quianam,aduerbium interrogandi,Significat quare. διὰ τί. Virg.lib.5. Heu quianam tanti cinxerunt æthera nimbi ? Festus.

Quiane,vna particula est,& significat certè, reuera. ἴσως. Virgil. libr.4. Aeneid. Quiane auxilio iuuat antè leuatos.

Quicunque, Idem quod quisquis. ὅστις, πᾶς ὅστις, ὁστισοῦν. Cicero pro Sextio, Ego vos in omni fortuna quæcunq; erit oblata cõplectar. ¶ Aliquando accipitur pro qualiscunque.Cice.3.de Orat.Eáque nos primi quicunque eramus,& quantulunculunque dicebamus,conuertimus.

Quid, nomen substantiuum,quod ferè interrogatiuè sumitur. τί.Cicer. de vtilitate loquar ftercorandi ? Nonunquam etiam indefinitè. Virg. 10, Ecloga, Nunc scio quid sit amor. ¶ Aliquando est aduerbium interrogandi,pro cur,vel quare. τί, Terent.in Andr. Sed quidnam Pamphilum examinatum video ? Ouidius in Epist, Oenones ad Paridem, –quid arenæ semina mandas? ¶ Aliquando ponitur pro in quo.Cic.in Lælio, Quid enim indigens Africanus mei ? Quintilianus, Quid tibi tantum malum feci ? quid offendi ? ¶ Aliquando in orationc vacat. Cic.ad Seruiũ,Trebatio mandaui vt siquid tu voles eum ad me mittere,ne recusaret. ¶ Cõposita sunt,quicquid,quicquam,quiddã, quidque, quippiam, nequicquam, quidnam, nunquid, quidni, quidlibet. Vsus habet vt d,sequente q,mutetur in c,vt quicque, quicquam:& sequente p,in p,vt quippiam, Quicunque autem,& vnunquicquid, aut vnunquicque,aut vnũquidlibet nequaquam dixero,sed quodcunque. vnũquodq;,quodlibet vnũ,&c. ¶ Quid agimus,consiliũ quærẽtis est, inquit Donatus. τί δρῶμεν. Terẽt. in Eunuc. Qui nũc agimus? ¶ Quid hominis habes ? cum contẽptu dicitur.Terent.in Hecy.Sed quid mulieris vxorẽ habes? ¶ Quid istuc ? aduerbium est ægrè cõcedentis,inquit Donatus. τί τοῦτο. Terent.in Eunuc.Quid istud? Si certũ est facere,facias:verùm ne pòst conferas culpã in me.Idẽ in Andr.Quid istuc? si ita in animũ induxti esse vtile, Nolo tibi vllum commodum in me claudier. ¶ Quid ita, significat cur. πῶς δή. Plaut. in Aul.Occidi s. Quid ita ? Donatus putat vnam esse partẽ orationis. ¶ Quid quæris? clausula est sermonem in compendiũ redigentis , eandem vim habens quam quid plura,vel quid opus est verbis? quid vis præterea? quid vis dicam? τί δόλιχον. τί πλέον; Cicero ad Atticum, lib.1, Quid quæris? num ad priuata redeã? Horat.lib.1.Epist.Quid quæris? viuo,& regno simul ista reliqui. ¶ Quid tum,quid tum postea,& quid tum deniq;, idem valent quod quid ergo ? quid itaque ? quid interea ? quid demũ? τί δῆτα, τί μετὰ τοῦτο. quæ omnia significant , quò pertinet istud de quo loqueris? siue,quid attinet hæc dicere? siue,quid sibi vult hic sermo?

Quidam, cum suis personam certam dicit , & singulare potius signum est,quàm particulare, ὁ δεῖνα. Cicero pro Cluent.Quidam ex aduocatis,homo summa virtute præditus.

Quidem, aduerbiũ affirmandi,quo significatur certè. γάρτοι, γοῦν. Et tribus modis in oratione accipi solet.Vno ad dittinguẽdas res. Ἀ. vt Ego quidem scribo,tu verò legis,ille autem dormit,ſo quo modo duobus tantùm comitibus vti potest, scilicet verò & autem. Altero, quasi per exceptionem eius quod affirmes.Quintil.in Infam. Torquebis quidẽ filium,sed fatebitur mater.Cic.lib.3. Offic. Ab optimis illis quidẽ viris,sed non satis eruditis. γάρ. Pluréſque in hoc modo comites habere potest:vt Verùm,veruntamen,sed,tamen,at,attamẽ,cæterùm. Tertiò, quum nulla sequitur ex præditis coniunctionibus : vt apud eundem, Ant enim nemo (quoq; quidem magis credo) aut si quisquam est,ille sapiens fuit. ¶ Quidem,& certè,aliquando simul iunguntur.Cicer.ad Lentulũ,lib.1, Illud quidem certè nostrum consilium iure laudandum est.Terentius in Phor.quidem coniunxit cum hercle : Nam tua quidẽ hercle certò vita hæc expetẽda,&c.Cicero autem lib.10. Epist.ad Att. post quidem subiunxit profectò : Nunc quidem profectò Romæ es. ¶ Eius composita sunt,Equidem,Siquidem,de quibus alibi.

Quidnam, aliquando interrogatiuè accipitur,aliquando indefinite. τί ποτε. Teren,in Phorm.Quidnã ille commotus venerat?hoc est,quamobrem,vel propter quid.Idem in Eunuc.Reuiso quidnam Chærea hîc rerum gerat.

Quidni,Significat certè,vel certũ est,velut cur non. πῶς γὰρ οὐ τὶ μήν.Et duæ partes sunt secundũ Priscianiũ,sicut.Cur non.Terent. in Eun. Habẽsne hominẽ amabo? P. H. Quidni habeã? Veteres enim ni pro ne ponebant,& ne pro non.Plaut.Ni stulta fis.Et ne vult,pro non vult.

Quidquid, vt quidã aiunt, mutat d in c, ne bis interrogare videamur, ὅ τι ποτέ. Sed non est ratio satis ponderosa, vt putem non reprehendendum qui scripserit quidquid & quidquã.Quintil.lib.1.cap.de Orthographia, Frigidiora his alia, vt quidquid quartam c habere, ne interrogare bis videremur:& quotidie,non cotidie,vt sit quoto die. Est autem quidquid substantiuum, sicut & quid. Ideo genitiuum substantiui,vel adiectiuum exigit : vt Quicquid pecuniarum,quicquid molle. Quodcunque adiectiuum est,& ideo substãtiuum in eodem casu patitur,sicut & quod:vt Quodcunque cælum:adiectiuum verò respuit,

Quies, etis, Vacatio à labore, siue cessatio à quocunque opere. ἡσυχία. Cic.in Catil.Mors,laborum,aut miseriarũ quies est. ¶ Sæpissimè accipitur pro somno, eo quòd dormientes ab omni opere ferienturicui opponitur vigilia.Quintil.lib.7.cap.3,Labor an otium,vigilia an quies? Horat.Epist.17, Si tegrata quies, & primus somnus in horã Delectat: si te puluis, strepitúsq; rotarum, Si lædit caupona, Ferentinũ ire iubebo.Cic.1.de Diuin.Quæ quidem multò plura euenirent,si ad quietem integri iremus:nunc onusti cibo & vino,perturbata & cõfusa cernimus. Virg.10. Aen. - neque enim membris dat cura quietẽ. ¶ Olim per quintam declinationem inflectebatur, Quies, quiei:quæ inflexio etiam hodie manet in compositio requies , requiei : quanquam & hoc nonnunquam faciat requietis.Cicero in Catone,vt meæ senectutis requietem,delectamentáque noscatis. ¶ Differunt (vt quidam volunt) quies & trãquillitas:quòd quies,corporis sit:tranquillitas,animi.Cic. in prolog.lib.1.de Orat.Nam qui locus quietis, & tranquillitatis plenissimus fore videbatur,in eo maximæ moles molestiarũ & turbulentissimæ tempestates extiterũt.Sallust.Nanq; animus impurus diis, ho minibúsq; infestus,neq; vigilis,neq; quietibus sedari potuit:ita conscientia mentem exitatam vexabat.Cic.1.Offic. Ioco vti illo quidẽ liscet,sed sicut somno , & quietibus cæteris. Verùm hæc differẽtia non est perpetua. Accipitur enim sæpissimè quies pro otio,& tranquillitate animi.Plin.libr.18.cap.28, Qui paupertatẽ,& quietem doctrinarũ sciebãt in primis cordi esse. ¶ Quietes,in plurali pro cubilibus.Lucret.lib.1,Nanque canes vt montiuagę perſæpe ferai Naribus inuenĩũt intectas fronde quietes. ¶ Accipitur aliquando quies pro tranquillitate,siue serenitate aẽris. Virg.2.Georg.Si non tanta quies iret,frigúque,calorémque Inter,& exciperet cæli indulgentia terras.

Quiesco, quiescis, quieui, quietum, Quietem ago , ferior à labore, ἡσυχάζω, ἡσυχίαν ἄγω. Virgil.1.Aeneid, nunc blãda compostus pace quiescit, ¶ Accipitur & pro dormio.Cicero 6.Verr.Eò quum venio. Prætor quiescebat.Modò sto,non moueor. καὶ χάραν μένω, ἠρεμέω. Virgil.6. Aeneid. Postquam collapſi cineres, & flamma quieuit. Idem 7, Aeneid. –postquam alta quierunt Aequora. ¶ Aliquando actiuè accipitur pro quiescere facio. πάυω. Plautus in Mostell. Quiesce tumultum hunc qui est ante ostium. ¶ Quiescere etiam dicitur,qui solitam petulantiam remittit.Terent.in Prolog.And.Dehinc vt quiescãt por-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rò moneo, & desinant maledicere. ¶ Alíquando abstinere, seu accipitur pro supersedere. Gellius lib.2.cap.28. Statuere, atque edicere quiescebant. Plautus in Mostella. Quin tu si sapis, quiesce hanc rem modò petere. ¶ Alíquando pro permitto. Cicero ad Atticum libr.7. Quiescat rem adduci ad interregnum. ¶ Quiesci, impersonale. Terentius in Andr. Quibus quidem quàm facilè poterat quiesci, si hic quiesset. ¶ Hinc componuntur acquiesco, conquiesco, & requiesco: quorum significata vide suis locis.

Quietus, ta, tum, pen. pro, adiectiuum est à nomine quies deductum, aut potius nomen ex participio, idem valens quod tranquillus, otiosus, placidus. ἥσυχος, Terent. in Phorm. Quietus esto, inquã: ego curabo nequid verborum duint. Vbi Donatus, Quietus, securus: ab eo quod precedit, id quod sequitur. Vergil. 5. Aeneid. –mox aëre lapsa quieto Radit iter liquidum, celeres neque commouet alas. Idem 1. Aeneid. –in primis regina quietum Accipit in Teucros animum, mentémq; benignam. ¶ Reddere quietũ, est efficere vt quietè & securè quis viuat. Terent. Ennu Sex ego te totos Parmeno hos menses quietum reddam, Ne sursum deorsum cursites, néve vsquam ad lucem vigiles. Solutus & quietus animus. Cicer. pro Rosc. Com. Hoc ego loco soluto & quieto sum animo: & quorsum recidat respõsum tuum non magnopere laboro. Idem 2. Tusc. Nam qui id quod vitari non potest, metuit, is viuere animo quiero nullo modo potest. Idem 6. Ver. Primò mirum omnibus videri, Diodorum reum hominem quietissimum. Horat. Epod. 10. Quietiore non feratur æquore, Quàm Graia victorum manus, cùm Pallas vsto vertit iram ab Ilio In impiam Aiacis ratem.

Quietè, pen. prod. aduerbium, Tranquillè, placidè. ἡσυχῆ, ἀξέμως. Cicc. 1. de Finib. Qua qui vtantur, beneuolentia sibi cõciliant: & (quod aptissimum est ad quietè viuendum) charitatem. Cæsar 3. bel. Ciuil. Nostri compluribus interfectis, quinque omnino suorum amissis, quietissimè se receperunt.

Quilibet, Idem quod quiuis, quasi quencunque ex multis libet deligere. ὅστις, ἐθέλοντος. Horat. in Arte, –pictoribus atque Poëtis Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. ¶ Ponitur etiam aliquãdo pro vili & obscuro ἐυτυχῶν. Plinius lib. 7, Bis ab Annibale captus, neque cum quolibet hostes res fuit. Ouidius 1. de Arte amãdi, Pollicitis diues quilibet esse potest. hoc est, vel tenuissimæ fortunæ homunculus. Cui locutionis generi non dissimile est illud Horatianum, Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.

Quimatus, Ætas quingi annorum. πενταετία. sicut bimatus, & trimatus, ætas duorũ, & trium annorũ. Plin. libr. 8. cap. 45. Fœminis vita quindecim annorũ longissima, maribus viginti: robur in quimatu. De bobus.

Quin, variis modis dicitur. Nam aliquando ponitur pro quur non, τί μή. vt quum increpantes, vel interrogantes, vel exhortantes dicimus, Quin venis? quin fugis? Virgilius 2. Ecloga, Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget vsus, Viminibus, mollique paras detexere iunco? Cic. pro Rabirio, Quin compescitis istam vocem iudicem stultitiæ? ¶ Aliquando pro quòd, seu vt. Cicc. Attico, Prorsus nihil abest quin sim miserrimus. Idem, Non dudito quin eo fis animo quo ego essem, siquid tu me rogares. Terent. in Andria, Non dubium est quin vxorem nolit filius. ¶ Aliquando pro quinetiam, id est insuper, præter id, siue atque etiam. καὶ μήν, καὶ τί. Virgil. 1. Aeneid. –quin aspera Iuno, Quæ mare nunc, terrásque metu, cælúmque fatigat, Consilia in melius referet. hoc est quinimo, vel quod maius est. ¶ Aliquando idem valet quod vt non, vel quod non. μὴ ὅτι, μὴ ὅ. Cicero, Non idcirco causis Isocrates non defendit, quin id vtile esse, & honestũ existimaret. Similiter quum dicimus, Non possum me continere quin gestiam: id est vt non, vel quominus gestiam. Virg. lib. 3. Aeneid. Hic tibi nequa morã fuerint dispendia tanti, Quin vatem insanam aspicias. id est vt non. ¶ Aliquando ponitur pro qui non. ὅστις ὁ. Cic. lib. 9. Epist. Nemo est nostrorum quin vota victoriæ suæ fecerit. ¶ Aliquando pro imõ. Terent. in Heaut. Quid dicã? quam causam afferam? s, quin nolo mentiare. ¶ Aliquando pro etiã. Terent. in Heaut. Syre, pudet me. s. Credo, neque id iniuria, Quin mihi molestum est. ¶ Aliquando pro quamobrem. Plaut. in Epid. –hìc non est locus, Quin tu aliũ quæras cui centones farcias. ¶ Aliquãdo pro certè, profectò. Plaut. in Amphit. At pol quin certa res hanc est obiurgare.

Quincentos, pro quingentis dixere veteres, autore Festo.

Quincunx, cis, Pondus vel mensura quinque vnciarum. πέντε ὀγκίαι. ¶ In arborum quoque ordinibus quincunx dicitur, quum ita dispositæ sunt arbores, vt binæ cum tertia proximi ordinis æquali interuallo sibi oppositã, quoquo te vertas, quincuncialem referunt. Quintil. libr. 8. capit. 3, Nullúsne ergo etiam fructiferis adhibendus decor? quis negat? nam & in ordinem, certáque interualla redigã eas arbores. Quid enim illo quincũce speciosius, qui in quancunque partem spectaueris, rectus est? Sed protinus in id quoque prodest, vt terræ succum æqualiter trahant. Cic. in Catone Maiore, Quum autem miraretur Lysander & proceritatem arborum, & directos in quincũcem ordines, &c. Columel. libr. 3. capit. 13, Nonnulli tamen omnem vitem per denos pedes in quincuncem disponunt. Arborum ordines (inquit Bayfius) dicuntur in quincũcem digesti, quando secundi ordinis arbores paribus interuallis sic disponũtur, vt figuram quincuncialem seruare adinuicem videantur. Est autem figura quincuncialis, vt suprà annotauimus in dictione DECVSSIS, dimidia pars literæ x, per medium sectæ, quæ decussis figuram refert. Eius dimidium figura est literæ v, quæ quincuncem repræsentat. Ratio quare huiusmodi figuræ quincuncis & decussis appellationem sint sortitæ, non est obscura. Veteres enim, quemadmodum etiam hodie fieri videmus, numerum denarium, & quinariũ huiusmodi notis x & v, pingere solebant. Arbores itaque in quincunce digestæ dicuntur, quum ita sunt collocatæ, vt tertia duabus æquali interuallo oppositæ v literæ similitudinem faciat.

Quincuncialis, le, penul. prod. Quincuncialis herba dicitur quæ mensuram quincuncis vnius pedis habet, hoc est septenos ferè digitos. Plin. lib. 27. cap. 11, de lithospermo, Herba quincuncialis ferè foliis duplo maioribus quàm rutæ. Quincunces etiam vsuræ dicuntur, quoties ex centum numis (vt exempli gratia sit) quinque numos vsuræ percipimus, sic semisses vsuræ, trientes, besses, & huiusmodi. ¶ Est & quincũx mensuræ genus, paulùm supra mediam heminam continens. Martial. lib. 2, Te conuiua leget misto quincunce, sed antè Incipiat positus quàm tepuisse calix.

Quincupedal, Mensura erat. siue regula quinque pedum, qua fabri murarij in demetiendis parietibus vti solent. Huius formam & vsum sic depingit Martialis, lib. 14,

Puncta notis ilex, & acuta cuspide clausa,
Sæpe redemptoris prodere furta solet.

Quincuplex, Numerus multiplicatiuus. πενταπλάσιος. vt duplex, & triplex. Martialis lib. 14,

Cæde iuuencorum domini calet area fœlix,
Quincuplici cera quum datur altus honos.

Quindecim, pen. corr. Nomen numerale, indeclinabile, significans ter quinque. δεκαπέντε. Plaut. Pseud. Et iam quindecim habeo mnas. Horat. in Carm. secul. Quindecim Diana preces virorum Curet.

Quindecies, aduerbium numerandi, Decem vicibus. δεκαπεντάκις. Martialis lib. 7, Dicere quindecies poteram, Quid pertinet ad te?

Quindecim viri, Magistratus erant Romæ, quindecim numero, soli ius habentes Sibyllinos libros adeundi. πενταπάδυκα πρόβουλοι. Horũ dignitas Quindecimuiratus appellabatur.

Quindenus, a, um, adiectiuum est numeri distributiui. Liuius 5. belli Maced. Quindena iugera agri data in singulos pedites sunt.

Quinetiam, coniunctio copulatiua quã nectimus quæ coniuncta signi ficare volumus: idem ferè valens quod insuper, siue præterea, & vt vulgus loqui solet, *quod maius est*. πρὸς τούτοις. Cic. de Amic. Quinetiã necesse erit cupere, & optare, vt quàm sæpissimè peccet amicus. Virg. 4. Aeneid. Quinetiam hyberno moliris sydere classem.

Quingenti, æ, a, Quinquies centum. πενταπόσιοι. Cic. ad Attic. Nec mirum, quingentos denarios dat. Virg. 10. Aeneid. Hinc quoque quingentos in se Mezẽtius armat. ¶ Quingenti item, hoc est οἱ πενταπόσιοι, magistratus nomen erat apud Athenienses, à numero quingentorũ virorum, quorum officium erat ciuilia munera, rerúmq; actiones de quibus quotidie lis inter populares erat, iudicare. Dignitatẽ autem hi maximam obtinebant, ac ab Areopagitis secundum locum obtinebant.

Quingentesimus, a, um, Numerus est ordinis. πενταποστός. Plin. libr. 15. cap. 1, Anno Vrbis quingentesimo quinto.

Quingenties, aduerbium numerandi, Quinquies centum. πενταποσιάκις. Cicer. 4. Verr. Ob eam rem H-s quingenties Veneri Erycinæ de Stenij bonis exacturum.

Quingeni, æ, a, numeri distributiui nomen est, idem valens quod quingenti per singula: vt quum dicimus, Quingenos denarios militibus dimisos, id est singulis quingẽtos. Sæpe tamẽ ita accipitur vt nihil amplius significet quàm quingenti. Sueton. in Cæsare, Annuam etiam habitationem Romæ vsque ad bina millia numũm, in Italia non vltra quingentos sestertios permisit.

Quingenarius, a, um, nonnunquam ad numerum refertur: vt Quingenarius grex, hoc est pecudes continens quingentas, apud Varronem, libr. 2, de Re rust. ¶ Nonnunquam ad pondus: vt Lanx quingenaria, id est quinquaginta pondo. Plin. lib. 33. capit. 11, Dispensator Hispaniæ citerioris quingenariam lancem habuit, cui fabricandæ officina exædificata fuerat. ¶ Potest & ad ætatem referri: vt quingenarium sit, quod est quinquaginta annorum.

Quinimo, Quin potius, imò verò, imò etiam. ἀλλὰ δὴ καὶ, μᾶλλον δὲ καὶ. Plin. Epist. 7 4, Præualuit sententia Cepionis: quinimò consurgenti ei ad censendum, acclamatum est: quod solet residentibus.

Quinquaginta, Numerus est notæ significationis. πεντήκοντα. Inde Quinquagies, aduerbium numerãdi. πεντηκοντάκις. Plin. lib. 7. Quinquagies collatis signis dimicauit. ¶ Pro eodem etiã dicimus Quinquagesies: vt apud Plautum in Menæch.

Quinquagenarius, a, um, Id est annorum quinquaginta, quemadmodum sexagenarius, annorum sexaginta. πεντηκοντούτης. Refertur & ad numerum: vt Quinquagenarius grex, id est quinquaginta capitum. Varro 2. de Re rust. Ad equarum gregem quinquagenarium bini homines. Quinquagenaria vrna, id est quinquaginta capiens certi generis mensuras. Cato de Re rustica, cap. 13, Vrnam quinquagenariam vnam, sextarium olearium vnum.

Quinquatria, orum, Festa erant Romæ Palladi sacra, nõ dissimilia iis quæ ab Athenienses vocabãtur πανδημία. Dicta quinquatria, à numero quinq; dierum quibus celebrabantur: quorum primo siebant sacrificia: secundo, tertio, & quarto gladiatorum spectacula edebantur: quinto vrbis siebat lustratio. Videtur autem primus ex hisce diebus fuisse quintus post Idus Martias, hoc est X II I. Calendas Apriles: quod non obscurè colligi potest ex lib. 3. Fast. Ouidij, vbi sic habet.

Idibus est Annæ festum geniale perennæ:
Non procul à ripis aduena Tibri tuis. Deinde subdit,
Postera quum teneras Aurora refecerit herbas,
Scorpius à prima parte videndus erit.
Tertia post Idus lux est celebertima Baccho.
Bacche faue vati, dum tua festa cano. Et mox,
Stella Lycaoniam vergit decliuis ad Arcton
Miluius: hæc illa nocte videnda venit. Et rursus,
Vna dies media est, pòst fiunt sacra Mineruæ,
Nomina quæ à iunctis quinque diebus habent,
Sanguine prima vacat, nec fas concurrere ferro: Causa,
Causa, quod est illo nata Minerua die.
Altera, trésque super strata celebrantur arena,
Ensibus exertis, bellica læta dea est.
Summa dies è quinque tuba lustrare canora
Admonet, & forti sacrificare deæ. Varro lib. 5. de Lingua Latina autor est, antiquitus vnum tantummodo festi huius diẽ fuisse post quintum scilicet Idus Martias: eúmque quinquatrum vocatum fuisse, tracto vocabuli exemplo à consuetudine, vicinorum populorum qui dies post sextum, & septimum Iduum, sexatrum, & septimatrũ appellauere: paulatim tamen nominis errore consuetudinem irrepsisse vt quinq; dies crederentur. Varronis sententiæ Festus quoq; subscribit. Vnde apparet non nisi mera esse somnia quę à recentioribus Grammaticis de vocis huius etymo sunt excogitata: qui quinquatria inde dicta tradiderunt, quòd celebrarentur quinq; diebus continuis post diem atrum, qui erat postridie Iduum, quum probatissimorum (quos iam adduximus) autorum testimoniis satis constet, atrus, siue atria partũ sulas, in hisce vocibus nihil significare, sed solas esse nominũ productiones. Fuerunt & minora quinquatria, siue (vt Festus appellat) quinquatrus mi nusculæ, quæ Idibus Iunijs à tibicinibus personatis celebrabãtur in honorem Mineruæ. Ouidius 6. Fastorum,

Et iam quinquatrus iubeor narrare minores:
Nunc ades ô cœptis flaua Minerua meis.

Cur vagus incedit tota tibicen in vrbe?
Quid sibi personæ, quid toga longa volunt?

Huc etiam spectare videtur illud Plauti in Milite, Da quod dem quinquatribus, percantatrici, collectrici, &c. Sortitur autem hoc nomen variàs declinationes. Nam modò per secundam, modò per tertiam declinationem inflectitur: vnde & duplex manst ablatiuus quinquatriis, & quinquatribus. Cicero Cælio, lib. 2, Ita tumultuosæ conciones quinquatriis afferebantur. Iuuenalis saty. 10, Incipit optare, & totis quinquatribus optat.

Quinquatrus, uum. per quartam declinationem, sicut Idus, uum. Cicer. Attico, lib. 9, Fuit enim pridie quinquatrus egregia tempestas qua ego ilium vsum puto. Quin & Diomedes quinquatrias per primam inflexionem protulit.

Quinque, Nomen numerale, & inuariabile. πέντε. Ouid. libr. 8. Metam. Quinque ter implebat vlnas. ¶ A quo quintus, a, um. πέμπτος. Quinus, a, um. Quinarius, a, um. Quinques, πεντάκις. Quincunx. Quinquemestris, πενταμηνιαῖος. Quincupertitus, Quincuplex, πενταπλοῦς. Quindecim, Quinquaginta, Quinquenni, Quinquagesimus: & huiusmodi.

¶ Quinque pedum præscriptio, interdicti genus est, ex Solonis legibus in X II Tabulas translatum: quo cautum est vt qui arborem in agro suo sereret, quinque pedum interuallo à vicino abesset: præterquam in olea & ficu: in quibus, quòd sine insigni nocumento aliis plantis admoueri nõ possint, vt quæ & latius spargant radices, & humorẽ absumant, & succum noxium affundant, nouem pedum requirit interuallum. Vide Caium. l. vlti. ff. Fin. regund.

Quinquefolium, lij, Herba à numero foliorum nomẽ habens: vnde etiam Græcis dicitur πενταφύλλον. De qua Plinius lib. 25. cap. 6, & 9.

Quinquelibralis, quinquelibrale, quod est quinq; librarum: vt Quinquelibrale pondus, apud Columellam lib. 3. cap. 15.

Quinquemestris, stre, Quod quinque mensium ætatem habet. πενταμηνιαῖος. Varro de Re rust. cap. 7, Quinquemestribus pullis factis.

Quinquennis, & hoc quinquenne, Quinque annos natus. πενταετής. Plaut. in Pœn. Duæ fuere filiæ, altera quinquennis, altera quadrimula.

Quinquennalis, quinquennale, Quod fit quinto quoq; anno. πενταετηρικός. vt Quinquennales ludi, apud Plinium, lib. 4. cap. 5. Quinquennalis magistratus, qui quinq; annis continuis geritur. Liu. 4. ab Vrbe, Alios magistratus annuos esse, quinquennalem Censũram grauem esse.

Quinquennium, nij, Spatium quinq; annorum. πενταετία. Cic. 3. de Legib. Bini sunto, magistratum quinquennium habento.

Quinquepartitus, partita, partitum, pen. prod. Quod in quinq; partes diuisum est. πενταχῆ μοιρισμένον. Cicer. 1. de Inuent. Quinquepartitam igitur hoc pacto putant esse argumentationem.

Quinquepartitò, aduerbium, πενταχῆ. Plin. lib. 25. cap. 6, Foliis per interualla quinquefolij, aut canabis, per ambitum incisis quinquepartitò, nigris & ipsis, plumosíque.

Quinqueremis, is, Nauis quinq; remorum ordines habens. πεντήρης. Plin. de Vir. Illust. R. hegium regressus, quinqueremem hostium copiis pedestribus cepit.

Quinque viri, Magistratus quinq; capitum numero constans: quorum officium siue dignitas Quinqueuiratus appellatur. πενταύρουλοι.

Quinquies, aduerbium, quinque vicibus. πεντάκις. Cicer. 11. Philipp. At hic me defendente quinquies absolutus est, Quinquies millies, Plinius lib. 2. cap. 23.

Quinus, na, num, nomen distributiui numeri, à quinq; deductum. Cice. 3. Verr. Nam quum à multis quaterna, etiam quina exigerẽtur, &c. Horat. lib. 1. Serm. saty. 2, Quinas hic capiti mercedes exigit: atq; Quanto perditior quisque est, tanto acrius vrget.

Quinquertium, tij, In sacris certaminibus dicebatur quod Græci sua lingua πένταθλον appellabant: vtroque nomine deducto à quinq; arrtium, seu certaminum generibus quibus in sactis Græciæ ludis cõgrediebantur ij quos à professione Græci πενταθλοι, Latini quinquertiones appellabant: quòd scilicet πυγμῆ, ἅλμασι, δίσκοις, ἀκοντίοις, καὶ πάλαις, hoc est cæstu, cursu, saltu, disco, & lucta certarent. Quibus omnibus siquis vicisset, pancratiastes dicebatur. Periodo autem victores diceban tur qui quatuor Græcię ludos obiissent, & ex iis omnibus victoriam reportassent. Vide de his plura in dictionibus PANCRATIVM, & PENTATHLON.

Quintana, porta, Quintanis, vide QVINTVS.

QVINTILIANVS, Rhetor, ortus in Hispania, in ciuitate Calaguritana, vt Eusebio placet: vnde & Quintilianus ipse Hispanos prouinciales suos vocat. Eum dicunt Romam cum Galba venisse, brcuique tempore postea in familiaritatem Domitiani principis insinuatum, eius nepotes eruditisse. Ludum Romæ aperuit, primúsque è fisco salarium tulit. Scripsit declamationes quas quidam Quintiliani alterius declamatoris dicunt esse, cuius Seneca in 6. Declamationum libro meminit. Laurentius Valla eum in præceptis Ciceroni præfert: quàm rectè, ipse viderit. dostrinæ certè cius, stylóque non immeritò plurimum tribuit. Meminit huius aliquoties Martialis, item Iuuenalis, nonnunquam etiam Plinius in Epistolis.

Quintilis, lis, Mensis anni totius septimus, olim Quintus, quum à Martio annum Romani auspicarentur, vnde & Quintilis primus dictus est. μισαγειτνιών, ἰόντος. Postea verò in honorem Iulij Cæsaris Dictatoris, M. Antonio, M. filio Consule legem ferente, Iulius appellatus est, vt in vita Cæsaris refert Suetonius. Cic. Attico, lib. 14, Si ergo est, volo mense Quintili in Græciam.

QVINTVS, cognomento Cincinnatus, Vir Romanus fuit insigni fortitudine, ambitionisque omnis prorsus expers, qui ab arario ad Dictaturam vocatus, Æquos prælio victos sub iugum egit, diéque decimosexto in Vrbem reuersus, Dictatura se abdicauit. ¶ Quintius Flaminius, T. Flaminij ab Annibale ad Thrasimenum deleti filius fuit, qui aduersus Philippum Macedonum Regem Consul missus, commisso prælio eum superauit, victúmque eò necessitatis compulit, vt Demetrium filiũ obsidem daret, Græciæque ciuitatibus quas iugo suo subdiderat, libertati suæ permittere cogeretur.

Quintus, a, um, Vltimus ex quinque. πέμπτος. Liu. 1. bel. Maced. Nõ quinto inde mense, quemadmodum à Sagunto Annibal, sed quinto inde die quàm ab Corintho soluerit naues, in Italiam peruenit. ¶ Quinta classis, in censu à Seruio Tullio descripta, ex triginta centuriis constabat, nihil aliud quàm fundas, & lapides missiles ferentibus: quibus adiuncti sunt cornicines, tubicinésque in tres centurias distributi. τὸ πέμπτον τίμημα. Censebatur autem hæc classis vndecim millibus æris. Vide Liuium, lib. 1. ab Vrbe condita.

Quintò, & Quintum aduerbia, à nomine adiectiuo quintus deducta, quæ eodem modo inter se differunt, vt suprà ostendimus quartùm & quartò discrepare. Nam quintùm Consul esse dicitur qui quatuor perfunctus Consulatibus, quintum iam gerit Consulatum. Quintò autem Consul fuisse dicitur qui quinto anno post exactos Reges, institutúmq; Consulatum, factus est Consul. Liu. lib. 7. bel. Pun. Declarati Consules Quintus Fabius maximus quintùm, & Quintus Fuluius Flaccus quartùm.

Quintana porta. In castris dicebatur quæ post Prætorium erat vbi vænalium rerum forum solebat esse. Liu. lib. 1. Decad. 5. Prætorio deiecto, direptis quæ ibi fuerant, ad Quæstorium forum, Quintanámque hostes peruenerunt.

Quintanis, aduerbium ea forma dictum qua alternis: vt Quintanis semitare, hoc est post quintum quenque palum semitam ducere. Plinius lib. 17. cap. 22, Semper verò quintanis semitari: hoc est vt quinto quoque palo singulæ iugo paginæ includantur.

Quinus, vide QVINQVE.

Quipote, pen. corr. Id est quì fieri potest. πῶς ἄν. Compositum à quì interrogatiuo, & adiectiuo potis, pote. Persius Saty. 1, Et verũ, inquis, amo, verum mihi dicite de me. Quipote? vis dicam? &c.

Quippe, particula est qua rationem reddimus eius quod præcesit. ἔτι, Exponitur autem aliquando per vtpote, præsertim subsequẽte relatiuo, siue id nomen sit, siue aduerbium. Cic. pro Roscio Amer. Conuiuia cum patre non inibat: quippe qui ne in oppidum quidem nisi perraro, veniret. Virgil. lib. 1. Georg. Iampridem nobis Cæsar te regia cæli Inuider, atque hominum queritur curare triumphos, Quippe vbi fas versum, atq; nefas, &c. ¶ Interdum per etenim, siue nanque. Virg. lib. 2. Georg. Sponte sua quæ se tollunt in luminis auras, Infœcunda quidem, sed læta & fortia surgunt, Quippe solo natura subest. ¶ Interdum idem valet quod certè, Plaut. in Aulul. Redi iam nunc intrò, atq; intus serua. s. Quippe nil ego intus seruem.

Quippini. Antiqui dicebant pro quidni, siue cur non. πῶς δ' τί γάρ. Plaut. Menæch. Itán' censes? MED. Quippini?

QVIRINVS, ni, pen. prod. κυρίνος, Romuli cognomen, ab hasta qua assiduè vtebatur, impositum. Hastam enim, teste Festo, Sabini curim, siue (vt alij legunt) quirini vocabant. Quanquam non desint qui à Curibus, hoc est à Sabinis quos in Vrbis partem recepit, Quirinum potius cognominatum putent. Contrà Varro, libr. 4. de Lingua Latina, Quirinum à Quiritibus appellatum existimat. Ouidius libr. 2. Fastorum controuersiam hanc in medio relinquit, contentus omnes quas iam adduximus opiniones, recensuisse,

Proxima (inquit) lux vacua est: at tertia dicta Quirino.
Qui tenet hoc nomen, Romulus antè fuit.
Siue quòd hasta quiris prisci is est dicta Sabinis:
Bellicus à telo vẽit in astra Deus:
Siue suo Regi nomen posuere Quirites:
Seu quia Romanis iunxerat ille Cures.

Quirinalis, nale, Quirinalis collis. Dictus est quòd in eo Quirini templũ erat, siue quòd in eum commigrauere Sabini à Curibus venientes. κυρίνιος λόφος. Hodie Romanorum vulgus à duobus equis marmoreis Phidiæ & Praxitelis operibus, in hoc colle sitis, *montem equorum* vocant.

Quirinalis porta Romæ dicta, quòd ea in collem Quirinalem iretur, vel quòd proximè eam esset Quirini sacellum. Quirinale fugum, Ouidius 7. Fastor. Lituus Quirinalis, qualem Quirinus habuit, Virgilius 7. Aeneidos.

Quirinalia, orum, Romani vocabant diem quo sacra Quirino fiebant. κυρίνια. Cicero ad Quint. Fratrem. Comitialis diebus qui Quirinalia

dicuntur,Appius,&c.

Quirites,tium,vel quiritum,κυρῖται, ϕυμάδες, Romanorum nomen, à Curibus Sabinorum vrbe impositum.Romulus enim,inito fœdere cum T. Tatio Sabinorum Rege,eóque in partem regni,Sabiniſq; in Vrbis portionem receptis,vt nouorum incolarum beneuolentiam aliqua ſibi ratione conciliaret, miſtam Romanorum, Sabinorúmq; gentem vno nomine Quirites appellauit. Liu.libr.1. ab Vrbe, Mouet res tum multitudinem,tum duces,ſilentium,& repentina ſit quies.Inde ad fœdus faciẽdum duces prodeunt: nec paceni modò, ſed & ciuitatem vnam ex duabus faciunt, regnum conſociant,imperium omne conferunt Romam. ita geminata Vrbe,vt Sabinis tamen aliquid daretur, Quirites à Curibus appellati. Hactenus Liuius. ¶ Legitur & accuſatiuus ſingularis Quiritem,à nominatiuo(vt videtur)Quiris.Perſius ſaty.5.Heu ſteriles veri,quibus vna Quiritem Vertigo facit. Ouid.1.Amo. An ſi pulſaſſem minimum de plebe Quiritem, Plectere,&c.

Quirito,as,pen.prod.ſic Quiritor,aris,Lamentor,mœſtáq; voce deorum, hominúmque auxilium imploco, σχεπλίζομαι, πολυϑρϑέομαι, διαμαρτύρομαι. Quæ ſignificatio tracta eſt à conſuetudine Romanorum qui iniuria affecti,Quiritum opem implorabant.Vnde Varro quiritare interpretatur Quirites ciere.Nonius, Quiritare eſt clamare. tractum ab iis qui Quirites inuocant.Lucil.libr.12.Saty.Concurſus velut aurai,clarẽq; quiritans. ¶ Ab Apuleio ponitur pro ſuppetias petere. Quiritari,inquit Budæus,deos hominéſq; implorare.Liu.li.9.belli Maced. Occulebat vim, quòd præ vlulatibus, tympanorúmq; & cymbalorũ ſtrepitu nulla vox Quiritantium inter ſtupra, & cædes exaudiri poterat. ¶ Quiritare ité (ſi Philomelæ autori credimus) verres dicitur, quum vocem emittit. Quirita(inquit)verres:tardus rudit,oncat aſellus.

Quiritatio, verbale, Lamentatio, humanæ, diuinæque opis imploratio. σχεπλιασμός. Liu.lib.3.belli.Maced.Fuga comitum, & quiritatio, & tumultus tota vrbe diſcurrentium factus cum luminibus.

Quiritatus,huius quiritatus, id eſt clamor vrbanorum, vt ſubitatus ruſticorum,vt oſtẽdit Valla ex autoritate Varronis. Quiritatus infantium. Plin.Epiſt.10.6.Audires vlulatus fœminarum,infantium quiritatus,clamores virorum.

Quis,qui,quæ, τίς,quod,vel quid,τί. quandoque interrogatiuè ponitur. Cicero pro Marcello,Quis omnium doctior Ariſtotele? Virg.1. Eclog. Sed quæ tanta fuit Romam tibi cauſa videndi? Plautus. Quod facinus auſi tantũ?Idẽ, Quid ad illas artes optes,ſi optio adueniat tibi? Aliquando infinitè. τίς. Plin.Iunior in Epiſt.Tum mihi neſcio quid in aurẽ inſuſurrauit. Idem, Morbus neſcio quis ante eam ætatem incognitus noſtris.Cicero,Quum præcepta neſcio quæ diſcipulis ſuis palàm tradidiſſet.Plautus,Nec mihi quoi facinus conſcirem,inueni.Seneca,Paululum neſcio quid viſus eſt balbutire. Qui, quæ, quod, ὅτι, ὅϑ, ὅ, relatiue etiam ponuntur : quis verò, & quid,nunquam. ¶ Qui, quæ,quod,relatiuè poſita,quandoque diſſentiunt à ſuo antecedente, & cum ſubſequenti conueniunt ſubſtantiuo. Cicero, Omnes tenues,atque humiles, quæ maxima in populo multitudo eſt,ſibi præſidium paratum putant. Salluſt. in Catil.Eſt locus in carcere, quod Tullianũ appellatur. Verùm hæc quoniam vulgata ſunt,& ad vocum ſignificationem nihil attinẽt, pueris ex Syntaxi potius petenda relinquimus. ¶ Accipitur aliquando Quis,pro aliquis. τὶς. Sueto.in Claud.Siquem alium,& ſe liberum eſſe.Plin.Epiſtol.6.lib.3.Nec vitia,ſiqua ſunt,celant. Verùm hæc, aliáq; id genus cõpoſita potius ceſenda ſunt vt ſuis locis latius docebimus. ¶ Ponitur ité quis,admirantis pro qualis, ποῖος. Virgil.9. Aen. Quis globus ô cíues. ¶ Olim tam fœminino,quàm maſculino genere proferebatur.Plaut.in Aulul.Dic mihi,ſi audes,quis ea eſt,quam vis ducere vxorem?Virgil.11. Aeneid. Qui cum partiri curas,id eſt cum qua.Loquitur enim de Aeca, quæ erat vna ex comitibus Camillæ. Quod autem adiectiuum eſt, ideo ſemper ſubſtantiuo iungitur:quid verò ſubſtantiuum. ¶ Accipitur aliquando qui,quæ,quod,pro quantus,quanta,quantum:ſicut is,ea,id,pro tantus,tanta, tantum. Quintilianus, Hoc ſi ſciſſes, pater, affirmo, promitto,(cuius pietatis es) nemo te anteceſſiſſet. id eſt quãtæ pietatis es, vel pro magnitudine tuæ pietatis. Huiuſmodi autem orationes tribus efferimus modis : vt, Qua es humanitate,Cuius humanitatis es,& Quæ tua eſt humanitas. Idem contingit in pronomine Is : vt, Ea patris eſt lenitas : Et eius lenitatis, ſiue ea lenitate eſt pater. ¶ Inuenitur & quis, aut(vt nonnulli ſcribere malunt)queis in datiuo & ablatiuo pluralibus: verùm hoc à ſingulari nominatiuo, tempore diſtinguitur : producitur enim,quum in nominatiuo corripiatur. Lucan.libro 2.Proh fata, quis ille,Quis fuit ille dies!Horat.in Serm.Queis humana ſibi doluit natura negatis.Fit autem queis à ſingulari quo,ſicut à domino dominis.Cõtrà ab ablatiuo qui,fit quibus,ſicut à facili facilibus.Seruius in illud Virgilij 1. Aeneidos,Queis ante ora patrum,&c.Quis,inquit,& Quibus ſecundum artem dicimus. Ab eo enim quod eſt qui,in bus mittit : ab eo verò quod eſt quo, in is. Sed à tertia declinatione in vſu ſunt datiuus & ablatiuus plurales, licet antiqui omnibus vſi ſint eaſibus. Denique Cato in Origin. Ques, quium,declinauit : ſicut puppes, puppium : Ques, inquiés,ſunt populi: ¶ Compoſita à quis ſunt.Siquis,Aliquis, Nequis, Quiſquis, Quiſque à quo, Vnuſquiſque, Quiſnam, Quiſputas, Quiſpiam, Quiſquam : de quibus partim iam egimus, partim ſuo loco ſumus dicturi.

Quiſnam, Interrogatiuum eſt : idem ſignificans quod quis, τίς ποτε. NAM enim ſyllabica eſt adiectio,nihil addens ſignificationi. Terent.in Andr. Quiſnam homo eſt? ¶ Aliquando infinitè ponitur. Plin.libr.11. cap.55,Delphini quonam modo audiant,mirum.

Quiſquam,& quiſpiam,idem quod aliquis. τὶς Quiſquam, olim tam maſculino,quàm fœminino iungebatur.Terẽt.in Eunuc. Quandoquidem illarum neque quiſquam te nouit,neque ſcit qui ſies. Ibidẽ, – hunc oculis ſuis Noſtrarum nunquam quiſquam vidit. Verba ſunt ancillæ Pythiæ. Quiſquam aliquando ponitur pro quiuis, ſiue quilibet, ὁτιῦν. Cicer.ad Terentiam,Niſi vos fortiores cognoſcerem,quàm quenquam virum,hoc eſt quemuis virum.

Quiſque, Vniuerſale ſignum eſt,idem ſignificans quod omnes : vnóque verbò eſt contentum, πᾶς ὅϑε. Virgil. libr.7.Aen. Quiſque ſuos patrum manes:Iungitur autem eleganter cum ſuperlatiuis, aut iis quæ ſuperlatiui vim habent,qualia ſunt numeralia ordĩnis, & eorum interrogatiuũ quotus : vel cum poſitiuis,quæ ſuperlatiua vitata non recipiunt.Cicer. libr.1.Acad. Quæſt.Certè enim recentiſſima quæque ſunt correcta,& emendata maximè.Plaut.in Pſeud.Nam in foro vix eſt decimus quiſq; qui ſeipſum nouerit.Cicer.2.Tuſc. Quota enim quæque eueniunt vt ab his ſunt prædicta?Sic etiam dicimus,Eximius quiſque,Singularis quiſque,Vide de hoc Vallam lib.1.Elegant.

Quiſquiliæ,liarum,purgamẽta terrarum,& quicquid ex arboribus ſurculorum,foliorúmque & florum minurim decidit : περιψήματα,σύρραϑρα, vnde nomen venit,velut quicquid cadit,inquit Feſtus.Ob id Cæcilius Quiſquilias volantes,venti ſpolia appellat.Cic,lib.1.Epiſt.ad Atticum,Quiſquilias volantes,venti ſpolia appellat.Cic,lib.1.Epiſt.ad Atticum,Quiſquilias volantes,venti ſpolia appellat.Cic,lib.1.Epiſt.ad Attic. homines nihili,& perditorum fæcem,per tranſlationem quiſquilias appellat. Idem pro Seſtio, Omitto iam Numerũ,Serranum,Aelium,quiſquilias ſeditionis Clodianæ. Antiqui hoc nomen etiam in numero ſingulari declinarunt,vt docet Feſtus,afferens teſtimonium ex Næuij Tegularia,Abi deturbate ſaxo,quiſquilia.non homo.

Quiſquilium,lij, κύνωρ Dioſcoridi, Exiguus frutex ilicis, producens coccum, quod grannm eſt ad tingendas veſtes gratiſsimum. Plin. libr. 16. capit.8, Omnes ramen has roboris dores ilex ſolo prouocat cocco. Granum hoc,primóque ceu ſcapus fruticis paruæ aquifoliæ ilicis,quiſquilium vocant, penſionem alteram tributi Hiſpaniæ pauperibus donat.Hinc natum eſſe putat Ruellius,vt veſtis coccina,literis per imperitiam interceptis, Scarlata vulgò hodie dicatur,pro quiſquiliata.

Quiſquis, Idem ſignificat quod quicunque, vel omnis qui : deſiderátque duo verba, ὅτις.Plaut.in Sticho,Quiſquis prætereat,comeſatum vo lo vocari,

Quiuis, Idem eſt quod quilibet, quaſi vnus è multis, quem velis. ὅτιτ, ὁτιοῦν. Cic.pro Quintio,Vtrunque quiuis intelligere potuiſſet.

Quo, Accitur pro quanto, habétque ſibi reſpondentem particulam hoc, vel eo. ὅ, τοῦτο. Cic.pro roſcio Comœdo,Quo quiſq; ingenioſior eſt,hoc docet laboriotius.Idem pro Quintio,Quę quo plura ſint,eo te meliore mente noſtra audire oportet. ¶ Aliquando eſt aduerbiũ loci. πόϑι. Virg. lib.1.Aen.Quó ve tenetis iter?id eſt ad quem locum tenditis? ¶ Aliquando eſt conjunctio, idem valens quod vt, ἵνα,ὅπως. Plinius Iunior. Neque id feci quo tibi mol eſtus eſſem. ¶ Aliquando ponitur pro quare,inquit Donatus, ἕνεκα.Terent.in Andr.Quo æquior ſum Pamphilo. ¶ Aliquando etiam accipitur quo,pro ad quid,vel in quem vſum, εἰς τί. Horat.lib.1.Epiſt.Quo mihi fortunam,ſi non conceditur vti?Id eſt ad quid vultis mihi bona eſſe fortunæ? ¶ Hinc ſiunt compoſita,vſquequo,quoad,quocirca,quouſq;,quomodo,quoquomodo,quoquouerſus,quoquã, quoque,aliquo,aliquoties.

Quoad, Idem quod donec, quandiu, quouſque. μέχρι ἕ ὅϑ, ἐφ' ᾧτε. Ex ad, & quo compoſitum, ſed præpoſtero ordine, præpoſitione poſtpoſita: quod & in hactenus & quatenus videmus accidere : vt Quoad viuam, ero tibi amicus. Salluſtius, Dummodo puretis vos tutos eſſe quoad reliqua multitudo aduenerit.id eſt quouſque. Cicer.libr.1. Offic. Tandiu autem veile debebis,quoad te quantum proficias, non pœnitebit. id eſt quandiu. Nihil autem differunt hæ locutiones , quoad viuam,& quoad moriar. Hæc enim quanuis contraria eſſe videantur, idem tamen ſignificant,quoniam duo tempora quum inter ſe oppoſita ſunt, atque ita coherentia,vt alterius finis cum alterius initio miſceatur,non refert verũ per extremitatem prioris , an per initium ſequentis locus ipſe confinis demonſtretur. Poteſt etiam eſſe interrogatiuum. ἕως τέ. Terentius in Phorm. Senem quoad expectatis veſtrum? Item relatiuum : vt Quoad iuſſiſti,parũ.Cicer.ad Treb.Itaque ego quoad opinatus ſum me in pronunciam exiturum,quæ tibi vltrò obtulerim meminiſſe te credo. Idem ad Atti.Quouſq;,inquies?quoad erit integrum. ¶ Accipitur indefinitè. Cicer.de Lege Agrar.Videte quoad fecerit iter apertius quàm antea. id eſt quanto apertius. ¶ Aliquando rei & ingenij facultatem,ſiue tempo ris commoditatem ſignificat. ἐφ' ὅσον, vt apud Ciceronem in Lælio, Vt quoad poſſem,& liceret,ab eius latere nunquam diſcederẽ.id eſt quantum,vel quatenus. ¶ Quoad eius,Vna dictio idem valens quod quatenus,inquantum,vel quoad:nam particula eius,peralcon eſt. ἐκ τοῦ ἀσϑενοῦς. Cic.Appio,Si eam quoad eius facere poſsis,quàm expeditiſſimam mihi trades. Idem, Elaboro quoad eius facere poſſum,vt conſilia hoſtium intelligam,ὡς ἐνδέχεται μάλιστα. ¶ Quoaduſque,eiuſdem ſignificationis eſt cum donec,vel quouſq;. καϑ' ὅσον ωρ. Accius, Nihil te impedio quoaduſque rem peragas,

Quoaxare,vide COAXARE.

Quocirca, coniunctio rationalis eſt,idem valens quod quapropter,quãobrem ideo,vel igitur. διὸ ὅ, παρ' ὅ. Cice.in Catone Maiore, Quocirca ſi ſapientiam meam admirari ſoletis,quæ vtinam digna eſſet,&c.

Quod,nomen adiectiuum eſt,quod poteſt capi relatiuè,interrogatiuè,& infinitè,vt ſatis fuse ſupra oſtẽdimus in dictionibus quis,& qui. ὅ, ἅ. ¶ Ponitur aliquando in oratione,ſine manifeſta dictione regente, ſubaudita præpoſitione ob,vel propter.Terent.in Hecyra,Nam tita me amẽt dij) quod me accuſat nunc vir ſuus extra noxiam. Plaut.in Epidico , Animũ aduorte,vt quod ego ad te venio , intelligas. ¶ Ponitur aliquando pro quantum.Cice.pro Roſc.Amer.Qui omnes quod ad me attinet, vellem viuerent. ¶ Aliquando in oratione pro quadam continuatione,ſiue cõnexione accipitur, quoties vtinam adiunctum habet. Cicer. Terentiæ, Quum ad vos ſcribo,aut veſtra lego,conficior lachrymis ſic vt ferre nõ poſsim : quod vtinam minus vitæ cupidus fuiſſem,certè nihil, aut non multùm in vita mali vidiſſemus. ¶ Aliquando pro in quo. Idem.Sed ſi quid ſit quod mea opera opus ſiet,&c. ¶ Aliquando pro quicquid.Cice. pro Domo ſua,Ornamẽtorum quod ſuperfuit in fanis,& communibus locis,tota è Græcia,ſanè frugaliter, domum ſuam deportauit. ¶ Quod idem,ſæpe ponitur pro id quod,ſiue quod ipſum,aut quod etiam. Cice. de Aruſp.reſpon. Quod idem in iudicio capitis durum,atque iniquum eſt. Idem pro Domo ſua,Senatus quoties de me conſultus eſt,toties legem nullam eſſe iudicauit. Quod idem tu Lentule vidiſti in ea lege quã de me tuliſti. ¶ Aliquando verò eſt coniunctio cauſalis, idem valens quod quia, ὅτι. vt, Quod ſcribas, lætor. Et, Non caſtigo te, quòd odio habeam,ſed quo meliorem efficiam. Vbi enim poteſt eſſe quòd,ibi etiã quia : & vbi poteſt eſſe vt, ibi poteſt eſſe quo,& econtrario : vt,Non te caſtigo quia odio habeam,ſed vt meliorem efficiam. ¶ Quandoque ponitur pro ſed,& in principio clauſulæ locari ſolet. πλὴν cum ſubiunctiuo. Cicero, Quòd ſi quis à me huius conſilij mei cauſam quærat, ita reſpondeo. ¶ Quum autem quòd pro ſed ponitur,ferè cum ſi.niſi,quum, quia,aut quoniã iungitur : & dicimus, Quòd ſi,Quòd niſi,Quòd quũ, Quòd quia, Quòd quoniam. Teſtimonia paſsim ſtudioſo obuia ſient. ¶ Ponitur aliquando pro cur,ſiue quãobrem.Virg.3.Ecloga Si ad virtutem ſpectes,nihil eſt quòd pocula laudes.Cice.ad Terent.In viam quòd te des hoc tempore,nihil eſt. ¶ Aliquando præcedentis verbi ſignificationem determinat.Cice.in Salluſt. Credo quòd non omnes tui ſimiles incolumes in vrbem veniſſent. ¶ Ponitur aliquãdo pro vt,inquit Donatus. Terentius in Phorm. Vin' primùm hodie facere quòd ego gaudeam Nauiſtrata & quòd tuo viro oculi doleant? Quo iure, quaque ind

& u,siue v oum,siue duo,vt visum fuerit,scribẽdum asserit.Quintil.libr. 1.cap.13,de orthographia autor est,à multis hanc differẽtiam fuisse obseruatam,vt pro aduerbio temporis scribenter quom, per quartam vocalem: pro coniunctione autem causali, quum per q, & geminum u u: pro præpositione verò, cum, per secundam consonantem. Verba Quintiliani sunt hæc: Illa quoque seruata est à multis differentia,vt Ad,quũ esset præpositio, d literam: quum autem coniunctio, t acciperet. Item cum,si tempus significaret,per quom: si comitem,per cum: si verò causam,per q,ac duas sequentes u u,scriberetur.

Quum primum,Duæ partes sunt,duo exigentes verba. *ἐπεσβύτερον.* Idẽ enim valent quod Vbi primùm,vel Quando primùm fieri potuerit.Virgil.Ecloga 7. Quum primum pasti repetent præsepia tauri, Siqua tui Corydonis habet te cura,venito.

R

Litera semiuocalis est,& liquida, quæ post mutam in eadem syllaba posita,præcedentem syllabam si natura breuis sit, modò longã, modò breuem facit: vt Ouidius in dictione patrem, exemplũ posuit. Iam patrem, famulósque patris, lucémque timebam. vbi pa, syllaba & producitur,& corripitur. In Græcarum dictionum initio recipit aspirationem: vt,Rhadamanthus,Rhea, & huiusmodi.

¶ Couertitúrque nonnunquam in l: vt,intelligo, pro interlego: Pelluceo,pro perluceo. In simplicibus, vt Niger nigellus, Vmbra, vmbella. In s, vt Arbos, pro arbor, Odos pro odor. Aliquando in duo ſſ,vt Vro,vſsigero,geſsi. In u,consonantem: vt.Sero,ſeui: Tero,triui. In n,vt Aeneus,pro æreus. ¶ Persius Literam caninam appellat, quòd tremula linguæ vibratione,canum, quũ ringuntur,ſonum imitari videatur. Profertur enim concitatius, lingua ad palatum iuxta dentes exerta, & ſumma ſui parte ſpiritum eliſum vibrante,ictu quodam tremulo, támque horrifico ſono auditum exaſperans,quàm ieundem ſoni dulcedine blandiens demulcet.

Rabbath,*ῥαββὰθ*, Metropolis est filiorum Ammõ,quæ hodie à rege Aegypti Ptolemæo,cognomento Philadelpho,qui Arabiam tenuit cum Iudæa,Philadelphia nominatur.

Rabies,iei,A rapio,morbus canum,quum veluti furore quodam acti,huc atque illuc rapiuntur, nec vllum quietis locum inueniunt. *λύσσα.* Alij Rabiem,quaſi rauiem dici putant,à raucitate vocis,qua canes præ calore infeſtantur.Plin.lib.29.cap.5, Mulcò tamen vtiliſsimè iecur eius, qui in rabie momorderit,datur.Ouid.14.Metam.Státq; canum rabies, ſubiecta terga ferarum,&c. ¶ Ponitur & pro furore, & ad homines transfertur. Cice.in Salluſt.Neq; eos exiſtimet ſine rabie quicquam fortiter facere poſſe. Idem 3.Tuſc.Hecubam autem putant propter animi acerbitatem quandam & rabiem fingi in canem eſſe conuerſam. Horat. in Arte,Archilochum proprio rabies armauit iambo.Lucret.lib.5, –liceat diſcedere Cæſar A rabie ſcelerum.

Rabia,æ, Antiqui dixerunt,quam nunc rabiem dicimus:vt annotauit Nonius,citans Cælium in Hypobolimæo,Aſt rabia rabere ſe ait.

Rabioſus,a,um, Propriè de canibus dicitur qui rabie laborant: & de aliis animalibus,qui ex canis morſu rabiem contraxerunt. *λυσσώδης, ὑδροφοβέτ.* Plin.libro 29, Datur morſus à cane rabioſo, ne rabidi fiant. ¶ Per tranſlationem item rabioſus dicitur,qui ira præceps fertur, ita vt rabie agitari videatur.Cic.4.Tuſc. Vide ne fortitudo minimè ſit rabioſa,ſitq; iracundia tota plena lenitatis.

Rabioſè,aduerbium,hoc eſt iracundè, & in modum rabie correpti. Cice. 4.Tuſculanar. Nihil ne in ipſa quidem pugna iracundè, rabioſéve fecerunt.

Rabioſulus,diminutiuum.Cic.Trebatio lib.7.Epiſt.Primas illas rabioſulas ſæ fatuas dediſti.

Rabidus,da,um, Propriè qui rabie laborat. *λυσσῶν.* Plin. libr. 29.cap.5, In canis rabidi morſu tuetur à pauore aquæ,capitia canini cinis illitus vulneri. ¶ Per tranſlationem tamen rabidum accipimus pro eo qui ſupra modum ira incandeſcit, qui ve alia de cauſa furibundo potius quàm ſanæ mentis homini ſimilis eſt.Autor ad Herennium,lib.1.Iſte aſpectu rabido circunſpectans huc atque illuc. Idem In Arato, Vel toto ſpirans rabido de corpore flammam. Idem 7.Metam.Cerberum attraxit,rabida qui concitus ira Impleuit pariter ternis latratibus auras.Virg.libr. 6.Aene.Vt primùm ceſsit furor.& rabida ora quierunt. Idem 2.Georg. At rabidæ tigres abſunt,& fæua leonum Semina.

Rabidè,aduerbium.Cicer.5.Tuſc. Quid verò illum quem libidinibus inflammatum,ac furentem videmus, omnia rabidè appetẽtem cum inexplebili cupiditate?

Rabio, bis, bire, Nimia ira, & quaſi rabie agitor. *λυσσάω.* Varro, Quid eſt quod latres? quid rabis? quid vis? Nonius tamen in loco Varronis iam citato rabis eſſe exiſtimat à rabo,tertiæ coniugationis verbo: quo & Cæcilium vſum oſtendit in Hypobolimæo.Aſt rabia rabere ſéſe ait.

RABILVS,*ῥάβιλος*, Arabiæ Rex qui Antigonum Macedonem,in vico cui nomẽ deinde factum eſt Motho,interfecit.Autor Stephanus in dictione *μωθὼ.*

RABIRIVS Poſthumus, Eques Romanus fuit qui perduellionis accuſatus,quòd Saturninum pernicioſum ciuem,multáque ſeditiosè in Rempub.mollietem occidiſſet,à Ciceronе defenſus eſt pulcherrima illa ora-

tione quæ pro A. Rabirio perduellionis reo inſcribitur. ¶ Rabirius etiam Poeta quidam fuit Ouidij temporibus,vt ipſe teſtatur 4.de Ponto,Quum foret & Marſus,magnique Rabirius oris.

Rabonem,Pro arrhabone dici quidam putauerunt, atque adeò tanquá minimè negligendam,hunc in locum retulerunt:citantes locum Plauti ex Truc. –tene hoc tibi:rabonem habeto,& vt mecum hac nocte ſies. Hi tamen ſi Plauti locum paulò diligentius expendiſſent, animaduertiſſent ſanè,Poetam ſuo more iocari, vulgique barbariſmum irridere, qui *λέγειν πολλὸν, πρὶ ἀππράβωνα* pro integra vſurbabant, Præneſtinos imitari, qui coniam dicebant pro ciconia.Sed hæc quo manifeſtiora ſint, verba Poetæ adſcribamus. STRA. –tene hoc tibi, rabonem habeto, Vt mecũ hac nocte ſies. ASTPH. peri,rabonem quam eſſe dicam Hanc belluã quin tu arrhabonem dicis? STR. ita facio lucri, Vt Præneſtinis conia eſt ciconia.

Rabula,læ,Is dicebatur (inquit Nonius) quem nunc aduocatum, vel patronum cauſarum dicimus:ſiue à rabie vt eidem Nonio placet: ſiue raui,id eſt raucitate,vt is ſit rabula qui in negotiis agendis acer eſt, & rabioſus,quique(vt ait Feſtus) in multis intentus eſt negotiis,paratúſque ad randendum quid,auferendúmq;.Hæc Feſtus. *Ἀνθύφων.* Alij rabulam dictum malunt à radẽdis auribus. Nam vt fando fabula,à nando nabula: ita à radendo rabula. Nec alia ratione rabulas in foro dictos puto, quàm quòd radant, id eſt offendant aures,&(vt ait Quintilianus) nimia verboſitate feriant,quaſi ab inſtrumento illo nuncupati quod rabula cõmodius,quàm radula vocari poſsit.Cic.in Orat.Non enim declamatorem aliquem de ludo,aut rabulam de foro, ſed doctiſsimum, & perfectiſsimum quærimus oratorem.Idem, Quaſi rabulæ qui ſibi diſerti nõ videntur,niſi omnia tumultu & vociferatione concuſſerint. Idem 1.de Orat.Non enim cauſidicum neſcio quem,neque proclamatorem, aut rabulam hoc ſermone noſtro conquirimus.

Racemus,mi,pen.prod.Pars botryonis, ſiue potius ipſe botryon, qui & botrys more Græco, & botrus noſtris dicitur, hoc eſt integra vua ex multis conſtans acinis. *βότρυς.* Virg.lib.2.Georg. –tumidis humaſte racemis. Horat.2. Carm.Ode 5, –iam tibi liuidos Diſtinguet autumnus racemos Purpureo varius colore. Virgilius tamen libr.2.Georg.apertè racemos diſtinguit ab vuis,quum ait,Et turpes auibus prædam fert vua racemos. Quo tamen in loco Vuam nonnulli figuratè pro ipſa vite poſitam interpretantur. ¶ Dicitur item Racemus de aliis fructibus, qui vuæ in modum ex pluribus acinis ſunt conglobati.Plinius libr.16. cap. 34, de hedera, Aliis denſus acinus, & grandior, racemis in orbem circumactis.

Racemifer, a, um, Quod racemos fert. *βοτρυόφορος.* vt, Vuæ racemiferæ. Ouid.1.Metam.Ipſe racemiferis frontem circundatus vuis, Pampineis agitat velatam frondibus haſtam. Bacchus racemifer.Ouid.15.Metam. Victa ramifero lyncas dedit India Baccho.

Racemoſus,ſa,ſum, Quod eſt racemis plenum. *βοτρυώδης.* Plin.Hederæ modo racemoſa eſt.

Racematus,a,um, Quod acinos habet,ſiue baccas, aut etiam grana racemi modo diſpoſita. *βοτρυώδης.* Plin.lib.18.cap. 7.de Panico,Paruis racemato paniculis.

Racemarius malleolus is dicitur,ex quo pampini pullulãt, vel ſteriles, vel certè minus feraces,vt inquit Columella lib.3.cap.18,Nec dubium quin ex gemmæ cacumini proximæ, quæ ſunt infœcundæ, in eo relinquantur: ex quibus pampini pullulant vel ſteriles, vel certè minus feraces, quos ruſtici vocant racemarios.

Racematio, onis, Collectio racemorum qui à vindemiatoribus ſunt prætériti. *βοτρυολογία.* ſicut meſsibus peractis, quod ſupereſt, ſpicilegium dicitur.

Racha,*ῥαχὰ*, Nomen Hebræum eſt (inquit Hieronymus) quod idem eſt quod *κενὸς*, id eſt inanis,aut vacuus,quem nos poſſumus vulgata iniuria, abſque cerebro nuncupare. Quidam etymologiam huius nominis de Græco trahere voluerunt, putantes dici pannoſum, Græcè enim pannus *ῥάκος* dicitur. Sed nos huius verbi proprietatem ſubtilius perſpicientes, nihil intelligimus aliud eſſe Racha, niſi vocem incogniram, irati animi commotionem ſignificantis: quales ſunt interiectiones apud Grammaticos: ſicut à dolente Heu,ab iraſcente Hem,& eiuſmodi. Auguſt. in Matthæum,Racha vox indignantis animi motum ſignificans.

RACILIVS,Tribunus plebis,qui de Clodianis facinoribus eſt queſtus in Senatu,vt ſcribit Cicero in Epiſt.ad Quint.fratrem.

RADAGASVS, Gothorum rex, qui floruit Arcadij & Honorij Cæſarum temporibus.Dicitur habuiſſe ſub ſignis ſupra ducenta bellatorum millia.Autor Paulus Diaconus.

Radicitus,Radico,Radicula,vide RADIX.

Radius,dij,Splendor à ſole emicans. *ἀκτὶν.* Varro, O ſumme ſol,qui totam hanc mundi compagem tuis radiis illuſtras. Cicer.5. de Finib. Ita enim paruæ, & exiguæ ſunt iſtæ acceſsiones bonorum, vt quemadmodum ſtellæ in radio ſolis,ſic iſtæ in virtutũ ſplendore ne cernantur quidem.Ouid.libr.2.Metam.Tum primùm radiis gelidi cãluere Triones, ¶ Transfertur & ad fulgorem oculorum.Plinius,Cuius ex oculis radij nocte micantes cernuntur. Gell.lib. 5.cap.16, Stoici cauſas eſſe videndi dicunt radiorum ex oculis in ea quæ videri queunt,emiſsionem. ¶ Item Radius dicitur virga, qua Geometræ lineas indicant, Virgilius 3. Eloga, Deſcripſit radio totum qui gentibus orbem. Inuenta autem eſt hæc ars, tempore quo Nilus plus æquo creſcens, confudit terminos poſſeſſionum. Ad quos innouandos adhibiti ſunt philoſophi, qui lineis diuiſerunt agros. Inde Geometria à terræ potiſsimùm dimenſione dicta eſt: quanuis non tantùm terræ, ſed etiam maris, & cæli, & aeris ſpatia ea fuetiri conſtituerint. ¶ Item textoris inſtrumentum, quo subtegmen ſtamini inferitur, radius appellatur. *κερκὶς, κανὼν.* Virgilius 9. Aeneidos. Excuſi manibus radij, reuolutáque penſa. ¶ Radij quoque in

rotis dicuntur, qui hinc centro, illinc canthis inſeruntur. Græcè *ἀκτῖνες* dicuntur.Virgil.1.Georg.Hinc radios triuere rotis. ¶ Inſtrumentum etiam quo raduntur menſuræ, radius vocatur, quod alio nomine hoſtorium nominant. Plautus, Dij, dexæque omnes tantam nobis lætitiam,tot gaudia,ſine radio cumulent. ¶ Radij item dicuntur oliuæ oblongæ.Virgil. lib.2.Georg. Nec pingues vnam in faciem naſcuntur oliuæ Orchites,& radij,& amara paulia baccha.Hos & radiolos nominat Columella lib.12.capi.47,Albam(inquit)pauſiam,vel orchitem,vel radiolum,&c. ¶ Eſt & radius paſtinacæ piſci pro telo.Plin.libro 9.cap. 42,Paſtinaca latrocinatur ex occulto, tranſeuntes radio (quod telum ei eſt)figens. ¶ Radius item à rei Anatomicæ peritis dicitur minus brachij os,inter cubiti curuaturam & carpum ſitum, maiorique oſsi quod cubitum appellant,ſuperincumbens. *ὠλένη.*

Radio,as,are, Radios emittere, fulgere. *ἀκτινοβολάω, λάμπω.* Ouid. lib.2.Metam.Argenti bifores radiabant lumina valuæ.Colu.lib.10.Nec tam nubifugo Borea Latonia Phœbe Purpureo radiat vultu Mar.lib.8, Vera minus flauo radiant electra metallo.Propert.lib.4.Eleg.1,Nec rudis infeſtis miles radiabat in armis. Ouid.3.Amor. Eleg.3.Argutos habuit:radiant vt ſydus ocelli.Per quos mentita eſt perfida ſæpe mihi.

Radior,aris.Ouid.lib.4.de Ponto,Eleg.4, Scuta ſed & galeæ gemmis radientur,& auro.

Radians, tis, participium. Virgil.6. Aeneid. Arma ſub aduerſa poſuit radiantia quercu.

Radiatus,adiectiuum,Quod radios habet,aut emittit.Cice.4.Acad. Solis autem magnitudo, (ipſe etiam hic radiatus me intueri videtur) admonet,&c.Radiata rota.Varro 3 de Re ruſt.cap.5,In inſula eſt columnella, in qua intus axis,qui pro menſa ſuſtinet rotam radiatam,ita vt ad extremum vbi orbile ſolet eſſe acutum,tabula cauata ſit.

Radiatio,onis, Radiorum eiaculatio, ſplendor,Verbale. *ἀκτινοβολία.* Plin. lib.36. cap.5, Hecate Epheſi in templo Dianæ poſt ædem, in cuius contẽplatione admonẽt æditui parcere oculis,tanta marmoris radiatio eſt.

Radioſus,adiectiuum,Quod multos emittit radios.Plaut.in Sticho, Poſtquam miſiſti ad portum cum lucu ſimul,Commodùm radioſus ecce ſol ſuperabat ex mari.

Radix,cis,Ima pars plantæ,qua alimentum attrahit. *ῥίζα.* Cice.5.de Finibus,Videmus ea quæ terra gignit, corticibus & radicibus validè ſeruari.Virgil.lib.2.Georg.Pullulat ab radice aliis denſiſsima ſylua,Vt cerа fis,vlmiſque,&c.Idem lib.3.Aeneid.Nam quæ prima ſolo ruptis radicibus arbos Vellitur, &c. Plinius, Quum pali defixi radices cepiſſent. ¶ Radices montis dicuntur imæ partes montis: ſimilitudine ſumpta à plantis,quarum radices infimæ ſunt.Cæſar lib.1.belli Ciuilis, Ab infimis radicibus montis intermiſsis circiter paſsibus quadringentis, caſtra facere conſtituit.Idem 7.belli Gall.Erat eregione oppidi collis ſub ipſis radicibus montis egregiè munitus. In radice Palatij: id eſt in ima parte Palatij. Cicero antequam iret in exil.Cuius templum à Romulo victis Sabinis in Palatij radice cum Victoria eſt collocatum. ¶ Agere radices. *ῥιζοβολᾶν*, eſt radices emittere. Et per tranſlationem, pro ſtabilire,& firmitatem acquirere.Cicero libro 2.Offic.Vera gloria radices agit,atque etiam propagatur.Defixum radicibus. Cicero 4.Philip.Virgilius eſt vna altiſsimis defixa radicibus,quæ nunquam vlla vi labefactati poteſt.

Radicula,læ.Parua radix. *ῥίζιον.* Colum.lib.3.capi.15,Idémque Pœnus autor probat, vinacea permiſta ſtercori, depoũtis ſeminibus, in ſcrobem vites mouere,quòd illa prouocent,& alliciant nouas radiculas. ¶ Radicula etiam vocatur herba, ſuccum habens lauandis lanis, & ab œſypo repurgandis accommodatiſsimum:quam ob id lanariam Latini appellant. Dioſcoridi *τερέβινθος* dicitur. De hac Plinius,lib.19.capi.3.

Radicitus,penul.corre.aduerbium,Significans à radice,vel vſque ad radicem,vel vnà cum radice. *ῥιζόθεν, ἀπὸ ῥάδικος.* Plinius lib.18.cap.26.Herbas malas radicitus erui. ¶ Per tranſlationem accipitur pro penitus, ſiue omnino. *πάνυ λίαν.* Plaut.in Moſtel.Nam omnia malefacta veſtra reperi radicitus. Catul. Argon. Nonacrias atque ille tulit radicitus altas Fagos. Propert. lib.3. Eleg.7, Huic fluctus viuo radicitus abſtulit vngues.Cice.1.de Finib.An poteſt cupiditas ſiniri? tollenda eſt, atque extrahenda radicitus.Idem pro domo ſua,Videſne me non radicitus euellere omnes actiones tuas?

Radico, cas, penul. prod. ſiue Radicor,caris,Radices ago.radices emitto. *ῥιζῶ.* Plinius lib.18.cap.7,Frumenta multis radicantur fibris.Idem lib. 29.cap.6,Scilla autem & bulbi,& cæpe, & allium nonniſi in rectum radicantur. ¶ Hinc componitur eradico, quod eſt vſque ad radices, vel vna cum radicibus euello.

Radicatus,a,um,participium,Quod iam radices egit.Colum. de Arboribus,cap.20,Arbores aut radicata ſemina Autumno ſerito.

Radicoſus,adiectiuum,Quod multas radices habet. *πολύῤῥιζος.* Plin.lib. 16.cap.34,Omnium generi radicoſa brachia.

Rado,is,ſi,ſum,Complano,incido,extirpo,mundo. *ξύω, ξέω.* Colum lib. 18.Sic tamen nequid radatur.Iuuenalis ſaty.6, –nam Sergiolus iam radere guttur Cœperat.Sueton.in Calig.cap.5,Regulos quoſdam barbam poſuiſſe, & vxorum capita raſiſſe ad indicium maximi luctus.Virgil. lib.7.Aeneid.Proxima Circeæ raduntur littora terræ.Lucr.lib.5, –& rapas radentia flumina rodunt. ¶ Radere aures, eſt re aliqua inamœna aures offendere.Quintilianus lib.3.Ne ieiuna atque arida traditio auer teret animos, & aures præſertim delicatas raderet. hoc eſt offenderet, fatigaretque. ¶ Ponitur aliquando pro ſcalpere. Plaut. in Aulul. Simul radebat pedibus terram, & voce crocitabat ſua. ¶ Huius compoſita ſunt,abrado,adrado,circunrado,corrado,derado,erado,interrado,obrado,& prærado:quorum ſignificata vide ſuis locis.

Raſus,a,um,participium.Virgil.lib.2.Georg.Tum leues calamos,& raſæ haſtilia virgæ.Ouid. lib.2.de Ponto, Eleg.4,Vtque meus lima raſus liber eſſet amici,&c.

Raſito,tas,penul.corre. Sæpe rado. *ξυράω.* Gellius lib.3.capi.4, Comperimus autem cæteros quoque in his temporibus nobiles viros, barbam in eiuſmodi ætate raſitauiſſe.

Raſores,Id eſt tonſores,à radendo dicti. *λογεῖς.* ¶ Per tranſlationem quoque fidicines dicuntur raſores, teſte Nonio, quòd videantur chordas ictu radere.

Raſorius,a,um,Quod ad radendum pertinet. *λογικὸς.* vnde Culter raſorius dicitur quem alio nomine nouaculam appellamus. *λογεῖς.* Cicero etiam tonſorium cultrum vocat,lib.1.Officiorum.

Raſura,ræ,Ipſe radendi actus. *ξυσμὸς.* Colum.lib.4.capi.29, Eáque raſura ita diducitur,vt,&c.

Raſilis,& hoc raſile.penul.corre.Idem quod raſus,ſeu politus,& nihil extantis ac redundantis plenitudinis habens,inquit Valla,libro 1.capi.10. *ξύστης.* Ouid.8.Metam.Raſilis huic ſummam mordebat fibula veſtem. Foris raſilis. Catul. in Epithal. Transfer omine cum bono Limen aureolos pedes, Raſilémque ſubi forem. Interdum idem quod aptum radi.Virgil.2.Georg.Et torno raſile buxum.

Radula,æ.pen.cor.Inſtrumentum ferreum,à radendo dictum,quo doliorum veterum pix liquata primùm vel in ſole,vel lampade ardenti educitur,vt deinde iterum picentur ad futuram vindemiam. *ξύστρα.* Colu. lib.12.capi.18,Sublata lampade rutabulo ligneo,& ferrea curuata radula ducitur,&c.

Ragades,vide RHAGADES.

Raia,Genus piſcis plani, & cartilaginei, in tergo & cauda ſpinas habens his ſimillimas quæ in rubo viſuntur. *βάτος.* vnde & *βάτον* Græci hoc eſt rubum appellarunt.Vide Plinium lib.9.capi.42,& Hermolai caſtigationes ibidem.

Ralla,Genus veſtis,à raritate dictum,teſte Nonio.Nam Rarum facit diminutiuum rallum.Plautus in Epidico,Tunicam rallam, tunicam ſpiſſam.

Rallum,A radendo,ferrum illud quo vomeres identidem purgantur in arando. *ξύστρα.*

Ramale, vide RAMVS.

Ramentum,ti,Tenuis cuiuſque rei particula: à radendo,quaſi raſura. *ξύσμα, περίξυσμα, λέπισμα.* Vnde Ramenta auri, argenti, lignorum,& cæterarum rerum dicimus, quæ ex ſectione earum rerum decidunt. ¶ Fluminum quoque ramenta dicuntur, quæcunque illa ex locis per quæ fluunt,abradunt:minutulæ arenæ partes.Plinius libro 33.capite 4, Apud nos tribus modis aurum inuenitur: fluminum ramentis, vt in Tago Hiſpaniæ. Nec vllum abſolutius aurum eſt, curſu ipſo, tritúque perpolitum.

Rameus, vide RAMVS.

Ramex,micis.Genus herniæ,continens ſub ſe porocelam,quæ eſt quum ex abſceſſu aliquo circa ſcrotum materia induruit: ſarcocelam, quum in ipſo ſcroto concreuit caro:cirſocelam, quum venæ intumuerunt, ex quibus teſticuli dependent: bubonocelã, quum ipſi teſticuli intumuerunt, & ex inflammatione dolorem afferunt. *λύσις.* Plautus in Mercat. Tua cauſa rupi ramices,iandudum ſputo ſanguinem.Idem in Pœnulo, Tua cauſa nemo noſtrum eſt ſuos ruptu rus ramices.Plinius lib.30.capi. 15, Ramices infantium, lacertæ viridis admotæ dormientibus morſu emendantur,De ramice vide Celſum lib.7.cap.22.Columella lib.9,aliter accipit ramices, quum de viuario conſtituendo ſic inquit, Deinde per tranſuerſa laterum cauæ tranſmittuntur ramices,qui exitus ferarum obſerent.

Ramicoſus,Qui ramicibus laborat. *λαπαθώδης.* Plin.lib.30.cap.15,Ramicoſis,cochlearum cinis cum thure ex oui albi ſucco illitus per dies triginta medetur.

Ramus,mi,Arborum veluti brachium,quod à caudice fuſum,& in latitudinem ſparſum,frondes emittit. *κλάδος, κλών.* Virgilius 2.Georgic. Tum fortes latè ramos,& brachia tendens.Cicero 3.de Oratore, Quid in arboribus?in quibus non truncus,non rami,non folia ſunt denique, niſi ad ſuam retinendam, conſeruandámque naturam, nuſquam tamen eſt vlla pars,niſi venuſta.Idem pro Ceciona, Qui præterea rates ramum defringerent arboris.Virgil.lib.2. Georg. –qui me gelidis in vallibus Hæmi ſiſtat,& ingenti ramorum protegat vmbra.Columel.lib.4.cap. 10,Truncum deinde ſuperpoſuit, velut quandam ſtæturam corporis, & habitus:mox ramis diffudit,quaſi brachiis.Virgil.lib.2.Georg. –neque in vacuum poterunt ſe extendere rami.

Ramuſculus,diminutiuum. *κλαδίσκος.* Plin.lib.20.cap.23.E viridi ferula ramuſculus vtilis eſt ad omnia ea vitia. Dicitur & Ramulus. Columella.Et quum primùm germina tumebunt, de ramulis anniculis eos ligato.Cice.1.de Diui.Quum autem ille reſpondiſſet in agro ambulanti ramulum adductum,vt remiſſus eſſet,in oculum ſuum recidiſſe,&c.

Ramoſus, adiectiuum, Quod multos ramos habet. *κλαδώδης.* Plin. lib.8. cap.34,Cornua ramoſa,vngula biſida,&c.

Ramuloſus,adiectiuum à ramulus.Plin.lib.16.cap.24, Ramuloſa folia vlmo,& cytiſo.

Ramale,lis,pen. prod. Ramus inutilis ex arbore deciſus. *κλάδος, ὄρτος.* Ouid.lib.4.Metam.Multifidáſque faces, ramaliáque arida tecto. Perſ. Saty.1,Vt ramale vetus vegrandi ſubere coctum.

Rameus,a,um, Quod ex ramo eſt. *κλάδινος.* Virgil.lib.4.Georg. –& ramea coſtis Subiicuint fragmenta,thymum,caſiaſque recentes.

Rana,næ, Genus animalis paluſtris, tam in terra, præſertim humida, quàm in aquis vitam habens. *βάτραχος.* Hæc ſolito vocalior pluuiam denuntiat,vnde eſt illud Virgilij 1.Georg.Et veterem in limo ranæ cecinere querelam.Sunt & ranæ terreſtres omnium maximæ: quæ quòd inter vepres & rubos potiſsimùm viuant, rubetæ à Latinis, à Græcis verò *φρύνοι* appellantur teſte Plinio lib.8.capi.31. Eſt & alia ranæ ſpecies,quam calamiten appellant,eo quòd inter arundines,fruticeſque viuat. Eſt autem hæc ex omni ranarum genere minima & viridiſſima,

teste eodem Plinio lib.32.cap.10. ¶ Sunt item ranæ mutæ, præsertim in Scripho insula, vnde & Rana Scriphia in prouerbium cessit, pro homine muto & elingui. ¶ Est & Rana marina, quam à piscandi astu, piscatricem cognominant. totam enim se limo operit, sola exerens cornua, quæ eminentia sub oculis habet. Ea conspicientes pisciculi, quum prædam ex iis captantes propius accedunt, ipsi ranæ præda fiunt. Vide Plin. lib.9.capite 42. ¶ Præter hæc rana à medicis dicitur tumor sub lingua cum inflammatione, quem & Græci βάτραχον, Auicenna ranulam appellat. Quod morbi genus etiam boues nonnunquam infestat. Colum. lib.6.ca.8, Solent etiam fastidia cibo afferre vitiosa incrementa linguæ, quas ranas vocant veterinarij.

Ranunculus, li, diminutiuum. βατράχιον. Ranunculos per iocum vocat Vlubrenses Cicero ad Treb.lib.7, quòd sibi obstreperent tanquam ranæ, quæ præsertim instante vespere totas paludes coaxationibus implent ¶ Est & ranunculus herbæ genus, quatuor sub se complectens species, quas vide apud Plinium lib.25,cap.13.

Rancĕo, es, Putridus sum, & rancidus. σαπρὸν εἶναι. Vnde Rancescere, quod est putrescere & corrumpi, & ex vetustate grauem odorem contrahere. σήπεσθαι.

Rancidus, da, dum, Putridum, & putidum, quod scilicet nimia vetustate corruptum fœtorem contraxit, & ingratum saporem. σαπρὸν. Horat.2. Serm.saty.2, Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus Illis nullus erat: sed (credo) hac mente, quòd hospes Tardius adueniens vitiatum commodius quàm Integrum edax dominus consumeret. ¶ Interdum pro insuaui ponitur, Plin.lib.22.cap.22, Quorundam ex his facilè noscuntur venena, diluto rubore, rancido aspectu, liuido intus colore.

Rancidè, aduerbium. Gellius lib.18.cap.8, In collocandis verbis immodicè faciunt, & rancidè.

Rancidulus, diminutiuum. Iuuen. Saty.11, Non tamen his illa vnquam obsonia fiunt Rancidula.

Rancor, oris, Putor quidam, atque odoris grauitas quæ ex vetustate & putredine, ac corruptione nascitur, à ranceo, nomen verbale. σαπρότης. sicut Acor, ab aceo, Albor ab albeo. Palladius de Re rust. Receptacula olei semper sint munda, ne nouos sapores veteri rancore infesta corrũpant.

Rancŏ, as, are. Verbum à tigridum sono effectum, quemadmodum rugire à voce leonum. Autor Philomelæ, Tigrides indomitæ rancant, rugiúntque leones.

Rāpa, pæ, Herba est nulli non nota, radicem habens quodammodo cartilaginosam, crassam, & in orbicularem formam conglobatam. γογγυλὶς. Ita dicta vt nonnulli existimant, quòd passim ex agro rapiatur. Quanquam non desunt qui etymon eius à Græcis petere malunt, qui napi quoddam genus rapis simillimum ῥάφυ & ῥάπυ nominant. Palladius, Rapa mutatur in napos, in alio solo per biennium sata: alio verò napus transit in rapam. Colum. lib.11.cap.vltimo, Napus & rapa duas sationes habent. ¶ Dicitur & rapum, rapi, neutro genere, Martialis lib.13, Hæc tibi brumali gaudẽtia frigore rapa. Quæ damus, in cœlo Romulus esse solet. Varro lib.1.cap.11, Ex semine brassicæ vetere sato nasci aiunt rapam, & contrà ex raporum brassicam. Colu. lib.2,ab iis leguminibus ratio est habenda naporum, raporúmque: magis vtilia rapa sunt. De raporum natura vide plura apud Plinium, lib.18. capi.13, Theophrastum, lib.7.cap.4, Dioscoridem, lib.2.capi.121.

Rapulum, li, diminutiuum à rapum. γογγυλὶς. Horat. 2. Serm. saty. 8, In primis Lucanus aper leni fuit Austro Captus, vt aiebat cœnæ pater: acria circum Rapula. Idem saty.2, –quum rapula plenus, Atque acidas mauult inulas.

Rapunculus, li. A quibusdam appellatur herba quam Dioscorides γογγυλοειδῆ, Plinius rapum syluestre, vulgus *rappuntium* nominat.

Rapacia, orum, Teneriores raporum frondes, & cauliculi quos in brassica cymas appellamus, non ingratum ipsis etiam hominibus cibum præbentes. γογγυλίδων λάχανα. Plinius lib.18.cap.13, Quadrupedes & fronde raporum gaudent: & homini non minor rapaciorum gratia quàm cymarum. In antiquis codicibus manu scriptis rapiciorum legitur, non rapaciorum. Vnde & rapicios coles apud Catonem legimus, non rapacios, cap.35, de Re rust. Rapinam & coles rapicij vnde fiant, & raphanum in loco stercorato bene, aut in loco crasso serito.

Rapina, prima syllaba prod. Locum significat rapis consitum, aut certè rapa ipsa vno quouis in loco nascentia. Cato de Re rust. cap.31, Rapinam, coles rapicij vnde fiant, & raphanum in loco stercorato bene, aut loco crasso serito. Colum. lib.11.cap.2, Nam & napinæ, item que rapinæ, ficcaneis locis per hos dies fiunt.

Rapacitas, Rapaciter, Rapax, vide RAPIO.

Raphanus, & Raphanitis, propterea quòd Græca sint à ῥ aspirato ini tium sumentia, meritò hinc tanquam ex alienis sedibus, sustulimus, & inter aspirata, velut in proprium retulimus municipium.

Rapina, prima syllaba producta, vide RAPA, & RAPIO.

Rapio, pis, pui, ptum, Vi, impetu, & celeritate quippiam aufero. ἅρπω, ἁρπάζω. Terent. in And. Sublimem hunc intrò rape, quantum potes. Idẽ in Adelp. Cæteros ruerem, agerem, raperem, tunderem. Virgil. 4. Geor. Quid faceret? quò se rapta bis coniuge ferret? Id est ablata. Et libro 1. Georg. Atque illum in præceps promo rapit alueus amni. Cice. 3. Verrina, Rapiunt eum ad supplicium dij patrij. ¶ Aliquando in præterito rapsi fecit. Cicero 2. de Legibus, ex XII. Tabu. Sacrum, sacróve commendatum qui clepserit, rapserive, parricida esto. ¶ Aliquando rapere, est vim afferre, vitiare, & propriè de virginibus, atque impuberibus pueris, etiam si loco non dimouẽtur. βιάζεσθαι. Virgil. lib.1. Aneid. Et genus inuisum, & rapti Ganymedis honores. Liu. 6. belli Pun. Nec dirui, in cendique patriam videbo, nec rapi ad stuprum matres Campanas, vir gineósque, & ingenuos pueros. Seneca, Rapta raptoris aut mortem, aut indotatas nuptias opter. ¶ Rapere aliquem in ius, est quouis modo aliquem compellere, vt se iudicio sistat. Apud veteres enim consuetudo erat, siquis in ius vocatus ire recusaret, vt actor apprehensis præsentium auriculis, eóque antestatus reum vel vi in iudicium adducere posset. Quod & ipsum non obscurè docet Horatius lib.1. Serm. Saty.9, –casu venit obuius illi Aduersarius: & quò tu turpissimè? magna Exclamat voce, Et licet antestaritego verò Oppono auriculam: rapit in ius: Clamor vtrinque, vndique concursus, &c. Plaut. in Pœnu. Rapiamus in ius. ¶ Rapere ad pœnam, est punire. Rapere ad disciplinam, est attrahere, & impellere ad disciplinæ cognitionem. ¶ Rapere aliquẽ in inuidiam, est odium in aliquem concitare. ¶ Compositæ, Abripio, Arripio, Corripio, Deripio, Diripio, Eripio, Irripio, Præripio, Prorripio, & Surripio: quæ vide suis locis.

Raptum, pti, Res rapta. λάσι, λάφυρον. Liu.7.ab Vrbe, Quòd rapto viuere necessitas cogeret. Ouid.1.Metam. Viuitur ex rapto, non hospes ab hospite tutus: Non socer à genero: fratrum quoque gratia rara est.

Raptura æ, Rapiendi actus. ἁρπαγή. Plin.lib.11.cap.24, Quum verò rapturã incidit, quàm vigilans, & paratus ad cursum?

Raptor, oris, Qui rapit. ἁρπαξ, ἁρπακτής. Plautus in Epid. Raptor hostium glorioſus. Virgil.2.Aeneid. Sic animis iuuenum furor additus: inde lupi ceu Raptores atra in nebula, quos improba ventris Exugit cęcos rabies. Horat.3.Carm. Ode 20, Dura pòst paulo fugies inaudax Prælia raptor.

Rapo, raponis, Idem quod raptor. ἁρπαξ. Pomponius, Ne vos conturbent auari, atque rapones. Varro περὶ ὑγιεινῶν, vt citat Nonius, Prætor noster eripuit mihi pecuniam: de ea quæstum ad annum veniam ad nouũ magistratum: tum hic rapo vmbram quoque spei deuorasset.

Rapto, ptas, Frequenter rapio, traho. περισπαραγάσσω. Virgil.1. Aeneid. Tercircum Iliacos raptauerat Hectora muros. Idem 3. Georg. Sed me Parnasi deserta per auia dulcis Raptat amor. Tacit. lib. 12, Igitur raptare inter se, immittere latronum globos, &c. Cice. pro Sestio, Fortunæ vexatæ, dissipati liberi, raptata coniunx. Virgil.2. Aeneid. Raptatus bigis.

Rapax, cis, Auidus, & rapinis semper intentus. ἅρπαξ. Suetonius, Inopia rapax, metu sæuus. Ouid.8.Metam. Atque rapax ignis non vnquam alimenta recusat. Plaut. Persa, Procax, rapax, trahax. Sall. in Ciceronem, Imò verò homo leuissimus, supplex inimicis, amicis contumeliosus, modò hæc, modò illa rum partium, nemini fidus: leuissimus Senator, mercenarius patronus, cuius nulla pars corporis à turpitudine vacat. Lingua vana, manus rapacissimæ, gula immensa, pedes fugaces, quæ honestè nominari non possunt, inhonestissima. Rapax procella, id est violenta, quòd omnia secum rapiat, verrátque per auras. Catul. Epigra. 22. Idémque Thalle turbida rapacior procella. Rapax natura, id est sui similium attractrix. Cic. de Amicitia, Nihil enim apperentius simillimum sui: nihil rapacius, quàm natura.

Rapacitas, atis. τὸ ἁρπακτικόν. Colum. lib.1.cap.7, Nisi maxima vel negligentia ferui, vel rapacitas interuenit. Mart. lib.12, Diræ filius est rapacitatis. Cice. pro Cælio, Quis in rapacitate auarior?

Rapidus, a, um, Velox, celer: propriéque de fluminibus, torrentibus, procellis, fulmine, aliſque id genus, quæ celeritatis impetu obuia quæque secum rapiunt: quanquam & ad alia transſumitur. ὀξύς, ταχύς. Cice. 2. de Natu. deor. ex Arato, Has inter rapido veluti cum gurgite flumen. Virgil.6.Aeneid. Quæ rapidus flammis ambit torrentibus amnis Tartareus Phlegethon. Idem lib.12.Aeneid. Rapidóque volans obit omnia curru. Idem lib.5.Aeneid. Hìc qui fortè velint rapido contendere cursu. Idem 4. Georg. Aestuat vt clausis rapidus fornacibus ignis. Horat. de Arte. Dictus ob hoc lenire tigres, rapidósque leones. Oratio rapida, id est concitata. Cice. 2. de Finibus, Quum enim fertur quasi torrens oratio, quanuis multa cuiusque modi rapiat, nihil tamen teneas, nihil apprehendas, nusquam orationem rapidam coërceas.

Rapidè, aduerbium, Citò, velociter. ταχύ. Cice. 2. de Leg. Rapidéque dilapsus citò in vnum confluit. Idem in Orat. Quod quum rapidè fertur, sustinceri nullo pacto potest.

Rapiditas, ditatis, Velocitas, & ipse celeritatis impetus. ταχύτης. Cæsar lib.1. belli Ciuilis, Tum etiam rapiditate fluminis ad transeundum impedirentur.

Raptim, Per raptum, siue celeriter rapiendo. ἁρπάζοντας, ἁρπαλίως. Plinius lib.18.cap.7, Semine raptim auium fame deuorato. Sæpe tamen accipitur pro celeriter, siue velociter. Liu.3.ab Vrbe, Fabius omissis omnibus, prædam ex castris raptim Antium vexit. Cice. Attico, lib.1, Et raptim in eam sententiam Pedarij cucurrerunt. Cæsar 1.belli Ciuilis, His de causis aguntur omnia raptim atque turbatè. Cice. ad Atticum lib.2, Hæc raptim scripsi.

Raptio, Rapina, & Raptus, distingũtur ab inuicem, quòd raptio, ἁρπαγμὸς, ad personam: rapina, ἁρπαγὴ, ad rem: raptus, βία, ad stuprum referatur. Teren. in Adelph. Dispersi, Cteſiphonem audiui filium vnà in raptione fuisse cum Aetchino. Cice. 1. Verr. Quas res luxuries in flagitiis, crudelitas in suppliciis, auaritia in rapinis, superbia in contumeliis effecere potuisset. Idem Act. 5, Cæterósque decumanos, procuratores istius quæstus, & ministris rapinarum fuisse dico. Cæsar 1. belli Gall. Satis habebat in præsentia hostem rapinis populationibúsque prohibere. Ouidius 1. Amor. Eleg. 8, Certior è multis, nec tam inuidiosa rapina est. Ci. 4. Tusc. Quis aut de Ganymedis raptu dubitat quid Poëtæ velint? Claud. lib. 2. de rap. Prof. Raptus metitur corde futuros. Idem, Matronarum cædes, virginum raptus. Cice. 6. Verr. Locus vt ipse raptum illum virginis quem iam à pueris acceepimus, declarare videatur. ¶ In hac autem significatione, rapina primam syllabam habet correptam: quum à rapiendo deriuetur. Ouid. 1. Amorum, Eleg. 8, Certior è multis, nec tam inuidiosa rapina est.

Raptator, Antiquis in vsu erat pro eo quem hodie raptorem dicimus. ἁρπακτὴς. Quod & Nonius annotauit, citans Lucilium libro 2, Homo impudicus impunè est rapinator.

Rapum, rapi, vide RAPA.

Rarus

Rarus, a, um, Laxum, spongiosum, & densò contrarium. μανὸς, ἀραιός. Virgil. 4. Aeneid. Retia rara, plagæ, & lato venabula ferro. Ouidius 12. Metam. –vtve liquor rari sub pondere cribri Manat. Virgil. 7. Ecloga, Et quæ vos rara viridis tegit arbutus vmbra. ¶ Interdum rarus idem est quod infrequens, & non vbique obuius. σπάνιος. Cicero de Amic. Digni autem sunt amicitia, quibus in ipsis ineſt causa cur diligantur. Rarum istud genus (& quidem omnia præclara rara:) nec quicquam difficilius quàm reperire quod sit omni ex parte in suo genere perfectum. Idem Cælio, lib.2, Raras tuas quidem; sed suaues accipio literas. Statius 5. Syl. Laudati iuuenis rarissima coniunx. Horatius 1. Car. Ode 35, Te spes, & albo rara fides colit Velata panno. Rarum & vulgare, contraria. Cice. in Topicis.

Rarè, aduerbium, Infrequenter, non densè, non spissé. ἀραιῶς, μανῶς. Columella lib.2.capi.9, Nam nisi rarè conseritur, vanam & minutam spicam facit.

Rarò, aduerb. Insolenter, infrequenter, minus sæpe. σπανίως. Cice. pro Roscio Amer. Hoc maleficium ita rarò extitit, vt siquando auditum sit, portenti ac prodigij simile numeretur.

Rarius comparatiuum, & superlatiuum Rarissimè. Cicero Lentulo, lib.1, Epist. Quod si rarius fiet quàm tu expectabis, id erit causæ quòd non tuus generis literæ mea sint vt eas audeam temerè committere.

Raritas, atis, Propriè est laxitas contraria densitati. μανότης. Cice. 2. de Natu. deo. In pulmonibus autem ineſt raritas quædam. id est laxitas quædam spongiosa. ¶ Accipitur interdum pro paucitate, & infrequentia. σπάνις, ὀλιγότης. Plinius lib. 25. capi. 1, Turpissima causa raritatis, quòd etiam qui sciunt, demonstrare nolunt.

Raritudo, tudinis, Idem quod raritas. hoc est spongiosa quædam laxitas, contraria densitati. μανότης. Colum. lib. de Arbor. capi. 3, Et mediocri raritudine optima est vitibus terra.

Rarenter, aduerbium, Idem quod raró. σπανίως. Gellius lib.2.cap.25, A rarus non dicitur rarè, sed alij rarò dicunt, alij rarenter. Cato cap.103, Dato rarenter bibere. Pomponius Ergastulo, Longè ab vrbe villicari, quò herus rarenter venit, non villicari est, sed dominari mea sententia.

Raro, as, verbum inusitatum, Idem valens quod rarefacio. μανόω. cuius tamen in vsu sunt composita, disraro, & interraro, quod est in medio rarum facio. διαμανόω. quo Columella lib.4, vtitur.

Rarefacio, cis, Rarum facio. ἀραιόω. Colum. lib.3, Hoc autem facile contingit, si prius rarefeceris etiam eas partes supra quas ramum secaturus es, fœno, aut stramentis texeris. Lucret. lib.6, Et rarefecit calido miscen te vapore.

Rarefio, fis, passiuum à rarefacio. ἀραιόομαι. Lucret. lib.1, Nil prodesset enim calidum densarier ignem, Nec rarefieri, si partes ignis eandem Naturam quam totus habet suus ignis, haberent.

Rarefactum, Lucr. lib.3, –conquassatum ex aliqua re. Ac rarefactum.

Rarefco, is, Rarum fio. siue extenuor. ἀραιόομαι, μανόομαι. Colum. lib.3. cap. 16, Negligentia cultorum magna pars deperit, & interim seminum cætera quæ virent, rarefcunt. Virgil. libro 3. Aeneid. –& angusti rarefcent elaustra Pelori. Statius libro 1. Sylua. Nubila rarefcunt pluuiis. Colum. lib. 5. capi. 6, Sed vt densum arbustum commendabile fructu & decore est: sic vbi vetustate rarescit, pariter inutile, & inuenustum est.

Raripilus, a. um, penul. corre. Quod habet raros pilos, ψιλότ. Colum. in Præfat. lib. 1. Et idipsum aliter curatur mutilum. & raripilum, aliter cornutum & setosum, quale est in Sicilia.

Rasis, teste Columella lib.12.cap.20, Genus est crudæ picis, quæ ex vetustate dura effecta, contunditur, & in puluerem redacta, pharmacis admiscetur.

Rastelli, vide RASTRVM.

Rastrum, stri, & in plurali rastri, masculo. genere, & Rastra, neutro: instrumentum dentatum glebis confringendis idoneum. Plin. lib.18.capi.20, Aratione per transuersum iterata, occatio sequitur, vbi res poscit, crate, vel rastro: & sato semine, iteratio. Terentius Heaut. –istos rastros intervel rastro: & sato semine, iteratio. Terentius Heaut. –istos rastros intervel rastro: & sato semine, iteratio. Terentius Heaut. –istos rastros interea tamen Depone. Virgil. 1. Georg. Multum adeo, rastris glebas qui frangit inertes, Vimine á sque trahit crates, iuuat arua. ¶ Rastris item agri à noxiis herbis purgabantur. Ibidem, Quòd nisi & assiduis herbam insectabere rastris, Heu magnum alterius frustra spectabis aceruum. Quo in loco Seruius rastros pro sarculis accipi tradit. ¶ Erant item Rastri instrumenta, quibus vites, arbor éque ablaqueabantur. Virgil. 2. Georg. Contrà non vlla est oleis cultura: neque illæ Procuram expectant falcem. rastró sque tenaces, Quum semel hæserunt aruis.

Rastelli per diminutionem, dicuntur quibus defecto fœno prata stipulis purgabantur. Var. lib. 1. de Re rust. cap. 49. Quum herba crescere desiit, & rastibus aresci t, subsecari falcibus debet, & quoad perareſcat, furcillis versari: quum peraruerit, de ea manipulos fieri, ac vehi ad villam. Tum de pratis stipulam rastellis eradi, atque addere fœniseciæ cumulum. Quo facto ficilienda prata, id est falcibus consectanda, quæ fœniseciæ præterierunt, ac quasi barba tuberosum reliquerunt campum. ¶ Rastellum item Suetonius in Nerone, pro sarculo posuit, aut simili instrumento, terræ effodiendæ idoneo. Tuba (inquit) signo dato, primus rastello humum effodit, & corbulæ congestam humeris extulit.

Ratiarius, rij, vide RATIS.

Ratio, onis, Princeps atque nobilissima animæ facultas, qua vna à cæteris animantibus homo secernitur, & à qua rationalis appellatur. τὸ λογιστικὸν. Nam sensiti uas animæ facultates cum brutis, naturales etiam cum stirpibus habemus communes. Auguſt. libro 2. de Ordine, definit esse motionem mentis, ad ea quæ discutiuntur, connectenda, aut distinguenda. Cice. 1. Offic. Quam similitudinem natura, ratióque ab oculis ad animum transferens, &c. Ibidem, Duplex est enim vis animorum, atque naturæ: vna pars in appetitu posita est, quæ est ὁρμὴ Græcè, quæ hominem huc & illuc rapit: altera in ratione, quæ docet & explanat quid faciendum, fugiendúmque. Ita fit vt ratio præsit, appetitus verò obtemperet. ¶ Accipitur & pro ipsa ratiocinatione, hoc est pro discursu animi ad inuestigandum verum. Horat. Vincit enim stultos ratio insanire nepotes. ¶ Rhetores rationem appellant probatiunculam propositioni subiectam. Autor ad Herennium lib. 2, Ratio est causa quæ demonstrat verum esse id quod intendimus, breui subiectione. ¶ Aliquando pro consilio & proposito ponitur. Cice. Verr. 2, Mea quidem ratio, quum in pro teritis rebus est cognita, tum in reliquis explorata, atque prouisa est. τὸ ὑμῖν, καὶ τὸ ἐμοὶ δόξαν. Terent. in Adelph. Vestram nequeo satis mirari rationem. ¶ Aliquando pro respectu, & cura. Cicero Planco, Peto à te vt mei rationem habere velis, & salutis, & dignitatis meæ. λέγω ὑμῖν, ὑποδείκνυμι. Sic dicimus, Habenda est ratio honoris: ratio rei familiaris. Idem lib. 2. Offic. Habenda ratio est rei familiaris: quam quidem delabi sinere, flagitiosum est. ¶ Si verò iungatur cum præpositione cum, significat negotium. πρᾶγμα, ἄσκησις. Vnde habere rationem cum aliquo, est habere quod cum illo agas. Cice. 4. Verr. Nihil cum eo rationis habui. Idem Attico, Cum omnibus Mustis rationem habere cogito. Idem pro Cælio, Cum hoc aliquid adolescentem hominem habuisse rationis, num tibi turpe videatur? ¶ Aliquando ponitur pro causa, vt apud eundem Ciceronem ad Catonem lib. 15. Quum autem ad Cybistra propter rationem belli quinque dies essem moratus. ¶ Aliquando pro modo, via, & forma. μέθοδος. Salluſt. in Catil. At ego vobis, si modò vultis esse viri, rationem ostendam qua tanta ista fugatis. ¶ Ratio item quandoque dicitur supputatio, vel calculus, siue expensa. λογισμός. Plaut. in Aulul. Supputatur ratio cum argentario. Idem in Amph. Et vt res, rationésque vestrorum omnium bene expedire vultis. ¶ Ratio etiam proportio dicitur: vt quum tria ad quatuor epitriti, quatuor verò ad sex hemioli, rationem habere dicimus. ἀναλογία. ¶ Rationem sui ducere, est quod indocti dicunt, *habere respectum ad suum commodum*, Cice. ad Trebatium libro 7. ¶ Rationibus inferre aliquam summam, est eam in rationibus perscribere. Rationibus referre, inter recepta computare. ¶ Rationem inire, est modum inuenire. ¶ Ad rationem nostrorum temporum, dixit Cicero in Bruto, id est comparatione nostrorum temporum. ¶ Rationem capere oculis, est ex visu tantùm rationem concipere. ¶ Ponitur aliquando ratio pro eo quod recentiores quantitatem dicunt. Cato de Re rust. Vbi non erunt, scito pro ratione fructuum esse, id est pro modo fructuum, aut quantitate. ¶ Ratio constare dicitur, quum iusta, & legitima apparet. Plin. Iunior, Mirum est quàm singulis diebus in vrbe ratio aut consset, aut cõstare videatur pluribus, cunctísq; non cõstet. Pro eodẽ etiam dicimus, Ratio apparet, quum scilicet accepta cum datis collata, paria inueniuntur. Plaut. Trinum. Ratio quidem hercle apparet: argentum, &c. ἔχεται.

Ratiuncula, æ, diminutiuum à nomine ratio deductum: quod modo accipitur pro leui & futili ratione. λογάριον. Cice. 2. Tusc. Concludunt ratiunculis Stoici, cur non sit malum, quasi de verbo, non de re laboretur. Suggerere ratiuncula, Idem libro 3. de Natura deorum. ¶ Modò pro supputatiuncula non magnæ pecuniæ. Terent. in Phor. –erat ei de ratiuncula lampridem apud me reliquum pauxillulum. Nummorum: id vt conficerem: confeci, affero. Plaut. in Capt. Ibo intrò, atque intus subducam ratiunculam, Quantillum argenti mihi apud trapezitam siet.

Rationalis, le, Cui à natura insitum est vt ratione vti possit: quod vni homini inter animantia est concessum. λογικὸς. Quint. lib. 7. cap. 4, Falsa est finitio, si dicas, Equus est animal rationale: nam equus, animal, sed irrationabile. Autor ad Herennium libro 2, In causa rationali primùm quęretur, ecquid, &c. ¶ Rationales, & procuratores Cæsaris iidem erãt, vt ait Lampridius in Alexandro, teste Budæo.

Rationale, lis, Apud Ecclesiasticos scriptores accipitur pro vesti is sacerdotalis genere, quo vsi sunt Hebræorum Pontifices. λογεῖον. Hieronymus ad Fabianum, Rationale etiam dicitur genus vestis, apud Hebræos SOHAM, Græcè λόγιον, nos rationale possumus appellare: pannus est breuior ex auro, habens magnitudinem palmi per quadrum, & duplex, ne facilè rumpatur.

Rationarium, narij, Liber rationum. λογισμὸς, ὑπομνήσις. Sueto. in Auguſt. Rursus tædio diuturnæ valetudinis, magistratibus ac Senatu domum accitis, rationarium Imperij tradidit.

Rationarius, a, um, vt Rationarius apparitor. λογιστικὸς. Marcel. Iurisconsultus, Quidam ex mercatore opulento rationarius apparitor.

Ratiocinor, aris, penul. corr. Ratiocinatione quadàm deprehendo, colligo, computo. συλλογίζομαι. Gellius lib.1.capi.1, Plutarchus in lib. quem scribit, βόσιον ψυχῶν καὶ σωμάτων ἀνθρώποις πρὸι σοφίαν καὶ ἀρετὴν διαφορὰν, scitè, subtilitérque ratiocinatum Pythagoram philosophum dicit, in reperienda, modulandáque status, longitudinísque Herculis præstantia. Cicero lib.1. Tusc. Quæst. At nos metiendi, ratiocinandique vtilitate inspecta, huius artis terminauimus modum. Idem 2. de Inuent. De pecunia ratiocinari sordidum est, quum de gratia referenda deliberetur.

Ratiocinatores. Dicuntur qui subducendæ rationis periti sunt: quos & calculatores nominat Martialis. συλλογισταὶ, λογισταὶ. Colum. lib.3. cap.3, Vt diligens ratiocinator posito calculo videt idgenus agricolationis maximè rei familiari conducere. Cice. ad Atticum, lib.1, Libertum ego habeo sanè nequam hominem, hilarem dico ratiocinatorem, & clientem tuum. Idem 2. Offic. Hæc igitur & talia circunspicienda sunt in omni officio, & consuetudo, exercitatióque capienda, vt boni ratiocinatores officiorum esse possimus: & in addendo, deducendóque, videre quæ reliqui summa fiat, ex quo quantum cuique debeatur, intelligas.

Ratiocinatio, onis, Principis animæ portionis, hoc est mentis functio est ex singularibus quibusdam vniuersalia inducens theoremata, communésque rerum ac generum summas: ex iisque deinde argumentatione plurima eliciens de quibus scientia habetur, vel opinio. λογισμὸς. Cice. 4. de Inuent. Ratiocinatio autem est diligens, & considerata faciendi aliquid, aut non faciendi excogitatio. Ea dicitur tum interfuisse, quum aliquid faciendum, aut non faciendum certa de causa vitasse, aut secutus esse

esse animus videtur. Ratiocinatio(inquit Augustinus de Immortalitate animæ)est diligens, & considerata faciendi aliquid, aut non faciendi excogitatio. ¶ Accipitur aliquando ratiocinatio pro argumenti genere, ex duobus pronuntiatis conclusionem inferente, quem συλλογισμὸν vocant Græci.

Ratiocinatiuus, adiectiuum, Quod ad ratiocinationem pertinet. συλλογιστικὸς. vt Ratiocinatiuum genus orationis, apud Ciceronem 1. de Inuen. Quint. lib. 7. capi. 2, Ratiocinatiua, atque collectiua quæstio orietur. Status ratiocinatiuus, Idem lib. 3. cap. 6.

Ratiocinium, nij, Supputatio, vel calculi subductio. λογισμὸς, συλλογισμός. Colum. lib. 5. cap. 1; Hæc non aliena, nec procul à ratiocinio, quid tradituri simus, breuiter præfari oportuit. Et paulò pòst, Iugeri autem modus si semper quadraret, & in agendis mensuris in longitudinem haberet pedes, CCXL. in latitudinem pedes CXX. expeditissimum esset eius ratiocinium.

Rationabilis, le, Idem quod rationalis, hoc est cui rationem natura indidit. Cui opponitur Irrationabilis. Quinti. lib. 2, Sed quia carent sermone quæ id faciunt, muta atque irrationabilia vocantur. Idem lib. 5. capi. 11, Nec si mutis finis voluptas, rationabilibus quoque.

Ratis, ratis, siue Rates, ratis, si Probo credimus, Connexarum trabium compages, quæ antequam nauigia essent inuenta, nauium vsum præbebat. ἐχθία. Plinius lib. 7. capi. 56, Nauem primus ex Aegypto in Græciam Danaus aduexit: antè ratibus nauigabatur, inuentis in Mari rubro, inter insulas, à Rege Erythra. Cicero 7. Verri. Quum aut nauibus aut ratibus conarentur accedere. Καλαχηγικῶς tamen à Poëtis pro nauì accipitur. Virgil. lib. 1. Aeneid. Dissiecitque rates, euertitque æquora ventis. Ouidius lib. 14. Metam. Fértque rates pronas, medióque sub æquore mergit. Virgil. 10. Aneid. Quæ manus interea Thuscis comitetur ab oris Aeneam, armétque rates, pelagóque vehatur. Idem 3. Aenei, Postquam altum tenuere rates, &c.

Ratiarius, rij, masc. gene. dicitur vt nauicularius, non opifex, sed negotiator. Paulus de Pignor. act. 1. Qui ratiario crediderat, quum ad diem pecunia non solueretur, ratem in flumine sua autoritate detinuit: posteáq; flumen creuit, & ratem abstulit. Budæus.

Ratitus quadrans, & Ratitus triens, ab antiquis appellati sunt, quòd in iis ratis fuerit effigies, quemadmodum nauis in asse. Autor Nonius.

RATVMENA, ῥάτουμα, Vrbs in octaua regione Italiæ, Sabinorum colonia, teste Plinio lib. 3. cap. 15. in ora litoris Adriatici, CIII. M. distans ab Ancone, olim tota ligneis compacta ædificiis, aquis diffusa, pontibúsque ac lembis peragrata. Hanc quidam Thessalis conditam perhibent. Alij post excisam Troiam, alij post confusas hominum linguas in Babylone, constructam fabulantur. Hæc, quùm à mari fiunt inundationes, non mediocrem accipit partem cœni palustris. Silius lib. 8, Lenta paludosæ prosecindunt stagna Rauennæ. Hinc ortus est Cassiodorus Senator, qui multa eruditissimè scripsit. Esse autem vrbem vetustam, res ab Ostrogothis gestæ commemorant, qui ibi regiam posuere. Liuius autor est, ab Augusto muris cinctã fuisse, quos Valentinianus Imperator postea ampliauit: eiúsque Archiepiscopo duodecim ciuitatum episcopos subiecit, Arimini, Cæsennæ, Fori Liuij, Fori Cornelij, Fauentiæ, Brixtij, Bo-

noniæ, Mutinæ, Regij, Parmæ, & Placentiæ. Hodie cum aliis plerisque eiusdem tractus vrbibus Venetis paret: à quibus tam egregiè est munita, tam splendidè instaurata, vt cum amplissimis, munitissimisque Italiæ vrbibus iure possit conferri. Hæc fuit patria beati Apollinaris, primi eius episcopi, & Vitalis, & Geruasij, & Protasij. Hinc ortus est Petrus ille Rauennas, illustris Fori Cornelij episcopus, qui multa in Theologia diligenter scripsit.

Rauis, huius rauis, Idem quod raucedo, hoc est vocis obtusitas, siue ex catarrho, siue ex aëris frigiditate, siue ex febris calore, aut etiam ex immoderato clamore contracta. βράγχος. Plaut. in Aulul. Huccine deduxisti me ad senem parcissimum, Vbi liquid poscamus, ad rauim poscamus prius, Quàm quicquam detur? id est improbè(inquit Erasmus) sæpius, clamose, adeò vt vox etiam toties vociferanti raucescat. Apuleius lib. 3. Floridorum, Claritudo arteriæ obsolescit: identidem boando purgant rauim. Hinc Rauio, uis, & Rauus, a, um.

Rauus, ᾳ, um, Quod medium habet colorem inter flauum & cæsium, vt interpretatur Festus: siue quod ex fuluo desinit in nigredinem. κηρὸς, Cice. lib. 4. Acad. Quia nobismetipsis tum cæruleum, tum rauum videtur, quódque nunc Sole collucet. Sic ab Horatio Raua lupa dicitur à colore oculorum, lib. 3. Carm. Ode 27, –aut ab agro Raua decurrens lupa Lanuuino. Varr. 2. de Re rust. capi. 2, Carnibus prónis ad rostrum, rauis oculis.

Rauidus, adiectiuum, Quod ex fuluo colore nonnihil ad nigredinem declinat, vt Rauidi oculi. Colu. lib. 8. capi. 2, Sublimes sanguineæque, nec obliquæ cristæ, rauidi, vel nigricantes oculi.

Rauisellus, diminutiuum, adiect. Plautus, Quis (inquit) hæc mulier, & ille rauisellus qui venit? Festus, Raui coloris appellantur, qui sunt inter flauos & cæsios, quos Plautus appellat rauisellos.

Rauiliæ, Dicuntur qui rauos oculos habent. χαροπόφθαλμοι. quemadmodum qui cæsij, cæsiliæ. Festus.

RAVRICI, Galliæ Belgicæ populi non procul à Rheno, Tribocis, Heluetiis, & Sequanis finitimi: quorum caput fuit Rauricum, siue (vt apud Prolemæum legitur) Augusta Rauricorum, cuius etiam hodie ruinæ quædam ostenduntur non procul à Basilea. Vide Althamerum in Tacitum.

R ante E

Re, Præpositio per apocopen à retrò facta videtur. ἀνά. Vnde Respicio, retrò aspicio, Reuertor, retrò vertor. Reposco, rem datam retrò posco. Et nonnisi composita reperitur. Habet & alias significationes. Nam quandoque perfectionem denotat, vt Recognosco. Quandoque recipro cationem, vt Redamo. Quandoque contra, siue aduersus, vt Reluctor, id est repugno, resisto. ἀντί. Quandoque iterum atque iterum, seu sæpe: vt Reputo. Quandoque reditum ad pristinum statum: vt, Repueraſco, ad pueritiam redeo: Renouo, ad nouitatem reduco. Quandoque valde, vt Redundo. ὑπέρ. ¶ Quandoque longè. Virgil. lib. 3, Italiam petere, & terras tétare repostas. Vbi Seruius, Repostas, id est longè positas. Sic Remouco, longè moueo. ¶ Quandoque denotat contrarietatem suorum simplicium: vt Retego, quod est tectum denudo. Refigno, quod signatum erat aperio. Recludo, clausum patefacio. ¶ Quandoque habet diuersam, licet non contrariam à suis simplicibus significationem: vt Rescisco. Nam quum, scire, sit cognoscere: rescire tamen, siue rescíscere, nó est rursus cognoscere, sed factum aliquod occultius, & inopinatum, insperatúmque cognoscere, scire, aduertere. ¶ Aliquando nihil omnino addit significationi sui simplicis. Nam recaleo (vt mox docebimus) nihil aliud est quàm caleo. ¶ Componitur autem cum dictione ab a, incipiente: vt redamo, redarguo: b, vt rebello: c, vt recurro: d, vt reddo: e, vt redeo: f, vt refero: g, vt regredior: h, vt redhibeo: i, vt reiicio: l, vt relego: m, vt remigro: n, vt renitor: p, vt repugno: q, vt requiro: s, vt refarcio: t, vt retineo: u, vt reuertor. Sed cum a, e, & h, interponitur d, causa euphoniæ.

Reædifico, as, Instauro, ædificium collapsum restituo. ἀνασκευάζω. Reædificare meritum, pro refarcire. Cice. ad Atticum, lib. 6, Cæsarem in merito reædificando diligentiorem fore.

Reapse, Significat reipsa. τὸ ὄντι. Pacuuius, Si non est ingratum reapse quod feci. Cice. 1. de Diuin. formę quę reapse nullæ sunt, speciem autem offerunt. Idem 5. de Finib. Quod idem reapse primum est.

RÊATE, Reatis, ῥέατον Stephano, Ciuitas in Vmbria, Italiæ vmbilicus, teste Plinio, lib. 3. cap. 12, ex qua Vespasianus originem duxit.

Reatinus, ῥεατῖνος. Gentile. Varr. 2. de Re rust. capi. 6. Ego, inquit, de asinis potissimùm dicam, qui sum Reatinus, vbi optimi & maximi fiunt.

Reatus, tus, Status & conditio reorum: hoc est habitus demissus, pannosus, squalidus, & misericordiæ aucupator. Vnde reorum sordes, sordidatique rei dicebantur. Iurisconsultus, Si diutino tempore aliquis in reatu fuerit, aliquatenus pœna eius subleuanda erit. id est in eum mitius animaduertendum, qui diu sordidatus fuerit: id quod euenire solet aut ludicum consilio in diem longiorem iudicium reiicientium: aut pro re nata, si, quia de causa planè non liquebat, reus sæpius ampliatus est. Pars enim pœnæ esse visa est, longa temporis intercapedo in conspicua calamitate, & miseria. Hodie in reatu sunt qui vel carcere detenti, squalore & illuuie conficiuntur, aut qui honoris causa custodiæ suæ, aut apparitorum commissi, aut vadimonio, aut vadibus obstricti sunt, aut expromissoribus. Iustin. lib. 4, Reuocato igitur ad reatum Alcibiade, duo præsia secunda Niceas & Lamachus faciunt. Ad reatum, id est, ad causam dicendam, inquit Budæus. Errore autem nimio (vt inquit idem Budæus) hæc opinio inter nostræ ætatis iurisperitos inualuit, vt reatus pro crimine exaudiatur. Est autem reatus vocabulum nouum, Ciceronis ætati incognitum: proximo tamen seculo imperante Augusto à Messala primùm vsurpatum. Quint. lib. 8. capi. 3, Nam & quæ vetera nunc sunt, fuerunt olim noua, & quędam in vsu perquam recentia. Massala primus reatum, munerarium Augustus primus dixerunt. Martialis lib. 2, Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum, Squalidus hærebo, pallidióq; reo.

Rebel

Rebello, las, Repugno, bellum instauro: propriéque de iis dicitur qui in fide quam principi, aut Reipub. obligarũt, non permanent: aut qui aliquando victi, & in deditionem recepti, bellum redintegrant. ἀφίστημι, ἀφίσταμαι. Cæsar 8. belli Gall. Si tali ratione diuersis in locis plures rebellare cœpissent. Liuius 8. ab vrbe, Quia cum Latinis rebellare noluissent. Lucan. lib. 3, –nisi qui vinci potuere rebellent. ¶ Rebellare dicuntur vulnera, seu alia vitia, quum semel curata repullulant. Plin. lib. 25. cap. 13, Nostri herbarij strumeam vocant, quoniam medetur strumis & panis: crediúntque ea rursus sata rebellare quæ curauerit vitia. Rebellat humor Plin. lib. 13. cap. 12, Minus sorbet politura charta, magis splẽdet: rebellat sæpe humor incuriosè datus, primóque malleo deprehendit: aut etiam odore, quum fuerit indiligentior.

Rebellator, oris, Qui semel victus, & in deditionẽ receptus, bellũ instaurat: quíve alioqui in fide principi aut ciuitati obstricta non permanet. ἀφιστάμενος.

Rebellatrix, fœmininũ. Liu. lib. 10. belli Maced. Dictu, quàm re, facilius sit, prouinciam ingenio ferocem, & rebellatricem confecisse. Ouid. 3. Trist. Eleg. 12, Téque rebellatrix tandem Germania magni Triste caput pedibus suppositi esse ducis.

Rebellio, onis, Defectio, seu belli instauratio. ἀφιστασία, ἀπόστασις. Cæs. 3. belli Gal. Rebellio facta post obsidionem. Tacit. lib. 3, Eodem anno Galliarum ciuitates rebellionem cœptauere.

Rebellis, le, adiectiuum, Qui semel victus, & in deditionem receptus, bellum instaurat, quíve principis aut reipublicæ suæ imperiũ detrectat. ἀποστατικὸς. Virg. 6. Aeneid. Sternet Pœnos, Gallúmque rebellem.

Rebellium, lij, Idem quod Rebellio. ἀφιστασία. Liuius 5. Decad. lib. 2, Qui deditis contra ius, & fas bellum intulisset, & pacatos ad rebellių incitasset.

Rebito, as, Compositum à re, & ito, as, frequentatiuo verbi eo, is, quo antiqui vtebantur pro reuertor, redeo. ἀναίνυμι. Interpositum autem est b, tantùm euphoniæ causa. Plautus in Cap. –ac si non rebitas huc, vt viginti minas dem pro te.

Reboo, reboas, Ex re, & boo, remugio: & per translationem resono, resulto. ἀντιβοάω, ἀναμυκῶμαι. Virg. lib. 3. Georg. –reboant syluæq; & magnus Olympus. Vbi Seruius, Reboo Græcum est: nam apud Latinos nullum verbum est quod ante o finalem, habeat o: excepto Inchoo: quod tamen maiores aliter scribebant, aspirationem interponentes duabus vocalibus, & dicebant Incoho.

Recalcitro, as, Idem quod calcitro, hoc est calce ferio. λακτίζω. Propriè de equis dicitur, quãuis etiam ad homines trãsferatur. Horat. 2. Serm. satyr. 1, Cui malè sit palpère, recalcitrat, vndique tutus.

Recalco, as, Rursus calco. ἀναπατέω. Colum. lib. 2. cap. 2, Si velis scrobibus egestam humum recondere, & recalcare, quum aliquo quasi fermento abundauerit.

Recaleo, recales, pen. corr. Idem quod simplex caleo. θερμαι. Virgil. 12. Aeneid. –vix vrbe tuemur Spes Italas, recalét nostro Tyberina fluenta Sanguine.

Recalfacio, recalfacis, pen. cor. Rursus calidum facio. ἀναθερμαίνω. Ouid. 3. Metam. –calidúmque prioris Cæde recalfecit consorti sanguine telum.

Recalesco, Rursus calesco. ἀναθερμαίνομαι. Cic. lib. 2. de Nat. deorũ, Quod nostris quoque corporibus contingit, quum motu atque exercitatione recalescũt. Ouid. 2. de Remed. Am. Quid iuuat admonitu tepidam recalescere mentem?

Recalluas, a, um, Cui non totum caput, sed synciput caluum est. ἀναφαλαντίας. Plaut. in Rud. –ecquem Recalluum ac silonem senem.

Recalluastet, stri, diminutiuum est à recalluus: eúmque significat qui fronte subcalua est, non toto capite: quasi recalluatulus. Valla lib. 1. cap. 7. ἀναφαλαντίασις.

Recandesco, cis, A verbo recandeo, Denuò candens, siue ignitus fio. ἀναπυρόομαι. ¶ Accipitur aliquando pro recalescere. Ouid. lib. 1. Metam. Ergo vbi diluuio tellus lutulenta recenti, Solibus ætereis, altum. Ergo vbi diluuio tellus lutulenta recenti, Solibus ætereis, alatam. Ergo vbi diluuio tellus lutulenta recenti, Solibus ætereis, altam

Universidad de Deusto
Biblioteca

iteratò cecidit. Virg. lib. 4. Aeneid. Et recidiua manu posuissem Pergama victis. id est quæ reciderunt. Idem lib. 7. Quin idem Veneri partus suus, & Paris alter, Funestæque iterum recidiua in Pergama tædæ. Vbi Seruius interpretatur, Recidiua, post casum restituta: respiciés, opinor ad oppidulum illud quod Aeneas, quum primum nauibus egressus esset, non procul à Laurento condidit: quod & ipsum à nomine relictæ patriæ Troiam appellauit, vt autor est Liuius lib. 1. ab Vrbe. Melius tamen, mea quidem sententia, recidiua Pergama intelligere possumus, quæ iterum ceciderunt, hoc est bis euersa sunt. Constat enim Troiam bis captam fuisse: semel ab Hercule tempore Laomedontis regis, quũ Hesionem scopulo alligatam, occiso marino monstro, liberasset: quo nomine quum pactam sibi mercedem Laomedon soluere recusasset, Hercules contracto exercitu vrbem expugnauit, Laomedontem occidit, Hesionémque & Priamum captiuos in Græciam abduxit. Redemptus postea à vicinis Priamus, Troiam instauravit, multóque splendidiorem reddidit: quæ à Græcis duce Agamemnone secundò fuit euersa. ¶ Febres recidiuæ dicuntur, in quas secundò recidimus, quum scilicet morbo liberati, denuo in eundem relabimur. ἀναπομίμνησκω. Sed hoc non propriè, neque ex vocabuli significatione fit, sed ex appellatione tantùm, quasi re cidiuorum febres, propter eos qui in eas incidunt, & post earum depulsionem relabuntur. Febres enim ipsæ, recidiuiuæ potius, quàm recidiuæ dici debent, quia tunc non recidunt, sed nõ depelluntur, sed retiuiscunt, & integrantur.

Recido, dis, di, penul. prod. Abscindo, resecoare, & cædo. ἀποκόπτω. Cato cap. 2, Viam publicam muniri, vepres recidi. Martialis libro 1, Quam primùm longas Phœbe recide comas. Hor. de Arte poet. –ambitiosa recidit Ornamenta. Ouidius 1. Metam. Cuncta prius tentanda: sed immedicabile vulnus Ense recidendum est, ne pars syncera trahatur.

Recisus, a, um, participium. Cic. de Prouin. consul. Nationes eas, quæ numero hominum ac multitudine ipsa poterant in prouincias nostras redundare, ita ab eodem esse partim recisas, partim repressas. Lucan. lib. 2. –vidit fortuna colonos Prænestina suos cunctos simul ense recisos. Ouidius 3. Fast. Idque ancile vocat quod ab omni parte recisum est, Quémque notes oculis, angulus omnis abest.

Recisio, onis. Plin. lib. 21. cap. 4, Omnis autem recisione, atque vstione proficit.

Recisamentum, ti, Frustum exiguum, & veluti ramentum à re quapiam recisum. ξύσμα, ἀπόκομμα. Plin. lib. 34. cap. 11, Ocyssimè verò æs corona rium æruginem contrahit, recisamentis in acetum additis.

Recingo, recingis, Discingo, quod cinctum erat soluo. Διαζώννυμι. Ouid. lib. 4. Metam. –ad inania magni Regna redit Ditis, sumptúmque recingitur anguem. Id est deponit anguem, quo se antea velut cingulo præcinxerat. Virg. 4. Aeneid. Vnum exuta pedem vinclis in veste recincta Testatur moritura deos. Ouid. 1. Amor. Ecce Corinna venit tunica velata recincta.

Recinium, recinij. Vestis quadratæ genus, inde dictæ, vt Seruio placet, quòd laciniam eius retrorsum reiiciebant. Recinium (inquit Festus) omne vestimẽtum quadratum. Hi qui x i i. Tabulas interpretati sunt esse dixerunt virilem togam, (qua & mulieres vtebantur) prætextam clauo purpureo. Vnde Mimi planipedes, reciniati dicuntur.

Recino, recinis, pen. cor. Iterũ, vel frequenter cano. Cic. de Claris Orat. Illud est maius, quòd in vocibus nostrorum oratorum recinit quiddã & sonat vrbanius. Horat. libr. 1. Epist. 1, Hæc reciniunt iuuenes dictata, senésque.

Recipio, recipis pen. corr. Ex re, & capio, Rem semel depositam traditámve, rursus assumo. ἀναλαμβάνω. Liu. lib. 9, Recipiant arma quæ per pactionem tradiderunt. ¶ Quandoque ponitur pro admittere, accipere, & honoris, vel beneficij, vel humanitatis causa suscipere. ἐπιδίχεσθαι, ὑποδίχεσθαι. Cic. lib. 2. Offic. Cyrsillum quendam suadentem vt in vrbe manerent, Xerxémque reciperent, lapidibus obruerunt. ¶ Quandoque pro reuocare. ἀναπαλέω. Virgil. 2. Aeneid. Sic ore effata recepit Ad sese. ¶ Quandoque in tutum reducere, liberare. ἀναιρέω. Virg. 6. Aeneid. Illum ego per flammas, & mille sequentia tela Eripui his humeris, medióque ex hoste recepi. ¶ Recipere seruum, vt in l. j. de Seru. corrupt. Vlpianus dicit, est refugium abscondendi causa seruo præstare vel in suo agro, vel in alieno loco ædificióve. ¶ Quandoque simpliciter cõferre se, & proficisci. πορεύεσθαι. Plaut. in Cap. Inde me cõtinuò recipiam rursum domum. ¶ Quandoque recuperare. ἀναλαμβάνω. Cic. in Catul. Tarentum verò qua vigilantia, quo consilio recepit? tum quidem me audiente, Salinatori, qui amisso oppido fugerat in arcem, glorianti atque dicenti, Mea opera, Quinte Fabi, Tarentum recipisti. Et certè, inquit ridens, nisi tu amisisses, nunquam recepissem. ¶ Quandoque excipere ad vsum suum, & reseruare: quod fit quum quis vendi tis cæteris, sibi quippiam reseruat. ὑπέρειν. Plaut. in Trinum. Vbi nunc adulescens habet? c. posticulum Hoc recepit, quum ædes venderet. ¶ Recipere ensem, est retrahere, & é vulnere educere. Sic enim interpretatur Seruius illud Virgilij 9. Aeneid. Totum cui comminus ensem Condidit assurgenti, & multa morte recepit. ¶ Accipitur interdum recipere pro promittere: nisi quòd recipere amplius quiddã significat, quàm promittere: quasi rei euentu & periculum in se susc ipere. ὑπισχνεῖσθαι. Cic. Crasso, Quę tibi promitto, ac recipio sanctissimè esse ob seruatorum. Cecin. ad Ciceronem, Sed tamen ego filio dixeram, librũ legeret, & ea conditione daret, si recipere te correcturum. In qua signi ficatione etiam dicimus, Recipere in se. Cic. ad Brutum, lib. 13, In ipsa causa exponenda satis etiam de probitate dixi, sed tamen separatim in me recipio, fore eum tibi & voluptati, & vsui. Nam & modestum hominem cognosco, & prudentem, & à cupiditate omni remotissimũ: præterea magni laboris, summæque industriæ. Neq; hæc polliceri debeo, quæ tibi ipsi (si bene cognoris) iudicanda sunt. Quo in loco Cicero morem suum seruat, vt difficilius verbum recipio, per facilius polliceor declaret. ¶ Ponitur aliquando pro approbare. δεκμάζω. Plin. lib. 25. cap. 4, Quartum genus molle, lanuginosum, pinguius cæteris, candidi seminis, in maritimis nascens: hoc recepere medici. Quintilianus lib. 8, Vsus recepit, Bene moratas vrbes, & poculum epotum, seculum fœlix. Aliquando pro nominatim cauere. Iusiusconsultus in l. Emptorem, de Act. empti, Quemadmodum recipitur vt nummos venditor accipiat, quanuis merx ad emptorem non peruenerit. Budæus. ¶ Aliquando pro capere vel accipere. Plaut. in Rud. In custodiam nos vt tuam recipias, & tutêre. ¶ Recipere se aliquando est ad se redire, & animũ, ac vires resumere. Cic. in Somn. Scip. Quæ quum intuerer stupens, vt me recepi, &c. ¶ Recipere mandatum, est totum mãdati onus in se transferre. Cicero pro Sexto Roscio, Quid recipis mandatum, si neglecturus es? Differunt autẽ recipere, & suscipere, vt ait Asconius in Diuin. quòd recipimus partẽ, suscipimus totũ. Cic. 2. de Orat. In quo est illa quidẽ magna offensio, vel negligentiæ susceptis rebus, vel perfidiæ receptis. Cum fortunatis suspicor esse deis. Virg. lib. 1. Aeneid. Frugésque receptas Et torrere parant flammis, & frangere saxo.

Receptum, pti, substantiuum, Idem quod pollicitum, siue promissum. ὑπόσχεσις, ὑπογγύη. Cic. 2. Philipp. Ille induxit vt peteret: promissum & receptum interuertit, ad séque transtulit: tu eius perfidiæ voluntatem tuam adscripsisti. Idem 7. Verr. Satis est factum Siculis, satis officio ac necessitudini Iudices, satis promisso nostro ac recepto.

Receptus, us, Ipse actus recipiendi, siue subducẽdi se & pugna. ἀναχώρησις, ὑπαγωγή. Liuius 8. ab Vrbe, Breuitate ipsa loci, faciliq; r ecepta in tam propinqua castra, haud ægrè militem à multa cæde est tutatus. Receptui signum dare, est tubæ signo copias à pugna reuocare. τὸ ἀνακλητικὸν σημεῖον, ἀνακρέουσι. Liu. 2, ab Vrbe, Admirationem inde auxit, signo receptui dato, adeò tranquilla serenitas, &c. Canere receptui, idem Cic. 12. Philip. Quis enim reuocante, & receptui canente Senatu, propteret dimicare? Nonnunquam tamen per translationem accipitur pro recedere. Cic. 3. Tuscul. Vetat igitur ratio intueri molestias, abstrahit ab acerbis cogitationibus hebetem aciem ad miserias contemplandas à quibus quum cecinit receptui, impellit rursum, & incitat ad conspiciendas, totáque mente contrectandas varias voluptates: quibus ille & præteritarum memoria, & spe consequentium, sapientis vitam refertã putat. ¶ Receptus præterea significat locum ipsum in quem tutò se recipit exercitus. Virg. 11. Aeneid. Planities ignota iacet, tutíque receptus. Cic. Attico, lib. 8, Neque ex omnibus oppidis contrahere copias expedit, ne receptum amittam. Plancus Ciceroni lib. 10, Animaduerti nullum alium receptum Antonium, reliquiásque quæ cum eo essent, habere, nisi in his partibus.

Receptor, Receptrix, & Receptator, verbalia à recepto, tas, quæ sæpe illos, aut illas significãt qui vel quæ latrones, eorúmq; surrepta recipiũt, occultántque. Vulgus *receelatores* appellat. Cic. 6. Verr. Receptrix furtorum, ac prædarum Messana. Metius Iurisconsultus titulo De receptatoribus. Pessimum, inquit, genus est receptatorũ, sine quibus latêre nemo diu potest. Cic. pro Mil. Occultator ille, & receptator latronum locus.

Receptio, receptiõis, Aliud verbale. Plaut. in Asin. Quid tibi huc receptio ad te est meum virum? Id est Quare recipis ad te virum meum?

Receptitius, a, um, Idem quod exceptitius hoc est quicquid in venditione aut quauis alia alienatione excipimus, & nobis reseruamus. ὑπόστροφος. Vnde Receptitius seruus appellatus est, nuptæ mulieris proprius, quem reseruauit quum dotem marito daret. Quoties enim mulier in danda viro dote, aliqua ex suis bonis retinet, nec ea ad virum transmittit. Recipere ea dicitur. Vide Gellium lib. 17. cap. 6.

Recepto, ptas. Frequentatiuũ à recipio. ἀναδέχομαι Terent. Heeu. Meum receptas filium ad te Pamphilum. Idem Heaut. Ibi tuæ stultitiæ semper erit præsidium Clitipho, Victus vestitus, quò in tectũ te receptes. Lucan. lib. 7. –tabẽsne cadauera soluat, An rogus, haud refert: placido natura receptat Cuncta sinu, finémque sui sibi corpora debent.

Receptaculum, li, Quicquid rem aliquã in se recipit. ἀποδοχεῖον, ὑποδοχέ. vt quum lienem melancholiæ, vesicam vrinæ, & aluum fœcis dicimus esse receptaculum. Cic. 2. de Nat. deo. Aluus cibi potionisque est receptaculum. Idem 1. Tusc. Nam corpus quidem est quasi vas, aut aliquod animi receptaculum. Idem 7. Verr. Illud tibi oppidum receptaculum prædæ fuit. Interdum idem est quod perfugium. hoc est locus in quem quis se recipit vt à vi, aut iniuria tutus sit. καταφυγή. Cæsar 7. belli Gal. Præterea oppida incendi oportere, quæ non munitione & loci natura ab omni sint periculo tuta: neu suis sint ad detrectandam militiam receptacula. Cicer. in Pisonem, Cui templum illud fuit arx ciuium perditorum, receptaculum veterum Catilinæ militum, castellum forensis latrocinij.

Reciprocus, a, um, pen. cor. Quod alicunde profectum, redit eò vnde profectum est: à recipiendo dictum, vt docet Varro lib. 6. de ling. Lat. ἀντιστροφός. Reciprocus amnis, id est refluus. Plin. lib. 9. ca. 17, Cauernásque faciat sibi in terra, atque in his viuat, etiam reciprocis amnibus siccato littore.

Reciprocatio, onis, Eiusdẽ vię retrograda repetitio, & accessus & recessus. παλινῳδία. Plin. lib. 9. cap. 8, Innumera vis mugilũ stato tempore angustijs faucibus stagni in mare erumpit, obseruata æstus reciprocatione.

Reciproco, reciprocas, In contrariam partem reflecto, alternis attraho & remitto. ἀντιστρέφω, παλινδρομέω. Liu. lib. 2. belli Pun. Quum iam spiritum includeret ventus, nec reciprocare animam sineret, auersũ à vento parumper consedêre. Gellius, In eam fistulam per quam spiritus reciprocatur. ¶ Interdum idem est quod mutua quadam consequentia à se inuicem dependere. Cicero lib. 1. de Diuin. Siquidem ista fic reciprocantur, vt si diuinatio sit, dij sint: & si dij sint, diuinatio sit.

Recisamentum, vide RECIDO.

Recito, tas, Clarè de scripto pronuntio vt alij audiant intelligántque: vnde Poetæ, & alij scriptores recitabant publicè opera sua, & nonnulli aliena. Cic. ad Planc. lib. 10, Caue enim putes vllas literas vnquam grauiores, quàm tuas, in Senatu esse recitatas. Aliquando non legendo, sed memoriter referẽdo sit recitatio. Quintilianus, At ista legem recitat. Loquens de muliere, quæ cæca erat.

Recitatio, onis, De scripto pronuntiatio. ἀνάγνωσις. Cicero pro Cluent. Crassus tum ita Brutum vltus est, vt illum recitationis suæ pœniteret.

Recitator, oris, Qui aliquid de scripto pronuntiat. ἀναγνώστης. Cicero 2. de Inuent. Neque enim vos scripti sui recitatores, sed voluntatis inter pretes fore putauit.

Reclamo, as, pen. prod. Clamore aduersor, non acquiesco. ἀντιβοάω. Cic. pro Pomp. Propterea quòd istis reclamantibus, vos vnum illum elegistis, quem bello prædonum præponeretis. Idẽ Lentulo, Eius orationi vehementer reclamatum est. Reclamo tibi pro reo, dixit Plinius Epist. lib. 9, id est cum clamore reprobo quæ in reum dicis.

Reclamatio, onis, Contradictio, & propriè cum clamore ἀντιλογία. Cic. 4. Philip. Præclara & luculenta reclamatione vestra factum pulcherrimum Martialium comprobauistis.

Reclamito, as, frequentatiuum. Cicer. pro Rosc. Am. Magna est enim vis humanitatis, multum valet communio sanguinis, reclamat istiusmodi suspitionibus ipsa natura.

Reclino, as, are, Verbum est actiuum idem ferè valens quod componere, vel inclinare se ad iacendum vel quiescendum. ἀνακλίνω, κατακλίνω. Cæsar 6. belli Gal. His sunt arbores pro cubilibus, ad eas se applicant, atque ita paulum modò reclinatæ quietem capiunt.

Reclinatus, a, um, participium. Horat. 2. Carm. Ode 3, Seu te in remoto gramine per dies Festos reclinatum beatis Interiore nota Falerni.

Recliuis, recliue, Idem quod reclinatus, siue procumbens. ἀνάκλιτος, ἀνακλινόμενος, κατακλινής. Mart. lib. 9. Sic in gramine floreo recliuis, Qua gemmantibus hinc & inde riuis, &c. Ouid. 10. Metam. Inque sinu iuuenis posita cernuice recliuis.

Recludo, is, pen. prod. reclusi, reclusum, Quod clausum erat aperio, retego. ἀνοίγω. Plaut. in Capt. Cellas refregit omnes intus, reclusitque armarium. Virg. 8. Aeneid. Infernas reseret sedes, & regna recludat Pallida. Ouid. 7. Metam. –stricto Medea recludit Ense senis iugulum. Virg. 1. Aeneid –veteres tellure recludit Thesauros, ignotum argenti pondus & auri. Horat. 3. Carm. Ode 3, Virtus recludens immeritis mori Cælum, negata tentat iter via.

Reclusus, a, um, participium, Apertus. ἀνοικτός. Ouid. 7. Metam. –venit Telamon properus, foribúsque reclusus Spéque, fidéque pater dixit, maiora videbis.

Recogito, Iterum, atque iterum cogito. Cicer. Qu. Fratri, lib. 2, Sic tu mihi videris in Sardinia de forma Minutiana, & nominibus Pompeianis in otio recogitasse. Colu. lib. 1. in Præf. Quæ quum animaduertam nisi in otio recogitasse ac recogitans, quàm turpi consensu deserta exoleuerit disciplina ruris.

Recognosco, is, Agnosco, ad memoriam reuoco, & rem olim cognitã denuo cognosco. ἀναγνωρίζω, ἐπιγινώσκω. Cicero 2. Verrin. Non videtur hæc multitudo cognoscere ex me causam voluisse, sed ea quæ scit, me cum recognoscere, Idem ad Brutum. Verba tua recognosce, & aude ne gare ferulentis aduersus regem istas esse preces. ¶ Interdum est curiose aliquid inspicere, quod vulgus vocat *visitare*. ἐφοράω. Colu. lib. 1. cap. 8, Panis potionisque bonitate gustu suo explorat: vestem, manicas, pedúmque tegmina recognoscat. ¶ Interdum idem quod corrigo, emendo. διορθόω. Cic. in Vati. Is codicem non recitandi causa legit, sed recognoscendi. Idem 4. Verr. Hæc omnia summa cura & diligẽtia recognita & collata, & ab hominibus honestissimis obsignata sunt. ¶ Recognoscere equitũ turmas, pro recensere. ἐπισκοπέω. Suet. in Octa. Aug. cap. 38. Equitum turmas frequenter recognouit.

Recognitio, verbale, idem significans quod agnitio. hoc est eorum quæ per erit præsidium Clitipho, Victus vestitus, quò in tectũ te receptes. alias nobis nota fuerunt, iterata ex interuallo cognitio. ἀναγνώρισις. idem quod cõmemoratio, vel recordatio. ἀνάμνησις. Cic. 6. Verr. Qui tandem istius animus est nunc in recognitione scelerũ suorum. ¶ Interdum idem quod inspectio, quam vulgus *Visitationem* vocat. ἐφορία. Colum. lib. 11. cap. 1, Quare tam vestem seruitiorum, quàm vt dixi, ferramenta bis debebit singulis mensibus recensere: nam frequens recognitio nec impunitatis spem, nec peccandi locum præbet.

Recolo, is, pen. cor. Denuo colo, iterũ subigo. ἀνεργάζομαι. Ouid. 5. Metam. –partimq; rudi data semina iussit Spargere humo, partim post tempora longa recultæ. ¶ Per translationem autẽ accipitur pro polire, & exercere, quod & excolere dicimus. ἐξεργάζεσθαι. Plin. Epist. 12. 9, Vt enim terræ variis, mutatisq; seminibus, ita ingenia nostra nũc hac, nunc illa meditatione recoluntur. ¶ Aliquando etiam idem valet quod cultui suo, & nitori restituere, & pristinũ decus reparare. Liuius Drusus & auri. Horat. 3. Carm. Ode 3, Virtus recludens immeritis mori lib. 9. Decadis 4, Sed metalla etiam & vetera intermissa recoluit, & nouis locis instituit. Tacit. lib. 3, Quo tum exẽplo Lepidus, quamquam pecuniæ modicus, auitum decus recoluit. Idem lib. 17, Et recens ab exilio reuersos nobiles adolescẽtulos auitis ac paternis sacerdotiis in solatiũ recoluit. ¶ Interdum idem quod meditari, perpendere, mente tractare, in memoria reuocare. μελετάω, λογίζεσθαι. Cicero 9. Philip. Quæ si recum ipse recolis, æquiore animo, & maiore consolatione mo iuuabit, quantum denique alcæ, quantúmq; pilæ: tantum egomet mihi ad hæc studia recolenda sumpsero. Plaut. Trin. –hæc ego quũ ago cum Meo animo, & recolo, vbi qui eget, quàm pretij sit parui.

Recolligo, is, In vnum colligo. συλλέγομαι. Colu. lib. 8. cap. 5, Confestim circumire oportebit cubilia, vt quæ mota sunt oua, recolligãtur. Plin. Epist. 190. Actionẽ meam, vtcunque potui, recollegi. Lucan. lib. 1, Dat stragem latè, rursúsque recolligit ignes. Ouid. 7. Metamor. Nunc opus est succis, per quos renouata senectus In florem rédeat, primósque recolligat annos. ¶ Recolligere animum alicuius, reuocare ab ira, mitigare. Cic. Attico, lib. 1, Quòd scribis, etiam si cuius animus in te esset offensior, à me recolligi oportere, &c. ¶ Recolligere se ab ægritudine, est vires resumere, siue recipere. ἀνακαμβάνω ἑαυτόν. Plin. lib. 23. cap. 7, Recolligentibus se à longa valetudine vtilissima. Idem lib. 20. cap. 5, Aegrísque se recolligentibus, &c.

Recomminiscor, eris, penult. cor. Idem quod reminiscor, siue memorfio. ἀναμιμνήσκομαι. Plautus Trinum. Literis recommiuiscar.

Recompositus, pen. cor. Rursus compositus. Ouid. 1. Amor. Eleg. 7, Pone recompositas in statione comas.

Reconcilio, as, are, In concordiam reducere, & in gratiã restituere eos qui ob offensam quampiam fuerant abalienati καταλλάττω. Cic. Attico, lib. 6, Quintus filius pié currentem animum patris sorori tuæ reconciliauit. Liuius 2. ab Vrbe, Vt alio munere sibi reconciliaret ciuium animos. Idem 5. bell. Maced. Non mouit modo talis oratio Regem, sed etiam reconciliauit Annibali. ¶ Reconciliare existimationem, est eã recuperare. Cicero 2. Verr. In quo reconciliare existimationem iudiciorum amissam possetis. ¶ Reconciliare filium, frequens est apud Plautũ in Captiuis, pro eo quod est efficere vt reducatur filius domũ.

Reconciliatus, a, um, participium. Cic. Lentulo, lib. 1, Videbatur enim reconciliata nobis voluntas Senatus esse.

Reconciliatio, onis. καταλλαγή. Cic. Attico, lib. 9, Vt simul Romam venerit, agat de reconciliatione gratiæ suæ & Pompeij.

Reconciliator, oris, Pacificator, dissidiorũ compositor. διαλλακτής. Liu. 5. belli Maced. Phaneas reconciliatore pacis & disceptatore de iis quæ in controuersia cum populo Romano essent, vtendum potius Antiocho censebat, quàm duce belli.

Reconcinnare, Id est Instaurare, reparare, expolire. ἀνακαινίζειν. Cic. ad Q. frat. lib. 2, Tribus locis ædificio, reliqua concinno. Cæsar lib. 2. belli Ciuil. Diuturni laboris detrimentum solertia & virtute militum bene reconcinnatur.

Recondo, dis, Occulto, tego, repono. καθαίρω, κρύπτω, ἀποτίθημι. Cic. 1. de Inuent. Gladium cruentum in vaginam recondidit. Horat. 2. Serm. saty. 3, –quid discrepat istis, Qui nummos, aurúmq; recondit, nescius vti Compositis, metuénsque velut contingere sacrum? Virg. 5. Aene. Multi præterea quos fama obscura recõdit. Ouid. 11. Metam. Et rursus molli languore solutus, Deposuitq; caput, stratóq; recondidit alto.

Reconditus, a, um, participium, siue nomen ex participio, Occultus, abstrusus. κρυπτός, κρύφιος. Cic. 6. Ver. Statuerunt sese nihil tam clausum, neque tam reconditum posse habere, quod non istius cupiditati apertissimúmque esset. Idem pro Quint. Vixit enim semper inculte, atque horridè: natura tristi ac recondita fuit: non ad solatium, nõ in campo, non in conuiuiis versatus est. Idẽ 4. Acad. A me enim ea, quæ in promptu erant, dicta sunt, à Lucullo autem reconditura desidero. Brutus Ciceroni lib. 11, Ad has literas statim mihi rescribe, tuorúmque aliquem mitte, siquid reconditum magis erit.

Reconflo, as, Denuo conflo, siue liquefacio: & per translationem, regigno, restituo, resuscito. ἀναχωνεύω. Lucret. lib. 4, Vnde reconflari sensus per membra repentè Possit? Vbi reconflari dixit pro eo quod est renasci, regigni. ἀναφίημι.

Reconuenio, is, Verbum est Iurisperitis peculiare, pro eo quod est contrariam actionem intentare: vt si reus in iudicio conuentus actorẽ vicissim conueniat. ἀντιγράφω.

Recoquo, pen. cor. Id est rursus coquo. διαπτῶ. Martial. lib. 11, Altera nõ deerunt tenui versata fauilla, Et Velabrensi massa recocta foco. Cic. de Sene. Quò quidem me proficiscentem haud sanè quis facilè retraxerit, néve tanquam Peliam recoxerit. ¶ Per translationem ponitur pro rursus polio, & formo, tanquam aurum, & similia quæ iterum coquuntur vt meliora fiant. Quint. lib. 12. cap. 6, Sed præcipuè tamen Apollonio Moloni, quem Romæ quoque audierat, se reformandum, ac velut recoquendum dedit. Lucanus lib. 7, Spiculáque extenso Pæan pythone recoxit.

Recoctus, a, um, participium: vt, Passum recoctum. διαπτός. Stat. 4. Syl. Vel passum Pÿthius suis recoctum. Senex recoctus. Catul. Epig. 50. Sed non omnia disphcere veilem Tito & Suffecio seni recocto. Scriba recoctus, inquit Acron, dicitur qui sæpius eum Proconsule ad pronunciam missus, exercitator est factus ex ipsa frequẽtia, & vsu. Horat. 2. Serm. saty. 5, –plerunq; recoctus Scriba ex Quinqueuiro coruum deluder hiantem.

Recordor, aris, In memoriã, siue in mentem reuoco: quasi iterum cordi do. μνοῦμαι, ὑποθυμίομαι, ἀναμιμνήσκομαι. Veteres enim cor. pro mente dixerunt. Cic. 1. Tusc. Ex quo effici vult Socrates, vt discere nihil aliud sit, quàm recordari. Horat. 2. Epist. 2, Quocirca mecum loquor hæc, taciturnúsque recordor. Virg. 3. Aeneid. –si tẽ audita recordor. Dicimus autẽ Recordor huius rei, & hanc rem. Cicer. in Catone, Vt pedestreis, nauales que pugnas, vt bella à se gesta, triumphósq; recordentur. Idem pro Plancio, Huius meriti in me recordor.

Recordans, tis, participium. Cic. Attico, lib. 4, O nauigationem amandam, quã mihercule ego valde timebã, recordans superioris tuæ transmissionis.

Recordatio, onis, Reminiscentia, ἀνάμνησις. Cicer. de Senect. Conscientia bene actæ vitæ, multorúmq; benefactorum recordatio iucundissima est. Idem ad Atticũ, lib. 12, Dum recordationes fugio, quæ quasi morsu quodam dolorem efficiunt, refugio à te admonendo.

Recrastino, as, Idem quod procrastino, differo, protelo, prorogo, quasi in crastinum reticio. ἀναβάλλομαι. Plin. lib. 17. cap. 14, Recrastinare

minimè

minimè vtile. Colu.lib.2. cap.21, Propter quæ recrastinari non debet, sed æqualiter flauentibus iam satis, antequam ex toto grana indurescant, quum rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est.

Recrementum, ti, Purgamentum, siue excrementum rei cuiuslibet. ἀπουλάσματα. Celsus lib, 5, Vlcera illinenda sunt aut plumbi recremento, aut ceruſſa. Vbi plumbi recrementum pro scoria posuit.

Recreo, as, Reficio, instauro refouco. ἀναπαύω, ἀναπαύομαι, ἀναλαμβάνω. Plinius, Sic enim defecta longis ægritudinibus corpora recreantur. Idem lib.12.cap.21, Ex arboribus recreans membra olei liquor, virésque potus vini. Cic.pro Ros. Amer. Tum verò in isto bello non recreatus, neque restitutus, sed subactus oppressusq; populus Romanus est. Idem post reditum ad Quir. Sed tanquam bona valetudo iucundior est iis qui è graui morbo recreati sunt, quàm qui nunquam ægro corpore fuerunt: sic ea omnia desiderata magis, quàm assiduè percepta delectant. Verum hæc significatio transtatitia est: nam propriè recreare, idem est quod denuo creare. Qua voce vtitur & Cicero 2. de Nat.deo. Atqui, inquiens, & nostrorum Augurum, & Hetruscorum, & Aruspicum disciplinam P. Scipione, C. Figulo Consulibus res ipsa probauit: quos quum T. Gracchus Consul iterum, recrearet, primus togatorum vt eos retulit, ibidem est repentè mortuus.

Recrepo, as, pen. corr. Crepitum reddo, resono. ἀνιάχω, ἀναψοφῶ. Catul, Epig.58, Leue tympanum remugit, caua cymbala recrepant.

Recrescо, is, Renascor, rursus cresco. ἀναφύομαι, ἀναξαίνω. Plin.lib.11. cap.37, Cartilago rupta non solidescit, nec precisa ossa recrescunt. Liu. 6. belli Pun. Vos modo mittes fauete nomini Scipionum, soboli Imperatorum vestrorum, veluti accisis recrescenti stirpibus. Ouid. Epist. 2. Luna quater latuit, totq; quater orbe recreuit.

Recriminor, aris, Criminatori vicissim crimen obiicio, ἀνδυκάζω, ἀντιγκαλῶ.

Recrudesco, is, Ad pristinam cruditatem redeo. ἀβρώμαι. Per translationem accipitur pro exasperari, siue inualescere. παροξύνομαι. Tractū à vulneribus, quæ quum agitatione nimia, vel malè purgata interdum recrudescunt, id est cruda & noua fiunt, grauiorem excitant dolorem. Cic.ad Sulp. lib. 4. Nunc autem hoc tam graui vulnere etiam illa quæ consenuisse videbantur, recrudescunt. Recrudescit seditio. Liu.6.ab Vrbe, Recrudescente Manliana seditione. Recruduit pugna. Liu.10. ab Vrbe, Ibi interuentu Gellij, cohortiúmque Sabellarum, paulisper recruduit pugna.

Recubo, bas, pen.cor. recubui, recubitum, Rursus, seu iterum cubo, denuo ad quiescendum me cõpono. ἀνάκειμαι. Cic.1.de Diuin. Eum primò perterritum somnio, sutrexisse: deinde quum se collegisset, idque visum pro nihilo habendum esse duxisset, recubuisse. ¶ Interdum idē quod cubo, quiesco, iaceo. Virg.1. Ecl. Tityre tu patulæ recubās sub tegmine fagi. Ouid.2.de Arte, Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit. Col.lib.7.cap.3, Neque ab his longius recedat, ne aut recubet, aut confidat. Cic.3.de Orat. Sed in hortulis quiescet suis, vbi vult, vbi etiam recubans molliter, & delicatè nos auocat à Rostris. Plautus Curc. Anus hîc recubare solet custos ianitrix.

Recubitus, us, pen. cor. Recumbendi actus, discubitus. ἀνάκλισις. Plinius lib.24.cap.13, videtur accepisse pro subsultu illo quem faciunt corpora in solum durum incidentia. Baculum (inquit) ex aquifolia factum, in quoduis animal emissum, etiam si citra ceciderit defectu mittentis, ipsum per sese recubitu propius adlabi.

Recudo, pen. prod. Denuo cudo. ἀνακαλάπτω. Varro, vt solent ij qui veteramentalla recudunt.

Recula, vide RES.

Recumbo, is, Mensæ accumbo. ἀνακλίνομαι. Martial, lib.2, Debet Arici no conuiua recumbere cliuo, Quem tua fœlicem Zoile cœna facit. Plin. Epist.200, Recubebat mecum vir egregius Fidius Rufinus: super eũ municeps ipsius. ¶ Interdum idem quod procũbere, & exporrectum iacere. Cic.2.de Orat. Marcus Lepidus quum cæteris in campo exercentibus, in herba ipse recubuisset, Vellem hoc esset, inquit, laborare. ¶ Interdum idem quod inclinari. Virg.9. Aeneid. –pulchróque per artus It cruor, inq; humeros ceruix collapsa recumbit. Ouid.2. Triſt. Quum cœpit quassata domus subsidere, partes In proclinatas omne recumbit onus.

Recupero, ras, penult. corr. Rem amissam recipio. ἀναπομπάομαι, ἀναλαμβάνω, ἀναπαίομαι. Cic.ad Sulpitium, lib.13, Ego si hominem per te recuperaro, summo me beneficio affectum arbitrabor. Veterem belli gloriam recuperare, Cæsar 7. bell. Gall. Cic.4. Verr. Scipio qui hoc dignum pop. Rom. arbitraretur, bello confecto socios sua per nostram victoriam recuperare. Liuius lib.5, Ferro, non auro recuperare patriam iubet.

Recuperatio, onis, Ipse recuperandi actus. ἀνακομιδή. Cice 10. Philip. Ita præclara est recuperatio libertatis, vt ne mors quidem sit in reperenda libertate fugienda. Festus, Recuperatio est, vt ait Gallus Aelius, quum inter populum & Regem nationésque & ciuitates peregrinas lex conuenit, quomodo per recuperationem reddantur res, recuperentúrque, res priuatas inter se persequantur.

Recuperatores, Dicebantur illi quibus Prætor iurisdictionem mandabat priuatarum causarum: qui Delegati iudices postea appellari cœpti sunt à recentioribus, vt ait Budæus. Plaut. in Bacch. Postquam quidem Prætor recuperatores dedit. Cic.5.Verr. De conuentu nullum vnquam iudicem, neque recuperatorem dedit. Idem 1. Verr. Iudicium dat statim, si pateret eam se & sua Veneris esse dixisse, iudicant recuperatores id quod necesse erat: neque enim erat dubium quum illa dixisset. De recuperatorio iudicio sic scribit Cicero in Frumentaria, Vtrum est æquius Decumanum petere, an aratorem repetere? iudicium integra re, an perdita fieri? eum qui manu quæsierit, an eum qui digito licitus sit possidere? Quid qui in singulis iugis arāt, qui ab opere ipso non recedunt, quid facient? quum dederint Apronio quod poposcerit, relinquent arationes, larem familiarem? venient Syracusas, vt te Prætore videlicet, æquo iure Apronium delicias, ac vitam tuam iudicio recuperatorio persequantur? Quibus ex verbis apparet, iudicium recuperatorium dici per quod rem nobis per iniuriam ereptam repetimus: & Recuperatores, iudices esse apud quos possessionem rei amissæ, & per iniuriam extortæ reposcimus.

Recuperatorius, a.um, adiectiuum, quod ad recuperatorem pertinet: vt Iudicium recuperatorium quo possessionem rei amissæ, & per vim extortæ repetimus. Cic.2.de Inuent. Non enim oportet in recuperatorio iudicio eius maleficiis, de quo inter sicarios quæritur, fieri præiudicium.

Recupio, is, Valde cupio. ἐπιθυμῶ. Plaut. Capt. Quin ita faciam, vt recupias facere sumptum, etsi ego vetem.

Recuro, as, Accuratè interpolo, magna cura diligentiáq; reficio. ἀναπαλαίω. Plin.lib.13.cap.12, de generibus chartarum, Proximum amphitheatricæ datum fuerat, à confectura loco. Excepit hanc Romæ Fannij sagax officina, tenuatámque curiosa interpolatione, principalem fecit è plebeia, & nomen ei dedit: quæ non esset ita recurata, in suo manu sit amphitheatrica. ¶ Interdum idem quod simplex curare, hoc est mederi, ab ægritudine recreare, & pristinæ valetudini restituere. ἰᾶσθαι, ἀκέσασθαι, ἀναλαμβάνειν, θεραπεύειν. Catul. Epigr.41, Hic me grauedo frigida, & frequens tussis Quassauit, vsque dum in suum tuum fugi Et me recuraui ocymóque & vrtica.

Recurro, is, Iterum, vel retrorsum curro. ἀνατρέχω. Cice.ad Terent. lib. 14, Desippo quoque ita imperaui, statim vt recurreret. Terent. Adelp. Nunc vbi me illic non videbit, iam huc recurret, sat scio. Ouid.2. Fast. Et metuit nequa versa recurrat hyems. Cice.2.de Nat.deor. Lunæ species mutatur tum crescendo, tum defectionibus ad initia recurrendo. Virg.7. Aeneid.–quà sol vtrinque recurrens Aspicit Oceanum. Horat. 2. Epist.1, Libertáſque recurrentes accepta per annos Lusit amabiliter.

Recursus, us, ui, Recurrendi actus, Liu.6. belli Pun. Vt subeunti sæpe ad mœnia vrbis recursus pateret. Virg.5. Aeneid. Inde alios ineunt cursus, alióſque recursus Aduersis spatiis. Ouid. Epist.6. Abstrahor Hypsipyle: si dent modò fata recursum, Vir tuus hinc abeo, vir tibi semper ero.

Recurso, as, are, frequentatiuum. Plaut. Mostel. Quid ego huc recursem: aut operam sumam, aut conteram? Virg.4. Aeneid.–multúsque recursat Gentis honos. Idem 1. Aeneid. Vrit atrox Iuno, & sub noctem cura recursat.

Recuruus, a, um, Valde curuus. καμψίς, καμπύλος. Colu.lib.9.cap.33, Ad plausum apertis, ad buccinam recuruis. Ouid.1.de Remed.am. Vel quæ piscis edax auido malè deuoret ore, Abdere supremis cura recurua cibis. Colu.lib.3.cap.18, Quicquid recurrũ, & sursum versus spectans, demersum est, quum tempestiuum eximitur, in modum hami repugnat obluctanti fossori. Ouid.3. Amor, Epig. 12, Dúxque gregis cornus per tempora dura recuruo.

Recuruo, as, Curuum facio. ἀναπλάμπτω, καμπυλίζω. Colum.lib.5.cap.10, Quum ad scrobis solũ radix peruenit, duritia humi coercita recuruatur. Stat.3. Theb. Horrentésque situ gladios in sæua recuruant Vulnera.

Recuruatus, a, um, participium, Quod factum est recuruum, Celsus lib. 5, Id specillo protrahendum est, aut hamulo retuso, parum recuruato. Vndis recuruatis ludit Meander. Ouid.2. Metam.

Recusо, sas, pen. prod. renuo, reiicio: à Re. & cuso, Quod est frequentatiuum verbi Cudo. ἀνακόπτομαι, ἀνακόπτομαι. Plin.de Vir.illustr. Imperatoris nomen à militibus, & à Senatu triumphum recusauit oblatum. Virg.9. Aeneid. Cedo equidem, nec nate tibi comes ire recuso. Cic. pro Flacco, Pop. Rom. disceptatorem non modò non recuso, sed etiam deposco. Virg.1. Georg. Et quid quæque ferat regio, quid quæque recusset. ¶ Ponitur quoque pro accusationem depellere, vt annotauit Budæus. Cic.in Bruto, Tum igitur Galba recusans pro sese.

Recusatio, verbale, Ipse recusandi actus. Cic.2.de Orat. Nam hæc ipsa recusatio disputationis, disputatio quædam fuit mihi quidem periucunda. Ponitur quandoque pro defensione. Cic.2.de Leg. Pœna verò violatæ religionis iustam recusationem non habet.

Recutio, tis, Idem quod repercutio, siue reuerbero. ἀναπήττω, ἀντικόπτω.

Recussus, participium, Propriè idem significans quod repercussus. Aliquando tamen idem significat quod concussus. Virg.2. Aeneid.–vtérque recussо Insonuere cauæ, gemitúmque dedere cauernæ. Vbi Seruius, Recussо, pro concussо, præpositio pro præpositione. Val. Flac.6. Arg.–penitúsque recusso Aequore Cyaneas Miniæ timuere relictas.

Recutitus, pen. prod. Cui à glãde resecta est cutis. ἀπιψωκισμένος. Quo nomine dicti sunt Iudæi, qui ex Legis præscripto præcidebant præputia. Sidonius, Fert recutitorum primordia Iudæorum. Mart. lib.7, Nec recutitorum fugis inguina Iudæorum, Aliquando ruptus, & exulceratus, & cute nudatus. Idem lib.9, Nec ruptæ recutita colla mulæ.

Redabsoluo, redabsoluis, Idem quod soluo, vel absoluo. ἀπολύω. Plaut. Curc. Sequere hac, te redabsoluam, qua aduenisti gratia.

Redambulo, as, penult. cor. Reuertor, ἀναίνω. Plaut, Capt. Cura quàm optimè potes. R. bene ambula, & redambula.

Redamo, redamas, penult. corr. Me amantem vicissim amo, siue in amore respondeo. ἀνθιφιλῶ, ἀντιφιλῶ. Cicer. de Amic. Quid enim tam absurdum, quàm delectari multis inanibus rebus, vt honore, vt gloria, vt ædificio, vt vestitu, cultúque corporis: animo autem virtute prædito, eo qui amari, vel qui (vt ita dicam) redamari possit, non admodum delectari?

Redandruo, druas, De priscis dictionibus est, ex re, & andruo compositum, quo antiqui vtebantur pro redeo, teste Nonio. Lucil.9, Vt vulgus redandruet inde. Redandruare, inquit Festus, dicitur propriè in Saliorum exultationibus, quum Præsul ampriuauit, quod est motus edidit, ei referuntur inuicem iidem motus.

Redardesco, is, Iterum flammam emitto, recandesco: propriéque dicitur de igne semel sopito. ἀνωφλίγομαι. Ouid. 2. de Remed. amoris, Flamma redardescit, quæ modo nulla fuit.

Redarguo, is, Accuso cum reprehensione. ἐλέγχω. Cicer. 2. de Finibus, Quos nisi redarguimus, omnis virtus, omne decus, omnis vera laus deserenda est. Cicer. 2. de Fin. Poterat autem impunè: quis enim redarguere? Virgil. 11. Aeneid. Aduenit qui vestra dies muliebribus armis Verba redargueret.

Redauspico, as, & Redauspicor, aris, Significat incipere, & denuo auspicium sumere, vel auspicari. Plaut. in Capt. Exauspicaui ex vinculis, nunc intelligo Redauspicandũ hunc esse in catenas denuo. id est cœpi ego illum è catenis eximere: nunc volo vt rursus in catenas redeat.

Reddo, dis, didi, ditum, Propriè est acceptum, vel ablatum restituere. ἀναδίδωμι, ἀποδίδωμι, ἀποδίδομαι. Terent. in Phorm. Siquis quid reddit, magna est habenda gratia. Ponitur tamen aliquando pro suo simplici dare. Celsus Iureconsultus, Reddendi verbum quanquam significationẽ habet retrò dandi, accipit tamen & per se dandi significationẽ: vt, Reddo tibi literas, quas mihi Cicero ad te dedit. Cic. Terẽt. Omnes sunt redditæ, diligentissiméque à te perscripta sunt omnia. ¶ Itẽ pro efficere. ἀποδίδω, ἀποτελέομαι. Plin.lib.16 cap.35, Admota auribus leuem sonum reddit. ¶ Item pro reponere. Plaut. in Most. Tempestas ve rit, constringit tegulas, imbricésque: ibi dominus indiligens reddere alias ne volt. ¶ Item pro producere. Idem in Trinum, –id frumenti, quãdo alibi messis maxima est. Tribus tantis illis minus reddit quàm obseueris. Terent. in Phor. Fructum quem Lemni vxoris reddunt prædia. ¶ Item pro exponere. Plaut. in Aul. Tibi ego rationem reddam sti mulorum seges? ¶ Ponitur aliquando pro commemorare, sine recensere. Plin. in Præfat. libr. 11, Tria, non amplius, vt opinor, absolutè quæ tradunturinscripta, ille fecit, quæ suis locis reddam. ¶ Aliquādo pro referre, siue repræsentare. Plin. Epist. 139, Tantæ fœminæ matrẽ rursus videor amittere: quam hæc vt reddit, ac refert nobis! Reddere animã, respirare. Cic.2.de Natu.deor. Excipiátque animam ea qua eductus fit spiritus, eámq; à pulmonibus respiret, ac reddat. Reddere anhelitum, idem. Plin.libr.9.cap.7, Nec piscium branchias habentes anhelitũ reddere, ac per vices recipere existimant. Reddere animum, est recreare, reficere, & confirmare. Terent. in Andr. Nuptias effugere ego istas malo, quàm tu adipiscier. c. Reddidisti animum. Reddere beneficium, id est referre. Plaut. in Persa, Improbus est homo qui beneficium scit sumere, & reddere nescit. Gratiam reddere, est remetiri & reponere. χάριν ἀποτίθημι. Colum.lib.4.cap.3, Experto mihi crede Syluine, bene positam vineam, bonique generis, bono cultori nunquam non gratiã reddidisse. Latinè reddere, est vertere. Cicer.1. de Orat. Vt ea quæ legerim Græcè, Latinè reddarem, non solum, &c. Reddere nomen alicui, est rim Græcè, Latinè reddarem, non solum, &c. Reddere nomen alicui, est eum proprio nomine nuncupare. Plinius lib.27, capit.24, Omnibus in exercitu suo militibus nomina reddidit.

Redditus, a, um. participium. Cice.14. Philip. O fortunata mors quæ naturæ debita pro patria est potissimum reddita. Virg.11. Aeneid. Patriis vt reddita oris. Idem 6. Aeneid. Redditus his primum terris tibi Phœbe sacrauit Remigium alarum, posuit que immania templa.

Redditus. tus, substantiuũ, Pro prouentu, vel obuentione. πρόσοδος. Plin. in Epist. Nec redditus incertus. Hoc tamen potius vnico describendum videtur, vt sit à verbo redeo: vnde apud Poëtas prima syllaba corripitur. Ouid.2. de Ponto, At reditus iam quisque suos amat, &c.

Redditio, onis, verbale, Actus ipse reddendi. ἀπόδοσις. Quint. libr. 8. cap. 3. Redditio illam rem vtranque comparat.

Redemptio, vide REDIMO.

Redeo, dis, diui, & redij, reditũ, Reuertor, quasi retro eo. εἰσέρχομαι, ἐπανέρχομαι. Terent. in And. Redeo inde iratus, atque ægrè ferens. Redire ad ingenium dixit Terentius in Adelphis, id est redire ad suam naturam, siue pristinos mores resumere. In eadem significatione dixit Cicero, 1. Verr. Redire ad se, & ad mores suos. Quod tamen aliquando accipitur pro se recolligere, & ab ira (quem breuem furorem vocat Horatius) ad mentis sanitatem redire. Terent. in Adelph. Tandé reprime iracundiam, atque ad te redi. Redire in mores patrios, est in libertatem vendiam, atque ad te redi. Redire in mores patrios, est in libertatem vendiam, atque ad te redi. Redire in mores patrios, est in libertatem vend

ditum certa pecunia redimit, vt ex eo faciat quæstum. Cicer. de Prouin. Consul. Publicanos temeritate redemptionis pene esse euersos. ¶ Redemptio operis, est susceptio operis certo pretio faciũdi: de quo vide latius paulò antè in ipso verbo redimo.

Redemptor,oris. Qui captiuum,seruúmve pretio in libertatem vendicat. λυτρωτής. ¶ Redẽptores item dicuntur qui certo pretio opus aliquod faciundum suscipiunt. Cicer. 2. de Diuin. Redemptor qui columnam illam de Cotta & Torquato conduxerat faciendã. Idem Quinto Fratri. Redemptori tuo dimidium pecuniæ curaui. Redemptores (inquit Festus) proprie, atque antiqua cõsuetudine dicebãtur, qui quum ad faciendum, aut præbendum quod conduxerant, illúdque effecerant, tum demum pecunias accipiebant. Nam antiquitus emere pro accipere ponebatur. At ij nunc dicuntur redemptores qui quid conduxerunt præbendum, vtendúmve. Hæc Festus. ¶ Redemptores vectigalium dicebantur Publicani, qui certa pecuniæ summa totius anni reditum à fisco emebant, vt ex eo quæstum facerent. Sed de his plura in ipso verbo redimo.

Redempto,as, frequentatiuum est à verbo redimo: à quo rursus fit aliud frequentatiuum redemptito: quod magis est in vsu. λυτρόω. Plautus, Redemptitauere ad vnum captos. Cato de Signis & tabulis, vt citat Pomperus, Facta benefactis non redemptitauere, id est remunerauerunt, aut compensarunt.

Redinteger, a,um, Idem quod renouatus, instauratus, quasi rursus integer. Liuius 8. ab Vrbe, Tunc Papyrius redintegra ira spoliari Magistrum equitum, ac virgas, & secures expediri iussit. Aliqua exemplaria habent, redintegrata ira.

Redintegro,as,are, Idem quod instaurare, seu innouare, quasi in integrũ restituere. ἀνανεόω, ἀνακαινίζω. Plin. in Paneg. Hominisne istud ingenium est, hominis potestas, renouare gaudia, redintegrare lætitiã? Ad Herennium, lib. 2, Vt renouetur, non redintegretur oratio. ¶ Redintegrare animum, id est resumere. Cæsar 2. belli Gall. Huius aduentu spe sublata militibus, ac redintegrato animo, quum pro se quisque in conspectu Imperatoris in extremis suis rebus operã nauare cuperet, paulum hostium impetus tardatus est. Bellum redintegrare. Brutus ad Ciceronem, lib. 11. Ne bellum nobis redintegrare possit. Antonio sibi coniuncto. Cæsar 3. bel. Gall. Nostri redintegratis viribus, quod plerunque in spe victoriæ accidere solet, acrius impugnare cœperunt.

Redintegratio,onis, verbale, Renouatio. ἀνανέωσις. Terẽt. in And. Amantium iræ, amoris redintegratio est. Cicero antequam iret in exilium, Nam quid ego improborum facta renouem oratione, vt redintegratione illius coniurationis animos vulnerem vestros?

Redipiscor, eris, redeptus sum, Rem amissam recipio, rursus acquiro. ἀνακτῶμαι. Plautus in Trinu. Inter cõsne homines cõdalium te Redipisci postulas, &c.

Rediuia, æ, Absessus circa radices vnguium. παρωνυχία. Plin. libr. 29. cap. 2. Lana succida rediuias sanat ex aqua frigida. ¶ Legitur & reduuia duplici u, apud Ciceronem pro Roscio Amerino. verba eius sunt hæc. Intelligo me ante tẽpus, Iudices, hæc scrutari, & propemodũ errare, qui quum capiti Sexti Roscii mederi debeam, reduuiam curem.

Rediuius, Vermiculus, seu bestiola quædam quæ infixo semper sanguini capite viuit, cui vni ex omnibus animalibus cibi exitus non est, sed vsque adeò intumescit satietate, vt ipso alimẽto moriatur. Hoc Græci πρύτανα vocant. Latini rediuium à rediuiendo, id est soluendo, quòd carnem animalium suctu resoluat. Vernaculi nostri tecas appellant. Colum. lib. 8. cap. 2, Ventri quoque, & sub femina manum subitere conuenit, ne ad huiusmodi tactum postmodũ pauescant, & vt rediuij (qui plerunque seminibus inhærent) eximantur. Sic enim legit Calepinus, sed corrupte, vt videtur, Columellæ codice deceptus. Nam in emendatioribus exemplaribus, ricini legitur, non reduij.

Rediuiuus, a,um, Quod ex vetusto renouatũ est. ἀπεσταγμένος. Seneca lib. 3. Declam. Rediuiuum me senem meretrix vocat. Iuuenal. Satyr. 6, Prodiga non sentit pereuntem fœmina censum: Ac velut exhausta rediuiuus pullulet arca Numus, & è pleno semper tollatur aceruo, Non vnquam reputat quanti sibi gaudia constent. ¶ Rediuiua, in ædificiis dicimus materiam diruti ædificij, quæ rursus ad nouum ædificiũ applicatur, vel potest applicari. Cicer. 3. Verrin. Rediuiua sibi habeto. Quasi quicquam rediuiui ex illo opere tolleretur: ac non totum opus ex rediuiuis constitueretur. hoc est ex veteri materia. Ibidem, Vtrum existimatis minus operis esse, vnam columnam efficere ab integro nouam, nullo lapide rediuiuo, an quatuor illas reponere? Bella rediuiua, Silius lib. 10. Gens rediuiua, Silius libro 1.

Redoleo, es, Multũ oleo, vel odorem alicuius rei refero. ὄζω. Virgil. 4. Georg. Feruet opus, redolẽtque thymo fragrantia mella. Plin. libr. 12. cap. 12, Frutex est graui & crassa radice, situm redolente. ¶ Per translationẽ accipitur simpliciter pro referre. Cic. de Clar. Orator. Sed nescio quo modo huius, quẽ constat eloquentia præstitisse, exiliores orationes sunt, & redolentes magis antiquitatẽ, quàm aut Lælij, aut Scipionis, aut etiã ipsius Catonis. Colum. libr. 12. cap. 18, Cella quoq; vinaria omni stercore liberãda, & bonis odoribus suffiendã, ne quem redoleat fœtorem, acorémve. Cic. 2. Philipp. Is vomens fructis esculentis vinum redolẽtibus, gremium suum, & totum tribunal impleuit. Ouid. 8. Metam. Prunáque & in patulis redolentia mala canistris.

Redono, redonas, Reddo. ἀποδίδωμι, ἀναδίδωμι. Horat. 2. Carm. Ode 7, Quis te redonauit Quiritem Diis patriis, Italóque cælo? Idem 3. Carm. Ode 2. Inuisum nepotem Marti redonabo.

Redordior, iris, redorsus sum, Retexo, quod orsum erat soluo. ἀνυφαίνω. Plin. lib. 9. cap. 17, Vnde geminus fœminis nostris labor, redordiendi fila, rursúmque texendi.

Redormio, is, Rursum dormio. ἀναπαύδω, ἀναπαύμαι. Plin. Epist. 213, Paulum redormio, dein ambulo, mox orationem Græcam Latinámve clarè & intentè, non tam vocis causa, quàm stomachi, lego.

Redormitio,onis, verbale. Plin. lib. 10. cap. 75, In redormitione vana esse visa, propè conuenit.

Redostire, Est retribuere, teste Festo, vel gratiã referre. ἀμύνω. Nonius verò ait, Redostit, id est redit. Accius in Amph. Quid hic redostit viã?

Reduco, cis, pen. prod. Retroduco, retraho. ἀνάγω, καθάγω. Iustin. lib. 2, Reliquas copias rex ipse reducere in regnum parat. Sueton. de Caligula, Equitem Romanum obiectum feris, quùm se innocentem proclamasset, reduxit, abscisáque lingua, rursus induxit. Cicer. pro Quintio, Seruum domum reduci curauit ad Quintium. Idem 2. Offic. Hunc Fabricius reducendum curauit ad Pyrrhum. ¶ Item replicare. Virgil. 4. Georg. Inque sinus scindit sese vnda reductos. id est replicatos. ¶ Item reconciliare, vt illud eiusdem 2. Aeneid. Numéque reducant. ¶ Huius verbi quandoque prima producitur, dũtera pœtica licentia dupli cata: vt apud Horatium in Serm. Dij tibi dent capta classem reducere Troia. Alioqui corripitur: vt apud Virgilium libr. 4. Aeneid. Eiectam classem socios à morte reduxi.

Reductus, a,um. participium. Horat. 1. Epist. 16, Virtus est medium vitiorum, vtrinque reductum. Virgil. 6. Aeneid. Interea videt Aeneas in valle reducta Secluſum nemus. Hoc est secreta.

Reductio, onis. ἀναγωγή. Cic. ad Lentul. lib. 1, Quoniam senatusconsultũ nullum extat quo reductio regis Alexandrini tibi adempta sit.

Reductor, oris. Liu. 2. ab Vrbe, Reductori plebis Romanę in vrbem sumptus funeri defuit.

Redux, reducis, pen. corr. Qui è periculo in tutum, aut à captiuitate longáve peregrinatione in patriam reuertitur. ἀναστάδιος, καθαγιστὴς, καὶ πανηγύρεως. Cic. pro Milone, Quid me reducem esse voluistis? an vt spectante me expellerentur ij per quos essem restitutus? Virg. 1. Aeneid. Nanque tibi reduces socios, classémque relatam Nuntio. ¶ Aliquando simpliciter ponitur pro participio rediens. Plin. libr. 8. cap. 5, Sexto die perfunduntur amne, non ante reduces ad agmen.

Redulcero, as. Vlceroſum facio. ἀνιάω. vt Cutis redulceratur putridis humoribus. id est vlcerosa fit: vel etiam, Plaga redulceratur, hoc est redintegratur. Columel. lib. 7. capit. 5. Tepefactúmque medicamentum illinitur fœbræ parti, quæ prius aspera testa, vel pumice defricata redulceratur.

Reduncus, a,um, Retrorsum inflexus. Plin. libr. 11. cap. 56, de animaliũ cornibus loquens, Aliis aduncа, aliis reduncа. Ouid. 12. Metam. Virgibus vsus auis, pennis, rostróque reduncо,
Hamatíſque viri laniauerat vnguibus ora.

Redundo, das, Propriè aquarum est, quum adeò augentur, vt se ripis littoribúſve non possint continere. ἀναπλημμύρω. Cic. 2. de Diuin. Si lacus Albanus redundasset, ísque in mare fluxisset, Romam perituram. ¶ Per translationẽ tamẽ accipitur pro abũdo, affluo. πρίεμαι, πλουτῶ, Cic. 3. Verrina, Hinc illæ extraordinariæ pecuniæ, quas nullo duce, tamen aliqua ex particula inuestigamus, redundarunt. Ouid. 2. de Remed. Am. Gutture fac pleno sumpta redundet aqua. Cic. pro lege Manil. Testis est Africa, quæ magnis oppressa hostium copiis, eorũ ipsorum sanguine redundauit. ¶ Aliquãdo verò ponitur pro recidere. περιεπίπτειν. Plaut. Hoc facinus in tuum redundabit caput. Aliquando etiam accusatiuum habet cum præpositione Ad. Plin. in Paneg. Non ad ipsos gaudium magis, quàm ad similes redundat.

Redundantia, redundantiæ. Id est superfluitas. πλεονασμὸς. Cicer. in Orat. Ipsa enim illa pro Roscio iuuenilis redundantia, multa habet attenuata, quædam etiam paulò hilariora.

Redundans, tis. Cic. de Fato, Inter locorum naturas quantum interſit videmus: alios esse salubres, alios pestilentes: in aliis pituitosos, & quasi redundantes, in aliis exiccatos & aridos.

Redundatus, a,um. Ouid. 6. Fast. Amne redundatis fossa madebat aquis. Idem 3. Trist. Eleg. 10, Siue igitur nimij Boreæ vis sæua marinas, Siue redundatas flumine cogit aquas.

Refacio, cis, Antiquum, apud Plautum legitur in Trucul. Nam refacere si velim, non est locus.

Refello, lis, ex re, & fallo, Significat, quod dictum est, arguendo falsum ostendo. ἀποσκευάζομαι. Cic. 2. Tusc. Et refellere sine pertinacia, & refelli sine iracundia, parati sumus. Virgil. 4. Aene. –neque te teneo, atq; dicta refello, Cic. 4. de Fin. Vt audias me quæ à te dicta sunt refellentẽ. ¶ Differt à purgo, quòd refellere dicatur de eo qui factum negat: purgare verò de eo qui fatetur quidem factum, sed defendit.

Refercio, cis, ferſi, Ex re, & farcio, significat repleo: quod alij quidẽ cũ ablatiuo, alij verò cum genitiuo construunt. ἀναπλήθω. Cic. pro Cor. Balbo, Quòd iis rebus vrbem, Italiámque referserunt. Idem 2. Tusc. Eadem enim dicuntur à multis, ex quo libris omnia referserunt.

Refertus, a die ctiuum ex participio, idem significans quod plenus. πλήρης. Cicer. ad Qu. Fratrem, lib. 2, Accepi tuas literas datas Placentiæ: deinde alteras postridie datas Blandenoux, cum Cæsaris literis refertis omni officio, diligentia, suauitate. Idem 5. Verrin. Tum refertius erit ærarium popu. Rom. quàm vnquam fuit. Idem ad Qu. Frat. libr. 1, Quare quoniam eiusmodi theatrum totius Asiæ virtutibus est datũ, celeritate refertissimum, magnitudine amplissimum, &c. Iungitur aliquando genitiuo. Cicer. pro Font. Referta Gallia negotiatorum est, plena ciuium Romanorum. Gellius, Is librum multæ variæque historiæ refertum composuit.

Referio, referis, penul. corr. Repercutio. ἀντιπίπτω. Terent. in Adelph. Quia miseram mulierem, & me seruolũ, Quia referire non audebam, vicit, hui perfortiter, Ouid. 4. Meta. Non aliter quàm quum puro nitidissimus orbe Opposita speculi referitur imagine Phœbus.

Refero, penul. corr. Reporto, reduco, quasi retrorsum fero. ἀναφέρω, ἀνάγω, Cicer. Attico, Epistolam ad me referri volo. Idem alibi ad eundem, Auster me in Italiam retulit. ¶ Aliquando in consultationem pono: & sic constituitur eum accusatiuo, mediante ad: id que dupliciter. Dicimus enim referre rem aliquam ad Senatum, & referre de re aliqua. ἀναφέρειν περὶ τῶν σύγκλητον. Cicer. 2. Catil. Reliquis autem de rebus constituendis, maturandis, agendis, iam ad Senatum referemus. hoc est in Senatu agitandas, decernendáſque proponemus. Virgil. 3. Aeneid. Delectos populi ad proceres, primúmque parentem Monstra deũm refero. Referre autem ad Senatum propriè erat Consulum, aut eorum quibus cogendi Senatus erat potestas. Vnde relationes dictæ sunt propositiones quæ de re aliqua in Senatu proponebantur disceptandæ, Senatorúmque sententiis determinandæ permittebantur. ¶ Referre omnia ad vnum, est omnia in vnum conferre, & vnius arbitrio omnia committere. Cicer. pro Lege Manilia, Si ad vnum omnia referenda sunt, dignissimum esse Pompeium. hoc est si vni omnia adscribenda sunt, siue in vnum omnia conferenda sunt. ¶ Referre pedẽ, id est regredi, siue retrorsum se recipere. ἀναποδίζειν, ἀπανέναι. Virgil. 4. Geor. Iámque pedem referens, casus euaserat omnes. ¶ Aliquãdo recenseo, numero. ἐξιλάσκομαι, ἀριθμέω. Virgil. 6. Ecloga, Cogere donec oues stabulis, numerúmque referre Iussit. ¶ Aliquando significat adscribo, καταγράφω, καταλέγω. Suetonius, Ea in deorum numerum retulit. ἀναδίδωμι. ¶ Aliquando conuerto. Virgil. libro 11, Multa dies, variúſque labor mutabilis æui Retulit in melius. ¶ Aliquando renouo, & quasi rursus fero. Idem libro 5, Hunc morem, hos cursus, atque hæc certamina primus Ascanius, longam muris quum cingeret Albam, Retulit. ¶ Aliquando produco. Plin. libro 21, Diximus & terram referre multum. ¶ Aliquando nuntio, renuntio, narro, indico. ἀναφέρω. Virgil. 2. Aeneid. Referes ergo hæc, & nuntius ibis Pelidæ genitori. ¶ Aliquando ostendo. Lucretius, Vnde refert nobis victor, quid posset oriri, Quid nequeat. ¶ Aliquando dico, vel respondeo. Cicer. pro Cecinna, Ego enim tibi refero, si non sum ex eo loco dejectus, quo prohibitus, &c. ¶ Aliquãdo exprimo, imitor. παραμάσσω. Iuuenalis, Et multum referens de Mecœnate supino. Plin. Epistol. 111, Amisit enim filiam, quæ non minus mores eius quàm os, vultúmque referebat, totúmque patrem mira similitudine exscripserat. ¶ Aliquando refero. Virgil. lib. 8, O mihi præteritos referat si Iupiter annos. ¶ Referre gratiam, est ipso facto beneficiũ acceptum remetiri. χάριν προτίθεμαι. Plaut. in Mostel. Nunquam ego illi possem gratiam referre, vt meritus est de me. Aliquando etiam in malã partem accipitur pro eo quod est, par pari reddere, & malum malo compensare. Cicer. in Sallust. Nam quòd ista inusitata rabie petulanter in vxorem & filiam meam inuasisti, satis doctè & peritè fecisti. Non enim speraſti me tibi mutuam gratiam relaturum, vt tuos vicissim compellarem. Pro eodem etiam dicimus referre gratias. Plaut. in Amphit. Næ illi ædepol, si merito meo referre studeant gratias, Aliquam hominem allegent, qui mihi aduenienti os oscillet probè. Referre gratias, inquit Valla libro 5, est facto: vt si tu subleuatus à me aut patrocinio, aut pecunia, aut manu, aut aliquo simili subsidio, vicissim me aliquo modo subleuaueris, gratias retulisti. Habere verò gratiã, est animo: Agendo subleuaueris, gratias retulisti. Habere verò gratiã, est animo: Agere autem gratias, est verbis. De hac differentia vide plura in verbo Aco. ¶ Refero acceptũ, propriè est quod ab aliquo acceperis, in tabulas referre, cui opponitur Expensum ferre, quod est in rationibus ascribere quod alicui dederis. ἀναγράφομαι, Cicer. lib. 1. de Orat. Quod minus Dolabella Verri acceptum retulit, quàm Verres illi expensum tulerit. ¶ Per trãslationem autẽ accipitur pro eo quod est fateri nos aliquod beneficium ab altero accepisse. ἀπάνω. Vel etiam in malam partẽ, pro eo quod est alicuius mali causam alicui imputare. Cicero pro M. Marcello, Vitam acceptã refert clementiæ tuæ. In malũ, Idem, Omnia denique quæ postea vidimus (quid autem mali non vidimus?) si referẽtè ratiocinabimur, vni accepta referemus Antonio. ¶ Habet autem hoc verbum primam syllabam correptam. Componitur enim ex præpositione re, & verbo fero. In præterito tamen & supino aliquando geminatur consonans, vt syllaba alioqui breuis, producatur. Horat. libr. 2. Epist. Retulit acceptos regale numisma Philippos. Lucanus lib. 9, Id rursum cæli rellatũ in templa receptant. Inuenitur tamen etiã retulit prior syllaba correpta. Catullus, Si reditum retulisset is, aut in tempore longo. Relatum autem ferè semper primam corripit. Ouid. 15. Metamorph. Digitis ad frontem sæpe relatis.

Refert, priore prod. compositum ex nomine res, & verbo fero, in persona le verbum est, aut certè per tertias tantum personas singularis numeri declinatum: idémque significat quod interest, siue vtile aut commodum est, vel alicuius momenti est. διαφέρει. Cicc. Attico Tua istuc refert maximè. διαφέρει σοι τοῦτο μάλιστα. Cicc. Publio Seruilio, Sperare tamen videor Cæsari collegæ nos fore curæ & esse, vt habeamus aliquam Rempublicam, cuius cõsilio magni referebat te interesse. id est æstimandum erat. Plin. lib. 16. cap. 39. Infinitum refert lunaris ratio: nec nisi à vicesima in tricesimam cædi volunt. Hoc est plurimum interest quo in statu sit luna, quum ligna cædũtur. Idem, Quippe victimas cædi sine precatione non videtur referre, nec deos ritè consuli, Terent. in Phor. Quid tua (malum) id refert? o. Magni Demipho. Colum. libr. 8, de canibus loquens, Non multum refert an villatier corporibus grandes, & parum veloces sint. Id est, non magni est momenti, siue non magnopere pertinet ad rem. Plaut. in Rud. Quomodo habeas, nihil id refert, ture ánne iniuria? Liu. libr. 2, Adeóne est fundata leuiter fides, vt vbi fim, quàm qui sim, magis referat? id est æstimetur, siue existimetur, curetúrve. ¶ Aliquando sumitur pro expedit, siue necesse est. Sallustius, Quare vanum quidem hoc consilium est, si periculum ex illis æstimitẽs in tanto omnium motu solus nõ timet, eo magis refert me mihi, atque nobis timere. Virgil. lib. 2. Georg. Neq; enim numero comprehendere refert. Id est non est necesse enumerare. ¶ Constituitur aucem refert cum his ablatiuis, mea, tua, sua, nostra, & vestra: in reliquis autem omnibus genitiuum habet.

Relatum, relatu, supinum. Plin. lib. 32. cap. 11, Præter hæc purgamenta ali qua relatu indigna, & algis potius annumeranda, quam animalibus. Ouid. 15. Metamorph. –res horrenda relatu.

Relatus, a,um, participium. Cic. 2. de Natura deorum, Sed duros, & quasi corneolos habent introitus, multíſque cum flexibus, quòd his naturis relatus amplificatur sonus. Ouid 3. Fasto. Nomine mutato causa relata mea est.

Relatus, us, ui, Id est commemoratio. ἀνάμνησις. Tacitus libro 17, Neque enim relatu virtutum in comparatione Othonis opus est.

Relatio, onis, Actus referendi. Cic. in Piso. Nam relatio illa salutaris, & diligens fuerat Consulis animaduersio quidem & iudicium. Quintil. lib. 4. cap. 1, Nonnunquam contingit relatio meritorum.

Relator, oris, Balbus ad Ciceronem, Incipiam sperare, etiam consilio Senatus, autore te, illo relatore, Pompeium & Cæsarem coniungi posse.

Referueo, es, Valde feruco. ἀναζέω, ὑπερθερμαίνομαι. Plin. lib. 16. cap. 11, Alij vtilius putant sine aqua coquere lento igne tota die, vtique vase æris albi. Item terebinthinam in sartagine referuenti. ¶ Aliquãdo contrarium significat, vt idem sit quod deferueo, hoc est feruere desino. ἀποζέω. Cicer. de Clar. Orat. Nam & contentio nimia vocis reciderat, & quasi referbuerat oratio, hoc est refrixerat.

Referuens crimen à Cicerone pro Roscio Comœdo, per translationem dicitur pro vehementi, & atroci. Nónne (inquit) vt ignis in aquã conjectus continuò restinguitur, & refrigeratur: sic referuens falsum crimen, in purissimam & castissimam vitam collatum, statim concidit, & extinguitur?

Referuesco, is, Recalesco, denuo feruidus fio. ἀναθερμαίνομαι. Cic. 1. de Natu. deorum, Ex his Mercurium ex patera, quam dextra manu tenerer, sanguinem visum esse fundere: qui cum terram attigisset, referuescere videretur sic vt tota domus sanguine redundaret.

Refibulare, Fibulam peni inductam soluere. Martial. libr. 9, –& cuius Refibulauit turgidum faber penem.

Reficio, cis, pen. corr. Instauro, renouo: quod corruptum erat, in statum pristinum restituo. ἀνακαινόω, καθαγίζω. Cæsar 4. belli Gall. Omnia deerant quæ ad reficiendas naues vsui sunt. Cic. 1. de Diuin. Quinetiam memoria nostra templum Iunonis Sospitæ, L. Iulius, qui cum P. Rutilio Consul fuit, de Senatus sententia refecit. Idem 3. Verr. Locatur id opus, quod ex mea pecunia reficiatur. Vlpian. de Riuis. l. j. Verbo reficiendi, tegere, substruere, sarcire, ædificare, & aduehere, apportaréque ex quæ ad eandem rem opus sunt, continentur. ¶ Aliquãdo reficio accipitur pro recreo, vel delecto. ἀναλαμβάνω. Plin. in Paneg. Ad hæc tam assiduus in tribunali, vt labore refici ac reparari videretur. Cæsar 7. bel li Gall. Summámque ibi copiam frumenti & reliqui commeatus natctus, exercitum ex labore atque inopia refecit. Cicero ad Gallum, lib. 7, Ego hîc cogito commorari, quoad me reficiã: nam & vires, & corpus amisi. Id est quoad valetudinem reparem, & vires recipiam. Reficere vires cibo. Cicc. de Senect. Tantum cibi sumendum vt reficiantur vires, non opprimantur. Liu. 7. belli Maced. Quum in alto, vbi subsistere rant, cibo reficerent vires, contemplatus Eudamus hostes, &c.

Refectus, a,um, participiũ. Ouid. 4. Fast. Non secus indoluit, quàm si modò rapta fuisset, Mœsta parens, longa vixque refecta mora est.

Refectus, us, ui, Ipsa refectio. Plin. lib. 18. cap. 7, Panem ex hordeo antiquis vsitatum vita damnauit, quadrupedúmque tradidit refectibus.

Refectio, onis, verbale, Actus restaurandi & reficiendi. Colu. lib. 12. cap. 3, Cæteráque si refectionem desiderant, fabris concinnanda tradantur.

Refector, oris. Suet. in Vespa. cap. 18, Item Colossi refectorem insigni congiario, magnáque mercede donauit.

Refigo, gis, pen. prod. refixi, xum, Quod fixum erat auello. ἀνασκολόπιζω. Inde refrigere tabulas, & leges: id est rescindere. Virgil. 6. Aeneid. Fixit leges pretio, atque refixit. Cicer. 13. Philip. Acta Antonij rescidistis, leges refixistis per vim. Idem 12. Philipp. Num figentur rursus eæ tabulæ quas vos decreto vestro refixistis? ¶ Ponitur aliquando pro rursus, siue valde figere. Virg. 4. Georg. –aulásque, & certa regna refigunt, id est figunt, inquit Seruius.

Reflagito, as, Instanter reposco, iterum flagito. ἀναιτῶ. Catul. in Epigram. 39, Persequamur eam, & reflagitemus.

Reflecto, is, reflexi, reflexum, Retrorsum flecto. ἀνακάμπτω. Virgil. 11. Aeneid. –rursúſque Latini Clamorem tollunt, & mollia colla reflectunt. Plin. libr. 11. cap. 50, Canum degeneres caudam sub alium reflectunt. ¶ Per translationem, pro reuocare, reprimere. ἀνακαλῶ. Cicer. pro Sylla, Fero ego te Torquate iandudum, fero: & nonnunquam animum incitatum ad vlcisendam orationem tuam reuoco ipse & reflecto. Terent. in Adelph. Quem neque fides, neque iusiurandum, neque illum misericordia repressit, neque reflexit.

Reflexus, a,um, participium: vt Ceruix reflexa. Statius 1. Achil. Plin. libr. 11. capit. 34, Masculis reflexi, fœminis recti atque proni, De dentibus elephantorum.

Reflo, as, ui, atum, Spiro ex aduerso, contrà flo. ἀνίημι. Cicc. Attico, libr. 6, Inde quam primũ Athenas, etsi Etesiæ valde reflauerint. Idem 4. Tusc. Si enim reflantibus ventis reiciemur, tamen eòdem paulò tardius referemur. ¶ Venustè admodum transfertur ad fortunã quę tunc dicitur nobis reflare, quum omnia nobis præter animi sententiam cadunt. Cic. 1. Offic. Quum fortuna reflarit, affligimur.

Reflatus, tus. Flatus aduersus, id est ventus contrarius. ἀντίπνοια. Cicer. ad Atticum, lib. 12, Naues relatas in Vticam reflatu hoc,

Refloreo, res, pen. prod. Rursus floreo: vnde Refloresco, denuo floresco. ἀναθάλλω. Plinius lib. 8. cap. 6, Secatur incipiens florere, & quoties resecatur, &c. Idem libr. 19 cap. 8, Cuius natura in carnariis refloreſcens, sæpius dicta est.

Refluo, refluis, Cursu feror retrogrado. ἀναρρέω, παλινδρομῶ. Plin. lib. 2. cap. 97, Nec vnquam eodem tempore quo pridie, refluit. Virgil. 9.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aeneid. Quum refluit campis, & iam se condidit alueo.

Refluus, a, um, Quod retrogardo fertur fluxu. παλινδρομῶν, παλιρρόθιον. Plin. libr. 2. cap. 97, Et Pontus semper extrà meat in Propontidem, introrsus in Pontum nunquam refluo mari. Ouid. 7. Metamorp. Et quas Oceani refluum mare lauit arenas.

Refocillo, as, Recreo, reficio, refoueo. ἀναψυχόω, ἀναλαμβάνω. Plin. Epist. 58, Ipse paucis diebus ægrè refocillatus, non sine vltionis solatio deceſsit. Simplex verbum est focillo, as, quod à nomine focillus deriuari putatur, quod est diminutiuum à nomine focus deductum.

Refodio, is, refodi, refossum, Effodio, fodiendo eruo. ἐξορύττω, Plin. lib. 2. cap. 63, Si vlli essent inferi, iam profectò illos auaritiæ cuniculi, atq; luxuriæ refodissent. Cætera vide in FODIO.

Reformido, as, penult. prod. Valde formido. περιφοβοῦμαι. Cice. in Oratore, Tum illos existimabo non desperatione reformidauisse genus hoc, sed iudicio refugisse. Cæsar 1. bel. Ciuil. Neq; se reformidare quod in Senatu paulò antè Pompeius dixisset. Virgil. 4. Geor. Antè reformidant ferrum. Ouid, 3. de Pon. Vtque reformidant insuetum limina solem, Sic ad lætitiam mens mea segnis erat.

Reformidatio, onis, verbale. φίβος, δέος. Cic. in Partit. In suasione autem aut spem, aut reformidationem deliberantis.

Reformo, as, In aliam, seu meliorem formam redigo. ἀναμορφόω. Quintil. libro 12. capit 6. Apollonio Moloni Rhodi rursus reformandum, ac velut recoquendum se dedit. Ouid, 11. Metam. Nec te decipiat centum mentita figuras: Sed preme quicquid erit, dum quod fuit antè, reformet.

Reformator, oris. Plin. Epist. 165, Multorúmque, qui aliqua componunt, portus, sinus, præmium, omnium exemplum: ipsarum denique literarum iam senescentium reductor ac reformator.

Refoueo, es, ere, Alimento, vel calore moderato refocillare, ἀναλαμβάνω, ἀναθάλπω. Colum. lib. 12. cap. 1, Licet enim maiorem fructum percipere, si frequenti, & tempestiua, & modica stercoratione terra refoueatur. Lucan. lib. 8, –quam pectore Magnus
Ambit, & adstrictos refouet complexibus artus.

Refractarius, vide REFRINGO.

Refræno, as. Idem ferè quod frænare, hoc est cohibere. & coërcere, ἀναχαιτίζω. Cicer. pro Cælio, Etenim semper magno ingenio adolescentes refrænandi potius à gloria, quàm incitandi fuerunt. Ouid. Epist. 6, Illa refrænat aquas, obliquáque flumina sistit.

Refrænatus, participium. Lucret. libro 5, Relligione refrænatus, ne forte aris, & c.

Refragor, aris, pen. prod. Verbum deponens, significans resistere, repugnare. ἀντίλεγω, ἐνίστημαι. Homer. ἀνθίστημι. Plin. lib. 19. cap. 8, Quoniam hæc maximè refragetur Veneri. Cice. 11. Philipp. Et siquis potest refragari non modò non petenti, verum etiam recusanti. ¶ Legitur etiam refrago, as, teste Nonio, pro sufragari, apud antiquos. Silenna lib. 22, Histor. Multi populi plurimæ concionis Dictaturâ omnibus animis, & studiis refragauere. id est Dictaturæ suffragati sunt. ¶ Refragari ingenium alicui dicitur, quando ingenio aliquid assequi nequit. Quintil. lib. 10. cap. 6, Vt is cui non refragetur ingenium, & c.

Refrico, cas, pen. corr. Renouo. ἀνακαινίζω, ἀναπτύσσω. Tractu à vulneribus, quæ plerunque fricando renouantur. Cicer. ad Sestium. lib. 5. Epist. Sin autem omnia quæ sentio, perscripserim, ne refricem meis literis desidæ rium, ac dolorem tuum. ¶ Propriè refricare, est rursus vel valde fricare. Cato cap. 87, Id omne ita facito, & refricato denuo. Cic. ad Atticum lib. 10, neutrum posuit, Crebrò, inquit, refricat lippitudo, non illa quidem perodiosa, sed tamen quæ impediat scriptionem meam.

Refrigeo, ges, pen. prod. vel potius refrigesco, is, Frigidum fieri. ἀναψύχομαι. Cato cap. 105, Vbi iam vinum refrixerit, in dolium quadragenarium infundito. Colum. lib. 2. cap. 2, Et boues inhibeat, vt colla eorũ refrigescant: quæ celeriter conflagrant, nisi assiduè refrigerẽtur. Ouid. 12. Metam. –paruo cor vulnere læsum Corpore cum toto post tela educta refrixit. ¶ Refrigescit res, per translationem. Quint. lib. 10, Calor ille cogitationis scribendi mora refrixit. Cic. ad Dolabellam, libr. 9, Ego, cætera qui animo æquo fero, vnum vereor, ne hasta Cæsaris refrixerit. Terent. Adelph. Nihil est, refrixerit res.

Refrigero, ras, pen. corr. Frigus induco, vel rem calidam frigidam facio. ἀναψύχω, καταψύχω. Cic. in Catone, Vbi enim potest illa ætas aut calescere, aut apricatione melius, vel igni, aut vicissim vmbris, aquisve refrigerari salubrius? Colum. lib. 2. Atq; ita rursus in sole siccata, & mox refrigerata reconditur. ¶ Refrigerari ité rumor vel sermo per trãslationem dicitur, quum paulatim euanescit, atq; minuitur, & in ore hominum esse desinit. Cicer. Appio Pulcho, Refrigerato iam leuissimo sermone hominũ prouincialiũ. Sic etiam negotiũ aliquod refrigerari dicitur, quod iam minore cura studióq; geritur. Accusatio item refrigerata dicitur, cuius aculei, Iudicũ animis infixi, temporis tractu elanguerunt. Idem 2. Verr. Defossa, ac refrigerata accusatione, & c.

Refrigeratus, a, um, participium. Cic. 1. de Natu. deorum, Quæ si mundus est deus, quoniam mundi partes sunt, dei membra partim ardentia, partim refrigerata dicenda sunt.

Refrigeratio, onis. ἀνάψυξις. Cicer. de Senect. Et refrigeratio æstate, & vicissim aut sol, aut ignis hybernus.

Refrigerator, oris, & Refrigeratrix, cis. Plin. lib. 19. cap. 8, Est quidem natura omnibus refrigeratrix.

Refrigeratorius, ria, rium, Quod refrigerat. ἀναψυκτικός. Plin. lib. 22. cap. 22, Refrigeratoriam tamen vim esse conuenit nigro, & hac causa imponendum cum polenta. Idem lib. 25, cap. 13, Semini & foliis refrigeratoria vis.

Refrina, æ, penul. prod. Faba (vt inquit Festus ex Cincij sententia) quæ ad sacrificium referri solet domũ à segete, auspicij causa. Aelius Gallus, teste eodem Festo, addubitat an ea sit quæ prolata in segetem, demum referatur: an quæ refringatur, id est teratur. Sed cincij opinionẽ adiuuat, quòd in sacrificiis publicis, quum puls fabata diis præbetur, nominatur refrina. Hæc Festus.

Refringo, is, refregi, refractum, Rumpendo aperio. ἀνοκλάω. Plaut. Capt. Cellas refregit omnes intus, reclusitque armarium. Liu. 4. belli Maced. Comparauerat homines qui pluribus simul locis verbis nocte incendia facerent, vt in consternata nocturno tumultu ciuitate refringi carcer posset. ¶ Refringere vim fortunæ, per translationẽ. Liu. 5. ab Vrbe, Adeo occæcat animos fortuna, vbi vim suam ingruentẽ refringi non vult.

Refractus, a. um, participium. Plin. Epist. 38, Nunc refractis pudoris & reuerentiæ clausſtris omnia patent omnibus.

Refractarius, a, um, Dicitur qui contumax est, & nimis suæ sententiæ tenax. ἀνῆτος. à refringendo, quasi nimiũ liber, obstantiáque omnia refringẽs, nullíſq; rationũ clausſtris se patiens coërceri. Seneca, Existimãt philosophiæ fideliter deditos, contumaces esse, ac refractarios. Refractariolus, adiectiuum diminutiuũ. Cic. ad Atticũ lib. 2. Et quòd se ab hoc refractariolo iudiciali dicendi genere abiunxerit, & c.

Refugio, gis, Idem quod aufugio, vel fuga me retrorsum recipio. ἀναφεύγω. Gellius, Posteaquam prælio victus, in vltimam regionem refugisset. Cic. pro Cælio, Cur illecebris cognitis nõ refugisti? ¶ Per trãslationem sumitur pro detrectare, recusare, & tanquã à re pernicioſa refugire. Cic. de Orat. Semper ego a genere hoc toto sermonis refugi. Idem 8. Philip. Refugit animus, eáque reformidat dicere, & c.

Refuga, gæ, pen. corr. & communis gen. Fugitiuus vel fugitiua. ἀνδράποδον. Vlpian. in l. Aut damnum. de Pœnis, Quíque refugæ ex opere metalli in metallum damnantur.

Refugus, a, um, Pro eo quod est recliue, ac reiectum. Sidonius, Capitis apex rotundus, in patulum à planitie frontis verticem cæsaries refugat. Pictor autem id est in frontem reiecta. Lucan. libr. 10, –refugóſque gerens à fronte capillos. Mare refugum, id est refluum, & quasi refugiens. Stat. 12. Thebaid.

Refugium, gij, Asylum, id est locus, vel persona ad quam refugimus, vt tuti simus. καταφυγή. Cice. lib. 2. Offic. Regum, populorum, nationum portus erat, & refugium Senatus. Sueton. in Tiberio, Ne refugium in tali fraude cuiquam esset.

Refundo, is. Fundendo regero. ἀναχέω. Ouid. 11. Metam. Egerit hic fluctus, æquórque refundit in æquor. Cic. 2. de Nat. deorum. Quibus altæ, renouatæque ætellæ, atque omnis æther refundũt eadem, & rursum trahunt indidem.

Refusus, a, um, adiectiuum, Id est redundans. Plin. lib. 36. cap. 26, Nonnisi refuso mari arenas fatetur. Virgil. 2. Georg. Ponto sonat vnda refuso. Idem 1. Aeneid. Stagna refusa vadis. id est effusa.

Refusè, aduerbium. Redundanter. Colu. lib. 4. cap. 1, Nam semper in plano refusius egesta humus tumidior est, & c.

Refuto, as, pen. prod. à futo quod frequentatiuum est à Fuo, fuis, quod protulit Plaut. in Amph. Ne quisquã tam audax fuat homo qui obuiã obsistat mihi. Præsertim quũ dicat Festus, Futare, arguere est. Vnde & confutare, & refutare, redarguere est, siue refellere, & non ita esse ostendere. ἀποσκευάζομαι, ἀποδύομαι, ἀφαιρέω. Cicero Dolabellæ, Non tam id laboro, vt siqui mihi obtrectent, à te refutentur: quàm intelligi cupio (quod certe intelligitur) me à te amari. Alio modo dixit Cicero de Aruſp. responſis, Et aut concedente, aut adiuuante Milone, eius conatum refutabo. id est aut facto, aut verbis reprimam.

Refutatio, onis, verbale, Actus ipse refutandi. ἀπαναίρεσις. Cic. in Top. Refutatio autem accusationis, in qua est depulsio crimnis, quæ Græcis ἔνστασις dicitur, Latinè appellatur ſtatus, in quo primùm insſtit, quaſi ad repugnandum congreſſa defensio. Firma refutatio, Quintillianus libro 5. cap. 10.

Refutatus, tus, tui: Idem quod refutatio. Lucretius, Ancipiti que refutatu conuincere falsum.

Regaliolus, li, Auis est exigua, eadem (vt doctí credunt) cum trochilo: quem Plinius lib. 8. cap. 24. & libr. 10. cap. 74, in Italia auium regem ait appellari, eóque nomine aquilæ esse inuiſsum, quòd regiam illi dignitatem præripere videatur. τροχίλος. Suetonius in Iul. Cæſ. Pridie autem eaſdem Idus auem regaliolum cum laureo ramo Pompeianæ curiæ se inferentem, volucres varij generis è proximo nemore proſecutæ, ibidem diſcerpserunt.

Regalis, & hoc regale, vide REGO.

Regelo, las, penult. corr. Resoluere gelu: contrarium est suo simplici. ἀνακρυσταλλῶ. Colu. lib. 1. cap. 5, Quantóque fuerit ædificij solum pronius Orienti, & æstate liberius capere perſtatus, & hyemis procellis minus infeſtari, & matutino regelari ortu poterit, vt concreti rores liquefcant. Idẽ lib. 10, Poſt vbi Riphææ torpentia frigora brumæ Candidus aprica Zephyrus regelauerit aura.

Regenero, as, Iterum, siue rursum genero. ἀναγεννάω. Plin. lib. 12. cap. 1, Sed ex ea primùm quæ est in Creta, platani sætæ regenerauere vitiũ. ¶ Per translationem accipitur pro repræsentare, & formæ, morum, ingenij vel similitudinem referre. Plinius libr. 14. cap. 22, de Tiberij Imperatoris, & Druſij bibacitate verba faciens, Nec alio magis Druſus Cæſar regenerasse partem Tiberium ferebatur.

Regermino, as, penult. corr. Iterum germino. ἀναφύω, ἀναβλαστάνω. Plinius lib. 16. cap. 33, Et in Aenaria sucisa regerminat.

Regerminatio, onis, verbale. Plinius lib. 17. cap. 20, Regerminatione cæduæ, vel salice lætior.

Regero, is, gessi, gestum, Refero, reporto, reijcio, reddo. ἀναπομπεύω, ἀναδίδωμι. Plin. lib. 2. cap. 9, In coitu quidem non cerni: quoniam haustum omnem lucis, auerſa illiò regerat vnde acceperit. Cic. lib. 11. Epist. Pro quo tot tibi rusticos Stoicos regerã, vt Catium Athenis natũ esſe dicas. ¶ Interdũ regerere, est scriptus mandare; quod quis legendo aut audiendo

audiendo didicerit. ἀπομνημονεύω. Quintil. lib. 3. cap. 8, Sunt enim velut res regestæ in hos commentarios, quos puer dederat schola. Vnde regesta dicuntur, quæ iam in tabulas, libróſve redacta sunt. τὰ ἀπομνημονευόμενα, τὰ ὑπομνήματα.

Regestus, sta, stum, participium: vt Regesta crapula, apud Apuleium in Asino: id est vomitu iecta: Regesta (inquit) crapula veſtem inquinauerat. Terra regesta, id est cõdem relata vnde fuerat egesta. Ouid. 11. Metamor. –fecedit, humúmque Effodit, & domini quales conſpexerat aures, Voce refert parua, terræque immurmurat haustæ: Indiciúmque suæ vocis tellure regesta Obruit, & ſcrobibus tacitus diſcedit opertis.

Regestum, ti, Terra ex sulco egesta, & in aliquantulam altitudinem eleuata. Colum. lib. 3. capi. 13, Quum à parte superiore in inferiorem detrahitur humus, vix iuſtum paſtinationi præbet regeſtum. Idem lib. 11. cap. 3, Potest etiam in siceſsimis locis opus custodiri, si depreſsius paſtinetur solum, eiúſque abundè est gradum effodere tribus pedibus, vt in quatuor consurgat regeſtum. ¶ Regeſtum etiam dici potest (inquit Budæus) quos nos regiſtrum appellamus. Vide suprà in verbo GERO.

Regia, Regie, Regificus, vide REGO.

Regifugium, Feſtum erat Romanorum, celebrari solitum poſtridie Terminaliorum, hoc est VI. Calend. Martias, quo die Tarquinius Roma profugit. Inter Terminalia autem & Regifugium quarto quoque anno interferebatur dies vnus, quem ob id intercalarem vocabant. Vide Macrobium, & Censorinum.

Regigno, is, Iterum gigno. ἀναγεννάω.

Regignor, paſsiuum, apud Lucretium lib. 5, –quapropter maxima mundi. Quum videam meinbra, ac partes conſumpta regigni. ἀναφύομαι.

Regilla, Veſtis regia, quæ & baſilica, & trabea dicitur, quoniam ea reges vterentur, auro, & purpura intexta. βασιλικὸν. ¶ Eſt & veſtis muliebris genus, à superiori ſortaſsis ſimilitudine dictum. Plaut. in Epid. Quid erat indutã an regillam induculam, an mendiculam?

REGILLIANVS, Imperator Romanus fuit, miro fortunæ ludibrio ad tantæ dignitatis faſtigium euectus. Nam quum fortè milites aliquot apud ipſum cœnarent, exortáque esſet quæſtio vnde Regilliani nomen deductum foret: quibuſdam ad Regillum lacum, aliis aliò originem eius referentibus: Grammatiſta, qui fortè aderat, deſectere hoc nomen à rege exorſus est, Rex, inquiens, regis, regi, inde Regillianus. Qua voce, veluti omine quodam, excepta, ſuccłamatum est protinus à militibus, (vt est id hominum genus, ad ea quæcunque in mentem veniunt, præproperum) Meritò itaque rex eris, vtpote cui diuino quodam præſagio id nominis est impoſitum. Quid multa? quum poſtridie in publicum prodiſſet, ab vniuerſis Imperator est conſalutatus.

REGILLVS, ἠγίλλου, Lacus est in Algidæ ſyluæ ingreſſu, ad quem Aul. Poſthumius Dictator, proſperè aduerſum Tarquinium Superbum patria ciecſtũ, & Latinos bellum inferentes pugnauit. Vide Liu. 2. ab Vrbe.

Regimen, Regina, Regio, vide REGO.

Regiſtrum, ſtri, Vocabulum est parum receptum apud idoneos scriptores: quo tamen vſus est Vopiſcus in Probo, Vſus (inquit) etiam ex regiſtris scribarum porticus porphyreticæ. Budæus docet Latinè regeſtum poſſe appellari.

REGIVM, ῥήγιον, Oppidum Ciſalpinæ Galliæ, à Lepido ædificatum: vnde & Regium Lepidum vocatur: Regium, propter pulchritudinem, & amœnitatem. ¶ Eſt & aliud Rhegium, in finibus agri Brutij, vbi olim Sicilia impetu maris ab Italia creditur esſe diuulſa. Sed hoc in prima ſyllaba aſpirationem recipit: quum dictum putetur ἀπὸ τοῦ ῥαγνύναι, quod abrumpere. Ab hoc Rhegini, teſte Seruio: ab illo, Regiẽſes dicti ſunt.

Regius; vide REGO.

Reglutino, as, Quod glutinatum erat, diſſoluo. ἀνακολλάω. Plin. lib. 25, Purgant hulcera oculorum, explẽtque, & ad cicatricem perducunt, palpebras reglutinant. Catul. Remitte pallium mihi meum, quod inuolapebras reglutinant. Catul. Remitte pallium mihi meum, quod inuolaſti. Sudariúmque Setabum, catagraphóſque thynos Ineptè, quæ palàm habere ſoles tanquam auita: Quæ nunc tuis ab vnguibus reglutina & remitte.

Reglutinoſus, a, um, Valde glutinoſus. λεπαδώδης. Plinius lib. 11. cap. 14, Sequens probatio, vt sit odoratum ex dulci acre, reglutinoſum, perlucidũ.

Rego, gis, xi, ctum, Guberno, adminiſtro. ἐπιτάσσω, ἰθύνω, βιβάζω, διακυβερνῶ, κυβερνῶ. Virgil. 4. Ecloga, Pacatúmque reget patriis virtutibus orbem. Cice. in Somno Scip. Siquidem deus est qui viget, qui ſentit, qui meminit, qui præuidet, qui tam regit & moderatur, & mouet id corpus, cui præpoſitus est, quàm hunc mundum princeps ille Deus. Virgil. 1. Georg. Per duodena regit mundi ſol aureus aſtra. Terent. Eunuch. Here, quæ res in se neque conſilium, neque modum Habet vllum, eam conſilio regere non potes. Ouid. 1. de Arte aman. Arte citæ, velóque rates, remóque reguntur: Arte leuis currus, arte regendus amor. ¶ Reges, est rectum tenere. ἰθύνω. Cornelius Celſus, Qui nimio dolore regere, caput non posſet. ¶ Huius compoſita sunt, Arrigo, Corrigo, Dirigo, Erigo, Pergo, Porrigo, Surrigo, Surgo, quorum significata aperiuntur ſuis locis.

Rectus, cta, ctum, Quod nullam in partem flectitur: cuius contrarium est Obliquum. ἰθεῖα, σύθυ. Plin. lib. 12. cap. 19, Hi recto cursu per ſinus impellunt. ¶ Per translationem accipitur pro bono, & laudabili: cui oppositur prauum. Cice. 1. Acad. Tertia de differendo, & quid verum, & quid falsum: quid rectum in oratione. paruúmve: quid conſentiens, quid repugnet, iudicando. Cice. Attico, Saufeium ſine meis literis ad te venire, vix rectum erat. Idem pro Muræna, Negat Cato rectum esſe. hoc est æquum, iuſtum, & pro ratione officij. Conſcientia recta. Cice. Attico, lib. 13, In omni vita ſua quenque à recta conſcientia transuerſum vnguem non oportet diſcedere. Conſilium rectum. Terent. in And. Facilè omnes quum valemus, recta conſilia ægrotis damus. Via recta rem narrare: est narrare rem vt est, & nullo colorum vti circuitu. Terentius in Heaut. Imò vt recta via rem narret ordine. Cicero 2. de Orat. Ego me hercule, inquit, Antoni, ſemper is fui, qui de te oratore ſic prædicarem, vnum te in dicendo videri rectiſsimum. ¶ Recta cœna, vel recta: absolute, à veteribus dicebatur cœna quam clientibus, & conuictoribus, & recto ordine diſcumbentibus lautè Principes dabant. δεῖπνον. δόρπον. Suetonius de Aug. Conuiuabatur & aſsidue, nec vnquam nisi recta non ſine magno ordinum, hominúmque delectu. Idem in Domit. Multa etiam in conuiuiorum vſu nouauit: ſportulas publicas ſuſtulit, reuocata cœnarum rectarum conſuetudine. Martial. lib. 8, Promiſſa eſt nobis ſportula, recta dara est. Liberaliores enim diuites, ciuiliorésque ſalutatoribus ſuis legitimum conuiuium exhibebant, quæ recta cœna vocabatur. Sordidi autem, & maligniores, rectæ cœnæ loco ſportulam tantùm præbebant. Sportula ſpecimen erat puſilli, parcíque hominis. Suetonius in Nerone, Adhibitus ſumptibus modus, publicæ cœnæ ad ſportulas redactæ. Interdum nummi ſportulæ loco cedebant. Iuuenal. ſaty. 1. Sed quum ſummus honos finito computet anno. Sportula quid referat, quantum rationibus addat, Quid faciant comites, quibus hinc toga, calceus hinc est? Budæus. ¶ Recta tunica, dicebatur quæ ita contexta erat vt veluti rigens ſtaret: vel quæ à ſtantibus ab imò in altum texebatur. ἰσόπλεκτος, ἐρεός. Hac tyrones, & nouæ nuptæ induebantur. Hanc parentes liberis ſuis conficiendam curabant, ominis cauſa, vt tradit Feſtus. ¶ Rectum inteſtinum, ἀπευθυσμένον κῶλον, ſextum eſt & poſtremum in ordine inteſtinorum, à craſſo inteſtino, quod ὠλεον appellant, ad ſedem vſque producſtum, nullis ſinibus inuolutum: vnde & nomen accepit.

Rectum, cti, neut. gene. ſubſtantiuum, Idem quod officium perfectum, omnes virtutis numeros complens, quod Græci λατόρθωμα appellant. Cice. 1. Offi. Perfectum autem officium, rectum, opinor, vocemus, quod Græci λατόρθωμα. Idem 2. de Finib. Quæ autem nos aut recta, aut rectè facta dicimus, ſi placet, illi autem vocant λατορθώματα, omnes numeros virtutis continent. Virgil. 1. Aeneid. –& mens ſibi conſcia recti. Ouid. 1. Metamor. –quæ vindice nullo ſponte ſua ſine lege fidem, rectúmque colebat.

Recta, adueribium, Per rectam viam. εὐθύ. Terent. in Eunucho, Quid hic ſtabas? cur non recta introibas? Cicero ad Atticum, lib. 6, E naui rectà ad me venit.

Rectangulus, a, um, Quod habet lineas in rectum productas, itáque coeuntes, vt nulla ſit quæ magis promineat quàm altera. ὀρθογώνιος.

Rectè, adueribium, Significat bene. ἐυ, Cice. 4. Acad. Rectè concluſit, teneo: ſin vitioſè, minam Diogenes reddet. Idem Attico, libro 9. Rectè augurariſ de me: bene enim tibi cognitus ſum. ¶ Aliquando pro iuſtè. δικαίως, Terentius in Andria, Pater, non rectè vinctus eſt. id est iniuſtè. ¶ Aliquando pro non obliquè. εὐθύ. Cice. 1. de Finib. Sine aliæ declinabunt, aliæ ſuo nutu rectè ferentur. ¶ Ponitur aliquando in responſione, quum ſine iniuria interrogantis aliquid retícemus, ait Donatus. Teren. in Hecy. Quid tu igitur iachrymas? aut quid es tam triſtis? PA. rectè mater. Terent. in Adelp. Quid fit? quid agitur? S. Rectè. ¶ Aliquando pro ſic, vel etiam. Ibidem, Tu rus hinc abis? D. Rectè. ¶ Non rectè dicere alicui, est illi maledicere. Plautus in Pſeud. Nam quanti refert ei nec rectè dicere, qui rectè nihil faciat? ¶ Ponitur aliquando pro tutò. ἀσφαλῶς. Cicero ad Terentiam, lib. 14, Rectè in præſentia domi esſe poteſtis. Cicero ad Lentulum, lib. 1, Quoties mihi certorum hominum poteſtas erit, quibus rectè dem, non prætermittam. id est quibus tutò, & citra periculum dare poſsim literas. ¶ Rectè esſe alicui, est illũ rectè valere. Cice. ad Atticum, De Attica pergratum mihi feciſti, quòd curaſti antè ſcirem rectè esſe, quàm non bellè tuiſſe. Rectè esſe alicubi, est illic ſine reprehentione manere. Cice. ad Atticum, Qui minus autem ego iſtic rectè esſe poſsim, quàm Marcellus? ¶ Ponitur aliquando pro patienter. Terent. in Eunuc. Neque præterquam quas ipſe amor moleſtias habet, addas: & illas quas habet, rectè feras. ¶ Rectè oria ponere, dixit Horatius 2. Serm. pro eo quod est vtiliter diſpenſare. ¶ Rectè parere, est non monſtrum parere, inquit Donatus. Teren. in Hecyra. Præſertim quum & rectè, & tempore ſuo pepererit. ¶ Rectè dicere, est aptè & compoſitè loqui. Differunt autem rectè dicere, & verè dicere: quòd rectè dicere, ad verba: verè dicere, ad ſententiam referatur. Nam poſſumus rectè, & falsum dicere, dummodo nullo vitio verborum dicatur. Terent. in Adelphis, Et rectè, & verè dicis. ¶ Rectè atque ordine, hoc est nihil præpoſterè agendo. τεταγμένως, εὐνομούμενος. Cice. 6, Philip. Rectè atque ordine, éxque Repub. feciſſe videri. Idem 7. Philipp. Literas Bruti rectè atque ordine ſcriptas videri.

Rectio, onis. Adminiſtratio, gubernatio. ἐπιστασία. Cice. 3. de Finib. Omniúmque rerum publicarum rectiones præſcripſimus. Et paulo pòſt: Ea quoque non ſolum ad priuatæ vitæ rationem, ſed etiam ad rerum publicarum rectionem relatum.

Rector, oris, Gubernator. ἐπιστάτης. Cice. de Somn. Ciuitatum rectores & conſeruatores, Idem de Orat. Rector reip. & publici conſilij autor. Rector nauis, apud eundem 2. de Diuin. κυβερνήτης.

Rectrix, tricis, Gubernatrix. ἐπισάτις. Colum. lib. 3. capi. 10, Videmus hominibus inſpiratam, velut aurigam, rectricémque membrorum animam: ſenſúque iniectos ad ea diſcernenda, quæ tactu, naribus, auribúſque & oculis indagantur: pedes ad greſſum compoſitos, brachia ad cõplexum, & c. Plin. lib. 37. cap. 13, Italia rectrix, parénſque mundi altera.

Regimen, nis, Ipſa rectio. ἐπιστασία. Liu. 3. ab Vrbe, Regimen totius magiſtratus penes Appium erat fauore plebis. Plin. lib. 7. cap. 16, Vocis. ſermo niſque regimen primores tenent dentes. Lucret. lib. 3, In quo conſilium vitæ, regiménque locatum est,

Regula, æ, Norma qua lineæ reguntur, id est diriguntur. γνώμων, λογεῖον. Colum. lib. 3. capi. 13, Nam duas regulas eius latitudinis, qua paſtinator ſulcum facturus est, in ſpeciem Græcæ literæ χ decuſſauimus. ¶ Per trãslationem accipitur pro breui rerum præceptione. Cicero 4. Acad. Hanc enim esſe regulam totius philoſophiæ, conſtitutionem veri, falſi,

Universidad de Deusto
Biblioteca

cognitu,incogniti. ¶ Ponitur aliquãdo regula pro baculo, quo aliquid rectum tenetur.Colum. lib.6.capi.19,Vt inserto capite descendentibus per foramina regulis, ceruix teneatur. ¶ Ponitur quoque pro instrumento eundem vsum præbente quem fiscus in factura oler.Colum.lib. 12.cap.52, Suspensa mola oleum frangito, eámque vel in regulas, vel in nouos fiscos adiicito,&c. Vide FISCVS.

Regularis, regulare, Quod secundum regulam est, vel quod in regulam trahi potest. κανονικός. Vnde æs regulare dictum est quod à caldario, coronarióque distinguitur. nam coronarium est quod tenuatur in laminas, taurorúmque fere tinctum speciem auri præbet in histrionum coronis.Caldarium verò,quod funditur tantùm,malleis fragile.Regulare,quod obsequitur malleis,& ab aliis ductile appellatur. Sed in cæteris metallis regulare dicitur quod excoctum igni diligentius est,vtiisque purgatum.Plin.lib.34.cap.8, In Cypro coronarium æs, & regulare est,vtrunque ductile.

Rex,regis,Qui regioni cuipiam legitimè imperat:idque sibi licere existimat quod legibus permittitur:à qua norma siquis vel nimium deflexerit,iam non regis,sed tyranni nomen meretur. βασιλεύς.Hinc regiones dictæ videntur quòd singulæ singulis parerent regibus:a quibus & Regna appellantur. Dici tamen & reges possunt, qui vnius tantùm vrbis imperium habeant.Sic principiò Reges Romanorum dicti sunt,quibus imperium Vrbis permittebatur. Cice.2. Offic. Mihi quidem non apud Medos solùm, vt ait Herodotus, sed etiam apud maiores nostros iustiæ fruendæ causa videntur olim benè morati reges constituti. Idem 3. de Finib.Rectius enim appellabitur rex quam Tarquinius,qui nec se, nec suos regere potuit.Virgil.1.Aeneid. –diuûm pater,atque hominum rex. Horat.2. Sermo. sacy. 3. –hæc magnos formula reges Excepto sapiente tenet.Ouid.1.Amor.Eleg.15,Cedant carminibus reges, regúmq; triumphi.¶ Hinc intelligi potest,quòd ex prioris decessum, interea regis locum tenet,donec nouus præficiatur. ἀναβασιλεύει, Sed de hoc latius suo loco. ¶ Reges item à tenuioribus per assentationem appellabantur potentiores, ditioréſque, quos illi cibi alterivsúve commodi gratia obseruabant.Martial.lib.6.Qui rex est,regem Maxime non habeat. Colum. in Præfat.lib.1.An honestius duxerimi mercenarij salutatoris mendacissimum aucupium circumuolitantis limina potentiorum, somnúmque regis sui rumoribus augurantis ? Neque enim roganti quid agatur intus,respondere dignantur serui.

Regina,æ,Regis vxor. βασίλισσα, βασιλίς. Cice.Attico lib.14,Reginæ fugamihi molesta est.Vel quæ regnum possidet, etiam si virum nunquã habuerit,vtpote ad quam regnum ex successione peruenit.vt Cleopatra in Aegypto, Dido apud Carthaginienses. ¶ Quandoque ponitur pro muliere diuite. Terent. in Eunucho, Quia solæ vtuntur his reginæ. ¶ Aliquando pro domina. Plaut.in Truculi. Sed reginæ domi suæ fuereambæ. ¶ Refertur & ad inanimata:vt Regina pecunia. Hora.1.Epist. 6, Et genus & formam regina pecunia donat. Oratio regina omnium rerum , Cicero 2. de Orat. Syderum regina bicornis Luna , Horat. in Carm.seculari.

Regulus,diminutiuum est à rege deductum,non staturæ,sed potentiæ diminutionem significans. βασιλίσκος. Salluſt.in Iugurtha,Postquam illi iusta more regio magnificè fecerant,Reguli in vnum conuenere,vt inter se de cunctis negotiis disceptarent. Plin. lib.18.capi.3, Magoni tantum honoris Senatus noster habuit Carthagine capta, vt quum regulis Africæ bibliothecas donaret,vnius eius duodetriginta volumina censuerit in linguam Latinam transferenda. ¶ Reguli item vocabulum sunt qui & basilisco serpenti, & trochilo aui accommodent, verùm eius loco Græcis nominibus receptius vtemur.

Regius,gia,gium,Quod est regis. βασιλικός. Cice.lib.3.Offic.Erat autem regius pastor. Idem 1.Tuscul.Codrum,qui se in medios immisit hostes famuliari veste,ne posset agnosci si esset ornatu regio.Virgil,5,Aeneid. Intextúsque puer frondosa regius Ida. ¶ Regius morbus, dictus est quòd mulso(quod genus potionis in regum deliciis erat)curaretur,inquit Varro. ἰκτερος. Vel quia(vt Celsus scribit) eo morbo affectos,apparatu regio,hoc est lecto,& conclaui cultiore, & ludis, lasciuiáque vti, pertile est.per quæ mens ægrotantis exhilaretur. Horat. in Arte, Aut mala quem scabies,aut morbus regius vrget.Idem morbus aurigo antè dicebatur,à colore auri,quem bilis per totum corpus diffusa repræsentat.Arquatus quoque morbus appellatur,quòd cælesti arcui sit concolor:vel quòd ita stringat humana corpora,vt in arcum ducat.

Regia, giæ, Domicilium & aula regis. τὰ ἄρχοντος, τὰ βασίλεια. Liu. lib.1. ab Vrbe, Eo tempore in regia prodigium visu, euentúque mirabile fuit omen. Iustinus lib.1.In regiam se recipit.Ouid.2. Metamor.Regia Solis erat sublimibus alta columnis.Virgil.2.Georg.lampridem nobis cæli te regia Cæsar Iuuidet.

Regiè,aduerbium,Regio more,& imperiosè,seuerè,crudeliter.βασιλικῶς, τυραννικῶς. Cice in Catil.Si in hunc animaduertissem,crudeliter & regiè factum esse dicerent.Idem 5,Verrina,Nunc vt hoc tempore ea quæ regiè,seu potius tyrannicè statuit in aratores Apronius, prætermittam.

Regificus,a,um,Idem quod regalis. βασιλικός. Valer.2.Argon.Stant gemmis,auró que tori,mensæque parata Regifico.

Regificè,aduerbium,Id est splendidè,sumptuosè, & regio apparatu. βασιλικῶς. Cice.3.Tusc. Vidi ego te,astante ope barbarica, Tectis cælatis, laqueatis,Auro,ebore,instructam regificè.Ex Poëta quodam.

Regalis,& hoc regale,Ad claritudinem,eminentiam,& excellentiam pertinet:& significat dignum Rege. βασιλικός. Cicero in Catone, Nihil ei tam regale videri quàm fluidum agri colendi.Idem 1.de Diui.Vt enim sapere,sic diuinare regale ducebant : vt testis est nostra ciuitas,in qua & Reges Augures,& postea primati eodem sacerdotio prædíti Rempubliam religionum autoritate rexerunt.Ouid.5.Metamor. –fremitu regalia turbæ Atria complentur.Virgil.1.Aeneid.Regales inter mensas,laticémque Lyæum.Ibidem,At domus interior regali splendida luxu.

Regaliter,Seueré,crudeliter,& Regum more. βασιλικῶς. Ouid.2. Metam. –precibúsque minas regaliter addit.

Regio,onis,Dicta à rego,quòd priusquam prouinciæ fierent,regiones sub Regibus erant,atque ab his regebantur. χώρα. Cice.pro Sestio,Quæ regio , oráve terrarum erat latior , in qua non regnum aliquod statueretur ? Idem , Classem fugientem persecuti sumus vsque in Sydam , quæ extrema regio est prouinciæ meæ. ¶ Postea maiores in vrbe partes,regiones appellari cœptæ, à similitudine earum regionum in quas orbis diuiditur.Quatuor autem fuerunt antiquitus vrbis Romæ regiones , è quibus prima regio Suburbana,secunda Exquilina,tertia Colina,quarta Palatina. ¶ Ponitur aliquando regio , præsertim in plurali numero, pro fine, siue termino : vt quum Cicero pro Archia dicit,Vitæ spatium exigitis regionibus circunscriptum esse : id est,vt ait Budæus,finibus & terminis.Idem contra Rullum,Vix facilè sese regionibus officij continet.id est terminis. Regiones vineæ, fines & limites. Cice.2. de Natura deo. An Accij Nauij litus ille , quod ad inuestigandum suem regiones vineæ terminauit , contemnendus est? ¶ Regiones cæli quatuor sunt, Ortus,Occasus,Meridies, & Septentrio. Ortus & Occasus mobiles , ac varij sunt:Meridies , Septentrióque perpetuo statu permanent. Oritur quippe Sol non itidem semper,sed aut æquinoctialis oriens dicitur, aut solstitialis,aut brumalis.Itein non in eundem semper occidit locum:sed occasus eius similiter fit aut æquinoctialis,aut solstitialis,aut brumalis. Triplex igitur est occasus,quotuplex & ortus. Septentrio autem & Meridies simplices sunt,vtpote fixi & immobiles. Erunt itaque in vniuersum cæli regiones octo : pro quarum ratione & totidem nominantur ventiab ortu equinoctiali Subsolanus,siue Apeliotes:à brumali Vulturnus,siue Eurus:à solstitiali Cæcias.A Meridie, Auster.Ab Occasu brumali,Africus, ab æquinoctiali,Fauonius : à Solstitiali, Corus.A Septentrionibus,Septentrio.Cicero 2.de Natura deorum,Sed etiam regio quæ tum est Aquilonaris,tum Australis.Regio inquit Budæus,Gallis vernaculo sermone, Quartier dicitur, in eáque significatione accepit Cicero pro Plancio, qui etiam tractum vocat. Totus, inquit, ille tractus celeberrimus Venafranus,Alifranus:tota denique illa nostra aspera,& montosa regio. ¶ Ponitur aliquando regio pro orbita,& linea. Cice.in Verrem,De omnibus nobis siquis tantulum de regione deflexerit, &c. ¶ A regio,sit eregione,quod est ex aduersò,in conspectu,quasi rectis lineis, tanquam aduersum in oratione ponitur. ἀντικρύ. Cæsar 4.belli Gall. Quum vterque vtrique esset exercitui in conspectu , feréque eregione castra castris poneret.

Regionatim,aduerbium,Per singulas regiones. κατὰ χώρας. Sueto.in Cæsare,Ludos etiam regionatim vrbe tota,& quidem per omnium lingua rum histriones.Liu.10.belli Maced.Mutarunt suffragia,regionatimque generibus hominum,causísque & quæstibus tribus,deiciripserunt.

Regnùm, gni, Dicitur tam regio ipsa subiecta , quæ a rege possideturquam ipse dominatus. βασιλεία. Cice.Catil.o,Non regno,sed rege liberati videmur. Virgil.1.Aeneid. Vultis & his mecum pariter considere regnis ? Habere regna , pro regnare. Virgil.1.Aeneid. –sed regna Tyri germanus habebat Pygmalion. ¶ Regnum etiam dici potest quicquid possidetur.Cice.1.de Orat.Quare negasti te fuisse laturum , nisi in regno meo esset id est in Tusculano. ¶ Regnum quoque dicitur in quo quis eminet,vt in eo regnare videatur. Cice. pro Sylla, Regnum credo Consulatus mei. ¶ Vnde interregnum , propriè appellatur id tempus quo regnum vacat rege. μεσοβασιλεία. hoc est antè quam in demortui locum nouus rex præficiatur : quanquam & in libera ciuitate interregnum dici possit , medium illud tempus ex quo magistratu abierunt Consules , vsque ad nouorum creationem. Liuius, Quum sine Curuli magistratu respublica esset,patritij coiere,& interregem creauere,Contentio , Consulésne , an tribuni militum crearentur in interregno.rem complures dies tenuit.

Regno, as, Regnum possideo , & administro. βασιλεύω. Priscianus, Rex, solum quod a regendo nascitur, peperit ex se aliud verbum, regno.Cicero pro lege Manil.Sed ab illo tempore annum iam tertium & vicesimum regno,& ita regnat,&c.Idem 3.Offic.Nam si violandum est ius, regnandi gratia violandum est. Liu.1.ab Vrbe , Manst Syluius posthea omnibus cognomen qui Albæ regnauerunt. ¶ Ponitur aliquando regnare pro autoritate valere.Cice.ad Gallum lib.7, Olim quum regnare existimabamur. ¶ Regnatur , impersonale. Virgil.1.Aeneid.Hîc iam tercentum totos regnabitur annos Gête sub Hectorea. ¶ Regnor,aris, passiuum. Tacit.lib.17,Neque enim hîc,vt in cæteris gentibus, quæ regnantur, certa dominorum domus, &c.Ouid.4.de Pont. Eleg.15, –regnatáque terra Philippo.

Regnator, regnatoris, verbale, Qui regnat. Virgil.4. Aeneid. Ipse deûm tibi me claro demittit olympo Regnator, cælum & terras qui numine torquet. ¶ Aliquando pro possessore. Martial.lib.10, Quisquis eris nostri post me regnator agelli.

Regnatrix,cis,verbale fœminino:vt Domus regnatrix,Tacit.lib.1.

Regredior, Retrogradior , reuertor. ἀναχωρῶν , ὑπανίσταμαι. Plautus Aul. Illuc regredere ab ostio,illuc sis : vide vt incedit. Cicero 1.Offic. Cum vtrisque separatim locutum , ne cupidè quid agerent , nec appeterent, atque vt regredi quàm progredi mallent. Liu. 10. ab Vrbe, Pars stare, incerti vtrum progredi an regredi in castra tutius foret.

Regressus,us,ui,Regrediendi actus. ἀναχώρησις , ἀναποδισμός. Liui. 4. belli Pun.Neque locus pœnitendi,aut regressus ab ira relictus esset.Cicero 2.de Natu. deo. Nihil enim errat , quod in omni æternitate conseruat progressus & regressus,reliquósque motus constantes & ratos.

Regula, Regulus, vide REGO.

REGVLVS, Atilius, vir Consularis, de quo ita scribit Plinius in libello de Viris illust.M. Attilius Regulus Consul fuit Salentinis triumphauit, primúsque Romanorum ducum in Afsricam classem traiecit:quastatas duce Amilcare naues is longas tres & sexaginta accepit:oppida ducenta, & homi-

& hominum ducenta millia cepit.Absente eo,coniugi & liberis ob pauperatem sumptus publicè dati. Mox arte Xanthippi Lacedæmonij mercenarij militis captus, & in carcerem missus est. Legatus deinde dermutandis captiuis Romam missus, dato iureiurando, vt si non impetrasset,ita demum rediret:in Senatu conditionem dissuasit:reiectisq; à se coniuge & liberis , Carthaginem regressus : vbi in arcam lineam coniectus,clauis introrsum adactis,vigilibus an dolore excruciatus est.

Regusto,Iterum gusto:& per translationem relego,& ad iudicium reuoco. ἀναγεύομαι. Cicero libro 4.ad Atticum , Nam Vestorio dandi sunt dies , & ille Latinus, ἀπείκασμα ex interuallo regustandus. Eidem libro 13, Sed crebrò regusto tuas literas : in his acquiesco , tamen expecto nouas.

Reiicio,cis,penul.corre.Retrorsum iacio,in tergum abiicio. ἀπόβλημαι, ἀναβάλλομαι, ἀποκλονέομαι. vt Reiecto scuto fugere , apud Ciceronem de Orat. Virgil. 11. Aeneid. Reiiciunt parmas,& equos ad mœnia ducunt. ¶ Quandoque est repellere,arcere. ἀποκρούειν , ἀπελαύνειν. Virgil.3.Ecloga,Tityre pascentes à flumine reiice capellas. ¶ Quandoque respuo , contemno , nihili facio. ἀποβάλλομαι, Cicero 1.de Finib.Quis Enijj Medeam spernat , aut reiiciat ? Idem 2. de Diuin. Dicæarchus iisdem rebus fidem tribuit:cætera diuinationis genera reiicit. ¶ Reiicere iudicem,vel arbitrum,idem est quod repudiare,siue recusare. ἀποψηφίζομαι, ἀποβάλλομαι. Cice.in Verr.Act.3, Sciebam in reiiciendis iudicibus nonnullos memoria,&c.Receptum enim erat apud Romanos,vt editis iudicibus reo liceret,siqui ex iis sibi suspecti essent,repudiare : in quorum locum alij subsortiebantur. ¶ Accipitur interdum pro differre, siue protrahere. ἀναβάλλομαι. Cicero Attico,lib.1,In mensem Quintilem reiicti sumus. ¶ Interdum pro remittere. ἀναπέμπομαι. Cicero pro Corn.Balbo,Quint.Scæuola, quum de iure prædiatorio consuleretur , consultores suos nonnunquam ad Furium & Cesellium prædiatores reiiciebat.Cice. ad Atticum lib.9. Sed ne bis eadem legas,ad ipsam te epistolam reiicio. ¶ Reiicere causam ad Senatum,est ad Senatum referre,cuíque iudicio rem permittere. ἀνάγειν τινὰ τὸν πράγματος. Cice, ad Atticum , lib 2. Ait se de Consulum sententia rem ad Senatum reiicisse. Idem ad Plancum libro 10, Tu quanquam consilio non eges, vel abundas potius,tamen hoc animo esse debes,vt nihil huc reiicias, néve in rebus tam subitis,támque angustis à Senatu consilium petendum putes. ¶ Quandoque euomere. ἀνάγειν. Sueton. de Aug. Senos sextantes non excessit:aut si excessisset,reiiciebantur.

Reiectio,& Reiectus,us,pro vomitu. ἀναγωγή. Plinius,Et vernatio vtilis erat,si postquam sorpta fuerat,statim reiectio sequebatur. Celsus, Et reiectus cibi non erit inutilis,si rarò fiat. ¶ Reiectio sanguinis,quum sanguis per os quouis modo eiicitur, siue id per tussim fiat, pulmone,thoracéve affecto. αἱμαΘ ἀναγωγή. siue per vomitum ex ventriculo,quum sanguis eò ex hepate lienéve defluxerit : siue per excretionem è faucibus,quum è capite ad interiores circulationis partes sanguis fuerit delatus. Contingit autem tribus potissimùm de causis : vase rupto quod ῥηγνυχαεμὸν vocant : erosione,quam διάβρωσιν Græci appellant : aut ore venæ paulò latius patefacto, quæ vocatur ἀναφίωσις. Plin.lib. 23, cap.8,Item tussi & sanguinis reiectioni prodest.

Reiecto,as,frequentatiuum.Spartianus de Anton.Pio, Quum caseum Alpinum in cœna edisset auidius,nocte reiectauit.

Reiectanea, siue Reiecta,A Cicerone appellantur, quæ Stoici vocant ἀποπροηγμένα : cuiúsmodi sunt morbus, egestas,dolor,& idgenus alia quæ vulgò mala dicuntur.Illi verò quod ἀδιάφορα, hoc est indifferentia esse vellent,malis non annumerabant. ἀποπροηγμένα tamen , id est reiectanea vocabant , quòd ab omnibus tanquam mala reiicerentur , qualia sunt morbus,egestas,dolor.Cice.4.de Finib. Illa autem, morbum, egestatem, dolorem, non appello mala, sed, si libet, reiectanea. Idem 3. de Finib. Προηγμένα, & ἀποπροηγμένα, quorum hæc quidem , præposita rectè:illa,reiecta dicere licebit.

Reiiculus, a, um, Quod nullo est in pretio , quod ob vitium aliquod ab omnibus spernitur,& reiicitur. ἀπόβλητος. Hinc oues reiiculæ dicuntur, quæ propter ætatem, vel morbum reiiciuntur.Varro 2.de Re rust. cap.1.Scire oportet in grege,quòd reiiculæ sint alienandæ.Armenta reiicula.Cato cap.2,Vendat boues vetulos,armenta reiicula,oues reiiculas, lanam & pelles.

Reitero, as, Idem quod repeto. ἀναλαμβάνω. vnde Reiteratio, verbale, idem quod repetitio. ἀνάληψις. Quintilianus lib.11.capi.2, Vt crebra reiteratione firmetur.

Relabor,penul.prod.eris,Recido,redeo,remeo. ἀναπίπτω, ὑποπίπτω. Ouidius in Epist. Sapphus ad Phaonem, Huc ades , inque sinus formosæ red

Universidad de Deusto
Biblioteca

religio Cornuto est pullariorum admonitu, non satis diligenter eum auspicijs operam dedisse. Religioni habere, est conscientia & deorum metu a re aliqua impediri. Cicero 2. de Diuin. Nec eam rem habuit religioni, obiecto signo ne committeret prælium. Est mihi religio, id est conscientia prohibeor. Idem in Catil. Quæ religio C. Mario non fuerat, quo minus Glauciam Prætorem occideret. In eadem etiam significatione dicimus, Religiosum est, hoc est religioni repugnans. Liu. 2. ab Vrbe. Quem campi fructum, quia religiosum erat consumere, defectam cum stramento segetem magna vis hominum simul immissa corbibus fudere in Tyberim. Soluere, seu Liberare religione, est religionem omnem eximere, & à deorum metu securum reddere, & efficere nequid nos deorum iræ reddat obnoxios. Cice. pro Cecinna, Vt ciuitas religione soluatur. Idem in Catil. Ea nos religione in P. Lentulo puniendo liberatissimus. ¶ Ponitur aliquando religio pro eo quod *Rectam conscientiam* dicunt. Cice. pro Cecinna, Splendor ordinis Senatorij, decus atque ornamentum iudiciorum, exemplar antiquæ religionis. ¶ Religio in dicendis testimoniis, est deorum metus, ne peierantes, eos offendamus. Cicero pro Flacco, Itaque videte qua confidentia dicant, tum intelligetis qua religione dicant. Ibidem, Testimoniorum religionem & fidē nunquam ista natio coluit. ¶ Quandoque religio accipitur pro metu. connexa enim sunt timor & religio, *δεισιδαιμονία*. Virgilius 8. Aeneid, Iam tum religio pauidos terrebat agrestes Dira loci, Vbi Seruius, Religio, id est metus, vel solicitudo, ab eo quòd mentem religet.

Religiosus, a, um, Metuens deorum, pius, integer, *ὁσιοβίβλ, εὐλαβὴς*. Cice. in Verrem, Orat. 6, Homines integri, innocentes, religiosi. Idem pro Cecinna, Huic ego testi gratias agam, quòd & in reum misericordem se præbuit, & in testimonio religiosum. ¶ Interdum tamen religiosum in deteriorem partem dicimus, pro superstitioso, timido, & hæsitabundo. Terent. Heaut. Vt stultæ, & miseræ omnes sumus Religiosæ. ¶ Loca religiosa dicuntur quæ sine religione, id est sine piaculo violari non possunt. Vlpianus l. 2. Digest. de Relig. & sumptib. funerum, Non totus qui sepulturæ destinatus est, locus religiosus fit, sed quatenus corpus humatum est. Religiosi dies (vt libro 4. capi. 9. docet Gellius) dicuntur tristi omine infames, impediti, in quibus res diuinas facere, & rem quampiam exordiri temperandum est, quos multitudo imperitorum prauè, & perperam nefastos appellant, quum potius atri dicendi sint, vel religiosi. Hinc Cicero ad Atticum, diem Allienſis pugnæ religiosum esse dicit. Macrobius lib. 3. Saturna. Religiosi sunt dies qui faciendi, & vitanda discernunt.

Religiosè, aduerbium, id est integrè, piè, & cum deorum metu. Cicero pro Cœlio, Vt sapiens, moderatúsque vir religiosè testimonium dixisse videatur. ¶ Interdum idem quod subtimidè, & verecundè. Cicero libr. 1. Epist. Faciámque id quod facere debent ij qui religiosè, & sine ambitione commendant. ¶ Aliquando solicitè, & accuratè. Colu. lib. 3. capi. 10, Nihil curiosè, nihil religiosè administrant.

Religo, as, Idem quod ligo, vincio. *ἀναδέω, ἀναδεσμεύω*. Virgil. 7. Aeneid, Gramineo ripæ religauit ab aggere classem. Cice. Ante exilium, Manus ad demōstrandam religantur iniuriā. ¶ Religare religione bona alicuius, pro consecrare alicui deo. Cicero pro domo sua, Videmus hoc idem Cn. Lentulo Censori Tribunum plebis facere: nunquid igitur is bona Lentuli religionibus religauit?

Religatus, a. um, participium. Horat. 4. Carm. Ode 11, –est hederæ vis Multa, qua crines religata fulges.

Religatio, onis, verbale, Religandi actus. *ἀνάδησις*. Cicero de Sene. Et ipsa natura delectat, adminiculorum ordines, capitum coniugatio, religatio, propagatio vitium, sarmentorúmque.

Relino, is, penul. corre. releui, relitum. Quod oblitum, obturáque erat, aperio. *ἀνάχρω, ἀνοίγω*. Terent. in Heaut. Releui omnia dolia, omnes serias. Solebant enim dolia, nequid vaporis exhalaret, quàm accuratissimè oblini: vnde quum aperirentur, dicebantur relini, soluta nimirum argilla qua erant oblita.

Relinquo, quis, Idem quod simplex linquo, desero, omitto. *λείπω, λιμπάνω, ἀπολείπω*. Plaut. in Mostel. Reliquit, deseruitque me. Cæsar 5. belli Gallici. In littore molli, atque aperto deligatas ad anchoras relinquebat. ¶ Relinqui item hæredibus dicuntur quæ ad eos parentis, propinquive morte deuoluuntur. Plautus in Aulul. Agri reliquit ei non magnum modum, Quocum labore magno, & miserè viueret. Terentius in Phor. At si talentūm rem reliquisset decem, primus esses, memoriter Progeniem vestram vsque ab auo, atque atauo proferens. ¶ Relinquere aliquem, est ipsum nolle iuuare. Cicero ad Silium, lib. 13, Tantùm à te petimus vt agas eam rem, ne relinquas hominem innocentem ad alicuius tui dissimilis quæstum. ¶ Relinquere animam, est mori, Terent. in Adelp. Animam relinquam potius quàm illas deseram. ¶ Reliquisse æs alienum dicitur qui mortuus est non persoluto ære alieno. Cicero de Orat. Quum æris alieni aliquantulum esset relictum.

Relinquitur, pro restat, siue reliquum est. *λειπόμενον*. Cice. ad Atticum, Relinquitur, vt si in Hispania vincimur, quiescamus.

Relictus, a, um, participium. *λελειμμένος*. Cice. Attico, Tironem ab altera quartana relictum audio. ¶ Relictus ab omni honestate, id est modis omnibus inhonestus. Cicero pro Rab. Nemo est, inquam, inuentus tam profligatus, tam perditus, tam ab omni non modò honestate, sed etiam simulatione honestaris relictus, qui se in Capitolio fuisse cum Saturnino fateretur. Horat. 2. Serm. Satyr. 3, Inuidiam placare paras virtute relicta.

Relictio, onis, verbale, Id est defectio. *ἀπόλειψις*. Cice. 6. Ver. Quibus illam relictionem, proditionémque consulis, &c. ¶ Huius compositum est, Derelinquo.

Reliquiæ, reliquiarum, Quæ quacunque ex re relicta sint. *λείψανα*. Virgil. 1. Aenei. His accensa super iactatos æquore toto Troas reliquias Danaūm. Cice. 2. de Natu. deo. Cibi reliquiæ depelluntur tam astrin-

gentibus se intestinis, tum relaxantibus. Idem in Para. Et reliquiæ coniurationis à Catilinæ furijs ad tuum scelus furorémq; conuersæ. Celsus lib. 3. ca. 4, Etiam manentibus reliquis febrium. Cice. ad Calsium, li. 12, Vellem Idibus Martijs me ad cœnā inuitasses: reliquiarū nihil fuisset.

Reliquus, qua, quum, penul. cor. Idem quod residuum, quódve ex re quapiam supereſt. *λοιπὸς, ὑπόλοιπος*. Cæsar 1. Comment. Demonstrant sibi præter agri solum nihil esse reliqui. ¶ Reliquum est, id est supereſt, restat. *λειπάνεται*. Cice. Curio, Reliquum est vt certemus officijs inter nos. Terentius in And. Vt persecutis quid spei sit reliquum. ¶ De reliquo, id est quantum ad reliqua attinet. Cicero ad Cornif. lib. 12, De reliquo velim tibi persuadeas, &c. ¶ Reliquum feci, eleganter dicimus pro reliqui: sicut Missum feci pro dimisi. *καταλείπω*. Cicero in Verrem, Quos belli calamitas reliquos fecerat.

Reliquum, qui, substantiuum, Pars debiti, quę adhuc restat soluenda. *λοιπὰ*. Cic. Attico, lib. 16, Maximè autem me angit ratio reliquorum meorum, &c. Plautus Cistel. Huic quod reliquum restat volo persoluere: Vt expungatur nomen nequid debeant.

Reliquor, pen. cor. reliquaris, deponens, Est æs alienum ex reliquis rationum contrahere. *λοιπόω*. Vlpia. de Mune. & hono. l. Referipro, Eos denum debitores Reip. accipere debemus, qui ex administratione Reipu. reliquantur. Gallice dicimus, *Qui demeurent en reste*.

Reliquator, ris, verbale, Qui integrum non soluit, aliquidq; adhuc reliqui debet. Sæuol. de solut. & libera. l. Creditor, Accepi à Mario Marino ex summa maiore tot aureos. Quæro an hæc summa in proximum annū ei accepta ferri debeat, quum superioris anni sit reliquator. Budæus.

Reluceo, ces, pen. prod. Resplendeo, lucem diffundo. *λευκάνω*. Cice. 2. de Natu. deor. Huic non vna modò caput ornans stella relucet. Liu. 10. belli Pun. Relucentem flammam primò vigiles Carthaginienſium, deinde exeitati alij nocturno tumultu quum conspexiſſent, &c. Virgil. 12. Aencid. –illi ingens barba reluxit. Ouid. 11. Metamor. –vectis fulgore reluxit.

Reluctor, ctaris, Repugno, obnitor, siue renitor. *ἀντιμάχομαι*. Ouid. 3. Amor. Eleg. 4. Vidi ego nuper equum contra sua frena tenacem, Orare luctanti fuminis ire modo.

Reluctatus, participium. Claud. 1. de rap. Proserp. Penè reluctatis iterum pugnantia rebus Rupiſſent elementa fidem.

Reluo, is, Quandoque compositum est à Luo, lotionis iterationem importans. *ἀναίπτω*. ¶ Aliquando à Luo, idem significans quod soluo, seu repignero. Plautus, Repignerat, reluit, vendit.

Remancipo, as, Est rem sibi mancipatam, in mancipium eius à quo eam accepimus, restituere. Boethius in Topica Ciceronis. Fiduciam accepisse dicitur, cuicunque res aliqua ea lege mancipatur, vt mancipanti aliquando remancipet.

Remandere, Ruminare, rursus mandere. *ἀναμασᾶσθαι*. Plin. lib. 10. cap. 73. Pontici mures simili modo remandunt. Quintil. lib. 11. cap. 2. Denoret initio tædium illud, & scripta, & lecta sæpius reuoluendi, & quasi eidem cibum remandendi.

Remaneo, remanes, penul. corr. Persisto, perseuero, supersum, relinquor. *διαμένω*. Cice. 1. Tuscul. Expone igitur, nisi molestum est, primùm si potes, animos remanere post mortem. Cæsar 3. belli Ciui. Amnon audistis ex iis qui per causam valetudinis remanserunt, cohortes esse Brunduſij factas?

Remano, as, Restillo, refluo. *ἀναταλάω*. Lucret. lib. 5, Percolatur enim virus, retróque remanat. ¶ Aliquando accipitur pro repetere: vt anno tauit Festus, citans locum Ennij ex lib. 5, Deserunt rinos, campósque remanant.

Remansio, A remaneo, sicut à maneo mansio. *Διαμονή*. Cice. ad Quint. fra. lib. 3, Primùm tuam remansionem etiam atque etiam probo.

Remedium, dij, à medeor, mederis, significat id quod medendi causa alicui morbo adhibetur. *ἄκος, φάρμακον, ἀντίδοτον*. Cice. Octauio, Nulla remedia, quę vulneribus adhibentur, tam faciunt doloremq; quàm quæ sunt salutaria. ¶ Transumitur & ad alia. Cæs. 3. belli Ciui. Quibus rebus nostri vsu docti hæc reperiebant remedia, vt alio loco ignes facerent. Cice. pro Cluent. Acrioribus saluti suæ remediis subueniendum putauit. ¶ Sequentibus verbis eleganter apponi solet, Adhibere remedium, Comparare remedium, Habere remedium, Vti remedio, Inuenire remedium, Pati remedium, Quærere remedium. Exempla legenti bonos autores inuentu facilia.

Remeligo, inis, Quod remoratur. Plaut. in Patina, vt citat Festus, Quid nunc illæ tandiu remorantur remeliginēs?

Remendo, das, Idem quod corrigo, vt nonnulli volunt: vel mendum denuo tollo. *ἀνορθόω*, citántque Columellam, lib. 3. cap. 17. vbi sic legunt, Quidam flagellum totum, sicut erat matri detractum, credideruntque plures tale oleaster remendauerunt. Quo tamen in loco castigatiora exemplaria legendum ostendunt, Taleolas terræ mandauerunt.

Remeo, remeas, Retrò meo. redeo. *ἀναδέχομαι*. Virgil. lib. 2. Aeneid. Si patrios vnquam remeassem victor ad Argos. Martial. lib. 1, Gaudia non remeant, sed fugitiua volant. Varro 3. de Re rust. ca. 5, Idémque faciunt quum ex Italia trans mare remeant. Tacit. lib. 1, Caium remeantem Armenia, & vulnere inualidum, mors fato propera, vel nouercæ Liuiæ dolus abstulit.

Remetior, iris, remensus sum, Iterum metior, ad mensuram reddo. *ἀναμείρω*. Martial. lib. 6, Ille fide summa testæ sua vina remensus. ¶ Aliquando idem quod reddo. Plin. Epist. 16. 4, Iam mihi reddita incipit reſici, transmissúmq; discrimen cōualescendo remetiri. Remetiri æquor, est renauigare. *ἀναπλέω*. Virgil. 2. Aeneid. –pelagóque remenso Improuiſi aderunt.

Remex, vide REMVS.

Remigero, as, Antiquum verbum est, pro remigro, reuertor. *ἀνανίσσομαι*. Plautus in Perſa, Crumenam hanc emere, aut facere, vt remigeret domū. Sic enim legit quidam: quum tamen emendatiores codices remigret legendum ostendant.

Remigium, gij, vide REMVS.

Remigro, as, reuertor in domicilium vnde emigraui. *ἀνανίσσομαι*. Cic. 1. Tusc. In nostram domum remigremus. Liu. 8. belli Pun. Magna tamen pars autoritate eorum compulsa in agros remigrauit. Plaut. Epid. Remigret animus nunc domum mihi.

Remillum, Repandum dicitur, à remi similitudine. Festus.

Reminiscor, eris, Recordor: quod fit quū ea quæ mens tenuit, repetuntur, inquit Varro, quasi iterum rem in mentem reuoco. *ἀναπιμπάσομαι, ἀναμιμνήσκομαι*. Iungitúrque modò accusatiuo, modò genitiuo. Cæsar. 1. bel. Gall. Sin bello persequi perseueraret, reminiscereturque, & veteris incommodi Romanorum, pristinæque virtutis Heluetiorum. S. Sulpitius Ciceroni, Ea potius reminiscere quæ digna tua persona sunt. Ouid. 1. de Ponto. Eleg. 9, Nam modò vos animo dulces reminiscor amici.

Reminiscentia, æ, verbale, Quæ est reuocatio rei alicuius in mentem. *ἀνάμνησις*. differtq; à memoria: quòd reminiscentia cōmunis est omnium animantium: memoria, ad homines tantùm, quum sit discursus rerum cum ratione ab vniuersali ad particularia, & à remotis à sensu.

Remitto, tis, Rursus eò mitto vnde quid accepi. *ἀναπέμπω, ἀπίημι*. Plaut. Munera accipit frequens, remittit nunquam. Constituitur quandoque cum ablatiuo pretij, vt apud Curtium, libr. 2, Captiuos si placet reddi, honestius dono donabimus, quàm pretio remittemus. ¶ Aliquādo sumitur pro suo simplici mitto. *πέμπω*. Lucilius libr. 29. sat. vt citat Festus, Continet domi se mœstus Albinus, quòd filiæ repudium remiſit. ¶ Interdum, idem quod relaxare: cui opponitur intendere. Plin. lib. 26. capit. 10, Superioris radix in lacte ouis colonicæ data neruos intendit. ¶ Aliquando pro relaxo, recreo delectationis gratia. *ἀνίημι*. Vnde animum remittere dicimur, quum deponimus curas. Cuius contrarium est intendo. sumpta translatione ab arcu. Cic in Horten. Quæro nō quibus intendam animum rebus, sed quibus remittam. Sic remittere disciplinam vel custodiam, dicimus pro eo quod est negligētius disciplinam, vel custodiam obseruare. Colum. lib. 1. cap. 8, de Re rust. Nunquid absentia sua de disciplina & custodia remiſerit: num aliqua vitis, num arbor, num fruges absint concedo. ¶ Aliquando remitto accipitur pro concedo. *καταχαρίζομαι*. Cicero Vatinio libro 5, Meam animaduersionem & supplicium quo vsurus eram in eum qué cepiſſem, remitto tibi, & condono. Iustinus, Igitur Magi ad furorem populi conciliandum, tributa, & militiæ vacationem in triennium remittunt. id est concedunt. ¶ Aliquando pro dimittere, cui contrarium est erigere. *καθίημι*. Plinius lib. 8. cap. 32, Quum erexere aures, acerrimi auditus: quum remiſere, surdi. ¶ Aliquando pro intermitto, hoc est ad tempus cesso. *ἀναπαύομαι*. Terent. in Heaut. Nullum remittis tempus, neque te respicis. Idem in Heeyra, Nam si remittent quippiam Philomenæ dolores, omnem rem narrabit. scio. ¶ Aliquem ædes venditori remittere quas emerit, est petere venditore contractum rescindere, & permittere vt ædes emptæ redeant ad venditorem. Plautus in Mostel. Mœstus est hæc vendidiſſe se. TR. Quid tandem? TR. Orat vt suadeam Philolacheti vt ista remittat sibi. ¶ Remittere frænos dolori, est dolori habenas laxare: cui opponitur Adducere habenas. ¶ Remittere librum dicitur arbor, quando sua sponte corticem relinquit. ¶ Remittere nuntium vxori, est vxorem repudiare. Cic. ad Atticū lib. 1, Vxori Cæsarem nuntium remiſiſſe. Idem in Topicis, Si mulier, quū fuiſſet nupta cū eo cui connubij ius non esset, nullum remiſit: quoniam qui nati sunt, patrem non sequuntur, &c.

Remissus, sa, sum, Languidus, lenis, negligens: cui opponuntur vehemens & intensus. *χάριτος*. Cice. 2. de Diuin. Hæc scilicet in imbecillo, remiſſóque animo multa omnibus modis confusa & variata versantur. Cice. 3. de Finib. Itaque quanquam in eo sermone, qui cum Torquato est habitus, non remiſsi fuimus: tamen hæc acrior est cum Stoicis parata cōtentio. Idem pro Sest. Facit enim, Iudices, vester iste in me animorum, oculorúmque contuitus, vt mihi iam licere putem remiſsiore vti genere dicendi. Cæsar. 5. belli Gall. Loca sunt temperatiora, quàm in Gallia remiſsioribus frigoribus.

Remissa, remissæ, Id est venia errati: vox est Ecclesiasticis scriptoribus, quàm Classicis linguæ Latinæ autoribus familiarior. *συγγνώμη*. Cyprianus lib. 5. Epist. 14, Omnia peccata remittentur filiis hominum, & blasphemiæ: qui autem blasphemauerit in Spiritum sanctum, non habet remissam, sed reus est æterni supplicij.

Remissio, sionis, verbale est à remitto, inter cætera idem significant quod relaxatio. *ἄνεσις*. Cicer. pro Cælio, Quem non quies, non remissio, non æqualium studia, non ludi, non conuiuia delectarent. Idem ad Gallum, libr. 7, Sed visa est mihi vel loci mutatio, vel animi etiam relaxatio, vel ipsa fortasse iam senescentis morbi remissio profuisse. ¶ Interdum idē quod venia, seu gratia desicti, vel pœnæ. *συγγνώμη*. vt Remissio pœnæ, apud Ciceronem 4. Inuect. in Catil. ¶ Propriè tamen remissio, est ipse remittendi actus. Cic. 1. Offic. Ex oculorum obtutu, ex eleuatione, ex remissione superciliorum, aut ex contractione.

Remissè, Leniter, placidè. *πρᾴως, ἠπίως*. cui opponuntur Grauiter, seuerè, vehementer. Sallust. Iugurtha, Pauca timidè, remiſséque locutus, absceſsit. Cicer. 3. de Orat. Quis vnquam res, præter hunc, tragicas penè comicè, tristes remiſsè, seueras hilarè, forenses scenica propè venustare tracauit? Idem 6. Verrina, Iste nihilo remiſsius, atque etiam vehementius instabat.

Remissarius, a, um, Quod remittitur, quódve eum in vsum factum est vt possit remitti, vt Remissarius vectis in torculari. Cato de Re rustica, cap. 16, Vectes longissimos pedum decem & octo, secundos pedum sexdecim, tertios pedum quindecim, remissarios pedum duodecim.

Remo, as, vt post Perottum annotarunt quidam, antiqui dicebant pro repeto. Ennius lib. 1, Rinos deserunt, campósque remant. Apud Festum tamen vnde hæc decerpsit Perottus. Remanant legitur, nō Remant: quod etiam in verbo Remano annotauimus.

Remolior, iris, Multa vi loco moueo. *ἀναπείρω*. Ouid. lib. 5. Metam. Sæpe remoliri luctatur pondera terræ, Oppidáque & magnos deuoluere corpore montes. ¶ Nonnunquam magno labore quippiam reparo. Silius libr. 1, Iterum instaurata capeſsens Arma, remolitur dux agmina, ¶ Aliquando à conatu reuoco. Suetonius in Augusto, Vultu erat vel in sermone, vel tacitus adeò placido, serenóque, vt quidam ex primoribus Galliarum confeſsus sit, se eo inhibitum ac remolitum, quo minus, vt destinarat, in præcipitium impelleret. Legitur & remollitum. Vide REMOLLIO.

Remolitus, participium. Seneca Here. fur. –nec orbe si remolito queat Ad superā victor numina Alcides vehi.

Remollio, is, Idem quod mollio. *μαλάττω*. Ouid. 4. metam. Vnde sit infamis, quare malè fortibus vndis Salmacis enerueat, tactóque remolliat artus, Discite. Colum. libr. 2. cap. 12, Nihil itaque amplius in iteratione, quàm remolliri terra debet æqualiter.

Remollitus, a, um, penul. prod. Sueton. in Augusto cap. 79, Vultu erat vel in sermone, vel tacitus. adeò tranquillo, serenóque, vt quidam è primoribus Galliarum confeſsus sit inter suos, eo se inhibitum ac remollitum, quo minus vt destinarat, in tractu Alpium per simulationem colloquij propius admiſsus, in præcipitium propelleret. Quo tamen in loco quidam legunt remolitū, vnico l, à verbo remolior, pro eo quod est, à molimine & conatu reuocatum.

Remollesco, cis, Mollis fio. *καταμαλάττομαι*. Cæsar 4. Belli Gal. Vinum ad se importari non sinunt, quòd ea re ad laborem ferendum remollescere homines, atque effœminari arbitrantur. Ouid. 10. Metam. –vt Hymettia sole Cera remollescit, tractáque pollice multas Flectitur in facies. ¶ Per translationē accipitur pro mitigari, siue leniri. *καταμερίζομαι*. Ouid. 2. Metam. –precibus si numina iustis Victa remollescunt, si flectitur ira deorum.

Remora, vide REMOROR.

Remorbesco, bescis, Significat in morbum recido, inquit Festus. *ἀνασείω*.

Remordeo, des, Vicissim mordeo eū à quo fuerim morsus. *ἀντιδάκνω*. Horatius Epod. 6, Quin hunc inanes, si potes, Vertis minas, Et mercemorsurum petis? ¶ Per translationem accipitur pro crucio, solicito. Virgil. 1. Aeneid. Quando hæc te cura remordet. Lucret. lib. 3, Præsertis admiſsa malis peccata remordent.

Remoror, aris, pen. corr. Aues in Auspicio dicuntur quæ acturum aliquid remorari compellunt. Festus.

REMORIA, aut (vt alij malunt) Remuria, locus in summo Auentino, vbi Remus de vrbe condenda fuerat auspicatus. Festus.

Remoror, aris, pen. corr. Retardo. retineo. *ἀναβάλλω, ἀφίστημι, ἀπέχω*. Terentius in Andr. –sed fi quid est Quod mea opera opus sit vobis, aut tu plus vides, Manebo: nequod vestrum remorer commodum. Apul. Sic me abire oppido volentem, suaui remoratur illecebra. Terent. Eunu. Vt illum dij dezéque senium perdāt, qui me hodie remoratus est. Ouid. 11, Metam. Littus habet solidum, quod nec vestigia seruet, Nec remoretur iter, nec opertum pendeat alga.

Remora, ræ. Retardatio dicitur. *ἀνοχή*. Lucilius apud Festum, Quænam vox ex te resonās meo gradu remoram fecit? Plaut. in Triuummo, Quæ in rebus multis obstant, odioſáque sunt, remorámque faciunt rei priuatæ & publicæ.

Remora, æ, penul. correp. Piscis exiguus, qui à Græcis *ἐχενὶς* dicitur. spinis & cruſtis tectus: à remorando dictus, quòd nauem, cui annixus fuerit remoretur. Plin. libr. 32. cap. 1, Tamen omnia hæc, paritérque eodem impellentia vnus & parvus admodum pisciculus, echneis appellatus, in se tenet, Ruant venti licet, & sæuiant procellæ, imperat furori, vireſque tantas compescit, & cogit stare nauigia. quod non vlla possunt vincula, nō anchoræ irreuocabili pondere iactæ. Idem libr. 9, Est paruus admodum piscis, aſſuetus petris, echeneis appellatus, hoc carinis adhærente, naues tardius ire creduntur. Inde nomine impoſito, remora à remorando dicitur.

Remoueo, es, ui, tum, Amoueo, Aufero. *ἀποκινῶ*. Cicero ad Tironem, libro 16. Epistol. Accepimus conditiones, sed ita vt remoueat præsidia ex his locis quæ occupauit. Idem 1. Officiorum, Quæ enim natura occultauit, eadem omnes qui sana mente sunt, remouent ab oculis. Idem pro Cornelio Balb. Fuiſse iudicem ex illis equitibus Rom. grauiſsimis virīs neminem quin remoueret oculos, & se totum auerteret. ¶ Remouere se ab aliquo, id est distungere, alienare. *ἀλλοτριόω, ἀποστρέφω*. Cicero ad Atticum, libr 4, Quid sit quod se à me remouit, si modò remouit, ignoro.

Remotus, a, um, participium, Idem quod amotus. Virg. 1. Aeneid. Postquam exempta fames epulis, mensæque remotæ. ¶ Interdum migrat in nomen, idémque significat quod longinquus, seu procul diſsitus. Cicer. 5, Verrina, Etiámne hæc tam patuæ ciuitas, tam procul à manibus tuis, atque à conſpectu remota? Ouid. 3. Triſt. –longa regione remotus. Cic. 4. Verr. Homines quietiſsimi, qui maximè ab iniurijs nostrorum magiſtratuum remotiſsimi conſueuerant esse præsidio fœderis. Colum. libr. 12. cap. 1, Nam in primis considerandum erit an à vino, ab escis, à superfœtationibus, à somno, à viris remotiſsima sit.

Remotio, onis, verbale. Actus remouēdi. vt Remotio criminis, quæ & trāslatio à Rhetoribus appellatur. *ἀναφορά*. Cice. lib. 2. de Inuent. Remotio criminis est quum eius intentio facti, quod ab aduersario infertur, in alium, aut in aliud dimouetur.

Remugio, is, Mugitum reddo, contrà mugio. *ἀνταμυκάομαι*. Virg. 12. Aen. Quum duo conuerſis inimica in prælia tauri Frontibus incurrunt, pauidi ceſsere magiſtri: Illi inter ſese multa vi vulnera miſcent, Colla, armóſque lauant: gemitu nemus omne remugit. ¶ Per translationem

tamen accipitur simpliciter pro resonare. Virgil. 3. Georg. Et vox assensu nemorum ingeminata remugit. Idem 9. Aeneid. Sequitur clamor, cælúmque remugit.

Remulceo, ces, Paulatim, & quietè retraho. Virgil. 11. Aeneid. Caudáque remulcens Subiecit pauitantem utero, syluásque petiuit.

Remulco trahere nauem. Polybio, & Diodoro, significat è scapha maiorem nauem remigando trahere. ῥυμουλκεῖν. quod aliquando necessitatis gratia fit, vt cũ maior nauis quę remis nõ agitur, vento destituta est, aliquando nõ aliã ob causam quàm vt quietius nauigetur, Cæsar li. 3. belli Ciuilis, Ad Oricum venit, submersámque nauem remulco, multisq; cõtendens funibus eduxit. Quo in loco remulco videtur esse ablatiuus à remuleus, quanuis ille nominatiuus non admodum sit in vsu: quo nomine significatur actus ita remigandi, & maiora nauigia trahendi: non autem ipsa scapha qua maior nauis trahitur, vt quidam non satis perite sunt interpretati. Vide Bayfium de Re nauali.

Remulco, cas, are, Propriè est remigando è scapha grandiorem nauim trahere. ῥυμουλκεῖν. Quod aliquando necessitatis gratia fit, quum maior nauis vento destituta alia ratione moueri non potest: aliquãdo non aliam ob causam quàm vt nauis quietius agatur. Remulcare (inquit Nonius) dictum est quasi molli ac leni tractu ad progressum mulcere. Sisenna li. 2. Siqua celeriter solui poterat, in altum remulcando trahitur.

Remunero, as, & Remuneror, aris, Retribuo, compenso, beneficium reddo, & mutuam gratiam refero, hoc est munere aliquo munus aliud cõpenso. ἀντιδίδωμι. Cic. Attico, lib. 8, Te, si tibi eadem causa est, me remunerare sanè velim. Cæsar 1. belli Gal. Quòd si discessissem, ac liberam possessionem Galliæ sibi tradidissem, magno se illum præmio remuneraturum. Cic. post reditum in Senatu, Quibus autem officiis T. Annij beneficia remunerabor?

Remuneratio, onis, verbale. ἀντίδοσις, μισθοδότημα, ἀντίδοτος. Cicer. de Amic. Nihil enim remuneratione beneuolentiæ, nihil vicissitudine studiorum, officiorúmque iucundius.

Remuria, Olim dicta fuerunt festa quibus mortuorũ sepulchris epulæ inferebãtur, quæ deinde literæ vnius mutatione dicta sunt Lemuria, Dicta autem Remuria putantur à Remo Romuli fratre, in cuius honorem primùm fuerunt instituta. Ouid. lib. 5. Fast.

Romulus obsequitur, lucémque Remuria dixit
Illam, qua positis iusta feruntur auis.
Aspera mutata est in lenem tempore longo
Littera, quæ toto nomine prima fuit.

Remurmuro, as. Contra murmuro. ἀντιμορμύζω. Stati. 5. Syl. –& nulli spoliata remurmurat aurę.

REMVS, priore cor. βίμος, Frater Romuli primi Romanorum regis, qui quòd noua vrbis Romæ mœnia per ludibrium transiliisset, a fratre est interfectus, vt placet Liuio lib. 1. ab Vrbe cõd. aut certè (vt Ouidius mauult lib. 5. Fast.) à Celere quodam Tribuno. Post cuius mortem obortà pestilentia, consulto oraculo responsum est, placandos esse manes Remi: ob quam rem sella curulis cum sceptro & diademate, & cæteris regni insignibus semper iuxta Romulum quid vis sancientem ponebatur, vt mortuus etiam Remus pariter imperare viderẽtur. Hue respexit Virgilius 1. Aeneidos. quum ait, Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt.

Remus, remi, priore prod. Est instrumentum quo naues aguntur. κώπη, ἐρετμόν. Virgil. 5. Aeneidos. –quam deinde Cloanthus Consequitur, melior remis sed pondere pinus Tarda tenet. Cice. 7. Verr. Quàm multos esse oporteret, ex ipsa nauigia, quod erat factũ sex remorum numero, coniiciebant. Virgil. 3. Aeneid. Venimus, & proni certantibus æquora remis. ¶ Ventis remisque, prouer bialis locutio est, qua vtimur quoties summam rei alicuius festinationem volumus significare. Cicer. ad Cornificium, Atque inde ventis, remísque in patriam omni festinatione properaui. ¶ Accipitur etiam remus, pro loro quod continet tubam, vt inquit Seruius in illud Virgilij 6. Aeneidos. At pius Aeneas ingenti mole sepulchrum. Imponi, suáque arma viro, remúmque, tubámque.

Remigo, gas, penul. cor. Remis nauigo, quasi remis ago. ἐρέσσω, κωπηλατέω. Cic. 4. Cusc. Vtrum igitur mauis, nos statim vela facere, an quasi è portu egredientes paululum remigare? ¶ Huius composita sunt eremigo, pro enauigo, remigio emetior. Plin. libro 2. cap. 67. Circa Caspium quoque multa Oceani litora explorata, paruóque breuius, quàm totus hinc aut illinc Septentrio eremigatus. ¶ Subremigo, sub velo remigo, & cursum nauis, quæ vento fertur, remis adiuuo. ὑπερέσσω. Plinius libro 9. cap. 29, Cæteris subremigans brachiis, media cauda, vt gubernaculo dirigit.

Remigatio, onis, verbale. ἐρέτης. Gice. Attico lib. 13, Inhibitio autem remigum mouere habet, & vehementiorem quidem remigationis nauẽ conuertentis ad puppim.

Remex, remigis, pen. corr. Qui remos agit, & remigandi ministerio mancipatus est. πρῳρεύοντες, ἐρέται. Cic. 2. de Diuin. Quid, inquies, remex ille de classe Coponij, nónne ea prædixit quę facta sunt? Curtius, Remex militis, officia turbabat. Cæs. 3. Bel. Gall. Naues interim longas ædificari in flumine Ligeri, quod influit in Oceanum: remiges ex prouincia instituí: nautas, gubernatorésque comparari iubet. Ouidius 13. Metamorp. –tu tantum corpore prodes, Nos animo: quantóque ratem qui temperat, anteit Remigij officium, quantò dux milite maior: Tantum ego te supero.

Remigium, gij. Ipsa remorum agitatio. ἐρεσία. Virgil. Georg. 1, Non aliter quàm qui aduerso vix flumine lembum Remigijs subigit. Idem 8. Aen. –geminásque legit de classe biremes: Remigióque aptat, socios simul instruit armis. Ouid. 3. Fastorum, Findite remigio (nauita dixit) aquas. Virg. 1. Aenei. transtulit ad aues: –volat ille per æra magnum Remigio alarum. Lucret. libr. 6, Remigij oblitæ pennarum, vela remittunt.

Aues enim alis, velut remis quibusdã, ad diffindendum aerẽ vtuntur. ¶ Aliquando ponitur pro remigum multitudine. Idem lib. 3. Remigiũ supplet, socios simul instruit armis. Cic. 5. Tusc. Quæ pugna, quæ acies, quod remigium, qui motus hominum, &c.

Renarro, as, Idem quod narro, vel narrãdo repeto. ἀφηγέομαι, ἐξηγέομαι. Virg. 3. Aeneid. Sic pater Aeneas intentis omnibus vnus
Fata renarrabat diuũm, cursúsque docebat.

Renascor, eris, Iterum nascor. ἀναφύομαι. Plin. libr. 11. cap. 29, Deinde ad Canis ortum obiere, & alias renasci.

Renascens annus, Pro vere. Plin. libro 16. cap. 25, Flos est pleni veris indicium, & anni renascentis.

Renatigo, renauigas, Nauigando reuertor, retrorsum nauigo. ἀναπλέω. Cic. Attico, Perpaucis diebus in Pompeianum, pòst in Puteo Iana & Gumana regna renauigare cogitabam.

Renes Viscera duo vrinę, non procul, à vena caua sita, sanguinis serum, hoc est vrinã per venas emulgentes attrahentia, & per longos quosdam meatus, quos οὐρητῆρας Græci nominant, ad vesicam transmittentia. νεφροί. Dicti renes, vt quidã existimãt, à verbo Græco ῥέω fluere, quòd per eos, tanquã per colum quoddam fluat vrina. Plaut. in Curcul. Lien necat, renes dolent. Cic. 2, Tusc. Nam quum ex renibus laboraret, ipso in eculeo clamitabat, falsa esse illa quæ antea de dolore ipse sensisset. Horat. 2. Sermon. satv. 3, Quòd latus aut renes morbo tententur acuto.

Renideo, renides, secunda syllaba producta. Idem quod reluceo, splendorem reddo. ἀναγλύφω. Horatius lib. 2. Carm. Non ebur, neque aureum Mea renidet in dõmo lacunar. Plin. lib. 37, Neque in recessu gemmæ, aut in deiectu renident. Statius in lib. 10. Thebaid. Emicat effigies, & sparsa orichalca renident.

Renones, Saga exigua ex pellibus confecta, ita dicta (vt quibusdam videtur) quòd partes corporis renibus obiectas tegant. ἀναξυρίδες. Nobis potius ἀπὸ τῶν ῥεόντων, hoc est ab ouibus dici per suasum est: vnde & Rhenones scribendum putamus, prima syllaba aspirata: vt latius infrà docebimus suo loco.

Renouo, as, Instauro, interpolo, redintegro, refrico. ἀνανεόω. Cic. pro Deiotaro, Tu vetus hospitium renouare voluisti. Idem de Oratore, Acerba sanè recordatio veterem animi curam molestiámque renouauit.

Renouatio, onis, Instauratio, interpolatio, ad pristinum nouúmque statum reductio. ἀνανέωσις. Cice. 2. de Natu. deorum, A quo rursum renouatio mundi fieret.

Renuntio, tias, are, Propriè nuntiorũ est, aut exploratorum, aut legatorũ, quum reuersi, quid egerint referunt. ἀπαγγέλλω. Cic. 8. Philippica, Quũ legati renuntiarint (quod certè renuntiabunt) Antonium non esse in vestra potestate. Cæs. 1. Comment. bel. Gall. Qualis esset natura montis, & qualis esset in circuitu ascensus, qui cognoscerent, misit: renũtiatum est facilem esse. ¶ Aliquando est enuntiare, significare, declarare. Terẽtius in Andr. Quasi non renuntiata sint hæc sic fore. Et iterum, Id ego iam nunc tibi here renuntio futurum, vt sis sciens, Ne tu hoc mihi posteriùs dicas, Daui factum consilio, aut dolis. Donatus, Renuntiare, est quasi secretum consilium, vel malum nuntiare. Re enim syllaba, apud veteres interdum abundat. ¶ Renuntiare Consules, renuntiare Prætorem, vel Sacerdotem, id est declarare. ἀναγορεύειν τὸν ὑπατον, &c. Cic. pro Pompeio, Prætor primus cunctis centuriis renuntiatus. Idem lib. 9. Epist. Eo modo Climachias sacerdos renuntiatus est. ¶ Renuntiare alicui hospitiũ, vel familiaritatem, est significare se eius hospitio, vel familiaritate amplius non vsurum. ἀποκαλεῖσθαι. Cic. 3. Verr. Atque iste Sthenio vehementer infensus, hospitium ei renuntiat, domo emigrat. Sic renuntiare conductionem apud eundem, Epist. ad Atticum 1.

Renuntiatio, onis, Nũtij, vel legati, vel alterius cuiuspiã relatio. ἀπαγγελία. Cic. 5. Verrina, Cæsio renuntiat se dedisse: cognoscite renuntiationem ex literis. Idem 2. Verr. Renuntiationémq; eius quæ erat in publicas literas illata illorum legibus, tollí iusserat. ¶ Renuntiationem quoq; restè vocare possumus relationẽ architectorum, & magistrorũ vniuscuiusque opificij, quum inspecto opere, Iudici referunt quæ compererint. ¶ Renuntiatio item dici potest quem *processum verbalem* vulgus appellat, cuiusmodi est viatorũ, & eorũ qui edicta aut sententias exequuntur.

Renuntius, tij. Qui aliquid iterum nuntiat. Plaut. in Trin. Cantrices, cistellatrices, nunti, renuntij.

Renuo, nuis, re, Est motu capitis, alióve signo ostendere sibi aliquid displicere. ἀνανεύω. ¶ Accipitur tamen pro quouis modo recusare, vel negare. Martial. lib. 2. Omnia quum fecit, sed renuente Deo.

Renutus, us, pen. prod. Capitis signum quo repulsam, vel negationem significamus. ἀνάνευσις. Plin. Epist. 7, Nam ego quoque simili nutu ac renutu respondere voto tuo possum.

Reor, reris, ratus, Existimo, opinor. νομίζω. Cic. 1. Offi. Quòd si qui simulatione, & inani ostentatione, & ficto non modo sermone, sed etiam vultu stabilem se gloriam consequi posse rentur, vehementer errant. Virg. 6. Aeneid. Sic equidem ducebam animo, rebárque futurum.

Ratus, a, um, Nomen adiectiuum, idem significans quod firmus, fixus, constans, immobilis. κύριος, βέβαιος, ἀπαρτὴς. Terent. in Hecy. Ne quod egisse, esset ratum. Cice. 2. de Nat. deor. Qui quum tam certos cæli motus, tam ratos astrorum ordines, támq; inter se omnia connexa & apta videret. Ibidem, Astrorum in omni æternitate rati, & immutabiles cursus. Huic contrarium est irritus. Cic. de Prouinciis Consul. Cuius Tribunatus si ratus est, nihil est quod irritum ex actis Cæsaris posit esse. Idem pro Cecinna, Si populus iusserit me ruum, aut item te meum seruũ esse, id iussum ratum, atque firmum futurum? ¶ Rato item opponitur ruptum. Cic. de Orat. Testamentum ratum, aut ruptum. ¶ Ratum habere aliquid, est approbare, confirmare. Cic. pro Roscio Com. Quis hoc frater fratri, quis parens filio tribuit, vt quodcunque reciuisset, id ratam haberet? ¶ Ratum facere, est quod vulgus dicit *ratificare*. Cicero 1. de Diuin. Quid enim habet aruspex, cur pulmo incisus etiã in bouis extis dirimat

dirimat tempus, & proferat diem? Quid augur, cur à dextra coruus, à sinistra cornix faciat ratum? Subaudi augurium. ¶ Ratum mihi est, id est approbo, cõfirmo. Cic. ad Gallum, lib. 7, Attamen ista ipsa quæ te emisse scribis, non solùm rata mihi erunt, sed etiam grata. ¶ Pro rata, siue Pro rata parte, id est habita ratione proportionis: quod vulgus dicit *ad æquipollentiam*. ἀναλογιζόμενος. Cæsar 1. belli Gall. Quadraginta iugera in singulos proponit, & pro rata parte centurionibus, euocatisq;. Liuius 5. Decad. lib. 5, Tantùm pediti daturũ fuisse credunt, & pro rata aliis, &c. Cic. 1. Tusc. Omnia ista perinde vt cuique data sunt pro rata parte, à vita longa aut breuia dicuntur. Pro rata portione. Plinius libr. 11. cap. 15, Aestiua mellatione decimam partem Thasio Dionysio apibus relinqui placet, si pleni aluei: sin minus, pro rata portione: aut si inanes, omnino non attingi. Rataæ præces, id est exauditæ, Ouid. 1. Fast. Budæus.

Ratifico, as, pen. cor. ep. ratificare, Approbare, quod actum est confirmare. Veteres Ratare pro ratificare dicebant: vnde est Irritare contrarium. Sipontinus.

Repagulum, li, Obex, siue vectis, qui ostio aduersus vim opponitur. μοχλός. a re & pango, propterea quòd non vno in loco pangatur. hoc est figatur, sed ad vtrunque postem, Repagula sunt (inquit Festus ex Verrij sententia) quæ præsaciundi gratia ita figuntur, vt ex contrario quoq; oppangantur. Ouidius libro 5. Metamorp. Raptáque de dextro robusta repagula poste Ossibus ilhsit. Cicer. de Diuin. Herculis vaũæ clausæ repagulis, subitò seipsæ aperuerunt. Plin. libr. 16. cap. 42, Firmissima in rectum abies, eadem valuarum repagulis, & ad quælibet intestina opera aptissima. ¶ Repagula item in ludis equestribus dicuntur, quæ equis obiiciuntur, ne ante tempus procurrant. Græci σταυρὸν ἀφιππικὸν, & καμπτῆρα nominant. In stabulis quoque, & pascuis obices, quibus armenta coercentur, repagula dicuntur. Ouidius 2. Metamorpho. Interea volucres Pyroeis, Eous, & Aethon, Solis equi, quartúsque Phlegon, hinnitibus auras Flammiferis implent, pedibúsque repagula pulsant. ¶ Per translationem accipitur pro quouis obstaculo siue impedimento: vnde perfringere repagula iuris, pudoris, & officij, ait Cicero 7. Verr. pro eo quod est nullo neque iure, neque pudore, neque officio à re aliqua impediri.

Repandus, da, dum, Recuruus, reflexus, latus. ἀνάκυρτος. Plinius libr. 14. cap. 22. de ebrietate. Ad hæc pertinent peregrinæ exercitationes, & volutatio in cœno, & pectorosa cernicis repandæ ostentatio. Cic. 1. de Natu. deorum, Quam tu nunquam, ne in somnis quidem vides, nisi cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo, cum calceolis repandis. Ouid. 3. Meta. –truneóque repandus in vndas Corpore desiluit.

Repango, is, Idem quod pango, siue planto. φυτεύω. Colu. lib. de Arboribus, cap. 22. In quo scrobe destinaueris nucem serere, terram minutam in modum sempedis ponito, ubique semen ferulæ repangito.

Reparco, is, idem quod parco. φείδομαι. Plaut. Truculento, –vtinam à principio Rei ten. parcíssem meæ, vt nunc reparcis sauis.

Reparo, reparas, penul. cor. Restauro & in pristinum statum redigo. ἀνανεόω, ἀνακαινίζω. Curtius, Ille non ignarus & principes amicorum, & exercitum offendi, gratiam liberalitate, donísque reparare tentabat. Plinius Epistol. 2. 21, Sed quæ sunt vetustate sublapsa, reparentur in melius. Horatius lib. 2. Serm. satv. 5, Hoc quoque Tiresia præter narrata petenti Responde: quibus amissas reparare queam res Artibus, atque modis, Ouid. Epist. 4,

Quod caret alterna requie, durabile non est:
Hæc reparat vires, fessáque membra leuat.

Reparator, oris, Instaurator, Stat. 4. Sylua. Ipse etiam immensi reparator maximus æui Attollit vultus.

Reparatio, onis, Instauratio, renouatio. Sallustius in Iugurth. Sed sanè fuerit regni reparatio, plebi sua iura restituere.

Reparabilis, reparabile, Quod reparari potest, siue refaciri. Ouid. Epist. 5, Tu quoque clamabis, nulla reparabilis arte Lasa pudicitia est: deperit illa semel.

Reparamen, Idem quod reparatio. ἀποσκεύασις. Sipont.

Repastino, nas, pen. corr. Refodio ex re, & pastino, fodio. ἀνασκαπτῶ. Colum. lib. 3 cap. 18, Pastinum vocant agricolæ ferramentum bifurcum quo semina panguntur: vnde etiam perastinatæ dictæ fuere vineæ veteres, quæ refodiebantur.

Repastinatio, onis, verbale. ἀνασκαλοτομία. Cic. de Senect. Quid agri fossiones repastinationésque proferam?

Repecto, is, Rursum pecto. ἀναχτενίζω. Vnde repexus, participiũ. Ouid. 3. de Arte amandi, Et neglecta decet multas coma: sæpe iacere Hesternam credas, illa repexa modò est.

Repedo, repedas, Pedem retraho, redeo. ἀναπεδίω. Lucilius apud Nonium, Sancto ego à Metelli Romam repedabam munere.

Repello, repellis, repuli, repulsum, Arceo, reuicio. ἀπωθῶ, ἀποδιῶ, ἀπελαύνω, ἀποκρούω. Cic. post reditum in Senatu, Tu meum generum propinquũ tuum, tu affinem tuam meam filiam superbissimis & crudelissimis verbis à genibus tuis repulisti. Ouid. lib. 3. de Arte Aman, Iudice me frauis est concessa repellere fraudem: Armáque in armatos sumere iura sinunt. Ouid. lib. 1. Am. Eleg. 8, Néve relentescat sæpe repulsus amor. Prima præteriti syllaba aliquando producitur, p litera carmine cogente dupplicata. Lucan. Reppulit à Libycis immensum Syrtibus æquor. Alioqui corripitur, quemadmodum & præsens. Ouid. in Epistol. Medææ ad Iasonem. Quæque feros repuli doctis medicatibus ignes.

Repulsus, us. Actus repellendi. Plin. li. 37, Vipera prægnans veneno impresso dentium repulsu virus fundit in morsus. Cic. 1. de Diuin. Ortus adaugescit scopulorum sæpe repulsu.

Repulsa, as, frequentatiuum. Lucret. lib. 4, –ita colles collibus ipsis Verba repulsantes iterabant dicta referre.

Repulsæ. Reiectio ab honore, seu magistratu. ἀποδοκιμασία. Dicimus autem accipere repulsam, & ferre repulsam. Cicer. pro Planco, C. Marius

duas ædilitias accepit repulsas. Idem ad Atticum lib. 5, Quòd scribis libenter repulsam tulisse eum qui cum sororis tuæ filij patruo certaret; hoc magni amoris signum.

Rependo, rependis, Retribuo, recompenso. ἀντισταθμίζω, ἀντιζυγῶ, ἀντιμετρῶ, ἀντεξισωτίζω. Tractum ab ære graui quod ante pecuniam signatam appendi solebat, non numerari. Virgilius libro 1. Aeneidos, –latis contraria fata rependens. Ouidius 21. Epistola, Ingenio formæ damna rependo meæ. Plinius libr. 21. cap. 25, Quum duplo rependebatur argento.

Repensus, pensa, pensum, participium. Cice. lib. 2. de Orat. Vt noster Scæuola Septimuleio illi anagnino, cui pro C. Gracchi capite erat aurum repensum, &c.

Repenso, as, frequentatiuum, de quo infrà.

Repens, repentis, Subitus. & repentinus. αἰφνίδιος. Cice. 3. Tusc. Quanquam hostium repens aduentus magis aliquando conturbat, quam expectatus: & maris subita tempestas, quàm antè prouisa, terret nauigantes vehementius. Liuius 10. ab Vrbe, Siquod repens bellum oriatur. Idẽ lib. 6. ab vrbe, Fama repens belli gallici allata perpulit ciuitatem. vt M. Furius Dictator quintùm diceretur. Idem 9. bel. Pun. Ciuitatem eo tẽpore repens religio inuaserat.

Repentè, aduerbium, Significans subitò. statim, ἐξαίφνης, αἰφνιδίως. Cicero Epistol. lib. 4. ad S. Sulp. Nam & ipse Cæsar accusata acerbitate Marcelli (id enim appellabat) laudatáque honorificentissimè & æquitate tua, & prudentia, repentè præter spem dixit, se Senatui roganti de Marcello, ne hominis quidem causa negaturum. ¶ Quidam à repo repis deriuant per antiphrasim. Sed non videtur verum, quòd repentè primam correptam habeat, fed magis à repés, cuius prima simíliter corripitur. Ouid. in Fastis, Bina repens oculis occulit ora meis.

Repentinus, na, num, penult. produc. Subitus, siue subitarius: vt Mors repentina, bellum repentinum. αἰφνίδιος. Cicero ad Dolabellam, libro 9, Oppressus est enim bello repentino. Idem 1. Offic. Lemora sunt ea quæ repentino aliquo motu accidunt, quàm ea quæ meditata, & præparata inferuntur.

Repentinò, aduerbium, Idem quod repente. αἰφνίδιον, ἐξαίφνης. Cicer. pro Quintio, Moritur in Gallia Quintius, quum adesset Mæuius, & repentinò.

Repenso, as, Rependo, retribuo, compenso, frequentatiuum verbi rependo. ἀντισταθμίζω, ἀντιζυγάζω. Lactantius. Nam qui violauerit impiè humilem, sentiet in potestate victorem, eáque omnia quæ legunt, & non intelligunt, repensante Deo, patientur. Colum. libr. 3. cap. 2, Id tamen incommodum repensant vuarum multitudine.

Repercutio, repercutis, pen. correp. Percutientem vicissim ferio: & per translationem reflecto. ἀντανακλῶ, ἀνακλάω. Plio. Epist. 25, Ita est aliquid, quod huius fontis excursum per momenta repercutiat. Repercussum lumen, quod *reuerberatum* vulgò vocant. Virg. 8. Aenei. Sicut aquæ tremulum labris lumen aheneis Sole repercussio, &c. ¶ Repercutere alicuius dicta, est refellere. ¶ Reperc utere fascinationes, est discutere. Ouidius 2. Metam. –positáque ex ordine gemmæ Clara repercusso reddebant lumina Phœbo. Liu. 1. bel. Pun. Equi maximè infestum agmen faciebant, qui & clamoribus dissonis quos nemora etiam, repercussáque valles augebant, territi trepidabant.

Repercussio, & Repercussus, huius repercussus, Actus ipse repercutiendi. Repercussus Solis, quæ vulgò *reuerberatio* dicitur. Plin. lib. 6. cap. 13, Aut Solis repercussu talem reddi colorem existimantes. Plin. Epist. 28. Nec in flumen, sed in ipsum mare emittere, repercussus maris seruabit, & reprimet quicquid è lacu veniet.

Reperio, ris, penul. cor. reperi, vel repperi apud Poetas, per duplex pp, ex re, & pario. ὑρίσκω. Vnde repertum quasi repartum, & denuo in lucem proditum. Et propriè reperire, fortunæ est: inuenire, consilij. Ouid. lib. 1. Meta, Tu non inuenta reperta es. Ausonius vno districho primam huius præteriti & productã & correptam protulit, At qui condiderat, postquã non repperit aurũ, Aptauit collo, quem reperit, laqueum. ¶ Aliquando tamen reperire cõsilij est, non fortunæ. Plaut. Ciste l. Requirens seruus reperit, &c. Terent. in Phor. Sed vbi Antiphonem reperiã? aut qua quærere insistam via? ¶ Reperire item dicimur id quod palàm, & apertè deprehẽdimus. Plaut. in Persa, Repertus es ingratus. Id est palàm compertus es esse ingratus. Sic Cicero in Catone, Repertio eum venisse Tarentum. id est compertum habeo. Dicimus autem Latinè. Reperire auxilium alicui rei, reperire consilium. Reperire causam, id est inuenire rationem quapropter aliquid fieri, aut minus fieri debeat. Reperire occasionem, rationes, viam, exitum, aliquid noui, medicinam alicui rei, malefacta alicuius, negotium in aliqua re, parentes, gloriam armis.

Repertitius, a, um, adiectiuum, Quod repertum est. Sallustius in Ciceronem, Repertitius, ascitus, & paulo antè insitus huic vrbi ciuis. Quę tamen in loco emendatiores codices scripti irrepetitius legendum ostendunt.

Repertorium, rij, Index, seu commentarius, particulatim rerum recensitarum descriptionem continens. Vulgus *inuentarium* vocat. ἀπογραφή. Vlpianus. lib. vj. ff. de Adminis. & pericu. tut. Tutor, qui repertorium non fecit, quod vulgò *inuentarium* appellatur, dolo fecisse videtur.

Repeto, tis, pen. corr. Peto vt quid mihi restituatur. ἀπαιτῶ. Libro 2. ad Herenn. Id quod argentario obtulerit expensum, à socio eius rectè repetere possis. Terent. in Eunucho. Hanc tibi dono do, neque repeto pro illa abs te quicquam pretij. ¶ Interdum repetere, est sarpius, vel instanter petere. Cic. Cæsari. Repetenti negare non potui. ¶ Interdum reiterare, resumere. ἀναλαμβάνω. Cice. de Orat. Repetam ab incunabulis nostræ veteris, puerilisq; doctrinæ quendam ordinem præceptorum. Idem lib. 1. de Natu. deor. Quamobrem Vellei, nisi molestum est, repete quæ cœperas. ¶ Repetere pœnas ab aliquo, est debitum meritúmque supplicium de eo sumere. Cic. pro Sext. Roscio, Furiæ, quæ parentum pœnas

à cons

Universidad de Deusto
Biblioteca

à conſceleratis ſiliis repetant. Cæſar Comment.lib.1,Bello Heluetiorũ confecto,totius ferè Galliæ legati principes ciuitatum ad Cæſarem cõgratulatum venerunt,intelligere ſeſe tametſi pro veteribus Heluetiorũ iniuriis populus Romanus ab his pœnas repetiſſet, tamẽ eam rem non minus ex vſu terræ Galliæ,quàm populi Romani accidiſſe. ¶Interdũ reuoluere, ſiue volutare, ſiue recordari : idque interdum cum ablatiuo memoria. ἀναλογίζεσθαι. Cice.in Orat. Cogitanti mihi ſæpenumero,& memoria vetera repetenti. ¶ Nonnũquam & ſine illo, ſaltem expreſſo. Liu.lib.6.belli Pun.Agè,contrà,quæ illi infeſtè in nos fecerint, repetite. ¶Interdum ſignificat redire. ὑπανιέναι. Virg. Eclog.7, Quum primùm paſti repetent præſepia tauri. Liu.libr.1.ab Vrbe, Quippe vera fuga, qui ſimulantes paulo autè ſecuti erant,oppidum repetebant.

Repetitus,pen.prod.participiũ,vt Repetita altè oratio,Cice.lib.3.de Orat. Ouid.Epiſt.15,Tot prius abductis,ecquæ eſt repetita per armas Cic. Attico libr.13,Deinde quũ ſomno repetito ſimul cum ſole experrectus eſſem, datur mihi epiſtola à ſororis tuæ filio.

Repetitor,pen.prod.Ouid.Epiſt.8, Sit ſocer exemplo nuptæ repetitor adeptæ, Cui pia militiæ cauſa puella fuit.

Repetitio,tionis,Rei meæ,vel à me profectę reſtagitatio. ἀπαίτησις. ¶Aliquando idem quod reſumptio. ἀνάληψις. Cic.3.de Orat. Et eiuſdẽ verbi crebra tum à primo repetitio,tum in extremum conuerſio.

Repetundarum lex,Primùm à L.Piſone,cognomento Frugi,lata fuit : deinde quum temporis tractu propemodum exoleuiſſet,a D.Iulio relata. Hac cauebatur, nequis cum poteſtate in prouinciam miſſus, pecuniam vllam à prouincialibus aliiſve acciperet.præterquam à perſonis ſanguine ſibi coniunctis. Item vt vrbani magiſtratus ab omni ſorde ſe abſtinerent,néve plus doni muneriſve in anno acciperent , quàm quod eſſet aureorum centum.Martianus l.j.ad Legem Iuli.repetundarum, Lex Iulia repetundarum, pertinet ad eas pecunias quas quis in magiſtratu, poteſtate,curatione,legatione,vel quo alio officio,munere,miniſterióve publico cepit. ¶Hac item lege pleẽtebantur qui ob rem iudicandam, aut non iudicandam:ob denuntiandum,vel non denuntiandũ teſtimonium pecuniam accepiſſent.Præcipuè tamen (vt docet Cicero in Verrẽ) tota lex repetundarum,ſociorum cauſa lata fuit.nam ſi quid eius generis in vrbe accidiſſet , priuatis magis iudiciis repetebatur. ¶Porrò quòd ad nominis rationem attinet,à repetendo,ſiue(vt paulò antiquiores loquebantur) à repetundo deductum conſtat : quòd hac via pecuniæ contra leges ablatæ repeterentur. ¶ Huius autem nominis ſoli genitiuus & datiuus plurales ſunt in vſu. Dicimus enim Accuſare quempiam repetundarum , vel de pecunijs repetundis : quod Plutarchus ita effert, κρίνειν τινὰ κακώσεως ὑπαρχίας. Cice.pro Cluent. Clames te lege pecuniarum repetundarum non teneri. Exercere iudicium de pecuniis repetundis,apud eundem de Clar.Orat.

Repignero,as,repigneras,Pignus recipio ſoluto pretio. ἀνυχυρίάζω, ἀνάκρασις. Iureconſultus titulo, Commodati.l. Nunc videndum. Non repigneras vt mihi reddas.

Replaudo,is,Plauſum reddo,ſiue repercutio. ἀντιπερίω.

Repleo,repleo,repleo,Idem quod impleo. ἀναπλήθω,ἀναπληρῶ.Virg.2.Aeneid. Talia vociferans gemitu tectum omne replebat. Ouid.1.Metam. Littora voce replet ſub vtroque iacentia Phœbo:

Repletus,ta,tum,participium.Ouid.9.Metam. Naiades hoc pomis,& odoro ſtore repletum Sacrarunt,diuęſq; meo bona Copia cornu eſt.

Replico,cas,Quod plicatum erat explico,& plicas reſoluo. ἀναλύω, ἀναπλέκω. Plaut.Replica plicam & extende. ¶Interdũ idem quod plico. Plin.lib.17.cap.14,Ne luxetur, dum deprimitur, néve cortex replicetur in rugas. ¶ Interdũ retrorſum plico,replico.Plin.li.34.ca.8,Menæhmi vitulus genu premitur, replicata ceruice.Sic etiam ferri aciem replicari dicimus, quum ob temperaturæ molitiẽ reflectitur.Seneca de benefic. libro 1.cap.4, Cuius acumen nimis tenue retunditur, & in ſe replicari. ¶Interdum idem quod reuoluo. Cicero pro Sylla, Si quæris , qui ſint Romæ regnum occupare conati : vt ne replices annalium memoriam, ex domeſticis imaginibus inuenies. Idem 3. de Legibus, Nam licet videre ſi velis replicare memoriam temporum , qualeſcunque ſummi ciuitatis viri fuerint,talem ciuitatem fuiſſe. ¶ Nonnunquam eadem ſæpius inculco. Plinius in Epiſtol. Quæ quum ille ſæpius replicaſſet , tandem perſuaſit.

Replictus, Pro replicatus,Stat.4.Syl.9, –non ellychnia ſicca, non replictæ Bulborum tunicæ.

Replicatio,onis,pro converſione.Cice.1.de Nat. deor. Modò alium quendam præficit mundo : eique eas partes tribuit , vt replicatione quadam mundi motum regat. ¶Replicatio item vox Iureconſultis frequens,ad eas allegationes pertinens quæ intentionem ſuſtentant aduerſum exceptionis iniquitatem:de quibus tractatus eſt lib.4.Inſtit.Iuſtiniani.

Replumbo, as,Quod plumbo ferruminatum erat diſſoluto, & reuello: vel à plumbo ſeparo. ἀναμολύβδω. Vlpia.l. Quum aurum.ff. de Auro & argento legato. Si centum pondo argenti fuerint relicta, an replumbari debeant,vt ſic appendantur:Proculus & Celſus aiunt exempto plumbo appendi debere. Nam & emptoribus replumbaræ aſsignantur. ¶Aliquando tamen & generaliùs accipitur pro eo quod eſt quanuis ferruminationem diſſoluere,etiamſi plumbo glutinata non ſit,ſed aut chryſocolla,aut alio quouis genere ferruminis.Paul.l.Pediculis.eod.tit.Aurea emblemata,quæ in lapidibus,abſidibúſque argenteis eſſent,& replũbari poſſent,deberi Gellius ait.

Repo,repis,ipſi,ῥέπω. Propriè dicitur de animalibus quæ pedibus carẽt, & ventre gradiuntur,vt ſunt vermes,quæ inde reptilia dicuntur,ἑρπετά. Quanuis & ea quæ paruos pedes habent, repetere dicuntur , vt ſunt lacertæ,& ſimilia.Plaut.in Amphit.Cum Veneris filia angueis repſiſſe tel lus Epirotica vidit.Lucanus lib.3, Sed per iter longum cauſa repſere latenti. ¶Transferrur etiam ad radices quæ & ipſæ repere dicũtur quum ſeſe propagant,& diffundunt. Colu.lib.8,Spatium autem radicibus quà

repant,lapides præbent.Idem de Arboribus,Ne antèquam inualuerit,in latitudinem repat. ¶A repo fiunt compoſita , arrepo, correpo, crepo, irrepo,obrepo,perrepo,prærepo,prorepo, & ſubrepo : quæ omnia producũt penultimam.Significata explicantur ſuis locis.

Repens,participium.Plin.lib.16.cap.34,Repẽs humi.¶Eſt & Repens,nomen,idem ſignificans quod repentinus,ſeu ſubitarius. αἰφνίδιος. Verùm hoc priorem ſyllabam corripit,quum repens participium eandem producat.Sed de hoc ſuprà ſatis multa ſuo loco.

Reptitius,a,um,Quod clanculum irrepit.Salluſtius in Ciceronem, Vbi M. Tullius leges, iudicia populi Romani defendit,atque in hoc ordine ita moderatur,quaſi vnus reliquus ex familia viri clariſſimi Scipionis Africani,a non reptitius , aſcitus,ac paulò antè inſitus huic vrbi ciuis. Sic enim habent vulgata exemplaria.In aliis tamen ſcriptis codicibus irrepti tius legitur : in quibuſdam etiam,repertitius:quorum vtrumvis malim quàm reptitius : quod doctæ aures omnino reſpuunt.

Repto,ptas,frequentatiuum à repo,Sæpe,ſeu cõtinuò repo. ἑρπύζω. Claud. 2.in Eutrop. –cunctantia pronus Per vada reptabat cœno ſubnixa tenaci.Lucretius libro 2, Nam ſæpe in colli tondentes pabula læta Lanigeræ reptant pecudes. ¶Reptare item dicimus eũ qui segniter, & quaſi teſtudineo paſſu incedit : quales ſunt qui in hortis , aut vinetis ſpatiantur. Horat.1. Epiſtol. 4, An tacitum ſyluas inter reptare ſalubres. Plin. Epiſtol.vltima lib.1, Scholaſticis porrò dominis,vt hic eſt,ſufficit abunde tantùm ſoli,vt releuare caput,reſicere oculos , reptare per limitem, vna ſemita terras,omnéſque viticulas ſuas noſſe, & numerare arbuſculas poſſint.

Reptatus,participium.Stat.5.Theb.Et Nemees reptatus ager.

Reptatus,us.ui.Ipſe reptandi actus.Plin.lib.14.cap.1, Eædem modici hominis altitudine adminiculatæ ſudibus hærent, vineámque faciunt:& aliæ improbo reptatu,pampinorúmque ſuperfluitate peritia domint amplo diſcurſu atria media complentes.

Reptile, lis, penultima corrept. Quicquid repit, hoc eſt ſine pedibus progreditur , aut quod pedes habet adeò exiguos , vt eis carere videatur. ἑρπετόν.

Repolio,is,re,Rurſus polio,interpolo,repurgo. αὖθις λεαίνω,αὖθις πανδάλλω. Colum.lib.2.cap.21, Pura deinde frumenta,ſi in annos recondantur,repurgari debent.Nam quanto ſunt expoliti ora, minus à curculionibus exeduntur : ſin protinus vſui deſtinantur,nihil attinet repoliri, ſatiſque eſt in vmbra refrigerari,& ita granario inferri.

Repono,nis,pen.prod.Rurſus pono. αὖθις τίθημι. Cice. pro Seſtio, Hanc Pompeius erexit,atque inſigne regium quod de capite ſuo abiecerat,reposuit.Virg.3.Aeneid. –ariſque reponimus ignem. Id eſt inſtauramus ignem.Martial.lib.2,Vllus ſi pudor eſt,repone cœnam.Id eſt rurſus appone. Vnde reponere fabulas,& ſcripta Poetæ dicuntur,quum ſecundò eam cœnam afferunt. Solebant enim (vt inquit Porphirio) qui ludis apud veteres præerant, ſcriptores quum primùm in ſcenam prodirent, benigne excipere : vt ſi forte non rectè egiſſent, iterum ad ſcribendum audientium benignitate allicerentur. Vnde Horatius in Arte , Fabula quæ poſci vult, & ſpectata reponi. id eſt ſemel,atque iterum ſpectari,& denuò agi. ¶ Quandoque reponere,eſt recondere. ἀποτίθημαι, ταμιεύω. Columella libr.12.cap.45, Vnumquodque genus ſeparatim propriis arculis reponatur. Cicero 2, de Natu.deorum, Scientia condendi ac reponendi fructus. ¶ Animo,vel mente reponere,eſt memoriæ imprimere, & veluti in intimo pectore recondere. Virgilius lib.1.Aeneidos. –manet alta mente repoſtum Iudicium Paridis. ¶Quandoque idem quod ponere ſeu collocare.Cice. pro Seſtio,Quos equidem in deum immortalium numero ac cœtu repono. Idem 1.de Natura deorum, Quo quid abſurdius, quàm aut res ſordidas,atque deformes deorum honore afficere,aut homines iam morte defectos, reponere in deos ? Idem de opt. gen. Orat. Tamen hunc in numero non reponо. Idem Quinto fratri, Virtutes tuas in numero deorum repoſitas vides. Lucret.lib.4,Et bona ſæpe valetudo quum dicitur eſſe Corporis , & non eſt tamen hæc pars vllà valentis. Sic animi ſenſum non certa parte reponunt. ¶Quandoque reddo,vel reſtituo. ἀποκαθίδημι,ἀποδίδωμι.Plautus in Perſa.Des mihi numos ſexcentos , quos pro capite illius Pendam , quos continuò tibi reponam in hoc triduo,aut quatriduo. ¶Reponi (inquit Seneca ad Lucilium) dicitur illud , quod creditori debemus. Virgilius 2. Georg. Et quantum longis carpent armenta diebus, Exigua tantum gelidus ros nocte reponet. Id eſt inſtaurabit, reſarciet , reſtituet. ¶Reponere gratiam,id eſt referre, & beneficium beneficio compenſare. ἀντιποιέω. ¶ Reponere poma in vetuſtatem, eſt ad eum finẽ reponere, vt diu incorrupta ſeruentur. Columel. libr.12.cap. 44, Omne autem ponum, quod in vetuſtatem reponitur,cum pediculis ſuis legendum eſt. ¶ Reponere in coronamenta,eſt in eum vſum reponere,vt quum opus ſit, coronamentis addatur. Plinius lib.22.cap.21. de anthemide herba, In macro ſolo,aut iuxta ſemitas colligitur vere,& in coronamenta reponitur. ¶Reponere item aliquid , dicuntur ſcriptores, quum argumentum ab aliis tractatum retractant. Horat. in Arte, Scriptor honoratum ſi forte reponis Achillem. Id eſt ſi de Achille aliquid ſcribendũ ſuſceperis poſt Homerum,qui primus mores eius depinxit,geſtáque celebrauit. ¶Reponere aliquid alicui,eſt viciſsim illud obicere,replicare, recriminari. Cic.ad Lentulum,Ne tibi idem reponam,quum veneris.

Repoſitus,a,um.Iterum poſitus : vt Repoſiti & frigidi cibi.Quintilia.libr. 2,Neceſſe eſt iis,quum eadem pluribus iudiciis dicunt, falſidiũ vt mouerunt,vt repoſiti & frigidi cibi. Id eſt rurſum appoſiti menſæ. ¶Legitur & repoſtus,per ſyncopen.Virg.3.Georg. –atqui non Maſſica Bacchi Munera,non illis epulæ nocuere repoſtæ. Idem 3.Aenei. –& cuncti ſuaſerunt numine diui Italiam petere,& terras tentare repoſtas. Id eſt longè poſitas,inquit Seruius.

Repoſitorium,rij,Vas in quo reliquiæ ciborum,& menſæ inſtrumenta reconduntur,ſiue ex corio ſit,ſiue ex alia materia. θήκη. Plin.lib.28.cap.20

Bibente conuiua , menſam vel repoſitorium tolli, inauſpicatiſsimum habetur. Idem lib.9, cap. 11, Teſtudinum putamina ſecare in laminas, lectóſque & repoſitoria his veſtire, Carbilius Pollio inſtituit.

Reporto,tas,Refero,eueho. ἀναπέμπω. Virg.lib.1.Geor.–aut atræ maſſam picis vrbe reportat. Col.lib.7.cap.1, Qui pleraque vtenſilia & vehere in vrbem, & reportare dorſo vel collo poteſt commodè. ¶ Reportare aliquid ad aures alicuius. Virg. 7. Aeneid. Quum prouectus equo,longæui regis ad aures Nuntius ingentes ignota in veſte reportat Aduenisſe viros. ¶Reportare laudem ex hoſtibus. Cic.3. de Legib.Nihil enim præter laudem bonis atque innocentibus,neque ex hoſtibus,neque à ſociis reportandum.

Repoſco,cis,Repẽto,hoc eſt peto ab aliquo quod mihi debet,vel quod à me accepit. ἀναπράττομαι, ἀπαιτέω. Plaut. in Aulul. Aulam auri,inquam,te repoſco , quam tu confeſſus mihi Te abſtuliſſe. Virg.7. Aeneid.–Parthóſque repoſcere ſigna. Terentius in Adelph. –nam ambos curare,propemodum Repoſcere illum eſt quem dediſti. ¶ Repoſcere ad ſupplicium,& ad pœnas.Virg.lib.8.Aeneid. Regem ad ſupplicium præſenti Marte repoſcunt.Idem 2. Aeneid. Quos illi fors ad pœnas ob noſtra repoſcent. Effugia , & culpam hanc miſerorum morte pia- bunt.

Repoſitorium,vipe REPONO.

Repotia,orum,Dicta ſunt quum poſtridie nuptiarum apud nouũ maritum cœnatur:quòd quaſi reficiatur potatio. τὰ ἐπαύλια,μυρίσεις & ἡμέραι. Horatius 2.Serm.ſatv.2, Ille repotia,natales, alióſve dierum Feſtos albatus celebret. Vbi Porphyrio,Repotia, inquit, dicebatur dies ille qui nuptias ſtatim ſequitur. Acron contrà,repotia interpretatur ſeptimum diem,quo noua nupta redire ſolet ad parentes ſuos.

Repræſento,as,Præſentem ſiſto παρίστημι. Col.lib.11.cap.1, Itaque villicus curabit, vt iuſta reddantur:iſtáque non ægrè conſequetur , ſi ſemper ſe repræſentauerit. ¶Aliquando retribuo, ſoluo.Sueton.in Claudio , Repræſentaturus pro opera dignam cuique mercedem. ¶ Aliquando reddo,reſtituo.Cic.5.Philip.Ego corpus libenter obtulerim,ſi repræſentari morte mea libertatis ciuitas poſſet. ¶ Nonnunquam refero.Colum.Repræſentant viridem ſaporem oliuarum.Cice.pro Seſt. Erat eo tempore Senatus in æde Concordiæ:quod templum repræſentabat memoriam Conſulatus mei.¶Repræſentare diem promiſsi,eſt quod in diem promiſſum eſt , præſens exoluere , & ſolutionis tempus anticipare.Cic.Tironi, Dies promiſſorum adeſt : quem etiam repræſentabo,ſi adueneris.

Repræſentatio,verbale.Plin.lib.9.cap.6, Cuius imago nulla repræſentatione exprimi poſsit alia,quàm carnis immenſæ dentibus truculentæ.

Reprehendo,is,vel per ſyncopam reprendo,Retracho,quaſi retrò prehendo.ἀναλαμβάνω.Liuius,Adeò turbati erant dextræ alæ equites,peditéſque,vt quoſdam Conſul Cato,manu ipſe reprehenderit, verſíſque in hoſtem.Propertius, Quàm poſsit noſtros quiſquam reprendere curſus. ¶Aliàs ſignificat arguo,increpo.ἐπιπλήττω,ἐλέγχω. Cicer. 4. Acad.Licet enim hæc quiuis arbitratu ſuo reprehendat.Idem ad Brutum , Nihil vt in Cæſare reprehenderes , nonnulla in Hirtio. Horat.1. Epiſt.18,Nec tua laudabis ſtudia, aut aliena reprendes. Ouidius Epiſt. 19.Non ſum qui ſoleam Paridis reprendere factum.

Reprehẽſio,onis,verbale.ἐπίπληξις,ἔλεγμος. Cice.1.de Finib.Quamobrẽ differentium inter ſe reprehenſiones non ſunt vituperandæ.

Reprehenſor,oris,Qui reprehendit,redarguitve. Cic.2.de Nat.deorum, Nam vt profluens amnis aut vix,aut nullo modo,concluſa autẽ aqua, facilè corrumpitur : ſic orationis flumine reprehenſoris vitia diluuntur. ¶Reprehenſor,pro emendatore, & correctore.Cice.pro Plancio, Nam ſi ita eſſet , quod Patres apud maiores noſtros tenere non potuerunt,vt reprehenſores eſſent Comitiorum,id haberent Iudices,&c.

Reprehenſo,as,frequentatiuum. Liu.2. ab Vrbe , Reprehenſans ſingulos, obſiſtens,obteſtánſque deũm hominúmque fidem,teſtabatur, nequicquam deſerto præſidio eos fugere.

Reprimo,mis,pen.cor.repreſi,repreſſum, Contineo,cohibeo.κρίπτω, πείθω,καταπίλλω. Cic.1.de Legi. Reprimam iam me,nec inſequar longius,cũ quæ minus,quo plus pœnarum habeo,quàm petiui. Idem 1. de Finib. Difficilem quandã temperantiam poſtulant in eo quod ſemel iam miſſum coerceri,reprimíque non poteſt.Plaut. Cafina, Ita me diu bene ament,vt ego vix reprimo Labra ob iſtam rem, quin te deoſcu ler voluptas mea.Terent.in Adelp.Tandem reprime iracundiam,atq; ad te redi.n.Repreſsi, redij : mitto maledicta omnia. Virg.12.Aeneid. –ſtetit acer in armis Aeneas voluens oculos,dextrámque repreſsit.

Repreſſus,a,um, participium. Cicero pro Lege Manil. Tamen impetus hoſtium repreſſos eſſe intelligunt,ac retardatos.

Repreſſor,oris,Qui reprimit. Cic.pro Seſtio, Extinctorem domeſtici latrocinij,repreſſorem cædis quotidianæ , defenſorem templorum atq; tectorum,&c.

Reprobo,improbo,reticio. ἀποδοκιμάζω.Cic.4.Acad. Qui quum Zeno nis fuiſſet auditor,reprobauit ea , &c. Idem lib.1.de Finib.Confirmat autem illud vel maximè,quòd ipſa natura,vt ait ille,aſciſcat & reprobet:id eſt voluptatem,& dolorem.

Reprobus,Non probus,inutilis: quod tamen apud veteres non facilè inuenias. ἀδόκιμος.

Repromitto,is, Spondeo ſtipulanti. ἐγγυῶμαι. Plaut.in Aſin.Verùm iſtuc argentum tamen mihi ſi vis denumerare, Repromittam iſtoc no mine ſolutam rem futuram.Cicero poſt reditum ad Quirites,In reſtituenda autem gratia hoc vobis repromitto , ſempérque præſtabo , &c. ¶Repromitto, pro ſimplici promitto.Sueto.in Claudio Cæſare, cap. 20.Fucinũ aggreſſus eſt,nõ minus compendij ſpe quàm gloriæ:quum quidam priuato ſumptu emiſſuros ſe repromitterent,ſi ſibi ſicca agri concederentur.

Repromiſſio,onis, Ipſe repromittendi actus. ἐγγύησις. Cicer.pro Roſcio Com.Roſcius quiex iuriſperitorum conſilio & autoritate reſtipulatur à Fannio diligenter,vt quod is exegiſſet à Flauio, dimidiam partẽ ſibi diſſolueret,ſi quidem ſine cautione,& repromiſsione,nihilominus id Fannius ſocietati,hoc eſt Roſcio debebat.

Reptile,Reptitius,Repto,vide REPO.

Repubeſco,is,rurſum pubeſco,ad pubertatem redeo. ἀνηβάω. Col.lib. 2.cap.1,Nec reuireſcere,nec repubeſcere poteſt.

Repudium , repudij, Propriè dicitur recuſatio ea qua vir vxorem à ſe reiicit ob rem aliquam pudendam.ἀποπομπή. Plin.lib.7.cap.36.M.Lepidus Apuleiæ vxoris charitate poſt repudium obiit. Caius l. Diuortium.Digeſt.de Diuor.In repudiis,id eſt renuntiationibus,comprobata ſunt hæc verba , Res tuas tibi habeto.Item hæc, Tuas res tibi agito. ¶ Repudium renuntiare.Plaut. Aul.Is me nunc renuntiare repudium iuſsit tibi.2.Repudium,rebus paratis,atque exornatis noptiis? Terent. in Phorm.Iam accipiet,illis repudium renuntiet. Repudium remittere.Terent.in Phorm. Quum ego veſtri honoris cauſa repudium alteri Remiſerim quæ tantundem dotis dabat.

Repudio,as.Matrimonium dirimo , & quaſi ob rem pudendam vxorem repello.ἀποβάλλομαι,ἀποπέμπομαι τὴν γυναῖκα. Suet.in Cæſare, Neque vt repudiaret illam, compelli à Dictatore Sylla vllo modo potuit. Dicitur etiam vxor repudiare maritum. Quintil.lib.7.cap.9,Sæpe ſecubanti amatorium dedit,repudiauit.Vlpianus de Diuortiis, Iulianus lib.8. Digeſtorum,quærit an furioſa repudium mittere,vel repudiari poſsit: & ſcribit furioſum repudiari poſſe. ¶Interdũ ponitur ſimpliciter pro non accipio,recuſo,reſpuo,aſpernor. ἀπολέγομαι,ἀποδοκιμάζω. Terent. in Andr.Repudio conſilium quod primùm intenderam. ¶Repudiare,& recipere ſunt contraria.Vatinius ad Ciceronem, lib.5, Non repudiabis in honore quem in periculo recepiſti. ¶Dicimus autem Latinè,venuſtéque Repudiare beneficium,gratiam,conditionem, obſecrationem,periculum,voluntatem alicuius,autoritatem. Ille etiam repudiatus dicitur,qui in comitiis repulſus eſt. Cicero pro Plancio,Nunquam enim nobilitas,præſertim integra , atque innocens populi Romani ſupplex repudiata fuit.

Repudiatio,onis.Cic.ad Atticum lib.12,Sed mihi ſimulatio pro repudiatione fuerit.

Repudioſus,adiectiuum.Plaut.in Perſ.Verùm videto,me vbi voles nuptũ dare, ne hæc fama faciat repudioſas nuptias. Id eſt vt hanc ob cauſam nuptiæ meæ repudientur.

Repueraſco,is,In puerilem ætatem reuertor. ἀνανηπιάζομαι. Cic.in Catone,Ex hac ætate repueraſcam,& in cunis vagiam. ¶Interdum ad pueriles nugas & deliramenta redire. Cic.lib.2.de Orat. Quum is diceret, ſocerum ſuum Lælium ſemper ferè cum Scipione ſolitum ruſticari, eóſque incredibiliter reſpueraſcere eſſe ſolitos,quum rus ex vrbe,tanquam ex vinculis euolauiſſent.

Repugno,as,Reſiſto,contradico,obſiſto,refragor. ἀντιμάχομαι. Cic.de Amicitia , Quum autem omnium rerum ſimulatio eſt vitioſa , tollit enim iudicium veri,idq; adulterat.tum amicitiæ repugnat maximè.

Repugnantia,æ,Contrarietas. Cic.2.Philipp.Sed qui tantarum rerum repugnantiam non videas,nihil profectò ſapis.

Repugnax,acis,Contumax,qui obſiſtit,& reluctatur. Cice.1.de Orat. Te repugnacem in diſputando eſſe viſum.

Repugnanter,aduerbium. Cic.in Cat.maiore, Alterum patienter accipere,non repugnanter.

Repullulo,as, Iterum pullulo. ἀναβλάστανω. Plin. lib.16. cap. 10, Larix vltis radicibus non repullulat,pœca repullulat.

Repullulaſco,is,rurſus pullulaſco,& nouos pullos , hoc eſt noua germina emitto.Colu.lib.4.cap.22, Vt iuxta cicatricem nouellis frondibus repullulaſcant.

Repumico,as,Rurſum pumico.

Repumicatio,verbale,Quod de arboribus dicitur,quando gemmæ hirſutæ propter frigus expoliuntur ipſo vere.Plin.lib.17.cap.16,Gemmas ſi frigus retorridas,hirſutáſq; fecerit,remedio eſt repumicatio,& quædam politura.

Repungo,is,Quando de ratione,vel calendario loquimur, facit præteritum repunxi. ἐξαλείφω. Quando verò vicem redditam oſtendimus,repupugi.ἀντινύττω.Cicero Lentulo, Darent mihiipſi alium Publium,in quo poſſem illorum animos mediocriter laceſsitus repungere.

Repurgo,as,Idem quod purgo,vel diligenter emundo. ἀναπαθαίρομαι, Plin.lib.19. cap.10, Enecant cyminum ab imo dorſo , niſi repurgetur. Ouid.de Nuce,Dúmque repurgat humum,colle ctáque ſixa remittit, Idem 5.Metam.–victóque Aquilonibus Auſtro Fuſca repurgato fugiebant nubila cælo.

Reputo,as,Mente reuoluo,animo expendo. ἀναλογίζομαι,αὐαπολῶ. Salluſt.in Catilinam,Quum ſententias quorundam mecum reputo. Liu. lib.1.ab Vrbe,Qui iis,non vnde natus ſis reputato. Cice.poſt red. Quibus ego rebus obiectis multa mecum ipſe reputaui. ¶ Nonnunquam reſeco,ſiue minorem ſummam à maiori deduco. ἀφαιρῶ. Vlp.de Adminiſt.& pericul.tutorum.Item ſumptus litis tutor reputabit,ſi ex officio neceſſario habuerit aliquò exire,vel proficiſci.

Reputatio,onis,Actus reputandi,& conſideratio. ἀναλογισμός. Plin.lib.10. cap.37,Harum volatus in reputationem cæterarum quoq; volucrum nos impellit.Gell.lib.12.cap.5, Per incrementa ætatis exorta è ſemini bus ſuis ratio eſt,& vtendi conſilij reputatio.& honeſti contemplatio.

Requies,ei, Ceſſatio à labore. ἀνάπαυσις. Ouidius Epiſt.4,Quod caret alterna requie,durabile nõ eſt.Virg.4.Aeneid.Tempus inane peto,requiẽ ſpatiúmq; furori. Cice.in Catone maiore, Vt meæ ſenectutis requiem , oblectamentáque noſcatis. ¶Legitur & genitiuus requietis. Cic.1,de Finibus, Et ad dolores ita paratus eſt,vt meminerit maximos morte finiri,paruos multa habere interualla requietis.

Requieſco, cis , Ceſſo à labore, quietem ago. ἀναπαύομαι. vt Requieſcere à

scere à Reipub. muneribus, apud Ciceronẽ 2. Offic. Virg. 1. Eclog. Hic tamen hæc mecũ poteras requiescere nocte Fronde super viridi. Cic. in Verr. Quum diutius in eo negotio, curáq; fueram, vt requiescerem curámq; animi leuarem, ad Carpinatium reuertebar. ¶ Requiescere in spe cuiuspiam, est spem omnẽ in illo repositam habere. Cic. pro Cælio, Qui hoc vnico filio nititur, in huius spe requiescit. ¶ Legitur & actiuè positum, pro eo quod est sistere, & quietum reddere. ἀναπαύειν, Virg. Pharmeceutria. Et mutata suos requierunt flumina cursus.

Requiro, is, pen. prod. Multum & diligenter quæro, ἀναζητῶ. Terent. in Phorm. Abi Phædria. cum require, atque adhuc huc. ¶ Ponitur aliquãdo pro interrogare. πυνθάνεσθαι. Plin. Epist. 137. A quibus libenter requisierim, cur concedant, &c. id est quos libenter interrogauerim. ¶ Aliquãdo pro eo quod est quippiam in homine, aliáve re desiderare. Cic. in Parad. In quo equidem continentissimorum hominũ maiorũm nostrorum prudentiam requiro. ¶ Nonnunquam pro opus habere. Cic. 1. de Finib. Virtutem autem nixam hoc honesto, nullam requirere voluptatem. Idem pro Lege Manil. In hoc bello Asiatico non solùm militaris illa virtus, quæ est Cn. Pompeio singularis, sed aliæ quoque virtutes animi multæ, & magnæ requiruntur. id est necessariæ sunt.

Requirito, as, frequentatiuum. Plaut. in Most. Quid tu otiosus res nouas requiritas?

Res, rei, Generalem habet significationem, πρᾶγμα. Nam (vt Paulus Iure consultus inquit) tam corporalia, quàm incorporalia comprehendit. Corporales res sunt quæ verè tangi possunt, vt homo, vestis. Incorporales, quæ tangi non possunt, qualia sunt ista quæ in iure consistunt, sicut hæreditas, vsus fructus, obligationes. ¶ Aliquando ita accipitur vt verbo opponatur, hoc est pro re per voces significata. Cic. 2. de Orat. Sine re, nulla vis verbi est. Idem 4. Tusc. Rem opinor spectari oportere non verba. Horat. in Arte, Verbáque prouisam rem non inuita sequentur. ¶ Nonnunquam ita vt opponatur personæ. Vnde loci argumentum partim à rebus, partim à personis sumi dicuntur. ¶ Sumitur & pro contentione & lite: negotio, siue commercio. Cicero pro Sext. Roscio, Tecum mihi res est Rosci, Terẽt. Quid huic rei est? id est negotij. Cicero pro Muræna, Nondum potuisse statuere Iureconsultos, vtrum rem, an litem dici oporteret. ¶ Item pro imperio. ἀρχή. Virg. 3. Aeneidos, Postquam res Asiæ, Priamíque euertere gentem Immeritam vi sum superis. ¶ Item pro actu venerio. συνουσία. Terent. in Eunucho, Ego eum illo, quocum vno rem habebam tum hospite. Donatus, Rem habere, honestè res impura dicitur. De tribus hisce postremis significationibus Ausonij versus est in Monosyllabis, Imperium, litem, venerem, cur vna notet res: ¶ Item pro experientia, siue effectu. ἔργον. Terent. in Adelphis, Reipsa reperi, facilitate nihil esse melius, neque clementia. Cic. in Catone, Habui hæc de senectute quæ dicerem vobis, ad quam vtinam perueniatis, vt ea quæ ex me audistis, re ex parte probare possitis. ¶ Item pro periculo: vt apud Terentium in Phor. Verùm pone esse victum eum: At tandem tamen non capitis eius res agitur, sed pecuniæ. ¶ Dicere, vel cogitare quod res est, hoc est veritatem dicere, vel cogitare. Terent. in Adel. Verum cogito quod res est. ¶ Res item pro bonis, siue substantia accipitur. οὐσία. Terent. in Phorm. At si talentũm rem reliquisset decem, primus esses, &c. Vnde dicimus rem habere, pro eo quod est diuitem esse. Cice. 2. Offic. Non esse duo hominum millia qui rem habeãt. Rem augere, id est locupletari. Idem pro Rab. Posthumo. Rem bonis & honestis rationibus auxit. Rem facere, idem. Horat. 1. Epist. Sine tibi melius suadet qui vt rem facias, rem, Si possis rectè: si non quocunque modo rem, &c. Auidus ad rem, id est auarus, Terent. Eunucho, Eius frater aliquantulum est ad rem auidior. ¶ Inserdum res accipitur pro vtilitate. τὸ σύμφερον. Terent. Hecy. Si in rem est Bacchidis. Et rursum, Neq; in rem nostram est vt quisquam amator nuptiis lętetur. ¶ Ex reipsa natum dicitur quod extemporale est. E re nata, id est ex occasione. Pro re nata, id est pro euentu rei, & occasione. Ab re, aliquãdo ponitur pro ab euentu. ¶ Ad rem verba conferre is dicitur qui aggreditur agere quod dixit. Terent. in Eun. Tam diu eius magnifica verba pati possumus, quam diu verba sunt. Cæterùm si ad rem conferantur, vapulabit. ¶ Res Romana, à Liuio sæpe ponitur pro acie Romana, Sed res Romana, inquit, erat superior. ¶ Ponitur res aliquando pro modo, seu ratione. Plaut. in Rud. Iam reperi rem quo pacto nec fur, nec socius sies. ¶ Re vera, duæ dictiones sunt idem significantes quod reipsa, vel vti veritas se habet. Cicero pro Cluentio, Verbo ille reus erat, re quidem vera, & periculo, & tota accusatione Oppianicus. Horat. lib. 2. Serm. saty. 7, -velut si Re vera pugnent, feriant, &c. ¶ Alia res agere dicitur qui non attendit ad id quod aut dicit, aut facit. Cicero ad Caesium, lib. 15, Itaque facio me alias res agere ne conuiciis Platonis audiam. Huius diminutiuum est recula. πραγμάτιον, vt à spes specula. ¶ Res comperendinata, dicitur quum iudicium in diem tertium dilatum est. ἀναβολή. ¶ Res iudicata, dicitur quæ finem controuersiarum pronuntiatione accipit, quod vel condẽnatione, vel absolutione contingit, vt autor est Vlpianus, Digest. de Re iudicata. τὸ κεκριμένον. ¶ Res forensis, dicitur causa quæ agitur in foro, & ad causidicos pertinet. ἀγοραῖον πρᾶγμα.

Recula, læ, penul. cor. diminutiuum. κτηνίδιον. quemadmodum specula à spes: quod quãuis generale sit suа natura vocabulum, rebúsque omnibus exiguis commune: venustissimè tamen accipitur pro tenui re familiari, quæ ab Horatio curta suppellex appellatur.

Resaluto, resalutas, Salutantem saluto. ἀνασπάζομαι. Martialis lib. 4. Securus nullum resalutas, despicis omnes. Cic. 2. Philipp. Sed tum nimis inter omnes constabat, neminem esse resalutatum.

Resarcio, cis, resarsi, resartum, Quod dissutum, aut scissum erat denuò sarcio. ἀναῤῥάπτω. Terent. in Adelph. Fores effregit: restituentur. d. scidit vestem? resarcietur. Suet. in Claud. cap. 6, Quod decretum abolitũ est excusante Tiberio imbecillitatem eius, ac damnum liberalitate sua resarturum pollicente.

Resarrio, is, Rursus sarrio. ἀναβοτανίσω. Plin. lib. 18, cap. 20, Quum hyeme prægelida captæ segetes essent, resecuerunt, resarrientes campos.

Rescindo, is, Cædo, tollo, aufero, destruo, reuello. ἀναιρῶ, ἀποτίμνω, ἀπαίρω. Cæs. lib. 1. bel. Gall. Põtem qui erat ad Geneuam, iubet rescindi. Propriè tamen ad ea pertinet quæ scindunt: vt, resecantúrve ferro, aut alio quouis instrumento. Col. lib. 2, Et quæ falx reliquerit, priusquam inarescant; vomis rescindat, atque obruat. Id enim eedit pro stercore. Virg. lib. 3. Georg. Non tamen vlla magis pręsens fortuna laborum est, Quàm siquis ferro potuit rescindere summum Vlceris os: alitur vitium, viuitque tegendo. Id est aperire. Idem lib. 1. Georg. -cælum rescindere fratres Ter sua conati. id est oppugnare. ¶ Aliquando nõ ratum habere, irritum facere, abrogare, abolere. ἀναιρῶ. Sallust. in Iugur. Iugurthã inter alias res, ait oportere quinquennij consulta, & decreta omnia rescindi. Id est tolli, & destrui. Terẽt. in Phorm. Mihi nõ videtur, quod sit factum legibus, Rescindi posse.

Rescissus, participium. Lucanus lib. 4, Rescissóque nocent suspiria dura palato.

Rescisco, is, siue Rescio, is, Est factum aliquod occultius, aut inopinatũ, insperatúmq; cognosco. μανθάνω, πυνθάνομαι. Terent. in Adelph. En tibi, rescisti omnem rem. id est quod occultum putabamus, præter nostram opinionem cognouit. ¶ Aliquando significat rem, postquam gesta est, scio, quam nesciebam quum gereretur. Terent. Hecyr. Omnia omnes vbi rescisc unt, hi, quos par fuerat rescisc ere, Sciunt.

Rescribo, is, Scripto respondeo. ἀντιγράφω, ἀντιγράφω. Ouid. 2. Epist. Nil mihi rescribas, attamen ipse veni. ¶ Rescribere argentum. est renumerare, siue per mensæ scripturam reddere. Terentius in Phorm. Atque illud mihi argentum rursum iube rescribi. Vbi Donatus, Rescribi (inquit) id est reddi, seu per mensæ scripturam dari. Quoniam enim ad pecuniæ renumerationẽ antecedit scriptura, quam hodie chirographum vocamus, ideo rescribere dicebant pro renumerare. Seruius, Scribi est dari. Horat. lib. 2, Serm. saty. 3, Scribe decem Nerio: non est satis, adde Cicutæ Nodosi tabulas centum. Rescribi verò reddi. Idẽ paulo pòst, Putidius multò est cerebrum (mihi crede) Perilli. Dictas quod tu nunquam rescribere possis. ¶ Ponitur aliquando rescribo pro eo quod est scribere-contraria iis quæ alij scripserunt. Quint. lib. 10. cap. 5, Melius hoc, quàm rescribere veteribus oratoribus.

Rescriptum, pti, quod significare videtur id genus epistolæ, qua Imperatores, aut summi pontifices consulentibus sese respondent: cuiusmodi sunt quæ Decretales vocant. Vlpianus in l. 1. ff. de Appell. Quæritum est an aduersus rescriptum principis prouocari possit.

Reseco, cas, pen. cor. resecui, ctum, Amputo, abscindo. ἀποτέμνω, Ouid. 11. Metam. Sed solitus longos ferro resecare capillos Videar: hoc famulus. Cic. 2. de Diuin. Aut quorum linguæ sic inhærerent vt loqui nõ possent, hæ scalpello resectæ liberarentur. Idem in Pisonem, Quem Carthaginenses resectis palpebris illigatum in machina vigilando ne cauerunt. ¶ Reseceare ad viuum, est aliquid nimium stricte, & quod dicitur, ad regulam reuocare: translatione sumpta ab iis qui vel vsque ad viuum, vel arbores vsque ad radicem resecant. Cic. de Amic. Nec id ad viuum reseco, vt ij qui hæc subtilius disserunt. ¶ Resecare libidinẽ. Cic. ad Atticum, lib. 1, In qua ego nactus (vt mihi videbar) locum resecandæ libididis, & coercendæ iuuentutis, vehemens fui. ¶ Resecare audacias & libidines, apud eundem, 5. Verr.

Resectus, a, um, participium. Ouid. 4. Trist. Eleg. 10, Barba resecta mihi bisue, semelue fuit.

Resectio, onis, Actus resecandi. Colu. de Arborib. Quæ ex resectione enata fuerit, vim inutilem habebit.

Resegmen, inis, Quod à re quapiam resecatur. ἀπόκομμα. vt Resegmẽ vnguium, quod ex vnguibus amputatur. ἀπονύχισμα. Plin. lib. 28. cap. 15, Nec pauci apud Græcos singulorum viscerum, membrorúmq; etiam sapores dixere, omnia persecuti vsque ad resegmina vnguium.

Resex, resecis, pen. corr. Sarmentum annotinum, quod putatur vt fructũ ferat. Col. lib. 3. cap. 10, Nam confiteor pampinarios quoque quum è duro prorepserint, tempore anni sequentis acquirere fœcunditatem, & ideo in resecem summitti, vt progenerare possit. Verum eiusmodi partum comperimus non tam ipsius resecis, quàm materni esse muneris.

Resecro, as iterum obsecro, itero obsecrationem. ἀναπαρακαλῶ. Plaut. in Aulula. Resecro mater quod dudum obsecraueram. ¶ Item religione soluo, Vti quũ reus populũ comitiis orauerat per deos, vt eo periculo liberaretur, iubebat magistratus eum resecrare. ἀφοσιοῦμαι. Hæc Festus.

Reseda, dæ, Herba quæ apud Ariminum copiosè prouenit, sedãdis collectionibus, inflammationibúsq; vtilis. Plin. lib. 27. cap. 12, Circa Ariminum nota est herba, quam resedam vocant. Discutit collectiones, inflammationésque omnes. Qui curant ea, addunt hæc verba, Reseda morbos resseda, scisse, scisne, quis hìc pullos egerit? radices, nec pedes, nec caput habeant. Hæc ter dicunt, totiésque despuunt.

Resegmen, vide RESECO.

Resero, ras, pen. cor, A perio: à sera deductum ἀνοίγω. Cic. 2. Officiorum, Nec ita claudenda est res familiaris vt eam benignitas aperire no possit: nec ita reseranda vt pateat omnibus. Virg. lib. 12. Aenei. Vrbem alij reserare iubent, & pandere portas Dardanidis. Lucan. lib. 2, Vt reseret pelagus, spargátque per æquora bellum. Valer. Flac. 2. Argon. -Hospitibus referans secreta Thyestes.

Reseratus, participium. Ouid. 2. Fast. -& sex reserata diebus Carceris Aeolij ianua latè patet,

Reserto, is, pen. corr. reseui, resatum. Rursus semino, seu rursus planto. ἀναφυτεύω, Plin. lib. 18. cap. 20, Nam quum hyeme prægelida captæ segetes essent, reseuerunt, resarrientes campos mense Martio.

Reseruo, as, In aliud tempus, vel in futurum seruo. ταμιεύω. Cicer. ad Quintum fratrem lib. 2. Præsenti sermoni reseruentur cætera. Idem in Oratore.

Oratore, Vsum loquẽdi populo cõcessit: scientiã mihi reseruaui. Virg. 4. Aeneid. Nam quid dissimulo? aut quæ me ad maiora reseruo?

Reses, vide RESIDEO.

Resex, vide RESECO.

Resideo, es, pen. corr. Quiesco, sedeo. firmiter sto. καθίζω, Virg. 7. Aen. -omnísq; repentè resedit Flatus. ¶ Residere esuriales ferias, est otiari, agereque ferias esuritione plenas. Plaut. in Capt. Ita venter, guttúrque resident esuriales ferias.

Reses, residis, Segnis, otiosus, & à solito labore, seu opere desuetus. σχολαῖος, ῥᾳθύμος. Liu. lib. 2, Timuere Patres residem in vrbe plebem, incertí manere eam, an abire mallent. Virg. lib. 6. Aeneid. Otia qui rumpet patriæ, residésq; mouebit Tullus in arma viros, & iam desueta triũphis Agmina. Idem 1. Aeneid. -& viuo tentat præuertere amore Iam pridem resides animos, desuetáque corda. Id est pigros. Reses aqua à Varrone, 3. de Re rust. cap. 17, dicitur quæ non fluit.

Residuus, a, um, adiectiuum, Idem quod reliquus. λοιπός, ὑπολειπόμενος. Plãcus Ciceroni, lib. 10. Epist. Cupio nullam residuam solicitudinem esse. Liuius 9. bel. Pun. Et siue ex residua & vetere simultate, siue intempestiua iactione seueritatis inflatus. ¶ Residuus pro relictus. Suet. in Augusto, cap. 73, Instrumenti eius, & suppellectilis parsimonia apparet etiam nunc residuis lectis, atque mensis: quorum pleraque vix priuata elegantia sunt.

Resido, is, pen. prod. Idem ferè quod resideo, nisi quòd motum quẽdam importat: quasi ad residendum descendo. ἀνακαθίζω. Plinius iunior lib. 9. Epist. Nouissimè Consul, Secunde, sententiæ loco dices, siquid voluerís, permiseris inquam, quod vsque adhuc omnibus permisisti: resido, aguntur alia interea. Virg. 6. Aen. -tumida ex ira tum corda residunt.

Resigno, as, Quod signatum erat aperio, relaxo, patefacio. προσανοίγω, ἀποσφραγίζω. vt resignare literas. Est enim contrarium suo simplici signo, quod est anulo signum imprimo. Plaut. in Trinu. Iam si obsignatas nõ feret, dici hoc potest, apud portitorẽ eas res resignatas ubi, inspectáq; esse. Cic. Attic. lib. 11, Quas si putabis illi ipsi vtile esse reddi, reddes: nihil me lædet. Nam quòd resignatæ sunt, habet opinor, cius signũ Pomponia. ¶ Hinc resignatio testamentorum appellata. Horat. 1. Epist. 7, -& opella forensis Adducit febres, & testamenta resignat. ¶ Idem resignare, est perfectè signare. καθαρεύειν. Colu. lib. 3. Priusquam arbusculas transferas, rubrica resignato, vt iisdem quibus antè steterunt, restituas eas. ¶ Item claudere. Virg. lib. 4, -& lumina morte resignat. ¶ Antiqui etiam resignare pro rescribere dicebant: sicut subsignare pro subscribere. ὑπογράφειν. ¶ Item resignare, reddere: quod fit quum in libris datorum & acceptorum pecuniam, quam acceptam signauimus, reddítam demonstramus. Horat. lib. 3. Carm. Ode. 19. de Fortuna, Si celeres quatit Pennas, resigno quæ dedit. Idem 1. Epist. 7, Hac ego si cõpellar imagine, cuncta resigno. ¶ Ponitur aliquando pro perimo, abrogo, dissoluo. Cic. pro Archia, Nam quum Appij tabulæ negligentia, dissoluo. Cic. pro Archia, Nam quum Appij tabulæ negligentia, abrogo

Respiro, as, pen. prod. Anhelitum recipio, spiritum duco, animam attraho & emitto. ἀναπνέω. Plaut. in Epist. Mane, sine respirem quęso. r. Imò acquiesce. 4. Animo malè est, Recipiam anhelitum, Cicer. pro Roscio Amer. Quum tot, tantísque negotiis distentus sit, vt respirare liberè non possit. ¶ Interdum efflo, exhalo, odorem emitto. ὀπτάνω. Statius 2. Sylu. Inde malignum Aera respirat pelago circunflua Nesis. ¶ Per translationē accipitur pro recreari, refici, ἀναπαύεσθαι, ἀναλαμβάνειν, ἀνοτίγ. Cic. Aulo Torquato, Si armis, aut conditione positis, aut fatigatione abiectis, aut victoria detractis, ciuitas respirauerit: & dignitate tua tibi, & fortuna vti licebit.

Respiratio, onis, verbale, Anhelitus receptio, attractio, & emissio anhelitus, à pulmone per asperam arteriam. ἀναπνοή. Plin. lib. 9. cap. 7, Quis enim sine respiratione somno locus? ¶ Nonnunquam idem quod eua poratio. ἀναφύσημα. Cic. 2. de Natu. deor. Ipse enim oritur ex respiratione aquarum: earum enim quasi vapor quidam aer habendus est.

Respiratus, us, ui, Idem quod respiratio. Cic. 2. de Natu. deor. In pulmonibus autem inest raritas quædam, & asimilis spongiis mollitudo, ad hauriendum spiritum aptissima: qui tum se contrahunt aspirantes, tum in respiratu dilatant, vt frequenter ducatur cibus animalis, quo maximè aluntur animantes.

Respiramen, inis, Pro halitu, seu meatu spiritus. Ouidius 2. Metamor. Vitalésque vias, & respiramina clausit. Ibidem, Elidunt fauces, & respiramen, itérque Eripiunt animæ.

Resplendeo, des, Idem quod simplex splendeo. ἀκτινοβολῶ, φίλλω. Cice. 2. de Finib. Adsint etiam formosi pueri qui ministrent: resplendeat iis vestis.

Respondeo, des, respōdi, responsum, Posteriore loco dico. ἀποκρίνομαι, ὑπακρίνομαι. Plaut. in Pseud. Responde quod rogo. Dicimus autem, respondeo tibi, & ad te. Plin. Quum ad eos breuissimè respondissem. Marius ad Ciceronem, lib. 11. Epist. Respondebo criminibus quibus tu pro me, &c. ¶ Aliquando significat euentu & exitu conuenire, consentire, & congruere. ἀντῴδω. Virg. lib. 1. Aeneid. Dictis respondent cætera matris. Id est consentiunt, & conformia sunt. Plin. lib. 36. cap. 22. Structuram, ad normam, & libellam, & ad perpendiculum respondere oportet. Cic. 1. Tusc. Nec tamē siqui magnis ingenij in eo genere exiterunt, non satis Græcorum gloriæ respōderunt. id est pares fuerunt. Idem Trebon. Cui quidem amori, vtinam cæteris rebus possem, amore certè respōdebo. id est satisfaciam, vel par ero. Virg. 1. Georg. Illa seges demum votis respondet auari Agricolæ. ¶ Aliquando obiici, seu contrà positum esse. ἀντικεῖσθαι. Virg. lib. 6, Contrà elata mari respondet Gnosia tellus.

Responso, as, frequentatiuū à respondeo. ἀντικρίνομαι, ὑποκρίνομαι. Plaut. Menæch. Responsa, aut loquere. Idem Most. Neu quisquam respondet, quando hasce ædes pultabit senex. ¶ Responsare palato cibus dicitur qui minus tener est, duritiáque sua palato resistit. Horatius in præceptis Catianis, Si vespertinus subitò te oppresserit hospes, Ne Gallina malum responset dura palato, Doctus eris viuam misto mersare Falerno, Hoc teneram facies.

Responsito, as, are, De re dubia consultus, responsum edo: propriéque ad iuris prudentes, antistites, cæremoniarúmq; conditores pertinet, & Romæ olim ad Pontifices. ἀποκρίνεσθαι. Gell. lib. 13. cap. 10, Consulentibus de iure publicè responsitauit. Cice. 1. de Legibus, Summos fuisse in ciuitate nostra viros, qui id interpretari populo, & responsitare soliti sint.

Responsum, si, Ipsa responsio. ἀπόκρισις, ἀντίκρισις. Terent. in prologo Phorm. Is sibi responsum hoc habeat: in medio omnibus Palmam esse positam. ¶ Dicimus autē Dare responsum, & Reddere responsum, pro respondere. Cicer. 6. Verrina, Senatus Sopatro responsum nullum dat: sed commotus, perturbatúsque discedit. Idem pro Plācio, Quum Senatus impediretur, quo minus id quod hostibus semper erat tributū responsum, Equitibus Romanis redderetur. ¶ Ponitur quoq; Responsum pro oraculo. χρησμὸς, λόγιον. Plin. lib. 15. cap. 30. Laurifera tellurem illam osculatus ex responso. Cic. 2. de Nat. deorum, Multa ex aruspicum responsis commemorare possum. Virg. 9. Aeneid. Siqua Phryges præ se iactant responsa deorum. Idem 3. Georg. Nec responsa potest cōsultus reddere vates.

Responsus, us, Conuenientia, consensúsque. ὁμφωνή. Vitruuius, Symmetria est ex ipsius operis membris conueniens consensus: ex partibúsq; separatis ad vniuersæ figuræ speciem ratæ partis responsus. Idem lib. 3. cap. 1, Similiter verò sacratum ædium membra ad vniuersam totius magnitudinis summam ex partibus singulis conuenientissimum debent habere commensuum responsum. Ibidem, Et ex membris separatis ad vniuersam corporis speciem ratæ partis commensus fieri responsum.

Responsio, onis, Ipse respondēdi actus. ἀντίφωνις. Cic. 3. de Orat. Et quod continuatum, & interruptum, & imago, & sibi ipsi responsio, & immutatio, & disiunctio. Idem pro Cor. Balbo, Accusatoris interpretatio indigna responsione.

Responsor, oris, Fideiussor, qui pro aliquo spondet. Horat. 1. Epist. 17, Quo responsore, & quo causæ teste tenentur.

Respuo, is, respui, respūtum, Est repudiare, & contemptim veluti cum sputo reiicere. ἀποπτύω. Cæsar 1. belli Call. Non respuit conditionem Cæsar, iámque ad sanitatem redire eum arbitrabatur. Liu. 2. ab vrbe, Munera eius in animis hominum respuebātur. Cice. 3. de Orat. Quinetiam gustatus, qui est sensus ex omnibus maximè voluptarius: quiq; dulcedine præter cæteros sensus commouetur, quàm citò id quod valde dulce est aspernatur, ac respuit! ¶ Respuere auribus, per translationem, pro eo quod est loquentem nolle audire. Cicer. in Pisonem, Quis vos non oculis fugiat, auribus respuat, animo aspernetur? Respuere item aures dicuntur, quod earum iudicio deprehendimus non rectè sonare. Idem de Partit. Quod aures respuunt, immutandum est. ¶ Respuere ictus, est ictibus non lædi, & duritia sua ictum quodammodo repellere. Plin. lib. 7. cap. 15, Ea est caro informis, inanima, ferri ictum & actum respuens. Lucr. lib. 3, Præterea quæcunque manent æterna, necesse est, Aut quia sunt solido cum corpore, respuere ictus. Respuere secures dicitur lignum, quod securibus non potest findi. Plin. lib. 17. cap. 10, Quid simile originis suæ habent malorum, pyrorúmque semina: his enim principiis respuentem secures materiem nasci, indomita ponderibus immensis præla, arbores velīs, turribus, murisque impellēdis arietes. ¶ Imperium respuere. Colu. lib. 6. cap. 8, Vbi piger iuuencus medius inter duos veteranos iungitur, atrróque iniuncto terram moliri cogitur, nulla est imperij respuendi facultas.

Respuor, respueris, pass iuum. Lucr. lib. 2, Præterea lumē per cornua transit, at imber Respuitur.

Respuens, entis. participium, Seu nomen ex participio. Gellius lib. 6. cap. 15, Communium vocum respuens minus.

Restagno, gnas, are, Extra redundare, seu aquam non continere. ἀναπλημμύρω. Colum. libro 2. cap. 17, Itaque siqua palus in aliqua parte sui dens restagnat, sulcis deriuanda est: quippe aquarum abundantia atque penuria graminibus æquè est exitio. Cæsar 2. belli Ciuilis, Sed hoc itinere est fons, quo mare succedit longius, latéque is locus restagnat. Ouid. 11. Metamor. Quam restagnantis fecit maris vnda. paludem.

Restagnatio, onis, Inundatio. πλημμύρα. Plin. lib. 11. cap. 37, Ne restagnatio intempestiua alui obstrepat. Idem lib. 6. cap. 28, Quod abesse à Petra decem dierum nauigatione nostri negotiatores dicunt: Characeno rúmque regi parere: & Apamiam sitam vbi restagnatio Euphratis cū Tigri confluat.

Restauro, as, Idem quod instauro, hoc est restituo, redintegro, renouo. ἀνακαινίζω, πανσανίζω. Iustin. lib. 2. Interea & Darius quum bellū restauraret, in ipso apparatu decidit. Tacitus lib. 3. At Pompeij theatrū igni fortuito hausťum Cæsar extructurum pollicitus est: eo quòd nemo è familia restaurando sufficeret.

Restibilis, le, Quod quotannis restituitur, & quodammodo renouatur. καλλιβλαστῶν, καλλιφυής. vt, Ager restibilis, qui quotannis seritur. Colum. lib. 2. cap. 10, Phaseolus rerræ mandabitur, vel inuerērato, vel melius pingi, & restibili agro. Festus Restibilis ager sit, qui contiuuo biēnio seritur farreo spico, id est aristato: quod ne fiat, solent qui prædia locant excipere. Restibilis seges, est quæ regerminat, quasi cuius fœcunditas in sequentem quoque annum restet. Plin. lib. 18. cap. 17, Vbertatis tamen tantæ sunt, vt sequente anno sponte restibilis fiat seges. Restibile vinetum, dixit Columella lib. 3. cap. 18, pro eo quod singulis annis repastinatur. Restibilis fœcunditas, est continua, & non intermissa fœcunditas, Plin. libr. 28. cap. 19, Conceptum leporum vtero exemptum, his quæ parere desierint, restibilem fœcunditatem afferre putant.

Restinguo, stinguis, xi, ctum, A stinguo compositum est. κατασβέννυμι. vnde & Distinguo, & Extinguo. Stinguo verò (vt opinor) significat obscuro: quod quanuis rarò in vsu sit, legitur tamen apud Ciceronem, vt in Arati Phænomenis, Quem neque tempestas perimet, neque longa vetustas Interimet, stinguens præclara insignia cælum. Ité in Prognost. Vt quum Luna means Hyperionis officit orbi, Stinguuntur radij cæca caligine tecti. ¶ Restinguere autē, idem est quod extinguere. Plaut. in Cas. Ignem restinguunt aqua. Virg. Eclo. 6, –quale per æstum Dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo. ¶ Per translationem ponitur pro sedare, lenire. Terent. in Eunucho, Hæc verba vna mehercule falsa lachrymula, Quam oculos terendo miserè, vix vi expresserit, Restinguet.

Restinctus, restincta, ctum, participium. Cicero ad Brutum, lib. 11. Ex tuis literis, & ex Græceij oratione, non modò non restinctum bellum, sed etiam inflammatum videtur.

Restinctio, restinctionis, verbale. Cice. lib. 2. de Fin. Illa autem voluptas ipsius restinctionis in motu est.

Restio, stionis, Qui restes, id est funes torquet. σχοινοστρόφος. Quo etiam nomine dictus fuit proauus Augusti. ¶ Accipitur apud Plautum pro eo qui sepensilem facit laqueo, resti strangulatus. ait enim, Illi erunt buceædæ potius quàm ego sim restio. Id est, Illi potius cedentur bubulis toris, quàm ego me suspendam.

Restipulor, restipularis, restipulari, vt Lactantius inquit, Est contrà sponsionem factam, pecuniam obligare. ἀντιπροκαλοῦμαι. Valerius lib. 2, Nec dubitauit restipulari. Restipulari dicitur is qui cum eo certat, à quo sponsione est prouocatus. Budæus, Restipulari, est stipulari, siue vicissim stipulari, vel post rem actam stipulari.

Restipulatio, onis, verbale. Cice. pro Roscio Com. Quis est huius restipulationis, scriptor, testis, arbiter?

Restis, huius restis, Funis, à resto (vt quidam aiunt) quòd quæcunque ligata sunt, stare faciat. σχοῖνος, κάλως. Apuleius, Restim qua grabatulus erat intextus, aggredior expedire. ¶ Ad restim res redit, dixit Terentius in Phormione, pro eo quod est, Res eum in statum adducta est, vt de suspendio sit cogitandum. ¶ Restim ducere, dicuntur in saltatione chori puerorum, puellarúmque manu conserti. Terent. in Adel. Tu inter eas restim ductitans saltabis. Liuius lib. 27, Per manus reste data, virgines sono vocis pulsus pedum modulantes incesserunt. ¶ A qua similitudine alliorum connexa capita restes dicuntur. Plinius lib. 20. cap. 6, Allium ad serpentium ictus potum, cum restibus suis.

Resticula, æ, diminutiuum. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 41, Tum enim resticulas per ficus quas edimus, maturas perferunt: & eas quum inaruerint compliçant, ac quò volunt mittunt.

Restito, vide RESTO.

Restituo, is, Modò significat reddo. ἀποδίδωμι. Terent. in Eunucho, Primùm

Primùm quòd soror est dicta: præterea vt suis Restituam, ac reddā. ¶ Modo in statum pristinum reduco. ἀποκαθίσταμι, ἀναφέρομαι, μεταμέλω. Iustinus, Hunc regnō à patre priuatum filius restituerat. Et propriè restituuntur volentes, cupientésque: vt ciuis patriæ, & filius patri. Terent. in Heaut. Sōnum herele ego hac nocte oculis non vidi meis, Dum id quæro, tibi qui filium restituerem. ¶ Restituere aliquem natalibus, vt suprà docuimus in dictione Natalis, idem est quod hodie dicimus *nobilitare*: & restitutio natalium, quam vocamus *nobilitationē*. ¶ Aliquādo restituere significat instaurare, ac reficere. ἀνακτίζω. Cic. in Topicis, Ei cui domus vsusfructus legatus sit, non restituturum hæredem, si corruerit. Cæsar 1. belli Gall. Ipsos oppida, vicósque quos incenderant, restituere iussit. ¶ In integrum restituere, est integrum facere vt prius erat, instaurare, reparare, Cæsar 3. belli Ciuilis, Quæ iudicia, aliis audientibus Iudicibus, aliis sententiam ferentibus, singulis diebus erant perfecta, in integrum restituit. Liuius 1. belli Maced. Quum præcipitata raptim consilia neque reuocari, neque in integrū restitui possent. ¶ Restitui sibi dicitur vina quæ mutata fuerunt. Plin. lib. 14. cap. 17, Vina in apothecis Canis ortu mutantur quædam, posteáque restituuntur sibi.

Restitutio, onis, verbale, Repositio. ἀποκατάστασις. Caius 1. Plus est. Digest. de Verbor. significat. Plus est, inquit, in restitutione quàm in exhibitione: nam exhibere est præsentiam corporis præbere: restituere verò est etiam possessorem facere, fructúsque reddere. Quintilianus lib. 7. cap. 2, Præmij nomine impetrauit restitutionem patris. Cicer. in Pisonem, Nemini est triumphus honorificentius quàm mihi salus, restitutió que perscripta.

Restitutor, oris, Qui restituit. Cicer. pro Milone, P. Lentulus vltor scelerisillius, propugnator Senatus, defensor vestræ voluntatis, patronus illius publici consensus, restitutor salutis meæ.

Resto, as, Superesse, reliquum esse. περιλείπεσθαι, ὑπόλειπω, περιγίνεσθαι. Cicer. in Catone, Nec eum æqualibus solūm, qui Pauci admodum restāt. Idem 3. Offic. Qui è diuisione tripartita duas partes absoluerit, huic necesse est restare tertiam. Ouid. lib. 3. Metam. Et mihi, dum resto, iuue nili guttura pugno Rupit, & excussum missilet in æquora, si non Hesissem, quanuis amens in fune retentus. Idem lib. 2. Fast. Iāmq; duæ restant noctes de mense secundo. Cicero pro Roscio Amerin. Causam dicit is, qui vnus relictus ex illorum nefaria cæde restat. Terent. in Phorm. Restabat aliud nihil, nisi oculos pascere. ¶ Item remotū esse, vel distare. διέχειν. Ennius apud Festum, Magnis regionibus restat. ¶ Item in loco aliquo subsistere, siue remanere. ὑφίστασθαι, ὑπίσχομαι. Terent. in And. Hic nunc me credit aliquam sibi fallaciam Portare, & Terent. in And. Hic nunc me credit aliquam sibi fallaciam portare, & ea mehēc restitisse gratia. Cicer. pro Ligario, Tertium est tempus, quo ea mehēc restitisse gratia. Cicer. pro Ligario, Tertium est tempus, quo piendum Romæ restiterunt. Terent. in Eun. Vtinam illum dij, deæque omnes senem perdant, qui me hodie remoratus est, Méque adeò, qui restiterim. ¶ Item resistere, repugnare. ἀντιμάχεσθαι. Terent. in Heaut. In qua re nunc tam considenter restas stulta? ¶ Item Restare, pro relinqui, siue reliquum esse. ὑπολείπεσθαι. Virg. lib. 7. Aen. Hoc Latio restare canunt, qui sanguine nostrum Nomen in astra ferant. Terent. in Hecy. Quod quum ita esse inuenero, quid restat porrò, nisi vt fiam mi ser? Cic. 2. de Nat. deo. Nec verò dici potest, vi quadam maiore fieri, vt contra naturam astra moueantur: quæ enim potest maior esse? Restat igitur vt motus astrorum sit voluntarius.

Resto, restitas, Idem dem subsisto, & moram traho. ὑφίσταμαι, ὑπίσχομαι. Terent. in Eun. Exi foras sceleste, at etiam restitas? Fugitiue prodi.

Restringo, is, Religo, reuincio. ἱμαντόω. Plin. lib. 35, Item belli imaginem pinxit restrictis à tergo manibus, Alexandro in curru triumphante. ¶ Aliquando coërceo, cohibeo. κωλύω, κατέχω. Plin. Epist. 105, Nam sumptus candidatorum fœdos illos & infames ambitus lege restrinxit. Plin. lib. 8. cap. 27, Draco vernam nauseam syluestris lactucæ succo restringit. ¶ Aliquando soluo. ἀπολύω. Apuleius, Iumentum restringit, abiéque stabulo liberum sinit: quod stabularius inuentum, mox domum reducit. ¶ Aliquando rursus stringo. Apul. Et duplici, ne soluī facilè queat, nodo restringit.

Restrictus, aliquando participiū, & aliquando nomen: significátque parcum, tenacem. Cic. ad Atticum, An existimas illum in hoc genere lentulum, an restrictum? nemo est minus. Idem Appio Pulchro libro 3, Quum natura semper ad largiendum ex alieno fuerim restrictior.

Restrictè, aduerbium, Parcè, tenaciter. Cicer. de Amic. Nec obseruare restrictè, ne plus reddat, quàm acceperit.

Restrictim, Idem. Afranius Thaide, vt citat Nonius, Ea quæ fermè cedere melius consultoribus, quàm restrictim cogitata, &c.

Resulto, resultas, vide RESILIO.

Resumo, pen. prod. Rursus sumo, repeto. ἀναλαμβάνω. Plinius, Resumptis post longam ægritudinem viribus. Ouid. 9. Metam. Instat anhelanti, prohibétque resumere vires. Ibidem, Inque vicem sumptas ponit, positáque resumit.

Resuo, resuis, resui, resutum, Iterum suo: vel quod dissutum erat, restinguo, ἀναῤῥάπτω. Aliquando tamen legitur pro diffuere. Suet. in Augu. cap. 94, Sumenti virilem togam tunica laticlaui resuta ex vtraq; parte, ad pedes decidit.

Resupino, nas, Est aliquem ita vertere, vel collocare, vt iaceat supinus. ὑπτιάζω. Fit enim resupino à nomine resupinus quod est eiusdem significationis cum suo simplici supinus: cui opponitur pronus. Terent. in Phorm. Ponè apprehendit pallio, resupinat, &c. ¶ Ponitur aliquādo pro peruertere. Iuuen. Sat. 12. –aulam resupinat amici. ¶ Aliquādo pro perturbare, vel rem cœptam reuocare. Accius Antigone vt citat Nonius, Quid agis? perturbas rem omnem, ac resupinas sorori.

Resupinus, a, um, pen. prod. Idem quod supinus, hoc est ita procumbens vt pars corporis anterior sursum, posterior deorsum spectet: habétque antitheton pronus. ὕπτιος. Plin. libr. 7. cap. 2, Eósq; Sciopodas vocari, qui in maiore æstu humi iacentes resupini, vmbra se pedū protegunt. Ouid. Epist. 15, Et modò cantabam veteres resupinus amores.

Resurgo, is, Iterum surgo. ἀνίσταμαι. Ouid. lib. 1. Fasto. Victa tamē vinces, eiuersáque Troia resurges. id est restitueris. Sic etiam resurgere dicitur herba, vel arbor, quæ iterum crescit. ἀναφύεσθαι. Plinius libr. 15. capit. 9, Sed præcipua vtilitas, quòd cæsa anno tertio resurgit. Ouid. 2. Amor. Eleg. 16, Pérque resurgentes riuis labentibus herbas Gramineus madidam cæspes obumbrat humum. Virgil. 4. Aeneid. –rursúsq; resurgens Sæuit amor, magnóque irarum fluctuat æstu. Plin. libr. 16. cap. 32, A quo deinde tépore maiestas populi Romani resurrexit, quæ vastata cladibus fuerat.

Resuscito, as, Ad vitam reuoco: quòdque sopitum vel extinctum erat, vigori suo restituo. ἀναβιόω. Ouid. 8. Metam. –positámque resuscitat iram.

Retæ, Sunt arbores, quæ ex ripis fluminum eminent, aut in alueis ipsorum extant: à retibus dictæ, quòd prætereuntes naues retinerēt instar retium & quasi irretirent. Vnde ex edicto Prætorum, retanda flumina locari solebant: hoc est purganda, nequid moræ, siue periculi nauibus in ea virgulta incidentibus fieret. Hæc ferè Gellius lib. 11. cap. 17.

Retardo, as, Remoror vel detineo, vel moram affero. ἀνίχω, βραδύνω. Plin. Epistol. 123, Sed quid impudens, quem reuocare conor, retardo? Cicer. 10. Philipp. Quem nisi in via caducæ hæreditates retardassent, volasse eum, non iter fecisse diceres. Idem 2. de Natura deorum, Stellarum motus tum incitantur, tum retardantur, sæpe etiā insistunt. Ouidius 3. Trist. Eleg. 7, Sed vereor ne nunc mea te fortuna retardet.

Retardatus, a, um, participium. Suet. in Othone cap. 8, Et primo egressū inundationibus Tyberis retardatus. Claud. 1. in Eutrop. Seruatóq; diu puerili flore, coēgit Arte retardatam Veneri seruire iuuentam.

Retardatio, onis. Cicer. 5. Philipp. Vnde est adhuc bellum, nisi ex retardatione & mora?

Retaxo, as, Propriè est eum, à quo taxatus fueris, vicissim reprehendere. ἀντιψαλάω. Aliquando tamen sumitur pro suo simplici taxare. ψαλάσσω. Suet. in Vesp. cap. 13, Licinium Mutianum notæ impudicitiæ, sed meritorum fiducia minus sui reuerentem, nunquam nisi clām, & hactenus retaxare sustinuit, vt apud communem aliquem amicum querens, adderet clausulæ, Ego tamen vir sum.

Rete, retis, A rapiēdo, vel à raritate dictum, vt Varroni placet, est instrumentum quo feræ, vel pisces capiuntur. δίκτυον. Virgil. 3. Ecloga, Si dum tu sectaris apros, ego retia seruo. ¶ Apud antiquos etiam legitur nominatiuus Retis, tam masculini, quàm fœmin. gen. Plaut. in Rudente, Non vides me referre vuidum retem sine squammoso pecu? Hodie tamen hoc in loco legitur rete in neutro genere. Varro 3. de Re rust. Intra retem aues sunt omne genus. Plautus in Rudente, Neq; piscium vllam vnciam pondo hodie Cepi, nisi hoc quod nunc fero in rete. Quibus in locis reté accusatiuus, & rete ablatiuus, proculdubio sunt à nominatiuo retis.

Reticulum, li, diminutiuum. δίκτυον. Plin. lib. 31. cap. 6, Item demissæ reticulis in mari concaue è cera pilæ, vel vasa inania obturata, dulcem intra se colligunt humorem. ¶ Capitur & pro tegmine muliebris capitis, quod capillos continet. ἀνακρύφαλος. Iuuen. Saty. 2, Reticulúmq; omis auratū ingentibus implet. ¶ Est & reticulū, sacculus in modū retis, quo viatores pecuniā, & panē gestabant. Horat. libr. 1. Serm. saty. 1, –vt si reticulū panis vænales inter onusto Fortè vehas humero. Alio nomine dicitur funda: qua voce vtitur Macrob. in Satur. ¶ Est & reticulū, fascia quædā lanea, vel linea, ad formam retis facta, quam faciei admouemus ne agnoscamur. Cic. 7. Verr. Reticulúmque ad nares sibi apponebat tenuissimo filo, minutissimis maculis, plenum rosæ. ¶ Accipitur præterea reticulum pro instrumento lusorio quo pilam remittimus. Ouid. lib. 3. de Arte, Reticulóque pilæ læues fundantur aperto.

Reticulus, li, aliud diminutiuum ab antiquo nomine retis. δίκτυον. Plin. lib. 12. cap. 14, Persona adiicitur capiti, densúsve reticulus. Varro. lib. 3. capit. 5. Inter columnas exteriores pro pariete reticuli è neruis sunt, vt perspici in syluam possit.

Reticulatus, ta, tum, Quod est factum in modū retis. δικτυωτός. vt Structura reticulata, quæ figuram plagarum quę in retibus sunt, imitatur. Plin. lib. 36. cap. 12, Dict votheron vocant reticulatam structurā quam frequentissimè Romæ struunt, rimis opportunam. Fenestræ reticulatæ, reticulis obiectis munitæ. Varro 3. de Re rust. cap. 7, ὑφεστηκυῖα fit vt testudo, magna camera tectus, vno ostio augusto, fenestris punicanis, aut latioribus, reticulatis vtrinq; vt locus omnis sit illustris, néve serpens, aliúdve quod animal introire queat.

Retiarius, rij, Alter ex gladiatoribus dicebatur in arena depugnantibus, quòd rete sub scuto gestaret, quo aduersariū suum inuolueret, quem mirmillonem & gallum appellabant, à Gallicæ armaturæ genere. δικτυοφόρος. Hic in summo galeæ cono piscis effigiem gestabat, & in primo congressu ceēsim ibat, retiario semper insequente, carménq; illud occinente, Non te peto, piscem peto, quid me fugis galle? Huius autē certaminis primum initium à Pittaco profectum existimatur qui aduersus Phrinonem dimicaturus propter finium controuersias, reti occultè sub scuto allato, impediuit aduersariū. Quintilianus libr. 6. cap. 4, Et Pedo de mirmillone qui retiarium consequebatur, nec feriebat, Viuum, inquit, capere vult.

Retego, retegis, penul. corr. Quod tectum erat denudo, aperio. ἀνακαλύπτω. Virgil. libr. 1. Aeneid. –cæcúmque domus scelus omne retexit. Iuuenal. saty. 6, Si tibi zelotypæ retegātur scrinia mœchæ, Horat. lib. 3. Carm. Ode 21, –tu sapientum Curas, & arcanum iocoso Cōsilium

Universidad de Deusto
Biblioteca

retegis Lyæo. Virg. lib. 4. Aeneid. –vbi primos crastinus ortus Extulerit Titan, radiisque retexerit orbem.

Retectus, a, um, participium. Virg. lib. 9. Aeneid. Iam sole infuso, iam rebus luce retectis Catullus, Nudantes retecta veste papillas.

Retendo, is. Quod trensum est laxo. χαυνόω. Ouid. 3. Metam. –nympharum tradidit vni Armigeræ iaculum, pharetramque, arcúsque retentos. Idem 2. Metamor. Exuit hic humero pharetram, lentósque retendit Arcus.

Retento, vide RETINEO.

Retexo, xis, Contrarium est suo simplici: significat enim, quod textum erat reddo non textũ. ἀναλύω, ἀνυφαίνω. Ouid. 3. Amorũ, Eleg. 8. Tardáque nocturno tela retexta dolo. ¶ Penelopes telam retexere, prouerbio dicuntur qui magno vel labore, vel sumptu rem quampiam conficiunt, quam postea cogantur destruere. Tractum à Penelope Vlyssis vxore, quæ quùm tantum temporis impetrasset à procis, qui suæ pudicitiæ insidiabantur, donec telam, quam tum fortè præ manibus habebat, absoluisset, quicquid interdiu texuisset, noctu retexebat. ¶ Est etiam Retexere, in contrarium mutare, expolire, emendare, vel potius rursus texere, & redordiri: quasi aliam telam. Cic. 2. Philipp. Itaq; iam retexo orationem illam. Marius Ciceroni, An quod adulescens præstiti, quum etiam errare cum excusatione possem, id nunc ætate præcipitata commutem, ac me ipse retexam? ¶ Item significat dissoluere, revocare, irritum facere. Cic. 4. Verr. Omnia erant tum Metelli eiusmodi, vt totã suam Prætura re retexere videretur. Suprà dixerat, Vt omnes istas iniurias, quas, posset retexeret. Budæus.

Retiarius, Reticulum, Reticulus, vide RETE.

Reticeo, ces, cui, Idem quod subticeo, vel supprimo. ἀνασιωπάω. Cic. 2. de Leg. Quoniam mihi sermo est apud deos, nihil reticebo. Terent. in Heaut. Ne lacruma: atque istud quicquid est, fac me vt sciam: Ne reticeas. Cic. 3. Offic. Neque enim id est celare, quicquid reticeas: sed quum, quod tu scias, id ignorare emolumenti tui causa velis eos, quorum interest id scire. Ouid. Epist. 18, Multáque præterea lingua reticenda molesta, Quæ fecisse iuuat facta referre pudet.

Reticentia, æ. Quum id non dicitur quod dici debuit, vt vitium ædium, vel rei vænalis. verbale. ἀνασιώπησις. Cicer. lib. 3. Offi. A Iureconsultis etiam reticentiæ pœna cõstituta est. Plaut. in Merc. Dic, enecas me miserum tua reticentia. Cic. 4. Philip. Actum igitur præclarè vobiscum fortissimi, dum vixistis, nunc verò etiam sanctissimi milites, quòd vestra virtus nec oblivione eorum qui sunt, nec reticentia posteriorum insepulta esse poterit.

Retineo, nes, secunda syllaba corr. Remoror, detineo. ἀναπαμβάνω, ἐπέχω. Terent. in Eun. Id faciebat retinendi illius causa. Cic. ad Att. lib. 3, Quare nisi iam profecti sunt, retinebis homines. Ouid. 1. de Arte aman. Saucius arrepto piscis retinetur ab hamo. ¶ Aliquando pro cohibeo, coërceo. ἐφίστημι. Terentius in Adelph. Pudore, ac liberalitate liberos retinere satius esse credo, quàm metu. ¶ Aliquando pro suo simplici tenere. Cicer. 6. Verr. Sagittæ pendebant ab humero, sinistra manu arcum retinebat. ¶ Retinere officium, est in officio manere. Cicer. pro Cluentio, Neque in omnibus officiis retinendis diligentior esse quisquam potest. ¶ Aliquando retinere, est retrahere aliquẽ, ne cadat. Terent. in Heaut. Ah retine me obsecro.

Retinens, tis, Participium, seu nomen ex participio. Cicer. ad Quintum fratrem lib. 1, Pert enim grauiter homo & mei obseruatissimus, & sui iuris dignitatisque retinens. Gel. lib. 10. cap. 20, Salustius quoque proprietatum in verbis retinentissimus.

Retentus, a, um, particip. Detentus, remoratus. Cicer. 1. Verr. Potamonem Scribam, & familiare tuum retentum esse à Verre in prouincia, quum tu decederes. Ouid. 10. Metam. –verbísque dolore retentis.

Retentio, tionis, verbale, Ipse retinendi actus. Cic. ad Att. libr. 13, Sempérque Carneades προλαμβάνειν pugilis, & retentionem aurigæ similem facit. Idem 4. Acad. Illud certè opinatione, & perceptione sublata sequitur, omnium assensiõũ retentio: vt si ostendero, nihil posse percipi: tu concedas, nunquam assensurum esse.

Retinacula, Quibus aliquid retinetur siue remoratur. ἀγκύλη. vt, Retinacula vitium id est vimina quibus vites religantur. Virgil. libro 1. Georg. Atque Amerina parant lentæ retinacula viti. Retinacula nauium, id est funes quibus naues alligantur continenti. Virg. 4. Aeneid. Vaginaque eripit ensem Fulmineum, strictóque ferit retinacula ferro. Retinacula equorum, id est lora, seu habenæ, quibus equi regũtur. Idem libro 1. Georg. Vt quum carceribus sese effudere quadrigæ, Addunt se in spatia, & frustra retinacula tendens Fertur equis auriga: nec audit currus habenas. Salluſt. in Catil. Nam imperiũ facilè his artibus retinetur, quibus initio partum est.

Retento, as, Frequẽtatiuum, Sæpe retineo. ἐπέχω. Plaut. in Asinaria, Quur me retentas? ¶ Interdum iterum tento, id est denuò experior, vel periculum facio. ἀναπειρῶμαι. Ouid. lib. 1. Metamor. Erigitur, metuit q; loqui, ne more iuuencæ Mugiat, & timidè verba intermissa retentat. id est, iterum tentat proferre.

Retondeo, es, Iteratò tondeo. ἀναπόρω. quanquam nonnunquã etiam accipiatur pro tondeo, siue detondeo: vt apud Plinium lib. 18. capit. 17, Retonsarum verò etiam semel, omnino certum est granũ longius fieri. De segetibus.

Retono, as, pen. cor. Contra tono, resono. ἀνήχρουτάω, ἀνιάχω, ἀνήχέω. Catullus, Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.

Retorqueo, es, lctu, vel iactu reciproco: vt quum quis saxum, telúmve aduerius se proiectum reiicit in aduersarium. ἀνατορέφω. Cato Maior, Quòd quidem me proficiscentem haud sanè quis facilè retraxerit, nec tanquam pilam retorserit. Alij legunt, Néve tanquam Pelian recoxerit. ¶ Nonnunquam auerto, siue reflecto, id est retrorsum flecto. Cicero in Catilina, Oculos sæpius ad hanc vrbem retorquẽs. Ouid. 3. Metam. Ille dolore ferox caput in sua terga retorsit. Virgil. 12. Aeneid. Auersos toties currus, vt turna retorsit.

Retortus, a, um, participium. Horat. 2. Epist. 1, Mox trahitur manibus regum fortuna retortis. Plin. in Paneg. Quum delatorum supina ora, retortáque ceruices agnoscebamus & fruebamur.

Retorreo, rui, retostum, Aduro, arefacio. καταφρύγω, ἀναξηραίνω. Plin. lib. 13. cap. 8. Marcescit que non retostus furnis.

Retorrescere, Idem est quod retorridum fieri. ἀναξηραίνεσθαι, καταφρύγεσθαι. Colu. lib. 3. cap. 2, Deinde sata non ita enutriunt, vt antè cõualescant, ac prosiliant, quàm retorrescant.

Retorridus, a, um, Solis calore exustus. καταμεμαραμμένος. vt, Retorrida zona, hoc est nimio solis calore ægrè habitabilis. Ramus retorridus, id est arefactus, deficiente alimento. Colum. libr. 3, Si in olea vnus ramus aliquantò cæteris lætior est, nisi eum recideris, arbor tota fiet retorrida. Idem lib. 11. cap. 2, Et si sunt parum fructuosæ, vel cacuminibus retorridæ frondis, magis arboribus quaternos modios stercoris caprini circunspergere.

Retorridè, aduerbium. Plinius libr. 17. cap. 5, Terram amaram siue macram siquis probare velit, demonstrant atræ herbæ, frigidam autem retorridè natã.

Retracto, as, Denuò siue diligentius tracto, in manus resumo, recognosco. ἀναπραγματεύομαι, ἀναπαμβάνω. Cicer. pro Muræna. Nunc terrius ille locus de criminibus ambitus à me retractandus. id est rursus tractandus post alios qui ante me dixerunt. Colu. libr. 4. cap. 27, Hæc eorúmque similia post putationem retractanda sunt. id est denuò, & diligentius administranda. ¶ Aliquando Retractare, accipitur pro refricare, siue renouare. ἀναιώω. Cic. Att. libr. 8, Sed omittamus hæc, ne aueteamus dolore retractando. ¶ Nonnunquam pro detrectare, tergiuersari, seu subterfugere. ἀναδύεσθαι. Vnde Iuuencum retractantem vocat Colum. lib. 2. cap. 2, qui iugum subterfugit, & inuitus paret bubuleo.

Retractatus, a, um, participium, Denuo tractatus. Qui vtil. libr. 2, cap. 4, Quoties eandem materiam rursus à me retractatã scribere de integro iuberem. Retractatius opus, id est diligentius emendatum, multis locis immutatis, secúsque atque antea tractatis. Cic. Attico, libr. 16, Sed tamen idem διόρθωμα mihi ad te retractatius, & quidem ἐφ' ὑπνῳ ipsum, crebris locis inculcatum & refectum.

Retractatio, verbale, id est Detrectatio. recusatio, tergiuersatio, subterfugium. Cice, Atti. lib. 2, Conficies igitur, & quidem sine vlla dubitatione, aut retractatione.

Retraho, is, retraxi, retractum, Retrò, siue in contrariam partem traho. ἀνέλκω. Cicer. de Senectute, Quò quidem me proficiscentem haud fãnè quis facilè retraxerit.

Retractus, a, um, participium. Cic. 6. Philipp. Ita mœstus rediit, vt retractus, non reuersus videretur. Retracti propriè dicuntur, qui interfugiendum capti, reducuntur eò vnde fugerant. Salluſt. Catilin. Ceparius (nanq; is paulò antè ex fuga retractus erat) Cneo Terentio traditur.

Retribuo, Recompenso, remunero. ἀμείβω, ἀνταποδίδωμι. Cic. pro Qu. Roscio Comœ. Nihil mihi detrahã, quum illis exactæ ætatis seuerissimè fructum quem meruerunt, retribuam. Idem antequã iret in exilium, Fidei conduxit, in loco debitum retribuere. Inde retributio. ἀνταμοιβή.

RETRICES, cum plurali tantùm numero, Aquæ nomen supra viã Ardeatinam, inter secundum & tertium lapidem, qua irrigabantur horti infra viam Ardeatinam, & Asinariam vsque ad Latinam. Hæc Festus, citans Catonem de Censura Fuluij Nobilioris.

Retrimentum, ti, Cuiuslibet rei excrementũ. λήμμμα. vt Retrimentum olei, id est amurca, siue humor aqueus. Varr. lib. 1. de Re rust. cap. 64, Amurca quum ex olea est expressa, qui est humor aquatilis, ac retrimentum conditum in vas fictile. ¶ In animalibus quoque excrementa omnia tam humida quàm sicca, retrimẽta vocantur, quæ à Celso appellantur recrementa. Macrobius libr. 7, In ventre fit prima digestio, cuius sex retrimenta sunt quæ per intestina inferiora, orificio trudente, labuntur. Idem, Aridiora retrimenta in aluum conuenire refert, humidiora in vesicam trahi,

Retrò, aduerbium, Pone, à tergo. ὀπίσθιν, ὀπίσω. Cui opponitur antè. Terentius in Heauton. Est mihi vltimis conclaue in ædibus quoddam retrò. Cicer. 2. de Diuin. Tum ei Deus præcepit vt pergeret protinus: quid retrò, atque à tergo fieret, ne laboraret. ¶ Interdum motum importat, idem planè significans quod retrorsum. Cicer. lib. 5. Epistò. Retrò mihi ad Alpes iter incidit. Virgil. 4. Georg. En iterum crudelia retrò Fata vocant.

Retroago, agis, retroegi, retroactum, Repello, retrorsum ago. ἀναπείθω, ἀνωθέω, ἀναπωθίζω. Plin. lib. 7. cap. 44, Aut quos non honores, currúsque illa sua violentia fortuna retroegit, per mediam vrbem Censore tracto? Quintil. lib. 11. cap. 3, Capillos à fronte contra naturam retroagere, vt sit horror ille terribilis.

Retroeo, is, ire, Retrorsum eo. ἀναπωθίζω. Plinius libr. 2. cap. 16, Retroire incipiunt stellæ.

Retrogradior, eris, Retrorsum gradior, ἀναπωθίζω, ἀναστρέφω. Plin. libr. 2. cap. 15, Ab his retrogradiuntur ad Solem, & occasũ vespertino delitescunt. Idem lib. 8. cap. 15, Ob id retrograditur in pascendo.

Retrogradus, a, um, Quod retrorsum graditur. πλαγιδρομεῖ. Vt Retrogradus exortus, apud Plinium, lib. 2. cap. 17, Retrogradum in Tauro & Geminis non fieri.

Retrocedo, Retrogradior, quasi retrorsum eo. ἀναπωθίζω, ἀναχάζομαι, & ἀναχάζομαι.

Retrorsus, vel Retrorsum, Retrò versum. ἀπωθέω Horatius lib. 1. Carm. –nunc retrorsum Vela dare, atque iterare cursus. Plinius libro 7. capit. 15, Ab ea gente retrorsus ad Cyrum amnem produntur ducenta viginti millia.

Retrorsus, sa, sum, Quod est à tergo. ὀπίσθιος. Plin. libr. 26. cap. 9, Negat Apollo pestem posse crescere, quam nuda virgo restingat: atque ita retrorsa manu ter dicat, totiésque ambo despuant. Apuleius libr. 2. de Asino, Denique sæpe retrorsa respiciens substitit. id est reflexa, obliquata, retrò conuersa.

Retrudo, is, penul. prod. Repello, quasi retrorsum trudo. ἀναγίλλω, ἀνωθέω. Plautus in Epid. Cœpi rursum vorsum ad illa pauxillatim accedere, quasi retruderet hominum me vis inuitum.

Retundo, is, Repercutio, cuspidé vel aciem alicuius rei vsu nimio, vel alio casu perstringo, atque hebeto. ἀμβλύνω. Plin. lib. 16. cap. 4, Molissima tilia, eadem videtur & calidissima: argumentũ afferunt, quòd citissimè ascias retundat. Gladios retundere, per translationem, pro eo quod est vsum eorum vanum & irritum reddere. Cice. 3. in Catilinam, Iidémq; gladios in Rempublicam districtos retudimus, mucronésque eorum à iugulis vestris reiecimus. Mucronem styli retundere. Cic. pro Cluentio. Improbitatem alicuius retundere. Quint. lib. 6. cap. 4.

Retusus, a, um, participium. Columel. libr. 4, Quod euenit in retuso & crasso ferramento. Plin. lib. 37. cap. 13, Tantáque differentia est, vt aliæ ferro scalpi non possint: aliæ, nonnisi retuso: verùm omnes adamante. Retusum ingenium, cui contrarium est acutum. Cic. 1. de Diuin. Et sunt partes agrorum aliæ pestilentes, aliæ salubres, aliæ quæ acuta ingenia gignant: aliæ quæ retusa. Ouid. 12. Metam. Tela retusa cadunt, manet imperfossus, &c.

Reualesco, is, Ad sanitatẽ redeo. ῥαίω, ἀναῤῥόννυμι, ἀνανεμβάνομαι. Gel. lib. 16. cap. 13. Quòd in eorum finibus sub ipso oppido ex capitali morbo reualuisset. Ouid. Epist. 20, Ne tamen ignores ope qua reualescere possis.

Reuanesco, is, Iterum euanesco. ἀφανίζομαι. Ouidius 2. Amor. Eleg. 9, Quum bene pertæsum est, animíque reuanuit ardor, Nescio quo mi seræ turbine mentis agor.

Rueho, his, Raui, plaustro, vel iumento refero. ἀνανομίζω. Plin. libro 12. cap. 17. Ex Syria reuehunt styracem. Stat. 2. Theb. –figámq; superbis Arma tholis, quæque ipse meo quæsita reuexi sanguine. Liu. 7. ab Vrbe, Iámque omissa cunctando victoria erat, quum Consul vulnere alligato reuectus ad prima signa, Quid stas miles, inquit? Ibidem lib. 3, Conficerent equos: virósque, nequis reuecheretur inde ad prælium, aut integraret pugnam. Cicer. de Clar. Orat. Sed ad paulò superiorem ætatem reuecti sumus: nunc ad eam, de qua aliquantum loquuti sumus, reuertamur.

Reuello, lis, Astraho, uello, aufero, resigo. ἀναπαύω, ἀναπαίω, ἀπέῤῥυγμαι. Cic. Epist. lib. 11, Tabulam, in qua ciuium nomina incisa erant, reuelli iussit. Colum. libr. 2. capit. 3, Boues quum ab opere disunxerit, substrictos confricet, manibúsque comprimat dorsum, & pellem reuellat, nec patiatur corpori adhærere. Cic. 6. Verr. Nec prius illam crucem, quæ etiamnum ciuis Romani sanguine redundat, quæ fixa est ad portum, vrbémque vestram, reuellistis, neque in profundum abiecistis, locúmque illum omnem expiastis, quàm Romam, atque in horum conuentum adiretis.

Reuulsus, a, um, participium. Virgil. 9. Georg. –caput á ceruice reuulsum. Ouid. 12. Metamorp. Vltor adest Phareus, saxúmque è monte reuulsum Mittere conatur.

Reuulsio, onis. ἀνάσπασμα. Plin. libr. 13. cap. 12, Sed ratio deprehendit vitium vnius schedæ reuulsione plures infestante paginas.

Reuoco, as, pen. prod. Contrarium est suo simplici velo, quod tego significat. ἀνακρύπτω. ἀνακαλύπτω. Os reuelatum. Ouid. lib. 6. Fasto. Ore reuelato quum primùm luce patebit.

Reuenio, is, secunda syllaba corr. Redeo, reuertor. ἀναβαίνω. Plautus in Amph. Victis hostibus legiones reueniunt domum. Cicero 1. de Orat. Quum miles domum reuenisset, egisséque lege in hæreditatem patrem, gladios in Rempublicam districtos retudimus, mucronésque eorum à iugulis vestris reiecimus. Mucronem styli retundere. Cic. pro Cluentio. Improbitatem alicuius retundere. Quint. lib. 6. cap. 4.

Reuersus, a, um, participium. Columel. libr. 4, Quod euenit in retuso & crasso ferramento. Plin. lib. 37. cap. 13, Tantáque differentia est, vt aliæ ferro scalpi non possint: aliæ, nonnisi retuso: verùm omnes adamante. Retusum ingenium, cui contrarium est acutum. Cic. 1. de Diuin. Et sunt partes agrorum aliæ pestilentes, aliæ salubres, aliæ quæ acuta ingenia gignant: aliæ quæ retusa. Ouid. 12. Metam. Tela retusa cadunt, manet imperfossus, &c.

Reuerentia, Hoc est ingenuus quidam pudor, cum obseruantia quadam coniunctus: qualis est minorum natu erga maiores, & plebeiorum ergà magistratus, & discipulorum erga præceptores. αἰδώς. Cice. 1. Offic. Adhibenda est igitur quædam reuerentia aduersus homines. Colum. libr. 11. cap. 1, Nisi magnitudo rei peperit reuerentiam vel discendi, vel profitendi penè immensam scientiam.

Reuerenter, Cum reuerentia, siue honorificè. σεμνῶς. Plin. Epist. 151, Idem quàm reuerenter, quàm fideliter amicos colat, multorum supremis iudiciis, &c.

Reuertor, eris, deponens, & Reuerto, Redeo, quasi retrò verto. ἀναστρέφω, ὑποστρέφω, ἀπανατρέχω, ἀπτανακάμπτω. Cicer. pro Muræna, Vnde cum honore discesseris, eodem cum ignominia reuerti. Idem Appio, Ephesi Laodiceam reuertit. Et lib. 3. Offic. Factus est alter eius sistendi vas, vt si ille non reuertisset, moriẽdum esset ipsi. Plaut. in Aulul. Iam ad te reuertor. ¶ Aliquando reuerti ponitur simpliciter pro venire, diuertere. Cice. de Fato, ad Chrysippi laqueos reuertamur. quum nihil de Chrysippo antea dixisset. Sciendum apud Ciceronem sæpe inueniri reuerto actiuè, sed vix aliter quàm in præterito, aut in temporibus ab eo formatis. Exemplum habes paulò anté.

Reuertendi. Ouid. Epist. 1, Néve reuertendi liber abesse velis.

Reuersurus, participium. Ouid. 1. de Arte Aman. Pœna reuersura est in caput ista meum.

Reuersio, is, Ipse reuertendi actus. παλινοδία. Cicer. 1. Philipp. Exponam vobis breuiter consilium & profectionis & reuersionis meæ.

Reuincio, is. xi, ctum, Religo, retrò vincio, vel vehementer & arctè ligo. ἀναδέω, ἀναδέω. Virgil. 2. Aeneid. Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum. Cæsar 7. bel. Gal. Reuinciuntur retrorsus, & multo aggere vestiũtur. Ibidem, Anchoræ pro funibus ferreis catenis reuinctæ. Propert. lib. 3. Eleg. 14, Latus ensc reuincit.

Reuinco, cis, vici, victum, Conuinco, confuto. ἀνασκευάζω. Cicero pro Archia, Nunquam enim hic neque suo, neque amicorum iudicio reuincetur. Gellius lib. 6. cap. 2, Quum in culpa & maleficio reuicti sunt, perfugiunt ad fati necessitatem.

Reuiresco, is, Ad pristinam viriditatem reuertor. ἀναθάλλω. Colu. lib. 2. cap. 1, Non est ergo exiguarum frugum causa terræ vetustas, si modò quum semel inualit senectus, regressum non habet, nec reuiriscere, nec repubescere potest. Ouid. 2. Metam. Læsáque iubet reuiriscere syluas. ¶ Per trãslationẽ accipitur pro renascor, & reuiuisco, & vires resumo. Cic. ad Attic. lib. 15. Epist. Ille enim nunquam reuiruisset, si nos timor confirmare eius acta non coëgisset. Idem de Prouin. consul. Impolitæ verò res & acerbæ, si erunt relictæ, quanquam sunt absciss æ, tamen efferent se aliquando, & ad renouandum bellum reuiriescent.

Reuiso, is. Redeo vt videam. ἀναπειράομαι. Terent. in Andr. Reuiso quid agant, aut quid captent consilij. Plaut. in Trucul. Num quidnam me vis aliud? Vt quãdo otium tibi sit, me reuisas. Id est ad videndum me reuenias. ¶ Dicimus etiam, reuisere ad aliquem. Gellius lib. 10. capit. 29, Quum valebo ab oculis, reuisc ad me.

Reuisito, as, penul. corr. frequentatiuum est à reuiso. Plin. libr. 18. capit. 3, Nundinis vrbem reuisitabant.

Reuiuisco, is, reuixi, Ad vitam redeo. ἀναβιώσκομαι. Cicer. 4. de Finib. Quid si reuiuiscant Platonici illi, & deinceps illi qui auditores eorum fuerunt, & tecum ita loquantur? Cicer. in Pisonem, Is vbi galli cantum audiuit, suum fuum reuixisse putat. ¶ Ponitur aliquando reuiuiscere pro recreari, respirare, & vires resumere. Cicer. Attico, Ciuitates suis legibus fuerãt. ἀναπεφύκηκε adeptæ, reuixerunt. Cic. ad Octauiũ, In quibus reuiuiscente iam libertate, deinde rursus oppressa, senatus nihil consulitur. Idem in Philipp. Senatus ad autoritatis pristinæ spem reuiuiscit. Idem de Aruspicum resp. Reuiuiscere, respirare à metu cædis, emergere à fluctibus seruitutis. Ouid. 1. de Pœto, Eleg. 4. En iam deficiens sic ad tua verba reuixi, Vt solet, &c.

Reuinctor, oris, Dicitur is cuius ministerio vtuntur medici qui iatrolepticen, hoc est vnctoriam medicinam exercent. ἀναλαμπτικὸς, ἰατραλαμψικός. Plin. lib. 29. cap. 1. Prodicus Selymbriæ natus, discipulus eius instituens quam vocant iatrolepticen, reunctoribus quoque medicorũ, ac mediastinis vectigal inuenit.

Reuoco, as, penul. corr. Retrorsum voco, redire iubeo. ἀνακαλέω. Terent. in Phorm. Reuocemus hominem. Salluſtius, Sæpius vindicatum est in eos qui contra imperium in hostem pugnauerant, quique tardius reuocati prælio excesserant, quàm qui signa reliquerant, aut pulsi loco cedere ausi erant. Plaut. in Curcul. Postquam hæc mihi narrauit, abij ab illo, reuocat me illico ¶ Ponitur aliquando pro retraho. Cic. 2. de Legibus, Quàm multos Diuini supplicij metus à scelere reuocauit? ¶ Aliquando pro rursus vocare. Cic. de Lege Agrar. contra Rullum. Quò prouocati à me venire noluerunt, reuocati sæpius reuertentur. ¶ Reuocare pedem, idem quod referre pedem, hoc est retrorsum redire. ἀναστρέφειν. neque solùm de iis quæ pedes habent, verumetiam de inanimatis dicitur, vt de fluminibus. Virgil. 9. Aeneid. Cunctatur & amnis Rauca sonans, reuocátque pedem Tyberinus ab alto. ¶ Reuocari item dicebãtur anagnostæ, quum aliquid parum intellectum, perperámve recitatum, iubebantur repetere. ἀναπορεύεσθαι. Plin. Iunior Cæcilio, Memini quendam ex amicis, quum lector quędam pronuntiasset, perperã reuocasse, & repeti coëgisse. Huic auunculũ meum dixisse, Intellexeras nempe. Cui quum ille annuisset, Cur ergo reuocabas? decẽ amplius versus hac tua interpellatione perdidimus. ¶ Ponitur aliquãdo reuocare pro reducere. Cic. pro Cluentio. Tribunus plebi, populo conciato rem penè ad manus reuocasset. ¶ Aliquãdo pro instaurare. Suet. in Claudio Nero. Reuocauit & prædia coronarum quæ vnquam sibi in certaminibus ciuitates detulissent. ¶ Reuocare se, est recantare, & superiorem sententiã reuocare. παλινῳδέω. Cicer. 4. Acad. Dubitant, hæsitant, reuocant se interdum, hísque, &c. ¶ Reuocare ad vitam, resuscitare. ἀναζωπυρέω. Cic. ad Atticum, libr. 7, C. Cassium Tribunum plebis Philotimi literæ ad vitam reuocarunt. ¶ Huius compositum est Adreuoco. Cic. lib. 1. Offic. Danda igitur opera est, vt si etiam aberrare ad alia cœperit, adreuocetur oratio.

Reuocatio, nis, Reuocandi actus. ἀνάκλησις. Cic. 13. Philipp. Receptui signum, aut reuocationem à bello audire non possumus. Idem 3. Tusc. Leuationem autem ægritudinis in duabus rebus ponit: auocatione à cogitanda molestia, & reuocatione ad contemplandas voluptates.

Reuocamen, nis, Idem quod Reuocatio. Ouid. 1. Fast. Accipio reuocamẽ, ait: vocémque secutus Impia per syluas victor ad antra venit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Reuocabilis,le,Quod potest reuocari.Ouidius ad Liuiam,Supprime iam lachrymas.non est reuocabilis istis,Quem semel vmbrifera nauita lintre tulit.Idem 6.Metamor. Motus erat, quum iam reuocabile telum Non fuit,arcitenens.

Reuolo, as,pen.cor.Retrò volo.ἀναπέτομαι. Cic.lib.3,de Nat.deorum, Exeque grues in tergo præuolantium colla, & capita reponunt: quod quia ipse dux facere non potest, quia non habet vnde nitatur, reuolat, vt ipse quoque quiescat:in eius locum succedit ex iis quæ assequitur: eáque vicissitudo in omni cursu conseruatur. Varro 3. de Re rust. cap. 5,De illo genere sunt turdi aduentitio,ac quotannis trans mare in Italiam aduolant circiter æquinoctium autumnale,& eodem reuolant ad æquinoctium vernum.Virg.1. Georg. Cum medio celeres reuolant ex æquore mergi.

Reuoluo, is,ere,Iterum,siue retrorsum voluo. ἀναπτύλίω. vt,Reuoluere saxum, id est eodem volutare vnde ad nos est aduolutum. Reuoluere libros,est iterum atque iterum euoluere.Liu.4.belli Mac. Tuas aduersus te Origines reuoluam. Libros Originum Catonis intelligit. Mart. lib.11. Sunt illic duo, trésve qui reuoluãt Nostrarum tineas ineptiarũ. Virg.10. Aene. –iterúmque reuoluere casus Da pater Iliacos Teucris. Cic.ad Att.lib.13,Itaque reuoluor identidem in Tusculanum.Idem 4. Acad.Ita imprudens eò,quò minimè vult,reuoluitur id est recidit.

Reuolutus,a,um,participium.Redactus.Liu.4.ab Vrbe, Et reuolutus ad dispensationem inopiæ,profiteri cogendo frumẽtum,& vendere quod vsui menstruo superasset;fraudandóque parte diurni cibi seruitia,&c. ¶Reuolutus,apertus. Virgil.10. Aeneid. –& interea reuoluta ruebat Matura iam luce dies.

Reuolubilis,le. Ouid. in Ibin, Sisyphe, cui tradas reuolubile pondus, habebis.

Reuomo, mis,pen.corr. Idem quod euomo. ἀνέμω. Virgil.5. Aeneid. –& salsos rident reuomentem pectore fluctus.Stilus libr.10,Ac miseri fluitant reuomentes æquora nautæ.Plin.lib.10.cap.72,Dracones auibus deuoratis solidis,contentione plumas & ossa reuomunt.

Reus, rei, Dicitur quicunque in litem adducitur, etiamsi nihil admiserit. ὁ φεύγων,ὁ διωκόμενος.Huic opponitur Actor,qui reum in iudicio vocat. C.c.libr.2.de Orat.Reos appello non modò eos qui arguuntur, sed omnes de quorum re disceptatur. Vnde à re dicitur reus, quòd rei alicui obnoxius sit : vel à re quam promisit. Reum fieri (vt Asconius inquit) nihil aliud est nisi apud Prætorem legibus interrogari. ὅτε ἀγῶνα, ὅτε κίνδυνον κρίνεσθαι. Quum enim in jus ventum esset, dicebat apud Prætorem accusator reo,Aio te (verbi gratia) Siculos spoliasse. Si tacuisset,lis ei æstimabatur,vt victo:si negasset,petebat à magistratu diem accusator inquirendorum criminum, & instruebatur accusatio.Hactenus Asconius.¶Reus agitur,qui accusatur. κρίνεται, διώκεται, ἀδικεῖται. Reus peragitur,qui damnatur. καταδικάζεται, καταχρίνεται.Plin.Iunior,Dum ille peragitur reus,sedimus. Iurecõsultus,Peregisse reum non aliàs quis videtur, nisi condemnauerit. ¶Reus stipulandi,dicitur is qui stipulatur:quemadmodum reus promittendi, qui promittit. Autor vtriusque est Modest.l.1. Digest. de duobus reis constit. ¶Reus voti, dicitur is qui suscepto voto se numinibus obligat. Virg.5. Aeneid. Vobis lætus ego hoc candentem in littore taurũ Constituam ante aras voti reus. Vide de hoc plura in verbo Damno.

R ante H

RHA, ῥᾶ, Fluuius est Sarmatiæ Europææ, supra Pontum & Bosphorum Cimmerium,non procul à Tanaide fluuio,teste Ptolemæo libr.5,alio nomine Volga, & à Tartaris Edel nuncupatus, in cuius ripis nascitur nobilis illa radix quam à nomine fluuij huius rha Ponticum vocant Romani,Arabes rhabarbarum, Plinius rhacoma, Celsus radicẽ Ponticam appellat.Vide Ruellium lib.3.cap.2.

RHABA, ῥάβα, Oppidum est ad sinum Ionium:à quo deducitur gentile Rhabæus.Stephanus.

RHABATHMOMA, ῥαβδάθμωμα, Tertia Palæstinæ vrbs, alio nomine Areopolis dicta.Stephanus.

RHABBATAMMENA, ῥαββάθαμμῶνα, Montanæ Arabiæ oppidũ apud Stephanum.

Rhabduchi, ῥαβδοῦχοι,Græco nomine dicebantur quos Romani.lictores appellant : tracta appellatione à virgis & fascibus quæ magistratibus anteferebant.Virgas enim ῥάβδους Græci nominant.

RHABILVS, ῥάβηλος,Arabũ rex,qui Antegonũ Macedonum regem interemit in vico cui à re ipsa Motho nomen inditum fuit,quod mortis locum Arabũ lingua significat.Vide Stephanũ in dictione MOTHO.

Rhacinus, ni.Piscis pulli coloris, à nemine eorum qui Halieutica scripserunt,prætequam ab Ouidio,commemoratus:ob id fortasis,quòd nõ alibi,quàm in Ponto nascatur, vbi supremis suis temporibus opus hoc Ouidius inchoauit.Vide Plinium lib.32.cap.vltimo.

Rhacoma, Herba de qua Plinius lib.37.cap.12,Rhacoma (inquit) affertur ex his quæ supra Pontũ sunt,regionibus. Radix cocto nigro similis,minor & rufior paulò,sine odore,calefaciens gustu,& astringens. Ruellius eandem putat cum ea quam suprà Rha Ponticum vocari diximus:suspicatur tamen apud Plinium vocem esse corruptam.

RHADAMANTHVS, ῥαδάμανθος, Iouis ex Europa filius,& Rex Lyciæ, qui quòd seuerus fuerit iustitiæ executor , fingitur à Poëtis apud inferos nocentum explorare culpas.De quo Virgilius libr.6,Gnosius hæc Rhadamanthus habet durissima regna, Castigátque,auditque dolos,subigítque fateri, Quæ quis apud superos furto lætatus inani, Distulit in seram commissa piacula mortem.

RHADATA, tæ, ῥάδαται.Oppidum Syenitarum in Aethiopia , in quo felis aurea pro Deo colebatur.Autor Plin.lib.6.cap.29.

RHAETI, ῥαιτοί Stephano,Populi à Thuscis oriundi,qui à Gallis sedibus suis pulsi, loca vtrinque Alpibus vicina occuparunt , & à nomine Rheti ducis sui Rhætiam nominarunt. Hinc Rhæticæ vites, & Rhæticum vinum, inter generosa Italiæ vina non postremum locum obtinens. Nascitur autem hoc in ea Rhætiæ parte quæ ab Alpium radicibus Veronam,Comúmque pertingunt.

Rhætia, ῥαιτία Stephano,Europæ regio est,quæ (vt lib.2.Ptolemæus refert) ab Occasu limites habet montem Adulam, & fontes Danubij & Rheni:ab Ortu Lycum fluuium qui in Danubium exit , & Rhetiam à Vindelicia diuidit:à Septentrione Danubium : à Meridie Alpibus terminatur supra Galliam Cisalpinam. Post Rhetiam versus Orientẽ sequitur Vindelicia,cui Noricum adhæret, Aeno tantùm fluuio disiuncta.Diuiditur hodie Rhætia in duas partes, superiorem & inferiorem. Superior Rhætia appellatur totus ille tractus qui ab Heluetiorum finibus initium sumens,bonam Galliæ Cisalpinæ partem ad Lariũ vsq; lacum occupat.Huius tractus incolæ vulgò *Grisones* appellantur.Inferior à Lyco amne qui hanc à superiore diuidit, sumit principium, & vsq; ad Aenum fluuium porrigitur , qui Rhætiæ & Norici terminus est.Hanc hodie incolunt Boioarij.

RHAETICO.onis.Mõs est in Rhætia,vt est autor Põponius Mela,li.3.

RHAGA,gæ,siue Rhagæ,arũ,ῥάγα ὁ ῥάγαι.Mediæ vrbs à Nicatore condita,& ab ipso quidem Europus, à Persis verò Arsacia appellata. Autor Strabo lib.11.

Rhagades, ῥαγάδια, & Rhagadia neutri generis,Vocãtur scissuræ quæ in sede & pedibus proueniunt. Dictæ rhadages à verbo Græco ῥαγῆναι, quod significat abrumpo.Plin.lib.23.cap. 4, Attrita sanat & furfures, rhagadas,condylomata,articulos luxatos. Idem cap.7, eiusdem libri, Arboris ipsius cinis ex melle sedat rhagadia.

Rhagion, ῥάγιον, Aranei genus acino nigro simile , pedes breuissimos habẽs,ósque quàm minimum,idque sub 2luo:ita dictũ ab acini parui similitudine,quod Græci ῥάγιον appellant.Vide Plinii,libr.29.cap.4.

Rhagoides tunica, ῥαγοειδὲς χιτὼν, Tertia oculi tunica est, inter ὑαλοειδῆ καὶ ἀραχνοειδῆ sita,nigræ vuæ acini similitudinem referẽs:vnde & nomen accepit. Ducit originem ex tenui meninge : vnde & χοροειδὲς appellatur.Parte sui anteriore,& media, foramen habet quod pupillam vocamus.Celsus lib.7.cap.7,de natura oculorũ loquens, Oculus, inquit, summas habet duas tunicas , ex quibus superior à Græcis ὑαλοειδὴς vocatur.Ea qua parte alba est,satis crassa, pupillæ loco extenuatur.Huic inferior adiuncta est,media parte qua pupilla est,modico foramine concaua, circà tenuis , vlterioribus partibus ipsa quoque plenior,quæ ῥαγοειδὴς à Græcis nominatur.Hæ duę tunicę quum interiora oculi cingant , rursus sub his coeunt , extenuatæque , & in vnum coactæ, per foramen, quod inter ossa est, ad membranam cerebri perueniunt , eíque inhærescunt. Sub his autem, qua parte pupilla est,locus vacuus est.

RHAMNES, siue Rhamnẽses,equites Romani erant, vel vna ex Romanis tribubus. Acron, Rhamnes,Luceres,Tatiẽses,Romanę tribus erãt, vel,vt verius,equites.Varro libr.4.de lingua Lat.Ager Romanus primùm diuisus in partes tres:à quo Tribus appellatę,Tatiensiũ,Rhamnium, Lucerũ nominatæ,vt ait Ennius. Tatienses à Tatio,Rhamnenses à Romulo,Luceres (vt ait Iunius) à Lucumone.Hæc ille.

RHAMNES, etis,pen.genitiui prod.ῥάμνης. Regis & auguris nomẽ, qui Turni partes sequutus,noctu dormienti,à Niso est interemptus.Virgil. lib.9.Aeneid.Simul ense superbum Rhamnetem aggreditur,qui fortè tapetibus altis Extructus,toto proflabat pectore somnos.

RHAMNVS,ῥαμνοῦς,Genitiuum facit Rhamnũtis:sicut Amathus,Amathuntis:Trapezus,Trapezuntis. Erat autem Rhamnus, Atticæ regionis vicus. Amphiarai tẽplo, & Nemesis Phidiacæ simulachro insignis. Vide Pomponium Melam,lib.2.

Rhamnusius,a,um,Quod est ex Rhamnunte. ῥαμνούσιος. Terẽt.in And. Hoc certè scio,Rhamnusium se aebat esse.

RHAMNVSIA, ῥαμνουσία, Indignationis dea, quam Græci Νέμεσιν vocant:quæ ab iis pœnas repetere existimabatur, qui præsentibus bonis se indignos præbuissent.Idcirco autem Rhamnusia dicta est,quòd eius simulachrum pulcherrimum in Rhamnunte (is Atticæ vicus est) coleretur,ab Agoracrito Pario,Phidiæ discipulo cælatum.De hac Ouid. lib.5.de Trist.Exigat at dignas vltrix Rhamnusia pœnas.

Rhamnus, rhamni , ῥάμνος , Rubi genus est caudidius & fruticosius, ramos spargens rectis aculeis,non,vt cęteri, aduncis,foliis maioribus. Sunt & alia Rhamni genera quæ vide apud Plinium libr.24.cap.14, & Ruellium lib.1.cap.123.

RHAMPSINITVS, ῥαμψίνιτος. Rex Aegypti.Protei successor qui filiã suam prostituit,vt ærarij sui furẽ deprehẽderet. Vide Herodotũ lib.2.

Raphanus, ni, ῥαφανὶς Dioscoridis.Herba est notissima,quàm Romani radicem vocant , in assarum carnium condimentis præcipuam habens gratiam.

Raphanus agria,Plinio, ῥαφανὶς ἀγρία. Dioscoridi, Herba est ad rhaphani similitudinem accedens, quam Romani & rhaphanum syluestrem, & armoraciam vocant. Vulgus *repontium* appellat.

RHAPHEA, pen.prod. ῥάφεια, apud Ptolemæũ,lib.5.cap.16,Vrbs Palæstinæ Iudææ,ad Iordanem fluuium quæ hodie Rama appellatur.

Rhaphius,Animal est effigie lupi,pardorum maculis,quod ante Iudos Pompeii Magni Roma non viderat. Alio nomine dicitur chaus. Vide Plinium lib.8.cap.19.

RHEA, ῥέα, Cæli & Terræ filia, quæ alio nomine Cybele, κυβέλη, dicitur.Vide CYBELE.

RHEA SYLVIA, ῥέα συλβία,Filia fuit Numitoris,Remi & Romuli mater,quæ alio nomine Ilia dicitur,Vide Liuium lib,1.ab Vrbe,& ea quę suprà annotauimus in dictione ILIA.

RHEBAS, ῥήβας Orpheo in Argona, fluuius est in faucibus Bosphori Thracij.Plin.lib.6.cap.1.Ergo à faucibus Bosphori est amnis Rhebas, quem aliqui Rhesum dixerunt.

Rheda, æ,Genus leuiculi currus, in quo gestabantur nobiliores in villas suas,

suas, cuiusmodi sunt hodie,quos Itali cochos vocant. ῥέδαι. Quintilianus Gallicum vocabulum esse docet, eiusdem ferè significationis cuius est apud Latinos carruca.Cic.Attico,lib.5, Hanc epistolã dictaui sedens in rheda,quum in castra proficiscerer.

Rhedarius, Dictus est auriga,rectórque ipsius rhedæ. ἡνιοχήσας. Cic. pro Milone.Aduersũ rhedarium occidunt.

Rhedarius, adiectiuum : vt,Rhedarius mulus, qui rhedam ducit. Varr.3. de Re rust.cap.17, Celerius voluntate Hortensij ex equili educeres rhedarios,vt tibi haberes mulos , quàm è piscina barbatum mullum. Inde Epirrhedium:de quo suprà.

RHEDONES, Galliæ populi in ducatu Britanniæ , de quibus Cæsar in Commentariis.Vulgo *Renes*.

RHEGVM, ῥήγιον Stephano,Extremum agri Brutij oppidũ est,vt Græci nomen dederẽ,à fractura dictum, quòd ibi Sicilia ab Italia credatur esse auulsa. ῥήγνυμι enim Græcis rumpere est , & ῥῆγμα ruptura. Huius oppidi incolæ dicti sunt Rhegyni,Ῥηγῖνοι Stephano. ¶Rhegiũ sine aspiratione, Cisalpinæ Galliæ oppidum est,non longè à Parma & Mutina, à Lepido instauratum,quod & Regium Lepidi ad differentiam alterius dicitur : à quo Regienses.

RHEMI, ῥῆμοι, populi Galliæ Belgicæ, Mediomatricibus, & Leucis finitimi.vt scribit Cæsar in Commentariis : vnde pretiosissimum telæ genus Rhemense , communicata aliis quoque Galliarum populis textrini gloria.Meminit horum Plinius lib.4.cap.17.

RHENEA Aspen.prod. ῥήνεια, Exigua est insula Delo vsqueadeo vicina , vt à Polycrate Samiorum tyranno duæ hæ insulæ catenis aliquando fuerint connexæ.In hanc defunctos suos Delij inferebant : eo quòd in Delo nec párere licebat.nec mortuos sepelire,nec canẽ alere.Author Thucydides lib.1.& 3.Belli Pelop.

Rhenones,Vestes pelliceæ ex ouiũ præcipuè, & caprarum pellibus confectæ. Λιφθῆρες , σισύραι. quæ vox à Græcis fluxisse putatur , qui oues ῥῆνας , appellant. Quanquam non desunt qui à Rheno fluuio nomen sumpsisse existiment,propterea quòd Rhenani populi hisce peculiariter vtebantur. Cæsar enim Comment.libro 6. scribit Germanos vti paruis rhenonum regmentis.

RHENVS,ni, ῥῆνος, & Rhenum,vtroque modo dicitur pro fluuio insigni Germaniam à Gallia dirimente , qui de iugo Rheticarum Alpium defluens,circa Batauorum fines in tria cornua diuiditur,totidem ostiis in Oceanum influit. Tria Rheni cornua,teste Altamero in Tacitũ, & Glareano in Cæsarem,à Germanis hodie nominantur Lecca, Vualis,& Isella : quorum postremum olim non erat : sed à Druso aduersus Germanos bellum gerente,ducta fossa à Rheno ad mare , effectum est vt munimentum esset aduersus incursus barbarorum.Quare mirum non est si tertium hoc ostium Virgilio fuerit ignotum,qui Rhenum vocat bicorniger , quasi duo ostia habentem. Horatius de Arte poetica,Rhenum promeruit in neutro genere quum ait,Aut flumen Rhenũ, aut pluuius describitur arcus.

Rheon, ῥέων, A Græcis appellatur radix nobilis , quam Romani Rha Ponticum, Arabes Rha barbarum vocant. De hac vide suprà in dictione RHA.

RHESVS, ῥῆσος, Thraciæ rex,qui quum Troianis aduersus Græcos auxilio venisset , noctúque hostiũ castra vellet explorare , ab Vlysse & Diomede interceptus est & interfectus,vt latius describit Homerus lib. 10. Iliad. ¶Est & Rhesus, Troadis fluuius,non procul ab Ilio fluens, teste Strabone lib.13.

RHETIA,æ,RHETVS, ti, RHETICO.conis, Vide RHETIA.

Rhetor, ῥήτωρ, Qui artem oratoriam docet : differtq; ab oratore,quòd orator sit qui in iudiciis,& concionibus causas agit:rhetor qui rhetoricen profitetur : declamator,qui aut docendi alios, aut exercendi se gratia fictam causam agit,vt in veris postea causis sit exercitatior. Cic.Quintilianus libr.3. cap.1, Post quem tacere modestissimum foret, nisi & rhetoricos suos ipse adolescenti sibi elapsos diceret. De Ciceronis quoque rhetorico primo manifestum est. Et rursus cap.8, Nec me fallit in primo Ciceronis rhetorico aliam esse loci negotialis interpretationem.

Rhetoricus,a,um, ῥητορικὸς, adiectiuum, Quod ad rhetorem,siue rhetoricen pertinet.Cice.2.de Ora.Rhetoricis quibusdam libris quos tu agreges putas. More rhetorico loqui,Cice.1.de Orat. Ars rhetorica,Idem 4.de Finib.

Rhetoricè,aduerbium, ῥητορικῶς. Cice.de Clar.Orat. Hanc enim mortem rhetoricè, & tragicè ornare potuerunt.Idem 2.de Finib. Rhetoricè igitur,inquam,nos mauis,quàm dialecticè disputare.

Rhetoricor,aris,Rhetorum more loquor. ῥητορεύω. Hieronymus contra Heluidium,Rhetoricati sumus , & in morem declamatorum paululum lusimus.

Rhetorisso,as,Rhetoricè loquor. ῥητορίσσω. Nonius.

Rheuma, atis, ῥεῦμα, Fluxio humoris à cerebro in partem aliquam decumbens.à ῥέω, fluo

Rheumaticus,adiectiuum,Qui rheumate,siue fluxione laborat.Plinius libro 29.cap.6,Aut tritas clysteribus infundẽdas orthopnoicis,aut rheumaticis.

Rheumatismus,mi, ῥευματισμὸς, Fluxio humoris à cerebro manans, odoratus instrumentum obthurãs, & grauedinem afferens. A verbo ῥευματίζομαι, quod est fluxione noxij humoris infestor, & grauedine laboro. Plin.lib.22.cap.18, Decoquúntque in cibo contra fluxiones quas Græci rheumatismos vocant.

RHEXENOR, ῥηξήνωρ, Nausithoi filius, & frater Alcinoi Phæacum Regis,& pater Aretes,ab Apolline sagittæ ictu interfectus, teste Homero circa initium libri 7,Odysseæ.

Rhinoceros, otis, ῥινόκερως, Animal quadrupes , habens in nare vnum cornu. vnde hominem sagacem & prudentem , nasum rhinocerotis habere dicimus. Martialis libr.1, –iuuenéstque,senéstque , Et pueri nasum rhinocerotis habent.Rhinoceros(inquit Plinius lib.8.cap.20,) genitus hostis elephanto : cornu ad saxa limato præparat se pugnæ , in dimicatione alium maximè petens, quam scit suis ictibus peruiam esse. Solinus dicit repandum esse,id est recuruum eius cornu , & attritum cautibus in mucronem excitari : pugnaréque cum elephantibus , longitudine parem, breuiorem cruribus. Pausanias affirmat rhinocerota duo habere cornua , alterum insigni magnitudine ex naribus extans : alterum quod supernè erumpit , exiguum quidem , sed validissimum. Festus, Rhinocerota quidam putant esse bouem Aegyptium. ¶Compositum nomen à ῥὶς, ῥινὸς, quod nasum significat, & κέρας cornu. ¶Martialis lib.14,rhinoceroten figuratè potuit pro gutto ex rhinoceri otis cornũ confecto , quo oleum in balneis lotorum corporibus gutta tim solebat instillari,Verba eius sunt hæc, Gestatuit modo fronte nie iuuencus: Verum rhinocerota me putabis.

Rhinoclisia,à literum callæ herbæ genus,de quo Plin.lib.27.cap.8.

RHIPHAEI montes. ῥίπαια ὄρη, Montes Septentrionales Scythiæ:quorũ meminit Plinius lib.4.cap.12, Græci hoc nomen in secunda syllaba ψὸ aspirant, quòd ἀπὸ τῶν ῥιπάδων, hoc est à flatuum deductum vi putent: quòd ibi vehementissimi esse dicantur Boreæ flatus. Latini tamen tenuem mutant in aspiratam,ad differentiam Rhipæorum montium, teste Seruio,qui in Arcadia collocantur.

Rhipæus,a,um, ῥιπαῖος. Virgil.3. Georg. Gens effræna virũm Rhipæo tunditur Euro.

RHIPHEVS,Rhiphei, ῥιπεύς,Vnus ex Centauris,Ixionis & Nubis filius: cuius meminit Ouidius libr.12.Metam. ¶Fuit & Rhipheus Troianus, iustitiæ nomine Troianis omnibus prælatus : vt placet Virgilio libr.2. Aeneidos.

RHITHYMNA, ῥίθυμνα, Vrbs in latere Septentrionali Cretæ insulæ, Ptolemæus lib.3.cad.17.

RIVM, ῥίον, Promontorium est Achaiæ propriè dictæ, ad ipsum ostium sinus Corinthiaci. ¶Est & alterum Rhium, Aetoliæ promontorium, quod à Thucydide Rhium,Molycricum, ῥίον μολυκρικὸν, à Molycria vicina vrbe appellatur. Plin.libr.4. cap.2,Antirrhium vocat. Duo hæc promontoria angusto freto dirimuntur,septem circiter stadiorum latitudine : idque est ostium sinus Corinthiaci , quem Thucydides libr.2, Crissæum sinum appellat.

Rhizias, ῥιζίας, Succus est è radice laserpitij prosluens : nam qui è caulibus exprimitur,caulias appellatur.Plin.lib.17.cap.3.

RHODANVS, pen.corr. ῥόδανος, Fluuius Galliæ rapidissimus , à Rhoda Rhodiorum oppido,vt ait Plin.lib.3.cap.4.Hycron.in Comment.Epistolæ ad Galat.Rhodam Rhodiorũ coloni locauerũt:vnde amnis Rhodanus nomen accepit. Nascitur in Alpibus quæ Italiam à Gallia diuidunt,non longè à fontibus Rheni.& Danubij. Fertur per Lemanum lacum,& versus Occidentem, per Galliam fluens.Araxim apud Lugdunũ suscipit. Inde ad Meridiem conuersus, & Isaram , Druentimque suscipiens,apud Heraclearn vno ostio,& paulo vlterius duobus aliis in mare Tyrrhenum irrumpit.

RHODIA, æ, ῥοδία, Nymphæ marinæ nomen, Oceani,& Tethyos filiæ:à roseo,vt videtur,genarum colore impositum. Hesiod. in Theo. ἰακὴ τε, καλυβώ τε,ῥοδίη τε,Καλλιρόη τε. ¶Est & vitis vuæque genus,è Rhodo insula primùm in Italiam adiectum.Virg.2.Georg. Non ego te menſis, & diis accepta secundis Transferim Rhodia.

Rhodinum oleum, ῥόδινον ἔλαιον, E rosis,quod rosaceum nostri nuncupauerunt. Est enim ῥόδινος, adiectiuum à ῥόδον , quod Latinè rosam significat.Olei huius meminit Plin.lib.15.cap.7.

Rhodinum vnguentum, ῥόδινον μύρον, Quod fit oleo rosaceo:de quo Plinius lib.15.cap.7.

Rhodites, ῥόδιτης, Gemma à rosæ rubore nomen sortita. Plinius libro vltimo,cap.11.

Rhododaphne, ῥοδοδάφνη, Frutex est , quem alio nomine vocant rhododendron,florem habens similem rosæ, foliũm autem indeciduum similemque lauri foliis : vnde rhododaphne appellatur,nomine ex rosa & lauro compósito. ῥόδον enim Græci appellant quam nos rosam : & quam nos laurum dicimus,illi vocant δάφνην.

Rhododendros, siue Rhododendron , ῥοδόδενδρον Dioscoridi, Frutex est florem ferens rosæ similem, foliúmque indeciduum , non dissimile lauri foliis : vnde & rhododaphnen appellarunt. Rhododendron autem idcirco vocant , quòd in arbusculæ altitudinem excrescat. Δένδρον enim arborem vocat : quasi dicas arborem rosas ferentem , vel rosam arborescentem.Effertur autem tam fœminino genere,quàm neutro.Plinius libro 16. cap.20, Et quanuis herba Sabina dicatur rhododendron. Idem lib.24, cap.11, Rhododendros ne nomen quidem apud nos inuenit Latinum.

RHODOGVNE, ῥοδόγυνη, Fuit filia Darij,quæ post mortẽ viri, nutricem, quæ illi secundas nuptias suadebat,occidit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

RHODOPE, ῥοδόπη, Mons Thraciæ, à Rhodope Rhracum regina in hunc montem (vt Ouidius fabulatur) conuersa, vel (vt aliis placet) ibi sepulta. Vel à Rhodope Strymonis amnis filia, ex qua Neptunus Athon gigantem genuit, qui & ipse monti nomen dedit. Corripit autem Rhodope in hac significatione penul. syllabam. Virg. 8. Eclog. Duris in cotibus illum Ismarus, aut Rhodope, aut extremi Garamantes. ¶ De Rhodope meretricula, vide in proxima dictione RHODOPIS. A Rhodope pro monte Thraciæ sit adiectiuum Rhodopeius, a, um, vt Rhodopeius Orpheus, apud Ouidium 10. Metam.

RHODOPHONE, ῥοδοφόνη, Syria dicta est in ea parte, qua transit Taurum montem.

RHODOPIS, pen. prod. genitiuo Rhodopidis, ῥοδῶπις Suidæ, vel vt apud Plinium legitur, Rhodope, meretrix nobilissima fuit, ex Thracia Aesopi fabulatoris aliquandiu conserua, & postea à Charaxo Sapphûs poetriæ fratre, qui eius amore tenebatur, ingenti pecunia redempta. Hæc teste Plinio lib. 36. cap. 12. tantas opes meretricio quæstu corrasit, vt pyramidem insignem suis sumptibus extructam reliquerit.

Rhodora, ῥοδώρα, Herba quæ caulem habet virgæ ficulneæ modo geniculatum, folia vrticæ, in medio exarbida, eadem procedēte tempore tota rubentia, florem argenteum ad similitudinem rosæ. Plinius libr. 24. cap. 19.

RHODOS, ῥόδος, Insula est nobilissima in mari Carpathio, Cariæ adiacens, ambitu CXXXM. pass. vrbem habens eiusdem nominis, quæ toti insulæ nomen fecit, quum antea Ophiusa, Asteria, Aethræa, aliisque plurimis nominibus fuerit appellata. Vrbem autem ipsam Rhodum dictā volunt, siue à Rhodia puella, ab Apolline adamata, vt fabulatur Diodorus li. 6. siue ab eo quòd capulo rosæ illic inuēto sit ædificata. Ea portubus olim & viis, & mœnibus, & reliquis ornamentis tantopere cæteras superauit, vt nulla putaretur æqualis. Legum præstātia, & naualis rei peritia adeò valuit, vt annis multis maris imperio potiretur, & piraturam latrocinia sustulerit. Hęc insula inter Asiaticas insulas tertia numeratur. Nam Lesbus, & Cyprus maiores habentur. Ab Horatio Clara Rhodos vocatur. Nam vt Solinus autor est, nunquam dies ita nubilus est vt sol in hac insula non cōspiciatur. Aurum Rhodi pluisse, ob freliciratem insulæ cecinit Pindarus. In ea fuit admirandæ magnitudinis colossus, à quo postea Rhodij appellati sunt Colossēsens. ad quos Apostolus Epistolam scripsit. Habet & Camirum vrbem, & Lindum, ex qua fuit Cares statuarius, qui colossum extruxit. ¶ A Rhodus fiūt adiectiua Rhodius, ῥόδιος, & Rhodiensis, & Rhodiacus.

Rhœas, adis, ῥοιάς, Erosio caruncularæ quæ est in maiore angulo oculi.

RHOEBVS, ῥοῖβος, Equus fuit Mezentij apud Virgilium, li. 10, Rhœbe diu, res siqua diu mortalibus vlla est, Viximus, &c.

RHOETVS, ῥοῖτος, Marrubiorum rex fuit in Italia, pater Anchemoli qui vitiata nouerca sua, Rhœti patris furorem mesuis, confugit ad Turnum. Vide Seruium in decimum Aen. ¶ Est etiam Rhœtus apud Poetas nomen gigantis, qui quum Iouem de cæli possessione deiicere conaretur, à Dionysio in Leonem transmutato interemptus est. Horatius lib. 2. Carm. ad Bacchum, Tu quum parētis regna per arduum Cohors gigantum scanderet impia, Rhœtum retorsisti leonis Vnguibus, horribilisque mala.

RHOETEVM, penult. prod. ῥοίτειον, Promontorium & oppidum Troadis Aiacis sepulchro celebratum, quemadmodum Sigeum sepulchro Achillis. Inde Rhœteum litus à Virgilio dicitur lib. 6. Aeneid.

Rhoicæ, ῥοϊκαί, Mulieres quarum vuluæ rheumatismo, id est fluxionibus laborant.

Rhoites, ῥοΐτης, Vinum ex malis punicis expressum, quæ Græci ῥοΐτας appellant. Dioscorides lib. 5. cap. 25.

Rhombus, bi, ῥόμβος, Græca vox est significans figuram tetrapleuron, id est quadrilateram, cuius latera omnia sunt æqualia, anguli verò obliqui. Vtebantur eo maleficæ mulieres ad deducendam Lunam, tortis filis confecto. Ouid. 1. Amor. –quid torto concita rhombo Licia? Martia. lib. 9, Quæ nunc Thessalico Lunam deducere rhombo. Propert. lib. 2, Deficiunt magico forti sub carmine rhombi. ¶ Item rhombus est machinula illa quam vertendo mulieres tramam ad lanificium nent. ¶ Est item rhombus piscis plani genus, à figura dictum. Iuuenalis sat. 4, Incidit Adriaci spatium admirabile rhombi Ante domum Veneris.

Rhomphæa, ῥομφαία, Framea, seu telum longioris genus. Val. Flac. libr. 6. Argon. penultimam syllabam corripuit, abiecta vocali præpositiua, aut certè diphthongo Græca licentia correpta. Aequáque (inquit) nec ferro breuior, nec rhomphæa ligno.

Rhonchus, ῥόγχος, Sonus quem edunt stertentes: à verbo Græco ῥέγχω, quod est sterto. ¶ Per translationem accipitur pro irrisione. Mart. libr. 1, Maiores nusquam rhonchi, &c.

Rhonchisso, as, Sterto, ῥογχάζω. Plautus, Cyathissat dum cœnat: dum dormit, rhonchissat.

Rhonchisonus, adiect. Quod rhonchorum sonum imitatur, & ad irrisionē spectat. Sidonius, Nec nos rhonchisono rhinocerote notat.

Rhopalon, ῥόπαλον, Herba quæ notiore nomine nymphæa appellatur. Rhopalon autem appellatum existimant ab eo quòd radicem habeat ῥοπάλῳ, hoc est clauæ similitudinem referentem.

RHOXALANI, Populi Scythici vltra Borysthenem, in extremis Europæ finibus: quorum meminit Strabo lib. 2, & Plin. lib. 4. cap. 12.

RHOXANA, ῥοξάνη. Oxyartis filia, & vxor Alexandri Magni, quæ illi iam vita functo posthumum peperit: de qua multa apud Qu. Curtium, & Arrianum.

RHOXANI, ῥοξανοί, Populi Septētrionales, inter Borysthenē & Tanaim amnes, campestria incolentes. Strabo lib. 7.

Rhus, ῥοῦς, Frutex in petris nascens, binūm cubitorum altitudine, foliis oblongis, subrubentibus, in ambitu serratis, acino vuarum graciliū denso, magnitudine terebinthi. Quidam coriarium fruticem appellāt, quòd coriarij eo vtantur ad inspissandas pelles. Galli Viurnam vocat. Rhus item Plinio herba est syluestris, breuibus coliculis, foliis myrthi, tineas & venena pellens.

RHYMVS, ῥυμός, Mysiæ flumius, iuxta Alaziam fluens, & per Mygdoniū campum in Rhindacum influens. Vide Strabonem lib. 12.

RHYMNICI, ῥυμνικοί, Scythiæ populi, à Rhymno vicino amne, vt quidam volunt, dicti. Meminit horum Plin. lib. 6. cap. 17.

RHVTENI, ῥουτηνοί, Populi Galliæ Aquitanicæ, (vt inquit Plinius) cōtermini Narbonensi prouinciæ: de quibus Lucanus libr. 1, Soluuntur flaui longa statione Rhuteni.

RHYNDACVS, pen. correp. ῥύνδακος, Mysiæ flumius in Temno monte nascens, & in Propontidem se exonerans: circa quem serpentes in tantam magnitudinem adolescunt, vt in summo aere volantes, solidas aues haustu deuorent. Vide Plinium libr. 8, cap. 14. Hinc Rhyndacius, a, um, ῥυνδακηνός.

RHYNTALVS, Vir fuit Thracius, cuius exemplo, teste Plutarcho in vita Romuli, Cæsar sæpe dicere consueuerat, amare quidem se proditionem, sed proditores magnopere abhorrere.

RHYNTON, ῥυντων, Tarentinus nugator vilissimus, in agendis præcipuè fabulis: à quo Rhyntonicæ fabulæ dictæ sunt. Ad quem alludunt tam Varro quàm Columella, apud quos modò Mython, modò Rhynton legitur.

Rhyparographus, ῥυπαρογράφος, Sordidarum rerum, humiliúmq; pictor. Sic enim cognominatus fuit Pyreicus, pictor ex cellēs quidem, sed qui tonstrinas, ac sutrinas, asellos, opsonia, aliáque huiusmodi humilia secutus est. nam ῥυπαρία Græci sordidum dicunt.

Rhytion, ῥυτὸν, Vasis genus, lunari specie. Martialis lib. 2, Quum sint erua tibi, similent quæ cornua lunæ,
In rhytio poteris Phœbe lauare pedes.

Rhythmus, mi, ῥυθμός, Latinè numerus, harmonia. Quintilia. libr. 9. de Instit. cap. 4, Sunt numeri rhythmi, qui neque finem habent certum, nec vllam in contextu varietatem, sed qua cœperunt subiatione, ac positione, ad finem vsque decurrunt. Diomedes, Rhythmus est versus, imago modulata, seruans numerum syllabarum, positionem sæpe subiationémque continens. Differt à metro, quia temporum, syllabarum, pedúmque congruentia in infinitum multiplicatur, ac prosluit. Hinc Rhythmicus, rhythmorum concinnator. ῥυθμικὸς. Cicero 3. de Orat. Nec sunt hæc rhythmicorum ac musicorum acerrima norma dirigenda.

R ante I

Rica, cæ, Veli genus erat, à ritu dictum teste Varrone lib. 4. de ling. Latina, quòd eo mulieres Romano ritu sacrificantes, caput velabant. μίτρα, Ricæ (inquit Festus) palliola erant, ad vsum capitis facta. Idem paulo post ex Granij sententia, cingulum capitis interpretatur, quo procincta Flaminica solet redimiri. Et alibi, Rica est quadratum vestimentum, fimbriatum, & purpureum, quo pro palliolo, seu vitta vtebantur Flaminicæ. Alij dicunt quòd ex lana fiat succida alba, quod conficiunt virgines ingenuæ, patrimæ, matrimæ, ciues, & inficiunt cæruleo colore. Hæc Festus. Plautus in Epid. Supparum, aut subminiam, ricam, basilicum, aut exoticum. Nonius, Ricam sudarium interpretatur. Huius diminutiuū est Ricula, quod legitur apud Festum.

RICINA, vna ex insulis quæ Hyberniæ adiacent, autore Ptolemæo, lib. 2. cap. 2, Plinio Ricnea dicitur.

Ricinus, & ricinum, vel (vt quidam malunt) recinum, dicitur à reiiciendo, vestis antiquissima quadrata, vt inquit Varro, cuius partem mediam retrorsum iaciebant. τρίβωνιον. vnde Riciniati mimi. Seruius in libr. 1. Aene. Ricinus dicitur ab eo, quòd post tergum reiicitur. Festus, Ricinū est omne vestimentum quadratum. Apud Ciceronem 2. de Legibus, legitur ricinium per quatuor syllabas, Extenuato (inquit) sumptu tribus ricinijs, & vinculis purpuræ, & decem tibicinibus, tollit etiam lamentationem. ¶ Est & ricinus, genus vermis canum boúmque aures acerrimè infestans. πρότωψ. Varro 2. de re Rust. cap. 9, Quidam nucibus Græcis in aqua tritis perungunt catulorum aures. quòd ricini soleant (si hoc vnguine non sis vsus) eas exulcerare. ¶ Ab huius animalis similitudine ricinus dicitur frutex, aut herba instar arboris, grana ferens ricinis animalibus similia: quam Dioscorides arborosum fruticem esse dicit, simulem ficui, sed minorem, folia habentem similia platano, sed maiora, læuia, & nigriora, ex qua exprimitur oleum ricinium. πρότωψ. Vulgus Palmam Christi appellat.

Rictus, vide RINGO.

Rideo, des, risi, risum, Modò absolutè ponitur sine casu. γελάω, μειδιάω. Gell. lib. 1. Rex, quasi anus ætate desiperet, risit. Cicer. 5. de Finib. M. Crassus, quem semel ait in vita risisse Lucilius, & ea re ἀγέλαστον vocatū. Modò datiuum admittit, pro arrideo. Rideo tibi. Virgil. 3. Aen. –risit pater optimus olli. Quum autem accusatiuum habet, significat derideo. κατα-γελάω. Plaut. in Stich. Aecastor, risit rhodie multum. Terent. in Adelph. Rideo hunc: primum ait se scire: is solus nescit omnia. Cicer. de Arusp. resp. Quum riseritis impudentiā hominis, &c. Ouid. 2. Fast. Rident amatorem Lyda puella suum. ¶ Transfertur & ad plantas, quæ ridere dicuntur, quum caloris amœnitate spectantium oculos oblectant. Virgil. 4. Ecloga, Misturæque ridenti collocasia fundet acantho.

Ridens. tis, participium. Hora. in Arte, Vt ridentibus arridēt, ita flentibus adsunt Humani vultus.

Ridendus, id est deridendus. Horat. 1. Epist. 12, Solue senescentem maturè sanus equum, ne peccet ad extremum ridendus.

Ridibundus, adiectiuum. Plaut. in Epid. Illam ridibundam, atque hilaram huc adduxit simul.

Ridiculum, li, substantiuum, Dictum, factúmve risum excitans. τὸ γελοῖον, τὸ γελαστόν. Cic. lib. 2. de Orat. Sæpe etiam sententiosè ridicula dicuntur. Plaut. in Sticho, Me meum obtēturum ridiculis meis. ¶ Hinc Gellius lib. 17. cap. 1, formauit cōpositum, Deridiculum, Vt vel ipsa rē quòd ita dicebat, opprobraret aduersariis. & per facetias ostentaret, facere eos deridiculum, quòd perinde Cælio formam crimini darent, quasi arbitrium eius fuisset, quali forma nasceretur. Plautus in Amph. Et quidem ioco illa dixeram dudum tibi ridiculi causa. Terent. in Heaut. Ridiculum est istuc me admonere clitipho. Idem in Eun. Ridiculum: nō enim cogitaras.

Ridiculus, a, um, Qui aliis risui est. καταγέλαστος. Iuuenalis, Nil habet infœlix paupertas durius in se, Quàm quòd ridiculos homines facit. ¶ Interdum accipitur pro scurra, hoc est risus concitatore, quem Græci γελωτοποιὸν nomināt. Cic. Attico, Facie magis, quàm facetiis ridiculus. Idē alibi, C. Sicinius homo impurus, sed admodū ridiculus. Sic dicimus locos ridiculos. Plaut. in Sticho, Iocos ridiculos vendo, agite licemini.

Ridiculè, aduerbium. Cic. 1. de Orat. Non modò acutè, sed etiam ridiculè, ac facetè.

Ridicularius, adiectiuum, Idem quod ridiculum. καταγέλαστος. Plautus in Asinaria, Mitte ridicularia. id est ineptias dignas quæ risu excipiantur. Gellius libro 4. cap. 20, Qui iurabat, cauillator quidam, & canicula, & nimis ridicularius fuit. id est risum excitandi studiosior quàm conueniret.

Risio, onis, verbale. Plaut. Quot risiones, quot iocos.

Risor, oris, id est irrisor. καταγελαστής. Horat. in Arte, Verùm ita risores, ita commendare dicaces Conuenient satyros.

Risus, huius risus, Ridendi actus. γέλως. Plaut. in Milite, Nequeo hercle quidem risu meo moderarier. Tenere risum. Cicer. de Cla. Orat. Equidem in quibusdam vix risum tenebam. Concitare risum. Idem 2. de Orat. Atque illud primum quid sit ipse risus, quo pacto concitetur, vbi sit, quomodo existat, atque ita repentè erumpat, viderit Democritus. Cæsar 4. Tusc. Mouere risum, Item Attico, In quo ille mihi risum magis quàm stomachum mouere solebat. Edere risus, Idem Quint. Fratr. Memini miros nos risus edere.

Ridicæ, penult. corr. Pedamenta vinearum quæ è quercu, & iunipero solent fieri optima. μίσγοι. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 8. Vnum robustum, quod optimū solet afferri in vineam è quercu ac iunipero, & vocatur ridica. Colum. libr. 11. cap. 2. Palos vna opera cædere, & exputatos acuere centum numero potest: ridicas autem querneas, siue oleaginas findere, & dedolatas vtraque parte exacuere numero sexaginta: Idem lib. 4. cap. 12, Hic annus nondum vehementem palum, aut ridicam desiderat. Pedamentum vinearum, inquit Budæus, aut est fissile, vt ridica: aut est teres, vt palus.

Ridiculus, vide RIDEO.

Rigeo, Rigidus, vide RIGOR.

RIGIACVM, autore Ptolemæo, lib. 2. cap. 9, A trebatum ciuitas.

Rigo, as, Madefacio humorem aspergo, adaquo, ἄδω, ῥαίνω. Plin. libr. 22. cap. 11, Rigatur ardor gelidis fontibus. Ouid. 2. de Ponto Eleg. 1, Iuppiter vtilibus quoties rigat imbribus agros. Virgil. 11. Aeneid. Congeminat vulnus, calido rigat ora cerebro. Idem 12. Aeneid. –& sparso late rigat arma cruore. Ouidius 5. Fast. Est mihi fœcundus dotalibus hortus in agris: Aura fouet, liquidæ fonte rigatur aquæ. Virg. 2. Aenei. –& vultum lachrymis, atque ora rigabat.

Rigatio, onis. Aδωμα. Colum. libr. 11. cap. 3, Sinautem sicco loco seri debuerint, quòd rigationem ministrari non expediat, mense Febuario sesquipedali altitudine sulci faciendi sunt. ¶ Huius compositum est Irrigo, as, de quo alibi.

Riguus, a, um, Idē quod irriguus, hoc est aquæ affluxu humectus, seu quod rigari facilè potest. κατάρρυτος. Colum. libr. 2. cap. 17, de prato loquens, Eius (inquit) animaduertimus duo genera, quorum alterum est siccaneum, alterum riguum, siccaneum, quod rigari nunquam, aut non facilè potest, intelligo riguum, quod facilè. Ouid. 8. Metam. Quóque suus cōplexu riguo collegerat horto. ¶ Aliquādo & actiuè accipitur, pro eo quod irrigandi vim habet. Virg. 2. Georg. Rura mihi, & rigui placeant in vallibus amnes.

Rigor, oris, ῥίγος, Modò sumitur pro frigore vehementi. Plin. Epist. 16, Rigor aquæ certauerit niuibus: nec color cedit. Colum. libr. 9. cap. 14. Quām recentissimi rigoris aqua infusa. Plin. libr. 7. cap. 50, Certis pestifer color remeat horis, aut rigor. Modò pro duritie, & inflexibilitate. Virg. 1. Georg. Tum ferri rigor, atque argutæ lamina serræ. ¶ Transumi tur & ad alia: vt Rigor naturæ, hoc est seueritas, & implacabilitas. Plin. lib. 7. cap. 19, Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam, torbitatémque naturæ duram & inflexibilem, affectúsque humanos adimit. ¶ Rigor orationis, id est tenor quidā perpetuò sui similis. Quint. libr. 9. cap. 3, Oratio habeat rectam quandam velut faciem, quæ stupere immobili rigore non debeat.

Rigidus, a, um, Idem quod frigidus vel durus præ frigore. πάγος, πάγιος. Virg. 2. Georg. Nec tibi tam prudens quisquam persuadeat auctor, Tellurem Borea rigidam spirante moueri. ¶ Aliquando accipitur pro duro & inflexili. Virg. 6. Eclog. Tū rigidas motare cacumina quercus. ¶ Per translationem etiam pro aspero, seuero, & crudeli. Plin. Epist. 7, 4. Sentiam Macri vt rigidam, durámque reprehenderunt. Mart. lib. 10, Nec tentiam Macri vt rigidam, durámque reprehenderunt. Mart. lib. 10, Nec dorcas rigido fugax leoni. ¶ Rigida caligo. Cicero 1. Tusc. Per speluncas saxis structas asperis, pendentibus Maximis, ibi rigida constat caligo inferùm. Rigida innocentia. Liuius 9. belli Maced. Inuicti à cupiditatibus animi, & rigidæ innocentiæ, contemptor gloriæ diuitiarum.

Rigeo, es, ui, Frigeo, vel durus & inflexilis sum præ frigore. ῥιγῶ, πιπάγα. Cicero 1. Tusculan. Cæteras partes incultas, quòd aut frigore rigeant, aut vrantur calore. Plinius maior libro 6. cap. 13, Verùm Asiæ quoque magna portio opposita Septentrioni, iniuria syderis rigentis, vastas solitudines habet. ¶ Rigere gelu, Liuius lib. 1. belli Pun. Homines intonsi & inculti, animalia, inanimáque omnia rigentia gelu, cætera visu quàm dictu fœdiora, terrorem innouarunt. Mart. lib. 1, Quæ dum miratur pingui se rore teneri, Concreto riguit vincta repente gelu. ¶ Rigētes oculi apud Plinium, qui non circumaguntur, vt ait Budæus. Rigens corpus nullo modo flexum. Quintilianus, Aduersa facies, demissa brachia, & iuncti pedes, & à summo ad imum rigens corpus. ¶ Huius composita sunt, Dirigeo, à quo Dirigesco: Obrigeo, à quo Obrigesco, quorum significata vide suis locis.

Rigesco, Frigesco. Per translationem Rigescere capitur pro indurari, vel erectum, seu contractum esse: quoniam quæ frigent, horrent, & indurescunt. Virgilius libr. 2. Georg. Aeráque dissiliunt vulgo, vestésque rigescunt. Vbi Seruius, Durantur, vt frangi potius, quàm scindi posse videantur.

Riguus, rigua, riguum, Vide RIGEO.

Rima, æ, Proprie fissura dicitur in tabulis malè iunctis, aut æstu fissis, quæ visui aditum præbet. χασμῳδία. Quanquam etiam generalius accipitur, vt fissuræ omnes, rimæ dicantur: & rimas agere quæcunque findūtur. Plin. lib. 15. cap. 8, Amurca subigi areas terendis mensibus, vt formicæ, rimæque absint. Cice. Attic. lib. 14, Tabernæ mihi duæ corruerūt, reliquæ rimas agunt. Virg. 1. Aenei. –laxis laterum compagibus omnes Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiscunt. Terent. Eunuc. Plenus rimarum sum, hac atq; illac perfluo. ¶ Imenire rimam, dicitur in tergiuersatores, inquit Erasmus, qui nulla in causa tot fidei vinculis possunt astringi, quin quo elabantur, aliquid inueniant. Plaut. in Casina, Iis præstigiis dux fuit vxor: ea hanc inuenit rimam. ¶ Rimas explere, dicuntur oratores, per translationem, quum verba infertiunt, vt pleniorem orationem faciant. Cicer. in Orat. Neque inferciens verba quasi rimas expleat, nec minutos numeros sequens, concidat, delumbétque sententias. Carminum item rimas explere dicuntur versificatores, qui tibicinibus parum insertis, carminis hiatum supplent. Huius diminutiuum est Rimula.

Rimosus, a, um, Quod est rimis plenum. χλειδώδης. Colum. libro 1. cap. 5, Quicquid ab inferiore mox apposueris, fissum erit, rimosúmque. Virg. 6. Aeneid. –gemit sub pondere cymba Sutilis, & multiam accepit rimosa paludem.

Rimor, aris, Diligenter quæro, scrutor, quasi rimulas quasque perquiro. ἰχνεύω. Tractum ab auibus, quæ escam inquirunt in terræ rimis. Virgil. lib. 1. Georg. Dulcibus in stagnis rimantur prata Caistri. Id est pascuntur in pratis, & cibum per omnes rimas terræ perquirunt. Cicero 1. de Diuinat. Sed tamen id quoque rimatur, quantum potest. Silius libr. 8, Quæ natura loci, quod sit rimabere solers Armorum genus. Rimari item cum epulis. Virgil. 6. Aeneid. de Tityo, –rostróque immanis vultur adunco Immortale iecur tundens, fœcundáque pœnis Viscera, rimatúrque epulis, habitátque sub alto Pectore. ¶ Interdum rimari est scindere, & quasi in rimas agere. διαχίζω. Idem 3. Georg. Ergo ægrè rastris terram rimantur.

Ringo, is, xi, rictum, Ringor deponens, Os torqueo, quod canes faciunt quum latrauerint sunt, vel quum ex ira in rugas didiucunt os. τὴν ῥῖνα συνάγειν. Hinc Ringi, pro irasci, indignari, allatrare, pulsare, cōuitiari, murmurare ponitur. Terent. in Phor. Quum ille & cura, & sumptu absumitur, dum tibi sit quod placeat, ille ringitur, tu rides. Dicitur autem ringi à narium tortura. nam ῥὶς naris dicitur: vt sit ringi, quasi narem agi, id est torqueri.

Rictus, us, Non solùm hiatum significat vnde verba exeunt, sed totam illam partē circa ipsum hiatum, quæ in homine ridente, vel alio modo os torquēte, lineis quibusdam terminatur, vt maximè sunt labia. σόμφος. Budæus, Rictus, est oris distentio, qualis esse solet in ridentibus. Mart. libr. 3, Quum comparata rictibus tuis ora Niliacus habeat crocodilus angusta. Contrahere rictum, eorū est qui mœsti, aut meditabundi sunt. συνέχειν διανοίαν. Putatur & Rictus esse figura in ore ad tempus aliquo modo contracta, vel producta, vel inuersa, vel extensa, quæ paulo post reditura sit in naturalem formam. Est & communis tam beluis, quàm hominibus. ¶ Didicere rictum, est ad hilaritatem impellere. Horatius, Ergo non satis est risu diducere rictum. Aliquando didicere rictum, est os aperire. Iuuen. sat. 10, Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum Contentus. ¶ Ponitur aliquando rictus, pro minaci habitu oris. Cic. Verr. 6. de Herculis statua, Vsque eò Iudices, vt rictus eius, ac mentum paulò sit atrocius. ¶ Dicimus & rictum in neutro genere. Lucret. lib. 5, Irritata canum quum primùm magna molossum Mollia ricta fremunt duros nudantia dentes. ¶ Aliquando accipitur pro rostro: vnde nonnulli à Græcis deductum volunt, apud quos ῥύγχος rostrum dicitur. Verisimilius tamen est à Latino verbo ringo, deriuari.

RIPA ALTA, ὀχθὴ ὑψηλή. Oppidum in Orientali parte Britanniæ, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 3.

Ripa, æ, Crepido, siue labrū amnis, hoc est terræ extrema ora, quæ vtrinque flumine alluitur. πλατυμών, ἴχθυς. Propriè enim fluminum & torrentium ripæ dicuntur, vt littora maris. Ouid. 1. Meta. –campóque recepti Liberioris aquæ pro ripis littora pulsant. Cæsa. 6. belli Gall. Erat inter Labienum atque hostem difficili transitu flumen, ripísque præruptis, &c. Inuenitur tamen Ripa etiam de mari dici. Plin. libr. 9. cap. 15, de mari Pontico, Thymni dextra ripa intrant, læua exeunt.

Ripula, diminutiuum. Cice. ad Attic. lib. 13, Et tamen hæc περιγραφία ripulæ, videtur habitura celerem satietatem.

Riparius, adiectiuum, Quod in ripis habitat. Plin. lib. 34. cap. 4, Ripariæ vō lucres, Idem lib. 30, Multò tamen efficacissimè ripariarum pulli: ita vocant in riparum cauis nidificantes.

Riparenses, dicebantur milites qui in Imperij limitibus excubabant pro Republica aduersus Barbaros: vt puta qui citeriores Rheni, & Danubij ripas, ad compescendas Germanorum, vel Sarmatarum excursiones insidebant. Horum meminit Iustinianus, C. de Re militari.

RIPHAEI montes, vide suprà, inter ea quæ ab Rh aspirato principiū sumūt.

RIPHEVS, vide RHIPHEVS.

Riscus, risci, Cistula est, inter prete Donato, pelle cōtecta. *ξύλινος*. Seruius verò ait esse fenestram paruam in pariete. Terent. in Eun. Abi, cistellam domo effer cum monumentis. P. vbi sita est? T. in risco.

Risus, huius risus, vide RIDEO.

Ritus, tus, Mos, & approbata consuetudo, quam omnes ratam habent. *ἔθιμον, θεσμοθεσία*. Festus, Ritus, mos est comprobatus in administrandis sacrificiis. Ouidius 2. Fast. Hinc populi ritus edidicere nouos. Tacitus lib. 2., Nisi certam ante diem profanos ritus exuissent. ¶ Accipitur tamē etiam generalius (quod & festus fatetur) pro quouis more, & quauis consuetudine. Cice. de Amicitia. De his qui pecudum ritu omnia ad voluptatem referunt. ¶ Legitur & ablatiuus rite, tanquam à nominatiuo rites, siue ritis. Stat. lib. 11. Theb. Hei mihi primitiis armorum, & rite nefasto Libatus.

Ritè, Idem quod rectè & bene, teste Pompeio. *καλῶς*. Varro à ritu dictum putat, propterea quòd quæ secundum ritum fiant, recta & rata sint. Cic. 2. de finib. Quæ potest appellari rite sapientia. Liu. lib. 4 Decad. 5, In mōte sacrificio rite perpetrato.

Rituales libri, Hetruscorum libri erant, teste Festo, in quibus scriptū erat quo ritu vrbes condantur, aræ ædesque sacrentur, curiæ, tribus, & centuriæ distribuantur. *θεσμοθετικὰ βιβλία*. Cice. 1. de Diuin. Quod Hetruscorum declarant, & aruspicini, & fulgurales, & rituales libri nostri etiā augurales.

Rituales, Qui eiusdem mulieris amore tenentur, *ἀντιερασταί*. Plaut. in Sticho. Eadem est amica amborbus, rituales sumus. Terent. in Eunu. Militē ego rituālem recipiēdum censeo. Translatio sumpta est vel à bæstiis quæ sitientes, quum ex eodem riuulo haustum petunt, prælium contra seinuicem concitant, vel à re rustica: nam rituales dicuntur ij quorum agros riuus aliquis disterminat, qui incertitudine, & mutatione crebra cursus, lites sæpe inter eos suscitat. Vlpianus de Aqua quotid. & æstiu. l. 1, Rituales qui per eundem riuum aquam ducunt, inter quos sæpe contentio est de aquæ vsu. ¶ Sine rituali diligere dicuntur ij qui stultè mirantur quod nemo alius concupiscat: sumpta allegoria ab amantibus, quibus est amica deformis, & quam alius nemo velit. Cic. ad Qu. Fratrem, libr. 3, O dij quàm ineptus, quàm se ipse amans sine rituali,

Rituālitas, atis, Æmulatio illa inter eos qui eandem amant. *ἀντιφιλία*. Cic. in Tusc. Obtrectare verò alteri, aut illa vitiosa æmulatione quæ rituālitati simīlis est.

Rituālis, & hoc rituale, vide RIVVS.

Riuiuus, Idem quod rituālis. *ἀντίερως*. Plaut in Asin. Cedit noctem filius riuiuus, amens ob raptam mulierem.

Riuus, Aqua fluens, à fonte vel flumine ducta. *ῥύαξ*. Cic. in Topicis, Tanquam riuorum à fonte deductio. Virg. 8. Eclog. Propter aquæ riuum viri procumbit in vlua. Horat. 3. Carm. Ode 16, Puræ riuus aquæ, syluáque iugerum Paucorū. Idem 2. Carm. Ode 3, –& obliquo laborat Lympha fugax trepidare riuo. Lapidosus riuus, Ouid. 3. Fastor. Sanguinis riuos vemens, Virg. 11. Aen. Lachrymarum riuus, Ouid. 9. Metam. ¶ Hinc deriuo, as, & corriuo, as, de quibus suprà suis locis.

Riuulus, li, diminutiuum, Paruus riuus. Cic. pro Cælio, Vt riuulus accersitus, & ductus ab ipso capite. Idem 1. Acad. Sed meos amicos, in quibus est studium, in Græciam mitto, id est ad Græcos ire iubeo: vt ea à fontibus potius hauriant, quàm riuulos consectentur.

Riuālis, le, Quod ex riuo est, siue quod in riuo nascitur. *ποταμηγέτ*. Colum. libr. 8. cap. 15. Datur cammarus, & riuālis alecula, vel liqua sunt incrementi parui fluuiorum animalia.

Rixa, æ, Lis, contentio, pugna, à ringendo, vt quidam volunt: quod priè est canum, quando irritantur. *ἔρις*. Cice. in Verr. Ecce autem noua turba, atque rixa. Ouid. 3. de Arte, Nec tua frangetur nocturna ianua rixa. Cice. ad Pætum, lib. 9, Etsi academiæ nostræ cum eo magna rixa est, Liu. 2. ab Vrbe, Consulum intercursu rixa sedata est.

Rixosus, a um, Contentiosus. *ἐριστικὸς, μάχιμος*. Festus, Rictus, rixæ, rixosè, ringitur, dici videntur quia in diuersum rumpantur, contrariáque sint recto. Colum. lib. 8. cap. 2. Non rixosarum auium laniſtæ, cuius plerunque, &c.

Rixor, aris, Iurgor, contendo. *ἐρίζω*. Cic. 2. de Orat. Quum esset cū eo Terracinæ de amicula rixatus. Plinius libr. 16. cap. 2, Et ipsos inter se rixantes, &c. Rixantur herbæ aridæ. Varr. 1. de Re rust. cap. 47, Aridæ factæ herbæ rixantur, ac celerius rumpuntur, quàm sequuntur. ¶ Rixari de lana caprina. Hor. 1, Epistol. 9, Alter rixatur de lana sæpe caprina. Prouerbium est in eos qui de re nihili disceptant.

R ante O

Robigo, ginis, siue Rubigo, Segetum morbus est, quem *πυρίλλαν* vocant Galli, quo spicæ torrentur, friatilésque reddūtur. *ἐρυσίβη*, Virg. 1. Georg. –vt mala culmos Esset robigo. ¶ Fuit & ROBIGO, Dea quædā apud Romanos, quæ auertendæ rubiginis causa colebatur. Ouid. 4. Fast. Flamen in antiquæ lucum robiginis ibat.

Robigalia, siue Rubigalia, lium, siue rubigaliorum, dies Festus erat, septimo Calendas Maias celebrari solitus, teste Festo, quo Robigo deo sacra fiebāt, vt robiginem, siue (vt hodie visitatius loquimus) rubiginem à segetibus auerteret. Est robigo, siue rubigo, *ἐρυσίβη*, Aristoteli, segetum morbus, quam *πυρίλλαν* vulgus Gallorum appellat, qua spicæ aduruntur, prorsúsque reddūtur friabiles. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 1, Quarto Robigum & Floram: quibus propitiis neque rubigo frumenta, atq; arbores corrumpit: neque non tempestiuè florent. Itaque publicæ Robigo feriæ. Robigalia: Floræ ludi, Floralia instituti. Plin. lib. 18. cap. 29, Tria tempora fructibus metuebant: propter quod instituerunt ferias, diésque festos, Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui vndecimo: quæ nunc agūtur ad VII. Cal. Maij, quoniam tunc ferè segetes rubigo occupat.

ROBIGVS, pen. prod. Deus, qui auertendæ rubiginis causa colebatur: de quo vide plura paulo antè in dictione ROBIGALIA.

Robur, siue Robor, oris, penul. correp. Propriè species est arboris glandiferæ durissimæ. *ἄγριος ἄκρ. τραχύφλοιος*. Plinius lib. 16. cap. 2. Roborum vastitas intacta, & congenita mundo. Cicero 2. de Diuin. Itaque perfracto saxo sortes erupisse in robore, insculptis priscarum literarum notis. Ibidem paulo post, Quis robur illud cernit, dolauit, inscripsit? Virgilius 1. Georg. –graue robur aratri. ¶ Per translationem sumitur pro animi fortitudine qua quis durat aduersus pericula. Cicero pro Fonteius tantum habuere animi, tantum roboris, &c. Idem de Orat. Virtutes, quæ in animi magnitudine & robore positæ sunt. ¶ Capitur & pro corporis firmitate, quæ aduersus omnes difficultates firmiter obnitūtur. *ἰσχὺς, ἀκράτημα*. Cicero pro Rosc. Amer. Messala, qui si iam satis ætatis, ac roboris haberet, ipse pro Sexto Roscio diceret. ¶ Demum omnium rerum firmitatem, duritiámque robur dicimus. Colum. libr. 2, Quod protinus exile natum sit, nunquam robur accipere manifestum est. Vnde Seruius dicit, Omne quod forte est, robur vocamus. Virgilius libro 7, –æternáque ferri robora. ¶ Robur item, teste Festo, in carcere dicitur is locus quò præcipitatur malefactorum genus: quòd antea arcis robustèis includebantur. De hoc robore meminit Plautus in Curc. At ego vos ambo in robusto carcere, vt pereatis, &c. Erat enim genus supplicij, quod idem Plautus in Pœnulo Codicem robustum vocat.

Roboreus, a, um, Quod est ex materia roboris. *δρύϊνος*. Colum. lib. 11. cap. 2, Materies si roborea est, ab vno fabro dolari ad vnguem debet. Ouid. 5. Fast. Tunc quoque priscorum virgo simulachra virorum Mittere roboreo scirpea ponte solet.

Roburneus, a, diectiuum. Quod ex robore nascitur. Colu. lib. 9. cap. 1. Nam vt graminibus, ita frugibus roburneis opus habent. Id est glandibus.

Robustèus, denominatiuum à robur. *δρύϊνος*. vt Robustea materies, quæ ex robore facta erat, vt esset durior. Varr. 1. de Re rust. cap. 38, In eo fit in medio robustea aliqua materies sit depacta, negant serpentem nasci.

Robustus, a, um, Quod est multi roboris. *ῥωμαλέος, ἐυτονος*. Col. lib. 2, Neque dubium est in robusto semine posse fieri non robustum. Virgil. 4. Ecloga. Robustis quoque iam tauris iuga soluet arator, Cice. 2. in Catil. Tertium genus est, ætate iam confectum, exercitatione robustum. Idē 5. Philip. Omne malum naseens facilè opprimitur: inueteratum sit plerunque robustius. Idem 2. Philipp. Sed hæc quæ robustioris improbitatis sunt, omittamus.

Roboro, as, pen. cor. Fortifico, firmo, robur addo. *πρατταίω, ἀπισχυρίζω*. Plinius lib. 10. cap. 33, Hirundines nidos luto construunt, stramento roborant. Cicer. 1. Offic. Catoni autem quum incredibilem tribuisset natura grauitatem, eámque ipse perpetua constantia roborauisset, sempérque in proposito, susceptóque consilio permansisset, moriendū potius, quàm tyranni vultus aspiciendus erat. Itē lib. 11. cap. 51, Vox roboratur XIII. annis: eadem in senecta exilior. ¶ Hinc componitur Corroboro, de quo suprà suo loco.

Roboraria. Antiqui appellauerunt omnia ædificia, septa, villas, quæ inclusa habent animalia: à tabulis roboreis, quibus septa erant antè quàm mœnibus cingerentur. *ἀγροφύλαττα*. Vide Gellium lib. 2. cap. 20.

Robus, robi, Apud veteres dicebatur rubeus: & Bouem robum idcirco rustici vocabant. Vnde & materia, quæ plurimas huius coloris venas habet, dicta est robus: & homines valentes, ac boni coloris, robusti. hæc Festus. ¶ Robus etiam genus tritici, maximè laudabile (vt inquit Colum. lib. 2, cap. 7,) quum & pondere, & nitore præstet.

Robusteus, Robustus, vide ROBVR.

Rodo, is, rosi, rosum, Propriè murium est, & similium qui detibus ferè semper aliquid demoliuntur. *κάρω*. Cic. de Diui. Quasi verò quicquam interfit, mures noctem & diem aliquid rodentes, scuta an cribra corroserint. Horatius 1. Serm. sat. 10, –& in versu faciendo Sæpe caput scaberet, viuos & roderet vngues. ¶ Per translationem quandoque pro detraho sumitur, siue obtrecto. Cicero pro Cornelio Balbo. More hominum inuident, in conuiuiis rodunt, in circulis vellicant. Flumina rodunt ripas, Lucret. libro 5, Ferrum roditur scabra rubigine, Ouid. 1. de Pon. Eleg. 1. Amicum absentem rodere. Horatius 1. Sermon. saty. 4. Dentem dente rodere, prouerbiū in illos qui carpunt eos qui pari sunt præditi mordacitate: aut qui lædi non possunt, neque sentiunt. Martial, libro 13, –quid dentem dente iuuabit Rodere? carne opus est, si fatur esse velis.

Rosio, onis. Plin. lib. 10. cap. 21, Succus decoctæ neruis prodest, & vesicæ, & intestinorum rosionibus.

Rogo, as. Posco. *αἰτέω*. Gellius lib. 13 cap. 20, Crepidariū cultellum rogauit à crepidario sutore. Plautus Rud. Intelligo: hanc quæ proxima est, illam pulsare iussisti, Atque aquam rogare. ¶ Quandoque oro, præcor. *λιτομαι*. Virgil. lib. 7. Aeneid. –littúsque rogamus Innocuum, & cunctis vndámque, aurámque patentem. Cicer. 1. Verr. Rogare & orare, ne illos supplices aspernarer quos me incolumi nemini supplices esse oportēret. ¶ Ponitur aliquando pro vtendum petere. Cicer. in Verrem. Profectò hinc natum est, Malo emere quàm rogare. Cato cap. 5, Duas aut tres familias habeat, vnde vtenda roget, & quibus det. ¶ Aliquando interrogare, quærere. *ἐρωτῶ*. Cicero Attico, Roga ipsum, quē admodum Arimini ipsum acceperim. Terent. Adelp. Nunc vbi me illic non videbit, iam huc recurret, sat scio, Rogabit me vbi fuerim. Idem And. –accedo ad pedissequas, Quæ sit rogo: sororem esse aiunt Chrysidis. ¶ Rogetquis, elegans loquendi formula, pro eo quod minus ornatè dicitur. Posset mea liquis interrogare: qua vtimur quoties per antipophoram taciturobiectioni volumus occurrere. Terentius in Eunuch. Roget quis, quid, tibi cum illa? ¶ Rogare sacramento milites, hoc est iureiurando eos astringere. Liuius 5. belli Macedo. Ex Sicilia Hispaniam petentem, tempestate in Africam delatū, scribit vagos milites de exercitu P. Africani sacramento rogasse. ¶ Rogare aliquē sententiam. Quint. lib. 6. cap. 3. Post

3. Post acceptam hæreditatem primus sententiam rogabatur. ¶ Rogare legem, id est statuere. *νόμον ἀνατίθεσθαι*. Solebat enim populus rogari, id est interrogari, num eam legem ratam velle. Gellius lib. 1, Lex deinde Licinia rogata est. Cice. 2. Philipp. Ego ad eum belli ciuilis causam attuli: ego leges pernicioſas rogaui. ¶ Composita sunt, abrogo, arrogo, corrogo, derogo, erogo, irrogo, prorogo, & subrogo: quorum significata vide suis locis.

Rogans, tis, participium. Ouid. 2. Amor. Eleg. 3, Mollis in obsequium, facilisque rogantibus esses. Idem in Episto. Medeæ, Et iterum scribo, mittóque rogantia verba. Idem 1. de Arte, Flectitur iratus voce rogante Deus.

Rogandus, a, um. Ouidius 3. Trist. Tunc quoque sollicita mente rogandus erit.

Rogatus, ta, tum. Plinius lib. 7. capi. 48, Rogatus sententiam in Consulatu. Ouidius 1. de Arte, Quæ dant, quæque negant, gaudent tamen esse rogatæ.

Rogatus, us ui, Actus rogandi. Cice. 1. de Natu. deor. Nam quum ferijs Latinis ad eum ipsius rogatu, accersitúque venissem, offendi eum sedentem in exedra.

Rogatio, onis, verbale. Legis quoque rogatio dicitur, quoniam rogare populum Magistratus solebant an id placeret quod statuerant. *νομοθεσία*. Hinc etiam derogare legi, & abrogare legem dicimus: de quibus abunde suprà dictum est. Rogationis autem nomine continetur lex, plebiscitum, & priuilegium: estque quasi caput & fons totius iuris popularis. Nam rogare populum, est agere cum populo, siue de re quauis ad populum referre, siue populum consulere. *κρεμαίζειν*. Qua in re hæc erant verba solennia, Velitisne, iubeatisne, Quiritesvt hoc, vel illud fiat. Vnde rogatio, quasi quædam interrogatio. Sueton. in Cæsare, Reditum in ciuitatem rogatione Plotia confecit, id est lege à Plotio lata. ¶ Festus rogationem videtur accipere pro priuilegio: eámque ita distinguit à lege, quòd hæc in omnibus & rebus & personis locum habeat: rogatio, de vno, aut certè paucis feratur, neque ad res omnes pertineat. Verba eius sunt hæc: Rogatio ea dicitur, quum populus consulitur de vno, pluribúsve hominibus, quod non ad omnes pertineat: & de vna, pluribúsve rebus, de quibus non omnibus sanciatur. Nam quod in omnes homines, réſve populus sciuit, lex appellatur. Itaque Gallus Aelius ait, Inter legem & rogationem hoc interest, Rogatio est genus legis: quę lex non continuò est, ea rogatio est: non potest non esse lex, si modò iustis comitiis rogata est. ¶ Ferre rogationem ad populum. Cæsar 3. belli Ciuilis, Item Prætoribus, Tribunísque plebis rogationes ad populum ferentibus, &c. ¶ Perferre rogationem, est per interrogationem populi legē perferre. Cice. ad Quint. Frat. lib. 2, Sed tamen suspicor per vim rogationem Caninium perlaturum. ¶ Accipere rogationem, id est legem accipere. Cice. ad Atti. lib. 1, Vt Consules populum cohortarentur ad rogationem accipiendam.

Rogatiuncula, diminutiuum. Cicero pro Domo sua, Eáque te ex vna rogatiuncula feciſſe.

Rogator, oris, verbale, Qui rogat. *ἐρώτης*. Cicero ad Atticum libro 16, Quanquam hæc epistola non suasoris est, sed rogatoris. Rogatores, Postulatores & mendici, qui eleemosynam postulant. *ἐπαίται*. Plautus, Vt rogator ostiatim petam panem. Rogator comitiorum, qui populum de comitiis consulit. Cice. 1. de Diuin. Qui recentibus comitiis in Senatum introducti negauerunt iustum comitiorum rogatorem fuisse.

Rogito, as, Frequentatiuum à rogo, Modò idem significans quod identidem oro. *λιτομαι*. Plinius, Patrem adit, rogitat vt sui miseretur. ¶ Modò iterum atque iterum interrogo. *ἐπερωτάω*. Virgil. 1. Aeneid. Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa. ¶ Hinc componitur Erogito, quod est interrogando extorqueo. Plautus in Capt. Ex hac statua ver to, quod est interrogando extorqueo. Plautus in Capt. Ex hac statua ver neccea volo erogitare, meo minore quid factum sit filio.

Rogitatio, verbale, Lex, plebiscitum. Plautus in Curc. Rogitationes plurimas propter vos populus sciuit.

Rogus, gi, Strues lignorum ad cremanda cadauera: ita dictus, quòd in eo dij manes rogentur. *πυρά*. Plaut. in Menæch. Agè sanè igitur, quando æquum oras, quàm mox incendo rogum? Cice. 3. de Finib. Ne si beatus vnquam fuisset, beatam vitam vsque ad illum à Cyro extructum rogū Indus, quum ascenderet in rogum ardentem, O præclarum discessium, inquit, è vita: quum, vt Herculi contigit, mortali corpore cremato, in lucem animus excesserit. Virgil. 4. Aenei. Hoc rogus iste mihi, hoc ignes, arǽque parabant. Idem 4. Georg. Impositique rogis iuuenes ante ora parentum.

Rogalis, le, vt Ignis rogalis. Stat. 1. Theb. –hæc igne rogali Fulgurat. Oui. 3. Amor. Eleg. 8, Téne facer vates flammæ rapuere rogales?

ROMA, *ῥώμη*, Vrbs Italiæ, regina vrbium, & totius propemodum orbis olim caput: de cuius origine, & nominis ratione non satis conuenit inter scriptores. Vulgatissima tamen est opinio, à iuuentute Albana conditam fuisse, ducibus Romulo & Remo nepotibus Numitoris: atque à Romuli nomine Romam fuisse appellatam, non autem Romulam, ne nominis diminutio vrbis maiestati quippiam detraheret. Alij multis ante Romulum seculis conditam volunt, primúmque Valentiam appellatam: Romam autem dici cœpisse post Euandri & Aeneæ aduentum, qui Latina voce in Græcam eiusdem significationis transiata, *ῥώμην* appellauerunt. Sunt præterea qui existiment Aeneæ neptem fuisse, & Ascanij filiam, nomine *ῥώμην*, à cuius nomine vrbi huic nomen fuerit impositum. Nec desunt qui Troia capta Achiuos quosdam ea in loca venisse asserant, quúmque in Palatino monte oppidum condidissent, à nonnullis captiuæ nomine *ῥώμην* appellasse. Sunt & aliæ non paucæ hac de re scriptorum opiniones, quas hîc breuitatis causa omittimus. Siquis tamen nosse cupiat, adeat Pompeium Festum, de Antiqua. vocum significat. libro 16. Id certè constat, à tenuissimis ortam esse principiis: primúmque in Palatino monte conditam fuisse: sæpiúsque deinde pomœria eius fuisse prolata. Scribit enim Plinius lib. 3. capi. 5, Vespasiani temporibus ambitum vrbis fuisse XIII. M. CC. passuum. Vopiscus autem tradit, Aurelium Imperatorem ambitum eius ad triginta millia passuū amplíasse. A Roma fit gentile Romanus. *ῥωμαῖος*. vt, Romani rerum domini, apud Virgilium 1. Aeneid.

Romanus, a, um, politicum: vt, Arces Romanæ, apud eundem 2. Georg.

Romanensis: qua voce propriè significatur is qui alibi ortus, Romæ versatur: vnde etiam Cato de Re rust. Romanensem falem appellat, non Romæ factum, sed qui Romæ vendebatur.

Romanicus, a, um, adiectiuum. *ῥωμαϊκὸς*, denominatiuum à Roma deductum: vt, Aratra Romanica, id est Romæ facta. Cato capi. 135, Aratra in terram validam Romanica bona erunt, in terram pullam Campanica, iuga Romanica optima erunt.

ROMANA porta. In infimo cluo Victoriæ fuit, à Romulo primùm instituta, gradibúsque quibusdam in quadraturam formata. Appellata est autem Romana à Sabinis præcipuè, quibus ea proximus aditus erat Romam. Hæc Festus. Vulgò tamen, eodem Festo referente, Romana porta dicta est, vbi ex epistylo aqua defluebat: qui locus ab antiquis dictus est Ad statuas Cincias, quòd ibi olim fuerit sepulchrum eius familiæ.

ROMANVLA porta. teste Varrone lib. 4. de ling. Latina, in Palatino monte fuit, gradus habens in naualia. ad Volupiæ sacellum.

ROMVLVS, *ῥωμύλος*. Martis (vt Romani credi voluerunt) ex Ilia filius, & nepos Numitoris, & frater Remi, eodem cum illo partu editus. Erat enim Numitori frater nomine Amulius, præferoci ingenio: qui non contentus fratri natu maiori imperium præripuisse, vt posteritati quoque suæ tyrannidem constabiliret, prolem illius masculam interemit. Iliam quoque, vt spem omnem nepotum fratri eriperet, sub specie honoris virginem Vestalem legit, eóque modo perpetua virginitate damnauit. Ea tamen postea grauida deprehensa, gemellos peperit: quos Amulius in Tyberim abiici iussit, matrem autem arctissima custodia asseruari. Verùm quum id temporis Tyberis extra ripas restagnasset, nec adiri vsquam ad iusti amnis cursum posset: qui mergendorum puerorum negotium susceperat, in proxima eos alluuie, vbi postea rumina lis ficus fuit, expositos reliquit. Vbi à Faustulo regij pecoris magistro inuenti sunt, & Laurentiæ vxori educandi traditi: quæ quòd vulgato corpore quæstum faceret, ideóque lupa inter pastores vocaretur: factus est locus fabulæ, Romulum & Remum à lupa educatos fuisse. Hi postea quum adoleuissent, de genere suo à Faustulo edocti, Amulium trucidant: auúmque Numitorem in regnum restituunt. Nec ita multo pòst collecta magna pastorum manu, vrbem nouam in Palatino monte, vbi educati fuerant, ædificant. Et quoniam fratres gemini erant, nec ætatis verecundia differentiam facere posset, orta inter eos contentione, vter nouæ vrbi nomen daret, & conditam imperio regeret, placuit rem auium iudicio permittere. Quúmque Remo in Auentino vultures sex priores, Romulo autem in Palatino duodecim, sed posteriores apparuissent: illo, tempore: hoc, numero se potiorem esse asserente: exorta inter pastores primùm altercatio est, quæ deinde ad manus peruenit. Ibi Remus in turba ictus cecidit. Vulgatior fama est, ludibrio fratris Remum nouos muros transiliisse: inde à Romulo, siue à Celere quodam Romuli iussu fuisse interfectum. Solus itaque regno potitus Romulus, vt vrbem incolis frequentiorem redderet, Asylum aperuit Senatores centum quos ab honore Patres appellauit, conscripsit. Vicinis connubia negantibus virgines quæ ad Consualium spectaculum conuenerant, rapuit. Ceninenses bellum inferentes prælio vicit, Regéque obtruncato, Ioui Feretrio opima spolia obtulit. Atemnates deinde, & Sabinos prælio superatos in ciuitatem recepit. Fidenates acie fudit, & ad oppidum fugientes insecutus, vrbem eodem impetu cepit. Veientibus post aduersam pugnam pacem petentibus, centum annorum indicias concessit. Hisce rebus gestis, quum ad Capreæ paludem contionem haberet, ingenti coorta tempestate repentè nusquam comparuit, Patrum (vt creditur) manibus discerptus. ¶ Fuit & Romulus quidam Grammaticus, qui Græcis scriptoribus qui in scholis docebantur, subiatis, Latina induxit. Hic ad centesimum vsque annum vixisse traditur: interrogatúsque quánam ratione vitam tandiu propagasset, Intus, inquit, vino, foris oleo.

Romuleus, lea, leum, adiectiuum: vt Vrbs Romulea, apud Ouidium, 15. Metamorpho.

Romulus, a, um: vt Tellus Romula. Virgil. 6. Aeneid. –nec Romula quondam Vllo se tantùm tellus iactauit alumno.

Romilius, a, um: vt Tribus Romilia. Cice. de Leg. agra. Respondit se à tribu Romilia initium facturum.

Romulides, dæ, *ῥωμυλίδης*, Idem quod Romanus, à Romulo. primo vrbis conditore. Persius saty. 1, Ecce inter pocula quærunt Romulidæ saturi, quid dia poëmata narrent.

Ronchus, vide RHONCHVS.

Ros, roris, Humor qui sereno tempore de cælo fluit, serena nocte, non gelu, neque arboribus, neque ventis existentibus. *δρόσος*. Aristoteles libro 1. Meteor. scribit rorem fieri ex vaporatione modica, quum pluuia ex largo vapore progeneretur. Apuleius libro de Mundo, Ros nocturnus humor quem serenitatis tenuitas spargit: à Græcis dicitur *δρόσος*. Virgilius 2. Georg. Exigua tantùm gelidus ros nocte reponet. Cicero 1. de Diuin. Quum primùm gelidos rores Aurora remittit. Ouidius 3. Metamor. Virgineos artus liquido perfundere rore. Virgilius octaua, Ecloga, Quum ros in tenera pecudi gratissimus herba est.

Rorifer, ra, rum, *ἀροτρόδρος*. vt Aurora rorifera. Seneca Hippol. Quà rorifera mulcens aura Zephyrus vernas euocat herbas. Biga Lunæ rorifera. Stat. 1. Theb. Rorifera gelidum tenuauerat aëra biga. Lucret. lib. 6, Hinc vbi rorifera terram nox obruit vmbris.

Universidad de Deusto Biblioteca

Rorulentus,a,um,Quod est plenum rore. ἀεροφόρε, ωεπλήρεσ&. Col.lib. 5.Cauendum ne aut Septentrionalibus ventis,aut rotulentæ,sed siccæ serantur vites.Idem libro 12.cap.38,Rorulentæ baccæ ne legantur cauendum.

Roscidus,a,um,Quod est rore perfusum : vnde Nox roscida dicitur quæ rore humecta est. ἀεροφόρε. Plin.lib.18,Quidam pridie rigant prata:vbi sunt rigua , noctibus roscidis siccari melius.¶ Similiter Mala roscida, quæ matutino rore humecta sunt. Virgil. 8. Ecloga, Sepibus in nostris paruam te roscida mala (Dux ego vester eram) vidi cum matre legentem. Aurora roscida, Ouid. ad Liuiam. Gramina roscida , Claud. 2. de Rap.Proserpinæ.Mella roscida,Virgil.4. Ecloga. Pruina roscida foliis excussa.Ouid.5.Fast.

Rorarij,Leuis armaturæ milites dicebantur,qui antequam acies congrederentur , fundis & lapidibus pugnæ præludebant. γυμνῆται ,ἀκροβολισταί.Rorarij dicti teste Nonio,quod illi prælium, vt ros pluuiam, antecederent.Idem & Ferentarij dicuntur,teste Festo.Liuius,Nam & rorarij procurrebant inter antepilanos. Hinc Rorarium vinum dicebatur, teste eodem Festo,quod rorariis militibus dabatur.

Rorat,Verbum est ex eorum genere quæ Grammatici vocant verba excepte actionis,quemadmodum pluit,& ningit,per se sine nominatiui adminiculo sensum explens : est enim rorat, idem quod ros decidit. ἀροῖσει.Colum.lib.11.cap.3. Idibus Octobris, & sequenti biduo interdum tempestas, nonnunquam rorat. ¶ Per translationem accipitur pro guttatim distillare. Virgil. 8. Aeneid. Raptabátque viri mendacis viscera Tullus Per syluam,& sparsi rorabant sanguine vepres.Ouid.3.Metam. Vndique dant saltus,multáque aspergine rorant:Emergúntque iterum, redeúntque sub æquora rursus:Inque chori ludunt speciem,&c.¶ Aliquando admittit post se accusatiuum:vt,Rorare imbrem.Plin.libro 17. cap.10,Periculum tantum eo die est,si roraverit quantulumcunque imbrem.¶ Roror,passiuum, pro irroror, siue irrigor,aut madefio. Ouid. Epist.21,Scribimus,& lachrymis oculi rorantur obortis.

Rorans,tis,participium. Virgil.3.Aeneid.Ter spumam elisam, & rorantia vidimus astra.Cice.de Senect.Pocula,vt in Symposio Xenophontis,minuta,atque rorantia.

Roratus,a,um,Ouid.3.Fast.Mollis erat tellus,rorata mane pruina.

Roratio, onis, Morbus est vitium , quum illæ desorescentes rore lædantur : priuśque corrumpuntur,quàm in acinos transformentur. ἀροωσμός. Cui vitio affine est illud quod Galli *Colaturam* vocant, quum acini iam nati aut decidunt , aut indurescunt in callum.Vtriusque meminit Plinius lib.17.cap.24,Syderationis (inquit) genus est in vitibus desorescentibus roratio:aut quum acini,priusquam crescant,decoquuntur in callum.Theophrastus lib.4.de Plantis,Roratio,inquit,fit quum vitis desorescens irroratur. Propter hoc vitium Floralia ab antiquis instituta sunt, autore Plinio libro 18.capi.29.Floralia quarto Calendas Maij instituerunt anno Vrbis quingentesimo sextodecimo ex oraculis Sibyllæ:vt omnia bene desloresserent.Et paulo pòst, Aliud hoc quatriduum est, quo neque rore sordere velint : exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidés:& multo minus plenilunio incidere, &c.

Roresco,cis,Roscidus fio,rore aspergor:ab inusitato verbo Roreo. ἀροεῖσθμαι.Plin.lib.18.cap.33,Aquilonem prænuntiat terra siccescens:sed roriscens repentè Austrum immittet.

Rosa, rosæ , Flos è spina nascens. ῥόδον. qui propter pulchritudinem , & suauem odorem Veneri sacer est:& fortasse non absurdé:quia sicut rosa breui viget, ita & venerea voluptas. Quo pacto autem rosa, quæ prius candida fuit , cruore Veneris infecta , purpureum colorem traxerit, ex Aphthonij fabella cognoscres.De rosis plura apud Plinium,lib.21,inuenies:& Theophrastum lib.6.capi.6, & 7. & Dioscoridem,lib.3.capi.132. Cice.5.Tusculà.An tu me in viola putas,aut in rosa dicere?Idem 3.Tuscul.Sertis redimiri & rosa.Virgil.4.Georg.Primus Vere rosam,atque Autumno carpere poma.Horat.2.Carm.Ode 3,Huc vina,& vnguenta, & nimium breuis Flores amœnæ ferre iube rosæ.¶ Rosa,pro oleo rosaceo,apud Celsum lib.8.capi.4. Quòd si membrana per inflammationem intumuerit,infundenda erit rosa tepida.

Roseus,a,um,Qui rosæ colorem imitatur. ῥοδινός, ῥοδοειδ. vt, Pannus roseus,Rosea vestis.Plinius, Asini à coitu spuma collecta roseo panno, & inclusa argento,venerem stimulat. Virgil. 12.Aeneid. Et roseas laniata genas. Idem 6.Aeneid. Hac vice sermonum roseis Aurora quadrigis Iam medium ætherio cursu traiecerat axem.Idem 2.Aeneid. –roseóq; hæc insuper addidit ore.

Rosaceus,a,um,Quod ex rosa factum est. ῥόδινος&. vnde Rosaceum oleum, ex rosis.Plinius lib.20.cap.3,Succus ex strigmentis illitus cum rosaceo & aceto,febrium ardores refrigerat.

Rosarium, rij, Copiam fructuum significat vno loco rosas gignentium. ῥοδωνιά. Plinius lib.31.capi.11,Rosaria à Fauonio fossa oportet esse,iterúmque Solstitio.

Rosetum,Significat locum rosis consitum. ῥοδωνιά. Virgil.5.Ecloga, Puniceis humilis quantum saliunca rosetis,Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

Roscidus,vide ROS.

ROSCIVS, Histrio insignis fuit Ciceronis ætate , in arte sua vsqueadeo absolutus, vt siquem significare velimus cæteris sui generis hominibus præcellere,Roscium λαικῶν appellemus.Roscij(inquit Festus) dicebantur in omnibus perfecti artibus : propterea quòd Roscius quidam perfectus vnus in arte sua,id est Comœdia iudicatus est. Cice. de Orat. Roscius hoc iandiu est assecutus, vt in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur.Horat.2.Epistò.1,Quæ grauis Aesopus,quæ doctus Roscius egit.Hunc primum in scena personæ vsum ferunt,quòd & Strabo esset,& aspectu fœdus.Tantum tamen pronuntiandi suauitate valuit,vt populo sine persona gratior esset:quod & Cicero testatur lib. 2. de Oratore , Gratia verò apud summos etiam viros tantum valuit,vt à Fannio de societatis cuiusdam rationibus in iudicium vocatus,Ciceronis patrocinium meruerit : qua de re etiam hodie extat Oratio,quæ pro Quin. Roscio Comœdo inscribitur. Quin. & librum conscripsit , in quo histrionicam cum eloquentia comparare conatur. Cum Cicerone quoque aliquando certasse dicitur , num ille eandem rem sæpius oratione,an ipse gestu variaret.¶ Fuit & alter Roscius,prænomine Sextus,ex municipio Amerino,cuius quum pater noctu à cœna rediens, Romæ occisus esset,filius ab iis qui bona eius a Sylla emerant (curauerant enim vt mortuus inter proscriptos referretur) parricidij accusatus,defensus est à Cicerone vigesimumtertium,(si Cornelio Nepoti credimus) aut certè (vt aliis placere video) vigesimumseptimum annum agente:quæ oratio etiam hodie omnium manibus teritur. Meminit huius orationis Cicero ipse in Bruto,Prima(inquit)causa publica,pro Sexto Roscio dicta,tantum commendationis habuit,vt non vlla esset quæ nostro digna patrocinio videretur.¶ Fuit & Roscius quidam Otho,Trib. plebis, qui legem tulit vt Equitibus Romanis in Theatro XIIII. gradus proximi assignarentur , qui censum CCCC. H–S haberent.author Liuius.

ROSEA, Campus in agro Reatino, quòd in eo arua rore humida semper serantur. Var.1. de Re rust.capi.7. Cæsar Vopiscus Aedilitius , causam quum ageret apud Censores, campos Roseæ Italiæ dixit esse fumen, in quo reducta pertica postridie non appareret propter herbam.

Roseus,vide ROSA.

Rosio,vide RODO.

Rosmarinus, siue (vt apud Plinium legitur) Rosmarinum , in quadruplici est differentia.λεβανωτίς.Sunt enim duo eius genera fœcunda,quorum alterum folia habet fœniculi crassiora,& latiora,in rosæ speciem, humi sparsa,iucundè olentia,caulem cubiti altitudine, multis concauui alis : in cacumine vmbellam , in qua semen nascitur copiosum , candidum,sphondylo simile , rotundum, angulosum , resinaceum , quod in mandendo linguam exurit. radicem autem prægrandem , candidam, thus redolentem : vnde & rustici *incensoriam* appellant, Alterum superiori omnino consimile est, semen ferens latum, nigrum vti sphondylion,sed minimè exurens,radice foris nigra,sed intus si frangatur,alba. Tertium , quod ad superiorum differentiam sterile dicitur , superioribus non dissimile:sed neque caulem, neque florem, neque semen emittit:nascitur in saxosis & asperis. Quartum , quod Græci non absolutè λεβανωτίδα, sed cum adiectione quadam λεβανωτίδα τραγανοειδὲς appellant.frutex est notissimus,nulquam non apud nos in hortis obuius, in agro autem Narbonensi sponte tanta prouenieos copia,vt non temerè alio ligno ad ignem vtantur. λεβανωτίδα autem vocant Græci eadem ratione qua superiora genera , quòd scilicet thuris odorem referat. τραγανοειδὲς autem,hoc est coronariam, quòd coronamentis soleat intexi.Plin.lib.19.cap.12,Libanotis locis putridis & macris,ac roscidis seritur semine. Radicem habet olusatri , nihil à thure differentem. Vsus eius post annum stomacho saluberrimus. Quidam eam nomine alio rosmarinum appellant.Idem lib.17.cap.13,Sabina herba propagine seritur,& auulsione tradunt fœce vini,aut è parietibus latere tuso mirè aliisdem modis rosmarinum serunt, & ramo : quoniam neutri semen. Sic lib.24.cap.11.& Colu.lib.9.cap.4.

Rosmaris,Frutex odoriferus,qui & rosmarinus dicitur. λιβανωτίς.Ouidius 3.de Arte, –tegit arbutus herbam, Rosmaris, & laurus , nigráque myrtus olent.

Rostellum,vide ROSTRVM.

Rostrum,rostri,Quo aues cibum capiunt. ῥύγχος&. Cice.1.de Natu.deorum,Procero,corneóque rostro aues.Ouid.6. Fast. Grande caput, stantes oculi,rostra apta rapinæ,Cauties pennis,vnguibus hamus inest.Virgil.6.Aeneid. –rostráque immanis vultur obunco Immortale secat tundens , &c.¶ Nec solùm de auibus , sed de reliquis quoque animalibus, & de ipso homine dicitur.Plaut.Menæch. Apud mensam plenam hominirostrum deliges.Plin.Et mugilis rostrum.Caprarum rostra.Varro 2. de Re ru.cap.3,Duo enim genera earum, sub rostra duas vt mammulas pensiles habeant,quòd hæ fœcundiores sint. Canum. Plin.lib.8.capi.4, Quum significans demonstratio est,cauda primùm,deinde rostro.Ibidem,Ventos & odorem captantes,prodentésque rostro cubilia. Suum. Cice.1. de Diuinat. Sus rostro si humi a literam impresserit , num propterea suspicari poteris Andromacham Ennij ab ea posse describi?¶ A similitudine autem rostri auium , pars nauis exporrecta, & acuminata, ex ære,ferróve.in prora eminens,rostrum appellatur. ἔμβολον&. A.Hirtius de bello Alexand. Nauibus actuariis , quarum numerus erat satis magnus,rostra imposuit. ¶ Rostra,orum, Polybio templum erat Romæ in foro , ante curiam Hostiliam , pulpitum habens nauium Antiatium rostris adornatum : ex quo ad populum concio haberi solebat. ἐμβολεῖα. Liuius lib.8.Decad.1,Naues Antiatium partim in naualia Romæ subductæ,partim incensæ : è rostrisque eorum suggestum in foro extructum adornari placuit,Rostráque id templum appellatum.

Rostratus,a,um,Rostro armatus : vt, Naues rostratæ, Quæ in prora æneo munitæ erant rostro, quo in hostium naues cum impetu impacto, sæpe eas dissoluebant. ἀκαπιβόλοι. Liuius 4.Decad.lib.6,Vna & octoginta rostratis nauibus,multis præterea minoribus,quæ aut apertæ,rostratæ : aut sine rostris speculatoriæ erant, Delum traiecit.Idem lib.8.belli Punici,Prouinciæ ita decretæ:alteri Consuli Sicilia,& triginta rostratæ naues,quas C.Seruilius superiori anno habuisset.eædem & æratæ dicebantur.Cæsar 2.belli Ciuilis,Interim L.Nasidius ab Cn.Pompeio cum classe nauium fedecim,in quibus paucæ erant æratæ. ¶ Corona rostrata,id est naualis , quòd exiguis quibusdam veluti nauium rostris exornata sit.Plinius libro 16.capi.4,Ciuicis eedunt murales, vallaréque, & aureæ, quanquam prælio antecedentes : cedunt & rostratæ , quanuis in duobus ad hoc æui maximè celebres.M.Varrone è piraticis bellis,dante Cn. Pompeio : itémque M.Rgrippa , tribuente Cæsare è Siculis,

Tempora

ROT

Tempora rostrata,id est nauali,siue rostrata corona exornata.Virgilius 8.Aeneid.Cui belli insigne superbum Tempora nauali fulgent rostrata corona.Rostratus impetus,qui fit rostro impacto, apud Plinium lib. 10.capi.12.

Rostro.as, Rostrum impingo, rostro penetro, Plin.lib.10. capi.19, Omne aruum rectis sulcis,mox & obliquis subigi debet:in collibus transuerso tantùm monte aratur , sed modo in superiora , modò in inferiora rostrante vomere.id est,rostrum impingente,ait Budæus.

Rostellum,li,Paruum rostrum. ῥύγχιον. Plinius lib.30.cap.11,Muris rostellum.Colu.lib.8.cap.5,Animaduertat an pulli rostellis oua percuderint.

Rota,æ,Cuius conuersione currus procedit:à rotunditate, seu à ruendo: ruit enim facilè in suos orbes. τροχός. Plaut.in Captiuis , Pro rota me vti licet:Vel ego huc,vel illuc vortar,quò imperabitis.Plin.lib.16.capi. 40, Sed lignum non alio penè, quàm ad radios rotarum vtile. Horat.1. Epist.18.–Si te puluis,strepitúsque rotarum,Si lædit caupona,Ferentimum ire iubebo.Ouid.2.Metamor.Hac sit iter, manifestáque signa rotæ videtis.¶ Figuratè tamen rota accipitur pro toto curru.Virgil.12. Aen. Eque rotis magnam respexit ad vrbem. Cice. in Arati Phænom. Hunc tangit rota feruida Solis. ¶ Rota Fortunæ, id est inconstantia , & volubilitas.Cice. in Pisonem, In quo ne tum quidem Fortunæ rotam extimescebat. ¶ Rota, tormenti genus. Cice.5. Tusc. In eo etiam putatur dicere,In rotam beatam vitam non ascendere.¶ Rotæ etiam à Latinis dicuntur capræ quædam feræ , quarum magna est copia in Samothrace insula.Varro lib.2.capi.11.Etiamnunc multis in locis pecudum ferarum genera sunt aliquot:vt in Phrygia ex ouibus,vbi greges videntur complures : vt in Samothrace caprarum,quas Latinè rotas appellant. ¶ Est & Rota,pisces,siue bellua marinæ genus,à rotæ,quæ in curru voluitur, similitudine dictum.Plin.li.9.ca.4.Apparent & Rotæ appellatæ à similitudine , quaternis distinctæ radiis , modiolos earum oculis duobus vtrinque claudentibus.¶ Rota item in figlinis dicitur,qua fictilia tornantur:cuius primum inuentorem fuisse tradunt Anacharsin Scytham, aut(vt alij malunt)Hyperbion Corinthium.Horat.de Arte,–amphora cœpit Institui:currente rota cur vrceus exit?

Rotula,est diminutiuum. τροχίσκος. Plin.lib.18.capi.18, Galliæ verò duas addiderunt rotulas.

Roto,as,Verto,in modum rotæ verso,circumago. γυρῶ , κυκλῶ. Martialis lib.1, Præceps sanguinea dum se rotat vrsus arena, Implicitam visco perdidit ille fugam.Ouid.4.Metamor.Déque sinu matris ridentem, & parua Learchum Brachia tendentem rapit.& bis tèrque per auras More rotat fundæ , rigidóque infantia saxo Discutit ora ferox. Lucret. lib.6, –rotántque canis flammam fornacibus intus. ¶ Rotare item se pauore dicuntur.quum veluti pulchritudinem suam admirantes,gemmanes caudæ pinnas in orbem explicant, rotæque orbem imitantur. πραίδεσθαι.

Rotans,tis.Horat.4.Carm.Ode 11,Sordidum flammæ trepidam rotantes vertice fumum.

Rotatus,a,um.Ouid.ad Pisonem, –& nunc ceruice rotata Incipit effusos ingyrum carpere cursus. Iuuenal.Saty.6, –aut curtum sermone rotato Torqueat enthymema.

ROTHOMAGVS, siue Rhothomagus, ῥοθόμαγος&, Vrbs Velicassiorum, in Gallia Lugdunensi,ad Sequanam fluuium,teste Ptolemæo lib.2.capi. 8.Vulgò Rouan.

Rotundus,a,um,Idem quod globosum,hoc est quod globi siue sphæræ figuram habet,vnica superficie contentum,& in medio sui punctum habens,à quo omnes lineæ ad circunferentiam ductæ,sunt æquales. σφαῖρα, σφέγγυλον, σφαιροειδὲς, σφαιροειδία. Dictum Rotundùm,(vt quidam volunt)à retundendo,quòd omnis vndique retusa sit angulorum asperitas.Plin.lib.10.cap.52,Aquatilium oua rotunda.Ibidem, Oua exeunt à rotundissima sui parte,dum pariuntur.Cice.1.de Natu. deorum. Nunc autem hactenus admirabor eorum tarditatem,qui mundum animantem , immortalem , & eundem beatum & rotundum esse velint, quòd ea forma neget vllam pulchriorem esse Plato.Horat.8.Epod.Nec sit marita,quæ rotundioribus Onusta baccis ambulet.Cice.de Vniuersi. Idque ita tornauit , vt nihil effici possit rotundius , nihil vt asperitatis alterneti.Ibi offensionis,&c.Colu.lib.8.capi.8,Quum deinde quis voluerit quamplurimos mares excludi,longissima quæq;, & acutissima oua subiiciet : & rursus quum fœminas, rotundissima.¶ Ore rotundo loquens,est volubili,& concinno orationis genere vti.Horat.in Arte, Graiis ingenium , Graiis dedit ore rotundo Musa loqui. Gell. Crispum sanè qui,est volubili,& concinno orationis genere vti.Horat.in Arte, Graiis dedit ore rotundo Musa loqui. Gell. Crispum sanè agmen orationis,rotundúmq;,ac modulo ipso numerorum venustum. Cice.in Orat. Thucydides autem præfractior , nec satis (vt ita dicam) rotundus,primus instituit dilatare verbis.Rotundæ clausulæ dicuntur, intra quas sententiæ clauduntur cum sequentibus non hærentes.Budæ.

Rotunditas,atis.Plinius lib.1.cap.3,Cornibus quæ sunt rotunditate præpilata,ad latera porrectis.Ibidem,cap.36,Rotunditas oris.

Rotundè,aduerbium.Cic.4.de Finibus,Ista ipsa,quæ tu breuiter, Regem, Dictatorem,diuitem solum esse sapientem,à te quidem aprè, ac rotundè,&c.

Rotundo,as,Rotundum facio. σφαιρόω. Cice.de Vniu. Quúmque similem vniuersitatis natura efficere vellet,ad volubilitatem rotundauit. Vitruuius lib.10.cap.11,Id ad circinum rotundatur.¶ Per translationem accipitur pro expleresiue perficere, eo quòd rotunda forma nulla sit perfectior. Horat.1.Epistò.6,Mille talenta rotundentur:totidem altera:porro Tertia succedant.

Rotundatio,verbale. σφαίρωμα. Vitruu.lib.10.cap.11,Sic & in rotundatione & in longitudine æqualia spatia fient.

ROXANA, siue potius Rhoxana,vide suprà, inter ea quæ ab Rh, aspirato initium sumunt.

ROXICVM, Apud Ptolemæum lib.3,ciuitas est Corsicæ insulæ:nunc vulgò Rogelo dicta.

R ante V.

Rubedo,Rubefacio,vide RVBEVS.

Rubellianæ vites,siue rubellæ,quæ dicantur,vide RVBELLVS.

Rubellio,onis,Piscis est prægrandi capite,ex genere mullorum, (quem ῥυθμῖνα vocat Aristoteles,vt Gaza arbitratur) à coloris rubedine nomen habens.Vnde & Galli *rougeretum* appellant. Hic in vino necatus, in posterum vini tædium inducit.Plinius lib.32.cap.10,Mullus in vino necatus,vel pisces rubellio,iis qui inde biberint,vini tædium affert.

Rubeta,æ,Ranæ genus venenosum,in sicco semper viuens.& à rubis nomen trahens,in quibus plerunque victitat. φρύνη&. Iuuen.Saty.1, –quæ molle Calenum Porrectura viro miscet sitiente rubetam.Plinius lib.8. cap.31.Auxiliantur contra ranam rubetam.Idem lib.32.cap.5,Sunt quæ in vepribus tantùm viuunt,ob id rubetarum nomine,vt diximus, quas Græci phrynos vocant.grandissimæ cunctarum, geniculis veluti cornibus,plenæ veneficiorum.Mira de his certatim tradunt autores.

Rubeus,a,um,& Rufus, generalia nomina sunt, ad omnia quæ quomodolibet rubent. ἐρυθρός. Etenim sanguineus, croceus, aureus, ostrinus, fuluus,flauus,rubidus,phœniceus,rutilus,luteus,spadiceus,rubet seu rufi coloris sunt,aut acuentes eum,& quasi incendentes,aut cum colore viridi miscentes,aut nigro infuscantes. Gellius lib. 2. capi.26,Sed quum aliter rubeat ignis,aliter sanguis,aliter ostrum,aliter crocum:has singulas rufi varietates Latina oratio singulis,propriisque vocabulis non demonstrat:omniáque ista significat vna ruboris appellatione : quum tamen ex ipsis rebus vocabula mutuatur,& igneum aliquid dicit & flammeum,& sanguineum, & croceum, & ostrinum, & aureum.Sunt tamen qui negent rubeum Latinam vocem esse:illicè certè constat rubentem, seu rubrum colorem vsitatius dici,quàm rubeum.

Rubeo,bes,bui,Rubens sum. ἐρυθραίνομαι , ἐρυθρῶ. Virgil.2. Georg. Sanguineisque inculta rubent auiaria baccis Idem 4.Georg.Antè nouis rubeant quàm prata coloribus,&c.Cice.ad Atticum, lib.15. Rubeo, mihi crede:sed iam scripseram,delere nolui.id est præ pudore rubore suffundor.Idem 4.Verrina,Hærere homo,auersari,rubere.Martial. lib.1.Pæstanis rubeant æmula labra rosis.Ouidius 2.Fast.Diffugiunt hostes,inhoneslaque vulnera tergo Accipiunt:Tusco sanguine terra rube.

Rubens, tis, participium, siue nomen ex participio , Idem quod rubrum. ἐρυθρῶν.Virgil.1.Georg.Semper Sole rubens, & torrida semper ab igni. Ouid.3.Fast. –tremula dat vina rubentia dextra.

Rubesco,is,Rubens fio. ἐρυθραίνομαι. Virgil.2.Aeneid.Iámque rubescebat stellis Aurora fugatis.Ouid.2.Meta.Tum pater vt terras,mundúmque rubescere vidit.Plin.lib.9.cap.35. Miror ipso tantùm eas cælo gaudere, sole rubescere,colorémque perdere vt corpus humanum. ¶ Hinc componitur Erubesco,de quo suo loco.

Rubefacio,rubefacis.penul.cor.Rubro colore tingo. φοινίσσω, ἐρυθρίζω, cuius passiuum est rubefio. Silius lib. 16, Vixque Atlantiadum rubefecerat ora suorum.

Rubefactus,a,um,participium.Ouid.13.Meram. Expulit ipse cruor, rubefactáque sanguine tellus.

Ruber, bra, brum, Idem quod rubeus. ἐρυθρὸς , ἐρυθρίνος. sed Latinum est ruber,vix rubeus.Horat.in Sermon. Obscœnóque ruber porrectus ab inguine palus.Ouid.1.Fasto.At ruber hortorum deus,& tutela Priapus, &c.Martialis lib.1,Flauáque de rubro ponere mella cado. Ouid.11.Metamor.Fulmineus rubra suffusus lumina flammia.Horat.3.Carm. Ode 13. –nam gelidos inficiet tibi Rubro sanguine riuos.Rubrum mare.Cicero 1.de Natu. deor. An quicquam tam puerile dici potest, quàm si ea genera beluarum,quæ in Rubro mari,Indiáve gignantur,nulla esse dicamus?Rubrior,comparatiuus.Plin.lib.10.cap.63, Colorem illico mutant rubriore pilo.

Rubor,oris,Ipse color rubeus,qui & rubedo dicitur. ἐρύθημα,ἐρυθρότης. Plin.lib.11.capi.37,In malis maximè ostenditur rubor.Ouid.3. Metam. Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem.Luc.lib.5, –rubor igneus inficit ora.Tyrij rubores,pro purpura.Virgil.3.Georg. –Tyrios incocta rubores.Virgineus rubor,pro pudore. Virgil.1.Georg. At si virgineum suffuderit ore ruborem.

Ricundus,a,um, Rubore plenus, siue abundè rubens. ἐρυθρὸς , ἐρυθρός. In quo alternitatis causa(vt inquit Priscianus)è loco b ponitur,ne sit absonum si rubibundus dicatur.Terent.in Hecyra,Magnus,rubicundus, crispus,crassus,cæsius.Plautus Pseud.Magno capite,acutis oculis,ore rubicundo admodum.Plin.lib.18.cap.35,de luna loquens.Si rubicunda,ventos portendere creditur.Marti.lib.14, Hanc tibi Cumano rubicundam puluere testam Municipem misit casta Sibylla suam.

Rubicundulus, diminutiuum, Idem quod subrubens. ὑπέρυθρος&. Iuuenal. Saty.6, –tandem illa venit rubicundula , totum Ocnophorum sitiens.

Rubidus,a,um,Quod est colore rufo,atrore multo mistum:cuiusmodi ferè est color ferri multa rubigine obducti. A.Gellius lib.2.capi.26, Non enim hæc sunt sola vocabula rufum colorem demonstrantia , quæ tu modò dixisti,rufus & ruber,sed alia quoque hactenus plura,quàm quæ dicta abs te Græca sunt. Fuluus enim & flauus, & rubidus , & phœniceus , & rutilus , & luteus , & spadix , appellationes sunt rufi coloris. Hæc ille. ¶ Aliquando tamen rubidus , pro scabro , & aspero accipitur. Plautus in Stícho , Rubiginosam strigilem , ampullámque rubidam. Hinc & panis bis coctus , à scabritie rubidus dicitur : qui & à nautarum vsu , nauticus etiam appellatur. Plautus , Exiguam bucellam rubidi panis. Quo tamen in loco Festus (si modò emendati sint codices) rubidum panem interpretatur panem parum coctum.

Rubellus,a,um.Id est subrubrum. ὑπέρυθρος. vt,Vinum rubellum. siue rubellum,absolutè dicitur.quod modicè,& dilutè rubet.Martial. libro 1, Et Veientani bibitur fæx crassa rubelli. Rubellæ vites,id est Nomentanæ,à materiæ rubedine cognominatæ.Plin.lib.14.ca.2,Proxima dignitas Nomentanis,rubéte materia:quapropter quidà rubellas appellauere.

Easdem

Easdem & rubellianas vocat Columella lib. 3. capi. 2, Nomentanæ, inquiens, vini nobilitate subsequuntur Ammineas, fœcunditate verò etiã præueniunt: quippe quum frequenter impleant, & id quod ediderunt, optimè tueantur. Sed earum quoque feracior est minor, cuius & folium parcius scinditur, & materia non ita rubet, vt Ammineis: à quo colore rubellianæ nuncupantur.

RVBI, orum, Tantùm pluraliter, oppidum Campaniæ, à ruborum frequentia, siue à rubore dictum. Hor. in Serm. Inde Rubos fessi peruenimus, vtpote longum Carpentes iter, & factum corruptius imbri.

Rubeus, a, um: vt, Vimen Rubeum, Virgæ Rubeæ, quæ Rubis afferebantur, fiscellis texendis vtiles. Virgil. 1. Georg. Nunc facilis Rubea texatur fiscina virga.

Rubia, æ, Herba, radicem habens rubram, tingendis lanis, ac coriis idoneam. ἐρυθρόδανον. De qua Plinius lib. 24. capi. 11, Erythrodanus, quem aliqui ereuthrodanum vocant, nos rubiam, qua tinguntur lanæ, pelléfq; perficiuntur: in medicina vrinam ciet. Idem lib. 35. cap. 6. & lib. 19. cap. 3. Pharmacopolæ *rubiam tinctorum*, Galli sua lingua *garenciam* nominant.

RVBICON, pen. cor. genitiuo Rubiconis, pen. prod. ῥοβίκων, Fluuius disterminans Italiam à Gallia citeriore. Originem ducit ex Apennino monte, fluitque inter Ariminum & Rauennam, in mare Adriaticum. Lucan. lib. 1, Vt ventum est parui Rubiconis ad vndas, &c. Eius multa mentio est apud Plutarchum in vita Pompeij & Cæsaris. Plinius eum in octaua regione Italiæ collocat. Sueto. in Cæs. Consecutúsque cohortes ad Rubiconem flumen, qui prouinciæ eius finis erat, paulò constitit.

Rubicundus, Rubidus, vide RVBEVS.

Rubigo, pen. cor. rubiginis, Vitium metalli, & propriè id quod in ferro contrahi videmus, aridum & rubrum, metallum paulatim erodens. Dicta rubigo à rubro, siue rubido colore: vnde & antiquis robigo dicebatur: nam illi robum dicebant, teste Festo, quod nos rubrum. Aerugo verò propriè fit in ære: sicut ferrugo in ferro: & contrahitur ex humore: neque rufa est, & sicca, qualem diximus rubiginem esse, sed viridis, atque humida. Plin. lib. 17. capi. 4, Ferróque argilla omnis rubiginem obducit. Virgil. 1. Georg. Exesa inueniet scabra rubigine tela. Catul. Argon. Squallida desertis rubigo infertur aratris. Ouid. 2. Metam. –liuent rubigine dentes. ¶ Rubigo, vel Aerugo, in segetibus, inquit Budæus, est quam *Nuyllam* hoc est nebulam nostrates agricolæ vocant: spicæ enim marcidæ fiunt hoc vitio, & in pulueremfœtidum confriatiles. ἐρυσίβη. Horat. lib. 1. Carm. Nec pestilentem sentiet Africum Fœcunda vitis, nec sterilem seges rubiginem. ¶ A rubigine Rubigalia dicta, id est festi dies, amoliendæ rubigini instituti ab antiquis: quales sunt supplicationes amburbiæ, aut ambaruales, quæ hodie propter eiusmodi causas factitantur. Plin. lib. 18. capi. 29, Rubigalia Numa constituit, quæ nunc aguntur ad septimum Calend. Maij: quoniam tunc ferè segetes rubigo occupat. Hactenus Budæus.

Rubiginosus, a, um, vt apud Martialem, lib. 5, Rubiginosi dentes. Cætera vide in dictione ROBIGO.

Rubiginor, pen. cor. ris, Rubiginem contraho. ἰόω. Apul. lib. 3. Floridorum, Profectò vt gladius vsu splendescit, situ rubiginatur: ita vox in vagina silentij condita, diutino torpore hebetatur.

Rubor, vide RVBEVS.

Rubrica, æ, penul. prod. Terra rubri coloris, qua fabri materiarij lineas ducunt. μίλτος. Colum. lib. 2. Omnes arbusculas, priusquàm transferas, rubrica notare conuenit: vt quum serentur, eadem cæli partes aspiciant quas etiam in seminariis conspexerunt. Hac legum tituli, & capita notabantur. Persius Saty. 5, Præsertim si quid Masuri rubrica notauit, Hinc.

Rubricatus, ta, tum, Quod est rubrica intinctum. μιλτωτός. Hiero. in Exodum, Pelles arietum rubricatas.

Rubriceta, Color est quo mulieres genis ruborem inducunt. ἐυθρίνιον. Plaut. in Truc. Buccas rubriceta & omne corpus intinxit tibi. Alio nomine purpurissum dicitur: vnde Plautus ibidem Buccas purpurissatas & rubriceta tinctas, in eadem effert significatione.

Rubricosus, a, um, adiectiuum, Rubrica abundans, vel rubricæ similis. μιλτώδης. vt, Terra rubricosa, ex qua rubrica effoditur: aut quæ rubra est ad similitudinem rubricæ. Colum. lib. 4. capi. 33, Spissum solum, & rubricosum reformidat.

RVBRICATVS, Ptolemæo, Rubricatum Plinio, Fluuius est Tarraconensis Hispaniæ, Lalaetanos & Indigetes dirimens ab Ilergetibus. Vide Ptolemæum lib. 2. capi. 6, & Plinium lib. 3. capi. 3.

RVBRVM mare, Pars Oceani, Arabiam à Meridie alluens, ad Occidentem Arabico, ab Ortu Persico sinu terminata. ἐρυθρὰ θάλασσα. Rubrum autem mare dictum est imitatione Græcorum, qui ἐρυθρὴν θάλασσαν vocauerunt, siue quòd eius coloris aquam esse crediderint, quod tamen falsum esse constat: siue quòd Solis, solúe repercussu aqua rubra esse appareat: siue ab Erythra Rege, Persei & Andromedes filio, qui proxima mari huic loca tenuit. Plinius lib. 5. cap. 23, Irrumpit deinde & in hac parte geminum mare in terras, quod Rubrum dixere nostri, Græci Erythræum, à Rege Erythra, aut (vt alij) Solis repercussu talem reddi colorem existimantes. alij ab arena terráque: alij à tali aquæ ipsius natura.

Rubus, bi. Frutex notissimus. passim in dumis proueniens, flagellis, lentis, & nisi quid occurrat quod aduncis spinis comprehendat, humi sparsis, capitibúsque nonnunquam in terram defixis, & radicem denuò ex se agentibus: quæ res agricolas primùm propagandarum vitium rationem videtur docuisse. ῥάξ. Florem habet candidum, & fructum moris non absimilem. Horat. 1. Carm. –seu virides rubum Dimouere lacertæ. Virgil. 3. Eclog. Mella fluant illi: ferat & rubus asper amomum. Quint. lib. 9. cap. 4, Rubos aruis excidimus. ¶ Rubus Idæus, frutex est superiori non dissimilis, tenerior tamen, & minoribus horrens spinis: quanquam & sine spinis inueniatur. Copiosissimè prouenit in Ida monte: vnde & nomen habet. ¶ Rubus caninus, frutex est arbusculæ instar, rubo longè maior, folia ferens multo latiora myrto, firmis circa ramos spinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatem fuluescit, & flocculos intùs continet, lanæ quandam speciem præ se ferentes. λωβόβατος. Galli *eyglenteriam* nominant.

Rubetum, ti, Locus in quo rubi copiosè prouigniunt, vel ipsa ruborum copia. βατών. Ouidius 1. Metamor. Cornáque, & in duris hærentia mora rubetis.

Ructus, us, ui, Est propriè cibi & potus in stomacho malè concocti ventosa per os efflatio. ἐρυγή. Martial. lib. 1, Ista linunt dentes ienacula, sed nihil obstant, Extremo ructus quum venit a barathro. Cicero Pæto, lib. 9. Stoici crepitus aiunt æquè liberos ac ructus esse oportere. Columel. lib. 6. cap. 6, Cruditatis signa sunt crebri ructus, ac ventris sonitus, fastidia cibi, neruorum intentio, hebetes oculi. Plin. lib. 21. capi. 18, Anethum quoque ructus mouet, & tormina sedat.

Ructo, ãs, Est ructus emittere. ἐρεύγω. Iuuenal. saty. 3, –laudare paratus, Si bene ructauit, si rectùm minxit amicus. Cicero ad Cornificium, lib. 12, Quem ego ructantem, & nauseantem concieci in Cæsaris Octauiani plagas. Plaut. Pseud. Pergin' ructare tu mihi?

Ructor, aris, deponens, Idem quod ructo. ἐρεύγω. Var. 3. de Re rust. capi. 2, Ego, inquit, te præsertim, cuius aues hospitales etiamnunc ructor, quas mihi appositi paucis antè diebus. Horat. in Arte, Hic dum sublimis versus ructatur, & errat.

Ructatus, a, um, Pro eructatus, vel ructando eiectus. vt Ructati cruores. Silius lib. 15, Permiscétque mero ructatos ore cruores.

Ructator, oris, & Ructatrix, verbalia. Martialis lib. 10, Nec deest ructatrix mentha, nec herba salax.

Ructuosus, a, um: vt Spiritus ructuosi, apud Quintilianum, lib. 4. capi. 2.

Rudens, vide RVDO.

Rudero, Rudetum, vide RVDVS.

RVDIAE, arum, ῥοδίαι Ptolemæo, ῥοδὰ Stephano, siue Rhudiæ, Plinio siue, vt apud Strabonem legitur, Rhodæi, orum, oppidum Pediculorum, siue Salentinorum, non procul à Brundusio, à Græcis conditum, patria Ennij Poëtæ. Post Barium (inquit Mela libro 2.) Egnatia & Ennio ciue nobiles Rudiæ. Item Silius, Miserunt Calabri, Rudiæ genuere vetustæ,

Rudius, a, um, Cicero pro Archia Poëta, de Ennio loquens, Ergo illum, qui hæc fecerat, Rudium hominem maiores nostri in ciuitatem acceperunt.

Rudiarius, Rudicula, vide RVDIS substantiuum.

Rudimentum, vide RVDIS adiectiuum.

Rudis, substantiuum fœmi. gene. Virga rudis, & impolita, siue ea ligneæ sit, siue ferrea. quæ variis olim vsibus accommodabatur. ὀπάδη. Nam & rudibus agitabantur ea quæ ad ignem coquebantur, aut alia ratione mi scebantur. Plin. lib. 34, Vritur in patinis per laminas minutas cum sulphure, versatum rudibus ferreis, aut ferulaceis. Cato de Re rust. ca. 104, Hæc rude misceto ter in die, quinque dies continuos. ¶ Rudibus item depugnabant gladiatores, teste Lampridio, qui refert Commodum in arena rudibus inter cubiculares gladiatores depugnasse. Hinc Ad rudem compellere, idem est quod cogere depugnare. Cicer. Octauio. Qui veteres gladiatores, reliquias ludi Cæsaris, ad rudem compulsti. Iidem quoties aut ætate emeriti, aut multis iam relatis palmis, libertate digni videbantur, rude à Prætore donabantur. Cicer. 5. Philip. Tam bonus gladiator tam citò rudem accepisti? Horat. 1. Epistо. Spectatum satis, & donatum iam rude, quaeris Mecenas iterum antiquo me includere ludo, Vbi Donatum rude, per translationem dixit, pro eo quod est ætate emeritum. Gladiatores enim accepta rude, ab omni depugnandi necessitate eximebantur. Quo fit vt Rudem pro libertate, & optato rei cuiusvis fine accipiamus. Iuuenalis, Ergo sibi dabit ipse rudem.

Rudicula, æ, diminutiuum, Parua virga, impolita, ad multa vtilis, potissimùm autem ad mouenda & agitanda ea quę super ignem decoquuntur, σκάφιον. Cato. capi. 9, Igni bene coquito, rudicula agitato crebrò, vsqueadeò dum fiat tam crassum, quàm mel. Plinius lib. 20, Non est opus in hoc vsu lanas rudiculis esse curatas.

Rudiarij, Dicti sunt qui impetrarunt missionem artis gladiatoriæ, donati rude. οἱ ἀποτελεσθέντες. Suet. in Tyberio, capi. 7. Rudiariis quoque quibusdam reuocatis autoramento centum millium dedit. ¶ Item Rudiarij dicuntur qui saga rudia, & noua poliunt, vt ait Hermolaus ex Festo.

Rudis, & hoc rude, adiectiuum, Idem est quod impolitus. αὐτοσχέδιος, ὠμὸς καὶ ἄτεχνος, ἄργος, ἄγναφος. vt, Rude marmor, ebur rude, cui artificiosa forma nulla adhuc est inducta. Rude argentum, id est infectum, quod neque signatum est, neque alium in vsum laboratum. Liber rudis, id est non satis diligenter excultus. Cicer. de Orat. Quæ pueris nobis incohata & rudia exciderunt. ¶ Transfertur inde ad animum, rudésque illi dicuntur, qui adhuc animum non expoliuere disciplinis, & doctrina. rerúmque vsu. ἀμαθεῖς, ἀπαίδευτοι. Cicer. 2. de Natu. deorum, Rudem me discipulum, integrúmque accipe. Plin. lib. 2. cap. 7, Sedere cœpit sententia hæc, paritérq; & eruditum vulgus, & rude in eam cursu vadit. ¶ Rudis, genitiuo aliquando iungitur. Cicer. pro Flacco, Homines imperiti, rerum omnium rudes ignarique. Idem lib. 1. Offic. Rudes Græcarum literarum. Aliquando accusatiuo cum præpositione ad. Liuius 4. belli Pun. Rudem ad pedestria bella Numidarum gentem esse, equis tantùm habilem. Aliquando ablatiuo cum præpositione in. Cicer. lib. 1. de Orat. Rudem in iure ciuili. ¶ Ponitur aliquando rudis pro rustico. Iuuenal. Saty. 11. Tunc rudis, & Graias mirari nescius artes, Magnorum artificum frangebat pocula miles. ¶ Interdum pro duro & inclementi. Terentius Phorm. Adeón' te esse ingenio rudi, & inexorabili?

Ruditas, tatis, Id est disciplinarum, rerúmque imperitia. ἀμαθία, ἀπαιδευσία.

Rudimentum, ti, Primum artis cuiusuis tyrocinium, seu prima disciplina, qua rudes imbuuntur. πρωτοπειρία. Vnde Ponere rudimenta dicimus, pro eo quod est artis alicuius principiis operam dare: quâquâ figuratè simpliciter accipiatur pro rem quálibet incipere. Cicero in Sallustiũ, Verum eo magis odisse debetis hominem, qui ne incipiens quidem peccare, minimis rebus posuit rudimentum: sed ita ingressus est vt neque ab alio vinci posset, ac Liuius 1. belli Macedonici, Responsum, & patrem eius Syphacen sine causa ex socio & amico hostem repentè populi Romani factum: & eum ipsum rudimenta adolescentiæ bello latessentem Romanos posuisse. Iustinus lib. 9, Alexandrũ filium XVIII. annos natum, vt sub militia patris tyrocinij rudimenta deponeret, ad se accersit. ¶ Rudimenta virtutis, id est initia. Cicer. in Sallust. An vlla alia putas esse rudimenta & incunabula virtutis? Rudimentũ lucis, pro vitæ initio, apud Plinium in Proœmio lib. 7.

Rudo, rudis, rudi, Propriè ad asinos pertinet qui rudere dicuntur quum vocem emittunt. ὀγκάομαι. Ouid. 3. de arte, Vt rudit à scabra turpis asel la mola. ¶ Abusiuè & de leonibus, & de hominibus dicitur. Virgil. 7. Aeneid. Hinc exaudiri gemitus, iræque leonum Vincla recusantum, & sera sub nocte rudentum. Idem 8. Aeneid. de Caco, Inclusúmq; cauo saxo, atq; insuetа rudentem. Persius primam verbi huius syllabam produxit, quum in exemplis iam citatis corripiatur.

Rudens, tis, participium. Ouidius 1. Fast. Ecce rudens rauco Sileni vector asellus Intempestiuos edidit ore sonos. Rudens, substantiuum, vide sequentia.

Rudens, tis, substantiuum tam masc. quàm fœm. gen. Funem nauticum maiorem significans, à malo ad pupim religatum. πρῖνος. quâquam etiam pro eo Plinius accepisse videtur quo naues continenti alligantur, quem Græci appellant πρυμνήσιον. Virg. 3. Aeneid. –excussóq; iubet laxare rudentes. Plaut. Rud. Dum hanc rudentem complico. Catul ius, Candidáq; intorti sustollant vela rudentes. Cic. 5. Tuscul. Vt mihi illud Laconis dictum in hos cadere videatur qui glorianti cuidã mercatori quòd multas naues in omnẽ oram maritimam demisisset: Non sanè optabilis est quidem, inquit, rudentibus apta fortuna. Idem 1. de Diuin. Sed est quasi rudentis explicatio.

Rudus, eris, Lapidum frusta, & ruinarum materies. Est autem duplex, nouum scilicet & vetus. ἰφάτιον. Nouum rudus, est materia pauimenti: hoc est saxa recens contusa, seu testæ confractæ cum calce ad pauimentum faciendum. Vitruuius lib. 7, Deinde ruderi nouo tertia pars tusæ admisceatur, calcísque duæ partes ad quinque mortarij missi, omnibus præstent responsum. Vetus rudus, est materia veterum pauimentorum, & dirutorum ædificiorum, quæ lapidibus & testis confractis, calcéque arena commista constat. Plinius, Cõplanatæ veteri rudere erant viæ. ¶ Antiqui Raudus dicebant, teste Festo: eóque nomine non solùm lapidum fragmenta, verumetiam rem omnem rudem, & impolitam significabant. Qua de re vide plura paulo antè in dictione RAVDVS.

Rudero, as, Est rudus induco. καταστρωννύω. Vitruu. lib. 7. cap. 1, Ne minori faxo quàm quod posuit manus implere, crustuminationibus inductis ruderetur. ¶ Eruderare verò, est rudus eiicere. ἐξαστρώννυω. Varro de Re rust. lib. 1. cap. 2, Solum oportet esse eruderatum, & procliuum vt euerti facilè queat.

Ruderatus, ager, Dicitur qui veterum ædificiorũ materia scatet. Plinius lib. 21. cap. 4, Rosam siccis locis quàm humidis odoratiorem constat nasci: serendam nec pinguibus, nec argilosis locis, contentámque raris propriéque ruderatum agrum amare.

Ruderatio, onis, verbale. Vitruuius lib. 7. cap. 1, Primúmque incipiam de ruderatione, quæ principia tenet expolitionum.

Ruderarium cribrum, Ab Apuleio appellatur cribri genus maius, ex mẽbrana minutis foraminibus pertusa, quo rudera, hoc est lapilli, cõsimi ésque sordes, è frumẽto expurgantur. Pollinarium autem, siue excussorium cribrum dicitur, quod ex setis equinis, aut linteo rariore consici solet, ad pollinem à furfuribus secernendum.

Rudetum, ti, Locus plenus rudere, hoc est lapidum fragmentis, & materie ruinæ. μεστὸς τίπτων. Cato, Lentum in rudeto, & rubricoso loco qui herbosus non siet, ferito.

RVFAE, Oppidum Campaniæ, cuius meminit Macrobius lib. 7, Quique Rufas, Batulúmque tenent, &c.

RVFINVS, Vir Consularis à Fabricio Censore damnatus quòd decem pondo argenti apud eum inuenta essent. ¶ Rufinus alter, vnà cum Stilicone & Gildone relictus à Theodosio seniore imperij administrator, pro tutela Arcadij & Honorij filiorũ, Gildo in Africa, Stilicon in Occidente, Rufinus verò in Oriente: omnes sanè cupiditate regni incensi, in suos principes arma conuerterunt, ex quo diuersis modis oppressi periere. Extant in hunc Rufinum Claudiani Poetæ inuectiuæ.

RVFRIMACERIAE, pluralis numeri, Oppidum Campaniæ. Cato cap. 22, Venduntur ad Rufrimacerias numis centum octoginta, &c.

Rufus, a, um, Color non planè ruber, sed ad flauum nonnihil declinans. ξανθὸς, πυῤῥός. Martialis lib. 14, Roma magis fuscis vestitur. Gallia rufis. Terent. in Heaut. Rufamnè illam virginem, &c. Plin. lib. 12. cap. 12, Syncerum quidem leuitate deprehenditur, & colore rufo. ¶ Rufior, comparatiuus. Plin. lib. 16. cap. 14, Nanque & materies maris dura, rufiorque, ac nodosa.

Rufulus, diminut. Plaut. in Amph. Vt primùm coiuit cicatrix rufula.

Rufuli, Appellati sunt Tribuni militum, non à populo, sed à Consule facti, quòd de eorum iure Rutilius Rufus legem tulerit. Hi postea mutatione vnius literæ Rutuli sunt appellati. Festus.

Rufesco, es, Rufus fum. ξανθὸς ὁμαι. vnde Rufesco, rufus fio. ξανθίζομαι. Plinius lib. 10. cap. 29, Grues senectute nigrescũt: merula ex nigra rufescit.

Rufo, as, Rufum facio. ξανθίζω, πυῤῥόω. Plin. lib. 15. cap. 22, Rufatur capillus primùm prodeuntibus nucleis. Et lib. 23. cap. 2, Tunc addito lentisci oleo illita vna nocte rufat capillum.

RVFVS PVRPVRIO, Legatus Romanorũ in concilio Aetolorũ apud Liuium lib. 32. ¶ Rufus, Centurio sub Scipione Africano, cuius & res

gestas, & belli apparatũ descripsit. Autor Appianus. ¶ Virginius Rufus, Orator egregius interfectus à Nerone, de quo Tacitus, Virginium (inquit) Rufum claritudo nominis extulit. Et paulo inferius, Nã Virginius Rufus studia iuuenum eloquentia, Musonius præceptis sapientiæ fouebat. ¶ Rufus, Poeta Bononiensis, cuius meminit Martialis,

Funde tuo lachrymas orbata Bononia Rufo,
Et resonet toto planctus in Aemilia.

¶ Rufus, medicus insignis, qui sub Traiano principe floruit, multáq; conscripsit, quorum nihil ad nos peruenit: sæpe tamen ab aliis testis citatur. ¶ Rufus, Corinthius sophista, quanquam diuitiis & generis nobilitate pollebat: plus tamen ad eius laudem dicendi gloria, linguæq; gratia contulit. Autor Philostratus.

Ruga, æ, Contractio cutis in plicas, & quosdam quasi sulcos: cuiusmodi in senibus conspici solent. ῥυτὶς. Cicero de Senect. Non cani, non rugæ repentè auctoritatem arripere possunt, sed honestè acta superior ætas. Ouid. 14. Metam. –& rugis perarauit anilibus ora. Idem 2. de Arte, Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent. ¶ Plicæ quoque in vestibus eminentes, rugæ dicuntur: quem admodum contrà cauitates inter plicas, sinus appellamus. Plin. lib. 35. cap. 8, Præter quæ in veste rugas & sinus inuenit. ¶ In arborum quoque fructibus qui ante maturitatem sunt decerpti, asperitates quædam, & corticis contractiones oriuntur, quæ à similitudine rugarum anilium, veniunt & ipsæ in nominis huius cõmunionẽ. Plin. lib. 12. cap. 7, Semina piperis distant à iunipero paruulis filiquis, quales in phaseolis videmus. Hæ, priusquam dehiscant, decerptæ, tostáque sole, faciunt quod vocatur piper longum. Paulatim verò dehiscentes per maturitatem, ostendunt candidum piper: quod deinde tostum solibus, rugis coloréque mutatur. Et paulo pòst, Deest tosta illa maturitas, ideóque & rugarum, coloríque simílitudo.

Rugosus, a, um, adiectiuum, Rugis plenum. ῥυτιδώδης. Col. lib. 11. cap. 43, Sed hæc ratio facit rugosa acina, & penè tam dulcia, &c. Idem lib. 16. cap. 31, Cortex omnibus in senectute rugosior. Facies rugosior vua passa, Claud. 1. in Eutrop. Martial. lib. 3, Rugosiorẽ stola quum geras frontem, Et aranearum calsibus pares mammas.

Rugo, gas, Rugas contraho. ῥυτιδόομαι. Plaut. in Cas. Vide palliolum vt rugat. Rugata testa, apud Plinium lib. 9. cap. 33. ¶ Vnde Corrugo, in rugas contraho. συνίστημι εἰς ῥυτίδα. Horat. 1. Epist. 5, Ne turpe toral, ne sordide mappa Corruget nares. ¶ Huic contrarium est Erugare, id est rugas explicare, & extendere. ἀνυτίσσομαι. Plin. lib. 21, Furfures in facie emendant, & erugant corpora.

Rugio, gis, rugiui, & rugij. βρυχῶμαι. vnde Rugitus, Qui propriè leonis est, quum vocem emittit. βρυχηθμὸς, Hieron. Amos 3. Leo rugiet, quis non timebit? Autor Philomelæ, Tigrides indomitæ rancant, rugiúntq; leones. ¶ Hinc componitur Irrugio, gis: de quo suprà suo loco.

Ruidus, a, um, adiectiuum, à ruendo, Hoc est à cadendo, vt quidam volunt, deductum: vt Pilum ruidum, cuius crebro casu frumenta pinsuntur, siue eualuãtur. Plin. lib. 18, cap. 10, Pistura non omniũ facilis. Quippe & hetruria spicam farris tosti pinsente pilo præferrato, fistula serrata, & stella intus denticulata: vt nisi intenti pinsant, concidantur grana ferróque frangantur. Maior pars Italiæ ruido vtitur pilo, rotis etiam, quas aqua versat obiter, & molat. Quem tamen Plinij locum explicãs Hermolaus, Ruidum pilum dictum innuit, non à ruendo, sed ab asperitate, quasi ruuidum, siue (vt alij scribunt) rubidum: quod nomen anti quis asperum & impolitum significabat. Verba Hermolai sunt hæc, Præterratum pilum in molendo propterea vocatur Plinio, vt à pilo ruido (sic enim ipse vocat) distinguatur, ad molas videlicet quas aqua versat, vtili: nec tam quòd sine ferro est, id nomen habet, quàm quòd aspe rum impolitúmque.

Ruina, vide RVO.

Rulla, æ, Instrumentum ferreum, stimulo rusticorum additum ad vomerem detergendum. Plin. lib. 18. cap. 19, Purget vomerem subinde stimulus cuspidatus rulla. Est autem diminutiuum à Runa, quod est teli genus, latiorem habens cuspidem. Vnde Runatum dixit Ennius, pro runa armato, siue (vt Festus interpretatur) pro pilato, hoc est pilo instructo.

RVLLVS, Tribunus plebis fuit, Agrariæ legis promulgator, quam Cicero in Consulatu suo euertit. Hic teste Plinio lib. 8. cap. 51, solidũ aprum Romanorum primus in epulis apposuit.

Ruma, æ, A veteribus dicebatur mãma, vt annotauit Nonius, citans locum Catonis ex opere De liberis educandis. μαστὸς, θηλή. Rumam (inquit Cato) prisco vocabulo mammam appellarunt: à qua Subrumi etiamnunc dicuntur agni. ¶ Hinc etiam Irrumare dicebant antiqui pro lactare, quasi rumam in os inserere: quod tamẽ verbum postea ad fœdæ libidinis significationẽ est transl atum, vt latius videre licet suo loco. ¶ Rumam præterea Seruius interpretatur eminentiorem colli partem, ad quam demissus cibus à certis reuocatur animalibus. Quod ipsum Festus innuere videtur, quũ rumare antiquos dixisse ait pro rumire.

Rumen, inis, Propriè in animalibus quibusdam dicitur quidam quasi ventriculus, quò illa pabulũ ad tempus demittunt, indéq; rursus ad os reuocant: vnde & ruminatio nomen accepit. Rumen (inquit Nonius) locus est in ventre, quò cibus demittitur, & vnde redditur. Per translationem tamen pro ipso etiam sumitur ventriculo, cibi & potus receptaculo. Pomponius Prostibulo, vt citat idem Nonius, Ego rumorem parui facio, dum sit rumen quũ impleam. Festus rumen interpretatur partem colli qua esca deuoratur. ¶ Rumen item antiqui pro ruma accipiebant, hoc est pro vbere, siue mamma. Plin. lib. 15. cap. 18, Colitur ficus arbor in foro ipso, ac Comitio Romæ nata, sacra fulguribus ibi conditis: magísque ob memoriam eius, quæ nutrix fuit Romuli ac Remi conditoris appellata, quoniam sub ea inuenta est lupa infantibus præbens rumen: ita enim vocabant mammam.

Rumino,

Universidad de Deusto Biblioteca

Rumino,as.pen.corr.& Ruminor,aris,deponens,Idem quod remandere,& cibum à rumine ad os reuocare:propriéq; de iis dicitur animantibus quæ in superiore mandibula dentes primores non habent.*ἀναμασσάομαι,ἀναμαστίζομαι*. Col.lib.7.Propter quæ bos neq; ruminat, neque lingua se detergit.Virg.6.Eclog.Ilice sub nigra pallentes ruminat herbas.Plin.lib.10.cap.73.Ruminant præterea iam dicta syluestrium cerui, quum à nobis aluntur. ¶Per translationem ponitur pro in memoriâ reuoco,& diligenter perpendo.*ἀναπολέω*. Varro Bimargo,vt citat Nonius, Odysseam enim Homeri ruminari incipies. Idem Tanaquile,apud eundem Nonium.Varro,Non modò absens de te sæpius cogitabit,sed etiam ruminabitur humanitatem tuam.

Ruminatio,onis,verbale.*μηρυκισμός*.Plin.lib.11.cap.37, Quibus neq; dentes vtrinque,neque ruminatio. ¶Ruminatio rei cuiuspiam in memoriam reuocatio.Cic.ad Atticum lib.2.Quantò magis vidi ex tuis literis,quàm ex illius sermone,quid ageretur de ruminatione quotidiana de cogitatione,&c.

Ruminalis,ficus,Romæ fuit in Comitio, fulguribus sub ea conditis sacra à ruminando(vt quidam volunt) dicta quòd sub ea pecudes æstatis tempore frigora captantes,herbas ruminare consueuerint.Aut certè(vt Plinio lib.15.cap.18.placere video)ab eo quòd sub ea inuenta sit lupa Romulo & Remo rumen,id est mammam præbens. Liu. lib.1. ab Vrbe, primùm Romularem ficum à Romulo dictam putat,quę deinde voce paulatim deprauata,Ruminalis cœpit appellari.Verba Liuij sunt hęc, Ita velut defuncti regis imperio,in proxima alluuie, vbi nunc ficus ruminalis est(Romularem vocatam ferunt)pueros exponunt. ¶Ruminales hostiæ,eorum animalium quæ ruminant. Plin.lib.8.cap.51, Coruncanus ruminales hostias, donec tridentes fierent,puras negauit.

Rumentum,inquit Festus,Idem quod abruptio.

Rumex,icis.Herba est syluestris ex lapathi generibus, à quibusdã Oxalis appellata,satiuo proxima,foliis acutis,colore betæ candidæ,radice minima.*λάπαθον*. Quidam etiam lapathum cantherinum appellant, ad strumas cum axungia efficacissimum.Virg.in Moreto, Fœcundúsque rumex,maluæ,violæque virebant. Sunt ex recentioribus qui rumices appellationem latius accipiant : vt ad omnia lapathi genera extendatur.Plinius tamen speciem iam depictam,à cæteris generibus, rumicis nomine distinguit.Vide ipsum lib.20.cap.21,lib.19.cap.12.

Rvmia,siue Rumina,vt alij malunt,dicta est deæ quæ rumis,id est mãmis, hoc est pueris lactentibus præsidebat:cuius meminit & Augustinus lib.4.de Ciuitate Dei.Var.lib.2. de Re rust. cap.11, Non negarim, inquam, ideo apud diuæ Rumiæ sacellum à pastoribus satam ficum. Ibi enim solent sacrificare lacte pro vino , & pro lactentibus. Cato de Liberis educandis, vt citat Nonius, Hisce lacte fit, non vino , Cuninæ propter cunas, Ruminæ propter rumam:sic prisco vocabulo mammã appellabant,à quo Subrumi etiamnunc dicuntur agni.

Rumifero, Rumigero,vide RVMOR.

Rumigare, Apuleius vsus est pro ruminare , & quod Quintilianus ac Plinius aiunt,remandere, & commanducare. *μηρυκάομαι*. Verba Apuleij sunt hæc lib.4.de Asin.Iam ferè tertium palàm rumigabam.

Rumino, Ruminor,vide RVMEN.

Rumis,Idem quod ruma,id est mamma.Rumis (inquit Festus) mamma dicitur:vnde & rustici appellant hœdos subrumos , qui adhuc sub mammis habentur.*μαστὸς,ὀνὰξ*. Varro 2.de Re rust.cap.11,Mamma rumis,siue ruma,vt antè dicebãt:inde dicuntur subrumi agni lactentes.

Rumo, mas, Antiquis idem erat quod lacto , quasi rumam in os insero. *ὀνυάζω*.Vnde deducitur compositum Irrumare , quod olim nihil aliud erat quàm rumam,hoc est mamman, in os pueri inserere. ¶Rumare item antiqui dixerunt pro ruminare,teste Festo. Nam & rumę,si Seruio credimus , iidem pro rumine dixerunt , hoc est pro eminente sub collo parte,ad quam cibus demissum,à certis reuocatur animalibus.

Rumor,oris.Sermo in populo sine certo autore, in bonum,vel in malũ de recenti dispersus re.*φημὴ*.Cic.in Philipp.Improbissimis rumoribus disiparis.Terent.in And. Meum gnatũ rumor est amare. Cic.ad Cassium,lib.12. Epist. Nihil perfertur ad nos,præter rumores de oppresso Dolabella:satis illos quidem constantes , sed adhuc sine autore. Idem Attico,lib.16,Sed tamẽ rumoris nescio quid affluerat.Horat.2.Serm. saty.6.Frigidus à rostris manat per compita rumor.Virgil.12.Aeneid. Rumorę que serit varios,ac talia fatur. ¶Aliquando ponitur pro fauore,seu studio.*σπουδή*.Virgil.8.Aeneid. Ergo iter inceptum peragunt rumore secundo.

Rumusculus,diminutiuum,Paruus rumor.Cic.ad Atticum,lib.2, Quas quidem ego multò magis vereor , quàm eorum hominum qui hodie viuunt,rumusculos.

Rumifero,ras,pen.corr.Rumorem fero, hoc est famam spargo : quod & Rumigero,as,dicitur.*διαφημίζω*.Plaut.in Amphit. Quámque adeò ciues Thebani non rumiferant probam.

Rumpo,pis,rupi,ruptum.Frango,reuello,scindo.*ῥήσσω,κλάω,κλάζω*.Virgil.lib.5.Aeneid.Nodos, & linea vincula rupit.Idem 9.Aeneid. Rumpere claustra manu , sociósq; immittere portis. Rumpere vincula,est effracto carcere , vel rupris compedibus,aliáve quauis vi,sese, aliúmve è custodia eximere.Cicer.in Catil.Adiungit grauem pœnam municipibus,siquis eorum vincula ruperit.Idem 4. Tusc.l.Nec tamẽ illa vincula carceris ruperit. ¶Interdum rumpere ponitur pro defatigare.Terent.in Hecy.Vt me ambulando rumperet. ¶Rumpere silentium,& rumpere vocem,est in vocem prorumpere,& rem silentio aliquandiu suppressam eloqui.*ῥῆξαι φωνὴν*.Virg.10.Aeneid.Quid me alta silentia cogis Rumpere? Idem 2.Aeneid.Compositò rumpit vocé, & me destinat aræ. ¶Rumpere moras,est auferre moras, siue festinare.Virg.lib.3.Georg.–en agè segneis rumpe moras. ¶Rumpere fidem est fidem violare. Ouid.Epist.23.Rupi,quam ruptam sum mihi questa fidem. ¶Rumpi item dicuntur,quæ nimia tensione disiliunt.*διαῤῥήγνυμι*.Cic.in Vatin.Vt aliquando ista , quæ sunt inflata, rumpantur. ¶Inflatas rumpere vesiculas,apud eundem 2.de Diuin.Horat.Serm.2. saty.1,–quum magis,atque Se magis inflaret , Non si te ruperis , inquit, Par eris. ¶Hinc sumpta translatione, rumpi inuidia, & rumpi malis dicimus, pro eo quod est,grauiter discruciari, & vix ferre posse. Virg.7.Eclog.–inuidia rumpantur vt ilia Codro. Cic.Quint.frat.lib. 3,vt his malis Reipub.licentiáq; audacium , quibus antea rumpebar, nunc ne mouear quidem. ¶Rumpo,pro rumpi facio.Martial.lib.10, Grandis vt exiguam bos ranam ruperat olim : Sic, puto , Torquatus rumpet Otacilium. ¶Huius verbi composita sunt,Abrumpo,corrumpo,dirumpo,erumpo,irrumpo, interrumpo,perrumpo,& prorumpo: de quibus suis locis.

Ruptus,a,um,participium.Virg.1.Georg. Vicinæ ruptis inter se legibus vrbes Arma ferunt:sæuit toto Mars impius orbe. Idem lib.2.Aenei. Non sic aggeribus ruptis quum spumeus amnis Exiit.

Ruptor,oris.Liu.4.ab Vrbe.Hiccine est, inquit, ruptor fœderis humani, violatórque gentium iuris?

Ruptus,a,um,Idem quod fractus.*ἀῤῥηξ*.Virg.2.Georg.Qua vi maria alta tumescant Obicibus ruptis. ¶Testamentum ruptum,id est cancellatum,& irritum:cui opponitur ratum.Cic.de Orat. Testamentum ruptum aut ratum. ¶Aliquando ruptum dicimus delassatum, & membris fractum ex diutino labore. Apuleius , Quousque ruptum istum asellum,nunc etiam claudum,frustra pascemus? ¶Aliquando ruptus, pro eo sumitur qui vestibus est laceris, & pannosus.*ῥαγαλέος*. Martialis.Qui sanet ruptos,dic mihi Galle quis est?

Rumpi,porum, Qui & traduces dicuntur,brachia sunt vitium, quibus illæ ex arboribus in arbores traducuntur , & sibi mutuò cõnectuntur. Varro lib.1.de Re rust.cap.8,Quartũ pedamẽtum est natiuum eius generis,vbi ex arboribus in arbores traductis vitibus vinea fit:quos traduces,quidam rumpos appellant. Quibus ex verbis Varronis,quoniã manifestum est eosdem esse rumpos, qui alio nomine traduces dicuntur.reliquum est vt doceamus , hisce nominibus non arbores ipsas significari,(vt quidam putauerunt)neq; rursus vites ipsas , sed quædam vitium veluti brachia,à sua vtrinq; matre porrecta , & circa medium interuallum sibi occurrentia,ibidémq; cõnexa. Id autem planum fiet Columellæ testimonio lib.5.cap.6,vbi sic habet,Cætera simili ratione atque in arbusto Italico administrantur , vt vites longis scrobibus deponantur,vt eadem diligentia curentur,atque in ramos diducantur,vt noui traduces omnibus annis inter se ex arboribus proximis connectãtur , & veteres decidantur. Si tradux traducem non contingit, media virga inter eas deligetur. Quum deinde fructus pondere vrgebit,subiectis adminiculis sustineatur.

Rumpotinum,arbustum,Genus arbusti Gallici est, à rumpis,id est traducibus nomen habens,qui vtrinque à matre exporrecti, & crura medium arborum duarum interuallum sibi occurrentes , connectuntur. Colum.lib.5,cap.6,Est & alterum genus arbusti Gallici , quod vocatur rumpotinum.Id desiderat arborem humilem,nec frondosam. Cui rei maximè videtur idonea populus:ea est arbor cerno similis.Quinetiam cornus,& carpinus,& ornus:nonnunquam & salix. Hoc genus arbusti frequens est in agro Mediolanensi , vbi etiam hodie nomen seruat. ¶Arbores rumpotinæ,quibus vites rumpotinæ innituntur. Vites autem rumpotinas (vt ex prædictis facilè intelligi potest) eas vocamus, ex quibus rumpi, id est traduces ducuntur. Columella loco iam citato, Arboribus rumpotinis si frumentum non subseritur inter vtranq; partem,viginti pedum spatia interueniunt. At si segetibus indulgetur, in alteram partẽ quadraginta pedes,in alteram viginti relinquuntur.

Rumpotinetum,Locus rumpotino arbusto consitus.vel ipsum arbustum rumpotinum.Colu.lib.5.cap.6, Nam ita ferè constituetum rumpotinetum animaduerti,vt ad octo pedes locis siccis,& eliuosis,ad duodecim pedes planis & vligino sis tabulata disponantur.Reliqua vide in dicto ne præcedenti.

Rumusculus,vide RVMOR.

Runa,Teli genus latiorem habens cuspidem:à quo deducitur adiectiuũ Runatus,id est runa armatus. Ennius, Runata recedit, id est pilata, vt interpretatur Festus. ¶Huius diminutiuum est Rulla : de quo paulò anté.

Runcina,næ,Fabrile instrumentum esse constat:id tamen quale sit, video non satis conuenire inter eruditos:aliis asserentibus genus esse serræ maioris, qua fabri materiarij secent arborum moles,subiectis cantheriis : aliis rustici ferramenti genus esse existimantibus , ad dumeta excindenda accommodatum. Nos contrà runcinam eandem putamus, quam vulgus hodie planulam vocat , qua fabri assamenta radunt & læuigant.Idque vt ita censeamus, facilè adducimur Plinij testimonio lib.16.cap.42,vbi sic habet,Firmissima ad tectum abies. Eadem valuarum repagulis,& ad intestina opera aptissima , siue Græco , siue Campano,siue Siculo fabricæ artis genere spectabilis , ramentorum crinibus pãpinato semper orbe sese voluens ad incitatos runcinarũ raptus.

Rvncina,item à Romanis Dea credita est , quæ runcationi præesset: cuius meminit & Augustinus lib.4.Ciuit.Quum runcantur segetes,id est à terra herbæ auferuntur,deam Runcinam præfecerunt.

Runco,as,Herbas inutiles,fruticésve noxios euello,siue extirpo.*βοτανίζω*.vt Runcare spinas, apud Catonem de Re rust.cap.2. Runcare segetem,est herbis noxiis expurgare.Plin.lib.18.cap.21,Siliginem,far,triticum,semen,hordeum occato,sarrito,runcato,quibus dictum erit diebus. ¶Hinc componitur Erunco,de quo suprà suo loco.

Runcatio,verbale.*βοτανισμός*.Colu.lib.2.cap.9, Frequentem tamen exigunt sarritionem & runcationem.vt herbis liberentur.

Runcator,oris.Colu.lib.11. cap.3, Quæque præteriero,intelligi oportebit,nullam operam postulare runcatoris.

Ruo,is,rui,rutum,& ruitum,Cado,concido.*ῥίπτω,καταῤῥέομαι*. Virg.2. Aeneid. Aeneid.–ruit alto à culmine Troia.Terent.in Heaut.Quid si nunc cælum ruat? Ouid.4.de Ponto,Eleg.3.Et subito casu quæ valuere.ruunt. ¶Per translationem quandoque ponitur pro effundi.Virg.lib.6, Vnderauunt totidem voces responsa Sibyllæ. ¶Quandoque pro decipi. Cic.lib.3.Offic.Si hoc non cõemptorem pati ruere, & per errorem in maximam fraudem incurrere. ¶Quandoque pro euertere,seu diffiere.*διαῤῥήγνυμι*.Et sic habet accusatiuum,quum alibi absolutum sit.Virgil.lib.1.Georg.Quid dicam,iacto qui semine comminus arua Insequitur, cumulóque ruit malè pinguis arena?Idem 1. Aeneid.Spumas salitæ rue bant. ¶Quandoq; pro festinãter ire,seu in præceps ferri, & sine cautela in aliquę impetũ facere.*ἐμπίπτω*. Virg. lib.10. Aenei.Quò & sine cautela in aliquę impetũ facere.*ἐμπίπτω*. Virg. lib.10. Aenei.Quò moriture ruis,maiorâque viribus audes? Quandoque pro impellere. *ὤθισμαι*.Terent.in Adelp. Cæteros rueré,agerem, raperem, tunderem prosternerem. ¶Quandoque pro eruo,siue eximo.*ἐξαίρω*.Virg.lib.11, –confusa ruebant Ossa focis. Quandoque pro ẽparare, & grauioni tu quodãmodo ruinam minari.Virg.lib.1. Georg.–ruit arduus æther. id est tonitru percrepat. Ad eundem modum cæli ruinam idem lib.1. Aeneid.pro tonitru posuit.Fluctibus (inquit) oppressos Troas,cæliq; ruina. ¶Ver ruit,id est præcipitatur,& ad finem properat. Idem lib.1. Georg.Vel quum ruit imbriferum ver. Nox ruit. Idem 6.Aeneid.Nox ruit Aenea , nos flendo ducimus horas. ¶Ruere nũbem , est egerere, emittere.Virg.2.Georg.–& ruit atram Ad cælum picea crassus caligine nubem. ¶Huius composita sunt, adobruo, corruo, diruo,eruo, irruo,obruo,& subruo:quorum significata vide suis locis.

Ruina,æ,Casus,excidium que dicitur.Nam(vt inquit Hieronymus)ruina est quum parietes domorum diruuntur.Cicer.3.Tuscul. Magis me mouerunt Corinthi subitò aspectæ parietum ruinæ , quam ipsos Corinthios. ¶Ponitur aliquando pro morte.Plin.lib.17.cap.25, Prodigiũ in nostro æuo Neronis principis ruina factum. ¶Cæli ruina,pro tonitru.Virg.1.Aeneid.Fluctibus oppressos Troas , cæliq; ruina. Vbi Seruius , Cæli ruina , id est tonitrubus , quorum sonus similis est ruinis. ¶Transfertur & longius,vt pro quauis pernicie,seu calamitate accipiatur. Cic.1.Inuect.in Catil. Præterea mitto ruina fortunarum mearũ. Idem Attico , Magna proximis Idibus ruina impendet. ¶Subducere caput ruinæ,est exponere se periculo.Curtius lib.4,Hinc spe,hinc metu militares animos versãt:ruinæ rerum illos subdere capita,in perniciem trahi,quum Bactra pateant exceptura eos donis & opulentia.

Ruinosus,sa,sum,Id est caducus,seu ruinam minans. *πῖπτουσιμος*. vt Aedes malè materiatæ,ruinosæ,apud Ciceronem 3. Offic.Ignoretur in omni bus cubiculis apparere serpentes,malè materiatæ,ruinosæ.

Rupes,is,Petra,siue mons præruptus : à rũpendo.*ἀπότομος , πέτρα*.Cæsar 2,belli Gallici , Quod quum ex omnibus in circuitu partibus altissimas rupes,despectúsque haberet,vna ex parte,&c.

Rupicapra,æ, Capra syluestris,quasi rupium capra.*αἴξ ἀγρία*.Plin.lib. 11.cap. 37, Rupicapris in dorsum adunca cornua, damis in aduersum. Idem lib.8.cap. 53, Capræ tamen in plurimas similitudines transfiguantur.Sunt capreæ,sunt rupicapræ, sunt ibices pernicitatis mirandæ.

Rurestris, Ruricola, Ruro,vide RVS.

Rursus,& Rursum, Iterum, denuò.*ἂν, ἄνδις*.Cic.pro Muræna,Facis vt rursus plebs in Auentinum seuocanda videatur. Terent.in Eunuc. Inimicitiæ,inducię,bellum,pax rursum. ¶Inueniuntur interdum rursus & denuò coniuncta.Plaut.in Pœnulo, Reuertor rursus denuo Carthaginem. ¶Rursum prorsum.Terent.in Hecy. Tace,trepidari sentio,& curſari rursum prorsum.Donatus, Rursum propriè retro: Prorsum,an tè significat:& est proueribiale, sicut dicimus. Sursum deorsum, Intrò foras,Hac illac. ¶Quandoque ponitur rursus pro ecntrario.Virgil. Haud rursum enodes trunci resecantur.

Rus,ruris,Prædium rusticum:ita dictum , teste Varrone lib. 4. de Ling. Lat. quòd in eo quotannis rursus eadem fiant , vt capiatur fructus. *χωρίον,ἀγρὸς ἀγροικία*.Plaut.in Capt.Rus iit. Horat.1. Epist.10, Ruris amatores hac in re scilicet vna Multũ dissimiles. Cic.pro Rosc.Amer. Habet animi relaxandi causa rus amœnum & subburbanum. Idem 3. Offic.Ab hominibus relegasset,& ruri habitare iussisset. Virg.3.Georg. Lucifer primo cum sidere frigida rura Carpamus.

Ruralis,rurale,Quod ad rus pertinet.*ἀγροικὸς*.Vnde Rurales dij.Mercurius,Pánque,quibus sacrificabant placentas, & vinum, qua de re extat non inuenustum Leonidæ Græci poetæ Epigramma.

Ἀνλία καὶ νυμφίων ἱερὸς ὠδῶν , ἀεὶ τῶν πίνων
Πίδακα. τῷ ὕδατι γίγνεσθαι πίνυν.
Καὶ σὺ πυρράγκιχλον μολοῦσα μαλάκῳ ἴγκῳ,
Ὄρνι τὸ ἁγιβόλιον πᾶν , κατίχεις σπήλαιον,
Ποιεῖ τὰ ψαιπὰ , τό , τι σκύφῳ χαλκῷ ὄινος,
Δίξασθ' , ἀκανθίδα δῶρα νυμφολήπτου. Id est, Stabula & Nympharum sacer pagus , vos sub saxo fontes,túque aquis vicina pinus, & quadrate ouium seruator Maiæ Mercuri,quique capris depastum Pan occupas scopulum:propitij hæc liba, poculúmque plenum vino susci pite,Aeaciadæ dona Neoptolemi.

Rurestris,ruestre,Quod est ruris,vel eorum proprium,qui ruri degunt. *ἀγροῖκος*.Apuleius, Ruestri vocabulo vulgus indoctum rosas laureas appellat.

Ruricola,æ,Qui rus colit.*γεωργὸς*.Colu.lib.10.cap.31,Hæc ne ruricolæ patrem terentur monstra ? Ouid.5. Metam. Ruricolásque boues letho dedit. Aratrum ruricola. Ouid.4.Trist.Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri.

Rurigena,Qui ruri natus est.*ἀγρογενὴς*.

Ruro,ras,Rusticor,ruri ago.*ἀγραυλέω*.Plaut.in Capt.Dum ruri rurant homines. ¶Dicitur & ruror,aris,deponens. Varr.Serrano,vt annotauit Nonius.Dum in agro,studiosius ruror.

Rusticus,a,um, pen.corr. Quod ruris vel rustici est,vel ruri degit.*ἀγροῖκος*. vt Domus rustica. Cicero pro Quintio erat ei pecuaria res amplа,& rustica,sanè bene culta,& fructuosa.Liu.3.bel. Pun. Quæ vox in rusticum inde prouerbium posita.Cic.pro Rosc.Am. Vita autem hæc rustica,quam tu agrestem vocas,parsimoniæ,diligentiæ,iustitiæ magistra est. ¶Quandoque rusticus dicitur moribus & vita incultus,quasi semibarbarus.*ἀγροῖκος*. Virg.2.Eclog. Rusticus es Corydon.Quintil. lib.2.cap.11.Manus indoctæ ac rusticæ.

Rusticus,ci,substantiuum,Idem quod agricola,siue ruri habitans.*ἀγρότης*.Plaut.in Mercat.Vrbani sint rustici.Virg.2. Georg.Iam tum accrescunt curas venientem extendit in annum Rusticus.Cic.in Orat.Sermonẽ modò vrbanorum,sed etiam rusticorum. ¶Rustica familia,quarto decimo calendas Septembris celebrabantur , quo die primum in vrbem vinum deferebant.*τὰ κλοιτήρια*. Festus autor est , à Latinis primùm diem hunc fuisse institutum,qui aduersus Mezentium pugnarũt, vinum ibi ui eo die libarunt.

Rusticè,vereres pro barbarè vsurpabant, siue imperitè, vt solet rusticus. Cic.3.Offic.Vrgent sine rusticè negant enim posse,& in eo perstant.

Rusticitas,atis,Morum inciuilitas,vrbanitati contraria.*ἀγροικία*.Martial. lib.7, Quære aliquem Curios semper, Probóque loquentem, Hirsutum , & dura rusticitate truculẽ. ¶Ponitur quandoque pro inepta & timida verecundia,quam *ἀναισχυντίαν* vocant Græci. Ouid.in Arte, Et si rusticitas non vetat,ipsa rogat.Ibidem , Hei mihi,rusticitas , non pudor ille fuit.

Rusticulus,a,um,diminutiuum,Idem quod subrusticus,id est qui moribus nonnihil rusticis est præditus.*ἀγροικικὸς*. Cic.pro Sest.Sentit rusticulus non incautus (neque enim homines nequam tacere potuerunt) suum sanguinem quæri ad reliquendam inuidiam facinoris Clodiani.Martialis lib.10,Nec doctum satis,& parum seuerum. Sed non rusticulum nimis libellum Facundo mea Pimio Thalia dabit.perfer. **Rusticula**,auis perdici similis, nisi quòd rostrum longius habet. Plin.lib. 10.cap.38,Ambulant aues aliquæ,vt passeres,merulæ,turdi,ruticulæ,perdices,rusticulæ:ante se pedes iaciunt,vt ciconiæ,& grues. Extat de hac aue distichon apud Martialem,lib.13,

Rustica sum perdix, quid refert,si sapor idem?
Carior est perdix,sic sapit illa magis.

Rusticanus,na,num,Idem quod rusticus.*ἀγροικικὸς*. Cicer.1.de Oratore, Et illud quod loquitur,priscum visum iri putat,si plane fuerit rusticanũ. Idem pro Rosc.Amer. Tamẽnne hæc attenta vita & rusticana, relegatio,atque amandatio appellabitur?

Rusticarius,ria,um,Quod ad rus,aut rusticum pertinet.*ἀγροικὸς*. Vnde falces rusticariæ dixit Varro 1.de Re rust.cap.22.

Rusticor,aris,Ruri dego.*ἀγραυλέω*.Plinius, Quum simul æstate rusticaremur.Cicer.Tironi,Licet modò rusticari.Idem 1.de Legibus,Vt dum consisto in Tusculano , sciam quid garriat : sin rusticetur , quid scribat ad te.

Rusticatio,onis,Actus ipse rusticandi.*ἀγραυλία*, Cicero de Amic.Neque solùm militia , sed etiam peregrinationes , rusticationesque communes. Colum.lib.11.cap.1, Et hoc vndecimum præceptum rusticationis memoriæ tradidi.

Rusticatim,aduerbium pro rustice.*ἀγροικως*.Pomponius,Ego rusticatim tangam,vrbanatim nescio.

Ruscino, nonis , Oppidum in extremis Galliæ finibus , non procul à montibus Pyrenæis:cuius meminit Plinius lib.3.cap.4.Vulgus *Rusceilionem* hodie appellat.

Ruscum,rusci,vel ruscus,humilis frutex est,foliis myrti,sed latioribus cuspidis specie,mucronato cacumine baccis per maturitatem rubescẽtibus,quæ à mediis foliis dependent,nucleo intus esse duriti. Græci *χαμαιμυρσίνην,ἕρπυλλον,καὶ μυρσίνην ἀγρίαν*, hoc est humilem,acutam,& agrestem myrtum appellant. Virgil.7. Eclo. Horridior rusco, proiecta vilior alga.Idem lib.2.Georg.–necnon etiam aspera rusci Vimina per syluam. ¶Rusco etiam sepes muniebantur antiquis. Colu. lib.10.–hirsuto sepes nunc horrida rusco Prodit.

Ryspina *ῥόσπινα*,Oppidum Africæ propriè dictæ,nõ procul ab Adrumeto:de quo Plinius lib.5.cap.4.

Rusport,sparis,Antiquis in vsu fuit pro scrutari, seu diligenter inquirere.*μεταλλάω,ἐρεύναω*.Accius Nycteregia.vt citat Nonius. Vagẽt rusparantes syluas. Sic ruspari latebras.apud Festum. Translatio sumpta est à gallinis,quæ ruspari propriè dicuntur , quum escam quærentes terram scalpunt. ¶Hinc componitur Corrusport , pro conquiro. Plaut. Corrusparе tua consilia in pectore.

Russus,& Russeus,Nomina sunt coloris, ad rufum inclinantis, dilutius tamen rubentis. Vnde in factionibus vrigantium russati dicebantur, qui hoc colore erant exornati.Vide Thylesium in libello de Coloribus.

Ruta,orum,Apud Iurisconsultos, quasi cruta dicuntur:vt arena , crera, & his similia,nondum in opus cõuersa.Festus,Ruta cæsa,dicuntur quæ venditor possessionis,sui vsus gratia conciderat, eruendáq; contraxerat,Vlpianus in l Fundi, de Act.empt. & vend.Si ruta cæsa excipiatur in venditione , ea placuit esse ruta quæ eruta sunt:vt arena, crera,& similia.Cæsa ea esse,vt arbores cæsas,& carbones,& his similia. Mutius l.In rutis,de Verborum significa.In rutis & cæsis ea sunt quæ terra non retinentur,quæq; opere structilis rectorióve non continentur. ¶Ne in rutis quidem & cæsis , prouerbialis locutio est qua vsus est Cicero, 2. de Oratore , pro eo quod est , nulla in parte.Sed dicet te (inquit Cicero) quum ædes venderes, ne in rutis quidem & cæsis solum tibi paternum recepisse. Vide de hoc plura in Adagijs Erasmi.

Ruta,æ,Herba est nulli non notaꝛetiam hodie nomen vel apud vulgum retinens,luminibus claritatem afferens,sed venerem coercẽs. *πήγανον*. Dictam autem volunt rutam , quòd vna ex omnibus herbis, propter multiplicem eius vsum , maximè eruatur. Ouidius 2. de Remed. am. Vtilius sumas acuentes lumina rutas,Et quicquid Veneri corpora nostra negat.Ruta mustellæ cõtra serpentes dimicaturę se munit:habet enim

enim præsentaneum aduersus venena omnia remedium. Vide Plinij lib.10.cap.13.

Rutaceus,a,um, Quod ex ruta confectum est:vt Aqua rutacea.

Rutatus,ta,tum, Quod ruta conditum est:vt Mustum rutatum. Plinius, Inuenio mustum rutatum populo datum. Rutati lacerti,ruta conditi. Martial.lib.10,Secta coronabunt rutatos oua lacertos.

Rutabulum,li,autore Festo, Propriè dicitur instrumentum quo rustici vruntur in proruendo igne,panis coquendi gratia. Colu.lib.12. cap. 18, fublata lampade rutabulo ligneo. Hodieque id nomen seruatur apud Italos.

RVTHENI,ῥουτηνοί, Populi Galliæ Aquitanicæ Narbonēsis prouinciæ & Cadurcis contermini. Vulgo *Rhodez*. ¶ Alij sunt Rutheni in Sarmatia Europæa, non procul à Tanai fluuio: hodie Rufsi dicti:& eorum regio,Rufsia.

RVTILIVS,Geminus,Iurisconsultus fuit sua ætate insignis: & Pontificalium librorum autor: Orator quoque, vt illa ferebant tempora, non contemnendus: cuius tamen orationes posteritati horridæ visæ sunt & ieiunæ. De hoc Cicero in Bruto, Rutilius in quodam tristi & severo dicendi genere versatus, magnum munus de iure respondendi sustinebat. Sunt eius orationes ieiunæ, multa præclara de iure, doctus vir,& Græcis literis eruditus,Panetij auditor, propè perfectus in Stoicis. Hæc ille. ¶ P. Rutilius, Cn. Manlij in consulatu collega fuit, qui primus accitis in castra' gladiatoribus, vitandorum, inferendorúmq; ictuum rationem militibus tradendam curauit. Armorum (inquit Valerius) tractandorum meditatio, à P. Rutilio Consule Cn. Manlij collega militibus est tradita. Is enim nullius ante se Imperatoris exemplum secutus,ex ludo Cn. Aurelij Scauri doctoribus gladiatorum accercitis, vitandi atque inferendi ictus subtiliorem rationem legibus ingenerauit. Hic actus in exilium à partibus Syllanis,& à Sylla deinde redeundi potestate facta, respondit illud quod à Seneca 6.lib.de Benefi.refertur. Malo vt patria mei exilij erubescat, quàm reditu mœreat. ¶ Mar. Rutilius Censorinus, teste Valerio cap. de Moderatione, iterum Censor creatus,in concione populum corripuit,quòd eam potestatem bis sibi detulissent,cuius maiores,quia nimis magna videretur tempus coarctandum iudicassent. ¶ Rutilius Lupus, Rhetor insignis fuit,ipsi etiam Quintiliano commemoratus, cuius etiam hodie opus extat de Rhetorum figuris.

Rutilo, las, Aliquando actiuū est idem significans quod rutilum facio. ξανθίζω. Plin.lib.28. cap.1, Gallorum hoc inuentum rutilandis capillis & cinere & seuo. Comæ promissæ,& rutilatæ, Plin. lib. 28. cap. 12. Crinis propexus ac rutilatus, Tacitus lib.20. ¶ Interdum neutrum est absolutum, significans idem quod rutilo colore resplendere. Virg. 8.Aeneid. Arma inter nubem cæli in regione serena, Per sudum rutilare vident.

Rutilesco,is,Rutilus fio. ξανθίζομαι. Plin.lib.8.cap.55,In Alpibus candidi lepores,quibus hybernis mensibus pro cibatu niuem credunt esse:certe liquescente ea rutilescunt annis omnibus.

Rutilus,a,um, Color est ex flauo rubescens cum quadam splendoris exuberantia. πυῤῥάτης, πυῤῥός. Plin.lib.8.cap.18, Albis maculis colorem rutilum distinguentibus. Cic.in Somn.Scipio. Tum rutilus fulgor horribilisque terris, quem Martem dicitis.

Rutrum,rutri, Quo quid eruitur:à ruendo. σκαφεῖον, Nam sicut aratum aratrum:sic rutum,rutrum facit. Festus, Rutrum tenentis iuuenis effigies in Capitolio ephebi fuit, more Græcorum arenam eruentis, exercitationis gratia: quod signum deportauit ex Bithynia Romam Pompeius Bithynicus. Plin. lib. 36. cap. 23, Experimentum marmorati est in subigendo, donec rutro non cohæreat. Cato cap. 11, Oportet habere villicum palas sex, rutra quatuor, rastros quadridentes duos.

Rutellum,diminutiuum.Lucil.lib.9,Sat. vt citat Nonius, Frumentarius est,modium hic secum,atque rutellum Vnum affert,

Rutubam, Veteres turbationem appellabant, teste Nonio. δίφυσον. Varro Sexagesi. Id postea viderimus, nunc sumus in rutuba. ¶ Est etiam RVTVBA Liguriæ fluuius, ex Apennino fluens. Plin. lib.3. cap.5.

RVRVLI,pen.corr. βουνοῦλοι, Antiquissimi Italiæ populi, qui Latij partem tenuerunt, Ardeæ proximam. Hi duce Turno aduersus Aeneam bella gesserunt, vt latè describit Virgilius sex posterioribus Aeneidos suæ libris. Plin. lib.3. cap.5, Tam tenues (inquit) primordio imperij fuêre radices. Colonis sæpè mutatis tenuêre alij aliis tēporibus, Aborigines, Pelasgi, Arcades, Siculi, Arunci, Rutuli.

RVTVPIAE, Britanniæ insulæ portus, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 3. Vulgò *Sandwich*.

RVTVPINVM, penul. prod. Promontorium Britanniæ. Lucan. lib.6, Aut vaga quum Tethys, Rutupinâve littora feruent, Vnda Caledonios fallit turbata Britannos.

S

SIVRA est semiuocalis, vt quæ sonum suum à vocali auspicetur, & in seipsam terminet. Hæc si antecedat m, vel p, vel t, in simplicibus dictionibus, ad subsequentem pertinet syllabā: vt in cosmus, prosper, testis. In compositis verò aliud est: nam in aruspex (teste Quintiliano) quia pars eius posterior à spectādo est, stertiæ dabimus: in abstemius verò, quia ex abstinentia temeti composita vox est, primæ relinquitur. ¶ Transit quādoque s in m, vt rursum, pro rursus: in n, vt sanguis, sanguinis: in r, vt flos floris.

SABA, σαβᾶ Stephano, Ciuitas regia Aethiopiæ, inquit Iosephus, quam postea Cambyses à sororis suæ nomine, Meroen denominauit. Hanc Nilus circundans, inexpugnabilem reddebat. Dicta Saba, ἀπὸ τοῦ σέβειν, quod est colere & venerari: quia thus mittit, quo in sacrificiis vtuntur. Sunt qui dicāt Saba, Arabum lingua, mysterium significari: Hieronymus verò conuersionem sonare autumat.

SABAEVS, bæa, bæum, σαβαῖος, vt Sabæus odor apud Columellam lib. 10. Thus Sabæus, ex Saba, Virg. lib. 1. Aeneid.

SABACVS, Aethiopum rex, qui Anisim Aegypti regem fugauit, & illius regnum quinquaginta annis obtinuit, teste Herodoto lib. 2.

SABAEI, σαβαῖοι, Populi fœlicis Arabiæ, ditissimi syluarum fertilitate odorifera: quorum metropolis est Saba, quam Strabo lib. 16. Meriabam vocat. His proxima est (inquit) fœlicissima Sabæorum terra, quę maxima natio est. Apud hos thus & myrrha, & cinnamomum nascitur, in ora etiam balsamum, & alia quædam hærba valde odorata, quanquam eius odor citò deperit. Habent præterea palmas odoratas & calamum. Serpentes quoque palmares, colore puniceo, vsque ad ilia assilientes, quorum morsus incurabilis est. Homines propter maximam fructuum copiam, otiosi, segnésque viuunt. In radicibus arborum cubant: & ex eis incidunt, quæ proximi suscipientes protinus alter alteri consequenti tradunt, vsq; in Syriam atque Mesopotamiam. Ab odoribus autem stupefacti, bituminis suffitu, & hirci barba stuporem tollunt. Meriaba, Sabæorum vrbs, in monte iacet arboribus pleno. Sub rege sunt, qui iudiciorum ac cæterarum rerum potestatem habet. Hactenus Strabo lib. 16. Hos Iosephus lib. 1, à Saba Chusi filio, qui à Cham ortus fuit, dictos affirmat. Sabæos dictos putat Seruius ἀπὸ τοῦ σέβεσθαι, quod est venerari, quòd deos ipsorum thure venerarentur. Virg. 1. Georg. India mittit ebur, molles sua thura Sabæi. Idem 2. Geor. Solis est thurea virga Sabæis.

Sabaoth, vide SEBAOTH.

SABATIA, Pomponio, siue (vt apud Plinium legitur) Vadum Sabatium, oppidum Liguriæ maritimum, olim nobili portu insigne. Hodie *Savona*.

SABATRA, Sabæorum oppidum, in littore Maris rubri. Plin. lib. 6. cap. 29.

Sabbathum, sabbathi, σάββατον, Hebræi septimum quemque hebdomadæ vniuscuiusque diem appellabant, quem Ethnici Saturni diem nominant: quo die Iudæi ab opere omni feriabantur, Deum mundi architectum imitati, quem Sacræ literæ tradunt, confecta sex diebus mundi machina, eáque exornata, septimo die quieuisse: vnde & sabbathum vocauerunt: quæ vox Hebreis diem quietis significat. Apud Hebræos quoque sabbathum teste Iosepho, pro septimana accipitur. Vnde est illud in Euangelio, Ieiuno bis in sabbatho.

Sabbatharij, Dicti sunt Iudæi à Romanis, quòd Sabbatha superstitiosè colerent. οἱ σαββατίζοντες. Martialis lib. 4, Quòd ieiunia Sabbatharium, &c.

Sabbathismus, σαββατισμός, Celebratio sabbathi.

Sabbathizare, Est sabbathum obseruare. σαββατίζειν. Hieron. in Leuitico, Quando fueris in terra hostili, sabbathizabit, & requiescet in sabbathis solitudinis suæ.

SABAZIVS, σαβάζιος, Bacchi cognomen, ἀπὸ τῆς σαβάζειν. quod verbum Phrygibus, aliisque nonnullis barbaris idem valet quod bacchari, siue bacchantium more saltare Vide Cælium Rhodig. lib. 7. cap. 15.

SABE, Syrorum lingua, mensis Februarius dicitur.

SABELLI, Populi à Sabinis orti, qui incolunt montes qui sunt inter Sabinos & Marsos: olim etiam Samnites dicti, teste Plinio, lib. 3. cap. 12.

Sabellus, a, um. Virg. 1. Georg. Hæc genus acre virûm Marsos, pubémque Sabellam.

Sabellicus, ca, cum, Idem. Virgil. 3. Georg. Dentésque Sabellicus exacuit sus.

SABIDIVS, Vir Romanus gulæ deditus, plus vorabat quàm posset coquere: quocirca ita fœrebat eius anima, vt nemo posset cum eo loqui: quem Martialis Epigrammate insectatur, Non amo te Sabidi, nec possum dicere quare, Hoc tantùm possum dicere, non amo te.

SABIS, Arabum deus, cui decimas mensura, non pondere persoluunt.

Sabina, æ, Herba est duorum generum, quarum altera cupressi, altera tamaricis folia refert. βάλερ. Plin. lib. 24. cap. 11, Herba sabina brate appellata à Græcis, duorum generum est: altera tamarici similis folio est altera cupresso. Colu. lib. 6. cap. 4, Alij sabinam herbam, rutámque eã mero diluunt.

Sabinam, penul. corr. Illirij appellabant telum venabuli simile. Ennius, Illyrij restant sicis, sabinisque sodentes. Hæc Festus.

SABINA Poppæa, T. Ollij filia, & Poppæi Sabini neptis, quā Nero Othonis nuptam, à viro abduxit, illo per speciem honoris in Lusitaniam relegato: deinde & matrimonio sibi coniunxit, repudiata, relegatáque in Pandatariam insulam Octauia. Periit ictu calcis à viro, quum grauida esset, percussa. Vide Tacitum lib. 5. Annal.

SABINI, σαβῖνοι, Populi sunt in quarta Italiæ regione, non procul à Roma, à religione, & cultu deorum cognominati, quasi Sebini. ἀπὸ τοῦ σέβειν. Silius verò à Sabo autore gentis, Sabinos dici putat, qui lib. 8. ait. Pars laudes ore ferebant Sabe tuas, qui de patrio cognomine primus Diuisti populos magna ditione Sabinos. Hos Plinius Apennini iugis vallatos vtrinque scribit. Strabo Sabinos ait angustiū inopiæ rerum in longitudinem protensum, à Tyberi vsque Nomentum oppidū, stadiis mille vsque ad Vestinos. Horum filias rapuerunt Romani olim in spectaculo quum vxoribus carerēt. Romulus enim quum affinitatem vicinorum bona pace impetrare non posset propter vrbis nouitatem, consilium cepit de rapiendis virginibus. Indictis itaq; ludis Neptuno peragendis, quum multi hospites & accolæ conuenissent cum coniugibus & liberis: vltimo die dato signo quum ad rapinam discurrerentur, raptæ sunt virgines 683, autore Dionysio in Antiquitatibus: propter quam rapinam consequutum postea est bellum inter Romanos & Sabinos: cuius exitus talis fuit, vt victi Sabini, in partē vrbis fuerint recepti. Virg. lib. 8. Et raptas sine more Sabinas Consessu caueæ, &c.

SABINVS, Declamator tempore Senecæ, lepido vir ingenio: cuius meminit Seneca in Declamationibus. ¶ Sabinus Vespasiani frater, interfectus à Vitellio, quum Vespasiano res contra Iudæos gerēte, post Othonis mortem, Capitolium cum æde Iouis occupasset. ¶ Sabinus, sophista, sub Adriano principe scripsit Ilagogen ad materias & hypotheses, declamationum libros quatuor, præterea in Thucydidem enarrationem. Suidas. ¶ Sabinus Masurius scripsit Fastorū & memorabiliū rerum libros. ¶ Sabinus Syrus, memorandæ fortitudinis, qui tempore Titi, primus Hierosolymæ muros ascendit: autor Iosephus lib. 7. cap. 1. ¶ Sabinus Tyro, qui περὶ κωνουρέων, id est de re hortensi libros ali quot conscripsit, teste Plinio, cap. 10. lib. 19.

SABIS, σάβις, Fluuius est Carmaniæ, in sinum Persicum illabens. Autores Ptolemæus Tab. 6. Asiæ, & Plinius lib. 6. cap. 23.

SABRINA, penult. prod. Fluuius Britanniæ insulæ, versus Occidentem in mare illabens: cuius meminit Tacitus Annal. lib. 12.

Sabucus, vt Ruellio scribendum videtur: siue Sambucus, vt alij malūt: frutex est duorum generum: quorum alter ad iustæ propemodum arboris robur assurgens, à Græcis ἄκτη appellatur. Alter humilis, flore tamen & folio superiori nō dissimilis, à Latinis ebulum, à Græcis χαμαίακτη nominatur. Vtrunque genus baccas fert in umbella, per maturitatem nigrescentes, succúmque atri sanguinis colore reddētes. Vērum de his plura infrà in dictione SAMBVCVS.

Sabulum, li, & Sabulo, onis, Arena crassior, ponderosiórque, ἄμμος, ψάμαθος. Plin. lib. 17. capit. 4, Inuicem sabulum album in Ticinensi, multísque in locis nigrum, itémque rubrum, etiam pingui terræ permistum, infœcundum est. Colum. lib. 4. cap. 33, Pullam terram, & resoluram desiderat, sabulonem humidum, vel refractum tophum non reputat. Varro 1. de Re rust. capit. 9, In queis lapis, marmor, rudus, arena, sabulo, argilla, &c.

Sabulosus, sa, sum, Plenum sabulo. ἀμμώδης. Plin. lib. 13. cap. 4, Palma gignitur leui, sabulosáque terra.

Sabuletū, buleti, Dicitur locus in quo sabulum abundat. ψαμαθών. Plin. lib. 27. cap. 8, Crocodilion nascitur in sabuletis.

Saburra, æ, Propriè sabulum vilius, & crassius, quo naues onerari solēt vsque ad certam mensuram, quò stabiliores sint. ψάμμα. Plin. lib. 10. cap. 23, Certum est, Pontum transuolaturas, primùm omnium angustias petere, inter duo promontoria, Criu metopon, & Carambin, mox saburra stabiliri. Liu. 7. belli Pun. Se in animo habuisse, tota classe Ephesum petere, & onerarias ducere multa saburra granatas, atque eas in fauces portus supprimere. Prisc ianus præcipit in hac voce b, literam esse geminandam, quòd an verum sit, ipse videri: Virgilius certè primam syllabam corripit, lib. 4. Geor. –& sæpe lapillos, Vt cymbæ instabiles fluctu iactante saburram Tollunt.

Saburrare, Est saburra onerare, & se stabilire aduersus vim ventorum. ψαμμίζειν. Plin. lib. 18. cap. 35, Echini affigentes sese, aut arena saburrantes, tempestatis signa sunt. Solinus, Grues volatūræ arenas deuorant, subláritque lapillis ad moderatam grauitatem saburrantur.

Saburratus, a, um, Saburra oneratus, & per translationem quouis modo expletus. Plaut. Cistel. –quæ vbi saburratæ sumus, Largiloquæ extemplo sumus.

SABYLLVS, Vir Gelous, Celandri tyranni interfector. Autor Herodotus, libro 6.

SACAE, carum, Scythiæ Asiaticæ populi, Iaxarti fluuio vicini, à Sogdianis Comedorum montibus diuisi, nullas habentes domos, sed nemora & speluncas inhabitātes. Autor Ptolemæus Tabula Asiæ septima. Persæ Scythas omnes vno nomine Sacas appellant: propterea quòd Sacarum gens ex omni Scytharum genere illis proxima sit, illósq; penè solos nouerit. Plin. lib. 6. cap. 17, Vltrà sunt Scytharum populi, Persæ illos Sacas vniuersos appellauere à proxima gente, &c. Hi olim Bactrianam prouinciam occupauere, & optimam Armeniæ regionem adepti sunt, vt lib. 11. Strabo refert, atque vsque ad Cappadocas processerunt. Sed quum ex spolijs festa celebrarent, Persarū imperatores eos noctu adorti, funditus deleuere. Hos quidam Sacasenos, σακασανοὺς vocant.

Sacal, Aegyptiorum lingua electrum significare existimauit Nicias, & in Aegypto ex radijs Solis nasci: vt refert Plin. lib. 37. cap. 2.

Saccharum, ri, pen. cor. σάκχαρον, Dicitur mel in arundinibus collectū,

gummi modo candidum, ac fragile. Nascitur in Arabia, India, Creta, Italia, & Sicilia. Vnde oxysaccharō, potionis genus ex saccharo & aceto. Plin. lib. 12. cap. 8, Saccharum & Arabia fert, sed laudatius India. Est autem mel in arundinibus collectum, gummi modo candidum, denſibus fragile: amplissimum nucis tantùm auellanæ magnitudine, ad medicinæ tantùm vsum. Hæc Plinius. Hodie præstantissimum aduehitur saccharum ex Fortunatis insulis, quas Canarias vocant, in metæformam redactum. Nascitur & in Aegypto, Cypro, & Rhodo. Galeni seculo saccharum vix notum erat, hodie tam vulgatū, vt ne quotidianus quidem cibus placeat sine saccharo.

SACCIAZA, σακκίαζα, Oppidum Africæ propriè dictæ, non procul à Syrti magna: cuius meminit Ptolemæus lib. 4. cap. 3.

Sacciperium, rij, Maior crumena, & minoris marsupij receptaculum. σακκοφόριον. Plautus in Ruden. Meum marsupium, quod plenum argenti fuit in sacciperio. Dictio composita ex sacco & pera.

Saccus, ci, σάκκος, Notæ significationis est: quippe quod nō modò apud Græcos & Latinos, verumetiām apud Italos, Hispanos, Flandros, Germanos, Gallos, multárúmque aliarum linguarum homines eodem nomine dicatur. Horat. 1. Sermonum, –congestis vndique saccis Indormis inhians. Cicer. 3. Verrina, Quum iste ciuitatibus frumentum, coria, cilicia, saccos imperaret, neque ea sumeret, pro iis rebus pecuniam exigeret. Saccus frumentarius, quo frumentum geritur. Saccus niuarius, id est colum ex lapide spongioso, ad colandas aquas ex niuibus resolutas.

Sacculus, & Saccellus, diminutiua. Quibus significantur marsupia. σακκίον. Cicer. 2. de Fimb. Ius, & sacculos abstulerit. Asconius, Sacci vnde sacculi, & saccelli.

Saccaria, riæ, Saccorum mercatura. σακοφορικόν. Apul. lib. 1. de Asino aureo, Saccariam faciens merebam.

Saccarius, Dicitur baiulus, vel gerulus, qui saccis gestandis victum quærit: βαστάζων. Paul. l. Qui fundum, de Contrahen. empt. Siquid ex sacco saccarij cecidisset.

Sacculatij, orum, Apud Iureconsultos accipiuntur pro fraudulentis impostoribus, qui vetitas artes exercent, & in sacculos partem subducūt, partem subtrahunt, quos Vlpianus ait, plus quàm fures puniendos, de Extraord. crimin. l. Sacculatij. βαλλάντιοτομοι.

Sacellum, vide SACER, adiectiuum.

Sacer, cra, crum, Idem quod venerabile, & conseratum. ἱερὸς. Virgil. lib 8. Aeneid. Extulit os sacrum cælo, tenebrāque resolut. Plaut. Menæch. Ato ego te sacrām coronam furripuisse Iouis ſcro. Plinius Epist. 177. Reuererer gloriam veterē, & hanc ipsam senectutem quæ in homine venerabilis, in vrbibus sacra est. Miscetæ sacra profanis, Horat. lib. 1. Epist. 17. Aedes sacra, Cice. Bruto, lib. 13, Arces sacræ, Virg. libr. 3. Georg. ¶ Capitur nonnunquam pro execrando, scelesto. κατάρατος. Virgil. libr. 3. Aeneid. –quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames! ¶ Antiquitus homo sacer dicebatur, qui post diras execrationes, pestis, alterīúsve calamitatis expiandę gratia, alicui deorum immolabatur: quanuis per translationem etiam latius accipiatur pro quouis homine scelerato, & detestabili. κάθαρμα. Horat. lib. 2. Serm. saty. 6, Intestabilis & sacer esto. Vide piura de hoc apud Macrobium, libr. 3. Satur. ¶ Sacer ignis, morbus cuius multa sunt genera quæ apud Plinium inuenientur, lib. 26. cap. 11. ἐρυσίπελας. Celsus lib. 5, Sacer quoq; ignis malis vlceribus annumerari debet. Eius duæ sunt species, Alterum est subrubicundum, aut mistum roboreo, atq; pallore, exasperatúmq; per pustulas continuas, quarum nulla altera maior est. In his semper ferè pus, & sæpe rubor cum calore est. Fit maximè pectore, aut lateribus, aut eminentibus partibus, præcipuéque in plantis. Alterū autē est in summa cutis exulceratione, sed sine altitudine latum, & subluridū. Hęc Celsus. In pecudibus (nam & eas infestat) pusula appellatur. Colu. lib. 7. cap. 5. Est etiam insanabilis sacer ignis, quā pusulā vocant pastores. Ea nisi compescitur intra primā pecudē, quæ tali modo correpta est, vniuersum gregem contagione prosternit. Siquidem nec medicamentorum, nec ferri remedia patitur. Nam penè ad omnem tactum excandescit. Inter sacri ignis species numeratur quem vulgus ignem S. Antonij vocat. A Plinio, ni fallor, zoster appellatur, medium hominem cingens, & vbi cinxerit, enecans. ¶ Sacer morbus, idem qui comitialis, quòd comitia dissolueret: & Herculeus, propterea quòd Hercules eo laborasse dicatur. ἱερὰ νόσος, ἐπιληψία. Sacer autē idcirco dici putatur, quòd sanctissimam hominis partem, hoc est, animæ rationalis domicilium præcipuè infester. ¶ Sacer serpēs, serpentis genus admodum exiguum, adeò tamen pestilens, vt vel maximi angues venenum eius reformident, eóque aduenientē diffugiant. ἱερὰ. Magnitudo huic ad cubitum, species hirsuta. Quicquid momorderit, continuò putrescit.

SACER mons, Trans Anienem fluuium vltra tertium milliarium appellatur, quem plebs Romana post expulsos Reges, quum nexu potentiorum premeretur, secessione facta à Patribus, vrbéque relicta, occupauit: neque nisi impetratis suis sacrosanctis magistratibus, maximè admitēte Menenio Agrippa, cum Patribus rediit in gratiam. ἱερὸν ὄρος. Vide Liuium, lib. 2. ab Vrbe.

SACRA via, In vrbe Romana vocitata est, quòd in ea ictum fœdus sit inter Romulum & Tatium, siue quòd contiuuò ea vtebantur sacerdotes Idulium sacrorum conficiendorum causa. ἱερὰ ὁδός. Extendebatur autem à domo Regis sacrificuli vsque ad sacellū Sirenæ, & rursus à regia vsque in arcem. Cicero pro Plancio, Equidem, inquit, siquando (vt fit) iactor in turba, non illu accuso qui est in summa Sacra via, quum ego ad Fabium Fornicem impellor: sed eum qui in meipsum incurrit atque incidit. Hanc Horatius Sacrum cliuum nuncupauit.

Sacra certamina, Græciæ quatuor erant quæ à Tacito iudicra vocantur. ἱεροὶ ἀγῶνες. Olympia, Isthmia, Pythia, & Nemæa: de quorū institutione & præmiis, abunde multa annotauimus in dictione CERTAMEN.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SACRVM promontorium, à Ptolemæo appellatur extremum Lusitaniæ promontorium inter Anam & Chalybem fluuios, quod nunc appellãt *Caput sancti Vincentij*. *ἱερὸν ἀκρωτήριον*,

Sacrum, sacri, subst. tatiuum, idem quod sacrificiũ, *θυσία, λατρεία*. Virg. 3. Aeneid. Sacra Dionææ matri, diuisque ferebant. Idem 5. Aen. Sacra Ioui Stygio, quę rite incepta paraui. Ouid. 2. Fast. Ecce anus in mediis residés annosa puellis, Sacra facit tacitè, nec tamẽ ipsa tacet. ¶ Nonnunquam idem quod templum. *ἱερὸν*. Paulus Iureconsultus, Sunt autẽ Sacrilegi, qui publica sacra compilarint. At qui priuata sacra, vel ædiculas inclusas incõditas tentauerint, amplius quàm fures, minus quàm sacrilegi merentur. ¶ Inter sacrum & saxum, prouerbialis locutio est, qua vtimur, quoties nos in summo discrimine cõstitutos volumus significare. Vide Erasmi Adagia. ¶ Stata sacra quæ dicantur, vide suprà in dictione YERIAE, & infrà in dictione STATA.

Sacellum, li. diminutiuum à sacrũ: & significat locũ paruum Deo sacratum cũ ara *ἱερόν*. Cic. de lege Agra. Sunt enim loca publica vrbis, sunt sacella, &c. Trebatius Ireconsultus scribit, Sacellum compositũ esse verbum, quasi sacra cella. Sed hoc neque verum est, neque verisimile.

Sacro, cras, Deo dedico, & sacrũ sacio. *λειτουργῶ, ἱερὸν, καθαγιάζω*. Plin. lib. 36. Eiusdem remanet & aliius centum cubitorũ, quem post cæcitatem, visu reddito, ex oraculo Soli sacrauit. ¶ Sacrare votũ diis, est voto sese astringere. Virg. & Aeneid. Diis Italis votũ immortale sacrabat. ¶ Ponitur aliquando Sacrare pro deuouere, & detestabile decenere, & ita morti addicere, vt impunè occidi, & violari posset. Liu. 2. ab Vrbe, Ante omnes de prouocatione aduersus magistratus ad populum, sacrandóque cum bonis capite eius, qui regni occupandi consilia iniisset, gratæ in vulgus leges fuere. ¶ Huius composita sunt Consecro, Desecro, Obsecro, Prosecro, & Resecro: quorum significata vide suis locis.

Sacror, aris passiuum, Quid. 1. Fast. Vtque ego perpetuis olim sacrabor in aris Sic Angusta nouum Liuia numen erit.

Sacratus, a, um, participium. vt Caput sacratum. Virgil. 3. Aeneid. Exorat pacem diuũm, vittásque resoluit Sacrati capitis. Idem 2. Aen. Fas mihi Graiorũ sacrata resoluere iura. Sacratæ leges, vide suprà. Opus alicui sacratum. Ouid. 2. Trist. Idque tuo nuper scriptum sub nomine Cæsar, Et tibi sacratũ sors mea rupit opus. ¶ Sacratæ leges, Quibus sancitum erat vt siquis aduersus eas feciſſet, sacer alicui deorum cum familia, pecuniáque esset. *ἱερὸς ὁ ἅγιος*. Liu. 2. ab Vrbe, Præcipuus pauor Tribunos inuaserat, quàm nihil auxilij haberent sacratæ leges, morte collegæ monitos. Idem, Sub idem fermè tempus Ligures lege sacrata, coacto exercitu, nocte castra Proconsulis aggressi sunt. ¶ Sacratior, & hoc sacratius, Sacratissimus. Plin. lib. 16. cap. 44. Nihil habent Druidæ (ita suos appellant Magos) visco, & arbore in qua gignatur, sacratius. Idem lib. 33. cap. 4, Numine illis gentibus sacratissimo.

Sacrarium, rij, Locus sacer in templo, in quo sacra reponuntur. *ἱεροφυλάκιον, ἀδυτον*. Vnde à Cicerone Sacrarium Bonæ Deæ nominatur. Sene ca lib. 5. Quæst. Arcana illa rerũ naturæ sacra non promiscuè & omnibus patentereducta, & in interiori sunt clausa sacrario. Aegesippus lib. 5. scribit, sacrariũ templi Hierosolymorum fuisse profanatum à Gentibus, quòd solus semel in anno princeps sacerdotũ solebat intrare, non sine sanguine. ¶ Quid interfit inter sacrum locum & sacrarium, ostendit Vlpianus in l. Sacra, de Diuis re. inquiens, Sater locus, est consecratus: Sacrarium, in quo sacra reponũntur. Suetonius tamẽ de Augusto, non tam pro sacrorum repositorio, quàm pro sacello, locóque sacrato sumpsit: Natus est (inquit) Augustus ad capita bubula, vbi nunc sacrarium habet, aliquantò pòst quam excesſit, constitutum. ¶ Ponitur & sacrarium pro larario in ædibus priuatis. Cic. ad Memmiũ, libr. 15, Caio Auiano Euandro, qui habitat in tuo sacrario, & ipso multum vtor, & patrono eius M. Aemylio familiarissimé.

Sacres porci, appellabantur qui puri essent ad sacrificium, vt immolarentur, quum primùm depulsi essent ab vbere: id autem contingebat die circiter decimo à partu: & ob id appellabantur ab antiquis sacres, quòd tum ad sacrificia idonei primùm essent. *χοῖροι ἀγνοί*. Plaut. in Menæch. Quanti hi porci sunt sacres?

Sacramentum, quid propriè fuerit veteribus, explicat doctissimus togatorum Varro lib. 4. de Ling. Lat. his verbis, Sacramẽtum à sacro: & qui petebat, & qui inficiabatur, vterque quingentis æris ad Pontificem deponebat. De aliis item rebus alio certo numero. Qui iudicio vicerat, suum sacramentũ à sacro auferebat: victi. ad ærarium redibãt. id est victus ea pecunia, quam deposuerat, mulctabatur in pœnam iniustæ litigationis, quæ ærario cedebat. Ex quibus verbis constat, Sacramentũ antiquis aliud non fuisse, quàm pecuniam ipsam à duobus contendentibus apud Pontificem ea lege depositam, vt qui sponsione vicisset, suam integram auferret, victi pecunia ærario vendicaretur. Cic. lib. 9. Epist. Pugna, si me amas, nisi arguta apparebunt, vt sacramento contendas mea non esse. Idem de Oratore, Agerent enim tecum Pythagorei, quibuscum tibi iusto sacramento contendere non liceret. ¶ Iniustis vindiciis & sacramentis fundos alienos petere, Cic. pro Milone. ¶ Sacramentũ item, interprete Festo, dicitur quicquid iurisiurãdi sacratione interposita geritur. Hinc sacramentũ militare dicebatur, quo milites in verba Imperatoris sui iurabant: quod nisi præstitissent, iusti milites non videbantur, eóque absoluti, in hostem legitimè pugnare nõ poterãt. Legitima (inquit Seruius) militia erat eorum, qui singuli iurabant pro Repub. se esse facturos, nec discedebant nisi completis stipendiis: & Sacramentũ vocabatur, Vegetius de Re militari lib 2, Milites iurare solent, & ideo militiæ sacramenta dicuntur. Iurant autem se omnia strenuè facturos, quæ præceperit Imperator, nunquam desertu ros militiam pro Romana Repub. ¶ Iuuenalis Sat. 15, Sacramẽta figuratè pro ipsis militibus posuit: Præmia nunc alia atque emolumenta notemus Sacramentorum. Id est militum iuratorum, & sacramẽto rogatorum. ¶ Sueto. in Cæsare, Sanxit nequis ciuis maior viginti annis, minórve decem, qui sacramento non teneretur, plus triennio cõtinuo Italia abesset. Teneri sacramento, est obligari per sacramentum. ¶ Sacramento cõtendere, quid sit, iam ex Varrone docuimus. ¶ Sacramento rogari, est iureiurãdo adigi. Quint. lib. 12. cap. 2. Sed hæc inter ipsos, qui velut sacramento rogati, vel etiam superstitione constricti, nefas ducunt à susceptа semel perluasione discedere.

Sacrosanctum, Dicebatur, teste Budæo, quod iureiurãdo interposito erat institutum, vt qui violasset, morte pœnas penderet. *ἐπόμνυμι*. Cicero pro Cornelio Balbo, Quid fuit in ea, rogatione quæ de Pompeio à Gellio, & Lentulo cos. lata est, in qua aliquid sacrosanctum videretur? Idem ibidem, Sacrosanctum nihil esse potest, nisi quod per populum, plebémve sancitum videretur. ¶ Sacrosanctus Trib. Plebis dicebatur, quem violari nefas erat, qui sine capitali piaculo attingi violenter non poterat. Ideo principes Romanos legimus Tribunitiã potestatem assumere sibi solitos, vt augustiores, & sacrosanctos facerent: id quod in numismatis quoque eorum extat. Tranquillus in Augusto, cap. 27, Tribunitiam potestatem perpetuam recepit. Tacit. libr. 12, Accurrunt Panes, decernitur Othoni Tribunitia potestas, & nomen Augusti, & omnes principũ honores. Hinc Sacrosancta templa in quibus est ius asyli: & quibus quempiam per vim extrahi nefas putatur.

Sacrifico, as, Sacrum facio. *θύω, καθαγιάζω, ἱερεύω*. Plaut. in Cap. Quinetiam vt magis noscas, Genio vbi suo quando sacrificat, ad rem diuinam, quibus est opus, Samiis vasis vtitur. ¶ Interdum per sacrificia vequam factum est, tum me Iuppiter faciat vt semper sacrificem, neque voquam litem. Confunduntur tamen quandoque.

Sacrificatio, onis, verbale. Cicero 1. de Natura deorum, Itaque in ea dea, quòd est rerum custos intimarum, omnis & precatio, & sacrificatio externa est.

Sacrificalis, le, adiectiuum. *ἱερευτικὸς*. vt Apparatus sacrificalis. Tacitus libro 2, Sacrificalem apparatum, festam Antiochensium plebem per licitores proturbat.

Sacrificus, subst antiuum, Qui sacra facit. *ἱερεύς*. Ouius 6. Fast. Martia sacrificio deductum nomen ab Anco.

Sacrificus, a dictiuum, Quod ad sacra attinet. *ἱερουργικὸς*. vt Sacrificæ tibiæ, quibus vtebantur in sacrificiis. Plin. libr. 16. cap. 36, Nunc sacrificæ Tuscorum è buxo tibiæ. Dies sacrifici. Ouid. 13. Meta. –diésque Dei mihi sacrificos, caliturásque ignibus aras. Ritus sacrifici, Ouid. 15. Metamorph. Vestis sacrifica, Silius lib. 3.

Sacrificulus, li, Idem quod sacerdos: à sacris faciendis. *ἱερεῖον, ἱερεύς*. Suet. in Domit. cap. 1, Ardẽte templo, apud Aedituum clãm pernoctauit: ac manè Isiaci elatus habitu intérque sacrificulos vanę superstitionis, &c. Rex sacrificulus (quem & Athenienses *βασιλέα* appellabãt) Romæ post exactos Reges primùm creatus est, quòd quædam sacra ita instituta essent vt necelle esset ea per Regem obiri. Vide Liuiũ lib. 2. ab Vrbe. Gell. lib. 10. cap. 15, Super Flaminem Dialem in cõuiuio, nisi Rex sacrificulus, haud quisquã alius accumbit. Liuius lib. 6. belli Pun. Vulgò ergo põtifices, augures, sacrificuli Reges creantur, cuilibet ex pluribus sacerdotissas Diáleis seorsum aiunt obseruitasse. *ἱερεῖαι*.

Sacerdotalis, tale, Quod ad sacerdotem pertinet. *ἱερατικὸς*. Liu. lib. 5. ab Vrbe, Virgines, sacráque in plaustrum impositi: & Cære, quò iter sacerdotalibus erat, peruexit.

Sacerdotium, tii, Modò sacerdotis dignitatem significat: vt est illud, Fungi sacerdotio. *ἱερωσύνη*. Cic. pro Domo sua, Quum Licinia uirgo Vestalis, summo loco nata, sanctissimo sacerdotio prædita, &c. ¶ Modò sacerdotis prouentum. Nam apud Gentiles sacerdotia fuerunt, qualia nos Christiani minus Latino in hac significatione vocabulo *Beneficia* appellamus. Vnde Liuius lib. 9. Gens Potitia, cuius ad aram Herculis familiare sacerdotium erat. ¶ Sacerdotiorum autem, sicut & beneficiorum duo fuerunt genera. Vnum, quod sacris esset addictum locis, quæ Reipub. aut Principum, aut Pontificum collegij collationis essent: alterum, quod ædis aut sacelli iuris esset, à patrefamiliàs ea ratio ne erecti, dedicatique, vt & sacrorum cura, & fructuum ipsius sacerdotij perceptio, ad solam gentem, familiámque suam perpetuis successionibus deuolueretur. Quod sacerdotiorum genus à piscis Gentilia sacerdotia, à nostris Beneficia iuris patronatus appellata sunt. Corn. Tacit. de Othone, At recens ab exilio reuersos adolescentes auitis, & paternis sacerdotiis in solatium reposuit. Liu. 10. belli Pun. In eiusdem locum Pontifex (nam duo sacerdotia habuit) Seruius Sulpitius Galba inauguratus.

Sacodios, *σακκόδιον*, Gemma est hyacinthini coloris: vnde nomen habet. Nam Indi hyacinthinum colorem Sacon vocant. Vide Plinium lib. 37. cap. 9.

Sacoma, pen. prod. genitiuo, sacomatis, *σάκωμα*. Est æquipõdium: hoc est quod in libra apponitur ad æquilibrium faciendum. Vitruu. lib. 9, cap. 3. de Archimede, Quum auream coronam votiuam diis immortalibus in quodam fano constituisset ponendam, immani pretio locauit faciendam, & aurum ad sacoma appendit redemptoris. Is ad tempus opus manufactum subtiliter regi approbauit, & ad sacoma pondus coronæ visus est præstitisse. Budæus.

Sacon, Indi vocant colorem hyacinthinũ: vnde sacodios dicta est gemma ex genere amethystorum, in hyacinthi colorem declinans. Autor Plinius lib. vltimo, cap. 9.

Sacramentum, vide SACER.

SACRANI, Populi Italiæ fuerunt Romæ vicini, qui à Corybante quodam, Magnæ matris sacerdote ex loca tenente, initium duxerunt. A sacrificando dicti. Corybantium enim erat, Matri deũm sacra facere. Seruius tamen Ardeates intelligi putat, propter vel sacrum, quod apud eos immolationis genus erat, quo grauibus periculis adducti, vouebant quæcunque proximo vere apud se animalia nata essent, se immolaturos. Vide Seruium in illud Virgilij 7. Aeneid. Et Sacranæ acies, & picti scuta Labici.

Sacratus, Sacrificus, Sacrilegus, Sacro, Sacrum, vide SACER.

Sacrima, (inquit Festus) antiqui appellabant mustum quod Libero patri sacrificabant pro vinea, & vasis & ipso vino conseruandis: *ἀπαρχὰ τοῦ γλεύκους*: quemadmodum præmessum, de spicis quas primùm messuissent, Cereri sacrificabant.

Sacrium, Scytharum lingua succinum dici credidit Xenocrates, referente Plinio lib. 37. cap. 2.

SADDVCAEI, *σαδδουκαῖοι*, Iudæorum factio, qui Sadducæum quendam magistrum Legis sequentes, neque resurrectionem credebant, neque angelos, neque spiritus esse.

SADYATES, *σαρυάτης*, Filius Ardyos, filij Gygis, & auus Croesi, teste Herodoto, lib. histor. 1. post patrem regnauit in Lydia.

Sæpe, aduerbium, Significat frequenter: recipitque diphthongum, vt differat à sepe ablatiuo nominis sepes. *πολλάκις*. Terent. in Heaut. Non licet hominem esse sæpe ita vt vult, si res non sinit. ¶ Aliquando ornatus causa iungitur nomen Numero, & fit vna dictio, Sæpenumero. Cic. Filius ad Tironem lib. 16. Epist. Sum toros dies cum eo, noctísque sæpenumero partem. ¶ Huius compositum est Perſæpe, de quo suprà suo loco.

Sæpicule, diminutium à sæpe: fient à sæpius, sæpiuscule. *διαμυθ*. Apul. Nam vt lachrymæ sæpiculæ de gaudio prodeunt. Plaut. in Casin. Sæpiusculè peccas.

SAEPINVM, pen. prod. *σαίπινον* Ptolemæo, oppidũ Samnitũ, cuius incolę dicũtur Sępinates: quos Plinius collocat in quarta regione Italię.

Sæuus, ua, uum, Durus, horridus, crudelis. *χαλεπὸς, ἀγριωτὸς*. Virgil. 5. Aeneid. Quũ sæuo è scopulo multa vix arte reuulsus, Idem 1. Aenei. Sæuæ memorem Iunonis ob iram. ¶ Quandoque pro forti: apud Virgilium 1. Aeneid. Sæuus vbi Aeciadæ telo iacet Hector. ¶ Quandoque pro irato. Virgil. 1. Aeneid. –& sæuum ambobus Achillem. ¶ Quandoque pro magno. Virg. de Aenea pio, 12. Aen. –maternis sæuus in armis. ¶ Quandoque pro potenti. Virg. lib. 1. Aenei. Non illi imperium pelagi, sæuúmque tridentem, Sed mihi sorte datum. ¶ Sæuior. Ouid. 13. Metam. –tua fulmine sæuior ira est. Virg. 3. Aeneid. Triſtius haud illis monstrum, nec sæuior vlla Pestis, & ira deũm Stygiis sese extulit vndis. ¶ Sæuissimus. Ouid. 12. Metam. Nam tibi sæuorum sæuissime Centaurorum Euryte, &c. Liu. lib. 4. belli Maced. Sæuissimo & violentissimo in suos tyranno. Virg. 2. Aeneid. –hic Iuno Scææ sæuissima portas Prima tenet.

Sæuiter, aduerbium, Crudeliter. *χαλεπῶς*. Plaut. in Pseud. Magis cogito, sæuiter blanditérne alloquar.

Sæuitia, æ, & Sæuitudo. inis, Crudelitas. *ἀγριότης, χαλεπότης*. Cic. 2. Offic. Sed horis sanè adhibenda sæuitia in famulos, si aliter teneri non possunt. Plin. lib. 6. cap. 17. Proxima inculta, sæuitia gentium. Ouid. 6. Metam. –quid enim mea tela reliqui, Sæuitiam, & vires, iramque, minásque minaces? Idem Epist. 7, Da breue sæuitiæ spatium, pelagique, nec Tacit. lib. 5, Quantúmque sæuitia gliscęret, miſeratio arcebatur. Idem lib. 13, Italiam luxuria, sæuitiáque afflictam uisset.

Sæuio, sæuis, sæuiui, & sæuij, sæuitum, Crudeliter in aliquem agere, *παλαιπωρῶ, ἀγριαίνω, χαλεπαίνω*. Paccuuius, Quid commerui? quid in me sæuis pater? Liu. 7. ab Vrbe, In Tarquinienses acerbè sæuitum, multis mortalibus in acie cæsis. Idem alibi, Quum post victoriam quoque in hostem sæuirer. ¶ Aliquando sæuire, est fortiter, & strenuè sese gerere. Martialis, Belliger inuictis quòd Mars tibi sęuit in armis. ¶ Sęuire animis, pro vehementer irasci. Virgil. lib. 5. Aenei. Tum pater Aeneas procedere longius iras, Et sæuire animis Entellum haud passus acerbis. ¶ Huius composita sunt, Consæuio, Desæuio, & Obsæuio: de quibus suis locis.

Saga, æ, Anus superstitiosa, vel mulier incantatrix, venefica, quæ malis vetustíque artibus cuiquam boni aliquid vel mali conciliat: ita dicta à sagiendo, propterea quòd multa fere velit: vt ait Cicero 2. de Diuin. *φαρμακεύτρια*. Horat. 2. Car. Quæ saga, quis te soluere Thessalis Magus venenis, quis poterit Deus? Vbi Acrõ, Saga dicta est venefica, quòd fatis agat, & ea est quæ carminibus, & herbis mala hominibus dicebatur vel arcere vel impellere.

SAGAE, Scythiæ populi, iidem qui Sacæ, de quibus iam diximus. Autor Pomponius Mela, lib. 3.

Sagana, pen. corr. Vas in quo aliquid teritur. Est & nomen veneficæ, apud Horatium in Epod. At expedita Sagana per totam domum Spargens Auernales aquas, Horret capillis, vt marinus asperis Echinus, aut currens aper.

Sagarja, Sagarius, vide SAGVM.

SAGARVS, *σάγαρος* Ptolem. Fluuius est Asiæ, cui ex Didymo Galatiæ monte nascens, & per Phrygiam Bithyniámque flexuoso cursu delatus, tandem influit in pontũ Euxinum. Vide Ptolemæum Tab. 1. Asiæ. Ouidius Sagarim effert per tertiam declinationem, lib. 4. de Ponto, Huc Lycus, huc Sagaris, Penéusque, Hypanísque, Cratésque influit, & crebro vortice tortus Halys.

Sagapenum, pen. prod. *σαγάπηνον*, Succus est herbæ ferulaceæ, quæ in Media nascitur: gustu acri, odore medium quiddam inter laser & galbanum referens. Officinæ vocant *Serapinum*.

Sagatus, vide SAGVM.

Sagax, cis, à sagiendo, id est ab acutè sentiendo dictum est. *εὐπαθὴς, ἀγχίνους*. Cic. 3. de Legib. Homo animal prouidũ, sagax, multiplex. Martialis lib. 12, Excogitauit homo sagax, & acutus.

Sagacitas, tatis. Id est acuta illa sentiendi vis in canibus, & odoratu aliquid deprehendendi. *εὐπαθεία*. Cic. 3. Tusc. Canum incredibilis ad inuestigandum sagacitas narium. ¶ Per translationem tamen sumitur pro astutia, seu calliditate. *ἀγχίνοια*. Cic. 4. Verr. Quæ est iste sagacitate in his rebus.

Sagaciter, aduerbium, Pro astutè, prudenter, callidè. Liu. 7. belli Pun. Ibi duo duces sagaciter moti sunt: alter ad inferẽdam, alter ad cauendam fraudem.

Sagda, Gemma porracei coloris, quam Chaldæi adhærentem nauibus habent. Inuenitur & in Samothracia eiusdem nominis gemma, nigra, ac sine pondere, ligno similis. Plin. lib. vlt. cap. 10.

Sagena, næ, pen. prod. *σαγήνη*, Genus retis piscatorij: Latini verriculum appellant. Manilius lib. 5, Excipitur vasta circunuallata sagena.

Sagina, næ, pen. prod. Cibus quo quis pinguis efficitur. *σίτισμός*. Iuuen. Satv. 4, –genialis agatur Iste dies, propera stomachum laxare saginis. ¶ Sagina dicendi, apud Quintilianum lib. 10. cap. 5. est dicendi vbertas. ¶ Quandoque etiam dicitur pinguedo superuacua, cuiusmodi auibus quibusdam arte & fartura inducitur, & in hominibus quibusdam nimio otio contrahitur. Iustinus lib. 20, Sublatis deinde æmulis, in segnitiam lapsus, saginam corporis ex nimia luxuria, oculorúmque valetudinem contraxit.

Saginarium, rij. Locus vbi saginantur altilia. *σιτιστήριον*. Varro lib. 3. cap. 10, de Re rustica, Pullos anseru includunt in saginario, ibique polentã, & pollinem aqua madefectum dant cibum, ita vt perinde se saturent.

Sagino, as, pen. prod. Pingue facio. *σιτίζω*. Colum. lib. 6. cap. 38. Ea herba viridis, nec tardè tamen arida, fœni vice saginat iumenta, verùm modicè danda, ne nimio sanguine strangulentur pecora. Interdum ablatiuo iungitur, quum res qua quid saginatur, exprimitur: vt apud eundem lib. 5, Formantur offæ quibus auis saginatur. Et rursus lib. 6. cap. 27, Hordeo saginandus equus.

Saginatus, ta, tum, participium: vt Porcus saginatus. Propter. lib. 4. Eleg. 1, Parua saginati lustrabant compita porci.

Saginatio, onis, verbale, *σίτισμις*. Plin. lib. 8. cap. 51, Pinguescunt sexaginta diebus, sed magis tridui inedia saginationem orta.

Sagio, is, iui, tum, Proprię de canibus dicitur, qui odoris ductu ferarum vestigia perueſtigant: quàuis etiam per translationem accipiatur pro eo quòd est aliquid acutè & callidè præsentiscere. *ἐνιπαθεῖν*. Cice. 1. de Diuin. Sagire enim, sentire acutè est: ex quo sagæ anus, quia multa scire volunt: & sagaces dicti canes. Is igitur qui ante sagit, dicitur præsagire, id est futura ante sentire.

Sagitta, tæ, Genus teli quod arcu emittitur. *τόξευμα ἐϊκτὸς*. Virgil. 12. Aen. Non secus ac neruo per nubẽ impulsa sagitta. Tacitus de Germanis, Sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperãt. Virg. 11. Aen. Dixit, & aurata volucrem Threſſa sagittam Deprompſit pharetra. Ouid. 3. Trist. Eleg. 10, –longéque volante sagitta. Horat. 3. Carm. Ode 10. Interim dum tu celeres sagittas Promis, hæc dentes acuit timẽdos. ¶ Sagitta etiam à rei rusticæ scriptoribus sumitur pro nouissima surculi parte: siue quia longius recedit a matre, & quasi emicuit, atque prosiluit: seu quia eacumine attenuata, prædicti teli speciẽ gerit. Vide

Universidad de Deusto Biblioteca

Columellam, lib.3.cap.17. ¶ Est & sagitta, herba ex vluæ generibus, de qua Plin.lib.22.cap.17. ¶ Est & signum cæleste, stellas habens quinq; quæ ferè in fine Capricorni cernuntur. Plinius lib.18.cap.26.

Sagittarius,ria,rium, Quod ad sagittas pertinet, siue idoneum est vt ex eo fiant sagittæ. τοξοσύνης. Plinius lib. 16. cap.36. Suum genus sagittario calamo est.

Sagittarius,rii, Qui sagittas ex arcu emittit. τοξότης. Cice.ad Atticum, lib.5. Magna tormentorum copia, multis sagittariis, magno labore, apparatu, multis sauciis ex nostris, incolumi exercitu negotium confecimus. ¶ Est & Sagittarius, signũ cæleste, quem alij Centaurum Chironem arbitrantur, alij Crocum filium Euphemes nutricis Musarum, & habitasse in Parnasso cũ musis, & venationi incubuisse, & vsum esse sagittis, & equo insedisse. Post mortem precibus Musarũ à Ioue inter astra relatum, & varia forma conscriptum. Idibus Februarij vespere occidit, ac vehementer hyemat, inquit Columella.

Sagittifer,ra.rum Qui fert sagittas. διτοφόρος. vt Geloni sagittiferi. Virgil. 8. Aene. Hic Lelegas, Curásque, sagittiferósque Gelonos Finxerat. Sagittiferæ pharetræ, Statius 1. Achil. Pecus sagittifera, Claudianus de histrice.

Sagittipotens,pen.corr. Pro signo cælesti quem & Sagittarium dicimus. Cic.in Arato, Menſe Sagittipotens Solis quum sustinet orbem.

Sagitto,tas, Sagittas ex arcu emitto. τοξεύω.

Sagma,atis, σάγμα, Græcis scuti thecam significat: nam σάγην illi dicunt quem nos clypeum, aut scutum appellamus. Sunt & qui pro iumenti sella, siue strato accipi tradant, in qua significatione & Veteris instrumẽti interpres sumpsisse videtur, Leuitici cap.15, vbi sic legitur, Segma super quod sederit, immundum erit.

Sagminia, Romani herbam appellauere, quam Græci ἱεροβοτάνην, & πεντεγγίαν nominant, nostri etiam verbenam, siue verbenacam: qua Pateres patratus & Feciales, tam fœdera percussuri, quàm bellum denuntiaturi, solebant coronari. Festus, Sagmina vocantur verbenæ, id est herbæ puræ, quia ex loco sancto secabantur à Consule, Prætoréve, legatis ad indicendum bellum aut fœdus faciendum profiscentibus. Plin.lib.22. cap.2. Quoniam non aliunde sagmina in remediis publicis fuere, & in sacris legationibus, quàm verbenæ. Certè vtroque nomine idem significatur, hoc est gramen ex ara cum sua terra euulsum. Hæ semper & legati, quum ad hostes, clarigatúmq; mitterentur, vsi sunt. Vide Liuium lib.1.ab Vrbe, & lib.10.belli Punici.

SARGA, Fluuius est in ora Magnæ Græciæ, non procul à Crotone vrbe, apud quem Crotoniatæ à Locris maximo prælio fuerunt victi. Cic.3. de Natu.deorum, De Sagra Græcorum est vulgare prouerbium, qui quæ affirmant, certiora esse dicunt, quàm quæ apud Sagram.

SAGRVS, gri, Italię fluuius, Pelignos diuidẽs à Farentanis, & inter Amiternum & Orthium in mare influens. Autor Strabo lib.5. ¶ Est & Sagrus, Afiæ mons, ex Armenia ad Medos, & adiabenos pertingens, supra Parætacenen & Persidem. Autor Plinius lib.6.cap.27.

Sagum, sagi, σάγος, ἀπὸ τοῦ σαγηνεύειν Plutarcho, Genus erat vestis breuioris, qua tempore belli omnes Romani vtebantur, exceptis viris Consularibus: quemadmodum contrà, quum vrbs nullo bello premebatur, vtebãtur togis. Vt enim togas pacis, ita sagum erat index belli: vt non obscurè colligi potest ex Cicerone 8. Philip. ¶ Est & Sagum vestis strata gulæ genus, non dissimilis cilicio. Suetonius in Othone. Ferebatur & vagari noctibus solitus, atq; inualidum quenq; obuiorum & potulentum corripere, ac distento sago impositum in sublime iactare.

Sagulum, diminutiuum, Hoc est vestis genus, quod armis superindui solet. περιδωμάδιον. Virgil.lib.8. Virgatis lucent sagulis. Liu.lib.1.belli Pun. Multi sæpe militari sagulo opertum, humi iacentem inter custodias, stationésque militum conspexerunt.

Sagaria,æ, Exercitum vendendi saga. ἐμπορικὴ πολέμου. quemadmodum Linteraria, linteorum mercatura. Vlpianus de Trib. act. Duas negotiationes exercebat puer, sagariam, & linteariam.

Sagarius,rij, Qui ex sagorũ negotiatione quæstum facit. ἐμπορικὸς. Cic.in Arato, Menſe Sagittipotens Solis quum sustinet orbem.

Sagatus, Qui sago indutus est. χλαινοφόρος. Sueton.in cæsare, Duobus tricliniis, vno quo sagati, palliatiue, altero quo togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Martial.lib.6, Vis te purpureum Marce sagatus amem?

SAGVNTVS, άντος, Hispaniæ ciuitas vltra Iberum fluuium, à Zacynthiis condita. Strabo lib.3, Saguntus (inquit) occurrit à Zacynthiis cõdita, quam Annibal contra populi Romani fœdera diruens, belli Punici secundi fuscitauit incendium. Huius vrbis situm eleganter describit lib.1. Silius. Meminit cladis lib.1. Decad.3. Liuius.

Saguntinus,na,num, ντινος: vt Vasa Sagũtina, quæ maximè commendantur. Martialis, Sume saguntino pocula facta luto.

SAIS, σαΐς, Vrbs est Aegypti, iuxta vnum ex ostiis Nili, quod ab ea Saiticum dictum est.

Saitæ, vel Saitæ, σαΐται, gentile. Cice.3. de Natu. deorum, Secunda Minerua orto Nilo. quam Aegyptij Saitæ colunt.

Sal, salis per metathesim à Græco deducitur, quod est ἅλς: ésq; illud quo vtimur in condiẽdis cibis. Declinatur vtroq; numero. In plurali tamẽ tantùm masculini est generis, quum in singulari etiam neutrum admittat. Cato, Ex sale qui apud Carthaginenses fit. Sallustius in Iugurtha, Neque salem, neque alia gulæ irritamenta. Columella, Carnem salibus aspersam. Paulus Iureconsultus, Cotem ferro subigendam, necessaria quoq; hostibus venundari, vt ferrum, & frumentum, & sales, non sine capitis periculo licet. Colum.lib.12.cap.53, Deinde in seriam substernitur sal coctum, sed modicè infractum. Dicitur etiam Sale neutro genere, secundum Prisciannm pro mari. Ennius lib.14. Annalium, Cæruleum spumat sale conferta rate pulsum. ¶ Aliquando sal ponitur pro sapientia, in qua significatione masculino tantùm genere proferri consueuit. Terent.in Eunucho, Qui habet salem qui in te est. Vbi Donatus, Sal neutraliter, condimentum: masculinum, pro sapientia. Aliquando pro vrbanitate, ioco & dictis ad risum, vel delectationem compositis, idq; tam singulari, quam plurali numero. σύτεμνε πολλὰ, ἅτινα μύρι. Catullus Epigr.81. de Quintia. Nulla est in toto corpore mica salis. Hoc est nihil venustum, nihil argutum, nihil facetum. Cice.de Clar.Orat. Publius Scipio omnes sale & facetiis superabat. Lucanus. Non soliti lusere sales. Quintilianus lib.6, Salsum (inquit) in consuetudine pro ridiculo tantùm accipimus: natura non vtique hoc est, quanquam & ridicula oporteat esse salsa. Nam sicut sal suauitatem quandam cum mordacitate habet, ita etiam vrbanorum ioca. Sales enim pro Ciceron is sententia, sunt ipsa ridicula, quæ necessario salsa oporteat esse. Nam salsum erit quod nõ erit insulsum, velut quoddam oris condimẽtum, quod sentitur latente iudicio, & veluti palatum excitat. ¶ Quandoque sal pro mari ponitur, quemadmodum & ἅλς fœminino apud Græcos: quia salsum est, & ex ipsius aqua sal elicitur. Virgil. Aen. Et spumas salis ære ruebant.

Salarius,rij, subst antiuũ, Qui sal, vel salsamenta vendit. ταριχοπώλης Martialis lib.1, Quod viles pueri salariorum.

Salarius,a,um, adiectiuum, Quod ad sal pertinet, τὸν ἅλατ. Liu.lib.9. belli Pun. Vectigal etiam nouum ex salaria annona statuerunt.

Salarium,rij, subst antiuum, Dicitur stipendiũ, vel merces quam quis pro opera persoluit. μισθός. Plinius lib.31.cap.7, Sal honoribus etiam militiæq; interponitur, salariis inde dictis, magna apud antiquos autoritate. Dictum salarium, quòd ita necessarium sit, vt homini sal.

Salsus,a,um, Quod salis saporem habet, siue quod sale conditum est. ἁλμυρός. Plaud in rud. Itaq; aluum prodisperauit nobis salsis proculis. Horat. Epod.16. Amétque salsa leuis hircus æquora. Lucret.lib.1, Et lachrymis salsis humectant ora, genásque. Virg.lib.2. Aeneid. –salsúsq; per artus Sudor it. Idem 5. Aeneid. Et salsos rident reuomentem pectore fluctus. Quintil.lib.6.cap.3, Ridiculum dictum plerunq; salsum est. Cicer. ad Papyrium lib.6, Accedunt non Attici, sed salsiores quàm illi Atticorum Romani veteres atque vrbani sales.

Salsè, aduerbium, Idem quod facetè, & vrbanè, & cum quadam salsi mordacitate. Cic.2. de Orat. Valde hæc ridentur, & hercle omnia, quę à prudentibus quasi per dissimulationem non intelligendi subabsurdè, falsèque dicuntur. Idem eodem lib. Quod est hominibus facetis & dicacibus difficillimum, habere hominum rationem, & temporum: & ea quæ occurrant, quum salsissimè dici possent, tenere. Quintil.lib.6. cap.4. Sed repetam necesse est insinitas esse species tam salsè dicendi, quàm seuerè, quas præstat persona, locus, tempus, casus denique, qui est maximè varius.

Salsamentum,ti, Quod est ex sale cõpositum, siue quod est sale conditum ad diuturnum vsum ciborum. ταρίχη. vt pisces salsi, & lardum: quæ & per syncopen salmenta dici possunt. Terentius in Adelph. –salsamenta hæc Stephanio Fac macerentur pulchrè.

Salsamẽtarius, Qui salsamenta vel facit, vel vendit, qui & salarius. ταριχοπώλης. Autor ad Herennium li.4, Vt si salsamentarij filio dicas, Quiesce tu, cuius pater cubito se emungere solebat.

Salsamentarius,ria,rium, Quod ad salsamenta pertinet. ταριχοπωλικός. Pli. lib.32, Quin & testis cadi salsamentarij tusis cum axungia vetere, mirum in modum prodest. Colum.lib.2.cap.10, Ita rursus in sole siccata, & mox refrigerata recondatur, si maior est modus, in horreo: si minor, in vasis olearijs, & salsamentarijs.

Salsura,æ, Idem quod salsamentum, τάριχος. Colum.lib.8.cap.17, Nulla tamen æquè, quàm prædictæ salsuræ pabula, commodè dantur.

Salsedo,dinis, Ipse salis sapor. ἅλμη.

Salina, Locus in quo sal aut effoditur, aut ex aqua marina paratur. Plin. lib.31. Et sal vulgaris, plurimúsque in salinis effuso mari, non sine aquæ dulcis riuis, sed imbre maximè iuuãte. Cic. ad Atticum lib.5, De structuris salinarum planè rogo. Idem pro lege Man. Quum publicani familiæ maximas, quas in salinis habent, quàs in agris, quas in portubus atque custodiis, magno periculo se habere arbitrentur.

Salinum,ni, Vas culum in quo sal reponitur tum ad mensæ vsum, tum ad sacrificia paratum. ἁλιεῖον. In eo enim eum sale diis primitiæ offerebantur. Persius Saty.3, –Purum & sine labe salinum. Idem Saty.5. Varè regustatum digito terebrare salinum Contentus perages. ¶ Ponitur tamen pro quocunque vase fictili mensæ pauperis. Horat.lib.2. Carm. Viuitur paruo bene, cui paternum Splendet in mensa tenui salinum.

Salillum,li, diminutiuum. Paruum salinum. Plautus in Trinum.–Verùm nos homunculi, Salillum animæ, quæ quum exemplo amissimus æquè mendicus, Atque ille opulentissimus censetur ad Acherontem mortuus.

Salio,lis, Quartæ coniugationis, & prima correpta, Sale condio. ἁλίζω. Tibul. Farre pio placet, & saliente sale. Huius præteritum Saliui, supinum salitum, Vnde salitus, & saliturus. Celsus lib.2.cap.18, Item pisces omnes qui salem non patiuntur, solidiue saliuntur. Legitur etiam pro eodem sallio duplici. l. Cornel. Seuerus, Ad quem sallíti pomiliones afferebantur.

Sallo,lis, per duplex l, Tertiæ coniugationis, salli, salsum, Sale condire. ἁλίζω. Lucilius lib.4, Sallere murẽnas, & frigidaria terrę. ¶ Participio passiuæ significationis in dus, vsus est Columel. lib.7.cap.7, quum inquit, Quòd si ea res ægritudinem non depellit, vendenda sunt pecora: vel si neque id contingere potest, ferro necanda sallendáque.

Salitor,toris, Qui salis tributum colligit. Cic.ad Atticum, lib.4, Confecta Britannia, obsidius acceptis, multa prædа, impetrat: tamen pecuniа data salitoribus Britanniæ. Vbi interpres, Salitoribus, præfectis, quos iurisperiti Murilegulos appellant, relictis à Cæsare in Britannia, qui salum scrutarentur, margaritásque Britannicas. Quidam codices habent, non salitoribus, sed data à litoribus.

Salitura,turæ, Actus saliendi, hoc est sale condiendi. ἅλισις. Colum.lib.12, cap.21, Post salituram musti cochlear cumulatum.

Salsilago,laginis, Idem significat quod salsugo. ἅλμη. Plin. lib.20. capi.12, Natura ciceris est gigni cum salsilagine, ideo solum vrit. Idem libro 35. capi.7, Præter hoc etiamnum appellatur in salinis salsugo, ab aliis salsilago.

Salsitudo,dinis, Humor saporem salis referens. Plin.lib.20.capi.14, Salsitudines corporis, si cum vino tradatur, minuit.

Salsugo,inis, Quiuis humor salsus: cuiusmodi in salinis est aqua salsa, ex qua sal conficitur. ἅλμη. Plin.lib.31.cap.7, Præter hoc etiamnum appellatur in salinis salsugo, ab aliis salsilago, tota liquida, marina aqua salsior, vi distans.

SALA, σάλας, Nomen fluuij in Germania, vt Strabo lib.7, scribit: inter quem & Rhenum Drusus Augusti priuignus domitis iam hostibus victor oppetiit. ¶ Est item Sala Mauritaniæ oppidum, ad Occidentem, impositum fluuio eiusdem nominis. Autor Plinius, lib.5.cap.1.

SALACIAM (inquit Festus) antiqui dicebant Deam aquæ, quam putabant salum ciere, hoc est mare mouere. Quo vocabulo Poëtæ pro aqua vsi sunt. Pacuuius, Hinc sæuitiam salaciæ fugimus. Hæc Festus.

Salaconia, pen. prod. σαλακωνία, Vox Græca est iactantiam significans cum vanitate, & superbia coniunctam. Quidam & mollitiem interpretantur.

Salacones, σαλάκωνες, Dicuntur homines iactabundi, qui quum Iro pauperiores sint, Crœsos tamen quosdam se esse simulant: quúmque Sardanapalo sint effœminatiores, fortitudinis tamen opinionem captant. Cicero M. Fabio Gallo, Cognosti meam causam, & istius salaconis iniquitatem. Suidas hanc significationem fluxisse existimat à Salacone quodam, eiusmodi, quales iam depinximus, moribus prædito.

Salamandra, σαλαμανδρα, Animal lacerti figura, stellatum, nunquam nisi magnis imbribus prouenies, & æstate deficiens: cui tantus rigor est, vt ignem nulla sui læsione tactu extinguat, non aliter quàm glacies. Autor Plinius lib.10.cap.67. Et licet venenatissimum sit, (nam si arbori irrepserit, omnia poma veneno inficit, & eos, qui ederint, interimit: idem facit si in puteum cadat) à suibus tamen sine nocumento manditur.

SALAMBRIAE, σαλαμβρίαι, Ciuitas est Cappadociæ, in Gardaucrotæ perfectura, Ptolemæo lib.5.cap.6.

SALAMIS, siue Salamin, penul.cor. σαλαμίς, genitiuo Salaminis, penul. prod. vel Salamina, Salaminæ, Insula est in sinu Saronico, contra Atticam, vrbem habens eiusdem nominis, in qua Telamon regnauit, Aiacis & Teucri pater. Verùm quum Teucer capta iam Troia, in patriam rediret, indignatus Telamon quòd Aiacis mortem (qui inimicorum iniuriis exagitatus, & in furorem conuersus, sibi necem intulerat), non vindicasset eum, Salamine expulit. Exclusus iraque è patria Teucer, in Cyprum nauigauit, vbi nouam vrbem condidit, quam & ipsam relictæ vrbis desiderio, Salaminem appellauit. Hanc hodie *Constantiam* appellant.

Salaminius, σαλαμίνιος, Nomen gentile, à Salamine vrbe deductum. Cicero pro Archia, Homerum Colophonij ciuem esse dicunt suum, Chij suum vendicant, Salaminij repetunt, Smyrnæi verò suum esse confirmant.

Salaminius,a,um, possessiuum: vt Salaminium trophæum, apud Ciceronem 1. Tusc. ¶ Salaminiacus, aliud possessiuum. Lucan. lib.5, Vt Salaminiacum meminit mare.

SALANGA, σαλαγγή, Mons altissimus, mari imminens, inter Britanniam & Hyberniam: à Salanga. Barculani primi habitatoris Hyberniæ filio dictus. Hodie *Mons D. Dominici* appellatur, à monasterio à Diuo Dominico ibi extructo.

SALAPIA, Vrbs est Apuliæ, Dauniorum, meretricio Annibalis amore nobilitata, vt scribit Plinius lib.3.cap.11.

Salapusius, à sale, & pusio compositum nomen. Pusius enim, siue pusio, apud Latinos dicitur puer. Quo nomine dictus est caluus, Catulli familiaris: tanquam puer, ob staturam puerilem, plenus salis, & oratoriæ mordacitatis.

SALARIA VIA, Ea dicta est quæ ex Vrbe per Anienis pontem ducebat in Sabinos. Nam per eam Sabini sal à mari deferebant. Plinius libro 31. capi.7. Sicut apparet ex nomine Salariæ viæ, quoniam illa sal in Sabinos portari consueuerat. Var.lib.3.de Re rust. capi.2, Nosti materteræ meæ fundum in Sabinis, qui est ad quartum & vigesimum lapidem via Salaria à Roma.

Salarium, vide SAL.

SALASSII, apud Ptolemæum lib.3, Populi sunt sub Insubribus: hodie *Marchia Salutiæ*.

Salax,cis, Propensus in Venerem, multa libidine pruriens: à saliendo (vt quidam volunt) hoc est ab arrigendo. Aut certè ab eo quòd ex humore salso citatur libido. Vnde Venus singitur è mari orta. ἀφροδίτη ἀναδυομένη. Colum.lib.7.capi.9, Maximéque quod ad rem pertinet, quàm salacissimos oportet esse mares, qui & annicula ætate commodè progerant. Galli salaces, Varro 3. de Re rust. –Nymphæ salaces, Ouid.4. Fast. Aries salax, ibidem. ¶ Salaces cibi, Venerem citantes: vt eruca, & bulbi. Ouid. 2. de Rem. amo. Nec minus erucas aptum est vitare salaces, Et quidquid Veneri corpora nostra parat.

Salacitas,atis, Id est lasciuia, & propensio in Venerem. Plinius lib.10.capi. 36. Passeri minimum vitæ, cui salacitas par.

SALDE colonia, Mauritaniæ Cæsariensis vrbs, apud Plinium lib.5. capi.2, & Ptolemæum lib.4.capi.8. Creditur esse ea quam vulgò *Algeriam* vocant, regnum Ariadeni Barbarossiæ, Turcicæ classis præfecti.

Salebræ, Sunt loca inæqualia, & aspera, & prærupta: ita dicta quòd vix sine saltu præteriri possint. ἐκβάματα, ῥώγματα, ῥηγματίαι ὁδοί. Propertius li.3.eleg.16, Luna ministrat iter: demonstrat astra salebras. ¶ Per transl-

lationem accipitur pro quauis asperitate, siue difficultate. Martial.lib. 11, Carmina nulla probas, molli quæ lumine currunt, Sed quæ per salebras altáque saxa cadunt. Cice.de Orat. Alter enim, quasi sedatus amnis, sine vllis salebris fluit. Cice.2. de Finib. Hic si definire, si diuidere potuisset, si loquendi vim, si denique consuetudinem verborum teneret, nunquam in tantas salebras incidisset. ¶ Tristitiæ salebra, singulari numero dixit Valerius Maximus lib.6. Legitur & apud Ciceronem 5.de Finib. Salebra, numero etiam singulari, vbi sic ait, Hæret in salebra: cupit enim dicere, nihil posse ad beatam vitam deesse sapienti, &c.

Salebrosus, sa, sum, Quod multas habet salebras. δασύβατος. vt Iter salebrosum, hoc est crebris salebris interruptum. Salebrosa oratio, id est abrupta, intercisa, & quibusdam veluti salebris remorans impetum auditoris. Quintil.lib.11.capi.11. Inde interruptus actionis impetus, & resistens, ac salebrosa oratio. ¶ Salebrosus scriptor, id est difficilis, inamœnus, & in cuius lectione sæpius sit restitandum. Martial.lib.11, Scriptores tetrici salebrosum edificite Sanctram.

SALENTINI, σαλεντῖνοι, Populi sunt in finibus Italiæ, proximam Apuliæ peninsulam incolentes, quæ est inter Tarentinum sinum, & fauces Adriatici protensa, circa Brundusium, & Rudias in isthmum contracta, latum stadia circiter trecenta. Salentini autem dicti putantur à Salentino promontorio, in extremis eius peninsulæ finibus sito: quod & ἄκραν ἰαπυγίαν appellant. Festus tamen à salo dictos mauult, fortasis ob id. quòd penè circunquaque mari ambiantur, tenui tantùm isthmo continenti annexi. Ortos autem putat à Cretensibus, & Illyricis, qui sociętate cum Locrensibus inita, iis in locis consederunt.

SALENTINVM, pen.prod. σαλεντῖον Ptolemæo, promontorium est extremum totius Italiæ, quo illa quàm longissimè in mare excurrit: quod alio nomine ἄκραν ἰαπυγίαν Græci dicunt. Vide Plinium, lib.3.capi.11.

SALE, Stagnum est Mæoniæ, eodem in loco in quo olim Sipylum, totius regionis caput, terræ hiatu desedit. Autor Plinius lib.5.cap.29.

Sal Ammoniacus, Terræ salsugo est, in Libyæ arenis crescente luna efferuescens, alumini scissili non dissimilis, glebis oblongis, venisque in longitudinem rectis. ἀμμωνιακὸν Dioscoridi. Inuenitur potissimùm in tractu Cyrenaico, iuxta Iouis Ammonis templum: vnde & nomen accepit. Qui salem Ammoniacum metopij arboris lachrymam sunt interpretati, in errorem sanè quàm puerilem inciderunt, lachrymam Ammoniacam à sale Ammoniaco non distinguentes: quum tamen sint res diuersissimæ, vt latius annotauimus suprà in dictione AMMONIACVM.

SALERNVM, Picentinorum oppidum in Italia, cuius meminit Plin.lib. 3.capi.5.

Salgama, spen.cor. Appellabantur à priscis quæcunque conditanea ad victum nostrum in valis seruabantur, vtputa mala, pira, fici, vuæ, rapæ. τὰ ταρίχια. Colum. lib. 10, Tempore non alio vili quoque salgama merce, Capparis, & tristes inulæ, ferulæque minaces Plantantur. Idem libro 12, capi.4, Post hoc præceptum locum & vasa idonea salgamis præparari iubent.

Salgamarij, Qui salgama vendunt. ἁλμοπῶλαι. Colum.lib.12.cap.44. Libros tres edidit, quos inscripsit nominibus Coci & Cetarij, & Salgamarij, Ibidem capi.54, Raporum quàm rotundissima sumito, eáque si sint lutosa, detergito, & summam cutem nouacula decerpito: deinde, sicut consueuerunt salgamarij, decussatim ferramento lunato incidito.

Sali, per simplex i, auiculæ sunt, quas Aristoteles ἀιγίθους, & ἀιγιθόους appellat, fœcunditatis magnæ, vt perdices, gallinæque. Plin.lib.10.cap.52, Plurima ova pariunt struthiocameli, gallinæ, perdices, sali.

SALIA, Fluuius est Hispaniæ ad oram Britannici maris, à quo Saleni accolæ dicti, quos Salinos Ptolemæum lib.2. capi.6, nominasse existimat Hermolaus.

Salica lex, vide SALII, Germaniæ populi.

Salicastrum, Genus labrusceæ in salictis nascens. ἅμπελος ἀγρία. Plinius lib.32.cap 10, Est labruscæ similis, sed in salictis nascens, ideo distinguitur nomine, quum eosdem vsus habeat, & salicastrum vocatur.

Salicetum, Salictum, Saligneus, vide SALIX.

Salientes, vide SALIO.

SALII, orum, Germaniæ populi, qui & Franci dicuntur, eius regionis incolæ quæ vulgò *Franconia* vocatur. Ammianus Marcellinus lib.17.de Constantino scribens, Quibus, inquit, paratis, petit primos omnium Francos, eos videlicet quos consuetudo Salios appellauit. Andreas Althamerus in Tacitum suspicatur ita fuisse nuncupatos ab Sala fluuio. Francia enim illa Orientalis irrigatur fluminibus Mœno, Radiantia, Aesto, Sala, Sinna, & Tubero. Hi Gallis expulsis, eorum sedes occuparunt, Franciámque de suo nomine appellarunt. ¶ Ab his Saliis putat Alciatus legem Salicam nomen duxisse, quasi dicat Francicam.

SALII, σάλιοι, Sacerdotes Martis: sic dicti, quòd in portandis ancilibus saltare eos mos esset. Virgil.8.Aeneid. Hic exultantes Salios, nudósque Lupercos, Lanigerósque apices, & lapsa ancilia cælo Extuderat. Liu.lib. 1.ab Vrbe, Numa item Salios duodecim Martio Gradiuo legit, tunicæque pictæ intigne dedit, & super tunicam æneum pectori tegmen, cæleſtiáque arma, quæ Ancilia appellantur, ferre, ac per vrbem ire, canentes carmina cum tripudiis, solennique saltatu iussit. Cic.3. de Ora. Non neglecta, vt mihi videtur, à Numa rege doctissimo, maioribúsque nostris, vt epularum solennium fides, ac tibiæ, Saliorúmque versus indicant. ¶ Vocantur etiam Salisubsuli à Catullo Epig.17. ad Coloniam, Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat, In quo vel Salisubsuli sacra suscipiunto.

Saliaris, saliare, Quod ad Salios pertinet. σαλιακὸς. Vnde Saliares cœnæ appellatæ sunt, quas Salij faciebant amplissimo apparatu. Ex quo oppiparæ, ac copiosæ cœnæ, Saliares dicuntur. Dapes saliares. Horat.1. Carm. Ode 37, –nunc Saliaribus Ornare puluinar deorum Tempus erat dapibus sodales. Carmen saliare Numæ, Horatius 2. Epist.1.

Salina, Salinum, vide SAL.

SALINAE, arum. Vrbs Siciliæ, iuxta Lilybæum, palmis abundans. Sunt & aliæ non paucę eiusdem nominis vrbes, à salis fontibus nomen sortitę, inter quas minimè conuenit præteriri quæ apud Sequanos visuntur, & structuræ genere, & salis prouentu adeò admirandæ, vt non immeritò octauum sibi locum inter orbis miracula possint vendicare.

SALINATOR, oris, σαλινάτωρ, Dictus est M. Liuius Claudij Neronis in Consulatu collega, propter vectigal, quod nouum ex salaria annona commentus est in Censura.

Salio, lis, saliui, vel salij, vel salui, diuisis syllabis, supinum saltum. Idem quod salto. ἅλλομαι, πηδάω. Virgil. 2. Georg. Mollibus in pratis vnctos saliere per vtres. Horat. 1. Epist. 14. Nec meretrix tibicina, cuius ad strepitum salias terræ grauis. Plau. Bac. Ibi cursu, luctando, hasta, disco, pugillatu, pilla, Saliendo se exercebant magis quàm scorto, aut suauiis, ¶ Salire è terra. pro prodire, emitti. Lucret. lib. 1. E terráque exorta repente arbusta salirent. Virgil. 1. Georg. Tam multa in tectis crepitans salit horrida grando. ¶ Salit mihi cor. per translationem. Plau. Mil. Dicito doctè, & cordatè, vt ei cor saliat. Subau. præ gaudio. ¶ Salire dicuntur animalia carentia ratione, quando mares ineunt fœminas: nam saliendo ascendunt. Ouid. 2. de Arte. Læta salitur ouis, tauro quoque læta iuuenca est. Varro 2. de Re rust. capi. 7. Quum equus matrem vt saliret, adduci non posset, & eum capite obuoluto peroriga adduxisset, & coëgisset matrem inire: quum descendenti velum demp sisset ab oculis, ille impetum fecit in eum, ac mordicus interfecit. Idem 3. de Re rust. capi. 10. Saliunt ferè in aqua. de inferibus. ¶ Composita sunt, assilio, absilio, consilio, desilio, dissilio, exilio, insilio, prosilio, præsilio, resilio, & transilio: quæ omnia mutant a, simplicis in i, facúntque præteritum vi situs per ui, diuisas syllabas. In supino autem mutant a. sui simplicis in u: vt Assilio, assilui, assultum, Dissilio, dissilui dissultum. Significata vide suis locis.

Salientes. A Latinis dicuntur fistularum capita, atque etiam ipsæ tubulorum, fistularúmque scaturigines, quæ & siphunculi dicuntur, & sipunculi, ab aquæ expressione, tanquam ex siphone salientis, λεγυὸς. Vitruuius lib. 8, Hæc maximè considerantur Athenis, ibi enim ex eiusmodi locis, & fontibus, & in alty, & ad portum Piræum ducti sunt salientes, è quibus bibit nemo, sed lauationibus, & reliquis rebus vtuntur. Bibunt autem ex puteis. Cice. ad Quin. Fratrem, lib. 3. Equidem hoc quod melius intelligo, affirmo, mirificè suauitate te villam habiturum, piscina & salientibus additis. palæstra & sylua viridicata.

Salto, as. Significat tripudio. ὀρχέομαι. Sallustius in Catil. Sed in his Sempronia, multa virilis audaciæ commiserat. Hæc mulier genere atq; forma, præterea viro, liberisque satis fortunata fuit, literis Græcis atq; Latinis docta, psallere & saltare, & cantare elegantius quàm necesse est probæ, multaque alia quæ luxuriæ instrumenta sunt. Cice. in Catil. Hi pueri tam lepidi, ac delicati, non solùm amare, & amari, neque cantare & saltare, sed etiam ficas vibrare, & spargere venena didicerunt. Idem pro Muræna, Nemo ferè saltat sobrius. ¶ Carmina saltantur theatro. Ouid. 5. Trist. eleg. 8. Saltata poëmata populo. Idem 2. Trist. ¶ Saltare laudes alicuius, est saltationibus immiscere, ait Budæus. Plinius in Paneg. Quum laudes Imperatorum ludis etiam, & comessationibus celebrarentur, saltaren túrque, &c. ¶ Huius composita mutant a in u: vt assulto, consulto, desulto, exulto, prosulto, præsulto, resulto, & subsulto. Plau. in Casina, Vt festinabat miser, vt subsultabat postquam vicit villicus! Transsulto. Idem in Capt. Tu transsiltas, ego miser vix adsto præ formidine.

Saltatio, onis, Illa hominum iactatio, quam vulgus *tripudium* vocat. χορεία, ὄρχησις. Cicero pro Muræna, Multarum deliciarum comes est extrema saltatio. Quin. lib. 1. cap. 11. Nam Lacedæmonios quidem etiam saltationem quandam, tanquam ad bella quoque vtilem, habuisse inter exercitationes accepimus. Cicero de Clar. Orat. Quos Sextus Tityus consecutus, homo loquax sanè, & satis acutus, sed tam solutus & mollis in gestu, vt saltatio quædam nascereetur, cui saltationi Tityus nomen esset.

Saltatores, Qui tripudiis, staticulísque dandis sunt elegantiores. ἀκρίνοι, ὀρχησταί. Cice. lib. 1. Offic. Adde huc, si placet, vnguentarios, saltatores, totúmque ludum talarium. Quin. lib. 1. cap. 12. Non Comœdum in pronuntiando, nec saltatorem in gestu facio. Cice. pro Muræna. Saltatorem appellat L. Murænam Cato: maledictum est, si verè obiicitur, vehementis accusatoris: sin falsò, maledici conuitatoris.

Saltatrix, verbale fœminin um. ὀρχήστρια. Cicero in Pisonem, Tu ex tenebricosa popina Consul extractus, cum illa saltatrice tonsa, Senatum Reipub. occasum atque interitum lugere vetuisti.

Saltatricula, diminutiuum. Gel. lib. 1, Dionysiámque eum notissimæ saltatriculæ nomine appellaret.

Saltatorius, ria, rium, Quod ad saltationem pertinet. ὀρχηστικὸς. vt Ludus saltatorius, in quo saltare docetur. Macrobius lib. 3. Satur. Filij Senatorum in ludum saltatorium commeabant, & illic crotala gestantes, saltare discebant. Cicero in Pison. Quúmque ipse nudus in conuiuio saltaret, in quo ne tum quidem, quum illum suum saltatorium versaret orbem, Fortunæ rotam pertimescebat.

Saltatus, tus, Idem quod saltatio. ὄρχησις. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Per vrbem ire canentes carmina cum tripudiis, solennique saltatu iussit.

Saltura tura, Idem quod saltatio. πήδησις, πήδημα. Plaut. in Curc. Nunc dum saltura sat bona est, si id feceris, Vænire poteris intestinis vilius.

Saltus, Ipse saliendi actus. πήδησις. Virgil. 9. Aeneid. Tum demum saltu præceps sese omnibus armis In fluuium dedit. ¶ Saltus autem tu præua cædua, vide suo loco.

Saltim, apud antiquos, siue saltuatim, Significat per saltus. πηδητικῶς. Gel. lib. 9. cap. 4. Atque item esse alia apud vltimas Orientis terras miracula: homines, qui monomeri appellantur, singulis cruribus saltuatim currentes, viuacissimæ pernicitatis. ¶ Saltuatim scribere, est carptim scribere, non suo ordine, sed vt sese offert. Sisenna li. 3. Histor. Nos vna æstate in Asia, & Græcia gesta, literis ideirco continentia mandauimus, ne vellicatim, aut saltuatim scribendo, lectorum animos impediremus.

Saliunca, Herba est eadem, vt Ruellius putauit, cum nardo Celtico. Plin. lib. 21. capi. 7. Saliunca foliosa quidem est, sed breuis, & quæ necti non possit. Radici numerosæ coliæ et herba verius quàm flos, densa veluti manu pressa: breuitérque cæspes sui generis. Pannonia hanc gignit, & Norici, Alpiúmque aprica vrbium Eporrhedia, tantæ suauitatis, vt metallum esse coëperit. Vestibus interponi eam gratissimum. Virgil. Eclo. 5. Puniceis humilis quantum saliunca rosetis, Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

SALIVNCANVS portus, Maritimum Galliæ Celticæ oppidum ea in parte qua Britanniam insulam spectat. Autor Ptolemæus lib. 2. cap. 8.

Saliuum, ui, & Saliua, æ. Sputum, quòd ferè salis saporem habeat: vel à saliendo, quòd ore saliat, & crescat. πτύελον, σίαλον. Plin. li. 7. cap. 2. Feruntque ictas saliua, vt feruentis aquæ contactu fugere. Idem lib. 23. ca. 27. Sua cuique vino saliua innocentissima, sua cuique ætas gratissima, hoc est media. ¶ Ponitur aliquando saliua pro gustu. Persius Saty. 6, Nec tenuem solers turdorum nosse saliuam.

Saliuosus, adiectiuum, Quod saliuæ similitudinem habet. Plin. lib. 16. cap. 38, Humor vlmis saliuosus.

Saliuo, uas, Saliuam facio. Plin. lib. 6. cap. 36, Congregantur verno tempore purpuræ, mutuóque attritu lentorem cuiusdam ceræ saliuant. ¶ Aliquando illino, siue perungo. Colum, lib. 6. cap. 5, Tunc panacis, & eryngij radices fœniculi seminibus miscendæ. & cum defruti ac molti tritici farina, candentique aqua conspergendæ, eóque medicamine saliuandum ægrotum pecus.

Saliuarius, a, um. adiectiuum, Quod ad saliuam pertinet. σιαλικὸς, Plinius lib. 9. cap. 51, Quæ durioris testæ sunt, vt murices, purpuræ, saliuario lentore pariunt. Id est viscolitate saliuæ.

Salix, salicis, Arbor nota, à saliendi, hoc est crescendi celeritate dicta. ἰτέα. Nam siue sata, siue casu terræ impacta, statim surgit. Virgil. lib. 10. Eclo. Mecum inter salices lenta sub vite iaceret. Ouid. 10. Meta. Amnicolæq; simul salices, & aquatica lotos. Virgil. 1. Ecloga, Florentem cytisum, & salices carpetis amaras.

Salignus, a, um, Quod ex salice materiatum est. ἰτέινος. Virgil. Est tuguri custos armatus falce saligna. Virgilius 4. Georg. Et custos furum, atque auium, cum falce saligna Helle spontiaci seruet tutela Priapi. Col. lib. 7. capi. 1, Quippe vel foliis, spinísque, vel perticis saligna alitur. Horat. 1. Serm. saty. 5, —donec cerebrosus prosilit vnus, Ac mulæ, nautæq; capulo, lumbósque saligno Fuste dolat.

Saligneus, a, um, Idem. Col. lib 7. capi. 10. Deinde ab ictu virgæ oportet tumentem venam ferro rescindi, detractóque sanguine colligari saligneo libro, vel etiam vlmeo. ¶ Saligna claua, apud eundem lib. 6. cap. 2.

Salicetum, ti, & per synecopen salictum, Locus salicibus consitus. ἰτέων. Varro, Idoneus locus eligendus vbi facias salictum, & arundinetum. Cice. 1. de Diuin. ex Ennio. Nam me visus homo pulcher per amœna salicta, Et ripas raptare. Idem pro Lege Agr. Accedet eò mons Gaurus, accedent salicta ad Minturnas. Virg. 1. Ecloga, Hyblæis apibus florem depasta salicti. Iuuenalis Saty. 11, Necdum ausus, virgas humilis mordere salicti.

Sallio, Sallo, vide SAL.

SALLVSTIVS Crispus, Nobilis historicus, atque adeò Martiale teste, totius Historiæ princeps fuit, Ciceronis coætaneus, cuius acerrimus fuit inimicus, vt ex vtriusque inuectiuis constat. Vide CRISPVS.

SALMANTICA, Ptolemæo lib. 2. capi. 5, oppidum est in Orientali tractu Lusitaniæ.

SALMACIS, σαλμακὶς, Fons in Caria, iuxta Halicarnassum, quo veteres crediderunt lauantium corpora effœminari. Oui. 15. Meta. Cui non audita est obscœnæ Salmacis vnda? Strabo libro 14, Salmacis fons nescio quam ob rem calumniatus, tanquam emolliens eos qui inde bibant. Hominum enim mollities non videtur ab aëre, vel ab aqua proficisci, quum ea minime sit causa mollitiei, sed diuitiæ, & victus incontinentia.

Salmacidus, da, dum, denominatiuum à nomine Salmacis: vt Salmacida spolia, apud Ciceronem ex Ennio. Plin. lib. 31. cap. 3, Nam nitrosas, atque Salmacidas & fœculentas in desertis Rubrum mare petentes, addita polenta, vtiles intra duas horas faciunt, quo tamen in loco nonnulli negunt Salnacidas, putántque salnacidas aquas dici, quæ salis saporem referunt.

Salmo, Piscis marinus, qui & fluuios subit, semélque gustata aqua dulci vix vnquam in mare regreditur. Plinius lib. 9. cap. 18, In Aquitania Salmo fluuiatilis marinis omnibus præfertur.

SALMONEVS, σαλμωνεύς, Aeoli filius fuit, & rex Elidis, qui quum diuinos sibi honores petulantius quæreret, louémque structo æneo ponte, tonando, & iaciendis fulminibus imitaretur, ab eo fulminatus, ad inferos detrusus est. Vide Seruium in illud Virgilij 6. Aeneid.

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis, & sonitus imitatur Olympi.

Salmonis, Salmonidos, Filia Salmonei, id est Tyro. Propertius lib. 1, Non sic Aemonio Salmonida mixtus Enipeo Thracius, &c.

Salnitrum, Vt modò consuetudine vulgi dicitur, factitium est & ad tormenta ignium missilia repertum, veteribus autem fuisse videtur incognitum. ἀλίπεφον. Corrupta tamen dictio est. Nam legitur apud Plinium, Sal, & nitrum sulphuri concoctum in lapidem vertitur. Vide in dictione NITRVM.

SALO, onis, Fluuius est apud Celtiberos, non procul à Bilbili oppido, optima ferri temperatura nobilis. Martialis lib. 10, Auriferúmque Tagum, sitiam, patriúmque Salonem.

SALOMON, siue vt alij malunt, Solomon. σολομὼν, Nomen sapientissimi Iudæorum Regis: quod si interpreteris, Pacificum sonat, Filius fuit Dauidis ex Bersabea, qui patri in regnum successit, Deóque optimo maximo templum primus ædificauit.

Salomonius, nia, nium, possessiuum: Vt templum Salomonium, apud Lactantium.

SALON, σάλων, Regio Bithyniæ, pascendis bobus idonea. Vnde & Salonensis caseus, σαλωνιὰς & Straboni lib. 12.

SALONAE, arum, σαλῶναι Stephano, Vrbs Dalmatiæ, olim capta ab Asinio Pollione: à qua & filium suum Saloninum appellauit. Lucanus, Qua maris Adriaci longas ferit ora Salonas.

SALONINVS, pen. prod. Pollionis filius, sic dictus à captis à patre Salonis Dalmatiæ ciuitate, autore Seruio. Asinius Pollio, inquit, ductor Germanici exercitus, quum post captas Salonas Dalmatię ciuitatem, primò meruisset lauream, pòst etiam Consulatum adeptus fuisset, eodem anno suscepit filium quem à capta ciuitate, Saloninum vocauit: cui nunc Virgilius Genethliacon dicit. Hunc constat natum ritisse statim: quod parentibus omen fuit inforlicitatis: nam ipsum puerum inter ipsa primordia periisse manifestum est.

Salpa, σάλπη, Genus piscis, circa Ebusum Hispaniæ insulam, obscœnus alibi, & qui coqui non possit, nisi ferula percussus, vt ait Plin. li. 9. ca. 18.

SALPIAE, Ptolemæo lib. 3. capi. 1, Apulorum vrbs in Ionio pelago: Salapia Plinio.

SALPINA, Palus in Apulia, iuxta Salpiam ciuitatem meretricio amore Annibalis inclytam. Lucanus lib. 5, Quos recipit Salpina palus.

Salsamentum, Salso, Salsedo, vide SAL.

Salsicortex, ticis, A nonnullis appellatur arbor ex genere glandiferarum, quam Græci ἁλίφλοιον nominant. Est autem hæc arbor cortice, atq; caudice erassissimo, & plerunque cauato, fungosóque. Sola corde caret, etiam quum viuit, putrescens. Fulmine frequenter icitur, etiam si altitudine non excellat: ideo ad sacrificia vri, nefas erat apud Aeoles. Eadem ferè sterilis est: & siquando glandem tulerit, ea adeò est amara, vt præter sues, à nullo attingatur animalia: ne ab iis quidem, quum aliud pabulum possunt nanciscí.

Salsilago, Salsitudo, Salsura, vide SAL.

SALSVSAE, penul. prod. Fons in finibus Narbonensis Galliæ, aquis salsis fluens, circa arcem Hispanorũ munitissimã, quæ vulgò *Saulses* dicitur.

Saltator, Saltatrix, Saltatricula, vide Salto, in SALIO salis.

Saltem, coniunctio per defectionem dicta, quasi, si aliter non potest. Vel (vt inquit Gellius) u litera abiecta, γέ γε, ἀλλὰ γέ, τὸ λάχιστον. Nam à principio salutem dicebant, quod nos saltem dicimus. Nam quum alia quædam petita, & non impetrata sunt, hîc solemus, quasi ad extremum aliquid petituri, quod negari minimè debeat, dicere, Hoc saltem fieri, aut dari oportere: tanquam salutem postremò petentes, quam impetrari sit æquissimum. Seruius, Saltem tractum à captiuis, qui quum tenerentur ab hostibus, dicebant sublatis manibus, Salutem concede. Hinc per synæresin natus est sermo, vt in conceptu rerum multarum petituri aliquid, saltem dicamus. Virgil. lib. 1. Aeneid. Sin absumpta salus, & te pater optime Teucrûm Pontus habet Libyæ, nec spes iam restat Iuli: At freta Sicaniæ saltem, sedésque paratas, Vnde huc aduecti, regémque petamus Acesten. Idem lib. 6. Aeneid. Da dextram misero, & tecum me tolle per vndas, Sedibus vt saltem placidis in morte quiescam. Cice. Attico lib. 9. Eripe mihi hunc dolorem, aut minue saltem.

SALTIAE. Populi sunt iuxta Pontum Euxinum, postea φθειροφάγοι à tenuitate victus appellati.

Salto, vide SALIO.

SALTVARES insulæ, In Nymphæo sitæ sunt: ita dictæ, quòd ad ictus saltantium mouentur. Plin. lib. 2. cap. 95, Sunt & in Nymphæo paruæ insulæ, Saltuares dictæ, quoniam in symphoniæ cantu ad ictus modulantium pedum mouentur.

Saltus, tus, Locus incultus, crebris syluis passim oppletus, in quo pasci etiam & æstiuare pecora possunt. ἔρημος, δρυμὸς, δρυμώδης τόπος. Virgil. lib. 3. Georg. Saltibus in vacuis pascuntur plena secundum Flumina. Festus, Saltum Caius Aelius libro 2. Significationum, quæ ad ius ciuile pertinent, ita definiuit, Saltus est vbi syluæ & pastiones sunt, quarum causa casæ quoque: siqua particula in eo saltu pastorum, aut custodum causa aratur, ea res non perimit nomen saltui, non magis quàm fundi, qui est in agro culto, & eius causa habet ædificium, siqua particula in eo habet syluam. Cæsar 6. bel. Gal. Atque ille latebris, aut syluis, aut saltibus se eriperet, & noctu occultaret. Idem 1. belli Ciui. Celeritéque Pyrenæos saltus occupari iubet. Virgil. 1. Georg. —& magnos canibus circundare saltus. Ouid. Epist. 5, Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos? Vide plura de hac voce apud Vallam Elegant. lib. 5. capi. 106. & lib. 4. capi. 57.

Saltuarius, rij. Syluarum, seu saltus custos. δρυμοφύλαξ. Pomponius l. Si ita. ff. de Vsu & habita. Dominus proprietatis, etiam inuito vsufructuario, fundum, vel ædes per saltuarium, vel insularium custodire poterit.

Saltuosus, sa, sum, Saltibus passim obsitus, & impeditus. δρυμώδης. Liuius 7. bel. Pun. Aperta erat regio, sine vllis ad insidias latebris: itaque in loca saltuosa cedere inde cœpit.

Saluber, Saluc, vide SALVS.

Saluia, æ, Frutex est nulli non notus, virgas habens quadrangulas, foliáq; sic Aemonio Salmonida mixtus Enipeo Thracius, &c. aspera, crassa, & incana, odore graui quidem, cæterum non ingrato. ἰατροφάνον. Dicta saluia (vt putatur) quòd multis incommodis medeatur, ægrósque saluos præstet. Prodest enim paralyticis, & contra serpentium morsus remedium exhibet. Plin. lib. 22. capi. 25. Dioscorides lib. 3. capi. 38. ¶ Fuit & SALVIA mater Apuleij. ¶ Est & SALVIA, Triacenfium indicata. VIRGIL. 3. Aeneid. Italiam læto socij clamore salutant. Vel quia eo comprimimus os ad silentium, quod salutare est præceptum.

Salutariter, aduerbium, Salutis ergò, sine discrimine salutis, tuendæ salutis gratia. σωτηρίως. Planetis Ciceroni, Quadraginta millium passuum spatio relicto, consedi eo consilio vt vel celeriter accedere, vel salutariter recipere me possem. Cicero de Clar. Orat. Tum arma sunt ea sumpta, quibus illi ipsi qui didicerant eis vti gloriosè, quemadmodum salutariter

sentonica, & formata in offam, sicut saluiatum demitti. Quibus tamen in locis saliuatum, potius legendum crediderim: quod & eruditioribus placere video: qui saliuatum interpretantur medicamenti genus quod pecori ægroto datur deglutiendum.

Saluio, as, Saluiato medeor, vel saluiatum deglutiendum præbeo. Colum. lib. 6. cap. 24. Vel tenero olere commisto, torrido, mollitóque milio, & per vnam noctem lacte macerato, saluiatur. Quo tamen in loco doctioribus quibusdam saluiatur, legendum videtur: quorum iudicio nos quoque libenter subscribimus, alio Columellæ loco adducti, qui est eiusdem libri cap. 5. vbi sic habet, Euincendi sunt quatuis pestiferi morbi, & exquisitis remediis propulsandi. Tunc panacis & eringij radices, fœniculi seminibus miscendæ, & cum defruti, ac moliti tritici farina, candentique aqua conspergendæ: eóque medicamine saliuandum ægrotum pecus. Vbi saliuandum pecus dixit, pro eo quod est, saluato per os immisso curandum.

Salum, li. Mare. ἅλς. à sapore salis: vel à verbo Græco σαλεύω, quod significat mouere, fluctuare. Virgil. 1. Aeneid. Pérque vndas superante salo. Cice. pro Cecin. Vt à quo loco depulsus esset, in eum se fortuna restitueret, non in salum, sed in ipsam vrbem quam petebat. Idem 3. Tusc. Nec tam ærumnoso naufragassem salo. Virg. 2. Aen. Fit sonitus spumante salo.

Salus, lutis, Incolumitas. σωτηρία. Cice. Attico. Saluti, si me amas, consule. Teren. in Adelph. Quod cum salute eius fiat. Cice. lib. 3. de Leg. Cui ne reditus quidem ad bonos, salutem à bonis potuit afferre. Plau. in Merc. Spem teneo, salutem amissi redeat, an non, nescio. Ouid. lib. 5. Metam. —te scilicet omnis in vno Nostra salus posita est. ¶ Salutem dicere alicui rei, id est vale dicere, & iubere valere, relinquere. Cice. ad Volum. lib. 6, Quas si, vt volumus, exceperimus, ego verò multam salutem & foro dicam, & curiæ: viuámque tecum, & cum communibus nostris amatoribus. Hoc est iubebo valere curiam: mihi mihi amplius cum curia erit commune. ¶ Accipitur aliquando salus pro remedio. Virgil. 2. Aeneid. Vna salus victis, nullam sperare salutem. ¶ SALVS item dea salutis credita est: vnde Salutaris porta Romæ appellata. ab eius deæ æde, quæ ei proxima fuit. Terent. in Adeph. Ipsa si cupiat Salus, seruare prorsus non potest hanc familiam. ¶ Dicimus Latinè, Nuntiare salutem, Asscribere salutem, Dicere salutem, id est salutare. Cice. Attico lib. 4, Misit ad me statim, qui salutem nuntiaret. Et lib. 6, Filiola tua gratum mihi fecit, quòd tibi diligenter mandauit vt mihi salutem adscriberes. Plau. in Capt. omnium primùm salutem dicito patri & matri. Mittere salutem, Remittere salutem: id est salutare. & resalutare. Ouid. Epist. 15, Hanc tibi Priamides mitto Ledæa salutem. Cice. ad Atticum lib. 16, Atticam nostram cupio suauiari: ita mihi dulcis salus visa est per te ab illa: referes igitur ei plurimam salutem.

Saluber, penul. prod. masc. gene. salubris, fœminini: salubre neutri: & hic & hæc salubris, & hoc salubre. Quod præbet sanitatem. ὑγιεινὸς, σωτήριος. Vnde aër, cibus, locus, salubres dicuntur. Colum. lib. 1. capi. 4, Fundum sicuti ne fœcundissimi quidem soli, quum sit insalubris: ita ne effœti, si vel saluberrimus sit, parandum. Cice. 1. de Diuin. Vti enim Ceos accepimus ortum Caniculæ diligenter quotannis solere seruare, coniecturámque capere, vt scribit Ponticus Heraclides, salubrisne, an pestilens annus futurus sit. Nam si obscurior, quasi caliginosa stella extiterit, pingue, & concretum esse cælum, vt eius aspiratio grauis & pestilens futura sit. Sin illustris & perlucida stella apparuit, significari cælum esse tenue, purúmque, & propterea salubre. Aquæ salubres, Horat. in Carm. secul. Fluuius saluber, Virgil. 1. Georg. Salubre alicui rei. Plin. li. 8. cap. 27, Chelidonium visui saluberrimam hirundines monstrauere. Consilium salubre, Cicero ad Atticum lib. 8. ¶ Aliquando salubris accipitur pro sano. Sallustius in descriptione Africæ, Genus hominum salubri corpore. Liuius 3. ab Vrbe, Grauiore tempore anni circumacto, defuncta morbis corpora, salubriora esse cœpere.

Salubritas, atis, Sanitas. ὑγίεια. Plin. lib. 37. cap. 13. Iam situ ac salubritate cæli, atque temperie, &c. Cæsar 8. belli Gal. Ipse tantum itinerum faciebat, quantum satis esse ad mutationem locorum propter salubritatem existimabat.

Salubriter, aduerbium. Liuius 3. ab Vrbe, Et trahi bellum salubriter, & maturè perfici potest. Cice. de Senectute, Vbi enim potest illa ætas aut equè calescere, vel aprication e melius, vel igni: aut vicissim vmbris, aquisq; refrigerari salubrius?

Salutaris, tare, Idem quod salubre, hoc est sanitatem præbens, vel ad sanitatem præbendam idoneum. σωτήριος. Cice. ad Octauium. Nulla enim remedia quæ vulneribus adhibentur, tam faciunt dolorem, quàm quæ sunt salutaria. ¶ Salutares literæ dicuntur quæ consolationem afferunt. Cice. ad Atticum, lib. 7, Sic ergo habeto, salutares te mihi literas mississe, &c. ¶ Salutaris litera à Cicerone dicitur A, quæ absolutionis nota erat: vt tristis c, quæ condemnationis. Cicero pro Milone, Nec nobis tam salutarem hanc in iudicando literam, quàm illam tristem dedisset. Budæus. ¶ Inuenitur & Salutare substantiuum. Plinius lib. 12. cap. 5, In præsentia externa prosequemur, à salutari maximè orsi. ¶ Salutaris digitus, qui pollici est proximus, qui & index dicitur. λιχανός. Suetonius de Augusto, cap. 80. Dextræq; manus digitum salutarem tam imbecillum interdum sentiebat, vt torpentem, contractúmque frigore, vix cornei circuli supplemento scripturæ admoueret. Martianus de Nupt. Verùm quidam redimitus puer ad os compresso digito salutari, silentium commonebat. Dicitur autem salutaris, vel quia non salutamus nisi visa & indicata. Virgil. 3. Aeneid. Italiam læto socij clamore salutant. Vel quia eo comprimimus os ad silentium, quod salutare est præceptum.

Salutariter, aduerbium, Salutis ergò, sine discrimine salutis, tuendæ salutis gratia. σωτηρίως. Planetis Ciceroni, Quadraginta millium passuum spatio relicto, consedi eo consilio vt vel celeriter accedere, vel salutariter recipere me possem. Cicero de Clar. Orat. Tum arma sunt ea sumpta, quibus illi ipsi qui didicerant eis vti gloriosè, quemadmodum salutariter

Universidad de Deusto Biblioteca

riter vteretur, non reperiebant.

Saluto, tas, Salutem dico, nuncio. *προσαγορεύω, ἀσπάζομαι.* Cicero Attico, Quum Philogenes libertus tuus ad me salutandi causa venisset. Teren. in Adelp. Opperiar hominem hic, vt salutem, & colloquar. ¶ Neq; verò accedentes tantùm salutare dicimur, verumetiam recedentes. Statius 4. Theb. Stant tamen, & nota puppim de rupe salutant. ¶ Salutare item est venerari. Teren. in Phor. At ego deos Penates hinc salutatum domum duortar. Martial. lib. 12, Multis dum precibus louem salutat. Ouid. 15. Metam. Lætóque Deum clamore salutant. ¶ Composita, consaluto, & resaluto, de quibus suis locis.

Salutator, oris. Qui salutat. *ἀσπαστής.* Quin. Cicero de Petit. Consul. Dedu ctorum officium, quod maius est, quam salutatorum.

Salutatio, onis, Salutandi actus. *ἀσπασμός.* Cice. in pisonem, Quis enim te aditu, quis vllo honore, quis deniq; communi salutatione dignũ putet?

Salutatorius, ria, rium, ad iectiuum. Plin. lib. 15. capi. 1., Omnia iam & virorum salutatoriis cubilibus inclusa.

Salutifer, ra, rum, Idem quod salutaris. *σωτήριος.* Ouid. 2. Metam. Aspicit infantem, totóque salutifer orbi, Crefce puer dixit, tibi se mortalia fæpe Corpora debebunt. Martial. lib. 5, Seu placet Aeneæ nutrix, seu filia Solis, Siue salutiferis candidus Auxur aquis. Ouid. 15. Metam. Vtque salutifera miseris succurrere rebus Sorte velit, tantæque vrbis mala siniat, orans.

Salutiger, ri, Qui nomine vtitur Apuleius, videtur esse non qui suo nomine alicui dicit salutem, sed qui nuntiat, tanquam interpres & administer eius à quo mittitur. *ἀσπασμοφόρος.*

Salutigerulus, Idem. Vide Plautus Aul. Salutigerulos pueros, vocat seruos, qui iussu dominæ hunc, illum salutant, sũtque nuntij & renuntij.

Salue, Verbum salutantis, idem valens quod saluus sis: sollsúmque declinatur per secundas personas imperatiui vtriusque numeri, & præsens infinitiui. *χαῖρε.* Teren. in Phor. Here. salue, saluum te aduenisse gaudeo. d. Oh bone custos, salue. ¶ Iubeo te saluere, id est precor tibi salutem. Horat. lib. 1. Epi. 10, Vrbis amatorem Fuscum salucre iubemus Ruris amatores: hac in re scilicet vna Multum dissimiles, ad cætera penè gemelli. Cice. Attico lib. 4, Dionysium velim saluere iubeas. Virgil. 5. Aeneid. Salue sancte parens, iterum saluete recepti Nequicquam cineres, animæque, umbræque paternæ. ¶ Saluco dixit Plautus True. pro saluus, & sanus sum. ¶ Saluebis in futuro dixit Cicero Attì. lib. 6, Saluebis à Cicerone meo. id est Cicero meus te salutat. Vide in dictione VALEO.

Saluus, a, um Sanus, incolumis, *σῶς.* Terent. in Phor. Saluum te aduenisse gaudeo. Idem in Andria, Saluus sum, si hæc vera sunt. hoc est in tuto, & sine periculo sum. ¶ Transfertur & ad inanimata. Plaut. in Rud. Heu heu, scelestus galeam in naui perdidi: Nunc mihi opportuna hîc esset, salua si foret. Cice. 2. de Finib. Simulatque ipse graui vulnere exanimari videret se, vt primùm dispexit, quæsiuit, saluúne esset clypeus, &c. Terent. Adelph. Salua res est. id est rectè se habet.

Saluo, nas, Saluum facio, seruo. *σῴζω.* Cicero in Pisonem, Me posse iterum Rempu. saluare, si cessissem, infinitam eædem fore, si restitissem.

Saluator, oris, Vox in Sacris literis nusquam non occurrens. *σωτήρ,* quam tamen eruditiores, tanquam parum probam, religiosè fugiunt, quemadmodum & verbum Saluo: quod nec ipsum satis Latinum iudicant: putántque locum Ciceronis, quem iam citauimus, menda non vacare: præsertim quum id verbum non temerè apud quempiam veterum, apud Ciceronem certè alibi nusquam liceat inuenire.

SALYES, yum, *σάλυες* Straboni & Ptolemæo, Populi sunt Narbonenfis Galliæ, Liguribus finitimi. Plinius tamen Sallyos vocat, Ligiriæ eos adscribens, Ligurum celebertimi vltra Alpes Sallyi.

SAMARIA, *σαμάρεια* Stephano, Palæstinæ regio est, Galilææ & Iudææ contermina, oppida habens Neapolim, aritea Mamortham, Sebasten, & Gamala m. Vide Plinium lib. 5. capi. 6. Stephano item Samaria, regionis huius vrbs est. eadem cum ea quæ postea Neapolis est appellata. ¶ Gentilia sunt Samarita, & Samaritanus, *σαμαρίτης, σαμαρικός.*

SAMAROBRINI, *σαμαροβρῖνοι*, Fuerunt populi in Gallia inter Belgas, apud quos Cæsar Gallorum concilium indixit. Horum ciuitas est Samarobrina, à Samara amne nomen habens. Hanc Cameracensem esse vrbem nonnulli autumant, quam Scaldis fluuius inter fluit. Constantior tamen opinio est, vrbem esse Nouioduno vicinam, quam vulgò *sancti Quintini* dicunt. Hanc enim præterfluit Samara fluuius.

SAMBICVS, *σαμβῖκος*, Famosi sacrilegi nomen, qui quum Dianæ *ἐπιφανὲς* fanum aliquoties expilasset, tandem deprehensus, annum perpetuum in quæstione, tormentisque habitus, miserrimo mortis genere excarnificatus, sacrilegij pœnas luit. ¶ Hinc factus est locus prouerbio, vt Sambito grauiora pati dicamus, quem significare volumus exquisitisi mo tormenti genere excruciari.

Sambuca, æ, siue Sambyca, siue Sambyx, cis, *σαμβύκη, ἡ σάμβυξ,* Instrumenti musici genus, trianguli, teste Porphyrio in Ptolemæi Harmonica, quod ex nertijs tum longitudine tum crassitudine inæqualibus constabat: solebátque leuiori carminum generi adhiberi. Vnde sambucam fabricotburno aptare, prouerbij schema habet, pro eo quod est, res leuissimas, planéque nugatorias, negotiis grauibus seriísque admiscere. Persius Satyr. 5, Sambucam citius caloni aptaueris alto. Nomen habet, vt Diomedes existimat, à Sambyce inuentore, quanquam Athenæus ab Ibycum Rhegynum Poëtam eius originem referre malit. ¶ Est & genus machinæ militaris, qua vrbes expugnare consueuerunt: in qua sic funes intendebantur, sicut in organo musico chordæ.

Sambucina, penul. corre. Quæ sambuca canit. *σαμβυνίστρια.* sicut fidicina, quæ fidibus. Plau. in Stich. Fidicinas, tibicinas, sambucinas aduexit secum forma eximia.

Sambucistria, æ, *σαμβυνίστρια* Mulier sambuca canens, quæ sambucina dicitur. Liu. 9. belli Maced. Tunc psaltriæ, sambucistriæque, & conuiualia Iudionum oblectamenta addita epulis.

Sambucus, ci, Arbor nota, surculos spargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, fungosa medulla plenos, folia iuglandis terna quaternáve, ex interuallis circa ramos exeuntia grauu odore, minutim in ambitu secta, & in ramulorum cacuminibus, caulículisq; circinata habens vmbellas, quæ florem candidum pariunt, mox acinum terebintho simílem, in nigredine purpureum, racemosum, atri sanguinis succo madentem. *ἀκτή.* ¶ Est & alterum sambuci genus, quod ob humilitatem *χαμαίκτω* vocant Græci, herbaceo magis generi assignandum, caule quadrangulo, geniculato, foliis amygdalæ, ex interuallo longioribus, geniculatim expansis, pinnatisque in ambitu, serratis, muscario flore, & acino superioris sambuci. Latini ebulum vocant. Vide Plinium lib. 24. capi. 8.

SAMOS, ei, *σάμος*, Insula ante sinum Ambracium, quæ & Samos, & Cephalenia dicitur. Item oppidum eiusdem insulæ, à Romanis diruta. Vide Plinium lib. 4. cap. 12.

Samer, æris, Sextus Pomponius Samerem, quem Varro Samarem dicit, Sextus Pomponius Samerem, quem Varro Samarem dicit, Sextus Pomponius Samerem, quem Varro Samarem dicit

Sandarachinus,a,um,pen.corr. σανδαράχινος, Quod colorem sandarachæ refert,hoc est quod flammæ colorem imitatur. Nævius apud Nonium, Merula sandarachino colore.

Sandarachatus,adiect. Cui sandaracha admista est.Plin.35.cap.15,Item lentes tollit cum squammis æris,aceto sandarachato admisto.

Sandastros,Gemma est ex genere ardentium,quam aliqui garamantiten vocant. Habet velut in translucido stellantes intus aureas guttas, & ferè Hyadum numero. Hanc nonnulli eandem putauerunt cum sandastre, quam Nicanor sandaserion & sandaseron appellat : sed falsò , vt inquit Plinius , vicinitate nominum decepti : quum sint gemmæ prorsus diuersæ.Vide Plin.lib.37.cap.7.

Sandyx,ycis, σάνδυξ, Coloris rubri genus,quod fieri solet ex cerussa vehementius adusta,teste Galeno ad finem libri 9 , Simplicium. Plinius & ex sandaracha fieri tradit, æqua parte rubricæ admista. Quo in loco & Virgilium Tacitè imperitiæ videtur reprehendere,quòd sandycem herbam esse crediderit.quū ait,Sponte sua sandyx pascentes vestiet agnos. Verùm(quod viri totius memoriæ doctissimi bona cum venia dictum velim) eo ex versu colligi non potest , Virgilium sandycem pro herbæ genere posuisse : quod & ante nos annotauit Virgilius Marcellus eo capite quo de sandaracha agit Dioscorides.Illud enim solum videtur spectasse Maro,eam fore rerum omnium fœlicitatem, vt sponte sua colores in ouium velleribus nascerentur , & inter pascendum lanæ colorarentur : neque id pastu sandycis futurum significasse , sed id tantùm voluisse , fore vt sponte sua lanæ sandycis colorem contraherent , non detonsæ sed in ipsis agnorum tergoribus , quum interim illi pascerentur.

Sane, aduerbium,Quandoque affirmatiuè ponitur , pro eo quod est certe : vt Ita sanè,Sanè verò. μέντοι,ἴστως. Cic.ad Lentulum lib.1,Sanè mo lestè Pompeium id ferre constabat. ¶ Quandoque permissiuè, quando aliquid aduersario tribuimus : vt Sit sanè vt vis.pro esto vt vis. Cicero, Quid enim habet commodi?quid non potius laboris ? sed habeat sanè. Quintil.Tulerit sanè filius noster meritò pœnas, dederit spiritum supplicio,nihil de præteritis loquimur, quali dicat , Esto ita , sit vt tu vis. ¶ Quandoque ponitur pro valde : quoniam qui sanus est , validus est. μάλα. Suetonius,Bellum sanè difficilè gessit. ¶ Iungitur nonnunquam cum &,affirmatiuáque est.Quintil.Et sanè quis concipiat vel declamatis habitum,vel orantis vocem,inceſſum,pronuntiationem,illum denique animi & corporis motum? Item cū quàm.Gellius,Sanè quàm vtile est. ¶ Non sanè,pro non admodum.Cice.2.de Finib. Post enim Chrysippum non sanè est disputatum.Budæus. ¶ Sanè bene, id est bene quidem.Cicer.pro Quint. Erat ei pecuaria res ampla, & rusticæ : sanè bene culta & fructuosa. ¶ Ponitur aliquando in principio sententiæ. Cicc.2. de natu.deorum , Sanè restat vt qualis eorum natura sit , consideremus. ¶ Ponitur aliquando pro satis. Cicero, Sopater, quum hoc illi improuisum accidisset , commotus est sanè. ¶ Aliquando pro multum. Terent.in Andria,Sanè pol illa temulenta est mulier.

Saneſco, vide SANVS.

SANGA, σάγγα, Cantabrorum fluuius, in Hispania citeriore. Plin.lib.4. cap.20. ¶ Sanga præterea est seruì nomen apud Terentium in Eunuch.

SANGARIVS, σαγγάριος,Fluuius est Asiæ,alio nomine Coralius dictus in Didymo monte nascens,& per Phrygiam Bithyniámque in Pontum illabens.vide Plinium libr.6.cap.1.Ptolemæus Sagarium appellat,Ouid. Sagarim.Vide supra suo loco.

Sangenos, Gemma est ex opali generibus , quam ob eximiam gratiam, & παιδιστικὸν quidam appellarunt.Plin.lib.vlt.cap.6.

Sanguis,inis,quod & sanguen,neutri generis ab antiquis dicebatur, αἷμα, Lucret.Visceribus viscus gigni , sanguénque creari. Dicitur autem priùs sanguis,qui est intra venas : cruor verò,qui iam extra vasa est effusus.Cicer.2.de Nat.deorum.In quam sanguis à iecore per venam illam cauam infuit,eóq; modo ex his partibus & sanguis per venas in omne corpus diffunditur , & spiritus per arterias. Idem 2. de Orat. Reliquæ duæ , sicut sanguis in corporibus , sic illæ in perpetuis orationibus fusæ esse debẽt.Virg.2,Aeneid. –nec soli pœnas dant sanguine Teucri.Idem Eclog.8, Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem Commaculare manus. ¶ Detractio sanguinis , & Sanguinis missio, φλεβοτομία : & Sanguinem mittere, & Sanguinem detrahere, φλεβοτομεῖν, apud Celsum lib.2.cap.8,& 9,sæpius leguntur. Quintil.lib.2.cap.10,Impleat se declamator aliquando,dum sciat,vt quadrupedes,quum viridi pabulo disten tæ sunt,sanguinis detractione curantur &c. ¶ Sanguis ærarij , pro substantia in ærario contenta.metaphoricé.Cic.5.Verr. Quæ quum de pop. Rom.victu,de vectigalium neruis,de sanguine detraxisset ærarij. Tertiæ mimæ condonauit. ¶ Plenus sanguinis,pro sanguinario.Plautus in Bacch.Magistrón' quenquam discipulum minitarier? Nil moror discipulos mihi esse tam plenos sanguinis. ¶ Sanguis,pro vigore ac vi. Cic. ad Atticum lib.4,Amisimus,mi Pomponi,omnem succum & sanguinẽ, sed etiam colorem & speciem pristinam ciuitatis:nulla est Respub. quæ delectet, in qua acquiescam. ¶ Sanguis,pro Progenie. Virgil.1.Aeneid. –Troiano à sanguine duci Audierat. Idem 4.Aeneid.Sed fore,qui gratuidam imperiis, belloque frementem Italiam regeret : genus alto à sanguine Teucri Proderet , ac totum sub leges mitteret orbem. Idem 2.Aeneid. –hortamur fari quo sanguine cretus, Quidve ferat , memoret : quæ sit fiducia capto.Cice.pro Rosc.Amer.Magnam vim,magnam necessitatem, magnam posidet religionem paternus maternúsque sanguis. Quintilianus libr.8.cap.3, Vt medici abalienata morbis membra præcidunt : ita turpes ac pernicioſos,etiam si nobis sanguine cohæreãt, amputandos. ¶ A Sanguis fit compositum Exanguis.Item denominatiuum Sanguineus : ciúsq; compositum Consanguineus : de quibus suo loco.

Sanguiculus,Sanguis hœdi,siue suis,in cibum formatus. αἱμάτιον. Plin.lib. 28. cap.14, Vtuntur ad vtrunque vitium & coagulo hœdi in vino myrteo magnitudine fabæ poto,& sanguine eiusdem in cibum formato,quẽ sanguiculum vocant.

Sanguinolentus, a,um, Plenus sanguine,& sanguine cõspersus. αἱματώδης. Varro de Vita popu.Rom.Itaque propter amorem Imperij,magistratus gradatim seditionibus sanguinolentis vrbem perturbauere.Ouid.Epist. 3,Vidi quantus erat , fusum tellure cruenta Hectora tractantem sanguinolenta virũ.Idem 1.Amor.eleg.12, Ille color verè sanguinolentus erat. ¶ Litera sanguinolenta.pro inuectiua seu famoso libello.Idem in Ibin, Nullâque quæ possit , tot scriptis millibus , extat Littera Nasonis sanguinolenta legi.

Sanguinarius,ria,rium,adiectiuum,Sæuus & crudelis. φονώδης, αἱμοχαρὴς. Cicero, Itaque grauem illam, ac sanguinariam vocem audiuimus. Sic sanguinarius homo, dicitur à Seneca,qui gaudet humano sanguine, & crudelis est.Cic.ad Atticum,lib.2,Megabrotus,& hæc sanguinaria iuuentus inimicissima est.Plin.libr.19.cap.4, Tarquinius nuntium illum sæuum atque sanguinarium filio remisit ex horto. ¶ Sanguinaria,herba est quam Græci à multitudine geniculorum πολύγονον appellãt.Sanguinaria dicta , propterea quòd succus eius infusus naribus , supprimit sanguinem.Colum.lib.7.cap.5, Est etiam grauis pernicies herbæ sanguinariæ,quam si pasta est ouis,toto ventre distenditur, contrahitúrque, & spumam quandam tenuem tetri odoris expuit. Vocatur & sanguinalis herba Columellæ,libr.6.cap.12, cuius hæc sunt verba, Possunt etiam,vt Cornelius præcipit,lilij radix, aut scylla cum sale , vel sanguinalis herba,quam πολύγονον Græci appellãt,vel marrubium, ferro recluſa sanare. Vulgus *corrigiolam* vocat,& *centinodiam*.

Sanguineus,a,um,Modò ad corporis temperamẽtum refertur. αἱματώδης, αἱματικός. Medicis enim sanguineus dicitur , cui plurimum inſit boni sanguinis,hoc est qui temperamento calido sit & humido. ¶ Modò de eo dicitur quod ex sanguine constat : vt Imber sanguineus , apud Ciceronem 3.de Diuin.Plin.libr.11.cap.37, Costæ nulli,nisi sanguineum pulmonem habenti.Ouid.2. Metam. –at inde Sanguineæ manant tãquam de vulnere guttæ. ¶ Interdum idem quod sanguinolentus. αἱματώδης. Ouid.3.Trist.Eleg.9,Pallentésque manus.sanguineúmq; caput. ¶ Modò ad animum refertur , & significat crudelem,cruentúmque. Ouid.13. Metam. Hunc ego sanguineæ successu cædis ouantem Eminus ingenti resupinum pondere fundi.Horat.1.Carm.Ode 27,Tollite barbarũ morem,verecundúmque Bacchum Sanguineis prohibete rixis. ¶ Sanguineus frutex,à corticis sanguineo colore nomen accedit , vimina ferens lenta,vitibus vincula suppeditantia,teste Plinio lib.16.cap.37. Virgæ sanguineæ,ex sanguineo frutice detractæ.Idem lib.19.cap.10, Sunt qui virgis sanguineis tangant ea quæ erucis nolint esse obnoxia.Idem libr. 24. cap.10,Nec virga sanguinea felicior habetur. Cortex eius interior cicatrices quæ prætanauere aperit.

Sanguino,as,are,Est sanguine manare. αἱμάσσομαι. Quintilian. in Declam. 10,Tum repetitis sanguinauere planctibus iam conualescentes lacerti, Et iterum, Mulier quæ sanguinantes porrigit ad iudicem lacertos. Tacitus in Dialogo de Oratoribus,Nam lucrolæ huius & sanguinãtis eloquentiæ vsus recens,& malis moribus natus.

Sanguisuga,æ,pen.prod.Vermis in aqua degens, sanguinémque sese lauantium exugens : qui & hirudo dicitur. βδέλλα. Plin.libr.32. cap.7. Idem præstare sanguisugarum cinis ex aceto illitus putatur.

Sanies, hujus saniei,Sanguis corruptus,necdum ad puris albedinem crassitudinémque coctus. ἰχὼρ, ὄρος. Virg.8.Aeneid. –& sanie, tabóque fluẽtes, Celsus lib.5, Sanguis omnibus notus est : sanies est tenuior hoc, variè crassa,& glutinosa,& colorata : pus crassissimum, albidissimúmque,glutinosius & sanguine & sanie.Exit autem sanguis è vulnere recenti,aut iam sanescente : sanies inter vtrunque tempus est : pus ex vlcere iam ad sanitatem spectante. ¶ Ponitur aliquando sanies pro lanæ infectura.Plin.lib. 9.cap.38,Rursúsque carminata mergitur, donec omnem ebibat saniem. ¶ Sanies oleæ,est ipsa amurca,hoc est fæx olei.Plin.libr. 15.cap.3, Oliuæ constant nucleo,oleo,carne, amurca : sanies est hæc eius amara.

Sanios us,adiect. Sanie,& impuro sanguine conspersus, βροῶδης. Plin.libr. 7. capit.15, Aut non vitales partes eduntur,aut sanioſi, vt autor est Nigidius.

Sanitas, vide SANVS.

Sanna, æ,per duplex n,Irrisio,quæ (vt inquit Hieronymus) ab occipitio distorto ore,& labris contractis fit, anteriorum dentium ostentatione. χλεύη. Quo vocabulo vsus est Iuuenalis Saty.6,Inunc, & dubita qua sorbeat æra sanna Tullia. Et Persius Saty.1, Vos ô patritius sanguis , quos viuere fas est, Occipiti cæco,posticæ occurrite sannæ. ¶ Hinc Sannones,& sannij , vt inquit Probus : de quibus paulo pòst. Item Desanno, nas,quod est,per fastidium derideo. Subsanno , de quo alibi. χλευάζω. ¶ Similiter fannatores,qui eo modo irrident. χλευασταί.

Sannio,onis, Qui soluto risu,& contortis corporis totius partibus quempiam irridet , moréque aliorum tam inepto gestu exprimit , vt quum alios irrideat,ipse omnibus sit ridiculus. χλευασμὸς Aristoteli. Cicer.2. de Orat.Quid enim potest esse ridiculum, quàm sannio est,qui ore, vultu, imitandis moribus,voce, denique corpore ridetur ipso?Idem ad Papyrium,lib.9,Salis enim satis est,sannionum parum.

SANNAVS, Quod hîc pro Asiæ quodam lacu corruptè legebatur , vide SINNAVS.

Sano,sanas,vide SANVS.

Sanqualis,Auis,quam quidam Ossifragam appellant. φλὼν. de qua vide Plinium,libr.10.cap.7. Sanqualem auem atque immusilum , Augures Romani in magna quæstione habent. Immusilum aliqui vulturis pullum arbitrabantur esse,& sanqualem ossifragæ. Massurius Sanqualem ossifragam dicit esse , immusilum autem pullum aquilæ , priusquam albicet cauda. Quidam , post Mutium Augurem non esse visos Romæ affirmauere.

Sansucus,

Sansucus, vide SAMPSVCHVM.

Sansa, vide SAMPSA.

Santalum,li, σάνταλον Aetio,quod vulgus *sandalum* vocat,Lignum est, quod India mittit : cuius tria sunt genera,candidum,rubrum, luteum: quibus simul commistis,fit compositio vulgaris quæ trisantalum appellatur.Vide Ruellium.

Santerna, næ,Chrysocollæ genus est, quo aurifices vtuntur ad auri ferruminationem. Temperatur Cypria ærugine , & pueri impubis vrina, addito nitro.Vide Plinium lib.33.cap.5.

SANTONES,& Santoni,pen,corr. σάντονες, Populi quidam Galliæ Aquitanicæ,non longè à Tholosatium finibus , quæ ciuitas est in Prouincia Romanorum,vt Cæsar lib.1.Commentariorum scribit.Lucan.lib.1,Gaudétque amoto Santonus hoste.

Santonicus,a,um,adiectiuum.Iuuenal.Saty.6,Tempora Satonico velas adoperta cucullo. Sunt qui scribant Xantones cum x in prima syllaba,nõ cum s.

Santonica , Tertia absinthij species est , minore folio quàm Ponticum: aliis nominibus absinthium marinum & absinthium seriphium appellatum. ἀψίνθιον θαλάσσιον. Dicta santonica,siue (vt apud Plinium libr. 17.cap.7, legitur) Absinthium Santonicum,à Santonibus Galliæ Aquitanicæ populis,apud quos copiosissimè prouenit.

SANTONVM portus,Galliæ vrbs est ad Oceanum, teste Ptolemæo lib.2. cap.7.vulgò la *Rochelle*.

Sanus, a,um, Integer,incorruptus, bene habens,prospera vtens valetudine,cuiusque partes omnes probè suas obeunt functiones. ὑγιὴς. Cicero in Philip. Quasi medicus ille te sanum fecisset. Cato cap.137,Quum plurimum ederit,tum citissimè sanus fiet ex eo morbo.Proper.libr.2.eleg. 13,Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.Cice.3.Offic. Si quis medicamentum cuipiam dederit ad aquam intercutem, & eo medicamento sanus factus fuerit. ¶ Transfertur & ad animum.Vnde dicimus hominem sana mente,sanóque consilio. Terent.in Heaut. Satin' sanus es, aut sobrius? Plaut.Trinum.Satin' tu sanus mentis,aut animi tui, qui conditionem Hanc repudies? Cic.2.de Nat.deorum,Esse igitur deos,ita perspicuum est, vt id qui neget,eum sanæ mentis non existimem. ¶ Hinc Insanus dicitur,cui mentis sanitas deest,hoc est qui instrumentum principium animæ facultatum habet vitiatum. νόσος, νόσημα. Vnde insania, pro dementia : & Insanio,pro deliro,desipio, mentis compos non sum: de quibus copiosius egimus suis locis.

Sanitas, tatis, Bona valetudo , hoc est status corporis actiones omnes suas probè obeuntis. ὑγίεια. Quintil.libr.5. cap.10,Si robur corporibus bonũ non est,minus sanitas.Cic.5.Tusc.Corporis temperatio, quum ea conuruunt inter se , è quibus constamus , sanitas est. ¶ Per translationem quoque de animo dicitur , quum ille functiones suas probè obit. Vnde redire ad sanitatem dicimus.pro eo quod est refipiscere. Cicero Cæsio, lib.11.Epist.Quibus tamen ad sanitatem redeundi ante Calen.Septemb, potestas facta est.

Sano,nas,Sanum facio,redintegro,& incolumitati restituo. ὑγιαίνω, ἀνδόω. Cic.4. Tusc.Citiúsque oculorum tumor sanatur , quàm diuturna lippitudo depellitur.Idem 3.de Nat.deor.Nec enim Herculi nocere Deianira voluit. quum ei tunicam sanguine Centauri tinctam dedit : nec prodesse Pheræo Iasoni is , qui gladio vomicam eius aperuit , quam sanare medici non potuerunt. Ouid. 10. Metam. –habeo quod carmine sanet, & herbis. ¶ Vulnera Reipub.sanare.per translationem.Cic.4.de Finib. Quæ hic Reipubli.vulnera imponebat , eadem ille sanabat.Idem 2. in Catil. Quos quidem ego, si vllo modo fieri posset , non tam vlcisci studeo.quàm sanare,& ipsos placare Reipub.Tibul.li. 2.eleg.3. Nec potuit curas sanare salubribus herbis. ¶ Hinc fiunt Consano,& Resano,compposita : quorum significationes suprà explicantur suis locis.

Sanatio,onis,Valetudinis restitutio. ἴασις. Cice.3.Tusc Quúmque ad corporum sanationem multum ipsa corpora,& natura valeant, &c. Et paulò pòst,Eorum igitur malorum in vna virtute posita sanatio est.

Sanabilis,le,Qui sanari potest. ἰάσιμος. Plinius libr.29.cap.4,Aspides percussos torpore,& somni necant, omnium serpentum minimè sanabiles. Ouid.1.de Remed. amor. Vidi ego,quòd primò fuerat sanabile vulnus, Dilatum longæ damna tulisse moræ. Cicer.4. Tusculan. Qui autem nauci dicuntur iracundi , aut immisericordes , aut inuidi , aut tale quid, ij sunt eiusmodi constituti , quasi mala valetudine animi , sanabiles tamen.

Saneſco,is,Sanus fio. ὑγιάομαι. Colum,libr.6.cap.7,Sed vulnera facta igne, dum saneſcunt,defricare bubula vrina conuenit : at ferro rescissa , medium saneſcunt,defricare bubula vrina conuenit : at ferro rescissa , medius pice & oleo curantur. ¶ Huius compositum est Consaneſco. Colu. lib.4,Tum etiam vitem minus cicatricosam reddit,quoniam id ex quo viride,& tenerum deceptum est,celeriter consaneſcit.

Sapa,æ, à sapiditate. Vinum ex musto ad tertias decocto confectum. οἶνος. Græcè & ἕψημα,ab ἕψω, quod decoquere dicitur. Plin.lib.23.cap. 2, Vino cognata res sapa est , musto decocto , donec tertia pars supersit. Idem libr.14,cap.9,Siræum,quod alij hepsema, nostri sapam appellant, ingenij, non naturæ opus est , musto vsque ad tertiam partem mensuræ decocto.Martialis, Et Lalætanæ nigra lagena sapæ.Ouid.4.Fast.Lac niueum potes,purpureàmque sapam.

SAPAEI, Σάπαιοι, Thraciæ populi sunt ad Nestum amnem, quorum meminit Plin.lib.4.cap.11.

Saperda,æ, σαπέρδης, Piscis Pontici genus , teste Athenæo,libro 3. qui in Mæotide optimus capiebatur.Pers.saty.5,Ecquid agam,rogitas? en saperdam adueho Ponto. Festus saperdam vilissimum piscem interpretatur.Quinetiam Phocion, referẽte Cælio Rhodigino, saperdã pro apua accepit aruindini inserta. ¶ Nonius per translationem pro sapiente , & venusto accipi annotauit, citans locum Varronis in Modio , Omnes videmur nobis esse belli.festiui,saperdæ,quum simus πάνυ σοφοί.

Sapidus,Sapiens,Sapientia, vide SAPIO.

Sapinus, pen.prod. Pars est abietis inferior, quæ enodis est. πάτη : sicut superior quæ nodosa est,susterna. Hodie tamen vulgus Gallorum totã arborem sua lingua *sapinum* vocat. Vide Plin.lib.6.cap.39.

Sapineus,a,um, Quod ex sapino est, πάτινος. Colum.lib.12.cap.5, Alij nucibus ardentibus sapineis idem efficiunt.

Sapinos, Genus gemmæ est , ex amethysti generibus, colore hyacinthi, sed paulo dilutiore,quæ & paranites dicitur. Autor Plinius lib. vltimo, cap.9.

Sapio,pis,piui,vel sapij,sapitum,pen. produc. vel sapui,sapitum, penulti. correp. Propriè pertinet ad sensum gustus : propriéque res ipsa sapere dicitur quæ habet in se aliquem saporem. χυμὸν. Iuuen. saty. 11, Qui meminit,calidæ sapiat quid vulua popinæ.Cicer.2. de Finib. Nec enim sequitur vt cui cor sapiat,ei non sapiat palatus. Colum.lib.7.cap.8,Nec dubium quin fici ramulis glaciatus caseus iucundissimè sapiat. ¶ Hinc sapor,& sapidus : quorum significationes vide suis locis. ¶ Transfertur & ad animum,pro sapientem esse,seu rectam sententiam, vel opinionem habere. φρονεῖν. Terent.in Eunuc. Si sapis, neque præterquani quas ipse amor molestias habet,addas : & illas quas habet,rectè feras. Martialis, Nubere vis Prisco?non miror:Paula , sapisti. Cic.2.Offic. Quem quoque audiunt,intelligere etiã & sapere pluspiam cæteros arbitrantur. ¶ Quandoque datiuo iungitur.Plautus in Trinum. Habẽ tu amicã aut fatisharem cui pectus sapiat? Hic sapit rem suam, id est sciri quid ubi agendum sit. Sapit ad genium : id est nouit curare cuticulam,& indulgere genio. ¶ Accipitur etiam sapio pro refero : vt illud apud Persium. Quum sapimus patruos. hoc est quum sapientiam patruorum referimus. Ad hunc modum dicimus, Liber hic sapit hæresim , Phædrus sapit Græcanismum : hoc est refert hæresim , vel Græcanismum. ¶ Huius composita sunt , decipio, & recipio : quorum significata explicantur in verbo desipio.

Sapiens,tis,Qui sapit. σοφὸς. Cic.4.in Catilinam, Misera mors sapienti nõ potest accidere. Horat.1.Epist.7, Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum. Idem 2. Epist.1,Sed tuus hic populus sapiens. Tacit.libr.3, Cæteri ad sapientiora conuertere. ¶ Sapiens tribus modis dicitur : Primò,qui scientiam aliquam optimè tenet : vt,Aristoteles in philosophia.Acilius in Iure ciuili.Secundo,qui per longam ætatem,rerum multarum cognitionem adeptus est : vt Cato.Tertio,qui circa præcepta bene viuendi, & cognitionem versatur : qualis fuit Lælius.Cic.de Amic. Vnum accepimus Apollinis oraculo sapientissimum iudicatum.

Sapientia,æ, Est (vt ait Cicero 4. Tusc.) rerum diuinarum,atque humanarum scientia,cognitióque , quæ cuiusque rei causa sit. σοφία. Idem 2. Offic. Sapientia est(vt à veteribus Philosophis definitum est)rerum diuinarum & humanarum,causárúmq; quibus hæ res continentur, scientia. Idem 1. Offic. Princépsque omnium virtutum est illa sapientia, quæ σοφία Græci vocant : & qui eam profitetur, sapiens, σοφὸς, appellatur. Vnde qui nunc Philosophi dicuntur , primùm σοφοὶ à Græcis,a nostris sapientes dicebantur. Neque quemlibet eo nomine olim dignabantur. Vix enim septem eodem tempore inuenit Græcia , quibus id nominis deferret : quorum nomina & patria sic se habent : Thales Milesius : Solon Salaminius,seu Athenienſis : Chilon Lacedæmonius : Pittacus Mitylæneus : Bias Pryenæus : Cleobulus Lyndius : Periander Corinthius. Sed postea Pythagoras primus non sophum se,sed Philosophum appellauit : hoc est non sapientem , sed sapientiæ amatorem : & scientiam ipsam , non Sophiam , sed Philosophiam nuncupandam existimauit , quòd hominum neminem , sed solum Deum sapientem iudicaret.

Sapientipotens,tis,pen.corr.Qui sapientia multùm valet,quemadmodum Bellipotens , qui plurimum potest bello. Est autem vox Enniana , satis durè composita.Cicer.2.de Diuin.Postremo quanquam semper fuit, vt apud Ennium est,stolidum genus Acacidarum,bellipotẽs magis, quàm sapientipotens , tamen hanc versus amphibologiam intelligere potuisset.

Sapienter,aduerbium. σοφῶς. Terent.in Andr.Sapienter vitam instituit.Cicero pro domo sua,Quia ius à maioribus nostris, qui non fictè & fallaciter populares : sed verè & sapienter fuerunt , ita comparatum est ; &c. Idem Curioni libr.2,Nemo est qui tibi suadere sapientius possit teipso. Ouid.13.Metam.Pérque deos oro,quos hosti nuper ademi, Per si quid supereſt quod sit sapienter agendum,&c.

Sapor,oris, Est qualitas illa quam gustu dignoscimus. χυλὸς, χυμός. Saporum verò decem sunt genera (vt docet Plinius libr.15. cap.27.) scilicet dulcis,suauis,pinguis, amarus,austerus, acer,acutus,acerbus,acidus, & salsus. Cic.3.de Finib.Vt enim mel etsi dulcissimum est,suo tamen proprio genere saporis.non comparatione cum aliis dulce esse sentitur.Plinius lib.15.cap.28, Quæ odorata,non eadem in gustu tenera : quia non sunt pariter odor & sapor. Quamobrem citreis odor acerrimus , sapor asperrimus, quadamtenus & cotoneis : nullúsque odor ficis , Virg.libr. 4.Georg.Asper in ore sapor. Quintil.lib.1.cap.10,Et muta animalia melliis illum imitabilem humanæ rationi saporem vario florum ac succorum genere perficient. Idem lib.1.cap.1,Vt sapor,quo noua imbuas,durat, &c. ¶ Ponitur aliquando sapor per translationem pro iucunditate sermonis. Cicero de Clar. Orat. Grauius obrutebat nescio quo sapore vernaculo.

Sapidus,a,um,Quod gratum saporem habet. ἡδυχαρὲς.Cuius contrarium est Insipidus,fine sapore : vt Caseus sapidus.Vinum insipidum.

SAPIRES, penul.produ. σάπφειρος Stephano , Populi in Ponti mediterraneis , qui & Sabires, σάβειροι dicuntur. Meminit horum & Orpheus in Argonauticis.

SAPIS, Fluuius Italiæ in Flaminia prope Cesenam vrbem,autor est Plin. libr.3.cap.15. ¶ Est & Sapis Galliæ Cisalpinæ fluuius Senogalliam vrbẽ subterlabens,iuxta quam & Isaurus fluit. Lucan.lib.2,Crustumiúmque rapax,& iunctus Sapis Isauro.

Sapor,

Sapor, vide SAPIO.

Sapphirus, pen. prod. σάπφειρος, Lapis pretiosus, coloris aerij, aureis punctis collucens: de quo vide plura apud Plinium lib. 37. cap. 9.

Sapphiratus, σαπφειρώτης, Sapphiris intertextis variegatus. Sidonius, Ac si sub versicoloribus figuris vernans herbida crusta sapphiratos.

SAPPHO, σαπφώ, Antignis poetria fuit, carminis inuentrix, quod ab ea Sapphicum appellatur. Ferunt nonnulli fuisse duas hoc nomine: quarum vna Eresia, quæ & antiquior, Lyrica, qua tempestate Alcæus claruit, Terpsichorus, & Pittachus, tempore Tarquinij Prisci. Ea plectrū prima inuenit. Scripsit Lyricos modulos, Epigrammata, Elegia, Iambos, & Monades. Altera Mitylenæa, longè junior, cuius pulcherrimū opus ad amicum Phaonem extat. Scripsit & alia multa apud Græcos, vt meritò nona inter Lyricos poetas annumeretur. Antipater autem Sidonius sic de ea scribit, Μνημόνευμι τὴν Θάμυρ̃ν, ὅτ' ἄκουσ' ὁ μελιφώνος σαπφὼ, μὴ δυνάταν μοῦσαν ὕχεσι βαρεῖ; id est Mnemosynem matrem Musarum cepit stupor, quando audiuit dulcisonam Sappho, Nunquid decimam Musam habent mortales?

Saprum, σαπρόν. Plin. lib. 28. cap. 9. appellat casei quoddam genus putridum, quod cum sale & sorbis siccis è vino tritum epotúmque medetur cœliacis. Græci σαπρὸν vocant putridum: vnde & σαπροφάγοι dicuntur, qui putridis vescuntur: & verbum σαπροφαγεῖν, quod est putridis vesci. Quo quidem verbo etiam Martialis vtitur lib. 3. Nescio quod stomachi vitiū secretius esse Suspicer: vt quid enim Bæticæ σαπροφάγες?

Sapsa, A veteribus dictum est pro ipsa, vel seipsa. Ennius, Quæ res sapsam loco sese ostendat.

SARACA, Ptolemæo lib. 6. cap. 2, Oppidū in Mediterraneis Mediæ. Est & eidem lib. 5. cap. 10. 10, Saracę ciuitas in Colchide.

SARASTES, populi, vide SARRASTES.

Sarcasmos, σαρκασμὸς, Latinè dicitur iocus cum amaritudine, vel hostilis insultatio: vt apud Virgilium 2. Aenei. Referes ergo hæc, & nuntius ibis Pelidæ genitori, illi mea tristia facta, Degeneremque Neoptolemum narrare memento.

Sarcina, sarcinæ, vide SARCIO.

Sarcio, cis, sarsi, sartum, Vestes consuo. ῥάπτω. Vnde Sartores dicti, qui vestes sarciunt, vel refarciunt. ¶ Accipitur & pro restituere, instaurare. ἀνανεώσασθαι. ¶ Per translationem ponitur pro damnum soluere, reparare. αὐτημιβάλλειν, Pacuuius, Tu damni nostri causa fuisti, tu nobis sarcito, vt debes. Colum. libr. 9. cap. 15, Quæ quum fuci aliquam partem cibariorum absumunt, sarciendo damna fiunt agiliores. Dicimus quoq; Sarcire detrimentum, pro reparare. Cæsa. 1. belli Ciu. dum sarcire acceptum detrimentum volunt, temerè insecuti fugientes, in locum inquum progrediuntur. Sarcire infamiam. Idem 3. belli Ciuilis, Exercitui quidem omni tantus incessit ex incommodo dolor, tantúmque studium infamiæ sarciendæ, vt nemo aut Tribuni, aut Centurionis imperiū desideraret. Generis lapsi sarcire ruinas. Virgil. 4. Georg. de Apibus. Quo magis exhaustæ fuerint, hoc acrius omnes Incumbent generis lapsi sarcire ruinas. ¶ Hinc componitur Resarcio pro instauro, & quasi nouam formam induco.

Sartus, a, um, participium. Horat. 1. Epist. 3, –an malè sarta Gratia nequicquam coit, & rescinditur?

Sartor, oris, Qui vestes facit, aut resarcit: de quo vide plura in SARRIO, sarris.

Sarta tecta, Opera publica quæ locantur vt integra præstentur. τὰ ἱερὰ καὶ τὰ κατασκευάσματα. Dicimus autē exigere sarta tecta, locare sarta tecta, conducere sarta tecta, tradere sarta tecta, habere sarta tecta, præstare sarta tecta. Locabant sarta tecta Censores, exigebant ipsi quoque Censores, interdum Aediles, aliquādo etiam Prætores, nec nisi quum Senatus decreuerat, tradebant, habebant, præstabant, conducebant sarta tecta redēptores. Dicimus interdum cum coniunctione sarta tectáque, & sartū & tectum. ¶ Vtuntur antiqui hac locutione per translationem. Cicero ad Aristium, lib. 13 Epist. Hoc mihi da atque largire. vt M. Curium sartum & tectum, vt aiunt, ab omni incommodo, detrimento, molestia syncerum, integrúmque conserues. Plaut. in Trin. Sarta testa tua præcepta pater vsque habui mea modestia, hoc est exacta, & constante vndique obedientia præceptis tuis parui.

Sarcimen, inis, Sartura, βράφη. A pulcius, Tunc tenui Sarcimine summas oras eius adæquauimus, & iunctura rimam setæ densitate sepsimus.

Sarcina, æ, pen. correp. Propriè vtensilium est, & eorum quæ ad cultum, & ad similem vsum pertinent: veluti fascis, quem quis in itinere faciendo comportare possit. σκεύος, ἐπίσαγμα. ἀποσκευή. Plaut. in Mostel. –hinc speculator procul, Vnde aduenienti sarcinam imponam seni. Hinc milites quum castra mouere volunt, sarcinas colligere dicuntur: & qui in aliam domum immigrant, sarcinas suas componere solent. Cæsar 2. belli Gall. Quum prima legio in castra venisset, reliquæque legiones magnum spatium abessent, hanc sub sarcinis adoriri. Ouidius Epistol. 3, Non ego sum classi sarcina magna tuæ. ¶ Res etiam nostras domi cistis, capsísque compositas, sarcinas vocamus. Quintilianus, Iacent relictæ sine hærede sarcinæ. ¶ Per translationem quandoque sarcina ponitur pro inutili onere.

Sarcinula, læ, diminutiuum. Iuuen. saty. 3, Quis gener hīc placuit censu minor, atque puellæ Sarcinulis impar? Idem saty. 6,
Collige sarcinulas dicet libertus, & exi:
Iam grauis es nobis, & sæpe emungeris exi Ocyus.

Sarcino, as, Sarcinas conficio, σκευάζω. ¶ Interdum sarcinare capitur pro suere. ῥάπτω. ¶ Huius compositum est consarcino, quod est sarcinas colligo. Gell. libr. 1, Versus hi sunt Cæcilij, trunca quædam ex Menandro dicentis, & Consarcinantis verba tragici tumoris.

Sarcinatus, a, um, adiect. Sarcinis onustus. Plaut. in Pœn, Vidén' homines sarcinatos consequi?

Sarcinarius, a, um, adiectiuum, Quod ad sarcinas pertinet: vt Sarcinarium

iumentum, quo sarcinæ vehuntur. Cæsar. 1. belli Ciuilis, Illi & inopia pabuli adducti, & quo essent ad id expeditiores, omnia sarcinaria iumenta interfici iubent.

Sarcinator, oris, Qui suit, & vestes reficit. Lucilius Sarcinatorem esse summum, suere centonem optimé. Plaut. in Aulul. Petunt fullones, sarcinatores petunt. Paulus in 1. Fullo. ff. de furtis, Fullo. vel sarcinator, qui polienda, & sarcienda vestimenta accepit, ex contrectatione eorum furtum facit.

Sarcinatrix, cis, Mulier quæ vestes suit, & reficit. ῥάπτις. Caius in l. Et ancillarum, de Pecul. Maxime si qua sarcinatrix, aut textrix erit, aut aliquod artificium vulgare exerceat.

Sarcion, σάρκιον, Est veluti carnosa quædam vena gemmarum, vitiúmqi carchedonijs smaragdis admodum peculiare. Vide Plinium libro vltimo, cap. 5.

Sarcocolla, σαρκοκόλλα, Lachryma arboris in Perside nascentis, similis thuris pollini, inquit Dioscorides: ita à glutinandis vulneribus. Vide Plinium lib. 24. cap. 14. & lib. 13. cap. 11.

Sarcophagus, pen. corr. σαρκοφάγος, Lapidis siue marmoris genus, quod circa Ilium Troadis excinditur: in quo corpora defunctorum condita, absumi intra quadragesimum diem constat, exceptis dentibus; vt tradit Plinius libr. 37. cap. 17. Vnde & nomen habet à carne edenda: σάρξ γὰρ σαρκὸς enim caro est, φάγω comedo. Vnde conuenienter pro sepulchro poni consueuit. Iuuen. Saty. 10, Sarcophago contentus erit. Augustinus libr. 18. de Ciuita. Quia enim arca, in qua mortuus ponitur, quod omnes iam sarcophagum vocant, σορὸς Græcè dicitur, à nostris pro sepulchro vsurpatur.

Sarculum, li, Genus rastri, hoc est cratis illa dentata qua segetes herbis purgantur: à sarriendo, vt inquit Varro. σκαλὶς. Cato cap. 10, Sarcula octo, palas quatuor. Alij putant esse ligonem, aut simile aliquod instrumentum ferratum, quo terra foditur. Horatius lib. 1. Carm. Gaudentem patrios findere sarculo Agros. Ouidius 1. Fast. Sarcula cessabant, versique in pila ligones. Idem 11. Metam. –vacuóque iacent dispersa per agros Sarcula quæ, rastrique graues, longique ligones. Plinius libr. 18. cap. 19, Certè sine hoc animali (bouem intelligit) montani gentes sarculis arant.

Sarculo, sarculas. Sarculo abscindo. σκαλίζω. Columel. libr. 5, Primò plantæ sarculari debent, ita vt simplex stylus altitudinem maximæ scrobis excedat.

Sarculatio, sarculationis, verbale, Idem quod sarritio. σκαλισμός. Plinius lib. 18. cap. 1, Sarculatio induratam hyberno rigore soli tristitiam laxat temporibus vernis.

Sarda, dæ, σάρδη, Gemma est vulgaris non pellucida, rubedine diluta carnis colorem referens: vnde & apud vulgum Carnalinæ nomen obtinuit. Facilè scalprum admittit: vnde in literis obsignandis plurimus eius est vsus. Sarda dicta est, quòd Sardibus primùm fuerit inuēta. Vide Plinium libr. 37. cap. 7. ¶ Est & Sarda, piscis ex genere pelamidum, teste Plinio lib. 32. cap. vltimo.

Sardachates, pen. prod. σαρδαχάτης, Gemma est ex Achatæ generibus, ad sardæ colorem nonnihil declinans. Huius gemmæ meminit Plinius lib. 37. cap. 10.

SARDANAPALVS, pen. prod, σαρδανάπαλος, Vltimus Assyriorum rex, & trigesimus à Nino, omni libidinis mollitiæque genere effœminatissimus: adeò vt non erubuerit inter seortorum greges nere, & muliebri habitu fœminas omnes lasciuia anteire. Quamobrem indignati Assyrij tali fœmine parēre, duce Arbace desciscentes, bellum Sardanapalo intulerunt. Qui victus, in regiam se recepit, & extructa pyra, se atque diuitias in incendium misit. Ouid. in Ibin', Inque pyram tecum charissima corpora mittas, Quam finem vitæ Sardanapalus habet. Eius epitaphium refert Cicero libr. 5. Tuscul. quæst. Quomodo igitur (inquit) iucunda vita potest esse, à qua absit prudentia, absit moderatio? Ex quo Sardanapali opulentissimi Syriæ regis error agnoscitur, qui incidi iussit in busto, Hæc habeo quæ edi, quæque exaturata libido Hausit: at illa iacent multa & præclara relicta. Quid aliud (inquit Aristoteles) in bouis, non in regis sepulchro inscribere? Hæc habere se mortuum dicit, quæ ne viuus quidem diutius habebat, quàm fruebatur. Suidas refert in Nino monumentum habuisse, cui hæc fuerint inscripta, Σαρδανάπαλος Ἀνακυνδαράξεω παῖς, ἀγχίαλον, μὴ τερσόν· ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐδήματο, σύ δὲ ἄξιον, ὦδιν, μὴ πίνι, μὴ παῖζε· ὡς τἄλλα τ' οὐδὲν ἄξια ἐν ὀνείρατος ἄξιε. Hoc est, Sardanapalus Anacyndaraxi filius, Anchialō & Tarsō vno die extruxit. Tu autem ô hospes, ede, bibe, lude: cū quibus reliqua mortalium omnia non sunt conferenda. Vide plura de hoc apud Iustinum lib. 9, & Diodorum Siculum Bibliothecæ lib. 8.

SARDEMISOS, Tauri montis promontoriū est quod inter Lyciam & Pamphyliam in nostrum pelagus imminet. Meminit eius cap. 27. libr. 5, Plinius.

Sardianus, adiectiuum, vide SARDIS.

SARDINIA, σαρδὼ Stephano, Insula est, teste Sallustio, in mari Libyco: ita dicta à Sardo Herculis filio (sicut Silius libro 12, & Solinus scribunt) qui è Libya veniens, cum multitudine colonorum insulam occupauit: quum antea Sandaliotis appellaretur, ab effigie solææ quam Græci σανδάλιον vocant: & Ichnusa, à similitudine vestigij quod Græcè dicitur ἴχνος. Huius latitudo est millium passuum nonagintaocto, longitudo ducentorum viginti: quanquam alij stadia multa adiiciant. Habet hæc insula à Septentrione montes editissimos, qui prohibent quo minus à Borea possit perflari, quo fit vt aeris pestilentiæ maximè sit obnoxia. Quo nomine etiam olim tam malè audiuit, vt M. Cicero Quintum fratrem moneat, etiam tum quum optimè valeret, meminisse eum debere in Sardinia ipsum esse: & alibi, Tigellium quendam Sardum hominem esse ait patria sua pestilentiorem. Martialis quoque Sardiniam Tyburi, tanquam saluberrimo loco pestilentissimum opponit. Nullo (inquit)

(inquit) fata loco possis exeludere, quum mors Venerit, in medio Tybure Sardinia est. Mirum in ea insula neque lupum gigni, neque serpentem reperiri. Habet ciuitates multas, sed omnium præclarissima Calaris est, vbi coralliorum piscatio est. In qua diui Augustini ossa tandiu conquieuere, quoad ab Heliprando rege Papiam translata sunt. Hæc ciuitas Iole à priscis appellabatur: ab Iole illa, quam Hercules perditissimè amauit. Insulam Pœni occupauere, sed à Romanis expulsi primo bello Punico, eandem amisere. ¶ Est & Sardinia, piscis genus, ad condimenta, & saliturас vtilis, apud Italos plurimus. Colum. lib. 8. cap. 17, Tabentes haleculas, & salibus exesam chalcidem, putrémque sardiniam.

Sardi, orum, σάρδεις, σαρδῶται, Sardiniæ incolæ, qui ob insignem vilitatem, nequitiámque in prouerbium abierunt. Cic. lib. 4. Epist. Habes Sardos vænales, alium alio nequiorem.

Sardinienses, σαρδόνιοι, Qui aliunde orti negotiationis gratia, aliámve ob causam in Sardinia versantur.

Sardous, a, um, σαρδῶος, Possessiuum à Sardinia. Ouid. lib. 4. Fast. –Sardoáque regna sinistris Respicit à remis. Herbæ Sardoæ. Virg. 7. Eclog, Imò ego Sardois videar tibi amarior herbis.

SARDIS, σάρδεις Stephano, Tantùm pluraliter, vrbs Lydiæ magna, ad latus Tmoli montis sita, olim Crœsi regia. Horatius 1. Epist. Quid concinna Samos, quid Crœsi regia Sardis? Terminat autem nominatiuū & accusatiuum in is producta, quomodo Trallis, & Syrtis. Ex Sardibus fuere duo Diodori oratores, quorū iunior Strabonis amicus fuit, & historias scripsit, & poemata. In Sardibus ecclesia fuit vna ex septem Asiæ, quarum Iohannes meminit in Apocalypsi.

Sardinianus, a, um, adiectiuum, Sardiani balani à Græcis dictæ sunt castaneæ, quòd circa Sardis primùm fuerint inuentæ. Vide Plinium lib. 15. cap. 23.

Sardo, as, Verbum est obsoletū, quo antiqui vtebantur pro intelligere. δάκνω. Næuius apud Festum, Quod bruti nec satis sardare queunt.

Sardoa, Herba apiastro similis, quæ nascitur in Sardinia, & in fontium defluuiis largius prouenit. σαρδόνιον πόα. Ea si quis vescatur, neruos contrahit, & rictu diducit ora, vt qui moriuntur, veluti ridentium facie intereant. Inde Sardonius risus, prouerbio celebratur pro risu ficto, aut amaruleto, aut insano. Vide Chiliad. Erasmi.

SARDONICI, Montes Liburniæ Ptolemæo lib. 2. cap. 17.

Sardonyx, pen. cor. σαρδόνυξ, genitiuo sardonychis, tā masculino, quàm fœmin. gene. quemadmodum & onyx, Gemma est in summa sui parte vnguis humani candorem, inferiore autem dilutum sardæ ruborem referens: ita vt cuipiam videri posset non simplex esse gemma (vt tamen est reuera,) sed ex onyche & sarda composita. Plinius lib. 37. cap. 6. Sardonyches olim (vt ex nomine ipso apparet) intelligebantur ex candore, hoc est veluti carnibus vngue hominis impositō, & vtroque transluscido. Sardonychem insignem habuit Polycrates Samiorum tyrannus: quem vt fortunæ nimium blandientis insidias alicuius rei charæ iactu ira redimeret, in mare abiecit: qui tamen in ventre piscis paulo pòst inuentus, ad eum relatus est. Iuuen. saty. 6, In manibus densa radiant testudine tota Sardonyches. Persius fœminino genere vsus est, Et natalitia tandem cum sardonyche albus.

Sardonychatus, σαρδονυχώτὸς, Sardonice ornatus. Martialis lib. 2, Cuius & hinc lucet sardonychata manus.

SARDVS, σάρδος, Herculis filius, qui adhuc puer ab Iolao eorum furori subtractus quos Hercules viuens lacessierat, cum fratribus aliquot in Sardiniā insulam peruenit: eámque quæ antea Sandaliotis, seu Inchnusa vocabatur, à nomine suo Sardiniam credit ur appellasse.

SAREPTA, σάρεπτα Stephano, Vrbs Phœnices, in qua diuinus vates Helias esurientem viduam miraculo pauisse scribitur in libris Regum. Meminit eius & Plinius lib. 5. cap. 19.

Sareptanus, a, um, σαρεπτηνὸς. Sidonius, Vina mihi non sunt Gazetica, Chia, Falerna, Quæque Sareptano palmite missa bibas.

SARGAPISES, lege SPARGAPISES.

Sargus, σάργος, Piscis genus qui in Aegyptio mari copiosissimè capitur. Hic piscem lutarium perpetuò comitatur, ipsóque lutum fodiendo, excitatum deuorat pabulum. Plin. lib. 9. cap. 17. & 51.

Saris, σάρις, neutri generis, Genus fruticis prouenieus in aqua, radice dura, intorta qi, ferrariis officinis vtile: de quo Plinius lib. 13. cap. 23, Fruticis est generis & sari, circa Nilum nascens, duorum cubitorum altitudine, pollicari crassitudine, coma papyri: simili quæ manditur modo: radice ferrariis officinis præcipua, carbonis vsu propter duritiam.

Sarissa, σάρισσα, Hasta prælonga qua Macedones in bello vtebantur. Liuius lib. 7. bel. Maced. Prælongas hastas Macedones sarissas vocant. Aelianus docet sarissam esse lanceam qua vtebatur phalanx Macedonica, longitudine quatuordecim cubitorum, quorum duo manus tenent, reliqua duodecim prominent. Inde σαρισοφόροι, qui sarissas gestant. Ouid. 12. Metam. Qui clypeo, gladióque, Macedonicáqi sarissa. Lucanus lib. 8, Primi Pelleas arcu fregere sarissas.

SARMATAE, σαρμάται Stephano, Populi Scythiæ iuxta Danubium, in Maeoticam paludem vergentes, qui & Sauromatæ σαυρομάται dicuntur: & regio eorum Sarmatia, σαυροματία dicitur. Plinius lib. 4, Sauromatas gentes Scythārum Græci vocant, quas Sarmatas Romani dicunt. Dicti Sauromatæ, ab oculis lacertarum. σαῦρος enim lacerta est, ὤμμα oculus. ¶ Nomina diuersa habent Sarmatæ, habitant montes & saltus, vtuntur plaustris pro domibus, pascuntúrque lacte equino: vnde quidam eos ἱπποπόλγους, hoc est equārū mulsores: alij γαλακτοφάγους, hoc est lacte vescentes appellant. Sunt etiam quidam interius habitan tes, qui sanguisem equinum lacte mistum potant, quos vocat Gelonos Virg. lib. 1. Georg. Bisaltæ quo more solent, acérqi Gelonus. Quū fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum: Et lac coneretum cum sanguine potat equino. Item Sarmatæ alij sunt, qui equino sanguine è eruribus detracto, farinæque commisto aluntur. Alij etiam qui pro victimis homines immolant. Alij bellorum & cædis amatores: quibus bellantibus mos est cruorem eius, quem primum interemerint, ex ipsius vulneribus bibere: & vt quisque plures interemerit, ita apud eos eximius habetur. ¶ Sunt & in Scythiæ extremis Sarmatæ, qui carne equina vescuntur: alij qui humanæ carnis alimento vitam ducunt, propter quod vocātur Anthropophagi, ἀπὸ τοῦ φαγεῖν τὰς ἀνθρώπους, hoc est ab hominibus edendis. Iidem ab vsu plaustrorum, Hamaxobitæ Pomponio, Hamaxobij Ptolemæo vocantur. Auri & argenti, maximarum pestium ignari, permutatione rerum commercia exercent: atque ob fœuitiam hyemis demersis in humum sedibus, specus aut suffosa habitant: totum bracchati corpus, & nisi qua vident, etiam ora vestiti. Horum meminerunt Plinius lib. 4. cap. 12, & Strabo lib. 11. ¶ Sunt autem duæ Sarmatiæ, secundum Ptolemæum: quarum vna est in Europa, quæ (vt lib. 3. scribit) à Septentrione Oceano terminatur, ab Occasu parte Germaniæ, à Meridie Iazygibus Metanastis. In ea est Olbia, quam nunc Russiam & Tartariam esse credunt. Altera Sarmatia est in Asia (vt idem lib. 5. refert) quæ à Septentrione terra incognita terminatur, ab Occasu Sarmatiā Europæ, & Tanai fluuio. In ea sunt Caucasij montes.

Sarmatis, tidis, Patronymicum. Ouidius, Terreat haud manes Sarmatis vmbra meos.

Sarmenta, orū, Virgulæ superuacuæ (inquit Festus) à vite absciſſæ καλαμίδες, ξυλαρίδες, φρύγανα. Virg. 2. Georg. Primus humum fodito, primus deuecta cremato Sarmenta, & vallos primus sub tecta referto. Cic. 3. Verr. Ligna & sarmenta circundare, ignem subiicere cœperunt. ¶ Frequentissimè tamen etiam sarmentum accipitur pro flagello adhuc in vite hærente, siue id frugiferum sit, siue sterile. Colum. lib. 3. cap. 10. Numerus vuarum, qui plerunque cōspicitur in productissimo sarmento. Idem lib. 4. cap. 24, Atvbi spissa internodia, frequentésque oculi sunt, quamuis breue sarmentum multis palmitibus virescit. Varro Rei rust. lib. 1. cap. 31, Emucidum enim sarmentum propter infirmitatem sterilescit.

Sarmentitius, a, um, Quod est ex materia sarmentorum. Colu. lib. 6. cap. 26, Verūm vulnera eius sarmentitio cinere linienda sunt.

Sarmentosus, adiectiuum, Quod plurimum habet sarmenti. φρυγανώδης. Plin. lib. 25. cap. 11, Radice tenui, superuacua, sarmentosum.

SARMENTVS, Nomen proprium Equitis Romani, qui scurrilitate eluit sub Augusto. Hora. 1. Serm. sat. 5, –nunc mihi paucis Sarmenti scurræ pugnam, Messique Cicerri Musa velim memores.

SARNVS, σάρνος, Fluuius Campaniæ, oriens à Sarno monte, inter Pompeianum agrum, & Salernum, iuxta, oppidum in Sarni montis radicibus positum. Plin. lib. 3. cap. 5, Littore autem hoc Neapolis Chalcidensium, & ipsa Parthenope à tumulo Sirenis appellata: Herculaniū, Pompeij, haud procul aspectante monte Vesuuio, alluente verò Sarno amne, ager Nucerinus est. Virg. 7. Aeneid. Sarrastes populos, & quæ rigat æquora Sarnus.

SARONICVS sinus, σαρωνικὸς κόλπος, Qui Corinthiacum Isthmum ab Ortu alluit: nam qui eundem alluit ab Occasu, Crissæus, siue Corinthiacus dicitur. Plin. lib. 4. cap. 5, Sinus Saronicus olim querno nemore redimitus: vnde nomen, ita Græcia antiqua appellante quercum. Multi à Sarone deo marino. Nam Saronem fuisse regem, qui illic Atlepiæ marinæ regioni imperarit, in Corinthiacis scribit Pausanias.

Sarpa, Vinea putata, id est pura facta, vt interpretatur Festus. ἄμπελος τμηθεῖσα. vnde & virgulæ absciſſæ sarmenta dicuntur. Nam sarpere antiqui pro purgare vsurpabant. Vnde fortasis deductum vulgare nostrum, hoc est Gallicum vocabulum vt Sarpam pro falce putatoria accipiamus.

SARPEDON, pen. prod. genit. Sarpedonis, pen. corr. σαρπηδών, teste Homero lib. Iliad. 16, Iouis filius ex Laodamia Bellerophontis filia: aut, vt Herodotus tradit in Polymnia, eiusdem Iouis filius ex Europa, & frater Minois. Hic quū Lyciæ rex esset, & in armis strenuus, Priamo suppetias tulit aduersus Græcos: vbi quum multa edidisset virtutis suæ documenta, tandem à Patroclo est interfectus. Corpus autem eius Iouis iussu ab Apolline è medio pugnantium sublatū est, & flumine ablutū, ambrosióqi respersum liquore, ac regia indutum veste, ad exequendū funus suis restitutū. Virg. lib. 1. Aen. Sæuus vbi Aeacidæ telo iacet Hector, & ingens Sarpedon, vbi tot Simois, &c. ¶ Est & Sarpedon, Cilicię promontorium, finis aliquando regni Sarpedonis, & quod Ciliciam à Pamphylia distinguit. Pomponius Mela lib. 1. in descriptione Ciliciæ.

SARRA, σάρρα, Nomen ciuitatis, quæ postea Tyrus dicta est: à qua Sarranum ostrum est nominatum. Sed id quoque nomen à pisce quodā acceptum, qui illic abundat, & sar illa lingua vocatur, ex cuius sanguine fericum in purpuram tingebatur.

Sarranus, a, um, σαρρανὸς, Idem quod Tyrius: vnde Sarranæ vestes dictæ sunt, quæ & ostrinæ, & purpureæ, quòd Tyri optimè tingerentur. Virg. lib. 2. Georg. Et Sarrano dormiat ostro. Iuuenalis, –aut pietæ Sarranā ferentem Ex humeris aulea togæ.

SARRACA, σάρρακα, Nomen est duarum vrbium, quarum vna est in Media, altera in fœlici Arabia. Vide Ptolemeum lib. 6. & cap. 2. & 8.

SARRACENI, σαρρακηνοί. Populi post Nabathæos, à Sarraca (vt Stephanus inquit) quæ est pars Arabiæ. Plin. lib. 6. cap. 28, Nabathæis Thimaneos ipsi rexerūt veteres: nunc sunt Taueni, Suelleni, Sarraceni, Arrareni.

Sarracum, pen. prod. Plaustrum, siue vehiculi genus, quo ligna & lapides vehi consueuerunt. ἅμαξα. Iuuen. Saty. 3, –longa coruscat Sarraco veniente abies, Idem Satyra 5, Frigida circumagunt pigri sarraca Bootæ. Quintil. libr. 8. cap. 3, An quum dicit in Pisonem Cicero, Quum tibi tota cognatio in sarraco aduehatur: incidisse videtur in sordidum nomen?

SARRASTES, Populi Campaniæ, Sarno amni vicini; à quo & nomen accepisse

Universidad de Deusto Biblioteca

accepisse putantur. Virgil.7. Aeneid. Sarrastes populos,& quos riga-
æquora Sirnus.

Sarrio,ris.rui,ritum,Significat sarculis fodio,purgo,quod sit quum se-
getes leuiter scalpēdo rastris,à noxiis herbis purgamus.σκαλεύω.Plau.
in Capt.Semper oceant,priusquam sarriunt rustici.Plinius lib. 8,Qui
sarriet, caueat ne frumenti radices effodiat. ¶Hinc componitur Re-
sarrio,quod est rursus sarrio.Plin.Quum hyeme prægelida captæ sege
tes essent,reseuerunt,resarrientes campos.

Sarritor,pen-prod. Qui sarrit. σκαλεύτης, Colu,lib.2.cap.12,Tritici mo-
dij quatuor, vel quinque, bubulcorum operas occupant quatuor,oc-
catoris vnam,sarritoris duas.

Sarritura,æ,Purgatura,siue ipse sarriendi actus.σκάλισις.Col.lib.11.cap.
2,Sarritura quoque frumentorum iteratur egregiè,&c.

Sartor,oris,à sarrio,Idem quod sarritor,id est purgator.σκαλεύτης.Plau.
in Capt.Sator,sartórque scelerum,& messor maxumé. TYN. Non oc-
catorem dicere debebas prius?Nam semper occant,priusquam sarriūt
rustici. ¶Est & sartor à sarcio:de quo suprà egimus.Sirtor,inquit No
nius Marcellus.non solùm à sarciendo.sed etiam à sarriēdo deducitur:
& tam eum qui sarcit,quàm qui sarrit significat.

Sartura,ræ, Idem quod sarritura , hoc est frugum , vinearúmve à noxiis
herbis purgatio.σκάλισις. Plinius lib.18. cap. 27,Sartura nocere & vi-
neæ,& segeti existimatur.

SARSINA.pen.cor. σάρσινα, Vetus ciuitas in Aemylia , ex qua Plautus
poeta Comicus ortus est:vnde & Sarsinas appellatus est:quanquam à
doctis quibusdam Farsinas, non Sarsinas vocetur Lacte abundat vt te-
statur Silius lib.8,-his Sarsina dines Lactis,&c.

Sartago,inis,Patella in qua caro frigitur.ἀπὸ τοῦ σαίρειν,hoc est à carneno
men habens.τήγανον.Plinius,lib.16 cap.11,Item terebinthinam in sar-
tagine referuenti, Sartago loquendi.Persius satv.1,Hos pueris mon-
tus patres infundere lippos Quum videas,quærisne vnde hæc sartago
loquendi Venerit in buccas?

Sas,Veteres pro suas dixere:& Sam,pro eam.Ennius lib.1. Virgines nam
sibi quisque domi Romanus habet sas.Idem lib.4,Nec quisquam phi
losophiam in somnis vidit,priusquam sam dicere cœpit.

SASON,σάσων,Insula est inter Epirum & Brundusium, quinque ab vtro-
que millia passuum distans,vt ait Strabo lib.6. ¶Est & fluuius in ma-
re Adriaticum influens:de quo Silius. Adriaci fugere infausta Sasonis
arenas.Et alibi,Expauit somnus tremefacto littore Sasonis.

Sat,aduerbium est per apocopen à satis deductum : cuius etiam retinet
significationem.ἱκανῶς,ἀρκούντως.Cic.2.de Natura deorum,Qui non sat ha
buit coniugem illexisse in stuprum,&c.Idem de Senect. Tantum quan
tum sat est.

Satago,is,pen.corr.ex sat,& ago, compositū videtur:vnde sategi præte-
ritum,satiatum supinum facit.Est autem satagere, anxium esse, & di-
storqueri difficultate alicuius rei conficiendæ.πονοῦμαι περί τινος.
μαι,ἀσχολοῦμαι.Terē.in Heaut.Nam hic Clinia,etsi is quoq; re-
rum suarum satagit,atta men Habet bene & pudicè eductam,ignaram
artis meretriciæ. ¶Aliquando significat diligenter esse,seu festinare.
σπουδάζω,Plaut.in Asin.Nunc satagit,adducit domum etiam vltro,&
scribit nummos.Quint.lib 6 cap.4,Aferi venustè Mutium Surā mul-
tum in agendo discurrentē,salientem,manus iactantē,togam deiicien
tem,& imponentem,non agere dixit,sed satagere.

SATAGYTAE, σατάγυται, Populi in Scythia Asiatica, vt lib.4. testatur
Herodotus.

Satanas,σατανᾶς.Interpretatur aduersarius,Quo nomine appellatus est
diabolus,quòd Christi aduersarius sit. Quicquid enim animæad Deū
tendenti resistit,& aduersatur, & quicquid paci contrarium est,hoc sa-
tanas esse dicitur.sicut legitur in Regum libris, Quia suscitauit Deus
Salomoni satanam,aduersus eum qui erat pacificus.Et Filij Seruię cur
efficimini mihi hodie in satan?

SATARCHAE,σατάρχαι,Populi in Scythia Europæa,iuxta Mæotidem:i
qui(vt Solinus refert)damnato auri & argenti vsu,se à publica auraria
abdicarunt. Horum oppida sunt Myrmecion, Panticapeum,Theo
dosia,Hermisium:aliaq; nonnulla , quæ vide apud Melā lib.2.in descri
ptione Scythiæ Europææ.Flaccus lib.6. Argo. Flaui crine Satarchæ.

SATASPES,σατάσπης,Vir Achæmenius fuit,Thespis filius,qui quum
Zopyri filiam violasset,& ob eam rem à Xerxe cruci destinatus esset,
intercessione matris ; quæ Darij erat soror, impetrauit vt in exilium
ageretur,donec Africam vniuersam lustrasset. Quòm;; iam aliquot
menses aliqua in peregrinatione cōsumpsisset,in augurationis tædio ad-
ductus,in Persidem redijt:Regique retulit,sese reliquum itineris consi
cere non potuisse quòd naues à magnetibus retinerentur. Quod quū
Xerxi fabulosum videretur, hominem, vt antea destinarat, cruci affi-
xit. Vide Herodotum lib.4.

Satelles,satellitis.Miles mercede conductus,vt ab Imperatoris latere nō
discedat.δορυφόρος. Liu.2.ab Vrbe , Quum concursu ad clamorem fa-
cto, cōprehensum regij satellites retraxissent ad tribunal regis. Ouid;
5.Fast.-ille deæ custos,ille satelles erat.Cic.contra Rullū, Iānitores du
centos in annos singulos stipatores corporis constituit, eosdem mini-
stros & satellites potestatis:Satelles Iouis,aiquila , Cic.2. Tusc. Mini-
stri & satellites cupiditatum alicuius. Cic.5. Verr. Qui primus certos
instituerit,nomine decumanos,re verā ministros ad satellites cupidita
tum suarum. ¶Satelles item dicitur,qui tortibus capiendis præest,
qui & apparitor & viator dicitur.

Satellitium,ij,δορυφόρημα,τὸ δορυφορικὸν Luciano, Collectiuū nomen est,
ipsos significans satellites,tuendi corporis causa adhibitos:quæadmo
dum seruitū accipitur pro ipsis seruis:sodalitium, pro ipsis sodalibus.

SATICULI, Populi Campaniæ, moribus asperi,de quibus Virg.lib.7,
-imnisque vadosi Accola Vulturni,pafitérque Saticulus asper.

Satin,vide SATIS.

Satio,as,A sat,deduci videtur,& saturo seu expleo significat : pertinétq;
ad omnes sensus,& frequenter ad animum.κορέννυμι, χορτάζω.Ci
cero in Catone, Satiari delectationem non possum , vt meæ senectutis
requietem,oblectamentúmque nosceatis.Cic.in Paradoxis,Nunquam
expletur.nec satiatur cupiditatis sitis. Idem lib. 2. de Finibus bonorū
& malorum,Veniebat enim ad cœnam. vt satiaret animo quieto desi
deria naturæ.Ouid.3.Trist.Eleg.8,Forsitam hoc olim,quum iam satia
uerit iram. ¶Verùm hæc trāslatitia sunt:propriè enim ad famis sisti-
que expletionem pertinet. Colu.lib.9.Satiárque semodius cibi in die-
bus singulis,vicenos & centenos turtures.Ouid.8. Metam. Vtque fretū
recipit de tota flumina terra,Nec satiatur aquis, peregrinósque ebibit
amnes: Sic epulas omnes Erisichthonis ora profani Accipiunt,po-
scúntque simul : cibus omnis in illo Causa cibi est , semperque locus
fit inanis edendo.

Satiatus,a,um,participium.Liu.2.ab Vrbe , Vbi illuxit , Romanus inte-
ger , sed iam satiatis somno,productus in aciem , fessum stando & vigiliis
primo impetu Volscum perculit, Iuuen. Saty.6, Et lassata viris, non-
dum satiata recessit.

Satietas,atis,Propriè idem est quod saturitas.κόρος. licet frequentius ac-
cipiatur pro fastidio quod ex rei alicuius assiduo vsu nobis ingigni-
tur.Cic. in Catone,Omnino quidem,vt mihi videtur,studiorum omni
um satietas facit vitæ satietatem.Idem 1.de Inuent. Omnibus in re-
bus similitudo est satietatis mater. Quintil.lib-5. cap.14, Et odium ex
quadam seruitute,& ex copia satietatem, & ex amplitudine fastidium
tulerit.Liu.lib.4.belli Pun.Pluribus vos milites hortarer, si cum arma
tis dimicatio futura esset:inermes , incautos ad satietatē trucidabitis.

Satias,atis,Idem quod satietas.Terent.in Eunu. Ex meo propinquo rure
hoc capio commodi: Neque agri , neque vrbis odium me vnquam
percipit:Vbi satias cœpit fieri,commuto locum.Sallustius,Hi saltibus
occupatis externorum agros inuasere,frumentique ex inopia graui sa-
tias facta.

Saties, ei, Idem. Silius lib. 4, Nec finis,satiésve, noui sed sanguinis ardor
Glisceret,

Satiabilis,satiabile, Qui satiari potest facilè.κορεσός.cuius contrarium est
Insatiabilis,inexplebilis.ἀπλήστος. Sallustius, Auaritia insatiabilis est,
neque copiā,neque inopia minuitur.

Satio,sationis,vide SERO,seris.

Satis, Quantitatis aduerbium, idem ferè significans quod abundè , vel
quantum opus est.ἄτης,ἱκανῶς.Cic.de Inuent.Longum est,quod pluri-
bus sententiis vltra quàm satis est,μακρὸν ἔστι.producitur. ¶Ali-
quando ponitur loco nominis : vt satis eloquentiæ habeo. ¶Hinc sa-
tius,comparatiuum,id est melius.Nam quamuis satis significet quan-
titatem, satius tamen comparatiuum qualitatem denotat, quia deri-
uatiuum non semper seruat sensum primitiui. Virg. 2. Eclog. Nónne
fuit satius tristeis Amaryllidis iras Atque superba pati fastidia? ¶Di-
cimus pulchrè,Non satis est æstimare,pro eo quod est, Nō posset quis
satis,æstimare.Plin.lib.7.in præf.Vt non sit satis æstimare,parens me-
lior hominī,an tristior nouerca fuerit. ¶Non satis habeas semel cir-
cuire,dixit Cato cap.1,id est Non satis sit tibi,non sufficiat tibi,siue nō
sis contentus semel circuire. ¶Iungitur Satis cum super,& dicimus,Sa
tis supérque,id est satis,& plus quàm satis. Cicer.2. de Nat.deor. Nam
contra Epicurum satis supérque dictum est. ¶Satin' pro satisne. Te-
rent.in Andr.Satin' sanus es?

Satis accipere, Est accepto fideiussore sibi cauere. μεγγυᾶσθαι. Cicer.pro
Roscio Com.Qua de causa Flauius,quum de tota lite faceret pactio-
nem,neque satisacciperet à Roscio, neque absolueretur à Fannio, &c.
Nam satisfacipere dicitur creditor,quum accipit fideiussorem à debi
tore:contrà debitor satisdare dicitur,quum interposito fideiussore se-
curum reddit creditorem.Cicer.pro Quintio, Si veretur vt res iudicio
facto parata sit, iudicetum solui satisacciprat : quibus à me verbis sa-
tisaccipiet,iisdem,ego quod peto,satisdet.

Satisacceptio,quæ est(vt Pomponius inquit) stipulatio. quæ ita obligat
promissorem , vt expromissores quoque ab eo accipiantur, id est qui
adem promittant.

Satisdo,das,dare, Est dato fideiussore creditorē securum reddere. ἐγγυᾶν
κατὰ τοῦτο.Cice.Sulpitio, Primùm vt si quid satisdandum erit amplius
eo nomine non peti,cures vt satisdetur fide mea. Caius.Satisdatio eo-
dem modo appellata est quo satisfactio. Nam vt satisfacere dicimur
ei cuius desiderium implemus:ita satisdare dicimur aduersario nostro
quum aliquem damus qui pro eo quod à nobis petitur, ita caueat,vt
eum hoc nomine securum faciamus.

Satisdatio,onis.ἐγγυοδοσία. Cic.ad Atticum , De satisdando verò rogo,
quod eris Romæ,tu vt satisdes : & sunt aliquot satisdationes secundū
mancipium in his & Menianorum prædiorum vel Atilianorum.

Satisdatum,ti.pen.cor.vt Satisdato aliquid debere.Cice.Attico lib.16.Sed
& illi turpe arbitror, eo nomine, quod satisdato debeat, procuratores
eius non dissoluere.

Satisfacio,is,Intendum idem est quod exoluo.ἐκτίνω.Cic.pro Flacco.Her
mippus Fufius satisfacit, & fidem suam liberat. ¶Interdum idē quod
placeo,& efficio nequid habeat quod de me queratur.Cic.ad Atticum
lib.7,Cui nos valde satisfacere multi ad me scripserunt. ¶Aliquando
idem ferè quod purgo me siue excuso. Cice.Philipp.2, Acceperam iam
enim antè Cæsaris literas,vt mihi satisfieri pateret a te,ad eā rē accipe
rem tuam purgationem,& excusationem. ¶Satisfacio, præter datiuū,
aliquando ablatiuum habet cum præpositione de.Cæs.5.belli Gal. Se-
séque paratos esse demōstrant, omnibus rationibus de iniuriis satisfa-
facere. ¶Satisfieri.Cice. Acilio, lib.13, Quanquam à te quidem cumu-
latè satisfit &mihi omnibus.

Satisfactio,pro purgatione, & excusatione.Cic.ad Treb.lib.7.Hic tu me
etiam insimulas,nec satisfactionem meam accipis.

Satisprætare,Idem quod satisdare,hoc est pro re quæ petitur, fideiussorē
dare.ἐγγυᾶσθαι.

Satius,comparatiuum videtur esse ab aduerbio satis, licet à positiui signi
ficatione nonnihil recedat.ἀμείνων.idem enim significat quod melius
siue potius.Virg.2.Ecloga,Nónne fuit satius,tristes Amaryllidos iras,
Atque superba pati fastidia?

Satiuus,Sator,vide SERO,serit.

SATRAE,Populi Græcorum in litoribus Thraciæ, vt ostendit Herodo-
tus suæ historiæ lib.7.

Satrapa,vel Satrapes,pæ,pen.cor. σατράπης, Dictio Persica,apud nos si-
gnificās præfectum prouinciæ. Terent.in Heaut. Satrapes fi fiet Amā-
tor,nunquam sufferre eius sumptus queat.

Satrapia,piæ,σατραπεία,Idem quod præfectura, quam Græci νόμον appel
lant,hoc est regio quæ ab vno administratur præfecto. Suidas, Σατρα-
πεία,ἀρχία. Σατράπης δὲ σατράπου,διὰ τῶν ξ ὑπάρχει. Plin.lib.6.cap.
29,Etenim plerique ab Occidente,non Indo determinant, sed adiiciūt
quatuor Satrapias,Gedrosos,&c.

Satur,ra,rum,Quod est cibo plenum.ἔμπλεως,κεκορεσμένος. Terent.in Heey-
ra,Sed tu quum satura atque ebria eris,puer vt sit satur facito. Cice.1.
de Diuin.Præclara verò auspicia,si esurientibus pullis res geri poterit,
saturis nihil geritur. Terent.in Adelph. Sed postquam intus sum om-
nium rerum satur,Prodeambulare huc lubitum est.Virg.Eclog.10, Ite
domum saturæ,venit Hesperus,ite capellæ.Horat.1.Serm. saty.1, Inde
fit vt raro qui se vixisse beatum Dicat,& exacto contentus tempore
vitæ.Cedat,vti conuiua satur, reperire queamus. ¶Sumitur interdū
pro fœcundo,& abundante.ὑφορος. Persius saty.1,Nec rus saturū lau-
dare.Virg.lib.2. Georg. Saltus & saturi petito longinqua Tarenti.Vbi
Seruius,aut fœcūdi,aut quòd iuxta oppidum Saturum.Tarentū enim,
& Saturū vicinæ sunt Calabriæ ciuitates. ¶Satur color, id est plenus,
vehemens : cui opponitur dilutus.Plin.lib.37. cap.10, Ion apud Iados
violacea est,sed raro saturo colore lucet.

SATURIO,onis,Nomen est parasiti apud Plautum in Persa,captandi io
ci gratia à contrario impositum.Solet enim hoc hominum genus, per
petuò esurire , & nunquam saturum esse. Vnde quum Toxilus seruus
eum Saturionem salutasset:respondet parasitus,

Mendacium ædepol dicis,atque haud te decet,
Nam Esurio venio,non aduenio Saturio.

Saturitas,atis,Cibi,potúsq; plenitudo.κεκορεσμενὴ ἕξις. Plautus Captiuis,
proinde tu denm hunc saturitate tranquillū facias tibi. ¶Aliquando
accipitur pro fœcunditate,seu fertilitate. ὑφορία. Cic.in Catone,Neq;
accipitur pro fœcunditate,seu fertilitate. ὑφορία. Cic.in Catone,Neq;
officio,quòd hominū generi vniuersō cultura agrorum est salu-
solūm officio,quòd hominū generi vniuersō cultura agrorum est salu-
taris,sed etiā delectatione quam dixi , & saturitate , copiāmq; rerum
taris,sed etiā delectatione quam dixi , & saturitate , copiāmq; rerum
omniū quæ ad victū hominū,& ad cultum etiam deorum pertinent.
omniū quæ ad victū hominū,& ad cultum etiam deorum pertinent.

Saturo,as,Saturum reddo,satio, cibo, potúque expleo.κορέννυμι,χορτάζω.
Saturo,as,Saturum reddo,satio, cibo, potúque expleo.κορέννυμι,χορτάζω.
Cic.2.de Nat. deor. Nuper nati mānas appetunt , earūque vbertate
saturantur. Transfertur & ad animi cupiditates : vt Saturare odium,
apud Ciceronē in Vatinium.Saturare se sanguine, apud eundē 4. Phi-
lipica. Habet autem saturandi verbum vim maiorem quàm explen
di.Cic.pro Domo sua, Expleui animos inuidorū:placaui odia imperi-
torum:saturaui etiam perfidiam,& scelus ciuium. Expleri(inquit No
nius) & Saturari hanc habent differentiam , Expleri est tantummodo
plenum esse:saturari,supra modum.Cic.lib.6.de Republ.Graues enim
dominæ cogitationum libidines,infinita quædam cogunt,atque impe
rant , quæ expleri atque saturari nullo modo possunt. ¶Composita
sunt Exaturo,& Obsaturo:de quibus alibi.

Satullo,as,Antiqui dicebant pro saturo.κορέννυμι, χορτάζω. Varro,Neque
in puluere mihi coquam carnes , quibus satullem corpora & famem
ventris.Nonius.

Satureia,Herba fragrantis odoris , quæ & cunila dicitur , & origanum
Heracleoticum.θύμβρα. Plin.lib.19. cap. 8, Thymbra , quæ & cunila.
Hæc apud nos habet & aliud vocabulum,satureia dicta in condimen-
tario genere. Venerem emortuam suscitat in cibis sumpta. Vnde ex
Græco(vt quidam volunt)nomen sibi vendicauit,quasi satyrea,à Saty
ris , qui sunt in Venerem proni & salaces : vel à virili membro,quod
σάτυρον Græci vocant. Dioscorides lib.1.cap.43.

SATYRAE,palus,quæ & Pontina,iuxta Circeios fuit,XXIII.olim vrbiū
locus,vt ex Mutiani sententia tradit Plinius lib.3.cap.5. Hæc ad viam
usque Appiam pertingebat , vbi & nauibus trahi ciebatur , inter Appij
Forum,& Anxurem. Virg.lib.7, -queis Iupiter Anxurus aruis Præsi-
det , & viridi gaudens Feronia luco: Qua Saturæ iacet alta palus,
gelidúsque per imas Quærit iter valles , atque in mare conditur
Vfens.

SATVRIVM,siue Satureium,σατύριον,Vrbs Calabriæ fuit,non longè à
Tarento. ¶Stephanus quoque autor est , regionem Tarento vicinam
Saturium,siue(vt ipse scribit)σατύριον nominari.Sunt tamen qui Satu-
rum legant:de quo aliquid suprà in dictione SATVR.

Satureianus,a,um.possessiuum. Horat.lib.1. Serm. sat.6,Me Satureiano
vectari rure caballo.

SATVRNIA,σατορνία,Latij oppidum,à Saturno conditū. Virg.8. Aene.
Hanc Ianus pater,hanc Saturnus condidit vrbem.

SATVRNIANA colonia , Tuscorum vrbs mediterranea Ptolemæo
lib.3.cap.1.

SATVRNIANI,Hæretici à Saturnino quodā nominati, qui mun-
dum solos angelos septem,inscio Deo fecisse dicebant.

SATVRNINVS, Tribunus plebis fuit seditiosus , qui quum pernicio-sis
legibus Rempublicam perturbaret,sumptis ex Senatusconsulto armis,
in Capitolio occisus est à Sæuia quodam Qu. Crotonis seruo:cui id-
circo libertas præmij loco data est. Fuerunt multis post annis , qui à
C.Rabirio occisum dicerent:quo nomine ille à T. Labieno in iudicio
vocatus,& Perduellionis reus factus, à Cicerone defensus est. pulcher-

sima illa oratione , quæ Pro Caio Rabirio Posthumo perduellionis
reo,inscribitur.

SATVRNIVS, Mons quondam dicebatur , qui postea Tarpeius, deinde
& Capitolinus appellatus est.

SATVRNVS,κρόνος. A poetis fingitur fuisse antiquissimus deorum,qui
ex Ope coniuge genuit Iouem : à quo postea cælo pulsus est. A Græcis
dicitur κρόνος , quasi χρόνος,hoc est tempus. A Latinis autem Satur-
nus,quòd annis saturetur, vt ait Cicero de Natura deorum:vel quia se
in deuorādis filiis saturauit.Ex se enim natos comedisse fingitur,quia
consumit ætas temporum spatia , annisque præteritis insaturabiliter
expletur.Ouidius,Tempus edax rerum,tuque inuidiosa vetustas,Om-
nia destruitis,vitiatáq; dentibus æqui Paulatim lenta consumitis om-
nia morte. Sunt qui Saturnum à satu deducant , quoniam pertiam
ruris , & satorum omnium primus edocuisse fertur. Quidam ab eo
quod Græci σάθον,membrum virile nominant,propterea quòd patris
pudenda abscidisse,atque in mare proiecisse dicitur:vnde Veneré pro-
creatam ferunt,quæ à spuma,vnde coaluit, Aphrodites nomē accepit.
¶Fratrem habuit Titanem maiorem natu , qui quum parenti succe-
dere vellet , tamen animaduertens matrem sororesque Saturno magis
fauere,regnum ipsi concessit,ea tamē lege, ne Saturnus,prolem masculā
iam tolleret, vt regnum ad suam prolem rediret. Saturnus igitur quū
plures liberos deuorasset,nati sunt gemini Iupiter & Iuno:tum mater
Iunonem Saturno ostendit, Iouem verò clām nutriendum ablegauit:
adhibitis interim Corybantibus,qui cymbalorum,tympanorūmque
pulsu obstrepebant,ne pueri vagitus audiretur. Saturno autem, quum
ille puerum deposceret vt & ipsum deuoraret , Opis lapidem ei osten-
dit pannis inuolutum, cúmq; partu illo à se editum simulabat : quem
ille acceptum sine mora deuorauit. Neptunum quoque clam Saturno
Opis peperit,quem similiter clām educari curauit. Tertio rursus gemi
nos enixa est,Plutonem & Glaucam:vbi rursus Glaucam Saturno oste
dit,Plutonem abscondit. Verum detecta tandem fraude , quum Titan
resciuisset,fratri prolem masculam,sibíque ea ratione regni successio
ne pulsos esse,cum filiis,qui Titani à patre cognominabantur,bellum
aduersus Saturnum suscepit, illúmq; & Opem sororem captos, muro
inclusit:sed à Ioue filio deuicti Titanib' liberati sunt. Porrò Saturnus
ex oraculo edoctus,fore vt à filiis regno pelleretur,quūm ob hoc Iouī
insidias struueret,ab eo regno pulsus,in Italiam profugit, vbi diu apud
Ianum regem latitauit:vnde ea pars Italiæ Latium dictum est. Hoc re
gnante ætatem auream fuisse fabulantur,terrámque sua sponte exper-
tem vomeris & aratri peperisse fruges:communes, & nullis designatas
limitibus agrorum possessiones fuisse.

Saturnius,a,um, vt pater Saturnius , id est Iupiter Saturni filius:Iuno Sa-
turnia,id est filia Saturni.κρονίδης.Versus quo quos olim Faunī,va
tésque canebant.Saturnios antiqui nominabant,vt ait Varro.

Saturnalia,saturnaliorum, Festa septem, seu quinq; dierum mense Decē-
bri Saturno dicata,quibus Romani synthetin veste sumebant,seruisq;
discumbentibus inseruiebant : mutiráq; vltro citróque mitti,remit-
tíque solebant.κρόνια. Suet.in August. Saturnalibus, & siquando aliās
libuisset,modò munera diuidebat,modò numos omnis notæ.

Saturnalitius,saturnālitia, saturnahtium , Quod ad Saturnalia pertinet.
κρόνιος. Mart.lib.5, Saturnalitiæ sigulam mūssse selibræ, Saturnalitiæ
nucer,apud eundem,lib.6.

Saturo,saturas,vide SATVR.

Satus,a,um,vide SERO.

Satyra,æ,pen.cor.σατύρα.Quasi satura dici videtur,ob carminis varietā
tem,seu propter copiā rerum quæ ibi tractantur. Est enim Satyra car-
men maledicum,& ad carpenda vitia compositum , quale scripserunt
Lucilius,Horatius,Iuuenalis,Persius. Accepit & id carminis hunc titu
lum,quòd personis,factísque satiatum abundare videatur.Quidam à
satyra lance,quæ referta multis , varisque primitiis in sacrificiis diis
offerebatur. Alij à lege satyra dictā existimant, quæ vno rogatu mul-
ta simul comprobat.De qua lege Sallustius in Iugurtha. Deinde quasi
per satyram sententiis exquisitis in deditionem accipitur.Varro à quo
dam farciminis genere,quod multis rebus refercieb atur,dictam satyr-
ram esse scribit. Vnde in secundo libro Plautinarum quæstionum ha-
betur,Satyra est vua passa,& polenta,& nuclei pinei ex musto conspec-
si.Sunt qui à Satyris deriuent,quòd in hoc genere carminis res ridicu-
læ,pudendæque scribuntur:quemadmodum proferri à Satyris solent.
Donatus in Terent. Deinde aliud genus fabulæ , id est,Satyra,sumpsit
exordium:quæ à satyris, quos illorum semper , ac petulantes esse legi-
mus,vocitata est.Potest etiam dici , Satyram ideo vocitam , quòd in
antiqua satyra introducebantur Satyrorum personæ , aut figuræ erant
ridiculæ,similes satyris. Duo quippe Satyrarum genera fuisse constat;
alterum antiquius,quod sola carminum varietate constabat:alterum,
recentius,apertam hominum reprehensionem continens, & acrem vi-
tiorum obiurgationem.

Satyricus,σατυρικός, Quod ad satyram pertinet,aut Poeta ipse qui saty-
ram scripsit.

Satyricè,aduerbium,Acriter,cum conuitio.

Satyra auis,vel vt alij legunt,satyria,à L.Floro pro coruo accipitur.Ver-
ba eius sunt hæc , Quum singulari certamine Manlius aureum tor-
quem Barbaro detraxisset , inde Torquati. Iterum in Pontino agro,
quum in simili pugna L. Valerius insidente galeæ satyra alite adiutus,
Gallum vicisset , inde Corumi. Quo in loco illud quidem constat,sa-
tyram auem pro coruo accipi:cur tamen ita dicatur,videō à plerisque
omnibus ignorari. Quidam ad naturam eius auis id referunt , quòd
sola sit Satyrorum more,& ad libidinem procliuior. Quinetiam Ana-
xagoras ore coire credidit : quod tamen negat Aristoteles. Olim ta-
men vulgo ita persuasum fuisse satis constat ex hoc Martialis disti-
cho,Corue salutator,quare fellator haberis? In caput intrauit mentula

nulla

Universidad de Deusto
Biblioteca

pulla ruum. Verisimilius tamen est, Satyrâ aliquem dictam à loco in quo res gesta est. Constat enim non modò Flori, verumetiam Liuij & Gellij testimonio singularem hanc Valerij cum Gallo pugnam in agro Pontino factam fuisse: quem agrum palus alluebat, quam Plinius Pontinam, Virgilius Satiras, siue Satyræ paludem appellat. Satyrâ itaq; auctore dicti uiderur, quasi uius Satyræ paludis. Coruos enim locis aquosis delectari, autor est Theon apud Aratum, propterea quòd corpora eorũ vehementius rnarucrint. Vide Cælium Rhod. lib. 19. cap. 25.

SATYRI, σάτυροι. Dicti sunt, quòd in libidinem semper proni sint: à viri li membro quod veteres Græce σάτυρα appellabant. Hi sunt, vt Plinius lib. 7. cap. 2. ait, animalia quædam pedibus, in subsolanis Indorum montibus pernicissima, humanæ effigies, rectè currentia. Veteres huiusmodi monstra pro syluestribus diis colebant: cuiusmodi à D. Antonio visum fuisse in eremis Aegypti, autor est Hieronymus in Vita Antonij. Vidit hominculum (inquit) aduncis naribus, & fronte cornibus aspera, cui extrema corporis in caprarum pedes desinebant. Et præmisso signo crucis, quinam quisnam esset, interrogasset Antonius, respondisse ferur, Mortalis ego sum, vnus ex accolis eremi: quos vario errore delusa gentilitas, Faunos, Satyros que, & Incubos appellat.

Satyrorum insulæ, σατύρων νῆσοι. Sunt tres contra Indiam extra Gangem sitæ, ficut Ptolemæus lib. 7. scribit: quas qui habitant, caudas habere dicuntur, quales satyris pinguntur.

Satyricum signum, id est Priapi effigies, quæ in hortis constitui solet, ad fascinationes hortorum arcendas. σατυρικὸν ἄγαλμα. Plin. lib. 19. cap. 4. Quàm rem comitata est & religio quædam: hortósque & fores tantum contra inuidentium fascinationes dicari videmus. In remedio Satyricis signa: quinquam hortos tutelæ Veneris assignante Plauto.

Satyrias, æ. συτρία. Cibus ex variis compositus herbis.

SATYRVS, Fluuij homen in Aquitania, cuius meminit Lucanus lib. 1. -tunc ruta Nemetis Qui tenet, & ripas Satyri qua littore curuo, &c.

Satyriasis, vel Satyrismus, σατυρίασις, σατυρισμός. Pulsus testium, & vellitur lingultus quidam ingnois; sequens inflammatam quandam passionem seminalis receptaculi, cum intentione, & tentigine. Quòd si non cessauerit pulsus ille, solent semmis receptacula intendi, vel spasmus nasci. Satyrismus, inquit Galenus lib. 2. Methodi, est virilis membri præter naturam erectio. σατυρίασις enim Græcis artigere est, & rei veneræ pruritu extimulari. Idem & Priapismus dicitur, ab obscœno hortorum custode ductò nomine, qui veretrò prægrandi sculpi solet, & erecto.

Satyrion, σατύριον. Herba foliis lilij rubri, aliquanto minoribus, tribus non amplius à terra exeuntibus, caule læui, cubitali modò, radice gemina. Vulgus *Testiculum sacerdotis* appellat. ¶ Est & alterum Satyrij genus, quod ὀρχεώλεον cognominant, siue ἰουδαϊκὸν, Venerem, etiamsi minus tangatur, extimulans. Semen habet lini, eóque maius, durius & leuius. Est & tertium, cognomento βατραχιὰς, folijs nigrâ plumbagine maculosis, reliqua superficie cynosorchi similibus, radix est tuber, crebrisque ramis ad manus effigiem accedens. Officinæ *Palmam Christi* appellant. Denique herbæ propemodum omnes, libidinis desiderium extimulantes, Græci Satyrij nomine sunt complexi.

Saucio, as, are, Vulnero. πλαγιαυματτω. Cic. 3. Verr. Serui nonnulli vulnerantur: ipse Rubrius in turba sauciatur. Colum. lib. 6. cap. 14. Ferro palatum opus est sauciare, vt sanguis profluat. Idem lib. 4. cap. 24. Sauciandi ferro est atque exulcerandi vitis in ea parte quà pampini studemus elicere. Ouid. 3. de Arte, -tenues à pectore vestes Rumpit, & indignas sauciat vngue genas.

Sauciarus, a, um, participium. Colum. lib. 11. cap. 1. Siue quis (quod plerunque accidit) sauciatus in opere noxam ceperit, &c.

Sauciatio, ōnis, verbale. Vulneratio. Cic. pro Cecinna, Et sauciatio quæretur, quum fugam factam esse constabit?

Saucius, a, um, Id quod vulneratus. τραυματίας. vnde Sauciare, id est vulnerare. Virg. 2. Aeneid, Quales mugitus, fugit quum saucius arâ Taurus. Cæsar 3. bel. Ciuil. Sauciorum modo, & ægrorum habita ratione. Cicer. pro Cecinna, Nemo, inquit, occisus est, neque saucius. ¶ Transumitur & ad animũ: vt Amore saucius. Cic. pro Cælio, ex vetusto quopiam Pœta, Medea amore sæno saucia. ¶ Saucius fatigationis, id est fessus, seu fatigatus. Apul. lib. 2. de Asino, Mihi verò fatigationis heckeræ etiamnunc saucio da veniam.

Sauior, Sauium, vide SVAVIVM.

SAVO, onis. Fluuius est in finibus Campaniæ. Plin. lib. 3. cap. 5.

Saura, σαῦρα, Lacerta quæ in macerris, & sepibus delitescit. Est & piscis nomen, quem & Latini lacertam nominant.

Saurites, æ. σαυρίτης, Gemmæ species, quæ in ventre viridis lacertæ traditur inuenirı. Plinius lib. 37. cap. 10.

SAVROMATAE, pen. corr. σαυρομάται. Populi Septentrionales, qui & Sarmatæ dicuntur: quorum alij Asiatici sunt, alij Europæi, Tanaide fluuio discreti: de quibus vide plura suprà in dictione SARMATA.

SAVRVS, Nobilis statuarius, cuius opera commemorat Plinius lib. 36. cap. 5.

SAVS, Vistr. Ptolemæo, Fluuius est apud Carnos ortum habens, & circa Libur lias montes, non procul à Tauruno oppido (hodie Albam Græcam vocant) in Danubium prolabens.

SAXONES, σάξονες, Illustres Alemaniæ populi, qui Angelæ Reginæ auspicio Angliam deuicerunt. Hos Ptolemæus non longè à cimbris in Oceani Septentrionalis litoribus, & paludibus inuis constituit, lib. 3. cap. 11.

SAXVM ferratum, & SAXO FORATVM, teste Volaterrano, Oppidum in Piceni, atque Vmbriæ finibus situm: ita appellatum à ferro, propter fodinas ferrarias, quas eo in loco multas fuisse earum reliquiæ ostendunt. Sentinum, σήντινον, à veteribus dicebatur, à Sentino amne fluxta mœnia labente, quem nunc quoque incolæ Sentinum vocant.

Saxum, si, Maius, asperius, duriúsque quàm lapis: licet quandoque saxum pro lapide ponatur. λίθος. Cicer. pro Cecinna, Qui saxa iacerent, Ouidius de Nuce, A populo saxis prætereunte petor. Virg. 1. Aeneid, Iámque faces & saxa volant, furor arma ministrat. Idem 2. Georg. Adde tot egregias vrbes operúmque labórem, Tot congesta manu præruptis oppida saxis. ¶ Voluere saxum dicuntur, qui inexhausto quopiam, atque inutili labore fatigantur. Terent. in Eunuc. Satis diu iam hoc saxum voluo. Donatus admonet prouerbium fuisse dictum in eos qui inextricabili sudore affligerentur: tractúmque putat à notissima Sisyphi fabula, saxum apud inferos sursum ac deorsum voluentis. Ad quem respexit & virgilius 6. Aeneid. Saxum ingens volunt alij, radiísque rotarum Districti pendent, &c. ¶ Ponitur aliquando pro scopulo, seu monte saxoso. πέτρα. Plautus in Mostell. Iterum iam ad vnum saxum me fluctus efferunt. Virg. 1. Aeneid. Pérque vndas superante salo, pérque inuia saxa Dispulit. Ouidius 1. Metam. Per rupes, scopulósque aditúque carentia saxa. Virg. 1. Aeneid. -stupet inscius alto Accipiétque sonitum saxi de vertice pastor. Idem 2. Georg. Mitis in apricis coquitur vindemia saxis.

Saxulum, li, diminutiuum. λιθίσκος. Cicc. lib. 1. de Orat. Vt Ithacam illam in asperrimis saxulis tanquam nidulum affixam.

Saxetum, ti, Locus saxosus, & petricosus. πετρῶδες τόπος. Cicer. pro Lege Agra. Quòd solum tam exile & macrum est, quod aratro perstringi non possit: aut quod est tam asperum saxetum, in quo agricolarũ cultus non elaboret?

Saxetanus, a, diectiuum. Quod inter saxa habitat. Mart. lib. 7. Quum saxetani ponatur esuda lacerti.

Saxeus, a, um. Quòd è saxo est. λίθινος. Lucret. lib. 1. Straáque iam vulgi pedibus deirita virum Saxea conspicimus. Lucan. lib. 4. Saxeus ingens ti quem pons amplectitur arcu. Ouid. 11. Meta. -sociam quoque saxea moles Oppressit spatio stantem propiore Comerem. Pons saxeus, Lucan. lib.

Saxosus, a, um. Saxorum copiam habens: vt, Saxosa via quæ saxis abundat. πετρῶδες. Col. lib. 3. cap. 10. Loca aprica, calculosa, glareosa, interdũ & saxosa amat. Saxosus frutex in saxis crescens, vel saxosis locis. Plin. lib. 15. cap. 7. Simillimum huic inest & chamæleæ frutici saxoso. Virg. 7. Eclog. -nec quæ Saxosis inter decurrunt flumina valles. Idem 2. Georg. Fluminibus salices, crassisque paludibus alni Nascuntur, steriles saxo sis montibus orni.

Saxatilis, saxatile, pen. corr. Quod saxa incolit. πετραῖος. vt Piscis saxatilis. Colu. lib. 8. cap. 16. Rursus optimè saxosum mare omnibus sui pisces nutrit, qui (scilicet, quòd in petris stabulentur, saxatiles dicti sunt. vt merulæ, turdíque, necnon & lupi & mulli. Saxatiles aues, quæ saxa incolunt. Varro 3. de Re rust. cap. 7. Vnum agreste, vt alij dicunt, saxatile, quod habetur in turnbis, ac columinibus villæ, à quo appellatæ columbæ. Piscatus saxatilis, qui fit inter saxa. Plaut. in Rud. Piscatum hamatilem, saxatilémque aggredimur.

Saxificus, a, um, vt Os saxificum: id est vultus aspicientes in saxa vertens. Sen. ec. in Herc. Furen. Tete laborum socia, & adiuncta precor Bellegera Pallas, cuius in læua cies Aegis feroces ore saxifico minas, Ouid. 5. Metam. Vincis, ait, Perseu: removue tua monstra: tuæque Saxificos vultus, quæcunque ea tolle Medusæ.

Saxifragum, gi, vel Saxifraga, gæ, vel Saxifragia, æ, σαξιφράγιον. Dioscoridi, Herba, à frangendis in corpore calculis appellata: vel quòd in locis saxosis quùm enascatur, saxa ipse frangat. Vulgus *Saluum vitam* appellat.

S ante C.

Scabellum, vide SCANNVM.

Scaber, bra, brum. Propriè id quod scabrosus. ψωραλέος. Cato Rei rust. cap. 96. Si hæc sic feceris, non scabræ fient, & lanæ plus, & meliorem habebunt. Colu. lib. 7. cap. 4. Hoc modo curatum pecus toto anno scabrũ fieri non potest. Var. 2. de Re rust. cap. 2. Non enim solùm ea vligo lanam corrumpit ouiũ, sed etiam vngulas, ac scabras fieri cogit. ¶ Quoniam verò quæ scabiosa sunt, cutem asperam habent, factum est vt scabrum pro aspero ponamus, & impolito. τραχὺς. Virg. lib. 1. Georg. Exesa inuenies scabra rubigine pila. Cicc. 4. Tusc. Pectus illuuie scabrum. Celsus lib. 7. At vbi scabri vngues sunt, circum aperiri debent, quà corpus contingunt.

Scabrosus, a, um. Plenus scabritia. Plin. lib. 20. cap. 21. Hippolapathi radices priuatim vngues scabrosos detrahunt.

Scabrum, bri, subst antiuum neutri generis, Idem quod scabrities. Plin. lib. 27. cap. 2. Infestantur plurimis vitiis, scabro, ferrugine, maculosa nube, &c. De crystallis.

Scabratus, a, um, adiectiuum. Colum. lib. 4. cap. 24. Quo plerunque fit, vt quod præcidi debeat, perstringatur, & sic vitiis laniata scabratáque putrescat humoribus.

Scabredo, inis, Idem quod scabrities, hoc est asperitas, & inæqualitas. τραχύτης. Quo vocabulo vsus est Hieronymus in diui Hilarionis vita.

Scabritia, æ, & Scabrities, ei, Asperitas. τραχύτης. vnde Plinius Vuguium scabritiam dixit. Nonnunquam accipitur pro scabie. Colu. lib. 7. cap. 5. Potest etiam scabritiem tollere succus viridis cicutæ.

Scabies, biei, Asperitas cutis cum pruritu, natura corporis interiora ex purgante, noxiósque humores foras expellente. ψώρα. Iuuen Saty. 2. -ſi cui grex totus in agris Vnius scabie cadit, & porrigine porci, Vuáque conspecta liuorem ducit ab vua. Virg. 3. Georg. Turpis oues tentat scabies, vbi frigidus imber Altius ad viuum persedit, &c. Horat. de Arte, Vt mala quem scabies, aut morbus regius vrget. ¶ Quoniam verò scabiem comitatur pruritus, pruritum autem scabendi cupiditas, & ex fricatione quædam voluptas: factum est vt scabies prò voluptatis illecebris accipiatur. Cic. 3. de Legibus, Nos voluptatis blanditiis corrupti, quæ natura bona sunt, quia duleedine hac & scabie carent, non cernimus satis.

Scabiosus, a, um. Qui scabie laborat. ψωρακίας. Persius Sat. 2. -nàq; est scabiosus, & acri Bile tumet. Col. lib. 11. cap. 2. Nam si paucioribus diebus detur, vt ait Higinus, per ver scabiosi boues fiunt.

Scabo, scabis, scabitum, Frico, scalpo. κνάω, κνίζω. Pli. lib. 8. cap. 27. Si verò squamæ obtorpuere, spinis iuniperi se scabit. Hor. 1. Serm. Sat. 10, -& in versu faciendo Sæpe caput scaberet, viuos & roderet vngues.

SCAEA porta, σκαιὰ πύλη, Vrbis Troianæ porta fuit, fatali Laomedontis sepulchro nobilitata: ita dicta (vt Grammaticis placet) quòd ad sinistrum, hoc est Occidentale vrbis latus sita esset. In Argurum enim disciplina, quæ Ortum spectant, dextra: quæ Occasum, sinistra dicuntur. Strabo tamen lib. 13, videtur sentire Scææ portæ nomen à Scæis Thracię populis sumptum fuisse, cũ quibus Troianos multa nomina communia habuisse ostendit. Virg. 3. Aen. Et arentem Xanthi cognomine riuum Agnosco, Scææque amplector limina portæ.

Scæua, σκαιὰ, Dicitur qui sinistra manu vtitur pro dextra. Quo nomine dictus fuit fortissimus quidam Cęsaris miles, qui apud Dyrrhachium, magna Pompeianorum vi oppugnatus, multisque vulneribus acceptis, adduci tamen non potuit vt castelli sibi commissi custodiam desereret. Suet. in Cæs. Scæua excusso oculo, transfixus femore & humero, centum & viginti ictibus scuto perforato, custodiam commissi castelli obtinuit.

SCAEVOLA, σκαιβλὰς, Q. Mutij cognomen fuit, inde tractum, quòd ex quo in Porsenæ castris dextram exussisset, eius loco sinistra fuerit vsus. σκαιὸν enim Græci sinistrã vocant. Vnde Scæuæ, & per diminutionem Scæuolæ dicti sunt, qui sinistra dextræ loco vtebantur.

Scala, æ, Scalę, arum, vtroque modo dicitur à scandendo, quòd his altiora scandamus. κλίμαξ, κλιμακίς. Nam propriè scalæ sunt quę ex pluribus gradibus constant. Distinguunt quidam sic, Scala est quæ ex tereti bus lignis, aut funibus, aliáve materia simili huc atq; illuc transferri potest: scalę verò, quæ latiores habẽt gradus, & immobiles permanẽt. De hac Pli. lib. 14. ca. 1, Etiánum scalis tectũ Ephesię Dianæ scanditur. De illa Caius Iuriconsultus, Vel scalã sciens accõmodauerit ad ascendendũ. Sed sępe confundũtur: & scalas magis in vsu, esse quàm scalam dicimus. Sall. in Iugurt. Vnæ, atq; alteræ scalæ comminutæ sunt. qui superstiterant, affixi sunt. Non dixit, Vna atq; altera, singularem numerum tanquam parum vsitatum refugiẽs. Cicer. pro Milone, Quum se ille fugiens in scalarum tenębris abdidisset. ¶ Scalæ quibus per gyrum ascendimus, à cochleę forma cochlides, & cochleę dicuntur: quæ verò ex lignis teretibus constant, siue cannabinis funibus, à Capaneo inuentæ primùm fuerunt, vt est apud Vegetium de re militari.

SCALABIS, σκαλαβὶς, Lusitaniæ oppidum, alio nomine Præsidium Iulium appellatum, teste Plinio lib. 4. cap. 22.

SCALDIS. Insignis fluuius est in confinio Germanię & Gallię Belgicæ: quas regiones suo alueo ad Septentrionem disterminat, Antuerpiam quoque situm orbis Christiani emptorium alluens, marisque æstu reclarissimum orbis Christiani emptorium alluens, marisque æstu reclarissimum orbis Christiani emptorium alluens, marisque æstu reclarissimum

intelligimus qui dicto, factóve occasionem ruinæ, siue cadendi cuiquam dederit.

Scandalizo, zas, σκανδαλίζω, Quod est alicui scandalum præbeo, aliquem offendo.

SCANDINAVIA, Insula est Oceani Septentrionalis, quam Plinius lib. 4. cap. 13, incompertæ magnitudinis esse scribit. Quidam alterum terrarum orbem appellauere: nonnulli etiam Officinam gentiū, eo quòd ineredibilem mortalium vim identidem effuderit, qui ad quærendas nouas sedes orbem peragrantes, cuncta cladibus & vastitate implerūt. Hodie satis constat insulam non esse, sed ad ortum supra Liuoniam continenti adhærere. Tenent eam Suedi, Nortuegi, Gothi, innumeræque aliæ barbaræ gentes.

Scandix, σκάνδιξ, Oleris syluestris genus, gingidio simile, amarum & subacre, quo tenuiores in cibo vtebantur. Athenis olim notissima erat Aristophanis Poëtę in Euripidē dicteriis: quibus illi obiecit matrem eius ne legitimum quidem olus, sed scandicem venditasse. Vide Plinium lib. 21. cap. 15.

Scando, dis, di, sum, Idem quod ascendo. βαίνω. Cice. in Catone, Vt si qui gubernatorem in nauigādo nihil agere dicant, quum alij scandant mala, alij per foros cursent. Virg. 2. Aen. –scādit fatalis machina muros. Ibidem. –pars ingentem formidine turpi Scandunt ruísus equum, & nota conduntur in aluo. Liu. 3. ab Vrbe, Exquilias quidē ab hoste propè capras: & scandentem in aggerem Volscum hostem nemo submouit. ¶ Scandor, eris passiuum. Pli. lib. 14. cap. 1. Etiam nūc scalis tectum Ephesiæ Dianæ scanditur, vite vna Cypria. Hinc Scalæ dictæ sunt, per quas in altum ascendimus. ¶ Scandere in subrectum, dixit Pli. lib. 10. cap. 18, pro eo quod est felium modo ascendere. ¶ Huius composita sunt, Ascendo, Conscendo, Inscendo, Superscando, & Transcendo: quorum significata vide suis locis.

Scansilis, le, pen. cor. Ad quod facilè ascenditur. ἀναβατός. Plinius libr. 17. cap. 11, Ficúmq; sic etiam scansilem fieri. ¶ Scansilis annorum lex à Plinio libr. 7. cap. 49, dicitur. per quam ad ætatem veluti quibusdam annorum gradibus ascendimus.

Scandulaca, (inquit Festus) Herba est frugibus inimica, quòd eas velut hedera implicans necat. Creditur esse secūda species clematidis, quam Latini conuoluulum vocant.

Scandulæ, arum, Paruæ tabellæ, è ligno in tenues laminas scissæ, quibus ante inuentas tegulas ædes tegebantur. Constat enim Romam ad bellum vsque Pyrrhi, hoc est annos CCCCLXX, scandulis tectam fuisse. Fiunt autem ex robore, abiete, & picea fissis, vel assulatim defectis. Dictæ scandulæ, à scindendo, quasi scindulæ: vel à scandendo, quoniam in culminibus tectorum, ad tegulas, imbricesque sustinendos collocantur, quò scandentes peruenire solemus. Inde Tectum scandulare, quod ex scandulis constat.

Scantiana poma, à Scantio inuentore dicta, quæ Cato tradit in doliis optimè condi, referente Plinio lib. 15. cap. 14, Scantiana vua, à Varrone dicta est, quæ alio nomine Amminea maior appellatur: vt refert idem Plinius lib. 14. cap. 4.

Scapha æ, Nauicula parua, quæ in maiori naui circumuehitur, vel eam ponè assequitur. σκάφη, ὑφάλιον. Cicer. 2. de Inuent. Postea aliquantò ipsos quoque tempestas vehementius iactare cœpit vsqueadeo vt dominus nauis, quum idem gubernator esset, in scapham confugeret. Iustinus lib. 2, Scapham pro piscatoria nauicula posuit: Vbi (inquit) solutum pontem hybernis tempestatibus offendisset, piscatoria scapha tra iecit trepidus. Liu. 5. belli Pun. Quum mersissent eas in alto, excepris in præparatas scaphas nautis, multiplices fuisse merces enumerantur. Dicta est autem scapha ἀπὸ τοῦ σκάπτειν, hoc est ab excauando, propterea quòd primùm ex prægrandi arbore cœptæ sint excauari.

Scaphium, phii, σκαφίον, Vasis genus, quo excrementa tam liquida quā sicca excipiuntur: à quadam scaphæ similitudine nomen habens. Proprię autem mulierum erat, quemadmodum lasanum virorum: vt annotauit Iulius Pollux Onomastici sui lib. 10. cap. 9. Vlpianus l. Q. Mutius: Digest. de auro & argen. leg. Legato argento, puto habita ventris causa scaphia non contineri. ¶ Erat item scaphium, ferramenti genus, quo athletæ exercendarum virium gratia terrā effodiebant: ἀπὸ τοῦ σκάπτειν, hoc est à fodiēdo dictum. Latini ligonē vocant. Vnde Plutarchus in Arato, athleticam ei speciē fuisse tradit, à pugilum victu & scaphio non abhorrentem. In qua item significatione à Iuuenale positum existimant, Sat. 6, vbi viriles mulierum exercitationes insectatur, ne à pugilum quidem & palæstritarum armis abstinentium.

Aspice (inquit) quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeæ ciruetur pondere, quanta
Poplitibus sedeat, quàm denso fascia libro:
Et ride, scaphium positis quum sumpserit armis. ¶ Erat & scaphisi vas æneum, in quo stuli in medio siti proceritas horarum ductus diseri minabat. Vitruuius scaphen, & hemisphærium appellat. Plutarchus in Numa, Scaphium appellat, quo ignis sacer extinctus, solis tantum radiis accendebatur. Suidas præterea Scaphion, ὄσος κτένιον, hoc est tonsurę quoddam genus interpretatur: citatque Aristophanem in Vespis, τὸ δὲ κοσχινοκάμακες, σκαφίον ἀκροτηριαῖον. hoc est, Tu verò Coscino similis es, cui reuulsum est scaphium. ¶ Athenæus quoque libr. 4. Scaphium inter vasa potoria enumerat. In qua significatione videtur & Plautus accepisse in Sticho, Quibus diuitiæ domi sunt, scaphio, cantharis, batiocis vtuntur.

Scapilium, lij, Veteres pro tergo vsurparunt, & aliquando pro ipsa scapula. τένων. Vnde & spatium quod inter scapulas quasi vallecula est, interscapilium dicitur.

SCAPTENSVLA, (inquit Festus) locus in Macedonia, vbi argentum fodi solebat. à σκάπτω fodio. Lucret. lib. 6, Quales expirat Scaptensula subter odores. Rectius tamen videtur Scapte sula legi posse, sine n.

Apud Stephanum enim scribitur σκαπτησύλη, quanquam ille in Thracia, non in Macedonia, eam collocet. Quod discrimen non est magni momenti: quippe quum ne inter celeberrimos quidem Geographos satis conueniat de Macedoniæ, Thraciæque terminis, aliis Strymone amne, aliis Nesso eas terminantibus.

SCAPTIA, Latij oppidum fuit, teste Plinio lib. 3. cap. 5, à quo Scaptia Tribus.

Scapulæ, arum, Propriè dicuntur ossa duo in posteriore corporis parte, figura triquetra, externa facie tumenscente, interiore reducta, extrema sui parte in acetabula quædam desinentia, quæ humerorum capita excipiunt. ὠμοπλάται. Celsus etiam scapula operta nominat libr. 8. cap. 1. Passim tamen apud scriptores scapulas acceptas innenies pro tota illa regione quæ ponè pectori obiecta est. Plaut. in Asinar. Mirabar quid dudum scapulæ gestibant mihi, Hariolarique occœperunt, sibi esse in mundo malum. Varro 2. de Re rust. cap. 7. Lumbis deorsum versum prelsis, scapulis latis, spina maximè duplici. Claudian. 1. in Eutrop. –qua miseri scapulas tutabimur arte?

Scapularis, scapulare, adiectiuum: vt Scapularis seruus, cuius scapulæ ad flagra denundantur, quíque tergum habet assiduis verberibus liuidum. Scapularis vestis, qua scapulæ teguntur.

Scapus, scapi, Ab architecturæ peritis dicitur ipsum columnæ corpus quod est inter basim & epistylium. στύλος. Scapus (inquit Budæus) corpus columnæ: nam quod super columnam imponitur, capitellum, vel epistylium vocatur: infra scapum, spira, quæ basis sæpe appellari solet: infráq; spiram, stylobates, Vitruuius lib. 3. cap. 3, Scapis columnarū statutis capitulorum ratio, &c. Et paulo pòst, In summis columnarū scapis. Et cap. 4, Qua crassitudine fecerunt basim scapi. ¶ Scapus item in herbis dicitur caulis simplex in stuli modū surrectus. Ruellius lib. 1. cap. 2, Radix est id quo alimentum allicitur, & terræ cohæret: caulis verò, in quod idem defertur nutrimentum, simplexq; super terram assurgit: is in stuli modū sursum prorepat, aut in altum feratur scapus. Latinis nominari consueuit, ducta à columnaribus scapis similitudine. Varro de Re Rust. lib. 1. cap. 31, ad finem, Vicia dicta à vinciendo, quod item capreolos habet vt vitis, quibus cum sursum vorsum serpit, ad scapum lupini, aliúmve quem vt hæreat, solet vinciri. Pli. lib. 18. ca. 10, Inuentus est iam & scapus vnus centum fabis onustus. His cōstat classicis autoribus scapum pro caule frequenter vsurpatum. Idem quoq; quod in virgulæ modum, vel teli rectitudine consurgat, thyrsi nomen sibi vendicat. Hactenus Ruellius. ¶ Scapus cardinalis, rectum illud, & paulò crassius lignum in valuis quo fores ipsæ sustinentur, & reguntur præcipuè: & cuius capitibus, seu ambabus extremitatibus in superiori & inferiori cardine, insertis valuæ ipsæ voluuntur, aut aperiendæ, aut claudendæ. Vitruuius libr. 4. cap. 6, Fores ita cōpingantur, vti scapi cardinales sint ex altitudine liminis totius duodecima parte: interduos scapos tympana ex duodecim partibus, &c. ¶ Scapos item nōnulli appellant tenues illos, lignosósq; ramusculos, è quibus vuarum acini dependent. Varro lib. 1. Rei rusticæ, cap. 54, Quæ calcatæ vuæ erunt, eorum scapi cum folliculis subiiciendi sunt sub prelum. Quo tamen in loco alij scopi, legendum existimant.

Scarabeus, pen. pro. Insecti genus, teneras habens pennas, & ob id crusta superueniēte tectas, stercore polsimùm sese alens. κάνθαρος. Varia eius sunt genera. Sunt enim grandiores, cornua prælonga habentes, bisculis denticulata forcipibus, in cacumine quum libet, ad morsum cocuntia quæ infantibus remedij vice ex collo suspenduntur. Hos Nigidius lucanos appellat. Alij ex simo ingentes pilas suersis pedibus volutantes, paruósq; in iis contra rigorem hyemis vermiculos fœtus sui nidulantes. Hos Aegyptij sacerdotes summo venerabantur cultu, animatam Solis imaginem esse putantes, vt scribit Eusebius de Præpar. Euang. Volitant alij magno cum murmure, & quodam quasi mugitu. Alij focos & prata crebris foraminibus excauant, nocturno stridore vocales. Scarabeorum generi adscribuntur & Lampyrides, nunc pennarum hiatu refulgentes, nunc verò compressu obūbratæ, non ante matura pabula, aut post defecta conspicuæ. Sunt & alia scarabeorum genera, quæ vide apud Plinium lib. 11. cap. 28.

SCARDONA, σκάρδωνα, Insula in mari Adriatico, adiacēs Illyrico, teste Ptolemæo, lib. 2. cap. vlti. In ea sunt duæ vrbes, Collentum & Arba.

Scarifico, scarificas, Scalpello aperio, leuiter vulnero quò aliquid facilius exeat. ξυράφω, ξυρίζω. Plin. lib. 32. cap. 7, Dentium dolores sedantur ossibus draconis marini scarificatis gingiuis. Scarificare dolorem, id est scarificando dolorem expellere. Idem lib. 28. cap. 11, Præterea in corde equorum inuenitur os dentibus caninis maximè simile, hoc scarificari dolorem putant. Hinc scarificatio dicitur leuis vulneratio, quum aut arborum cortex, aut animalis curis leui incisione aperitur. Plin. lib. 17. cap. 27, Interim est & scarificatio quædam in remediis, qui macie corticis ex ægritudine astringere se, iustóque plus vitalia arborum comprimente exactam falcis aciem vtraque manu imprimentes, perpetuis incisuris diducunt, ac veluti cutem laxant. Columel. libr. 6. cap. 12. Si sanguis adhuc supra vngulas in cruribus est, assidua scarificatione discutitur.

Scarites, ritæ, σκαρίτης, Gemma est quæ scari piscis colorem refert, vt ait Plinius lib. 37. cap. 11.

SCARPHIA, siue Scarphia, pen. prod. σκάρφεια, Insula Helladi adiacens, in mari Aegeo, nō procul ab Attica, de qua Pli. lib. 4. cap. 12. Est & Scarphia, vrbs Locrorum Epienimidiorum, decem stadiis distans à mari, teste Strabone lib. 9. à Stephano Phocidi falsò assignata.

Scarus, ri, σκάρος, Piscis nobilissimi genus, mari Carpathio maximè frequens, qui solus piscium ruminare dicitur, & herbis, non aliis piscibus vesci. Lecton. Troadis promontorij spontè non excedit. Hunc Optatus Elipertius classis sub Claudio præfectus, à mari vsque Carpathio petitum, nauibúsque aductum, inter Ostiensem & Campaniæ oram dissem

disseminauit: adhibita etiam cura, vt proximo quinquennio capti, mari redderentur: vt Plinius lib. 9. cap. 17. Oppianus, Hic scarus saxa frequentat, Qui mites inter pisces clamore tremendo Intonat, & solus pallentes ruminat herbas. Hor. 2. Serm. Sat. 2. –pinguem vitiis, albúmque, nec ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.

Scateo, es, re. Emanare, erumpere, ebullire, & ita plenum esse, vt exiliat quod continetur: propriéque de fontibus dicitur, quum vena aquæ copiam non capiens, foras eam expellit. ἐκβύσσω, ἀναβλύζω, ἀναλυτάνω. Cice. 1. Tuscul. Fontes scatere, prata herbis conuestirier. Ablatiuo aliquando iungitur. Plaut. Aulul. Quæ mihi inter bibere sola, si vino scateat, Corinthiensem fontem Pyrenen poteſt. ¶ Per translationem accipitur pro abundare. Horat. 3. Carm. Ode 27, Scatentem belluis pontum. Colum. lib. 6. cap. 16, Solent etiam neglecta vlcera scatere vermibus. ¶ Aliquando etiam pro exagitari, siue æstuare: idque aliquando cum genitiuo. Gellius lib. 1. cap. 17, Irarúmque & molestiarum muliebrium per diem, pérque noctem scatebat. Nonnunquam etiam cum accusatiuo, dependente à præpositione ob, vel propter subaudita. Plau. Persa, Potin' ne me moneas: memini & scio, Et calleo, & commemini: amas pol misera: id tuus scatet animus.

Scatebra, scatebræ, pen. corr. Ebullitio aquæ è terra exilientis. βλυσμός. Virg. lib. 1. Georg. Scatebrísque arentia temperat arua. Plin. lib. 31. cap. 10, Mirum est & illud, scatebra fonticuli semper emicāte, lacum nec augeri, nec effluere. Idem lib. 5. cap. 1. Eundem opacum, nemorosúmque, & scatebris fontium riguum, quà spectat Africam, fructibus omnium generum sponte ita fubnascentibus, vt nunquam satietas voluptatibus desit.

Scaturigo, pen. prod. genitiuo, scaturiginis, Idem quod scatebra. ἀνάβλυσις. Colum. lib. 3. cap. 13, Nam præstat non conserere, quàm in summa terra suspendere, nisi tamen scaturigo palustris obuia, sicut in agro Rauennate, plus quàm sesquipedam prohibeat infodere. Pli. lib. 31. cap. 3, In nigra scaturigines non ferè sunt perennes.

Scaturiginosus, adiectiuum, In quo abundant scaturigines. Colum. lib. 5. cap. 8, Creta ex toto repudianda est, magis etiam scaturiginosa, & in qua semper vligo consistit.

Scaturio, is, Pro suo primitiuo Scateo ponitur, quod propriè fontiū est: quanuis etiam per trāslationem accipiatur pro quouis modo abundare. ἐκβύσσω. Colum. lib. 3. cap. 1, Modicè tamen roscidum solum, quod fontibus non in summo, non in profundo terræ scaturiat, sed vt vicinum radicibus humorem subministret.

Scatinia lex, Qua præposteræ veneris vsus coërcebatur: ita dicta à Scatinio latore. Iuuen. Saty. 2. Quòd si vexantur leges, ac iura, citari
Aute omnes debet Scatinia.

Scauri, σκαῦροι, Dicti sunt q̄i talos pedum tumentes, ac porrectos habent, vel quibus pedes inflexo talo tardigradi sunt. Horat. lib. 1. Serm. –illum Balbutit Scaurum prauis fultum malè talis. Ab huiusmodi pedum vitio cognomē traxit, qui primus in Aemylia gente SCAVRVS dictus est. Fuit autem SCAVRORVM familia Romæ in primis illustris: ex qua fuit Marcus Aemylius Scaurus, princeps Senatus, cuius patrem adeò inopem tradunt fuisse, vt quamuis nobilissimus esset, carbonariam tamen vitæ sustinēdę causa exercere cogeretur. Quinetiam Marcus ipse primùm addubitasse fertur, num ad argentariam sese, an potius ad forum & curiam conferret. Verùm quum eloquentiæ semper studiosissimus fuisset, foro magis idoneus sibi visus, breui magnā sibi gloriam peperit. Et cæteros quidē magistratus ex ordine adeptus, eos gessit, vt Consulatu dignissimus videretur. Magno itaq; nobilitatis studio Cōsul factus, Ligures & Cātiscos domuit, & de iis triumphauit. Censor deinde creatus, Aemylią strauit, pontémq; Aemylium extruxit. Filium suum, quòd in saltu Tridentino hosti loco cesserat, in conspectum suum venire vetuit: quod tam ægrè tulit adolescens, vt sibi sponte necem conscisceret. Idem in Africa legatus missus, vt Iugurtham ab oppugnatione Cirthæ, & obsidione Adherbalis auocaret, quum re infecta rediisset, Senatui autor fuit belli aduersus Iugurtham suscipiendi. Quo tamen in bello, quum L. Calpurnij Bestiæ legatus essет, auaritiæ quòq; eius & rapinarum particeps creditur extitisse: quæ res, vitæ ante actæ splendori haud exiguam offudit labem. ¶ Scaurus alter, superioris filius, & Syllę priuignus fuit: de cuius Aedilitate sic scribit Plin. lib. 36. cap. 15, Non patiemur duos Caios, vel duos Nerones nobilitari quidem gloria famæ frui: docebimúsq; etiam insaniam eorum vi hac quidem gloria famæ frui: docebimúsq; etiam insaniam eorum vitam priuatis operibus M. Scauri, cuius nescio an Aedilitas maximè prostrauerit mores ciuiles, maiúsq; sit Syllæ malum tanta priuigni potentia, quàm proscriptio tot millium. Hic fecit in Aedilitate sua opus maximum omnium quæ vnquam fuerunt humana manu facta, non temporaria mora, verumetiam æternitatis destinatione: Theatrū hoc fuit. Scena ei triplex altitudine CCCLX. columnarum, in ea ciuitate quæ sex Hymettias non tulerat sine probro ciius amplissimi. Ima pars scenæ è marmore fuit, media è vitro, inaudito etiam postea genere lusuriæ. Summæ tabulis inauratis columnæ, vt diximus: imæ duodequa dragenūm pedum. Signa ærea inter columnas, tria millia numero. Capta ipsa cepit hominum octoginta millia, quum Pompeij amphitheatrī, toties multiplicata vrbe, tantóque maiore populo, sufficiat largè ueæ, toties multiplicata vrbe, tantóque maiore populo, sufficiat largè XL. M. Sed & reliquus apparatus tantus Attalica veste, tabulis pictis, cæteróque choragio fuit, vt in Tusculanam villam reportatis quæ superfluebant, quotidiani vsus deliciis, incensa villa ab iratis seruis, consumeretur ad sestertium millies. Hæc Plinius. ¶ Fuit præter hos & Aurelius Scaurus, qui quum legatus aduersus Cimbros infœliciter pugnasset, fuso exercitu viuus in hostium manus peruenit. Quúmque ab iisdem in concilium adductus, de ratione belli aduersus Romanos gerendi interrogaretur, magnopere iis dissuasit ne Alpes traiicerent, populum Romanum bello insuperabilem esse asserens: quod eius re-

sponsum tanta indignatione excepit Bolus, hostilium copiarum rex, vt protinus impetu in eum facto, multis vulneribus eum confixerit.

Scazon, ontis, σκάζων, Carminis Iambici trimetri genus, in quinta sede Iambum, in sexta habens spondeum, in cæteris nihil differens à recto Iambico. Nos delumbes, siue claudos Iambos nominare possumus. Σκάζειν enim claudicare est. Huius generis sunt illi in Præfatione satyrarum Persij, Nec fonte labra prolui caballino, Nec in bicipiti somniasse Parnasso, &c.

Scelotyrbe, es, σκελοτύρβη, Morbi genus quo compages in genibus resoluuntur. Plinius lib. 25. cap. 3, In Germania trans Rhenum castris à Germanico Cæsare promotis, maritimo tractu fons erat aquæ dulcis, qua pota intra biennium dentes deciderent, compagésque in genibus soluerentur: stomacacen medici vocant, & scelotyrben. Hoc mali genere Aelij Galli exercitum laborasse ex Arabicorum fructuum esu, autor est Strabo lib. 15. Fit etiam mali huius mentio in Medicis definitionibus Galeno attributis.

Scelus, huius scleris, Graue aliquod peccatum, seu atrox facinus. μεγάλη ἁμαρτία. Plautus in Stico, Aduorsari sine dedecore, & scelere summo haud possumus. Quintil. libr. 6. cap. 1, Vestis tamen illa sanguine madens, ita repræsentauit imaginem sceleris, vt non occisus esse Cęsar, sed tum maximè occidi videretur. Virg. 6. Aene. Quid mororī rumpunt thalamos, comes additur vna Hortator scelerum Aeolides. Dicimus autem facere scelus, edere scelus in aliqué, astringi scelere, perficere scelus, suscipere scelus, quorum exempla nusquam nō occurrunt. ¶ Ponitur aliquando scelus pro scelerato. Plautus in Amphit. Ego tibi istam scelestam scelus linguam abscindam.

Scelestus, sta, stum, Sceleratus, impius, flagitiosus. ἀνόσιος, μιαρός. Cicero pro Sexto Roscio, Res scelesta, atrox, nefaria. Plaut. Milite, Atqui improbi & scelesti, iis animam adimerent citò. Liu. lib. 5. ab Vrbe condita, Ibi scelesto facinori scelestiorem sermonem addidit.

Scelestè, aduerbium, id est sceleratè, flagitiosè, impiè. Cicer. Attic. lib. 15. Clodium nihil arbitror malitiosè, quanquam scelestè quidem egerit. Liuius lib. 4. belli Pun. quæcunque post Hieronis mortem, scelestè, atque impie facta essent, Andronodorum atque Themistium arguit fecisse.

Sceleroſus, a, um, Idem quod sceleratus. μεχθηρός, κατάρατος. Terent. in Eun. Vbi ego illum scelerosum, misera, atque impium inueniam? Facta scelerosa atque impia. Lucr. lib. 1.

Scelero, as, Polluo, scelere coinquino. μιαίνω. Virgil. 3. Aen. Parce pias scelerare manus.

Sceleratus, ta, tum. Scelestus, & nefarius. κατάρατος, μιαρός. Cice. ad Attic. Ego autem illum malè sanum semper putaui: nūc etiam impurum, & sceleratū puto. Ouid. lib. 3. Metamor. –facto pius, & sceleratus eodem. Lucan. lib. 2. Quenque suæ rapiunt scelerata in prælia causæ. Ouid. 11. Metam. A me causa data est, ego sum sceleratior illo. ¶ Veteres etiam sceleratum accipiebāt pro contaminato, & scelere aliquo polluto. Vnde Sceleratam portam dixerūt, quā egressi Fabij, ad Cremerā amnem ad vnum omnes à Veiētibus sunt interempti: & Sceleratum campum, proxime portam Collinam, in quo virgines Vestales quæ incestum fecerant, defodiebātur. Et Sceleratum vicum, in quo quum Tarquinius Superbus interficiendum curasset Seruiam regem socerum suum, corpus eius iacens, filia carpēto superuecta est, properans in possessionem domus paternæ. ¶ Transfertur & ad inanimata, vt idem sit quod noxius. Virg. 2. Georg. –at sceleratum exquirere frigus Difficile est. Hoc est nocens, omnia exurens.

Scena, æ, sine diphthongo, σκηνή. Propriè significat tabernaculū ex frondibus inumbrationis causa compositum: ἀπὸ τοῦ σκιᾶς, hoc est ab vmbra, deducto nomine. Vnde & Scenopegia, dicta sunt festa quædam Hebræorum, quibus agentes sub huiusmodi tabernaculis, ex ramis frondibúsq; compositis, memoriam renouabant eius temporis, quo Aegyptiorum seruitute liberati, in solitudine sub tentoriis agitauerant. Ad hanc vocis huius originē respexit Virgilius lib. 1. Aen. Africæ portum quendam his versibus describens, Hinc atq; hinc vastæ rupes, geminiq; minantur In cælum scopuli: quorum sub vertice latè Aequora tuta silent: tum syluis scena coruscis Desuper, horrentiq; atrum nemus imminet vmbra. Quanquam ibi scenæ vocabulum, non pro tabernaculo arte, manú ve facto acceperit, sed pro loco situ, naturáq; vmbroso. ¶ Et quoniam in eiusmodi tabernaculis Attica iuuentus, quum adhuc vicatim ageret, carmina quædam incondita decantabat, fabulásq; quasdam suo more agebat: factum est vt postea in vrbem redactis Athenien sibus, nomen idem illi manserit contabulationi, quæ inter vtrunq; theatri cornu erat protensa, in qua ab histrionibus fabulæ agebantur: quod etiam nomen Romani vnà cum re ipsa ab Atheniēsibus acceptum, assiduo vsu veluti suum effecerunt. Latius tamen scenæ vocabulum interpretatur Labeo, referente Vlpiano l. ij. Dige. de his qui no. infa. cuius verba sunt hæc, Scena est (vt Labeo definit) quæ ludorum faciendorum causa, quolibet loco vbi quis cōsistat, moueatúr q;, spectaculi sui præbiturus, posita sit in publico priuatóve, vel in vico, spectaculi causa admittebātur. ¶ Scenarū olim varia fuerūt genera: ex quibus, quæ Tragica dicebatur, colūnis, fastigiis, palatiis, & signis, cæteróq; apparatu prorsus regali instruebatur. Comica, priuatorū ædificiorū, & Menianorū, mediocrissq; cultus speciē habebat. Satyrica, arboribus, mōtibus, speluncis, operéq; topiario exornabatur. Erat & scena versatilis, quæ subitò tota machinis quibusdā vertebatur, & aliā picturæ faciē ostendebat. Item alia ductilis, quæ cōtractis tabulatis hac atq; illac interioré picturæ speciem denudabat. ¶ Produci in scenā dicebātur histriones, mimive, quum ab eo qui ludos edebat, mercede, autoritate, aut gratia adducebatur vt in scenā ad agendū prodirent. Reduci autē in scenam dicebantur, qui aliquanto interuallo, postquàm primum sui spectaculū præbuerunt, ad

agendū reuertebantur. Plin.lib.7.cap.48. Valeria Copiola Emboliaria reducta est in scenā à Pōpeio magno, quæ producta fuerat à M. Pōponio Aedili plebis. ¶ Scruire scenæ, id est seruire tēpori, & rebus præsentibus sese accōmodare. Cic. ad Brutū, Tibi nunc populo & scenæ, vt dicitur, seruiendū est. ¶ Scena totius rei hæc est, dixit Cælius ad Cic. lib. 8., propter quod est, hæc est totius rei actio, in hoc rei totius cardo vertit. ¶ Scena minore aliquid agere, id est minore apparatu, & ostētatione. Scenalis, le, adiectiuum, Idem quod scenicus. σκηνικὸς, vt, Species scenalis. Lucret. lib. 4, Nanque ibi concessum caueā subter, & omnē Scenalem speciem patrum, matrūmque, deorūmque Inficiunt.

Scenicus, a, um. σκηνικὸς, Quod ad scenā pertinet, vt Scenici ludi. Cic. de Orat. Quis vnquā res præter hunc tragicas penè comicè, tristes remissè, seueras hilarè, forēses scenica propè venustate tractauit? Cicer. pro Archia poēta, Quod scenicis artificibus largiri solebat, id huic summa ingenij prædito gloria noluisset? ¶ Scenicus verò absoluto vocabulo, histrio dicitur, qui in scena agit. ὑποκριτὴς. Sueto. de Nerone, Ac spectaculis theatri elām illatus cuidā scenico placenti nuntiū misit.

Scenicè, aduerbium: vt, Facere aliquid scenicè. Quintil. lib. 6. cap. 1.

SCENITAE. σκηνῖται, Cognominati sunt quidam Arabiæ populi, ἀπὸ τῶν σκηνῶν, hoc est à tabernaculis, siue tentoriis in quibus habitant (vt inquit Solinus) ex caprarum pilis contextis. Hi à carnis suillæ esu abstinent: totúsque ille Arabiæ tractus suibus adeò est inimicus, vt eò aliunde inuectæ statim exoriantur. Plin. libr. 6. cap. 28, Nomades, infestatoréque Chaldæorū Scenitæ, vagi & ipsi, sed à tabernaculis cognominati, quæ ciliciis metantur vbi liber.

Scenoma, atis, σκήνωμα, Tabernaculum, tentorium, siue habitaculum, à verbo σκηνῶ, quod est castra metari, siue tabernacula figere.

Scenographia, σκηνογραφία, In pictura dicitur frontis & laterum abscendentium adumbratio.

Scenopegia, vide SCENA.

SCEPSIS, σκῆψις Stephano. Duorum oppidorum nomen est in Troade: quorum alterum vltra Cebrimen situm erat, ad excelsiorem Idæ montis partem prope Polichnam. Hæc postea, recentiore condita, Palæscepsis dicta est, hoc est antiqua Scepsis. Altera Scepsis, infra superiorem sita erat stadiis circiter sexaginta, in quam veteris vrbis incolæ immigrauerunt ducibus Scamādro Hectoris, & Ascanio Aeneæ filiis. Hanc nonnulli putant Aeneæ regiā fuisse, mediúmq; situm obtinuisse inter regionem illi subditam & Lyrnessum. Vide Strabonem libr. 13. Quinipsa etiam regiuncula vrbibus hisce circumiecta, Scepsis appellata est. Plin. lib. 11. cap. 37. Asiæ regio Scepsis appellatur, in qua minimos (repete ex superioribus, liènes) pecori esse tradunt, & inde ad lienem inuenta remedia. Ex Scepsi recentiore, ortum traxerunt Demerrius Grammaticus Homericæ Iliadis interpres: & Metrodorus philosophus, & orator: de quo nonnulla diximus suo loco.

Sceptica, scepticæ, σκεπτικὴ, Philosophica quædam secta, nihil astruēs, nihil definiēns, aliorū tantūm decreta oppugnans, & in veritatis inquisitione perpetuò versans: vnde & Sceptica est, quasi cōsideratrix, ἀπὸ τοῦ σκέπτεσθαι. quod est cōsiderare, Primus sectæ huius autor Pyrrho Eleus fuisse eximatur: vnde & Pyrrhoniam quidā appellarunt: eiúsq; sectatores, Pyrrhonios. Gell. libr. 11. capit. 5, Quos nos Pyrrhonios philosophos, ij Græco cognomento σκεπτικοὶ appellantur. Id fermè significat quasi quæsitores, & consideratores. Nihil enim decernunt, nihil constituunt: sed in quærendo semper, considerandóque sunt, &c

Sceptrum, sceptri. σκῆπτρον, Baculus regni insigne, quo Reges maiestatis gratia vtebantur. Proprie autem sceptrum Iouis erat, ab eo ad Reges, & Principes, & Magistratus translatum. Ouid. libr. 3. Amor. Eleg. 1, Læua manus sceptrum latè regale tenebat. Hinc ad fœdera facienda semper adhiberi sceptrum consueuit: quando veteres in hoc Iouis simulachrum adhibere solebant cum sceptro. Quod quum difficile esset ali quando, præsertim quādo fœdera cum remotissimis fiebant, inuentū est, vt sceptrum, quasi imaginem Iouis tenentes, fœdus percuterent.

Sceptrifer, fera, ferum, σκηπτοῦχος, σκηπτροφόρος. Ouid. 6. Fast. Septrifera ferui templa dedisse manus.

Scheda, σχίδη, Tabella, siue pagella philyracea, hoc est tiliacea, qua pro chartis priscos vti solitos Eustathius & Aelianus asserunt, hodiéque Græcum vulgus σχίδαι vocant tabulas eas quibus supputatores numeris scribendis vtuntur, vt mox litu spongiæ leuiter aboleri possint. ¶ Accipitur aliquando scheda pro charta, seu libello extemporaneo, non satis expolito, cuiusmodi sunt quas, tanquā relecturi, reponimus. Quintilianus, Nam qui omnes etiam indignas lectiones schedas excutit, anilibus quo que fabulis accommodare sese potest. Martialis lib. 4, Ohe iam satis est, ohe libelle, Tu procedere adhuc, & ire quæris, Nec summa potes in scheda teneri.

Schedula, læ, diminutiuum à scheda. σχιδίον. Cic. ad Cassium, lib. 15, Hæc te tertia iam epistola antè oppressit, quàm tu schedulam, aut literam.

Schedicus, a, um, σχέδιος, Extemporarius, subitarius, tumultuarius, inelaboratus: qua voce vsus est Apuleius de Dæmonio Socratis, In isto (inquit) schedico, & incondito experimini an idem sim repētinus, qui præparatus. Græci in eadem significatione dicunt σχέδιον, quum subitarium quiddam significare volunt, neque magna cura elaboratum. Vnde & σχεδιάζειν dicunt, pro eo quod est celeriter, & extempore aliquid conficere: & σχέδιαν pro subitario nauis genere, quam ratem Latini appellant: siue etiam pro ponte tumultuario, quales aut ex funibus, aut ex connexis nauiculis extempore solent confici.

Schema, atis, σχῆμα, Vox Græca est, idem significans quod figura, ornatus, habitus, modus. Nęuius Lycurgo, vt citat Nonius, Pergite thyrsigeræ Bacchæ modo Bacchico cum schemate. Lucilius libr. 26, apud eundem, In gymnasio, vt schema antiquo est spectatores retinerem. ¶ Schemata item dicuntur quædam tam verborum quam sententiarum lumina, quibus tanquam insigniori ornatu, tota oratio distinguitur. Cic. de Clar. Orat. Schemata enim quæ vocant Græci, ea maximè ornant oratorem, eáque non tam verbis pingendis habent pondus, quàm in illuminandis sententiis. Quintil. lib. 9. cap. 1, Schema propriè dicitur quod est à simplici, ac in promptu posito dicendi modo poētice vel oratoriè mutatū. ¶ Legitur & schema fœminino genere apud antiquos. Plaut. in Prol. Amph. Quòd ego huc processi sic cum seruili schema. id est seruili habitu.

SCHENEUS, σχηνεύς, Qui & Iasius, rex Arcadiæ fuit, filius Abantis, & pater Atalantæ, quæ ab ipso Scheneis dicitur. Ouidius Epist. 15, Vt tulit Hippomenes Scheneida præmia cursus.

Schesis, σχέσις, Vox Græca est habitudinem significās, vel affectionem. Accipitur autem pro figura non absimili antipophoræ, qua aduersariorum affectum quemlibet fingimus, cui mox respondeamus. Exemplum vide apud Rufinianum.

SCHERIA. σχερία, Insula est ex aduerso Thesprotiæ, quæ aliis nominibus Phæacia & Corcyra dicitur, Alcinoi hortis celeberrima, olim etiā Drepane appellata. Vide Plinium lib. 4. cap. 12.

Schidia, σχίδια, Sunt assulæ, siue fragmenta, quæ fabri materiarij ex ligno deiiciunt: à verbo Græco σχίζω, quod est findo, siue seco. Vnde σχίδος, siue σχίδαξ, & per diminutionem σχίδιον, siue σχιδάνιον, pro minutioribus illis fragmentis quæ à lignis quum finduntur, dolantúrve, disiliunt. Vitruu. lib. 2. cap. 1, Interuallàque quæ relinquuntur propter crassitudinem materiæ, schidiis & luto obstruunt. Hinc ipsi etiam cunei, quibus ligna finduntur, à Græcis ἰσχιζίδια appellantur. Cælius libro 4. cap. 13.

SCHINIS, σχῖνος, Insignis latronis nomen est, qui circa Isthmi initium teste Pausania, miro crudelitatis genere fœuiebat. Apprehensas enim piceas in terram flectebat, & quos pugna vicisset, hos alligatos sinebat in aērem efferri: quocirca quum vtraque arbor alligatum ad se traheret, vinculique nodus in neutram laxaretur partem, sed vtrinq; pariter conueller et, euenie bat, vt qui alligatus esset, lacer aretur. Eodē pacto ipsum quoque Schinin Theseus dilaniauit, viámque quæ ex Trœzene Athenas ducit, latronibus infestam, turam reddidit. Ouid. libr. 7, Occidit ille Schinis, magnis malè viribus vsus.

Schinos, σχῖνος, Arbor est eadem cum lentisco, mastichen exudans: ex cuius ligno cuspides fiunt purgādis dentibus accommodæ. Vnde σχινοτρῶγες à Græcis dicti sunt homines delicatiores, qui vt dētibus eandorem concilient, perpetuò lentiscum arrodunt.

SCHINVSA, σχίνουσα, Iasula vna ex Sporadibus. Plin. lib. 4. cap. 12.

Schisma, atis, σχίσμα, Latinè scissura, à Græco σχίζω, quod est scindo. Hinc diuisionem Ecclesiæ, schisma dicimus, quum eius membra diuisa diuersa sequuntur capita.

Schiston lac, γάλα σχιστὸν, In quo pars caseosa quodam cocturæ genere a sero est separata. Plin. lib. 28. cap. 9, Medici speciē vnam addiderūt lactis generibus, quod schiston appellauere. Id fit hoc modo, Fictilino vas feruet maximè caprinum, ramisque ficuleis recentibus miscetur, additis totidem cyathis mulsi, quot sint heminæ lactis. Deinde igne demptum refrigeratione diuiditur, & discedit serum à lacte.

Schistus, siue Schistos, σχιστὸς, Lapis est crocei coloris, in tenuissimas bracteas fissilis: vnde & nomen habet, ἀπὸ τοῦ σχίζεσθαι, idque κατ' ἐξοχὴν. Multi enim præterea sunt lapides fissiles, quos hoc nomine nō dignamur. Effoditur in quibusdā Hispaniæ locis, circa Iberum fluuium, morsus omnino expers: vnde & ophthalmicis medicamētis in primis idoneus est. Hodie seplasiarij eius loco vtuntur creta alba.

Schœnismos, σχοινισμὸς, Mensura quædam terræ est, & torturæ genus, quod fit per funes.

Schœnos, σχοῖνος, Latinè funis, & iūcus. Plaut. in Rud. Hi schœni enim, atque hæ arundines sunt nobis quæstui, & cultui. Quo nomine etiam dicta fuit vrbs in ora Bœotiæ, infra Thebas: cuius meminit Plin. libr. 4. cap. 7, ¶ Schœnos quoque mensura terræ apud Aegyptios sexaginta stadia continens, vt inquit Herodotus lib. 2. Contra Plin. lib. 5. capit. 10. schœno quadraginta tantūm tribuit stadia. Nec mirum est de mensuræ eius longitudine non satis cōuenire inter scriptores, quum Strabonis testimonio constet apud ipsos etiam Aegyptios variè & inconstanter obseruatum fuisse schœni longitudinem, quum quibusdam in locis schœni singuli centum viginti constens stadiis, in aliis sexaginta, in aliis tantūm triginta.

Schœnobates, penul. corr. σχοινοβάτης, Qui per funes ludendo graditur, σχοίνους funis dicitur, & βάινω ascendo. Iuuen. Sat. 3, Augur, schœnobates, medicus, magus, omnia nouit. Hi à Firmico dicuntur neurobatæ, funerepi ab Apuleio, funambuli ab omnibus.

Schœnobatica, σχοινοβατικὴ, Ars ipsa, siue exercitium funambulorum. Cælius ad Ciceronē libr. 8, Ego qui scirē Q. Pompeium Bauli schœnobaticam facere, & vsque eo, vt ego miserer eius esuriei.

Schœnoplocos, σχοινοπλόκος, Qui funes torquet, quem Latini restionem appellant.

SCHOENVS, untis, σχοῖνος, Peloponnensi portus est ad sinum Saronicum, in ipsis Isthmi angustiis situs, distans à Cenchreis Corinthiorum nauali stadia XL V, vt est autor Strabo lib. 8.

SCHOENVS, ni, σχοῖνος, Fluuius est Bœotiæ, per eiusdem nominis oppidum labens, quinquaginta stadiis à Thebis. Autor Strabo, lib. 9.

Schola, æ, γυμνάσιον, παιδευτήριον, τὸ παιδοτριβεῖον, literarium ludum significat: à verbo Græco σχολάζω, quod est vaco, quia cæteris rebus omissis vacare liberalibus studiis pueri debēt. Ausonius tamen ἀπὸ τοῦ ἔχειν deduci mauult: id est ab vacatione, & laxamēto, quod pueris interdū dandū esse præscribit. Sic enim ait, Grato schola nomine dicta est, Iusta laboriferis tribuātur vt otia Musis. Plurali numero scholæ apud Festū. Cic, 2. Offi. Sed toto hoc de genere, de quærēda, de collocanda pecunia, etiā de vtēda, cōmodius à quibusdā optimis viris ad Iasū medii sedentibus, quam ab vllis philosophis vlla in schola disputatur.

Quintil. lib. 3. cap. 8, Hæc vel ad scholarum exercitationes pertinere creduntur. Idem in Procœm. lib. 2, Qui si fuisset aliquando perfectus, non à philosophorum scholis virtutis præcepta peterentur. Eligere scholas, Quint. libr. 1. cap. 2. Sed vt fugiendæ sint magnæ scholæ, cui ne ipse quidem rei assentior, (si ad aliquem meritò concurritur) non tamen hoc eò valet, vt fugiendæ sint omnino scholæ: aliud est enim, vitare eas, aliud eligere. Explicare scholam, est præcepta doctrinæ exponere. Cicer. 2. de Finibus, Primùm, inquam, deprecor, ne me tanquam philosophum putetis scholam vobis aliquam explicaturum: quod ne in ipsis quidem philosophis magnopere vnquam probaui. ¶ Erat & in balneis schola apud Vitruuium, hoc est pars labri, siue aluei, à præstolando (vt quidam arbitrantur) dicta, vt occupato ab his qui priores venissent labro, in schola cæteri circunspectantes rectè stare possent. Erat & in porticibus autore Plinio. Alexādrum (inquit) & Philippum cum Minerua qui sunt in schola in octauiæ porticibus & Philippi. Cicero lib. 1. Tusculanar. posuit scholas pro disputationibus, & controuersiis, quæ in scholis inter doctorem & discipulos otiosè agitari solent, quum inquit, Hanc perfectam philosophiam semper iudicaui, quæ de maximis quæstionibus copiosè posset, ornatéque dicere, in quam exercitationem ita nos studiosè operam dedimus, vt iam etiam scholas Græcorum more habere auderemus.

Scholaris, scholare, Quod ad scholam pertinet. σχολαστικός. Hieronymus ad Damas. Nec aures Quintiliani flosculis, & scholari declamatione mulcendæ.

Scholasticus, a, um, σχολαστικὸς, Quod ad scholā pertinet. Vnde Scholastica disciplina, & scolasticos vocamus discipulos, qui discendi gratia scholas frequentant. Plin. Epistol. 34. Scholasticis porrò dominis, vt hîc est, sufficit abundè tantùm soli, vt releuare caput, reficere oculos, reptare per limitem, vnámq; semitam terere, &c. ¶ Ponitur quandoq; Scholasticus pro declamatore solùm in fictis cautis, & otiosis versato, non in veris litibus. Plin. Epist. lib. 2, Scholasticus tantùm est, quo genere hominum nihil aut simplicius, aut syncerius. aut melius: nos enim qui in foro, versq; litibus terimur, multū malitiæ, quamuis nolimus, addicimus.

Scholium, lij, σχόλιον, Interpretatio breuior, breue scriptum, excusatio, siue purgatio. Cicer. Attico, lib. 17, Velim σχόλιον aliquod elimes ad me, oportuisse te id facere.

Sciagraphia, σκιαγραφία, Prima illa & rudis picturæ delineatio, quæ & ichnographia dicitur: quum scilicet futuri operis lineamenta carbone, certa, aut rubrica ducuntur.

Sciamachia, siue Sciomachia. σκιαμαχία ὁ σκιομαχία, Pugna vmbratilis, teste Gellio, & armorum meditatio, quæ fieri solet roboris, agilitatisque exercendæ gratia.

SCIAPODES, siue Sciopodes, σκιάποδες, ὁ σκιόποδες, Populi sunt Troglodytis finitimi, (vt ex Ctesiæ sententia tradit Plinius libr. 7. cap. 2.) qui & Monoscelī à singulis cruribus sunt appellati, miræ pernicitatis ad saltum. Sciapodes inde dicti, quòd in maiore æstu humi iacentes resupini, vmbra se pedum protegant.

Sciathericum horologium, Quo horas ex vmbra Solis colligimus. ὡρολόγιον σκιαθηρικόν. Cic. 1. de Natu. deorum, Solarium appellat.

Sciatheras, æ, siue Scioth eron, σκιαθήρας, ὁ σκιόθηρον, Instrumentū gnomicum quo vmbras indagamus. Hoc architecti in metandis vrbibus vtebantur, octóque cæli regiones exactè colligetes, ventorum vim molestam vrbibus, oppositis platearum, angiportorúmque angulis frangebant, aut amoliebantur: auráque corporibus salubres platearūm directionibus admittebant. Vide Vitruuium lib. 1. cap. 6.

Sciens, Scienter, Scientia, vide SCIO.

Scilicet, Idem quod videlicet, nempe, nimirū, certè, profectò, δήπου, ἀκόλουθον, εἰκός. Cicero 6. Verr. Respondit id quod necesse erat, scilicet dicto audientem fuisse Prætoris. Idem pro Cælio, Quum scires quantum ad scelus aurum hoc quæreretur, ad necem scilicet legati. Cice. lib. 9. Epist. Quid eos interpretari putas, quum hoc faciunt? ad hostem scilicet portari. Ouid. in Episto. Canaces, Scilicet est aliquid, cum sæuis viuere ventis. id est multum profectò ad rem facit. ¶ Venustissimè autem ponitur ironicè, præsertim quum rem aliquam absurdam esse, & minimè credibilē volumus significare. Terent. in And. Meum gnatum rumor est amare. DAV. Id populus curat scilicet. Virg. 4. Aeneid. Scilicet is superis labor est.

Scilla, σκίλλα, siue vt apud Varronem legitur, Squilla. Herba est ex genere bulborum, radicem habēs cæparum modo multipliciter tunicatam. Officinæ cum Varrone squillam nominant. Arist. lib. 1. de plantis, Quædam habent vnam tantùm radicem, vt scilla: quia illa nascitur ex solo raro, proceditque inferne dilatando se. Colu. lib. 16, Sed etiam remedio dulci vino tritum serpyllum, & concisa, & in aqua macerata scilla.

Scilliticus, a, um, adiect. Quod ex scilla factum est. Plin. lib. 24. cap. 8, At cū aceto acri, magisque scillitico, &c.

Scillinus, aliud adiectiuum, Idem. Plin. lib. 23. cap. 2. Acetum scillinum inueteratum magis probatur, &c.

Scillites acetum, Dicitur in quo scillarum bulbi ad medicamentum macerati sunt. ὄξος σκιλλιτικόν. Plin. libr. 32. cap. 10, Vtrica marina trita ex aceto scillite, &c.

Scimpodion, dij, σκιμπέδιον. Grabatum, siue humilior lectulus, diurnæ quieti accommodatus. Gell. lib. 18, Offendimus eum cubantem in scimpodio Græciensi. Est autem diminutiuum à Græco σκίμπους, quod est eiusdem ferè significationis.

Scincus, σκίγκος, Genus crocodili terrestris, ab aquatico distans tū candore, & tenuitate cutis, tum squamarum situ, quas habet ad caput verdore, & tenuitate cutis, tum squamarum situ, quas habet ad caput versas. Affertur salsus ex India, & Arabia. Rostrum eius, & pedes in vino ad potū, cupiditates Veneris accendunt. Vide Plinium lib. 28. cap. 9.

Scindo, dis, di, ssum. per duplex ss, Significat findo, frango, diuido. σχίζω, κείρω. Virgilius 6. Aeneidos, Procumbunt piceæ: sonat icta securibus

ilex, Fraxineæque trabes, cuneis & fissile robur Scinditur. Ouidius 3. Trist. eleg. 10, Nec poterit rigidas scindere remus aquas. Cice. 3. Tuscul. Scindens dolore identidem intonsam comam. Virg. 12. Aeneid. Infœlix crines scindit Iuturna solutos. ¶ Scindere dolorem suum, est patefacere commemorando. Cic. ad Attic. lib. 3, Nolo commemorare, quibus rebus sim spoliatus: non solùm quia non ignoras, sed etiā ne scindā ipse dolorem meum. ¶ Penulam scindere, pro impensiùs retinere, hospitē, atque inuitare prolixius, hodie tritissimum est. Quod qui faciunt, manu, in penulam iniecta, quasi vi conantur remorari. Cicer. ad Att. lib. 13, Venit enim ad me, & quidem id temporis, vt retinendus esset: sed ego egi, vt non scinderem penulam. Et paulo pōst, Horum ego vix attigi penulam, tamen remanserunt. ¶ Scindere sententiam, est mutare, Cicero ad Atticum, libr. 13, Non licet scindere sententiam suam: sed tamen quæ tum acta sunt, non possum non probare: & tamen non curare pulchè possum, sicuti facio. Virgil. 2. Aeneid. Scinditur incertum studia in contraria vulgus. Id est Diuiditur, & in diuersas sententias, veluti partes quasdā it. ¶ Scindo, scindidi, olim in præterito habuit. Plaut. in Pseud. Nam ego cicilendrum quando in patina scindidi. ¶ Humus verbi composita sunt, Abscindo, Conscindo, Discindo, Interscindo, Prodscindo, & Rescindo: de quibus suo loco.

Scissus, ssa, um, participium. Virg. 12. Aen. -it scissa veste Latinus Coniugis attonitus fatis, vrbísque ruina. Ouid. Epist. 11, Quum super incumbens, scissa tunicáque, comáque, Pressa refouisti pectora nostra tuis.

Scissus, sus, sui, Pro ipsa scissura. Varro, Scissu materiæ fatigatus, quiescebat lectulo.

Scissilis, le. penul. corr. Quod scindi potest, vel quod scissum est. σχιστὸς. vt Scissile alumen, apud Celsum lib. 6, Inspergique vlcera debent alumine scissili.

Scissura, suræ, Ipsa scisio. Plin. libr. 11 cap. 28, Pennæ infectis omnibus sine scissura. Idem lib. 5. cap. 9, Vnde ad Ammonis oraculum duodecim dierum iter est: ad scissuram autem Nili, quod appellauimus Delta, quindecim M. P.

Scintilla, scintillæ, Propriè est quæ è silice, quum cæditur, exilire solet. σπινθὴρ. Virg. 1. Aeneid. At primùm silicis scintillam excudit Achates. Ouid. 4. Fast. Pars quoq; quum saxis pastores saxa feribant, Scintillam subitò profiluisse ferunt. ¶ Per translationem accipitur pro minima lucis alteriúsve rei portiuncula. Cicer. 4. Acad. Isti autem, quos tu probas, tantis offusis tenebris, ne scintillam quidem vllam nobis ad aspicié dum reliquerunt. Scintilla belli, pro reliquiis. Cice. ad Plancum lib. 10, In illam igitur curam incumbe, mi Plance, vt nequa scintilla teterrimi belli relinquatur.

Scintillula, y, diminutiuum. Cice. lib. 5. de Finibus, Virtutum quasi scintillulas videmus, &c.

Scintillo, as, Spledeo, mico, & veluti scintillas quasdam emitto. σπινθηρίζω. Plautus in Menæch. Vt oculi scintillant, vide. Virg. 1. Georg. Ne noctuma quidem capentes pensa puellæ Nesciuere hyemem, testa quum ardente viderent Scintillare oleum, & putres concrescere fungos. Plin. lib. 20. cap. 1, Hoc enim veri experimentum est, si admotum prius quàm extinguat, scintillare sursum ac deorsùm cogat.

Scintillatio, onis, Actus scintillandi. σπινθηρισμός. Plin. lib. 20. cap. 9, Prodesse tradit capitis doloribus, oculorum caligini, scintillationibúsque.

Scio, scis, scii, scitum: futuro, sciam & scibo. εἰδέναι, γινώσκειν, ἐπίστασθαι. Terent. in Adelph. Hinc scibo iam vbi siet. Et proprie scire, est rem per causam cognoscere. Plaut. Epid. -quia ego hanc quæ tiet. Neque scio, neque noui. Cicer. 1. de Orat. Nihil certum sciri, nihil planè recognosci & percipi posse. Liu. 5. belli Pun. iam tumultus erat, clamórque, qualis esse in capta vrbe solet: sed quid rei esset, nemo satis pro certo scire. Scire linguas, hoc est nosse, siue callere. Plaut. Pœn. Et his omnes linguas scit: sed dissimulat sciens se scire. Scire fidibus. Terent. Eunuc. Is vbi hanc formā videt honestā virginem, Et fidibus scire, pretium sperans ilico producit. Scire Latinè, vel Græcè. Cic. de Clar. Orat. Non enim tam præclarū est scire Latinè, quàm turpe nescire. Idem 2. de Finib. Quum Græcè, vt videor, luculenter sciam, ¶ Sciri passiuum. Cic. 5. Verr. Id adeò sciri facillimè potest ex literis publicis. Idem 2. de Orat. Ars enim earum rerum est quæ sciuntur: oratoris autem omnis actio opinionibus, non scientia cōtinetur. ¶ Huius composita sunt, Ascio, Absćio, Conscio. Descio, Nescio, Præscio, & Rescio: à quibus Ascisco, Conscisco, Descisco, & Rescisco, de quibus suo loco.

Sciens, scientis, participium à scio: siue nomen ex participio: aliquando idē est quod non nescius. εἰδώς. Terent. And. Id ego iam nunc tibi renuntio here futurum, vt sis sciens. ¶ Aliquando idem quod prudēs, & data opera. Terent. Heaut. Sciens non faciam, Cicero 7. Verr. Nam mihi videor de omnibus iam rebus eius gestis dixisse, quæ quidem ad belli fugitiuorum pertinerent suspicionem: certè nihil sciēs prætermisi. Idem pro Sylla, Nullum à me sciente facinus occultatur. ¶ Sciens cum genitiuo, pro gnarus, siue peritus. Gellius. lib. 18. cap. 5, Lucilius adeò vir adprimè linguæ Latinæ sciens equum equitare dicit. Horat. 3. Carm. Ode 9, Me nunc Tresla Chloë regit Dulcis docta modos, & citharæ scēs. ¶ Scientior, cōparatiuus. Cic. pro Lege Manilia, Quis igitur hoc homine scientior vnquam aut fuit, aut esse debuit? ¶ Scientissimus, superlatiuus. Cicer. 1. de Inuent. Nam nauis optimè cursum conficit, ea quæ scientissimo gubernatore vtitur.

Scienter, aduerbium, Id est prudenter, & data opera. Plin. in Panegy. Explanauitque verba, quibus caput suum, domum suam, si scienter fefellisset, deorum iræ confecrarent. ¶ Aliquando scitè, perìtè, Cicero in Bruto, Quàm omnino multa de iure ciuili, quæ quidem peritè & scienter, tum ita breuiter & pressè, & satis ornatè, & pereleganter diceret. ¶ Scientius, Scientissimè. Cicer. in Orat. Nam neminem in eo genere scientius versatum Isocrate confitendum est. Idem lib. 1. de Diuinat. Hetruria autem cælo tacta, scientissimè animaduertit, eadémque interpretatur,

quid,quibúsque ostendatur monstris atque portentis.

Scientia,æ. Certa rei alicuius per causam cognitio. ἐπιστήμη. Philosophi definiunt esse habitum , vna vel pluribus demonstrationibus acquisitum, quo certò scimus rem aliter se non posse habere. Cic. 1. de Natu. deorũ, Vt magno argumento esse debeat, causam , id est principium philosophiæ esse scientiam. Idem de Officiis, Modestia est scientia opportunitatis idoneorum ad agendum temporum. Ibidem, Prudentia est rerum expetendarum,fugiendarúmque scientia. Idem 2. de Natu. deorum, Futurorum malorũ ignoratio vtilior est quam scientia. Idem 3. de Orat. Omnes enim trahimur , & ducimur ad cognitionis & scientiæ cupiditatem. ¶ Dicimus autem consequi scientiam , dare scientiam , habere scientiam, profiteri scientiam , tenere scientiam alicuius rei : quæ loctiones viris doctis familiares sunt. ¶ Contrarium est Inscientia. ἀσυνεπιστημοσύνη. Colum. lib. 3, Quemuntúrque non respondere sibi vineta, quæ vel per auaritiam, vel inscientiam, vel negligentiam perdiderunt. Hæc etiam inscitia dicitur, vt apud eundem , Nam plurimos per hanc inscitiam vastare vineta comperi.

Scitus,a,um, Venustus,elegans,argutus,ornatus. σοφὸς,χαρίεις. Terentius in Eunu. Scitum hercle hominem, hic prorsus ex stultis insanos facit. Cicero in Lælio, Scitum est illud Catonis, Multò melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos qui dulces videantur. ¶ Interdum accipitur pro formoso. ὡραῖος. Terent. in And. Scitus puer natus est Pãphilo. Plautus in Amphy. Hæc nox scita est exercendo scorto , conducto malè. Huic contrarium est Insitus, penultima producta: de quo suprà suo loco.

Scitum,pro iussu, vide paulo pòst.

Scitè,aduerbium, Doctè, pulchrè, bene. ἀστειότερον. Cic. ad Brutum, libr. 11. Satis scitè,& commodè tempus ad te cœpit adeundi. Gellius libro 1. cap. 1. Scitè,subtilitérq; ratiocinatum Pythagoram philosophum dicit. Huius contrarium est Inscitè,id est indoctè,imperitè, inelegantèr. Col. lib. 4. Nam id plurimum refert inscitè non facere.

Scitulus,diminutiuum. Plautus in Rud. Atque ambas forma scitula atque ætatula.

Scisco,is,Intelligo,vel operam do vt sciam. μανθάνω. Plautus in Amphy. Ocyus accurro,vt scisçam quid velit. ¶ Aliquando etiam ponitur pro statuere,decernere,sancire,edicere. χειροτονῶ,χρῶ. Idem in Cure. Rogationes plurimas propter vos populus scíuit , quas vos rogatas rumpistis. Cic. pro Flacco, Quæ scisceret plebs , aut quæ populus ruberet summota concione, distributis partibus. Idem 3. Offic. Durius etiam Atheniẽses qui sciuerunt vt Aeginetis qui classe valebant, pollices præciderentur. Idem pro Planco, Plancus primus legem sciuit de publicanis.

Scitor,aris,deponens, Interrogo,seu inuestigo quæ occulta magis,ac secretiora sunt. περιεργάζομαι,ἱστορέω. Virg. lib. 2. Aeneid. Suspensi Eurypylum scitatum oracula Phœbi Mittimus. Ouid. libr. 10. Metam. –ac Cinyras, quem copia digna procorum Quid faciat , dubitare facit,scitatur ab ipsa Nominibus dictis,cuius velit esse mariti. Cicc. de Orat. Scientiabam non te id scitari,qualem,&c.

Scisciror,aris,deponens, Idem quod scitor,siue inquiro. πυνθάνομαι. Plaut. Amph. Ibo adeursum,vt si quid habent scisciter. Cicero 1. de Natu. deor. Epicuri ex Velleio scisciebar sententiam, Plaut. Capt. Secede huc: nam sunt quæ ex te solo scisciari volo. ¶ Legitur & Scisçito,in eadem significatione. Idem in Merc. Imò mane , paucula etiam prius scisciture volo.

Scitamenta , mentorum , Sunt edulia, ex eo dicta , quòd sciti saporis sint: hoc est egregij & præcellentis. ἡδύσματα. Macrobius libro vltimo Saturnaliorũ. Apud popinatores pleraque scitamentorum cernimus. proposita ampliora specie,quã corpore. id est iucundiora pulmenta. ¶ Gellius libro 18. capit. 8. per translationem posuit pro exornationibus orationis, quæ in collocandis verbis (si immodicè vsurpentur) non earent reprehensione. κακοζηλίαν. Cæteráque , inquit , huiusmodi scitamenta, id est scitè, & argutulè, vt ipsis videntur, excogitata orationis ornamenta.

Scitum,ti,substantiuum. Significat decretum,siue iussum. ψήφισμα. Liuius libr. 1, Cætera quoque omnia publica,priuatáque sacra Pontificis scitis subiecit. Hinc plebiscitum,plebis statutum. Autor ad Herennium lib. 1, In rem confertur,vt si quis ex testamento,quod facere iussus est,ex plebiscito vetetur.

Sciolus,pen. corr. Id est semidoctus,literis leniter tinctus : qui quũ in Musarum ædem vix à limine inspexit,nihil tamen non audet,falsáque eruditionis opinione intumescit.

Sciomantia, σκιομαντεία, Diuinatio quæ fit per vmbram.

SCIONA, Plinio lib 4. cap. 10, Oppidum Macedoniæ in sinu Thermaico.

SCIOPODES, pen. cor. σκιάποδες, Monstrosum hominum genus,non procul à Troglodytis : singulis cruribus , miræ pernicitatis ad saltum : sic dicti,quòd in maiore æstu humi iacentes σκιὰ ποδίων, hoc est vmbra pedis se protegant. Augustl. libr. 16. Ciuit. Ferunt esse gentem vbi singula crura in pedibus habent,nec poplitem flectunt,& sunt mirabilis celeritatis,quos Sciopodas vocant,quòd per æstum in terra iacentes resupini vmbra se pedum protegant.

Scipio,onis,Propriè dicitur baculus ille,cui senes innitentes,gradum stabiliunt σκῆπτρον. Liu. 6. ab Vrbe , Scipione eburneo in caput incusso, iram mouisse. ¶ Scipio in vineis , quo ipsa vua veluti baculo sustinetur : scapum Varro, nostri caudam appellant , alij pedem vuæ. Colum. lib. 12. cap. 39, Vbi satis erunt corrugata acina, demittito, & sine scipionibus in dolium conjicito, pedibúsque bene calcato.

SCIPIONVM familia Romæ in primis illustris , à Publio Cornelio cognomen traxit , qui quòd patrem luminibus orbum vice scipionis regeret, primus id cognominis est sortitus , & deinceps ad posteros transmisit. ¶ Huius filius fuit P. Cornelius Scipio, quocum Imperatore Annibal primùm in Italia ad Trebiam fluuium signa cõtulit : quo in prælio quum ab hostibus circumuentus esset, & grauí vulnere saucius , filij virtute periculo est ereptus. Hic postea in Hispaniam missus, quum incautius ictis perículis offerret , rebus iam mitibus præclarissimè gestis vna cum fratre in acie occubuit. ¶ P. Cornelius Scipio, qui postea Africanus maior dictus est, superioris filius fuit, qui ab ipsa ætatim puertia quiddam humano fatigio maius præ se tulit. Quo factum est vt à plerisque diuino semine creditus sit esse procreatus. Hic adhuc prætextatus patrem saucium, & ab hostibus ad Trebiam circumuentum periculo liberauit , vt nam dictum est. Post Cannensem autem cladem, quum plerique de relinquenda vrbe cogitarent , stricto gladio omnes adegit vt iurarent se patriæ defensionem nõ deserturos. Missus deinde in Africam, tantum terroris Carthaginẽsibus incussit , vt Annibalem ex Italia ad patriæ defensionem reuocarent : cum quo apud Zamam congressus Scipio, ingenti eum clade superauit. Qua clade fractos Pœnos , paucémque peteretes. Romano populo tributarios fecit. Cum L. deinde fratre, qui postea dictus est Asiaticus, aduersus Antiochum profectus legatus, cura, prudentia, reique militaris industria effecit vt speciosissimum ille ex Asia triumphum deportaret, Antiocho regionibus omnibus, quæ cis Taurum erant, mulctato. Proiecta deinde ætate, sponte æmulorum inuidiæ cedens, Linternum se contulit : vbi & sepultus creditur. ¶ Scipio , Suarío cognommatus : à similitudine suarij cuiusdam negotiatoris, plebi Romanæ in Tribunatu charissimus fuit , dignúsque prorsus Scipionũ familia : verùm adeò pauper, vt funeri impensa deesset. Quapropter populus asses contulit, ac funus elocauit : & quacunque ferebatur, flores è prospectu omni sparsit. Hæc Plinius libr. 21. cap. 3. ¶ Scipio Aemylianus, qui & Africanus minor , ab Africani maioris filio adoptatus (filius enim erat Pauli Aemilij) Numantiam euertit, in qua expeditione militem corruptum in disciplinam pristinam eiectis scortis restituit. Munera regum, quæ clàm ab Imperatore recipi mos erat , pro tribunali accepit , in tabulásque publicas nemine populi Romani referri iussit, ea fortibus viris pro meritis postea distributurus. Oppidanis pabulatum egressis pepercit , quòd citius frugibus consumptis in deditionem venturi essent. Capto oppido , Numantini sese per vias inuicem trucidauêre. Factus deinde Consul ante legitimam ætatem , ac Carthaginem missus, eam penitus sustulit : idque ex sententia Catonis , qui in Senatu præinaturas ac recentes ostentans ficus, ait, Eæ Patres Conscripti, proximo retro triduo Carthagine decerptæ sunt , tam prope domũ hostem habemus. ¶ Scipio Nasica Scipionis, qui vnà cum fratre in Hispania cecidit filius, à Senatu vir optimus iudicatus, omnimque dignissimus habitus, qui Matrem deũm tunc primùm aduectam hospitio exciperet. Hic quum aduersus auspicia Consulem se à Graccho nominatum comperisset , magistratu se abdicauit. Censor statuas quas sibi Consul quisq; in foro per ambitionem posuerat, sustulit. Consul Delminium, Dalmatiæ vrbem expugnauit, Imperatoris nomẽ à militibus, & à Senatu oblatum triumphum recusauit. Eloquentia primus , iuris consultissimus, ingenio sapientissimus fuit : vnde vulgò Corculum dictus. ¶ Scipio , Africani maioris filius , ponitur inter eos apud Valerium , qui à parentibus claris degenerauerunt : inter eruditos tamen à Cicerone in Bruto his verbis describitur , Scipio Africanus , filium habuit illum qui minorem Scipionem à Paulo adoptauit : qui si corpore valuisset , in primis esset habitus dissertus. Indicant tum oratiunculæ, tum historia quædam Græca scripta de Cassina. Hæc ille. Plutarchus in Africano , nihil sanè de eo se compertum habere dicit , nisi eum Præturam gessisse,& in ea consequẽda, à Circeio patris scriba aditum fuisse.

Scipio, Pompeij Magni socer, post bellum Pharsalicum inter Pompeianos bellum refouentes in Africam se recepit cum reliquis exercitus & Catone, Iuba etiam rege adscito. Qui primò fœliciter aduersus Cæsarianos quum pugnasset, victus tandem cum exercitu , occubuit. Quo tempore Scipionem quendam cognomento Salutionem, è Corneliorum familia, alioquin virum despectissimum, perinde ac exercitus ducem Cæsar præposuit : quòd cognoscereet aduersarios vetusto quodam confidere vaticinio , semper in Africa vincere, fatale Scipionum generi esse. Plutarchus in Cæsare.

Scipiadæ, Patronymicum pro Scipionibus. Virg. lib. 1. Georg. Scipiadas duros bello, &c. Idem 6. Aen. –duo fulmina belli Scipiadas.

SCIRON, σκίρων, Latro fuit insignis, qui proximos Megaris scopulos infidens, in viatores prætereuntes nullo non crudelitatis genere fœuiebat. Hunc tandem Theseus dicitur occidisse , & ossa eius in mare sparsisse, quæ Poetæ fabulantur in saxa quædam coaluisse, quæ à nomine eius Scironia dicuntur. Sunt autẽ in Attica regione simul cũ oppido eiusdem nominis non longè à Megaris iuxta mare ita sita, vt transitum non relinquant. Hinc Athenienses ventum procellosum ab his locis flantem, Scironem appellant, quoniam spirat à saxis quæ Sciron latro incolut. Hic paulò ab Argeste deflexus esse dicitur, qui & Olympius vocatur. & à nõnullis Hellespontius. Seneca libr. 3. Natural. Quæst. Atabulus Apuliam infestat. Calabriam Iapix. Athenas Sciron, Galliam Circius.

Scironia saxa, σκιρωνίδια πέτρα, In Attica sunt post Crommionem , ad eã viam quæ ab Isthmo Megara ducit. de quibus vide plura in dictione præcedenti.

Scirpi, Iunci fragiles, palustréque sunt, non in fruticum vepriúmve, non in caulium , siue herbarum genere numerati. βόλβαι. Ex his teguntur domus, & tegetes fiũt, quibus velificant in Pado nautici, & in mari Africo piscatores. Donatus , Scirpus sine nodo. est læuis iunci species, palustris res. Hinc factum est prouerbium, Nodum in Scirpo quæris, de his qui in rebus claris atque apertis scrupulum quærunt. Hoc adagium refertur apud Plautum in Menæch. & verbis iisdem apud Terentium in Andria. Hieronymus ad Pamph. Qui inimicus est , etiam in scirpo nodum quærit. ¶ Quidam etiam scirpos accipi putarunt pro nodosis & implicatis ænigmatibus : citantes locum Gellij libro 11, vbi sic legunt. Quæ

Quæ Græci αἰνίγματα, Latini scirpos appellauerunt : tales etiam Græcis itidem γρίφοι vocitantur. Quo tamen in loco scrupos legendum est, non scirpos.

Scirpeus,a,um. Quod ex scirpis confectum est : vt Scirpea ratis. Plautus in Asin. Quasi pueris qui nare discunt, scirpea inducitur ratis. Scirpea simulachra. Ouid. 5. Fastor.

Scirpea,æ, Cratis ex scirpis contexta, quæ plaustro imponitur, vt commodius stercora in agros vehantur. φορμός. Ouidius 6. Fast. In plaustro scirpea lata fuit. Cato cap. 10, Crates stercorarias quatuor, scirpeas stercorarias tres.

Scirpiculæ, Falces quibus in scirpandis , hoc est in præcidendis vineis vtimur, ad amputanda superflua ligamentorum. Varro lib. 1. cap. 22, Falces dicuntur vineaticæ opus esse sex, scirpiculæ quinque. Hæ etiam dicũtur scirpariæ falces.

Scirpiculum, li, Canistrum, vel quod de scirpis, seu lento vimine confectum est vel quod verius videtur, à scirpando, hoc est à ligando, siue vinciendo. Colum. Rei rust. lib. 10, –cano iam vimine textum Scirpiculum ferrugineis cumulate hyacinthis.

Scirrhus, rhi, σκίρρος, Tumor induratus, quum nullo aut modico dolore, originem trahens ab atra bile, aut à pituita. Vide Galenum libr. 14. Methodi.

Scisciror, Scisco, Scitum, vide SCIO.

Scissile, Scissio, Scissura, Scissus, vide SCINDO.

Sciurus, σκίουρος, Animal quod caudam pro tecto , atque vmbra, quum est sub dio, habet. ἀπὸ τῆς σκιᾶς, ἧς ἡ οὐρὰ, id est ab vmbra caudæ, Vide Plinium. lib. 8. cap. 38.

Scloppus, pi, Sonus est qui ex inflatione buccarum erumpit. Persius saty. 5, Nec scloppo tumidas intendis rumpere buccas.

Scnipes, qui & ipes, σκνίπης, ἶπες, Vermiculi sunt culicibus similes , vitium oculos erodentes : quos rustici ampelitide terra enecabant. Vide Galenum lib. 9. Simpl.

Scobs, scobis, fœminini generis secundum Priscianum , vel hic scobs, secundum Phocam quod ab aliqua materia minutissimum decidit. dum vel per serram secatur, vel terebrã perforatur , vel lima politur. ῥῖνημα, πρίσμα. Horat. 2. Sermo. saty. 4, Vilibus in Scopis, in mappis, in scobe quantus Constitit sumptus? neglectis, flagitium ingens. Tẽ' lapides varios lutulenta radere palma, &c. Plin. lib. 34, Alij elimatam scobem in fictili cado coquunt, in caminis, donec percoquatur figlinũ. Iuuen. Sat. 14, –& tamen vno

Semodio scobis hæc emendar seruulus vnus.

Scobina,æ. penul. cor. Limatura, quæ etiam scobs dicitur. ῥῖνημα. Plin. libr. 1. cap. 37, Nouissima asperitas, vt scobina ferri. ¶ Vnde Descobinatus, id est defectus, saucius , abrasus. Varro Meleagro , vt citeste Nonio, id est defectus, saucius , abrasus. Varro Meleagro , vt citeste Nonio, id est defectus, saucius , abrasus. Varro Meleagro , vt citeste Nonio, Sin autem delectationis causa venamini , quanto satiat idem Nonius , Sin autem delectationis causa venamini , quanto satiat idem Nonius , Sin autem delectationis causa venamini , quanto satiatiu est saluis cruribus in circo expectare , quam his descobinatis in sylua curare?

SCODRA, Ptolemæo, lib. 2. cap. 17, Vrbs Liburniæ, hodie *Scutarum* vocãt, sub Venetorum dominio.

Scolecia, Aerugo. A vermiculorũ specie nomen accepit. ἰὸς σκωληκοειδὴς. Fit ex Cyprio ære, trito alumine & sale, aut nitro pari pondere, cũ aceto albo quamacerrimo, trito (inquam) donec viride fiat , contrahátque se in vermiculorum speciem. Vide Plin. lib. 34. cap. 12.

Scolecium, σκωλήκιον, Genus est cocci, in Attica & Asia nascentis, quod celerrimè in vermiculum commutatur : vnde nomen habet. Vide Plin. lib. 24. cap. 4.

Scolopax, σκολόπαξ, Auis est rostro oblongo, quam nonnulli gallinagi-nem appellant. Vne beccasse.

Scolopendra, σκολοπένδρα, Animal è vermibus terræ , pilosum , multis pedibus : vnde & millepedam, centipedam, & multipedam vocant. Diuersa tamen est ab ea multipedæ specie , quam Græci vocant oniscon. arcuatim serpentem, tactúque sese contrahentem. Vide Plinium libro 29. capite vltimo. ¶ Est & piscis eiusdem nominis, à terrestris animaliculi similitudine dictus , de quo Plinius libro 9. capite 43 , Scolopendræ , inquit, terrestribus similes, quas centipedas vocant , hamo deuoratæ omnia interanea euomunt , donec hamum egerant : deinde rerorbent.

Scolopendrion, σκολοπένδριον, Herba est quam alio nomine asplenum vocant, sine caule , sine flore, sine semine, pediculo nigro. Folia filiculæ

Universidad de Deusto Biblioteca

Scorpæna, Genus piscis apud Plinium lib.32.cap.vltimo. Meminit eius & Ambrosius. Scorpæna, inquiens, quoque castitatem immaculati connubij generi suo seruat, non præcurit, sed rubicat.

Scorpites, σκορπίτης, Gemma est scorpionis colore. Plin.lib.37.cap.11.

Scorpius, pij, & Scorpio, onis, σκορπίος, Animal venenosum, cauda ferens, de cuius natura vide Plinium lib.11. cap.25. ¶ Scorpius etiam, siue Scorpio, cæleste signum. Columella, Sol ingreditur Scorpium x i i i. Calen. Nouembris. ¶ Item militare instrumentum, ita dictum, quòd parui, ac subtilibus spiculis inferat mortem, siue quòd scorpionis similitudinem habeat, quam arcus hinc atque hinc chelarum similitudine præ se ferant spiculum caudæ. Vulgus *Arcuballistam* appellat. ¶ Quidam etiã accipiunt scorpium pro genere tormenti, vt fuerint qui rubi aculeati, vel flagellum virgarum, vt scutica habens in summitate glandes plumbeas. Quo quidem tormenti genere sæpe legimus martyres afflictos fuisse. Plin.lib.7.cap.56. Et in tormentis scorpionem Cretas inuenisse ferunt. ¶ Præterea scorpius herba est, semen habens ad similitudinem scorpionis, quæ valet aduersus animal sui nominis: de qua Plinius libr.22. cap. 15. ¶ Est & Scorpius piscis, apud eundem Plinium lib.32. cap.11.

Scorpiuros, σκορπίουρος, Herba, quæ & scorpius dicitur, semen habens simile corpionis caudæ, vnde & nomen habet. Plin.lib.22.cap.21.

Scortum, ti, Id est meretrix: inde dicta, teste Festo, quòd tanquam pellicula subigatur. πόρνη. Omnia nanque pellibus facta, antiqui scortea appellabant. Cicero pro Milone, Clodius semper scorta, semper exoletos, semper lupas ducebat. Idem de Aruspicum respon. Quis vnquam nepos tam liberè est cum scortis, quam hic cum sororibus volutatus? Dicitur aliquando & de maribus, præposteræ virorum libidini obsequentibus. Cicero pro Sestio, Nec mihi res erat cum Saturnino, sed cum scurrarum locupletum scorto, cũ sororis adultero, &c. Quo in loco Clodium intelligit.

Scortillum, diminutiuum. Catulus, Scortillum mihi quum repentè visum est Non sanè illepidum, nec inuenustum.

Scorteus, a, um, Coriaceus, pelliceus. σκύτινος, Ouid.1. Fast. Scortea non illi fas est inferre sacello. Scorteis tumi, σκύτινα κημάτια, qui fiebant ex corio. Donatus quoque in Comment. Virgilij, pecuniam autumat ex corio bubulo priscis temporibus fuisse, & inde dictam pecuniam, quòd ex pecore fieret.

Scortor, aris, Meretricor. πορνεύω. Terent. in Heaut. Scortari crebrò nolunt, Idem Adelphis, Non est flagitium (mihi crede) adolescentulum scortari.

Scortator, oris. verbale, Meretricum sectator. Cicc.2. in Catil. O bellum magnopere pertimescendum, quum hanc sit habituris Catilina scortatorum cohortem prætoriam.

SCOTI, Britanniæ insulæ populi, ab Anglis ad Ortum Tueda, ad Occasum Solueo flumine dirempti: mediterranea mons Cheuiota discriminat. Horum olim tanta fuit feritas, vt humanis carnibus vescerentur: quod & ipsum testatur Hieronymus lib.2. contra Iouinianum. Quid (inquit) loquor de cæteris nationibus, quum ipse adolescentulus in Gallia viderim Scotos, gentem Britannicam, humanis vesci carnibus? Et quum per syluas porcorum greges, & armentorum, pecudúmque reperiant, pastorum nates, & fœminarum papillas solere abscindere, & has solas ciborũ delicias arbitrari?

SCOTINA, σκότινα, Locus est apud Lacedæmonios, densis quercubus vm brosus, in quo Iupiter colebatur, cognomẽto Scotinas: vt est autor Pausanias. lib.10.

Scotoma, σκότωμα, Vertigo capitis; quum omnia quæ foris oculis occurrunt, in gyrum circumagi videntur: quam & visus obtenebratio, nonnunquam & casus solet comitari. Dictum scotoma, quasi obscuratio. Σκότος enim Græcis tenebras significat: vnde σκοτόω, obtenebro, obscuro. A cuius præterito passiuo deducitur verbale σκότωμα. Latini hoc mali genus vertiginem appellant.

SCOTVSSA, σκότουσα, Odpidum est in confinio Macedoniæ, ad Nessum amnem, locum habens, quem λυκὸς λιφαλὲς, hoc est canis capita appellant, in quo Romani & Aetoli T. Quintio duce, Philippum Demetrij filium, Macedoniæ regem ingenti prælio superarunt. Autor Strabo libro 9.

Screo, eas, Cum conatu quodam de pectore sputum eiicio. κνμαίνομαι. Plin.lib.23.cap.1, Eadem in fumento, hominéque phlegma, aut sanguinem qui screatur, talo circumligata sanat.

Screator, oris, Qui screat. Plaut. in Milit. Screator sum itidem minimè succidus.

Screabile, Quid screari potest. κνμαλὸν, Vnde compositum Excreabilis. Plin.lib.20, Pulmonum vitia excreabilia facit.

Screatus, atus, Ipsa screatio, κνμαῖσις. Terent. in Heaut. Gemitus, screatus, tussis.

Scriba, vide SCRIBO.

Scriblita, pen.prod Genus cibi appellatũ, quòd in circuitu ad restis modum torqueretur. Hoc solum differens à placenta, quòd sine melle coquebatur, & feruentissima edi solebat. Mart. libr.3. Circunlata diu mensis scriblita secundis Vrebat nimio sæua calore manus. Plaurus in pœn. Dum ludi fiunt, in popinam pedisequi irruptionem facite: nunc dum occasio est, nunc dum scriblitæ æstuant, occurrite.

Scribo, is, psi, ptum. Eorum propriè est, qui operis aliquid componunt. συνγράφω, λογογραφέω. Cic. Cornificio. Sed proximè scripsi de optimo genere dicendi, in quo, &c. Idem Lentulo libro 1. Scripsi etiam versibus tres libros de temporibus meis. Plinius libro 12. cap 14. Iuba rex iis voluminibus quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium. Horat.2. Epistol.2. Præter cætera Romæ mẽe poemata cẽses Scribere posse, inter tot curas, tótque labores? ¶ Interdum tamen scribere accipitur pro manu propria literas fingere. γράφειν. Plautus in Pseud. Quasi in libro quum scribuntur literæ calamo. Aduertendum tamen apud bonos autores non reperiri, Scripsi propria manu: sed, mea, aut tua, aut sua manu. Cicero Attico, Neque semper mea manu literas expectabis. Sic alibi persæpe. ¶ Quandoque pingere. Plinius de Nicomacho pictore, Scripsit & Apollinem, & Dianam, Deumq; martem in leone sedentem. Vnde & picturas legere dicimus. Virgil.6. Aeneid. -quin protinus omnia Perlegerent oculis. ¶ Scribere notis, est celeriter excipere, & dictionibus decurtatis aliquid scribere, quemadmodum olim faciebant notarij, quibus etiam nomen à notis huiusmodi remansit. Quintil.lib.11. cap.2, Habeamus sanè, vt qui notis scribunt, certas imagines omnium, &c. ¶ Scribere leges, quod & condere, & dicere, & facere dicitur. Cicer. pro Roscio Amerì. Eius porrò ciuitatis sapientissimum Solone dicunt fuisse eum, qui leges quibus hodie quoque vtuntur, scripserit. ¶ Scribere hæredem, est instituere, facere. Martialis libro 10, Hæredem scripsit me Numa, conualunt.

Scriptum, pti. Idem quod scriptura, hoc est idipsum quod literis mandatũ est. σύγγραμμα, Lib.1. ad Herennium, Ex scripto sententiæ controuersia nascitur hoc modo. Quum videbitur scriptoris voluntas eum scripto ipso dissentire. Cicc. Luccio, Ardeo cupiditate incredibili, neque vt ego arbitror, reprehendenda. nomen vt nostrum scriptis illustretur, & celebretur tuis. ¶ Scriptum facere, est scribendo victum quærere. Gellius lib.6.cap.9, Cn. Plautus patre libertino natus scriptum faciebat.

Scriptus, ptus, ptui, Idem quod scriptum, siue scriptura. γραφή. Gell. lib.6. cap.9. Dicitur tabulas posuisse, scriptu sese abdicasse. De Cn. Flauio.

Scriptito, as, frequentatiuum est à verbo minus vsitato scripto, as, quod & ipsum frequentatiuum est à verbo scribo. Cicc. Attico, lib.7, Et hæc, & si quid aliud, ad me scribas velim, vel potius scriptites.

Scriptio, onis, Actus quidpiam literis mandandi, siue idipsum opus quod conscribitur. συγγραφὴ. Cicer.5. Tusc. A quo non modo impulsi sumus ad philosophicas scriptiones, verumetiã lacessiti. Idem dolabellæ, Oratiunculam pro Deiotaro quam requirebas, habebam mecum, quod nõ putaram. Itaque eam tibi misi, quam velim sic legas vt rem tenuem & inopem, nec scriptione magnopere dignam. id est non magnopere digna quæ literis mandetur. ¶ Ponitur etiam pro quacunque scriptura, aut ipso scribendi actu. Cicer. ad Atticum, lib.10. Crebro refricat lippitudo, non ylla quidem prodigiosa, sed tamen quæ impediat scriptionem meam. Varro, Auarus fœnerator, spe lucri rem scriptione duplicarat.

Scriba, æ. Cuius munus est literas, vel acta, aliúdve quiduis, Principis, vel ciuitatis, vel etiam magistratus cuiuspiam nomine, seu mandanto scribere. γραμματεύς. Liu. lib.2. de Cneo Mutio loquens, Ibi quum militibus stipendium fortè daretur, & scriba cum rege sedens pari ferè ornatu multa ageret. Et paulo post, Scribam pro Rege obtruncat. Cicero Rufino, Ad ea quæ scripsisti, commodius equidem possem de singulis ad te rebus scribere, si Marcus Tullius scriba meus adesset.

Scriptor, oris, Operis alicuius autor, qui quippiam literis mandat. συγγραφεύς. Horat. in Arte. Scriptor honoratum si forte reponis Achillem. Liu. 1. Etsi in tanta scriptorum turba mea fama in obscuro est. Donatus in prologo Terentij, Indifferẽter, inquit, omnis qui aliquid scripsisset, scriptor à veteribus dicebatur. ¶ Scriptor legum, legum lator. νομοθέτης. Cicero ad Brutum. Neque solùm vt Solonis dictum vsurpem, qui & sapiens vnus fuit ex septem, & legum scriptor solus ex septem.

Scriptorius, a, um, Quod aptum est vt ex eo scribatur, seu quod ad scriptorem pertinet. γραφικὸς. vt Atramentum scriptorium, μέλαν γραφικὸν, apud Cellum lib.6.cap.4. Id autem quod subinde raditur, illini atramentum scriptorium conuenienda sunt, isque ori fistulæ aptandus, inspirandúmque vt ea medicamenta intus compellantur.

Scriptura, æ, Idem quod scriptio, stylus, vel ipse actus aliquid literis mandandi. γραφή. Autor ad Herennium, libr.3. Non sum nescius quantum fusceperim negotij, qui motus corporis exprimere verbis, & imitari scriptura conatus sim voces. Scriptura, inquit, id est scribendo, vel (vt Cicero loquitur) scriptione, lib.4, Reliquum scripturæ consumetur in exẽplis. id est reliquum eius quod scribendum est. ¶ Aliquado capitur pro stylo quo quis vtitur in scribendo. Cicero Trebatio, lib.15, Quum verò ea quæ scriptura perfecutus es, sine summo amore cogitare non potueris. Cecinna Ciceroni, Genus autem hoc scripturæ non modò liberum, sed incitatum, atque latum esse quis ignorat? ¶ Scriptura ponitur aliquando pro vectigali quod percipitur è portoriis, seu pascuis: vel ipsa ratio eorum qui præsunt huiusmodi vectigalibus: & ij, qui portus, aut portoria curabant, vectigalia describentes, aut colligentes, Magistri scripturæ, & portus dicebantur. Scriptura huiusmodi hodie est eorum in ancipium qui glandiarios, & pascuos saltus redimunt. Plaut. in Truc. Nam aduersum legem à me ob meam scripturam pecudem accipi. Fieríque. A. idem quod tu facis, faciunt rem malè gerentes: vbi non Est scriptura, vnde dent, incusant publicanos. ¶ Scripturæ magister, Qui vectigalia describebat in portu, eorúmque rationes conficiebat. διαγραφεύς. Cicero ad Attic. Magister scripturæ, & portus, quidam Lucius Carpinatius.

Scripturarij, Olim dicebantur, teste Nonio, qui postea tabularij dicti sunt, quod scripturis & commentariis omnes aut ciuitatum, aut prouinciarũ res complecterẽtur. Διαγραφεῖς. Lucil. lib.26, Publicarum rerum assueſiam, vt scripturarius. Scripturarius ager, teste Festo, is dicitur qui publicus est, in quo vt pecora pascantur, necesse est vt certum æs pastor pendat publicano.

SCRIBONIVS Aphrodiseus, Orbili seruus atque discipulus, mox à Scribonia Libonis filia, quæ prius Augusti vxor fuerat, redemptus & manumissus. Huius meminit Tranquillus.

Scrinium, A secernendo, arca dicitur qua seruantur pretiosa ac secreta. κιβώτιον. Plinius lib.13. cap.1. Alexander cepit scrinium vnguentorum. Horat.2. Epist.1, Et prius orto Sole vigil calamum, & chartas, & scrinia posco. Idem 1. Serm. Saty. 1, Iam satis est, ne me Crispini scrinia Lippi Compilasse putes, verbum non amplius addam. Huius diminutiuum est Scrimiolum.

Scriniarius, Scriniorum custos, id est rerum secretarum. χαρτοφύλαξ.

Scrobs, scrobis, ὄρυγμα, genetiuus tam masculi quàm fœminis, secundum Priscianum. Seruius tamen ait magis masculinum esse, quam fœmininum, & citat Plautum qui dixit, Sexagenos scrobes. Quod verò Lucanus ait, Exigua posuit scrobe: id vult esse contra artem. Sunt autem Scrobes, fossiones, vt putei, vel fouea: intra terram manu factæ, ad vineas, vel arbores consitendas, vel ad metalla, & quæcunque alia fodienda. Colu. lib. 4.cap.1, Contenti bipedanea scrobe. Idem, Ante annum quàm poma disponere voles, scrobes fodito.

Scrobiculus, diminutiuum. Plin. lib.21.capi.5, Atque ita in scrobiculis seruntur, heminis fecis circunfusis. Colum. lib.15. Et id quod à matre absissum receſsit, confestim à latere circunfoditur, & scrobiculo facto ad imum solum præciditur.

Scrofa, æ, Sus fœmina, quæ fœtus causa alitur. ὗς. Varro, Propterea matrem scrofam sua quæque hara suos alat oportet, quæ alios aspernatur. Plautus Capt. Eorum si cuiusquam scrofam in publico conspexero, Ex ipsis dominis meis pugnis exculcabo furfures. Colum. lib.7.cap.9. Scrofæ probantur longissimi ſtatus, & vt sint reliquis membris similes descriptis verribus.

Scrofipascus, Qui pascit scrofas. Plaut. in Capt. Tum pastores scrofipasci qui alunt furfure sues.

Scrofulæ, Propriè dicuntur indurati adenes, in collo præcipuè, in alis & in inguinibus consistentes: ita dictæ à suibus, qui peculiariter hoc morbo infestantur. χοιράδες. Latini strumas appellant. Vide Celsum lib.5.capi. 28, & infrà in dictione STRVMA.

SCROPHA Tremellius, Vir Prætorius fuit, Varronis æqualis, quem de familiæ suæ cognomine ita inducit loquentem lib. 2. cap. 4, Rei rust. Auus (inquit) meus primùm appellatus est Scropha: qui Questor quum esset, à Licinio Nerua Prætore in Macedoniæ prouincia relictus, qui præesset exercitui, dum Prætor rediret: hostes arbitrati occasionem se habere victoriæ, impressionem facere coeperunt in castra. Auus quum hortaretur milites vt caperent arma, ac exirent contrà: dixit celeriter se illios, vt scropha porcos, disiecturumidque fecit. Nam eo prælio hostes ita fudit, ac fugauit, vt eo Nerua Prætor, Imperator sit appellatus: & auus cognomen inuenerit vt diceretur Scropha. Itaque proauus & superiores, de Tremellijs nemo appellatus Scropha. Nec minus septimus sum deinceps Prætorius in gente nostra. Hactenus Varro.

Scrotum, Rugosus ille testiculorum sacculus, quem nonnulli etiam scortum appellant, quòd quandam coriacei sacculi similitudinem referat. ὄσχεον. Scortea enim veteres appellabant quæcunque ex aluta aut pelle constabant.

Scrupus, pi, Calculus, seu lapillus exiguus, pedes ambulantium offendens. λίσσος, ψαφὶς. Festus, Scrupi dicuntur aspera saxa, & difficilia attrectatu.

Scrupeus, a, um, Quod est lapillosum. λιθώδης. Virgil. lib.6, Spelunca alta fuit, vastóque immanis hiatu, Scrupea, tuta lacu nigro. ¶ Scruposus, Idem. Lucanus, Scrupoſisque angusta vacant vbi littora saxis Imposuit terræ. ¶ Scrupus etiam accipitur pro ænigmate, seu pro nodoso quopiam argumento. Gel. lib.11. Quæ Græci αἰνίγματα, Latini scrupos appellauerunt: tales etiam Græcis itidem χεῖροι appellantur. Ea enim est genuina lectio: quanquam in vulgatis exemplaribus scirpos perperam legamus.

Scrupulus, li, diminutiuum à scrupus. Propriè lapillus breuis, & asper, qui in calceo latens, plerunque nos lædit, prosúsque dolorem creat. ψαφὶς. Vnde pro solicitudine & difficultate ponitur. Cicc. pro Sexto Rosc. Hunc mihi ex animo scrupulum euelle, qui me dies noctesque stimulat, ac pungit. Idem pro Cluentio, Hic tum iniectus est homini scrupulus, ac dubitatio. ¶ Scrupulus etiam, vel scrupulũ, genus est exigui ponderis pendentis tertiam partem drachmæ, hoc est obolos duos. A Græcis dicitur γράμμα, hoc est litera, quòd alphabetum apud Græcos quacis dicitur γράμμα, hoc est litera, quòd alphabetum apud Græcos quatuor & viginti literas habet. in quot scrupula diuiditur vncia. Fannius apud Priscianum, In scrupulis trinis drachmã. Val. Max. lib.4. de Paup. Eadem gens nullum ante scrupulum auri habuit. Oui. de Reme. Quin- que parant marathri, scrupula myrrha nouem. Cicero Atti. Illud cogni tum est, nullum esse argenti scrupulum in illa insula. ¶ Scrupulus etiã mensura est in metiendis terris, continens pedes quadratos centum. Colum. li. 5. capi. 1. Igitur iugerum, vt diximus, habet quadratorum pedũ millia xxviii. & dcc c: qui pedes, efficiunt scrupula cclxxxviii.

Scrupulosus, a, um, Quod scrupulis abundat. Plut. Capt. Nam meus scrupulosãm victus commeat viam. Cicc. 4. Tuscul. E quibus, tanquam ex scrupulosis cotibus, enauigauit oratio. ¶ Per transtationem tamen frequentius pro anxio, tristi, & solicito accipitur. Val. Max. lib.1, Qui tam scrupulosa cura paruula quæque momenta religionis examinare videntur.

Scrupulosè, aduerbium, Id est anxiè, difficulter, religiosè. Colu. lib.8, capi. 8, At quæ dono, vel aucupio contingunt, minus scrupulosè probantur. id est difficulter.

Scrupulositas, Anxietas, difficultas. Colum. lib.11. capi.1, In hac autem ruris disciplina non desideratur eiusmodi scrupulositas.

Scrupularis, scrupulare. Quod ad scrupulum pertinet. Plinius lib.33.capi. 8, Protinus dicunt quantum auri sit in ea, quantum argenti, vel æris scrupulari differentia.

Scrupulatim, Per scrupula. λεπτὰ γράμματα. Plin. lib.22.capi.24, Scrupulatim quidem colligere, ac miserè vires, non coniecturæ humanæ opus, sed impudentiæ est.

Scruta, orum, γρυτάριον, Attritæ vsu vestes, dimidiatæ strigiles, & fumorum solæ, refixi claui, id quæ genus alia quæ vilissimi proxenetæ veterum solæ, refixi claui, id quæ genus alia quæ vilissimi proxenetæ vetorum solæ, refixi clauis, id quæ genus alia quæ vilissimi proxenetæ veterum solæ, refixi clauis

Scutarius,Qui scuta facit. ἀσπιδοποιός. Plaut. in Epid. Id modò videndum, vt materia suppetat scutariis.

Scutarius,ria,um. Quod ad scuta pertinet. ἀσπιδικός. Vnde Vegetius lib. 2, In Romana militia habebant fabricas scutarias, & loricarias, quibus armorum genera fornabantur.

Scutatus,a,um. Scuto armatus. ἀσπιδοῦχος, Cice. 2. Philip. Agmine quadrato cum gladiis sequuntur scutati milites, &c. Virgil. 9. Aeneid. Tercentum scutati omnes Volscente magistro.

Scutula,læ. Forma rotunda, quales aranea contexit. Inde scutulata figura dicitur, quæ telæ aranearum similitudinem habet. Plinius lib. 11. cap. 23, Quanta arte cælant pedtices, scutulato rete grallatores. ¶ Est & scutula vasculi genus, vnde diminutiuum deducimus scutelia. Martial. libro 8, Bessalem ad scutulam sexto peruenimus anno, Idem lib. 11, Sic implet gabatas, paropsidésque,
Et leues scutulas, cauáſque lances.

Scutella,æ. Vasis genus rotundi, concaui, quo minutal ex carne, vel oleribus in mensam exhibetur. πινάκιον. Est autem diminutiuum à scutra, sicut à mitra mitella: aut certè à scutula. Cice. 3. Tusc. Eripiamus huic ægritudinem, Quomodo? Collocemus in culcitra plumea, psaltriam adducamus, hedychrum incendamus, demus scutellam dulciculæ potionis, aliquid prouideamus & cibi.

Scutulata vestis, Dicitur quæ quibusdam orbibus, seu circulis, quasi scutulis est distincta, ad aranearum similitudinem accedentibus. Iuuenal. Saty. 2, Cærulea indutus, scutulata, & galbana rasa. Hoc autem texturæ genere olim præcipuè comi, iebabatur Lusitania. Id autem ferè erat eiusmodi, quale cernimus in araneorum telis: quorum retia etiam scutulata dicuntur à Plinio lib. 11. cap. 23. ¶ Est & scutulatus color, in equis præcipuè commendatus, quem vulgus ab exiguorum pomorum specie Pomulatum appellat, Meminit eius coloris & Palladius in mense Martio, capi. 13.

Scutigerulus, à Plauto sumitur pro armigero qui scutum domini gerit, qui & scutifer dicitur. ἀσπιδοφόρος.

SCYATHOS, Insula est cum oppido in Aegæo mari prope Thraciam, vt scribit Pomponius Mela lib. 2.

SCYLACE, σκυλάκη, Vrbs circa Cyzicum, vt inquit Hecateus. Pomponius, Placia & Scylace pariæ Pelasgorum coloniæ.

Scylax, σκύλαξ, Catulus Latine dicitur. ¶ Est præterea scylax, apud Suidam, nomen insignis Mathematici, qui ad Polybij historiam scripsit Antigraphen.

SCYLLA, σκύλλα. Filia fuit Nisi, regis Megarensium, quæ Minois, paterni hostis amore capta, vt illum sibi beneficio aliquo demereretur, patrem purpureo capillo, in quo situm erat regni totius fatum, spoliauit, cùmq; hosti obtulit, tanquam futuri coniugij dotem. Verùm quum se ab illo sperni videret, doloris impatientia in cirim auem commutata est: Nisus autem in aliam auem sui nominis: quæ veluti tantæ adhuc impietatis pœnas à filia repetens, etiamnunc eam vbique infectatur. Vide latius hanc fabulam apud Ouidium lib. 8. Metamor. ¶ Fuit & altera Scylla, Phorci filia, quæ quum mutuo Pici amore teneretur, indignata Circe, quæ Picum misere deperibat, Scyllam sibi ab illo præferri, fontem in quo illa lauare sese solebat, noxiis herbis, veneficisque infecit. Cuius rei illa ignara, quum lauandi gratia fontem ingressa esset, videt inferiorem corporis partem in caninos rictus esse commutatam: quam deformitatem tantopere exhorruit, vt sese statim in vicinum præcipitauerit fretum: vbi & in saxum mutata fingitur Charybdi exadueršo obiectum, præternauigantibus vehementer periculosum. Vide latius hanc fabulam apud Ouidium 14. Metamor. ¶ Est item Scylla, genus piscis, quo maximè abundat Liris Campaniæ amnis. Horat. Affertur scyllas inter muræna natantes. Martialis, Cæruleus nos Liris amat, quem sylua Maricæ Protegit: hinc scyllæ maxima turba sumus.

Scylleta. Loca in quibus scyllæ pisces capiuntur. Cice. de Lege Agr. contra Rullum, Hæc lege Tribunitia, Decemuiri vendent agrum Campanum, accedet ei mons Caurus, accedent scylleta ad Minturnas.

SCYLLACEVM, σκυλλάκειον, Oppidum fuit in finibus Calabriæ, cuius meminit Strabo lib. 6. Geogr. Virgilius 3. Aeneid. abiecto altero I, primam syllabam corripuit, quum ait, Caulonisque arces, & nauifragum Scylaceum.

SCYLLAEVM, σκύλλαιον, Promontorium Peloponnesi, vt Strabo libro 8. testatur, in sinu Argolico iuxta Hermionem, quo Scylla Nisi filia fluctibus eiecta creditur.

SCYLLIAS, σκυλλίας. Herodoto lib. 8, vir quidam Scionæus, omnium ea tempestate hominum optimus vrinator, qui etiam in naufragio ad Pelium facto, multam pecuniam Persis seruauit, multa & sibi lucratus est. Hunc Pausanias Scyllin vocat, qui de eo sic scribit, Scyllis Scionæus homo cum Cyane filia classis Persicæ, qua Xerxes Græciæ bellum intulerat, ancoras natando vrinandóque præcidit ad Pelium montem. & Sepiada Magnesiæ: idque signum in Apollinis templo positum ab Amphictyonibus (quod erat commune Græciæ concilium) à Nerone principe Romam translatum.

SCYLLVS, untis, σκυλλᾶς, Oppidum Achaiæ, (vt Strabo scribit) quo Xenophon donatus est à Lacedæmoniis.

SCYLLVRVS, siue potius Scillurus. per i nostrum, pen. prod. σκίλλουρος, Nomen viri proprium, qui (vt Plutarchus autor est) quum relictis maribus filiis octoginta, diem esset obiturus, hastilium fascem cuique obtendens, vt illum confringeret, iubebat. Id autem singulis se posse negantibus, ipse sigillatim educta hastilia omnia facilè confregit. Ita docens illos, vbi vnà esse perseuerarent, firmos ac potentes fore: imbecillos autem si separarentur, ac dissiderent.

Scymnus, σκύμνος, Significat leonis catulum, vt aliarum ferarum scylacia, Iulio Polluce autore Lucretius libro 5, Ac catuli pantherarum, scymnique leonum.

Scyphus, scyphi, σκύφος, Vasis potorij genus, quod propriè Herculi attribuitur, teste Macrobio Saturn. lib. 5. cap. 21, sicut cantharus Libero patri. Hoc veteres in sacris vsi sunt, & in conuiuiis. Virgil. 8. Aeneid. Et lacer impleuit dextram scyphus. Horat. Epod. 9, Capaciores adfert huc puer scyphos.

Scyricum, Coloris genus apud Plinium, lib. 33. capi. 7.

SCYRITAE, σκυρῖται, Gentes sunt inter Nomadas Indos, quæ narium loco foramina tantùm habent. Plinius lib. 7. cap. 2.

SCYROS, σκῦρος, Insula est contra Magnetiam, in mari Aegæo vna ex Cycladibus, Lycomedis Regis patria: vbi Achilles puellari habitu educatus, Deidamiam eius Regis filiam vitiauit, & ex ea Pyrrhum suscepit, quæ ab hac insula, & ipsa Scyrias est appellata. Ouid. lib. 1. de Arte amandi, Scyrias Aemonio victa puella viro. In ea est vrbs eiusdem nominis. Patet hæc insula, Plinio teste, longitudine vigintiquinque millium passuum, ex qu lapidem integrum fluctuare tradunt, eundem comminutum mergi.

Scyrius, a, um, prima syllaba produ. σκῦριος. Ouid. Epist. 8. Sæpe malis stupeo. rerúmque oblita, locique, Ignara tetigi Scyria membra manu.

Scytala, læ, vel Scytale, les, σκυτάλη, Mus araneus Latinè dicitur. Colum. lib. 6. cap. 17, Musque araneus, quem Græci σκυτάλην appellant: quanuis exiguus, dentibus non exiguam pestem molitur. Plin. lib. 32. capi. 5, Eadem vis contra venenatorum omnium morsus, priuatim scytalem, & angues. ¶ Est etiam scytale, genus secretioris epistolæ, quo ad res arcaniores vtebantur Lacedæmonij: vnde & Scytale Laconica appellata est. Id autem erat huiusmodi, Imperatori ad bellum proficiscenti Lacedæmonij furculum dabant teretem, alterúmque omnino similem penes se retinebant. Deinde siquid secretioris rei incidisset, in loro quodam tenui prius ad furculum adaptato, quod visum esset præscribebant. Illiúd quæ minutim concisum ad Imperatorem mittebant, qui loro illo per furculum suum circumplicato, literi sque coeuntibus, commodè quod scriptum erat, perlegebat. Vide de hoc plura apud Gellium lib. 17. ca. 9.

SCYTHES, σκύθης. Plin. lib. 7. cap. 56, Iouis fuit filius, qui primus arcus, sagittarúmque vsum reperisse dicitur.

SCYTHIA, σκυθία, Regio Septentrionalis latissima, in duas diuisa partes, Europæam, & Asiaticam: quarum Europæa à Tanaidis ripis per Mæotidis & Ponti Euxini littora, vsque ad Istri ostia expanditur. Asiatica à limitibus oppositorum litorum in Orientem procurrit, Oceano à Septentrione, à Meridie Tauro terminata. Vtriusque variæ ac propè innumeræ sunt gentes, ad bella magis quàm ad vllum humanitatis studium idoneæ. Hominibus inter se fines nullí: neque enim agrum exercent, nec domus illis vlla, vt tectum aut sedes est, armenta & pecora semper pascentibus, & per incultas solitudines errare solitis. Vxores liberósque secum in plaustris vehunt, quibus coriis, imbrium, hyemisque causa tectis, pro domibus vtuntur. Iustitia gentis ingeniis culta, non legibus. Nullum scelus apud eos furto grauius, quippe sine tecto & munimento pecora, & armenta habentibus, quid faluum esset, si furari liceret? Aurum, & argentum perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetunt. Lacte & melle vescuntur. Lanæ iis vsus, ac vestium ignotus. Et quanquam continuis frigoribus vrantur, pellibus tamen ferinis, aut murinis vestiuntur. Hæc continentia illis morum quoque iustitiam dedit, nec alienum concupiscentibus: quippe diuitiarum cupido ibi est, vbi & vsus. Atque vtinam reliquis mortalibus similis moderatio, & abstinentia alieni foret: profectò non bellorum tantum per omnia secula terris omnibus continuaretur: nec plus hominum ferrum, & arma, quàm naturalis fatorum conditio raperet. Scythæ ab alieno imperio aut intacti, aut inuicti manserunt. Darium regem Persarum turpi à Scythia fubmouere fuga. Cyrum cum omni exercitu trucidarunt. Alexándri magni ducem cum copiis vniuersis deleuerunt. Romanorum audiuere, non sensere arma. Gens & laboribus, & bellis aspera. Vires corporum immensæ. Dicta est autem Scythia, (vt placet Herodoto lib. 4.) à Scytha quodam Herculis ex muliere semiuipera filio, fratre Geloni, & Agathyrsi.

Scythicus, a, um, adiectiuum, σκυθικός, vt Arcus Scythicus. Sagittæ Scythicæ, Mores Scythici, Scyticum tegmen, Cice. 5. Tusc.

Scytha, æ, vel Scythes, σκύθης, Qui ex Scythia est: vt Anacharsis Scythes, apud Ciceronem 3. Tusc. Sunt autem Scytharum alij Europæi, alij Asiatici: de quibus vide suprà latius in dictione SCYTHIA.

Scythius, thia, thium, aliud adiectiuum. σκυθικός. Virgil. lib. 3. Georg. At non quà Scythiæ gentes, Mæoticáque vnda.

SCYTHON, onis, σκύθων, Nomen proprium viri nescio cuius, quem Poëtæ fabulantur pro suo arbitrio modò in fœminam sese commutasse, modò rursus in virilem formam redisse. Ouid. lib. 4. Metam.
Quid loquar, vt quondam naturæ iure nouato
Ambiguus fuerit modò vir, modò fœmina Scython?

SCYTHOPOLIS, σκυθόπολις, Vrbs est in Decapolitana Syriæ regione, nomen habens à Scythis in eam deductis, quum antea à Liberi patris nutrice ibi sepulta. Nysa diceretur. Autor Plinius lib. 5. cap. 18. ¶ Scythopolis autem sine aspiratione, Libyæ oppidum est, vt ex Polyhistoris sententia tradit Stephanus. σκυλόπολις.

SCYTHOTAVRI, σκυθόταυροι, Populi Scythiæ, Tauricæ regionis iuga incolentes, qui (vt Solinus refert) pro hostiis aduenas cædere consueuerunt. Meminit horum & Plinius lib. 4. cap. 12.

S ante E.

Se, præpositio est, ex earum numero, quæ quòd extra compositionem non inueniantur, inseparabiles à Grammaticis dicuntur. διά. Composita verò diuisionem siue separationem ferè significat, quemadmodum διάφορος apud Græcos: vt Separo, Seduco. ¶ Nonnunquam & priuationem, seu negationem: vt Securus, quasi sine cura. Componitur autem cum dictione incipiente à c, vt Secedo: d, vt Seduco: g, vt Segrego: i, vt Seiungo: l, vt Seligo: p, vt Separo: u, Seuoco. ¶ Est & se, pronomen reciprocum accusatiui casus, à genitiuo sui. ἑαυτόν. quod etiam cum seipso componitur. Virgil. 3. Ecloga, At mihi sese offert vltrò meus ignis Amyntas.

SEBASTE, σεβαστή, Samariæ oppidum, ab Herode instauratum, & in honorem Augusti Cæsaris ita appellatum, quum antea quemadmodum & regio ipsa, Samaria diceretur. σεβαστὸν enim Græci dicunt, quod nos Augustum. Vide Strabonem lib. 16. & Plinium lib. 5. Stephanus etiam alteram Sebasten in Armenia collocat.

SEBASTIA, σεβάστεια, Oppidum in Colopena, Cappadociæ regione: de qua Plinius lib. 6. cap. 3.

SEBASTOPOLIS, σεβαστόπολις, Ponti Cappadocij vrbs Ptolemæo, lib. 5. capi. 6.

SEBENNYTVS, σεβέννυτος Stephano, Vrbs in Aegypto, vbi & palus, & amnis sunt cognomines. Vnde præfectura quoque Sebennytica, σεβεννύτης νόμος: & Sebennyticum Nili ostium, σεβεννυτικὸν στόμα. vocari constat, quod in duo alia diuiditur, scilicet in Saiticum, & Mendesium, teste Herodoto lib. 2.

SEBETHOS, pen. prod. σέβηθος, Fons apud Neapolim, cuius aqua vicatim decurrens, amnis fere vsum Neapolitanis præstat. Papin. lib. 1. Sylua. Et pulchra tumeat Sebethos alumna. Huius Virgilius, Statius, Columella meminerunt: quod quidem nomen sine r litera proculdubio scribendum est, etsi sciam esse qui Sabethrus per r, legant. Testis est, vt alia omittam, tabella marmorea vetustissima Neapoli in murorum fundamentis reperta, quæ habet, P. Meuius Eutychus ædiculam restituit Sebetho.

SEBINVS, pen. prod. σέβινος, Lacus Circumpadanæ regionis, è quo Lollius amnis nascitur, teste Plinio lib. 3. cap. 19.

SEBRITAE, arum, σεβρῖται, Populi Aegyptij, Nili insulam incolentes, non procul à Meroe. Sebritæ dicti, quali aduenæ, eo quòd Psammetichum regem fugientes, in Aethiopiam commigrarint. Vide Strabonem li. 17.

Sebum, bi, Idem quod seuum. στέαρ. Vnde Sebaceus, cea, ceum, quod ex sebo, siue seuo confectum est. στέατινος. vt Candela sabacea.

Sebare, verbum, Id est seuo obducere. στεατοῦν. Colum. lib. 2. capi. 22, Feriis autem ritus maiorum etiam illa permittit, far pinsere, faces incidere, candelas sebare. Quid autem propriè sit sebum, siue seuum, & quomodo differat ab adipe & pingui, abundè suprà explicauimus in dictione ADEPS.

Secale, neut. gene. pen. prod. Frugis genus, tantùm ad arcendam famem tenuiorum vtile, fœcunda, sed gracili stipula. Huic milium in Italia miscetur, panisque fit melior. Galli, inquit Ruellius, vna litera detrita Selam vocant: de quo vide Plinium lib. 18. cap. 16.

Secamentum, vide SECO.

Secedo, is, pen. prod. secessi, sum, Seorsum ab hominum frequentia recedo. ἀναχώρησις, μεθίστημι. Plau. in Amph. Secede huc tu Sosia. Idem in Curcul. Fugite omnes, abite, & de via secedite. Liuius 10. bel. Maced. Posteaquam veniisse eos nuntiatum est, secessit in partem interiorem cum duobus amicis, cotidem custodibus corporis. Ouid. lib. 4. Trist. eleg. 8, Sed modo, quos habui, vacuos receder e in hortos.

Secessio, onis, Idem quod secessus, id est secessio in locum secretiorem, aut minus frequentem. ἀναχώρησις. Hinc Secessionem subscriptorum dixit Cicero pro Muræna, pro secreta collocutione quæ fit sine arbitris, non sine suspicione conspirationis. Etenim (inquit) seductiones testium, secessiones scriptorum animaduerti. ¶ In ciuitate item secessio dicitur, populi diuisio in duas, pluréſve partes. Cice. pro Ligario, Secessionem tu illam existimauisti, Cæsar, non bellum.

Secessus, us, m. Discessus in locum solitarium, minúſve frequentem. ἀναχώρησις. Ouid. Carmina secessum scribentis, & otia quærunt. ¶ Nonnunquam locus ipse secretior, & ab hominum turba, aspectúque remotus. ἔρημος. Virgil. 1. Aeneid. Est in secessu longo locus. Plin. Epist. 13. lib. 2, Ille meus in vrbe, ille in secessu contubernalis. id est in villa. Idem Epist. 15. lib. 3. Petis vt libellos tuos in secessu legam. Secessus auium. Plin. lib. 10. capite 29, Sed in secessu auium, & noctuæ paucis diebus latére traduntur.

Secerno, secreui, secretum, Diuido, separo, discerno, segrego. ἀποδιάττω, ἀφορίζω, χωρίζω, ἀπονέμω. Cice. Lucceio, Si à continentibus tuis scriptis secernas hanc quasi fabulam rerum, euentorúmque nostrorum. Cice. in Catilinam, Secernant se mali à bonis. Idem de Amicit. Secerni autem blandus amicus à vero, & internosci tam potest adhibita diligentia, quàm omnia fucata, & simulata à synceris, atque veris. Horatius in Arte, -fuit hæc sapientia quondam,
Publica priuatis secernere, sacra profanis.

Secretus, secreta, secretum, participium, Seiunctus, separatus. ἀφωρισμένος. Cicero 1. de Natura deorum, Habent igitur suam sphæram stellæ inerrantes ab ætherea coniunctione secretam & liberam. Virgil. 8. Aeneid. Secretóſque pios, id est ab impiis separatos. ¶ Interdum idem est quod selectus. Quintilianus libro 9. capi. 3, Secretæ, & extra vulgarem vsum positæ, ideóque magis nobiles, vt nouitate autem excitant, ita copia sauciant. ¶ Migrat interdum in nomen, & admittit comparationem. Colum. libro 9. capi. 4, Probatis apibus destinari debent pabulationes, æstum. libro 9. capi. 4, Probatis apibus destinari debent pabulationes, æstumque sint secretissimæ, vt noster Maro præcipit, viduæ pecudibus, aprico, & minimè procelloſo cæli statu. ¶ Secretum locum dicimus, solum, quasi à cæteris separatum. Cicero 2. de Legib. Loco publico, priuatóne: quasi à cæteris separatum. Cicero 2. de Legib. Loco publico, priuatóne: celebri, an secreto: aliena ciuitate, an tua: in castris, an foro dicas, interest plurimum.

Secretum, ti. Pro secessu. Plin. Epist. 1. lib. 3, Quàm pulchrum, illud, quàm dulce secretum, quantum ibi antiquitatis? ¶ Aliquando secretum accipitur pro re arcana quam nulli temerè communicamus, sed apud nos tacitam seruamus. ἀπόῤῥητον. vt Secreta animi. Quintil. lib. 11. cap. 1, Profert enim mores plerunque oratio, & animi secreta detegit. Ouid. 2. Metam. Et legem dederat sua ne secreta viderent.

Secretio, onis, verbale, Separatio, diuisio. Cice. 1. Tusc. Est enim interitus quasi discessus, & secretio, ac diremptus earum partium quæ ante interitum iunctione aliqua tenebantur.

Secespita, interprete Festo, Culter est ferreus, oblongus, manubrio eburneo, rotundo, solido, iuncto ad capulum argento, auróque fixo clauis æneis, ære Cyprio: quo Flamines, Flaminis virgines, Pontificésque ad sacrificia vtebantur: à secando dicta. τομίς. Suet. in Tib. Nam & inter Pontifices sacrificanti simul pro secespita plumbeum cultrum subiiciendum curauit. Idem alibi, Secespitam, alij securim, alij dolabram æneam, alij cultellum putant.

Seciujum, mquit Festus, à veteribus dicebatur libum quod in sacrificio secespita secabatur.

Secius, adverbium, Quidam à secus deriuant, quidam à serò: vnde quandoque sumitur pro positiuo, quandoque pro minus, vel tardius. Virgil. 2. Georg. -nec secius omnis in vnguem Arboribus positis secto via limite quadret. Apul. Nec eo secius approbabitur tibi nunc etiam firmitas animi mei, Accius Amphytrione, vt citat Festus, Si fortè paulo quàm dixi veniam secius.

Secludo, is, pen. prod. Seorsum claudo. ἀποκλείω. Cicero 1. Tusc. Nam qui se humanis vitiis contaminassent, & se totos libidinibus dedissent, iis deuium quoddam iter esse, secluſum à consilio deorum. ¶ Quandoque excludo. Virgil. 1. Aeneid. Soluite corde metum Teucri, secludite curas. ¶ Secludere vitam corpore, dixit Plautus, pro occidere.

Secluſa sacra, A priscis dicebantur, quæ Græci μυστήρια appellant: ab eo quòd separata, ac seorsum clausa à nobis propter sanctitatem aliquam esse debeant. Idgenus sacra Plinius appellat, spectantea, quòd in operto occulta sint, ne oculis profanorum obuia polluantur.

Secluſorium, rij, In quo aliquid seorsum concluditur. ἀπόκλεισμα. Varro 3. de Re ruſt. capi. 5, Quum opus sunt, ex hoc auiario, vt sumantur idoneæ, excludúntur in minuſculum auiarium, quod est coniunctum cum maiori, ostio, & lumine illuſtriore: quod Secluſorium appellant.

Seco, as, secui, sectum. Proprie excido. τέμνω, πρίω. Colum. lib. 2. Quum secueris autem herbam medicam, sæpius eam rigato. Plaut. Merc. Vel vt scias me amare, cape cultrum, seca Digitum, vel aurem. Cice. de Orat. Atque isti quidem causas in plura genera secuere. Virgil. 1. Aeneid. Pars in frusta secant, verubúſque trementia figunt. Idem 3. Georg. Florentéſque secant herbas, fluuiósque ministrant. ¶ Secare viam, est celeriter proficiſci, translatione sumpta ab auibus, quæ aërem inter volandum diuidunt. Virgil. lib. 9, Ille viam secat ad naues. Seruius exponit, id est tenet. ¶ Accipitur item Secare pro sequi. Virgil. lib. 10, Quærcunque est fortuna hodie, quam quiſque secat spem. id est sequitur, tenet, habet.

Sectus, a, um, participium. Cice. 2. Tusc. At vero C. Marius rusticanus vir, sed planè vir, quum secaretur, principio vetuit se alligari: nec quiſquam ante Marium, solutus dicitur sectus. ¶ Legitur tamen participium futuri temporis secaturus, pro sectturus. apud Columellam libro 5. capi. 9.

Secamentum, secamenti, Lignum sectile, aut quippiam ex ligno sectili confectum. Plinius libro 16. capite 10. Ediuerso materia abiegi pulcherrima, piceæ ad fissiles scandulas, cupáſque, & pauca alia secamenta.

Sectio, onis, Actus ipse secandi. τομή. Plin. lib. 25. capi. 13, Bibitur & contra serpentes, & ante sectiones, punctionéſque, ne sentiantur. ¶ Aliquando accipitur pro bonis damnatorum, aut etiam pro præda hostium, quæ sub hasta venditur, Cæsar Commen. 3. Postridie eius diei refractis portis, quum iam defenderet nemo, atque intromiſsis militibus nostris, sectionem eius oppidi vniuersam Cæsar vendidit. id est bona oppidi vendidit sub hasta. Tacitus, Reliquias sectionum Neronianarum nondum in fiscum conuersas reuocatis ab exilio conceſsit. Hoc est reliquias eorum bonorum quæ Nero, dominis in exilium actis, fisco vendicauerat.

Sector, sectoris. Verbale est à secando deductum, eum significans qui aliquid incidit, aut diuidit. τέμνων. vt Sector zonarius, qui alterius zonam, aut marsupium incidit. βαλλαντιοτόμος. Plautus Trinummo, Mira sunt, ni illic homo est aut dormitator, aut sector zonarius. ¶ Sectores item dicuntur qui spem sui lucri secuti, bona damnatorum emebant in auctionibus, ac postea pro compendio venditabant: quòd empta sua prosequantur, dicti. Inde à Cicerone secunda, Philipp. M. Antonius sector Pompeij appellatur, quoniam in subhastatione bona Cn. Pompeij redemerat. Cicero pro Rosc. Nescimus per ista tempora eosdem ferè sectores fuiſse bonorum, & collorum? ¶ Item sectores teste Valla lib. 1. Elegant. sunt accusatores, qui ex damnatione accusati, dimidium bonorum expectant, aut certam aliquam partem, & id persequuntur. Budæus eos propriè dicit sectores appellari posse, qui delationibus faciendis conſsiſtationes à principibus impetrant, vt homines interdum insontes fortunis omnibus euertant.

Sectrix, verbale, fœminini generis, eiusdem significationis. Plinius libro 36. capi. 17, Vnde enim vitricus Sylla, & Metella mater, proscriptionum sectrix?

Sectura, æ, Ipsa sectio, siue secandi actio. τομή. Plin. lib. 37. capi. 8, Et venatus quidem callaidis talis sectura: formantur, aliàs fragiles. ¶ Sectura quidem callaidis talis sectura: formantur, aliàs fragiles. ¶ Sectura item dicuntur fodinæ, siue cuniculi subterranei, in quibus metalla excidúntur. Cæsar Commenta. 4. Quibus fortiter reſsiſtentibus, vineas, turréſque subegit: illi aliàs eruptione tentara, aliàs cuniculis ad aggerem vineáſque actis, cuius rei sunt longè peritiſsimi Aquitani, propterea quòd multis locis æraria sectura sunt.

Sectile, penul. corre. Quod sectum est, siue secari solet, aut sectu facile est. τμητόν. ¶ Sectile porrum, idem quod sectiuum, cuius folia identidem solo tenus secantur. πράσον τμητόν. Iuuenal. Saty. 3, -quis tecum sectile porrum Sutor, & elixi vetuecis labra comedit? Medulla sectilis. Plinius libro 16. capite 39. Ebur sectile, Ouidius de Medicam. faciei.

Sectiuus, a, um, penul. prod. Quod sectum est, aut secari solet. τμητός. vt Porrum sectiuum, quòd folia eius sæpius secantur, vt profundius crescat. Duo enim sunt porri genera: vnum capitatum, alterum sectiuum. Colu.

lib. 11.

lib.11.cap.3.Porrum si sectiuum facere velis,densius satum præceperunt priores relinqui,& ita quum increuerit secari.

Segmen, nis, Idem quod segmentum, id est quod à re aliqua resecatur : à quo fiunt præsegmen,& resegmen, τομή. Plin.lib.13.cap.12. Segminibus vtrinque amputatis.Gel.lib.10.cap.15,Vnguium Dialis & capilli segmina subter arborem fœlicem terra operiuntur.Composita vide suis locis.

Segmenta,Propriè segmina,& ramenta quæ à re quapiam resecantur.à secando,quasi secamenta.c in g mutata. ἀποκόμματα. Plin. lib. 36, de ratione secandi marmoris loquens, Crassior arena laxioribus segmentis terit, & plus erodit marmoris. ¶Hinc etiam partes, & (vt ita dicam) membra mundi, in quæ vniuersa terra digeritur (quæ nostri circulos, Græci parallelos appellant, & climata) segmenta dicuntur. Plin. lib. 6. cap.33,Plura autem sunt segmenta mundi.Principium habet Indiæ pars versa ad Austrum,patétque vsque ad Arabiam, & Rubri maris accolas. Idem,Quod supereſt terrarum,tribus assignatur segmentis ¶Segmenta item dicebantur minuta auri,& purpuræ, alteriúsve materiæ segmina, ex quibus vermiculatim compositis , pretiosissimæ conficiebantur vestes , quæ segmentatæ dicebantur : quanquam non rarò pro ipsis etiam vestibus segmenta posita legamus. Ouid.3.de Arte, Quid de veste loquar ? non iam segmenta requiro, Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.Val.Max.Datum est mulieribus vt segmenta aurea gestarent. Iuuenal.Saty.2,segmenta enumerat inter nubentium ornamenta.Segmenta(inquit)& longos habitus,& flammea sumit Arcano qui sacra ferens nutantia loro Sudauit clypeis ancilibus. Non desunt tamen qui Segmenta interpretentur monilia ex auro & gemmis confecta.

Segmentatus,a,um,Segmentis variegatus:vt Vestes segmentatæ,de quibus iam egimus. ¶Segmentatæ cunæ, quæ confectæ sunt ex tenuissimis segmentis diuersorum colorum.& quodam quasi vermiculato emblemate pictæ. Iuuen. saty. 6, Et segmentatis dormisset parula cunis. Quanquam non desunt qui cunas segmentatas ibi intelligant , veste segmentata tectas.

Segors, & socors, Ignauus, segnis , tardus , vel negligens in consulendo, meditando , prospiciendóve quid opus sit facto , quasi sine corde. ῥᾳθυμος, ἀμελὴς, ἀμέριμνος. Teren.in Adelph.Nolim cæterarum rerum te socordem eodem modo.Cice.1.de Natu.deorum, Contra quos Carneades ita multa disseruit , vt excitaret homines non socordes ad veri inuestigandi cupiditatem. Colum. lib.1.capi.1,Itaque istam vitam socordem perſequitur valetudo.

Secordia,& socordia,Ignauia, inertia, segnities. ἀσωτία , ῥᾳθυμία. Secordiam,inquit Festus, quidam pro ignauia posuerunt. Cato pro stultitia. Plautus in Pœnu. Nimia nos secordia hodie tenuit. Terentius in And. Enimuero Daue nihil loci est segnitiei,neque socordiæ. Liu.2. bel.Pun. Sed Pœnus aduena ab extremis orbis terrarum terminis nostra cunctatione & socordia iam huc progressus.

Secorditer,siue Socorditer, Ignauiter, negligenter. ῥᾳθύμως. Inde Socordius,comparatiuum.Liu.1.ab Vrbe,Ab Albanis socordius res acta.

Secreto,Secretus,vide SECERNO.

Secta,Sectarius,Sectator,vide SEQVOR.

Secubo,as,pen.cor.Seor sum,siue solus cubo. ἀποκοιμῶ. Liuius 4. Decad. lib.9.Per locum adolescens vetat eam mirari,si per aliquot noctes secubuisset religionis causa,vt voto pro valetudine sua facto liberaretur.

Secubitus,us,Ipse secubandi actus. Ouid.3.Amor.eleg.9, Qui tibi secubitus tristes dea flaua fuissent , Has cogor sacris nunc ego ferre tuis. Catullus Argonaut.Anxia nec mater discordis mœsta puellæ Secubitu,caros mittet sperare nepotes.

Secula,penul.cor.Falx,à secando dicta,vt ait Varro lib.de lingua Latina. 5, ἀμαλάν. Hac vtuntur qui in pratis herbas secant.

Seculum,seculi,siue à secando,vt quibusdam placet : siue,vt alij malunt, à sequendo deducatur, absq; diphthongo melius scribitur : producitq; antepenultimam contra primitiui rationem. αἰὼν, γενεὰ. Est autem seculum , idem ferè quod hominis vnius ætas. Festus interpretatur spatium centum annorum.Vnde carmen Horatij seculare dicitur,quo describuntur sacrificia quæ centesimo quoque anno fiebant.Id etiam colligi potest ex libro 2.Ciceronis de Oratore.quum ait.Numam Pompilium duobus seculis Pythagoram præcessisse:quem ex Liuij autoritate constat ducentis annis fuisse ante Pythagoram. Sunt qui spatium triginta annorum,seculum putent : alij verò mille annos seculum habere existimant.Cice. Bruto, lib.11, In multa secula videbamus Rempublicam liberatam. hoc est in multum tempus, siue in multas ætates. Idem 2.de Orat.Seculis multis ante gymnasia inuenta sunt, quàm in his philosophi garrire cœperunt.Id est multis retrò ætatibus.Idem 6. Verr.Parietes quorum ornatus tot secula manserat. Idem 4. Acad Nihilne tot seculis summis ingeniis,maximis studiis explicatum putamus? ¶Seculum,siue seclum,per syncopen,Lucretius pro genere vsurpat:vt Serpentia secla,lib.6,Naribus alipedes vt cerui sæpe putantur Ducere de laebris serpentia secla ferarum. Idem lib. 3. Desiperent homines, saperent fera secla ferarum.Et lib.1,Efficis vt cupidè generatim secla propagent. ¶Sæpe etiam seculum accipitur pro tempore. Cicero in Parad. Etiam ipse fortasis in huius seculi errore versor. Id est in errore nostri temporis,vel nostræ ætatis.Aurea secula.Virgil.6.Aeneid. Augustus Cæsar diuûm genus aurea condet Secula.Aspera secula.Virgil.1.Aeneid.Aspera tum positis mitescent secula bellis.Impia secula.Virgil.1.Georg.Impiáque æternam timuerunt secula noctem.

Secularis,seculare,Quod centesimo quoque anno instauratur : vt Ludi seculares,qui ita instituti erant,vt nonnisi centesimo quoq; anno fierent: quanquam postea principum ambitione, minore spatio interiecto, sæpius fuerint instaurati. In his ludis præco pronuntiare solebat , Populum Romanum eos visurum esse ludos , quos nemo eius ætatis vnquã vidisset, aut visurus esset posthac.Plin.lib.7.capi.48, Minus miror Stephanionem , qui primus togatus saltare instituit , vtrisque secularibus ludis saltasse.

Secum,Dictio composita ex ablatiuo se,& præpositione cum:notæ est significationis. σὺν ἑαυτῷ. Cice.Attico lib.8,Quis autem est, tanta quidem de re,quin varie secum ipse disputet ? Virgil.4.Aeneid.

Ille meos,primus qui me sibi iunxit amores
Abstulit:ille habeat secum,seruétque sepulchro.

Secundo,secundas,vide SECVNDVS.

Secundus,a,um,Qui immediatè sequitur primum : & tam numeri, quam dignitatis ordinem denotat. δεύτερος. Cice.in Orat. Quoniam id secundum erat de tribus.Virgil.11.Aeneid. Turnus ego,haud vlli veterum virtute secundus. Hirtius 4. belli Alexand. Bellonæ templum, quod tanta religione colitur , vt sacerdos eius deæ maiestate, imperio, & potentia secundus à rege cõsensu gentis illius habeatur ¶Per translationem ponitur pro prospero. εὐτυχὴς. vt Secunda fortuna , id est prospera,quod vel conatus nostros sequatur,vel quòd nobis obsequatur. εὐτυχέντερον. Virgil.9. Aeneid. –tantum fortuna secunda Aut duersa cadat.Sic res secundæ,quæ pro nostro desiderio sequuntur.Virgil.10. Aeneid. Nescia mens hominum fati , sortisque futuræ, Et seruare modum rebus sublata secundis. Ventus secundus , qui à puppe sequitur. ὄρθιος. Virgil.4.Aeneid.Nec Zephyros audis spirare secundos? Secundo flumine nare,siue nauigare,hoc est in eam partem in quam flumen decurrit.Ouid.4.de Ponto,–sed flumine sæpe secundo Augetur remis cursus cuntis aquæ.Virgil.3.Georg. –missúsque secundo defluit amni.Secundis auribus aliquid accipere:id est beneuolis, clementibus. Liuius, Omniáne semper quæ magistratus ille dicet.secundis auribus : quæ ab nostrûm aliquo dicentur,aduersis accipietis?Secundo,populo philosophiam vituperare,dixit Cicero 2.Tusc.id est fauente,& non repugnante. ¶Secundo lumine,pro secundo die.posuit Cicero ad Atticum lib.7. Epist. 144. ¶Secunda classis,In censu Seruij Tullij Romanorum regis,dicebatur ea pars populi,quæ æris LXXV. M. aut eo amplius, intra tamen centum millia,in censum deferebat : iisdémque armis vtebatur, quibus prima classis,præter loricam & clypeum, cuius loco scuto vtebatur. πάντοθεν τέμενος. Vide Liuium lib.1.ab Vrbe condita. ¶Secundæ mensæ,dicuntur fructus, cæteráque bellaria, quæ subiatis carnibus secundo loco apponuntur. τραγήματα. Quæ nominis ratio inde ducta est,quòd antiqui mensas appellabant ipsos discos, siue quadras, quibus epulæ in conuiuium inferebantur. Virgil.2. Georg. Non ego te diis & mensis accepta secundis Transierim Rhodia.Horat.2.Serm.saty.2,tum pensilis vua secundas Et nux ornabat mensas cum duplici ficu. Legitur secunda mensa,in singulari numero.Cice.Attico lib.14, Hæc ad te scripsi apposita secunda mensa.Plin.lib.9.cap.35,Inferri mensam secundam iussit.

Secundum,præpositio accusatiuo casui seruiens.idémque significans quod iuxta. ἐγγύς. Cice.6.Verr.Secundum arbitrium tuum testes dabo.Idem de Senectute , Quid autem tam secundum naturam est, quàm senibus emori? ¶Interdum idem valet quod post. μετά.Seruius Sulpitius ad Ciceronem lib. 4, Duo vulnera accepisse, vnum in stomacho,alterum in capite secundum aurem.Quintil.Nam quod vnum mihi secundum patrem,fortuna videbatur parasse præsidium : id ego sperare in alia sorte non poteram.Cice.1.Offic.Proximè autem & secundum deos,hominem hominibus maximè vtiles esse possunt. ¶Interdum idem valet quod pro:vt Prætor secundum me decreuit.id est pro me. Cicero pro Quinct. Roscio,Secundum nos iudicari volumus.Idem Attico,Quisque eorum secundum causam nostram iudicauit. ¶Aliquando in : vt Secundum quietem : id est in quiete.Suetonius in Augusto, Affirmabat ipsum esse, cuius imago secundum quietem sibi obuersata sit.¶Aliquando super, siue de. περὶ.Sallust.in Iugurtha,Secundum ea vt deliberetis,&c.

Secundo,aduerbium,Secundo loco,secunda vice,iterum, rursus. δεύτερον. Cice.Attico, Semel hominem allocutus fueram : an secundò mihi redeundum esset,ignorabam.

Secundæ,arum.Membrana illa qua partus obuolutus ex vtero prodit : dictæ quòd nascentem infantem sequantur. τὰ χόρια, ὕστρα. Plin. Brassicæ succus contra ardorem febrium facit, & stomachi vitia, & ad secundas.

Secundani,Dicebantur secundæ legionis milites,sicut Primani,primæ legionis.οἱ ἐκ τῆς δευτέρας τάξεως στρατιῶται. Liu.4.belli Mace. Dum repetunt enixè signum,priores secundani se porta eiecere.Et paulo post.Secundani terga hostium cædunt:cæteri castra diripiunt. Plin.lib.3.cap.4, In Medio colonia Arelate sextanorum, Bliteræ septumanorum, Arausio secundanorum.

Secundarius,a,um. Quasi secundi ordinis. δευτερεῖος. vt Panis secundarius, id est vulgaris & sordidus,vt qui confectus sit ex farina,ex qua pollinis pars ante sit exculsa. ὑποσπορὶς ἄρτος. Sueton. in Augusto , Cibi minimi erat , atque vulgaris ferè : secundarium panem , & pisciculos minutos maximè appetebat.Hic etiam secundus dicitur.Horat.Pasti siliquis, & pane secundo. ¶Legimus & secundarium neut. gene. pro ea parte farinæ ex qua conficitur panis secundarius. Plin. lib.18.capi.9,Iustum est è grano Campanæ,quam vocant castratam è modio redire sextarios quatuor siliginis , vel è gregali sine castratura sextarios quinque. Prætereà floris semodium,& cibarij (quod secundarium vocant) sextarios quatuor,furfuris sextarios totidem. ¶Ponitur aliquando pro proximo, & secundo.Cice.2.de Inuent.In hoc autem loco caput illud erit accusatori,si demonstrare poterit alij nemini causam fuisse faciendi : secundarium,si tantam, si tam idoneam nemini. ¶Cice. de Clar. Orat. Quin. Arrium M.Crassi secundarium appellat.hoc est secundum à M. Crasso eloquentię locum obtinentem.Idem(inquit)faciebat Quin.Arrius,qui fuit M.Crassi quasi secundarius.

Secundo,as,Prospero,prosperum reddo. διευτείχω. Propert. Iam liquidum nautis aura secundat iter. Virgil.7. Aeneid. –dixi nostra incepta secundent. Ouidius Epistо. 13, Blandáque compositas aura secundet aquas.

¶Hinc Obsecundo,as,de quo alibi.

SECVNDVS,Philosophus fuit Athenienſis, quem aliqui Epithyrum vocant,quòd architecti filius fuerit, multæ quidem doctrinæ, mediocris eloquentiæ,æqualis,æmulúsque Herodis Attici:qui illud Hesiodi eleganti mutatione in eum cauillatus est,Figulus æqualem exagitat,tum rhetora tecton.Nihilominus tamen senem postea mortuum, & epicedio & lachrymis honorauit.Ex Philostrato. ¶Secundus alter Tridentinus,vir sanctus , Agiulphi Regis Longobardorum tempore, scripsit breuiter Longobardorũ historiam.Autor Paulus Foroiulienſis. ¶Fuit etiam hoc illustris Veronensis familiæ cognomen, ex qua fuit Plinius Secundus Naturalis historiæ scriptor.

Securis,huius securis,Instrumentum ad secanda ligna:quasi semiquiris vt inquit Seruius,vel vt verisimilius videtur,à secando. πέλεκυς Virg.11, –æratam quatiens Tarpeia securim. Cic.3. Verr.Agunt eum præcipitem pœnæ ciuium Romanorum,quos partim securi percussit,partim in vinculis necauit. Idem in Pisonem , Quum miser ille securibus hospitis sui ceruices subiicere gestiret.Virg.6. Aeneid. Consulis imperiũ hic primus,sæuáque secures Accipiet.Lucanus lib.7,Pacificas sæuus tremuit Catilina secures. Huius instrumẽti inuentrix fuit Penthesilea Amazon , teste Plinio lib. 7. cap.56. Vnde & Amazones securigeræ à Poetis dictæ sunt. ¶Secures item magistratuum insignia erant, virgarum fasciculo loro illigatæ. Cic.6.Verr.Quamobrem fasces Prætoribus præferantur,eur secures datæ? Infligere Reipub.securim,per trãslationem dixit Cicero pro Plancio, pro eo quod est vehementer ledere, vel grauiter ei officere.Idem pro Murena, Quam te securim putas iniecisse petitioni tuæ ? Id est quantum detrimenti putas te attulisse tuæ petitioni?quasi dicat,Omnem petitionis tuæ spem quadam quasi secu ri præcidisti.

Securicula,læ, Exigua securis, πελεκύδιον. Plin.lib.18.cap.19,Securiculam insitiuam pendere,qua inter cidantur radices.

Securifer,ra,rum, Qui fert securim. πελεκυφόρος. Ouid.11.Metam. Quinque nesci Cyeneus dederat.Stiphelúmq;,Bromúmque,Antimachúmq; Helimúmque,securiferúmque Pyracmon.

Securiger,ra,um,Idem quod securifer. πελεκυφόρος. Ouid.Epist.4.Prima securigeras inter virtute puellas Te peperit , nati digna fauore parens. Silius lib.16, –hic fera gentis More securigera miscebat prælia dextra.

Securicla,clæ, Ligneum retinaculum,quod susceus,siue subsceus dicitur: quo duo ligna inter se tenacissimè vinciuntur. Vnde securiclati cardines apud Vitruuium lib.10.Nostri,inquit Budæus,vt arbitror,*birundinum caudas* appellant.

Securidaca,Herba est ciceris foliis,pusilla, folliculos habens corniculo rum modo aduncos,& in iis semen rufum,securiculæ ancipitis figura, à quo argumento & nomen inuenit. πελέκινον. Nascitur in hordeo , & tritico,quæ & amplexu suo non raro enecat. Alio nomine hedysarum dicitur.Apud Gallos varia fortitur nomina,aliis fabam lupinam,aliis erbum,aliis grauum appellantibus.

Securus,a,um, Tranquillus, cura, & anxietate vacans:quasi sine cura. ἀφροντις, ἀδυμος, ἀσφαλὴς. Et differt à tutus : quòd securus dicatur is qui non timet,etiamsi immineat periculum:tutus autem is qui est extra periculum,quanuis etiam timeat.Cic.Planco lib.10,Si Africanæ legiones celeriter venerint , securos vos ab hac parte reddemus. Ouid.1. Metam.Mollia securæ peragebant otia gentes.Ibidem, Néve foret terris securior arduus æther, Affectasse ferunt regnum cæleste Gigantas, &c. ¶Aliquando securus capitur pro contemptore, incurioso,& negligente:túnque regit genitiuum. ἀμέλιμος. Virgil.1. Aeneid.–securus amorum Germanæ. Quint.lib.8.In quod sæpe etiam incidit Cir

Universidad de Deusto Biblioteca

SEDIGITVS,ti.Senos habens in manu digitos.μεδάκτυλος. Vnde & Volcatius poeta Sedigitus,& C.Horatij filiæ Sedigitæ sunt cognominatæ. Plin.lib.11.cap.43, Digiti quibusdam in manibus seni, C. Horatij ex patritia gente filias duas ob id Sedigitas appellatas accepi, Volcatium Sedigitum illustrem in poetica.

Sedimentum, vide SIDO.

Seditio,onis,à se,hoc est seorsum, & itio,componitur.στάσις. Cicero lib. 6.de Repub. docet seditionis proprietatem à dissensione ciuium dicta esse,quòd seorsum eant alij ad alium:est enim propriè quum populo discordante itur ad manus : qualem describit Virgilius lib. 1. Aeneid. Ac veluti magno in populo cum sæpe coorta est Seditio, sæuitque animis ignobile vulgus: Iámque faces,& saxa volant, furor arma ministrat. ¶ Similiter seditio in exercitu dicitur,in classe, in campo,& vbicunque est multitudo hominum aduersus Duces, Magistratúsve arma capientium,vel imperium detrectantium. Ouid.12.Metam. Seditióq; recens, dubióque autore susurri. Idem 9. Metam. –creseítque fauore Turbida seditio. Cæsar 7. bel. Gallici, Veritus nequa in castris ex eorũ concursu & misericordia vulgi seditio oriretur. Pollio Ciceroni , lib. 10,Singulæ quædam cohortes seditionem fecerunt. Dicimus autẽ Latinè,elegantérque Concitare seditionem, Facere seditionem, Commouere seditionem, Oriri seditionem, Sedare seditionem.

Seditiosus,a,um, Procliuis ad seditionem.στασιώδης.Cice.3. Verrin.Malus ciuis improbus Consul,seditiosus homo Cn.Carbo fuit.

Seditiosè,aduerbium, Per seditionem, aut more seditiosorum. στασιαστικῶς. Cic.pro Cluentio, Quæ concionibus seditiosè concitatis accommodatior est quàm tranquillis , moderatíque iudiciis. Idem ad Atticum,lib.2,Multa quum seditiosissimè diceret , vocem exprimere non potuit.

Sedo,das,Mitigo,placo,lenio,remoueo,fræno,extingo.παύω,καταστέλλω, κραύνω.Sallustius in Catilinam,Nanque animus impurus,diis, hominibúsque infestus,neque vigiliis,neq; quietibus sedari potuit,ita conscientia mentem excitatam vexabat.id est pacari. Libro 4. ad Herennium, Et hic sitiens quam maximè loquatur , neque habeat qui sitim suam sedet.id est extinguat. ¶ Dicimus præterea,Sedare arrogantiam bellum,controuersiam,discordias,infamiam,iram, lasitudinem,lites mentes commotas,motus animi,miserias,pauorem,tempestatem,tumultum:quorum omnium exempla in probatissimis quibusque autoribus nusquam non sunt obuia. Cicer.2.in Catil. Atque hæc omnia sic agentur Quirites,vt res maximæ minimo motu, pericula summa nullo tumultu,bellum intestinum ac domesticum,post hominum memoriam crudelissimum & maximum, me vno togato duce & imperatore sedetur. ¶ Sedare,& incendere,contraria. Cic.3.de Legib. At aliquando incenditur,& quidem sæpe sedatur.

Sedatus,a,um, nomen ex participio , Tranquillus, quietus minimè præceps.ἡσυχαῖος, παύσιμος, πρᾷος.Virgil.12.Aeneid.Olli sedato respondit corde Latinus. Cicer.Attico lib.8. Hæc scripsi sedatiore animo,quàm proximè scripseram.Horat.in epist.Oderunt hilarem tristes,tristémque iocosi. Sedatum celeres.

Sedatè, Placidè, quietè, tranquillè, & citra commotionem.παθησιπλήκτως, ἡσύχως,πρᾴως.Cic.in Orat. Cuius oratio, quum sedatè placidéque loquitur,&c. Placidè,& sedatè ferre dolorem,Idem 4.Tuscul.

Sedatio,onis,Moderatio,placatio.κατάστασις,πραΰνσις. Cic.1.Offic.Temperantia & modestia,omnísque sedatio perturbationum animi.

Seduco,is,pen.prod.Propriè seorsum duco ab aliis, quasi de rebus aliquibus loquuturus.ἀπάγομαι, Terent.in Hecyr. Pòst Pamphilus me solũ seduxit foras.Cic.Attic.lib.2, Quum hæc disseruissem,seducit me Scaptius , ait se nihil contradicere. Plaut.in Aulul. Eò nunc secretò te huc foras seduxi.Cic.1.Tusc.Quæst.ad animum transtulit, inquiens, Quũ à negotio omni seuocamus animum , quid inquam, tum agimus ; nisi animum ad seipsum aduocamus , secum esse cogimus , maximéque à corpore seducimus ? ¶ Accipitur & in malam partem pro decipio, & in fraudem induco. Terent. in And. Et iam nunc me seducere istis dictis postulas?

Seductilis,pen.cor.Qui facilè seduci,id est decipi potest.ἀπατητός.

Seductio,onis,Verbale,Significat abductionem à turba.Cicero pro Muræna,Mœstos amicos,obseruationes,testificationes,seductiones testiũ, secessionem subscriptorum animaduertebant.

Seduculum,li,Quasi sudaculum dictum,genus est flagelli,quòd vapulantes sudare faciat.Festus.

Sedulus,a,um,pen.corr.Diligens,officiosus,intentus.ἐπιμελής, ἀκριβής. Cic.de Clar.Orat.Eloquentes videbare, non sedulos velle conquirere. Tib.lib.1.Eleg.3,At tu casta precor maneas , sanctíque pudoris, Assideat custos sedula semper anus.Oui.1.de Remed.amoris, Nec desunt comites sedula turba canes.

Sedulitas.Pro instanti & fideli officio,ac diligentia.ἐπιμέλεια.Cic. Attico lib. 11, Quæ si non essent sedulitate effectæ , & beneuolentia tua,liceret mihi abire in solitudines aliquas.Ouid.10.Metamor.Sensimus(inquit) amas : & in hoc mea (pone timorem) Sedulitas erit apta tibi. Horat.1.Epist.7,Officiosáq;sedulitas,& opella forẽtis adducit febres.

Sedulè,aduerbium,Idem quod Seduló,ἐπιμελῶς. Colu.lib.9.cap.9, Semper quidem custos sedulè circumire debet alueária.

dulò,Aduerbium, Instanter , diligenter, & simpliciter,quasi sine dolo, vt inquit Nonius.ἐπιμελῶς, ἀτεχνῶς. Plaut.in Aulul. Nam nunc quum cælo sedulò , vt omnes nesciant, Omnes videntur scire. Terent. in Phorm.Ego sedulò hunc dixisse credo.Id est simpliciter, inquit Donatus.Idem in Hecyra, Non clàm me est, mi gnate,tibi me esse suspectã, vxoré tuã Propter meos mores hinc abisse, etsi ea dissimulas sedulò.

Sedum,sedi,Herba perpetuò virens:vnde etiam semperuiuum appellatur.ἀείφυλλον. Plin.lib.18. cap.17, Democritus succo herbæ,quæ appellatur aizoon,in tegulis nascens,tabulisve,Latinè verò sedum,aut digitel lum,medicata seri iubet omnia semina. Col.lib.2.cap.9. Id ne fiat,remedio est mistus succus herbæ,quam rustici sedum appellant.Duo autem sedi sunt genera,quorum alterum in tectis ferè & suggrundiis nascens quòd folia habeat latiora, sedum maius appellant. Vulgus *Iouis barbam* nominat.Alterum in petris & parietinis prouenit, à Latinis sedum,siue semperuiuum minus dictum. Græci quia quotannis ter floreat,τριόζουσα cognominarunt. Vulgus à foliis vermiculorum similitudinem referentibus,*Vermicularem* nominat.

Seges,huius segetis , Propriè fruges eorum seminum ex quibus conficitur panis,nondum demessa.vt ait Valla lib.4. cap.24.σῖτος. Plin. lib. 18. cap.17, Si in articulum seges ire cœperit, runcare remedium est,ne herbæ vincant.Et paulo pòst, Luxuria segetum castigatur dente pecoris,in herba intaxat.Virg.1. Georg. Quid, qui,ne grauidis procumbat culmus aristis, Luxuriẽ segetum renera depascit in herba.Ouid. 1. de Arte, Fertilior seges est alienis semper in agris. Horat.2. Epist.2, – & villicus Orbi Quum segetes occat , tibi mox frumenta daturus, Te dominum sentit. ¶ Seges per translationem:vt Seges stimulorum, apud Plautum in Aulul. Tibi ego rationem reddam,stimulorũ seges? ¶ Ferrea seges telorum.Virg.3.Aeneid.Nam Polydorus ego:hic confixum ferrea texit Telorum seges & iaculis increuit acutis. Clypeata seges virorum,Ouid.2.Metam. Seges,ac materiã gloriæ. Cic.pro Milone,Quid enim odisset Clodium Milo, segetem, atque materiem suæ gloriæ? ¶ Quandoque accipitur pro ipsa humo iam subacta,& sata.ἀρόσιμος γῆ. Varro lib.1.de Re rust.cap.29,Seges dicitur,quod aratum & satum est:aruum,quod aratum,nec satum est:noualis, vbi satũ fuit antè,quàm secunda aratione renouetur. Virg.2. Georg. Illa seges demum votis respondet auari Agricolæ,bis quæ Solem,bis frigora sensit.Plin.lib.18,Segetes quæ interquieuere,fundunt rosam odoratiorem satiua adeò terra non cessat parere. ¶ Seges quoque aliquando de legumínibus dicitur.Columella libro 2.cap.14,Quod prædictorum leguminum segetibus satisfeit.

SEGESTA,tæ,σηγέστα Ptolemæo, Oppidum est peruetus (inquit Cice.6. Verr.)in Sicilia,quod ab Aenea fugiente à Troia, atque Italiam veniente,conditum fuit,præposito tibi Egesto, qui eam Egestam nominauit. Sed dein præpositi est ei litera s,ne obscœno appellaretur nomine.Plinius Egestam vocat lib.31.cap.6. ¶ Est & Segesta altera in Liguria, Tigulíorum caput,teste Plinio lib.3. cap.5. ¶ Fuit & alia in venetia,non procul à Timauo fluuio : cuius meminit idem Plinius lib. 3. cap.19. ¶ Fuit & Segesta quædam in citeriore Hispania, à qua Segestani populi,qui Carthaginensi conuentui attribuuntur à Plinio lib.3.cap.3.

SEGESTA,vt apud Plinium legitur:siue,vt aliis placet,Segetia, dea nomen,à segetibus,quibus præesse putabatur,tractum. Plin.lib.18.cap.2, Seiam à ferendo, Segestam à segetibus appellabãt:quarum simulachra in Circo videmus.

Segmen,Segmentarius,Segmentum,vide SECO.

Segnis,& hoc segne,huius segnis, Tardus , ignauus,quasi sine igne,sicut contrà,Ardens pro solerti,diligenti,& moræ omnis impatienti. ἀργός, ῥᾳθυμος, νωθής. Virg.lib.3. Aenei. Haud segnis strato surgit Palinurus, & omnes Explorat ventos Cic.ad Atticum lib.8, Ego sicut adhuc videor segnior fuisse,dum ne tibi videar, non laboro. Cice.pro Fonteio, Segniores ad imperandum posthac cæteri sint, quum videant eos oppugnari, quibus oppressis populi Romani imperium incolume esse non posit. Tacitus lib. 12, Neque enim segnem ei fuisse indolem ferunt. ¶ Interdum ponitur pro infœcundo,& inutili. Virg.lib.1. Georg.–ſegnísque horreret in aruis Carduus.

Segnipes,dis,pen.corr.Qui tardè incedit.βραδύπους,Iuuenalis saty.8,–tríque trahunt epirhedia collo Segnipedes.

Segnities,tiei,siue Segnitia,tiæ, Tarditas,negligentia ad agẽdum.νωθρία, ῥᾳθυμία.Socordia autem est negligentia in consulendo,meditando,prospiciendo quid opus fit facto.Terent.in And.Enimuero Daue nihil loci est segnitiæ,neque socordiæ. ¶ Quandoque segnities dicitur infœcunditas.ἀφορία. Plinius,Hinc negligentia cultorum,hinc agrorum segnities. ¶ Legitur & segnitas,pro segnitia:quod & Nonius annotauit. Cicer.de Orat.Et quando de prudentia diximus,castigemus etiam segnitatem.

Segniter,aduerbium,Negligenter.βραδέως. Liu.2.ab Vrbe,Segniter,otiosè,negligenter,contumaciter omnia agere:nec pudor,nec metus coercebat.Virg.9.Aeneid.–instat non segnius,ac rotat ensem Fulmineum. Ouid.10.Metam. Quæ quanquam Scythica non segnius ire sagitta Aonio visa est iuuenis:tamen,&c.

SEGOBRIGA,σηγόβριγα, Oppidum Hispaniæ citerioris, Celtiberiæ totius caput, circa quod Sertorius & Metellus prælium commisere.Strabo libro 3.

SEGOR,σηγῶρ, Fuit quinta ciuitas pòst Sodomã & Seboim , quæ ad prẽces Lot seruata est.

Segrego,gas,pen.corr.Ab aliorum numero vel societate,vel grege sepãro.ἀπείρω,ἀφορίζω. Terent.in Hecy.Nam si ita est vt hæc nunc Pamphilum verè à se segregarit.Plaut.in Mil.–ille illas spernit,Segregat ab sese omnes,extra te vnam.Cic.pro Archia. Quod si mihi à vobis tribui, concedíque sentiam : perficiam profectò vt hunc A. Licinium non modò non segregandum, quum sit ciuis,à ciuium corpore,verumetiã si non esset,puteris asciscendum fuisse.

Segullum,li, Est terræ genus in summo solo,ex quo metallarij cognoscunt subesse venam aurr.Plin.lib.33. cap.4, Aurum qui quærunt,ante omnia segullum tollunt:ita vocatur indicium,&c.

SEGVSIVM,Vrbs est Segusianorum in Graiis Alpibus.Ptol.lib.3.

SEIA,Dea habita fuit Romæ quæ sationi præesse putabatur:quemadmodum Segesta,siue Segetia quæ segetes lætas facere existimabatur. Plin. lib.18.cap.2,Seiam à ferendo, Segestam à segetibus appellabant:quarũ simulachra in Circo videmus.

SEIR,σηίρ,Mons in terra Edom,in quo habitauit Esau,in regione Gabalena:quæ ex eo quòd Esau pilosus esset,& hispidus,Seir,id est pilosi nomen accepit.

Seiugi,& Seiuges,pen.cor.Dicuntur equi seni ad vnum currum adhibiti.Apuleius in Flor. Vni cui omnes prouinciæ quadriiuges , & seiuges currus vbique gentium ponere gratulantur.

Seiugo,as,Idem quod seiungo.ἀπᾴγυμι. Cic.1.de Diuin. Humani autem animi eam partem quæ sensum,quæ motum, quæ appetitum habeat,non esse ab actione corporis seiugatam.

Seiungo,gis,lunctos separo,auello.ἀφίστημι,ἀποζεύγνυμι. Cice.Lentulo, Tibi autem multò notior , atque illustrior meus in te animus esset, si hoc tempore omni quo seiuncti fuimus , & vnà , & Romæ fuissemus. Cic.3.de Natu.deorum,Fortunam nemo ab inconstantia & temeritate seiunget.Idem in Catil. Dummodo tua calamitas à Reipub. periculo seiungatur.

SEIVS, Prænomine Cneus, equi præstantissimi quidem, sed infelicissimi dominus : qui ab ipso Seianus cognominatus est : de quo Gellius lib.3.cap.9,& Erasmus in Adagiis,& mox.

Seianus equus.Dictus est à Cn.quodam Seio,qui equum habuit inusitata magnitudine , omnibúsq; aliis equorum laudibus præstantissimum, adeò vt ex eorum genere equorum crederetur quos Hercules occiso Diomede Argos perduxit.Sed eo fato is equus fuit,vt quisquis posside ret eum,is cum omni familia interiret.Primus enim huius equi domi nus à M. Antonio,qui postea Triumuir constituendæ Reipub.fuit,dãnatus , miserando affectus est supplicio. Hunc deinde emit Cornelius Dolabella H–s. centum millibus,qui & ipse à Cassio victus , in prælio occubuit.Ab hoc ad Cassium victorem equus peruenit, qui ab Antonio victus , sibi manus intulit. Nec multo pòst Antonius victor , qui equum hunc abstulerat,ab Augusto victus simili mortis genere periit. Hinc ortum est prouerbium vt homines calamitosi Equum Seianum habere dicerentur.Vide Gellium lib.3.cap.9.

Selago,ginis, Herba est sabinæ similis, quam Druidæ certa superstitione lectam , solo fumo omnibus oculorum vitiis mederi tradiderunt. Vide Plinium lib.24.cap.11.

Selenites,σελωΐτης,Gemma in Arabia nascens , ex candido transluscens melleo fulgore,imaginem Lunæ continens,reddénsque eam in dies singulos crescentis,minuentísque numero.Autor Plinius lib.37.cap.10.

SELENVS,vide SELINVS.

SELEVCIA,σελεύκεια,Syriæ Antiochenæ oppidum est, ab Antiocho Seleuci filio conditum:de quo Plinius lib.5.cap.21. ¶ Est & Seleucia alia ad Euphratem:& tertia ad Belum amnem:quarum meminit idem Plinius lib.5 cap.23.Rursus alia Ciliciæ,Trachiotis cognominata,ad Calicadnum amnem,teste eodem Plinio lib.5.cap.27.

SELEVCVS, σέλευκος, Fuit vnus ex principibus Alexandri, qui primus pòst Alexandri mortem regnauit in Syria annos quadraginta.Fuerunt & alij Seleuci.

Selibra,Dimidia libra.ἡμίλιτρον.Liu.5. ab Vrbe,Selibra farris. Gell.lib. 7.cap.18,Darent argenti pondo libram scilicet & selibram.

Seligo,gis.pen.corr.Seorsum colligo,secerno.ἀπολέγω, ἐκλεγίνω, Cicero de optimo gene.Quæ exempla selegissem,nisi vel nota esse arbitrarer, vel posse eligere qui quærerent.Ouid.3.Amor.Eleg.10,Quicquid eris mea semper eris:tu selige tantum, Me quoque velle, velis,ánne coactus amem. Cic.in Orat. Nec verò vtetur imprudenter hac copia, sed omnia expendet,ac seliget.

Selectio,onis,verbale,Actus seligendi.Cic.2.de Finib. Dum etiam in vna virtute sic esse omnia voluerunt,vt eam rerum selectione expoliarent: nec ei quicquam aut vnde oriretur darent, aut vbi niteretur. Idem 3. de Legib.Selectio vitiorum.

Selectus,a,um, participium.Cic.1.de Natu.deorum, Itaq; in illis selectis breuibúsq; sententiis,quas appellatis κυρίας δόξας,hæc,vt opinor, eius breuibúsq; sententiis,quas appellatis κυρίας δόξας,hæc,vt opinor, eius prior sententia est , Quod beatum & immortale est , id nec habet,nec exhibet cuiquam negotium.Ouid.5.Fast.Romulus hoc vidit,selectáq; corpora patres Dixit : ad hos vrbis summa relata nouæ est. ¶ Hinc selecti iudices,Equites dicti sunt.Cicero pro Cluentio. Deinde Prætores tantúm vrbani,qui iurati debent optimum quenque in selectos iudices referre,nunquam sibi ad eam rem Censoriam ignominiam impedimento esse oportere duxerunt.Horatius 1,Serm.saty.4,–& siue iubebat Vt facerem quid:habes autorem quo facias hoc, Vnum ex iudicibus selectis obiiciebat.Id est ex Equestri ordine.

SELINIS,pen.prod.σελινίς,Vrbis nomẽ iuxta Lilybæum,à selino, quòd ibi plurimum nascatur. Autor Seruius in illud Virgilij 3. Aeneid.Tẽque datis linquo ventis palmosa Selinis.

Selinon,σέλινον,à Græcis appellatur herba notissima,quam Latini apiũ nominant. ¶ Inde fiunt composita petroselinum , hipposelinum , & eleoselinum:de quibus egimus suis locis.

SELINVS,pen.prod.σελινοῦς, Duorum fluuiorum nomen in Asia,qui in mare influentes , Dianæ Ephesiæ templum vtrinque complectuntur. Vide Plinium lib.5. cap.29. ¶ Est & Selinus alius in Aegiorum agro, qui est in Achaia propriè dicta. ¶ Item alius in Elide. ¶ Rursus alius in Sicilia,iuxta Megara & Hyblam montem:quorum omnium memini Strabo lib.8.

SELINVS,vntis,σελινοῦς,Oppidum est Siciliæ palmis abundans.

Selinusius,a,um,ad iectiuum.σελινούσιος,vt Terra Selinusia, quæ à Galeno lib.9.Simpl.inter medicamenta ophthalmica ponitur.

Seliquastra,(inquit Festus) sedilia appellatur antiqui generis,d litera in s conuersa,sicut & in sella,& soliofactum est , quæ omnia à sedendo dicta sunt.

Sella,æ,Idem quod sedes.ἕδρα,καθέδρα,δίφρος.à sedendo dicta,quasi sedãdo ἑστῶτος. Plin. de Vir.illust.P.Decium Prætorem transeunte ipso sedentem iussit assurgere,eíque vestem scidit,sellam concidit:nequis ad eum in ius iret,edixit.

Sellaria,æ,Dicta sunt loca, in quibus sedes disponi solebant. ἕδραι. Plin. lib.34.cap.8,Atque ex omnibus quæ retuli , clarissima quæque in vrbe,iam sunt dicata à Vespasiano principe in templo Pacis , aliísq; eius operibus,violentia Neronis in vrbem conuecta,& in sellariis domus aureæ disposita.Sueton.in Tybe.Secessu verò Capreensi , etiam sellariam excogitauit,sedem arcanarum libidinum.

Sellariola,diminutiuum.Martial.lib.5.In sellariolis vagus popinis.

Sellularij, Opifices, qui sedendo opus faciunt, quos Liuius lib.8, scribit militiæ minimè aptos.ἀδρᾶται. Quia (inquit) opificum quoque vulgus, & sellularij , minimè militiæ idoneum genus, exciti dicuntur.Idem & Sedentarij à quibusdam appellantur,vt suprà docuimus suo loco.

SELLAE,Oppidum est Epiri,cuius incolæ Sellani dicuntur. Lucan.lib.3, Quercúsque silentes Chaono veteres liquerunt vertice Sellæ,&c.

SELYMBRIA,σηλυμβρία , Ciuitas Thraciæ ad Propontidẽ,propinqua Byzantio,teste Herodoto lib.6.

Sembella,Libræ dimidium, quasi semibella.ἡμίλιτρον. Varro lib.4.de Lingua Latina.

Semel,aduerbiũ.Idem significans quod vnica vice.ἅπαξ. Plaut.in Capt. Satis sum semel deceptus. ¶ Aliquando accipitur pro summatim,aut in summa.κεφαλαιώδως. Quint.Denique(vt semel finiam)sic ferè componendum quum pronuntiabis,erit. Idem, Vt semel omnia complectar. ¶ Nonnunquam & pro omnino,penitus,immutabiliter,siue irrecuocabiliter poni consuerunt:quia quod semel tantùm fit,non habet regressum,vt rursus fiat.Virgil.11.Aeneid. Qui nequid tale videret,Procubuit moriens,& humum semel ore momordit.Ouid.Epist.5,–nullæ reparabilis arte Læsa pudicitia est , deperit illa semel. Id est omnino, prorsus.

SEMELE,pen.corr.σεμέλη, Cadmi Thebarum regis filia,ex qua Iupiter Bacchum genuit,teste Horatio primo Carm.Ode19,Mater sæua cupidinum,Thebanæque iubet me Semeles puer,Et lasciua licentia Fœnitis animum reddere amoribus.Propertius, Narrabis Semele quàm sit formosa.

Semeleius,a,um,adiectiuum.Ouid.5.Metam. Delius in coruo,proles Semeleia capro,&c.

Semen,inis,Notæ significationis est : quasi serimen,à sero,ris.σπέρμα. Colu.lib.1.cap.7,Et maximè vexant ferui qui boues elocant,eosdémque & cætera pecora malè pascunt,nec industriè terram vertunt , longéque plus imputant seminis iacti, quàm quod seuerint, &c. Virgil.1. Georg. Debita quàm sulcis committas semina , &c. Horat. Epod.16, Pinguia nec ficis vrantur semina glebis. ¶ Nonnunquam etiam de virgultis, & surculis dicitur.Virg.2. Georg.Seminibus positis superest deducere terram Sæpius.Colum.lib.3. Si compluribus vindemiis eundem tenorem seruauerint, ex eiusmodi vitibus lecta semina mulrum, bonúmque vinum præbebunt.Est & semen frumenti genus,quod zea, ζειὰν appellant,simile farri.Plin.lib.18.cap.11.Alica fit ex zea,quam semen appellamus. ¶ Per trãslationem significat autorem alicuius rei, & eum à quo quid ortum est. Cicer. Philipp.2, Vt igitur in seminibus causa est arborum, & stirpium, sic huius luctuosissimi belli semen tu fuisti. ¶ Ponitur aliquando pro genere. Sueto. in Calig. cap. 25, Nec vllo firmiore indicio sui seminis esse credebat, quàm feritatis:quæ illi quoque tanta iam tunc erat, vt infestis digitis ora & oculos simul ludentium insantium incesseret.Virg.7.Aeneid.–geminósque iugales Semine ab ætherio.&c.Ouid.10.Metam.–coeúntque animalia nullo Cætera delicto : nec habetur turpe iuuencæ Ferre patrem tergo:fit equo sua filia coniux,Quáſque creauit init pecudes caper:ipſáque cuius Semine concepta est ex illo concipit ales. Lucretius lib.2, Denique cælesti sumus omnes semine oriundi , Omnibus ille idem pater est. Ouid. 9.Metam.Implerátque vterum generoso semine.

Siminium,nij,Idem quod semen,vel planta , aliúdve quiduis,quod de se aliquid potest producere.σπέρμα.Colu.lib.2,Nonnunquam superfusa terra latentibus seminiis.Varro 2.de Re rust.cap.6, Ego,inquit,de arbinis potissimùm dicam,quòd sim Reatinus,vbi optimi,& maximi fũt: è quo seminio ego hîc procreaui pullos.Plaut.in Amp.–anguineo Repentè hostes peperit seminio.Lucretius lib.3, Denique cur acris violenta triste leonum Seminium sequitur? vulpes dolus? & fuga ceruis A patribus datur? ¶ Quandoque accipitur pro seminis lucro.Plautus in Rud.Vænundantur merces non hoc sio seminio.

Seminarium,rij, Est locus ex quo transferuntur plantæ in aliam terram. φυτοσπόριον.Colum.lib.de Arboribus,cap.1, Qui vineam, vel arbustũ constituere volet seminaria prius facere debet:hic enim sciet cuius generis vitem positurus sit.Idem lib.5.cap.6, Operam dabit ne emortuis arboribus rarescat,ac primam quanque senio , aut tempestate afflictã summoueat,& in vicem nouellam sobolem substituat. Id autem facilè cosequi poterit si vlmorum seminarium paratum habuetit. Idem, Satoris officium est,de seminario transferre plantam. ¶ Ponitur & seminarium per translationem pro re alicuius fonte & origine : idque tam in bonam partem quàm in malam. Cicer.in Catilinam, Qui nisi exeunt,nisi pereunt,etiamsi Catilina perierit,scitote hoc in Republica seminarium Catilinarium futurum. Cice.1.Offic.Id autem est principium vrbis,& quasi seminarium Reipublicæ.Idem in Pisonem,Ex illo fonte , & seminario triumphorum quum arida folia laurea retulisses, quum ea abiecta ad portam reliquisti, tum tuipse de te sententiam tulisse videris,tum iudicium pronuntiauisti.

Seminarius,a,um, Quod ad seminãdum pertinet.φυτοσπορικός. Ambrosius, Inest nascentibus singulis aut semen,aut virtus aliqua seminaria.

Sementis,huius sementis,fœm.gene.Significat ipsam sationem,seu seminationem.σπορά. Plin.lib.18, Sunt qui properent , atque ita pronuntient , Festinatam sementem sæpe decipere , serotinam semper. Colum. libr.13, Quibus magna sementis præparatur. Liu. Vt Campani

sementem

Universidad de Deusto Biblioteca

sementé facere possent. Ouid. lib. 1. Fast. Villice da requiè terræ, semẽte peracta. ¶ Nonnunquam pro seminandi tempore. Colu. lib. 2, Primi sementis rarius serere permittit, nouissima spissius postulat. Id est primum tempus sationis. Idem. Seminari debet post æquinoctium media ferè sementi. læto solo. ¶ Ponitur aliquando pro legere. Gell. lib. 2. cap. 29, In sementes fortè concesserat tempestiuiores. ¶ Facit sementis aliquando in ablatiuo sementi, & in accusatiuo sementim. Cato cap. 27, Sementim facito ita. Columel. lib. 2. cap. 12, Peracta sementi.

Seminalis, seminale, Quod ad sementem faciendam pertinet. Colu. lib. 11. cap. 2, Viciæ pabularis modios septẽ, vel octo, viciæ seminalis modios quinque, vel sex.

Sementicus, ca, cum, pen. cor. Quod seminari potest. σπόριμος. Plin. lib. 18, Sementica autem triticum, hordeum, fabam, napum, rapam.

Sementinus, a, um, adiectiuum: vt Sementina pyra, vel a seminum multitudine, vel quòd vsque ad sementis tempus durent, dicta. Cato cap. 7, Pyra volema, aniciana, & sementina. Feriæ sementinæ. Festus, Sementinæ feriæ fuerant institutæ, quasi ex iis fruges grandescere possent. Dies sementina, festum fuit antiquis celebratum, postquam terræ mandassent semina agricolæ. Ouid. 1. Fast. Nec sementina est vlla reperta dies.

Semento, tas. Semen produco. σπορματίζω. Plin. lib. 18. cap. 28, Est in primis inutile nasci herbas sementaturas.

Semino, nas, Notæ significationis. σπείρω, φυτεύω. Dicimus autem, Seminatur hordeum, & Seminatur ager hordeo: sicut spargitur humor, & Spargitur vestis humore. Colum. lib. 2. cap. 9, Seminari debet hordeum post æquinoctium. Idem lib. 2. cap. 8, Ne seminarentur agri. ¶ Semino, progigno. Virg. 6. Aeneid. Quale solet syluis brumali frigore viscum Fronde virere noua, quod non sua seminat arbos. Colu. lib. 6. cap. 24. de tauris, Vnúmque marem quindecim vaccis sufficere abunde est, qui vbi iuuencam superuenit, certis signis comprehendere licet, quem sexum generauerit: quoniam si parte dextra desiluit, marem seminasse manifestum est: si læua, fœminam. Plautus in Amph. Alter decumo post mense nascetur puer, Quam seminatus. ¶ Per translationem significat spargo, diuulgo, διαπείρω. Lactantius lib. 4. Et cultum Dei per totam terram seminaret. ¶ Huius composita sunt, Dissemino, & Insemino: de quibus suprà suis locis.

Seminatio, onis, verbale. Satio. σπορά. Varro 2. de Re rust. cap. 6, Ad seminationem onagrus idoneus, quòd è fero fit mansuetus facilè, & è mansueto ferus nunquam.

Seminator, tris, Qui serit seminátve. σπορεύς. Cic. 2. de Nat. deor. Omniũ autem rerum, quæ natura administrantur, seminator, & sator, & parẽs, vt ita dicam, atque educator, & altor est mundus: omniáque, sicut mẽbra sua, & partes suas, nutricatur, & continet.

Semestris, semestre, Quod est sex mensium: vt Semestris Tribunatus. ἑξαμηνιαῖος. Plin. Epist. 6 9, Hunc rogo semestri Tribunatu splendidiorem & sibi, & auunculo suo facias. Plin. lib. 10. cap. 25, Temporum magna differentia auibus: perennes, vt columbæ: semestres, vt hirundines: trimestres, vt turdi, & turtures: & quæ quum fœtum eduxere abeunt, vt galguli, vpupæ. ¶ Semestre regnum. Cicer. Attico lib. 10, Sed tamen ea pone ante oculos, iam intelliges id regnum vix semestre esse posse.

Semigro, as, Ad seorsum habitandum me confero. ἀποικίω. Cic. pro Cæcina. Reprehendistis, a patre quòd semigrarit: quod quidem in hac ætate minimè reprehendendum est.

SEMIRAMIS, mis, vel midis, Σεμίραμις, Fuit nomen Assiriorum reginę, Nini regis vxoris, mulierum omnium, quarum memoria ad nos peruenit, clarissimæ, quæ post viri obitum, quòd intelligeret Assirios graue mulieris imperium passuros, dissimulato illius obitu, personam eius assumpsit, donec Ninus filius adolesceret, regnóque administrando idoneus fieret. Hæc & Babylonem muro latertio cinxisse dicitur, & subactis vicinis regni sui terminos latissimè propagasse. Verúm eadem tam portentosæ libidinis fuisse traditur, vt & filij concubitum expetierit, & equum vsque ad coitum adamasse dicatur. De hac Plutarchus in Apophthegmatis sic scribit, Semiramis sepulchro, quod sibi construxerat, hanc addidit inscriptionem, Quicũque rex pecuniis indiguerit, patefacto monumento, quod voluerit accipito. Qua spe adductus Darius, sublato lapide, pecuniarum nihil inuenit sed alias reperit literas, in hanc sententiam, Ni malus vir esses, ac numis insatiabilis, cadauerum loculos non moueres. ¶ Semiramis, lingua Syriaca, aue m significat. Nanque ab auibus adhuc infans nutrita dicitur. Scribit Valerius maximus, lib. 9. cap. 3, aliquando quum circa cultum corporis occupata esset, & nuntiaretur ei Babylonem defecisse, soluta adhuc altera parte crinium, protinus ad eam expugnandam cucurrisse, nec prius decorem capillorum redegisse in ordinem, quàm tantam vrbem in suam potestatem restituisset. Exercitum ipsius sic describit Suidas, πεζὸν μὲν μυριάδας ἑπτὰ, ἱππικὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων τὸ ἴσον πλῆθος, ἄλλων δὲ καμήλων, ἐλεφάντων τε τῶν καμήλων μαχιμώτερον τὸ ἴσον πλῆθος, ἄλλων ἁμαξῶν δὲ τεσσαράκοντα μυριάδας εἶναι. διήρεσε δὲ βασιλεὺς ὁμοθυμαδὸν τοὺς τεσσαράκοντα μυριάδας, νοῦν ἔχων βασιλέως ναυτικοῦ δεῖν τοσοῦτον. Id est Peditatus centum millia, equitatus centum myriades, falcatorũ autem currus decies decẽ millia. Virorum in camelis pugnantium par numerus: aliorum verò camelorum (ad quodcunque indigebat opus) vicies dena millia. Terga verò bouum excoriatorum tricies dena millia. Naues verò in Bactris fabricatæ ter mille. Et multa alia, quæ prosequitur admiranda.

Semianimis, & cætera a semis composita, vide SEMIS.

Semisisisis, Pondus siue mensura sex vnciarum, quasi semias. ἡμίπλεθρον. Semi autem pars est indeclinabilis, qua extra compositionem non vtimur: idém que valet quod dimidiatum.

Semesus, a, um, pen. prod. Semicomestum. ἡμίβρωτον. Eadem enim forma dicitur qua ambesum, & comesum. Sueton. in Tyb. Solennibus ipse cœnis pridiana sæpe, ac semesa opsonia apposuit. Virg. 8. Aeneid. Ossa super recubans antro semesa cruento. Horat. 2. Serm. saty. 6, Semesáq; lardi Frusta dedit. Silius lib. 6, -nunc fractis ossibus atram Absorbet saniem, & tabo manante per ora

Mutat hians hostem, semesáque membra relinquit.

Semianimis, me, vel Semianimus, a, um, Semiuiuus, siue semimortuus. ἡμιθνὴς. Plin. de Viris illustr. Ipse cum trecentis pugnans cecidit, & postea ab Attilio semianimis inuentus, & sanatus, magno postea terrori hostibus fuit. Ouidius 1. Trist. eleg. 3, Illa dolore amens tenebris narra tur obortis Semianimis media procubuisse domo. Virg. 11. Aeneid. Semianimes voluuntur equi, pugna aspera surgit. Lucret. lib. 6, Languida semianimo cum corpore membra videres

Horrẽda pæne, & pannis cooperta, perire Corporis illuuie.

Semiapertus, a, um, Dimidiata sui parte apertum. ἡμίανεπτον. Liuius 6. belli Pun. Paucos ex multis trepida fuga incedentes, semiapertis portarum foribus in vrbem compulit.

Semiassus, a, um. Cicer. 1. Tusc. Heu reliquias semiasti Regis denudatis ossibus, Per terram sanie delibutas fœdè diu vexarier. Ex Poeta quo piam vetusto.

Semibos. pen. cor. huius semibouis, Epithetum est Minotauri, quem Poetæ fingunt, dimidia sui parte bouem fuisse. ἡμίβους. Ouid. 4. Trist. eleg. 6, Centimanúmque Gygen, semibouémque virum.

Semicaper, pen. cor. huius semicapri, Faunorum & Satyrorum epitheton est, qui inferiore sui parte capris similes pinguntur. ἡμίτραγος. Ouid. 5. Fast. Semicaper coleris succinctis Faune Lupercis, Deus semicaper, Ouid. 4. Fast. Pan semicaper, Ouid. 14. Metamorph.

Semicirculus. Medius circulus. ἡμίκυκλος. Colu. lib. 5. cap. 2, Omnis ager aut quadratus, aut longus. aut cuneatus, aut triquetrus, aut rotundus: aut etiam semicirculi, vel arcus, nonnunquam etiam plurium angulorum formam exhibet. Cicer. 5. de Finib. Quúmque non habeant ingenuas ex doctrina oblectationes, circulos aliquos, & semicirculos consectari.

Semicircularis, re, Mediam circuli formam habens. Colu. lib. 5. cap. 2. Semicircularis agri forma.

Semicinctium, ctij. Succinctorium quòd mediũ hominem cingat, id est vestiat. ὑπέζωμα. Est enim genus vestis breuissimæ, quo venter, & velamina de teguntur. Apud Martialem lib. 14, de semicinctio tale est epigramma, Det tunicam diues, ego te præcingere possum:

Essem si locuples, munus vtrunque darem.

Semicoctus, cta, ctum. Idem quod semicrudus. ἡμίφοβος. Colum. lib. 8. cap. 5, Semicoctum hordeum. Et apud Plinium, lib. 22. cap. 25, Semicocta aqua.

Semicrematus, a, um. Ouid. in Ibin, Membra feras Stygiæ semicremata neci. Martial. lib. 11, Thuráque de medio semicremata rogo.

Semicrudus, a, um, penult. prod. Colu. lib. 6. cap. 26, Si iam tali vitio laborant, lupini semicrudi conteruntur, & offæ saluati more faucibus ingeruntur. Statius 4. Syl. Quid si quum bene mane semicrudus Illatam tibi dixero salutem?

Semideus, adiectiuum, ἡμίθεος. Lucan. lib. 8. Nos in templa tuam Romana accepimus Iũo, Semideósque canes. Ouid. in Ibin, Vos quoq; plebs superûm Faunı, Satyréque, Laréſque, Fluminâque, & Nymphæ, semideúmque genus. Reges semidei. Statius 2. Achill.

Semidoctus, Id est mediocris eruditionis. ἡμιμαθὴς. Cicc. 2. de Orat. Hæc vt & properans & apud doctos, & semidoctus ipse percurro, vt aliquando ad illa maiora veniamus.

Semiermis, me. Liu. 2. bel. Pun. Binis in castris quum multitudo semiermis, sine ducibus esset, nuntium qui in maioribus erant, mittunt.

Semifactus, a, um, ἡμιτελὴς. Tacit. lib. 15, Semifacta opera fuga perrupit.

Semifer, a, rum, vel Semiferus, Ex dimidia parte ferus. Ouid. 2. Metam. de Chirone Centauro. Semifer interea diuinæ stirpis alumno, Lætus erat. Plin, lib. 8. cap. 17, Semiferum & ipsum animal, cui viuaria in doliis idem qui apris instituit.

Semiferus, pen. cor. Non prorsus ferus. ἡμίθηρ. vt Centaurus, quasi medius equus, vt inquit Seruius in secundum Aeneidos. Nã Centaurus anterio re pate homo est, posteriore equus.

Semiformis, me. Col. lib. 8. cap. 5, Pullíque semiformes interimuntur, antequam totis partibus suis consumentur.

Semifultus, a, um. Martial. lib. 5, Subsellióque semifultus extremo, Et malè receptus altero genu, iactat Equiti federe. Lectióque se stare.

Semigermanus, pen. prod. Liu. 1. belli Pun. Vtique quum quæ ad Apennium ferunt, obsepta gentibus semigermanis fuissent.

Semigræcus. Varro 2. de Re rust. cap. 1, Vt semigræcis pastoribus dicam Græcé.

Semigrauis, ue, pen. corr. Liu. 5. belli Pun. Quia magna pars in turribus epulati, aut sopiti vino erant, aut semigraues potabant.

Semihomo, pen. corr. ἡμιάνθρωπος. Colu. lib. 10, Quanuis semihominis vesano gramine fœta Mandragoræ pariat flores, mœstámque cicutam. Virg. 8. Aeneid. Hic spelunca fuit vasto submota recessu Semihominis Caci.

Semihora, æ, pen. prod. Horæ vnius spatium dimidium. ἡμίωρον. Cic. pro Rabir. perd. reo, Nunc quoniam Tite Labiene diligentiæ meæ temporis angustiis obstitisti, méque ex comparato & constituto spatio defensionis in semihoræ circulum coegisti, parebitur, & quod iniquissimum est accusatoris conditioni, & quod miserrimum inimici potestati. Plin. lib. 22. cap. 9, Omne autem curatur recens præligato ore, lino crasso demissum in feruentem aquam semihora.

Semiiugerum, geri, pen. corr. Colu. lib. 5. cap. 1, At Galli candetum appellant in areis vbanis spatium centum pedum: in agrestibus autem pedum CC, quod aratores candetum nominant: semiiugerum quoque arepennem vocant. Idem lib. 4. cap. 18, Vel in semiiugera omnibus modis dirimatur.

Semilacer, pen. corr. ἡμιῤῥαγὴς. Ouid. 7. Metam. Ille cruore fluens, subitò tamen alleuat artus, Semilacéque toro tentat consurgere.

Semiliber, pen. prod. Cic. Attico lib. 13, Obsecro abiiciamus ista, & semiliberi saltem simus. quod assequemur & tacendo & latendo.

Semilixa, æ, masc. gener. Liu. 8. belli Pun. Sed illi primum non Aunium Vmbrum semilixam, nominis etiam abominandi ducem, sed Decium Iubellium Tribunum militum secuti sunt. Vide LIXA.

Semimadidus, pen. corr. adiectiuum. Colum. lib. 2. cap. 4, Sed quandocunque arabitur, obseruabimus ne lutosus ager tractetur: néve exiguis nimbis semimadidus.

Semimarinus, pen. prod. adiectiuum. ἡμιθαλασσινὸς. Lucret. lib. 5, Aut rapidis canibus succinctas semimarinis Corporibus Scyllas.

Semimas, penul. corr. huius semimaris, penul. corr. masc. gen. Castratus, euiratus. ἡμίανδρος. Varro 3. de Re rust. cap. 9, E queis tribus generibus proprio nomine vocantur fœminæ; quæ sunt villaticæ gallinæ, mares galli, capi semimares, quòd sunt castrati. Liu. 1. bel. Macedon. Ante omnia abominati semimares, iusíque in mare extemplo deportari. Ouid. 1. Fast. Semimaris flammis viscera libat ouis. ¶ Semimares item dicuntur androgyni, vtrunque habentes sexum. Ouid. 4. Metamor. de Hermophrodyto, Ergo vbi se liquidas, quò vir descẽderet, vndas Semimarem fecisse videt.

Semimortuus, a, um. ἡμιθανὴς. Catullus ad Licinium Epig. 47, At defessa labore membra, postquam Semimortua lectulo iacebãt, Hoc iucunde tibi poema feci, Ex quo perspiceres meum dolorem.

Semineces, Semimortui: propriéque de iis dicitur qui graui vulnere acceptо, morti sunt vicini. ἡμιθανεῖς. Liu. 9. bel. Pun. Tandem postquam ij qui circa seminecem restantem, deinde pilo terræ affixum pugnabant, obruti telis occubuerunt. Ibidem lib. 3, Seminecem eum ad Cannas in aceruo cæsorum corporum inuentum, curatúmque benignè etiam cum donis Annibal domum remiserat.

Ouid. 1. Metam. Atque ita semineces partim feruentibus artus

Mollit aquis: partim subiecto torruit igni.

Seminudus, pen. prod. adiectiuum. ἡμίγυμνος. Liu. 9. ab Vrbe, Primi Consules propè seminudi sub iugum missi: tum vt quisque gradu proximus erat, ita ignominiæ obiectus.

Semiobolus, Oboli dimidium: & per translationem quæuis res vilissima. ἡμιοβόλιον.

Semipaganus, ni, penul. prod. adiectiuum. Persius in prologo, -ipse semipaganus Ad sacra vatum carmen affero nostrum.

Semipater, (quod hîc corruptè legebatur) vide Semicaper.

Semipes, penul. corr. semipedis. pen. corr. & masc. gen. Mensura dimidiati pedis, hoc est digitorum octo. ἡμίπους. Plin. lib. 12. cap. 19, Casiæ colos triplex. Quum primum emicat, candidus, pedali mensura, deinde rubescit addito semipede: vltra nigricans.

Semipedalis, le, penult. prodս. Quod dimidij pedis longitudinem habet. ἡμιποδιαῖος. Plin. libr. 13. capit. 4, Semipedales ramorum relinquentes truncos. Idem lib. 36. cap. 25, Materia crassitudine semipedali ad regulam & libellam exigitur.

Semiplacentinus. Cicc. in Pisonem, Quum esses interrogatus quid sentires de Consulatu meo, grauis autor, Calatinus credo aliquis, aut Africanus, aut Maximus, & non Cesonius semiplacentinus Caluentius, respondes, altero ad frontem, &c.

Semiplagium, gij, Paruum rete. ἡμιδίκτυον.

Semiplenus, a, um, ἡμίπλεως. Liu. 5. bel. Pun. Qui impromiso adorti semiplenas stationes, & ada pertas fores portæ, quà paulò antè excurrerant armati, haud magno certamine Nassum cepere. Semiplenæ nares, Cic. 7. Verr. Semiplenæ scrobes, Colum. lib. 5. cap. 5.

Semiputatus, a, um. Virgil. 2. Ecloga, Semiputata tibi frondosa vitis in vlmo est.

Semiplotia, Solеæ quibus vtebantur in venando, quò planius pedem ponerent.

Semiquinaria diuisio, Cæsuræ genus, quum post duos pedes relinquitur syllaba, partẽ orationis terminans. πενθημιμερὴς. vt Arma vi - ◡◡ rúmque ca - ◡◡ no - Dicta Semiquinaria, quòd constet ex duobus pedibus & semisse: quod est dimidium quinque pedum. ¶ Semiseptenaria diuisio, dicitur quum post tres pedes similiter relinquitur syllaba, partem orationis terminans. ἑφθημιμερὴς. vt Arma vi - ◡◡ rúmque ca - ◡◡ no Tro - - iæ -

Semirasus, a, um, Catullus epig. 55, Quum deuolutum ex igne prosequẽs Panem, A semiraso tonderetur vultore.

Semireductus, adiectiuum. Ouid. 2. de Arte, Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit, Protegitur læua semireducta manu.

Semirefectus, adiectiuum. Ouid. epist. 7, Et socij requiem poscunt: laniatáque classis Postulat exiguas semirefecta moras.

Semirutus, a, um, penult. corr. Quasi semidirutus. Liuius libr. 2. belli Macedon. Purgato loco, qui strage semiruti muri cumulatus erat, turrim ingentis altitudinis, magnam vim armatorũ multiplici tabulato porrexit, promouit. Idem 6. belli Pun. Quin vbi semirutã, ac spoliatam patriam respexerit, ingrediens Romam, &c. Luc. lib. 1, At nunc semiruta tantem, promouit. Idem 6. belli Pun. Quin vbi semirutã, ac spoliatam patriam respexerit, ingrediens Romam, &c. Luc. lib. 1, At nunc semiruta pendent quòd mœnia tectis.

Semisenex, penul. corr. vel Semiseneus, antiqué. Plaut. in Mil. O Lepidum semiseneum, næ siquas memorat virtutes habet, Atque equidem planè eductum in nutricatu Venereo. Alij legunt semisenem.

Semiseptenaria diuisio, vide suprà SEMIQVINARIA.

Semisepultus, a, um, adiect. Ouid. Epistol. 1, Semisepulta virûm curuis feriuntur aratris Ossa: ruinosas occulit herba domos.

Semisomnus, a, um, Vix dum experrectus. Cic. ad Martium, lib. 7. Quum illi interea, qui te istic reliquerunt, spectarent communes mimos semisomni. Liuius 9. ab Vrbe, Fuga cuncta complentur, portæq; á semisomnis, ac maxima parte inermibus refringuntur. Tacitus libr. 1, Sine vulnere milites qui semisomnos, inermes, aut palantes ceciderant.

Semisomnis, mne, Idem. Cicer. 7. Verr. Confirmant ipsi se, quum is etiam tum semisomnis stuperet: arma capiunt: totum forum, atque insulam, quæ est vrbis magna pars, cõplent. Liu. 7 bel. Maced. Pedites verò ordinati, & præparati, sparsos per negligentiam, & semisomnes propè adorti sunt: cædes passim, fugáque per campos facta est.

Semisonarius, lege SEMIZONARIVS.

Semisopitus, a, um, penult. prod. Idem quod semisomnis. Liu. 5. bel. Pun. Pars semisopitos hostes cædunt, pars ignis escas straminéto arido tectis iniiciunt. Ouid. 1. Amor. ele. 14. Purpureo iacui semisopita toro.

Semispathium, thij, ἡμισπάθιον. Breuior ensis, quasi dimidiata spatha.

Semisupinus, a, um. Martialis lib. 6. Artu multa diu dicis, vitreísq; tepentem Ampullis potas semisupinus aquã. Ouid. 3. de Arte, Quum iacet in dextrum semisupina latus.

Semitogium, gij, Breuis, & quasi dimidiata toga: à quo Semitogatus. ἡμιβάθυνος.

Semitritus, ta, tum, penult. produ. Colum. lib. 1. cap. 6, Huic autem nubilarium applicari debet, maximéque in Italia propter inconstantiam cæli, quo collocata semitrita frumenta protegantur, si subitaneus imber incesserit.

Semiuietus, a, um, penul. prod. Mollis, flaccidus. Colum. lib. 12. cap. 16, Alij solis vitigineis, nonnulli plataninis semiũetas vuas conteguntˌ & ita in amphoras recondunt.

Semiuir, ri, Mollis, effœminatus, spado, eunuchus. ἡμίανδρος. Liu. 3. bell. Maced. Errare ait homines qui tam atrocem cædem pertinere ad illos semiuiros crederent. Plin. libr. 11. cap. 49, Testes homini tantùm iniuria, aut sponte naturæ franguntur: idque tertium ab hermaphroditis, & spadonibus semiuiri genus habent. Virgil. 4. Aeneid. Et nunc ille Paris cum semiuiro comitatu. Ouid. 4. Metamorp. Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde Semiuir, & tactis subitò mollescat in vndis. ¶ Est etiam hoc Centaurorum epitheton, quos Poëtæ fabulantur anteriore sui parte homines, cætera equos fuisse. Idẽ de Centauro Nesso, Epistol. 9, Semiuir occubuit vi, Lerniferóque veneno

Nessus, & infecit sanguis equinus aquas.

Semiuiuus, a, um, penult. prod. Idem quod semimortuus. ἡμίζωος. Cicc. 3. Verr. Ibi hominem ingenuum, domi nobilem, populi Romani socium atque amicum, fumo excruciatum, semiuiuum reliquit. Idem pro Sestio, Et quum erat reclamatum semiuiuis mercenariorum vocibus, Pop. Roma. negare diceba t.

Semiuncia, æ, aut potius Semiũcia, Dimidia vncia. ἡμιούγκιον. Persius, -sed nullo thure litabis, Hæreat in stultis breuis vt semuncia recti. Liu. 4. belli Maced. Nequa mulier plus semuncia auri haberet: neu vestimento versicolori vteretur. Cicer. pro Cecinna, Facit hæredem ex deunce & semuncia Cecinnam.

Semuncialis, le, Quod mensuram, pondus, vel valorem semũciæ exequat. Plin. lib. 33. cap. 3, Mox lege Papyriana semunciales asses facti.

Semunciarius, a, um, Idem quod Semũcialis. Liu. 7. ab Vrbe, Idem otium domi, forisque mansit, T. Manlio Torquato, C. Plautio secũdùm Consulibus. Semunciarium tantum ex vnciario fœnus factum.

Semiuocales, Dictæ sunt sex numero consonantium, quasi dimidium vocalium sonum habentes. ἡμίφωνα.

Semiustus, a, um, Dimidia parte vstus. ἡμίφλεκτος. Et Semustus, pro Semiustus. Ouid. 4. Fast. Semustámque facem vigilata nocte viator Ponet, & ad solitum rusticus ibit opus. Virgil. 3. Aeneid. Fama est Encelади semustum fulmine corpus Vrgeri mole hac, Robora semusta, Lucan. lib. 8. Membra semusta, Idem lib. 9.

Semiustulatus, a, um, Idem quod Semiustus. Cicc. pro Milone, Tu P. Clodij cruentum cadauer eiecisti domo, tu in publicum eiecisti, tu spoliatum imaginibus, exequiis, pompa, laudatione, infœlicissimis ligneis semiustulatum nocturnis canibus dilaniandum reliquisti.

Semiustulandus, a, um, Sueto. in Tiberio cap. 75, Corpus vt moueri à Miseno cœpit, conclamantibus plerisque Atellam potius deferendum, & in amphitheatro semiustulandum, Romam per milites deportatum est, crematúmque publico funere.

Semizonarius, Qui semizonia, siue semicinctia conficit. Plaut. Aulu. Stropharij astant, semizonarij.

Semissis, Est dimidia pars asis, hoc est vnciæ sex. Cic. ad Atticum. lib. 10, Sed sicubi inciderit de Tulliano semisse, Maxianam adhibebis, vt scribis. Ad monetam quoque refertur, vt ait Budæus, quemadmodum triens, & quadrans. Cic. pro P. Sestio, Sed ab vno gladiatore innumerabilis alia noua conscriberentur: vt remissis semissibus & trientibus, quinta propè pars vectigalium tolleretur. ¶ Semissis homo, id est nullius pretij, & vix semisse æstimandus. ἡμιόβολος. Varin. Ciceroni lib. 5, Simul verò semissis homo contra me arma tulit. ¶ Semissis vsura, dicitur quoties de centum nunnis senos nunnos vsurę nomine quotannis percipimus. Capitol. in Alexand. Trientarium fœnus ait eum, vt æquissimum, & leuissimum exercuisse, ad vsum Reipub. Plin. libr. 14. cap. 4, Ex his tamen vsuræ multiplicatæ semissibus.

Semita, æ, pen. corr. Via arcta, & angustior, diuersa à via plaustrorum. ἀτραπός. Cæsar 7. belli Gall. Ac ne singulari quidem homini vnquam eo tempore anni semitæ patuerant. Virg. 9. Aeneid. Rara per occultos ducebat semita calles. Semitam pro via dixit Cicc. 4. Verr. Attendite, iam intelligetis, hanc pecuniã qua via modò visa est exire ab isto, eadem semita reuertisse. Horat. 1. Epist. -& fallentis semita vitæ.

Semitarius, Qui semitas percurrit. Catul. ad contubernales, Omnes pusilli, & semitarij mœchi.

Semito, as, are, Eo modo dictum, quo Limito, as. Plin. lib. 17. capit. 22, Vi-

neas limitari decumano XVIII. pedum latitudinis ad contrarios vehiculorum transitus, aliisque transuersis limitibus denûm pedum distingui per media iugera. Aur si maior sit modus, totidem pedum cardine, quot decumano limitari. Semper verò quintannis semitari, hoc est vt quinto quoque palo singulæ iugo paginæ includantur.

Semiiuius, Semiustus, & cætera à semis composita, vide in SEMIS.

Semodius, dij, Quasi semis modius. ἡμιμέδιμνος. Iuuenal. Saty. 14, –& tamen vno Semodio scobis hæc emundat seruulus vnus. Martial. lib. 7. Semodiusque fabæ cum vimine Picenarum. Columel. libr. 2. capit. 11. Quòd eadem quatuor modis, nonnunquam & tribus, interdum etiam duobus ac semodio iugerum occupat.

Semoueo, ues, penul. corr. Seorsum moueo. ἀπενίνευ. Plaut. in Asinar. Culpa tua istæc, quæ discipulum semidoctum abs te semoues. Cic. de Arusp. resp. Itaque qui antea voce præconis à liberis semouebãtur, tuis Iudis, non voce, sed manu liberos à se segregabãt. Terent. in And. –iam fermè moriens me vocat: Accessi, vos semotæ, nos soli.

Semper, aduerbium temporis. ἀεὶ. Terent. in Andr. Rectè ego semper fugi has nuptias.

Semper, Jenitas, atis, Vnica dictio est apud Terentium in Andri. aut certe duæ per subunionem coniunctæ. Verba Terentij sunt hæc, Et heri semper Jenitas, verebar quorsum euaderet.

Sempiternus, a, um, Quasi semper æternum, perpetuum, & semper durãs. ἀτελεύτητον. Plaut. in Merc. Homo me miserior nullus est æque, opinor: neque aduersa cui plura sint sempiterna. Terent. in Andria, Ego vitam deorum propterea sempiternam esse arbitror, Quòd voluptates eorũ propriæ sunt. Cic. Luceio libr. 5, Neque autem ego sum ita demens, vt me sempiternæ gloriæ per eum commendari velim.

Semperuiuum, ui, Herba quæ Græcè ἀείζωον dicitur, vtroque nomine à perpetua viriditate deducto. Herba hæc folio est carnoso, leni, atque oblongo. Duo eius genera sunt: maius in fictilibus vasculis seritur, quod aliqui Euphthalmon, à similitudine, hoc est bouis oculum vocant. Βοὸς enim bos, ὀφθαλμὸν oculus. Alij ζωόφθαλμον, hoc est animalis oculum. Alij Hypogeson, quoniam ferè in suggrundiis nascitur. Alterum genus est minusculum quod Erithales vocatur, quasi amor floresces: ἔρως enim floresco significat. Item Trithales, quòd ter floreat. Item Chrysotales, quòd aureum florem producat. Nascitur in parietinis & petris. Latini vtrunque genus Sedum appellant. Vide Plinium lib. 25. cap. 13.

SEMPRONIVS, Gracchus, Pater fuit Tiberij, & Caij Gracchorum. Vide Plutarchum in vita Gracchorum.

SENA, Insula in Britannico mari, aduersa litoribus Galliæ, Autor Pomponius lib. 3. ¶ Est & nomen ciuitatis inclytæ in Tuscia, octingentis à Roma stadiis distans, quam Brennus Gallorum dux pro senibus, valetudinarijsque, & armentis extruxit, anno ante Christi aduentum tre centesimo sexagesimo secundo.

Senaculum, li, Vbi Senatores consultandi gratia consistebant. βουλευτήριον. Valerius Maximus scribit, Senatum apud senaculũ habitare consueuisse, vt quum ad Curiam vocaretur, præsto adesset. Fuerunt autem tria senacula Romæ. Vnum vbi nunc est ædes Concordiæ, inter Capitolium & forum, in quo sedebant magistratus, de Republica cum senioribus deliberantes, alterum ad portam Capenam: tertium intra ædem Bellonę. Autor Nicostratus libro de Senatu habendo. Festus, Senaculum, locus Senatorum.

Senarius, adiectiuum, vide SEX.

Senatores, inquit Plutarchus in Problematis. Alios Patres vocãt, alios Patres conscriptos, quia primis à Romulo lectis alij additi, & conscripti: vel quia qui sententiam dicunt, conscripti sunt: qui non solùm patres vocati sunt, sed cum additione Patres conscripti. βεβουλευμένοι. Vlpian. de Senat. l. Nuptæ. dicit Senatores esse, qui à Patritiis, & Consularibus vsque ad omnes illustres viros descendunt, quia hi soli in Senatu dicere sententiam possunt: appellatique sunt ab ætate prouecta, quòd tales in principio in Senatum electi fuere. Sed & à suendo dici possunt Senatores: quoniam ipsi agendi facultatem dabant.

Senatorius, a, um. Quod est Senatoris. βουλευτικὸν. vt Senatoria dignitas, Senatorium consilium. Cic. 3. Verr. Respub. Senatorio consilio maximè posse defendi. Tacit. libro 15, Et Viuianus Annius gener Corbulonis nondum Senatoria ætate, sed pro legato quintæ legioni impositus. Cicer. pro Flacco, Lisanias adeptus est ordinem Senatorium.

Senatus, tus, & ti, A senectute, vel à sinendo, quia magistratibus nõ plus licebat quàm Senatus permitteret. βουλὴ, γερουσία. Et significat tam locũ in quem Senatores conueniunt, quàm ipsos Senatores. Cic. pro Sestio, Senatus princeps salutis, mentisq; publicæ. Idem alibi, Nec antè in Senatum accederem, quàm rem confecissem. Cogere Senatum, est Cõsules, & Senatores in consiliũ conuocare. Conuocare, vel vocare Senatũ, idem. Efficere frequentem Senatum, est ferè omnes Senatores cogere. Senatum haberi, est cogi. Senatus erit, id est conuocabitur, cogetur. Senatus mitti, aut dimitti dicitur quum datur facultas Senatoribus abeundi domum. Senatus discedit, quum Senatores à Consule missi facti, domum abeunt. Senatum coaptare, est Senatum constituere. In Senatum legere aliquem, est ipsum Senatorem facere. In Senatum venire, aliquando est Senatorem fieri. Mouere Senatu, & ex Senatu reiicere, idem. Senatum extinguere, est Senatus authoritatẽ & dignitatem deprimere, vel tollere. ¶ Senatum consilij in cor cõuocare, dixit Plautus in Amphit. quod est consulere apud se quid agendum sit. Huc (inquit) concessero, dum mihi Senatum consilij in cor conuoco. Idem in Epid. Iam Senatum conuocabo in corde consiliarium.

Senatusconsultũ, ti, Id est Senatus sententia. βούλευμα, τὸ ἀναβεβουλευμένον. Quod fiebat aut per rogationem, quum rogabatur vnusquisq; sententiam quam verbis efferebat: aut per discessionem, quando plerique idem sentientes, in vnam partem pedibus ibant, sicut testatur Gellius lib. 3. cap. 18. Flauius Vopiscus de Aureliano, Deinde aliis manum porrigentibus, aliis pedibus in sententiam euntibus, plerisque verbo consentientibus conditum est Senatusconsultum.

SENECA, σενέκας, Natione Hispanus fuit, patria Cordubensis, Academicus Philosophus, & Neronis præceptor: à quo diuitiis ingentibus auctus, quum in Pisonianæ coniurationis suspicionem veniisset, eiusdem iussu incisis venit mortẽ obiit. ¶ Fuit & alter Seneca, Tragicus poëta, cuius, fabulæ decem ad nos peruenerunt. Vtriusque meminit Sidonius Apollinaris ad Felicem,

Non quod Corduba præpotens alumnis
Facundum ciet, hîc putes legendum.
Quarum vnus colit hispidum Platona,
Incalsúmque suum mouet Neronem.
Orchestram canit alter Euripidis,
Pictum pœcibus Aeschilum sequutus,
Aut plautris solitus sonare Thespis,
Qui post pulpita trita sub cothurno
Ducebat olidæ patrem capellæ.

Senecio, onis, Herba est cauliculo cubitali, subrubro, foliis cõtinuis, diuisura erucæ, sed multo minoribus, floribus luteis, qui celeriter in pappos vanescunt capillorum modo canescentes, idque potissimùm vere: vnde & erigeron à Græcis appellatur. ἐριγέρων. ¶ Fuit item hoc Oratoris cuiusdam cognomen Neronis tempore, qui quòd omnia grãdia affectaret, per iocum pro Senecione Grãdio dicebatur. Vide Senecam Suasoriarum lib. 1.

Senecta, Senectus, Senesco, vide SENEX.

Senex, huius senis, Dictus videtur quasi seminex, quòd acta maiori suæ ætatis parte, iam morti propinquior sit. γέρων, πρεσβύτης. Et est generis communis secundũ Priscianum. Tibullus lib. Eleg. 6. Cõmorant meritò tot mala ferre senem. Loquitur de meretrice vetula. ¶ Huius genitiuus est senis, olim etiam scenicis secundum analogiam. Plaut. in Cistellaria, Vos negotiosi scenicis soletis esse. ¶ Comparatiuũ est senior, quod valde senem significat. Ouid. lib. 12. Metamor. Tum senior, quanuis obstet mihi longa vetustas. Quintil. de Isocrate, Do nanq; seniore (octauum enim & nonagesimum compleuit annum) præcipere Aristotèles pomeridianis scholis cœpit. ¶ Capitur quãdoq; etiam senior pro magis sene. Seneca epist. 75, Quemadmodum ex duobus sapientibus, qui senior decesserit, non est beatior eo, cuius inter pauciores annos terminata est virtus. ¶ Est & senior, generis communis: in obliquis verò, commune trium generum. ¶ Senes vocantur quantum ad priuatam ipsorum vitam, quòd vsque ad senilem ætatẽ vixerunt: Veteres, quantùm ad publicum tempus, quòd alia ætate vixerint, etiamsi ad senium non peruenerunt: vtrique Antiqui dicuntur, sed magis veteres, quam senes. ¶ Seniores, pro Senatu aliquando dicũtur, quoniam ex prouectioris ætatis hominibus legi solet Senatus. Liu. 4. belli Maced. Scriptum erat, Aristonem priuatum ad neminem publicè ad seniores (ita Senatum vocabant) mandata habuisse.

Senectus, senectutis, & **Senecta, æ,** In eodem sensu accipiuntur, pro senum ætate. γῆρας. Terent. in Phormio. Senectus ipsa est morbus. Est autem senectus, sexta hominum ætas: vnde & senes à senario numero quidam dictos existimant. Aetas enim prima incipit ab infantia, nomen à non fando accipiens. In ea enim ætate non fatur homo: aut si fatur, imperfectus est eius sermo. Secunda, pueritia: cuius pars est pubertas, vsque ad XIIII. annum. Tertia, adolescentia. Quarta, iuuenta. Quinta, virilis ætas. Sexta, senectus, cuius pars est ætas decrepita. Alij tamen senes à segnitie dictos malunt, quòd tardi sint, & ad res gerendas inutiles. Alij rursus à mortis vicinitate appellatos contendunt, quasi semineces. Cicer. in Topicis, Senectus est occasus vitæ. Idem de Senectute, Hoc enim onere (quod mihi tecum commune est) aut iam vrgentis, aut certè aduentantis senectusis, & te, & meipsum leuari volo. Inuen. Satyr. 9, –obrepit non intellecta senectus. Cicer. de Senect. Aedepol senectus si nihil quicquam aliud vitij apportet secum, quum aduenerit, vnum id satis est, quòd diu viuendo, multa quæ non vult, videt. Ibidem, Tum etiam in senecta hoc reputo miserrimum, sentire ea ætate se esse odiosum alteri. Virgil. 1. Georg. –populárq; ingentem farris acerui Curculio, atque inopi metuens formica senectæ. Ouid. 3. de Arte, Venturæ memores iam nunc estote senectæ. Propert. libr. 4. Eleg. 12. Discite venturam iam nunc sentire senectam. ¶ Senectus præterea dicitur pellis quam verno tempore serpentes exuunt, quæ & à Græcis γῆρας, à nobis etiam vernatio dicitur: vnde & senectutẽ exuere dicuntur. Plin. libr. 8. cap. 30. Angues eodem modo & stelliones senectutem exuere, cãq; protinus deuorare, præripientes comitiali morbo remedia.

Senectus, a, um, Idem quod senilis: vt Membra senecta. γηραλέος. Lucret. libr. 3, Quidve foras sibi vult membris exire senectis. Aetas senecta. Plaut. Aulul. Video hercle ego te me arbitrari Euclio hominem idoneum, Quem senecta ætate ludos facias haud merito meo. Senectũ corpus. Sallust. lib. 4. Histo. Omnes quibus senecto corpore animus militaris erat.

Senium, senij, Idem quod senectus. γῆρας. vt Confectus senio, apud Plinium lib. 7. cap. 55. Mens senio fluxa, Tacit. lib. 5. Terentius Eunu. pro improbo & morosò sene posuit, quum ait, Vt illum dij, dæq; senium perdant, qui me hodie remoratus est. ¶ Senium Lunæ, pro decursu. Plin. lib. 7. cap. 48, Quidam lunæ senio annum terminabant, vt Aegyptij. ¶ Quandoque etiam dicitur tædium, tristitia, & molestia: quòd senes omnibus odio sint. Cic. pro Milone, Tota ciuitas confecta senio est: squalent municipia. Turpilius, Quia odio, ac senio mihi nuptiæ sunt. Næuius senium sonticum appellat, quasi nocens, quia senectus naturalis morbus est, vt inquit Aristoteles.

Seneo, senes, senui, & **Senesco, cis, Senex fio.** γηράσκω. Catul. Nunc placida

septus est: ore enim continetur, & ad vsum aptè, & ad incolumitatis custodiam: omnísque sensus hominum multo antecedit sensibus bestiarum. Differunt autem sensus, & sensa: nam sensus, sunt facultates ipsę quibus sentimus: sensa verò, quæ sentiuntur. Sensus humanitatis. Cicer. 3. Verr. Non dubito quin tametsi nullus in te sensus humanitatis, nulla ratio vnquam fuit religionis: nunc tamen in metu periculóque tuo, tuorum tibi scelerum veniat in mentem. Idem 7. Verr. An vos quoque hic acerbissimus innocentium cruciatus & mœror pari sensu doloris afficit? ¶ Sensus vitalis. Lucretius libro 3, Denique sæpe hominẽ paulatim cernis obire, Et membratim vitalem deperdere sensum: In pedibus primùm digitos liuescere, & vngues: Inde pedes & crura mori: post inde per artus Ire alios tractim gelidi vestigia lethi. ¶ Mentis conceptus etiam sensa dicuntur. ἐνθυμήματα, νοήματα, διανοήσεις. Quintil. libr. 8. cap. 5, Sententiam veteres, quod animo sensissent vocauerunt: id quum est apud Oratores frequentissimum, tum etiam in vsu quotidiano quasdam reliquias habet. Nam & inraturi ex animi nostri sententia, & gratulantes ex sententia dicimus. Non rarò tamen & sic locuti sunt, vt Sensa sua dicerent: nam sensus corporis videbantur. Sed confuetudo iam tenuit vt mente conceptа, sensus vocaremus: lumina autem, præcipuéque in clausulis posita, sententias. Cicero 1. Acad. Quod autem erat sensu comprehensum, idipsum sensum appellabat. Idem 1. de Orat. Hoc vno prestamus feris, quòd colloquimur inter nos, & quòd exprimere dicendo sensa possumus. ¶ Sensus communis. Quintil libro 1. capit. 3, Sensum ipsum, qui dicitur communis, vbi discet, quum se à congressu, qui non hominibus solùm, sed mutis quoque animalibus naturalis est, segregarit? Vbi interpres, Communis sensus accipitur pro rerum peritia, ex multorum hominum congressu comparata, non pro sensu communi, qui in anteriori cerebri ventriculo à Physicis collocatur. Horat. 1. Serm. saty. 3, Communi sensu planè caret.

Sensiculus, li, diminutiuum. ἐνθυμιάτιον. Quintil. libr. 8. cap. 5, Iade minuti, corrupтique sensiculi, & extra rem petiti.

Sensim, aduerbium, Idem quod paulatim, seu pedetentim, ἐκ προοιμίου, ἠρέμα. Plaut. in Casin. Sensim super attolle limen pedes noua nupta. Cicer. 5. Verr. Quibus rebus non sensim, atque moderatè, ad istius amicitiam arrepserat: sed breui tempore totum hominem, totámque eius Prætoram possederat. ¶ Sensim & repentè contraria. Cicer. libr. 1. Offic. Magis decere censent sapientes amicitiam sensim diffluere, quàm repentè præcidere.

Sensibilis, le, Ferè passiuè accipitur, pro eo quod sentiri potest, hoc est quod vel auditu, vel visu, vel olfactu, vel gustu, vel tactu potest deprehendi. αἰσθητὸς. Nonnunquam & actiuè, pro eo quod sensus facultate præditum est. αἰσθητικὸν. ¶ Huius cõtrarium est Insensibilis: quo vitatur A. Gellius Noct. Att. lib. 17. cap. 10.

Sensifer, ra, rum, Sensum ferens. Lucret. libro 5, Ideo conclusa mouebunt Sensiferos motus, Ibidem, Longè ab sensiferis primordia motibus errant.

Sensificus, ca, cum, adiectiuum, Quod sensus causam præstat. αἰσθητικὸς. Macrobius, Spiramentum sensificum, ad sua quæque loca naturali lege ducentes.

Sensile, penult. corr. Idem quod sensibile, hoc est quod sensui subiectum est. αἰσθητὸν. Insensile, quod sentiri non potest. Lucret. lib. 2, Ex insensilibus ne credas sensile gigni.

Sententia, æ, Iudicium, animi sensa, conceptus mentis, & quicquid animo sentimus. γνώμη, νόος. Sallust. At M. Porcius Cato rogatus sententiam, huiusmodi orationem habuit. Plaut. in Pseud. Hæc mea sententia est, vt hinc porrò quid agas consulas. Terent. in Phorm. Alere nolunt hominem eadem, & sapiunt, mea quidem sententia. Sic sententia est, id est statui in animo. Res posita in sententiis dicitur, de qua variæ sunt hominum sententiæ. In ea sum sententia, id est ita sentio. Omnibus sententiis absolutus est, dixit Cicer. ad Quintum Frat. lib. 2. Id est omniũ consensu, & calculo. ¶ Modò dicitur iudicatum: hoc est quum ex lege, vel ex æquo & bono sententia dicitur: vt Iudex in causa mea sententiam dixit: id est sanciuit quod ius exigebat. Et vt ff. de Arbitr. scribit Paulus, Dicere sententiam æstimatur is qui ea mente id pronuntiat, vt secundũ hoc discedere eos, qui litigant, à tota controuersia velit. ¶ Sententias etiam vocamus, inquit Quintilianus libr. 8. cap. 5, lumina orationis, præsertim quæ in clausulis sunt breuiter collecta, quas γνωμὰς vocant Græci: cuiusmodi est illa apud Terẽtium, Obsequium amicos, veritas odium parit.

Sententiosus, sa, sum, Quod sententiis abundat, & dictis quibusdam breuiter collectis. γνωμολογικὸς. Cic. de Clar. Orat. Genera autem Asiaticæ dictionis duo sunt. Vnum sententiosum, & argutum: sententiis, non tam grauibus & seueris, quàm concinnis, & venustis.

Sententiosè, aduerbium. Cicer. 2. de Orat. Sæpe enim sententiosè ridicula dicuntur. Autor ad Herennium definit sententiam hoc modo. Sententia est oratio sumpta de vita, quæ aut quid sit, aut quid esse oporteat in vita, breuiter ostendit.

Sententiola, æ, diminutiuum. γνωμίδιον. Cic. 5, Philipp. Sententiolas edicti cuiusdam memoriæ mandaui.

Sentis, is, Spina, quòd à tangentibus quamprimùm sentiatur. ἄκανθα. Col. lib. 6. cap. 3. Liberantur arua sentibus, qui æstiuo tempore per Caniculæ ortum recisi, plerunque intereunt radicitus. Virg. 2. Aeneid. Improuisum aspris veluti qui sentibus anguem Pressit humi nitens. ¶ Sentis canis, frutex est arbusculæ instar, rubo multo maior, folia ferens multo latiora myrto, firmis circa ramos spinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatẽ fuluescit, & flocculos intus contiuet. κυνόσβατος, Alio nomine rubus caninus, & Gallorum vocabulo Englenteria nominatur. Col. lib. 11. cap. 3, Et eius quã Græci vocant κυνόσβατον, nos sentem canis appellamus.

eida senet quiete. Plin. lib. 6. cap. 4, Fœminas gigni celerius, quam mares, sicut celerius senescere. Vnde & Consenesco, de quo suprà suo loco. Senescit ciuitas otio, id est otio torpescit. Senescunt cõsilia, quum nimia diuturnitate & mora vana fiunt. Senescere fama dicitur quum tempore minuitur. Senescit hyems, declinat. Senescit laus, id est defloreſcit. Senescit morbus, id est remittitur, relaxatur. Senescunt vitia, abolentur.

Senilis, senile, Quod ad senem pertinet. γεραλέος, γεροντικός. Cic. 1. de Diuin. Is autem Tages, vt est in libris Hetruscorum, puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia. Ouid. 1. de Ponto, Iámque meos tur visus, sed senili fuisse prudentia. Ouid. 1. de Ponto, Iámque meos vultus ruga senilis arat. Cice. pro Sestio, Te sororis filius Posthumius, adolescens grauis, senili iudicio notauit. Ouid. 5. Metam. Hyems senilis tremulo venit horrida passu.

Seniliter, aduerbium: vt Tremere seniliter, Quintil. lib. 1. cap. 11.

Senj senæ, senа, vide SEX.

Senio, senionis, Latus tali sex puncta continens, & à senario numero dictus videtur: ciúsque iactus perutilis erat, ἑξίτης. Persius Saty. 3, Iure etenim id summũ, quid dexter senio ferret, Scire erat in voto. Nonnunquam & damnosus, quemadmodum & canis. Erat enim quædam ludi ratio, qua quicunque aut canem iecisset, aut senionem, numum vnum in medium conferre cogebatur: vt est videre in epistola quadam Augusti apud Suetonium. Mart. lib. 3, Non mea magnanimo depugnat tessera talo, Senio nec nostrum cum cane quassat ebur.

Senium, vide SENEX.

SENNAAR, σενναάρ, Campus Babylonis, in quo à Nimrod Gigãte extructa est turris illa celsissima, diuortio linguarum notissima.

SENOGALLIA, σινιγαλλία, Ciuitas est agri Gallici, infra Picenum, teste Plin. lib. 3. capit. 14. dicta à Senonibus Gallis, qui eam condiderunt. De hac Silius lib. 8, Et Glanis & Rubico, & Senonũ de nomine Sena. Pomp. Mela. lib. 2, Senogallia maritima ad Aterni fluminis ostia.

SENONES, σίνονες, Populi Galliæ, finitimi Belgis, qui olim vrbem Romam incenderunt, & Capitolium obsederunt. Hos Furius Camillus aggressus adeò cecidit vt incendiorũ vestigia Gallici sanguinis inundatione deleret. Scribit Verrius, referente Festo, ideo Senones appellati, quia noui venerũt ex Transalpina Gallia, quasi Cænonas, litera immutata. καινὸς enim Græcè. Latinè nouus dicitur.

Sensile, Sensim, Sensus, vide SENTIO.

SENTA, Deæ nomen apud Romanos, quam & Bonam deam vocabant: veteres Faunam, & Fatuam dixerunt. Hanc Varro scribit tantæ pudicitiæ fuisse, vt nemo illam, dum vixit, præter virum suum, mas viderit, nec nomen eius audierit. Propter quod illi in operto mulieres sacrificabant, & Bonam deam nominabant.

Sententia, Sententiosus, vide SENTIO.

Senticetum, vide SENTIS.

Sentina, æ, penul. prod. Pars nauis inferior, in quam quicquid instillat aquarum, defluit, quibus corruptis tetrum odorem emittit: à sentio, tis, quòd eius fœtor sentiatur: nam odorem fœtidum emittit. ἄντλος. Iuuenalis saty. 6, Si iubeat coniux, durum est conscendere nauẽ. Tunc sentina grauis, tunc summus vertitur aër. ¶ Per translationem sentina dicitur omnis locus qui sceleratorum hominum receptaculum fit. Cic. in Catilinam, O fortunatam Rempublicam, si quidem hanc sentinam huius verbis eiecerit. Vno mehercule Catilana exhausto, releuata mihi, & recreata Respublica videtur.

Sentino, nas, Satago, ac subtiliter periculum euito: à sentina nauis quam quisque vt aqua liberet euacuare contendit. Cæcilius, Capit cõsilium postquam sentinat satis. Festus.

SENTINVM, σίντινον, Oppidũ in cõfinibus Vmbriæ & Piceni, quod nũc Saxum ferratum appellatur: à quo Sentinates populi dicti sunt. Plinius lib. 3. cap. 14, tradit vocatum Sentinum ab amne qui Sentinus dicitur.

Sentio, tis, si, sum, Sensu percipio. αἰσθάνομαι. Plaut. in Curcul. Sentio sonitum. Vnde quinque corporis sensus appellati sunt, visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus. Lucretius lib. 1, Quin porrò varios rerum sensus, odoratus, & tactus. Lucretius lib. 1, Quin porrò varios rerum sensimus odores. Nec tamen ad nares venientes cernimus vnquam. ¶ Interdũ iudicare, & interdum sentire ponitur pro intelligere νοεῖν. Cic. pro Archia, Nam & ipse animus sentit, nescio quid in se esse diuinum. ¶ Interdũ iudicare, opinari. φρονεῖν, γνώμας ἔχειν. Plinius Iunior, Cupio abs te intelligere quid sentias. Cic. de Amicitia, Sed hoc primũ sentio, nisi in bonis amicitiam esse non posse. ¶ Interdum aduertere. Plautus in Amp. Nec no strum quisquam sensimus, quum peperit. ¶ Sentire pro aliquo, siue ab aliquo, est sententia sua alicui fauere. ¶ Sentire grauiter de aliquo, est malam (vt vulgus loquitur) de eo opinionem habere: siue grauiter de ali quo iudicare, statuere. Budæus. Sentire medicinam, apud Celsum, est melius habere post medicinam. Sic Plin. libr. 22. cap. 25, atropha dixit, quæ cibum non sentiunt. hoc est quæ ob debilitatem alimentũ attrahere non possunt, aut in substantiam sui conuertere. ¶ Sentire cariem, sentire vetustatem. Plin. libr. 12. capit. 7, Celeriter ea cariem sentit. Hoc est efficitur carioſa. Idem lib. 11. cap. 42, Tradunt Zoroastrem in desertis caseo vixisse annis X X, ita temperato vt vetustatem non sentiret. Id est non seneſceret. Budæus. ¶ Huius compoſita sunt, assentio, consentio, dissentio, præsentio, subsentio, quæ vide suis locis.

Sentisco, is, Idem ferè quod sentio. αἰσθάνομαι. Lucretius lib. 3, Vsq; adeò prius in nobis sunt multa cienda Semina, corporibus noſtris immixta per artus, Quam primordia sentiſcunt concussa animai.

Sensus, tus, ui, Facultas animæ, qua obiecta sensilia apprehenduntur. αἴσθησις. Sensuum autem alij sunt exteriores, visus, auditus, gustus, tactus, & olfactus. Alij interiores, sensus communis, imaginatrix, & memoria. Plin. libr. 10. cap. 69, Ex sensibus ante cætera homini tactus, deinde gustus: reliquis superatur à multis. A quibus clarius cernunt: v. natures sagacius odorantur: liquidius audiunt talpæ obrutæ terra, tam denso, atque surdo naturæ elemento. Cicer. 2. de Nat. deo. Gustatus præclarè

Senticosus, sa, sum, Spinosus, & asper. ἀκανθόδης. Lucil. Quàm senticosa verba perrorquet.

Senticetum, ti, Locus in quo sentes abundant. ἀκανθών. Plaut. in Capt. Non enim es in senticeto, eo non sentis.

Sentus, a, um, Horridus, pilosus, situ & squallore obsitus. λάσιος, δασὺς, ἀκάνθωδης, ἀνωμαλὴς, ἀνρώδης. Terent. in Eunu. Video sentum, squallidũ ægrum, annis pannisque obsitum. Virgil. 6. Aeneid. Sed me iussa deûm, quæ quæ nunc has ire per umbras Per loca senta situ cogunt, noctémque profundam, Imperiis egére suis.

Seorsum, aduerbium, Idem significans quod separatim. χωρὶς. Cic. lib. 7. Epist. Seorsum à collega puto mihi omnia paranda. Autor ad Herenium lib. 1, Seorsum hoc ab illo tractandum est.

Seorsus, a, um, adiectiuum, Idem significãs quod separatus. Plaut. in Epid. In ædiculam seorsum isthæc eat iube. Virgilius in eo opusculo cuius est initium, Est & non. –pariter nonnunquam, sæpe seorsis Obsistunt dubiis.

Separo, ras, pen. corr. Diuido, distraho. A se, & paro. ἀφορίζω, ἀποκρίνω, χωρίζω. Plin. lib. 13. cap. 17. Mox separant lauando, & siccata tundunt. Cicc. 4. Acad. Quoniã vera à falsis nullo discrimine sæparantur. Idem contra Rullum, Quum illa duo maria pertenui diseri ine separentur. Idem 1. Offic. Quod cogitatione magis à virtute potest, quàm re separari. Ouid. 1, Amor. Eleg. 4, Separor à domina nocte iubente mea.

Separatus, a, um, participium. Cic. 4. Tusc. l. Quãdo igitur virtus est affectio animi: & virtus ipsa per se sua sponte separata etiam vtilitate laudabilis. Idem Attico, lib. 14, Ista verò quæ tu contexi vis, aliud quoddã separatum volumen expectant.

Separabilis, le, pen. corr. Quod separari potest. Cic. 1, Tusc. Nec separabilem à corpore esse.

Separatim, aduerbium, Id est diuisim, seorsum. χωρὶς Sallustius, Omnia virtutis præmia ambitio possidet: neque mirũ vbi vos separatim quisque consilium capitis. Separatim de probitate alicuius dicere, dixit Cicero ad Brutum, pro eo quod est sigillatim: cui opponitur Aceruatim. ¶ Legitur & Separatè, à quo fit comparatiuum, Separatius. Cicer. 2. de. Inuent. Quædam separatius ad finem quò referri ad omnem orationem oportet, adiungentur.

Sepelio, lis, penul. corr. Iiui, sepultum, quod verbum à sepio quidam deducunt, quia cadauer terra, vel alio materiæ genere circunsepitur. θάπτω. Est autem sepelire, humo iniecta contegere, in sepulchrum inferre, tumulo mandare mortuum. Cicer. 2. de Legib. Mortuum in vrbe ne sepelito, néve vrito. Seruius Cicer. lib. 4. Vt in quo vellemus gymnasio eum sepeliremus, nobis permiserunt. ¶ Sepelire dolorem per translationem, est deponere, tegere. Cic. 2. Tusc. l. A mittenda igitur fortitudo est, aut sepeliendus dolor.

Sepultus, a, um. τεθάφθαι. Plin. lib. 7. capit. 54, Sepultus intelligitur quoquo modo conditus, humatus verò, humo tectus. ¶ Sepultus, pro sopitus. Virg. 3. Aen. Nam simul expletus dapibus, vinóque sepultus Cernicé inflexam posuit. Idem 2. Aeneid. Inuadunt vrbem somno, vinóque sepultam. Idem 6. Aen. Occupat Aeneas aditum custode sepulto. Cic. pro Lege Manil. Quod bellum expectatione Pompeij attenuatum, atque imminutum est: aduẽtu subiatum, & sepultum. ¶ Sepultus fum, id est perij. Et plus est, quàm Nullus fum, autore Donato, in Phormione. Terent. Phorm. Iemni habuit aliam. c. nullus fum. r. ex quo filiam Suscepit, & eam elàm educat. c. sepultus sum.

Sepultura, æ, Quandoque pro ipso sepulchro dicitur. τάφος. Sulp. ad Ciceronem, lib. 4, Ab Atheniesibus locum sepulturæ intra vrbem vt darent, impetrare non potui. ¶ Quandoque pro funeratione, atque ipso sepeliendi actu. ἐνταφιασμοὶ. Plin. Post sepulturam aliæ manium ambages sunt. Cic. 1. Tusc. l. Cuius hoc dicto admoneor, vt aliquid etiam de humatione & sepultura dicendum existimem.

Sepulchrum, chri. Locus in quo corpus, ossa ve hominis sepulta sunt: à sepeliendo dictum. τάφος. sicut Simulachrum à simulando, & Lauacrũ á lauando. Vnde etiam ars exigit vt sine aspiratione scribatur: consuetudo tamen (vt inquit Gellius) obtinuit vt vegetioris soni causa aspirationem recipiat. Virg. 1. Georg. Grandiáq; effossis mirabitur ossa sepulchris. Idem 3. Georg. –animámq; sepulchro Condimus. Cicer. pro Archia, Ennius in sepulchro Scipionum putatur esse constitutus. Idem pro Sexto Roscio, Cui de tanto patrimonio, ne iter quidem ad sepulchrum patrium relictũ est. Idem de Senectute, Nec sepulchra legés vereor, quod aiunt, ne perdam memoriam. Ouid. 9. Metam. Néve merere meo subscribi causa sepulchro. Horat. 1. Sermo. saty. 8, –post magna latere sepultra. Sepulchri autem appellatione, omnis sepulturæ locus continetur, vt ait Vlpianus de Sepul. violan. l. Prætor ait,

Sepulchralis, le, Quod ad sepulchrum pertinet. ταφικὸς. vt Ceremoniæ sepulchrales, quæ pertinẽt ad funerationem, impensam, structurámq; sepulchrorum. Ouid. 8. Metam. Ante sepulchrales infœlix astitit aras. Idem Epist. 12, Fax sepulchralis.

Sepulchretum, ti. pen. prod. Locus vbi sepulchrorum est frequẽtia. Catul. Epig. 55, Vxor Meneni, sæpe quam in sepulchretis
Vidistis ipso carpere è rogo cœnam.

Sepelibilis, sepelibile, Quod sepeliri debet, aut potest. Plautus Cistel. –facito, vt facias stultitiã sepelibilem. s. Quid faciam? q. in latebras abscondas pectore penitissimo Tuam stultitiam.

Sepes, pis, fœminini generis, Quæ obiecta introitum prohibet in agrũ, aut hortum. φραγμὸς. Colum. libr. 10, Talis humus vel parietibus, vel sepibus hirtis Claudatur, neu sit pecori, neu peruia furi. Virgil. 8. Eclog. Sepibus in nostris paruã te rosçida mala (Dux ego vester eram) vidi cum matre legentem. Idem 1. Georg. Quippe etiam festis quædã exercere diebus Fas & iura sinũt: riuos deducere nulla Religio vetuit, segeti prætendere sepem,
Insidias auibus moliri, incendere vepres.

Sepio, pis, piui, pitum, vel sepsi, septum, Circumuallo, impedio, circũdo. περιβάλλομαι, φράττω. Dictum à sepibus, quæ obiectæ intercludũtur. Cic. 2. de Natu. deorum, Latent præterea vtiliter, & excelsis undiq; partibus sepiuntur. Idem Epist. lib. 15, Vallo & fossa circundedi, sex castellis castrisque maximis sepsi. Tacitus lib. 11, Acribus nanque custodiis domum & vias sepserat Liuia. Virgil. 1. Aeneid. At Venus obscuro gradientes aëre sepsit.

Septus, a, um, participium. Liu. 1. ab Vrbe, Ad hæc Albana pubes inermis ab armatis septa in variis voluntatibus, communi tamen metu cogen te silentium tenuit. Virgil. Aeneid.
Infert se, septus nebula, mirabile dictu,
Per medios, miscétque viris, neque cernitur vlli.

Septa, orum, Generali vocabulo dicuntur omnia loca munita, & quodam sepimẽto vallata. φρούραλα, περίβολοι, ἕρκη. vt Septa villæ, quibus villa circũsepitur. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 14, Nunc de septis, quæ tutãdi fundi causa, aut partis fiant, videamus. ¶ Hinc etiã pecorũ stabula, vt stabula oulia, bubilia, caprilia, & idgenus reliqua, Septa nuncupantur. Virgilius 1. Eclog. Quanuis multa meis exiret victima septis. E conuerso Lucanus, Oulia pro septis posuit, –& miseræ maculauit ouilia Romæ. ¶ Inde in Martio cãpo loca inclusa tabulatis, in quibus stans populus Romanus suffragia ferre consueuerat, Septa dici meruerunt, ad similitudinẽ ouilium. De quibus Martialis libr. 9. In septis Mamurra diu multúmque vagatus. Varro libro 3. de Re rust. appellat Septa, omnia quæ habent inclusa animalia quæ pascuntur. Iurisconsulti accipiunt Septa pro obicibus, & claustris, quibus vtimur ad impetus fluuiorum coërcendos. Vlpianus de riuis. lege 1. ¶ Septum transuersum, à Medicis, resque anatomicæ peritis appellatur, quod Græci vocant διάφραγμα, quo partes vitales, hoc est cor & pulmo, à naturalibus discluduntur: de cuius substantia, figura, & vsu vide plura suprà in dictione DIAPHRAGMA.

Septuosè, aduerbium, à sepio, Id est obscurè. ἀσαφῶς. Liuius in Antiopa, Ita septuosè dicto abs te datur quod consecutam sapiens ægrè contulit.

Sepimentum, ti, Id dicitur, quo aliquid sepitur. φράγμα. Varro 1. de Re rust. cap. 14, Primum naturale sepimentum, quod obseri solet virgultis, aut spinis, quod habet radices viuæ sepis. Cicc. 1. de Legib. Atq; hæc omnia quasi sepimento aliquo vallabit, disserendi ratione, veri & falsi iudicandi scientia.

Sepio, vide SEPES.

Sepia, æ, σηπία, Genus piscis, atrum cruorem, dum se peti animaduertit, per aquam effundens, atque ita piscatoribus iter veluti præsepies. Plin. lib. 9. cap. 29, Sepiarum generis mares varij & nigriores, constantiæque maioris. Percussæ tridente fœminæ auxiliãtur: at fœmina ictu mare fugit. Ambo autem, vbi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine iis est, infusca aqua absconduntur. Persius Saty. 3, Sepiam pro atramento scriptorio posuit, respiciẽs nimirum ad piscis eius sanguinem, atramenti nigrorem referentem. Verba eius sunt hæc, Tum querimur, crassus calamo quòd pẽdeat humor, Nigra quòd in fusa vanescat sepia lympha.

Sepiola, diminutiuum. Plaut. in Cas. Emitto sepiolas lepidas, &c.

SEPIAS, adis, σηπιὰς, Magnesiæ promontorium est, apud Herodotum lib. 6. & Plinium lib. 4. cap. 9.

SEPINATES, vel potius Sæpinates, σαπινᾶται, Populi sunt inter Samnites, in quarta Italiæ regione à Plinio collocati. Horum oppidum Sæpinum, σάπινον, commemoratur à Ptolemæo, lib. 3. cap. 1.

SEPIVS, untis, σηπιὸς, Oppidum Appulorum Dauniorum, ad radicem Garganimontis à Diomede conditum: à multitudine sepiarum, quæ ibi fluctibus eiiciuntur, imposito nomine. Hoc postea aliquot literarum immutatione Sipûs, σηποῦς, & Sipontum appellatum est.

SEPLASIA, Fuit forum Capuæ, in quo vnguentarij negotiabantur, cuius deliciis fractam fuisse Punicam ferociam testatur Valerius Max. lib. 9. Cicero contra Rull. Iam verò qui metus erat tunicatorum illorum in Albana, & Seplasia.

Seplasiarius, pro vnguentario, & effœminato. Lampridius in Heliogabalo, Pinxit se, vt cupedinarium, vt seplasiarium, vt popinarium.

Sepono, nis, pen. prod. Seorsum pono, separo. παραθέτω, ἀποτίθεμαι. Cicc. in Orat. Vt ij qui docerent, nullum sibi ad eam rem tempus ipsi seponerent. Idem 3. de Orat. Vt alius aliam sibi partem, in qua elaboret, seponeret. Horat. in Arte, Scimus inurbanum lepido seponere dicto, Quintil. lib. 12, In cõsilijs verò, quæ ratio suadendi est, ab honesti quæstione sepota est. id est diuisa, separata. Liui. lib. 1. ab Vrbe. Captiuam pecuniam in ædificationem eius templi seposuit.

Sepositus, Pro remoto, qui in longinquis habitat finibus. Martial. libr. 1,
Quæ tam seposita est, quæ gens tam barbara Cæsar,
Ex qua spectator non sit in vrbe tua?

Seps, sepis, masculini generis, σήψ, Parvus serpens, ex cuius ictu membra percussa putrescunt: à σήπω, verbo Græco, quod est putrefacio. Nam quicquid momorderit, resoluitur in putredinem. Lucan. libr. 9, Oſsáq; dissoluens cum corpore tabificus seps. Plin. lib. 29. Lacerta quã hi Sepa, alij Chalcidem vocant. Auso. An Libyæ ferale malum sit Romula vox, seps?

Septa, septorum, vide Sepio in SEPES.

Septem, Numerale nomen notæ significationis, à Græco ἑπτὰ deductũ, spiritu aspirato in s, mutato, & vocali vltima in em. ἑπτὰ. Virgil. 6. Aeneid. Necnon Threicius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Septangulus, Dicitur quod septem angulos habet. ἑπτάγωνος.

September, Mẽsis septimus à Martio, à quo Romani olim annum suum auspicabantur. μαιμακτηριὼν, σεπτεμβριος. ¶ Aliquando sumitur adiectiuè. Horat. 1. Epist. 17, Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ,
Incolum

Incolumen tibi me præstant septembribus horis.

Septemfluus, a, um, Quod septem alueis, riuis, aut fontibus fluit. ἑπτάῤῥοος. Ouid. 15. Metamor. Pérque papyriferi septemfiua flumina Nili Victrices egisse rates.

Septemgeminus, a, um, Quod septem habet partes, siue membra. ἑπτακάρης. Virgil. 6. Aeneid. Et septemgemini turbant trepida ostia Nili.

Septempedalis, le, Quod septem pedes est longum. ἑπταπηδιαῖος. Plaut. Curcul. –ibi nunc statuam vult dare auream Solidam faciundam ex auro Philippeo, quæ siet septempedalis.

Septemplex, cis, Quod in septem partes diuisum est. ἑπτάπλους. Virgil. 12. Aeneid. –& clypei extremos septemplicis orbes Per medium stridens transit femur. Ouid. 2, Trist. Solus ad ingressus missus septemplicis Istri Parrhasiæ gelido virginis axe premor.

Septemuir, ri, ĩcut Triumuir, Magistratus nomen apud Romanos: à numero virorum qui eo Magistratu fungebantur, dictum. Cicc. Philipp. Iudicandúmque mllos Septemuiros fuisse, nihil placere eam esse quod egissent, aut quod ab iis actum diceretur.

Septemuiralis, le, Ad septemuiros pertinens. Liuius 4. bel. Pun. Vt proditio pro Septemuirali iudicio esset, sempérque aliud sentiret, infidus socius, vanus hostis, &c.

Septemuiratus, us, penul. producta, Septemuirorum dignitas. Cicc. 1. Phili. Eundem in septemuiratu nónne destituisti? interuenit enim.

Septenarius, a, um: vt Septenarius numerus. ἑπτάς, Septenarius versus. ἑπτάμετρος. Cicc. 1. Tuscul. Non intelligo quid metuat, quum tam bonos septenarios fundat ad tibiam.

Septendecim, pen. cor. Numeri nomen indeclinabile, notæ significationis. ἑπτακαίδεκα. Cicc. 7. Verrina, En quod Tyndaritani libenter prædicent, nos in septendecim populis Siciliæ non eramus.

Septenus, a, um, Idem quod septem. Cicc. 4. Verr. Et pueri annorum senûm, septenúmque denûm, Senatorium nomen nundinati sunt. Virgilius 5. Aeneid. Dixerat hæc, adytis quum lubricus anguis ab imis Septem ingens gyros, septena volumina traxit. Propert. lib. 2. eleg. 17, Non quia septenas noctes seiuncta cubaris.

Septennis, septenne, Id est septem annorum. ἑπταέτης. pro quo legitur & Septuennis, & hoc septuenne. Plaut. in Menæch. Postquam iam pueri septuennes sunt.

Septentriones, Sunt septem stellæ ex quibus quasi iuncti Triones figuran tur. ἑπτάστερος. Scribit Varro triones rusticorum vocabulo boues vocari, quasi teriones, hoc est arandæ terræ, ac colendæ idoneos. Alij triones à situ dictos malunt, quoniam ita sitæ sunt vt ternæ quæque stellæ proximæ inter se trigonon, id est triquetram figuram constituant, quam remæ inter se trigonon, id est triquetram figuram constituant, quam remæ inter se trigonon, id est triquetram figuram constituant, quam rem

parasiti ita vt Gnatonici vocentur. ¶ Sectari beluas, apros, ceruos, est venando consectari, per sequi. inuestigare, perquirere, sequi. διώκειν, Virg. in Bucol. 3. Ecloga, Si dum tu sectaris apros, ego retia seruo. Horat. 2. Serm. saty. 2, -leporem sectatus, equóve Lassus ab indomito.

Sectator, oris, verbale, Qui assidue aliquem assectatur. Cice. pro Muræna, Quid opus est sectatoribus? Idem pro Rabirio Posthumo, Num Gabinij comes est, vel sectator? ¶ Sectatores philosophorum, id est discipuli qui vt aliquid ab iis addiscant, ab eorum latere nunquam discedunt. Gellius lib. 2. cap. 2, Taurus sectatoribus commodùm dimissis, sedebat pro cubiculi sui foribus.

Secta, æ, Propriè est ratio illa dogmatum, quam quis sibi in philosophia imitandam proposuit, & tuendam suscepit: à sectando (vt volunt) dicta, quòd plures primum opinionis cuiuspiam autorem sequantur: vel à sectione (vt aliis placet) quòd quum omnes Philosophi dicantur, scitorum tamen diuersitate à se inuicem sint diuisi. Aliud enim de summo bono sentiunt Stoici, aliud Academici, aliud Peripatetici, aliud Epicurei. Cic. 1. de Ora. Est autem secta, disciplina, seu certa quædam disciplinæ formula, factio, studium, ratio vitæ. Colum. lib. 6. Quare antiquissimum est formani huius operis conscribere, quam velut sectam, legémque in proscindendis agris sequantur agricolæ. Cicero pro Cælio, Qui hanc sectam, rationémque vitæ, re magis quam verbis secuti sumus. Idem 2. de Natu. deorum, Omnis natura artificiosa est, quòd habet quasi viam quâdam, & sectam quam sequatur. Idem ad Brutum, Reliquias hostium Brutus persequitur, & Cæsar: hostes autem omnes iudicari, qui M. Antonij sectam secuti sunt. Hinc Consectaneus, qui eiusdem sectæ est. ὁ μέθεξις. Augustin. lib. 10. Ciuit. Quanto humanius, & tolerabilius consectaneus tuus Platonicus Apuleius errauit.

Sectarius veruex, Qui gregem ouium præcedens, ducem se illis præbet. Plaut. in Cap. Qui Petroni nomen indunt veruecisectario.

Sequax, cis, Facilis, siue aptus ad sequendum quocunq; trahatur. ἀκολουθητικός. vt Lanæ sequaces, quæ nentis manum sequuntur. Martial. lib. 13, Niliacum ridebis olus, lanásque sequaces, Improba quum morsu filia, manúque trahes. Cornuum natura sequax, id est flexilis, & ductilis. Plinius lib. 11. cap. 37. Adeò sequax natura est, vt in ipsis viuentium corporibus feruenti cera flectantur. ¶ Aliquando significat id quod se spargendo dilatat. Persius in Procœmio, Quorum imagines lambunt Hederæ sequaces. ¶ Sequacem verò materiam, dixit Plinius lib. 11. capi. 2. pro tractabili, & facili. Idem Bitumen sequax, dixit lib. 7. capi. 15, id est lentum, & quod attactum digitos sequitur, picis vel visci more. ¶ Sequaces capreæ, hoc est aliæ aliam sequentes. Virgil. 2. Georg. Capreæque sequaces Illudunt, pascuntur oues, audæque iuuencæ. ¶ Aliquando sequax, idem est quod sectator. Seneca, Cæterique Aristippi sequaces.

Sequela, æ, pen. prod. Ipse sequendi actus. ἀκολουθία.

Sera, æ, per simplex r, Instrumentum est, quo clauduntur ostia. βαλανάγρα, κλεῖθρον. Iuuen. Saty. 6. Adde seram, cohibe: sed quis custodiet ipsos Custodes? Ouid. 1. Amo. Eleg. 6, Quid facies hosti, qui sic excludis amantem? Tempora noctis eunt, excute poste seram. Dictæ seræ, teste Festo, quòd foribus admotæ opponuntur, defixæ postibus, quemadmodum ea quæ terræ inseruntur. Varro lib. 3. de Ling. Lat. à serire deriuat, quod est aperire.

SERANVS, siue (vt alij scribunt) Serranus, duplicato r, Attilij cuiusdam nobilissimi Senatoris cognomen, à serendo impositum: quòd quo tempore aduersus Samnites dictus est Dictator, à viatore inuentus fuerit in agro, sua manu frumentum serens. Plinius lib. 18. capi. 3. Serentem inuenerunt dati honores Serranum: vnde cognomen.

Seraphim, Vox est Hebraica, pluralis numeri, idem significans quod igniti, candentes: à verbo שָׂרַף saraph, succendo, uro, exuro, comburo, Numeri 21. Misit dominus in populum hannehasim haseraphim, id est ignitos serpentes. Significat & certum ordinem angelorum cœlestis hierarchiæ: éstque generis tam masculini, quàm neutri. Esaiæ 6, Seraphim stabant subter illud. Ibidem, Et volauit ad me vnus de seraphim. Diuus Hieronymus ad Furiam, Hæc sunt duo seraphim ter gloriscantia Trinitatem.

Serapias, σεραπιάς, Herba, quæ & orchis dicitur eo quòd habeat radicē geminis testiculis similem: de qua Plinius lib. 26. cap. 10.

SERAPION, Aelianus dictus, orator Alexandrinus, scripsit ad Adrianum principem Panegyricum, & orationes in genere deliberatiuo. Item, Vtrum Plato iure remouerit Homerum à sua Republica: præterea arte rhetoricam. Autor Suidas. ¶ Serapion, pictor, cognominatus Rhyparographus, quòd humilia quædam & sordida pingeret. Autor Plinius lib. 35. cap. 10. ¶ Serapion, præfut Antiochenus sub Commodo principe: cuius meminit Hieronymus. ¶ Serapion item alius, qui ob elegantiam ingenij, Scholasticus meruit cognominari, charus Antonio monacho: scripsit contra Manichæos egregium volumen, & quædam alia: laudatus etiam ob fidei constantiam sub Constantino principe, vt idem Hieronymus autor est.

SERAPIS, is, vel Serapidis, secunda syllaba indifferente, σάραπις, deus Aegyptiorum, qui & Apis & Osiris dicitur. Martial. lib. 9, Vincebant, nec quæ turba Serapin amat. Idem, Iseum Serapin Nilus veneratur Osirin. Vide de hoc plura in dictionibus APIS, & OSIRIS.

Serapeum, pen. prod. σαραπεῖον, Serapidis templum Alexandriæ, atrijs, & columnis amplissimis, signisque spirantibus, omnique opum varietate ita exornatum, vt toto orbe terrarum, vno Capitolio excepto, nihil vnquam visum sit ambitiosius. Autor Am. Marcellinus in Alexandro.

SERBONIS, σερβωνίς, Palus inxta montem Casium, mille circiter stadiorum ambitum habens. Vide Strabonem lib. 17. Herodotus lib. 3. Serbonitidem vocat.

SERENA, Vxor Stiliconis, ex qua Mariam suscepit: quæ Honorio Imperatori nupsit. Huius Serenæ laudes eleganti Panegyrico celebrauit Claudianus Poëta.

Serenus, a, um, pen. prod. Significat tranquillum, sine nubibus, sine imbre: à serendo, vt quidam volunt, quòd id maximè tempus sationi aptū sit. αἴθριος, αὔθριος. Virgil. 6. Aeneid. Ac veluti in pratis, vbi apes æstate serena Floribus insidunt variis. Idem 1. Georg. Humida solstitia, atque hyemes orate serenas Agricolæ. Ad Herennium lib. 4. Ita vt hirundines æstiuo tempore præsto sunt, frigore pulsæ recedunt: ita falsi amici sereno vitæ tempore præsto sunt: simulatque hyemen fortunæ viderint, deuolant omnes. Martial. lib. 1, Cælo perfruitur sereniore. ¶ Serena frons, per translationem ponitur pro læta. Idem lib. 2, Sic me fronte legat dominus Faustine serena. ¶ Serenus color, lucidus. Plin. lib. 9. capi. 35. Serenum colorem margaritæ pro claritate matutina contrahunt. ¶ Serenū subſtantiuè, idem quod serenitas, αἰθρία, αὐθρία. Virgil. 1. Georg. Nec minus ex imbri soles, & aperta serena Prospicere. ¶ Sereno casus ablatiui, pro sereno tempore: cui opponitur nubilo. Plin. lib. 11. cap. 24, Aranei sereno non texunt: nubilo texunt. ¶ Quandoque ponitur serenus, pro sicco: quod & Nonius annotauit. Virgil. 1. Georg. -vnde serenas Ventus agat nubes. id est siccas nubes, quas alibi Arida nubila appellauit, atque arida nubila differt.

Serenitas, tatis, Puritas, & tranquillitas aëris. αἰθρία, αὐθρία. Plin. lib. 10. cap. 67, Salamandra animal lacerti figura, stellatum, nunquam nisi magnis prouenientis imbribus, & serenitate deficiens. Cice. 2. de Diuin. Hæc igitur quum sint, tum serenitas, tum perturbatio cæli: éstne sanorum hominum, hoc ad nascentium ortus pertinere non dicere? Liu. lib. 6. belli Punici secundi, Vbi recepissent se in castra, mira serenitas cum tranquillitate oriebatur.

Sereno, nas, Clarifico, tranquillo. αἰθριάω. Virgil. 1. Aeneid. Olli subridens hominum sator, atque deorum, Vultu quo cælum, tempestatésque serenat. Idem 4. Aeneidos, Consilium vultu tegit, ac spem fronte serenat. Plin. lib. 2. cap. 6, Atque etiam nubila humani animi serenat.

Serenatus Phœbus, Silius lib. 5, Dona serenato referat solennia Phœbo.

SERES, σῆρες, Populi Scythiæ Asiaticæ, à Sera vrbe sic dicti, apud quos arbores sunt quæ non solùm folia, sed lanam quoque proferunt tenuissimam. Nam ex earum frondibus canitiem depectunt aqua perfusam, ex quo vellere vestimenta conficiunt, quæ serica nuncupantur. Virgil. 2. Georg. Velleráque vt foliis depectant tenuia Seres. De his Marcellinus lib. suæ historiæ 23, Agunt, inquit, ipsi quietius Seres, armorum semper & præliorum experres: vtique hominibus sedatis & placidis, est otium voluptabile: nulli finitimorum molesti, cæli apud eos iucunda salubrisque temperies, aëris facies munda, leniúsque ventorum commodissimus flatus, & abundè syluæ sublucidæ, à quibus arborum fœtus aquarum asperginibus crebris velut quædam vellera mollientes, ex lanugine & liquore mistam subtilitatem tenerrimam pectunt, nentésque subtegmina, conficiunt sericum ad vsus antehac nobilium, nunc etiam infimorum sine vlla discretione proficiens. Ipsi præter alios frugalissimi, pacatioris vitæ cultores, vitant reliquorum mortalium cœtus. Quúmque ad coëmenda fila, vel quædam alia transeunt flumen aduenæ, nulla sermonum vice, propositarum rerum pretia solis oculis æstimantur: & ita sunt abstinentes, vt apud se tradentes genita, nihil ipsi comparent aduentitium. Hæc Ammianus Marcellinus. ¶ Huius nominis nominatius singularis est Ser. σήρ. Sidonius, Assyrius gemmas, Ser vellera, tura Sabæus. Ausonius, Iam pelago volitat mercator vestifluus Ser. ¶ Quin & vermiculus quidam sericum texens (vt autor est Pausanias) ser appellatur. σήρ.

Seresco, scis, Siccus fio, quasi sereneſco, & serenus fio, quoniam serenitas sicca est. ξηράνομαι. Lucretius lib. 1, Denique fluctiuago suspensæ littore vestes Vuescunt, eædem candenti Sole seresc unt. Hæc Nonius. ¶ Aliquando seresc ere, est in serum abire. διορρόω. Plin. lib. 11. cap. 41, Omne autem lac igne spissatur, frigore seresc it.

SERGESTVS, Vnus ex comitibus Aeneæ. Virgil. 1. Aeneidos, Mnesthea, Sergestúmque vocat.

Sergia, Oliuæ genus, apud Columellam lib. 5. cap. 8.

Seria, riæ, Vas vinarium fictile, oblongum. πίθος. Liu. lib. 4. bel. Pun. Et in vico Istrico fontem sub terra tanta vi aquarum fluxisse, vt serias, doliáque quæ in eo loco erant, prouoluta, velut impetus torrentis tulerit. Terent. in Heaut. -fodes vide Releui dolia omnia, omnes serias. Persius saty. 4, -& ô si Sub rastro crepet argenti mihi seria dextro Hercule. Colu. lib. 12. cap. 18, Dolia quoque & seriæ, cæteráque vasa ante quadragesimum vindemiæ diem picanda sunt. ¶ Seriæ olearijæ. Varro 3. de Re rust. cap. 2, Nec tamen ibi se vidisse tabulam pictam, neq; signum æneū, aut marmoreum vllum: nihilo magis torcular, vasa vindemiatoria, aut serias olearias, aut trapetas.

SERIA, Hispaniæ vlterioris vrbs, in tractu Celtico, alio nomine Fama Iulia dicta. Autor Plinius lib. 3. cap. 1.

Seriola, læ, Doliolum fictile in quo vinum solet asseruari. πιθίσκιον. Perſ. saty. 4, Seriolæ veterem metuens deradere limum.

Sericus, a, um, σηρικός, Quod ex serico confectum est. Est autem sericum, lanæ pretiosissimæ genus, quod apud Seras Scythiæ Asiaticæ, aut (vt alij malunt) Indiæ populos, ex arborum frondibus dicitur depecti. Quanquam non desunt qui vermiculi lanificium esse putent, qui gentis illius lingua ser, σής appelletur. Quam sententiam ne Iulius quidem Pollux diſsimulauit, sic scribens Onomastici sui lib. 7, ἔνιοι δ' ἐκ τῶν φύλλων ἀπὸ τούτων λέπτειν ξύλων ἀφῃρῆσθαι φασὶ τὴν ὑφάνσιμον. Priorem opinionem sequitur Virgilius 2. Georg. Velleráque vt foliis depectant mollia Seres. Hinc serica, vestimenta dicta sunt quæ ex serico conficiebantur. Vlpianus l. Vestis. de Auro & argen. leg. 2. Vestimentorum sunt omnia lanea, lineáque, vel serica, vel bombycina, quæ induendi, præcingendi, iniiciendi, incubandíve causa parata sunt. Plinius li. 11. cap. 3, Lautíssimum quippe habetur è nardi foliis eas dari, aut veste serica, versicolores, vnguentis madidas. Puluilli serici. Horat. Epod. 8, Quid, quòd libelli Stoici inter sericos iacere pulwillos amant. Pallia serica, apud Statium 3. Syl. 4. ¶ Legimus & serica absolutè pro vestibus sericis. Martial. li. 6, Non aliter dentes quàm serica, nocte reponis. ¶ Serici olim tanta erat caritas vt auro rependeretur: vt est videre apud Flauium Vopiscum in Aurelia no: vbi sic habet, Vestem sericam neque ipse in vestiario suo habuit, neque alteri vtendam dedit. Eóquum ab eo vxor sua peteret, vt vnico pallio blatteo serico vteretur, ille respondit. Absit vt auro fila pensentur. Libra enim auri tunc libra serici fuit. Hæc ille.

Sericarius textor, Qui vestes sericas texit. σηρικουργός. Iulius Firmicus lib. 8. Matheseos refert, sericarium textorem nasci qui habuerit horoscopum in vigesimaoctaua parte Arietis.

Sericatus, Qui est indutus serico. σηρικοφορῶν. Sueton. in Caligula, cap. 52, Armillatus in publicum processit, aliquando sericatus, & cycladatus.

Series, seriei, Ordo, & quasi quædam rerum cōtinuata progressio. τάξις, εἰρμός. A serendo, id est ordinando dicta: vt Series orationis. Quid est contextus. Q uintil. Quod nonnisi in contextu orationis, seriéque contingit. Cice. 1. de Diuin. Fatum autem id appello quod Græci εἱμαρμένην, id est ordinem, seriémque causarum. Idem 1. de Natu. deorum, Est enim admirabilis quædam continuatio, seriésque rerum, vt alia ex aliis annexa, & omnes inter se aptæ colligatæque videantur. Virgil. 1. Aeneid. -cælataque in auro Fortia facta patrum, series longissima rerum. Ouid. 15. Metamor. -trepidósque obitúmque timentes Sic exhortari, seriémque euoluere fati. Valerius Maximus, Quis compos mentis, domesticæ, peregrinæque historiæ seriem fœlici superiorum stylo conditam, vel attentiore cura, vel præstantiore facundia tradiderum se sperauerit?

Serilla, inquit Festus, Verrius appellari putat Istrica nauigia, Liburnica, quæ lino ac sparto condensantur, à conserendo, hoc est contexendo dicta. Qua tamen in re à Verrio videtur dissentire Festus. Vide ipsum de Verbo. vete. signi. lib. 17.

SERIPHVS, phi. pen. prod. σίφιος, Insula est in mari Aegæo. vna Cycladum, viginti non amplius passuum millia distans à Delo: vt refert Plinius lib. 4. cap. 12. In hac insula ranæ prorsus mutæ esse traduntur: vnde prouerbialiter Seriphia rana dicitur, in homines mutos, ac dicendi cupiendíque prorsus imperitos. βάτραχος ἐν σίφῳ. Vide Plinium libro 8. capi. 58.

Seriphium absynthium, Absynthij genus, quod alio nomine marium appellant. ἀψίνθιον σηριφιον. à Seripho insula nomen habens, in qua copiosissimè prouenit. Vide Plinium lib. 27. cap. 7.

Seris, huius seris, σίρις, Herba est, quam alio nomine intubum vocamus. Varias sub se continet species, quas vide suprà in dictione INTYBVS. Varro 3. de Re rust. capi. 10, Serúntque his herbam quæ vocatur seris, quòd ea aqua tacta, etiam quum est arida, fit viridis.

SERIVS, Fluuius Cisalpinæ Galliæ, per Bergomatem agrum, in Adduam fluens: à quo vallis Seriana in eodem agro populosa artificiosáque nominata est. Hæc Calepinus. Nam veterum (quod quidem sciam) nemo est qui fluuij huius meminerit.

Serius, a, um, Graue & minimè iocosum. σπουδαῖος. Terent. in Eunu. Ait rem diuinam feciſſe, & rem seriam velle agere mecum. Cice. 1. Offi. Ludo autem & ioco vti illo quidem licet, sed licut somno & quietibus cæteris, tum quum grauibus, seriísque rebus satisfecerimus. Quintil. lib. 6. cap. 4. Dictorum vrbanorum alia seria, alia iocosa, alia media. Serium (inquit Nonius) id est triste, & quasi sine risu, vel sine ridiculo.

Seria, orum, Res graues, seueræ, & minimè iocosæ. σπουδαῖα. Martial. Parce precor socero, seria forsan amat. Ouid. 5. Fast. Nulla coronata peragunt seria fronte. Horat. 1. Serm. 1. satyra, Sed tamen amoto quæramus seria ludo. Quoties omnia nostra cum aliquo communicamuss, cum eo ioca seriáque conferre dicimur. Cice. 1. de Fini. At quicum ioca & seria, vt dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia? Tecum optimè, dein de etiam cum mediocri amico. Vide Adagia Erasmi.

Serió, aduerbium, Sine ioco: quod vulgus barbarorum dicit Pro bono. Plautus Amphit. An id ioco dixiſti? equidem seriò ac verò ratus. Idem Cas. Ego eo quò me ipsa misit, s. veróne? A. seriò. Teren. Misit porrò orare vt venirem seriò. Cice. Attico lib. 5, Inde ad Taurum cogitabam, vt cum Mophragine signis collatis, si possem, seriò decernerem.

Sermo, onis, Locutio, verba, colloquium, mentio. λόγος, ὁμιλία. Cicero 1. Offic. Sermone vti debemus qui notus est nobis, ne, vt quidam, Græca verba inculcantes, iure optimo rideamur. Dictum autem putant sermonem, à verbis serendis, hoc est conserendis siue connectendis. Seruius, Sermo est consertio orationis, & confabulatio duorum, vel plurium. Virgil. 1. Aeneidos. Amissos longo socios sermone requirunt. Idem 6. Aeneid. Nec magis incœpto vultum sermone mouetur, Quàm si dura silex, aut stet Marpesia cautes. Idem 4. Georg. His medium dictis sermonem abrumpit. Tractare aliquid Græco, vel Latino sermone. Cice. lib. 1. de Finib. Non eram nescius, Brute, quum quæ summis ingeniis, exquisitáque doctrina philosophi Græco sermone tractauissent, ea Latinis literis mandaremus, fore vt hic noster labor in varias reprehensiones incurreret. Instituere sermonem cum aliquo, est cum illo verba facere, vel incipere colloqui. Cice. de Orat. Quum mihi sermo cum hoc ipso Crasso institueretur, & de te institutus. Dissipare sermonem, est eum multis audientibus esse de te institutus. Cice. pro Flacco, Sermo euulgare, & dispergere. διαβυνδᾶσθαι τὸν λόγον. Cice. pro Flacco, Sermo est tota Asia dissipatus. Ordiri sermonem, id est excogitare, comminisci. Idem de Oratore, Crassus princeps eius sermonis ordiendi fuit. Habere sermonem, est verba facere. Cice. de Senect. Cyrus in eo sermone quem moriens habuit. Tribuere alicui sermonem, est inducere eum loquentem. Cice. de Senect. Omnem autem sermonem tribuimus Catoni seni. Incidere in sermonem alicuius, Idem de Amicitia. Conferre sermonem cum aliquo, hoc est cum altero colloqui, Cice. 2. de Inuen. Sermonem cum aliquo, hoc est cum eius neque initium facile fuerit inuenire, neque exitum.

Sermunculus, diminutiuum. λογίδριον. Plin. Epist. 103, Vt sermunculis etiā, & fabellis ducantur. Cice. ad Atticum lib. 13, Sermunculum enim omnē

ant restinxerit, aut sedarit. Idem pro Deiotaro, Nónne intelligis Cæsar, ex vrbanis maleuolorum sermunculis hæc ab illis esse collecta?

Sermocinor, aris, pen. cor. Sermonem facio, loquor. ὁμιλῶ. Plin. lib. 10, Super omnia humanas voces reddunt psittaci, & quidem sermocinantes. Cice. 2. de Inuent. Et quibus in rebus homines in consuetudine scribendi, aut sermocinandi eo verbo vti soleant, considerabitur. Idem 3. Verr. Respondit illa, vt meretrix, non inhumanè, libenter se ait esse facturam, & se cum isto diligenter sermocinaturam.

Sermocinatrix, cis, Quintil. lib. 3. capi. 4, Quam sanè permittamus dicere sermocinatricem.

SERMYLA, siue Sermylia. σερμυλία. Stephano, Ciuitas est in finibus Macedoniæ, non procul ab Athomonte, vt scribit Herodotus lib. 7.

Sero, ras, Claudo. κλῄω. Colum. lib. 6. de mulæ feminibus loquens, Femina (inquit) serari, & interdum inuri solent. ¶ Huius compostа sunt Obsero, pro occludo. κατακλῄω. Terent. in Eunu. Tu abi, atque obsera ostiū intus. Et Refero, aperio. ἀνοίγω. Virgil. 7. Aeneid. Referat stridentia limina Consul.

Sero, seris, seui, satum. Significat semino. σπείρω. Cæsar 5. belli Gallici, Frumenta non serunt, sed lacte, & carnibus viuunt. Idem lib. 1. Georg. Nudus ara, sere nudus, hyemis ignaua colono. Ibidem. Exercete viri tauros, ferite hordea campis. ¶ Aliquando significat planto. φυτεύω. Cice. 1. Tuscul. Serit arbores, quæ alteri sæculo prosint. Colu. lib. 3. cap. 20. Si vnum genus seuerimus, quum id acciderit quod ei noxium est, tota vindemia priuabimur. ¶ Per translationem serere quandoque capitur pro generare. Vnde satus, id est generatus. Virgil. 7. Aeneid. Satus Hercule pulchro Pulcher Auentinus. ¶ Per translationem quoque dicimus serere bella, & serere certamina: id est mouere lites & pugnas. Liu. 7. belli Pun. Annibal tum atim per equites, peditúmque iaculatores leuia certamina serens, casum vniuersæ pugnæ non necessarium ducebat. Liuius 2. ab Vrbe, Et in aliena vrbe cum patribus serere certamina, priusquam pignorā coniugum, ac liberorum, charitásque ipsius soli, cui longo tempore assueſcitur, animos eorum consociasset. Serere bella ex bellis, est bello vno extincto, alterum aggredi Liui. 1. belli Maced. Tum Quin. Bebius Tribunus plebis viam antiquam criminandi Patres aggressus, incusauerat bella ex bellis seri, ne pace vnquam plebs frui posset. ¶ Huius composita sunt, assero, circunsero. consero, desero, disserо, exsero, interſero, insero, obsero, reſero, & subsero, quæ habent penultimam correptam: de quibus suis locis. ¶ Fuit etiam antiquis in vsu sero, serui, sertum: à quo manserunt Assero, rui, assertum, Consero, rui, consertum, aliáque complura: de quibus egimus suis locis.

Satus, ta, tum, participium, Idem quod seminatus. Virgil. 3. Georg. Sed frumenta manu carpes sata. Idem 8. Ecloga, Atque satas alio vidi traducere messes. ¶ Per translationem etiam accipitur pro participio natus, siue genitus. Virgil. lib. 2. Aenei. At non ille, satum quo te mētiris Achilles Talis in hoste fuit Priamo. Liui. 8. bel. Maced. Vt fidem fecerit, non sanguine humano, sed stirpe diuina satum se esse.

Satus, us, Ipsum serendi actum, siue plantationem denotat. σπορά. Plinius lib. 17. cap. 17. Quapropter de palearum satu nunc dicēdum. id est plantatione. Cice. de Senectute, Quid ego vitium ortus, satus, incrementa commemorem? Idem 1. de Diuin. Ob eandem causam multa inusitata partim è cælo, alia ex terra oriebantur: quædam etiam hominum, pecúdúmve conceptu, & satu. ¶ Quandoque etiam satus, pro ipso accipitur semine, siue sementi. σπόριμον. Cice. 2. Tuscul. Cultura autem animi philosophia est, quæ extrahit vitia radicitus, & præparat animos ad satus accipiendos.

Sator, oris, verbale. Qui serit, aut plantat. σπορεὺς, φυτοσπόρος. Columel. lib. 3. cap. 15. Satoris officium est, primùm quàm recentissimam, & tiſieri possset, eodem momento quo serere velit, de seminario transferri plantam diligenter exemptam & integram: deinde, &c. Plin. lib. 15. capi. 1, Hesiodus negauit satorem oleæ fructum ex ea percepisse quenquam. Sator cæleſtium, Cice. 2. Tuscul. Id est creator, & genitor.

Satorius, a, um, adiect. Quod ad satorem pertinet. Colu. lib. 2. capi. 9, Nonnulli pelle hyenæ satoriam trimodiam vestiunt, &c.

Satio, onis, Idem quod satus. σπορά. Cice. de Vniuer. Post eam autem sationem diis (vt ita dicam) iunioribus permiſit vt corpora mortalia effingerent. Idem 5. Ver. Ne si tempus sationis præteriſſet, granum in prouincia Sicilia nullum haberemus. Virgil. 2. Georg. Optima vinetis satio est, quum vere rubenti Candida venit auis, longis inuisa colubris.

Satiuus, a, um. Quod seminatur, vel quod idoneus est vt seminetur. ἡμερος, σπόριμος. cui contrarium est agrestis. Plin. lib. 15. capi. 7, Eadem ratio & in satiua myrto. Gellius, Sed hi pleráſq; naues loris sue bant. Græci magis cannabe, & ſtuppa, cæteriſque satiuis rebus.

Sero, aduerbium, Serotinus, vide SERVS.

SEROPTA, σεροπτᾶ, Ciuitas Phœnices, apud quam nascebatur vinum laudatiſsimum, quod Seroptanum dicebatur. Sidonius. Quæque Seroptano palmite missa bibas.

Serpens, serpentis, vide SERPO.

Serperastra, Varro vocat instrumenta quæ geniculis puerorum ambulationi adiscentium alligantur, ne vatij fiant, aut compernes. Dicta à serpere discentium alligantur, ne vatij fiant, aut compernes. Dicta à serpendo: serpunt enim magis pueri quàm gradiuntur.

Serpo, pis, psi, ptum, Repo, ventre ingredior, more serpentis incedo. ἕρπω. Cice. 5. de Finibus, Deinde suo quæque appetitu mouentur: serpere anguiculos, nare anaticulas, euolare merulas, cornibus vti videmus boues, vespas aculeis: suam denique cuiq; naturam esse ad viuendum ducem. Plin. lib. 9. cap. 13, Pinnis, quibus in mari vtuntur, humi quoque vice pedum serpunt. Ouid. 3. de Ponto, Eleg. 3, Liuor iners vitium mores non exit in ſtos: Vtque latens ima vipera ſerpit humo. ¶ Serpere quoq; dicuntur plantæ, quæ quum ob caulis infirmitatem ſtare non possint, humi procumbunt. Plin. lib. 21. capi. 16. Aculeata rum caules aliquarum per terram ſerpunt, vt eius quam coronopum vocant. Virgi. 8. Eclog. -atq;

hanc sine tempora circum Inter victrices hederam tibi serpere lauros. ¶Serpere item humi dicuntur scriptores, qui nimis humili vtuntur genere dicendi. Horatius de Arte, Serpit humi, tutus nimium, timidúsque procellæ. ¶Transfertur & ad inanimata, vt idem sit quod spargi, crescere, seu dilatari. Cic. in Lælio, Serpit enim nescio quomodo per omnium vitas amicitia. Idem pro Rab. Posthumo, Serpet hoc malum, mihi credite, longius quam putatis. ¶Composita sunt Inserpo, & Proserpo: de quibus egimus suis locis.

Serpens,tis,modò participium,Quod longius, ac latius serpit, & dilapagatur.ἕρπων. Cicer: de Senect. Vitis, quæ natura caduca est, & nisi fulta sit, ad terram fertur: tandem vt se erigat, clauiculis suis, quasi manibus, quicquid est nacta, complectitur, quàm serpentem multiplici lapsu, & erratico, ferro amputans coërcet ars agricolarum, ne syluescat sarmentis. ¶Modò nomen, tam masculini, quàm fœminini generis, generale est ad omnia quæ serpunt citra vsum pedum: vel quæ tam exiguos habent pedes vt repere potius, quàm pedibus incedere videantur. ἕρπυλλον, ὄφις. Plin. lib. 8. cap. 23, Nec pedibus pauendas tantùm serpentes, sed & missili volare tormento. Idem lib. 8. cap. 14, Nota est in Punicis bellis ad flumen Bagradam à Regulo Imperatore, ballistis, tormentísque, vt oppidum aliquod, expugnata serpens c x x. pedum longitudinis. Virgilius 1. Georg. Ille malum virus serpentibus addidit atris. Ouid. 3. Meta. –longo caput extulit antro Cæruleus serpens, horrendáq; sibila misit. ¶Serpentia seclaferarum, pro serpentum genere. Lucre. lib. 6. Naribus alipedes vt cerui sæpe putantur Pucere de latebris serpentia secla ferarum.

Serpentinus,na,num,vt,Vox serpentina.ἑρπύζ.

Serpentiger,a,um. ἑρπύζων. Ouid. 4. Trist. Eleg. 6, Sphyngáq;, & Harpyias, serpentigerósque Gigantes.

Serpentigenæ,Ex serpentibus nati. ἑρπυγγοῦαι, Ouid. 7. Metam. Vos serpentigenis in se fera bella dedistis,

Serpula,læ,A veteribus dicebatur, quam nos serpentem dicimus Festus. ἕρπυλλον, ὄφις,

Serpyllum,ἕρπυλλον, Herbæ nomen nulli non notæ, παρὰ τὸ ἕρπειν, hoc est à serpendo dictum, mutatione aspirationis in s literam. Habet enim ramusculos tenues humi serpentes: & quacunque terram attigerint, radicem agentes, & sese propagantes. Officinæ etiam hodie Latinum nomen retinent. Vulgus Gallorum *Serpoletum* appellat. Virgil. 2. Eclog. Allia serpyllúmque herbas contundit olentes. Idem 4. Georg. –& olentia latè Serpylla.

Serra,æ,per duplex r, Instrumentum dentatum, quo ligna & lapides secantur: è Dædalo primùm inuentum, teste Plinio lib. 7. capi. 56. πρίων. Colum. lib. 5, Vno ictu arborem præcidit: si minus, serra delecari, Martialis, Et pingues tunicas serra secare potest. ¶Est & genus piscis marini, apud Plinium lib. 32. cap. 11.

Serrula,æ,diminutiuum, Parua serra. πριόνιον. Colu. lib. de Arboribus capi. 6, Et si fieri potest, iuxta aliquem nodum serrula desecato.

Serro,ras,Serra per medium seco. πριονίζω. Silius lib. 6, Qualísque comantes Auro serrauit ramos Iunonius anguis. Sic enim legit Calepinus, sed inemendatis deceptus exemplaribus, culpámque librariorum suam, vt solet, faciens. Nam qui vel leuissimè in Poëtarum fabulis fuerit versatus, facilè deprehendat, seruauit, ibi legendum esse, non serrauit: quod vix putauerim esse Latinum, sensui certè nullo modo congruit.

Serratus,a,um, Quod serræ in modum est denticulatum. πριονοδόης. Vnde serrati dentes dicuntur, qui ad similitudinem dentium serræ pectinatim sunt stipati. Plin. lib. 11. cap. 37, Dentium tria genera, serrati, aut continui, aut exerti. Serrati pectinatim coëuntes, ne contrario occursu atterantur, vt serpentibus, piscibus, canibus: continui, vt homini, equo: exerti, vt apro, elephanto. ¶Serrati item numi quidam dicebantur apud Romanos, ab impressa serræ nota. Tacitus de moribus Germanorum, Pecuniam probant veterem & diu notam, serratos, bigatósque.

SERRANVS, vide SERANVS vnico r.

Serrata, Frutex est dodrantalis, in petrosis & asperis nascens, folia habés exigua, amara, effigie & diuisura quercus, flore paruo, penè purpureo. χαμαιδρύς. Alio nomine trissago dicitur. Vide Plinium lib. 24. capi. 15.

Serratula, Herba est, caulem habens quadrangulum, tenuem, cubiti altitudine, folia mollia, querniis similia, per ambitum incisuris diuisa, odorata, prope radicem maiora, semen in summo caule thymbræ modo spicatum: radicem tenuem, vt ellebori. λίσσον. Nascitur in pratis, montosis, frigidis & opacis locis: vnde & ψυχολόφον Græci appellarunt. Latini etiam Vetonicam appellant, nomine à Vetonibus Hispaniæ populis qui eam primi inuenerunt, indito: qua appellatione etiam hodie vtuntur officinæ. Plin. lib. 25. capi. 8, Vetones in Hispania eam inuenerunt, quæ Betonica dicitur in Gallia, in Italia autem Serratula, à Græcis cestron, aut pfychotrophon, ante cunctas laudatissima.

SERRHEVM, siue Serrhium, pen. prod. σίρρειον Stephano, mons Thraciæ, cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 11.

SERRHI, σίρροι, Populi sunt Colchidi vicini, inter Cercetas & Cephalotomos siti, quorum meminit Plinius lib. 6. cap. 5.

SERTORIVS, Ciuis Romanus fuit, è Nursia oriundus, rei militaris peritissimus, partium Marianarum fuit vnà cum Cinna: moderatius tamen se gessit, quàm alij. Sylla redeunte è bello Mithridatico, vrbéque potito, ipse quoque in Hispaniam aufugit: vbi breui tempore ob virtutem, sibi gratiam earum gentium conciliauit. traditúrque per eum Hispanos disciplinam rei militaris Romanam didicisse, ac fortiores deinde fuisse. Nam præter artem rei militaris abstinentissimus etiam voluptatum, tum religiosus est habitus, quòd ceruam quandam secum in expeditionibus haberet sequentem, quam Dianæ numen dicebat esse, ex eáque responsa accipere, résque gerendas auspicari. Quare dux Lusitanorum delectus, paruis copiis multas vrbes subegit. Sed & quatuor Romanorum duces contra se missos variis cladibus adflixit. Primùm Cottam nauali prælio superauit, Phidiam Hispaniæ Prætorem cum duobus millibus ciuium Romanorum interfecit, Domitium Proconsulem contriuit. Toranium quoque à Metello missum cum toto exercitu deleuit. Denique à Pompeio victus est, & à M. Perpenna eiusdem factionis socio per proditionem in cœna interfectus est. Ex Plutarcho.

Serttula campana, Herba incana, croci odorem referens, folia habens breuissima atq; pinguissima, in coronamentorum vsu commendata: vnde & sertulæ nomen inuenit. μιλτωτός. Cato sertam Campanicam vocat, propterea quòd circa Nolam Campaniæ vrbem laudatissima proueniat: quanquam & in agro Attico, & circa Cyzicum, & Chalcedonem nascatur. Vide Plinium lib. 21. cap. 9.

Sertus,a,um, Idem quod consertus, vel compositus. συμπλεγμένος. Lucanus lib. 10, Accipiunt sertas nardo florente coronas, Et nunquam fugiente rosa.

Sertum, ri. Serta, corollæ ex herbarum frondibus, floribúsque consertæ, hoc est connexæ, vnde & nomen acceperunt. στέφανοι, στεφάνια. Virgil. lib. 1. Aeneid. Sertísque recentibus halant. Idem Ecloga 6, Serta procul tantum capiti delapsa facebant,

Seruã, vide SERVVS.

Seruia, æ. Sertum quod ex floribus fiebat. στεφάνιον, στέφανος. Plinius li. 21. capi. 2. Quum verò ex floribus fierent serta, à serendo seruiæ appellabantur.

SERVILIORVM illustris Romæ familia fuit: ex qua ortum traxit P. Illc Seruilius, vir triumphalis, qui à deuictis Isauris Asiæ populis, Isaurici cognomen accepit: de quo vide Strabonem lib. 14, Item P. Seruilius Rullus, qui primus Romæ solidum aprum in conuiuio apposuit, teste Plinio lib. 8. capi. 51. Huius filius fuit Seruilius Ille Rullus, legis Agrariæ promulgator, quam Cicero in consulatu suo subuertit: cuius meminit idem Plinius loco iam citato.

Seruilis, Seruiliter, Seruio, Seruitium, Seruitudo, Seruitus, vide Seruus in SERVO, seruas.

Serum, seri, vide SERVS, aduerbium.

SERVIVS Tullius, Sextus Romanorum Rex, ex serua natus, Tanaquilis astu post Tarquinij Prisci necem ad imperium prouectus, Hetruscos ingenti prælio fudit. Primus lustrum condidit, populúmque omnem ex censu in quinque classes distinxit. Vrbis pomœria protulit, Quirinali & Viminali collibus muro inclusis. Tandem iam ætate prouectior, à Tarquinio genero occisus est, & insepultus in viam abiectus: idque instinctu Tulliæ filiæ suæ, quæ etiam conspecto patris caduaere, auriga eius reuerentia lora retorquentem, compulit, vt per medium patris corpus, carpentum ageret: à quo tam immani scelere ei vico in quo hæc gesta sunt, sceleràti nomen mansit. Vide plura de hoc apud Liuium lib. 1. ab Vrbe. ¶Seruius Sulpitius, Iurisconsultus insignis fuit Ciceronis temporibus, qui à Senatu legatus missus ad Antonium, Reipublicæ bellum inferentem, ea in legatione periit. Quo nomine illi statua, & monumentum publicum in campo Martio est decretum. Vide Ciceronem 9. Philip.

Seruo, seruas, Libero, incolumem præsto. σῴζω. Virgilius 3. Aeneidos, Seruatum ex vndis Strophadum me littora primùm Accipiunt. ¶Item custodio, tueor. φυλάττω, προφυλάσσω. Virgilius 2. Aeneidos, Dij patrij seruate domum, seruate nepotem. ¶Item solicitè, ac diligenter obseruo, Plautus in Asin. Tuus seruus seruet, Venerine eas det, an viro. ¶Item inhabito, possideo. Virgilius libro 4. Georg. Centum quæ syluas, centum quæ flumina seruant. ¶Item teneo. Virgilius libro 7. Curuam seruans sub imagine falcem. ¶Ponitur aliquando pro recuperare. Iulianus, Si mandato meo decem Titio crediderís, si cum Titio egeris, ego non liberabor: sed in id duntaxat tibi obligatus ero quod à Titio seruare non potueris. Cicero ad Quin. Fratrem, Caluus aiebat, aqua dempta, & seruitute fundo imposita, tamen nos prætium seruare posse, si vendere vellemus. Quj modus loquendi frequens est apud Iurisconsultos. Budæus. ¶Seruare de cælo, est nuntiare aut pluisse, aut intonuisse, & ideo diruptum esse auspicium: qua obnuntiatione facta, si quis tamen in re cœpta persisteret, id contra auspicia fieri dicebatur. Cicero pro domo sua, Negant fas esse agi cum populo, quum de cælo seruatum sit. ¶Seruare fidem, est præstare promissum. Terentius Hecy. Pollicitus sum, & seruare in eo certum est, quod dixi, fidem. ¶Seruare in vetustatem, est aliquo in loco reponere, vt diu, siue in aliquot annos integrum, incorruptúmque duret. Colum. libro 12. capite 28, Si in vetustatem seruare voles, in cado duram vrnarum quàm optimi vini sextarium, aut sæcis generosæ recentis sextarios tres addito. ¶Dicimus quoque Seruare modum, ordinem, officium, institutum promissum, temperamentum, & gloriam. Exempla studiosis passim occurrent.

Seruans,tis, participium, Seu nomen ex participio. Virgilius 2. Aeneidos. –cadit & Ripheus iustissimus vnus Qui fuit in Teueris, & seruantissimus æqui.

Seruatus,a,um. Ouid. 3. Trist. Eleg. 1, Causa superpositæ scripto testata coronæ, Seruatos ciues indicat huius ope.

Seruator, seruatoris. Qui seruat & liberat. σωτήρ. Liuius 4. belli Macedo. Quorum agmen Imperator sequutus, perfequentibus cunctis, seruatorem, liberatorémque acclamantibus, salutatis, dimissísque eis, eadem, qua venerat, via Elatiam rediit. Ouidius 4. de Ponto, Elegia 15. Téque meæ causam seruatorémque salutis, Méque tuum libra norit & ære magis.

Seruatrix,tricis. Cicero 5. de Finib. Non dubitémque dicere, omnem naturam esse seruatricem sui: idque habere propositum quasi finem & extremum, scilicet vt custodiat quàm in optimo sui generis statu. Terent. Hecy. ô Bacchis, ô mea Bacchis, seruatrix mea.

Seruabilis,le, Quod seruari potest. Ouid. 4. Trist. Eleg. 5, Et tutare caput nulli seruabile.

Seruus, serui, Propriè is dicitur, qui sui iuris non est, sed alieni dominio subiicitur. ἀνδρόπους. cui opponitur liber. Cicer. pro Cornelio Balbo, Seruj quorum ius & fortunæ conditio infima est. Ibidem, Seruos de Republica bene meritos per fæpe libertate, id est ciuitate publicè donari vidimus. Idem 6. Verrina, Neque tam serui illi dominorum, quàm tu libidinum. Idem 1. Officio. Vlysses contumelias seruorum ancillarúmque pertulit. Augustus libr. 19. Ciuit. Origo vocabuli seruorum inde creditur ducta, quòd ij qui iure belli possent occidi à victoribus conseruabantur, & serui fiebant, à seruando appellati.

Seruulus, diminutiuum. ἀνδράριον. Terent. in Andr. Obseruabam manè illorum seruulos venientes, &c,

Seruus,a,um, adiectiuum, A seruo deductũ. ἀνδρικός. vt, Serua prædia, quæ seruituti alicui obstricta sunt. Cicer. contra Legem Agr. Libera prædia meliore iure sunt, quàm serua. Lucan. lib. 6, O famuli turpes, & seruum pectus. Ouid. 1. Am. Eleg. 6, Nec tibi per petuò serua bibatur aqua. Idem 1. de Rem. am. Vtile propositum est sæuas extinguere flammas, Nec seruum vitiis pectus habere tuum.

Seruæ,æ, Id est ancilla, quæ seruitutem seruit. δούλη, δούλις. cui opponitur Libera. Virg. 5. Aen. Olli serua datur operum haud ignara Mineruæ.

Seruula diminutiuum, Id est ancillula. δουλάριον. Cic. Attic. libr. 10, Eúmq; per manum ancillulæ seruatum, atque eductum.

Seruilis, le, Quod seruorum est, vel quod ad seruos pertinet. δουλικός. vt, Seruilis conditio, & seruile officium. Indoles seruilis. Liuius 1. ab Vrbe, Comparando eorum ætatem, & ipsam minimè seruilem indolem, tetigerat animum memoria nepotum, Iugum seruile. Cicer. 1 Philipp. Patriæ liberatores vrbe carebant ea, cuius à seruicibus iugum seruile deiecerant.

Seruiliter, aduerbium, Seruorum more. δουλικῶς. Cic. 2. Tusc. Nequid seruiliter, muliebriter ve faciamus.

Seruitus, secunda syllaba cor. tutis, Ipsa seruiendi necessitas, aut seruorum conditio. δουλία. Cic. Philip. Pax est tranquilla libertas: seruitus postremum malorum omnium, non modò bello, sed morte etiam repellendum. Tacit. libr. 17, Sed imperaturus es hominibus, qui nec totam seruitutem pati possint, nec totam libertatem. Terent. in Andr. Vt semper tibi apud me iusta & clemens fuerit seruitus, Scis. id est quàm iusta & clementi dominatione in te fuerim vsus.

Seruitium, tij. Idem quod seruitus. δούλιον. Terent. in And. Ego Pamphile, hoc tibi pro seruitio debeo, Conari manibus, pedibúsque, noctésque & dies Capitis periculum adire, dum prosim tibi. Virg. 1. Eclog. Quid faceremineque seruitio me exire licebat: Nec tam præsentes alibi cognoscere diuos. Idem 1. Aen. Quum domus Assaraci Phthiam, clarásq; Mycenas Seruitio premet, ac victis dominabitur Argis. In plurali verò Seruitia, non rarò pro ipsis seruis accipimus. Sallust. Catil. Interea seruitia repudiabat, quorum in initio magnæ copiæ ad eum cõcurrebant. Cic. 4. in Catil. Hic ad euertenda fundamenta reipublicæ Gallos accersiuit, seruitia concitauit, Catilinam euocauit. In qua significatione aliquãdo etiam legimus Seruitium singulari numero. Cic. de Arusp. resp. Omne seruitium in alteram scenam immissum.

Seruio, is, iui, uitum, In seruitute sum, domino ministerium exhibeo. δουλεύω. Plautus in Menæch. Propterea heri imperium exequor bene, & fideliò seruio. Prop. libr. 3. Eleg. 24, Quinque tibi potui seruire fideliter annos. Horat. 1. Epistol. 10, Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis Libertate caret: dominum vehet improbus, atque Seruiet æternũ: quia paruo nescit vti. Ouid. 2. Amor. Eleg. 17, Siquis erit, qui tur pe putet seruire puellæ, &c. ¶Interdum idem quod obtemperare, seu morem gerere. Cicer. in Catil. Qui aliorum amori flagitiosissimè seruiebat. ¶Seruire rei, est rei augendæ incumbere. Terent. Hecy. Rus habitatũ abij, conedens vobis, & rei seruiens. Cicer. pro Sexto Roscio, Rei familiari maximè seruire, & in prædiis colendis operæ plurimum studióque consumere. ¶Seruire item prædia dicuntur, in quibus venditor aliquam sibi seruitutem reseruauit. Cicer. de Lege Agrar. contra Rullum, Capite hoc prædia omnia quæ seruiebant, non seruient. Idem de Orat. Quum Marius ædes Auratæ venditasset, neque seruire quandam partem ædium in mancipij lege dixisset. ¶Seruire posteritati, valetudini, honori, dignitati vel commodis, est eorum rationem habere. Cic. 3. Tusc. Optimus quisque posteritati seruit. Idem Tironi lib. 16. Epistol. Sed indulge vaquisque posteritati seruit. Idem Tironi lib. 16. Epistol. Sed indulge valetudini tuæ, cui quidem tu, dum mihi deseruis, seruisti non satis. Idem Quint. Fratri, Consulere populi commodis, & vtilitati eius salutique seruire. ¶Seruire tempori, est sese tempori accommodare. Cicero pro Sestio, Sed agam moderatè, & hic tempori seruiam potius quàm dolori meo. Seruire scenæ, idem quod seruire tempori, & se præsentibus hominum moribus accommodare: quæ metaphora tracta est ab iis qui in orchestra cantu, vel gestu, histrionibus in scena fabulam agentibus subseruiebant. Cicero Bruto, Ac mihi tum, Brute, officio solùm erat, & naturæ, tibi nunc populo, & (vt dicitur) scenæ seruiendum est. ¶Seruitur, impersonale. Cicero 1. de Offic. Primùm, vt necui noceatur: deinde vt communi vtilitati seruiatur. Martial. lib. 2. Non bene (crede mihi) seruitur amico. ¶Seruibo, in futuro. Plautus. Menæch. Tanquam si emeris me argento, liber seruibo tibi. ¶Huius composita sunt Asseruio, Deseruio, Inseruio, Reseruio, Subseruio: quorum significata explicantur suis locis.

Serum, ri, pen. corr. Pars lactis aquea à caseosa parte separata. ὄρρος. Virg. 3. Georg. –acrémque molossum Pasce sero pingui. Ouid. 4. Fast. Dénique viam liquido vimina rara sero.

Serus,a,um, Modò tardum significat. χρόνιος. Mart. lib. 1. Sera nimis vita est. Crastina, viue hodie. Hinc Columella libr. 1. comparationũ formauit, Sationes (inquit) eius duas seruamus, alteram maturam per mediam fementem, seriorem alteram mense Februario. Plin. lib. 15. cap. 15, Paptriæ gegnomina habent seriissima omniũ Amerina. ¶Modò significat grauem, magnum, tristem. Sallustius, Serum bellum in angustis futurũ. Virgil. 5. Aen. Seráque terrifici cecinerunt omnia vates. ¶Serus cõiuua Tonantis, qui serò moritur. Martial. lib. 8. Esse velis, oro, serus conuiua Tonantis. Serum lumen, est nocti vicinum. Virg. 1. Georg. Illic sera rubens accendit lumina Vesper. Seræ frondes, dicuntur serò cadentes. Idem 2. Georg. Et iam olim seras posuit quum vinea frondes.

Serò aduerbium, Significans tardè. ὀψέ. Cic. de Clar. Orat. Eloquentia serò prodiit in lucem. Idem lib. 1. Epist. Longè absum, audio serò. ¶Aliquando significat vesperè, hoc est post occasum: atque hæc est eius vera significatio, inquit Valla libr. 4. Cicer. Attico, Eo die alter Consul venit serò. ¶Aliquãdo post tempus: quæ significatio tracta est ex superiori. quod enim post Solis lucem est, id verè post tempus dici potest. Ouidius 1. de Remed. amor. Principiis obsta, sero medicina paratur, Quum mala per longas inualuere moras. Autor ad Hæreunium, lib. 1, Serò, atq; acto negotio venisti. Sic etiam Cicero, quum accusater Milonis identidem interrogaret, quo tempore Clodius esset occisus, serò, respondit: ludens numirum in vocis ambiguitate. Nam quum illud videretur dicere, Vesperi Clodii fuisse occisum: illud potius voluit significare, serius quàm oportuerat, fuisse interemptum. ¶Hinc serius comparatiuũ, id est tardius. Cicer. in Catilinam, Hoc serius à me factum est. Et Seriissimè, tardissimè. Plin. lib. 15. cap. 17, Tarentina seriissimè legi.

Serotinus,a,um, pen. cor. à serò, pro vespere sit. ὀψιμος. Hora serotina, tempus serotinum. ¶Nonnunquam etiam à serò, pro tardè vt Poma serotina. quæ post legitimum tempus, vel tardius cæteris matureſcunt. Col. lib. 3, Locis frigidis, & autumni temporibus quosis, præcoces serito: locis hybernis serotinas serito. Idem lib. 8. cap. 5, Item serotini pulli, quia ab solstitio nati capere iustum incrementum non potuerunt.

Serum, ri, penult. produc. subst antiuum, Significat extremam partem diei. ἄκρα, ἐσχάτη, τὸ ὑπὲρ τὴν ἡμέραν. Liuius, Erat iam diei serum. ἐν τῷ ὑπὲρ ἡμέραν. Suetonius in Augusto, Nec multo post, nauali prælio apud Actium vicit, in serum dimicatione protracta, vt in nauj victor pernoctauerit. id est in horam vespertinam. Liu. lib. 10. ab Vrbe, Extrahebatúrque in quam maximè serum diei certamen.

Seruus, vide SERVO.

Sesama,æ, siue Sesamum,mi, σήσαμον, Frugis genus, à Plinio frumenti, à Columella leguminum generibus annumeratum. Culmum habet ferulaceum, foliis sanguineis, semine candido, infra magnitudinem lini, quod vasculis, vt papauer, continetur, radice simplici & alba. Officinæ *sesamum*, Itali hodie *ingiolinam* appellant. Plin. lib. 18. cap. 19, Æstiua frumenta diximus sesamam, milium, panicum. Colu. libr. 2. cap. 10, Sesama, quæ rigantur maturius, &c.

Sesaminus, adiect. vt Sesaminum oleum, de quo Plinius lib. 23. cap. 4.

Sesamis, idis, σησαμίς, Placentæ genus, ex sesamo & crudo melle confectum, quod & σησαμοῦντα Græci appellant. Vide Galenum libro 1. de Aliment. facult.

Sesamoides, dis, σησαμοειδής, Herba est ex ellebori generibus, similis senecioni, aut rutæ, longo folio, flore candido, radice gracili, ignaua semine, gustu amaro, cætera sesamo similis, vnde & nomen accepit. Nascitur in Anticyra insula, purgationibus vtilissimum. Vide Plinium lib. 22. cap. 25.

SESAMVM, mi, σήσαμον Stephano, Vrbs Paphlagoniæ, postea Amastris appellata: cuius meminit Plinius lib. 6. cap. 2.

SESARETHVS, thi. pen. produ, σισάρηθος, Oppidum est Taulantiorum qui sunt in ea parte Macedoniæ quæ Adriatico mari incumbit. Stephanus ex Hecateo.

Sescunx, cis, & Sescuncia, ciæ, Vnciam significat, & vnciæ dimidium, vt ait Budæus. τριμόγγιον. Colu. lib. 12. cap. 17, Laseris radicis, quod σίλφιον Græci vocant, sescunciam.

Sescuncialis, sescunciale, Quod pondus aut mensuram habet sescunciæ. Idé lib. 13. cap. 15, Tota crassitudine sescuncialis.

Sescuplum, siue Sesquiplum, Quod numerum, pondus, aut mensuram totam in se continet, & præterea eius dimidium. ἡμιόλιον. Sic Senarium dicimus esse sescuplum quaternarij, & semissem quadrantis.

Seselis, fœmin. gener. siue Sesel, neutro, σίσελι, Herba est folio fœniculi, sed crassiore, semine quoque non absimili, sed callosiore & habitiore, capite anethi: in quo granum habet oblongum & angulosum: & quum estur, acre: radice autem longa, & odore non ingrato. Vulgus herbario rum *Saxifragiam maiorem* appellat. Cicer. de Natu. deorum, Paulo ante partum ceruæ se purgant quadam herbula, quæ sesselis dicitur. Dioscorides quatuor facit sesselis genera, Massilioticum, Aethiopicum, Peloponesiacum, & creticum.

SESOSTRIS, Aegyptiorum rex. Mœridis successor, qui subactis Maris rubri accolis, alueum nauigabilem conatus est ducere ex Nilo in Mare rubrum. Idem & Colchos & Getas creditur subegisse, regionésque omnes à se subactas tropheis insignuisse, quorum aliquot se vidisse testatur Herodotus muliebri pudendo insculpta. Val. Flacc. 5. Arg. –quum prima Sesostris Intulerit rex bella Getis.

Sesqui, Idem quod tantundem, & eius dimidium: qua voce non modo in compositione vtimur, vt sesquialtera, sesquimodius: verumetiam extra compositionem. τρίμι. Cic. de Perf. Orat. Pes qui adhibetur ad numeros, partitur in tria, vt necesse sit partem pedis aut æqualem esse alteri parti, aut altero tanto, aut sesqui esse maiorem: ita fit æqualis dactylus, duplus iambus, sesquiplex pæon.

Sesquialtera proportio, Quæ quantitatem aliquam in se continet, & eius dimidium. ἡμιόλιος. Cic. de Vniu. Sesquialteris autem interuallis, & sesquitertiis, & sesquioctauis sumptis ex his, &c.

Sesquiculeare dolium, Quod culei mensuram continet, & dimidij. Colum. lib. 12, cap. 18, Sunt autem satis sesquiculearibus doliis picis duræ pondo vicenaquina.

Sesquihora, Vna hora cum dimidia. τριμισόριον. Plin Epist. 74, Egeram horis tribus & dimidia, supererat sesquihora.

Sesquilibra, Vna libra cum dimidia alterius. τριμιλίτριον. Colum. libr. 12.

capit.39, Sat erit autem rorismarini sesquilibram in duas vrnas musti adiicere.

Sesquimensis, Vnus mensis cum dimidia parte alterius. τριημίμηνος. Varr. lib.1.de Re rust.cap.27, Annus est diuisus in quatuor partes, & idē subtilius sesquimensibus in octo.

Sesquimodius, Qui continet vnum modium cum dimidia parte alterius. τριημιμόδιμνος. Varr.libr.1.de Re rust.cap.42, Vt nuces integras, quas vno modo comprehendere possis, quod putamina suo quæque habent loco natura compositā, quum easdem si fregeris, vix sesquimodio concipere possis.

Sesquiobolus, Obolus cum dimidio. τριημιοβόλιον. Plin.lib.26.cap.8.Deiectóque quod supernatat, reliquus succus purgat, vtraq; parte sesquioboli in aqua mulsa.

Sesquioctauus, Octauam rei alicuius partem in se continens & eius dimidium. Cic.de Vniu. In primis interuallis sesquioctaui interuallo sesquitertia omnia explebat.

Sesquiopera, Id est opera diei vnius, & dimidiati. Colum.lib.2.cap.13, Fabæ occantur sesquiopera, farriuntur sesquiopera.

Sesquipes, penult. correp. Mensura vnius pedis, & semissis, τριημιπόδιον. Columel.lib.3.cap.13, Nisi tamen si scaturigo palustris obuia (sicut in agro Rauennate) plus quam sesquipedem prohibeat infodere. Mart. libro 8, Summa Palatini poteras æquare Colossi,
Si fieres breuior Claudia sesquipede.

Sesquipedalis, sesquipedale. Cato cap.10, Sesquipedalis paries. Plin.libr.7. cap.16, Sesquipedales quosdam gigni longiores, in trimatu implentes vitæ cursum, haud ignotum est. Sesquipedalis verba. Id est grauia & turgida, qualia Tragicis poetis solent esse familiaria: Horat.de Arte, Proiicit ampullas, & sesquipedalia verba.

Sesquiplum, siue sesquiplex, Idem significat quod sesquialterum. ἡμιόλιον. Vt quum dicimus senarium esse sesquiplum quaternarij: continet enim eum totum, & insuper dimidiam eius partem. Budæus. Cicero in Orat. Ita fit æqualis dactylus, duplex iambus, sesquiplex pæon. Et paulo post, Modus aut duplex, aut sesquiplex, aut par.

Sesquitertius, vide paulo ante in Sesquioctauus.

Sessilis, Sessio, vide SEDEO.

Sestans, tis, siue Sextans, Sexta pars asis, hoc est vnciæ duæ, ἑκτεμόριον. Plin.lib.26.cap.11, Prodest & vino myrteo fouere: menthæ sestans, viui sulphuris vncia. ¶ Est item sestans numulus æreus, tertia parte minor quadrante. Liu.lib.2.ab Vrbe, Extulit eum plebs, sextantibus collatis in capita. ¶ Nonnunquam etiam mensura continens sextam partem iugeri. Varro 1.de Re rust.capit.10, Ab hoc principio mensores nonnunquam dicunt in succisiuum esse vnciam agri, aut sextantem, aut quid aliud, quum ad iugerum peruenerunt, id habet scrupula ducenta octoginta octo.

Sestantarius, a, um, Quod habet pondus aut mensuram sestantis. Plin.libr. 33.cap.3, Constitutúmque vt asses sestantario pondere ferirentur.

Sestertius, sestertij, masculi.gen. συγγρτ☉. apud Romanos moneta erat argentea, valens quartam partem denarij argentei, hoc est (vt ad Gallicæ pecuniæ æstimationem redigamus) decem denariolos turonicos & semissem. Hic alio nomine numus dicebatur. Interdum vtrunque coniungentes, numum sestertium vocabant. Dictus est autē sestertius, quasi semis tertius, eo quòd in se continebat asses duos, & tertium dimidiatum. Notabatúrque apud veteres per geminum ii, & literam s, quæ prima est in dictione Semis. interueniente linea transuersa, tres eæ literæ coniungebantur ad hunc modum, ℍ-s. Veteris consuetudinis fuit, vt Semis in compositione antè ponereturː vt Semisquartus, Semisquintus, Semissextius: vnde sublatis duabus literis, dictus est sestertius. Est autem compositio Attico more facta. Illi enim ἡμίσεμον τάλαντον, hoc est, septem semitalenta dicebant. ¶ Sestertium autem in neutro genere, & in plurali numero sestertia, singula vallebant mille numos sestertios. Habérque sestertium in neutro genere eandem proportionem ad librā Romanam, quæ & mina, & pondo dicitur, quam numus sestertius ad assem, hoc est ad libram æris grauis. Continent enim singula sestertia in se duas libras Romanas & semissem. Singulæ autem libræ drachmas, vel denarios centum, hoc est sestertios quadringentos. Duæ itaque libræ & dimidia, vt clarum est, valebant sestertios numos mille: idq; vno nomine sestertium dicebant in neutro genere. Decem ergo sestertia, valebant decem millia numorum sestertiorum. Quòd si hunc numerum per aduerbium extuleris ad hunc modum, Decies sestertium, iam reddideris hanc summam centuplo maiorem. Idem enim est dicere Decies sestertium, quod Decies centena millia numorum sestertiorum. Vide Budæum de Asse, diffusius hac de re tractantem. ¶ Est etiam sestertii, genus veli triplici licio texti, vt tertium filium duobus impar sit. Sueto. in Augusto. Ità vt in extremis spatiis subfultim discurreret, sestertio vel lodicula inuolutus.

Sestertiolus, diminutiuum, vel Sestertiolum, Cum accentu in antepenultima. Martialis libr.1. Sed sestertiolum donauit mentula Phœbo Bis decies, &c.

SESTIAE, siue Sextiæ aquæ, ὕδατα σέξτια Ptolemæo, Galliæ Narbonensis oppidum, aquis calidis scatens: ita dictum à Sestio quodam Romanorum duce, qui subactis Salybus, oppidum hoc creditur condidisse. Vide Strabonem lib.4.

SESTIVS, prænomine Publius, Ciuis Romanus fuit magni animi, qui Ciceroni aduersus Clodium contractis armatis auxilio fuit: quo nomine in iudicium vocatus, defensus est à Cicerone elegantissima illa oratione quæ pro P.Sestio inscribitur. ¶ Fuit & alter Sestius, Aquarum Sestiarum in agro Salyum conditor: de quo vide Strabonem lib.4.

Sestiana mala, à Sestio cognominata, apud Columellam libro 12. capite 45, Ita possunt alia genera malorum, sicuti orbiculata, Sestiana, melimela, Mariana, hoc liquore custodiri. Sestiana pyra, apud Columellam, libro 5.cap.10.

SESTOS, σηστός, Vrbs erat in litore Thracio, ad Hellespontum sita, obiacens Abydo. Leādri & Erûs amore pernobilis. Strabo lib.13, & Musæus de amoribus Leandri & Erûs.

Sestias, adis, σηστιάς, patronymicum à Sesto Hellesponti vrbe deductum. Statius 6. Thebaid. Contrà autem frustrà sedet anxia turre, supremis Sestias in scopulis. Id est, Ero puella Sestia.

SETABIS, bis, σήταβις, Fluuius est citerioris Hispaniæ, in conuentu Carthaginensi: à quo vicini populi, Setabitani appellantur à Plinio libro 3. cap 3. Hinc Sudaria Setaba, dixit Catullus, quæ ex lino Setabitano conficiebantur.

Setæ, arum, Dicuntur pili crassiores, rigidique, atque erecti, quales sues habent. τρίχες. Vnde dictæ sunt setæ, quasi suetæ. A quo & suo suis deducitur. ¶ Dicitur tamen & de durioribus aliorum animalium pilis. Cicero 5. Tusc. In hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari seta equina appensum demitti iussit, vt impenderet illius beati crucibus. Ouidius 8. Metamorph. Protinus exuias rigidis horrentia setis Terga dat. Setæ leonis. Cicero 3. de Orato. Oculos autem natura nobis, vt equo, & leoni setas, caudam, aures ad motus animorum declarandos dedit.

Setiger, setigera, setigerum, Quod setas gerit. Martialis lib.13, Qui Diomedeis metuendus setiger agris, Aetola cecidit cuspide, talis erat. Ouid.lib. 8.Metamor. Vulnera fecillent, nisi setiger inter opacas, Nec iaculis ifset, nec equo loca peruia syluas. Virg.12.Aenei. Setigeræ fœtum suis, intonsámque tridentem Attulit.

Setosus, sa, sum, Quod est setis plenum. λάσιος, vt Setosum animal. Plinius lib.8.cap.45, Torua fronte, auribus setosis. Virgil.7. Ecloga, Setosi caput hoc apri tibi Delia paruus, Et ramosa Mycon viuacis cornua cerui. Propertius lib.4.eleg.1, Verbera pellitus fetosa mouebat arator.

SETYIA, æ, σητυία, Arœacum oppidum, in Hispania Tarraconēsi: cuius meminit Ptolemæus, lib.2.cap.6.

Seu, disiunctiua particula, qua iungimus ea quorum alterum, non vtrunque, affirmamus. ἤ. Plautus in Trin. Hæc sunt: seu rectè, seu perperè facta sunt, egomet feci sse confiteor.

Seueriana pyra, à Seuero insitore dicta: quorum meminit Plinius lib. 15.cap.15.

SEVERIANI, σεβηριανοῖ, Hæretici quidam fuerūt, à Tatiano primùm propagati, deinde & à Seuero aucti, qui matrimonio penitus abstinendū prædicabant. Meminerunt horum Hieronymus & Sophronius.

Seuerus, ra, rum, pen.prod. Modò idem est quod grauis, tetricus, tristis. ἀπότομος, σκυθρός. vt Seueri agricolæ, apud Lucretium lib.5. Seuerus auctor Plinio lib.11.cap.5. pro graui, & cui maximè sit fidendum. Virgil.8. Aen. Romulidis, Tatióq; seni, Curibúsque seueris. Terēt. Heaut. Sed ipse egreditur, quàm seuerus, rem cum videas, censeas. Cic.2. Verr. L. Cæsius ex familia tum ad cæteras res, tum ab iudicandum seuerissima. ¶ Modò crudelis, & asper. Cice.3. Offi. Magnus vir in primis, & qui perindulgens in patrem, idem acerbè seuerus in filiū. ¶ Modò actiuè accipitur pro eo quod horrorem aspectu incutit. Virgil.3. Georg. Inuidia infelix Furias, amnémque seuerum Coeyti metuet.

Seuerè, aduerbium, Grauiter, asperé. Cic.2. de Finibus, Ita grauiter & seuerè voluptatem secernit à bono. Idē pro Roscio Comœ. Nihil mihi detraham, quum illis exactæ ætatis seueritsimè fructum, quem meruerūt, retribuam.

Seueriter, pen.corr. Idem quod Seueré. Titinnius, Seueriter hodie sermonē amica mecum contulit.

Seueritas, tis, Grauitas, facilitati & misericordiæ contraria, est pars iustitiæ, qua iudex nihil omnino de supplicio remittit, neque à vero discedit, ἀκαταμάλυκτος. Cice.7.Verr. Quum iste vestra seueritate promotus multa signa dederat quamobrem is responsurus non videretur. Ibidem Summæ diligentiæ summam imperij seueritatem addidit. ¶ Quinetiam extra iudicium dicitur de morum grauitate, & quadam naturæ torunitate, quæ & seueritudo dicitur. Plautus in Epid. Quid illud est, quòd illi caperat frons seueritudine.

SEVERVS Septimius, Romanorum Imperator, qui Albinum iuxta Lugdunum Galliæ vrbem ingenti prælio superauit. Reliqua eius gesta vide apud Herodianum lib.3.& 4. ¶ Est item Seuerus, vt Sertio placet, montis nomen proprium in Sabinis. Virg.lib.7.Aen. Qui tetricæ horrendos scopulos, montémque Seuerum, &c. Quo tamen in loco Nonius seuerū, actiuè positum arbitratur pro aspero.

SEVO, mons Ingeuonum, in litore Germaniæ, Riphæis iugis non minor, immanem ad Cimbrorum vsque promontorium efficiens sinum, qui Codanus vocatur. Autor Plinius lib.4.cap.13.

Seuoco, cas.penul.correp. Seorsum, seu in alteram partem voco, ducóve. ἀποκαλῶ. Cic.2.Philipp. Et ob eius consilij societatem quum interficeretur Cæsar, tum te à Trebonio vidimus seuocari. Ouid.2. Metam. Seuocat hunc genitor, &c. ¶ Seuocare ad se de communi, est de eo quod multis commune est furari. Cicero pro Quintio, Itaque hercule, haud mediocriter de Communi, quicquid poterat, ad se in priuatam domum seuocabat. ¶ Seuocare animum ab omni negotio. est animum laxare, & nulli rei intendere. Cic.1.Tuscu. Quum à re familiari, quæ est ministra & famula corporis, quum à Republica, quum à negotio omni seuocamus animum.

Seuum, ui, siu, quod & sebum, & sepum dicitur, Vnctuosum illud, quod in animalibus quibusdam musculorum extremitatibus membranisve adcrescit, ex frigida portione sanguinis, quę è venis excidens, exanguibus, ideóque frigidis membranis adhæret, ibidémque non secus atq; oleum frigore concrescit. στέαρ. Differt autem ab adipe, quòd seuum propriè est cornigerorum duntaxat, quæ in vna parte dēcata sunt, & quę in pedibus talos habent. Bisulca verò, & quæ pedes scissos in digitos habent, & carent cornibus, non seuum, sed adipem habent. Vterque autem concretus est, & quum refrixit, facilè frangitur, sempérque est in fine carnis, sine sensu, quia nec arterias habet, nec venas. Contrà pingue inter carnem, cutémque est, succo liquidō, quod etiam in aliquibus sine sensu esse manifestum est. Vnde sues viuentes à muribus legimus aliquando fuisse erosas, nido etiam in iis constructo.

Seusus, sa, sum, Quod instar seui vnctuosum est. στεατώδης. Plin.lib.11.cap. 37, Seusa cornigeris medulla.

Seuopas, seu Sepo, pas, Quod est seuum impono, seu candelas ex seuo facio. Colum.lib. 2.cap.22, Feriis autem ritus maiorum etiam illa permittit, fax pinsere, faces incidere, candelas seuare. seu vt quidam legunt, sebare, aut separe.

Sex, Numeri nomen, notæ significationis, à Græco deductum, mutatione aspirationis in s literam. ἕξ. Hinc multa deducuntur tum composita, tum deriuata, quæ suo ordine explicabimus.

Sexagenus, a, um, Quanuis propriè sit numeri distributiui nomen, sæpe tamen idem est quod sexaginta. ἑξήκοντα. Liu.8. ab Vrbe, Ordo sexagenos milites, duo centuriones, vexillarium vnum habebat. Sexagena millia modiorum. Cic.7.Verr.

Sexagies, aduerbium. ἑξηκοντάκις. Cice. 2. Phil. Orabat vt te contra suum patrem, si sestertium sexagies peteret, defenderem.

Sexaginta, Decies sex, ἑξήκοντα. Cic.3.Verr. Possum sexaginta decreta proferre, in quibus vt ego pecuniam non dicam intercessisse, ipse decretorum nouitas, iniquitásque declarat.

Sexangulus, a, um, Quod habet sex angulos. ἑξάγωνος. Plin.libr.37. cap.2, Quare sexangulis nascatur lateribus, non facilè ratio inueniri potest. Idē lib.11.cap.11, Apum sexangulæ omnes cellæ. Ouid.5.Metam. Nónne vides quos cera tegit sexangula fœtus.

Melliferarum apium sine membris corpora nascit.

Sexcenus, a, um, Numeri distributiui nomen, idem significans quod sexcentenus. Cic.7.Verr. Ciuitatibus pro numero militum pecuniarum summas describere, certo pretio sexcenos nummos nautarum missione cōstituere. Columel.libr.3.cap.3. Quibus & antè iam M. Cato, & mox Terentius Varro prodidit singula iugera vincarum sexcenas vrnas vini præbuisse.

Sexcentenus, a, um, numeri distributiui nomen. Colum.lib.3.cap.5, Qui ducentos quadragenos pedes obtinent, sexcēteni malleoli pangendi sunt. Id est sexcenti vniciique.

Sexcenti, tæ, ta, plurali tantùm. ἑξακόσιοι. Cicer.2. de Diuin. Sexcenta licet eiusmodi proferre, vt distantium rerum cognitio naturalis appareat. Terentius in Phorm. Sexcentas proinde potius scribito dicas. Vbi Donatus in patrem, idem acerbè seuerus in filiū. ¶ Modò actiuè accipitur pro eo quod horrorem aspectu incutit. Virgil.3. Georg. Inuidia infelix Furias, amnémque seuerum Coeyti metuet.

Seuerè, aduerbium, Grauiter, asperé. Cic.2. de Finibus, Ita grauiter & seuerè voluptatem secernit à bono. Idē pro Roscio Comœ. Nihil mihi detraham, quum illis exactæ ætatis seueritsimè fructum, quem meruerūt, retribuam.

Seueriter, pen.corr. Idem quod Seueré. Titinnius, Seueriter hodie sermonē amica mecum contulit.

Seueritas, tis, Grauitas, facilitati & misericordiæ contraria, est pars iustitiæ, qua iudex nihil omnino de supplicio remittit, neque à vero discedit, ἀκαταμάλυκτος. Cice.7.Verr. Quum iste vestra seueritate promotus multa signa dederat quamobrem is responsurus non videretur. Ibidem Summæ diligentiæ summam imperij seueritatem addidit. ¶ Quinetiam extra iudicium dicitur de morum grauitate, & quadam naturæ torunitate, quæ & seueritudo dicitur. Plautus in Epid. Quid illud est, quòd illi caperat frons seueritudine.

SEVERVS Septimius, Romanorum Imperator, qui Albinum iuxta Lugdunum Galliæ vrbem ingenti prælio superauit. Reliqua eius gesta vide apud Herodianum lib.3.& 4. ¶ Est item Seuerus, vt Sertio placet, montis nomen proprium in Sabinis. Virg.lib.7.Aen. Qui tetricæ horrendos scopulos, montémque Seuerum, &c. Quo tamen in loco Nonius seuerū, actiuè positum arbitratur pro aspero.

SEVO, mons Ingeuonum, in litore Germaniæ, Riphæis iugis non minor, immanem ad Cimbrorum vsque promontorium efficiens sinum, qui Codanus vocatur. Autor Plinius lib.4.cap.13.

Seuoco, cas.penul.correp. Seorsum, seu in alteram partem voco, ducóve. ἀποκαλῶ. Cic.2.Philipp. Et ob eius consilij societatem quum interficeretur Cæsar, tum te à Trebonio vidimus seuocari. Ouid.2. Metam. Seuocat hunc genitor, &c. ¶ Seuocare ad se de communi, est de eo quod multis commune est furari. Cicero pro Quintio, Itaque hercule, haud mediocriter de Communi, quicquid poterat, ad se in priuatam domum seuocabat. ¶ Seuocare animum ab omni negotio. est animum laxare, & nulli rei intendere. Cic.1.Tuscu. Quum à re familiari, quæ est ministra & famula corporis, quum à Republica, quum à negotio omni seuocamus animum.

Seuum, ui, siu, quod & sebum, & sepum dicitur, Vnctuosum illud, quod in animalibus quibusdam musculorum extremitatibus membranisve adcrescit, ex frigida portione sanguinis, quę è venis excidens, exanguibus, ideóque frigidis membranis adhæret, ibidémque non secus atq; oleum frigore concrescit. στέαρ. Differt autem ab adipe, quòd seuum propriè est cornig

nomen accepit. Martialis lib.1, Qui Galbam salibus tuis, & ipsum Posses vincere Sextium Caballum.

SEXTVS, σέξτος, Philosophus Chæronensis, Plutarchi nepos, qui doctor fuit M. Antonini Imperatoris, de quo Iulius Capitol. Audiuit & Sextum philosophum Chæronensem.

Sexus, us, masculi.gen. φῦλον. Discretio viri à fœmina: à Græco ἕξις, vt Festus existimat, quod habitum significat. Plin. de Viris illustrib. Ad quos quum, vtriusque sexus multitudo veniēret, daro suis signo, virgines rapræ sunt. Colum. libr. 6. cap. 24, Certis signis comprehendere licet quę sexum generauerit. Cice. 1. de Inuent. Hominum genus in sexu consideratur, an virile, an muliebre sit. ¶ Mentiri sexum. Colum. in Præf. lib. 1, Attonitique miramur æstus efferminatorum, quòd a natura sexum viris denegatum muliebri motu mentiantur, decipiántque oculos spectātium. ¶ Antiqui Sexus, neutro genere efferebant: quod post Nonium etiam Prisc ianus annotauit. Plaut. Rud. Virile sexus nunquam habui vllum. Varro lib. 1. de Analog. Sexus vtrum virile an muliebre, an neutrū sit. Sallust. lib. 2, Hist. vt citat Nonius, At Metellus in vlteriorem Hispaniam post annum regressus, magna gloria concurrentium vndique virile ac muliebre sexus per vias & tecta omnium visebantur.

S ante I

Si, Coniunctio est conditionalis. ἀλλ᾽ γῦν. Cice. Attic. lib. 6, Moriar si magis gauderem, si id mihi accidisset. ¶ Ponitur interdum pro vtinā. Virgil. lib. 6. Si nunc se nobis ille aureus arbore ramus Ostendat. ¶ Interdum pro postquam. Teren. in Phorm. Herus si redierit, molendum vsq; in pistrino. ¶ Nonnunquam pro quia, seu quidem: vt sit confirmantis. Plaut. in Amph. Si similem rem ipse in legem iussit esse Iupiter. Virgil. libr. 1. Georg. —vestro si munere tellus Chaoniam pingui glandem mutauit aristā. Idem alibi, Si concessa peto. Et rursum, Si qua est cælo pietas. Vbi Seruius Si, exponit pro siquidem, in qua significatione ferè indicatiuum exigit, quum alioqui subiunctiuo sæpius iungatur: quem tamen modum etiam tunc inuenitur habere quum meram conditionē importat. Terent. in Andr. Si illum reliquo, eius vitæ timeo. Ibidem, Si id facis, hodie postremùm me vides. ¶ Ponitur si, aliquando pro quāuis, etsi, siue etiamsi: idque indifferenter cum indicatiuo, aut subiunctiuo. Terent. in Eunuc. Nam si ego digna hac contumelia sum maximè, ac tu indignus qui faceres tamen. Plaut. in Mercatore, Decem vocasset si ad cœnam summos viros, nimium obsonauit. ¶ Aliquando pro an. Terent. in Heaut. Visam si domi est. Cice. de Diuin. Dicito si pascūtur aues. ¶ Aliquando subauditur si. Plin. Iunior, Dedisses huic animo par corpus, fecisset quod optabas. Cice. 1. de Natur. deor. Roges me, quid sentiam, nihil respondeam. id est si roges. ¶ Si est vt admiserit: id est si admisit. apud Terentium.

Sialochi, σιαλῆχοι, Dicuntur qui inter loquendum vnà cum verbis saliuam expuunt. σιάλες enim Græcis dicitur spuma, vel saliua ex ore emissa.

SIAMBIS, σίαμβις, Insula est in Oceano Britannico. Autor Plinius libr. 4.cap.16.

Sibaris, vide SYBARIS.

SIBDES, ēs, σίβδης, Cariæ oppidum Halicarnasso ab Alexandro Magno attributum. Plin.lib.5.cap.29.

Sibilus, li, pen.cor. Sonus exilis qui fit ore compressis dentibus, & parum diductis labris. συριγμός, ῥοιζμός. Colum.lib.2, Sibilóque allectari, quo libentius bibant. Liu.5.belli Pun. Vbi iam eò consuetudinis adducta res est, vt quocunque noctis tempore sibilo dedisset signum, porta aperiretur. Cicero pro Roscio Com. Qui postquam è scena non modò sibilis, sed etiam conuicio explodebatur. ¶ Transfertur & ad sonitum venti leniter flantis. Virgilius 5. Ecloga, Nam neque me tantùm venientis sibilus Austri, Nec percussa iuuant fluctu tam littora, &c. ¶ Sibilus & plausus contraria. Cicer. pro Sestio, Qui rumore, & fauore populi tenetur, & ducitur, ei plausum immortalitatem, sibilum mortem videri necesse est.

Sibilus, a, um, adiectiuum: vt, Ora sibila, pro sibilantia, inquit Seruius. Virgil. lib. 2. Aeneid. Sibila lambebant linguis vibrantibus ora. Sibila colla. Idem 3. Georg. —cape robore pastor. Tollentémq; minas, & sibila colla tumentem Deiice.

Sibilo, as, Sibilum edo. συρίττω, σιφλόω. Cice. ad Attic. lib. 2, Populares isti iam etiam modestos homines sibilare docuerunt. Ouid. 4. Meta. —quotiésque aliquot parat edere questus Sibilat. Virgil. 11. Aen. Arrectísque horret squamis, & sibilat ore. Horat. 1. Serm. sat. 1, —populus me sibilat: at mihi plaudo Ipse domi, simulac nummos contemplor in arca. ¶ Huius composita sunt, Assibilo, & Exibilo: quorum significata suis locis explicuimus.

Sibus, Veteribus erat callidus, & acutus. πανοῦργος. Festus.

Sibylla, σίβυλλα, Virgo fatidica, ab enuntiandis deorum consiliis dicta. σιὸς enim deos vocant Aeoles, βουλὴν autem Græci omnes dicūt, quod nos sententiam, siue consilium. Hieronymus contra Iouinianum, Quòd si Aeolici sermonis genere Sibylla διοσβύλλα appellatur, rectè consilium Dei sola scribitur nosse virginitas. Sibyllas decem fuisse scribit Varro, Prima fuit Persica, secunda Libyca, tertia Delphica, quarta Cumæa in Italia, quinta Erythræa, sexta Samia, septima Cumana Amalthea nomine, octaua Hellespontiaca, nona Phrygia, decima Tyburtina, nomine Albunea. Vide plura de his apud Suidam.

Sibyllinus, adiectiuum, pen.prod. Quod est Sibyllæ, vel quod à Sibylla factum est. Cicero de Aruſp. resp. Nec hoc quidem in mentem veniebat Sibyllino sacerdoti: hoc est ei cuius erat sibyllinos libros aperire, & proferre, siquando vaticinium aliquod petendū erat. De librorum Sibyllinorum origine prodidit Gellius lib. 1. cap. 19, Anum quandā ignotam, quæ Sibylla Cumana credita fuit, ad Tarquinium Priscum regem nouē libros attulisse, ac pro eis trecētos proposcisse Philippeos, regéq; aspernante pretij magnitudinem, in cōspectu eius tres libros exussisse, & pro

& pro reliquis idem pretium posiulasse. cúmque à rege velut delira irriderentur, tres præterea alios combusisse, nihilóque minus pretij pro tribus petisse: regémque mulieris constantia commotum, tres illos libros trecentis Philippeis comparasse, iusisséque hos libros in Capitolio religiosissimè asseruari, & de rebus dubiis à Quindecim viris velut oraculum consuli. Hos libros Stillico, quum aduersus Honorium & Arcadium principes defectionem moliretur, exusiit. De quo Rutilius, Ne tantum patriis sæuiret proditor armis, Sancta Sibylline fata cremauit opis.

SIBYRTVS, σίβυρτος, Oppidum Cretæ: vt ex Polybij sententia tradit Stephanus. Gentile est Sibyrtius, σιβύρτιος.

Sic, aduerbium est similitudinis idem valens quod ita. οὕτως, οὕτω. Virgil. 2. Aen. Non sic aggeribus ruptis quum spumeus amnis Exiit. Cic. lib. 16. Epist. Apud eum sic fui, tanquam domi meæ. ¶ Aliquando responsiua est particula, affirmandi vim habens, quemadmodum & etiam. ναί. Cic. 4. Philipp. Visne igitur te inspiciamus à puero? Sic opinor. ¶ Quandoq; optandi. Virg. lib. 10. Aen. Sic pater ille deûm faciat, sic magnus Apollo. ¶ Est & conunctio illatiua, idem valens quod igitur. Cicc. 4. Tuscul. Sic tot simul virtutes cõtinentiæ, grauitatis, iustitiæ fidei defecerũt. ¶ Nõnunquam capitur pro valde. Apuleius, Nec ego rebar sic multorum id opus dierum esse. ¶ Duplicatur etiam maioris expressionis causa. Virgil. 4. Aeneid. Sic sic iuuat ire sub vmbras. ¶ Aliquando demonstratiuũ est, Terentius in Eunucho, Ego limis aspecto sic per flabellum clanculum, &c. ¶ Ponitur aliquando pro tam. Plautus in Trinum. Nihil sic celere est, neque volat.

Siccine, aduerbium interrogantis est pro an sic. σὺνοεῖ. Plautus, Siccine tu illam? Siccine nos habes ludibrio omnes?

Sica, cæ, Genus gladij breuioris, quasi seca, à secando. σίφος, Cic. 3. in Catilinam, E quibus ille maximum sicarum numerum, & gladiorum extulit. Ibidem, Non enim iam inter latera nostra sica illa versabitur: nõ in campo, nõ in foro, non curia, non deniq; inter domesticos parietes pertimescemus. Idem 3. de Natu. deorum, Tum hæc quotidiana, sicæ, venena, peculatus, &c.

Sicula, diminutiuum. Plautus in Rud. Pòst est sicula argenteola, & duæ cõnexæ maniculæ.

Sicarius, rij, Qui sica, id est gladio hominem interfecit: vel sicam maleficij alicuius gratia gerit. φονεὺς, ξιφηφόρος, σικαμανάϊος. & κατασχευαστὴς, quicunque cædem telo quocunque commiserit. Cic. pro Roscio Amer. Vetus videlicet sicarius, homo audax: & sæpe in cæde versatus. Horat. 1. Ser. saty. 4, Quòd mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui Famosus.

SICAMBRI, σίκαμβροι, Populi Germaniæ, Menapiis finitimi, ad vtranq; Rheni ripã habitantes: quorũ meminit Strabo libr. 4. Hi crines natura flauos habent, quos crescere sinunt, & artificio quodam intorquẽt. Martialis lib. 1, Crinibus in nodum tortis venere Sicambri. Eruditi eos esse iudicant quos hodie Geldrenses vocamus: quanquam videntur olim latiores fuisse Sicambrorum, quàm hodie sint Geldrensium termini.

SICANI, σικανοὶ, Populi Hispani, à fluuio Sicari, siue potius Sicori, dicti. De quo Lucanus, Hesperios inter Sicoris non vltimus amnes. Hi duce Siculo, exclusis Aboriginibus, Italiam tenuerunt: ipsíque postea ab ipsis pulsi, quos antè pepulerant, insulam vicinam Italiæ occupauerunt, & eã Sicaniam à suo nomine nuncupauerunt. Huius dictionis syllaba ca, indifferenter ponitur. Virg. lib. 3. Aen. Sicano prætẽta sinu iacet insula con trá. Silius lib. 13. Sydera Elisæis aderat gens Sicana votis.

SICANIA, σικανία, Dicta est insulæ Siciliæ quædam pars, in finibus Agrigentinis, vt ex Apollodori sententia tradit Stephanus, qui & Sicanum amnem iisdem in locis collocat. Sed & insula quandoque tota, Sicania dicta est, à Briarei Cyclopis filio Sicano: vel à Sicanis populis, qui primi eam insulam incoluisse feruntur, qui tamen non sunt indigenæ, sed Hispani.

SICARIS, Fluuius Hispaniæ Tarraconensis, non procul ab Ilerda fluens, iuxta quem Cæsar Afranij & Petreij exercitum fiti ad deditionem compulit. Lucanus lib. 4. Hesperios inter Sicaris non vltimus amnes. Alij tamen hunc fluuium Sicorim malunt appellare, per quartam vocalem in media syllaba.

Sicarius, vide SICA.

SICCA, Vrbs Numidiæ, Romanorum colonia, apud Plinium lib. 5. cap. 3.

Siccine, vide SIC.

Siccus, ficca, cum, Quod est aridum, & sine humore. ξηρὸς. Virgil. libr. 5. Aeneid. Summa petit scopuli, siccaque in rupe resedit. Idem 1. Georg. Et sola in sicca secum spatiatur arena. Ouid. lib. 3. Amo. Eleg. 5, At tibi pro meritis opto, non candide torrens, Sint rapidi soles, siccáque semper hyems. Tibullus lib. 3. Eleg. 6, –Sed poscite Bacchi Munera: quem vestrum pocula sicca iuuant? Per translationẽ ponitur pro exercitio. quod etiam Nonius annotauit. Nam exercitij vehemẽtia sudantes, corpus siccamus. Lucil. lib. 26, Quum studio in gymnasio duplici corpus siccassem pila. ¶ Item pro continente, sobrio: cuius contrarium est madidum, quod significat ebrium. Plautus Asin. Siccum, frugi, continentem, amantem vxoris maximé. Idem in Pseud. –vini modò cupidæ Estis, eo vos pantices adeò madefacitis, quum sim ego hic siccus. ¶ In sicco, id est extra aquam. Plinius libro 8. capite 8, Non reuersum in maria, atque in sicco expirasse. Virgilius 1. Georg. –cúmque marinæ In sicco ludunt fulicæ.

Siccè, aduerbium. Col. lib. 6. cap. 12, Vt siccè stabuletur. Dicimus per translationem Siccè dicere, vt ieiunè dicere. Cic. in Orat. Id verò desinant dicere, qui subtiliter dicunt, eos solos Atticè dicere, id est quasi siccè, & integrè, & amplè, & ornatè, & copiosè.

Siccitas, atis, & Siccitudo, inis, Qualitas humiditati contraria. ξηρότης. Columb. libr. 2. Si verò torpor cæli, siccitásque regionis suadebit, Februario statim proscindendi sunt. Cæsar 4. belli Gallici, Qui quum propter siccitates paludum, quò se reciperent non haberent, &c. Cicer. 2. de Natur. deor. Neq; enim flumine conturbor inanium verborum, nec subtilitate sententiarum, si orationis est siccitas. ¶ Ponitur aliquãdo pro firmitate, interprete Nonio. Cic. in Catone Maiore, Summam esse in eo corporis siccitatem.

Sicco, cas, Quod humidum erat siccum reddo. ξηράινω. Colum. lib. 2, Si humidus erit, abundantia vligínis antè siccẽtur fossis. Plin. libro 8. cap. 24, Mergítque limo sæpius, siccátque sole. Horat. 2. Serm. Saty. 6. Siccat inæquales calices conuiua, solutus Legibus insanis. Virgil. 4. Aeneid. –atq; atros siccabat veste cruores. Idem lib. 10. Aeneid. Interea genitor Tyberini ad fluminis vndam Vulnera siccabat lymphis, corpúsque leuabat Arboris acliuis trunco. Ouid. 8. Metam. –lachrymas siccauerat ardor, ¶ Huius composita sunt, Asicco, quod est valde sicco. Plinius lib. 8. cap. 24, Ea quum spicas ediderint, prius quàm semina hient æstibus, manu carpuntur, & suspensa in sole quum asicauerint, reconduntur, atque ita repo&ta perennantæuo diutius, quàm cætera. Absicco, Idem quod exicco. ἀπὸ ξηράινω Plinius, Plurimum refert, non absiccato succo simum vires continere, & assiduo macerari liquore. Desicco, & Exicco, vide suprà suis locis.

Siccesco, scis, à Sicceo, ces, Siccus fio. ξηράινομαι. Plin. lib. 18. cap. 34, Aquilonem prænuntiat terra siccescens repentè. Austrum humescens rore occulto. Colum. lib. vlt, Fœnum Græcum vetere vino macerato, deinde in sole exponito, aut in furno, vt siccescat. ¶ Hinc Asiccesco, siccus & aridus fio. Idem ibidem, In muria luere oportet, & expressos in cratibus pandere, dum asiccescant.

Siccoculus, adiectiuum. ξηροφθαλμος. Plaut. in Pseud. Genus nostrum semper siccoculum fuit. Nomen videtur à Plauto fictum, pro eo quod est siccis oculis. id est nec lippis, nec lachrymosis.

Siccaneus, nea, neum, Quod est naturaliter siccum, vel quod nullo humore irriguum, vel aspersum est, κατάξηρος. Colum. libr. 2. cap. 17, Eius prati animaduertimus duo genera, quorum alterum est siccaneum, alterum riguum. Idem cap. 2, De siccaneis, & irriguis nõ comperimus vtræ numero vincant.

Sicelion, σίκλιον Dioscoridi, Herba est, quæ alio nomine pulicaris dicitur, à femine pulicis similitudinem referente. Vide Plinium libro 25. cap. 11, .

SICELIS, vide SICILIA.

SICENDVS, Lacus est Thessaliæ, mutas habens ranas: quæ tamen aliò translatæ fiunt vocales. Autor Plinius lib. 8. cap. 58.

SICENVS, ni, pen. prod. σίκηνος, Insula est non procul à Creta, antea Oënoe appellata. Autor Strabo lib. 10.

Sicera, ræ, pen. cor. σίκερα, Omnis potio apud Hebræos, quæ inebriare potest (vt scribit Hieronymus ad Nepotianum) siue illa fermento conficiatur, siue pomorum succo: siue faui decoquantur in dulcem, & barbaram potionem: aut palmarum fructus exprimãtur in liquorem, coctíue frugibus aqua pinguior coloretur.

SICHAEVS, σιχαῖος, Filius fuit Plisthenis, sacerdos Herculis, & marius Didonis, à Pygmalione iuxta aras, incautus ob auri cupiditatem interfectus: vt est apud Virgilium lib. 1. Aeneid. Huic coniux Sichæus erat, ditissimus agri. &c.

SICHEM, σιχὲμ, Filius Chanaam, qui ciuitatem sui nominis ædificauit in Phœnice, quæ Sidon à Græcis appellata est.

Sicileo, les, sicilui, vel Sicilio, lis, liui, litum, Verbum est propriè ad prata pertinens, quæ tunc Siciliri dicuntur, quum ea quæ prima sectione relicta sunt à fœnicecis, iterata sectione demetuntur. Plin. lib. 18. cap. 28, Prata quoties secta sunt, sicilire oportet: hoc est quod fœniceces præterierunt secare. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 49, Quo facto sicilienda prata, id est falcibus consectanda, quæ fœnicecæ præterierunt, ac quasi barba riuberosum reliquerunt campum: à qua sectione arbitror dictum, sicilire pratum.

Sicilimentum, ti, Herba sicilitione resecta, id est ea quæ à fœnicecis prima sectione relicta, iterata sectione demetitur. Cato cap. 5, Item fœnũ cordum, sicilimenta de prato demito, eáque arida condito.

SICILIA, æ, σικελία, Tyrrheni maris insula, à Thucydide Sicania dicta, à pluribus Trinacria, quòd tria habeat promontoria. Pater in circuitu, vt ex Agrippæ sentẽtia tradit Plinius, DC XVIII. M. pass. Olim agro Brutio creditur adhæsisse, posteáque interfuso mari auulsa M. p. pass. Ireto, iuxta columnam Rhegiam. A quo dehiscendi argumento, Rhegium Græci nomen dedere oppido. Quin & insula ipsa inde nomen creditur traxisse, quasi Sicilita, id est resecta. Virgil. lib. 3, Hæc loca vi quondam, & vasta conuulsa ruina (Tantum æui longinqua valet mutare vetustas) Dissiluisse ferunt, quum protinus vtraque tellus Vna foret. Eadem & Triquetra à quibusdam appellatur, à figura trianguli, cuius vnus angulus, qui in Meridiem vergit, Pachynus dicitur: alter Pelorus, qui ad Septentrionem spectat, & ab Italia mille quingentis passibus distat tertius Lilybæus, qui Carthaginem maximè spectare videtur, quémque ab Aphricæ litoribus C XX. millibus passuum distare prodiderũt. Hæc ab Oriente, & Occidente, Septentrionéque Tyrrheno mari, à Meridie Aphrico alluitur. Patet in longitudinem à Peloro vsque ad Pachynum, millia passuum centum octogintaseptem, in latitudine centum octogin tanouem. Sicaniam autẽ dictam putãt à Sicanis Hispaniæ populis, qui duce Sicano primùm in Italiam venisse feruntur. Solinus autor est, Siciliam primùm Cyclopum sedem fuisse, iisque extinctis, Aeolum insulam occupasse. Vnde Virgilius 3. Aeneidos, Ignarique viæ Cyclopum allabimur oris. Item libro 11, Aetnæos vidit Cyclopas Vlysses. De hac Diodorus sic scribit, Sicilia optima insularum omnium, antiquitate rerum cæteras antecellit. In ea sunt Panormus, Catana, Syracusæ vndecim Olympiade condítæ. Præterea Messana, Eryx, & Leontium, Gorgiæ rhetoris patria. Ibi Arthusa fons, Eryx & Aetna montes. In ea Cogmœdia primùm creditur inuenta, Vitos genuit illustres complures, ex quibus satis fuerit hîc nominare Dionem Platonis auditorem, & Archimedem insignem Mathematicum.

Sicelis, lidis, σικελὶς, patronym. fœm. forma Græca à Sicilia deductum. Virg. 4. Ecloga, Sicelides Musæ, paulo maiora canamus.

Sicilienses, Dicuntur qui alibi orti, in Sicilia versantur. σικελιῶται.

Siciliensis, se, possessiuum à Sicilia deductum. Cicc. 2. Verr. Ei quoque negotio fisci Sicilienses minabãtur. Fretum Siciliense, apud eundem 2. de Nat. deorum. Quæstura Siciliensis, apud eundem in Epist.

Sicilisso, sas, Loquor lingua Siculorum, quorum sermo adò corruptus fuit, vt abierit in prouerbium. σικελίζω. Plaut. in Menæch. Non Atticissat, sed Sicilissat.

Siculi, σικελοὶ, Qui Siciliam insulã incolunt. Cic. in Diuinat. Quum Quæstor in Sicilia fuissem Iudices, itáque ex ea prouincia decessissem vt Siculis omnibus diuturnam, iucundámque memoriam mei nominis relinquerem. ¶ Siculum mare, angustum, atque anceps & cerno cursu, modò in Tuscum, modò in Ioniũ pelagus influit, vorticibusque & Scyllæ ac Charydis fœtitia inclytum. σικελικὰ πέλαγα. Sicula tellus, pro Sicilia. Virg. 1. Aeneid.

Sicilices, Hastarum spicula lata, inquit Festus. Ennius, Incedit veles vulgò sicilicibus latis.

Sicilicum, ci, penult. correp. Pars assis quadragesimaoctaua, hoc est seruipula sex, siue (quod in idẽ recidit) dragmas duas continens. δίδραχμον. Dictũ sicilicum, à siciliendo, id est secando, quòd semunciam per medium secet. Neque solùm de ponderibus dicitur, verumetiam de mensuris. Plinius lib. 13. cap. 15, Qua in re non omittendum videtur, Tiberio principi mensam quatuor pedes sextante, & sicilico excedentem, tota verò structudine sescunciali, operimento laminæ vestitam fuisse.

Sicimina, inquit Hieronymus, quidam interpretantur genus arborum quæ Palæstinæ nascuntur in campestribus, quæ si non vellicentur, amarissimas caryculas faciunt, & à culicibus corrumpuntur. Nobis autem (inquit) quia solitudo in qua morabatur Amos, nullam huiusmodi gignit arborem, magis videtur rubos dicere qui afferunt mora & pastorum famem ac penuriam consolantur.

Sicinnis, σίκιννις, Saltationis Satyricæ genus teste Athenæo, à Sicinno inuentore (siue is Barbarus fuit, siue Cretensis) ita dictum: à quo & Satyri ipsi Sicinnistæ appellantur.

SICINNIVS Dentatus, σικίννιος, Strenuus bellator, qui ob ingentẽ fortitudinem, Achilles Romanus appellatus est. Is centum & viginti præliis pugnauit: cicatricem auersam nullam, aduersas quadraginta quinque tullit: coronis aureis octo donatus est. Triumphauit cum Imperatoribus suis triumphos nouem. Vide Gellium lib. 2. cap. 11, & Plinium lib. 7. cap. 28.

Siclus, σίκλος, Apud Hebræos dicitur vncia: apud Græcos, Latinósque quarta pars vnciæ est, & stateris medietas, drachmas duas appendens. Iosephus ait Hebræorum numisma esse, quatuor drachmas Atticas valens.

SICORIS, pen. corr. Hispaniæ Tarraconensis fluuius, non longè ab Ilerda fluens, iuxta quem Cæsar Afranium & Petreium Pompeianos duces, fiti ad deditionem compulit. Lucan. lib. 4, Hesperios inter Sicoris non vltimus amnis.

Sicubi, penult. cor. Idem quod si alicubi. ἴσως. Liu. 3. ab Vrbe, Consul pro uidere omnia, laudare fortes, increpare sicubi segnior pugna fuisset. Cic. 7. Verr. Atque hæc sicubi facta sunt, &c.

Sicunde, aduerbium de loco, Idem valẽs quod, si ex aliquo loco. ἄπουθεν.

Sicut, & Sicuti, Aduerbia similitudinis sunt. ὅτ. ὥσπερ. Plaut. in Rud. Qui buscum parua periit Athenis, sicut dixi. ¶ Interdum tamen non res similes, sed diuersas, & planè contrarias denotant, & ita in priore mẽbro ponuntur. Quint. lib. 10. cap. 1, Sed hæc eloquendi præcepta, sicuti cognitioni sunt necessaria, ita non satis ad vim dicendi valent, nisi illis firma quædam facilitas, quæ apud Græcos ἕξις nominatur, accesserit. ¶ Habent etiam venustatem, atque velitatem magnam, quoties ante cedentem sententiam annectunt cum sequenti. Plin. lib. 7. cap. 19, Ferũt Crassum auum Crassi, in Parthis interempti, nunquam risisse, ob id Agelastum vocatum, sicuti nec flesse multos.

SICYNVS, Insula est non procul à Creta, vna Sporadum, antea Oenoe dicta, teste Plinio lib. 4. cap. 12. A Strabone tamen & Stephano, Sicenus, σίκηνος appellatur.

SICYON, onis, Vrbs vetustissima Peloponnesi, non procul à Corintho, olim Aegialos dicta, à rege Aegialeo, qui totius eius tractus imperiũ tenuit. Hanc Plinius lib. 36. cap. 4, metallicarũ omnium officinarum patriam fuisse scribit. Præcipuè autem nobilitatam constat Occasionis simulachro à Lysippo fabricato. Ab hoc oppido vicina regio, Sicyonia appellatur. Ex hac vrbe ortus est Aratus ille, cuius in clarorum virorum catalogo meminit Plutarchus.

SIDA, dæ, siue, Side, es, σίδη, Pamphyliæ vrbs, teste Plinio lib. 5. cap. 27, & Pomponio lib. 1. in descriptione Pamphyliæ.

Sideratio, Siderari, Sidereus, vide SIDVS.

Sidérion, Heracleum, σιδήριον ἡρακλεῖον, Herba est ab Hercule inuenta, caule tenui, digitorum quatuor altitudine, flore punico, foliis coriandri, iuxta amnes & lacus nascens, & omnia vulnera ferro illata sanans. Autor Plinius lib. 25. cap. 4.

Sideritis, σιδηρῖτις, Herba est foliis marrubij, sed longioribus, caulículis quadratis, palmi longitudinem non multum excedentibus, gustus non iniucundi, & subastringentis, in quibus per interstitia orbiculatæ vertebræ, vt in marrubio, spectantur, & semen in iis nigrum. Vulgus Tetrahil siue Iudaicam herbam appellat. ¶ Est & sideritis altera, binum cubitorum, ramulis exilibus, folio filicis numeroso, vtrinque per oras diuiso, pediculo longo, prodeuntibus è summo alarum sinu surculis longis, tenuibus, capitulo in cacumine orbiculato, aspero, in quo semen continetur, quàm betæ, rotundius aliquanto & durius. Hodie chymici & herbarij nonnulli Lunariam maiorem appellant. ¶ Sunt & alia sideritis genera, quæ ex Dioscoride & Plinio tibi petenda relinquimus.

Sideritis, σιδηρῖτις, Lapis occulta naturæ vi ferrum ad se trahens: vnde & nomen accepit. Nam σίδηρον Græci ferrum appellant. Idem & magnes dicitur, & Heracleus lapis, eo quòd primùm inuentus fuerit in Magnesia Asiæ, circa Heracleam vrbem. Plinius tamen in Ida monte primùm repertum arbitratur à Magnete quodam pastore, & ab eo nomen accepisse.

Siderites, σιδηρίτης, Gemma est ex genere adamantum, à ferri splendore nomen habens, pondere cæteris præstans, sed ictibus fragilis, & ab alio adamante perforabilis. Autor Plinius lib. 37. cap. 4.

SIDICINVM Theanum, Campaniæ oppidum Mediterraneum, Sidicinũ cognominatum ad discrimen alterius Theani, quod est in Apulia. Meminit vtriusque oppidi Plinius lib. 3. cap. 5.

Sido, dis, sedi, sessum, Deorsum feror, subsido, ad sedendum me demitto. καταφέρομαι, βόσκομαι, ἵζάνω. Virg. lib. 6, Sedibus optatis gemina super arbore sidunt. Plin. lib. 6. cap. 22, Mare interest vadosum, fœnis non amplius altitudinis passibus, sed certis canalibus adeò profundum, vt nullæ anchoræ sidant. ¶ Huius composita sunt, Assido, Consido, Circunsido, Desido, Insido, Obsido, Resido, & Subsido: quorum significata vide suis locis.

Sedimentum, ti, Quod in re aliqua subsidit. ὑπόστασις. Vnde crassiorem vrinæ partem, in fundo matulæ subsidentem, Medici sedimentum appellant. In ædificiis quoque sedimentum dicitur ipsa subsessio, quum scilicet ob fundamenti infirmitatem ædificium subsidit. Plin. lib. 36. cap. 10, Siue inundationibus Tyberis sedimento molis facto: quanquam ad altitudinem impositæ rei, in terram quoque dicantur iacta fundamenta.

SIDON, onis, pen. genit. prod. σιδὼν, Vrbs Phœnices, cum Tyro & vetustate certans, & claritate: ita dicta (vt Eustathio placet) à Sida Beli filia: quanquam Iosephus à Sichem filio Chanaan appellatam mauult: vnde etiam apud Hebræos conditoris nomine integro seruato, Sichẽ vocari tradit. Alij à Phœnicibus his conditum volunt, qui mediterranea incolebant, qui quum perpetuis vexarentur terræmotibus, relictis sedibus suis, nouam vrbem ad mare condiderunt, quam à piscium vberta te sua lingua Sidõna appellarunt.

Sidonius, a, um, antepenultima indifferente. Nam apud Græcos, teste Stephano, indifferenter σιδώνιος scribitur per ω magnum, aut σιδόνιος per ο paruum. Virg. 1. Aeneid. Obstupuit primo aspectu Sidonia Dido. Et paulo pòst, Sidoniásque ostentat opes.

SIDVS, untis, σίδος, Oppidulum est in agro Megarensium: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 7. Hinc deducitur gentile Siduntius, σιδύντιος Stephano.

Sidus, ἄστρον. Licet quidam Græcum esse velint, ἀπὸ τοῦ σύρω, quod est simul, & ὁράω videre, quòd plures stellæ simul conspiciantur: aut παρὰ τὸ συνορᾶσθαι, quod est commeo & conuenio, vt fit plurium stellarũ conuentus: rectius tamen Latinum esse putatur, & à fido deduci, propterea quòd sidera occidentia, in mare subsidere videantur. ¶ Est autem sidus, signum ex pluribus stellis compositum, vt Aries, Taurus, Andromeda, Perseus, Corona, & quæcunque variarum genera formarum feruntur in cælum recepta: stella verò singularis est. Sic etiam apud Græcos, ἀστὴρ, & ἄστρον diuersa sunt, teste Suida. Nam ἀστὴρ est stella vna: ἄστρον verò signum stellis coactum, quod nos sidus vocamus. ¶ Quandoque tamen sidus pro stella ponitur. Cicero. Itaque nesciunt hos siderum errores. Quintilianus, Quid hæc fulgentium siderum veneranda facies, quæ quadam veluti infixa ac cohærentia perpetua semel ea pta luce collucent, alia toto sparsa cælo, vagos cursus, certis emetiuntur erroribus?

Sideralis, siderale. Quod ad sidus pertinet. Plin. lib. 7. cap. 49, Poscere videtur locus ipse sideralis scientiæ sententiam.

Sidereus, a, um, Idem quod stellatus. ἀστρῶδες. vt, Siderea sedes, apud Virgilium 10. Aeneid. id est sphæra stellata. Cælum sidereum, Ouid. 10. Meta. ¶ Aliquando ponitur pro alto. Martialis lib. 1. Hic vbi sidereus propius vidit astra colossus. ¶ Aliquando pro fulgenti, & lucido: vt Ignes siderei, apud Ouidium 1. Metam. Virg. 3. Aeneid. –nec lucidus æthra Siderea polus.

Siderari, Est sidere pestifero afflari. ἀστροβεκίζωμαι. & propriè de arboribus dicitur, quum per sideris cuiuspiam, & præcipuè Caniculæ exortum, æstu vehementer inualescente, aut alia quauis ratione, humor consumitur, totæque vel aliqua sui parte subitò inarescunt. ¶ Transfertur & ad animalia, quæ & ipsa siderata, appellantur, ἀστρόπληκτα quum simili sideris afflatu aliqua sui in parte sphacelismon, hoc est ossium cariem patiuntur, ita vt subitò ea pars, cum ipsis etiam ossibus inarescat, omnémque prorsus sensum amittat. Plinius lib. 28. cap. 16, Sideratis vrina pulli asinini nardo admisto perunctione prodesse dicitur. Idem lib. 9. cap. 16, Fluuiatilium silurus Caniculæ exortu sideratur, & aliàs fulgure sepitur. Plautus, Sideratus est, moueri non potest.

Sideratio, onis, Propriè plantarum morbus est, quum nimio æstu humore assumpto, vel totæ, vel aliqua sui parte inarescunt. ἀστροβολία, ἀστροβόλημα. Quod quoniam sideris alicuius afflatu fieri putatur, & præsertim Caniculæ (quam Theophrastus peculiariter ἄστρον vocat) factum est vt hoc plantarum vitium Græci ἀστροβολισμὸν, nos siderationem dicamus. Plin. lib. 17. cap. 24, Sideratio tota è cælo constat. Et paulo pòst, Proprium tamen siderationis est, sub ortu Canis siccitatum vapor, quũ insitæ ac nouellæ arbores moriuntur, præcipuè ficus, ac vites. ¶ Quin & in animalibus sideratio dicitur, quũ pars aliqua corporis pestifero sidere percussa, subitò inarescit, ipsáq; etiam ossa carie consumuntur. Quod morbi genus Galenus σφακισμὸν appellat.

Sifilatores, A veteribus dicebantur sibilatores: & sifilare, quod nos sibilare

Universidad de Deusto Biblioteca

sibilare dicimus.σιφλίζειν.Nonius.

SIGA,σίγα,Vrbs Cæsariensis Mauritaniæ,Syphacis olim regia,teste Plinio lib.5.cap.2.

SIGALION,σιγαλίων, Simulachrum erat apud Aegiptios in sacris Isidis & Serapidis, quod digito labiis impresso, silentium imperare videbatur:vnde & nomen accepit, ἀπὸ τῦ σιγᾶν. quod est silere,alio nomine Harpocratem appellabant.Vide suprà HARPOCRATES.

SIGEVM, gei, pen. prod.σίγειον, Promontorium & oppidum Troadis, Aiacis sepulchro nobilitatum dictum σίγειον, vt quidam volunt, ἀπὸ τῦ σιγᾶν,hoc est à silendo eo quòd Hercules præmio suo à Laomedonte fraudatus,dissimulato discessu,ibi se occultarit,indéque silentio magno reuersus, vrbem repentè adortus,ceperit. Alij per antiphrasin Sigeum dictum putant,quòd nullum ibi vnquam sit silentium , aquis se perpetuò magno cum murmure saxis illidentibus.

Sigeus,a,um & Sigeius,per quatuor syllabas.Virg.2. Aeneid.–iam proximus ardet Vcalegon:Sigea igni freta lata relucent. Ouid.13.Metamorph.Sigeia toruo Littora prospexit vultu.

Sigillum,Sigillare,vide SIGNVM.

Sigillatim,vide SINGVLVS,adiectiuum.

Sigma,σίγμα,Diætæ,siue stibadij,aut cœnationis genus erat à Græcis(vt quidam volunt)elementi similitudine dictum.Lampridius in Heliogabalo, Primus inuenit sigma in terras sternere.Idem,Vt de croco sigma straueret,quum summos viros vocaret ad prandium.

SIGNIA, æ, Latij oppidum fuit , in cuius agro vinum nascebatur mirè austerum,ideóque ventris profluuio sedando vtile. Plin.lib.14. cap.6, Nam quod Signiæ nascitur , austeritate nimia continendæ aluo vtile, inter medicamenta numeratur.

Signini populi,De quibus Plinius lib.3.cap.5, & Vinum Signinum, Mart. lib.13,Potabis liquidum signina morantia ventrem:Ne nimium siſtãt, sit tibi parca sitis,Signina pyra,apud Iuuenalem Saty.11.

SIGNIA,Mons est teste Plinio lib.5.cap.9,in cuius radicibus sita est Apamia vrbs.

Signinum,opus, Quod fractis testis,addita calce conficiebatur. Colu. lib.16,Cuius solum terrenum prius quàm consternatur , perfossum,& amurca recenti non salsa madefactum,velut signinum opus,pauculis condensatur.

Signum,ni, Propriè est parua quædam nota indicans totius rei qualitatem,inquit Donatus.σημεῖον.Terent.And Vide num eius color pudoris signum vsquam indicat? Ouid.2. Meta.Sed silet, & læsi dat signa rubore pudoris. ¶ Signa ad salutem, salutis prognostica, Terent. Andr. Adhuc Archillis quæ adsolent,quæq; oportet Signa ad salutem esse, omnia huic esse video. Virg.3. Georg. Morborum quoque te causas & signa docebo.¶ Dare signum militibus,est pugnam ineundam significare. Terent. Eunu. Tu hosce instrue:hîc ego ero post principia , inde omnibus signum dabo. Liu.2.ab Vrbe,Sensere vigiles,excitatus exercitus,signo dato concursum est ad arma. Virgilius 5. Aeneid. Intenti signum expectant. ¶ Item notæ quæ pecudibus inuruntur,signa dicuntur. Virg.1.Georg. Aut pecori signum, aut numeros impresit aceruis. ¶ Hinc duodecim illa sidera quæ in Zodiaco animalium figuris imaginamur,signa dicuntur. Sunt enim notę quædam quæ ad naturam Solis referuntur. Forũ nomina sunt, Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo , Libra , Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. ¶ Item Signum,vexillum dicitur,ab effigie animalium quæ in vexillis fieri consueuerunt.σύμβολον,σωδύμα. Lucan.lib.1,–infestisque obnia signis Signa,pares aquilas,ac pila minantia pilis. Plin.lib.7.cap.25, Signis collatis quinquagies dimicauit. Liu.3. bel.Mac. In eo prælio supra quadraginta millia hominũ cæsa Valerius Antias scribit,& quinquenta septem signa militaria capta. Horat.1. Epist.19,–Cantabrica bella tulisti Sub duce,qui templis Parthorum signa refixit. ¶ Hinc Antesignani dicuntur , qui in acie ante signa constituuntur : de quibus egimus suprà suo loco. ¶ Signa quoq; dicuntur sculptilia, siue fusilia, ad effigiem animalũ fabricata.ἀγάλματα. quemadmodũ contrà tabulæ, atq; depictis.Siquidẽ in tabulis antiqui pingebant, non in parietibus. Tabulæ igitur,picturæ sunt:signa verò,statuæ. Vnde apud Sallustium, Signa & tabulas pictas,vasa cælata mirari,ea priuatim & publicè rapere,delubra spoliare. Cic.3.in Verr. Delum venit,ibi ex fano Apollinis religiosissimo noctu clàm sustulit signa pulcherrima atq; antiquissima,cáq; in onerariã suam nauem coniicièda curauit. Pocula aspera signis:quæ etiam dicebãtur sigillata,id est signis decorata & ornata,qui mos fuit apud antiquos, Virg. 9. Aeneid. Bina dabo argento perfecta, atque aspera signis Pocula, deuicta genitor quæ cepit Arisba, Idem 5. Aeneid. Tertia dona facit,geminos ex ære lebetas,Cymbiáq; argento perfecta,atq; aspera signis. ¶ Signum etiã dicitur quo quid consignamus,vel obsignamus & notamus:quod & sigillũ dicitur.σφραγίς. Cicero pro Quintio, Tabulæ maximè nobilium hominũ signis consignantur. ¶ Dicitur & signum,id quod pro tabernis suspendi solet.Quint.lib.6. cap.4, Tabernæ autẽ erant circa forum,ac scutum illud signi gratia positum. ¶ Signũ etiam dicitur miraculum,insolitũ,prodigium,ostentũ, vel augurium , & tanquam omen boni aliquid , malíve prænuntians. Cic.lib.1.de Diui.Equus eius repente concidit, nec eam rem habuit religioni,obiecto signo,vt peritis videbatur,ne committeret prælium.

Sigillum,li, diminutiuum est à signum, quod modò imagunculam , siue paruam statuam significat.ἀγαλμάτιον.Cice.6.Verr. Apposuit patellã, in qua erant sigilla egregia. Modò imaginem,qua ceræ impressæ literas obsignamus. Idem 1. Acad. Si in eiusmodi cera centum sigilla hoc anulo impressero?

Sigillatus,a,um, Quod modò participium est,idẽ significans quod obsignatus:vt,Literæ sigillatæ. Modò nomẽ, idem valens quod sigillis ornatus.Cic.8.Verr.Iubet me scyphos sigillatos ad Prætorem afferre.

Sigillo,as.Signum imprimo,sigillum alicui rei appono.σφραγίζω. Hinc Sigillatæ dicuntur literæ:id est clausæ , & anulo impressæ.Propter quod veteres sigillare simpliciter pro claudere vsurpabant. Varro, Contrà, lex nimis impia est.Ne filij patribus luce sigillent oculos.

Sigillaris,re,adiectiuum à sigillis deductum.ἀγαλματοποιός. vt, Ars sigillaris, Sigillaria opera, id est parua signa , siue imagunculæ,ex metallo confectæ.ἀγαλμάτια.

SIGILLARIA, Vicus erat Romæ vbi sigilla vendebantur. Gell. lib. 5. Apud Sigillaria fortè in libraria ego & L.Paulus poeta conſederamus. ¶ Sigillaria præterea dicebantur dies festi Saturnalibus additi,quibus sigilla, hoc est parua signa amicis missitabãtur. Autor Macrobius lib. 1.Satur.cap.10.

Signifer,ri,Qui signa fert:hoc est vexilliferσημαφόρος.Cic.4.Verr.Sit in eius exercitu signifer,&c. Idem 1.de Diuin. Quo tempore quum signifer prima hastati signum non posset mouere loco, &c. Ouid. 5. Fasto. Romanæque aquilæ signifer hostis erat. ¶ Signifer item dicitur circulus ille obliquus , in quo duodecim signa sunt,qui Græcè ζῳοφόρος appellatur,ab effigie animalium quæ in eo Astrologi imaginantur. Cic. 2.de Natur.deor.Infra autem hanc, stella Mercurij est , quæ anno ferè vertente signiferum lustrat.Plin.lib.2. cap.4. Adiuuat rerum ordo:descripto circulo,qui signifer vocatur, in duodecim animalium effigies & per illas Solis cursus congruens tot seculis ratio.

Signifex, Qui facit signa,hoc est statuas. ἀγαλματοποιός. Apuleius lib.2, Egregius ille signifex.

Signo,nas,Signo imprimo.σημειῶμαι,σφραγίζω.Virg.3.Georg.–& summo vestigia puluere signent. Vnde Signare epistolam dicimus, anulo signũ imprimere.Huius contrarium est Resigno, quod est deleto signo aperio.Sic Signatam pecuniam dicimus,& signata pecora.quæ signis nota sunt,& quæ notam inusſtam habent. ¶ Interdum signare,significat ostendere,indicare signo.σημαίνειν.Plaut.in Ciſtel.–cui hæc excidit ciſtella?recte, Eccam locum signat,vbi ea excidit. Idem,Hic meretrix eem deperit,signat tamen se eam non amare. ¶ Interdum scribere.Columella libro 1. cap. 3. Huc pertinet præclara nostri poetæ sententia, –laudato ingentia rura , Exiguum colito:quod vir eruditiſsimus (vt mea fert opinio) traditũ vetus præceptum numeris signauit. Vnde & Subsignare subscribere dicimus.ὑποσημαίνειν. ¶ Accipitur etiam Signare,pro designare. Virg.lib.2. Georg. Quinetiam cæli regionem in cortice signant. ¶ Huius composita sunt, Assigno, Consigno. Circunsigno, Designo, Obsigno, Resigno , & Subsigno : quorum significata vide suis locis.

Signatus,ta, tum, aliquando participium est,Idem significans quod insignitus,hoc est quod signum habet impressum:vt, Pecunia signata.Cic. 6.Verr.Argentum factum,atque signatum.Virg.2.Georg.–& admorso signata in stirpe cicatrix.Ouid.2.de Arte amã. Aspice signatum sanguine pectus habet. ¶ Aliquando nomen,& tunc pro insigni aliquando captum à veteribus legitur.ἐπίσημον. Lucilius lib.2,9,vt citat Nonius, Primũm Chrysidem negat signatam reddere.

Signatores,Dicebantur qui aut testamentis,aut causis sese subsignabant. ἐπισφραγισταί. Salluſtius, Multis modis mala facinora docebat. Ex illis testes,signatoréſque falſos commodare fidem,fortunas, pericula vitæ habere.Suetonius in Tiberio,cap.23.Illatum deinde Augusti testamentum,non admiſsis signatoribus,nisi Senatorij ordinis. Iuuen. saty.10, –veniet cum signatoribus auspex. Idem saty. 1, Et multùm referens de Meccenate supino Signator.

Signatorius,ria,rium,Quod signat.seu quo ad signandum vtimur.σφραγιστικός,vt Senatorius anulus.Valerius Maximus,Vt anulo quo signatorio vtebatur. Paulus Iureconſ. Anulus signatorius ornamenti appellatione non continetur.

Significo,cas,pen.corr.Indico,notum facio,demonstro,ostendo.σημαίνω. Plaut.in Truc.Etenim sic istuc volo,ne inter vos significetis,&c. Cic. pro Roscio Amer. Quid hæc tanta celeritas , festinatióque significat? Idem ad Atticum,lib.1,Ac ne illud mirere,cur quum ego antea tibi significarem per literas,me sperare illum in nostra potestate fore , nunc idem videar diffidere.

Stgnificans, tis, Nomen ex participio , idem significans quod apertus, & euidens.ἐμφατικός. Quintilianus lib.4.cap.2,Verbis propriis,& significantibus.Idem lib.8.cap.2, Quo nihil inueniri potest significantius.

Significanter,ἐμφατικῶς,& Significantius,ἐμφατικώτερον, Id est expressè, & expresius,& quod vulgus dicit *intelligibiliter, notabiliter*. Quintil. lib.6. cap.3, Non parum significanter etiam illa in schola ἴδιᾳ dixerimus. Quint.lib.3.cap.6, Colligere tantùm eadem,ac disponere paulò significantius conor.

Significatio,onis,verbale, Indicatio, indicium,ὑποσημασία. Cicero, Hen quæ significatio doloris ! Idem de Amicitia , Quum autem contrahat virtus amicitiam , vt suprà dixi, siqua significatio virtutis eluceat, ad quam se similis animus applicet,& adiungat:id quũ contigerit , amor exoriatur necesse est. Ibidem , ipsi autem intelligamus à natura gigni sensum diligendi,& beneuolentiæ charitatem facta significatione probitatis. Cæsar lib.6. bel. Gal. Monet vt ignes fieri in castris prohibeat, neque eius aduentus procul significatio fiat.

Significatus,us,ui,Idem quod significatio. Plin.lib.18. cap.25,Ipsi dies rerò non aliquos tempestatium significatus habent. Idem lib.2. cap.25, Acontiæ iaculi modo vibrantur ocyssimo significatu.

Sil,silis,Genus pigmenti luteum colorem , quemadmodum ochra , reddens:inuenitúrque ceu limus quidam in argẽti,& auri fodinis, quemadmodum etiam id aliud pigmentum quod cæruleum à colore dicitur. Vide Plinium lib.34. cap. 12. Ausonius in Monosyllab.Sitne peregrini vox nominis,aut Latij sil?

Silaceus color,Luteus ex sile compositus. Vide Plinium lib.37.cap.7.

SILANVS,σιλανός,Mons Hyberniæ insulæ altissimus,à Silanio Rege in vertice in vertice eius sepulto,dictus.

SILARVS, pen.corr. Lucaniæ amnis, Pisentinos diuidens à Lucanis,cuius ea est natura,vt& virgulta,& folia in ipsum decidentia lapidescãt: vt refert Plin.lib.2.cap.103.Silius lib.8.Nunc Silarus quos nutrit aquis quos gurgite tradunt Duritiem lapidum mersis insolescere ramis. Virg.3.Geor. Est locus Silari iuxta , ilicibúsque virentem Plurimus Alburnum volitans.

Silatum,Antiqui (inquit Festus) dicebant quod nunc ientaculum dicimus,eo quòd tum ieiuni vinum sili herba conditum absorbebant.

Silaus,Vt nonnulli legunt aqud Plinium lib.26.cap.8,herba est in pereni nibus & glareosis riuis nascens,apij similitudine.Hermolaus tamen in Castigationibus Plinianis exemplaria corrupta asserit, contenditque lauer esse legendum : sumítque Lauer pro ea herba quam vulgus *Crescionem* vocat.

Sile,silis,Herba,quam alio nomine seselim,σέσελι,vocant, cuius velpadice, vel semine vinum condiebant , quod ante meridiem sumere mos erat.Propterea Silatum antiqui dixere, quod nunc ientaculũ dicimus. Festus.Dioscorides lib.3.cap.58.

SILENVS, pen. prod.σειληνός, Bacchi nutritius fuit,& pædagogus,semper asino vehi solitus : quem Aratus in gratiam alumni inter sidera translatum dicit.Virg.6.Ecloga,–Chromis,& Mnasyllus in antro Silenum pueri somno videre iacentem, Inflatum hesterno venas , vt semper,Iaccho.

Sileo,les,lui,Significat taceo.σιγῶ. quanuis hæc ita inter se differre velit Seruius,vt Silere dicatur, qui nondum cœpit loqui:tacere, qui iam cœpit.Quæ differentia si vera est,falsi sunt dicunt silere factitium verbum esse,ab silitera,quæ silentij nota est , quoniam in ludis literariis, publicíſque conuentibus , dum volunt silentium indicere, silteram, quasi sibilando pronuntiant.Iungitur aliquando accusatiuo. Cic. Attico lib.2,Hæc tu silebis.Frequentius ablatiuo cum præpositione de.Cicero 6.Verr.Me non solùm de vestris monimentis silere oportebit, sed etiam lætari,P.Africani eiusmodi esse fortunas mortui, vt eius honore,&c.Pasiinum habet.Plin.lib.12.cap.1,Nullum sileatur rerum naturę opus.Idem lib.16.cap.21,Idque mirum est, Græcis autoribus proditũ, lib.2.belli Perſ.Romani,inquit, ad ea quæ quietis sunt in palatio,ministrum silentiarium vocant.

Sileſco,is,Tacitus seu quietus fio.σιγηρὸς γίνομαι. Terentius in Adelph. Quid ego nunc agam,nisi dum hæ Silesçunt turbæ, interea in angulum aliquò abeam,atq; edormiscam hoc villi? Virg.10. Aeneid. Tum Pater omnipotens,rerum cui summa potestas, Insit:eo dicente, deũm domus alta silesçit:Et tremefacta solo tellus : silet arduus æther. Fugere cæli silesçat, Catull. Epig.43.

Siler,ris,pen.corr.Folliculus, seu integumẽtum, cui grana leguminum includuntur,& siquid leguminibus eit simile.λέπος , λεπάριον. Virg.lib. 1. Georg. Grandior vt fœtus siliquis fallacibus esset. Plinius lib.18.de fabis loquens ait,Nam siliquæ,caulésque gratissimi sunt pabulo pecori. ¶ Item siliqua,κεράτιον,siue siliqua Græca, fructus est arboris quæ à Galeno κερατωνία appellatur , siliquis tectus falcatis humani digiti longitudine, ísque præduleibus,& ob id in cibis expetitis , quum semen propter amaritudinem negligatur. Vide Plinium lib. 15. cap.24. Horatius 2.Epist.1,Viuit siliquis, & pane secundo. Colu.lib.5. cap.10, Siliquam Græcam,quam quidã ceration vocant,& persicum ante brumam per autumnum serito. ¶ Est & alia arbor, siliqua dicta, in Syria nascens,quam Iones ceratiam appellant , omnino diuersa à siliqua Græca,de qua vide Plinium lib.13. cap. 8. ¶ Est etiam siliqua , minimi ponderis apud Romanos nomen quod & à Græcis Ceration appellatur , scrupuli sextam partem , drachmæ verò decimamoctauam conficiens,Sex itaque siliquę conficiunt scrupulũ.Scrupula autem tria, siue octodecim siliquæ explent drachmã. Sextula autem,sexta pars vnciæ est , vnde & nomen habet:contínétque scrupula I I I I, siue siliquas X X I I I. Continet itaq; sextula drachmam vnam,& tertiam eius partem.Drachma Græcũ nomen est,Latinóq; vocabulo Denarius dicitur, vt Budæus nõ vno loco prodidit , quãuis Agricola hoc putet interesse inter denariũ & drachmam,vt septem denarij octo drachmas , siue vnciam expleant.Suprà sextulam, semunciam legimus, dimidium vnciæ continentem. Vncia ab vno denominatur , quòd ex duodecim ex vna est pars

SILER,masc.gen.Fuuius est,Piscentinos diuidens à Lucanis,naturę tam admirabilis,vt virgulta & frondes in ipsum decidentes,statim lapide-

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

est pars asis,& ex octo drachmis conficiebatur, aut ex totidem denariis, vt putauit Budæus : quanuis, vt suprà diximus, Agricola ex septem denariis,qui octo drachmis respondebant,vnciam constare asserat.Vnciæ duæ,Sextans, quasi sexta pars asis, nuncupatur ἀπὸ μέρους. Quadrans,quarta pars : Triens,tertia pars : Semis,vnciæ sex,quasi semias:sextunx, vnciæ septem. Bes,vnciæ octo:Dodrans, vnciæ nouem: Dextans , vnciæ decem : Deunx, vnciæ vndecim.Inde as,ex duodecim vnciis constans, quæ & libra dicitur:minórque est quàm mina Attica quatuor drachmis. Habet enim Romana libra nonaginta sex non amplius drachmas , quum Attica mina ex centum drachmis consteat. Ex duobus asibus conficitur Dupondius:ita dictus, quòd sit duorum pondo. Vltra dupondium est sestertius,qui ex duabus libris & semisse constat,quasi semistertius:de quo vide suo loco. Quod enim fiebat ex duobus asibus,& tertio semisse, Sestertium veteres vocauerũt. Supra sestertium,tresis, à tribus asibus. Octusis quoq; ac nonusis, decusisque reperitur , octo, nouem , ac decem asses. Decussem verò denarium à decem asibus nominauerunt. A duobus deinde decusibus,vicesis,id est viginti asses.A tribus,tricesis,trigínta asses. A centum centusis,centum asses,qui erant breues ex ære numi. Supra centussem mains æris vocabulum non habemus.

Siliquor,aris, Siliquas facio : hoc est siliquis tegor,quod de leguminibus siliquis tectis dicitur. σιλλοῦμαι. Plin. lib. 17. cap. 9. Inter omnes autem constat,nihil esse vtilius lupini segete, priusquàm siliquetur,atatro vel bidentibus versa. Idem lib.18. cap.7, Siliquantur vero omnia diuersis diebus.& ab ima primum partem paulatim flore subeunte.

Siliquastrum,Herba hortensis,quæ alio nomine πιπερίτις nominatur, cuius meminit Plinius lib.19.cap.12.

SILIS,Amnis Venetiæ primus,ex montibus Taurisanis fluens,& in stagnum cadens,vbi nunc habentur suburbanæ Venetiarum insulæ, Murianum,Torcellúmque.Plin.lib.3.cap.18.

SILLA,vide SILIA.

Sillographus, σιλλογράφος, Sillorum scriptor : qualis fuit Timon ille Philiasius , qui librum quendam conuitiorum , & irrisionis Plenum, quem in Philosophos edidit, Sillos inscripsit:quo nomine Græci male dicta,& irrisiones intelligunt.

SILVRA,σίλυρα, Insula in Oceano Britannico(vt Solinus inquit)cuius incolæ,pecuniæ ignari permutationibus commercia exercent.

Silo,Qui prominentia habet supercilia , à Sileno quem hirsutis supercilis fuisse tradunt. λάφυρον. Autor Nonius,citans locum Varronis,ex Satyra cui titulum fecit. γνῶθι σεαυτόν, Nónne vnum scribunt esse grandibus supercilijs silonem quadratum? Plinius tamen lib.11.cap.37,non obscurè innuit silones dictos fuisse homines repando naso. Altior (inquit)homini tantùm, quem noui mores subdolæ irrisioni dicauere,nasus.Non alij animalium nares eminent. Auibus, serpentibus, piscibus foramina tantùm ad olfactus,sine naribus. Et hinc cognomina Simorum.Silonum.Hæc Plinius.

SILON, Insulam Indiæ docet esse Augustinus de Ciuitate Dei,lib.21, quæ ex eo cæteris terris præfertur quòd omnis arbor quæ in ea gignitur,nunquam foliis nudatur.

Silphion,σίλφιον,Idem quod laserpitium,cuius succum laser appellari, suprà suo loco ostendimus. Vide Plinium lib.19.cap.3,& lib.22.cap.2[illegible].

SILPHIVM, Regio Libyæ, ab insula Plateæ vsque ad os Syrtium protensa,teste Herodoto lib.4.

Silurus,pen.prod.σίλουρος.(si credimus Theodoro)piscis prægrandis,fluuiatilis pariter ac marinus , præcipua autem magnitudine in Nilo , & Gangæ, carne prædulci , nullis ossibus aut spinis interfitis , rostro autem , caudáque delphino similis. Paulus Iouius in eo libello,quem de piscibus Romanis conscripsit, eum coniicit esse, quẽ hodie sturionem vocamus.

Silus, Nasum habens sursum versus aduncum. Vnde galeæ quoque à similitudine,filiæ appellatæ sunt. Cic.1.de Nat.deor. Ecquos Silos,Flaccos,Frontones.Capitones,&c.

SILYS, Fluuius Europam ab Asia discriminans , quem notiore nomine Tanaim appellamus.Plin.lib.6.cap.7,Tanaim Scythæ Silyn vocant.

Simbella,læ, Quasi semilibella , hoc est dimidia libella. Est præterea Simbella , instrumentum paruum quo singuli numi ponderantur. Sipont.

SIMETHVS, siue Simethis, idis, vide SYMAETHVS, & SYMAETHIS.

SIMICHIDAS, σιμιχίδας, Nomen pastoris apud Theocritum, in Idyll. quem ipsius enarratores patrem Theocriti fuisse existimant.

Simiæ,& Simij,Hominum figuris proxima animalia,quæ cauda carẽt, & in Libya nascuntur : dictæ quòd simæ sint,id est naribus depressis, vel quasi mimæ, hoc est imitatrices. πίθηκοι, Martial.lib.14. Callidus emissas eludere simios hastas. Vide Plinium lib.8.cap.54.¶Simia per translationem dicitur,qui aliũm imitatur. Plin.Epist.5, In quo rusticũ insectatur,atque etiam Stoicorum simiam appellat.

Simiolus,diminutiuum ,Qui vtcunque alterum imitatur.πιθήκιον.Cicero ad Marium,lib.7,Hic simiolus animi causa me, in quem inueheretur, delegerat.

Simila,læ,penult.corr. Medulla farinæ triticeæ , hoc est ea pars quæ media est inter pollinem,& secundarium , potiśimam nutriendi vim habens.σεμίδαλις.Sunt enim molitæ farinæ partes quatuor, pollen,similа,secundarium siue cibarium,& furfures. Eadem & similago dicitur. Plin.lib.18.cap.10.Similago ex tritico fit laudatissima.Ex Africo iustũ est è modiis redire semodios , & pollinis sextarios quinque : ita enim appellant in tritico,quod florem in siligine. Præterea secundarij sextarios quatuor,furfurúmque tantundem.Martial.lib.13,Nec dotes potes ris similæ numerare,nec vsus.

Similago,pen.prod. Idem quod simila. Plin. lib.18. cap. 10, Similago ex

tritico fit laudatissima.

Similis,le, Notæ est significationis.ὅμοιος,ἐμφερής.construitúrque indifferenter cum genitiuo aut datiuo.Solet tamen ita distingui,vt quoties ad morum,vel doctrinæ, vel huiusmodi imitationẽ refertur,genitiuo iungeretur : vt, Versus Lucani non sunt similes versuum Virgilij. Horat.lib.2. Ser.sat.1, –similésque meorum Mille die versus describi posse. Trebatius Ciceroni:Vt aliquorum similes in dicendo valeamus esse. ¶Quando verò vel in forma, vel in ætate, vel in fortunis,aut aliis huiusmodi rebus similitudo est,cum datiuo. Virg.lib.1.Aeneid.Os humerósque Deo similis.Plinius.Effigie ac lineamentis corporis patri similis.Sed confunditur apud clasicos autores hæc differentia:nã vtrum que indifferenter reperitur.Cice.Verr.4.Si aliqua in re Verri similis fuero.Idem lib. 5. de Finib. Non video cur non potuerit patri similis esse filius.Liv. lib.1.ab Vrbe, Fratri similior quam patri. Quibus in locis de facie bus,non de figura sermo est. ¶Hinc Simillior, & simillimus. Cic.pro M.Marcello, Hæc qui faciat,non ego eum cum summis viris cõparo,sed simillimum Deo iudico. Plaut. Aũa. Hic noster quæsius aucupij simillimus est. Virg.6.Aeneid. –prẽsitque iacentem Dulcis & alta quies , placidæque simillima morti. Ouid.lib.4.Meta.–violæque simillimus ora Flos tegit. Plin.lib.12.cap.17, Mastiche tertia in Ponto bituminis similior.

Similiter,aduerb.ὁμοίως. Ad Herennium lib.4.Similiter cadens exornatio dicitur,&c.¶Simillimè,superlatiuum. Cic.2.Tusc.Simillimè animus intentione sua depellit pressum omnem ponderum:remissione autem sic vrgetur , vt se nequeat extollere. Idem pro Lege Agrar. Hic tamen excipit Pompeium:simillimè , vt mihi videtur , atque in illa lege qua peregrini Roma eiiciuntur,Glaucippus excipitur. ¶Similis,& Similiter nonnunquam in prima orationis parte ponuntur pro ita,sequente in secunda vt,vel ac,aut atque pro vt.Colum.lib.5,Cætera simili tratione atque in arbusto Italico administrantur. Liuius,Similem patorem inde, fugámque fore, ac bello Gallico fuerat. Cice. de Senectute, Similes sunt vt siqui gubernatorem in nauigando agere nihil dicant. Idem de Nat.deorum,Similiter facis acsi me roges, &c.Idem Philipp. 1, Neque verò illum similiter atque ipse eram , commotum esse vidi. Idem de Offic. Similiter eos facere qui inter se contenderent , vter Rempub. potius administraret , vt si nautæ inter se certarent quis eorum potissimùm gubernaret. Similes inter se, id est sibi inuicem similes. Cicer.pro Cluentio,Homines inter se quum forma tum moribus similes.

Similitudo,inis,Notæ significationis est.ὁμοίωσις. Cice.lib.1.Offic.Nihil autem amabilius , nec copulatius quàm morum similitudo bonorum: in quibus enim eadem studia sunt , eædem voluntates:in iis fit vt æquè quisque altero delectetur,ac seipso.Liu.lib.5.bel.Pun.Gracchus fraudem & sermonis , & rei abesse ratus , ac similitudine veri captus, cum lictoribus ac turma equitum è castris profectus , duce hospite in insidias præcipitatus. Eius contrarium est dissimilitudo.Cice.in Lælio,Dispares mores,disparia studia sequuntur : quorum dissimilitudo dissociat amicitias.

Similitas,atis,Antiquis in vsu erat pro similitudine.ὁμοίωσις.Cælius apud Nonium.Vide quid ferat morum similitas.

Similo,las,Refero,repræsento:exigísque accusatiuum. ὁμοίω. Martialis, Quum sint crura tibi : similent quæ cornua Lunæ. ¶Hinc componitur asimilo,de quo suprà suo loco.

Simitu , Antiqui vtebantur pro simul : quod & Nonius annotauit.ἅμα. Plautus in Mercat. ita tres simitu res agendæ sunt. Idem in Amphit. Non ego cum vino simitu ebibi imperium tuum.

SIMMIAS,σιμμίας,Philosophus Thebanus,Socratis auditor:cuius scripta enumerantur à Suida.

SIMOIS,entis,σιμόεις,Fluuius est Troadis,ex Ida monte nascens, labitur per campum Troianum , qui ab eo dicitur Simoesius , & mari appropinquans,commiscetur Xantho,ac in paludem cogitur,deinde exit in Hellespontum iuxta Sigæum promontorium.Virg.1.Aeneid.Túne ille Aeneas,quem Dardanio Anchisæ Edidit alma Venus rapidi Simeonis ad vndam?

Simoesius,a,um,adiectiuum:vt,Campus Simoesius,hoc est Troadis campus,Simoente irrigatus.Quo nomine etiam dictus fuit adolescens quidam Troianus,quòd apud Simoentem fluuium esset natus.Autor Homerus 4. Iliados.

Simones,σίμωνες,Iidem qui simi,hoc est qui nares habent pressas.

SIMONES plures fuerunt,nomine hoc post Philippum Græcis,Latinis Hebræisq; pariter cõmuni facto. Ex his antiquissimũ legimus Atheniensem philosophum,Socratis discipulum fuisse qui scripsit dialogos. XXXIIII. ¶Alius fuit,qui scripsit de Arte Rhetorica. Alius Medicus. Alius sculptor:quorũ omnium autor Diogenes Laertius.Et Simõ Magnesius,musicus egregius, qui & ipse superiorũ musicorũ more corrupto Simodiã introduxit , quemadmodũ etiam & Lysis Lysiodiam. Strabo lib.14.¶Simon Constantinopolitanus, ludimagister,annos ab hinc circiter ducentos composuit Græcè Metaphrastas , id est sanctorum vitas, quæ habentur in bibliotheca Vaticana. ¶Ex hebræis verò Simonem magum legimus , caput & autorem totius hæresεos:de quo Eusebius lib.2.latissimè, & Iustinus in Apologia ad Antoninũ principem,in hanc sententiam scribit.Simon quidam Samaritanus sub Claudio principe,artibus magicis & ope dæmonum subleuatus vrbe nostra compluribus per phantasiam decepris,deus est creditus,& honore statulachri donatus , à vobis inter duos pontes Tyberis colitur cum titulo literis Latinis descripto, Simoni deo sancto. Quem omnes pene Samaritæ,& nonnulli alij,tanquam deũ adorant,ac fatentur.Sed & Sebeniadem , cum ipso consecrauerunt. Simulq; quoque Irenæus in primo aduersus hæreses libro. ¶Simon item ille qui à Petro spiritus sancti

sancti gratiam mercari volebat , vnde vitio nomen inditum : aliíque complures,præter Apostolum.

Simoniam, Vulgò dicunt à Simone mago,quam Latini ambitum vocant,quum quis ecclesiasticas functiones,quæ mera Dei dona sunt,pecunia nundinatur.

SIMONIDES, σιμωνίδης, Lyricus poëta fuit è Cea insula Stesichori æqualis,quem Plin. lib.7. cap.56,quatuor harum literarum ξ, ϰ, ψ, & ω, inuentorem fuisse tradit , octauamque in lyra chordam inuenisse. De hoc Cic.in Oratore,Simonides,inquit,Ceus primus artem memorãdi inuenisse fertur. Quum cœnaret in Thessalia Simonides apud Scopã, fortunatum hominem & nobilem , ceciniséque id carmen quod in eum scripsisset,in quo multa ornandi causa poëtarum more,in Castorem & Pollucem scripta fuissent, nimis illum fordidè Simonidi dixisse, se dimidium eius ei quod pactus esset,pro illo carmine daturum: reliquum à suis Tyndaridis, quos æquè laudasset, peteret, si ei videretur.Paulò pòst esse ferunt nuntiatũ Simonidi vt prodiret, iuuenes stare ad ianuam duos quosdam qui eum magnopere euocarẽt:surrexisse illum ipsum,prodiisse,vidisse neminem. Hoc interim spatio conclaue illud,vbi epularetur Scopas,cõcidisse, ea ruina ipsum oppressum cum suis interiisse:quos quum humare vellent sui, nec possent obtritos internoscere vllo modo.Simonides dicitur ex eo, quòd meminisset quo eorum loco quisq; cubuisset , demonstrator vniuscuiusque sepeliendi fuisse.Hac tum re tunc admonitus,inuenisse fertur,ordinem esse maximè qui memoriæ lumen adferret. Hactenus Cicero. ¶Fuit & Simonides alter, Crinei filius,ex Amorgo insula , Iambicus poëta : de quo Quintilianus lib.10.cap.1,Simonides tenuis,alioqui sermone proprio & iucunditate quadam commendari potest : præcipua tamen eius in commouenda miseratione virtus,vt quidam in hac eum parte omnibus eiusdem operis autoribus præferant.¶Simonides item alius,Carístius, siue Erythræus poëta Epicus fuit, qui scripsit Græcorum apud Aulidem conuentum,trimetrorum libros duos,& alia. ¶Præter hos, alios duos ponit Suidas , vnum nepotem Simonidis Lyrici ex sorore cognominatum Melicertam , qui ante bellum Peloponnesiacum fuit, scripsítque genealogiam libris tribus. ¶Alterum Simonidem Magnetem poëtã Epicum Antiochi magni tempore,cuius res gestas scripsit,ac bellum aduersus Galatas.Suidas.

Simplex,cis, A Philosophis propriè appellatur quod nullo modo compositum est:quemadmodum elementa quatuor,quæ sola,si rationem consulamus, sunt simplicia. ἁπλᾶ. ¶Aliquando tamen in simplicibus discernendis à compositis,sensum,non rationem iudicem adhibemus. Et ita partes corporis , partes similares : item plantas omnes simplices dicimus , propterea quòd sensus in iis compositionem nullam possit deprehendere. ¶Argumentum simplex,quod in plures partes non est diuisum. Terent. Prolog. Heaut. Duplex quæ ex argumento facta est simplici. ¶Aliquando ponitur pro vero, & syncero, sicut contrariò, duplex pro fallaci & vafro. ἁπλοῦς, ἀπλοϊκός. Marius Ciceroni libr. 11, Trebatio nostro magnas ago gratias,quòd tuum erga me animũ simplicem,atque amicũ aperuit.Horat.Et cursus duplicis per mare Vlyssæi.¶Simplex homo,purus,apertus,nihil tectum,nihil simulatum habens.Cicer.4.Acad.Cum simplici homine simpliciter agerem, nec magnopere contenderem. Anni simplices,id est rudes,& doli nondum capaces,cuiusmodi sunt in pueritia,aut prima adolescẽtia, quibus etiam simplex toga,& pura, quæ prætexta dicebatur, sumi solebat. Martial. libr.20,Tu mihi simplicibus Mani dilectus ab annis, Et prætexta cultus amicitia. ¶Simplex cibus,Purus,non affectatus,aut aliquo condimento corruptus,vel compositus. ἀνύποπτον ἔδεσμα, Plin. lib.11.cap.53, Homini cibus vtilissimus simplex. Condimentum orationis simplex. Quintil.lib.6.cap.3.

Simplicitas,atis. ἀπλότης, εὐήθεια. Mart.lib.10,Vitam quæ faciunt beatiorem, Iucundissimè Martialis hæc sunt: Res non parta labore, sed relicta: Non ingratus ager,focus perennis: Prudens simplicitas, pares amici. Ouid.3. de Arte , Simplicitas rudis antè fuit : nunc aurea Roma est,Et magnas domiti possidet orbis opes.Quint.lib.1.capit.7, In paucis atque humilibus accusator simplicitate gloriari potest.

Simpliciter,aduerbiũ,Purè,aperte. ἁπλῶς.Plin.Epistо.98,Amicè,& simpliciter reprehenderunt.¶Simpliciter oberrare,est imprudẽter ab itinere deflectere.Plin.lib.8.cap.4,Elephas homine obuio fortè in solitudine,& simpliciter oberrante,clemens,placidúsque etiam demonstrare viam traditur.Quintil.libr.2.cap.12,Præterea secundum aliam ætatis illius facilitatem,velut simplicius docentes sequuntur.

Simplicitus,veteres pro simpliciter vtebantur.Plaut. in Merc. Vt simplicitus dicam.Sic enim legit Nonius:nequis fortè scíolus librariorũ incitus dicam.Sic enim legit Nonius:nequis fortè scíolus librariorũ incuria Simplicitus pro Simplicius irrepsisse suspicetur.

Simplus, Nomen numerale , significans vnicum , & minimè multiplex, ἁπλοῦς. Plaut.in Most.Simpla est habitatio.Idem in Pœnu.Liceat simplũ soluere.Sic Duplus,bis tantùm,Triplus,ter tantùm,& huiusmodi.

Simplarius,adiectiuum à simplo,siue simplici deductum, cuius etiam propemodum habet significationem. ἁπλοῦς. Simplariæ vẽditiones (inquit Budæus) sunt pro quibus venditor necesse non habet de dupla emptori repromittere:quarũ meminit Vlpian. in l.Emptoria,de Euictionib.Ita enim simplariæ venditiones à Pomponio dicuntur,vt simplariæ actiones.& duplariæ, & quadruplariæ dicebantur, quæ in simplum,duplum, quadruplum dabantur. Eadem ratione armaturæ simplares,duplaréque à Vegetio dicuntur,lib.2.de Re milit.quas qui gestabant, singulas , & duplas consequebantur annonas. Et à Modestino de vocabulis rei militaris,Torquarij simplares, duplaréque, quòd qui illa præmia virtutis , & decora militiæ meruissent , singulas , & binas præter alios consequebantur annonas.Sic hodie in sacerdotalibus collegiis sacerdotia quædam simplaria dici possunt,& quædam duplaria: à simplice, duplicéque stipe in confessu Ecclesiastico accipienda. Vide

plura de hisce in dictione DVPLARIVS.

Simpulum,li, Calix fictilis quo vinũ in sacrificiis libabatur:à sumendo,quòd eo vinum sumebant minutatim.Plin.lib.35.cap.12,Sed fictilibus prolibatur simpulis innocentius. Apuleius, catilum, & simplum sacrificiis adhiberi solita ostẽdit his verbis, Paupertas populo Romano imperium à primordio fundauit, próq; eo in hodiernum diis immortalibus simpulo , & catino fictili sacrificat. Festus , Simplum, vas paruũ,non dissimile cyatho:vnde mulieres diuinis rebus deditæ, simpulatrices vocantur. Varro scribit vas esse minutim fundens , in cuius locum successerit epichysis:vnde veteres res minutas, nulliúsq; pretij, simpularias appellabant.Sunt qui pro simpulo,simpuium leguntcuius meminit Iuuenalis saty.6, Aut quis simpuium ridere Numæ, &c. Sunt etiam qui velint simpullum gemino l,scribendum.ea forma qua ampullam dicimus.¶In simpulo aliquid facere,prouerbij speciẽ habet:de quo vide Chiliadas Erasmi.

Simul,aduerbium congregandi , idem significans quod vnà, pariter ἅμα.ὁμοῦ. Terent.in Eunucho,Simul consilium cum re amisisti. ¶Aliquando ponitur pro deinde, vel etiam, vel præterea. Vatinius Ciceroni,Ciues Romanos occidit,abripuit,disperdidit,regiones vastauit : simul verò semisis homo contra me arma tulit. Sallustius,His amicis, sociísque confisus Catilina , simul quòd æs alienum per omnes terras ingens erat. ¶Inuenitur quandoque geminatum , & habet quasi eandem vim quam cum & tum,siue partim. Quintilianus, Simul vt pleniori obsequio demererer amantissimos mei,simul ne vulgarem viam ingressus, alienis vestigiis insisterem. ¶Ponitur aliquando simul, pro eadem opera. Plautus in Merc. Duas res simul nunc agere decretum est mihi. Dicimus venustè , simul tecum , nobiscum , & simul cum aliquo.Cicero pro domo sua, Optimi ciues fruuntur nobiscum simul hac ciuitate.Cicer. de Amicitia, Differere cœperunt cum corporibus simul animas interire,&c.¶Accipitur aliquãdo simul, pro postquam, simulac, siue simulatque.Cic.4.Acad.Et simul instauit tibicen,à perito carmen agnoscitur.

Simulac , & Simulatque , Quum primùm , vel statim quum , siue postquam. ἅπαξ τάχιστα, ὡς τάχιστα. Sallustius, Iam primùm iuuentus,simulac belli patiens erat.Colum.lib.1,Semper conueniet,simulatq; folia agere cœperint,ficus rubricam amurca diluere. Cicer. Appio, Gratissimum mihi feceris, si ad me, simulatq; adeptus eris,miseris. In eadem etiam significatione dicimus simulac primùm , simul primùm,& simul vt.Cicer.3.Verr.Simulac primùm ei occasio visa est,auersa pecunia publica Quæstor Consulem, exercitum, prouinciámque deseruit. Ibidem,Simulac potestas primùm data est,adeunt hi quos dixi. Liu.6. ab Vrbe, Interim Qu. Fabio, simul primùm magistratu abiit , ab C. Martio Tribuno dicta dies est.Plin.libr.11.cap.49, Vrso quoque simul vt expirauerit, cornescere aiunt genitalia. ¶Ponuntur aliquando Simul ac,Simul &,& Simúlque,pro Atque etiam, vel Præterea:vt quum dicimus,Vir fortis,simul & prudens,Plin.Epistо.7.libr.2,Sordidum simul & sumptuosum.Plin.lib.9.cap.35,Superbo simul ac procaci fastu. Quintil.libr.10.capit.1, Qualis ferri fulgor,quo mens simul visúsque perstringatur.

Simulachrum, penult.prod.Imago ad similitudinem rei alicuius efficta. εἴδωλον, εἰκών, ἀπεικόνισμα, ὁμοίωμα. Cic.pro domo sua,Mulieris simulachrum è marmore.Ouid.10.Metam. –quò multa sacerdos Lignea contulerat veterum simulachra deorum.Virgil.2.Aene. Hic Hecuba,& natæ nequiequam altaria circum Condensæ, & diuûm amplexæ simulachra tenebant. ¶Simulachrum ciuitatis,per translationem,pro fœdo & nota.Cic.ad Plancum lib.10, In qua nec Senatus,nec populus vim habet vllam,nec leges vllæ sunt,nec iudicia, nec omnino simulachrum aliquod ac vestigium ciuitatis.

Simulo, as, Præmefero quod non est, & fictum rei alicuius similitudinem refero,& pro vero falsum ostendo. προσποιοῦμαι, ὑποκρίνομαι. Cic. Att. Simulabat se Romam rediturum quum in Africam nauigaturus esset.Virgil.1.Aen. Spem vultu simulat,premit altum corde dolorem. Ouid.1.de Arte,Vt simulet vultu gaudia,tristis erit.Eius autitheton est Dissimulo. Cic.lib.7.Epistо. Multa & simulaui inuitus,& dissimulaui cum dolore.¶Simulo non sentire,id est dissimulo.Plin.Epist.14.libr. 3,Ille siue quia non sentiebat,siue quia non sentire simulabat,immobilis,& extentus fidem peractæ mortis impleuit. ¶Est & Simulo,as,per tertiam vocalem in secunda syllaba,quod significat similitudinem rei alicuius repræsentare. ἐοικέναι. Horat. 2. Epistо.1, –æra Fortis Alexandri vultum simulantia.Sed de hoc suprà egimus suo loco.

Simulatio,onis,verbale, Fictio,& simulata, fictáque alicuius rei internæ per vultum repræsentatio. προσωποίησις,vnde pro deceptione & circunuentione ponitur : quòd animo,vel vultu, aut voluntate simulata fiat. Cic.ad Lent.lib.1,A quibus tuendus fuerat,derelictus:idque nõ solùm fronte,atque vultu,quibus simulatio facilimè sustinetur.Idem 3.Verr. Nullæ sunt occultiores insidiæ,quàm hæ quæ latent in simulatione officij,aut in aliquo necessitudinis nomine.

Simulator,oris,Qui simulat.Cic.1.Offic.De Græcis autem dulcem & facetum,festiuíque sermonis,atque in omni ratione simulatorem,quem εἴρωνα Græci nominauerũt,Socratem accepimus.Ouid.2.de Arte,Tantum ne pateas vrbis simulator in illis.

Simulatè,aduerbiũ,Fictè.Cic.2.de Natu.deorũ,Mala enim,& impia consuetudo est,contra deos disputandi,siue ex animo id fit,siue simulatè.

Simulamen,niis,vel Similamen.Idem quod repræsentatio,asimilatio, siue imitatio. ἐοικότες, μίμησις. Ouid.de Adonide lib.10.Meta. Annua plangoris peraget simulamina nostri.Id est repræsentationem nostri doloris. Loquitur enim de sacris annuis quæ Adonia dicebãtur, in quibus Adonis plangebatur,ac luctus veneris referebatur.

Simultas,atis, Inimicitia, à simulando,vt quidam volunt,quòd propriè latens & dissimulatum odium nomine hoc significari existimet:quan-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quam reuera etiam de apertis inimicitiis dicatur. ἀχθρῶν. Cic. pro Lege Manil. Vt multas etiã simultates partim obscuras, partim apertas intel ligam mihi non necessarias, vobis non inutiles, suscepisse. Iuu. Saty. 15, Inter sinitimos vetus atque antiqua simultas. Plaut. Pseud. Nam hic id metuit, ne illam vendas ob simultatem suam.

Simulter, aduerbium, Dixerunt antiqui pro similiter. ὁμοίως, Plautus, Exosſabo ego eum, simulter vt murænam coquus.

Simus, a, um, σιμός. Qui preſsis est naribus: vnde proprium caprarum est epitheton. Virg. 10. Ecloga, Dum tenera attondent simæ virgulta capellæ. Hieronymus de Socratis vxoribus, Quæ quũ crebrò inter se iurgarentur, & ille eas irridere esset solitus, quòd propter se fœdissimũ hominem, simis naribus, recalua fronte, pilosis humeris, & repandis cruribus, disceptarent. Mart. lib. 6, Atque ille sima nare, turgidis labris.

Simulus, diminutiuum. Martial. lib. 6, Simulus iste quis est, vxori semper adhæret Qui Menedore tuæ?

Sin, ἢν ἢ κἂν cum subiunctiuo, Ex si & ne cõponitur, abiecta e: significátque Si verò: & nunquam in prima parte collocatur, sed in secũda, vbi duorum est oppositio: & ferè semper si, in priore parte præcedit. Terentius in Andr. Si illum relinquo, eius vitæ timeo: sin opitulor, huius minas. Habet enim quadam vim negationis, perinde ac si diceretur, Si autem non relinquo, sed opitulor. ¶ Aliquando sin solum reperitur, ita tamen vt conditio aliqua intelligatur præcesisse. Sallust. in Iugur. Imperat vt pretio, sicuti multa confecerat, insidiatores maximè paret, ac maximè occultè: sin id parum procedat, quouis modo Numidam interficiat. Id eo si potest, occultè: si non potest, vtcunque queat.

SINADA, (quod hîc pro Cariæ vrbe legebatur) vide SYNNADA.

SINAE, σῖναι, Populi sunt Indiæ, ad Septẽtrionem Seribus, ad Occasum Indis extra Gangem finitimi, terras incognitas deserẽsque ad Ortum & meridiẽ habentes. Horum caput est Thina. Autor Ptolemæus lib. 7. cap. 3. Stephanus vrbem quoque ipsam Sinas appellat.

Sinapi, pen. prod. neut gene. & indeclinabile, σῖναπι: vel Sinapis, pis, fœmi-gener. Herba est semen ferens tanta acrimonia, vt eieat lachrymas comedenti, in hybernis cõdimentis vsitatissimum. Plin. lib. 19. capit. 8, Acerrimũ sapore, igniei effectus ac saluberrimũ corpori, sinapi. Plautus in Pseud. fœm. genere vsus est: Teritur (inquit) scelerata sinapis cum illis. Item Colum. lib. 10, Séque laessenti sletum factura sinapis.

SINAPODES (quod hic corruptè legebatur) vide HIANTOPODES.

Sinciput, pitis, Pars anterior capitis, aures, temporáque complectens. βέγμα. Sinciput (inquit Cornutus in Persium) pars capitis: Occiput, posterior. Plautus Menæchmis, Non est tibi sanũ sinciput, adoleſcens. Iuuen. Saty. 13, Si verò & pater est, comedam, inquit, flebile naeti Sinciput elixi, Pharioque madentis aceto. Apollinaris ad Valerium Maioranum: -partémque cerebri Hic galeæ cum parte rapit, fortíque lacerto Disiicit ancipiti miserabile sinciput ense. ¶ Neque solum in homine sinciput dicitur, verumetiam in brutis animantibus: & præcipuè in genere suillo. Erant enim olim in deliciis sincipitia verrina siue aprugna, aceto condita, & ad esum præparata. Plin. libr. 8. cap. 51, Interdicta quoque abdomina, glandia, testiculi, vuluæ, sincipitia verrina.

SINDA, dæ, σίνδα, Oppidũ Lycaoniæ, in confinio Galatiæ, atque Cappadociæ: teste Plinio libr. 5. capit. 27. Stephanus Sindam aliam in India collocat ad sinum magnum, à Sindis populis habitatam.

Sindon, σινδών, genitiuo sindonis, pen. cor. Amictus ex lino Aegyptiaco: inde vt creditur nomen habens, quòd primùm in Sidone vrbe fuerit inuentus: ob id Tyria Sindon à Martiale dicta, lib. 4, Ridebis vẽtos hoc munere tectus, & imbres, Nec sic in Tyria sindone tutus eris.

Sinceraſtum, vide SYNCERASTVM.

Sine, præpositio separatiua, Idem significans quod absque. ἄνευ. vt Sine Cerere & Baccho friget Venus, Terent. in Eunucho. Virgil. 1. Aen. Imperium sine fine dedi. Ouid. 2. Metamor. Immotóque oculos in se sine fine tenentem Nescius extimuit.

SINGARA, ræ, σίγαρα, Arabiæ vrbs Rhetanorum caput. Autor Plinius lib. 5. cap. 24.

Singuli, læ, la, nonnisi plurali numero, Vnuſquiſque per se, hoc est separatim ab aliis. ἕκαστοι, ὅτι καθ' ἕνα. Cic. 7. Verr. Vt non modò plures, sed ne singuli quidem possint accedere. Virg. 1. Aen. Nanque sub ingenti lustrat dum singula templo, &c. Idem 6. Aeneid. Suscipit Anchises, atque ordine singula pandit. Dicimus autem Latinè, Aliquid fieri singulis diebus, vel in singulis diebus, cum præpositione in: vel cum accusatiuo, in singulos dies, pro eo quod est quotidie. Cicer. pro Murena, Qui singulis diebus edisc endos fastos populo proposuit. Idem 2. de Natu. deorũ, Sol binas in singulis annis reuersiones facit. Idem ad Atticum, Quotidie, vel potius in singulos dies, breuiores literas ad te mitto. In dies tamen, siue in dies singulos, licet idem significent quod quotidie, vix tanquam tamen in oratione ponuntur sine comparatiuo, aut verbo incrementi. Cic. in Catilinam, Crescit in dies singulos hostium numerus. ¶ Antiqui etiam Singulus dicebãt, pro vnico & singulari. Plautus in Cistell. At at, singulum video vestigium.

Singularis, re, Quod est vnicum. ἑνικὸν, διάφορον. Plin. lib. 28. cap. 10, Democritus etiamnum effectus auget eius qui singularis natus sit. Verbis singularibus gratias agere: hoc est quæ vnum tantùm, non etiam plures complecterentur. Cicer. in Catilinam, Primùm quòd mihi gratias egistis singularibus verbis, &c. ¶ Dicitur aliquãdo singulare, quod est excellens: & tam in malum quàm in bonum sumitur. ὑπερέχον. Cice. pro Sylla, Me singulari immanitate & crudelitate præditum. Plin. Epistol. 45, Mox vehiculum ascendit, assumit vxorem singularis exempli, &c. Pro eodem antiqui dicebant singularius: quod & Nonius annotauit, citans locum Turpilij in Demetrio, Homini natura vnica est & singularia. Plautus in Capt. His indito catenas singularias. hoc

est singulis catenam vnam.

Singulariter, aduerbium, Vnicè, excellenter, magnopere, mirum in modum. ἐξαίρετως, ὑπέρογκως. Cicer. 4. Verr. Quem ego singulariter in prætura mea dilexissem.

Singulatim, aliud aduerb. Significat vnumquodque seorsum, vel per se. καθ' ἕκαστον. Cic. 1. Verr. Si tantulum offensum titubatúmque sit, vt ea quæ singulatim ac diu collecta sint, vno tempore vniuersa perdamus. Idem 1. de Inuent. Singulatim de vnoquoque genere in secundo libro dicemus. Pro eodem etiam dicimus sigillatim. Cæsar libr. 5. belli Gall. Centuriones sigillatim, Tribunósque militum appellat: quorũ egregiam fuisse virtutem testimonio Ciceronis cognouerat.

Singillatim, Idem quod singulatim, hoc est vnũquodque per se. καθ' ἕκαστον. Cicer. 4. Philipp. Ciuitas non singillatim, sed prouinciis totis datur. Lucilius, Singillatim vnusquisque nostrum mouetur. Sueton. in Augusto, Atque etiam singillatim è cetro genere hominum libentes, ac pro facultate quisque pecunias contulerunt.

Singultus, us, ui, λόγξ, Species est conuulsionis quæ fit vel nimia spiritũum suppressione, vel propter inanitionem, vel repressionem immoderatam, vel ob erosionem ab acrioribus in ventriculo humoribus, quas quum facultas expultrix per se expellere non possit, motricem in auxilium accersit: spirituúmque aut humores noxios vi quadam, & non sine sonitu expellit: atque ita cietur conuulsionis quoddam genus in ventriculo, quod singultum appellamus. Cic. pro Plancio, Non modò lachrymulam, sed multas lachrymas, & singultum cum fletu videre potuisti. ¶ Neque solius hominis est singultus, verumetiam brutorum animantium, vt equorum. Virgil. 3. Georg. imáque longo Ilia singultu tendunt. Idem 9. Aeneid. -& longis singultibus ilia pulsat. Ouid. 3. Amor. Eleg. 8. Oráque singultu conentiente sonant. Item gallinarum. Colum. libr. 8. capit. 5, Asiduus autẽ debet esse custos, & speculari parientes: quod se facere gallinæ testantur crebris singultibus interiecta voce acuta.

Singultio, hoc est singultus emitto. λύγω. Plin. lib. 23. cap. 1, Nec singultientibus, nec si cum febre dysphœa sit, &c.

Singulto, as, frequentatiuum, Quod est frequenter singultio. Virgil. 9. Aen. Tum caput ipsi aufert domino, truncúmque relinquit Sanguine singultantem. Id est cum singultu animam efflantem.

Singultim, aduerbiũ. Horat. lib. 1. Serm. saty. 6, Vt veni coram, singultim pauca locutus. Id est verbis interruptis. Budæus.

Siniſtra, æ, Manus læua, à sino, is, vt placet Festo, eo quòd aues quæ ad læuam apparent, rem instituta mox agere sinant. σπαῖα, ἀριστερά. Virgil. 10. Aeneid. -clypeum tum deinde siniſtra Exrulit ardentẽ Idem 5. Aeneid. Nunc dextra ingeminans ictus, nunc ille siniſtra. Ouid. 3. de Ponto, Dicitur infirma cornu tenuisse siniſtra. ¶ Siniſtra ponitur aliquando pro ea parte quæ siniſtram manum versus est. Cicer. de Diuin. Cur à dextra coruus, à siniſtra cornix faciat ratum. ¶ Ponitur aliquando aduerbialiter pro à parte siniſtra. Cic. 4. Acad. Et quum in vno mundo ornatus hic sit tam mirabilis, innumerabilis, suprà, infrà, dextrà, siniſtrà, antè, pòst.

Siniſter, tra, trum, Quod ad siniſtram est. λαιὸς, σπαιὸς, πρὸς ἀριστερὰ, παρὰ δύσιν μισοῦμενον. vt, Siniſtra manus, Siniſtrum cornu. Liu. 3. ab Vrbe, Nam quum æquasset aciem, duo extra ordinem millia, quæ in siniſtrũ cornu Romanorum in ipso certamine impressionem facerent, rendere. Virg. 10. Aene. -pallásque siniſtro Affixus lateri. Idem 7. Aen. -vecti gia nuda siniſtri Instituere pedis. Ouid. 9. Metam. In latus erigitur, cubitóq; innixa siniſtro. ¶ Siniſterior, & siniſterius. Varr. 2. de Re ruſt. capit 5, Siquidẽ si mas est, in dexteriorẽ partem abit: si fœmina, in siniſteriorẽ. Cicero, Cornu siniſterius, quod erat infirmius. ¶ Siniſtrũ autem, quantum ad auguria pertinet, significat prosperũ, teste Festo, propterea quòd nos agere aliquid sinat. Cic. 3. de Leg. Is aue siniſtra dictus populi magiſter est. Aliã tamen eius rei rationẽ affert Varro lib. 5. Epistolicarum quæstionũ, his verbis, A deorũ sede quum in Meridiẽ spectes, ad siniſtrã sunt partem mundi exorientes, ad dextram occidentes: quo factum arbitror, vt siniſtra meliora auspicia, quàm dextera, esse existimentur. ¶ Aliquando accipitur pro aduerso, noxio, ominoso: quòd quæ siniſtra manu fiunt, minus rectè fieri videantur. Virg. libr. 1. Georg. Arboribúsque, satísque Notus, pecorí que siniſter. Plin. Epist. 9, Nemo me apud quenquam siniſtris sermonibus carpit: neminem ipse reprehendo, nisi vnum me. Virg. 9. Ecloga, Antè siniſtra cava monuiſset ab ilice cornix. Ouid Epist. 20, Et fuit ad cœpras hora siniſtra viæ. Idem Epist. 13, Dij precor à nobis omen remouete siniſtrum.

Siniſtrè, aduerbium. Tacit. libr. 17, Cæterum vtraque cædes siniſtrè accepta. Exceptus siniſtrè, Horat. in Arte.

Siniſtrorsum, aduerbium, significans versus siniſtram partem, ἐπ' ἀριστερὰ, ἐπὶ τὰ πλάϊ. Horat. 2. Sermo. saty. 3, Ille siniſtrorsum, hic dextrorsum abit. Legitur & Siniſtrorsus: quod & Festus annotauit, citans locum Cæsaris 6. belli Gall. Hinc se flectit siniſtrorsus, diuersis à flumine regionibus.

Siniſteritas, atis, Peruersitas, improbitas. σπαιότης. Plin. Epist. 182, Pleriq; autem dum verentur ne gratiæ potentium nimium impartire videantur, siniſteritatis, atque etiam malignitatis famam consequuntur.

Siniſtimum, inquit Festus, Antiqui dixerunt pro siniſtro: vt Siniſtimum auſpicium, quum aues à siniſtra conſpiciuntur. Id autem dextero felicius habebatur. Cuius rationem hanc reddit Festus, ex sententia Varronis, quòd veteres deorum sedem ad Septentrionem esse voluerint, atque inde eos in Meridiem spectare. Quo fit vt Ortum ad dexteram, Occasum habeant ad siniſtram.

Sino, is, siui, situm, Permitto. Varro, Sine is ad pubertatis annos perueniat. Terent. And. Sine nunc meo me viuere interea modo. Ibidem, Sine ne te hoc exorem. 3. sino. Cæsar 4. belli Gall. Vinum ad se importari omnino non sinunt.

itus

Situs, & Siturus participia. Id est permiſſus, & permiſſurus. Cicer. pro Sestio, Accuſare eum moderatè, à quo ipse nefariè accuſatur, per Senatus autoritatem non est situs. Idem ad Qu. frat. libr. 2, Cato concionatus est, comitia haberi non siturum. ¶ Huius compoſitum est Desino: de quo suo loco.

SINON, onis, penult. genitiui prod. Nomen est filij Sisyphi, nepotísque Autolyci furis. Autolycus enim, teste Seruio, duos habuit liberos: Sisyphum, vnde natus est Sinõn: & Anticleã vnde Vlysses. Hinc est quod Virgil. 2. Aeneid. Sinoni astuti & fallacis proditoris tribuit personam. Hic nanque cum Græcis Troiam profectus, post diuturnum bellum ab iisdem subornatus, sua sponte se Troianis capiendum obtulit, & ad Priamum deductus, illi & omnibus ciuibus Græcos abiisse, ac equum illum ingentem in vrbem recipiendum esse fictionibus suis persuasit, sed maximo eorum detrimento. Virgil. libr. 2. Aeneid. Talibus insidiis periurique arte Sinonis Credita res, &c. Sinonis huius inuentum esse significationem specularem, autor est Plin. lib. 7. cap. 56.

SINONIA, Insula Corsicæ vltra Tiberina ostia in Antiatũ: vt tradit Plinius lib. 3. cap. 6.

SINOPE, penult. prod. σινώπη, Vrbs Ponti quæ olim frequenti gymnasio, & rubricæ genere, quam Sinopicam vocant, clarissima fuit. Sinopem (inquit Strabo libr. 12.) vrbium quæ in Ponto sunt, clarissimam Milesij condidere: quæ classe comparata, mari, quod intra Cyaneas est, imperauit. Extra verò multorum certaminum particeps fuit cum Græcis: & quum libera fuisset, tandem amissa libertate, Pharnaci obtemperauit, (fuit enim obsidione capta) posteáque succeſsoribus eius vsque ad Eupatorem, & Romanos, qui illum sustulerunt. Eupator ibi natus & educatus, eximiè illam coluit, & regni metropolim fecit. Munita est naturali prouidentia. Nam in colle peninsulæ cuiusdam sita, ex vtraque Isthmi parte portus & stationes habet, &c. Hinc Diogenes Cynicus, & Timotheus, Patrion, & Diphilus comicus orti sunt. Cicero in oratione pro Pompeio haud obscurè indicat in Sinope & Amiso Mithridatis olim domicilia fuisse, omnifariis rebus ornatisima refertisimáque.

Sinopeus, gentile, per tres syllabas. σινωπεύς. Ouid. 1. de Ponto, Non dolet patria Cynicus procul esse Sinopeus.

Sinopis, penul. prod. genit. sinopidis, σινωπίς, Rubricæ genus præstantisimum, quod circa Sinopen Ponti vrbem effodiebatur: vnde & nomen habet. Plin. lib. 35. cap. 6, Nascuntur sinopis, rubrica, parætonium, melinum, eretria, auripigmentum, cæteri finguntur. Et paulò pòst, Sinopis inuentá est primùm in Ponto: inde nomen à Sinope vrbe. Species eius sunt tres, rubens, minus rubens, & media. Hæc ille Vitruuius libro 7. eam rubricam sinopicam appellauit, Strabonẽ arbitror sequutus, qui lib. 12, μίλτον σινωπικὴν eam nominat, & in Cappadocia eam nasci asserit: idcirco autem sinopicam vocari, quòd à mercatoribus Sinopen soleret ad mercatum deferri, priusquam Ephesiorum emporium tam celebre esset.

SINVESSA, σινόεσσα, Oppidum (vt inquit Plin. libr. 3. cap. 5,) noui Latij extremum, non procul à Liri fluuio, quod quidam olim Sinopen appellatum voluerunt. In eius agro gignitur vinum copiosum, quod à laxosis collibus in quibus nascitur, Sinuessanũ petrinum vocat Horatius. De hac Liuius libr. 10, In saltu Vestino Falernum contingente agrũ, Sinope dicitur Græca vrbs fuisse, Sinuessa deinde à Romanis colonis appellata. Strabo libr. 5, Sinuessa in Setano sita est sinu, à quo nomen vendicat, Ei proximæ calidæ sunt balneæ ad ægritudines quasdam accommodatisimæ.

Sinuo, as, **Sinuoſus**, vide Sinus.

Sinus, us, prio. cor. Curuitas illa quæ est intra pectoris, brachiorúmq; complexũ. κόλπος. Terent. in Adelp. Hic non amandus? hiccine nõ gestandus in sinu? Ouid. Epist. 3, Te tenet in tepido mollis amica sinu. Seneca Troade, Blando sinu fouens nepotẽ. Fouere dextram sinu, Ouid. 1. Amor. eleg. 4. Hinc sinus vestium appellati sunt, laxitates inter plicas, intermediæ. Virg. 1. Aeneid. Nuda genu, nodóq; sinus collecta fluentes. ¶ Per translationẽ quoque sinus vocãtur littora curua, duobus quasi brachiis longius in mare procurrentibus incluſa. Græci κόλπους appellant. Hinc Plin. totã Europã, quà Mediterraneo mari alluitur, in quatuor præcipuos diuidit sinus: quorũ primus Calpæ Hiſpaniæ, & Lacinio extremo Italiæ promontorio includitur: secundus à Lacinio initium sumens, Acroceraunios montibus terminatur: tertius ab Acroceraunios ad Hellesponti angustias extenditur. quicquid reliquum est Europæ vsque ad Tanaim fluuium, quarto sinu includitur. ¶ In oculis item sinus dicuntur concauitates illæ quibus lachrymæ erumpenles, primùm excipiuntur. Sic enim interpretatur Seruius illud Virgilij 4. Aeneid. Sic effata sinum lachrymis impleuit obortis. ¶ Accipitur item sinus pro gremio, siue ea parte vestis qua verenda teguntur. Iuuenalis satyra 9, Fata regunt homines: fatum est in partibus illis, Quas sinus abscondit: nam si tibi sidera cessant, Nil faciet longi mensura insana nasi. ¶ Nonnũquam etiam pro casibus venatoriis. Martial. cognita nerui. ¶ Nonnũquam etiam pro casibus venatoriis. Martial. libr. 13, Pulcher adest onager, mitti venatio debet Dentis Erythræi, remouere sinus. ¶ Aliquando pro velo quod ventis flantibus curuatur, & sinuosum redditur. Virgil. 5. Aeneid. Colligere arma iubet, validisque incumbere remis, Obliquátque sinus in ventum, &c. Iuuenalis satyra 1, Totos pande sinus. ¶ Sinum ex toga facere, est extremas togæ oras ita contrahere, vt in medio sinus, hoc est capacitas quædam relinquatur. Liu. 1. bell. Pun. Tum Romanus sinu ex toga facto, Hic (inquit) vobis bellum asque pacem portamus: vtrum placet, sumite. ¶ E sinu alicuius esse dicimus, quod ex intima familiaritate eius esse volumus intelligi. Cic. 3. Verr. Verres simulac tetigit prouinciam, statim Messanam literas dedit: Dionem euocauit: calumniatores ex sinu suo apposuit: qui, &c. In sinu suo habere, pro eo quod est habere in potestate sua. Caius Iureconsultus, Titio centum do lego, quæ mihi pertulit, quæ ideo ei non cauì, quòd omnem fortunam & substantiam, siquam à matre susceperat, in sinu meo habui sine cautione. ¶ Sinus itẽ pro copia ponitur: quo modo accipitur à Seneca, Non recipit soridiũ virtus amatorem: soluto ad eam sinu veniendum est. id est plena liberalitate, & copia effusa, vt interpretatur Budæus. ¶ Sinus, nus, prio. prod. Genus vasis sinuosi, interprete Nonio, quemadmodum & galeola. Plautus in Curc. Hic cum vino sinus fertur. Varro de Vita populi Romani, vt idem Nonius citat, Vbi erat vinum positum in mensa, aut galeola, aut sinu. Virg. Eclog. 7, Sinum lactis, & hæc te liba Priape quotannis Expectare sat est, &c.

SINVS magnus, κόλπος μέγας, Indici Oceani sinus est, iugo seu promontorio magno, & Sæui fluminis ostiis interceptus: vt describitur à Ptolemæo Tab. Asiæ vndecima. Hiſpani, qui eam orbis partẽ lustrauerunt, vocant *Mare de Sur*: tradúntque breuiori itinere eò perueniri, si Occidentem versus nauigetur.

Sinuo, as, Curuo, in sinus flecto. κυρτόω. Virgil. libr. 2. Aene. Sinuátque immensa volumine terga. Id est in sinus flectit. Ouid. libr. 2. Metamor. -tremulæ sinuantur flumine vestes. Id est rugantur, vel in sinus colliguntur. ¶ Hinc componitur Insinuare: de quo satis multa dicta sunt suo loco.

Sinuoſus, a, um, Quod habet multos sinus. κολπώδης. vt Mare sinuosum. Vela sinuosa, quæ vento inflata in sinus turgescunt. Claud. libro 1. de Rap. Pros. -sinuosa draconum Membra tegens, volucri per auia nubila, &c. Plin. lib. 11. cap. 37, Cor prima domicilia intra se animo & sanguini præbet, sinuoso specu, & in magnis animalibus triplici, in nullo non gemino. Virg. 11. Aeneid. Saucius at serpens sinuosa volumina versat. Ouid. 5. Metam -tamen sinuosa vestæ pẽdit.

Sion, sij, σίον, Herba est in locis aquosis nascens, frutice pingui, recto, foliis latis, oluſatro similibus, sed minoribus, & odoratis. Alio nomine Lauer dicitur, & vulgò *Berula*. Plin. lib. 12. cap. 22, His adnumerãt Sion, latius apio, in aqua nascens, pinguius, nigriúsque, copioſsum semine, sapore nasturtij.

Siparium, rij, Veli genus quo vtebantur mimi, scenicíque artifices ad scenam velandam. παραπέτασμα. Cic. de Prouinciis Consul. Itaque ille alter (vt ipse est homo doctus, & à suis Græcis subtilius eruditus) quibuſcum iam in orchestra helluatur, antea pòst siparium solebat.

SIPHNOS, σίφνος, Insula est maris Aegæi, non procul à Scyro, XXVIII. M. passuum ambitu: antè Meropia & Acis appellata, vt tradit Plinius lib. 4. cap. 12, Hæc insula locupletisima erat, teste Herodoto libr. 3, vt in qua auraria & argentaria metalla essent, vnde tantum pecuniæ fiebat, vt ex decima eius parte reponeretur apud Delphos thesaurus locupletisimo cuique par. Siphnius pecuniam, quæ quotannis conficiebatur, distribuentibus. ¶ Gentile est Siphnius, σίφνιος & Stephano.

Siphones, penult. produ. σίφωνες, Canales tubi, siue fistulæ in fontibus, per quas vrgente spiritu, aqua vel alius liquor emittitur: à sono dicti, quem edit aquà per eos erumpens. Iuuenalis Saty. 6, Effigiémque deæ longis siphonibus implent. Plinius libro 2, de aqua in summa fuga erumpẽte, Quo spiritu acta, & pondere terræ expreſsa, siphonum modo emicat.

Siphunculus, li, diminutiuum est à siphone, significans exiguam fistulam ex ære, vel marmore, aliáve materia, ex qua aqua exilit è fonte. Plin. ad Apollinarem, In hoc fonte erater, circá siphunculi plures miscent iucundiſsimum murmur.

Sipo, as, are, Antiquis in vsu erat pro spargere. σκεδάζειν, πάσσειν. A quo manserunt compoſita Diſsipo, insipo, & obsipo: quorum significationem explicuimus suis locis.

SIPONTVM, ti, siue **SIPVS**, untis, σίπους, Vrbs Apuliæ iuxta Garganum montem à Diomede ædificata, quæ primùm ob multitudinem sepiarum, quæ ibi capiuntur, Sepius, Sepiuntis fuit appellata, teste Strabone lib. 6. Lucan. lib. 4, -& subdita Sipus Montibus. Hinc Sipontinus à Siponto, vt Sepiuntius, à Sepiunte. σιπούσιος.

SIPYLVS, pen. corr. σίπυλος Stephano, Vrbs est Phrygiæ, quæ regnante Tantalo terræmotu concidit. Vide Strabonem libr. 1. & 12. Ouid. 6. Metam. Tum quum Mæoniam virgo, Sipylúmque colebat.

Siquando, aduerbium temporis. Id est si aliquando, vel si aliquo tempore: primam productam, & acutam habet. ποτέ. Cic. de Amic. Non erunt ergo homines diuitiis affluentes audiendi, siquando de amicitia, quam nec vsu, nec ratione habent cognitam, diſputabunt.

Siquidem, ante penultima acuta, componitur ex si, & quidẽ: quãuis Si, per se producatur, ibi q; correpta sit, nec significationẽ partium habeat ex quibus cõponitur. Significat enim nam, seu quoniã. ἐπεί. Cicc. Dolab. Gratulor Baiis nostris, siquidem, vt scribis, salubres repentè factæ sunt. ¶ Ponitur & pro Si certè, dubitatiua cõiunctione, Asinius Ciceroni, Nam & robur, & soboles militũ interiit, siquidẽ quæ nuntiantur vera sunt. Colu. in Præfat. lib. 1, Accedit huc, quòd ille quem nos perfectum esse volumus agricolã, si quidem artis consummatæ non sit, nec in vniuersa rerum natura sagacitatem Democriti, vel Pythagoræ non fuit consecutus: multũ tamen profecerit, si vsu Tremellios, Saserníq;, & Stolones nostros æquauerit. Terent. Eun. Biduum saltem vt concedas solum. PH. Si quidem biduum: & nõ fiant isti viginti dies. Verum in hac significatione duæ diuisæ dictiones esse videntur: vnde Si, producendum est, quum in compoſita dictione corripiatur. Profertur tamẽ testimonium ex Ouidio, in quo Si, corripi volunt, etiam extra compoſitionem. id autem est huiusmodi, Quæ mihi ventura est, siquidem est ventura senectus, Quum desit numeris ipsa inuenta suis? Sic enim legit Laurentius Valla: quum tamen emendatiores codices genuinã lectionem hanc esse ostendant, Siqua est ventura senectus.

Siquis, siqua, siquod, vel siquid, compoſitum à quis: idem significans quod si aliquis. εἴτις. Plin. Epiſto. 6. libr. 3, Nec vitia, siqua sunt, celant. Siquis alius, εἴτις ἄλλος. clausula est in primis elegans, qua vtimur

Universidad de Deusto
Biblioteca

quum significare volumus quempiam in re aliqua vehementer excellere: vt, Varro totius antiquitatis, siquis alius, peritissimus. id est Aut Varro peritissimus est antiquitatis, aut nemo. Sueton. in Claudio, Siquem alium & se liberum esse.

SIRACI, corum, Populi sunt Scythici, Caucasi radicibus ad Septentrionem proximi: quorum meminit Strabo lib. 11.

SIRBON, onis, siue Sirbonis, idis, σίρβων καὶ σιρβωνὶς Stephano, Palæstinæ lacus, non procul à Casio monte, olim C L.M. pass. circuitu, Plinij vetò ætate in exiguæ paludis angustiam contractus. Herodotus Serbonitidem vocat. Vide Plinium lib. 5. cap. 13, & Strabonem lib. 16.

Siremps, Vox antiqua, & prorsus obsoleta qua tamen Catonem vsum tradit Festus, pro eo quod omninò modo rei alicuius similitudinem refert: quasi similis re ipsa.

SIREN, sirenis, pen. gen. prod. σειρὼ. Monstri marini genus, Poëtarum fabulis celebratũ, superiori sua parte virginis formã referens, inferiore in pisces caudã desinens. Has poëtæ tres fuisse fabulantur Acheloi fluminis & Calliopes Nymphæ filias, quarũ nomina fuerunt, Parthenope, Ligia, & Leucosia. Hæ quum littus Siculũ incolerent, nautas prætereuntes, suauitate cantus in naufragium pelliciebant. Vlysses autem quum illæ sibi iter esset, sociorũ aures cera obturauit, ne insidiosos Sirenum cantus possent exaudire: seipsum verò malo nauis iussit alligari: atq; ita periculũ tutus euasit. Sirenes itaq; quum se contẽni viderẽt, impatientia doloris se præcipitauerũt in mare. Ouid. libr. 5. Meta. tradit has fuisse comites Proserpinæ, eámque raptam diu quæsisse: quam quum non inuenissent, in marina monstra esse conuersas sursum versum virginea forma, postrema corporis parte pisces: voce, cithara & tibiis tam blandè canẽtes, vt cantus dulcedines, nautas sopirent, sopitos demergerent, demersos etiam deuorarent. Seruius in illud Virgilij, 5. Aen. Iámq; adeò scopulos Sirenum aduecta subibat Difficiles quondam, multorúmq; ossibus albos. sic ait, Sirenes secundũ fabulã partim virgines fuerunt, partim volucres, Acheloi fluminis & Calliopes Musæ filiæ. Harũ vna, voce: altera tibiis, alia lyra canebat: & primò iuxta Pelorum, pòst in Capreis insulis habitauerunt, vbi nautas illectos suo cantu in naufragia deducebant. Secundũ veritatem meretrices fuerũt, quæ quoniam transeuntes perducebant ad egestatem, fictæ sunt inferre eis naufragia. Has Vlysses contemnendo deduxit ad mortẽ. Ouid. Monstra maris Sirenes erant, quæ voce canora Quaslibet admissas detinuere rates. Hæc Seruius. Dictæ autẽ sunt Sirenes, non ἀπὸ τοῦ σύρειν, hoc est à trahendo (vt quidã voluerũt) quum Græci ει diphthongo scribant, sed ἀπὸ τοῦ σαίνειν, quod inter cætera significat decipere. Aut ἀπὸ τῆς σειρᾶς, quod catenam, vel vinculum significat: propterea quòd aduenas incautos amore sui, veluti vinculo quodam iniecto, retinebant. Fuerunt qui & aues quasdam in India esse tradiderunt, sirenas appellatas, cantu homines mulcentes, vt deinde somno grauatos lacerent. Vide Plinium lib. 10. cap. 49. ¶ Sunt & sirenes in fucorum genere, quas in apibus nymphas appellamus: hoc est fuci imperfecti quũ iam formam capere incipiunt. Plin. libr. 11. cap. 16, de Apibus loquens, Cætera turba quum formam capere cœpit, nymphæ vocantur: vt fuci sirenes, atque cephenes. Siquis alterutris capita demat, priusquã pennas habeant, pro gratissimo sunt pabulo matribus.

SIRENVSSAE, σειρηνοῦσσαι, Insulæ tres sunt Lucaniæ adiacentes, ex aduerso eius promontorij, à quo sinus Pæstanus initium sumit.

SIRES, σίρις, Thraciæ populi, supra Byzantios. Autor Stephanus.

Sirialis, fœmin. gen. σιριάκιος, Inflammatio est partium earum quæ circa cerebrum, aut eius membranas sunt, ἀπὸ τῆς σειρᾶς, quod est capitis inflammatione laborare. Plin. lib. 30. capit. 10, Ossibus in canino fimo inuentis, adustio infantium quæ vocatur siriasis, adalligatis emendatur. Idem lib. 22. cap. 21, Folia infantium vstulationibus, quod siriasim vocant, illita medentur.

SIRIS, σίρις, Fluuius Græciæ Magnæ, cum oppido eiusdem nominis inter hunc fluuium & Acirin sito, è quo deducti à Tarẽtinis coloni Heracleam tenuerunt. Vide Strabonem lib. 6, & Plin. lib. 3. capit. 11. ¶ Siris quoque ab Aethiopibus appellatur Nilus, donec infra Meroen alueos suos omnes in vnum collegerit. Plin. lib. 5. cap. 9, Insulas ita innumeras spargit Nilus, quasdámque tam vastæ magnitudinis, quanquam rapida celeritate, vt tamẽ dierum quinque cursu non breuiore transuolet. Circa clarissimam earum Meroen, Astabores læuo alueo dictus, hoc est ramus aquæ veniẽtis è tenebris: dextero verò Astusapes, quod latentis significationem adiicit. Nec antè Nilus quàm se aquis concordibus rursus iunxit. Sic quoque etiamnum Siris, vt antè, nominatus, per aliquot millia. Rufus ex Dionysio, Hic quà seretis incidit flexibus agros, Aethiopum lingua Siris ruit: vtque Syenem Cærulus accedens ditiloca flumine inundat, Nomine se claro Nilum trahit. ¶ Dictus autem putatur Siris à Sirio, fidere æstiuo, quoniam sub ortum Caniculæ, & introitum Solis in Leonem, quotannis augeatur. Vide Eustathium in Dionysium & Hermolaum in Plinium.

SIRIVS, σείριος, Stella est in ore Canis, quæ à Latinis Canicula dicitur. Higinus tamen in tractatu de Signis cælestibus, Sirium diuersum facit à Canicula, neq; in ore Canis, sed in capite eius collocat. Hæc in cæli centro cum Sole coniuncta, æstũ eius duplicat, mortaliúmq; corpora nimio colore languida reddit. Dictus Sirius, vt quidã volũt, ἀπὸ τῆς σειρᾶς, hoc est à siccãdo, propterea quòd & fluuios, & fontes nimio calore exiccet: vt alij, ἀπὸ τῆς σειρᾶς, hoc est ab euacuando, quòd corpora nostra sudoribus euacuet. Lucan. libr. 10, –rapidus qua Sirius ignes Exerit. Stat. lib. 1. Sylu. Nec calido latrauit Sirius astro. Seruius enarrãs illud Virg. 10. Aen. Non secus ac liquida siquãdo nocte cometæ Sãguinei lugubre rubẽt, aut Sirius ardor: sic inquit, Sirius stella est in ore Canis: quæ quantũ in ipsa est, pestifera est: sed pro qualitate adiacentium aut vincitur, aut maioribus vtitur viribus. Hinc est quòd quũ tẽpore certo oriatur, nõ semper est noxia, Ad hanc stellã Sol mense Iulio veniens duplicatur æstus, & prę nimio calore lãguent mortalia corpora. Quin & solẽ ipsum quidã Sirium, & astra omnia Siria appellarunt, vt annotauit Suidas: cuius verba sunt hæc, Σείριον τὸν κύνα, ὅτινα ἡ τῆς ἡλίου, ἤτοι ὁ πάντα τὰ ἄστρα σείριαν λέγει. Hoc est Sirium Canem, quidam Solem: Ibycus autẽ omnia astra, Siria appellat. ¶ Est itẽ Sirius, eodem Suida teste, amiculi genus prætenue, & leuiter contextum.

SIRITAE, penul. prod. σιρῖται, Magnæ Græciæ populi, Siridis vrbis incolæ, ne ipsis quidem Sybaritis luxu cedentes. Vide Cælium Rhod. lib. 7. cap. 10.

SIRITES, σιρίτης, Nomadis cuiusdam nomẽ fuit in Libya, primus auleticæ inuentor, qui & Matroa, hoc est Magnæ matris sacra primus tibia fertur cecinisse. Vide Cælium lib. 9. cap. 7.

SIRMION, σίρμιον, Vrbs est Pannoniæ inferioris, longiusculè à Danubio flumine dissita. Autor Ptolemæus lib. 2. cap. 16.

SIRNIDES, σιρνίδες, Insulæ aliquot ante Sammonium Cretæ promontorium iacentes. Autor Plinius lib. 4. cap. 12.

SIRRHA, rhæ, σίρρα, Thraciæ oppidum est, apud Theopompum referente Stephano: à quo gentile Sirrhæus.

Sirrhus, σίρρος Suidæ, Cuniculus siue fossa subterranea, in qua frumentum quamdiutissimè incorruptum asseruatur. Vide infrà in dictione SIRVS.

Situs, σίρος, siue Sirrhus, duplicato, r, σίρρος Suidæ, Spelunca subterranea, condendo seruandóque frumento accommodata. Varro libr. 1. de Re rust. capit. 57, Item huius generis granaria alia quidam habent sub terra, vti speluncas, quas vocant siros: vt in Cappadocia, ac Thracia: alij, vt in Hispania Citeriore, puteos, vt in agro Carthaginiẽsi & Oscensi. Horum solum paleis substernunt, & curant ne humor aut aër tangere possit, nisi quum promitur ad vsum.

Sis, pro si vis dixere veteres. Ad verba enim imperatiua, quia videbantur contumeliosa, addebant sis, pro sis: vt Fac sis, Vide sis. Plaut. in Amph. Modò sis veni huc, inuenies infortunium. Cicero pro Sext. Roscio, Age nunc, refer animum sis ad veritatem.

Sisamus, (quod hîc pro Paphlagoniæ vrbe corruptè legebatur) vide SESAMVM.

SISAPO, onis, σισαπὼν, Oppidum Hispaniæ Bæticæ, miniariis metallis in primis celebre, teste Plinio lib. 3. cap. 1. Ab hoc vicina regio Sisaponensis dicitur. Plin. lib. 13. cap. 7, Celeberrimum ex Sisaponensi regione Bæticæ minium.

Sisaron, σίσαρον, Herba est pastinacæ non dissimilis, quæ Latinè siserapellatur. Vide paulò pòst in dictione SISER.

SISCIA, σισκία, Pannoniæ superioris vrbs, Romanorum colonia: de qua Ptolemæus lib. 2. cap. 15. & Plin. lib. 3. cap. 25.

Siser, eris, σίσαρον Dioscoridi, Herba est pastinacæ non dissimilis, quæ hodie vulgò *Seruilla* siue *Cheruilla* appellatur. Eius duo sunt genera, satiuũ & erraticũ. Satiuũ, caulẽ habet angulosum, folia oblonga, & in extremitatibus incisa, semen latum, & foliaceum, radices candidas, iucundi gustus, esúque gratissimas. Satiui rursus duo sunt genera, floris colore distincta. Nam quod ex iis maius est, flores habet luteos, minus candidos. Erraticum verò caule est bicubitali, foliis biximellæ, sed maioribus, flore luteo, & vmbella anethi, semine lato & rotundo, vt Saxifragiũ. Tiburium radice tenui & longa. Plin. lib. 19. cap. 5, Inter medica dicendum fuit quòd ipsum Tiberius princeps nobilitauit: flagitãs omnibus annis à Germania. Gelduba appellatur castellum Rheno impositum, vbi generositas præcipua. Inest longitudine neruus, qui in decoctis extrahitur, amaritudinis tamẽ magna parte relicta, quæ mulso in cibis temperata, etiam in gratiam vertitur.

SISIGAMBIS, Vxor fuit Darij, quæ, nũlli suæ ætatis fœminæ pulchritudine cessit. Quam tamẽ victo Dario Alexander non solùm non violauit, sed & summã adhibuit curam, nequis captiuo corpori illuderet.

Sison, σίσων, Semen est exiguum, in Syria nascens apio simile, nigrum, feruens, & oblongum. Vide Dioscoridem lib. 3.

Sisto, is, sĭsti, sine supino, Stare facio, coërceo, reprimo, seu retineo. ἱστημι, παρίστημι, vt, Siste gradum, Siste lachrymas. Plinius, Sanguinis profluuium sistit herbæ pæoniæ semen rubrum. Alium sistere, id est reprimere. Plin. libr. 20. cap. 6, Capita bis aqua mutata cocta, aluum sistunt, &c. Fugam sistere. Liu. 10. belli Pun. Ibi Syphax dum obequitat hostium turmis, si pudore, si periculo suo fugam sistere posset, equo, &c. Profluuium genitale vel sanguineum sistere. Plinius libr. 7. cap. 4, Mulier post quinquagesimum annum non gignit, maiórque pars profluuium sistit. ¶ Quãdoque significat præsentare, & quasi præsentiam corporis exhibere. ἱστάναι, παρίστάναι. Cicc. ad Atticum, Des operam id quod mihi affirmasti, vt te ante Calendas Ianuarias vbicunque eris mus, sistas. Idem, Vas factus est alter eius sistendi, vt si ille non reuertisset, moriendam esset ipsi. ¶ Sistere etiam pro consistere & stare. ἱστάναι. Cicc. 5. Verr. Qui Rempublicã sistere negat posse, ni ad Equestrem ordinem iudicia referantur. ¶ Quandoque est confirmare, corroborare, & quasi nutantem fulcire. ἐπερείδειν, ἐρείδειν. Virg. 6. Aen. Hic rem Roma magno turbante tumultu Sistet eques. ¶ Huius verbi præteritũ est Stiti, non vt quidã existimarunt, steti: supinũ autem nullum habet. Nam statum, à sto, non à sisto deducitur. Vnde & Stator Iupiter à stando, non à sistendo, cognominatus est. Prisciauus præteritum huius verbi statui esse existimauit: quod certè à verbo statuo esse cõstat, quemadmodũ & supinũ statutũ. Stiti autem verũ verbi huius præteritũ esse, in Noctibus suis Atticis docet Gellius: cuius hæc sunt verba, In libro vetere M. Catonis qui inscribitur Cõtra Tyberiũ exulem, scriptum siquidẽ sic erat, Quid si vadimonium capite obuoluto stitisses? Rectè ille stitisses scripsit, sed falsi, & audaces emendatores exemplaris per libros stetisses fecerunt, tanquam stitisses vanum & nihili verbum esset. Quin potius ipsi nequam & nihili sunt qui ignorãt stitisses dictũ à Catone, quoniam sisteretur vadimoniũ, non staretur. Quibus ex Gellij verbis quum satis constet, stiti à sisto præteritum esse, nõ steti, illud quoq; obscurum esse non potest, supinum statum esse, non statum. Stator isque appellationem non à sistendo, sed à stando esse deductã. Verùm quoniam hoc ad præsens negotium non multum pertinet, omnem hanc disputationem suum in locum reseruabimus, quo ex professo de vocis eius significatione summus acturi. ¶ Verbi huius composita sunt, absisto, assisto, consisto, circunsisto, desisto, exsisto, insisto, obsisto, persisto, & resisto: quorum significata vide suis locis.

Stator, oris, verbale, Apparitor, viator, qui magistratui præsto est, vt illius iussu, quemlibet accersat, & corã illo sistat: à iugi astidi munere dictus. ὑπηρέτης. Cicer. lib. 2. Epist. Vt ad te statores meos, & lictores cum literis mitterem. Idem libr. 9. Præsto mihi fuit stator eius cum literis, quibus ne venirem denuntiabat. ¶ Stator item Iouis cognomen fuit apud Romanos, Græci στάσιον vertunt, nonnunquam etiam ἀνίσταμενον: inde dictum quòd Romanos à Sabinis in fugam versos stare fecerit: quæ de re sic scribit Liuius, lib. 1. ab Vrbe, Vt Hostius cecidit, confestim Romana inclinatur acies, fusáq; est ad veterem portam Palatij. Romulus & ipse turba fugientium actus, arma ad cælum tollens, Iupiter tuis (inquit) auibus iussus hic in Palatio prima vrbi fundamenta iecit: arcẽ iam scelere emptã Sabini habent: inde hucarmati superata valle media tẽdunt. At tu pater deũm, hominúmq; hinc saltem arce hostes, deme terrorem Romanis, fugámq; fœdam siste: hic ego tibi templum Statori Ioui, quod monumẽtum sit posteris tua præsenti ope seruatam vrbem esse, voueo. Hæc precatus, veluti si sensisset auditas preces. Hinc, inquit, Romani Iupiter optimus maximus resistere, atque iterare pugnam iubet Hæc ille. Cicero antequam iret in exilium, Iupiter Stator, quem verè huius vrbis statorem maiores nostri nominauere: cuius templum à Romulo victis Sabinis in Palatij radice cum victoria est collocatum.

Sistrum, sistri, σεῖστρον, Crepitaculum æneum, quo Aegyptij sacerdotes in Isidis sacris vti solent: ita dictum ἀπὸ τοῦ σείειν, hoc est à quatiendo, propterea quòd concussum, sonorúmque ederet tinnitum. Ouid. 2. Amor. Per tua sistra precor, per Anubidis ora verendi Apuleius, Aereis, & argenteis, & aureis sistris argutum tinnitum constrepentes. Martial. libr. 14, Si quis plorator collo tibi vernula pendet, Hæc quatiet tenera garrula sistra manu. Hòc instrumentum apud Aegyptios vicem tubæ exhibebat. Vig. 8. Aene. –patrio vocat agmina sistro. Ouid. 3. Amorum, eleg. 8, Quid nos sacra iuuant? quid nunc Aegyptia prosunt Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?

Sistratus, ta, tum, Id est sistrum tenens: quod est proprium epitheton sacerdotum Isidis. Martialis lib. 12, Linigeri fugiunt calui, sistratáq; turba.

Sisymbrium, σισύμβριον, Herbæ genus est, teste Dioscoride, quod alio nomine serpyllum syluestre vocatur. Nascitur in solo inculto, menthæ hortensi simile, odoratius tamen, & latiore folio. Officinæ *balsamitam* vocant. Solet autem hæc herba vnà cum myrto coronis adhiberi. Ouid. 4. Fastorum, Cúmque sua dominæ data grata sisymbria myrto. ¶ Est præterea aliud Sisymbrij genus, locis riguis gaudens, quod alij *Cardaminam*, alij sion, vulgus autem *Nasturtium aquaticum* vocat. Vtriusque meminit Dioscorides lib. 1. cap. 120.

SISYPHVS, pen. corr. σίσυφος, Aeoli filius fuit, mortalium omnium suæ ætatis astutissimus, qui quum Atticam latrociniis infestaret, à Theseo occisus est. Hinc Poetæ fabulantur eo supplicij genere apud inferos plectí. vt saxum ingens in montis cuiusdam verticem cogatur prouoluere: quod quũ ad summũ penè extulerit, repentè deorsum relabitur. Ouid. lib. 3. Meta. Aut petis, aut vrges rediturum Sisyphe saxum. Huc etiam respexit Virgil. libr. 6. Aeneid. Saxum ingens voluunt alij, radiísque rotarum Districti pendent. ¶ Fuit & alius Sisyphus corinthiorum rex, cui Merope Atlantis filia nupsit. Ouid. 4. Fast. Septima mortali Merope tibi Sisyphe nupsit.

Sisyphius, adiect. Ouid. 13. Meta. –quid sanguine erctus, Sisyphio, furtísq; & fraude simillimus illi Inseris Aeacidis alienæ nomina gentis?

Sisyrinchion, σισυρίγχιον, Bulbi genus, cuius imæ radices hyeme crescunt, verno autem tempore, quum apparuerit viola, minuuntur ac contrahuntur, bulbo interim pinguescente. Autor Plin. libr. 19. cap. 7.

Sitanion, nij, σιτάνιον, Frumenti genus, quod quoniam tertio à satu mẽse metitur, à Græcis τρίμηνον, à Latinis etiam trimestre dicitur, toti Alpino tractui, atque adeo frigidioribus omnibus regionibus notissimũ, certissimúmq; agricolis famis leuamen, quoties aut niues altiores, aut aquæ affluentiores maturam sationem prohibuerunt. Hinc Sitanius panis loquens. Sitanius, hoc est trimestris incussa in facie, aut desquamata cum melle aptissimè curat.

Sitarchia, σιτωρχία, Annonæ, vel commeatus perfectura: Sitarchus annonæ, vel commeatus præfectus. A Græco σῖτος, siue σῖτος, quorum annonæ, vel commeatus præfectus. A Græco σῖτος, siue σῖτος, quorum illud cibum, hoc frumentum significat: & ἀρχὴ, quod magistratum denotat, siue præfecturam.

Sitella, vide SITVLA.

SITHONIAE, σιθονία, Pars Thraciæ est, teste Stephano. Plin. quoq; libr. 4. cap. 11, Sithonios collocat in ea parte Thraciæ quæ ab Hæmo monte auersa, vergit in Pontum Euxinum. Herodotus verò libr. 7, Sithoniam auersa, vergit in Pontum Euxinum. Herodotus verò libr. 7, Sithoniam regionem in ora maritima Macedoniæ collocat ad sinum Thermæum: eiúsque vrbes facit Toronam, Sermylam, Mecybernam, & Olynthum. Poetæ autem Sithoniam pro ipsa Thracia ferè accipiunt: vnde Sithonias niues frequenter legimus pro altissimis Thraciæ niuibus. Virgil. 10. Eclog. Sithoniásque niues hyemis subeamus aquosæ.

SITIA, σιτία, Hispaniæ Bæticæ oppidum, in conuentu Tarraconensi: cuius meminit Plin. lib. 3. cap. 1.

Sitticines, pen. corr. Dicti sunt, teste Gellio, qui apud sitos canere soliti essent, hoc est vita functos, & sepulchro ad tempus conditos. Plura de hoc Gellius lib. 20. cap. 2, ex sententia Attei Capitonis.

Sitis, huius sitis, fœm. gen. Est appetitus bibendi. δίψος. Cicer. 1. de Finib. Quum cibo, & potione fames, sitisq; depulsa esset. Idem 2. de Fini. Istne quæso, inquam, sitienti in bibendo voluptas? Quis istud, inquit, posset negare? Eademne, inquam, quæ restincta sitis? Imo alio genere: nam restincta sitis stabilitatem voluptatis habet, inquit: illa autem voluptas ipsius restinctionis in motu est. Virg. 5. Eclog. Tale tuum carmen nobis diuine poeta, Quale sopor fessis in gramine, quale per æstũ Dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo. Luci. lib. 4. Sic igitur tibi anhela sitis de corpore nostro Abluitur, sic expletur ieiuna cupido. Ouid. 7. Metam. Nec sitis est extincta prius, quam vita, bibendo. ¶ Per translationem etiam sitis, dicitur nimia rei alicuius auiditas. Cic. in Parad. Neq; enim vnquam expletur, nec satiatus cupiditatis sitis. Horat. 1. Epist. 18, Quem tenet argenti sitis importuna, famésque.

Sitio, is, re, Appeto bibere, siti laboro. διψάω. Cic. in Piso. Ipse cum pauci ad portam sitiens perueni. Transfertur etiam ad plantas, quæ tunc sitire dicuntur, quum æquo sicciores sunt, humorémque desiderant. Cic. in Orat. Translatione fortasse crebrior, qua frequentissimè sermo omnis vtitur non modò vrbanorum, sed etiam rusticorum: siquidem est eorũ, gemmare vites, sitire agros, lætas esse segetes, luxuriosa frumẽta. Virg. 4. Georg. Quum situunt herbæ, & pecori iam gratior vmbra est. ¶ Aliquando etiam Sitire accipitur pro vehementer cupere, sicut sitis pro vehementi rei alicuius auiditate. Iustinus, Satiare sanguine, quem semper sitisti. Cic. ad Qu. frat. lib. 3. Nec sitio honores, nec desidero gloriã. Idem 5. Phil. Etenim aderat L. Frater gladiator Asiaticus, qui mirnillo Trallibus depugnaret, qui sanguinem nostrũ sitiebat. ¶ Pafsiuo sitior, ὑσῦς est Ouidius lib. 1. Fast. Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.

Sitiens, tis, participium, Seu nomen ex participio: vt, Sitiens hortus. Ouid. 1. de Ponto, Eleg. 9, Nec dubitem longis purgare ligonibus aruã, Et dare, iam sitiens quas bibat hortus, aquas. Virg. 4. Georg. Iam rapidus torrens sitientes Sirius Indos Ardebat cælo, & medium Sol igneus orbem Hauserat. &c. Idem 1. Eclog. At nos hinc alij sitientes ibimus Afros.

Sitienter, aduerbium, Ardenter. Cic. 4. Tusc. Nec sitienter quid appetens.

Siticulosus, a, um, Modò id significat quod sitim affert, augetve. δίψιος. Plinius libro 23. cap. 6, Melimela, & reliqua dulcia stomachum & ventrem soluunt. siticulosa, æstuosa, sed neruos non lædunt. ¶ Modo idẽ quod siccus, aridus, & vehementer sitiens. ἀνυδρος. Loca siticulosa. Columel la libro 23. cap. 6, Sed si aspera, & siticulosa loca arboribus obserenda sint, neque populus, neque vlmus tam idõneæ sunt, quàm orni. Horatius 3. Epod. Nec tantus vnquam fyderum sedit vapor Siticulosæ Apuliæ.

Sitibundus, Vehementer sitiens: & per translationem idem quod siccus & humoris omnis expers. ἀνυδρος.

Sitocomia, σιτοκομία, Dignitas eorum qui frumentum & annonam curabant. Qui verò magistratu hoc fungebantur. σιτοκόμοι dicebantur: quasi ἔφοροι λίμνης, quasi præfecti seu curatores annonæ. Arcad. I. Municipum. de Muneribus & honoribus Personale munus est, cura emendi frumenti & olei. nam harum specierum curatores, quos σιτοκόμους Græci vocant, creari mos is est.

SITTACENAE, σιττακηνὴ, Regio Asiæ, Medit ad Meridiẽ proxima, alio nomine Arbelitis dicta. Sittacene autem appellata à Sittace vrbe, regionis totius capite. Vide Plin. libr. cap. 26. & 27.

Situla, æ, Vas est ad hauriendã aquam accommodum: à sitiendo dictum, quòd aquam sitiat. λάβαξ, λουτήρ. ¶ Nonnunquam etiam vrna è qua sortes ducuntur. Plaut. Cas. Et situlam huc tecum afferto cum aqua, & sortes. Plaut. in Casin. Sortiar illa in situla.

Sitella, læ, diminutiuum est à Situla. λουτρίδιον. quemadmodum Matella à matula. Accipitur frequẽter pro sistula, siue vrna è qua sortes duci cõsueuerunt. Liu. 5. bel. Pun. Tribuni populum summouerunt: sitellæque allata est vt sortirentur, vbi Latini suffragium ferrent. Plaut. Cas. Conticiam sortes in sitellam, & sortiar tibi & Chalino.

Situs, a, um, Idẽ quod positus. κείμενος. Plaut. in Milite, –scio crucem Furam mihi sepulchrũ: ibi enim mei maiores sunt siti. Liu. 10. bel. Pun. Ea situm ab alto claudit, in quo sita est Carthago. Terent. in Adelph. In te spes omnis Hegio nobis sita est. Cicc. 1. de Finib. Est autẽ situm in nobis, vt aduersa quasi perpetua obliuione obruamus, & secunda iucundè ac suauiter meminerimus. ¶ Accipitur aliquando situs, pro conditu. Tacit. lib. 3, Vrbémq; Philippopolim à Macedone, Philippo sitam. ¶ Situs præterea dicitur defunctus, qui ad tempus in aliquo loco conditus est, donec aliò transferatur, vel iustum et fiat sepulchrum.

Situs, tus, Lanugo ex humore creata, præsertim in locis Sole carentibus, αὐχμὸς, ἰμπλοκή. Valla libr. 6, Situs, sordes, & illuuies illa, qualis nascitur inter opaca domus quæ diu non repurgatur. Virg. 6. Aene. Sed me iussa deũm, quæ nunc has ire per vmbras. Per loca senta situ cogunt, noctémque profundam, Imperiis egere suis. Solet autẽ in locis situlentis odor quidam teter & fœdus olfactantium nares offendere, qui & ipse situs dicitur. Plin. lib. 21, Pessimum esse crocum quod situm redolet. ¶ Accipitur & situs pro quallore quoddam corporis, quum scilicet cultu omni neglecto, corpus horriditatem quandam, & ingratum contrahit odorem, quem etiam pædorem dicimus, cuiusmodi libr. 6, describit Lucretius, Fœda situ macies, &c. ¶ Quinetiam vitibus ipsis Columella lib. 5, situm assignat. Iam verò (inquit) museus qui more compedis crura vitium, & vineta comprimit, siquæ & veterno macerat, ferro distringendus, & eradendus est. ¶ Accipitur aliquando situs pro torpore & inertia ex diutino otio. Virg. 7. Aenei. Sed te victa situ, verique effœta senectus, O mater, curis nequicquam exercet. Quem locum explicans Donatus, Situs, inquit, est corruptio ex humore & diuturnitate cõtracta, quæ deteriores fiunt species, vno in loco prolixo tempore cõstitutæ. Vnde Senectus victa situ, quasi otio, & nihil agendo corrupta. Huic non dissimile est illud apud Virgilium, 1. Georg. Et segnem patiere situ durescere campum. id est quiete & intermissione arandi. ¶ Situs præterea dicitur qualitas, & positio loci. τοποθεσία. Cæsar 5. bel. Gall. Sub castris eius

vagabatur, aliàs vt situm castrorum cognosceret, aliàs collocandi, aut terrendi causa.

Sitie, coniunctio, quum ex si & ve composita sit, duorum generum vim simul obtinere videtur. καὶ. Itaque quum orationem inchoat, minimè mirum est si præter morem aliorum coniunctionum tres minimùm sensus postulat, quum & si continuativa suam apodosin, & ve, alteram disiunctiuam exigat: vt Siue me amas, siue odisti, non magni æstimo. Aliquando quatuor. Ouid. in Epist. Penelopes. Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore victum, Antilochus nostri causa timoris erat: Siue Menœtiaden falsis decidisse sub armis, Ebebam successu posse carere dolos. ¶ Aliquando simpliciter pro vel, ponitur. Cic. ad Q. Fratrem, Quapropter hoc te primùm rogo, ne contrahas, aut demittas animum, neve te obruri tanquam fluctu, ita magnitudine negotij sinas: contrà qui tergas, & resistas, siue etiam vltrò occurras negotiis.

S ante M

Smaragdites, σμαραγδίτης, Gemma viridis coloris, quam alio nomine carchedoniam vocant, quòd circa Carchedonem, hoc est iuxta Carthaginem legebatur. Vide Plinium lib. 37. cap. 5.

Smaragdus, σμάραγδος, Gemma viridis & transiucida, tertiam in ordine gemmarum nobilitatem obtinés. Plin. libr. 37. cap. 5. Tertia autoritas smaragdi perhibetur pluribus de causis. Nullius coloris aspectus iucundior est. Nam herbas quoque virétes & frondes auidè spectamus. smaragdos verò tanto libentius, quoniam nihil omninò viridius comparatum illis viret. Præterea soli gemmarum contuitu oculos implent, nec satiant, Martial. lib. 5. Sardoniychas, smaragdos, adamantas, iaspidas vno Portat in articulo. Ouid. 2. Amor. eleg. 6. Tu poteras virides pennis hebetare smaragdos. ¶ Est autem smaragdus ferè generis masculini, vt sæpius apud Plinium lib. vlt. cap. 5, Apud Suidam tamen inuenitur articulo fœminino iunctum.

Smaris, idis, σμαρίς, Piscis exigui genus, mari peculiare, quod Theodorus ex Aristotele cerrum vertit. Plin. lib. 32. cap. 2. Mulieribus lactis copiam facit glaucisca è iure sumptus, & smarides cum prisana sumptæ, vel cum fœniculo decoctæ.

Smegma, smegmatis, σμῆγμα, Sapo, aliúd vre quid, abstergendi habens facultatem. ἀπὸ τοῦ σμήχειν, quod est abstergere, siue purgare. Plin. lib. 22. cap. 25, Si vero cælesti aqua decoquantur, succus ille smegma fit, quo solent fouere e gangrenas.

Smegmaticus, adiectiuum, σμηγματικὸς, σμηγματικὸς, Idé quod abstersiuus. Plin. libr. 32. cap. 7. Sudorem cit, aluum soluit in vino & aqua. acopicis & smegmaticis vtilis, hoc est medicamentis quæ laísitudinem tollunt, & & deterforiis.

Smectichus, σμηκτικὸς. Quod habet vim abstergendi: vnde smectica vis dicitur, quæ & smegmatica, id est abstersiua. Plin. li. 30. cap. 4, Omnium autem cochlearum cinis spissat, calfacit smectica vi.

SMERDIS, Cambysæ Persarum regis frater, quem quum Cambyses per somnium vidisset regio throno insidentem, metuens ne regnum occuparet, occidi iussit. ¶ Fuit & alter Smerdis, Magus, qui post Cambysæ mortem, fratrem se illius esse asimulauit, eóque astu in regni successio nem irrepsit, regnauítque aliquot menses, donec fraude per Phædimam Otanis filiam detecta cõspiratione septem optimatium est interfectus. Vide Herodotum lib. 2.

SMILAX, σμίλαξ, Puellæ nomen, quæ amore Croci pueri capta extabuit, mutatáque est in fruticem sui nominis, quæ similis est hederæ: siue in flores, vt ait Ouidius lib. 4. Metam. Et Crocon in paruos versùm cũ Smilace flores.

Smilax, similacis, pen. genitiui corr. σμίλαξ, Arbor est abieremi magnitudine & foliis referens, in Italia & Narbonensi Gallia, Hispaniæ contermina, abundans: quam Latini, Dioscoride teste, taxum appellant. Baccas habet letales, in Hispania præcipué. Ligno quoque exitialis est, adeò vt compertum sit, lagœnas viatorias ex eo confectas, ex iis bibentibus exitio fuisse. In Arcadia verò etiam vmbram letiferam esse tradunt, sub ea aut dormientibus, aut cibum sumentibus. Galli Ifum vocant, puniceam arcubus materiam suppeditans. ¶ Similax hortensis, σμίλαξ πηπαία, frutex est hederæ foliis, sed mollioribus, caulibus tenuibus, & capreolis vicinis fruticibus circunuolutis, qui in tantam altitudinem excrescunt, vt topiarias scenas representare videantur. Siliquas habet fœnograeci, sed longiores, & torosiores, in quibus semina includuntur renibus similia inæqualiter fuluescentia. Aetius vas cum recentioribus eandem hãc plantam esse existimat, quam alio nomine phasiolum appellant, non illum quidem candidum, sed rubétem, qui & lobos & dolichos dicatur. ¶ Est & similax aspera, σμίλαξ τραχεῖα, frutex hederæ similis, densis geniculatus caulibus, spinosus, fruticosis ramis, folio hederaceo, flore candido, olére lilium, infausta omnibus sacris & coronis, eo quòd lugubris sit, puella eiusdem nominis ob amorem Croci iuuenis in hunc fruticé, aut in flores eius cõmutata. Ouid. lib. 4. Metam. Et Crocon in paruos versum cum Smilace flores. ¶ Est & similax læuis, σμίλαξ λεία, foliis hederæ non dissimilibus, sed mollioribus, læuioribus, & tenuioribus, nullis horrens spinis. Circunuoluitur arboribus: fructúmque parit lupini modo nigrum, exiguum floribus in cacumine perpetuis, multis, & rotundis.

SMINTHEVS, σμινθεὺς, Apollinis cognomen, qui apud Chrysam Aeolidis vrbem colebatur: à muribus, quos Græcorum nonnulli σμίνθους appellant, impositũ. Qua de re duplex ab Homeri interprete affertur opinio: quarum prior est, fuisse in Chryse oppido Aeolidis, Crinim sacerdotem Apollinis: cui deus iratus, immisit in agros illius mures, qui fructus illinis vastabant: posteáque eiusdem sacrificiis placatus, quum pestem hanc tollere vellet, ad Orodem pastorem illius venit: à quo hospitio acceptus, pollicitúsq; mali remedium, mures sagittis omnes interfecit: eóq; facto iussit pastorem Crinidi indicare, ipsum Apollinem humana specie apud se diuertisse, & ab eo mures occisos: quod audiens Crinis, templum deo construxit, vocauítque Apollinis Sminthei, quòd Aeolicæ linguæ dialecto mures σμίνθους vocantur. Altera talis est, Quòd Cretenses aliquando coloniam deducturi essent, ab Apolline responsum acceperunt vt ibi vrbem cõderent vbi eis terra genti obstitillent. Venientibus igitur ad Hellespontum, noctu mures clypeorum lora arroserunt: itaque mane quum id factum viderent, memores oraculi, vrbem posuerunt, eámque Sminthiam appellauerunt: templo etiam Apollini extructo, quem illi ab euentu Sminthea cognominarunt. Ouidius libr. 6. Fast. Consulitur Smintheus, hæcque obscurus opaco.

SMINTIVM, siue Sminthium, pen. prod. σμίνθιον, Apollinis delubrum, circa Chrysam vrbem, quæ fuit in confinio Troadis & Aeolidis, teste Strabone lib. 13.

SMYRNA, σμύρνα, Vrbs Ioniæ clarissima, Meletæ amne irrigata, Homerí, vt pluriqi credunt, patria. De hac Strabo lib. 14, Quum Lydi Smyrnã euertissent, & irciter annos quadringentos in vici modum mansit habitata. Postmodum Antigonus eam fusciitauit, deinde Lysimachus & nũc omnium pulcherrima est. Eius pars in monte sita est, pars maxima in campo, præter portum, & gymnasium, & matronarum locum. Viæ sunt in rectum pro viribus distinctæ, & lapidibus stratæ, porticus magnæ, quadratæ, plenæ & altæ. Habet etiam bibliothecam & Homerum, hoc est porticum quadratum cum Homeri templo & statua. Nam & hi maximè hunc poetam sibi vendicarit: vnde & numus quidam æneus apud eos Homerus vocatur. Vrbis mœnia Meles diuitis præterfluit: ad cæteram structuram etiam portum clausum habet. Haec Strabo. Hanc Theseus Thessalus, in memoriam vxoris suæ, quæ Smyrna vocabatur, extruxit. ¶ Smyrnam item Græci vocant aromatis genus, quod alio nomine myrrham appellamus.

Smyrnæus, adiect. Plectra Smyrnæa, Homerica. Silius lib. 8.

Smyrnium, σμύρνιον, Herba est ex dauci generibus, myrrhæ odorem referens: vnde & nomẽ accepit. Vulgus Leuisticum appellat. Descriptionem eius vide apud Plinium lib. 12. cap. 13, Theoph. lib. 9. cap. 3. & Dioscoridem lib. 1. cap. 77.

S ante O

SOANA, σόανα, teste Ptolemæo. libr. 11, dicta sunt ostia fluuij cauiusdam in Taprobanæ insula.

SOANES, σόανες, Populi Asiæ, Caucasi extrema obtinentes, qui ducenta hominum millia eduxunt in pugnam. Vide Strabonem lib. 11.

Soboles, Id est proles, ab olescendo, id est crescendo dicta. γονή. Plin. libr. 20. cap. 34. Amor vtrique sobolis æqualis. Cicer. 1. Offic. Sequuntur connubia & affinitates, ex quibus etiam plures propinqui: quæ propagatio & soboles, origo est rerũ publicarum. Virg. 4. Eclog. Chara deum soboles, magnum Iouis incrementum. Idem 4. Aene. Saltem si qua mihi de te suscepta fuisset Ante fugam soboles. Cic. 3. de Legib. Censores populi æuitates, soboles, familias, pecuniásque censento. Colum. libr. 9. cap. 14. Ne nouæ soboles diffugiant

Sobolesco, scis, scere, Subnascor, succresco. ὀνοφορέω. Liu. 9. bel. Pun. Illis Romanam plebem, illis Latium iuuentutem præbuisse maiorem semper, frequentioremque pro tot cæsis exercitibus sobolescentem. Quo tamen in loco subolescentem potius legendum videtur.

Sobrini, Duarum, pluriúmve sororum filij: quasi sororini, ἀνεψιοί. Terent. in Andr. Quem video? éstne hic Crito sobrinus Chrysidis? Idem in Phorm. Eho tu sobrinum tuum non noras?

Sobrius, a, um, Non ebrius, sanæ mentis. νήφων, νηφάλιος. Terentius in And. Tu pol homo non es sobrius. Cice. 4. Acad. Ne vinolenti quidem quæ faciunt, eadem approbatione faciunt qua sobrij. Pocula sobria. Tibul. lib. 1. eleg. 6, –at ipse bibebam Sobria supposita pocula victor aqua. ¶ Rura sobria, id est in quibus antea vinum non nascebatur. Statius 4. Sylu. –sic vitifero sub palmite nudos Vmbrauit colles, & sobria rura Lyæus.

Sobriè, aduerbium, Temperanter. Cic. 1. Offic. Intelligemus quàm sit turpè diffluere luxuria. & delicatè ac molliter viuere: quámque honestum parcè, continenter, seuerè, sobriè.

Soccus, ci, per duplex c, Genus calceamenti, humilius cothurno, quod nõ tantùm comœdorum erat (vt apud Horatium. Hunc socci cepere pedẽ) sed etiam mulierum. ἐμβὰς. Suet. de Calig. Sæpe gemmatas, depictásq; penulas indutus, manuleatus & armillatus in publicum processit: aliquando sericatus & cycladatus, ac modò in crepidis & cothurnis, modò in speculatoria caliga, nonnunquam socco muliebri.

Socculus, li, diminutiuum, Paruus soccus. ὑποδύδιον. Suetonius in Vitel. Pro maximo munere à Messalina petiit vt tibi pedes præberet excalceatos: detractúmque socculum dextrum, inter togam, tunicásque gestauit. Plin. lib. 9. cap. 35, Quum & pedibus margaritas, nec crepidarum tantùm obstragulis, sed totis socculis addunt.

Socer, soceri, pen. correp. Vxoris meæ pater. πενθερὸς, à quo fit fœmininum Socrus, vxoris meæ mater. πενθερά. Cic. 1. Offi. Nostro quidem more cum parẽtibus puberes filij, cum soceris generi non lauantur. ¶ Socer magnus, vxoris meæ auus, qui & prosocer dicitur: cuius relatiuum est progener. Sic etiam auus meus, socer magnus est vxoris meæ, illa illi pronurus. ¶ Socer autem & socrus dicuntur, quia sibi generum affocient. Consoceros vocant, quorum filij inter se matrimonio copulati sunt. Verbi gratia, Ego illi consocer sum, & ille mihi consocer est, cuius filio filia mea nupsit.

Socerus, ri, Idem qui & socer. Plautus in Menæch. Abiit socerus, abiit medicus, nunc solus sum.

SOCHIS, Aegypti Rex qui numini Solis apud Heliopolin obeliscos quatuor 48. cubitorum longitudine dedicauit. Autor Plinius libro 36. cap. 8.

Socialis, Sociabilis, Socio, vide SOCIVS.

SOCION, Philosophus Peripateticus, genere Hispanus, scripsit. λόγους ἀμεταθέτους, id est Cornu copiæ, librum multæ, variæque doctrinæ. Autor Gellius.

Socius, socij, Qui pari consilio, spe, & periculo rem aliquam cum altero aggreditur. κοινωνὸς, ἑταῖρος. Cice. 5. Verr. Nam socij putandi sunt, quos inter res communicata est. Idem ad Atticum lib. 11, Ita præter Læliũm, neminem habeo culpæ socũ. Lucan. libr. 1, Nulla fides regni sociis. Virgil. 2. Aeneid. Addunt se socios Rhipheus, & maximus armis Iphitus. Idem 5. Aeneid. Hunc cape consilij socium, & cõiunge volentẽ. ¶ Hinc Romani socios suos appellabant, quos ita fœdere coniunctos habebãt, vt & belli & pacis essent participes. συμμάχους. ¶ Inter negotiores quoque socij dicuntur qui lucri damnique communionem inierunt. Cicquoque socij dicuntur qui lucri damnique communionem inierunt. Cicero pro Qu. Roscio, Qui socium fallit, in virorum bonorum numero non est habendus. Societatis itaque cnniunctio, fortunarum, & periculi communionem importat: fitque propemodum inter pares. ¶ Comitũ verò appellatio proprie ad eos pertinet qui non tam sui causa, quàm vt alium prosequantur, iter, aut expeditionem arripiunt. Cæsar, de Labieno, Quum se victoriæ Pompeij comitem esse mallet, quàm socium Cæsaris. ¶ Sodales verò (vt Caio Iurisconsulto placet) propriè dicuntur qui eiusdem sunt collegij: aut certè qui rerum leuiorum iucundique inter se sunt participes. ¶ Hinc deducitur fœmininum Socia. κοινή. vt Tori socia, id est vxor, quæ cum marito non prosperæ solùm fortunæ, sed & aduersæ societatem imit. Ouid. 10. Metam. Appellátque tori sociam.

Socius, a, um, adiectiuum. Ouid. 13. Metam. Dij maris exceptum socio dignantur honore. id est honoris societate dignantur. Ouid. 5, Trist. Eleg. 11, Exercent illi sociæ commercia linguæ. Virgil. 2. Aene. Primus se Danaũm magna comitante caterua Androgeos offert nobis, socia agmina credens Inscius. Socia nox, quæ alicuius facinoris perpetrationem iuuat. Cicero 2. Philipp. Quum tamen tu nocte socia, hortante libidine.

Socialis, sociale, Quod est sociorum: vt Amor socialis, qualis esse solet inter socios. συμμαχικὸς, ἑταιρικὸς. Ouid. 7. Metam. Mutua cura duos, & amor socialis habebat. Anni sociales. Idem 2. Tristium, Liuia sic tecum sociales impleat annos. Sociale bellum, quod cum sociis gestum est: alio nomine Marsicum appellatum, quoniam à Marsis rebellandi suscitatum fuerat initium. Sociale autem, quia omne Latium, Picenum, & Hetruria omnis, atque Campania, postremò Italia tota in perniciem Romanorum coiit. Fœdus sociale. Liuius 4. belli Maced. Quum qui hostes nunquam fuerint, ad amicitiam sociali fœdere inter se iungendam coeant.

Socialiter, aduerbium, quo vsus est Horatius de Arte, –non vt de sede secunda Surgeret, aut quarta socialiter.

Sociabilis, sociabile, Quod facile coniungitur alteri. Plin. lib. 16. cap. 42, Eadem & curribus maximè sociabilis glutino, in tantum vt findatur antè quã scinditur. Liuius bel. Maced. Meliora quoque exempla parte altera solida est. Liuius bel. Maced. Meliora quoque exempla parte altera solida est. Liuius bel. Maced. Meliora quoque exempla parte altera posui, sociabilem consortionem inter binos Lacedæmoniorum reges, salutarem per multa secula ipsis, patriæque.

Socialitas, tatis, pro societate seu sodalitio, Vox est satis infrequens classicis scriptoribus, qua tamen vsus est Plinius Iunior in Paneg. ἑταιρία.

Societas, Fortunæ, & periculi participatio, quę fit quum socium ad aliquod negotium gerendum nobis adiungimus. κοινωνία. Cicer. 1. Verr. Video enim permulta esse crimina, quorum tibi societas cum Verre eiusmodi est, vt ea in accusando attingere non audeas. Idem pro Quintio, Cum eo tu voluntariam societatem coibas, qui te in hæreditaria societate fraudarat. Liu. 8. belli Maced. Decreuerunt renunciandam societatẽ Achæis. Liu. 1. ab Vrbe, Infida regni societas.

Socio, as, Iungo: quasi socium socio appono. συμμίγνυμι, συναγάλλω. Columella libro 4. At si qui cum scientia sociauerim diligentiam. Virgilius 1. Aeneidos. –terræque, marisque Omnibus exhaustos iam casibus, omnium egenos. Vrbe, domo socias. Ouidius 10. Metamorpho, –quòd si fœlicior essem, Nec mihi coniugium fata importuna negarent, Vnus eras cum quo sociare cubilia vellem. ¶ Eius componita sunt, Associo, Consocio, & Dissocio: quorum significata vide suis locis.

Socians, tis, participium. Ouid. 11. Metam. –tumuli de vertice cernunt Orphiea percussis sociantem carmina neruis.

Sociandus, a, um. Horat. 4. Car. Ode 9, Verba loquor socianda chordis.

Sociatus, a, um. Ouid. 2. Amor. Eleg. 8, Quis fuit inter nos sociati corporis index? Idem in Ibin, Perpetuóque mihi sociatam fœdere lecti.

Sociatrix, cis, verbale. Valerius Flacc. 5. Argon. Sed me nuda fides, sanctíq; potentia iusti Huc tulit, ac medij sociatrix gratia Phryxi.

Socienus, Antiquis in vsu fuit pro socio: quod & Nonius annotauit. Plautus in Aulularia, Ibo intrò, atque illi socieno tuo iam interstringam gulam.

Socors, Socordia, vide SECORS.

SOCRATES, penult. corrept. σωκράτης, Philosophus Athenienſis, Apollinis oraculo omnium sapientissimus iudicatus, qui philosophiam naturalem primus in moralem transtulit. Hic æquabilitatem in omni vita seruauit, adeò vt idem semper vultus, eadémque frons siue prospera, siue aduersis rebus extiterit vsque ad extremum. Plinius lib. 7, Ferũt ris, siue aduersis rebus extiterit vsque ad extremum. Plinius lib. 7, Ferũt Socratem clarum sapientia, eodem semper visum vultu, nec aut hilari magis, aut turbato. Habuit duas eodem tempore vxores, Xanthippen & Myrto Aristidis iusti filiam, quæ quum crebrò inter se iurgarent, & ille eas derideret, quòd propter se fœdissimum hominem, simis naribus, rea calua fronte, pilosis humeris, repandis cruribus discepterant, nouissimè verterunt in eum impetum, & malè mulctatum fugientémque diu persecutæ sunt. Interrogatus autem ab Alcibiade, quur mulierem tam acerbam domo non exigeret, Quoniam, inquit, quum illam domi talem perpetior, insuesco & exerceor, quo foris petulantium iniuriam faciliùs feram. Iterum dicenti Alcibiadi, intolerandam esse Xantippes maledicentiam. Tu, inquit, nónne toleras anseres clamore perstrepentes? eóque respondente, Nec mirum, quum mihi oua & pullos pariant: Et mihi, ait Socrates, Xanthippe filios gignit. Pater Socratis fuit Sophroniscus statuarius, mater Phanareta obstetrix. Hic in paupertate beatissimus, amicis olim audientibus dixit, Emissem pallium, si numos haberem. neminem popoſcit, omnes admouit, à quo acciperet ambiguis fuit. Auditor fuit Anaxagoræ & Damonis, postea ad Archelaum physicum se contulit. Postea animaduertens, naturalis speculationis fructũ nullum esse, inuenit primus Ethicen, id est moralem philosophiam, ad quam transiens, fertur dixisse, Quæ supra nos, nihil ad nos. Autor est Xenophon, Socratem nunquam de natura rerum, neque de sublimioribus rebus disputasse, quum ea sint supra captum hominum. Quod præter cæteros suo tempore mortales, & vita castissimus, & moribus patientissimus fuerit, exempla vtriusque rei constant. Nam & patientiam Gellius pulchro scommate refert. Quum vxorem Xantippen contumacius ac clamosius è loco sublimiore in se agentem diu toleraſſet, & postremò aqua ab ea esset perfusus, cœpit ridens dicere, Sciebam Xanthippen, vbi detonuisset, quandoque pluituram. Castitatis illud ad Aeliano memoratur, quòd Zopyrus Physiognomus Socratem ex physiognomia iudicarit omnium libidinosissimum esse: ciuibus autem tanquam falsa loquutum eum ridentibus, Socrates minimè mentitum dixit, sed naturæ vim se animi virtute oppressisse. Cicero tamen de Fato non lasciuum, sed bardum ac mente stupidum. & obtusum à Zopyro dicit fuisse iudicatum. Nil vnquam scripsisse constat, sed eius dissertationes à Platone commemorantur. Dæmonem se habere dicebat, qui sibi futura prædiceret. Ex Socratis variis in omnẽ partem diffusis disputationibus, plures fluxere discipuli, & quum alius aliud apprehenderet, prosemináte sunt quasi familiæ dissentientes inter se, quum tamen omnes se philosophos Socraticos & dici vellent, & esse arbitrarentur. Primùm ab ipso Socrate Plato, à Platone Aristoteles, & Xenocrates. Deinde ab Antisthene qui patientiam & duritiam in Socratico sermone maximè adamarat, Cynica: & ab Aristippo, qué maximè voluptariæ disputationes delectarunt, Cyrenaica philosophia manauerunt. Fuerunt etiam alia genera philosophorum, vt Erethricorum, Megaricorũ, Pyrrhoniorum, qui se Socraticos esse dicerent. Vnde merito philosophorum fons Socrates appellatus est. Accusatus postremò ab Anyto quodam diuite, & Melito poeta, & Lycone Oratore, vel quòd de diis male sentiret: vel (vt aliis placet) ob flagitiosam in pueros libidinem: in carcerem coniectus, ac e vinculis cauſam dicere iussus, neglexit: & Lysiæ orationem elegantissimam respuit, vt scribit Cicero libr. 1. de Oratore. Imitatus est (inquit) homo Romanus & Consularis veterem illum Socratem, qui quum omnium sapientissimus esset, sanctissiméque vixisset, ita in iudicio capitis pro se ipse dixit, vt non supplex aut reus, sed vt magister, aut dominus videretur esse Iudicum: quinetiam quum ei scriptam orationem disertissimus orator Lysias attulisset, quam si ei videretur, ediceret vt ea pro se in iudicio vteretur, non inuitus legit, & commodè scriptam esse dixit. Sed (inquit) vt si mihi calceos Sicyonios attulisses, non viterer, quanuis essent habiles, & apti ad pedem, quia non essent viriles: sic illam orationem disertam tibi & oratoriam videri, fortem & virilem non videri. Interrogatus deinde ex more à Iudicibus, quánam pœna se dignum iudicaret. Vt (inquit) in Prytaneo alar ex publico, Qua eius voce irritati Iudices, eum capitis damnauerunt, & ad bibendam cicutam compulerunt, quam ille intrepidè, & non alio vultu quàm quo vinum solebat, exhausta, decessit. Sed statim populus mortem eius ita doluit, vt accusatores eius partim morte, partim exilio puniret, & ipsi Socrati statuam æream dedicaret. ¶ Socrates alter pictor fuit, inter cuius opera enumeratur Ocnus quidam nomine, funem torquens, astante interim asella. prærodentéque quicquid ille torsisset: cuius picturæ meminit Plinius lib. 35. cap. 11, quanquam Pausanias eam Polygnoto mauult attribuere. Ad hanc tabulam alludit Propertius, quum ait, Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno, Asiduúsque tuam pascat aselle famem. ¶ Alius Socrates Constantinopolitanus, qui historiã Ecclesiasticam à tempore Apostolorum vsque ad Chrysostomum contexuit: cuius etiam ætate viguisse putatur.

Socrus, huius socrus, Vxoris mater, aut mariti. Nam & ad generum, & ad nurum refertur. πενθερά. Cicer. pro Cluentio, Nubit genero socrus, nullis auspicibus, nullis autoribus, funestis omnibus omnium. Claudia. 1. in Eutrop. –qualis venit arida socrus Longinquam vsura nurum.

SOCVS, σωκὸς, per simplex c, Fuit vir Troianus animo & corporis dignitate generosus. Hic Homero teste, magno animo Vlyssem vulneravit: sed ab eo deinde ipse interfectus est.

Sodalis, huius sodalis, Rerum lætiorum, leuiorúmque cum altero particeps. σύσσιτος, ἑταῖρος, Quintilianus in Gladiatore, Et tempestiua conuiuia, & peruigiles iocos, aduocata sodaliũ turba, solutus atque affluens agerem. Cicero pro Plancio, Quos tu si sodales vocas, officiosam amicitiam nomine inquinas criminoso. Virgil. 10. Aeneid. –nam Pallas antè ruentem, Dum furit in cautum crudeli morte sodalis, Excipit, atque ensem tumido in pulmone recondit. Horatius 1. Carm. Ode 36, Cariis multa sodalibus, &c. Ouidius 1. de Arte, Heu facinus, non est hostis metuendus amanti, Quos credis fidos, effuge, turtus eris. Cognatum fratrémque caue, fidúmque sodalem: Præbebit veros hæc tibi turba metus. ¶ Caius Iurisconsultus Sodales interpretatur, qui sunt eiusdem collegij.

Sodalitas, atis, Collegium, seu familiaritas, & conuictus multorũ. ἑταιρία. Cice. de Senect. Sodalitates autem me Quæstore constitutæ sunt. Idem pro Cælio, Fera quædam sodalitas, & planè pastoritia atq; agrestis germanorum Lupercorum.

Sodalitium, tij, Idem quod sodalitas. Ad Herennium 4, Venit in ædes

Universidad de Deusto
Biblioteca

quasdam, in quibus sodalitium erat eodem die futurum. Cic. pro Planco, Sed aliquando veniamus ad causam, in qua tu nomine legis Liciniæ, quæ est de sodalitiis, omnes ambitus legis cõplexus es. Idem in Sallust. Non ita est, sed abiit in sodalitium sacri legij Nigidiani. Dulce sodalitium. Catul. Epig. 95.

Sodes, Quidam aduerbium precationem vel exhortationem denotans, arbitrantur, ἀφ'. Priscianus putat esse verbum defectiuum, quum ait, quædam verba esse, quæ in vsu deficiunt personis, vt Cedo, Sodes, Salue, Aue, Furis, Insiri, Inquam, Foret, Fio. Dictũ Sodes, pro si audes: vt Sis, pro si vis: Illico, pro in loco. Cic. in Orat. Libenter etiã copulando verba iungebant: vt Sodes. pro si audes, Sis pro si vis.

SODOMA, æ, σόδομα. Stephano, Oppidum Palestinæ, vnum ex iis quæ Asphaltide lacu hausta esse Sacræ literæ testantur. Strabo libr. 16, autor est, Sodomam olim XIII vrbium caput fuisse. vrbémque magnã, quippe cuius etiam illa ætate sexaginta stadiorum fuerit ambitus.

SOGDIANA, σογδιανὴ, Sogdiorum regio in Asia, quæ (vt lib. 6. ait Ptolomæus) à Septentrione parte Scythiæ terminatur, ab Oriente Sacis, à Meridie & Occasu Bactriana. In ea sunt vrbes, Oxiana, Maruca, & Alexandria, quam (vt Solinus ait) Alexander tertiam condidit, ad contestandos itineris sui terminos.

Sol, huius Solis, Planetarum omnium medius, & temporum dispensator, vt qui aduentu suo diem, recessu noctem efficiat, ὥρεσ. Dictus Sol, quasi solus, quòd vnus sit, & non plures, vt sentit Cicero 2. de Nat. deorum, quódq; tantam claritatem solus obtineat, vt solus quum est exortus, obscuratis omnibus aliis appareat. Cicero 2. de Natu. deorum, Sol, qui astrorum obtinet principatum. Idem 1. Tuscular. Sol moderator & dux temporum. Idem de Somn. Scip. Deinde subter mediam ferè regionem Sol obtinet, dux & princeps, & moderator luminum reliquorum, mens mundi & temperatio, tanta magnitudine, vt cuncta sua luce lustret, & compleat. Virgilius 3. Georg. Diffugiunt, non Eure tuos, neque solis ad ortus. Ibidem, –& pascere rursus Solis ad occasum, quum frigidus aera Vesper Temperat, & saltus reficit iam roscida Luna. Idem 1. Georg. –quid cogitet humidus Auster, Sol tibi signa dabit: solem quis dicere falsum audeat? ¶ A primo Sole: hoc est statim post Solis ortum. Iuuenal. Satyr. 2, –officium eras Primo à sole mihi peragendum in valle Quirini. Niger Sol. hoc est infaustus. Horat. 1. Serm. Sat. 9, húcine solem Tam nigrum surrexe mihi? Sole nouo. Virgil. 1. Georg. At quum sole nouo terras irrorat Eous. Id est Oriẽte die & sole adhuc recenti, necdum feruenti, vt interpretatur Seruius. ¶ Soles tamen plurali numero, pro diebus legimus. Virgil. lib. 3. Aen. Tres adeò incertos cæca caligine soles Erramus pelago. ¶ Et Soles, solis splendores vel radij dicuntur. Martialis, Hybernis obiecta Notis specularia puros Admittunt soles, & sine fæce dies. ¶ Ité Soles, æstus, vel ardores Solis. Horat. 1. Epistol. 21. Corporis exigui, præcanum, solibus aptum. ¶ Hin Insolo, as, de quo suprà. ἡλιάζω.

Solifer, ra, rum, adiectiuum. ἡλιοφόρος. Seneca Hercul. Oetæo, Aut qui soliferæ suppositus plagæ Vicino Nabathæ vulnera dirigit.

Soligena, æ, penult. corr. ἡλιογενὴς. Valer. Flac. 5. Argon. –nec fama fefellit Soligenam Aeten media regnare sub arcto.

Solaris, solare, Quod est Solis. ἡλιακὸς. vt Radij solares. Annus solaris, quũ sol explero per omnia signa circuitu, ad id vnde digressus fuerat redit. quod fit ferè CCCLXV diebus & quadrante. ¶ Solaris herba, teste Celso, quæ Græcè ἡλιοτρόπιον dicitur, quòd se cum sole circumagat, etiam nubilo die: tantus est eius sideris amor. Lumen solare, Ouid. 5. Trist. Elegia 10.

Solanus, a, um, pen. prod. Idem quod solaris. ἡλιακὸς. ¶ Hinc Subsolanus ventus, qui sub sole oriente nasci videtur. ἀπηλιώτης.

Solarium, rij, Instrumentum in quo horæ ad solem conspiciuntur, veruto vmbram faciente, vel pinnula. ὡρολόγιον, ἡλιακὸν. Cicero pro Quintio, Non ad solarium, non in campo, non in conuiuiis versatus est. Id est in foro Romano, vbi erat solarium. Primus Romanis hoc statuisse dicitur L. Papyrius Cursor ad ædem Quirini, duodecim annis, antequam cum Pyrrho bellatum est. Nam prius ortus tãtùm & occasus Solis nominabantur, post aliquot annos adiecto meridie. ¶ Est item solarium, vaporarium quoddam in aprico loco sium ad calorem Solis excipiendũ, idem cum eo, aut certè simillimum illi quod Græci ἡλιοκάμινον appellant, Vlpianus. Si Arborem. ff. de Seruitut. vrban. præd. Si arbor in heliocaminio, vel solario, solem admat, dicendum erit, quia vmbram fecit in loco, cui Sol fuit necessarius, contra seruitutem impositam fieri, Plautus in Mil. Nam certò neque solarium apud nos est, neque hortus vllus, neque Fenestra, nisi clatrata. ¶ Solarium pro vectigali. Vide SOLVM, soli.

Solati, Dicuntur qui sole correpti sunt, quemadmodum Siderati, qui sidere. ἡλιαζόμενοι. Plin. 29. cap. 6, Sic & solatis prosunt.

Solstitium, tij, Solis statio, quum sol vltrà non progreditur, sed retrocedere incipit. ἡλίου τροπή. Singulis autem annis duo solstitia sunt: vnum æstiuum, alterum hyemale. Sunt enim duo tropici, hybernus & æstiuus. Hybernus est per quem sol transmittens octauam Capricorni partem solstitium hybernũ facit, quo tempore Sol altiores incipit circulos petere: Aestiuus verò, per quem Sol octauã partẽ Cancri transmittens, solstitium æstiuum facit, quo rempore remeare Sol ad inferiores incipit circulos. Hoc autem Cæsaris ætate fiebat octauo Cal. Ianuarias, quemadmodum Aestiuum solstitium, octauo Calend. Iulij, Verùm ea ratio hodie nonnihil est mutata propter minuta supra CCCLXV dies, & quadrantem exuperantia. Hodie enim solstitium æstiuum incidit in ipsas Idus Iunij, quemadmodum hybernum in Idus Decẽbris. ¶ Solstitij tamen nomine veteres, si nihil adiiceretur, æstiuum ferè intelligebant. Virg. libr. 1. Georg. Humida solstitia, atque hyemes optate serenas Agricolæ. Nam quũ hybernum solstitium intelligi volebant, id nõ absolutè Solstitium, ed cum adiectione, brumale solstitium nominabãt. Colum. XVI. Ian. quum Sol in Capricornum transitum facit, brumale solstitium.

Solstitialis, le, Ad solstitium pertinens. θερινὸς. vt Circulus solstitialis, id est Tropicus Cancri. Plinius lib. 2. cap. 11, Item circa solstitialem circulum habitantium meridie ad Septentrionẽ vmbræ cadant, ortu verò ad Occasum. Tempus solstitiale, Ouidius 6. Fast. Solstitialis dies, Cicero 1. Tuscul, id est dies anni totius longissimus, quo Sol altissimum in nostro hemisphærio locum obtinet: cui opponitur dies brumalis, anni totius breuissimus. ¶ Solstitialis herba. quæ Græcè dicitur ἡλιοτρόπιον, & ἡλιογέννα, quòd τρέπουσι. id est solstitia spectet, Plin. lib. 26. capi. 5, Condurdon herba solstitialis, flore rubro, suspensa in collo, comprimere dicitur strumas.

SOLIS FONS, ἡλίου πηγή, Fons est apud Troglodytas aquæ dulcis, circa meridiem maximè frigidus, mox paulatim tepescens: ad medium autem nõctis feruore & amaritudine infestatur. Autor Plin. lib. 2. cap. 103. Herodotus libr. 4. eiusdem & nominis, & naturæ fontem apud Ammonios collocat: cuius meminit & Plinius, quanuis eum non Solis, sed Ammonis fontẽ appellet. Vide ea quæ suprà annotauimus statim post dictionem FONS.

Solipunga, vide SOLIFVGA.

Soligemma, Quæ ad spectem Solis fulgentes in orbem radios habet. ἡλιοειδὲς, Plin. lib. 37. cap. 10.

SOLIS insula, ἡλίου νῆσος, Est in mari Indico semper rubens, & (vt Solinus refert) omni animantium generi inaccessa, quoniã eò ingressos vis circunfusi aeris confestim exanimat. Plin. lib. 6. cap. 23, Insula quæ solis appellatur, & eadem cubile Nympharum, rubens, in qua nullum animal non absumitur, incertis causis.

SOLIS mensa, Aethiopiæ locus, apparatis epulis semper refertus: & quia vt libet (inquit Pomponius) vesci volentibus licet, ἡλίου τράπεζαν, id est Solis mensam appellant: & quæ pasim appolita sunt, adfirmant nasci subinde diuinitus. Ad quem locum Seuerus Imperator, referente Spartiano, quum Alexandriam venisset, rei fama permotus, profectus est. Cæsius multæ vir lectionis, lib. 16. Antiquarum lectionum scribit. Solis mensam, adagio dici diuitum, opulentorúmque hominum domos, omni rerũ copia vbertim adfluentes, expositámque inopum necessitatibus & alimentis.

SOLIS ostia, de quibus Pomponius in descriptione Indiæ, Loca sunt obæstum intolerabilem, & aquarum longo tractu penuriam. sic dicta: quibus in locis periclitatum Alexandri exercitum, Diodorus libro 17, scribit.

Solamen, solaminis, vide SOLOR

Solanum, σόλανος, Herba est quatuor generum, quorum vnum quod solanum satiuum, siue hortense dicitur, σόλανος λιμναῖος, esu aptum est, haud magno frutice, sed alis frequẽtibus, nigro folio, maiore quàm ocimi, acinis rotundis, quùm maturuerint nigricantibus. aut ruffescẽtibus. Officinæ *solatrum* vocant, vulgus *morellam*. Alterum, halicacabon cognominant, foliis supradicto similibus, sed latioribus, caulibus quũ increuere, in terram inclinatis. Semen fert in folliculis rotundis ad speciẽ vesicarum, orbiculatum, rubens, & læue, acinorum vuæ figura. Mauritani *aleaquengi* nominant, rustici in Gallia *caretum*. Tertium solani genus ὑπνοτικὸν, hoc est somniferum dicitur, ab effectu. Est enim naturæ frigidissimæ: ita vt & velocius quàm opium necem afferre credatur. Vulgus *solatrum marinum* vocitat. Quartum solani genus peculiariter dicitur à vi insaniam gignendi, μανικὸν. Nam dragmæ pondere datur, vt sibi quis placeat, pulcherrimúmque existimet: duplicato pondere, vana spectra animo offerunt: triplicato legitimus, perpetuúsq; subit furor: fiquid adiicitur, præsentanea mors rapit. Vulgus *Solatrum mortale* nominat. Vide plura de his generibus apud Plin. lib. 27. cap. 13.

Solaris, Solarium, vide SOL, & SOLVM, soli.

Solatium, vide SOLOR.

Soldum, pro solidum. Martial. lib. 1. Ex insulis fundíque tricies soldum.

Solduri, Gallicum est vocabulum arctissimum amicorum genus significans, quos Latinè deuotos dicere possumus: eorúmq; ciusmodi erat conditio, vt omnibus in vita cõmodis vnà cum his fruerentur quorum se amicitiæ addixissent: & si quid eis per vim accidisset, aut eũdem casum subirent, aut sibi mortem consciscerent. Autor Cæsar belli Gall. lib. 3.

Solea, æ, Calceamenti genus, quo solæ obtegunturplantæ, cæteris pedis partibus nudis relictis, ansulis tantùm quibusdam in superiore parte coeuntibus reuinctum, quòd solo pedis subiiciatur. ὑπάρα, λεπὶς. Plaut. in Truc. Date iam soleas, atq; intro me actutum ducite. ¶ In equis quoque & mulis solæ dicuntur ferramenta illa quæ pedibus illorum subiiciuntur. Catul. Et supinam animam graui delinquere cœno, Ferream vt soleam tenaci in voragine mula. ¶ Est etiam solea instrumentũ quo oleum ex oliuis exprimebatur. Colum. lib. 12, cap. 50, Oleo autem conficiendo molæ vtiliores sunt, quàm trapetum, quàm canalis & solea. ¶ Ité solea genus piscis plani, & similitudine soleæ. Plin. lib. 11, Rhombi, soleæ, passeres, habent formam planam. ¶ Solea item dicitur materia roborea, super quam paries cratitius extruitur: vt ex Verrij sententia annotauit Festus.

Solearij, Solearũ sutores, ὑποδηματοποιοί. Plaut. in Aulul. Solearij astant, astant molochinarij.

Soleatus, Qui soleis indutus est. λεπιδωτὸς. Gell. libro 13. cap. 20, Quur soleatos dixisset, qui Gallicas non haberẽt soleas. Cicero 7. Verr. Stetit soleatus Prætor popul. Roman. cum pallio purpureo, tunicáque talari, muliercula nixus, in littore. Martialis libr. 12, Etsi iam Iotus, iam soleatus erit.

Solenes, σωλῆνες, Genus concharũ, quod & onychas & digitos vocamus, itémque donacas & aulos Solenes, vt arbitror. dicti à canaliculata longitudine. σωλῆνας enim Græci canales appellant.

Soleastæ, σωλευσταὶ, Dicuntur qui id genus concharum piscantur. Quo cognomine Philoxenum quendam dictum legimus, quòd primùm σωλευσταὶ fuisset, deinde Demagogus, & postremò tyrannus effectus. Vide Cælium lib. 13. cap. 5.

Solennis, solenne, Quod quotannis fieri solet. ἐτήσιος. Valet. Maxi. Maiores statas solennésque cæremonias Pontificum scientia bene gerendarum rerum autoritate, &c. Virgil. 2. Aeneid. Solennes taurum ingentem mactabat ad aras. Hora. 4. Carm. Ode 11, Qui dies mensem Veneris marinæ Findit Aprilem, Iure solennis mihi, sanctiórque Pene natali proprio. Ouidius 5. Fast. Solennes ludos circi celebrate Quirites. Sallust. in Catil. Sicut in solennibus sacris fieri consueuit. Virgil. 3. Georg. –iam nunc solennes ducere pompas Ad delubra iuuat, cæsóque videre iuuencos. ¶ Accipitur aliquando solenne pro solito, recepto, & consueto. Suetonius de Augusto, Fœminis ne gladiatores quidem, quos promiscuè spectari solenne olim erat, nisi ex superiori loco spectare concessit. Cicero ad Atticum lib. 7, Tantum igitur nostrum illud solenne ferumus, vt ne quem istuc euntem sine literis dimittamus.

Solenne, nis, & Solennia, solennium, substantiuum, festa quæ singulis annis certo tempore fiunt. ἑορτὴ. Iuuen. Satyr. 10, Incolumi Troia Priamus venisset ad vmbras Asiaci magnis solennibus. Tacitus lib. 12, Et funeris solenne perinde ac diuo Augusto celebratur. Idem lib. 11, Cuncta nuptiarum solennia celebrat. Virgil. 6. Aeneid. Et statuent tumulum, & tumulo solennia mittent.

Solennitas, atis, Quæ quotannis celebratur. ἑορτὴ. Gellius lib. 2. capi. 24, Per dierum varias solennitates.

Solenniter, aduerbium. Liu. 5. ab Vrbe, Ibiq; omnibus solenniter peractis, eadem reuertens. Plin. lib. 8. cap. 1. Ibique se purificantes solenniter aqua circunspergi, atque ita salutato fidere in syluas reuerti, &c.

Solennitus, Veteres pro solenniter vsurparunt: quod & annotauit Nonius, citans Lucilium in Aegistho, Solennitúsque eum lauder lubens.

Soleo, es, solitus, Idem ferè quod consueui. ἐωθα, φιλῶ. Virgil. –vnde omnis Troia videri. Et Danaũm solitæ naues & Achaica castra. Terent. in Andria, Quod vulgus seruorum solet, dolis, vt me deluderes. Virgil. 10. Eclog. –solet esse grauis cantantibus vmbra. Cicc. de Amic. Si prius, quod maximè reprehendere solitus sit, edixero. Solere cum viro, aut muliere, est rem sue consuetudinem habere. συμπλέκεσθαι. Plaut. in Cistellaria. Frigidam subdole suffundunt: viris cum suis nos solere prædicant. ¶ Apud antiquos legitur præteritum solui: quod & Festus annotauit, citans locum Cælij ex Annalium lib. 7, Duos & septuaginta lictores domum deporta uisse, qui ductoribus hostium antea soluerint ferri. Sallust. lib. 2. Histor. Neque subsidiis, vti soluerat, compositis. ¶ Solet, aliquando impersonaliter ponitur: & cum particula vt, vel simili, aliquando impersonaliter ponitur: & cum particula vt, vel simili, non inuenustè longiori orationis contextui interiicitur. δοκεῖ, φιλεῖ. Cic. pro Cluent. Quum quædam in collibus, vt solet, controuersia pastorum esset orta. Hoc est vt ferè fit. Eundem vsum habet eius compositum Adsolet, Cice. in Lælio, Quum in hortos D. Bruti auguris commentandi causa, vt adsolet, venissemus, tu non affuisti.

Solens, tis. participium. Plaut. in Epid. –ego absceſsi solens Paulùm ab illis. Id est vt soleo. Idem in Amphit. Si dixero mendacium, solens meo more fecero.

Solitus, a, um, alitud participium, idem significans quod consuetus. εἰωθὼς. Cice. de Orat. Quod optimo cuique Athenis accidere solitum est. ¶ Legitur & solitus pro Solus, apud antiquos. Plaut. Amphit. Qui soliti inui ti cubant.

Solitus, a, um, nomen ex participio. Ouid. 6. Metam. –vt solito finem imposuere labori.

Solito, ablatiuus, Qui solis comparatiuis nominibus aut aduerbiis iungitur. Liu. 5. belli Pun. Reate saxum ingens visum volitare: sol rubere solito magis, sanguinéque simile. Ouid. 14. Metam. Ille fugit, sed se solito magis, sanguinéque simile. Ouid. 14. Metam. Ille fugit, sed se solito velocius ipse Currere miratus. Idem 2. de Arte, Tu neque subiectus, solito neque blandior esto.

Solito, as, Frequenter soleo. ἰωθάω. Gel. lib. 7. capi. 1, Scipionem Africanum solitauisse noctis extremo, priusquam dilucularet, in Capitolium ventitare.

Solers, huius solertis, omn. gene. Industrius, ingeniosus, acutus, dexter. ἔγχυος, δέξιος, πανοῦργος. Teren. in Eunuc. –fac periculum in literis, Fac in palæstra, in musicis: quæ liberum Scire equum est adolescentem, solertem dabo. Cice. pro Rosc. Com. Iam quo quisque est solertior, & ingeniosior, hos docet iracundius, & laboriosius. Colum. lib. 8. cap. 13. de anserẽ, Solertionem custodiam præbet quam canis. Virgilius 4. Georg. Quem mihi vix frugum & pecudum custodia solers Omnia tentanti extuderat. Cice. de Senect. Nec concisiones modo delectant, sed etiam incisiones, quibus nihil inuenit agricultura solertius.

Solertia, æ, Ingenij acumen, & dexteritas ad rem aliquam agendam: & tam in bonam partem accipitur quàm in malam. ἀγχινοία, δεξιότης. Cicc. in Catilinam. Tum eum dixisse mirari se non modo diligentiam, sed etiã solertiam eius à quo essent illa dimensa atq; deferipta. Idem lib. 1. Offi. Itaq; eorum fines, sicut ipsi dixerant, terminauit, & in medio relictum quod erat, populo Rom. adiudicauit. Decipere hoc quidem est, non iudicare. Quo circa in omni re fugienda est talis solertia. Claudianus lib. 3. de Raptu Proserpinæ, –rerúmque remotas Ingeniosa vias paulatim explorat egestas. Vtque artes pariat solertia, nutriat vsus.

Solerter, aduerbium, Ingeniosè, perspicaciter, subtiliter. δεξίως. Cice. 1. de Legib. Artes verò innumerabiles repertæ sunt docente natura: quam imitata rationes ad vitam necessarias solerter consequuta est. Idem 6. Verrina. Tu illius æris temperationem, tu operum liniamenta solertissimè perspicis? Ouid. lib. 11. Metam. non illo iussos solertius alter Expremit incessus, vultúmque, sonúmque loquendi.

Solicitudo, inis, Cura, anxietas, & mentis inquietudo. μέριμνα, ἀγωνία. Teren. in Andria, Quantas hic confecit solicitudines! Cice. 4. Tuscula. Solicitudo, est ægritudo cum cogitatione. Idem 1. de Finib. Eásque ipsas solicitudines, quibus eorum animi noctes, diésque exeuntur, à diis immortalibus supplicij causa importari putant. Idem ad Atticum, lib. 6, Solicitudine prouinciæ tamen vel maximè vrgebamur.

Solicitus, a, um, inquietus, anxius, & curis affectus. μεριμνῶν. Cice. Cælio, Mirificè sum solicitus quidnam de prouinciis decernatur. Solicitus ex aliqua re, in eadem significatione dicimus qua Veneris mariuæ Findit Aprilem, Iure solennis mihi, sanctiórque Pene natali proprio. Ouidius 5. Fast. Solennes ludos circi celebrate Quirites. Sallust. in Catil. Sicut in solennibus sacris fieri consueuit. Virgil. 3. Georg. –iam nunc solennes ducere pompas Ad delubra iuuat, cæsóque videre iuuencos. ¶ Accipitur aliquando solenne pro solito, recepto, & consueto. Suetonius de Augusto, Fœminis ne gladiatores quidem, quos promiscuè spectari solenne olim erat, nisi ex superiori loco spectare concessit. Cice. ad Atticum lib. 7, Tantum igitur nostrum illud solenne ferumus, vt ne quem istuc euntem sine literis dimittamus.

Solicitor, comparatiuus, Id est magis solicitus. φροντιστικώτερος. Seneca de Benefi. lib. 3, Multo tardiores futuros ad accipienda beneficia, si Periculum causæ dicendæ adituri erunt, & innocentiam solicitiore habituri loco. Plancus Ciceroni, libro 10, Solicitiorem certè hominem non suis contractis, neminem puto fuisse.

Solicito, as, pen. cor. Inquieto, & curam iniicio, seu contristo. ἀνιάω. Terent. in And. Cur meam senectutem solicito huius amentia? Plin. Epistol. lib. 9, Nulla spe, nullo timore solicitor, nullis rumoribus inquietor. ¶ Aliquando instõ, aut spem, metúmve ostendo, allicio. πειράω. vt Solicitare pudicitiam mulieris. hoc est attentare, & conari labefactare. Solicitare animos militum, est ad seditionem, defectionem, proditionémve conari impellere. ἀλλοτριοῦσθαι. Curtius lib. 2. Verùenim vero quum modò milites meos literis ad proditionem, modò amicos ad perniciem pecunia solicitet, ad internecionem mihi persequendus est, non vt iniustus hostis, sed vt percussor venefícus. ¶ Dictum solicitare, quasi solo citare, id est suo loco mouere. proprie enim significat terram vertere: ideóq; vnico l, scribendum videtur. In carmine tamen assumit alterum, quia alioqui tot concurrentibus breuibus syllabis, carmen ingredi non posset. Tibullus, Et teneram ferro sollicitauit humum. Virgil. 2. Georg. Sollicitanda tamen tellus, pului sq; mouendus. ¶ Sed quia solum etiam de mari dicitur, ponitur quandoq; pro nauigare, & mare vertere. Claudian. in Præfat. libr. 1. de Rap. Proserp. Et rudibus remis sollicitauit aquas. ¶ Sollicitare forem, pro eo quod est aperire ianuam. Ouidius 3. Amor. Eleg. 1. Per me decepto didicit custode Corinna Liminis adstricti sollicitare forem.

Solicitatio, Tristitiæ illatio, afflictio, quę fit ab alio, vt ait Donatus. ἀνίασις. Terentius in Andria, Tot me impediunt curæ, quæ meum animum diuersè trahunt, Amor, misericordia huius, nuptiarum solicitatio. ¶ Sumitur & pro tentatione, seu pro conatu aliquem labefactãdi. πειρασμός. Cice. in Catil. Iam verò illa Allobrogum solicitatio, à Lentulo, cæterisque domesticis hostibus, tanta res, tam dementer credita & ignotis & barbaris, &c.

Solicitator, oris, verbale, Id est tentator. πειρατὴς. vt Solicitator alieni lecti, hoc est qui pudicitiam matronæ conatur labefactare. Paulus de Extraord. crimin. Solicitatores alienarum nuptiarum, itémque matrimoniorum interpellatores.

SOLI, orum, σόλοι, Vrbs in Cypro insula, metallorum copia nobilitata: cuius meminit Galenus lib. 9. Simpl. ¶ Est præterea eiusdem nominis ciuitas in Cilicia, quę postea Pompeiopolis dicta est. Vide paulo pòst in dictione SOLA.

Solidus, a, um, Propriè de eo dicitur quod habet tres dimensiones, longitudinis, latitudinis, & profunditatis. στερεὸς. Linea enim sola longitudine contenta est: superficies, præter longitudinem habet & latitudinem: quibus si profunditas accesserit, tum demum solidum quiddam intelligimus. Cice. 1. de Natu. deo. duæ formæ præstantes sunt, ex solidis globus, ex planis circulus, aut orbis. ¶ Accipitur aliquando solidum, pro integro, quod neque concauum est, neque ex partibus compositum, sed quod ex vno, eóque iugi constat corpore. Sic columnas dicimus esse ex solido marmore, non quæ marmoreis tectæ sunt crustis, sed quæ ex vno confectæ sunt lapide. Virgil. 6. Aeneid. Tum phœbo & Triuiæ solido de marmore templa Instituam. Ibidem, –solidóque adamante columnæ. Idem 3. Georg. In foribus pugnam ex auro, solidóque elephanto Gangaridũm faciam. Id est ex integro ebore, non sectili, inquit Seruius. Cice. 1. de Diuin. Annibalem Cælius scribit, quum columnam auream, quæ esset in fano Iunonis Laciniæ, auferre velle, dubitárétque vtrum ea solida esset, an extrinsecus deaurata, perterebrauisse. Transfertur & ad alia, accipitúrque pro toto, siue perfecto, quod scilicet omnibus sui partibus constat, cuiq; nihil est detractum. ὁλόκληρος, ὁλόμελος. Sic solidam hæreditatem accepisse dicimus eum qui ex asse institutus est hæres. ¶ Solidus annus, id est integer, & non interruptus. Plaut. Decem annos solidos erraui puer. ¶ Solidum beneficium, id est plenum, & ad cuius perfectionem nihil deideratur. Terent. Eunucho, Vt solidum parerem hoc mihi beneficium. Solida lætitia. Solida fœlicitas, hoc est nulla ægritudine aut infortunio contaminata. Plinius lib. 7. cap. 44, Nulla est profectò solida fœlicitas quam contumelia vlla vitæ rum pit, nedum tanta. Teren. in Andria, –nónne tibi satis esse hoc visum solidum est gaudium. Nisi me lactasses amantem, & falsa spe produceres? Vbi Donatus, Solidum, plenum, idoneum, integrũ. In solidum aliquid promittere dicuntur plures debitores, fideiussóresve, quorũ vnusquisq; se rei totius debitorem, fideiussorémve constituit: quod locutionis genus frequens est apud Iurisconsultos.

Solidus, substantiuum, quo Romani vtebantur pro genere quodam numi aurei, ita dicti, quòd iusto pondere erat percussus, non dimidiato, aut trientali, quemadmodum semisses, & tremisses. Lampridius in Alexandro, Vectigalia publica in id contraxit, vt qui decem aureos sub

Universidad de Deusto Biblioteca

Heliogabalo præstiterant,tertiam partem aurei præstarent, túnc; primùm semisses aureorum formati sunt,tum etiam quum ad tertiam partem aurei vectigal decidisset,tremisses,dicente Alexandro,etiam quartarios futuros.Sed quum non potuisset per publicas necessitates,consilia cos iusserit,& tremisses tantùm,solidósque formari.Ex his verbis Lampridij facile intelligimus solidos primùm dictos esse aureos numos cu iusdam,suique ponderis,quasi integros.Budæus.

Solidè,adverbium,Integrè,omnibus modis. ὅλως.Terentius Andria.Nam hunc scio meo solidè solum grauiorum gaudio.Plaut.Trinum.Hic homo solidè sycophanta est.

Soliditas,atis,Firmitas. στερέτης. Cice.1.de Natu.deorum,Vt manu doceat nos,eam esse vim & naturam deorum,vt primum non sensu,sed mente cernatur,nec soliditate quadam,nec ad numerum. Idem de Vniuer.Sed quum soliditas mundo quæreretur, solida autem omnia vno medio, nunquam duobus,semper copulentur,&c.

Solidipes,pen.cor.huius solidipedis,pen.cor. omn.gen. Quod solidos habet pedes,non bisurcatos.στερόπους.Plin.lib.10,Contra naturam solidipedum,aut bisulcorum supra cuncta est murium fœtus.

Solido,as,Solidum & firmum reddo. στερέω. Virgil.1.Georg. Area tum primum ingenti est æquanda cylindro,Et verrenda manu,& creta solidanda tenaci. ¶ Nonnunquam quod ruptum, fractúmve erat,conglutino. συγκολλάω.Plin.lib.24. cap.16,Boum neruos abscissos vomere,solidari ea,rursúsque iungi,addita axungia,affirmans.

Solidesco,cis,Consolidor,conglutinor,coeo,solidus fio.συγκολλῶμαι, στερέωμαι. Plin.lib.11.capi.37,Vnica membrana constat, vulnerata cicatrice non solidescit.

Soliferreum,Genus teli appellatum,quasi totum ferreum.Tractum ex Oscorum lingua,teste Festo,qui solon dicebant,quod nos totum.Liu.4. belli Maced. Vt emissis soliferreis falaricisque gladios strinxerunt, tum velut redintegrata est pugna.

Solifuga,Genus formicæ venenatæ,à fugiendo sole dicta.Plinius lib.22. cap.25,Et leguminibus innascuntur bestiolæ venenatæ quæ manus pungunt,& periculum vitæ afferunt solifugarum generis.Idem lib.29.cap. 4.Est & formicarum genus venenatum:non eas nouere in Italia. Solifugas Cicero appellat,salfugas Bætica.Festus Solipungam vocat:indéque nomen sortirum existimat,quòd fiat acrius concitatiúsque feruore Solis.A Lucano dicitur Solpuga, lib. 9, Quis calcare tuas metuat solpuga latebras?

Solistimum,tripudium,Dicebatur quum in auspicando esca ex ore pulli decidens,solum pauiebat,hoc est terram feriebat:vnde & Tripudium dictum,quasi terræpauium.¶ Solistimum autem à solo dictum est,sicut à medio mediastimum. Vide latius infrà in dictione TRIPVDIVM.

Solitanæ cochleæ, Ab Africæ loco dictæ, quibus Plinius lib.30.capi.6, principatum tribuit.Laudatissimæ (inquit) sunt cochleæ Africanæ, ex his solitanæ. Varro lib.3. cap.14, Nam & valde amplæ sunt quædam ex Africa cochleæ,quæ vocantur Solitanæ, ita vt earum calices quadrantes octogintà capere possint.

Solitarius,vide SOLVS.

Solitaurilia,orum,neut. gene. plural. numeri, Solennia apud Romanos sacrificia erant diuersi generis, tauri, arietis, & verris quibus Censores quinto quoque anno vrbem lustrabant, teste Asconio. Dicta Solitaurilia, vt placet Festo, ab integris genitalibus hostiarum quæ immolabantur. Solum enim Osci integrum dicebant, taurum autem etiam Græci eam pudẽdorum partem quæ à castratore eximitur:vnde & lastauri dicti sunt,qui egregiè sunt mentulati.Liuius 8.ab Vrbe,Si potiatur,Marti Solitaurilibus piaculum fieri.

Solito,solitas,vide SOLEO.

Solitudo,Soliuagus,vide SOLVS.

Solium,lij,Sella regia in qua Reges ius dicentes sedebant. θρόνος. Dictũ solium(vt quidam volunt) quasi solidum, propterea quòd olim Reges in thronis ligneis, & quibusdam quasi armariis ob corporis sui tutelã sedebant.Alij inde dictum malunt, quòd soli in eo Reges sederent. Asper ἀπ' ἀνθρώπου appellatum putat,quasi sedium:quemadmodum & sella dicta est,quasi sedda.Virgilius, Præfatus diuos, solio Rex insit ab alto. ¶ Quandoque pro vase ligneo, vel abiegno ponitur, quo vtimur ad vinum,plurimósq; liquores transferendos, & ad pannos lineos cum lixiuio calido, & cinere emaculandos. ¶ Est & solium vas quo in balneis vtebantur, & in quo sedentes lauabantur.Celsus, Interpositis duabus horis, in solium is aquæ calidæ resupinus demittendus est, sic vt à genibus ad vmbilicum aqua pertingat.Martialis,Non vis in solio prius lauari.Suetonius de Augusto,At quoties neruorum causa,marinis,albulísque calidis vtendum esset, contentus hoc erat, vt insidens ligneo solio,quod ipse Hispanico verbo *duretam* vocabat,manus ac pedes alternis iactaret. ¶ Nonnunquam etiam solium dicitur loculamentum sepulchrale in quod conduntur defuncti.Plinius lib.35, Quoniam & defunctos sese multi fictilibus soliis condi maluere.Curtius lib.10, Septimus dies erat ex quo corpus Regis iacebat in solio.

Solo,solas,vide SOLVS.

SOLOE,numero plurali,more Græcorum, σόλοι, sicut Dioscuræ.pro Dioscuri, Ciuitas est Ciliciæ ab Achiuis & Rhodiis ædificata, postea Pompeiopolis appellatur à Pompeio, qui piratas in eam transtulit, quos dignos existimauit vt seruarentur. Laertius in vita Solonis autor est, vrbem hanc à Solone Salaminio conditam fuisse,& ab eo nomen accepisse:vt latius docebimus in dictione Solœcismus.Ex hac vrbe ortum traxerunt viri memorabi digni,Chrysippus Stoicus,Philæmon Comicus, & Aratus,qui de astris carmine scripsit. ¶ Sunt & Solœ, siue Soli in Cypro insula,metallorum prouentu nobilitati:quorum meminit Galenus lib.9.Simpl.

Solœcismus, σολοικισμός, Est impar, & inconueniens compositura partium orationis : à nostris imparilitas, à vetustioribus Latinis strabligo dicebatur,quasi strobligo,hoc est inuersura & prauitas tortuosa orationis.Siquidem στρεβλόω,torqueo,ac deprauo significat.Iuuenalis saty.6.Solœcismum liceat feciſse marito.Martialis in Calliodorum,Vnus quum sitis,duo,Calliodore,sedetis : Surge, solœcismum, Callidiore facis.Dictus solœcismus , vt in Vita Solonis annotauit Laertius , à colonis quibusdam Athenien sibus, quos Solon Salamẽtius in Solos Ciliciæ vrbem transtulit:qui quum non multo interiecto tempore,patrij sermonis nitorem corrupissent,& parum conuenienti partium structura vti cœpissent , factum est vt qui ea in parte peccarent. σολοικίσαι dicerentur. ¶ Per translationem tamen latius solœcismi nomen accipitur , vt quicquid perperam fiat,nec rectè, nec ordine peragatur , solœcismum vocemus.

Solœcophanes, σολοικοφανής, Quicquid speciem habet solœcismi, qui ratione aliqua potest excusari:vt quum genus superioris iungitur inferiori diuersi generis:vt Eunuchus Terentiana,respiciendo ad genus superioris Cõmœdia.

SOLON, ὥνος , Fuit vnus ex septem sapientibus Græciæ , patria Salaminius,qui (teste Gellio lib.17.capi.21.) Athenis claruit,Tarquinio Prisco Romæ regnante. Hic Athenien sibus leges dedit , tanto temperamento compositas,vt parem gratiam à Senatu & plebe contraheret,quanquam plebs & Senatus in summa prius essent dissensione.Draconis autem leges(iis exceptis,quæ in homicidas pœnas statuebant) quòd iustò atrociores viderentur, omnes abrogauit. Illis enim in omnia scelera æqualis pœna statuta erat, adeò vt etiam ij, qui otij damnati essent, aut qui olera surripuissent,capite plecterentur.Ob quam causam Demades dicere solebat,Draconem non atramento,sed sanguine leges scripsiſſe.Florebat tunc in Republica Pisistratus æmulus Solonis,cui & genere propinquus erat.Illius igitur eloquentia plus potuit apud populum,quam huius sapientia.Cessit sponte Solon tyrannum fugiens, primùm in Aegyptum,deinde in Cyprum, postremò ad Crœsum regem:cuius quum opes videret,ostentanti Crœso,atque interroganti num quis se felicior esset:respondit,Tellum quendam pauperem admodum, alioqui iustũ, Athenis agentem:qui in suo prædiolo solitarius consenuerat:simul adfirmans nihil esse fœlix, quod temporum mutationi subiaceat:felicitatem tantùm finem indicare. Cuius sententiæ Crœsus postea à Cyro captus meminisse dicitur. Solon inde in Ciliciam profectus, ciuitatem à suo nomine Solos dixit,in qua Athenienses colonos statuit, qui interuallo temporis ab Attica lingua descíscentes , Solœcissare dicti sunt: vnde verbum Solœcismi tractum. Decesſit in Cypro annorum LXXX. mandauitque ossa Salaminem transferri , ibique per regionem proiici ac disipari , ne Athenas inferrentur , quoniam discedens iureiurando ciues adegerat , non antiquaturos leges suas , donec rediret. Reliquit etiam conciones & epistolas quasdam. Epigramma sepulchro eius inscriptum Cicero in hanc sententiam commemorat,Tusculan. quæstio. libro 1.Mors mea ne careat fletu:linquamus amicis Mœrorem, vt celebrent funera cum lachrymis.Ex Plutarcho & Diogene Laërtio.

SOLOPHYTVS, σολοφύτης, Regius ex Scytharum genere iuuenis fuit, qui vnà cum Ilino fratre per optimatium factionem domo pulsus , ingentem iuuentutem secum traxit , & in Cappadociæ ora ad Thermodoontem amnem consedit : subactíque Themiscyris, vnà cum fratre regnum occupauit. Verùm quum ex vicinis populis perpetuò prædas ageret , tandem illorum conspiratione per insidias vnà cum fratre trucidatur.Horum vxores,quum exilio orbitatem quoque adiunctam viderent,arma capessunt,finésq; suos,submouentes primùm, mox etiam inferentes bella,quàm latissimè propagant: virisque omnibus interfectis,finitimorum concubitus admittunt : mares natos trucidant,virgines non lanificio & colu,sed equis venationibúsque exercent,dexteram mamillam,ne sagittarum iactus impediretur , inustis.Vnde & Amazones dictæ sunt,quasi sine mammis.

Solor,aris,Verbum est commune,significans consolationem do,vel consolationem accipio. παραμυθέω, παραηγορέω. Cice.in Vatinium,C.Antonius hac vna re miseriam suam solatur.Virgil.5.Aeneidos,Quos bonus Aeneas dictis solatur amicis. Ouidius 2. Fast. Hinc pater, hinc coniux lachrymas solantur,& orant,Indicet,&c. ¶ Solari laborem,vel famem, idem est quod subleuare.Virgil.1. Georg. Interea longum cantu solata laborem,Arguto coniux percurrit pectine telas.Ibidem, Concutíque famem in syluis solabere quercu. Idem 10.Aeneidos, Et mœstum Musa solatur amorem. ¶ Hinc sit compositum Consolor : item verbalia Solator , Solamen , & Solatium : quorum significata vide in sequentibus.

Solatium,Ipsa consolatio:& propriè rebus fit. παραμυθία. Quintil. in Pariete palmato , Cæcitatis miseræ solatium est , habere rem videntium. Cice. Mario lib.7, Vacare culpa magnum est solatium.Virgil.9. Eclog. –heu tua nobis Penè simul tecum solatia rapta Menalca. Quintilia. in Proœm.lib.6,Credendúmque doctissimis hominibus,qui vnicum adueſorum solatium literas putauerunt. Ouidius 8. Metamor. –sed vince fratres , Dummodo quæ dedero vobis solatia, vósque Ipsa sequar. Cice.de Clar.Orat.Vos verò,inquam, Attice, & præsentem me cura leuatis,& absenti magna solatia dedistis.

Solatiolum,li.pen.cor.diminutiuum.Catul.ad passerem Lesbiæ,epigram. 2.Vt solatiolum sui doloris.

Solamen,solaminis, Idem quod solatium. παραμύθιον. Cicero in Læl. Etsi illis planè orbatus essem , magnum tamen ferret mihi ætas ipsa solamen. Virgilius tertio Aeneidos,Solaménque mali de collo fistula pendet.

Solox,(inquit Festus) est lana crassa,& pecus, quod pasim pascitur non tectum. Titinnius Barathro,Lana soloci ad puram data. Lucil. Montano hirco,atque soloce. Hæc Festus,sed succinctius, quàm vt à quouis possint intelligi. Pient autem notiora,si sciamus,duo veteribus in vsu fuisse ouilli pecoris genera:quorum quod vulgatissimũ erat & robustissimũ, à velle

velleris hirsutie hirtum dicebatur:alterum à lanæ mollitie molle nominabant , hirto pecore multo infirmius , sed velleris nobilitate longè præstantius. Vnde & pellibus quibusdam tectum pasci solebat , ne aut spinis adhærescens lana minueretur,aut luto sordidaretur. Hoc genus è Magna Græcia,& præcipuè è Tarento peti solet:vnde & Græcum pecus,& Tarentinum solet appellari : nonnunquam etiam ex agro Gallico,quod Altinum vocitabant.Ex hisce igitur satis constat,quid solocis nomine intellexerit , Festus , nimirum vulgatum illud pecudis genus, quod ab hirsutiore vellere hirtum appellat Columella. Id enim nullis pellibus tectum pascebatur.cuius etiam lanam eodem nomine appellabant.

Solpuga, æ, Genus est venenatæ formicæ, quod etiam à fugiendo sole, solifuga nominatur.Consistatur enim actius feruore solis : adeóq; cum fugit,quantum potest.Lucan.lib.9.Qui calcare tuas metuat solpuga latebras?Plin.lib.8.cap.29,Latè deserta regio est,à scorpionibus & solpugis gente sublata. A Festo dicitur Solipunga, nisi codex mendosus sit. Vide suprà in dictionibus SOLIPVNGA,& SOLIPVGA.

Solstitium,vide SOL.

Solum,li, priore corre.Dicitur omne quod quid sustinet , & rei cuipiam velut fundamentum subiicitur. πέδον,ἔδαφος. Vnde aquæ superficies dicitur solum,quia natium fundamentum est.Virgil.lib.5,Subtrahitur aquosum. ¶ Cælum stellarum solum est.Ouid.lib.1. Metam. Astra tenent cæleste solum. ¶ Næuius verò sola terrarum,plurali numero dixit:Sed sola terrarum postquam permeola parumper.Sic etiam Cicero in Orat. pro Corn.Balbo,Vos mutæ regiones imploro, & sola terrarum vltima. ¶ Aër etiam solum dicitur , quia autium subsistentaculum. ¶ Item terra ipsa quòd hominum & animalium fundamentum sit.Colu.libro 2,Nam quod sicco loco ingestum est,& iam inoccatum, perinde acti repositum in horreo,non corrumpitur.Ouid.2. Metam. –inque solo quod texerat herba iacebat. Quintil. lib.2. capi.19, At in solo fœcundo plus cultor, quàm ipsa per se bonitas soli efficiet. ¶ Virgilius lib.7, etiam mensam appellauit solum,Et cereale solum pomis agrestibus augent. ¶ Rursus solum,inferior pedis pars,quam vulgò *soleam* vocant: quæ calloſa fit,& dura discalciatis. Cice. 5.Tusculan. Mihi amictui est Scythicum tegmen, calciamentum solorum callum , cubile terra. ¶ Et solum dictum est pro solea calciamenti, & corio. πέδιλα. Martialis, Sordidus antiquas solitus producere pelles,Et mordere luto putre,vetúsque solum. ¶ Proprièt tamen solum terra dicitur:vnde Natale solum dicimus, pro patria in qua nati sumus:quemadmodum exulem,qui extra solum,hoc est extra patriam eiectus est.Vertere solum,est sedem & habitationem mutare.Cice. pro Cecinna, Nam qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem , eo solum vertunt , hoc est sedem ac locum mutant. ¶ Solum fossæ,pro ima fossæ parte. Cæsar 7.belli Gal. Fossam pedum viginti latam directis lateribus duxit , vt eius solum tantundem pateret,quantum summa labra distabant.

Solarium, rij, à nomine solum , soli, significátque vestigal quod pro solo penditur. Qua voce vtitur Vlpian.1.ff.Nequid in loco,vel itin. publi. fiat. Siquis nemine prohibente in publico ædificauerit, si tamen obstet ædificium id publico vsui:vtique is qui operibus publicis præest,debebit id deponere:aut si non obstet,solarium ei imponere.Sic enim vectigal hoc appellatur,ex eo quòd pro solo pendatur.

Soluo,is,ui,solutum, Dissoluo quod erat ligatum. λύω. Virgil.lib.7.Soluite crinales vittas,capite Orgia mecum. Terent.in And.Iube solui obsecro. ¶ Soluere item dicuntur qui naui vehuntur,quum soluto fune quo natiis retinetur,recedunt. Et dicimus soluere simpliciter,nullo adiecto, & soluere nauem.Cice.ad Tironem,lib.16,Nos eo die cœnati soluimus. Cæsar 1.bel.Ciuil.Pompeius sub noctem naues soluit. Cice. 3. Offic. Si idem sciat complures mercatores Alexandria soluisse,&c. ¶ Et quoniã qui debent , quodammodo obligati sunt creditori , soluere etiam pro debitum reddere ponitur.Cice.4.Ver.Pro quo frumento pecunia soluta non est.Soluere ab aliquo, est à quoquam acceptam pecuniam creditori numerare. ἔκτισται παρά τινός. Cice.Attico, Frater laborat vt tibi quod debet,ab Egnatio soluat.Et alibi,Sed etiam dixit se à me quodam modo soluere. ¶ Hinc per translationem solutionis vocabulum ad omnem liberationem quoquo modo factam transfertur,magísque ad subiectum obligationis , quàm ad nummorum solutionem.Vnde soluo pro satisfacio. ἀπλύω.Teren.in Adelph.Neque tu verbis vnquam solues quod mihi re maleſeceris. ¶ Quandoque pro dimitto. ἀπολύω. Virgil. lib.2.Georg.Solue mares,mitte in Venerem pecuaria primus. ¶ Soluere ebrietatem,pro discutere.Celsus,Nisi febris accesit eo tempore quo ebrietas solui debet. ¶ Soluere aliquem legibus,est eum legum vinculo eximere,& efficere ne legibus teneatur. ¶ Soluere iusta funeri. Cic.pro Roscio Amer.Hunc miserum luctu perditum qui nondum etiam patrono funeri iusta soluisset. ¶ Quandoque pro liberare. Virgil.1. Aeneid. Soluite corda metu Teucri.Vnde Solutus risus,dicitur magnus,& à curis liber.Idem,Risúque soluto.Sic etiam dicimus, soluere religione, id est religione liberare , & efficere nequis religionis scrupulus relinquatur.Cice.pro Cecinna, Vt religione ciuitas soluatur. ¶ Solui cera igni, vel Sole dicitur,hoc est mollescere,siue liquefieri.Sic etiam hyemem sol dicimus,hoc est mitescere,& molliorem fieri.Hora.lib.1. Carm.Solutis acris hyems. ¶ Soluere fidem,est rumpere,vel non seruare fidem. ἀπολυθῆναι πίστεως.Teren.in Andria.Soluisti fidem. ¶ Soluere venam, est venam aperire. φλεβοτομῶ.Columel.lib.7,Ea porrò vena quæ in aure vi detur esse amplissima,sarmento prius verberatur,deinde quum ad ictũ inuimuit,cultrello soluitur. ¶ Composita huius verbi sunt, Absoluo,Dissoluo,Exoluo, Persoluo,& Resoluo : de quibus suis locis. ¶ Soluendo non sum,hoc est satisfacere non possum id pro quo obligatus sum , sýe pecunia,siue remuneratione. ἀρτίχρεως οὐκ εἰμί. Cice.2.Philippic. Tu nec soluendo eras,id est soluere debita non poteras.Idem 2.Offic.Nam cui res crepta est,est inimicus:cui data est, etiam dissimulat se accipere voluisse,& maximè in pecuniis creditis occultat suum gaudium, ne videatur non fuisse soluendo.

Solutus,a,um,nomen ex participio.Securus, liber,cura & solicitudine vacuus. ἄμεμπτος, Cice. Attì. Quæ soluto animo scribi solent,ea his temporibus excludũtur.Terra soluta,id est rara & laxa,cui opponitur densa. πυκνός. Colu.libr.Soli pinguis vel macri soluti vel spissi, humidi vel sicci.

Solute,aduerbium,sine cura,aut solicitudine. ἀμερίμνως.Cice.de Clar.Ora. Tam solute egit,tam leuiter , tam olcitanter. Cice. 2.de Diuin. Si aut furore,quino incitatus animus,aut somnio relaxatus soluto moueatur ac libere.

Solutio, onis , verbale , Dissolutio eius quod compactum fuit : vt quum mortem animæ & corporis solutionem dicimus. λύσις. Cice.4. Tuscul. λύσις, quasi λύσις ; id est solutio totius hominis. ¶ Solutio stomachi, quam & dissolutionem dicimus, quum naturales eius facultates aut amissæ sunt,aut vitiatæ,aut certè imbecilliores redditæ. Plin.libro 20. Cum melle,aut adipe,aut cera,stomachi solutiones inspersum polentæ modo. ¶ Solutio ad omnem liberationem quoquo modo factam transfertur,magísque ad subiectum obligationis,quam ad nummorum solutionem.Vlpian.de Verbo.signifi. Solutionis nomine satisfactionem quoque omnem accipiendam placet.Cice.2.Offic. Nec enim vlla res vehementius Remp.continet,quam fides : quæ esse nulla potest, nisi erit necessaria solutio rerum creditarum.

Solutilis,le,pen.corre.Quod ita compactum est,vt quoties opus sit, solui possit. λυτός. Sueton.in Nero.cap.34,Solutilem nauem,cuius vel naufragio,vel cameræ ruina periret,commentus est.

Solus,a,um,Incomitatus, vnicus : quam vocem Festus ex Oscorum lingua ductam putat,qui solum dicunt,quod nos tantùm:nam qui vnus est, totus est. μόνος. Cice.3. Offic. Cui quum visum esset vtilius, solum se,quàm cum altero regnare, fratrem interemit. ¶ Solus,& Vnus pro solus , more superlatiorum genitiuum regunt, vel ablatiuum mediante præpositione ex,vel accusatiuum mediante præpositione inter. Plin.lib. 9.Solus omnium acipenser squammis ad os vertis contra aquas natando meat. Cice.de Orat. Gorgias solus ex omnibus. Idem de Prouinciis Consularibus, Gracchus solus ex toto illo collegio. Et quum singularitatem significet,inuenitur tamen pluraliter.Terent.in Adelph.Solæ sumus. ¶ Ponitur aliquando solus pro solitario,& deserto. ἔρημος. Virgil. lib.3.Georg.Heu malè tum Libyæ solis erratur in aruis.Teren.in Aud. Venit ineditata aliquando ex solo loco. Idem,Nónne hinc abisci oportet in solas terras?Salluſt.in Iugurtha,Marius interea exercitu in hybernis composito, cum expeditis cohortibus , & parte equitatus proficiscitur in loca sola,obsessum turrim regiam. ¶ Genitiuum facit , solius , sólum etiam soli,læ,li.Terent.Eunuc.Mihi solæ ridiculo fuiſe.

Solùm,aduerbium,Id est tantum. μόνον. Cice.4.Philip. Nos nuntiationem solùm habemus, Consules etiam inspectionem. Idem 2, de Legib. Dere vna solùm diuidenda,de cæteris mirificè congruunt.

Solitarius,a,um,Solus agens,soliuagus:frequentiam vitans. μονήρης, μονάζων. Cice.1. Offic. Solitarius homo,atque in agro vitam agens. Vita solitaria, quæ agitur in secessu,& procul ab hominum frequentia. μοναστικὸς βίος. Locus solitarius,id est locus desertus,nullísq; incolis frequentatus. ἔρημος. Res solitaria,id est sola,& sine alterius consortio. Cice. de Amic.Sic natura solitarium nihil amat:semperque ad aliquid,tanquam adminiculum adnititur.

Solitudo,dinis, Plaga inhabitata,locus desertus. ἔρημος, ἐρημία. Cæsar 6. belli Gallici, Ciuitatibus maxima laus est,quàm latissimis circum se vastatis finibus solicitudines habere.

Soliuagus,a,um,pen.cor.Qui solus vagatur. μονάζων, μόνος πλανώμενος. Plin.lib.8,Nec nisi lacessiti nocent, ideóque gregatim semper ambulent,minimè ex omnibus soliuagi. Cice.5.Tuscul. Alias voluceres cælo frui libero:serpentes, quasdam esse gradientes : earum ipsarum partim soliuagas,partim congregatas.

Solo,as,Locum aliquem desertum & solum reddo.depopulor. ἐρημόω.Stat. 5.Theb. –furor omnibus idem,Idem animus solare domos,iuuenúmq; senúmque Præcipitare colos:plenísque adfringere paruos Vberibus,ferróque omnes exire per annos.

SOLVS, untis, σόλος Stephano, Cypri insulæ oppidum,à Phalero & Acamante Athenien sibus conditum, portum nobilem habens, cum flumine,item Veneris & Iisdis delubra. Gentile est Solius. Autor Strabo lib. 14. ¶ Est & Solus Siciliæ oppidum , non procul à Lilybæo promontorio:cuius meminit Plinius lib.3.cap.8.

SOLYMI,rum,σόλυμοι, Populi Asiæ,Lyciis & Pisidis proximi,postea milyæ appellati,vt docet Strabo lib.1.& 14.Plinius eosdem facit cum Pisidis,lib.5.cap.27,Intident(inquit)verticem Pisidæ,quondam Solymi appellati.Alij Solymos eosdem fuisse cum Lyciis asserunt:quorum tamen sententia cum Homero non satis conuenit , qui Bellerophontem à Lyciorum rege missum ait ad subiugandos Solymos.

SOLYMA,æ,vel Solyma,rum,σόλυμα, Vrbs clarissima Iudææ:quæ postea addito templo,Hierosolyma dicta est.

Solymus,a,um.Iuuenal.Saty.6,Interpres legum Solymarum.

Somatophylaces, σωματοφύλακες, Custodes corporis, quos Latini prisco vocabulo Latrones dixerunt,quasi laterones:quòd principum latera cingerent aduersus vim insidiatorum.

Somatopœia, σωματοποιία, Figura affinis prosopopœiæ,qua rei incorporeæ,corpus tribuimus.

Somnus, ni, Sopor, quies, quæ fit ab humoribus à corde ad cerebrum sublatis : qui quum ibi fuerint refrigerati , recidentes ad cor , calorem eius refrigerant. ὕπνος. Dictum autem volunt Somnum à Græco ὕπνος: vnde mutata aspiratione in S literam , primùm sypnum , siue supnum, mox sopnum,& postremò somnum volunt appellatum.Virgil.1.Georg. Nec somnos abrumpit cura quietos.Cic.de Diui, Animus per somnum curis

Universidad de Deusto
Biblioteca

curia vacuus. ¶ Somnum Deum finxit antiquitas, cuius sedem apud Cimmerios collocat Ouid.11.Metam. Est prope Cimmerios longo spelunca recessu. Mons cauus, ignaui domus, & penetralia somni, Quò nunquam radiis Oriens, mediusue, cadensue Phœbus adire potest. ¶ Hinc fit compositum Insomnis, ἀϋπνος: de quo egimus suo loco.

Somnium, nisi idem quod Insomnium, hoc est quod videre nobis videmur dormientes, ὄνειρον. Virgil.8.Eclog.An qui amant, ipsi sibi somnia fingunt: Cicero de Lege Agraria contra Rullum. Hæc per deos immortales, vtrum esse vobis consilia sicariorum, an vinclentorum somnia, & vtrum cogitata sapientum, an optata furiosorum videntur? Macrob.lib.1.in Somnium Scipionis, eorum quæ dormientes videre nobis videmur, quinque tradit esse genera, Somnium scilicet, quod Græcè est ὄνειρος, Visio, id est ὅραμα, In somnium, id est ἐνύπνιον, Oraculum, id est χρηματισμὸς, & Visus qui Græcis φάντασμα dicitur. Ex his insomnium & phantasma quum falsa sint, interpretatione non indigent: tria reliqua vates interpretantur. Et oraculum quidem est, quum quis in somnis aliquid nobis denuntiat. Visio, quum id quis videt quod eodem modo quo apparuerat, euenit. Somnium autem propriè vocatur quod tegitur figuris, & velatur ambagibus nonnisi interpretatione intelligendis.

Somnio, as, Per quietem aliquid quasi vigilans video. ὀνειρόπολεω. Cicero de Diuin. Nec mihi magis vsquam videor, quàm quum in Curia Senatum video somniare. Et paulo antè, Defert ad coniectorem somniasse se ouum pendere ex fascia lecti sui cubicularis. Plaut. in Curcul. Quos tu mihi fusco s libertos, quos sumanos somnias? Id est somniando loqueris. Terent. in Andria, —num ille somniat Ea quæ vigilans voluit? Colu. lib.1.cap.8. Nunquam non easdem ineptias somniat. Cic.2. de Diuini. Quòd si ita natura paratum esset, vt ea dormientes agerent quæ somniarent: alligandi essent omnes qui cubitum irent: maiores enim quàm vllis insani, efficerent motus somniantes.

Somniatur imperfonale. Plinius lib.28. Aristoteles & Fabianus plurimum somniari circa ver & autumnum tradunt: magisque supino cubitu, at prono nihil.

Somniosus, a, um, Qui crebris somniis vexatur. ὀνειρόδυς. Plinius lib.28, Somniosos fieri, lepore sumpto in cibis, Cato arbitratur.

Somnifer, a, um, Quod affert somnum. ὑπνωτικὸς. Plinius libro 18, Visque somnifera etiam satiuo papaueri. Ouid.9.Metam. Plenáque somniferis serpens peregrina venenis.

Somnificus, a, um, Quod somnium inducit. ὑπνωτικὸς. Plinius lib.37, Et viso dracone spargere somnifera medicamenta: atque ita præcipere. Idem lib.29.cap.4, Quoniam vincatur aspidum somnifica vis.

Somniculosus, sa, sum. à somniculo magis sit quàm à somno: & is dicitur qui somno plenus est, & ignauiæ. ὑπνώδης. Cicero de Senec. Quæ vitia sunt non senectutis, sed inertis, ignauæ, somniculosæ senectutis. Colum. lib. 11.capi.1, Nam & ebrioso cura officij pariter cum memoria subtrahitur: & somniculoso plurima effugiunt. ¶ Interdum somniculosum dicimus, non quod somno indulget, sed quod somnum inducit, habétque vim somnificam. ὑπνωτικὸν. Vnde Sisenna aspidem vocat somniculosam, non quòd ipsa dormiat, sed quòd vi somnifica homines percussos enecet.

Somniculosè, aduerbium, Negligenter. Plaut. in Capt. Haud somniculosè hoc agendum est.

Somnolentus, a, um, Idem quod somniculosus: & per translationem tardus, ignauus. ὑπνώδης.

Somnorinus, na, num, Apud antiquos dicebatur id quod in somnis videtur, Varro in Prometheo, vt citatur à Nonio, Hic somnorinas imagines affatur.

Somphos, σομφὸς, Cucurbitę syluestris genus, digitali crassitudine, nonnisi in locis saxosis nascens, intus inane: vnde & nomen inuenit. Nam Græci σομφὸν vocant inane. Quidam Cucurbitam marinam appellant. Vide Plinium lib.20.cap.3.

Sonabilis, vide SONVS.

Sonchos, σόγχος, Herba est ex genere aculeatorum, cuius duæ sunt species: vna syluestrior & spinosior: altera tenerior, olim etiam esculenta, caule cubitali, angulosa, intus cauo, interim rubescente, sed qui fractus copioso lacte manet, foliis per oras ex interuallo scissis: quum perfectè adoleuerit, aculeis quibusdam aspera. Galli à lactis copia *Lactheronem* appellant. Plin. libro 22.capi.22, Est & sonchos, vt quem Theseo apud Callimachum apponat Hecale, vterque albus & niger, lactucæ similes ambo, nisi spinosi essent, caule cubitali, angulosa, intus cauo, sed qui fractus copioso lacte manat.

Sonipes, Sonitus, Sono, Sonor, sonoris, Sonorus, vide SONVS.

Sons, sontis, omnis gen, Nocens, noxius, crimimis alicuius conuictus. ἔνοχος, κατάδικος. Cicc.3.de Legib. Vincula sontium seruanto, capitalia vindicanto. Idem 1.Offic. Idque est viri magnanimi rebus agitatis punire sontes, multitudinem conseruare, in omni fortuna recta atque honesta retinere. Virgil.10.Aeneidos. Omnes per mortes animam sontem ipse dedisse, Quid, 3.Metam. Immergítque manus fœdatáque cæde sonti, Non lumen (neque enim superest) loca luminis haurit. ¶ Huius contrarium est Insons, de quo suprà suo loco.

Sonticus, a, um, Idem quod grauis, noxius, vehemens. Nævius apud Festũ, Sonticam causam esse oportet, quamobrem perdas mulierem. Vnde Sonticum morbum veteres appellarunt, qui ita grauis esset, vt solitas functiones impediret: quem qui pateretur, iustam excusationem habere putabatur, quo minus in iudicium vocatus, se sistere cogeretur. Quæsitum est (inquit Iurisconsultus) quum alter ex litigatoribus febricitans decessisset, & iudex absente eo pronuntiasset, an iure videretur pronuntiasse. Respondi, quòd sonticus morbus, etiam inuitis litigatoribus ac iudice, differret diem. Sonticus autem morbus existimandus est, qui cuique rei agendæ impedimento est. Porrò quid magis impedimento est, quàm morbus corporis contra naturam, quam febrim appellant?

Potest tamen dici esse aliquam etiam febrium differentiam. Nam si quis sanus alias ac robustus, tempore iudicandi lentissima febri correptus fuit, aut aliquis tam veterem quartanam habet, vt in ea omnibus negotiis suis superesse soleat, potérit dici morbum sonticum non habere. Plin.lib.36 cap.19, de gagate lapide, Deprehendit sonticum morbum, & virginitatem iustitus.

Sonus, soni, Quicquid auribus percipitur, siue id ab ore animalis profici scatur, (quam vocem appellamus) siue ex aliorum corporum collisione. ἦχος. Cicero de Diuin. Qui sono quodam vocum & phrygis canibus incitantur. Idem in Som. Scip. Quis est qui complet aures meas tantus & tam dulcis sonus? Idem 2.de Natu.deorum. Aures quum sonum recipere debeant, qui natura in sublime fertur, rectè in alteis corporum partibus collocatæ sunt. Ibidem, Itaque ad pingendum, fingendum, ad scalpendum, ad neruorum eliciendos sonos, ad tibiarum, apta manus est. Virgil. 4. Georg. Tum sonus auditur grauior, tractimque susurrant. ¶ Sonum fundere. Cicc. in Acad. Ac mihi videtur dignissimum rebus his, de quibus loquitur, sonum fundere. ¶ A sonus fiunt Absonus, Altisonus, Armisonus, Consonus, Dissonus, Dulcisonus; aliáque nonnulla, quorum significata explicantur suis locis.

Sonor, oris, Vehementior sonus. ἠχὼ. Virgil.7. Aeneid. Magno veluti cum flamma sonore Virgea suggeritur costis vndantis aheni. Idem 9. Aeneid. Et crines albos, & sæua sonoribus arma.

Sonorus, ra, rum, pen. prod. Quod graue sonat. ἠχώδης, ἠχήεις. Virgilius 12. Aeneid. Luctanteis ventos, tempestatésque sonoras. Flumina sonora, Idem 12. Aeneid.

Sono, as, sonui, sonitum, & aliquando sonaui, sonatum. Horat.1. Serm. satyr. 4. Magna sonaturum des nominis huius honorem. Est autem Sono, sonum edo. ἠχέω. Virgil.4.Aeneid. —Pharetræque fuga sonuere sonantes. ¶ Aliquando actiuè accipitur, pro eo quod est sono referre, siue repræsentare. Virgil.lib.1.Aeneid. Nec vox hominem sonat. ¶ Sonant idem hæc verba, id est significant. Cicero 3. Offic. Honestate igitur diligenda vtilitas est: & quidem sic vt hæc duo verba inter se discrepare, re vnum sonare videantur. ¶ Huius composita sunt, Assono, Consono, Circunsono, Dissono, Insono, Intersono, Persono, Resono: de quibus suis locis.

Sonans, tis, participium. Ouid.12. Metamor. Nocte diéque patet: tota est exære sonanti. Virgil. 3. Aeneid. Turba sonans prædæ pedibus circumuolat vncis.

Sonandus, a, um. Ouid.2. de Arte, Et magno nobis ore sonandus eris. id est graui carminis genere celebrandus.

Sonabilis, le, Idem quod sonorum: vt Sistrum sonabile. Ouid.9. Metamor. —erepuitque sonabile sistrum.

Sono, nis, sonere, tertiæ coniugationis. Lucret. lib.3, Caligare oculos, sonere aures, succidere artus.

Sonitus, us, pen, cor. Idem quod crepitus, vel sonus. ἦχος. Virgil.6. Aeneid. Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi. Idem 8. Aeneid. Quadrupedante putrem sonitu quatit vngula campum. Idem lib.2. Georg. Ingentem cælo sonitum dedit. Cicc. de Som. Scip. Hoc sonitu completæ aures obsurduerunt. Idem 1. Tuscul. Quo sonitu reddito, ridens, Propino, inquit, hoc pulchro Critiæ.

Sonipes, pedis, pen. cor. Significat celerem equum, quòd pedibus sonet. ἱππος ταχύπους. Virgilius 4. Aeneidos, Stat sonipes: ac fræna ferox spumantia mandit.

SOPHENE, es, penul. prod. σοφηνὴ, Regio est Asiæ, Armeniæ maiori ab ea parte adiacens qua vergit in Comagenem, iuxta Antitaurum & Masium montes. Huius regionis incolæ Sopheni à Plinio, ab aliis Sophenæ appellantur. Lucan. lib.2, Pharsaliæ, —& dedita sacris
Incerti Iudæa Dei, molléque Sophenæ.

Sophia, æ, σοφία, Latinè sapientia dicitur, & qui eam profitentur, Sophi σοφοὶ appellantur. Martial. lib.1, Quum tibi sit sophiæ par fama, & cura deorum. Cicc.1.Offic. Princéps quæ omnium virtutum est illa sapientia, quam σοφίαν Græci vocant.

Sophus, phi, σοφὸς, Latinè sapiens. Cicc.5.Tusc. Itaque & illos septem, qui à Græcis σοφοὶ, sapientes à nostris & habebantur, & nominabantur. Martial. li.7, Te pia Cecropiæ comitatur turba Minervæ: Te secreta quies, te sophos omnis amat. Grande sophos. Martial. libro 1. Audieris quum grande sophos, dum basia, captas, Ibis ab excusso missus in astra sago. Vbi Sipontinus, Mos est Græcorum, dum scripta alicuius vel legerint, vel audierint, assentando dicere, Σοφὸς, hoc est sapiens, doctus. Neutro autem genere dixit Poëta, Grande sophos: id est grandem illam & adulatoriam vocem tot hominum clamantium, Sophos. Sic alibi, Quòd tam grande sophos clamet tibi turba togata, &c. Hoc autem nomine primùm appellati sunt qui postea dicti sunt Philosophi. Pythagoras enim primus modestiæ gratia, non Sophum, sed Philosophum voluit se appellari, vt Cicero testatur lib.2.de Finib.

Sophista, siue sophistes, sophistæ, σοφιστὴς, Olim honesta appellatio erat communis iis omnibus qui in arte aliqua excellerent: vnde & rhetores, & sapientiæ professores olim sophistæ dicebantur: quanquam ad eos postea hoc nomen transierit qui fallacibus conclusiunculis inanè quandam sapientiæ speciem ostentarent. Suidas, σοφιστὴς ὠὰς συχνότητος, καὶ ὁ τὸ λυσιτελὲν ἠρεμαίως, καὶ ὁ ὑπηρέτων ὑπὲρ τῶν πόλεων καὶ ἀπαλλάττων, id est, Sophista omnis artifex, & qui eloquentiam profitetur, & qui in verbis calumniatur, atque fallacis. Plato ait sophistas esse rhetores, qui veluti venatores parati sunt ad capiendos iuuenum animos. Aristoteles libro 10. Ethic. Scientiam gubernandarum rerum publicarum sophistæ profitentur, quorum nullus rempublicam gerit. Olim autem sophistæ dicebantur Philosophi, & sapientiæ professores: deinde verò rhetores: postremò abiit nomen in inuidiam, vt sophistæ dicerentur qui fictam quandam sapientiæ speciem iactitarent, Cicero lib.1.de Natu. deorum, Abderites quidam Protagoras, cuius à te modò facta est mentio, sophistes temporibus illis vel maximus. Idem 4. Acad. At quis est nunc hic sophistes?

sophistes? sic enim appellantur hi qui ostentationis, aut quæstus causa philosophantur. Idem lib.2. de Finib. Eorum erat iste mos qui tunc sophistæ nominabantur. ¶ Hinc antisophistæ à Suetonio in Tiberio dicuntur, inter se pugnantes sophistæ.

Sophistica, σοφιστικὴ, Pars dialecticæ plus ostentationis habens quàm vtilitatis, qua docemur fallacibus conclusiunculis aduersarium irretire, atque argumenta ita acutè inuenire, vt quæ falsissima sunt, vera esse videantur.

Sophisma, atis, σόφισμα, Græcis fraudem significat, deceptionem, siue cautelam: vnde pro fallaci argumenti genere accipitur ita ingeniosè excogitato, vt quum mendosissimum sit, incauto tamen rectè conclusum videatur. Cic.4. Acad. Atqui habebam molestos vobis, sed minutos, Stilbonem, Diodorum, Alexinum, quorum sunt contorta & aculeata quædam sophismata: sic enim appellantur fallaces conclusiunculæ.

SOPHILVS, σόφιλος. Sicyonius vel Thebanus Comicus mediæ comœdiæ scriptor, cuius fabulæ nonnullæ commemorantur à Suida.

SOPHOCLES, σοφοκλῆς, Poeta Tragicus fuit, patria Athenęnsis, ganta orationis suauitate, vt vulgò μίλητος, hoc est apis cognominaretur: æqualis Euripidis, & Periclis, cuius etiam quandoque collega fuit in Prætura. Natus fuit Olympiade LXXIII. ante Socratem annis XVII. Primus tribus actoribus vsus est, adiecto eo qui vocatur Tritagonista, hoc est tertiarum & vltimarum partium histrio. Primus etiam choros ex iuuenibus quindecim introduxit, quum antea duodecim tantùm introducerentur. Primus quoque tragicas contentiones ac compositio nes instituit. Scripsit insuper Elegiam & Pæanas, atque orationem pro sam, quum de Choro aduersus Thespim & Chœrilum contenderet. Obiit autem sexto anno post Euripidis mortem: cui styli magnitudine præfertur, licet eius sententiis inferior. Filios habuit Iophontem, Leosthenem, Aristonem, Stephanum, Meneclidem. Exhibuit fabulas centum vigintitres: quanquam alij dicant multo plures. Victorias autem vigintitres reportauit. Hunc Cicero diuinum poetam lib.1.de Diuin. vocauit: eiúsque in Catone maiore his meminit verbis, Sophocles ad summam senectutem Tragœdias fecit: quod propter studium quũ rem familiarem negligere videretur, à filiis in iudicium vocatus est, vt quemadmodum nostro more malè rem gerentibus bonis interdici solet, sic illum, quasi desipientem, à re familiari remouerent Iudices. Tum senex dicitur eam fabulam quam in manibus habebat, & proximè scripserat, Oedipeum Colonæum recitasse Iudicibus, quæsíssèque num illud carmen desipientis videretur. quo recitato, sententiis Iudicũ est liberatus. Sophoclem ex inperato gaudio ob victoriam ex Tragœdia quadam repentè obiisse Valerius autor est. ¶ Sophocles superioris ne pos. Poeta item Tragicus, qui docuit Tragœdias XL. vicit 8. commoratur à Suida. ¶ Sophocles etiam grammaticus, minor appellatus, enarrauit Lycophronem, Apollonium, aliósq: poetas, cuius opera haGaudia. Horat.5.Epod. Formidolosis dum latent syluis feræ Dulci sopore languidæ. Quid.15.Metam. Aut furit, aut patitur mirum grauitate soporem. Idem 1.Metam. Et quanuis sopor est oculorum parte recetus, Parte tamen vigilat. Idem 6.Metam. —& ignes Ipse suos nutrit cura remouente soporem.

Soporifer, soporifera, riferum, Quod soporem inducit. ὑπνωτικὸς. Plin. lib.23 Præterea dextræ pennæ vim soporiferam inesse, somnósque alicere subditam capiti, tradunt. Virg.lib.4.Aeneid. Spargens humida mella, soporiferúmque papauer. Ouid. 11. Metam. Vise soporiferam somni velociter aulam.

Soporo, as, pen. prod. Soporem induco, stupefacio. κατακοιμάω. Plin. lib. 28, Cauda flumina & aquarum impetus sisti, serpentes soporari. Idem lib.21.cap.31, Nec illud præteribo, aspidum naturæ halicacabum in tantum aduersam, vt radice eius propius admota soporentur.

Soporatus, ta, tum, particip. Id est sopore obrutus: vt Artus soporatos premit quies. Plin. lib.10.cap.75, Aquatilia ipsa quiete cernuntur placida, ceu soporata. Dolor soporatus, id est lenitus, Curt. lib.7, Recruduit soporatus dolor. Offa soporata melle, apud Virgilium 6. Aen. id est soporifero melle imbuta. Ramus soporatus vi Stygia, Ibidem.

Soporus, a, um, Somnum inducens: vt nox sopora, id est nox intempesta, quæ placida rigat membra quiete. ὑπνωτικὸς. Lucan. lib.2, —sed nocte sopora Atria cognati pulsat non ampla Catonis. Stat.1. Theb. —eadem sub nocte sopora Lustra terit.

Sopio, pis, piui, pitum, Soporo, soporem induco. κατακοιμάω. Liu.9.ab Vrbe, Die festo alij alios per speciem cantus epularum causa inuitant, & vino cuius auidum fermè genus, oneratos sopiunt. Idē 4. belli Pun. Lentior deniq; æqualiórq: accidens auribus, magnam partem hominum sopiuit. Ouid.7.Metam. Custodémqi rudē somno sopitis. ¶ Vnde sopitum dicimus. qui iam cœpit dormire. Liu.5.belli Pun. Nico ex improuiso ad portas sopitos vigiles in cubilibus suis obtruncat, portámq: aperit. Virgilius tamen sopitum somno dixit, quasi irrigatum. Virg.1.Aeneid. Hunc ego sopitũ somno super alta Cythera, Aut super Idaliũ sacrata sede recondam. Aras sopitas excitat ignibus, Virg. 8.Aeneid. Brachia sopita, Ouid. Epist.14. Ignis sopitus, id est propemodum extinctus, aut cineribus occultatus. Virg.8.Aeneid. Impositum cinerē, & sopitos suscitat ignes. Manus sopitæ, Ouid.lib.3.Fast. Sopitus ictu, id est stupefactus. Liu.lib.1, Iubet bono animo esse sopitũ fuisse regem subito ictu, ferrum haud altè in corpus descendisse: iam ad se redisse, inspectum vulnus, abstersо cruore, omnia salubria esse: considere propediem ipsum eos visuros. ¶ Huius cõpositum est Consopio, quod est totum sopore obruo. Cic.1. Tusc. Quæst. Num igitur eum curare censes quum Luna laborat, à qua consopitus putatur, vt eum dormientem osculatretur?

SORA, σώρα, Oppidum Campaniæ, cuius meminit Plinius lib.3.cap.5. Iuuen. Saty.2. —optima Soræ, Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur. ¶ Strephanus Soram alteram collocat in Phœnice.

SORACTE, is, vel Soracte, tis, Mons est Falisсorum Apollinis sacer, circa quem fiebat sacrificium annuum, in quo Hirpiæ familiæ super ambustam lignorum struem ambulantes, non adurebantur: vt refert Plinius lib.7.cap.2. Virg. 11. Aeneid. Summe deus, sancti custos Soractis Apollo. Plin. lib.31.cap.2, Varro ad Soractem scripsit esse fontem, cuius sit latitudo quatuor pedum, sole oriente eum exundare feruenti similem, auéque, quæ gustauerint, iuxta mortuas iacere. Neutro genere vsus est Silius Italicus lib.8, Et sacrum Phœbo Soracte frequentant.

SORANVS, Ditis seu Plutonis cognomen: à voce Græca σωρὸς, quæ tumulum sepulchralem significat: vel à Sora oppido, ad Soractem montẽ sito. Tradit enim Plinius lib.2. cap.92, eo in tractu tam pestiferos spiritus exhalari, vt auibus sint lethales. Vnde videri potest Pluto dictus esse Soranus non dissimili ratione ab ea qua Auernũ pro inferis Poetæ acceperunt. ¶ Soranus, σωρανὸς, Ephesius medicus, Alexandriæ vixit. Deinde Romam venit, vbi artem exercuit, Traiani & Adriani temporibus. Suidas.

Sorbeo, es, ui, itũ, vel sorpsi, sorptum, Liquidum aliquid deglutio. ῥοφέω. Factitiũ verbum à sono quem edunt qui sorbent. Plaut. in Milite, Sorbet dormiens. P A. Quid sorbet? L. Illud stertit, volui dicere, Sed quia consimile est quod stertas, quasi sorbeas. Plin. lib.7.cap.53, Ap. Saufeius quũ à balneo reuersus multum bibisset, ouúmq: sorberet, &c. ¶ Trãsfertur & ad alia. Ouid.2. de Arte, Terráq: cælestes arida sorbet aquas. Virg.3. Aen. Dextrũ Scylla latus, lęuum implacata Charybdis Obsidet atq: imo barathri ter gurgite vastos Sorbet in abruptum fluctus. Lucan. li.4, Sordidus exhausto sorberetur ab vbere sanguis. ¶ Sorbere odia alicuius, pro perferre. Cic.ad Qu. Fratrem, Sed me ab eo ita obseruari scio, vt eius ista odia nõ sorbeam solùm, sed etiã concoquam. ¶ Sorbere animo, pro eo quod est præ propera spe deuorare. Cic.2. Philip. Quæ gurgitẽ, quam voraginẽ, quid eum non sorbere animo, quid nõ haurire cogitatione, cuius sanguinẽ non bibere censetis? ¶ Huius cõposita sunt, absorbeo, exorbeo, obsorbeo, & resorbeo: de quibus suis locis.

Sorbitio, onis, Ipse sorbendi actus, vel potio ad sorbendum apta. ῥόφημα. Persius saty.4, Barbatum hæc crede magistrum Dicere, sorbitio tollit quem dira cicutæ. Socratem intelligit. Plinius lib.20. cap.6, Pulmonis & arteriæ sanat vitia, datum in sorbitione prisanæ.

Sorbitiuncula, læ, Diminutiuum, Sumitur pro potiuncula, vel cibo liquido, qui facilè sorbetur. ῥοφημάτιον.

Sorbillo, las, diminutiuum à sorbeo, Proprièidem est quod minutim & paulatim sorbeo. κατὰ μικρὸν καταῤῥοφῶ. Terent. in Adelph. Et cyathos sorbillans paulatim hunc producam diem.

Sorbillum, li, Potiuncula sorbitionʼapta. ῥοφημάτιον. Plautus in Pœnu. Hem, mihi iam video propter te victitandum sorbillo.

Sorbilis, sorbile, pen. cor. Quod facile sorbetur. ῥοφητὸν. vt Ouum sorbile, apud Celsum lib.2.cap.19. & 25. Colum. lib.8.cap.17, Quique sunt cibi sorbilibus proximi, vt mulctra, recens caseus.

Sorbus, sorbi, fœm. gene. Arbor est procera, quam Græci ὄρυ, & ἴουυ, fructúmque eius ὄα, & ὄα vocant: cuius longiorem descriptionem vide bis apud Theophrastum lib.3.cap.21. *Cormier.*

Sorbum, sorbi, Sorbi arboris fructus, similis pyro. ὄον. quod malum sorbum etiam columella appellat lib.5. cap. 10. Et mala sorba, prunа, post mediam messem vsque ad Idus Febr. serito. Hæc mala, vt docet

éet Martialis lib.3.aluum siſtunt, Sorba ſumus molles nimium durantia ventres, Aptius hæc puero quàm tibi,poma dabis.Col.Sorba manu lecta,in vrceolos picatos adiicito.Plin.lib.15.cap.21,Sorbis quadruplex eſt differentia : aliis enim eorum rotunditas mali,aliis turbinatio pyri:aliis ouata ſpecies,ceu malorum aliquibus. Hæc obnoxia acori: odore & ſuauitate rotunda præcellunt:cæteris vnus ſapor : generoſiſsima, quibus circa pediculos tenera folia. Quartum genus torminale appellant,remedio tantùm probabile,aſsiduum prouentu,minimúmque pomo,arbore diſsimili,foliis penè plantani. Non ferunt ante trimatum ex vllo genere. Cato cap. 7, Sorba in ſapa quum vis condire, vel ſiccare,viridia facias. *Des cormes,ou des ſorbes.*

Sordes,ſordis,fœm.gene.Immunditia.*ἄκαν ῥύπος.* Plaut.in Pœn. Vidén' tu? pleni oculi ſordium qui erant,iam ſplendent mihi.N.Imò etiam in medio oculo parũ ſordis eſt.Horat.1.Epiſt.2, – iuuat illum ſic domus, aut res. Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram, Auriculas citharæ collecta ſorde dolentes. ¶ Iacere in ſordibus , eſt nimio animi dolore ſqualere, Cic. ad Terentiam, Te nunc mea Terentia ſic vexari, & iacere in lachrymis & ſordibus. ¶ Sordem vrbis vocat Cicero fæcẽ plebis , Attico ſic ſcribens , apud bonos iidem ſumus , quos reliquiſti: apud ſordem vrbis & fæcem , multo melius nunc , quàm reliquiſti. ¶ Sordes item accipimus pro immoderata parſimonia , & auaritia, ex minimis etiam rebus lucrum captante. *ῥυπαρία, σμικρολογία.* Quintil. lib.6.Incuſans eius ſordes,calceos eum veteres deciebat vendere ſolere. Horat.1.Sermonum,ſat.6 ,Si neque auaritiam,neque ſordes,ac mala luſtra Obiiciet verè quiſquam mihi. Luxuriæ ſordes. Iuuen. Saty. 1, – ſed quis feret iſtas Luxuriæ ſordes? Id eſt ſummam prodigalitatem cum inſigni auaritia coniunctam:loquitur enim de illis,qui quum vẽtribus ſuis indulgerent omnia, in aliorum egeſtate ſubleuanda parciſſimi eſſent. Gaudet autem Iuuenalis antitheta hoc pacto coniungere, vt alibi Socraticos cinædos, triſtia obſcœna,lacernatam amicam.

Sordidudo,inis, Idem quod ſordes. *ῥύπος.* Plaut.in Pœn. Vt mihi abſterſerunt omnem ſorditudinem.

Sordidus,da,dum,Quod eſt ſordibus inſectum. *ῥυπαρός.* Cic.3.Tuſc.Sæpe eſt etiam ſub palliolo ſordido ſapientia. Virg.6.Aeneid.Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.Ouid.3.de Arte,Quas geritis veſtes,ſordida lana fuit. ¶ Sordidus homo, tenax, auarus, & ex rebus viliſsimis quæſtum captans. *ῥυπαρὸν δοῦλος, σμικρολόγος.* Cic.1.Offic. Sordidi etiam putantur,qui mercantur à mercatoribus quod ſtatim vendant. ¶ Sordido loco natus,id eſt ignobili. Liuius 2.belli Pun. Vnus inuentus eſt ſuaſor legis C. Terentius Varro, qui priore anno Prætor fuerat, loco non humili ſolùm,ſed etiam ſordido ortus:patrem lanium fuiſſe ferũt ipſum inſtitorem mercis, filióque hoc ipſo in ſeruili eius artis miniſterio vſum. ¶ Sordida lingua, impura, mendax. Tibullus lib.3. Eleg.7, Aut fallat blanda ſordida lingua fide.

Sordidè,aduerbium,Id eſt auarè. *σμικρολόγως.* Plin.Epiſtol.9,Proconſulatum,ſed ſordidè,geſſerat. Cice. 2. de Oratore, Si aſperè , ſi arroganter, ſi turpiter , ſi ſordidè , ſi quoquo animi vitio dictum eſſe aliquid videatur.

Sordidulus,adiectiuum,diminutiuum. Plautus in Pœnulo,Seruulorũ ſordidulorum ſcorta diobuloria.Iuuenal.Saty.3,Si toga ſordidula eſt.

Sordeo,ſordes,ſordui,Sordidus ſum, *ῥυπῶ*.Martial.lib.1,Dum nulla ténéri ſordent lanugine vultus. ¶ Sordere alicui res aliqua dicitur,quum cõtemnitur,& vilis æſtimatur.Plin.lib.35. cap.10,Sordebat ille ſuis,vt plerunque domeſtica.Cic.ad Octauium,Cui ſordebat Macedonia prouincia,quam victor ſibi ſumpſerat Cæſar.Liui.4. ab Vrbe, adeò ſe ſuis etiam ſordere,nec à plebe minus,quàm à patribus contemni.Plin.lib. 15, Vitam iuuare non fortaſſe credet aliquis , quum hæc quoque cura friuola exiſtimetur , adeò deliciis ſordent & quæ ad ſalutem pertinent?

Sordeſco,is,Sordidus fio. *σπυρὸν μαι, ῥυπόομαι.* Horat.1.Epiſt.20,Contrectatus vbi manibus ſordeſcere vulgi Cœperis.Plin.lib.11.ca.12,Nunc verò è tanta cadens altitudine, multúmque , dum venit , ſordeſcens. ¶ Hinc exordeſcere,quod eſt valde ſordidum fieri, & per tranſlationẽ vileſcere.Gellius,Cur ergo nos patimur nomen Philoſophi illuſtriſsimum in hominibus deterrimus exordeſcere?

Sordidatus,ta,tum,Pannoſus,ſordidis veſtibus indutus. *ῥακώδης, ῥυπαλέος*, Plaut.in Aſin. Quanquam ego ſum ſordidatus , Frugi tamen ſum, nec poteſt peculium enumerari.Id eſt ſordidè indutus. Cic.6.Verr.Diodorus Romæ ſordidatus circum patronos atque hoſpites curſare, rem omnibus narrare.

Sorex,ſoricis,penult.corr.maſc.gen. Animal eſt notiſsimum, maius mure,clariúſque ſtrepens,domos noſtras frequentans,omniáque arrodẽs. *ὀρυζοῦσα μῦς.* Colu.lib.12.cap.31.Si ſerpens,aut mus,ſorexve in muſtum ceciderit.Idem lib.de Arboribus, Vites quæ ſecundum ædificia ſunt,à ſoricibus.aut muribus infeſtantur. ¶ Sorex ſuo indicio perit,prouerbialis metaphora eſt , qua vtimur quoties ſignificare volumus quempiam à ſeipſo proditum eſſe , cui vel in primis expediebat cautiſsimè latere.Terent.in Eun.Egomet meo indicio miſer, quaſi ſorex,hodie perij.Vide Adagia Eraſmi.

Soriceus,cea,um, Ad ſoricem pertinens.

Soricinus,na,num, *μύειος*,vnde ſoricinos dentes dixit Plautus.

Soriculata veſtis, Quæ variis conſerta coloribus erat. *διαποίκιλος*.Varro, Vermiculatam ac ſoriculatam veſtem.Plin.lib.8.cap.48,Vndulata veſtis primò lautiſsimis fuit:inde ſoriculata defluxit.

Sorilla, Nauigia Iſtrica vocantur , quòd lino & ſparto conſerantur , & condenſentur.

SORITAE,*σωρῖται*, Populi ſunt ichthyophagi,quos Arabis fluuius ab Indis diſterminat , nullum alium cibum noſcentes quàm piſcium,quos vnguibus diſſectos torrent ſole , panémque ex eis conficiunt. Plinius lib.7.cap.2,Oritas vocat.

Sorites,*σωρίτης*, à Græcis vocatur captioſum & multiplex argumentandi genus,in quo ex vno conceſſo, ad multas concluſiones connexas aſſurgitur. Dictus ſorites, *ἀπὸ τοῦ σωροῦ*, quod Græcis aceruum ſignificat, quoniam ſemper aſcendunt in cumulũ hæc argumenta. Cic.de Diuin. Quemadmodum ſoritæ reſiſtamus, quem, ſi neceſſe ſit, Latino verbo liceat acerualem appellare.Sed nihil opus, vt enim ipſa philoſophia,& multa verba Græcorum,ſic ſorites ſatis Latino ſermone tritus eſt. Idẽ 1.Acad.Poſthac potius diſſeremus de obſcuritate naturę,quàm de oculorum ſenſuúmq; reliquorum mendaciis, & de ſorite, aut pſeudomeno,quas plagas ipſi ſibi contra ſe Stoici texuerunt.Idem 4. Acad. Captioſiſsimum genus interrogationis , quod genus maximè in Philoſophia probari ſolet , quum aliquid minutatim , & gradatim additur aut demitur. ¶ Soritas hos vocant,qui aceruum effĩciunt vno addito grano: vitioſum ſanè,& captioſum genus.

Soror, oris, Dicta eſt quòd quaſi ſeorſum à ſua ſtirpe naſcatur , ſeparetúrque ab ea domo in qua oritur,& in aliam familiam tranſgrediatur vt docet Gellius lib. 13. cap.10,ex ſententia Antiſtij Labeonis. *ἀδελφή*. Cic.pro Mylone , Clodius cum ſorore germana nefarium ſtuprum fecit.Virg.2. Georg. Panáque,Syluanúmque ſenem,nymphásque ſorores.Ouid.5.Metam.Conſtitit,& doctas ſic eſt affata ſorores.¶ Sorores palmulæ,id eſt ſimillimæ,& quaſi gemellæ.Plinius lib.13.cap.4.Minus ſpecioſæ,ſed ſapore caryotarum ſorores,ob hoc adelphides dictæ.

Sororicida, dæ, penult. prod. Qui ſororem occidit. Cic. pro Domo ſua, Quid de me quod tuliſſe te dicis,patricida,fratricida,ſororicida,nónne extra ordinem tuliſti?

Sororiari, Puellarum mammæ dicuntur , quum iam intumeſcunt,quòd non ſingulæ,ſed veluti geminæ ſorores ſimul naſcãtur.Vide Crinitum, & quæ ſuprà annotauimus ſtatim poſt dictionem FRATER.

Sororius,a,um,vt Cœna ſororia.Plaut.in Curc. Nobis omnibus tu,vt hodie adueniens , cœnam des ſororiam : Hic nuptialem eras dabit.Cic. pro Seſtio. Qui enim in eiuſmodi vita nerui eſſe potuerunt , hominis fraternis flagitiis , ſororiis ſtupris , omni inaudita libidine infamis? ¶ Sororium tigillum , appellabatur locus ſacer in honorem Iunonis, quem Horatius ille,vnus ex fratribus trigeminis ſtatuerat cauſa ſororis à ſe interfectæ,ob ſuam expiationem.Feſtus.

Sors,ſortis,fœm.gene.à ſerie ſecundum Varronem, Ponitur pro fortuito alicuius rei euentu. *κλῆρος*. Cicer.lib.2.de Diuinat.Dicendum igitur putas de ſortibus ? Quid enim ſors eſt?Idem propemodum quod mícare,quod talos iacere,quod teſſeras : quibus in rebus temeritas & caſus,non ratio, nec conſilium valet. Tota res eſt inuenta fallaciis,aut aduerſtum,aut ad ſuperſtitionem,aut ad errorem.Idem 1.Verr. Accuſatui eum quicum Quæſtor fueram,quicum me ſors,conſuetudóque maiorum , quicum me deorum , hominúmque iudicium coniunxerat. ¶ Accipitur etiam ſors pro munere, vel officio. Liuius, Si ita videretur Patribus,mitterent ad collegam, vt is qui profligatum bellum haberet,ad comitia Romam rediret : ſi id facere grauaretur , quòd non ſuæ ſortis id negotium eſſet,ſe quidem id facturum quod Senatus cenſuiſſet. ¶ Aliquando etiam pro patrimonio,ſiue hæreditate accipitur. Vnde conſortes dicuntur qui aliquod patrimonium, vel hæreditatem vnà habent: & conſortium,eiuſdem hæreditatis cõmunio. ¶ Eſt præterea ſors,ſumma,ſiue caput,& prima pecunia quæ confertur in ſocietatem,vt inde lucrum fiat. *ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλότριον, ἀλλότριον, κεφάλαιον*.Terent. in Adel.Hei mihi,etiam de ſorte nunc venio in dubium.Hoc eſt de pretio quo empta erat fidicina. ¶ Inde conſortes qui tantundem ſortis attulerant ad ſocietatem quantum ille cum quo eſt ſocietas. ¶ Item ſors eſt fatalis neceſsitas,ſiue Parcæ,quòd ita vnicuique ſortitum ſit vt ipſæ voluerunt. Virg.3.Aeneid. – hic exitus illum Sorte tulit. ¶ Item dicitur iudicium.Virg.6. Aeneid. Nec verò hæ ſine ſorte datæ,ſine iudice ſedes.Tractum ex Romano more,non enim audiebantur cauſæ,niſi per ſortem ordinatæ.Nam quo tempore cauſæ agebantur , conueniebant omnes , & ex ſorte dierum ordinem accipiebant , puta quòd poſt triginta dies cauſas ſuas exequerentur. ¶ Sortes etiam oracula,ſeu reſponſa dicebantur , quæ à diis , corúmve ſacerdotibus conſultoribus edebantur. *χρησμοί*. Valerius lib.1, Cuius rei explorandæ gratia,legati ad Delphicum oraculum miſſi,retulerunt præcipi ſortibus,vt aquam eius lacus emiſſam per agros diffunderẽt. ¶ Accipitur etiam ſors pro progenie.Ouidius lib.6.Faſt.Si genus aſpicitur,Saturnum prima paremtem Feci,Saturni ſors ego prima fui.

Sorticula,læ,diminutiuum à ſors.Sueton.in Nerone,cap.21,Ac ſine mora nomen ſuum in albo profitentium citharœdorum iuſsit adſcribi,ſorticuláque in vrnam cum cæteris demiſſa,intrauit ordine ſuo.

Sortior,ris,Sortes duco. *λαγχάνω*.Plautus Caſina,Nam ſi fic nihil impetrare potero,ſaltem ſortiar.Ibidem, – ego ſic agam , Coniiciam ſortes in ſitellam,& ſortiar tibi & Chalino. ¶ Sortiri remos.Virg.3.Aen. Sternimur optatæ gremio telluris ad vndam,Sortiti remos.Vbi Seruius,Sortiti remos, per ſortem diuiſi ab officio remigandi , quis eſſet proreta, quis pedem teneret.Idem 8.Aeneid.Ocyus incubuere omnes, paritérque laborem Sortiti.Id eſt diuiſerunt inter ſe laboris officium.Sortiri Iudices,per ſortem eligere.Cic.ad Q. Fratrem,lib.2,Sententiam dixit, vt ipſe Iudices per Prætorem vrbanum ſortiretur. ¶ Sortior , pro ſortito capio,& ſorte conſequor.Cice.7.Philip.Eſt enim patronus tringintaquinque Tribuum , quarum ſua lege qua cum C. Cæſare magiſtratum ſortitus eſt ſuffragium ſuſtulit.Suet.in Augu.Ex Prætura Macedoniam ſortitus. ¶ Sortiri prouinciam , eſt ſorti committere, cuius prouincia futura ſit. Cic.Att.lib.1, Senatus decreuit vt Conſules Galliam ſortirentur.Idem Lentulo lib.1. Epiſt. Si licitum eſſet legem curiatam ferre,ſortiturum eſſe cum collega prouinciã. ¶ Sortiri prouincias,eſt ſorte prouincia s diuidere.Idem Attico lib.1,Prætores nondum ſortiti ſunt prouincias. ¶ Aliquando ſortiri,ſignificat diſponere. *κληροῦν*.Virg.3.Aeneid. – ſic fata deûm rex Sortitur,volutíq; vices,ſic vertitur

vertitur ordo. ¶ Sortiri pro ſubſtituere & ſubminiſtrare.Virg.3.Geor. Semper enim refice, ac ne pòſt amiſſa requiras, Anteueni , & ſobolem armento ſortire quotannis. Vbi Seruius,Sortire,ſubſtitue,ſubminiſtra.

Sortitio,verbale,Ipſe ſortiendi actus. *κλήρωσις*.Cicero pro Cluentio,Ecce tibi eiuſmodi ſortitio,vt in primis Bulbo & Stleno & Guttæ eſſet iudicandũ. Ibidem,Statuerũt enim ita maiores noſtri,vt ſi à multis eſſet flagitium rei militaris admiſſum, ſortitione in quoſdam animaduerterentur : vt metus videlicet ad omnes , pœna ad paucos peruueniret.His teretur : vt metus videlicet ad omnes , pœna ad paucos peruueniret. His verbis Cicero morem illum antiquum ſignificat , quo in decimũ aut centeſimum quenque militem ſortitò animaduertebatur capitaliter: vnde & legiones decimatas & centeſimatas legimus apud Liuium.

Sortitus, tus, maſcul. gen. Pro ſortitione. *κλήρωσις*. Cicer.pro Domo ſua, Quid,ſi etiam pluribus de rebus vno ſortitu retuliſti? Virg. Aeneid.

O fœlix vna ante alias Priameia virgo,
Hoſtilem ad tumulum Troiæ ſub mœnibus altis
Iuſſa mori,quæ ſortitus non pertulit vllos,
Nec victoris heri tetigit captiua cubile.

Sortilegus,gi,pen.corr. Qui per ſortes futura prænuntiat,& qui per ſortem,quum annum ad ſolis rationẽ redigeret. Autor Plin.lib.18.cap.25.

SORICLES,*σωσικλῆς*, Patria Syracuſius,poeta Tragicus,circa nouiſsima Philippi Amyntæ filij tẽpora,vnus ex iis, quos à ſideris nomine, quòd ſeptem numero eſſent, Pleiadẽ appellarunt.Docuit fabulas LXXIII. victorias retulit ſeptem.De hoc Suidas.

SORILLI,Bibliopolæ erant celeberrimi Horatij temporibus, quorum meminit lib.1.Epiſt.librum ſuum alloquens,Scilicet vt proſtes Soſiorum pumice mundus.

SOSIPATER, *σωσίπατρος*, Nobilis Grammatici nomen,è Caryſto Euboeæ oppido:cuius meminit & Suidas.

SOSIPATRA, *σωσίπατρα*, Mulier è Libya , Aedeſij ſophiſtæ vxor,quæ ob inſignem doctrinam, vaticinandíq; peritiam à numinibus quibuſdam educata credebatur.Autor Eunapius.

SOSITHEVS,*σωσίθεος*,Poeta Tragicus patria Syracuſanus,vt alij,Athenienſis,(quanquam non deſunt,qui ex Alexandria Troadis ortum manſiſſe,quanquam non deſunt,qui ex Alexandria Troadis ortum manſiſſe,)vnus ex iis,qui quòd ſeptem eſſent numero,Pleiades dicebantur, Homeri Tragici æmulus. Vide Suidam.

SOSIPOLIS,*σωσίπολις*,Iouis cognomen apud Magneſios, cuius meminit Strabo lib. 14. ¶ Soſipolis alius apud Eleos colebatur , ita dictus quod ab Arcadum impetu ciuitatem ſeruaſſe crederetur.Ferunt enim Eleis aduerſus Arcades in prælium exeuntibus , apparuiſſe mulierem puerum in manibus geſtantem,cuius ſeſe & matrem eſſe dicebat,& in ſomnis monitam,vt illum Eleis ducem traderet.Quid multa?credita res.Acceptus à muliere puer,& in ipſa aciei fronte nudus hoſtibus obiectus : qui in ipſo ineundi prælij momento in draconis ſpeciem ſeſe transformauit,tantúmque Arcadibus terroris incuſsit, vt ſe protinus in fugam conuerterent.Cuius beneficij memores Elei,eo in loco,quò draco ſe recipere viſus erat,ſacrum extruxerunt , quod Soſipolidi deo dedicauerunt.

Soſpes,tis,gen.comm.Saluus,incolumis. *σῶος*. Liui.5.ab Vrbe, Soſpitéſque omnes Romam ad propinquos reſtituit. Virg.11.Aeneid. – at non Euandre pudendis Vulneribus pulſum aſpicies , nec ſoſpite dirum Optabis nato funus pater.Idem 8. Aenei.Maxime Teucrorum ductor quo ſoſpite nunquam Res equidem Troiæ victas,aut regna fatebor. Horat.1. Carm. Ode 36, Vix vna ſoſpes nauis ab ignibus. ¶ Antiqui item ſoſpitem accipiebant pro ſoſpitatore, ſiue ſeruatore:vnde Iouem ſoſpitem dixit Ennius,quem alij Iouem ſeruatorem appellant.

Soſpita,æ,penult.corr.Id eſt ſeruatrix. *σώτειρα*. quo cognomine Iuno colebatur apud Lanuuinos. Cice.pro Murena, Nolite á ſacris patriis Iunonis ſoſpitæ,cui omnes Conſules facere neceſſe eſt,domeſticum & ſuum Conſulem potiſsimùm auellere. Idem 1.de Diuinat. Quin etiam memoria noſtra templũ Iunonis ſoſpitæ L. Iulius qui cũ P. Rutilio Conſul fuit,de Senatus ſententia refecit ex Ceciliæ Balearici filiæ ſomnio.

Soſpitalis,& hoc ſoſpitale, Salutifer,ſalutaris. *σωτήριος*. Plautus in Pſeud. Quis eſt qui moram occupato moleſtam obtulit? P. qui tibi ſoſpitalis fuit.

Soſpito,as,pen.prod.Incolumem ſeruo. *σῴζω*. Liu.lib.1, Pacem præcibus expoſcunt,vti volens propitius ſuam ſemper ſoſpites progeniem.

SOSTRATVS, *σόστρατος*, Inſignis architectus qui in Inſula Pharo,iuſſu Ptolemęi Philadelphi turrim extruxit ad oſtẽtandos nocturnos ignes nauigantiúmque curſus dirigendos, cum huiuſmodi inſcriptione, Soſtratus Gnidius,Dexiphanis filius , diis ſeruatoribus pro nauigãtibus. Nam quum ora ex vtraque parte importuoſa & humilis eſſet , & cautes,& breuia haberet , ſignum aliquod neceſſarium fuit, altum & clarum , quo nauigantes ad portus ingreſſum dirigerentur. Hæc Strabo lib. 17. ¶ Soſtratus alius fuit , nobilis æneorum ſignorum artifex , qui CXIII.Olympiade floruit,vt refert Plinius lib.34.cap.8. ¶ Alius ité pugil , patria Sicionius , Acrocherſites cognominatus, quòd aduerſarium extremis manibus corriperet,nec antè dimitteret quàm deficientem ſentiret. Autor Pauſanias.

SOTADES, *σωτάδης*, Maronites poeta fuit,turpiſsimi carminis autor,in quo omnes nefandarum libidinum refert ſpecies.Hoc carminis genus ſumpto nomine ex argumento, Cinædos inſcripſit.Suidas.

Sotadeum carmen, *σωτάδειον μέτρον*,Pedes habet ſeptem.Primus ſpondeus,ſecundus periambus,tertius ſpondeus,quartus periambus, quintus & ſextus tribrachys, & vltimus ſpondeus. Et(quod magis mirum eſt) totus ſotadeus numerus è trochæis poteſt conſtare pedibus. Hæc Fortunatianus Atilius. Alij de hoc vocabulo ſic,Sotadeũ carmen conſtat è quinque pedibus:primis duobus Ionicis à maiore,& tribus reliquis trochæis.Et quia Ionicus à maiore conſtat è duabus primis longis,& reliquis duabus brevibus, primus pes interdum ſoluta prima Ionici in duas breues,ſit meſomacros,conſtans è media longa, & duabus vtrinque breuibus:Soluta ſecunda,ſit paropæon, conſtans è prima longa,& quatuor breuibus.

Soter,ſoteris, *σωτήρ*, Latinè ſeruator. Cice.in Verr. Act.4,Itaque non ſolùm patronum iſtius inſulæ,ſed etiam ſotera inſcriptum vidi Syracuſis. Hoc quantum eſt?Ita magnum vt Latino vno verbo exprimi non poſsit.Is eſt nimirum ſoter qui ſalutem dedit.

Soteria,orum, *σωτήρια*,Dicuntur munera quæ pro conualeſcentia diis vouentur.Solebant autem hiuſmodi munera ab amicis corrogari.Vnde non inuenuſtè Martialis iocatur in Soſibianum qui quoties viſum eſſet,ſe ægrotum ſimulabat , vt munuſcula ab amicis prætextu ſoteriorum extorqueret.Verba Martialis ſunt hæc, Aegrotas quoties ſoteria poſcis amicos, Iam præcor ægrota Soſibiane ſemel.

SOTERICHVS, *σωτήριχος*, Verſificator fuit ex Aſſo Troadis,qui Diocletiani Encomium ſcripſit,& Dionyſiacorum libros duos,& alia nonnulla quæ commemoratur à Suida.

SOTERIDAS,dæ, *σωτηρίδας*, Epidaurius Grammaticus Pamphilæ doctiſsimæ mulieris pater:cuius meminit Suidas.

SOTIRA, *σώτειρα*,Vrbs arienorum ab Antiocho Seleuci filio condita.Stephanus.

SOZVSA, *σώζουσα*.Trium oppidorum nomen,quorum vnum in Phœnice collocatur à Stephano,ſecundum in Piſidia,tertium in Aethiopia.

S ante P.

SPACO, *σπακώ*, Vxor fuit Mithridatis, bubuli Aſtyagis Medorum regis,& nutrix Cyri : quæ vox quoniam Medorum lingua canem ſignificat,factum eſt vt Cyrus creditus ſit nutritus eſſe à cane.Autor Herodotus lib.1.

Spadix,icis,pen.gen.prod. *σπάδιξ*, teſte Gellio lib.2. eſt auulſus à palma termes cum fructu:qui quoniam puniceum refert colorem, hoc eſt rubrum cum exuberantia quadam ſplendoris , factum eſt vt ſpadicem pro puniceo colore accipiamus,qui potiſsimùm in equis commendatur. Virgil, lib.3. Georg.Luxuriátque toris animoſum pectus:honeſti Spadices,glaucique. ¶ Eſt etiam ſpadix,genus inſtrumenti muſici,cuius meminit Iulius Pollux lib.4,& Cælius lib.9. cap.4. Quintil.lib.1, cap.17. de Muſica, Pſalteria, & ſpadices etiam virginibus probis recuſandã.

Spadiceus, a, um, Idem quod puniceus ſiue baius , quod coloris genus in equis potiſsimum commendatur. *φοινικοῦς*.Significatur autem hac voce exuberantia quædam ruboris,ſplendoríſque qualis cernitur in tertimitibus palmarum,qui ſpadices appellantur. Vide Thyleſium in libellum de Coloribus.

Spado,onis, *σπάδων*, Propriè is dicitur cui aut teſtes euulſi ſunt , aut ipſi cremalteres,hoc eſt nerui, è quibus teſtes dependent. A verbo Græco *σπάω*, quod eſt euello. Eunuchus autem etiam natura quis eſſe poteſt, vt quum frigidior temperatura veneris vſum cuiquã pernegat. Plin. lib.11.cap.37,Deſſuuium capillorum in ſpadonibus non viſum. ¶ Spadones item dicuntur ſurculi infrugiferi.Colu.lib.de Arbor. Eiuſmodi ſurculos,qui nihil afferunt,ſpadones appellant.

SPALATHRA,

Universidad de Deusto
Biblioteca

SPALATHRA, σπάλαθρα, Magneſiæ oppidum apud Plinium lib. 9. cap. 9.

Sparganion, σπαργάνιον, Herba eſt folia habens ſimilia gladioli, ſed anguſtiora, magiſque in terram procumbentia, circa ſummum autem caulem ſemen capitulis quibuſdam incluſum. Autor Dioſcorides lib. 4.

SPARGAPISES, σπαργαπίσης, Fuit filius Tomiridis, Maſſagetarum reginæ: qui captus à Cyro ſeipſum interfecit. Autor Herodotus lib. 1.

Spargo, gis, ſi, ſum. Huc illuc proiicio, diſſemino, latè diffundo. σκεδάζω, πάσσω. Virg. 3. Eclog. Iam cornu petat, & pedibus qui ſpargat arenam. ¶ Spargere aquam, eſt aquâ affundere. Plaut. Trucul. Sparſiſti aquam: iam redüt animus. Inſulæ ſparſæ per æquor, id eſt latè diffuſæ. Virg. 3. Aeneid. Niueámque Paron, ſparſáſque per æquor Cycladas. Colum. lib. 2. cap. 16, Si tamen aliqua cauſa tempeſtiuam ſtercorationem facere prohibuerit: ſecunda ratio eſt, antè quàm farrias, more ſeminantis ex auiariis puluerem ſtercoris per ſegetem ſpargere. ¶ Spargere humum foliis, id eſt ſternere vel operire. Virg. 5. Aeneid. Spargite humum foliis, inducite fontibus vmbras. ¶ Spargere ſe in ariſtas, vel brachia, dicitur herba, quando in ariſtas vel in brachia dilatatur. Plinius lib. 12. cap. 12, Cacumina in ariſtas ſe ſpargunt. ¶ Compoſita ſunt Aſpergo, Conſpergo. Diſpergo, Inſpergo, & Reſpergo: quorum ſignificata expli cantur ſuis locis.

Sparſus, participium. Longè latéque diffuſus. διασπαρθείς. Cicer. in Arat. Stellæ ſparſæ fuſæque vicentur. ¶ Os ſparſum, id eſt latum, & plus ſatis diffuſum. Terent. in Heaut. Rufámne illam virginem, cæſiam, ſparſo ore, adunco naſo. ¶ Aliquando idem quod Conſperſus. Ouid. 8. Metamor. –raris iam ſparſus tempora canis. Corpus ſenatus ſparſum, id eſt diſiectum. Lucan. lib. 7, Calcatóſque ſimul reges, ſparſúmq; ſenatus Corpus, & immenſa populos in cæde natantes.

Sparſim, aduerbium, Multis, variiſque in locis, hic & illic. σποράδην. Gell. lib. 11, Præterea ex eodem libro Catonis hæc etiam ſparſim & interciſè commeminimus.

SPARTA, tæ, σπάρτη, Peloponneſi ciuitas nobiliſsima fuit. Lycurgi legi bus optimè olim inſtituta, ita dicta à Sparto Phoronei filio, aut (vt alij malunt) à Sparta Eurotæ filia: quũ antea Lacedæmon diceretur. Virg. 3. Georg. Veloces Spartæ catulos, acrémque Moloſſum Paſce fero pingui. ¶ Huius ciues dicuntur Spartiatæ, ſiue Spartani, σπαρτιάται, qui & Lacedæmonij.

Spartanus, a, um, Idem quod Lacedæmonius. σπαρτιατικός. Virg. 1. Aenei. Virginis os habitúmque gerens, & virginis arma Spartanæ.

SPARTA, Lacus in Atropatia, in quo ſales naſcuntur & congelaſcunt.

SPARTACVS, σπάρταλος, Famoſus gladiator fuit, è Thracia oriundus, robore animi & corporis præſtans, qui vnà cum Chryſo & Oenomao, effracto Lentuli ludo gladiatorio, cum ſeptuaginta gladiatoribus erupit Capua, manúque ſeruorum congregata, quaſi iuſto exercitu comparato, Ceruefium montem in Campania occupauit: vbi quum à Clodio Glabro obſideretur, eius caſtra diripuit, & Campaniam populatus raptis Prætorum faſcibus appellatus eſt Imperator. Inde Lentuli exercitum in Apennino diſipauit: apud Mutinam Caſsij caſtra deleuit. Tandem quùm de vrbe inuadenda deliberaret, à M. Craſſo pulſus, fugatúſque quum Brutium angulum occupaſſet, nec in Siciliam præ nauium penuria trafícere potuiſſet, cum ſuis omnibus fortiſsimè dimicans quaſi Imperator occiſus eſt. Lucan. lib. 2, –Parthorum vtinam poſt prælia ſoſpes,
Et Scythicis Craſſus victor remeaſſet ab oris,
Vt ſimili cauſa caderes, qua Spartacus hoſtis.

SPARTOPOLIOS, σπαρτοπόλιος, Perſona erat hiſtrionica in Tragœdia, ſparti canitie dicta, virili ſpecie, nigra & ſubpallida: quemadmodum contrà Poſia, ποσία, facie muliebri, denſo canóque capillitio, cæteris omnibus muliebribus perſonis, vt ætate, ita & dignitate præſtans. Vide Iulium Pollucem Onomaſtici lib. 4. & Hermolaum in Plinium. ¶ Eſt item Spartopolios, gemma quædam à colore dicta, quem Sparti modo habet incanum. Vide Plinium lib. 37. cap. 11.

Spartum, i ſparti, ſiue Spartium, σπάρτιον Dioſcoridi lib. 4, Id eſt quod noſtri Geniſtam appellant, fortaſsis quia genu modo flexilis ad nexus ſit: vel quia genibus medeatur dolentibus. ¶ Eſt & aliud ſparti genus quod in Hiſpania naſcitur: de quo Plinius lib. 19, Sparti quidem vſus multa poſt ſecula cœptus eſt: nec ante Pœnorum arma, quæ primùm Hiſpaniæ intulerunt. Herba & hæc ſponte naſcens, & quæ non queat ſeri, iuncúſque propriè aridi ſoli, vni terræ dato vitio: nanque id malũ telluris eſt, nec aliud ibi ſeri aut naſci poteſt. Idem lib. 24, Geniſta quo que vinculi vſum præſtat: flores apibus gratiſsimi. Dubito an hæc ſit quam Græci autores Sparton appellauere, quum ex ea lina piſcatoria apud eos factitari docuerim. Et nunquid hanc deſignauerit Homerus, quum dixit, Nauium ſparta diſſoluta. Nondum enim fuiſſe Africanum, vel Hiſpanum ſpartum in vſu, certum eſt: & quum futiles fierent naues, lino tamen non ſparto vnquam ſutas. Semen eius quod Græci eodem nomine appellant, in folliculis phaſeolorum modo naſcens, purgat hellebori vice, drachma & dimidia pota in aquæ muſſæ cyathis quatuor, ieiunis.

Spartarium, rij, Locus ſparto abundans. Plinius lib. 11, Falſo excipiunt ſpartum: quippe in Hiſpania multa in ſpartariis mella eam herbam ſapiunt.

Sparteus, a, um, adiectiuum. E ſparto compactum & compoſitum. Cato de Re ruſt. cap. 3, Trochleas Græcanicas binas, quæ ſparteis funibus ducantur.

Sparus, ſeu ſparum, Telum ruſticum, in modum pedis recuruum. Virgil. lib. 5, Agreſtiſque manus armat ſparus. Salluſtius, Sed ex omni copia circiter quarta pars militaribus armis inſtructa: cæteri vt quoſque caſus armauerat, ſparis, aut lanceis, alij præacutas ſudes portabant. Feſtus, Spara, minimi generis ſunt iacula: à ſpargẽdo dicta, quòd paſsim pugnando ſpargerentur. Lucilius, Tum ſpara, tum murices, portantur tragula porrò. ¶ Eſt & ſparus, σπάρος, piſcis marini nomen circa vernum æquinoctium parientis: vt tradit Plinius, libro 9. cap. 51.

Spaſmus, mi, ſiue Spaſmo, atis, σπασμός, σπάσμα, Contractio neruorum, rigor, ſiue diſtentio, conuulſio. A verbo Græco σπάω, quod eſt conuello. Plinius lib. 22. cap. 8, Item ex mulſa auxiliatur renibus, ſtranguriæ, opiſthotonicis, ſpaſmis, lumbis.

Spaſtici, σπάστικοι, Dicuntur quibus aliquid intus conuulſum eſt. Plin. lib. 21. cap. 19, Radicem decoctam bibere ſpaſticis, cœuerſis, cõuulſis, ſpuriosis ſalutare.

Spatha, æ, σπάθη, Gladij genus. ἀπὸ τοῦ σπάω, hoc eſt à ſcindendo, ſiue diuidendo: aut certè ἀπὸ τοῦ σπᾶν, quod inter cætera ſignificat ſtringere. Apuleius, Et militaris ſacramenti genium ob amiſſam ſpatham verebatur. Vegetius gladios maiores ſpathas vocari docet: minores verò ſemiſpatas. Hæc etiam autore Augultino, dicitur framea, & alio nomine rumphæa. ¶ Eſt itẽ ſpatha, rudicula qua vtimur in verſandis rebus quæ coquuntur. Colu. lib. 12. cap. 22, Deinde permiſcero ſpatha lignea. ¶ Spatham præterea vocamus inſtrumentum illud culinarium quo ſpumam detradimus. ¶ In palmis item ſpathæ dicuntur, ramuli ex quibus palmulæ dependent: à frondis, vt videtur, figura nomen habentes, quæ ad gladioli folium ſatis accedit, licet duplex ſit, minor & reuerentior. Plinius lib. 16. cap. 26, Palma ſola in ſpathis habet fructum, racemis propendentem.

Spathalion, σπαθάλιον, diminutiuum à ſpatha, ſignificans ramulum palmæ cum dactylis inde pendentibus. Vnde apud Martialem lib. 13, Spathalion caryotarum numeratur inter munera tenuiorum quæ Calendis Ianuariis ſolent miſsitari. Aurea (inquit) porrigitur lani caryota Calendis: Sed tamen hoc munus pauperis eſſe ſolet. ¶ Eſt etiam ornamentum muliebre, inter delicias fœminarum annumeratum. Auerbo Græco σπαθάλιον, quod ſignificat delicias ago, & laſciuio. Plin. lib. 13. cap. 15, Iuba tradit circa Troglodytarum inſulas fruticem in alto vocari iſidos, plocamon, corallio ſimilem, ſine foliis: præciſum mutato colore in nigrum dureſcere, quum cadat, frangi. Item alium qui vocatur charitoble pharon, efficacem in amatoriis: ſpathalia eo facere, & mionilia fœminas. Plaut. Menæchmis, Amabo Menæchme in aureis da mihi faciendas, pondo duũm numũm ſpathalia, vt te libẽter videam, quum ad nos veneris.

Spathe, es, σπάθη, Inuolucrum eſt, ſiue operimentum fructus palmarum adhuc florentium, quo in ſpiſſandis vuguentis vtuntur vnguentarij, vt docet Dioſcorides lib. 1. cui ea in re optimè conuenit cum Theophraſto, qui libro 3, de Plantarum hiſtoria de palmis agens, in eo maſculam à fœmina differre ſcribit, quòd maſcula prior florem ferat in ſpathe. Plinius lib. 23. cap. 6, ſpathes ſiue elates nomine propriũ quodam palmæ genus videtur intellexiſſe, quod medicinæ conferret germina, folia, & corticem. Vide Marcellum in Dioſcoridem.

Spatula, læ, diminutiuum à ſpathe, ſiue ſpatha, quo Celſius lib. 8. cap. 15, vſus eſt pro inſtrumento chirurgico, ad humeri luxati curationem accommodato. At (inquit) ſi vaſtius corpus, neruíve robuſtiores ſunt, neceſſaria eſt ſpathula lignea, & quæ craſsitudinem duorum digitorum habeat.

Spatium, ſpatij, Capedo, interuallum. διάστασις, διάγραμμα, & non ſolùm de loco dicitur, ſed etiam de tempore. De loco: Cic. lib. 1. de Natu. deorum, Sydus ſpatiis immutabilibus ab Ortu ad Occaſum commeans. Virg. 3. Georg. Hic vel ad Elei metas, & maxima campi Sudabit ſpatia, & ſpumas aget ore cruentas. Ouid. 2. Meta. –tritúmque relinquunt Quadriiuges ſpatium, nec quo prius ordine currunt. De tempore: Cic. pro Archia, Quoad longiſsimè poteſt mea mens reſpicere ſpatium præteriti temporis. Autor ad Herennium lib. 2, Spatium ita conſiderandum, vtrum ſatiſne longum fuerit ad eam rem tranſigendam: ſcieritne, ſatis ad perficiendum ſpatij futurum. ¶ Spatium, pro menſura & temporibus pedum in carmine. Cicer. in Orat. Trochæus qui in eodem ſpatio eſt, quo choreus. ¶ Spatium pro dilatione. Liui. lib. 8. Orabant vt rem in poſterum diem differret, & iræ ſuæ ſpatium, & conſilio tempus daretur. Budæus.

Spatior, aris, Deambulo. περιπατέω. Virg. lib. 1. Georg. Tum cornix plena pluuiam vocat improba voce, Et ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena. Idem 4. Aenei. Aut ante ora deũm pingues ſpatiatur ad aras. Ouid. 2. Metam. –nam quum per littora lentis
Paſsibus, vt ſoleo, ſumma ſpatiarer arena.

Spatians, tis. Ouid. 14. Meta. – & ſpatiantia paſsim Brachia compeſcit.

Spatiatus, ta, um, Ouid. 3. Faſt. Flebat amans coniunx, ſpatiatáque littore curuo Edidit incultis talia verba comis.

Spatiatorem pro erratore poſuit Cato. Feſtus.

Spatioſus, ſa, ſum, Amplus, capax, vaſtus. εὐχώρητος. Columella lib. 6. cap. 2, Primùm omnium ſpatioſum ſtabulum præparetur, vbi domitor facilè verſari, & digredi ſine periculo poſsit. Idem 2. de Arte, Omnibus Andromache viſa eſt ſpatioſior æquo. ¶ Interdum non loci, ſed temporis ſpatium importat. Ouid. lib. 1. Amorum, Eleg. 8, Sed nunquam deris ſpatioſum tempus in iram:
Sæpe ſimultates ira morata facit.

Spatioſè, aduerbium, Id eſt latè, diffuſè. εὐρύ. Plin. lib. 19. cap. 5, Quoniam ſpatioſè fruticat. Spatioſius, & Spatioſiſsimè. Plin. Epiſt. 62, Bono ciui conuenientiſsimum credidit, eadem illa ſpatioſius & vberius volumine amplecti.

Species, ſpeciei, Effigies, facies, vel imago. ἰδέα, εἶδος. Cic. lib. 1. Offi. Quæ autem ſpecie quadam vtilitatis, hanc Græci εὐσχημοσύνην vocant. Et in Topicis, In diuiſione formarum, quas Græci εἴδας vocant, noſtri (ſiquidem forte tractant) ſpecies appellant. Cæſar Comment. 4, Auxiliaréſque quibus

quibus ad pugnam non multùm Craſſus confidebat, lapidibus, teliſq; ſubminiſtrandis, & ad aggerem cæſpitibus comportandum, ſpeciem atque oppugnationem pugnantium præberent. Id eſt demonſtratio nem, ſiue ſimulationem, prætextum, & quaſi velamentum. πρόφασις. Cicer. de Amicitia, Quæ eſt enim iſta ſecuritas? ſpecie quidem blanda, ſed re ipſa multis locis reprehendenda eſt. ¶ Quandoq; ſumitur pro aſpectu, & re viſa. Virgil. 2. Aeneid. Non tulit hanc ſpeciem furiata mente Choræbus. ¶ Quandoque pro pulchritudine, ſeu deformitate: à ſpeciendo. Plaut. in Bacchid. Bellán' videtur ſpecie mulier? Inde ſpecioſus muſ conjectũ. Cic. in Tuſc. Quid illud? non dubitas quin ſpecimen naturæ capi deceat ex optima quaque natura? Apul. in Flor. Sed Marſyas (quod ſtultitiæ maximũ ſpecimen) non intelligens ſe deridiculo haberi, quædã deliramẽta effutiunt. ¶ Dare ſpecimen ſui, eſt re aliqua inſigni declarare quid de ſe ſit ſperandum. Cic. in Diuin. in Verrẽ, Tu verò Cæcili quid potes? quo tẽpore, aut qua in re non modò ſpecimen cæteris aliquod dediſti, ſed tute tui periculum feciſti? ¶ Specimen innocentiæ, prudentiæ, virtutis: id eſt exemplar. Cicer. 3 de Natu. deorum, Cur temperantiæ, prudentiæque ſpecimen ante ſimulachrum Veſtæ pontifex maximus eſt. Q. Scæuola trucidatus?

Specio, cis, xi, ctum, Apud antiquos in vſu fuit pro videre. σκοπέω. Vnde augures ſpecere, hoc eſt inſpicere aues dicebantur. Ennius apud Varronem, Vos epulo poſtquam ſpexit. Hodie abiit in deſuetudinem: vtimur tamen eius compoſitis, aſpicio, conſpicio, circunſpicio, deſpicio, introſpicio, diſpicio, inſpicio, perſpicio, proſpicio, præſpicio, reſpicio, introſpicio, ſuſpicio, & tranſpicio: de quibus ſuis locis.

Specito, as, are, frequentatiuum antiquum. Plautus in Ciſtel. –per Dionyſia Mater pompam me ſpecitatum duxit.

Specto, as, Aliud frequentatiuum à ſpecio antiquo verbo, idem valens quod multùm & ſixè intueor. ἀράω, θεάομαι. Cicer. de Aruſp. reſpon. Quòd ni tu Megaleſia eo die ſpectare voluiſſes, haud ſcio, &c. Terent. in Eunucho, Here ne me ſpectes: me impulſore hæc non facit. ¶ Accipitur non rarò pro iudicare, probare, ſiue æſtimare. ἐξετάζειν, τιμᾶν. Cic. pro Roſcio Com. Nemo enim illũ ex trunco corporis ſpectabat, ſed ex artificio comico æſtimabat. Ibidẽ, Quem ſi tu ex cenſu ſpectas, eques Romanus eſt: ſi ex vita, homo clariſsimus eſt: ſi ex te, iudicem ſumpſiſti: ſi ex veritate, id quod ſcire potuit & debuit, dixit. Idem lib. 3. Tuſc. Non igitur ex ſingulis vocibus philoſophi ſpectandi ſunt. Autorum ſpectatur in ignibus. Ouid. 1. Triſt. ele. 4, Scilicet vt ſuluum ſpectator ignibus aurum. Id eſt probatur. Vnde & ſpectatores pecuniæ, dicuntur in ignibus aurum. Id eſt probatur. Vnde & ſpectatores pecuniæ, dicuntur qui valorem eius explorant. Hue etiam pertinet illud Virgilij in 3. Ecloga, Si ad vitulam ſpectes, nihil eſt quod pocula laudes. hoc eſt ſi vitulæ pretium tecum reputes: vel (vt Seruius interpretatur) ſi pocula cum vitula compares. ¶ Interdum ſpectare, idem eſt quod attendere, cauere, deſpicere, & vt Cicero loquitur, etiam atque etiam videre. Plautus, Spectandum ne tibi anulum det, neque roger. ¶ Elegãter item accipitur ſpectare pro eo quod eſt ad rem aliquam pertinere, tendere, ſeu referri, quod & Græci dicunt ἀναβλέπειν, ἀνάκεινται, καὶ τόνον πρὸς τι. Cic. 3. de Finib. Hæc ſtudia ad imitandos ſummos viros ſpectãt. Idem lib. 2. Epiſto. Omnia vtriuſque conſilia ad concordiam ſpectauerunt. Idem 2. Offic. Ad extremum, ſi ad perniciem patriæ res ſpectabit, patriæ ſalutem anteponet ſaluti patris.

Spectatur, imperſonale. Plin. lib. 10. capit. 70, Plauſu congregari feros ad cibum conſuetudine ſpectatur.

Spectatu, ſupinum. Cicer. 2. Offic. Maximéque admirantur eum qui pecunia non mouetur: quod in quo viro perſpectum ſit, hunc dignũ ſpectatu arbitrantur.

Spectandus, adiectiuum. θεατός. Plin. lib. 10. cap. 42, Nec vulgaris pſittaci forma, quanuis non ſpectanda.

Spectatus, Probatus, cognitus, cuius ſcilicet perſpecta iam virtus eſt, δεδοκίμασται. Virg. 8. Aen. –ſunt nobis fortia bello Pectora, ſunt animi, & rebus ſpectata iuuentus. Plautus Perſa, Vitam equidem iam ſatis tibi ſpectatam eſſe cenſuerã, Et meos mores. Spectatæ integritatis vir. Liu. 6. belli Pun. Spectatiſsima fœmina. Cic. pro Sexto Roſcio. Quaſi verò neſcias hunc & ali, & veſtiri à Cæcilia Balearici filia, Nepotis ſorore ſpectatiſsima fœmina: quæ quum patrem clariſsimum, amplisſimos patruos, ornatiſsimum fratrem haberet: tamen, &c.

Spectatè, aduerbium, Feliciter, egregiè. Plin. libr. 21, Flores verò odoréſque in diem gignit, magna (vt palàm eſt) admonitione hominũ, quę ſpectatiſsimè floreant, celerrimè marceſcere.

Spectatio, onis verbale, Ipſe ſpectandi actus. θέα. Cic. ad Atticũ, Eſt quidam etiam animum leuari tum ſpectatione, tum religione opinionis & fama. ¶ Spectatio pro probatione pecuniæ. Cic. in Verrem actione 4, Ex omni pecunia, quam aratoribus ſoluere debuiſti, certis nominibus deductiones fieri ſolebãt: primùm pro ſpectatione & collybo: deinde pro neſcio quo Cerario. Budæus.

Spectatores, Qui ad ludos ſpectandi cauſa cõueniunt. θεαταί. Plaut. Amphit. Nunc ſpectatores Iouis ſummi cauſa clarè plaudite. ¶ Spectatores rerum cæleſtiũ, id eſt contemplatores. Cic. 1. de Natu. deorum, Homo rerum ſuperarum, atque cæleſtium ſpectator. ¶ Spectator pugnæ, qui ſe pugnę non admiſcet, ſed ſecurus eius exitum expectat. Tractum à ludorum ſpectatoribus, qui hiſtrionibus in ſcena fabulã agentibus, otioſi interim deſident. Cic. 2. Offic Spectatoréſque ſe otioſos præbuerunt Leuctricæ calamitatis. ¶ Spectator formarum, id eſt iudex, æſtimator, probator. ἐραστής. Terent. in Eunuc. Quum meipſum noris quàm elegans formarum ſpectator ſiem. Vbi Donatus, Spectator elegans eſt, qui ſit cunctantis & faſtidioſi iudicij, cui non quiduis facilè placet. ¶ Spectator, probator: vt ſpectatores pecuniæ dicuntur.

Spectatrix, icis, verbale fœm. à ſpectando deductũ. θεάτρια. Plaut. Merc. Diuũm atque hominum quæ ſpectatrix, atque hera eadem es hominibus. Lucan. lib. 3, Detegeque iam ferrum: neque enim tibi tarda verẽda eſt Spectatrix ſcelerum, &c.

Spectatiuus, adiectiuum, Idem quod ſpeculatiuus ſiue contemplatiuus. θεωρητικός. Quintil. libr. 3. capit. 5, Vt illa ſit ſpectatiuæ partis, hæc actiuæ.

Spectabilis, le, Spectatu dignus, clarus, illuſtris. θεατός, ἀξιοθέατος. Plin. libro 11. capit. 14, Aliubi enim faui cera ſpectabiles gignuntur. Ouid. 2. de ponto, Eleg. 2, Ipſe ſuper currum placido ſpectabilis ore. Idem 7. Metamor. –ſpectabilis heros, Et veteris retinens etiam nunc pignora formæ Ingreditur. Iuuen. Saty. 8, Ipſi deinde Lares, ſiquod ſpectabile ſignum, &c. Tacitus in vita Agricolæ, Et extremo metu corpora defixére in his veſtigiis, in quibus pulchram & ſpectabilem victoriam ederetis.

Spectaculum, li, Dicitur id quod ſpectandum exhibetur. θέα, θέαμα. Virgil. in quodam Epigram. Nocte pluit tota, redeunt ſpectacula mane. Liu. libro 1, Indici deinde finitimis ſpectaculum iuber. ¶ Aliquando dicitur ipſa ſpectatio. θέα. Cicer. 7. Verrin. O ſpectaculum miſerum, atque acerbum ludibrio eſſe vrbis gloriam! ¶ Aliquãdo locus vnde ſpectatur. θεατρον. Sueton. De ſpectaculo excitatus deſcendit. Liuius. Tum primùm circo, qui maximus dicitur, deſignatus eſt locus, diuiſa loca Patribus, Equitibúſque, vbi ſpectacula ſibi quiſque faceret, Fori appellati.

Spectamen, inis, Idem quod ſpecimen. Plautus in Menæch. Spectamen bono ſeruo, id eſt qui rem heri em procurat, videt, collocat.

Spectio, onis, Verbum eſt propriè ad Augurum diſciplinam pertinens, in qua officia ita diſtributa erant, vt qui ſpectionem habebãt, nuntiationem non haberent. διοσκοπεῖον. Vide Varronem lib. 5. de Ling. Lat. & Pompeium Feſtum lib. 17.

Specium, cij, Inſtrumentum teres & paruum, quo medici ad tentandũ vulnerum ac fiſtularum viam & profunditatem vtuntur. μυελός. Pacuuius, Vt medici faciunt, qui prius ſpecio vulnus tentant. Fit autem à verbo ſpecio.

Spectabilis, Spectaculum, Spectator, Spectatus, Specto, vide SPECIO.

Spectrum, tri, Simulachrum, ſeu imago oculis ſeſe offerens. φάσμα, εἴδωλον. Cicer. lib. 9. Epiſt. Qui putant διανοητικὰς φαντασίας ſpectris Catianis excitari. Ibidem, Quæ ille Gargatius εἴδωλα, hic ſpectra nominat. Et rurſus, His ſpectris etiamſi oculi feriri poſsint, animus qui poſsit non video.

Specula, læ, Locus editus, & eminẽs, vnde aliquid eminus videri & proſpici poteſt, ſiue ſit mons, ſiue turris, ſiue lapis, ſiue arbor, ſiue quid aliud eminẽs. σκοπιὰ, κατοπτή. Valla in Rauderem, Specula, locus vnde ſiunt excubiæ, an hoſtes veniant, tranſeántve, an maneant, quot ſint,

Universidad de Deusto Biblioteca

& quæ sunt id genus. Virg. 8. Ecloga. Preceps aërij specula de montis in altum Deferar. Ouid. in Epistol. Leandri, In speculis omnis Abydos erat. Liui. 8. belli Punici. Ipse in Cisseo (mons est in altitudinem ingentem cacuminis editi) speculam posuit, vt ignibus procul sublatis, signum, vbi quid molirentur hostes, moneto temporis acciperet. Virg. 3. Aeneid. Dat signum specula Misenus ab alta.

Specula, speculæ, diminutiuum à spe, vide SPES.

Speculor, laris, lari, Exploro, contemplor, quasi è specula prospecto. κατασκοπεύω, σκοπεύομαι. Plaut. in Mil. sed speculabor nequis aut hinc ab læua, aut ab dextera Nostro consilio venator adsit cum auritis plagis. Cæsar 8. belli Gallici, Qui speculandi gratia essent remissi. ¶ Per translationē speculari ponitur pro scrutari, & exactè considerare. διοράω. Tacit. lib. 18. Satis patuit iis, qui principum offensas acriter speculantur. Cic. in Catil. Multi te etiam oculi & aures non sentientem, sicut adhuc fecerunt, speculabuntur atque custodient. ¶ A quo fit compositum Prespeculor, quod est ante speculor, vel præmissis speculatoribus exploro. Suetonius de Cæs. Exercitum neque per insidiosa itinera duxit vnquam, nisi præspeculatus locorum situs.

Speculatores, Id est exploratores qui è specula aspiciunt, vel in bello ante exercitū explorandi gratia mitti solent. κατάσκοποι. Cæsar 2. belli Gallici, Hac re Cæsar statim per speculatores cognita, insidias veritus.

Speculatrix, cis, verbale. Cic. 3. de Natu. deorum, Furiæ deæ sunt, speculatrices, credo, & vindices & facinorum, & sceleris.

Speculatorius, a, um, adiectiuum, Quod speculationi est accommodatum. κατασκοπικός. vt speculatoria nauigia, quibus in mari speculamur quid fiat. Cæs. 4. belli Gall. Item speculatoria militibus comperi iussit.

Speculatus, huius speculatus, Ipse speculandi actus. κατασκοπή. Plin. libr. 10. cap. 73, Feles quàm occulto speculatu in museulos exiliunt?

Specularis, speculare, adiectiuum, à specula deductum: vt specularis significatio, quæ sit ignæ è specula ostenso. Plin. lib. 7. cap. 56, Specularem significationem Troiano bello Sinon inuenit.

Speculum, li, Instrumentum ex vitro, chalybe, stanno, argentóve, intuentium imaginem repræsentans: cuius inuentionē Aesculapio assignat Cicero 2. de Natu. deor. κάτοπτρον, Terent. in Adelphis, Inspicere tanquam in speculum vitas hominum iubeo. Ouid. 3. de Arte, –quid quanque decebit, Eligat, & speculum consulat ipsa suum. Cice. 2. de Finib. Nec tamen argumentum hoc Epicurus à pueris petiuit, aut etiā à bestiis quæ putat esse specula naturæ.

Specillum, li, Instrumentum quo vtuntur chirurgi ad scrutationem vulnerum, & fistularum. μήλωτήρ. Est autem diminutiuum à speciū, quo antiqui vsi sunt in eadem significatione. Corn. Celsus libr. 5. de fistulis & earum curationibus, Ante omnia autem specillum demitti in fistulā conuenit, vt quò tendat, & quàm altè perueniat, scire possimus. Hinc auricularium specillum dicitur, quod curandis auribus adhibetur. ¶ Est & specillum, instrumentum quo oculos inungimus. Plin. libr. 7. capit. 53, Super omnes Caius Iulius medicus, dum inungit, per oculum specillum trahens, expirauit. Celsus lib. 6, Specillo super oculum inducatur. ¶ Quidā etiam specilla appellant vitreos illos orbiculos, quos quo clarius cernamus, oculis admouemus, quo facilius spectemus aliquid. Varro de Lingua Latina, lib. 5, Hinc quo oculos inungimus, quibus specimus, specillum.

Speculare, ris, siue specular, aris, siue specularis, rij, Fenestræ genus, admittendæ in ædificium lucis, & excludendæ pluuiæ, ventique gratia excogitatū: quod primùm ex speculari lapide fieri cœpit, hodie magis ex vitreis orbibus, vel thesselis plumbo iunctis. Martial. libr. 8, Hyberonis obiecta Notis specularia puros Admittunt Soles, & sine luce diē. Vlpian, Specularia & vela quæ frigoris causa, vel imbrium in domo sunt, instrumento domus non contineri Cassius existimauit. In hortis quoque ambulationes specularibus claudi solere docet Budæus, citans illud Iuuenalis, saty. 4, Quæ vehitur clauso latis specularibus antro.

Specularius, rij, Specularium artifex: qua voce vtitur Vlpian. l. Quæsitū. ff. de Fund. instruct.

Specularis lapis, σχιστός, Lapidis pellucidi genus, in tenuissimas crustas sectile, ex quo olim specularia cōficere solebant, hoc est fenestras admittendæ luci, & excludendo vento imbrique idoneas: quod genus hodie ex orbibus, tessellisq; vitreis magis conficimus. Dictus specularis, ſi ex quòd specularia ex eo fierēt, siue quòd speculi modo luceret. Plin. lib. 21. cap. 13, Multi alueraria ex speculari lapide fecerunt, vt operantes intus spectarēt. Vide plura de hoc lapide apud eundem, lib. 36. cap. 22.

Specus, cus, tam masc. quàm fœm. gen. & Specus, oris. neutri gen. Idem quod spelunca, σπήλαιον, σπέος. Gell. lib. 6. Sole medio & arido aclagranti specum quādam nactus remotam, latebrosam penetro. Horat. lib. 3. Carm. Quæ nemora, aut quos agor in specus. Ouid. 3. Metam. Et specus in medio syluis & vimine densus. Virg. 7. Aeneidos, Hic specus horrendum, & fœui miracula ditis Monstrantur.

Spelæum, σπήλαιον, Nomen Græcum, quod à nostris dicitur spelunca, Virgil. 10. Eclogā, Certum est in syluis inter spelæa ferarum Malle pati.

Spelunca, cæ, Antrū, specus subterraneus, vel montis cauitas. σπήλαιον, Virgil. 6. Aeneid. Spelunca alta fuit, vastóque immanis hiatu, Scrupea, tuta lacu nigro, nemorúmque tenebris. Cice. 2. de Finib. At iam decimum annum in spelunca iacet.

SPERCHIVS, pen. prod. σπερχειός. Fluuius Thessaliæ qui Pelio monte effusus velocissimo cursu defluit in sinum Maliacū. Autor Strabo libr. 8. Lucanus lib. 6, –ferit amne citato Maliacas Sperchios aquas, &c.

Spermologos, σπερμολόγος, Auiculæ nomen apud Aristotelem, quam frugilegam interpretatur Gaza, vtroque nomine à semine legendo originem sumente, Alioqui σφερμολόγον appellant Græci, quem nos loquutulcium dicimus, hoc est hominem magnam verborum vim inaniter profundentem.

SPERMOPHAGI, σπερμοφάγοι, Aethiopiæ populi, non procul à Meroe insula, ita dicti quòd semine victitent, quod Græci σπέρμα appellant. Autor Strabo libro 16.

Sperno, nis, spreui, spretum. Fastidio, despicio. ὑπερφρονῶ, ἐξουδενῶ. Cicer. de Sene. Tum quòd spernerentur ab iis à quibus essent coli soliti. Terent. Eun. Oh hæc facta abs te spernor. Virgil. 3. Eclog. Quid prodest, quòd me ipse animo noſi spernis Amynta? Cicer. de Nat. deo. Veritas auſpiciorum spreta est, species tantùm retenta. Catul. Epig. 20, Hæc tu commoda tam beata Furi Noli spernere, nec putare parui. Horat. 1. Epistol. 2. Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas. Ouid. & Metamor. –pater huius erat qui numina diuūm Sperneret, & nullos aris adoleret odores. ¶ Antiqui spernere dicebāt pro segregare, quod & Nonius annotauit, citans Enniū in Hectoris Lytris, Ius atq; æquum se à regibus spernit procul.

Spernax, cis, Id est contemptor. Silius libr. 8, Ductor Piso viros spernaces mortis agebat.

Spretor, oris, Eiusdem significationis. Ouid. 8. Metamor. –vtque deorum Spretor erat, mentisque ferox Ixione natus.

Spero, speras, vide SPES.

Spes, ei, Est opinio futuri boni. ἐλπίς. Cice. 4. Tusc. Spes est expectatio boni. Cæs. bell. Ciuil. libr. 2, Plenus spei bonæ, atque animi aduersus eos proficiscitur. ¶ Spes pro lætitia. Virg. 1. Aeneid. Spem vultu simulat, premit altum corde dolorem. Vbi Seruius, Spem, lætitiā interpretatur. Est & crebra apud Virgilium figura, quæ fit quoties significatur ab eo quod præcedit, id quod sequitur. Nam spem lætitia sequitur: spes verò in vultu non videtur, sed lætitia. In numero plurali habet nominatiuum, accusatiuum & vocatiuum. Horat. 1. Epist. 5, Quid non ebrietas designat? operta recludit, Spes iubet esse ratas, ad prælia trudit inermem. Liu. 1. ab Vrbe, Has spes, cogitationesq; secum portantes, vrbem ingressi sunt. Sperum autem nusquā, quod sciam, reperitur. Spebus rarissimè. ¶ Spem pretio emere, prouerbialiter dicitur pro eo quod est certum & præsens detrimentum facere spe incerti lucri. Terentius in Adelph. Spem pretio non emo. Antiqui autore Festo declinabant. Hęc speres, huius speris. Varro, Quibus suam delectet ipse amicam, & sese speribus iacter suis. ¶ Hinc dictum putat Asper, quasi sine spere: & Prosperè, quasi pro spere.

Specula, diminutiuum, sicut à Res, recula. ἐνύδριον. Cicer. Cælio, Hac tamen obiectabat specula, scilicet Tullia. Idem pro A. Cluētio, Qui alē quid ex eius sermone speculæ deguſtarat. Plaut. Perſ. Ecquid, quod mandaui tibi, est mihi in te speculæ?

Spero, as, Fiduciam habeo aliquid ex voto succeſſurum. ἐλπίζω. Plin. lib. 11, Speratur largior prouentus. Horat. 1. Epistol. 4, Grata supereniet, quæ non sperabitur, hora. Cicer. Attico libr. 1, A quo nihil speres boni Reipub. quia, &c. Idem de Amicitia, Amicitiæ nostræ memoriā spero sempiternā fore. Idem pro deiot. Iubeo te sperare, & bono animo esse. ¶ Aliquando sperare est existimare, seu considere: & tam de præsenti, quàm de præterito dicitur. De præsenti, Quintil. Facilis (vt animaduertere vos spero) defensionis meæ cursus est. De præterito, Idem, Et innocentiam quidem puellæ satis, vt spero, defendimus. ¶ Accipitur item sperare pro timere. Virgil. 1. Aeneid. Si genus humanum, & mortalis temnitis arma, At sperate deos memores fandi, atque nefandi. Vbi Seruius, Sperate, abusiuè, timete: vt libro 4, Hunc ego si potui tam rum sperare dolorem, Et perferre soror potero. Quum aliquoi prodeformitatem bona, timeamus aduersa. ¶ Accipitur & sperare, pro gaudere. Terentius in Adelphis, Sperabam iam deferuisse adolescentiam. Vbi Donatus, Rectè Sperabam, pro Gaudebam. Sic enim dicimus quum erraſſe nos cernimus. ¶ Speratum, teste Nonio, veteres dicebant eum, qui vxorem petit: & speratam virginē, quæ petitur. Afranius, Curre, & nuntia venire, & mecum speratam adducere, vt videat puellam. Postquam verò sponsio facta erat, non Sperata, sed vel Dicta, vel Pacta, vel Sponsa vocabatur.

Speratus, participium. Plaut. in Merc. Spem speratam quum hanc obtuliſti mihi, grates ago.

Sperabilis, sperabile, Quod sperari potest. Plaut. in capt. Hic ille dies est, quum nulla vitæ salus sperabilis est mecum.

Speustici panes. σπαστικοί, Dicti sunt à festinatione, σπεύδω enim Græcè, significat festino. Plin. lib. 18. cap. 11. Panis ipsius varia genera proſequi superuacuū videtur, alias ab obsoniis appellati, vt Ostrearij: aliàs à deliciis, vt Artolagani: aliàs à festinatione, vt Speustici.

SPEVSIPPVS, σπεύσιππος, Philosophus Atheniensis, Platonis ex sorore nepos, qui octo annos Platonicæ scholæ præfuit. Ferunt hunc senio confectum, sibi mortem cōscisse mœrore impulsum. Plutarchus verò scribit, illum pediculis efferuescentibus interiisse. Primus inuenit quo pacto ex gracilioribus lignis fierēt vasa capacia. Composuit dialogos à Diogene commemoratos. Hunc Plato quasi philosophiæ hæredem reliquit, vt scribit Cic. lib. 1. Academ. quæst.

Sphaccelus, penul. corr, σφάκελος, Propriè ossium est affectus teste Galeno, quum tota illorum subſtantia corrumpitur. Latini ossium cariem appellant.

Sphacelissmus, σφακελισμός, Morbi genus, ipsis etiam plantis cum animalibus commune: de quo abundè multa supra diximus in vocibus Astrobolismus, & Sideratio.

SPHACTERIA, quæ & SPHAGIA, σφακτηρία, ἡ σφαγία, Insula est Messeniæ adiacens è regione Pyli, cuius meminit Strabo lib. 8.

Sphæra, σφαῖρα, Græca vox est idem significans quod Latinis globus. Geometræ definiunt esse corpus solidum, vnica superficie contentum, in cuius medio sui punctum habens, à quo omnes lineæ ad superficiem ductæ, sunt æquales. Cicer. 2. de Natu. deorum, Quumq; duæ formæ præstantes sint, ex solidis globus (tíc enim sphæram interpretari libet:) ex planis autem circulus, aut orbis, qui κύκλος Græcè dicitur: his duabus formis contingit solis vt omnes earum partes sint inter se simillimæ, à medióque tantum absit extremum, quantum idem à summo: quo nihil fieri potest aptius.

Sphærula, diminutiuum, Id est parua sphæra, globulus. σφαιρίδιον.

Sphærica, cæ, Placentæ genus, quod ex multis globulis in sphæram, & rotundam formam coactis, ac deinde simul compactis fiebat. Cato cap. 82, Sphæricam sic facito, ita vti spiram: nisi sic effingito, detractis casco, melle, sphæras pugnum altas facito, eas in solo componito, desas eodem modo componito atque spiram, itém que coquito.

Sphæristerium, σφαιριστήριον, Locus balnei, speciē rotundæ, cum aliis plerisque exercitationum generibus, tum pilæ ludo præcipuè destinatus, quem Græci σφαῖραν vocant. Vide σφαῖρα, pila ludo, & σφαιρίζειν pilæ studiosi. Plin. in Epistol. Apodyterio suppositum est sphæristerium, quod plura genera exercitationis, pluresque circulos capit. Lampridius in Alexandro. Post lectionem, operam palæstræ, aut sphæristerio, aut cursui, aut luctaminibus molioribus dabat.

Sphæromachia, σφαιρομαχία, Pilæ lusoriæ certamen, quæ à sphærica, circulárque figura σφαῖρα dicta est.

Sphagitides, σφαγίτιδες, Venæ duæ insignes, vtrinque ad iugulum apparentes, omnes tum colli, tum capitis partes nutrientes. Latini iugulares venas interpretantur. σφαγὴ enim illi iugulum appellant. Agit de his Galenus lib. 6. de Vsu partium.

Sphenida, inquit Perottus, Pilæ genus, maius paganica, & tenuius quàm follis, ex panno ferè cōstans, nonnunquam etiam ex pelle. Alio nomine dicitur harpastum. Hæc ille, sed non rectè, constat enim hoc pilæ genus phennida, φαινίδα, non sphenidam appellari. Vide Cælium Rhodig. lib. 20. cap. 14.

Sphinx, gis, vel sphingos, σφίγξ, Monstrū apud Thebas, cuius caput & manus puellæ, corpus canis, alæ auis, vox hominis, vngues leonis, cauda draconis similitudinē referebāt. Dicta est autē sphinx ἀπὸ τοῦ σφίγγειν, hoc est à constringēdo, vel vinciēdo, quòd prætereuntes suis quæstionibus ita stringeret, vt se expedire non possent. Scribit Lactātius Papinianæ Thebaidos interpres. Sphinga monstrū fuisse, alas & vngues habens in similitudinē Harpyiarū, quod insidens scopulo viæ imminēti, insolubilia ænigmata trāseuntibus proponebat: & quotquot dissolueret non poterāt, vngubus & alis interficiebat. Aenigma autē erat eiusmodi, Quodnam animal manè quadrupes, meridie bipes, vesperi tripes esset. Cuius ænigmatis nodum Oedipus ita dissoluit, vt hominem esse diceret qui in infantia manibus & pedibus repēs vertus quàm ince dens, quadrupes est. factus vir, vt qui nullo alio quàm pedū adminicu lo nititur, bipes: ingrauescentibus autem annis, assumpto scipione, tripes. Quam solutionem illa tam ægrè tulit, vt se statim de saxo præcipitarit. Hinc sumpsit originem adagium in Terētiana Andria, Dauus sum, non Oedipus. Sed hæc fabulosa sunt. Constat enim cum aliorum multorum, tum Alberti magni testimonio, sphingem animal esse ex genere simiarū, insigne duabus in maxilla maculis nigricantibus, cauda coloris subnigri oblonga, Solin. Inter simias habentur & sphinges villosæ comis, mammis prominētibus, dociles ad feritatis obliuionē. De sphingibus sic Diodorus Siculus libr. 4, Sphinges & apud Troglodytas, Aethiopésq; nascuntur forma haud ei dissimili qua pinguntur sed paulo pinguiores. Naturam habent mansuetam, pluribus exercitiis, disciplinisque aptam. De his & Plinius lib. 8. cap. 21.

Sphragis, idis, σφραγίς. Species est optimæ rubricæ, teste Plinio lib. 36. cap. 6, quæ in Lemno insula effodiebatur: ita dicta quòd signata venderetur. σφράγισμα enim Græci dicunt, quod nos signare. Quo autem in loco, quibúsque cæremoniis hæc terra colligatur, docuimus suprà statim post dictionem LEMNOS. ¶ Est item sphragis, gemma vtridis, & non transluces: ita dicta quòd optimè signet: vt apud eundem Plinium libro vltimo, cap. 8.

Sphygmos, σφυγμός, Est motus arteriæ, celerius, tardiúsve salientis, pro ratione dilatationis, & contractionis ipsius cordis. Dictus σφυγμὸς ἀπὸ τοῦ σφύζειν, quod inter cætera significat salire.

Sphyræna, σφυραίνα, Græcis animal marinum, quod Latinis ſudis dicitur, vt ait Plin. lib. 32. cap. 11, Sunt præterea à nullo autore nominati, ſudis Latinè appellata, à Græcis ſphyræna, rostro ſimilis nomine, magnitudine inter amplissimos, rarus, sed tamen non degener: & pernæ concharum generis, circa Pontias insulas frequentissimæ. Stant velut ſuillo crure longo in arena defixæ, hiantésq; quā limpitudo est, pedali non minus spatio, cibum venantur. Dentes in circuitu marginum habent pectinatim spissatos. Intus pro ſpondylo grandis est caro.

Spica, cæ, In frumento dicitur totum illud, quo granum continetur: cuius partes sunt glumæ & Aristæ. στάχυς. Cic. 5. de Finib. Ne seges quidem igitur, ſpicis vberibus & crebris, ſi auenam vſpiam videris. Dicta ſpica, quaſi ſpeca, à ſpe, vt inquit Varro de Re ruſt. libr. 1, Nam quum fruges in ſpicam exit, ſpem præbet hominibus. Seruius Spicam dictā putat à figura ſpiculi, quam refert, vbi primùm è follículo erumpit. Tunc enim ſolùm propriè ſpicā dici arbitratur: ſed hoc nō esse vſquequaque verum ſatis docet Varro lib. 1. cap. 48, quum granū ſpicæ parem facit: quod certè de ſpica iam primùm erumpente intelligi nō potest, quæ quum nondum floruerit, granum habere non poteſt. Verba Varronis ſunt hæc, Spica in hordeo & tritico tria habent continentia, granū, glumam, aristam, & etiam primitus ſpica quum oritur, vaginā Ouid. 9. Meta. –inerant lunaria fronti Cornua, cum ſpicis nitido ſtia uentibus auro. Cererē in ſpicis intercipere. Ouid. 8. Metam. de Apro Calydonio. Is modo creſcētes ſegetes proculcat in herba: Nunc maturā vocata coloni. Et Cererē in ſpicis intercipit. Quid ſit ra metit ſleturi vota coloni, Et Cererē in ſpicis intercipere, iam ipſe expoſuit, quū inquit, Maturā vocata coloni. Primò enim herbeſcit ſeges, vnde illud eſt, –ſegetes proculcat in herba: & in Epiſtolis, –adhuc tua meſsis in herba eſt. Deinde verò, vbi maturuit in ſpica eſſe dicitur. ¶ Spicæ allij, Ruel. lib. 1. capit. 2, Cohærentes bulbi, in quos allij caput extumuit, qui ſeorſim conſiti nouam creant ſobolem, & nuclei, & ſpicæ Latinis autoribus appellantur. Colum. libr. 11. capit. 3. Habet enim allium plures cohærentes ſpicas, eæque quum ſint diuiſæ, liratim ſeri debent. ¶ Antiquis etiam in vſu erat ſpicus maſculin. gener. & ſpicum neutro, quod & Nonius annotauit. De neutro genere exemplum eſt apud Ciceronem in Arato, Spicum illuſtre ferens inſigni corpore virgo. Item apud Varronem de Lege Mœnia, Neque in bona ſegete nullum eſt ſpicum nequam, Neque in mala non aliquod bonum. De maſculino genere citatur verſus vetuſtus à Feſto, ſed ſine autoris nomine: Quaſi meſſor permeſſum vnumquenque ſpicum collegit. ¶ Eſt & ſpica ſignum celeſte, oriens in Virginis parte decima. Iul. Firmicus, Quicunque in ortu ſpicæ natus fuerit, erit ruralibus officiis ſemper applicatus, & multas fruges horreis condet. ¶ Spica mutica, quæ nō habet ariſtam, quaſi mutila. Ariſtæ enim quaſi cornua ſunt ſpicarū. Varro de Re ruſt. lib. 1. cap. 48.

Spiceus, cea, um, Quod ex ſpicis eſt. σταχύινος. Tibul. Flaua Ceres tibi ſit noſtro de rure corona Spicea, Meſsis ſpicea, Virg. 1. Geor. Spiceaque jam campis quum meſsis inhorruit, & quum Frumenta in viridi ſtipula lactentia turgent. Ouid. 2. Metamor. Stabat nuda æſtas, & ſpicea ſerta gerebat.

Spicifer, cifera, ferum, penul. corr. Quod fert ſpicas. σταχυφόρος. vt Ceres ſpicifera à poëtis dicitur. Seneca Hercul. Oetæo, Et ſpicíferæ conceſſa deæ Attica Myſtas claudit Eleuſis. Martial. lib. 10, Non Hybla, non me ſpicifer capit Nilus.

Spicilegium, Collectio ſpicarum, vel ſpicæ ipſæ in agro à meſſoribus prætéritæ. σταχυολογία. Varro 1 de Re ruſt. cap. 53, Meſſe facta ſpicilegium venire oportet, aut domi legere ſtipulam. ¶ Hinc ſpicilegium facere dicuntur, qui meſſorum terga inſequentes, ſpicas ab iis prætéritas colligunt. σταχυολογέω.

Spico, as, Spicas emitto. σταχυόω. Plin. libr. 18. capit. 7, Grana in ſtipula crinito textu ſpicantur,

Spicatus, ta, tum, nomen adiectiuū, Quod habet ſpicas. Plin. lib. 21, Aliud rurſum ſpicatarum genus herbarum. Et lib. 24. capit. 15, Chamæciſſos ſpicata eſt tritici modo, ramis quinis ferè foliosa. ¶ Spicatum, nobile vnguentum Romæ dici ſolitum Galenus prodidit, & fœminis, præſertim diuitibus, familiare. Idem & Nardinum dictum, vt refert Hermolaus in Corolla. Dictum ſpicatum, quòd ex ſpica nardi conficiatur, vt docet Marcellus interpres Dioſcoridis.

Spicio, is, ſpicere, Verbum eſt obſoletū, quo antiqui vtebantur pro aſpicere, ſeu intueri, ὁράω, διόμαι. quod & Feſtus annotauit, citans locum Plauti in Milit. Flagitium eſt, ſi nil mitterus, quo ſupercilio ſpicit.

Spiculum, li, Lancea breuis, ſeu (vt Vegetius ait) telum miſsile, cuius ferrum eſt triangulum, vnciarum nouem, haſtile pedum quinq; & ſemiſsis. λόγχη, ξυστόν. Antiqui pilum neutro genere vocauerunt. Ad huius iactum exercebantur milites, ita vt arte & virtute directa, ſcutatos pedites, & loricatos equites ſæpe transuerberarent. Plautus in Caſin. Si non impetrauit, ſpicula etiam infortita ſunt mihi. Cicero in Piſon. L. Craſſus homo ſapientiſsimus noſtræ ciuitatis, ſpiculis propè ſcrutatus eſt Alpes, vt vbi hoſtis non erat, ibi triumphi cauſam aliquā quæreret. Virgil. 5. Aeneid. Cnoſsia bina dabo læuato lucida ferro Spicula, cælatámque argento ferre bipennem. Idem 7. Aeneid. Aut acris tendunt arcus, aut lenta lacertis Spica contorquent: curſúque ictúque laceſſunt. ¶ Accipitur & pro ſagitta. Virgil. 11. Aeneid. Spicula conuerſo fugientia dirigit arcu. ¶ Aliquando ſagittæ ferrum, ſeu cuſpis ipſa, & aculeus, vt ſunt ſpicula ſagittarum, & aculei apum. Curtius, Alexander ſagitta ictus eſt, quæ in medio crure reliquerat ſpiculum. Virgil. 4. Geor. de apibus, –& ſpicula cæca relinquunt Affixæ venis. Dictum ſpiculum, à ſpicarum ſpecie.

Spiculo, as, Cuſpidem acuo. ἀκονάω. Plib. lib. 11, Telum verò perfodiendo tergori quo ſpiculauit ingenio.

Spiculatores, Dicti ſunt ſatellites principum, à ſpiculis quæ geſtant. δορυφόροι. Cornelius Tacit. Dilapſis ſpiculatoribus, cætera cohors non aſpernata concionantem.

Spinæ. Propriè eſt aculeus ſentis, vel rubi, quo pūgimur. ἄκανθα, Virgil. 5. Eclog. Carduus & ſpinis ſurgit paliurus acutis. Columel. libr. 11. cap. 3, Ea ſint vaſtiſsimarū ſpinarum, maximéq; rubi, & paliuri, & eius quam Græci vocant κυνόσβατον, nos ſentem canis appellamus. ¶ Spinam facere dicitur aſparagus, quum percreuit, & ſpinoſus ſit. Colum. libr. 11. capit. 3, Deinde quum ſpinam fecerit, collectis ſeminibus ipſis, ſcorpiones, ita vti ſunt, in ſuo loco perurendi ſunt. ¶ Spina etiam dicitur, vertebrarum in quocunque animali contextus inter ſe, (quam & Græci ἀκανθαν nominant) qui eſt à collo ad extremum vſque os, quod ſacrū dicitur: ſic autem appellata eſt, quod ipſæ vertebræ in ſuo contextu proceſſus vtrinque oſtendant ſpinis haud abſimiles. Plin. lib. 11. cap. 37, Spina lumbis oſſea, ſed tereti ſtructura, per media foramina cerebro medulla deſcendente. Eandem eſſe ei naturam quam cerebro colligunt: quoniam prætenui eius membrana modò incisa ſtatim expiretur. ¶ Spina etiā pro aculeo, qualis ſerpētibus, & hyſtricibus, & pleriſque piſcibus ineſt. Plin. lib. 8. cap. 25. Hyſtrices generat & Africa, ſpina contectas. ¶ Spinæ per tranſlationem pro difficultatibus. Cicer. 14. Tuſc. Peripatetici autem ad placandos animos multa adferunt, ſpinas partiendi, & definiendi prætermittunt.

Spineus, a, um, Quod ex ſpinis factum eſt. ἀκάνθινος. vt Corona ſpinea, Vincula ſpinea. Ouid. 2. Metam. –baculúmq; capit quem ſpinea tortum Vincula cingebant.

Spinoſus, a, um, Spinis abundans. ἀκανθώδης. Varro lib. 2. de Re ruſt. cap. 3, Quod vſu ſæpe venit his quòd inter ſe cornibus pugnant, atque in ſpinoſis locis paſcuntur. ¶ Spinoſa oratio, per tranſlationem, pro dura

& aspera. Cic.1. de Orat. Sed hæc erat spinosa quædam, & exilis oratio, longéque à nostris sensibus abhorrebat.

Spinetum, ti. pen. prod. Locus spinis abundans. ἀκανθών. Plin. lib. 10. cap. 74. Asinus spinetis se scabendi causa atterens, nidos ægithi dissipat. Virg. 2. Ecloga. Nunc virides etiam occultant spineta lacertos.

SPINETICVM. Vnum ex Padi ostiis: quo Claudius Cæsar è Britannia triumphãs, prægrandi illa domo verius quàm naui, intrauit Adriam, à Spina vrbe nomen habens, quam conditam volunt à Diomede. Vide Plinium lib. 3. cap. 16.

SPINTHARVS, σπινθαρος, Nobilis architectus Corinthius, qui Delphicum templum ædificauit. Autor Pausanias.

Spinter, Armillæ genus erat, teste Festo, quo mulieres vtebãtur in summo brachio sinistro. βραχιονιστήρ. Plaut. Menæchmis, Iubeas spinter nouum reconcinnarier.

Spintriæ, Dicti sunt repertores monstrosæ libidinis, nouisque concubitus. Sueton. in Tiber. capit. 43. Monstrosique concubitus repertores, quos spintrias appellabat.

Spinturnix, cis, Inauspicata auis, quæ & incendiaria dicitur. πυραλις. Plin. lib. 10. cap. 13. Inauspicata est, & incendiaria auis, propter quã sæpenumero lustratam vrbem in Annalibus inuenimus, L. Crasso, C. Mario cõss. quo anno & bubone viso lustrata est. Quæ sit auis ea nec reperitur, nec traditur. Quidam ita interpretantur, Incendiariam esse quæcunque apparuerit carbonem ferens ex aris & altaribus. Alij spinturnicem eam vocant.

Spinus, Agrestium prunorum arbor, quòd spinis referta sit. Virgil. 2., Georg. Edurámque pyrum, & spinos iam pruna ferentes.

SPIO, σπιώ, Nympha marina, Nerei & Doridis filia, sic appellata à speluncis maris, in quibus Nymphæ habitare dicuntur. σπιὼ enim spelunca est. Virg. 4. Aene. Niseique, Spióque, Thaliáque, Cymodocéque, &c.

Spiónia, Vitis Rauennati agro peculiaris, æstum, imbres, & nebulas sacile ferens, quæ & spinea quibusdam dicitur. Colu. libr. 3. cap. 2., At spionia dapsilis musto, & amplitudine magis vuarum quàm numero fertilis. Vide Plinium lib. 14. cap. 2.

Spionicus, a, um, adiect. vt Spionicus gustus, id est gustus vuæ spioniæ. Colum. lib. 3. cap. 21, Iam & illud magnæ dotis est, posse gustum cuiusque generis non mustum, sed verè merum condere, ac separãtim reponere, siue est ille bituricus, seu basilicus, seu spionicus.

Spirabilis, Spirabulum, vide SPIRO.

Spiræ, spirarũ. σπεῖραι. Sunt reuolutiones, siue circuli qui in se ipsos nõ recurrunt: vnde in matronarũ ornamentis spiræ dicuntur, quidã quasi circuli caput aliquoties ambientes. Plin. libr. 9. cap. 35, Lolliam Paulinam, quæ fuit Caij principis matrona, nec ferìò quidẽ, aut solenni cæremoniarũ aliquo apparatu, sed mediocrium etiam fœ̃alium cœna, vidi smaragdis, margaritisq; opertam, alterno textu fulgentibus toto capite, crinibus, spiris, auribus, collo, monilibus, digitisq;. ¶ In serpentibus quoq; spiræ dicũtur, quum in orbem contracti quosdam quasi circulos imitantur. Virg. libr. 2. Georg. Nec rapit immensos orbes per humũ, neque tanto Squammeus in spiram tractu se colligit anguis. Et lib. 2 Aeneid. –spiráque ligant ingentibus, & iam Bis medĳ amplexi. ¶ Fũnes item nautici in orbem conuoluti, propriè spiræ dicuntur. ¶ Item Spira dicitur funiculus, qui à pileo ad fauces extenditur, & sub mento alligatur. Iuue. Sat. 8, –de faucibus aurea quum se Porrigat, & longo iactetur spira galero. ¶ Basis item colũnæ vnius tori aut duorum, spira dicitur. Plin. libr. 36. capit. 23, In Ephesiæ Dianæ æde primùm columnis spiræ subditæ, & capitella addita. ¶ Item Spira genus operis pistorĳ, vt ait Festus. Cato, Spiram sic facito: quãtum voles prorationẽ, ita vti placenta fit, eadem omnia facito, &c. ¶ Ennius etiã spiram hominum multitudinem vocauit. Festus.

Spiro, ras, Spiritũ duco, animam emitto & attraho. πνέω. Plin. Hæc duo genera fistulis spirant, quæ ad pulmonẽ pertinent. Idem lib. 9. capit. 7, Spirant autem confessione omnium & pauciſsima alia in mari, ¶ Spirare, flare: vt, Valétius spirat Eurus, id est flat. Ouid. 11. Metam. Quum mare sub noctem tumidis albere cœpit Fluctibus, & præceps spirare valentius Eurus, &c. Clementius spirant Austri, Stat. 2. Syl. ¶ Aliquando Spirare, est odorem aliquem emittere, siue exhalare: & sic cõstruitur cum accusatiuo. Virg. 1. Aeneid. Ambrosiæq; comæ diuinum à vertice odorem Spirauere. Colu. libr. 1, Reliquíque immunditiis tetrũ odorem spirantibus. Exta spirantia, hoc est Palpitantia. Virg. 4. Aene. Spirantia consulit exta. Spirantia signa, hoc est tam artificiosè facta, vt viuere, atque adeò spirare videantur. Virg. 3. Georg. Stabunt & Parĳ lapides spirantia signa. ¶ Huius verbi composita sunt, Aspiro, Cõspiro, Expiro, Inter spiro, Prospiro, Respiro, & Suspiro.

Spiritus, Halitus: idem enim sunt Spiritus, Halitus, & Anima. πνεῦ, πνεῦμα. Cic. 2. de Nat. deo. Tribus rebus animãtium vita tenetur, cibo, potione, spiritu. Idem de Senectute. Quorum vsque ad extremum spiritum prouecta est prudentia. Auferre spiritum sine sensu doloris, Cicer. in Verr. ¶ Accipitur aliquando Spiritus pro vento. Virg. 12. Aeneid. Ac velut Edoni Boreæ quum spiritus alto Insonat Aegæo. ¶ Nonnunquam etiam pro animi elatione. Cicero pro Sylla, Res enim gestæ, credo meæ, me nimis extulerunt, ac mihi nescio quos spiritus attulerunt. Cesar libro 3. belli Ciu. His rebus tantũ fiduciæ ac spiritus Pompeianis accesĳt, vt nõ de ratione belli cogitarent, sed vicissẽ iam sibi viderentur.

Spiritualis, & hoc, le, & per syncopem spiritalis, &, le, Quod halitũ emittit. πνευματικός. Vnde Spiritales auras dicimus, id est vitales: & Spiritalem fistulam, pro aspera arteria.

Spirabilis, le, Vitale, quo spiramus. ἐμπνευστον. Virgil. 2. Aen. –per sidera testor, Per superos, atque hoc cæli spirabile lumen. Spirabilis animus. Cicer. de Natu. deo. Quin & humorem, & calorem, qui est fusus in corpore, & terrenam ipsam viscerum soliditatem, animum denique ipsum spirabilem, si quis quærat vnde habemus, apparet: quòd aliud à terra sumpsimus, aliud ab humore, aliud ab igne, aliud ab aëre eo, quem spiritum dicimus.

Spiramen, minis, Per quod exit spiritus. φυσητήρ, vt, Naris spiramina. Lucan. lib. 2. Hic aures, alius spiramina naris aduncæ. Stat. 12. Theb. –reficit spiramina fossi Ignis.

Spiramentũ, ti, Est per quod exit spiritus. φυσητήριον. Virgil. lib. 4. Georgic. Nequicquam in tectis certatim tenuia cera Spiramenta linunt. ¶ Spiramenta, pro poris, Plin. libr. 32. cap. 6. Spiramentum cauernæ. Iustinus, Vbi acrior per spiramenta cauernarum vẽtus incubuit. Virg. 1. Georg. Seu plures calor ille vias, & cæca relaxat Spiramenta.

Spiraculum, li, per quod odor, aërve expiratur, aut exhalat. φυσητήριον. Virgil. 7. Aeneid. Hic specus horrendum, & sæui spiracula Ditis Monstrantur. Id est aditus: ait Seruius. Plin. libr. 2. capil. 93, Vt in Sinuessano agro & Puteolano sunt, quæ spiracula vocant, mortiferum spiritum exhalantes.

Spirarchus, σπειραρχῶ, Quasi primipilaris, aut cohortis præfectus. Nam σπεῖρα inter cætera cohortem significat.

Spirillum, Antiqui dicebant barbam capræ. Festus ex sententia Opilĳ Aurelĳ.

Spissus, a, um, Idem quod densus: cui opponitur Rarus. πυκνὸς. Virgil. 2. Georg. –scrobibus superabit terra repletis Spissus ager. Ouid. 1. Metamor. Et liquidum spisso secreuit ab aëre cælum. Idem libr. 1. Amor. Eleg. 13. Aut caderet spissa nube retentus equus. Plin. libr. 12. capit. 24. Aspalathi probatio est in colore rufo, vel igneo, tactúque spisso. Corona spissa viris. Virg. 9. Aeneid. Quã rara est acies, interlucéque corona Non tam spissa viris. ¶ Quandoque significat tardum. Plaut. in Cistell. Spissum hoc est, amanti dicere, Veniet. Cicer. ad Att. lib. 10, Sed hoc quoque timidè scribo, ita omnia adhuc tarda & spissa. Idem ad Qu. Frat. lib. 2, Scribebã illa quæ dixerant πολλάκις, spissum sanè opus & operosum. Cæcilius Dardano, Nihil ego spei credo: omnes res spissas facit. ¶ Hinc etiam Spissius legimus pro tardius. Varro Mysteriis, vt citat Nonius, Nascimur enim spissius, quàm emorimur. Vix duo homines decem mensibus edolatum vnum reddunt puerũ contrà vna pestilẽtia totas acies puncto tẽporis immanes æcruos facit. ¶ A Spissus fiunt Spissior & Spississimus. hoc est densior, & densissimus. Plin. lib. 12. cap. 21, Ediuerso Arabica glans viridis ac tenuior, & quoniam mon tosa sit, spissior. Idem lib. 16. cap. 40, Spississima ex omni materia, ideo & grauissima iudicatur ebenus.

Spissẽ, aduerbium. Densè, siue ad multam spissitudinem. συχνῶς, πυκνῶς. Plinius libr. 36. capit. 25, Dein spissè calcatis carbonibus inducitur, bũso calce ac fauilla mistis. Cicer. de Clar. Orat. Quandiu in eorum enumeratione versamur, quum tamen spissè atque vix, vt dudum ad Demosthenem & Hyperidem, sic nunc ad Antonium Crassúmque peruenimus.

Spissò, as, Spissum facio. πυκνῶ, πύκνωμι. Plin. libr. 11. capit. 41, Omne hoc igne spissatur. Spissari in panẽ farinæ modo. Plin. libr. 11. cap. 4, Dentes pectinatim spissati. Idem libr. 31. cap. 11. Dentes in circuitu marginum habent pectinatim spissatos. Ouid. 15, Metamorph. Ignis enim densum spissatus in aëra transit. Nubes spissatæ. Lucanus libro 4, Spissatæque fluunt, nec seruant fulmina flammas. ¶ Huius cõpositæ sunt. Inspissò, & Conspissò, quorum significata vide suis locis.

Spissesco, scis, scere, Spissum fieri. πυγνάζομαι, πύκνωσις. Celsus lib. 5. de Curatione aduersus ictũ aspidis, Eadẽ ergo vi verisimile est spissescerem quoq; intus humorem hominis ab eo discuti, & sic dari sanitatem. Lucretius lib. 6. Fecit vt ante cauam docui spissescere nubem.

Spissamenta vocantur, quæ à Græcis σῦμμικτα dicuntur, quæ in vnguentorũ confectionibus, & oliuarũ, aliorúmq; id genus fructuum conditu ris extrema adduntur, ne fluitet quod conditũ fuerit. Colu. lib. 12. cap. 46, de conditura inulæ, Post hæc in vmbra triduo siccentur, & ita in fideliam picatam recondantur adiecto passo, vel defruto, quod supernatet: spissamentóque cunilæ imposito, contectum vas pelliculetur.

Spissigradus, Qui tardo passuum motu in ambulando vtitur. βραδύπους. Antiqui enim spissum dicebant pro tardo, vt paulò pòst latius docebimus suo loco. ¶ Hinc spissigradior, & spissigradissimus. Plautus in Pœn. –homines spissigradissimos
Tardiores multo quàm corbitæ sunt in tranquillo mari.

Spissitas, atis, Idem quod spissitudo. πυκνότης. Plin. lib. 28. cap. 30, Quoniam spissitate sua concalescit.

Spithama, σπιθάμη, Palmus, cõstans ex duodecim digitis, quem Latini dodrantẽ appellant. Plin. lib. 7. cap. 2, Supra hos extrema in parte mentium spithamæi Pygmæi narrantur, ternas spithamas longitudine, hoc est ternos dodrantes non excedentes.

Splen, huius splenis, masculi. gener. σπλὴν. Viscus est in sinistra animalis parte situm, succos crassos & melancholicos in hepate genitos ad se attrahens, quorum parte subtilissima quum se aluerit, quod superest, proprio quodam meatu ad ventriculum remittit. Latini lienem appellant. Celsus lib. 4, Splen in sinistra parte est intestino innexus, natura mollis & rarus, longitudinis & crassitudinis modicæ. Plinius libr. 8. cap. 23, Sãguis in corde, & circa oculos tantùm: viscera sine splene. Persius saty. 1, Quid faciam? sed sum petulanti splene cachinno.

Spleneticus, adiectiuum, σπληνικὸς, Id est lienosus, cui post inflammationem lien in pristinum non restituitur habitum, sed tumor permanet, ac durities. Plinius lib. 20. cap. 9. Item spleneticis in vino albo per dies quadraginta.

Splenium, nĳ, σπλήνιον, Emplastri genus, oblongum, quod ferè frontĩ ad sedandos capitis dolores solet adhiberi, quanquam & aliis partibus interdũm accõmodetur: nomen habens ab oblonga splenis figura. Martialis, Splenia tolle leges. Plin. lib. 29, de oculis cruore suffusis loquens, Superimponi oportet splenium è melle decoctum.

Spleniat

Spleniatus, a, um, σπληνιώδης. Splenio obuolutus. Martialis lib. 10, Cur splẽiato sæpe prodeam mento, Aloáve pictus fana labra cærussa, Philæni quæris: baliare te nolo.

Splendeo, es, ui, Luceo λάμπω. Martialis lib. 4, Et facies multo splendeat alba pilo. Virgil. 7. Aeneid. Splendet tremulo sub lumine pontus. Cicero pro Sestio, Quid denique virtus valeret, quæ in tempestate sæua quieta est, & lucet in tenebris, & pulsa loco manet tamen, atq; hæret in patria, splendétque per se semper, neque alienis vnquam sordibus obsolescit. Horat. 1. Carm. Ode 14, Vrit me Glyceræ nitor Splendentis Pario marmore purius.

Splendesco, scis, Splendidus fio, nitorem acquiro. λαμπρύνω. Apuleius, Quum iam aurora splendesceret. Martialis li. 8, Desluat, & lento splendescat turbida limo Amphora, centeno Consule facta minor. Cice. in Parad. Nihil tam horridum, tam incultum, quod non splendescat oratione, & tanquam excolatur. Idem de Senect. Omnino canendum illud in voce, splendescit etiam nescio quo pacto in senectute. Virgil. 1. Georg. Depresso incipiat iam tum mihi taurus aratro
Ingemere, & sulco attritus splendescere vomer.

Splendor, oris, Lux, nitor, claritas. αὐγὴ, λαμπρότης. Plaut. in Merc. Cælum vt splendore est plenum, nónne ex aduerso videst? Horat. 1. Serm. saty. 4, Hunc capit argenti splendor, stupet Albius ære. ¶ Per translationem ponitur pro decore, dignitate, gloria. εὐδοξία. Vnde splendor nominis, splendor familiæ, splendor virtutum: hoc est claritas. Cice. pro Pompeio, Nunc imperij nostri splendor illis gentibus lucet. Idem pro Cluẽtio, Honesti homines & summo splendore præditi.

Splendidus, a, um, Clarus, lucidus, nitidus. λαμπρός. Cice. in Parad. Reuiuiscat M. Curius, aut eorum aliquis quorum in villa ac domo, nihil splẽdidum, nihil ornatum fuit, præter ipsos. Virgil. 1. Aeneid. At domus interior regali splendida luxu. Horat. lib. 3. Carm. Ode 13, O fons Blandusiæ splendidior vitro, Dulci digne mero. Cice. 1. Offic. In maximis animis splendidissimíque ingeniis plerunque existunt honoris, imperij, potentiæ, gloriæ cupiditates Splendidus homo id est magnificus, diues, lautus, liberalis: cui opponitur sordidus. Cice. 1. de Finibus, C. Plotius Eques Romanus splendidus.

Splendidè, aduerbium. Lautè, magnificè. λαμπρῶς. Cice. 3. Tusc. Et acta ætas honestè ac splendidè, tantam adfert consolationem, vt eos qui ita vixerunt, aut non tangat ægritudo, aut perleuiter tangat animi dolor.

Spleneticus, Splenium, vide SPLEN.

Spodos, siue Spodium, σποδὸς, σποδίον, Cineris genus est quod ex fornacibus ærarĳs sursum euolat, atque inde recidit in paumentum. Nam cibus ærarius sursum euolat, atque inde recidit in paumentum. Nam cibus quod testudini fornacis adhæret, pompholyx dicitur. Vide Galenum libro 9. Simpl.

SPOLETIVM, tĳ, σπολήτιον, Ciuitas in Vmbria, etiam hodie nomen retinens.

Spoletinus, a. um. penul. prod. σπολητῖνος. Vt ab Aretio Aretinus: vt, P. Cominius Spoletinus, apud Ciceronem de Clar. Orat. Marti. lib. 13,
De Spoletinis quæ sunt cariosa lagenis
Malueris, quàm si vina Falerna bibas.

Spolium, spolĳ, Quicquid hostibus detrahitur, vt ait Seruius. σκῦλον. Virgil. 8. Aeneid. –nam maximus vltor Tergemini nece Geryonis, spolĳsque superbus Alcides aderat. Spolia opima, quæ dux duci detrahit: qualia fuerunt ea, quę primus omnium Iouĳ Feretrio obtulit Romulus, rege Ceninensium manibus suis in acie occiso: vt est videre apud Liuium lib. 1. ab Vrbe.

Spolio, as, Exuo, nudo, orbo. priuo, spolia detraho. σκυλεύω. Liu. libro 1. ab Vrbe, Exercitum fundit fugátque, fusum persequitur, regem in prælio obtruncat. & spoliat. Cice. 6. Verr. Apollonium omni argento spoliasti, & depeculatus es. Terent. in Hecy. Quin spolies, mutiles, laceres. Virgi. 5. Aeneid. Pars spoliant aras. Lucan. lib. 3, –tristi spoliantur templa rapina. Cice. 3 Ver. Nesciebas ab eo Cn. Carbonem Consulem, cuius re vera Quæstor fuit, non modò relictum, sed etiam spoliatum auxiliis, pecunia nefariè oppugnatum, & proditum? Idem pro Quin. Necesse est, iste qui amicum, socium, affinem, fama & fortunis spoliare conatus est, vanum se, & perfidiosum, & impium esse fateatur. Virgil. 5. Aeneid. –cedit, quoniam spoliata magistro est. ¶ Huius composita sunt Despolio, Dispolio, de quibus suis locis.

Spolior, inquit Nonius, Antiqui dicebant pro spolio: vnde Despolior, & Expolior, in actiua significatione leguntur. Afranius, quos impunè depopulatur & dispoliatur dedecus. Quadrigarius, Agrum Campanum expoliabatur.

Spoliatio, tionis, verbale, Spoliorum detractio, depopulatio. σκύλευσις. Cicero 4. Ver. Quum in legatione oppidorum, fanorúmque spoliationes cogitaret.

Spoliator, toris, verbale, Qui alterum spoliat. λαφυραγωγός. Cice. 6. Ver. Neque solùm spoliata illa patiere, sed etiam spoliatorem vexatoremq; eorum defendes? Spoliatrix. Mart. lib. 1, Sic spoliatricem commendat Faustus amicam.

Spoliarium, rĳ, Propriè locus ante balneum, in quo loturi sese spoliabant. ἀποδυτήριον. Accipitur tamen & pro quouis alio loco, in quo quis vestibus, pecunia, aliáve re à latronibus exuitur. Plin. in Pan. Quàm iuuat cernere ærarium sliens & quietum, & quale ante delatores erat: nunc temere ærarium sliens & quietum, & quale ante delatores erat: nunc temere plum illud nunc verè Deus, non spoliarium ciuium, cruentarúmq; prædarum fœuum receptaculum.

Spondeus, dæ. Latus lectĳ: nam spondæ sunt tabulæ quæ vtrinq, lectum sustinent. Mart. lib. 1, Sed si nec focus est, nec nudi sponda grabati. Virgil. 1. Aeneidos. Quum venit aulæis iam se regina superbis Aurea composuit sponda, mediámque locauit. Hora. Epod. 3, –precor Manum puella suadente opponat nuo. Extrema & in sponda cubet.

Spondeo, des, spopondi, sponsum, Idem quod sponte promitto. ἀναδέχεμαι, ὑπίσχνουμαι. Cicero 14. Phil. Pansa aut morte, aut victoria se satisfactu-

rum Reipublicæ spopondit. Idem ad Atti. lib. 16, Egit autem pater & filius, vt tibi sponderem: sed ita, vt tum crederes, quum ipse cognosces. Idem Lentulo lib. 1, Dependendum tibi est quod mihi pro illo spopondisti. Idem ad Trebonium lib. 15, Quod ego non modò de me tibi spondere possum, sed de te etiam mihi. Virgil. 12. Aeneid. Nam quid agit, aut quæ iam spondet fortuna salutem? Ouid. in Ibin, Te fera nec quisquam placidum spondentia Martis Sydera presserunt. ¶ Spondere puellam dicitur pater alicui, quum pollicetur futurum esse vt eam vxorem ducat. Plaut. Trin. –spondén' ergo Tuam gnatam vxorem mihi? CH. spondeo, & mille auri Philippũm dotis. ¶ Eius composita sunt Consponde o: vnde veteres Consponsos dicebant, teste Festo, side mutua obligatos. Et consponsores duo, pluréve eandem rem promittentes. Cicero Leptæ, De negotio tuo, quòd sponsor es pro Pompeio, si Galba consponsor tuus redierit. Despondeo, & Respondeo, de quibus alibi.

Sponsus, a, um, participiũ. Promissus. μνηστευθείς, ὑπισχνούμενος. Terent. in Eunu. Scis sponsam mihi subaudi, esse. Idem Phorm. –etiamnunc si vult Demipho Dare, quantum ab hac accipio, quæ sponsa est mihi. Nullam mihi malim, quam istanc vxorem dari.

Sponsus, sponsi, masc. gen. Cui spondetur puella, siue qui spopondit eam se ducturum. μνηστήρ.

Sponsa, æ, Puella quæ spondetur. μνηστή. Plaut. Casi. Huc venisti sponsam prereptum meam? Iuuen. Sat. 1, Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ? Quem sponsæ turpes, & prætextatus adulter?

Sponsus, sus, Sponsio, ὑπόσχεσις. Seruius Sulpitius, Si post eas stipulationes vxor non dabatur, qui stipulabatur, ex sponsu agebat, iudices cognoscebant.

Sponsor, oris, Id est fiduciussor, qui pro altero spondet. ὑπύητης. Cice. Atti. li. 1. Tulliola, nostræ delicix, tuum mensusculum flagitat, & me, vt sponsorem, appellat. ¶ Sponsor item dicitur is qui puellam viro promittit, Ouid. Epist. 2, Qui mihi coniugĳ sponsor & obsès erat.

Sponsio, sponsionis, verbale, Idem significans quod promissio. ὑπόσχεσις. Paulus de Verbo. signi. Sponsio appellatur non solùm quæ per sponsi interrogationem fit, sed omnis stipulatio promissióque. ¶ Erat etiam Sponsio, genus actionis apud antiquos, quod fiebat interposita stipulatione certæ pecuniæ, quam perderet is, qui sponsione vinceretur, & coram recuperatoribus, aut alio iudice disceptabatur. παρανομῶν ἀγῶν. Erat autem decima pars controuersiæ rei in causis priuatis: in publicis autem quinta apud Græcos, autore Polluce. pœna scilicet temerè litigantium. Cice. lib. 3. Offic. Fimbriam Consularem audiebam de patre, iudicem M. Lucatio fuisse equũ Romano, sanè honesto, quum is sponsionem fecisset, ni vir bonus esset. Fiebat sponsio plerunque in interdictis, id quod ostendit Quintilianus in septimo. Quoties autem, inquit, poterimus, efficiendum est vt de re quacunque bene sentiat iudex: tũc enim iuri nostro libentius indulgebit, vt in sponsionibus quæ ex interdictis fiunt, etiamsi non proprietatis est quæstio, sed tantum possessionis: tamen non tantùm possidisse nos, sed etiam rem nostram possedisse dicere oportebit. Cicero pro Cecinna. Erat enim Cecinna de fundo vi armata deiectus: propterea Prator interdixerat, vt vnde deiecisset, restitueret: restituisse se dicit: sponsio facta est: hæc de sponsione vobis iudicandum est. ¶ Sponsio voti. Cice. 2. de Leg. Diligentia votorum satis in lege dicta est, ac voti sponsio, qua obligamur deo: pœna verò violatæ religionis iustam recusationem non habet.

Sponsalis, sponsale. Quod ad sponsionem pertinet. μνηστήριος. Vnde Sponsalis dies dicitur quo puella sperato promittitur.

Sponsalia, orum. Promissio. siue stipulatio futurarum nuptiarum. μνηστεία. Sponsalia hoc modo fiebant. Qui vxorem ducturus erat, ab eo vnde ducenda erat, stipulabatur eam sibi in matrimonium ductum iri. Qui daturus erat, itidem stipulabatur eam traditum iri. Is contractus stipulationum, sponsionúmque dicebatur sponsalia. Vide Gellium lib. 4. capi. 4. Vlpian. l. 2. de Sponsal. Sponsalia dicta sunt à spondendo. Nam moris fuit veteribus stipulari, & spondere sibi futuras vxores. Iuuen. saty. 6, Conuentum tamen & pactum, & sponsalia nostra Tempestate paras.

Sponso, sas, frequentatiuum à spondeo, quod significat vxorem sibi stipulari. μνηστεύω. Paulus de Ritu nupt. l. 1, Siquis officium in aliqua prouincia administrat, inde oriundam, vel ibi domicilium habentem, vxorem ducere non potest, quanuis sponsare non prohibeatur: ita scilicet, vt si post officium depositum noluerit mulier nuptias contrahere, liceat ei hoc facere, arrhis tantummodo redditis quas acceperit. Budæus.

Spondeus, penul. prod. σπονδεῖος, pes duabus syllabis longis constans: qui in Heroico versu omnem sibi vendicat locum, licet rarò quinto loco reperiatur. Dictus quòd in sacrificiis & libamentis eo maximè vterentur. Nam σπονδὴ libamentum, fœdúsque. ac sponsionem significat.

Spondylion, lĳ, siue Sphondylion, σφονδύλιον Dioscoridi. Herba est in locis paluſtribus nascens, foliis propemodum platani, caulibus cubitalibus, vel etiam amplioribus, fœniculi caulibus non dissimilibus, qui semen afferunt in cacumine silis similitudine, sed duplex & latius, candidum, paleosum, graue olens, flore candido, vel pallente, radice alba, raphano simili. Romani teste Dioscoride, herbam rutinalem appellaraphano simili. Romani teste Dioscoride, herbam rutinalem appellarunt. Plinius lib. 12. cap. 26, inter ferulæ genera annumerat. panacique similem facit, nisi quòd minora habeat folia, & platani diuisura.

Spondylis, dylis, fœminini generis. σπονδύλη Aristoteli, Serpentis genus, quod Gaza ex Aristotele verticellam vertit. Plinius lib. 27. cap. 13, Et animalium quidem cæterorum nullum aliud radices à nobis dictas attingit. excepta spondyli. quæ omnes persequitur. genus id serpentis est.

Spondylus, li, siue Sphondylus, masculini generis. σπόνδυλος, ὁ σφόνδυλος. nodus, seu vertebra spinæ dicitur. Sunt autem in ipsa spina spondyli quatuor & viginti. quorum septem collum constituunt, duodecim thoracem, quinque alij lumbos. ¶ Spondylus in mari anima' apud Plinium lib. 32. cap. 11 ¶ Spondylus, calculus æneus, quo suffragia sua Iudices Athenis dabant, vt est apud Iulium Pollucem. ¶ Spondylus. verticulum quod apponitur fusis, vt nendo melius vertantur. ¶ Spondylus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

eallus,siue caro interior ostreorum. Plinius libro 23.capite 6, Neque in luto capta, neque in arenosis, sed solido vado, spondylo breui, atque non carnoso, nec fibris laciniosó, ac tota in aluo. ¶ Spondylo vtitur Martialis pro animalium osiculis,libro 7,Rosos tepenti spondilos tinnu condit.

Spongia,æ,σπόγγος. Quiddam est in natura tertium ordinem habens,vt neque animal, neque frutex, sed tertium quiddam, ac medium inter vtrunque genus dici possit,quod Græci ζῳόφυτον appellant. Plurimis locis in saxis marinis nascuntur spongiæ,diuersisque nominibus ab antiquis distinctæ, quoniam non vna est earum bonitas & vsus. Sensum iis inesse apparet,quia vbi aulusforem sensere,contractæ multò difficilius abstrahuntur:aululæ relinquunt in petris veluti cruoris vestigium,atqi ex his quasi molliores periculi recrescunt.Spongias antiqui in deliciis habuerunt, strigilum vice,linteorúmque illis vtentes ad distringenda & mundanda corpora. Quapropter purpura tingebant eas, alias cura candidas faciebant,tinctas per æstatem salis spuma ad luuam & pruinas sternentes inuersas, vt candorem biberent. Apud antiquos in vsu erat tergendarum mensarum, adhibebantúrque ad obscœna emundanda. Mart. lib. 14. Hæc tibi fortè datur tergendis spongia mensis Vtilis,expresso quum leuis imbre tumet. Sene. lib. 10. Epist. Vnus è Germanis lignum id,quod ad emundanda obscœna, adhærente spongia, totum in gulam farsit, & in præclusis faucibus spiritum emisit. ¶ Accipitur & Spongia pro asparagi satiui radice,apud Plinium & Columellam lib. 11. capi. 3.

Spongiola, læ, diminutiuum à spongia, quo nomine etiam significatur quiddam squamatim compactum è cynorrhodi ramis paruæ spongiæ modo dependens.σπογγιόλη. Plin. lib. 25. capi. 2, Aliàs apud autores cynorrhodi vna medicina erat,spongiolæ,quæ in mediis spinis eius nasci tur,cinere cum melle alopecias capitis expleri. ¶ Spongiolæ, radiculæ asparagorum inter se implicitæ. Columel. lib. 11. capi. 3. Sulci autem inter se pedali mensura distantes fiunt non amplius dodrantalis altitudinis,in quam ita spongiolæ deprimuntur,vt faciles superposita terra germinent.

Spongiosus,adiectiuum, Quod similitudinem spongiæ habet. σπογγώδης. Plin. lib. 11. cap. 37, Idcirco pulmo spongiosus.

Spongiare, Significat spongia extergere, quo frequenter vtitur Apicius. κπσπογγίζειν.

Spongiatores, Qui spongias captant.σπογγοθήραι.ea forma dicti,qua purpuratores appellantur,qui purpuras piscantur. Vide Cælium, Rhodig. lib. 8. cap. 11.

Spongites,σπογγίτης, Gemma est à spongiæ similitudine dicta. Plin. lib. 37. cap. 10.

Sponsa,Sponsalis,Sponsio,Sponsor,Sponsus,vide SPONDEO.

Sponte, Nomen ablatiui casus, idem valens quod aduerbium vltrò,hoc est propria voluntate. αὐτομάτως. Cice. Attico, Gaudeo id te mihi suadere,quod ego mea sponte pridie feceram. Virgil. 4. Eclog. Sponte sua sandyx pascentes vestiet agnos. ¶ Sunt qui putent sponte aduerbium esse, quod certè verum esse non potest, tum quòd admittat secum adiectiuum, quemadmodum alia nomina substantiua : vt Mea, tua, vel sua sponte:tum quòd non rarò legatur eius genitiuus spontis. Celsus lib. 1. cap. 1, Sanus, qui & bene valet, & suæ spontis est, nullis obligare se legibus debet. Varro lib. 2. de Re rust. Spontis suæ statuerat finem.

Spontaneus,nea,neum, Quod est voluntarium,aut naturale.

Spontalis,spontale,Idem significat quod spontaneus,vltroneus.αὐτόματος. αὐθάδης. Apul. lib. 4, Quúmque nulli nostrum spontale parricidium suadens persuadere posset, gladium per medium pectus ictu fortissimo transadigit.

SPORADES,σποράδες, Insulæ quædam circa Cretam in mari Carpathio, sicut Strabo libro 10. scribit. Dictæ quòd in mari sparsæ sint,non in orbem coarctatæ, quemadmodum & Cyclades. Sunt autem harum nomina, Helene, Phocusa, Phæcasia, Schinusa, Pholegandros, Thera, Anaphe,Astypalæa, Lagusa,& Ios, in qua Homerus fertur esse sepultus.

Sporta,æ, aut à sparto herba, quæ frequens apud Hispanos nascitur, aut ab asportando:erat vasis genus,ex vimine, iuncis, aut sparto, aut simili leuiore materia.σπυρίς. Sallu. lib. 2. Hist. E muris canes sportis demittebant. Colum. lib. 8. capi. 7, Locus ad hanc rem desiderat calidus maximè, & minimi luminis, in quo singulæ caueis includantur angustioribus,vel sportis inclusæ pendeant aues.

Sportula,læ,diminutiuum.σπυρίδιον. Plau. in Curcul, Qui incedunt suffarcinati cum libris,cum sportulis. Idem in Menæch. Sportulam cape atque argentum:ecce numos tres habes.c. Habeo e.abi,atque obsonium affer. ¶ Et quoniam in sportulis pecunia, quandoque etiam cibus in quotidianum vsum deferri solebat,factum est vt sportula pro iis cibis,& pro ea pecunia acciperetur quæ à magnatibus iis quotidie dabatur qui ipsos officij gratia essent comitati,aut domi salutauissent togati. Iuue. Satyr. 1, -nunc sportula primo Limine prima sedet turbæ rapienda toga tæ. Idem Satyr. 3, Nónne vides,quanto celebretur sportula fumo?

Sportella,diminutiuum.genus quoddam bellariorum significans. Cice. ad Papyrium Pætum, Dedíscendæ tibi sunt sportellæ,& artolagani tui.

SPORVS, Spado fuit à Nerone in deliciis habitus, quem etiam in mulierem conatus est transformare, eundémque dote inter auspices consignata,palàm vxorem duxit. Post Neronis autem necem,iussus à Vitellio vt in habitu constupratæ puellæ se in theatro sisteret:non ferens tantam ignominiam Sporus,manus sibi intulit.

Spudastes,æ,σπουδαστής, Fautor,studiosus. Hiero. lib. de scrip. Eccles., vbi de diuo Luca agit,Sed & Tertullianus vicinus eorum temporum,refert presbyterum quendam in Asia σπουδαστὴν,id est amatorem Pauli, conuictum apud Iohannem,quòd autor esset libri, & confessum se hoc Pauli amore feciss̄e,loco excidisse.

Spuma,æ, Rara quædam fæx, quæ per ebullitionem, aut vehementem agitationem rebus liquidis supernatat.ἀφρός. Virgil. 1. Aeneid. -spumas salis ære ruebant. Ouid. 3. Metam. Spumáque purpureo circumdant albida rictus. Virgil. 3. Aeneid. Ter scopuli clamorem inter caua saxa dedere, Ter spumam elisam, & rorantia vidimus astra.

Spumeus,a,um, Spuma abundans.ἀφρώδης. Virgil. 10. Aeneid. Spumea semifero sub pectore murmurat vnda.

Spumosus,a,um, Idem.ἀφρώδης. Plin. lib. 12. cap. 7, Lycium aptissimum medicinæ,quod est spumosum. Virgil. 6. Aeneid. Inter saxa virum spumosa immerserat vnda.

Spumatus,adiectiuum, Spuma aspersus.ἀφρίσας. Cice. 1. de Diuin. Saxáque cana salis niueo spumata liquore, Tristificas certant Neptuno reddere voces.

Spumifer, ra, rum, Idem quod spumosus.ἀφρόφορος. vt, Fluctus spumiferi. Stat. lib. 1. & hil. Illi spumiferos glomerant à pectore fluctus.

Spumiger, ger, gerum, Eiusdem significationis cum superiore : vt, Fons spumiger. Ouid. lib. 11. Metamor. Spumigeróque tuum fonti qua plurimus exit,Subde caput. Lucr. lib. 5, Electique domo fugiebant saxea tecta Spumigeri suis aduentu,validique leonis.

Spumo,mas,Spumam emitto.ἀφρίζω. Plinius lib. 32. capi. 7, Subinde spuma pennis detersa:& postquam defierit spumare,tepidum infundere. Virgi. 2. Georgicus. -spumat plenis vindemia labris. Idem lib. 5. Aeneid. -ferit æthera clamor Nauticus,adductis spumant freta versa lacertis.

Spumans,tis,participium, Virgilius 1. Aeneidos, Aut spumantis apri cursum clamore prementem. Idem 4. Aeneidos, Stat sonipes,ac frena ferox spumantia mandit. Columel. libro 10, Sordidus & multo spumantes exprimit vuas.

Spumatus,us, ui, substantiuum. Statius 1. Syl. Dictamni florentis opem, quóque anguis abundat Spumatu.

Spumesco,is,ere,Spumosus fio. Ouidius 1. Epist. 2, At si nostra tuo spumescant æquora remo.

Spuo,is,ui,utum,Saliuam eiicio.πτύω. Virgil. lib. 4. Georg. Nanque aliæ turpes horrent, ceu puluere ab alto Quum venit, & terram sicco spuit ore viator Aridus. ¶ Huius composita sunt,consputo,despuo,expuo,inspuo,& respuo:de quibus suis locis.

Sputo,as,à spuo frequentatiuum.πτύσσω. Plautus, Nam illic isti qui sputatur, interdum morbus venit. Id est morbus comitialis, quem nominantes solemus despuere.

Sputator, oris, Qui frequenter spuit. Plautus in Milite, Minimè sputator, sed creator sum.

Sputum,ti,Saliua à spuendo dicta.πτύελον. ¶ Dicitur & sputus,tus. Lactantius lib. 4, Dabant autem Deo alapas manibus incestis, & impurato ore expuebant venenatos sputus.

Sputatilicus,adiectiuum,Est inusitatum à verbo spuo, quo quum vteretur Sisenna in defensione cuiusdam Chritilj,merito à C. Ruscio est irrisus: vt refert Cicero de Claris Orat. Fuit accusator,inquit, vetus,quo accusante Chritilium,Sisenna defendens,dixit quædam eius sputatilica esse crimina. Tum C. Ruscius,Circumuenior,inquit,Iudices,nisi subuenitis, Sisenna quid dicas nescio,metuo insidias. Sputatilica,quid est hoc? Sputa quid sit, scio, tilica nescio. Maximi risus : sed ille tamen familiaris meus rectè loqui putabat esse,inusitate loqui.

Spurcus, a. um, Quod est impurum, obscœnum, lutulentum. μιαρός. ῥυπαρός. A spuendo dictum, quòd tale sit quot despuentes auersemur. Plautus, Tot noctes reddet spurcas,quot puras habuit. Cice. 2. Tuscula. ex Poëta quodam, Samnis spurcus homo,vita illa dignus,locóq;. Idem pro Domo sua, Spurcíssimus homo prægustator libidinum. ¶ Aliquando ponitur pro fœtido. ἀνοσώδης. Apuleius, Tam multæ res spurcæ & graues nares infestant. ¶ Aliquando pro vehementi,aspero. ἀσπερής. Cicero, Iactati tempestate spurcíssima. Colum. in Præfat. libro 1, Atque in his ipsis haberet cognitum quid recusaret collis, quid campestris positio,quid humidus & graminosus,quid ticeus & spurcus ager. ¶ Aliquando pro fœuo,& sanguinario. Varro, Spurcus gladiator & carnifex.

Spurcè,aduerbium.αἰσχρῶς. Cicero Attico, libro 7. An bene conueniat, inquit Carneades : spurcè, sed tamen prudentius quàm Lucius noster, & Patron. Eidem libro 11, Deinde perscribit spurcíssimè quas ob causas fecerit.

Spurcitia,& Spurcities, Immunditia.ἀκαθαρσία. Lucret. libro 6, At contrà nobis cœni terrima quum fit Spurcities, eadem porcis hæc munda videtur. Colum. lib. 12. cap. 22, Cinis autem odorem aufert,& eluit spurcitiam. Idem libro 1. capi. 5, Nullia alia vis potest nocturnas pruinas,& quodcunque rubiginis,aut spurcitiæ resedit,siccare atque detergere.

Spurco,cas,Fœdo,vitio. ῥυπαίνω. Celsus fureconsul. Cum eo agi posse Aquilia,qui vinum spurcauit, vel effudit, vel acetum fecit,vel alio modo vitiauit. Plaut. in Menæch. Spurcatu nasum odore illutibili. Antiqui spurcum vinum dicebant,cum aqua mistum,tanquam non amplius purum foret, aut igne calefactum, aut mustum antequam deferuescat. Catul. Epigr. 103, ad Siconium, Siconi arbitrio populi tua cana senectus Spurcata impuris moribus intereat. ¶ Hinc Consputo,de quo suo loco.

Spurcificus, Qui spurca,& fœda facit. αἰσχροποιός. Plaut. in Trin. Spurcificum, immanem,intolerandum,vesanum. ¶ Spurcidicus, qui spurca loquitur.αἰσχρολόγος. Plautus in Capt. Neque Spurcidici insunt versus.

SPVRINA, Dux regis Parthorum,qui Crassum interemit. ¶ Item Mathematicus ac vates,qui Cæsari prædixit vt Martias caueret Idus,cuius Tranquillus in Cæsare & Valerius meminere. ¶ Tertius huius nominis adolescens fuit egregia forma,qui cum se fœminas virósque ad libidinem aspectu decoro videret inuitare,oris pulchritudinem vulneribus sponte dehonestauit. Autor Valerius de Verecundia.

Spurgius,adiectiuum,Incerto patre natus : ἀπὸ τῆς σπάρξ, hoc est à semine: propterea quòd nihil habeat à patre nisi semen.νόθος. Vnde Spurios versus dicimus quasi adulterinos, suppositítios, vel irreptitios. Ausonius, Quíque notas spuriis versibus apposuit. Seruius, Spurius dicitur, qui ex muliere non nota ortus est. Modestinus Iureconsultus spurios eos dici affirmat, quos & vulgò conceptos appellamus, eos scilicet, qui incerto patre nati sint,vel qui eum habeant patrem,quem habere non liceat. Plutarchus in Problem. de hoc verbo loquens,ita inquit, Spurius primum nomen est apud Romanos,vt Sextus & Decimus,& Caius. Prima autem nomina non tota scribunt,sed aut vna litera, vt T. Titum : aut duabus, vt Cn. Cneum : aut tribus, vt Sex. Sextum. Sic Spurius, Sp. scribebatur. Eos autem qui sine patre erant,qui ἀπάτορες Græcè dicuntur, S & P. designabant, quasi sine patre. Hoc errore factum, vt Spurij, qui sine patre sunt, dicerentur.

S ante Q

Squaleo, les, lui, A squamarum crebritate & asperitate dictum est, teste Macrobio lib. 6. Saturn. αὐχμέω. Olim enim hoc verbum de omnibus iis dicebatur, quæ dura essent, densa & rigida, & squamarum similitudinem imitantia. Hinc Virgilius lib. 10. Aeneid. Tunicam auro squalentem dixit, hoc est rigentem & densam,& in squamarum modum contextam. Virgil. 12. Aeneid. Ipse dehinc auro squalentem, albóque orichalco Circundat loricam humeris. Postea tamen assiduo vsu effectum est vt hoc verbum de iis tantum dicatur quæ inculta sunt, horrida, deformia,& multarum sordium congerie contaminata. Virgil. 2. Aeneid. Squalentem barbam,& concretos sanguine crines. Quinti. lib. 10. capi. Squalentem barbam,& coneretos sanguine crines. Quinti. lib. 10. capi. 1, Neque ego squalere arma situ & rubigine velim. Cice. pro Sest. Erat igitur in luctu senatus:squalebat ciuitas publico consilio veste mutata. Virgil. 1. Georg. -non vllus aratro Dignus honos : squalent abductis arua colonis.

Squalidus,a,um,Sordidus,incultus.αὐχμηρός. Terentius, Eunu. Video sentum, squalidum, ægrum, pannis annísque obsitum. Liu. 1. belli Punici. Otium etenim ex labore, copia ex inopia, cultus ex illuuie, tabéque squalida,& propè efferata corpora varie efferebant. Ouid. 1. Fast. Ora squalida,& propè efferata corpora varie efferebant. Ouid. 1. Fast. Ora super postes,affixáque brachia pendent:Squalidáque humanis ofsibus albet humus. Cice. in Orat. Sed quia sua sponte squalidiora sunt, adhibendus erit in his explicandis quidam orationis nitor.

Squaldam vestem,Pro squalida veste dixere veteres:vt annotauit Nonius, citans locum Ennij ex Telamone,Elaueře lachrymis vestem squaldam & sordidam.

Squalidè, aduerbium, Horridè, inculté. Cicero 4. de Finib. Primùm enim ipsa illa quæ subtiliter disserenda erant,politè,apertéque dixerunt,cum definientes,tum partientes,vt vestri etiam : sed vos squalidius,illorum vides quàm niteat oratio.

Squalor,oris,Inquinatio,sordes.αὐχμός. Gellius, In corporibus incultis,& squamosis alta congerie sordium squalor appellabatur. Liu. 2. ab Vrbe, Obsita erat squalore vestis, fœdior corporis habitus pallore ac macie Obsita erat squalore vestis, fœdior corporis habitus pallore ac macie perempti. Cice. ad Terent. Nam mi ante oculos dies noctésque versabatur squalor vester,& mœror,&c. Virgil. 6. Aeneid. Portitor has horrendus aquas, & flumina seruat Terribili squalore Charon, cui plurima mento Canities inculta iacet.

Squalus, li, Piscis marinus, ex genere cartilaginosorum, qui parit circa æquinoctium vernum,teste Plinio lib. 9. cap. 51. Varro 3. de Re rust. cap. 3, Et in ea duntaxat squalos ac mugiles pisces.

Squamæ,arum,Quibus corium piscis aut serpentis tegitur.λεπίδες. Plin. lib. 9. cap. 10, Aquatilium tegmenta plura sunt : alia corio & pilis teguntur, vt vitulj:alia squamis, vt pisces. Virgil. 11. Aeneid. Saucius at serpens sinuosa volumina versat, Arrectísque horret squamis, & sibilat ore. ¶ Hinc Desquamo,mas,de quo suo loco. ¶ Ab harum similitudine locarum quoque catenulæ squamæ dicuntur. Virgil. 11. Aeneid. -quem pellis ahenis. In plumam squamis auro conserta tegebar. ¶ Est & squama æris,de qua Plinius libro 34. capi. 11, Et scoria æris simili modo laquatur, minor effectu quàm æs ipsum. Sed & æris flos medicinæ vtilis est : fit ære fuso,& in alias fornaces translato : ibi flatu crebriore excutiuntur velut milij squamæ,quas vocant florem.

Squameus,a,um,adiectiuum,Plenum squamis. λεπιδωτός. Virgil. 2. Georg. Nec rapit immensos orbes per humum : neque tanto Squameus in spiram tractu se colligit anguis.

Squamosus,Idem. Plin. lib. 9. cap. 16, Vagantur gregatim ferè cuiusque generis, squamosi. Virgil. 4. Georg. Squamosúsque draco, & fulua ceruice leæna.

Squamiger,a,um,Quod habet squamas. Lucret. lib. 1. -& terra posset oriri Squamigerum genus. id est pisces. Plin. lib. 11. capi. 37, Simili modo squamigeris atque serpentibus.

Squamatim,aduerbium,Ad similitudinem squamarum. Plin. libro 16. cap. 10, Nucamenta squamatim compacta dependent. Id est velut squamæ compacta,& colligata.

Squarosus, A squamarum similitudine dicitur, cuius cutis exturget ob assiduam illuuiem. Lucil. Apud Festum, Varonum ac rupicum squarosa incondita rostra.

Squatina, Ex planorum piscium genere,quo propter squalorem,hoc est asperitatem cutis,ligna & ebora poliuntur.πρίων. Plin. lib. 9. cap. 12, Aspera cute,vt squatina,qua lignum & ebora poliuntur.

Squilla,æ, Varroni, reliquis scilla, σκίλλαι Dioscoridi, bulbus nobilissimus, cæpe modo multipliciter tunicatus : qui etiam hodie in officinis nomen retinet. ¶ Est præterea squilla paruus piscis, qui cum pinna pisce comparandi cibi init societatem. Cicero 2. de Natu. deorum, Pinna verò (sic enim Græcè dicitur) duabus grandibus patula conchis, cum parua squilla quasi societatem coit comparandi cibi. Alio nomine pinnotherem,siue pinnophylacem appellant. Plinius libro nono, capite 42, Concharum generis & pinna est. Nascitur in limosis subrecta semper: nec vnquam sine comite, quem pinnotherem vocant, alij pinnophylacem, id est squilla parua : alibi cancer dapis assectator. Iuuenal. Satyr. 5, Aspice quàm longo distendat pectore lancem, Quæ fertur domino squilla.

S ante T.

St, Vox est silentium indicentis. Terent. in Phorm. Quid ? non is obsecro es, Quem semper te esse dictitasti ? c. St. s. quid has metuis fores ? c. Concludsum hîc habeo vxorem sæuam.

STABIÆ,arum,Campaniæ oppidum, bello sociali à Sylla deletum, Cn. Pompeio,& L. Carbone c o s s. Autor Plinius lib. 3. cap. 5.

Stabianus,a,um : vt Ager Stabianus. Plin. 32. capi. 1. In Stabiano Campaniæ ad promontorium Herculis Melanuri, in mari panem abiectum rapiunt:iidémque ad nullum cibum in quo hamus sit,accedunt.

Stabilimen,Stabilio,Stabilis,Stabilitas, vide STO.

Stabulum,li,à stando, Locus dicitur in quem longo itinere fessi succedere solent,quod & diuersorium,& hospitium dici solet.ἐπαυλις,σταθμός. Vnde & prostibulæ meretrices dictæ,quòd quæstus copiosioris gratia, concurrentibus illuc aduenis, mansiones ante stabula habuere. Plaut. in Aulul. Neutrobi habeam stabulum stabile. ¶ Stabula quoque dicuntur loca generaliter omnia in quibus armenta, gregésque consistunt,veluti quædam stationes animalium. Nam vbi equi tenentur,specialiter equile:vbi oues,ouile:vbi sues, haram dixere : bouile quoque à bobus : caprile,à capris nomen traxerunt. Virgil. 8. Aeneid. Quatuor à stabulis præstanti corpore tauros Auertit. ¶ Potest etiam præsepe in diuersoriis stabulum dici. Apuleius, Durissimo cæsti meo seruiens, ad equum illum vectorem meum probissimum in stabulum concedo. ¶ Stabulum etiam sumitur pro quacunque statione, seu habitatione & loco vbi quis stare consueuit. Virgil. 7. Aeneid. Ardua tecta petit stabuli,& de culmine summo Pastorale canit signum. ¶ Stabulum confidentiæ, flagitij, nequitiæ. Plautus in Mostellaria, Nusquam stabulum est confidentiæ. Idem Trucul. Túne ais impudentem me esse, ipsa quæ sis stabulum flagitij.

Stabulo,as,In stabulum recipio,in stabulo guberno. σταύλω. Varro lib. 1. de Re rust. Si prata sint, & in fundo neque pecus dominus habet, danda opera vt pabulo vendito,alienum pecus in suo fundo pascat & stabulet. Statius lib. 1. Theb. Geticéque pecus stabulare sub Hemo.

Stabulor,aris, verbum deponens, In stabulo ago,stationem aliquo in loco habeo. αὐλίζομαι, ἐπισταθμεύω. Colum. lib. 7, Si idoneis temporibus ad præsepia,ad aquam,ad exercitationem pecus duxerimus, curæque fuerit vt stabulentur sicco in loco,ne humore madefcant vngulæ. Ouidius 13. Metam. Hoc pecus omne meum,multæ stabulantur in antris.

Stabulatio,onis,Mansio in stabulo. ἐπισταθμεύσις. Colum. lib. 7. Calore boues sub dio,frigoribus intra tectum manere oportet : itáque stabulatio eorum præparanda est.

Stabularius,rij,Caupo viatores pretio recipiens.πανδοκεύτης. Vlpianus, Caupones & stabularios eos æquè accipiemus, qui cauponam & stabulum exercent. ¶ Stabularius item dicitur qui stabuli,hoc est loci vbi anima lia stant,curam gerit. Colum. lib. 7. Hic enim recognosci grex poterit, numerúsque constare, si velut ex militari disciplina intra stabularij castra manserint. Varro 2. de Re rust. capi. 10, In quibus stabularij solent equas abigere. ¶ Stabulariæ mulieres, inquit Augustinus lib. 8. de Ciuitate Dei, dicuntur quæ exercent stabulum,& viatores mercede pascunt. καπηλίδες.

Stachys,huius stachyos,στάχυς, Frutex est marrubio similis, sed longior, folia ferens numerosa, hirsuta, rara, prædura, cana, odoris iucundi, & complures virgas ab radice exeuntes, marrubio candidiores. Nascitur in montanis,& asperis. Dicta stachys, quasi spicata ob caulem quem ex se mittit floribus & semine spicatum. Nam στάχυν Græci spicam vocant. Plin. lib. 24. capi. 15, Ea quoque quæ stachys vocatur, perri similitudinem habet, longioribus foliis, pluribúsque, & odoris iucundi, colorísque in luteum inclinati, pellit menstrua.

Stacte, stactes, fœmi. gene. στακτή, teste Dioscoride, vocatur pinguitudo recentis myrrhæ, cum exigua aqua tusæ, & organo expressæ : à distillando dicta, quod Græci στάζειν, dicunt: quia è stillatitia duntaxat myrrha fiat. Lucre. lib. 2, Sicut amaracini blandum stactæque liquorem.

Stacteus,a,um,adiectiuum: vt, Myrrha stactea,id est stillaritia:è qua stacte exprimitur, quam Theophrastus factitiæ opponit. Plin. lib. 12. capi. 16, Genera myrrhæ complura, Troglodytica, syluestrium prima, Erythræa sequens,& Minæa in qua Stactea & Atramittica est, &c.

Stadium,dij,στάδιον, Latinè curriculum,siue locus in quo equi,homineśve currunt, & certant athletæ. ¶ Dictum Stadium,ἀπὸ τοῦ ἵστασθαι: hoc est à statione, quòd Hercules eo spatio vno spiritu confecto, constitisset. Nam clarissimum fuit curriculum stadij Olympici, quod Hercules suis pedibus metatus fertur, continétque octauam mille passuum partem,quod centum vigintiquinque(inquit Plinius lib. 2. cap. 23,) nostros efficit passus : hoc est pedes sexcentos vigintiquinque. Quæ mensura octies sumpta, efficit mille passus. Dicimus autem, Curro stadium, in stadio,& per stadium. Cice. 2. Offic. Qui stadium currit, eniti & contendere debet,quàm maximè possit, vt vincat. Idem de Senectute, Olympiæ per stadium ingressus esse dicitur Milo,quum humeris bouem sustineret viuum.

Stadiodromi,orum,σταδιοδρόμοι, Dicti sunt qui in stadio cursu certant. Iul. Firmicus, Si Mars respexerit Leporem cœlestem in horoscopo, faciet stadiodromos. ¶ Stadiodromos etiam locus in quo ludi & cursus exercentur. Plin. lib. 34. cap. 8, Eundem vicit & Leontius, qui fecit stadiodromum astylon, qui Olympiæ ostenditur.

STAGIRA,σταγιρα,Oppidum in finibus Macedoniæ, ad sinum Strymonicum,Aristotelis Peripatetici patria:qui inde Stagirites.σταγειρίτης,cognominatur.

Stagnum,ni,A stando,dicitur aqua stans.λίμνη. Plin. lib. 10. cap. 55, Postremó lamenta circa piscinæ stagna, mergentibus se pullis natura duce. Virgilius 4. Geor. At liquidi fontes,& stagna virentia musco Adsint. Idem 1. Aeneid. Stagnum pro parte maris profundissima posuit,quòd ea minimè moueatur,sempérque stet,id est quiescat: Emissámque hye-

Universidad de Deusto Biblioteca

mem sensit Neptunus, & imis Stagna refusa vadis.

Stagno, gnas, Stagnum facio, propriéque de mari aut flumine dicitur, quũ littora aut ripas prætergreſſum, aliquo in loco ſtagnum efficit. κατακύω. Virgil. lib. 4. Georg. Nam quà Pellæi gens fortunata Canopi Accolit, effuſo ſtagnantem flumine Nilum. ¶ Aliquando actiuè accipitur pro inundare. Tacitus lib. 1, Tyberis plana vrbis ſtagnauerat. id eſt plana loca inundauerat. Stagnare item agri dicuntur, qui non abſorbent, ſed cõtinent aquam. Idem, Agris humidis atque ſtagnantibus. ¶ Huius compoſitum eſt Reſtagno, quod eſt exundo: vt apud Tacitum libro 9. Idem tradit in Peloponneſo phlagonia effodi piſces gratiſſimos cibis terrenos, altis ſcrobibus, in his locis, vbi nullæ reſtagnent aquæ.

Stagnantior, comparatiuus. Claudianus, de Nilo, Effluit Aegæo ſtagnantior.

Stagnatus, a diectium. Aqua ſtagnante humidus. Columella lib. 10,

Nam neque ſicca placet, nec quæ ſtagnata palude
Perpetitur querulæ ſemper conuitia ranæ.

Stalagmus, σταλαγμός. Puriſsimum genus calchanti, ita dictum quòd è guttis, ſiue ſtiriis ſieret, hyberno tempore in ſcrobes effoſſos decidentibus. Nam σταλάσσειν Græci dicunt ſtillare. Vide Plinium lib. 34. capi. 13. ¶ Stalagmum item antiqui appellarunt genus inauris, guttæ figuram imitantis, quam σταλαγμίν vocant Græci. Cæcilius apud Nonium, Ex auro eius ſtalagmum domi habeo. Quo in loco Perottus, & Perottum ſecutus Calepinus corruptè legunt Stalagnium.

Stamen, nis, Dicitur lana, linum, cannabis, vel aliud ſimile, in colu poſitum, vnde fila ducuntur: à ſtando, eo quòd non moueatur. στήμων. Plin. lib. 8. cap. 48, Inde factum vt habentes virgines comitaretur colus compta, & fuſus cum ſtamine. Ouid. 1. de Arte aman. Reiice ſuccinctos operoſo ſtamine fuſos. ¶ Stamina (inquit Sipontinus) etiam dicuntur fila recta in opere textorio & ſtabilia, per pectinem tranſmiſſa, quibus alia, quæ ſubtegmina vocant, intertexuntur. Idem 6. Metam. Tela iugo iuncta eſt: ſtamen ſecernit arundo: Inſeritur medium radiis ſubtegmen acutis. ¶ Dicuntur præterea ſtamina in ligno vel herbis quædam quaſi filamenta. Plin. lib. 21. cap. 5, Ita odor, colórque duplex: alius calycis, alius ſtaminis, differentia anguſta.

Stamineus, a, um, adiectiuum, vt, Vena ſtaminea. Plin. lib. 16. cap. 43, Stamineam hæc vſu probant venam, & vocant fertilem, argumento ſimilitudinis, quoniam lachrymosè criſpa. Prop. lib. 3. eleg. 3, Staminea rhombi ducitur ille rota.

Stannum, ni, Metalli genus, quod in fodinis inuenitur cum argento, & in fornace primùm liqueſcit. κασσίτερος. Plinius multis in locis plumbum album vocat, ad differentiam plumbi nigri, quod velut argenti ſtanniq; quoddam purgamentum in fornace remanet. Verba eius ſunt hæc ex lib. 34. cap. 16. Plumbi nigri origo duplex eſt, Aut enim ſua prouenit vena, nec quicquam aliud ex ſe parit, aut cum argento naſcitur, miſtiſque venis conflatur. Eius qui primus fluit in fornacibus liquor ſtannum appellatur: qui ſecundus, argentum: quod remanſit in fornacibus, galena: quæ portio eſt tertia addita venæ. Hæc rurſus conflata dat nigrum plumbum, deductis partibus duabus. Ibidem cap. 17, Stannum illitum ænejs vaſis, ſaporem gratiorem facit, & compeſcit æruginis virus: mirúmque, pondus non auget.

Stanneus, a, um, Factum ex ſtanno. Plin. lib. 29. cap. 2, Tum in ſtannea pyxi de conditur.

Staphyle, σταφυλή, Vitis alba, quam alij Ampeloleucen vocant, alij Melothron.

STAPHYLVS, σταφυλος, Sitheni filius, primus aquam vino miſcere docuit. Plin. lib. 7. cap. 56.

Staphis, huius ſtaphilis fœminini generis, σταφίς, quæ etiam ſtaphis agria, & Latinis pituitaria, & pedicularis dicitur: Vitis eſt cauliculis nigris, rectis, foliis labruſcæ, folliculos verius, quàm acinos ferens, viridesſimiles ciceri. Vide Plinium lib. 23. cap. 1.

Staphylinus, σταφυλινος, Quam paſtinacam vocant Latini, duorum genera eſt: hortenſis, quem σταφυλινον ἥμερον nominant Dioſcorides: & agreſtis, quem idem σταφυλινον ἄγριον appellat: Romani etiam paſtinacam erraticam. Hæc folia habet gingidij, ſed latiora, & ſubamara, caulem rectum, ſcabrum, vmbellam ſimilem anethi, in qua flores inſunt candidi, & in medio purpureum quiddam fermè croceum, radicem digiti craſſitudine, & dodrantalem, odoratam, quæ cocta manditur. Galli peculiari nomine paſtinacam appellant. Staphylinorum autem nomine, ſinihil addatur, ſatiuos potius intelligimus, quas iidem *carotas* ſua lingua nominant. Sic Columella lib. 10. Lætetur, mollémque ſinum ſtaphylinus inumbret. Loquitur enim de iis quę in hortis ſeruntur. Idem lib. 11. capi. 4, Tunc agreſtis paſtinaca, & eiuſdem nominis edomita, quam Græci ſtaphylinum vocant.

Staphylodendros, σταφυλόδενδρος, Arbor trans Alpes ſimillima aceri, alba materia, ſiliquas ferens, & in eis nucleos nucis auellanæ. Quidam eandem exiſtimant cum Theophraſti colicea. Vide Plinium libro 16, capi. 16.

STARCATERVS, Rex Danorum, qui quum Lenum quendam per nefas occidiſſet, pœnitentia ductus, eius filio Hathero ſe præbuit occidendum. Saxo lib. 8.

STASEAS, σταϊαίας, Neapolitanus, philoſophus Platonicus, vt ſcribit Cicero de Finib. bon. & mal.

STASIS, στάσις, Vrbs eſt Perſidis, edita in petra ſita, quam tenuit Antiochus Seleuci filius. Gentile Staſites, στασίτης Stephano.

STATANVS. Deus puerilitatis præſes credebatur antiquis, in cuius tutela pueri eſſe putabantur, quum primùm ſtare atq; incedere inciperent: vt ex Varrone de Liberis educandis docet Nonius.

Statarius, vide STO.

Stater, eris. pen. prod. στατὴρ, Genus numiſmatis, duo didrachma, hoc eſt quatuor valens drachmas, ſiue ſolidos Turonenſes quatuordecim. Dictus ſtater à verbo Græco ἵστημι, quod intercætera ſignificat ponderare. Erat autem hæc appellatio Perſis cum Macedonibus communis. Vnde & Philippeos, & Daricos, & Alexandreos ſtateras paſſim legimus.

Statera, ræ, Inſtrumentum quo res ſine lancibus ponderantur. στάθμιον, ζυγός. Nam quod lances habet, proprié libram dicimus. Dicta ſtatera à verbo Græco ἵστημι. Cicer. 2. de Oratore, Hæc enim noſtra oratio multi tudinis eſt auribus accommodanda, ad oblectandos animos, ad impellendos, ad ea probanda quæ non auificis ſtatera, ſed quadam populari trutina examinantur. ¶ Erat item ſtatera, vaſis genus in argentea ſupellectili, quod & tympanum & magida appellant. Plin. lib. 33. cap. 11, Tympana verò ſe inuene appellata ſtateras & lances, quas antiqui magidas appellauerant.

Statmus, mi, στάθμη, Græca vox eſt, nobis ſtabulum, diuerſorium, vel ſtationem ſignificans. ¶ Item menſuræ geometricæ genus apud Perſas maximè vſitatum, quorum regnum vniuerſum in ſtathmos regios diuiſum erat diſtantis certo interuallo diuerſoriis, quo quæ vel in extremis regni angulis gererentur, celerius ad Regem poſſent perferri. Fuit autem ſtathmorum menſura non vbique eadem, vt eſt videre apud Herodotum lib. 5, Ferè tamen eò res redibat, vt ſinguli ſtathmi ſeſquiſtadium ſupra centena vicena continerent, eodem Herodoto teſte, qui cxi ſtathmos, x I I I. M. D. ſtadiis exæquat. Sunt & aliæ vocis huius ſignificationes, quæ quoniam ad Latinæ linguæ inſtructionem nihil pertinent, ex Græcorum Lexicis petendas relinquimus.

Statice, ces, Herbæ genus, ſeptem caulibus veluti roſæ capita ſuſtinens. Vide Plinium lib. 26. cap. 8.

Staticulum, li, Genus vehiculi, ſeu geſtatorij, ſicut eſſedum & petoritum. Plinius libro vltimo, capi. 10, de achatæ generibus loquens, Reddunt ſpecies fluminum, nemorum, & iumentorum, & eſſeda, & ſtaticula, & equorum ornamenta. ¶ Apud Plautum in Perſa, ſtaticuli ſunt motus ex arte ſaltatoria & geſticuli, in quibus ad numeros, modulóſque muſicos nunc ſubſiſtendum erat, nunc ſubiliendum. σχηματίαι, κίνησεις. Cato quoque (referente Gellio) Cæcilium Senatorem, ſaltatorem, & feſcennium vocare ſolet, quòd elegantius ſaltaret, & ſtaticulos daret quàm deceret virum probum.

Statim, adverbium, Conſtanter, perſeueranter, continuè, quaſi inſiſtendo, & vno ſtatu: à ſtando. εὐθέως. Plaut. in Amph. Nec recedit loco, quin ſtatim rem gerat. Terentius, in Phorm. Bina talenta capiebant ſtatim. ¶ Aliquando mox, illico: quòd ea quæ mox fiunt, continenter fieri videantur. αὐτίκα, ἐκθύς. Cice. in Verrem, Statim Meſſanam literas dedit. Idem ad Atticum, Has literas ſcripſi ſtatim vt tuas legerem.

STATINAE, arum, ſecunda ſyllaba cor. Inſulæ ſunt in ſinu Campano, terræmotu enatæ, teſte Plinio lib. 2. cap. 88. Papin. in Syluis, Aenariæque lacus medicos, Statináſque renatas.

Statio, Statiua, vide STO.

STATIVS Cæcilius, Poëta Comicus fuit, cui Volcatius. Sedigitus primas in Comœdia partes tribuit: quanquam à Cicerone nonnunquam malus linguæ Latinæ autor, nonnunquam etiam ferreus ſcriptor appelletur. ¶ Statius alius, cognomento Papinius, illuſtris Poëta fuit Neapolitanus, Domitiani temporibus, Iuuenalis & Martialis æqualis: cuius multa extant Poëmata, Syluarum libri quatuor, Thebaidos libri duodecim: præterea Achilleidos opus inchoatum, quod morte præuentus abſoluere non potuit. Scripſit & Agauen Tragœdiam, quam inopia coactus, Paridi hiſtrioni vendidit. Iuuenalis Saty. 7, Curritur ad vocem iucundam, & carmen amicæ Thebaidos, lætam fecit cum Statius vrbem, Promiſitque diem, tanta dulcedine captos Afficit ille animos, tantáque libidine vulgi Auditur: ſed quum fregit ſubſellia verſu, Eſurit, intactam Paridi niſi vendat Agauen. Fuiſſe autem horum vtrunque ſeruum, Statij nomen ſeruile ſatis declarat.

STATONES, Hetruriæ populi, apud Plinium lib. 3. capi. 5, quorum oppidum Statonia commemoratur à Strabone lib. 5. In horum agro vinum ſatis generoſum naſcebatur, quod Statonienſe vocabatur: cuius meminit Plinius lib. 14. cap. 6.

Stator, ſtatoris, vide SISTO.

Statua, Statuarius, Statumen, Statumino, vide STATVO.

Statuo, tuis, tui, tutum, Pono, colloco, erigo. τίθημι. Cice. 2. de Inuen. Thebani in finibus æneum trophæum ſtatuerunt. Idem 3. Verr. Syracuſani ſtatuam poſtea ſtatuerunt. Nonnunquam accipitur pro conſtituo, delibero, decerno, certum mihi eſt. προαιρέομαι. Liu. 1. ab Vrbe, Ferro igitur eam arcere contumeliam ſtatuunt. Cicero 3. Verr. Iſte certè ſtatuerat, ac deliberauerat non adeſſe. ¶ Aliquando ad iudicia pertinet, vt idem ſit quod decernere, & pro poteſtate iudicare. διαγινώσκειν, ψηφίζεσθαι. Idem 5. Ver. Statuit Senatus hoc, ne illi quidem eſſe licitum, cui conceſſerat omnia, à populo factarum quæſitarúmque rerum ſummas imminuere. 2. de Ora. Sine vlla dubitatione ſic ſtatuo & iudico, neminem omnium tot & tanta, quanta ſunt in Craſſo habuiſſe ornamenta dicendi. ¶ Statuo, dedico. Virgil. 5. Eeloga, Crateráſque duos ſtatuam tibi pinguis oliui. id eſt dedicabo. ¶ Terentius pro concutere poſuit, quum ait, Sublimem illum arriperem, & caput primùm in terram ſtatuerem, Vt cerebro diſpergat viam. ¶ Statuere, prouidere, exiſtimare, vel expectare, & prorſus ita opinari. Cice. vlti. Verr. Statuerat cauſam ſibi eſſe dicendam, etiam antè quàm hoc vſu venit. ¶ Exemplum ſtatuere in homine, idem quod edere exemplum. Cice. 4. Verr. Sed vt illi quoque, qui in ea prouincia non fuerunt, intelligere poſſint in quo homine tu ſtatueris exemplum eiuſmodi, &c. Budæus.

Statutus, participium, Idem ſignificans quod conſtitutus, τεταγμένος, ἀπηρτισμένος, vt, Statura die, hoc eſt conſtituta, ac decreta ex conuentione. Liu. 1. belli Maced. Concilium Aetolorum ſtatuta die, quod Panætolium vocant, futurum erat.

Statua, æ, Simulachrum ex ære alióve metallo, quod alicui vel mortuo, vel etiam viuenti antiquitus decernebatur, & in foro, aut aliquo loco conſpicuo collocabatur, ad alicuius rei bene geſtæ memoriam. ἄγαλμα, ἀνδριάς. Generalius eſt autem imaginum nomen quàm ſtatuarum, quũ pictas etiam tabellas imagines vocemus: ad quas certè ſtatuarum appellatio non extenditur. Sueton. in Tiber. Etiam ſtatuas atque imagines, niſi permittente ſe, poni prohibuit. Cice. 9. Philip. Maiores quidem noſtri ſtatuas multis decreuerunt ſepulchra paucis: ſed ſtatuæ intereunt tempeſtate, vi, vetuſtate: ſepulchrorũ autem ſanctitas in ipſo ſolo eſt, quod nulla vi moueri, neque deleri poteſt. Catullus, Inaurata ſtatua pallidior.

Statuaria, æ, Ars ſtatuas ex ære, alióve metallo conficiendi. ἀγαλματοποιΐα, ἀνδριαντοποιΐα. Plin. lib. 36. cap. 5, de marmoris ſculptura loquens, Non omittendum, hanc artem tantò vetuſtiorem fuiſſe, quàm picturam, aut ſtatuariam, quarum vtraque cum Phidia cœpit LXXXIII. Olympiade. Quo in loco Plinius manifeſtè ſtatuariam diſtinguit à ſculptura, ſtatuariæ nomine intelligens fuſoriam, qua ex ære potiſsimùm, nonnunquam etiam ex alio metallo, ſtatuæ conficiebantur: ſculpturam autem, qua ex marmore, lignó ve, aut alia materia ſimulachra ſcalpro exculpebantur. Idem quoque non temere ſtatuam appellat, niſi ex metallo cõfectam: nam quæ ex marmore exculpitur, ſimulachrum potius, vel imaginem, vel ſignum appellat.

Statuarius, rij, Proprié is dicitur qui ex ære alióve metallo fuſoria arte ſigna conficit. ἀγαλματοποιὸς, ἀνδριαντοποιός. quo in genere maximè claruerunt, Lyſippus, Phidias, Praxiteles, Polycletus, & Alcamenes, quorum meminit Plinius libr. 34. capite 7, quod de ſtatuariis antiquis inſcribitur.

Statuarius, a, um. Quod ad ſtatuarum conficiendarum rationem pertinet. ἀγαλματοποιικὸς, ἀνδριαντοποιικός. vt, Ars ſtatuaria. ἀγαλματοποιϊκὴ. Plinius lib. 34. cap. 7, Fuiſſe autem ſtatuariam artem familiarem Italiæ, indicat Hercules ab Euandro ſacratus.

Statura, æ, Modus corporis, ſiue is procerus ſit, ſiue humilis. μέγεθος. Suetonius, Statura fuit eminenti, corpore pallido. Cic. 2. Phil. Velim mihi di cas, niſi moleſtum eſt, L. Turſecius qua facie fuerit, qua ſtatura. ¶ Statura, de vitibus. Colum. libr. 5. cap. 5, Producat in tantam ſtaturam, quantam permittit agricola.

Statumen, pen. prod. Pedamentũ, ridica, vel palus, quo vitis fulcitur. χάραξ. Colu. lib. 4. cap. 30, Quum menſem trigeſimum exceſſerit poſita vinea, id eſt tertio autumno, vehementioribus ſtatuminibus ſtatim impedanda eſt. Ibidem, capite 33, Spatia huiuſce ſationis capita caſtaneæ recipiunt MM. DCCLXXX. cuius ſummæ ex facili iugera ſingula præbebunt ſtatuminum duodena millia. Non tamen de ſolis vitium pedamentis ſtatumina dicuntur, verumetiam de quibuſuis fulcimentis: vnde etiã Columella libro 6. cap. 18, in deſcriptione machinæ cuiuſdam, qua iumenta clauduntur, ſtatumina accipit pro ſtipitibus erectis, quibus lignum quoddam tranſuerſum, quod iugum vocat, ſuperincumbit. Prignis (inquit) duobus ſtatuminibus imponitur firmum iugum, ad quod iumenta capiſtrantur.

Statumino, nas, Fulcio, firmo, & quaſi ſtatuminibus quibuſdam ſuſtineo. ἐρείδω, στηρίζω. Plin. lib. 18. cap. 6, In ſolutione terra ſepibus firmari, ora vtrinque lapidibus ſtatuminari, & alio ſuperintegi.

Status, a, um, & Status, huius ſtatus, vide STO.

STATYELLI, orum, Populi Liguriæ, teſte Plinio lib. 3. cap. 5. quorum oppidum Aquæ Statyellæ collocatur à Strabone ea in via quę à Genua Placentiam ducit.

Steatites, σταιτίτης, Gemma ſimilitudinem ſeui oſtentans, quod Græci σῖαρ vocant. Autor Plin. lib. vltimo, cap. 11.

Steatoma, στεάτωμα, Tumor eſt foris in corpore apparens, pinguem intus materiam continens ſeuo ſimillimam: vnde & nomen accepit. Nam στέαρ, ατος, ſeuum ſignificat.

Stega, στέγη, Locus in naui contectus: ἀπὸ τοῦ στεγάζειν, quod eſt tegere. Plaut. in Bacch. Fortè vt adſedi in ſtega. Hinc triſtega. τρίστεγα, dicitur pro triplici tabulato.

Stelæ, vnico l, στήλη, Vox eſt Græcis quàm Latinis vſitatior, qua ſignificantur pilæ cum inſcriptione ad rei alicuius memoriam propagandam erectæ. Plin. lib. 6. cap. 29, Stelæ lapideæ literis incognitis. Latini cippos vocant. His fœdera & proſcriptorum nomina inſculpebantur, quo faciliùs omnibus innoteſcerent: vt eſt videre in Panegyr. Iſocratis, & plerisque in locis apud Demoſthenem. Hoſtie ſtelas vocare poſſumus eiusmodi lapideas, quæ paſsim ad viam militarem erectæ conſpiciuntur cum inſcriptione, ad rei alicuius memoriam propagandam.

STELLA Arunius, poeta Patauinus lepidiſsimus, familia conſulari ortus, Violantillam amauit puellam Neapolitanam, quam tandem duxit Vxorem. Hæc in deliciis habuit columbam, auem dicatam Veneri, quã Stella fleuit defunctam pulcherrimo carmine: opúſque ipſum Columbam inſcripſit. Martialis libro 12, Laurigeros habitat facundus Stella penates.

Stella, æ, A ſtando, quòd ſtare ſtellæ videantur. ἀστὴρ. Cic. 2. de Diuinat. Ita te nec terræ fremitus, nec cæli diſceſſus, nec lapideus, aut ſanguineus imber, nec traiectio ſtellæ, nec faces viſæ terrebunt. Virgil. 5. Aeneid. Poſtera cum primo ſtellas oriente fugarat Clara dies. Idem 4. Aen. – vbi maximus Atlas Axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum. Horat. 3 Carm. Ode 15, Et ſtellis nebulam ſpargere candidis. Lucan. lib. 9, Stellaſque vagas miratur & aſtra. Differunt autem ſtellæ à ſideribus, quòd illæ, ſingulæ ſint: ſidera verò, ex pluribus ſtellis compoſita, quæ & ſigna electiã vocamus: cuiuſmodi ſunt Aries, Taurus, &c. ¶ Eſt & ſtella piſcis marinus, à ſtellæ effigie nomen habens. Plin. libr. 9. cap. 60, Præterea ſtellæ claros ſapientia autores video mirari ſtellam in mari. Ea figura eſt, parua admodum, caro intus, extrà duriore callo. Huic tam igneum feruorem eſſe tradunt, vt omnia in mari contacta aduret, omnem ſibum ſtatim peragat.

Stellatus, adiectiuum, Stellis plenus: proprium cæli epitheton, quum eſt clarum & ſerenum: quanquam ad alia etiam transfertur. ἀστήρετος. Plinius lib. 10. cap. 67, Salamandra animal lacerti figura ſtellatum. Cic. 5. Tuſcu. Nec verò Atlas ſuſtinere cælum, nec Prometheus affixus Caucaſo, nec ſtellatus Cepheus cum vxore, genero, filia traderetur, niſi cæleſtium diuina cognitio, nomen eorum ad errorem fabulæ traduxiſſet. Ouidius 1. Metam. Talia dicenti ſtellatus ſummouet Argus. Virg. 4. Aen. – atque illi ſtellatus ſaſpide fulua Enſis erat.

Stellifer, a, um, Quod ſtellas fert: propriũ cæli epitheton. ἀστροφόρος. Cice. in Somnio Scipionis, Quam ob cauſam ſummus ille cæli ſtelliferi curſus, cuius conuerſio eſt concitatior, acuto, & excitato mouetur ſono: grauiſſimo autem hic lunaris, atque infimus.

Stelliger, a, um, Eiuſdem ſignificationis cum ſuperiori. ἀστροφόρος. Stat. 12. Theb. – radios declinat, & horret Stelligeri tibur omne poli. Idem 3. Syl. Nondum ſtelligerum ſenior demiſſus in axem.

Stello, las, Luceo, & quaſi ſtellas imitor. ἀστηρίζω. Mart. libr. 2. & numeroſa linunt ſtellãtem ſplenia frontem. Plin. lib. 37, Quoniam ſtellarum Hyadum & numero, & diſpoſitione ſtellantur. Claud. lib. 2. Ducitur in thalamum virgo, ſtat pronuba iuxtà Stellantes nox picta ſinus.

Stellio, onis, Animal non diſſimile lacertæ, multo tamen minus, tergum habens lucentibus quibuſdam guttis depictum, ad modum ſtellarum. γαλεώτης. Veſcitur rore & araneis. Exuit quotannis cutem, exutámque deuorat; inuidens nimirum homini comitialis morbi remedium. Vnde & ſtellionum nomen in maledictum abiit. Morſus eius perraro interimit hominem, tamen ſemiſtupidum facit, & variè afficit. ¶ Eſt & alius Stellio, ex phalangiorum genere, lentigineſſus, acerbi ſtridoris, in cauernulis dehiſcentibus per æſtum terræ habitans. Olim Italiæ incognitus, nunc in Apulia frequens viſitur, & ſimiliter tarantula dicitur, ſcorpionibus ita contrarius, vt viſus ab eis pauorem ipſis afferat & torporem. Plinius lib. 30. cap. 10, ſtellionem tranſmarinum appellat: eundemque à Græcis ἀσκαλαβώτην vocari tradit: ab eo opinor, quòd circulatim progrediatur. ἀσκαλάω enim Græcis circulus eſt, & βώτωρ ἵππος, inceſſo.

Stellionatus crimen. A Iuriſconſultis dicitur, quando quis alterum callida quapiam impoſtura de fraudat: vt ſiquis rem alij obligatam, diſſimulata obligatione, per calliditatem alij diſtraxerit: aut ſiquis merces corruperit, aut impoſturam fecerit, cuius nulla ordinaria pœna eſt, ſed extraordinariè plectitur, & ad præſidem ſpectat cognitio. Dictus ſtellionatus à ſtellionis natura, quo nullum animal homini fraudulentius inuidet, vt inquit Plinius lib. 30. cap. 10, Cutem enim, quam quotannis ponit, protinus deuorat, vt præcipiat homini præſentiſsimum comitialis morbi remedium. Inde eſt (inquit Plinius) quod ſtellionum nomen in maledictum eſt tranſlatum.

Stellatura, ræ, Idem quod ſtellionatus, hoc eſt fraus, deceptio, impoſtura. Lampridius in Alexandro, Annonas (inquit) militum diligenter inſpexit: Tribunos, qui per ſtellaturas militibus aliquid abſtuliſſent, capitali pœna affecit.

Stemma, matis, στέμμα, Græca vox eſt idem ſignificans quod corona. A verbo στέφειν, quod ſignificat coronare. Iulius Firmicus libro 2, Megnos viros facit Mercurius, qui ſacris & glorioſis ſtemmatibus coronentur. ¶ Stemmata item dicebantur maiorum imagines, quæ in atriis magnatum ad nobilitatis oſtẽtationem ſolent collocari. quanquã nonnunquam pro ipſa ſtirpe, ſiue generis nobilitate accipiuntur. Martialis, Atria Piſonum ſtabãt cum ſtemmate toto. Iuuen. Sat. 8, Stemmata quid faciunt? quid prodeſt Pontice longo Sanguine cenſeri? Suet. in Nerone, Quòd in vetere gentilium ſtemmate, C. Cæſij percuſſoris Cæſaris imagines retinuiſſet. ¶ Quoniam verò mos erat apud antiquos, vt viri obres bene geſtas coronis donarentur, & eædem ſtatuarum capitibus imponerentur, inualuit conſuetudo vt ſtemma aliquando pro facinore accipiatur. Martial. lib. 1, Cæſaris atque Iouis conſer nunc ſtemma iuuentus: Par onus vt tulerint, altius iſte tulit. Plin. libr. 35. cap. 2, ſtemmata acceſſiſſe videtur pro ipſa generis ſerie, gradibúſq; deſcendentium, qui ramis quibuſdam, & velut intercurrentibus lineis diſtinguebantur. Stemmata verò lineis diſcurrebant ad imagines pictas. Legimus præterea ſtemmata aliquando accipi pro inſcriptionibus ſaxorum. Martialis, Triſtia ſaxorum ſtemmata deleo herus.

STENTOR, στέντωρ, Græcorum omnium vocaliſsimus, qui quinquaginta hominum clamorem vocis magnitudine adæquabat, vt placet Homero 5. Iliad. Vnde prouerbium, Stentore clamoſior. Iuue. Sat. 13. Tu miſer exclama, Stentora vincere poſſis.

Stephanus, στέφανος, Latinè corona, à quo ſtephanium, & ſtephaniſcus diminutiua: à quorum poſteriore fit rurſus aliud diminutiuum ſtephaniſcidium.

Stephanoma. pen. prod. στέφανωμα, Idem quod coronamentum, hoc eſt materia coronarum, id eſt flores frondeſve, quæ odoris coloriſve gratia coronis ſolent intexi.

Stephanoplocus, στεφανοπλόκος, Dicitur coronarius, id eſt qui coronas conficit. στέφανος enim coronam ſignificat, & πλέκω texo. Apud Græcos eſt cõmunis generis: vnde Plin. lib. 35. cap. 11, Clycerã quandam à Pauſia Sicyonio adamatam, corollarum confectricem ſtephanocoplon appellatam ſcribit.

Stephanitæ vites, Hoc eſt coronariæ: nempe quæ per ſtatumina calamorum materiis ligatis in orbiculos gyróſque flectuntur, & materiis ſubmiſsis earundem ſtatuminibus per orbem, & in coronam connectũtur. Columel. libr. 3. cap. 2, Nec ſolùm quæ iucunditate ſaporis, verumetiam quæ ſpecie commendari poſsint, conſeri debent, vt ſtephanitæ, vt trepidaneæ.

Stephanopolis, penul. prod. στεφανόπωλις, Corollarum venditrix. Plin. lib. 35. cap. 11, Amauit in iuuenta Glyceram municipem ſuam, inuentricem coronarum: certandóque imitatione eius, ad numeroſiſsimam florum varietatem perduxit artem illam. Poſtremò pinxit illam ſedentem

cum corona, quæ nobilissima tabula appellata est stephanoplocos, ab aliis stephanopolis, quoniam Glycera coronas venditando sustinuerat paupertatem.

Stercus, coris. pen.corr. Ab extergendo deduci videtur, quòd vndique abstergi soleat. ἀφόδωμα, κόπρος. Plaut. in Asin. Iusin' fcelestè ab ianua hoc stercus hinc auferri? Colum.lib.2.cap.6, Vineis emaciatis, & aruis, optimum stercus lupinum præbet. Cice.1.de Diuina. Tum & dormienti eundem illum visum esse rogare, vt quoniam sibi viuo non subuenisset, mortem suam ne inultam esse pateretur, se intersectum in plaustrũ à caupone esse coniectum, & suprà sterc⁹ iniectum, &c. Iuuena. Saty. 14, Ergo miser trepidas, ne stercore fœda canino Atria displiceant oculis venientis amici. Horatius Epod. 12. Colórque stercore fucatus crocodili.

Stercoreus, a, um, vt Stercoreus miles, id est vilis, & non pluris quàm sterquilinium, faciendus. Plaut. in Milite, –miles meus est herus, Qui hinc ad forum abiit: gloriosus, impudens, Stercoreus, plenus periurij, atque adulterij.

Stercoro, ras, Fimum agris fœcunditatis gratia adhibeo. κοπρίζω. Plin.lib. 18, Ager si non stercoratur, alget: si nimium stercoratus est, aduritur. Columella, Lupinum vbi in florem verterit, nihil agrum stercoraueris. Idem libro 2.cap.16, Nec ignorare colonos oportet, sicuti refrigescere agrum, qui non stercoretur, ita peruri si nimium stercoretur: magisque conducere agricolæ, frequenter id potius, quàm immodicè facere. Stercorari item ager dicitur, quum quouis modo pinguefit, etiam nullo adhibito fimo, sed alia quauis re quæ simi vicem supplet. Colu. libr. 12, Vicia & faba stercorare agrum dicuntur.

Stercoratus, a, um, participium, vel nomẽ ex participio, Stercore infectum, vel fœcundatum. κοπρισμένος. Columel. libr. 1, Pomaria quoque & hortos oportet septo circundari, & esse in propinquo, atque in ea parte qua possit omnis stercorata colluuies cohortis, balneariorúmq; & oleis expressa amurcæ sanies influere. Et apud Catonem, lib. 2, Locus stercoratissimus,

Stercoratio, onis, Ipse stercorandi actus. κοπρισμός. Colu. lib. 2. cap. 16. Si tamen aliqua causa tempestiuam stercorationem facere prohibuerit, secũda ratio est, antequam sarrias, more seminantis, ex auiariis pulueré stercoris per segeteu spargere.

Stercorarius, a, um, Quod ad stercora pertinet. κοπρικός. Varro lib. 1. de Re rust. Sic è ligno & ferro vt plaustra maiora tria, aratra cum vomeribus sex, crates stercorarias quatuor.

Stercorosus, a, um, adiectiuum, Plenus stercore. κοπρώδης. Colu. lib. 6. cap. 4, Villaticum quod nascitur in oleribus & stercorosis herbis. Idem lib. 8. cap. 3, Nam plurimum refert aquam non esse in ea, nisi vno loco, quã bibant, eámque mundissimam: nam stercorosa pituitam concitat. Cato cap. 52, Locus stercorosissimus.

Sterquilinium, nij, Locus stercoribus plenus, seu stercoris receptaculum. κοπρία, κάθαρμα. Col. lib. 1. Sterquilinia duo sint: vnum quod noua purgamenta recipiat, & in annum conseruet: alterum ex quo vetera vehantur: sed vtrunq; more piscinarum deuexum leni cliuo, & extructum, pauitúmque solum habeat, ne humorem transmittat.

STERCVTIVS, Dictus est Saturnus, quòd primus stercorandi agri rationem inuenerit. Autor Macrobius.

STEREONTIVM, στερέωτιον, Vrbs in inferiore climate Germaniæ: cuius meminit Ptolemæus lib. 2. cap. 12.

Sterilis, le, Infœcundus, & fructum non ferens: ἀπὸ τοῦ στερῶν, quod inter cætera significat carere. ἄκαρπος, ἄφορος, ἄγονος, στάφορ, Plin. libr. 11. cap. 39, Pubescit homo solus: quod nisi contingat, sterilis in gignendo est, seu masculus, seu fœmina. Virg. 6. Aeneid. –sterilémque tibi Proserpina vaccam. Idem 3. Aeneid. –tum steriles exurere Sirius agros. Ouid. 5. Fast. –sterilem quoque tange iuuencam. ¶ Sterilis veri, qui verum nescit, Persius saty. 5.

Sterilitas, atis, Infertilitas, infœcunditas, στάφορσις. Cicer. pro Lege Agra. Alterum genus agrorum propter sterilitatem inculum. Cicer. 1. de Diuinat. Quorum ex habitu, atque ex colore cum salubritatis, tum pestilẽtiæ signa percipi, nõnunquam etiam quæ sit vel sterilitas agrorum, vel fertilitas futura, Plinius libr. 31. cap. 2, In eadem Campaniæ regione, Sinuessanæ aquæ sterilitatem fœminarum, & virorum insaniam abolere produntur.

Sterilesco, is, ere, Significat sterilem fieri. στειρόομαι, Palladius de gallinis loquens, Vinaciæ (inquit) cibo sterilescunt, hordeo fœmicocto, & parere sæpe coguntur, & reddunt ouа maiora. Plin. lib. 8. cap. 50, Capræ pinguedine sterilescũt. Idem eodem libro, cap. 16. Is ergo tradit leænam primo fœtu parere quinque catulos, ac per annos singulos vno minus, ab vno sterilescere.

Sterno, nis, strauí, stratum, Humi deiicio, & quasi in terram extendo. καταβάλλω, Liuius 7. bel. Pun. Ita desertum à ducibus agmen, primo per agros palatur, fessísque aliquot somno ac vigiliis sternunt corpora passim. Idem 1. ab Vrbe, Stratis ariete muris. Horat. 4. Carm. Ode 14, Prisque & extremos metendo Strauit humi sine clade victor. Ouid. 2. Metam. Dixit, & arreptam prensis à fronte capillis Strauit humi pronã. ¶ Vnde etiam pro occidere ponitur. Virg. lib. 10. Aenei. Sternitur infœlix alieno vulnere: cælúmque Aspicit, & dulceis moriens reminiscitur Argos. Liu. 1. belli Mace. Et cornua ab equitibus, & medij à pedite pulsi: ac repentè quum omni parte cæde ingenti sternerentur, Galli terga vertunt. Hinc cæsum exercitum, stratum dicimus. Item stragem pro ingẽti clade. ¶ Per translationem sterno pro extendo, quandoque ponitur. στρώννυμι, καλλωπίζω. Vnde sternere humi tapetas, frõdes, & huiusmodi dicimus. Valla. Sternimus quidem vestes humi, ramos arborum, flores & multa eiusmodi. Tamen frequentiùs dicimus, Sterno humum floribus, ramis, vestibus. ¶ Et quoniam sternendo sit vt id supra quod sternimus, hoc est extendimus aliquid, tegamus: sternere etiam pro tegere sumitur. Vnde sternere equos, cooperire. Liuius 8. belli punici, Tesseram vesperi per castra dedit, & antelucem viri equique pransi essent, armatus eques frænatos stratósque teneret equos. ¶ Sternere mensam, vel lectũ: id est adornare, instruere, apparare. Terent. in Heaut. Video alios festinare, lectos sternere, Cœnam apparare, &c. Cice. 2. de Leg. Credóque quod erat factitatum, vt vni plura fierent, lectíque plures sternerentur. Triclinia sternere. Cice. 2. Verr. Publicè sibi conuiuia parari, sterni triclinia etiam in foro iubebat. ¶ Item quoniam sternendo, id est extendendo, & id quod extendimus, complanamus atque componimus: fit vt sternere quoque pro componere ac complanare vsurpemus: & stratum dicamus, complanatum atque compositum. Vnde stratum mare dicimus, quando nullo vrgente in fluctus vento, æquatum manet. ὑπτιομένον. virg. 9. Eclog. Et nunc omne tibi stratum silet æquor. Et stratas vias dicimus, siue quòd complanatæ sint, siue quòd lapidibus tectæ. Liu. 8. ab Vrbe, Facto iudicio, viua sub terram ad portam Collinam dextra via strũa ossa scelerato campo. ¶ Item quia iacendo quodam modo extendimur, fit vt eos etiam se sternere dicamus qui se ad iacendum collocant. vt quiescant. Idem lib. 4. Georg. Sternunt se somno diuersi in lit tore Phocæ. ¶ Huius verbi composita sunt, Asterno, Consterno, Externo, à quo Superexterno, Desterno, Insterno, Prosterno, & Substerno, quorum significata vide suis locis.

Stratus, a, um, participiũ, Prostratus, humi extensus. στρωτός. Virg. 7. Eclog. Strata iacent passim sua quæque sub arbore poma. Idem 1. Aen. Strátóque super discumbitur ostro. Cic. ad Attic. libr. 10, Alter is, qui nos sibi quondam ad pedes stratos ne subleuauit quidem. ¶ Stratum verò nomen, ponitur pro lecto. στρωμνή. Liu. 1. belli Pun. Id quod gerendis rebus superesset, quieti datum, ea neque molli strato, neque silentio accersita. Ouid. Strataque quæ membris intepuere tuis. Virg. 3. Aen. Haud segnis strato surgit Palinurus, & omnes Explorat ventos. ¶ Strata item dicuntur quæ & stragula, hoc est quælibet vestes, quæ homini aliisve animalibus insternuntur. Vnde strata, seu instrata, generaliter dicuntur omnia quæ equis, mulisve insternuntur: & dicimus equos stratos, instrátósque, hoc est stratis ornatos. Liu. libr. 7. Strata detrahi iubet. Idem de secundo bello Punico, Armatos deinde, instratísq; equis signum expectare. Seneca ad Lucilium, Stultus est qui equum empturus, nõ ipsum inspicit, sed stratum eius & frænos.

Strator, Qui equum domini sella insternit, ipsúmque in equum sustollit. ἐφαλλωτής. Spartianus in Caracalla, Quum illum in equum strator suus leuaret, pugione latus confodit. Vlpianus de officio Proconsulis, Procõsul stratores suos habere non potest, sed eorum vice in prouincia milites funguntur.

Sternax equus, Dicitur qui sessorem excutit, ac in terram deiicit. καταβλητικός, Virgil. 12. Aeneid. Et sternacis equi lapsum seruare Thymœten. Seruius.

Sternuo, nuis, nui, tum, Flatum è pectore exurgentem cum capitis concussione emitto. πταίνυμι. Plin. lib. 7. cap. 6, Oscitatio quidem in enixu lethalis est: sicut sternuisse à coitu, abortiuum. Idẽ libr. 28. cap. 6, Theophrastus senes laborosius sternuere dicit. Propert. lib. 2. Eleg. 3, Num tibi nascẽdi primis mea vita diebus Aridus argutũ sternuit omen amor? Columel. libr. 8. Ar si molesta pituita est, cunilæ bubulæ, vel surculi nepetæ syluestris lana inuoluti, naribus inseruntur, versantúrq;, donec sternuat ouis.

Sternuto, as, are, Frequentatiuum. Plin. lib. 28. cap. 8, Proboscidis tactu capitis dolor leuatur: efficacius si & sternutet.

Sternutatio, onis, verbale, Ipse sternutandi actus. πταρμός.

Sternutamentum, ti, Item quod sternutatio. πταρμός. Plin. lib. 20. cap. 12, Semen tritum, & haustum naribus, sternutamenta mouet.

STEROPE, es, pen.cor. στερόπη Suidæ, Atlantis filia vna Pleiadum: quam nonnulli Asteropen vocant. Vide suprà in dictione PLEIADES.

STEROPES, is. penul.corr. στερόπης. Vnus ex Vulcani ministris, à fulgure nomen habens. Virg. 8. Aen. Brontésque Steropésque, & nudus membra Pyracmon.

Sterrogonia, στερρογωνία, Genus thuris, quod Latini masculum dicunt, à soliditate. στερρὸν enim Græci soldum dicunt.

Sterquilinium, vide STERNO.

Sterto, tis, tui, Dormio, siue dormiendo rhonchos emitto. ῥέγχω. Terẽt. in Eunuch. Fatuus, insulsus, tardus, stertit noctes diésque. Plaut. in Mil. –sorbes dormiens. PA. Quid sorbeẽ? LV. illud, stertit volui dicere. Sed quia consimile est quod stertas, quasi sorbeas. Cic. 2. de Diuin. Et quum stertentem aliquem viderint, &c. Iuuen. Saty. 1, Doctus & ad calicem vigilãti stertere naso. Horat. 1. Serm. saty. 3. –noctes vigilabat ad ipsum Mane: diem totum stertebat, nil fuit vnquam Sic impar sibi. ¶ Hinc fit compositum Desterto, pro cuigilo, seu expergiscor. Persius, Cor iubet hoc Enni, postquam destertuit esse Mæonides, quintus pauone ex Pythagoræo.

Stesichorites, στησιχορίτης, In talis numerus est octonarius: ita dictus teste Polluce, à Stesichori Poetæ sepulchro, quod omnibus sui partibus octonis constaret, angulis videlicet, columnis, & gradibus.

STESICHORVS, pen.cor. στησίχορος, Nomẽ Poetæ Lyrici ex Himera Siciliæ vrbe, à qua Himeræus est dictus. Alij ex Methauria vrbe natũ dicunt. Alij ex Palantio Arcadiæ oppido, Ferunt inde profugũ Catanã venisse, eóq; in loco defunctũ, & extra portã vrbis sepultũ fuisse, portámque ab eo Stesichoriam nũcupatam. Natus est trigesimaseptima Olympiade, sexcáq; & quinquagesima obiit. Fertur lusciniam aliquãdo in ore Stesichori infantis cecinisse mirabili auspicio, summum eum Poetam futurum, & cantus suauitate omnes, qui ante eum fuissent, superaturum. Fratrem habuit Mamertinum, optimum geometram. Dicitur & scripsisse Helenæ vituperationem, ex quo exoculatum fuisse, rursúsque ob palinodiam visum recuperasse. Quam fabulam tetigit & Horatius in Epod. ad Canidiam sic scribens, Infamis Helenæ Castor offensus vice, Fratérque

Fratérq; magni Castoris, victi prece, Adempta vati reddidere lumina. Vocatúsque est Stesichorus, quoniam primus cum citharæ cantu chorũ instituit: nam prius Tisias vocabatur. Autor Suidas. Quintilianus verò lib. 10. cap. 1, sic eum taxat. Stesichorus quàm sit ingenio validus, materiæ quoque ostendunt, maxima bella, & clarissimos canentem duces, & epici carminis onera lyra sustinentem. Reddit enim personis in agendo simul loquendóque debitam dignitatem: ac si tenuisset modum, videtur æmulari proximus Homerum potuisse, sed redundat, atque offenditur: quod vt est reprehendendum, ita copiæ vitium est.

STESICLEA, Mulier fuit insigni forma, miráque venustate prædita, quæ quum à Themistocle & Aristide adamaretur, causa fuit dissidij inter duos præstantissimos duces. Autor Plutarchus in Themistocle.

STESIMBROTVS, pen.corr. στησίμβροτος, Historicus fuit Tarsensis, qui Cimonis Atheniensium ducis res gestas scripsit, teste Plutarcho in vita Cimonis. ¶ Stesimbrotus alius fuit Epaminundæ filius, à patre interfectus, quòd cum Lacedæmoniis ipso inconsulto manum conseruisset, etiamsi speciosissimam eo ex prælio victoriã reportasset. Autor Plutarchus in Parallelis.

STHENELVS, σθενέλος, Capanei & Euadnes filius, vnus ex Græcorum ducibus qui bello Troiano interfuerunt. Hunc Virgilius inter eos annumerat qui ligneí equi aluo fuerunt inclusi, Therſandrus (inquit) Sthenelúsque duces, & dirus Vlysses. ¶ Fuit & alter Sthenelus Persei filius ex Andromeda, cuius meminit Homerus lib. 2. Iliad.

STHENOBOEA, σθενόβοια Suidæ, Proeti Corinthiorũ, aut (vt alij malunt) Argiuorum Regis vxor, filia Iobatæ Regis Lyciorũ, quæ Bellerophontis amore capta, quum repulsam tulisset, apud virum eum detulit, tanquam vim sibi afferre voluisset. Quam fabulam qui latius nosse cupit, videat suprà in dictione BELLEROPHONTES.

STHENYO, σθενυώ, Fuit vna ex filiabus Phorci, & belluæ marinæ, Medusæ soror. Vide latius suprà in dictione GORGONES.

Stibadium, dij, στιβάδιον. Propriè est sedile, siue lectulus ex herba, siue frondibus, quo fulti cõuiuæ mensæ accũbere solebant. Dicta stibadia à stibadibus herbis ad discumbendum idoneis. Latini à tortis herbis torum appellant. Plin. libr. 5. Epist. Ex stibadio aqua velut expressa cubantium pondere siphunculis effluit. Seruius in primum librum Aeneidos. Stibadia (inquit) antiqui non habebant, sed stratis tribus lectis epulabantur. Vnde & triclinium sterni dicitur. Martialis libr. 14, de stibadio, Accipe lunata scriptum testudine signum, Octo capit, veniat quisquis amicus erit. Fiebant etiam stibadia è tabulis quæ ebore atque auro ornabantur, transferebantúrque de loco ad locum, prout libido animi ferebat. De hoc loquutus est Martialis, quum inquit, Et testudineum mẽ sis quater hexaclinon Ingemuit atrio non satis esse suo. Hexaclinon vocat stibadium sex capiens lectos.

Stibium, bij, quod & Stibi, & Stimmi, στίμμι, Metalli genus est simile galenæ, sed magis radians, quod vulgò *antimonium* dicitur. Plinius lib. 33. cap. 6, In argenti enim metallis inuenitur lapis spumæ candidæ, atque nitentis, quem alij stibium, alij alabastrum, alij larbasson appellant. Duo eius genera, mas & fœmina. Magis probant fœminam: horridior est mas, scabrióque, & minus ponderosus, minúsque radians, & arenosior. Fœmina contrà nitet, friabilis, fissurísque, non globis dehiscens. Cuius vis principalis est circa oculos quos dilatat, quorúmque fluxiones, exulcerationésque inhibet. Ideo id Græci πλατυόφθαλμον dixere, ab oculorum dilatatione. Vnde in Hieremia propheta, Quum pinxeris stibio oculos tuos, frustra componeris. Hieronymus ad Furiam, Non habuit crispantes mitras, nec stridentes calceolos, nec orbes stibio fuliginatos.

Stibinus, a, um, pen. prod. Quod stibij colorem habet. στιμμιώδης.

Stigma, atis, στίγμα, Nota, siue signum quod inuritur: à στίζω pungo. Martial. libr. 12, Frons hæc stigmate non meo notanda est. Plinius lib. 25. cap. 13, Ideo ad lepras & psoras vtũtur, & ad tollenda stigmata. Iuuen. Saty. 10, Mitius id sanè, quod non & stigmate dignum Credidit. ¶ Per translationem quandoque ponitur pro suggillatione, & infamia: Suetonius in Cæsare Dictat. Valer. Catullum, à quo sibi versiculis de Mamurra perpetua stigmata imposita non dissimulauerat, satisfacientem eadem die adhibuit cœnæ: hospitióque patris eius, sicut consueuerat, vti perseuerauit.

Stigmatici, στιγματικοί, Dicuntur famosi & nocentes quibus stigma, hoc est nota aliqua ita inusta est, vt semper appareat. Cicero scribit Alexãdrum Pheræum, quum ad vxorem in cubiculum veniret, solitum præmittere seruum stigmaticum, compunctum notis Threiciis, districto gladio, ob metum. Eius verba sunt hæc libr. 2. Offic. O miserum, qui fideliorem & barbarum, & stigmaticum putaret, quàm coniugem.

Stigmosus, a, um. Idem. Plin. Epist. 5, In quo rusticum insectatur, atq; etiam Stoicorum simiam appellat, adiicit Vitelliana cicatrice stigmosum.

STILBON, stilbontis. στίλβων, Mercurij stella, ἀπὸ τοῦ στίλβω, hoc est à lucendo dicta. Cic. 2. de Nat. deor. Infra autem hanc stella Mercurij est, ea στίλβων appellatur à Græcis, quæ anno ferè vertente, signiferum lustrat orbem: neque à sole longius vnquam vnius signi interuallo discedit, tum anteuertens, tum subsequens.

STILICO, onis, Honorij Imperatoris socer, à Claudiano poeta multis laudibus celebratus. Hic quum res plurimas feelicissimè gessisset, tandem vt Eucherium filium ad Imperatorium fastigium eueheret, aduersus principes coniurauit: quúmque Gothorum irruptioni resistere posset, vt imperatorum vires minueret, passus est Italiam ferro, flammísq; vastari. Vide Eutropium.

Stilla, æ, diminutiuum à Stiria (vt inquit Festus) & accipitur pro gutta. στάλαγμα, στάλαξ. vt Stilla olei, stilla aquæ. Plinius libro 29. capite 3, Ex eo quum opus sit, ternis stillis additis in oleum, perunguntur, vt omnes bestiæ fugiant eos. Apuleius, Et sanguinis eruptionem ventriculo admoto excipit diligenter, vt nulla stilla compareat vsquam. Vitruu. lib. 2, Fago excipit diligenter, vt nulla stilla compareat vsquam. Vitruu. lib. 2, Fa-

stigia facientes, luto inducto, proclinatis tectis, stillicidia deducebant: per id stillæ decidunt in impluuium. Martialis, Atque olei stillam donaret Opellicus vnctor.

Stillatitia resina, Quæ rufo colore lentescit, dicta quòd guttatim stillaret. καταδακτύλιος. Plin. lib. 17. cap. 11, Eadem resina si cum aqua leuius decoquatur, coletúrque, rufo colore lentescit, ac stillatitia vocatur.

Stillicidium, dij, Locus in quem è tecto guttæ decidunt: quasi stillarum cadium. στάλαγμος. Cice. 1. de Leg. Quamobrem quò me vocas? aut quid hortaris? vt libellos conficiam de stillicidiorum, ac parietum iure? Idẽ in Orat. Quàm enim indecorum est, de stillicidiis, quum apud vnum iudicem dicas, amplissimis verbis & locis vti communibus: de maiestate populi Romani submisse, & subtiliter?

Stillo, as, Guttatim fluo, siue emitto. στάζω, κάθω. Plin. lib. 28. cap. 7, Et contra morsum eiusdem bibitur, stillatúrque. Horat. de Arte, Palleſcet, super his, etiam stillabit amicis Ex oculis rorẽ. Luca. libr. 7, Omne nemus mulsit volucres, omnísque cruenta Alite sanguineis stillauit roribus arbor. Iuuen. Saty. 3. –nam quum facilem stillauit in aurem Exiguum de naturæ, patriæque veneno, Limine submoueor. ¶ Huius compositæ sunt, Destillo, distillo, exstillo, & instillo: quorum significata suprà explicuimus suis locis.

Stillans, tis, participium. Cic. 2. Philipp. Ille qui stillantem præ se pugionẽ tulit, is à te honoris causa nominatur? Ouid. 1. Amor. eleg. 8, Sanguine (si qua fides) stillantia sydera vidi.

Stillatus, a, um, participium. Ouid. 2. Metam. Inde fluunt lachrymæ, stillatíque sole rigescunt De ramis electra nodis.

Stillatio, onis, verbale, Actus stillandi.

STILPO, στίλπων, Megarensis philosophus fuit, tempore primi Ptolemæi, discipulus Pasiclis Thebani: præfuit scholæ Megarensi: scripsit dialogos non minus viginti. Huic quum Ptolemæus Soter, patria eius potitus splendidam conditionem offerret, si secum in regnum proficisci vellet, constantissimè recusauit. Demetrius quoq; cognomento Poliorcetes, quum Megara cœpisset, tãtum huic honoris detulit, vt quicquid illi ablatum erat, iusserit restitui. Ille contrà nihil se amissse respõdit: Philosophiam enim cum eloquẽtia neminem sibi adimere potuisse. De hoc quoque memoriæ prodidit Cicero in libr. de Fato, quòd quum ei vinositatis, & luxuriæ vitia essent ingenita, sic vitiosam naturã edomuerit, vt nemo vnquam vinolentum illum, nemo in eo libidinis vestigium viderit.

Stimmi, ios, στίμμι, Metalli genus, quod & Stibium à Latinis, & vulgò *antimonium* appellatur. Vide paulo ante in dictione STIBIVM.

Stimulus, li, ἀπὸ τοῦ στίζω. Propriè dicitur fustis acutæ cuspidis quo rustici boues suppungunt. κέντρον. Plaut. in Asinar. Vtinam nunc stimulus in manu mihi sit. ¶ Per translationem dicitur omne illud à quo vexamur. Cic. 2. Tusc. Nam si omnia fugiendæ turpitudinis, adipiscendæque honestatis causa facianus, non modò stimulos doloris, sed etiam fulmina fortunæ contẽnamus, licebit. ¶ Hinc Stimulum carnis, & vitiorũ dicimus. Plaut. in True. Næ ista stimulum longè habet, quæ vsq; illinc Cor pungit meum. Virg. 3. Georg. Sed non vlla magis vires industria fit mat. Quàm venerem, & cæci stimulos auertere amoris. Idem 11. Aene. Et stimulis haud mollibus incitat iras. Ouid. 2. Metam. Parce puer stimulis, & fortius vtere loris.

Stimulo, as, Pungo, commoueo, ago, concito, incito. παροξύνω, παροξυσμὸν ἀνάγω, κινῶ. Terentius in Heaut. Magis me nũc amicæ dicta stimulant. Cicero pro Sexto Roscio, Hunc mihi ex animo scrupulum euelle, qui me dies noctésque stimulat ac pungit. Idem ad Att. libr. 9, Me congressus Cæsaris stimulat, & primas eius actiones horreo. Idem in Parad. Te conscientiæ stimulant maleficiorum tuorum, Liuius 2. ab Vrbe, Hæc ira, indignatióque, ferocem animum ad vexandum sæuo imperio exercitũ stimulat. Plaut. in Cistel. Iactor. crucior, agitor, stimuler, versor in amoris rota. Virgilius 4. Aeneidos. Ecce iterum stimulat, &c. ¶ Hinc extimulo, quod est valde stimulo. Columella libro 7, Libidinis extimulatur furiis.

Stimulatio, onis, verbale, Ipse stimulandi actus. κέντρωσις, παροξυσμός. Plinius libr. 35. cap. 2, Erátque hæc stimulatio summa & ingens, exprobrantibus tectis, quotidie imbellem dominum intrare in alienum triumphum.

Stimulator, oris, verbale. κέντωρ. Cice. pro Domo sua, Sin in causa fuit annona, seditionis quidem stimulator & concitator tu fuisti.

Stimulatrix, tricis, κέντρια. Plaut. in Mostel. –vt veneficæ illi Fauces prehendam, atque enecem scelestam stimulatricem.

Stimuleus, a, um, pen. cor. vt Supplicium stimuleum, quod stimulis instigitur. Plaut. in Milite, Nisi tibi supplicium stimuleum deditur. Dedecoris pleniorem herum faciam tuum.

Stimulatus, a, um. participium. vt Rabie furenti stimulatus animus. Catul. epigr. 58. Ouid. 1. de Arte. Iurgia præcipuè vino stimulata caueto.

Stingo, siue Stinguo. gis, xi. ctum. Eiusdem significationis est cum extinguo. σβέννυμι. Cice. in Prognost. Vt quum luna means Hyperionis officit orbi, Stinguntur radij cæca caligine tecti. Lucret. libr. 2, –vt cernere possis. Euanescere paulatim, stinguique colorem. ¶ Huius composita sunt. Distinguo. extinguo, interstinguo, instinguo, & restinguo.

Stipatio, onis, Stipator, vide STIPO.

Stipendium, dij, Aes militare, seu præmium quod militibus datur. ἀποφορά. Compositum nomen ex stipe, & pendo, quòd ante numum signatum Quæstores stipem militibus appendere solebant, non annumerare. Stips autem dicebatur ab antiquis à stipando, quòd eo tempore quo populus Roma. ære graui vtebatur, in cellulis æs solebat stipari. Nam etiã exiguæ æris grauis summæ maiorem faciebant cumulum, quàm vt crumenis, vel loculis possent includi. Paulò aliter Vlpianus de Verborum significat. l. Ager, Stipendium (inquit) à stipe appellatum, quòd per stipes, id est modica æra colligatur. ¶ Emeritis stipendiis, & Confectis

stipendiis

Universidad de Deusto
Biblioteca

stipendiis in eadem dicuntur significatione. Dicebantur enim stipendia confecta, vel emerita, quum elapso tempore iustæ militiæ, milites iurejurando soluebantur. Cicer. pro Pompeio, Partem militum qui iam stipendiis confectis erant, dimisit. ¶ Emerita stipedia ambitionis. Cic. de Senect. At illa quanti sunt, animum tanquam emeritis stipendiis libi dinis, ambitionis, contentionis, inimicitiarum, cupiditatum omnium secum esse secúmq; (vt dicitur) viuere? ¶ Explere stipendia. Tacit. libr. 3. Quanquam ipse plures per prouincias quadraginta stipendia expleuisset. ¶ Facere stipendia pedibus. Liuius. Sed qui tum stipendia pedibus propter paupertatem fecisset. ¶ Stipendium etiam dicitur tributi genus quod quis tenetur soluere principi, aut Reipublicæ ad sustentationem militum. *vide.* Liu. lib. 2. Vt diuites conferrent qui oneri ferédo essent, pauperes satis stipendij pendere si liberos educent.

Stipendialis, stipendiale, Idem quod stipendiarius. *ὑποτέλειος.* vnde Fœdus stipendiale, apud Sidonium Apollinarem.

Stipendiarium, rij, Certum vectigal. *ἀπόφορά.* Cice. in Verrem, acti. 5. Inter Siciliam, cæteráſque prouincias, Iudices, in agrorum vectigalium rationibus hoc interest, quòd cæteris aut impositum vectigal est certũ quod stipendiarium dicitur: aut censoria locatio constituta.

Stipendiarius, a, um, Tributarius, qui soluendo stipédio obnoxius est. *ὑποτελής*, vt Ciuitates stipendiariæ, quibus certum singulos in annos imperatum erat tributum. Cæsar Comment. 1, Reliquáſque ciuitates stipendiarias haberent, id est tributarias.

Stipendiarij, subſtantiuè. Stipendiariæ ciuitatis incolæ. Cic. 1. Verrin. Socij, stipendiariíque populi Romani afflicti, miseri, &c. Idem pro Cornelio Balbo, Quæ pateant stipendiariis, pateant hostibus.

Stipendior, aris, Stipendia facio, vel mereo. *μισθοφορέω.* Plinius lib. 6, Regi eorum peditum sexcenta millia, equitum triginta millia, elephantorum nouem, per omnes dies stipendiantur. id est stipendia faciunt, & merent.

Stipes, huius stipitis, Truncus, aut validus fustis humi defixus. *κορμός.* Cæsar. 1. belli ciuil. Fossas transuersas viis perducit, atque ibi sudes stipitésque præacutos defigit. Ouid. 4. Fast. Querno religant in stipite funę. Idem 3. Fastorũ, Constitit ipse super ramoso stipite nixus. ¶ Per translationem accipitur pro stulto, insulso, & fatuo. Terentius in Heaut. In me quiduis harum rerum conuenit. Quæ sunt dicta in stultum, caudex, stipes, asinus, plumbeus. Cicero in Piso. Sed qui, tanquam truncus, atque stipes, si stetisset modò, posset sustinere tamen titulum Consulatus.

STIPHELVS, Vnus ex Centauris, Ixionis & Nubis filius, à Cæneo interfectus ea in pugna quæ in Pirithoi nuptiis commissa est inter Lapithas & Centauros. Ouid. 12. Meta. Quinq; neci Cæneus dederat Stiphelúmque, Bromúmque, &c.

Stipo, pas. Rimas obturo, condenso, in vnum cogo, claudẽdo coarto. *ἁθροίζω, πυκνόω, ἀπὸ τῆ στύφειν*, quod significat condensare: vnde & stypare, siue stupare; quidam scribendum existimant. Aut certè à stupa, hoc est lini purgamento, quod in stipandis nauium rimis solet adhiberi. Colu. lib. 7. cap. 8. Deinde quò tener ior permaneat, clauso, neq; ventis obnoxio loco stipatur per plura tabulata. Virg. de apibus, –aut quum liquentia mella Stipant, & dulci distendunt nectare cellas. Idem 3. Aeneid. –Ittia pátque carinis Ingens argentum. ¶ Stipari item dicũtur principes, qui custodiæ causa satellitio cinguntur. *περιφερεῖσθαι.* Item qui amicorum, clientium, comittúmve turba sepiuntur. Liu. lib. 1. Stipatus agmine arma torum, in forum irrumpit. Cice. ad Attic. libr. 1. Quum ad forum stipati gregibus amicorum descendimus, reperire ex magna turba neminem possumus. Virgil. 1. Aeneidos. Regina ad templum forma pulcherrima Dido Incessit, magna iuuenum stipante caterua, Idem 4. Georg. ad apes transtulit, quæ & ipsæ regis sui latera tanquã de ciis salute solicitæ, cinunt sepiúntque.

Stipatus, stipata, stipatum. Virgilius lib. 11. Aeneid. Tum socios (nanque omnis eum stipata tegebat Turba ducum) sic incipiens hortatur ouanteis.

Stipatio, onis, verba, Ipse stipandi actus. Cice. pro Sylla. Eius aspectus, concursatio. stipatio, greges hominum perditorum, metum nobis, seditionésque afferebant. Plinius libr. 10. cap. 22, Ita cæteri stipatione naturali propellunt eos.

Stipatores, Qui in nauibus onera componunt. *ναυτολοί.* ¶ Item satellites, quos principes corporis custodiæ causa sibi adhibent, à stipe quam accipiebant: vel quod reges stipent, & vndique circundent, ac claudant, penè constringentes, instar apum circa ipsarum regem: aut quòd ipsi ferro stipati sint. *δορυφόροι.* Cic. lib. 2. Offic. Præmittebátque de stipatoribus suis, qui scrutarentur arculas muliebres, & ne quod in vestimẽtis telum occultaretur, exquirerent. Hos antiqui à latere latrones vocabant. Horatius 1. Serm. saty. 3, –dum tu quadrante lauatum Rex ibis, neque te quisquam stipator, ineptum Præter Crispinum sectabitur.

Stipticus, adiectiuum, siue potius Stypticus. *στυπτικός*, Quod vim habet stipandi, hoc est défandi: *ἀπὸ τῆ στύφειν*, quod est densare. Plin. lib. 21. cap. 13. Quæ ex his phœniceum colorem habet, radice contrita, cuicunque animalium imposita, vlcerum habet stypticam vim.

Stips, stipis, & Stipis huius stipis, fœm. ge. Pecuniæ genus quod per capita colligi solet, quod *ἀγυμὸς* dicitur à Græcis. Cice. 2. de Leg. ex XII. Tab. Præter Idææ Matris famulos, eósq; iustis diebus, nequis stipem cogito. Et rursum, Stipem sustulimus, nisi eam quam ad paucos dies propriam Idææ Matris excepimus. Implet enim superstitione animos, & exhaurit domos. ¶ Pecunia quoque, quam vel in ærarium reponebant, vel diis offerebant, vel mendicis porrigebát ad sustentationem vitæ, stips dicebatur, à stipando: propterea quòd in cella stipabatur, id est componebatur. Plin. Epist. 161, Eluctatúſq; facit gurgitem, qui lato gremio patescit, purus & vitreus, vt numerare iactas stipes & relucẽtes calculos possis. ¶ Stipem magnam confert hæc res, id est fructum. Colum. lib. 8. cap. 1,

Quippe villaticæ pastiones, sicut pecuariæ, non minimam colono stipem conferant. ¶ Conferre stipem. Vlp. de Coll. illic. Sed tenuioribus permittitur stipem menstruam conferre, dum tamen semel in mense cocant. Spargere stipẽ. Plin. lib. 33. cap. 10, Populus Romanus stipem spargere cœpit Sp. Posthumio, Quint Martio cos. 5. tanta pecunia erat, vt eam conferret L. Scipioni, ex qua is ludos fecit.

Stipula, æ, & stipa, siue stupa deducitur, siue quòd stupæ instar vratur, siue quòd ea quoque stipari tectorum rimæ consueuerunt. *καλάμη.* Est autem stipula calamus frumenti, puta tritici, hordei, & similium, quòd scilicet continet spicam, cuius internodia geniculà dicuntur, & aliquando genua, à similitudine genuum animalis. Ouidius 4. Fastor. Móxque per ardentes stipulæ crepitantis aceruos Traiicias celeri strenua membra pede. Ibidem, Captiuam stipula fœnóque inuoluit, & ignes Admouet: vtque effugit illa manus. Virg. 1. Georg. Culmúmque leuem, stipulásque volantes. ¶ Stipula etiam dicitur, quæ remanet in campo, demesso frumento. Virgil. 1, Georg. Sæpe etiam steriles incendere profuit agros, Atque leuem stipulam crepitantibus vtere flammis. ¶ Spicæ prætereà, quæ post messorum terga à tenuioribus legi solent, stipulæ appellantur. Terent. in Adelphis, –præter hæc

Meridie ipso faciam vt stipulam colligat.

Stipulor, aris, secunda syllaba corr. Est certa & solennia quædam verba concipere, quibus is qui interrogatur, aliquid se daturum, factúrúmve promittit. *συγγράφω, διομολογέομαι, ὑφίστημι, μνηστεύομαι.* Et quanuis propriè de iis interrogationibus dicatur, in quibus de pecunia agitur, eo quòd à stipe dictum putetur: transfertur tamen ad omnes rogationes quæ de quauis re interponuntur. Cicero 2. de Legibus, Si is cui legatum est, stipulatus est idipsum, quod legatum est, vt ea pecunia ex stipulatione debeatur. Columel. in Præfa. li. 10, Fœneris tui Syluine, quod stipulanti spoponderam tibi, reliquam pensiunculam percipe. ¶ Est autem Stipulor (secundum Priscianum) verbum commune, quod tam in actiua, quàm passiua significatione. ablatiuo iungitur. Dicimus enim, Stipulor abs terpro rogo te, peto abs te: & Stipulor abs te, pro rogor abs te. Iuuenalis, Quantum vis, stipulare, & protinus accipe quod do, Vt toties illum pater audiat. Quo in loco est actiuæ significationis. Suetonius verò passiuè protulit. Prætorum lectoria, quæ vetat minorem annis vigintiquinque stipulari, id est interrogari. Plautus quoque passiuè dixit, Nisi dolo malo in stipulatus sit. Idem in Curcul. Ibidem erunt scorta exoleta, quiq; stipulari solent. ¶ Huius verbi compolita sunt, Astipulor, quod est consentio. Cice. libr. Acad. Falsum esse Stoici dicunt. & eorum astipulator Antiochus. Instipulor. Plautus in Pseud. Minæ vigin ti saluæ & sanæ sunt tibi. Hodie, quas abs te est instipulatus etiam Pseudulus. Restipulor. de quo suprà suo loco.

Stipulatores. dicuntur qui per interrogationem obligant promissoré. Cicero pro Quintio, Literæ P. Quintij, testes tot, quibus omnibus causa iustissima est, cur scire potuerint: nulla cur mentiantur, quum à stipulatore tuo comparabuntur. Hæc enim duo, stipulator & promissor, opponuntur. Quod docet Iureconsultus titu. de Verb. oblig.

Stipulatio, onis, (vt inquit Pomponius) Est verborum conceptio, quibus is qui interrogatur, daturum, facturúmve se in quod interrogatus est, respondet. *συγγραφή.* Cice. ad Articum libr. 16, Etsi nondum stipulationes legeram (nec enim Eros venerat) tamen rem pridie Iduum velim consias. Seneca de Benefi. lib. 3. cap. 15. Vtinam nulla stipulatio emptorẽ ven ditori obligaret, nec pacta, cõuentáque impressis signis custodirentur, fides potius illa seruaret, & æquum colens animus.

Stipulatiuncula, æ, diminutiuum. Cice. 1. de Orat. Tu mihi quum in circulo decipiare aduersari stipulatiuncula, & quum obsignes tabellas clientis tui, quibus id sit scriptum quo ille capiatur, ego tibi vllam causam maiorem committendam putem?

Stipulatus, tus, Idem quod stipulatio. *ὁμολογία.* Plinius, Iouis deorum summi stipulatu.

Stiria, æ. Propriè est aqua frigore concreta, pendens, guttatimq; stillans. *στάλαγμός*, Virg. 3. Georg. Stiriáque impexis induruit horrida barbis. Martialis lib. 7. Turpis ab inuiso pendebat stiria naso. Plinius, Distillantes hyberno gelu stirias.

Stirps, huius stirpis, Modò fœmin. generis est, idem significans quod origo, progenies, soboles. *γενεά.* Virg. 7. Aeneid. Heu stirpem inuisam. Idem 3. Aeneid. –quę vos à stirpe parẽtum Prima tulit tellus. Ouid. 2. Metam. Semifer interea diuinæ stirpis alumno Lætus erat, mistóque oneri gaudebat honore. Modò masculini generis: & significat imã, firmissimámque arboris partem, quam & truncum appellamus. Idem Meta. libr. 12, Quum semel in syluis imo de stirpe recisum. In qua significatione inuenitur etiam fœmininum. Horatius. Stirpésq; raptas, & pecus & domos. ¶ Stirps quæstionis, origo, fundamentum, per translationem. Cice. 4. de Finib. Differo etiam partem quæ quasi stirps est quæstionis.

Stirpesco, is, cre, In stirpem conuerti. Plinius lib. 9. cap. 8. Nam si defringatur, stirpescere & intermori.

Stirpitus, pen. corr. aduerbiũ, Idem significãs quod funditus, seu radicitus, *ἐκβάδην.* Cice. 4. Tusc. Hunc errorem quasi radicem omnium malorũ, stirpitus philosophia se extracturam polliceetur.

Stiua, æ, Aratri manica quæ tenetur manibus quum aratur. *ἰχθύη.* Virg. 1. Georg. Stiuáque quæ currus à tergo torqueat imos. Ouid. 8. Meta. Hos aliquis, tremula dum captat arundine pisces, Aut pastor baculo, stiuæve innixus arator, Vidit, &c. Idem 4. Fast. Inde premens stiuã defignat mœnia sulco. Dicta stiua à stando, quia super eam regula stat, & est quasi temo inter boues.

Stlata, Genus nauigij (inquit Festus) latum magis quàm altum. à latitudine sic appellatum: sed ea consuetudine qua stlotum pro lotum, stlitem pro litem dicebant antiqui, qui dictionibus ab l incipientibus, st literas præponere solebant.

Stlatarius, Dicitur qui stlata vehit, sicut à scapha, scapharius. Stlatarius,

Stlatarius, a, um, Dicitur quòd mari portatum est, quasi stlata aduectum Iuuenalis saty. 7, Spondet enim Tyrio stlataria purpura filo.

Stlembus, Grauis & tardus. Lucilius, atque equum pedibus stlembum. Festus.

Stlitibus, iudicandis, Dicebant veteres, pro litibus iudicandis. Festus.

Stlopus, Sonus qui ex insiliõne buccarum erumpit. Persius saty. 5, Nec stlopo tumidas intendis rumpere buccas. Alij scribunt sclopus.

Sto, as, are, steti, statum. Propriè significat erectum esse, & sua mole consistere: cui opponitur sedere. Plautus Capt. Hi stant hic ambo, non sedent. Terent. Eunu. – interim Dum ante ostium sto, notus mihi quidam obuiam Venit. ¶ Et non tantùm de animatis, sed de inanimatis quoque dicitur: vt, Nauis stat, Flumen stat, Currus stat. ¶ Sol, item stare dicitur, quum ad alterum Tropicorum peruenies, vlterius progredinon potest, sed cursum incipit reflectere. Vnde duo dicimus esse Solstitia, alterum æstiuum, alterum hybernum. ¶ Item permanere, durare. *μένειν.* Cic. 1. Offic. Facere promissa, stare conuentis, reduere depositum. Virg. 4. Aeneid. Et bene apud memores veteres stat gratia facti. ¶ Item horrere. vt annotauit Nonius, citans locum est Titinnio, Atq; illud ante partum comedet: fundi stabunt sentibus. Item alterum ex Cæcilio, Hic amet: familiæ fame peream: ager autem stet sentibus. ¶ Item plenum esse. Virg. 12. Aeneid. – iam puluere cælum Stare vident. ¶ Item prominere, vt annotauit idem Nonius, citans illud Lucilij ex lib. 29. Hic corpus solidum inuenies, hic stare papillas Pectore marmoreo. ¶ Item præstitutum esse, & immobilem. Virg. 10. Aeneid. Stat sua cuique dies, breue & irreuocabile tempus Omnibus est vitæ. Ouid. 1. Metam. Sic stat sententia, id est immobilis & fixa est. *Δόκιμα.* ¶ Item in animo esse, & constitutum habere. Virg. 12. Aeneid. Stat conferre manum Aeneæ, stat quicquid acerbi est Morte pati. ¶ Item positum esse. *κεῖσθαι.* Virg. 1. Aen. Omnis in Ascanio chari stat cura parentis. ¶ Item quiescere. Apuleius, Dum fortè starent in taberna ludẽtes. ¶ Item in pristino statu manere. Virg. 2. Aeneid. Troiáq; nunc stares, Priamíq; arx alta maneres. ¶ Item constare, & magno pretio emptũ esse. Liu. lib. 23, Multóq; sanguine ac vulneribus ea Pœnis victoria stetit. Gellius, Magno ei stet, ea nocte absentem fuisse. Quintilianus, Neq; ipse hoc periculum ignoro, expertus non leui documento, quanti steterit mihi, quod semel imperata non feci. ¶ Stare firmum, est nõ moueri, sed cõstantem esse. *ἐμ χώρᾳ μένειν.* Liuius, Resistes autem aduersus famã, rumoréſq; hominum, si satis firmus steteris. ¶ Stare per me, per te, per illum aliquid dicitur, quum ego, tu, aut ille impedimẽto est, ne quid fiat. Plin. lib. 18, Non stat per me, quominus cælum intelligas, & cælestia scias. Quintilianus. Non per me stetit, sed per illam. ¶ Stare à Senatu, vel ab optimatibus, est Senatus, vel optimatium causam tueri. Cice. de Clar. Orat. Nemo à Senatu, & à bonorum causa stetit cõstan ri. Cice. de Clar. Orat. Nemo à Senatu, & à bonorum causa stetit cõstantior. ¶ Stare à mendacio contra verum. Cic. 2. de Inuent. pro eo quod tius. ¶ Stare à mendacio contra verum. Cic. 2. de Inuent. pro eo quod est tueri falsum, & verũ oppugnare. ¶ Stare extrema fortuna, est summo in periculo situm esse. Cicero in Sallust. Bis ad subsellia attractus, extrema fortuna stetit. ¶ Composita huius verbi sunt, Absto, adsto vel asto, consto, circunsto, antesto, cõtrasto, pro aduersor. Næuius, Cõtrastat semper, nec me sinit loquier. Exto, à quo superexto, insto, interesto, distо, obsto, persto, præsto, prosto, resto, substo, supersto.

Statur, impersonale. Plautus in Pseud. Quid agitur? statur hic ad hunc modum?

Status, a, um, Idem quod firmus, fixus, immobilis, certus. *πεπαγμένος.* Plin. lib. 18, Iam primùm hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter statos siderum cursus. Cic. de Aruſp. respons. Statas solennésq; ceremonias Pontificatu contineri. Sic, statis vicibus aliquid fieri dicitur, quod certis finísq; temporibus iteratur. *ἐμ τάξει πεπόδαι.* ¶ Status dies cum hoste, est dies constitutus controuersiæ cum peregrino iudicio finiendę. Plaut. Cure. Status condictus cum hoste intercedit dies. Cic. 1. Offic. Si status dies sit cum hoste, venito. ¶ Stata sacra, quæ certis ac statutis diebus fiebant, & nõ mutabantur, sed firma & stabilia erãt: diuersa ab illis quæ indicta vocantur, quæ nimirum vel in alia tempora reiici possunt, vel etiam omitti penitus. *ταπεὰ θυσίαι.* Catullus, Sacra stata, solẽnia, sancta seruasti. Ouid. 1. Fasto. Ter, quater euolui signã tes tempora Fastos, Nec Sementinæ est vlla reperta dies: Tum mihi (sensit enim) lux hæc indicitur inquit Musa: quid à Fastis non stata sacra petis? ¶ Ennius modicam & modestam formam mulieris statam vocauit, quam Phauorinus apud Gellium non inuenustè vxoriam formam nominat. Vide Gellium lib. 5. cap. 11.

Status, tus, Conditio, habitus. *κατάστασις.* Colum. lib. 8. Quare status eius longior productiórq; ad hos casus magis habilis est. Cicero Lentulo lib. 1. Epist. Ex eodem de toto statu rerum omnium cognosces. Idem de Aruſp. resp. Hunc statum, qui nunc est, qualiscunq; est, nulla alia re, nisi concordia retinere possumus. ¶ Deducere aliquem de statu vitæ, est eum à solito vitæ tenore abducere. Cic. 3. Ver. Me de vitæ meæ statu lachrymis suis deduxerunt. ¶ Apud rhetores autem Status, *στάσις* dicitur, summa causæ constitutio, ad quam totius orationis argumenta referuntur: hoc est id quod nascitur ex constictione petitionis actoris, & defensionis rei. Id autẽ dilucidius fiet huiusmodi exemplo: Deiotarus infidias struxit Cæsari: intentio est actoris. Non struxit: depulsio rei. Hinc oritur constitutio siue status, Struxerit ne insidias Cæsari Deiota rus. Et quoniã in omni disceptatione quæritur an sit, quid sit, vel qualis sit, tres inde oriuntur statuum differentiæ, Coniecturalis, Legitima, & Iuridicialis. Cic. in Top. Refutatio accusationis, in qua est depulsio criminis, Græcè *στάσις.* Latinè status vocetur.

Statio, onis, Locus in littore sinuosus, in quo naues ad tempus possunt consistere, minus tamẽ turò quàm in portu. *σταθμός.* Virg. 2. Aen. Nunc tantum sinus & statio malè fida carinis. Item 10. Aeneid. Frangere nec tali puppim statione recuso. ¶ Stationes item dicuntur loca in quibus milites confederunt, quæ & statiua dicuntur, & præsidia. Curtius, Cõ-

gnitũ id per exploratores, qui stationes hostium fuerant ingressi. ¶ Locum item vigilibus ad excubias agendas assignatum, stationem vocamus, quòd in eo subsistere cogantur, neq; eum sine graui noxa possint relinquere. Virg. 9. Aen. Vigiles simul excitat: illi Succedunt, seruántq; vices: statione relicta, Ipse comes Niso graditur. ¶ Item officina, in quã multi conueniunt, vt de aliqua re decernatur, & ius dicatur, statio appellatur. Gell. lib. 13. cap. 13, Quæsitũ esse memini, in plerisq; Romæ stationibus, ius publicè docentium. Iuue. Saty. 1. Stationes omne theatrum. ¶ Similiter errantium stellarum matutinæ (quas primas vocãt) & vespertinæ (quas secundas) quũ stare spectantibus videãtur in Orien te, & Occidẽte, stationes vocantur. ¶ Per metaphorã etiam Statio pro tẽporaria habitatione accipitur. Cice. ad Att. lib. 6, Athenis statio mea nunc placet. Sumpta translatio à loco litorali, vbi naues ad tẽpus subsistunt, quanuis non æquè tutò, atq; in portu. ¶ Propriè autẽ statio dicitur ipse standi actus: vnde cæteræ omnes significationes fluxerunt.

Statiuncula, diminutiuum, Parua statio: sicut à ratione ratiuncula.

Stationalis, adiectiuum. *φυλακικός.* vt Stationales milites, qui & stationarij, quibus certa ad excubias agendas assignata est statio. Stationales stellæ, quæ matutino tempore omnium nouissimæ, & vespertino omnium primæ in cælo apparentes, quasdam quasi excubias facere videntur. Plenius de sideribus loquens lib. 2. cap. 15. Eadem stationalis senis mensibus cõmoratur in signis, alioqui bimestris: quum cæteræ vtraq; statione quaternos menses non impleant.

Stationarij milites, Dicuntur quibus custodiæ, aut præsidij gratia statio assignata est: vt qui in castris, vrbibúsve ad excubias agendas certo loco disponuntur: quive in prouinciis distribuuntur partim ad externã vim, siqua fortè ingruat, propulsandam: partim ad prouinciales in fide continendos. *φυλακεῖ.*

Statiua, orum, Castra, siue munitiones militares: à stando dicta, quòd in iis milites subsistunt. *σταθμαί, ἕρυμα.* Liu. lib. 1. ab Vrbe. In his statiuis (vt fit) longo magis quàm acri bello satis liberi commeatus erant. Et lib. 9, Statiua nostra munimento satis tuta sunt. Cice. pro Lege Agrar. Num quid causæ est quin omnes agros, vrbes, statiua, portus, totam denique Bithyniam Decemuiri vendituri sint?

Statiuus, a, um, pen. prod. Idem quod stationalis: vt Præsidium statiuum, quod certis locis custodiæ & securitatis gratia disponitur. ¶ Castra statiua, quæ & statiua absolutè, munitiones sunt militares, quibus copiæ sepiuntur, vt aduersus repentinum hostium incursum tutæ sint, neque inuitæ in prælium descendere cogantur.

Statarius, ria, rium. Fixus, firmus, immobilis. *μένιμος, σταθερός.* Vnde statariæ fabulæ dictæ sunt quæ motoriis opponuntur, hiſtrionibus minimè laboriosæ, quippe quæ à stantibus non discurſantibus, tumultuantibúsve peragerentur. Terent. in Heaut. Adeste æquo animo, dare potestatem mihi Statariã agere vt liceat per silentiũ. Statarius orator. Cic. de Clar. Orat. C. Piso, statarius & plenus sermonis orator. Et paulo antè, Ij quos statarios appellant, quorũ est illa simplex in agẽdo veritas. ¶ Pugna stataria, in qua non furtis, nõ excursionibus, nõ leuibus præliis, sed collatis vtrinq; signis decertatur. ¶ Statarij ordines, ad statariã pugnam instructi. Liu. lib. 9, Statarios vterq; miles ordines seruãs.

Stabilis, le, Firmus, & fixus. *βέβαιος, σταθερός, μόνιμος.* vt apud Terentiũ in Adelp. Errat longè, mea quidẽ sententia, Qui imperium credat gratiis esse, aut stabilius, Vi quod fit, quàm illud quod amicitia adiungitur. Cic. 1. de Orat. Nihil est enim tam insigne, nec tam ad diuturnitatẽ memoriæ stabile, quàm id in quo aliquid offenderis. Oui. 5. Trist. eleg. 14, Rara quidem virtus, quam non fortuna gubernet, Quæ maneat stabili, quum fugit illa pede. ¶ Stabile est, id est certum, & statuũ. Plaut. in Baech. Profectò stabile est me fratri aurum reddere. ¶ Mala stabilia hoc est poma non decidua, & quæ diutius in arbore stant, vel diu maturitatem retinẽt, neq; citò corrumpuntur. Cato cap. 7, Eo lotium suillũ aut stercus ad radicem eorum addere oportet, vt stabilia mala fiant.

Stabilio, lis. Stabilem facio, firmo. *βεβαίου ποιῶ, μονιμωτέρου ποιῶ.* Plaut. in Amph. Regique Thebano Creonti regnum stabiliuit suum. Cic. 4. de Finib. Nisi fortè censeres T. Gracchum patrẽ beatiorem fuisse quàm filium, quum alter stabilire Rempublicam studuerit, alter euertere. ¶ Hinc constabilio, quod est omnibus modis stabile & securum reddo. Plaut. in Capt. – ædepol rem meam Constabiliui, quum illum emi.

Stabilimen, inis, & Stabilimentum, ti, Idem quod firmamentum, siue corroboratio. *ἐρείσματα, βεβαιώσεις.* Plaut. in Curc. Hæc sunt ventri stabilimenta, panis, & assa bubula, Poculum grande. Cicer. de Nat. deo. Addo, inquit, huc, quod mihi portento cælestium Pater prodigium missit, regni stabilimen eius.

Stabilitas, atis, Firmitas. *σταθερότης.* Cæsar 4. belli Gall. Ita nobilitatem equitum, stabilitatẽ peditum in prælijs præstant. Cic. 1. de Finib. Quo loco videtur quibusdã stabilitas amicitiæ vacillare. Plinius lib. 23. ca. 3. Gingiuis, & oris vlceribus, dẽtium stabilitati efficacissimè subuenit.

Stœbe, stœbes, fœm. gen. *στοιβή*, Frutex aculeatus tum caule, tum folio, semine molli, rubido, radice pecoris pabulo gratissima, nõ alibi quàm in aquaticis nascens. Plin. lib. 21. cap. 5. Quædam spinam habent in folio, & in caule, vt phleos, quod aliqui stœben appellauere. Idem lib. 22. cap. 11, Stœbe, quam aliqui phleon vocant, decocta in vino, præcipuè auribus purulentis medetur: item oculis ictu cruentatis: hæmorrhagię quoque & dysenteriæ infusa.

STOECHADES, *στοιχάδες*, Insulæ sunt numero tres, Massilensium litori vicinæ: sic dictæ propter ordinem quo sitæ sunt. Plin. lib. 3. cap. 5. Stœchades tres à vicinis Massilien sibus dictæ propter ordinem: quas item nominant singulis vocabulis, Proten, & Mesen, quæ & Pomponiana vocatur: tertia Hypæa. Lucan. lib. 3, Et iam turrigeram Bruti comitata carinam Venerat in fluctus Rhodani cum gurgite classis Stœchadosarua tenens.

Stœchas,

Stœchas,adis,σταιχὰς,Herba à Stœchadibus insulis ex aduerso Masilię in quibus solis nascitur,nomę accepit. Tenues habet surculos,comam hyssopi,amaram gustu. Hanc hodie vocant imperiti *spicades citrinum*. Nanque frutex ostenditur surculosus, odoratus, capitibus luteolis ex concoloribus stoculis compactis: vnde citrinum vocatur. Plin.lib.27. cap.12, Stœchas in insulis tantùm eiusdem nominis gignitur, odorata herba,coma hyssopi,amara gustu. Menses cit potu,pectoris dolores leuat,antidotis quoque miscetur.

STOICI, στωϊκοὶ, Philosophi appellati sunt à στοὰ, quod significat porticum, quò conuenire ad disserendum solebant. Erat enim porticus Athenis dicta Pœcile,ex varietate picturæ. (Græci enim ποικίλον variũ dicunt) in qua Zenon primus eius sectæ autor, philosophiam profitebatur. Vnde & secta Stoica, & philosophi Stoici nuncupati sunt,qui antea Zenonij dicebantur,à Zenone doctore. Hec est illa porticus Stoicorum memoratissima,quam Chrysippus dictus est fulcire,quam pinxit Polygnotũs gratuitò.

Stoicè.aduerbium. Cic.in Parad. De diis immortalibus, de charitate patriæ, Stoicè scilicet, nullis oratoriis ornamentis adhibitis, dicere.de Catone.

Stola,æ,Græcorum vocabulum est,quo illi quodlibet vestis genus significant,ἀπὸ τῆς στολίζειν,hoc est ab induendo. Vnde Plutarchus scribit ab Alexandro cuidam esse permissum vt stola Persica vteretur.hoc est cultu Persico. Idem in Dione, Dionysium maiorem ait eo diffidentiæ pro cessisse, vt ne fratrem quidem aut filium in cubiculũ admitteret, nisi prius illi suam stolam posuissent, & aliam sumpsissent. Apud Latinos tamen ad honestæ tantum matronæ vestem hoc nomen tralatum est, quæ vsque ad imos pedes demissa erat,& cuius extremã partem ambibat instita assuta, quæ erat fasciola quædam sue limbus. Vlpianus l. Vestis.Digest.de Auro & arg.leg.Muliebria sunt(inquit) quæ matrisfamiliàs causa parata sunt, quibus vir non facilè vti potest sine vitupratione:veluti stolæ,pallia,tunicæ,&c.Cic.2.Philipp. Sumpsisti virilẽ togam,quam statim muliebrem stolam reddidisti.Ouid.2.Trist.Ecquid ab hac omnes rigida summouimus arte, Quas stola contingi,sumpráque vitta vetat? Valerius Max.lib.2.Sed quò matronale decus vereeun diæ munimento tutius esset,in ius vocanti matronam, corpus eius attingere non permiserunt, vt inuiolata manus alienæ tactu stolæ relinqueretur. ¶ Hinc Stola nonnunquam pro ipsa matrona, siue honesta muliere figuratè accipitur. Papinius in Syluis, Omnis plebeio teritur matrona tumultu: Hinc eques,hinc iuuenum cœtu stola mista laborat. ¶ Stola etiam accipitur pro veste sacerdotali apud Apuleium lib.vlt.Metam.Processi duodecim sacratus stolis.

Stolatus,a,um,Stola ornatus.στολωτὸς.Verùm quoniam(vt iam docuimus)stola honestarum tantummodo matronarum vestis erat, factum est vt stolatum accipiamus pro matronali & honesto. Vnde stolatam mulierem pro locuplete & primaria dicimus : sicut contrà , togatam, pro plebeia,& minoris dignitatis: vt non obscurè innuit Horatius lib. 1.Serm.saty.2. ¶ Stolatus pudor,hoc est matronalis verecundia. Martial.lib.1,Quis Floralia vestit,& stolatum
Permittit meretricibus pudorem?

Stolidus,a,um,Excors,stupidus,stultus.ἀβλαβὴς,ἀνόητος,μώρος. Terent. in Heaut.Nónne ad senem aliquã fabricam fingit? s.stolidus est Plaut. Epid.Ego illic me autem assimulabam quasi stolidum.Liu.4.belli Macedonici,Consul exemplo arma capere milites iussit:armatos inde pauliper continuit,vt & stolidam fiduciam hosti augeret, & disponeret copias,quibus quæque portis erumperent. Ouid.11. Metam. Pingue sed ingenium mansit : nociturâque vt antè , Rursus erant domino stolidæ præcordia mentis,Plaut.in Milit.Nullum est hoc stolidius saxum.

Stolidè, aduerbium. Liu.5. belli Pun. Id non promisssum magis stolidè, quàm stolidè creditum,tanquam eædem militares & imperatoriæ artes essent.

Stolo,onis,Inutilis,& quasi stolida fruticatio,ex arborum radicibus. πα ραφυάς, Plinius lib. 17. cap.11, Fuerunt ab arboribus cognomina antiquis: vt Fronditio militi illi,qui præclara facinora,Vulturnum transnatans,fronde capiti imposita,aduersus Annibalem edidit : Stolonum Liciniæ genti : ita enim appellatur in ipsis arboribus fruticatio inutilis.Varro lib.1.de Re rust. cap.2, Nam Stolonis illa lex,quæ vetat plus quingenta iugera habere ciuem Romanum , & qui propter diligentiã culturæ Stolonum confirmauit cognomen , quòd nullus in eius fundo reperiri poterat stolo,quòd effodiebat circum arbores radices,quæ nascerentur è solo quos stolones appellabant.

Stomacace, Gingiuarum morbus, quum illis vitiatis dentes excidunt. Plin. lib. 25. cap. 3, In Germania trans Rhenum castris à Germanico Cæsare promotis,maritimo tractu fons erat aquæ dulcis solus,qua potentur.Stomacacen medici vocabant,& sceleryrben ea mala.

Stomachus,chi,στόμαχος,Fistula per quam cibus descendit.Plin,lib.11. cap.37,Summum gulæ fauces vocantur,postremum stomachus. Cicc. 2.de Nat.deor.Linguam autem ad radices eius hærens stomachus excipit,quò primùm illabuntur ea quæ recepta sunt,& oris vtraque ex parte tonsillas attingẽs,palato terminatur.Celsus lib.4.cap.1,Deinde duo itinera incipiunt : alterum asperam arteriam nominant , alterum stomachum.Arteria exterior ad pulmonem, stomachus interior ad ventriculum fertur : illa spiritum,hic cibum recipit. Et paulo post , Stomachus verò,qui intestinorum principium est,neruosus,septus,à septimæ spinæ vertebra incipit, ac circa præcordia cum ventriculo committitur.Ventriculus autem dicitur,qui receptaculum cibi est.Hactenus Celsus. ¶ Impropriè tamen stomachus accipitur pro ventriculo qui cibum cõcoquit.Iuue.Saty.5,Si stomachus domini feruet vinó qi, cibóque.Celsus lib.1.cap.2, Secunda mẽsa bono stomacho nihil nocet in imbecillo coacescit.Hor.2. Ser.sat.2,Ieiunus stomachus rarò vulgaria temnit.Et paulo pòst , Latrantem stomachum bene lenit cum sale panis.Dictus stomachus, ἀπὸ τοῦ στόματος, καὶ χύω, quòd cibum inferiore orificio ad intestina transfundat.Stomachi resolutio.Celsus lib.4.cap. 5,Vulgatissimum verò , pessimúmque stomachi vitium est resolutio: id est quum cibi non tenax est,solétque desinere ali corpus , ac sic tabe consumi.Plin.lib.9.cap.48,Vomitũ,dissolutionémque stomachi protinus creat. ¶ Interdum stomachus ponitur pro indignatione.siue ira cundia.ἀγωνιστικὸς θυμὸς.Cic.4.Tusc. Tractata definitione fortitudinis , intelliges eam stomacho non egere. Sic dicimus , Possum sine stomacho dicere:hoc est sine fastidio & indignatione.Cic.Q.Frat lib. 6.Superiori epistolæ quid respondeam nihil est,quæ plena stomachi & quærelarum est.Idem ad Atticum lib.6,In quo tamen ille mihi risum magis quàm stomachũ mouere solet. ¶ Stomachus pro animo:quia quemadmodum stomachus facilè eo cibo mouetur,à quo natura abhorret,sic animus eas res maximè aversatur & abhorret , quas suæ naturæ contrarias esse sentit.Cic.ad Cælium lib.2, Nosti enim non modò stomachi mei, cuius tu similem quondam habebas,sed etiam oculorum in hominum insolentium indignitate fastidium.Hoc est, Nosti animum meum præ fastidio id ferre non posse. ¶ Interdum in bonã partem capitur pro facilitate. Plin. in Prolo.Argumentum huius stomachi mei habebis. Id est huius meæ facilitatis & mansuetudinis, & benignitatis.

Stomachor,charis,ari,Indignari ac turbari. διαρρήγνυσθαι, θυμοῦσθαι, ἀγανακτεῖν.Cic.Cassio,Si enim stomachabere,& molestè feres , plura dicemus. Tereut.in Eun.– id quidem aduenienti mecum stomachabar modó. Cicc. 4. Tusc. An verò vir fortis,nisi stomachari cœperit,non poterit fortis esse? Idem Capitoni in Epist.ad Atticũ,lib.16,Non dubito quin mirere,atque etiam stomachere,quòd te cum de eadem re agam sæpius.

Stomachans,tis,particip.Cic.de Cla. Orat.Videre quempiam itascẽtem, & stomachantem. ¶ Hinc substomachor,de quo suo loco.

Stomachicus,στομαχικὸς, Propriè is dicitur , teste Aegineta,cuius stomachus,siue vētriculus cibum assumptum non retinet.Plinius lib.25. cap. 5,scribit helleborum mederi stomachicis.

Stomachosus,a,um,Iracundus,qui facilè indignatur, ac cuncta fastidit. ὀργίλος.Cic.2,de Orat. Me quidè hercule valde illa mouent stomachosa,& quasi submorosa ridicula,non quum à morosò dicuntur:tũ enim non sal,sed natura ridetur. ¶ Literæ stomachosæ,quæ indignationem iracundiámque scriptoris præ se ferunt. Stomachosiores meas literas, quas dicas,non intelligo.

Stomaticus,στοματικὸς,Oris vitio laborans,cui os est exulceratũ. Plin. lib.24.cap 14.Huius flos cum melle epiphoris illinitur. & ignibus sacris,stomaticisque ex aqua bibendus datur. ¶ Stomatica item dicuntur quæ oris vlceribus medentur. Plin,lib.22. cap.9, Ideo & commanducata,stomatice est,vlceribus oris inspersa. Stomatica tamen Celsus lib.5, cap.18, interpretatur quæ aperiendi vim habent. Sunt (inquit) quædam malagmata,quæ στοματικὰ Græci vocant, quoniam aperiendi vim habent.

Stomoma,atis,στόμωμα,Squamma subtilissima ex æris summa lanugine decussa.Plinius lib.34.cap.11,de squamma æris, Squammæ est alterum genus subtilius , ex summa scilicet lanugine decussum, quod vocant stomma.

Storea,æ,στοιβὰς, Teges vilior,ex iuncis, aut stramentis quæ humi sterni tur.Plin.lib.15.cap.16,Colligi mala post æquinoctium autumnale,neque ante sextam decimam Lunam,neque ante primam horam:cadiua separari stramentis,storeis,palesíve substerni. Dicta storea,ἀπὸ τοῦ στορέννυσθαι,quod significat sternere.

Strabo,onis,στραβὼν,Qui oculos habet distortos.Cic.1.de Nat.deo.Redeo ad deos:ecquos si non tam strabones , at petulos esse arbitramur? Plin.lib.11.cap.37,Vni animalium homini oculi deprauantur,vnde cognomina Strabonum & Pætorum.

STRABO,Insignis geographi nomen qui temporibus Augusti,& Tiberij claruit.Scripsit Commẽtarios geographicos, qui etiam hodie omnium manibus teruntur.

Strages,gis,Clades,occisio,vel(vt Valla interpretatur)cadauerum inter fectorũ multitudo,ἀπὸ τοῦ στόρνυμι.Cic.ad Att.lib.1, Quas ego pugnas, & quãtas strages edidi! Idem 3.de Leg.Sed ille quas strages edidit! Liu. lib.8.Per arma,per viros late strangẽ dedére. Virg.9. Aen.Quas ibi tũ ferro strages,quæ funera Turnus Ediderit,quem quisq; virum demiserit orco,&c.Idem 6.Aen.Procubuisse super confusæ stragis aceruum.

STRAGONA, næ, στράγονα, Vrbs in climate inferioris Germaniæ,apud Ptolemæum lib.2.cap.11.

Stragulum,guli,vel stragula,gulæ,Genus vestis,inquit Asconius.στόρνυμι,στρῶμα.Varro lib.4.de ling. Lat. Quicquid insternebant,à sternendo stragulum appellabant. ¶ Vlpianus accipit pro veste exteriore, quæ reliquis inicitur,quale est Græcorum pallium. In stragulis item dormiebant:vnde prouerbio monemur,vt stragula semper conuoluta habeamus:hoc est vt pudoris verecundiæque limites non transgrediamur. ¶ Item quæ equis iniciuntur,Stragula dicuntur. ¶ Stragulas itẽ vestes,siue Stragula pro aulæis , siue peripetasmatibus accipiebant veteres,quòd iis aulæ & triclinia, nonnunquam etiam lecti insternebantur. Tibul.lib.1.Eleg.2,Nam neque tunc plumæ, nec stragula picta soporem,&c.Cicc.4.Verr. Dico te maximum pondus auri,argenti,eboris , purpuræ , plurimam vestem Melitensem, plurimam strangulam, multam Deliacam suppellectilem,&c.

Stramen,inis,siue stramentum,Culmi frumentacei,inde dicti quòd pecori substernãtur.στρῶμα. Varro de Re rust.lib.1. cap.50, Tertio modo resecatur,vt stramentũ medium subsecẽt,quod manu sinistra summum prehendunt : à quo medio messem dictam puto: Infra manum stramentũ,quod terræ hæret,postea subsecatur. Col.lib.6.cap.3,Hybernæ stabulationi bõum præparanda sunt stramenta. Cæs.lib.6.bel. Gal. Et feruefacta iacula in casas, quæ more Gallico stramentis erant tectæ,iacere cœperunt. Horat.2.Serm.saty.3,Si & stramentis incubet,&c.

Stramentitius,a,um,Quod ex stramento fit.στρώματος,vt tectum stramentitium,Tegetes stramentitiæ.

Stramineus, a, um , Quod est ex stramine. καρπινος. Propertius libro 2. Eleg.17, Straminea posset dux habitare casa. Ouid.2. Amor. Eleg.9, Roma,nisi immensum vires promosset in orbem,
Stramineis esset nunc quoque densa casis.

Strangulo,as,Stringẽdo gulam neco.ἄγχω,στραγγαλίω. Plin.lib.7,Fabius Senator Prætor in lactis hausti vno pilo strangulatus est.Cicc.ad Pætum lib.9,Nos autem ridiculè,si dicimus,Ille patrem strangulauit, honorem non præfamur. ¶ Transfertur & ad alia:vt quum hominem curta strangulari dicimus.Iuuen. Saty.10,Sed plures nimia congesta pecunia cura Strangulat. ¶ Strangulare diuitias in arca,est inclusas seruare,& perpetuis quasi tenebris damnare,nec quicquam inde aut ad suũ aut ad amicorum vsum deprimere.Stat.2.Sylu. Non tibi sepositas infœlix strangulat area Diuitias. ¶ Strangulare segetes dicitur nimia terræ lætitia.Quint.lib.8.in Procem.Et velut læto gramine sata strangulant.

Strangulatus,huius strangulatus,verbale, Idem quod strangulatio:στραγγάλωσις.Vnde strangulatus vuluæ,pro compressione & angustia vteri. Plinius lib. 20. cap.18, Datur & olfactandum ex aceto in strangulatu vuluæ.

Stranguria,æ. στραγγουρία, Vrinæ stillicidiũ,quum vrina per interualla, & guttatim desluit. Vnde definitiones Galeno assignatæ στραγγουρίαν esse aiunt κατὰ στάγμας ἢ δρόμισιν, hoc est vrinæ per guttas excretionem. ¶ Dysuria autem dicitur , quum ægrè it lotium (vt Cato lotionem. ¶ Dysuria autem dicitur , quum ægrè it lotium (vt Cato loquitur)nec sine dolore excernitur. Cic.2. Tusc. Quantùs idem fortissimus Philistion in lacte coquit, & ad stranguriã dat radicis vncias quatuor.

Strategus,gi,pen.prod.στρατηγὸς,Dux exercitus.Plaut.in Curc.Nec strategus,nec tyrannus quisquam,nec agoranomus.

Strategemata,στρατηγήματα, Astutiæ rei militaris,facinus egregium.consilio potius quàm viribus gestum. Cicc.3.de Natura deorum,Consilliũ illud Imperatorum fuit,quod Græcè στρατήγημα appellant.sed eorum Imperatorum,qui patriæ consulerent,vitæ nõ parcerent.Idem ad Atticum lib.5, Quum interim Rufio noster,quòd se à Vestorio obseruari videbat,stratagemate hominem percussit. Dictum est autem strata gema à Græco verbo στρατηγέω,quod est exercitum duco.

Strategia,giæ,στρατηγία,Præfectura,militatio,prætura,imperium rei militaris,& gubernatio.Plin.lib.6.cap.9,A Tigranocerta ad Iberiam.Diuiditur (quod certum est) in præfecturas , quas ij strategias appellant. Idem libro 4.cap.11, Thracia sequitur inter validissimas Europæ gentes in quinquaginta strategias diuisa.

Stratiotes,Millefolium.frutex exiguus palmi altitudine, foliis auicularũ pennas imitantibus , breui admodum dissectóque foliorum exortu. στρατιώτης,χιλιόφυλλος.Latini & militarem herbam appellant, propterea quòd vulnera omnia ferro facta intra dies quinque sanare dicatur ex oleo imposita. ¶ Est & stratiotes aquaticus,sine radice viuẽs, aquis tantùm supernatans,folia habens semperuiuo similia,sed maiora. Huius meminit & Plinius lib.24. cap.18, Celebratur (inquit) & à Græcis stratiotes : sed ea in Aegypto tantum , ex inundatione Nili nascitur, aizoo similis , ni maiora haberet folia. Refrigerat mirè, & vulnera sanat ex aceto illita ,&c.

Stratioticus,στρατιωτικὸς,Militaris.Plaut.in Pseud.Stratioticum nuntium aduenientem percutiam probé.

STRATIVS,στράτιος, Iouis cognomen qui apud Caras colebatur:quod nos bellicosum interpretari possumus. Autor Herodotus lib.5.

STRATO,στράτων, Nomen proprium Sidonis reguli, qui (vt Hieronymus scribit)manu propria se volẽs confodere, ne imminentibus Persis ludibrio foret,quorum fœdus Aegyptij regis societate neglexerat,retrahebatur formidine , & gladium quem arripuerat , circumspectans, hostium pauidus expectabat aduentum. Quem iam iámque capiendum vxor intelligens,extorsit acinacem de manu,& latus eius trãsuerberauit. Compositóque ex more cadauere se moriens superiecit , ne post virginalia fœdera,alterius coitum sustineret.

STRATON,στράτων, Vt scribit Suidas, Lampsacenus philosophus fuit, Theophrasti familiaris,& successor, & præceptor Ptolemæi Philadelphi : qui ob insignem naturalis philosophiæ cognitionem physicus est cognominatus.Stratones octo fuerunt:primus Isocratis auditor:secũdus Lampsacenus,Theophrasti discipulus : tertius medicus qui Erasistratum audiuit : quartus historicus : quintus poeta, Epigrammatum scriptor:sextus antiquus medicus, vt ait Aristoteles:septimus Peripateticus,qui vixit Alexandriæ.Hæc Diogenes Laertius. Octauum Plutarchus Stratonem ponit rhetorices præceptorem,ac Bruti familiarẽ, qui vnà cum eo in bello Philippensi fuit : solúsque adhibitus,dum ille ibi mortem consciuit. Conciliatus postea Augusto per M. Messalam, qui comes ad bellum Actiacum fuit. Lachrymans enim Messala , Hic est(inquit Augusto) qui meo Bruto gratias extremas subministrauit.

STRATONICE, ces, στρατονίκη. Ariarathis Cappadocum Regis filia, vxor Eumenis,Pergami Regis:cui Attalum peperit,qui illi in regnum successit. Vide Strabonem lib.13.

Strebula , Lingua Vmbrorum appellabantur partes carnium sacrificarum.Festus.

Strena, æ, Munus quod datur die festo,ominis boni gratia:qualia sunt tarum.Festus.

Strigæ, Ordines rerum inter se continuatè collocatarum, vt ait Festus: ita dictæ,quòd vna sint constrictæ. Columella lib.2.cap.19, Vtrunque siccatum coarctabimus in strigam , atque ita manipulos vinciemus. Altera lectio habet striam. ¶ Itẽ longitudo maior latitudine dicitur striga:

na,inquit,dicta est à strenuitate. Pomponius, Victoribus,Aside,siqua ventura est alia strena strenæ.Sueton.in Calig.cap.42, Edixit & strenas inenute anno se recepturum:stetitque in vestibulo ædium Calend. Ianuariis ad captandas stipes,quas plenis ante eum manibus ac sinu omnis generis turba ferebat.

Strenuus,a,um,Fortis,celer,vigilans,& ad res gerendas promptus.δραστήριος.Sallustius in Catilinam,Nam strenuus quisque aut occiderat in prælio,aut grauiter vulneratus discesserat. Cic.ad Atticum lib.15,Nolime tam strenuum putare vt ante Nonas recurram. Idem 2.Philip.Vt cognoscęret te,si minus fortem,attamen strenuum. Ouid.9.Metamor. Vna ministrarum media de plebe Galanthis, Flaua comas, aderat faciendis strenua iussis. Columella lib.8, Magister pecoris acer , durus, strenuus,laboris patientissimus,alacer,atque audax esse debet.

Strenuitas,atis,εὐδραστηριότης. Ouid.4.Metamor.Strenuitas antiqua manet, nec terga colorem Amisere suum.forma est diuersa priori.Hinc strenuior,comparatiuum , pro magis strenuus: & superlatiuum strenuissimus.Plautus in Epid. Nam strenuiori deterior si prædicet suas pugnas de illius ore fiunt sordidæ.Plin.lib.18.cap.5, Fortissimi viri , & milites strenuissimi. Cato in Præfa. At ex agricolis & viri fortissimi,& milites strenuissimi gignuntur.

Strenuè,aduerbium,Fortiter,Diligenter.Cicero ad Q. Fratrem , Domus vtriusque nostrũm ædificatur strenuè.

Strepo,pis,pui,pitum,Pedibus,aut alio quocunque modo strepitum facio,susurro,murmuro,ψοφῶ,κτυπῶ, Plin.lib.11,de apibus,Quum adueſperacit,in alueo strepunt.Virg.6.Aen.Id. – strepit omnis murmure cantus. Idem 8.Aeneid. – & rauco strepuerunt cornua cantu. ¶ Strepere aliquid,pro submurmurare.Liu.2.ab Vrbe, Hæc quum sub ipso vallo , portisque streperent , haud ægrè Consules pati. Idem 2.belli Pun. Strepunt aures clamoribus plorantiũ sociorum,sæpius nos quàm deorum inuocantiũ opem. ¶ Composita sunt,adstrepo,constrepo,circunstrepo , instrepo , obstrepo, & perstrepo:quorum significata vide suis locis.

Strepito, as, pen.corr. Frequentem exilémque strepitum edo. πολυκλάζω. Virg.lib.1.Georg.Nescio qua præter solitum dulcedine læti Inter se foliis strepitant. Arma strepitarata,Tibul.lib.2.Eleg.6.

Strepitus,tus,pen.corr.Lenior sonitus, murmur,susurrus:cuiusmodi pedibus ambulantium edi solet,aut voce admurmurantium. ψόφος, κτύπος. Cicc.2. Verr. Tum verò non strepitu, sed maximo clamore suam populi Romani significauit voluntatem. ¶ Accipitur etiam pro fastu diuitium , & comitum pompa : vt apud Quintilianum, Declamat.13, Hic quum me euocallet subitò trepidum , totóque fortunæ suæ strepitu circunstetisset.

Striæ,arum,& Striaturæ,sunt quidam quasi canaliculi,& sulci,cuiusmodi in columnarum scapis quibusdam , item in herbarum quarundam caulibus videmus æquali interuallo excauatos. Vitr,lib.3. Columnarũ striæ faciendæ sunt xxiiii, ita excauatæ, vt norma in cauo striæ quæ fuerit conjecta,circumacta anconibus striarum,dextra ac sinistra tangat acumen.

Striatus,a,um. Vnde Striatas columnas dicimus,quę striis distinctæ sunt: & folia striata,& conchas striatas.Plin.lib.21,Candor eius eximius,foliis foris striatis , & ab angustiis in latitudinem paulatim sese laxantibus,effigie calathi.Idem lib.37.cap.10,Eureos nucleo oliuæ similis est striata concharum modo,non adeò candida. Apuleius frontem striatam vocat contractam , caperatámque , & quasi sulcos facientem præ tristitia.

Strio, as, are, Strias facere. Vitru. lib.4, Columnas autem striari viginti striis oportet. ¶ Striare etiam dicuntur boues , quum peracto,aut non peracto priore versu, alius super alium innititur. Hoc autẽ fieri,dum boues adhuc in priore versu anhelant,non cõuenit. Plinius lib.18.cap. 19,In arando versum peragi,nec striare in actu sæpius.

Stribligo,A vetustioribus Latinis dicebatur solœcismus,σολοικισμὸς, à tortuosæ orationis prauitate ac versura. Ab Afinio Capitone definitur impar & inconueniens compositura partium orationis. Vide Gellium lib.5.cap.20.

Strictè,Strictim,Strictura,Strictuus,vide STRINGO.

Strideo, des, dui, Stridorem aut strepitum edo. Plinius Epist. 203, Aequum stridunt funes,curuatur arbor,gubernacula gemunt. ¶ Quanuis etiam ad alia transferatur.Horat.2.Serm.sat.8,Stridere secreta diuersos aure susurros. Virg.1. Aeneid. –foribus cardo stridebat ahenis. Idem 4. Aeneid. – & rauco stridore ruerunt cornua cantu. ¶ Strepere aliquid,pro submurmurare.Liu.2.ab Vrbe, Hæc quum sub ipso vallo , portisque streperent , haud ægrè Consules pati. Idem 2.belli Pun. Strepunt aures clamoribus plorantiũ sociorum,sæpius nos quàm deorum inuocantiũ opem. ¶ Composita sunt,adstrepo,constrepo,circunstrepo , instrepo , obstrepo, & perstrepo:quorum significata vide suis locis.

Stridor,oris,Strepitus, ingratus sonus:qualis in forium'cardinibus,& anguium sibilis,& in currium rotis malè inunctis intelligitur. Virgil.1. Aeneid. Stridórque rudentum.Cicer.5.Tusc.At vocem citharœdi non audiunt,ne stridorem quidem ferri tum quum acuitur.Virg.7. Aenei. Stridore ingenti liquidum trans æthera vectę Obsedere apicẽ.Ouid.8. Metam.Feruida quum rauco latos stridore per armos Spuma fluit.

Stridulus,pen.corr. Adiectiuum, vt Plaustra stridula, Ouid.3.Trist.Eleg. 12. Fax stridula lachrymoso fumo, Ouid. Metam.2. conuitia stridula, Ouid.ad Pisonem.

STRIDON,Oppidum in agro Iustinopolitano fuit,in Dalmatiæ,& Pannoniæ confinio,D.Hieronymi patria,à Gothis euersum.

Strigæ,Ordines rerum inter se continuatè collocatarum, vt ait Festus: ita dictæ,quòd vna sint constrictæ. Columella lib.2.cap.19,Vtrunque siccatum coarctabimus in strigam , atque ita manipulos vinciemus. Altera lectio habet striam. ¶ Itẽ longitudo maior latitudine dicitur striga:

Universidad de Deusto Biblioteca

ſtriga: à quo ſtrigatus ager vocatur, qui per ſtrigas creſcit à Septentrione in Meridiem.

Strigilis, huius ſtrigilis, Inſtrumentum propriè è ferro dentatum, quo equos, & idgenus iumenta expolire ſolent equiſones, è corpore ſordes abradendo. στλεγγὶς, ξύστρα. ¶ Strigilibus ité vtebantur veteres in balneis ad radendas ſordes corporis, ſudorémque tergendum, præcipuè in frictionibus ante cibum. Fiebat autem hæc ex auro, argento, ferro, interdum etiam ex pumicibus. Perſius Saty. 5. Puer, & ſtrigiles Criſpini ad balnea defer. Indi etiam ex hebeno ſtrigiles conficiebant, teſte Strabone lib. 15. ¶ Strigiles etiam ſunt velaria quibus athletæ poſt laborem ſtringuntur. Plinius de ſpongia, Cinis eius plurimum proficit contra ſcabrities genarum, & quicquid opus diſtringere: præſtat & ſtrigilum uicem, linteorúmque affectis corporibus. ¶ Alij ſtrigilem accipiunt pro quodam vaſis genere. Plautus in Perſa, Ampullam, ſtrigilem, ſcaphium, ſoccos, pallium, Marſupium habeat. Cicc. lib. 4. de Finib. Si ad illam vitam, quæ cum virtute degatur, ampulla aut ſtrigilis accedat. Et hinc Hiſpani (vt inquit Plinius lib. 33. cap. 3.) ſtrigiles etiam vocabant auri paruulas maſſas. ¶ Item ſtrigil aluminis genus pumicoſum & foraminoſum, ſiſtulis ſpongię ſimile rotundúmque natura. Corn. Celſus, medicamentum in aurem per ſtrigilem inſtillari iubet. ¶ Strigiles etiamnum ſermone vernaculo piſciculi quidam dicuntur, quorum frequens ſit captura per hyemes. ¶ Hanc dictionem Priſcianus à ſtringo, vel à Græco στλεγγὶς deduci exiſtimat. Budęus, Strigiles in antiquis libris Vitruuij impreſsis bene legebatur, vbi nunc ſtriges, legitur, & ſtrigium, lib. 4. cap. 4. & lib. 5. cap. 5. Nam id verbũ apud Celſum legitur, lib. 6. cap. 7. ¶ Strigilis, inquit Nonius, certum eſt eſſe fœminini generis: antiqui & neutro protulerunt.

Strigilecula, diminutiuum, Inſtrumentum quo ſudores, ſordéſque à corpore in balneis abraduntur. στλεγγίδιον. Apuleius, Qui magna incœpta prædicauit, fabricatum ſemet ſibi ampullam quoque oleariam, quam gestabat lenticulari forma, tereti ambitu, preſſula rotunditate, iuxtáque honeſtam ſtrigileculam, recta faſtigiatione clauſulæ, flexa tribulo ligulæ, vt & ipſa in manu capula moraretur, & ſudor ex ea riuulo laberetur.

Strigillo, as. Verbum eſt à ſtringendo deductum, eiuſdem cum illo ſignificationis. ¶ A quo ſit compoſitum Obſtrigillo, quod eſt obſto, impedio. Varro. Quid Curio? quum id feciſſet, dicebat amicis vt illi nuntiaretur ſe obſtrigillaturum, nec aut triumphus decerneretur, aut iterum Conſul fieret.

Strigmentũ, ti, Sordes quæ ex corporibus raduntur. ξύσματα, ῥύπος, & γλοιός Hermolao. Celſus lib. 2. cap. 6, Aluus quoque varia peſtifera eſt, quæ ſtrigmentum, ſanguinem, bilem viridem, aliquid modò diuerſis temporibus, modò ſimul & in miſtura quadam, diſcreta tamen, repræſentat. Vnde ſtrigmenta olei dicimus cæremata, id eſt ſordes olei, quæ ex vnctorum athletarum corporibus raduntur. κατάμαγμα, πάτος. Plin. lib. 15. cap. 4, Notum eſt magiſtratus honoris eius octogeniis ſeſtertiis ſtrigmenta olei vendidiſſe.

Strigium, Veſtis Hiſpanica. Plautus, Nudus eſt, iurat ſe ſtrigium oppigneraſſe.

Strigones, Denſarum virium homines, quòd in ſe coaſtricti, atque arctati ſunt. Apud Feſtum legitur ſtrigores,

Strigoſus, a, um, Quod eſt exhauſtum & macilentum, quaſi ſtringoſum: vnde iumenta ſtrigoſa dicta ſunt, quorum corpora reſtricta ſunt. Fame aut alia vitij cauſa. κατεφθὸς. Colum. lib. 6. cap. 37. Quanquam poſsit huic aliquatenus comparari quod progenerat onager, niſi & indomitum, & ſeruire contumax, ſylueſtris more ſtrigoſum patris præferret tat. Vnde ſtrigmenta olei dicimus cæremata, id eſt ſordes olei, quæ ex habitum. Et lib. 7. cap. 6, Placidè ac lentè pabuletur, vt & largi ſit vberis, & non ſtrigoſiſimi corporis. Hic etiam malè habitus dicitur. Gellius, Equum ſtrigoſum, & malè habitum, ſed equitem eius vberrimum, & habitiſsimum viderunt. ¶ Strigoſus orator, per transl. tionem ieiunus, inceptus. Cicero de Clar. Orat. Habet enim certos ſui ſtudioſos, qui non tam habitus corporis optimos, quàm gracilitates conſectentur: quos valetudo modò bona ſit, tenuitas ipſa delectat: quamquam in Lyſia ſunt ſæpe etiam lacerti, ſic vt & fieri nihil poſsit valentius: verùm eſt certè genere toto ſtrigoſior, ſed habet tamen ſuos laudatores, qui hac ipſa eius ſubtilitate admodum gaudeant. Id eſt gracilior & tenuior, vt ipſe ibidem: cui opponit habitum corporis opimum.

Stringo, gis, xi, ctum, Arcto. σφίγγω, πλίω, σέφω. Plinius, Apprehenſámque manu ſtringit. ¶ Per tranſlationem ſtringere quandoque propercutere ponitur. Virg. lib. 10, Atque animum patriæ ſtrinxit pietatis imago. ¶ Quandoque pro decerpere, colligere. Idem in Buco. – hic vni denſas Agricolæ ſtringunt frondeis. Idem lib. 2. Georg. Sed tamẽ & quernas glandes tunc ſtringere tempus, Et lauri baccas. ¶ Quandoque pro rado. ψεσύχω, παφιάσσω. Virg. lib. 8, Ego ſum, pleno quem flumine cernis Stringentem ripas. ¶ Quandoque pro vulnera re. ξαίνω, ἐπιγράφω. Virgilius lib. 8, – hunc primum leuis haſta Themille Strinxerat. ¶ Quandoque pro attenuare, quod ſtringendo fieri ſolet: vt Stringite remos. ¶ Stringere enſem, eſt nudare. γυμνόω. Virg. lib. 11, – ſtrictum rotat acer Lacagus enſem. ¶ Huius compoſita ſunt, aſtringo, conſtringo, diſtringo, deſtringo, obſtringo, perſtringo, præſtringo, reſtringo, & ſubſtringo: quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Strictus, a, um, participium à verbo ſtringor: vt Strictus gladius, euaginatus. Cic. 2. Philipp. Quidnam homines putarent, ſi tum occiſus eſſet, quum tu illum in foro ſpectante pop. Rom. ſtricto gladio inſecutus es? Liuius 1. ab Vrbe, Stricto ita qi gladio, ſimul verbis increpans transfigit puellam.

Strictè, aduerbium, Significat arctè. τυπῶς. à quo formantur ſtrictius, & ſtrictiſsimè. Cicero de Amic. Nec obſeruare ſtrictè, ne plus reddat quàm acceperit.

Strictim, aduerb. Significat compreſsius & breuiter, ſingula ſtringendo. ἐπιψαύσας, περιφερικῶς, ἐπιδραμόντως. Vnde ſtrictim referri dicimus ea quæ quum ſparſa ac diffuſa eſſent, breuiter, & quaſi ſummatim colliguntur. Cic. pro Cluentio, Audiſtis quum ea quæ copioſiſsimè dici poſſunt, breuiter à me, ſtrictímque dicuntur. Idem ad Atticũ lib. 2. Quem tu Corcyræ, vt mihi aliis literis ſignificas, ſtrictim attigiſti. Idem de Natu. deorum, Quibus de quæſtionibus tu quidem ſtrictim, noſtri autem multò ſolent dicere. Plaut. Capt. Sed vtrum ſtrictim me attonſurum dicam eſſe, an per pectinem, Neſcio.

Strictiuus, a, um, Quod ſtringitur: vt Strictiuæ oleæ quæ manu colliguntur, ad differentiam caducarum. Cato cap. 146, Oleæ caduceæ modij quinquaginta, ſtrictiuæ modij decem.

Strictũræ, teſte Nonio, Propriè dicuntur ſcintillæ quæ de ferro candenti micant, quum maſſa malleis tunditur: ſiue quòd ſtrictè emittuntur, id eſt celeriter: ſiue quòd oculos ſuo fulgore perſtringant. σπινθῆρες. Virg. lib. 8. – ſtridúntque cauernis Strictũræ chalybum, & fornacibus ignis anhelat.

Strio, ſtrias, vide STRIA.

Strix, ſtrigis, Auis quædam nocturna & importuna, à ſtridendo dicta. σίφηξ. Lucanus lib. 6, Quòd trepidus bubo, quòd ſtrix nocturna que runtur. Plin. lib. 11. cap. 39, Fabuloſum enim arbitror de ſtrigibus, vbera eas infantium labris immulgere. Eſſe in maledictis tam antiquis ſtrigem conuenit: ſed quæ ſit auium, conſtare non arbitror. Hæc Plinius. Ouidius autem infantes ſine nutricum cuſtodia relictos, à ſtrigibus è cunis rapi tradit, ſanguinémque omnem illis exorberi. Sic enim habet 6. Faſto.

Sunt auidæ volucres, non quæ Phineia menſis
Guttura fraudabant: ſed genus inde trabunt.
Grande caput, ſtantes oculi, roſtra apta rapinæ:
Canities pennis, vnguibus hamus in eſt.
Nocte volant, pueróſque petunt nutricis egentes,
Et vitiant cunis corpora rapta ſuis.
Carpere dicuntur lactentia viſcera roſtro:
Et plenum poto ſanguine guttur habent.
Eſt illis ſtrigibus nomen: ſed nominis huius
Cauſa, quòd horrenda ſtridere nocte ſolent.

Ab huius auis nocumento ſtriges appellamus mulieres puellulos faſcinantes ſuo contactu, & lactis mammarúmque oblatione. Serenus, Præterea ſi fortè premit ſtrix atra puellos Viroſa immulgens exertis vbera labris. ¶ Striges etiam dicuntur olera vilia, vt apud Plautum in Pſeud. Hei homines cœnas ſibi coquunt: quum condiunt, Non condimentis condiunt, ſed ſtrigibus. ¶ Strix frumenti genus apud Hippocratem

Strobilus, pen. corr. στρόβιλος. Nux pinea, quæ & cocalus, & à forma conus appellatur, vt non vno in loco teſtatur Galenus. ¶ Ab huius ſimilitudine & carduum ſatiuum ſtrobilum à Romanis fuiſſe appellatum autor eſt Dioſcorides, voce quidem Græca, ſed tunc fortè quotidiana, & in vſum populi recepta. Habet enim carduus in ſummo caule capitula quædam pineæ nuci non abſimilia. Quin & pinum ipſam ſtrobilon aliquando legimus appellari. Plinius quoque arborem quandam ex pinaſtiorum genere hoc nomine appellat: cuius verba ſunt hæc libro 16. cap. 10, Eaſdem arbores alio nomine eſſe per oram Italiæ, quas ſtrobilos vocari plerique arbitrantur, ſed graciles, ſuccinctióreſque, & enodes, liburnicarum ad vſus, penè ſine reſina. ¶ Eſt & ſtrobilus, ſaltationis genus, apud Pollucem. ¶ Eodem etiam nomine ab Ariſtotele vocantur flatus ex inferiore loco ſurſum reuoluti.

Strobus, ſtrobi, fœm. gen. Arbor odorifera, de qua ſic Plinius lib. 12. cap. 17. Perunt & in Carmanos arborem ſtrobum ad ſuffitus, perfuſam vino palmęo accendentes. Huius odor redit à cameris ad ſolum iucundus. ſed aggrauans capita, citra dolorem tamen.

Stroma, tis, σῶμα. Vox Græca eſt, qua illi quoduis ſtraguli genus ſignificant. Vnde & pro aulæis accipitur, quæ & perſtromata dicuntur, multa colorum varietate picturata. Clemens Alexandrinus quoque libros quoſdam miſcellaneos vario argumento conſtantes, Stromata inſcripſit.

Strombus, στρόμβος, Concha eſt tortilis in mari, nomen habens à figura. Meminit eius Plinius lib. 32. cap. 11.

Strombites, pen. prod. στρομβίτης, Lapis eſt ſtrombi marini figurã omni ex parte referens.

STRONGYLE, es, στρογγύλη, Inſula eſt maris Tyrrheni, non procul à Sicilia, vna Aeolidum: cuius incolæ triduo antè ex fumo prædicere ſolebant, quinam flaturi eſſent venti: vnde factus eſt locus fabulæ, vt Aeolus qui in hac inſula regnabat, ventorum rex crederetur. ¶ Dicta eſt autem Strongyle à rotunditate: nam Græci rotundum στρόγγυλον appellant. A Silio Italico libro 14. Strongylos appellatur, Mille Agathina dedit, perſitáque Strongylos Auſtris. ¶ Strongyle item dicta fuit Aegæi maris inſula, vna Cycladum, quæ notiore nomine Naxos appellatur. Vide Plinium lib. 4. cap. 12.

Strophe, æ, στροφή, Subtilitas, impoſtura, ludificatio: à verbo Græco στρέφω, quod eſt verto: vnde & à noſtris verſutia dicitur. Hieronymus contra Rufinum, Vis ſcire totas argutiarum tuarum ſtrophas, vel ſpeculorum inſidias? Mart. lib. 2, Regis ſuperbi ſportulæ receſſerunt: Nihil ſtrophorum eſt, iam ſalarium dandum eſt.

STROPHADES, στροφάδες, Sunt duæ inſulæ in mari Ionio, ad occidentalatus Peloponneſi, quæ antea Plotæ dicebantur. Strophades dictæ à conuerſione Calais & Zethæ, qui ad has vſque inſulas Harphyas perſecuti, inde reuerſi ſunt. Nam στροφὴ inter cætera cõuerſionem ſignificat. Virg. 3. Aeneid. Excipiunt Strophades: Graio ſunt nomine dictæ, Inſulæ Ionio in magno.

Strophium, ſtrophij. στρόφιον, Faſcia pectoralis, quæ tumorem cohibet papillarum virginalium. Turpilius, Me miſeram, quòd inter vias epiſtola excidit mihi: infelix inter tuniculam ac ſtrophiũ collocaram. ¶ Strophia etiam coronæ dicebantur, ab inſigni quod imponebatur capitibus ſacerdotum. Plin. lib. 21. cap. 2, Tenuioribus vtebantur antiqui coronis, ſtrophia appellantes.

Strophiolum, diminutiuum. Suidas, στρόφιον, τὸ στρογγυλὸν ῥοδάκιον: id eſt, ſtrophium zonula eſt rotunda. & ſubdit, στρόφιον, ὃ ἐκ ἰσχύος φέρειν: id eſt, ſtrophium eſt quod ſacerdotes geſtãt. Cicero de Aruſpi. reſpon. Publius Clodius à crocota, à mitra, à muliebribus ſoleis, purpureiſque faſciolis, à ſtrophio, à pſalterio, à flagitio, à ſtupro eſt factus repente popularis.

Strophiarius, arij, Qui ſtrophia facit. Plaut. in Aulul. Strophiarij adſtãt, ſemizonarij.

STROPHIVS, στρόφιος, Proprium nomen Phocenſis regis, patris Pyladis: cuius beneficio Oreſtes matris ſuæ crudelitati eſt ereptus, & vnà cum Pylade eius filio liberaliſsimè educatus.

Strophos, στρόφος, Dolor inteſtinorum, quod tormen Latini vocant, Celſus lib. 6. cap. 2, Eiuſdem morbi nota eſt, quum circa vmbilicũ inteſtina torquentur. στρόφοι Græci nominant, coxæque dolores manent. ¶ Significat & funiculum peræ apud Græcos, & cincinnos tortos, aliáque nonnulla: quæ ſignificationes quoniam Latinis vſitatæ non ſunt, ex Græcorum Lexicis eas petendas relinquimus.

Structilis, **Structor**, **Structura**, **Strues**, vide STRVO.

Strufectarij, Dicebantur, qui ſerctum, aut vt Sipontinus legit, fartum, libi genus, cum ſtrue altero libi genere ad ſacra ferebant. Feſtus.

Struferrarios, Dicebant, inquit Feſtus, qui quædam ſacrificia ad arbores fulguritas faciebant: à ferro ſcilicet quodam ſacrificij genere.

Struices, Inquit Feſtus, ab antiquis dicebantur omnium rerum extructiones, κατασκευαί. Plaut. in Menæch. Cereales cœnas dat, ita menſas extruxit, Tantas ſtruices concinnat patinarias.

Struma, æ, Tumor, ceruicem præcipuè infeſtans, qui à ſcrophis quæ id morbi patiuntur, ſcrophula dicitur, quum ſcilicet circa guttur glandulæ quædam ex pure & ſanguine plenæ oriuntur. πρόνυμα, χοιράδες, quanis & in aliis interdum corporis partibus gignantur, vtputa in alis, inguinibus, & lateribus. Vide Celſum lib. 5. cap. 28. Plinius lib. 11. cap. 37, Guttur homini tantùm & ſuibus intumeſcit, aquarum quæ potantur plerunque vitio: propter quod quædam tubera ſpongioſa per corpus aliquando inſperſa ſcrophulæ dicuntur, quæ etiam ſub ſtrumæ appellatione continentur, vt rectius ſtrumulæ, quaſi paruæ ſtrumæ, quam ſcrophulæ nominentur. ¶ Struma ciuitatis, Cic. pro Seſtio. Hi medentur Reipublicæ qui exſecant peſtem aliquam, tanquam ſtrumam ciuitatis. ¶ STRVMA etiam Nonij cuiuſdam Romani Senatoris nomen fuit, in quem veluti ſella curuli indignũ, ſtomachatur Catullus poëta, Epigram. 49. Sella, inquit, in curuli Struma Nonius ſedet.

Strumoſus, a, um, Qui hoc vitio laborat. Iuue. ſaty. 10,

Nec prætextatum rapuit Neto loripedem, vel
Strumoſum, atque vtero pariter gibbóque tumentem.

Strumea herba, Quarta ranunculi ſpecies, à reliquis lacteo flore diſtincta: ita dicta, teſte Plinio, lib. 25. cap. 13, quòd medeatur ſtrumis, & panis, parte in fumo ſuſpenſa: vel (vt addit Ruellius) quòd ſtrumoſam radicem habeat. Hæc herba eſt qua validi mendicantes ſibi cruta & lacertos dilaniant, quo poſsint impudentius ſtipem extorquere. Hinc nonnullis herbariis *vlceraria* vulgò dicitur, aliis *ſceleratа*.

Struo, is, xi, ctum, Extruo, ædifico, ordino, ſeu ordinatè apto. κατασκευάζω, συνιθύνω, πυραυλεύω. Cæſar 8. bel. Gal. E regione eius vineas agere aduerſus montem, & aggeres ſtruere cœpit magno cum labore, & continua dimicatione. Liu. libr. 1. ab Vrbe, Poſtquam ſtructi vtrinq; tam. Affectaſſe ferunt regnum cæleſte gigantes, Altáq; cõgeſtos ſtruere ad ſydera montes. ¶ Struere aliquid, eſt machinari, moliri, μηχανᾶσθαι. Terẽt. Heaut. Num me fefellit hoſce id ſtruere? ¶ Struere acie. τάττω. Cicer. ad Octauium, A quibus exercitum abducis, & aduerſus quos aciem ſtruis? ¶ Struere dolos, vel inſidias, eſt parare. Liu. 3. belli Pun. Ibi quum dies aliquot ſuſpecti Campanis, timentéſque cauendis aeſtruendis inuicem inſidiis traduxiſſent, &c. ¶ Compoſita huius verbi ſunt aſtruo, deſtruo, extruo, inſtruo, obſtruo, præſtruo, ſubſtruo, & ſuperſtruo, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Structor, oris. Faber qui aliquid ſtruit. κατασκευαστὴς, τέκτων. Cic. ad Q. Fratrẽ lib. 2, A puero vt diſceſsi, in aream tuam veni: res agebatur mul tis ſtructoribus. ¶ Structores annonę. Cic. Attico lib. 14, Ecce autẽ ſtructores noſtri ad frumentũ profecti quum inanes rediſſent, rumorem afferunt magnum Romæ, domum ad Antonium frumentũ omne portari. ¶ Structores item dicuntur qui inſtruendæ menſæ, ciborúmque apponendorum curam habent. ¶ Item ij qui decoro manuum geſtu cibos diſcerpunt, quos Græci χειρονόμους appellant. Martialis lib. 10, Et quæ non egeant ferro ſtructoris Oſellæ.

Structura, æ, Ædificium, ſiue compoſitio, & ordinatio. κατασκεύη, οἰκοδόμημα. Colu. lib. 1, Igitur ad ſtructuram quam primùm ſtatim fundamenta iaciuntur, enitendum eſt, &c. ¶ Surgens operum ſtructura. Lucanus libro 6, Prima quidem ſurgens operum ſtructura fefellit Pompeium. Cic. de opt. gene. Orat. Sed & verborum eſt ſtructura quędam duas res efficiens, numerum, & lenitatem, &c. Ouidius 4. Faſto.

Vnde ſaluteris, color hic tibi protinus index,
Et ſtructura mei carminis eſſe poteſt.

Structilis, & hoc ſtructile, penul. corr. Quod ſtructum eſt. κατασκευαστέος. vt Structiles columnæ, quæ non ſunt ex vno lapide, ſed ex multis: quibus opponuntur ſolidæ columnæ, quę ex vno, ſolidóq; cõſtant lapide. ¶ Sepes ſtructiles, id eſt manu factæ, quibus opponũtur viuæ. Colum. lib. 11. cap. 3, Vetuſtiſsimi auctores viuam ſæpem ſtructili prætulerunt.

Strues, is, Propriè lignorum congeries eſt. ξύλων. Liuius 1. belli Punici, Struem ingentem lignorum faciunt. ¶ Strues item dicebatur genus libi, quod addebatur in ſacris. Ouid. lib. 1. Faſto. Hæc adolet flammis cum ſtrue farra ſuis.

Struppi, Inquit Feſtus, vocabantur in puluinaribus faſciculi de verbenis facti, qui pro corona deorum capitibus imponebantur.

Struthia mala, quæ & ſtruthiomela vnica voce dicuntur. στρουθόμηλα, Ex genere ſunt coroneorũ, cæteris odoratiora, ſed minora, ſerotinique prouentus. Autor Plinius lib. 15. cap. 11.

Struthium, στρούθιον, Herba eſt vulgo nota, qua ad eluendas lanas vtuntur fullones. Plin. lib. 19. cap. 3, in fine, At quæ vocatur radicula, lauandis demum lanis ſuccum habet: mirum quantũ conferẽs candori molitiæque. Et paulò poſt, Struthion Græci vocant: floret æſtate, &c. Vulgus *Seplaſiariorum Saponariam* appellat.

Struthiocamelus, στρουθοκάμηλος, Maxima auium eſt, ſi tamen auis eſt dicenda, quum pennas duntaxat habeat, vt adiuuent ad currẽdum, cætero volucris non ſit, nec à terra tollatur. Vngulas habet ceruinis ſimiles, biſulcas, comprehendendis lapidibus vtiles, quos in fuga contra inſequentes pedibus ingerit. Concoquit quæcunque deuorat, ſine aliquo delectu. Mira in eo ſtoliditas: etenim in tanta corporis altitudine, ſi colla frutice occultauerit, latère ſe putat. Oua eius in pretio ſunt propter amplitudinem: & pennæ, quia galeas variis coloribus infectæ adornant. Vide Plinium lib. 10. cap. 1.

STRVTHOPODES, στρουθόποδες, Mulieres ſunt in India tantæ breuitatis, vt nomen acceperint à paſſerculorum pedibus. Sipontinus.

Struthos, στρουθὸς, A Græcis dicitur, quem nos paſſerem vocamus. Ab antiquis etiam Mimorum ſcriptoribus ſtruthos vſurpabatur pro virili membro, à paſſeris ſalacitate ſumpta nominis ratione.

STRYMON, onis, pen. genitiui corr. στρύμων, Fluuius eſt Macedoniam à Thracia diuidens, vt Plinio placet. Nam Ptolemæus Neſſo fluuio eas diſterminat. Oritur Strymon in Hæmo monte, ſeptémque efficit lacus: quibus deinde in vnum alueum collectis, iuxta Amphipolim influit in maris Aegæi ſinum, qui ab ipſo Strymonicus appellatur. Virg. 4. Geor. Rupe ſub aduerſa deſerti ad Strymonis amnem.

Strymonius, a, um: vt, Grues Strymoniæ, Virg. 10. Aeneid. –quales ſub nubibus arris Strymoniæ dant ſigna grues.

Strychnus, στρυχνὸς, Herba eſt, quam Latinè ſolanum, vulgò ſolatrum vocamus, multas ſub ſe continens ſpecies, quas vide ſupra in dictione SOLANVM.

Studium, ſtudij. Eſt vehemens applicatio animi ad aliquid peragendũ. σπουδή. Cic. de Inuent. lib. 1. Studium autem eſt animi aſsidua & vehemens ad aliquã rem applicata, magna cũ voluptate occupatio, vt philoſophiæ, poëticæ. Plaut. in Aſin. Vbi quid dederã, quaſi colũbæ pulli ore ambæ meo Vſque eratis: meo de ſtudio ſtudia erant veſtra omnia: Vſque adhærebatis: quod ego iuſſerã, quod volueram, Faciebatis. Terent. in Hec. Viris eſſe aduerſas, æquè ſtudium eſt, ſimilis pertinacia eſt. Cæſar 4. belli Gall. Quibus rebus noſtri perterriti, atq; huius omnino generis pugnæ imperiti, non omnes eadem alacritate ac ſtudio, quo in pedeſtribus vti prælliis conſueuerũt. ¶ Accipitur quandoque pro exercitatione. γυμνάσιμα, συνδιάτριμμα. Colum. Et ne ſingula perſequar, ei ſtudio, quod quiſque agere velit, conſultiſsimum rectorem adhibeat. id eſt exercitio, vel operi, vel arti. Terent. in Andri. Quod plerique omnes faciunt adoleſcẽtuli, Vt animum ad aliquod ſtudium adiũgant, aut equos alere, &c. ¶ Quandoque pro fauore ſeu amore. Salluſt. in catil. C. Syllanum certè ſcio, quæ dixerit, ſtudio Reipublicæ dixiſſe. ¶ Quandoque pro voluntate. Virgil. 2. Aen. Sciditur incertum ſtudia in contraria vulgus. ¶ Studio habere aliquid. Terentius in Adelphis, Dij veſtram fidem! Vtrum ſtudióne id ſibi habeat, an laudi putat Fore, ſi perdiderit gnatum?

Studioſus, a, um, Modò aſsiduum ac perſeuerantem ſignificat. σπουδαῖος, Cic. 4. Acad. Homo & acutus, vt Pœnus: & valde ſtudioſus & diligens. Idẽ 4. Verrina, Videte quid potuerit, qui quatuor in prouincia Quæſtores, ſtudioſiſsimos defenſores, propugnatoréſque habuerit. Autor ad Herennium, Ideóque bonis viris & ſtudioſis amicus erat. ¶ Modò cupidum, & alicui rei deditum atque addictum, fautorem, vel amicũ, quem & Græci σπουδαστὴν appellant. Cic. de Clar. Orat. Habet enim certos ſui ſtudioſos. Idem ad Atticum, Ego mei ſtudioſos habeo Dyrrhachinos. Idem Cecinnæ, Viri ſunt optimi & tui ſimilium ſtudioſi, & mei neceſſarij. Idem de Amic. Nec ſi qui ineunte ætate te venandi aut pilæ ſtudioſi fuerint, eos habere neceſſarios oportet, quos tum eodem ſtudio prædítos dilexerunt. ¶ Accipitur etiam ſtudioſus pro literarũ cupido. Cicero de opt. gen. Orator. Suſcepi laboré vtilem ſtudioſis. Plin. Epiſtol. 5. libr. 3, Itaque ſoleo ridere, quùm me quidam ſtudioſum vocant. ¶ Hinc fit perſtudioſus. Cicer. in Catone, Literis Græcis conſtat eum perſtudioſum fuiſſe in ſenectute.

Studioſè, aduerbium, diligenter. σπουδῇ. Terent. in Heaut. Texentem telam ſtudioſè ipſam offendimus. Cicer. de Sene. Multas ad res peruriles Xenophontis libri ſunt, quos legite quæſo ſtudiosè. Libenter, ſtudioſéque audire, apud eundem 2. Verr. Studiosè diligentérque aliquid curare: idem Attico.

Studeo, des, dui, ditum, Srudium adhibeo, do operam alicui rei. σπουδάζω, προσέχω. Terẽt. Eun, Quas matres ſtudẽt demiſsis humeris eſſe. Cic. 5. de Fin. Studer enim meus audire Cicero, quæna ſit iſtius veteris, quam commemoras, Academiæ de finibus bonorũ, Peripateticorũmq; ſententia. Iungitur hoc verbum aliquando datiuo. Cæſar Commenta. 1. Cupiditate regni adductus, nouis rebus ſtudebat. Nonnunquam etiam cum ablatiuo mediante in, Gellius, Si quis in ea re ſtudebat. ¶ Iniecturn & cum accuſatiuo, & tunc ſignificat cupere & velle. Cicer. libro 5 Epiſt. Qui ſi nihil aliud ſtudeat, niſi id quod agit. ¶ Accipitur aliquando ſtudere, pro amare, ſiue fauere, cũ datiuo. σπουδάζειν, συμπράττειν.

Ouid.lib.9.Metam.Cui studeat,deus omnis habet.¶Item eniti. Cic. lib.1. Offic. Quorum verò patres aut maiores aliqua gloria præstiterunt,ij student plerunq; in eodem genere laudis excellere.Lactan.libr. 3.duo eodem exemplo significata eius comprehendit,Qui sapiẽtię studet,vtiq; nondum sapit:sed vt sapere possit,studet.¶Studere cum genitiuo.Cic.3.de Nat.deo.Parentem habere auarum,illepidum in liberos,difficilem,qui te nec amet, nec studeat tui.¶Cõstruitur etiã cum accusatiuo cum præpositione In.Fabius libr.10.cap.2,Poëtæ & pictores in id solùm student,vt describere tabulas mensuris ac lineis sciant. ¶Ponitur etiam absolutè,pro amare,siue fauere.Sallustius. Neq; studere,neque odisse,sed minimè irasci decet.

Studebatur,Impersonale.Plin.lib.35.cap.12.Hic & similitudinem reddere instituit,ante eum quàm pulcherrimas facere studebatur.

Stultus, a,um,Imprudens,improuidus,incautus,ineptus. μωρὸς, ἀνόητος, ἀφρων. Cic.4.Philip.Vt hominẽ stultum magis etiã infatuet.Leuius est enim stultum esse quàm fatuum. Fatuus enim dicitur qui omnino desipit.Afranius,Ego stultũ me existimo,fatuum esse non opinor. Insanus verò qui abiecta ratione, cum furore & impetu omnia facit. Terent.in Eunuc.Scitum hercle hominem,hic homines prorsus ex stultis insanos facit.Cic.ad Curionẽ,libr.7,Quanquam me non ratio solùm cõsolatur,quæ plurimum debet valere,sed etiam dies quæ stultis quoque mederi solet.Horat.1.Serm.saty.5. Hic ego mẽdacem stultissimus vsq; puellam Ad mediam noctem expecto. Cicero Pæto libr.9.Stultorum plena sunt omnia. ¶Dies stulti,pro adolescentia. Tibul.lib.1. eleg. 4, Vidi iam iuuenem premeret quum serior ætas, Mœrentem stultos præteriisse dies.Consilium stultum capere,Cic.7.Verrina.

Stultitia,æ,Imprudentia. ἀβουλία, μωρία. Cic.2.de Diuin.O delirationem incredibilem! non enim omnis error stultitia est.Idem 3. Tusc.Est enim proprium stultitiæ,aliorum vitia cernere, obliuisci suorũ. Idem 3. de Orat.Malo indiserta prudentiam quàm stultitiam loquacem. Plin. libr.11.cap.52.Auricularum magnitudo, loquacitatis & stultitiæ nota est.Horat.2.Serm.saty.3,Stultitiane erret,nihilum distabit,an ira.

Stulté,aduerbiũ,Imprudẽter. ἀφρόνως, ἀνοήτως.Plautus in Menæch.Quæso ignoscas siquid stultè dixi,atq; imprudens tibi.Terent.in Heauton. Factum à vobis stultè.Cic.2.de Natu.deorum,Hæc & dicuntur,& creduntur stultissimè,& plena sunt futilitatis,summæque leuitatis.

Stultiloquium,quij.Imprudens sermo. μωρολογία. Plautus in Milite,Paratum est duplicter,ni reprimas tuum stultiloquium.

Stultiloquentia, æ, Idem quod Stultiloquium. Plautus Trinum. Paucissimi faxim qui sciant quod nesciunt : occlusoréque habeant stultiloquentiam.

Stupa, pæ,vel Stypa,vt quibusdam placet,Linum vile, quod lini corticem proximum est,vt inquit Plinius : à Græco στυππον, quod stupam significat:vel à stupando,quòd ea stipentur,hoc est obturentur nauium rimæ,Liu.1.bel.Pun.Id sicut in pilo, quadratum stupa circumligabãt, linebantque pice.Idem lib.8.bel.Maced. Alij cum ardentibus facibus, alij stupam, picémque & malleolos ferentes, tota collucente flammis acie,aduenére.Virg.5. Aeneid. –vdo sub robore viuit –Stupa vomens tardum fumum.

Stupeus,a,um,adiect.Virg.lib.2.Aeneid. Subiiciunt lapsus,& stupea vincula collo Intendunt.Idem 8.Aeneid. Stupea flamma manu,telisque volatile ferrum Spargitur:arua noua Neptunia cæde rubescũt.Ouid. 14.Metam.Stupea prærupit Phrygiæ retinacula classis.

Stuparius, a, um, aliud adiectiuum : vt Stuparius malleus, quo lina tunduntur.Plinius lib.19.cap.1, Mox arefactæ tunduntur in saxo stupario malleo.

Stupeo, pes, pui, Significat quodam modo sensum rerum non habere. ἀναίσθητος ἐχω, ἐξίσταμαι, ἐκπλήττομαι. Terent. in Andr. Ita postquam adempta spes est,lassus,cura confectus,stupet.Cicer.7.Verrin.Confirmant ipsi se, quum is etiã tum semisomnis stuperet, Ouid. 5. Metam. Mater ad auditas stupuit,ceu saxea,voces.Persius saty.3, Sed stupet hic vitio.id est insanus est factus vitiis.¶Iungitur & cũ accusatiuo, significãtque cum stupore quodam admiror.Virg.libr.2.Aeneid.Pars stupet innuptæ donum exitiale Mineruæ.Cic.2. de Finib. Hæc quum loqueris,nos Varrones stupemus:tu videlicet tecum ipse rides.

Stupens,participium.Plin.lib.14.capit.21, Vini natura non gelascit,aliàs ad frigus stupens tantùm.

Stupefacio, is, Stupentem reddo. Liui.5.ab Vrbe, Priuatos deinde luctus stupefecit publicus pauor,postquam hostes adesse nuntiatum est.

Stupefio,stupefis, pasiuum. Seneca Thyeste, Fratris aspectu stupefactus hæsit.Virgil.4. Aeneid. Et ingenti motu stupefactus aquarum.Idem 5. Aeneid. –arrectæ mentes,stupefactáque corda Iliadum.

Stupefio,is,idem quod Stupefio,hoc est stupidus fio.Cic.3.de Orat.Incidat,aspiciat,admiretur,stupefiat.

Stupidus,stupida,stupidum, Quandoque pro stupefacto, quandoq; pro stulto accipitur. ἀνοητος, ἀνόητος, ἀσύνετος. Plaut. in Epid. Quid stas stupida? quid taces ? Terent.in Prolog. Hecyræ, Ita populus studio stupidus in funambulo animum occupárat. Cicer. de Fato, Zopyrus physiognomon stupidum esse Socratem dixit,& bardũ.Idem in Paradox. Actæonis tabula te stupidum detinet.Ad Herennium libr. 4,Omnes stupidi timore obmutuerunt. Plaut. Pœnulo, Misera timeo quid hoc negotij sit mea soror:
Ita stupida sine animo asto.

Stupiditas,ditatis,Idem quod stupor. ἀναισθησία. Cice.2. Philipp.In quo primùm incredibilem stupiditatem hominis cognoscite.

Stupor, oris, Est alienatio quædam sensuum, quòd scilicet sensus constipentur. ναρκωσις, ἀναισθησις, πληξις. Cic. in Pis.Pauci ista tua lutulenta vitia noueramus,tarditatem ingenij,stuporem, debilitatémq; linguæ. Idem pro Domo sua, Eámque animi duritiam, sic vt corporis (quod quum vritur, non sentit) stuporem potius, quàm virtutem putarem. Virgil.3. Georg. –oculos stupor viget inertes. ¶Est & admirationis species,ex magnitudine miraculi prouenies,ita vt etiam impediatur sensus ab inuestigatione causæ miraculi apparentis.

Stuprum, pri,Est coitus lege vetitus,siue fiat cum nupta, quod adulterium dicitur:siue cum puero,quod pædicationem,vel præposterã libidinem vocamus : siue cupi sanguine coniunctis,aut sacris virginibus, quod incestũ dicimus:siue etiã cum alia quauis muliere soluta,siue libera sit,siue ancilla. μοιχεία. Cic.in Tusc.Stupra dico,& corruptelas,& adulteria,incesta deniq;. Idé pro Milone, Clodius cum sorore germana nefarium stuprum fecit.Ouid.1.de Arte, –quid blanda voce moraris Autoré stupri Deidamia tui? Cic.pro Domo sua, Qui non solùm aspectu,sed etiam incesto flagitio & stupro polluit ceremonias. ¶Ali quando stuprum ponitur pro turpitudine , ignominia , seu dedecore, quam αἰσχος Græci vocant. Næuius apud Festum, Séque perire ij maluntibidem,quàm cum stupro redire ad suos populares.

Stupro,as,Vitio, stuprum infero. μοιχεύω. Plaut. in Aulu. Is adolescentis illius est auunculus, Qui illam stuprauit noctu Cereris vigiliis.Cic. 2.de finib. Stuprata per vim Lucretia à regis filio , testata ciues seipsa interemit.Vatinius ad Ciceronem lib.5,Hominem vnum omniũ crudelissimum,qui tot ingenuas matresfamiliás stuprauit. Cicer.5. de Finib. Qui interficeret filiam ne stupraretur. ¶Huius compositũ Constupro,de quo suprà suo loco.

Stuprator, oris, verbale. Quintil.libr.7, Stuprator an decem millia dare debeat,quæ pœna huic crimini cõstituta est.Seneca Hippol. Hic dicet ensis,quem tumultu territus Liquit stuprator.

Stuprè,aduerbium, Antiquissimi dixerunt pro turpiter:vt in Nelei carmine apud Festum.Fœdè,stupréque castigor. αἰσχρῶς.

STVRA,Fluuius est in Alpibus nascens, vnus ex triginta, qui à Pado in mare Adriaticum deferuntur.Autor Plin.lib.3.cap.16.

STVRII, Populi ad Oceanum Gallicum , Rheni quasdam insulas incolentes.Autor Plinius lib.4.cap.15.

STVRIVM, rij,insula est,Galliæ Narbonẽsi adiacens,non procul à Stæchadibus. Autor Plinius lib 3.cap.5.

Sturnus, ni, Auis genus satis notum:de quo sic scribit Plin. lib.16. cap. 24, Sturnorum generi proprium cæteruatim volare , & quodam pilæ orbe circumagi,omnibus in medium agmen tendentibus.Martial.lib. 9,Nunc sturnos inopes, fringillarúmq; querelas Audit, & arguto passere vernat ager.

STYELLA, στύλλα,Castellum Megaridis in Sicilia,cuius incolæ dicuntur Styelleni, στυλλῆνοι Stephano.

Stygius, vide STYX.

Stylobates,tæ, στυλοβάτης, Lapis , & quædam veluti basis suppositacolumnæ, cui innititur scapus, Parietes autem siue fundamenta , quibus stylobatæ sustinentur,stereobatæ appellantur.Varro libr.1.de Re rust. cap.13, Cohortes in fundo magno duæ aptiores . vna vt interdiu compluuium habeat lacum,vbi aqua saliat,qui intra stylobatas quum venit,sit semipiscina.Boues enim ex aratro æstate reducti,hic bibũt, hic perfunduntur.Idem lib.3.cap.5,Subter columnarum stylobatem est lapis à falere pedem & dodrantem altus.

Stylus, στύλος, Græca vox est , columnam significans : vnde epistylium, capitellũ quod super columnæ scapũ locatur. ¶Accipitur itẽ stylus pro graphio quo in albo , id est in ceratis tabulis antiquitus scribebatur , vt nunc in libellis ligneis , vel codicillis mercatores scribunt. Plin.libr.34.cap.14, Et stylo scribere intutum est,vt veruſtissimi autores prodiderunt. ¶Stylus etiã dicitur structura orationis,ac modus dicendi. γραφικὸ. Terent.in Prolog.And.Sed tamen dissimili oratione sunt factæ,ac stylo. Vbi Donatus, Oratio in sensu,stylus in verbis:oratio ad res,stylus ad verba. Accipitur item stylus pro ipsa scribendi exercitatione,& meditatione.Cice.1.de Orat. Stylus optimus & præstantissimus dicendi effector ac magister. ¶Stylus præterea dicitur quicquid vel ligneum,vel ferreum,aut alterius materiæ acuminatum est ad columnæ similitudinem.Colum.libr.11.cap.vlt. Deinde eas confecto æquinoctio infra terram fecare;& ligneo stylo laxatis,vel rubi,vel ferulæ medullis,ſtercus immittere, atque ita semina cucumeris inserere.¶Stylus præterea pro vellicatione ac reprehensione aliquando accipitur, quæ scriptis & inuectiuis libellis fieri solet. Plin. in Præfat.operis,Quòd si hoc Lucilius,qui primus condidit styli nasum, dicendum sibi putauit.Censorius stylus,apud Ciceronem pro Cluentio. ¶Accipitur etiam stylus pro radice recta,& oblonga ad styli , hoc est columnę similitudinem.Colum.lib.5.cap.9,Omnis autem nux vnam tantùm radicem mittit,& simplici stylo prorepit.

Stymma, στύμμα, Est spissamentum , & domitura vnguenti ex odoramentis constans,Plin.lib.13.cap.1,Ratio vnguenti faciẽdi duplex,sucus,& corpus:ille olei generibus ferè constat, hoc odorum:hæc ſtymmata vocant,illa hedysmata.Dicta ſtymmata ἀπὸ τῦ στύφειν, quod est stringere,seu condensare.

STYMPHALVS, στύμφαλος, Lacus in Arcadia iuxta Stymphalũ oppidum,ex quo Erasinus fluuius erumpit.Ouid.lib.2,Fastorũ, Testis erit Pholoe , teſtes Stymphalides vndæ. A Stymphalo lacu Stymphalides aues appellatæ sunt,tantæ magnitudinis vt Solis radios obumbrare dicerentur , omnem Arcadiam deuastantes, donec ab Hercule æuei crepitaculi sonitu pellerentur. Virgilius de Herculis æruinis,Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto. ¶A Stymphalo oppido, sit Stymphalius,phalia,phalium, στυμφάλιος, & Stymphalis,lidis. Hieronymus contra Iouinianum, Aristoclides Orchomeni tyrãnus adamauit virginẽ Symphalidẽ,quæ quum patre occiso ad templũ Dianæ confugisset,& simulachrũ eius teneret, nec vi posset auelli, in codẽ loco confossa est.Ob cuius necem tanto omnis Arcadia dolore commota est,vt bellum publicè sumeret,& necem virginis vlcisceretur.

Stypticus, στυπτικὸς, idem quod astrictiuus,hoc est densandi,seu astringendi vim habens : ἀπὸ τῦ στύφειν, quod est astringere,seu densare.Plin. lib.14.cap.13, Inter medicamenta quæ styptica vocant, nihil efficacius rubi mora ferentis radice decocta in vino ad tertias partes.

STYRA, στύρα, Eubœæ insulæ oppidum fuit , non procul à Caryſto, à Phædro Atheniensium duce bello Malliaco euersum. Autor Strabo libro 10.

Styrax, acis, masculini generis, στύραξ, Arbor est cotoneæ malo similis, fructu maiore quàm auellana , specie candidi pruni:ex qua manat liquor eiusdem nominis,coloris flaui,sordidi,resinosi,albicantibus fragmẽtis,odoris perseuerantis.Hodie officinæ storacem appellant. Plin. lib.12.cap.17,Ex Syria reuehunt styracem, acri odore eius in focis abi gentes suorum fastidium.

STYX, gis, στύξ, Fons est ad Nonacrin Arcadiæ è saxis profluens,exitiosus omnibus animalibus,támque frigidus, vt potus statim enecet,ferrúmque ac æs erodat,solúsque mulæ vngula posse contineri:cætera vasa frigoris vehementia statim dirumpens. Hoc veneno quidam Aledrum ab Antipatro,non sine Aristotelis consilio, putant peremptum. Styx Græcis mœstitiam sonat. ἀπὸ τῦ στυγεῖν, quod querulum,tristem, vel odiosum sonat. Hinc Poëtæ occasionem arripuerũt qui Stygem paludem esse apud inferos dixerunt:apud superos tanta in veneratione habitam, vt nefas ducerent quicquam eorum quæ per Stygem iurassent,non obseruare. Siquis deorum violassset,centum annis à nectare abstinebat.& numinis maiestate erat priuatus. Virgil.6. Aen. –Stygiámque paludem Dij cuius iurare timent , & fallere numen. De hac Seruius sic scribit , Dicitur Victoria Stygis filia bello Gigantum Ioui fauisse:pro cuius remuneratione Iupiter ei tribuit, vt iurantes dij per eius matrem, non audeant fallere.Ratio autem hæc est : styx mœrore significat,vnde ἀπὸ τῦ στυγεῖν, id est à tristitia Styx dicta est. Dij autem idem est quod deliberatiuũ,quo scilicet aliquid suademus, vel dissuademus.Quintil.in procemio lib.8, Suasorius accedere tertiam partem ex coniectura,possétne fieri,an esset futurum quod deliberaretur.

Sualternicum, Philæmon electrum fuluum appellauit , credidítque apud Scythas è tellure effodi , referente Plinio libro 37.capit.2.Quod tamen falsum esse satis constat ex iis quæ suprà annotauimus in dictione ELECTRVM.

Suamet,Vox composita ex ablatiuo sua,cum syllabica adiectione met: idem valens quod suaipsius.Plin.lib,10,cap,59, Anseres suamet vi colla sua abrumpunt.

Suapte, & Suopte, Voces sunt compositæ ex ablatiuis sua, & suo cum syllabica adiectione pte:idémque significant quod suamet, & suomet: mauit virginẽ Symphalidẽ,quæ quum patre occiso ad templũ Dianæ concessisset,& simulachrũ eius teneret, nec vi posset auelli, in codẽ loco confossa est.Ob cuius necem tanto omnis Arcadia dolore commota est,vt bellum publicè sumeret,& necem virginis vlcisceretur. vt suapte sponte, id est sua ipsius sponte : suopte nutu , id est suo ipsius nutu. Cicer. 1. Tusc. Terrena & humida suopte nutu,& suo nutu aut semutare. pondere ad pares angulos in terram & in mare feruntur.

Suarius, vide SVS.

Suasus color, Idem qui pullus dicitur & impluuiatus. Legitur & suasum, subſtantiuum neut.gener. φαιὸν. Plaut.in Trucul.Quia tibi suasso infeciſti propudiosa pallium. ¶Suasum (inquit Festus) color appellatur qui fit ex ſtillicidio fumoso in vestimento albo.

Suatim, vide SVS.

Suauior, suauiaris, vide SVAVIVM.

Suauis, suaue, Dulcis , iucundus : gustui siue odoratui gratus : nam ad hos duos sensus propriè pertinet. ἡδὺς. Sapores enim & odores suaues dicimus, qui blanda quadam voluptate gustandi, odorandíve sensum afficiunt. Virgil.4.Georg. Verùm ipsæ foliis natos, & suauibus herbis Ore legunt. Idem 2. Eclog. Sic positæ quoniam suaues miscetis odores.¶Per translationem tamen & aliis rebus accommodatur.vt idem ferè sit quod iucundum & amœnum.Cic.ad Cælium lib.2, Nam & honorificus in me Consul fuit,& suauis amicus. Idem ad Sulpitium libr. 13.Tum pro familiari consuetudine sæpe ex me audierat quàm suauis esset inter nos,& quanta coniunctio.Horat.1.Serm.saty.10, –at semo lingua concinnus vtraque Suauior.Cic.pro Cor.Bal.Comes,benigni, faciles,suaues homines esse dicuntur.

Suauitas,atis,Pro dulcedine,& iucunditate. ἡδονὴ. Plin. lib.10.capit.19, Vt non sit dubium hanc suauitatem præmonstratam efficaci auspicio. Cic.ad Atticum lib.6, Miram in eo pietatem,suauitatem, humanitatémque perspexi. Idem Appio pulchro libr.3, Sic enim tibi persuade, charissimũ te mihi esse,quum propter multas suauitates ingenij, officij,humanitatis tuæ. Idem 2. Philipp. Quidam morbo aliquo,& sensus stupore,suauitatem cibi non sentiunt.

Suauitudo,inis,Idẽ quod suauitas. Autor ad Herennium lib.3,Quoniam igitur res eædẽ vocis firmitudini & pronuntiationis suauitudini prosunt.Plaur.Sricho, Age musa mea,suauitudo salta. ¶Horum cõtraria sunt,insuauis,id est austerus,asper,iniucundus,inamœnus : & insuauitas,& insuauitudo,iniucunditas,inamœnitas,voluptati contraria.

Suauiter,aduerbium,idem quod iucundẽ. Cice.4. Acad. Veruntamen video quàm suauiter voluptas sensibus nostris blãdiatur.Horat.1.Serm. Saty.9, Accurrit quidam notus mihi nomine tantùm, Arteprăque manu,Quid agis dulcissime rerum ? Suauiter,vt nunc est,inquam.Idem 2.Serm.saty.8,& leporum auulsos,vt multò suauius armos, Quàm si cum lumbis quis edat.¶Suauè, pro suauiter.Virg.5. Eclog,Et suaue rubens hyacinthus.

Suauiloquens , omnis gener. Qui suauiter loquitur. ἡδυλόγος. Cicero de Clar.Orat.ex Ennio,Additur orator Cornelius suauiloquenti Ore Cethegus.

Suauiloquentia,æ.Pro loquendi suauitate. ἡδυλογία, Cice. de Clar. Orat. Et oratorem appellat & suauiloquentiam tribuit.

Suauiloquus,a,um,Idem quod suauiloquens. ἡδυλόγος. Lucret.lib.2, Quod quoniam docui,nunc suauiloquis age paucis
Versibus ostendam corpuscula materiai
Ex infinito summam rerum vsque tenere.

Suauium, uij.Quod & suuium dicitur per detractionem literæ u, oscu lum , siue basium voluptatis , vel gaudij causa datum. φίλημα. Horat. Epod.3.Manum puella suauio opponat tuo.Cic.Attico lib.16, Atticæ, quoniam hilarula est,meis verbis suauium des.¶Meum suauiũ,amantium blandimentum est,quemadmodum Mea vita,Mea voluptas.Terent.Eun.Thais,meum suauium.

Suauiolum,oli,diminut.Catul.Suauiolum dulci dulcius ambrosia.

Suauiatio,verbale.Gell.lib.18.cap.2, Suauiationes pueroriũ & puellarum.

Suauior,aris,& Sauior,Significat cum voluptate,aut prę gaudio osculor. φιλέω. Catul.ad Verannium, Lucidum os,oculósque suauiabor. Cicer. ad Atticum lib.16,Atticam nostram cupio suauiari : ita mi dulcis salus visa est per te missa ab illa.

Sub, cum ablatiuo,siue accusatiuo, Præpositio idé significans quod subter,qua tam in compositione vtimur,quàm in appositione. ὑπὸ. Extra compositionẽ modò accusatiuo iungitur,modò ablatiuo, pro ratione motus,aut quietis significatæ per verbum,cui adhæret.Virgil.8. Aene. Arma sub aduersa posuit radiantia quercu. Idé 2. Georg. Sarmenta & vallos primus sub tecta referto.¶Aliquando ponitur pro in.Virgil.1. Aen.Nanque sub ingenti lustrat dum singula templo,hoc est in templo. Idé lib.1. Georg. –sæpe exiguus mus Sub terris posuitq; domos, atq; horrea fecit.Idé 3. Georgic. de cerui. Ipsi in defossis specubus secura sub alta Otia agunt terra. ¶Aliquãdo tempus importat, & accipitur pro circiter,siue per,vel paulò antè.Virg.lib.3.Geor.Sub lucem exportant calathis, Liu.libr.1.ab Vrbe cõdita,Vtrinque legati ferè sub idem tempus ad res repetendas missi.Sueton.in Augusto.Sub horam pugnę tam arcto repentè somno deuictus , vt ad dandum signum ab amicis excitaretur. ¶Aliquando sumitur pro antè.Virgil.2.Aen. –postéque sub ipsos Nituntur gradibus. ¶Aliquando pro iuxta.Idem 3.Aeneid. –clasémq; sub ipsa Antandro,& Phrygiæ molimur montibus Idæ. ¶Nonnunquam ordinẽ importat,idémque valet quod pòst.Virgil.5. Aen. –quod deinde sub ipso Ecce volat, calcémque terit tam calce Diores. ¶Composita plerunq; localem significationem retinent,quæ illi propria est:vt subeo,subiicio,suppono;quæ idem valent quod subter iacio,eo siue pono.Virg.11.Aen. –caudámq; remulcens, Subiecit pauitanté vtero,syluásq; petiuit. ¶Interdũ diminutionem;vt subdubito,subiráscor,id est aliquantulum, siue nonnihil irascor, seu dubito. Est enim (vt Donatus inquit) temperamentũ plenæ pronuntiationis. ¶Interdũ significat super:vt Corpora saltu subiiciunt in equos, id est super iaciunt.¶Interdũ prosperè:vt Succedit. ¶Interdũ pòst:vt Subsequor. ¶Interdũ latenter:vt Suppilo. ¶Interdũ sensim : vt Subrepo. ¶Interdum adhuc, Liu.1.ab Vrbe, Tanquam spes subesset, ¶Habet & alia significata quæ suis locis explicabuntur. Componitur autem ferè cum omnibus literis:a,vt Subaro:b,vt Subbibo:c,vt Succido:d,vt Subdo:e,vt Subeo:f,vt Suffero:g,vt Suggero : h,vt Subhasto:i,vt Subiungo:l,vt Subleuo:m,vt Submouco:n,vt Subnecto:o,vt Suborior : p,

vt Suppono:r,vt Surripio:ſ,vt Subſanno:t,vt Subtraho:u,vt Subueniò. Sed quoties ſubiungitur vocalibus,b,d,h,l,n,ſ,t, remanet b integra:in aliis mutatur b,in literam ſequentẽ,niſi in ſubrideo, ſubrogo,ſubruo: ſuſtineo vero.ſuſpiro ſuſpicor, ſuſpicio,ſuſtuli, ſuſtollo & huiuſmodi ſine b ſcribenda ſunt , quia non à ſub, ſed à ſus, ſiue ſurſum compoſita ſunt. ¶ Sub corona vænundari captiui dicebantur,quia coronati vendebantur. ὑπὸ στέφανον. Liu.8.ab Vrbe,Polliæ ſententia fuit puberes verberatos necari,coniuges,liberóſq; ſub corona lege belli venire. ¶ Sub dio,id eſt ſub ipſo cælo,& ſine tecto. ὑπαίθρω. Locutio eſt à Græcis tracta,qui Iouem Δία nominant. Varro de Re ruſt.capit.14,Nam & ideneus ſub Dio ſumendus eſt locus cochleariis , quem totũ circum aqua claudas. ¶ Legitur & ſub dino,in eadem ſignificatione.Colum.libr.1. cap. 8, Nullus dies tam intolerabilis eſt quo non moliri ſub diuo aliquid poſit. ¶ Nonnunquam etiam ſub Ioue, Horat.1. Carm. Ode 1. Manet ſub Ioue frigido Venator teneræ cõiugis immemor. ¶ Sub iugum mitti dicebantur milites qui ab hoſtibus victi,eam ignominiam ſubire cogebãtur,vt poſitis armis per iugũ tranſirẽt. ὑπὸ ζυγὸν ἄγεσθαι. Iugi autem forma erat huiuſmodi, vt duobus tignis erectis, tertiũ ſupernè incumberet. Qua de re vide plura ſuprà in dictione IVGVM. ¶ Sub manu,extempore,ſtatim,ſine mora. παραχρῆμα, παραχρῆσθαι. Seneca lib.10.Epiſte.ad Lucilium, Conſilium naſci ſub die debet,& hoc quoque tardum eſt nimis:ſub manu quoque, quod aiunt, conſiliũ naſcatur.Sueton.in Auguſto,Et quo celerius,ac ſub manu annuntiari,cognoſciq́ poſſet,quid in prouincia quaque gereretur, iuuenes primò modicis interuallis per militareis vias , dehinc vehicula diſpoſuit. ¶ Sub vinea iacere dicuntur milites,qui ſub militari machina, quam vineam vocant,latitantes,in propugnatores haſtas, pilaue eiaculabantur. Qua de re vide plura infrà in dictione VINEA. ¶ Sub vmbra, id eſt ſub prætextu,vel quæſito colore. ὑπὸ πρόσχημα, ὑπὸ πρόφασιν. Liu. 8.ab Vrbe,Nam ſi etiam nunc ſub vmbra fœderis æqui ſeruitutem pati poſſumus,quid abeſt, quin proditis Sidicinis, non Romanorum ſolùm,ſed Samnitium quoquę dicto pareamus?

Subabſurdus, a,um,adiectiuum aliquantulũ abſurdus. ὑπάτεκνος.Cic. 1.de Orat.Sunt enim illa ſubabſurda,ſed ex ipſo nomine ſæpe ridicula, non ſolùm mimis perappoſita,ſed etiam quodam modo nobis.

Subabſurdè,aduerbium,Cicero 2.de Orat.Valde hæc ridentur,& hercule omnia,quæ à prudentibus,quaſi per diſſimulationem non intelligendi,ſubabſurdè,ſalsęque dicuntur.

Subacidus, a,um.adiectiuum, Aliquantulum acidus. ὑποξύς. Plin.lib. 12.cap.25,Eſſe enim debet lenis,non ſubacidus.

Subacidulus,adiectiuum diminutiuum.Cato de re Ruſt.cap.108,Vinum ponito ſub dio, poſtridie manè guſtato : ſi id ſapiet quod in dolio eſt, ſcito id duraturum:ſubacidulum,non durabit.

Subaccuſo, as,are,Pro nonnihil & leuiter accuſare.Cicer. pro Plancio, Sed ſunt hæc leuiora : illa verò grauiora & magna , quòd meum diſceſſum, quem ſæpe deſideras , nunc quaſi reprehendere & ſubaccuſare voluiſti.

Subactus, ſubacta,ſubactum,vide SVBIGO.

Suberatum aurum, Quod foris quidem aurum oſtendit,intus autem æs occultat. ὑποχάλκου χρυσίου. Perſ.Satyr. 5. –tibi recto viuere talo Ars dedit , & veri ſpeciem dignoſcere calles, Nequa ſubæ rato mendoſum tinniat auro. ¶ Hinc prouerbiali metaphora hominem virtutum prætextu vitia occultantem,aurum ſubæratum vocamus.

Subagito, tas, verbum actiuum eſt , Idem ſignificans quod ſubtus fodiendo arare. ὀχεύω. ¶ Vnde per tranſlationem ſubagitare dictis aliquem,eſt multis verborum lenociniis allectare & commouere.Plaut. in Ciſtel.Subagito blandis & benedicis Dictis.

Subagreſtis, ſubagreſte , aliquantulum agreſtis. ὑπάγριμος. Cicer. de Clar. Orat. Cotta, quia ſe valde dilatandis literis à ſimilitudine Græcæ locutionis abſtraxerat,ſonabátque contrarium Catulo,ſubagreſte quiddam , planéque ſubruſticum , alia quidem quaſi inculta & ſylueſtri via ad eandem laudem peruenerat.

Subalbico, as, are, ſubalbidus ſum. ὑπολευκαίνω. Varro 3. de Re ruſtica capit. 9, Roſtro breui,acuto, oculis rauis aut nigris,palea rubra, ſubalbicanti.

Subalbidus, a, um, Aliquantulum albidus. ὑπόλευκος. Plin.lib.21.cap. 25,Ramulos habet candidos,folia ſubalbida,abrotano ſimilia.

Subalaris, ſubalare. Quod ſub alis eſt. ὑπωμίδιος. Vnde ſcribit Lampridius,Heliogabalum ſolitum fuiſſe in accubitis habere pulmas ſubalares,& ſubalares culcitras.

Subalpinus, a,um,Quod eſt ſub Alpibus. ὑπάλπειος. Plin. libr.29.cap. 7,Radice lenta,ſubnigra,ſine odore,aquoſa,montibus ſubalpinis plurima. ¶ Italia ſubalpina,quam hodie Pedemontanam regionẽ appellant.Idem lib.16,cap.11,Nec niſi in paucis locis Subalpinæ Italiæ.

Subamarus, adiectiuum,In amaritudinem nonnihil declinans. ὑπάικρος. Cic.de Fato, At quoniam in naturis hominum diſſimilitudines ſunt,vt alios dulcia,alios ſubamara delectent.

Subaqueus,a,um,Quod ſub aqua latet.ὑφυδρος.vt Scopulus ſubaqueus.

Subaquilus, a, um , adiectiuum , Subfuſcus. ὑπόφαιος. Plautus in Rudente, Eia corpus cuiuſmodi Subuolturium? Illud quidem ſubaquilum volui dicere.

Subargutus, a, um, Aliquantulum argutus, à quo diminutiuum Subargutulus,apud Gellium lib.15,cap.30.

Subaro, as, penulti. corr. Subtus arando terram moueo. ὑπαρόω. Plin. libro 6 capit.27,Item quæ ſubarantur aut quæ ablaqueantur,celeriora neglectis.

Subaratio,& Subarator,verbalia.Plin.lib.17.cap.24,Vel etiam ſubarator imprudens luxauit radices.

Subarrogans, antis, omnis gen. Aliquantulum arrogans.

Subarroganter,aduerbium. Cicer, 4. Acad. Vereor ne ſubarroganter faeias ſi tuam dixeris.

Subauſculto, as,are, Leuiter,& quaſi prætereũdo auſcultare. ὑπακροᾶσθαι. Plaut. in Milite. Tace. ſubauſcultemus ecqua de me fiat mentio. Cic.lib.2.de Orat. Subauſcultando tamen excipere voces eorũ,& procul,quid narrarent attendere. Idem Attico libr.10, Omnes enim κωφαλαίοι videntur ſubauſcultare quæ loquor.

Subbaſilicanus, adiectiuum , Qui libenter & frequenter ſub baſilica ſpatiatur,ita enim interpretatur Priſcianus. In baſilica nanque negotiationes & publica conſilia tractabantur,& iudicia quoque in baſilicis fiebant.Plaut.in Capt. Quorum odos ſubbaſilicanos omnes abigit in forum.

Subbibo ibis,penult.corr. Aliquanto liberalius bibere.& ſubinebriari. ὑπομεθύσκεσθαι. Plaut.in Trucul. Qui improbus eſt, ſiue ſubbibit, ſiue adeò caret temeto,Tamen ab ingenio eſt improbus. Sueton.in Nerone cap 30.Si paulùm ſubbibiſſet.

Subblandior, iris,iri,Paululùm & leuiter blandiri. ὑποκολακεύω.Plaut. in Caſina, Non matronarum eſt officium, ſed meretricum , viris alienis, Mi vir,ſubblandirier.

Subcerulus, adiectiuum, In cæruleum colorem declinans. ὑπόκυανος. Celſ.lib.6,capit.5, In ea pares portiones ſunt myrobalani,magmatis, cretæ cimoliæ ſubcæruleæ,nucum amararum,&c.

Subcandidus, adiectiuum. Ad colorem candidum nonnihil accedens. ὑπόλευκος, Plin. libro 27. capit. 8, Folia bouis linguæ ſimilia, minora, ſubcandida.

Subcenturio, onis,maſcu.gen. Qui Centurionis vices gerit. ὑφαγλοταξίαρχος.Liu.8.ab Vrbe,Romano haud ſatis fidenti viribus,permiſſum erat ab Cõſulibus,vt ſubcenturionem ſibi quem vellet,legeret,qui tutaretur eum ab vno deſtinato hoſte.

Subcerniculum, li,Farinarium cribrum,quod ſit è ſetis equorum. κόσκινον. quemadmodum excuſſorium,& pollinarium ſit è lino.

Subcineritius panis, Qui ſub cinere coquitur. ἐγκρυφίας ἄρτος.

Subciſma, vide SVCIDO, pen.prod.

Subcingulum, li,Idem quod baltheus. ζωστήρ. Plautus in Menæch.

-nimio ego hanc periculo
Surripui hodie,meo animo ab Hippolyta ſubcingulum
Haud Hercules æquè magno vnquam abſtulit periculo

Subcontumelioſus, adiectiuum, Aliquantulum contumelioſus. ὑφυβριστικός. à quo ſubcontumelioſè,aduerbium. Cicer.ad Atticum,Hercule, verum vt loquamur , ſubcontumelioſè tractatur noſter Publius, qui quum in domo Cæſaris quõdam vnus vir fuerit,nunc ne in vigintiquidem eſſe potuerit.

Subcriſpus, a,um,adiect. Qui crines habet aliquantulum criſpos.Cicero in Verrem,Videtis illum ſubcriſpo capillo nigrum?

Subcrudus, a,um,adiect.Quod non omnino coctum eſt. Cato 156,Sumito braſicam,conicito in aquam feruentem, coquito pauliſper, vti ſubcruda ſiet.Celſus lib.6.cap.13,Subcrudum incidendum,ne ſi diutius ibi pus permanſerit,os lædat.

Subcruentus, a,um,adiect. Aliquantulum cruentus. Celſus lib.4.cap. 28,Deſcendunt autem pituitæ, nuciſque ſimilia:interdum etiam leuiter ſuberuenta.id eſt cruentum aliquid miſtum habentia.

Subcurator, oris,Qui curatoris locum tenet.Iulianus in l.Ex facto.De nego.geſt.Quendam ad filiginem emendum decreto ordinis conſtitutum,eidémque alium ſubcuratorem conſtitutum.

Subcutaneus, ſiue ſubtercutaneus morbus , Dicitur qui intra cutem, ſiue ſub cute eſt,ſiue ſubter cutem. ὑποδερματικός.

Subcuſtos, odis,Qui pro alio cuſtode ſubſtitutus eſt. ὑποφύλαξ.Plaut. in milite,Quia Sceleratus dormit,hunc ſubcuſtodem ſuum Foris abiegauit,dum eapſe tranſire huc placet.

Subdebilitatus, adiectiuum,Aliquantulum debilitatus,ὑπεξασθενηκώς. Cic.ad Atticu,lib.11,Equidẽ ex tuis literis intellexi,& iis quas cõmuniter cum aliis ſcripſiſti , & iis quas tuo nomine , (quod etiam mea ſpõte videbam) te ſubdebilitatũ,nouas rationes tuendi mei,quæ,&c.

Subdialis, ſubdiale, Quod ſub dio eſt , hoc eſt ſub ipſo aẽre , & ſine tecto. ὑπαίθριος. Plin.lib.34.cap.12, Diſtat à cadmia,quò illa ſuper terram ex ſubdialibus petris cæditur:hæc ex obrutis. Subdialia à Græcis primò habita,quibus quum tegerentur domus, pedali craſsitudine ex contuſa teſta ſtituebata. ¶ Hinc ſubdialia pauimenta , & ſubdiales deambulationes , quas Vitruuius Græco vocabulo vocat ὑπαίθρια. Terracium nunc appellatur.

Subdifficilis, le, penul.cor. Aliquantulum difficile. ὑποδύσκολος. Cic. de Amic. Exiſtit autem hoc loco quæſtio quædam ſubdifficilis.

Subdititius, a,um,Suppoſititius. ὑποβολιμαῖος, ὑπόβλητος. Vnde à Plauto in Amphitr. Iupiter dictus eſt ſubditicius –amphitruo ſubditicius, eccum exit foras Cum Alcumena vxore vſuraria.Cic.7.Ver. Quòd eodem cæteros piratas contrudi imperarat, intellexit, ſi hunc ſubditicium archipiratam in eandem cuſtodiam dediſſet,fore vt,&c. Suet. de Clar.Gramm.Non modò verſus cenſoria quadam virgula notare,& libros qui falsò viderentur inſcripti , tanquam ſubdititios ſummouere familia,permiſerint ſibi.

Subditiuus, adiectiuum , Qui ſubditus eſt , & in alterius locum poſitus. ὑποβολιμαῖος. Plautus in Amphytr.Nanque de illo ſubditiuo Soſia mirum nimis eſt.

Subdiu, Idẽ quod die,ſiue interdiu. καθ' ἡμέραν. Plaut.in Moſtel. Nam ſubdiu ſol agit hîc perpetuum diem.

Subdo, dis,Suppono, ſubiicio. ὑποτίθημι. Cato de Re ruſt.Ignem ſubdito vbi bullabit vinũ, ignẽ ſubducito. ¶ Aliquãdo accipitur pro ſubiungere , ſiue adiicere. προσλαμβάνω. Quintil. His dictis & alia ſubdidit. ¶ Interdũ pro ſufficere,ſiue ſubſtituere. Cic.3.Verr. Videat quid de illis reſpõdeat,quos in eorũ locum ſubditos domi ſuæ reſeruauit.Idem pro Domo ſua , Quis in meum locum iudicem ſubdidit? ¶ Subdere equo calcaria,eſt ventrem equi calcaribus pungendo,ad curſum incitare. Quanquam & per tranſlationem accipitur pro quouis modo vrgere.Ouidius 2.de Arte, Quum mora non tuta eſt,totis incumbere remis Vtile:& admiſſo ſubdere calcar equo. ¶ Subdere ignem,ac materiam ſeditioni,per tranſlationem pro augere,& fouere ſeditionem , animóſque iam ſatis incitatos vehementius inflammare , & oleum (quod dici ſolet) camino adicere.Liu.lib.8.ab Vrbe condita , Ita irritatis militum animis ſubdere ignem ac materiam ſeditioni,non eſſe ætatis , non prudentiæ eius.

Subditus,ta,tum,participium , Subtus immiſſus. ὑπεκκαιόμενος. Cice.2.de Nat.deorum,Quæ efferueſcant ſubditis ignibus. ¶ Subditum etiã partum,dicimus ſuppoſitum : hoc eſt ſublatum ab ea muliere quæ peperit, & alteri oppoſitum. ὑποβεβλημένος. Item apud Iureconſultos ſubditum teſtamentum dicitur,quum vero teſtamento occultato, aliud eiũ fuit appoſitum. Subditus iudex,hoc eſt in locum alterius ſuffectus.¶ Accipitur interdum ſubditus, pro ſubiecto, cóq; qui alterius paret imperio. ἀρχόμενος, ὑπήκοος.

Subdoceo,es,Vicem præceptoris occupo,vel horis ſucciſuis doceo. ὑποδιδάσκω. Cic.Attico libr.8,Ciceroneſq; noſtros meo potius labore ſubdoceri,quàm me aliúmvis magiſtrum quærere.

Subdolus,a,um,pen.cor.Fraudulentus,aſtutus,doloſus. ἀπατηλός. Plaut. –Strobile ſubdole Húccine detruſiſti me ad ſenem parciſsimum? Idem Epid. –atque ei præmonſtrabitur Quo pacto fiat ſubdola aduerſus ſenem.Ouid.1.de Arte,Fac titubet blæſo ſubdola lingua ſono.Martial.li. 5,Sed tendit auidis rete ſubdolum turdis.

Subdolè,Cautè, & fraudulenter. Plautus in Trinummo , Eos conſectatur, ſubdolè blanditur,ab re Conſulit.Cicer.de Clar.Orat.Nihil acutè inueniri potuit in eis cauſis quas ſcripſit : nihil (vt ita dicã) ſubdolè, nihil verſutè,quod ille non viderit.

Subdubito, as,are, Nonnihil addubito. ὑπαμφιβάλλω. Cic.Cælio lib.2. Hæc eò pluribus ſcripſi, quòd nonnihil ſignificabant tuæ literæ , te ſubdubitare qua eſſem erga illum voluntate.Item Attico lib.14, Iam enim dico meum : antea,crede mihi,ſubdubitabam.

Subduco, is,pen.produc.Subtraho. ὑπάγω, ὑποξαίρομαι. Cato, Ignem ſubdito : vbi bullabit vinum , ignem ſubducito. Sunt enim contraria, Subdo,& Subduco. Iuuenal. Saty. 1, Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus. ¶ Interdum ſurſum duco,eleuo,extollo. ὑπάγω. Virgil.9.Eloga, –qua ſe ſubducere colles Incipiunt. Subducere naues,dicimus pro eo quod eſt,in terram trahere,quòd terra altior mari ſit : ſicut econtrario Deducere,in mare è terra ducere.Virgil.1.Aeneid.Quaſſatam ventis liceat ſubducere claſſem.Plautus in Caſi. Ibo intrò,vt ſubducam nauim rurſum in puluinarium. ¶ Subducere rationem,vel calculum,eſt computare , ſiue calculare. λογίζεσθαι. Cicero Lentulo , Rationibus ſubductis, ſummam feci cogitationum mearum.Plaut.in Capt. Subducam rationem item eſt furtim ſubtrahere. ὑφαιρεῖσθαι. Plautus in Curcul.Propino magnum poculum, ille bibit, Caput ponit : quum dormiſcit,ego ei ſubduco anulum.Virgil.3. Eclog. Et ſuccus pecoris,& lac ſubducitur agnis. ¶ Subducere ſe ex aliqua ſocietate , vel de alio loco eſt ſenſim & clanculum diſcedere, ita vt nullus videat. ὑπαναχωρεῖν. Cicer. ad Quint. frat.libro 3. De circulo ſe ſubduxit. Terentius Eunuc. vbi primùm poterit,ſe illinc ſubducet,ſcio. Ibidem , Et cum eo clam ſubduxti te mihi. Salluſtius, Præterea ex gregariis militibus quenque armatum in prima acie ſubducit. id eſt extrahit , & alibi locat. ¶ Subducere aliquem dictis,circumuenire. Terent.in Andria,Etiam nunc me ſubducere iſtis dictis poſtulas?

Subductarius,adiectiuum : vt Funis ſubductarius,quo quid leuatur. Cato de Re ruſt.cap.12,Funes loreos quinque,ſubductarios quinque , medipontos quinque.

Subductio,onis,verbale,Ratio,& quod vulgus *Computum* vocat. λογισμός. Cic.2.de Orat. Quo perſpecto ſtatim occurrit naturali quadam prudentia non his ſubductionibus,quas iſti docent,quid faciat cauſam. ¶ Subductio,Ipſe extollendi ſiue leuandi actus. Cæſar 5.belli Gall. Ad celeritatem onerandi,ſubductiones paulò faciẽt humiliores , quàm quibus in noſtro mari vti conſueuimus.

Subdulcis, ſubdulce, Nonnihil habens dulcedinis. ὑπόγλυκυς Plin. libr. 26.cap.8,Radix ſubdulcis,in petris naſcens, aut ſub arboribus vetuſtis.

Subeo,bis,iui,vel ſubij,bitum.Ingredior, ὑποδύομαι,Cæſar Com.1.Qui intra annos quatuordecim tectum non ſubiiſſent. ¶ Paſsiuum protulit Iuuenalis.Saty.16, Nam ſi ſubeantur proſpera caſtra.Et Cicero 7. Verr. Inimicitiæ ſunt:ſubeantur. labores:ſuſcipiantur. ¶ Subire item aliquãdo eſt ſuſcipere,aut pati : vt,Subeo periculum , Subeo crucem, mortem. Cicero libr.3.Offic.Qui retinendi officij cauſa cruciatus ſubierit vltró. ¶ Item ſuccreſcere. ὑπαφύομαι. Virgilius 1. Georg. Ne ſubeant herbæ, neu puluere victa fatiſcat. ¶ Interdum inuadere,corripere,in mentem venire,idque tam cum datiuo, quàm cum accuſatiuo. ὑπεέρχομαι, εἰσέρχομαι, ὑπανέρχομαι. Dicimus enim ſubiit mihi cura, & ſubiit me pœnitentia. De datiuo nuſquam non occurrunt exempla. Accuſatiuo autem iunxit Virgilius 12. Aeneidos. Et mentem patriæ ſubiit pietatis imago. Itẽ Curtius lib.3, Sera pœnitentia ſubiit regem. ¶ Item ſubdere, ſupponere. Virgil. Aeneidos 10. Aeneas ſubiit mucronem, ipſúmque morando Suſtinuit. ¶ Subire onus dorſo,eſt ſuſcipere,ſiue ferre. Horat.libr.1.Serm.Satv.9, Demitto auriculas,vt iniquæ fortis aſellus, Quum grauius dorſo ſubiit onus. ¶ Accipitur item ſubire pro ſubleuari , & in altum extolli. Plin. Sed hi rationem afferunt , quòd leuiſsima ſit imbrium ciſternarũ aqua, vt quæ ſubire potuerit, & pendere in aere. Item,Nec leuitatis in pluuia aqua argumẽtum eſt ſubiiſſe eam in cælum,quum etiam lapides ſubiiſſe appareat. ¶ Item pro ſuccedere. Varro , In quarum locum ſubierunt ſequilinæ, impietas, perfidia,impudicitia. ¶ Item reſpondere, ſeu reſtere.Cic.de Diuin.Poteríſne orationem eius ſubire? ¶ Item ſcandere. Plin.lib.4.cap.11, Hemi excelſitas ſex millia paſſuum ſubitur. ¶ Subire iudicem,eſt iudici quodammodo obrepere, & latenter eum inducere vt pro nobis ſentiat, Quintil. libro 4. cap.5, Fallendus eſt iudex,& variis actibus ſubeũdus,vt aliud agi,quàm quod nos petimus,putet. ¶ Subire ad hoſtes , id eſt verſus hoſtes aſcendere. Liui. 2.ab Vrbe , Cum Acquis poſt aliquanto pugnatum eſt, inuito quidem Conſule, quia loco iniquo ſubeundum erat ad hoſtes. ¶ Subire aleam , eſt periclitari , & obiectare ſeſe fortunæ dubiæ. πειρᾶσθαι κυβείας. Tractum ab aleatoribus qui in foro aleatorio variè agitantur , & repentè victores , repentè victi dubio euentu exanimantur. Liuius, Dubiam ſeruitij , imperiique aleam ſubimus.

Subitus,a,um,Idem quod repentinus. αἰφνίδιος. Cic. Planco libr.10, Néve in rebus tam ſubitis,támque anguſtis,à Senatu conſilium petendum putes.Plaut.Perſa,Si tibi ſubiti nihil eſt,tantundem eſt mihi. Cicer. Memmio lib. 13, Nam propter opera inſtituta,multa multorum, ſubitum eſt ei remigrare.Virgil.11. Aeneid.Sterneret vt ſubita turbatam morte Camillam.Ouid.6.Metam. –ſubitúſque inuita notauit Ora rubor.Virg. 1.Aen.Quum ſubitò aſſurgens fluctu nimboſus Orion.

Subitò,aduerbium,Repentè,confeſtim, extempore. ἐξαίφνης, ἐξαπινάως. Cicero pro Fonteio,Quum tot bella aut à nobis neceſſariò ſuſcipiãtur, aut ſubitò atque improuiſò naſcantur.Virgil.4.Georg.Dixit,& ex oculis ſubitò,ceu fumus in auras
Commiſtus tenues,fugit diuerſa.

Subitaneus,a,um. Idem quod ſubitus. αἰφνίδιος, Colum.libr.1.cap.6,Hinc autem nubilarium applicari debet,maximéque in Italia.propter inconſtantiam cæli,quo collata ſemitrita frumenta protegantur,ſi ſubitaneus imber inceſſerit.

Subitarius,a,um, Repentinus : licet quandoque pro extemporali ſumatur. ἐξαπίνας. Celſus, Quid ſibi vellet ſubitaria dictio. ¶ Subitarij milites,pro repentino auxilio.Liu.3.ab Vrbe, Ad eũ explendum Latini,Hernicique & colonia Antium dare Quintio ſubitarios milites (ita tum repentina auxilia appellabant) iuſsi.

Suber,eris,generis neutri.Arbuſcula eſt glandifera.corticem habẽs præcraſſum,cui inniti ſolent qui natare diſcunt. φελλός. Plin.lib.16. cap.8, Suberi minima arbor,glans peſsima,rara,cortex tantùm in fructu præcraſſus ac renaſcens , atque etiam in denos pedes vndique explanatus. Colu.lib.4.cap.26,Nam eſt præcipua cuneis ſiſſa olea,quercus & ſuber, & ſiqua ſunt ſimilia robora.Perſius ſaty.1,Vt ramale vetus vegrandi ſubere coctum. ¶ Sunt qui hoc nomen etiam maſculino , & fœminino efferri putant. De fœmino nullum proferunt teſtimonium : præſertim quum in Columellæ loco paulo antè citato genus perſpici non poſsit. De maſculino proferunt exemplum ex Plinio, lib.16.cap.25, vbi ſic legit, Tardiſsimus ſuber. Sed perperam : quum vera Plinij lectio ſic habeat,Serotino autẽ germine malus, tardiſsimo ſuber,ſubaudi ex ſuperioribus, Germinat.

Subereus,Adiectiuum à ſubere,apud Columellam.

Suberro,as,are,Sub re aliqua errare : vt Suberrare montibus, hoc eſt errare ſub montibus.Claudian.5,Paneg.Indigenas fluuios Italis quicunque ſuberrant Montibus,alpináſque bibunt de more pruinas.

Subferuefactus, particip.à ſubferuefacio, Paulùm feruefactus. ὑπόθερμος. Plin.lib.29.cap.9,Contra ſcabiem verò,quouis admiſto iumentorum ſeuo pro parte tertia,& pice pariter ſubferuefactis.

Subfibulum, ſiue ſuffibulum , Veſtimentũ album,prætextum,quadrangulum,oblongum, quod in capite Veſtales virgines ſacrificantes habebant : idque fibula comprehendebatur.Autor Feſtus.

Subfrigidus,adiectiuum,Nonnihil frigidus. ὑπόψυχρος.

Subfrigidè,aduerbium.Gellius lib.2.cap.9,Nimis minutè,ac propè etiam ſubfrigidè.

Subgrandis,de,adiectiuum.Idem quod grandiuſculus,hoc eſt aliquantulum grandis.Cic.ad Atticum lib.3,Subgrãde cubiculum autem,& hybernum altum,valde probaui.

Subgrauis,ſubgraue,Aliquantulum grauis. ὑπόβαρυς. Plin.lib.27.cap.9, Radice tenui,nigra,ſubgraui odore.

Subgrunda, dæ,ſiue Suggrunda,Pars tecti prominens,qua ſtilicidia à parietibus arcentur(inquit Budæus)qualia ferè ſunt Lugdunenſium tecta, quæ à Græcis γύαλοι, καὶ γύαια dicuntur Varro 3.de Re ruſt. cap.3,Apes enim ſubter ſubgrundas ab initio villatico vſq; tecto.

Subgrundatio,onis,verbale, Huiuſmodi prominentium partium conſtructio. γυαλισμός. Vitruuius libr.4.cap.2,Sub tectis (inquit) ſi maiora ſpatia ſunt,columen in ſummo faſtigio culminis ,(vnde & columnæ dicuntur)& tranſtra,& capreoli : ſi commoda,columen & canteri ij prominentes ad extremam ſuggrundationem.

Subgrundia,orum,Idem quod ſubgrundæ. γύαλοι, καὶ γύαια,Plin.lib.25.cap. 13,Alij ſtergethron vocant,quòd amatoriis conueniat,alij hypogeſon, quoniam in ſubgrundiis ferè naſcitur.

Subhaſtare,Eſt ſub haſtam mittere,hoc eſt per auctionem vendere. λαφυροπωλῶ,Solet enim haſta figi in publicis auctionibus,in quibus aliquid veluti belli iure vendebatur.

Subhorridus,adiectiuum,Aliquãtulum horridus.Cic.pro Seſtio, Quia eum triſtem ſemper, quia taciturnum, quia ſubhorridum atque incultum videbant.

Subiacco,ces,ſubiacui.Sub re aliqua iaceo. ὑπόκειμαι. Plin.Epiſt.101. lib. 5,Sed hi procul à mari receſſerunt : quinetiam Apennino, ſaluberrimo montiũ ſubiacent.Col.li. 10, Et mater facili molliſsima ſubiacet aruo.

Subiacto, as, In altum iacto, vt quum in areis frumenta vanno à paleis ſeeernuntur. ἀναῤῥιπτέω.Varro lib.1.de Re ruſt.cap.52,His tritis oportet è terra ſubiactari vallis aut ventilabris,quum vẽtus ſpirat leniẽ. Ita fit, vt quod leuiſsimum eſt in ea,atque appellatur acus,euannetur foras extra aream : ac frumentum , quod eſt ponderoſum , purum veniat ad corbem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Subiculum, vide SVBIICIO.

Subigo, gis, pen. corr. *βιάζομαι*. Sallustius, Ambitio multos mortales falsos fieri subegit. ¶ Quandoque subigere, est subiicere, domare, *ἐκτιγάζομαι, ἐκπαύω φύομαι, χειρόω*. Sallust. Postea verò quàm in Asia Cyrus in Græcia Lacedæmonij & Athenienses cœpere vrbes atque nationes subigere. ¶ Quandoque acuere. Virg. lib. 7. Pars leues clypeos & spiculæ lucida tergunt Aruina pingui, subigúntque in cote secures. ¶ Quandoque attrecto, agito, *ἀνάμαξω, ἀναφορμῶ*. Cato, Farinam in mortarium indito: aquam paulatim addito, subigitóque pulchrè. ¶ Quandoque bene arare, bene colere. *ἐκτιγάζομαι*. Virg. 1. Georg. Ante louem nulli subigebant arua coloni. Colum. lib. 2, Sequitur vt tempora quoque subigendi arui præcipiamus. ¶ Cicero per translationem libr. 2. de Orat. pro exercere posuit, Subacto mihi ingenio opus est, vt agro non semel arato, sed nouato, & iterato. ¶ Quandoque suffodere. Virgil. 2. Georg. –tamen hæc quoque siquis Inserat, aut scrobibus mandet mutata subactis. ¶ Quandoque subagitare. *ἐχνέω*. Cicero Pato, Gallam subigo. ¶ Quandoque sursum agere. *ἀνάγω*. Sed tunc à sus, quod significat sursum, cõponitur. Virg. lib. 1. Georg. Non aliter quàm qui adverso vix flumine lembum Remigiis subigit. ¶ A subigo fit aliud compositum, Prosubigo: de quo suprà.

Subactus, subacta, subactum, participium, Modò idem significans quod cultus. *ἠργασμένος*. Cic. in Catone, Terra gremio mollito, & subacto semè sparsum excipit. Et paulo pòst, Humus subacta, arq; pura. ¶ Ingenium subactum, per translationem, pro exercitato, atq; exculto. Cic. de Orat. Subacto mihi ingenio opus est, vt agro non semel arato, sed nouato, & iterato. ¶ Aliquando idem quod victus & domitus. *κατεργασμένος*. Cic. pro Fonteio, Galli ab Imperatoribus nostris subacti, & bello domiti. Lucanus libr. 1, –gentésque subactas Vix impunè feres. ¶ Interdum idem quod coactus. *βιασμένος*. Tacit. libr. 5 Annal. Multitudine pericitantium subactus. idem lib. 15. Donec vi amoris subactus.

Subactus, huius subactus, Idem quod subactio. Plin. libr. 18. cap. 7, Quod in subactu congium aquæ capiat.

Subiicio, cis, secunda syllaba correpta, Suppono. *ὑποβάλλω*. Virg. 4. Geor. –& ramea costis Subiiciunt fragmenta. ¶ Aliquando subiugo. *ἐκτιγάζομαι*. Cicero, Tot tibi populis repente subiectis. ¶ Subiicere, pro subdere siue addere. Cice. 7. Verr. At quæ causa tũ subiiciebatur ab ipso, Iudices, huius tam nefariæ crudelitatis? ¶ Aliquãdo sursum iacio. Virg. 12. Aen. –& corpora saltu Subiiciunt in equos. ¶ Subiicere calumniæ, per translationem. Liu. libro 8. belli Maced. Sed si ego in ea ciuitate, quæ ideo omnibus rebus incipiendis gerendisq; deos adhibet: quia nulluis calumniæ subiicit ea quæ dij comprobauerunt.

Subiectus, a, um, Id est subditus, & alterius imperio parens. *ὑπήκοος, ἀρχόμενος*. Virg. lib. 6. Aen. Parcere subiectis, & debellare superbos. ¶ Aliquando idem est quod expositus, siue obnoxius. Cic. 5. Tuscul. Sinautem virtus subiecta sub varios incertósq; casus, famula fortunæ est: nec tantarum virium est, vt seipsa tueatur. Idem 2. de Natu. deor. Nulli naturæ est obediens, aut subiectus deus. Idem, Omnes res subiectæ sunt naturæ sentienti. Horat. 2. Ser. sat. 6, Per totum hoc tempus subiectior in diem & horam Inuidiæ.

Subiectio, onis, verbale. Est repræsentatio, delineatio siue descriptio. *ὑποτύπωσις*. Cicer. 3. de Orat. Rerúmque, quasi gerantur sub aspectum pené subiectio, quæ & in exponenda re plurimum valet, & ad illustrandum id quod exponitur. ¶ Interdum accipitur pro suppositione rei adulterinæ pro vera. *ὑποβολή*. Liu. 9. belli Mace. Qui falsis testimoniis, signis adulterinis, subiectione testamentorum, fraudibus aliis cõtaminati, eos capitali pœna afficiebant.

Subiices, pen. cor. Dicuntur subiecti. *ὑπόνοι*. Ennius in Achille, referente Festo, Ergo deũm sublimes subiices, humidus Vnde oritur imber sonitu sæuo & strepitu. Vide Gellium lib. 5. cap. 7.

Subiecto, tas, In altum eiaculor. *ἐκβάλλω*. Virgil. 3. Aeneid. Nigrámque altè subiectat arenam. ¶ Aliquando idem valet quod identidem subiicio: vnde subiectare manum dicuntur, qui sub ventrem manum mittunt ad partes pudendas, vt solent pastores, qui sub equuleorum ventré manum solent subiicere, ne postea adulti ad tactus huiusmodi expauescant.

Subiicito, as, are, aliud frequentatiuum. Plautus in Casina, Nunc tu si venis subiicitare me. proba est occasio, Peristi hercle, age, accede huc.

Subiculum, li, Qui semper flagris subiicitur. Plaut. in pers.
Vir summe populi flabulum seruitritium.
Scortorum liberator, subiculum flagri.
Compedum contritor, pistrinorum ciuitas.

Subimpetrandus, Participium à verbo subimpetro. Tacit. libr. 4, Nam priores duces subimpetrando triumphalium insigni sufficere res suas crediderant.

Subimpudens, pen. cor. adiectiuũ, Nonnihil impudẽs. *ὑπαναίσχυντος*. Cicero ad Treb. libr. 7, Interdum timidus in labore militari, sæpe autẽ autem etiam (quod à te alienissimum est) subimpudens videbare.

Subinanis, subinane, Nonnihil vacui habens, aut inanitatis. *ὑπόκενος*. Cic. ad Attic. lib. 2, Quinetiam quod est subinane in nobis, & non *ἀριδέδοξον* (bellum est enim sua vitia nosse) is afficitur quadã delectatione.

Subinde, cum accentu in antepenultima, Deinde, statim, pòst. *ἔπειτα*. Horat. 1. Epist. 8. Si dicet rectè: primùm gaudere, subinde præceptum auriculis hoc instillare memento. Liu. 7. ab Vrbe, Vno, alteróq; subinde ictu ventrem, atque inguina hausit. ¶ Interdum significat frequenter, (siue vt propriè dicam) identidem: hoc est crebrò, cum exiguo quodam interuallo. *ἄλλοτε, καὶ ἄλλοτε*. Sueton. in Tiberio, cap. 57, Læua natura ne in puero quidem latuit, quã Theodorus Gadareus & prospexisse primus sagaciter, & assimilasse aptissimè visus est: subinde in obiurgando appellãs eum lutũ à sanguine macératum. ¶ Dicitur & subin, sicut proin, & dein.

Subingere arietem (inquit Festus) Antistius esse ait, dare arietẽ qui pro se agatur, cædatúrque.

Subinsulsus, adiectiuum, Aliquantulum insulsus. *ὑπαπόφθεγκτος*. Cice. in Orat. Est enim vitiosum in sententia, siquid absurdum, aut alienum, aut non acutum, aut subinsulsum est.

Subinuisus, adiect. Aliquantulum inuisus. Cic. pro Rabirio Posthumo, Ille Puteolanus sermo illius temporis, vectorum cursus atque ostentatio, tum subinuisum apud maleuolos Posthumi nomen.

Subinuito, tas, penult. produc. Aliquantulum inuito, & prouoco. Cicero ad Marium, libr. 7. Epist. Hæc ad te pluribus verbis scripsi quàm soleo, non otij abundantia, sed amoris erga te, quòd me quadam epistola subinuitaras.

Subirascor, Nonnihil irascor. *ὑποργίσμαι*. Cic. ad Attic. lib. 9, in Epeirum quòd nõ inuitas comitem, non molestum: subirascor, sed vale.

Subiugis, & hoc subiuge, pen. corr. Idem quod subiugalis. *ὑποζυγώδης*. Plin. lib. 11. cap. 40, Nero ostentabat hermaphroditas subiuges carpento suo equas.

Subiugia Iora, Dicebantur ea quibus iugum collis boum, vel iumentorum aptabatur. Cato de Re rust. cap. 15, Subiugia in Iustrum Iora pedum XIX.

Subiugo, as, penul. cor. Debello, & imperio meo subiicio, quasi sub iugo pono. *ὑποτάσσω*, Claudian. –nulla est victoria maior,
Quàm quæ confessos animo quoque subiugat hostes.

Subiungo, gis, Subiicio. debello. *ὑποτάσσω, ὑποζεύγνυμι*. Virg. 8. Aeneid.
Nulla fas Italo tantã subiungere gentem. Cicero pro Lege Agra. Vt subvestrum ius iurisdictionem, potestatem, terrarum orbem subiungeretis? ¶ Vnde subiunctiuus modus dictus est, quia subiungitur alteri verbo, sine quo sententiam explere non potest. *ὑποτακτικός*.

Sublabor, eris. pen. produ. Præterco, siue latenter decurro, aut fugio. *ὑπολιθάνω*. Virg. 1. Georg. –hic omnia satis.
In peius ruere, ac retrò sublapsa referri Spes Danaum.

Sublabro, bras. pen. corr. Cibum intra labra mitto, vt interpretatur Nonius citans illud Næuij ex Decuma, Iam ego illis subiens sublabrabo esui illud synciput.

Sublate, aduerb. Magnificè, splendidè, elatè. *ὑπερηφάνως, μεγαλοφρόνως*. Cicero de Clar. Orat. Quoniam ergo bonorum oratorum duo genera sunt: vnum attenuatè, prolixéque: alterum sublatè, ampléque dicentiũ. ¶ Sublatè de se dicere, est magnificè de se prædicare. Cicero pro Domo sua, Nihil enim vnquam sublatius dixi aut fecisse ad laudis causa, potius quàm criminis depellendi.

Sublateo, sublates. pen. cor. Subre aliqua lateo. *ὑπὸ τινὶ λανθάνω*. Varro I. de Re rust. cap. 48, Aristæ enim quasi cornua sunt spicarum quæ primitus quum oriuntur, neque planè apparent in qua sublatent herbacea vocatur vagina, vt qua latet conditus gladius.

Sublatio, Sublatus, vide SVSTOLLO.

Sublego, as, pen. prod. Substituo. *ὑπανατίθημι*. Iustin. lib. 3, Senatui custo diam legum populo sublegandi Senatum, vel creandi, quos veller magistratus, potestatem permisit.

Sublego, is, pen. corr. Furto aliquid surripio. *ὑφαρπάζω*. Virg. 9. Ecloga, Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper. ¶ Nonnunquam idẽ quod cursim, siue obiter aliquid legere. Gellius libr. 13. cap. 12, Quum hoc in ea Capitonis epistola sublegissemus. ¶ Sublegere, colligere. Colum. lib. 12. cap. 17, Propter imbres in terram decidit, quæ quum sublecta est, &c. Horat. 2, Serm. saty. 8, –puer altè cinctus, acernam Gausape purpureo mensam perterst: & alter Sublegit quodcunq; iaceret inutile. ¶ Sublegere in locum alicuius, est legendo substituere. *ὑπαναδίδωμι*. Liuius 3. belli Pun. Et ita in demortuorum locum sublecturum, vt ordo ordidini, non homo homini prælatus videretur. ¶ Sublegere sermonem, est clam excipere. Plautus in Mil. Clàm nostrum hunc illæ sublegerunt sermonem.

Sublestus, sta, stum, Infirmus, leuis, friuolus, debilis. *ἀσθενής*. Plaut. in Persa, Nam vbi ad paupertatem accesit infamia, Grauior pauperias, fit, fides sublestior. Idem Bacchid. Lingua factiosi, inertes opera, sublesta fide. ¶ Vinum sublestissimum, quod maximam debilitandi vim habet: vt exponit Festus, citans Plautum in Neruolaria.

Subleuo, 2as, Sursum leuo. *ἀνατρέφω μαι*. Sueton. in Vespasiano, Aluo repentè vsq; ad defectionem soluta: Imperatorem ait stantem mori oportere, dúmque surgit ac nititur, inter manus subleuantium extinctus est. ¶ Per translationem sumitur pro fauere, defendere, & quodammodo labascentem erigere. Cic. 4. Tusc. Quum multa in conuentu colligisset in Socratem Zopyrus, qui se naturam cuiusq; ex forma perspicere profitebatur, derisus à cæteris est, qui illa in Socrate vitia non agnoscebant, quæ ipse ex illius aspectu multa collegerat. Ab ipso autem Socrate est subleuatus, quum illa sibi ingenita, sed ratione à se deuicta diceret. Plancus Ciceroni lib. 10, Hoc omne assignatum iri aut pertinaciæ meæ, aut timori videbam, si aut hominem offensum mihi, aut coniunctum cum Republica non subleuassem. Idem 5. Verr. Sed eadem ista æstimatione alter subleuarat aratores, alter euerterat. Idem pro Cecinna, Etenim nõ minus nos stultitia illius subleuat, quàm lædit improbitas. ¶ Subleuare testimonio aliquem, id est causam eius leuiorem reddere. Cicero pro Cluent. Pater adolescentis, quem propter animi dolorem perennis suspicio potuisset ex illo loco testem in Aulum Cluentium constituere, is hunc suo testimonio subleuat.

Sublica, æ, pen. corr. Palus, seu pertica, quæ in aqua defigebatur ad pontis alicuius constructionem. Cæsar in descriptione Rhenani pontis, Non subligæ modo (inquit) directæ ad perpendiculum, sed pronæ ac fastigiatæ, vt secundum naturam fluminis procumberent.

Sublicium, licij, Idem quod sublica. Liu. 3. belli Pun. Quia muro satis per se alto, subiectis validis subliciis pro solo vsus erat.

Sublicius pons, Ad eam partem Tyberis fuit, qua Ianiculum ab vrbe dirimitur, ea arte constructus, vt trabes sine fulturis eximi possent. Id enim religiosum esse cœpit, ex quo defendente Cocl. ægrè reuulsus est. Dictus est autẽ sublicius, quòd ligneus esset, & sublicis fulciretur. Ita enim vocant palos ad pontis sustentationem in aqua defixos.

Subligo, as, pen. corr. Subtus ligo. *ὑποδέω*, Plin. lib. 17. cap. 22, Vbi vua varia cœperit fieri, vites subligato. Virgil. 8. Aeneid. Tum lateri atque humeris Tegeæum subligat ensem. Idem 11. Aeneidos, –clypeúmque ex ære sinistræ Subligat.

Subligar, aris, Idem quod subligaculum, hoc est illud quo partes pudendæ teguntur. *περίζωμα, ὑπόδεσις*. Martial. libr. 3, Tecta tamen non hac, qua debes parte lauaris, Si pudor est, transfer subligar in faciem. Iuuen. Saty. 6, Personam, thyrsúmque tenent, & subligar Acci.

Subligaculum, li, Amiculi genus, quo femora, & partes pudendæ teguntur. *περίζωμα*. Cice. 1. offic. Scenicorum mos tantam habet vetere disciplina verecundiam, vt in scenam sine subligaculo prodeat nemo.

Sublimis, me, pen. prod. In altum eleuatus, compositum est ab limãs, quèadmodum & illimis, quasi supra limum. *μετέωρος*. Virgilius. 1. Aeneid.
Ipsa Paphum sublimis abit. Colum. libr. 2, Igitur in opere boues arctè iunctos habere conuenit, quò speciosius ingrediantur sublimes, & elatis capitibus. Terentius in Adelph. Sublimem medium arriperem, & capite primùm in terram statuerem, Vt cerebro dispergat viam. Ouid. libr. 14. Metam. –pulchro sedet illa recessu Sublimi solio, pallámque induta nitentem. Virgil. libr. 7. Aeneid. Tectum augustum, ingens, centum sublime columnis. Horat. de Arte. Hic dum sublimes versus ructatur, & erat. ¶ Sublimem abire, pro in cælum ire. Liuius 1. ab Vrbe, Hæc locutus, sublimis abiit. ¶ Sublimem rapere, est raptum sublimem in aerem ferre. Virgilius 5. Aeneidos. Sublimem pedibus rapuit Iouis armiger vncis.

Sublimitas, atis, Altitudo, eleuatio à terra. *ὕψος*. Plin. libr. 12, cap. 5, Natura sublimitatis auida. Columel. lib. 8. cap. 3, Eæque longitudinis & altitudinis, duodenos pedes habeant: nec plus latitudinis quàm media subdinis, duodenos pedes habeant: nec plus latitudinis quàm media subdinis, duodenos pedes habeant: nec plus latitudinis quàm media subd

maniam ab Italia submouent.

Subnascor,ceris,Succresco, ὑποφύομαι. Plin.lib.11. cap.23, Atque ita subnasci sui generis palmas,Idem lib.12.cap.3.Malus Assyria omnibus horis pomifera est,aliis cadentibus,aliis matureſcentibus, aliis verò subnascentibus.

Subnecto,is,Subligo, appendo. ὑποκλίνω. Virgil.1. Aeneid. Aurea subnectens exertæ cingula mammæ. Idem 5. Aeneid. –lato quam circum amplectitur auro Baltheus, & tereti subnectit fibula gemma. Plin.lib. 28.cap.1,M.Seruilius Nonianus,princeps ciuitatis, non pridem in metu Iippitudinis,priusquam ipse eam nominaret, aliúsve ei prædiceret duabus literis Græcis P,& A,chartam inscriptam,circuligatam lino, subnectebat collo.Id est appendebat.

Subnego,as,pen.corr.Feré,vel quodam modo nego. Cic. Trebatio,Verumtamen quod præsenti tibi propè subnegaram,&c.

Subnigeꝛ,ra,rum , pen. corr. Nonnihil habens nigredinis. ὑπομέλας. Plaut. Mercu. –bucculentum, breuiculum, Subnigris oculis,oblongis malis.Varro 2.de Re rust.cap.5,Subnigris labris pecudes.

Subnitor,pen.prod.subniteris,subnixus,Suffulcior, sustineor. ὑποστηρίζομαι. Virgil.1.Aeneid.Solio subnixa resedit. Cicc. de Somn. Scipion. Duo quasi cinguli terræ verticibus ex vtraque parte subnixi. ¶ Accipitur interdum subnixus pro elato , siue arroganti.Cicc.1.de Oratore, Hæc quàm sit facilis,illi viderint,qui eius artis arrogantia , quasi difficillima sit , ita subnixi ambulant.Liuius 5. belli Puni. Enimuero indignum ratus Marcellus,se , qui Annibalem subnixum victoria Cannensi ab Nola repulisset,hic terra,marique victis ab se hostibus cedere.

Subnoto,as,pen.corr.Subscribo. ὑπογράφω. Martial. lib.1, Et non fobria verba subnotasti.

Subnubilus, adiect. Subobscurus. ὑποσκοτόεις. Cæsar 3. belli Ciuil. Et quinque intermissis diebus , alteram noctem subnubilam nactus , extructis omnibus castrorum portis, & ad impediendum obiectis , tertia inita vigilia, silentio exercitum educit. Ouid.2. de Remed. Am.

Limes erat tenuis longa subnubilus vmbra,
Quà rulit ipsa suos ad mare sæpe pedes.

Subo,bas,subare,Dicuntur sues,quum libidinem exercent,aut appetunt: quanuis & ad alia animalia,atque adeò ad ipsos etiam homines transferatur. καταβίβω. Plin. lib.10: cap.63. Verres subantis audita voce, nisi admittatur, cibum non capit. Horat. lib.1. Carm. ad homines transfugit,Iámque(inquit)subando Tanta cubilia,tectáque rumpit.

Subatio.Appetitus suum in venerem.Plin.lib.8.cap.51,Remedium,ne prius subationem,neque ante flaccidas aures coitus incipiat,de suibus.

Subobscœnus,adiectiuũ,Non omnino vacans obscœnitate. ὑπαισχρός. Cicc, in Orat. Illud admonemus tamen , ridiculo sic vsurum oratorem , vt nec nimis frequenti , nec scurrile sit , neç subobscœno, ne mimicum.

Subobscurus, adiectiuum , Nonnihil obscurus , & per translationem intellectu subdifficilis. ὑποσκοτεινός. Cic. de Clar. Orat. Grandes erant verbis , crebris sententiis , comprehensione rerum breues , & ob eam ipsam causam interdum subobscuri.

Subodiosus,pen.prod.Aliquantum odiosus,Cic.ad Atticum lib.1, Non mihi graue duxi scribere ad te de illius querimoniis , quum eas audire (quod erat subodiosum)leue putassem.

Suboffendo,dis,Aliquantulum offendo. Cicc. ad Quint.Fratrem,Nam apud illam perditissimam , atq; infimam fœcem populi Pompeius propter Milonem suboffendit:& boni multa ab eo desiderant,multa reprehendunt.

Subolco,subolesubolen,corr. Leuiter oleo, siue odoratus sensu leuiter percipio. ὀσφραίνω. Plaut.in Pseud. Corrumpitur iam cœna,hem subolet,sis vide. ¶ Subolere per translationem , præsentiscere. ἀισθάνεσθαι. Plaut. in Casin. Tu æcastor tibi homo malam rem quæris : subolet, sentio. Ibidẽ, Subolet iam vxori quod ego machinor. Terentius in Phormione,Nunquid patri subolet?

Suborior, iris. Subnascor,& exurgo : vt Subortus est rumor. ὑπορίομαι. Plinius libr.2.cap.93,Metallorum opulentia tam varia, tam diues, tam fœcunda, tot sæculis suboriens.Lucretius lib.1,Ex infinito suboriri copia posset.

Suborno,as,Idem quod orno,hoc est honoro.siue laudo. ὑποτιμάω.Plancus Ciceroni,Tu Cicero quod adhuc feciſti,idem præsta, vt vigilanter, neruoséque nos qui stamus in acie,subornes. ¶ Subornare item accipitur pro clàm submittere. ὑποπέμπω. Plin.in Paneg. ad Traian. Grata tamen sint recordantibus , principem illium in capita dominorum seruos subornantem.Cicc.pro Roscio, Falsum subornauit testem Roscius Cluuium : cur tam scrò? Idem pro Cecinna.Quum quæritur aliquid factum nécne sit,verum an falsum proferatur,& fictus testis subornari solet,& imponi falsæ tabulæ.

Subpallidus, a, um. Ad pallorem accedens , vel aliquantulum pallidus. ὑπωχρός. Celsus libr.5,Alterum est minus super corpus eminens, durũ, lãtum,subuiride,subpallidum,magis exulceratum.

Subpinguis,gũe, Nonnihil pinguis. ὑποπίων. Celsus libr.6.cap.4, Peius est quod densam cutem,& subpinguem,& ex toto glabram facit.

Subrancidus,adiectiuum,Aliquantulum rancidus. ὑπόσαπρος. Cicer.in Pisonem,Extructa mensa non conchyliis,aut piscibus,sed multa carne subrancida.

Subraucus,a,um, Aliquantulum raucus. ὑποβραχύφωνος. Cicero de Clar. Orat.Omnisque motus cum verbis sententiisque consentiens, vox permanens,verùm subrauca natura.

Subremigo,gas.pen,cor.Sub velo remigo,hoc est cursum nauis quæ vẽ to fertur,remis adiuuo. ὑποβοάω.Plin.lib.9.cap.29,Cæteris subremigãs brachiis,media cauda,vt gubernaculo se regit.Virg.10.Aenei. –dextra puppim tenet,ipsáque dorso.
Eminet,ac læua tacitis subremigat vndis.

Subrepo,pis,pen.prod.Latenter repo. ὑφέρπω Plin.libr.34.cap.8, Fecit & puberem Apollinem subrepenti lacertæ cominus sagitta insidiantem. Colum.lib.9.cap.1, Hæc porrò animalia,vel similia his facilè intelligitur,quàm non expediat conferre in id viuarium quod vacerris circumdatum est: siquidem propter exiguitatem corporis facilè clathris subrepunt,& liberos nacta egressus fugam meditatur. ¶ Subrepere animo, per metaphoram , pro eo quod est clàm se in animum alicuius insinuare.Quintil.lib.4.cap.1,Exordium quidam in duas diuidunt partes,principium,& insinuationem : vt sit principiis recta beneuolentiæ & attentionis postulatio : quæ quia esse in turpi genere causæ non possit , insinuatio subrepat animis, maximè vbi frons causæ non satis honesta est. Idem,Ita subrepitur animo iudicis. Obliuio subrepit. Plin.libr.8. cap. 22. Huic quanuis in fame mandenti,si respexit, obliuionem cibi subrepere aiunt,digressúmque quærere alium. Aetas iners subrepit. Tibullus lib.1.eleg.1,Interea dum fata sinunt , iungamus amores: Iam venit tenebris nors,& coperta caput. Iam subrepet iners ætas , nec amare decebit, Dicere nec cano blanditias capiti.

Subreptitiæ literæ , Dicuntur quæ ad falsam alicuius suggestionem concessæ sunt : quod tam à subrepo esse potest , quàm à subripio. κατὰ γράμματος.

Subrideo,leuiter arrideo.ὑπομειδιάω.Virg.1.Aeneid.Olli subridens hominum sator atque deorum.Cic.pro Rosc.Com.Qua de causa subridet Saturius veterator,vt sibi videtur. Ouid.3.Amor.eleg.1, –limis subrisit ocellis.Claudian.2.in Eutrop.Subrisit crudele pater. Virg.10.Aenei. Ad quem subridens mista Mezentius ira.

Subridiculè,aduerbium.Cicer.2.de Orat.Quid hoc Nævio ignauius? Seuerè Scipio. At in malè olentem, Video me à te circunueniri. Subridiculè Philippus.

Subrigo,is,penul. correp.siue Surrigo,b in r mutata,Erigo, in altum eleuo. ἀνατείνω.Plin.lib.9.cap.29.Supinus in summa æquòri peruenit,ita se paulatim subrigens,vt emissa omni per fistulam aqua , velut exoneratus sentina,facilè nauiget.Idem libr.10.cap.20,Vpupa crista viseuda pliçatili.contrahens eam,subrigénsque per longitudinem capitis. Virg.4. Aen.Tot linguæ totidem ora sonant,tot subrigit aures.

Subrectus,siue Surrectus.Sibius lib.10, –connixus in hastam
Ilia cornipedis subrecta cuspide transit.

Subriguus,adiectiuum.Aliqua ex parte irriguus,subaquosus. ὑποδιάβροχος. Plinius libr.17.cap.18,In crasso, aut humido,aut subriguo,à messo ad brumam.

Subripio, is, Furor, clam aufero. ὑφαρπάζω. Plautus Menæch. Hanc modò vxori intus palam subripui.Cic.in Parad. Quanti est æstimanda virtus , quæ nec eripi , nec surripi potest vnquam , neque naufragio , neque incendio amittitur, nec tempestatum,nec temporum permutatione mutatur?

Subreptio, Ipse surripiendi actus. κλοπή. ¶ Surreptio item dicitur, impetratio quæ fit à principe , siue magistratu per falsam rei enarrationem. Subreptitius,adiectiuum:vt Subreptitia postulatio,subreptiæ literæ,quæ ad falsam alicuius suggestionem concessæ sunt. ¶ Surreptitius puer, furtim sublatus. Plautus. in Menæch. Atque istic habitat geminus subreptitius.

Subrogo,as.pen.cor.Substituo. ὑποκαθίστημι. Liuius lib 3.ab Vrbe, Cõsul antequam collegam subrogasset,negabat passurũ agi de lege. ¶ Subrogare collegam Consul dicebatur,qui in demortui locum Consulis alterum sufficiebat.Cicc.ad Brutum Epist.5, Omnino Pansa viuo celeriora omnia putabamus. Statim enim collegam sibi subrogasset : deinde ante Prætoria sacerdotum comitia fuissent. Liu.2.ab Vrbe, Regnum eũ affectare fama ferebat,quia nec collegam subrogauerat in locum Bruti, & ædificabat in summa Velia.

Subrostrarij,Homines otiosi dicebantur,quibus quum nihil esset quod domi agerent,sub rostris frequenter desidebant,rumores nouos aut captantes,aut ipsi confingentes.Cælius ad Ciceronem lib.8,Te ad nonum Calendas Iunij,subrostrarij(quod illorum capiti sit)discipar ãt periisse.

Subrubeo,es,Nonnihil rubeo,ὑπερυθρός εἰμι. Ouid.lib.2.Amor.
Quale coloratum Tithoni coniuge cælum
Subrubet,aut sponso visa puella nouo,

Subrubicundus,adiect. Id est rubicundulus,siue aliquantulum rubicũdus. ὑπέρυθρος. Plin.lib.25. cap. 13, Herba est trixaginis specie & mollitia,cauliculis subrubicundis.

Subrufus, adiectiuum.Aliquantulum rufus. ὑπέρυθρος. Plinius libr.37, cap.10,Indica gentium suarum habet nomen , subrufo colore, in attritu fidorem purpureum emanat. Plautus in Capt. Subrufus aliquantum, crispus,cinnatus.

Subrumi,Dicti sunt agni,qui adhuc sunt sub mamma,quæ ruma à veteribus dicebatur. ὑπομάστιοι. Varro 2.de Re rust. cap.1, Et si parum habet lactis mater,vt subiiciat sub alterius mammam, qui appellantur subrumi,id est sub mamma.Antiquo enim vocabulo , mamma ruma , vt opinor dicebatur.Hæc Varro.

Subrumari,Est sub ruma,id est mamma submittere. Colum.libr.7.cap.4, Diligenti cura seruandum est vt & suis quotidie matribus & alienis, nõ amantibus,agni subrumentur.

Subruo,is,Suffodio,vel suffosso fundamento diruo. ὑποσκάπτω. Cæs.2.bel li Gallici , Murúsque defensoribus nudatus est : testudine facta portis succedunt,murúmque subruunt.Liu.5.belli Pun. Séque vltimum illum diem agere,nihil minus timẽtes,quàm subrutis cuniculo mœnibus,arcem iam plenam hostium,&c. ¶ Aliquando effodio. καταπάττω.Seneca,Subruunt terram,thesauros quæritant.

Subrutilus,a diectiuum,In rutilum vergẽs colorem. ὑποφοινίσσω. Plin. lib.10. cap.3.Media magnitudine,colore subrutilo,rarum conspectu.

Subrusticus,a,um, ὑπάγροικος. Cic.de Clar.Orat.Quum etiam ipso sono,quasi subrustico,prosequebatur atque imitabatur antiquitatem.

Subsal

Subsalsus,sa,sum,adiect.Quod salis saporem nonnihil refert. ὑφάλμυρος. Plin.lib.21.cap.26,Subsalsa gustanti herba.

Subsanno,as,verbum est actiuum,idem significans quod irrideo. καταμύκτηρίζω.Nam sanna(vt suo loco docuimus)irrisionem significat, quæ & subsannatio dicitur. χλευασμός.

Subscribo,is,Subnoto,subsigno : sicut solent principes,qui subscribunt ea quæ rata habent. ὑπογράφω.Cicero ad Atticum lib.8,Literas tibi à L. Domitio ad XIII. Calend.Martij allatas esse,earúmque exemplum subscripseras. ¶ Aliàs subscribere significat fauere,siue approbare.Colum. lib.1.cap.2,Quòd si voto fortuna subscripserit,agrum habebimus salubri cælo,vberi gleba.Ouid.1.Trist. eleg.2, Néve precor magni subscribite Cæsaris iræ:Sæpe premente deo,fert deus alter opem. ¶ Est etiam subscribo,aliquando verbum iudiciis & foro accommodatum,& significat iudicium dictare,quasi quæ dicam scribere.Plin.lib.5. Epist.Scis te non subscripsisse mecum, & iam biennium transiisse, omnesque me vsu cepisse.Id est mecum querelam non esse expertum,vt intercedentur Bucæus. ¶ Vnde subscriptores,qui accusatori subscribunt,hoc est qui secundas accusationis partes sustinent.Cicero 1.Verr.Venit paratus cum subscriptoribus exercitatis, & disertis.Vbi Asconius, Subscriptores dicuntur qui adiuuare accusatorem solent : quos oportebat submissius agere,quàm eum,quem sequebantur.Budæus in priorib. Pand. Annot. Subscribere dicebant veteres Iureconsulti,quod nunc adiungere se, dicunt. ¶ Subscribendi igitur facta potestas,dicendum, quod Leguleiorũ vulgus hodie barbarè effert.*Dictum est quòd adiungere se poterit.* Cicc. in Diuina.Non modò deferendi nominis,sed ne subscribendi quidem, quum id postularet,fecerunt potestatem.

Subscriptio,nis,Idem quod subsignatio. κατεγραφή,ὑπονεμήνωσις. Cicc.pro Cluentio,Quare quicquid de subscriptionibus eorum mihi dicendum erit, eo dicam animo, &c. ¶ Subscriptio censoria, eadem est cum ipsa censura.Cicc.pro Cluentio,Ne subscriptio censoria non minus calamitatis ciuibus quàm proscriptio acerbissima possit afferre. Budæus. ¶ Accipitur præterea subscriptio,pro adiunctione, vt hodie loquuntur nostri Iurisconsulti , quum accusatori aliquis ad agendum adiungitur. Cicc.1.Verrin.Quartum quem sit habiturus,non video:nisi quem forte ex illo grege oratorum qui subscriptionem sibi postularunt.

Subscusus,udis,penul.prod.Tabella exigua.inquit Festus,qua tabulæ duæ inter se conjunguntur:ita dicta à succidendo,quòd quà immittitur,succidatur.Pacuuius,Nec vlla subscus cohibet compagem. ¶ Subsudes(inquit Budæus)quæ & subcudes,& suscudes appellantur, sunt lignea retinacula,quæ etiam securiclæ à forma vocantur, quasi securiculæ quibus nacula,quæ etiam securiclæ à forma vocantur, quasi securiculæ quibus duo tigna tenacissimè inter se vinciuntur : vnde Securiclati cardines apud Vitruuium lib.10,licet vulgò securidati legatur.Galli *hirundinum caudas* appellant.Solent etiam interdum subscudes ex ferro fieri.Vitruuius lib.10.cap.10, loquens de tympano ad molendam farinam faciendo,Secundum id tympanum(inquit) maius item dentatum planum est collocatum, quo continetur axis , habens in capite summo subscudem ferream qua mola continetur. Quod Vitruuius subscudem hîc appellat,inquit Budæus,nostri *ferrum molendini* : ex quo forma subscudis intelligi potest.

Subseco,as,penul.corr.Ab ima parte reseco,succido,abscindo, ὑποτέμνω, ὑποκόπτω. Columel. lib.2, Quædam subterraneæ pestes adultas segetes radicibus subsectis enecant.Ouidius 4.Fastor. Illa papaueream subsecat vngue comam.Idem 6.Fasto.Non vngues ferro subsecuisse licet.

Subsecundarius, adiect.Idem quod succiuus , & quod quasi secundo tempore aduenit.Gell.lib.20.capi.vltimo, Quantum autem vitæ deinceps mihi deûm voluntate erit,quantum à cura publica,& à re familiari, procurandóque cultu liberorum meorum dabitur otium, ea omnia succisiua, & subsecundaria tempora, ad colligendas huiusmodi memoriarum delectatiunculas conferam.

Subsequor, eris, penul. corre. Statim sequor. ἑφέπομαι. Cæsar de bello Gallico,lib.4.Agmen subsequi iussit.Plau.Bacch. Cedo manum,ac subsequere propius me ad fores.Liu.7.belli Pun.Raptímque cum equitatu profectus , iussis se subsequi peditibus , palatos passim per agros. &c. ¶ Subsequi,& imitari aliquem. Plin.in Paneg.Te enim imitari, te subsequi student.

Subsero,ris,penul. corr.Subtus semino,vel planto. ὑποφυτεύω. Columel. lib.4. capi.15, Nam plurimum interest adhuc noua consitione pedalia

Subsolanus,ni,Ventus spirans ab ortu æquinoctiali, aduersus Fauonium: ita dictus quòd sub Sole nasci videatur: vnde & Græci Apelioten appellarunt. Plin. li.2.cap.47. Ab Oriente æquinoctiali Subsolanus, ab Oriente brumali Vulturnus. Illum Apelioten, hunc Græci Eurum appellant.

Subsortior,iris,Est sorte aliquem in reiectorum Iudicum locum substituere. ὑπογηφίσασθαι. Vnde Subsortitos Iudices dicimus qui in aliorum locum sunt substituti. Cice.3.Verr. Cur ea quàm diu alium Prætorem, cum iis Iudicibus quos in horum locum subsortitus es, de te in consilium iturum putasti, tam diu domi fuerunt?

Subsortitio,onis, Est suffectio quæ sorte fieri solet à Prætore, ad supplendum numerum Iudicum qui ab accusatore, aut reo erant reiecti. ὑποκατάκλησις. Cice.3.Verr. Nam de subsortitione illa Iuniana Iudicum, mihil dico. Sueton. in Iulio Cæsare, capi.41, Ac nequi noui cœtus recentionis causa moueri quandoque possent, instituit quotannis in demortuorum locum, ex his qui recensiti non essent, subsortitio à Prætore fieret. Cice. pro Cluentio, Et quod C. Verres Prætor vrbanus, homo sanctus & diligens subsortitionem eius in eo codice non haberet, qui tum interlitus proferebatur.

Substantia, vide SVBSTO.

Substerno,is,aui,atum,Subtus sterno. ὑποστρώνυμι, ὑποστέγνυμι. Teren. in And. Exara hinc sume verbenas tibi, atque eas substerne. Ouidius 15. Metam. Quasq; aque cum fulua substrauit cinnama myrrha. Cice.2. de Natu.deor. Iam gallinæ, aues que reliquæ quietum requirunt ad pariendum locum, & cubilia sibi, nidósque construunt, eósque quàm possunt mollissimè substernunt, vt quàm facillimè oua ferantur. ¶ Substerne animo omnia, id est subiicere, supponere. Cicero de Vniuersi. Animũ igitur quum ille procreator mundi Deus ex sua mente & voluntate genuisset: tum denique omne quod erat concretum atque corporeum sub sternebat animo, interiúsque faciebat.

Substratus, huius. Substratus, ipse substernendi actus. Plinius lib.24.capi.9, Suffitu quoque aut substratu fugant venenata.

Substramen,inis, Quod animalibus substernitur. Varro lib.3.de Re rust. cap.10, Easque cellas prouident, ne habeant in solo humorem, sed habeant molle substramen è palea aliáue qua re.

Substillum,li,Tempus dicitur quod ante pluuiam, vel post pluuiam est, non siccum, sed humidum, quòd aut iam stillet, aut nondum stillare desierit. Hæc Festus. ¶ Apud Catonem lib. de Re rustica, ponitur pro ægritudine, quando stillatim vrina emittitur, quã Græci vocant στραγγουρίαν. Nunc (inquit) de iis quibus ægrè lotium it, quibúsque substillum est.

Substituo,is,In locum alterius surrogo, sufficio. ὑποκαθίστημι. Cicero 7. Verr. Tum iste in eorum locum alios substituere, & supponere cœpit, Idem 2.de Diuinat. In libris enim sententiam dicebamus, concionabamur, philosophiam nobis pro Reipublicæ procuratione substitutam putabamus.

Substitutio, onis, Surrogatio, suffectio. ὑποκατάστασις. Paul. Iureconsul. In vulgari substitutione qua ei qui supremus morietur, hæres substituitur, rectè hæres substitutus etiam vnico intelligitur.

Substo,stas,Substineo, & constans sum, non vacillo, aut labasco. ὑφίσταμαι, Terent. in And. Perij: metuo ne subsistet hospes.

Substantia,æ,Est quæ per se subsistat, & fundamentum præbet accidentibus, quæ sine illa subsistere non possunt. ὑπόστασις, οὐσία, οὐσιότης. ¶ Quandoque etiam substantia ponitur pro materia & argumento, circa quæ versatur cardo totius rei. Plinius Nouocomentis in Epist. Substantia omnis orationis fuit cohortatus eius ad pacem. Quintil. in Procem. lib.1, Prima apud Rhetorem elementa, & quæ de ipsa Rhetoricæ substantia quæruntur, tractabimus. ¶ Quandoque pro facultatibus. Quintil. Vt pluis substantiæ filio relinqueretem.

Substantiuus, a. um, Idem quod subsistantialis, hoc est quod per se stare potest. ὑποστατικός, cuius contrarium est Insubstantiuus. Rufinus in expositione Symboli, Sed fortè dicas, ista quam memoras, insubstantiua est generatio. Neque enim lux substantiuum facit splendorem, aut cor substantiuum generat verbum.

Substringo,is,Contraho, coarcto, complico. συσφίγγω, Quintil. libro 10, Omissa supplere, & effusa substringere. Martial. lib.12. Festinant trepidi substringere carbasa nautæ. Lucan. lib.3. Hinc & Sydoniæ gentes, auróq; ligatas substringens Arimaspe comas, &c.

Substrictus,a,um, participium. Colum. lib.2.capi.3. Boues quum ab opere disiunxerit, substrictos contricet, manibúsq; comprimat dorsum. ¶ Est & substrictus, nomen ex participio, idem significans quod arctus, & contractus: cui contrarium est Prominens, & effusus. Colum. lib.6.cap.10, de tauri forma loquens, Vt sit magna portio corporis, ventre paulò substrictiore, qui magis rectus, & ad ineundas fœminas habilis sit. ¶ Substricti testes. Plinius lib.32.capi.3, Quinimò paruos esse, substrictósque, & adhærentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse.

Substruo,is, Fundamentum jacio, ab imò extruo, à fundamentis erigo, θεμελιόω, θεμελιόω. Plautus Most. Primùm dum parentes fabri liberûm sunt, & fundamentum liberorum substruunt, extollunt, &c. Liuius 6.ab Vrbe, Capitolium quoque saxo quadrato substructum est, opus vel in hac magnificentia vrbis conspiciendum.

Substructio, onis, verbale. Actus ipse substruendi. θεμελιόω. Colum. lib.2. cap.2, Quibusdam substructionibus partes agri sunt occupandæ. Cæsar lib.2. belli Ciuil. Altera theatro, quod est ante oppidum substructionibus eius operis maximis, aditu ad castra difficili & angusto. Colu. lib.1, Quum ex depressiore loco fuerint orsa fundamenta, non solùm superficiem suam sustinebunt facilè, sed & pro fultura & substructione fungentur aduersùs ea quæ mox, si fortè villam prolatare libuerit, ad superiorem partem applicabuntur.

Subsum, Sub re aliqua situs sum. ὕπειμι. Plinius, Suberant tecto abiegnæ trabes. Subest causa. Cicero 5. de Finib. Intelligatur aliquam subesse eiusmodi causam. Idem 1. Offic. Quum verò de imperio decertatur, bellóq; gloria quæritur, causas omnino subesse tamen oportet easdem, quas dixi paulo antè, &c. ¶ Aliquando subesse, significat latenter inesse. Virgil. 2. Georg. Quippe solo natura subest. ¶ Subesse, pro adiuuare aliquando ponitur. Plaut. in Trin. –quod ago, assequitur, subest, subsequitur.

Subsuo, is, penul. corre. Ad imam rei cuiuspiam partem aliquid assuo. ὑποῤῥάπτω. Horat. 1. Serm. saty. 2. –sunt qui nolint tetigisse nisi illas, Quarum subsuta talos tegat instita veste. Subsutam vestem, limbum intelligit, qui institæ subsuebatur.

Subtal, ex sub & talo componitur, significátque cauum pedis, quanuis & pro vola quandoque accipiatur. Sipontious.

Subtegmen, minis, Dicitur filum quod sub stamine texitur. λήμνη. Terentius in Heaut. Anus subtegmen nebat: præterea vna ancilla erat. Ouid. 6. Metam. Inserit medium radijs subtegmen acutis. Catul. Argon. Currũ ducentes subtegmina, currite fusi. Virgil. 3. Aeneid. Fert picturatas auri subtegmine vestes.

Subtegulanea pauimenta. Quæ & Barbarica dicebantur, ex testis rusis, rudere & calce constantia. πατάγια. Plinius libro 36. capite 25, Pauimenta credo primùm facta, quæ nunc vocamus Barbarica atque subtegulanea.

Subtendo, dis, Subtus extendo. ὑποτείνυμι. Cato de Re rust. capi.10, Lectum in cubiculo vsum, lectos loris subtentos quatuor, & lectos communes tres.

Subtentare, Idem quod tentare. ψηλάφαω. Plau. in Trucul. Aduenisti huc subtentatum exornatis ossibus.

Subtenuis,tenue, Aliquantum tenue. ὑπόλεπτος. Varro 2. de Re rust. cap.7, Non angusta iuba, crebra, fusca, subcrispa, subtenuibus setis implicata in dexteriorem partem ceruicis.

Subter, Præpositio locum denotans inferiorem, sicut Super, superiorem. ὑπό, ὑπέρ. Iungitur autem ferè accusatiuo. Cice. in Arat. Spinifera subter caudam pitricis adhæsit. Idem 3. Tuscul. Plato iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locauit. ¶ Nonnunquam etiam ablatiuo. Virgil. 9. Aeneid. Ferre iuuat densa subter testudine casus. ¶ Ponitur & sine casu, aduerbialiter. Cice. de Somn. Scipionis, Deinde subter mediam ferè regionem soli occupat.

Subterduco,cis, Verbum Plautinum, pro subterfugere, & clam esse subducere ex aliqua societate vel loco. κακοφόρω. Plau. in Mil. –festa istas fores, Ne tibi clam se subterducat istinc. Id est ne hinc abeat, te inscio.

Subterfluo,is,ere, Notæ est significationis. ὑποῤῥέω. Plin. libro 8. capi. 50, Torrente rapido minaciter subterfluente.

Subterfugio, subterfugis, pen. cor. Clam aufugio. ὑπαλοδομαι, ὑποδιδράσκω, χωρισφεύγω. Plautus in Bacchi. Subterfugille mihi sic hodie Chrysalum! ¶ Aliquando vito, vel detrecto. Plautus in Merc. Nequequam ego mare subterfugi sæuis tempestatibus. ¶ Sic dicimus, Subterfugere militiam, Subterfugere laborem, periculum, hoc est detrectare.

Subterlabor, penul. prod. subterlaberis, penul. corre. Elabor, & effugio. ὑπαλισθαίνω, ὑποχωρέφευγω. Liuius 10. belli Pun. Sed neque rostro ferire celeritate subterlabentem poterant: neque transilire armati ex humilioribus in altiorem nauem.

Subterlino, is, penul. corre. Imam rei alicuius partem perlino. ὑποχρίω, ὑπαλείφω. Plin. lib 28. cap. 7. Sotira obstetrix, tertianis, quartanisque efficacissimum dixit plantas ægri subterlini.

Subtero,is, comminuo. συντρίβω. Colum. lib. 12. cap. 5, Salis sextarium subterito, & subtritum cum quarto mellis accto diluito. Cato capi. 72, Boues ne pedes subterant, prius quàm in viam quoquam agas, pice liquida cornua infima vngito.

Subtritus, a, um, Id est attritus. Plaut. Asin.
–sed tamen tu inepte eos asinos prædicas
Vetulos, claudos quibus subtritæ ad femina iam erant vnguiæ.

Subterraneus, a, um, Quod est sub terra. ὑπόγαιος. Colum. lib. 1. capi. 6, Vinctis quam saluberrimum subterraneum ergastulum plurimis: sitque id angustis illustratum fenestris. Idem, Nam ferè cum his partibus ædificia rimas egerunt, cauaq; præbent, & latebras subterraneis animalibus.

Subtexo,is,xui,xtum, Idem quod subiungo. ὑποσυμπλέκω. Plin. libro 25, capi. 11, Verùm & generatim, membratimque singulis corporum morbis remedia subtexemus.

Subtilis, & hoc subtile, Quod est tenuium partium. λεπτός, λεπτομερής. vt Subtilis succus. Plinius lib. 11. capi. 5, Apes succum subtilissimum contrahunt. ¶ Subtile consilium, id est implicatius, nec cuiuis obuium. λεπτὸν νόημα. ¶ Conclusio subtilis. Quintil. libro 7. capite 4. Conclusio subtilis, & ad morem Dialecticorum formata. Cicero libro 3. de Finibus. Stoicorum autem non ignoras quàm sit subtile, vel spinosum potius disserendi genus. ¶ Subtile iudicium, id est acutum, & perspicax. ἐξεύρετος. Cicero ad Catonem, libro 15, Nam ad meum sensum, & ad illud syncerum ac subtile iudicium nihil potest esse laudabilius quàm est tua oratio. ¶ Subtile palatum, & subtilis gula, quæ sapores acutè diiudicat. Horatius 2. Sermo. Saty. 8, Feruida quod subtile exudant vina palatum. Colum. libro 8. capi. 16, Hoc igitur periurium multorum subtiliorem fecit gulam, doctáque & erudita palata fastidire docuit fluuialem lupum.

Subtilitas, atis, Tenuitas, gracilitas, acumen. Cice. lib. 1. Acad. Apud nostros enim non ignoras quæ sit, & quanta subtilitas.

Subtiliter, aduerb. Acutè, acriter, tenuiter. Cice. 1. Tuscul. Sed Zeno quum Arcesilam anteiret ætate, valdéque subtiliter differeret, & peracutè moueretur, corrigere conatus est disciplinam.

Subtimeo, subtimes. penul. corr. Aliquantum timeo, subueereor, subformido. ὑποφοβέμαι. Cice. 2. Philip. Num quid subtimes ne ad te hoc crimen pertinere videatur?

Subtraho, is, De medio aufero. ὑπαίρω. Plinius lib. 11. cap. 18, Subtrahitur itaque deducta multitudine. Ouid. in Ibin, Subtrahitur presso mollis arena pede. Cice. ad Quin. Fratrem, lib. 2, Quò ego me libentius à curia, & ab omni parte Reipu. subtraho. Ouid. 5. Trist. Subtrahis & fracto tu quoque colla iugo. Virgil. 6. Aeneid. Siste gradum, teque aspectu ne subtrahe nostro. ¶ Subtrahere etiam accipitur pro surripere, siue furari. Plaut. in Casin. –nam peculi probam nihil habere addecet Clam viro: & quæ habet partum, ei haud commodi est quin viro aut subtrahat, Aut stupro inuenerit.

Subtristis, ste, Aliquantum tristis. ὑπόλυπρος. Terent. in And. Subtristis visus est esse aliquantulum mihi.

Subtundo, is, Idem quod tundo. λάπτω. Tibul. lib. 1. eleg. 10, Flet teneras subtusa genas: sed victor & ipse Flet sibi dementes tam valuisse manus.

Subturpe, Quod turpitudinis nonnihil habet coniunctum. ὑπαίσχρον. Cice. de Clar. Orat. Exprimenda enim sunt, & ponenda ante oculos ea quæ videantur & verisimilia, quod est proprium narrationis: & quæ sint, quod ridiculi proprium est, subturpia.

Subturpiculus, diminutiuum. Cice. ad Atticum, lib. 4, Subturpicula mihi videbatur esse κακιωδία.

Subtus, aduerb. Idem quod sub. ὑπόφρα. Varro 2. de Re rust. ca. 9, Labris subnigris aut rubicundis, neque resimis superioribus, neque pendulis subtus mento suppresso.

Subucula, Intima vestis quæ ferè ex lino fit, ita dicta quòd ea subtus induamur. ὑποχίτων, χιτωνίσκος, ὑποδύτης. Varro de Vita popu. Rom. Postquam binas tunicas habere cœperunt, instituerunt vocare subuculam, & indusium. Est & subucula libum quod diis dabatur ex alica, oleo, & melle compositum. Festus.

Subucula indutus. Quintil. lib. 8. capi. 3, Nec à verbis modò, sed à nominibus quoque deriuata sunt quædam: vt à Cicerone subuculatum, & ab Asinio fimbriatum.

Subueho,is, Aduecho, vehiculis, nauibúsue affero. ὑποπομπέω. Plin. lib. 31. capi. 1, Sæpe etiam lapides subuehunt, portantes aliena pondera. Liu. 9. ab Vrbe, Nam inseisis omnibus viis per quas commeatus ex Samnio subuehebatur, fame domiti Samnites qui Luceriæ in præsidio erant, legatos miserè ad Consulem Romanum. Quid. lib. 8, Metam. –illa dato subuecta per aëra curru Deuenit in Scythiam.

Subuectare, frequentatiuum. Plaut. in Asinar. Ipsos qui tibi subuectabant rure huc virgas vlmeas. Virgil. lib. 6. Aeneidos. Et ferruginea subuectat corpora cymba.

Subuectio, onis, Subuehendi actus. ἐμπορία. Cæsar 7. belli Gall. Sin matubuectio, onis, Subuehendi actus. ἐμπορία. Cæsar 7. belli Gall. Sin maturius ex hybernis educeret, ne ab re frumentaria duris subuectionibus laboraret.

Subuectus, us, ui, Idem. Tacitus lib. 15, Et prouisi ante commeatus, quorum subuectu, &c.

Subuenio, nis, Subsidio venio, suppetias fero, auxilior. βοηθῶ, βοήθω. Plaut. Qui toties tibi misero subueni. Cæsar 5. belli Gall. Succurrit inimicus illi Varenus, & laboranti subuenit. Terent. Eunuc. Sed necesse est, huic vt subueniat. Cicero ad Catonem lib. 15, Quúmque eo animo venissem, vt vtrique prouinciæ, si ita tempus ferret, subuenirem.

Subuenitur, impersonale. Cice. de Aruspi. resp. Idémque earum templum inflammauit dearum, quarum ope etiam aliis incendiis subuenitur.

Subuentare, frequentatiuum. Plautus Rud. Spes bona obsecro subuenta mihi.

Subuerbusta, stæ, Id est verubus vsta, inquit Festus. Plaut. Viscerosam, compeditam, subuerbustam, sordidam.

Subuereor, eris, Aliquantulum vereor. ὑποδέδω. Cice. ad Marcellum, Venit enim mihi in mentem subuereri interdum, ne te delectet tarda decessio.

Subuerto, is, Destruo, siue demollior, tollo, deleo. καθαιρῶ. Sallust. in Iugurtha, Probarénte nec tantum flagitium, an decretum Consulis subuerteretur, parum constabat. ¶ Subuertere, perdere calumniis. Tacit. lib. 3, Quum omnis domus delatorum interpretationibus subuerteretur. ¶ Subuerti etiam dicuntur fruges & legumina, quum impinguandi agri causa inarantur. Colum. lib. 11. capi. 2, Item qui lupinum stercorandi agri causa serit, nunc demum aratro subuertit.

Subuerso, as, are, frequentatiuum. Plaut. Curc. Vel qui ipsi vortant, vel qui alios subuersandos præbeant.

SVBVETERIBVS, Est loci nomen in vrbe Roma, sicut & Subnouis. Plau. in Curcul. Subueteribus ibi sunt qui dant, quique accipiunt fœnore. Suetonius in August. Bifariam laudatus est, pro ædibus Iulij à Tiberio: & pro Rostris Subueteribus. Varro, Subnouis dicta pars in foro ædificiorum: quod vocabulum est peruetustum.

Subuexus, adiectiuum, vt Conuexus. Liuius 5. belli Pun. Omnia fastigio leui subuexa.

Subuiridis, de, pen. cor. Aliquantum viride. ὑπόχλωρος. Plin. lib. 37. capi. 10, Balanitæ genera duo habent, subuirides, & Corinthij æris similitudine. Idem lib. 25. cap. 9, Therionarca fruticosa, foliis subuiridibus, florescens.

Subula, læ, Instrumentum sutorum, quo illi calceos suentes corium perforant. ὀπήτιον. Martial. lib. 1, Quódque tibi tribuit subula, sica rapit. Colu. lib. 6. cap. 5, Aenea subula pars auriculæ latissima circunscribitur.

Subulcus, ci, Cui porcorum nutriendorum cura commissa est. ὑφορβός. Varro de Re rust. lib. 2. capi. 4, Altitudinis haræ modus sit, vt subuleus facilè circunspicere possit, nequis porcellus à matre opprimatur. Colu.

Præfat. lib. 1, Porculatoris verò & subulei diuersa professio, diuersæ in pastiones.

Subulo, onis, pen. cor. Lingua Hetrusca dicitur tibicen. ἀυλητής. Ennius apud Festum, Subulo vicinas propter adstabat aquas. ¶ In alio significatu Festum, Subulo vicinas propter adstabat aquas. ¶ In alio significatu apud

vrbem reuerteretur Pompeius, vt coram eo de successione prouinciarum ageretur. Cic. 1. de Finib. Vt enim quum cibo, potioneque fames, sitisque depulsa est, ipsa detractio molestiæ consecutionem affert voluptatis: sic in omni re doloris amotio successionem efficit voluptatis.

Succedaneus, a, um, Quod alteri succedit, seu quod pro alio subsituitur. ὑποβολιμαῖος. Plautus in Epid. Mén' piacularem oportet fieri ob stulti tiam tuam, Vt meum tergum stultitiæ tuæ subdas succedaneum? ¶ Legitur & Succidaneum à succidendo: vt paulo pòst docebimus suo loco.

Succendo, is, Ignem subiicio. ὑπανάπτω, ὑποσύρω, ὑφάπτω. Liuius 8. belli Pun. Quum turbam fœminarum, puerorúmque imbellem, inermémq; ciues sui cæderent, & in succensum rogum semianima pleraque iniicerent corpora.

Succensus, participium. Cic. in Pisonem, Sapiens etiam si in Phalaridis tauro inclusus succensis ignibus torreatur, &c.

Succenseo, succenses, In re graui & iusta ex causa irascor, vt ait Donatus. ἀγανακτῶ. Cice. 4. Acad. Cur mihi magis succenseris, qui ista non aspernor: quàm eis, qui quum audiunt, desipere nos arbitrantur? Ouid. Epist. 16, Nec tamen irascor: quis enim succenseat amanti? Cice. pro Deiotaro, Non enim iam metuo, ne tu illi succenseas: illud vereor, ne tibi illum succensere aliquid suspicere.

Succenturio, as, Explendæ centuriæ gratia substituo. ἐπαναγκάζω. Vnde succenturiati milites dicuntur, non primæ, sed secundæ centuriæ, vbi ad insidiandum maximè collocabantur. Ex quo in succenturiis, hoc est in insidiis quempiam collocatum dicimus. Terent. in Phorm. Nunc prior adito tu: ego in insidiis hîc ero Succenturiatus.

Succerda, æ. Stercus suillum, interprete Festo. δύκερως. Titinnius, Quid habes nisi vnam arcam sine clauei? eò condis succerdas. Rectius videtur vnico c scribi posse. Nam apud Lucilium corripit primam syllabam: ex quo hunc versiculum citat Nonius, Hic in stercore humi fabulisque fimo, atque succerdis.

Succerno, is, ere, Separo, secerno. διακρίνω. Plin. lib. 18. cap. 11, Farinario cribro succernunt. Cato cap. 18, Eo calcem cribro succretam indito altè digitos duos.

Successio, Successor, Successus, vide SVCCEDO.

Succido, is, penul. prod. Subseco. abscindo: à sub, & cædo. κατέκαμνω, κόπτω. Virgil. 1. Georg. At rubicunda Ceres medio succiditur æstu. Plin. libro 16. capi. 12, Postea tota arbor succiditur, & medulla eius vritur. Cæs. 4. bel. Gal. omnibus eorum agris vastatis, frumentis succisis.

Succidaneæ hostiæ, Dicebantur quæ secundo loco cædebantur. δεύτερα μηλα θυσίαι. Apud veteres enim si primis hostiis litatum non fuisset, aliæ post easdem ductæ hostiæ cædebantur duæ, quæ prioribus iam cæsis luendi piaculi gratia subdebantur. Festus.

Succidia, diæ, Tergum, siue massa carnis porcinæ salita, & in necessarium vsum seruata: ita dicta quòd quoties opus est, succiditur. παρίχεσον. ¶ Nonius succidiam pro lardo exponit, Continet autem pernam, petasonem, & lardum. Cic. in Catone, Iam hortum ipsi agricolæ succidiam alteram appellant. Varro lib. 4. de Ling. Lati. non à succidendo, sed a suibus cædendis dictam existimat. Nam id pecus primùm occidere cœperunt, & vt id seruarent, salire. Idem de Re rust. lib. 2. cap. 4, Quis enim nostrum fundum colit, quin sues habeat: & qui non audierit patres nostros dicere, ignauum & sumptuosum esse qui succidiam suspenderit in carnario potius ab laniario, quàm ex domestico fundo?

Succisiuus, a, um, adiect. vt Succisiuum tempus, Quod subtrahitur rebus magis seriis, vt ad aliquem vsum accommodemus. τὸ παράφορον. Gel. lib. 20. capi. 11, Quantum autem vitæ mihi deinceps deûm voluntate erit, quantúmque à cura & à re familiari, procurandóque cultu liberorum meorum dabitur otij, ea omnia succisiua, & sub secundaria tempora, ad colligendas huiusmodi memoriarum delectationculas conferam. Cic. 1. de Legib. Succisiua quædam tempora incurrunt, quæ ego perire non patior: vt siqui dies ad rusticandum dati sint, ad numerum accommodentur, quæ scribimus. ¶ Succisiuæ operæ, quæ post necessarias fiunt, & quasi intermissiuæ. Cicero 2. Philip. Nec verò tibi de versibus respondebo: tantum dicam breuiter, neque illos, neque vllas te omnino literas nosse: me nec Reipub. nec amicis vnquam defuisse: & tamen omni genere monimentorum meorum perfecisse operis succisiuis, vt meæ vigiliæ, meæque literæ, & iuuentuti vtilitatis, & nomini Romano laudis ali quid afferrent. ¶ Mensores etiam terræ nonnunquam dicunt, In succisiuum esse vnciam agri, aut sextantem, quum ad iugerum interdum peruenerant, & aliquid præter id, quod demetiendum erat, superesse videbatur. ¶ Sunt hodie ex eruditioribus, qui subcesiuum scribere malunt: qua de re vide suprà suo loco. ¶ Succisiua in agrorum diuisionibus dicuntur assignatorum agrorum reliquiæ, quæ à normali linea subperabant. ¶ Succisiuum (inquit Frontinus) à subsecante linea nomen accepit. ¶ Succisiuorum duo genera, vnum quod in extremis assignatorum finium centuria expleri non potuit. Alterum genus, quod in mediis assignationibus & integris centuriis interuenit: quicquid enim inter quatuor limites mitatis, quàm intercluſum est, fuerit assignatum, in hac remanet appellatione, ideò quòd is modus qui assignationi superest, linea claudatur, & subsecetur. Nam & reliquarum mensurarum actus, quicquid inter normalem lineam, & extremitatem interest, succisiuum appellatur. Hæc autem (vt scribit Hyginus) diuisionum atq; assignationum autores sibi reseruabant. Ab hac similitudine operæ, horæ, dies, & tempora, quæ amicorum, fori, Reipub. superfunt, atq; ex iis quasi subsecantur, quæ nobis reseruamus, & perire non finimus, sed aut legendo, aut scribendo, aut commentando consumimus, subcesiua nominantur. Eam enim scripturam à doctioribus magis probari video, quàm vt scribi solet, succisiua. Cice. libro 1. de Legib. Succisiua quædam tempora incurrunt, quæ ego perire non patior.

Succido, succidis, penul. corre. sub onere, vel præ lassitudine succumbo: à sub, & cado. ὑποπίπτω. Gellius, Iam continuo labore grauia genua succiderant. Plaut. in Curc. Genua media succidunt lassitudine.

Succiduus, a, um, Pronus ad cadendum, siue ferme cadens. ὀκλάζων. Claudian. lib. 3, Succidui titubant gressus. Ouid. Epist. 16, Succiduo dicor procubuisse genu. Idem 10. Metam. –ac. Ili
Poplite succiduo genua intremuere: fugitque
Et color & sanguis, animúsque reliquit euntem.

Succidus, vide SVCCVS.

Succingo, is, Vestis lacinias cingulo coërceo, vt solemus, quò expeditiores simus ad aliquod opus faciendum. ὑποζώννυμι. Horat. 2. Serm. sat. 6, Veluti succinctus curritat hospes. ¶ Nonnunquam idem quod circuncingo, siue ambio. Ouid. 13. Metam. Illa feris atram canibus succingitur aluum, Virginis ora gerens. De Scylla. ¶ Vrbs succincta portubus, hoc est circunsepta, ac munita. Cicero de lege Agrar. Deleta Carthago est, quòd cùm hominum copiis, tum ipsa natura ac loco succincta portubus, armata muris, &c. Pectora succincta cauris, Statius 5. Sylu.

Succinctus, nomen ex participio. Plin. lib. 16. capi. 10, Easdem arbores alio nomine esse per oram Italiæ, quos tribulos vocant, plerique arbitrantur, sed graciles, succinctioréſque, & enodes. Hoc est ima sui parte minus ramosas.

Succingulum, li, siue Subcingulum, Idem cum baltheo, teste Festo. ζωστήρ.

Succino, nis, Canendo subsequor, posteriore loco cano: cui opponitur Præcino. ὑπάδω. Horat. lib. 1. Epist. –clamat, Victum date. succinit alter,
Et mihi diuiduo findatur munere quadra. ¶ Accipitur etiam succinere pro eo quod est, submissa voce canere.

Succentores dicuntur, quos vulgus Bassos appellat. Contrà cantores, qui vocem maximè acuunt, Occentores autem, qui medium inter vtrunq; seruant tenorem.

Succinum, succini, penul. corre. Idem quod electrum. ἤλεκτρον. Veteres putauerunt esse lachrymam ex arboribus pinei generis. Verùm hodie deprehensum est à viris doctis qui Pruteniam totam peragrarunt, nihil aliud esse quàm bituminis genus ex saxis profluens: primò liquidum, sed postea maris frigiditate condensatum. Succinum (inquit Ruellius) vulgus medicorum *ambram citrinam* vocat, Mauritani *Karabe*. Gestatur à nostris mulierculis decoris gratia: quædam monilium vice, aliæ in orbiculis quibus preculas suas numerant. Dictum succinum, quòd succus esse crederetur profluens ex arboribus pinei generis. Plin. lib. 37. capi. 3, Arboris succum esse prisci nostri crediderc, ob id succinum appellantes.

Succinus, a, um, adiectiuum, Quo id significatur quod ex succino constat. Martialis lib. 6, Quum Phaethontea formica vagatur in vmbra,
Implicuit tenuem succina gutta feram.

Succisiuum tempus, vide SVCCIDO, succidis.

Succlamo, as, Idem quod acclamo, siue alterius orationem clamore excipio. ἐπιφωνῶ. Cice. lib. 8. Epist. succlamatum est frequenter à militibus. Liu. lib. 5. ab Vrbe, Hæc Virginio vociferanti succlamabat multitudo, nec illius dolori, nec suæ libertati se defuturos.

Succlamatio, onis, Idem quod acclamatio. ἐπιφώνημα. Liu. 10. bel. Maced. Si ex eo quòd aut inter se loquantur, aut succlamationibus apud concionantem Imperatorem significent, quid sentiant, &c.

Succollo, as, Collum suppono, ceruicibus subiectis porto: quod proprie eorum est qui aliquem in lectica gestant. ἐκφορεῖσθαι ὑπ' ἄλλων. Suetonius in Claudio Cæsare, cap. 10, Ab his lecticæ impositus: & quia serui diffugerant, vicissim succollantibus in castra delatus est.

Succortrilla, Dictio est prorsus obsoleta, quæ apud antiquissimos significabat vocem tenuem & claram: quod annotauit Festus, citans illud Titinnij, Fœmina fabula succortrilla vocula.

Succresco, is, Subnascor, in subsidium vel locum alterius cresco, vel sub re aliqua altiore gignor. ὑποφύομαι. Colum. lib. 4. cap. 14, Frequenter solum exercendum est, quum id incremento suo vites inumbrent, nec patiantur herbam succrescere. Ouid. 9. Metam. –succreuit ab imò, Tortáque paulatim lentus premit inguina cortex. Idem 8, –hausitum cratera repleri
Sponte sua, per seque vident succrescere vina. Plaut. Trinum. Interim mores mali, quasi herba irrigua, Succreuerunt hubertimè. ¶ Per translationem, Succrescere gloriæ seniorum, & succrescere ætati alicuius. Cice. 3. de Orat. Non enim ille mediocris orator vestræ quasi succrescit ætati, sed & ingenio peracri, & studio flagranti.

Succuba, & Succubi, Qui dicantur, vide in verbo SVCCVBO.

Succubo, as. are, Viro se subiicere, iniri. ὑπόκεισθαι, ὀχεύεσθαι. vnde & succuba dicitur adultera, quæ alieno succubat viro. ¶ Item dæmones quidam dicti sunt Succubi, qui assumpta muliebri specie, viris se creduntur subiicere: quemadmodum Incubi appellantur, qui virorum specie assumpta, mulieres inire existimantur.

Succuba, bæ, Adultera quæ se alieno marito subiicit. μοιχαλίς, μοιχεύτρια. Ouidius Epist. 6, –lecti quoque succuba nostri
Mœreat, & leges sentiat ipsa suas.

Succumbo, bis, bui, bitum, Vincor, defatigor, oneri impar sum. ἀπαγορεύω, ἀποκάμνω, ὑπείκω. Liuius 6. ab Vrbe, Cui succumbere oneri coacta plebes. Ouid. 4. Fast. eleg. 2, Iam fera Cæsarius Germania, totus vt orbis,
Victa potest flexo succubuisse genu. ¶ Succumbere ad animum relatum, pro frangi, & ita debili animo esse, vt ferre aduersa nequeamus. Cice. 2. de Finib. Potius ergo illa dicantur, turpe esse viro debilitari, dolore frangi, succumbere. Idem 2. Tusc. Pugiles verò etiam quum feriant aduersarium, in iactandis cæstibus ingemiscunt: non quòd doleant, animóve succumbant: sed quia profundenda voce omne corpus intenditur, venitque plaga vehementior. Virgil. 4. Aeneid. Huic vni forsan potui succumbere culpæ Lucan. lib. 8, –prohibet succumbere fatis
Magnus, & immodicos castigat voce dolores.

Succurro, curris, Auxilium præsto, suppetias fero. βοηθῶ, ἐπαμύνω. Virgil. 1. Aeneidos. Non ignara mali, miseris succurrere disco. Cicero pro Sextio Rosc. Licet omnia in me pericula impendeant, succurram, atque subibo. Idem pro Rabirio, Ferre opem patriæ, succurrere saluti, fortunisque communibus. Ouid. 1. Trist. eleg. 4, –rebus succurrite læsis. ¶ Item in mentem venire. νοῆσαι. Cic. Neque enim mihi succurrebant verba, quæ ante discessum à Dolabella audieramus. Cice. filius ad Tironem lib. 16, Deinde illud etiam mihi succurrebat, graue esse, me de iudicio patris iudicare. Virg. 2. Aeneid. Pulchrúmque mori succurrit in armis.

Succursum, impersonale. Plin. lib. 23. cap. 1, Intellectum ibi remedium est, potúque succursum. Liu. 3. ab Vrbe, Se quoque id generi ac nomini dare: nec cum eo in gratiam redisse, cuius aduersæ fortunæ velit succursum.

Succus, ci, Humor tam in animalium, quàm in plantarum corporibus, quo illa aluntur: ita dictus à sugendo, vt quidam volunt, quòd singula membra, quantum cuique opus est, ex eo exugant, & trahántque. χυλός, χυμός. Cic. 2. de Natura deorum, Principio eorum, quæ gignuntur è terra, stirpes & stabilitatem dant iis quæ sustinentur, & ex terra succum trahunt, quo alantur ea quæ radicibus continentur. Virgil. 3. Ecloga, Et succus pecori, & lac subducitur agnis. ¶ Succus pomorum, pro sapore. χυμός. Virgil. 2. Georg. Pomáque degenerant, succos oblita priores. Qui rem herbariam ex professo tractandam susceperunt, succum distinguunt à lachryma, & liquore: vt lachryma sit, quæ spounte profluit: liquor, qui sit ex sicco cortice emanat: succus, qui ex planta contusa exprimitur. Quæ differentia vt cognitu digna est, ita à scrip

Universidad de Deusto Biblioteca

Sufferuefacio,cis,ere, Subferuidum reddo. ὑποθερμαίνω. Plin. lib.12. cap. 26,Odor verò in vino sufferuefacti antecedit alios. Idem lib.22,cap.25, In vesicæ verò dolore,semuncia amyli cum ouo & passis ptibus sufferuefacta à balneo.

Sufferuefio,uefis,eri, Aliquantulum feruidum fieri, ὑποθερμαίνεσθαι. Plin. lib.27. cap.9. Qui fidem promisso huic quærunt, affirmant lapillos, qui sufferuefiant,vnà rumpi.

Suffes,etis, Summi magistratus nomen erat apud Carthaginenses, non dissimilis Romanorum Consulatui. Liuius 10.belli Pun. Senatum itaque Suffetes (quod velut Consulare imperium apud Carthaginenses erat)vocauerunt. Idem 8.bel. Pun. Infestus ob direpta quædam ab conscendentibus naues militibus,ad colloquium Suffetes eorum,qui sum mus Pœnis est magistratus,cum Quæstore elicuit.

Suffibulum,li,pen.corr,siue Subfibulum, Vestimentum album erat,teste Festo, prætextum, quadrangulum,oblongum, quod in capite Vestales virgines sacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur.

Sufficio,is,ex sub,& facio. Significat satis esse : construiturque cum dativo βαρῶ, ἀκαιῶ. Stat. lib.5. Sylu. Vade puer, tantísque enixus suffice donis. Id est satis esto. Cic. in Sallust. Postea quam immensæ gulæ impudissimi corporis quæstus sufficere non potuit. Ouid.3. Trist. eleg.2, Suffecitque malis animus. Virg.11. Aeneid. — nec sufficit vmbo ictibus. hoc est satis esse non potest sustinendis ictibus. ¶ Nonnunquam sine dativo collocatur,eius loco habens infinitivum. Virgil.5. Aeneid, Nec nos obniti contrà,nec tendere tantùm Sufficimus. ¶ Aliquando subministrare. ἀναρκῶ. Virg.2. Aeneid, Ipse pater Danais animos, virésque secundas Sufficit. Idem lib.2. Georg. Ipsa satis tellus, quum dente recluditur vnco, Sufficit humorem. ¶ Aliquando substituere. ὑπὸναδιάτασθαι. Virg.2. Georg. Atque aliam ex alia generando suffice prolem. ¶ Vnde suffecti magistratus dicuntur,qui in locum mortuorum,eorúmve qui munere suo perfuncti sunt, surrogantur. Cic.lib.4. Epist. Si Appij os haberem, in cuius locum suffectus sum, tamen &c. ¶ Aliquando inficere,maculare. Cic.in Hortens. Vt ij qui in conuiuiis purpuram suffíciunt, pòst sanant medicamentis quibusdam.

Suffigo,is,xi,xum, Idem quod affigo. προσῆθω, προσπήσσω. Cic.in Pisonem, Ap ego sit te & Gabinium cruci suffixos viderem,maiore afficerer lætitia ex corporis vestri laceratione,quàm afficior ex infamia ? Horat.1.Serm.saty.3, Siquis eum seruum, patinam qui tollere iussus Semesos pisces, tepidúmque ligurierit ius, In cruce suffigat, Labeóne insanior inter Sanos dicatur ? Hircius de bello Africo lib.5, Postero die Iuba Numidas eos, qui loco amisso fuga se receperant in castra, in cruce omnes suffixit,

Suffio,is,siui,vel sij,situm, Idem significat quod suffumigo. ὑποθυμιάω, Plinius, Hippocrates ruta vuluarum causa naturâ suffire iubet. Virg. lib.4.Georg. At suffire thymo, cerásque recidere inanes Quis dubitet? Colu.lib.12.cap.18, Cella quoque vinaria omni stercore liberanda, & bonis odoribus suffienda. Lucret. lib.2, Ignibus æthereis terras suffire feraces.

Suffitus,ta,tum,pen.prod. Suffumigatus, τὸθυμιαθὲν, Plin.lib,20.cap. 17,Anisum dolores capitis leuat,suffitum naribus.

Suffitus, Suffumigatio. θυμίασις. Plin.lib.24.cap.11, A multis in suffitus pro thure assumitur. Idem alibi, Et vuluarum conuersionem suffitu excitant.

Suffitio,onis,Idé quod suffitus. ὑποθυμίασις Plin.lib.25.cap.22. Orpheus, & Hesiodus suffitiones commendauere. Colu.lib.1.cap.6, Ne rursus nimia suffitione medicata sint.

Suffitor,ris,verbale à suffiendo deductum, ὑποθυμιατὴς. Plin.lib.34. cap. 8.Lycus & ipse puerum suffitorem.

Suffimen,inis,Idem quod suffitio, θυμίαμα. Ouidius, Sanguis equi suffimen erit.

Suffimentum,ti,Idem quod suffitus, & suffitio. ὑποθυμία, θυμίαμα. Plinius,Quod & suffimentis quibusdam facere consueuerunt. Cicer.1.de Leg.Nam in iis sine illius suffimentis expiari fumus. Suffiment a,inquit Festus,à veteribus dicta sunt quæ fieri solebant ex faba, mulióq; molito,mulso aspersо. Ea diis eo tempore dabantur, quo vuæ calcatæ prælo præmebantur.

Suffiscus,sci, Folliculus testium arietinorum, quo vtebantur antiqui pro marsupio:à fisci similitudine dictus. Festus.

Sufflo,flas, Verbum est actiuum,idem significans quod inflare, siue flatu excitare. φυσάω, φυσίῶ. Plin.lib,34.cap.8, Buthyreus Lycius Myronis discipulus fuit, qui fecit dignum præceptore puerum sufflantem languidos ignes. ¶ Sufflare buccas,id est inflare,siue flatu extendere. Plau. in Sticho, Age tibicem,quando bibisti,refer ad labia tibias,suffla Celeriter tibi buccas,quasi proserpens bestia.

Sufflatio,onis, verbale, Idem valens quod inflatio, ἐμφύσημα. Plin.lib.9, cap.7, Præterea bullantium aquarum sufflatio, lunæque effectu concharum quoque corpora augescentia,

Sufflamen, minis, Machinæ genus est, teste Budæo, quo in descensu,vel procursu nimio rota solet retineri. Iuuenal.saty.8, Ipse rotam stringit multo sufflamine Consul.

Sufflamino,nas,Sufflamine comprimo,& retineo. Seneca 4.Declam. Tanta illi erat velocitas orationis,vt vitium fieret. Itaque D, Augustus optimè dixit, Aterius noster sufflaminandus est,tadeò nedum currere, sed decurrere videbatur : nec verborum tantùm illi copia, sed etiam rerum erat.

Suffoco,cas.penu.prod.ex sub,& faux,au in o,productâ conuersi,Significat spiritum præcludo,veluti obstrictis faucibus. ἀγχω, ἄγχω. Quanquam etiam latius accipitur pro quouis modo enecare : vt Suffocare fame,Suffocare veneno. Cic.ad Atticum,lib.9, Consilium primum est, suffocare vrbem,& Italiam fame: deinde agros vastare, vrere, pecuniis locupletum non abstinere. Idem pro Muræna, Qui gallum gallinaceũ suffocauerit. Ouidius in Ibin, Suffocent animam dira venena tuam.

Suffocatio,onis,verbale. Suffocandi actus. Plinius lib.20.cap.5, Eius semẽ contritum,& in vino potum, tumentem gulam, & suffocationes mulierum,doloresque lenit.

Suffodio,is,Subtus effodio. ὑποσκάπτω. Col.lib.2.cap.18, Neque suem velimus impasci,quoniam rostro suffodiat,& cespites excitet. ¶ Suffodere equum,est eum confodere,& propriè sub ipso sessore occidere. Cæsar 4.belli,Gallici,Rursus his resistentibus, consuetudine sua ad pedes desilierunt : suffossisque equis, complurib⁹que nostris deiectis, reliquos in fugam coniecerunt. Virgil. 11. Aeneid. Suffosso reuolutus equo.

Suffrænati,onis,Colligatio,& arcta structura,quæ lapides veluti freno restineat. Plinius lib.36, cap.22, de quodam lapidis genere, Globosus,contra iniurias fortis,sed ad structuram infidelis, nisi multa suffrænatione deuinctus.

Suffrago,penult.prod.suffraginis,Flexura est in posterioribus quadrupedum cruribus,retrosum incuruata,quæ in prioribus contrario modo inflexa genu dicitur. κάμπη. Dictæ suffragines, quòd ibi cruris continuitas diuisa,& quodammodo fracta appareat. Plin.lib,8.cap.45. Victimarum probatio in vitulo, vt cauda articulum suffraginis contingat. Idem, Aues, & quadrupedes alas in priora curuant, suffragines in posteriora. ¶ Suffragines etiam dicuntur vitis soboles, radicibus adhærentes. Colu.lib.5. Et si soboles (quam rustici suffraginem vocant) radicibus adhæret, diligenter explantanda, ferróque euellenda est, vt hybernas aquas respuat.

Suffraginosi equi, Quorum suffragines morbo vitiatæ sunt. Colu.lib.6. cap.38,suffraginosæ hordeacea farina imponitur.

Suffragor,suffragaris,pen.prod. Suffragium fero. ψηφοφορέω, Cicero pro Muræna. Quorum suffragium tenue est,si vt suffragantur,nihil valent gratia. ¶ Per translationem accipitur pro fauere,auxilio esse,sententiæ aut voluntati cuiusquam subscribere. ἐπιψηφίζω, Cuius contrarium est Refragor,pro repugno,aduersor. Autor Priapeiæ, Copia me perdit,tu suffragare rogatus. Cicc.7. Verr. Cui legi vestra dignitas vehementer aduersatur,ei insignis istius impudentia maximè suffragatur. Idem ad Atticum, Nec destiti accusare eius necessarios, qui eius cupiditati suffragari videbantur. Idem Planco, lib.10, Fortuna suffragante videris res maximas consecutus.

Suffragatio,onis, Ipse suffragandi actus. ψηφοφορία, Cic.pro Muræna, Mul tum autoritatis habet suffragatio militaris.

Suffragator,oris, Qui in creandis magistratibus suffragium fert. ψηφιστὴς. Plin. Epist. 64, Addebat quoddam ex suffragatoribus : illi grauiter & paucis loquebatur. Cic. pro Mur. Tua verò nobilitas Serui Sulpiti tametsi summa est, tamen hominibus literatis & historicis est notior: populo verò & suffragatoribus obscurior.

Suffragium,gij. Significatio voluntatis,iudiciue nostri in creandis magistratibus,aut reo iudicando,siue ea calculis,siue tabellis,aut etiam voce fieret. ψῆφος. χειροτονία. Cic.3.de Legib. Suffragia in magistratu mandando, aut etiam de reo iudicando palàm ferri melius esse. Iuuenal. Saty.8, Libera si dentur populo suffragia, quis tam Perditus, vt Senecã dubitet præferre Neroni ? Cice.1.de Legib. Si hæc suffragiis, aut scitis multitudinis probarentur.

Suffrico,as,pen.corr. Leuiter frico. ψώχω, ψύχω. Col.lib.12. cap.23, Nam oportebit post hunc numerum dierum confestim vinum emundare, & siquid fæcis aut labris vasorum,aut lareribus inhæsit,eradi,ac suffricari,& protinus operculis impositis oblini.

Suffringo,is,ere, Idem ferè quod frango, κατακλάω. Plaut. in Rud. Homini isti ralos suffringi volo. Cic. pro Rosc. Amer. Quòd si luce quoqi canes latrent, quum deos salutatum aliqui venerint, opinor iis crura suffringãtur, quòd acres sint etiam tum, quum suspicio nulla sit.

Suffrio,as,pen.corr. Idem quod infrio, hoc est friatum siue comminutum inspergo. ἐπιτρίβω. Colum.lib.2.cap.38. Scopulis aridæ myrti seria suffriatur, operculúmque super imponitur, ne quid eò decidat.

Suffuerat, Pro sub eodem tecto fuerat. scripsere veteres, inquit Festus.

Suffugio, Idem quod confugio. καταφεύγω. Liuius 4.belli Pun. Imber à nocte media coortus, custodes, vigiléſque dilapsos è stationibus, suffugere in tecta coegit.

Suffugium,suffugij, Quo quis suffugit,hoc est securitatis causa sese recipit. καταφυγή, Ouid. de Nuce, Quid nisi suffugium nimbos vitantibus essem?

Suffulcio,is,Sustento. ὑποστρέφω. Varro 1.de Re rust. Vt maioribus pertícis suffultæ vites,auras non pertimescant. Plaut. Mil. Ecce autem ædificat,columnam mento suffulcit suo. Lucret. lib.4, Propterea capitur cibus,vt suffulciat artus, Et recreet vires.

Suffumigo,gas,gare, Idem quod suffio,vel subtus fumum excito. ὑποθυμιάω. Celsus lib.6.cap.5, de suffusione oculorum, Suffumigare oculos acribus medicamentis,

Suffundo,is,dere, Affundo, inspergo, infundo. ὑποχέω, ἐπιχέω, Plaut. Curcu. Mane suffundam aquulam. Colum. lib. 7, Laffæ & æstuanti mulæ ad os in fauces demittitur, vtrunque in os suffunditur. ¶ Suffundi rubore faciem dicimus, quum sanguis subter cutem sese dispergens, faciem inficit rubore, Quod Virgilius ad Auroram transtulit, lib.1.Georg. At si virgineum suffuderit ore ruborem, Ventus erit

Suffusio, onis, Morbus oculorum, qui fit ex concreto humore inter ὑαλοειδῆ, καὶ ἀραχνοειδῆ tunicas ante ipsam pupillam collecto, quo visus vsq; eadeo impeditur, vt discretas rerum species, & colores apprehendere non possit. κάταχυσις. Celsus lib.6.cap.6, Suffusio quoque, quam Græci κάταχυσιν nominant, interdum oculi potentiæ, qua cernit, se opponit. Quòd si inueterauerit, manu curandum est.

Suffundo,as,are, Pro fundamentũ subiicio. καταβάλλομαι, Varro ὑπαφῆ μέλιτος, vt citatur à Nonio, Antiqui nostri domibus lateritiis, paulùm modò lapidibus suffundatis, vt humore suffugerent, habitabant.

Suffuror,aris, pen. prod. Clam furari. κλέπτω. Plaut. Trucu. Hæc quum video fieri, suffuror, suppilo, de præda prædam capio.

Suggero,ris,si,gestum, Subministro, suppedito. ὑπάγω. Terent. Adelp. Cur perdis adolescentem nobis? cur amat? Cur potat? cur tu his rebus sumptum suggeris? Cic.2.de Orat. Singulis generibus argumentorum copiam suggerunt. ¶ Interdum idem est quod in memoriam redigere. ἀναμιμνήσκειν. Cic.2. de Finib. Si memoria defecerit, tuum erit vt suggeras.

Suggestus, vel Suggestum, Locus editior, puta pulpitum, vnde oratio ad populum solet haberi. βῆμα. Dictum suggestum, siue quòd constet ex suggesta, hoc est congesta materia, siue quòd inde populo suggeratur, quod in rem eius esse possit. Plin.lib.34.cap.5. Eodémque in Consulatu in suggestu rostra deiectis Antiatibus defixerat. Cicer.5. Tusc. Idémque quum in communibus suggestis consistere non auderet, conscionari ex turri alta solebat. Liuius 8.ab Vrbe, Naues Antiatium partim in naualia Romæ subductæ, partim incensæ, rostrísq; earum suggestum in foro exstructum adornari placuit. Cic.1.de Diuin. Neq; ille iudin suggestum, in quo causam dixerat, ascendenti, signum sibi vllũ, quod consuesset à deo, quasi mali alicuius impendentis, datum. ¶ Var ro lib.3.cap.5, suggestum posuit pro loco in ornithone paulò eminentiore, quàm sit ipsum falere. Ex suggesto (inquit) faleris, vbi solent esse πρωτοθάκαται, pro deunt anates in stagnum, & nant. ¶ Suggestus comæ. Statius lib. 1. Syluarum, – celsæ procul aspice frontis honorem Suggestúmque comæ.

Suggredior,eris, Latenter gradior. ὑποβαίνω. Tacit. lib.2. Suggressíque propius speculatores. ¶ Habet nõnunquam adiunctum accusatiuum: propius speculatores. ¶ Habet nõnunquam adiunctum accusatiuum: propius speculatores. ¶ Habet nõnunquam adiunctum accusatiuum: Quos dux Romanus acie progressus.

Suggrundia,orum, vel Suggrundæ. Sunt partes tecti prominentes, quibus stillicidia à parietibus arcentur : qualia ferè sunt tecta Lugdunensium, γύαι, γύαι. Varro lib.3.de Re rust. Aues subtus suggrundas, ab initio villatico vsæ tecto. Plin.lib.25.cap.13. de sedo herba, Alij hypogeum vocant, quoniam in suggrundiis nascitur.

Suggrundatio, onis, Suggrundiorum, hoc est prominentium tectorum structura. γεισωμα, γεισωτίδιωμα. Vitruuius lib.4. cap.2, Sub tectis si maiora spatia sint, columen in summo fastigio culminis : vnde & columnæ dicuntur, & transtra, & capræoli. Si commoda, columen

Universidad de Deusto
Biblioteca

reddit.Virg.7.Aenei. – audiit amnis Sulphurea Nar albus aqua.Ouid. 15.meta.Nec quæ sulphureis ardes fornacibus A Etna.

Sulphuraria,riæ,Locus vbi sulphur coquitur,aut effoditur.θεῖα.

Sulphuratus,a,um,Quod sulphur habet admistum.θειώδης Vnde sulphurata dicuntur ligna exilia,sulphure ex vtraque parte intincta, ad accendendas lucernas. Marti.lib.1, Qui pallentia sulphurata fractis Permutat vitreis.

Sultis,Veteres dixerunt, pro si vultis.ἐὰν βούλῃσθε. Plaut.in Asin.Hoc agite ſultis,ſpectatores nunc iam.

Sum,es,est,Verbum ſubſtantiuum à Grãmaticis appellatum, ſiue quòd per ſeſe ſubſtet, ſolúmque nullius alterius verbi egeat adminiculo.εἰμί,ὑπάρχω.quum contrà cætera omnia in hoc reſoluantur, pleraque etiam ſine eius ope declinari non poſsint:ſiue quòd quum cætera omnia verba aut actionem importent, aut paſsionem, ſolum hoc ſit verbum quod ſubſtantiam rei denotet. Variam autem in oratione obtinet conſtructionem.Aliquando enim ſimiles coniungit caſus. Cice.de Diuin.Quum ſolutus eſt animus,nihil planè ei eſt cum corpore. Idem Trebatio, Audio Treuiros capitales eſſe. ¶ Aliquando non inuenuſtè ſubauditur.Virg.1.Aeneid.Túne ille Aeneas quem Dardanio Anchiſæ Edidit alma Venus,&c. Idem lib.3, Nam Polydorus ego. ¶ Nonnunquam pretium importat, idem ferè ſignificans quod valeo, ſiue æſtimor, in qua ſignificatione genitiuum exigit. Salluſt.in Iugurt. Nunc vos æſtimatæ facta,an dicta pluris ſint. Terent.in Adelp.Argenti quãti eſt,ſumito.id eſt quanto pretio valet.Cicer.lib.2. Offic.Vt commodius putarent numerari ſibi quod tanti eſſet, quàm ſuum recuperare. Eſſet(inquit)id eſt æſtimaretur.Idem 2.Offic.Emere denario quod ſit mille denariorum. Idem in Frumentaria, Quum in Sicilia ſeſtertiorũ duorum tritici modius eſſet. Eundem etiam caſum exigit, quum dominium, ſeu poſſeſsionem importat : vt Pecus eſt Melibœi. ¶ Item quando munus ſignificat, ſiue officium:idque in tertia duntaxat perſona ſingularis numeri.Cicer.lib.de Oratore,Clamare contrà quàm deceat,hominis eſt impudentis.Et paulo pòſt,Quorum alterum diuinitatis mihi cuiuſdam videtur,alterum humanitatis. ¶ Quandoque iungitur datiuo,& tunc ſignificat habeo.Virg.1. Aeneid.Sunt mihi bis ſeptem præſtanti corpore nymphæ. Iungimus interdum & alterum datiuum. Cic.ad Atticum, Poſtrema tua pagina magnæ mihi moleſtiæ fuit. Idem 1. Offic. Ampla domus dedecori domino ſæpe fuit. Cuius generis orationes ferè exponi ſolent per verbum Affício, hoc modo, Poſtrema tua pagina affecit me magna moleſtia. Ampla domus ſæpe affecit dominum dedecore. ¶ Cum datiuo,& ablatiuo.Plautus in Milit.Nihil me pœnitet iam quanto ſumptu fuerim tibi. ¶ Eſt mihi minus cum illo, id eſt minus ſum ei familiaris. Cice.pro Marcello,lib.16, Si mihi tecum minus eſſet quàm eſt cum tuis omnibus, allegarem ad te illos à quibus intelligis me præcipuè diligi. ¶ Ponitur & pro conuenit, ſiue contingit : ſed in tertia tantùm perſona ſingularis numeri. Valerius Maximus lib.1,Non eſt inter patrem & filium vllius rei comparationem fieri,præſertim diuinitatis faſtigio iunctos. Virg.6.Aene. Necnon & Tityon terræ omniparentis alumnum Cernere erat.id licebat. ¶ Apponitur quandoque huic verbo ablatiuus,ſine præpoſitione : vt Tuo beneficio liber ſum:&,Tu es magna vi animi & corporis. ¶ Aliquãdo etiam cum præpoſitione:vt Hæc reſeſt in poteſtate mea. Vis eſt in armis. ¶ Eſt in bonis, pro in poſſeſsione bonorum, bona poſsidet.Cic.Acilio lib.13, Nullam omnino arbitror de ea hæreditate controuerſiam eum habiturum,& eſt hodie in bonis. ¶ Eſſe in aliquo numero atque honore.Cæſar 6.bel. Gal.In omni Gallia eorum hominum qui in aliquo ſunt numero atque honore,duo ſunt genera. ¶ Interdum adiunctum habet accuſatiuum mediante præpoſitione ad : & tunc Eſt,ſignificat expoſitum eſt,vel vergit. Cæſar.1.bel.Gall. Aquitania à Garumna flumine ad Pyrenæos montes, & eam partem quæ eſt ad Heſperiam. ¶ Ponitur nonnunquam ſine caſu à parte poſteriori Lucretius,Quæ ſunt,quæ fuerunt,& quæ poſt facta ſequentur. ¶ Item iungitur infinitiuo alterius verbi : vt Magnæ laudis eſt vacare ſapientiæ : &, Animi fortitudo eſt, aduerſa contemnere. ¶ Eſt,pro poſsibile eſt.Celſus,Non tam facilè iis opitulari eſt qui in cibo venenum, vel in potione ſumpſerunt. ¶ Budæus, Es, pro ſoles. Cicer,Corniſic.lib.12, Quòd ſi,vt es, ceſſabis,laceſſam. ¶ Huius verbi compoſita ſunt, Abſum,adſum,deſum,exum, inſum, interſum, obſum, poſſum, præſum, proſum,ſubſum,& ſuperſum : quorum ſignificata explicantur ſuis locis. ¶ Eſto,ἔστω futuri temporis imperatiui. ¶ Interdum conceditis aduerbium eſt.Virg.4.Aeneid.Eſto, ægram nulli quondam flexére mariti. Idem 7.Aeneid.Non dabitur regnis eſto,prohibere Latinis.

Sumanalia, Dicuntur liba farinacea in modum rotæ facta. Feſtus. Hæc Cælius lib.9.cap.16,ſumenalia vocat, putátque à ſumine eſſe dicta,eadémque eſſe cum iis quæ Græci ὄβρια appellant.

Sumen,nis, Venter ſuillus, infra vmbilicum, cum ipſis vberibus, ſummis olim Romæ in deliciis habitus, præcipuè ſi ex primipara excíſus eſſet ſue vno die poſt fœtum editum.ὄβριον,ὑστέριον.Antiqui abdomen appellarunt. Suminis autem vocabulum à Publio Mimorum Poeta initium ſumpſit.Plin,lib.8.cap.51,Hinc Cenſoriarum legum paginæ,interdictáque cœnis abdomina,glandia,teſticuli,vuluæ,ſyncipitia verrina:vt iam Publij Mimorum Poetæ cœna,poſtquam ſcrutatus exuerat, nulla memoretur ſine abdomine, etiam vocabulo ſuminis ab eo impoſito.Idem lib.11.cap.37, Proxima cíectitiæ vuluæ eſt, occiſæ vno die poſt partum.Huius & ſumen optimum,ſi modò fœtus non hauſerit:eiectitiæ deterrimum. Antiqui Abdomen vocabant, prius callere id ſinentes,occidere non aſſueti.Hæc Plinius,Martialis lib.13, Eſſe putes nondum ſumen, ſic vbere largo Effluit, & viuo lacte papilla tumet.Plaut. in Capt.Quanta labes larido, quanta ſumini abſumedo? ¶ Dictum Sumen(vt quibuſdam placet)quaſi ſuis abdo:aut,vt alij putant,à ſugendo:quanquam non deſunt,qui ſumẽ dictum putent,quaſi

Rumen,à mammis,quas antiqui Rumas appellabant.

Summa,æ, Caput ſententiæ alicuius, aut rerum de quibus verba fiunt, aut etiam quæ numerantur.κεφάλαιον,τὸ σύμπαν. Virg.lib.4.Nauiget, hæc ſumma eſt. In ſummam proficere. Quint. lib.1. Maiora tamen aliqua diſcet puer eo ipſo anno, quo minora didiſciſſet. Hoc per ſingulos annos prorogatum,in ſummam proficit. In eſt in cumulum excreſcere & ad eam dicendi facultatem, quam adoleſcenti aut iuueni comparare volumus, & ad eum finem quem deſtinauimus. Summa victoriæ.Cæſar 7.belli Gall. Nec ſolis Biturigibus communem ſalutẽ committendam cenſent:quod penè in eo,ſi oppidum retinuiſſent, ſummam victoriæ conſtare intelligebant. Summa rerũ. Terent.in Phor. Ad te ſumma ſolum Phormio rerum redit.Cic.de Legib.Leges autem à me edentur non perfectè,nam hoc eſſet infinitum:ſed ipſæ ſummæ rerum ac ſententiæ.Idem pro Quintio, In hoc ſumma iudicij, cauſáque tota conſiſtit.Idem ad Titium lib.13,Summa eſt,in quo mihi gratiſsimum facere poſsis, ſi curaueris vt Auianus, quando ſe à me amari putat, me à te amari ſciat : erit id mihi pergratum. Summa pecuniæ. Idem 1. Offic. Addendo, deducendóque videre, quæ reliqui ſumma fiat.Quintil. lib.5. cap.10, Creditor totius ſummæ. Cicero de Lege Agra. Quum ſummam tantæ pecuniæ nullo teſte ſibi ipſe ex ſua voluntate confeciſſet. ¶ Huius diminutiuum eſt Summula,in eſt parua ſumma.

Summatim,Per ſingulas ſummas, vel in ſumma, & breuiter, & omnibus quaſi ſimul comprehenſis.κεφαλαιωδῶς,μεθόδῳ. Apuleius,Omnia ſummatim tetigerat.Plinius,Sed vt hæc de re ſummatim dicam. Huius ſignificantiæ ſunt,In ſumma,& Ad ſummam,quæ ita ſignificant,ac ſi diceremus,Quod vt ſummatim comprehendam.Quintilianus.In ſumma non recedo:fas eſt mihi,inuitis etiam parentibus,piè facere.Cic.3. Offic. ad ſummam, ne agam de ſingulis, communem totius generis humani ſocietatem,congregationem, & conciliationem colere,tueri, conſeruare debemus. Adſummum verò, ſiue Summum ſine Ad, τὸ μέγιστον, idem eſt acſi diceremus, Vt ſummum vel maximum dicam. Cice.pro Milone,Vnus aut ad ſummum duo inuenti ſunt, qui Milonis cauſam non probarent.Id eſt non plures quàm vnus,aut duo ex omnibus.¶ Pro eo quod nos dicimus ſummatim,vel in ſumma, frequẽter vti ſolet Quintilianus aduerbio Semel, Et vt ſemel omnia cõplectar. id eſt in ſumma.In eundem ſenſum etiam quandoque ſumitur Breuiter.Quintilianus,Breuiter tamen longæ crudelitatis explicanda ſæuitia eſt : ex omnibus quæ protuli leuiſsimum fuit, quod occiſus eſt. Plin.lib.3.cap.4, A reliqua verò Gallia cultu virorum, morum dignatione,amplitudine opum præferenda, breuitérque Italia verius quàm prouincia.

Summatim à Summus, vide SVMMVS.

Summarium,ſummarij,Idem quod breuiarium.ἐπιτομή.Seneca, Vide ne plus profectura ſit ordinaria oratio;quàm quæ vulgò breuiarium dicitur:olim quum Latinè loquebamur,Summarium dicebatur.

SVMMANVS,pen,prod.Pluto,deus inferorum,ita dictus,quaſi ſummus deorum Manium : vt in Nuptiis Philologiæ docet Martianus, ἀίδωνευς.Huic Romani nocturna fulmina aſsignabant, quemadmodũ diurna Ioui,teſte Plinio lib.2.cap.53.

Summatim,Summatus,Summẽ,vide SVMMVS.

Summitto,is,Suborno,clanculum & furtim immitto.ὑποπέμπω,κατασκοπεύω,ὑποβάλλω,ὑπάγω.Sueto.in Cæſ.Summiſsis nonnunquam lictoribus,atque militibus. Cice.5.Ver.Summittebat iſte Timarchidem,qui moneret eos, ſi ſaperent, vt tranſigerent. ¶ Item permittere creſcere. καθιναι.Suet.in Auguſt.Audita clade Cirturiana,barbam, capillúmq; ſummiſerit. Nanq; ſummittere barbam,& capillum dicimur,quando neque tondemus, neque radimus, permittentes ad enormitatem adoleſcere,quod ſpecimen eſt maximi doloris.Id etiam promittere.& demittere dicitur.¶ Aliquando ſubdere vel ſucceſſorem in alterius locum mittere.Cic.de Prouinc.Conſul.Huicviro nõ ſummitteris? hunc diutius in prouincia manere patiemini?Loquitur de Piſone, Macedoniam conſulari imperio obtinente, cui ſententia ſua ſucceſſorem decernit.Lucilius, Summittas alios, ſi quos poſſe cenſeas. ¶ Aliquando ſub iugum mittere.Virg.1.Eclo.Paſcite vt antè boues pueri,ſummitti te tauros.

Summiſſus,a,um, ſiue ſubmiſſus, Interdum idem quod incuruatus,ſiue inclinatus.ὑφειμένος, Virgil.3. Aeneid.Summiſi petimus terram.Plin.lib.11.cap.29, Solidipedes inter initia paſci niſi ſummiſsis genibus nõ poſſunt. ¶ Interdum idem quod humilis,abiectus. ταπεινός. Cicer.1. Offic.Neque ſummiſſum nimis,neque ſe nimium efferentem. Summiſſa vox,id eſt preſſa,cui opponitur Clara & elata.ὑφειμένη φωνή.Cic. de Orat.Oratio placida,ſummiſſa,lenis.

Summiſſè, ſiue Submiſſè, Demiſſè, abiectè, humiliter.ὑπτίως. Cicer.pro Plancio,Si meum beneficium potius ad eum detuli, qui à me contenderat, quàm ad eum qui mihi non nimis ſummiſsè ſupplicarat.

Summiſsim,Idem quod ſummiſsè,ſiue voce ſummiſſa. ὑφειμένως. Suet.in Auguſto, Nam ad communionem ſermonis tacentes etiam, & ſummiſsim fabulantes prouocabat.

Summœnion,nij,Locus ſub mœnibus, in quo meretrices proſtabant. χαμαιτυπεῖον.

Summœnianus,a,um.Martialis libro 12,Summœnianæ vbi pilantur vxores.Idem alibi,Conuiua quiſquis Zoili poteſt eſſe,Summœnianas cœnet inter vxores.Quibus in locis ſummœnianas vxores appellat viliſsimum meretricum genus, quæ ferè in fornicibus ſub mœnibus cellas habebant.

Summonco,vide SVBMONEO.

Summouco,vide SVBMOVEO.

Summus,a,um,Quod eſt omnium altiſsimum.ὕψιστος.μεσουράνιος,ἄκρος. Virgil.4. Aeneidos, Summóque vlularunt vertice Nymphæ. ¶ Aliquando

quando extremum.ἔσχατον. Cicer. in Hortenſ. Vixit ad ſummam ſenectutem valetudine optima. Virgil. 2. Aeneid. Venit ſumma dies, & ineluctabile tempus Dardaniæ. ¶ Aliquando maximum,quo nihil ſit maius. μέγιστον. Sic Iuppiter ſummus dicitur : & à Virgilio, Summe deũm,pro maxime deorum. ¶ Aliquando laudabile,glorioſum. Virgil.9.Aeneid.Méne igitur ſocium ſummis adiungere rebus Niſe fugis? ¶ Summum,& ad ſummũ,hoc eſt pro eo quod dicimus, Vt ſummum,vel maximum dicam. Cic.5.Verr. Duo millia numũm, aut ſummum tria dediſſet. ¶ Nonnunquam etiam pro optimé. Cice.ad Tironem libr. 13, Fac planè vt valeas,nos ad ſummum,ſcilicet valemus.id eſt ita,vt vix melius poſsimus.

Summè, aduerbium, Significat maximè, excellentérque. ὡς τὰ μάλιστα, ἐξαίρετως,ὡς τοῖς μάλιστα,ὡς ὑπερβολῇ,ὡς τὰ ἔσχατα, Plinius Epiſt. 243, Habui enim illum Quæſtorem in Conſulatu, mei ſummè obſeruantiſsimum. Cicer. ad Sulpitium libro 3, Tale enim tuum iudicium de homine eo quem ego vnicè diligo, non poteſt mihi non ſummè eſſe iucundum.

Summoperè, aduerbium,Id eſt maximè, vehementiſsimé. μάλιστα,ἐξαίρετως. Cicer.libr.2. de Inuentione,Vitia verò hæc ſunt certiſsima exordiorum quæ ſummoperè vitare oportebit.

Summitas,atis,idem quod vertex,ſiue faſtigium. ἄκρα.

Summates,Principes in ciuitate,qui & Optimates,& Primates appellantur.μεγιστᾶνες, ἄριστοι. Plautus in Pſeud. Nunc tibi hæc ego loquor delicíæ ſummatum virũm. Idem in Ciſtel. –vbi iſtas videas ſummo gerere natas Summates matronas.

Summatus,us,ui.Imperium,& rerum ſumma. πρώτειον,ἀρχή.Lucret.lib. 5.Imperium ſibi quum,ac ſummatum quiſque petebat.

Summatim,aduerbium,Significat per ſumma. ἄκρως. Colum.libr.3,Sinautem eouſque exaruit (ſcilicet vineæ truncus) vt curuari non poſsit, primo anno ſummatim,ita ne radices eruas,aut lædas ablaqueato.

Summuto, tas, penulti.product. Aliud pro alio muto, ἀναλλάττω. Cicero in Orat. Hanc hyppalagen rhetores, quia quaſi ſummutantur verba pro verbis, metonymiam Grammatici vocant, quòd nomina transferantur.

Sumo, is,pſi, ptum, Capio, aſſumo, accipio. λαμβάνω, ἀναιροῦμαι, αἴρω. Cicer. de Clar. Orat. Tu qui à Nenio ſumpſiſti multa,ſi fateris : vel ſi negas, furripuiſti. Salluſt. in Iugurtha, Epiſtolam ſuper caput temerè poſitam ſumit. ¶ Nonnunquam arrogo mihi, ſiue attribuo, aut plus iuſto mihi vendico. ἀναιρέομαι ἐμαυτῷ. Cicero pro Plancio, Quãquam non tantum mihi ſumo,iudices,neque arrogo. Idem Attico, Tantum mihi non ſumo,vt meum conſilium valere debuerit. ¶ Item eligo.Cimee.in Diuinat.Sumat aliquem ex populo monitorẽ officij ſui. ¶ Item conduco.Cicero, Quoad enim peruentum quò ſumpta nauis eſt, non domini eſt nauis,ſed nauigantium. ¶ Item cõſumo.Terent. in Adelp. I ergo intrò,& cui rei opus eſt, hilarem hunc ſumamus diem. ¶ Item impendo. Terent. in Phorm. Opportunè adeò nunc argentum attuli Fructum, quem Lemni vxoris ſreddunt prædia, id ſumam. id eſt impendam,vt Donatus exponit. Vnde Sumptus, de quo infrà. ¶ Sumere obſequium animo,eſt animo obſequi.Plaut. in Bacch. –ego dare me ludum meo gnato Inſtitui, vt obſequium animo ſumere poſsit. ¶ Sumere operam,fruſtra laborare. Plaut. in Moſtel. Quid ego huc recurſem? aut operam ſumam,aut conteram? Sumere ſupplicium, punire.Plaut.Merc.Supplicij ſumat quid volt ipſe ob hanc iniuriam.Cice. 7.Verr. Quamobrem ſupplicium non ſumpſiſti? Et paulò pòſt, Dixit ſe,quòd ſciret ſibi crimini datum iri,pecuniam accepiſſe, neque de vero archipirata ſumpſiſſe ſupplicium,ideo ſecuri nõ percuſsiſſe. ¶ Huius compoſita ſunt, Abſumo,aſſumo,conſumo,deſumo,inſumo, præſumo,reſumo,tranſſumo,quæ habent penultimam productam.Significata eorum explicantur ſuis locis.

Sumptus,a,um, participium paſsiuum, Idem ſignificans quod acceptus, vel electus. ἀναιρετός, αἱρεθείς, vt, Sumpta virili toga.Cice. de Amic. Idem pro Rabir.Videhos quaſi ſumptos dies ad labefactandum illius dignitatem.

Sumptus,ptus,Impenſa. δαπανή, ἀνάλωμα.Plinius,Qui eam domũ magno ſumptu ædificiuerat. Terent. in Phorm. Opus eſt ſumptu ad nugno ſumptu ædificiuerat. Terent. in Phorm. Opus eſt ſumptu ad nuptias. Cic.in Parad. Non modò ad fructum ille eſt ſumptus,ſed etiam ad fœnus,exiguus.Idem 6.Verr. Mamertini magnum ſumptum in Tj marchidis prandium fecerunt.

Sumptuarius,a,um,Quod ad ſumptum pertinet. δαπανηματικός, vt,Lex ſumptuaria,quæ de moderandis ſumptibus lata eſt,quam Cato Ciba ſumptuaria,quæ de moderandis ſumptibus lata eſt,quam Cato Ciba etiam appellat. Cicero Peto, Ad fungos me tuos conferam domum, ſi habebo in denos dies ſingulos, ſumptuariæ legis dies conferam. Terhabebo in denos dies ſingulos, ſumptuariæ legis dies conferam. Tertullianus in Apologetico.Leges (inquit) ſumptũ comprimentes,centum æra non amplius in cœna ſubſcribi iubebant, non amplius quàm vnam inferre gallinam,& eam non ſaginatam. Hinc centenarias appellauere antiqui cœnas, ab impenſa centum ſeſtertiorum, ſumptuaria lege præſcripta.

Sumptuoſus, a, um, Qui immoderatum ſumptum facit. φιλαναλωτὸς, ἀναλωτήρ. Cicer.in Parad.Venio enim iam ad ſumptuoſos,relinquo iſtum quæſtuoſum, Terent. in Adelph. Domus ſumptuoſa,adoleſcens luxu perditus.Idem in Heaut.Mea eſt potens,procax, magnifica,ſumptuoſa,nobilis. ¶ Sumptuoſa cœna,in quam magnus factus eſt ſumptus. πολυτίμητος. Cicer.Peto, Expecta igitur hoſpitẽ tum minimè edacem,tum inimicum cœnis ſumptuoſis.

Sumptuosè.Plin.Epiſt.189,Quòd paulo ſumptuoſius equos & canes emeret.Cat.Epig.44.Vos conuiuia lauta ſumptuosé De die facitis.

Sumptifacio,cis,Facio ſumptum. καταναλίσκω, δαπανῶ, Plautus, Si nunc me ſuſpendam,meam operam luſerim, Vt præter operam reſtim ſumptifecerim.

Sumptito.as,are,ſecundum frequentatiuum à ſumo, Plin.lib.25.capit.5,

Candidum autem vomitione,cansáſque morborum extrahit,quondã terribile,poſtea tam promiſcuum, vt plerique ſtudiorũ gratia,ad prouidenda acrius quæ commentabatur,ſæpius ſumptitauerint.

Sumptio,onis,verbale. Idem quod aſſumptio. λῆμμα. Cicer.lib.2. de Diuin.Sed demus tibi iſtas duas ſumptiones,ea quæ Lemmata appellant Dialectici,ſed nos Latinè loqui malumus.

SVNIVM,σούνιον, Extremum Atticæ promontorium, ortum ſpectans, vicum habens eiuſdem nominis, quem Leontidi tribui aſsignat Stephanus.Vide Ptolemæum decima Europæ Tab.& Strabonem ſub initium libri 9.

Suo,is,ſui,tum,Sarcio,concinno,compingo.ῥάπτω. Cic. 2. de Nat.deo. Cultus dico agrorum, extructionéſque tectorum, tegumenta corporum,vel texta, vel ſuta, omnémque fabricam æris & ferri. Vnde ſutores, qui calceos ſuunt. Quidam à ſue verbum hoc deduci exiſtimant, eo quòd huius animalis ſetis in ſuendo ſutores vtantur.Sumitur tamẽ generalius,pro eo quod eſt rem quamuis coniungere,connectere, ſiue colligare.Gellius,Sed hi pleraſque naues loris ſuebant.

Sutores,Qui calceos ſuunt.ῥαπτᾶι.Propriè enim artifex calceorum ſutor appellatur,quum ille,qui ſuit pannos,potius ſarcinator dicatur.Plin. lib.35.cap.10.de Appelle,Ferúntque à ſutore reprehenſum,quòd in crepidis vna intus pauciores feciſſet anſas : eodem poſtero die ſuperbo emendatione priſtinæ admonitionis cauillãte circa crus, indignatum proſpexiſſe denuntiantem,ne ſupra crepidam ſutor iudicaret:quod & ipſum in prouerbium venit.

Sutorius,a,um,adiectiuum, Quod ad ſutorem pertinet. ¶ Sutorij atramentum,corpus metallicum, quo aqua diſſoluto coitur denigratur.χάλκανθος. Duo eius ſunt genera. Foſsitium, quod aliquando eſt cæruleum, aliquando pallidum, aliàs candidum & pellucidum in morem vitri : vnde & Vitriolum vulgò appellatur. Factitiũ verò ex aqua pluuiali fit per metalla defluente in lacunam, quæ inde ab iis qui in metalla ſunt damnati, in vaſa ampla fictilia perfe.tur, in quibus æſtiuis diebus concreſcit.Vide plura de hoc apud Plinium lib. 34.cap.12. & Dioſcoridem lib.5.

Sutura,ræ,penult.prod. Commiſſura partium conſutarum,ῥαφή,ῥαφίς. Cornel.Celſus libro 8, Sutura oras iungit, quæ ne ipſæ quidem contingere ex toto debent. ¶ In cranio quoque ſuturæ dicuntur, commiſſuræ illæ quibus oſſa coniunguntur. Celſus libro 7, Rarò caluaria ſolida ſine futuris eſt,& id caput firmiſsimum,... quæ à dolore tutiſsimum eſt : ex cæteris quo pauciores ſunt futuræ, eo capitis valetudo commodior eſt.

Sutilis,& hoc ſutile,penult.corr. Quod conſutum eſt.ῥαπτός.vt, Corona ſutilis,quæ opponitur pactili.Plinius libr.21.cap.3.Summáque autoritas pactili coronæ:ſutiles Saliorum ſacris inuenimus,& ſolenibus cœnis.Balteus ſutilis. Virgilius libr.12. Aeneid. –teritur quà ſutilis aluo Balteus. Cymba ſutilis, qua Charon inferorum portitor animas per Stygiam paludem traiicit.Idem libr. 6. Aeneidos, –gemuit ſub pondere cymba Sutilis.

Sutrina,ſutrinæ,penult.prod.Officina ſutoris. ῥαφεῖον. Plin,libr.10.capit. 45, Tiberio principe ex fœtu ſupra Caſtorum ædem genitus pullus, in oppoſitam ſutrinam deuolauit, etiam religione commendatus officinæ dominо.

Supellex,ctilis, fœminini generis, vel hæc Supellectilis, & apud antiquos hoc Supellectile : vnde putatur mãſiſſe plurale neutri generis Supellectilia. Ablatiuum ſingularẽ facit ſupellectile,vel ſupellectili. Eſt autem Supellex,domeſticum inſtrumentũ,quod neque argẽto,auróve facto.vel veſti annumeretur:id eſt res mobiles, vt vocant Iureconſulti,apud quos titulus eſt, de ſupellectile legata. καταπανή, σκεῦος, περισεία, ἀποσκευή. Cuius nomine,vt inquit Paulus,continẽtur menſæ, trapezophora,delphicæ, ſubſellia, ſcamna, lecti inargentati, culcitræ, toralia,mappæ villoſæ,vaſa aquaria,pelues,aquiminaria,candelabra, lucernæ, trullæ, vaſa ænea vulgaria, id eſt quæ non proprio ſunt loco attributa:præterea capſæ,armaria, vitrea, eſcaria & potoria. Hæc Sipontinus ex 33.Digeſt.de Supellectile legata l.j.& l.ſupellectile.Plin.libro 15.cap.8,Totam ſupellectilem ligneam.Horat.1.Serm.ſaty.6.Cœna miniſtratur pueris tribus : & lapis albus Pocula cum cyatho duo ſuſtinet:aſtat echinus Vilis,cum patera guttus,Campana ſupellex.Cicer.4.Verr. Supellex ex ære elegantior Deliaca, & Corinthia. Ibidem, Tu P. Cacurij promptiſsimi hominis & experientis, & in primis gratioſi,ſupellectilem omnem auferte non dubitaſti.Virgil.1.Georg. –viliſque ſupellex.Arbuteæ crates,& myſtica vannus Iacchi.

Super,ὑπέρ, Præpoſitio eſt modò accuſatiuo, modo ablatiuo caſui ſeruiens,deducta à Græca præpoſitione eiuſdem ſignificationis aſpiratione in s,& v in u,commutata. Eius antitheton eſt Subter. Quidam hoc diſcriminis eſſe voluerunt inter ſuper & ſupra: quòd illud contiguitatem,hoc ſpatium quoddam interiectum importaret.Quæ tamen differentia perpetua non eſt,vt ſatis conſtat vno Liuij teſtimonio lib.44. ab Vrbe, vbi ſic habet, Vbi citra muros,ſuprà, ſubtérque terram per dies viginti quinque pugnatum eſt. ¶ Accipitur aliquando Super pro De,cum genitiuo. περί. Virg.1.Aeneid. Multa ſuper priamo rogitans, ſuper Hectore multa. ¶ Aliquãdo idẽ valet quod pro:vt apud eundẽ 4.Aen.Nec ſuper ipſe ſua molitur laude laborem. ¶ Iunctа verò accuſatiuo,ſignificat Vltra.Virg.6.Aen. –ſuper Garamãtas & Indos Proferet imperiũ.Apuleius,Iam enim ſuper oppidum profectus,nos citrà reliquerat. In qua ſignificatione aliquando etiã ablatiuo iuncta inuenitur.Virgil.9.Aene.Nocte ſuper mediã,id eſt vltra mediam noctem, ¶ Ponitur aliquando aduerbialiter ſine caſu.Plautus,Hinc atque hinc ſuper ſubtérque premor angustiis. ¶ Accipitur aliquando pro vehementer.Virg.1.Aen,His accenſa ſuper,iactatos æquore toto,&c.Nonnunquam pro deſuper,Virg.9.Aen. Et ſuper è vallo proſpectãt Troes. ¶ Super ſomnũ, id eſt ſeruus à cubili, interprete Budæo. Curtius, Sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

per dispositos, quos super somnum habebat, omnes procul, relegatos, ne fremitu murmurantiū inter se excitaretur. ¶ Quandoq; pro insuper, & amplius, Virgil. 2. Aen. Cui neq; apud Danaos vsquam locus, & super ipsi Dardanidæ infensi pœnas cum sanguine poscunt. ¶ Componitur cum dictione incipiente ab a, vt superaddo: e, vt supercido: d, vt superduco: e, vt superemineo: f, vt superfluo: i, vt superincido: m, vt supermeo: p, vt superpono: s, vt supersedeo: v, vt superuacuus. Cōponitur & cum præpositionibus de & in. ex quibus fiunt desuper, & insuper: de quibus egimus suprà suis locis.

Superabundo, as, Redundo, superfluo. περισσεύω. Vlpianus Digest. de Regulis iuris, Non solent quæ superabundant, vitiare scripturas.

Superagnata tunica, Omnium oculi tunicarum extima, cornea extrinsecus adhærens: vnde & nomen accepit. ὑπερφυὴς χιτών.

Superalligare, Superne alligare. ἐπιδέω. Plin. lib. 20. capit. 6, Caninum lien si viuenti exprimatur, & in cibo sumatur, liberat eo vitio. Quidā recentem superalligant.

Superbibo, Post cibum, potúmve assumptum, alium potum superingero. ὑπεπίνω. Plinius libr. 23. cap. 1, Aquæ potum interponere vtilissimum, itémque iugi superbibere ebrietati: quam quidem frigidæ potus extemplo discutit.

Superbio, bis, Fastu quodā extollor: à præpositione super, & verbo eo, vt volunt, compositū, b litera euphoniæ causa interserta. ὑπερηφανεύομαι, ἀλαζονεύομαι, Plin. lib. 10. cap. 62, Equæ comātes sese superbiunt. Ouid. de Medic. fac. Laudatas homini volucris Iunonia pennas Explicat, & forma muta superbit auis. Idem 11. Metamor. -nam coniuge Peleus Clarus erat diua: nec aui magis ille superbit Nomine, quàm socerisquidē Iouis esse nepotem Contigit, haud vni: coniux dea contigit vni. ¶ Accipitur aliquando superbire, pro excellere. ὑπερέχειν, Plin. lib. 17, Hinc geminæ certè apud Menandrū & Philomenē fabulæ superbiunt. Claud. lib. 4. de Raptu, -Phlegræis sylua superbit Exuuiis, totúmq; nemus victoria vestit, hoc est nobilitatur, celebratur, illustratur.

Superbus, a, um, Elatus, arrogans. ὑπερήφανος, ὑπερφίαλος. Virg. 3. Aeneid. Stirpis Achilleæ factus, iuuenémq; superbum Seruitio enixæ tulimus. Idem 10. Aen. te Turne superbum Cæde noua quærēs. Catul. Epigr. 27, Et ille nunc superbus, & superfluens Perambulabit omnium cubilia. Horat. Epod. 4, Licet superbus ambules pecunia, Fortuna nō mutat genus. Ouid. 2. Metam. Ecce suo comitata choro Dictynna per altum Mænalon ingrediens, & cæde superba ferarū. ¶ Aliquando nobilis, magnificus, excellens. ἀγέρωχος. Idem 1. Aen. Hinc populo latè Regem, belló que superbum Venturū excidio Libyæ. ¶ Aliquando altus, sublimis. ὑψηλός. Virg. 7. Aeneid. Tela nouant Atina potens, Tybúrque superbum. ¶ Aliquando ornatus. Idem 2. Aen. Barbarico postes auro, spoliísque superbi. ¶ Aliquando opulentus: vt apud Virgilium 9. Aene. -simul ense superbum Rhamnetem aggreditur. ¶ Aliquando iniquus: vt apud Virgilium 8. Aen. Quos illi bello profugos egere superbo. ¶ Antiqui etiam superbos (propter pompam funeris) mortuos dixere. Plautus in Amph. Faciam ego hodie te superbum, nisi tu hinc abis. Id est occidam.

Superbia, æ, Elatio mentis, arrogatia, insolētia. ὑπερηφανία, ἀλαζονία, ἀγαυροπία. Cicer. 6. Verr. Illa tua singularis insolentia, superbia, cōtumacia. Horat. 3. Carm. Ode 10. Ingratam Veneri pone superbiam, Ne curren te retrò funis eat rota. Quintil. lib. 3. capit. 6, An diuitiæ pariant superbiam. Cicero contra Rullum. Coloni Capuæ in domicilio superbiæ, & in sedibus luxuriæ collocati. Idem 1. de Orat. Quod ego non superbia, neque inhumanitate faciebam: sed mehercule istius disputationis insolentia, & earum rerum inscitia.

Superbè, aduerbium, Elatè, fastuosè. ὑπερηφάνως, Terent. in Phorm. Satin' superbè illuditis me? Liuius 4. ab Vrbe, Superbè à Samnitibus qui Capuam habebant. Cumásque legati prohibiti cōmercio sunt. Cice. pro lege Manilia, Legati quòd erant appellati superbius, Corinthum pattes vestri. totius Græciæ lumen, extinctum esse voluerunt.

Superbificus, penult. corr. adiectiuum. Seneca Here. furente, -& superbifica manu Atrum per vrbes ducit Argolicas canem.

Superbiloquentia, tiæ, Elatus atque arrogans sermo. ὑπερηφανία, ὑπερφιαλοεπία. Cic. 4. Tusc. Quam vim mali significantes Poëtæ, impendēre apud inferos saxum Tantalo faciunt ob scelera, animique impotentiam, & superbiloquentiam.

Superbiter, Antiquis in vsu fuit. pro eo quod hodie vsitatius dicimus Superbè. ὑπερηφάνως, ὑπερφιάλως. Afranius apud Nonii, Ille superbiter imperat. Næuius lib. 6. belli Punici, vt citatur ab eodem Nonio, Superbiter, contemptim conterit legiones.

Supercalco, as, are. Idem quod conculco. ὑποπάτέω, ὑπερωτίω. Colum. lib. 12. cap. 39, Vbi vnum tabularum feceris, vinum vetus conspergito: postea alterum supercalcato, & item vinum conspergito: eodem modo tertiū calcato, & infuso vino superponito, vt supernatet: & finito die quinque, postea pedibus proculcato,

Supercernere, Eit terrā cribro purgatam iniicere. ὑπυπτίσσω. Plin. lib. 17. cap. 10, Terráque cribris supercernitur pollicis crassitudine.

Supercido, dis, penul. cor. Super rem aliquam cado. ὑπερπίπτω. Colum. lib. 5, Ne si transuersa fuerit cicatrix, cælestem supercidentem aquam contineat.

Supercilium, lij, Pars extrema frontis, quæ super oculos prominens, breuibus vestitur pilis, ad oculi protectionem aduersus ea quæ supernè incidere possent, velut vallum quoddam à natura concessa. ὀφρύς, περβολὴ τῆς ὄψεως, ὑπερκείμενον μόριον. Plin. lib. 11. cap. 37, Supercilia homini, & pariter, & alternè mobilia: in his pars animi. Cice. pro Rosc. Com. Nónne supercilia illa penitus abrasa olere malitiā, & clamitare calliditatem videtur? Idem 1. Offic. Ex oculorū obtutu supercilioruin aut remissione aut contractione, ex mœstitia, ex hilaritate, ex risu, ex loquutione, ex reticentia, ex contentione vocis, ex summissione, & cæteris similibus facilè iudicabimus quid aptè eorum fiat, quid ab officio, naturáque discrepet. Quintil. libr. 1. capit 11, Vidi multos, quorum supercilia ad singulos vocis conatus alleuarentur: aliorum constricta, aliorum etiam diffidentia. ¶ Sed quoniam his annumeramus, his negamus, ideo supercilium quandoque pro fastu & superbia ponitur. Iuuenal. Satyr. 6, ¶ si cum magnis virtutibus affers Grande supercilium, & numeras in dote triumphos. Grande, inquit, supercilium, hoc est fastum, grauitatem, & seueritatem. Autor obscœni carminis, Conueniens Latio pone supercilium. id est grauitatem. ¶ Supercilium censorium, apud Valerium Maximum, id est grauitas, seueritásque Censore digna. Cicer. pro lege Agrar. Hunc capuæ Campano supercilio acregio ilrepitu quum videremus, Magios Blosios mihi videbar illos & idere, ac Iubellios. ¶ Supercilium salit. Quoties bona quædam spes citillat animum nostrum, dicere licebit nobis salire supercilium. Vide Adagia Erasmi. ¶ Is verò cui supercilia multum extrorsum porriguntur & prominent, Silo dicitur. ¶ Accipitur etiam supercilium pro rei alicuius summitate, & loco eminentiori. Virgil. 1. Georg. Ecce supercilio cliuosi tramitis vndam Elicit. ¶ Sic dicimus Supercilium montis, pro vertice. Liu. 7. belli Pun. Ipse expeditos, qui pridie stationes hostium pepulerant, ad leuem armaturam infimo stantem supercilio ducit.

Superclaudo, Liuius 7. belli Maced. A continēte arctæ semitæ aditum habet, à mari rupes exeſæ fluctibus superclaudunt.

Supercrescо, Innascor. ὑπιφύομαι. vt, Vlcera supercrescentia, apud Celsum lib. 6. cap. 6.

Supercubo, bas, penul. corr. Superiaceo, superdormio. ὑπεπεμαι, ὑπίημαι. Colum. libr. 8, Perforatis tabulis quibus ouilia consternuntur, vt grex supercubet.

Superdico, is, pen. prod. Subiungo dictis, dico aliquid præter id quod dictum est. ἐπιλέγω. Cic. 2. de Legib. Admonet Iureconsultus hic quidem ipse Mutius Pontifex, idem vt minus capiat quàm omnibus hæredibus relinquatur: superdicebant quicquid cœpisset astringi, rursus sacris liberarentur.

Superdo, as, Superimpono. ὑπιτίθημι. Celsus libr. 7. cap. 7, Superdandū emplastrum quo id glutinetur.

Superduco, cis, Præter iam adducta alia adduco. ἐπάγω, ἐπαράγω. Plautus in Trucu. Iam quinetiam superducas, quæ mihi commendant cibum.

Superedo, is, penult. corr. Post cibum assumptum alium superingero. ἐπιφέρω, ἐπιτίθημι. Plin. libr. 19. ca pit. 6, Menander è Græcis autor est alium edentibus, betæ radicem in pruna tostam si supederint, odorem extingui.

Superemineo, mines, penul. cor. Supra alios emineo. ὑπερέχω. Colum. libro 12. cap. 47. Tum fasciculum viridis fœniculi super positum mergæ, vt oliuæ premantur, & ius superemineat. Virgil. 6. Aeneid. Victórque viros supereminet omnes. Ouid. 3. Metam. Collóque tenus supereminet omnes.

Supererogo, Iam antea erogatis addo. ὑπερίημι.

Superextо, tas, Supereminco, præ cæteris exto. ὑπερέχω.

Superfero, penul. cor. Supra aliquid fero. ὑπερφέρω. ὑπερβιβάζω. Plin. lib. 28. cap. 8. Siniſtrū pedem superlatum parturienti, lethalem esse: dextro illato, facilè eniti.

Superlatus, a, um, particip. vt, Superlata nomina, superlata verba, quæ augendi causa in oratione proferebantur. Cic. in Part. illustris autē oratio est, si & verba grauitate delecta ponuntur, ac translata & superlata, & ad nomen adiuncta, & duplicata.

Superlatio, onis, Excessus, oratio fidem superās. ὑπερβολή. Ad Herennium libr. 4. Superlatio, est oratio superans veritatem, alicuius augendi, minuendive causa,

Superficies, cici. Superior pars cuiusque rei, & facies quæ exterius oculis cernitur. ὑπιφάνεια, ὑπιφάνεια. Constat autem ex longitudine & latitudine sine profunditate. Plin. libr. 11. cap. 48, Quia longitudo superficiem corporum solam ampliat. ¶ Superficies pro area ædificio nudata. Cic. ad Attic. lib. 4, Nobis superficiem ædium c o s. de consilij sententia æstimarunt H-s vicies.

Superficiarius, rij, Qui in alieno solo superficiē habet, ita vt certam pensionem præstet. ὑπιφανειακός, Autor Vlpianus. ¶ Superficiariæ ædes, inquit Caius Iurisconsul. de Superficieb. l. Superficiarius, sunt quæ in conducto solo positæ sunt, quarum proprietas & ciuili, & naturali iure eius est, cuius est solum. ὑπιφανειακαὶ οἰκίαι.

Superfit, pro supereſt. περίεστι, Columel. libr. 12. Tum separare quæ consumēda sunt: & quæ superfieri possunt, custodire, ne sumptus annuus menstruus fiat.

Superforaneum, Pro superuacaneo Sidonius Apollinaris vsurpat. περιττὸν.

Superfloresco, is, Post alium floresco. ἐπανθέω. Plin. lib. 19. cap. 5, Paruiculatim cucumis floret, sibiipse superflorescens.

Superfluo, is, Abundo. ὑπερπλέω, πλεονάζω. Plin. lib. 31. cap. 34, Apud Ioniæ in Ponto fons iuxta mare, æstate tantùm superfluit, & maximè Canis ortu: parcius si frigidior sit æstas. Cicer. de Clar. Orat. Is dedit operam, si modò id cōsequi potuit, vt nimis redundantes nos, & superfluentes iuuenili quadam dicendi impunitate, & licentia reprimeret: & quasi extra ripas diffluentes coërceret.

Superfluus, a, um, Idem quod redundans, abundans. περισσὸς.

Superfluitas, atis, Abundantia. περισσότης. Plin. lib. 14, cap. 1, Aliæ improbe reptæ u. pampinorúmque superfluitate atria media complentes.

Superfœto, as, Superiori fœtationi alteram addo. ὑπικυέω, ὑπικυίσκω. quod accidere solet quibusdam animalibus, quæ post vnum fœtum ex coitu conceptum, rursus alium concipiūt à priore, vnóque aut altero die, vel etiam pluribus post primum emissum, suo tempore epitūtur: quæ emissio secunda, & veluti nouus quidam partus, superfœtatio dicta est. Plin. lib. 10. cap. 63, Dasypodes superfœtant, sicut lepores. Idem lib. 8. cap. 55, Lepus omnium prædæ nascens, solus præter dasypodem superfœtat, aliud educans, aliud in vtero pilis vestitum, aliud implume, aliud inchoatum gerens pariter.

Superfulgeo, ges, Desuper affulgeo, ὑπερλαμπάω. Sattius. 1. Syluarum, -ipse aut puro celsum caput aëre septus, Templa superfulgens, & prospectare videris.

Superfundo, is, De liquoribus dicitur, quum alicui rei superiiciuntur. ὑπερχέω. Colum. lib. 12. cap. 47, Hanc misturam quum in catillo compoſueris, oleum superfundito. ¶ Liu. 5. ab Vrbe, Tum verò iam superfundenti se lætitiæ vix temperatum est: per translationē pro vbertim sese ostendenti. ¶ Superfusus Tyberis, inundans. Liu. 7. ab Vrbe, Quinetiā quum medios fortè ludos Circus Tyberi superfuso irrigatus impedisset. Superfusi hostes, Liu. 9. belli Maced. Gens superfusa montibus Caucasis. hoc est consersim fusa. Plin. lib. 6. cap. 13.

Supergero, is, ere, Superiacere, & quasi aggeratim superimponere: nam propriè de terra dicitur. ὑπερχοῦν. Colu. lib. 11. cap. 3. Prædicti deinde funes de tabulato prompti explicantur, & in longitudinem per vtrunque sulcum porrecti obruuntur: sed ita vt non nimium supergesta terra semina spinarum quæ inhærent toris funiculorum, enasci possint.

Superiacio, cis, pen. corr. Superpono, vel superextendo. ὑπιβάλλω. Colum. libr. 2. cap. 1, Quæque temporibus autumni frutetis, & arboribus delapsa folia superiaciebantur, mox cōuerſa vomeribus, &c. Idem lib. 2, Seminibúsque de tabulato superiectis.

Superiacto, as, frequentatiuum. Plin. libr. 9. cap. 15, Quod & aliàs faciunt. aliorum vim timentes, mugiles maximè, tam præcipuæ velocitatis, vt transuersa nauigia interim superiactent. id est transiliant.

Superiectus, ctus. Colum. lib. 6. cap. 36, Ita enim efficitur, vt eius obiectu, quum mas etiam superiectu eblanditus est, velut incensus & obcæcatus cupidine subtracta quam petierat, fastiditæ imponatur equæ.

Superilligo, as, are, Idem quod superligo. ὑπερφυδέω. Plin. libr. 29. cap. 3, Eadem cum oleo trita ignes sacros leniunt, betæ foliis superilligatis.

Superillino, is, pen. cor. ὑπαλείφω. Plin. lib. 30. capit. 12, Reduuias, & quæ in digitis nascuntur pterygia, tollunt canini capitis cinis, & vulua decocta in oleo, superillito butyro ouillo cum melle.

Superimpendens, participium. Catul. Argon. Confestim Peneos adit viridantia Tempe, Tempe quæ syluæ cingunt superimpendentes.

Superimpono, is, Idem quod impono. ὑπερτίθημι. Liu. 1. bel. Pun. Et Sardiniam inter motum Africæ fraude Romanorum stipendio etiam superimposito interceptam.

Superincido, is, pen. cor. Desuper in rem aliquam incido. ὑπερπίπτω. Liu. lib. 2, Multísque superincidentibus telis, incolumis ad suos transiit. Colum. libr. 4. capit. 9, Ne si transuersa fuerit cicatrix, cælestem superincidentem aquam contineat.

Superinduco, Superiniicio. ὑπεισάγω. Plin. lib. 15. cap. 17, Duūm pedum terra superinducta.

Superinduo, is, Super exteta vestimenta induo. ὑπενδύω. Sueton. in Nero. cap. 48, Vt erat nudo pede, atque tunicatus, penulam obsoleti coloris superinduit.

Superingero, is, Aggregatim superimpono, ὑπεισφέρω. Plin. lib. 18. cap. 30, Sunt qui leguminum aceruos superingerant.

Superiniicio, cis, penul. cor. Desuper iniicio. ὑπιμβάλλω, Virg. 4. Georg. Raras superiniice frondes. Ouid. 5. Fasto. Tum superiniecta texere madentia terra. Plin. lib. 18. cap. 9, Farinæ vice cribris superinici.

Superintego, is, penult. corr. Supernè intego. ὑπιγκαλύπτω. Plin. lib. 18. cap. 6, Ora vtrinque lapidibus statuminari, & alio superintegi.

Superintono, as, pen. cor, Desuper tono. ὑπιβροντάω. Virgil. lib. 9, Aen. Dat tellus gemitum, & clypeum superintonat ingens.

Superimungo, is. ὑπαλείφω. Celsus lib. 7. cap. 7, Dein superiungi collyrio debet ex his aliquo, quo lippientes oculi superinunguntur.

Superior, Superius, vide SVPRA.

Superlachrymo, Lachrymando irrigo, ὑπιδάκρυω, Columella libro 5, Optimum est igitur, medio ferè internodio subsidiarium tondere palmitem, deuexáque resectionem facere post gemmam, ne superlachrymet, & germinantem cæcet oculum.

Superliminare, aris, neutri generis, Limen ostij superius, hoc est lignū, siue lapis qui postibus superincumbēs iugi formam efficit. ὑπεράνθυρον. Plin. lib. 29. cap. 4, Priuatimque ouilibus circunlatum toties, & pedibus suspensum sursum in superliminari,

Supermando, is, ere, Post rem aliquam mansam, aliam mandendo superingero. ὑπιμασάομαι. Plin. lib. 31. cap. 6, Qui puram dedēre, raphanos supermandi ex mulso aceto iubent, vt ad vomitiones reuocent.

Supermeo, as, Superfluo, siue superlabor. ὑπερρέω. Plinius libr. 2. capit. 103, Quædam verò etiam dulces inter se supermeant alias. Vt in Fucino lacu, &c.

Supernas, vide SVPERNVS.

Supernato, as, are, In aquæ alteriúsve liquoris superficie fluito. ὑπινήχω, ὑπερνήχω. Colum. libr. 12. capit. 9, Deinde arido spissamento fœniculi sic comprimi vt ius supernatet, Plin. lib. 26, Postea supernatans aqua tollitur spongiis.

Supernatus, a. um, adiectiuum, Post alios natus. ὑπιφυής. Plin. libr. cap. 3, Hoc inciso, prosluere solitum succum ceu lactis, supernato cauſcap. 3, Hoc inciso, prosluere solitum succum ceu lactis, supernato cauſtare. σωθῆναι. Ennius apud Nonium, Regnúmque vestrum vt sospitent, superstiténtque.

Superstes, stitis, pen. corr. omnis generis, Qui suis iam fato functis superuiuit: quasi mortuis suis superstās. περιγινόμενος. Quintilianus, Defuncta vxore, liberis tamē superstitibus. Ouid. 3. Metam. Marte cadūt subiti per mutua vulnera fratres, Quinque superstitibus. Virg. 11. Aeneid, -túque ô sanctissima coniux Felix morte tua, neque in hunc seruata dolor

nis generis, sicut Nostras, & Vestras: vt, Abies supernas, quæ ad mare superum, hoc est Adriaticum, nata est: & contrà infernas, quæ nata est ad mare inferum, siue Tyrrhenum. Plin. libr. 16. cap. 39, Videre infernas abies supernati præfertur.

Supernè, aduerbium, Idem quod desuper. ἄνωθεν. Virg. 6. Aeneid. -vnde supernè Plurimus Eridani per syluam labitur amnis. Liu. libro 1. ab Vrbe, Malè sustinenti arma, gladium supernè iugulo defigit, iacentem spoliat. Idem valet quod suprà. ἄνω. Plinius, Argentum supernè innatat, vt oleum aquis.

Supero, ras, penul. corr. Transcendo, subeo. ὑπερβαίνω. Virg. lib. 3. Georg. Superant montes, & flumina tranant. Plin. lib. 7, Arbores quidem tantæ proceritatis traduntur, vt sagittis superari nequeant. ¶ Per transla tionem ponitur pro vincere. ὑπερβαίνω. Virgil. 5. Ecloga, Quid si idem certet Phœbum superare canendo? ¶ Item abundo. περιγίνομαι. Virg. 1. Georg. Si superent fœtus, pariter frumenta sequentur. ¶ Item superuiuere, & quasi superstitem esse, quod & ipsum dicunt Græci. περιγίνομαι. Virg. 3. Aeneid. Quid puer Ascanius? superámne & vescitur aura Aetherea? ¶ Item restare, siue superfluere. περισσεύω. Cicero, Déque eo quod ipsis superat, aliis gratificari volunt. ¶ Ité occidere. ἀναιρέω. Virg. 1. Aen. Clàm ferro incautum superat.

Superabilis, superabile. Quod facile superari potest. Liu. 5. belli Pun. Simul altitudinem muri, quantum proximè cōiectura poterat, permensus, humiliorémque aliquanto priſtina opinione sua, & cæterorum omnium ratus esse, & vel mediocribus scalis superabilem, ad Marcellum rem defert. Ouid. 5. Trist. eleg. 8, Scilicet vt per vim nō est superabilis vlli, Molle cor ad timidas sic habet ille preces.

Superobruo, is, Re aliqua iniecta operio. κατακόω, καταβάλλω. Prop. lib. 4. eleg. 4, Dixit, & ingestis comitum superobruit armis

Superpendeo, es, Suprà pendeo. ὑπερκρέμαμαι. Liu. 7. belli Macedon. Ita vt quibusdam locis superpendentia saxa, plus in altum quàm quæ in statione sunt naues, promineant.

Superpingo, is, Operi iam picto addo. ὑπερχράω. Plin. lib. 35. capit. 11, Nealces Venerem, solers hic arte ingenioso operi superpinxit.

Superpono, is, Super aliquid colloco. ὑπερτίθημι. Plin. libr. 29. capit. 2, Tantúmque pollent, vt medicamentis quoque superponantur. Colu. lib. 1. cap. 5, Sin summotus longius à collibus erit amnis, & loci salubritas, editiórq; situs ripæ permittet superponere villam profluēti. Ouid. Epist. 20, Aegra superpositæ membra fouere manu.

Superraddo, is, penul. produ. rasi, rasum, Superficiem rei alicuius rado, vel leuiter incido. ὑπερξέω, vt, Superradere clauos pedum. Plin. libr. 22. cap. 23, Perniones ex vino fouer, & ex oleo coctum imponitur: sic & callo. Clauis pedum superrasis præcipuæ vtilitatis.

Superscando, is, Sursum ascendo. ὑπερβαίνω. Colum. libro 11. capis. 3, Oportebit autem virgeā sepem interponere, quam superscandant sentes vtriusque sulci.

Superpondium, dij, Auctarium pōderis, quod legitimæ sarcinæ adijcitur. ὑπίμοιρον. Est autem nomen à pondere deductum ea forma, qua Centumpondium, & Assipondium. Apul. lib. 7, Exiguum scilicet & illud tantæ molis superpondium.

Supersedeo, des, Rem institutam omitto: exigítque ferè ablatiuum, ὑπίχω, ὑποχωμαι, διαλείπω. Cæsar lib. 1. Cōment. Et propter multitudinem hostium, & propter eximiam opinionē virtutis, prælio supersedere statuit. Autor ad Herenniū libr. 3, Cōmodè poterimus principio supersedere, Cicero Sulpitio lib. 4. Epist. Tu si videbitur, ita censeo facias, vt si habes iam statutū quid tibi agendū putes, in quo non sit consilíū tuum coniunctū cum meo, supersedeas hoc labore itineris. Id est omittas ad me venire. ¶ Gellius autem lib. 2. cum accusatiuo constrauxit, quum ait, Alia luce auis in pastum profecta est: cognati & affines operam quam dare rogati sunt supersedēt. ¶ Hieronymus cōtra Iouin. cum infinitiuo iunxit, Cicero (inquit) rogatus ab Hircio, vt post repudium Terentiæ, sororem eius duceret, omnino facere supersedit, dicens non posse se vxori & philosophiæ pariter operam dare.

Supersilio, silis, penul. corr. Super re aliqua salio. ὑπεράλλομαι, ὑπερπηδάω. Columella libro 8. cap. 3, Ea pernicies vt cuitetur, perticæ dolantur in quadrum, nec teres læuitas earum supersilientem volucrem non recipiat.

Superspargo, gis, Inspergo, aspergo. ὑπιπάσσω. Cato capit. 54. Quum stramenta condes, quæ herbosissima erunt, in tecto condito, & sale superspargito,

Supersterno, nis, Super extendo. ὑπερστρώννυμι, Liu. 10. ab Vrbe. Consulis corpus eo die, quia obrutum superstratis Gallorum cumulis, inueniri non potuit, &c.

Superstо, as, Supra aliquid sto. ἐφίστημι, ὑπερανίστημι. Gellius. Quum sedenti aquila superstaret. Liuius 10. belli Maced. Signa alia in circo maximo cum columnis quibus superstabant, cuertit: fastigia aliquot tempolorum à culminibus abrupta fœdè dissipauit. Virg. 10. Aene. Quem congressus agit campo, lapsúmque superstans Immolat. Sueton. de Galba, cap. vltimo, Senatus, vt primùm licitum fuit, statuam ei decreuerat rostratæ columnæ superstantem. ¶ Quandoque superstare, est supereſſe. περιγίνεσθαι.

Superstito, tas, frequentatiuum, Idem valens quod superstes, & incolumis sum. παραγίνομαι. Plautus Perſa, Vt mihi superſit, superet, superstitet. ¶ Antiquè hoc verbo vsi sunt pro seruare, siue incolumem præstare. σώσειν. Ennius apud Nonium, Regnúmque vestrum vt sospitent, superstiténtque.

Superstes, stitis, pen. corr. omnis generis, Qui suis iam fato functis superuiuit: quasi mortuis suis superstās. περιγινόμενος. Quintilianus, Defuncta vxore, liberis tamē superstitibus. Ouid. 3. Metam. Marte cadūt subiti per mutua vulnera fratres, Quinque superstitibus. Virg. 11. Aeneid, -túque ô sanctissima coniux Felix morte tua, neque in hunc seruata dolor

Universidad de Deusto
Biblioteca

dolorem. Contrà ego viuendo vici mea fata: superstes Restarem vt genitor. Superstes Reipub. Cic. Torquato libr. 6. Quum superstitem te esse Reipubli. ne si liceat quidè, velis. Fama superstes. Ouid. 3. Trist. eleg. 7, Me tamé extincto fama superstes erit. Idem 3. Amor. eleg. 14. Post mea mansurum fata superstes opus. Superstes quoque dicitur qui saluus est, & viuit inter viuos, etiam sine morte suorũ omnium, Terent. in Andr. Deos quæso, vt sit superstes. Superstes gloriæ alicuius. Liuius 2. ab Vrbe, Se superstitem gloriæ suæ ad crimen atque inuidiam superesse. ¶ Accipitur interdum superstes, pro præsenti. Plautus, Superstitem vtrunque monui, ne iniusti habeant. ¶ Quin & testes antiqui superstites appellabant.

Superstitio, onis, Falsus Dei cultus, error insanus. *Δεισιδαιμονία*. Lucretius superstitionẽ inde dictã putat, quòd sit superstantiũ rerum, hoc est cælestiũ & diuinarũ quæ supra nos stant, inanis & superfluus timor. Aulus Gellius lib. 10. Noct. Atticarum, Superstitionem interpretatur importunam & ineptam religionem. *Δεισιδαιμονίαν*. Cic. 3. Tusc. Accidit superstitio mulierbis quædam, Idem 1. de Nat. deo. Horum enim sententiæ omnium non modò superstitionem tollunt, in qua inest inanis timor deorum: sed etiam religionem quæ deorum cultu pio continetur. Virg. 12. Aene. Vana superstitio superis quæ reddita diuis. Seruius, A superstite superstitio dicta, quæ anicularum propria est, quæ multis per ætatem superstites fuat, & quæ rebus inanibus addictæ, dum volũt videri nimis religiosæ, superstitiosæ fiunt, & ita delirant.

Superstitiosi, Anili superstitione imbuti, quique Deum timent in rebus etiam non timendis. *Δεισιδαίμονες*. De vocis huius origine sic scribit Cicero libr. 2. de Nat. deo. Non solùm (inquit) philosophi, verumetiã maiores nostri superstitionem à religione separauerunt. Nam qui totos dies precabantur, & immolabãt vt sibi sui liberi superstites essent, superstitiosi sunt appellati. Lactantius eos potissimùm superstitiosos dictos existimat, qui superstitem memoriam mortuorum colerent, aut qui parentibus suis superstites imagines eorum domi, tanquam deos venerarentur.

Superstitiosè, aduerbiũ. Cic. 3. de Natu. deo. Neq; id dicitis superstitiosè, atque aniliter: sed physica constanti que ratione.

Superstruo, struis, Superædifico. *Ἐπικοδομῶ*. Lactantius lib. 6, Manentibus enim præceptis eorum, quæ solent ad probitatẽ rectè dari, ignotа illis superstruemus ad perficiendam cõsummandámque iustitiam, quàm non tenent.

Supersum, supereres, superest, superfui, Affluo, abundo. *Περίειμι, περιγίνομαι*. Virg. 11. Aeneid. Auxilióque vrbes Italæ, populíque supersunt. ¶ Interdum superesse significat reliquum esse. *Περιγίνεσθαι*. Ennius libro 3. Ann. Inde sibi memorat vnum superesse laborem. ¶ Interdum superstitem esse. *Ἐπίειμι*. Plaut. in Asin. Sicut tuum vis vnicum gnatũ cuæ Supereſſe vitæ ſoſpitem & ſuperſtitem. ¶ Interdum vincere, superiorem esse. *Ἐπικρατῶ*. Virgil. 3. Georg. Ne blando nequeant superesse labori. Id est vincere laborem. ¶ Interdum superfluum esse. *Περισσεύειν*. Gel. libr. 1. cap. 22, Memini ergo Prætoris docti hominis tribunali me fortè assistere, atque ibi aduocatũ reum non habere. Et quum is qui verba faciebat, reclamasset, Ego illi supersum: respondisse Prætorem festiuiter, Tu planè superes, non ades. Hoc est superfluus, superuacaneus es. Ex quibus Gellij verbis colligi potest fuisse nonnullos ea ætate, qui superesse vsurparent pro eo quod est in iudicio adesse: quos tamen, vt ineptè loquentes, irridet. Vsus tamé est etiam hoc verbo in hac significatione Suetonius in August. cap. 56, Quum Asprenas Nonius arctius ei iunctus causam veneficij accusante Cæsio Seuero diceret, consuluit Senatum quid officij sui putaret. Cunctari enim se, ne si superesset, seriperet legibus reum: sin deesset, destituere ac prædamnare amicum existimaretur. ¶ Interdum durare. Virgil. 3. Georg. Primus ego in patriam mecum, modò vita supersit.

Superuacuus, a, um, Quod non est necessarium, neque alicuius vsus. *Περιττὸς, ἀργός*. Colum. lib. 3, Itaque superuacuum est hoc repetere, iam tradita ratione terebrationis. Ouid. 2. de Ponto, eleg. 7, –sed me timor ipse malorum Sæpe superuacuos cogit habere metus.

Superuacaneus, a, um, Idem quod superuacuus. *Περιττός*. Cic. appio, Confirmata amicitia & perfecta fide, commemoratio officiorum superuacanea est. Idem 1. de Nat. deo. Quid de reliqua descriptione omnium corporis partium, in qua nihil inane, nihil sine causa, nihil superuacaneum est? Pro superuacaneo habere. Liu. 10. ab Vrbe, Cui autem dubium esset, vbi vnum bellum sit asperum ac difficile, quum id alteri extra fortem mandetur, quin alter Consul pro superuacaneo, atque inutili habeatur?

Superuado, is, ere, Transcendo. *Ὑπερβαίνω*. Liu. 1. belli Maced. Quum omnes victi, metúque perculsi ex prælio intra vallum protinus inde su peruadentem munimenta victorem hostem fugerent.

Superuagor, penul. corr. superuagaris, Præter iustum & æquum vagari, superfluere, vel superfluos ramos habere. Colu, libr. 4. cap. 21, Quinquennis vineæ nõ alia est putatio, quàm vt figuretur, quemadmodum suprà instituimus, néve superuagetur.

Superuaganeus, adiectiuum antiquum à verbo Vagor: vnde Auis superuaganea dicebatur ab auguribus, quum ex summo cacumine vocem emisisset. Festus.

Superueho, is, Super aliquid veho. *Ὑπερέχω*. Catul. epig. 61,
Ille quoque euersus mons est, quem maxima in oris
Progenies Phthiæ clara superuehitur.

Superuenio, is, re, Ex inopinato venire. *Ὑπερχέομαι*. Horat. 1. Epist. 4, Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora, Virg. 6. Ecloga, Addit se sociam, timidisque superuenit Aegle. Liu. 4. belli Pun. Munientibus superuenit Marcellus. ¶ Superuenire cum accusatiuo, succedere, ascendere. Ouid. 10. Metam. nam crura loquentis Terra superuenit, Statius 1. Achill. Nescio quid magnũ (nec me patria omina fallũt) Vis-

festina parat, teneróque superuenit annos.

Superuentus, tus, Ipse superueniendi actus. *Ἐπιφοίτησις*. Plin. lib. 7. capit. 15, Sed nihil facilè reperiatur mulierum profluuio magis monstrificum. Acescunt superuentu musta, sterilescunt tactæ fruges, &c.

Superuestio, is, Veste superintego. *Περιβόλαιον*. Plin. lib. 16. capit. 33, Imagines rerum tenui filo, breuique, & virente superuestiens.

Superuiuere, Is dicitur qui quum iam mortuus videretur, refocillatus resipuit, ac veluti reuixit. *Ἐπιβιῶναι*.

Superuolo, as, Supra aliquid volatu feror. *Ὑπερπέτομαι, ἐπιπτῶ*. Plin. lib. 7. capit. 14, Superuolantes quanuis altè, pernicitérque, alites haustu raptas absorbeant. Ouid. 4. Metam. Despectat terras, totúmque superuolat orbem. Plin. lib. ro. cap. 33, Perdices concipiunt superuolantium affatu, sæpe voce tantùm audita masculi.

Superuolito, as, Frequentatiuum. Virg. 6. Ecloga, –& quibus ante Infœlix lua tecta superuolitauerit ales.

Superuoluo, is, vere, Supra voluo. *Ἐπιπολάζω*. Colum. libr. 11, cap. 3, Potest etiam citra hanc operam fieri crispum qualitercunque satum, si quum est natum, incrementum eius superuoluto cylindro coërceat.

Superungo, is, Superillino. *Ἐπαλείφω*. Cels. lib. 7. cap. 7, Dein superungi collyrio debet ex his aliquo, quo lippientes oculi superunguntur.

Superus, a, um, penul. cor. A super sit, cui contrarium est inferus. *Ὁ ἄνω*. vt Mare superum, Sedes superæ, & Aura supera. Virg. 6. Aeneid. –facilis descensus Auerni: Noctes, atque dies patet atri ianua ditis: Sed reuocare gradum, superásque euadere ad auras, Hoc opus, hic labor est. Idem 11. Aeneid. Velocem interea superis in sedibus Opim Compellabat, &c. Idem. 6. Aen. –talis sese halitus atris Faucibus effundẽs supera ad conuexa ferebat. Idem 10. Aene. Tum breuiter supera aspectans conuexa precatur. Cice. 2. de Nat. deo. Homo spectator superarũ rerum atque cælestium. Idem. 4. Acad. Nicetas Syracusius, vt ait Theophrastus, cælum, solem, lunam, stellas, supera denique omnia stare censet: neq; præter terram, rem vllam in mundo moueri. ¶ Supera, orum, pro cælo, subſtantiué. Virg. 6. Aen. Omnes cælicolas, omnes supera alta tenentes. Cic. 1, Tusc. Nihil enim habent hæc duo genera proni, & supera semper petunt. Virg. 7. Aen. de Iunone, Cocytíque petit sedem, supera ardua linquens. ¶ Superum mare, idem est cum Adriatico: ita dictum, quòd Italiam suprà, hoc est ab ortu alluat: *Ἀδριατικὸν πέλαγος*. quemadmodum mare Tyrrhenum ab occasu, quod ideo inferũ appellatur. Plaut. Menæch. Istros, Hispanos, Masilienses, Illyricos, Mare superum omne, Græciámque exoticam, Orásque Italicas omnes adgreditur mare, Sumus circunuecti.

Superi, orum, Pluraliter, & subſtantiuè: Cælestes, siue viui, & qui aliis superiores sunt: qui inferi dicuntur. Virgilius 5. Aeneidos, Attonitis hæsere animis, superósque precati Trinacrij, Teucríque viri, Ouidius 1. Metamorphoseos, Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ) Rex superûm trepidare vetat. Idem 1. de Ponto, eleg. 1, Ipsa mouent animos superorum numina nostros. ¶ Contrà inferi, orum, pro Manibus siue mortuis accipi solent. Plin. lib. 12. cap. 18, Fœlix appellatur Arabia falsi & ingrati cognominis, quæ hoc acceptum superis ferat, quum plus ex eo inferis debeat.

Supinus, na, num, pen. prod. Qui dorso incumbit, ita vt facié, ventrémque habeat cælũ versus spectantẽ. *Ὑπτίος, πρηνὴς*. Iuue. saty. 3, Cubat in faciem, mox deinde supinus. Cic. de Diuinat. Nam si omne animal (vt vult) ita vtitur motu sui corporis, prono, obliquo, supino: membráq; quò vult flectit, contorquet, porrigit, contrahit: eáq; antè efficit pene quam cogitat: quãto id Deo est facilius, cuius numini parent omnia? Manus supinæ. Liu. 6. bell. Pun. Vndiq; matronæ in publicum effusæ, circa deũm delubra discurrũt, crinibus passis aras verrentes, nixæ genibus, supinas manus ad cælum ac deos tendẽtes. Virg. 3. Aen. –tendóque supinas Ad cælum cum voce manus. ¶ Et quoniã supinus ille recubitus indiciũ est hominis soluti & otiosi, factum est vt supinum pro molli, delicato, otioso, & negligenti ponamus. *Ῥᾳθυμῶ*. Seneca ad Lucilium, Est quidem, mi Lucili, supinus & negligés, qui in amici memoriam ab aliqua regione admonitus, reducitur. Iuuen. Saty. 1, Et multum referens de Mecœnate supino. ¶ Inde Supinior, oris, cõparatiuus. Mart. lib. 2, Nusquam deliciæ supiniores. ¶ Supinus item accipitur pro accliui, siue montoso. Horat. lib. 1. Carm. Seu mihi frigidum Præneste, seu Tybur supinum. Fuit enim Tybur ciuitas in ascensu collis posita, cuius etiam hodie ruinæ conspiciuntur.

Supinum. A quibusdam dicitur verbum participiale, sicut gerundia, participialia nomina appellantur. Habet autem duas terminationes, um, & u: vt Lectum, lectu. Quod in um finitur, habet significationem actiuam. Sallustius, Legatos ad Iugurtham de iniuriis quæstum misit. Id est qui quererentur, vel questuros. *Μεμψομένους*. Idem, Non mea culpa sæpe ad vos oratum mitto. P. C. Hoc est qui orent, siue oraturos. *Παραιτησομένους*. Do filiam nuptũ dicimus, hoc est quæ nubat. Do venũ, vẽdo. Spectatum admissi sumus: id est vt spectemus. ¶ Quod verò in u finitur, significationis passiuæ est, iungiturq; nominibus adiectiuis. Virg. 3, Aeneid, Nec visu facilis, nec dictu effabilis vlli. hoc est qui nec videri, nec dici facilè possit. Plinius, Acipenser, piscis rarus inuẽtu. hoc est qui rarò inuenitur. Dicimus præterea, Dignum, siue indignum relatu, hoc est quod referatur. Impium factu, si fiat. Horrendum aspectu, si aspiciatur. Iucũdum cogitatu, si cogiterur. Obscœnum visu, si videatur, & sic de reliquis.

Supino, nas, penult. prod. Supinum colloco, *Ὑπτιάζω*. Stat. lib. 6. Thebaid.
Præcipitátque retrò iuuenem, atque in terga supinat.

Supinor, aris, ari, passiuum est verbi Supino, idem significans quod supinus. *Ὑπτιάομαι*. Horat. 2. Serm. saty. 7, Nasum nidore supinor. Vbi Acron interpres, Nasum (inquit) nidore supinatur, qui nimiũ delectatur, & inclinatur odoribus pulmentariorũ. Supinari igitur est erigi & supinũ fieri. Accusatiuũ verbo addidit passiuo, quèadmodũ & Virgilius

gilius 7. Aeneid. Loricam induitur, fidóque accingitur ense. Stat. lib. 12. Thebaid. Iámque supinantur fessis, latéque fatiscunt Penthei deuexa iugi.

Supinatus, a, um, particip. Virgil. 2. Georg. Ante supinatas Aquiloni ostendere glebas, Quàm lætum infodias vitis genus. Stat. 5. Theb. Incertúsq; sui liquidum nunc aëra lambit Ore supinato, nunc arua gementia radens, Pronus adhæret humo.

Suppar, ris, ex sub, & par, Propemodum æqualis. *Ἀφεσῶ*. Cice. de Clar. Orat. Huic ætati suppares Alcibiades, Crisias, Theramenes.

Supparasitor, aris, pen. prod. Subseruio, obsequor, tanquam parasitus. *Ὑπὸ παρασιτέομαι*. Plautus in Amph. Accedam, atque hanc appellabo, & sup parasitabor patri.

Supparus, vel Supparum, penul. corre. Genus togæ leuis & angustæ, inde dictum, teste Varrone, lib. 4. de Ling. Lati. quòd suprà induatur. *Ὑπενδύτης*. quemadmodum subucula, quòd subtus induatur. Lucanus 2. Pharsaliæ, Suppara nudatos cingunt angusta lacertos. ¶ Festus Supparum vestem puellarem lineam interpretatur, eandémque esse existimat cum ea quæ & subucula & camisia dicitur. Quam sententiam hoc Afranij testimonio fulcit: Puella non sum, supparo si induta sum. ¶ Est & Supparum nauium insigne, teste Seneca lib. 11, Epist. Sunt enim Suppara summa vela, quæ cæteris annectuntur, & quæ super antemnas explicantur. De quibus Lucanus lib. 5, –imáque pandens Suppara velorum peritus colligit auras. Statius 3. Sylu. Vos summis annectite suppara velis.

Suppedaneum, Dicitur id quod pedibus subiicitur, dum sedemus. *Ὑποπόδιον*.

Suppedito, as, penul. corre. Suggero, ministro. *Ἐπιχορηγῶ, ὑπουργῶ*. Varro. 2. de Re rust. Largiore cibatu sustentare debet, quo facilius lac suppeditare possit. Cice. ad Treb. lib. 7. Epist. An hoc significas, nihil fieri, frigere te, ne chartam quidem tibi suppeditari? Id est chartam tibi deesse. Idem ad Attic. libro 11, Et velim, quoad poteris, consideres, vt sit, vnde nobis suppeditentur sumptus necessarij. Quintil. lib. 12. cap. 2, Licet enim satis exemplorum ad imitandum ex lectione suppeditet: tamen vna illa, vt dicitur, vox alit Plenius. ¶ Suppeditare, neutrum absolutum, pro sufficere, satis esse. *Ἀπαρκῶ*. Cice. 1. Offic. Ob eásque causas studeat parare ea quæ suppeditant & ad cultum, & ad victum. Plau. in Asin. Clamore ac stomacho non queo labori suppeditare. ¶ Suppeditare, pro suppetere. *Ὑπηρετῶ*. Liu. 8. bel. Pun. Apud vos quemadmodum loquar, nec consilium, nec oratio suppeditat. ¶ Est & Suppeditare, opprimere, siue supplantare. *Ὑποσκάπτω*. Cicero, Nunc video, in iudicio meneure, siue supplantare. *Ὑποσκάπτω*. Cicero, Nunc video, in iudicio meneure, siue supplantare. *Ὑποσκάπτω*. Cicero, Nunc video, in iudicio menere

Suppostor, & Suppostrix, Qui falsum aliquid seu adulterinum pro vero supponit. Plaut. in Truc. Venefica, suppostrix puerûm.

Suppositiius, a, um, a diectiuum, Quod suppositum est, & alterius loco pro vero & natiuo positum. ὑποβλητος, ὑποτεθειμένος. Mart. lib. 5, Hermes suppositiuus sibi ipsi. Varro 2. de Re rust. capi. 8, Matri suppositiitiæ quoque inseruiunt, quo equa ad ministerium lactis cibum pullo prębere possit.

Supporto, ſupportas, Subucho, suggero. ὑποκομίζω. Cæsar 1. belli Galli. Aut rem frumentariam, vt satis commodè supportari posset, timere dicebant.

Supprimo, ſupprimis. penul. corre Reprimo, cohibeo, compesco. ἐπίχω, ἀναστέλλω. Ouidius libro 1. Metamorpho. Supprimit extemplo vocem. Cicero 5. Tusc. Hæc sunt igitur officia consolantium, tollere ægritudinem funditus, aut supprimere, & non pati manare longius. ¶ Supprimere, pro occultare. ἀποκρύπτω. Plin. lib. 25. capi. 1. At nos elaborata ab iis abscondere atque supprimere cupimus, & fraudare vitam etiam alienis bonis. ¶ Supprimere iter, retrahere se ab itinere. Cæsar libro 1. belli Ciuil. Veriti ne noctu impediti sub onere consligere cogerentur, aut ne ab equitatu Cæsaris in angustiis tenerentur, iter supprimunt, copiásque in castris continent. Nummos, vel pecuniam supprimere, id est celare, occultare, dissimulare se habere, vel dolo malo retinere. Cicero pro Cluentio, Sexcentis millibus nummûm se iudicium corrupturum esse dixerat: quæ quum accepisset à pupillo, suppresit, iudicióque facto, &c. Et paulo post, Capit hoc consilium, vt pecuniam quibusdam iudicibus leuissimis polliceatur, deinde eam postea supprimat.

Suppressus, a, um, participium: vt, Nauis suppressa, hoc est depressa, siue submersa. Iustinus, Victi Persæ in naues confugerunt, ex quibus multæ suppressæ, multæ captæ. Fuga suppressa, id est retenta, cohibita. Ouid. libro 11. Metamor. Cum vita suppressa fuga est. Mentum suppressum, hoc est contractum, non oblongum, sed breue potius. Varr. libro 2. de Re rust. capi. 9, de canibus loquens, qua forma esse debeant, Mento, inquit, suppresso, & ex genatis duobus dentibus, dextra & sinistra. ¶ Voce suppressa dicere, idem quod submissa. ὑφειμένῃ φωνῇ. Cicero pro Sylla. Qui quum suppressa voce de scelere Publij Lentuli, de audacia coniuratorũ omnium dixisset, &c.

Suppressio, ſuppressionis, Ipse actus supprimendi. Cicero pro Cluentio, Statuit ad eas dem sibi prædas ac suppressiones iudiciales reuertendum. ¶ Suppressiones nocturnæ dicuntur, quoties per somnum spiritus supprimitur, aut etiam ipsa vox, vt incerta, indiscretáque edatur: quemadmodum in eo morbo accidere solet, qui Latinis Incubus, Græcis Ephialtes dicitur. Plin. lib. 27. cap. 10, Grana nigra auxiliantur & suppressionibus nocturnis, in vino pota, quo dictum est numero.

Suppromo, is. penul. prod. Idem ferè quod promo. προχειρίζομαι. Plau. in Mil. Eho tu sceleste, qui illi suppromis, eho tu.

Suppromus, mi, Cui vinum promendi cura incumbit. ταμίας. Plaut. Milite, Bono cella suppromo credita.

Suppudet, penul. cor. Aliquantulum pudet. ὑπαισχύνομαι. Cicero Cæsio, Puto te iam suppudere, quum hæc tertium iam epistola antè te oppressit, quàm tu schedam, aut literam: sed non vrgeo.

Suppullulo, las. Nouos pullos, hoc est noua germina è radice emitto. ὑποβλαστάνω.

Suppuro, as, penul. prod. In pus conuerto. ἰπυέμαι. Colum. lib. 6. cap. 12, Hic idem sanguis nisi emissus fuerit, saniem creabit: qui si suppurauerit, tardè procuratur.

Suppuratio, onis. Generatio puris, ἰπύωσις. Colum. lib. 7, Et quum maturuerit suppuratio, resciudi eur ferro.

Suppuratus, ta, tum, Quod suppuruit. ἰμπυον. Plin. lib. 20. capi. 4, Strumísq; vel suppuratis alligant.

Suppuratorius, suppuratoria, suppuratorium, Quod ad suppurationem pertinet. vel quod suppurare facit. ἰμπυοποιητικός. Plin. lib. 28. capi. 4, Efficaciora ad eadem strigmenta à balneis, & ideo miscentur suppuratoriis medicamentis.

Supputo, as, pen. cor. Sarmenta, vel ramos inutiles subseco. ὑποκλάδω. Plin. lib. 17. capi. 10. Præterea semina ipsa fruticantia supputare. ¶ Aliquando computare, vel calculum subducere. λογίζομαι. vt, Supputare rationem. apud Plautum in Aulul.

Supra, Modò præpositio est accusatiuo casui seruiens. ὑπέρ. Virgil. lib. 3. Aeneid. Olli cæruleus supra caput astitit imber. ¶ Modò aduerbium. ἄνω. Sallu. in Iugur. Pauca supra repetam. ¶ Quando præpositio est, aliquando pro valde, seu plus satis, ponitur. ὑπερ. vt, Supra morem, Supra modum, Supra iustum. Virgil. lib. 2. Georg. Rara sit, an supra morem sit densa, requiras. ¶ Antiqui etiam Supera protulerunt: sicut Infra & Infera. Cicero in Arato, Huc supera duplices humeros affixa videtur Stella micans. ¶ Suprà quam credibile est, Id est plus quàm quis facilè credi derit. ὑπὲρ ὃτι. Sallustius Catil. Corpus patiens inediæ, algoris, & vigiliæ, suprà quàm cuiquam credibile est.

Superior, ſuperioris, comparatiuum à Supra, aut ab antiquo nomine superus, idem valens quod altior siue sublimior. ἀνώτερος. Cice. Atti. lib. 12, Tota domus superior vacat, vti scis. ¶ Interdum idem quod maior, potior, siue excellentior. ὑπερέχων, φιλέχων. Cicero 1. Offic. Quantò superiores sumus, tantò nos summissius geramus. Idem 1. Verr. Tu quum omnibus rebus inferior fis, hac vna in re te mihi anteferri putas oportere, quòd Quæstor illius fueris: ego, si superior cæteris rebus esses, te hanc vnam ob causam accusatorem repudiari putarem oportere. Vita superior, id est vita antè acta. Cicero de Senect. Seues semper agunt aliquid, rale scilicet quale cuiusque studium in superiore vita fuit. ¶ Superior Dionysius, id est superior, vel senior. πρεσβύτερος. sicut inferior, pro iuniore aut posteriore. Sic enim ferè loqui solemus, quoties de malis sermo est. Nam si de bonis laudabilibúsque loquamur, maiorem & minorem dicimus. Sic duos Africanos, & duos Cyros maioris & minoris cognominibus distinguimus. ¶ In consanguinitatis quoque & affinitatis gradibus Superiores eos intelligimus qui quartum ascendentium gradum excedunt: quemadmodum Inferiores qui sunt infra quartum descendentium gradum. Varr. lib. 2. de Re rust. Itaque proauus ac superiores, de Tremellijs nero appellatus Scrofa. ¶ Superiores, pro iis qui ante nos vixerunt, qui & maiores dicuntur. Cicero 4. Acad. Non modò opinionem vicit omnium, quæ de virtute eius erat, sed etiam gloriam superiorum. Cice. 4. Verr. Vt ab institutis superiorum, ab autoritate Senatus, ab iure omnium Siculorum ne recedatur. ¶ Superiores dicuntur etiam, qui alios vincunt. Cæsar 5. belli Galli. Atque vna ex parte Hispanis equitibus emissis, quum equestri prælio superiores essent. Ibidem, Ita tamen vt nostri omnibus ex partibus superiores fuerint, atque eos in fylvas, cõspicesque compulerint.

Supremus, Extremus, vltimus. ἔσχατος. Virgil. 11. Aeneid. Qui supremum comitentur honorem. Plin. lib. 23. cap. 1, M. Agrippa supremis suis annis conflictatus graui morbo pedum. Ouid. lib. 2. Fasto. Dies regnis illa suprema fuit. ¶ Honores supremi, funeralia. Ouidius ad Liu. Nec iuuenis positi supremos destrue honores. Officia suprema, quæ morienti exhibentur. Tacitus lib. 5, Quòd supremis in matrem officiis defuisset. ¶ Sole supremo: id est occidente. Hor. at. 1. Epist. 5, Supremo te sole domi Tor quate manebo. ¶ Aliquando summus, maximus, altissimus. ἀνώτατος. Suetonius, Verùm supremum cælum intuentem stupidum cubuisse. Terentius. Proh supreme Iuppiter. Virgil. lib. 4. Georg. At chorus æqualis Dryadum clamore supremos Implerunt montes. ¶ Supremum supplicium, id est extremum, nempe mortis. Cice. lib. 2. de Legi. Incestum Pontifices supremo supplicio sanciunto. ¶ Suprema mulcta, pro maxima, vide in dictione MVLCTA. ¶ Suprema alicuius: subintellige, facta: hoc est, supremum vitæ tempus. Plin. lib. 16. capi. 44, Circa suprema Neronis principis. ¶ Suprema, pro morte. Taci. lib. 3. Post celebre carmen, quo Germanici suprema defleuerat. ¶ Soluere alicui suprema, pro parentare. Tacit. lib. 1, Igitur cupido Cæsarem inuadit soluendi suprema militibus, ducique.

Supremò, aduerb. id est, nouissimè. ἐσχάτως. Plin. lib. 11. cap. 53, Eadem commeabat ab eo recens assiduè, exitura supremó.

Supum, Antiqui dicebant quod nunc supinum dicimus. ὕπτιον. Lucilius apud Festum, Si verò das, quod rogas, & si fuggerit supus. Deduciter autem hoc nomen à Græco ὑπτιάω, teste eodem Festo, aspiratione in s lite ram commutata.

Sura, suræ, Posterior pars cruris carnosa, quæ tantùm homini est: reliqua enim omnia animalia habent crura sine suris. γαστροκνημία. Plautus Pseud. —furam vbi Aspicias, scias eum posse gerere crassas compedes. Horatius libro 2. Carmi. ode 4, Brachia, & vultum, teretésque suras Integer laudo. ¶ Quandoq; pro toto crure sumitur. Virgil. lib. 1. Aeneid. Purpureóq; altè suras vincire cothurno. ¶ Suræ, pro ocreis quibus muniuntur suræ, Iuuenalis saty. 15, Calceus & grandes magna ad subsellia suræ.

Surculus, li, Quod in ramis simplex oritur, & frondes gerit, detrahitúrque interdum & resecatur ex arbore, ad alias rursus producendas. ἔκφυσις, ἔφυμνιον. Varro de Re rust. capi. 40, Est altera species ex arbore in arborem inserendi, nuper animaduersa in arboribus propinquis. Ex arbore enim è qua quis vult habere surculum, in eam quam inserere vult, ramulum traducit, & in eius ramo præciso, ac diffusò implicat, &c. Cice. 2. de Orat. Amabo te (inquit) da mihi ex ista arbore quos seram surculos. Virgil. 2. Georg. —nec surculus idem Crustumiis, Syriisq; pyris, grauibúsque volemis. Quintilan. lib. 4. cap. 3, Rogo des mihi surculum ex illa arbore, vt inseram.

Surculosus, sa, sum, Quod surculis abundat. φυγμώδης. Plinius, Ramis hyssopi surculosam.

Surculo, las, are, Surculos ramis adimere, vt altius crescant, & vberius à terra nutrimentum accipiant. φυγμοῦμαι. Colum. libro 5. capi. 9, Atque etiam rigandæ sunt plantæ, quum siccitates incesserunt, nec nisi post biennium ferro tangendæ, ac primò surculari debent, ita vt, &c. Alij hîc legunt Sarculari.

Surculaceus, cea, ceum, Quod est simile surculo. φυγμοειδής. Colum. Surculacea est folliculo sunt.

Surcularis. surculare, vt Terra surcularis. quæ surculos generat. φυγμοποιὸν. Colum. lib. 3. cap. 11, Considerandum est, antequam pastinemus, surcularis nécne sit terra.

Surcularius, a, um: vt, Surcularia cicada, quæ in surculis viuit, vel quæ eo tempore apparet quo arbores surculos emittunt. Plinius lib. 11. capi. 26, de cicadis loquens, Quidam duo alia genera faciunt eorum: surcularium, quæ sit grandior: frumentariam, quam alij auenariam vocant. Apparet enim simul cum frumentis arescentibus. ¶ Surcularius ager, qui surculis consitus est. Varro 1. de Re rust. cap. 2, Colonus in agro surculario ne capra natum pascat.

Surdus, a, um, Sensu auditus omnino spoliatus: quod ferè solet accidere ex læsione nerui auditorij, vel eius partis cerebri, ex qua oritur: nonnunquam etiam ex intemperie, aut tumore contra naturam, vel ex obstructione, vel continui solutione. ἄωφὲς. Terent. And. Vtinam aut hîc surdus, aut hæc muta facta sit. Cice. 5. Tusc. Surdus varietates vocum, aut modos nosscre non potest. Ibidem, In illis linguis quas non intelligimus, quæ sunt innumerabiles, surdi profectò sumus. ¶ Surda buccina, passiuè, quæ non auditur. Iuue. Saty. 7, Surda nihil gemeret graue buccina. Sic etiam Vota surda dicimus, quæ non exaudiuntur. Perf. libro 6, —trabe rupta Brutia saxa Prendit amicus inops, rémque omnem, surdáque vota Condidit Ionio. ¶ Surdum item dicitur, cuius odor non sentitur. Perf. Saty. 6. Nec spirent cinnama surdum. ¶ Item ea quæ gustum amiserunt, Exurdata dicuntur. Horatius in Serm. Feruida quod subtile exurdant vina palatum. ¶ Refertur etiam ad visum. Plin. lib. 36. Surdúsque color sit. ¶ Locus etiam surdus dicitur, in quo non facilè auditur. Vitruu. libro 5, Diligenter est animaduertendum, ne sit locus surdus.

¶ Surdus cum genitiuo. Colum. libro 3. capi. 10, Idque nobis poëta, velut surdis veritatis, indulget dicendo: id est qui veritatem non facilè admittimus.

Surdaster, a, um, Diminutionem surditatis significat: hoc est non planè surdus, sed (vt sic dicam) surdulus, qui parum surdus est. ὑπήκοος, ἀκροώμενος.

Surditas, atis, ἀκοωσία. Cice. 5. Tuscul. In surditate verò quidnam est mali? Erat surdaster M. Crassius, sed aliud molestius, quòd male audiebat, etiá si, vt mihi videbatur, iniuriá.

Surgo, ſurgis, surrexi, surrectum, Erigo me: à sursum & rego. ἀνεγείρομαι, ἀνίστημι, ἐγείρομαι. Cicero 3. Offic. Surrexit è lectulo, remotísque arbitris ad se adolescentem iussit venire. Idem 2. de Inuent. Ille multò ante lucem surrexit. Virgil. 3. Aeneid. Haud segnis strato surgit Palinurus. Idem 8. Aeneid. Haud secus Ignipotens, nec tempore segnior illo Mollibus e stratis opera ad fabrilia surgit. Terentius Adelph. Vt triduo hoc perpetuò è lecto nequeat surgere. ¶ Hinc surgere venti dicuntur, quũ veluti se erigentes flare incipiunt. Virgil. lib 3. Aeneid. Et fando surgentes demor or Austros. ¶ Aliquando surgere ponitur pro crescere, seu nasci: vnde arbores, cæteræque plantæ surgere dicuntur, quum sese ab humo in altum paulatim attollunt. ¶ Surgere item dicuntur ea quæ quouis modo augentur. Virgil. 4. Aeneid. Ascanium surgentem, & spes hæredis Iuli. ¶ Surgere etiam dicuntur ædificia, quum paulatim à fundamento ad tecti fastigium attolluntur. ¶ Quæ nunc animo sententia surgit? id est oritur. Virgilius 1. Aeneid. Translatio est à corpore ad animum. Seruius.

Surpiculus, li, vide SCIRPICVLVS.

Surrego, pro Surgo, & Surregit pro Surgit scripsere veteres: vnde manserunt Surrexi, & Surrectum. Ex Festo.

SVRRENTVM, ti. σύρρεγλον. Ptolemæo, Oppidum est Picentinorum, iuxta Minervæ promontorium, Sirenum quondam sedem, teste Plinio libr. 3. capi. 5. ¶ Hinc Surrentina vina, & Surrentini colles, apud Columellam lib. 3. capi. 2.

Surrepo, pis, pen. prod. Sensim ingredior, latenter me insinuo. ὑπεισέρχομαι, ὑποδύομαι. vide SVBREPO.

Surrigo, is, pen. corr. surrexi, ctum, Sursum erigo. ἀνίστημι. Virgilius 4. Aeneid. Tot linguæ, totidem ora sonant, tot surrigit aures. Liuius 7. ab Vrbe, Romanus mucrone surrecto, quum scuto scutum imum perculisset, &c. Colu. li. 7. capi. 3, Intorta potius, quàm surrecta & patula cornua.

Surripio, pis, pen. cor. Latenter rapio, seu furor. ὑφαρπάζω, ὑφαρπάζω. Plaut. in Aulna. Surripiam in deliciis palam quam habet. Cicero 3. Offic. In vita sibi quemquam petere quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri surripere ius non est. Ouid. Epist. 11, Crimina sunt oculis surripienda tuis. ¶ Surripere se alicui: patris. Id est cauendum est ne pater hæc resciscat. ¶ Surripere se alicui: est subducere se ab eius conspectu. Plautus Menæch. Vt surripuisti te mihi dudum de foro?

Surreptitius, adiectiuũ, Idem quod furtiuus, siue clancularius. ἀλαπιμαῖος. Plaut. in Casin. Inter nos amore vtimur semper surreptitio.

Sursum, Quid significet notum est. ἄνω. cuius contrarium est Deorsum. Capiuntur tamen interdum ambo pro vltro citróque, ἄνω, κατὰ τὰτο. Terent. in Eunuc. Ne sursum, deorsúmve cursites. Tractum ab Athenis, cuius portus in imò, vrbs verò in editiore loco sita erat. ¶ Sursum versum: id est versus superiorem locum, aut partem. Gice. de Orat. Quum gradatim sursum versum reditur.

Sus, ſuis, generis communis, secundum Priscianum. Porcum significat, vel porcam: & dicitur tam de feris, quàm de domesticis. ὗς, σῦς. Plin. lib. 8. cap. 51, Sues feræ semel in anno gignunt. Cice. 2. de Natu. deor. Sus verò quid habet præter escam? cui quidem ne putresceret, animam ipsam pro sale datam dicit esse Chrysippus. Idem lib. 5. de Fin. Sunt autem bestiæ quædam in quibus inest aliquid simile virtutis: vt in leonibus, vt in canibus, vt in equis: in quibus non corporum solùm, vt in suibus, sed etiam animorum aliqua ex parte motus aliquos videmus. Virgil. lib. 3. Georg. Ipse ruit, dentésque Sabellicus exacuit sus. Idem lib. 3. Aeneidos, Littoreis ingens inuenta sub ilicibus sus. Triginta capitum fœtus enixa iacebit. Idem 7. Aeneid. Setigerique sues. Idem lib. 3. Georg. —& quatit ægros Tussis anhela sues. Iuuenal. Satyr. 11, Sicci terga suis rara pendentia crate. Ouidius lib. 8. Metamor. In iuuenes certo sic impete vulnificus sus Fertur.

Sucula, æ. penul. corre. χοιρίδιον. Diminut. Plaut. in Rud. Quin tui die recta cum sucula, & cum porculis.

Suinus, a, um, Quod ex sue est. ὑϊνος. Varro lib. 2. capi. 4, Hîc enim conciliator suinæ carnis datur populo.

Suillus, a, um, diminutiuum est à Suinus deductum, eiusdem tamen cum illo significationis. ὑϊνος. Plin. lib. 8, capi. 52, At in Arabia suillum genus non viuit in vllo genere. Ibidem capi. 51, Suilli pecoris admissura à Fauonio ad æquinoctium vernum, ætatis octauo mense. Liu. 2. bell. Pun. Ex suillo, ouillo, caprino grege.

Suile, lis, penul. producta, Septum in quo nutriuntur porci. ὑοστάσιον. Differt que ab hara, quòd eo nomine significetur scropharum cubile, cui singulæ scrophę separatim cum suis suculis includuntur. Colum. lib. 7. cap. 9, Diligens autem porculator frequenter suile conuerrat, & sæpius haras.

Suatim Ad similitudinem suis, inquit Nonius. ὑϊκῶς. Nigidius Comment, Gramma. Sunt etiam adũmulanter dicta hæc, canatim, suatim, bouatim, quæ ab animalibus sumuntur.

SVSA, ſuſorum, σῦσα. Ptolemæo, Vrbs nobilissima, inter Persidem, & Babyloniam sita, Persarum olim regia, à Dario Hystaspis, (si Plinio credimus) aut (vt Straboni placet) à Tithono Memnonis patre condita, trans Choaspen fluuium: à cuius vrbis nomine circunjecta regio dicta est Susiana. In hac vrbe fuit nobilis illa Cyri regia, candido variόque marmore, columnis aureis, magnáque gemmarum copia exornata, cæli sin lacunaribus habens simulachrum, stellis micantibus insignitum. Est autem hoc nomen pluralis tantùm numeri, & neutri generis. Propertius libro 2, Non tot Achæmenijs armantur Susa sagittis. Lucanus, Non tot Achæmeniis deducunt Medica Susis Agmina. Dicta autem putantur Susa, à liliorum copia, quæ illorum lingua Susa dicuntur.

Susiana, σουσιάνη. Stephano, Asiæ regio, Persicæ ditionis, quæ à Septentrione terminatur Assyria, ab Occasu Babyloniæ adiacet, ab Oriente habet Persidem, à Meridie partem Persici sinus. Dicta Susiana à Susis vrbe nobilissima, Persarum regia, & totius regionis capite. Latiorem eius descriptionem p. te ex Ptolemæo lib. 6. cap. 3.

Susinum, penul. corr. σούσινον, Oleum, siue vnguentum ex liliis confectum, quæ Phrygum lingua Susa, σοσα, appellantur. Plin. lib. 13. capi. 1, E malis quoque cotoneis & struthęis fit oleum, vt dicemus, melinum, Sufinum tenuissimum omnium est. Constat ex liliis, balano, calamo, &c. Idem & Lirinum appellatur. λήριον. Græci enim λήρια appellant quæ nos vnius literæ immutatione Lilia dicimus. Plin. lib. 21. capi. 5, Lilium rosæ nobilitate proximum est, & quadam cognatione vnguenti oleique, quod Lirinon appellatur.

Suſcio, ſcis, ſcui, ſuscire, Verbum antiquum est, idem significans quod scio, siue cognosco, ἐπίσταμαι. Plautus in Menæch. Eho Messeni o accede huc. MESS. quid negotij est? suscirri. Quid eo opus est?

Suſcipio, ſuſcipis, penultima correpta, Sumo, capio, recipio. προσδέχομαι, ἀναιρέομαι, ὑποδέομαι. Cice. lib. 1. de Finib. Sed vt omittam pericula, labores, dolorem etiam quem optimus quisque pro patria & pro suis suscipit, vt non modò nullam capter, sed etiam præteream omnes voluptates: dolores denique quosuis suscipere malit quàm deserere vllam officij partem. Idem pro Cluentio, Neque mihi quicquam oneris suscepi, quum ista dixi, quò minus honestè hanc causam, & liberè possem defendere. Cice. 7. Ver. Tantúmne igitur laborem, tantas inimicitias, tot hominum suscepturus es? Terent. Hecy. Cum puella anum suscepisse inimicitias non pudet? ¶ Suscipere liberos, est gignere. ἀναιρεῖσθαι παῖδας. Plautus. Qui geminos ex ancilla suscipit liberos. Cicero 5. Verr. Susceperas enim liberos non solùm tibi, sed etiam patriæ Tacitus libro 2, Ducere vxorem, suscipere liberos, ne clarissima familia extingueretur. ¶ Suscipi in lucem, pro nasci. Cice. de Artiss. resp. Eodem enim tempore & suscipimur in lucem, & hoc cælesti spiritu agimur. ¶ Accipitur item Suscipere pro eo quod est sermonem excipere, & in vicem respondendi succedere. ὑπολαμβάνειν. Virgil. lib. 6. Aeneid. Suscipit Anchises, atque ordine singula pandit.

Susceptus, a, um, participium. Cice. pro Quintio, Transigere susceptum negotium. Virgil. lib. 4. Aeneid. Saltem si qua mihi de te suscepta fuisset Ante fugam soboles.

Susceptum, ſuſcepti neutri generis, subſtantiuum. Ouid. 11. Metamor. —suscipitáque magna labore Crescere difficili.

Susceptio, ſuſceptionis, verbale, Ipse suscipiendi actus. vt, Susceptio causæ, ὑπόθεσις, ὑπόθεγξις. Cicero pro Murænâ, Et quoniam in hoc officio studium meæ defensionis ab accusatoribus, atque ipsa susceptio causæ reprehensa est, antè quam pro L. Muræna dicere instituo, pro meipso pauca dicam.

Suſcito, ſuſcitas. penul. corre. Excito. ἐγείρω. Plautus in Mostel. Quis istic dormit? PHIL. Callidates. T. suscita istum. Cicero 4. Tuscul. Noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset: quærentibúsque respondebat, Milciadis trophæis se è somno suscitari. ¶ Ignis item suscitari dicitur, quum iam semisopitus vigori suo restituitur. ἀναζωπυροῦσθαι, ἀναζωπυρεῖσθαι. Virgilius 8. Aeneidos. Hæc memorans, cinerem & sopitos suscitat ignes. ¶ Transfertur & ad alia: vt quum iram quæ iam elanguerat, suscitari dicimus, hoc est renouari, seu reuiuiscere. Ouidius 3. de Arte, Quoslibet extinctos iniuria suscitat ignes. ¶ Suscitare mortuum, id est ad vitam reuocare. Seneca, Nec tam sanare languentem visus est, quàm mortuum suscitare.

Suſcitabulum, Incitamentum dicitur. ὄνειδος, μισθόβιον, δημήβορον. Varro in Saty. quam ὄναρ πρὸς λόγον inscripsit, Symphonia vocis suscitabulum. Nonius.

Suſcus, vide SVBSCVS.

SVSIANA, vide SVSA.

Suſpecto, ſuſpectas, vide SVSPICIO.

Suſpendeo, des, ere, (aiunt quidam) Idem quod suprà pendere. Colum. lib. 4. capi. 26, Sæpe enim notaui per imprudentiam rusticos subiicere iugo palmam, & ita colligare, vt solo viminem suspendeat. Sic enim legunt illi: sed non rectè: quum emendatiora Columellæ exemplaria Sup pendeat. legendum ostendant.

Suſpendo, ſuſpendis, Appendo, alligo. ἀναρτῶ, ἀνάπτω, ἀπαγχόμενος. Plin. libro 20. capite 20, Quem scio propter impatibiles vnæ morbos radicem eius filo suspensam in collo gerere, præterquam in balneis. Horat. lib. 1. Carm. Ode 5, —me tabula sacer Votiua paries indicat humida Suspendisse potenti Vestimenta maris deo. Virgilius libro 4. Georg. Ante nouis rubeant quàm prata coloribus, antè Garrula quàm tignis nidum suspendat hirundo. ¶ Quandoque est sublenare, sustollere. Apuleius, Quum deberet manum porrigere, capistro suspendere, cauda sublenare, nullum mihi ferebat auxilium. ¶ Quandoque pendendo interimere. ἀγχόνη. Cicero 5. Verr. Centuripinum Diocleni hominem locupletem suspendisse se constat. Idem 1. de Oratore, Quum familiaris quidam quereretur quòd diceret, vxorem suam suspendisse se de ficu: Amabo te, inquit, da mihi ex ista arbore, quos seram, surculos. ¶ Suspendere rem aliquam, id est differre, prorogare. ἀναβάλλειν. Liuius libro 9 belli Maced. Mouit aliquantum oratio regis legatos: itaque medio responsorem suspenderunt. Ouidius libro 4. Fasto. Dat tamen exequias nec iam suspendere fletum Sustinet. ¶ Suspendere aliquem, pro incertum reddere. Plinius Episto. vlti. libri 2, Diu miseram expectatione suspendit. Plautus, Vix compos mentis sum. ita mihi suspendit animum. Curt. libro 9, Ea ipsa res omnium animos expectatione suspenderat: quippe

armato congredi nudum, dementia, non temeritas videbatur. ¶ Suspendere spiritum, pro eo quod est paululum quiescere inter legendum, & subsistere. Quintilianus, Sciat puer vbi suspendere spiritum debeat: quo loco versum distinguere, vbi claudatur sensus, vbi incipiat. Aedificium suspendere. Cicero in Topicis, non enim eius vitio qui demolitus est, damnum factum est: sed potius operis vitio, quod ita ædificatum est, vt suspendi non posit.

Suspensus, suspensa, suspensum. Cicero de Leg. Agrar. Roma cœnaculis sublata atque suspensa. Liuius libro 8. ab Vrbe condita, Suspensus reste manibus se demisit. Horatius libro 1. Sermo. Saty. 8, Interea suspensa graues aulæa ruinas In patinas fecere. ¶ Suspensus, pro incerto, ac dubio. μετέωρος, ἀπροϊδητος & Seneca, Suspensus animo, quid ageret, cogitabat. Virgilius libro 6. Aeneidos Dicam equidem, nec te suspensum nate tenebo. Idem 2. Aeneidos, Suspensi Eurypilum scitatum oracula Phœbi Mittimus. ¶ Suspensus somnus, pro inquieto, intranquillo, in quo mens curis est fatigata, cui contrarius est Profundus somnus. Cicero 1. Tuscula. ex Poëta quopiam vetusto, Mater te appello, tu quæ curam somno suspenso leuas. ¶ Suspensus gradus, pro placido ac silenti. Terentius in Phorm. Hæc vbi ego audiui, ad fores suspenso gradu, placidè ire perrexi. ἀκροποδητί.

Suspensio, onis, verbale, Incertitudo, Hircius lib. 5. belli Africi, Erat in castris Scipionis superiore tempore magnus terror, & expectatione regiarum copiarum exercitus eius magis suspensione animi ante aduentum Iubæ commouebatur.

Suspendium, dij, Pro suspensione. ἀπαγχόνισις. Gellius, Suspendio vitam finiuit. Cice. 5. Verr. Non, inquam, perpetierere, vt homines iniuriæ tuæ remedium morte ac suspendio quærerent. Martial. lib. 1, Iam suspendia sæua cogitabas. Ouid. lib. 1. Amorum, eleg. 12, Præbuit illa arbor misero suspendia collo.

Suspendiosus, suspendiosa, suspendiosum, Qui laqueo nexili strangulatus est. ἀπαγχονικός, Plinius scribit laqueum suspendiosi circundatum temporibus, dolorem capitis sedare. Idem pœnam laqui præposteram appellat, ex eo quòd includatur spiritus, cui exitus quærendus erat.

Suspicio, suspicis, secunda syllaba correpta. Sursum aspicio. ἀναβλέπω, ὑποβλέπω. Virgilius lib. 1. Aeneid. O fortunati, quorum iam mœnia surgunt, Aeneas ait: & fastigia suspicit vrbis, Cicero 1. Tuscul, Et astra fug

Universidad de Deusto
Biblioteca

ficus, qui eos deferebant, accusabántque, sycophantæ sunt appellati. Alij tradunt quum Attici iuuenes in hortos alienos irrumperent, ficósque sublegerent, pœnam capitis in eos qui id facerent, fuisse constitutam: quam pœnam qui persequerentur ob paruula detrimenta, sycophantas appellatos. Dicti itaque videntur sycophantæ, παρὰ τὸ τὰ συκα φαίνειν, hoc est à ficuum delatione. Alij nominis huius etymon ad huiusmodi referũt fabulam quam & Maximus Planudes in vita Aesopi refert, Quũ Xanthi philosophi seruus ficus domino ex agro allatos assumpsisset, eius rei culpam in Aesopum conseruum suum reiecit. Qui vt domino innocentiam suam probaret, aquam tepidam ebibit eandémque puram, vt hauserat, euomuit. Quod quum iubente hero, alter quoque fecisset, vná cum aqua ficuum quoque frusta eiecit: eáque ratione prodito calumniatore, factum est vt sycophantam dicamus, qui insontem falso crimine calumniatur. Plaut. in Amph. Nimis hic scitus est sycophanta, qui quidem sit meus pater.

Sycophantia, æ, συκοφαντία, Mendacium, calumnia, fallacia. Plaut. in Asin. Per fallaciam quam amabam, abduxit à lenone mulierem, Neque puduit id ætatis sycophantias struere. Idem in Asina. Perfidiæ laudes, gratiásque habemus meritò diis magnas. Cum nostris sycophãtijs, dolis, astutiísque, Scapularum confidentia, &c.

Sycophantor, aris, ari, Sycophantias struere. συκοφαντῶ Suidæ, Plaut. in Trin. Quanquam hoc me ætatis Sycophantari pudet.

Sycophantiosè, aduerbium antiquum, hoc est dolosè, siue per calumniã, συκοφαντικῶς, Plautus in Pseud. Ego nec sycophantiosè quicquam ago, nec maleficé.

Sycosis, pen. prod. σύκωσις, Vitium est palpebræ asperæ, & granorum exiguorum quæ in sicis frumenta à Plinio appellantur, similitudinem ficus referentis: vnde & nomen accepit.

SYCVSA, συκοῦσα, Insula est in mari Aegæo, ante Ephesum: de qua Plinius lib. 31. cap. 5.

SYDERIS, Fluuius in Finibus Caspiorum & Hyrcanorum, à cuius ostio Caspium mare nomine amisso, Hyrcanum incipit appellari. Autor Plinius lib. 6. cap. 16.

Sydus, & Syderatio, vide SIDVS.

SYEDRA, dræ, σύεδρα, Oppidum est Isauriæ, quæ est regio Asiæ, media inter Ciliciam & Pamphyliam. Stephanus.

SYENE, συήνη, Vrbis in confinibus Aethiopiæ atque Aegypti, non procul à Nilo, supra Alexandriam, versus meridiem quinque millibus stadiorum, sub tropico Cancri directè locata: vnde sole existente in Cancro, medio solstitij die supra verticem ciuitatis nullam prorsus in ea vmbram iaci, ait Plinius lib. 2. cap. 37. Lucanus lib. 2, Vmbras nusquam flectente Syene.

SYGAROS, σύγαρος, Insula est in sinu Arabico, in qua nulli sunt canes, atque aliunde importati, circa littora errãtes moriuntur. Autor Plinius lib. 6. cap. 28.

SYLA, per simplex l, Mons Lucaniæ. Syluam habens eiusdem nominis, latrocinijs crebris infamem. Vnde & nomen accepisse videtur, ἀπὸ τοῦ συλᾶν, quod est prædari. Sallustius de Fugitiuis, In Sylua (inquit) Syla fuerunt. Virgil. 12. Aeneidos. Ac velut ingenti Syla, summóve Taburno, Quum duo, &c.

SYLLA, duplicato l, σύλλας, Fuit Romanus nobilis, teste Sallustio, qui ex antiqua Scipionum familia originem duxit. Hic in adolescentia omnibus flagitijs inquinatam vitam egit, vsq; ad Quæsturã quam sub Mario adeptus est, in qua vitam omnem penitus commutauit. Literis Græcis & Latinis bene eruditus fuit, facundus acer, astutus, gloriæ cupidus, sui securus, pecuniæ maximus largitor, animo grandis: adeò, vt de illo dubitari potuerit (inquit Sallustius) fortiórne an fœlicior esset. Missus à Mario ad Bocchum regem legatus, lugurtham vinctum retulit. Deinde & Mithridatem Asiam crudelissimè vestantem compescuit: socialis belli iuctus repressit: Cinnæ dominationem fregit: & Mariũ, qui olim se Quæstorem fastidierat, ipsam illam prouinciam proscriptum & exulem coegit petere. Dictator deinde effectus, ita Rempublicã oppressit, vt teste Cicerone in Verrem, nemo illo inuito, nec bona, nec patriam, nec vitam retinere posset. Postremò Republica constituta, Dictaturam deposuit, & priuatus Puteolos concessit: vbi & pediculari morbo periit. Quapropter Cæsar Iulius dicere consueuit, illum literas nescisse, quia dictaturam deposuisset, vt scribit Tranquillus. Syllæ autem nomẽ ex Sybilla contractũ putatur. Ita enim dictus fuit qui primus ex gente Cornelia id cognomen sortitus est: cuius posteri duabus sublatis literis Syllæ sunt appellati.

Syllaba, bæ, συλλαβή, Est comprehensio literarum, vel vnius vocalis enũtiatio, vnius, aut duorum temporũ capax. Omnis enim syllaba aut breuis est, & vnum tempus recipit, quod atomum metrici vocant: vt, Vir. Aut longa, & duo recipit tempora: vt, Res. ¶ Dicta est autem Syllaba ἀπὸ τοῦ συλλαμβάνειν, quod est comprehendere. Propriè enim illa est syllaba, quæ ex pluribus literis constat. Quæ autem vna vocali perficitur, abusiuè syllaba vocatur, & monogramma appellatur. Aliæ dicuntur digrammæ, vt Næ: vsque ad hexagrammam, vt Strirps. Accidunt syllabæ quatuor, tenor, spiritus, tempus, & numerus literarũ. Tenores tres sunt, acutus, grauis, & circunflexus. Spiritus duo, Asper, & lenis, Tempora tria, breue, longum, & commune. Numerus, quia vnica litera contenta esse potest, aut plures admittit: senarium tamen numerum non egreditur.

Syllabatim, aduerbium. Per syllabas. κατὰ συλλαβάς. Cic. Att. lib. 13. Ergo egone Tironi quidẽ dictaui, qui totas κεφαλὰς perlegi solet, sed Spintheri syllabatim. Dicere syllabatim. Cice. 4. Acad. Quum enim tuus iste Stoicus sapiens syllabatim tibi ista dixerit.

SYLLANION, συλλανίον, Statuarius nullo doctore nobilis; de quo Plinius lib. 34. cap. 8.

Syllaturio, vide SYLLATVRIO.

Syllepsis, σύλληψις, Figura est orationis, teste Rufiniano, quum duabus diuersisque sententijs verbum accommodatur alteri non conuenienti. Beda diffinit esse dissimilium clausularum per vnum verbum conglutinatam conceptionem: vt quum substantiuis, nominatiuisve diuersorum generum iungitur adiectiuum, verbúmve alteri tantùm respondens. Virgil. 1. Aeneid. Socius & rege recepto Idem 1. Eclog. –sunt nobis mitia poma Castaneæ molles, & pressi copia lactis. ¶ Aut quia pro multis vnus ponitur: vt. Vterúmq; armato milite complent. ¶ Aut pro vno multi: vt, Vox ò Calliope, precor aspirate canenti. Visitatius enim dixisset, O vos Musæ. Dicta Syllepsis, ἀπὸ τοῦ συλλαμβάνειν, quod est cõcipere: vnde Latinè Conceptionem, siue comprehensionem vertere possumus.

Syllogismus, συλλογισμὸς, Argumenti firmissimi genus, ex duobus pronuntiatis conclusionem necessario inferens. Latinè Ratiocinationem vertere possimus, ἀπὸ τοῦ συλλογίζεσθαι, quod est ratiocinari. Quintilianus lib. 3. cap. 7. In syllogismo tota ratiocinatio ab eo est qui intendit.

SYLOSON, sontis, σύλωσων, Polycratis Samiorũ tyranni frater, qui quum Dario Hystaspis filio vestem quam fœbat aliquando largitus esset, ab eo pro pensatione muneris tyrannidem dono accepit. In qua administranda crudelissimè sese gessit. patriam ciuibus exhauriens. Vnde tractum est prouerbium, ἀκμὴ συλοσῶντος & συρυσχία. Hoc est Syllosontis opera facta est loci amplitudo.

Sylua, æ, Nomen generale est non solùm arborum, sed etiam herbarum, ἄρυμα, ὕλη. Virg. libr. 1. Georg. –subit aspera sylua, Lappæque tribulique. Proprie tamen arborum, & quæ cædua est. hoc est quæ habetur in eum vsum vt ex materia cædatur. Quòd si succisa sit, nihilominus dicitur sylua, quoniam rursus ex stirpibus, aut radicibus renascitur. Cicero Attic. lib. 12. Manè me in syluam abstrudo denſam atque asperam: non exeo inde ante vesperam. Quint. lib. 1. cap. 10. de Orpheo, Non feras modò, sed saxa etiam, syluásque duxisse posteritatis memoriæ proditum est. Virg. 6. Aeneid. Itur in antiquam syluam, stabula alta ferarum. Idem 3. Georg. Pascitur in magna sylua formosa iuuenca. Dicta sylua, ab eo quòd Græcis, ὕλη, id est materia dicitur. Et vt illi ὕλην pro materia, sic nostri syluam posuerunt. Sylua autem vel glandifera est, cuius arbores non cæduntur, sed ad escam quadrupedibus prædendam seruantur: aut cædua, quod in ea arbores, quum ad iustam proceritatem creuerunt, cæduntur, vt vel ædificationibus, vel aliis vsibus materiam præbeant. Lucus non est cæduus, sed manu consitus, religiosúsque deo, vel hominis alicuius cineri dedicatus, circa delubrum dei vel sepulchri. Saltus est sylua inuia, vbi pasci & æstiuare, vel hyemare pecudes solent. Nemora voluptatis causa comparata, & plena amœnitatis. ¶ Quandoque Syluam accipimus pro tumultuario, & extemporaneo scripto: quod Græci σχεδίασμα appellant: cuiusmodi sunt Syluæ Papinij, quas tibi subito calore & quadam festinandi voluptate excidisse testatur. Quint lib. 10. cap. 3. Diuersum est huic eorum vitium, qui primo decurrere per materiam stylo quàm velocissimo volunt, & sequentes calorem atque impetum ex tempore scribunt: hanc Syluam vocant.

Syluula, diminutiuum, σύλλειον, Colu. lib. 8. cap. 15. Sunt enim quibus cordi est vel in syluulis tamaricum, aut scirporum frutetis immorari: nec ob hanc tamen causam totus locus syluulis occupetur.

Syluester, stris, stre: vel, hic & hæc Syluestris, & hoc syluestre, Idem quod syluosus. ὑλόεις, ὑλήεις. Liuius 7. belli Pun. Tumulus erat syluestris inter Punica & Romana castra. Cice. in Læl. Quum locis ipsis delectemur montosis, & syluestribus, in quibus diutius commorati sumus. hoc est locis qui in montibus sunt, & syluis. ¶ Interdum idem quod agrestis, siue rusticus. ἄγριος. Ouid. 2. Fast. Transtulit Euander syluestria numina secum. Virgil. 1. Ecloga. Syluestrem tenui musam meditaris auena. ¶ Hinc Syluestrior, comparatiuus, Plinius libr. 26. cap. 27, Syluestriora omnia tardiora.

Syluaticus, a, um. Quod est syluæ, seu quod ad syluam pertinet. ὑλικός, Var. lib. 1. de Re rust. Vt falces dicuntur ab eodem scriptore vineatricæ opus esse sex, serpiculæ quinque, syluaticæ quinque, arboratiæ tres, rusticariæ decem. Syluatica laurus, crescens in syluis, Cato cap. 8. Syluaticus mus, id est agrestis, siue in syluis habitans. Plin. lib. 30. cap. 9.

Syluicola, æ, pen. cor. Qui syluam incolit. ὑλήοικος. Propertius lib. 3. eleg. 13. His tum blanditijs furtiua per antra puellæ Oscula syluicolis empta dedere viris,

Syluicultrix, icis, Syluæ habitatrix. Catul. Epigram. 58, Vbi cerua syluicultrix, vbi aper nemoriuagus?

Syluifragus, a, um, penul, corr. Venti Epitheton est quo arbores in syluis & franguntur, & eruuntur. Lucret. 1, –montésque supremos Syluifragis vexat flabris. De vi & impetu ventorum loquitur.

Syluiger, a, um, Idem quod syluosus: ὑλώδης. vt Montes syluigeri. Plinius lib. 31. cap. 3. Ideo syluigeri ab Aquilonis tantùm parte sunt.

Syluosus, a, um, Sylua obsitus, arborum denſitate syluæ imaginem referẽs. ὑλώδης, ὑλήεις. Liu. 9. ab Vrbe. Saltus duo alti, syluosique sunt, montibus circa se perpetuis inter se coniunctis. Plin. libr. 12. cap. 5, Superiores eiusdem rami in excelsum emicant syluosa multitudine.

Syluesco, is, ere, In nimiam ramorum, sarmentorúmve vbertatem luxuriare. ὑλομανῶ. Cic. in Catone, Quam multiplici serpentem lapsu, & erratico, ferro amputans, coërcet ars agricolarum, ne syluescat sarmentis, & in omnes partes nimia fundatur. Colum. lib. 4. cap. 11, Nec pali vitem sustinent, quæ ramis frondibus luxuriantem syluescere.

SYLVANVS, Syluarum deus, qui Cyparissum puerum in delicijs habuisse dicitur, eundémq; in arboré sui nominis, hoc est in cupressum transformasse. Fabulantur enim Poetæ Cyparissum ceruam habuisse mansuetã, eámque vnicè adamasse: quam quum Syluanus imprudens occidisset, puer doloris impatientia contabuit. Cuius mortem ægrè ferens Syluanus, in arborem cupressum eum commutauit, quam amasij desyderio semper dicitur circunferre. Quidam Syluanum eundem esse putarunt cum Pane. Virgilius tamen lib. 1. Georg. manifestè eos distinguit. Nam quum dixisset, Pan ouium custos: &c. interiecta deinde Minerua, & Triptolemi mentione, subdit tandem, Et teneram ab radice ferens Syluane cupressum. Quem locum explicans Seruius, Publica (inquit) ceremoniarum opinio hoc habet, pecorum & agrorum deum esse Syluanum. Prudentiores tamen dicunt eum esse ὅλικὸν θεὸν, hoc est deum ὑποὺλης, ὕλη autem est fæx omnium elementorum, id est ignis sordidior, & aër item, & aqua & terra sordidiora: vnde cuncta procreantur. Quam ὕλην Latini materiam appellauerunt: nec incongruè, quum materiæ syluarum sint. Ergo quem Græci à toto, Latini à parte dixerũt. Hæc ille. Plin. lib. 12. cap. 1. Quin & Syluanos, Faunósq; & deorum genera syluis ac suis numina tanquam & cælo attributa credimus.

SYLVIA, quæ & Rhea, & Ilia, Numitoris filia, quæ à Marte compressa (vt Romani credi voluerunt) Romulum peperit, & Remum, vrbis Romanæ conditores. Vide Liu. lib. 1. ab Vrbe. ¶ Est & Syluia apud Virgiliũ 7. Aeneid. nomen sororis Thyrrhei pastoris regij armenti, cuius eruus mansuetus à Troianis vulneratus, initium præbuit belli inter Latinos, & Troianos aduenas.

SYLVS, Ascanij filius, Aeneæ nepos: ita dictus quòd casu quodam in syluis natus esset: à quo deinceps Albanorum Reges omnes Syluij dicti sunt, sicut Romanorum Imperatores, Augusti: Aegyptiorum Reges, Ptolemæi: Parthorum Arsaces. Vide Liu. lib. 1. ab Vrbe.

SYMA, æ, siue Symæ, symes, σύμη, Insula est Cariæ adiacens, portum habens clausum triremibus aptum, & naualenauium viginti. Autor Strabo lib. 14.

SYMAETHVS, σύμαιθος, Fluuius Siciliæ, non longè ab Aetna, qui (vt ait Strabo lib. 6.) agrum Cataneum irrigat.

Symæthius, a, um adiectiuum, Virgil. 9. Aeneid. Eductum Martis luco Symæthia circum Flumina.

SYMBARI, Populi feri, inter Arabiæ montes, & Nilũ incolentes, elephantúmque venatu victitantes. Autor Plinius lib. 6. ca. 31.

Symballota, pen. prod. συμβαλλόται, ἀπὸ τοῦ συμβάλλειν. Vestes quædam coacti per se velleris implexu potius, quàm textu confectæ.

Symbolum, li. penult. corr. Nota, signum collatio: σύμβολον à συμβάλλω confero. Hinc fit vt Symbolum accipiatur pro eo quod in cœnam cõparandam plures conferunt. Terent. in Andr. Symbolum dedit, cœnabo apud me. ¶ Dicitur & Symbolum, signum bellicum quod à Latinis tessera appellatur, quo socij ab hostibus & exploratoribus dignoscuntur: vt in Marij exercitu, Lar deus: in castris Syllæ, Apollo Delphicus: inter Cæsarianos, Venus genitrix. ¶ Ab huius similitudine Symbolum Apostolorum dictum est, quoddam quasi totius nostræ fidei breuiariũ: quo veluti quadam tessera, pseudapostoli à veris discernerentur. Erant enim eo tempore ludæi quidam qui simulabant se esse Apostolos Christi & Iuceri alicuius. vel ventris gratia ad prædicandum profiscebãtur: nominantes quidem Christum, sed non integris traditionum lineis annuntiantes. ¶ Hoc etiam nomine dicebantur tesseræ quædam quæ dabantur publicè à ciuitatibus quibusdam hominibus sibi amicis, vt hospitaliter, & amicè acciperentur in oppidis fœderatis. Sic etiam hodie vocari possunt tesseræ collybisticæ, ad permutandam pecuniam sine vecturæ periculo institutæ. ¶ Iulius Pollux interpretatur Symbolum, paruum nùmisma. ¶ Aristoteles originem, id est etymologiam vocabulorum Symbolum appellat, per quam vis verbi, vel nominis per interpretationem cognoscitur. ¶ Symbola item dicuntur notæ arcanioris cuiuspiam mysterij significatiuæ: vt quum ciconiam dicimus esse symbolũ pietatis, & papauer fertilitatis. ¶ Item breues quædam & inuolutæ sententiæ, & quædam quasi ænigmata, rem aliquam occultam & reconditam significantia: quæ & συνθήματα, & ἀλληγορήματα à Græcis appellantur: cuius generis sunt symbola Pythagorica.

Symbolus, pen. corr. σύμβολος, Idem quod symbolum, anulus, tessera, chirographum. Plaut. Bacch. Eo præsente homini extemplo ostendit symbolum. Quem tute dederas ad eum vt ferret filio. N. Quid, vbi ei ostẽdit symbolum? c. infit dicere, adulterinum. & non eum esse symbolum. Idem Pseud. Date eum symbolum illi, Iustinus libr. 1. Solicitare inquietos in partes suas statuit: & quum colloquendi copiam non haberent, quò applicaturi erant, symbolos proponi, & saxis proscribi curat. Quo in loco Symbolos videtur appellare literas siue notas, quibus militibus indicabatur locus quò essent conuenturi.

Symbola, fœm. gene. Apud antiquos in eadem legitur significatione, in qua Symbolum. Plau. in Sticho, Iam hercle ego per hortũ ad amicam transibo meam, Mi hanc occupatum noctem: eadem symbolam Dabo, & iubebo apud Sangarium cœnam coqui.

SYME, σύμη, Insula Cariæ adiacens, medio ferè spatio inter Rhodum & Gnidum, vt tradit Plin. lib. 5. cap. 31. Vide suprà in dictione SYMA.

SYMMACHVS, pen. corr. σύμμαχος, Proprium nomen oratoris cuiusdam Romani qui missus fuit à Senatu Constantinopolim, ad Theodosij liberos, rogatum vt Vestales à Christianis destrui minimè paterẽtur. Cuius rei gratia putabant se aduersa multa à diis esse passos. Eius igitur orationem & Prudentius & Ambrosius. qui huius meminerunt, acerrimè confutarunt. ¶ Fuit & Symmachus, sacrorum librorum interpres, doctrinæ parũ synceræ: cuius meminit Eusebius. ¶ Græcis aliquando σύμμαχος belli socium significat, quemadmodum & συμμαχία belli societatem.

Symmetria, συμμετρία, Apta membrorum partiúmve omnium proportio: quæ quibus adest symmetria, σύμμετρα dicuntur. Plin. libr. 34. cap. 8. Primus hic multiplicasse varietatẽ videtur, numerosior in arte quàm Polycletus, & symmetria diligentior. Idem. Nondum habet Latinum nomen Symmetria.

Symonianum trifolium, vel (vt Ruellio placet) Symoniacum, Herba quam in hæc verba describit Columella libro 6. cap. 17, Symonianum trifolium, quod inuenitur confragosis locis, efficacissimum traditur, odoris grauis, neque absimilis bitumini, & idcirco Græci eam ἀσφάλτιον appellant: nostri autem propter figuram vocant acutum trifolium: nam longis & hirsutis foliis viret, caulemque robustiorem facit quàm pratense.

Sympathia, συμπάθεια, Condolentia, naturalis consensus & conuenientia: qualis est maris cum Lunæ natura, & heliotropij cum natura solis. Cicero 3. de Natura. deorum. Illa verò cohæret & permanet naturæ viribus, non deorum: estque in ea iste quasi consensus, quam συμπάθειαν Græci vocant.

Symphonia, æ, συμφωνία, Consonantia, & musicus cõcentus, ἀπὸ τοῦ συμφωνεῖν, quod est consonare, siue concinnere. Cicero pro Cælio, Accusatores quidem libidines, amores, adulteria, Baias acta conuiuia, comessationes, cantus, symphonias, nauigia iactant. Cicero ad Tironem lib. 15, Symphoniã Lysonis velim vitalies. ¶ Symphonia herba, quæ & gumphena dicitur. Plinius libr. 26. cap. 7, Symphonia vel gumphena alternis viridibus roseísque per caulem foliis, in posca sanguinem reficientibus medetur,

Symphoniaci pueri, συμφωνιακοὶ παῖδες, Serui qui ad modulationes musicas, concentúsque conficiendos comparantur. Cicer. pro Milone, Milo tum casũ pueros symphoniacos vxoris ducebat. Pædianus autor est, cani remigibus celeusma per sympho Iacos seruos solitum olim fuisse, interdum per assam vocem, id est ore prolatam, interdum per cytharam.

Symphoniaca herba. Eadem cũ Apollinari siue hyoscyamo, teste Apuleio. Palladius, Si cerasus æstu canicularium fatigetur, herbam symphoniacam circa arboris truncum torqueri in coronam iubet, vel ex ea iuxta vnum caudicem cubile fieri.

Symphreatides, Qui iisdem vruntur puteis. Cice. lib. 2. de Legibus. Ego mehercule & illi & omnibus municipibus duas esse censeo statuas: vnã naturæ, alteram ciuitatis: vt ille Cato quum esset Tusculi natus, in populi Romani ciuitatem susceptus est. Itaque quum ortu Tusculanus esset, ciuitate Romanus, habuit alteram loci patriam, alteram iuris: vt vestri Attici, priusquã Theseus cosdem migrare ex agris, & in Asty quod appellatur, omneis conferre se iussit, & Symphreatidas ex Atticis fieri: sic nos & patriam dicimus, vbi nati, & illam qua excepti sumus. Quo in loco tamen nonnulli συμφεσίμενοι legere malunt, quasi ὁμόφυλοι, hoc est eiusdem animi & sententiæ.

Symphyton petræon, συμφυτὸν πετραῖον, Herba in saxis nascens, ramis tenuibus, paruis, origani similibus, capitulis thymi, surculosa tota, odorata, gustu dulcis, siluam ciens, longa radice, subrufa, digiti crassitudine. Latini aluin, rustici in Gallia Bugilum appellant. ¶ Symphyton alterum, caule nascitur cubitorum binũm, aut maiore, angulosũ, inani, vt sonchus & crasso, qui per breuia interualla circũdatur foliis lanuginosis, oblongis, &c. Officinæ nomen symphyti retinuerunt. Herbariis & vulgo *consolida maior* vocant.

Sympinium, συμπίνιον, Vas vinarium non dissimile cyatho quo in sacrificijs vtebantur: ἀπὸ τοῦ συμπίνειν, quod est compotare. Iuuen. satyr. 6. Et quis tunc hominum contemptor numinis, aut quis Sympinium ridere Numæ, nigrúmque catinum? Quo tamen in loco non desunt qui sympullum legere malint: quæ vox & apud Plinium, & apud Varronẽ legitur. Verba Plinij sunt hæc, libr. 35. cap. 12, In sacris quidem, etiam inter has opes, non murrhinis, crystallinisve, sed fictilibus prolibatur sympullis. Varro autem sic habet, lib. 4. de Ling. Latina, Quòd vinum dabant vt minutatim funderent, à guttis guttiæ appellarunt. Quòd sumebant minutatim, à sumendo sympullum nominauere. In huiusce locum in conuiuijs è Græcia successit epichysis, & cyathus: in sacrificijs remansit guttus & sympullum.

SYMPLEGADES, pen. correp. συμπληγάδες, quæ & Cyaneæ, Insulæ duæ sunt, siue potius scopuli trans Bosphorum Thracium, in ipso Ponti Euxini ostio, mille quingentis passibus ab Europa distantes: tam modico autem inter se discretæ interuallo, vt ex aduerso quidem intrantibus ge minæ cernantur. paulùm verò deflexa acie, coeuntium speciem præbeãt. Quæ res occasionem præbuit Poetarum fabulis, qui eas olim inter se concurrisse tradunt. Vnde & nomẽ acceperunt ἀπὸ τοῦ συμπλήσσειν hoc est à concurrendo, seu cõflictando. Ouidius, Compressos vtinam Symplegades elisissent. Nominatiuus singularis est Symplegas, συμπλεγάς, penul. prod. Martial. lib. 11, Si constringantur gemina Symplegade culi, Quo in loco per geminam Symplegadem nates ipsas intelligit.

Symposium, συμπόσιον, Idem quod conuiuium. Cice. lib. 9. Epist. ad Papium, Sapientius nos quàm Græci, illi symposia, aut synodpna, id est cõpotationes, aut concœnationes: nos conuiuia, quia tum maximè simul viuitur.

Symposiastes, συμποσιαστής, Dicitur ipse conuiuator, seu cõuiuij dominus. Ipsi autem compotores sympotæ, συμπόται. Cuius fœmininũ est sympotria, συμπότρια, compotrix.

Sympsalma, σύμψαλμα, Vocum in cantando copulatio. Diapsalma, disiunctio earum, vbi quædam requies distinctæ continuationis ostenditur. Psalma quod psallitur.

Symmysta, συμμύστης, Secretarius, seu secretorum conscius, vt apud interpretem Origenis. Sicut Ioannes Symmysta pronuntiat dicens, Quia siquis peccauerit. aduocatum habemus apud Deum Iesum Christum.

Syn, σὺν, præpositio Græca quæ in compositione significat simul: quemadmodum apud nos con.

Synæresis, συναίρεσις, Contractio: figura qua duæ syllabæ in vnam cõtrahuntur. nullo sublato elemento: vt Aerea dissyllabum pro ærei. Virgil. lib. 6. Aeneid. Centum ærei claudunt vectes, &c. Item ferrea per duas syllabas pro ferrei. Ibidem. Ferreique Eumenidum thalami. Dicta synæresis, ἀπὸ τοῦ συναιρεῖν, quod est contrahere. Huic figuræ contraria est diæresis, quum vna syllaba in duas resoluitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Synagoga, pen. prod. συναγωγή, Idem quod congregatio, vel cœtus. ἀπὸ τοῦ συνάγειν, quod est congregare.

Synalœphe, συναλοιφή, Absumptio vocalis dictionem finientis, à sequẽti dictione incipiente à vocali. Dicta synelœrpha, ἀπὸ τοῦ συναλάφειν, hoc est à conglutinando, propterea quòd per eam duæ syllabæ in vnam coalescant.

Synanche, συνάγχη, Angina, morbus in faucibus, & propriè ex musculorum interiorum inflammatione, teste Aegineta. Nam quum malum guttur ipsum inuaserit, potius Cynanche κυνάγχη appellatur. Quæ tamen differentia non raro confunditur. Celsus libr. 4. cap. 4, Vt hoc autem morbi genus circa totam ceruicem, sic alterum æquè pestiferũ, acutúmque in faucibus esse consueuit: nostri Anginam vocant: apud Græcos, nomen, prout species est. Interdum enim neque rubor, neque tumor vllus apparet, sed corpus aridum est, vix spiritus trahitur, membra soluuntur id, κυνάγχαι, vocant. Interdum lingua faucésque cum rubore intumescunt: vox nihil significat, oculi verluntur, facies pallet, singultúsque est. Id συνάγχη vocatur. Illa communia sunt, Aeger non cibum deuorare, non potionem potest: spiritus eius includitur. Leuius est, vbi tumor tantúmodo & rubor est, cætera non sequuntur, id παρασυνάγχη appellant. Hæc Cælsus.

Synathroesmus, συναθροισμός Figura est, quam nos congeriem vertere possumus: ἀπὸ τοῦ συναθροίζειν, quod est congerere, seu congregare. Potest autem & singulis verbis, & plurium verborum coniunctione fieri. Singulis hoc modo, Sed quum ad supplicium sumendum se confirmaret, multa simul eum reuocabant, officia, consuetudo, tempus, existimatio, periculum, religio. Plurium verborum coniunctione sic apud Lycurgum, Nemo enim nocens fine summo mœrore est, Iudices, sed multa simul eum perturbant: quod adest, solicitudinis plenum: futurum est, formidolosum: lex paratum supplicium ostentans, vitia ex vitiis coacta, occasionem arguẽdi maleficij captans inimicus, quæ quotidie eius animum vehementer excruciant. Vide Rutilium.

Syncategorema, atis, συγκατηγόρημα, Latinè dici potest vox consignificatiua. Sunt enim syncategoremata particulæ per se ipsas nihil significantes: quæ tamen orationem ingreſſæ, aliarum compositioni nonnihil addunt. Huiusmodi sunt quæ à Dialecticis vocantur Signa vniuersalia, & particularia, vt Omnis, Nullus, Quidam.

Syncategorematicus, matica, ticum, συγκατηγορηματικός, Id est consignificatiuus.

Synceraſtum, inquit Varro libr. 6. de ling. Latin. dicitur omne edulium antiquo vocabulo Græco. Pacuuius in Phagone, Honos synceraſto periit, pernis, glandio.

Syncerus, a, um. pen. prod. Propriè idem quod integer, illæsus, non mutilatus. ἄθραυστος, ἀμίωτος. Tractum ab eo quòd qui diuidere fructum communem alicuorum cum socio volunt, simul cum cera mel partiuntur: quòd si mel tantum sine cera consignent, fraudant socii, nec agunt integré. Syncerum itaque, quasi simul cum cera. Ouid. 12. Metam. –rursus sine vulnere corpus Syncerúmque fuit. Lucret. lib. 3, Sin ita synceris mẽbris ablata profugit, Vt nullas parteis in corpore liquerit ex se, &c. Cice. lib. 13. Epiſt. Hoc mihi da, vt M. Curium integrum syncerúmque cõserues. ¶ Accipitur item syncerus pro puro, & incorrupto. ἀκήρατος. Horat. lib. 1. Epiſt. Syncerum est nisi vas, quodcunque infundis, acceſcit. ¶ Aliquando pro vero, & minimè fucato, ἀνυπόκριτος, ἀκίβδηλος. Cicer. libr. 2. de Diuinat. Quod licet existimare, in aliis quoque oraculis Delphicis aliquid non syncerè fuisse. Idem lib. 2. Offic. Perspicere quid in quacunque re verum syncerúmque sit. Liuius lib. 9. belli Pun. Si spatium ad fua. vt velit, cõponenda detur, nihil syncera fide cum Romanis actu rum. Syncerus, inquit Donatus, id est purus, sine fuco & simplex, vt mel sine cera: quod etymon si admittamus, Syncerus i Latino scribendum erit.

Syncerè, aduerbium, Purè & integré. Cæsar 7. belli Gall. Hæc vt intelligatis, inquit, syncerè à me pronuntiari, audite Romanos milites. Cicer. ad Atticum. libr. 3, Craſsi liberum nihil puto syncere loquutum. ¶ Huic cõtrarium est Insyncerus, pro vitiato & corrupto. Virg. Insyncerus apes tulit cruor.

Syncériter, aliud aduerbium, eiusdem significationis. Gell. libro 13. cap. 15, Quas qui syncériter capiunt.

Syncéritas, tis, Puritas, integritas. Plinius lib. 31. cap. 7, Salinarum syncéritas summam fecit suam differentiam. Colum. lib. 4. cap. 26, Atque alia conuertenda, quæ syncéritatem habent: alia summouenda, quæ vel cariosa, vel iusto breuiora sunt.

Synchronos, σύγχρονος, Contemporaneus. Vnde scribit Hieronymus Oseam prophetam fuisse synchronon Esaiæ. Et Varro ait, non esse dubium quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus, eósque synchronos fuisse testatur.

Synchysis, σύγχυσις, Confusio, turbatio ordinis: vnde accipitur pro figura, seu vitio orationis, quum ordo perturbatus est: quod & hyperbaton appellant: cuiusmodi est illud Virgilianum, Tres Notus abreptas in saxa latentia torquet: Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus aras. Dicta Synchysis, ἀπὸ τοῦ συγχύσαι, quod est confundere, seu perturbare.

Synciput, vide suprà SINCIPVT.

Syncopa, æ, συγκοπή, Concisio, figura quum litera vel syllaba è medio dictionis abscinditur: vt Compostus pro Compositus: Virûm pro Virorum. Dicta Syncope, ἀπὸ τοῦ συγκόπτειν, quod est concidere.

Syncrisis, penult. corrept. σύγκρισις, Figura eadem cum antithesi, hoc est comparatio rerum atque personarum inter se contrariarum: vt, Tu delinquis, ego arguor pro malefactis. Cicero pro Muræna, Vigilas tu de nocte, vt consultoribus tuis respondeas: ille vt maturè, quò intendit, cum exercitu perueniat: te gallorum cantus, illum buccinarum strepitus excitat.

Syndicus, ci. pen. cor. σύνδικος, Patronus, qui cum alio causam aliquam tuendam accepit, qui ve secundis actionibus causam defendit: vt in causa Cornelij Balbi Cicero. ¶ Syndici item sunt ciuium aduocati & defensores iuris publici: qualiũ causam publicam communiter incumbentes. Vnde apud Plutarchum legimus, Aristidem ab Athenienſibus creatum fuisse Syndicum, vt communem causam Græcorum, ciuium suorum nomine defenderet. Demosthenes quoque περὶ παραπρεσβείας, refert lege sancitum fuisse Athenis, ne cui iterum Syndicum fieri liceret, crearique, à populo: idque ideo, ne συνδικία, id est Syndici munus ob publicam vtilitatem inuentum, verteretur in quæstum, compendiúmque priuatum. Hoc nomine vocari possunt, quos hodie *Deputatos* nostri vocant. Budæus.

Synecdoche, συνεκδοχή, Figura loquutionis, qua à parte totum, vel à toto pars intelligitur: vt Puppis, pro nauis: & Annus, pro hyeme. Virgil. Quàm multæ glomerantur aues, vbi frigidus annus Trans pontum fugat. id est frigida hyems.

Synechon, συνέχων, A Latinis Rhetoribus continens, vel firmamentum dicitur: ἀπὸ τοῦ συνέχειν, quod est continere.

Synedrus, edri, συνέδρος, Latinis consessor, assessor, siue consiliarius dicitur. Liu. 5. Decad. libr. 5, His rerum externarum cognitionibus impositis. Macedonum rursus aduocatum consilium: pronuntiatum quod ad statum Macedoniæ pertinebat, Senatores, quos Synedros vocant, legendos esse, quorum consilio Respublica administraretur.

Synephebi, pen. prod. συνέφηβοι, Dicuntur adolescentes simul pubescentes. Quod nomen inditum est comœdiæ Statij Cæcilij. Cicero 1. de Finibus. Sinephebos ego (inquit) potius Cæcilij, aut Andriam Terentij, quàm vtranque Menandri legam? Idem de Senectute, Ait Statius in Synephebis.

Synephites, συνέφιτης, Gemma est lactei coloris, alio nomine galactites. Plin. libr. vltimo, cap. 10, Galactites ex vno colore lactis est. Eandem dicunt leucogæam, & leucographiam. Appellant & synephiten lactis succo & sapore notabilem.

SYNESIVS, συνέσιος, E Pentapoli Africæ, philosophus Christianus præsul Ptolemaidis factus. Scripsit libros in Grammatica, Philosophia, Panegyricos, Epistolas, & alia. Autor Suidas.

Syngraphа, æ, Syngaphus, & Syngraphum, phi. pen. cor. συγγραφή, Scriptura siue schedula quæ fit propria manu contrahentium, ad pactorum fidem. Plautus in Asin. Agè, istum ostende quem cõscripsti syngraphum Inter me, & amicum, & lenam, Cicero Trebatio libr. 7, Tanquam enim syngrapham ad Imperatorem, non Epistolam attulisses: sic pecunia ablata, domum redire properabas. Idem de Aruſp. resp, Alterũ putabo Regẽ. si habuerit vnde tibi soluat, quod ei per syngraphã crediderit. Suetonius, Cuius patri non dubitauit, à quibusdam iuiurandum, atq; etiam syngraphum exigere. Dictæ syngraphæ, ἀπὸ τοῦ συγγράφειν, quod inter cætera significat scripto cauere.

SYNNADA, συνναδα, Ciuitas maioris Phrygiæ. De hac Strabo lib. 10. sic scribit, Synnada vrbs non magna, ante quam planities iacet oleis consita, sexaginta ferè stadiorum. Vlterius est Docimia vicus, & Synnadici lapidis fodina: sic enim eum Romani appellant: indigenæ verò Docimeten, & Docimeam. Vena in initio paruas glebas emittebat, nũc propter maximos Romanorum sumptus columnæ integræ & ingentes extrahuntur, & varietate alabastritæ lapidi proximæ. Dicitur & Symnas, adis, vt apud Sidonium.

Synochitis, συνοχίτης, Gemma qua Magi asserunt vmbras inferorũ euocatas teneri. Plin. lib. 37. cap. 11.

Synodia, orum, συνόδιον, Congressus, colloquium: ex σὺν & ὁδὸς. Cice. ad Atticum libro 10, Iniecta autem mihi spes quædam est, velle mecum Seruium Sulpitium colloqui: ad eum missi Philotimum libertum cum literis, si vir esse volet, det clara synodia: sinautem, crimus nos quales solemus.

Synodontites, συνοδοντίτης, Gemma ex cerebro synodontis piscis. Autor Plin. lib. vltimo, cap. 10.

Synodus, dontis, συνόδους, Piscis genus, in cuius cerebro synodontites gemma inuenitur. Plin. lib. 37. cap. 10.

Synodus, di. pen. cor. & fœminini generis, σύνοδος, Idem quod conuentus, siue cœtus. A σὺν præpositione, & nomine ὁδὸς.

Synodicus, ca, cum, συνοδικός, Quod ad synodum pertinet. Hieronymus, Ante annos plurimos, quum iuuarem Damasum Romanæ vrbis episcopum, & Orientis atque Occidentis synodicis consultationibus responderem.

Synœceosis, pen. prod. συνοικείωσις, Figura quæ docet diuersas res conjungere, & communi opinioni cum ratione aduersari, & habet magnã vim, vel ex laude vitium, vel ex vitio laudem exprimendi. Cuiusmodi est illud Hyperidis, Nam hominis auari atque asoti, vnum atque idem vitium est, Vterque enim nescit vti. atque vtrique pecunia dedecori est: quare meritò vtrique pari pœna afficiuntur, quos pariter non decet habere. Ex Rutilio Lupo.

Synonyma, συνώνυμα, Dicuntur, quæ sub diuersis vocibus idem significant, vt. Ensis, mucro, gladius.

Synonymia, συνωνυμία, Figura, quæ communio nominis interpretatur. Vtimur autẽ eo genere eloquutionis, quoties vno verbo non satis videmur dignitatem, aut magnitudinem rei demonstrare. Ideóque in eandem significationem plura conferuntur: vt si dicamus, Prostrauit, affixit, perculit.

Syntagma, atis, σύνταγμα, Tractatus, ordinatio, rerum constitutio, documentum: ἀπὸ τοῦ συντάττειν, quod est componere, ordinare.

Syntaxis, σύνταξις, Dici potest constructio & series, à συντάττω, ordino.

Syntexis, σύντηξις, Colliquatio, & tabes corporis ex diuturno morbo: παρὰ τὸ συντήκεσθαι, quod est liquefieri. Plin. libro 22. cap. 25, Tali sorbitionis genere emendantur syntexes, id est defectiones ex longis morbis sumptæ. Idem, Aqua mulsa præclaram vtilitatem habet viribus recreandis. ¶ Inde Syntectici, συντηκτικοί, dicti sunt quorum corpus longo morbo exhaustum est, & colliquefactum. Idem lib. 22. cap. 23, Præcordiorum vitiis syntecticis, comitialibus in vino, in aqua mulsa linguæ paralysi.

Syntheresis, pen. prod. συντήρησις, Dici potest attentio, seu conseruatio. Nam à συντηρῶ, quod est cõseruo, deriuatur. Vnde ea pars animæ quæ vitiis aduersatur, & sese semper immaculatam cupit à vitio conseruare, & perpetrata malè continuò arguit, Syntheresis dicitur.

Synthema, pen. prod. genitiuo Synthematis, pen. corr. σύνθημα, Signum bellicum quod datur instructæ aciei. ¶ Item tessera vigiliarum, quæ erat tabella scripta à Tribuno data. ¶ Item nota & tessera quædã epistolaris, cõmendatrix eius qui eam reddebat. ¶ In Pandectis itẽ Græcis Synthemata vocantur Diplomata, quæ iis dabantur qui cursu publico vtebantur. ¶ Synthemata item, dicuntur breues quædam & obscuræ sententiæ, & quædam quasi ænigmata, altiorem quendam & reconditum sensum occultantia: cuiusmodi sunt Pythagoræ symbola. Habet & alia significata apud Græcos: quæ quoniam ad linguæ Latinæ institutionem nihil pertinent, ex Græcorum Lexicis petenda relin quimus.

Synthesis, pen. corr. σύνθεσις, Idem quod compositio: ἀπὸ τοῦ συντίθημι, quod est cõponere. Quintus Serenus pro commistione accepit, –vilem (inquiens) deprendit in illis Synthesin, & vulgata satis medicamina risit. ¶ Est item Syathesis, figura contraria ἀναθέσει, à quibusdam confessis exordiens, & desinens in id quod in quæstione est. Analysis autẽ quę si retextio est complexionis. ¶ Significatur item hoc nomine apta & concinna orationis & verborum structura & collocatio: in qua ita cõponuntur & struuntur verba, vt non asper eorum concursus, non hiulcus sit sed leniter coagmentatus, & molliter fluens. De qua ratione satis multa disserũerunt Cicero 3. de Orat. & Quintilianus lib. 9. ¶ Est etiam Synthesis genus vestis breuis, qua Romani peculiariter in Saturnalibus vtebantur. Illis enim diebus omnes exuebant togam, & synthesin induebant. Dicta Synthesis ab eo quòd consuta contextáque esset compositione quadam versicolori. Mart. lib. 14, Synthesibus dum gaudet eques, dominúsque Senatus, Dúmq; decent nostrum pilea sumpta Iouem. Suet. in Nerone, cap. 51, Ac plerunque synthesin indutus, ligato circa collum sudario prodierit in publicũ sine cinctu, & discalceatus. ¶ Synthesis præterea aliquando accipitur pro tota veste in vestiario composita. Scæuola in l. Titia. de Auro & argent. leg. Quæro an ex vni composita. Scæuola in l. Titia. de Auro & argent. leg. Quæro an ex vni compositæ veſtes, id est synthesi, tunicas singulas & palliola Sempronia eliuersa veſte, id est synthesi, tunicas singulas & palliola Sempronia eliuersa veſte, id est synthesi, tunicas singulas & palliola Sempronia elicere posſit.

Syntomia, συντομία, Quam Latinè cõcisionem vertere possumus, figura est qua res quantunuis magnæ, breui & compendioso verborum ambitu redduntur. Quam eandem nonnulli Græcorum ἐφαρμογὴν appellant à luce, quam rebus addit. Nonnulli etiã ἐνέργειαν, à mouendi efficacia. Dicta Syntomia, ἀπὸ τοῦ συντέμνειν, quod est cõcidere, abbreuiare.

SYPHAX, acis, pen. genitiui prod. σύφαξ, Numidię rex fuit, qui quum Scipioni per Lælium fuisset conciliatus, belliq; societatem cum eo iniisset, postea violata fide Annibali adhæsit. Tandem victus à Masinissa, vinus in Scipionis manus perductus est, à quo in triumpho circunductus, & deinde in carcerem inclusus inedia vitam finiit, regno eius Masinissæ concesso. Claud. de Bello Gildonico, Syphacem extulit, media syllaba correpta. – haurire venena, Compulimus durum Syphacem, fratrémq; Metelli. Alij tamen ferè omnes constanter producunt. Propert. lib. 3, Annibalis spolia, & duri monumẽta Syphacis. Ouid. 6. Fast. Postera lux melior: vincit Masinissa Syphacem.

SYRACVSAE, penul. prod. συράκουσαι, Ciuitas Siciliæ amplissima, sub Pachyno monte sita, vbi fons Arethusa ab Alpheo (vt creditur) Elidis fluuio per subterraneos cuniculos means, magna aquarum vbertate erumpit. Cic. 6. Verr. scribit Syracusas vrbem esse maximam Græcarum vrbium, pulcherrimámque, quæ ex quatuor quasi vrbibus maximis constare videatur, quarum vna Insula nominatur, altera Acradina, tertia Tyche, à nobili Fortunæ templo in ea extructo, quarta Neapolis. Syracusani multos claros principes habuerunt, sed præcipuè clarisi

SYROPHOENICES, pen. prod. συροφοίνικες, Populi Asiæ, iidē cum Phœnicibus, ita dicti quòd maritima Syriæ incolant loca. Iuuen. Saty. 8, Obuius assiduo Syrophœnix vdus amomo.

SIRSIGABIS, Darij mater, quæ audita morte Alexandri, sese perpetuę nocti dedit. Autor Curtius.

SYRTES, tium, σύρτεις, Duo sunt sinus periculosissimi in mari Libyco, quà Africam propriè dictam alluit: quorum alter, qui Carthagini propinquior est (minorem Syrtim vocant) C C C M. passuum ambitum habet. Alter, qui in Cyrenaicam vergit, maior Syrtis dicitur: habétque circuitum D C X X X V. M. passuum, Vtraque Syrtis nauigantibus est periculosissima, quòd mare ibi vadosum sit, arenæ vehens cumulos, qui loci faciem vicissim immutant, dorsáque & breuia, in alia atque alia loca transferunt. Syrtium harum naturam sic describit Sallustius in Iugur, Duo sunt sinus propè in extrema Africa, impares magnitudine, pares tamen natura, quorum proxima terris perlata sunt: cæterùm vti sors tulit, alta, aliàs tempestate vadosa. Nam vbi mare magnum esse & ventis sæuire cœpit, limum, arenámque & saxa ingentia fluctus trahunt: ita facies locorum cum ventis simul mutatur. Hæc Sallustius. ¶ Sunt & in terra Syrtes in eadem Africa, vento arenas excitante & proxima quæq; operiente. Vnde Solinus autor est, iis in locis, quanuis terra iter facientes, cursum sideribus regere. Nam arenarum cumuli vento agitati locorum faciem mutant; & quemadmodum in mari, nunc aggere sublimia faciunt, quæ prius desiderabant, nunc vallibus profundā, quæ prius excelsa erant, depr̃que procellarum ritu arenæ exagitantur, Syrtimq; faciunt terrestrem, paris cum illis æquoreis periculi. Parum enim refert, vndisne an arena quis obruatur. Hæc Solinus.

SYRUS, priore prod. σύρος Stephano, Insula Ioniæ, Asiæ regioni apposita, à qua Pherecides Syrius ortum habuit, non à Syria regione. ¶ Scyrus verò, σκύρος, Thraciæ ascripta est, vt Strabo & Plinius testantur. Vide suo loco.

Syricus, a, um, denominatiuum: vt Mala Syrica. Colum. lib. 5. cap. 10, Præterea malorum genera exquirenda, maximè Scandiana, Syrica,

Syrus, siue potius Sirus, per i nostrum, Fossa seu cuniculus subterraneus, in quo frumentum conditur, & diutissimè conseruatur. λάκκος. Siros, inquit Curtius lib. 6, vocant Barbari circa Caucasum, quos ita solerter abscondunt, vt misi qui defoderint, inuenire non possint: in iis conditæ fruges erant. Plin. lib. 18. cap. 30, Vtilissimè seruantur in scrobibus quos siros vocant, vt in Cappadocia & Thracia, Hispania & Africa. Colu. lib. 1. cap. 6, Vbi puteorū in modū, quos appellant siros, exhausta humus à se fructus recipit. Vide plura de hoc suprà in dictione SIRI.

Syssitia, συσσίτια, Græca vox est, sodalitatem significans siue cōuictum. Vnde σύσσιτοι dicuntur sodales, quique eadem vtuntur mensa. Caius Iurisconsultus de Verb. signifi. Sodales sunt, qui eiusdem collegij sunt, quos Græci συσσίτους vocant.

Systole, συστολή, Figura qua longa syllaba contra naturam corripitur: vt apud Virgilium, Connubio iungam stabili, propriámque dicabo, Vbi nu, syllabam corripuit, quæ naturaliter longa est: quum à nubo deducatur, cuius prima syllaba producitur. Quare & in nomine connubiū erat producenda: quo pacto etiam idem vsus est 3. Aeneid. Hectoris Andromache Pyrrhin' connubia seruas?

Syzygia, æ, συζυγία, Idem quod coniugium, siue coniugatio. Vnde Galenus lib. 8. 9. & 10. de vsu partium, septem illas parium neruorum productiones, quibus sensus à cerebro in vniuersum corpus distribuuntur syzygias appellat. Harum prima est neruorum ὀπτικῶν, hoc est visorio rum, qui circa medium sui coeuntes χ. Græcè literæ imaginem referūt rursúsque separati, in oculos recipiuntur, quibus spiritum visorium subministrant. Secundæ syzygiæ nerui in oculorum musculos inserti, motum iis suppeditant. Tertia gustus sensum in linguam, reliquáque oris partes defert. Quarta toti palati tunicæ inseritur. Quinta ad aures fertur, iisque sensum auditus suppeditat. Sexta ad intestina, viscéráque omnia sensum transmittit, neruósque recurrentes producit. Septima dat motum linguæ, & rectis laryngis musculis. Est & alia præter has, quæ versus nares odoratus gratia defertur: quæ idcirco non annumeratur inter neruorum syzygias, quòd extra cranium non prodeat. Vide plura de his apud Galenum de dissect. neruorum, & lib. 8. 9. & 10. de vsu partium,

T

TITERA, vt cæteræ mutæ, ori nonnihil inter pronuntiandum exhibet negotij. Quod & Lucianus significat, qui in iudicio vocalium ludens, σ inducit τ literæ obiicientem quòd vinculis quibusdam vocem humanam intorqueat, ac dilacerare conetur. Apud Atticos & Dores frequenter σ sede sua eiicit, Rursus apud Latinos non pauca per t scribi solebant, quæ nuper per s scribimus. Nam mertare & pultare antiqui dicebant, nos mersare & pulsare dicimus. Habet præterea t litera cognationem quandam cum d, vt ait Quintilianus lib. 1. cap. 4. Veteres nanque Alexanter, & Cassantra scribebant, vbi nos Alexander & Cassandra.

T ante A.

TABAE, Tabarum, τάβαι, Vrbs Ciliciæ, vt ait Plin. lib. 5, cap. 27. ¶ Stephanus Tabas alias collocat in Lydia, itē alias in Caria, & alias in Peræa.

Tabanus, tabani, pen. cor. Muscæ genus, quod & asilum Latini nominant, in ore aculeum habés, quo armenta maximè infestat. ὄιστρος. Vnde Poetæ fingunt Io puellam, tabano à Iunone immisso, versam fuisse in insaniam. Plin. lib. 11. cap. 28, Reliquorū quibusdam aculeus in ore vt asilo, siue tabanum dici placet: itē culicibus & quibusdam muscis. Varro 2. de re Rust. cap. 5, Itaq; quòd eas æstate tabani concitare solent, &c.

TABARENI, vt apud Pomponium legitur, siue potius Tibareni, τιβαρηνοί Stephano, quo pacto etiam apud Strabonem, & Plinium scribitur, populi sunt ad Pontum Chalybibus proximi, adeò religiosi iustitiæ custodes, vt prius prælio non congrediantur, quàm diem, locum & horam, ex fide hosti denuntiarint. Quum mulier partu liberatur, vir in lectulum tanquam pueri autor decumbit, eúmque vt puerperam effœta vxor curat, vt ex Nymphodoro Cælius annotauit. Valer. Flac. lib. 5, Inde Genetæi rupem Iouis, hinc Tibarenūm Dant virides post terga lacus: vbi desde mitra
Fœta ligat, partúque virum fouet ipsa soluto.

Tabefacio, vide TABES.

Tabella, Tabellarius, vide TABVLA.

Tabeo, tabes, vide TABES.

Taberna, æ, Quoduis ædificium habitationi aptum: à tabulis quibus claudebatur, aut operiebatur, vt putat Vlpianus de Verb. signific. aut à trabibus validioribus quibus superiora suspendebantur, quasi trabena, vt placet Donato. ὄπαιμα. Cicer. Attico libr. 14, Tabernæ mihi duæ corruerunt. Idem ad Q. Fratrem, lib. 3, Crassipedis ambulatio ablata, horti, tabernæ plurimæ magna vis aquæ vsque ad piscinam publicam. ¶ Taberna diuersoria. κατάλυσις. Plaut. in menæ. – quantum potes Abduce istos in tabernam actutum diuersoriam. ¶ Taberna item dicitur in qua merces venditantur, officina in qua fiunt opera. Et taberna rum quædam lanaria, quædam vinaria, quædam olearia, & huiusmodi. Nonius scribit tabernas nō tantùm vinarias esse, sed & omnes quæ sunt popularis vsus. Plin. lib. 10. cap. 43, postea ad tabernam remeans plurium annorum assiduo officio mirus. Horat. lib. 1. Serm. saty. 4, Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos.

Tabernarius, a, um, adiectiuum. καπηλικός. vt Comœdiæ tabernariæ, in quibus humiles personæ introducebantur: cuiusmodi sunt institores qui in tabernis merces venditant.

Tabernarius, rij, Institor, qui in taberna merces suas venales habet. κάπηλος. Cicero pro L. Flac. Opifices & tabernarios atque illam omnem fæcem ciuitatum quid est negotij concitare? Idem pro Domo sua, Clodius concitator tabernariorum. Cælius ad Ciceronem lib. 8, Sed dici non potest quomodo hîc omnia iaceant: nisi ego cum tabernariis & aquariis pugnarem, veternus ciuitatem occupasset.

Tabernaculum, li, Subitarium quoddam tectum frondibus, aut stragulis opertum aduersus solis, tempestatísque iniuriam: cuiusmodi sunt, quę in castris excitātur, & modò huc modò illuc transferūtur. σκήνωμα. Cæsar 6. bell. Gall. Hic diffusus suæ ac omnium salutī inermis ex tabernaculis prodit.

Tabes, is, Colliquatio ex morbi diuturnitate, seu nimia corporis extenuatio ex cura, animíve ægritudine procedens. μαρασμός, σύντηξις. ¶ Huius tres sunt species. Vna, quum corpus non alitur, & ita summa oritur macies, & nisi occurratur, occidit: quæ ἀτροφία dicitur à Græcis: & qui hoc malo laborant, ἄτροφοι. Altera, vbi malus corporis habitus est, ideóque omnia alimenta corrumpuntur. Hanc Græci καχεξίαν nominant. Tertia, quam Græci φθίσιν vocant, ἀπὸτῆ φθίειν, quod est consumi, & tabescere, quum in pulmonem descendit à capite pituita, & frequens tussis oritur, cum exulceratione. Ex hac febricula leuis fit, quæ etiam quum quieuit, tamen & repetit: frequens tussis est, pus excreatur. Hæc Sipontinus ex Celso lib. 3. cap. 2. Tabem (inquit Festus) antiqui vsurparunt pro eo quod quid faceret tabescere. Sallust. Catil. Vti tabes plerosque ciuium animos inuaserat. Cic. 3. Tusc. Habet ardorem libido, leuitatem lætitia gestiens, humilitatem metus: sed ægri tudo maiora quædam, tabem, cruciatum, afflictionem, &c. Virg. 6. Aeneid. Hic quos durus amor crudeli tabe peredit. Vbi Seruius, Tabe, corpore defluente paulatim. Ouid. 9. Meta. Ambustíq; sonant nerui, cæcáque medullis Tabe liquefactis. ¶ Arborum tabes, qua arbores alimentū non sentientes elanguescūt, & tandem arescunt, σύντηξις, ἀτροφία. ¶ Interdum aliquid cruentū, & purulentū significat, quod Græci πύον, seu λύθρον nominant. Ouid. 3, de Pon. Tinctáq; morifera tabe sagitta mader. Seruius in illud Virgilij 3. Aeneid. Et terrā tabo maculant? Tabo, inquit, nomē est septimi casus tantùm: quod si velis declinare, hæc tabes, huius tabis dices. In hac tamen significatione vsitatius vtimur nomine tabo. Idem lib. 8. Aeneid. Et sanie taboque fluentes. Vbi idem Seruius, Sanies mortui est: tabo, viuentis, scilicet languinis. Ouid. 2. Metam. Protinus inuidiæ nigro squalentia tabo Tecta petit. Vbi interpres, Diptoton nomen est, & duorum casuum: nam tabi, & tabo solùm inueniuntur. Virg. 3. Georg. Turpi dilapsa cadauera tabo.

Tabitudo, Idem quod tabes. σύντηξις. Plin. lib. 22. cap. 25, Peculiariter tamen ad tabitudinem longo morbo redactis subuenit de halica.

Tabidus, a, um, pen. corr. Propriè de eo dicitur qui morbo, vel animi ægritudine extabescit, & colliquatur. συντηκόμενος, μαραινόμενος. ¶ Accipitur tamen etiam generalius pro omni eo quod quouis modo corrumpitur. Ouid. 1. de Pont. eleg. 1, Non igitur mirum est, si mens mea tabida facta, De niue manantis more liquescit aquæ. ¶ Tabida lues, id est tabifica. Virg. 3. Aenei. Subitò quum tabida membris Corrupto cæli tractu, miserandáque vēnit Arboribúsque, satísque lues. Sic etiam tabidam vetustatem appellat Ouidius 4. de Ponto, eleg. 8, Tabida consūmit ferrum lapidémque vetustas, Nulláque res maius tempore robur habet. ¶ Nix tabida, quæ iam remittente se frigore soluitur. Liuius 1. belli Pun. Itaque in leui tantùm glacie, tabidáque niue volutabantur iumenta. ¶ Aliquando etiam tabidum dicimus, quod tabo diffluit, & sanioſum est. Martial. lib. 1.

Indignas præmeret pestis quum tabida fauces,
Inque ipsos vultus serperet ira lues.

Loquitur de lichenibus.

Tabificus, a, um. Quod tabem inducit. φθισικός, φθορικός. Virg. in Epigr. Liuor tabificum malis venenū. Vnde & à Cicerone lib. 4. Tuscul. ægritudo, & metus tabificæ perturbationes dicuntur, quoniam mentem lacerant, tabem, cruciatum, & affli ctionem inferunt. Plin. lib. 29. cap. 4, Non enim est tabifica vis: itaque occisa morsu earum animalia cibis innoxia sunt. Lucan. lib. 5, – resoluit Aera tabificum. ¶ Antiqui tabificabile in eadem significatione vsurparunt: vt annotauit Nonius, citans illud Accij ex Med. Par neci orbificor liberorum loco & tabificabili.

Tabeo, es, Colliquefio, tabe consumor. τήκομαι. Ouid. 7. Metam. Lanigeris gregibus balatus dantibus ægros Sponte sua lanæque cadunt, & corpora tabēt. Nōnunquam idem quod tabo, siue sanie diffluo, Virg. 1. Aeneid. Et sale tabentes artus in littore ponunt.

Tabesco, cis, Tabe consumor, morbo vel animi ægritudine colliquefio ἀτροφῶ, τήκομαι, μαραίνομαι. Plaut. Capt. Tuo mœrore maceror, marcesco, consenesco, & tabesco miser. Terentius Adelph. Nam & illi animum iam releuabis, quæ dolore ac miseria tabescit. Cicc. Attico lib. 2, Ego autem vsque eo sum euersatus, vt hoc otio, quo nunc tabescimus malim ἀντιμαχόμενος, quàm optima spe dimicare. ¶ Tabescere sal dicitur, quum in humorem diffunditur. Cato de Re rust. Id aliquoties fatiundum in die, donec sal desinat tabescere. ¶ Composita sunt Contabesco, distabesco, extabesco, & intabesco: quæ omnia sunt ferè eiusdē significationis: vt est videre suis locis.

Tabefacio, Corrumpo, colliquo, quasi tabe conficio. μαραίνω. Hinc contabefacio, & extabefacio, composita: de quibus suprà suis locis.

TABIS, ταβὶς Stephano, Mons Scythiæ, mari incumbens, non procul à Serum regione. Autor Plinius lib. 6. cap. 17.

Tablinum, ni, Locus in quo tabulæ & instrumenta publica, monumentáque rerum gestarum asseruabātur. γραμματοφυλάκιον, χαρτοφυλάκιον. Plin. lib. 35. cap. 2, Tablina codicibus implebantur, & monumentis rerum in magistratu gestarum. Apul. lib. vlt. Flori. Medici quum intraue rint ad ægrum, vti visant, nemo eorum quòd perpulchra tablina in ædibus visant & lacunaria auro oblita, &c. ¶ Dicitur autē tablinum, non tabulinum, quemadmodum & figlinum, non figulinum. Differtq; à pinacotheca, quòd in ea tabulæ pictæ, aliáque idgenus ornamenta, in tablino rerum in magistratu gestarum monumenta continebantur.

TABOR, ταβώρ, Mons in medio Galilææ, rotundus ac sublimis.

TABRACA, τάβρακα, Oppidum est Africæ minoris, vt Pomponio placet. Nam à Plinio Numidiæ adscribitur. Silius Sabatram nominat lib. 3, Sabatra tum Tyrium vulgus, &c. Alij Tabatram, quod minime mirum est. Barbara enim vocabula inepta sunt, nec semper eodem sono vtraque lingua efferri consueuerunt, vt Hermolaus scribit.

Tabula, æ Asser in vsum aliquem concinnatus: cuiusmodi sunt in quibus aut pingimus aliquid, aut scribimus. πίναξ. Plautus in Menēch. Dic mihi, nunquid vidisti tabulam pictam in pariete. Vbi aquila catamitum raperet? Horat. 1. Epist. 2. Qui cupit, aut metuit, iuuat illum sic domus, aut res, Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram. Cicer. pro Roscio Amer. Quid præterea cælati argenti? quid stragulæ vestis? quid pictarum tabularum? quid signorum? quid marmoris apud illum putatis esse? ¶ Tabulæ item dicebantur codicilli ex ligno, cera obducti, in quibus olim testamenta, actáque publica scribebantur: vnde etiam hodie, quanuis mutata re tabulas accipimus pro testamento, aliisve publicis scripturis, ex quauis materia confectis. διαθήκαι, χάρτης. Cic. pro Cælio, Cælius tabulas nullas confecit. Quintil. lib. 5. cap. 7. Te stimonia dicuntur aut per tabulas, aut à præsentibus. ¶ Et tabula dicebatur in quam mittebant tesseras, quæ lusoria, & quandoque latruncularia, & pyrgus, siue alueus, alueolúsve dicebatur. ¶ Tabulæ nouæ appellātur quādo debitores creditas pecunias eum vsuris persoluere nō cogūtur ipsis creditoribus, & abolitis prioribus debitis, nouæ tabulæ conficiuntur. σεισάχθεια, χρεωκοπία, χρέων ἀποκοπή, Cic. 2. Offic. Tabulæ nouæ quid habent argumenti, nisi vt emas mea pecunia fundum, & est tu habeas: ego non habeam pecuniam? Sallustius in Catil. Tunc Catili ta pollicieri cœpit tabulas nouas, proscriptionem locupletum. ¶ Tabula item liber est quem sibi quisque nostrūm priuatim facere consuebuit, quasi quoddam memoriæ promptuarium eorum quæ agimus. id uit, quasi quoddam memoriæ promptuarium eorum quæ agimus. id est diariū & ephemeris actionum nostrarum. Liuius lib. 4. de Censura loquens, Constituturum est eam domū vnicuique nostrūm debere existi mari, vbi quis sedes & tabulas haberet, suarúmque rerum constitutio nem feciſſet. Budæus. ¶ Tabulæ accepti & expensi, rationes in quas acceptæ & expensæ pecuniæ referebantur. Cic. 3. Verr. Habeo & istius, & patrie eius accepti tabulas omnes quas diligentissimè legi, & digessi. Idem pro Rosc. Com. Si tabulas C. Fannius accepti & expensi profert suas. Tuis tabulis causām dicis, hoc est priuatis tuis & domesticis rationibus. Cic. in Verr. An tuis solis tabulis causam te dicturum existimasti? Budæus. ¶ Tabulæ pro auctione Cic. pro Cecinna. Adest adtabulam, licetur Ebutius. &c. Cice. Terentiæ, Quemadmodū à Vestæ ad tabulā Valeriam deducta esses. ¶ Tabulæ item dicuntur asseres ex quibus nauis compingitur. Cic. 2. Offic. Si tabulam de naufragio stultus arripuerit.

Tabella, æ, diminutiuum. πινάκιον, πινακίδιον, πυξίον. Cic. 2. de Nat. deor. Nónne animaduertis ex tot tabellis pictis quam multi votis vim omnium pestatis effugerint? Quo in loco intelligit exiguam tabulam votiuam, in qua periculo liberati casum suum solebant depingere, & alicui deorum suspendere. ¶ Tabellæ item dicebantur in quibus populus suffragium, aut iudices sententiam perscribebant. Cic. 3. de Leg. Non fuit lagium, aut iudices sententiam perscribebant. Cic. 3. de Leg. Non fuit la

tebra danda populo, in qua bonis ignorantibus quid quisque sentiret, tabella vitiosum occultaret suffragium. Idem in Pisonem, Me vniuersa ciuitas non prius tabella quàm voce, priorem consulem declarauit. Idem pro Flacco, Quum tabella vobis dabitur, Iudices, non de Flacco dabitur solùm, dabitur de bonis omnibus. ¶ Accipitur item tabella pro literis, seu codicillis: quæ appellatio inde mansit, quòd olim scribi soleat in tabulis buxeis ceratis. Cic. in Catil. Introductus Statilius, cognouit manum & signum suum: recitatæ sunt tabellæ. Tabellis obsignatis cum aliquo agere, est suo illum scripto cōuincere. Cic. 5. Tusc. Tu quidem tabellis obsignatis agis mecum, & testificaris quid aliquā do dixerim aut scripserim.

Tabellarius, rij, Qui tabellas, id est literas perfert. γραμματηφόρος. Cicero ad Brut. Statim extrusi tabellarios, literāsq; ad Ciceronē, vt etiamsi in Italiam veniſſet, ad te rediret. Idem ad Terentiam lib. 4, Nos quotidie tabellarios nostros expectamus. Idem ad Pætū lib. 9, Duabus tuis epistolis respondebo: vni, quā triduo ante acceperam à Zetho: alteri, quā attulerat Phileros tabellarius. ¶ Accipitur item tabellarius pro eo qui rationes conficit, & data acceptáque in tabulas refert. λογιστής. Sidonius ad Petreium, Sed & ille suscipiebat hunc granditer, habens eum consiliarium in iudiciis, vicarium in Ecclesiis, procuratorem in negotiis, villicū in prædiis, tabellarium in tributis, in lectionibus comitē, in expositionibus interpretem, in itineribus conturbalem.

Tabellarius, a, um, adiectiuum: vt Lex tabellaria, quæ lata fuit à L. Cassio, vt suffragia tabellis, non voce perferrentur. Cic. 3. de Legibus, Quis autem non sentit omnem autoritatem optimatium tabellariam legē abstulisse?

Tabularis, tabulare: vt Temperatura æris tabularis, quæ accommodatissima erat conficiendis æreis tabulis, quibus ea incidebantur quorum memoriam posteritati traditam volebant. Plin. lib. 34. cap. 9, Aes omne frigore magno melius fundi, sequénsque temperatura statuaria est, eádemq; tabularis, hoc modo, massa profiatur in primis, mox in profiatum addatur tertia portio æris collectanei, &c.

Tabularium, Seruio autore, Locus est in quo tabulæ, hoc est instrumēta, & literæ, & acta publica reponūtur. γραμματοφυλάκιον. Cic. pro Arch. poeta, Hic tu tabulas desideras Heraclienſium publicas, quas Italico bello, incenso tabulario, interiisse scimus omnes?

Tabularius, rij, Qui ad testamēti tabulas obsignandas adhibetur. Tacit. lib. 14, Igitur Fabianus tabularius, quos modò memorani, & alius minus illustribus obsignat.

Tabulo, as, Tabulis aliquid construo. σανιδῶ.

Tabulatio, onis, Tabularum compositio & textura: sicut asserum coassatio. σανίδωσις. Cæsar 2. belli Ciuil. Centonesque insuper iniecerunt, ne aut tela tormentis missa tabulationem perfringerent, aut saxa ex catapultis lateritium excuterent. ¶ Hinc & Contabulo. Sueton. in Calig. Qui non sine admiratione Helleſpontum contabulauerit.

Tabulata, orum, Dicuntur planæ in ædibus superficies, tabulis vel etiam lapidibus constratæ: vulgus *Solaria* vocat. σανιδώματα. Cæsar 6. belli Gall. In extremo ponte turrim tabulatorū quatuor constituit. ¶ Rursus tabulata dicuntur rami extenti in arboribus in plana tendentes, nō in altiora crescentes. Colum. lib. 6, Quum deinde adolescere incipient vlmi, falce formandæ sunt, & tabulata instituenda. Hoc enim nomine vsurpant agricolæ, ramos, truncósque prominentes: eos vel propius ferro compescunt, vel longius promittunt, vt vites laxiùs diffundantur.

TABVRNVS, Mons Campaniæ, oliuetis abundans. Virg. 2. Georg. – iuuat Ismara Baccho
Conserere, atque olea magnum vestire Taburnum.

TACAPE, es, siue Tacapa, pæ. ταπάπη, Ciuitas in Africa propriè dicta, non procul à minore Syrti: de cuius agri fertilitate ita scribit Plinius lib. 18. cap. 22, Ciuitas Africæ in mediis arenis, petentibus Syrteis, Leptimque magnam, vocatur Tacape, fœlici suprà omne miraculum riguo solo: ternis ferè millibus passuum in omnem partem fons abundat, largus quidem, sed certis horarum spatiis dispensatus inter accolas. Palmæ ibi prægrandi subditur olea, huic ficus, sicui punica, illis vitis: sub vite seritur frumentum, mox legumen, deinde olus, omnia eodem anno, omnia aliena vmbra aluntur. Super omnia est, biferam vitem bis anno vindemiare. Et nisi multiplici partu exinaniatur vbertas pereunt luxuria singuli fructus.

Taceo, ces, cui, citū, Nihil loquor: notæ est significationis. σιγάω, σιωπάω. Terent. Eunu. Nunquid habes quod contemnas? quid tu autem Thraso? Tacent, satis laudant. Tacere aliquid, est reticere. Terent. Eun. Quæ vera audiui, tacco, & contineo optimè. ¶ Quandoque etiam dicitur de iis quæ sine voce sunt. Sic agrum & mare tacere dicimus, in quo nullus auditur strepitus. Virg. 3. Eclog. Quum tacet omnis ager. ¶ Quoniam verò quum aliquid laude dignum est, laudamus: & è contrario malè facta non laudamus, factum est vt tacenda, non laudanda: & non tacenda, laudanda dicantur, Quid. 2. de Arte, Eximia est virtus, præstare silentia rebus: Et contrà grauis est culpa, tacenda loqui. ¶ Quandoque significat securum esse: quoniam qui securi sunt, nullā querendi causām habent. ἀτρέμας ἡσυχῇ. Terent. in Adelp. Tace, egomet conueniam Pamphilum.

Tacitum est, impersonale. Terent. in Adelph. Ignotum est, tacitum est credi tum est.

Tacitus, Modò actiuè accipitur pro eo qui tacet. σιωπηλός, ἡσύχιος. Cic. in Cat. Quid expectas autoritatem loquentium, quorum voluntatem tacitorum perspicis? ¶ Aliquando passiuè pro eo quod tacetur. σιωπώμενος. Virg. 6. Aen. Quis te magne Cato tacitū, aut te Cosse relinquat? ¶ Tacitum mel, quod per se fluit, & est optimū. ἀβρότονον. Tacitum os alicui præbere, est nihil prorsus respondere. Cicc. 1. Verr. Qui testes priore actione interrogari noluerit, & iis tacitū os præbere maluerit.

Tacitè,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tacitè,adverbium,Secretè,& submissè.Cic.pro Quintio,Huic ne perire quidem tacitè obscuréque permittitur. Idem pro Pompeio,Hi vos, quoniam liberè loqui non licet, tacitè rogant. Plaut. Pœn.Matronæ tacitè spectent, tacitè rideant. ¶ Habere aliquid tacitè. Liuius lib.2. Dec.5, Et quanquam dissimulare,& tacitè habere id, patique statuerat.

Taciturnus,a,um,Qui paucorum est verborum,& minimè garrulus. σιγηλὸς,σιωπηλός.Ouid.2.de Arte, Qui sermone placet,taciturna silentia vitet:Qui canit arte,canat:qui bibit arte,bibat. ¶ Ripa taciturna,id est quieta, in qua nullus auditur strepitus. Horat. 2. Carm. Ode 20, – carétque Ripa vagis taciturna ventis.

Taciturnulus,diminutiuū.Apuleius,Blanda mulier & taciturnula. ¶ Taciturnissimum ostium apud Plautum in Curc. –valeátne ostium? PH. Bellissimum hercle vidi & taciturnissimum.

Taciturnitas,Idem quod silentium.ἀφωνία.Cic.de Inuent.Taciturnitas imitatur confessionem.Terent.in Andr.Sed his,quas semper intellexi in te sitas,fide,& taciturnitate.Cic.Attico lib.7 Suspicionem mihi maiorem tua taciturnitas attulerat. Horat.4. Carm. Ode 8, – quid foret Iliæ, Mauortisque puer,si taciturnitas Obstaret meritis inuida Romuli?

TACITVS, Corn. Sub Adriano principe orator clarissimus, æqualis ac familiaris Plinij iunioris, Belgicæ Galliæ rationes procurauit:ad Vespasianos vsque peruenit,ab jisque honoribus euectus,historiam principum conscripsit, ab Augusto vsque ad Adrianum, quæ ad nos haud integra peruenit.Hanc igitur non vitas Imperatorum ausus inscribere, sed tantum diurnales actiones, quæ medium inter historiam & vitas tenerent. Scripsit & de Claris oratoribus, Ciceronis Brutum & materia & dicendi copia imitatus. Præterea vitam Agricolæ soceri sui:& de moribus ac situ Germaniæ,stylo tum presso & eleganti, tum arguto & sententioso: in cætera verò historia aliquantulo sublimior. scribit Flauius Vopiscus hunc autorem tanquam è suis progenitoribus,Tacitum imperatorem quotannis decies describi,ne liber periret eúmque in omnibus bibliothecis adponi iussisse. Tertullianus autem noster eum mendaciorum loquentissimum appellat, propterea quod iniquissimum sese in scriptis suis, falsissimúmque de Christiana religione iudicem præbuerit.

TACOLA, ταικόλα, Emporium amplissimum Indiæ extra Gangem,in aurea Cherroneso:cuius meminit Ptolemæus lib.7.cap.2,Hodie *Malacha* dici creditur, à Lusitanis nostra ætate vi subacta:quod testatur epistola Emanuelis Regis ad Leonem decimum.

Tactici, ταικτικοὶ, A Vegetio appellantur quibus cura incumbit instruéndæ aciei.Nam τάκτικον, instruere est,& ordinare.

Tactus,vide TANGO.

Tæda,æ,vide TEDA.

Tædet,tęduit,vel tæsum est,verbum impersonale,Idem significat quod tædium,hoc est satietas & fastidium capit.Terent.in Eunuc. Et tædet & amore ardeo.Tædeo verbum personale in vsu non est:quanuis compositum eius pertædeo legatur apud Gellium lib.1,Has ille inanes quú flaret glorias, iamque omnes finem cuperent, verbisque eius fatigati pertæduissent. Tædet autem impersonale verbum habet ferè post se accusatiuum cum genitiuo.Cicer.2,Verrina,Sunt homines quos infamiæ suæ neque pudeat, neque tædeat. Nonnunquam accusatiuum sine genitiuo. Cicer. Attico lib.2, Tædet ipsum vehementèr quæ pœnitet. ¶ Nonnunquam cum solo genitiuo, accusatiuo tamen tacite subaudito. Terent.in Eunu. Tædet harum quotidianarum formarum.Cice. ad Atticum,lib.2,Prorsus vitæ tædet, ita sunt omnia omnium miseria rum plenissima. ¶ Nonnunquam cum infinitiuo. Terent. in Phorm. At enim tædet audire eadem milies.

Tædium,tædij,Fastidium,satietas.βδέλυγμα,πόθος. Quint.lib.2,Et ipsius lectionis tædium vicibus leuatur.Iuuen.saty.7,Tædia tunc subeunt animos.Ouid.9.Metam. – nec tædia cœpti Vlla mei capiam,dum spiritus iste manebit.

Tædulus, penult.corr. Fastidiosus,qui omnibus tædio est. προσοχθές. Festus.

THENARVS,& in plurali numero Tænara,pen.cor.τάναρος.Promontorium est Laconicæ regionis, circa medium meridionalis lateris Peloponnesi, quàm longissimè in mare procurrens, oppidum habens eiusdem nominis. Τάναρον(inquit Suidas)ἀκρωτήριον Λακωνικὸν, ὑφ' οὗ πέμπων ὑμ κατέχυσε εἰς ἅδη, ὅνδα καὶ Ποσειδῶν ὑφὼν ἀφανίσῃ, ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε ἐκβολῆς παιδόντας ὑφ τῷ ὑφῷ τὰ Ποσειδῶνος δῶμ δέουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, id est, Tænarum promontorium Laconiæ,in quo fauces erant ad inferos deducentes, vbi & Neptuni præfidis templum, illic supplicantes in sacello Neptuni Helotes nihil veriti Lacedæmonij interfecerunt.Circa Tænarum,antrũ ostendebatur per quod Herculem ab inferis reditisse Poetæ fabulati sunt, Cerberúmque vinctum ad superos traxisse. Vulgóque creditum est eas inferorum esse fauces.Virg.4. Georg.Tænarias etiam fauces,alta ostia Ditis. Ibidem marmor Laconicum effodiebatur.coloris viridis,quod & à loco Tænarium cognominatur. Propertius lib.2, Quòd non Tænariis domus est mihi fulta columnis.

Tæniæ,ταινίαι,Vittarum extremitates, vt quæ ab infulis pẽdent.Virg. 7.Aeneï. – fit tortile collo Aurum ingens coluber,fit longæ tænia vittæ. ¶ Quandoque accipitur pro tota vitta.Virg.lib.5, Puniceis ibant euincti tempora tænis. Vbi Seruius, Tænis, à tæna, non tæniæ:nam & tæna,& tænia dicitur. ¶ Tænia (inquit Festus) propriè dicitur fascia. Græca enim dictio est ταινία, quam sic interpretatur Verrius,vt dicat esse laneum ornamentum capitis honorati.Ennius in Alexandro,Volans de cælo cum corona & tæniis. Hactenus ille. Plin. lib. 13. cap.12, Deprehenditur & lentigo oculis,sed incerta mediis glutinamentis tæniis,fungo papyri bibula vix nisi litera fundente se:tantum inest fraus.

dis. ¶ Tænias præterea dicimus lapides sub aquis candicantes in longum porrectos, à fasciarum similitudine. Plinius in Præfatione lib.3. Nec profunda altitudo miraculum minuit. Frequentes quippe teniæ candicantis vadi carinas territant. ¶ Est & tænia piscium genus apud Aristotelem,à gracilitate & longitudine dictum.Vide Plinium lib.32. cap.7.

Tæniola, diminutiuum. Colum.lib.11.cap.3, Brassica, quum sex foliorum erit, transferri debet: ita vt radix eius liquido fimo illita, & inuoluta tribus algæ tæniolis pangatur. Hoc est quibusdam quasi fasciolis.

TAENON, Fuit vrbs in Laconia, teste Hermolao in lib.9. Plinij, à qua mulier poetria nomine Herina ortum habuit. ¶ Fuit & in Achaia vrbs τῆνάδος, id est Teneium, & Tenea vicus inter Mycenas & Corinthum.

Tages,(inquit Festus) Idem quod furunculus: à tagendo dictus. Antiqui enim Tagere dicebant pro tangere. Vnde Tagacem manum,dixit Lucilius,Mutonisque manum perfœdare posse tagacem.

TAGES,is,τάγης,Filius Genij,teste Festo, & nepos Iouis,qui adhuc puer XII Hetruriæ populos haruspicinam traditur docuisse. De hoc Cicero lib.2.de Diuinat.scribit ad hunc modum.Tages quidam dicitur in agro Tarquinienſi, quum terra araretur, & sulcus altius esset impressus,extitisse repente,& eum affatus esse,qui arabat.Is autem Tages,vt in libris est Hetruscorum, puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia. Eius aspectu quum obstupuisset bubulcus, clamorémque maiorem cum admiratione edidisset,concursum esse factum, torámque breui tempore in eum locum Hetruriam conuenisse: tum illum plura loquutũ multis audientibus, qui omnia eius verba exceperint, literisque mandauerint:omnem autem orationem fuisse eam, qua haruspicinæ disciplina contineretur:eam postea creuisse rebus nouis cognoscendis, & ad eadem illa principia referendis. Hactenus Cicero. Ouid.lib.15.Metamorph.

Indigenæ dixere Tagem,qui primus Hetruscam
Edocuit gentem cæsis aperire futuros,&c.

TAGESTA, ταγέστη,Africę oppidum,Diui Augustini patria.Plinius lib. 5.cap.4.ἀπόγραφος Tagestense oppidum vocat.

Tago, gis, Apud veteres in vsu fuit pro tango. Tagit (inquit Festus)pro tangit, proculdubio antiqua consuetudo vsurpauit. Pacuuius in Teucro,Vt ego,siquis me tagat,& tagam.Idem in Hermiona, Non cernam nisi tagam. ¶ Hinc etiam Attigo,legitur pro attingo. Plaut.in Bacch. Ne attigas puerum ista causa,quando fecit strenuè.

TAGVS, τάγος, Fluuius Lusitaniæ,aureas trahens arenas.Iuuenal. Quod Tagus & rutila Pactolus voluit arena. Circa hunc fluuium (si Plinio credimus)equæ flanti Fauonio obuersæ,animalem spiritum concipũt, equósque ita gignunt pernicissimos, sed qui tertium vitæ annum non excedant.

TALAON, ταλάων,Filius fuit Iasij, & apud Argos regnauit,vt notat Bocacius lib.2.cap.38.

Talaria, Talaris, Talarius, vide TALVS.

TALASIO, apud Romanos carmen nuptiale erat, & deus ipse nuptiarũ præses,quem Græci vocant ὑμέναιον.Martial.lib.1, Quid,si me iubeas Talasionem Verbis dicere non Talasionis? Hoc est, Quid si me iubeas hyminos nuptiales aliis verbis, quàm nuptialibus cantare? Festus ex sententia Varronis Talasionem tradit fuisse vocem nuptialem, nouis nuptis boni ominis causa acclamari solitam. Quare autem ea acclamatione in nuptiis vterentur, diuersi diuersa senserunt. T. Liuius lib.1. ab Vrbe scribit in raptu Sabinarum virginem vnam longè ante alias specie & pulchritudine insignem, à globo Talasij cuiusdam raptã fuisse, multisque sciscitantibus cuinam eam ducerent, identidem nequis eam violaret,talasio ferri clamitatum:ideóq; eam vocem nuptialem esse factam.Varro existimat hanc vocem in nuptiis vsurpatã fuisse non alia ratione nisi vt nouæ nuptæ ad opera & labores, & præcipuè ad lanificia excitarentur.Talasionem enim vocabant quasillum siue calathum, hoc est vas lanificiis aptum. Quam sententiam tangit & Plutarchus in Problemat.à Græcis huius vocis originem repetens,qui lanam ταλάσιον appellant.

Talea,æ, τάλεια, ξυλάριον, Surculus præcisus ex vtraque parte,vt in terra inseratur. Plin.lib.17. cap.17,Myrtus & taleis seritur:morus talea tantum : quoniam ramo eam seri religio fulgurum prohibet. Quapropter de talearum satu nunc dicendum est. Seruandum in eo ante omnia,vt taleæ ex feracibus fiant arboribus,nec curuæ, néve scabræ,aut bifurcæ : néve tenuiores quàm vt manum impleant, ne minores pedalibus,vt illibato cortice : atque vt sectura inferior ponatur semper. Cato de Re rust. cap.45, Taleas oleaginas, quas in scrobe saturus eris, tripedaneas facito. Quemadmodum verò surculus, qui in terra seritur, Talea dicitur:ità quod inseritur ramo, calamus vocatur.Plin.lib. 17.cap.14, Quòd si longius afferantur pomorum calami,tapo infixos, optimè custodire succum arbitrantur. Est autem hæc vox Græca, sed quam Latini ita in vsum suum conuerterunt, vt Taleare pro incidere rustica vsurpet simplicitas. Taleas (inquit Nonius) scissiones lignorum, vel præsegmina Varro appellat de Re rust. lib.1, Vnde etiam nunc rustica voce Intertaleare dicitur diuidere, vel incidere ramum ex vtraque parte æqualiter præcisum:quas alij claualas, alij raleas appellant.

Taleola,læ.diminutiuum,Parua talea.ξυλάριον.Colu.lib.3.cap.17, Idque per gemmas quinas,vel etiam senas partiti, complures taleolas terræ mandauerunt.

Talentum,ti, τάλαντον, Multiplex fuisse Budæus in eo opere quod de Asse conscripsit,latissimè docet.Quoties tamen apud scriptores talenti mentio occurrit, si nihil aliud addatur, de minore talento Attico ferè intelligimus, quod fuit minarum sexaginta:singulæ autem minæ

drachmas Atticas centum continebant. Valebat itaque talentum, sex millia drachmarum,hoc est si ad Gallicæ pecuniæ æstimationem redigas, coronatos sexcentos, singulis coronatis solidis Turonensibus triginta quinque æstimatis.Decem autem talenta,coronatorum sex millia conficiunt.Quindecim talenta nouem millia aureorum.Viginti talenta,duodecim millia.Sed hoc,vt iam diximus de talento Attico minore intelligendum est, quod apud scriptores plurimum celebratur. ¶ Est enim & alterum talenti Attici genus,quod Talentum magnum vocant,quod ad minus talentũ epitriti,hoc est sesquitertij habet proportionẽ.Nam quum talentum minus sexaginta tantum haberet minas,magnum talentum minas habebat octoginta. Vtrunque autem talenti genus Atticum erat.Neque mirum videri debet Athenienses duplici talento fuisse vsos, quum etiã duplex apud eos fuerit mina, maior & minor,quæ eandem inter se proportionẽ habebant,quam talentum maius & minus.Erat enim mina Attica maior,centũ drachmarũ, quum minor septuaginta quinque tantum haberet drachmas. Erant præterea pleraque alia talentorum nomina, Euboicum, Ptolemaicũ, Syrium, Tyrium,Antiochenũ, Babylonium, pondere & pretio omnia ferè distantia, sed in hoc vno conuenientia, quòd omnia ex sexaginta sui generis minis constarent,sed quæ in quibusdam ciuitatibus maiores essent quàm in aliis:vnde etiam nata est talentorũ diuersitas. Nam, vt scribit Africanus, talentum omne minarum fuit sexaginta. Verum quoniam minæ apud alios maiores erant,apud alios minores,factum est vt talenta quoque essent inæqualia. Minarum etiam diuersitas, ex varietate drachmarum nata est, quæ in quibusdam ciuitatibus maioris erant pretij & ponderis quàm in aliis. Quod & ipsum apertissimè testatur Iulius Pollux lib.9, Hoc (inquit) vtique dicere non intempestiuum erit, quòd Atticum talentum sex millia drachmarum valebat Atticarum : Babyloniũ verò septem millia, Aeginæum decem millia; Syrium mille & quingentas iuxta Atticæ drachmæ rationem. Quemadmodũ sanè & Atticas minas Atticum talentũ habuit sexaginta, Babylonium septuaginta, Aeginæum centum iuxta proportionem. Sed mina ipsa vt apud Athenienses habuit centum drachmas Atticas, sic eundum augmentum vel decrementum valerent. Hæc ille.

TALGA, Insula in mari Hyrcano (vt Pomponius refert) sine cultu fertilis,omni fruge ac fructibus abundans:sed vicini populi,quæ gignuntur,attingere nefas,& pro sacrilegio habent, diis parata existimantes, diisque seruanda. Hactenus Mela.Ptolemæo lib.6.capit.9, Talea dicitur.Plinius libr.6.cap.17,in Caspio mari vulgatam insulam Tazatam esse scribit.Variat igitur nomen vt in sexcentis aliis,Vistula,Istula,Tabireni,Tabarni,Tibareni,&c.

Talio, onis, Aequalis retributio : idque in malam partem:vt si cui quis oculum eruerit, idem ille patiatur. ἀμυβή. Hinc Retaliare. Gellius formauit,quod significat talione hominem repercutere. ἀμυβάσθαι. Plinius lib. 7.cap.54, Sicut in Cornelia familia nemo ante Syllam Dictatorem fertur crematus.Idq; voluisse, veritum talionem, eruto C.Marij cadauere.

Talipedo, as, penult.corr. Pedibus vacillo, & quasi supra talos insisto. παραφέρεται. Festus.

Talis, & hoc tale, Eiusmodi, eius generis. τοιόσδε. Plautus in Aulul. Cui in re tali subueniſti antehac.Terent.Heaut. Tum præterea talem, nisi tu,nulla pareret filium.Virgil.1.Aeneid.Haud equidem tali me dignor honore.Ibidem,Qui tanti talem genuere parentes.Cice.2.Offic. Quales sumus,tales esse videamur.

Taliter,aduerbium,Tali modo.τοιόσδε.Idem ad Atticum lib.10,Etenim audieram nemini taliter licere.Plin.libr.35.capit.11,Nec cameras ante eum taliter adornari mos fuit.

Talitrum, tri, Percussio quæ vngue fronti puerorum infringitur.Suetonius in Tiberio Cæsare, capit. 68, Articulis tam firmis, vt recens & integrum malum digito terebraret:caput pueri, vel etiam adolescentis talitro vulneraret.

TALLVS, In Sabinorum nominibus prænominis loco videtur fuisse. Festus.

Talpa, æ, generis masculini,& fœminini, Animal captum oculis, muri simile, quod arua & hortos suffodit. ἀσπάλαξ. Virgil.1.Georg.Aut oculis capti fodere cubilia talpæ.

TALTHYBIVS. ταλθύβιος Homero Ilia.1, Præco Agamẽnonis in Græcorum exercitu, qui vnà cum Euribate ab Agamemnone missus est ad Achillis castra vt Briseidem ab eo abduceret.Ouid.in Epist.Briseid. Nam simul Eurybates me Talthybiúsque vocarunt,
Eurybati data fum,Talthybióque comes.

Talus, tali,Os in articulo pedis animalium bisulcorum,ventre extubetans, concaua vertebra ligatum, quadratum forma, altera parte concauum,altera ferè planum, ἀστράγαλος. Tali autem homini non sunt, neque animalibus digitos aut solidas habentibus vngulas,sed tantùm (vt diximus) bisulcis.Plin.lib.11.cap.46,Talos asinus Indicus vnus solidipedum habet.Et paulò pòst, Hominem qui existimarunt talos habere, facilè sunt conuicti. Καὶ παχυσπόνδων tamen talos quoq; in homine dicimus,pro ima parte pedis,siue pro osse quod iuxta calcaneũ exuberat.Horat.1.Serm.saty.2, Ad talos ſtola demissa.& circũdata palla. ¶ Tali item dicebantur ossicula quædã quadrilatera,quibus olim lusitabant;quorum latus quo vnitas significabatur,canis,siue canicula dicebatur : in quam conuerso talo,deponebatur ab eo qui iactauerat, numus vnus sine lucro.Vnde damnosa canicula à Persio dicitur. Eius oppositum latus, Venus, siue Cous dicebatur, septenarium numerum significans : quem numerum qui repræsentasset,sex numos lucrifaciebat,& quicquid caniculæ iactu corrasum esset. Alia duo latera Chius & Senio dicebãtur,ternarium ille,hic quaternarium significans.Chius fuceri nummos tres,Senio quatuor afferebat: ideo dexter dictus. Persius, –quid dexter senio ferret Scire erat in voto. Erat tamen & ludi quædam ratio,in qua senio æquè damnosus erat,atq; canis. Suetonius de Augusto, Talis iactatis,vt quisque eanem aut senionem miserat,in singulos talos singulos denarios conferebat in medium, quos tollebat vniuersos,qui Venerem iecerat. Aliæ quoque in hoc ludi genere differentiæ fuerunt. Nam & Vulturios habebant, & Herculem basilicum. Plaut. Talos poscit sibi in manum:pronocat me in aleam,iacit vulturios quatuor: Talos arripio,Herculem iacto basilicum.

Talaris,talare,Quod ad talos pertinet:vt Vestis talaris:quę ad talos vsq; descendit. ποδήρικτ. Cic.7.Verr.Stetit soleatus Prætor populi Romani cum pallio purpureo,tunicáque talari, mulierecula nixus in littore. Ibidem,Ac per eos dies quum iste cum pallio purpureo,talarique tunica versaretur in conuiuiis,muliebribúsque,&c.

Talarius,ria,rium,Quod pertinet ad talos. ποδηρικτός. vt Lex talaria,aduersus eos qui talis iusitãt. ¶ Talarius ludus,id est ludus talorum. πύβια. Cicer.lib 1. Offic. Adde his,si placet,vnguentarios,saltatores,totúmque ludum talarium.

Talaria,plur.num.gen.neut.Calciamenta alata Mercurij. πέδιλα. Virgil. lib.4.Aene. –pedibus talaria nectit Aurea. ¶ Talaria inducere,prouerbialis allegoria, pro eo quod est,fugam adornare, quasique velle quopiam auolare.Cic.ad Atticum lib.14, Nemo est istorũ qui otium non timeat:quare talaria induamus.Erasmus.

Tam, & Quàm,Prisciani sententia aduerbia sunt,quæ positiuo,comparatiuo, & superlatiuo adiiciuntur, quum duo vel plures comparatiui & superlatiui diuersę significationis possũt inter se æquantur,vel iidem geminantur. τόσον, καὶ τόσον. Cic. pro Deiot.Istam,inquam,dexteram non tam in bellis,neq; in prælijs,quàm in promissis, & fide infirmiorem.Bis infirmiorẽ intelligendum est.Superlatiui exemplũ,Sallustius, Quàm quisque pessimè fecit, tam maximè tutus est. Frequentissimè autẽ positiuo,Cic.Tam sum amicus Reipublicæ, quàm qui maximè, scilicet est amicus.Hoc est,Tam amo Rempublicã, quàm ille qui plurimum amat. ¶ Componitur tam cum etsi, & significat quanuis. Plinius iunior de Martiale.Dedit quantum maximũ potuit,daturus amplius si potuisset:tametsi quid homini dari potest maius, quàm gloria,laus,æternitas ? Tam aduerbiis iunctũ. Terent.in Heaut. Nunquã tam manè egredior, neque tam vesperi Domum reuertor quin, &c. ¶ Tam diminutiuis additum. Terent. in Adelp. –tam ob paruulam Rem penè ex patria:turpe dictu. ¶ Tam modò,inquit Festus,veteres pro modò accipiebant:quod Græci dicunt ἔτ' ὄγαρ.

Tama, Dicitur (inquit Festus) quum labore viæ sanguis in crura descendit, & tumorem facit.Lucilius,Inguen ne existat,papulæ,tama, neboa noxit.

TAMARA, ταμάρα, Oppidum Dammoniorũ, in occidentali parte Britanniæ insulæ.Ptolem.lib.2.cap.3.

TAMARA Ptolemæo,Pomponio Tamaris, Fluuius Hispaniæ Tarraconensis, in Artabrorum finibus in Oceanum fluens occidẽtalem:à quo vicini populi Tamarici dicũtur.Vide Ptolemæum lib. 2.cap.6,& Melam.lib.3,in descriptione Hispaniæ.

TAMARITAE, ταμαρῖται, penul.prod. Populi Asiatici non longè à Caspio mari.

Tamarix, cis, Humilis frutex est amerinæ ramis, folio angusto, carnoso, & ferè pinnato. μυρίκη. Duo eius sunt genera : syluestre, omnino sterile,vnde & Infœlix lignum appellatur : à Gallis *Bryaria*. Alterum fructiferum,quod in Aegypto altissimas æquat arbores, ramis ex herbaceo,fuluóque variegatis,ligneoso fructu,galla maiore, in quo semen gustu asperum,eiusdem effectus cum galla.Vide Plinium libro 24,cap.9.

TAMARVS, τάμαρος, Britanniæ fluuius,non procul ab Oerio promontorio,quod Meridiem spectat,in Britannicum Oceanum influens.Ptolemæus lib.2.cap.3.

Tamen, Aduersatiua coniunctio est,idem significans quod attamen,veruntamen, nihilominus. ὅμως μέντοι. quæ vbi præcedit quanquam, quanuis,& alia huiusmodi,dat principiũ constructionis, ipsa dictione tamen excussa:quæ ideo in ligatura & quasi iunctura orationis fuerat inserta, quia oratio vnde non debuerat, incœperat.Idcirco in ordine Grammatico tamen abiicitur, tanquam functum officio suo. ¶ Aliquãdo particula incœptiua est.Cic.Pæto, Tamẽ à malitia non discedis. ¶ Aliquando ponitur pro statim.Virgil.9.Ecloga, Hic hœdos depone, tamen veniemus in vrbem. ¶ Aliquando pro tandem. Sallust. lib.3.Histor. Nam qui enare conati sunt,icti sæpe ferramẽtis nauium, tamen aut vulnerati à suis,aut afflicti vndarum vi,multato fœdè corpore,&c. Plaut.Ita faciam,ita placet, quod tum tamen? ¶ Aliquando pro duntaxat,Terent.in Hecy. Quod potero faciam, tamen vt pietatem colam. Vbi Donatus,Tamen,id est duntaxat,vel ita tamẽ vt pietatem colam. ¶ Hinc componuntur Attamen,& veruntamẽ,eiusdem ferè significationis.

Tametsi, aduersatiua particula,idem valens,quod quanquam, vel etsi. κἂν, κἀπεί. Cice.pro Sext.Rosc.Tametsi vicisse debeo, tamen de meo iure decedã. Hæc in principio orationis posita,indicatiuo gaudet: secundo loco,subiunctiuo. ¶ Tametsi.pro tamen. Terent.in And. –rape.D.Si quicquam mentitũ inuenies,occidito. SI. nihil audio,Ego iam te commotum reddam. D. tametsi hoc verum est.

TAMIA, ταμία, Oppidum in Orientali parte Britanniæ insulæ,sub Caledoniis,Ptolemæus lib.2.cap.3.

Taminia, Vuæ genus, acinos habens rubentes, quæ à quibusdam falsò astaphis agria credita est.Plin.lib.23.cap.1,Astaphis agria, siue staphis, quam vuam taminiam aliqui vocant falsò (suum enim genus habet) colliculis nigris,rectis,foliis labrusceæ,fert folliculos veruis quàm acinos,virides,similes ciceri:in his nucleum triangulum. Maturescit cum vindemia,nigrescitque,quum taminiæ rubẽtes nondum acinos:sicq;

múſque illam in apricis nasci, hanc nonniſi in opacis.

TAMOS, Indiæ promontorium eſt, quod Taurus attollit, in Meridiem ſeſe conuertens. Vide Pomponium in deſcriptione Indiæ.

TANAGRA, τάναγρα, Oppidum Bœotiæ mediterraneæ, quàm γραῶδη ab Homero appellari tradit stephanus. Nobilitatum fuit autem hoc oppidum præſtantiſsimo genere gallinaceorum, ad pugnas & prælia naſcentium, teſte Plinio lib.10. cap.21.

TANAGRVS, ſiue Tanager, τάναγρ☉, Fluuius eſt Lucaniæ, quæ eſt regio Italiæ inter Picentinos & Brutios. Virgil. 3. Georgic. Et ſicci ripa Tanagri.

TANAIS, τανάϊς, Fluuius Scythiæ, Aſiam diuidens ab Europa. Pertúrque à Septentrione Nilo aduerſus, inquit Strabo lib.11. paulò tamé Orientalior, non ſolùm per Scythas in Mæotim deſtuës, ſed & per Sauromaras. Originem eius incertam aliqui putant. Ptolemæus ex montibus Riphæis prodire putat, qui magis Auſtrales ſunt quàm Hyperborei. Alij in quorum numero Herodotus eſt libr.4, aiunt eſſe paludem non admodum magnã ex qua Tanais naſcitur, qui duobus oſtiis Mæotim ingreditur, quæ ſtadiis intra ſe circiter ſeptuaginta diſtare feruntur. Alij ex Caucaſiis montibus oriri exiſtimant. Scythæ Tanaim Silin vocant. ¶ Fuit & oppidum Tanais, ad amnis huius oſtia, teſte Plinio lib. 2. cap. 98, à Græcis qui Boſphorum tenuere conditum. Vide Ptolemeũ lib. 5. cap. 9. Dionyſius in Periegeſi.

Europam atque Aſiam Tanais diſterminat amnis,
Hic ſe Sarmaticis euoluens ſinibus, alta.
(Sciſſus Araxeo prius æquore) iam ſuus, vnda
Effluit in Scythiam, procul hinc Mætida Tethyn.
Intrat. & inſerto freta pellit vaſta fluento. Lucanus lib. 3.
Qua Creſo fatalis Halys, qua vertice lapſus
Riphæo Tanais diuerſi nomina mundi
Impoſuit ripis, Aſiæque, & terminus idem
Europæ mediæ dirimens confinia terræ, &c.

Tanaitæ, penul. prod. τανάϊται, Tanais fluuij accolæ, à Suitis, Auchetis & Satarneis deleti. Plin. lib. 6. cap. 7.

TANAQVIL, Tarquinij Priſci vxor fuit, magni animi mulier, & Hetruſcæ diſciplinæ peritiſsima. Vide Iiuium lib. 1. ab Vrbe.

TANARVS, Fluuius ex Apennino naſcens, & in Padum influens. Plin. lib. 3. cap. 16.

Tandem, Poſtremò, denique, ad extremum, πρὸς τελευταῖον τίνι, ὑστάτῳ. Virgilius, Iam tandem Italiæ fugientis prendimus oras. ¶ Per interrogationé habet vrgens quiddam, & accelerans. Cicero, Quouſque tandem abutére Catilina patientia noſtra? ¶ Aliquando eſt coniunctio expletiua. Terent. in Phorm. Itáne tandem vxorem duxit Antipho iniuſſu meo? ¶ Interdum ponitur pro aliquando, vt apud eundẽ, Itáne tandem ſororem duxit? ¶ Nonnunquam pro vix. Cicero, Tandem aliquando Quirites. ¶ Item pro ſaltẽ. Terent. in Eunucho, –perſice hoc. Precibus, aut pretio, vt hæroam parte aliqua tandem apud Thaidem. ¶ Item pro tamen. Terent. in Adel. In qua ciuitate tandem te arbitrare viuere? ¶ Tandem tandem, reticentia quædam cum abrupto ſermone, nonnihil ornatus habens. Plautus in Curcul. At tandẽ tandem. PH. tandem es odioſus mihi.

Tandiu, Tanto tempore, ἐπὶ τοσοῦτον, ἕως χρόνου. Cicer. 7. Verr. Nam tandiu fuit in carcere Apollonius. ¶ Tandiu & quandiu. Cic. 4. Verr. Ignominia autem grauis tandiu in illo homine fuit, quandiu iſte in prouincia manſit.

Tango, is, tetigi, tactum, Tactus ſenſu deprehendo. ἅπτομαι, καθάπτομαι, ψαύω. Lucret. lib. 1. Tangere enim & tangi, niſi corpus nulla poteſt res. ¶ Sed quoniam tangendo, quodam modo moueri videtur ea quæ tanguntur, tangere quandoque pro commouere, capitur. Lucret. lib. 1. Nec bene pro meritis capitur nec tangitur ira. ¶ Nonnũquam profulmine percutere, ſiue afflare. Virg. 1. Eclog. De cælo tactas memini prædicere quercus. ¶ Quandoq; pro circunuenire. Turpil. At etiam ineptius meus eſt mihi pater iratus, quia cum talento argenti tetigi veteri exemplo amantis. ¶ Aliquando pro peruenire. Idem, Verres ſimulac tetigit prouinciam. ¶ Tangere aliquid, pro deſcribere, mẽtionem facere, obiter attingere. Cice. 4. Acad. Sed vbi Socrates, vbi Ariſtoteles iſta tetigit? ¶ Hæc modicè me tangunt, id eſt mediocriter me commouent. Cic. ad Atticum lib. 2. Cætera in magnis rebus, minæ Clodij, contentiónéſque quæ mihi proponuntur, modicè me tangunt. ¶ Tangere conſilia alicuius, intelligere. Cic. Poſtquam autem cõſilia eius omnia tetigi. ¶ Compoſita à tango ſunt. Attingo, contingo, obtingo, pertingo, quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Tactus, a, um, participium paſſiuum à tango. ἁφικτέος. Cuius cõtratium eſt intactus. ¶ Accipitur aliquando pro affiato ſiue fulmine percuſſo. Cicer. de Aruſp. reſp. Tactus etiam ille qui hanc vrbem condidit. ¶ Pro eodem etiam dicimus De, vel è cælo tactus. Cice. 2. de Diuinat. Natte verò ſtatua, aut æra legum de cælo tacta, quid habent obſeruatum ac vetuſtum?

Tactus, us, ui, nomen. Ipſe tangẽdi actus. ἁφή. Plin. libr. 8. cap. 55. Necnon & veſtes leporino pilo facere tentatum eſt, tactu non perinde molli, vtin cute. Virgil. 2. Aeneid. –tactúque innoxia molli Lambere flamma comas. ¶ Tactus item eſt vnus ex quinque corporis ſenſibus, à cerebro per neruos in totum corpus diffuſus. Plin. libr. 10. capit. 69. Ex ſenſibus ante cætera homini tactus, denique guſtus: reliquis ſuperatur à multis. Hinc & tactio dicitur. Cicer. 4. Tuſc. Qualis eſt hæc aurium, tales ſunt oculorum, & tactionum, & odorationum, & ſaporum, quæ ſunt omnes vnius generis ad perfundẽdum animum, tanquam illiquefactæ voluptates.

TANIS, τάνις, Ciuitas Aegypti, à qua Tanicum, ſiue Taniticum Nili oſtium dictum eſt. Herod. libr. 2. ab inſignibus oppidis Nili oſtiis impoſita nomina ſcribit: ea ſunt, Canopus, Bolbis, Sebennis, Pathmis, Mendes, Tanis: à qua Taniticum Ptolemæus, & Strabo deriuant, Ponponius Tanicum.

Tanos, Gemma inter ſmaragdos ingratè viridis & intus ſordida. Plin. lib. 37. cap. 5.

Tanquam, aduerbium eſt ſimilitudinis, verbis ſubiunctiuis gaudens. ὡσανὲι, ὅσπερ, ὅτε, ὅσα. Plin. Nat. hiſt. lib. ☉. Tanquã neſciamus hanc eſſe ſolam, quæ nunquam iraſcatur. Id eſt quaſi neſciamus. ¶ Tanquã cum ſic pro quemadmodum. Cicero ad Caſsium libro 12. Tanquam enim ſi clauſa ſit Aſia, ſic nihil perfertur ad nos præter rumores de oppreſſo Dolabella.

TANTALIS, idis, τανταλὶς, Oppidum fuit Magneſiæ, terræ hiatu abſorptum. Plin. lib. 2. cap. 91.

TANTALVS, τάνταλ☉, Iouis ex Plote nympha filius fuit, Agamemnonis & Menelai auus. Vnde & Tantalidæ dicti ſunt. Hic quum deos conuiuio exceepiſſet, vt eorum diuinitatem experiretur. Pelopem filiũ membratim diſcerptum, coctúmque iis appoſuit comedendum. Illi verò à nefandis epulis abſtinuere omnes. vna Cerere excepta, que pueri humerum deuorauit: pro quo illi dij eburneum humerum reſtituerunt, reuocatáq; per Mercurium ab Orco ſeris anima, Pelopem ad vitam reuocarunt. Patrem verò tanti ſceleris autorem ad inferos detruſerũt, vbi perpetua fame & ſiti torquetur, Eridani fluuij aquis, & pomis, quæ capiti eius imminent, captationem eius fugientibus. Quam fabulam mythologici de auaris interpretantur, qui bonis partis frui non audent. Horat. lib. 1. Ser. ſatyr. 1, Tantalus à labris ſitiens fugientia captat Flumina, quid rides? mutato nomine, de te Fabula narratur, congeſtis vndique ſaccis Indormis inhians, & tanquã parcere ſacris Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis. Plato in Cratylo ſcribit, Tantalũ dictum eſſe, quaſi τανταλαίτερ, hoc eſt infœliciſsimũ. ¶ Alius fuit Tantalus Corinthiorum rex, ob pietatem deorum menſis dignatus. ¶ Alius Thyeſtæ ex Merope filius, interfectus & appoſitus eſca patri. Euſebius Tantalũ Phrygiæ regem cum Troe rege Dardanæ, quòd Ganymedem rapuerit, bellum geſsiſſe ſcribit.

Tantaleus, a, um, adiectiuum. Propertius, Tantalea poterit tradere poma manu.

Tantalis, item patronymicum fœminini eſt, quo Poëtæ vtuntur pro Niobe Tantali filia. Ouid. 6. Metamorph. –diro conuitia facto Tantalis adiecit.

Tantus, a, um, A tam deduci videtur, quantitatémque ſignificat, quaſi tam multus, vel tam magnus: habétque ferè particulam Quãtum, ſibi reſpondentem. τοσοῦ☉, τηλικοῦ☉. Cic. 6. Philip. Multas habui conciones: nunquam tantam vidi quãta nunc eſt veſtra. Idem 2. de Diuin. Sol maiórne terra ſit, an tantus quantus videtur. ¶ Aliquando non habet particulã hanc expreſsè ſubſequentem, ſed quæ tamen facilè poſsit intelligi. Virgil. 1. Aen. Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Subaudi quanta ex iam dictis poteſt intelligi. Cic. pro Pompeio, Quis vnquam tam breui tempore tot loca adire, tantos curſus confiere potuit? Subaudi quantos hic confecit. ¶ Tanti gentiuus, verbis iungitur ad pretium pertinentibus. Ouid. in Epiſt. Penelopes, Non Priamus tanti, totáque Troia fuit. ¶ Eius tamen loco aliquando legitur ablatiuus tanto. Plin. libro 12. capit. 18, Tanto nobis deliciæ & fœminæ conſtant. ¶ Tanti, περὶ τοσούτου, & quanti, περὶ ὅσου, cum eorum compoſitis, tantidem, quantiliber, quanticunque, iunguntur verbis pretium ſignificantibus, qualia ſunt, Emo, vendo, væneo, mercor, comparo, æſtimo, conſtat, conduco, loco, fœneror, paciſcor, pango pepigi, cõdemno, poſtulo, & ſi qua ſint alia: quæ tamen in aliis à prædictis ablatiuum poſtulant. Terent. in Eunucho, Quid agas? niſi vt te redimas captum quàm queas. Minimo: ſi nequeas paululo, at quanti queas. id eſt tanti te redimas quanti queas. Liuius libro 48, Mancipia minora annis viginti, quæ poſt proximum luſtrum decem millibus æris aut pluris venirent, ea quoq; tantò pluris, quàm quanti eſſent, æſtimarentur. ¶ Dicimus quoque aliquid non eſſe tanti, id eſt non ſatis dignũ, ob quod qui quam fiat. ὃ περὶ τοσούτου. Ouid. in Epiſt. Penelopes. Vix Priamus tanti, totáque Troia fuit. Cælius ad Ciceronem libr. 8, Tanti non fuit Arſacem capere. Seleuciam expugnare, vt earum rerum quæ hic geſtæ ſunt, ſpectaculo careres.

Tantidem, id eſt æquè magno pretio. Terent. in Adelphis,
Domo me eripuit, verberauit, me inuito abduxit meam:
Ob malefacta hæc, tantidem poſtulat emptam ſibi tradier.

Tantiſper, aduerbium, Tandiu: poſtulátq; poſt ſe, dum, donec, ſiue quandiu, vel quoad. ἕως τοῦ. Cicer. 2. de Inuent. Deinde eſt in carcerem deductus, vt ibi eſſet tantiſper dum culeus in quẽ deiectus in profluentem deferretur, compararetur. Terent. in Heaut. Ego te meum eſſe dici tantiſper volo, Dum quod te dignum eſt, facies. ¶ Sic cætera eiuſdẽ terminationis, temporis breuitatem ſignificant: vt Quãtiſper, paruiſper, pauliſper, aliquantiſper. ¶ Ponitur etiam tantiſper, ſiue dum, & ſignificat tantummodo, ſiue interea, ἐν τοσούτῳ. Liuius libro 1, Tamen id imperium ei ad puberem ætatem incolume manſit. Tantiſper tutela muliebri res Latina, & regnum auitum, paternúmque puero ſtetit, Cicer. 5. Tuſc. Sed videro quid efficiat, tantiſper hoc ipſum magni æſtimo quod pollicetur.

Tantò, aduerbium comparatiuis gaudens: vt Tantò magis. τόσῳ μᾶλλον, Tanto minoris. Cicer. 5. Verr. Tantóne minoris decumæ væneirent quàm fuerunt? ¶ Tanto anté. Cice, in Catil. Neq; tanto anté exitiũ & fati diem Reip. denunti aſſet. Sic tanto pòſt, apud eundem pro Flacco.

Tantopere, Vſqueadeo, tam vehementer. τοσοῦτον, τοσοῦτον. Terent. in Adelph. Ego hac in re nihil reperio quamobrem laudet tantopere.

Tantùm, aduerbium. Solùm, quod & tantummodo dicitur: & iungitur poſtuno. μόνον, μόνως. Plin. lib. 12. cap. 1. Sed quis non iure miretur arborem vmbræ gratia tantùm ex alieno orbe petitam? ¶ Aliquando ſignificat vſqueadeó. τοσοῦτον. Cicer. Attico, De fauo illo tantum quãtum me amas, velim cogites. ¶ Tantũ non, id eſt fermè: rei non planè perfectæ, aduerbiũ. ὀλίγου δεῖν, μόνου οὐ. Suet. in Tibe. Cæſare, Tantũ non aduerſis tempeſtatibus Rhodũ enauigauit. ¶ Tantũ abeſt, non ſolùm non eſt. τοσοῦτόν ἐστιν. Cic. lib. 1. Offic. Tantum abeſt ab officio, vt nihil officio magis poſsit eſſe contrarium. Hoc eſt, non modò officium non eſt, verumetiam nihil magis officio poteſt eſſe cõtrarium: vel tantum abeſt vt officium ſit, vt nihil officio, &c. ¶ Tantum quantum. τοσοῦτον ὅσον. Plaut. in Moſt. Tu vt occepiſti, tantum quantũ quis fuge. ¶ Tantummodo, aduerbium, idem quod tantùm. μόνον. Terent. in Phorm. Poſthac ſi quicquam, miki precor tantummodo nõ addat, &c. ¶ Tantundem, genitiuo tantidem, ſine aliis caſibus, æquè, multum, quaſi tantum idem. τοσοῦτον. Colu. lib. 7, Tum paribus caſiæ, myrrhæq; & thuris ponderibus, ac tantundem ſanguinis marinæ teſtudinis miſcetur. Terent. in Phorm. Num tu intelligis quid hic narret? P. quàm nihil. PHAED. tantundem ego. hoc eſt nihil plus quàm tu.

Tantulus, diminutiuũ, Pro tam paruus. ταλικοῦτος. Plaut. in Trucul. Tum tantuli doni cauſa.

Tantillus, alterum diminutiuum. Terent. in Adelph. Quem ego modò puerum tantillum in manibus geſtaui meis.

Tantulum, & Tantillum, aduerbia. Cic. 7. Verr. Si tantulum oculos deiecerimus, &c. Plaut. in Rud. Si hercule tantillum peccaſsis, &c.

Taos, Gemma pauoni ſimilis, qui Græcè ταὼς dicitur. Autor Plinius libro 37. cap. 11.

Tapetum, ti. penul. prod. vel Tapetium, tij, vel Tapes, etis, maſcu. gene. Idem quod aulæũ, hoc eſt veſtis ſtragula, variis coloribus intexta, quo aularum parietes, menſæ, lecti nonnunquam etiam equi inſternuntur. τάπης, πέριστρωμα, περιπέτασμα. Virg. lib. 10, –qui forte tapetibus altis Extructus, toto perſtabat pectore ſomnum. Idem lib. 7, Inſtratos oſtro alipedes, pictíſque tapetis. Statius lib. 1. Thebaid. Alióſque inſerre tapetes. Accuſatiuus Græcus eſt à Tapes, etis. Plaut. Pſeud.
Vt ne periſtromata quidem æquè ſint Campanica,
Neque Alexandrina belluata, conſutáque tapetia.

TAPHIAE, Ταφιαί, Quædam inſulæ in mari Ionio, ante Leucadiã, prope Echinadas: quarum nomina fuerunt Taphias, Arnoxia, & Prionæſa, teſte Plinio lib. 4. cap. 12, Eædem & Teleboides dicuntur, vtroq; nomine ab incolis ductо: nam Taphij & Teleboæ iis communiter dicuntur imperaſſe. De quibus huiuſce medi repetit originẽ enarrator Apollonij poëtæ. Perſeo ex Andromede, vt narrat Herodotus, quatuor fuerunt filij: Alaeus, Sthenelus, Meſtor, & Electrion, qui ſimul regnauerunt. Ex Hippothoe Meſtoris filia, & Neptuno Pterelas genitus, ex Pterela Teleboas & Taphus, à quo Taphus inſula, in qua Teleboæ ac Taphij communi nomine & imperio fuere. Igitur ij Hippothoes eorum auiæ pecuniam ab Electrione eorum neceſſario, qui pro ea ſpopondit, repetebant: qua negata, ad arma venere, armenta abegerunt, ipſum denique & filios ſuſtulere. Alemena Electrionis filia patrem vltura, Amphitryonem Thebanum hominem potentiſsimum in matrimonium accepit, atque hoc pacto, bello inter eos conflato, ab eodem Amphitryone deleti ſunt, eorũmque regnum Cephalo profugo Athenienſi, qui exercitui præerat, donatum: quod ad Vlyſſem è ſucceſsione peruenit. Hæc ille. Ex quo apparet Teleboas & Taphios omnibus iis inſulis imperaſſe.

TAPHIAS, adis, Ταφιάς, Inſula eſt exigua in mari Ionio, ante Leucadiã, vna Taphiarum ſiue Teleboidum. Autor Plin. lib. 4. cap. 12.

TAPHIASSVS, Ταφίασσ☉, Mons eſt Aetoliæ, non procul à Chalcide. Plinius lib. 4. cap. 2.

TAPHII, Ταφῖοι, Dicti ſunt populi, à Tapho Neptuni filio, qui Taphias inſulis imperarunt, quæ ſunt in mari Ionio, iuxta Echinadas. Vide ſupra in dictione TAPHIAE. Strabo libro 7, Taphios alios collocat ad Pontum Euxinum, non procul à Boryſthene fluuio.

TAPHIVSA, Ταφίουσα, Oppidum Cephalleniæ inſulæ, è regione Leucadis, in qua Taphiuſium marmor effodiebatur. Vide Stephanum, & Plinium lib. 36. cap. 21.

TAPHOS, Τάφ☉, Stephano, Oppidũ eſt Cephalleniæ inſulæ, poſtea Taphiuſa appellatum. ¶ Alioqui Τάφ☉ Græcis ſepulchrum ſignificat: vnde Epitaphion, ſepulchri inſcriptio.

TAPHOSIRIS, Ταφόσιρις, Vrbs Aegypti, Oſiridis ſepulchro nobilitata: vnde & nomẽ accepit. Strabo lib. 7. duas huius nominis vrbes in Aegypto collocat, alteram ad mare, in qua maxima Oſiridis feſta celebrabantur: alteram in mediterraneis.

TAPHRA Plinio, Ταφρῶν Ptolemæo, Oppidum eſt Africæ propriè dictæ, inter duas Syrtes.

TAPHRAE, Τάφραι, Oppidum eſt ad ſinum Carcinitem, in ipſis Tauricæ Cherſoneſi angu ſtiis ſitum: vt refert Plin. lib. 4. cap. 12. Hunc locum quondam ferũ munitiſſe dicuntur, quum abſentibus dominis in diuturno illo bello quod aduerſus Thracas Scythæ geſſerunt, cum eorum vxoribus rem habuiſſent: vt ex ſententia Calliſtrati refert Stephanus. Huius vrbis meminit & L. Florus, refértque ſua illam ætate, Traiani auſpiciis fuiſſe expugnatam.

TAPINOSIS, penult. prod. ταπείνωσις, Figura eſt orationis, ſeu potius vitium, quum rei dignitas verbi humilitate deprimitur. ταπεινὸς enim humile ſignificat, & ταπεινὸν, humilio, extenuo. Exemplum poteſt eſſe illud Virgilij 1. Aeneid. Apparent rari nantes in gurgite vaſto. Vbi Ser. Virgilij 1. Aeneid. Apparent rari nantes in gurgite vaſto. Vbi Ser. Virgilius, Tapinoſis eſt: id eſt rei magnæ humilis expoſitio. In gurgite vaſto, Virgilius humilitatem ſermonis epitheto plerunque ſubleuat, vt hoc loco, Vaſto addidit.

TAPOSIRIS, vide TAPHOSIRIS.

TAPROBANE, ταπροβάνη, Inſula eſt omnium quæ veteribus cognitæ fuerunt, maxima, à Colaico Indiæ promontorio in Auſtrum quatridui nauigatione recedens, in qua Septentriones negant conſpici poſſe. Lucet ibi Canopos ſidus clarum & ampliſsimum. Homines corporum magnitudine alios antecellunt, cæruleis oculis, atroci viſu, terrefico ſono vocis. Viuunt vltra annos centum. Naſcuntur in ea berylli & hyacinthi, vt Ptolemæus lib. 7, refert. Vide plura de hac inſula apud Plinium lib. 6. cap. 22, & Vadianum in Melæ librum 3.

TAPSAGVM, Cyrenaicæ regionis oppidũ, vt ſcribit Plinius libr. 5. cap. 5. in deſcriptione Cyrenaicæ regionis.

TAPSVS, vide THAPSVS.

TAPYRI Plinio, τάπυροι Stephano, Populi ſunt ad mare Caſpium, inter Derbicas, & Hyrcanos, quibus mos fuit vt vxores ſuas, quum duos ereſve filios ex iis ſuſcepiſſent, aliis nuptui concederent. Autor Strabo libro 11.

TARACINA, vide TARRACINA duplicato r.

TARAÇON, vide TARRACO, r litera geminata.

Tarandus, τάρανδ☉ Ariſtoteli, Animal apud Scythas bouis magnitudine, capite ceruino non abſimili, ſed maiore, cornibus ramoſis, vngula bifida, villo magnitudine vrſorum. Solum ex iis quæ pilis veſtiuntur, animalibus, colorem mutat: ſed quum ſui coloris eſſe libuit, aſini ſimile eſt. Autor Plinius lib. 8. cap. 34.

TARANIS, pen. corr. Dicebatur Iupiter à Gallis, cui humano ſanguine litabant. Lucan. lib. 1, Et Taranis Scythiæ non mitior ara Dianæ.

TARAS, antis, τάρας, Fuit Neptuni filius, qui primus Tarentum condidiſſe creditur, & à nomine ſuo appellaſſe. Græcè enim Tarentum τάρας dicitur. Vide paulò pòſt in dictione TARENTVM.

Taratantara, Vox tubæ ab Ennio ficta, Seruius in 9. Aeneidos in eum verſum, At tuba terribilem ſonitum procul ære ſonoro: Hemiſtichiũ, inquit, Enni: nam ſequentia iſte mutuauit. Ille enim ad exprimẽdum tubæ ſonũ ait Taratantara: & multa huiuſmodi Virgilius quum aſpera inuenerit, mutat.

TARBELI, τάρβηλοι, Populi Galliæ Aquitanicæ, in Pyrenæos montes vergentes, quorum vrbs Aquæ Auguſtæ commemoratur à Ptolemæo lib. 2. cap. 7.

TARCHETIVS, ταρχήτι☉, Nomen fuit impij Albanorũ regis: de quo Plutarchus in vita Romuli. Quidã (inquit) etiã ſunt, qui de Romuli ortu fabuloſa quædam referre non dubitent. Nam dicunt Tarchetio Albanorum regi ſceleriſsimo & crudeliſsimo hominiduimius ſpectrum domi viſum, ex penitiſsimo ſacrario ſe attollens, & ad multos dies manſiſſe. Fuiſſe etiam Terhyos in Hetruria fatidicum templum: à quo allatũ Tarchetio reſponſum vt ei admiſceretur virgo. Nam genitum iri ex ea filium virtute, fortuna, ac viribus potentiſsimum, magnámque ex re bellica gloriam relaturũ. Quod quum Tarchetius vti ex filiabus expoſuiſſet, imperaſſe vt cum monſtro illo coiret. Illã contempto patris imperio, ancillam in ſui locum ſuppoſuiſſe. Id Tarchetium re cognita, ægrè tuliſſe, & vtranq; in carcerem, vt morte multaretur, conieciſſe: Sed viſum eſt illi per quietẽ ſe Veſtam videre, quæ puellas necari vetaret, ſed telam illis texendam tradi iuberet: nec prius viro locari quàm illam abſoluiſſent. Cui inſomnio quum paruiſſet Tarchetius, commentus eſt ratione vt puellas perpetuo damaret cælibatu. Nam quicquid illæ interdiu texuiſſent, noctu aliis ancillis tradidit retexẽdum. Expleto deinde legitimo partus tempore, ancillam geminos ferunt peperiſſe, quos Tarchetius ſtatim Teratio cuidam tradidit exponendos. At illum ferunt ſecus fluuium infantes depoſuiſſe. Iupámq; quum eò veniſſet, admotis huberibus lac præbuiſſe, auibus quoq; variis cibum pueris enmportantibus: quod bubulcus aſpiciens, admiratus, ausúſq; accedere, infantes ſuſtulit. Hac illos ratione ſeruatos, quũ primùm per ætatem licuit, Tarchetio tetendiſſe inſidias, ac tandẽ oppreſsiſſe. Hæc à Promatione quodam, qui Italicam ſcripſit hiſtoriam, memoriæ prodita accepiſſe ſe dicit Plutarchus.

TARCHON, τάρχων, Nomẽ proprium Hetruriæ ducis & Aruſpicis, qui Aeneæ ſuppetias tulit aduerſus Turnum & Rutulos. Dicitur & Tarcho abiecta n litera. Virg. Aeneid. 8, Haud procul hinc Tarcho, & Tyrrheni tuta tenebant Caſtra locis.

Tardus, a, um βραδύς. ὀκνὸς, ἀργὸς, νωθρός. Virgil. 1. Georg. Sæpe oleis tardi coſtas agitator aſelli Vilibus aut onerat pomis. Plautus Pœnulo, Sciebam ætate tardiores: metui meo amori morã. Nequicquam hos patronos mihi elegi, loripedes tardiſsimos. Cice. 1. de Inuent. Formoſus an deformis, velox an tardus ſit. ¶ Noctes tardæ, tardè venientes, vt ſunt æſtiuæ. ἐνίμιαι. Virgil. 2. Georg. Vel quæ tardis mora noctibus obſtet. ¶ Per tranſlationẽ quoque de animi, vel ingenij tarditate dicitur: & accipitur pro hebeti, cui ingenium non eſt expromptũ. Virgil. 10. Eloga, Tardi venere ſubulci. Terent. in Eunuc. Fatuus eſt, inſulſus, tardus. Cic. 3. de Lege Agrar. Sed quem veſtrum tam tardo ingenio fore putauit, cui poſt eos Cõſules Syllam Dictatorem fuiſſe in mẽtem venire non poſſet? Cicer. de Senect. At memoria minuitur tereda, niſi exerceas eam; aut etiam ſi ſis natura tardior. ¶ Quandoque pro perſeueranti, & diuturno. Virg. 2. Georg. Media fert triſteis ſuccos, tardúmque ſaporem. Sic Nonius. Seruius verò interpretatur ſaporem tardum, vix intelligibilem. ¶ Quandoque pro denſo ac craſſo. Virg. 5. Aeneid. –vdo ſub robore viuit Stupa vomens tardum fumum.

Tardiuſculus, diminutiuum, Id eſt ſubtardus. Terẽt. in Heaut. Eſt ille Climæ ſeruus tardiuſculus.

Tardè, aduerbium, Lentè, pigrè, cunctanter. βραδέως. Cic. Terentiæ, Pridie Idus Octobris Athenas venimus, quũ ſanè aduerſis ventis vſi eſſemus, tardéq; & incõmode nauigaſſemus. Hinc Tardius cõparatiuũ, & ſuperlatiuum tardiſsimè. Cic. 4. Acad. Quinetiã quum victor à Mithridatico bello reuertiſſet, inimicorũ calumnia triennio tardius quàm debuerat, triũphauit, Plin. lib. 10. cap. 7. Quatuor, aut quinq; tardiſsimè diebus florere incipiunt: totidémq; aut paulò pluribus defloreſcunt: hordea verò, quum tardiſsimè, ſeptem. ¶ Accipitur aliquando pro ſerò, hoc eſt veſpertino, vel nocturno tempore, ἑσπ. Cic. pro Mil. Egreditur è villa ſubitò: cur veſperi? quid neceſſe eſt tardè?

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tarditas,atis,Cunctatio,mora,pigritia,celeritati cõtraria. βραδύτης. Cic. ad Q. Fratr.lib.2, Sic ego quoniam in isto homine colẽdo tam inder miui diu, te mehercule sæpe excitante, cursu corrigam tarditatẽ cum equis,tum velis. Idem 6.Philipp. Plerisq; in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est. Idem in Piso. Tarditas ingenij,stupor,debilitasq; linguæ. Plin.libr.20.cap.9. Idq; etiam tarditati audientiũ prodesse asseuerat. ¶Antiqui in eadem significatione & Tardiudine dicebant, & Tarditiem. Plautus in Pœnu. Podagrosi estis, ac vicistis cochleas tardiudine. Accius, Multa mittuntur tarditie & socordia.

Tardigradus,penul. corr. Qui tardè graditur, βραδύπους. Cic.2.de Diuinat. Quadrupes tardigradá,agrestis,humilis,aspera. Ex poẽta.

Tardiloquus,Qui tardè loquitur. βραδύγλωσσος.

Tardo,as.Remoror,moram iniicio,tarditatem affero,reprimo. ἀναβάλλω, ἐπέχω. Cæsar 5.belli Gall.Sed ne omnino metum reditus sui barbaris tolleret,atque vt eorum auxilia tardaret,&c.Idem lib.1.belli Ciui. Sed exercitum Cæsaris viarum difficultates tardabant. Cicero ad Cæsarem lib.7,Mea quædam tibi nõ ignota dubitatio aut impedire profectionẽ meam videbatur,aut certè tardare. Cæsar 1.belli Ciuil. Quò facilius impetũ Cæsaris tarderet, ne sub ipsa profectione milites oppidum irrumperent. ¶A quo retardo, morari facio,retineo. ἀναβάλλω Cicer.in Catone;Ad quem fruendũ non modò se non retardat,verum etiam inuitat. ¶Tardare,absolutum,moram trahere. βραδύνειν, διατρίβειν. Cic.ad Brutum Epist.18, Accerseremúsne te,atque tibi id conducere putaremus:an tardarg & cõmorari te,melius esset tibi. ¶Tardare etiam;tardum reddere. Plin.lib.8.cap.8, Ac præacuta bipenni hoc crure tardato,id est debilitato.

Tardans, tis, participium. Virgil.5. Aeneid. -sed enim gelidus tardante senecta Sanguis hebet,frigéntque effœtæ in corpore vires.

Tardatus,a,um,aliud participium,Virgil.5. Aeneid. At non tardatus casu,neque territus heros, Actior ad pugnam redit.

Tardesco,is,Tardus fio.Lucret.lib.3. Cõsequitur grauitas membrorum, præpediuntur Crura vacillanti,tardescit lingua,madet mens.

TARENTVM, Magnæ Græciæ vrbs clarissima , in intimo recessu sinus qui ab ea dicitur Tarentinus. Τάρας. Hæc à Tarante Neptuni filio primùm condita fuit:à quo & nomen accepit: deinde à Laconibus aucta qui duce Phalanto illuc aduentantes,expulsis incolis (vti Iustinus lib. 3.scribit) eam tenuerunt. ¶Huius incolæ dicuntur Tarentini, Ταραντῖνοι, qui cum Romanis aliquandiu bellum gesserũt:quibus quum pares non essent,Pyrrhum Epirotarum regem auxilio sibi acciuerũt. De hac Virgilius Aeneid.3, Hic sinus Herculei (si vera est fama) Tarenti Cernitur,attollit se diua Lacinia contra, Caulonísque arces,& nauifragum Scylacæum. ¶Sunt qui Tarentum non à Tarante Neptuni filio,sed à Sabina voce Tarentum deducant, quæ illis molle significaret: propterea quòd in agro Tarentino & oues,& lanæ mollissimæ prouenirent. Ex hac vrbe ortum traxerunt ciues illustres, Aristoxenus Musicus Aristotelis familiaris: Rinthon Tragicus, & Comicus : Iccus medicus:& Archytas summus Mathematicus, qui Platonem,quum mortem illi moliretur Dionysius tyrannus, per epistolam eripuit, vt scribit Laertius libro 8.

Tarentinus, Quod ex Tarento est , vel in Tarentinis agris crescit ,apud Columellam libr.5.cap.10. Tarentina pyra:cuius hæc sunt verba;Curandum est autem vt quàm generosissimis pyris pomaria cõseramus: ea sunt,Crustumina,Regia,Signina, Tarentina,quæ Syria dicuntur:& quædam alia,quorum enumeratio nunc longa est. Venenum Tarentinum, id est purpura Tarentina , quæ rubedinis plusculum habebat. Horat.2.Epistо. Lana Tarentino violas imitata veneno. ¶Tarentina nux, è iuglandium genere est, adeò fragili putamine, & ita mollis, vt vix attrectata rumpatur. κάρυον Ταραντῖνον. Vnde quidam Tarentum appellatum putant, quòd iuglandes nuces & pineas molles habeat, ac similiter oues. Tarẽtum autem Sabini vocant molle,sicut iam dictum est:ad quod alludens Horatius lib.2.Serm.saty.4, Tarentum molle vocauit. Quo pacto autem Tarentina nux arte effici possit, docet Columella lib.xii.cap.22.

Tarmes, Genus vermiculi carnem exedens.Festus.

TARNE,es, Τάρνη, Fons est in Lydia,in Tmolo monte nascens:teste Plinio lib.5.cap.29.¶Fuit & oppidum eiusdem nominis,ad Tmoli radices situm,cuius meminit Homerus libr.5.Iliad. ¶Stephanus Tarnem aliam collocat in Achaia.

TARPEIA. Ταρπηΐα, Virgo Vestalis fuit,teste Varrone, quæ arcem Capitolinam,patris sui Tarpeij custodiæ commissam,Sabinis prodidit:à quibus quum proditionis mercedem peteret (pacta enim erat , quicquid in Sinistris brachiis gestarent , armillas intelligens , quas illi aureas gemmatásque læuo in brachio ferebant) scutis illorum obruta, Tarpeio monti nomen fecit , qui prius Saturnius dicebatur. Vide Liuium lib.1.ab Vrbe,& Plutarchum in Vita Romuli.

Tarpeius mons, Ταρπήϊον ὄρος, Idem qui Capitolinus , ita dictus à Tarpeia virgine Vestali,quæ quum Sabinis arcem prodidisset, eorundem scutis obruta,eo in mœnia sepulta est.Virgil.8.Aeneid. sedé Tarpeiam appellat.Hinc ad Tarpeiã sedem, & Capitolia ducit Aurea nunc, olim syluestribus horrida dumis.

TARPHARA, orum, Ταρφάρα τά, Vrbs fœlicis Arabiæ:cuius ciues dicuntur Tarphareni, Ταρφαρῆνοι Stephano.

TARPHE,es, Τάρφη Stephano,Vrbs Locrorum Epicnemidiorum,iuxta Pharygas:cuius meminit Homerus in Catalogo. Τάρφω ἷς, θρόνιον ἷς, βωμὸν ἀμφὶ ῥὰ ὄφιν. Nomen habet à Tarphe propinquo fonte , siue ab arborum densitate, Ταρφὶς enim Græci densum appellant.

TARQVINII,iorum, Ταρκυνίαι Stephano , Oppidũ fuit Tuscorũ, è quo Tarquinius Priscus Romã commigrauit. Huic oppido vicinus erat lacus, duo nemora habens innatantia , & pro ventorũ impulsu nunc triqueiram, nunc rotundam figuram edentia:vt refert Plin. lib.2,cap.95,

Tarquinienſis, sc: vt Tarquinienſis ager : pro quo & Tarquinienſe legimus absolutè. Plinius lib. 8. capit.52, Qui in Tarquinienſi feras pascere instituit.

TARQVINIVS Priscus , Demarathi Corinthij filius.Tarquinius vrbe Tuscorum natus , primùm Lucumo dictus, qui vbi se in patria nullo in honore esse videret , quòd peregrino patre esset prognatus , suasu vxoris (ea mulier fatidicè erat,nomine Tanaquil) Romam sese contulit : vbi breui,propter opes ingenisque dexteritatem in Anci regis amicitiam insinuatus,ab eodem relictus est liberorũ eius tutor : quorum tamẽ commoda propriis rationibus posthabuit:breuiq; perfecit vt magno plebis consensu rex crearetur. Quare vt regnum parum iustè partum stabiliret,centum patres in Senatum allegit, qui minorum deinde gentium dicti sunt , suæ eos factionis futuros ratus , cuius beneficio,in sedẽ,atum venissent. Bellum primùm cum Latinis gessit , oppidúmque Appiolas vi cepit. Circo maximo primus locum designauit, locáque Patribus Equitibúsque diuisit, vbi sibi quisque spectaculacaceret. Sabinos victos Collatia, agróq; Collatino mulctauit. Cornicului , Ficuleam veterem , Camerium, Crustumerium, Amerinam,Meduliam,& Nomentum, priscorum Latinorum oppida partim expugnauit , partim in deditionem accepit. Tandẽ quum annos duodequadraginta regnasset, dolo liberorum Ancium Curia est obtruncatus. Vide hæc latius apud Liuium libro 1.ab Vrbe. ¶Tarquinius Collatinus,Aegerij ex Tarquinij Superbi sorore filius fuit,& gener Sp.Lucretij , qui Romæ præfectura vrbis fungebatur. Hic quum in Ardeæ obsidione cum regiis iuuenibus cœnaret , exorta de vxoribus mentione , quum suam quisque certatim laudaret , Collatinus negat verbis opus esse,paucis id quidẽ scirí posse,quantũ cæteris præster sua Lucretia. Quid multa ? citatis pariter equis Romam aduolant,regiásq; nurus in conuiuiis, luxúque cum æqualibus deprehendunt. Deinde Collatiam petentes,Lucretiam nocte sera lanæ deditam inter lucubrantes ancillas in medio ædium sedentem inueniunt. Quare muliebris certaminis laus penes Lucretiam fuit. Aduenienis vir,Tarquiniisque benignè accepti,victor maritus comiter inuitat regios iuuenes. Ibi Sextum Tarquinium mala libido stuprandæ per vim Lucretiæ capit:tum forma,tum spectata castitas incitat. Dissimulata tamen in præsentia cupiditate,tum quidem vnà cum cæteris in castra redit:sed paucis post interiectis diebus Ardea reuersus , & à muliere propinqua hospitio exceptus,nocte intempesta conceptum animo facinus, vi minisque exequitur. Quã rem mulier castissima tam ægrè tulit, vt postridie viro, patréque per literas accersito , quum rem vti gesta erat , exposuisset, necem sibi conscíuerit. Pulsis deinde ob facinus tam tetrum Tarquiniis.Collatinus Bruto in Consulatu datus est Collega:quo tamẽ non multo pòst coactus est sese abdicare, non aliam ob causam, nisi quòd Tarquiniorum propinquus esset,eodémque cum illis nomine diceretur. Vide Liuium lib.1.& 2.ab Vrbe. ¶Tarquinius Superbus,septimus & vltimus Romanorũ Rex,cognomen à moribus meruit. Occiso Seruio Tullo , regnum scelestè occupauit : bello tamen strenuus Latinos, Sabinósque domuit.Suessam Hetruscis eripuit,Gabio per Sextum filium simulato trãsfugio,in potestatem redegit.Ferias Latinas primus instituit. Quum Capitolium extruere inciperet, caput hominis inuenit : ex quo cognitum eam vrbem caput gentium futuram , vt scribit Terẽtius Varro de Lingua Latina,lib.4. Demum quum in Ardeæ obsidione filius eius Lucretiæ stuprum intulisset , eum eo in exilium actus ad Porsennam Hetruriæ Regem se contulit,cuius ope regnum retinere tentauit.Pulsus Cumas concesit,vbi per summam ignominiã reliquum vitæ rempus exegit,Liuius lib.1.

TARRA, Τάρρα, Vrbs Lydiæ, Lucij Grammatici patria. Alia Cretæ in qua Apollo Tarthæus colebatur. Tertia iuxta Caucasum , Cretésium colonia.Stephanus.

TARRACINA, Ταρρακινή Stephano, Oppidum Volscorũ in Italia , antè Trachyna:id est aspera, à loci asperitate. Alio nomine Anxur dicebatur,à Ioue Anxuro,qui ibi colebatur barbatus,intonsúsque.Vnde Anxurum dictum putant,quasi ἀνάξυρον.Effertur & Tarracinæ,arum,pluraliter. Liuius 4.ab Vrbe, Anxur fuit quæ nunc Tarracinæ sunt , vrbs prona in paludes.

TARRACON, siue Tarraco, cõnis, Ταρράκων, Hispaniæ citerioris vrbs olim clarissima,Scipionum opus,à qua præcipua Hispaniæ pars Tarraconensis cognominatur:quæ (vt Pomponius scribit,libr.2,) altero capite Gallias,altero Bæticam, Lusitaniámque contingens, mari latera obiicit, mediterraneo, quà meridiem spectat : quà Septentrionem, Oceano.Vrbium maritimarum opulentissima fuit Tarraco. Mediterrancarum autem fuerunt Pallantia & Numantia:nunc est Cæsaraugusta.Circa Tarraconem nobilissimum nascebatur vinum,quod Tarraconense dicebatur, Ταρρακωνῖτης οἶνος, de quo Martialis , Tarraco Campano tantùm cessura Lyæo. Et Silius lib.3. -dat Tarraco pubem Vitifera,& Latio tantum cessura Lyæo.

TARSVS, Ταρσὸς, Vrbs Ciliciæ præclarissima (vt autor est Strabo libr. 15,) & regionis totius caput , in campis sita , & Cydno amne irrigata: cuius conditorem volunt fuisse Perseum Danaes filium. Lucan.libr.4. Deseritur Tauríque nemus Perseáque Tarsus, Alij tamen vrbis huius originem ad Sardanapalum referunt, postremum Assyriorum regem: cuius etiam monumẽto incisum erat,quòd Tarsum,& Anchialon die vno condidisset.Ex Tarso viri illustres orti sunt Antipater, Archelaus, & Nestor, & duo Athenodori, Philosophi Stoici, quorum qui Cordilion dictus est , cum M.catone vixit , & apud eum mortuus est. Alter Canauita à vico quodam,Cæsaris præceptor.

Tarsẽsis, Tarsense, possessiuum : vt Tarsense pelagus. Columel. libro 8. capite 16.

Tartarinum, penul.corr. Veteres dixerunt horrendum atque terribile. Ταρταρῶδες. Festus. Varrõ lib.6.de Ling.Lati.à Tartaro deducit citans versic

sum ex vetusto quopiam Poeta,Corpore Tartarino prognata paluda virago.

TARTARVS, pen.corr.& masc.gen.in plurali Tartara, neutri. τάρταρος, ου, τάρταρα, τά , Locus profundissimus inferorum , in quo fontes pleriuntur.A verbo Greco ταράττω, conturbo,quia illic omnia perturbata dicuntur: vel quod verisimilius est, ἀπὸ τοῦ ταρταρίζειν, id est à tremore frigoris.Sole enim caret , inquit Seruius. Virgil.6.Aeneid. -tum Tartarus ipse Bis patet in præceps tantum,tenditque sub vmbras,Quantus ad ætherium cæli suspectus Olympum.

Tartareus,a,um,adiectiuum,pen.corr. ταρτάρειος. Virg.7.Aene.-cornúque recuruo Tartaream intendit vocem. id est terribilem aut fortem, inquit Seruius.

TARTARI, Populi sunt partis Sarmatiæ Europææ, moribus, omníque crudelitatis genere efferatissimi,incertis vagantes sedibus, ex præda vi ctitantes, improuisis incursionibus maximè noxii, profundis & truci bus oculis,ac ferè cæsii,turbinato cranio,& circum tempora capite pressо.Vide Vadianum in Melam. Nemo enim veterum hac vsus est appellatione:quum sit vox nouitia,& paucis abhinc seculis nata.

TARTESSVS, ταρτησσός, Hispaniæ Bæticæ oppidum, in littore Oceani situm.ea in parte qua primùm ex angustiis freti paucibus panditur mare.Hæc eadem esse creditur cum ea quam nostri Carteiam appellant: dicente Plinio lib.3. cap. 1, Carteia,quam Græci Tartessum appellant. Quod & ipsum confirmat Strabo,ita scribens lib.3.Tartessum huius tẽporis nonnulli Carteiam appellant.Silius tamen lib.3,Tartessum omnino aliam facit à Carteia:quam rectè,ipse viderit.Liuius certè lib.8.Decad.3,situm Carteiæ describens , omnino eadem fuisse ostendit, Dum(inquit)ad Bætim fluuium geruntur, Lælius interim freto in Oceanum euectus,ad Carteiam classe accesit. Vrbs ea in ora Oceani sita est, vbi primùm è faucibus angustis panditur mare. Tartessus olim viuacissimis regibus celebrata fuit ex quibus Argantonius centum quinquaginta annos dicitur regnasse.

Tartessiacus, ca, cum, possessiuum: vt Tartessiaci thyrsi, apud Columellam lib.10.

TARVANNA, ταρβαννα,Morinorum vrbs est in Gallia, hodie nomen retinens.Commemoratur à Ptolemæo lib.2,cap.9.

TARVEDVM,es, ταρουήδιον,Promontorium extremum in tractu Septentrionali Britanniæ insulæ;non procul ab Orcade altero promontorio, & Nabari fluminis ostio.Ptolemæus lib.2.cap.3.

TARVNTIVS, Vir fuit tum philosophiæ , tum mathematicarum disciplinarum in primis studiosus : qui quum ad astrologiæ disciplinam se contulisset,contemplationis gratia:& in ea excellere putaretur,huic imposuit Varro,vt Romuli conceptionem in diem & horam deduceret:in spectisque eius vitæ institutis ac rebus gestis,ex illis cõsequentiam colligeret,veluti Geometricarum propositionum resolutiones præcipiũt. Autor Plutarchus in Romulo.

TARVS, ri, Cisalpinæ Galliæ fluuius,in Apennino nascens,& in Padum se exonerans.Plin.lib.3.cap.16.

TARVSCVM, Ptolemæo lib. 2. cap.10. Saliorum vrbs in Gallia, vulgò Taraſcon.

Taſconium, Est terra alba, similis argillæ,ex qua catini fiunt,in quibus coquitur aurum.Plin.lib.33.ca.4,Catini fiunt ex taſconio.Hæc est terra alba similis argillæ. Neque enim alia afflatum, & ignem,& ardentem materiam tolerat.

TASMENES, (quod hìc pro Nestoris filii nomine corruptè legebatur) vide THRASYMEDES.

Tatam,Pueri patrem vocant,quemadmodum Mammam,matrem. Martial.lib.1.Mammas atque tatas habet Afra:sed ipsa tatarum Dici,& mammarum maxima mamma potest.

Tatæ , Cantio est sibi inuicem respondentium. Plaut. in Sticho, Fac tu hoc modo. S T. At tu hoc modo.S A.babæ.S T. tatæ. S A. papæ.S T. euax. ¶Nonnunquam & admirantis particula. Idem in Truc. Tatæ ecquis illa est?

TATIVS, Sabinorum dux fuit,acerrimúsque pop.Rom.hostis,qui proditione Tarpeiæ virginis Capitolio capto ex superiore loco aduersus Romanos in aciem descendit:vbi quum aliquandiu acerrimè,sed varia victoria pugnatum esset, tandem diremptо interuentu Sabinarum prælio pax ita conuẽnit, vt Sabini in vrbem, Tatius in regni partem acciperetur.Verùm quum postea Tatii propinqui Laurentium legatos pulsassent,eámque iniuriam Tatius inultam reliquisset,illorum pœnam in se conuertit. Nam quum Lauinium ad solenne sacrificium veniſſet, concursũ oppidanorum facto,est interfectus. Author Liuius lib.1.ab Vrbe Virgil.8.Aeneidos,

-subitóque nouum consurgere bellum
Romulidis,Tatióque seni,Curibúsque seueris.

Tatienſes, Tertia pars populi Romani, sub Romulo, à T. Tatio Sabino, quem Romulus ex fœdere in regni portionem acceperat, denominata. Ager Romanus(inquit Varro lib.4.de Lin.Lat.) primùm diuisus fuit in partes tres:vnde Tribus appellatæ,quæ Tatiensium fuerunt Ramnium, & Lucerum:vt ait Iunius,Tatienses à Tatio, Ramnenses à Romulo,Luceres à Lucumone.Liuius contrà lib.1.ab Vrbe,nõ Tribus hasce fuisse, sed equitum centurias asserit.

TATTA, τάττα, Lacus est maioris Phyrgiæ, post Galatiam,Austrum versus,iuxta Morimenos, fontes habens salis natiui , qui adeò faciliter rebus immersis circungalescit,vt sæpe quum funalem torquẽ demiserint, salis coronas educant.Quin ipsæ etiam volucres aquas contingentes facilè capiuntur ,quum sale repentè concreto alis constrictis,ipsarum miseriè capiuntur ad volandum vti non possint. Author Strabo lib.12.

Tattæus sal,ἅλας ταττάϊος,qui & Phrygius,oculis præcipuè vtilis. Auctores Dioscorides lib.5.& Plinius lib.31.cap.7.

TAVCHIRA,Herodoto lib.4.Ciuitas Barcæorum,qui sunt Aphricæ populi,Cyrenaicis ad occasum proximi.

TAVLANTII, ταυλάντιοι,Illyrici populi,teste Plinio libro 3. cap.22,qui postea mutatis sedibus,in eam Macedoniæ partem se contulerunt, quæ mari Adriatico incumbit,non procul à Dyrrhachio, vbi Arnissam oppidum incoluerunt,teste Ptolemæo lib.3.cap.13,Horum meminit & Lucanus lib.6, Quémque vocat collem Taulantius incola Petram,Insedit castris.

Taura, vide TAVRVS.

TAVREA Iubellius,Vir fuit Campanus, insigni corporis robore , in Annibalis castris militans : qui quum Claudium Asellum Romanũ apud Nolam ad singulare certamen prouocasset , post inanem garrulitatem, quum Asellum ad se accedere videret , pedibus magis quàm manibus fretus , intra oppidum se recepit : quem insecutus Asellus vnà cum ipso vrbem ingressus, inter tot hostium tela incolumis per alteram pòrtam euasit. Hic postea capta à Fuluio Capua,manu propria coniuge, liberisque interfectis , se postremò ante pedes imperatoris gladio transfixit. Autor Liuius lib.2.bel.Pun.

Taurea,pro scutica ex taurino corio facta,vide TAVRVS.

TAVREVS, ταύρεος,Neptuni epitheton,siue quod ei tauri solent immolari : vel,Virgilio teste,quòd mare(cui præsse putabatur)taurinũ boatum imitetur.

TAVRI,orum, ταῦροι,Sarmatiæ Europeæ populi,ad Bosphorum Cimmerium peninsulam inhabitantes, eodem Bosphoro , Bycæ Palude & Carcinite sinu circunfusam , tenui tantùm Isthmo continenti adhærentem: quem de incolarum nomine Taurica Cherronesus appellatur. Fuerunt autem Tauri omnino inhospitales ,mo.Abúsque immanissimis, vt qui hospites omnes Dianæ solerent immolare: cuius sacrificij primus autor Thoas fuisse perhibetur : vnde & Diana ipsa Thoantea dicitur à Silio lib.4, Sacra Thoanteæ,ritúsque imitata Dianæ. Herodotus tamen lib.4. autor est, non Dianam esse sed Iphigeniam Agamemnonis filiã, cui Tauri humanas victimas soleant immolare , naufragos præsertim, & Græcos , quouis casu illuc delatos : quorum post preces peractas caput claua feriebant : truncum de rupe deturbabant : caput cruci affigebant. Hostibus autem in bello captis,aut in prælio occisis , capita præcidebant , & perticæ suffixa quàm maximè sublimia supra fumarium statuebant , existimantes hoc ad Totius domus tutelam custodiámque pertinere.

Tauricus, a, um, ταυρικὸς , Adiectiuum est à Tauris Cimmerij Bosphori accolis ductum : vt,Diana Taurica,apud Ouidium libr.4. Tristium & Scythæ Tauri,apud Plinium lib.4.cap.12.

TAVRANIA, ταυρανία,Oppidum fuit Campaniæ, non procul à Stabiis, cuius meminit Plin.libr.3. cap.5.inter ea oppida, quæ in Italia interciderunt.

TAVRIANVM.Brutiorum oppidum in Italia iuxta Rhegium.Autor Põponius Mela lib.2.Plinius lib.3.cap.5,Tauranium appellat.

TAVRI I, numero plurali,& Taurilia, ταυρίλια,διονύσια, Ludi in honorẽ deorum inferorum facti : quos & Boalia , & Bupetias vocatos inuenimus : quanquam duobus hisce nominibus potius sacrificia quædã signi ficantur, quæ pro boũ salute fieri solent. De origine horum ludorũ refert Festus Põpeius, quòd regnante Tarquinio Superbo , quum magna incidisset pestilentia in mulieres grauidas ex carne taurorũ diu vẽdita, ob hoc ludi diis inferis instituti sunt,qui Taurij sunt appellati.

TAVRICA Cherronesus, ταυρικὴ χερρόνησος, Peninsula est in finibus Europæ Bosphoro Cimmerio,Bycæ palude, & Carcinite sinu propemodũ circunfusa,angusto tantùm isthmo continenti adhærens,immisti Dianæ ara,& nefanda hospitum immolatione infamis. Ciuitates multas habet, ex quibus præcipuæ fuerunt Eupatoria,& Theodosia,hodie Capha. Legitur & Taurica absolutè.Inuen.Saty.15, -nefandi Taurica sacri Inuentrix,homines tantùm immolat.

TAVRINI, Populi Italiæ Transpadanæ,sub Alpium radicibus,à Liguribus oriũdi,quorum vrbs Augusta Taurinorum commemoratur à Plinio lib.3.cap.17.

TAVRISANI, Venetiæ populi,per quorum regionem Silis amnis in mare Adriaticum labitur.Autor Plin.lib.3.cap.18.

TAVRISCI, Populi Germaniæ,Carnis,& Pannoniis finitimi,quos Monsclaudius dirimit à Scordiscis : postea Norici appellati, teste Plinio lib. 3.cap.20.

TAVROMINIVM, ταυρομένιον Ptolemæo,ταυρομένιον Stephano.Siciliæ oppidum est,à Zanclæis conditum,non procul à Drepano promontorio : testibus Plinio lib.3.cap.8,& Strabone lib.6.

Tauromínitanus, a , um. Silius libro 14.Tauromínitana cernunt à sede Charybdin.

TAVROPOLOS, ταυροπόλος, Dianæ cognomen, apud Dionysiũ Aphrũ, impositum ab eo quòd apud Tauros Cimmerij Bosphori accolas coleretur:aut quòd gregibus præesset, vt ex parte totum intelligamus:aut certè quòd eadem sit cum Luna,quæ tauris vehitur , Vide Eustathium in Dionysium.

TAVROPOLIVM, ταυροπολεῖον , Dianæ templum in Icaria insula, teste Strabone lib.14.

TAVROSCYTHAE, ταυροσκύθαι. Populi ex genere Scytharum , summa Tauricæ Cherronesi iuga incolentes.Autor Plinius lib.4.cap.12.

TAVRVRVM, ταυρῶρον, Pannoniæ inferioris oppidum,ad Danubium situm,ea in parte , qua Saus,& Drauus Danubio immiscentur. Vide Ptolemæum lib.2.cap.16.Plinius Taurunum appellat,libr.3.cap.25. Hodie Belgradum vocant,& Albam Græcam.

TAVRVS, ταῦρος, Berytius,philosophus Platonicus, A.Gellij familiaris, sub Antonino Pio floruit.Scripsit de differentia sectarũ Platonis & Aristotelis,de corporeis,& incorporeis,& alia,vt est autor Suidas.

Taurus,ri,ταῦρος, Mas in genere bubulo,& vaccarum admissarius.Virg. 6.Aeneid.Hic crudelis amor tauri,suppostáque furto Pasiphae.Idem 3.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Georg. Atque ideo tauros procul atque in sola relegant: Pascua. ¶ Aeci piatur & pro quocunque fœdi boue. Virgil. lib. 1. Georg. –ergo age terræ Pingue solum primis extemplo à mensibus anni Fortes inuertant tauri. Idem Eclog. 7. Quum primùm pasti repetent præsepia tauri. Ouidius 1. Fast. Bella diu tenuere viros: erat aptior ensis – Vomere: cedebat taurus arator equo. ¶ Est & Taurus secundum Zodiaci signum: Plin. libr. 17. cap. 24. Quum ut Luna in Leone, Scorpione, Sagittario, Tauro. Virg. 1. Georg. Candidus auratis aperit quũ cornibus annum Taurus. ¶ Ideo autem translatus fuisse Taurus existimatur, quòd Europam in Cretam insulam transiexerit incolumen. Lege fabulam apud Hyginum. ¶ Taurus etiam accipitur pro radice arboris. Quintil. lib. 8. cap. 2. Sicut in his, quæ homonyma dicuntur: vt Taurus animalne sit, an mons, an signum in cælo, an nomen hominis, an radix arboris, nisi distinctum, non intelligitur. ¶ Taurus item auicula est, ex genere cardueliũ, ita dicta quòd taurorum mugitus imitetur, præsertim in agro Arelatensi, referente Plinio lib. 10. cap. 42. ¶ Tauri item, dicuntur scarabæi terrestres, ricinis similes. *κάραβοι* Aristoteli, quibus cornicula nomen dederunt: vt docet Plinius lib. 30. cap. 30.

Taura, *δὸς σύφαρ*, Vacca sterilis: ita dicta, teste Festo, quòd nihilo magis pariat quàm tauri. Colum. lib. 6. cap. 22. Et vtique taurex, quæ locum occupant fœcundarum, ablegandæ. Varro 2. de Re rust. cap. 5. Quæ sterilis est vacca, taura appellatur.

Taurinus, a, um, *ταύρειος*. Quod est ex tauro: vt Tergum taurinum, id est corium tauro detractum. Virg. 1. Aeneid. Taurino possent quantum cir cundare tergo. Habet autem penultimam productam, quemadmodum omnia huius terminationis *δ* iectiua à nominibus animalium formata: vt Leporinus, caprinus, formicinus, hirundinus, veruecinus, porcinus, ouinus, suinus & huiusmodi.

Taurea, *ῥόπαλον*, Scutica est ex taurino corio facta, quod & à Græcis *ταυρία* appellatur. Iuuenal. Satyr. 6. –taurea punit Continuò flexi crimen facinúsque capilli.

Tauriser, ra, rum, Quod magnum taurorum habet prouentum: vt Campi tauriferi, in quibus magna taurorum pascitur copia. Lucan. lib. 1. –tauriferis vbi se Meuania campis Explicat.

Tauriformis, me, Formam tauri habens. *Ταυροειδὴς*, Horat. 4. Carm. Ode 14. Sic tauriformis voluitur Asfidus, Qui regna Dauni præfluit Appuli.

TAVRVS, *ταῦρος*, Mons Asiæ totius longè maximus, qui ab Indico mari exurgens, vastè satis attollitur: dein dextro latere ad Septentrionem, sinistro ad Meridiem versus it, in Occidentem rectus & perpetuo iugo, multarúmque gentium, quà dorsum agit, terminus, sed pro gentium ac linguarum varietate diuersa habet nomina. Prima sui parte Imaus dicitur, mox Edigis, Paropamisus, Circius, Chambades, Pharphariades, Choatras, Oreges, Orates, Niphates, Taurus: atque vbi se quoque, exuperat, Caucasus: vbi brachia emittit, subinde tentanti maria similis, Sapedon, Coraessius, Craugus, iterúmque Taurus: etiam vbi dehiscit, fœqi populis aperit: portarum tamen nomine vnitatem sibi vendicans, quæ alibi Armeniæ, alibi Caspiæ, alibi Ciliciæ vocantur. Quinetiam confractus, effugiens quoque maria, plurimis se gentium nominibus hinc & inde implet: à dextra Hyrcanus, Caspius: à læua Pariedrus, Moschius, Amazonicus, Corax, Scythicus appellatus: in vniuersum verò Græcis Ceraunius. Cætera vide apud Plinium lib. 5. cap. 27, vbi latissimè montis huius describitionem exequitur.

Tautologia, *ταυτολογία*, Eiusdem sententiæ per alia atque alia verba repetitio: cuiusmodi est illa apud Ouidium, –cinis ipse sepulti In genus hoc pugnat: tumulo quoque sensimus hostem: Acacidæ fœcunda fui. Item illa apud Virgilium 1. Aen. Quem si fata virum seruant, si vescitur aura Aetherea, neque adhuc crudelibus occubat vmbris.

Tax, vox est fictitia, quam Plautus in Persa pro ictu siue verbere vsurpauit. Tax tax (inquit) erit tergo meo.

TAXILA, *Ταξίλα* Stephano, Indiæ vrbs amplissima, inter Indum, & Hydaspen fluuios sita: cuius incolæ Taxilæ appellantur à Plinio, lib. 6. cap. 20. In hac vrbe (vt scribit Philostratus) Apollonius inuenit elephantẽ, quem viteis & myrteis coronis indigenæ ornabant. Eum autem regionis illius homines esse dicebant, qui pro rege Poro cõtra Alexandrum pugnauerat: quem, idcirco Alexander Soli dicauit, torques aureos circa cornua adaptans.

Taxim, aduerbium obsoletum, quo antiqui vtebantur pro sensim, siue paulatim: vt annotauit Nonius, citans Pomponij locum ex Buccone, Adoptatu clandestino tacitus taxim perspectaui percautum.

Taxo, as, Reprehendo, mordeo, noto, incesso. *καθάπτομαι*. à tangendo (vt Festo placet) inclinatum, quòd sit taxare, veluti conuitiis tãgere. Suetonius in Augusto, Sed etiam vt numularij nepotem, sic taxat Augustum. Plin. libr. 15. cap. 15, Eadem causa in pyris taxatur superbiæ cognomine. ¶ Taxare etiam pro pretio æstimare ponitur. *Τιμᾶν*. Plin. libr. 17. cap. 1, Illos qui frugiferas tanti taxauerant.

Taxatores, Dicti, teste eodem Festo, quorum alter alterum conuitiis tangit.

Taxatio, onis, Idem quod æstimatio. *Τίμησις*. Taxatio, inquit Festus, dicitur quæ fit certæ summæ. Plin. libr. 13. cap. 15, Quam Cethegus decedens libris XIIII permutauerat latifundij taxatione. Idem lib. 9. cap. 35, At illa corollarium id esse, consumpturámque se in ea cœna taxationem confirmans.

Taxus, xi, Arbor abieti similis, baccásque ferés, quibus lethale venenum inest, præcipuè in Hispania, & Arcadia. *σμίλαξ*. Plin. lib. 17. cap. 10, Similis his (abieti scilicet & piceæ) est taxus, minus virens, gracilisque & tristis, ac dira, nullo succo, ex omnibus sola baccifera. Mas noxio fructu. Lethale quippe baccis, in Hispania præcipuè, venenum inest. Vasa etiam viatoria ex ea vinis in Gallia facta, mortifera fuisse compertũ est. Hanc Festius similacem à Græcis vocari dixit, & esse in Arcadia tam præsentis veneni, vt siqui dormiant sub ea, cibúmve capiant, moriantur. ¶ Sunt qui & taxica hinc appellata putent venena, quæ nunc toxica dicimus. Hæc Plinius. Virg. 9. Eclog. Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

TAYGETE, es, vel Taygeta, æ, *Ταϋγέτη*, Atlantis & Pleiones filia, teste Hygino, vna Pleiadum, quæ Ioui peperit Lacedæmonem vrbis sibi cognominis conditorem. Virg. 4. Georg. Taygete simul os terris ostendit honestum Pleias, &c. Vide PLEIAS.

TAYGETVS, i, masculi. gen. s. & Taygeta, orum, neutri, *Ταΰγετον*, Mons est Laconiæ, teste Strabone: non ille quidem admodum magnus, sed tamẽ excelsus & erectus, Spartæ & Amyclis imminens, quem Libero patri sacrum fuisse tradit Serunus in illud Virgilij 2. Georg. –ô vbi campi, Sperchiúsque & virginibus bacchata Lacænis Taygeta. Huius montis bona pars quum terræmotu corruisset, Spartanorum vrbem oppressit: vt refertur à Cicerone lib. 1. de Diuinat. & à Plinio libr. 2. cap. 79. Fuit præterea hic mons Castori & Polluci sacer, qui in eius radicibus nati dicuntur: quod & Homerus asserit in Hymnis.

Κάστορα μὴ πτολύδευκη, ἀδάματον μετὰ χεῖρα
Τυνδαρίδαν δὶ ἐριβοίης ὑπὸ γείνατο
Ταΰγετος κεφαλῇσι πανυψήλοις ἐνὶ πέτρῃσι πάλαι,
Λάβεν ἐκ θεοῦ μαντοσύνα κλυτοεργὸς ἵππων.
Χαίρετε Διοσκόροιν Ταΰγετον ναίετε πάντες ὁμοῦ.

Id est Castora & Polluceum cantato musa stridula Tyndaridas, qui Ioue Olympio prognati sunt, quos sub Taygeti verticibus peperit veneranda Leda, latenter commista nubes denigranti Saturnio. Saluete Tyndaridæ celerũ cultores equorum.

T ante E.

Te, Syllabica adiectio quæ pronominibus tu & te adiungitur: vt Tute, tete, pro eo quod est tuipse, & teipsum. Cicer. libr. 1. Epistol. Vt tute mihi præcepisti.

TEANVM, *τέανον* Stephano, Duarum ciuitatum nomen est in Italia. ¶ Est enim Teanum Sidicinum in Appia via, & Teanum Apulum in finibus Apuliæ, distans à Larina XVIII M passuum. Huius meminit aliquoties Cicer. in Orat. pro Cluentio. Illius etiam mẽtionem facit Horatius lib. 1. Epist. cras ferramenta Teanum Tolleris fabri.

TEARCO, *τεάρκων*, Aethiopiæ rex potentissimus, qui bonam Europæ partem dicitur subegisse, & ad Herculis vsque columnas esse progressus: referente Strabone lib. 15.

TEARVS, *τέαρος*, Thraciæ fluuius, duodequadraginta nascens fontibus, partim calidis, partim frigidis, & in Contadesdum amnem fusiues, qui in Agrianem illabitur, Agrianes autem in Hebrum. Ad hoc flumen quum peruenisset Darius Hystaspis filius, aquis eius delectatus, triduo ibi commoratus est: cippúmque ibidem erexit cum hac inscriptione, Teari amnis capita optimam atque pulcherrimam cunctorum amnium aquam continene: & ad ea peruenit exercitum ducens aduersus Scythas, vir optimus atque pulcherrimus cunctorum hominum Darius, Hystaspis filius, Persarum, cunctáque continentis rex. Autor Herodotus lib. 4.

TEATE, penul. prod. *τεάτη* Ptolemæo, Oppidum Marrucinorum, in quarta regione Italiæ: cuius incolæ dicuntur Teatini: quorum meminit Plinius libr. 3. cap. 12.

Techna, æ, *τέχνη*, Græca vox est, quam Latinè artem seu artificium interpretari possumus. Vtitur hac voce & Latini, sed ferè in deteriorẽ partẽ, pro dolo, astutia, impostura, fraude, siue offucia. Terent. Eunu. Tam scio hanc technam à Parmenone profectã, quàm me viuere. Idem in Heaut. Falli te sinas technis per seruulum. Plaut. in Capt. –deartuatus sum miser Sceleste huius technis.

Technophyon, *τεχνόφυον*, Græca dictio quam nos artium officinam vertere possumus: *παρὰ τὸ φύειν τὰς τέχνας*, hoc est à producendis artibus. Suetonius in August. Erat illi locus in edito singularis, quem Syracusas & technophyon vocabat.

Tector, Tectoriolum, Tectorium, vide TEGO.

TECTOSAGES, *τεκτόσαγες, ὁ τεκτοσάγης* Stephano, Galliæ Narbonensis populi, quàm maximè in Occidentem vergentes, Pyrenæis, & Cemeniis montibus proximi: quorum oppida sunt Tolosa, Carcasso, Ruscino, & Narbo Martius, aliáq; nonnulla, quæ vide apud Ptolemæum, lib. 2. cap. 10. Hi olim Gallorum omnium fortissimi habiti sunt: qui quum domi multitudine abundarent, relictis sedibus, per Græciam tunc gentiũ victricem in Asiam penetrarunt, & supra Phrygiam in vberrimis Cappadociæ campis consederunt.

Tecum, aduerbium compositum ex ablatiuo te, & præpositione cum, *μετά σου*, Plaut. in Milit. Quid nunc taces? tecum loquor.

Teda, æ. Arbor est ex earum genere quæ resinam ferunt, abũdantior succo quàm reliquæ similis generis, parcior tamen liquidiórque quàm picea, flammis & lumini sacrorum etiam grata. *δᾶς, Δαδίον*, Impropriè tamen tedas appellamus tum piceæ satiuæ partes imas, tum alia quoqi ligna, quæ vel naturali pinguedine, vel oleo picéve illita, faculæ modo lucent. Hinc Cererem deam tediferam poetæ vocant, quòd tedas dicitur inflammasse, quum inuestigare vellet filiam Proserpinam à Plutone abreptam. *Δαδοφόρον*. Ouidius Epistol. 2, Et per tediferæ mystica sacra deæ. ¶ Teda etiam accipitur pro nuptiis, siue pro ipso coniugio. Mos enim antiquorum erat, vt in nuptiis (inquit Varro) faces & tedæ semper prærirent, quòd olim nonnisi per noctem nubentes ducebantur à sponsis. Virgilius 4. Aeneidos. Si non pertæsum thalami, tedæque fuisset.

TEDAVIVM, Fluuius est in extremis finibus Iapidiæ: cuius meminerũt Plin. lib. 3. cap. 21, & Ptolemæus lib. 2. cap. vlti.

TEGEA, æ. pen. corr. *τεγέα*, Oppidum Arcadiæ: à quo Tegeæus, *τεγεάτης*: sicut Nemea Nemeæus. Vnde Pan Arcadiæ deus dictus Tegeæus. Virgilius 1. Georg. Pan ouium custos tua si tibi Mænala curæ, Adsis ô Tegeæe fauens. Propertius, Fictilis & calami Pan Tegeæe tui. Ensis Tegeæus,

geæus, id est Arcadicus. Virgil, 8. Aeneid. Tum lateri atque humeris Tegeæum subligat ensem. Huius vrbis incolæ etiam Tegeates, *τεγεάται*, dicuntur. A quo rursum deducitur aliud adiectiuum, Tegeaticus, a, um: vnde Mercurium Statius Tegeaticum appellat. Et cum Mænalia volucer Tegeaticus vmbra.

Teges, Tegeticula, vide TEGO.

TEGESSVS, si, *τεγησσός*, Cypri oppidum: à quo sit gentile Tegesius, siue Tegessius. Stephanus.

Tegillum, Tegmen, vide TEGO.

Tego, gis, xi, ctum, Operio. *καλύπτω, σκεπάζω, ἐροφῶ, ἐρίφω*. Plin. lib. 13. ca. 18, Radicem lotos hæc habet opertam nigro cortice: qualis & castaneas tegit. Proper. lib. 4. eleg. 3, Et texit galea barbara molle caput. Ouidius 1. Amor. eleg. 5, Pugnabat tunica se tamẽ illa tegi. Idem 1. de Arte, Aequoreque pisces, fronde teguntur aues. ¶ Per translationem tegere, accipitur pro *κρύπτειν*, Martial. Quod tegitur, maius creditur esse malum. Cic. pro Quint. Id te admisisse concedis, quod ne mendacio quidem tegere possis. ¶ Item defendere, conseruare. *ἀσφαλίζω, περίβολον ποιεῖν*. Sallust. in Catil. At Romani domi militiæque intẽti festinare, parare, alius alium hortari, hostibus obuiam ire, libertatem, patriam, parentésque armis tegere. ¶ A tego fiunt composita Contego, detego, intego, obtego, pertego, prætego, protego, retego, supertego: quorum significata suprà explicuimus suis locis.

Tectus, a, um, Participium passiuum à Tego, Idem significans quod opertus. *κεκαλυμμένος*. Ouid. 12. Metam. Arboribus tecto discumbere iussérat antro. ¶ Interdum migrat in nomen, & accipitur pro obscuro, secreto, occulto, non manifesto. *ἀσαφὴς, κρύφιος*. Idem 1. de Arte, Hic tibi multa licet sermone latentia tecto Dicere. Cic. ad Patum lib. 9, Itaq; tectis verbis ea de te scripsi, quæ apertissimis agunt Stoici. Idẽ pro Rosc. Am. Huc accedit, quòd paulò tamen occultior, atque tectior vestra ista cupiditas esset. Idem 2. de Orat. Ego mehercule, inquit, Antoni semper is fui, qui de te oratore sic prædicarem, vnum te in dicendo videri tectissimum. ¶ Tectæ oues, eædem quæ à patria Tarentinæ, siue Græcæ dicebantur, quæ quòd mollissimam ferrent lanam, pellibus insutæ pascebãtur, ne vellera aut conspurcarentur, aut dumis adhærescerent: qua de re vide Columellam lib. 7. cap. 6. Plin. lib. 8. cap. 47. Ouium summa genera duo, tectum & colonicum: illud mollius, hoc in pascuis delicatius.

Tectè aduerbium, Latenter, occultè: cuius contrarium est Apertè. *κρυφῆ*. Cic. Attico lib. 1, Hic dies me valde Crasso adiunxit: & ramẽ ab illo aperte, tectè quicquid est datum, libenter accepi. Idem Pæto libr. 9, Quod tu in epistola appellas suo nomine, ille tectius penem.

Tectum, ti, substantiuum, Summa pars domus, qua cæteræ teguntur, *ὄροφος, στέγασμα, στέγος, στέγη*. Ouid. 12. Metam. Non seeus hæc resilit, quàm tecti à culmine grando. Cic. de Clar. Orat. Sed Athenienium quoq; plus interfuit, firma tecta in domiciliis habere, quàm Minervæ signum ex ebore pulcherrimũ tamen ego me Phidiam esse mallem, quàm vel opti mum fabrum tignarium. Quare non quantum quisque profit, sed quantum sit, ponderandum est. ¶ Tectum item figuratè pro tota accipitur domo, *δῶμα*. Cic. ad Leptam lib. 6, Eius Falernum mihi semper idoneum visum est diuersorio, si modò tecti satis est ad comitatum nostrum recipiendum. Virg. 1. Aeneid. Quare agite ô tectis iuuenes succedite nostris.

Tectorium, rij, Illinimentum parietum: à tegendo dictum. *κονίαμα*. vt quum calce, aut gypso ad maiorem spectantium gratiam & decorem parietem inalbamus, quæ ideo etiam albatio appellatur, siue albarium: quanquam albarium (inquit Budæus) ex pura calce fiat, vt hodie est in vsu. Tectorium autem continet arenatum, hoc est quod fit ex calce, & arena: & marmoratum, quod ex calce & marmore tuso, triplici varieta te comminuto, prout trium coriorum exigebat vsus: continet & trulli stionem, quæ ex gypso, vt hodie quoque, antiquis fiebat. Plin. libro 36, Ideóque nulla tectoria eorum rimæ fœdauere. Cicero ad Attic. libr. 1, Præterea typos tibi mando, quos in tectorio atrioli posim includere: Putealia figillata duo. Iuuenalis Satyr. 6, tectorium accipit pro fuco, quo mulieres faciem illinunt. Tandem (inquit) aperit vultum, & tectoria prima reponit. ¶ Tectorium linguæ, pro sermone simulato. Persius Satyr. 5, –pulsú dignoscere cautus Quid solidum crepet, & pictæ tectoria linguæ.

Tectorius, ria, rium, adiectiuum: vt Opus tectorium, quo parietes integuntur. *κονίαι, κονίαμα*. Columella. Sed ea tota maceries opere tectorio leuigatur ex vtraque parte, ne feles, aut vipera prorepat. Cicer. 2. de Legib. Neque id opere tectorio exornari, nec hermas hos, quas vocant, licebit imponi.

Tector, oris, Qui opus tectorium parieti inducit. *κονιάτης*. Varr. 3. de Re rust. cap. 2. Nõ minus villa tua erit ad angulum Velini, quàm nec pictor, nec tector vidit vnquam, quàm in Rosea, quæ est polita opere tectorio eleganter, &c.

Tectoriolum, li, Paruum tectorium. Cic. ad Patum lib. 9, Bella tectoriola: die ergo etiam pauimenta isto modo, non potes.

Tegmen, inis, quod & Tegimen, inis: & Tegmentum, ti, Quod aliquid tegit. *περίβολος, σκέπασμα, πάπυμα*. Cic. 5. Tusc. Mihi amictui Scythicum tegmen, calcea mẽtum solorum callum, cubile terra. Liu. 5. ab Vrbe. Magna strages facta est, multósque imperitos nandi, aut inualidos graues loricis, aliísque tegminibus hausere gurgites. Virgil. 1. Ecloga, Titire tu patulæ recubans sub tegmine fagi. Lucr. lib. 1, Nec res vlla geri sub cæli tegmine posset.

Tegimen, inis, Idem. Ouid. 3. Metam. –tegimen direpta leoni Pellis erat. Idem 1. Metam. Desilit in terras, illic tegimẽque remouit.

Tegumen, inis, Idem Liu. 1. ab Vrbe, Et super tunicam æneum pectori tegumen, cyclestiáque arma, quæ ancilia appellantur, ferre.

Tegumentum, ti, Idem Cicer. 2. de Natu. deor. Palpebræque, quæ sunt tegumentum, ti, Idem Cicer. 2. de Natu. deor. Palpebræque, quæ sunt tegumenta oculorum, mollissimæ tactu ne læderent aciem aptissimè fa-

ctæ. Cæsar. 2. belli Gallic. Vt non modò ad insignia accommodanda, sed etiam ad galeas induendas, scutisque tegumenta detrahenda tempus defuerit.

Tegulum, li. pen. corr. Idem quod tegmen. *σκέπασμα, τέγος*. Plin. libro 10. cap. 36, Tegulo enim aquaticarum arundinum domos suas Septentrionales populi operiunt.

Tegillum, li, Paruum tegmen, *καλυμμάτιον*. Varr. in Sesquiulysse, Ob aquã e nubibus tortam, indicat fore vt tegillum pastor sibi sumat. ¶ Est & Tegillum cuculli vinculum è scirpo. Plaut. Tegillum mihi aret, id si vis, dabo. ¶ At Tigillum diminutiuum a tigno est.

Tegula, læ, Dicta est quòd domos tegat, *κέραμος*. Terent. in Eunuc. Deum esse in hominem conuertille, atque per alienas tegulas Venisse clanculum per impluuium, fucum factũ mulieri. Plaut. in Milite, Quòd meas confregisti imbrices & tegulas. Cicc. ad Attic. libr. 9, De isto licet bene speres: promitto tibi, si valebit, tegulam illum in Italia nullam relicturum. Cato capit. 14, In tectum sic numerabitur tegula integra quæ erit. ¶ Tegulæ autem quæ ad balneas adhibentur, à laxitate dicuntur mammatæ. Colliciæ autem vocantur, teste Festo, quibus aqua, veluti quibusdam canalibus, in vas aliquod, vel puteum deriuatur.

Teges, etis, Straguli genus, quam & floream appellant, ex viua siue scirpo, aut spatio in lodicis similitudinem, quo viliores vtũtur. *ψίαθος, σπυρίς*. Varro de Re rust. Sicque fiunt de cannabi, lino, iunco, palmo, scirpo: vt funes, restes, tegetes. Iuuen. Saty. 6, Aula Palatino tegetem præferre cubili. Colum. lib. 5. cap. 3, Sub ortu caniculæ palmeis tegetibus vineas adũbrabat. Idem lib. 12. cap. 50, Cannæ tegetes, quibus olim excipitur. Huiusmodi simile quiddam apud nos, è stramminibus concinnatur: vulgus *mattas* vocat.

Tegeticula, æ, diminut. Parua teges. *σπυρίδιον*. Varro 3. de Re rust. capit. 8, Sed pro columbariis in pariete mutulos, aut palos in ordine, supra quos tegeticulæ cannabinæ fint impositæ. Idem lib. 12. cap. 11, Diligentiores tegeticulis subiectis, oues tondere solent, ne flocci intereant.

TEGYRA, *τέγυρα*, Bœotiæ vrbs, in qua Apollinem natum volunt, qui inde Tegyreius cognominatur. Stephanus.

TEIVM, Quod hic pro Paphlagoniæ, seu Ponti vrbe legebatur: vide TIVM. Pro Ionica autem vrbe, Anacreontis Poetæ patria, lege Teos.

Tela, telæ. Quod texendo conficitur. *ὑφή*. Terent. in Heaut. Mulier telam deserit continuò. Virg. 1. Aen. Percurrere pectine telas. Ouid. Epist. 1. Lassaret viduas pendula tela manus. ¶ Telam exordiri, prouerbialiter dictum, pro eo quod est technam aliquam incipere & aggredi. Plautus in Bacch. Exorsa hæc tela non malè est omnino mihi.

TELAMON, *τελαμών*, Rex Salaminis insulæ, Aeaci filius, frater Pelei, & Pater Aiacis, qui ab eo Telamonius cognominatur. Ouid. 13. Metamor. Ne mandate mihi, melius Telamonius ibit. ¶ Est & Telamon Vmbriæ portus. Plin. lib. 3. cap. 5.

Telamones, In ædificiis dicebantur hominum simulachra, quæ gibbosa ferè figura effingebantur, vt columnas, vel mutulos dorso sustinere, & sub ipsis pondere propemodum succumbere viderentur. *ἄτλαντες*. Græci Atlantas vocant, similitudine sumpta ab Atlante Mercurij auo: quòd quemadmodum ille cælum suis humeris, ita hi ædificium fulcire videã tur. Vide de hoc plura in dictione ATLAS.

TELANDROS *τέλανδρος*, Lyciæ oppidum est, à pud Plinium lib. 5. cap. 27. Item insula in mari Lycio, cuius meminit idem Plinius lib. 5. cap. 31.

TELANE, es, *τελανὼν*, Vrbs antiquissima Phrygiæ, quã Ninus inhabitauit ante Ninum conditam Autor Stephanus.

TELCHINES. pen. produ. *τελχῖνες*, Filij Minervæ, & Solis, vel vt alij malunt, Saturni & Aliopes, qui olim Rhodum insulam tenuerunt: vnde etiam Rhodus ipsa dicta est Telchinis. Hos quidam maleficos homines fuisse prodiderunt, aspectu solo omnia effascinantes. Quorum sententiam secutus est Ouid. lib. 7. Metam. sic scribens, Phœbeámque Rhodon & Ialysios Telchinas, Quorum oculos ipso mutantes omnia visu Iuppiter exosus fraternis subdidit vndis. Alij eosdem faciunt cum Curetibus & Dactylis Idæis, summósque artifices fuisse tradunt: veneficiorum autem infamiam ab illorum æmulis fuisse dispersam. Vide Strabonem lib. 10.

TELCHINIS, Carpathij maris insula, quæ notiore nomine dicitur Rhodos: ita dicta à Telchinibus, qui olim eam insulam tenuerũt. Vide Strabonem lib. 10.

TELCHIVS, *τελχίες*, Alter ex Castoris & Pollucis aurigis, qui vna cum Amphito Dioscuriadem vrbem apud Colchos traditur condidisse, referente Plinio lib. 6. cap. 5.

TELEBOAE, *τηλεβόαι*, Aetoliæ populi fuerunt latrocinio infamati. De quibus Aristoteles in Politicis, In Acarnanum polite a quadam Acarnaniæ partem Curetes habent: spectantem verò in occasum plagam Leleges tenent: reliquam inde Teleboæ. ¶ Alij dicunt fuisse Caprearum populos, quos Telon suo regebat imperio: quod & Seruius annotauit in illud 7. Aeneid. Nec tu carminibus nostris indictus abibis Oebale, quę generasse Telo Sebetide nympha Fertur, Teleboũm Capreas quũ regna teneret Iam senior.

TELEBOAS, *τηλεβόας*, Vnus ex Centauris. Ixionis ex nube filius. Ouidius lib. 12. Metam. –Chthonius quoque Teleboásque Ense iacent nostro.

TELEGONVS. pen. corr. *τηλέγονος*, Filius fuit Vlyssis ex Circe, qui quũ iam adoleuisset, videndi patris cupidus in Ithacam nauigauit; quúmq; à ministris paternis incognitus aditu prohiberetur, aliquot ex iis occidit, Ad quem tumultum excitus Vlysses, quum & ipse iam senior suis opem ferret, à filio suo est occisus: sic ut oraculo esse piscis cuiusdam, qui à Græcis Xiphias dicitur. Quod vbi cognouit Telegonus, relicta Ithaca, in Italiam venit, vbi Tusculum condidit. Ouidius, Et iam Telegoni, iam mœnia Tyburis vdi Stabant, agricolæ quæ posuere manus. Dictus est autem Telegonus, quasi serò & in senectute genitus, & vnicus, post quem genitum non est alium parere.

Universidad de Deusto Biblioteca

ΤΕΛΕΜΑCHVS, τηλέμαχος, Vlyssis ex Penelope filius, quĕ ad Troiã proficiscens apud matrem reliquit : eundémque postea in vlciscendis procis habuit adiutorem. Ouid. in Epist. Penelopes,

Tres sumus imbelles numero : tine viribus vxor,
Lacrtésque senex, Telemachúsque puer.

ΤΕΛΕΜVS, τελαμὼν, teste Homero in Odyss. & Theocrito in Bucolicis, Eurymi filius, & inter Cyclopas vates egregius, qui Polyphemo prædixit quæcunque postea ab Vlysse passus est. Huius meminit Ouid. lib. 13. Metam. Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales,
Terribilem Polyphemon adit : luménque, quod vnum
Fronte geris media, rapiet tibi, dixit, Vlysses.

ΤΕΛΕΦΗΑΝΕS, τηλεφάνης, Ad regnum Lydorum Cumis ex oraculo accersitus, qui antea currus factitabat. ¶ Fuit & eius nominis tibicem, cuius meminit Demosthenes in oratione contra Midiam.

ΤΕΛΕΡΗVS, τήλεφος, Mysorum Rex fuit & Herculis filius, ex Auge nympha : qui quum aui iussu in syluis expositus esset, à cerua aliquandiu dicitur educatus. Quæ res tantam futuræ claritatis opinionem de eo præbuit, vt mox à Mysiæ Rege adoptatus sit, & regni hæres institutus. Factus itaque Mysorum rex, quum Græcos ad Troianam expeditionem proficiscentes prohibere conaretur ne per Mysiã iter facerent, ab Achille vulneratus est. Cuius Plagæ quum nullum satis efficax inueniretur remedium, oraculo responsum est, fore vt eadem hasta, qua vulneratus erat, sanaretur. Reconciliatus itaque Achilli, ab eo impetrauit vt ex hastæ quaictus erat rubigine malagma conficeretur, & vulneri suo imponeretur : quo facto, tratim sanitatem est consecutus. ¶ Telephus alter, Pergamensis Grammaticus, qui multis editis voluminibus quæcunque Grammaticum scire cõuenit, pertractauit. Vide Suidam qui scripta eius nominatim enumerat.

ΤΕΛΕSILLÁ, Mulier fuit poetria nobilis, cui etiam apud Argos ante Veneris templum statua posita est, vt scribit Pausanias.

ΤΕΛΕSTHOΔS, τηλεδὼ, Nomen nymphæ, Oceani & Tethyos filiæ. Hesiodus in Theogonia, Μῆ τίς τ' ἀθρήσωμεν τὰς, τηλεδὼς πρόπαντας.

Telicardios, Gemma colore cordis existens, Persis maxime grata, quam & Miculam appellant. Plin. lib. 37. cap. 10.

Telinum vnguentũ, τήλινον μύρον, Menandri Poetæ ætate summo erat in pretio. Constabat autem ex oleo recenti, cypero, calamo, melilloto, melle, melino, maro, amaraco, & fœnogræco : à quorum postremo nomen accepit. Græci enim fœnogræcum τῆλυν appellant. Alij tamen à Telo insula, in qua optimum conficiebatur, dictum putant. Vide Plin. lib. 13. cap. 1.

ΤΕLLEN, τίλλω, Tibicen, & poeta ineptissimus, cuius meminit Diarchus Messenius apud Zenodotum. Hinc ortum est prouerbium, Cane Tellenis cantilenas : quod quidam dici putant de dicacibus, seu mordacibus : quidam de ineptè locaculis. Sunt enim qui tradant hunc iocos quosdã versibus lepidissimis descripsisse, non sine multo sale scommatum. Hæc Erasmus in Chiliad.

ΤΕLLIAS, τιλλίας, Her od. libr. 8, Vates fuit Eleus, qui Phocensibus cum Thessalis bellum gerentibus rem huiusmodi commentus est : sexcentos viros è Phocensibus præstantissimos gypso, tam ipsos quàm arma illinit, cósque sub noctem in Thessalos dimisit, dato præcepto vt quencunque albicantem non cernerent, eum obtruncarent. Hos primùm Thessalorum excubitores prodigium quoddã esse arbitrati, deinde ipsi exercitus adeò exhorruerunt, vt tribus millibus cæsorum atque scutorum Phocenses potiti sint.

ΤΕLLVS, ris, γῆ, μήτηρ, Terræ dea est. Cic. 3. de Nat. deor. Iam si est Ceres à gerendo, (ita enim dicebas) terra ipsa dea est, & ita habetur. Quæ est enim alia Tellus, nisi terra? Idem Q. Fratr. libr. 3. Reddita etiam mihi est peruetus epistola, sed serò allata, in qua de æde Telluris, & de portícu Catuli me admones. ¶ Non rarò tamen Tellurem pro ipsa accipimus terra, quemadmodum Cererem pro ipsis frugibus. Plin. libr. 2. cap. 5. Vitalem hunc spiritum & per cuncta rerum meabilem, totóque consertum : cuius vi suspensam, cum quarto aquarum elemento, librari medio spatio tellurem. Virg. 1. Aeneid. -ac magno telluris amore Egressi, optata potiuntur Troes arena. Vbi Seruius, Tellurem pro terra posuit, quum Tellurem deam dicamus, terram elementum : vt plerunque Vulcanum ponimus pro igne.

ΤΕLLVS, li, τίλλος, Athenienssis quidam fuit, genere non admodum claro, qui vitã integerrimè acta honestissimam pro patria, fortis iam hostibus, mortem occubuit, liberis omnibus superstitibus, publicóque funere in rogum illatus. Quamobrem non dubitauit Solon eum mortalium omnium fœlicissimum iudicare. Vide Plutarchum in Solone, & Herodotum lib. 1.

ΤΕLMESSVS, τελμισσὸς Ptolemæo, siue Thelmissus, τελμισσὸς Straboni, Stephano, & Suidæ, Oppidum Lyciæ, vel (vt Ciceroni placet) Cariæ, Aruspicum disciplinã in primis excellens : cuius meminit & Plinius lib. 5. cap. 27.

Telo, onis, A rusticis dicitur instrumentum longum ex ligno, quo vtuntur ad aquam è puteis haurriendam. Hispani Ciconiam vocant, à similitudine rostri ciconiarum. Hæc Sipontinus.

Telonium, pen. corr. τελώνιον, Mensa publicanorum, vbi vectigal exigitur : à Græco nomine τέλος, quod inter cætera vectigal significat. Vnde τελωνὶς, siue τελώνια dicuntur qui vectigal exigunt.

Telos, τέλος Latinè finis, honor, legio, tributum, vectigal. pensio. Cicer. 3. de Finib. Sentis enim credo me tandiu quod dicebatur. Plin. lib. 4. cap. 12, Telos vnguento nobilis, à Callimacho Agathusa appellata.

ΤΕLPHVSSA, τηλφοῦσα, Vrbs in Arcadia, à Telphussa Ladonis filia nomen habẽs. ¶ Est & Telphussa, siue (vt alij malũt) Tilphossa, fons Bœotiæ gelidissimus, quem quum Tiresias iam senex potasset, statim extinctus est, calore nimirum interno tanta frigoris vi oppresso.

Telum, teli, Dicitur omne quod manu iaci potest : quo nomine lapis, lignum, plumbum, & ferrum continetur. βέλος, τέλημα. Dictum ab eo quòd in longinquum mittatur. Nam apud Græcos τῆλε, siue τηλοῦ, longè significat. Festus, Tela proprie dici videntur ea quæ missilia sunt : ex Græco videlicet translato eo nomine, quia illi τηλόθεν missa dicunt, quæ nos eminus : sicut arma, ea quæ ab humeris dependentia retinentur ima nibus. Ouidius 8. Metam. Ex humero pendens resonabat eburnea læuo
Telorum custos : arcum quoque læua tenebat. Virg. 10. Aeneid. At puer Ascanius muro, foissq; tenetur Tela inter media, atq; horrentes Marte Latinos. ¶ Non rarò tamen tela pro quibuslibet armis accipimus, etiã iis quibus cominus aut salutem tuemur, aut alium oppugnamus. Cicero in Catone, Qui ex ædibus Cethegi, siquid telorum esset, efferret. Idem 6. Verr. Edictum nequis cum telo seruus esset. ¶ Intendere telum in iugulum nocentis, est caput alicuius per accusationem petere. Plin. Epist. 9. libr. 3. Si quam haberem in dicendo facultatem, in iugulum nocentis quasi telum aliquod intenderem. Tela ad manum subministrare, apud Quintilianum. Telum reuellere. Cic. in Pison. In me de corpore Reip. tuorum scelerum tela reuellentem.

ΤΕLYS, Sybaritarum tyrannus, teste Herodoto lib. 5.

ΤΕMBRIVS, Fluuius iuxta Pontum, teste Orpheo in Argon.

Temerarius, Dicitur non qui plus audet quàm oportet, sed qui facilè, nullo adhibito cõsilio, credit. ἀβούλως, ἀπερισκέπτως, προπετῶς, θρασέως. Ouid. Epist. 6, -vtinam temeraria dicar Criminibus falsis insimulasse virum. ¶ Haud temerarium est. Plaut. in Asin. Sed quid hoc, quòd picus vlmum tundit? haud temerarium est. Certè hercle, ego quantum ex augurio auspicij intelligo, Aut mihi in mũdo sint virgæ, aut atricesi Saurææ. Plinius lib. 17. cap. 22, Temerarium est ante crassitudinem pollicarem viti imperare. Liu. 5, belli Pun. Ad consilium prima specie temerarium magis, quàm audax, animum adiecit. Ouid. 8. Metamor. -licet eminus esse
Fortibus : Antæo nocuit temeraria virtus.

Temeritas & Temeritudo. πρόπτωσις ἀβουλίας. Paeu. Egón' tyranni nõ noui temeritudinem? Cice. pro M. Marc. Nunquam enim temeritas cum sapientia cõmiscetur, nec ad consilium casus admittitur. Idem 2. Offic. Temeritate enim remota gratissima est liberalitas.

Temerè, aduerb. Inconsideratè, stultè, inconsultè. ἀνῶς, ἀπροσκόπτως, προπετῶς. Terent. in Hecyra, Vide nequid temerè agas. Idem in Phorm. -quàm sæpe fortè temerè Euenìunt, quæ non audeas optare. Virgil. 9. Aeneid. Temerè inter tela iacentes. Cicer. de Invent. Domus ea quæ ratione regitur, omnibus instructior est rebus & apparatior, quàm ea quæ temerè & nullo consilio administratur. ¶ Quidam etiam vsurpant pro ferè, fortuitò. Liuius. Non temerè incerta casuum reputat quem fortuna nunquam decepit. Quintilian. lib. 1. Instit. Illud ingentorum velut præcox genus, non temerè vnquam peruenit ad frugem. ¶ Nonnunquam sine causa : vt Temerè non est, pro non abs re, ἀλόγως. Terent. in Phor. Non pol temerè est, quòd tu tam times. Cicero ad Figulum lib. 4. Non scribo hoc temerè. Ad Herennium libr. 2, Non temerè fama nasci solet. Idem de Natura. deor. Idque euenit non temerè, nec casu. ¶ Temere, sine periculo. Plautus in Bacchid. Rapidus fluuius est, non hàc temerè transiri potest.

Temeriter, aliud aduerb, Idem quod temerè. Accius in Amph. Hoc in re est, quòd tu tam temeriter meam benevolentiam interisse ex ratus.

Temero, as. penul. corr. Scelero, corrumpo, cõtamino. πεπλανημένον, βεβηλῶ. Ouid. 15. Metam. Parcite mortales dapibus temerare nefandis Corpora. Idem 7. Metam. Atque suis fluuios temerasse venenis. Idem 1. de Arte, At non Actorides lectum temerauit Achillis. ¶ Temerare pro violare, stuprare. Tacit. libr. 20, Eandem Iuliam in matrimonio M. Agrippæ temerauerat.

Temeratus, a, um, participium. Ouid. Epist. 16, Ausus es hospitij temeratis aduena sacris Legitimam nuptæ sollicitare fidem? Liu. 6. belli Pun. Sepulchra maiorum vulsa, temerata, ac violata. ¶ Hinc Intemeratus, integer, incorruptus, inuiolatus. ἀμίαντος. Virg. 2. Aeneid.
Per, siqua est, quæ restat adhuc mortalibus vsquam
Intemerata fides, oro : miserere laborum
Tantorum, miserere animi non digna ferentis.

Temerator, verbale, Pro falsario in l. Siquis obrepserit. ad legem Corneliam de falsis.

ΤΕMESA, æ, vel Temese, es, pen. corr. τιμία Steph. Vrbs est in agro Brutio, ab Ausoniis condita, olim æri fodina nobilis : quæ deinde mutato nomine Tempsa vocata est. Plinius lib. 3. cap. 5, Tempsa, inquit, à Græcis Temesa dicta. Ouid. 15. Metam. Thurinósque sinus, Temesénque & Iapygis arua.

Temesæus, a. um, adiectiuum, τιμαῖος, vt Aes Temesæum. Ouid. 7. Metam. -quanuis Temesæa labores Aera tibi minuant, ¶ Et Temesæus genius : de quo vide Erasmum in Adagiis.

Temetum, ti, Idem quod vinum : ita dictum quòd tentet, hoc est labefactet mentem. μέθυ. Plaut. in Aulul. Cererine Strobile has facturi nuptias? STR. Qui? STA. quia temeti nihil allatum intelligo. Liuius 10. ab Vrbe, Vouerat Ioui Victori, si legiones hostiũ fudisset, pocillum mulsi, prius quàm temetum biberet, sese facturum. Horat. 2. Epist. 2, penultimâ dictionis huius syllabam producit, quum apud Iuuenalem corripiatur, Te (inquit) dominum sentit : das nummos, accipis vuas, Pullos, oua, cadum temeti : nempe modo isto Paulatim mercaris agrum.

Temulentus, a, um, Vinolentus, ebrius. οἰνόφλυξ. Teren. in Eunu. Temulenta es. P. vtinam sic sint, qui mihi male volunt.

Temulentia, æ. Ebrietas. οἰνοφλυγία. Plinius libr. 14. cap. 2. Siquidem temulentiam sola non facit. Idem libro 14, Cato ideo propinquos fœminis osculum dare iussit, vt scirent an temetum olerent : hoc tum vino nomen erat. Vnde & Temulentia appellata. ¶ Per contrarium Abstemius, sobrius, quasi sine temeto.

Temulenter, aduerbium. Colum. lib. 8. cap. 8, Iam nunc Gangeticas & Aegyptias aues temulenter eructant.

Temno, nis, tempsi, temptum, Sperno : à τίμνω, quod incido, resecóque significat : quoniam quæ spernimus, amputare & resecare consueuimus. διαφρονῶ. Virgil. 6. Aeneid. Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos. Idem 1. Aeneid. Si genus humanum, & mortalia temnitis arma. Horat. 2. Serm. Saty. 2, Iciunus stomachus rarò vulgaria temnit. ¶ Hinc Contemno, compositum : de quo suo loco.

ΤΕMNOS, τῦμνος Stephano & Straboni, Vrbs est Aeolidis, Hermogenis Rhetoris patria. Cice. pro Flacco, Temni vsque ad illam ætatem in Senatum venire non potuit : & qui se artem dicendi traditurum etiam cæteris pollicebatur. ipse omnibus iudiciis turpissimis conflictus est.

Temnites, ταμνίτης, Gentile. Cice. pro Flacco, Heraclides ille Temnites homo ineptus & loquax.

Temo, onis, Lignum in curru, inter equos intermedium continet iugum in curru vel plaustro. ῥυμός. Ouid. lib. 2. Metamor. Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ Curuatura rotæ. Liuius 7. bel. Maced. Cuspides circa temonem ab iugo decem cubita extantes, velut cornua habebant, quibus quicquid obuium daretur, transfigerent. ¶ Temonem pro stipite Columella posuit, siue pro ligneis transuersariis & longuriis, lib. 16. capi. 18, Huic solo septenũm pedum stipites recti ab vtroque latere quaterni applicantur. Ii autem in ipsis quatuor angulis affixi sunt, omnésque transuersis sex temonibus, quasi vacerræ inter se ligantur. Budæus.

ΤΕMPE, τέμπη, neutro genere, & numero plurali. Propriè Thessaliæ loca, quinque milia passuum longitudine, & fermè sex latitudine, Peneo amnè irrigua, cuius ripæ gramine virẽti, amœnissimisq; vestiuntur arboribus, Ouid. 1. Metamor. Est nemus Aemoniæ prærupta quod undique claudit Sylua, vocant Tempe, per quæ Peneus ab imò Effusus Pindo spumosis voluitur vndis. ¶ Sunt & Tempe in Bœotia, quæ Teumessia dicuntur, à Teumesso monte Bœotiæ, ab Ouidio Cygneia dicta. ¶ Sunt & alia in Sicilia, à nomine amnis Heloria. ¶ Denique quælibet loca amœna, nemora præsertim atq; aquas habentia, Tempe vocamus καλὰ χρηστικῶς. Virgil. 2. Georg. Speluncæ, viuique lacus, ac frigida Tempe.

Tempero, temperas, Rem suo ordine ac mensura administro, moderor. συγκεράννυμι, ἁρμόζω, διοικῶ. Cice. 1. Tuscula. Rem publicam verò nostri maiores certè melioribus temperauerunt & institutis & legibus. ¶ Sic dicimus temperare vinum aqua, temperare iram sedato animo, tempedicimus temperare vinum aqua, temperare iram sedato animo, temperare ferrum flammis & ictibus. ¶ Temperamus item stylum, calamũ, & huiusmodi, id est concinnamus. ¶ Temperare datiuo iunctum, significat abstinere : vt Temperare alicui, pro abstinere ab iniuria inferenda, Cice. 3. Verr. Te putet quisquam quum ab Italia freto disiunctus esses, sociis temperasse, qui ædem Castoris testem furtorum tuorum esse vo luerint? Sibi temperare. Cic. pro Flacco, Vt qui antedictum testimonium sibi temperarit, quum tamen aliquid, &c. ¶ Temperare vino, temperare ab iniuria, temperare in amore, & multa alia, id est abstinere. ¶ Temperatum est, impersonale. pro abstinuerunt. Liuius lib. 1. ab Vrbe condita. Vnáque hora quadringentorum annorum opus, quibus Alba steterat, excidio ac ruinis dedit : templis tamen deũm temperatum est. ¶ Hinc compositus sunt, Attempero, & obtempero : de quibus suis locis.

Temperans, antis, Moderatus, continens. σωφρων. Cicero pro Fonteio, Vir frugi, & in omnibus vitæ partibus moderatus, ac temperans. plenus pudoris, plenus officij, plenus religionis. Idem in Paradoxis, An temperantem dices qui in aliqua libidine se continuerit, in alia se effuderit?

Temperanter, aduerbium. Idem quod temperatè, seu moderatè. σωφρόνως, μέτριον. Cice. ad Atticum lib. 9, Nam quod ais, si hic temperantius egerit, consideratius te consilium daturum. ¶ Temperanter haberi. Tacitus lib. 4, Vel quum patres pollerent poscenda vulgi natura, & quibus modis temperanter haberetur.

Temperantia, æ, vt Cicero lib. 2. de Inuent. ait, Est rationis in libidinem, atque in alios non rectos impetus animi, firma & moderata dominatio. σωφροσύνη. Huius partes sunt continentia, clementia, modestia. Temperantia (inquit Seneca) voluptatibus imperat : alias odit atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit. Cicero ad Lentulum, lib. 1. Epist. Noui enim temperantiam & moderationem naturæ tuæ. Idem 5. Tuscu. Temperantia est moderatrix omnium commotionum. Idem 5. de Fini. Temperantia in præter mittendis voluptatibus cernitur. Plin. lib. 28. capi. 5. Multò vtilissima est temperantia in cibis.

Temperatus, participium, siue nomen ex participio, Idem quod moderatus, mediocris, modestus. μέτριος. Plin. lib. 11. capi. 37. Lux temperato repercussu non obstrepat. Cice. 1. de Diuin. Si modò temperatis escis, moderatísque potationibus est affectus. Horat. 2. Carm. Ode 3, Aequam memento rebus in arduis Seruare mentem : non secus in bonis Ab insolentem temperatam Lætitia, moriture Deli. Cicero ad Atticum lib. 4, Hominem in summa magnitudine animi, multa humanitate temperatum, perdidimus. Idem ad Cornificium lib. 12, Est autem ita temperatis moderatísque moribus, vt summa seueritas summa cum humanitate iungatur. Idem pro Fonteio, Ille igitur ipse homo sanctissimus & temperatissimus multa audiuit in sua causa, quæ ad suspicionem stuprorum, ac libidinem pertinerent. ¶ Temperatior oratio. Cice. 2. de Orat. Neque est vlla temperatior oratio, quàm illa in qua asperitas contentionis, orationis ipsius humanitate conditur.

Temperatè, aduerbium. Moderatè, mediocriter, & quodam cum temperamento. μετρίως. Cato cap. 69, Vbi temperatè tepebit, tum cuminum indito. postea linito. De dolio loquitur. Cice. ad Atticum lib. 12, Ages, vt scribis, temperatè.

Temperatio, onis, Idem quod temperamentum. κρᾶσις. Cicero 4. Tuscul. Corporis temperatio, quum ea congruunt inter se, quibus constamus. Idem 1. Tuscula. Nec sit quicquam nisi corpus vnum, & simplex, ita figuratum, vt temperatione naturæ vigeat, & lætetur. ¶ Temperatio æris, id est mistura. σύμμειξις. Cicero 6. Verrina. Tu videlicet solus valis Corinthiis delectaris : tu illius ærис temperationem, tu operum lineamenta sollertissimè perspicis? ¶ Aliquando idem valet quod moderatio, siue gubernatio. Cicero 2. de Diuin. Hoc temperatio lunæ cælique moderatio efficit. Idem de Somn. Scip. Sol mens mundi, & temperatio.

Temperator, oris, verbale, Moderator, gubernator. κρᾶσις. Martial. lib. 1, -sed inquieto Armorum fato temperator ambit. Cice. in Orat. Et quasi temperator huius tripartitæ varietatis.

Temperamentum, temperamenti. Idem quod modificatio, siue moderatio, modus, mediocritas. μετριότης. Cicero 3. de legibus. Inuentum est temperamentum quo tenuiores cum principibus se æquari putarint. Plinius Tali adhibito temperamento, vt nec laxet nimis, nec arctum esse patiatur. ¶ Temperamentum linguæ, id est linguæ continentia. Liuius 8. bel Ii Pun. Et si nulla alia re, modestia certè & temperamento linguæ adulescens senem vicero. ¶ A medicis temperamentum appellatur, proportio quatuor primarum qualitatum in corpore misto : cuiúsque nouem constituunt differentias. κράσεις Nam aut æqualis est omnium qualitatum proportio : eáque constituit iustum legitimúmque temperamentum, quod est veluti canon & norma reliquorum. Aut inæqualis : idque rursus duobus modis. Nam aut vnica est qualitas reliquis excellens, tribus se moderatè habentibus : indéque emergunt quatuor simplicia temperamenta. Aut ad summum duæ reliquis præualent duabus : vnde rursus oriuntur quatuor alia temperamentorum genera, quæ composita dicuntur.

Temperatura, temperaturæ, Idem quod temperamentum, id est proportio partium simplicium quæ constituunt corpus mistum. κράσις. vt quum quempiam calidæ, frigidæ, humidæ, aut siccæ temperaturæ esse dicimus. ¶ Nonnenquam accipitur pro ipsa mistura : vt quum æris temperaturam statuariam, formalem, vel tabularem dicimus. Plinius libro 34. capite 9, Sequénsque æris temperatura statuaria est, eadémque tabularis, hoc modo. Massa profiatur in primis : mox in profiatum additur tertia portio æris collectanei. Et paulo post, Appellatur etiam nunc forma lis temperatura æris tenerrimi, quoniam nigri plumbi decima portio additur, & argentarij vigesima. Temperatura ferri. Plinius Ferrum in rubigine vindicatur cerussa & gypso & liquida pice. Hæc est temperatura à Græcis antipathia dicta. ¶ Temperatura cæli, idem quod temperies. Varro, Quæro, vtrum hoc adduxerit cæli temperatura an terræ bonitas.

Temperies, riei, Temperamentum, seu status cæli. κλιμακτηρία. Plinius Iunior, In quo saluberrima est aëris temperies. Ouid. 2. de Pont. eleg. 7, Temperie cæli corpúsque animúsque iuuatur. Plin. Epist. 10, 1, Atque adeò vt omnem pro me metum ponas, accipe temperiem cæli, regionis situm, villæ amœnitatem. ¶ Quandoque temperies accipitur pro temperantia. Statius lib. 2. Sylu. -tranquilláque morum Temperies, teneróque animus maturior æuo. ¶ Quandoque pro temporis commoditate ad aliquid agendum. εὐκαιρία. Plinius, Sic iudicatur anni temperies alibi tardius, alibi maturius.

Tempestas, & Tempestiuus, vide TEMPVS.

Templum, templi, Proprie locus vel in cælo notatus ab augure, vel in terra : à tuendo, id est conspiciendo dictum, quòd ex omni parte, vel quòd ex eo omnis pars aspici possit, vt ait Donatus. Primò autem cælum ipsum dictum est templum, quia ipsum primò tuemur. Ennius, Contremuit templum magnum Iouis altitonantis. Eius partes quatuor esse dicuntur, Sinistra ab Oriente, dextra ab Occasu, antica ad Meridiem, postica ad Septentrionem. In terris autem dictum est templum, quod quibusdam conceptis verbis ab augure finiebatur, vnde tueri quancunque cæli partem commodè posset. ναός, νηός, ἀνάκτορον. ¶ Hinc Contemplo siue contemplor. pro diligenter intueor. In hoc templo per augures constituto senatusconsultum fiebat : & nisi in eo fieret, non erat iustum. ¶ Ab hoc templo non solùm ædes sacræ, sed & alia loca septa, & vnum tantùm introitum habentia, dici templa cepere. Quippe Curia Hostilia templum erat, licet sacra non esset. Cicero pro Domo sua, Curia est sedes ac templum publici consilij. Idem pro Milone, Curia est templum sanctitatis. ¶ Templum, ædes sacræ. Cicero 6. Verr. Herculis templum est apud Agrigentinos non longè à foro, sanè sanctum apud illos, & religiosum. Virgilius 6. Aeneidos, Tectos vocat alta in templa sacerdos. Cuidius 1. de Arte, Nec fuge Niligenæ Memphitica templa iuuencæ. Ibidem, Facto de marmore templo. ¶ Templa linguæ, id est partes, loca, apud Lucretium libro 4. ¶ Mentis templa, item apud Lucretium, libro 5, pro interioris animi secretis. ¶ Item templum vocatur tignum, quod in sacro ædificio transuersum supra canterios ponitur, vt inquit Festus. Vitru. libro 5, Et canterij prominentes ad extremam sugrundationem, supra canterios templa. ¶ Item sepulchrum dicitur templum. Virgilius 2. Aeneidos, Præterea fuit in tectis de marmore templum Coniugis antiqui. Hæc Sipontinus ex Varrone de Lingua Latina, Festo & Nonio. ¶ A templum fit aduerbium Ex templo : de quo suprà suo loco.

Temporalis, vide TEMPVS.

ΤΕMPSA, Fuit ciuitas Brutiorum, alio nomine Temesa appellata, teste Plinio libro tertio, capite quinto, τίμβον. Vide suprà in dictione TEMESA.

ΤΕMPSIS, Cacumen est Tmoli montis, tam insigni aëris temperie, vt incolæ supra c. l. annos viuant. Autor Mutianus, referente Plinio libro 7. capite 48.

Tempus, temporis, vt Varro scribit, Est interuallum mundi & motus, diuisum in partes aliquot, à Solis & Lunæ cursu : à quorum tenore temperato tempus dictum est. χρόνος. Tria verò sunt tempora, præsens, præteritum, & futurum. Cicero 1. de Inuent. Tempus autem est id quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

nunc vtimur,(nam ipsum quidem generaliter definire difficile est)pars quædam æternitatis, cum alicuius annui, menstrui, diurni nocturnive spatij certa significatione,&c.¶Aliquando tempus ponitur pro temporis conditione.Cicero,O mores,ô tempora!¶Tempus,pro autoritate & potentia.Cicero in Bruto,Is omnibus exemplo debet esse,quantum in hac vrbe polleat multorum obedire tempori,multorúmque vel honori,vel periculo seruire.¶Tempus pro commodo temporario. Cic. pro Cluent.Omnes illæ orationes temporum sunt & causarum,non hominum ipsorum,aut patronorum.Budæus.¶Tempus pro necessitate. Cic. pro Planco,Sed ego id ponderibus meis examinabo , non solùm quid cuique debeam,sed etiam quid a me cuiusque tempus poscat. Budæus.¶Tempus,pro constituto tempore.Teren.in And.Post vbi tempus promissa iam perfici,Tum necessariò se aperiunt,& timent.¶Tempus ætatis,pro vigore.Teren.in Heau.Dum ætatis tempus tulit, perfuncta satis sum.Cæcum tempus.Cic.lib.12.Epist.Fuit enim cæcum tempus seruitutis.Vt temporibus illis,id est,prout tunc erant tempora.Cic. in Bruto,Fuit(vt temporibus illis) iuris valde peritus.¶Pro tempore, id est pro ratione temporis.¶Cum tempore,cum mora & spatio temporis.¶In tempore,opportunè, ἐν καιρῷ. ¶Ex tempore, subitò, quasi extra tempora commoditatem, ἄνευ χαίνων. ¶Tempus item pars capitis est, λεβηρόν. Habet enim caput duo tempora, vnum à dextra, alterum à sinistra:sic dicta,quia anni in eis cognoscantur.Virgilius libro 5. Aeneidos , Temporibus geminis canebat sparsa senectus. Nam primò tempora canescunt,cauantúrque magna diuturnitate temporis.Columb.lib.7.Decimo tamen anno tempora cauari incipiunt,supercilia nonnun quam canescere,& dentes prominere.

Tempori, aduerbium, Tempestiuè, vel suo tempore. ἐν καιρῷ. ἀναίρως. Plaut.in Amph. –tu vapula.s.Qua de re nunc satis tempori ? non ocyus quiui,&c.Cato de Re rust.cap.2, Postridie eius diei villicum vocet : roget quid operis fiet factum:satisne tempori opera sient confecta.¶Tempore pro tempori. Cicero 4. Verr. Satis putabat se ad comitia tempore venturum,si pridie venisset.

Temporius, Comparatiuum,deductum à tempori aduerbio,idem significans quod citius,aut tempestiuius. ὀψιαίτερον. Colu.lib.9,Esca bis diuidenda,vt manè non protinus à cubili latius euagentur,& ante crepusculum propter cibi spem,temporius ad officinam redeant.Ouid.libro 4. Metamor. –modò surgis Eoo
Temporius cælo:modo serius incidis vndis.

Temporarius, a, um, Quod non est perpetuum , sed ad tempus durans. πρόσκαιρος. Vnde legimus, Scaurum olim fecisse in ædilitate theatrum temporarium:id est,tandiu duraturum,donec spectacula peragerentur. Plinius lib.16.cap.33, Nec terræ tantùm natura circa has refert, aut perpetua cæli,verùm & quædam temporaria vis imbrium.

Temporariè, Significat ad tempus. χρονικῶς.

Temporalis,le,Quod ad tempus durat. πρόσκαιρον. Quintil. lib 6.capi.3, Adiciunt quidam peritorum , πλὴν temporale esse : opponitur enim æterno.¶Interdum quod ad tempus fit. χρονικὸν. vt, Temporale theatrum,apud Plinium lib.36.cap.15.

Temporaneus,a,um,Quod ad tempus pertinet,siue quod subitò & in tempore fit. πρόσκαιρος. Vnde extemporaneum,pro subitario,ac impræmeditato.¶Contemporaneum,quod est eiusdem temporis,& Græcè σύγχρονον dicitur.

Tempestas,atis,Modò idem significat quod tempus. χρόνος. Plaut.in Casina,Ea tempestate flos Poëtarum fuit.Sallust.in Iugurtha.Ea tempestate in exercitu nostro fuere complures noui & ignobiles. ¶Modò tranquillum & serenum tempus. εὐδία. Cæsar 4 belli Gall.Nactus idoneam ad nauigandum tempestatem,tertia ferè vigilia soluit.Cicero ad Quin. Frat.lib.2, Primam nauigationem (dummodo idonea tempestas sit) ne omiseris, Virgil. 9. Aeneid. –vnde hæc tam clara repentè Tempestas? ¶Modò in malam partem accipitur, vt idem sit quod procella, turbo, grando,& generaliter quiuis cæli inquietior ſtatus. χειμών, θάλασσα. Plau.in Mostel. –tempestas venit.Confringit tegulas,imbricésque, Virgilius 3. Aeneid. –hîc pelagi tot tempestatibus actus Heu genitorem,omnis curæ,casúsque leuamen Amitto Anchisen.Ibidem,Dij maris,& terræ,tempestatémque potentes Ferte viam vento facilem.Plinius.Hunc diem festum tempestatibus leniendis ferunt institutum. Idem,Tempestates vocamus, in quibus grandines, procellæ, cæteráque similia intelliguntur: quæ quum acciderint , vis maior appellatur. ¶Tempestates alicuius subire,id est pericula.Cicero ad Catonem lib.15,Mitto quòd inuidiam, quòd pericula,quòd omnes meas tempestates & subieris, & multò etiá magis,si per me licuisset,subire paratissimus fueris. ¶Inuidiæ tempestas.Cicero in Catilinam,Tametsi video,si mea voce ire in exilium animum induxeris , quanta tempestas inuidiæ nobis , si minus in præsens tempus recenti memoria scelerum tuorum, at in posterum impendeat.

Tempestiuus, tempestiua , tempestiuum, Opportunus, & qui suo tempore fit. ἐύκαιρος, εὔκαιρος. Virgilius 1,Georg.Aut tempestiuam syluis euertere pinum.

Tempestiuitas,Pro opportunitate. εὐκαιρία. Plin.lib.10.capi.34,Columbæ præparantes tempestiuitatem cibo.Cice.de Senect.Sua cuique parti ætatis tempestiuitas est data.

Tempestiuè, Opportunè,& suo tempore. εὐκαίρως.Plinius libro 16. cap.36, Cædi solebant tempestiuè vsque ad Antigenem tibicinem. Cicero 2.de Natura deorum,Neque enim serendi,neque colendi, neque tempestiuè demetendi, percipiendique fructus, neque condendi ac reponendi vlla pecudum scientia est.¶Horum contraria sunt,Intempestiuus,& intempestiuè:quorum significata explicantur suis locis.

Tempestuosus,Procellosus,tempestate turbatus. δυσκόλως. Gellius, Mare sæuum ac tempestuosum erat.

Tempestus,tempesta,tempestum,Antiqui dicebant tempestiuus:vnde intempestus, pro intempestiuus : vt Nox intempesta, quòd minimè tem-

pestiua sit rebus agendis.

Temulenter,Temulentia,Temulentus,vide TEMETVM.

Tenasmus, Græcè τεινεσμός, Frequens , sed irrita deiiciendæ alui cupiditas , cum inflammatione ac tumore sedis , mucosa & sanguinolenta quædam egerentis:quod morbi genus nasci solet ex biliosis,acribúsque humoribus,rectum intestinum mordicantibus. Plinius libro 28. capite 14,Tenasmos, id est crebr.& inanis voluntas egerendi : tollitur lacte asinino.

Tenax,Tenacitas,vide TENEO.

Tendo, tendis, tetendi, tensum, & tentum, Eiusdem ferè significationis cum composito extendo. τείνω, συντείνω. Virgil.3.Aeneid.Tendunt vela Noti.Sallustius,Manus supplices ad cœlum tendere.Virgilius 7.Aeneid. Ante vrbem pueri,& primæuo flore iuuentus Exercentur equis, domitántque in puluere currus : Aut acreis tendunt arcus , aut lenta lacertis Spicula contorquent,cursúque,ictúque lacessunt.Ouid.9.Metam.Tendebat grauitas vterum mihi, &c. ¶Tendere rete, est explicare, & auibus,ferisve eo insidiari.Ouid.1.de Arte,Scit bene venator,ceruis vbi retia tendat.Terent.in Phor.Quia nec rete accipitri tenditur,nec miluo. ¶Tendere insidias, id est parare, vel struere insidias , hoc est insidiari. ἐνεδρεύειν. Sallust.in Catil. Interea Romæ multa simul meliri, Consuli insidias tendere. Cicero pro Rosc.Comœdo,Ex perfidia & malitia, per quam insidiæ tenduntur alicui,dij immortales hominibus nasci,& succensere consuerunt. ¶Interdum pro conari. Virgil.2. Aeneidos.Ille simul manibus tendit diuellere nodos.Liuius 4.ab Vrbe, Ipse (vt est animus humanus insatiabilis eo quod fortuna sponder) paulatim ad altiora,& non concessa, tendere. Id est aspirabat ad altiora. Quintil.libro 2. capi.4.Paulatim ad maiora tendere incipiet. ¶Tendere ad eloquium, est studere eloquentiæ, vel scopum eloquentiæ nobis præfigere. Ouid. 4.Trist. eleg. 9, Frater ad eloquium viridi tendebat ab æuo. ¶Accipitur aliquando tendere,pro eo quod est tentoria, seu tabernacula figere. σκηνοῦν.Valerius Maximus libro 2.Nequis eorum intra castra tenderet. Virgilius 2.Aeneid.Hîc Dolopum manus,hîc sæuus tendebat Achilles. Extenduntur enim tentoria , dum ponuntur. ¶Interdum pro offerre, porrigere,quod protendendo manus fieri solet. ἐρίγειν.Virgilius lib.2. Aeneid. Paruúmque patri tendebat Iulum. ¶Interdum pro iter instituere,proficisci. πλεῖν.Cicero ad Atticum libro 16, Itaque dubito, an Venusiam tendam,& ibi expectem. Idem 2.de Diuinat. Ad reliqua acri tendebamus animo:sic parati,vt nisi quæ causa grauior obstitisset,nullum philosophiæ locum esse pateremur,qui non Latinis literis illustratus pateret. Virgil. 1. Aeneid. –per tot discrimina rerum Tendimus in Latium. ¶Tendere alicui metum aut spem. Cicero pro Font. Nolunt isti aut quiescere. id quod victi ac subacti solent : aut quum minantur, intelligere se populi Romani,non metum belli,sed spem triumphi tendere. ¶Tendit res eò, hoc est res eò spectat. Cicero ad Brutum , Atqui eò tendit, id agit, ad eum exitum properat vir optimus, vt sit illi Octauius propitius. ¶Huius composita sunt, Attendo, contendo, circuntendo, distendo, intendo, extendo, obtendo, ostendo, pertendo, prætendo, portendo , de quibus suprà suis locis : & sustendo , quod est decipiendi gratia subdo aliquid, aut machinor. ὑποτίθεμαι.Sallustius, Dum sustendit insidias militi.

Tensus, vel tentus, participium, Id est distentus. τεταμένος. Horatius 2.Sermon. Saty. 3, –seu pingui tentus omaso Furius , &c. Statius 3. Sylua. 1, Tensóque modos imitabitur arcu.Horat.10.Epod.
Illic inissæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refértque tenta grex amicus vbera.

Tentorium, rij, Tabernaculum, extensis velis contra æstum cælive iniuriam excitatum. σκήνωμα. Lucan.lib.1,Deseruere cauo tentoria fixa Lemano.Ouid.3.Fasto.Sub Ioue pars durat : pauci tentoria ponunt : Sunt quibus è ramis frondea facta casa est.

Tentoriolum, diminutiuum, σκηνωμάτιον. Hircius lib.5. bel. Africi, Reliqui ex vestimentis tentoriolis factis ex arundinibus coriis intextis permanebant.

Tendicula, læ. Laqueus est, quem auibus, siue feris tendimus, παγίς. ¶Tendiculæ literarum , id est captiones ex literis & syllabis , quum non reæquitati,sed summo iuri insistimus,ipsíque vocabis aduersarium irretire conamur. Cice.pro Cecinna, Tum aucupia verborum & literarum tendiculas in inuidiam vocant.

Tendones, τένοντες, A recentioribus medicis appellantur quædam motus instrumenta,in capite musculorum ex neruis & ligamentis conflata,eósque ossibus annectentia.Græcorum nonnulli,quòd ex neruis oriantur,ἀπονευρώσεις appellant.Vide Gale.in trac.de Motibus musculorũ.

Tenebræ,penul,cor.Priuatio lucis, quòd teneant, id est impediant oculos,& visum prohibeant. σκότος. Cice. de Natu.deorum, Nos autem tenebras cogitemus tantas,quantæ quòdam eruptione Aetnæorum ignium finitimas regiones obscurauisse dicuntur.Virgil.lib.9.Aeneid.Hîc subit tam nigro glomerari puluere nubem Prospiciunt Teucri , ac tenebras insurgere campis. Idem lib.11.Aeneid.Et tenebris nigrescunt omnia circum.Ouid.lib.2.Metam.Talia dicentem circunstant omnia solem Numina,néve velit tenebras inducere rebus Supplice voce rogant. ¶Tenebræ,metaphoricè,pro cuiuscunque rei obscuritate. Cice. pro Archia Poëta,Quæ iacerent in tenebris omnia,nisi literarum lux accederet.Virgil.lib.2.Aeneid.Afflictus vitam in tenebris, luctúque trahebam. Cice. Post reditum in Senatum,Ex superioris anni caligine & tenebris lucem in Republica Calend.Ianuarij despicere cœpistis.

Tenebrosus,a,um,Quod tenebris plenum est. σκοτεινός.Varro 3.de Re rust. cap.9.de Gallinis,Eas includunt in locum tepidum & angustum,& tenebrosum. Virgil.6. Aeneid. –quando hic inferni ianua regis Dicitur, & tenebrosa palus Acheronte refuso. Ouid.5. Metamor. Hanc metuens eadem,tenebrosa sede tyrannus Exierat.

Tenebricus,a,um,penul.corre.Offusus tenebris,Cicero 2.Tusculanarum;

Hæc à

Hæc à Tartarea tenebrica abstractum plaga,
Tricipitem eduxit hydra generatum canem.

Tenebricosus,sa,sum,Idem quod obscurus. σκοτεινός. Tenebricosæ libidines,Cicero de Prouinciis Consul.Lateant libidines eius illæ tenebricosæ: quas fronte & supercilio , non pudore & temperantia contegebat. Idem in Vatinium,Illud tenebricolisimum tempus ætatis tuæ patiar latere.Idem in Pisonem,Tu ex tenebricosa popina Consul extractus.

Tenebriones, Mendaces & dolosi, qui mendaciis & astutiis suis quasdam quasi tenebras obiiciunt. σκαφιδῶνες. Alij tenebriones interpretantur sũcifugos , quasi in tenebris delitescentes. Afranius , Si accusator & reus trũt tenebriones, vterque vtrunque vituperato.Ex Nonio.

Tenebresco, scis, Obscurus fio. σκοτίζομαι. vnde Contenebresco. Augustinus,Aër contenebrescat inquit,id est tenebrosus fiat. ἐνεκπίπτω.

TENEDOS, penúl.corre. Τένεδος, Insula in mari Aegæo, inter Lesbum & Hellespontum,contra Troiam,à Sigæo littore XII.M. passuum distans, à Lesbo VI.M. Hæc prius Leucophrys, Κυκνόεσσα appellabatur,à nonnullis etiam Phœnice & Lyrnessos, teste Plinio lib.5. capi.31. In hanc ex Troade nauigauit cum nouis colonis Tenes Cycni filius , conditáque vrbe,de nomine suo Tenedon eam vocauit,à qua & insula denominata est.Cice.3.Verrina,Tenedo (præterea pecuniam quam eripuit) Tenen ipsum qui apud Tenedios sanctissimus deus habetur, qui illam vrbem dicitur condidisse,cuius ex nomine Tenedus nominatur : hunc ipsum, inquam, Tenem,pulcherrimè factum,quem quondam in comitiis vidistis,abstulit magno cum gemitu ciuitatis. Insula hæc ante bellum Troianum florentissima fuit:in qua Græci supremas illas, quibus Troia periit, insidias struentes, sese occultarunt:quod & Virgilius testatur lib.2. Aeneid.sic scribens,Est in conspectu Tenedos notissima fama Insula,di ues opum, Troiæ dum regna manebant , Nunc tantùm sinus , & statio male fida carinis.Huc se prouecti deserto in littore condunt.

Tenedius,a,um, Τενέδιος, adiectiuum:vt Tenedius tibicen,pro calumniatore,& falso teste : prouerbium tractum ab eo quòd Philonome tibicinem suum dicatur subornasse,qui apud Cygnum testaretur,ipsum à Te ne de stupro fuisse interpellatam. ¶Tenedia securis. Τενέδιος πέλεκυς. pro iudice nimium seuero , propterea quòd Tenedi olim rex securim gestans causas soleret audire,no centémque statim securi percutere.Vide Erasmum in Adagiis.

Tenellus,vide TENER.

Teneo,tes,nui,tentum, Apprehendo, detineo. λαμβάνομαι, ἔχω, κρατέω. Virgil.4.Aeneid.Neque te teneo,neque dicta refello.Cice.1.Tuscula.Et quum penè in manu iam mortiferum illud teneret poculum,locutus ita est.Ouid.Epist.15.Quum te tenet arctius ille.Idem 1.Fast.Ille tenens basest.Ouid.Epist.15.Quum te tenet arctius ille.Idem 1.Fast.Ille tenens basilia quàm meum nomen. ¶Aliquando pro constringere , includere, continere. διαπλέκειν. Virgil. 2. Georg.Texendæ sepes etiam,& pecus omne tenendum.¶Aliquando pro tegere. σκεπάζειν, διακαλύπτειν.Idem 1. Georg.Et obducto latè tenet omnia limo.¶Teneri etiam pro conuinci,& coargui. ἐλέγχεσθαι.Cice.4.Acad.Si rectè concluserit,teneo:sin vitiosè,minam Diogenes redder.Idem 7.Verrina,Neq; solùm argumentis,sed etiam certis testibus illius audacia tenebatur. ¶Tenere iter, est iter dirigere,quod & iter habere dicimus. ἔχειθαι τὴν ὁδόν. Virgil.1.Aeneid. Sed vos qui tandem? quibus aut venistis ab oris? Quóve tenetis iter? ¶Aliquando pro intelligere. σωνίημι.Teren.Rem tenes. ¶Aliquando pro remorari. ἀναβάλλειν, ἐπέχειν.Virgil.1.Aeneid.Hunc Phœnissa tenet Dido. ¶Item tenere,seruare,tueri. σώζειν.Virgil.8.Aeneidos.Stabat pro templo,& Capitolia alta tenebat.Id est defendebat. ¶Tenere se castris,est salutem suam castrorum vallo tueri.Cæsar 4.Commenta.Sabinus inferior omnibus rebus , loco se & castris tenebat. ¶Tenere cursum,propriè naues dicuntur,quarum cursus clauo regitur.Virgil.3.Aeneid. Inter vtranque viam læti discrimine paruo Ni teneant cursus. ¶Teneri furti,& furto obnoxium esse. ὑπέχεσθαι τῇ κλοπῇ. ¶Item tenere,est possidere,occupare,corripere,inuadere.Sallust.in Iugur. Fortè are,est possidere,occupare,corripere,inuadere.Sallust.in Iugur. Fortè arte,est possidere,occupare,corripere,inuadere.Sallust.in Iugur. Fortè apud illum, quem inhonesta & perniciosa libido tenet, potentiæ paucorum decus atque libertatem suam gratificari. ¶Tenere, pro durare. ἀνέχεσθαι, καρτερεῖν.Cæs.4.belli Gall.Romæ fœdum incendium per octo dies ac noctes tenuit.¶Teneri,pro constare.Cice.ad Plancum,Non his modò causis,quæ speciem habent magnæ coniunctionis, sed iis etiam quæ familiaritate & consuetudine tenentur.¶Tenere,pro stare & inniti. Cice. ad Atticum lib.12, Occidimus, occidimus, Attice, iampridem nos quidem : sed nunc fatemur,postea quàm vnum,quo tenebamur,amisimus. ¶Huius composita sunt Abstineo, attineo, continneo,detineo,distineo,obtineo,pertineo,retineo, & sustineo:quæ habentur,syllabam correptam.

Tenax,cis,Id est viscosus,& quicquid attingit facilè retinens. ἑφθός, γλοιῶδες,ἔχων. vt Glutinum tenax dictum est,quod dum attrectatur, digitos tenere videatur.Virgil.4.Georg.Excludunt ceras,& mella tenacia figunt. Ouid.11.Metam.Vtve tenax grauida manat tellure bitumen.¶Memoria tenax,id est stabilis,constans,firma,quiduis optimè tenens. Plinius Epistо.97,Mira vtrique probitas,constantia salua, decorus habitus, os Latinum,vox virilis,tenax memoria,magnum ingenium. Quintil.lib. 1.cap.1,Et natura tenacissimi sumus eorum quæ rudibus annis percipimus.¶Morbus tenax,contumax,molestus, quique difficulter prodiscitur. Sueton.in Claud.Cæs.cap.2,Infans autem relictus à patre,ac per omne ferè puritiæ,atque adolescentiæ tempus variis ac tenacibus morbis

conflictatus est.¶Homo tenax,id est auarus,parcus,sordidus. φειδωλὸς, ξυναρπὴς,σφιγκτὸς. Apuleius,Homo diues,sed nimium tenax.Terent. in Adelph.Ego ille agrestis,sæuus tristis,parcus,truculentus,tenax.Cicero Cælio , Illum filium familias patre parco ac tenaci habere tuis copiis deuinctum non potes. ¶Aliquando durus, constans, perseuerans. τετρηγυῖαν, καρτερόν. Horat. 3. Carm. Ode 3, Iustum & tenacem propositi virum. Virgil.4.Aeneid.Tàm ficti, prauique tenax, quàm nuntia veri. Hoc est in omnibus perseuerans, inquit Seruius. Iuuen. Saty.8, Prima mihi debes animi bona:sanctus haberi,
Iustitiæque tenax factis dictísque mereris.

Tenacior,& tenacissimus.Colum.lib.1,Potest etiam illiteratus,dummodo tenacissimæ memoriæ,rem satis commodè administrare. μνημικός.

Tenaciter aduerbium,Id est firmiter, constanter,pertinaciter.Ouid.Epist. 3,An miseros tristis fortuna tenaciter vrget?

Tenacitas,atis,Sordes,parsimonia,auaritia. φιλοχρηματία.Liuius 4.belli Maced. Sed in purpura quæ teritur , absumitúrque , non iniustam quidem, sed aliquam tamen causam tenacitatis video , &c. ¶Aliquando firmitas,& perseuerantia aliquid retinendi.Cicero 2.de Natura deorum, Cùmque partim oris hiatu,& dentibus ipsis capessunt, partim vnguium tenacitate arripiunt,partim aduncitate rostrorum,&c.

Tenor,idem quod accentus:à Græco nomine τόνος,teste Quintiliano lib. 1.cap.5,Adhuc(inquit) difficilior obseruatio est per tenores:(quos quidem ab antiquis dictos tenores comperi , videlicet declinato à Græcis verbo , qui τόνους dicunt) vel accentus, quos Græci προσῳδίας vocant. ¶Interdum idem est quod ordo, vel forma, seu continuatio. Valerius Max. lib.1, Quò minus religionibus sua tenor suáque obseruatio reddederetur.Virgilius 2. Georg. Non alios prima crescentis origine mundi Illuxisse dies , aliúmve habuisse tenorem Crediderim. Liuius 3. belli Pun. Hi mores eáque charitas patriæ per omnes ordines velut tenore vno pertinebat.Ouid.3.Metamor.Cætera paulatim,placidóque educta tenore. ¶Erasmus tenorem, rei progressum vocat.Vnde quæ sui similia sibi que veluti perpetua quadam succedunt serie,horum eundem esse tenorem dicimus.Cice.de Orat. perf. Isque vno tenore,vt aiunt, in dicendo fluit,nihil afferens præter æqualitatem & æquabilitatem. Loquitur de æqualitate dictionis,nulla varietate reficientis auditorum aures. ¶Tenor pugnæ.Liuius 8.ab Vrbe,Fremitus æqualis,tenórque pugnæ in defatigationem vltimam,aut noctem spectabat.

Tener,pera,rum,Mollis,delicatus, minimè robustus. ἁπαλὸς, τρυφερὸς, μαθακὸς:à Græco τέρην,teste Festo,tribus posterioris literis conuersis.Cice. 3.de Finib.Tener puer.Liu.9.bel.Mace.Quum vinum animos,& nox, & missi fœminis mares, ætatis teneræ maioribus, discrimen omne pudoris extinxissent,corruptelæ primùm omnis generis fieri cœptæ.Ouidius 4.Trist.eleg.10,Cœpimus,& teneræ primos ætatis honores.Anto. Ciceroni , Me deinde sine ad hanc opinionem iam nunc dirigere puerum, & tenero animo eius persuadere, non esse tradendas posteris inimicitias.Cice.de Amic.Neque enim sunt isti audiendi qui virtutem duram,& quasi ferream esse volunt : quæ quidem est tum multis in rebus, tum in amicitia tenera & tractabilis,vt ex bonis amicis quasi diffundatur,& incommodis contrahatur.Ouidius Epist.4,Ars fit, vbi à teneris crimen condiscitur annis.Virgil.1.Ecloga,–quo sæpe solemus Pastores ouium teneros depellere fœtus.Oratio mollis,tenera,& flexibilis. Cic. in Orat.¶Tenerior,tenerrimus.Plin.lib.10.cap.72,Si tenerior est catuli adhuc ætas.Idem lib.13 capi.4,Et ab radice autumnæ vitalis est satus, & ramorum tenerrimis.Ouid.1.de Arte,Ipsa notas frondes,& prata tenerrima tauro Fertur inassueta subsecuisse manu.

Tenellus,a,um,diminutiuum. ἁπαλὸς, τέρμλος,μαθακός.Plautus in Casin.Bellam & tenellam Casinam.Varro 1.de Re rust. capi.41, Aqua recenti insito inimicatia:tenellum enim citò facit putre.Stat.libro 5.Syl.
Cui nomen vox prima meum,ludúsque tenello
Risus,& è nostro veniebant gaudia vultu.

Tenellulus,Aliud diminutiuum.Catul.Epigram.17,Vt puella tenellulo delicatior hœdo.

Teneritas,atis,& Teneritudo,inis,Ipsa mollities,robori contraria. ἁπαλότης.Cice.5.de Finib.In primo enim ortu inest & teneritas, & mollities quædam,vt nec res videre optimas,nec agere possint.Var.1.de Re rust. cap.36,de segetibus.Siqua est aqua,deducti:sin siccitates sunt, & terra teneritudinem habet,sarrire vineas.arbustáque putare.

Tenerè,penul.corr.& Teneriter,aduerbia.Plin.lib.23. capi.3,E radice oleæ quàm tenerrimè cortex derasus , in melle crebro gustatu medetur sanguinem reiicientibus.

Tenerasco,is,siue Teneresco,Tener fio,miteſco,misericordia ducor. ἁπαλύνομαι,μαλάσσομαι,Lucret.lib.3,Scilicet in tenero teneraſcere corpore mentem. Plin. lib.17.cap.22,In tantum teneraſcere acinos, vt rumpantur.Idem lib.28. cap.12,Cutem in facie erugari,& teneraſcere,& candorem custodire lacte asinino putant.

TENERAS, næ, τένης, Filius fuit Cycni,& Scamandrodices,Tenedi vrbis conditor,vt refert Lycophronis Scholiastes Cice.3.Act. in Verrem, Tenem apud Tenedios in Sicilia putant esse sanctissimum deum , ac eorum vrbem condidisse.

TENERAE, Credebantur esse sortium deæ,quòd tenendi potestatem haberent.Festus.

Tenontes, τένοντες, A Græcis dicuntur quos recentiores medici,nouitio quidem vocabulo,attamen inter ipsos melioris penuria recepto , Tendones appellant:quidam etiam Græci,ex neruis nascentes, ἀπονευρώσεις. Sunt autem quædam motus instrumenta,in capite musculorum ex neruis & ligamentis conflata,eósque ossibus(quorum motui præcipuè seruiunt)annectentia.Habent autem mediam quandam naturam inter nervos & vinculas:illis quidem duriores,horum tamen duritiem non exæquantes.Vide Galenum in tractatu de Motibus musculorum.

Tenor,vide TENEO.

Universidad de Deusto Biblioteca

TENOS, τῆνος, Insula vna ex Cycladibus, in qua est oppidum eiusdem nominis, quàm propter aquarum abundantiam Aristoteles Hydrusam, ὑδροῦσαν, appellatam dicit: alioqui Ophiusam, ὀφιοῦσαν. Vide Plinium lib. 4. cap. 12.

Tento, as, Idem quod experior, siue periculum facio, inquiro. πειράομαι, πειρῶμαι, πειρατίζω. Colum. lib. 9. Sæpius digitis loca fœminarum tentanda sunt: nam in promptu gerunt quæ, quibus iam partus appropinquat. Cice. in Parad. Tentare volui, posse ntre ita dici vt probarentur. Virgil. 2. Aeneid. –vix primi prælia tentant Portarum vigiles. Terent. Phor. Visum est mihi vt eius tentarem sententiam. Ouidius, Sed quid tentare nocebit: Idem 1. Metamor. Cuncta prius tentanda: sed immedicabile vulnus Ense recidendum est, ne pars sincera trahatur. Cice. 1. Tusc. Tentaui quid in eo genere possiem. ¶ Tentari morbo, id est dolore, affligi morbo. Cice. 4. Tusc. Illud animorum corporúmque dissimile est, quòd animi valentes morbo tentari non possunt, corpora possunt. ¶ Tentare pudicitiam alicuius, & tentare iudicium pecuniæ, est pudicitiam, vel iudicium conari labefactare, & corrumpere. Cicero pro Cluentio, Iudicium pecuniæ esse tentatum, non à Cluentio, sed contra Cluentium. ¶ Tentare senectutem, vel solitudinem alicuius, est aggredi, & conari subuertere aliquem senectute & necessariorum inopia infirmum, & iniuriæ facilè obnoxium. Cice. pro Rabir. Id circo in omnibus iis euertendis, vnius hominis senectus, infirmitas, solitudóque tentata est.

Tentatus, ta, tum participium. Ouid. 1. de Arte, Opprime tentatam, nec nisi victor abi. Cicero lib. 1. Officiorum, Tentata res est ab omni genere hominum.

Tentaturus, ra, rum, aliud participium. Virgil. lib. 2. Aeneid. Tentaturum aditus, & quæ mollissima fandi Tempora.

Tentatio, onis, verbale, Experimentum, conatus. πείρασμός. Liuius 4. ab Vrbe, Aegrè Hortensius pati, tentationem eam credens esse perseuerantiæ suæ. Cice. ad Atticum lib. 10. Valetudinem tuam iam confirmatam esse, & à vetere morbo, & à nouis tentationibus, gaudeo.

Tentator, oris, πειραστής. Horatius, –notus & integræ
Tentator Orion Dianæ.

Tentabundus, adiectiuum, Nunc hoc, nunc illud tentans. Liui. 1. belli Pun. Ventum deinde ad multò angustiorem rupem, atque ita rectis saxis, vt ægrè expeditus miles tentabundus, manibúsque retinens virgulta, ac stirpes circa eminentes demittere sese posset.

Tentamentum, ti, Idem quod tentatio. πείρασμός. Virgil. 7. Aeneid. –nec prima per artem Tentamenta tui pepigi. Ouid. 7. Metamor. –meditatáque penè reliqui Tentamenta fide. Fide pro fidei. Idem 15. Metamor. –postquam mortalia cernunt Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum. Auxilium cæleste petunt.

Tentipellium, lij, Genus calciamenti ferratum, quo pelles extenduntur, vt ex Arioui sententia tradit Festus. Alij putant medicamentum esse quo rugæ abiguntur, cutísque extenditur. Titinnius apud Festum, Tentipellium inducis: rugæ in ore extenduntur. Vide plura apud Festū.

Tentorium, vide TENDO.

TENTYRA, orum, pen. cor. siue Tentyris, idis, τέντυρα Ptolomæo & Straboni, τεντυρὶς Stephano, Vrbs est Aegypti in eiusdem nominis insula quam Nilus efficit: cuius incolæ Tentyridæ vocantur. de quibus vide in dictione sequente. Iuuenal. Saty. 15, Qui vicina colunt vmbrosæ Tentyra palmæ.

Tentyritæ. penul. prod. τεντυρῖται. Populi sunt ex Tentyris Nili insula: qui tanto crocodilis terrori esse dicuntur, vt sola eos voce in fugam vertant. De his sic scribit Plinius lib. 8. capi. 25, Quin & gens hominum est huic beluæ aduersa in ipso Nilo Tentyritæ, ab insula, in qua habitat, appellata. Mensura eorum parua, sed præsentia animi in hoc tantùm vsu mira. Terribilis hæc contra fugaces belua est, fugax contra insequentes. Sed aduersum ire hi soli audent: quinetiam flumini innatant, dorsóque equitantium modo impositi, hiantibus resupino capite ad morsum, addita in os claua, dextera ac læua tenentes extrema eius vtrinque, vt frænis in terram agunt captiuos, ac voce etiam sola territos cogunt euo mere recentia corpora ad sepulturam. Itaq; ei vni insulæ crocodili non adnatant, olfactúque eius generis hominum, vt Psyllorum serpentes, fugantur. Strabo quoque lib. 17, Quum (inquit) crocodili Romam allati essent vt viderentur, Tentyritæ eos sequebantur, facta est ab illis piscina quædam, & foramen in vno latere ūm, vt ex aqua in apricum egredi possent. Tentyritæ aderant qui eos interdum reti educebant ad solem, vtà spectatoribus viderentur: interdum in aquam intrantes, rursum eos in piscinam retrahebant. ¶ Nonnulli hos etiam Tentyros vocari putant: & ita vulgò legitur apud Plinium lib. 28. cap. 3, Nam in insula Nili Tentyri nascentes tanto sunt crocodilis terrori, vt vocem quoq; eorum fugiant. Quo in loco alij legunt ad hunc modum, Nam in insula Nili Tentyris nascentes: vt Tentyris ablatiuus sit à Tentyra, orum, quod insulam ipsam significat.

Tenuis, tenue, Exilis, gracilis, exiguus: cuius antitheton est Crassus. λεπτὸς, λεῖος, ψιλὸς, ἀραιὸς. Cicero de Fato, Athenis tenue cælum: ex quo etiam acutiores putantur Attici: crassum Thebis: itaque pingues Thebani ac valentes. Idem in Hortensio, Fundum non modò mediocri pecunia, sed etiam tenui percipere possumus. Col. lib. 2, Quo tenue linum proueniat. Cice. pro Flacco, Hæc enim ratio, ac magnitudo animorum in maioribus fuit, vt quum in priuatis rebus, tùmque sumptibus minimo contenti, tenuissimo cultu viuerent, &c. Virgil. 4. Aenid. Et tenui tela discreuerat auro. Cicero 5. Tusc. Negat vllam in sapiente vim esse fortunæ: tenuem victum antefert copioso. Ouid. 1. de Arte, Hardiásq; leues tenui perscribere vino. ¶ Tenuior, & tenuissimus. Stat. 1. Syl. 4, Hæc tu sperne coli tenuiore lyra. Cice. ad Atticum lib. 3, Spes mea semper fuit tenuior quàm literæ tuæ. Idem 2. de Finib. Negat enim tenuissimo victu, hoc est contemptissimis escis, & potionibus, minorem voluptatem percipi, quàm rebus exquisitissimis ad epulandum. Tenuissima membrana, Cice. 1. de Natu. deorum. In minimis tenuissimisque rebus labi, Cice. 1. de Orat. In tenui labor. Virgil. 4. Georg. In tenui labor, ac tenuis non gloria, si quem Numina læua sinunt, audítq; vocatus Apollo. ¶ Per translationem nonnunquam tenuis ponitur pro paupere. πένης. Cice. pro Muræna, Pœna grauior in plebem tua voce est aggrauata est: commoti animi tenuium in ordinem nostrum. Ibidem, Tenuiorum, & non occupatorum amicorum est ista assiduitas. Idem 3. de Legibus, concessa plebi à patribus ista potestate arma cecidérunt, restincta seditio est: inuentum est temperamentum, quo tenuiores cum principibus æquari se putarint. Idem 3. Ver. Verres tenuissimum quemq; contempsit.

Tenuiculus, diminutiuum. λεπτὸς, ψιλὸς, ἀνίσχνος. Cice. Pæto, Tenuiculo apparatu significans Balbum fuisse contentum.

Tenuitas, atis, Gracilitas, subtilitas. λεπτότης, λεπτομέρεια. Plinius lib. 8. capi. 33, Cauda pręlonga in tenuitatem desinens, & implicans se viperinis orbibus. Idem lib. 10. cap. 29, Linguis luscinianum tenuitas illa prima non est quæ cæteris animalibus. ¶ Tenuitas, pro paupertate. πενία. Cice. 1. Offic. Danda etiam opera est, ne quod apud maiores nostros sæpe fiebat, propter ærarij tenuitatem, assiduitate molque bellorum, tributum sit conferendum. Idem Tironi, Vt possum, ex meis angustiis illius sustentationi tenuitatem.

Tenuiter, tenuius, tenuissimè, auderbium. λεπτῶς. Cæsar lib. 3. bel. Gal. Pelles pro velis, alutæque tenuiter confectæ. Cice. lib. 2. de Inuent. Sed illæ tenuius & acutius, & subtilius tractantur: hi autem grauius & ornatius. Idem 6. Verrina. Iussit Timarchidem æstimare argentum. quo modo? quo qui vnquam tenuissimè in donatione histrionum æstimauit.

Tenuo, as, Tenue reddo, extenuo, macero. λεπτύνω. Quintil. libro 2. cap. 10, Ita sibi quoque tenuandos adipes, & quicquid humoris corrupti contraxerit, emittendum, si esse sanus ac robustus volet. Propertius libro 3. eleg. 1, Dicite quo pariter carmen tenuastis in antro. Ouid. lib. 3. Metam. Et tenuant vigiles corpus miserabile curæ. Idem 2. de Ponto. eleg. 7. Nec magis assiduè vomer tenuatur ab vsu, Pectora quàm mea sunt ferie cæsa malorum. ¶ Composita sunt, Attenuo, & extenuo: de quibus suis locis.

Tenuatus, a, um. participium. Horat. 2. Serm. saty. 2, Seu recreare volet tenuatum corpus, vbique Accedent anni, &c. Ouid. lib. 2. Metam. Quum vox est tenuata viro, canæque capillos Dissimulant plumæ.

Tenus, huius tenus, Idem quod laqueus, teste Nonio, a tendendo dictus. τανύω. Plautus Bacchid. Pendebit hodie ita pulchrè intendi tenus.

Tenus, μέχρι. Præpositio, idem significans quod vsque ad: exigitque aut ablatiuum singularem, cui tamen postponitur: vt, Pubetenus. Mento tenus, Capúlo tenus. Virgil. lib. 3. Aenei. Prima hominis facies, & pulchro pectore virgo Pube tenus. ¶ Aut genitiuum pluralem. Virgilius lib. 3. Georg. Et crurum tenus à mento palearia pendent. Sic Cumarum tenus: id est, vsque ad Cumas. Cicero in Epistō. Illi rumores de comitiis Transpadanorum Cumarum tenus caluerunt. ¶ Nonnunquam admittit & accusatiuum. Flaccus in Argonautis, Et Tanaim tenus immenso descendit ab Euro. Quodam tenus prodire, est qualemqualem in re quapiam progressum facere. Hora. 1. Epist. 1, Est quodam prodire tenus, si non datur vltrà. Titulo tenus Consul. hoc est solo titulo, & non re.

TEOS, τέως Stephano, Ioniæ ciuitas, Anacreontis Poëtæ patria, qui ab ea Teius est cognominatus. Horat. in Epod. Non aliter Samio dicunt arsisse Batyllo Anacreonta Teium. ¶ Est & altera eiusdem nominis ciuitas in Scythia, ad paludem sita piscibus refertam, cui sereno tempore oleum innatat tanta copia, vt in vasa colligi possit, & necessariis vsibus adhiberi. Autor Steph.

Tepeo, tepes, vide TEPIDVS.

Tephritis, τεφρῖτις, Gemma, quæ nouæ Lunæ speciem habet, in cornua curuatæ, cinericei tamen coloris: vnde & nomen habet. Autor Plinius libro vltimo, capi. 10.

Tepidus, a, um, Quod est medium inter calidum & frigidum. χλιαρὸς, ἀλιόπυρος. Plin. lib. 12. capi. 25, Præterea synceri deuiantur in tepida aqua. ¶ Interdum pro calido ponitur. Lucretius, Tepidísque caminis. Virgil. 1. Georg. Non tepidum ad Solem pennas in littore pandunt. Ouidius 2. Amor. Eleg. 19, Tepidósque refouerat ignes. ¶ Interdum pro frigido, præsertim quando transfertur ad hominem. Plautus, Hic homo factus est tepidior. id est frigidior, segnior.

Tepidulus, diminutiuum. Id est subtepidus. χλιαρός.

Tepidarium, Locus in balneis in quo tepida aqua lauabantur. χλιαρὸν λουτρὸν. quemadmodum Caldarium, in quo calida lauabantur: & Frigidarium, in quo frigida.

Tepido, as, are. Tepida aqua irrigare. χλιαίνω. Plin. lib. 17, cap. 26, In eodem agro Bruma, tantò magis si niues scateant, gelétve, ne frigus vites adurat, circunfundunt riguis, quod ibi tepidare vocant, memorabili natura in amne solo. Sed idem æstate intolerandi rigoris.

Tepeo, pes, pui, Tepidus sum. χλιαρὸς εἶμι. Plin. lib. 29. cap. 4, Carnibus gallinaceorum, ita vt tepeant auulsæ, appositis, venena serpentium domantur. Ouid. 3. de Pont. eleg. 4, Illa recens pota est, nostra tepebit aqua, Virgil. 3, Georg. Parturit almus ager, Zephyrique tepentibus auris Laxant arua sinus. Ouid. 3. Fast. Et pereunt victæ sole tepente nues. Cato de Re rust. cap. 69, Leuibus lignis facito calefcat: vbi temperatè tepebit, tum cuminum indito.

Tepesco, cis, Tepidus fio. χλιαίνομαι. Cice. 2. de Natu. deo. Atque etiam maria agitata ventis ita tepescunt, vt intelligi facilè possit in tantis illis humoribus esse inclusum calorem. Virgil. 9. Aeneid. Et fixo ferrum in pulmone tepescit. Lucan. lib. 4, Paulatim cadit ira ferox, mentésq; tepescit. ¶ Huius compositum est, Intepesco, quod est valde tepesco. Colu. Nunc mitigato iam & intepescente frigore, largissimis oliuitatibus, Liberiq; vindemiis exuberent.

Tepor, teporis, & Tepeditas, atis, Media qualitas inter calorem & frigus. χλιαρότης.

Col. lib. 1, Si verò tepor cæli, siccitásq; regionis suadebit, Februario ſtatim proſcindendi ſunt. Cic. 2. de Nat. deor. Nec enim ille externus & aduentitius habendus est tepor, sed ex intimis maris partibus agitatione excitatus, quod nostris quoque corporibus contingit, quum motu atque exercitatione recalescunt. Ouidius 2. Meta. Quæ neque dant flammas, leníque tepore cremantur.

Teporo, as, pen. prod. Idem quod tepefacio. τηκάνω. Plin. lib. 36. cap. 26, Fragmenta reperata agglutinantur tantùm, rursus tota fundi non queunt, præter quàm abrupta sibi.

Ter, τρίς, Aduerbium numerale, idem valens quod tribus vicibus. Cice. de Diuin. Cædunt de cælo ter quatuor corpora sancta. Virgil. lib. 1. Georg. Ter sunt conati imponere Pelio Ossam: Ter Pater extructos disiecit fulmine montes. Horat. 3. Carm. Ode 3, Ter si resurgat murus aheneus. Autore Phœbo: ter pereat meis Excisus Argis: ter vxor Capta virum, puerósque ploret. ¶ Aliquando non tam numerum significat quàm augmentum: vt, Ter maximus, τρισμέγιστος: Ter beati, τρισμάκαρες. Ouid. 8. Meta. O ego ter fœlix. Virg. 1. Aeneid. O térque quatérque beati.

Tercentum, Id est trecenti. τριακόσιοι. Virg. 8. Aeneid. Maxima tercentum totam delubra per vrbem Lætitia, ludísque viæ, plausúque fremebant. Idem 1. Georg. Tercentum niuei tondent dumeta iuuenci. Idem 4. Aeneid. Stant aræ circùm, & crines effusa sacerdos
Tercentum tonat ore deos.

Tercenti, tæ, ta, Id est trecenti, seu tercentum. τριακόσιοι. Cic. 2. de Fin. Ter centósq; eos, quos eduxerat Sparta, quum esset proposita aut fuga turpis, aut gloriosa mors, opposuit hostibus. Plautus Persa, Tercentis verbis tuas impuritias loqui nemo potest. Cic. 3. Phil. Et Brundusij tercentos fortissimos viros, ciuésque optimos trucidauit.

Tercenties, aduerbium. Carul. in sui. Cæsarem, Ducenties comesset, aut tercenties? Non desunt tamen qui hisce omnibus in locis Trecenti, & Trecenties legendum contendant.

Tercenteni, Id est trecenti. τριακόσιοι. Mart. lib. 2, Tercentena quidem poteras epigrammata ferre.

Terdeni, æ, a, Triginta. τριάκοντα. Mart. lib. 12, Terdenos vigilaueram per annos. Virg. lib. 8. Aeneid. Ex quo terdenis vrbem redeuntibus annis, Ascanius clari condet cognominis Albam.

Tergeminus, a, um, adiectiuum, Id est triplex. τρίπτυχος, τρίπλαξ. Liuius 6. ab Vrbe. Modò tergeminæ victoriæ triplicem triumphum ex his ipsis Volscis & Aequis, & ex Hetruria egistis. Ouid. 4. Triſt. eleg. 6, Tergeminúmq; virum, tergeminùmque canem. Stat. 1. Syl. 1, Non hoc imbri
Tergeminus feras hyemes opus, aut Iouis ignem Tergeminum, Aeolij non agmi
na carceris horret. Id est fulmen trifulcum. ¶ Ius tergeminæ prolis, id
est ius trium liberorum. Stat. 4. Sylu. 8,
Ergo quòd Ausoniæ pater augustissimus vrbis
Ius tibi tergeminæ dederat lætabile prolis, Omnen erat.

Tergemini, Dicuntur qui tres eodem partu editi sunt. Plin. lib. 7. cap. 3, Tergeminos nasci certum est, Horatiorum Curiatiorúmq; exemplo. Tergemini fratres. apud Liuium 1. ab Vrbe.

Ternus, a, um, Distributiui numeri nomen est: quod tamen sæpe accipitur pro suo primitiuo. Horat. 3. Carm. Ode 19, Ternos ter cyathos attonitus petet Vates. Virg. 5. Aeneid. Terno consurgunt ordine remi. Cic. ad Pætum lib. 4, Quum loquimur terni, nihil flagitij dicimus: at quum bini, obscœnum est.

Ternarius, ria, rium: vt. Ternarij scrobes, id est scrobes quadrati, quaquauersum pedes habentes ternos. Col. lib. 11. cap. 2. Scrobes omnis generis quos eris autumno consituras, hoc tempore præparare oportebit: eorum quaternarij, hoc est quaquauersum pedum quatuor, si est commodum terrenum, x IIII ab vno fiunt: ternarij autem XVIII.

Tertius, a, um, Vltimus, siue vnus ex tribus. τρίτος. Plin. Epist. 92, Tertius dies est, quòd audiui recitantem Sentium Augurinum. Cic. pro Rabirio Posthumo, Modò vobis inspectantibus in Gabinij iudicio, tertio quoque verbo excitabatur. Plin. lib. 8. cap. 48, Tertium locum Milesiæ oues obtinent. ¶ Tertiæ notæ herbæ, id est tertio loco adscribendæ, vel tertiam dignitatem post alias sortitæ. Colum. lib. 9. cap. 4, Tertiæ notæ, sed adhuc generosæ, marinus ros, & nostrâs cunila, quam dixi saturciam.

Tertianus, adiectiuum: vt, Tertiana febris: quę tertio quoq; die recurrit. τριταῖος. quèadmodum Quartana, quæ quarto. Cic. 3. de Nat. deor. Vi-
sos quæso si omnis motus, omniáque, quæ certis temporibus ordinem de quæso si omnis motus, omniáque, quæ certis temporibus ordinem de quæso si omnis motus, omniáque, quæ certis temporibus ordinem
suum conseruant, diuina dicimus, ne tertianas quidem febres, & quartanas diuinas esse dicendum sit. ¶ Tertiana etiam absolutè idem significat. Plin. lib. 10. cap. 14, Xenocrates pulegij ramum lana inuolutum in tertianis ante accessionem olfactandum dari, &c.

Tertiani, anorum, Tertiæ legionis milites. οἱ τρίτην τάξιν τεταγμένοι. Tacitus lib. 21, Tradidit & Syria duo & vicesimanos, tertianósque.

Tertiò, aduerbium, Tertia vice. τριακοστῷ, τριακοστόν. Terent. in Eunu. Non hercle veniam tertiò. Colum. lib. 3. cap. 13, Sarriuntur sesquiopera, iterum sarriuntur vna opera, & tertiò vna.

Tertium, aduerbium, Tertia vice. τρίτον, τριστόν. Cic. 2. de Diuin. Quid est tam incertum, quàm talorum iactus? tamen nemo est quin sæpe iactas Venerem iaciat aliquando, nonnunquam etiam iterum ac tertium. Tertium Consul esse dicitur, qui duobus iam perfunctus Consulatibus, tertium gerit. Tertiò autem Consul quis factus esse dicitur, qui tertio post exactos reges anno gessit Consulatum.

Tertio, as, Verbum est rei rusticæ scriptoribus familiare, pro eo quod est, opus aliquod tertiò repeto: vt Tertiare agrum, est tertio proscindere. τριπολέω. Colu. lib. 2, Sed iugerum talis agri quatuor operis expe&tur: nam cōmodè proscinditur duabus, vna iteratur, tertiatur dodrante, in liram statim redigitur quadrante operæ. Idem lib. 2. cap. 13, Iteratos esse oportebit, ac deinde circa Septembris Calendas tertiatos.

Tertiatio, onis, verbale, Pro tertia operis repetitione: quo nomine Colu. lib. 12. cap. 50, vsus est pro tertia olei pressura. Sint autem (inquit) in cella olearia tres labrorū ordines, vt vnus primæ notæ, id est primæ pressuræ oleum recipiat, alter secundæ, tertius tertiæ. Nam plurimum refert non miscere iterationem, multóque minus tertiationem.

Tertiata verba, Appellantur imperfecta, lapsantia, & cum pauore nutabunda: quando quis exanimatus non profert verba integra, sed vix tertia quæque enuntiat, mediis ex perturbatione suppressis. τρισυλλάβα ῥήματα. Apuleius lib. 5, Tremens & exangui colore, lurida, tertiata verba substrepens, sic ad illas ait.

Tertiarius, a, um, adiectiuum, Quod tertiam rei alicuius partem recipit: vnde Tertiarium stannum appellatur à Plinio, lib. 34. cap. 17, Adulterini & fictitij stanni genus, quum singulis stanni libris singulæ plumbi albi, & singulæ nigri libræ admiscentur.

Tertiarium, rij, substantiuum, Idem quod triens, hoc est vncię quatuor: & tam de pondere quàm de mensura dicitur. τρίμμυον. In pœderibus enim, teste Budæo, libræ tertiam partem significat: in mensuris autem tertiam partem congij. Cato Rei rust. cap. 95, Postea sumito bituminis tertiarium, & sulphuris quartarium.

Terebellum, vide TEREBRA.

Terebinthus, thi, τερμινθος. Arbor est circa Idā, Macedoniámq;, brevis, fruticosa, & contorta: in Syria verò magna & copiosa, materie lenta, & nigra, lauri penè folio, oleæ flore, sed puniceo, baccis primùm herbaceis, mox rubris, & quùm maturuerint, nigrantibus, magnitudine fabæ. resinosis, & sulphurosis, radice lata, in profundum acta. Duo therebinthi sunt genera, sexu distincta, ex quibus mas sterilis est, teste Theophrasto. Ex hac arbore distillat laudatissimum resinæ genus, quā terebinthinam Latini vocant. Plinius lib. 24. cap. 6, de resinæ generibus loquens. In arborum differentia placet terebinthina odoratissima atque leuissima: nationum Cypria atque Syriaca, vtraque mellis Attici colore, sed Cypria carnosior, siccióque.

Terebra, bræ. pen. corr. Instrumentum quo ligna perforantur: à terēdo dictum. τρύπανον, ἧλυξ. Col. lib. 4. cap. 29, Nam antiqua terebra quā solam veteres agricolæ nouerant, scobem faciebat, perūrebátque eam partem quam perforauerat.

Terebellum, diminutiuum, Instrumentum chirurgorum, quo fracta cranij ossa eximuntur. τρύπανον.

Terebro, bras. Terebra perforo. τρυπάω. Virg. 2. Aeneid. Aut terebrare cauas vteri & tentare latebras. Col. lib. 5, cap. 9. Eas terebrari Gallica terebra conuenit. Ouid. 6. Fast. Prima terebrato per rara foramina buxo, Vt daret effeti tibia longa sonos. ¶ Huius compositum est, Exterebro quod est extorqueo, & exculpo: vt, Exterebrare veritatem. Plautus, Exterebra prorsus, atque excute.

Terebratio, onis, verbale, Ipse terebrandi actus. τρύπησις. Colu. lib. 4. cap. 29, In illa autem, quæ sit per terebrationem, &c.

Teredo, inis, penult. producta, Vermis in ligno nascens, eáque erodens. Est autem hæc vox Græca, sed quam Latini & vsu & inflexione suam fecerunt. Græci enim τήρηδόνα appellant, quam nos tetedinem. Quanquam nihil prohibet Latinam vocem esse à terendo dictam. Eadem & Tinea dicitur. Licet sint qui distinguant, vt teredines tantùm dicantur in mari, hoc est in nauibus: tineæ, terrestres sint. Plin. lib. 16. cap. 41, Insestantium quatuor genera. Teredines capite ad portionem grauissimo, rodunt dentibus: hæ tantùm in mari sentiuntur, nec aliam putant teredinem propriè dici: terrestres, tineas vocant. ¶ Teredo pro verme vestes terente, & erodente. Plin. lib. 8. cap. 48, de prærextis Seruij Tullij. Mirúm q; fuit, nec defluxisse eas, nec teredinum iniurias sensisse annis quingentis sexagintà.

TERENTIA, Ciceronis vxor fuit, Epistolis ipsius notissima: quam postea à viro repudiatam, Sallustius vxorem duxit, vt inimici sui arcana certius posset discere ex ea, quæ omnium eius consiliorum particeps fuerat & socia. Connumeratur hæc à Plinio lib. 7. cap. 48, inter longissimæ vitæ exempla, vt quæ vsq; ad CXVII annum dicatur peruenisse.

TERENTIVS, Τερέντιος, Poeta comicus, natione Afer, patria Carthaginiensis, libertus fuit Romæ Terentij Lucani: à quo ob liberale ingenium optimis literis eruditus, in hominum nobilissimorum amicitiam peruenit, præcipuè Scipionis, & Lælij: quorum etiam opera adiutus credi tur in scribendo. ob sermonis elegantiam. Cui opinioni astipulatur etiā Varro. Non obscurum est inquiens, adiutum Terentium in scriptis à Lælio & Scipione. Eandem ipse famam auxit. Nunquam enim, nisi leui ter, se tutari conatus est. Scripsit fabulas sex, quæ omnium manibus teruntur. Posthac visendarum Athenarum cupiditate ductus, ex quo nauim conscendit, nusquam deinde conspectus est. quò fit, vt naufragio creditur periisse. Latius exequitur huius vitam Donatus in Prolegomenis Andriæ. ¶ Terentius Scaurus, Grammaticus, qué Gellius dicit floruisse Adriani temporibus, ac librum de Cæsellij Vindicis Grāmatici erroribus scripsisse. ¶ Terentius Culeo, senator Romanus, captus à Carthaginiensibus fuit, & redemptus ab Africano maiore: vnde & curiam eius sequutus esse dicitur pileatus: vt refert Liuius 10. de bel. Pun. Hinc natus error apud indoctos, qui Terentium comicum à Pœnis captum fuisse, & à Scipione redemptum crediderunt. ¶ Terétius Varro, collega Pauli Aemylij post cladem Cannensem cum reliquiis exercitus, Canusium se recepit. Cui Romam redeunti gratulatus est populus Romanus, quòd de Republica non desperasset.

TERENTVS, Locus in campo Martio, quòd in eo ara Ditis patris in terra occultaretur: quæ ludis tantùm seculāribus effossa terra ostendebatur: iisque peractis rursus claudebatur. Martialis, Bis mea Romano spectatata est vita Terento. Hoc est binos spectatu ludos seculares. Idem lib. 4, Et quæ Romuleus sacra Terentus habet.

Terentinus, tina, tinum penultima produ. adiectiuum. Vnde Ludi Terentini dicti sunt, qui alio nomine seculares vocantur, qui centesimo quoque

Universidad de Deusto
Biblioteca

quoq; anno tribus diebus continuis, tribúsq; noctibus celebrabantur: tametsi postea ambitione principum minore interiecto spatio aliquoties fuerint celebrati. Ausonius in Ternario. Trina Terentino celebrata trinoctia ludo. De horum ludorum institutione, & ritu, vide Politianum cap. 58. Miscellaneorum, Censorianum cap. 6, Diuum Augustinum de ciuitate Dei lib. 3. cap. 18, Valerium Maximum lib. 2. cap. 1.

Teres, tis, pen. cor. generis omnis. Longũ & rotundũ, cuiusmodi est figura cylindri: ita dictum quòd anguli circunquaq; quasi torno videantur esse detriti, κυκλοτορούμενα. Virg. 8. Eclo. Incumbens tereti Damon sic cœpit oliuæ. Ouid. lib. 10. Metam. Pendebant tereti gemmata monilia collo. Idem 1. de Arte, Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos, Et teretes digitos. exiguúmq; pedem. Virg. 4. Aen. Et tereti subnectit fibula gemma. ¶ Oratio teres. Cic. 3. de Orato. Sed si habitum etiã orationis, & quasi colorem aliquam requiritis, est plena quædam, & tamẽ teres, & tenuis, & non sine nervis ac viribus. ¶ Totus teres atque rotundus. Hor. 2. Serm. sat. 2, Hoc est æqualis & constans in se, interprete Acrone. Nam teretes (vt inquit ille) dicuntur, qui ab alio non quærunt quid faciendum sit, sed ipsi per se inueniunt. Tale est & illud Virgilij de viro bono, mundi instar habens, teres atque rotundus.

Tereus, τηρεύς, Rex Thracum, Martis ex Bistonide nympha filius qui quum Prognen Pandionis Athenarum regis filiam vxorem duxisset, eius etiam sororem Philomelam per speciem visendæ sororis abductã violauit, vitiataque linguam præcidit. Quod facinus quum illa indicare alioqui non posset, cruore suo depictum sorori suæ transmisit. Quare cognita Progne, vt sororem ulcisceretur, Itym filium patri epulandum apposuit. Prolato deinde capite, quum pater se vxoris dolo filiũ in sua viscera cõdidisse agnosceret, & ad vltionem properaret, Progne mutata est in hirundinem, Philomela in auem sui nominis, Tereus in vpupam, Itys in phasianum. Hæc Seruius, enarrans illud Virgilij, Aut vt mutatos Terei mutauerit artus. Lege fabulã hanc latius apud Ouidium lib. 6. Metam.

Tergemini, vide TER.

TERGESTE, τέργεστον Ptolemæo, Colonia Venetorum ab Aquileia stadia centum octoginta distans (vt inquit Strabo) hodie *Triestum* vocatur. Vide Plinium lib. 3. cap. 18.

Terginus, Tergiuersor, vide TERGVS,

Tergo, tergis, & Tergeo, ges, si sum, & secundum antiquos tertum, Mundo nitidum facio, καθαίρω, καθαίρω, σμήχω. Iune. 5. t. 14, Vasa aspera tergeat alter. Plautus, Ornantur, lauantur, tergentur, polsuntur. Liu. 6. bel. Ii Pun. Secundo die arma curare, & tergere ante tentoria iussit. Cic. in Parad, Vt iu familia qui tractant ista, qui tergunt, qui vngunt, qui verrunt, qui spargunt, non honestissimum locum seruitutis tenent. Ouid. 2. Meta. Vt tersis niteant talaria plantis. Idem 13. Metam. – manúque simul veluti lachrymantia tersit Lumina. ¶ Huius composita sunt Abstergo, attergo, detergo, extergo: quorum significata explicata sunt suis locis.

Tergum, gi, Dorsum. νῶτον. Virg. 2. Aen. Ecce manus iuuenẽ interea post terga reuinctum. Idem ibidem, Vinxerat & post terga manus. Inambulare manibus ad tergum reiectis. Afinius Ciceroni lib. 10. Ouid. lib. 2. Meta. Ossáq; post tergum magnæ iactata parentis. ¶ Dicitur & de auibus, Cic. 2. de Nat. deo. Grues in tergo præuolantium colla & capita reponunt. ¶ Neq; solum de animalibus, verumetiam de rebus inanimatis dicitur. Vnde librum à tergo, scriptum dicimus, id est à posteriori parte chartæ, vel membranæ, ὀπισθόγραφον. Iuuen. Saty. 1. Scriptus & à tergo, nec dum finitus Orestes. Glacialia terga fluuiorum, Claud. de bel. Get. Aerea terga loricæ. Stat. 9. Theb. ¶ Aliquando tamen Tergum pro tergore ponitur, σκῦτος. Virg. 1. Aeneid. Mercatíq; solum facti de nomine byrsam, Taurino quantum possent circundare tergo. ¶ Item pro scuto, quoniam scuta corio tegi solent. βύρσα, ἄσπις. Idem lib. 10. Aeneid. Et tergo decutit hastas. ¶ Et tam Tergus, quàm Tergum, à terendo dici videntur, quoniam vehendis oneribus teruntur. Terga vertere, fugere, νῶτα δοῦναι. Cæsar 3. belli Gal. Vt ne vnum quidem nostrorum impetum ferrent, ac statim terga verterent. Dare terga, idem. Quintilianus lib. 2, cap. 13. Nonnunquam terga etiam dedisse simulata fuga proderit. Virg. 4. Georg. Ante hos versa fuga victor dare terga coegit. Præbere tergá fugæ, Ouid. 10. Metam.

Tergiuersor, laris, Fallo, & dicta muto, inquit Nonius: propriè est eorum qui terga vertentes adhuc tamen pugnant, nec sese victos fateri volũt. ¶ Vnde etiam ad alias res transfertur, vt disputationes, controuersias, &c. Nam vertere terga, fugere est, quod & terga dare dicimus. τρέφεσθαι, ἀναστρέφεσθαι, ὥσπερ τὰ νῶτα. Plautus, Quid expectas? quid tergiuersaris? Cic. lib. 3. Tusc. Quid tergiuersamur Epicure? nec fatemur eam nos dicere voluptatem quam tu idem, quum os perfricuisti, soles dicere? Id est dissimulamus & subterfugimus. ¶ Tureconsulti accipiũt tergiuersari, pro in vniuersum ab accusatione desistere, teste Martiano ad Senatusconsl. Turp. l. 1.

Tergiuersatio, onis, verbale, Id est subterfugium, detrectatio. Cic. pro Milone. Quid erat moræ & tergiuersationis?

Tergus, tergoris, pen. cor. neut. gen. Corium, & propriè crassior illa pars qua tergum, id est dorsum tegitur. σκῦτος. Virg. lib. 1. Aeneid. Tergora diripiunt costis, & viscera nudant. Plin. lib. 8. cap. 10, Durissimum dorso tergus, ventres molles, setarum nullum tegumentum. Silius lib. 3, Squalenti tergore serpens.

Terginus, a, um, possessiuum: vt Terginum lorum, id est scutica è tergore animalis. νωτιαῖος. Plautus in Pseud. Aedepol nostrum durius tergũ erit quàm terginum hoc meum.

TERINA, næ, τερίνα, Agri Brutij oppidum maritimum: à quo propinquus sinus Terinæus appellatur. Autor Plinius lib. 3. cap. 5,

TERIAS, τηρίας, Fluuius est Siciliæ non procul à Catana, teste Plinio lib. 3. cap. 8. ¶ Stephanus alium eiusdem nominis fluuium collocat in Phrygia, quem alio nomine Gallum ait appellari.

Tergentarium, inquit Varro lib. 4. de Lingua Latina, Linteum quod territur corpore.

Tergentum, apud Plautum, pro detrimento, teste Festo.

TERMERA, τέρμερα. Oppidum liberum Cariæ, teste Plinio lib. 5. cap. 29. Stephanus Lyciæ assignat.

TERMERIVM, τέρμερον, Promontorium est Myndiorum, Candariæ Coorum promontorio oppositum, & quadraginta nõ amplius stadiorum mari ab eo diremptum. Autor Strabo lib. 14.

TERMESSVS, τέρμησσος Ptolemæo, Pisidiæ vrbs est, testes Strabone lib. 13, Cibyræ, & Milyis proxima.

Termes, termetis, pen. cor. masculini gene. Ramus ex arbore decerptus cum fructu, κλάδος σὺν καρπῷ, qui quoniam in diuisione agrorum antequam mœnia ponerentur, figi solebat, termino nomen dedit. Propriè termes (ait Porphyrio) est oliuæ, sicut palmes vitis. Horat. Epod. 16, Germinat, & nunquam fallentis termes oliuæ. Gellius tamen etiam termitem appellat palmæ ramum cum fructu auulsum, quem Græci φοινικίαν nominant.

TERMILAE, τέρμιλαι Herodoto, Populi sunt Lyciæ, è Creta oriundi, quos Sarpedon Minois, & Rhadamanti frater colonos ex Creta duxit, ac Termilas nominauit, quum prius Minyæ & Solymi vocarentur, vt Herodotus refert. Postea Lycus Pandionis filius, eosdem à se Lycios appellauit. Quæ profectò ratio Lycios ac Solymos eosdem esse ostendit, quanquam Homerus eos videatur separare.

Terminus, ni, Propriè dicitur limes qui agrum ab agro diuidit: à terendo, (vt Varroni placet lib. 4. de Lingua Latina) quòd hę partes maximè terantur propter iter limitare. Aut certè à Græco nomine τέρμα, quod est eiusdẽ significationis. τέρμων, τέρμα. Cic. 4. Acad. Est enim inter ipsos, non de terminis, sed de tota possessione contentio. ¶ Per translationem terminus pro quouis fine accipitur. Cic. 1. de Orat. Nullis terminis circunscribere, aut definire ius suum. Idem de Senect. Omnium ætatum certus est terminus: senectutis autem nullus certus est terminus. Virg. lib. 4. Georg. Quanuis angustus terminus æui. ¶ Apud antiquos Terminus Deus putabatur, in cuius tutela fineis agrorum esse existimabant: vnde etiam sub aperto colebatur: propterea quòd nefas putabant Terminum sub tecto consistere, vt autor est Festus. Liu. 1. ab Vrbe. Nam quum omnium sacellorum exaugurationem aues admitterent, in Termini fano non addixere. ¶ Huius composita sunt Anterminus, & conterminus: quorum significata vide suis locis.

Terminalia, aliorũ, τερμινάλια, Varro ideò appellata esse existimat, quòd is dies anni extremus erat constitutus. Ego potius à Termino Deo nomen sumpsisse existimo. Fuerunt enim Terminalia festa, quæ in honorem termini Dei celebrabantur mense Februario, ad octauum Calendas Martias. Nam inter Terminalia & Regifugium, teste Censorino, interferebatur dies intercalaris. Liu. 5. Dec. lib. 3, Tertio die post Terminalia Calendæ intercalares fuere.

Termino, as, Terminos constituo, certis finibus circunscribo, finio. πέρας ἐπιτίθημι, ὁρίζω, Cicer. 1. Offic. Illorum fines, sicut ipsi dixerunt, terminauit: in medio relictum quod erat, populo Romano adiudicauit. Idem in Catil. Quorum alter fines vestri imperij, non terræ, sed cæli regionibus terminaret. Idem de Fin. Omni autem priuatione doloris putat Epicurus terminari summam voluptatem. hoc est Epicurus putat summam esse voluptatem priuari doloribus. Idem libro de Senect. An censes (vt de meipso aliquid more senum glorier) me tantos labores diurnos, nocturnósque, domi, militiæque suscepturum fuisse, si iisdem finibus gloriam meam, quibus vitam, essem terminaturus? ¶ Terminare sententiam, absoluere. Cic. ad Att. lib. 9, Sed vt sententiam aliquando terminemus.

Terminatus, a, um, participium: vt, Terminatus ager, id est limitatus. Terminatæ diuitiæ. Cic. 1. de Fin. Ne naturales quidem multa desiderant, propterea quòd ipsa natura diuitias, quibus contenta sit, & parabiles, & terminatas habet.

Terminatio, onis, verbale, Finitio. ὅρισμός, Terminatio aurium, distinctio discretio. Cic. in Orat. Vt igitur poetica, & versus inuentus est terminatione aurium, obseruatione prudentium: sic in oratione animaduersum est, &c.

Ternus, vide TER.

Tero, teris, triui, tritum, Frico, contero, attero, consumo. τρίβω, συντρίβω. Plaut. in Asin. Num me illuc ducis, vbi lapis lapidem terit? Ouid. 1. de Arte, Frænáque magnanimi dente teruntur equi. Virg. 4. Georg. Ipse labore manum duro terat. Plinius, Dein refrigeratum teritur in farinam, id est comminuitur. ¶ Terere iter, est iter agere. Virg. 1. Georg. Sæpius è tectis penetralibus extulit oua Angustum formica terẽs iter. ¶ Terere tempus, est consumere: similiter terere otium. χρονοτριβῶ. Liu. lib. 1, Quas in coniuiis, luxúq; cum æqualibus viderant tempus terentes. Idem in eodem, Regij quidam iuuenes interim otium conuiuiis, comessationibúsque inter se terebant. ¶ Huius composita sunt, Attero, contero, detero, distero, extero, intero, obtero, protero, pertero, subtero, quæ suis vide locis. Retero, rursus tero, purgo, externo. ἀνατρίβω. Colum. lib. 7, Pura deinde frumenta, si in annos recondantur, reteri debent: nam quantò sunt expolitiora, minus à curculionibus exeduntur.

Tritus, a, um, participium, Id est attritus, & vsu consumptus. κατατεθραμμένος. Mart. lib. 1, Cerea si pendet lumbis, & trita lacerna. Dimidiáque nates Galliça palla tegit. ¶ Trita via, seu Tritum iter, id est sæpius calcatum, & à multis frequentatum. Ouid. 2. de Arte, Trita frequenteque via est, per amici fallere nomen: Tuta frequensque licet sit via, crimẽ habet. Cic. 1, Phil. Quum Brundusium, itérq; illud, quod tritum in Græciam est, non sine causa vitauissem. ¶ Tritum prouerbiũ, hoc est multorũ sermone celebratũ. ἡνυκλεμένον. Cic. 1. Offic. ex quo illud, Summum

Summũ ius, summa iniuria, factum est iam tritũ sermone prouerbiũ. Idem 1. Acad. Faciamus enim tractãdo vsitatius hoc verbum, & tritius.

Tritus, us, ui, Ipse actus terendi. τρῖψις. Plin. lib. 33. cap. 4, Nec vllum absolutius aurum est cursu ipso, tritúque perpolitum.

Tritor, oris, Qui aliquid conterit: vt, Tritor colorum. Plin. lib. 35. cap. 11, Nanque Erigonus tritor colorum Nealcæ pictoris intantum ipse profecit. Tritor stimulorum, qui assiduè vapulando stimulos tergo suo conterit. Plaut. Perſ. Quid ais tu crux, stimulorum tritor?

TERPANDER, dri, τερπάνδρεος, Poeta Lyricus, ex Antissa Lesbi ciuitate, qui primus quatuor lyræ chordis tres alias addidit, & Lyrici carminis leges conscripsit: quas nonnulli Philemoni cuidam adscribunt. Autor Suidas, Tanta autem in Terpandro artis excellentia fuisse perhibetur, vt quem significare volebant insigniter quidem canere. primum tamẽ locum non mereri, eum μετὰ λέσβιον ᾠδὸν, hoc est post Lesbium cantorem collocandum dicerent. Cuius prouerbij ortum ad huius sinodi referunt historiam. Quum Lacedæmoniorum res seditione, ius tãm vrbanum, quàm rusticum, ita perturbarentur, consultum oraculum iussit vt Lesbium cantorem accerserent. Accersitus itaq; Terpander populi animũ sic deliniuit, vt omissa omni seditione, in pristinam concordiam rediret. Qua ex re factum vt Lacedæmonij Lesbiis musicis primas partes tribuerint, & si quem alium canentem audissent, protinus dicerent, μετὰ λέσβιον ᾠδὸν, id est post Lesbium cantorem eum collocandum.

TERPNVS, Citharœdus insignis Neronis temporibus floruit, cuius cantu supra modum Neronem delectatum fuisse, scribit Suetonius in vita eius. Statim (inquit) vt imperium adeptus est, Terpnum citharœdum, vigentem tunc præter alios, accersit, diebúsq; continuis post cœnam canendi in multam noctem assidere, paulatim & ipse meditari, exercitarique cœpit, nec eorum quicquam prætermittere, quæ artifices eius generis vel conseruandæ vocis causa, vel augendæ faciebant.

TERPSICORE, τερψιχόρη, Vna nouem Musarum: sic dicta, quòd choreis, & tripudiis delectetur: vel, vt Plutarchus ait, quòd maxima vitæ pars ea delectetur & gaudeat. Huic quidam citharæ inuentionem tribuunt. Virgilius de nouem Musis, Terpsicore affectus cithara mouet, imperat, auget. Vide in dictione MVSA.

Terra, ræ, Elementum frigidum & siccum, quod quoniam reliqua omnia grauitate exuperat, infimum sibi inter ea locũ vendicauit. γῆ, χθών. Dicta terra (vt quidam volunt) quòd pedibus tera tur. Cic. de Nat. deo. Terra locata in media mundi sede, solida & globosa, & vndique in sese nutibus suis conglobata, vestita floribus, &c. Sunt qui velint hoc nomine in singulari numero totum elementum significari, in plurali alimine in singulari numero totum elementum significari, in plurali alimine in quot eius regiones. Virg. 1. Aeneid. Multum ille & terris iactatus & alto. id est per multas regiones, vt illi exponunt. Quæ differentia aut falso. id est per multas regiones, vt illi exponunt. Quæ differentia aut falsi est, aut certè non perpetua. Nam & terram frequentissimè pro vna qualibet regione legimus, & terras pro toto orbe. Cicero de Amic. Eo rum qui in hac terra fuerunt, Magnámque Græciam, quæ tum florebat, Virgil. 4. Aeneid. Et nunc magna mei sub terras ibit imago. ¶ Terræ filij, γηγενεῖς, olim obscuro ignotóque genere prognati dicebantur, propterea quòd terra sit omniũ communis parens: vel quòd iuxta quorundam etiam historias, primitus mortales ex terra nasceretur: quod etiam de gigantibus Poetarum fabulę prodiderunt: quorum quòd obscura essent, & cognita stirpe prognati, ad Terram, communem omnium matrem, origo referebatur. Ad quod alludens Iuuenalis, hominem obscurum, gigantum fraterculum appellat. Cic. Attico lib. 1, Et huic terræ filio, nescio cui, committere epistolam tantis de rebus non audebam. Vide Erasmi adagia. ¶ Terram pro terra, eodem Erasmo teste prouerbialis est figura in hominem exulem, erronem, & incertis vagantem sedibus. M. Tullius in epistolis ad Atticum, lib. 14, Hæc & alia ferre non possum: itaque γῆν πρὸ γῆς cogito, significat se de fugiendo cogitare. Terra defossum aliquid habere dicitur, qui non impertit, neque profert suas dotes: sumptum ab auaris aurum humo defodientibus: quod apud Plautum facit Euclio. ¶ Terram videre, dicuntur qui ad molesti, prolixíque laboris finem propemodum peruenerunt. γῆν ὁρᾶν. Sumptũ à nauigantibus. Varro lib. 1. de Re rustica, scribit terram tribus modis dici: communi, proprio, & misto. Communi, vt quum dicimus, orbem terræ, & terram Italiã, quum & lapis, & arena, & cætera eius generis sint in nominando comprehensa. Altero modo dicitur terra proprio nomine, quæ nullo alio vocabulo neque cognomine adiecto appellatur. Tertio modo dicitur terra quæ est mista, in qua seri quid potest & nasci, vt argillosa, aut lapidosa. ¶ Terra etiã vocatur Vesta, siue quòd rebus omnibus vestiatur, seu quia vi sua stet. Ouidius lib. 6. Fastor. Stat vi terra sua, vi stando Vesta vocatur. Dicitur & mater. Colu. lib. 10, Tu penitus clathris eradere viscera matris Ne dubita. Plinius lib. 2, Sequitur terra, cui vni rerum naturæ partium exinania, propter meritæ cognomen indidimus maternæ venerationis. Nos nascentes excipit, natos alit, semel editos sustinet, & semper nouissimè complexa gremio iam ab reliqua natura abdicatos, tum maximè vt mater operiens. Et paulo pòst, Terra serpentem, homine percusso, amplius non recipit.

Territorium, rij, Est (vt inquit Pomponius) vniuersitas agrorum intra fines cuiusque ciuitatis. ὅριον. Quod ab eo dictum est quòd maximè teneat, vel quòd magistratus eius loci intra omes fines terrendi, id est summouendi ius habeat. Hactenus Pomponius. Plin. lib. 29. cap. 6, Extra territorium id est, abire. Cice. 2. Philip. Vt Florentis coloniæ territorium minueretur.

Terreus, a, um, Quod ex terra. γήϊνος. Vt Vas terreum. Colu. lib. 1, Horreũ camera contectum, cuius solum terreum, priusquam consternatur, perfossum.

Terrenus, a, um, Quod vel in terra natũ est, vel in terra viuit, vel aliquid cum terra commune habet, vt terrenum animal. χθόνιος. Virg. 6. Aen. Terrenique hebetant artus, moribundáq; membra. Quid. 15. Metamor.

Sic vbi terreno Lyeus est epotus hiatu, Exiſtit procul hinc, alióq; rena scitur orbe. Idem 1. Metamor. Nec quicquam terrenæ fœcis habetem. Cic. 1. Tusc. Corpora nostra terreno principiorum genere confecta, ardore animi cõcalescunt. Plin. lib. 9. cap. 29, Terreni maiores quàm pelagici. ¶ Terrenus, pro terreus. γήϊνος, χοϊνός. Columella, Area quoq; si terrena erit, vt sit ad tectũ satis habilis.

Terrenum, ni, substantiuum neutri generis, Terra cultui idonea. γῆ. Colu. lib. 2. Callidíssimi rusticarum rerum genera terreni tria esse dixerunt: campestre, collinum, montanum. Idem lib. 1, Agrum habebimus salubri cælo, vberi gleba, parte campestri, parte alia collibus, vel ad Orientem, vel ad Meridiem molliter deflexis, terrenísque aliis atque aliis syluestribus & asperis.

Terrestris, & hoc terrestre, Idem quod terrenus. χερσαῖος, χθόνιος. vt Terrestre animal, quod in terra vitam agit. Plin. lib. 10. cap. 61, Rursus in terrestribus pariunt serpentes. Ouid. lib. 14. Metam. – tantóque per alta labores Aequora sustinuit, tantos terrestribus armis. Cice. 6. Verr. Illud Flaminius ita ex æde sua sustulit. vt in Capitolio, hoc est in terrestri domicilio Iouis poneret. Liu. 3. belli Pun. Consul literis Philippi atque Annibalis perlectis, consignata omnia ad Senatum itinere terrestri misit: nauibus deuehi legatos iussit. Liu. 1. ab Vrbe, Audi Iupiter, & tu Iuno, Quirine, díque omnes cælites, vósque terrestres, vósque inferni audite.

Terrigena, penult. corr. communis generis, Ex terra genitus. γηγενής. Cic. 2. de Diuin. Terrigenam, tardigradam, domiportam, sanguine cassam potius quàm hominum more cochleam dicere. Lucan. lib. 3, Aut si terrigenæ tentarent astra gigantes. Ouidius Epist. 12,
Donec terrigenæ (facinus miserabile) fratres
In se constrictas conseruêre manus.

Terricola, Qui terram habitat. χθονίους. Est autem hominum epitheton apud Poetas, à terræ inhabitatione deductum, quo mortales distinguuntur à superis, qui à cælesti habitatione cælicolæ dicuntur.

Terricrepus, a, um, pen. corr. Iouis, vel fulminis epitheton, quasi terribiliter, seu cum terrore increpans. Vox est poetica. βαρύβρομος.

Terræmotus, huius us, Terræ concussio, quæ à spiritibus terræ inclusis, & exitũ sibi molientibus fit. σεισμός. Plin. lib. 2. cap. 84, Fiunt cũ terræmotu & inundationes maris, eodem videlicet spiritu intùsu, aut residentis sinu recepti. Maximus terræ memoria mortalium exitit motus Tiberij Cæsaris principatu x II vrbibus Asiæ vna nocte prostratis. Cice. 2. Offic. Si tecta aut vi tempestatis, aut terræmotu, aut vetustate cecidissent. Idem 1. de Diuina. Conquassati maximis terræmotibus.

Terraneola, læ, cum accentu in antepenultima, Auis alaudæ similis, præter quàm quòd in capite apicem non habet, sicut alauda. χερσαῖος κορυδαλός. ¶ Dicta terraneola, quòd non in arboribus, sed in terra versetur, atque nidificet. Sipontinus.

Terror, oris, Timoris incussio. φόβος, δέμας, φόβητρον. Cic. 4. Tusc. Quæ autem subiecta sunt sub metu, ea sic definiunt, Pigritiam metum consequentis laboris, terrorem metũ concutientem. Ex quo fit vt pudorem rubor, terrorem pallor & tremor, & dentium crepitus consequatur. Seruius inter terrorẽ & metum sic distinguit: quòd terror propriè fit qui aliis infertur: vnde & terribilis dicitur: metus, quem habent timentes. ¶ Licet aliquando terror pro metu ponatur. Virg. 11. Aeneid. Quòd si tantus habet mentes & pectora terror.

Terreo, res, rui, Timorẽ alicui incutio. δειλόω, φοβέω. Virg. lib. 1. Georg. Et sonitu terrebis aues. Cæl. lib. 3. belli Ciu. Et legionarij interioris munitionis defensores, scalis admotis, tormentísque cuiusque generis, telíssq; terrebant. Virg. lib. 8. Aeneid. Iam tum relligio pauidos terrebat agrestes Dira loci. Idẽ lib. 6. Aeneid. – licet ingens ianitor antro Aeternùm latrans exangues terreat vmbras. Idem 8. Aeneid. Neu belli terrere minis. Ouid. 14. Metam. Tonitrúq; & fulgure territ orbem. ¶ Huius composita sunt. Absterreo, conterreo, deterreo, exterreo, & perterreo: quorum significata explicantur suis locis.

Territus, a, um, participium, seu nomen ex participio: vt, Territus animi: hoc est contubatus animo. Liu. 7. ab Vrbe, Ita que Consule territo animi, videsne tu, inquit, A. Corneli, cacumen illud supra hostem? Ouid. 2. Metam. Venatrix quæ metu venantum territa fugit.

Territo, as, pen. corr. Frequentatiuum à Terreo. δειλόω, φοβέω. Terentius in And. Dij te eradicent, ita me miseram territas. Virg. 4. Aeneid. Et magnas territat vrbes. Idem 12. Aeneid. – quos improbus aduena bello Territat. Liu. 8. ab Vrbe, Dein postquam aspernabantur flagitium aures, minis territare, atq; identidem admonere fortunæ. Plautus Amph. Larua vmbratilis, tu me minis territas?

Terrefacio, cis, pen. corr. Terrore afficio. δειλαίνω, φοβέω. Hinc Perterrefacio. vt, Perterrefacias Danum, apud Terentium in Andr.

Terrifico, as, Terrorem incutio. δειλαίνω, φοβέω. Lucret. lib. 1, – & quæ res obuia mentes Terrificet morbo affectus. Virg. lib. 4. Aeneid. – cæciq; in nubibus ignes Terrificant animos.

Terrificus, a, um, pen. corr. Terribilis, formidabilis, terrorem incutiens. φοβερός. Virg. 5. Aeneid. Seráque terrifici cecinerunt omnia vates. Idem 8. Aeneid. Fulgores nunc terrificos, sonitúmq; metúmque Miscebant operi. Nox terrifica, apud Valerium Flaccum lib. 5. Argonaut. Strido res terrificì, apud Silium lib. 5.

Terribilis, ribile, Formidabilis, atq; horrendus. φοβερός, δεινός, ἀπειλητικός. Virg. 6. Aen. Terribilis squalore Charon. Cicero pro Sestio, Alter, ô dij boni, quàm teter incedebat, quàm truculentus, quàm terribilis aspectu. Idem in Parad. Mors terribilis est illis, quorum cum vita omnia extinguuntur. Virg. 6. Aeneid. Terribiles visu formæ, lethúmque, labórq;.

Terriculum, li, Quod iniicit terrorẽ. φόβητρον. Liu. 5. ab Vrbe, Quum omnium assensu comprobata oratio esset, gauderẽtq; patres sine Tribunitiæ potestatis terriculis inuentam esse aliam vim maiorem ad coercendos magistratus, victi consensu omnium, comitia tribunorum militum

militum habuere. Accius, Proinde ista hæc tua aufer terricula, atque animum iratum comprime.

Terriculamenta, Phantasmata, siue spectra terrorem incutientia, φάσματα.

Tertus, a, um, adiect. Id est detersus, Var. Terta nitet galea. Cato de Liberis educandis, vt citatur à Nonio. Aliti sunt, circuntonsi, terti atq; vncti, vt videantur esse mangonis seruuli.

Tertianus, Tertiarius, Tertio, tertias, Tertius. vide TER.

TERTVLLIANVS, τερτυλλιανὸς, Scriptor Ecclesiasticus, eloquens quidem, in nonnullis tamen ab orthodoxæ Ecclesiæ fide nonnihil aberrans. Animam enim immortalem quidem esse fatetur, sed eam effigiatum corpus esse contendit, neque hanc tantùm, sed ipsum etiam Deũ corporeum esse dicit, licet non effigiatum: nec tamen hinc hæreticus creditur esse factus.

Teruncius, Numus perexiguus, à tribus vnciis, hoc est quarta libellæ parte dictus, teste Varrone lib. 4. de ling. Lat. τριτημόριον, τεταρτίον. Plaut. in Capt. Neque ridiculos iam teruncij faciunt. Cicero Caninio, De præda mea teruncium non attigit quisquam. Idem Att. lib. 5, Caue putes quicquam homines magis vnquam esse miratos quàm nullum teruncium, me obtinente prouinciam, sumptus factũ esse nec in Rempublicam, nec in quenquam meorum.

Tesqua, Loca edita, aspera & inculta, ipso situ atque silentio religionem quandam & horrorem incutientia. Horat. 1. Epist. 14, – nam quæ deserta & inhospita tesqua Credis, amœna vocat, mecum qui sentit: & odit Quæ tu pulchra vocas. Nemorosa tesqua, apud Lucanum lib. 36. Tesqua (inquit Festus) loca augurio designata, Cicero aspera esse ait & difficilia. Hæc ille. Varro lib. 6. de Lingua Latina, Tesca scribit per c, literam: putátque tesca dicta, quasi tuesca, à tuendis sacris: locáque quædam agrestia interpretatur, deo cuipiam consecrata, Accij testimonio idipsum confirmans ex Tragœdia, cui Philoctetæ nomen est, in hunc modum citato, Quis tu es mortalis qui in deserta & tesca te apportes loca? Quid autem tescorum nomine ibidem intelligere debeamus, explicat idem Accius, paulo post subiungens, Cessa Cabyrum delubra tenes, mysteriáque pristina castis concepta sacris. Hæc ferè Varro.

Tessaracoston, τεσσαρακοστὸν. Tempus dierum quadraginta ante partũ, & totidem post partum, quibus mulieres à sacris arcebantur: propterea quòd id ferè temporis tam ipsæ quàm earum fœtus plurimis infestentur incommodis. Quo dierum numero exacto festum celebrabant quod & ipsum tessaracoston appellabant. Vide Censorinum de Die natali, & Cælium Rhodig. lib. 26. cap. 21.

Tessella, vide TESSERA.

Tessera, æ, κύβος, Figura omni ex parte quadrata, teste Macrobio, lib. 2, in Somnium Scip. hoc est constans sex lateribus æqualibus: qualem est videre in iis ossiculis quibus in alueolo ludimus, punctis quibusdam distinctis, & in quancunque incubuerint partem, immotam stabilitatem habentibus: quæ & ipsa à Latinis tesseræ, à Græcis κύβοι appellantur. Cic. de Diuin. Quid est enim sors? idem propemodum quod mica re, quod talos iacere, quod tesseras: quibus in rebus temeritas & casus, non ratio & consilium valet. Idem in Catone, Nobis senibus ex lusionibus multis talos relinquant & tesseras. Tali autem siue taxilli omnino diuersi erant à tesseris: vt qui quatuor tantùm haberent latera ad similitudinem eorum ossiculorum quæ in articulo pedis animalium bisulcorum ventre protuberant, concaua vertebra ligata, altera parte concaua, altera in conuexitatem nonnihil assurgente. Sed de his abundè multa dicta sunt suo loco. ¶ In militia item tessera dicebatur symbolum quo socij ab hostibus & exploratoribus dignoscebantur. σύμβολον, σημεῖον. Ea autem erat tabella, teste Polybio, quam Tribuni militares sub noctem ab Imperatore acceptam ad Centuriones perferebant: Centuriones autem ad Decuriones, & ij rursus ad ynumquenque suæ decuriæ militem: à quibus rursus, antequam se intenderent tenebræ, redibat ad Imperatorem. Virgil. lib. 7. Aeneid. It bello tessera signum. Liuius lib. 7, Cæteris omnibus tesseram dari iubet. ¶ Item tessera est belli & pacis futuræ signum. Pomponius, Q. Mutius missus ad Carthaginienses legatus, quùm essent duæ tesseræ positæ, vna pacis, altera belli arbitrio sibi dato vtram vellet deferre: vtranque sustulit, & ait, Carthaginienses petere debere, vtram mallent accipere. ¶ Ponitur nonnunquam pro signo frumentario quo exhibito, vnusquisque frumentum pro portione accipiebat à Præfecto annonæ: sicut ex more vetusto in patria nostra fieri solitum est ab his qui pauperum curam habent. Nam erogantur signa quædam plumbea quibus exhibitis sigillatim accipiunt certam mensuram farinæ, vel panis, vinive. Suetonius in Augusto, Ac ne plebs frumentationum causa frequentius à negotiis auocaretur, ter in annum quaternorum mensium tesseras dare destinauit. Iuuenal, saty. 7, Summula ne pereat, qua vilis tessera vænit Frumenti. ¶ Sic etiam dicuntur tesseræ numariæ, quibus exhibitis summa numũm præscripta repensari solet. ¶ Item tesseræ collybisticæ, quas vulgus *literas cambij* vocat, eum in vsum excogitatæ, vt pecunia argentarijs tradita, vel in locis remotissimis citra vllum vecturæ periculum recipi possit. ¶ Item Tessera est signum vtrinque complanatum, in quo numeri inciduntur. Vulgus *Taleam* appellat. Plaurus, Suam vterque tesseram habet, ratio constat. ¶ Tessera hospitalis. Fuit antiqui moris tesseram dari hospitibus dimidiatam, quam quicunq; attulisset ad hospitem, continuò agnosci posset, & hospitio accipi, tanquam amicus & vetus hospes. Hoc autem ius necessitudinis ad posteros transibat: propterea tesseram hospitalem diligenter asseruabat. Plaut. in Pœn. Ego sum ipsus, quem tu quæris. P. hem quid audio? A. Antidamæ me gnarum esse. P. si ita est, iam tesseram Confer, si vis, hospitalem: A. eccam attuli. Tesseram hospitalem confregisse dicebatur, qui ius hospitij violarat: hoc est, vt ait Erasinus, qui fibi reditum in domũ aliquam præcluserat. Plaut. in Cistel. Hic apud nos iam Alce simarche confregisti tesseram. ¶ In vestibus item figuræ quædã quadratæ, Tesseræ dicebantur: vnde & vestes ipsæ dictæ sunt Tessellatæ. Plin. lib. 35, cap. 9, de Zeuxide pictore, Opes quoque tantas acquisiuit, vt in ostentatione earum Olympiæ aureis literis in palliorum tesseris intextum nomen suum ostentarit.

Tessella, læ, diminutiuum à tessera, Rem quamuis significat, formam habentem quadratam: cuiusmodi sunt laterculi, siue lapides quadrati, quibus pauimenta sternuntur. τετράγωνοι τι. Plin. lib. 37. cap. 10, Andromedas argenti nitorem habet, vt adamas, figura quadrata, & semper tessellis similis.

Tessellatus, a, um, Quod tessellis, id est paruis quadratis lapillis est compositum: vt, Pauimentum tessellatum. Suet. de Cæs. Munditiarum lautiariúmque studiosissimum multi prodiderunt; quanuis tenuem adhuc, & obæratum, in expeditionibus tessellata & sectilia pauimenta circumtulisse. Vitruuius lib. 7, præcipit pauimenta tessellata angulos omnes æquales: eadémque sectilia dici, quoniam in particulas secta sunt, vt quocunque velis possint circumferri. ¶ Erant & tessellatæ quædam tunicæ, tesseris quibusdam distinctæ. Vnde palliorum tesseras dixit Plinius lib. 35, Zeuxis aureis literis in palliorum tesseris intextum nomen suum ostentabat.

Tesserula, rulæ, Symbolum siue signum frumentarium, quod qui ad Præfectum annonæ referebant, certam frumenti accipiebant mensuram: quemadmodum etiam hodie in quibusdã sacerdotum collegiis æneos plumbeósve quadrantes videmus distribui, quos penoris præfectus, ab iisdem certa vini mensura, certóque panis pondere solet redimere. σιτομετρίου. Persius Saty. 5, Scabiosum tesserula far Possidet. Plinius, Frumenti rationem tesserulis ostendebat. ¶ Tesserulæ item dicebantur exigui quidam & quadrati lapilli, ex quibus elegantiora pauimenta sternebantur, quæ ab antiquis Tessellata dicebantur. Cicer. lib. 3. de Orat. ex Lucilio,

Quàm lepidè lexeis compostæ, vt tesserulæ omnes,
Arte pauimento, atque emblemate vermiculato.

Tesserarius, rij, Qui tesseram, hoc est signum bellicum per conturbernia militum nuntiat. ὁ τὸ σύνθημα σημαίνων.

Tesserarius, a, um, Quod ad tesseras pertinet, κυβικὸς. vt Ludus tesserarius. κυβεία.

Testa, stæ, Vas fictile, quod ex argilla tornatum, mox ad ignem coquitur: vnde & testa dicta, quasi tosta. ὀστράκινον. Horat. 1. Epist. 2, Quo semel est imbuta recens seruabit odorem Testa diu. Ouid. 2. Trist. Alter humum, de qua fingantur, pocula monstrat: Quæque docet liquido testa sit apta mero. Horat. 1. Carm. Ode 20, Vile potabis modicis Sabinum Cantharis, Græca quod ego testa Conditum Ieui. Ad Herennũ lib. 4, Prometheus, quum mortalibus ignem diuidere vellet, ipse fi à vicinis cum testa ambulans, carbunculos cotrogaret, non ridiculum videretur? ¶ Quin & ipsa fragmenta fictiliũ vasorum, teste dicuntur Plin. lib. 37. cap. 25, Necessarium binas per diuersum coassationes substerni, capita earum præfigi ne torqueatur, & ruderi nouo tertiam partem testæ tusæ addi. ¶ Testa item dicitur tegmen cuiuslibet rei durum & fragile, quod Græci ὄστρακον vocant: vt in piscibus omnibus, qui duriore vestiuntur cortice, qui à Græcis ὀστρακόδερμοι appellantur. Cic. 2. de Nat. deor. Quot genera, quámque dispária partim submersarum, partim fluitantium, & innatantium beluarum, partim ad saxa natiuis testis inhærentium? ¶ Testas quoque figuratè positas leginus pro ostreis, aliisve idgenus piscibus, duriore cortice contectis. Horat. 2. Serm. saty. 4, Sed non omne mare generosæ fertile testæ. ¶ Testas item pro ouorum putaminibus dicimus: item pro conchis cochlearũ. Plaut. Pœn. Scin' quid est? cochleæ è testa vt sustolli solent, &c.

Testula, læ, diminutiuum. Colu. lib. 11. cap. 3, de porris capitatis loquens, Tum testulæ, vel conchæ quasi sedes in singulis subiectæ seminibus adobruuntur, vt fiant capita latioris incrementi. Testulis ferebantur suffragia. Liu. 5. belli Pun. Testulis datis, tribuni populum summouerunt, sitellâque allata est vt sortirentur, vbi Latini suffragium ferrent,

Testaceus, a, um, Quod ex testa est, siue quod testæ duritiem imitatur. ὀστράκινος, ὀστρακώδης. Plinius, Insectorum omnium, & quibus testacea operimenta, oculi mouentur. Plinius Epist. 136, Quia sunt cæmento medij farti, nec testaceo opere præcincti. Idem Epist. 254, ad Traianum de aquæductu Nicomedensium, Aliqua pars, vt mihi videtur, testaceo opere agenda erit. Testacea pyra, quæ etiam Signina dicebantur. Plin. lib. 25, cap. 15, Signina, quæ alij à colore testacea appellant.

Testamentum, vide Testor in TESTIS.

Testiculus, li, diminutiuum à testis, quum pro coleo accipitur. ὄρχιδιον. Autor ad Herennium lib. 1, Medicus testiculos arietinos tenens. Arietini testiculi qui sint, vide apud Politianum Miscel. cap. 62.

Testis, is, generis communis, Qui, quæ ve testimonium dicit. μάρτυς. Testibus præsentibus facere aliquid: cui contrarium est, Clam, furtim, & sine arbitris aliquid facere, Plaut, Cureul. Quod amas, ama testibus præsentibus. Martialis lib. 1, Ille dolet verè, qui sine teste dolet. Ouidius Epistol. 6, Vix mihi, teste deo, credita vita tua est. Cicero 3. Offic. Quum verò iurato sententia dicenda sit, meminerit deum se habere testem. Virgil. 8. Eclog. – quanquam nil testibus illis Profeci. Idem 5. Aeneid. Ipse mihi nuper Libycis vt testis in vndis Quam molem subitò excierit. Iuuen. Saty. 14, Falsus erit testis, vendet periuria summa Exigua, Cereris tangens aramque, pedémque. ¶ Testis verò pro testiculo, masculini generis est, dictus quòd virilitatis testis sit. ἔρχις. Plinius lib. 12. cap. 49, Testes pecori armentóque ad cura decidit.

Testimonium, nij, Testium depositio. μαρτύριον. quæ & Testatio dicitur: quanquam testimonium propriè absentium sit, quum dicta testium, quæ

quæ alibi deposuerunt, apud iudicem in scriptis proferuntur: quod genus Græci ἐκμαρτυρίας vocant. Vnde Diuus Adrianus (referente Callistrato Digest. de probat. & præsum.) Rufino proconsuli Macedoniæ rescripsit, testibus se, non testimonijs crediturum. Gabinio quoque in hæc verba rescripsit, Alia est autoritas præsentium testium, alia testimoniorum quæ recitari solent. ¶ Accipitur aliquando latius testimonij vocabulum, pro omni eo quod ab aliqua re externa sumitur ad faciendam fidem. Cic. in Top. Testimoniorum duo sunt genera, diuinũ, & humanum. Diuinum, vt oracula, auspicia, vaticinationes, & responsa sacerdotum, aruspicum, coniectorum. Humanum, quod spectatur ex autoritate, & ex voluntate, & ex oratione, aut libera, aut expressa: in quo insunt scripta, pacta, promissa, iurata, quæsita. ¶ Sumitur aliquando testimonium pro elogio quo sententiam nostram de re quapiam declaramus. Cicer. pro Domo sua, Senatus mihi testimonium huius vrbis conseruatæ dedit. Idem 3. de Legibus, Quandoquidẽ tam præclarum mihi dedisti iudicij tui testimonium.

Testor, aris, Testimonium perhibeo, testimonio sum, affirmo. profiteor. μαρτύρομαι. Cicer. 2. de Nat. deo. Venæ & arteriæ crebræ, multæque toto corpore intextæ, vim quãdam incredibilem artificiosi operis diuiniq; testantur. Idem pro Muræna, Ego quod facio, omnium vestrum cauta me facere clamo atq; testor. Tranquillus in Claudio, Testatus quondam per edictum, tantò impensius petere se vt natalem patris sui Drusi celebrarent. Ouid. 8. Metam. Et plausit pennis, testatáque gaudia cantu est. ¶ Aliquando testem aduoco, vel in testimonium adduco, & alterius implorato testimonio assero. μαρτύρομαι. Virgil. 2. Aeneid. Vos æterni ignes, & non violabile vestrum Testor numen, ait. Cicer. 5. Philipp. Is me potissimùm testatus est se æmulum extitisse mearum laudum. Idem pro Cornelio Balbo, Testantur & mortuos Imperatores nostros se hoc ius esse velle. Cic. pro Flacco, Vociferarer quantum maximè possem, contenderem, testarer publicanos, excitarem negotiatores: vestram etiam conscientiam implorarem. Hoc est testes aduocare: vestram etiam conscientiam implorarem. Hoc est testes aduocare: vestram etiam conscientiam implorarem. Hoc est testes aduocare

Universidad de Deusto
Biblioteca

tartæum pro tetrade, siue quaternario numero posuisse videtur quum ait, Nec tamen ea causa compellere nos debet ad multas vitium varietates: sed quod iudicauerimus eximium genus, id quàtæ multitudinis possimus, efficiamus. Quod deinde proximum à primo: tum quod est tertiæ notæ, vel quartæ: quódque eatenus velut lectarum quodá contenti simus tetartæo. Satis est enim per quatuor, vel summum quinque genera vindemiæ fortunam opperiri.

Tetartemorion, τεταρτημόριον, Græca dictio quadrantem significans. Plinius libro 7. capit. 49. Durat & ea ratio quam Petosiris, ac Necepsos tradiderũt, & tetartemorion appellãt, à trium signorum portione qua posse in Italiæ tractu CXXVI annos vitæ contingere apparet. Quo in loco tetartemorion accipitur pro spatio trium signorum, quæ est pars quarta Zodiaci.

Teter, tra, trum, Fœdus, crudelis, dirus: & tam ad animum quàm ad sensus exteriores pertinet: vt Tetra bellua, tetra vox, teter odor, teter aspectus, terterrima mens, βδελυρός. Plautus Mostel. Ego verò te neque teteriorem belluam Vidisse me vnquam, neque peiorem, censeo. Ibidé, Nullum ædepol hodie genus est hominum tetrius. Cicero 4. Tusc. Ipsam ægritudinem quam nos vt tetram & immanẽ belluam fugiendam esse diximus, non sine, &c. Claud. 1. in Eutrop. –nec bellua tetrior vlla est Quàm serui rabies in libera colla furentis. Sulpitius ad Ciceronẽ lib. 4. Ita vir clarissimus ab homine teterrimo, acerbissima morte est affectus. Columel. libr. 7. cap. 5. Toto ventre distenditur, contrahitúrque, & spumam quandam tenuem tetri odoris expuit. Virg. libr. 3. Aeneid. Tum vox tetrum dira inter odorem. Horat. 1. Serm. satyr. 4. –postquam discordia tetra Belli ferratos postes, portásque refregit.

Tetrè, tetrius, teterrimè, aduerb. Cic. 1, de Diuin. Multáque facere impurè, ac tetrè, cum temeritate & impudentia. Idem pro domo sua, Quòd seuerè de religione decerneret, impurissimè, teterrimé que violasti.

Tetro, as, Fœdo, conspurco. ἀμαυρόω, Pacuuius, Belluarum ac ferarũ aduentus loca tetrat.

TETHYS, Tethyos, prima syll. prod. Τήθυς, Cæli & Vestæ filia, soror Saturni, coniunx Neptuni, fluuiorum & Nympharum mater. Hesiodus in Theogonia. At Ouidius lib. 5, Fast. videtur sentire illam fuisse Titani filiam, qui fuit Saturni frater natu maior. Ait enim, Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn. Datiuum facit Tethyi. Catul. de coma Beren. Luce tamen canæ Tethyi restituor.

Tetrachordum, τετράχορδον, Musicum instrumentum quatuor instructum chordis.

Tetracolon, penul. prod. Τετράκωλον, Quod quatuor constat membris, Vnde odarum quædam genera, quatuor constantia carminum generibus, Teracola appellamus.

Tetradoron, penul. prod. Τετράδωρον, Lateris genus, à quatuor palmorum maiorum, hoc est pedum trium longitudine dictum. Prisci enim Græci δῶρον palmum vocabant: vnde & δῶρα munera dicta, quòd manu darentur. Autor Plinius lib. 35. cap. 14.

Tetradrachma, mæ, vel Tetradrachmum, mi, Τετράδραχμον, Nummus quaternas valens drachmas. Liuius 4. belli Maced. Ad hæc clypei argentei decem, signati argenti octoginta quatuor millia fuere, Attici tetradrachma vocant, trium ferè denariorum in singulis argenti est pondus.

Tetragnathij, Τετραγνάθιοι, Aranei quidam, à maxillarum multitudine ità dicti, quas Græci γνάθους dicunt. Plin. lib. 29. cap. 4, Tetragnathij duo genera habent: peior, medium caput distinguente linea alba, & transuerso altera. hic oris tumorem facit. At cinereus posteriore parte candicans, lentior.

Tetragonismus, Τετραγωνισμός, Quadratio, alterius figuræ ad quadratam reductio.

Tetragonus, penul. prod. Τετράγωνος, Quadrangularis, siue quadratus,

Tetragrammaton, Τετραγράμματον, Quod quatuor constat literis. Vnde Dei nomen dictum est tetragrammaton, quòd non modò apud Hebræos, verumetiam apud Græcos, Latinos, Aegyptios, Chaldæos, Arabes, Gallos, multósq; alios populos quatuor elementis scribatur.

Tetrametron, penul. prod. Τετράμετρον, Carminis genus Comicis familiare, quatuor constans mẽsuris maioribus, hoc est pedibus octo, vnde & Octonarium vocant Latini.

Tetrapharmacum, Τετραφάρμακον, Emplastri genus apud Celsum lib. 5. cap. 19. puri mouendo in primis vtile: ita dictũ, quòd ex quatuor constaret simplicibus, cera, pice, resina, & seuo taurino, pari portione commistis. ¶ A gulæ quoque proceribus tetrapharmaca dicebãtur epulæ quædã delicatiores, quæ ex quatuor pretiosis obsoniis cõstabant, scilicet phasiano, fumine, perna, & cruſtulo: quod genus primùm ab Aelio Vero fuisse excogitatum, autor est in vita eius Spartianus.

TETRAPOLIS, Τετράπολις, Syriæ regio, à quatuor præcipuis vrbibus denominata: quarũ nomina sunt, Antiochia cognomine Epidaphne, Seleucia Pieria, Apamea, & Laodicea, quę propter concordiam sorores dictæ sunt. Autor Strabo lib. 15.

Tetraptotum, penul. prod. Τετράπτωτον, Per quatuor casus variatum.

Tetrarcha, æ, Τετράρχης, Qui quartam regni partem obtinet. Cicer. ad Attic. libr. 2, Qui regna, qui prædia tetrarchis, qui immanes pecunias paucis dederunt. Lucan. libr. 7, –sicci sed plurima campi Tetrarchæ, regéique tenent, magnique tyranni. Horat. 1. Serm. sat. 3. –habebat sæpe ducentos, Sæpe decem seruos, modò reges, atque tetrarchas.

Tetrarchia, æ, Τετραρχία, Quartæ partis regionis cuiuspiam imperium Cicer. 1. de Diuin. Cuius quidem hoc præclarissimum est, quòd postea quàm à Cæsare tetrarchia, regno, pecuniáque multatus est, negat se tamen eorum auspiciorum, quæ sibi ad Pompeium proficiscenti secunda euenerint, pœnitere.

Tetrastichon, pen. cor. Τετράστιχον, Carmen, quatuor tantùm versibus sententiam concludens: quemadmodum Distichon, quod duobus versibus rem absoluit. στίχος enim Græci versum appellant.

Tetrasyllabum, Τετρασύλλαβον, Quod est quatuor syllabarum: vt, Imperator.

Tetrici, penul. cor. Tristes ac seueri, à Sabinorum monte Tetrico dicti, qui asperrimus est. σκυθρωποί, teste Seruio in illud Virgilij lib. 10. Qui Tetricæ horrentis rupes montémque seuerum: Casperiámq; colunt, Forulósque & flumen Himellæ. Mart. libro 6. At quàm non tetricus, quàm nulla nubilus ira! Quàm placido nostras legerat ore preces! Colum. libr. 8. cap. 11, Pauonum educatio magis vrbani patrisfamiliæ, quàm tetrici ruſtici curam poscit. Ouid. 3. de Arte, Hoc aditu vidi tetricæ data verba puellæ.

Tetricitas, atis, Grauitas, vel seueritas. σκυθρωπασμός. Ouidius, aut quisquis is fuit, qui Carmen ad Pisonem scripsit,

Talis ipse habitus, qualem nec dicere mœstum,
Nec fuisse, tetra sed tetricitate decorum Possumus.

Tetro, tetras, vide TETER.

Tettigometra, penult. prod. Τεττιγομήτρα, Cicadarum matrix, hoc est inuolucrum ex quo cicadæ oriuntur. Plin. lib. 11. cap. 26, de cicadarum ortu loquẽs, Fit primò vermiculus: deinde ex eo, quæ vocatur tettigometra: cuius cortice rupto circa solstitia euolant cicadæ.

Tettigoniæ, Τεττιγονίαι, Minores cicadæ, minúsque vocales quàm achetæ. Autor Plinius lib. 11. cap. 26.

TETTIVS Caballus, Viri proprium, qui sub Vespasiano & filiis claruit, & propter seruilitatem à calcitratu caballi nomen adeptus est.

TEVCA, Illyricorum regina, quæ P. Iunium, & T. Coruncanum legatos summa Romanorum iniuria interemit, quibus ob id statuæ in rostris sunt erectæ. Autor Plinius lib. 34. cap. 6.

TEVCER, Τεῦκρος, Scamandri Cretensis filius in Troade vnà cum Dardano genero regnauit: vnde Ilicensium regum fluxit origo. Ab huius nomine Troia, Teucria dicta est, & Troiani ipsi Teucri. Hic & Salamina Cypri condidit, vt testatur Iustinus lib. 44. ¶ Fuit & Teucer alius, frater Aiacis Telamonij, sagittandi peritissimus, quem Homerus libr. 8. Iliad. Inducit sub fratris clypeo latentem, multósque Troianorũ occultè ex insidiis vulnerantem. ¶ Teucer præterea fuit scriptor quidã Cyzicenus, cuius opera enumerantur à Suida.

TEVCRI, Τεῦκροι, Iidem qui Troiani, ita dicti à Teucro Cretẽsi, qui vnà cum Dardano genero in Troade regnauit. Virgil. 1. Aeneid. Necnon & Teucri socia simul vrbe fruuntur. ¶ Hinc & Troas ipsi Teucria dicta est. Virg. lib. 2. Aen. Ergo omnis longo soluit se Teucria luctu.

Teuchites, pen. prod. & masc. gen. Τευχίτης, Iunci odorati species laudatissima, à loco in quo nascitur, nomẽ habens. Plin. lib. 21. cap. 18, Laudatissimus ex Nabathæa iuncus, cognomine teuchites. Dioscorides τευχῖτιν appellat fœmininogenere, respiciens nimirũ ad nomen generalius σχοῖνον, quod etiam in fœminino genere ab eodem vsurpatur.

Teucrion, τεύκριον, Herba est quam quidam spleníon, alij hermion appellant, tenues spargens iuncos, & folia curua, asperis locis nascens, austero sapore, nunquam florens, aut semen gignens. Hanc Teucer inuenisse existimatur, quũ animadueriſſet extis super eam proiectis splenii illam adhæsisse, cúmq; exinanisse. Vide Plinium lib. 25. cap. 5. Quidam putant eandem esse cum Dioscoridis hemionitide, quæ hodie à plærisque Lingua ceruina appellatur.

TEVCHIRA, penu. produ. τεύχειρα Ptolemæo, Libyæ Cyrenaicæ vrbs, vna ex iis quæ Pentapolin constituunt, alio nomine Arsinoë dicta. teste Plinio lib. 5. cap. 5.

TEVCRIS, τεῦκρις Stephano, Vrbs & regio Troadis, Dardania postea dicta. Virgilius Teucriam appellat.

TEVMESSVS, pen. pro. τευμησσὸς, Boetiæ exiguus mons, in quo Hercules adhuc penè puer leonẽ Teumessũ occidit, eíq; pellẽ detraxit: qua semper postea pro pallio vsus est. Leo autẽ à Ioue in cælum translatus dicitur, vt gloriæ Herculis consulerer, qui eum inermis occiderat.

Teumesius, a, um, adiectiuum: vt Thyas Teumesia. Statius libro 3. Theb. –vesano veluti Teumesia Thyas Rapta deo, &c.

TEVTATES, penul. prod. Lingua Gallica dictus est Mercurius, qui ab illis humano sanguine placabatur. Hunc Plato inuentorem fuisse geometriæ & astronomiæ atque talorum scribit. Lucanus lib. 1, Et quibus immitis placatur sanguine diro Teutates, horrénsque feris altaribus Hesus. Lactan. lib. 7, Galli Hesum atque Teutatẽ humano cruore placabant deos: qui sanè feralis ritus diu similiter apud Italos stetit, qui Latialem Iouem & Saturnum humana placabant hostia.

TEVTHA, τεύθη, Regina Illyricorum quæ ob castitatis meritũ meruit vt longo tempore viris fortissimis imperaret, & Romanos sæpe frangeret. Plin. lib. 34. cap. 6, vocat Teucam. Vide suprà.

TEVTHADAMAS, τευθαδάμας, Nomen patris Pelasgi, vt inquit Homerus lib. 2. Iliados.

Teuthalis, lidos, τευθαλὶς, Herba quam alij à frequentia genieulorum polygonaton appellant, alij polygonon. Plin. lib. 27. cap. 12.

Teuthis, idis, τευθὶς, Piscis est osse oblongo, atque exerto munitus, sed corde carens. Theodorus ex Aristotele loliginem vertit. Hinc Themistocles Eretrienſibus ignauiam obiiciens, dictitabat eos teuthidi persimiles. μάχαιραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. hoc est gladios quidẽ eos habere, cor autem non habere.

TEVTHIS, Quidam ex Græcorum principibus, qui ad Troiam nauigaturi in Aulidem conuenerunt: qui quum forte ab Agamemnone dissideret, atque ob id retro se in patriam vellet recipere, Mineruã dissuadentem, atque adeò remorantem, hasta vulnerauit.

TEVTHRANIA, æ, τευθρανία, Regio est supra Aeoliden, & partẽ Troadis in Mediterraneo, quam Mysij antiquitus tenuere, vna cum vrbe eiusdem nominis. Autor Plin. lib. 5. cap. 30.

TEVTHRAS. antis, τεύθρας, Ciliciæ & Mysiæ rex fuit, qui Augẽ Alæi filiam

filiam vnà cum Telepho filio, patris iussu vrnæ impositam, & ad Caici fluuij ostia delatam, vxorem duxit, filiúmque eius Telephum pro suo educauit: vt ex Euripide refert Strabo lib. 13. Ab hoc Teuthrante regio supra Aeolidem, ad Caicum amnem, Teuthrania dicta. Quin & Caicus ipse ab illius nomine Teuthranteus cognominatur ab Ouidio 2. Metamorph.

TEVTRIA, τευθρία, Maris Adriatici insula, Apuliæ littori adiacens, teste Plinio lib. 4. cap. 26.

Teuthrion, τεύθριον Dioscoridi, Herbæ nomen quæ aliàs polion dicitur. Plin. lib. 21. cap. 7, Polion quidam teuthrion vocant, &c.

TEVTONES, siue Teutoni, pen. cor. τεῦτονες, Germaniæ populi, Ingeuonibus à Plinio annumerati: ita dicti à Teutone ipsorũ deo (vt Tacitus Tuisconem appellat) quem indigenam, & terra ortum existimabant.

Teutonicus, adiectiuum, τευτονικὸς, Possessiuum à Teutonibus Germaniæ populis deductum: vt Teutonici capilli. Martialis lib. 14,

Caustica Teutonicos accendit spuma capillos:
Captiuis poteris cultior esse comes.

Texo, xis, xui, xtum, Telam cõficio. ὑφαίνω, ἱστουργῶ. Terent. Heaut. Texentem telam studiosè ipsam offendimus. Tibul. libr. 2. eleg. 3, Illa gerat vestes tenues, quas fœmina Coa Texuit. Virg. 10. Eloga, Dum sedet, & gracili fiscellam texit hibisco. ¶ Per translationem Texere ponitur pro componere, fabricare, scribere, colligere, compingere, cõcinnare. συμπλέκειν, συγγράφειν, καταπονᾶσθαι. vt, Texere historiam, texere corollã. Cic. ad Attic. lib. 4, Paulus in medio foro basilicã iam penè texuit iisdem antiquis columnis. Plinius lib. 13. cap. 11, Ex ipso quidem papyro nauigia texunt. Virg. 11. Aeneid. Bis denas Italo texamus robore naueis. Ouid. Epist. 15, Texitur & costis panda carina suis. Texere nidos, apud Quintilianum lib. 2. cap. 16. Texere epistolas. Cicero ad Pætũ lib. 9, Epistolas verò quotidianis verbis texere solemus. Idem ad Quint. fratr. lib. 3, Sane texebatur opus luculentè: hominúmque dignitas aliquantulum orationi ponderis afferebat.

Textus, a, um, participium. Virg. 2. Aen. Hanc tamen immensam Calchas attollere molem Roboribus textis, cælóque educere iussit.

Textus, huius textus, Textura, complicatio. ὕφασις, συμπλοκή. Plin. lib. 9. cap. 35, Alterno textu fulgentibus toto corpore crinibus. Idem libr. 18. cap. 7, Grana in stipula crinito textu spicantur.

Textum, ti, Quicquid ex quauis materia cõtexitur aut cõponitur. ὑφασμα. Mart. lib. 5, Et dona matrum vimineo ferunt texto. Ouid Epist. 16, Purpura nempe mihi, pretiosáque texta dabuntur. Virgil. 8. Aen. Tum læueis ocreas electro, auróque recocto, Hastámque & clypei nõ enarrabile textum. Pinea texta carinæ. Catullus Argon. ¶ Textum orationis, pro stylo. Quint. lib. 9, Neque illud in Lysia dicendi textum tenue, atque rasum lætioribus numeris erat corrumpendum.

Textilis, textile, penul. cor. Quod texendo factum est. ὑφαντὸς, πλωτός. vt Textilis corona, & textilis vestis, quum ait, Nexilis aut ẽ fuit vestis, quàm texti le tegmen. Primi autem Aegyptij inuenerunt textilia. teste Plinio lib. 7. cap. 56. Cic. 5. Tusc. Collocari iussit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimè textili stragulo, magnificis operibus picto. Virgil. 3. Aen. Textilibúsq; onerat donis, ac talia fatur. ¶ Textilis pictura, quæ in tapetibus fieri, aut tela solet. Cic. 6. Verr. Nego vllam picturã, neque in tabulis, neque textilẽ fuisse, quin quæsierit, inspexerit, &c. ¶ Textilis vmbra palmitis, quæ multis palmitibus intertextis fit. Mart. lib. 12, Hoc nemus, hi fontes, hæc textilis vmbra supini Palmitis.

Textor, oris, Qui vestes, aut telam texit. πλοκεὺς, ὑφαντουργός, ὑφάντης. Cic. pro Plancio. Si pro fabro aut textore emimus. Iuuen. Saty. 9. –pingues aliquando lacernas Munimenta togæ, duri crassíque coloris, Et ma lè percussa textoris pectine Galli.

Textrix, cis, Mulier textoriæ artis perita. ὑφάντρια. Tibull. lib. 2. capit. 1. Atque aliqua assiduè textrix operata Mineruam Cantat.

Textrina, næ, penul. prod. Officina textoris. ἐργαστήριον. Cice. 5. Ver. Nulla domus in Sicilia locuples fuit, vbi iste textrinam non instituerit. ¶ In eadem significatione legitur & textrinum. Cicero 5. Verr. Quod tamẽ oppidum isti per triennium textrinum ad muliebrem vestem faciendam fuit. ¶ Textrinæ item vocabulum exístimant nonnulli pro ipsa arte textoria aliquando accipi, citantes locum Plinij ex lib. 11. cap. 24, vbi sic legitur, Quàm non ad hoc videtur pertinere cribrata pexitas, & quadam polituræ arte ipsa per se tenax ratio textrinæ. Emendatio ra tamen Plinij exemplaria, tramæ, hoc in loco, non textrinæ, legendum ostendunt.

Textura, ræ, Ratio ipsa texendi. ὕφασμα, πλοκή, πλύμα. Lucret. libro 3, Quàm tenui consset textura, quámque loco se Contineat paruo.

T ante H.

THABIS, Scythiæ mons est in Asia, vt scribit Pomponius Mela libro 3. Apud Plinium tamen lib. 6. cap. 17, Tabis legitur sine aspiratione.

THAIS, θαΐς, Nobilis meretrix fuit Alexandrina, quæ Atticam iuuentutem in sui amorem pellexit. Hanc suis carminibus celebrauit Menander, Comicus Poëta Græcus, vnde & Menandreæ epitheto à Poëtis insignitur. Propertius, Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim Tanta, in qua populus lusit Erichthonius. ¶ Fuit & Thais altera, à diuo Pannutio ad vitæ continentiam reuocata, adeò vt relicto quæstu meretricio, sancta mulier euaserit. Nam ignotus ad eam ingressus, secretum petebat magis ac magis: illa verò dicente, neminem nisi Deum ipsos posse conspicere: ille sumpta hac occasione, ad Dei metum ac religionem eam est exhortatus, qui posset etiam occulta conspicari & plectere. Volaterranus lib. 20.

THALAMAE, θαλάμαι, Vrbs Messeniæ, teste Stephano, Pasiphaës templo, & oraculo nobilis: vt docet Plutarchus in Agide. Hinc sit gentile Thalamata, θαλαμάτης.

Thalamegos, penult. prod. θαλαμηγὸς, Nauis genus. Athenæus, Aedificauit Ptolemæus Philopater nauem etiam fluuialem, quæ thalamẽgos vocabatur. Longitudo eius semistadium: latitudo quæ esset amplissima, triginta cubitis: altitudo cum suggestu tabernaculi paulò minor quadraginta cubitis: figura eius neque longis nauibus, neque rotundis assimilis.

Thalamus, penul. cor. θάλαμος, Commune coniugis vtriusque cubiculum. Virg. 9. Aeneid. Ferreiq; Eumenidum thalami, & discordia demens. ¶ Per translationem pro ipsis nuptiis. atque adeo pro ipso connubij iure accipitur. Idem 6. Aeneid. Hic thalamum inuasit natæ, vetitósque hymenæos. Idem Aen. 4, Non licuit thalami expertem sine crimine vitam Degere more feræ? Ouid. 10. Meta. –sine coniuge celebs Viuebat, thalamíque diu consorte carebat. Idem 1. Amor. eleg. 8, Hæc sibi proposuit thalamos violare pudicos. ¶ Thalamus, pro alueolis apium. Virg. 4. Georg. Post vbi iam thalamis se composuere, siletur. In noctem. ¶ Hinc Epithalamium, carmen nuptiale.

Thalassicus color, θαλασσικὸν χρῶμα, Qui similis est fluctibus marinis. Græci enim θάλασσαν mare dicunt. Plautus. Nescio quis tecum incedit ornatu quidem thalassico. Idem Mil. Palliolum habeas ferrugineum: nam is color thalassicus.

Thalassinus, a, um, penult. corr. Eiusdem significationis. Lucret. libro 4, –teritúrque thalassina vestis. Hoc est cærulei coloris, & marini.

Thalassio, vide THALASIO.

Thalassomeli, θαλασσόμελι, Medicamentum quod fit æquis portionibus, maris, mellis, imbris, fictilíque vasis depicato conditur. Plin. libro 13. capit. 6, Inueteratur quod vocatur thalassomeli æquis portionibus maris, mellis, imbris, &c. Accuratiorem huius medicameti confectionem vide apud Dioscoridem lib. 5. cap. 17.

Thalassometra, θαλασσομήτρη, Maris mensor.

THALES, tis, & Thalis, θαλῆς, ἡ θάλης, Vnus ex septẽ Græciæ sapientibus, qui eodem tempore in Græcia floruerũt. Natus est (vt ex Apollodori sententia tradit Laërtius) anno primo XXXV. Olympiadis. Vixit annos (vt Soscrates tradit) nonaginta: vt alij, septuaginta. Hic primus in Græciam Geometriam creditur inuexisse, primúsq; obseruasse temporum ambitus, ventorum flatus, stellarum motus, tonitruum sonora miracula, siderum obliqua curricula, & Solis annua reuerticula. Interrogatus quid in rerum natura difficillimum exístimaret, Sepsum, inquit, nosse. Iterúmque rogatus quum scísciteretur, quomodo optimè & iustissimè viuere liceret, Si (inquit) quæ in aliis reprehendimus, ipsi non faciamus. Huic tripus aurea à piscatoribus Milesiis reperta, dum res in lite verteretur, ex oraculo Apollinis indicãtis, eam sapientissimo dari oportere, delata est. Deinde per manus omnibus sapientibus tradita, ad Solonem peruenit, qui illam Delphos remisit ad Phœbum, vt qui deũm hominúmque sapientissimus esset. A Thalete Ionica fluxit disciplina, sicut à Pythagora Italica. Eius discipulus fuit Anaximander, cuius auditor Anaximenes & Hecateus historicus. ¶ Thales item fuit Poëta Lyricus Cretẽsis, quem è Creta Solon Spartam misit, vt eius odis ac poësi Spartani deliniti, animorum feritatem nimiam ex Lycurgi legibus imbutam, castigarent. Autor Plutarchus in Solone.

THALESTRIS Curtio, θαλεστρις, vel (vt apud Stabonẽ legitur) Thalestria, Regina Amazonum, quam alij Minitheam vocãt. Hæc audita fama rerũ ab Alexandro gestarũ, relicto regno, trecentis comitata mulieribus, in Hyrcania illi occurrit, vt sobolem ex eo conciperet: vtque primùm sibi visa est facta esse grauida, reuersa est in regnum.

THALIA, pen. prod. θαλία, Vna ex nouem Musis: ἀπὸ τοῦ θάλλειν, quòd inter cætera significat virere seu florere: propterea quòd Poëtarum fama nullo tempore marcescat. Virgil. 6. Ecloga, Nostra nec erubuit sylvas habitare Thalia.

Thalictrum, θαλίκτρον Dioscoridi, Herbæ folia coriandri habens, pinguiora paulò, caulem papaueris. Plin. lib. 27. cap. 13.

Thalli, θαλλοί, In porris, & cæpis, & allio, medij stipites dicuntur: à θάλλειν, id est virescere. Colum. libr. 11. cap. 3. Thalli cæparum ventis prosternentur, totúmque semen excutietur. ¶ Thalli item dicuntur rami lauri, vel oliuæ, semper virentes.

Thallophori, θαλλοφόροι, dicti qui Athenis in Panathenæis oleæ ramos gestabant. Erant ii vt plurimùm senes. Vnde per iocum thallophori dicuntur, qui ad munera obeunda sunt inutiles.

THALYSIA, θαλύσια, Festa erant apud Athenienses, quibus, fructibus omnibus in horrea conuectis, diis primitias consecrabant: dicta ἀπὸ τοῦ θάλλειν, propterea quòd idcirco præcipuè fierent, vt quæ succisa erãt, possent reuirescere. Vide Cælium Rhodig. lib. 12. cap. 17.

THAMANEI, θαμανεῖοι, Populi sunt Perſis tributarij. Herodotus libro 3.

THAMYRAS, siue Thamyris, θαμύρας, ὁ θάμυρις Suidæ, Poëtæ nomẽ ex Thracia, qui quum omnes pulchritudine præcelleret, ab initio mares dilexit: deinde mutata cõsuetudine, Musas amauit, cum quibus de cantu certauit his conditionibus, vt si vinceret, earum complexu potiretur: sin succumberet, ab illis pateretur quicquid eis videretur. Itaque superatus & oculis, & lyra priuatus est. Hinc manauit prouerbiũ in eos qui præter ingenium proprium aliquid agunt, Thamyras insanit. θαμύρας μαίνεται. Hæc Erasmus in Prouerbijs, & Suidas. Ouidius libro 3. de Arte,

Tu licet & Thamyram superes, atque Orphea cantu,
Non erit ignotæ gratia magna lyræ, &c.

THANATOS, θάνατος, Insula in Oceano Gallico, Britanniæ (vt Solinus refert) proxima, frumentariis campis in primis fœlix: venenis autem adeò aduersa, vt non modò serpẽtem nullum educet, verumetiam aliunde importatum statim enecet: vnde & à serpentum morte nomen creditur accepisse.

THAPSACVS, pen. corr. θάψακος, Vrbs Syriæ amplyssima, ad Euphra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem fluuium: cuius meminit Xenophon de Cyri expeditione lib. 1.

¶ THAPSVS, Θάψος, Insula decē stadiis à Sicilia distans, versus Syracusas, plana, & quàm minimum è mari eminens, adeò vt vndis mersa videatur. Vnde & Tapsius dicta est, ἀπὸ τῦ θάπτειν, quòd in mari quodammodo sepulta videatur. Virg. 3. Aeneid. Thapsúmque iacentem.

Tapsia, θάψια, Frutex est tota specie ferulæ similis, gracilior tamen caule, folio fœniculo simili: umbellas habens in singulis germinibus anetho similes, & in iis florem luteum: semen autem modicè latum, minus quàm ferulæ: radix est prægrandis, intus candida, foris nigra, crassiore cortice vestita, & acris. Colligitur ex ea liquor eiusdē nominis, effossa circa eam terra, vulneratóque cortice, Dicta Thapsia à Thapso insula, in qua primùm creditur inuenta. Vide Plinium lib. 13. capit. 22. & Dioscoridem lib. 4.

¶ THASSVS, si, θάσος, Insula est maris Aegæi, Thraciæ adiacens, contra Nessi fluminis ostia: oppidum habens eiusdē nominis, à Phœnicibus, qui Europam terra marique inuestigantes, eo peruenerunt, conditum: vt est autor Herodotus lib. 2. Huius incolæ Thasij θάσιοι dicuntur, genere nobilitati. Virg. 2, Georg. Sunt Thasiæ vites, sunt & Marmoridis albæ. Thasij marmoris meminit Plinius cum aliis plerisque in locis; tum libro 36. capit. 6. Thasia nux, eadem quæ & Græca, & amygdala dicitur, teste Macrobio Saturnal. lib. 6.

¶ THAVMACIA, θαυμακία, Magneſiæ oppidum, ita dictum à Thaumaco Pœantis patre: cuius meminit Plin. lib. 4. capit. 5. Stephanus Thaumaciam alteram collocat ad sinum Maleacum.

¶ THAVMANTIAS, adis, θαυμαντίας, Thaumātis & Electræ filia. Virg. 9. Aene. Ad quem fit roscо Thaumantias ore locuta est. Eadem etiam Thaumantis dicitur: vt, Imbrifera Thaumantis, apud Stat. 3 Sylu.

¶ THEA, θέια, Nympha Oceani & Tethyos filia. Autor Hesiodus in Theogonia.

¶ THEAGENES. Tres Athenis diuersis temporibus Suidas fuisse recenset. Vnum, qui de Homero scripsit. Alium qui ποιητὴς, id est fumus, est cognominatus, quòd multa promittens, nihil præstaret: pauper enim erat, ac dines videri volebat. Tertius, vir potens ac dives Athenis, qui liberalitate ac beneficētia publicè ac priuatim multa laude digna gessit. Quartum addit Pausanias athletam, patria Thasium, qui CXL. coronas è certaminibus retulit.

Theamedes, θεαμήδης, Lapis contrariam magneti habēs natūrā. Nam vt ille ferrum occulta quadam naturæ vi ad se attrahit, ita theamedes tespuit, repellitque. Plinius lib. 36. cap. 16.

THEANGELA, θεάγγελα, Cariæ appidum, vnum ex iis quæ ab Alexandro Magno Halicarnasso fuerunt attributa. Autor Plin. libr. 5. cap. 29.

THEANO, θεανὼ, Mulier fuit Crotoniensis, filia Pythonactis, & vxor Pythagoræ, quæ illi Telaugem filium peperit. Scripsit Commentarios quosdam Philosophicos, & Apophthegmata, & Poëma carmine heroico. ¶ Theano alia fuit Metapontina, aut (vt alij malunt) Thuria, Leophronis filia, & vxor Brotini: cuius scripta enumerātur à Suida. ¶ Alia fuit Theano, Antenoris vxor, & sacerdos Palladis, cuius frequens est mentio apud Homerum.

THEANVM, vide TEANVM.

Theatrum, tri, θέατρον, Aedificium in hemicycli speciem factum, ad videnda spectacula idoneum: ἀπὸ τῦ θεᾶσθαι, hoc est à spectado dictum. Virgil. 1. Aeneid. —hic alta theatris Fundamenta locant alij. Ouid. 2. Amo. eleg. 7. Siue ego marmorei respexi summa theatri. Plin. libro 11. capit. 51. In theatrorum orchestris scobe, aut arena superiecta deuoratur vox. ¶ Aliquando tamen ponitur pro spectaculo. Martial. libr. 1. Quicquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro Dicitur, exhibuit Cæsar Arena tibi. ¶ Aliquando pro multitudine spectante: vt, Magno theatro hæc acta sunt; id est, multis spectantibus. Cic. 3. de Orat. Si in his paulum modò offensum est, theatra tota reclamant. ¶ Versari in theatro, per translationem, pro esse in aliquo loco conspicuo ante omnium oculos. Cice. in Verr. act. vlt. Sic obtinui Quæsturam in prouincia Sicilia, vt omnium oculos in me vnum coniectos arbitrarer: vt me, Quæsturā quæsturam, quasi in altiquo orbis terræ theatro versari existimarem.

Theatridiū, θεατρίδιον, diminutiuum forma Græca à theatro deductū. Varro lib. 3. de Re rust. Iuter has & exteriores gradatim substructum, vt theatridium apium: mutuli crebri in omnibus columnis impositi, sedilia auium.

Theatralis, le, Idem quod theatricus, seu quod ad theatrū pertinet. θεατρικός. Vnde dicimus theatralia spectacula. Cic. pro Sestio, Theatrales gladiatoriáque consessus dicuntur omnino solere leuitate nonnullorū eruptos plausus exiles & raros excitare. Tacit. lib. 1, Erat in castris Percennius quidam, dux olim theatralium operarum. Humanitas indecora, & theatralis, Quintil. lib. 2. cap. 2.

Theatricus, a, um, θεατρικὸς, Quod ad theatrum attinet: vt, Plausus theatrici, Spectacula theatrica.

THEBAEI, θηβαῖοι. Qui sunt ex Thebis ciuitate Aegypti,

Thebaides, siue Thebaicæ, θηβαΐδες, Palmulæ sunt aridiores, quēadmodū & Arabicæ, macro corpore, exiles, & vapore assiduc, crusta verius quàm cute obductæ, Iudaicis (vt inquit Strabo) suauiores, etiāsi duriores. Gignuntur in Thebaide Aegypti regione, Aethiopiæ cōterminā: vnde & nomen acceperunt. Vide Plinium lib. 13. cap. 4.

THEBAIS, idis, θηβαΐς, Aegypti regio, Aethiopiæ conterminis, à Thebis vrbe potentissima, totiusque tractus illius caput nomen habens. Vide Plinium libr. 5. cap. 9. ¶ Est item Thebais, insigne Papinij Statij opus, bellum illud continens quod Argiui ad Thebas gesserūt, in quo Eteocles, & Polynices fratres mutuis vulneribus cecidērunt. ¶ Aliquando adiectiui vim habet, quemadmodum & cætera eiusdem terminationis patronymica: vt, Thebais nupta, id est Andromache, Eetionis

Thebarum Ciliciarum regis filia. Ouid. 3. de Arte, —quòd erat longissima, nunquam
Thebais Hectoreo nupta residit equo.

THEBE, es, & THEBA, bæ, θήβη: & THEAE, barū, θῆβαι, Nomina sunt multarum vrbium, quarum vna fuit in Aegypto, à Busyride rege condita, ambitu cētum & quadraginta stadiorum, vti refert Herodotus; centum portis, aliisque publicis priuatisque ædificiis insignis, toraq; pensilis, adeò vt reges vel maximos exercitus solerent educere, nullo oppidanorum id sentiente. Huius incolæ Thebæi dicuntur: & vicina regio Thebais, in Aethiopiam vergēs. ¶ Alia Thebe fuit in Bœotia, à Cadmo Agenoris filio condita, quàm Amphion muris ornauit, Bacchi & Herculis clarissima patria, ab Alexandro Magno postea euersa. Hęc & Dracōnigera dicitur, quia à Cadmo cū quinq; virīs, ex dētibus draconis ab ipso interfecti natis, constructa fuit. Varro tamen lib. 2. de Re rust. scribit hanc vrbem ab Ogyge ædificatam. Ab hac Thebani dicti sunt. Hanc heptapylon vocat Apuleius, ab eo quòd septem portas habebat, inclyta duobus ducibus: Epaminonda & Pelopida. Eadē dicta fuit & Dircæa, à Dirce fonte. Vnde & à Statio Thebanus ager Dircæus vocatur. Hinc Pindarus poëta Lyricorū princeps habuit ortum. ¶ Fuerunt & Thebæ in Africa, à Libero patre cōditæ. Vnde Hieronymus in commentario epistolæ ad Galatas, Prætereo Thebas Liberi, quas in Africa cōdidit: quæ ciuitas nūc Thebestis dicitur. ¶ Alia in Thessalia, à qua Thebani & Thebæi. ¶ Fuit & alia Thebe, Homero teste, in Cilicia, Andromaches vxoris Hectoris patria. Vnde Ouidius, Nec crudēlior vllo, quàm quum Thebana cruentum Hectora Thessalico vidit ab axe trahi. ¶ Alia fuit in Lucania, ab Aoniis colonis condita, quam interiisse autor est Cato in Originib. ¶ Fuerunt & Thebæ Corficę. ¶ Est & Thebe nomen virginis, è cuius gremio geminæ columbæ (vt est in fabulis) quum euolassent, altera ad Hammonis fontem tetendit, & ibidem responsa dedit altera ad syluam Dodoneam, vbi futura mortalibus præcinuit.

Theca, θήκη, Vagina, loculus in quo aliquid recondimus: vt, Theca calamaria, theca numaria, theca vasorum. Varro 1. de Re rustic. capit. 48. Proinde vt grani theca sit gluma, & apex arista. Martial. libr. 17. Sortitus thecā calamis armare memento: Cætera nos dedimus, tu leuiora para. Cic. ad Att. libr. 4. Quare in hoc thecam nummariam ne reteuerris: in aliis eris cautior. Idem 6. Verrina, Qui videret equum Troianum introductum, vrbem captam esse diceret: efferri sine thecis vasa: extorqueri alia de manibus mulierum.

TECLA, θέκλα, Nomen proprium mulieris sanctissimæ.

THELBENCANE, Babyloniæ vrbs iuxta Euphratis fluuij partem. Ptolemæus lib. 5. cap. 20.

THELESIS, Argiua mulier, quæ patriam aduersus Cleomenem Spartanorū regē, vna cum cæteris mulieribus, quum deessent viri, tutata est.

Thelygonum, θηλύγονον, Herba habens vuas floribus oleæ similes, sed aliquanto pallidiores. ¶ Plin. libr. 27. cap. 8. ¶ Est & alia crateræ gonos, quæ thelygonos vocatur. differentia intelligitur lenitate gustus. Vide ARSENOGONON.

Thelyphonon, θηλύφονον. Herba: ab aliis scorpion vocatur, propter similitudinem radicis, cuius tactu moriuntur scorpiones. Plinius libr. 26. cap. 10.

Thelypteris, θηλόπτερις, Filicis species. Plin. lib. 27. cap. 9, Alterū genus filicis thelypterin Graeci vocant: alij nymphæampterin.

Thema, matis, θέμα, Latinè positum, seu positio dicitur. ¶ Sunt etiam themata mathematicorum apud Firmicum, affectiones natalitiæ, & quasi posituræ cæli, ἀποτελέσματα. ¶ Thema, controuersiæ declamandæ argumentum. Quintil. lib. 7. cap. 2. Erat mihi curæ in controuersiis forensibus nosse omnia quæ in causa versarentur. Nam in schola certa sunt & pauca, & ante declamationem exponuntur, quæ themata Græci vocant, Cicero proposita.

THEMIS, Themis, vel Themidis, vel etiā Themistis, θέμις, Cæli & terræ filia fuit, quę Iouis nuptias fugiēs, ab eo in Macedonia cōpressa fuit. Hæc dea putabatur, quę præciperet hominibus id petere quod fas esset, vt ait Festus. (nam θέμις Græcè fas dicitur) habuitque vetustissimū oraculum in Bœotia, ad Cephisum amnem. Ouid. 1. Metamor. Fatidicámque Themin quæ tunc oracla tenebat. Claudianus, —sic Atropos vrget. Sic cecinit longæua Themis. ¶ Fuit & alia Themis, quæ alio nomine Carmentis dicta est.

THEMISTA, Eadem est quæ Themis. Cic. in Pisonem, Licet Themista sapientior. Themis accusatiuum facit themin, & themistā: à quorum posteriore fit Themista, æ.

THEMISCYRA, θεμίσκυρα, Regio Ponti, finitima Cappadociæ: vt scribit Plinius lib. 6. cap. 3. & Mela. lib. 1.

THEMISON, θεμίσων, Medicus apud Herodotum, & Cornelium Celsum.

THEMISONES, θεμίσονες, siue Themisonij, populi, à Themisonio Phrygiæ maioris loco prope Lycium.

THEMISTIVS, θεμίστιος, Philosophus fuit temporibus Iuliani apostatæ, à quo etiam prætor Constantinopolis vrbis promotus est. Scripsit paraphrasim in Aristotelis Physica, libris octoqin Analytica posteriora, libris duobus. Præterea edidit sua: videlicet De intentione & inscriptione prædicamentorum: disputationes etiam quasdam. Hic Valente imperatorem quotidie sæuiētem in orthodoxos, autoritate sua & epistolis reddidit mitiorem. Suidas.

THEMISTOCLES, θεμιστοκλῆς, Nomen viri Athenięsis clarissimi. Neoclis filij: qui prodigus ac lasciuus prima iuuentute, postea dux defectus res afflictas gessit. Pyræum munuit. Bello maritimo Persas apud Salaminem vicit. Hic quum ab ingrata patria exul factus esset à Xerxe princeps exercitus aduersus Athenienses magno cum honore creatus, quum videret patriæ suæ ingentis cladis periculum imminere, hausto tauri sanguine seipsum interemit, ne aut regi de se merito infid

infidelis esset, non pugnando viriliter, aut patriæ suæ hostis atque oppugnator videretur. Vide Plutarchum.

THEMISTOGENES, θεμιστογένης, Syracusanus historicus, Cyri expeditionem & bella, quæ in historia Xenophontis continentur, composuit. Autor Suidas.

Thensæ, (vt docet Asconius) Sunt sacra vehicula, cum pompa ordinum & officiorum: sic dictæ quòd ante eas lintea tenduntur, quæ gaudent manu tenere & tangere qui eas deducant, ἀφ' ἑστίας. Vel ἀπὸ τῦ θέιν, id est a re diuina, & sic per th scribitur. Cicero de Aruspicum responsis, Te appello Lentule, cuius sacerdotij sunt thensæ, curricula, præcentio, ludi, libationes. Liu. lib. 5, Quæ augustissima vestis est, thensas ducentibus, triumphantibúsve, ea vestiti medio ædium eburneis sellis sedere.

THEOCLYMENVS, θεοκλύμενος, Homero lib. Odysseæ 17, Vates qui Penelopæ prædixit Vlyssis in Græciam reditum.

THEOCRINES, θεοκρίνης, Nomen cuiusdam Athenięnsis, qui primùm Tragœdiarum actor fuit: deinde calumniator & sycophanta. Vnde & Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, Aeschinem, tragicum Theocrinem vocat. Erasmus in Chiliad.

THEOCRITVS, θεόκριτος, Poëta Syracusanus, Praxagoræ, siue (vt alij malunt) Symmachi & Philinæ filius, qui sub Ptolemæo Lagi filio floruit. Alij Coum fuisse volunt, sed admodum iuuenem Syracusas commigrasse. Scripsit Idyllia in genere bucolico, quæ etiam hodie omnium manibus teruntur. ¶ Fuit & alter Theocritus, historicus Chius Theopompi æqualis, & in administratione Reipub. æmulus. Scripsit historiam Libycam, & epistolas quasdam. Autor Suidas.

THEODAMAS, θεοδάμας, Pater Hylæ fuit, qui ab eius nomine Theodamantæus dicitur à Propertio lib. 1. Elegiarum.

THEODECTES, θεοδέκτης, Orator, Cilix genere, discipulus Platonis, Isocratis & Aristotelis, qui ei suos de Rhetorica libros dedicauit. Conuersus deinde ad Tragœdias, scripsit fabulas L. Decessit Athenis natus annos XLI. Scripsit & versibus artem rhetoricam: laudauit & virum Artemisiæ Mausolum, vna cum claris eo tempore oratoribus. ¶ Theodectes orator, superioris filius, scripsit Encomium Alexandri regis Epirotarum: commentarios historicos, artem rhetoricam libris VII. aliaque complura. Autor vtriusque Suidas.

THEODORVS, θεόδωρος, Byzantius sophista, à Platone vocatus λογοδαίδαλος, Logodædalus. Scripsit contra Thrasybulum & Androcidem. & alia quædam. Suidas. ¶ Theodorus & Teladæus fratres Sami), sculptores celeberrimi, quorum alter in Samo Pythij Apollinis signum incœpit: alter Ephesi eodem tempore, & alio saxo absoluit: quibus simul compositis ita conuenit, vt vnum corpus ab vno artifice, & ex vno lapide sculptris ita conuenit, vt vnum corpus ab vno artifice, & ex vno lapide sculptum videretur. Genus artis huius est Græcis ignotum, sed apud Aegyptios frequentatum. Nam soli hominum non oculis tantùm totius statuæ compositionem metiebantur, sed dimensione, vt ex variis multisq; lapidibus in vnum corpus, in certam mensuram statua perficeretur. De hoc Theodoro Diogenes testatur, quòd non solùm sculptor, sed etiam architectus fuerit, quódque Ephesiis autor extiterit vt Dianæ templi fundamentis carbones subiicerent, vt locus alioqui humidus immobilem acciperet soliditatem. Idem primus ferrum fundere docuit, statuámque ferream fecit. Autor Pausanias. ¶ Theodorus Gadareus, nobilis orator. Gadara autem, Syriæ ciuitas est non longè ab Ascalone: verum ipse dici maluit Rhodius, teste Strabone, cuius tempore fuit. Eius discipuli Theodorei sunt dicti: inter quos fuit Hermagoras, qui de arte Rhetorica scripsit. Tiberius quoq; princeps quum secessisset Rhodum, eum studiosè audiuit, vt Quintilianus lib. 4, tradit. ¶ Theodorus alius fuit cognomento Atheos. Zenonis primum, mox & Pyrrhonis auditor: de quo vide Laërtium & Suidam.

THEODOSIA, θεοδοσία, Tauricæ Chersonesi vrbs. Ptole. lib. 3. cap. 6, & Plinius lib. 4. cap. 12.

THEODOSIVS, θεοδόσιος, Nomen proprium duorum Romanorum principum, quorum vitam vide apud Eutropium. Theodosius alius fuit insignis Mathematicus: cuius scripta enumerantur à Suida.

THEODOTA, θεοδότη, Meretrix Elea fuit, lepida in primis & festiua: cuius meminit Xenophon de dictis & factis Socratis: & Laërtius in Vita Arcesilai.

THEODOTVS, θεόδοτος, Patria Chius, vltimi Ptolomæi in Rhetoricis præceptor fuit, qui decertantibus in consilio Aegyptiorum satrapis, an Pōceptor fuit, qui decertantibus in consilio Aegyptiorum satrapis, an Pōcepeius post prælium Pharsalicum profugus, esset in Aegyptum recipiendus, pro sententia dixit, recipendum quidem esse, sed receptum occidendum: adiiciens tritum illud prouerbium, Mortuos non mordere. Hunc postea Cæsare interfecto Brutus in Asia repertum, & ad se adductum interfici iussit. Vide Plutarchum in vita Pompeij. ¶ Theodotum alium memorat Philostratus in Sophistis, qui tempore Herodis Attici, præfuit Athenięnsium scholæ.

THEOGNIS, θέογνις, Poëta fuit Siculus, Megaris natus, LXIX. Olympiade, qui vtiles quidem & lectu dignas præceptes conscripsit, nisi fœdis amoribus passim aspersis eas contaminasset.

Theogonia, θεογονία, Deorum origo: quo nomine extat opus Hesiodi deorum genealogias explicans. Cice. 1. de Natu. deo. Quum verò Hesiodi Theogoniam. id est originem deorum interpretatur, tollit omnino.

Theologus, gi, θεολόγος, Philosophus circa rerum diuinarum cognitionem versans. Cice. 3. de Natura deorum. Principio Ioues tres numerant ij qui theologi nominantur.

Theologia, θεολογία, Prima philosophiæ pars, quæ versatur circa Dei, & rerum diuinarum contemplationem.

THEOMEROTVS, penul. corre. θεομέροτος, Philosophus fuit Metroclis auditor, & præceptor Demetrij Alexandrini: cuius meminit Laërtius in Metrocle.

Theombrotios, θεομβρότιος. Herba magica. qua Persarum Reges aduersus omnia cum animi, tum corporis incommoda vtebantur. Plin. lib. 24.

capi. 17, Theombrotion triginta schœnis à Choaspenisci, pauonis pictu ris simílem, odore eximio. Hanc autem à Regibus Persarum comedi aut bibi contra omnia corporum incommoda, instabilitatem mentis: eandem denique semnion a potentiæ maiestate appellari.

THEOMNESTVS, θεόμνηστος, Cous, vt autor est Strabo lib. 14, vir fuit clarus administratione Reipub. & Niciæ tyranni æmulus.

THEON, θέων, Nomen pictoris Samij, de quo Quintilianus lib. 12. de Instit. Orat. Alter mathematicus, qui scribit de spiritibus ad Ptolemæum astrologum. Tertius grammaticus, interpres Apollonij Rhodij. ¶ Fuerunt & alij hoc nomine, qui commemorantur a Suida: ex quibus celeberrimus fuit Theon Alexandrinus, eiusdem patria, tempore, & disciplinis, quibus Pappus, sub Theodosio Seniore. Scripsit de astrologia, commentariolos; in Ptolemæum, & Astrolabium paruum, & alia. ¶ Theon item alius & ipse Alexandrinus, Stoicus, tempore superior: tuquidem sub Augusto post Arrium philosophum emicuit: scripsit in Physicam, & in artem Rhetoricam, & alia. ¶ Alius item eius nominis Stoicus fuit Antiochenus, omnium antiquissimus, qui scripsit apologiam Socratis. ¶ Quartus Smyrnæus. ¶ Quintus etiam Alexandrinus Sophista, cognominatus Aelius, qui Progymnasmata quædam Rhetorica scripsit, & commentarios in Xenophontem, Isocratem, & Demosthenem. Autor Suidas. ¶ Theon item Sidonius Sophista, qui in patria ludum aperuit sub Constantino. ¶ Fuit & marmoris cælator nomine, vnus ex iis qui Mausoleum cælauerunt: cuius meminit Plinius libro 35. capite 11. ¶ Theon præter hos Poëta quidam fuit rabiosæ cuiusdam loquacitatis, petulantissimæque maledicentiæ. Vnde factum est, vt Theonino dente rodi eum dicamus, qui conuitijs lacessitur. Vide Erasmi Adagia.

THEOPHANES, θεοφάνης, Mitylenæus historicus, scriptor rerum Pompeij Magni: cuius meminit Cicero in Orat. pro Archia.

THEOPHILVS, θεόφιλος, Cæsareæ Palestinæ præsul, Seuero imperante, cuius meminit Hieronymus. ¶ Theophilus alius Antiochenus præsul, qui imperante M. Antonino librum in Marcionem edidit, & alia quædam quæ ab Hieronymo commemorantur. ¶ Alius item eiusdem nominis præsul Antiochenus, ad quem Lucas scribit Acta Apostolorum. ¶ Alius quoque præsul Alexandrinus, qui scripsit aduersus Origenem. ¶ Præter hos Theophilus Comicus antiquæ Comœdiæ: cuius fabulas nonnullas commemorat Suidas.

THEOPHRASTVS, θεόφραστος, Philosophus fuit ex Eresso Lesbi oppido, prius Tyrtamus appellatus, deinde Euphrastus, & postremò Theophrastus ob oris & eloquentiæ suauitatem propemodum diuinam. Hic Peripateticorum eloquentissimus doctissimúsque fuit, Aristotelis discipulus & in schola successor. Dicere solebat, doctum hominem ex omnibus solum neque alienis locis peregrinum esse, neque inopem amicorum. Habuit discipulos ad duo milia. Opera eius à Diogene commemorantur, inter quæ sunt libri sex epitomes in Aristotelem de animalibus. Extant hodie tantum de plantis conuersi à Theodoro Gaza, & parua quædam opuscula. Excesisse admodum senex. Ex Suida, Diogene, Strabone. ¶ Theophrastus alter fuit Ephesius, cuius meminit Aelianus De varia historia.

THEOPOLIS, penul. corre. θεόπολις, Maxima Syriæ ciuitas, sic à Iustiniano nominata post terræmotum, quum prius Antiochia dicerctur. Autor Stephanus.

THEOPOMPVS, θεόπομπος, Chius orator & historicus post Thucydidem & Herodotum, teste Quintiliano, quibus vt in historia minor, ita oratori magis similis: vt qui antequam esset ad hoc opus solicitatus, diu fuerit orator. Filius fuit Damasistrati, teste Suida, & auditor Isocratis. Scripsit Epitomem Herodoti libris duobus, & Rerum Græcarum Historiam, post bellum Peloponnesiacum incipiens, vbi desiit Thucydides. ¶ Theopompus alius fuit Athenięnsis, Theodectis filius, antiquæ Comœdiæ scriptor: cuius fabulas recensēt Suidas. Præter hos Theopompus Gnidius, Cæsaris familiaris, qui Artemidorum habuit filium, qui apud Cæsarem ipsum plurimum poterat, vt scribit Strabo libro 14. ¶ Theopompus item alius fuit, Rex Spartanorum, qui quum primus institui esset vt Ephori Lacedæmone crearentur, ita futuri regiæ potestati oppositi, quemadmodum Romæ Consulari imperio Tribuni plebis. sunt obiecti: atque illi vxor dixisset, id egisse illum vt filio minorem potestatem reliqueret: Relinquam, inquit, sed diuturniorem. Optimè quidem. Ea enim demum tuta est potentia, quæ viribus suis modum imponit. Igitur Theopompus legitimis regnum vinculis constringendo, quo longius à licentia retraxit, hoc ad benevolentiam ciuium propius admouit. Hæc Valerius Maxi. lib. 4. cap. 1. Quintilianus tamen lib. 2, hanc modestiam parum valuisse demonstrat, captum demum fuisse ostendens. Theopompus (inquit) Lacedæmonius, permutato cum vxore habitu, è custodia euasit, vt mulier.

Theorema, matis. Latine speculatio, commentatio. θεώρημα. Cicero de Fato. Etenim si est diuinatio, qualibúsnam à perceptis artis proficiscitur? Percepta appello. quæ dicuntur Græcè θεωρήματα.

Theoretice, θεωρητικὴ, Ars quæ nullum exigens actum, ipso rei, cuius studium habet intellectu contenta est. Quintil. lib. 2. cap. 18.

Theoria. penul. acuta, θεωρία, Speculatio, meditatio, contemplatio, ἀπὸ τῦ θεωρᾶν, quod est animo contemplari.

THEORI, penul. produ. θεωροί, Athenis dicebantur qui quotannis publico nomine in Delum nauigabant Apollini litatum: quorum etiam nauis qua vehebantur, theoris dicebatur. Autor Suidas.

Theotocos, cum accentu in penultima. θεοτόκος, Virginis matris epithe ton est, quod Latinè Deiparam vertere possumus. Contrà Theotocos accentu in antepenultimam translato, θεότοκος, parsiuam habet significationem, idem valens quod ex deo natus. Verum huiusmodi dictiones merè Græcas, quæ nostris literis scribi non consueuerunt, satius fuerit è Græcolatino Lexico petere: quum hæc nihilo magis pertineant quàm Latinarum vocum significationes ad Græcorum Lexica.

THEOXENA, θεόξενα, A Philippi Macedonis militibus cincta, quum eorum manus effugere non posset, se præcipitem dedit in mare. Vide Livium libro 40.

THERA, θήρα, Insula vna ex Cycladibus in Aegæo, ex qua profecti sunt Theræi, qui Cyrenem in Africa condidere. Hæc olim Callista dicebatur, teste Callimacho, cuius ea de re hoc extat distichon, Καλλίστη πρόπαρ᾽ ἐκλήθην᾽ ὄνομα θήρης, Μίλητος οὐρανίοις ἀστράσι δ᾽ ἐμίγην. hoc est, Nomine Callista primum, sed postmodò Thera Dicta fuit tellus vrbis origo meæ. Hæc ex Strabonis lib. 17. Distat autem ab Io insula x x v. m. pas. Vrbes habet duas, Eleusinem, & Oeam. Vide Plinium libro 4. capi. 12, & Ptolemæum lib. 3. cap. 15.

THERAMENES. penul. corre, θηραμένης, Ciuis Athenien sis, vnus ex triginta tyrannis, qui quum à collegis multos insontes supplicio affici videret, ea de re conquerens, cum cæterorum omnium, tum præcipuè Critiæ cuiusdam, qui reliquis vt potentia, ita & immanitate antecedebat, odium in se concitauit: tandémque per calumniam circumuentus, & innocens capitis damnatus, quum cicutam auidè hausisset, quod reliquũ erat, è poculo eiiciens, Propino (inquit) hoc pulchro Critiæ. De hoc sic scribit Cicero 1. Tuscul. quæst. Pròh dij immortales, quàm illud iter iucundum esse debet, quo confecto, nulla reliqua cura, nulla solicitudo futura sit! Quim me delectat Theramenes, quámq; elato animo est. Etsi enim flemus quum legimus, tamen non miserabiliter vir clarus emoritur: qui quum coniectus in carcerem, triginta iussu tyrannorum venenum vt sitiens obbibisset, reliquum sic è poculo eiecit, vt id resonaret. Quo sonitu reddito arridens Propino (inquit) hoc pulchro Critiæ, qui in eum fuerat teterrimus, Græcè enim in conuiuiis solent nominare cui poculum tradituri sunt,

THERAMNE, es, siue THERAMNAE, arum, θέραμναι Stephano, Laconiæ oppidum est, non procul à Sparta, teste Plinio lib. 4. cap. 5.

THERAPNAE, arum, θέραπναι, Vicus est Laconiæ, teste Mela, in quo Leda Castorem & Pollucem, Helenam & Clytæmnestram peperit. Stat. lib. 3. Theb. Tænareúmque cacumen, Apollineásque Therapnas. ¶ Dictæ autem putantur Therapnæ, ἀπὸ τῆ θεραπαίνης, quòd ibi Dioscuri religiosissimè colerentur.

Therapnæus, a, um, adiect. Ouid. in Epist. Paridis, Da modò te facilem, nec dedignare maritum Rure Therapnæo nata puella Phrygem.

THERASIA, θηρασία, Insula est in mari Cretico, vna Sporadum, olim Theræ pars, postea vndarum impetu auulsa, vt refert Plin. lib. 4. c. 12.

Theriace, es, siue Theriaca, cæ, θηριακή, ἡ θηριακὴ τέχνη, Medicamentum præstantissimum, multis ex simplicibus conflatum, singulare aduersus venena omnia remedium. Dicta Theriaca ἀπὸ τῶν θηρίων, hoc est à venenatis bestiis, siue quòd illarum carnes recipiat hæc compositio (fit enim ex viperina carne) siue quòd earum venenis aduersetur. Plinius certè Theriacam ab effectu non à materia videtur appellasse, non vnam eius conficiendæ rationem præscribens, cui tamen nulla admisceat vena. Quin & vitis quoddam genus in Thasso nascens, Theriacen appellat, non aliam ob causam, quàm quòd venenatis omnibus videatur resistere. Vide ipsum lib. 21. cap. 24, & lib. 14. cap. 18.

THERICLES, θηρικλῆς, Sculptor insignis fuit, calicibus ex terebyntho tornandis nobilitatus, teste Plinio lib. 16. capi. 40. ¶ Suidas præterea Thericlis figuli cuiusdam meminit, qui primus pocula ex luto creditur finxisse. vnde Thericlea, pro fictilibus quidam vsurparunt.

THERIMACHVS, θηρίμαχος, Nomen pictoris insignis, de quo Plinius lib. 35. cap. 10.

Theriotrophion, penul. prod. θηριοτρόφιον, Viuarium, in quo feræ alun tur. Varro lib. 3. de Re rust. Sylua erat (vt dicebat) supra quinquaginta iugerum, macceria septa, quod non leporarium sed theriotrophium appellabat.

Theriома, penul. prod. θηρίωμα, Vlcus virilium, interim & sedis, & partium aliarum, multo ac nigro sanguine, mali odoris: atra fit caro, & corroditur. Ex quo nasci quandoque solet herpes esthiomenos. Ita vocatur vlceris genus, quod serpendo corpus ossa vsque deuorat, inæquale, ac cœno simile.

Therionarca, θηριοτάρχης, Frutex est subherbaceus, roseo flore: inde nomen habens quòd torporem afferat serpentibus, quasi θηρίων ναρκή. vide Plinium lib. 25. cap. 9.

Theristrum, θεριστρεῖον, Velamen, vel vestis tenuis, qua vtebantur mulieres Palæstinæ. Dictum Theristrum: siue quòd εἰ θέρεται, hoc est messores, vterentur: siue quòd ὦ θέρει. hoc est æstate maximè vsui esset.

Thermæ, θέρμαι, Loca aquas habentia aut sponte naturæ calentes, aut fornace calefactas, sudandi lauandíve vsibus deputata: ἀπὸ τ᾽ θέρμης, hoc est à calore. Propriè tamen Thermas vocamus, quas sudandi gratia ingredimur: quæ Seneca Sudatoria vocat. Quid (inquit) cum sudatoriis? Omnis sudor per laborem exeat. In quæ verò descendimus, vt lauemur, Balneas vocamus, & Balnearia. Græci βαλανεῖον. Quæ tamen differentia perpetua non est. Nam & thermas pro balneis legimus in quibus aqua calida lauamur. Vide Vallam in Raudensem, & ea quæ suprà anno tauimus in dictione BALNEAE. Martial. lib. 1, Hæc vbi miramur velocia munera thermas.

Thermulæ, arum, diminutiuum. Mart, lib. 2, Hetruscis nisi thermulis laueris Illotus morieris Oppiane.

THERME, θέρμη, Ciuitas in Thracia, vnde Thermaicus sinus, θερμαῖος, λίμνη. ¶ Thermæ præterea Siciliæ oppidum, autore Pomponio Mela, lib. 2. ¶ Inde Thermitani. Cice. 4. Verrina,

THERMEVSIS, θέρμευσις, Insula est ante sinum Pegasicum, non procul à Scyro: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 12.

THERMODOON, ontis, vel THERMODON, ontis, secunda syllaba producta, θερμώδων Suidæ, Fluuius est Themiscyræ (quæ est regiuncula Cappadociæ contermina) Amazonum sedibus nobilitatus. Virgil. 11. Aenei, Quales Threiciæ quum flumine Thermodontis, Pulsant, & pictis bellantur Amazones armis. Quo in loco nonnulli legunt Thermodontis impari syllabarum numero: sed perperam, quum secunda syllaba scribatur per ω μίγα.

Thermodonteus, siue Thermodonteus, adiectiuum. θερμωδόντειος. Propert. lib. 3, Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis, Thermodonteis turba lauatur aquis.

Thermopolium, θερμοπώλιον, Taberna in qua potiones calidæ vendebantur. Plaut. in Curc. Tum isti Græci palliati, capite operto qui ambulant, semper videas bibentes in thermopolio. Idem in Trinum. –in thermopolio Condalium es oblitus.

Thermopotæ, θερμοπῶται, Qui calidam bibunt. vnde Thermopotare verbum effinxit Plautus in Trin. Postquam (inquit) thermopotasti gutturem, recipe te & recurre pede recenti. id est postquam guttur calida potione obstructi.

THERMOPYLAE, penul. corre. θερμοπύλαι, Mons Græciæ longissimus, qui à Leucade incipiens, inde in ortum flexus, in Aegæum vsque mare protenditur, mediámque Græciam ita dirimit, quemadmodum Italiam Apenninus. Dictæ Thermopylæ ab angustis faucibus, aquis calidis scatentibus. Montium enim angustias, vt Latini portas, ita Græci πύλας appellant. Thermas autem aquas calidas esse, nemo est qui ignoret. Montem autem hunc maximè illustrem reddidit Lacedæmoniorum cum Mardonio pugna, & Leonidæ regis interitus: de quo vide Herodotum libro 7.

THEROMACHVS, θηρόμαχος, Proprium nomen statuarij egregij, qui centesimaseptima Olympiade floruit, teste Plinio lib. 34. cap. 8.

THERON, nis, θήρων. Agrigentinorum tyrannus in Sicilia, qui & Terillum Himeræ tyrannide deiecit, & vnà cum Gelone Amilcarem Pœnorum ducem prælio superauit eodem die, quo Græci ad Salaminem Persas profligarunt. Vide Herodotum lib. 7. ¶ Est item Theron, Latini cuiusdam nomen, ab Aenea occisi. apud Virgilium, 10. Aeneid. –strauitque Latinos, Occiso Therone, virûm qui maximus vltro Aeneam petit.

THERSANDER, siue THERSANDROS, θέρσανδρος, Polynicis filius fuit ex Argia, teste Statio, qui vna cum cæteris Græcorum principibus ad Troiam nauigauit. Hunc Virgilius lib. 2. Aeneid. inter eos enumerat qui tempore excidij Troiani in equo ligneo fuerunt occultati. –lætiqi, inquit, se robore premunt Therſandrus, Sthenelúsque duces, & dirus Vlysses. ¶ Fuit item hoc nomine tibicen nobilis, qui vnà cum Thimbroue Lacedæmoniorum duce subito Tiribazi aduentu fuit oppressus. Autor Xenophon lib. 4. Rerum Græcarum.

THERSILOCHVS, θερσίλοχος, Antenoris filius, in bello Troiano occisus, quem Virgilius lib. 6. Aeneid. inter viros fortes enumerat, qui etiam apud inferos arma tractent. –quos ille omnes longo ordine cernens, Ingemuit, Glaucúmque, Medontáque, Therſilochúmque, Treis Antenoridas, Cereríque sacram Polybetem.

THERSITES, penul. prod. θερσίτης, Græcorum omnium fœdissimus fuit, quem Achilles sibi procaciter conuitiantem pugni ictu interfecit. Huius insignis deformitas ab Homero lib. 2. Iliad. graphicè expressa, effecit vt quum hominẽ vehementer fœdum significare velimus, θερσίτειον βλῆμα, id est Thersitæ faciem eum habere dicamus. Iuuenal. satyra 8, Malo pater tibi sit Therſites, dummodo tu sis Aeacide similis, &c.

Thesaurus, thesauri, θησαυρός, Est (vt Paulus Iureconsultus, de Acquirendo, rerum domi. l. Nunquam, inquit) tam vetus depositio pecuniæ vt eius non extet memoria, & iam dominum non habeat. Sic enim sit eius qui inuenerit, quòd non alterius sit. Alioqui siquis aliquid lucri causa, vel metus, vel custodiæ condiderit sub terra, non est thesaurus, vtpote cuius etiam furtum sit. Cice. 6. Philipp. Seruus domini patrimonium circumplexus, quasi thesaurum draco. Idem 1. de Diuin. Respondit coniector, thesaurum defossum esse sub lecto. Virgil. 1. Aenid. –veteres tellure recludit Thesauros, ignotum argenti pondus, & auri. ¶ Accipitur tamen thesaurus pro quibúsvis diuitius repositis. Cicero in Epistol. Non si Varronis thesauros haberem, tantos sumptus sustinere possem. Suppeditare alicui aliquid de suis thesauris. Cice. 2. de Finib. ¶ Per translationem accipitur pro quodam quasi penu quarumuis rerum repositarum. Quintil. lib. 2. cap. 7. Abundabunt autem copia verborum optimorum, & compositione, ac figuris iam non quæsitis, sed sponte, & ex reposito vel ut thesauro se offerentibus. Cice. 1. de Oratore, Thesaurus rerum omnium, memoria. ¶ Nonnunquam & in malam partem accipitur: vt, Thesaurus stupri, thesaurus mali. Plaut. Amph. Teneo thesaurum stupri. Idem Merc. Tu quidem thesaurum huc apportasti mali. ¶ Thesaurus carbones facti sunt, θησαυρὸς ἄνθρακας ψιφηνῶν, prouerbio in eos dici consueuit, qui magnificis rebus expectatis, nil nisi fumum reperiunt.

Thesaurarius, adiectiuum: vt Thesaurarij fures, apud Plautum in Aulul.

Thesaurizo, zas, θησαυρίζω, Thesaurum colligo, repono. Quod verbum frequenter apud Ecclesiasticos scriptores occurrit, alioqui classicis linguæ Latinæ autoribus non receptum.

THESEVS, θησεύς, Aegei regis Athenarum & Aethræ filius, qui dum esset adolescens, opera Medeę nouercę penè veneno periit. Sed post mortem patris ad regnum euectus, tam multa digna memoratu peregit, vt inter plures Hercules vnus connumeretur. Debellauit Amazones, earúmque reginam Hippolytem rapuit: ex qua Hippolytum genuit. Creontem regem Thebarum Argiuos in bello cæsos sepeliri prohibentem interfecit. Oppressit & terribilem taurum in Attica, Minotaurum in labyrintho occidit, & Ariadnam Phædrámque Minois filias clam secum abduxit: sed relicta Ariadna in Chio insula, Phædram sibi coniugio copulauit. Scironem, Procrustem, & Scinin latrones Atticæ neci dedit: debellauit Centauros: Thebas domuit. Pirithoum præcipua coluit amicitia, quo cum descendit ad inferos ad rapiendam Proserpinam: sed occiso Pirithoo, ipse aliquandiu in vinculis Plutonis fuit detentus, donec ab Hercule, qui illum summa prosequebatur beneuolentia, liberaretur. Postremò iam senior, tot tantíque rebus gestis patria regnóque pulsus, in

fus, in insulam Syrum nauigauit, vbi periit. interemptus à Nicomede, vel (vt quidam volunt) ex loco edito post cœnam deambulando delapsus. Primus instituit Athenis Panathenæa, hoc est communem celebritatem in honorem Mineruæ, quæ. Græcè ἀθήναια nominatur. Idem in Isthmo funebres ludos instituit. Reliqua vide apud Plutarchum.

Thesеis, idis, θησηΐς, Poëma Thesei gesta complectens. Iuuen. satyra 1, Vexatus toties rauci Theseide Codri.

Theseides, æ. penul. prod. θησεΐδης, Patronymicum masculinum: quo Poëtæ vtuntur pro Hippolyto Thesei filio. Ouid. Epist. 4, Theseides, Theseúsque duas rapuere sorores.

Thesis, sis, θέσις, Quæstio, siue argumentum quod nobis tractandum disputandúmve proponimus. Cicero in Top. Propositum interpretatur. ¶ Propriè autem Thesis (vt Rhetores vtuntur) est quæstio generalis & infinita, nullis personæ, loci, aut temporis circunstantiis limitata. In quo differt ab hypothesi, quòd ea sit quæstio definita, certísque personis, temporibus, & locis propria. Vt si hoc modo proponamus, Sitne omnino ducenda vxor. thesis erit. Sin id de vno quopiam peculiariter quæramus, aut loci, temporísve circunstantiis restringamus. hoc modo, Sitne Catoni ducenda vxor Martia, eo tempore quo omnia flagrant ciuili bello: iam dicenda erit hypothesis. Cice. de Orat. Orator à propriis personis, & temporibus semper, si potest, auocat controuersiam. Latius enim de genere, quàm de parte disputare licet: vt quod in vniuerso sit probatum, id in parte sit probari necesse. Hæc igitur quæstio à propriis personis ad vniuersi generis rationem traducta, appellatur thesis.

THESMOPHORIA, θεσμοφόρια, Cereris sacra, quæ & Cerealia à Latinis, & Initia dicuntur. Græci enim Cererem θεσμοφόρον appellant, quasi legiferam: quo etiam epitheto nostri eam infinxerunt. Virgil. 4. Aeneid. –mactant lectas de more bidentes Legiferæ Cereri. Prima enim Ceres mortalibus leges dedisse putatur, propterea quòd ex agrorum diuisione ingenti clade profligasset.

Thesmothetæ, θεσμοθέται, Magistratus apud Athenienses, à legum latione ita appellati: qui ætate & vsu docti, domi iura dabant, querelas accusationésque cognoscebant, déque controuersiis æquo examine decernebant, quotannis quoque leges recognoscebant, emendabántque, & ad congruentiam sensúmque consentaneum reducebant.

THESPIAE, θέσπιαι, Oppidum liberum in Bœotia, (vt Strabo inquit lib. 9.) Helicon proximum, sed eo magis Australe, Crissęo imminens sinui. Thespias nobilitauit Praxitelis Cupido à Glycerio meretrice ibi consecratus. ¶ Hinc Thespiades, θεσπιάδες, dictæ sunt Musæ, seu Nymphæ Thespias incolentes. ¶ Sunt & aliæ Thespiæ in Magnesia Thessaliæ contermina, quarum meminit Plin. lib. 4. cap. 9.

THESPIS, θέσπις, Primus Poëta Tragicus fuit apud Athenienses. Horatius in Arte, Ignotum Tragicæ genus inuenisse Camœnæ Dicitur, & plaustris vexisse poëmata Thespis.

THESPROTIA, θεσπρωτία, Regio Epiri Chaonię proxima, teste Plinio in Procœmio lib. 4. cuius incolæ dicuntur Thesproti, θεσπρωτοί, Stephano. Lucan. lib. 3, Thesproti, Dryopésque ruunt.

THESSALIA, θεσσαλία, Regio Græciæ, ex vna parte Bœotiam, ex altera Macedoniam habens: ad mare inter Peneum amnem, & Thermopylas extensa. Prius Aemonia, Αἰμονία, ab Aemone Rege, & Pelasgicon Argos, & Hellas, Ἑλλάς, & Dryopis, Δρυοπίς, dicebatur. In hac genitus rex nomine Græcus, à quo Græcia: ibi natus est Hellen, à quo Hellenes. Homerus eius incolas tribus nominibus appellat, Myrmidonas, Hellenas, & Achæos. Olim etiam Pyrrhæa dicta est, teste Strabone lib. 10, à Pyrrha Deucalionis vxore: cuius tempore (vt inquit Aristoteles) ingens imbrium illuuies maiorem partem populorum Thessaliæ absumpsit, paucis, qui ad montium culmina sese receperant, conseruatis. Inter quos Deucalion Parnassum petierat, ratibúsque ad se confugientes per summa Parnassi iuga benignè fouebat. Propter quod dictus est genus humanum reparasse. In Thessalia sunt montes vigintiquatuor, quorum nobilissimi Olympus, Pieria, parens, domúsque Musarum, Pelion, & Ossa, gigantum bello memorati. Item Pindus, & Othrys Lapitharum sedes. Flumina in ea (vt scribit Herodotus) sunt Apidanus, Enipeus, Onochonus, Pamisus, Peneus, & Phœnix.

Thessalus, thessala, thessalum. penul. corre. & Thessalicus, thessalica, thessalicum, adiectiuum. θεσσαλικός.

THESSALONICA, æ, θεσσαλονίκη, Vrbs clarissima Macedoniæ, ad sinum Thermaicum sita, non procul ab Echedori fluminis ostio: quæ primùm à Cassandro condita dicitur, & Halia appellata. Thessalonicæ autem nomen à Philippo Amyntæ filio accepit, quum ille in eius agro Thessalos ingenti clade profligasset.

Thessalonicenses, Huius incolæ dicuntur, Diui Pauli epistola notissimi. θεσσαλονικεῖς. Ex hac vrbe ortum traxit Theodorus Gaza, vir superiori ætate vtriusque linguæ peritissimus.

THESTIVS, θέστιος, Parthaonis filius, & pater Toxei, & Plexippi, & Althææ, matris Meleagri: à quo illi quidem Thestiadæ, hæc autem Thestias appellatur. Ouid. 8. Metam. –ne titulos intercipe fœmina nostros Testiadæ clamant. Et paulo pòst, Thestias haud aliter dubiis affectibus errat.

THESTIADES, θεστιάδης, Filiæ Thestij, qui Erichthei, aut (vt alij volunt) Teuthrantis filius fuit, numero quinquaginta, ex diuersis mulieribus natæ: ex quibus Hercules adhuc adolescens, sed iam tum corporis robore præstans, totidem liberos masculos sustulit, qui & ipsi ab aui nomine Thestiadæ dicti sunt. Hi post mortem patris cum Iolao illius ex Iphicleo fratre nepote, in Sardiniam profecti, multas in ea vrbes condiderunt. Autor Diodorus lib. 5,

THESTYLIS, θέστυλις, Mulieris rusticæ nomen, apud Theocritum, & Virgilium 2. Eclo. Thestylis & rapido fessis messoribus æstu Alliaque, serpyllúmque herbas contundit olentes,

THESTOR, θέστωρ, Pater Calchantis, peritissimi Græcorum augguris, qui à nomine patris Thestorides à poetis appellatur. Ouid. libro 12, –at veri prouidus augur Thestorides vincemus, ait, &c.

Theta, θῆτα, Nomen est literæ Græcæ quæ apud nos valet th aspiratum. Hæc in Græcorum iudiciis nota erat condemnationis, quemadmodum apud Latinos c, quòd ea sit prima litera in dictione θανάτου, quæ illis mortem significat. Huc alludit Persius satyra 4. Et potis es vitio nigrum præfigere theta.

THETIS, tidis, θέτις, Pelei Thessaliæ regis vxor, Nerei marini Dei filia, & Achillis mater: de cuius nuptiis extat elegantissimus Luciani dialogus. ¶ Accipitur nonnunquam pro mari: vt apud Virgilium 4. Ecloga, Tentare Thetin ratibus.

THEVDASIA, θευδασία, Emporium nobile fuit ad Bosphorum Thracium: ita dictum ab vxore Leuconis eius regionis tyranni, qui primus hac in vrbe emporium instituit, Athenienſibúsque illinc frumentum euehentibus multas immunitates concesſit: vt est videre apud Demosthenem in Oratione aduersus Leptinem.

THIA, θία, Insula est in mari Cretico, vna Sporadum, non procul ab Hiera, quam sua primùm ætate emersisse autor est Plinius lib. 2. capi. 88. & lib. 4. capi. 12.

THIMBRON, θίμβρων, Lacedæmoniorum dux, qui aduersus Persas in Asiam missus, subito Tiribazi aduentu est oppressus, vnà cum Thersandro citharœdo, cum quo cœnabat. Vide Xenophontem Rerum Græcarum lib. 4.

THINISSA, θίνισσα, Oppidum Africæ proprié dictæ, non procul ab Apolinis promontorio, non tamen idem cum Tunete, vt quidam malè tradiderunt. Vide Ptolemæum lib. 4. cap. 3.

THIODAMAS, antis, θειοδάμας, Pater Hylæ quem Hercules Colchos navigans secum duxit. Propertius, Thiodamanteo proximus ardor Hylę. ¶ Thiodamas alius, filius fuit Melampodis. Statius libro 4. Theb. Insignem fama, sanctóque Melampode cretum Thiodamanta volunt, &c.

THISBE, es, θίσβη, Puella fuit Babylonia, mutuo Pyrami vicini adolescentis amore capta: cuius miserabilem exitum vide suprà in dictione PYRAMVS.

Thlaspi, siue Thlaspidion siue Thlaspe, es, θλάσπι, ἡ θλασπίδιον Dioscoridi: θλάσπη Galeno. Herba est quam vulgus herbariorum nasturtium tectorum vocat. Dictum thlaspi ἀπὸ τῦ θλᾶν, quod est contundere, siue confringere: eò quod semen lenticulæ sit simile, sed infractum. Est & thlaspi alterum, quod nonnulli sinapi Persicum appellant. Vide Plinium lib. 27. cap. 13.

THOA, æ, siue Thoe, es, θόη, Nympha marina, Tethyos & Oceani filia, à natandi celeritate dicta. Hesiodus in Theogonia, Μακάρεσσι τε θεοῖς, νηῒ ἀνεπλώουσι πάνυθόην.

THOAS, antis, θόας, Fuit Rex in Taurica regione ad quem delata est Iphigenia Agamemnonis filia, & ab eodem Dianæ Tauricæ sacris præfecta. Hunc postea occidit Orestes, à sorore adiutus, quum illum quoque Thoas Dianæ aræ destinasset. De quo Ouidius lib. 3. de Ponto, Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora: Nec fuit Euxinis notior alter aquis. ¶ Alter Rex Lemni fuit, Liberi patris filius, ex Ariadne Minois filia, & pater Hypsipyles, solus filiæ pietate seruatus, quum cæteræ omnes Lemniæ mulieres, viros suos & parentes trucidarent: vt est apud Ouidium lib. 7. Metamor. Tum primùm sese trepidus sub nocte Thyoneus Detexit nato portans extrema Thoanti Subsidia, &c. Idem in Epist. En ego Minoo nata Thoante feror. ¶ A Thoas fiunt patronymica Thoantis, idos, & Thoantias: quæ à Poëtis vsurpantur pro Hypsipyle Thoantis filia.

Thos, οος, θώς, Lupi genus, cæteris procerius crurúmque leuitate dissimile, velox saltu, venatu vitiens, innocuum homini, per hyemes hirtum, æstate nudum. Autor Plinius lib. 8. cap. 34.

Tholos, θόλος, Propriè erat vmbilicus testudinis in templis, ex quo donaria suspendi solebant. Virgil. lib. 9, –siqua ipse meis venatibus auxi, Suspendive tholo, aut alta ad fastigia vexi. Ouid. lib. 6. Fast. Mox didici curuo nulla subesse tholo.

THON, thonos, θών, Fuit primus qui apud Aegyptios medicinam in artem redegit: cuius meminit Homerus libro 4. Odysseæ. ¶ Alter, teste Hellanico, fuit rex Canopi, ad quem quum Menelaus capta iam Troia in patriam renauigans, tempestate delatus esset, fuit primùm ab illo, an tequam is Helenam conspiceret, benignè susceptus: sed vt illam conspexit, vim Menelao inferre conatus, ab illo interfectus est.

THONIA, θωνία, Vrbs est, & caput Gebaonitarum, distátque à Gaza nostri litoris Iudææ oppido, mille quingenta triginta septem milia passuum.

THONIS, nis, θῶνις, Præfectus fuit Canopi sub Proteo rege Aegypti, quo tempore Alexander cum Helena vi tempestatis in Aegyptum appulsus est. Vide Herodotum lib. 2. Hunc Hellanicus Thona appellat, regémque Canopi fuisse tradit & Menelaum vi tempestatis eò delatum humaniſsimè excepisse hospitio, donec conspecta Helena, amore eius captus, cum Menelao insidias struere cœpisset, ab eodem est interfectus. ¶ Fuit præterea Thonis, vrbis nomen in Aegypto, post Taphosiridem, non procul à Zephyrio promontorio: cuius meminit Strabo lib. 17.

THOON, o geminato, θόων, Fuit vir Troianus, ab Antilocho interfectus. Homerus lib. 13. Iliad.

THOOSA, θόωσα, Phorci filia, ex qua Polyphemum Neptunus genuit. Homerus lib. 1. Odyss.

THOOTES, Vnus fuit ex præconibus Græcorum, teste Homero libro Iliados 12.

Thorax, thoracis, θώραξ, A medicis, & rei anatomicæ peritis, dicitur pars corporis ab ipsis clauibus vsque ad diaphragma, costis vndique circunscripta, partésq; vitales continens, Vnde quum apud Plinium Celsúmve

legimus,medicamentum aliquod vitia pectoris purgare,intelligere debemus concauitatem illam quæ intra septum pectoris continetur. ¶ Accipitur item pro quouis munimento pectus tegente, siue illud laneum sit,siue ferreum,siue ex alia materia confectum,Virgil.10.Aeneid. Thoraca simul cum pectore rupit. Idem 11. Aeneid. –thoraca indutus ahenis Horrebat squamis.Plinius libro 7. capi. 20, Nos quoque vidimus Athanatum nomine, prodigiosæ ostentationis quingenario thoracem plumbeo indutum , coriumque quingentorum pondo calciatum per scenam ingredi. Laneus thorax.Suet.de Augusto, Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis,& subucula, thorace laneo, & femoralibus, & tibialibus muniebatur.

Thoracatus,θωρακωτός. Qui thorace indutus est. Plin.lib.35, Parrhasius pinxit Nauarchum thoracatum.

THORAX,thoracis,θώραξ, Mons est Libybus Hesperiis vicinus. Lethæo fluuio imminens,teste Strabone lib.14.in quo dicunt crucifixum fuisse Daphitam grammaticum,propterea quòd reges versibus incesseret:vnde tractum est prouerbiale ænigma,Caue à Thorace,φύλαττε τὸν θώρακα:quo vtimur quoties linguæ petulantiam frænandam volumus significare, ne voces petulanter emissæ aliquando per iugulum redeant. Vide Erasmi prouerbia.

Thrace,thraces,& Thracia,,θρᾴκη,Europæ regio,Macedoniæ ad Occasum proxima,à Septentrione Istrum habens,ab Oriente Pontum,à Meridie Aegæum mare. Olim Scython , postea Thracia , à Thrace Martis filio , seu ab asperitate dicta : Græcè enim τραχὺ asperum dicitur. Est enim regio(vt Pomponius scribit)nec cælo,nec solo tractabilis : & nisi quà mari propior est,infœcunda,frigidaq;.Habet feros homines,aspero cultu.In ea sunt vrbes celebriores Apollonia,Aenos, Nicopolis, Byzantium,Perinthos,Lysimachia,Callipolis.Amnes sunt Hebrus & Nestos.Montes Aemus,Rhodope, & Orbelos. ¶ Dicitur & Thraca, thracæ.Virgil,lib.12. Aeneid. –gemit vltima pulsu Thraca pedum.

Thrax,θρᾷξ. gentile.Virgil.3.Aeneid.Terra procul vastis colitur Mauortia campis : Thraces arant.

Thrassa,fœminino,θρᾴσσα:siue Threissa,θρῄσσα,Virgil,1.Aeneid. –qualis equos Threissa fatigat Harpalice.

Thracius,a,um,possessiuum. θρᾴκιος. Virgil.5, Aeneid. –quem Thracius albis Portat equus bicolor maculis.

Threicius,a,um, θρῃκικός. Virgil.6. Aeneid. Threicia fretus cithara, fidibúsque canoris.

Thracias,θρᾳκίας Dioscoridi,vel Thracius lapis, Silex est tam admirabilis naturæ,vt aqua madefactus accendatur, oleo autem affuso restinguatur.Ita dictus (vt Nicandro placet) eo quòd in Ponto Thraciæ flumine inueniatur.Vide Galenum & Simpl,& Dioscoridem lib.5.

THRASCIAS,θρασκίας Aristoteli , Ventus media regione flans inter Septentrionem,& Occasum solstitialem,teste Plinio lib.2.cap.47.

THRASEAS,θρασέας, Auguris nomen, qui in summa siccitate Busirim Aegypti tyrannum adiens , ostendit à superis posse exorari pluuiam, si hospites immolaret. Quærente deinde tyranno quisnam & cuias esset, quum se peregrinum profiteretur, Tu igitur primus, inquit tyrannus, Aegypto aquam dabis,Ouid.3.de Arte,

Dicitur Aegyptus caruisse rigantibus arua
Imbribus,atque annis sicca fuisse nouem.
Quum Thraseas Busirin adit,monstrátque piari
Hospitis effuso sanguine posse Iouem;
Illi Busiris,Fies Iouis hostia primus,
Inquit,& Aegypto tu dabis hospes aquam. Hunc tamen nonnulli Thrasium potius,quàm Thraseam malunt appellare. ¶ Thraseas item,θρασέας Suidæ,Philosophus fuit Stoicus sub Nerone:à quo quum iussus esset mori,fletum suorum magna constantia comp.scuit : porrectisque alacriter ad incisionem brachiis , humóque sanguine aspersa, Hunc, inquit , sanguinem libemus Ioui liberatori. Reliqua vide apud Tacitum libro 16.

THRASO.θράσων, Nomen proprium glorioſi militis apud Terentium in Eunucho.ἀπὸ τὸ θράσους, hoc est ab insolentia, & ferocitate impotium. ¶ Fuit & nobilis statuarius eiusdem nominis,cuius meminit Plinius lib.34.cap.8,& Strabo lib.14.

THRASYMENVS.penul.produ.θρασύμενος,Lacus in agro Perusino,Annibalis victoria , & Flaminij Consulis clade nobilitatus. De hoc Ouidius lib.6.Fast.Sunt tibi Flaminius,Thrasumenáque littora testes, Dictus à Thrasumeno puero quem Aegyla nympha rapuisse dicitur,

THRASYBVLVS.penul.prod.θρασύβουλος, Nobilis Athenienſis fuit, ingenti animi magnitudine.& amore in patriam singulari : qui vbi à triginta tyrannis in exilium actus esset , comparato exercitu non admodum magno , adiunctisque exulibus , sibi suisque reditum in patriam manu comparauit : lato prius plebiscito de iniuris vltro citróq; obliterandis : quam ἀμνηστίαν Græci appellant. Verebatur enim ne exules reducti,iniuriam suam vlciscentes, ciuitatem ciuibus exhaurirent. Cæsus est ab Aspendiis,noctu ad tabernaculum eius facto concursu,ob pecuniam acerbius imperatam. Vide Xenophontem Rerum Græcarum libro 4. ¶ Fuit & alius Thrasybulus dux Milesiorum , qui vt portum Sicyoniorum occuparet, ex aduersa parte vrbem aggressus est : ad quam partem tuendam quum ciues vndique concurrerent , interim ex Inopinato classe portum occupauit.Vide Front.Stratagem,lib.2.

THRASYLLVS,θρασύλλος, Athenienſis fuit,rei militaris peritissimus, qui æquali cum Thrasybulo imperio classi præfectus, Myndarum Lacedæmonium,Peloponnesiorum ducem apud Sestum Hellesponti vrbem nauali prælio superauit.Autor Thucydides lib.8.

THRASYMACHVS, θρασύμαχος, Sophista fuit ex Chalcedone Bithyniæ , qui primus in oratione numeros, & artificiosam verborum compositionem traditur inuenisse.Scripta eius enumerat Suidas,

THRASYMENVS,vide THRASYMENVS,

THRASYMEDES,θρασυμήδης,Fuit filius Nestoris : vt autor est Homerus lib.9.Iliad.

Threondia,θρηνωδία, Cantus lugubris : quo genere primus omnium Simonides vsus fertur apud Græcos.

THRIA,thriæ,siue THRIO,thrius,θρία, ὁ θριὼ Stephano, Vicus est Atticæ,in tribu Oeneide:à quo Thriasij populi,& campus Thriasius : cuius meminit & Plinius libro 4.capite 7,& multis in locis Thucydides.

THRIVS, thriuntis, θριάσ, Oppidum Elidis,olim Achaiæ,Patris proximum:ita dictum à Thriunte quodam Athenienſi,quem Theseus Herculi suppetias misit.

Thridacias,θριδακίας, Mandragora fœmina, à lactucarum similitudine, quas θριδάκας vocant Græci, nomine impoſito. Autor Dioscorides lib.4.cap.17.

Thrips,θρίψ,Tœdinis genus lignum erodens,culici non dissimile. Autor Plinius lib.16.cap.41.

THRONIVM,θρόνιον, Oppidum est Locrorum Epicnemidiorum , ad Boagrium amnem,non procul à sinu Maliaco.Plin.lib.4.cap.7.

Thronus,θρόνος, A nostris sedes, siue solium dicitur. Quanuis in Scripturis sacris throni quandoque non pro cathedris , sed pro virtutibus aliquibus cælestibus, in quibus Deus semper sedeat , quasi in quadriga sua ponatur.

Thryallis,θρυαλλὶς,Genus herbæ,quæ aliàs Lychnitis dicitur, folia habens terna,aut quum plurima,quaterna,crassa, pinguiáque, ad lucernarum lumina apta.Vide Plinium lib.25.cap.10.

THRYON,θρύον,Messeniæ oppidum,non ita procul ab Alpheo fluuio:cuius meminit Homerus in Catalogo nauium, & Strabo lib.8,& Plinius lib.4.cap.5.

THVCYDIDES, thucydidis, & thucydidæ, θουκυδίδης,Historicus Athenienſis,Holori filius, nobili in primis genere, vt qui a Miliciade & Cimone ducibus ortum traheret,qui & spiritus genus suum ad Aeacum Iouis filium referebant.Vxorem duxit è Thracia oriundam,alioqui diuitem: cuius opes adsecutus , non in voluptates , sed bonam earum partem in otium literarium erogauit.Nam bellum Peloponnesiacum scribere aggressus , eodem quo illud gerebatur tempore, Athenientibus pariter ac Lacedæmoniis aliquot militibus,qui bello interessent,mercedem præbebat,vti res quotidie veras sibi renuntiarent, quas fidelius se acceptorum sperabat, si non solùm ab amicis, sed etiam ab hostibus de iis edoceretur.ne partes quispiam suas falso tueretur.Præceptores habuit in philosophia Anaxagoram : & in rhetorica,Antiphontem.Scripsisse autem putatur historiam in Aegina insula,quò in exilium se contulerat.Sepultus est in agro Attico iuxta sepulchra Milciadarum , in loco qui Cœla appellatur.Quidam Athenis obiisse dicunt,expleto iam legitimo relegationis tempore Alij in Thracia decessisse volunt,ossáque eius Athenas in maiorum suorum sepulchra fuisse relata : vbi & cippus erectus fuit cum hac inscriptione : Thucydides Holori iacet hoc alimusius antro. Hæc ferè ex Marcellino. Quintilianus libro 10.capite 1,de Thucydide sic scribit,Thucydides (inquit) & Herodotus , longè cæteris in historia præferendi , quorum diuersa virtus laudem pene est parem consecuta.Densus & brevis, & semper instans sibi Thucydides : dulcis & candidus, & effusus Herodotus : ille concitatis, hic remissis affectibus melior : ille concionibus , hic sermonibus : ille vi , hic voluntate. Dionysius Halicarnasseus scribit Demosthenem adeò Thucydidis stylum probasse, vt eius librum octies , sua manu descripserit , totúmque ferè ediderit. Cicero in Bruto , Thucydidem (inquit) imitamur. Optimè, si historiam scribere, non si causas dicere cogitatis. Thucydides enim rerum gestarum syncerus pronuntiator & grandis etiam fuit: hoc forense concertatorium non tractauit genus. Orationes autem quas interposuit (multæ enim sunt) eas ego laudare soleo , imitari neque possim , si velim , nec velim fortasse , si possim. Hactenus Cicero. ¶ Fuerunt & alij eiusdem nominis , qui commemorantur à Marcellino. Vnus Milesius Athenis inter principes viros ac duces habitus , æmulus Periclis. Alius Pharsalicus Memnonis filius , cuius meminit Polemon in his quæ de Acropoli scripsit. Tertius Poëta , natione Achedrysius , cuius meminit Androtion in Atthide , dicens eum filium fuisse Aristonis , qui fuit tempore Platonis Comici & Agathonis Tragici , ac Nicerati verificatoris. Ex Marcellino.

THVLE, thules, θούλη, Insula est in ditione Scotorum, in Septentrionem vergens,vltra Orcadas,latitudinem habens graduum LXIII. Quo fit vt circa æstiuum solstitium quàm breuissimæ ibi sint tenebræ, Sole ab illorum horizonte quàm minimum recedente:quemadmodum contrà circa solstitium hybernum nihil ferè aut quam minimum habent diei, Sole Tropicum Capricorni ab illis disiunctissimum perambulante. Hæc extrema fuit earum quæ in Septentrionali Oceano Romanis fuerunt cognitæ:vnde etiam à Virgilio vltima Thule appellatur 1. Georg. Tibi (inquit)seruiat vltima Thule.

Thunnus,(sic enim antiqui scribebant,qui nullam recipiebant literam peregrinam) vide THYNNVS.

THYRIAÆ,θυρίαι,Oppidum Messeniaci agri,non procul à Pheris,excelso in loco situm:vnde & ἄκραια veteres appellarunt.Ab hoc oppido propinquus sinus Thuriates dicitur.Autor Strabo.

Thurianus,Genus est piscis marini,quem alij xiphiam vocant. Plinius lib.32.cap.11.

THVRIVM,θούριον,Vrbs Magnæ Græciæ,olim nobilissima,ad sinum Tarentinum sita , inter Crathin & Sybarin amnes : à Thuria vicino fonte nomen habens. ¶ Huius incolæ Thurij dicti sunt & Thurini θούριοι,καὶ θούρινοι,qui quum aliquandiu floruissent,à Lucanis in seruitutem tracti, & à Tarentinis infestati , tandem in Romanorum tutelam sese dedere sunt coacti, qui eò deducta colonia, vrbem eorum pro Thurio Copiam appellarunt.Hæc Strabo lib.6.

Thus.

Thus,thuris,λίβανος. Lachryma est exiguæ arbusculæ,vni terrarum Arabiæ concessæ,gratissimum in sacrificiis deorum, suffitum præbēs:vnde etiam nonnulli nomen accepisse existimant, ἀπὸ τοῦ θύειν, hoc est sacrificare. Alij Latinam vocem esse putant à tundendo dictam : vnde & citra aspirationem scribere malunt.Sed de hoc latius infra suo loco.

THYSCIA,Italiæ regio,à Latio Tiberi, à Liguribus Macra fluuio diuisa, quæ alio nomine Etruria dicitur. τυῤῥηνία. Dicta Thuscia (vt quidam existimant) ἀπὸ τοῦ θύειν, quod est sacrificare,propterea quòd Tyrrheni semper habiti fuerint religiosi,deorúmque cultui & sacrificiis ad superstitionem vsque dediti.

Thusci, Dicti sunt regionis huius incolæ , qui & Tyrrheni dicuntur. τυῤῥηνοί. Quidam citra aspirationem scribere malunt.

THYSSAGETAE, siue Thyssagetæ,vide THYRSAGETAE.

Thya,θύα, Arbor odorifera,quæ notiore nomine cedrus, ab Homero trogete dicitur : teste Plinio lib.14.cap.16.

THYAMIS,θυαμὶς, Fluuius qui Thesprotidem , Cæstrinámq; discriminat,teste Thucydide,lib.1.Meminit huius fluuij Plin.lib.4.cap.1.

Thyasus,θίασος, Saltatio,siue chorea dicitur,quæ Baccho exhibebatur:à verbo θυάζω, quod est Orgia celebrare.Virgilius 5.Eclog.Instituit Daphnis thyasos inducere Baccho.

THYATIRA, pen. prod. θυάτειρα, Insula est maris Ionij, vna Echinadū, Aetoliæ adiacentium,teste Plinio,libr.4.cap.12. ¶ Est item Ioniæ ciuitas in Asia,ad Lycum fluuium,teste eodem Plinio,libro 5.cap.9, Strabo lib.13,Mysiæ attribuit,Stephanus Lydiæ.

THYBRIS,θύβρις, Nomen vnius ex comitibus Aeneæ. Virg.Aen.libr.10, Assaracique duo,& senior cum Castore Thybris, Prima acies,&c.

THYELLA,æ, θύολλα, Oenotriæ vrbs, in qua pars Phocensium consedit, vt ex Herodoti sententia refert Stephanus ¶ Homerus Thyellā quartam Harpyiam videtur appellasse : respiciens nimirū ad vocis proprietatem, quæ apud Græcos repentinam & sonoram significat procellam.

THYESTES, θυέστης, Fuit filius Pelopis ex Hippodamia , & Atrei frater, ac Tantali nepos,qui quum fratri , cui pessimè cupiebat , aliter nocere non posset , vxorem eius per adulterium polluit. Atreus verò ei filium epulandum apposuit. Ob quæ flagitia Sol, ne pollueretur, retrò fugisse fertur. Thyestis fabula sic scribitur Seruio, Atreum & Thyestem germanos,quum dissensione sibi nocere nō possent , in simulatam gratiam ferunt rediisse : qua occasione Thyestes cum fratris vxore concubuit: Atreus verò ei filium epulādum apposuit : quæ Sol abominatus,ne pollueretur , aufugit. Sed veritas hæc est , Atreum apud Mycenas primùm Solis eclipsim inuenisse : cui inuidēs frater, ex vrbe discessit eo tempore,quo eius probata sunt dicta. Hactenus Seruius.enarrans illud Virgilij,libr.Aeneid.1, Nectam auersus equos Tyria Sol iungit ab vrbe. Et Aeneid.11, Atrides Protei Menelaus adusque columnas Exulat,&c.

Thyesteus:a,um,θυέστειος.Ouid.lib.15.Metam.Néve Thyesteis cumulemus viscera mensis.

THYIA,θυία, Nomen filiæ Cephisi,quæ prima Liberi patris initiata fuit Orgiis,à qua Thyiades,& Thyiæ,Herodotus lib.7. Ab hac vrbs eiusdē nominis in qua colitur.

THYIADES,pen.corr. θυιάδες, Bacchi sacrificulæ, quæ & Bacchæ & Mænades,& Bassarides dicuntur.Rationem autem huius nominis quidam referunt ad Thyiam quādam Cephisi filiam,quæ prima omnium Dionysio initiata,Orgia eius celebrauit, Bacchicóque furore correptis nomen reliquit , vtab ea Thyiades dicerentur. Alij hanc non Cephisi,sed Castalij cuiusdam indigenæ filiam fuisse volunt. Vide Cælium Rhodiginum lib.16.cap.19.

Thyites,pen.prod.θυίτης, Genus est lapidis durissimi,ex quo mortaria fieri consueuerunt : vnde & à Plinio lapis mortariorum vocatur : & à Græcis θυίτης, quibus θυία mortarium est.

Thymallus, Genus piscis pretiosi,de quo Ambrosius libr.Hexa. Neque te inhonoratum nostra persecutione thymalle dimittam, cui à flore nomen inoleuit , seu Ticini vnda te fluminis , seu amœni Atheſis vmbra nutrierit,flos es. Quid specie tua gratius? quid suauitate iucūdius? quid odore fragrantius? Quod mella fragrant, hoc tu corpore tuo spiras.

THYMBER, θύμβρος, Latini cuiusdam nomē,à Palante occisi,apud Virgilium 10.Aen. Nam tibi Tymbre caput Euandrius abstulit ensis.

Thymbra,ræ, θύμβρα Dioscoridi, Herba est satis nota , quam Latini cuniculam appellant , apibus gratissima : vnde etiam scriptores rei rusticæ circa aluearia serendam præcipiunt:Virgil.4.Georg.Et grauiter spirantis copia thymbræ. Duæ autem sunt thymbræ species , satiua,& agrestis : illa condimentis gratior , quæ & Satureia dicitur : hæc medicinæ vtilior.

THYMBRA,bræ, θύμβρα, Campus est Troadis,per quem Thymbrius fluuius in Scamandrum influit. Thymbræ antè nomē huic campo factum putat Seruius à copia thymbræ herbæ, quam Romani cunilam vocant, cuius maximus hoc in campo est prouentus. ¶ Fuit item Thymbra vetustum iis in locis oppidum , Dardani opus , cuius meminerunt Strabo lib.13,& Plin.lib.5.cap.30. ¶ Item delubrū Apollinis, qui à loco cognominatus est Thymbræus,teste eodem Strabone loco iam citato.

Thymbræus, θυμβραῖος,Apollinis cognomentum, siue à Thymbra Troadis campo,siue ab eiusdem nominis, vrbe in qua colebatur, impositum. Virg.3.Aen.Da propriam Thymbræe domū. Vbi Seruius, Thymbræus Apollo dictus est à loco Troiæ vicino pleno thymbra , in quo & nemus habuit & templum, in quo à Paride occisus est Achilles. Ergo Thymbræus,vt Delius,Nam numina à locis frequenter nomen accipiunt.Verùm quia Græcè θύμβρη dicitur,in derivatione, ν in æ diphthongum mutatur vt, Δῆλος, Aetnæus : Λίπαρα, Dircæus : κρήνη , Critæus. Apollinis Thymbræi templū Strabo ea in parte fuisse tradit, qua Thymbrius fluuius in Scamandrum influit : quo in templo ferunt Achillem à Paride fuisse interemptum, Vnde factus est locus fabulæ,vt Achilles Apollinis sagittis diceretur esse interfectus.

THYMBRARA, θυμβράρα, Oppidum Asiæ , ad Pactolum fluuium teste Xenophonte in Pædia.

THYMBRIOS, θύμβριος, Fluuius est Troadis, per Campum, cui nomen est Thymbra,in Scamandrum influens.Autores Stephanus & Strabo libro 13.

THYMBRIA, θυμβρία, Cariæ vicus, iuxta antrum Charonium,quo in loco propter pestiferas exhalationes, inferorum fauces esse creditbantur. Autor Strabo lib. 14.

Thymele, pen.corr. θυμέλη, Pulpitum erat in orchestra altū pedes quinque,in quo chorus Tragœdiarum,& Comœdiarum,quoad Comœdiæ chorum habuerunt,cæterique personam non habentes , fabulæ subseruiebant : histrionibúsq; in scenam additis , populum gesticulatione retinebant. ¶ Est præterea Thymele nomen notissimæ saltatriculæ , cuius gesticulatione Domitianus impensè fertur delectatus. Mart. libr.1, Qua Thymelen spectas,derisorémq; Latinum , Illa fronte, precor,carmina nostra legas. Vide de hoc plura in Annotationibus Vuis in Augustinum de Ciuitate Dei.

Thymelici, θυμελικοί , Dicuntur gesticulatores , qui in pulpito orchestræ, quod thymelem vocabant,fabulæ subseruiebāt , & histrionibus in scenam additis populum gesticulatione retinebant.Meminit horum Vitruuius,diuersólq; eos facit à scenicis, ¶ Scenici enim dicebantur histriones, qui in scena fabulam agebant : thymelici verò,qui personam ex fabula non habentes,ante scenam in orchestra saltabant, & scenæ subseruiebant.

Thymiama,atis,θυμίαμα,Suffitus,vaporatio,suffimentū, ἀπὸ τοῦ θυμιᾶν, quod est vaporare,suffire.

Thymiaterium,Thuribulum,vel etiam locus in quo suffitus solet adoleri.

THYMOETES, θυμοίτης, Priami filius fuit ex Arisbe (vt quidam volūt) cuius vxor quum filium peperisset eodem die quo Hecuba Paridem,asserentibus hariolis eo die natum esse puerum,cuius causa Ilium everteretur , iussit. Priamus vtrunque interfici. Et Paris quidem matris astu clam traditus est educandus : Thymœtis autem puer est interfectus. Cuius iniuriæ vltione in multos annos dilata, Thymœtes, quum æqui lignei dolum sentiret , commodum sibi vindictæ tempus oblatum ratus , primus autor fuit vt in vrbem reciperetur. Hæc ferè Seruius enarrans locū illum Virgilij, –primúsq; Thymœtes Duci intra muros hortatur,& arce locari, Siue dolo,seu iam Troiæ sic fata ferebant.

Thymus, vel Thymum, θύμος Frutex humilis, odoratus , apibúsque gratissimus. Virg.3.Ecloga, Dúmque thymo pascentur apes, dum rore cicadæ.Horat.2.Carm. –vt apis Matinæ Grata carpentis thyma per laborem, Sunt autem thymi duo genera:album scilicet,& nigrū. ¶ Vide Bithymum mel,quod ex vtroque thymo collectum est. Plinius libr. 11.cap.16. ¶ Thymus item(vt inquit Iulius Pollux)verrucula est Aegyptiæ fabæ magnitudine , scabra , & subrubens sanguine , cuius summa pars (vt Celsus inquit) florem thymi repræsentat , in genitalibus,sede, feminibus , palmis, & inferioribus pedum partibus nascens. Vide Plinium lib.21.cap.10.

Thymites, penultima product. θυμίτης,Vinum thymo conditum : ea forma dictum qua absinthites,& Abrotanites : de quo Columella libr. 12. cap.36.

Thymimus,adiectiuum,Quod ex thymo factum.Colu.lib.6.cap.33, Cum melle Attico,vel si id non est,vtique thymino,celeriter leuatur.

Thymosus, aliud adiectiuum.Plinius libro 11.capite 15, Thymosum mel non coit.

THYNI, θυνοί, Thraciæ populi fuerunt ad Hebrum fluuium , quorū pars in Asiam transgressa , iuxta Apolloniam & Salmydessum consedit : quę tractum ab ipsis Thynniacum litus appellat Strabo lib.12.

THYNIAS, adis , θυνιάς, Ponti Euxini insula , Bithyniæ adiacens,trium millium passuum ambitu, alio nomine Apollonia dicta. Autor Plinius lib.6.cap.12.

Thynnus , θύννος , Piscis marinus est notissimus , qui mense Maio copiosissimè capitur in freto Gaditano. Nam id temporis ex Oceano Atlantico in mare Mediterraneum irrumpit , non paruo Gaditanorum quæstu, qui infinitam eorum multitudinem retibus extrahunt,cetariisque inferunt , saliúntque, membratímque dissectos,& in cadis asseruatos celebri mercimonio per omnem Europam diffundunt . Gallicè de la Thonyne. Hæc ferè ex libello Pauli Iouij de Romanorum piscibus.

Thynneum.penult.produc. θυννεῖον, Sacrum erat quo piscatores Neptuno thynnum immolabant,spe impetrandæ ab illo fœlicioris capturæ. Vide Cælium Rhodiginum lib.5.cap.6.

THYMOS, θύμος, Ciliciæ oppidum,non procul à Pyramo fluuio, teste Plinio lib.5.cap.27.

THYONEVS,trium syllabarum, θυωνεύς, Cognomen Bacchi,quod à θύω, id est sacrifico, quidam deductum putant, quòd illi adhuc inter humanos versanti sacrificaretur. Quanquam non desunt qui id cognominis eū à matre sua Semele accepisse velint.quę alio nomine dicta est Thyone, θυώνη. Ouidius 4.Metamorpho. Additus his Nyseus indetonsúsque Thyoneus.

THYREA.siue THYRE, per contractionem , θυρέα , ἡ θυρὶς , Oppidum est in confinio Lacedæmoniorum , & Argiuorum : cuius causa aliquando grauia bella inter illos emerserunt. ¶ Huius incolæ dicuntur Thyreates , θυρεάται Stephano. ¶ Est item Thyrea insula ante Peloponnesum,è regione Hermiones,non procul à Troezene : cuius meminit Herodotus lib.3.

THYRICOS,θύριμος, Populus in Attica regione , ex Acamanteide tribu, Autor Strabo.

THYRSAGETAE, penul.corr. Populi sunt Scythiæ vltra Sauromatas,ex venatione victitantes.Mela lib.1,Thyrsagetæ,Turcæquæ vastas syluas

Universidad de Deusto Biblioteca

ecupant,aluntúrque venando.Hi à Plinio Thuſſagetæ appellantur: à Strabone, Ptolemæo,& Stephano θυσαγέται. Quo ſit, vt ſuſpicer apud Melam r iteram librariorum culpa irrepſiſſe.

THYRSIS,θύρσις, Nomen paſtoris proprium,apud Virgilium 7. Eclog.

Thyrſus,θύρσος, Propriè dicitur illud in herbis quod virgulæ in modum,vel teli rectitudiné conſurgit.Plin.lib.19.cap.8,Inuentum omnes thyrſos, vel folia lactucarum prorogare vrceis conditos, ac recentes in patinis coquere.Idem. Folia lactucæ toſta,thyrſúſq;, ex aceto bibúntur. ¶Lucretius accipit thyrſum pro furore,ardore, ſtimulo, vel inſtinctu, quum ait,Perculsit thyrſo laudis ſpes magna meum cor. ¶Eſt præterea thyrſus haſta aculeata,hederis obtecta, quam in Orgiis Bacchæ quatiebant. Tacitus,Meſſalina crine floxo thyrſum quatiens. Scribit Diodórus,Dionyſium in exercitu habuiſſe mulieres thyrſis armatas. Et Macrobius ait,Liberũ pattem tenere thyrſum,quod eſt latens telum,cuius mucro hedera lambente protegitur.

Thyrſiger. Dictus eſt Bacchus. θυρσοφόρος.Seneca in Medea,Cădida Thyrſigeri proles.

THYSSACETAE,vide THYRSAGETAE.

THYSSVS,θύσσος, Oppidum eſt in finibus Macedoniæ,ad radicem montis Atho: cuius meminit Plinius lib.4.cap.10,& Herodotus lib.7.

T ante I.

Tiara,pen.prod.generis fœm. τιάρα,κανεία, Ornamentum capitis Perſicarum prius mulierum,quo poſtea vſi ſunt reges,& ſacerdotes. Iuuena. ſatyra 6,Et Phrygia veſtiur bucca tiara.Virgilius per vſurpationem dixit,Sceptrúmque,ſacérque tiaras.Ilioqui enim Tiara dicimus,teſte Seruio.Hiero,ad Fabiolam, Quartum eſt genus veſtimenti rotundum pileolũ,quaſi ſphæra media ſit diuiſa,& pars altera ponatur in capite. hoc Græci,& noſtri τιάραν, nonnulli galerum vocant. Non habet acumen in ſummo,nec totum vſque ad comas tegit,ſed tertiam partem à fronte inopertam relinquit,atque ita in occipitio vitta conſtrictum eſt, vt nõ facilè labatur ex capite.

TIARE,es,τιάρη, Oppidum Teuthraniæ,quæ eſt regio Aſiæ ſupra Aeoliden,& partem Troadis.Autor Plin.lib.5.cap.30.

TIATIRA, vide THYATIRA.

TIBARENI,τιβαρηνοί, Populi Chalybibus contigui,teſte Pomponio lib. 1.in riſu & luſu ſummum conſtituentes bonum:tenaciſſimi. interim iuſtitiæ,vt qui niſi antè denuntiato die,hoſtem nõ adoriantur. De his memoriæ prodidit Nymphodorus.Mulierē partu ſoluta,virum in lectulo decumbere,& tanquã partus autorem ab vxore puerpera curari. Quod & ipſum confirmat Valerius Flaccus Argonau.libr.5.his verſibus, Inde Genetæi templum Iouis, hinc Tibarenum Dant virides poſt terga lacus,vbi deſide mitra Fœta ligat,partúque virum ſouet ipſa ſoluto.Vide TABARENI.

TIBERIAS,dis,τιβηριάς, Vrbs Iudææ,ad lacum Genezaritidem,ab Herode cõdita,& in gratiam Tiberij Cæſaris ita appellata.Autor Stephanus.

TIBERIVS,τιβέριος. Liuiæ Auguſtæ filius,& priuignus Auguſti,euiſdémque in imperio ſucceſſor,omni auaritiæ,libidinis,& crudelitatis genere contaminatiſſimus.Vitam eius vide apud Suetonium,eadem prorſus libertate deſcriptam,qua ille vixit. ¶Fuit & Sophiſta eiuſdem nominis, cuius ſcripta enumerantur è Suida.

TIBERIS,ris.qui & THYBRIS, Θύβρις Dionyſio, διὰ τὴν ὑμότητα Stephano, Celeberrimus Italiæ fluuius,è media ferè longitudine Apenni, Aretinorum finibus defluens, qui multis deinde fluminibus auctus ab Hetruria Latium,laniculúmque ipſum ab vrbe Romana dirimit,tãdémque decimoquinto ab vrbe lapide duobus oſtiis modico interualló diremptis in mare euoluitur,ea in parte,qua Ancus Martius Oſtiam extruxit. De ratione nominis diuerſi diuerſa prodiderunt, adeo vt non facile fuerit certi aliquid conſtituere. Liuius à Tiberino Albanorum rege dictum exiſtimat,in traiectu eius ſubmerſo, quum antea Albula diceretur,in qua ſententia Ouidius quoque fuiſſe videtur.ſic ſcribens lib. 2.Faſtor. Albula quem Tiberim merſus Tiberinus in vndis Reddidit, hybernis fortè tumebat aquis.Seruius Thyberis nomen ipſa etiam Alba vetuſtius eſſe contendit : ideóque nominis eius originem ad Thybrin potius Hetruſcorum regem referẽdum exiſtimat.qui Latium crebris latrociniis infeſtans, tandem circa hunc fluuium eſt occiſus. Cui ſententiæ Virgilius quoque non obſcurè ſubſcribit : apud quem ſic loquitur Euander libro 8.Aeneid. Tum reges,aſpérque immani corpore Thybris , A quo poſt Itali fluuium cognomine Thybrim Diximus. Alij non tam à regis huius nomine , quàm ab iniuriis , & contumeliis quibus in obuium quenque circa hunc fluuium graſſabatur , appellationem hanc tractam exiſtimant : vnde Thybrim ſcribendum contendunt, quaſi τὸν ὕβριν, vt dictionem conflatam intelligamus ex articulo fœminino,& nomine ὕβρις : quam ſcripturam etiam apud Dionyſium Afrum obſeruauimus. Nos Thybridis nomen antiquius eſſe putamus, Tiberis recentius, literis aliquot (vt ſolet) temporis lapſu immutatis. Quo fit,vt illud Poetis, hoc Oratoribus ſit vſitatius. Stephanus quoque in vrbium Onomaſtico vtrunque nomen agnoſcit , niſi quòd apud illũ Θύμβρις legatur,in litera communi Græcorum conſuetudine addiecta. Θύμβρις (inquit) μεταμὸ βόμης, ὃς καὶ τίβρις. Hiſce rationibus in eam potiſſimum ſententiam adducor, vt Thybris diſſyllabum, th aſpirato, & v Græco ſcribendum putem : triſſyllabum autem Tiberis,t, tenui,& i noſtro.Quam ſcripturæ rationem etiam à Græcis videmus obſeruari,apud quos τίβερις,τίβεριος,τιβερῖνος,τιβερίας, & cætera omnia hinc deriuata per iota ſcribi videmus.

Tiberinus,a,um.pen.prod, poſſeſſiuum eſt, Θύμβριος Stephano : vt,Oſtia Tiberina.apud Virgilium 1.Aen. Tiberina flumina, apud eundẽ lib.12.

TIBERINVS,rini.pen. prod, τιβερῖνος. Capeti filius & Albanorum rex qui in vicino flumine ſubmerſus,effecit vt pro Albula Tiberis diceretur.Liu.lib.1.ab Vrbe-Latino Alba ortus.Alba Atys, Aty Capys , Capy Capetus,Capeto Tiberinus, qui in traiectu Albulæ ſubmerſus, celebrę ad poſteros nomen flumini dedit. ¶Tiberinus item à ſuperſtitioſa antiquitate creditus eſt deus eſſe , Tiberis fluuij præſes,cuius monitu Aeneas Euandri tibi auxilia adſciuit : de quo ſic ſcribit Virgilius libro 8. Aeneid. Huic deus ipſe loci fluuio Tiberinus amœno, Populeas inter ſenior ſe attollere frondes Viſus , eum tenuis glauco velabat amictu Carbaſus & crines vmbroſa tegebat arundo. ¶Quin & fluuius ipſe in ſacris dictus eſt Tiberinus,teſte Seruio, quemadmodũ in νουμᾶσίαις Tiberis,& in poeſi Thybris.

Tibia,Propriè eſt os cruris oppoſitum ſuræ. κνήμη. Celſus lib.8.cap.1.Ipſum autem crus eſt ex oſsibus duobus, &c. Verùm alterum os ab exteriore parte,&c.alterum à priore parte poſitum,cui tibiæ nomen eſt, longius,& in ſuperiore parte plenius , ſolum cum femoris inferiore capite committitur.ſicut cum humero cubitus. ¶Tibia item vocatur inſtrumentum muſicum oblongum,teres,& foraminoſum,quod inflatum, & digitis modò adductis,modo reductis temperatum , nõ iniucundam reddit ſymphoniam. αὐλὸς. Has primùm ex gruum tibiis confectas exiſtimant , & inde nomen accepiſſe. Horat. de Arte, Tibia non , vt nunc orichalco vincta,tubæque Aemula ſed tenuis, ſimpléxque foramine pauco. Ouidius 5.Triſt.eleg.1,Tibia funeribus conuenit iſta meis. Cic. 1.Tuſcu.Non intelligo quid metuat , quum tam bonos ſeptenarios fundat ad tibiam. Virgilius. 8. Eclog. Incipe Mænalios mecum mea tibia verſus Cicero de Ciar. Orat. Si tibiæ inflatæ non referant ſonum , abiiciendas eas ſibi tibicen putet.

Tibialia,um,Velamenta tibiarum. περισκελίδες. Suet.de Auguſto,Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis,& ſubuculæ thorace laneo,& fœminalibus, & tibialibus muniebatur. ¶Tibialia pro ocreis quibus tibiæ militum muniuntur. Paulus Iureconſultus, Si tibiale vel humerale miles alienauit,caſtigari verberibus debet.

Tibialis,le.Quod eſt idoneum ad tibias faciendas. αὐλητικὸς. Plin. lib.16. cap.36,Tertia arundo eſt tibialis calami,quam auleticon vocant.

Tibicen,inis,ſecunda ſyllaba produc.Qui tibia canit. αὐλητὴς. Plautus in Pſeud. Tibicen vos interea hîc delectauerit.Cicer.ad Gallum lib.7,Ille autem qui ſcíret ſe nepotem bellum tibicinem habere,& ſat bonum vn ctorem,diſceſſit à me.Horat.2.Epiſt.1,Nunc tibicinibus,nunc eſt gauſa Tragœdis. ¶Tibicines item, κωμῳδοὶ,pilæ dicuntur ſiue tigna,quibus ædificia inclinata & alioqui ruitura ſuſtinentur.Iuuen.ſatyr.3, Nos vrbem colimus tenui tibicine fultam Magna parte ſui. ¶Tibicen,pro ſuſtentaculo telæ.Ouid.4.Faſt. Hæc modo verſabat ſtãtem tibicine telam. Virgilius quoq; hemiſtichia ſua , quæ in Aeneide aliquot reliquit imperfecta,tibicines appellabat , eo quòd ad fulciendam ſupplendámque ſententiam,ad tempus eſſent inſerta. Ipſæ quoq; particulæ, quibus verſuum hiatus replentur,alioqui nihil facientes ad ſententiam, tibicines à Grammaticis appellantur.Quale eſt hoc apud Virgilium,Sic forte precatur.Nam fortè vacat.

Tibicina,næ,pen.correp.Mulier tibia canens : quemadmodum Fidicina, quæ canit fidibus. ψαλτρὶς. Martial.lib.14,Ebria non madidis rumpit tibicina buccis.

TIBESIS,τίβησις, Fluuius eſt ex Hæmo monte naſcens, & Septentrionẽ verſus in Iſtrum influens.Autor Herodotus lib.4.

TIBISCVS,τίβισκος, Fluuius Daciæ in Carpatho monte naſcens, & Dacos ab Iazygibus Metanaſtis dirimens, tandémque iuxta Tibiſcum vrbem in Danubium influens. Autor Ptolemæus lib.3.cap.4.

TIBVLLVS, Prænomine Albius.Poeta Elegiographus fuit.Romæ natus Hircio & Pauſa Coſſ.qui annus etiam Ouidij Poetæ natalibus fuit inſignis. Ex amicis Meſſalam Coruinũ maximè coluit, quem dum in Aſiã proficiſcentem ſequitur,in grauiſsimũ incidit morbum : adeò vt de vita deſperans,hoc ſibi ſcripſerit Epitaphium : Hîc iacet immiti conſumptus morte Tibullus , Meſſalam terra,dum ſequitúrque mari. Ex Poetis familiares habuit Horatium, qui eum iudicem ſuorum appellat ſeri ptorum : & Ouidium , qui mortem eius elegantiſsimâ defleuit Elegia. In amoribus & nimius & inconſtans fuiſſe videtur,vt qui prçter Marathum,& Cerinthum pueros,Deliam quoque amarit,Sulpitiam, & Neæram : omnium autem maximè Nemeſim,cuius formam , & venuſtatem bona operis ſui parte poſteritati commendauit. Obiit Romæ virẽti adhuc ætate,non ſine graui eruditorum omnium mœrore.

TIBVR,penul.genit.corr.τίβυρος,τίβυρα,ἡ τίβυρα Stephano,Ciuitas in Sabinis, decimoſexto ab vrbe lapide,crebris fontibus irrigua, & ſingulari aeris temperie commendata. Ouid.4. Faſtorum,Et iam Telegoni,iam mœnia Tiburis vdi Stabant.Mart. lib.6, –quum mors Venerit,in medio Tibure Sardinia eſt. Eſt autem hoc oppidum origine Græcum , à Tyburto.Catyllo, & Corace,Amphiarai liberis, poſt prodigioſum patris ad Thebas interitum communiter cõditum , & à Tiburti nomine, qui ex tribus natu maximus erat , Tybur appellatum. Autores Cato in Orig.Solinus,& Sextus ſcriptor Græcus.

Tiburs,urtis,τίβουρτος, Gentile.Virg.11.Aen. Haud aliter Tarchon Tiburtum ex agmine prædam Portat ouans.Cic.pro Corn.Balbo,L. Coſſinius Tiburs,pater huius equitis Romani.

Tiburtinus,a,um, τιβούρτιος, Quod ex Tibure eſt : vt.Sibylla Tiburtina.

TICINVM.pen.prod.τίκινον Ptolemæo,τίκινος Stephano,Inſubriæ ciuitas,quã hodie Papiã vocãt, à Ticino fluuio præterlabẽte nomẽ habẽs.

TICINVS,pen.prod, τίκινος, Fluuius Inſubriæ in Eridanum fluens,à quo vicinum oppidum Ticinum eſt appellatum.Silius lib.9, Dum Romana tuæ Ticine cadauera ripæ Non capiant.

TIFERNVM, τίφερνον, Vmbriæ oppidum eſt,teſte Ptolemæo libr.3.cap. 1.à quo Tifernates,quorum meminit Plinius lib.3.cap.14.

TIFERNVS, τίφερνος, Fluuius eſt in ſecunda Italiæ regione,Appulos diuidens à Frentanis.Autor Plinius lib.3.cap.11.

TIGILLINVS Ophonius,Vir fuit Romanus vitæ corruptiſsimę,qui Neroni intimarum libidinum cõſcientia quum eſſet familiaris, plurimis ſummis viris per calumniam exitium machinatus eſt. Poſtea rerum potito Othone,ad aquas Sueſſanas ſupremæ neceſsitatis ũtio accepto, inter concubinarum oſcula fauces ſibi præcidit,teſte Tacito lib.17.Meminit huius & Iuuenalis Satyra 1.

Pone Tigillinum,teda lucebis in illa,
Qua ſtantes ardent,qui fixo gutture fumant.

Tignus,ni,maſculini generis : & Tignum neut.Trabs,qua variè diſpoſita domus extruitur : & propriè , cui ſuperponitur tectum : à tegendo nomen deducũm. δοκὸς, δοκὸς, ὑπερον. Lucre. lib.1,Nec quum ſubliuit ignes ad tecta domorum, Et celeri flamma deguſtant tigna,trabéſque. Horatius de Arte poet.Et mendicis inſtrauit pulpita tignis.Ouid.8. Metamorph.Sordida terga ſuis nigro pendentia tigno. Iuue.Satyr.3. –ferit aſſere duro Alter : at hic tignum capiti incutit, ille metretam. Cæſar 4. bel.Gall.Tigna bina ſeſquipedalia ab imo præacuta, dimenſa ad altitudinem fluminis. ¶Tigni nomine omne genus materiei,ex qua ædificia conſtant,continetur,inquit Vlp.de Tigno iuncto l.j.& Aũ exhibẽ.l. Tigni.& Caius de Verb.ſignific.l.Tigni. ¶Sed & in vineis,tigni appellatione omnia vineis neceſſaria continentur, vt puta perticæ, pedamenta, vt ait ibid. Vlpian. ¶Hinc conygno,gnas, tigna in ædificio coniungo. συνηρῶ. Plin.libr.9.Alexandri Magni claſsium præfecti prodidere in domibus fores maxillis beluarum, ſcilicet balænarum facere , oſsibus tecta contignare,ex quibus multa quadragenũm cubitorum longitudinis reperta. Contignatio,textura ipſa trabium,ac tignorum : Coaſſatio verò,aſsium dicitur,hoc eſt tabularum.

Tigillus , & Tigillum , diminutiua. δοκίδιον. Liu.1. ab Vrbe, Transmiſſo per viam tigillo,capite adoperto,velut ſub iugum miſit iuuenem.Tibu, lib.2.Eleg.1, Illi compoſitis primum docuere tigillis, Exiguam viridi fronde operire domum.Catull.Ianua ſuffixa tigillo.

Tignarius,a,um,adiectiuum. Tignarius faber, Qui tigna dolat, aut ædificio adaptat. δοκοπηκός. In qua ſignificatione legitur & Tignarius abſolutè.Cic.de Claris Orat. Ego me Phidiam eſſe mallem quàm vel optimum tignarium.

TIGRANES,τιγρανὴς,Vrbs mediæ mediterranea,teſte Ptolemæo li.6. ca.2.

TIGRANES,nis,pen.produ. τιγρανὴς, Proprium nomen Regis maioris Armeniæ,qui auxilium ſerens Mithridati regi, victus eſt primò à Lucullo , deinde à Pompeio Magno , cuius ſæpe mentionem facit Cicero in Orat.pro lege Man.Lucan.lib.2, Tigranémque meum,ne Pharnacis arma relinquas.

TIGRANOCERTA,tæ , τιγρανόκερτα , Oppidum in montanis maioris Armeniæ,teſte Plinio lib.6.cap.11.à Tigrane conditum,vnde & nomen accepit,quaſi Tigranis ciuitas.Nam Certa Parthorum lingua vrbem ſonat.Vide Stephanum in vrbium Onomaſtico.

Tigris,huius tigris, & tigridis, τίγρις, Fera ſæuiſsima, & velociſsima in Hyrcania maximè abundans : ita dicta, quòd ſagittæ velocitatem , quã tigrim Medi appellant,curſu videatur adæquare.Virgil.4.Aeneid.Hyrcanæque admorunt vbera tigres.Arrianus,qui res geſtas Alexandri cõdidit,tigrim feram Indicam , non eam eſſe voluit quam vulgus *Tigrim* nominat , ſed hanc eſſe thoa : tigrim verò equi magnitudine eſſe, à ſuperiori longè diuerſam.

Tigrinus,na,num : vt,Tigrinæ menſæ,hoc eſt venarum diſcurſu tigridum maculas referentes.Plin.libr.13.cap.15,Menſis præcipua dos in vena criſpis,vel in vertice variis. Illud oblõgo euenit diſcurſu,ideóque tigrinæ appellantur.

TIGRIS, τίγρις , τίδος, Inſignis Aſiæ fluuius , Meſopotamiam ab ortu alluens,quem Sacræ literæ ex Paradiſo naſci cõfirmant. Solinus in Armenia caput attollere dicit,in loco edito,ex lucido,conſpicuóq; fonte, nec ab exordio ſtatim totum eſſe, ſed primò pigrè fluere, non cum ſuo nomine.At quum fines Medorũ inuectus ſit , Tigrim ſtatim vocari,Arethuſam lacum influere , grauia pondera ſuſtinentem , cuius piſces nunquam ſe alueo Tigridis immiſceant , ſicut nec amnici ſtagnum attingãt Arethuſæ. Mox Arabas præterfluens, Meſopotamiam amplectitur , & Hydaſpen accipiẽs,Euphratémq; defertur in ſinũ Perſicum. ¶A Tigri fluuio dicti ſunt Trantigritani,qui trans Tigrim habitãt ſicut Tráſpadani,qui trans padum.

TIGVLLII, τιγούλλιοι,Liguriæ populi,quorum vrbes Tigullia,& Segeſta commemorantur à Plinio lib.3.cap.5.

TIGVRINI, τιγυρηνοὶ , Populi inter Heluetios Limagi fluminis accolæ: quorum meminerunt Cæſar lib.1.de bel.Gal.Strab.libr.7. Florus lib.3. cap.3.Paulus Oroſius lib.5.cap.16.& Plutarchus in Vit.C. Marij.Eorum metropolis eſt Tigurum vrbs , vulgo *Zurich*, ſitu perquam amœno, inter duos montes,ſũ pernè lacus incumbit lympidiſsimus , longus circiter duodecim millia paſſuum , ſuprà quẽ amœnus Alpium proſpectus eſt : vt volupe ſit vel in media æſtate , niues & quandam quaſi hyemem intueri. Is lacus vrbẽ diſſecans,in medio Limagũ fluuium , quẽ recipit, penè apud Glareanos rurſus effundit:ſternitur pontibus duobus, qui vrbem diſſectã denuo coniungunt. Ipſe verò Senatus populúſq; Tigurinus quum olim ſuam vrbẽ ſociam Romani Imperij ab Imperatore deſeri negligique cerneret,multis magniſq; de cauſis cum Lucernatibus, & Vraniis,& Suicenſibus,& Subſyluanis(quibus tunc quoq; bellum erat cum principibus Auſtriæ) in perpetuum fœdus ſocietatémque venere, ea lege vt Tigurinus pagus inter omnes primum locũ obtineret.Quod factum eſt anno ab orbe redempto, M C C C I. Hic pagus & tota regio Heluetiorum hodie inter Germanos cenſentur. Pagi Tigurini meminit Cæſar libr.1.bell.Gall. Tigurinus (inquit) is pagus eſt : nam omnis ciuitas Heluetia in quatuor pagos diuiſa eſt.

Tilia,æ.Arbor eſt apud Gallos nomen retinens, folio hederaceo,molliore,& in angulum acutiorem rotundiore, & prolixiore, in orbem lentè criſpo,atque ſerrato, flore tantiſper dum calyculo cõtinetur , herbaceo: dum emerſit,flauo : fructus magnitudine fabæ,ſimilis acinis hederæ:in quo ſemen prætenue,quantum atriplicis,omnibus animalibus ingratũ, quum foliorum pabulo maximè ducatur. φίλυρα. Virgil.libr.2.Georg. Nec tiliæ læues,nec torno raſile buxum.Ouid.10.Meta.Nec tiliæ molles,nec fagus, & innuba laurus. ¶Tiliæ item dicuntur vincula,ex arboris huius membranis renuiſsimis, inter corticem & lignũ ſitis. Plinius lib.16.cap.14,Inter cortices & lignum tenues tunicas multiplici membrana : è quibus vincula tiliæ vocantur. Tenuiſsimæ earum philyræ,coronarum lemniſcis celebres,antiquorúmque honore.

Tiliaceus,a, um, Quod ex tilia confectum eſt. φιλύρεος. Iulius Capitolinus de Antonio Pio,Quũ ſenex & longus eſſet incuruaretúrq; tiliaceis tabulis in pectore faſciabatur.Colum.lib.12.cap.45,Arculæ faginеæ,vel etiam tiliaceæ,quales ſunt in quibus veſtimenta forenſia cõduntur,huic rei paulò ampliores præparari debent.

TILIVM, τίλιον, Vrbs litoralis in latere occidẽtali Sardiniæ:autore Ptolemæo lib.3.cap.3.

TILPHOSSA, τίλφοσσα, Fons eſt Bœotiæ, ſubter Tilphoſsium montem labens, vbi Tireſiæ vatis ſepulchrum eſt:qui quum ſenex eſſet, & frigidam fontis huius aquã potaſſet,ſubitò extinctus eſt.Autor Strabo lib.9,

TILPHOSSIVS, τιλφόσιος, Mons eſt Bœotiæ, non procul ab Haliarto, templum habens Apollinis Tilphoſsij.Autor Strabo lib.9.

TILVS,(quod huc profinus Perſici inſula malè relatum erat) vide TYLVS. Siquidem tam apud Ptolomæum quàm apud Plinium ſcribitur y Græco.

TIMAEVS, τίμαιος,Nomen proprium Philoſophi Locrenſis,cui diuinum illud opus Plato inſcripſit,in quo de rerũ creatione differit.quod Cicero poſtea Latinum fecit : atque de vniuerſitate inſcripſit : quanquã non deſint qui negent Ciceronis eſſe. ¶Fuit præterea Timæus quidam Siculus arrogantiſsimus,qui ſe hiſtoriam ſcripturum iactabat,qua facilè Thucididem ſuperaret : hoc videlicet commento gloriam & eruditionis opinionem apud imperitam plebeculam captãs, De hoc Plutarchus in Nicia.

TIMACHVS, machi,pen.corr. Τίμαχος, Mœſiæ fluuius, Rhodope monte fluens,teſte Plinio lib.4.cap.26.

TIMAGENES,pen.cor. Τιμαγένης, Rhetor fuit Alexandrinus,qui à Gabinio,quũ in Aegypto res gereret, captus,Romámq; perductus,à Fausto Syllæ filio redemptus eſt.A quo manu emiſſus , primùm in ipſis Pompeij ædibus , eóque mortuo,in palatio ludum aperuit. Poſtea verò quũ ob linguæ libertatem ſchola exciditſſet,in rure Tuſculano ætatem peregit ¶Fuit & alter Timagenes hiſtoricus, qui maris totius ſitum libris quinque eſt complexus.Vtriuſque autor Suidas.

TIMAGORAS, Τιμαγόρας , Ciuis Athenienſis fuit, à ſuis capitali ſupplicio affectus,quòd Darium,ad quem legatus erat,more Perſarũ per adulationem adoraſſet.Suidas,& Valerius.

TIMANDRA, τίμανδρα, Filia Ledæ, & Tyndarei, & ſoror Clytemneſtræ quæ Echemono nupſit:vt refert Lycophronis Scholiaſtes.

TIMANTHES, τίμανθης Suidæ,Nomen pictoris celeberrimi, Parrhaſij æmuli. Inter eius verò ingenij monumenta,Iphigenia oratorum laudibus celebratur,quam pinxit ad aram ſtantem,iámque Dianæ immolandam:& quum omnes mœſtos pinxiſſet, omnémque triſtitiæ imaginem conſumpſiſſet , patris vultum , quem dignè effingere non potuit , velo obduxit. Pinxit & Cyclopen parua in tabula , cuius magnitudinem exprimere cupiens,pinxit iuxta Satyros thyrſo pollicem eius metiẽtes: itaque ex omnibus eius operibus intelligitur plus quàm pingitur. Hæc ferè Plin.lib.35.cap.9.

TIMARCHIDES,æ,vel dis. τιμαρχίδης, Eximius marmoris ſculptor, apud Plinium libr.36.cap.5. ¶Fuit & alter ſtatuarius,qui multa nobilia ex ære opera confecit : cuius meminit idem Plin.lib.34.cap.8.

TIMARCHVS, τίμαρχος, Athenienſis quidam fuit, Demoſthenis familiaris : qui quum in adoleſcentia pudicitiam ſuam in Præo proſtituiſſet,eo nomine iam ſenex ab Aeſchine in iudicium vocatus eſt,& condemnatus. ¶Fuit ité Timarchus ſtatuarius nobilis , qui cẽteſima Olympiade floruit : teſte Plinio lib.34.cap.8.

TIMAVS,pen.prod. τίμαυος, Nomen fluminis iuxta Aquileiam,nouem naſcens capitibus,teſte Pomponio, vnóque oſtio ſeſe in mare euoluens. Virg.1.Aeneid.Regna Liburnorum & fontes ſuperare Timaui.

TIMEO,es,ui,Metuo,horreo.reformido,vereor. φοβοῦμαι,δέδοικα δειλιάω. Cic. pro Flacco,Nihil magis quàm perfidiã timemus. ¶Variis modis conſtruitur.Dicimus enim,Timeo te,tanquam inimicum : Timeo tibi,tanquam amico,nequid mali tibi accidat. Terent.Andr. Pamphili vitæ timeo. Timeo mihi abs te.Cic.pro Sylla,A quo quidem genere,Iudices, ego nunquam timui. id eſt non timui ne malum mihi inferrent. ¶Inuenitur etiam cum ablatiuo,mediante de. Ouidius libr.4.Faſto. Nec timui de morte : tamen metus obſtitit. ¶Item dicimus Timeo furem tauro : id eſt ne ſur taurum furetur. Iuuen. Saty.6, –quum furem nemo timeret Caulibus,aut pomis.¶Dicimus etiã timeo pro amico. Gell. lib.19.cap.1,Illum autem pro Ariſtippi anima timere. Timeo quemadmodum hæc explicari poſsint,Cicer.lib.15.Epiſto. Nunc iſtic quid agatur, magnopere timeo, Idem ad Atticum libr.2. ¶Speciale eſt autem in hoc verbo,& in cęteris eiusdem ſignificationis,vt ſiue ſequatur negatio, ſiue non, nihil addat , detrahátve ſententiæ.Nihil enim refert num ita dicas, Timeo vt poſsis : an ſic, Timeo ne poſsis. ¶Compoſita huius verbi ſunt Extimeo , pertimeo , & prætimeo : quorum ſignificata vide ſuis locis.

Timidus,a,um,Pauidus,meticuloſus. δειλός. Cic.1. Offic.Ne imbelles,atq; timidi videamur. Cic.pro Marcel.Si in alterutro peccandum ſit,malim videri nimis timidus,quàm parum prudens.

Timidè.aduerb.Pauidè,minus audacter.Cicer.2.Tuſc.Sed hoc quidem in dolore maximè eſt prouidendũ,nequid abiectè, nequid timidè, nequid ignauè,nequid ſeruiliter,muliebriterve faciamus.

Timiditas,atis.Procliuitas ad timorem. δειλία. Cic.4.de Finib. Ex rebus enim timiditas,non ex vocabulis naſcitur.Idem 3.Tuſc. Quæ qui recipit,recipiat neceſſe eſt timiditatem & ignauiam. Idem in Partit. Verecundiam

potito Othone,ad aquas Sueſſanas ſupremæ neceſsitatis ũtio accepto, inter concubinarum oſcula fauces ſibi præcidit,teſte Tacito lib.17.Meminit huius & Iuuenalis Satyra 1.

Pone Tigillinum,teda lucebis in illa,
Qua ſtantes ardent,qui fixo gutture fumant.

Tignus,ni,maſculini generis : & Tignum neut.Trabs,qua variè diſpoſita domus extruitur : & propriè , cui ſuperponitur tectum : à tegendo nomen deducũm. δοκὸς, δοκὸς, ὑπερον. Lucre. lib.1,Nec quum ſubliuit ignes ad tecta domorum, Et celeri flamma deguſtant tigna,trabéſque. Horatius de Arte poet.Et mendicis inſtrauit pulpita tignis.Ouid.8. Metamorph.Sordida terga ſuis nigro pendentia tigno. Iuue.Satyr.3. –ferit aſſere duro Alter : at hic tignum capiti incutit, ille metretam. Cæſar 4. bel.Gall.Tigna bina ſeſquipedalia ab imo præacuta, dimenſa ad altitudinem fluminis. ¶Tigni nomine omne genus materiei,ex qua ædificia conſtant,continetur,inquit Vlp.de Tigno iuncto l.j.& Aũ exhibẽ.l. Tigni.& Caius de Verb.ſignific.l.Tigni. ¶Sed & in vineis,tigni appellatione omnia vineis neceſſaria continentur, vt puta perticæ, pedamenta, vt ait ibid. Vlpian. ¶Hinc conygno,gnas, tigna in ædificio coniungo. συνηρῶ. Plin.libr.9.Alexandri Magni claſsium præfecti prodidere in domibus fores maxillis beluarum, ſcilicet balænarum facere , oſsibus tecta contignare,ex quibus multa quadragenũm cubitorum longitudinis reperta. Contignatio,textura ipſa trabium,ac tignorum : Coaſſatio verò,aſsium dicitur,hoc eſt tabularum.

Tigillus , & Tigillum , diminutiua. δοκίδιον. Liu.1. ab Vrbe, Transmiſſo per viam tigillo,capite adoperto,velut ſub iugum miſit iuuenem.Tibu, lib.2.Eleg.1, Illi compoſitis primum docuere tigillis, Exiguam viridi fronde operire domum.Catull.Ianua ſuffixa tigillo.

Tignarius,a,um,adiectiuum. Tignarius faber, Qui tigna dolat, aut ædificio adaptat. δοκοπηκός. In qua ſignificatione legitur & Tignarius abſolutè.Cic.de Claris Orat. Ego me Phidiam eſſe mallem quàm vel optimum tignarium.

TIGRANES,τιγρανὴς,Vrbs mediæ mediterranea,teſte Ptolemæo li.6. ca.2.

TIGRANES,nis,pen.produ. τιγρανὴς, Proprium nomen Regis maioris Armeniæ,qui auxilium ſerens Mithridati regi, victus eſt primò à Lucullo , deinde à Pompeio Magno , cuius ſæpe mentionem facit Cicero in Orat.pro lege Man.Lucan.lib.2, Tigranémque meum,ne Pharnacis arma relinquas.

TIGRANOCERTA,tæ , τιγρανόκερτα , Oppidum in montanis maioris Armeniæ,teſte Plinio lib.6.cap.11.à Tigrane conditum,vnde & nomen accepit,quaſi Tigranis ciuitas.Nam Certa Parthorum lingua vrbem ſonat.Vide Stephanum in vrbium Onomaſtico.

Tigris,huius tigris, & tigridis, τίγρις, Fera ſæuiſsima, & velociſsima in Hyrcania maximè abundans : ita dicta, quòd ſagittæ velocitatem , quã tigrim Medi appellant,curſu videatur adæquare.Virgil.4.Aeneid.Hyrcanæque admorunt vbera tigres.Arrianus,qui res geſtas Alexandri cõdidit,tigrim feram Indicam , non eam eſſe voluit quam vulgus *Tigrim* nominat , ſed hanc eſſe thoa : tigrim verò equi magnitudine eſſe, à ſuperiori longè diuerſam.

Tigrinus,na,num : vt,Tigrinæ menſæ,hoc eſt venarum diſcurſu tigridum maculas referentes.Plin.libr.13.cap.15,Menſis præcipua dos in vena criſpis,vel in vertice variis. Illud oblõgo euenit diſcurſu,ideóque tigrinæ appellantur.

TIGRIS, τίγρις , τίδος, Inſignis Aſiæ fluuius , Meſopotamiam ab ortu alluens,quem Sacræ literæ ex Paradiſo naſci cõfirmant. Solinus in Armenia caput attollere dicit,in loco edito,ex lucido,conſpicuóq; fonte, nec ab exordio ſtatim totum eſſe, ſed primò pigrè fluere, non cum ſuo nomine.At quum fines Medorũ inuectus ſit , Tigrim ſtatim vocari,Arethuſam lacum influere , grauia pondera ſuſtinentem , cuius piſces nunquam ſe alueo Tigridis immiſceant , ſicut nec amnici ſtagnum attingãt Arethuſæ. Mox Arabas præterfluens, Meſopotamiam amplectitur , & Hydaſpen accipiẽs,Euphratémq; defertur in ſinũ Perſicum. ¶A Tigri fluuio dicti ſunt Trantigritani,qui trans Tigrim habitãt ſicut Tráſpadani,qui trans padum.

TIGVLLII, τιγούλλιοι,Liguriæ populi,quorum vrbes Tigullia,& Segeſta commemorantur à Plinio lib.3.cap.5.

TIGVRINI, τιγυρηνοὶ , Populi inter Heluetios Limagi fluminis accolæ: quorum meminerunt Cæſar lib.1.de bel.Gal.Strab.libr.7. Florus lib.3. cap.3.Paulus Oroſius lib.5.cap.16.& Plutarchus in Vit.C. Marij.Eorum metropolis eſt Tigurum vrbs , vulgo *Zurich*, ſitu perquam amœno, inter duos montes,ſũ pernè lacus incumbit lympidiſsimus , longus circiter duodecim millia paſſuum , ſuprà quẽ amœnus Alpium proſpectus eſt : vt volupe ſit vel in media æſtate , niues & quandam quaſi hyemem intueri. Is lacus vrbẽ diſſecans,in medio Limagũ fluuium , quẽ recipit, penè apud Glareanos rurſus effundit:ſternitur pontibus duobus, qui vrbem diſſectã denuo coniungunt. Ipſe verò Senatus populúſq; Tigurinus quum olim ſuam vrbẽ ſociam Romani Imperij ab Imperatore deſeri negligique cerneret,multis magniſq; de cauſis cum Lucernatibus, & Vraniis,& Suicenſibus,& Subſyluanis(quibus tunc quoq; bellum erat cum principibus Auſtriæ) in perpetuum fœdus ſocietatémque venere, ea lege vt Tigurinus pagus inter omnes primum locũ obtineret.Quod factum eſt anno ab orbe redempto, M C C C I. Hic pagus & tota regio Heluetiorum hodie inter Germanos cenſentur. Pagi Tigurini meminit Cæſar libr.1.bell.Gall. Tigurinus (inquit) is pagus eſt : nam omnis ciuitas Heluetia in quatuor pagos diuiſa eſt.

Tilia,æ.Arbor eſt apud Gallos nomen retinens, folio hederaceo,molliore,& in angulum acutiorem rotundiore, & prolixiore, in orbem lentè criſpo,atque ſerrato, flore tantiſper dum calyculo cõtinetur , herbaceo: dum emerſit,flauo : fructus magnitudine fabæ,ſimilis acinis hederæ:in quo ſemen prætenue,quantum atriplicis,omnibus anim

Universidad de Deusto Biblioteca

cundiam timiditas imitatur.

Timor,oris,Est(vt Cicero 4.Tuscul.quæst. inquit) metus mali appropinquantis. φόβος, δεος. Facere alicui timorem.Cic.lib.10.Epist.Quæres mihi facit timorem, Affici timore de aliquo,Idem lib.11.Epist.Amici de nobis magno timore afficiuntur. Inijcere timorem.Idem Atti.Nostris animus accesit: hostibus timor iniectus est.Perculsus timore.Idē ibidem,Ciuitas perculsa magno timore.

Timiopolæ, τιμιεπῶναι, A Græcis dicuntur,qui præmercantur vt rerū pretia accendant,annonámque flagellent: id est duriorem, cariorémq; faciant,pretio non parcentes.

TIMOCLEA, τιμόκλεια, Mulier Thebana fuit, quæ stuprum à Barbaro per vim passa,dissimulato dolore, fixaque sibi velle ostendere magnum auri pondus,perductúmq; ea spe ad altissimum puteum qui erat in interiore parte domus,quum pronus puteum inspiceret,præcipitem deiecit,& saxis obruit.

TIMOCLES, τιμοκλῆς, Duorum Comicorum Athenien sium nomē,quorum fabulas aliquot enumerat Suidas.

TIMOCREON, ontis, τιμοκρέων, Poeta Rhodius fuit,veteris Comœdiæ scriptor: qui graues cum Simonide Melico, & Themistocle inimicitias exercuit: quos etiam conturneliosō poemate est insectatus. Autor Suidas,

TIMOLAVS, τιμόλαος, Rhetor,& versificator,è Larissa Macedoniæ,discipulus Anaximenis Lampsaceni.Scripsit poema de bello Troiano,Homeri singulis versibus singulos addens,Suidas.

TIMOLEON, τιμολέων, Corinthius, ex inclytus,viribus fortissimus,vitáque abstinentissimus,qui missus cum paucis triremibus ad liberādas à Dionysij tyrannide Syracusas,quem Dion Syracusanus implorato Corinthiorum auxilio,expellere conabatur,quinquagesimo postquam Syracusas appulisset die,vrbe potitus est: deinde arcem obsidens, Dionysium ad deditionem cōpulit,& cum paucis in exilium Corinthum misit.Arcem verò solo æquauit & Syracusanis libertatem restituit. Deinde contra Leontinos pergens, eorum tyrannum in bello captum interfecit. In summa, æqualis fuit Timotheo , Agesilao, Pelopidæ , Epaminondæ. Hæc ex Plutarcho qui eum è nostris comparat Paulo Aemylio.

TIMOLVS, Lydiæ mons,postea Tmolus τμῶλος, appellatus,teste Plinio lib.5.cap.29.

TIMON, τίμων, Phliasius philosophus, qui apud Chalcedonem philosophiam , & oratoriam exercuit,charus Ptolomæo Philadelpho. Scripsit Tragœdias, & Comœdias,& Satyras. Dictus amarulentus, & mordax, syllorum,id est dicacitatum scriptor. de quo Gellius, Timon amarulentus librum maledicentissimū conscripsit,quem sillos inscripsit. ¶ Fuit & aliis Timon Athenien sis temporibus Peloponnesiaci belli,(vt ex Aristophanis & Platonis poematibus perspicere licet) prorsus inhumanus, ac vitans hominum congressus , præter vnius Alcibiadis adolescentis. Interrogatus quæ cum illo causa esset amicitiæ,Quòd sciam(inquit)illum quandoque multorum malorum Athenien sibus causam futurum. Semel in vita in concionem dicitur ascendisse,factique nouitatem cunctis admirantibus,Est mihi (inquit) ô viri Athenienses, post ædes hortulus,in quo sicus coaluit quædā,in qua permulti nostri ciues se suspenderunt.In eodem nūc ego loco ædificare volo. Quamobrem visum est mihi,vos publicè admonere,si quis fortè sit qui se prius velit suspendere , antequam arbor excidatur. His igitur de causis ab Athenien sibus μισάνθρωπος est appellatus , hoc est humani generis osor. In sepulchro quod sibi ipse constru xerat,inciśum erat epitaphium in hanc sententiā: Hic sum post vitam , miserámque, inopémque sepultus : Nomen non quæras : dij,lector,te malè perdant.

TIMOMACHVS, pen.cor. τιμομαχός, Fuit pictor Byzantius,Cæsaris Dictatoris ætate. Fecit Medeam & Aiacem,quos ipse Cæsar LXXX talentis emit,& in templo Veneris dicauit.Autor Plinius lib.35.cap.11.

Timor,vide TIMEO.

TIMOTHEVS, penul. corr. τιμόθεος, Nomen proprium Cononis Athenien sis filij,qui acceptam à patre gloriam multis auxit virtutibus. Fuit enim disertus,impiger,laborio sus,rei militaris peritus ; & (quod super omnia est) σύντυχος, id est fortunatus Imperator habebatur. Huic statua publicitus in foro Athenis posita est,ob victoriam qua victis Lacedæmoniis, imperium Athenien sium auxit, & muros Athenarum extruxit. Post hijus obitum non fuit quisquam ferè Athenis dignus memoria. Huius gesta æmuli,vt laudem eius imminuerent, Fortunæ ascribebant, circunferentes passim tabulas,in quibus ille pictus erat dormiens , adstante interim fortuna,quæ ciuitates in retia eius ageret. Quam rem ille ægrè ferens,sua illa esse dicebat,non fortunæ opera.Ex quo tempore, quasi perosa hominis ingratitudinem fortuna, omni prorsus fœlicitate excidit. Autor Suidas.Huius vt docti hominis meminit Cicero lib.1.de Officiis,Quod idem fecit (inquit) Timotheus Cononis filius , qui quū belli laude non inferior fuisset quàm pater , ad eam laudem , doctrinæ & ingenij gloriam adiecit. Hactenus Cicero. ¶ Timotheus item Athenien sis Comicus, mediæ Comœdiæ: cuius fabulas nonnullas commemorat Athenæus. ¶ Timotheus Milesius , Thersandri filius, musicus, qui decimam & vndecimam chordam lyræ addidit,& antiquam musi sam in molliorem modum mutauit. Hunc ferunt duplo maiorem ab his quos alius,instituisset, mercedem exigere solitum fuisse,quàm si rudes traderentur. Geminatum enim laborem dicebat dedocendi prius, mox docendi. Emicuit tempore Philippi Macedonis, cuius filius Alexander modulis eius excitabatur , & ad res bellicas alacrius instruebatur. Decessit anno ætatis LIII, Scripsit de musica libros 17.Item encomia,& dithyrābos. Hæc Suidas. ¶ Timotheus, sculptor nobilissimus, vnus ex iis qui Mausoleum cælauere : cuius in templo Apollinis Romæ multa fuerunt monumenta : vt scribit Plinius libr.34. cap.8. ¶ Timotheus Gazæus Grammaticus,tempore Anastasij principis, in quē etiam Tragœdiam conscripsit.Edidit & heroico versu de Indicis,& Arabicis, & Aegyptiis,& Libycis quadrupedibus, & de auibus peregrinis libros 4. ¶ Fuit & Timotheus , Pauli Apostoli discipulus , patria Lycaonius, mulieris viduæ filius : postea præsul Ephesius, Apostolicis, epistolis & martyrio clarissimus.

Tin,Antiqui pro eum dixerunt.

Tina,æ,Vasis vinarij genus,quod à Festo tinion appellatur. Varro libr.1. de Vita pop.Rom.vt citat Nonius, Antiqui in communis vtres vini primò, postea tinas ponebant. ¶ Tina item Ptolemæo libr.2.cap.3,fluuius est in tractu orientali Britanniæ insulæ.

TINDA, τίνδα, Thraciæ vrbs, in qua Diomedes equos suos humana carne pascebat.Autor Plinius lib.4.cap.11.

Tinctilis,Tinctura,vide TINGO.

Tinea,æ,Vermiculus est qui aut situ,aut puluere,ac putredine interdū nascens,vestes,aut libros abrodit. σής. Horat.1. Epist.21. ad librum suum: –aut tineas pasces taciturnus inertes, Aut fugies Vticam , aut vinctus mitteris Ilerdam. ¶ Item tineæ ventris vermes sunt , in intestini recti extremo nascentes, ἀμπυδες, Celsus Lycbnicos appellat.Plinius lib.11. cap.33, Sic intra hominem tineæ tricenūm pedum, aliquando & plurium longitudine. ¶ Item tineæ sunt vermes in aluearibus,apibus noxij.Columel.libr.9.cap.14, Præterea vt tineæ, si apparuerint,euerrantur,papilionésq; enecentur , qui plerunque inter alueos morantes,apibus exitio sunt. Nam & ceras erodunt,& stercore suo vermes progenerant , quos alueorum tineas appellamus.

Tineosus,sa,sum, ἀμπυδώδης. vt,Aluei tineosi,apud Colum.lib.9. cap.14.

TINGI,τίγγις, Oppidum est Africæ,non procul ab Ampelusio promontorio,ab Antæo(vt ferunt)conditum. Tingi.inquit Pomponius Mela lib. 1.& Plin.lib.5.cap.1,Mauritaniæ peruetus oppidum,ab Antæo,(vt ferūt) cōditum,postea à Claudio Cæsare,quum coloniam faceret,appellatum Traducta Iulia.

TINGITANA, τιγγιτανή, Extima Mauritaniæ pars,à Tingi vrbe nomē habens : cuius descriptionem vide apud Plinium lib.5.cap.21.

Tingo,gis,xi,tum,vel Tinguo,Inficio,madefacio, immergo, colore vel humore imbuo. βάπτω. Mart.libr.5, Mentiris iuuenem tinctis Lentine capillis.hoc est vnctis,& coloratis.Virg.1.Aeneid.Quid tantùm Oceano properent se tingere Soles. id est immergere.Martial.lib.1, –tingit cutem Carinus,& tamen pallet.Virg.3. Georg. Ac vix suppositi tinguntur sanguine cultri.

Tingens,tis,participiū.Plin.lib.9,cap.38,Sed id tingentium officinæ ignorant,quum summa vertatur in eo.

Tinctus,a,um,participium passiuum, Idem quod immersus, vel infectus: vt, Spicula tincta venenis, Ouid.4.de Pont.Idem 1.de Arte.Consule de gemmis,de tincta murice lana, Consule de facie corporibúsque,diem. Per translationē accipitur pro leuiter imbutus.Cic.1. de Orat.Sit enim mihi tinctus literis. Idem de Claris Orat. Ergo illam patris elegantia tinctam.

Tinctus,ctus,Ipse tingendi actus.Plin.lib.10.cap.48, Et alia eodem nomine croceo tinctu.

Tinctura,æ,Infectio,imbutio coloris. βαφή. Plinius lib.37.cap.9,Adultera tur maximè tinctura, idque in gloria regis Aegypti ascribitur qui primus eam tinxit.

Tinctilis,le,pen.corr,Quod intinctum est. βαπτόν. Ouid.de Trist. libr.3, Nam volucri ferro tinctile virus inest.

Tinia, Vasa vinaria apud antiquos fuere, vt inquit Festus. πυτίναι. Nonius Tinas appellauit. Erant autem hæc vasa minora, & omnino diuersa ab iis quæ apud nos sub hoc vocabulo habentur, nec ad eos vsus parata.His nanque è ligno fabricatis , musta cum vinaceis nostri ebulliunt. Apud veteres autem inter ἀπτεφάνιστα numerantur.

Tinnio,nis,nui,itum, Propriè de metallis dicitur,quum ex eorum pulsatione sonus efficitur. ἠυδωνίζω,ἠχέω. Tinnit enim aurum,argentum, æs, ferrum,stannum, orichalcum, & huiusmodi. Hinc Circumtinnio compositum.Varro 3 de Re rust.cap.16,Quum à mellario id fecisse sunt animaduersæ,iaciundo in eas puluerem,& circumtinniendo ære , perterritas,quò voluerit perducet. ¶ Tinnire quoque dicitur auris , quum inclusi subtiles & leues vapores interdum per membranam illam quæ in auribus est,emergunt,& sonum illum sicčtium edunt. Catul.ad Lesbiā, epigr.48,Aures tinniunt suopte sonitu.

Tinnimentum,ti,Ipse tinniēdi actus. κωδωνισμός. Plaut.in Rud. Illud quidem ædepol tinnimentum est auribus.

Tinnitus,tus,Metalli sonitus.κωδωνισμός. Plin.lib.11.cap.20,Apes gaudēt plausu.atque tinnitu æris.Virg.4. Georg. Tinnitúsq: cie,& Matris quate cymbala circum,Aurium tinnitu præsentire.Plin.lib.28.cap.2.

Tinnulus,la,lum, Quod acutum edit sonum:cuiusmodi est sonus metallorum. λιγυρὸς,ἠχηρ. Ouid.Tinnulāque æra sonant,& olent myrrhæque crocique. Quint.lib.2.cap.3,Nam & tumidos, & corruptos.& tinnulos, & quocunque alio cacozeliæ genere peccantes , certum habeo non virium,sed infirmitatis vitio laborare.

Tintino,as,pen.cor.Pro resono, ἀλαλάζω.Catullus ad Lesbiam, –sonitu canoro Tintinant aures. ¶ Dicitur & Tintinio, nis,nui, Afranius, Tintinnire ianitoris impedimenta audio.

Tintinnabulum, li, Instrumentum æneum, quo populus lauandi hora ad balneas conuocari solebat. κρόταλον , κώδων. Nomen factitium , à sono quem edit.Iuuen.saty.6, Tot pariter pelues, & tintinnabula dicas Pulsari.Plin.lib.36.cap.13,Vt in summo orbis æneus,& petasus vnus omnibus sit impositus.ex quo pendeant excepta catenis tintinnabula:quæ vēto agitata longè sonitus referant.vt Dodonæ olim factum.

Tintinnŭculi Qui flagris cædunt fontes ob noxam,& loris bubulis castigant. προπαλίσματα. Fricto vocabulo à sonitu , quem verbera efficiunt. Nam dum verberant , & cædunt flagris , tinnitum reddere videntur ex crepitu plagarum : quæ percussio à Plauto dicitur tax , per onomatopœiam , à sonitu quem reddit. Idgenus homines flagratores dicebantur,& lorarij:nam cædendo loris,& flagris hunc sonum faciunt. Plaut. in Truc.Nisi ad tintinnabulos vultis vos educi viros.

Tinnunculus, Auis est,teste Plinio lib.10.cap.37,columbas defendens & accipitres territans occulta naturæ vi, intantum vt visum vocémq; eius fugiant.

TION,τίον, Vrbs maritima Ponti , nō procul à Parthenij fluminis ostio. Autor Ptolemæus lib.5.cap.1.

TIPASA,τίπασα, Vrbs Mauritaniæ Cæsariensis,apud Plinium lib.5.cap.2.

TIPHERNVM,vide TIFERNVM.

TIPHYS,Τίφυς, Argonautarū in Cholchica expeditione gubernator fuit. Virg.in Bucol. Ecloga 4. Alter erit tum Tiphys , & altera quæ vehat Argo Delectos heroas,&c.Ouidius, Tiphys in Aemoniā puppe magister erat.Seneca in Medea,Tiphys in primis domitor profundi.

Tipula,æ,penult.corre. Vermis sex pedes habens, sed tantæ leuitatis,vt super aquam currens non desidat. Plaut.in Persa, Neque tipulæ leuius pondus est,quàm fides lenonia.

TIRESIAS,τειρεσίας, Vates Thebanus fuit,Euero patre genitus,qui quū aliquādo in Cithærone vidisset duos dracones coeuntes,obseruata fœmina ex iis occidit illā:quo facto in fœminā & ipse mutatus est Deinde quum rursus post septem annos eodem pacto & matrem draconem interfecisset, in pristinā formam reddit. Contingit igitur aliquando certantibus inter se Ioue & Iunone, virine an fœminæ maiorem ex venere voluptatem caperent , vt ille iudex sit adhibitus , vt qui vtrunque fuisset expertus.Tiresias autem pro Ioue sententiam tulit,asserens multo plus ex coitu voluptatis percipere fœminas. Ob quod à Iunone excæcatus est.Alij verò propterea excæcatum dicunt, quòd Palladē nudam in fonte conspexerit.Iupiter autem in solatium visus amissi diuinationem illi dedit.Sta.lib.10.Theb.–sibi callidus ista Tiresias naturæ cauat,&c.Huius animam euocat Vlysses apud Homerū lib.10. Odyssmultáque ab ea futura edocetur.Autor est Strabo lib.9.Tiresiæ monumentum fuisse sub Tilphosso monte Bœotiæ , iuxta fontem Tilphossam,vbi profugus diem suum obiit,quum iam senex gelidissimā Tilphossæ aquam hausisset.Ibi Thebani ciues sepulto diuinos honores tribuere.¶ Fuit Tiresiæ filia fatidica , nomine Manto, quæ ex Tiberino fluuio filium peperit nomine Oenum , qui in Cisalpina Gallia oppidū condidit,& à nomine matris Mantuam appellauit.Iuuen.satyra 13, Tiresiam appellatiuè posuit pro homine cæco,quum ait , Nec furdū, nec Tiresiam quenquam esse deorum.

TIRIDATES,τειριδάτης, Rex Armeniæ qui variis gestis cum Corbulone bellis,tandem ex fœdere Romam venit , & diadema regni à Nerone accepit.Vide Tacitum lib.15.

TIRISCVM,τείρισον, Daciæ vrbs,nō procul à Danubio,teste Ptolemæo lib.3.cap.8.

TIRYNS.masculi.gene.τίρυνς ὁ,Agri Argiui fluuius eiusdem nominis vrbem præterlabens.

TIRYNS,ynthos,τίρυνθ ὁ.fœm.gen. Agri Argiui oppidum,Herculis patria,à qua ille dictus est Tirynthius,τειρύνθιος.

Tis , genitiuus est antiquus à Tu pronomine. σύ. Plautus in Mil. Tis egeat,quia te careat,ob eam rem huc ad me missa est.

TISIAS,τισίας,Stesichorus poeta antè dictus est:sed à chorea id nominis fortitus est.

TISIPHONE, τισίφόνη, Vna ex furiis , à cædibus plectendis dicta : τίσις vltio,vel pœna:φόνος, vel φόνη,cædes,aut mors. Horatius in Ser.seruilibus vtque Iam peritura modis,Hecaten vocat altera , sæuam: Altera Tisiphonem.

TISORIS,τισώρις,Fluuius Britanniæ,teste Ptolemæo lib.2.cap.3.

TISSA,τίσσα,Ptolæmeo lib.5.cap.4,Siciliæ vrbs.

TITAN,& Titanus, penul. produ.τιτάν. Saturni frater, Cæli & Vestæ filius,qui etiam pro sole ponitur,qui & ipse à Titanibus duxit originē, tradunt enim Titanas sex fratres fuisse,& quinque sorores à Titea matre dictos , vt autor est Diodorus. Ex quibus vnus fuit Iapetus pater Promethei. Hyperion quoque ex Titanum numero est , qui Solis ac Lunæ,stellarūmque motus obseruasse, atque demonstrasse primus fertur.Ideo Solis parens.& astrorum fertur,Hinc Sol, Titan:Luna, Titanis,τιτανίς,& Diana Titania à poetis dicuntur. Luca.lib.1,Flammiger an Titan,vt alentes hauriat vndas.Ouid.3. Metam.Dúmque ibi perlui tur solita Titania lympha.Seruius sic habet, Ferunt fabulæ Titanas abortata contra deos Terra,in eius vltionem creatos. Vnde & Titanes dicti sunt , ἀπὸ τοῦ τίσεως , id est ab vltione.Primúmque contra Saturnum quidem Titanes, deinde Gigantes contra Iouem genuit.Ipse verò Titan eum filiis quos Titanes à patre appellabant, bellum gessit aduersus Saturnum & Opim , quòd conuentui non frequentassent, eósque captos muro inclusit:qui postea à Ioue filio victis Titanibus liberati sunt, vt suprà latius de Saturno dictum est.

Titanius,a,um,τιτάνιος,adiectiuum:vt Titania astra.Virg.6. Aeneid.Lucentémque globum Lunæ,Titaniáque astra Spiritus intus alit.

Titanius,a,um. Ouid.7. Metam. Hinc Titaniacis ablata draconibus, intrat Palladias arces.

TITANVS,vt refert Plinius lib.5.cap.30,Fluuius est Aeolidis, & ciuitas ab eo cognominata.

TITARESIVS,τιτάρήσιος Homero,Fluuius est Thessaliæ,qui in Titaro monte,qui Olympo vicinus est,ortum habens , labénsque versus plagam Tempe contingentem , in Peneum influit : ob aquarum tamen gam Tempe contingentem , in Peneum influit : ob aquarum tamen crassitudinem illi non admiscetur, sed in modum olei superfluit. Plinius lib. 4. cap.8, Euroton vocat.Lucanus Titaresum vocat , per quatuor syllabas,lib.6,Solus in alterius nomen quum venerit vndæ , Defendit Titaresus aquas.

TITHONVS,penul.prod.τιθωνός, Laomedontis filius,qui (vt fabulæ ferunt) quum iuuenis esset,& decorus,ab Aurora dilectus, & raptus fuit, ex qua Memnonem genuit.Sed tandem post longissimam vitam, audita Memnonis filij morte,in cicadam versus dicitur , dicente Horatio, longa Tithonum minuit senectus

Tithymalus,τιθύμαλος,Herba est lacteum emittens succum:cuius septem enumerantur genera. Characias,myrsinites,paralios siue tithymalis,helioscopios,cyparissias,dendroides, & platyphyllos.Colum.lib.9, Tithymalus maiorum quoque animalium ventrem soluit.Idem paulo suprà, Maximúsq; vel minimus annuus earum labor est initio veris quo tithymali floret frutex. Plin. lib. 26. cap.10, Dioscorides lib.4. cap.168.

TITIA curia,& Titiensis tribus,dicta est à Tito Tatio Sabinorum duce, à Romulo in partem regni recepto.Festus.

TITIANVS,Titiani filius, Orator Græcus,præceptor Maximini principis. Scripsit libros Prouinciarū pulcherrimos. Appellabatur Simia sui temporis,quòd omnia probè imitaretur.Capitolinus.

TITI Liuij,duo memorantur: Alter tragœdiarum scriptor Romanorū poetarum antiquissimus,qui ob ingenij fœlicitatem à Liuio Salinatore,cuius liberos erudiebat,libertate donatus est. Alter Patauinus cum Crispo Sallustio de Historiæ principatu certans. Vide suprà in dictione LIVIVS.

TITII,Sacerdotes fuerunt Apollinis, à titiis auibus quas in auguriis certis obseruare solebant, sic appellati , vt ait Varro lib.4. de Lingua Lat. Lucanus lib.1,Et doctus volucres augur seruare sinistras, Septem virgi epulis festis,Titíque sodales.

Titillo,titillas, Leui attrectatione alarum , aliarúmve molliū corporis partium risum cuipiam moueo. γαργαλίζω, κνάω. ¶ Per translationem tamen accipitur pro quouis modo blandiri,& voluptate afficere.Gic. 1.de Finib.Nam si ea sola voluptas esset, quæ quasi titillaret sensus, ita dicam,&c.Lucret.lib.2,–& quæ Titillare, magis sensus quàm lædere possunt.Horatius 2.Serm.saty.3, Præterea ne vos titillet gloria.

Titillatio,onis,verbale, Ipse titillandi actus.γαργαλισμός Cic.in Cat. At non est voluptatum tanta quasi titillatio in sensibus.

Titillatus,us,idem.Plinius lib.11.cap.37,In eadem præcipua hilaritatis sedes,quod titillatu maximè intelligitur alarum,quas subit.

Titio,onis, Lignum adustum, quod ab igne extrahitur.δαλός Celsus lib. 3.cap.12 , Fomentísque protinus validioribus totum corpus circundare conuenit,maximéque inuolutis testis.& extinctis titionibus.

Titiuilitium,tij,Dici voluerunt(inquit Nonius)sila putrida,quæ è telis cadunt.Plautus in Cas.Non ego istud verbum empsitem titiuilitio. id est re admodum vili.

TITORNVS, τίτορνος, Bubulcus fortitudinis monstrosæ fuit , qui cum Milone Crotoniata de robore certauit , vicitque, quum pedem tauri vna manu,altera verò alterius tauri pedem , ipsis per vim conantibus resilire,traheret.Autor Aelianus.

Titubo,as,pen.corr. Propriè pedibus insistere nequeo:quod accidere solet ebrijs , aut longo iam morbo languidis. παραφέρομαι , συγκλονέομαι, πτοέομαι.Ouid.3. Metam.Ille mero, somnóque grauis titubare videtur.Quintil.Sed iugulasti vulneratum,titubantem strauisti. ¶ Transfertur ad animum,quoties ab animo verba dissentiunt , quod inconstantiæ signum esse dicitur:vt apud eundem, Neque vlla vnquam tanta fuerit dicendi facultas,quæ non titubet,aut hæreat, quoties ab animo verba dissentiūt. Plaut.in Mil.–cogitate Ne quid vbi miles venerit,titubetur. Terēt.in Heaut. Verūm illa ne quid titubet. Cic.ad Att. lib.2 , Videbis breui tempore magnos, non modo eos qui nihil titubarunt,sed etiam illum ipsum qui peccauit, Catonem. Horat.1. Epist.13, Caue ne titubes , mandatáque frangas. ¶ Titubare quoque lingua & dentes dicuntur. τραυλίζω. Ouid. 3. Trist. eleg.1, Hæc vbi sum fortim lingua titubante locutus, &c. Idem 6. Fast. Nec mora, conuiuæ valido titubantia vino Membra mouent.

Titubatus participium sine verbo, vt inquit Seruius:nam titubor non legitur.Virg.6. Aeneid. –vestigia presso Haud tenuit titubata solo.

Titubantia,æ,& Titubatio,onis,verbalia. Id est ipse titubādi actus. τραυλισμός.Sueton.in Vitell. Ac de hac quoque liberos vtriusque sexus tulit,sed marem titubantia oris propè mutum, & eliguem. ad Herennium lib.2, Vt ne paruula quidem titubatione aut offensione impediremur.

Titubanter,aduerbium. Inconstanter. Cic.pro Cælio. Posiistis enim, atqi id tamen titubanter & strictim , coniurationis hunc propter amicitiā Catilinæ participem fuisse.

Titulus,li. Inscriptio cuiuscunque operis : quod scilicet libro,operi,vel statuæ superscribitur,vt statim primo aspectu argumentū noscamus, aut artificem. ἐπιγραφή, τίτλος.Sueton. in Domit. cap.1, Plurima & amplissima opera incendio consumpta restituit, sed omnia sub titulo tantum suo,ac sine vlla pristini autoris memoria. Martialis lib.1, Vnum de titulo tollēre iota potes. Ouid.lib.1.de Remed.amo. Legerat huius amor titulum,nomēnque libelli. Dictus titulus à tuendo,quasi tutulus,quòd tueatur factum autoris,& siquis alterius opus esse contēdat, veri opificis indicet nomen. ¶ Per translationem quandoque ponitur pro laude & dignitate. Ouid.lib.2. Fast. At tua prosequimur studioso pectore,Cæsar Nomina,per titulos ingredimurque tuos. ¶ Aliquādo pro monumento.Apuleius , Auorum,& proauorum tituli clarus. ¶ Tituli, etiam dicti sunt milites , quasi tutuli,quòd patriam tuerentur.Vnde & Titi prænomen ortum est, inquit Festus. Persius, Hīc nec more probo videas, nec voce serena Iugentes trepidare titos. Titulo tenus.id est solo titulo,& non reipsa.

TITVS,τίτος,Prænomen fuit Romanis familiare,inde dictum (vt Festo placet)quod antiqui Titos,& titulos milites appellabant,eo quòd patriam tuerentur,vt iam dictum est.Hoc prænomine dictus fuit Vespasianus Flauij filius & frater Domitiani , princeps clarissimus,populóque Romano adeo charus,vt vulgo Orbis amor diceretur ; & Deliciæ humani generis.

Tityr

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tityrus, τίτυρος, Vox Græca maiorem gregis arietem denotans.

TITYRVS, Pastoris nomen apud Virgilium in Bucolicis, à Theocrito mutuatum.

TITYVS, τιτύος, Filius fuit Iouis ex Elara Orchomeni filia, quam prægnantem Iupiter, timens Iunonis iram, occultauit in terra, ex quo factum est vt nascens puer, ex terra natus videretur. Hic postea quum ad integram ætatem peruenisset, captus amore Latonæ Apollinis matris eam de stupro interpellauit. Quamobrē Apollo iratus, sagittis ipsum confodit, & apud inferos relegauit, eiusque iecur vulturibus lancinandum apposuit, hac lege vt consumptum renasceretur illico, & sic nunquam vultures à discerpendo cessarent, nec ipse à patiendo. Tantæ magnitudinis gigas fuisse perhibetur, vt iacens nouem iugera occupauerit. Ouid. 4. Meta. Vilcera præbebat Tityus lanianda, nouémq; Iugeribus distractus erat, &c. Vide Seruium apud Virgilium lib. 6. ad hunc locum, Nécnon & Tityon terræ omnipotentis alumnum Cernere erat. ¶ Tityus item Sextus, autore Cicerone in Bruto, orator fuit loquax sanè & satis acutus, sed tamen solutus & mollis in gestu, vt saltatio quædam nasceretur, cui saltationi Tityus nomen esset.

T ante L.

TLEPOLEMVS, τληπόλεμος, Herculis & Astioches filius, quā ex Ephira vrbe Peloponnesi rapuerat, (vt meminit Homerus Iliad. 8) clarus rebus bellicis, corporisq; proceritate insignis. Hic quum adoleuisset, Licymnium auunculum suum Marte progenitum, & patri suo charissimum iam senem interfecit. Præter quod fabricatis nauibus patria profugus, collecta iuuenum multitudine, Rhodum petiit, & ea insula occupata, Rhodiensibus imperauit. Postea ad bellum Troianum cum nouem nauibus profectus, à Sarpedone occisus est.

T ante M.

TMARVS, τμάρος, Mons est Thesprotiorum, Dodonæo oraculo immi nens, qui & Tomarus, τόμαρος, dicitur, teste Strabone lib. 7.

Tmesis, sis, fœm. gen. τμῆσις. Est vnius verbi compositi, vel simplicis sectio, vna dictione, vel pluribus interiectis. Virg. 3. Georg. Septem subiecta trioni. Idem 1. Aeneid. Et multo nebulæ circum dea fudit amictu: pro circunfudit. Hoc autem tolerabile est, inquit Seruius, in sermone compositoi: cæterùm in simplici nimis est asperum, quod tamen aliquā do fecit antiquitas: vt, Saxo cere minuit brum. Vtuntur & hac figura nonnunquam oratores. Cicero pro Sestio, Quisquis erat qui aliquam partem in meo luctu sceleris Clodiani attigisset, quod iudiciū cunque subierat, damnabatur. Id est quodcunque iudicium.

TMOLVS, τμῶλος, Lydiæ mons, Sardibus incumbens, ex quo Pactolus amnis profluit, aureas trahens arenas. Ouid. 6. Metam. – riget arduus alto Tmolus in ascensu, cliuóque extensus vtroque, Sardibus hinc, paruis illinc finitur Hypæpis. Antiquis Timolus dicebatur per tres syllabas Plinius lib. 5. cap. 29, Celebratur Lydia maximè Sardibus in latere Tmoli montis, qui ante Timolus dicebatur. Ouid. 6. Meta. Deseruere sui nymphæ vineta Timoli. ¶ Tmolus, τμῶλος, Lidiæ amnis, ex eiusdem nominis monte profluens, in quo coticula inuenitur, auro explorando vtilis. Plin. lib. 33. cap. 8, Auri, argentíque mentionem comitatur lapis, quem coticulam appellant, quondam non solitus inueniri, nisi in flumine Tmolo (vt est autor Theophrastus) nunc verò passim.

T ante O.

Toga, æ, Vestis communis omnium Romanorum, tam fœminarū quàm marium: sicut pallium Græcorum, τρίβων & Plutarcho, τρίβωνα Athenæo. Dicta toga à tegendo, quòd corpus tegat. Superimponebatur autem tunicæ, vel potius tunicis. Hæc laxa erat, & in sinum multis crispulis subtracta succingebatur. Tibullus lib. 1. ele. 7, Et fluit effuso cui toga laxa sinu. ¶ Hinc Romani togati dicuntur, quemadmodum & Græci palliati. Virg. 1. Aeneid. Romanos rerum dominos, gentémque togatam. Quoniam verò in pace tantùm togæ vsus erat (nam in bello depositā toga saga sumebant) factum est vt toga pro pace, seu artibus pacis accipiatur: sicut arma, pro bello, seu re militari. Cæsius Ciceroni, Etenim tua toga omnium armis fœlicior. Cicero in Pisonem, Non dixi hanc togam, qua sum amictus, nec arma scutū & gladium vnius Imperatoris: sed quod pacis est insigne & otij, toga: contrà autem arma, tumultus atque belli. Toga olim etiam vrebantur tenuiores, qui reges suos, hoc est potentiores, officij gratia per vrbem deducebant, vt sportulam consequerentur. Martialis, Si matutinos facile est tibi rumpere somnos, A trita veniet sportula sæpe toga. Idem, Heu quàm perfatuæ sunt tibi Roma togæ. ¶ Hinc turbam togatam vocat Iuuenalis saty. 1, clientelam illam comitum, qui toga induti potentiores amicos per vrbem ducebant, & reducebant. – sportula (inquit) primo Limine parua sedet turbæ rapiēda togatæ. Item opera togata dicitur ipsum togatorum officium. Martialis, Exigis à nobis operam siue togatam. ¶ Toga candida, erat quā petitores magistratuum induebāt: vnde Candidati dicebantur. Plin. lib. 7. de Natica, In toga candida bis repulsa notatus à populo. Para toga, quam tyrunculi forenses assumebant tyrocinij die. Lucan. lib. 7, –pura venerabilis æquè Quàm currus ornante toga, id est nec picta, nec triumphali, nec prætexta, inquit Budæus. Pura enim ideo dicebatur, quòd nullo purpuræ prætextu distincta esset. ¶ Toga prætexta dicebatur, cuius oræ & circuitus purpura erat prætextus. πορφύρεος & Plutarcho, quod ipsum satis indicat Liuius 4. Decad. lib. 4, Purpura viri vtimur prætextati in magistratibus, in sacerdotiis: liberi nostri prætextis purpura togis vtuntur. ¶ Toga palmata, vestis erat triūphalis, à palma, id est à victoria ita appellata, Mart. lib. 7, I comes, & magnos illæa merere triumphos, Palmatæque ducem, sed citò, redde togæ. ¶ Toga picta, vestis publica fuit, summique magistratus. Capitol. de Gordi. Palmatam tunicam, & togam pictam primus Romanorum priuatus suam & propriam habuit: quum antè Imperatores vel de Capitolio acciperent, vel de palatio. Lampridius de Alexandro, Prætextam & togam pictam nunquam, nisi Consul accepit: & eam quidem quam de Iouis templo sumptam alij quoque accipiebant aut Prætores, aut Consules. Budæus Toga pulla qua in funeribus vtebantur, vt nunc atra veste vtimur. Alba autem vel in epulo publico, vel in epulo parentali, vel in spectaculis, vel in comitio. ¶ Toga rasa, vt inquit Plinius lib. 8. cap. 48, Diui Augusti nouissimis temporibus cœpit. ¶ Toga puerilis, quæ & Prætexta appellabatur. Gel. lib. 18. cap. 4, Quum iam adolescentuli Romæ prætextam & puerilem togam mutassemus. ¶ Toga virilis, a puerili distincta erat: ea decimoseptimo anno sumebatur. Cicero in Lælio, Ego autem à patre ita eram deductus ad Scæuolam sumpta virili toga, &c. ¶ Per translationem ponitur quandoque Toga pro officio deducendi & reducendi potentiores, Martialis, Lis nunquam, toga rara, mens quieta. Plinius ad Apollinarem, Altiō tibi otium, & pinguius, eóque securius nulla necessitas togæ, nemo accersitor ex proximo. Quod ideo inualuit, quia ad officia præstanda togati conueniebant: id est ad deducendos, comitandósque amicos honoris gratia.

Togula, diminu. Mart. lib. 1, Ignosces, togulam Posthume pluris emo.

Togati, Togis induti: vnde Romani togati dicti sunt, quoniam toga Romanorum propria erat. τριβωφόροι. Sic ij qui principes ciuitatis officij gratia in forum deducebant, ac deinde domum reducebant, quoniam togis amicti erant, Togati vocabantur. Iuuenalis, Turbæ rapienda togatæ. ¶ Hi etiam per diminutionem Togatuli dicebantur, quod diui nutiuū est ioco formatum. Mart. lib. 10, Quàm diu saluator, anteābulones, & togatulos inter Centum merebor plumbeos die toto. ¶ Togatæ Comœdiæ, quæ scriptæ sunt secundum ritus Romanorū, sicut Græcas fabulas ab illorum habitu Palliatas appellamus: nam Græci supra tunicam pallium ferebant. ¶ Togatæ tabernariæ, dicuntur Comœdiæ in quibus non magistratus sed humiles personæ inducuntur, teste Donato, quales fere sunt qui in tabernis vendunt merces suas.

TOLENTVM, Tolenti, oppidum est Italiæ in Piceni: à quo Tolentinates populi, apud Plinium lib. 3. cap. 13.

TOLERO, as, vnico l, Fero, patior, perfero, sustineo. φέρω, ὑπομένω. Terent. in Phorm. Vnā tecum bona, malāque tolerabimus. Idem in Hec. Sed quando sese indignam deputat matri meæ, Cui concedat, cuiúsq; mores toleret sua modestia. ¶ Tolerare se, est modicè, & summa parsimonia se alere. Cornel. Nepos in vita Pomp. Att. Ex quibus agris paterfamiliās fructus caperet, quibus se toleraret. Cæsar, Erat summa inopia, adeò vt soliis ex arboribus strictis, & teneris arborum radicibus contusis, equos alerent, & cogerentur his rationibus equitatum tolerare. ¶ In qua significatione etiam dicimus, tolerare vitam, id est viuere, nutriri. Tacitus, Multos militia, quosdam exercendo agros tolerare vitā. Cæsar 7. bel. Gall. Qui in oppida compulsi, ac simili inopia subacti, eorum corporibus qui ætate ad bellum inutiles videbantur, vitam tolerauerunt. ¶ Accipitur aliquando tolerare pro portare, seu gestare. κομίζειν. Plaut. in Merca. Tolerat hæc nauis metretas trecentas, id est ferre potest. ¶ Tolerare milites sua pecunia, id est sustinere, & stipēdium, aut certè necessaria subministrare. Plin. lib. 33. cap. 10, Octona millia equitum sua pecunia toleraūisse, &c.

Tolerans, nomen ex participio, Id est patiens: vt, Tolerantissimus penuriæ, id est patientissimus, apud Columellam lib. 7. cap. 1.

Toleranter, aduerbium, Patienter, tolerabiliter. Plin. lib. 8. cap. 45, At nūc anniculæ ad fœcunditatem poscuntur, tolerantius tamen bimæ. De bobus. Quintil. lib. 8. cap. 6, Qui toleranter videre Septentriones videmur.

Toleratio, onis, verbale, Ipse tolerandi actus. Cic. 2. de Fini. Quædam alia toleratio est verior, qua vti vos nō potestis, qui honestatem ipsam per se non amatis.

Tolerabilis, Quod tolerari potest. Plin. in Paneg. Tolerabile tributum. Cic. de Amic. Quæ tamen, si tolerabiles erunt, ferenda sunt.

Tolerabiliter, aduerbium, Facilè, sine discrimine. Colum. lib. 11. cap. 2, Adhuc tolerabiliter efficies. Cic. Cælio lib. 2, Quò tolerabilius ignicu lum desiderij tui feramus.

Tolerantia, tiæ. Cic. in Parad. Tolerantia rerum hamanarum, contēptione fortunæ. Quintil. lib. 1. cap. 2, Tolerantia tamen doloris laude sua non carebit.

TOLETVM, τόλητον, Vrbs Carpentanorum, in tractu Tarraconēsis Hispaniæ, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 6.

TOLISTOBII, τολιστόβιοι Stephano, Galatarum Hesperiorum populi, qui ex Galatia in Bithyniam transmigrarunt. Eratosthenes lib. 1, Retum Galaticarum, Toliſtobogios, τολιστοβογίους, nominat.

Tollenon, onis, Genus machinæ, vt ait Festus, quo hauritur aqua, in alteram partem prægrauante pondere. Plinius lib. 19. cap. 4, Vel tollenonum hausto rigandos. Liuius 8. bel. Macedo. Deinde vt præter spem stare muros viderunt, collectis rursus animis in arietes tollenonibus libramenta plumbi, aut saxorum, stipitésve robustos incutiebant.

Tolles, Tumor fauciū, teste Festo, quas & tonsillas vocamus. παρίδημα.

Tollo, lonis, A Plauto in Rudente videtur positum pro eo qui ex puteo aquam haurit, Heus (inquit) sic tolloni gratia?

Tollo, is sustuli, & secundum antiquos tetuli, sublatum, Eleuo, attollo, sursum erigo. αἴρω, γείρω, ὑψόω. Plautus, Tolle caput. Cic. 4. Aca. Hortensius autem vehementer admirans quod quidem perpetuò Lucullo loquente fecerat, vt etiam manus sæpe tolleret. Ouid. Epid. 14, – ter acutum sustulit ensem, Ter male sublato decidit ense manus. Liu. 4. bel. Maced. Sublatis deinde supra capita scutis, continuitatisque, &c. Vlp. Ius vicino non esse altius ædes tollere. ¶ Aliquando tollere, est capere. λαμβάνειν. Virgil. lib. 4. Georg. – sæpe lapillos, Vt cymbæ instabiles fluctu iactante saburrā, Tollunt, his sese per inania nubila librant. ¶ Aliquādo suscipere. ἀναιρεῖσθαι. Suet. de Neronis parente, Decessitq; Pyrgis morbo aquæ interēptis, sublato filio Nerone ex Agrippina Germanico

Germanico genita. ¶ Aliquando nutrire. τρέφειν, ἀναθρέφειν. Terent. in And. Quicquid peperisset, decreuerunt tollere. ¶ Aliquando aufero. ἀφαιρεῖσθαι, ἀίρομαι. Cic. in Læl. Solem enim de mundo tollere videntur, qui amicitiā è vita tollunt. ¶ Tollere de medio, id est interimere. ἀναιρεῖν, ἀναιρεῖσθαι ποιεῖν, ἐξαίρειν. Cicero pro Ros. Ame. Perfacile hunc hominē incautum & rusticum, & Romæ ignotum de medio tolli posse. ¶ Aliquādo differre. ἀναβάλλεσθαι. Plautus, Omnes tollo ex hoc die in alium diē. ¶ Aliquando inferre. Virg. 3. Georg. Tollentémq; minas, & sibila colla tumentem. Nam tollere minas, est minari, timorem incutere, inferre. ¶ Tollere gradū, ambulare. Plautus Bacch. Is est, adibo cōtrà, & tollem gradum. ¶ Tollere se altius à terra, est crescere: ac de herbis, & arboribus dicitur. Tollere animos, est superbire, audaciorem esse. Propertius lib. 3. eleg. 18, I nunc, tolle animos, & tecum finge trium phos. Terentius in Hec. Quia paululum vobis accessit pecuniæ, Sublati animi sunt. ¶ Tollere animos dictis, est magnanimitatem suam dictis cōprobare. Virg. 9. Aeneid. Vltro animos tollit dictis, atq; increpat vltrò. Tollere cachinum, est in clarum, & immoderatum risum solui. Tollere clamorem, est clara & magna voce clamare. Cic. 7, Verrina, Clamor à fani custodibus tollitur. Tollere aliquem in cælū humeris, est illum laudibus celebrare, & quātum fieri potest, diis immortalibus æqualem facere. In qua significatione etiam dicimus, Tollere in cælum fama aliquē, & Tollere laudes alicuius in astra. Cicero ad Atti. lib. 2, At hercule alter tuus familiaris Hortensius, quàm plena manu, quàm ingenuè, quàm ornatè nostras laudes in astra tulit? Virg. 5. Eclog, Daphnímq; tuum tollemus ad astra. Tollere manus, lætitiæ signū est, & gratias agentis. Cicero ad Cæsarē lib. 7, Sustulimus manus & ego, & Balbus. Tollere aliquem officio, est priuare. Tollere aliquem de oratione sua, est eum non amplius nominare. Tollere aliquem è numero, est eum excipere. Tollere aliquem de medio, è medio, vel ex rerum natura, idem. Tollere legem, abrogare, antiquare. Tollere moram, festinare. Tollere metum, timorē adimere Tollere spem, auferre. Tollere aliquē testimonio, testimoniis ita cōuincere vt condemnetur, & puniatur. Tollere aliquē ferro, aut veneno, est interficere.

Sublatus, sublata, sublatum, participium, Id est eleuatus, ablatus, &c. Secundum significationem sui verbi. Virg. 1. Aeneid. Et sublatus ad æthera clamor. ¶ Ponitur aliquando pro, superbiente, & ferociente. Cæsar 1. belli Gall. Quo prælio sublati Heluetij, quòd quingentis equiribus tantam multitudinē equitum propulerant, audacius subsistere. ¶ Cōposita huius verbi sunt, Attollo, contollo, extollo, protollo, & sustollo, quorum significata explicantur suis locis.

Sublatio, verbale: vt, Sublatio animi: id est elatio, superbia. Cic. 2. de Finib. Voluptatem Stoici sic definiunt: Sublationem animi sine ratione opinantis se magno bono frui, &c.

Sublatè, aduerbium. Cic. de cla. Orat. Sublatè, ampléq; dicere. Idem pro Domo sua, Nihil vnquā de me dixi sublatius aciscendæ laudis causa.

TOLOPHON, τολοφών, Locrorum ciuitas, apud Thucydidem Rer. Peloponnesiacarum lib. 3.

TOLOSA, penult. prod. τήλωσα, Vrbs Tectosagum in ea parte Narbonensis Galliæ, quæ in Pyrenæos montes vergit: cuius incolæ dicuntur Tolosani. ¶ Aurum Tolosanum habere, prouerbio dicuntur qui magnis & fatalibus afficiuntur malis, nouóque ac miserando pereunt exitio, Sumptum à Q. Cepionis Consulis exercitu, (vt indicat Gellius) qui quum Tolosam diripuisset, multúmque auri ex templis abstulisset, subitò magna lues exercitum inuasit, quæ eos omnes qui aliquid ex sacro auro attigerant, miserando lethi genere absumpsit. Vide Erasmi Adagia.

Tolutarij, siue Tolutares equi, Dicuntur qui alio nomine ab Asturia Hispaniæ regione asturcones dicuntur, à nonnullis etiam gradarij. propterea quòd gradu non vulgari incedant, sed alternis crura molliter explicantes, commodam sessori præbeant vectationem, citra vllam succussationis molestiam. ἱππεφεῖαι, ὑποφεῖαι. Tolutares dicti, siue à tollendis alterno glomeratu pedibus, siue (vt alij malunt) à pedum volubilitate, quasi volutarij. Seneca in Epist. Mannos tollutares appellat.

Tolutim, Id est volubiliter, & molliter: propriéque ad asturconum, siue gradariorum incessum attinet, qui alternis crura molliter explicantes, commodissimam sessori præbent vectationem: quod genus equorum à Polluce ὑποφοροὶ appellantur. τολυτρχάδιν. Tolutim, (inquit Nonius) quasi volutim, vel volubiliter. Plaut. Asin. Demam hercle iam de hordeo, tolutim ni badizas. Varro, Vt equus qui ad vehendum est natus, tamen traditur magistro, vt equiso doceat tolutim incedere. Plin. lib. 8. cap. 42. In eadem Hispania, Callaica gens, & Asturica, equini generis, quos thieldones vocamus, minori forma appellatos asturcones gignunt: quibus non vulgaris in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio: vnde equus tolutim carpere incursus traditur arte.

Tolutiloquentia, Id est volubilis sermo, vt interpretatur Nonius, citans locum Næuij vetusti Poetæ ex Gallinaria, O pestifera, Pontica, fera, trux tolutiloquentia. λαλιστρχεσπόλυες.

Tomacula, vel per syncopen tomacla, Edulia sunt quæ ferè ex iecore porcino minutatim concisō, & iam semicocto, infusis ouis crudis, & caseo optimo, & liquamine, pipere, aniso, zingibere fieri consueuerunt, reguntúrq; omēto suillo. ἀλλαντίδες. Dicta tomacula, ἀπὸ τοῦ τέμνω, quod est incidere. Iuuen. Saty. 10, Candiduli diuina tomacula porci.

Tomacinæ, Edulia ex iecore porcino minutim concisō, quæ & tomacula dicuntur. ἀλλαντίδες. Varro lib. 2. cap. 4, Quotannis è Gallia apportantur Romam pernæ, tomacinæ, & petasones. Plinius, Tomacinæ appellantur quæ tomacula Insubres vocant, Galli nostris temporibus tomacellas.

TOMARVS mons, Τόμαρος ὄρος, In Peloponneso est iuxta Coryphasium promontorium. Stephanus.

TOMARVS, pen. corr. τόμαρος Straboni & Stephano, Mons est Thesprotiorum, Dodonæo oraculo imminens, centum fontibus inclytus, quē & Tmarus dicitur per concisionem. Vide Plinium in Procœmio lib. 4, & Strabonem lib. 7.

Tomentum, ti, Lana breuis ac concisa, quæ ex vestibus à fullone poliēdo detrahitur: & quicquid farciminis ex quacunque re, siue ex fœno, aut palea, siue ex pluma fuerit quo culcitræ farciuntur. γνάφαλον, Varro de Lingua Latina lib. 4. Postquam transierunt ad culcitras, quòd in eas sagos, aut tomentum, aliúdve quid calcabant: ab inculcando culcitra dicta. Videtur autem tomentum deduci à τίμνω, quod significat incido. Suetonius in Tib. Adeo alimenta Druso subducta, vt tomentum ex culcitra tentauerit mandere. ¶ Tomentorum autem aliud leuconium dicebatur, quod fiebat ex lana alba concisa. Aliud Circense, ex arundinibus concisis factum: idque stramentum habebatur plebeiorum. Dictum Circense, quòd in Circo Romano sternebatur, illícque egeni quiescebant. Seneca lib. de Beata vita, Nihilo miserius ego, si lassa ceruix mea in manipulo ferri acquiescat, si super circense tomentum per sarcinas veteris lintei effluens incubabo. Martialis lib. 14,

Tomentum concisa palus circense vocatur:
Hæc pro leuconio stramina pauper emit.

Tomix, icis, siue (vt quibusdam placet) Tomix, cis, τόμιξ, Græco nomine appellatur ex cannabi impolita, & sparto leuiter torta restis, ex qua funes fiunt. Plin. lib. 17. cap. 10, Tomice moris spinarum circunlita. Pallad. lib. 1. cap. 13. Tunc eos caten. Ligneis ex iunipero, aut oliua, aut buxo, aut cupresso factis, ad contignationem suspendemus, & binas inter eas perticas erigemus, tomicibus alligatis. Vitruuius lib. 7, docet asseres tomice religandos. ¶ Puluilli quoque quos in collo habent animalia, ne reste lædantur, tómices vocantur.

TOMOS, τόμος Straboni, Ciuitas in Ponto, Ouidij exilio nota: ab eo dicta, quòd illic Medea Absyrti fratris membra frustulatim conciderit: vt patrem insequentem remoraretur. Ouid. 3. Tristium, Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui. Conditam apparet à Milesiis: quod & ipsum testatur idem Cuidius lib. 1. Tristium,

A quibus aduenit Miletida sospes ad vrbem,
Offensi quo me contulit ira dei.

TOMVS, mi, masc. ul. τόμος, Fragmentum, vel pars operis, quam Latinè sectionem vocamus. Martial. lib. 1, Scriptura quanti constet, & tomus vilis. Vnde Origenes tertium librorum suorum genus tomos inscripsit, quos (vt ait Hyeronimus) non possumus appellare volumina. Idem alibi de eodem, Edidit innumerabiles commentarios, quos ipse appellat tomos.

TOMYRIS, pen. corr. τόμυρις, Fuit regina nobilis Massagetarum in Scythia, quæ potentissimo Persarū Regi Cyro bello congressa est, ipsúmque & vita & castris spoliauit ad vlciscendam filij mortem, quem ille prius à matre obuiam missum cum suis per insidias interfecerat. Nec tamen hoc euentu victoriæ contenta fuit, aut emollita animi rabies: mortui enim caput in vtrem humano cruore plenum demisit, his verbis insultans, Filij mei sanguinem hausisti, & meum sitisti Cyre: at ego, cruore te saturabo. Vide Herodotum lib. 1.

Tondeo, des, totondi, tonsum, Lanam, siue capillos, & huiusmodi incido. κείρω. Plinius lib. 8. cap. 48, Oues non vbique tondentur. Cic. 5, Tusculan. quæst. Regiæ virgines, vt tonstriculæ, tondebant barbam, & capillum patris. Martialis lib. 2, Non tondet, inquam: quid ergo facit? radit. Virg. lib. 3. Georg. Nec minus interea barbas, incanáq; menta Cinyphij tondent hirci, setāsque comantes. ¶ Interdum depascere, vel pascendo absumere. νέμω. Virg. lib. 1. Georg. Ter centum niuei tondent dumeta iuuenci. ¶ Aliquando resecare, vel demetere. Idem lib. 1. Georgicorum, Noctè arida prata tondentur. id est secantur. ¶ Tondere aliquem auro, id est emungere, techna aliqua spoliare. Plautus in Bacchid. Tondebo auro, vsque ad viuam cutem. ¶ Huius verbi composita sunt, Attondeo, & detondeo: quorum significata explicantur suis locis.

Tonso, as, frequentatiuum: vnde & detonso. κατακείρω. Gellius, Capillos diligentissimè, nisi qui liber homo est, non detonset.

Tonsito, as, aliud frequentatiuum. Plautus in Bacch. Ter in anno tu has tonsitas?

Tonsus, sa, sum, participium, Lana, crinéve spoliatus. κεκαρμένος. Cicero in Pisonem, Cum illa saltatrice tonsa. Martial. lib. 11, Et tonso pura ministro. Ibidem, Iam mihi nigrescunt tonsa sudaria barba. ¶ Tonsæ valles, quæ arboribus & syluis veluti comis suis viduatæ sunt. Virgilius 4. Georgicorum, – tonsis in vallibus illum Pastores, &c. ¶ Contrà Intonsi montes, id est syluosi. Varro, Intonsi montes, & feris pleni. Villi tonsi. Virgilius 1. Aeneid. Tonsísque ferunt mantilia villis. Tonsa oliua. Virgilius 5. Aeneidos, ipse caput tonsæ foliis euincius oliuæ.

Tonsæ, Dicuntur remi, à diuerberandis fluctibus. ξυστοί. Virg. lib. 7, Et in lento luctantur marmore tonsæ.

Tonsor, oris, Qui barbam tondet, aut aliud quippiam. κουρεύς. Varro lib. 2. de Re rust. cap. 11, Omnino tonsores in Italia primùm venisse ex Sicilia dicuntur, post Romam conditam anno quadringentesimo quinquagesimoquarto, vt scriptum in publico Ardeæ in literis extat: eósque adduxisse P. Ticinium Menan. Ibidem, Olim tonsores non fuisse adsignificant antiquorum statuæ, quòd pleræque habent capillum, & barbam magnam. Horat. lib. 1. Sermo. saty. 7, Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse. Cic. 1. Tuscul. Dionysius ne tonsori collum cōmitteret, tondere filias suas docuit. Plautus in Asin. Ad tonsorem ire dixit.

Tonsorius,

Tonſorius,a,um,Quod ad tondendum pertinet.κειρικὸς.vt,Culter tonſorius.hoc eſt nouacula,Cic.2.Offic.Qui cultros metuens tonſorios,candente carbone ſibi aduretur capillum.Apud Martialem,lib.14,titulus eſt de tonſoriis ferramentis.

Tonſura,æ,Eſt ipſe tondendi actus κειρά.Colu.lib.7,cap.4,Tonſuræ certum anni tempus per omnes regiones ſeruari non poteſt. Idem lib.11, cap. 2, Oues Tarentinæ radice ſanaria lauari debent, vt tonſuræ præparentur.

Tonſtrix,cis. Mulier tonſoris officio fungés.κειρύλλεια.Plaut,Trucu.Tonſtricem Syram nouiſti noſtram.

Tonſtricula, diminutiuum. Cice.5.Tuſc. Regiæ virgines,vt tonſtriculæ, tondebant barbam.

Tonſilis,le, pen. cor. Quod tonſum eſt, ac in orbem & comam putatum, κειρομβόει.vt,Tõſiles oleę,Tonſilis buxus.Plin.lib.12.ca.2.Primus Cn. Marius nemora tonſilia inuenit. Idem lib, 18. cap. 50, Villo tonſili veſtiuntur.

Tonſillæ,Extremæ faucium partes circa radicem linguæ, gulam vtrinque attingentes.παρίσθμια. Cicero 2.de Natura deorum,Linguam autem ad radices eius hærens excipit ſtomachus, quò primùm illabuntur ea quæ accepta ſunt:oris vtraque ex parte tonſillas attingens,palato extremo atq; intimo terminatur. ¶ Tonſillas item medici vocant faucium inflammationes cum tumore, quas & Græci παρίσθμια appellant.

Tonſtrina,æ, pen.prod. Officina tonſoris.κουρεῖον, Plaut.in Aſin.Libanũ in tonſtrinam vt iuſſeram venire,is nullus venit.Terent, in Phorm.Ex aduorſum ei loco tonſtrina erat quædam.

TONGRI,ſiue potius Tungri,τοὐγγροι, Populi inter Belgas,quos Ptolemæus lib.2.cap.9, poſt Tabullam fluuium collocat, capútque eorum facit Atuacutum.

Tonimus, Veteres pro ſonamus vſurparunt. Varro Eudæmonibus, vt citatur à Nonio, Tibi tympana non inaneis ſonitus matris deũm tonimus.

Tonitrus,Tonitruum, vide TONO.

Tono,tonas,tonaui,tonatum,& aliquando tonui,tonitum, penult.cor, tonare.Notæ ſignificationis.Cic.2.de Diui. Quum tonuit læuum bene tempeſtate ſerena.Idem ibidem,Ioue tonante, fulgurante,comitia haberi nefas.¶ Apud veruſtiſſimos legitur Tono, tonis,per tertiam conjugationem.Varro in Eudæmonib.vt citatur à Nonio,Tympana tibi, nõ inaneis ſonitus matris deũm tonimus tibi ſemiuiri.¶ Tonare laudes alicuius, eſt magnopere efferre, Plinius in Præfat.lib.3, Quanto tu ore patris laudes tonas? ¶ Tonare murmure,& verberibus,eſt reſonare.Mart.lib.9,Murmure iam ſæuo,verberibúſque tonas.¶ Huius cõpoſita,Attono,contono,circuntono,detono, intono, pertono:quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Toneſcit, Idem quod tonat.βροντᾷ, Varro Bimargo, vt citatur à Nonio, Tunc repentè cælitum altum tonitribus templum toneſcit.

Tonitrus, us, maſcul. gen. & tonitru, neutrum indeclinabile in ſingu.in plurali Tonitrua,Fragor nubis qui ſit erum pẽte fulmine.βροντή.Ouid, 2.Metam. Vnde ſolet tonitrus, & fulmina mittere terris. Iuuen.ſatyra 5,Et facient optata tonitrua cœnas. Cic.2.de Diuin.Nónne perſpicuũ eſt,ex prima admiratione hominum,quòd tonitrua, iactúſque fulminum extimuiſſent, credidiſſe ea efficere rerum omnium autorem Iouem?

Tonitruum,tonitrui,Idem. Cælius Ciceroni lib.8,Hic tibi ſtrepitus,fremitus,clamor tonitruum.

Tonſilla,Tonſor,Tonſtrix,Tonſus,vide TONDEO,

Tonus,τόνος,Idem quod vocalitio,ſiue accentus:à verbo τείνω,quod eſt intendere, quaſi ἀ φωνὴ τείνωται. ¶ Toni item dicuntur nerui in ſtomachi lateribus.¶ Præterea tonum appellant ſpatium interiectum inter terram & citimum cæli circulum, hoc eſt lunarem, quod eſt centum viginti ſex millium ſtadiorum,vt inquit Martianus, quoniam vt in ſonis interuallum cum legitima quantitate minimum ex duobus ſonis inter ſe diuerſis, ita in cælo minimum à terra ſpatium ad Lunam,Tonum appellare placuit. ¶ Huius menſuræ dimidiũ hemitonium,dicitur, ἡμιτόνιον. Tonus verò quum hemitonio proportionem facit ſeſquiplam,hoc eſt ſeſqui alteram. ¶ In picturis item ſplendor interme dius inter lumen & vmbram, Tonus dicitur. Plin. lib.35.cap.5,Deinde adiectus eſt ſplendor alius hic quàm lumen: quem quia inter hoc & vmbram eſſet, appellauerunt tonon:cõmiſſuras verò colorum & tranſitus,armogen,

Topazius,topazij,fœmin.gene.τοπάζιος,Gemma eſt viridis coloris, ἀπὸ τοῦ τοπάζειν, hoc eſt à quærendo dicta,ſiue quòd Troglodytæ prædones quum diutius fame & tempeſtate preſsi, herbas, radicéſque effoderent, hanc gemmam primi eruerunt : ſiue à Topazio inſula maris rubri,in qua hic lapis mirè pellucidus inuenitur. Inſulæ autem huic idcirco Topazion nomen factum putant,eo quòd nebuloſa ſit, ſæpéque à nauigantibus fuerit quæſita antequam inueniretur. Vtranque nominis cauſam refert Plinius lib.37. cap.8,& lib.6. cap.19, & Strabo lib.16.

TOPAZOS,vel Tropazus,penul.prod.τόπαζος,Inſula eſt in mari rubro, CCC paſſus à continente diſtans, in qua topazius gemma inuenitur mirè pellucida.Vide TOPAZIVS.

Tophus,maſcul.gene.Genus lapidis aſperi,qui facilè in arenam reſoluitur.τόφος.Plin.lib.17.cap.4,Nam tophus ſcaber natura.Virg.2.Georg. Et tophus ſcaber,& nigris exeſa chelydris.

Tophinus,& Tophaceus,adiectiua,quod ex topho eſt.τόφινος.Suetonius, Quæ tophina,ae lignea antea erant.Plin.lib.17.cap.7,Eſt alba,rufa,columbina,argillacea,tophacea,arenacea.

Topiarium,rij,τόπιον, Opus ex arbore,aut frutice,aut herba,ornatus, aũt vitandi æſtus cauſa factum:vt ſunt teſtudines,cameræ,naues, auiculæ,& huiuſmodi,quæ ex buxo,vel hedera & huiuſmodi, quarum natura ſequax eſt,& flexibilis:fieri conſueuerunt. Dictum topiarium ἀπὸ τῶν ζώων:hoc eſt à locis quæ in his varia conſtituuntur : quæ & topia, ab idoneis ſcriptoribus nuncupantur.τοπία. Vitruuius lib.7.Habentẽ deorum ſimulachra, ſeu fabularum diſpoſitas explicationes , non minus Troianas pugnas, ſeu Vlyſsis errationẽ per topia,cæteráque quæ ſunt eorum ſimilibus ratiõnibus ab rerum natura procreata.Quidam inde Topiarij appellationem deductam exiſtimant, quòd plantæ funium modo flexibiles & ſequaces, inquaſlibet formas ducantur. Græci enim funes in nauibus τοπία,καὶ τοπίκια appellant. Opus topiatiũ. Plin.lib.15.cap.30,Accedit in topiario opere hsuri genus,quæ taxa dicuntur:ramos ſpargit à radice topiarij ac coronarij operis. ¶ Hinc Topiarij dicuntur,qui topiaria faciunt:ſicut Coronarij,qui faciunt coronas.Idem lib.15.cap.29,Satiuæ myrti genera topiarij faciunt. Plin.Iunior.Eſt.6.¶ Ineſt huic computationi ſumptus ſupellectilis, ſumptus atrienſium topiariorum. ¶ Ars item ipſa Topiaria dicitur,vt argentaria. Cic. ad Quin. Frat.lib.3, Vt denique illi palliati topiariam facere videantur:id eſt artem exercere topiarij operis.

Topos,τόπος,Latinè locus.

Topicus,τοπικὸς,Localis. Vnde Ariſtoteles,& Cicero libros ſuos,quos de Inuentione argumentorum conſcripſerunt, Topica appellarunt, quod in iis doceatur quemadmodum ex certis locis argumenta eruantur.Cic.Trebatio lib.7,Inſtitui Topica Ariſtotelica conſcribere.

Topice,ces,τοπικὴ, Ars ipſa inueniendorum argumentorum. Cicero in Topic.Inuenièdi verò artem,quæ topice dicitur,quæ ad vſum potior erat,& ordine naturæ certè prior,totam reliquerunt.

Toparcha,τοπάρχης.Qui alicuius regionis,vel loci curam adminiſtrat.

Toparchia,Territorium.

Topographia,τοπογραφία,Loci deſcriptio.Topographia ripulæ. Cice.ad Att.lib.15,Itaque me referunt pedes in Tuſculanum,& tamen hæc topographia ripulæ videtur habitura celerem ſatietatem.

Topothęſia,τοποθεσία,Situs loci vel deſcriptio.

Topper,Obſoleta dictio,qua antiquiſsimi vtebantur pro celeriter, ſeu confeſtim , ſtatim. αὐτίκα. Næuius apud Feſtum , Capeſſe flammam Vulcani topper.

Toral,lis,Quoduis lectuli ſtragulũ.κατάκλιμα, τράπεζα. Horat.lib.1.Epiſt. –ne turpe toral , ne ſordida inappa Corruget nares. Idem in Serm. Et Tyrias dare circum illota toralia veſtes.

TORANIVS,Mangonis nomen eſt apud Plinĩ lib.7.cap.12,qui M. Antonio iam Triumuiro duos inſigni forma pueros pro geminis vendidit,quorum tamen alter in Aſia genitus erat,alter trans Alpes.Detecta deinde fraude puerorum ſermone,quum ab Antonio increparetur vẽditor, reſpondit ſe ob id ipſum tanti vendidiſſe, quòd gemini non eſſent:quoniam in iis qui eodem vtero ſint editi, mira non debeat videri ſimilitudo:ſed in tam diuerſis regionibus vſqueadeo concordi figura reperiri,ſupra omnem eſſe taxationem.Quo tam opportuno reſpõſo verſutus mango tantam Antonio admirationem iniecit,vt aliud in cenſu ſuo nihil haberet charius.

Torculare,aris,vel Torcular per apocopen,Machina eſt premẽdis vuis, oliuíque accommodata ad torquendo dicta. Colum.lib.12.cap,50,de olei loquens factura,Tum diligenter mundatam,protinus in torcular deferri,& integram in ſiſcinis nouis includi,prelóque ſubiici,vt quantum poſsit,paulatim exprimatur. Quo in loco Columella apertè diſtinguit torcular à prelo. Eſt enim torcular (vt diximus)tota illa machina,vino oleóve exprimendo inuenta.Prelum autem ipſa trabs qua vuæ oleæve premuntur. Lacus autem in quem deſluit muſtum, ex vinaceis expreſſum.Priſcianus ſecundam dictionis huius ſyllabam præcipit eſſe producendam:alij tamen contrà corripiendam contendunt, analogiam ſequentes quòd in dictione Specular , quæ huic per omnia ſimilis videtur,mediam ſyllabam conſtet corripi.

Torcularium,rij,Idem quod torcular.Cato cap.18,Torcularium ſi ædificare velis.

Torculum,torculi,pen.corr. Idem quod torcular.Cato cap,1, Ad villam quum venias, videto vaſa, torcula, dolia multáne ſint.Plin.lib.18.cap. 31,Viginti iugeribus ſufficit vnum torculum.

Torcularius,a,um , adiectiuum, Quod ad torcular pertinet,τοπολικός. Varro de Re ruſt. lib.1.cap.22, Si ſit centum iugerum , habere oportet vaſa torcularia inſtructa trina. Colu. lib. 12. cap.18, Tum lacus vinarij torcularij,& fora,omniáque vaſa,&c.Torcularia cella, Colu. lib.1. cap.6.

Torcularius , rij , ſubſtant. Qui torculari premit vuas. Colum. lib. 12. cap, 50, Quia interdum multitudo baccæ torcularium vincit laborem.

Torculus,a,um adiectiuum,Quod ad torculum pertinet:vt, Torculus funis.Cato cap.135,Funem torculum ſiquis facier,&c.

Toreuma,atis,& Toreumatum,ati,τόρευμα,Vas aliúdve opus torno factum,aut alioqui artificioſè cælatum. Eſt enim τορεύειν, tornare ſiue ſculpere:vnde & ars ipſa Toreutice. τορευτική, dicitur : quam Plinius lib.34.cap.8,primúm à Phidia inuentam ſcribit,ſed à Polycleto Sicyonio conſummatam.Mart,lib.3, Artis Phidiacæ toreuma clarũ. Salluſt. in Iugur.Tabulas,ſigna,toreumata emunt,

Tormentum,ti, Cruciatus qui aut eruendæ veritatis, aut crimĩis puniendi cauſa fieri ſolet. βάσανος, à torqueo,quod inter cætera ſignificat crucio.βασανίζω. Cic.3. de Fini. Vtque in omnibus tormentis conſeruetur vita beata.Hora.1. Epiſt.2 ,Inuidia Siculi non inuenere tyranni,Maius tormentum.Cice.3,de Nat.deo. Anaxarchum Democritum à Cyprio tyranno excarnificatum accepimus , Zenonem Eleatem in tormentis necatum. ¶ Præterea Tormentum,generale vocabulum eſt omnium machinarum, ſaxa, tela, & id genus varia, torquentium. μαχανή,Cæſar 2,Comment. Ad extremas ſollas caſtella conſtituit, ibi qi tormenta

tormenta collocauit.Virg.11.Aeneid. Fulminis in morem,aut tormea to ponderis acti.

Tormina, Morbus inteſtinorum,quem δυσεντερίαν Græci vocant. τορμῖς.Celſus libr.4.cap.15, Proxima his inter inteſtinorum mala tormina eſſe conſueuerunt. δυσεντερίαι Græcè vocantur.Intus inteſtina exulcerantur:ex his cruor manat:iſque modò cum ſtercore aliquo ſemper liquido,modò cum quibuſdam quaſi mucoſis excernitur. Interdum ſimul quædam carnoſa deſcendunt.Frequens deiiciendi cupiditas,dolórque in ano eſt.Hæc Celſus.Plin.lib.20.cap.14, Mentaſtrum tormínibus cholericis efficaciſsimũ.Cic.2.Tuſc. Quanuis idem forticulũ ſe in tormínibus,& in ſtranguria ſua præbeat.Colum.lib.12.capit.7, Sequitur torminum vitium,quorum ſignum eſt cruenta & mucoſa ventris proluuies.¶ Hinc Torminoſi, qui eum morbum patiuntur, quos & dyſentericos Græco vocabulo appellant. τορμῶδεις. Cic.4.Tuſcul. Itaque dicimus grauedinoſos quoſdam , quoſdam torminoſos : non quia ſemper ſint,ſed quia ſæpe ſint.

Torminalis,le,Quod tormina infert.Plin.lib.15.cap.21,de ſorbis agens, Quartum genus torminale appellant.

Tornatilis,Torno,as,vide TORNVS.

Tornus,τόρνος,Inſtrumentum fabrile,quo ligna,ebur,& reliqua huiuſmodi polita redduntur.Virgil.in Buco. Ecloga 3, Lenta quibus torno facili ſuperaddita vitis. Idem 2. Georg. Aut torno raſile buxum.Plin. lib.7.cap.56, Normam autem,& libellam, & tornum,& clauẽ Theodorus Samius inuenit.Idem libr.16.cap.40, Calices ex terebynto ſolitus facere torno.

Tornatilis,le,pen.corr.Quod torno factum eſt.τορευτὸς,τορνευτός.

Torno,as,Torno conficio,vel polio,τορεύω,τορνόω. Plin.libr.36, Lapis eſt qui cauatur,tornatúrque in vaſa coquendis cibis vtilia. Cicer.de Vniuerſ,Idque ita tornauit,vt nihil effici poſsit rotundius.¶ Verſus male tornati,pro malè elaboratis, μεταφορικῶς. Horat.de Arte,Bis,térq; expertum fruſtra,delere iubebat, Et malè tornatos incudi reddere verſus. ¶ Hinc Detorno,quod eſt ex materia quapiam torno aliquid effi cio. ἀποτορνόω. Plin.libr.13, Lignum grande intus,firmæque duritiæ, ex quo velares detornant annulos.

TORON,nis,τόρων, Lacus eſt Chalcidis,circa quem fabæ ſponte proueniunt. Autor Plin.lib.18.cap.12.

TORONE,nes,τορώνη, Oppidum in ora Macedoniæ, in ortum vrgente: à quo propinquus ſinus Toronicus , ſiue Toronæus appellatur. Meminerunt huius oppidi Plinius libro 4. cap.10, & Ptolemæus libro 3. capit.13.

Toroſus,a,um,vide TORVS.

Torpedo,Pro piſce,vide TORPEO.

Torpeo,es, torpui, Stupeo , piger ſum,& ſegnis , languidus ſum & remiſſus. ἀναισθητῶς ἔχω,ναρκῶ. Virg.lib.3. Geor. –Conſertóq; agmine cerui Torpent mole noua,& ſummis vix cornibus extant.Cice.1.de Natura deo. Deum ſic ſeriatum volumus ceſſatione torpere , vt ſi ſe commouerit,vereamur ne beatus eſſe non poſsit.Liu.7.bel Pun.Deligati ad palum,virgíſque cæſi,& ſecuri percuſsi, adeò torpẽtibus metu qui aderant , vt non modò ferociorvox aduerſus atrocitatem pœnæ, ſed ne gemitus quidem exaudiretur.Virg.1.Georgicorum, Nec torpere graui paſſus ſua regna veterno.

Torpeſco,Piger,ſiue torpidus fio. ναρκώδης γίνομαι. Salluſtius in Iugurtha , Cæterùm ingenium quo neque melius, neque amplius in natura mortalium eſt,incultu,atque ſocordia torpeſcere ſinunt, Plinius libro 9.capit. 35, Flaueſcunt tamen & illæ ſenecta, rugíſque torpeſcunt, De margaritis.

Torpor,oris,Animi & corporis ſtupor,à torpedine piſce,cuius contactu corpus ſtupeſcit. νάρκη, νάρκησις. Cic.libr.2. de Nat.deo. Aliæ fuga ſe, aliæ occultatione tutantur, atraméti effuſione ſepiæ, torpore torpedines.Virg.lib.12. Aeneid,Illi membra nouus ſoluit formidine torpor.

Torporo,as,pen.prod.Torporem induco, ναρκῶ. Turpil.in Hetærris,vt citat Nonius,Stupidus aſtat,ita eius aſpectus repens cor torporauit hominis amore.id eſt torpefecit.

Torpidus,a,um,Segnis,ſtupens,piger. ναρκώδης.Liuius 5.bel.Puni.Tum inter torpidos ſomno pauẽtéſque ad nec opinatum tumultum, & inter torpidos ſomno pauẽtéſque ad nec opinatum tumultum, & inter torpidos ſomno pauẽtéſque ad nec opinatum tumultum, & inermes in cubilibus ſuis oppreſſos illa cædes edatur,à qua vos heſterno die reuocatos ægrè ferebatis.

Torpedo,inis,fœmin. gener. Piſcis genus,qui limo merſus occultat ſe, & piſces ſupra natantes torpentes facit; poſtquam obtorpuere, deuorat. νάρκης. Plin.libro 9.capit.42 ,Nouit torpedo vim ſuam, ipſa non torpens, merſáque in limo ſe occultat. Quo in loco torpedo apertiſsimè eſt fœmini generis:quod eſt cõtra eos qui maſculini generis eſſe putant. Idem Plinius libro 32.capit.1, Ex eodem mari torpedo, etiam procul & à longinquo, vel ſi haſta, virgáve attingatur , quanuis prævalidos lacertos torpeſcere , quanlibet ad curſum veloces alligari pedes tradunt. Cicer, 2. de Natu. deo. Atramenti effuſione ſepiæ , torpedines ſe tutantur. ¶ Accipitur & pro ſegnitie,torpore,ſiue ſtupore. νάρκη. Salluſt.lib.1.Hiſt.Hæc ſi placent,ſi tanta torpedo animos obrepſit,&c.

TORQVATVS,τορκούατος, Cognomen Titi Manlij , à torque impoſitum , quem occiſo ad Anienem Gallo detraxit. Hic eſt ille Torquatus Manlius, cuius iniuſſu quum filius aduerſus hoſtem, à quo prouocatus fuerat,pugnaſſet,eóque occiſo equeſtria ſpolia victor ad patrem detulisſet,ſubito eum,quòd aduerſus edictum ſuum,& rei militaris diſciplinã feciſſet,virgis cæſum ſecuri iuſsit percuti. ¶ Torquatus alius fuit Mediolanenſis,qui ſpectante Tiberio principe , tres vini congios vno impetu hauſit:vnde & Tricongij cognomẽ accepit.Vide Plinium lib.14.cap.22.

Torquatus, adiectiuum, vide TORQVES.

Torqueo, es,ſi,ſum,& tortum,Curuo, inflecto. τρέπω, κάμπτω, λυγίζω. Plinius lib.36.cap.25,Neceſſarium binas per diuerſas coaſsationes ſuſterni,capita earum præfigi clauis,ne torqueantur. Virg.lib.2.Georg. Ityreos taxi torquentur in arcus. ¶ Aliquando torquere ponitur pro gyro celeri rotare. περάω,κυκλόω, γυρόω. Virgilius 1. Aeneid. –at illum ter fluctus ibidem Torquet agens circũ, & rapidus vorat æquore vortex. ¶ Aliquando pro torquendo iacere. βάλλω. Idem 5.Aeneidos,In medios telum torſiſti primus Achiuos. Horatius 2.Epiſto.2,Torquet nunc lapidem,nunc ingens machina tignum.Virgilius lib.4.Aeneidos,–ante genitor quum fulmina torques Nequicquam horremus? ¶ Aliquando pro gubernare.Virgilius lib.4.Aeneid. Cælum & terras qui numine torquet. ¶ Aliquando pro ſuſtinere. Virgilius lib.6. Aeneidos, –vbi maximus Athlas Axem humero torquet. ¶ Accipitur quandoque torquere pro eo quod eſt tormẽtis in quempiam ſæuire,ſiue id fiat eruendæ veritatis, ſiue delicti puniendi cauſa. βασανίζω. Torquemus (inquit Donatus) hominem , extorquemus veritatem Cicero Attic. Apud Rhodios liberi ciuéque torquentur. ¶ Transfertur & ad animum pro eo quod eſt angere , ſiue moleſtia afficere.Idem Attico, Equidem dies, noctéſque torqueor. Plinius epiſtol.198, Remitte aliquid adoleſcentiæ ipſius, remitte lachrymis , remitte indulgentiæ:ne torſeris illum, ne torſeris etiam te. ¶ Aliquando pro nere. ξαίνω. vt eſt illud Iuuenalis,Penelope melius,melíus torquetis Arachne. ¶ Aliquando pro trahere,Virgil.6.Aeneid. Torquétque ſonantia ſaxa.Cice.in Orat.Oratio ita flexibilis,vt ſequatur quocunque torqueas. ¶ Torquere funem,eſt torquendo ex funiculis pluribus funẽ vnum efficere. σχοινοῦν πλέκειν. Propert. Dignior obliquo, funem qui torqueat, Ocno: Aeternúmque tuam paſcat aſelle famẽ. ¶ Torquere ius per tranſlationem, eſt peruertere.aut euertere. Cicer. pro Cecin.An verbo, ac litera ius omne torqueri, &c. ¶ Huius compoſita ſunt, Abſtorqueo, contorqueo, detorqueo, diſtorqueo , extorqueo,intertorqueo,obtorqueo, prætorqueo, & retorqueo:quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Tortus,a,um participium, Id eſt cruciatus. Cic. in Topicis,Nam & verberibus torti,& igne fatigati, quæ dicunt, ea veritas videtur ipſa dicere. ¶ Tortus vino,vehira dicitur,qui aut per ebrietatem, aut iræ impotentiam,quæ tacenda erant,nequit continere.Horat.1. Epiſt.19, Arcanum neque tu ſcrutaberis vllius vnquam: Commiſsúmque teges & vino tortus & ira. ¶ Tortus,flexuoſus, obliquus. διάστροφος. Ouid. 2.Metamorp. Neu te dexterior tortum declinet ad Anguem. Torta ſupercilia, apud Plautum in Rud. Habet & alia ſignificata : quæ quoniam ſuprà explicuimus in verbo torqueo , ſuperuacaneum foret ea hîc denuò inculcare.

Tortus, us, Ipſe torquendi actus. περιστροφή. Cicer.2.de Diuinat. Vidimus immani ſpecie,tortúque draconem Terribilem.Virgil.libro 5. Aen,Nequicquam longos fugiens dat corpore tortus.

Tortum, Vox obſoleta,qua antiqui vtebantur pro tormento. Pacuuius, Duloreſte: vt citat Nonius , Nam te in tenebras ſæpe lacerabo fame clauſum,& fatigans artus torto diſtraham.

Tortuoſus,a,um,Obliquus,& multis flexibus ſinuoſus. λαβυρινθώδης, ἀνακυκλώδης. Cicer.in Læliõ,Neque enim fidum poteſt eſſe multiplex ingenium,& tortuoſum.Idem de Natu.deo.Eſt autẽ aluus multiplex & tortuoſa. Tortuoſum diſputandi genus,apud eundem 1.Acad. Tortuoſa vrina,apud Plinium lib.21.cap.27,quæ tortuoſè deſluit.

Torſio,onis,verbale. στρόφος. vt,Torſio ſtomachi, id eſt tormina,ſiue eroſiones ab humoribus acribus.Plin.lib.20.capit.17, Priuatim eius vſus contra torſiones ſtomachi in tepida aqua,& cruditates.

Tortilis,le,penul.corr.Quod retortum,& replicatum eſt. στρεπτόν.Ouid, in Epiſt.Paridis ad Helenam, Tortilis à digitis excidit anſa meis. Lucan, libro 6; Hunc aut tortilibus vibrata phalarica neruis Obruat. Ouid.1.Metamor. –caua buccina ſumitur illi Tortilis in latum quæ turbine creſcit ab imo,

Torto, as, Iterum atque iterum torqueo. διαστρέφω. Vetus eſt frequentatiuum à verbo Torqueo. Pomponius in Decuma fullonis,vt citatur à Nonio,Vbi inſilui in cochleatum equuleum,vbi tolutim tortor,&c.

Tortor,toris,Qui veritatis eruendę cauſa tormẽta admouet:quod quoniam hodie carnificum officium eſt, factum eſt vt tortoré accipiamus pro carnifice, βασανιστής. Cicer.pro Cluent. Quum iam tortor, atque eſſent tormenta ipſa defeſſa, neque tamen illa finem facere vellet, &c. Liu.10.bel.Maced. Conſpectum tortoris,verbérúmque ſuſtinuit,ordinémque omnem facinoris legatorum,miniſterique ſui expoſuit.Horat.5. Carm.Ode 5, Atqui ſciebat quæ ſibi barbarus Tortor pararet. ¶ Tortores item ab Ammiano dicuntur, qui ſaxa, aliáve tela ex ballista,aliáve machina eiaculantur.

Tortiuum muſtum quod dicatur,docet his verbis Colum, lib.12.cap,36, Tortiuum muſtum dicitur quod poſt primam preſſuram vinaccorum circunciſo pede ex primitur,Cato de Re ruſt.cap.23, Circunciduaneum appellat,non quòd ex primatur pede vinaccorum antè circuciſo.Tortiuum (inquit) muſtum circuncidaneum ſuo cuique dolio diuidito,

Torques, & Torquis,modò maſculini,modò fœminini gener. Colli & ſummi pectoris ornamentum,ex auro, argento,gemmis,aliáve materia, στρεπτός, Cic,3.Offic. Atque hic T. Manlius is eſt qui ad Anienem, Galli quem ab eo prouocatus occiderat,torque detracto cognomẽ inuenit.Propertius lib.4.Eleg,Torquis ab inciſa decidit vnca gula. Gellius lib.4.cap.13,Caput Galli præcidit,torquem detraxit, eámque ſanguinolentam in collum poſuit,

Torquatus,a,um,Torque infignitus:vt Palũbus torquatus,cuius collum circulo quodã,veluti torque, cingitur. στρεπτοφόρος. Ariſtoteles φάλαγγα appellat.Martialis lib.13, Inguina torquati tardãt,heberántq; palumbi, Non edat hanc volucré qui cupit eſſe ſalax. ¶ Torques aurei militibus ob rem ſtrenuè geſtam donari ab Imperatoribus ſolebãt:vnde Torquati milites dicti , qui hoc honoris genus virtute erant cõſecuti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Horum duo erant genera, simplares, duplaréque. Vegetius lib.2, Torquati (inquit) duplares, & torquati simplares erant, quibus torquis aureus solidus virtutis præmium fuit: quem qui meruisset, præter laudem interdum duas consequebatur annonas: duplares duas: simplares vnam. Autor tamen est Plinius lib.33.cap.2, priscis Romanorum temporibus auxiliares tantùm & externos aureis torquibus donari solitos: at ciues non nisi argenteis. Torquatos hodie equites (inquit Budæus) vocare possumus, qui *Cochleati* dicuntur, quos rex Gallorum gestamine suo, regioque insigniuit.

Torrens, tis, masc.gen. Riuus, fluuiúsve temporarius non è fonte, sed è pluuia nascens, æstate siccus, hyeme magno fluens impetu. χάμαρρος. Virgil.2. Aeneid. –aut rapidus montano flumine torrens, Sternit agros, sternit sata læta, boúmque labores.

Torrens, partici. siue nomen ex participio, Id est rapidus, vehemẽs, concitatus. Virg.7. Eclog. Hic tantùm Boreæ curamus frigora, quantũ Aut numerũ lupus, aut torrentia flumina ripas. Virgil.2. Geor. Necnon & torrentem vndam leuis innatat alnus. ¶ Hinc torrentior, & Torrentissimus. Plin.libr.3.cap.6, de Pado flumine, Agris quàm nauigiis torrentior, &c. Iuuen.saty.3, Ingenium velox, audacia perdita, sermo promptus, & ilæo torrẽtior. hoc est vehementior & concitatior. Statius 3. Syl. Tempus erat cæli quum torrentissimus axis Incumbit. Campi torrentes sanguine, apud eundem 1.Syl. hoc est vndantes, & torrentium fluxum imitantes. Ripæ torrentes pice. Virg.9. Aeneid. Dixerat. ídque ratum Stygij per flumina fratris, Per pice torrentes, atráque voragine ripas Annuit.

Torris, huius torris, masculipi generis, Idem quod fax, interprete Nonio, hoc est stipes semiustus, & adhuc ardens, aut saltem igaitus: quum titio sit torris extinctus. *Malis*. Lactant, Titionem vulgus appellat extractum foco, torrem semiustum extinctum. Virg.12. Aeneid. Obuius ambustum torrem Cherineus ab ara Corripit, & venienti Ebuso, plagámque ferenti Occupat os flammis. Ouid. 8. Metam. Fune reum torrem medios coniecit in ignes.

Torreo, res, rui, tostum, Ad ignem solémve sicco, arefacio. ξηράινω, Plin.lib.11.cap.20, Deinde sole verno torreantur. ¶ Nonnunquã idem quod nimio calore exurere. Cicer. de Som. Scip. Medium autem illum circulum Solis calore torreri. Virgil.4. Georg. Iam rapidus torrens ítientes Sirius Indos Ardebat cælo. Neque solùm torreri calore dicimur, verumetiam frigore: vt annotauit Marcellus, citans locum Varronis ex Eumenidibus, Capite operto esse iubet, ante lucẽ susciat: frigore torret: venatum eiicit. ¶ Torreri item dicuntur carnes quæ sine aqua ad ignẽ coquuntur. ἐψήσθαι, Virg.5. Aeneid. Subiiciunt verubus prunas, & viscera torrent. Cicer. in Pis. Sapientem in Phalaridis tauro inclusũm succensis ignibus torreri. ¶ Accipitur aliquando pro vertere. Lucan. lib.7. Ingentes fato torrente ruinas.

Tostus, a, um, aliud participiũ. Ouid. 12. Meta. –& corpora tosta Carne replent. Virg.1. Georg. Et medio tostas æstu terit area fruges.

Torridus, a, um, Nonnunquam actiuè accipitur pro præferuido, quòdq; siccandi, aut exurendi vim habet. καυστικὸς vt, quum æstatem torridã dicimus, aut Solem torridũ. Virgil.7. Eclo. –iam venit æstas Torrida, iam læto torrent in palmite gemmæ. ¶ Nonnunquã pastiuè pro exusto, siue ficco, & sole, igníve torrefacto: vnde Zonam torridam vocamus, quæ inter duos tropicos sita, assiduo æstu torretur. Virg.1. Georg. Quinq; tenent cælũ Zonæ: quarum vna corusco Semper sole rubens, & torrida semper ab æstu. ¶ Torridus macie, id est siccus. σκληρὸς. Cicer. pro lege Agrar. Quem hominẽ vt grandi macie torridum Romæ, contemptum, abiectum videbamus, &c. ¶ Torridus frigore. Liu.1. bel li Pun, Adhæc perusti artus, niue rigentes nerui, membra torrida gelu, quassata, fracta que arma. ¶ Hinc Retorridus eiusdem significationis. Colu.lib.3, Nisi eum recideris, arbor tota fiet retorrida.

Torresco, Torridus fio, exuror. ἐκκαίομαι. Lucr. libr.3, –non inuenio qui non sit acerbum Ignibus impositum calidis torrescere flammis. ¶ A quo retorresco, retorridus fio. Columel. lib.3, Deindę sata non ita nutriunt, vt aptè conualescant quàm retorrescant.

Torrefacio, acis. Torridum reddo, arefacio, ad ignem solémve sicco. καταξηραίνω, ξηράινω. Colum. libr.2.cap.21, Et subinde opportunis solibus torrefacta proteritur. Idem lib.6.cap.7, Quidam vinaceorum duas libras torrefaciunt, & ita conterunt.

Tortor, Tortum. Tortuosus, Tortus, vide TORQVEO.

Torue, vide TORVVS.

Torus, tori, gen.masc. τύλος. Lectus, ab intortis herbis dictus. Virgil.2. Aen. Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto. Plin.lib.8.cap.47. Antiquis enim torus è stramento erat, qualiter nunc etiam in castris quáque. ¶ Consors tori, cõiux, Ouid.1. Meta. Cum cõsorte tori parua rate vectus adhæsit. Socia tori, vxor. Ouid.10. Metam. Appellátq; tori sociam. ¶ Tori item dicuntur eminentiæ musculorũ, quales in robustioribut cõpactioribúsq; corporibus cernũtur quodammodo nodosæ, & colliculorũ ritu inter quasdã quasi valleculas nonnihil assurgentes. Virg.3. Georg. Luxuriátque toris animosum pectus. Inde Torosi dicuntur, qui tororum amplitudine corporis robur præ se ferũt. Hinc apud Columellam legimus, parandos esse boues nouellos, cernice longa, & torosa. Quod & de venis dicitur, quum varicum in morem quibusdam in locis turgescunt. Cor. Celsus libr.7, Ac per ipsos venarũ toros inæquale est. ¶ In herbis item, cæterísque plantis, promiñentes partium calli, & in se pulparum modo collecti, tori nominantur. Plinius lib.19, cap.5, Breuior is est, sed torosior amariórque inula.

Torulus, ruli, diminutiuũ, Id est paruus lectus. τυλίδιον, Plaut. in Amph, Tum meo patri torulus inerit aureus sub petasо. Vbi interpres Troculus legendum esse contendit, & recte.

Toruus, a, uum, Speciei ipsa ferociam præ se ferens. ἀγριωπὸς, γοργωπὸς. Quam vocem à tauris declinatam putat seruius, quorum propriam vult esse toruitatem. Alij à terrore deducunt: nonnulli etiam à torto aspectu. Virgil.3. Geor. –optima toruæ Forma bouis, cui turpe caput, cui plurima ceruix. Plin.lib. 7.capit. 19, Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam, toruitatémque naturæ, &c. ¶ Toruа vina, dicuntur aspera, & indomita, siue immitia. Plin.lib.17.cap.23, Cultu ra quoque toruа fiunt vina.

Toruè, toruum, & toruа, aduerbia. Plautus, Quid me toruè aspectas? Apuleius, Quum toruum in nos intueretur. Virg.4. Aeneі. Talibus Aeneas ardentem, & toruа tuentem Lenibat dictis.

Tot, pluralis tantum numeri, & indeclinabile, Tam multi. τοσοῦτοι. Habétque ferè adiunctam particulã Quòt. Cicero de Aruſ. Reſ. De nullo opere publico tot Senatus extant cõsulta, quot de mea domo. Idem de Orat. Quot homines, tot causæ.

Totidem, Acquè multi, nec plures, nec pauciores. τοσοῦτοι. Cicero 2. de Diuin. Procũs, & Eurysthenes gemini fratres fuerunt. at hi nec totidem annos vixerunt, &c.

Toties, aduerbium, Tam sæpe. τοσαυτάκις. Cice. Att. lib.7, Interim velim mihi ignoscas, quòd ad te scribo tam multa toties. Huic respõdet relatiuum Quoties. Cicer. lib.1. Epistо. Quoties mihi cœrtorum hominũ potestas erit, toties ad te scribam.

Totus, a, um, adiectiuũ. Integer, vniuersus, solidus. ὅλος. Totũ & Omne sic differunt, quòd totum ad quantitatem refertur, omne ad numerũ: totum partium, omne numeri denotat plenitudinem. Poëtæ tamẽ ista confundunt, Fit autem Totus à tot, quanuis Tot breue sit, Totus verò priorem producit: quum tamen Quotus eandem habeat breuem. Totæ ædes, id est integræ. Plautus in Mostel. Aedificantur ædes totæ denuо, Totus in amore, vel in studiis esse dicitur, qui ita amat, vel studet, vt nullam temporis portionem alteri rei decidat.

Toxicum, ci, pen.corr. Idem quod venenum, quasi taxicum: quoniam taxos arbor est veneni præsentissimi, adeò vt si iumenta eius folia comederint, emoriantur. ἰέξικον, δηλητήριον φάρμακον. Plin.libr.16.cap. 10, de taxo agens. Hanc Sestius simulacem vocari dixit, & esse in Arcadia tam præsentis veneni, vt siquis sub ea dormiat, cibúmve capiat, moriatur. Sunt qui & taxica hinc appellata dicũt venena, quæ nunc toxica dicimus, quibus sagittæ tingũtur. Hæc ille. Ouid.4. de Põto, eleg. 7, Aspicis & mitti sub aduncо torica ferrо, Et telum causas mortis habere duas. Idem 2, Amor. eleg.2, Non fœlus aggredimur, nõ ad miscenda coimus Toxica. Plau. in Merc. Ibo ad medicum, atque ibi me toxico morti dabo.

T ante R.

Trabalis, vide TRABS.

TRABEA, æ, τραβέα, Nomen Poëtæ, cui inter Comicos octauus locus assignatur. Huius meminit Cic. libr.4. Tusc. & de Finib. ¶ Est & Trabea, genus vestis, ἁλουργὶς. cuius tria sunt genera, vt Sueton. libr. de vestiũ generibus inquit. Vnum, quod diis sacratur tantùm de purpura: aliud quod est regũ, purpuræ aliquid albi habẽs admistũ: tertiũ augurale, ex purpura & cocco mistũ. Erat autem vestis togata purpura circunducta subtegmine puniceo, quã aureæ fibulæ annectebãt. Trabeæ regalis meminit Virgil.7. Aen. Ipse Quirinali lituo, paruáq; sedebat Succinctus trabea, læuáq; ancille gerebat, Picus equùm domitor. In funebri põpa vtebantur & Equites trabea, si Tacito credimus, qui lib. 3, de funere Germanici sic ait, Igitur Tribunorũ, cẽturionúmq; humeris cineres portabãtur, præcedebant incompta signa, versi fasces: atque vbi colonias transgrederentur, atrata plebes, trabeati Equites pro opibus loci, vestem, odores, aliáque funerum solennia cremabant.

Trabeati, Qui trabea sunt induti. Ouid. libr.1. Fast. Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini, Quum rudibus populis annua iura daret.

Trabs, trabis, & Trabes, bis, Lignum duplex (inquit Festus) ex duobus compactum tignis ædificij gratia. δοκὸς. Virg.2. Aen. Quum iam hic trabibus contextus acernis Staret equus. Et paulò pòst, Auratáque trabes, veterum decora alta parentum Deuoluuat. ¶ Interdum trabes legimus pro ipsis arboribus. Virgil.9. Aeneid. Lucus in arce fuit, summa, quò sacra ferebant Nigranti picea, trabibúsq; obscurus acernis. Autor ad Herennium libr.1, Nisi enim cecidissent ad terram abiegnæ trabes, Argo illa facta non esset. ¶ Nonnunquam etiam pro nauі ex trabibus contexta. Horat. libr.1. Carm. –vt trabe Cypria Myrtoũ paudus nauta secet mare. Virgil. lib.3. Aeneid. Vastúmque caua trabe currimus æquor.

Trabica (inquit Festus) Dicta est nauis, quòd sit trabibus confecta. Pacuuius, Labitur trabica in alueos.

Trabalis, trabale, Id est magnus, siue ingens, instar trabis. δοκώδης. vt Telum trabale. Virg.12. Aen. –at feruidus aduolat hasta Messapus, telóq; orantẽ multa trabali Desuper altus equo grauiter ferit hasta trabalis. Statius 4. Theb. –dextráq; trabalẽ Hastam intorsit agẽs: liquido quæ stridula cælo Fugit, & aduersо celsæ stetit agmine Dirces. Clauus trabalis, δοκώδης ὅλος. Cic. 7. Ver. Vt hoc beneficium quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum consilio causam Mamertinorum cognouit. Vbi Trabali clauo figere beneficiũ, prouerbialiter dictum est, in eodem ferè sensu quo dicimus Herculano nodo aliquid ligare, vel immortali, & inextinguibili memoriæ commendare. Tractũ à consuetudine veterum, qui ad clauum figẽdum Dictatorem solent creare: & ex clauis fixis, quòd raræ apud eos essent literæ, numerum annorum obseruare. Vide Liuium lib.7. ab Vrbe. Apud Hora. libr.1. Carm. Trabalis clauus accipi videtur pro tormenti quodam genere, quum ait, Te semper anteit sæua necessitas, Clauos trabales, & cuneos manu Gestans ahena: nec seuerus Vncus abest, liquidúmve plumbum.

Trachali, Appellantur muricum, ac purpuræ superiores partes. Vndę Arminenses maritimi cognomen traxerunt. Festus.

TRACHALVS, Orator fuit Domitiani tẽporibus, magna vocis, pronuntiationísq; fœlicitate: de quo Quintil. lib.10.cap.1. & lib.12.cap.5.

TRAC

TRACHEA, pen. prod. τραχεῖα, Regio Asiæ inter Ciliciam & Pamphyliam quæ notiore nomine dicitur Isauria. Autor Stephanus. Eodem item nomine dicitur Ciliciæ pars montana & aspera, cuius etiam incolæ dicuntur Tracheotæ, τραχειῶται. Vide Strabonem lib.12.

Trachea, siue Trachia, penult. prod. τραχεῖα. Fistula qua spiritus ab ore fertur ad pulmonem. Latini Græcorum imitatione asperam arteriam vocant. Vide Gellium lib.17, cap.2.

Trachelus, penul. prod. τράχηλος, A Græcis appellatur collum, atque adeò tota spina à vertice vsq; ad os sacrum: παρὰ τὸ τρεχόντως, hoc est ab asperitate.

TRACHIS, siue Trachin, inis, pen.genit.prod. Τράχις, Ciuitas Phthiotidis sub Oeta monte, alio nomine ab Hercule conditore Heraclea dicta, teste Plinio lib.4.cap.7, In hac regnauit Ceyx, Alcyones maritus, qui inde Trachinius cognominatur ab Ouidio lib.11. Metam.

Trachoma, penul.prod. τράχωμα, Dicitur scabrities palpebarum interior, sicut in eadem parte glabrities, hoc est defluuium pilorum, madarosis, & milphosis.

TACHONITIS, τραχωνῖτις, Tetrarchia fuit in Decapoli Syriæ, teste Plinio libr.5.capit.18, inter Libanum & lacum Tiberiadis sita. Huius tetrarches fuit Philippus iuxta Euãgelium Lucæ. ¶ Est & regio (vt Hieronimus inquit) trans Bosram Arabiæ ciuitatem in deserto, contra Australem plagam, quasi ad Damascum respiciens. Hanc gentem insti tuit Cis filius Aram, vt scribit Iosephus libr.1. Antiquit. Vide Plinium lib.5.cap.18.

Tractatus, Tractim, Tracto, tractas, Tractus, vide TRAHO.

Trado, dis, tradidi, itum, In potestatem do: à Trans, & Do, duabus postremis præpositionis literis abiectis. παραδίδωμι, μεταδίδωμι. Plaut. Merc. Præsto ipsi facito coram vt tradas in manum. Terent. in Phorm. Verùm scientem, tacitum, causam tradere aduersariis, etiámne id lex coëgit? ¶ Tradere etiam est docere. Διδάσκειν. Cæsar 6. belli Gal. De Deorum immortalium vi, ac potestate disputant, & iuuentuti tradũt. ¶ Hinc Traditio pro doctrina. Μάθημα. Gel. libr.13.capit.21. Sed eam quoque traditionem fuisse, vt nerio, &c. ¶ Interdum referre, scribere, scriptis, seu posteritati mandare. Gell. lib.1.capit.5, Demosthenem tradunt & vestitu, cæteróque cultu corporis nitido, venusto, nimisque accurato fuisse. ¶ Nonnunquam additur datiuus Memoriæ. Liu.2. ab Vrbe, Qui captus omnibus membris delatus in curiam esset, eum fun ctum officio pedibus suis domum rediisse, memoriæ traditum est. Alictum officio pedibus suis domum rediisse, memoriæ traditum est. Alictum officio pedibus suis domum rediisse, memoriæ traditum est. Ali quando tamen Tradere memoriæ, est rem ita in animo figere, vt eius nunquam nobis obrepat obliuio. Cicer. in Somn. Scip. Et quæ dicam, nunquam nobis obrepat obliuio. Cicer. in Somn. Scip. Et quæ dicam, ttade memoriæ. ¶ Item fidei alicuius cõmitto. ἐπιτρέπω. Virg. Eclo ga 3, Nuper mihi tradidit Aegon. ¶ Ponitur aliquando pro dare, porga 3, Nuper mihi tradidit Aegon. ¶ Ponitur aliquando pro dare, porgere. Cæs. 2. belli Ciui. Pecuniam ex publico tradũt. ¶ Præter suum accusatiuum aliquando alterum habet cum præpositione Ad, siue Int vt, Tradere aliquem ad supplicium, Tradere se ad scientiam rei militaris. Cic. pro Pompeio, Cuius adolescentia ad scientiam rei militaris, non alienis præceptis, sed suis imperiis est tradita. Tradere se in studium aliquod quietum, apud eundem de Inuentione. Tradere se in seruitutem alicui, apud eundem de Prouinciis Consi. Non rarò tamen posterior accusatiuius commutatur in datiuum: vt, Tradere se lachrymis, & tristitiæ, apud Ciceronẽ lib.4. Epistо. Tradere se quieti, 2. de Diui. Tradere per manus, est de manu in manum tradere. Cæs. 1. belli Ciuil. Saxa multis locis prærupta iter impediebant, vt arma per manus necessariò traderentur. Sic & morbos per successiones tradi dicimus. Plin. Epistо 12, Nam plerunque morbi quoq; per successiones quasdã, vt alia traduntur. Tales enim sunt, quos hæreditarios morbos vocamus. ¶ Traditur, vel Traditum est, hoc est dicitur, vel memoriæ mandatum est. Plin. lib.8.cap.36, Quum pro catulis dimicat fœta, oculorũ aciem traditur defigere in terram, ne venabula expauescat. Cic.5. Tusculi. Traditum est etiam Homerum cæcum fuisse.

Traduco, cis, xi, ctum, pen. prod. Per locum aliquem duco, vel de loco in locum duco: à Trans, & Duco, abiectis duobus postremis præpositionis elementis. μεθάγω, διάγω, μεταφέρω, ἀναβιβάζω, διαβιβάζω. Cæs. 1. Comm. Helueтij per angustias, & fines Sequanorum suas copias traduxerant, & in Heduorum fines peruenerant. ¶ Interdũ idem quod traiicere

Universidad de Deusto
Biblioteca

ferruginei coloris, capite tantũ Phœnicco. Has Plinius fabulosas esse putat, quemadmodum & Gryphas. Vide ipsum lib.10, cap.49.

Tragopogon, pen.prod. τραγοπώγων, Herba in acetariis laudata, quæ à quibusdã barbula hircina, ab aliis come dicitur, quia folia habet instar croci in rotundũ sparsa. Vulgò *barba petræ* dicitur in Gallia Trãspadana. Componitur autem ex τράγος, quod significat hircum, καὶ πώγων, barba, vt iure hirci barba nominari á Latinis possit.

Tragoriganon, τραγοριγανον, Herba similis serpyllo sylvestri.

Tragos, τράγος, Præter vulgatam illam significationem qua apud Græcos hircum significat, etiam frugis genus est alicæ non dissimile, minus nutriens quàm zea, & concoctu difficilius. Vide Dioscoridem lib. 2. ¶ Item spongiæ genus, spissum, prædurum & asperum, de quo Plinius libr. 9. ¶ Est etiam Tragos, herbæ genus in maritimis maximè nascens similitudine iunci marini: nonnulli Scorpium vocant. Vide Plinium lib.27.cap.13.

Tragula, læ, Genus teli, similitudine hastæ, ita dictum quòd scuto infixum trahatur, ἀπὸ τοῦ ἕλκεσθαι. Sallust. libr.4. Histor. vt citat Nonius, Auidissimis, atque præparatis ducibus, vt Metellus ictu tragulæ sauciaretur. Plaut. in Epid. Tragulam in te inicere adornat, nescio quam fabricam facit: id est dolum aliquem in te struit. ¶ Tragula item, retis genus est quod vulgò nunc *tractam* vocant, ἀμφίκλυστρον. Plinius libro 16. cap.8, Vsus suberis anchoralibus maximè nauium, piscantiúmque tragulis, & eadorum obturamentis. Dicta tragula, quòd ex vndis vt plurimum trahatur.

TRAGVRIVM, τραγούριον, Insula in mari Adriatico, adiacens Dalmatiæ, in qua est ciuitas eiusdem nominis. Autor Ptolemæus lib.2, & Plinius lib.3.cap.21.

Traha, æ, Genus vehiculi sine rotis, quo coloni vtuntur: à trahendo dictum. ἀπὸ τοῦ ἕλκειν. Virgil. lib.1. Georg. per epenthesin traheam vocat, sicut nauitam dicimus pro nauta: Tribulaque, trahæque, & iniquo pondere rastri.

Trahax, cis, Auidus, rapax, omnia ad se trahẽs. ἁρπακτής. Plautus in Persa, Ehò lutum lenonium, ehò sterquilinium publicum, Impune, inhoneste, iniure, illex, labes populi, Pecuniæ accipiter, auide, atque inuide, Procax, rapax, trahax, trecentis verbibus

Tuas impuritates loqui nemo potest.

Traho, his, traxi, tractum, Per vim duco. σύρω, ἕλκω. Trahimur enim inuiti, ducimur volentes. Virgil. 2. Aeneid. –altaria ad ipsa trementem Traxit. ¶ Aliquãdo simpliciter ducere. ἄγω. Plin. lib. 6. cap. 28, A rege Cretæ Minoe, vt existimant, originem trahentes. Cicer. pro Archia, Trahimur omnes laudis studio. Et paulò pòst, Optimus quisque maximè gloria ducitur. ¶ Aliquando haurire. ἕλκειν, ἀντλεῖσθαι, ἀφύσσειν. Cic. 2. de Nat. deo. Ex puteis iugibus aquam calidam trahi. ¶ Aliquando protrahere. παρέλκειν, ἐκκαλεῖσθαι. Sallust. in Iugur. Adherbal, vbi intelligit omnes fortunas suas in extremo sitas, hostem infestum, auxilij spem esse nullã, penuria rerum necessariarũ, bellum trahi nõ posse. ¶ Aliquando remouere, auocare. ἀφιστάναι. Sallustius, Nisi ea res longius vos ab incœpto traheret. ¶ Trahere noctem sermone, id est terere, seu consumere. Virg. 1. Aen. Necnon & vario noctem sermone trahebant. ¶ Trahi item dicitur, quod ita gestatur, vt tamen humo non attollatur: quod Galli dicunt *trainer*. Plautus in Cistel. Amiculũ hoc sustolle saltem s. sine trahi, quum egomet trahor. Huic non dissimile est illud Virgilij 4. Georgicon, Latamque trahens inglorius aluum. hoc est ægrè, & vix ferens aluum præ magnitudine. Trahi puer dicitur, qui vix ambulare potest. Virgil. 1. Aencid. Et auo puerum Astyanacta trahebat. ¶ Trahere se cum aliquo, est cum eo morari. Plautus in Trin, Atque egomet me adeò cum illis Vnà ibidem traho. ¶ Trahere, interdum est cum festinatione abducere. Virg. 2. Aeneid. Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum Pastores magno ad regem clamore trahebant. Trahere ad se partem diei, est diei partem occupare. Plin. Epist. 213. Interueniunt amici ex proximis oppidis, partémque diei ad se trahunt. Trahere ad defectionem, est impellere, incitare. cogere ad defectionem. Trahere aliquem secum in calamitatem, est calamitatis suæ participem facere. Cic. pro Pompeio, Non possunt vna in ciuitate multi rem atque fortunas amittere, vt non plures secum in eandem trahãt calamitatem. Trahere candorem, acquirere. Plin. lib. 7. cap. 16, Candorem trahunt quodam medicamine. Huic simillimum est illud apud Ciceronem 6. Philip. Aliquid enim salis ab vxore mima trahere poteras. Trahere dictum aliquod in voluntatem, est dictum aliquod secundum voluntatem suam interpretari. Plin. de Viris illust. Hoc dicto in voluntatem tracto, &c. Trahere tutam fortunã, est fœliciter agere. Trahere tutam pacem, est in tuta pace agere. Cic. ante exilium, Nos hîc tutam, tranquillámque pacem trahimus. Diuersum, siue in diuersum trahere, est ancipitè & ambiguum reddere. Terent. in And. Tot me curæ in diuersum trahunt. ¶ Huius verbi composita sunt Abstraho, attraho, protraho, retraho, & subtraho: quorum significata explicantur suis locis.

Tractus, us, Regio, plaga. χώρα, κλίμα. Cicer. pro Plancio, Totus ille tractus celeberrimus, Venafranus, se huius honore ornari arbitratur. Plin. lib. 11. cap. 53, In tractu pisce viuentium Theophrastus prodidit, boues quoque pisce vesci, sed non nisi viuente. Virgil. 2. Georg. Indicio est tractu surgens oleaster eodem. ¶ Tractus item dicuntur, circulati serpentum progressus, quos συρμοὺς vocant Græci. Virgil. 2, Geor. Nec rapit immensos orbes per humum, neque tanto

Squammeus in spiram tractu se colligit anguis.

Tracto, as, Frequentatiuum, Attrecto, in manu habeo. προσφέρομαι, χειρίζω, ἅπτομαι. Iuuen. Saty. 6, Per puppim & duros gaudet tractare rudentes. Virgil. 3. Georg. –aret Pellis, & ad tractum tractanti dura resistit. Colum. lib. 6, Talis notæ vitulos oportet, dum adhuc teneri sunt, consuescere manu tractare. Arte aliqua tractare hominem, Terentius in Heaut. –hac arte tractabat virum, Vt illius animum cupidũ inopia incenderet. ¶ Tractare item, est cõuiuio accipere. ξενίζειν. Cicero 4. Verr. Hi porrò qui successerunt, vehementer istius cupidi, liberaliter ex istius cibariis tractati, non minus. &c. Horat. 2. Serm. saty. 2, –tractari mollius ætas Imbecilla volet. ¶ Item differere, & describere, vel scribendo, aut narrando commemorare, quòd talia frequenter tangere videamur. πραγματεύεσθαι, διατριβὴν ἄγειν. Cicer. 1. Acad. Dabitis enim profectò, vt in rebus inusitatis, quod Græci ipsi faciunt, à quibus hæc iandiu tractantur, vtamur verbis interdum non auditis. Plin. lib. 12. cap. 22, Quoniam tamẽ hîc vnguentorum materia tractatur. ¶ Itẽ exerceo. πραγματεύομαι, μελετῶ. Horatius, –quod medicorum est, Promittunt medici, tractant fabrilia fabri. Terent. in Prol. Phorm. In medio omnibus Palmam esse positam qui artem tractant musicam. ¶ Item gubernare. διοικεῖν. Cic. Bruto lib. 3. Fuit in Cilicia mecum Tribunus militum, quo in munere ita se tractauit, vt accepisse ab eo beneficium viderer, non dedisse. Hoc est ita se gessit, &c. ¶ Aliquãdo tractare est administrare. Cic. 1. Verr. Eras enim tu Quæstor: pecuniam publicam tu tractabas, id est administrabas, & pecuniæ curam habebas. ¶ Tractare bibliothecã alterius, est curare, siue illius curam habere. Cicer. ad Sulpitium libr. 13, Dionysius seruus meus qui meam bibliothecam multorum numorum tractauit, &c.

Tractus, participium. Cice. 2. de legib. Aliquoties iam iste locus à te tractatus est: id est enarratus. Idem pro Cluentio, Ab nullo ille liberalius quàm à Cluentio tractatus est, id est acceptus. ¶ Aliquando verbale est quartæ declinationis, idem aliquando significans quod descriptio. Quintil. in Procœm. libri 8, Asperiorum tractatu rerum atteruntur ingenia. ¶ Aliquando libri pars est in qua aliquid describitur. Plin. libr. 14. cap. 4, Toto separatim tractatu testatus sententiam.

Tractatio, Alterum verbale: vt Ttractatio armorum, tibiarum, philosophiæ. Cicer. 3. de Orat. Sic verbis quidem ad aptam compositionem & condecentiam, sententiis verò ad grauitatem orationis vtatur, vt ij qui in armorum tractatione versantur. Idem 2. de Diuin. Nec verò qui tibiis aut fidibus vti volunt, ab aruspicibus accipiunt earum tractationem, sed à musicis. Idem 4. Acad. Etenim siquãdo in libro verè est à nobis philosophia laudata, profectò eius tractatio subtilius explicato. Hasta tranauit viri pectus, Silius. lib. 13. cap. 48.

Tranor, aris, pas. siué. Ouid. 2. de Arte, Obsequio tranantur aquæ: nec vincere possis Flumina, si contrà quàm rapit vnda, nates.

Tranquillus, a, um, Quietus, placidus: propriè que de mari dicitur & aere, quando nulla exagitantur tempestate. γαλήνιος, νήνεμος, ἄπνοος, ἀκύμων. Cicer. pro Cluentio, Mare, quod sua natura tranquillum est, ventis concitatur. Plinius libr. 9. cap. 27, Subit in summa maria piscis, ex argumento appellatus lucerna, linguáque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet. ¶ Per translationem tamen accipitur pro quieto, miti seu placato. Plaut. in Cist. Si possum tranquillum facere ex irato mihi. Cicer. 3. Tusc. Nec verò ea frons erat, quæ M. Crassi illius veteris, quem semel ait in omni vita risisse Lucilius: sed tranquilla & serena. Lucan. libr. 2, –melius tranquilla sine armis Otia solus ages. Idem libr. 1, –alter vergentibus annis In senium longóque togæ tranquillior vsu Dedidicit iam pace ducem, &c. Claud. de bell. Get. Securas iam Roma leuat tranquillior arces. Terent. in And. Oh, tibi ego vt credam furcifer? Qui me hodie ex tranquillissima reconiecisti in nuptias. ¶ Tranquilla res est, inquit Terentius in Phormione, id est integra res est.

Tranquillum, li, substantiuum ex adiectiuo, Idem quod tranquillitas. γαλήνη, γαλήνωσις. Plautus Casina, Tranquillum est, alcedonia sunt circa forum.

Tranquillè, aduerbium, Quietè, citra motum, & perturbationem. γαλήνως. Cicc. Att. Velim tranquillè à Parthis. Plaut. Cistell. Sed tranquillè, amabo, nequid, quod illi doleat, dixeris. Tranquillè & placidè traducere vitam, apud Ciceronem 4. Tusc.

Tranquillo, absolutè, Pro tranquillo tempore, quo neque cælum, neqi mare tempestate exagitatur. γαλήνης ὄσης, πνεύματος ὄντος. Plin. lib. 9. cap. 7, Sæpe annotata piscium æstiuo calore quædam anhelatio, & alia quædã tranquillo velut oscitatio.

Tranquillo, las, Tranquillum, & quietum facio. γαληνίζω, γαλωνιστῶ. Cice. 1. de Finib. Semper alit aliquid, quod tum vi sua atque natura tranquillet animos. Horat. 1. Epist. 19, Quid purè tranquillet, honos, an dulce lucellum: Huic opponitur perturbare. Cic. Topic. Vt aut perturbentur animi, aut tranquillentur.

Tranquillitas, atis, Quies maris, & cæli, tempestatis expers. γαλήνη, γαλήνωσις, εὐδία, γνοφία. Cicero Attico libr. 4, Nos longis nauibus, quietem aucupaturi eramus. ¶ Per translationem accipitur pro quauis quiete, vt Tranquillitas vitæ, Tranquillitas animi, hoc est securitas motuum omnium & perturbationum expers. Cicero pro Muræna, Qui remoti à studiis ambitionis, otium ac tranquillitatẽ vitæ sequi iussit. Plin. Epist. 25, annum tertium & octogesimum excesit in altissima tranquillitate. Cic. 1. Offic. Vt tranquillitas animi adsit, quæ adfert cum constantiam, tum etiam dignitatem.

Trans, Præpositio idem ferè significans quod vltra, πέραν: πέρα Polybio, vt Trans fluuium, πέρα τοῦ ποτάμου, hoc est ad vlteriorem, vel in vlteriori fluminis parte. Iungitur enim tam motus verbis quàm quietis. ¶ Huic opponitur Cis vel citra, ἐνθάδε. Cicero Attico, Cogito trans Tiberim hortos aliquot parare. Idem de Diuinat. Si esset, sibi trans Euphratem esse pergendum. Horat. lib. 1. Epist. 11, Cælum non animum mutant, qui trans mare currunt. Plaut. in Mil. –nimis beat, Quod commeatus est trans parietem. ¶ In compositione quoque eandem retinet significationem: componitúrq; ferè cum dictionibus ab hisce incipientibus literis: ab à, vt Transalpinus: c, vt transcurro: d, vt traduco: e, vt transeo: f, vt transfero: g, vt transgredior: i, vt traiicio: l, vt translego, m, vt transmigro: n, vt trano: p, vt transpono: r, vt Transrhenanus: s, vt transcribo: t, vt Transtigritanus, qui habitat trans Tigrim: u, vt trãsucho. Ex quibus quæ à d, vel n, vel i consonante initium sumunt, postremas duas præpositionis literas abiiciũt: vt traduco, traiicio, trano. In reliquis præpositio manet integra: præterquam quod secunda compositionis parte ab s incipiente, ex præpositione sabiicitur: vt transcribo.

Transabeo, is, ire, Idem quod transeo. διαπορεύω, διαβαίνω. Statius 2, Thebaid. –capulo nam largius illi Transabiit costas cognatis ictibus ensis. Valerius Flaccus 4. Argonaut. Turbine sic rabido populos, atque æquora longè Transabiit.

Transactor, Transactus, vide TRANSIGO.

Transadigo, gis, penul. cor. transegi, transactum, Traiicio, transuerbero. διαπείρω, διατιτράω. Virgil. 9. Aen. –sed viribus ensis adactus Transadigit costas, & candida pectora rupit. Statius 5. Thebaid. Quattuor hos vnà, decus & solatia patris Transadigam ferro.

Transalpinus, a, um, Quod est trans Alpes situm. ὑπερῳκεανίτης. Vide Galliam Comatam Romani Transalpinam vocant: quæ diducitur in Belgicam, Celticam, Lugdunensem, & Bracchatam, siue Narbonensem. Contrà, Cisalpinam Galliam eam vocabant, quæ ab Alpium radicibus extenditur vsque ad Rubiconem, anticum Italiæ limitem. Cice. Papyrio Præto. Nunc verò etiam Bracchatis, & transalpinis nationibus, &c. Idem 2. Offic. Portari in triumpho Maslsiliam vidimus, & ex ea vrbe triumphari, sine qua nunquã nostri Imperatores ex Trãsalpinis bellis triumpharunt.

Transcendo, is, Supero, ascendendo transgredior: à trans & scando, vltima præpositionis litera abiecta. ὑπερβαίνω. Cicer. in Catilina. Hoc malum manauit non solùm per Italiam, sed etiam transcendit Alpes. Idem de Somnio Scip. Ex his ipsis cultis, notisque terris, num cuiusquam nostrum nomen vel Caucasum hunc quem cernis, transcendere potuit: vel illum Gangem transnare? Lucanus libro 4, –audet transcendere vallum Miles.

Transcindo, is, Conscindo, lacero. κατασπάω. Plaut. Persa, Transcidi loris omneis aduenienc domi.

Transcribo, is, Idem quod exscribo, siue ab exemplari describo, ἀντιγράφω. Cicc. 2. de Natur. deorum, Qui, Sosius qui transcripsit tabulas publicas. Autor ad Herennium lib. 1, Si vestra manu fabulas, aut orationes totas transcripsissetis. ¶ Interdum transcribere, est per scripturam, aut instrumentum rem nostram in alterius dominium transferre. μεταγράφω. Agretius in 1. si vxori. Digest. de præscri. verb. Vt eos fundos, si ipse vellet, eodem pretio mulier trãscriberet viro, id est iure cesso traderet, vt interpretatur Budæus. Huic per simile est illud Virgilij 7. Aenei. Et tua Dardaniis transcribi sceptra colonis. Hoc est ius regni tibi debiti in Troianos transferri. Et in 1. si vir vxori. Digest. de præscript. verb. Vt eos fundos, si ipse vellet, eodem pretio mulier transcriberet viro: id est iure cesso traderet. Sic transcribi nomina dicuntur in rationibus, quum id quod nobi expensum latũ est, in aliud nomen transfertur, & nomen ex rationibus eximitur. Hoc modo accipitur in 1. vlt. C. de præd. nauic. vt annotauit idem Budæus. ¶ Transcribere aliquem autem, est desumere ex eo, quod ad nostrum opus facere videtur, & scriptis eius tanquam nostris vti. Plin. libr. 4. ep. 2, Græcinus, qui alioqui Cornelium Celsum transcripsit, &c.

Transcurro, is, Cursu me aliquò confero. μεταδρόμω, διαδραμῶ. Terent. in Eunuch. Tu abi, atque obsera ostium intus, ego dum hinc transcurro ad forum. ¶ Aliquando cursum conficio. διατρέχω. Cicer. de Clar. Orat. Alexander & Cyrus, qui cursum suum transcurrerant. ¶ Aliquando excurrere, cuagari. παρυβαίνω. Autor ad Herennium libr. 1, Ne sine delectu temere in rem dissimilem videatur transcurrisse. Plin. libr. 9. cap. 36, Quòd si hactenus transcurrat expositio, fraudatam se protinus luxuria credat. ¶ Nonnũquam perstringere, cursim & breuiter exequi. Quintilianus, In narratione transcurram subtiles nimium diuisiones quorundam.

Transcursus, huius, sus, Ipse transcurrendi actus. Vnde in trãscursu aliquid factum dicimus, pro obiter, & inter percurrendum. μεταδρομέδην. Plin. lib. 18. cap. 13, Quanquam prius dixisse conueniat de rapis: in transcursu eas attigêre nostri, Paulò diligentius Græci.

Transdo, dis, Veteres dixerunt, sonantius inquit Donatus, quod nos leniùs tradere nunc dicimus. μεταδίδωμι. vt Tralatum illi, nos contrà Transtarum. Terent. in Prolog. Phorm. Retrahere à studio & transfere hominem in otium.

Transduco, cis, Traduco, transfero. μεταγω, μεταφέρω. Cicer. 6. Verr. Vt conarere clientelam tam illustrem, tam splendidæ prouinciæ, transducere ad te, &c. ¶ Transducere arbores, pro transplantare, apud Columellam lib. 3. cap. 9.

Transennæ, Cancelli lignei, ferrei, siue viminei, qui fenestris, aut etiam mercibus oppositi, visui perui sint. κιγκλὶς. Cic. lib. 1. de Orat. Nũc petas à Crasso, vt illam copiam ornamentorum suorum, quam construxit uno in loco quasi per transennam prætereuntes strictim aspeximus, in lucem proferat. Quo in loco. Per transennam aspicere, prouerbiali metaphora dixit Cicero, pro eo quod est non propius neque sigillatim, sed procul, obiter, & summatim insuicere. Translatum à negotiatoribus, qui mercibus quas cõtrectari nolunt, cancellos obiiciunt: quidam etiã vitrum pellucidum opponunt, vt prætereuntibus procul modò contemplari liceat: nec explicant eas, nisi licitatori idoneo. Macrobius libr. 3. Saturnal. cap. 7. ex lib. 2. Histor. Sallustij, Præterea quum sedenti in transenna demissum Victoriæ simulachrum cum machinato strepitu tonitruum coronam ei imponebat. Quo in loco Nonius fenestram interpretatur Sipontinus extra domum protensam pergulam, per quam transitur. ¶ Quandóque ponitur pro decipula, laqueo, & funiculo ad decipiendum concinnato. πάγις. Plautus in Bacch, Nunc è transenna hic

Tralatio, Tralatitius, Tralatus, vide TRANSPERO.

TRALLIS, ium, ibus, pluralis numeri tantùm, τράλλεις, Asiæ vrbs, inter Mæandrum & Caystrũ fluuios sita, à Plinio & Ptolemæo Cariæ, à Straboniæ Ioniæ, à Stephano Lydiæ annumerata: aliis nominibus Euanthia, Seleucia, & Antiochia appellata. ¶ Sunt & alteræ Tralleis, ad ipsum Mæandri transitum sitæ, medio ferè itinere, inter superiores, & Magnesiam: de quibus vide Strabonem lib. 14.

Trallianus, a, um, adiectiuum, τραλλιανὸς: sicut à Sardibus, Sardianus.

Traluceo, traluces, penul. prod. Transluceo. διαφαίνω. Lucret. lib. 4, Vsqueadeò è speculo in speculum tralucet imago.

Tralucidum, di, Idem quod pellucidum, hoc est visui peruium. διαφανὲς. Plinius libr. 21, Suauiores albæ violæ, quoniam à tralucido facilius accipitur aer.

Trama, æ, Idem quod subtegmen. teste Seruio, hoc est filum, quod staminiex transuerso intertexitur: ita dictum à trameando, hoc est transeundo: propterea quòd stamen iterum atq; iterum transeat. πρόκη, ὑφάδιον. Plin lib. 11. cap. 24, de araneorum telis agens, Quanta arte celat pedicas scutulato rete grassantes! quàm eos ad hoc videtur pertinere cribratæ pexitas telæ, & quadam polituræ arte ipsa per se tenax ratio tramæ! ¶ Trama figuræ, á Perso dicitur pro extenuatissimo corporis habitu, vmbram potius hominis quàm hominem præferente. Verba eius sunt Satyra 6. –mihi trama figuræ sit reliqua: ast illi tremat omento popa venter.

Trames, is, gener. mascul. Semita transuersa. τριμμός. Liu. libr. 5, Obliquis tramitibus egressi. Cicer. 12. Philip. Num idem in Apennini tramitibus potero facere?

Tramitto, Idem quod transmitto, siue traiicio. περαίωμα. Cic. ad Atticum lib. 16, Duo sinus fuerunt, quos tramitti oportet, &c.

Tranare, Natando traiicere: à trans, & nato, duobus postremis præpositionis elementis abiectis. διανήχεσθαι. Liu. libr. 2. ab Vrbe, Multisq; superincidentibus telis, incolumis ad suos tranauit. Virgil. 2. Georg. Superant montes, & flumina tranant. Virg. 6. Aen. –illius ergo Venimus, & magnos Erebi tranauimus amnes. ¶ Tranare, pro transuolare. Virgil. 4. Aen. Illa fretus agit ventos, & turbida tranat Nubila. ¶ Tranare pro penetrare, seu transire. Cice. 1. de Natu. deorum, Atque id facilius cernemus, toto genere hoc igneo, quod omnia tranat, subtilius explicato. Hasta tranauit viri pectus, Silius. lib. 13. cap. 48.

Tranor, aris, pas. siué. Ouid. 2. de Arte, Obsequio tranantur aquæ: nec vincere possis Flumina, si contrà quàm rapit vnda, nates.

Tranquillus, a, um, Quietus, placidus: propriè que de mari dicitur & aere, quando nulla exagitantur tempestate. γαλήνιος, νήνεμος, ἄπνοος, ἀκύμων. Cicc. pro Cluentio, Mare, quod sua natura tranquillum est, ventis concitatur. Plinius libr. 9. cap. 27, Subit in summa maria piscis, ex argumento appellatus lucerna, linguáque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet. ¶ Per translationem tamen accipitur pro quieto, miti seu placato. Plaut. in Cist. Si possum tranquillum facere ex irato mihi. Cicer. 3. Tusc. Nec verò ea frons erat, quæ M. Crassi illius veteris, quem semel ait in omni vita risisse Lucilius: sed tranquilla & serena. Lucan. libr. 2, –melius tranquilla sine armis Otia solus ages. Idem libr. 1, –alter vergentibus annis In senium longóque togæ tranquillior vsu Dedidicit iam pace ducem, &c. Claud. de bell. Get. Securas iam Roma leuat tranquillior arces. Terent. in And. Oh, tibi ego vt credam furcifer? Qui me hodie ex tranquillissima reconiecisti in nuptias. ¶ Tranquilla res est, inquit Terentius in Phormione, id est integra res est.

Tranquillum, li, substantiuum ex adiectiuo, Idem quod tranquillitas. γαλήνη, γαλήνωσις. Plautus Casina, Tranquillum est, alcedonia sunt circa forum.

Tranquillè, aduerbium, Quietè, citra motum, & perturbationem. γαλήνως. Cicc. Att. Velim tranquillè à Parthis. Plaut. Cistell. Sed tranquillè, amabo, nequid, quod illi doleat, dixeris. Tranquillè & placidè traducere vitam, apud Ciceronem 4. Tusc.

Tranquillo, absolutè, Pro tranquillo tempore, quo neque cælum, neqi mare tempestate exagitatur. γαλήνης ὄσης, πνεύματος ὄντος. Plin. lib. 9. cap. 7, Sæpe annotata piscium æstiuo calore quædam anhelatio, & alia quædã tranquillo velut oscitatio.

Tranquillo, las, Tranquillum, & quietum facio. γαληνίζω, γαλωνιστῶ. Cice. 1. de Finib. Semper alit aliquid, quod tum vi sua atque natura tranquillet animos. Horat. 1. Epist. 19, Quid purè tranquillet, honos, an dulce lucellum: Huic opponitur perturbare. Cic. Topic. Vt aut perturbentur animi, aut tranquillentur.

Tranquillitas, atis, Quies maris, & cæli, tempestatis expers. γαλήνη, γαλωσυνη, εὐδία, γνοφία. Cicero Attico libr. 4, Nos longis nauibus, quietem aucupaturi eramus. ¶ Per translationem accipitur pro quauis quiete, vt Tranquillitas vitæ, Tranquillitas animi, hoc est securitas motuum omnium & perturbationum expers. Cicero pro Muræna, Qui remoti à studiis ambitionis, otium ac tranquillitatẽ vitæ sequi iussit. Plin. Epist. 25, annum tertium & octogesimum excesit in altissima tranquillitate. Cic. 1. Offic. Vt tranquillitas animi adsit, quæ adfert cum constantiam, tum etiam dignitatem.

Trans, Præpositio idem ferè significans quod vltra, πέραν: πέρα Polybio, vt Trans fluuium, πέρα τοῦ ποτάμου, hoc est ad vlteriorem, vel in vlteriori fluminis parte. Iungitur enim tam motus verbis quàm quietis. ¶ Huic opponitur Cis vel citra, ἐνθάδε. Cicero Attico, Cogito trans Tiberim hortos aliquot parare. Idem de Diuinat. Si esset, sibi trans Euphratem esse pergendum. Horat. lib. 1. Epist. 11, Cælum non animum mutant, qui trans mare currunt. Plaut. in Mil. –nimis beat, Quod commeatus est trans parietem. ¶ In compositione quoque eandem retinet significationem: componitúrq; ferè cum dictionibus ab hisce incipientibus literis: ab à, vt Transalpinus: c, vt transcurro: d, vt traduco: e, vt transeo: f, vt transfero: g, vt transgredior: i, vt traiicio: l, vt translego, m, vt transmigro: n, vt trano: p, vt transpono: r, vt Transrhenanus: s, vt transcribo: t, vt Transtigritanus, qui habitat trans Tigrim: u, vt trãsucho. Ex quibus quæ à d, vel n, vel i consonante initium sumunt, postremas duas præpositionis literas abiiciũt: vt traduco, traiicio, trano. In reliquis præpositio manet integra: præterquam quod secunda compositionis parte ab s incipiente, ex præpositione sabiicitur: vt transcribo.

Transabeo, is, ire, Idem quod transeo. διαπορεύω, διαβαίνω. Statius 2, Thebaid. –capulo nam largius illi Transabiit costas cognatis ictibus ensis. Valerius Flaccus 4. Argonaut. Turbine sic rabido populos, atque æquora longè Transabiit.

Transactor, Transactus, vide TRANSIGO.

Transadigo, gis, penul. cor. transegi, transactum, Traiicio, transuerbero. διαπείρω, διατιτράω. Virgil. 9. Aen. –sed viribus ensis adactus Transadigit costas, & candida pectora rupit. Statius 5. Thebaid. Quattuor hos vnà, decus & solatia patris Transadigam ferro.

Transalpinus, a, um, Quod est trans Alpes situm. ὑπερῳκεανίτης. Vide Galliam Comatam Romani Transalpinam vocant: quæ diducitur in Belgicam, Celticam, Lugdunensem, & Bracchatam, siue Narbonensem. Contrà, Cisalpinam Galliam eam vocabant, quæ ab Alpium radicibus extenditur vsque ad Rubiconem, anticum Italiæ limitem. Cice. Papyrio Præto. Nunc verò etiam Bracchatis, & transalpinis nationibus, &c. Idem 2. Offic. Portari in triumpho Maslsiliam vidimus, & ex ea vrbe triumphari, sine qua nunquã nostri Imperatores ex Trãsalpinis bellis triumpharunt.

Transcendo, is, Supero, ascendendo transgredior: à trans & scando, vltima præpositionis litera abiecta. ὑπερβαίνω. Cicer. in Catilina. Hoc malum manauit non solùm per Italiam, sed etiam transcendit Alpes. Idem de Somnio Scip. Ex his ipsis cultis, notisque terris, num cuiusquam nostrum nomen vel Caucasum hunc quem cernis, transcendere potuit: vel illum Gangem transnare? Lucanus libro 4, –audet transcendere vallum Miles.

Transcindo, is, Conscindo, lacero. κατασπάω. Plaut. Persa, Transcidi loris omneis aduenienc domi.

Transcribo, is, Idem quod exscribo, siue ab exemplari describo, ἀντιγράφω. Cicc. 2. de Natur. deorum, Qui, Sosius qui transcripsit tabulas publicas. Autor ad Herennium lib. 1, Si vestra manu fabulas, aut orationes totas transcripsissetis. ¶ Interdum transcribere, est per scripturam, aut instrumentum rem nostram in alterius dominium transferre. μεταγράφω. Agretius in 1. si vxori. Digest. de præscri. verb. Vt eos fundos, si ipse vellet, eodem pretio mulier trãscriberet viro, id est iure cesso traderet, vt interpretatur Budæus. Huic per simile est illud Virgilij 7. Aenei. Et tua Dardaniis transcribi sceptra colonis. Hoc est ius regni tibi debiti in Troianos transferri. Et in 1. si vir vxori. Digest. de præscript. verb. Vt eos fundos, si ipse vellet, eodem pretio mulier transcriberet viro: id est iure cesso traderet. Sic transcribi nomina dicuntur in rationibus, quum id quod nobi expensum latũ est, in aliud nomen transfertur, & nomen ex rationibus eximitur. Hoc modo accipitur in 1. vlt. C. de præd. nauic. vt annotauit idem Budæus. ¶ Transcribere aliquem autem, est desumere ex eo, quod ad nostrum opus facere videtur, & scriptis eius tanquam nostris vti. Plin. libr. 4. ep. 2, Græcinus, qui alioqui Cornelium Celsum transcripsit, &c.

Transcurro, is, Cursu me aliquò confero. μεταδρόμω, διαδραμῶ. Terent. in Eunuch. Tu abi, atque obsera ostium intus, ego dum hinc transcurro ad forum. ¶ Aliquando cursum conficio. διατρέχω. Cicer. de Clar. Orat. Alexander & Cyrus, qui cursum suum transcurrerant. ¶ Aliquando excurrere, cuagari. παρυβαίνω. Autor ad Herennium libr. 1, Ne sine delectu temere in rem dissimilem videatur transcurrisse. Plin. libr. 9. cap. 36, Quòd si hactenus transcurrat expositio, fraudatam se protinus luxuria credat. ¶ Nonnũquam perstringere, cursim & breuiter exequi. Quintilianus, In narratione transcurram subtiles nimium diuisiones quorundam.

Transcursus, huius, sus, Ipse transcurrendi actus. Vnde in trãscursu aliquid factum dicimus, pro obiter, & inter percurrendum. μεταδρομέδην. Plin. lib. 18. cap. 13, Quanquam prius dixisse conueniat de rapis: in transcursu eas attigêre nostri, Paulò diligentius Græci.

Transdo, dis, Veteres dixerunt, sonantius inquit Donatus, quod nos leniùs tradere nunc dicimus. μεταδίδωμι. vt Tralatum illi, nos contrà Transtarum. Terent. in Prolog. Phorm. Retrahere à studio & transfere hominem in otium.

Transduco, cis, Traduco, transfero. μεταγω, μεταφέρω. Cicer. 6. Verr. Vt conarere clientelam tam illustrem, tam splendidæ prouinciæ, transducere ad te, &c. ¶ Transducere arbores, pro transplantare, apud Columellam lib. 3. cap. 9.

Transennæ, Cancelli lignei, ferrei, siue viminei, qui fenestris, aut etiam mercibus oppositi, visui perui sint. κιγκλὶς. Cic. lib. 1. de Orat. Nũc petas à Crasso, vt illam copiam ornamentorum suorum, quam construxit uno in loco quasi per transennam prætereuntes strictim aspeximus, in lucem proferat. Quo in loco. Per transennam aspicere, prouerbiali metaphora dixit Cicero, pro eo quod est non propius neque sigillatim, sed procul, obiter, & summatim insuicere. Translatum à negotiatoribus, qui mercibus quas cõtrectari nolunt, cancellos obiiciunt: quidam etiã vitrum pellucidum opponunt, vt prætereuntibus procul modò contemplari liceat: nec explicant eas, nisi licitatori idoneo. Macrobius libr. 3. Saturnal. cap. 7. ex lib. 2. Histor. Sallustij, Præterea quum sedenti in transenna demissum Victoriæ simulachrum cum machinato strepitu tonitruum coronam ei imponebat. Quo in loco Nonius fenestram interpretatur Sipontinus extra domum protensam pergulam, per quam transitur. ¶ Quandóque ponitur pro decipula, laqueo, & funiculo ad decipiendum concinnato. πάγις. Plautus in Bacch, Nunc è transenna hic

Universidad de Deusto Biblioteca

rus dus lumbricum petit. Et in Ruden. In ætate agenda hominum, plurimæ Fiunt transennæ, vbi decipiuntur dolis. Atque ædepol in eas plerunque esca imponitur: Quam si quis auidus pascit escam auariter, Decipitur, vt transcenna, sua auaritia.

Transeo, is, ĭui, & transĭi, situm, Traiicio, transmitto transgredior. μεταβαίνω, διοδεύω, διοδεύω. Cicer. I. de Natu. deorum. Quum Gracchus pomœrium transiret, auspicari est oblitus. Cicer. 3. de Finib. Rectius diues quàm Crassius, qui nisi egussset, nunquã Euphratẽ nulla belli causa, trãsire voluisset. ¶ Aliquãdo transire nihil aliud est quàm ire, aut sese recipere. Plaut. in Sticho, Deos salutabo modò, postea ad te cõtinuò transeo. Idem in Milit. Philocomasio die, si hic est, domum vt transeat. Sic Brutus ad Cicer. lib. 11, Transire in Apenninum, dixit. Cicer. pro Deiotaro, Transire in cubiculum. ¶ Accipitur aliquando Transire, pro eo quod est cursim attingere, paucis explicare. ἐφεξῆς διεξέναι. Cic. pro Rosc. Amer. Sed in animo est leuiter trãsire, ac tantũmodo pertingere vnamquanque rem. ¶ Transire silentio aliquid, est silere illud. Cicer. pro L. Sylla, Ac ne hoc quidem mihi videtur silentio transeundum. Et sine vllo ablatiuo. Plin. lib. 2. cap. 68, Vt publicos gẽtium furores transeam. Id est taceam, sileam. Transire quædam in legendo, est præterire, omittere. Plin. Epist. 98, Transeo enim Neronem: id est, sileo de Nerone: siue de Nerone nihil dico. Transiit dies, id est præteriit, elapsa est. Cicer. ad Attic. lib. 7, Legis dies transiit. Sic Transiit mensis, apud Plautũ in Curc. Transeamus ad partitionem, apud Ciceronem, 2. de Inuent. hoc est hisce relictis, conferamus nos ad partitionem. Transire ad hostes, est ad illos deficere. Liu. 4. bel. Maced. Si ad Romanos transire velint. Transire ad vitam, est reuiuiscere. ἀναβιῶναι. Transire in multos colores: est per interualla modò in hunc, modò in illum colorem mutari: quod & polypo, & chamæleonti fertur accidere. Trãsire legem, est legem soluere, eique non parẽre. Transire lineas, est sese intra præscriptum terminum non continere. Cic. in Parad.

Transitio, verbale, Transgressio, traiectio. διάβασις, μετάβασις. Cicer. lib. 9. Epist. Qui spem sæpe trãsitionis præbuit. ¶ Ponitur aliquando pro defectione. ἀπόστασις. Liu. 4. bel. Pun. Numidas, qui intra portas, seu præsidia Carthaginiensium essent, ad transitionem pelliciebant.

Transitus, tus, alterum verbale. Idem quod transitio, siue traiectio. διάβασις, διαπέρασις. Plin. libro 12. cap. 15. Petunt myrrham à Troglodytis Sabæi transitu maris. In transitu, id est cursim percurrendo. ἐφεξῆς, μεταφερόμενον. Quintilia. lib. 6, cap. 3, Eorum non simplex natura, nec in transitu tractanda.

Transfero, eris, Transplanto, hoc est plantam de loco vno in alium transfero. μεταφυτεύω. Stat. 2. Sylu. Vidi ego transfertos alieno in corpore ramos Altius ire suis.

Transfero, transtuli, translatum, De loco in locum transporto. μεταφέρω, μετατίθημι. Cic. 5. Philipp. Ad se omnia ex hortis ornamenta transtulit. Cæsar 3. belli Ciu. Cæsar paulò vltra eum locum castra trãstulit. Cic. de Orat. Alij à regẽdis ciuitatibus totos se ad cognitionem rerum transtulerunt. ¶ Transferri item dicuntur nomina aut verba, quum à significatione propria propter aliquam similitudinẽ ad minus propriã transfumuntur. μεταφέρεσθαι. Cic. de Orat. Translata ea dico quæ per similitudinem ab alia transferuntur. Et paulo antè, Quum verbum aliquod altius transfertur, & quasi alieno loco collocatur. Idem de Opt. gene. dicendi. Sed Phalereus Demetrius, meo iudicio, præstat cæteris, cuius oratio, cũ sedatè, placidéq; loquitur, tum illustrant eam, quasi stellæ quædã, translata verba, atque immutata: Translata dico, vt sæpe iam, quæ per similitudinem ad aliam rem aut suauitatis, aut inopiæ causa transferuntur. Hæc Cicero. Quæ autem dicantur verba propria, quæque trãslata, quomodo transferantur, quæ sit vitiosa translatio, & cur reperta sit translatio, diffusè tradit Quintilianus libro 1. Institu dicens, Propria sunt verba κύρια, quum id significant in quod denominata sunt: trãslata, quũ alium natura intellectum, alium loco præbent. Vsitatis tutius vtimur: noua non sine periculo quodam fingimus. Idem lib. 8, Transfertur igitur nomen aut verbum ex eo loco in quo proprium erat, in eum in quo aut proprium deest, aut translatum proprio melius est. Id facimus aut quia necesse est, aut quia significantius est, aut (vt dixi) decentius. Vbi nihil horum præstabit, quod transfertur improprium. ¶ Transferre iudicia, inquit Budæus, est ab vno ordine ad alterum transferre, hoc est à Senatu ad Equites. ¶ Transferre item, est interpretari, hoc est ex lingua vna ex alteram conuertere. μεταφράζειν, ἑρμηνεύειν. Quintil. libr. 10. cap. 5, Græcos autores transferẽtibus verbis vti optimis licet. Idem lib. 7. cap. 5, Ad verbum translatum non inuenio. Plinius libro 18. cap. 3. de Magone Pœno, rei rusticæ scriptore. Cui quidem tantum honorem Senatus nostер habuit capta Carthagine, vt quum regulis Africæ bibliothecas donaret, vnius eius duodetriginta volumina censeret in linguam Latinam transferenda.

Tralatio, onis, quæ & Translatio, Est nominis, verbíve in minus propria significatione augendæ, minuendæve rei gratia, vsurpatio. μεταφορά. Cicero libro 6, Epistol. Vt sit, quomodo Theophrasto placet, verecunda tralatio.

Tralatitius, a, um, siue translatitius, aut translatiuus, Quod aliũde est translatũ. μεταφορικός, vt Vox tralatitia, quæ à propria significatione ad minus propriam, augendi, minuendi ve gratia est translata. Cælius Ciceroni libr. 8, Nosti enim hæc tralatitia. Idem 1. de Inuent. Translatitia dicitur constitutio. Vetus codex habet translatiua. ¶ Translatiua item, siue (vt alij malunt) Translatitia dicuntur, teste Asconio, quæ noua nõ sunt, nec nuper inuenta, sed aliunde translata. Cic. 4. Verr. Hoc vetus edictũ, translatitiúmque est. ¶ Aliquando tamen translatitium vereres, teste Budæo, vsurparunt, pro vulgari, quotidiano, & minimè exquisito. Plin. in Epistolis, Nec tuæ naturæ est, translatiua hæc, & quasi publica officia à familiaribus amicis contra ipsorum cõmodum exigere. Vbi translatiua officia interpretatur Budæus vulgaria, & ab omnibus passim vsurpata, nedum ab iis qui exquisitè amicitiam colunt. Plinius maior lib. 7. capit. 5, Translatiuum esse ait in Aegypto, octauo mense párere. Hoc est vitatum, & minimè nouum.

Translatiuè, aduerbium, Id est perfunctoriè, remissè, languidè, negligenter. περὶ ἀφειδίαν. Vlpia. libro 1. de Iure patron. Patronorum querelas aduersus libertos Prætides audire, & nõ translatiuè exequi debẽt. Martianus, Præuaricatorem esse eum ostendimus, qui collidit cum reo, & translatiuè munere accusandi fungitur.

Transfigo, is, pemi. prod. transfixi, xum, Transfodio, seu transuerbero, traiicio. διαπείρω, διαπερόω. Liu. 1. ab Vrbe, Stricto itaque gladio, simul verbis increpans, transfigit puellam. ¶ Dicimus autem transfigo pectus gladio, vel trãsfigo aliquẽ gladio per pectus. Liu. 2. ab Vrbe. Ex his Qu. Fabium principem in consertos Veientes euntem, ferox vrbibus, & armorum arte Tuscus, inter multas versantem hostium manus, gladio per pectus trãsfigit.

Transfixus, a, um, participium, id est traiectus. διαπεπερόωσα. Virgilius 1. Aeneidos, Illum expirantem transfixo pectore flammas
Turbine corripuit.

Transfiguro, as, In aliam figuram verto. μετασχηματίζω, μεταμορφόω. Sueton. in Claud. Nero. Puerum Sporum exectis testibus etiam in muliebrem naturam transfigurare conatus est. Plin. lib. 17. cap. 24, Transfigurantur amygdalæ ex dulcibus in amaras.

Transfiguratio, ationis, verbale, Id est transformatio. μεταμόρφωσις. Plin. libro 7. cap. 55, Eadem enim vanitas in futurum etiam se propagat, & in mortis quoq; tempora ipsi sibi vitam mentitur: aliàs immortalitatem animæ, aliàs transfigurationem, aliàs sensum inferis dando.

Transfodio, dis, Perfodio, traiicio, transfigo, διορύσσω, διακόπτω, διαπεράω. Ouid. 12. Metam. Gemino transfodit vulnere pectus. Valer. Flaccus Argon. libr. 6, –cadit impiger vnà Inguine transfossũ clari Taulantis alumnus. Liuius 9. belli Macedonici, Deinde fugienti, fidémque populi Romani atque eorum qui aderant, imploranti, latus transfodisse.

Transformo, as, In aliam formam muto. μεταμορφόω. Virgil. 4. Georg. Omnia transformat sese in miracula rerum. Ouid. 3. Amor. eleg. 11, Iuppiter aut in aues, aut se transformat in aurum.

Transformis, trãsforme, Quod quancunque formam recipit. Ouid. 8. Metam. Aſt vbi habere suam transformia corpora sensit,
Sæpe pater dominis Triopeida tradit: at illa
Nunc equa, nunc ales, modò bos, modò cernus abibat.

Transfreto, as. pen. cor. Fretum traiicio. διαπερόω. Plin. in Paneg. Remísque transfretare obstantia freta.

Transfugio, gis, Ad hostes deficio. αὐτομολῶ, ἀφίσταμαι. Liu. lib. 2, Magna clientium comitatus manu transfugit. Cic. pro Quintio, Fatetur se non bellè dicere, nõ ad voluntatẽ loqui posse, non ab afflicta amicitia trãsfugere, atque ad florentem aliam deuolare.

Trasnfuga, æ, pen. cor. Qui transfugit, & ad hostes deficit. ἀποστάτης, αὐτόμολος. Liu. lib. 2. ab Vrbe. Deinde metuens ne si Consulũ iniussu, & ignaris omnibus iret, deprehensus fortè à custodibus Romanis, retraheretur vt transfuga, fortuna tum vrbis crimen affirmante, Senatum adit. Nec solùm (vt Paulus de Capt. I. Postliminium, inquit) Transfuga is accipiendus est, qui ad hostes, aut qui à bello transfugit, sed & qui per inducíarum tempus ad eos cum quibus nulla amicitia est, fide suspecta transfugit.

Transfugium, gij, Defectio ad hostes. αὐτομολία, ἀπόστασις. Hier. de viris illustr. Gabios per Sextum filium, simulato transfugio, in potestatem redegit. Tacit. lib. 18, Nihil eorum Vitellianos fallebat crebris, vt in ciuili bello transfugiis.

Transfumo, as, penul. prod. Fumi modo trãseo. ἀτμίζομαι. Stat. 6. Theb. Clausträque compressæ transfumat anhelitus iræ.

Transfundo, is, De vase in vas fundo. μετάχεω. Colum. lib. 12. cap. 12, Deinde quum sæpius eam in alia vasa transfuderunt. ¶ Suas laudes transfundere ad alterum, per translationem. Cic. Dola bellæ lib. 9, Libentius omnes meas, si modò sint aliquæ meæ laudes, ad te transfuderim. Idem 1. Philipp. Omnem se amorem abiecisse illinc, atque in hãc transfudisse.

Transfusio, onis, verbale, Actus transferendi. μετάχυσις. Plin. libr. 34. cap. 18, Lauatur in linteis raris, in aqua cælesti, separatúmque terrenũ transfusione, cribratúmque teritur.

Transgredior, deris. Transeo, & propriè de pedum gressũ dicitur. ὑπερβαίνω, μεταβαίνω, Liu. 2. ab Vrbe. Inde in Latinam viam transuersis tramitibus transgressus. Cicer. 1. de Diuin. Qui quum tabernaculum vitio cepisset imprudens, quòd inauspicatò pomœrium transgressus esset, comitia Consulibus rogandis habuit. ¶ Aliquando tamen generaliùs accipitur, vt etiam trangredi dicantur, qui equo aut naui præterueh untur; quod & Nonius annotauit, citans locum Sallustij ex libro 1. Hist. Nactus noctem obscurã, æstu secundo, transgressus omnes recipit montem præreptum à Lusitanis. ¶ Ponitur aliquando pro superare. ὑπερβαίνω, ὑπερβάλλω. Plinius lib. 7. cap. 25, Idem signis collatis quinquagies dimicauit solus, solus Marcellum transgressus, qui vndequadragies dimicauerat.

Transgressio, ònis, Ipse transgrediendi actus. διάβασις, μετάβασις. Cicer. in Pisonem, cuius ego imperio non Alpium vallum cõtra ascensum transgressionémque Gallorum, &c. Id est transitum. ¶ Apud Rhetores trãsgressio dicitur, quum ab ea sententia quam proposuimus, conuertimus sermonem ad aliquam personam, aut rem, aut fortunã, & tanquam personam appellamus: vel quum ad id quod demonstrare instituimus, ab alia re actionẽ nostram, & orationem reuocamus. Exempla pete ex Rufiniano & Rutilio Lupo.

Transigo, gis, egi, actum, Perago, perficio. διαπράττομαι, διατελῶ, Cicer. 4. Philipp. Quidnam homines putarent, si tum occisus esset, quum tu illum gladio stricto es insecutus? negotiúmque transegisses, nisi ille se subter scalas abdidisset. Idem 5 Verr. Prima actio à nobis octo diebus transacta est. ¶ Transigere res multas vno tempore, apud Ciceronem 1. de Inuent. ¶ Sic trantigere vitam dicimus, pro peragere. διάγω. Sallu. in Procemio Catilin. Sed multi mortales dediti vẽtri atque somno, indocti, incultique vitam sicuti peregrinantes transegerunt. ¶ Accipitur aliquando Transigere, prò eo quod est controuersiam decidere, & negotium iudiciale mutuo consensu dirimere. διαλύεσθαι. Cicer. pro Roscio, Qui pro sociis trantigit, satisfiat neminem postea eorum petiturum. Idem in Verrem Orat. 8, Quod erat vix H-S quadringentorum millium, transigunt H-S ducentis millibus.

Transactus, participium, Idem est quod præteritus. παρελλυθώς. Autor ad Herennium lib. 1, In consequenti tẽpore spectabitur nunquid re trãsacta relictum sit, quod indicet aut factum esse maleficium, aut à quo sit factum. ¶ Aliquando idem quod peractus siue perfectus. διαπεπραγμένος. Terent. Andr. Ego iam transacta re conuertam me domum cum obsonio. ¶ Facta transacta omnia, prouerbiale est, inquit Despatus in Andr. Terent. quo vtimur, quum volumus significare, nihil diligentiæ prætermissum, nihilque reliquum esse ad agendum. Verba Terentij sunt hæc, Contemptus, spretus: facta, transacta omnia.

Transactor, oris, Cuius ministerio ad rei alicuius transactionem vtimur. πραγματικός. Cicc. 4. Verr. Qui est (id quod ex priore actione didicistis) rerum omnium transactor & administer.

Transactio, onis, Quæ & traiectio, id est transpositio: vt, Transiectio verborum. ὑπερβατόν. Autor ad Herennium lib. 4, Huiusmodi transiectio, quæ rem non reddit obscuram, multum proderit ad continuationes. ¶ Ad eundem etiam modum legitur Transiectus apud Ciceronem de Vni. Iam verò (inquit) tertram, altricem nostram, quæ transiecto axe sustinetur, diei, noctisque effectricem.

Transilio, is, secunda syllaba correpta, Vltra salio: à Trans. & Salio, abiecta postrema præpositionis litera. ὑπερθάλλομαι, ὑπερπηδάω. Colum. lib. 6. cap. 26. Si fossam sine cunctatione transilit. ¶ Per transilationem accipitur pro silentio præterire, & omittere. παραλείπω. Cic. 3. de Finib. Quum autem ad summum bonum volunt peruenire, transiliunt omnia. Idem 4. Philipp. Sed ne rem vnam pulcherrimam transiliat oratio, &c. Idem 3. Offic. Ingenij specimen quoddam est, transilire ante pedes posita, & alia longè repetita sumere.

Transilis palmes, Qui inter traduces alios transilit. ὑπερθάλλων κλῶμα. Plinius lib. 17. cap. 23. Traducem bimum præcidere solebant. Oneratis enim vetustate melius donare tempus, vt transilem faciant, si largiatur crassitudo.

Transiungo, gis, Iugalium loca muto. μεταζεύγνυμι. Vlpianus in I. A Edilles, de A Edil. edict. Si mula talis sit vt transiungi non possit, &c. Transiungere (inquit Budæus) est in quadriga locum veterinis mutare: vt muiungere (inquit Budæus) est in quadriga locum veterinis mutare: vt mutare tectum lapide, est lapidem vltra tectum conicere. Transmittere bellum, vel aliquod onus alicui, est dare prouinciam belli administrandi. ¶ Transmittere in formas coactam materiam, dixit Colum. lib. 7. cap. 8. pro formare. & in formas redigere. Transmittere menses, transigere, quæ sinistra esse solebat.

Translator, eris, Labẽdo transeo. Claudian. 1. in Eutrop. –rapit cœli per inania cursum Diua potens, vnóque Padum translapsa volatu Castra sui rectoris adit.

Translatiue, Translatitius, vide TRANSFERO.

Translego, translegis, penult. corr. Idem quod perlego, siue legendo transcuro. διαναγινώσκω. Plautus in Asina. Age quæso mi hercle translege.

Transluceo, transluces. penul. prod. Idem quod pelluceo. διαφαίνω. Ouidius lib. 4. Metamorph. In liquidis translucet aquis. Plinius lib. 37. cap. 12. Quibus modis ex crystallo tingantur smaragdi, aliæq; trãslucentes.

Translucidus. penu. corr. Idem quod pellucidus, quod visui per medium sui transitum præbet. διαφανής. Plinius lib. 36. ca. 8. Probantur quam maximè mellei coloris, in vertice maculosi, atq; non translucidi.

Transmarinus, Quod trans mare est, siue quod trans mare nasceitur. ὑπερθαλάσσιος. Plautus in Mostel. Ego transmarinus hospes sum Dia pontius. Cic. 7. Verr. Nec accersere res transmarinas ex iis locis, &c. idẽ pontius. Cic. 7. Verr. Nec accersere res transmarinas ex iis locis, &c. idẽ 11. Philip. Non vt ex ea acie auxilium haberemus, sed vt ipsa acies subsidium haberet etiam transmarinum.

Transmeo, trans meas, transmeare, Transeo. μεταβαίνω. Plin. lib. 30. cap. 11. Præcipuéque febrium medicina placitis eorum renuntiat. Nanq; & in duodecim signa digessere eam sole transmeante. Idem libr. 10. cap. 29, Ad quem Ciconiæ non transmeant.

Transmigro, gras. pen. corr. Domicilium, habitationémque commuto. μετοικίζω, Liuius lib. 5. ad Vrbe. Hanc eandem rem actam esse, vt Veios transmigraremus. Suetonius in Tiberio. cap. 15. Romam reuersus deducto in forum filio Druso, statim è Carinis, ac Pompeiana domo, Esquilias in hortos Mecœnatianos transmigrauit, totúmque se in quietem contulit.

Transmitto, tis, Transitum præbeo. διάπεμπω. Plin. lib. 18. cap. 11, Item cribraria quæ simili modo in tertio remansit cribro angustissimo, & tanbraria quæ simili modo in tertio remansit cribro angustissimo, & tanbrariaque tùm arenas transmittentre. Plinius lib. 9. cap. 22, Lacus est Italiæ Benacus in Veronensi agro, Mincium amnem transmittens. Hoc est per medium sui emittens, vel transitum ei præbens. ¶ Aliquando idem est quod trasiicere, siue transfretare. περάω, περαιόω. Plin. Epist. 173, Ad quæ nescenda iter ingressi, transmittere mare solemus. Cic. lib. 2. de Nat. deor. Grues quum loca calidiora petentes, maria transmittunt, triangulí effigere formam. Suetonius in Iulio Cæsare, A Brundusio Dyrrachium incere formam. Suetonius in Iulio Cæsare, A Brundusio Dyrrachium inceter oppositas classes hyeme transmisit. ¶ Transmittere cãpos, est celeriter percurrere. Virg. lib. 4. Aen. –alia de parte patentes Transmittunt campos. ¶ Transmittere aliquẽ, est cum festinatione mittere. Plaut. in Epid. Continuò te orabit vltrò, vt illam transmittas sibi. Transmittere tectum lapide, est lapidem vltra tectum conicere. Transmittere bellum, vel aliquod onus alicui, est dare prouinciam belli administrandi. ¶ Transmittere in formas coactam materiam, dixit Colum. lib. 7. cap. 8. pro formare. & in formas redigere. Transmittere menses, transigere, quæ sinistra esse solebat.

men, euadere. Transmittere hæreditatem fratri, id est transferre.

Transmissio, onis, Id est traiectio. διαπόρευσις. Cic. ad Att. lib. 4, O nauigationem amandam, quam mehercle ego valde timebam, recordãs superioris tuæ transmissionis! Idem 1. Philip. Calendis Sextilibus veni Syracusas, quod ab vrbe ea transmissio in Græciam laudabatur.

Transmontanus, Qui vltra montes habitat. ὑπόρειος. Liu. 9. belli Maced. Tum transmontanos adortus, quos non adierat C. Flaminius, omnes Aemilius subegit.

Transmouco, transmoues, pen. corr. De loco in alium locum moueo. μεταπονῶ. Terent. Eun. Labore alieno magnam partam gloriam Verbis sæpe in se transmouet, qui habet salem Qui in re est.

Transmotus, a, um, participium. Tacitus lib. 13. Quippe Syria transmotæ legiones.

Transmuto, mutas, pen. prod. Idem ferè quod muto. μεταλλάττω. Lucretius libr. 2, Sun. ma atque ima locans, transmutatis dextera lævis. Horat. 3. Carm. Ode 29, Fortuna sæuo læta negotio, & Ludum insolentem ludere pertinax, Transmutat incertos honores, Nunc mihi, nunc alij benigna.

Transnato, as, Vltrà nato, natando transeo. διανήχομαι. Liu. 1. belli Pun. Ipsi certis superpositis incubantes, flumen transnatauere. Plin. lib. 6. cap. 27, Vnum genus ei piscium est, idque transcurrentis nõ miscetur alueo, sicut nec è Tigri pisces in lacum transnatant.

Transno, as, Idem cum superiori. Cic. in Som. Scip. vel illum Gangẽ trãsnare. Hor. 2. Serm. sat. 1, –ter vncti.
Transnato Tiberim, somno quibus est opus alto.

Transnomino, nas, Nomen commuto, vel inuerto, vel immuto. μετονομάζω. Suetonius de Clar. Gramma. Lucius Crassitius genere Tarentinus, ordinis libertini, cognomine Palides, mox Pansam se transnominauit.

Transnumero, as, Vltra numero. Autor ad Herennium lib. 4. Puer qui iam bene hominis naturã nouit, Tu illio plures mittas oportet, inquit, si hodie vis transnumerari.

Transpadanus, Trans Padum habitans. ὑπὲρ τὸν ἠριδανόν. Cic. ad Cass. lib. 12, Tuos clientes Transpadanos etiam mirificè coniunctos cum causa habebamus.

Transpicio, is, Per cancellos vt per corpus pellucidũ aspicio. διακύπτω. Lactant. de Opific. Per eas igitur membranas sensus ille qui dicitur mẽs, ea quæ sunt foris, transpicit. Lucret. lib. 4, Quod genus illa foris quæ verè transpiciuntur.

Transpectus, us, Lucret. libro 4, Ianua quum per se transpectum præbet apertum.

Transpono, is, De vno loco in alium transfero. μεταθίθημι. Gell. lib. 12. cap. 1. Arborem in locum alium transpositam.

Transporto, as, De loco in locum porto. διακομίζω. Cicc. ad Att. lib. 14, Quid eas, quas Annius transportauit? ¶ Transportare copias, vel exercitum, est nauibus traiicere. Liu. 6. belli Pun. Eum exercitum Puteolis in naues impositum Nero in Hispaniam transportauit. Transportare pro transmittere. Virgil. 6. Aeneidos.
Nec ripas datur horrendas, nec rauca fluenta
Transportare prius, quàm sedibus ossa quierunt.

Transrhenanus, Qui trans Rhenum incolit. ὑπὲρ τὸν ῥῆνον. Cæsar 5. belli Gall. Germanósq; transrhenanos solicitare dicebantur. Transrhenani hostes apud Plinium lib. 19. cap. 1.

Transtiberinus, a. um. pen. prod. Trans Tiberim incolens. ὑπερτιβερινός. Mart. lib. 1, Vrbanus tibi Cæcili videris. Non es, crede mihi: quid ergo inverna es, Hoc quod Transtiberinus ambulator.

Transtra, orum, gene. neut. num, plur. Remigum sedilia in nauibus. ζυγά. Virg. 5. Aen. –furit immisis Vulcanus habenis Transtra per & remos, & pictas abiete puppes. Idem 4. Aenei. Præcipites vigilate viri, & confidite transtris. Ouid. 14. Metam. Et incuruæ sumabunt transtra carinæ. Cæsar 3. belli Gall. Transtra ex pedalibus in altitudinem cõfixa clauis ferreis, digiti pollicis crassitudine. Hæc etiam iuga dici solent: Virg. 6. Aeneid. Inde alias animas, quæ per iuga longa sedebant, Deturbat, laxátq; foros. ¶ Transtra item tigna dicuntur, quæ transuersa à pariete in parietem porriguntur. Vitruu. libr. 4. cap. 2, Trabes etiam supra columnas, & parastatas, & antes ponuntur, in contignationibus, tigna & axes sub tectis: si maiora spatia sunt, & transtra, & capreoli si commoda, columen, & canterij.

Transtucho, is, Ex vno loco in alium veho, siue id naui fiat, siue plaustro, aut etiam iumentis. διακομίζω. Sallust. in Iugu. Ex eo numero Medi, & Persæ, & Armenij cum nauibus in Africam transuecti, proximos nostros mari locos occupauere. ¶ Tempus transuectum. Tacit. lib. 18, Abiit iam, & transuectum est tempus, quo posses videri concepisse.

Transuectio, onis, verbale, Transportatio, traiectio. διακομιδή. Cic. 1. Tuscul. Dic quæso, num re illa terrent, triceps apud inferos Cerberus, Cocyti fremitus, transuectio Acherontis, mento summam aquã attingens, siti enectus Tantalus? ¶ Transuectio, item dicebatur equitum recensio, qua ante consp ectum Censorum vel Principis equites præteruehebantur. Liu. lib. 9. ab Vrbe. Idẽ Fabius instituit, vt equites Idibus Quintilibus transuecherentur. Tranquil. in August. cap. 38, Equitum turmas frequenter recognouit, post longam intercapedinẽ reducto more transuectionis. Sed neque quempiam detrahi in præteruehendo ab accusatore passus est, quod antea fieri solebat.

Transuerbero, as, Transfigo. τιτράσκω. Cicer. Mario, Sed quæ potest esse homini politico delectatio, quum aut homo imbecillus à valentissima belua laniatur, aut præclara bestia venabulo transuerberatur? Virg. 11. Aeneid. –cuius apertum
Aduersi longa transuerberat abiecte pectus.

Transuersus, a. um, Obliquus, lateralis. πλάγιος. vt Linea trãsuersa, quæ rectam lineam decussat: vt si linea recta, verbi gratia, ab ortu ducatur

Universidad de Deusto Biblioteca

in occasum, transuersa duceretur, quæ à Septentrione ducta eandem mediam dissecat. Cosum, lib. 2, Sed in arando maximè obseruandum est, vt transuersus mons sulcetur. Autor ad Herennium libr. 4, Ecce ibi iste de transuerso, Heus, inquit, adolescens, pueri tui modò me pulsarunt, satisfacias oportet. ¶ Transuersum digitum vel vnguem discedere: proverbialis hyperbole est, pro eo quod est quàm minimo spatio. Cicer. 2. Tuscul. Ab hac regula mihi non licet transuersum, quod aiunt, vnguem discedere. Idem Attico lib. 13, Curandu est hoc omni in vita, à sua quenque conscientia transuersum vnguem non oportere discedere. Plautus Aulul. Si tu hercle ex istoc loco digitum transuersum, aut vnguem latũ excesseris, ¶ Transuersus agi dicitur, qui vi & impetu quodam ab instituto depellitur. Metaphora ducta a nauigantibus qui secundo vento recto cursu feruntur, si flatu aduerso transuersi aguntur.

Transuersa, accusatiuius pluralis, neutri generis. ¶ Aliquando aduerbialiter ponitur pro transuersè, & obliquè. Virgil. 3, Ecloga, Nouimus & qui te, transuersa tuentibus hirquis.

Transuersarius, adiect. Quod in transuersum ponitur. Cæsar. 2. bell. Ciuil. Transuersaria tigna iniciuntur, quæ firmamento esse possint.

Transulto, tas, Idem quod transilio. μετακυδάω. Liuius 3. belli Pun. Nec omnes Numidæ in dextro locati cornu, sed quibus desultorum in modum binos trahentibus equos inter acerrimam sæpe pugnam in recentem equum ex fesso armatis transultare mos erat.

Transumo, is, Ex alio sumo. μεταλαμβάνω. Stat 3. Thebai. –Iachrymas non pertulit vltra. Bellipotẽs hastam læua transumit, & alto (Haud mora) diſsiluit, &c. ¶ Vnde quæ ex primis tabulis transcripta sunt, solennitate iuris adhibita, dicuntur transumpta: & actus ipse transumptio.

Transumptio, Figura est quam Græci μετάληψιν vocãt, quum ab eo quod præcedit, id quod sequitur, paulatim infinuatur. Virgi. 1. Aen. Speluncis abdidit Atris. Nam ex atris intelligimus nigras, ex nigris tenebrosas, ac per hoc in præceps profundas.

Transuio, is, Ex trans & suo. abiecta vltima præpositionis litera. διεκβάλλω. Colu. lib. 6. cap. 5, Media pars descripti orbiculi eadẽ subula trasuitur, & facto foramine prædicta radicula inseritur. Corne. Celsus libr. 7. cap. 24, Cutis acu filum ducente transuitur.

Transuolo as, pen. corr. Volando prætereo. διαπτέομαι. Pli. lib. 10. cap. 29, Perdices nõ transuolant Bœotiæ fines in Attica. ¶ Per translationẽ ponitur pro transeurro, vel pro repentè accedo, celeriter eo. διατρέχω. Liu. 3. ab Vrbe, Eques inter ordines peditum tectus se ad equos recipit, transuolat inde in alteram partem suis victoriæ nuntius. ¶ Plautus in Epid. pro transfugio posuit, transuolauerunt ad hostes.

Trapes, etis, masculini generis, & penulti. genitiui prod. Mola olearia, à τρέπω, volto, seu verto. ἐλαιοτρίβιον. Varro à teredo deducit. Cato cap. 18, Trapetibus locum dextra, & sinistra.

Trapetum, ti, pen. prod. Idem cum superiore, hoc est ipsa mola olearia. Virgil. lib. 2. Georg. Teritur Sicyonia bacca trapetis.

Trapetus, ti, masculini generis, Idem: sed antiquè. Cato capit. 22, Trapetus emptus est in Suessano numis quadringentis.

Trapezitæ, pen. prod. τραπεζῖται, Numulari, mensarij. τράπεζον enim vocant Græci quam nos mensam. Plaut. in Cap. –subducam rationculam, Quantillum argenti mihi apud trapezitam siet.

Trapezophoros, phori, τραπεζοφόρος, Mensam ferens. Cic. ad Gallum. libr. 7, Quod tibi destinaras trapezophoron, si te delectat, habebis. Vbi interpres, Trapezophoros signum erat sacerdotis cuiusdam huius nominis, quæ cum alia Cosmo nomine omnia sacra Mineruæ administrabat. Hæc ille ad verbum ex Suida. Iulius Pollux Onomastici sui libr. 10, Trapezophoron mensam interpretatur pocula sustinentem. Vnde Cælius coniecturam capit apud Ciceronem, hoc nomine statuam significari, in eum vsum factam vt abacum sustineret, in quo pocula reponebãtur. Vide ipsum. lib. 7. cap. 12.

TRAPEZVS, untis, τράπεζις, Ciuitas libera ad Pontũ Euxinum, in Cappadociæ finibus, vasto mõte clausa, vt est autor Plin. lib. 6. cap. 4. Ex hac vrbe ortum habuit Georgius Trapezuntius, Latinarum, Græcarúmque literarum peritissimus: sed ingruescente ætate ita omni memoria destitutus, vt vtriusque linguæ prorsus obliuisceretur.

TRASYMENVS, vide THRASYMENVS.

Trauio, as, Antiquum verbũ est, quo vsus est Lucretius libr. 4. pro trãseo. διαβαίνω. Qualia sunt (inquit) vitri species quæ trauiat omnis.

Trauli, τραῦλοι, A Græcis dicuntur, quos nos balbos & blæsos dicimus, Vnde verbum τραυλίζειν, quod est balbutire; & τραυλισμὸς. ipsa balbuties. Lucret. libr. 4, Magna atq; imanis cataplexis, plenáque honoris: Balba loqui non quit, τραυλίζει, muta pudens est.

TREBATIVS, Iurisconsultus, Ciceronis familiaris, epistolis eius notissimus.

TREBIA, τρεβίας, Fluuius est prope Placentiam in Gallia Cisalpina, ex Apennino monte in Padum fluens. Iuxta hunc Annibal Romanos, L. Sempronio Duce maxima clade affecit. Lucan. lib. 2, –quòd non in Punica nati Tempora Caunarum fumus, Trebiáque iuuentus.

TREBIATES, Vmbriæ populi, in quarta Italiæ regione: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 14. Idem 8. Trebiani dicuntur. Sueto. in Tib. Iterum eo censente vt Trebianis legatam in opus noui theatri pecuniam ad munitionem viæ transferre concederetur, obtinere non potuit.

Trebellicum vinum, à Plinio libro 14. capit. 6, inter generosa Italiæ vina commemoratur. Nascebatur autem in Campania quarto lapide à Neapoli.

TREBONIVS, Vnus ex percussoribus Cæsaris: qui quum se in Asiam recepisset, Smyrnæ à Dolabella oppressus est, & crudelissimè excarnificatus.

TREBVLA, τρεβύλα, Oppidũ fuit in Sabinis, cuius incolæ dicti sunt Trebulani: quos Plinius collocat in quarta Italiæ regione. Apud hos præstantissimi fiebant casei, qui Trebulani dicti sunt, De quibus Martialis,

Trebulanes genuit, commendat gratia duplex,
Siue leui flamma, siue domamur aqua.

Trecenti, tæ, ta, Nomen numerale idem valens quod ter centum. τριακόσιοι, Virgil. 7. Aeneid. Sexcentos illi dederat Populonia mater Expertos belli iuuenes: ast Iluatrecentos.
Insula inexhausti chalybum generosa metalli.

Treceni, pen. prod. Idem quod ter centum. τριακόσιοι. Liu. 1. belli Mac. Attalus Trecenos tantũ militẽs in præsidium, Rhodij quadriremem vnã, quum ad Tenedum staret, miserunt. Idem 8. ab Vrbe, Scribebantur autem quatuor ferè legiones, quinis millibus peditum, equitibus in singulas legiones trecenis.

Trechedipni, τρεχέδειπνοι, A Græcis dicebantur, qui tardius ad cœnam conueniebant, vt ex Apollodoro annotauit Cælius lib. 27. cap. 24. Quæ vox κατὰ σύγκρασιν, (vt videtur) est impositа: quum ad cœnam currentes videãtur significare. ¶ Hinc vestes quasdam cœnatorias nonnulli trechedipnas à Iuuenale putant appellari, Satyra 3, Rusticus ille tuus sumit trechedipna Quirine.

Tredecies, aduerbium, pro ter decies. τρισκαιδάκις. Cice. 5. Verr. Tu ex pecunia publica H·S tredecies scribæ tuum permissu tuo quum absentisse fateare, reliquam tibi villam defensionem putas esse?

Tremo, is, τρέμω, τρομέω, Tremore concutior. Plaut. in Asin. Non placet, pro monstro est: quoniam qui sudat, tremit. Terent. Eunuc. –totus Parmeno Tremo, horreóq; postquã aspexi hanc. Virg. 1. Georg. Terra tremit, fugere feræ: & mortalia corda Per gentes humilis stravit pauor. Cic. 2. Acad. Vt si qui tremerẽt, & exalbescerent, vel ipsi per se motu mẽtis aliquo, vel, &c. ¶ Interdum ponitur pro timere. φοβέομαι. Virg. lib. 2. Aen. Hic aliud maius miseris, multóque temendum Obiicitur magis, atque improuida pectora turbat.

Tremens, tis. participium. Cic. 4. Tuscul. Vt ipsum Hectorem, quem admodum est apud Homerum toto pectore trementem pronocasse ad pugnã pœnitẽret.

Tremendus, a, um, Terribilis, timendus. φοβερός. Virgil. 4. Aen. Manéſque adhit, regémque tremendum. Idem 8. Aen. –matrisque egere tremenda Carmentis nymphæ monita. ¶ Huius compositа sunt, Contremo, intremo, & pertremo: quorum significata vide suprà suis locis.

Tremebundus, a, um, Abundè tremens. πάνυ τρομερός. Autor ad Herennium lib. 3. Sin erit sermo, in iocatione leuiter, & tremebũda voce, cum parua significatione risus. Ouid. 4. Met. Dum dubitat, tremebunda videt pulsare cruentum Membra solum. ¶ Hinc Tremebundior, comparatiuũ. Colu. lib. 10, Candidus effœtæ tremebundior vbere porcæ.

Tremefacio, is, Tremorem incutio. τρόμον. Virg. 2. Aen. Tum vtrò tremefacta nouus per pectora cunctis Insinuat pauor. Tremefacta libertas: id est concussa, dixit Cice. 2. Offic. Idem 1. de Diuin. ex Poeta quopiam vetusto: Aut quum se grauido tremefecit corpore tellus. Virg. 6 Aene. Fixerit æripedem ceruam licet, aut Erymanthi Placarit nemora, & Lernam tremefecerit arcu.

Tremisco, is, Tremore concutior. τρέμω. Virgil. libr. 3. Aen. –vastóque ab rupe Cyclopas Prospicio: sonitúmq; pedum, vocémq; tremisco. Idem 5. Aen. –tonitrúq; tremiscunt Ardua terrarum, & campi. Ouid. 14 Metam. Pérq; dies multos laritans, omnémq; tremiscens Ad strepitũ, mortémque timens, cupidúsq; moriri. ¶ Hinc contremisco & pertremisco, composita: quorum significata explicata sunt suprà suis locis.

Tremor, oris, Concussio corporis squalis in febrientibus, frigentibus, aut timentibus cernitur. τρόμος, πάλμος. Quin & terra tremere dicitur, quũ terræmotu concutitur. Virgil. libr. 2. Georg. Vnde tremor terris, qua vi maria alta tumescant Obiicibus ruptis. Cic. 4. Tusc. Ex quo fit, vt pudorem rubor, sic terrorem pallor, & tremor, & dentium crepitus consequatur. Idem pro Flacco, Tamen id quod dixit quãro cum pudore, quo tremore, & pallore dixit? Ouid. 3. Metam. Attonitos subitus tremor occupat artus.

Tremulus, a, um, Qui valde tremit. τρομώδης, τρομητὸς. Terent. Eunu. Incuruus, tremulus, labijs demissis. Mart. lib. 9, Nunc anus, & tremulo vix accipienda tribuli. Cic. 1. de Diuin. Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus. Horat. 4. Carm. Ode 13, Fis anus, & tamen Vis formosa videri: Ludisq; & bibis impudens: Et cantu tremulo pota Cupidinem Lentum sollicitas dextra. Virg. 8. Eclog. Aspice, corripuit tremulis altaria flammis Sponte sua.

Trepidus, a, um. Idem quod pauidus, timens. ταραχῶδες. Liuius 2. ab Vrbe, At verò curia mœsta, ac trepida anceps iti metu. Trepida res, dubia, & ob hoc timorem inducens. Liu. 1. ad Vrbe, Tullius in re trepida duodecim vouit Salios. Virgil. 12. Aeneid. Illæ intus trepidæ rerum, per cerea castra Discurrunt. Vbi Seruius, Trepidæ rerum, nescientes quid agant, ignaræ auxilij, incertæ, dubiæ. ¶ Trepidus, festinus, quòd qui timent, festinent gressus. Virgilius 3. Hic me, dum trepidi crudelia limina linquunt, Immemores socij vasto Cyclopis in antro Deseruere. Seruius, Trepidi, festini, vt per timorem, nõ per contemptum relictus fuisse videatur: qui enim timẽt, festinant gressus. Lucanus libro 8, Rapitur trepida fugiente carina. Vbi carinam trepidam vocat, aut propter timorem illorum qui in ea vehebantur: aut trepidam, id est celerem. Hæc Seruius.

Trepidulus, diminutiuum. τυπτόμενος Gellius libr. 2. cap. 28. Atque vbi rediit casita, pulli trepiduli circunstrepere, oraréque matrem, &c.

Trepidè, aduerbium, Celeriter, & quasi per timorem. Liu. lib. 10. ab Vrbe, Nam & statiua trepidè deserta fuerant.

Trepidãter, Timidè. Suetonius in Claudio Cæsare, cap. 49, Quod vt sensit, trepidanter effatus, &c.

Trepido, as, pen. corr. Vehementer timeo, prætimore loco subsistere non possum. τρέμω, φοβοῦμαι, πτοέομαι. Terẽt. in Hecyra, Trepidari sentio, cursari sursum prorsum. Terent. in Eun. Quid est quod trepidas? satisne salua dic mihi. Cice. 3. de Oratore ex Poeta quopiã antiquo, At Romanus homo,

homo, tamen etsi res bene gesta est, Corde suo trepidat. Cæsar 5. bel. Gal. Tum demum Tiburius, vti qui nihil antè prouidisset, trepidare & concursare. Virgil. 6. Aeneid. Vt videre virum, fulgentíque arma per vmbras Ingenti trepidare metu: pars vertere terga, &c. Pro trepidabant. ¶ Et quoniam à timentibus omnia præpropere aguntur, factum est vt trepidare accipiatur pro festinare. σπεύδειν. Virgil. 4. Aeneid. Dum trepidant alæ, saltúsque indagine cingunt.

Trepidatio, onis, verbale, Trepidandi actus. φόβος, τρόμος. Cice. pro Deiotaro, Num quæ trepidatio? num qui tumultus? Liuius 2. ab Vrbe, Pilis inter primam trepidationem abiectis.

Trepondo, Trium librarum pondus. τριλίτρον. Quintil. libro 1. capi. 9, Nam dua & tre, & pondo duersorum generum sunt barbarismi: at dua pondo, & trepondo vsque ad nostram ætatem ab omnibus dictum est, & rectè dici Messala confirmat.

Tres, & hæc tria, pluralis numeri tantũm, τρεῖς καὶ τρία, Nomen numerale est notæ significationis. Virgil. 5. Aeneid. Tres equitum numero turmæ, ternique vagantur Ductores. Idem 8. Aeneid. Treis imbris torti radios, treis nubis aquosæ Addiderant: rutili treis ignis, & alitis Austri: ¶ Trium literarum homo, id est fur: quòd tres in ea dictione tantùm sint literæ. Plau. Aulul. –tu trium literarum homo Virtuperas me? ¶ Tribus verbis, id est breuiter. Plautus Trinum. Pax, te tribus verbis volo. s. vel trecentis. Idem in Milite, Breuin' an longinquo sermone? M. tribus verbis.

Tresiiri, orum, Idem qui triumuiri de quibus suo loco. τρεῖς πρῶτοι. Plautus in Amphitr. Quid faciam nunc si tresuiri me in carcerem compegerint?

Tresis, & hoc tresse, Vilis, & minimi pretij, quasi trium assium. τριόβολος. Persius saty. 5, Non tresis agazo.

TREVIRI, τρεβῆροι Ptolemæo, Populi Galliæ inter Belgas ad Mosellam fluuium, & Leucis & Mediomatricibus finitimi: vetusti sanè, nomẽque retinentes, nec priſtinæ cedentes famæ apud quos insignis olim cognoscendarum causarum, popu. Romani curia, Treuirorum cognominata. Cuius in Floriano meminit Vopiscus. Lucan. lib. 1, Tu quoque lætatus conuerti prælia Treuir.

Triambi, inquit Festus, Dicebantur qui terni ex proscenio loquebantur.

Triangulus, li, pen. cor. Figura est tres angulos habens, quam Graeci τρίγωνον vocant. Cice. 2. de Natu. deorum, Grues quum loca calidiora petentes, maria transmittunt, trianguli efficere formam.

Triangulus, a, um. Quod triangularem figuram habet. Colum. lib. 5. capi. 2. Esto ager triangulus, pedum quoquouersus trecentorum.

Triarij, orum, οἱ ἐπὶ τοῖς ἔσχατοις ἀεὶ τοῦ πολέμου τεταγμένοι, ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις τεταγμένοι Polybio. Dicebantur milites veterani, spectatæ virtutis, qui tertio loco prælium ineinabant, post profligatos hastatos, qui primo loco: & principes, qui secundo loco pugnam capessebant. Ita enim apud Romanos, teste Liuio lib. 1. ab Vrbe, acies instruebatur, vt primo loco hostes aggrederentur, manipuli hastatorum ex flore iuuenum pubescentium collecti: qui si hostem propulsare non possent, sensim retrocedentes à principibus scutatis, quos antepilanos vocabant, in interualla ordinum recipiebantur, principésque in eorum locum succedebant: hastati autem post eos sequebantur. Si à principibus quoque non satis fœliciter esset pugnatum, à prima acie ad triarios paulatim referebantur, vnóque agmine facto, iam nulla spe post se relicta, vnà omnes in hostem procedebant. Hinc factus est locus prouerbio, vt quum in re aliqua laboratur, cóque res adducta est vt extremo conatu, summísque viribus sit enitendum, rem ad triarios redisse dicamus. Triarij (inquit Varro) dicti sunt, quòd in acie tertio ordine extremis subsidio ponerentur. Plautus, Agite nunc, subsidete omnes, quasi solent triarij. De his vide plura apud Liuium 1. Decad. lib. 8. & apud Erasmum in Adagiis.

TRIBALLI, τριβαλλοί, Populi sunt inferioris Mœsiæ, inter Hæmum montem, & Danubium fluuium siti: vt est autor Ptolemæus lib. 3. cap. 5.

TRIBOCI, Galliæ Belgicæ populi, inter Rhenum & Vogesum montem incolentes, non procul à Rauracis, quem tractum hodie incolunt Alsatij.

Tribrachus, pen. cor. siue Tribrachys, τρίβραχυς, Pes metricus ex tribus syllabis breuibus constans: vnde & nomen habet: quasi τρία βραχέα ἴσχων συλλαβάς: vt Dominus. Loqueris, Agimus.

Tribula, læ, & Tribulum, li, τρίβολος, Genus vehiculi quo frumenta in area teruntur, à tribus lateribus sic appellatum. Virgil. 1. Georg. Tribulaque, traheæque, & iniquo pondere raſtri. Varro lib. 1. cap. 52. E spicis in area excuti grana, quod fit apud alios iumentis iunctis, & tribula. Colum. lib. 2. cap. 21, Et si pauca iuga sunt, adiicere tribulam & traham possis, quæ res vtraque culmos facillimè comminuit.

Tribulo, Verbum est Ecclesiasticis scriptoribus familiare, pro affligere, seu opprimere. θλίβομαι, & Tribulatio, pro oppressione, angustia, anxietate. θλῖψις. Quæ significationes tractæ videntur à tribulo instrumento rustico, quo frumenta olim terebantur: aut certè à tribulo herba acutissimis spinis infesta: aut (vt alij malunt) à stimulo ferreo, formæ tetragonæ, qui quancunque in partem incubuerit, aculeum semper infestum protendit. ¶ Aliter hoc verbo vtitur Cato de Re rust. capi. 23, de musti medicatione loquens, Si (inquit) indideris defrutum, aut marmor, aut resinam, dies viginti permiscето crebrò, tribulatéque quotidie. Quo tamen in loco non desunt qui turbato, rectius legi posse existiment.

Tribulis, vide TRIBVS.

Tribulus, tribuli, penul. corre. τρίβολος. Herba est foliis ad portulacæ effigiem accedentibus, tenuioribus viticulis in terra stratis, spinis secundum folia rigidis & præduris. Nascitur secundum flumina, & in locis ruderosis. Ouid. lib. 5. Metam. –lolium, tribulíque fatigant Triticea messes. Virgil. 1. Georg. Lappæque, tribulíque, intérque nitentia culta Infœlix lolium, & steriles dominantur auenæ. ¶ Est & alterum tribuli genus aquaticum, nonnisi in amnibus nascens, coma duntaxat aquis extante, folio vlmi effigie, pediculo longo, caule cacuminibus crassiore, quàm partibus in humore contentis. ¶ Tribulos item vocat Vegetius lib. 3, stimulos illos ferreos, formæ quadrangulæ, qui in bello aduersus equitatum spargi solent, in quodcunque latus incubuerint, infestum semper aculeum protendentes. Latini Murices appellant. Vide suprà in dictione MVREX.

Tribunal, alis, pen. prod. Locus excelsus arcuata figura, in quo residebat qui ius tribubus redderet. δικαστήριον, βῆμα. Cice. ad Quint. frat. lib. 1, Nullius inopiam ac solitudinem non modò vllo populari accessu, ac tribunali, sed ne domo quidem tua, & cubiculo esse exclusam. Formam autem tribunalis vide apud Vitruuium lib. 5. cap. 1.

Tribuni, Magistratus Romæ, non dissimiles iis qui apud Lacedæmonios Ephori dicebantur: quorum officium erat iniuriam omnem intercessione sua prohibere, & commoda plebis aduersus Patritios tueri. δημαγωγοί, δημάρχοι. vnde & Tribuni plebis dicti sunt, anno XVII. post exactos Reges primùm creati, quum plebs secessione facta a Patribus, in sacrum montem esse contulisset. Fuerunt & alij Tribuni, huisce multo vetustiores, atque adeo vrbis origini æquales, qui quòd Equitibus præerant, Tribuni celerum sunt appellati. ¶ Tribunorum autem nomen accepisse existimantur ab eo, quod id temporis populi tres tantùm erant partes, & ex singulis singuli creabantur tribuni. Alij à centuriarum equestrium numero dictos malunt, quas ab initio tres tantùm fuisse constat, Ramnensium, Tatiensium, & Lucerum. Nec desunt, qui à tribuum suffragiis quibus creabantur, dictos existimant. Tribuni celerum, inquit Pomponius de Orig. iur. l. necessarium, Equitibus præerant, & veluti secundum locum à Regibus obtinebant: quemadmodum Magistri equitum apud Dictatores: quò in numero fuit Iunius Brutus. ¶ Postea facti sunt Tribuni militares, siue Tribuni militum in castris, qui parem cum Consulibus haberent potestatem. στρατηγοί. Tribunorum militarium (sicut docet Asconius) duo fuerunt genera. Alij Rufuli dicebantur, qui in exercitu creari solent. Alij comitiati, qui Romæ comitiis designabantur. Tribuni militaris officium erat vt miles veste indutus, armis bene munitus, exercitationis vsu, & disciplina eruditus incederet. Olim Tribuni militum Consulari potestate promiscuè ex Patribus, ac plebe creati sunt, vario quidem numero: interdum enim viginti, interdum plures, nonnunquam pauciores fuerunt: vt inquit Pomponius loco iam citato. Tribuni militum, inquit Budæus, fortasse dici hodie possunt quos *Mareschalos* vocamus, qui præfecti sunt militum. ¶ Alij Tribuni ærarij, dicti ab eo quòd his attributa erat pecunia, quam militi reddebant. Tribuni ærarij, inquit Budæus, hodie dicuntur quos *generales receptores* vocant.

Tribunitius, substantiuum. Qui Tribunatum gessit. δημαρχήσας. quemadmodum Aedilitius, qui Aedilitate perfunctus est.

Tribunitius, tia, tium, Quod ad tribunos pertinet. δημαρχικὸς. Sallu. Nam postquam Cn. Pompeio, & M. Crasso Consulibus Tribunitia potestas restituta est. Lucan. lib. 2, –truncos lacerauit Fimbria Crassos: Sæua Tribunitio maduerunt robora tabo. Cice. 2. de Orat. Quum Tribunitia potestas esset constituta.

Tribunatus, us, Ipsa Tribunorum dignitas. δημαρχία. Cicero in Lælio, De Caij autem Gracchi Tribunatu quid expectem, non libet augurari.

Tribuo, buis, bui, butum, Do, largior, impertio. δίδωμι. Plin. in Paneg. Tribuas ei successorem. Ouid. 2. de Arte, Hæc bona non primæ tribuit natura iuuentæ. ¶ Ponitur aliquando pro attribuo, imputo. ἀναλίσκω, προσλίβανω. Cicero, Sed hoc beneuolentiæ eius tribuendum est. ¶ Aliquando capitur pro æstimo. τίμαω, vt, Tu tibi multum tribuis. Cicero 4. Acad. Quibus ille secundum fratrem plurimùm tribuebat. ¶ Aliquando pro fauco, & in aliquem propensus sum. ἀνατίθημι. Cice. Crassipedi, Quum vniuerso ordini publicanorum semper libentissimè tribuerim. ¶ Ponitur interdum pro distribuere. διανέμω, μερίζω. Cice. 2. de Finib. Omnẽ vim loquendi, vt iam antè Aristoteles, in duas tributam esse partes dixere. ¶ Tribuere misericordiam, est misereri. Cice. pro Milone, Quid restat nisi vt orem, obtestérque vos Iudices, vt eam misericordiam tribuatis fortissimo viro, quam ipse non implorat? ¶ Sic etiam dicimus, Tribuere alicui honorem, gratiam, operam, palmam, præmia, primas. priores partes, tempus alicui rei, veniam. Legenti bonos autores exempla passim occurrent. ¶ Tribuere aliquid valetudini, est valetudinis causa nonnihil ab instituto nostri curriculo deflectere, aliquídque eius causa facere, quod alioqui facturi non eramus. ¶ Tributum est, impersonaliter. Cice. 1. Offic. Generi animantium omni à natura tributum est, vt se, vitam corpúsque tueatur.

Tributio, onis, verbale, Actus tribuendi. Cicero 1. de Natu. deorum, Hanc ἰσονομίαν appellat Epicurus, id est æquabilem tributionem.

Tribus, bus, φυλή, A tributo dando, vel quòd ager Romanus, primò diuisus in tres partes fuerit, & tres partes populi factæ: vna Tatio Sabinorum duce iam amico post fœdera, & in partem regni à Romulo suscepto: alia Ramnium, siue Ramnensium, à Romulo: tertia Lucerum, à Lucumone. Varro enim scribit Romulum dimicantem cõtra Tatium à Lucumonibus, hoc est Tuscis auxilia postulasse: vnique ex iis qui sibi cum exercitu suppetias tulissent, receptè iam in regni portionem Tatio, partem vrbis assignasse, indéque regioni in qua ille cum Tuscis consedisset, Tusco vico nomen esse factum. Et quia in tres partes populus diuisus erat, factum est vt hæ populi partes tribus dicerentur: & qui singulis tribubus præerant, Tribuni: & pecuniæ quæ tributim, hoc est per tribus imperabantur, vocarentur tributa. Sed postea aliæ quoque partes vrbis factæ, quæ similiter tribus appellatæ sunt, Nam in sex partes suit distributa ciuitas, in primos, secundósque Tatienses, Ramnes, Luceres. Quælibet ex tribubus decem curias continebat, quæ de nominibus Sabinorum appellatæ sunt. Hæc Varro, Festus, Plutarchus, & Asconius, Dissentit paulum ab his lib. 1. Liuius, scribens, à Romulo centurias equitum tres fuisse cõscriptas, Ramnenses, & Tatienses

& Luceres: nec videtur existimare totum populum in hos fuisse distributum, sed solos Equites. Tribus autem statim ab initio quatuor esse factas asserit, vrbe quadrifariam secundum colles & regiones diuisa: tribúsque non à numero ternario, sed à conferendo tributo appellatas existimat. Qua in re optimè cum Liuio conuenit Plinio, qui quatuor ab initio vrbanas fuisse tribus affirmat, Suburranam, Palatinam, Collinam, & Exquilinam, ita appellatas à partibus vrbis in quibus habitabant. Ciceronis verò ætate vrbs in XXXV. tribus erat diuisa: quod ipse quum plerisque aliis in locis, tum apertissimè ostendit in oratione contra Rullum de Lege agraria. Harum nomina erant. Aemylia, Anien sis, Cornelia, Claudia, Collina, Cruftumina, Exquilina, Falerina, Fabia, Galeria, Lemonia, Metia, Narniensis, Otriculana, Vfentina, Palatina, Papyria, Pollia, Popilia, Pontina, Publicia, Popinia, Quirina, Romulia, Sergia, Suburrana, Scaptia, Stellatina, Sabatina, Terentina, Tromentina, Velina, Veientina, Veturia, & Volitina.

Tribuarius, a, um, adiectiuum, Quod ad tribus pertinet: vt Tribuarium crimen, tribuaria res. Cicero pro Plancio, Itaque hæritantem te in hoc sodalitiorum crimine tribuario ad communem ambitus causam tè contulisti,

Tribulis, generis masculini, penul. prod. Qui ex eadem est tribu. φυλέτης. Horat. 1. Epist. 13, Vt cum pileolo soleas conuiua tribulis. Cicc. Seruio lib. 13. Lucio Cossinio amico, & tribuli tuo valde familiariter vtor. Liu. 2. ab Vrbe, Vetus Claudia tribus, additis postea nouis tribulibus, qui ex eo venirent agro appellata. Martial. lib. 9, Nunc anus, & tremulo vix accipienda tribuli.

Tributim, adverbium, Per singulas tribus. κατὰ φυλάς. Cicc. Attico lib. 4, Populo tributim domi suæ satisfecerat.

Tributum, ti, A tribubus Varro dictum ostendit, quòd ea pecunia quæ populo imperata erat, tributim à singulis pro portione census solebatur. ἀπὸ τῶν φυλῶν. Festus à tribuendo deriuare videtur. Tributum (inquit) dictum est, quia ex priuato in publicum tributur. Cicc. 2. Offi. Dandâ etiam est opera, ne quod apud maiores nostros sæpe fiebat propter ærarij tenuitatem, assiduitatémque bellorum, tributum sit conferendum. Ouid. de Nuce, Fœlix, secreto quæ nata est arbor in agro, Et soli domini ferre tributa potest. Stat. 4. Syl. 1. Restat Bactra nouis, restat Babylona tributis Frænari. Dicitur & Tributus. Plaut. in Epid. Tributus maior penditur.

Tributarius, Qui soluendo tributo obnoxius est. φορολογούμενος. Iustinus lib. 1, Sed ciuitates, quæ Medorum tributariæ fuerant. Plinius lib. 12. cap. 1. Etiam ad Morinos vsque penetcia, ad tributarium etiam pertinens solum, vt gentes vectigal & pro vmbra pendant.

TRICA, aut potius Tricca per duplex c, τρίκκη. Stephano, Vrbs Thessaliæ, non procul à sinu Pegasico, id nominis fortita à Tricca Penei filia. ¶ Fuit & Tricca alia in Apulia Dauniorum, quam cum Apina vicino oppido tanta Diomedes ignominia euertit, vt in prouerbij iudibrium transierint. Quoties enim rem futilem ac nugatoriam ostendere volumus, Tricas & Apinas nominamus. Vide in dictione APINA.

Tricæ, Capilli pedibus pullorum gallinaccorum intoluti: ita dicti, quasi τρίχες, teste Nonio: qui quoniam grestum illorum impediunt, factum est vt omnia impedimenta Tricæ vocentur. τριχόμαλα. Turpilius Demiurgo, vt citatur à Nonio, Iudicia, lites, turbas, tricas, contentiones maximas. Varro γύροις διδασκάλοις, apud eundem Nonium, Putas eos non citius tricas Atellanas, quàm id extricaturos? ¶ Hinc Intricare dictum est, pro eo quod est Involuere, & implicare. vt annotauit idem Nonius, citans Afranium in Epistio. Ita intricauit huius hanc rem temeritas. ¶ Item extricare pro explicare. Plaut. Epidico, Aliqua ope exoluam, extricabor, aliquà inde ex impedimentis liberabor. ¶ Tricas item accipimus pro nugis, & rebus nihili. Plau. Rudente. Eloquere propere, celeriter. 1. numos trecentos 6. Tricas. In qua significatione etiam Tricas & Apinas dicimus, prouerbiali nimirum metaphora res vilissimas significantes. Martial. lib. 14. Sunt Apinæ, Tricæque, & siquid vilius istis. Ortum creditur prouerbium à duobus Apuliæ oppidis hisce nominibus dictis, quæ Diomedes nullo negotio euertit. Plin. lib. 3. cap. 11, Diomedes ibi deleuit gentes Monadorum, Dardorúmq;, & vrbes duas, quæ in prouerbij iudicium vertêre, Apinam & Tricam. Vide Erasmi Adagia.

Triceni, æ, a, plura. nume. Idem quod triginta. τριάκοντα, quasi Trigeni, g in c mutata ea forma qua vicenos dicimus pro vigenis. Plin. libro 9. cap. 36. Latent sicut murices circa Canis exortum tricenis diebus. ¶ Tricenæ amphoræ. Colum. lib. 3 cap. 3, At siqui cum scientia sociauerint diligentiam, non vt ego existimo tricenas vel quadragenas certè: sed vt Græcinus minimum computans licet, inquit, amphoras vicenas percipient ex singulis iugeribus,

Tricenarius, a, um; vt Vites tricenariæ. Varro lib. 2 capi. 2, Nonne item in agro Fauentino, à quo tibi tricenariæ appellantur vites, quòd iugerum tricenas amphoras reddat?

Tricenteni, penul. prod. Idem quod Triceni. Colum. lib. 5. cap. 3. Quoniam sex latera sunt, quæ consummata fiunt duo millia tricenteni & quadraginta.

Tricephalus, penul. corre. τριπρόσωπος. Idem quod triceps, hoc est tria habens capita: vnde Cerberus à Poëtis Græcis hoc epitheto insignitur.

Triceps, Trium capitum. τριπρόσωπος. Seneca in Hercule furente, Tricipitem secum bellua manibus trahens. Cicero in Orat. Quid in verbis iunctis? quàm scitè intipientem, non insapientem; iniquum, non inæquum: tricipitem, non tricapitem? Idem 1. Tusc. Dic quæso, num te illa terrent: triceps apud inferos Cerberus? Ouid. 8. Met. Tûq; triceps Hecate.

Tricesimus, a, um, penul. corre. Vltimus ex triginta. τριακοστός. Cicc. ad Atticum lib. 6. Tricesimo quoque die. Plin. lib. 17. capi. 23. Ante tricesimum sextum mensem attingi falce vetantur. Horat. 1. Serm. sat. 9, Hodie tricesima sabbatha.

Trichias, τρίχιας. Piscis est ex genere saxatilium bis quotannis pariens. Quidam Sardam interpretantur. Plin. lib. 9. capi. 51. Piscium autem lupus & trichias bis anno parit. & saxatiles omnes. Idem lib. 9. capi. 15, Intrantium Pontum soli non remeant trichiæ.

Trichiasis, τριχίασις, Morbus mammarum, qui in lactantibus mulieribus prouenit ex pili haustu. ¶ Hoc item nomine dicitur rima circa spinam, in longum producta, sed adeò exilis, vt visum fugiat: quæ non rarò mortem affert.

Trichilas, orum, τρίχηλα. Nonnulli interpretantur vasa, tria habentia labra, è quibus liquor effluere possit. Quod si verum est, penultima debebit produci, vtpote quæ à diphthongo scribatur. Columella tamen corripit, libro 10, sic scribens, Tum modò dependens trichila, modò more chelydri Sole sub æstiuo gelidas per graminis vmbras Intortus cucumis. prægnansque cucurbita serpit. Aut igitur Columella vocalem præpositiuam è diphthongo abiecit, aut aliud quærendum est vocis huius etymon. Apud Cæsarem de bello Pompeiano, Trichilo accipi videtur pro vestis stragulæ genere tenuissimo: quod & annotauit Cælius Rhodiginus, lib. 18 cap. 11, qui vocis eius originem ἀπὸ τῶν τρίχων repetit. Verùm hoc Columellæ loco iam citato nullo modo conuenit.

Trichitis, tis, τριχῖτις, Aluminis genus, quod alio nomine schiston à qui busdam appellatur, in capillamenta quædam tenuia dehiscens: vnde trichitidis nomen accepit. Vide Plinium lib. 35. cap. 15.

Trichomanes, τριχόμανες, Herba est, filici similis, sed minor, quam Capillarem herbam Romani luxuria capillitij, officinæ Polytrichon appellant. Vide Plinium lib. 22. capi. 21.

Trichrus, τρίχρους, Gemmæ nomen, à tribus coloribus impositum, quos reddit cui atrita. Plin. lib. 37. cap. 10, Trichrus ex Africa est: sed tres suos reddit: à radice nigrum, medio sanguineum, summo candidum.

Tricies, adverbium, Triginta vicibus. τριακοντάκις. Liuius 8. belli Punici, Pecuniæ in ærarium tulerunt sestertium tricies octoginta millia æris. Cicc. 3. Verrin. His nominibus solis Cn. Dolabellæ H-S ad tricies litem esse æstimatam.

Triclinium, nij, τρικλίνιον, Latinè discubitorium conclaue dici potest. Erat enim locus in quo discumbebant & cœnabant, à tribus lectis quos in eo sternebant, nomen habens. Nam tres mensas in conuiuio apponere veteres solebant, & cubantes cœnare. Hinc Horatius 1. Sermon. Saty. 4, Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos, E quibus vnus auet quauis aspergere cunctos, Præter eum qui præbet aquam. Iuuenalis Satv. 5, –ergo duos post, Si libuit menses neglectum adhibere clientem, Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto. Vna simus, ait. Ex quibus Iuuenalis verbis apertissimum est, triclinium discubitorium tribus fuisse instructum lectis, atque inde nomen accepisse. Et quanuis τρικλίνιον sit dictio merè Græca, ita tamen recepta est in Latinam coloniam, vt ea vtamur tanquam Latina. Quintilianus, Vix eo limen egresso, triclinium illud supra conuiuas corruit. In eadem significatione Cicero Conclauis vocabulo vsus est, eandem cum Fabio referens historiam, libro 3. de Orat. Hoc interim (inquit) spatio conclaue illud vbi epulabatur Scopas, concidit. Quinetiam Vitruuius libro 4, manifestè triclinia inter conclauium genera annumerat. In triclinijs, inquiens, cæteris que conclauibus, maximus est vsus luminum. ¶ Aliquando triclinium accipitur pro ipsis lectis, & reliquo discubitus apparatu. Cicero 4. Verr. In foro sibi triclinium strauerat. Quod explicans paulo pòst subdit, Imperauit vt in foro sibi medio lecti sternerentur. ¶ A triclinio dictus est architriclinius, triclinij præfectus, cui instruendi, ornandique triclinij cura incumbit. ¶ Legitur & biclinium apud Plautum in Bacchid. pro cœnaculo duobus tantùm lectis instrato. Græci Ἀνάκλιτον appellant. Aduertite (inquit) Mnesiloche, & tu Pistoclere, iam facite in biclinio cum sua vterque amica cubitum eatis.

Triclinia, orum, Aulæa, siue vestes stragulæ quibus triclinia ornantur. τὰ τῶν τρικλίνων ψυκτηρόμαλα, Plin. lib. 19. capi. 33. Qua purpura quis non iam tricliniaria facit? Varro 1. de Re rust. capi. 13, Qui elaborant vt spectent sua æstiua tricliniaria ad frigus Orientis.

Tricliniarius, a, um: & Triclintaris, tricliniare. τρικλινιακὸς. Quod ad triclinium pertinet: vt Mappæ tricliniares, & lecti tricliniares. Plin. libro 37. cap. 2, Lectos tricliniares tres.

Tricolon, penul. prod. τρίκωλον, A Græcis dicitur, quod nos trimembre vertere possumus. Vnde certa quædam Odarum genera, quę triplici carminis genere veluti tribus constant membris, tricola dicuntur: cuius generis non pauca sunt apud Horatium.

Tricones, Contentiosi, & rixarum peramantes. Ἀνάκιδες. Vnde Iul. Capitol. in Aelio Vero, Fertur & nocte perpete alea lusisse quum in Syria concepisset id vitium: atque intantum vitiorum Gratianorum, & Neronianorum, ac Vitellianorum fuisse æmulum, vt vagaretur nocte per tabernas ac lupanaria, obtecto capite cuculione vulgari viatorio, & commiscereturcum triconibus, & committeret rixas, dissimulans quis esset: sæpéque afflictum liuida facie redisse, ac in tabernis agnitum, quum sese abscónderet.

Tricoccus, ci, τρίκοκκος, Genus heliotropij quod alio nomine scorpiuron appellant, eo quòd semen ferat scorpionis caudæ non dissimile. Autor Plinius lib. 22. capi. 21, Apud Dioscoridem libro 1, capi. 138, genus est mespili, buxeæ spinæ similitudine. pomum ferens exigui mali magnitudine, in quo tria sunt ossicula: à quibus tricoccus dicta, quasi trigrana, siue triosia.

Tricongius, τριχοινιαῖος, Cognomen Nouelli Torquati Mediolanensis, qui gestis honoribus è Prætura ad Proconsulatum vsque peruenerat. Hic tribus congijs epotis, spectante miraculi gratia Tiberio principe, prælarum cognomen sibi vendicauit. Vide Plinium lib. 14. cap. 22.

Tricontharis, Nugas ago, ineptio, λωρῶ, φλυαρῶ, βδμολοχῶ. Cicc. Attico, Brutus Vectenum accusatur: tricatur scilicet. Nonnunquam accipitur pro rixari. ἐρίζειν, Idem eidem, Publius tecum tricatus est.

Tricornis, ne, Quod tria cornua habet. τρίκερως. Plin. lib. 8. capi. 21, Indicos boues vnicornes, tricornésque.

Tricorpor, oris. pen. cor. adiectiuum, Habens tria corpora. τρίσωμος. Virgil. 6. Aeneid. Et forma tricorporis vmbræ. Silius lib. 3. Geryonis petet quum longa tricorporis arua.

Tricuspis, dis. pen. cor. adiectiuum, Quod tres habet cuspides. τρίσωμος. Ouid. 1. Metamo. –positóque tricuspide telo Mulcet aquas rector pelagi.

Tridacna, τρίδακνα, Ostrea tantæ magnitudinis, vt ter mordenda essent: à nomenclatore nepotis cuiusdam ita primùm appellata: vt refert Plinius lib. 32. cap. 6.

Tridens, Ferramentum tres habens dentes, siue cuspides. τρίαινα. Vnde Neptuni sceptrum Poëtæ ab hac forma peculiariter Tridentem appellarunt. Virgil. 1. Georg. Magno tellus percussa tridenti. Plin. lib. 8, cap. 15, Thynni à gubernaculis non separantur, ne tridente quidem in eos sæpius iacto territi.

Tridentifer, a, um, pro Neptuno, Ouid. 8. Metam. –ô proxima terræ Regna vagæ dixi sortite tridentifer vndæ.

Tridentiger, pen. cor. Idem. Ouid. 11. Metam. Quúmque tridentigero tumi di genitore profundi.

TRIDENTVM, ti, Rhætiæ oppidum, ad Athesim fluuium: in Alpium augustiis situm: à quo Tridentini, quorum meminit Plinius lib. 3. capi. 19.

Triduum, dui, Spatium trium dierum. τριημέρισμα, à quo Triduanus, a, um, τριήμερος. vt Triduanæ induciæ, in tres tantùm dies pactæ. Plinius Epist. 62, Et qui audire triduo velint, inueniuntur. Cicc. 2. de Legib. Cotta censet habendas triduum ferias, & porco fœmina piaculum pati. Idem pro Mil. Clodius respondit, triduo illum, ad summum quatriduo periturum.

Triennis, ne, Quod est trium annorum. τριετὴς.

Triennium, nij, Spatium trium annorum. τριετία. Cicc. 4. Verr. Triennium prouinciam obtinuit. Idem ad Quint. frat. libro 1, Præclarum est enim summo cum imperio fuisse in Asia triennium. Ouid. 9. Metam. Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ.

Triens, tis, Tertia pars assis, hoc est vnciæ quatuor. τριμμύριον. Cicc. Attico, Dolabellam video Liuiæ testamento cum duobus cohærédibus esse in triente, hoc est in tertia parte totius hæreditatis. ¶ Erat item Triens nummuli genus, valens tertiam assis partem. Iuuenal. Sat. 3, Nec habet infœlix, quem porrigat ore trientem. ¶ Item sumitur pro calice quatuor continente cyathos. Propert. lib. 3, Quum fuerit multis exacta quatuor continente cyathos. Propert. lib. 3, Quum fuerit multis exacta quatuor continente cyathos hora. Persius Sat. 3, –calidúmque trientem Excutit è manibus. Quo tamen in loco alij legunt Trientem, vt iam dictum est.

Trientalis herba, Quæ altitudine æquat tertiam pedis partem, hoc est pollices quatuor. τριμμοιρίτου βοτάνη.

Trierarchus, chi, masc. gene. τριηράρχης, Præfectus triremis. Nam à Græcis τριήρης dicitur, quam nos triremem vocamus. Cicc. 3. Verr. Quadere Charidemum Chium testimonium priore actione dicere audistis, sese quum esset trierarchus, &c.

Trieres, huius trieris. gene. fœmi pen. prod. τριήρης, Nauis oblongæ genus est, quam Latini à tribus remorum ordinibus Triremen vocant.

Trietericus, a, um, τριετηρικὸς, Triennalis, siue quod tertio quoque anno fit. ¶ Hinc Trietetica appellata sunt sacra Bacchi, quæ tertio quoque anno sumptuosiora annuis eius Orgiis agitabantur. Institura enim sunt, quum ex India victor Liber pater rediisset, à triennio quo peregrinatus est. Virgil. 6. Aeneid. –vbi audito celebrant trieterica Baccho Orgia, nocturnúsque vocat clamore Cithæron. Ouid. 6. Metam. Tempus erat, quo sacra solent Trieterica Bacchi Sithoniæ celebrare nurus. Nox erat, quo sacra solent Trieterica Bacchi Sithoniæ celebrare nurus. Nox Trieterica, Stat. 2. Theb. –non hæc Trieterica vobis, Nox patrio de more venit.

Trieteris, pen. prod. genitiuo trieteridis, τριετηρίς, Spatium trium annorum. Statius lib. 4. Theb. Ludus & atræ sacrum recolet trieteris Ophelten. Martial. lib. 6, Aspicis vt paruus, nec adhuc trieteride plena Reguleu. Martial. lib. 6, Aspicis vt paruus, nec adhuc trieteride plena Reguleus. auditum laudet & ipse patrem. Cicc. 3. de Natu. deorum, Quintum Niso natum, & Thione, à quo trieterides constitutæ putantur.

Trifariam, adverbium, Tripertitò, tribus modis. τριχῶς. Liu. 5. ab Vrbe, Trifariam Romam muniebant.

Trifarius, ria, rium, Triplex. τριφάριος, τριπλάσιος. Liu. lib. 3, Ita trifariam adortus castra circumuenit.

Trifaux, cis, omnis gene. Tres fauces habens. τρίγναθος. vnde peculiari epitheto vocant Poëtæ Cerberum trifaucem. Virgil. lib. 6. Aeneid. Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci Personat.

Triferus, ra, rum, τριφόρος, Quòd ter quotannis fructus producit. Colu. lib. 5. capi. 10, Omnes etiam biferæ & triferæ. Plin. lib. 16. capi. 17, Vites quidem & triferæ sunt, quas ob id insanas dicunt, quoniam in iis alia maturescunt, alia turgescunt, alia florent.

Trifidus, da, dum. pen. corr. Quod in tres partes diuidi potest. τρίχα. Vnde proprium orbis terræ epitheton est, qui in tres diuisus est partes. ¶ Flamma trifida, id est fulmen trisulcum. Ouid. 2. Metam. Naiades Hesperiæ trifida fumantia flamma Corpora dant tumulo. Hasta trifida, Val. Flac. 1. Argon. Cuspis trifida, Neptuni tridens, Claud. libro 2. de rap. Proserp.

Trifinium, Dicitur vbi trium agrorum terminus est. τριορία.

Trifolium, Herba est à tribus foliis, quæ in singulis habet germinationibus, appellata. τρίφυλλον. Eius tria sunt genera: ex quibus menyanthes vocant Græci, quod maiore est folio: cui adulto bituminis inest odor: vnde asphaltion nonnulli appellarunt, in coronarum vsu commendatum. Alterum à folij acumine oxytriphyllon cognominant. Tertium omnium minimum, in pratis passim prouenit. Vide Plinium libro 21. capite 21.

TRIFOLINVM, Campaniæ oppidum fuit à quo ager Trifolinus dictus est, vini non prorsus ignobilis ferax. Iuuenal. Sat. 8, Te Trifolinus ager fœcundis vitibus impiet. Et Trifolina vitis. Martialis libro 13,

Non sum de primo, fateor, Trifolina Lyæo:
Inter vina tamen septima vitis ero.

Triformis, me, Tres habens formas. τρίμορφος. vt Canis triformis: Cerberus, Seneca Herc. Oetæo. Diua triformis Hecate. Horat. 3. Carm. Ode 22, Montium custos, nemorúmque virgo, Quæ laborantes vtero puellas Ter vocata audis, adimísque letho Diua triformis.

Trifur, Idem quod furacissimus, siue eximius fur. λαπαξεστότατος, τρίμυς. Nam particula τρὶς in compositione augendi vim habet. Plautus, Non fur, sed trifur. ¶ Sic Trifurcifer dicitur, id est insignis furcifer. Plaut. in Rud. Tún' trifurcifer mihi audes inclementer dicere?

Trifurcus, adiectiuum, Quod tres furcas habet. Colum. lib. 5. capi. 10, Trifurcam maximè ponito, ea extet minimè tribus pedibus. Trifurca semina, quæ in tres partes furcata sunt. Colum. de Arb. cap. 20. Semina trifurca maximè ponito: ea extent supra terram tribus pedibus.

Triga, gæ, Vehiculi genus quod tribus trahitur equis: quasi triaga: à tribus equis iunctis. τρίππα, τρίμορμον. In Pandectis lib. 21. Et, si triga venierit, retinenda erit rota: sed etsi quadrigæ, redhibeatur.

Trigarius, rij, Trigarum agitator. τριππαγέλατης. Plin. lib. 28. cap. 17. Ferunque & Neronem principem hac potione recreari solitum, quum sic quo que se trigario approbare vellet.

Trigamus, penul. corre. τρίγαμος, Qui tres duxit vxores: nam γάμος, nuptias significat.

TRIGARIVM, rij, Locus iuxta campum Martium, vbi trigarum curule certamen fiebat. Plinius lib. vltimo. cap. 13, Ne equos equidem in trigariis præferri vllos vernaculis animaduerto.

Trigemini, tantùm pluraliter, Tres vno partu editi. τρίδυμοι. Plin. de Viris illust. Bellum Albanis indixit, quod trigeminorum certamine finiuit. Colum. lib. 7. cap. 6. de capellis. Parit autem si est generosa proles, frequenter duos, nonnunquam trigeminos.

TRIGEMINA, Porta Romæ dicebatur per quam trigemini fratres Horatij exierunt. Liuius, Minutius extra portam trigeminam boue aurato donatus est.

Trigemmis, gemme, Quod tres habet gemmas. τριόφθαλμος. Colu. lib. 3. cap. 19, Vallis, & vligino si campi situ fertimus: etiam trigemmen (scilicet malleolum) qui est paulo minor dodrante, longior vtique semipede: ísque non ab eo trigemmis dictus est, quòd omnino trium oculorum est, quum ferè circa plagam qua matri absciíssus est, plenus sit gemmarum: sed quòd his exceptis, quibus est frequens in ipso capite, tres deinceps articulos, totidémque gemmas habet.

Trigesimus, a, um. pen. cor. Vltimus ex triginta. τριακοστός. Cicc. de Senectute, Cuius à morte iam tertius & trigesimus est annus.

Triginta, indeclinabile nomen numerale, Ter decem. τριάκοντα. Virgilius 3. Aeneid. –inuenta sub ilicibus sus
Triginta capitum fœtus enixa iacebat.

Trigla, τρίγλα, Genus piscis qui à veteribus mullus vocabatur, in præcipuis olim cœnarum delicijs habitus, adeóque ganeonum mensis expetitus, vt sæpius argenti puri pondere à priuatis etiam Quiritibus emeretur. Apud Romanos etiam hodie Græco nomine trigla appellatur. amissa mulli appellatione. Vide Iouium in libello de Romanis piscibus.

Triglites, pen. prod. τριγλίτης, Gemma mulli piscis colorem habens. Autor Plinius lib. 37. cap. 11.

Trigon, onis, τρίγων, Locus erat in thermis, pilæ ludo destinatus: à trigona, hoc est triquetra figura nomen habens. ¶ Vnde & minimum pilæ genus, trigonem, & trigonalem pilam appellarunt, quòd eo in trigone lusitare solebant. Martialis lib. 2, Qui lentum ceroma teris, tepidúmq; trigona. De pila trigonali extat epigramma apud eundem lib. 14, Si me mobilibus scis expulsare sinistris,
Sum tua: si nescis, rustice redde pilam. Idem lib. 12,
Captabit tepidum dextra, lævaque trigonem.

Trigonus, ni. pen. prod. τρίγωνος, Triangulus: vnde Trigonus, a, um, triangularis.

Trilinguis, gue, Qui tres linguas habet: vel tribus loquitur linguis. τρίγλωσσος. Horat. 3. Carm. Ode 11, –quanuis furiale centum
Muniant angues caput eius: atque
Spiritus celer, fanéque manet Ore trilingui.

Trilix, cis. pen. genitiui prod. adiectiuum, Quod ex tribus constat liciis. τρίμιτος. Vnde trilices vestes dicuntur, quæ ex tribus liciis versicoloribus constant. ¶ Interdum tamen Trilix accipitur pro triplici. τρίπλοῦς. Virgil. 3. Aeneid. Loricam consertam hamis, auróque trilicem. Valer. Flac. 2. Argon. Per clypei cædentis opus, partémque trilicem.

Trimacrus, τρίμακρος, Pes metricus, contrarius tribracho, constans ex tribus longis: vt Virtuti.

Trimestris, stre, Trium mensium. Plin. lib. 7. cap. 15, Et hoc tale, tantúmque omnibus tricenis diebus malum in muliere existit, & trimestri spatio largius.

Trimetron, τρίμετρον, Carminis genus ex tribus constans mensuris maioribus, hoc est pedibus sex: vnde senarios iambicos, trimetros appellamus.

Trimma, τρίμμα, A Græcis dicitur is qui à Latinis appellatur veterator, qui scilicet in re aliqua tritus est, & exercitatus, quasi ὁ πολλάκις γεγυμνασμένος: idque ea forma qua Latini Scelus dicunt pro sceleste. Sic Quintilianus attrita vsu forensi ingenia dixit.

Trimodium, dij, Quod tres modios continet. τριμόδιμνον,

Tricornis, ne, Quod tria cornua habet. τρίκερως. Plin. lib. 8. capi. 21, Indicos boues vnicornes, tricornésque.

Tricorpor, oris. pen. cor. adiectiuum, Habens tria corpora. τρίσωμος. Virgil. 6. Aeneid. Et forma tricorporis vmbræ. Silius lib. 3. Geryonis peteret quum longa tricorporis arua.

Tricuspis, dis. pen. cor. adiectiuum, Quod tres habet cuspides. τρίσωμος. Ouid. 1. Metamo. –positóque tricuspide telo Mulcet aquas rector pelagi.

Tridacna, τρίδακνα, Ostrea tantæ magnitudinis, vt ter mordenda essent: à nomenclatore nepotis cuiusdam ita primùm appellata: vt refert Plinius lib. 32. cap. 6.

Tridens, Ferramentum tres habens dentes, siue cuspides. τρίαινα. Vnde Neptuni sceptrum Poëtæ ab hac forma peculariter Tridentem appellarunt. Virgil. 1. Georg. Magno tellus percussa tridenti. Plin. lib. 8, cap. 15, Thynni à gubernaculis non separantur, ne tridente quidem in eos sæpius iacto territi.

Tridentifer, a, um, pro Neptuno, Ouid. 8. Metam. –ô proxima terræ Regna vagæ dixi sortite tridentifer vndæ.

Tridentiger, pen. cor. Idem. Ouid. 11. Metam. Quúmque tridentigero tumi di genitore profundi.

TRIDENTVM, ti, Rhætiæ oppidum, ad Athesim fluuium: in Alpium augustiis situm: à quo Tridentini, quorum meminit Plinius lib. 3. capi. 19.

Triduum, dui, Spatium trium dierum. τριημέρισμα, à quo Triduanus, a, um, τριήμερος. vt Triduanæ induciæ, in tres tantùm dies pactæ. Plinius Epist. 62, Et qui audire triduo velint, inueniuntur. Cicc. 2. de Legib. Cotta censet habendas triduum ferias, & porco fœmina piaculum pati. Idem pro Mil. Clodius respondit, triduo illum, ad summum quatriduo periturum.

Triennis, ne, Quod est trium annorum. τριετὴς.

Triennium, nij, Spatium trium annorum. τριετία. Cicc. 4. Verr. Triennium prouinciam obtinuit. Idem ad Quint. frat. libro 1, Præclarum est enim summo cum imperio fuisse in Asia triennium. Ouid. 9. Metam. Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ.

Triens, tis, Tertia pars assis, hoc est vnciæ quatuor. τριμμύριον. Cicc. Attico, Dolabellam video Liuiæ testamento cum duobus cohærédibus esse in triente, hoc est in tertia parte totius hæreditatis. ¶ Erat item Triens nummuli genus, valens tertiam assis partem. Iuuenal. Sat. 3, Nec habet infœlix, quem porrigat ore trientem. ¶ Item sumitur pro calice quatuor continente cyathos. Propert. lib. 3, Quum fuerit multis exacta quatuor continente cyathos hora. Persius Sat. 3, –calidúmque trientem Excutit è manibus. Quo tamen in loco alij legunt Trientem, vt iam dictum est.

Trientalis herba, Quæ altitudine æquat tertiam pedis partem, hoc est pollices quatuor. τριμμοιρίτου βοτάνη.

Trierarchus, chi, masc. gene. τριηράρχης, Præfectus triremis. Nam à Græcis τριήρης dicitur, quam nos triremem vocamus. Cicc. 3. Verr. Quadere Charidemum Chium testimonium priore actione dicere audistis, sese quum esset trierarchus, &c.

Trieres, huius trieris. gene. fœmi pen. prod. τριήρης, Nauis oblongæ genus est, quam Latini à tribus remorum ordinibus Triremen vocant.

Trietericus, a, um, τριετηρικὸς, Triennalis, siue quod tertio quoque anno fit. ¶ Hinc Trietetica appellata sunt sacra Bacchi, quæ tertio quoque anno sumptuosiora annuis eius Orgiis agitabantur. Institura enim sunt, quum ex India victor Liber pater rediisset, à triennio quo peregrinatus est. Virgil. 6. Aeneid. –vbi audito celebrant trieterica Baccho Orgia, nocturnúsque vocat clamore Cithæron. Ouid. 6. Metam. Tempus erat, quo sacra solent Trieterica Bacchi Sithoniæ celebrare nurus. Nox Trieterica, Stat. 2. Theb. –non hæc Trieterica vobis, Nox patrio de more venit.

Trieteris, pen. prod. genitiuo trieteridis, τριετηρίς, Spatium trium annorum. Statius lib. 4. Theb. Ludus & atræ sacrum recolet trieteris Opheltes. Martial. lib. 6, Aspicis vt paruus, nec adhuc trieteride plena Reguleus. auditum laudet & ipse patrem. Cicc. 3. de Natu. deorum, Quintum Niso natum, & Thione, à quo trieterides constitutæ putantur.

Trifariam, adverbium, Tripertitò, tribus modis. τριχῶς. Liu. 5. ab Vrbe, Trifariam Romam muniebant.

Trifarius, ria, rium, Triplex. τριφάριος, τριπλάσιος. Liu. lib. 3, Ita trifariam adortus castra circumuenit.

Trifaux, cis, omnis gene. Tres fauces habens. τρίγναθος. vnde peculiari epitheto vocant Poëtæ Cerberum trifaucem. Virgil. lib. 6. Aeneid. Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci Personat.

Triferus, ra, rum, τριφόρος, Quòd ter quotannis fructus producit. Colu. lib. 5. capi. 10, Omnes etiam biferæ & triferæ. Plin. lib. 16. capi. 17, Vites quidem & triferæ sunt, quas ob id insanas dicunt, quoniam in iis alia maturescunt, alia turgescunt, alia florent.

Trifidus, da, dum. pen. corr. Quod in tres partes diuidi potest. τρίχα. Vnde proprium orbis terræ epitheton est, qui in tres diuisus est partes. ¶ Flamma trifida, id est fulmen trisulcum. Ouid. 2. Metam. Naiades Hesperiæ trifida fumantia flamma Corpora dant tumulo. Hasta trifida, Val. Flac. 1. Argon. Cuspis trifida, Neptuni tridens, Claud. libro 2. de rap. Proserp.

Trifinium, Dicitur vbi trium agrorum terminus est. τριορία.

Trifolium, Herba est à tribus foliis, quæ in singulis habet germinationibus, appellata. τρίφυλλον. Eius tria sunt genera: ex quibus menyanthes vocant Græci, quod maiore est folio: cui adulto bituminis inest odor: vnde asphaltion nonnulli appellarunt, in coronarum vsu commendatum. Alterum à folij acumine oxytriphyllon cognominant. Tertium omnium minimum, in pratis passim prouenit. Vide Plinium libro 21. capite 21.

TRIFOLINVM, Campaniæ oppidum fuit à quo ager Trifolinus dictus est, vini non prorsus ignobilis ferax. Iuuenal. Sat. 8, Te Trifolinus ager fœcundis vitibus impiet. Et Trifolina vitis. Martialis libro 13,

Non sum de primo, fateor, Trifolina Lyæo:
Inter vina tamen septima vitis ero.

Triformis, me, Tres habens formas. τρίμορφος. vt Canis triformis: Cerberus, Seneca Herc. Oetæo. Diua triformis Hecate. Horat. 3. Carm. Ode 22, Montium custos, nemorúmque virgo, Quæ laborantes vtero puellas Ter vocata audis, adimísque letho Diua triformis.

Trifur, Idem quod furacissimus, siue eximius fur. λαπαξεστότατος, τρίμυς. Nam particula τρὶς in compositione augendi vim habet. Plautus, Non fur, sed trifur. ¶ Sic Trifurcifer dicitur, id est insignis furcifer. Plaut. in Rud. Tún' trifurcifer mihi audes inclementer dicere?

Trifurcus, adiectiuum, Quod tres furcas habet. Colum. lib. 5. capi. 10, Trifurcam maximè ponito, ea extet minimè tribus pedibus. Trifurca semina, quæ in tres partes furcata sunt. Colum. de Arb. cap. 20. Semina trifurca maximè ponito: ea extent supra terram tribus pedibus.

Triga, gæ, Vehiculi genus quod tribus trahitur equis: quasi triaga: à tribus equis iunctis. τρίππα, τρίμορμον. In Pandectis lib. 21. Et, si triga venierit, retinenda erit rota: sed etsi quadrigæ, redhibeatur.

Trigarius, rij, Trigarum agitator. τριππαγέλατης. Plin. lib. 28. cap. 17. Ferunque & Neronem principem hac potione recreari solitum, quum sic quo que se trigario approbare vellet.

Trigamus, penul. corre. τρίγαμος, Qui tres duxit vxores: nam γάμος, nuptias significat.

TRIGARIVM, rij, Locus iuxta campum Martium, vbi trigarum curule certamen fiebat. Plinius lib. vltimo. cap. 13, Ne equos equidem in trigariis præferri vllos vernaculis animaduerto.

Trigemini, tantùm pluraliter, Tres vno partu editi. τρίδυμοι. Plin. de Viris illust. Bellum Albanis indixit, quod trigeminorum certamine finiuit. Colum. lib. 7. cap. 6. de capellis. Parit autem si est generosa proles, frequenter duos, nonnunquam trigeminos.

TRIGEMINA, Porta Romæ dicebatur per quam trigemini fratres Horatij exierunt. Liuius, Minutius extra portam trigeminam boue aurato donatus est.

Trigemmis, gemme, Quod tres habet gemmas. τριόφθαλμος. Colu. lib. 3. cap. 19, Vallis, & vligino si campi situ fertimus: etiam trigemmen (scilicet malleolum) qui est paulo minor dodrante, longior vtique semipede: ísque non ab eo trigemmis dictus est, quòd omnino trium oculorum est, quum ferè circa plagam qua matri absciíssus est, plenus sit gemmarum: sed quòd his exceptis, quibus est frequens in ipso capite, tres deinceps articulos, totidémque gemmas habet.

Trigesimus, a, um. pen. cor. Vltimus ex triginta. τριακοστός. Cicc. de Senectute, Cuius à morte iam tertius & trigesimus est annus.

Triginta, indeclinabile nomen numerale, Ter decem. τριάκοντα. Virgilius 3. Aeneid. –inuenta sub ilicibus sus
Triginta capitum fœtus enixa iacebat.

Trigla, τρίγλα, Genus piscis qui à veteribus mullus vocabatur, in præcipuis olim cœnarum delicijs habitus, adeóque ganeonum mensis expetitus, vt sæpius argenti puri pondere à priuatis etiam Quiritibus emeretur. Apud Romanos etiam hodie Græco nomine trigla appellatur. amissa mulli appellatione. Vide Iouium in libello de

Universidad de Deusto
Biblioteca

Plinius lib.33.capi.1.Neque enim aliter potuissent trimodia illa annulorum Carthaginem ab Annibale mitti.Plautus Menæch.Nunc argumentum vobis demensum dabo, Non modio, neque trimodio, verum ipso horreo.

Trimodia, trimodiæ, Nomen vasis tres continentis modios. Columella Satoriam trimodiam appellat,quòd ex ea satores iaciant semina,lib.2. capi.9,vbi sic ait,Nonnulli pelle hyænæ satoriam trimodiam vestiunt, atque ita ex ea quum paulum immorata sunt semina iaciunt:non dubitantes prouentura quæ sic sata sint.Idem lib.12.capi.50,Tum scalæ,corbulæ,decemmodiæ,trimodiæ satoriæ,&c.

Trimorion, τριμόριον, Idem quod dodrans, quòd tres contineat assis partes.

Trimus,trima,timum,Quod est trium annorum.τρίετος, ἰφιτέλης.Plaut. in Rud.Trima quæ periit mihi,iam tanta esset,si viuit,scio. Plin. Arborem nec minorem prima,nec maiorem trima,transferri quidam præcipiunt.

Trimulus,diminutiuum,Quo in iis duntaxat vtimur,teste Valla,quæ adhuc incrementum capere possunt.Vnde puerum trimulum rectè dixeris:equum autem aut canem trimum,non trimulum. Sueton.in Vespasiano,Trimulus patrem amisit.

Trimyxos, τρίμυξος, Lucerna est tribus lucens ellychniis. Nam μύξαι à Græcis & nares dicuntur,& canaliculi quibus ellychnia inseruntur.

TRINACRIA, τριακρία,Insula est maris Tyrrheni, angustissimo freto ab Italia dirempta,cui qua olim creditur cohæsisse: vnde Siciliam dictam volunt à ficiliendo,hoc est à rumpendo. Eadem quoque à triangulari figura dicta est Triquetra. Trinacria autem à tribus promontoriis,Pachyno scilicet,Lilybæo,& Peloro. Græci enim ἄκρα summitates vocant, vel promontoria. Virgil.3.Aeneid. –sic denique victor Trinacria fines Italos mittère relicta.Et paulo pòst, –intremere omnem Murmure Trinacriam.

Trinacris, τριναχρίς,Patronymicum fœminum.Ouid.2.Fastor.

Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor,
Trinacris à posito nomen adepta loci.

Trinacrius,trinacria,trinacrium,possessiuum,τρινάκριος,Siculus.Virgil.3. Aeneid. Præstat Trinacrij metas lustrare Pachyni. Iuuenes Trinacrij, Idem 5.Aeneidos.

Trinepos,penul. corre. genitiuo Trinepotis, Abnepotis filius, tertius à nepote. τρισέγγονος,cuius correlatiuum est Tritauus,hoc est ataui pater. Vide Institutiones Iustiniani.

TRINOANTES, Populi in Orientali tractu Britanniæ ad Tamesim fluuium,siue æstuarium.Ptolemæus lib.2.cap.3.

Trinoctium,ctij,τρινύκτιον,Trium noctium spatium.Gell.lib.3. capi.2, Non enim posse impleri trinoctium,quod abesse à viro vsurpandi causa ex XII.tabulis deberet.

Trinoctialis , trinoctiale,penul.produ.Martial.lib.12, –sed ipse diuûm Offensus genitor,trinoctiali Affecit domicœnio clientem.

Trinodis,de.penul.produ.Tres nodos habens. τρίνοδος.vt Clauatrinodis.Ouid.Epist.4.Ossa mei fratris claua perfracta trinodi.

Trinundinum,ni,Idem quod tres nundinæ.vnde Trinundino promulgari dicebatur, quod tribus continuis nundinis promulgabatur. Erant autem nundinæ apud Romanos,feriæ statæ,nono quoque die celebrari solitæ, eo consilio institutæ, vt octo diebus rusticis in agris essent, nono autem die in vrbem commearent,partim vt res sibi necessarias compararent,partim vt plebiscita,& senatusconsulta frequentiore populo referrentur : quæ ideo trinundino, hoc est tribus nundinis proponebantur,ne in tanta hominum frequentia promulgata quempiam latere possent.Quamobrem lex,teste Cicerone, iure lata non putabatur, nisi quæ trinundino antè esset promulgata.Magistratuum quoque candidati,trinundino plebem circuibant , vnumquenque manu prehensantes,suámque illi dignitatem commendantes. Cice. in Epistо. de Cæsare, Neque iam velle absente se rationem haberi sui:se præsentem trinundinum petiturum.

Trinus,a,um,Idem quod tres significat.τρεῖς, ἴφιτες.Cæsar 7.belli Gallici, Milites signo dato celeriter ad munitionem peruenium,eámque transgressi, trinis castris potiuntur. ¶ Trini , pro terni , distributiuè. Suetonius in Nero,cap.56,Detecta confestim coniuratione,pro summo numine,trinisque in die sacrificiis colere perseuerant. Cicero ad Atticum , Tullia mea literas reddidit trinas.

Triobolus,penul.corre.τριώβολος,Tres obolos valet,alio nomine Hemidrachmium dicitur : senos enim obolos drachma efficit , vt aiunt Plinius,Pollux,& alij.Trioboli nota ab altera parte effigiem Iouis,ab altera noctuam habebat.Plaut.in Bacch. Negare se debere tibi triobolum.

¶ Trioboli homo, nequam, & nullius pretij. Plautus in Pœnulo, Non ego homo trioboli sum.

Triobolaris,τριωβολιαῖος,Vilis,& pretij trium obolorum.

TRIOCALA,siue Triocla,τριόκλα Ptolemæo,Oppidum Siciliæ mediterraneum post Messanam,teste Ptolemæo lib.3.cap.4.

Triocalini populi,à Plinio commemorantur lib.3.cap.4.

Triones,Ab antiquis dicebantur boues aratores:quasi terriones,à terendo.βόες ἀροτῆρες,aut,vt alij malunt,à terra,quasi terriones. Triones (inquit Varro lib.6. de Ling. Lat.) etiamnunc boues appellantur à bubulcis , maximè quum terram arant:è quibus valentiores dicti glebarij, quòd facilè glebas proscindant. Sic omnes qui terram arabant , à terra Terriones,vnde Triones vt dicerentur,detritum.Hactenus Varro.Triones item dicuntur septem stellæ, versus Aquilonem circulúmque hyemalem sitæ,sydus illud confícientes quod Græci Arcton, nostri Vrsam & Plaustrum appellant.Martial.lib.6,Cernere Parrhasios dum te iuuat Aule Triones,Comminus & Scythici sydera ferre poli.Cice.2.de Natu. deorum,Altera dicitur esse Helice,Cuius quidem clarissimas stellas to tis noctibus cernimus,Quas nostri Septem soliti vocitare triones.Vir-

gil.1.Aenei.Arcturum, pluuiásque Hiadas, geminósque Triones.Ouid. 2.Metamor.Tum primùm radiis gelidi caluere Triones.

TRIOPAS,τριόπας,Thessalorum rex fuit,pater Meropis,à cuius nomine Cos insula olim Meropis,ipsique insulani Meropes sunt appellati. Autor Stephanus.

Triophthalmus,τριόφθαλμος,Lapillus qui in Sicvonia nascitur.trium oculorum effigiem præ se ferens.Plin.lib.37.cap.11.

TRIOPIA,τριοπία, τρίοπον Stephano,Cariæ oppidum,ad fines Doridis situm:ita dictum à Triopa Erichthonis patre.Vide Stephanum,& Plinium lib.5.cap.28.

Triorches,chis,τριόρχης,Auis ex accipitrum genere,quam Latini appellant buteonem : ita dicta à testiculorum numero.Ab huius auis nomine putat Plinius,Theophrastum secutus,triorchi herbæ nomè factum, eò quòd ærugines hanc herbam,infestissimum habeant hoc genus accipitris,raróque sine vulnere discedant. Vide Plinium lib.10.cap.8, & libro 25.cap.6.

Triparcus,ca.cum,Valde parcus. τριφιδώτης. Plautus in Perf.Nam id demum lepidum est , triparcos homines , vetulos, auidos, aridos Bene admordere.

Tripectorus,a,um,Tria habens pectora,τρίφυης, τρίγαστος.Lucr.lib. 5.–quidve tripectora tergeminivis Gerionai?

Tripedalis,Tripedaneus,vide TRIPES.

Tripertior,iris,In tres partes diuido,τριχῆ μερίζω.

Tripertius,adiectiuum,Quod est in tres partes diuisum. Cicero 1.de Inuen.Oratoris ars, & facultas in hac materia tripertita versari existimanda est.Cice.ad Quir.post red.Cuius oratio fuit,quemadmodum accepi, tripertita.

Tripartitò,aduerbium,In tres partes,τριχῶς,τριαδῶς.Liu.1.bell.Pun.Annibal infesto exercitu ingressus fines,peruastatis passim agris, vrbem tripertitò aggreditur.Cice.5.Tusc.u.At diffidat necesse est, qui bona diuidit tripertitò.

Tripatinum,tripatini,penul.corre. Quid sit declarat Plinius lib.35.cap. 12,his verbis:Tripatinum,inquit Fenestella appellabatur summa cœnarum lautitia : vna erat murænarum,altera luporum, tertia myxonis piscis : inclinatis iam scilicet moribus , vt tamen eos præferre Græciæ etiam philosophis posimus.

Tripes,tripedis,penul.corre.Habens tres pedes.τρίπους. Martialis lib.12. Ibat tripes grabatus,& bipes mensa.Liu.10.bell.Maced.Simul procuratum est,quòd tripedem mulum Reate natum,nuntiatum erat. Horat.1. Serm. satyr.3, –modò sit mihi mensa tripes, & Concha salis puri,& toga,quæ defendere frigus, Quamuis crassa queat.

Tripedalis,le,τριποδιαῖος,Quod mensuram habet trium pedum, Plin.lib. 27.cap.12.Medjon folia habet iridis satiuæ,caulem tripedalem.

Tripedaneus,a,um,Idem quod tripedalis.τριποδιαῖος.Cat.de Re rust.cap. 45,Taleas oleaginas,quas in scrobe saturus es,tripedaneas decidito.

Triphyllon,τριφύλλον,a Græcis dicitur herba,quam nostri vocant Trifolium, Eius tres sunt species, vt suprà docuimus in dictione TRIFOLIVM.

Triplex,cis,penul.corr.om.gen.Tergeminus.τριπλοῦς.Hora.1.Carm. Illi robur,& æs triplex Circa pectus erat.Ouid.9.Metam. –nec me pastoris Iberi Forma triplex, nec forma triplex tua Cerbere mouit. Virgil. 10. Aeneid.Gens illi triplex,populi sub gente quaterni.Idem 8.Aeneid. At Cæsar triplici inuectus Romana triumpho Mœnia. ¶ Vnde Triplicos, τριπλόος. Plin.lib.7.capi.48.Cornici nouem nostras attribuit ætates Hesiodus:quadruplum eius ceruis:id triplicatum coruis.

Triplices,plurali tantum numero,& mascul.gene.Tabellæ erant ceratæ,à numero foliorum dictæ,in quibus res leuiores scribi solebant,quemadmodum in quintuplicibus grauiores.Martial.lib.14,Tunc triplices nostros non vilia dona putabis,Quum se venturam scribet amica tibi. Idē lib.10,Et vani triplices,breuésque mappæ.

Triplus,a,um,Ter tantùm.τριπλάσιος.Cice.de Vniu.Deinde tertiam quæ esset secundæ sesquialtera,primæ tripla:deinde quartam, quæ secundæ dupla esset:quintam inde,quæ tertiæ tripla.

TRIPOLIS,penul.corre.τρίπολις,Tractus est Phœnices, tres vrbes continens,Tyrum,Sidonem, & Aradum:à quarum numero & nomen accepit.Autor Plinius lib.5.cap.20.

Tripolium,lij,τριπόλιον, Herba est in locis marinis nascens, quæ vnda alliduntur,folio glasti, sed crassiore, palmeo caule,in mucronem diuiso: floribus colorem quotidie ter mutantibus, manè candidis,meridie purpureis,vesperi puniceis:radice alba, odorata, & gustu acri. Officinæ hodie Mauritanorum vocabulo Turbit,appellant.

TRIPTOLEMVS,τριπτόλεμος,Celei Eleusinis regis filius,qui primus in Græcia agriculturæ rationem creditur inuenisse. Eleusin (inquit Servius) ciuitas est Atticæ prouinciæ, non longè ab Athenis,in qua quum regnaret Celeus, & Cererem filiam quærentem, liberalissimè hospitio suscepisset,illa pro remuneratione ostendit ei omne genus agriculturæ. Filium etiam eius Triptolemum recens natum, per noctem igne fouit, per diem diuino lacte nutriuit:& eum alatis serpentibus superpositum, per totum orbem misit ad vsum frumentorum hominibus indicandū.

Triptota,penul.produ. τρίπτωτα, Nomina sunt,quæ tribus tantùm casibus declinantur:vt Scamnum.

Tripudium,dij,Saltatio,chorea : quasi terripauium,à terra pauienda,id est ferienda.ποδία. Liuius lib.1.ab Vrbe, Per vrbem ire canentes carmina cum tripudiis,solennique saltatu iussit. Catullus Epig.58, Quò non decet citatis celerare tripudiis. ¶ Tripudia solistima in auspiciis dicebantur, quum pulli tam auidè vescebantur vt aliqua ossæ particula illis ex ore excidens , solum paterēt, hoc est terram ferirēt. Vnde primùm terripauium dictum est , quod postea voce paulatim immutata , tripudium. Solistimum autem ita à solo dicitur , vt à medio Mediastimum. Cice.1.de Diuin.Sed quia,quum pascuntur,necesse est aliquid ex ore cadere,&

dere, & terram pauire, terripauium primò,pòst terripudium dictum est:hoc quidem iam tripudiū dicitur. Quum igitur offa cecidit ex ore pulli,tum auspicanti tripudium solistimum nuntiatur. Liuius 10.ab Vrbe,Nam quum pulli non pascerentur,pullarius auspicium mentiri ausus,tripudium solistimum Consuli nuntiauit.

Tripudio,as,Idem quod salto.χορεύω,ὀρχοῦμαι.Liuius 3.belli Puni.2,Erūpunt igitur agmine è castris,tripudiantes more suo. Cic.pro Sestio,Sed illum tot iam in funeribus Rosp.exultantem,ac tripudiantem,legum, si posset,laqueis constringeret.

Tripundium,Pondus trium librarum.τρίλιτρον.

Tripus,podis,pen.corr.τρίπους,Olla ærea,tribus fulta pedibus.Erant autem tripodum duo genera,quorum alij κιρκαπαίωνες dicebantur, qui ornatus tantum gratia dicati erant in domibus vel templis , ignibus prorsus intacti : quos Homerus ἀτρύτους appellat. Qui verò ad ignis vsum comparati erant,μαντικοὶ,aut ἐπιθυτικοί. ¶ Tripodum item nomine intelliguntur mensæ,sellæ,aliáque omnia quæ tribus pedibus sustinentur.Tripodes, vt ait Seruius , erant mensæ in templo Apollinis Delphici,quibus superpositæ Phœbades,vaticinabantur. Alio nomine dicitur Cortina.Plin.lib.34.cap.3, Ex ære factitauerunt & cortinas tripodem nomine Delphicas, quoniam donis maximè Apollinis Delphici dicabantur. Cic.3.de Natu. deorum,Ex eo igitur & Lysytio est is Hercules,quem concertauisse cum Apolline de Tripode acepimus.

TRIQVETRA,æ,pen.natura correpta,quanuis propter mutam & liquidam subsequentem , aliquando producatur , Insula maris Tyrrheni, olim Italiæ annexa,quæ notiore nomine Sicilia dicitur. Triquetra dicta à trianguli figura.τριανγώδης,σχῆμα. Plin.lib.3. cap.8, Anteit omnes claritate Sicilia, Sicania à Thucydide dicta, Trinacria à pluribus, & Triquetra à trianguli specie.

Triquetrus,a,um,Quod trianguli formam habet.τρίγωνος.Colum.lib.5. cap.2,Omnis ager aut quadratus,aut longus,aut cuneatus, aut triquetrus.Cæsar 5.belli Gall. Insula natura triquetra , cuius vnum latus est contra Galliam. ¶ Interdum Triquetrus,idem est quod Siculus,a,um. τριώνυχος.Nam (vt paulò ante docuimus) Sicilia inter cætera nomina olim dicta fuit Triquetra,à figura triangulari. Silius lib.5, Nunc Aetnæa cohors triquetris quā miserat oris.Hoc est,Siculis.Horat.2.Serm. sat.6, –quid?militibus promissa Triquetra Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus. Hoc est, Quos Cæsar militibus agros promisit,estne in Sicilia,an potius in Italia daturus?

Triquetrum,tri,subst.antiuè , Idem quod triangulus. τρίγωνος. Plin.lib.2. cap.15,Postea radiorum eius contactu reguntur,& in triquetro à parti bus centum vigiori statione matutinas faciunt.

Triremis,huius triremis,pen.prod.ge.fœm.Nauis oblonga est,tres habens remorum ordines. τρίκωπις. quæmadmodum biremis , quæ duos habet remorum ordines : quadriremis , quæ quatuor. Liuius 1. belli Pun. Quinquaginta quinqueremes, quadriremes duæ,triremes quinque.Cic.7.Verr.Nauem verò Cybeam maximam,triremis instar pulcherrimam , atque ornatissimam. Lucan.lib.3,Cornua Romanæ classis validæque triremes.Horatius 3,Carm. Ode 1, – neque Decidit æratа triremi. Bellatrix triremis,Claud.4.Paneg. Triremes ab Aminocle Corinthio primùm fuisse inuentas , post Thucydidem refert Plinius lib.7.cap.56.

Tris, τρίς, Veteres in plurali accusatiuo scribebant , quod nunc vulgò Tres scribimus.Virg.1.Aeneid. Tris notus abreptas in saxa latētia tor quet. Cic.4.Acad. Testatus sæpe Chrysippus tris solas esse sententias, quæ defendi possint de finibus.Priscianus ait,Nominum,quorum genitiuus pluralis ante um syllabam,i literam habuerit , accusatiuum in is terminari. Nostra tamen ætate passim ab eruditis receptum est , vt eiusmodi accusatiuus per ea diphthongum scribatur:quum tamen Velij Longi sententia sit,vt per i solam notetur.Nam & aliquando Quintiliano incommodum per ei scribere visum est. Vide Gellium lib.13. cap.18.

Trisecurria,Vocantur à Iuuenale ludi admodum scurriles,liberóque homine indigni . Locus Iuuenalis est Saty.8, – populi frons durior huius Qui sedet,& spectat trisecurria patritiorum. Hanc vocem alibi nō temerè inuenias. Videtur enim ab ipso Iuuenale excogitata ea forma qua hominem insigniter furacem trifurem appellamus.

TRISMEGISTVS,τρισμέγιστος, Latinis ter maximum sonat. Quo cognomine dictus est Mercurius,superioris Mercurij nepos:quem fabulantur fuisse filium Nili. Hunc tamen secūdum asserunt occidisse Argum, Aegyptiisque præfuisse, & leges,literásque tradidisse:sed literarum characteres,animalium,arborúmque figuras habuisse.Hic condidit vrbem quam à se Hermopolin nominauit. Dictus est autem Trismegistus,quòd & philosophus maximus,& sacerdos maximus,& maximus denique rex fuerit.Consueuerunt enim Aegyptij ex omni philosophorum numero sacerdotes , ac rursus ex sacerdotibus regem eligere. Hic autem vt philosophos sapientia , ita religione sacerdotes excelluit, ac mox in imperio administrando superiores omnes reges superauit. Primus à physicis ad diuinorum speculationem se erexit. Primus de maiestate Dei, de dæmonum ordine, animarúmq; mutationibus sapientissimè disputauit . Scripsit multa volumina quibus arcana mysteria,& oracula panduntur.Non enim vt philosophus tantùm,sed vt propheta futura sæpe prædicit.Hæc ex Diodoro Siculo.

Tristago,ginis , Herba est quæ ab aliis teucrion, ab aliis chamædrys,à quibusdā etiam chamædrops appellatur. χαμαίδρυς. Nascitur in locis Petrosis & asperis:folia habet exigua,amara , effigie & diuisura quercus.Vnde & *querculam* vulgus Gallorum appellat:nonnulli etiam *serratulam*.De hac vide Plinium lib.24.cap.15.

Tristega,pen.cor.τρίστεγα,Triplicia tabulata, siue ædificia trium contignationum:ἀπὸ τῶν τρίων, quod inter cætera significat cōtignationem: vnde *distega*,& τρίστεγα dicuntur ædificia quæ duas , vel tres habent

contignationes.

Tristis,& hoc triste,Idem quod mœstus.σκυθρωπὸς,λυπηρός. Virg.Eclog 10,Tristis at ille,tamen cantabitis Arcades,inquit. Cic.1.de Diuin. Quærerem ex te quid tristis esses,&c. ¶ Sed quia tristitia in fronte hominis crudelitatis,grauitatis,iræ,minarum,difficultatis,indicium est, fit vt tristis aliquando pro sæuo accipiatur.ὠμός. Virg.2. Aeneid. – illi mea tristia facta,Degenerémque Neptolemum narrare memento.Idē 2.Aeneid. – quò tristis Erinnys.Quò fremitus vocat. ¶ Aliquādo pro graui,vt annotauit Nonius,citās illud Ciceronis lib.6.de Repub.Grauitatis suæ liquit illum tristem , & plenum dignitatis sonum. δεινός. ¶ Aliquando pro irato. Lucilius , Timeo certè ne mihi sit tristior. ¶ Aliquando pro minaci. Virg.2.Aeneid. Hæc ubi dicta refert,tristi quæ denique dicta reportat. ¶ Aliquando pro amaro.πικρός. Virg.1.Georg. –tristísq; lupini Sustuleris fragiles calamos.Sic tristis succus,pro amaro.Virg.2. Georg. Media fert tristes succos , tardúmque saporem Fœlicis mali. ¶ Aliquando pro difficili. δύσκολος. Cice.in Catone,Facilius in morbos incidunt adolescentes,grauius ægrotant,tristius curantur.Tristius (inquit) id est difficilius. Est enim comparatiui gradus aduerbium. ¶ Aliquando pro horrido.Martialis,Amator ille tristium lacernarū. ¶ Tristis aliquando dicitur qui inuitus aliquid facit, nec libenter.Terent.in Eunuc. Inuitat tristis,mansit ibi. ¶ Tempus triste.Cic. Figul. lib.4, Tuorúmque tristissimo meo tempore meritorum erga me memoriam conseruabo. ¶ Tristia verba. Cic.2.de Finib.Sic enim maiores nostri labores non fugiendos , tristissimo tamen verbo ærumnas etiam in Deo nominauerunt.

Tristiculus,diminutiuum,Id est subtristis. Cic. de Diuin. Filiolam suam Terentiam,quæ tum erat admodum parua,animaduertit tristiculā.

Tristitia,æ,Mœstitia,cui opponitur Lætitia.λύπη. Cic.de Orat. Iudex tū ad tristitiam,tum ad lætitiam est contorquendus. Mirigare tristitiam. Cic.1.Offic. Lenitate verbi tristitiam rei mitigante. Tradere se tristitiæ. Lucius Tullio M.F.lib.5,Lachrymis,ac tristitiæ te tradidisti.

Tristificus, adiectiuum, Quod tristitiam adfert.λυπηρός.Cic.1. de Diuinat.Tristificas certant Neptuno reddere voces.

Tristo,stas,Antiquis in vsu erat, pro tristem facio:vnde mansit compositum Contristo.λυπέω.Virg.3.Georg.Et pluuio contristat frigore cælū. ¶ Est & tristor deponens,idem quod tristis sum.λυποῦμαι.

Trisulcus,a,um, Quod tres habet acies. τριγλῶχις. Virg.3.Georg.Linguis micat ore trisulcis.Ouid.2.Met.Ille pater,rectórq. deūm,cui dextra trisulcis Ignibus armata est,qui nutu concutit orbem.

TRITANVS,pen.prod. Nomen est fortissimi gladiatoris, qui in castris Cn. Pompeij militans , cum hoste se prouocante inermi dextera congressus,pugno eum humi prostrauit , captúmque vno digito in castra Imperatoris sui reportauit.

Tritauus,Ataui pater,quasi Tetartauus,vt quidam volunt. τριπάππους. Est enim quartus ab auo.Plaut.in Persa,Pater,auos, proauos, abauos, atauos,tritauos. ¶ Sic Tritauia,atauiæ mater.τριμάμμη

Trithales,τριθάλασσα.Sedum,siue semperuiuum minus : ita dictum quòd ter floreat.θάλλω enim florere est Plin.lib.25.cap.13.

Triticum,ci,Optimi frumenti genus est:ita dictum quòd tritum est ex spicis.πυρός. Plin.lib.18.cap.7, Tritici genera plura quæ fecere geates, Italico nullum equidem comparauerim candore ac pondere,quo maximè discernitur:montanis modò comparetur Italiæ agris externum, in quo principatum tenuit Bœotia, deinde Sicilia,mox Africa : tertiū pondus erat Thracio Syrióque,deinde Aegyptio. Cice.de Diuina.Midæ illi Phrygio,quum puer esset,dormienti,formicæ in os tritici grana congesserunt:ditissimum fore prædictum est:quod euenit.

Triticeus,a,um, πύρινος.vt Messis triticea. Virg.1. Georg.At si triticeam in messem,robustáque farra Exercebis humum. Fœtus triticei.Ouid. 1.Fast.Triticeos fœtus,passúráque farra bis ignem,
Hordeáque ingenti fœnore reddet ager.

TRITON,onis,penul.produ. Deus marinus, Neptuni & Salaciæ marinæ nymphæ filius, quem poetæ fingunt Neptuni tubicinem esse. Ouid.2. Metam.Cæruleos habet vnda deos,Tritona canorum,Proteáque ambiguum. ¶ Est præterea Triton , Africæ fluuius ex Tritonide palude erumpens : à cuius nomine Pallas Tritonis , & Tritonia est appellata, quòd circa hunc fluuium,vel lacum primùm apparuerit. Huius fluuij meminit Plinius lib.5.cap.4.

TRITONIA, τριτωνία, Dicta est Minerua,quòd temporibus Ogygis regis ad lacum Tritonidem , ex quo Triton fluuius erumpit , virginali primùm habitu apparuerit. Vbi ait Herodotus virgines annis singulis inter se pugnare lapidibus & fustibus in venerationem Palladis. Diodorus scribit dictam Tritoniam à Tritone Cretæ fluuio.

Tritura,Trituratio,vide TERO.

Triuenefica , cæ , Insignis venefica. τριφαρμακοδίδασκος. qua voce vtitur Plautus in Aulul.Mirùm quin tua nunc me causa faciat Iupiter Philippum regem,aut Darium, triuenefica.

TRIVIA,Dicta est Diana , quòd triuiis præsset , propter quod tres facies habere fingebatur.τριοδῖτις.Virg.4.Aeneid.Tria virginis ora Dianæ.Ouid.1.Fast, Ora vides Hecates,in tres vergentia partes , Seruet vt in ternas compita secta vias. Idem 3.de Pont.eleg.2,Protinus immitem Triuiæ ducuntur ad aram. Euincti geminas ad sua terga manus.Virgil.6.Aeneid. Atque vna Phœbi,Triuiæque sacerdos.

Trijsiritim,Id est per tres viros, (vt quidam volunt) hoc est quibusque tribus partem vnam:citántque Columellam lib.1. cap.3,vbi sic legūt, Ideóque post reges exactos,Liciniana illa septena iugera,quæ plebi triuiritim diuiserat.Quo tamen in loco ex emendatiorum codicum fide sic legendum constat,Quæ plebi Tribunus viritim diuiserat.

Trijuium,triuij,& Quadriuium,Locus in quem tres vel quatuor cōueniunt viæ. τρίοδος. Cice.1.de Lege agr. Vt in atriis auctionariis potius quàm in triuiis, aut in compitis auctionentur. Catullus, Omnibus in triuiis

Universidad de Deusto
Biblioteca

triuiis vulgetur fabula passim. Iuuenal. Sat. 1, Nónne libet medio ceras implere capaces Quadriuio? Erant autem triuia, & quadriuia rusticorum sacris attributa. Nam illic oues cædebantur, & serta appendebantur. Tibullus lib. 1, Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris Seu vetus in triuio florida serta lapis.

Triuialis, Quod in triuio sit, vel quo in triuiis vtebantur. τριόδιος. vnde accipitur pro vulgari, & minimè exquisito: vt Verba triualia, id est inculta, & parum elegantia. Sueton. de Clar. Rhetor. Tantummodo verbis triuialibus egit. Vnde triualis scientiæ magistri à quintiliano dicuntur qui in triuiis docent. Quinetiam Grammatica dicta est scientia triualis, quia in triuiis docebatur.

Triuialiter, aduerbium, Id est vulgariter, & minimè exquisitè.

Triumphus, phi, quidam Græcum putant. nam θριαμβεῖν appellãt Græci. Nos aspiratione ex prima in nouissimam syllabam translata, & b in p mutata, dicimus Triumphum. Varro à Baccho huius rei inuento re tractum nomen putat. Tranquillus dici existimat triumphũ, quia qui triumpharet, triplici iudicio honoraretur. Primò enim exercitus de triumpho duci decernẽdo iudicabat, secundò Senatus, tertio populus. Erat autem triumphus omnium honorum qui à populo Romano dari solebãt, maximus. Nam illa pompa solennis erat, quæ fiebat redeuntibus in vrbem cum victoria. Cic. in Pisonem, Disseres de triumpho, quid tandem habet iste currus? quid victi ante currũ duces? quid simulachra oppidorum? quid aurum? quid argentum? quid Legati in equis, & Tribuni? quid clamor militum? quid tota illa pompa? quid vehi per vrbem?

Triumpho, phas, Triumphum ago. θριαμβεύω. Cic. in Cat. M. Curius quũ de Samnitibus triumphasset. Idem 2. de Finib. Bella magna gesserat is bis Consul fuerat, triumpharat. Idem 7. Verr. At etiã qui triumphant, eóque diutius, &c. Construitur tripliciter: aliquando cum accusatiuo: vt triumphauit Mummius Achæos. id est victis Achæis triumphauit. Plinius de Viris illust. Achæos bis prælio fudit, triumphandos Mummio tradidit. Deinde cum ablatiuo cum præpositione de. Plin. Ibidem, Consul de Liguribus triumphauit. Tertio cum præpositione ex. Plin. lib. 7. cap. 43, qui solus eodem anno, quo fuerat hostis, Romæ triumphauit ex his, quorum Consul fuerat. Qui autem triumphabant apud Romanos, quatuor equis albis vehebantur, curru inaurato, capite coronato lauro, & ante ipsum triumphantem victus hostis, oneratus colla catenis, & præcunte Senatu, Capitolium ascendebant ad templum Iouis Opti. Max. vbi mactato tauro albo domum redibant, vt nõ vno in loco docent Plutarchus & Plinius. ¶ Aliquando tamen triumphare ponitur pro exultare, & sibi placere. Cæsar Ciceroni, Meum factum probari abs te triumpho, & gaudeo. Cice. 7. Verr. Lætaris tu in omniũ gemitu, & triumphas. Dicimus quoque triumpho gaudio. Cic. pro Cluent. Exultare lætitia, ac triũphare gaudio cœpit. ¶ Inuenitur etiã triumphatur verbum impersonale. Cice. 2. Offic. Mansiliam portari in triumpho vidimus, & ex ea vrbe triumphari, sine qua nunquam nostri Imperatores ex Transalpinis bellis triumpharunt. Liu. 3. ab Vrbe, Tum primum sine autoritate Senatus, populi iussu triumphatum est.

Triumphatus, a, um, De quo triumphatum est. θριαμβευθείς. Virg. lib. 3. Georg. Bisque triumphatas vtroque ab littore gentes. Ouid. 1. Amor. eleg. 15, Roma triumphati dum caput orbis erit.

Triumphatus, us, Ipsa triumphatio. θρίαμβος. Plinius, Ne triũphatu suo nimis superbiat Antonius.

Triumphator, ris, Qui victis hostibus triumphum reportauit. θριαμβευτής.

Triumphalis, le, adiect. Quod ad triumphum pertinet. τριαμβευτικὸν. Vnde triumphales coronæ, quibus Imperatores in triumphis coronabantur. Hæ primùm ex lauro fieri solebant, postea ex purissimo auro confectæ sunt, quod inde Coronarium appellabatur. Vide suprà in dictione CORONA. ¶ Triumphalis porta, Romæ dicta est, quòd per eam triumphi agerentur: hoc est triumphantes victores in vrbem deducerentur. θριαμβευτικὴ πύλη. Hæc alio nomine Capena porta appellatur, & Appia, quòd ad viam Appiam sita sit. Hodie D. Sebastiani porta dicitur. ¶ Triumphale territorium, Romæ, quod nunc Vaticanum dicitur. τριαμβευτικὸς ἀγρός. Vnde Damasus Papa scribit beatum Petrũ sepultum fuisse in Vaticano iuxta triũphale territorium. ¶ Triumphalis vir, qui triũphauit: sicut Consularis, qui Consul fuit. Suet. de Augusto. Solos triumphales, quanquã & socios expeditionum, & participes victoriarum suarum, nunquam donis impertiendos putauit, quòd ipsi quoque ius habuissent tribuendi ea quibus vellent. ¶ Triũphalis currus, quo vehebantur triumphantes. Plin. lib. 7. cap. 25, Curru triumphali reuersus est. ¶ Triumphalis prouincia, propter quam deuicta Imperator triumphum reportauit. Cic. in Pison. Ex ea prouincia, quæ fuerit ex omnibus vna maximè triumphalis, &c. ¶ Triumphales vestes quæ triumphantium erant: quemadmodum & Aurum triumphale, & Habitus triumphalis. Plin. lib. 8. cap. 48, Pictas vestes iam apud Homerum fuisse: vnde triũphales natæ. Triumphales cœnæ. Plin. lib. 9. cap. 55, Cœnis triumphalibus Cæsaris Dictatoris sex millia numero murenarum mutuo appendit. ¶ Triumphalis statua. Plin. Epist. 3. lib. 2, Heri à Senatu Vestritio Spurinæ, principe autore, triumphalis statua decreta est: id est in habitu triumphantis.

Triumphalia, lium, pluraliter, Ipsa triumphatio. Tacitus lib. 4, Dolabellæ petenti abnuit triumphalia, Seiano tribuens, ne Blæsi auunculi eius laus obsoleseret,

Triumuir, triumuiri, pen. cor. masculinum. Nomen magistratus, quem tres collegæ administrant. Triumuiri triplices fuere, Capitales, Mensarij, Nocturni. De capitalibus sic habet Pomponius de Origine iuris. Lnecessarium, Triumuiri capitales constituti sunt, qui carceris custodiam haberent, vt Athenis Vndecimuiri, ἑνδεκάνδρους: & quũ animaduerti oporteret, interuentu eorũ fieret. De Mensariis Liuius cõmemorat, Triumuiri mensarij creati sunt, híque numulariis, & monetæ omnis generis, & formæ cusoribus præerant. De Nocturnis meminit Cornelius Tac. Triumuiri nocturni, quòd ad incendium in sacra via ortum tardè venerant, à Tribuno plebis die dicta damnati sunt. ¶ Triumuirorum item nomẽ assumpserunt Octauius, Antonius, & Lepidus, qui oppressa iam republica, vt tyrannidẽ honesto aliquo velarent nomine, Triũuiros reipublicæ constituendæ causa, se dici voluerunt.

Triumuiratus, Ipsa triumuirorum dignitas. Cic. de Clar. orato. Qui quidem in triumuiratu indicauerit contra P. Africani auunculi sui testimonium.

Triumuiralis, le. Horatius Epod. 4, Sectus flagellis hic triumuiralibus Præconis ad fastidium.

Triuncis, Nomulus æreus, quem postea quadrantem appellarunt. τριόγκιον, ἡ τριμμόριον. Plin. lib. 33. cap. 3, Quadrans antea Triuncis vocatus, à tribus vncijs.

TROAS, huius Troadis, pen. cor. Τρωάς. Regio est Asiæ minoris quã Ptolemæus minorem Phrygiam appellat, Hellesponto adiacens. Hanc Homerus ab Aesapo fluuio vsq; ad Caici fluminis ostia produxit. Plinius tamen cæteríque recentiores Lecto promontorio eam ab Aeolide diuidunt. In ea fuit Ilion, Ἴλιον, ἡ Ἴλιος, mille quingentis passibus à portu distans, Homeri & virgilij carminibus nobilissimum. ¶ Est præterea Troas, patronymicum fœmininum, formatum à masculino Tros Trois. Virg. 5. Aeneid. At procul in sola secretæ Troades acta Anchisen flebant. Troades, inquit, hoc est mulieres Troianæ.

Trochæus, Τροχαῖος. Pes metricus syllabis duabus, priore longa, altera breui constans. Dictus Trochæus (vt quidam existimant) quòd celeritate sua imitetur volubilitatem rotæ quam Græci τροχὸν appellãt: vel (vt alij malunt) διὰ τὸ ἴσους ἀριθμοὺς τρόχους ἔχοντας τοὺς βωμοὺς τοιούτῳ μέτρῳ δέδθαι. hoc est ab eo quòd circumaras currentes carmen decantabant hoc pedis genere compositum. Cic. 3. de Orat. Iambum & trochæum frequentem segregat ab oratore Aristoteles.

Trochillos, pen. prod. τροχίλος, Auicula exigua, quam ideo aquilæ inuisam esse quidam tradiderunt, quòd rex auium appelletur. Vide Plinium lib. 10. cap. 7. & lib. 8. cap. 25.

Trochiscus, vide TROCHVS.

Trochlea, æ, pen. corr. Instrumentum cum orbiculis ad subleuanda & demittenda onera. Vel rotula striata è ligno, vel ære, qua aquam hauri mus funẽ ductario, & hydria. Lucretius, Multáq; per trochleas, & tym pana pondere magno Commouet, atque leui sustollit machina nixu. Budæus ait Trochleam significare totam illam machinam quæ continet rotulam, & axiculum per rotulam traiectum, circa quem rotula versatur, & præterea ductarium funem, qui circa orbiculum æneum currit, quales in puteis videmus, quas Polias vocamus. Trochlearum meminit Cato de re Rustica, In instrumento torcularis, in quo sucũlas quinque, funes ductarios quinque, trochleas decem oportere esse tradit. ¶ Trochleis pituitam adducere per translationẽ dixit Quint. lib. 11. cap. 3, de pronuntiatione, pro difficulter expuere, his verbis. Iam tussire, & expuere crebrò & ab imo pulmone pituitam trochleis adducere, etsi non vtique vocis sunt vitia: quia tamen propter vocem accidunt, potissimum huic loco subiiciantur.

Trochus, chi, Τροχὸς, Instrumentum quo lusitãt pueri, quod Latinè Turbo dicitur: à rotando dictum. Τρέχω enim significat curro, & τροχὸς rotã vel aliud instrumentum quod in gyrum circumuoluitur, Trochus (inquit Acron) turbo est qui à ludentibus pueris scutica agitatur, & rotatur. Martial. lib. 14, Inducenda rota est, das nobis vtile munus: Iste trochus pueris, at mihi canthus erit. Horat. de Arte, Indoctúsque pilæ, discíue, trochíue quiescit.

Trochulus, diminutiuum. Plautus in Amphit. Tum meo patri autem trochulus inerit aureus sub petaso. Exẽplaria deprauatè legunt Torulus.

Trochiscus, sci, τροχίσκος, diminutiuum, Parua rota. ¶ Vnde compositiones quædam medicorum in formam rotulæ, τροχίσκοι dicuntur. Latini vocant Pastillos, vt apud Gelsum lib. 5. cap. 17.

TROCMI, τρωκμοί, Galliæ populi, qui Mæoniæ, Paphlagoniæque parte occupata, Tauiũ Galatiæ oppidum condiderunt. Autor Plinius lib. 6. cap. 32.

TROCTES, τρόκτης, Phœnicis cuiusdam nomẽ, hominis subdoli, in quẽ Vlysses apud Eumæum subuleum fingit se in Aegypto incidisse, eiúsque suasu inductum, se in Phœnicem contulisse, ibíque annum eum eo integrum egisse: eóque exacto nauim rursus conscendisse eodem Trocte suasore: qui aliam quidem causam prætexebat, reuera autem hoc agebat vt in Africa ipsum vænundaret. Verùm subitò exorta tem pestate, nauique fracta, Trocten cum suis omnibus interiisse, sese verò arrepto nauis malo, nouem perpetuos dies vndarum arbitrio iactatũ, decimo tandem die in Thesprotiorum littora fuisse eiectum. Vide Homerum Odyss. lib. 11.

TROEZEN, enis, cum œ diphthongo in priore syllaba, τροιζήν, Oppidum Peloponnesi in sinu Argolico, à Trœzene conditum filio Pelopis. In hoc regnauit Pittheus Aethræ pater, & auus maternus Thesei: vnde & Pittheia Trœzen ab Ouidio cognominatur. ¶ Est & Trœzen altera Cariæ, in conuentu Allabandarũ: cuius meminit Plinius lib. 5. cap. 29.

Trœzenius, a, um, τροιζήνιος, vt, Trœzenij carbunculi, apud eundem Plinium lib. 37. cap. 7.

TROGLODYTAE, τρωγλοδύται, Populi Aethiopiæ sub Aegypto in sinũ Arabicum & mare rubrum vergentes: ἀπὸ τῶν τρώγλων, hoc est à specubus, in quibus habitant, nomen sortiti. Plin. lib. 5. cap. 8, Troglodytæ specus excauant: hæ illis domus: victus serpentium carnes: ftridorque, non vox: adeò sermonis commercio carent.

Troglodytice, es, τρωγλοδυτικὴ, Regio Aethiopiæ sub Aegypto, in qua Septentriones, si Plinio credimus, conspici non possunt. ¶ Hinc proximus sinus Troglodyticus appellatur à Plinio lib. 6. cap. 29, quem Barbaricum

baricum appellat Ptolemæus.

TROIA, Τροία. Regio minoris Asiæ, teste Seruio, in qua fuit Ilion vrbs, regia Priami, quæ etiam à scriptoribus nonnunquam Troia vocatur. Ouid. Epist. 1. Troia iacet certè Danais inuisa puellis. Ibidem, Iam seges est vbi Troia fuit. Virg. 3. Aeneid. Et campos vbi Troia fuit. Cic. de Amic. Nec enim (vt ad fabulas redeam) Troiã Neptolemus capere potuisset, si Lycomedẽ, apud quem erat educatus, multis cum lachrymis iter suum impedientem audire voluisset. Virg. 3. Georg. Et Troiæ Cynthius autor. Troia autem dicta est, à Troe rege: antea Teucria à Teucro: & Dardania à Dardano.

¶ Troia itẽ dicitur ludus puerilis, & sciomachia equestris, ab Aenea in Sicilia ad Anchisæ patris tumulum primùm inuẽta: deinde post Albam conditam ab Ascanio instaurata, tandémq; veluti per manus ad Romanos transmissa. Virg. 5. Aeneid. Hunc morem cursus, atque hæc certamina primus Ascanius, longam muris quum cingeret Albam, Rettulit, & priscos docuit celebrare Latinos, Quo pueri ipse modo, secum quo Troia pubes. Albani docuere suos: hinc maxima porro Accepit Roma, & patrium seruauit honorem: Troiáque nunc pueri Troianum dicitur agmen. Suetonius in Cæsare, Troiam lusit turma duplex, maiorum, minorúmque puerorum. ¶ Troia item fuit oppidum ad intimum maris Adriatici sinum, ab Antenore Troiano, & Henetis eõditum. ¶ Item alterum eiusdem nominis, in agro Laurenti, ab Aenea extructum, antequam Lauinium conderet. Vtriusque meminit T. Liuius lib. 1. ab Vrbe.

Tros, gentile, Τρώς, Cuius fœmininum est Troias, adis, Τρωάς: sine Troias, serimine agetur. Idem 5. Aeneid. At procul in sola secretæ Troiades acta, Anchisen flebant. Perfius Saty. 1, Ne mihi Polydamas, aut Troiades Labeonem Prætulerint.

Troianus, a, um. Vir. 2. Aeneid. Troianæ vtopes & lamentabile regnum Eruerint Danai. Bellum Troianum. Horat. de Arte, Nec gemino bellũ Troianum orditur ab ouo. ¶ Porcus Troianus, per iocum dicebatur Troianum orditur ab ouo. ¶ Porcus Troianus, per iocum dicebatur aper, qui integer torrebatur, minutioribus animaleulis veluti grauidus: de quo vide Macrobium in Saturn. ¶ Equus Troianus, prouerbiali metaphora, pro clandestinis insidiis accipitur, & latenti periculo. Cicero pro Mur. Intus, intus, inquam, est equus Troianus, à quo nunquãme Consule dormientes opprimemini.

Troicus, ca, cum, Τρωϊκὸς, eiusdem significationis. Cicero de Clar. Orat. Neque enim iam Troicis temporibus tantum laudis in dicendo Vlyssi tribuisset Homerus, & Nestori, nisi iam tum esset honos eloquentiæ habitus.

Troius, a, um, dictio trisyllaba, τρώϊος, Troia gaza. Virgilius 1. Aeneid, Apparent rari nantes in gurgite vasto,

Arma virũm, tabúlæque, & Troia gaza per vndas.

Troiugena, næ, Τρωϊγενὴς, Id est Troianus, quasi in Troia genitus, ea forma qua Græcos vocamus Graiugenas, quasi genitos in Græcia. Virg. 8. Aeneidos, Troiugenas, & tela vides inimica Latinis.

TROILVS, Τρώϊλος, Filius fuit Priami & Hecubæ, cuius vita inter Troianorum fata numerabatur: nam eo viuo Troia capi non poterat. Hic adhuc adolescentulus ausus cum Achille Græcorum omnium fortissimo congredi ab eodem occisus est. Virg. lib. 1,

Parte alia fugiens amissis Troilus armis,

Infœlix puer, atque impar congressus Achilli Fertur equis.

Tropæi, Τρωπαῖοι, Véti Altani, qui in terra genti, quum mare perflarint redeunt ad continentem: ita dicti ἀπὸ τῆς τροπῆς, hoc est à conuersione, lidem, quum in mare tendunt, Apogæi vocantur, quòd à terra proficiscantur. Plinius lib. 2. cap. 43, Nanque & è fluminibus, & è niuibus, & è pluuiis, & è terra mari videmus etiam tranquillo, & alibi, quos vocant Altanos, à terra consurgere. Qui quidem quum è mari redeunt, Tropæi vocantur: si pergunt, Apogæi. ¶ Tropæi item dicuntur in certo lusus genere, qui alios vellicant, infestántque, & ne deprehendantur, conuertunt se. Sueto nius in Claud. Cæs. cap. 8, Et quoties post cibum obdormisceret, olearum, ac palmularum ossibus incessebatur: interdum ferula, flagróve, velut per ludum, excitabatur à tropæis.

Trophæum, trophæi, τρόπαιον, cum æ diphthongo & ph, aspirato, quanuis apud Græcos sine aspiratiõe scribatur, à verbo Græco τρέπω, quod est, retrouerto. Propriè enim Trophæum est monumentum à victore erectum eo in loco vbi hostes in fugam conuertit. Prima autem trophæa ex arboribus confecta sunt, quas amputatis ramis hostium spophæa ex arboribus confecta sunt, quas amputatis ramis hostium spoliis decorabant. Deinde etiam cœpta sunt fieri ex lapide, & in montibus, & locis eminentioribus collocari. Hinc Sallustius de Pompeio ait quòd deuictis Hispanis trophæa in iugis Pyrenæi montis posuit. Romæ quoque in arcubus figebantur ex marmore ædificatis. Quæ verò spolia in trophæo figerentur, docet Virg. lib. 11,

Mezenti ducis exuuias tibi magne trophæum

Bellipotens aptat rorantes sanguine cristas,

Teláque trunca viri, & bis sex thoraca petitum,

Perfossúmque locis, clypeúmque ex ære sinistræ

Subligat, atque ensem collo suspendit eburnum. Nonius, Spolia capta. fixa in stipitibus appellantur trophæa. ¶ Accipitur & trophæũ pro victoria, siue pro spoliis quæ victoria parantur, Horat. 2. Carm. Ode 9, – & potius noua Cantemus Augusti trophæa. Virg. 3. Georg. Et duo rapta manu diuerso ex hoste trophæa.

TROPHONIVS, τροφώνιος, Insignis architectus fuit, qui subterraneum fanum in Lebadia Bœotiæ regione constr uxit, quod ab ipso Trophonij antrum cognominatum est. Vbi quum aliquandiu oracula reddidisset, atque tandem fame interisset, ferunt Genium quẽdam antrum hoc subiisse, atque ex eo oracula reddidisse. Qui verò hinc oracula scitabantur, nudi in aditu specus sedere soliti sunt, atq; inde flatu quodam sub terram abripiebantur. Gestabãt autem secum placentas, quas

lemuribus, serpentibúsque occurrentibus obiicerent. Deinde accepto oraculo, rursus per alium hiatum in terram restituebantur. Creditum est autem quotquot in hoc antrum descendissent, nunquam postea ridere. Hinc factus est locus prouerbio, vt homines tristes, & tetrici in Trophonij antro vaticinati dicerentur. Hæc ferè ad verbum descripsimus ex Erasmi Adagiis.

Tropis, is, seu tropios, τρόπις, Præter vulgatam illam significationem, qua apud Græcos nauim significat, accipitur etiam pro vino quo in balneis vtebantur, siue ad abluenda corpora, siue ad ciẽdum vomitum. Martial. lib. 12, Famosæ feret ipse tropin de fæce lagenæ:

Frontis & humorem colliget vsque tuæ.

Tropologia, τροπολογία, Sermo allegoricus, ad morum emendationem tendens. Græci enim τὸ ἦθος τὸν appellatione mores intelligunt.

Tropus, τρόπος, Figurata verbi immutatio. Cicer. de Clar. Orat. Ornari orationem Græci putant, si verborum immutationibus vtantur, quos appellant τρόπους, & sententiarum, orationísque formis, quæ vocant σχήματα. Quintilianus Tropum sic definit, quòd sit verbi vel sermonis à propria significatione ad aliam cum virtute mutatio.

Tropicus, a, um, τροπικὸς, Id est figuratus. Augustinus, Quod ea locutione dictum, quæ vtique tropica est, non propria.

Tropici, τροπικοί, A Cosmographis appellantur duo circuli cælestes æquali spatio distãtes ab æquatore, quos Latini Solstitiales appellant: quorum alter qui nobis propinquior est, Cancri Tropicus dicitur: alter in Austrum vergens, Tropicus Capricorni. Hosce circulos Sol nunquam egreditur, verum vbi ad alterum eorum peruenerit, retrorsum sese conuertit. Vnde & nomen acceperunt, ἀπὸ τῶν τροπῶν, hoc est à conuersione Solis.

TROS, ois, siue oos, τρώς, Erichthonij filius, & nepos Dardani, Troianorũ autem rex, pater Ili, Assaraci, & Ganymedis: vt refert Aeneas apud Homerum lib. 20. ¶ Est item Tros, gentile nomen à Troia deductum. Vide suprà in dictione TROIA.

TROSSVLVM, Oppidum fuit Tusciæ, nouem passuum millibus distans à Volsiniis, quod quum equites Romani cepissent sine peditum adiumento, inde Trossuli dicti sunt. Plin. lib. 33. cap. 2, Quinetiam ipsum equitum nomen sæpe variatum est, in his quoque, qui ad equitatum trahebantur. Celeres sub Romulo regibúsque appellati sunt, deinde Flexumines, postea Trossuli, quum oppidum eius vocabuli in Tuscia citra Volsinios passuum IX.M. sine vllo peditum adiumento cepissent. Hæc ille. Nonius Trossulos dictos putat, quasi torosulos, hoc est bene habitos, & musculorum toris præualidos: citátque testimonium Varronis ex Sesquiulysse, Nunc emunt Trossuli, nardo nitidi, vulgò Attico talento equum.

Troximos, τρώγιμος, Vua edulis, quæ cibaria à Plinio vocatur. Apud Iureconsultos, constat troximos vuas esse, quas non vini causa habemus. Paulus in Pandectis, Qui fundum vendidit, pomum recipit, nuces, & ficos, & vuas duntaxat duracinas, & purpureas, & quæ eiusdem generis essent, quas nõ vini causa haberemus, quas Græci τρώγιμα appellarent, recepta videri. Ita enim legit Politianus ex archetypo Pandectarum, qui Florentiæ asseruatur: quanuis vt idem Politianus fatetur, non malè ibi à quibusdam legatur ἐδώδιμος, cuius significatio forè eadem est cum superiore. Vtrunque enim nobis sonat comestibile: licet huius significatio videatur generalior. τρώξιμος autem etiamsi nihil aliud addas, propriè de vua intelligitur. Huc accedit quòd τρώξιμος à verbo τρώγω fiat, cuius verbi significatio vuis, cæteríque bellariis, quæ in secunda mensa apponuntur optimè congruit. Inde enim fiunt τρωγάλια, τραγήματα, ἐδάγματα, ἐσθίσματα. Hæc ex lib. 7. Epist. Politiani Epist. vltim.

Trua, Vasis genus, à terendo dicitur, quasi terua, quam nos diminutiuè Trullam dicimus. Siue (vt Varro docet) à trauolando, traiiciendóve, quòd per eam aqua traiiciatur.

Trulla, æ, diminutiuum est à Trua, Vasis vinarij genus, ἀγγεῖον. Trulla (inquit Varro lib. 4. de Ling. Lat.) dicta est à similitudine truæ: sed hæc magna, illa pusilla. Martial. lib. 9, Climicus Herodes trullam subduxerat ægro: Deprensus dixit, Stulte quid ergo bibis? ¶ Est itẽ Trulla, eodem Varrone teste, aliud vasis genus, quo in culina aquam in lauatrinã solent infundere. ¶ Itẽ capitur pro vase lato, profundóq; i, quod in mensam inferri plerunq; solet. Quod licet potui ineptum videatur, tamen vsurpatum fuisse legimus. Horat. 2. Ser. satyra 3, Qui Veientanum festis potare diebus Campana solitus trulla, vappáque nq; profestis. Iuuenal. Saty. 3, Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo. Vbi bibacem arguit, quòd in trulla bibat: ineptum, quòd crepitus inter bibendum edat. Plin. lib. 34. cap. 2, Sunt ergo vasa tantùm Corinthia, quæ isti elegantiores nunc æs sculpendo transferunt, modò in lucernas, modò in trullas, nullo munditiarum despectu. ¶ Est & trulla cæmentarij instrumentum, quo fabri murarij tectoriis linendis, complanandísq; vti solent: vt non solùm parietes pulchritudinem accipiant, sed & firmitatẽ contra iniuriam imbrium, & creberrimas tempestates.

Trulissare, apud Vitruuium lib. 7. cap. 3, Pro trulla gypsum inducere legitur: cuius hæc sunt verba, Coronis explicatis, parietes quàm asperrimè trullissentur: postea autem suprà, trullissatione subarescente, deformentur directiones arenati.

Trucido, Truculentus, vide TRVX.

Trudo, dis, si sum, Propriè significat violentia quadam impello. ὠθίω. Cic. 1. Tusc. Et quum penè in manu iam mortiferum illud teneret poculum, locutus ita est, vt non ad mortem trudi, verùm in cælum videretur ascendere. Plaut. in Asin. Ille ædastor hinc trudetur. ¶ Aliquando est obiicere, seu producere. Idem in Epid. Quæ te intemperiæ tenent? Quas tu mihi tenebras trudis? Terent. in And. Fallacia alia aliam trudit. id est insequitur. ¶ Huius composita sunt, Abstrudo, protrudo, cõtrudo, detrudo, extrudo, intrudo, obstrudo, obtrudo, & retrudo, quæ habent

bent penultimam productam.

Trusatilis,le,a dicti,verbale.ὠστὸς,vt Mola trusatilis, quæ manu trusa circumagitur.χερμύπνον.Gell.lib.3.cap.3, Ob quærendum victum,ad circumagendas molas, quæ trusatiles appellantur, operam pistori locasse.

Trudes,dis.Instrumenti genus quo in re quapiam protrudenda vtimur, ὠσθήτιον.Tacitus lib.3, Quidam trudibus aut furcis inertem molẽ prosternere.

Trulleum,lei,Vasis genus quo manus perlauitur,simile trullę,nisi quòd latius erat.χεροντιβήτιον.Varr.de Vita popu.Rom.lib.1,vt citatur à Nonio, Itaque ea sibi non ponere, ac suspendere quæ vtilitas postularet trulleum,matellionem,peluim,nasiternam. Apud Varronem lib.4.de Ling.Lat.Truellum legitur,non trulleum.

Trunco,as,Amputo,in partes scindo,mutilo. κολοβόω, ἀκρωτηριάζω,κολούω, Valer.Flac.6.Argon. –iam nõ per curua volantem Stagna,nec in medio truncantem marmore cernos.Claud.de bel.Get.Manibus truncatus & armis.¶Huius composita sunt, Detrunco, distrunco,obtrunco pertrunco,quorum significata vide suis locis.

Truncus,ci,Pars arboris crassior,è qua rami enascuntur.πίνακες. Colu, lib.3,Vt ex his partibus trunci sumantur, quæ & genitales sunt,& maximè fertiles.Cic.3.de Orat.Quid in arboribus,in quibus non truncus non rami,non folia denique,nisi ad suam retinendam,conseruandámque naturam.Virg.3.Georg.Arboris obnixus trunco.Idem 10.Aenei. Vulnera siccabat lymphis,corpúsque leuabat Arboris accliuis truncо. ¶Truncus corporis. Cicer.pro Rosc.Com.Nemo enim illum ex trunco corporis spectabat, sed ex artificio Comico æstimabat. Virg. 2. Aeneid.– iacet ingens littore truncus, Auulsúmque humeris caput,& sine nomine corpus. ¶ Truncus per translationem pro homine stupido , quemadmodum & Stipes. Cic.in Pisonem.Sed qui tanquam truncus,atque stipes,si stetisset modò, potuisset tamen sustinere titulũ Consulatus.

Trunculus:diminutiuum. Celsus lib.2.cap.19, Præcipuè tamen in ynguis, trunculi sque suum,in petiolis,capitulisque hœdorum.

Truncus:ea,cum,Quod est truncatum vel mutilum.κολοβὸς, Colu.lib.2, Quum deinde truncam reddideris, acuto ferramento plagam læuato. Virg.3.Aeneid.Trunca manum pinus regit,& vestigia firmat. Idem 6, Aeneid.– & truncas inhonesto vulnere nares. Propert.lib.4.eleg.9,Iactabat truncas ad caua buxa manus. Ouid.3 Metamor.Non habet infœlix quæ matri brachia tendat Trunca, sed ostendens deiectis vulnera membris,Aspice mater ait,&c.

Truo,onis,Auis cygno non dissimilis , quæ alio nomine Onocrotalus, ὀνοκρόταλος , dicitur : in faucibus ipsis capacissimum ventriculum habens,quo omnia congerit, donec perfecta rapina sensim inde in os redita,in veram aluum ruminantis modo refert. Supra rostrum verò nares habet valde prominentes:vnde Cęcilius,referente Festo nasi cuiusdam magnitudinem irridens , Proh dij immortales (inquit) vnde hic prorepsit truo?

Trutina,æ,pen.corr.Statera.πλαστὴξ ζυγόστατον.Vitruuius lib.11,Id autem ex trutinis , quæ stateræ dicuntur, licet considerare. Cornutus tamen scribit trutinam foramen esse,intra quod est lingua bilancis, ad quod est examinatio,quod alij æquamentum, alij libramentum,alij æquilibrium vocant . ¶Per translationem ponitur pro iudicio. Horatius lib.1.Serm.saty.3,In trutina ponetur eadem, Cicero lib.2.de Orato.Ad ea probanda , quæ non artificis , sed populari quadam trutina examinantur,

Trutino,as,pen.corr.Examino,pensiculo,libro.πλαστίζω.Hieronym.ad Damasum, Sint alij diserti, laudentur vt volunt , & inflatis buccis verba spumantia trutinent,

Trutinor, deponens, Persius Saty.3, Atque exporrecto trutinantur verba labello , Apulejus Trutinatam sententiam, vocat grauem,& rectè examinatam,

Trux,trucis,omnis gen,Ferox, crudelis. ἀπηνὴς. Plaut. in Bacc.Arietes truces nos erimus.Cic.2.de Diu.Capite breui,ceruice anguina,aspectu truci.Idem 2. de Natu.deor.Et trucibúsque oculis duo feruida lumina flagrant.Plin.lib.6.cap.22,Ipsos verò excedere hominum magnitudinem,rutilis comis,cæruleis oculis,oris sono truci,nullo cõmercio linguæ.Ouid,8.Meta.Non armenta truces possunt defendere tauri, Taci, lib.4,Et Cæsar truci vultu defensionem accipiens,&c.

Trucido,as,penu.prod.Crudeliter neco.κακαυδάτω,ἀπηνίζομαι.Virg.2,Aen, Fit via vi,rapiunt aditus,primósque trucidãt.Cic.4.in Catil.Qui nos, qui coniuges , qui liberos nostros trucidare voluerunt, Idem in Catil, Et quos ferro trucidari oportebat,eos nondum voce vulnero.¶Trucidari fœnore per trãslationem dixit Cicero pro Cœlio, Parcat(inquit) iuuentus pudicitiæ suæ,ne spoliet alienam,ne effundat patrimonium, ne fœnore trucidetur.

Trucidatio,onis,verbale, Occisio,cædes.φόνος. Cice.4. Philipp.Nullus ei ludus videtur esse iucundior,quàm cruor,quàm cædes,quam ante oculos trucidatio ciuium.

Truculentus,a,um, Qui vultu crudelitatem præfert,alióque terret.ἀπηνὴς.Terent.in Adel.Ego ille agrestis,sæuus,parcus,tristis, truculentus, tenax.Cic.pro Sest.Alter, ô dij boni,quàm teter incedebat,quàm truculentus,quàm terribilis aspectu ! Quid.2.de Pon.eleg.7 , Nulla Getis toto gens est truculentior orbe. ¶Inuenitur datiuo iunctum.Plin.lib, 8.cap.4,Sic & tigris etiam feris cunctis truculenta.

Truculenter,tius,tissimè,aduerbium.Cicero contra Legem Agra.Truculentius se gerebat quàm cæteri.

Truculentia,tiæ,quæ & Truculentitas ab antiquis est dicta.τρόμος.

Trychnos, quæ & Strychnos , Herba est quam Latini solanum appellant : cuius quatuor sunt genera quæ supra explicuimus in dictione ΣΟΛΑΝΥΜ.τρύχνος,στρύχνος Plinius libro 21.cap.31, Strychno , quam quidam Trychnon scripsere,vtinam ne coronarij in Aegypto necentur,quos inuitat hederæ florum similitudo.

Tryginon, τρύγινον, Atramenti genus ex vini fæce excoctum. Plin.lib, 35.cap.6, Sunt & qui vini fæcem siccatam excoquant : affirmántque si ex bono vino fæx fuerit,Indici speciem id attramentum præbere, Polygnotus & Mycon celeberrimi pictura Athẽnis,è vinaceis fecere,Tryginon appellant.

Trygodæmones,τρυγοδαίμονες,Poetæ dicebantur, quifæce faciem inunicti,ne cognoscerentur,plaustris inuecti Poëmata canebant,

Trygon,τρυγὼν,Piscis est ex genere venenatorum,quem Latini pastinacam vocauere,nonnulli etiam turturem,Græcos imitati,qui vna voce & auem significant & piscem.

TRYPHIODORVS,penult.produc.Τριφιόδωρος, Grammaticus & Poeta Aegyptius , ex cuius operibus à Suida commemorantur Marathoniaca,Excidium Ilij,Pugna Lapitharum, & Centaurorum, in Hippodamiæ nuptiis, Odyssęæ Paralipomena , in quibus fabulas persequitur, Homero & aliis intactas : item Paraphrasis Homericarum comparationum,

TRYPHON, onis, Τρύφων, Grammaticus Alexandrinus, Ammonij filius qui circa Augusti tempora fuit natus. Scripsit tractatus aliquot de variarum linguarum dialectis , & alia nonnulla ad Grammaticæ cognitionem pertinentia. ¶Fuit & Tryphon alius , Origenis auditor, cuius extant nonnullæ ad ipsum epistolæ. ¶Tryphon item Bibliopolæ nomen fuit,Martialis carminibus non vno in loco celebrati.

Tryxalis, Τρυξαλὶς , Animal locustæ simile, sine pennis , quod nonnulli idem esse putant cum eo quod alio nomine Gryllum vocamus. Vide Plinium lib.30.cap.6.

T ante V.

TU, tui, vel tis, tibi, Vnicum secundæ personæ pronomen. σύ. Plautus in Amphyt. Lacrumantem ex abitu concinnas tu tuam vxorem. Cicero pro Rabirio,Tu mihi etiam legis Porciæ,tu C. Gracchi,tu horum libertatis , tu cuiusquam denique hominis popularis mentionem facis ? Plautus in Mercat. Tibi aras,tibi occas , tibi seris, tibi eidem metis. ¶ Tute,tu ipse.Teren.in Eunucho , Et quod nunc tute tecum iratus cogitas. ¶ Tutemet, idem. Lucr.lib.4, Tutemet in culpa quum sis.

Tuatim,inquit Nonius,Id est tuo more.Plaut.Amph.Ecce rem iam tuatim facis,

Tuba,æ,Instrumentum incuruum ex ære argentóve, cuius sonitu milites equique ad prælium inflammãtur:à tubi, hoc est canalis concauitate nomen habens.σάλπιγξ. Huius inuentionem Piseo Tyrrheno asignat Plinius lib.7.cap.56. Cice.in Catil.Quum tubas & signa militaria scirem esse præmissa, Virg.2, Aeneid. Exoritur clamór que virũm, clangórque tubarum. Autor ad Heren. lib.4, In concione de virtute loqueris , in prælio per ignauiam tubæ sonitum perferre non potes. Lucan.lib.1,Vangiones,Batauósque truces,quos ære recuruo Strident tes acuere tubæ. Tacit. lib.2, Tum Sentius occanere cornua tubásque, & peti aggerem , erigi scalas iussit, ac promptissimum quenque succedere.

Tubicen,tubicinis,pen.corr.Qui tuba canit.σαλπιγκτὴς.

Tuber,eris,neutr.gen.& prima syllaba producta , Tumor siue callus,in quocunque corpore eminens.ὄγκος. Terent. Adel. Præterea colaphis tuber est totum caput. Plinius lib.8. cap. 18, Tubera bina in dorso habent cameli.¶ Tuber,pro callo præduro in arboribus eminente. Plin. lib.16,cap.16,Reperitur & in alno tuber,tanto deterius,quanto ab aere alnus ipsa distat. ¶ Tubera item dicuntur tumentis terræ calli , & quidam prægnantis arenæ fœtus , siccis in locis sine vllo caule prouenientes . nullísque radicis nixi capillamentis. Itali hodie Artoflas, Galli Truffas vocant. Plin.lib.19,cap.2 , Tubera enim vndique terra circundata,nullísque fibris nixa,aut saltem capillamentis, nec vtique extuberante in quo gignuntur loco,aut rimam agente,neque ipsa terræ cohærent:cortice etiam includuntur,vt planè nec terram esse posi mus dicere, nec aliud quàm terræ callum , &c. Idem cap. seq. Quum fuerint imbres autumnales, ac tonitrua crebra,nascuntur , & maximè è tonitribus , nec vltra annum durant. Iuuen, Satyra 5, – post huncradiuntur tubera,si ver Tunc erit,& facient optata tonitrua cœnas Maiores.Mart.lib.13,Rumpimus altricem tenero de vertice terram, Tubera, boletis poma secunda sumus. ¶Est & Tuber priore breui & fœminini gen, arboris genus, poma ferens baccis quàm malis similiora, à Sexto Papinio ex Africa in Italiam translatum, Plin.lib.16. cap.25, Ab amygdala proximè florent Armeniaca : deinde tuberes & præcocessillæ peregrinæ,hæ coactæ.Fructus quoque arboris huius Tuberes dicuntur , sed masc.gen. Sueton.in Domit.Pridie quàm periret, quum oblatos tuberes seruari iussisset. Mart. lib.13, Lecta suburbanis mittuntur aprina ramis.Et vernæ tuberes:quid tibi cum Libycis?Nebrissensis , & Sabellicus putantes Vernæ ibi adiectiuum esse, dixerunt Tuberes fœm.gen,esse:at substantiuum est plurale ab hic Verna,vt per apositionem dicamus Tuber verna,id est rure nostro natus, nõ ex Africa allatus. ¶ Tuber terræ,herba est folia habens hederæ, purpurea,varia , maculis vtrinque albicantibus , caule quadrantali, nudo,floribus purpureis rosarum effigie,radice nigra & tuberosa,ita vt rapum videri possit:à cuius figura apud Latinos etiam nomẽ accepit.κυκλάμινος. Vide Plinium lib.25.cap.9.

Tuberculum,tuberculi,diminutiuum.ὀγκίδιον,φυμάτιον. Plin.lib.11.cap. 11,Apes regias extruunt tuberculo eminentes.Colu,lib.7.cap.5, Clauiculoque dupliciter infestant ouem , siue quum sublues atque intertrigo in ipso discrimine vngulæ nascitur:seu quum idem locus tuberculum habet , cuius media ferè parte canino similis extat pilus,eique subest vermiculus.

Tubero, as, Tuberosus sum , tuberis modo emineo , in tuber excresco. ὀγκοῦμαι. ὀγκόω, vnde Extubero, & protubero composita:de quibus vide suis locis.

TVBERO, Prænomine Quintus, ciuis Romanus fuit , Ciceronis æqualis, qui quum in Pompeianis partibus fuisset, postea veniam consecutus à Cæsare,eodem crimine accusauit Q. Ligarium,defendente Cicerone:cuius aduersus illum extat Oratio pro Q. Ligario inscripta.

TVBERVM, ri,Flumen Carniæ nauigabile,quod Pariræ populi accolunt. Autor Plinius lib.6.cap.23.

Tubilustrium,(inquit Festus) Dies erat quo aqua tubæ lustrabantur.

TVBVRBIS, Vrbs Africæ propriè dictæ inter Bagradam, & Tritonem amnes. Autor Plin.lib.5.cap.4.

Tuburcinor, tuburcinaris,Raptim comedo. ἁρπάζω. Titinius apud Nonium, Tuburcinari sine me vultis reliquias. Plautus in Persa, Tuburcinari de suo,siquid est domi.

Tubus, tubi, masculini generis,Canalis teres,& concauus,seu fistula maior qua aqua ducitur:nomen habens à tumore. σωλὼν. Cice.2.de Legi. Ductus verò aquarum,quos isti tubos, & euripos appellant:quis non, quum hæc viderit,irriserit? ¶Tubos viscerum. Martialis libro11, per translationem posuit pro podice,& pudendo muliebri,quòd iis meatibus,veluti canalibus quibusdam,excremẽta tam liquida quàm sicca egerantur.Modò (inquit) qui per omnes viscerum tubos ibat.

Tubulus, tubuli,penul.corre.diminutiuum,Idem significans quod canaliculus,seu fistula minor.σωληνάριον.Varro lib.1.de Re rust.cap.8,Inde enim aliquot colligatas libris demittunt in tubulos fictiles cum fundo pertuso , quos cuspides appellant , quà humor aduentitius transire possit.Tubuli olim in parietibus fiebant,quibus calor ignis ex fornace ascendẽs,primùm parietem,deinde & locum vicinum calefaciebat. ¶Hinc est quòd apud Paulum Iurisconsultum legimus tubulos eos esse,quibus paries calore torretur.Apud antiquos enim nullus in cubiculis triclinijsve vsus erat ignis , nondũ scilicet ratione excogitata fumum per infumibula emittendi.

TVCCA, Augusti temporibus vir in primis eruditus fuit , Virgilióque amicissimus,& ex parte testamenti hæres, cui Augustus vnà cum Vario, & Plotio Aeneidem, quam cremari Poëta testamento iusserat, ea lege dedit emendandam,vt nihil adderent.Autor Seruius.

TVCCIA. Virgo vestalis fuit,quæ incesti accusata,aquam pertulit in cribro.Plin.lib.28.cap.2.

TVDAE, τοῦδαι, Oppidum Hispaniæ Tarraconensis , in tractu Callecorum,inter Minium & Duriam fluuios.Ptolemæus lib.2.cap.6.

TVDER, τύδερ Stephano,Oppidũ est Vmbriæ mediterraneæ,teste Plinio lib.3.cap.14.Huius oppidi incolæ Tudertes appellantur.Silius lib. 4.Et gradiuicolam celso de colle Tudertem.

Tudes, itis,Idem quod malleus, teste Festo, à tundendo dictus. σφῦρα. vnde cuidam nomen factum est Tuditano,quòd caput oblongum haberet & malleo simile.Hæc ille.

Tudicula, læ, Instrumentum quo vasis signa imprimuntur. σφραγίσρα. ¶Quidam etiam accipiunt Tudiculã pro cochleari maiori quo olla mouetur.τορμών A ristophani.¶Est & Tudicula machina qua tundun tur oleæ.Colum.lib.12.capit.50,Est & organum erectæ tubulæ simile, quod tudicula vocatur. idque non incommodè opus efficit, nisi quòd frequenter vitiatur,& si baccæ plusculum iniecceris,impeditur.

Tudiculo,culas,penult.correp.Imprimo,ac sculpo : & per translationem commoueo,excito. κινῶ. Hæccine nobis cernis hanc mala tudiculasse vetulam?

TVDERIVM, τουδέριον, Ciuitas in inferiore Germaniæ climate , apud Ptolemæum lib.2.cap.11.

TVDITANVS,Nobilis apud Romanos familiæ cognomẽ fuit,inde tractũ , quòd qui primus id cognominis sortitus est , caput habuerit oblongũ,& malleo nõ dissimile. Fuit hoc cognomine quidã ex Ouidij Poëtæ amicissimis , ad quem ille semel atq; iterũ scribens in libris de Ponto,conqueritur eius nomen in carmine elegiaco locum non habere,eo quòd breuem habeat syllabam inter duas longas sitam.

Tudito, tuditas, penultima correpta, Negotij aliquid ago, teste Festo, & quasi tundendo aliquid efficio.Lucretius libr.2,Nec tutidantia rem cessant extrinsecus vllam Corpora conficere. Tractum à fabris qui malleis sæpe percutiendo opera faciunt.

Tueor, eris,Pro defendo,& conseruo,secundæ coniugat. est à quo Tuitus. προΐστημι, ἀμύνω. quanuis Tuitus eius participium sit , quo vsus est Quintilianus in declamatione Cæci. Tuitus sum (inquit) adulescentis miserrimi causam. Quę imitatus Laurentius Valla in Rauden sem, Quis,inquit,narrat Vetrem superasse Dacos ? Tantùm Siciliam contra piratas fortiter tuitũ esse accepimus. ¶Hinc & Tuitio nomen verbale, non tutio:id est defensio,custodia. Cicero in Top. Tuitio sui. Similiter in compositis, Intuitum dicimus,non Intutum. Tutus autem magis nominis,quàm participij vim habet, licet actiuam,& passiuam in se gerat significationem,vt Valla docet:vt Tutus portus,Tuta vrbs:quod tueatur alios,nõ quòd ab aliis defendatur. Cæsar 3.belli Ciuilis, Hic subitam fortunæ commutationem videre licuit:qui modò sibi timuerant , hos tutissimus portus recipiebat, &c. Sic apud Terentium in Heaut.Tutum consilium:id est firmum,securum. Tutus locus,in quo securè versari,aut quippiam agere possumus.Plautus in Milite,Nam opus est nunc tuto loco.¶Non rarò etiam passiuè accipitur:& tunc ferè ablatiuo cum præpositione à,vel ab iungitur:vt Tutus sum ab hostibus,pro munitus,& sine periculo sum.Cæsar 2. belli Gallici,Quæ res & latus vnum castrorum ripis fluminis muniebat,& post eum quæ essent, tuta ab hostibus reddebat. Sic dicimus quempiam tutum à calore,à vi,à perfidia,&c. Cætera vide in dictione TVTVS, suo loco.¶In hac autem significatione Tueor vnicum habet compositum Contueor,quo vsus est Cicero in Clodium.Videant hi qui illum Pompeij inimicum,ob eámque causam tot, tantísque sceleribus contuebantur , & nonnunquam eius indomitos furores plausu etiam suo prosequebantur,quàm se citò inuerterit.

Tutor,aris,Deponens, siue (vt Prisciano placet) commune, idem significans quod diligenter protego,siue defendo, ἀμύνω, προΐστημαι.Horatius in Epist.Res Italas armis tuteris,moribus ornes.Terent. in Hecyra,Ego interea meum non potui tutari locum.Cicero pro Sylla,Hunc patronum , defensorem , custodem illius coloniæ , fi in omni fortuna atque honore incolumem habere non potuerunt : in hoc tamen casu,quo afflictus iacet,per vos tutari,conseruaréque cupiunt. Virgil.7. Aeneid. –& iubet arma parari,

Tutari Italiam,detrudere finibus hostem. Idem 2.Aeneidos,

Sin aliquam expertus sumptis spem ponis in armis,

Hanc primùm tutare domum,cui paruus Iulus,&c.

Tutor,oris,Nomen verbale, quo is significatur qui ius & potestatem habet in capite libero,ad tutandum eum qui se per ætatem nondum tueri potest: πρόδικος, ἐπίτροπος, πρόξενος. Hæc autem ætas (secundum Iurisconsultos) est vsque ad pubertatem,id est vsque ad decimúquartum annum. Nam inde vsque ad vigesimum quintum dantur curatores,qui etiam furiosis,& mente captis dari solent. ¶Est igitur Tutor, pupilli defensor. Liuius 1.ab Vrbe, Postremo tutor etiam liberis regis testamento instituerat.Cicero de Orat.Quint.Sergius Galba populum Rom. tutorem instituere se dixit filiorum suorum orbitati. Idem de Claris Orat.Orbæ eloquentię quasi tutores relicti sumus.¶ Tutor finium,id est defensor. προστάτης. Horat.Epod.2,–& te pater Syluane tutor finium.

Tutorius, a, um, Quod ad tutorem pertinet. προστατικὸς. vt, Autoritas tutoria.

Tutela,læ,quid sit docet Paulus Iurisconsul.ff.de Tut.Tutela (inquit) est ius ac potestas in capite libero, constituta ad tuendũ eum qui per ætatem sua spõte se defendere nequit, iure ciuili data ac permissa:ex qua ipsi tutores nomen acceperunt,quasi tuitores, atque defensores : sicut Aeditui qui ædeis tuentur. ναοφύλακες. Cicero de Orat. Filius eius paruus , qui tibi in tutelam est traditus. ¶Accipitur item latius Tutelæ nomen , pro quauis protectione. προστασία. Cicero 3. de Finib. Atque etiam Iouem,quum Optimum & Maximum dicimus,quúmque eundem salutarem,hospitalem,statorem : hocintelligi volumus, salutem hominum in eius esse tutela.Horat.1.Epist.1, –rerum tutela mearum Quum sis,&c.

Tutelaris,re,Quod quippiam in sua habet tutela. προστατικὸς. vt, Dij tutelares, id est vrbium præsides, in quorum tutela illæ esse putabantur. Hi autem in oppugnationibus vrbium certo carminis genere solent euocari,ne cum ipsis etiam diis bellum susceptum videretur. Tutelaris Prætor , cuius officium erat pupillis tutores attribuere. Hunc autem omnium primus M. Antoninus Imperator constituisse existimatur,vt in Vita eius narrat Capitolinus.

Tutelarius, A,edituus, qui ædes sacras,aut publicas suo periculo tuetur. ἱεροφύλαξ. Plin.libro 34.capit.7, Aetas nostra vidit in Capitolio,prius quam id nouissimè conflagraret , à Vitellianis incensum , in cella Iunonis canem ex ære vulnus suum lambentem : cuius eximium miraculum , & indiscreta verisimilitudo , non ex eo solùm intelligitur quòd ibi dicatus fuerat , verùm & noua satisfactione : nam summa nulla videbatur par. Capite tutelarios cauere pro eo , instituti publici fuit.

Tutamentum,ti,Defensaculum. πρόβλημα. Liuius 1.bel.Punici, Vt ea sola ignibus aliquoties coniectis ab hoste etiam turamentum fuerit.

Tutamen,inis,Idem.Virgilius 5.Aeneid.Donat habere viro,decus & tutamen in armis.

Tutò,aduerbium,Sine periculo,impunè. ἀσφαλῶς. Plaut.in Amph.Patri vt liceret tutò illam amplexarier? Cic.4.Verrina,Qua vix tutò transire posse videamur.

Tuto, as , verbum antiquum , Idem significans quod protego , defendo.ἀσφαλίζω, Plautus in Mercatore , Inuoco vos Lares Diales , vt me tutetis.

Tutus,& Tuitio, vide TVEOR.

TVGI, Vetustissimi Heluitiorum populi iuxta lacum Lucernatem incolentes:quorum oppidum Tugium est,quod vulgò Zug vocant,imprimis amœno situ,à Septẽtrione planitie pratorum ampla, ab Occidente,piscoso lacu,à Meridie supra lacus lõgitudinem Alpium prospectu, ab Oriente verò partim pascuo,partim syluoso colle conspicuum. Hi se Tigurinis,Lucernatibus,Vrienfibus,Suicenfibus,& Subsyluanis perpetuo fœdere iunxerunt anno ab orbe redẽpto 1352,& in ciuitate Heluetiorum septimum locum tenent. Tuginorum meminit Strabo libr. 7, vnà cum Cimbris & Tigurinis eos in Italiam irrupisse asserens, & à Romanis fuisse deletos.

Tugurium, rij,Casa rustica,ex leuiore materia excitata, arundine aut vlua palustri tecta. καλύβη. ¶Dictum tugurium, quasi tegurium à tegendo, propterea quòd rusticos ab æstus tempestatúmque iniuria tegat.Virgil.1.Ecloga,Pauperis & tuguri congestum cæspite culmẽ.Tugurij appellatione (ait Pomponius de Verb.sig.l.Tugurij) omne ædificium quod rei rusticæ magis custodiendæ cõuenit , quàm vrbanis ædibus,significatur.Propriè autem quæ edificantur,vt nec parietes habeant,nec luto cruſtata sint, sed stramentis, vel arundinibus, alióve simili genere teguntur,tuguria appellant.

Tuguriolum, cum accentu in antepenultima, Paruum tugurium. καλύβιον, καλύδιον. Quod si angustius sit,gurgustium nominatur , à gurgũlione verme.

TVLCIS, Modicus amnis Hispaniæ ad Tarraconem, vt scribit Pomponius libro 2.

Tuli, Modò attuli significat. ἤνεγκα. Teren.in And. Nam si illum obiurges,vitæ qui auxilium tulit, Quid facias illi,qui dederit damnũ,aut

Universidad de Deusto
Biblioteca

malum? Modò pertuli. Virg. 2. Aene. Non tulit hanc speciem furiata mente Chorœbus. ¶ Modò sustuli: vide in dictione FERO.

TVLIPHORDVM, τουλιφορδον, Oppidum in inferiore Germaniæ climate, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 11.

TVLLISVRGIVM, τουλισουργιον, Oppidum in inferiore Germaniæ climate, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 11.

TVLLIA, Filia fuit Seruij Tullij, sexti Romanorum Regis: quæ quum Tarquinio nupsisset, qui postea à moribus Superbus est cognominatus, viro autor fuit patrem suum occidendi, regnúmque eius inuadendi. Nuntiata deinde patris, nece, protinus cõscenso curru ad virum accurrit, vt ei regni adepti nomine gratularetur: quúmque in patris caduaer in via proiectum incidisset, dubitantem aurigam, & Regis reuerentia in latus equos flectentem compulit vt per medium patris corpus ageret carpentum: à quo tam immani genere impietatis vicus ille scelerati nomen retinuit, teste Liuio lib. 1. ab Vrbe. Ouid. in Ibin, Infamémque locum sceleris quæ nomine fecit, Presit & inductis membra paterna rotis. ¶ Fuit item Tullia, M. Tullij Ciceronis filia, quam ille blanda diminutione Tulliolam appellat.

TVLLIANVM, ni, Locus erat Romæ in carcere, noxiorũ supplicio destinatus: à Tullo Hostilio extructus, vnde & nomen accepit. Salluſt. in Catil. Est locus in carcere, quod Tullianum appellatur.

TVLLIVS, Nomen proprium M. Ciceronis, eloquentiæ totius paretis: de quo Latius suprà egimus in dictione CICERO.

TVLLVM, Leucorum oppidum, inter Belgas, etiam hodie nomen retinens: cuius meminit Ptolemæus lib. 2. cap. 9.

TVLLVS Hostilius, Tertius Romanorũ Rex, qui Numæ Pompilio successit, moribus illi dissimillimus, atque ipso etiam Romulo ferocior: cuius vita explicatur à Liuio lib. 1. ab Vrbe. Virg. lib. 6, –cui deinde subibit Oria qui rumpet patriæ, residéſque mouebit
Tullus in arma viros. & iam desueta triumphis Agmina, &c.

Tullios, Alij dixere esse silanos, alij riuos, alij vehementes proiectiones sanguinis arcuatim fluentis, quales sunt Tiburi in Aniene. Ennius in Aiace, Aiax misso sanguine repido tullij effilantes euolant. Festus.

Tum, particula in oratione plerunque subsequens post Cum, eiusdem ferè cum illo significationis, nisi quod tum, maius quiddam in se contineat, aut specialius. οη, μαλιστα δε. Nam si membra ambo eiusdé sint ponderis, magis vtimur Tum geminato. Verùm de hoc abunde multa suprà diximus in particula Cum. ¶ Tum autem ponitur pro Et, teste Donato. Terent. in Eunu. Vt illum dij, deæque senium perdant, qui me hodie remoratus est: Méque adeò, qui restiterim, tum autem qui illum non floccifecerim. ¶ Aliquando pro præterea, inquit Donatus. Cicer. de Natu. deo. Is tum fusus sublime fertur, tum autem concretus in nubes cogitur. ¶ Tum demum, Id est nouissimé. τοτε δε, τοτε. Virgil. libr. 12, Tum demum mouet arma deo. ¶ Ponitur aliquando pro tunc tandem. Cicero 2. de Leg. Quæ non tum demum incipit esse lex scripta, sed tum quum orta est. ¶ Tum deniq;, Id est tum demum, vel ad extremũ. Cic. ad Quin. Frat. lib. 1, Atque ille quidem princeps ingenij & doctrinæ Plato, tum denique fore beatas Respublicas putauit, si aut docti aut sapientes homines eas regere cœpissent. ¶ Tum verò, id est deinde, Cum non præcedente. Virg. Cicer. de Orato. Ex his enim & dignitatem maximè expetendam videmus: tum verò & iustus, ac honestus labor honore, præmiis, splendore decoratur.

Tumba, æ, τυμβος, Locus conceauus sub terra, Vnde & pro sepulchro poni consueuit: παρὰ τὸ τὰφεσθαι ἐνὶ τὸ κοιλον σῶμα, τουτεστι καθδαι hoc est ab eo quòd corpus mortui ibi vratur.

Tumeo, mes, mui, Infinitor. protubero. ὀιδαω, ὀγκαω. Plaut. in Persa, Quid hoc quod in collo tibi tumet? Virg. 2, Georg. Vere tument terræ, & genitalia semina poscunt, Ouid. 3. Metamorphoseos, Igne micant oculi, corpus tumet omne veneno. Tibul. lib. 1. eleg. 8, Et tua iam fletu lumina fessa tument. ¶ Ponitur aliquando pro superbire, quoniam inflati quodammodo superbientium animi videntur. ὀγκοῦσθαι. Plin. libr. 7. cap. 7, Tu qui te Deum credis, aliquo succeſſu tumens, tanti tamen perire potuisti. Cicer. 3. Tuscul. Sapientis autem animus semper vacat vitio, nũquam turgescit, nunquam tumet. Horat. 1. Epist. 1. Laudis amore tumes. ¶ Tument negotia, dixit Cicero ad Attic. libr. 14, id est seditiones erumpunt, & bella, vt ait interpres.

Tumesco, is, Tumidus fio. ὀγκοῦμαι γίνομαι, Virg. lib. 1. Georg. Continuò ventis surgentibus aut freta ponti Incipiunt agitata tumescere. Idem 3. Georg. Maria alta tumescunt. ¶ Hinc contumesco, extumesco, & intumesco: quorum significatio suprà est explicata.

Tumefacio, facis. Tumidum facio. Cicero 1. de Diuinatione, Quum sit nimium vano tumefactus potu, atque pastu. Martialis libr. 4. Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes. Ouid. 5, Metamor. Extentam tumefecit humum.

Tumidus, a, um, Inflatus. ὀγκοῦσα. Cic. 1, Tusc. Num aliquod quodpiam membrum tumidum ac turgidum non vitiosè se habet? Virgil. lib. 3. Aeneid. Nos tumidum sub te permensi classibus æquor. ¶ Per translationem accipitur pro superbo. Ouid. 8. Metam.
Ergo impunè feret, victúſque & victor, & ipso
Successu timidus, regnum Calydonis habebit.

Tumor, ris, Inflatio. ὀιδημα, ὀγκος. Cicer. 3. Tuscul. Num manus affecta rectè est, quum in tumore est? Idem 4. Tusculan. Citiúsque repentinus oculorum tumor sanatur, quàm diuturna lippitudo depellitur. Celsus libro 5. capit. 28, Ea sic temperanda est, vt & manu contingenti iucunda sit: vsque eo adhibenda, donec aliquid ex tumore minuisse, colorémve vlceri magis naturalem reddidisse videatur. ¶ Per translationem ponitur pro ira. Cicero 3. Tuscul. Quum tumor animi resedisset. Idem ad Atticum lib. 14, tumorem rerum, pro commotione dixit, & perturbatione.

Tumulo, vide TVMVLVS.

Tumultus, us, ui, Idem quod metus, vel trepidatio, quasi timor multus. δεῖμος. Propriéque dicebatur bellum aliquod subitum, quod ob periculi magnitudinem, hostiúmque vicinitatem, magnam vrbi trepidationé incutiebat. Cic. 8. Philip. Quid aliud est tumultus, nisi perturbatio tanta, vt maior timor oriatur? Vnde & nomẽ ductum tumultus, quasi timor multus. Itaq; maiores nostri, tumultum Italicũ, quòd erat domesticus, tumultũ Gallicum, quod erat Italiæ finitimus, præterea nullum tumultum nominabant. Liu. 8. ab Vrbe, Nondum perfunctos cura Priuernatis belli, tumultus Gallici fama atrox inuasit, haud ferè vnquam neglecta patribus. Cicer. 5. Philip. Rem administrandam arbitror sine vlla mora, & confestim gerendam censeo, tumultum decerni, iustitium indici, saga sumi dico oportere, delectum haberi sublatis vacationibus in vrbe & in Italia. Hisce verbis Cicero omnia tumultus signa expressit: quibus apparet omnia in tumultu præposterè administrari publicè priuatímque solita, quum bellum vrgẽs, & quasi murus imminens solennes actus non admittit. Inde factum, vt tumultuarium pro præpropero, & subitario, ac rapide facto, aut quæsito accipiatur. ¶ Ponitur aliquando tumultus pro omni motu, trepidatione, seu perturbatione. Cæs. 1. bel. Ciuil. Conclamant legionis tertiædecimæ, quæ aderat, milites, (hanc enim initio tumultus euocauerat, reliquæ nondum conuenerant) sese paratos esse imperatoris sui, Tribunorúmque plebis iniurias defendere. Plautus in Milite, Nunc in tumultum ibo, intus clamorem audio. Virgilius lib. 1. Georgic. –ille etiam cæcos instare tumultus Sæpe monet. Idem 2. Aeneid. Hic Ithacus vatem magno Calchanta tumultu Protrahit in medios. Terent. Andr. Nihil ornati, nihil tumulti. Tumulti in genitiuo, pro tumultus, more antiquo.

Tumultuosus, a, um, Qui turbas excitare solitus est. θορυβώδης. Liu. 4. ab Vrbe. In otio tumultuosi, in bello segnes. ¶ Tumultuosus item dicitur plenus tumultu. Cicer. 1. de Diuin. Ex seditiosa & tumultuosa vita se in studium aliquod traderent quietũ. Liu. 2. ab Vrbe, Latini equites cum tumultuoso aduolant nuntio, Volscos infesto exercitu ad vrbem oppugnandam venire. Horat. 3. Carm. Ode 1, Desiderantem quod satis est, neque tumultuosum solicitat mare.

Tumultuosè aduerbium, Cum tumultu. θορυβωδῶς. Liu. 2. ab Vrbe, Adeò tumultuosè excepta est clamoribus vndique & indignatione patrum, Cæsar 7. bel. Gall. Cæsar mittit complures equitum turmas eo die media nocte: iis imperat vt paulò tumultuosius omnibus in locis peruagarentur.

Tumultuo, tuas, In perturbatione sum. θορυβοῦμαι. Plaut. Rud. Vt mihi istud dicas, negotij quid sit, quòd tumultues.

Tumultuor, aris, Deponens, in eadem significatione. Plautus in Pœnulo, Atq; interfectis hostibus non decet tumultuari. Terent. Hecy. Nescio quid iamdudũ hîc audio tumultuari, misera Malè metuo. Cic. 1. Offic. Fortis verò animi & constantis est non perturbari in rebus asperis, nec tumultuantem de gradu deiici, vt dicitur: sed præsenti animo vti & consilio, nec à ratione discedere. Cæsar 7. bell. Gall. Vno ferè tempore sub lucem hostibus nuntiatur, in castris Romanorum præter consuetudinem tumultuari, & magnum ire agmen aduersũ flumine.

Tumultuatio, onis, verbale, θορύβημα. Liu. 8. bell. Macedo. Hæc tumultuatio regem cupientem, si se sequerentur, raptim euadere angustias, reuocare primos, & eadem qua venerat via referre cœpit signa.

Tumultuarius, a, um, Quod sine præmeditatione factum est, παραλογῶδες, αὐτοσχέδιος. Vnde Tumultuaria oratio dicitur. Quicquid properatũ & subitarium, aut rapidè factum, quæsitúmve est, Tumultuarium dicitur, vt ait Budæus: vt, Tumultuarius miles. Liu. 5. bel. Maced. Mens ea Senatui fuit, vt in Hispania tumultuarij milites legerentur. ¶ Tumultuarius dux, qui pro tumultu eligitur. Tumultuarium opus, in promptu, & raptim factum. Tumultuarius exercitus, dicitur qui quasi tumultu quodam præparatus est: id est raptim, & festinanter cõscriptus. Liu. libr. 5, Quippe quibus velut tumultuario exercitu raptim ducto ægrè ad vndecimum lapidem occursum est.

Tumultuariò, aduerbium. ἐκ τῆς παραλογίας. Apuleius, Et ex more calida tumultuariò lauacro nostro præparato.

Tumulus, li, Colliculus, terra nonnihil eminens. λόφος, βουνός. Virgil. libr. 2. Aeneidos, Est vrbe egressis tumulus. Cæsar 1. belli Gallici, Planities erat magna, & in ea tumulus terreus satis grandis. Cicero antequam iret in exil. Dij deæque immortales, qui excellenti tumulo ciuitatis sedem Capitolij in saxo incolitis constitutam. Virgil. 5. Aeneid. –socios in cœtum littore ab omni Aduocat Aeneas, tumuliq; ex aggere fatur. Ouid. 15. Metamorp. Est prope Pittheam tumulus Træzenia, sine vllis Arduus arboribus, quondam planissima campi Area, nunc tumulus, &c. ¶ Aliquãdo accipitur pro sepulchro, quia ibi coæceruari terra consueuit. τάφος. Virgil. lib. 3. Aeneid. O fœlix vna ante Alias Priameia virgo, Hostilem ad tumulum Troiæ sub mœnibus altis Iussa mori. Cicer. 3. Tuscul. ex Homero, Quò magis est æquum tumulis mandare peremptos Firmo animo, & luctum lachrymis finire diurnis. ¶ Tumulus honorarius, hoc est vacuum sepulchrum, quod in mari submersis, iisque quorum corpora haberi non poterant, erigi solet. κενοτάφιον. Suet. in Claudio, Cæterum exercitus ei honorarium tumulum excitauit, circa quem, &c.

Tumulosus, a, um, adiectiuum, Quod est tumulis plenum. βουνώδης. Salluſt. in Iugur. Ante lucis aduentum peruenit in locum tumulosum, à Capsa non amplius duũm millium interuallo.

Tumulo, as, Sepelio, in tumulo condo. θάπτω. Marti. lib. 11. Aeolidum Canace iacet hoc tumulata sepulchro Vltima, cui paruæ septima venit hyems. Ouid. 8. Metamorph. –ne coniugis vnquam Busta meæ videas, nec sim tumulandus ab illa. Catull. Argon. Nec iniecta tumulabor mortua terra. ¶ Vnde & Attumulo, quod est terram aggero, & quasi tumulum iuxtà facio. Plin. libro 19, Dein si terram fugientes caulicos

feces, à terrâque proceritate luxuriosa attollentes se exaggerando, aliã attumules.

Tunc, aduerbium temporis, Significat eo tempore: & de omnibus temporibus dicitur. τότε, τηνικαῦτα. De præterito. Virgilius, Tunc decuit, quum sceptra dabas. De præsenti. Plautus,
Tunc ad eam accede, quùm potes.
De futuro. Idem, Ego tunc adero, quum tui videndi mihi copia erit. ¶ Additur quandoque genitiuus temporis: vt apud Iustinum, Tunc temporis Persarum Cambisi mediocri viro. ¶ Tunc demum, idem quod tum demum. Plin. lib. 11. cap. 14, Tunc demum labra vtraq; morsu apprehendentes.

Tundo, dis, tutudi, tunsum, secundum Priscianum, licet eius compesita ipsum nõ habeãt, vt Obtundo, obtudi, obtusum. κόπτω, δοκῶ, ἀρκοῦω. Virg. libr. 4. Georg. Profuit & tunsum gallæ admiscere saporem. Plin. lib. 31, Tusum sine n, posuit. Hæc tusa, cribratáq; vino quantum posit excellenti. Diomedes putat habere duplex præteritum, & duplex supinum, scilicet tutudi, tusum, & tunsi tunsum. Significátque Tundere, percutere, pulsare, comminuere. Plaut. in Asin. Sed quid hoc quòd picus vlmum tundit? Colum. lib. 2. capit. 11, Ipsæ autem spicæ meliùs fustibus tunduntur. Et libr. 6. capit. 7, Quibus in vnum tunsis. Cicero 7. Verr. Quũ ille nihilominus iacenti latera tunderet, vt aliquando sponte se diceret. Ouid. 1. de Arte, Iámque iterum tundens mollissima pectora palmis. ¶ Refertur interdum ad verba, & significat sæpius idem repetere. Terent. in Hec. Tundendo, atque odio effecit senex. Id est sæpe dicendo, siue iterando. Et est translatio sumpta à malleo fabrorum sæpe percutiente. Tundere aures. Plaut. in Pœn. Pergin' aures tundere? id est obtundere, sæpe idem repetendo. ¶ Tundere eandem incudem assiduè, prouerbialiter dicitur pro eo quod est indefatigabili assiduitate in operis alicuius studio perseuerare. Vide Chiliadas Erasmi. ¶ Huius composita sunt, Cõtundo, extundo, obtundo, pertundo, protundo, & retundo: quorum significata explicantur suis locis.

TVNES, Tunetis, τυνις, Vrbs est Africæ totius præstantissima regúmq; Libyæ regia. Hæc eo tempore quo Scipio in Africa bellum gerebat, tumulus erat, cum operibus, tum natura loci munitus, duodecim non amplius millia passuum à Carthagine distans, qui & ab vrbe conspici, & prospectum cum ad vrbem, tum ad circũfusum mare præbere posset. Recentiores aliquot antiquitatis imperiti, Tunetum vocant, alij Tunitium, sed præter cuiusquam veterum, vt arbitror, exemplum. Liuius certè libr. 10. bel. Pun. accusatiuum modò Tunetem Latinorum, modò Tuneta Græcorum more effert. Sic enim habet circa initium libr. 10, Iam in Carthaginem intentus, occupat relictum custodum fuga Tuneta. Et circa finem eiusdem libri, Tum ad Tunetẽ eodem quo prius loco castra posita.

TVNGRI, τούγγροι, Populi inter Belgas, qui à Ptolemæo post Tabullam flumen collocantur. Horum vrbs fuit Atuacutum, teste eodem Ptolemæo lib. 2. cap. 9.

Tunica, æ, Vestis erat apud Romanos interior, & sine manicis, cui toga superinduebatur. χιτὼν. Virgil. 9. Aen. Et tunicæ manicas, & habét redimicula mitræ. Hoc autem dicit, vt barbarũ & peregrinum morem indicet, non Romanum, quum apud Romanos sine manicis tunicæ gestarentur. Plautus, Manuleatam tunicam habere hominẽ decet. Dicta est autem Tunica à tuendo corpore. Cicer. 5. Tuscul. Atq; is quum pila ludere vellet, (studiosè enim id faciebat) tunicámque poneret, adolescentulo quem amabat, tradidisse gladium dicitur. Mulieres quoque olim tunicis vtebantur, sed oblongis, & talaribus, quæ ima etiam crura tegerent. Plin. Epist. vltima lib. 2, Aurelia ornata fœmina signatura testamentum, sumpserat pulcherrimas tunicas. Martialis in Lesbiam, De cathedra quoties surgis, iam sæpe notaui, Prædicant miseram Lesbia te tunicæ. ¶ Tunica item omniũ intima dicebatur, qua hodie linea vtimur. Ouid. 2. Am. –qualem vidi tetigíque puellã, Sic etiam tunica tangitur illa sua. Idem 3. Amo. Illic nec tunicam tibi sit posse pudori. Et alibi, Pugnabat tunica se tamẽ illa tegi. ¶ Vtebantur & tunica quæ media dici potest, cuiusmodi est ferè tunica lanea, rubra, albáve qua brumali tempore vtimur. ¶ Erat & alia tunica, quæ his superinduebatur: à Gallis vocabuli Græci vestigia retinentibus Hocqueton appellatur, quasi ὁ χιτὼν. Neque verò id cuipiam mirum videri debet, Gallicæ vocis etymon ex lingua Græca peti, siquidẽ olim Druidæ Gallorum sacerdotes in publicis, priuatísque rationibus Græcis literis vtebantur, vt legimus in sexto Commentariorum Cæsaris. Hæc ferè ex Baysio. ¶ Tunica molesta, genus erat supplicij: ea ignium alimẽtis illita & intexta, vt Seneca docet, ac mox succensa, cruciabiliter obuolutos nocentes, qui sceleris conuicti grauioris forent, amburebat. Vide Cælium Rhod. antiq. lect. libr. 10. capit. 5. ¶ Tunicæ oculorum, sunt membranæ quibus oculi sunt compositi. Plin. libr. 11. cap. 37, Tenuibus, multísque membranis oculos natura cõposuit, calloſis contra frigora calorésque in extremo tunicis. ¶ Arborum quoque & fruticum membranas, Tunicas appellamus. Plin. libr. 12. cap. 19, Probatur casia breui tunicarum fistula, & non fragili.

Tunico, cas, penult. correpta, Tunicam induo, vestio. χιτωνίζω. Varro λευκαχία, vt citat Nonius, Hæc lanigeras detonderi docuit tunicaréque homulum.

Tunicatus, a, um, Qui sola indutus est tunica, hoc est qui nullam tunicæ superinduit togam: cui opponitur Togatus. μονοχίτων. Plaut. Pœnulo. Nouistin' tu illunc tunicatum hominem, qui fiet? Iuuen. satyra 3. Tunicata fuscina Gracchi. Est autem Tunicatus, non participium, sed nomen adiectiuum, à tunica deductum ea forma, qua à caligis caligatum dicimus, & à calceis calceatum.

Tuor, eris, Video: à quo deducuntur composita Contuor, intuor, & obtuor. ἔσοπομαι. Plaut. Asin. At hercle ipsum adeò contuor: quassanti capite incedit. Et iterum, Nam ego illud argentum tam paratum filio

scio, quàm me hunc scipionẽ contui. Idem Mostellaria, –profectò nullam equidem illic cornicẽ intuor. P. At tu istac ad nos obtuere, quoniam cornicem nequis Conspicari: si vulturios fortè duos posis contui. ¶ Hodie tamen Tuor cum compositis rarò est in vsu: eorúmque loco magis recepta sunt Tueor, contueor, & intueor: vt latius docuimus suprà in verbo TVEOR.

TVRARIVS, Vicus Romæ fuit, in quo thus, cæteráq; thymiamata vendebantur. Asconius, Signum Vertumni in vltimo vico Turario est, sub Basilica se flectentibus.

Turba, æ, & Rixa non idem significant. τύρβη, ἔχλος, ταραχή. Vlpian. Vibo. rap. & de turba. l. Prætor ait, Turbam appellatam esse Labeo ait ex genere tumultus. Si duo rixam cõmiserint, vtriq; non accipimus in turba id factum, quia duo turba non proprièdicuntur. Si verò fuerint decem, aut quindecim homines, turba dicetur. Turba ergo multitudinis, Rixa duorum. Sed quia multitudo ferè non vacat perturbatione, factum est vt perturbationem appellemus turbam. Est igitur turba, & multitudo, & in multitudine perturbatio. Cicero Cecinnæ, Exponerem etiam quemadmodum hîc, & quanta in turba, quantaq; in confusione rerum omnium viueremus. Terent. in Andria, Dij vestrã fidem, quid turbæ est apud forum? Cicer. 6. Verrina. Ecce autem noua turba atque rixa. ¶ Turba, pro multitudine. Cic. 2. Veir. Videt ad ipsum fortunam Fabianum in turba Verrem: appellat hominem, & ei voce maxima victoriam gratulatur. Idem 5, Tuscul. Quid erit in philosophi grauitate, quàm in vulgi opinione, stultorúmque turba, quod dicatur aut grauius, aut grandius? Ouid. 1. Amo. eleg. 7, Quæq; tuos currus comitantum turba sequetur. ¶ Turbam primorum, pro variis generibus prunorum, dixit Plin. libr. 15. cap. 13: &, Turbam vulnerum, pro multitudine vulnerum, lib. 11. cap. 37.

Turbella, æ, diminutiuum, Parua turba. ταραχίδιον. Plautus in Pseud.
Scis tu quidem hercle, mea si commoui sacra,
Quo pacto, & quantas soleam turbellas dare?

Turbidus, a, um, Conturbatus, confusus, non clarus, tumens, commotus. θορυβώδης. Horat. 1. Carm. Ode 3, Qui vidit mare turbidũ. Turbidus Dies, procellosus. Plin. lib. 11. cap. 10, Quin & excremẽta operantiũ intus, ne longius recedant, vnũ congesta in locũ, turbidis diebus, & operis otio ẽgerunt. Turbidus homo, cõmotus, plenus perturbationis, terribilis, elatus, & arrogantia tumens. Virg. 9. Aeneid. –huc turbidus, atq; huc Lustrat equo muros, aditúmq; per auia quærit. Idem libr. 12. Tum sic affatur regem, atq; ira turbidus infit. Tacit. lib. 2 0, Mox C. Cæsar turbidus animi, &c. Turbida aqua, id est turbata, & impura. Cic. 5. Tusc. Darius in fuga quum aquam turbidam & cadaueribus inquinatam bibisset, negauit vnquã se bibisse iucundius. Virg. 5. Aeneid. –ruit æthere toto Turbidus imber aqua, densísque nigerrimus Austris, Turbidior, turbidissimus. Ouid. 1. Trist. eleg. 1, Pectora sunt ipso turbidiora mari. Actiones turbidissimæ, apud Quintilianum lib. 11. cap. 10.

Turbidè, aduerbium. θορυβῶς. Cicer. 4. Tusc. Intelligatur igitur perturbationem iactantibus se opinionibus inconstanter & turbidè, in motu esse semper.

Turbulentus, a, um, Commotus, iratus, turbidus, cõtentione plenus. ταραχώδης, θορυβώδης. Plaut. in Epid. Tu ædepol re es turbulẽtus. Cõciones turbulentæ. Cic. ad Atti. lib. 4, Conciones turbulentæ Metelli, temerariæ Appij, furiosissimæ Publij. Tempestas turbulenta. Idem 7. Verr. vt nullus vnquam dies tam magna turbulentáque tempestate fuerit, quin aliquo tempore solem eius diei homines viderent. Idem pro Sylla, In illa turbulentissima tempestate Reipub. mea sponte desiexerim. Turbulentus animus, id est perturbatus. Liu. lib. 2. ab Vrbe, Turbulentior inde animus L. Valerio, T. Aemylio cosss.

Turbulentè, aduerbium. ταραχωδῶς. Cicer. pro Domo sua, Omnia contra leges, moréſque maiorum temerè, turbulentè, per vim, per furorem esse gesta.

Turbulenter, aliud aduerbium. Cicer. ad Cælium lib. 2, Extremum illud erit: nos nihil turbulenter, nihil temere faciemus.

Turbulento, as, Exagito, perturbo, διαθορυβῶ. Apuleius, Me strepitu turbulentauit.

Turbo, as, Confundo, commoueo. ταράττω, ἐχλίω, κυκῶ, τυρβάζω. Plaut. in in Capt. Aduenientes turbauit totum cum carne carnarium. Id est commouit. Martial. lib. 2, Pectere te nolim, sed nec turbare capillos. Cicer. 1. de Natura deorum, Aristoteles quoque in tertio de Philosophia libro multa turbat, à magistro Platone vno dissentiens. Idem pro Cluen. Mare, quod sua natura tranquillum est, ventorum vi agitatur, atque turbatur. Virgil. 1, Aeneid. Sed res animos incognita turbat. Idem 12. Aen. Et subita turbaret clade Latinos. ¶ Turbare, absolutè. Tacit. libro 4, Quum repente turbare fortuna cœpit. ¶ Turbatum est, impersonale. Terent. in Eun. Nescio quid profectò absente nobis turbatum est domi. ¶ Turbassit, pro turbauerit, vsurpatum ab antiquis. Cice. 3. de Leg. ex x 11. Tab. Ast qui turbassit in agendo, sanus autoris esto. ¶ Turbor passiuum. Cicer. ad Attic. libro 2, Prorsus, vt scribis, ita sentio: turbatur Sampsiseramus. ¶ Huius composita sunt, Conturbo, deturbo, exturbo, disturbo, interturbo, obturbo, & perturbo: quorum significata explicantur suis locis.

Turbatus, Commotus. τεταραγμένος. Cæsar 5. belli Ciuilis, Turbatus ex inopinato malo.

Turbatè, aduerbium, Turbulenter. ταραχωδῶς. Cæsar 1, bell. Ciuilis, His de causis aguntur omnia raptim atque turbatè.

Turbator, oris, Qui rem aliquam conturbat. ταραχτής, Liu. 4. ab Vrbe, Parum id videri, quòd omnia diuina humanáque turbentur, iam ad Consulatum vulgi turbatores accingi. Idem libr. 2, Quum pacis ipse autor à belli turbatoribus premeretur.

Turbamẽtum, ti, Idem quod turbatio. ταραχὴ, τάραχος. Tacitus lib. 17, Quæque alia turbamenta vulgi. Salluſt. in oratione Lepidi ad Quiri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes. Maxima reipublicæ turbamenta atque exitia probarg.

Turbo, binis, Ventus validissimus, & vorticosus, obuia quæque deturbans prosternénsque. στρόβος. Virg. 1. Aeneid. –venti velut agmine facto, Quà data porta, ruunt, & terras turbine perflãt. Cic. 3. de Orato. Vndique omnes venti erumpunt, sæui existunt turbines. ¶ Turbo pacis, per translationem pro turbatore, & euersore. Idem pro domo sua, Tu procella patriæ, turbo ac tempestas pacis atque otij. ¶ Est & Turbo, genus instrumenti lusorij, quod à pueris scutica in gyrum circumagitur. στρόβος, τροχὸς, δίμβιξ. Tibullus libr. 1. Eleg. 5, Nunque agor vt per plana citus sola verbere turbo, Quem celer assueta versat ab arte puer. Virg. 7. Aeneid. Ceu quondam torto volitans sub verbere turbo, Quem pueri magno in gyro vacua atria circum Intenti ludo exercent. ¶ Ab huius instrumenti similitudine Turbo dicitur quicquid è lato paulatim definit in acutum. κῶνος. Cicero de Fato, Sed reuertitur ad cylindrum, & ad turbinem suum: quæ moueri incipere, nisi pulsa, non possunt. Plinius de aloe, libr. 27. capit. 4, In turbinibus cadorum. Ouid. 1. Meramor. –caua buccina sumitur illi Tortilis, in latum quæ turbine crescit ab imo,

Turbineus, a, um. vt, Vortex turbineus. Ouid. 8. Metamorphoseos, Multa quoque hic torrens niuibus de monte solutis, Corpora turbineo iuuenilia vortice mersit.

Turbino, as, penulti. correpta. In turbinis figuram exacuo. κωνοειδῶ, τροχιζῶ.

Turbinatus, adiectiuum, Quod in turbinis figuram definit. κωνοειδὴς. Plin. lib. 37. cap. 4, Siquidem & colore transluciđo non differt, & laterũ sexangulo læuore turbinatus in mucronem. Idem lib. 11. cap. 37. Cor homini infra læuam papillam turbinato mucrone in priora eminens. Idem lib. 15. cap. 15, Turbinatior pyris figura quàm malis.

Turbinatio, tionis. Plinius lib. 15. cap. 20, Aliis turbinatio pyri, aliis ouata species.

TVRBO, bonis, τύφων. Proprium nomen gladiatoris. Horat. lib. 2. Sermon. saty. 3, Corpore maiorem rides Turbonis in armis.

TVRCAE, teste Mela, Scythiæ populi fuerunt, maris Caspij, Caucasique montis accolæ, qui supra septingentesimum abhinc annum, relicta patria, portásque Caspias egressi, latrocinantium more in Perfidem priscam, deinde in Pontum, & Cappadociam impetum fecerunt: occupatáque minore Asia, victricia arma in Europam traiecerũt, Græciámq; omnem, ductu Mahometis in potestatem redegerunt, ipsa etiam imperij sede Constantinopoli post longam obsidionem expugnata. De origine Turcarum, rebúsque gestis vide latius Baptistam Egnatium in opusculo de Romanis principibus.

TVRDETANI, τουρδητανοὶ, Hispaniæ Bæticæ populi sunt, apud Ptolemæum lib. 2, cap. 5.

TVRDVLI. τουρδοῦλοι, Populi Hispaniæ Bæticæ, Bastulis, & Turdetanis finitimi, teste Ptolemæo libr. 2. cap. 5. Varro de Re rust. libr. 2. capit. 10, Non omnis apta natio ad pecuariam, quòd neque Bastulus, neq; Turdulus idonei.

Turdus, Auis nota, & inter primas à saporis bonitate collocata. κίχλαι. Horat. libr. 1. Epistol. 16, Nil melius turdo, vulua nil dulcius ampla. ¶ Est & Turdus nomen piscis, quem & ipsum κίχλαν vocant Græci. Plin. lib. 32. cap. 11, Turdus inter saxatiles nobilis.

Turdarium. Locus quo turdi aluntur ad saginam. κιχλοβοσκεῖον.

Tureus, a, um, vide TVS.

Turgeo, ges, tursi, Inflor, tumeo. ὀγκοῦμαι, διδῶ. Virg. Ecl. 7, Iam læto turgent in palmite gemmæ. Turgere alicui, est irasci in aliquem, fiue commoueri. Plaut. in Cas. Nunc in fermento tota est, ita turget mihi. Idem in Mostel. Tota mihi turget vxor nunc domi, scio, Plin, libro 20. cap. 13, Imponunt & mammis turgentibus decoctam rutam, & pituitæ. ¶ Composita sunt Deturgeo, & obturgeo: quorum significata explicantur suis locis.

Turgesco, Turgidus fio, intumesco. ὀγκοῦμαι. Persius, Non equidem hoc studeo, bullatis vt mihi nugis Pagina turgescat dare pondus idonea fumo. Cicer. 3. Tuscul. Córque meum penitus turgescit tristibus iris, Varro 3. de Re rust. cap. 9, Obiiciendum pullis diebus quindecim primis manè subiecto puluere (ne rostris noceat terra dura) polentá mistam cum nasturtij semine, & aqua aliquanto antè facta intrita: & ne tum denique in eorum corpore turgescat aqua, prohibeadum. Ouid. 3. Amo, eleg. 9, Prima Ceres docuit turgescere semen in agris. Plin. libr. 8. capit. 50, Nouembri mense, vt Martio pariant capræ turgescentibus virgultis,

Turgidus, a, um, Tumidus, inflatus. ὀγκώδης. Plaut. in Milite, Cubare in naui lippam, atque oculis turgidis. Cic. 5. Tusc. Num aliquod quodpiã membrũ tumidum ac turgidum nõ vitiosè se habet? Horat. 3. Carm. Ode 13. –cras donaberis hœdo, Cui frons turgida cornibus.

Turgidulus, diminutiuum. Catullus, Flendo turgiduli rubent ocelli,

TVRIA, τουρία, Fluuius est Edetanorum, in tractu Tarraconẽsis Hispaniæ, Valentiam præterfluens, & in sinum Sucronensem se exonerans. Claudianus, Floribus & roseis formosus Turia ripis. Sallust. lib. 4. Hist. Inter læna mœnium dextrum flumen Turia, quod Valentiam paruo interuallo præterfluit. Phocas hoc nomen neutro genere efferendum contendit, quemadmodum & Mulucha: cui tamen refragatur testimonium Paulo antè ex Claudiano citatum. Plinius Duriam vocat libr. 3. cap. 3, Ptolemæus Doriam.

Turibulum, Turifer, Turicremus, vide TVS,

Turiones, Teneli arborum, fruticum, aut herbarum cacumina, Columel. lib. 12. cap. 48. Cõcisis deinde pleno vasc oliuis, immitte defrutum vsque ad os, lauri turiones in hoc vsu mittito, vt oliuas deprimãt: post dies viginti vtere.

Turma, æ, Ordo militaris, tres equitum continens decurias, totidémque habẽs decuriones. ἴλη. Romuli enim tempore quum tres tantùm

essent tribus Ramnensiũ, Tatiensium & Lucerum, ex singulis tribubus deni equites in turmam ascisebantur, & singuli decuriones: à quo etiã numero Turmã dictam asserit Varro, quasi terdenã. Cic. pro Marcel. Nihil sibi ex ista laude centurio, nihil præfectus, nihil cohors, nihil turma decerpit. Virg. 5. Aen. Tres equitum numero turmæ, terniq; vagantur Ductores, pueri bissẽni quẽque secuti. Horat. lib. 3. Carm. Ode 4, Diuósque mortaléque turmas Imperio regit vnus æquo.

Turmales, Dicti qui in turma sunt eadẽ. Liu. 5. ab Vrbe, T. Manlius Corsulis filius, supra castra hostium cum suis turmalibus euasit.

Turmalis, le, adiectiuũ, Quod ad turmam pertinet. Claudi. de bell. Gild. Excitet incestos turmalis buccina somnos.

Turmatim, adverbium, Per turmas. ἰλαδὸν. Cæsar 8. bel Gal. Turmatim in eum locum deuenerunt. Liu. 5. ab Vrbe, Mox vlulatus cantúsq; dissonos, vagantibus circa mœnia turmatim barbaris, audiebant.

TVRNVS, τύρνος, Nomen regis Rutulorum, acerrimíque Troianorum in Italiam aduenientium hostis: quem Aeneas singulari certamine victum occidit. Lauiniámque illi despõsatam vxorem duxit.

TVRONES, Lugdunensis Galliæ populi sunt, ad Ligerim fluuium. Autor Plinius lib. 4. cap. 18.

TVRPIO Ambiuius, Actor Comœdiarum, Terentij temporibus.

Turpis, & hoc turpe, Deformis: est enim contrarium Pulchro. αἰσχρὸς, δυσειδὴς. Terent. in Phorm. Lachrymæ, vestitus turpis. Horat. 3, Carm. Ode 27, Antè quàm turpis macies decentes Occupet malas. Ouid. 3. de Arte, Turpe pecus mutilũ, turpis sine gramine campus, Et sine fron de frutex, & sine crine caput. ¶ Transfertur etiam ad animũ, pro inhonesto, infami, indecẽti. Ouid. 1. Amo. eleg. 13. Si mihi Tithono de te narrare liceret, Turpior in cælo fœmina nulla foret. Cic. pro Quint. Multis vexatus contumeliis; plurimis iactatus iniuriis, non turpis ad te, sed miser confugit. Terentius in Heaut. –pudet Dicere hæc præsente verbũ turpe. Ouid. 1. Amo. eleg. 9, Turpe senex miles, turpe senilis amor. Cic. 1. Offic. Luxuria verò cum omni ætati turpis, tum senectuti fœdissima est. ¶ Interdũ ponitur pro magno, vt annotauit Nonius. Virg. 3 Geor. –optima toruæ Forma bouis, cui turpe caput, cui plurima ceruix. Idem 4. Georg. Et turpes pasci sub gurgite phocas. ¶ Item pro crudeli, vt non vno in loco apud Sallustium.

Turpiculus, a, um, diminutiuum, Idem quod subturpis. ὑπαισχρὸς. Cicer. 2. de Orat. locus in turpiculis, & quasi deformibus ponitur. ¶ Hinc fit compositum Subturpiculus. Idem Att. lib. 4, Quid? etiam subturpiculum mihi videbatur palinodia.

Turpifico, cas, Fœdo, turpitudine afficio. αἰσχύνω. Cic. 3. Offic. Quanta illa deprauatio, & fœditas turpificati animi videri debet.

Turpitudo, inis, Deformitas. αἰσχος, αἰσχύνη. Cicer. 2. de Fin. Sunt etiã turpitudines plurimæ, quæ nisi honestatis natura plurimum valeat, cur non cadant in sapientem, non est facile defendere. Quintil. libr. 2. capit. 2, Caredum non solùm crimine turpitudinis, verùm etiã suspicione. Cicer. 2. de Orat. Verborum turpitudinem, & rerum obscœnitatem vitare,

Turpiter, aduerbium, Fœdè, inhonestè, indecorè. αἰσχρῶς. Plaut. in Merc. Quod in se olim ad miserit turpiter. Cæsar 3. bell. Ciuil. reliquos turpiter fugere coégerunt. Cic. 3. Tuscul. Quæ te turpiter & nequiter face re nihil patiatur. Ouidius 5. Trist. elegia 7, Turpius eiicitur quàm non admittitur hospes.

Turpo, as, Fœdo, turpitudine afficio. αἰσχύνω. Cicer. 1. Tuscul. ex vetusto quopiam Poëta, Hæc omnia vidi inflammari Priamo vi vitam euitari, Iouis aram sanguine turpari. Virgil. 10. Aeneid. –& terra subleuat ipsum Sanguine turpantem comptos de more capillos. Horat. 1, Serm. saty. 5, –at illi fœda cicatrix Setosam læui frontem turpauerat oris.

Turris, huius turris, fœm. gen. A terrendis hostibus dicta est. πύργος. sicut Arx ab arcendis: vel quòd aspectu torua sit, hoc est terribilis. Cæsar 5. bell. Gall. Tum ex omni parte lapidibus coniectis deturbati, turrisque succensa est. Cicer. 5. Tuscul. Dionysius concionari ex turre alta solebat. Virgil. 10. Aeneid. Nec spes vlla fugæ: miseri stant turribus altis Nequicquam, & rara muros cinxere corona, Idem 9. Aen. –tum ponderе turris Procubuit subitò, & cælum tonat omne fragore. Horat. 2. Carm. Ode 10, Sæpius ventis agitatur ingens Pinus, & cellæ grauiore casu Decidũt turres, feriúntq; summos Fulmina montes. Fiunt etiam turres ambulatoriæ, de quibus Vegetius lib. 4. cap. 17. sic scribit; Turres dicuntur machinamenta, ad ædificiorum speciem tabulis, tabulatisque compacta. Et ne tantum onus hostili cõcremetur incẽdio, diligentissimè ex crudis coriis vel centonibus communitur, quibus pro modo latitudinis additur altitudo. Nam interdum tricenos pedes per quadrum, interdũ quadragenos, vel quinquagenos latæ sunt. Proceritas autem ipsarum tanta fit, vt non solùm muros, sed etiam turreis lapideas altitudine superent. His plures rotæ mechanica arte subduntur, quarum lapsu volubili, magnitudo tam alta moueatur. Præsens autem periculum ciuitatis est, si ad murum fuerit turris admota. Plures enim accipit scalas, & diuerso genere conatur irrumpere. Nam in inferioribus habet arietem, cuius impetu destruit muros. Circa mediã verò accipit pontem factum de duabus trabibus, septúmque de vimine, quem subitò prolatum inter turrem murúmque constituunt, & per eum egredientes de machina bellatores in ciuitatem transeunt, & occupant muros. In superioribus autem turris illius partibus contati, & sagittarij collocantur qui defensores vrbis ex alto contis, saxis, missilibúsque prosternant.

Turricula, diminutiuũ, Parua turris. πυργίον. ¶ Est & vasculi genus, turris similitudine, per quod tali in alueolum mitti solent, ne in iaciendo fraus cõmitti posset. Græci πύργον vocant, Persius etiã Orcam. Extat distichon apud Martialem libro 14. turriculæ vsum describens,

Quærit compositos manus improba mittere talos?

Si per

Si per me misit, nil nisi vota facit.

Turritus, ta, tum, Turribus instructus. πύργος, πυργοφόρος. vt, Mater deũm turrita, id est Cybele, quæ eadem credebatur cum Tellure. Virgil. 6. Aeneid. –qualis Berecyntia mater, Læta deũm partu Phrygias turrita per vrbes Inuehitur curru. Castella turrita. Luca. libr. 5. –turritáque summis Disponit castella iugis. Elephanti turriti, quibus turres superponuntur, vel qui turres gestant. Plin. lib. 8. cap. 7, Iterum totidem turriti cum sexagenis propugnatoribus. Mœnia turrita. Ouid. 3. Am. eleg. 7, Quid tibi turritis incingere mœnibus vrbes? ¶ Interdum Turritus accipitur pro alto, & turris instar edito. ὑψηλὸς. Virgil. 3. Aeneid. –gemino demittunt brachia muro Turriti scopuli.

Turriger, Gerens turres. πυργοφόρος. Plin. Sed turrigeros elephantorum miramur humeros. Virgil. 10. Aeneid. Alma parens Idæa deũm, cui Dindyma cordi, Turrigeræque vrbes, &c. Dea turrigera, cadere, cum Cybele, siue Tellure, Ouid. 4. Fasto. Carina turrigera, Luca. lib. 3. Frons turrigera Cybeles, Ouid. 6. Fast.

Tursio, onis, Pisces est delphino non dissimilis, tristitia tamen aspectus ab eo differens: lasciuæ eius, quæ in delphino conspicitur, prorsus expers rostro tamen canicularum maleficentiam præ se ferens. Hæc Plinius lib. 9. capi. 9.

Turtur, masc. gen. Auis nota ex genere columbarum, à sono quem edit, nomen habens. τρυγὼν. Plaut. in Most. Tu tibi istos habeas turtures. Seruius, & quidam eum secuti putant, fœminiuum esse in hoc versu Virgilij ex 1. Ecloga, Nec gemere aëria cessabit turtur ab vlmo. Sed procul dubio decipiuntur. Nam adiectiuum aëria non cum nominatiuo turtur, sed cum ablatiuo vlmo cohæret. ¶ Est item Turtur piscis marinus, ex genere venenatorum, qui & τρυγὼν dicitur à Græcis, eodem quo auis nomine.

Turunda, Massa, siue buccella qua farciuntur, siue saginantur altilia. ψωμία. Varro 3. de Re rust. capi. 89, Gallinas farciunt turundis hordeaceis. ¶ Apud Catonem tamen capi. 89, significat linamentum illud ex filis quod in vlcus immitti à medico solet. Aut enim, Et si fistula erit, turundam intrò trudito.

TVRVPTIANA, Vrbs Callæcorum Lucensium, in Tarraconensi Hispania. Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

Tus, huius turis. Lachryma libani arbusculæ, vni terrarum Arabiæ concessa, diuinis sacrificiis, & templorum fulcimentis dedicata. λίβανος. Ouid. 14. Metam. Templa tibi statuam: soluam tibi turis honores. Tibul. lib. 1. eleg. 3, Redderet antiquo menstrua tura Lari. Varro à tuis glebis dictum existimat: cui & Seruius astipulatur, & Priscianus. Quocirca sine aspiratione scribendum vitat. Alij tamen originem eius à Græco verbo θύειν petere malunt, quod est sacrificare: vnde etiam per aspirationem scribendum præcipiunt. Prouenit autem tus potissimum in regione Sabæorum, quæ Fœlicis Arabiæ pars est. Virgil. 1. Georg. India mittit ebur, molles sua tura Sabæi. Coilligitur autem duplici vindemia: quarum prior est circa Canis ortum, altera verno tempore inciso arboris cortice, quà maximè videtur esse prægnans, & vbi tenuissimus tenditur. Laxatur hinc plaga, vnde prosilit spuma pinguis, quæ concreta densatur. Probatur tus candore, amplitudine, fragilitate, carbone, vt statim ardeat, & frietur potius quàm dentem recipiat.

Tureus, a, um, Quod ex ture est. λιβανωτὸς. Colum. lib. 3, Iam turcam plantam maturè ampliatam florentésque hortos myrrha & croco. Virgil. 2. Georg. –sola India nigrum Fert hebenum, solis est turea virga Sabæis. Idem 6. Aeneid. –congesta cremantur Turea dona. Ouid. 4. Fast. Farra deæ, micæque licet salientis honorem Detis, & in veteres turea grana focos.

Turibulum, li, Vas quo tus adoletur. θυμιατήριον. Liu. 9. bel. Pu. Eæ per manus succedentes, deinde aliæ aliis, omni effusa ciuitate obuiam, turibulis ante ianuas positis, quà perferebatur, atque accenso ture precantibus, &c. Cicc. 6. Verr. Nam etiam de L. Papyrio viro primario, locuplete, honestóque equite Romano turibulum emisti?

Turifer, ra, rum. pen. cor. Tus producens. λιβανηφόρος. vt Regio turifera. Plinius libro 6. capi. 23, Veniúntque circiter x x x. diem Ocelin Arabiæ, aut Canam turiferæ regionis. Idem lib. 12, Vt illo modo, quum deuicisset turiferas gentes, supplicaret. Ouid. 3. Fast. Et domitas gentes turifer Inde tuas.

Turicremus, a, um, Cremans tus: vt, Aræ turicremæ. Virgil. 4. Aeneid. Turicremis quum dona imponeret aris. Ouid. Epist. 2,

Sæpe deos supplex, vt tu scelerate valeres,
Sum prece turicremis deuenerata focis.

Turilegus, a, um. pen. cor. vt, Arabes turilegi, id est colligentes tus. Ouid. 4. Fast. Nam modò turilegos Arabas, modò despicit Indos.

Tusculum, li, diminutiuum. Plaut. Aul. Nunc tusculum emi.

TVSCA. Africæ fluuius est, Zeugitanam prouinciam, hoc est Africam propriè dictam dirimens à Numidia. Autor Plinius lib. 5. cap. 4.

TVSCANIA, τυσκανία, Oppidum Tusciæ prope Tarquinios: à quo Tuscanenses populi: quorum meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

TVSCIA, Celeberrima Italiæ regio, Macra & Tiberi fluminibus intercepta, alio nomine Hetruria dicta, à Græcis etiam Tyrrhenia, à Tyrrheno quodam Atyos filio, qui relicta Mæonia in Italiam sese contulit, & in ora maris inferi consedit, populósque Tyrrhenos, & mare ipsum Tyrrhenum de nomine suo appellauit. τυῤῥωία. Tusciam autem Festus dictam existimat à Tusco quodam Herculis filio, qui regionis huius imperium dicitur tenuisse: quanquam non desint qui à Græco θύειν, quod est sacrificare, vocis eius originem repetant. Fuerunt enim Hetrusci præteris Italię populis eorum quę ad religionem & sacrificia pertinent, ad superstitionem vsque studiosi. Hinc fit vt nonnulli primum nominis huius elementum existiment esse aspirandum. Tusciæ oppida celeberrima sunt Florentia, Pisæ, Luca & Sena. Populi ipsi Tusci appellantur, & Hetrusci à Græcis τυῤῥηνοὶ, haruspicinæ olim peritissimi. Quapropter

interpretandorum prodigiorum, & procurandorum fulminum causa vates olim ex Hetruria Romam sæpissimè accersebantur.

Tuscus, a, um, possessiuum deductum. τυῤῥωϊκὸς. vt, Tuscus vicus, à Tuscis incolis, teste Festo, ita dictus, quibus post Porsenæ discessum in vrbe manentibus sedes sunt assignatæ. Horat. 2. Sermo. saty. 3. Ac Tusci turba impia vici.

TVSCVLVM, τὸ σκύλλον Straboni, Oppidum Latij, x v. M. passuum ab vrbe distans, olim inter insignes Latij ciuitates numeratum, Frederici Aenobarbi temporibus, à Romanis Pontificibus deletum, eo quòd Imperatori Pontifici bellum inferenti auxilio fuissent Tusculani. Hodie obscurus est vicus, quem Romani Frascatam vocant. Dictum autem putatur Tusculum, quasi το σκύλλον, propterea quòd in monte satis edito situm, molestiam exhiberet ascendentibus. Est enim σκύλλειν vexare, seu molestia afficere. Conditum autem existimatur à Telegono Vlyssis & Circes filio, qui quum patrem imprudens occidisset, in ea sese loca recepit.

Tusculanus, a, um, diminutiuum, τυσκανικὸς Stephano: vt, Ager Tusculanus, Ciceronis villa nobilitatus: & Tusculanum municipium, Catone Censorio municipe illustratum.

Tussis, sis, fœmi. gene. Vehemens spiritus effiatio (vt definit Galenus in tractatu de Sympt. causis) ea quæ meatum suum obstruunt, excutere conantis. βῆξ. Quæ si continuè vexet, à Seneca Pertussis nuncupatur. Est enim continens tussis, & inueterata, quæ vix vnquam eliditur, ex qua multi conficiuntur. Terent. in Heaut. Gemitus, screatus, tussis, risus, abstine. Virgil. 3. Geor. Hinc canibus blandis rabies venit, & quatit ægros Tussis anhela fues, ac faucibus angit obesis. Catullus epigram. 14, Fui libenter in tua suburbana villa, Malámque pectore expuli tussim. Ibidem, Hic me grauedo frigida, & frequens tussis Quassauit.

Tussicula, læ, diminutiuum. Plinius Epistol. 114, Veteris infirmitatis tussicula admonitus, &c.

Tussedo, inis, Idem quod tussis. βῆξ. Apuleius, Assiduo pulsu tussedinis hiulci pectora.

Tusso, sis, sui, situm, Tusim patior. βήττω. Plaut. in Asin. Fortè si tussire occepsit, ne sic tussiat, Vt cuiquam linguam in tusiendo proferat. Plin. lib. 20. cap. 2, Semen eorum cum mino tritum, potúmque in vino, tussientibus auxiliatur. Martial. lib. 1, Et placet, & tussit. Hora. 2. Serm. saty. 22. –siquis Fortè cohæredum senior malè tussiet.

Tussilago, inis, Herba est syluestris, folia habens quina, aut septena, maiuscula quàm hederæ, subalbida à terra, supernè pallida, sine caule, sine flore, sine semine, radice tenui. βήχιον. Nomen habet ab effectu, quòd fumus eius per arundinem hausitus, tussim quantumuis veterem sanare dicatur. Officinæ Virgulam caballi hodie appellant. ¶ Est & Tussilago satiua, à quibusdam Saluia appellata, similis verbasco, quæ in puluerem contrita, aduersus tussim vtiliter bibitur. Autor vtriusque Plinius lib. 26. capi. 6.

TVTANVS, penul. prod. Deus quidam apud Romanos, idem (vt putatur) cum Hercule, quem perichitantes inuocabant, vt ipsos tutaretur. πρόστατήρ. Varro in Hercule, vt citat Nonius. Noctu Annibalis quum fugatui exercitum Tutanus, eò hoc Tutanus Romæ nuncupor: hac propter omnes qui laborant, inuocant.

Tute, Tu ipse. σὺ αὐτὸς. Cicc. 4. Ver. Hoc autem tute fatebere. Idem 2. Tuscula. Reliquum est vt tute tibi imperes.

Tutela, Tutelaris, vide TVEOR.

TVTILINA. Dea apud Romanos (inquit Nonius) à tuendo dicta. Varro in Hercule, vt citatur ab eodem Nonio, Tuam fidem Tutilina inuoco, quæ adesse mortalibus soles. Hanc Augustinus libro 4. de Ciuitate Dei, præsse frumentis collectis, atq; reconditis scribit, vt tutò seruarentur.

Tutor, Tutoritis, vide TVEOR.

Tutulus, inquit Festus, Ornamentum capitis Flaminicarum, & vitta purea innexa crinibus, & in altitudinem erecta. qua Flaminica à cæteris mulieribus discernebatur. Viri item in sacris tutulis vtebantur. qui inde tutulati dicebantur. Varro lib. 6. de Ling. Lati. Tutulati dicti, qui in sacris habere solent, vt metam in capitibus: id tutulus appellatur ab eo quod matres familiàs crines conuolutos ad verticem capitis, quos habent vti velatos, dicunt tutulos: siue ab eo quòd tuendi causa capilli ficbant, siue ab eo quòd altissimum in vrbe, quod est arx, ea res tutissima, tutulus vocatur.

Tutus, a, um, vide TVEOR.

Tuus, a, um. pronomen possessiuum à Tu. σός. Plaut. in Persa. Tua merx est, tua indicatio. Cicc. ad Trebonium lib. 15, Nunc hæc primo cupio cognoscere, iter tuum cuiusmodi sit. ¶ Tuum est, ad te spectat, tui est negotij & officij. Terent. in Andr. Tuum est, siquid præter spem euenit, mihi ignoscere. De tuis vnus, pro vnus tuorum amicorum. vel de nume ro amicorum tuorum. Cicc. ad Cæs. lib. 13, Qui & in bello tecum fuisset, & propter memoriam Crassi, de tuis vnus esset. ¶ Tuapte, & Tuopte, ablatiui sunt ex Tua, & Tuo ablatiuis, & Pte, syllabica adiectione compositi: vt, Tuapte sponte, id est tua ipsius sponte: Tuopte consilio, id est tuo ipsius consilio. Plautus Mil. Quippe si resciuere inimici consilium tuum tibi Tuopte consilio occludunt linguam.

T ante Y

TYANA. penul. corre. τύανα, Cappadociæ ciuitas ad radices Tauri montis, patria Apollonij, siue ille magus, siue philosophus fuit: cuius vitam fabulosissimo volumine exequitur Philostratus. ¶ Hinc fiunt gentilia Tyaneus, & Tyanites, τυανεὺς, καὶ τυανίτης Stephano. Poëta aliquando efferunt Tyaneius per quinque syllabas. Ouidius 8. Metamor. –ostendit adhuc Tyaneius illic
Incola de gemino vicinos corpore truncos.

TYBRIS, vide TIBERIS.

TYBVR, uris, Tyburs, urtis, & Tyburtinus, na, num, rectius i nostro scripseris. præsertim quum apud Suidam, Stephanum, Strabonem, cæterósq; Græcos τίβυεις, τίβυρα, καὶ τίβυρα per iota legamus. De his itaque vide

Universidad de Deusto
Biblioteca

supra suis locis.

TYCHE, tyches, τύχη, Nympha marina, Oceani & Tethyos filia. Hesiodus in Theogonia, Εὐδόραν τε, Τύχην τε, καὶ Ἀμφιτὼ, Σπειρόν τε. ¶ Fuit item Tyche, vna ex quatuor Syracusanæ vrbis partibus, à nobili Fortunæ templo denominata: cuius meminit Cicero 6. Verrina.

TYCHIVS, τυχίος, Celeberrimi fabri nomen apud Homerum 7. Iliad. qui Aiacis clypeum fabricauit. Ouid. 3. Fast. Nec quisquam inuita faciet bene vincula plantæ Palladis, sit Tychio doctior ille licet.

TYDEVS, dictio disyllaba, τυδεύς, Nomen filij Oenei regis Calydoniæ, & Eriboeæ, vel vt aliis placet, Althææ: qui quum fratrem suum Menalippum inscius occidisset, ad Adrastum regem perfugit, cuius filiam Deiphilen coniugem duxit. Postea à Polynice, qui alteram Adrasti filiam, Argiam vxorem habebat, legatus ad Eteoclem regem Thebarum missus, vt pacti memor fratri regnum redderet. Ad quem quum venisset, regiámque esset ingressus, Eteocles negauit se regno cessurum esse. Quo responso Tydeus vehementer commotus est, ita vt non sit veritus & hostis & solus, Thebanos omnes quotquot rum forte eum Eteocle essent in conuiuio, ad quod libet certaminis genus prouocare. Atque vt animosè prouocauit, ita omnes (sic illi Pallas propitia erat) strenuè vicit. Quamobrem Thebani dolore ac indignatione accensi, reuersuro insidias tetenderunt, collocatis ad opportunum locum, quà Tydeus transiturus erat, quinquaginta iuuenibus, cum duobus ducibus, Mæone Aemonis, & Lycophonte Autophoni filio: quos Tydeus in se impetum facientes trucidauit, vni tantùm parcens Mæoni, quem accepiæ cladis nuntium ad Eteoclem remisit. Profectus deinde vnà cum Polynice & Adrasto, reliquisque Græciæ principibus ad bellum Thebanum, post multas res præclarissimè gestas, à Menalippo quodam Thebano lethaliter vulneratus, occubuit. Vide hæc latius in Statij Thebaide.

Tydides, tydidæ, penulti. produ. τυδείδης, Nomen patronymicum, quo Poëtæ vtuntur pro Diomede Tydei filio. Virgilius primo, Aeneidos, —ô Danaûm fortissime gentis Tydide. Horatius primo, Carm. Ode 6. Quis Martem tunica tectum adamantina Digne scripserit, aut puluere Troico Nigrum Merionem, aut ope Palladis Tydidem superis parem?

TYENIS, penulti. producta. τυήνις, Oppidum Colchorum: ita dictum à præterfluente fluuio eiusdem nominis. Gentile est Tyenites, τυηνίτης Stephano.

TYLOS, τύλος, Insularum duarum nomen est in sinu Persico, margaritis abundantium, & gossampinis arboribus, quæ cucurbitas ferunt mali cotonei ampli tudine, quæ maturitate ruptæ, ostendunt lanuginis pilas, ex quibus vestes pretioso linteo conficiuntur. Vide Plinium libro 12. capi. 10. & 11.

Tymbades, τυμβάδες, Græco nomine appellantur sagæ, & veneficę: quòd περὶ τύμβους, hoc est circa sepulchra versentur, cadauera mutilantes aliquo membro, quo ad veneficia sua abutantur. Cæl. libro vigesimoprimo, capi. 38.

Tymbos, tymbi, τύμβος, Vox est Græca, quam Latinè bustum vertere possumus, teste Cicerone. Fit enim παρὰ τὸ τύφεσθαι ὑπὸ τὸ νεκρὸν σῶμα, hoc est ab eo quòd ibi mortui cadauer exuratur. Latini paucis literis immutatis, etiam tumbam appellant. Cicero 2. de Finib. Siquis bustum (nam id puto appellari tymbon) aut monumentum, inquit, aut columnam violarit, deiecerit, &c.

TYMOETES, siue potius Thymœtes, Θυμοίτης, Homero, Vnus fuit ex Troianis principibus, consciius (vt quidam putant) proditionis patriæ. Nam quum vates quidam Priamo futurum prædixisset vt certo quodam die puer nasceretur, cuius culpa Troia euerteretur: ferunt eo die Hecubam peperisse Paridem, & Tymœtæ vxorem alterum filium, quem Priamus iussit occidi. Ob quam causam Thymœtes deinde non bene affectus fuisse erga Priamum putatur, & de Troiæ proditione cum Græcis consilia iniisse. Huc allusit Virgilius 2. Aeneidos, —primúsque Thymœtes Duci intra muros hortatur, & arce locari: Siue dolo, seu iam Troiæ sic fata ferebant. Vide THYMOETES.

TYMOLVS, penulti. producta, qui & Tmolus, τμῶλος Stephano, Lydiæ mons, ex quo Pactolus amnis, & Tarne fons profluunt. Apud Plinium libro 5. capi. 29. Timolus legitur per i, nostrum: Lydia (inquit) maximè celebratur Sardibus in latere Tmoli montis, qui antè Tymolus dicebatur.

Tympanum, tympani, τύμπανον, Instrumentum ex vna parte planum, membrana clausum, intus vacuum quod baculo pulsatur. Eo vti solebant in sacrificio matris deûm. Virgilius 9. Aeneidos, Tympana vos, buxúsque vocat Berecynthia Matris Idææ: finite arma viris, & cedite ferro. Ouid. 4. Fast. Ibunt semimares, & inania tympana tundent. Idem 4. Metam. Quacunque ingrederis clamor iuuenilis, & vna fœminæ voces, impulsáque tympana palmis, Concutiúque æra sonant, longóque foramine buxus. ¶ Est & tympanum vehiculi tectum, vt inquit Seruius, siue (vt aliqui putant) testudo supra radios. Radij autem dicuntur stipites, altera parte rotæ centro, altera canthis infixi. Virgilius 2. Geor. Hinc radios triuêre rotis, hinc tympana plaustris. ¶ Est præterea Tympanum, machina rotunda ad rotæ similitudinem, qua à calcantibus hominibus versata, pondera in ædificiis subuehuntur, vel aqua haritur situlis maioribus ex puteis, vel ex riuis per canales ad irrigandos hortos diffunditur. Huiusmodi etiam Tympana in portubus insignioribus videmus ad exonerandas naues accommodata. Luer. lib. 4, Multáque per trochleas, & tympana pondere magno Commouet, atque leui sustollit machina nisu. ¶ Tympanum genus vasis. Plinius libro 33. capi. 11, Tympana verò se iuuene appellata stateras, & lances, quas antiqui magidas appellauerant.

Tympaniticus, tympanitici, τυμπανιτικὸς, Qui tympanite laborat: hoc est ea specie aquæ intercutis, quum venter spiritu, aquáque distentus, sonum reddit tympani, quum pulsatur. Plin. lib. 25. capi. 5, Hydropicis, incipientibúsque tympaniticis, stomachicis, &c.

Tympanista, æ, τυμπανιστὴς, Qui tympana pulsat.

Tympanistria, æ, τυμπανίστρια, Mulier tympanum pulsans. Sidonius lib. 1. Epist. Tympanistria, psaltria canit.

Tympanites, penulti. product. τυμπανίτης, Genus hydropis est, quum ventre vehementer intento, creber intus ex motu spiritus sonus est, teste Celso lib. 3. cap. 21.

Tympanizo, tympanizas, τυμπανίζω, Tympana pulso. Suetonius de Augu. capi. 68, Et assensu maximo comprobauit versum in scena pronuntiatum, de Gallo matris deûm tympanizante, Videsne, vt cinædus orbem digito temperet?

Tympanotriba, tribæ, τυμπανοτρίβης, Qui tympanum terit, & pulsat, apud Plautum in Truculentum. Tympanotribam amas, hominem non nauci.

TYMPHAEI, τυμφαῖοι, Populi sunt Aetoliæ, Pindi montis accolæ, Thesprotiis & Perrhæbis proximi, apud quos in summa terra gypsum inuenitur, quod ab iis Tymphaicum appellatur, fullonibus in Græcia Cymoliæ cretæ vsum supplens. Vide Plinium libro 4. capite 2, & libro 35. capite 17.

TYNDARVS, tyndari, penulti. corre. τυνδάρεος, Rex fuit Oebaliæ, & maritus Ledæ, quæ eodem tempore duo peperit oua, è quorum altero quod ex Ioue conceperat, excluti fuerunt Pollux & Helena: ex altero, quod conceperat ex Tyndaro, Castor & Clytæmnestra. Ex his priores duo immortales fuerunt, posteriores mortales. Mortuo tamen Castore, Pollux à Ioue impetrauit, vt sibi cum fratre immortalitatem communicare liceret, alternísque eum illo vitam morte commutare. Cui fabulæ occasionem subministrauit siderum illorum natura, quæ talis est, vt vno oriente, alterum occidat. Ambo autem à Poëtis dicuntur Tyndaridæ, non quòd vterque è Tyndaro fuerit natus, sed λαλοχρηστικῶς, quemadmodum Herculem iidem appellant Amphitryoniaden. Sic etiam Helenam Tyndaridem vocant, quæ tamen fuit Iouis, non Tyndari filia. Alioqui si mortali patre nata fuisset, tot secula viuere non potuisset. Constat enim fratres eius cum Argonautis nauigasse. Argonautarum autem filij cum Thebanis dimicauerunt. Horum verò filij bello Troiano interfuerunt. Dicimus & Tyndareos, seu Tyndareus, per quatuor syllabas. Ouid. in Episto. Hermiones, Me tibi Tyndareus, vita grauis auctor & auus Tradidit.

Typha, τύφη, Planta est folio cyperidis, caulem habens enodem, cuius in summo capite flos enascitur, cuadens in pappum siue lanuginem. A Gaseno libro 1. de Aliment. numeratur inter legumina. Officinis hodie est incognita.

TYPHOEVS, per tres syllabas, eu, diphthongum in vltima habens, & penultimam producens, τυφωεύς, Vnus è gigantibus, Terræ & Titani filius, quem illa Ioui irata in perniciem cælestium fertur edidisse. Hic quum in ingentem corporis molem adoleuisset, eo væcordiæ prouectus est vt Iouem de cæli possessione deicere conaretur. Quapropter fulmine ab eodem ictus est, & sub Inarimen insulam detrusus: vt placet Homero in Catalogo. Virgilius 9. Aeneidos, Tum sonitu Prochyta alta tremit, diruúmque cubile Inarime Iouis imperijs imposta Typhoeo. Lucas. lib. 4, Conditur Inarimes æterna mole Typhoeus. Ouidius tamen lib. 5. Metam. & Strabo lib. 13, Pindarum secuti, in Sicilia sub Aetna monte sepultum volunt.

Typhoeus, a, um, penul. produ. τυφωεύς, Licet Poëtæ suo iure alteram ex diphthongo vocalem abiicientes, eandem corripiant. Virgil. 1. Aeneid. Nate patris summi qui tela Typhoëa temnis.

TYPHON, nis, τυφών, Vnus ex gigantibus, Titani & Terræ filius, qui alio nomine Typhoeus dicitur. Seneca in Hercule furente, Non tum ferum Typhonem nefecto Ioue irata Tellus edidit quondam parens. Huius autem nominis prior syllaba producitur, quum in Typhoeus prima corripiatur. Ouidius 2. Fastorum, Terribilem quondam fugiens Typhôna Dione. ¶ Fuit & alter Typhon, teste Diodoro, Osiridis Aegyptiorum regis frater, qui illo interfecto, & in partes quinque & viginti discerpto, regnum occupare est conatus. Tandem tamen ab Iside victus, meritas impietatis suæ luit pœnas.

Typhon, typhonis, τυφὼν, Flatus vorticosus, mira velocitate, sed sine igne è nube erumpens. Plinius libro 2. capite 48, Sin verò depressio tenuior arctius rotati effregerint sine igne, hoc est sine fulmine, vorticem faciunt qui typhon vocatur, id est vibratus ecnephias. Defert hic secum aliquid abruptum è nube gelida conuoluens, versánsque, & ruinam suo illo pondere aggrauans, & locum ex loco mutans rapida vertigine: præcipua nauigantium pestis, non antennas modò, verùm ipsa etiam nauigia contorta frangens. A. Gellius Noctium Atticarum libro 19. capit. 1, Quin turbines etiam crebriores, & cælum atrum, & fumigantes globi, ac figuræ quædam nubium metuendæ, quas typhonas vocabant, impendere, imminereque, ac depressuræ nauem videbantur. Producit autem hæc dictio priorem syllabam. Lucanus lib. 7, Et trabibus mistis auidos typhonas aquarum.

Typus, typi, τύπος, Latinè forma, figura, abumbratio rudis, exemplar, vmbra, & veluti imago quædam alterius rei. Cicero ad Atti. libro 1. Epist. 6, Prærerea typos tibi mando, quos in tectoria, &c. ¶ Hinc Protypa, dicta sunt opera, quæ ante typos facta sunt. Ectypa verò quæ ex ipsis sunt formata typis. Plin. libr. 35. cap. 12, Dibutades primus personas tegularum extremis imbricibus imposuit, quæ inter initia protypa vocauit, postea idem ectypa fecit. Archetypa autem dicuntur prima & principalia exemplaria, quæ non aliunde sunt desumpta, neque ad aliorum similitudinem efficta, cuiusmodi vulgus vocat originalia. ¶ Typi item, teste Gellio libro 1. quemadmodum & hypographæ, à Græcis dicuntur, quas nos descriptiones appellamus, quæ rudiores sunt, minúsque exactæ quàm ἐκμαγεῖα, quas nos finitiones vocamus. ¶ Typus item dicitur figura & vmbra & velut imago, & symbolum veritatis. Sic Vetus testamentum

uentum Noui typum esse dicimus.

Typicus, a, um, τυπικὸς, Id est mysticus, vmbratilis, allegoricus.

TYRA, siue Tyras, τύρας Ptolemæo, Fluuius est sub Borysthene, Sarmatas dirimens à Dacis, & non procul ab Istri ostiis in Pontum Euxinum illabens: vbi & oppidum habet sui nominis. Vide Plinium lib. 4. capi. 2, & Ptolemæum lib. 3. capi. 5. Ouidius 4. de Ponto, eleg. 10,

Partheniúsque rapax, & voluens saxa Cynapes
Labitur, & nullo tardior amne Tyras.

TYRAGETAE, τυραγῆται, Populi sunt Sarmatici, Insulam Ponti Euxini incolentes, quę dictat à Pseudostomo Istri CXXX.M. pass. Autor Plinius lib. 4. cap. 12.

TYRAMBE, es, τυράμβη, Oppidum est Sarmatiæ Europææ, nonnihil supra Tanaidis ostia in Mæotim paludem influens. Autor Ptolemæus lib. 5. capi. 4.

TYRANNION, τυραννίων, Amisenus, discipulus Hestiæi Amiseni, nobilis Grammaticus, tempore magni Pompeij docebat Romæ. Ductus est Romam à Lucullo, captus in bello Mithridatico. Prius dicebatur Theophrastus: mutauit autem nomen, quòd inter æquales superbis verbaretur moribus. Clarus & diues ob doctrinam factus adeò est, vt supra triginta millia librorum possideret. Decessit senex morbo podagræ. ¶ Tyrannion iunior è Phœnice, discipulus prioris, à quo nomen sibi vsurpauit, quum prius Diocles vocaretur. Captiuus & ipse Romam ductus, à quodam Dymante Cæsaris liberto emptus, deinde dono datus Terentiæ Ciceronis, ab eáque liber factus, ludum Romæ aperuit. Scripsit libros LXVII. Vtriusque autor Suidas.

TYRANNVS, τύραννος, Nomen proprium sophistæ, qui scripsit de diuisione orationis libros x. Autor Suidas.

Tyrannus, tyranni, τύραννος, Apud veteres in bonam partem dicebatur pro domino, rege, seu monarcha, qui plenam habebat in subditos potestatem. Ab initio enim, Trogo teste, omnium ciuitatum, regionúmque imperium penes reges fuit: quos ad huiusmodi fastigium maiestatis, non ambitio popularis: sed spectata inter bonos moderatio prouehebat, qui etiam tyranni ob fortitudinem vocabantur. Virgilius 7. Aenei. Pars mihi pacis erit, dextram tetigisse tyranni. ¶ Postea tamen tyranni nomen ad illos solùm restrictum est qui per insolentiam imperij viribus abutebantur, & vi & quadam animi libidine dominabantur, non iure & legibus æquis. Cicero 2. Offic. Nec verò huius tyranni solùm, quem armis oppressa pertulit ciuitas, interitus declarat, quantum homi num odium valeat ad pestem, sed reliquorum similes exitus tyrannorum. Ouidius 1. Metamor. Arcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni Ingredior.

Tyrannis, nidis, τυραννὶς, Dominatio, monarchia, sæuum ac violentum imperium. Iuuenal. saty. 8, Quid Nero tam sæua, crudáque tyrannide fecit? Ouid. 15. Metam. —odióque tyrannidis exul Sponte eat.

Tyrannicus, ca, cum, τυραννικὸς, Quod est tyranni, hoc est crudele, & superbum. Cicero 1. de Legib. Aut si omnes Athenienses delectarentur tyrannicis legibus, num idcirco hæ leges iustæ haberentur? Idem de Inuent. Quod tetrum, crudele, nefarium, tyrannicum factum esse dicamus, per vim, per manum opulentam, quæ res ab legibus, & ab æquabili iure remotissima est.

Tyrannicè, aduerbium, Crudeliter, violenter, & more tyrannorum. τυραννικῶς. Cicero 5. Verr. Nunc vt hoc tempore ea quæ regiè, seu potius tyranicè statuit in aratores Apronius, prætermittam.

Tyrannoctonus, ni, penul. corre. τυραννοκτόνος, Tyrannicida, percussor tyranni: à verbo κτείνω, quod est interficio. Cicero ad Atticum lib. 14, Sustulisse mihi videtur simulationem desiderij adhuc quæ serpebat in dies, & inueterata verebar ne periculosa nostris tyrannoctonis esset.

Tyrannicida, dæ, penul. prod. gene. mascu. Qui tyrannum occidit. τυραννοκτόνος. Plin. lib. 7. capi. 23, Non indicauit Harmodium, & Aristogitonem tyrannicidas.

Tyrannicidium, dij, Tyranni cædes. τυραννοκτονία. Quintil. lib. 7. capi. 4, Tyrannicidium est, occidere tyrannum.

TYRES, τύρης, Fluuius est Scythiæ, secundus ab Istro, teste Herodoto lib. 4. idem prorsus cum eo qui à Ptolemæo Tyras. à Plinio Tyra appellatur. Huius fluuij ripas olim accolebant populi Græci, qui à fluuij nomine Tyritæ dicebantur, teste Herodoto loco iam citato.

Tyriamethystus, τυριαμέθυστος, Amethysti color, Tyria rursus purpura inebriatus. Plinius lib. 9. cap. 41, Non est satis abstulisse gemmæ nomen amethystum: rursum absolutus inebriatur Tyrio, vt sit ex vtroque nomen improbum Tyriamethystus, simúlque luxuria duplex.

Tyrianthinus, a, um, penul. corre. τυριαίθινος, Vox est ex Tyrio & ianthino compositа, colorem significans, qui resultat ex ianthino, hoc est violaceo, rursus Tyria purpura inebriato.

Tyrianthina, Dicuntur vestes colore huiusmodi infectæ. Martial. lib. 1, Sic interposito vilis contaminat vncto
Vrbica Lingonicus tyrianthina bardocucullus.

TYRIDATES, seu potius TIRIDATES, τυριδάτης, Vologesis Parthorum regis frater, qui Neronis principatu Romam venit, & regni Armeniæ diadema ab eo accepit. Vide Tacitum Annal. lib. 6 & 7.

TYRITAE, ces, τυρῖται, Vrbs est Colchorum ad Phasidis ripas, teste Plinio lib. 6. cap. 4.

Tyro, onis, Nouus miles, & fortis ad militiam exercendam. νέος στρατιώτης. Cicero 2. Tusc. Aetas tyronum plerunque melior: sed ferre laborem, contemnere vulnus, consuetudo docet. Liu. 10. bel. Macedon. Veteribus militibus tyrones immiscentur. ¶ Per translationem Tyrones, generaliter appellamus, qui prima in arte aliqua ponunt rudimenta, πρωτοπείρους. Vnde pro rudi adhuc & nouitio gladiatore posuit Suetonius in Cæsare, Tyrones neque in ludo, neque per lanistas. Sic adolescentes quando togam sumebant, & barbam ponebant, eloquentiámque in foro auspicabantur, Tyrones dicebantur, & illa prima actio, tyrocinium.

Seneca lib. 3. Declam. Ille in foro primùm dicturus, tyro dictus est. Sueton. in Nerone cap. 7, Deductus in forum tyro, populo congiarium, militi donatiuum propositi, indicta decursione. ¶ Sunt qui scribant Tiro per i nostrum, & melius fortasis. Arbitror enim Græcam dictionem non esse.

Tyrunculus, diminutiuum, Pro iuuenculo, qui prima in arte aliqua cœpit ponere rudimenta. Plin. Iunior in Epist. Quod me, quanuis tyrunculum, incitauit ad emendum, hoc est rudem, & nondum satis exercitatum in cognitione signorum. Iuuen. satyra 11, —nec latus Afræ Nouit auis nostер tyrunculus.

Tyruncula, fœminino, quo Columella vsus est pro cane adolescentiore, in educendis catulis parum adhuc exercitata. Quoniam (inquit libro 2. capi. 7.) tyruncula nec rectè nutrit, & educatio totius habitus aufert incrementum.

Tyrocinium, nij, Prima artis alicuius rudimenta. πρωτοπειρία. Sueto. in Tiberio, capi. 54, Neronem & Drusum patribus commendauit: diémque vtriusque tyrocinij congiario plebi dato celebrauit. Tyrocinij autem die adolescentuli togam puram sumebant. Tyrocinium nauium dixit Plinius lib. 24. capi. 7, per metaphoram, quum primum mari committuntur, & veluti in Neptuni militiam conscribuntur.

TYRO, siue TIRO, Nomen liberti Ciceronis, in omni literarum genere exercitatissimi, ad quem extant multæ Ciceronis epistolæ.

Tyronianus, na, num, siue Tironianus, possessiuum à Tyrone Ciceronis liberto formatum. Gellius lib. 1. capi. 7, In oratione Ciceronis quinta in Verrem, libro spectatæ fidei, Tyroniana cura, atque disciplina facto.

TYRO, τυρώ, Virguncula fuit Thessala, Salmonei filia, ex qua Neptunus Neleum & Peliam suscepit. Propert. lib. 7, Vobiscum est lepe, vobiscum candida Tyro, &c.

Tyroconstis, τυροκόνστις, Instrumentum culinarium, quo foraminato caseus distenditur minutatim.

TYROS, siue TYRVS, τύρος, Vrbs Phœnices olim celeberrima, vna ex iis quæ Tripolim efficiunt, olim insula, sed Alexandri operibus continenti coniuncta. Tyrus (inquit Plinius lib. 5. capi. 19.) quondam insula præalto mari septingentis passibus diuisa: nunc verò Alexandri eam oppugnantis operibus continens. Olim portu clara, vrbibus genitis Lepti, Vtica, & illa Romani imperij æmula, terrarum orbis auida, Carthagine, etiam Gadibus extra orbem conditis. Nunc omnis eius nobilitas conchylio, & purpura constat. Olim Sarra fuit nuncupata, vt ait Gellius lib. 14. capi. 6. Vnde Sarranum ostrum pro purpura Tyria dicimus.

Tyrius, Tyria, Tyrium, adiectiuum, τύριος, Virgil. 1. Aeneid. Vrbs antiqua fuit, Tyrij tenuere coloni. Tibullus, Quid Tyrio recubare toro? Et quo niam in hac vrbe laudatissima tingebatur purpura, factum est vt Tyrium dicamus pro purpureo. Ouid. 2. de Arte, Siue erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus. ¶ Tyria maria, prouerbio dicebatur, de re admodum tumultuosa, periculique plena. Festus putat inde natum esse prouerbium, quòd Pœni Tyro oriundi, adeò potentes in mari fuerint, vt omnia maria infestantes, nauigationem reddderent periculosam. Vnde Tyria maria excitare, prouerbialiter dicitur pro eo quod est, Ingentes tumultus commouere. Vide Adagia Erasmi.

Tyrotarichus, τυροτάριχος, Genus obsonij. ex caseo, salsamentisque confecti, τάριχος enim caseus est, τάριχος salsamentum. Cicero ad Pætum lib. 9, Tu verò (volo enim abstergere animi tui metum,) ad tyrotarichum antiquum redi. Et ad Atticum libro 4, Multa me in epistola tua delecta runt, sed nihil magis quàm patina tyrotarichi.

TYRRHENOS, τυρρηνὸς, Romani Hetruscos appellant, atque Tuscos, hoc est quicquid est populorum in Italia, inter Macram, & Tiberim fluuios. Græci verò hoc eos nomine nominarunt à Tyrrheno Atyos filio, qui è Lydia colonos in hanc regionem deduxit. Atys enim ex posteritate Herculis, & Omphales vnus, quum sterilitate ac fame populum suum emittere cogeretur, è duobus filiis, sorte iacta, Lydum quidem regni successorem tenuit: Tyrrhenum autem cum bona populi parte ad quærendas nouas sedes emisit: qui quum post longos errores in inferi maris ora sedes fixisset, totum cum tractum de se Tyrrheniam, & mare ipsum Thyrrhenum appellauit. Virgilius libro 7, Primus init bellum Tyrrhenis asper ab oris Contemptor diuûm Mezentius, &c. ¶ Tyrrhenum mare, τυρρηνὸν θάλασσα Stephano, Mare inferum est: ita dictum quòd Tyrrheniam, hoc est Tusciam alluat: vnde & Tuscum dicitur. Vel à Tyrrhenis nautis, qui se in hoc mare præcipitauerunt. Namque hoc habet fabula, Dormientem in littore Liberum patrem adhuc puerum nautas abstulisse Tyrrhenos: qui quum esset expertectus in naui, quò duceretur interrogauit: respondentes illi, Quò vellet. Liber ait, Ad Naxum insulam sibi sacratam. Sed quum aliò vela deflecterent, iratum numen tigres sibi sacratas visibus eorum obiecit: quo terrore se illi in fluctus dedere præcipites. Hæc Seruius in illud Virgilij 1. Aeneidos, Gens inimica mihi Tyrrhenum nauigat æquor.

TYRRHEVS, rhei, τυρρεύς, Latini regis armentarius, cuius ceruus mansuetus ab Ascanij comitibus occisus, primam belli causam præbuit inter Troianos & Latinos.

Tyrrhides, penul. prod. patronymicum, τυρρείδης. Virgil. 7. Aeneid. Ceruus erat forma præstanti & cornibus ingens, Tyrrhidæ pueri, quem matris ab vbere raptum Nutribant, Tyrrheúsque pater, cui regia parent Armenta, & latè custodia credita campi.

Tyrsis, τύρσις, Græcis significat ambitum murorum: ἀπὸ τῶν τυρσενῶν hoc est à Tyrrhenis inuentoribus appellatione deducta.

TYRTAEVS, τυρταῖος. Archimbroti filius. Poëta Athenien sis fuit, aut (vt alij malunt) Milesius. Elegiarum scriptor, & tibicen egregius: quem Lacedæmonij oraculo moniti vt peregrinum ducem sibi adsciscerent, aduersus Messenios pugnaturi, sibi præfecerunt. Quo in prælio Tyrtæus carminibus suis, tibiæque modulis ita animos eorum inflammauit, vt Athenienses insignem illam victoriam, quam eo die adepti sunt, Tyr-

Universidad de Deusto
Biblioteca

exo acceptam referrent. De hoc Plato in libris de Legibus, O diuine Poëta Tyrtæe (inquit) sapiens certè ac bonus nobis esse videris, quia excellentibus eos extulisti laudibus qui in bello excelluerunt.

TYRVS, (vt inquit Iustinus lib.18,) Fuit nomen proprium patris Didonis, qui ab aliis Belus vocatus est.

TYSAPHERNES, siue potius Tissaphernes. τισσαφέρνης Suidæ, Persarum satrapa fuit, qui Cyrum minorem apud Artaxerxem fratrem criminando, causa extitit eius belli quod postea inter fratres emersit. Occisus tandem fuit eiusdem Artaxerxis iussu, quòd in Asia rem gerens aduersus Agesilaum, omnia proditione agere videretur. Vide Xenophontem Rerum Græcarum lib.4, & de Cyri minoris expeditione lib.1.

TYSIAS, siue potius Tisias, τισίας, Rhetor fuit Siculus, qui primus post Coracem dicendi præcepta condidit. Autor Cicero 1. de Inuent.

TYTTYGIAS, τυττυγίας, Latro fuit & plagiarius in Arcadia, qui res alienas quas furto abstulerat, venditabat: eóque quæstu dives factus est, Zopodotus apud Erasmum in Chiliadibus.

V

VLITERA vocalis est, quæ sæpe in consonantem transit: & modò vim simplicis habet, vt apud Virgilium, Quum tales animos iuuenum, & tam certa tulistis Pectora. Modò duplicis: vt, Cupiui, cupiueram: in quibus i ante u consonantem posita; producitur, & eadem subtracta corripitur. ¶ Aliquādo u consonans per diæresim ratione carminis in vocalem correptam mutatur. Horatius in Epod. Niuéfque deducunt Iouem, Nunc mare, nūc syluæ. ¶ Interdū à vocali transit in consonantem, vt Nauta, nauita: Gaudeo, gauisus. ¶ Quandoq; amittit vim literæ, quum subditur post q aut g: vt Aliquis, Sanguis. Idem fit antecedente s: vt Suauis, suetus. ¶ Transit quandoque per derivationes in a: vt Veredus, veredarius. in e: vt Pondus, ponderis: Deierat, pro deiurat, Contrà antiqui Auger, pro augur dicebant. Similiter in gerundiis quæ à tertia coniugatione nascuntur, loco e scripti tarunt u: vt Faciundum, pro faciendum. ¶ In compositione etiam u, sæpe mutatur in i correptam: vt Cornu, corniger: Arcus, arcitenens: Fatum, fatidicus: Aurum, aurifex: Luctus, luctificus: Fluctus, fluctiuagus: Magnus, magnificus; Opus, opifex. Scribebant etiam antiqui Carnufex, pro carnifex: & Lubens, pro libens: Pessumus, pro pessimus: quorum innumera occurrunt exempla apud Comicos.

V ante A.

VACAMANA. Oppidum Hispaniæ Bæticæ, in conuentu Hispalensi, apud Plinium lib.3.capi.1.

Vacanter, vide VACO.

VACCA. Numidiæ oppidum mediterraneum, emporium totius regionis maximè celebratum: quod Metellus Iugurthæ ademptum præsidio firmauit. Autor Sallustius in Iugurtha. ¶ Est item Vacca apud Plinium libro 4.capi.21, Lusitaniæ fluuius, inter Mundam & Duriam, in Occidentalem influens Oceanum. Ptolemæus Vacum appellat, Strabo Vacuam.

Vacca, per duplex c, Bos fœmina. βόες, ἡ. Cicer.1.de Natu.deo. Cur non gestiret taurus equæ contrectatione. equus vaccæ? Varro 2.de Re rust.cap.5, Discernuntur in prima vitulus & vitula: in secunda, iuuencus & iuuenca: in tertia & quarta, taurus & vacca. Virgil.4.Aeneid. Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima Dido Candentis vaccæ media inter cornua fundit. Ouid.2.de Arte. Cynthius Admeti vaccas pauisse per æstus Fertur, & in parua delituisse casa. Virgilius 6. Aeneidos, Sterilémque tibi Proserpina vaccam. Vacca quæ sterilis est. Varroni taura appellatur.

Vaccula, diminutiuum, βοΐδιον. Virgilius, Vaccula nonnunquam secreta cubilia captans.

Vaccinus, vaccina, vaccinum, penul. prod. Quod est ex vacca. βοΐκός, Plinius libro 24. capite 3, Cortex illinitur decoctus lacte vaccino, serpentis plagæ.

VACCARI, Populi mediterranei citerioris Hispaniæ, Duria amne ab Asturibus secreti. οὐακκαῖοι Ptolemæo. Autor Plinius libro quarto, capite vigesimo.

VACCVS, Fundanorum dux fuit, qui in Priuernati bello à L. Papyrio captus, rebellionis suæ pœnas dedit. Cice. pro Domo sua, In Vacci prætis domus fuit M. Vacci, quæ publicata est & euersa, vt illius facinus memoria, & nomine loci notaretur.

Vacerra, vacerræ, Palus vel stipes humi defixus ad castra munienda, vel hortos claudendos. σκόλοψ, φάλαγξ, ὀρυκτόν. Columel, libro 9, cap. 1. de viuariis claudendis loquens, Vbi verò neutrum patrifamiliæ conducit, ratio postulat vacerris includi. Sic enim appellatur genus clathrorum, idque fabricatur ex roboreꝙ quercu, vel subere. Et mox, Satis est vacerras inter pedes octonos defigere, serisque transuersis ita clathrare, ne spatiorum laxitas, quæ foraminibus interuenit, pecudi præbeat fugam. Et paulò pòst, Nam & vacerris fabricandis ingens est in Gallia materiæ copia, & cætera in hanc rem fœliciter suppetunt. ¶ Vacerram (inquit Festus) Aélius & alij complures aiunt esse stipitem, ad quem equi solebant religari. ¶ Alij dicunt, maledictum significari hoc nomine acerbitatis magnæ, vt sit vecors & vesanus.

Vacillo, vacillas, vacillare, Est propriè inconstantem esse, & quasi alternatim modò huc, modò illuc inclinari, nutare, fluctuare. παραφέρεσθαι. Cice. ad Atticum lib.12, Sed quod scribis igniculum matutinum, est memoria vacillare γραῦς ἐπέρρωσο. Idem 1. de Natu. deo. Sed & ille reprehensus à multis est, nec vos exitum reperitis, totáque res vacillat, & claudicat. Idem 3. Offic. Iustitia vacillat, vel iacet potius. ¶ Vacillare item testis dicitur, qui in dicendo testimonio sibi non satis constat, & modò negat, quod paulo antè affirmarat.

Vacillatio, onis, verbale. Quinctilianus lib.11. capi.vlti. Est & illa indecora in dextrum, ac lævum latus vacillatio, alternis pedibus insistentium.

Vacillans, tis, participium. Cicero Tironi lib.16, Accepi tuam epistolam vacillantibus literulis. id est non rectè præ valetudine scriptis. Idem 3. Philippica, In Galliam mutilatum ducit exercitum cum vna legione, & ea vacillante.

Vaccinium, vaccinij, A Romanis dictus est flos purpurei coloris, teste Dioscoride, quem Græci vocant ὑάκινθον: quod etiam apertissimè testatur Seruius, explicans illud Virgilij 2. Ecloga, Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur. Quo in loco nonnulli Seruium immeritò reprehendunt, quòd vaccinium pro hyacintho acceptum Maroni affirmarit. Nec obstat, quòd vaccinijs nigrum colorem tribuat Virgilius, quum purpureum quoque violam, nigram vocare soleant autores: præsertim si fuscioris purpuræ habeat colorem. Galli seruatis non obscuris prisci nominis vestigiis, *vacietum* appellant: herbam autem ipsam, à quadam cæpæ similitudine, *cæpam agreſtem*. Habet enim, Dioscoride teste, folia bulbi, & radicem bulbaceam, caulem verò dodrantalem, minimo digito tenuiorem, comam procumbentem, incuruámque, purpureorum florum plenam. Vaccinia in Italia aucupijs serebantur, in Gallia etiam tincturæ. Seruorum enim vestibus purpureus color iis inducebatur, teste Plinio lib.16. cap.18.

Vaco, vacas, Do operam. σχολάζω. Et constituitur cum datiuo: vt, Vaco philosophiæ. Cicero 1. de Diuinat. Ego verò, inquam, philosophiæ Quinte semper vaco. Plinius Epist. 49, Solutus cæteris curis, huic vni vacabat. Vacare corpori, est curare corpus. Plinius Epist. 9, Quod euenit mihi, postquam in Laurentino meo aut lego aliquid, aut scribo, aut etiam corpori vaco. ¶ Iungitur aliquando accusatiuo cum præpositione in. Ouidius 3. de Pon. eleg. 3. In nullum mea mens grande vacabat opus. ¶ Interdum vacare significat vacuum esse, & sic ferè absolutè ponitur. ληρεῖν ἐνῶ. Plau. in Casina, Fac vacent ædes. Cæsar 1. bel. Gall. Id ea ratione maximè fecit, quòd noluit eum locum, vnde Helueti discesserant, vacare. ¶ Vacant agri, id est nihil proferunt, non excoluntur. Cæsar 4. bel. Gall. Itaque vna ex parte à Sueuis circiter millia passuum sexcenta agri vacare dicuntur. ¶ Interdum accipitur pro carere, idque ferè cum ablatiuo nulla præcedente præpositione. σχολάζειν. Cice. lib.9. Epistol. Vacare culpa magnum est solatium. Item lib.1. Epist. Præsertim quum in quo accusabar, culpa vacarem. Idem 1. de Natu. deo. Cælestem ordinem qui vacare mente putat, is ipse mentis expers habendus est. ¶ Interdum vacare, est otiosum esse, nihil agere, vacuum esse, cessare: idque interdum absolutè. σχολὴν ἄγειν. Cice. lib.12. Epist. Si ne tu quidem vacas, noli mihi molestiam exhibere. Idem Attico, Scribes aliquid, si vacabis. ¶ Nonnunquam cum ablatiuo præeunte præpositione a, vel ab. Plinius Epist. 51, Doctissimis sermonibus dies trantigebat, quum à scribendo vacaret. Id est quum à scribendo supersederet. Cice. in Bruto, Nullum tempus ei vacabat aut à forensi dictione, aut à scribendo, aut à cogitando. Idem de Natu. deorum, An dij ab omni oratione, & administratione rerum vacent. Vacare animo, est curis solutum esse. Cice. 1. de Diuin. Si vacas animo, neque habes aliquid quod huic sermoni præterueritendum putes. ¶ Interdum vacare significat ad nihil vtile esse, superabundare, superfluum esse, quòd otiosum esse videatur quod superabundat: sed nonnisi in tertia persona. πλονάζειν. Vacat mihi, impersonaliter, id est otium, vel vacuum tempus est mihi. σχολὴ ἔχω. ¶ Aliquando tamen datiuus non exprimitur. Virgil. 2. Aeneid. Sed si tantus amor casus cognoscere nostros, Et vacat annales nostrorum audire laborum. Iuuenalis Saty. 1, Si vacat, & placidi rationem admittitis, edam. Id est, si otiū est vobis. ¶ Quandoque ponitur pro curæ esse. Quintilianus libro 11. capite 1, Et cui esse diserto vacet. Vacare populo, est operam populo dare, & inseruire. χρηματίζειν. ¶ Aliter vacare populo, significat liberum esse à populo, popularíque iudicio. In quem sensum Cicero videtur lib. 2. Tuscu. quæst. accipere, quum ait, Amplitudo animi vna est omnium rerum pulcherrima, eóque pulchrior, si vacet populo, nec plausum captans se tantùm ipsa delecter.

Vacans, Qui otiatur. Cælius ad Ciceronem libro octauo, Hoc mihi certum ac iucundissimum vacanti negotium erat, tecum id otij tempus consumere. Ouidius nono, Metamorpho. Nec petit horámque animúmque vacantem.

Vacanter, aduerbium. Superuacaneum, frustrà. ληρῶν, μάτην. Gellius lib.17. capi.10, Vacanter hoc cumulauit, & inaniter.

Vacatio, vacationis, verbale, Cessatio, immunitas, feriæ. σχολή. Cæsar 6. belli Gal. Militiæ vacationem, omniúmque rerum habent immunitatem. Habere vacationem, id est cessare, intermittere. Cice. 4. Acad. Sed quum sacerdotes deorum vacationem habeant, quanto æquius, &c. Dare vacationem, id est cessationem, vel immunitatem alicui permittere. Cice. 6. Verr. Vacatio data est ab illo, &c.

Vacuus, vacua, vacuum, Inanis, nihil continens. λοιπός, ἀδέκητος, λαγαρός. Cicero de Vniuersitate, Nihil igni vacuum videri potest. Cicero in Catil. Quid quòd aduentu tuo subsellia ista vacua facta sunt? Et paulo antè, Quum morte superioris vxoris nouis nuptiis domum vacuam fecisses. Vacuum definiunt Philosophi, quòd sit locus non repletus corpore, natus repleri. Vel sic, Vacuum est dimensio omnia in se non cedendo recipiens. Quibus ex definitionibus satis constat, propriè loquendo nihil esse vacuum, quum omnia, si non alio corpore, certè aëre plena sint. Vulgò tamen ita loquimur, vt vacuum dicamus, in quo nihil sit præter aërem. ¶ Aliquando item vacuum accipimus, pro vasto & spatioso. Virgil. 3. Georg. Saltibus in vacuis pascant, & plena secundum Fluminā. Idem 7. Aeneid. Quem pueri magno in gyro vacua atria circum Intenti ludo exercent. Sic etiam aerem vacuum esse dicimus, siue propter insignem vastitatem, qua terram & mare multis partibus exuperat, siue quòd in eo nullum conspiciatur corpus. Virg. 3. Georg. iámq; elati sublimè videntur Aera per vacuum ferri, atquꝙ assurgere in auras. Quo in loco Virgilius Lucretiū videtur imitatus, qui inane, neutro genere pro aëre posuit, Longū inquiens, per inane resoluit. ¶ Vacuus animus, otiosus, nullis curis, nullis negotijs irretitus. Cicero de Claris. Oratoribus. Nunc verò, inquit, si est animo vacuo, exponenobis quod quærimus. ¶ Vacuos habere dies, id est nullis rebus dedicatos. Vacuus equus, qui sine sessore est. Liu. 7. bell. Pun. Vacuus paulo pòst equus, errans per vrbem cognitus, &c. Vacuum remum trahere, est remū inutiliter, incassum, frustra trahere. ¶ Iungitur aliquando genitiuo. Plautus in Bacch. Valens afflictat me iam vacuum virium. id est inualidum. Terentius in Heaut. Vacuum tempus ne quod dem mihi laboris ¶ Aliquando ablatiuo sine præpositione. Cicer. 2. de Fin. Quum vacui curis etiam quid in cœlo fiat, scire auemus. ¶ Aliquando cum præpositione, Cice. ad Attic. Sin eris ab isto periculo vacuus, &c.

Vacuitas, tis. Inanitas, absentia. priuatio. λειψότης. Cic. 1. de offic. Adhibenda est vacuitas ab angoribus. Idem 5. Tusc. Securitatem autem nunc appello vacuitatem ægritudinis, in qua vita beata posita est.

Vacuo, as, Vacuum facio, vacuum reddo, euacuo. κενόω. Martial. lib.11, Si redeant veteres, ingentia nomina patres, Elysium liceat si vacuare nemus. Colum. lib.3. cap.13, Opus est autem perito, ac vigilante exactore, qui ripam erigi iubeat, fulcúmque vacuari.

VACORIVM, δασύδριον, Vrbs Norici apud Ptolemæum lib.2.cap.14.

VACVNA, penul. prod. à vacando dicta est dea quæ præsse vacantibus, & otiosis putabatur: cui quum agricolæ à laboribus ruris vacarēt, vt posit perceptos fructus requiescerent, per hyemem vota soluebant, & sacrificabant. Ouid. 6. Fast. Nam quoque quum fiunt antiquæ sacra Vacunæ, Ante vacunalis stántque, sedéntque focos. Hæc in agro Reatino insignia habebat nemora, quorum meminit Plin. lib.3.cap.12.

VADIMONIS. Lacus in Vmbria est, non procul ab Ameria, opacam habens syluam sibi innatantem, quæ nunquam die ac noctu eodem visitur loco. Autor Plinius lib.2.cap.95. ¶ Huius item lacus meminit Plinius Iunior in Epist. Exegerat (inquit) socer meus, vt Amerina fua prædia inspicerem: hæc perambulanti mihi ostenditur subiacens lacus nomine Vadimonis.

Vadis, huius vadis, Ab antiquis dictus est sponsor in causa capitali, qui postea duabus literis extritis, dictus est vas. ἐγγυητής, ἐγγυητρία. Vide infra in dictione VAS.

Vadimonium, nij, Est sponsio quædam sistēdi, comparendiq; in iudicio ad diem præstitutam, per se, vel per aduocatos, quod deferre non licet. ἐγγύη, ὑπόσπασις, ῥύσιον. Seneca, Vadimonium promittimus, & tamen deseritur. ἐγγυᾶσθαι. Cic. pro Quintio, Ad vadimonium non venit: quo tibi præstò semper fuit? Et paulo pòst. Non dubitauit, inquit, quum vadimonium desertum esset, bona proscribere. Vadimonium promittere, est promittere cōparere in iudicio ad diem præstitutam per se vel per aduocatum. Cice. 5. Verr. Statuit iste, vt arator decumano, quò vellet decumanus, vadimonium promitteret. Vadimoniū constituere est *diem assignare*, vt loquuntur, quo quis in iudicio comparere debeat. Cice. de Senect. Omnia quæ curant meminerunt, vadimonia constituta, qui sibi, cui ipū debeant. Vadimonium deferre, est non comparere in iudicio ad diem præstitutā. Plin. in Præfat. Nat. Hist. Inscriptiones, inquit, propter quas vadimonium deseri, id est inscriptiones librorum, tam ampla & magnifica pollicentes, vt propter eorum librorū aut lectionem, aut recitationem vadimonium deseri possit. Differre vadimoniū, est differre diem cōtentionis, quo reus in iudicio cōparere promiserat. Plin. lib.7. cap.53. Bebius Iudex quum vadimonium differri iubet. Vadimonium missum facere, est vadimonij obligationem remittere, condonaréque. Cic. pro Quintio, Qui quo tempore primùm male agere cœpit, in vadimoniis differendis tempus omne consumpserit: qui postea quoque vadimonij missum fecerit. Vadimonio obstricti, hodie dici possunt, qui ob crimina in iudicium vocati, ab iudicibus, vt sit, impetrarūt vt aut sua, aut spōsorum fide dimittantur, ea lege vt in diem certum, aut quandocunque iudici visum fuerit, ad iudicium sistātur: quos *Elargitos* vulgus barbarorum vocat. Concipere vadimonium, est exprimere certam formulam vadimonij, id est sistendi, comparendíque, &c. Cice. Qu. frat. lib.2. Negat enim in tanta multitudine eorum qui vna essent, quēquam fuisse qui vadimonium concipere posset.

Vador, aris, verbum commune, secundum Priscianum, Significat vadimonio obstringere, siue diem iudicii ex compacto constituere, & in ius vocare. ἐλαττῶν, Cicer. pro Quintio, Debere tibi dicis Quintium, procurator negat: vadari vis, promittit: in ius vocas, sequitur: iudiciū postulas, non recusat. Vadari reus dicitur, quum vadimonio obstringitur, præstituta die se in iudicio affuturum. Actor etiam vadari reum dicitur, quum acceptis vadibus reum ad comparendum in iudicio astringit. Liu. 3. ab Vrbe, Decem finierunt: tot vadibus accusator vadatus est reum. Cicer. 5. Verr. Vt hic quoque Apronio, quum ex Leontino vsque Lilybæum aliquem vadaretur, ex miseris aratoribus calumniandi quæstus accederet. Ouid. 2. de Remed. amor. Iámque vadaturus: lectica prodeat, inquit. Horat. 1. Serm. sat. 9, –& casu tunc respondere vadato. Debebat: quod ni fecisset, perdere litem.

Vado, dis, si, sum, Eo, iter facio, quasi vię me do. βαδίζω, ἴημι, βαίνω. Virg. 2. Aeneid. Vadimus immisti Danais, haud numine nostro. Ibidem, –per tela, per hostes Vadimus haud dubiam in mortem. Cicer. ad Att. lib.4, Ad eum postridie manè vadebam, quum hæc scripsi. ¶ Transfertur & ad fluuios, pro eo quod est fluere. ῥέω. Liu. 1. ab Vrbe, Quem quum vadentem ad speluncam Cacus vi prohibere conatus esset, Plin. libro 5. cap. 26, Scinditur Euphrates à Zeugmate LXXXIII pass. circa vicum Massicen: & parte læua in Mesopotamiam vadit per ipsam Seleuciam: circa eam profluenti infusus Tigri. ¶ Huius verbi compositæ sunt, Circunuado, euado, inuado, & peruado, pen. prod. quorum significata vide suis locis.

Vadum, di, Est locus in flumine, mari, vel lacu, tam paruæ profunditatis, vt pedibus transiri possit: vnde & nomen habere putatur, à vadendo scilicet, quòd per ipsum vadere possimus. πόρος. Liu. 8. bel. Maced. Pontem, quia vado nusquam transitus erat, facere instituit. Idem lib.3. bel. Gal. Romanos neque vllam facultatem habere nauium, neque eorum locorum vbi bellum gesturi essent, vada, portus, insulásque nouisse. ¶ Vadum pro mari. Catul. Argon. Ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi. Virgil. 5. Aeneid. Sulcant vada salsa carinæ. Ouid. 3. Trist. eleg. 9, Impia desertum fugiens Medea parentem Dicitur his remos applicuisse vadis. Emersisse è vado, dicitur qui maximam rei alicuius difficultatem superauit. Tractum á nauigantibus, qui non sine maximo discrimine inter breuia, & loca vadosa nauigant. Cic. pro Cælio. Sed quoniam emersisse iam è vadis, & scopulos præteructa videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquus cursus ostenditur. ¶ Res in vado est, proueribialiter dicitur pro eo quod est, In tuto est. Tractum videtur à natantibus, quibus vt in profundo periculum, ita in vado est securitas. Terent. in And. Omnis res in vado est. Plaut. Aulul. Hæc propemodum iam esse in vado salutis res videtur.

Vado, as, priore cor. Vado traiicio. διαβαίνω, διαπορεύω. Papinianus, Flumine publico interueniente via constitui potest, si aut vado transiri potest, aut pontem habeat: secus autem si vadari nequeat, sed pontonibus traiiciatur. Solinus, Flumen quod propter breuitatem facilè vadari poterat.

Vadosus, a, um: vt, Vadosus amnis, qui frequentia habet vada quæ transiri pedibus possunt. πορώδης, πολύπορος. Cæsar 1. belli Ciuilis, Quòd his locis vadosum mare erat, longius progressus, &c. Liu. 7. bel. Maced. Quòd in fluminis modum, longum & angustum & vadosum ostium portus sit.

Væh, Interiectio, his rebus quas execramur propria: vt, Væh misero mihi. οὐαί. Virg. 9. Eclo. Mantua væh miseræ nimium vicina Cremonæ. Quidam væ iine aspiratione scribunt: recipit tamē diphthongum, vt distinguatur à ve, coniunctione: de qua infrà suo loco.

Væneo, is, iui, Verbum est sub voce neutrali passiuam habens significationem. Idem enim est væneo quod vendor. πωλοῦμαι. Plaut. in Menæch. Quibus hic pretijs porci væneunt. Sunt qui hoc verbum sine diphthongo scribere malint, quòd eandem habeat originem cum verbo vendo, in quo profectò nemo diphthongum agnoscit. Vide plura de hoc infrà in verbo VENEO.

Væsanus, vide VESANVS.

Vafer, a, um. Pro callido & astuto accipitur, quasi valde Afer: mira enim semper fuit eius gentis calliditas. πανοῦργος. Cic. lib.1. de Nat. deo. Chrysippus, qui Stoicorum somnitorū vaferrimus habetur interpres. Ouid. 3. de Arte, Qua vafer eludi possit ratione maritus, Vafrum ius, id est subtile, vel in quo multi vafrè versantur. Horat. 2. Serm. sat. 2, –nos expulit ille: Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris Postremum expellet, certè viuacior hæres.

Vafrè, aduerbium, Callidè, astutè. πανούργως. Cic. 4. Verr. Nihil sanè vafrè, nec malitiosè facere conatus est.

VAGENI, Populi inter Alpinas gentes ex Caturigibus oriundi. Plin. lib.3. cap.20, Inter Alpinas gentes finitimi Centrones, & Cottianæ ciuitates, Caturiges, & Caturigibus orti Vageni, Ligures. Silius, Tum pernix Ligur, & sparsi per saxa Vageni.

Vagina, pen. prod. Alicuius rei theca. θήκη, λάνιον. Cic. in Catili. Veruntamen inclusum in tabulis, tanquam gladium in vagina reconditum. Cæsar 5. bel. Gall. Auertit hic casus vaginam, & gladium educere conantis dexteram moratur manum. Ouid. 10. Met. –Verbísque dolore retentis Pendenti nitidum vagina diripit ensem. Virg. 4. Aeneid. –vaginaq; eripit ensem Fulmineum, strictóque ferit retinacula ferro. ¶ Vagina frumenti quidam quasi folliculus, quo spica etiamnum pubescens, necdum planè apparens, circunuoluitur. Varro lib.1. cap.48, Spica ea quæ mutica non est, in hordeo & tritico tria habet continentia, granum, glumam, aristam: & etiam primitus spica quum oritur, vaginam. Et paulo pòst, Aristæ quasi cornua sunt spicarum, quæ primitus quum oriuntur, neque planè apparent, in qua sublatent herbaceæ vocatur vagina, vti qua latet conditus gladius. Idem cap.32. lib, eodem, Quòd frumentū dicunt quindecim diebus esse in vaginis. Cic. de Senect. Culmóq; erecta geniculato, vaginis iam quasi pubescens includitur. Vaginæ corporis. Plin. lib.8. cap.15, Mirum pardos, pantheras, leones, & similia, condito in corporis vaginas vnguium mucrone, ne refringantur, hebetentúrque, ingredi, auerfísque falculis currere, nec nisi appetendo prætendere. Idem lib.11. cap.37, Omnia quidem principalia viscera membranis propriis, ac uelut vaginis inclusa prouidens natura.

Vaginula, diminutiuum. Plin. libro 18. cap. 7, Et far in vaginulis seruant ad satus.

Vagio, gis, giui, gitum, Propriè de infantibus dicitur, quum fletum emittunt. βαύζω. Cic. in Catone, Quòd siquis deus mihi largiatur vt ex hac ætate repuerascam, & in cunis vagiam. Ouid. 4. Fast. Intus vt infanti vagiat ore puer.

Vagitus, pen. prod. Infantium fletus. βάυγμος. Martial. lib.9, Sordida vagitu posceret æra puer. Virg. 6. Aeneid. Continuò auditæ voces, vagitus & ingens, Infantúmque animæ flentes.

Vagor, oris, Idem quod vagitus. βαύγμος. Lucret. lib.2, Et superantur item, miscetur funere vagor.

Vagus, Huc illuc oberrans, incertus, instabilis. πλάνης, πλανώμενος, πλανητός. Cic. Atti. lib.7, Itaq; vagus esse cogitabā. Vaga sententia, id est incerta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cic.2.de Nat.deo.Est.enim & philosophi,& Pontificis, & Cottæ,de diis immortalibus habere non errantem & vagam,vt Academici, sed vt nostri:stabilem certámque sententiam. Vagum nomẽ herbæ, dixit Plin. lib.27.cap.4,id est inconstans,& multis opinionibus obnoxium.

Vage,aduerbium,Liuius 6.bel.Pun. Qui vagè effusos per agros, palatósq; adortus,&c.

Vagor,aris,Huc illuc oberro. πλανῶμαι,περιπολῶ. Cic.pro Font.Hi cõtra vagantur læti,atque erecti passim toto foro, &c, Idem 1. de Inuent. Nam fuit quoddam tempus,quum in agris homines passim bestiarum more vagabantur.Virgil.4.Aeneid.Vritur infœlix Dido,totáque vagatur Vrbe furens. Vagatur animus,id est inconstans est,& instabilis.Cicer. 2.de Offic.Non enim sumus ij,quorum vagetur animus errore,nec habeat vnquam quod sequatur. ¶Sunt qui illud interesse existiment inter vagor & erro,quòd vagari sit per diuersa,errare per aliena. Cicer, libr.1. de Orat. Ne vagari & errare cogatur oratio. ¶Inuenitur etiam Vago,as,Plaut.in Mil. Te alloquor vitij, probrique plena, quæ circum vicinos vagas.

Vagans,tis,particip.Cicer.2.de Diuin.Quæ est igitur natura, quæ volucres huc & illuc passim vagantes afficiat,vt significent aliquid.

Vagatio,onis,Ipse vagandi actus.Liu.5.ab Vrbe,His tribunis dum cura omnium in Veiens bellum intenta est, neglectum Anxuri præsidium vagationibus militum,& Volscos mercatores vulgò receptando, proditis repentè portarum custodibus,oppressum est.

Vagabundus, Qui sedem stabilem nullam habet,sed modò huc, modò illuc oberrans,tempus inutiliter absumit. ἀλήτης.

Vah, Interiectio est insultantis. φεῦ. Hieronymus ad Damasum ,Sicuti nos in lingua Latina habemus interiectiones quasdam,vt insultãdo dicamus vah,& in admirando papæ,& in dolendo hei , & quando silentiũ volumus imperare strictis dentibus spiritũ coartamus, & cogimus tantum sibilum in sonando st : ita & Hebræi inter reliquas proprietates Linguæ suæ habẽt interiectiones,&c. Plaut.in Mostel.Vah,quid illa potest peius quicquam muliere memorarier? Idem,Vah homo impudens, ¶Interdum est interiectio admirantis.Plaut.in Curc.Subegit solus intra viginti dies. LY. Vah. C. quid mirare? Aliquando exultantis, vel lætitiæ.Plaut.in Bacc,Ducentis philippeis rem pepigi. N. vah, Salus mea seruasti me.

Vaha, Interiectio exultãtis,vel ridentis.Plautus in Casina,–vaha. s. Quid negotij est,&c.

VALASCA,teste Volaterrano,Regina Bohemorum fuit,cuius ductu eius regni mulieres occisis viris sese in libertatem asseruerunt ; & sine viri administratione regnum multos annos administrarunt.

Valde, Multum, vehementer , maiorem in modum : aduerbium est per syncopen à Validè effectum, quemadmodum & caldus pro calidus:quo fit vt in valde posterior syllaba producatur. πάνυ, μάλα, σφόδρα. Iungitur autem ferè positiuis. Cic.ad Caesium lib.15,De Hispania nihil noui,sed expectatio valde magna.¶Aliquando aduerbiis.Cic.ad Atti. libr.1,Qui primùm illud valde grauiter tulerunt. ¶Aliquando verbis. Cic.ad Tironem lib.16,Literas tuas valde expecto.¶Ponitur aliquando iunctum positiuis cum tam,& quàm,Cice.2.de Diuinat. Nihil est tã valde vulgare, quàm nihil sapere. ¶Dicimus & valdequàm, sicut sanequàm,& perquam, Decius Brutus ad Cic. Nam suos valdequàm paucos habet.

Valdius,comparatiuum est à valde deductum, Idem significans quod magis,siue vehementius. μᾶλλον.

VALENTIA æ,Vrbs est insignis citerioris Hispaniæ,tribus millibus passuum à mari remota,vt autor est Plin.lib.3.cap.3, & Ptolemæus lib.2.ca, 6,& Pomponius Mela libr.2. σαντία. ¶Est etiam eius nominis oppidum inter Allobroges subter Viennam, ad Rhodanum, cujus meminit Plin.lib.3.cap.4.

Valeo,es,ui,litum,Sanus,siue potẽs sum, ἰγιαίνω,δυναμαι,ἰσχύω,σθρωσίω. Semper enim in bonam partem sumitur,nisi aliud addatur:vt, Malè valeo : id est æger sum. Plaut.in Amphi. Equidem valeo,& saluos sum rectè,Amphitryo. Idem in Persa, Si valetis, gaudeo. Valere ab oculis , & giusmodi,est oculorum morbo liberatum esse.Gell.lib.5.cap.10, Quum valebo ab oculis,reuisè ad me, Sic valere à pecunia.Plaut.in Aulul. Ain' tu valere tẽ? pol ego haud à pecunia perbene. Id est pecuniæ inopia etiam nunc laboro, Ne valeam,imprecantis clausula est. Martial.libr. 2,Ne valeam,si non totis Deciane diebus, Et tecum totis noctibus esse velim. ¶Valere,aliquando est posse,pollere,vim,vel vires,momẽtum, pondus , siue autoritatem habere, alicuius momenti putari. διώσθαι. Terent.in Eunuch.Neque tam imperita,vt quid amor valeat,nesciam, ¶Iungitur aliquando datiuo.Gell.lib.5.cap.12.Nam & augendæ rei,& minuendæ parum valet. ¶Aliquando accusatiuo cum præpositione ad. Cic.1,Acad.Vitæ autẽ adiuncta dicebant, quæ ad virtutis vsum valerẽt, ¶Et cum præpositione apud.Cæs.1.bell.Gall.Proponit esse nonnullos, quorum autoritas apud plebem plurimùm valeat.id est multum possit. In qua significatione etiã dicimus, valere autoritate apud plebem.Liu.1. bel.Maced.Apud magnam partem Senatus & magnitudine rerum gestarum,& gratia valebat. ¶Valere potestate, valere ingenio, est potestate, vel ingenio plurimum posse.Cic.pro domo sua, Quasi ego in isto genere omnino quicquam aut curatione,aut potestate valerem.Idem de cla. Orat, Is longo plurimum ingenio valuit. ¶Aliquando etiam ablatiuo iungitur cum præpositione in. Martial.libr.2., Incipe tres vno perierunt Rhetores anno: Siquid habes animi,siquid in arte vales. Cicer.1, Tusc. Quod in omnibus causis & debet,& solet valere plurimũ. ¶Aliquando accusatiuo cum præpositione in,vel ad.Cic.2.Tusc.ul.In vulgus insipientium opinio valeat honestatis. Quintil.libro 4. cap. 5, Quædam tamẽtsi ipsa dura sunt,in id tamen valent,quod scio.Cic.3.de Diuin. Affectio astrorum valeat,si vis.ad quasdam res,ad omnes certè non valebit. Idem Attic.libr.3, Vtinam valeat ad celeritatem reditus tui. Idem de Diuina.Plus terrarum situs, quàm Lunæ tactus ad nascendum valere. ¶ Quum ad pretium pertinet,si pretium exprimatur,in ablatiuo ponitur.Plin.libr.33.cap.3. Aureus nummus post annum sexagesimumse cundum percussus est quàm argenteus , ita vt scrupulum valeret sestertij vicenis. ¶ Varro tamen accusatiuo dedit. denens , Denarij,quòd denos æris valebant : quinarij, quòd quinos. ¶Imperatiuo Vale , in discessu vtimur,aut in calce epistolarum : quemadmodum Salue in accessu , aut etiam in literarum principio.Virg.3.Eclo.Phillida amo ante alias ; nam me discedere fleuit.Et longum formose vale, vale inquit, Iola. Reperitur tamen Salue in discessu,& in calce epistolarum.Cic.lib.16.Epist. Vale mi Tiro,vale,& salue. Quoniam verò abeuntes per hæc verba salutare solemus, Vale, &Salue : inualuit consuetudo vt hæc sumatur pro discedo.etiamsi cum stomacho & indignatione loquamur : non quòd illi à nobis,& quòd nos ab illis quibus sic loquimur, vale dicendo receda mus,inquit Valla lib.6.Teren.in Adel. Valeas,habeas illam,quæ placet. Idem in Andria, Valeant,qui inter nos diſsidium quærunt. χαίρετωσαν. Quod perinde est acsi diceremus , discedant à nobis : siue, eos cum suo odio & maledicentia relinquamus. Cice.1.de Natur.deor. Si Deus talis est,vt nulla gratia, nulla hominum charitate teneatur , valeat. Vale & salue,verba erant postrema,quibus olim mortuo affabantur.Varro.Vale,& salue,quum ad mortuos referuntur,non id dictum est.quòd aut valere,aut salui esse possint : sed quòd ab his recedimus,eos nunquam visuri.Virg.11.Aeneid. –salue æternum mihi maxime Palla, Aeternúmque vale. Valere iussi : id est vale dixi.Cic.Attico,lib.5,Hominem aliquid agentẽ salutaui,postea valere iussi. ¶Huius verbi composita sunt, Conualeo,cualeo,inualeo,æquinualeo,prævaleo ,reualeo : à quibus fiunt conualesco , cualesco , prævalesco , reualesco : quorum significata vide suprà.

Valens,tis,nomen ex participio:Id est sanus,incolumis,robustus,fortis,firmus:cui contrarium est imbecillus, ὑγιαινῶς,ὑγιὴς. Cicer. Tironi, lib.16, Epist.Medicus planè confirmat propediem te valentem fore. Idem pro Cluent. Eo ipso die puer, quum hora vndecima in publico valens visus esset.ante noctem est mortuus. Idem in Orat. Valentiorum hæc laterũ sunt,nec ab hoc quem informamus,aut expectanda,aut postulanda. Idẽ 7.Verr.Hæc quum maximè loqueretur , sex lictores circunsistunt valentissimi,& ad pulsandos verberandósq; homines exercitatissimi. ¶Aliquando idẽ quod potens,efficax,vtilis,δυναμένος,παρασκευαστικός.Plin. lib.20.cap.18,At syluestri longum ac pusillum,& ad omnes effectus valentius.Cice.ad Attic.lib.7, His ille rebus ita conualuit,vt nunc in vno ciui res ad resistẽdum sit:qui mallem tantas ei vires non dedisset, quàm nunc tam valenti resisteret.Varro de Re rust.lib.3, cap.16, Prouidẽdum ne infirmiores à valentioribus opprimantur.

Valentulus, diminutiuum. Plaut.in Cas. –obsecro vt valentula est , Penè exposuit cubito.

Valenter,aduerbium. ἰσχυρῶς.Colum.lib.1.cap.5,Quæ ab imo præstructa, valenter resistent contra ea quæ postmodum superposita incumbent. Ouid.11. Metamorp. Quum mare sub noctem tumidis albescere cœpit Fluctibus,& præceps spirare valentius Eurus.

Valentia, æ, Antiquis idem erat quod potentia,firmitas,fortitudo, robur. ῥώμη,σθρωσία. Vnde Romam ipsam à priscis Latinis Valentiam dictam accepimus, quam postea Euander , Græco quidem nomine, sed seruata Latinæ vocis significatione, ῥώμην appellauit.Solinus cap.2.Sunt qui videri velint Romæ vocabulum ab Euandro primum datum , quum oppidum ibi offendisset,quod extructum antea Valentiam dixerat iuuentus Latina,seruatáque significatione impositi prius nominis. ῥώμην Græcè,Valentiam Latinè nominatam. ¶Huius contrarium est Inualentia, ἀσθρωσία. Gellius, Nam morbus in lege ista non febriculosus , neque nimium grauis , sed vitium aliquod imbecillitatis atque inualentiæ demonstratur.

Valesco,is,inchoatiuum,Validum fieri. ῥαΐζω,ἀνακαμβάνομαι. Lucr. libr. 1.Sed potius tali facto recreata valescat.Tacit.libr.4, Meditatio & labor in posterum valescit.

Validus,a,um.pen.correp,Robustus,valens,firmus,potens. ὑγρωτες,ῥωμαλέος,δυνατός. Plaut.in Amph, Ita quasi incudem,me miserum homines octo validi cædãt. Cic,Tironi, Omnia viceris,si,vt spero,te validum videro.Terent. in Hecy. –bene factum te aduenisse Pamphile: Atque adeò quod maximum est,saluum atq; validum.Tacit.lib.19. Simul colo niam copiis validam auferre Vitellio. ¶Validus ex morbo,id est conualescens.Liu,3.ab Vrbe.Ibi rixam natam esse, fratrémq; suum maiore natu(necdum ex morbo satis validum)pugno ictum à Cæsone,cecidisse semianimem. ¶Validæ opes.id est magnæ,ingentes, apud Plautum in Casina. Vinum validum. Ouid. 6, Fast. –contiuæ valido tiubantia vino, Membra mouent, dubij stántque,labántque pedes. Virg.5. Aen. Colligere arma iubet,validísque incumbere remis.Idem 10.Aenei.Nil validæ iuuere manus.

Validè, aduerbium, Idem quod valde, vehementer, maiorem in modum. πάνυ,λίαν,σφόδρα. ¶Vnde validius comparatiũ , magis,vehemẽtius, μᾶλλον. Quintil.libr.10. cap.2,Nec promptum est dicere, vtros peccare validius putem,quibus omnia sua placent,an quibus nihil. ¶Validiſsimè.superlatiuum,maximè,vehementissimè. μάλιστα. Cælius Ciceroni lib.8,Epist.Quin ego quum pro amicitia validissimè faueré ei, & me iam ad dolendum præparassem,postquam factum est,obstupui.

Valetudo , inis , Vocabulum est medium , quo modò sanitas significatur. ὑγίεια, σθρωσία : modò morbus, νόσος,ἀσθρωσία. In meliorem partẽ accipitur apud Ciceronem 2. Offic. Valetudo sustentatur notitia sui corporis,& obseruatione : quæ res aut prodesse solent,aut obesse,& continentia in victu omni , atque cultu corporis tuendi causa , & prætermittendis voluptatibus. Item apud Horatium 1. Epistol. Quid voueat dulci nutricula maius alumno, Quàm sapere , & fari possit quæ sentiat , & cui Gratia, fama,valetudo contingat abunde? ¶In deteriorem partem accipitur apud Ciceronem Offic. libr.1. Aesculapius potest præscribere per somnum curationem valetudinis. Et apud eundem in Epist.Seruius Sulpitius scripsit ad me,te molestè ferre quòd me propter valetudinem tuam,quum ad vrbem accessissem ,non vidisses. Sæpe tamen confusionis tollendæ causa addimus epitheton,quo significationem eius restringimus : dicimusque Bonam vel malam,commodam vel incommodam valetudinem. Quint.lib.10,cap.3.In hoc præcipuè bona valetudo, quæque eam præstat,frugalitas necessaria est. Cic.4.Tuscul.Ij sunt eiusmodi constituti,quasi mala valetudine animi,sanabiles tamen.Cicer. Attic. Me incommoda valetudo tenebat iam duodecimum diem Brundusij. Idem de Clariſs. Orato. Is semper infirma atque etiam ægra valetudine fuit.

Valetudinarius,rij,Qui malè sanus est,& qui frequenter ægrotat. νοσώδης, νοσηματώδης. Seneca in Quæstionibus , Non video quare sibi placeat,qui robustior sit valetudinario. Valetudinarius medicus, is est qui valetudine affectos curat , vel potius qui in valetudinario , medici ministerio fungitur.Calliſtratus de iure immunitatis , Quibusdam aliquam vacationem munerum grauiorum conditio tribuit,vt sunt mensores,optiones,valetudinarij medici,capsarij artifices

Valetudinarium,rij,Locus quo valetudinarij & infirmi curantur, vt valetudinem malam bona permutent : qualia sunt in cœnobiis. νοσοκομεῖον. Seneca ad Lucilium,Tanquam in eodem valetudinario iaceam,de communi malo tecum colloquor , remedia conuinco. Columella quoque libro 1.de Re ruſt.præcipit valetudinaria languentibus salubria esse cõstituenda.

Valor,oris,Pretium. τιμή, Plin.Victoriati valore redimi poterẽt.

VALERIA, οὐαλερία, Nomen proprium Messalarum sororis,quæ amisso Seruio viro,quum rogaretur cur alteri non nuberet,ait,sibi semper maritum Seruium vniuere.

VALERIA, οὐαλερία, Oppidum Hispaniæ Tarraconensis in tractu Celtiberorum,cuius meminit Ptolomæus lib.2.cap.6. Hinc Valerienses populi.Plin.lib.3.cap.3.

VALERIVS, οὐαλέριος, Cognomento Publicola.Iunij Bruti in primo Consulatu collega , in Tarquinij Collatini locum suffectus. Hic primùm de Veientibus, iterum de Sabinis,tertio de vtrisque triumphauit. Deinde quum domum in Velia tutissimo loco haberet,in suspitionem regni venit. Quo cognito,apud populum conquestus est, quòd tale aliquid de se timuissent,& misit qui domem suam diruerunt. Secures ité fascibus demptis,eósque in populi concione submisit , legem de prouocatione ad populum tulit : quapropter Publicolæ nomen accepit. Hic quum diem obiisset, publicè sepultus,& annuo matronarum luctu honoratus est. Hæc Plinius.Cæcilius de Viris illustribus. Autor est Plutarchus in vita eius, hunc quadrigæ primum in triumpho vectum fuisse, sine vlla inuidia : præterea collegæ Bruto honores funúsque curasse.funebrémque orationem de ipsius laudibus habuisse , quæ adeò iucunda fuit Romanis , vt ex eo consuetudo manarit , vt qui strenuè pugnando occubuissent, ab optimatibus laudarentur. ¶Valerius M. Publicolæ frater Consul vnà cum Posthumio Tuberto factus , ac contra Sabinos profectus , rem fœliciter fratris auspiciis & administratione gessit. Ex quo publicè ei domus ædificata , cuius fores extorsum honoris gratia aperiebantur,quum cæteræ introrsum aperirentur. ¶Valerius Coruinus Tribunus militum , qui quum sub duce Camillo reliquias Senonũ persequente,aduersus Gallum prouocatorem solus processisset,cotuos ab ortu solis galeæ eius insedit, & inter pugnandum ora oculósq; Galli verberauit : vnde hoste victo , Valerius Coruinus dictus fuit, Hic quum ingens multitudo ære alieno oppressa , Capuam occupare tentasset,& ducem sibi Quintium necessitate magna compulsum præfecisset, sublato ære alieno seditionem compressit. Hæc Cælius. Liuius verò libro 7. Decad. 1, hæc addit , de Samnitibus cum triumphasse : sexies Consulem fuisse, hostes T. Mãlij morte exultantes,compressisse. Vixit teste Valerio, corporis & animi viribus integris,annos centum. ¶Valerius Potitus,post Decẽuiralem inuidiam,plebem in Patres incitatam,legibus & concionibus suis mitigauit. Vnde Potiti cognomen adeptus. Primus quoque Consul post Decemuiros,quam Volscos Aequósque ad Algidũ magna laude debellasset, triumphus ei à patribus negatus fuit. Sed suadente Icilio Trib.pleb.primus sine autoritate Senatus triumpha uit cum collega suo M.Horatio. Quamobrem Maximi cognomẽ adeptus est , quod nemini à Senatu præter quam Fabio Maximo concessum est,vt scribit Plutarchus. ¶Valerius Leuinus Consul.cum Pyrrho prælio congressus in Lucania, infœliciter pugnauit. Iterum postea Consul Agrigentum aduersus Pœnos missus , superato Hannone duce Carthaginiensium, oppidum in potestatem recepit : Senatum securi percussit. ¶Alter Valerius Leuinus contra Philippum Macedoniæ regem fœlici ter bellum gessit,teste Liuio libro 7. bell. Puni.2. ¶Valerius Flaccus, M.Catonis familiarissimus,eundem ex agro Tusculano ad Rempubli. adduxit,pariter & instruxit , vt ait Plutarchus. Consul cum eodem Catone circa Mediolanum,vt Liuius testatur,cum Gallis & insubribus & Boiis collatis signis pugnauit,vbi decem millia hostium sunt cæsa. Cau sam mulierum de abroganda lege Oppia contra collegam suum Catonem obtinuit , qua de re vide apud Liuium elegantes vtriusque orationes libr.4.bel. Maced. ¶Valerius Soranus poeta, quem Cicero in libris de Orat. doctissimum togatorum appellat , Plutarchus Philosophum fuisse asserit, Pompeij iussu interfectum. ¶Valerius Antias,antiquisissimus historiæ scriptor,qui non rarò à Liuio aliisq; citatur. ¶Valerius Procillus militauit sub Cæsare in Gallia : à quo etiam missus est legatus ad Arioui stum, vt est in Commentariis Cæsaris. ¶Valerius Maximus historicus , scripsit dicta ac facta memorabilia ad Tiberium Cæsarem. Militauit sub Sextio Pompeio vt ipse de se testatur , vbi de institutis antiquis loquitur. ¶Valerius Flac. Poeta scripsit Argonautica.Quintilianus eum sua ætate fuisse testatur, his verbis, Multũ (inquit) in Valerio Flac.nuper amissimus. ¶Valerius Martialis,epigrammaton scriptor.

VALGIVS, Illustris fuit Romanus Augusti temporibus , qui de re herbaria volumen inchoauit : quod tamen morte præuentus,reliquit imperfectum.Meminit eius Plin.lib.25.cap.2.

Valgus,Qui suras habet extrorsum intortas, & in diuersum actas:quales cancri habent,& lacerti. βλαισός. Plaut.in Milite,Aut varum, aut valgũ, aut compernem,aut petum,aut bronchum.Nonius apud Nonium,Valgus,veternosus, genibus magnis,talis turgidis. Valgum sanium, id est intortum. Plaut.Milite, Itaque hic meretrices labia dum ducant eum, Maiorem partem videas valgius sauiis.

Valles, lis, & Vallis, lis, Planities duobus lateribus inclusa: dicta quòd hinc,atq; hinc montibus vallata sit, λοῦλαξ,κοιλάς,φάραγξ,πτύχη.Virg.lib. 11,Est curuo anfractu valles accõmoda fraudi.Statius, Vallis in amplexu nemorum sedet.Virg.2.Georg.Complentur vallesq; cauæ, saltúsque profundi.Idem 2.Aen.Commendo socias,& curua valle recondo.Ouid. 8.Metam.Concaua vallis erat,quo se demittere riui Assuerant pluuialis aquæ.Quint.li.5.cap.14,Sed vt latissimi amnes, totis vallibus fluat: ac sibi viam,siquando non acceperit,faciat.

Vallecula,diminutiuum : vt à Vulpes,vulpecula. Festus tamen valliculam effert per tertiam vocalem.

VALLONIA,Putabatur dea,quæ vallibus præerat.Siponinus.

Vallus, li , Firmior palus , cui vitis alligatur , & quo castra muniuntur. χάραξ ι. Virg 1.Georg. Exacuunt alij vallos, furcásq; bicornes. Idem 2. Georg.Quadrifidáque sudes,& aggere robore vallos.

Vallum, li. Munitio castrorum , quòd ex vallis , id est palis , fiat. χάραξ δ, χαράκωμα,χάρωμα. Cicer.ad Catonem lib.15. Epist.o.Vallo, & fossa circundedi, sex castellis, castrísque maximis sepsi. Idem,in Pisonem , Vallum Alpium contra ascensum transgressionémque Gallorum. ¶Legitur & vallus , masculino genere, in eadem significatione. Tibul. libro 1, elegia. 2, Non arces,non vallus erat. Cæsar 3.bell.Ciuilis.Erat eo loco fossa pedum quindecim , & vallus contra hostem in altitudinem pedum decem.

Vallaris,re,pen.prod.Quod ad vallum pertinet. χαρακτήριος.vt,Vallaris corona, qua donari soleant,qui primus vallum hostium fuisset ingressus. Liui. 10 ab Vrbe , Multæ ciuicæ coronæ, vallaréque , ac murales conspectæ. Idem 10.bel.Punic.Qui Imperatores, qui Consules Romanos sua manu occidissent,muralibus,vallaribúsque insignes coronis.

Vallo,as.Munio.firmo quasi vallo,ambio. περιβάλλομαι, περιφράττω, περιχαρακόω,χαρακόω. Plin.libr.15.cap.18. Non castra Punica ad tertium lapidem vallata.Lucan.lib.4.Nullis vallarent oppida muris. Vallare armis,id est stipare.Valer.Flac.1.Argon. –medióque in crimine patrem Liquerit, ac inopem nullis vallauerit armis. ¶Vallare aliquid ratione differendi,est Dialecticis argumentis confirmare.Cicer.1. de Legib. Atque hæc omnia, quasi sepimento aliquo, vallabit differendi ratione, veri & falsi iudicandi scientia , & arte quadam intelligendi quid quanque rem sequatur,& quid sit cuique contrarium.

Valor,vide VALEO.

Valuæ,arum.pluralis nume. tantùm, Fores, geminas habentes partes.in sese coeuntes : ita dictæ quòd introrsum reuoluantur. δίφυα, ἀμφίδυρα. Cicero 1.de Diuin. In templo Herculis valuæ clausæ repagulis , subitò se ipsæ aperuerunt. Idem 3. Verrina , Hæc alia duo signa , quæ ad valuas Iunonis Samiæ steterunt. Ouidius 1. Metamorp. –dextra,leuáque deorum Atria nobilium valuis celebrantur apertis. Idem 2. Metam. Argenti bisores radiabant lumine valuæ.Horat.2.Serm.saty.6, –quum subitò ingens.

Valuarum strepitus lectis excussit vtrunque.

Valuuli, Sunt concauitates in folliculis leguminum , in quas ipsa grana separatim recipiuntur. λοβοί. Columella libro 7, de ouibus tectis , Singula capita per Hyemem rectè pascuntur ad præsepia,tribus hordei, vel fresæ cum suis valluulis fabæ. Festus , Valuuli, fabæ folliculi appellati &c.

VANDALIA,βανδαλία, Regio Europæ Septentrionalis,à Vandalo fluuio, qui regionem inter fluit. A qua populi Vandali, immanes , & ferocissimi qui paucis antè annis,quàm Gothi Romam caperent, Gallias inuasere : inde in Hispaniam,traiecto Pyrenæo, penetrantes, loca circa Bæticam,quæ Vandalia ab eis dicta est,occuparunt.

VANGIONES,penul.corr.Populi sunt Galliæ Belgicæ,Coloniæ Agrippinen: si finitimi : hodie *Vormacienses*. Lucan.lib.1, Et qui te laxis imitantur Sarmata bracchis Vangiones. Meminit horum Cornelius Tacitus lib.20,& Plin.lib.4.cap.17.

Vannus,ni,Instrumentum latum ex vimine,aliáve materia, quo acus paleáque post tritu ram à frumento aut legumine ventilando & in sublime eiaculando,excernuntur. λίκμον. Virgil.1. Georg. –& mystica vannus Iacchi. Colum.lib.2.cap.21, Ipsæ autem spicæ melius fustibus tunduntur,vannis expurgantur. ¶In eadem significatione legitur & Vallus,diminutiua forma : quam vocem Varro à volatu dictam existimat, quòd dum frumenta vanno in sublime iactantur,leua euolent.

Vanno,as.Acus, vel paleas è frumento vel legumine vannis expurgo. λικμῶ. Varro de Re ruſt. Vt quod leuissimum est in ea , atque appellatur acus ac palea,vannatur foras extra aream. ¶Hinc Euanno extra vanno. ἀπολικμῶ.Nonius,Euannetur,dictũ est ventiletur,vel moueatur:à vanno,in quo legumina ventilantur.

Vanus, a,um,Propriè idemeſt quod vacuus,siue inanis. κενός.Virgilius 1. Geor. –sed illos Expectata seges vanis elusit aruenis. ¶Modò pro stulto, quasi mente vacuo,& qui in rebus inanibus studium collocat. φαναλόγος. Iuuenalis Satyr. 3, Sic libitum vanos, qui nos distinxit, Othoni. ¶Modò pro mendaci,& leuia,inaniáque pro grauibus, & veris astutiſsimè componente. ψευδολόγος, ψευδηγόρος. Virgilius 1.Aeneid.Ni frustra augurium vani docuere parentes. Mendax autem propriè dicitur, qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui ad decipiendum mentitur. Vnde idem 2.Aen. vtrunque complexus est, –nec si miserum fortuna Sinonem Finxit, vanum etiam, mendacémq; improba finget. ¶ Vanum aliquãdo dicitur, autore Donato, nec verisimile, nec possibile. Terent, in Eunucho, Sin falsum, aut vanum, aut fictum est, continuò palàm est. Vana fides, id est falsa. Vanum inceptum, quod frusta inceptum est. ¶ Vana, neutrum, plurale, loco aduerbij, apud Virgilium 11. Aenei. Vt vidit fulgentem armis, ac vana tumẽtem. Id est vanè, vel inaniter tumentem.

Vanesco, scis, à Vaneo, es, quanuis inusitato, In nihilum redigor, euanidus fio, *Διαλύομαι, φθείρομαι, διαπίπτω, ματαιοῦμαι.* Cicc.2.de Legib. Animi labes nec diuturnitate vanescere nec manibus vllis elui potest. Plin.lib. 18.cap.24, Ne diu iaceas, atque non concipiens vanescat, Ouid.3. Amo. eleg.6, Carmine læsa Ceres steriles vanescit in herbas. Idem Epist.1. Falor, & hoc crimen tenues vanescat in auras. ¶ Hinc euanesco, eiusdem significationis. *ἀφανίζομαι.* Virg.1.Aeneid. Et procul in tenuem ex oculis euanuit auram.

Vanitas, atis, Mendacium, fallacitas, & leuitas. *ματαιότης, ψεῦδος.* Cic.lib.3. Offic. Quòd si vituperandi qui reticuerunt: quid de iis existimandum est qui orationis vanitatem adhibuerunt? Sallustius, Huic homini minor vanitas inerat, quàm audacia. Tacit.lib.15, Veniam, quam ab Imperatore acceperat, vanitate exitus corrupit.

Vanitudo, dinis, Vanitas mendacium, *ματαιολογία, ψευδολογία.* Plautus in Captiuis, Pol ego, vt tem video, tu inuentus, vera vanitudine Qui conuincas.

Vanidicus, adiectiuum, Vaniloquus, mendax. *ματαιολόγος, ψευδολόγος.* Plautus in Triummo, Cum probis potius quàm cum improbis viuere vanidicis.

Vaniloquidorus, dori, Iocosa Plauti dictio in Persa, Vaniloquidorus, virginisuendonides.

Vaniloquus, adiectiuum, Vanos sermones effundens, mẽdax. *ἐπιμελὴς ὁ, ματαιολόγος, ψευδήγορος.* Plaut. in Amphit. –ergo istoc magis, Quia vaniloquus, vapulabis. Liu.5.bel.Maced.15, vt plerique, quos opes regiæ alunt, vaniloquus, maria, terrásq; inani somitu verborum compleuit. Silius libr.8, Quinetiam ingenio fluxi, sed prima feroces, Vaniloquum Celtæ genus, ac mutabile mentis, Respectare domos.

Vaniloquentia, tiæ. Vana & inanis blateratio. *ἐπιμελολογία, ματαιολογία.* Liu.4.bell. Macedo. Hac vaniloquentia poimum Arithenum Prætorem Achæorum excitauit. Tacitus libr.3, Id Clutorius in domo P. Petronij: socrus eius Vitallia corã, multisq; illustribus fœminis per vaniloquentiam legerat.

Vano, as, vnico n. Antiquis in vsu fuit pro fallo. *ψεύδω.* vt annotauit Nonius, citans illud Accij ex Alcmena, Sic illum vanans in angiportum deduxit.

Vapidus, vide VAPOR.

Vapor, oris, & Vapos, Tenuis humoris alicuius exhalatio. *ἀτμὶς.* Lucret. lib.5, Peruolitans permanat odos, frigúsque, vapósq;. Cicc.2.de Natura deorum, Ipse enim oritur ex respiratione aquarum. Earum enim quasi vapor quidam aer habendus est. Ouidius lib.1. Metamorpheoseos, –vapor humidus omnes Res creat, & discors concordia fœtibus apta est. ¶ Ponitur aliquando pro calore. Colum.lib.5.cap.10, Minúsque vaporis æstate per angustum os penetret. Virgilius 5. Aeneidos. –lentúsque carinas.

Est vapor, & toto descendit corpore pestis.

Vaporarium, arij, In hypocaustis dicebatur, quà vapor, seu fumus erumpebat. *ἀτμιστήριον, καπνοδοχή.* Cicero Qu.fratri lib.3, In balneis hypocausta in alterum apodyterij angulum promoui, propterea quòd ita erant posita, vt eorum vaporarium, ex quo ignis erumpit, esset subiectum cubiculo.

Vaporiferus, ra, rum, Multos emittens vapores. *ἀτμώδης.* Statius 3. Syl.5, Siue vaporiferas, blandissima littora, Baias. Vbi Baias vaporiferas, vocat propter aquas calidas, multos exhalantes vapores.

Vaporo, ras, pen. prod. Aliquando neutrum est, idem significans quod vaporem emitto. *ἀτμίζω.* Plin.lib.31.cap.2, de differentiis aquarum, Vaporant & in mari ipso, quæ Licinij Crassi fuere. ¶ Aliquando actiuũ est, & pro suffire ponitur. *κἀθυμιᾶν.* Virg.lib.11.Aen. Succedunt matres, & templum thure vaporant. ¶ Aliquando pro arefacere, exugere. Plin.lib. 2.cap.16. Quòd solidiores glebas diutius sustineat, & suspendat, vt eæ solibus æstiuis vaporatæ resoluantur.

Vaporatio, onis, verbale, Vaporis excitatio. Plin.libr.28.cap.4. Perfundere caput aqua calida ante balnearum vaporationem, & postea frigida, salubberrimum intelligitur. Gell.libr.19.cap.5, Quum aqua frigore aeris duratur, & coit, necessum est fieri vaporationem, & quandam quasi auram tenuissimam exprimi ex ea, & emanare.

Vapidus, a, um, Plenus vapore, vel multos emittens vapores, *ἀτμώδης.* Persius satyra 5, –Veientanúmque rubellum Exhalet vapida læsum pice fessilis obba? ¶ Vapidum pectus, per translationem, apud eundem eadem satyra, Sin tu quum fueris nostræ paulo antè farinæ, Pellicula veterem retines, & fronte politus, Astutam vapido seruas sub pectore vulpem. Id est veterum vitiorum pleno, & pristinas fraudes redolente.

Vappa, æ. Vinum vitio sum, cuius vis omnis euaporauit, adeò vt & saporẽ amiserit & odorem. *ἐπιτρόπιας, ὀξυπνοῦν εἶδος.* Plin.lib.14.cap.20, Vitiúmq; musto quibusdam in locis sponte feruere: qua calamitate quum deferbuit, perit sapor, vappæq; accipit nomen. Horat.2.Serm. sat.3, Qui Veientanum festis potare diebus, Campana solitus trulla, vappámque professis. ¶ Per translationem ponitur pro homine ignauo, desidè, inerte, & in quo nihil sit industriæ aut solertiæ. *ὀξύτυλος.* Horat.1.Serm.sat. 1, –non ego auarum.

Quum vero te fieri, vappam iubeo, aut nebulonem.

Vapulo, as. penul. corr. Verberor, cædor. *τύπτομαι, μαστιγοῦμαι,* 2Poper, libr.2.eleg. Non ego, sed tenuis vapulat vmbra mea. Cælius ad Ciceronem libro 8, Susurrationes duntaxat veniunt: alius equitem perdidisse, quod opinor certe factum esse: alius septimam legionem vapulasse. ¶ Vapulare sermonibus, est obloctionibus sugillari. Cicero ad Atticũ lib.2, Qui quum se omnium sermonibus sentẽt vapulare, & quum has actiones, &c.

Vapularis, Idem quod verbero, hoc est qui continuè vapulat, vt apud Plautum in Persa. *μαστιγίας.*

VARDVLI, *οὐαρδουλοί* Ptolemæo, Hispaniæ citerioris populi, in conuentu Clunienſi: quorum meminit Plin.lib.3.cap.3.

Varico, Varicosus, Varicus, vide VARICES.

Vari, Qui introrsum pedes, vel crura obtorta gerunt. *βλαισοί.* Horat.lib.1. Serm.satyra 3, hunc Varum distortis cruribus, illum Balbutit Scaurum prauæ fulcum male talis. ¶ Vnde varum frequenter pro obtorto accipitur. Persius Satyra 4, Et non fallit pede regula varo. ¶ Vatij autem dicuntur quibus in exteriorem partem crura pedésve flectuntur. Varro libro 2. de Re rust. de canibus, Cruribus rectis, ac potius varis, quàm vatiis. ¶ Hinc vatiarum, & Vatiniorum cognomina fluxerunt, quòd pedibus essent vatiosis. Seneca in quadam Epistola, Serulius Vatia latére sciebat, non viuere. ¶ Valgi autem sunt qui diuersas suras habent: hoc est ambas introrsum intortas: cuiusmodi lacertarum pedes sunt. *βλαισοί.* Plautus in Milite, Aut varum, aut valgum, aut compernem, &c. ¶ Hinc valgum suauium: id est intortum. Plautus in Milite, Maiorem partem videas valgis suauiis. A qua fortasse similitudine instrumentum quoddam rusticum ad areas complanandas, Valgium Plinius appellat libro 17, Seritur (inquit) mense Aprili, area æquata cylindris aut valgio, aliàs densum. Alioqui & sermo agrestis valgiare vsurpat hodie pro eo quod est pauire, coæquaréque. Omnino id fere videtur esse quod Cato ait, Comminuto terram, & cylindro, ac panicula coequato. In Campania certè haberi genus id testatur tali specie, quali sunt suræ duæ in diuersum collocatæ, quo vt cylindro, supplanantur areæ. Varæ manus, incuruæ. Ouidius libro 9. Metamorphos. –tenuique à pectore varas In statione manus. Sic varum brachium à Martiale dictum libro 7. Vara nec iniecto certamine brachia tendis. Varus genius, apud Persium Satyra 6. ¶ Sunt item vari, tuberacula exigua & dura in facie, quos *ἰουδοὺς* Græci appellant. Plinius libro 23; Contra serpentium ictus trita drachmis duabus bibitur. vitia cutis in facie varósque, & lentigines, & fugillata emendat, & cicatrices.

Varices, penul. correp. generis mascul. Sunt venæ plus æquo intumescentes, in temporibus, in ventre, in testibus, in inguine, & potissimum in cruribus, quas Plinius libro 11. cap. 45, In cruribus viro tantùm, mulieri raro, præ nimio labore nasci asserit. *ἰξύες, κιρσοί.* Cic.2. Tusc. Quũ varices secabantur C. Mario, dolebat. Horat. Varice succiso. Apud Senecam Epist.78, legitur in fœminino genere, Dum (inquit) varices excandas præberet.

Variosus, Qui huiusmodi venas timidiores habet. Auicenna autor est, varices accidere cursoribus, & onera baiulantibus, & diu stantibus, Inde est illud Iuuenalis Satyra 6, Varicosus fiet aruspex. Ex diuturna scilicet statione.

Varico, as seu Varicor, aris, deponens, secunda syllaba correpta, Crura in diuersas partes extendo. *διατείνω, ἢ διίστημι τὰ σκέλη.* Tractum ab iis qui natura vari sunt, cruráque habẽt extrorsum intorta, ideóque quàm longissimè à se inuicem distantia. Quintil.lib.11.cap.3, de gestu pedum, Varicare supra modum, & in stando deformе est, & accedẽte motu propè obscœnum.

Varicula, variculæ, diminutiuum. *κιρσίδιον.* Celsus libro 5, de curationibus vlcerum, Si varicula intus est, quæ sanari prohibet, ea quoque excidenda.

Varicus, a, um, penul. corr. Qui ampliore passu incedit. Ouidius 3. de Arte,

Illa velut coniunx Vmbri rubicunda mariti
Ambulat ingentes varica fértque gradus.

Varicitus, aduerbium, Idem est quod cruribus diuaricatis, diuisísque. *βλαισῶς.* Apuleius libro 1, Varicitus super faciem meam residentes, vesicam exonerant.

Varius, a, um, Multiforme vel diuersorum colorum. *πολύχους, πολύχρους, ποικίλος.* Terentius in Eunucho, –ita visus est dudum, quia varia veste exornatus fuit. Virgil.4.Aenei. –varium, & mutabile semper Fœmina. Idem 5.Aeneid. –ceu nubibus arcus Mille trahit varios aduerso sole colores. Idem 2.Aeneid. –vt te post multa tuorum Funera, post varios hominúmque, vrbísque labores Defessi aspicimus. Cicero 1. Acad. Plato varius & multiplex, & copiosus fuit, Liuius 2.ab Vrbe, Ibi varia victoria, & velut æquo Marte pugnatum est. Variæ vuæ fiunt, quum ad maturitatem perduci incipiunt, & colorem mutant. Cato cap. 37, Vbi vuæ variæ cœperint fieri, bubus medicamentum dato quotannis vti valeant. ¶ Varius præterea dicitur, qui in facie varis distinctus est. Vnde iocus Ciceronis apud Quintilianum lib.6.cap.4, *in* Isauricum, Miror quid sit quòd pater tuus homo constantissimus, te nobis varium reliquit.

Variè, aduerbium, Variis modis. Plinius Epist.104, Variè me affecerunt literæ tuæ, nam partim lætæ, partim tristia continebant.

Variæ, Ex genere sunt pantherarum, ita dictæ à maculatum varietate, quibus sunt spectabiles. *παρδάλεις.* Plin.libr. 8. cap.17, Nunc varias, & pardos, qui mares sunt, appellant in eo omni genere, creberrimo in Africa, Syriáque.

Vario, as, Distinguo, muto, variũ siue diuersum facio. *ποικιλάττω, ἀλλοιόω,* Plinius Epistola 161, Laborem otio, otium labore variare. Martial.libr. 8, Non ego prætulerim Babylonica picta superbè Texta, Semiramia quæ variantur acu. Ouidius 2, Metamorph. Non erat huius opus lanam mollire trahendo, Nec positu variare comas. Idem 2.de Remed. Nam quoties

quoties variant animi, variabimus artes. Virgilius lib.9. Aeneid. Discurrunt, variántque vices, fusíque per herbam Indulgent vino, &c. ¶ Ponitur aliquando pro varia tradere. Liuius 7.bel. Pun. Multos circa vnam rem ambitus fecerim, si quæ de morte Marcelli variant autores, omnia exequi velim. ¶ Legitur & absolutè, pro eo quod est, sibi dissimilem esse, & modò hoc modò illo modo se habere. Celsus lib.3, Non in iis solùm in quibus semper ita se habet, sed in iis quoq; in quibus variat. ¶ Variare, aliquando est rem ambiguam esse. Liuius 9. ab Vrbe, de suffragiis, Ibi si variaret quod raro incidebat, vt secundæ, &c.

Variatur, impersonale. Liuius 2. belli Pun. Ibi quum sententiis variaretur, &c.

Varians, participium. Plin.lib.14.cap.2, Vix vlla magis tam denso vuarũ partu impatiens variantis cæli, hoc est inconstantis cæli, & nimbo hoc, modò illo modo se habentis. Variantes adhuc, & acerbæ vuæ, apud Columellam lib.4.cap.10. hoc est nondum nigræ, sed colore adhuc vario, qualis solet esse vuis immaturis.

Variatim, aduerbium, Id est diuersimodé. Gell.lib.5.cap.12, Ve enim parti cula quæ in aliis, atque aliis vocabulis variatim per has duas literas, quum a litera media immissa dicitur.

Variegatus, Variis picturis distinctus, exornatúsque. *ποικίλος.* Variegare enim est variare, & varietate distinguere. *ποικίλειν.*

Varietas, atis, Propriè est variatio & dissimilitudo colorum: quanuis & ad alia transferatur. *ποικιλία.* Plin.lib.8.cap.30, Oculis mille varietates esse, colorúmque mutationes. Cicc.7, Verr. Neque hoc prouiderim, vt varietate crimiuum vos attentos haberem. Idem 2.de Finib. Varietas enim Latinum verbum est, idque propriè quidem in disparibus coloribus dicitur, sed transfertur in multa disparia. Varium poema, varia oratio, variis mores, varia fortuna, voluptas varia etiam dici solet, quum percipitur ex multis dissimilibus rebus, dissimiliter efficientibus voluptates. Quintil.lib.1. cap.12, Reficit animos, ac reparat varietas. Idem lib. 9. cap. 1, Gaudent enim res varietate. ¶ Apud antiquissimos etiam variantia lectum fuit in eadem significatione: vt annotauit Nonius. Lucil.lib 3, Principiis vnde hæc oritur varianti a rerum.

VARIVS, Nomen poetæ Tragici, Virgilij & Horatij amicissimi, vnius ex iis quibus Virgilij Aeneis commissa est emendanda. Meminit eius aliquoties Horatius in Sermonibus.

VARVS, Quintilius, Nobilis Romanus, qui ab Augusto Germanicano exercitui præfectus, ab Arminio dolo circumuentus est, & cum tribus legionibus interfectus. Huius mortem deflet Horatius ad Virgilium scribens, lib.1. Carm. Aliquoties eius meminit & Maro, præsertim 6.& 9.Ecloga.

VARVS, Fluuius est Galliam Narbonensem à Liguria diuidens, à tortuo sis aloei mæandris ita appellatus. Vide Strabonem lib.4.

VARRO, *βάρρων,* Senator Romanus fuit, Ciceronis æqualis, non immeritò à Quintiliano Romanorum omnium eruditissimus appellatus: vt qui plurimos doctissimósque scripserit libros, peritissimus linguæ Latinæ, & omnis antiquitatis, & rerum Græcarum, postrarúmq;: plus tamen scientiæ collaturus quàm eloquentiæ.

Vas, vasis, gen. neut. & tertiæ decli. in plurali num. secundæ, Pro instrumẽto ad aliquid expiendum idoneo. *σκεῦος, ἀγγεῖον.* Cic.1.Tusc. Nam corpus quidem quasi vas est, aut aliquod animi receptaculum. Idem pro Mur. At ille exposuit vasa Samia. Horat.1. Epist.2, Syncerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit. Idem 1.Serm.saty.3. At nos virtutes ipsas inuertimus: atque Syncerum cupimus vas incrustare. Vasorum appellatio generalis est. Dicimus enim vasa & vinalia, & naualia, inquit Vlpianus Dẽ aur. & ar.leg.1. Si gemma. Cic.6.Verr. Erat etiam vas vinarium ex vna gemma prægrandi, trulla excauata cum manubrio aureo, &c.

Vasum, si, Etiam in secundo flexu dixerunt antiqui, vt autor est Gellius lib.13.cap.22. Plaut. in Truc. Aut aliquod vasum argenteum.

Vasculum, & Vasillum dimin. *σκευάριον.* Cato ca.111, Si voles scire in vinũ aqua addita sit nẽne, vasculum facito de materia hederacea. Quintil. lib.1.cap.2. Nam vt vascula oris angusti superfusam humoris copiam respuunt, sensim autem influentibus; vel etiam instillatis complentur: sic animi puerorum quantum accipere possint, videndum est.

Vasarium, rij: vt, vestiarium, calcearij: Hoc est vasorum suppellex. *σκεῦος,* Cic. in Pisonem, Nònne sestertium centies & octogies, quod quasi vasarij nomine in venditione mei capitis adscripseras, ex ærario tibi attributum Romæ in quæstu reliquisti? ¶ Vasarium præterea dicebatur, quod magistratibus in prouincias euntibus publicè dabatur, vt muli equi, vasa, & reliqua, quæ magistratus instrumentum complerent, & ipsa etiam pecunia, quæ viatici nomine numerabatur. Vide Budæum in Commentario de Asse.

Vascularius, rij. Qui vasa cõficit aurea, & argentea. *σκευοποιός.* Sunt enim inter aurifices vascularij, cælatores, inauratores, & bractearij. In l.apud Labeonem. de Præscript. verbis, Si quum emere argentum voles, vascularius ad te detulerit, &c. Cicer.6.Verrina, In regiam maximam palàm artifices omnes, cælatores, ac vascalarios cõuocari iubet, ipse suos cõplures habebat.

Vas, vadis, vide VADES in plurali.

VASCONES, pen. corr. *Οὐάσκονες.* Populi citerioris Hispaniæ, quæ in Galli cum & Britannicum Oceanum vergit ad Pyrenæum positi. Hi à Metello Romanorum duce obsessi, in tantam famem compulsi sunt, vt humana carne vescerentur. Iuuenalis Saty.15, Vascones (vt fama est) alimentis talibus vsi Produxere animas.

VASIO, onis, *Οὐασίων* Ptolemæo, Oppidum Vocontiorum, in Gallia Narbonensi: cuius meminerunt Plinius lib. 3. cap.4, Pomponius lib.2, & Ptolemæus lib.2.cap.10.

Vastus, a, um, Valde magnus, immensus, quódque iustæ magnitudinis

modum excedit. *ἀχανὴς, ὑπερμεγέθης.* Virgil.3.Aeneid. – vastúmque cauã trabe currimus æquor. Virg.1. Aeneid. – hic vasto Rex Aeolus antro Luctantes ventos, tempestatésq; sonoras Imperio premit. Idem 5. Aeneid. Vastos quatit æger anhelitus artus. Cic.1.de Diuinat. Tum visam beluam vastam & immmanem, circumplicatam serpentibus, &c Virg. 10. Aeneid. Talis se vastis infert Mezentius armis. ¶ Aliquando ponitur pro deserto. *ἔρημος.* Accius apud Nonium, Hanc vrbẽ ferro vastam faciet.

Vastitas, atis, Immensitas, nimia magnitudo. *μέγεθος, ὑπερβολή.* Colu.lib.3. Pari tamen in hac terra vastitate beluas progenerari, quis neget? id est pari magnitudine. Et lib.5, Sed quum sim professus rusticæ rei præcepta, ni fallor, non asseuerauerim quæ vastitas eius scientię contineret. ¶ Accipitur tamen aliquando vastitas pro populatione, seu desolatione. *ἐρημία, πόρθησις.* Cic.in Catilinam, Tecta vrbis, vitam ciuium, Italiam denique totam ad exitium, & vastitatem vocas.

Vastitudo, inis, Idem, sed antiquum. Cato Rei rusti. cap.141. Vti tu morbos visos inuisósque, viduertatem, vastitudinem, calamitates, intemperiásque prohibessis.

Vastities, ei, Idem, sed & ipsum vetustum. Plautus in Pseud.

Harum mihi voluptatum omnium, atque itidem tibi
Distractio, dissidium, vastities venit. Apuleius, Cui in primis tanti corporis vastities horrori fuit.

Vastè, aduerbium. Cic.lib.3. de Orat. Sic maiores nõ asperè, vt ille, quem dixi, non vastè, non rusticè, non hirsutè: sed pressè, & æquabiliter, & leniter.

Vastificus, a, um, pen. corr. Quod vastitatem affert. *ἐρημικός, ἐρημοποιός.* Cic.2. Tusc ex vetusto quopiam Poeta, Erymanthiam hæc vastificam abiecit beluam.

Vasto, stas, Populor, destruo, perdo. *πόρθω, δῄόω, ἀφανίζω.* Cæsar 1.bel. Gall. Agri vastari, liberi eorum in seruitutem abduci, &c. ¶ Vastant agros cultoribus, dixit Virgilius 8. Aeneid. – hoc est abducendo cultores agrorum, eos vastos, & desertos efficiunt. Brutus ad Ciceronem lib.11, Decursionibus per equites, quos habet multos, vastat ea loca in quæ incurrerit. Cic.ad Atticum lib.9, Primum consilium est, suffocare vrbem & Italiam fame: deinde agros vastare, vrere, pecuniis locupletum non abstinere. Liuius 3. bel. Pu. Vastare omnia ferro & incendiis. Virg.4.Georg. Omnia nam late vastant, &c. Cic. Attico lib.8, Homo magis ad vastandum, quàm ad vincendum paratus.

Vastatus, a, um. Cicero pro Sestio, Lex erat lata, vastato atque relicto foro.

Vastatio, onis, verbale, Depopulatio, desolatio. *πόρθησις.* Liu.7.ab Vrbe, Accesit ad eam cladem & vastatio Romani agri.

Vastator, oris, Populator. *πορθητής.* Ouid.9.Meta. Nec mihi Centauri potuere resistere, nec mi Arcadiæ vastator aper.

Vastesco, is, ere, Populari, & vastum fieri. *ἀφανίζομαι, δῄόομαι.* Accius apud Nonium, Iussit prosicisci in exilium quouis gentium, ne scelere tuo Thebani vastescant agri.

Vates, tis, communis gen. Patidicus, diuinus, propheta: à fando (vt quidam volunt) quasi fates. *μάντις.* Plaut. in milite, Bonus vates poteras esse, quum quæ sunt futura, videas. Virg.6. Aeneid. Quippe pij vates, & Phœbo digna locuti. Ibidem, Cunctantem & vatis portat sub tecta Sybillæ. Cic.2.de Legib. Alterum quod interpretatur fatidicorum & vatum effata incognita. Virgil.6. Aeneid. – tũque ô sanctissima vates Præscia venturi, &c. ¶ Vates item dicuntur Poetæ, à viendis versibus. Viere enim vincire est, ait Varro 4. de Lingua Latina. Colum in Præfat. lib. 10, Ex voluntate vatis maximè memorandi, id est Virgilij. Quintil. lib. 10. cap. 1, Beneuolum auditorem inuocatione deorum, quas præsidere vatibus creditum est, facit. Cicer. 1. de Diuinat. Versus, quos olim Fauni, vatésque canebant. Vates medicinæ. Plin. lib. 11. cap.37, Arteriarum pulsus miranda arte ab Herophilo medicinæ vate descriptus.

Vaticinor, penult. corre. Diuino, futura prænuntio, quasi fata cano. *χρησμῳδέω, μαντεύομαι.* Cicer. 1. de Diuinat. Illud quod volumus expressum est, vt vaticinari furor vera soleat. Ouid. 8. Metam. Quæ tibi factorum pœnas instare tuorum Vaticinor moriens. Liu. 2. ab Vrbe. Sæpe deinde & Virginium Consulem in concionibus, velut vaticinantem, audiebat. ¶ Aliquando etiam Vaticinari accipitur pro delirare, siue hariolari: quæ significatio inde tracta est, quòd sacerdotes oracula ederuri, furore quodam soleant corripi. Cicer. pro Sestio, Eos autem qui dicerent dignitati esse seruiendum vaticinari & insanire dicebat. Idem Epist. lib. 2, Sed ego fortasse vaticinor, & hæc omnia meliores habebunt exitus.

Vaticinatio, verbale, Diuinatio, futurorum prædictio. *μαντεία, μαντεύομαι.* Cic.2.de Nat.deo. Multa ex Sibyllinis vaticinationibus, multa ex aruspicum responsis commemorare possum, &c.

Vaticinator, oris, Fatidicus, hariolus, coniector. Ouid. de Ponto, eleg.1, Vnde tamen viuat vaticinator habet.

Vaticinus, a, um, pe. corr. Quod ad vaticinia pertinet. *μαντικός.* Liu.5 bel. Puni. Et edixit vt quicunq; libros vaticinos, præcationésve, aut artem sacrificandi conscriptam haberet, eos libros omnes, literásque ad se ante Calendas Apriles deferret. Idem 9.bel. Mace. Sacrificulos, vatésque foro, circo, vrbe prohiberent, vaticinos libros conquirerent, conburerẽntque. Furor vaticinus. Ouid.2.Metamor.

Ergo vbi vaticinos concepit mente furores,
Incaluítque deo, &c.

Vaticinium, Diuinatio, oraculum, prædictio futurorum. *μαντεῖα, χρησμός.*

VATICANVS, pen. prod. *Βατικανός,* Collis est non procul à Tiberi, supra molem Adriani, conterminus Ianiculo, in quo Petri basilica est. Sic dictus, quòd populus Romanus eo potitus sit vatum responsis, expulsis Hetruscis, vt inquit Festus. Vel (secundum Gellij lib.16.cap.17,) à vaticiniis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ginijs, quæ ibi dari solebant, vi atq; instinctu dei Vaticani. Varro scribit Vaticanum deum in eo monte fuisse, qui infantibus primam vocem daret, quæ est va, quæ prima in Vaticano syllaba est. Augustinus tamen vocat Vagitanum, tanquam infantium vagitibus præsidentem. Prima huius nominis syllaba semper producitur, secunda variatur, tertia semper producitur. Iuuenalis Saty. 6, Et Vaticano fragiles de monte patellas. Horat. lib. 1. Carm. – vt paterni Fluminis ripæ, simul & iocosa Redderet laudes tibi Vaticani Montis imago. De Vaticano agro, colle, & deo sic scribit Gellius lib. 16. cap. 17, Et agrū Vaticanum (inquit) & eiusdem agri deum præsidem appellatum acceperamus à vaticiniis, quæ vi atque instinctu eius dei, in eo agro fieri solita essent. Sed præter hanc causam Marcus Varro in libris rerum diuinarum, aliam esse tradit istius nominis rationem. Nam sicut Aius, inquit, deus appellatus, aráque ei statuta est, quæ est in infima noua via, quòd eo in loco diuinitus vox edita erat: ita Vaticanus deus nominatus, penes quem essent vocis humanæ initia: quoniam pueri, simulátque parti sunt, eam primam vocem edunt, quæ prima in Vaticano syllaba est. Idcirco vagire dicitur, exprimente verbo sonum vocis recentis. Hactenus Gellius.

VATINIVS, Nomen ciuis Romani contaminatissimæ vitæ, & profligatissimi pudoris, qui quum aduersus Sestium testis productus esset, reúmque testimonio suo læsisset, in eum Cicero, qui Sestij defensione susceperat, tam acerbè inuectus est, vt patefactis eius flagitiis in summum Romani populi odium peruenerit. ¶ Hinc factus est locus vulgi prouerbio, vt Vatinianum odium, pro capitali, & implacabili odio accipiatur. Catull. – munere isto Odissem te odio Vatiniano. ¶ Fuit & alter Vatinius Neronis tempore, sutrinæ primùm alumnus, postea Neronianæ aulæ ostentum, corpore detorto, facetiis scurrilibus, primò in contumelias assumptus, deinde optimi cuiusque criminatione eò vsque prouectus, vt gratia, pecunia, vi nocendi, etiam malis præualeret. Autor Tacitus lib. 15.

Vatius, tij, Qui pedes, cruráve habet extrorsus obtorta: quemadmodū contrà Varus, qui ea introrsum habet inflexa. βλαισός. Varro lib. 2. de Re rust. cap. 9, de canibus, Sint cruribus rectis, & potius varis quàm vatiis. Hinc Vatiarum cognomen originem sumpsit, quòd qui primus in ea familia id cognominis sortius est, pedibus fuerit vatiis.

Vatrax, acis, omnis generis, & Vatricosus, adiect. Qui crura vitiosa habet, teste Nonio. Lucilius lib. 28, Vt si progeniem antiquam qua est maximus Quintus vacax, qua vatricosus vatrax.

VATRENVS, Fluuius est ex agro Forocornelienſi in Padum decidens, à quo & amplissimum quoddam Padi ostium Vatreni portus appellatur, Autor Plinius lib. 3. cap. 16.

VAVNIA, Italiæ ciuitas, Venetię propinqua, Ptolemæo autore, lib. 3. cap. 1, vulgò *Louino*,

V ante B,

Vber, ris, Modò adiectiuum est, idem significans quod fertilis, fœcundus, copiosus. ἄθροος, εὔπορος. Cic. 2. de Nat. deorum, Vbertimi, lætissimique fructus vitium. Idem de Senect. Agro bene culto nihil est necvsu vberius, nec specie ornatius. ¶ Modò substantiuum, idem significans quod māma, οὖδαρ. Virg. 3. Eclog, Binos alit vbere fœtus. ¶ Inuenitur tamen vber substantiuum, positum pro vbertate, siue fœcunditate, εὐθηνία, εὐφορία. vt Vber agri, id est vbertas, & fertilitas, quo pacto & Græci οὖθαρ ἀρόσιμον. Virg. 1. Aeneid. Terra antiqua, potens armis, atque vbere glebæ. Non desunt qui principium huius vocis aspirandum putent, quòd aut à verbo ὕειν dictum existiment, quod est pluere: aut ab humore, quasi humer m in b mutato: aut à Græca præpositione ὑπὲρ, quæ abundantiam quandam importat. Vide suprà HVBER.

Vbertas, tatis, siue Hubertas, Fertilitas, abundātia, copia. εὐπορία, εὐφορία, εὐθηνία, οὖθαρ, πολυαρόρια, Cic. pro Pompeio, Summa vbertas agrorum, Idem pro Cornelio, Orationis vbertas, varietas, copia.

Vbero, ras, siue Hubero, Aliquando actiuum verbum est, idem significans quod lætifico, fœcundo, fertile efficio. πίειν, γονιμοποιεῖν. Palladius lib. 4. Hoc veluti coitu steriles arbores vberabantur. ¶ Aliquando neutrū idem significans quod lætum, & fœcundum esse. εὐθηνᾶν. Colum. lib. 5. cap. 9, Neque enim olea biennio vberat.

Vbertim, siue Hubertim, aduerbiū, Copiosè affluenter. εὐφθόνως. Catulus, Fruſtrantur falsis gaudia lachrymulis,
Vbertim thalami quas intra limina fundunt.

Vbertus, ta, tum, siue Hubertus, Fœcundus, copiosus. ὑπόπος, ὑφορος, εὔβοτος. Gell. lib. 7. cap. 14, Sed ea ipsa genera dicendi antiquitus tradita ab Homero, sunt tria in tribus: magnificum in Vlysse, & vbertum: subtile in Menelao, & cohibitum: mistum, moderatúmque in Nestore.

Vbi, aduerbium, Modò loci interrogatiuum, significans in quo loco. πῦ. Plautus, Vbi id audisti? ¶ Modò relatiuum. ὅπου, ἔνθα. Virg. 1. Aen. Vbi Aeacidæ telo iacet Hector, Plin. lib. 12. cap. 14, Alexandrię vbi tura interpolantur. ¶ Modò infinitum. ὅτι, ὅ. Cic. 3, Tusc, Est vbi id isto modo valeat, Plaut. in Truc. Vbi amici, ibidem opes. ¶ Ponitur quandoque pro aduerbio temporis postquam. ἐπειδή. Virg. 1, Aenei. Hæc vbi dicta dedit. ¶ Quandoqi pro quādo. ὅταν. Terent. in And. Vbi voles, accerse. Virg. 6. Aeneid. Quale per incertam Lunam sub luce maligna Est iter in syluis, vbi cælum condidit vmbra Iuppiter, & rebus nox abstulit atra colorem. ¶ Vbi gentium, vbi loci, vbi terrarum, vbi locorum, idem quod vbi, significant: nam genitiui illi significationi nihil addūt, ornatus tantùm gratia ponuntur. ¶ Vbi primùm: id est statim. vt Cæsar 1, bel, Ciu. Cæsar, vbi primum illuxit, omnes Senatores, &c.

Vbicunque, Quocunque in loco. ἐπεύπερ. Cic. Acad. Etsi, vbicunque es, in eadem es naui.

Vbiuis, Quolibet in loco. ἐπιτυχής. Cic. lib. 4. Epist. Nemóque est, quin vbiuis, quàm ibi, vbi est, esse malit.

Vbique, Omni in loco. πανταχοῦ. Virg. 2. Aeneid. – crudelis vbiq; Luctus, vbique pauor, & plurima mortis imago. ¶ Aliquādo habet adiunctū genitiuum: vt Vbique locorum, Vbique gentium. Vbique itineris πανταχοῦ τῆς ὁδοῦ. Apuleius transformationis suæ lib. 1, Nihil istarum rerum quæ itineris vbique nos comitantur, indigemus.

Vbiubi, Pro vbicunque. ὅπου οὖ, ἔνθα οὖ, quemadmodum Vtut, pro vtcunque. Terent. Eunu. Vbiubi est, diu celari non potest. ¶ Vbiubi, id est statim vt. Plaut. in Merc. Vbiubi erit inuenta, mater redimet.

VBII, Populi origine Germani, cis Rhenum fluuium in ea parte Galliæ Belgicæ, vbi est Colonia Agrippinensis. Plin. lib. 4. cap. 17, & Tacitus lib. 1. & 20.

VBISCI, Aquitaniæ populi, apud Plinium lib. 4. cap. 19.

V ante C.

VCALEGON, ὠκαλέγων, Vnus ex Troianis proceribus, qui belli tempore quòd ætatis cæcitas esset, prælio abstinuit, vt refert Homerus 13. Iliad. Virg. 2. Aeneid. – iam proximus ardet Vcalegon. Quo in loco domini nomen figuratè pro ipsis ædibus posuit.

VCENNI, Gentes Alpinæ, Augusti auspiciis in Romanorum ditionem redacti: vt refert Plinius lib. 3. cap. 20.

VCIA, ὐκία, Oppidum Turdetanorum, in Hispania Bætica. Ptole. lib. 2. cap. 4.

V ante D.

VDINI, Scythiæ populi, ad Mæotidis lacus fauces incolentes. Plin. lib. 6. cap. 13.

Vdo, onis, Genus calceamenti quod nonnunquam ex lana, nōnunquam ex hirci pilis conficiebantur: híque Vdones cilicij dicebantur: de quibus extat hoc distichon apud Martialem lib. 14, Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti: Cinyphio poterit planta latere sinu.

Vdus, a, um, Humidus, vuidus, ὑγρός, Virg. 10. Eclog. Nigra subest vdo tantum cui lingua palato. Quidam à sudando deductum putant. Varro lib. 4. de Ling. Lat. ab humido deduci: vnde & per aspirationem quidam scribendum præcipiunt.

V ante E.

Ve, Enclitica particula, & coniunctio disiunctiua, idem significans quod aut: nullum tamen in oratione locum habens, nisi post dictiones quas connectit. ἤ. Cic. 1. de Nat. deor. Bestiæ quæ in Rubro mari, Indiáve gignuntur. ¶ Aliquando geminatur. Virg. 9. Aeneid. Siquis in aduersum rapiat casúve, deúsve. ¶ Est & altera particula ve, quæ nō nisi in compositione inuenitur: & modò augendi vim habet: vt Vetus, vehemens: quorū alterū ab ætatis magnitudine, alterum à vi atq; impetu mentis dictum est. Modò vim habet diminuendi: vt Vegrandis, id est malè, vel parum grandis. Ve, enim syllabam rei paruæ veteres præponebant: vnde apud Ausoniū Vegrandes messes legimus pro paruis: & apud Varronem lib. 2. de Re rust. Oues vegrandes, & imbecilles. Sic & vecordem dicimus, quasi cordis, hoc est sanæ mentis parum habentem. Ita etiam Veiouem antiqui appellarunt à non iuuando: qui idcirco tantùm colebatur, ne noceret. Eius enim simulachrum sagittas manu tenebat: quo illud significare volebant, parationem esse ad nocendum, quàm ad iuuādum. Vide plura de hac particula apud Gellium lib. 5. cap. 12.

Vecors, vecordis, Insanus, stolidus stupidus, insipiens: quasi sine corde, hoc est sine mentis sanitate. ἀνόητος, ἀσύνετος, παραφρόνιμος. Liui. 4. ab Vrbe, Audita vox eius in cōcione stolida, & propè vecors. Cic. 1. Tusc. Aliis cor ipsum minus videtur: ex quo excordes, vecordes, cōcordésq; dicuntur. Cic. pro Domo sua, Itaque istius vecordissimi mentem curamétúque terrebant, Ouid. in Ibin, Mens quoque sic furiis vecors agitetur, &c.

Vecordia, æ, Insania, desipientia. παραφροσύνη, ἀνοησία. Sallust. in Iugur. Igitur color exanguis, fœdi oculi, citus modò, modò tardus incessus, prorsus in facie, vultúque vecordia. Terent. And. Hoccine credibile est, aut memorabile, Tanta vecordia innata cuiquam vt fiet, Vt malis gaudeat, atque ex incommodis Alterius sua comparet vt commoda? Ouid. 12. Met. 2. – quæ te vecordia Theseus Euryte pulsat, ait.

Vectabulum, Vectarius, vide VEHO, vehis.

Vectiarius, Vecticularius, vide VECTIS.

Vectigal, lis, pen. prod. Tributū, portorium, & generaliter cuiuslibet generis fructus, aut reditus: ita dictum à vehendo. πρόσοδος, πορισμός, τέλος. Propriè enim hæc voce primùm significabatur portorium quod mercium è loco aliquo euehendarū, vel per locum aliquē transuehendarum nomine soluebatur. Hodie tamen multò latius significatio eius extenditur, vt tam ad publicos reditus quàm ad priuatos extēdatur. Publica vectigalia intelligere debemus, quę accipit fiscus, vel ærarium. Cic. pro Pom. Vectigalia neruos esse Reipu. semper duximus. Priuata quæ quisque sumit ex reditibus, & fructibus suis. Cic. in Parad. Ex meo tenui vectigali capio ego ducenta. Paulus, Cæsæ arundinis, vel pali compendium, si in eodē fundo vectigal esse confueuit, ad fructuarium pertinet. Cic. lib. 2. Offic. Vt bona valetudo voluptati anteponatur, vires celeritati: externorum autem, vt gloria diuitiis, vt vectigalia vrbana rusticis ædibus, & mercibus. Id est prouentus, reditus. Latinè autem dicimus, Imponere vectigal, pendere vectigal, conseruare vectigal, exercere, & exigere vectigal, leuare aut agros, aut ciuitates, aut populos vectigali, & facere populos, & eiusmodi vectigales: quæ loquendi genera creberrimè in bonis autoribus inuenies.

Vectigalis, le, adiectiuum, Pro tributario. φορολογός, τελεσφόρος. Sic prouinciæ, agri, homines, qui tributa persoluunt, Vectigales dicuntur, Cicer. lib. 3. Offic. Quas ciuitates L. Sylla pecunia accepta ex Senatusconsulto liberasset, vt hæ rursus vectigales essent. Suet. in Cæs. Agrum Campanum ad subsidia Reip. vectigalem relictum, diuisit extra sortē. Cic. in Cat. Et syluas, lucósque publicos Romani vectigales habuere. Liu. Vtrum Annibal hic sit æmulus itinerū Herculis, vt ipse fert, an vectigalis, stipendiariúsque, & seruus populi Romani à patre relictus.

Vectis, huius vectis, gen. masc. Instrumentum ex ferro aliáve materia, quo ostiū clausum aduersus vim munitur: ita dictum, quòd manu huc illuc

illuc vehatur. μοχλός, κλεῖθρον. Virg. lib. 7. Aeneid. Centum æreī claudunt vectes, æternáq; ferri Robora, nec custos absistit limine Ianus. Vectem Cynyras Agrippę filius inuenit. ¶ Est etiam vectis, palus è ferro, vel ligno grandior, rusticis, & fabris necessarius ad onera promouēda. Cæsar 2. belli Ciuil. Saxa, quàm maximè possunt, vectibus promouent, præcipitatáq; mittūt in musculum deuoluunt. Cic. 1. de Nat. deorum, Quæ molitio, quæ ferramenta, qui vectes, quæ machinæ, qui ministri tanti mōneris fuerunt? ¶ Item vectis dicitur lignum quo oneris aliquid à binis, pluribúsve in humeris gestatur: vt est in Exodo, Facies quoque vectes de lignis setim. ¶ Rursus vectes sunt instrumenta ad aliquid subuertendum, effringendúmve accommodata. Horat. lib. 2. Carm. – hīc hīc ponite lucida Funalia, & vectes, & arcus Oppositis foribus minaces. Vectibus item torcularia circumagebantur.

Vectiarius, Qui torcularia premit vectibus. Vitru. lib. 6. cap. 8, Ita enim erit vectiario spatium expeditum.

Vecticularius, a, um, adiectiuum: vnde Vecticularia vitā dicitur eorum qui vectibus parietes perfodiunt alienos, furandi gratia. τοιχωρυχικὸν βίον. Cato, Vecticulariam vitam viuere, est repentè largiter habere, repentè nihil. τοιχωρυχία. Festus.

VECTIS, ὐκτις Ptolemæo, Insula est Britanniæ ad Meridiem adiacens, freróque ab ea admodum exiguo discreta, Huntonnæ portum quem Ptolemæus Magnum vocat, obiectu suo aduersus tempestates muniens. Hodie duo habet oppida, *Nouum portum*, & *Calbori Zumi*. Plin. lib. 4. cap. 16, minus rectè hanc insulam inter Britanniam & Hyberniam collocat.

Vecto, as, Vectura, vide VEHO.

VECTONES, pen. prod. ὐικτωνες, Populi Hispaniæ citerioris, ab Asturibus Durio amne discreti, teste Plinio lib. 4. cap. 20.

VEDRA, Fluuius in latere Meridionali Britanniæ insulæ, Ptolemæus lib. 2. cap. 3.

Vegeo, veges, verbum est antiquum, Quod modò absolutè accipitur pro valeo, siue vegetus, & incolumis sum. ὑγιαίνω, ἀκμάζω. Varro Manio, vt ei tat Nonius, Nec natus est, nec morietur: viget, veget, vtpote plurimum. ¶ Modò actiuè, pro vegeto, recreo, vegetum reddo. Pomponius Maiali, apud eundem Nonium, Animum Venus veget voluptatibus.

Vegetus, a, um, Bene habitus, incolumis, viuidus, agilis, & ad obeundas actiones idoneus: & tam de animo quàm de corpore dicitur. ὑγιής, ὑμαρτος, ὑγιάνων, ὑγιείνων. Cic. Attico, Te vegetum nobis in Græcia fiste. Idem 5. Tusc. Ne tam vegeta mens in Empedocleo sanguine demersa iaceat. Idem 1. de Diuin. Vt illa tertia pars rationis eluceat, & se vegetam ad somniandum, acrémque præbeat. Liuius 6. ab Vrbe, Sed vegetū ingenium in viuido pectore vigebat, virebátque integris censibus. Gellius lib. 3. cap. 1, Quid igitur dicimus quòd multos videmus esse pecuniæ cupidos, & eosdem cum corpore esse vegeto, ac valenti? Suetonius de Cæsare, cap. 45, Nigris, vegetíſque oculis, valetudine prospera. Scribit Apuleius Lunæ numine cuncta animantia vegetari: id est ali, & vigorem acquirere. Seneca quoque lib. 3. Quæst. refert terræ inesse spiritum illum vitaliter vegetum, & alentem omnia. Hunc enim (inquit) nisi haberet quomodo tot arbutis spiritum infunderet, non aliunde ventibus? quomodo tot radices aleret? ¶ Hinc vegetatiuam animam philosophi recentiores appellant animam seminalem, quæ à Plinio dicitur alens: cuius motu interiore plantæ vigescunt, crescunt, frondescūt germinant, breuitérque viuunt. ¶ Vegetior, vegetissimus. Colu. lib. 6. cap. 20, Neque enim alio distat bonus taurus à castrato, nisi quòd huic torua facies est, vegetior aspectus, breuiora cornua. Plin. lib. 18. cap. 26, Hoc interuallum temporis vegetissimum agricolis, maximéque operosum est.

Veges, etis, Idē quod vegetus. ὑγιεῖς, ὑμαρτος. Liu. 1. bel. Pun. A tergo Alpes vrgent, vix integris vobis, ac vegetibus transitæ.

Vegeto, tas, pen. corr. Recreo, corroboro, & vegetum facio, & promptum ad obeundas actiones. ὑμαίνω. Gellius, Memoriæ vegetandæ gratia.

Vegetatio, onis, verbale. Apuleius de Asino, Vt etiam fatigationem sedentariam incessus vegetatione discuterem.

VEGETI, apud Pomponium lib. 1. Asiæ populi, Murrhanis, Cappadocibus, Comagenis, & Armeniis vicini, à nullo præterea Geographorum (quod sciam) commemorati,

VEGETIVS, Flauius Renatus, Comes Constantinopolitanus, floruit Valentiniani principis tempore. Scripsit Epitomen institutionum rei militaris, de commentariis Catonis, Augusti, Traiani, & Hadriani principum, ac Frontini. In primo libro electionem docet tyronum, ex quibus locis vel quales milites probandi sunt, aut quibus armorum generibus exercitus imbuendi. Secundus veteris militiæ continet morem, ad quem pedestris institui posit exercitus. Tertius omnium artium genera, quæ terrestri prælio sunt necessaria, exponit. Quartus vniuersas machinas, quibus vel oppugnantur ciuitates, vel defenduntur, enarrat: nauali sque belli præcepta subnectit. Ex Raphaëlis Volaterrani lib. 22.

Vegrandis, Parvus, & malè grādis. ἀσθμικρός, μικρός. Auson. lib. 2. Epist. Hic sæpe falsus messibus vegrandibus. Varro 2. de Re rustica, Quę sq; postea concipiunt, fiunt vegrandes, atque imbecillæ.

Veham, Viam veteres dicebant, quòd per eam vehebant omnia. Varro 1. de Re rust. cap. 2, A quo nunc quoq; viam veham appellant, propter vecturas.

Vehemens, tis, Ex ve, & mens componi arbitror, tametsi quidam dici velint, quòd vehatur eminentius vel quòd vehatur mente. ὑπερφυής, καταφορικός, σφοδρός. A mentis enim vi, atque impetu (sicut docet Gellius) dicitur. Nam ve, in hoc loco intentiua particula est. Dicitur autē vehemēs, graue, magnum, vrgens, acre. Terent. in Andr. – ne hæc quidem Satis vehemens causa ad obiurgandum. Cicer. 2. de Orat. Acri & vehementi quadam incitatione inflammari. Idem de Clar. Orat. Galba in meditando vehemens & incensus fuit. Ad Herēnium lib. 4. Hoc genus & acrimoniam habet in se, & vehementissimum est. Vitis vehemens. Colum. lib. 3. cap. 1, Terræ densæ dabit vehementem vitem, multáque materia frondentem.

Vehementia, grauitas, acritudo. σφοδρότης. Plin. lib. 13. cap. 8, Flore candido cum vehementia odoris.

Vehementer, aduerbium, Acriter admodum. σφόδρα. Cic. 8. Philipp. Vehementer me agere, fateor: iracundè, nego. Terent. Eunu. Principio ego vos credere ambos hoc mihi vehementer velim.

Veh es, Vehis, vide VEHO.

Vehia, vehiæ, Plaustrum, Oscorum lingua. ὄχημα, ἅρμα. Vnde vehiatura, pro vectura apud veteres vsurpatur. Sipont.

Vehiare, Veteres dixerunt pro vehere, quod tractum est ex Oscorum lingua, apud quos vehia plaustrum dicitur. ὀχεῖν. Sipont.

Veho, is, xi, ctum. Naui, iumento, vel plaustro porto. ὀχέω, ἐποχέω, κομίζω. Plaut. in Mostel. Magni sunt oneris: quicquid imponas, vehunt. Ouid. Epist. 21, Hunc venus in cælum curru vexisset eburno. Cicer. 1. Tusc. Quum enim illā ad solenne statutum sacrificium curru vehi ius esset. Idem 2. de Diuin. Equus in quo vehebar, mecum vnà demersus, rursus apparuit. Martial. lib. 1, Vexerat Europen fraterna per æquora taurus. ¶ Vehitur oratio, metaphoricōs. Cic. 1. Tusc. Tanquam ratis in mari immenso nostra vehitur oratio. Virg. 1. Aeneid. Diuersa per æquora vecti. ¶ Huius compesita sunt, Aucho, conucho, circunucho, deucho, eucho, inucho, prævcho, prætervcho, proucho, reucho, subucho, & seuehor: quorum significata vide suis locis.

Vecto, as, Frequentatiuum. ὀχέω, ἐποχέω, κομίζω. Gell. lib. 16. cap. 19, Dorso super ſinctus edito vectauisse. Virg. 6. Aeneid. Corpora viua nefas Stygia vectare carina. Horat. Epod. circa finem, Vectabor humeris tunc ego inimicis eques.

Vectatio, onis, verbale, quod nomen semper passionem significat, contra aliorum verbalium naturam.

Vectito, tas, frequentatiuum.

Vectabulum, li, Vehiculum. ὄχημα. Gell. lib. 20. cap. 1, Iumentum quoque non id solùm significat, quod nunc dicitur, sed vectabulum etiā, quod adiunctis pecoribus trahebatur.

Vector, Qui in aliena naui, vel equo, vel plaustro vehitur pretio. ὑπηρέτης. Cic. 7. Phili. Et summi gubernatores in magnis tempestatibus à vectoribus admoneri solent. Virgil. 4. Eclog. Cedet & ipse mari vector. Quint. In nauim filij mei malè permutatus vector imponor. ¶ Aliquando actiuè accipitur pro eo qui vehit. Ouid. 1. Fast. Ecce rudēs raueo Sileni vector asellus Intempestiuos edidit ore sonos. ¶ Vectores per transitionem pro ciuibus. Cic. Atti. lib. 2, Malè vehi malo alio gubernante, quàm tam ingratis vectoribus bene gubernare.

Vectarius, a, um, Quod idoneum est ad vehendum. ὑποζυγικός. vt Vectarius equus. Varro lib. 2. de Re rust. cap. 7, de equis loquens, Itaque peritus belli alios eligit, atque alit, ac docet: aliter quadrigarius & desultor: aliter qui vectarias facere vult: neque eodem modo parantur ad ephippium, vt ad prædam.

Vectura, æ, Non modò actum ipsum, hoc est vectionem denotat. sed etiā mercedem quæ pro vectura soluitur: vt puta pro naui, siue equo meritorio. ἀγώγιμον. Varro lib. 2. cap. 7. de Re rust. de equis loquens, Alij sunt idonei ad rem militarem, alij ad vecturam, alij ad admissuram, &c. Cic. Attico lib. 1, Misimus, qui pro vectura soluerent. Cæs. 5. belli Ciui. Remiges, arma, tormenta, vecturæ imperabātur. ¶ Facere vecturam, est vehendo parare sibi lucrum. Quint. Classis nostra vecturam facit, & vicinarum ciuitatum copias introducit.

Vehiculum, li, Currus, vel plaustrum quo quid vehitur. ἅρμα, ὄχημα. Cic. pro Mil. Quid horum non impudentissimum? Vestitus, an vehiculū? Idem Attico lib. 10, Ego verò vehiculo, si nauis non erit, eripiam me ex istorum parricidio. Plin. lib. 7. cap. 56, Vehiculum cum quatuor rotis Phryges inuenerunt, mercaturas Pœni. ¶ Est autem vehiculi nomē generale, hasce sub se continens species, carpentum, cisium, carrum, currum, arcera, basternam, thedam (vnde epirrhedium) saraccum, petoritum, plaustrum, essedum, pilentum, liburnum, traham, & vehiam.

Vehicularis, re, Quod ad vehiculum pertinet. ὀχημαγικός. vt Equus vehicularis, & rotæ vehiculares.

Vehicularius, Qui vehiculum agit, auriga. ὀχημαγός, ἡνίοχος.

Vehes, vehis, vel Vehis, vehis, Idem quod plaustrum, vel tāta fœni, stercoris, alteriúsve materiæ quantitas, quanta in plaustro vectura vna vehi potest. ὄχημα. Plin. lib. 36. capit. 5, Amplitudinem eam fecisse proditur, vt vehem fœni largè onustam transmitteret. Col. lib. 2, Iugerum autem desiderat, quod ſpisius stercoratur, vehes quatuor & viginti: quod rarius, duodeuiginti. Idem lib. 11. cap. 2, Materia si roborea est, ab vno fabro dolari ad vnguem debet, per quadratos pedes viginti: hæc est (inquit) vehis vna.

VEII, βηοί Plutarcho, Vrbs fuit Hetruriæ, nō procul ab vrbe Roma quā Camillus post decennalem obsidionem per cuniculos cepit. Tanta autem fuit vrbis huius claritas, tanta situs opportunitas, vt Romani exusta, deformatáq; à Gallis vrbe, Veios potissimùm delegerint, quò Romani imperij sedem transferrent: à quo incœpto grauissimis Camilli concionibus ægrè sunt reuocati. Huius incolæ dicti sunt Veientes, Fabiorum clade notissimi.

Veientanus, a, um, possessiuum: vt Vinum Veientanum. Horat. 2. Serm. saty. 3, Qui Veientanum festis potare diebus Campana solitus trulla, vappámque profestis. ¶ Veientana gemma. Plinius lib. 37. cap. 10, Veientana Italica gemma est, Veiis reperta, nigram materiam distinguente limite albo. Meminit huius gemmæ & Solinus ad finem octaui capitis.

VEIOVIS, Apud Romanos inter sinistra, seu noxia numina habebatur, quem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ter quem non auxilij alicuius spe venerabantur, sed ideò tantùm, ne quid ipsis noxæ inferret. Huius simulachrum effingebatur spicula manu tenens, eáque minaciter intentans. Vnde quidã eundem cum Apolline esse putarunt, qui spiculis, hoc est radiis suis multa morborum genera immittit. Cicer. 3. de Natura deorum, Quid Veiouì facies? quid Vulcano?

Vel, Coniunctio plerunque disiunctiua, idem significans quod aut. ἤτοι, ἤ. Cicc. de Orat. Cui nostrum nõ licet res rusticas fructus causa, vel delectationis inuisere? Eadem plurimum venustatis habet geminata. Idem 2. de Natur. deorum, In his vel asperitatibus rerum, vel angustiis temporum. Idem Qu. Fratri, Sunt ista quidem vel magna, vel maxima. ¶ Interdum copulatiua est: vt Maximè me, tibi amicum facit vel virtus, vel doctrina tua. id est tum virtus, tum doctrina. ¶ Interdum ponitur pro etiam. καί. Terent. in And. Vel hoc quis non credat? Virg. 11. Aeneid. Vel Priamo miseranda manus. ¶ Interdum pro valde. Cic. pro Muræna, Vel maximum bellum pop. Rom. cum rege Antiocho gessisse. ¶ Interdum pro maximé. Cice. Trebat. Quàm morosi sint qui amant, vel ex hoc intelligi potest. ¶ Interdum pro veluti. Terent. in Hecyra, Vel hic Pamphilus iurabat quoties Bacchidi! ¶ Interdum pro saltem. Terent. in Phorm. Postremò si nullo alio pacto, vel fœnore.

VEL, dissilabum, Libyæ oppidum in tractu Garamantum, à Cornelio Balbo in triumpho gestatum, vt refert Plinius lib. 5. cap. 5.

Velabrum, Velamen, Velamentum, Velaria, Velatus, vide Velo, velas in VELVM.

Veles, itis, pen. genitiui correpta, Miles leuis armaturæ, nullis aut exiguis armis tectus quò sit expeditior, iaculis tantùm, seu funda armatus: vnde & velites dicti putantur, quasi velati, quòd vestiti essent potius quàm armati. γυμνῆτες. Alij velites à celeritate dictos putãt, quasi volites, o in e mutato. Alij rursus ἀπὸ τοῦ βάλλειν. hoc est à iaculando, quòd iaculis potissimùm, & fundis pugnarent. Liuius 6. bel. Pun. Et vbi ad coniectum teli ventum est, signo dato velites desiliunt. Ouidius in Ibin, Vtque petit primo plenum flauentis arenæ Nondum calfacti velitis hasta solum. Refert Aelianus, ordinem pedestrem in militia diuidi trifariam: in armatos, quæ grauis armatura dicitur: & velites, qui leuissimè omnium armantur: vnde & expediti nuncupantur. Non enim ocreas, aut loricam induunt, sed tantùm iaculis, & fundis vtuntur. In tertio ordine sunt peltati à pelta dicti, quod scutũ est paruũ, & leue. Hi medij erant inter grauem armaturam, & leuem. ¶ Quoniam verò hoc genus militum non stataria pugna cum hoste congrediebant vt hastati, aut triarij, sed leuibus tantùm præliis, idque ferè eminus, hostem lacessebant, quoties visum esset, aut fuga se subducentes, aut in equos insilientes: factum est vt homines leues & inconstantes, velites dicamus. Cic. ad Pætum lib. 9. Epist. Me autem à te, vt scurram velitẽ, malis oneratum esse, non modestè tuli.

Velitaris, velitare, Quod ad velites pertinet. γυμνητικός. vnde Velitaria arma. Sallust. in Iugur. Præterea iere sagittarij & cohors Peligna cum velitaribus armis, itineris properandi causa: neque id secus, atq; aliis armis aduersum tela hostium, quòd ea leuia sunt, muniti erant. Liu. 6. belli Pun. Et septena iacula quaternos longa pedes data, præfixa ferro, quale hastis velitaribus inest.

Velitor, pen. corr. Leui pugna congredior, more velitum, quorum officiũ est præliũ eminus iaculis & fundis auspicari. ἀκροβολίζομαι, γυμνητεύω, ¶ Per trãslationem accipitur pro rixari, & verbis pugnare. λογομαχῶν. Nam à verbis plerunque ad manus solet deueniri: sicut à Velitibus ad milites grauis armaturæ. Plaut. Menæch. Nescio quid velitati estis inter vos. Gell. lib. 6. cap. 11, Cum inquinatissimis hominibus non est conuitio decertandum, neque maledictis aduersum impudẽtes & improbos velitandum: quia tantisper similis, & compar eorum fias, dum paria & consimilia dicas, atque audias.

Velitatio, onis, verbale, Quæ, teste Festo, dicta est vltro citróque probrorum obiectatio, ab exemplo velitaris pugnæ. λογομαχία. Plaut. in Asin. Verbis velitationem fieri, compendio volo.

VELIA, βιλία Stephano, Lucaniæ oppidum, in sinu Pæstano conditum à Phocensibus, antea Elea ἐλέα, dicta: & incolæ ipsi, Eleatæ. ¶ Est præterea Velia Romæ collis editior, in quo quum Valerius, qui postea Publicola dictus est, domum ædificare vellet, apud plebem in suspicionẽ venit affectatæ dominationis, quòd in editiore loco veluti arcem quãdam ad opprimendam libertatem constitueret. Qua re intellecta Valerius, postquam plebi in concione se purgasset, iussit materiam omnẽ ad radicem Veliæ transferri, domúmque illam, quam in summo colle instituerat, in imo Velię pede ædificauit. Vide Liuium lib. 2. ab Vrbe. Hunc autem collem dictum volunt Veliam, quasi velliam, quòd ibi pastores lanam vellere soliti fuerint. ¶ Vnde Velinus adiectiuum: vt Velina regio, quæ circa palatium erat.

Velinus, item adiectiuum, pen. prod. à Velia Lucaniæ oppido. vt Portus Velinus. Virg. 6. Aeneid. Portúsque require Velinos. Velinus lacus, Plin. lib. 3. cap. 12. & Columella lib. 8. cap. 16.

VELIATES, Populi Liguriæ trans Alpes, vt scribit Plinius lib. 3. cap. 5.

Velifico, Velificus, Velifer, vide VELVM.

Velitaris, Velitor, vide VELES.

VELITRAE, pen. corr. βιλίτρα Stephano: Ciuitas insignis Volscorum, Octauiæ gentis origine nobilitata, vt in Augusto testatur Suetonius. Huius incolæ dicuntur Veliterni, qui à Romanis olim subacti, bona agri sui portione sunt mulctati. Scribit Dionysius lib. 7, Velitris adeò fœuisse pestilentiam, vt vix decima pars ciuium superfuerint: quod damnum postea Romani missa eò colonia sarserunt.

Veliuolus, vide VELVM.

Vellatura, æ, Exercitium ducendi plaustrum, vel quæstus ex vectura. ἁμαξηλασία. Vellaturam facere (inquit Varro lib. 1. de Re rust. cap. 2.)

dicuntur qui vecturis viuunt. Nam antiqui vellam, non villam dicebant. Eius hæc sunt verba, Villa dicta quòd à villico in eam conuehuntur fructus, & euehuntur quum væneunt. A quo rustici etiam nunc quoque viam veham appellant, propter vecturas: & vellam, non villã, quò vehunt, & vnde vehunt. Item dicuntur qui vecturis viuunt, Vellaturam facere.

Vello, vellis, velli, & vulsi, vulsum, Extirpo. μαδίζω, τίλλω, σπάω. Colum. lib. 11. cap. 3. Reliquis annis nõ erit decerpendus, sed radicitus vellendus. Plin. lib. 12. cap. 12, Nardum Gallicum cum radice vellitur. Virg. 3. Aeneid. Nam quæ prima solo ruptis radicibus arbos Vellitur, huic atro liquuntur sanguine guttæ. Suet. de Cæs. cap. 45, circa corporis curam morosior, vt non solùm tonderetur diligẽtiùs, ac raderetur, sed velleretur etiam. ¶ Vnde Vulsa corpora à Quintiliano in Proœmio lib. 8, dicuntur, quibus pili sunt euulsi. Corpora (inquit) siquis vulsa atque fucata mollibriter comat, fœdissima sunt ipso formæ labore. ¶ Ponitur aliquando Vellere pro eruere, in terram proiicere, euertere. καταβάλλειν, καθαιρεῖν. Liui. 6. belli Punici, Aræ, foci, deũm delubra, sepulchra maiorum vulsa, temerata, ac violata. ¶ Barbam vellere: pro uerbium est, quo summum contemptum, ac ludibrium significamus. Horat. 1. Ser. saty. 3, –barbam tibi vellunt Lasciui pueri. Vide Erasmum in Chiliad. ¶ Huius composita sunt Auello, conuello, diuello, euello, peruello, interuello, & reuello, quorum significata vide suis locis.

Vulsura, ræ, Ipsa vulsio. τιλμός, τίλσις. Varro 2. de Re rust. cap. 11, Lanam tonsam & conglobatam alij vellera, alij vellumina appellant: ex quorum vocabulo animaduerti licet, prius lanæ vulsuram, quàm tonsuram inuentam.

Vellico, as, pen. corr. Frequenter vello, quod propriè sit quum extremas corporis partes digitis vellimus, & pressando infestamus. παρακίνλω. Propert. lib. 2, Nec mihi tam duris insultes moribus, & te Vellicet, heu serò flebis amata diu. ¶ Pertrans̃lationem vellicare ponitur pro crimi nari, mordere, ac lacerare. διασύρω, διαβάλλω, διαλακτίζω. Cic. pro Corn. Balbo, More hominum inuident, in conuiuiis rodunt, in circulis vellicant. Gell. lib. 4. cap. 15, Plura in Sallustij scriptis inscitè, aut malignè vellicant. Horat. 1. Serm. saty. 10, – an crucior, quòd Vellicet absentem Demetrius.

Vellicatus, tus, Ipse vellicandi actus. Plin. lib. 28. cap. 6, Extremitates corporis vel aurium vellicatibus perstringi, &c.

Vellicatim, aduerb. Id est particulatim, sparsim, carptim, non continuè, hinc illinc aliquid decerpendo. μερικῶς, σπορράδην. Sisenna Hist. lib. 1, vt citatur à Nonio, Nos vna æstate in Asia & Græcia gesta, literis ideir co continentia mandauimus, ne vellicatim ac saltuatim scribendo, lectorum animos impediremus. Sunt qui hoc loco legant velitatim, à velite.

VELLOCASSES, Populi sunt Galliæ Lugdunensis ad Ligerim fluuium, quorum meminit Plinius lib. 4. cap. 18.

Vellus, Lana ex oue dempta & conglobata: ita dicta à vellendo, quòd ante inuentam tondendi rationem, lana soleret euelli. πόκος, κώδιον. Varro Rei rust. lib. 2. cap. vlt. Sole calidiore tosa, ex eius sudore lana fit mollior, & ponderosior, & colore meliore. Quam demptam & conglobatam alij vellera, alij vellumina appellant. Ex quorum vocabulo animaduerti licet, prius lanæ vulsuram, quàm tonsuram inuentam. ¶ Frequentissimè tamen Vellera ponuntur pro lana nondum detonsa, sed adhuc in ipsis hærente pecudibus. Virg. 3. Ecloga, Parcite oues nimium procedere: non benè ripæ Creditur: ipse aries etiam nunc vellera siccat. Idem 3. Geor. Reiice, ne maculis infuscet vellera pullis Nascentum, Ibidem, circa finem, Nec tondere quidem morbo, illuuiéque pereſa Vellera, nec telas possunt attingere putres. Ouid. lib. 7. Metam. Sacra facit, cultrósque in guttura velleris atri Coniicit, & patulas per fundit sanguine fossas. ¶ Nonnunquam etiam pro ipsis pellibus vnà cum lana ouibus detractis. Colum. lib. 7. cap. 4, Pelles eorum propter pulchritudinem lanæ maiore pretio quàm alia vellera mercantibus traduntur. Virg. lib. 7. Aeneid. Centum lanigeras mactabat rite bidentes, Atque harum effultus tergo, stratísq; iacebat Velleribus. ¶ Vellera etiam propter similitudinem Virgilius posuit pro lana quæ apud Seres Scythiæ populos ex arborum frondibus depectitur. Ita enim habet lib. 2. Georg. Velleráque vt foliis depectant tenuia Seres. ¶ Quin etiam ipsas arborum frondes vellera interdum inuenimus appellata, eo quòd iis vestiantur arbores, quem admodum velleribus oues. Ouidius de Nuce, At simul induimus nostris sua vellera ramis.

VELNANI, Populi Alpini, D. Augusti auspiciis in populi Romani potestatem redacti, referente Plinio lib. 3. cap. 20.

Velo, velas, vide VELVM.

Velox, cis, Celer: à volando, quasi volox. ταχύς, ὠκύς, θοός. Plin. lib. 8. cap. 34, de Tarando, Velox saltu, venatu viuens, innocuum homini, &c. Ouid, 1. de Ponto, Eleg. 3, Sed piger ad pœnas, princeps ad præmia velox. Virg. 5. Aeneid. Veloces iaculo ceruos, cursúque fatigat. Ouidius 8. Metam. – nec fortibus illic Profuit armentis, nec equis velocibus esse. Idem 10. Metamor. Et nihil est annis velocius. ¶ Velox pro velociter. Virgilius libr. 5. Aeneid. – ictum venientem è vertice velox Præuidit.

Velocitas, atis, Celeritas. τάχος. Plinius lib. 9. cap. 8, At mugilum nihilo minus velocitas transilit. Cic. 2. de Finib. Quid si in ipso corpore multa voluptati præponenda sunt: vt vires, valetudo, velocitas, pulchritudo? Liuius 5. bel. Pun. Decem millibus peditum atque equitum quos in expeditione, velocitate corporum, ac leuitate armorum aptissimos esse ratus est, electis, quarta vigilia noctis signa mouit.

Velociter, aduerbium, Celeriter. ταχύ. Martialis lib. 1, Quòdq; magis mirum est, velociter exit ab hoste. Cic. Somnio Scipionis, Sunt autem optimæ curæ de salute patriæ, quibus agitatus & exercitatus animus, velocius in hanc sedem & domum suam peruolabit.

Velum,

Velum, veli, Integumentum, inuoluerum quo quid velatur, id est tẽgitur. σκέπασμα, ἵστιον. Varro à velleribus dictũ putat, quòd ex ouium velleribus fierent vela quibus homines tegebantur. Cic. 6. Ver. Tabernacula carbaseis intenta velis. Idem in Catil. Socij velis amicti, non togis. ¶ In nauibus item velum dicitur linteum quod circa malũ expansum, ventum excipit. ἱστίον. Virg. 3. Aeneid. Interea classem velis aptare iubebat Anchises. Idem 1. Aeneid. Talia iactãti stridens Aquilone procella Velum aduersa ferit. Plin. lib. 12. cap. 19, Vehunt per maria vasta ratibus, quas neque gubernacula regant, neque remi trahant, vel impellant, non vela, non ratio vlla adiuuet. Ouid. 1. Fast. Diriget in medio quis mea vela freto? ¶ Dare vela, est ventis se committere, & nauigare. Virgil. 1. Aeneid. Vela dabant læti. Dare vela ventis. Idem 4. Aeneid. –quos Sidonia vix vrbe reuelli, Rursus agam pelago, & ventis dare vela iubebo? ¶ Dare vela retrorsum, est in diuersum mutare sententiam, vitæque institutũ. Sumpta metaphora à nauigantibus qui cursus errorem versis velis corrigũt. ¶ Vela dare famæ suæ, est non curare famam suam. ¶ Vela facere, idem quod expedire, seu expandere vela. Cic. 5. Verr. Cleomenes malum erigi, vela fieri, anchoras præcidi iubet. ¶ Per translationem vela facere, accipitur pro eo quod est toto conatu rem aliquam aggredi. Cicer. 4. Tusc. Vtrum igitur mauis? statimne nos vela facere, an quasi è portu egredientes, paulum remigare? Permittamus vela ventis, dixit Quint. in Præfat. Instit. hoc est editionis ancipitem euentum, vt eunque cadet, experiamur. ¶ Velis, equísq;, id est omni conatu, & mari, terráque. ἐκ παντὸς τρόπου. Cicer. 3. Offic. Quibus obsoletis Epicurus eiusdem ferè adiutor, autórque sententiæ. Quum his velis equíssque (vt dicitur) si honestatem tueri ac retinere sententia est, decertandum erit. ¶ Velis, remísque, idem. Cicer. 3. Tusc. Tetra enim res est, misera, detestabilis, omni contentione, velis (vt ita dicam) remísque fugienda. Vide in Chil. Erasmi.

Velifico, as, Velo nauigo, vela facio. ἱστιοδρομέω. Plin. libr. 9. capit. 33, Per summa æquora velificant. Propert. libr. 4. eleg. 10, Nauta per vrbanas velificabat aquas.

Velificor, pass̃ium, Iuuen. Satyr. 3, Velificatus Athos, & quicquid Græcia mendax Audet in historia. id est circunnauigatus. ¶ Legitur & velificari, deponens: vt Velificari honori suo, id est velis, remísque honori, & dignitati operam dare. Cic. de Lege Agr. Quòd siquis vestrũm spe ducitur, se posse in turbulẽta ratione honori velificari suo, &c. hoc est euadere ad summos honores non virtute, & maiorum gloria, sed violenta quadam ratione, vt solet fieri ab his, qui quæcunque fortunas temere experiuntur velis in altum elatis, nullo consilio quicquam facientes.

Velificatus, a, um. participium. Propert. libr. 2. eleg. 29, Vna ratis fati nostros portabit amores Cærula ad infernas velificata rates.

Velificatio, onis, verbale, Ipse velificandi actus. Cicer. ad Lentulum lib. 1, Quum verò id possis mutata velificatione assequi: stultum est eum tenere cum periculo cursum, quem cœperis.

Velifer, ra, rum, Ferens velum. ἱστοφόρος, vt Carina velifera. Ouid. 15. Metam. Huc vbi veliferam nautæ auertêre carinam, &c. Malus velifer. Valer. Flac. 1. Argon. Pallada velifero quærentem brachia malo.

Velificus, adiectiuum: vt Velificus cursus, qui velis fit. Plin. libr. 13. cap. 11, Noctis, dieíque velifico nauigij cursu. Idem libr. 6. cap. 17, Complures autem totam ipsius longitudinem x l. dierum noctiúmque velifico nauium cursu determinauere.

Veliuolus, a, um, pen. corr. Propriè nauiũ est epitheton, quæ, vt alis aues, ita velis quodammodo volitare videntur. ἱστιόδρομος. Ouid. 4. de Põto eleg. 5, Et freta velinolas nõ habitura rates. Virg. 1. Aen. ad mare ipsum transtulit, Despiciens mare veliuolum, terrásque iacentes.

Veliuolantes naues, Cic. 2. de Diuin.

Velo, las, per simplex l, Tego, operio. σκεπάζω, καλύπτω, Cicer. pro Domo sua, Tu tu, inquam, capite velato, concione aduocata. Virgil. 3. Aeneid. Et capita ante aras Phrygio velamur amictu. ¶ Nonnũquam vestire induere, &c. ἐνδύειν, περιβάλλειν, ἱματίζειν. Ouid. 3. de Arte, Croceo velatur amictu. Plautus, Muliebri velatus toga. ¶ Hinc velati olim dicebãtur, teste Festo, qui postea literis aliquot immutatis velites appellati sunt, quòd vestiti, nõ armati, exercitum sequerentur. ¶ Nonnunquã pro celare, absc̃ondere. ἀποκρύπτειν. Plin. in Paneg. Agẽtibus tibi gratias, nihil velandũ est. ¶ Hinc velanda corporis, pro pudendis posuit idem Plinius Epist. 110. Velatæ manus, id est velamenta supplicum præferentes. Plaut. in Amph. Velatis manibus orant: ignoscamus peccatum suum. ¶ Composita huius verbi sunt Aduelo, cuelo, deuelo, præuelo, & reuelo: quorum significata vide suis locis.

Velatus, a, um, participium, Velo ornatus, tectus, & opertus. ἐσκεπασμένος, κεκαλυμμένος. Cic. 2. de Natu. deo, At verò apud maiores tanta religionis vis fuit, vt quidam Imperatores etiam seipsos diis immortalibus, capite velato, verbis certis pro Republ. deuouerent. Virgil. 11. Aeneid. Iámque oratores aderant ex vrbe Latina, Velati ramis oleæ, Vbi Seruius, Velati, instructi, & ornati, id est in manibus oliuæ ramos tenentes. Cætera vide in verbo VELO, as.

Velamen, inis, Operimentum, tegmen, vestis. ἕλυμα, προκάλυμμα. Virgil. 1. Aen. Et circuntextum croceo velamen acantho. Ouid. 6. Metam. –velamina Progne Deripit ex humeris auro fulgẽtia lato: Induitúrque atras vestes. Idem 2. Fast. Nymphæ velamina ponunt.

Velamentum, ti, Tegmen, operimentum, tunica, inuolucrum. ἕλυμα, γυτών, σκέπασμα. Vnde testiculorum tunicæ velamenta à Celso appellantur. ¶ Velamenta item à Romanis dicebantur, quæ Græci vocant. ἐπιθέματα, hoc est ea quæ supplices misericordiæ mouendæ causa præcrebant: cuiusmodi erant rami olearum vittis obuoluti. Liu. Oratores ad Romanos cum infulis, & velamentis miserunt. Ouid. 1. Metam. Velamenta manu prætendens supplice, &c. Tacit. lib. 19, Mox velamenta & infulas pro muris ostendunt.

Velaria, rum, Vela erant, quibus theatrum supernè tegebatur. ¶ Item theatrum ipsum, aliúsve locus velis tectus. θέατρα, ἱστία. Iuuenal. Satyr. 4. Et pueros hinc ad velaria raptos.

Velabrum, bri, pen. prod. βάθρον. Locus in vrbe iuxta Auentinum montem, in quo vela obtendebantur, sub quibus oleũ & similia vendebantur. Plaut. in Capt. Quasi in Velabro olearij. Suet. in Cæs. Gallici triumphi die Velabrum præteruehens, penè curru excussus est, axe defracto. Horat. 1. satyr. 3, Quum scurris fartor, eum Velabro omne macellum Manè domum veniant. Cic. Bruto lib. 15, In eóque sum maiorũ exemplum secutus, qui hunc honorem mulieri Laurentiæ tribuerunt, cuius vos Pontifices ad aram in Velabro facere soletis.

Velabrensis, velabrense. Martial. lib. 11, Vel Velabrensi massa recocta foco. ¶ Velabrensis caseus, qui in Velabro conficiebatur, cunctis præferendus. Martial. libr. 13, Non quemcunque focum, nec fumum caseus omnem, Sed Velabrensem qui bibit, ille sapit.

Velut, Aduerbium similitudinis, idem valens quod sicut, vel quemadmodum. ἐνεκά, ὥσπερ. Cic. 2. de Finib. Non elogia monumentorum hoc significant, velut hoc ad portam. Idem de Arusp. respon. Si conabitur, eius conatum refutabo, velut hesterno die. ¶ Eiusdem significationis est Veluti. Cicer. 1. de Natu. deor. Bestiæ quæ gignuntur in terra, veluti crocodili. Quomodo autem hæc differant à quasi, ceu, & tanquam, fusè explicat Valla lib. 2. cap. 36.

Vena, æ, Conceptaculum sanguinis misti, confusíque cum spiritu naturali, in quo, vt ait Gellius libr. 18. capit. 10, plus sanguinis, minus spiritus. φλὲψ, φλεβός. Plin. lib. 11. cap. 37, Inter hos latent arteriæ, id est spiritus semitæ. His innatant venæ, id est sanguinis riui. Venæ suapte vi immobiles sunt, & sanguinis tantùm mittendi gratia explorantur. Arteriæ autem motu, atq; pulsu suo habitum, & modum febrium demonstrant. Super arterias locantur venæ, præterquam in dorso, in quo magna arteria, quæ Trachia dicitur, est posita super venam. ¶ Vena tamen aliquando pro arteria ponitur. Celsus libro 2. cap. 6, Venis enim credimus, fallacissimæ rei: quia sæpe istæ leniores, celeriorésve sunt & ætate, & sexu, & corporum natura. Ouid. 10. Metamorpho. Saliunt tentatæ pollice venæ. Cicero de Fato, Si cui venæ sic mouentur, is habet febrem, &c. ¶ Incidere venam dixit Cicero de Arusp. respon. pro eo quod est scalpello venam aperire. φλεβοτομῶ. Concidere venæ dicuntur à Celso, lib. 3. cap. 5. quando arteriarum pulsus languidus fit, ¶ Tenere venas cuiusque generis hominum, ætatis, ordinis, &c. dixit Cicero 1. de Oratore, pro eo quod est vniuscuiusque naturam pernoscere, & ingenium. ¶ Venæ quoque de arboribus dicuntur. Plin. lib. 16. cap. 38, In quarumdam arborum carnibus pulpæ, venæque sunt. ¶ Ponitur aliquando vena pro ingenio hominis ad aliquid scribendũ apto. Iuuen. satyr. 7, Sed vatem egregium, cui non sit publica vena, &c. hoc est ingenium vulgare, & rude, commune cum aliis. ¶ Per translationẽ quoque venæ in terra dicuntur subterranei meatus per quos vnda manat, aut alius liquor. Hircius 4. bell. Alexan. Omnia enim litora naturaliter aquæ dulcis habere venas. ¶ Venas quoque argenti, & venas auri dicimus. Cicer. 2. de Nat. deorum, Nos æris, argenti, auri venas penitus abditas inuenimus, &c.

Venosus, a, um, Quod est venis turgentibus plenum. φλεβώδης. Plin. libr. 12. capit. 13, Amomi vua in vsu est, frutice venoso. ¶ Transfertur etiam ad alia, vt ad orationem quæ tanquam corpus constituitur, quod succũ & sanguinem habet, & venas, & ossa, & neruos, & carnem, & toros, & robur, & colorem, decorémque. Vnde à Persio dictus est liber venosus, pro aspero, duro, & horrido, quum ait saty. 1, Et nunc Brisei quę veno sus libei Acci. Sunt quos Dacinius. & verrucosa moretur Antiopa.

Venabulum, li, Telum quo venantes vtuntur, aciei longissimæ, apud nos cornibus hinc & inde extantibus. προβόλιον, ὀυτός. Martialis libr. 14, Si directa geres longo venabula rostro,
Hic breuis in grandem cominus ibit aprum.

VENAFRVM, penul. prod. ὄναφρον, Ciuitas Campaniæ abũdans oleis. Martialis libr. 13, Hoc tibi Campani sudabit bacca Venafri. Horat. 2. Carm. Ode 6, –viridique certat bacca Venafro.

Venafranus, adiectiuum: vt Ager Venafranus, oleum Venafranum, quod & Venafranum dicitur absolutè. Iuuenalis satyr. 5, Ipse Venafrano pisceem perfundit.

Venalis, & hoc venale, Venalitiarius, Venalitius, vide VENEO.

VENARIA, Insula est in mari Tusco: vt scribit Plin. lib. 3. cap. 6.

Venaticus, vide VENOR.

Vendico, as, penult. corr. Approprio, & meum esse dico, mihique assumo. αὐτομολῶ, ἐξιδιοποιοῦμαι, προσποιοῦμαι, αὐθίκομαι. Plin. Epist. 47, Quam curam, etiamsi non mandasses, vendicassem. Cicer. pro Archia, Homerum Colophonij ciuem esse dicunt suum, Chij suum vendicant, Salaminij repetunt, Smyrnæi verò suum esse confirmant. Ouid. 4. de Ponto, eleg. 1, Vendicat vt Calais laudem quos fecit equorum. Cicer. 1. Offic. Quoniam in eo studio ætatem consumpsi, si id assumo, videor id meo iure quodammodo vendicare. Idem eodem libro, Non nobis solùm nati sumus, ortúsque nostri partem patria vendicat, partem amici.

Vendo, dis, ex venum & do, secundum Apuleium, abiectis u & m. Et constituitur cum ablatiuo, si exprimatur pretium rei quæ venditur: vel cum genitiuis, pluris, minoris, tanti, quãti, & eorum cõpositis substantiuè acceptis. καπηλεύω, πωλῶ, ἀποδίδομαι. Plaut. in Mer. Viginti minis opinor posse me illã vendere. Cic. 3. Offic. Vendo meũ non pluris quàm cæteri, fortasse etiã minoris quum maior est copia. Quòd si addantur substantiua, statim in ablatiuos resoluuntur. Et sicut non dicimus, Quanto vendidisti, sed quanti, ita nõ dicimus Quari pretij vendidisti. sed quãto pretio. Varro tamen ablatiuo vsus est sine substãtiuo, quum ait, Venerunt propter penuriam magno. Et sanè rectè, quum nõ sit ex quatuor illis exceptis, tanti, quãti, pluris, minoris. ¶ Huius com

Universidad de Deusto
Biblioteca

posteum est, Diuendo.

Venditor, oris, Qui vendit. πωλητής. Cicer. 3. Offic. Vt nequid omnino quod venditor norit, emptor ignoret.

Venditio, onis, Actus vendendi. πωλή. Cicer. pro Rosc. Amer. Ostendit, si sublata sit venditio bonorum, illum pecuniam grandem amissurum.

Vendito, as, Sæpe, seu cõtinuè vendo. ἀπιμπολάω, πωλέω, πιπράσκω Plin. lib. 22. cap. 22. Hæc est quam Aristophanes Euripidi poëtæ obiicit ioculariter: matrem eius, ne olus quidem legitimum venditasse, sed scandicem. ¶ Véditare se cuiquam, cum datiuo, est per assentationem operam suam vltro spondere, & quasi venalem se ostentare. ἐνδιδόναι, προτείνειν ἑαυτὸν τινι, & χαρίζεσθαι ἑαυτὸν, χαρίσασθαι ἔ, τι ἂν βούλῃται. Cic. Attico lib. 8. Quomodo autem se véditant Cæsari? id est quomodo se in clientelam Cæsaris tradunt, & in eius partes adiungũt. Liu. 3. ab Vrbe, In foro volitare, per illos se plebi venditare, donec collegæ quoque, &c. ¶ Venditare, interdum est venale habere, inquit Budæus. Plin. Epist. 24. Tranquillus contubernalis meus vult emere agellum, quem venditare amicus tuus dicitur.

Venditatio, nis. verbale, Ostentatio. Cicer. 2. Tusc. Quinetiam mihi quidem laudabiliora videntur omnia, quæ sine venditatione, & sine populo teste fiunt.

Venditarius, a, um, Venalis, πρατικός. Plaut. in Sticho,
Neque aliud quicquam, nisi quod hoc habeo pallium,
Præter vnam linguam quoque etiam venditariam.

Vendax, cis, Qui facilè, seu libenter vendit: sicut contrà Emax, qui procliuis est ad emendum. πωλητικός. Cato de Re rust. cap. 2. Patremfamiliãs vendacem, & non emacem esse oportet.

Vendibilis, le, Quod facilè vendi potest. πιπρασκόμενος. Cic. in Rull. Accedent salicta ad Minturnas: adiungetur etiam illa via vẽdibilis Herculanea, multarũ deliciarũ, & magnæ pecuniæ, Colu. lib. 7. capit. 6. Dum possit esse vendibilis. Horat. 1. Epistol. 17. Indotata mihi soror est, paupercula mater: Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus. Ouid. 3. Amor. eleg. 11. Vendibilis culpa facta puella mea est. ¶ Per translationem ponitur pro populari, & vulgo grato. Cic. de Amic. Tamen illius vendibilem orationem religio deorum immortaliũ nobis defendentibus facilè vincebat. Id est plausibilem, & allectricem. ¶ Aliquando pro vulgari. Cic. de Clar. Orat. Horum ætati propè coniunctus L. Gellius, nõ tam vendibilis orator, quàm vt nescires quid ei deesset.

VENEDI. Populi feri, in Germaniæ, & Sarmatiæ cõfinio. Tacitus de Moribus Germ.

Venenum, ni, Vocabulum medium est, quod tam in bonam quàm in malam partem sumi potest: quemadmodum & φάρμακον apud Græcos. Vtrunque enim generale est ad ea omnia, quæ naturam eius, cui ipsa admouentur, possunt immutare. Vnde etiam salutaria medicamenta, venena dici possunt. Qui igitur venenum dicit (inquit Caius Iurisconsultus de verbor. signifi.) adiicere debet, vtrum bonum an malum. Hodie tamen venenum vix aliter quàm in deteriorem partẽ accipitur, pro deleterio. Cicer. in Catil. Qui ficas vibrare, & spargere venena didicerunt. Idem de Clar. Orat. Fuit suspicio Themistoclem veneno sibi mortem consciuisse. Plinius, Galbanum aduersatur venenis, maximè coxicis, cum myrrha, & vino. Color quoque qui à vestibus imbibitur, quóve lanæ medicantur, per quandam similitudinem venenum appellatur. Virgil. 2. Georgic. Alba nec Assyrio fucatur lana veneno. ¶ Ponitur aliquando venenum pro arte malefica. Cic. in Orat. Quum sibi venenis ereptam memoriam diceret, id est magica arte, vel alia ma lefica, inquit Budæus.

Venenarius, rij, Qui parat, vel cõficit aut vendit venena. φαρμακοποιός, φαρμακοπώλης. Apuleius, Qui venenarium accusat, scrupulosius cibatur: qui furem arguit, sua custodit. Sueto. in Nero. cap. 33, Britannicum veneno aggressus est: quod acceptum à quadam Locusta venenariorũ indice, quum opinione tardius cederet, &c.

Veneficus, ci, φαρμακός, φαρμακεύς. & Venefica, Qui, & quæ venena conficit, & qui incantationibus, & cæteris malis artibus vtitur. φαρμακεύς, φαρμακεύτρια. Cicer. in Catil. Quis tota Italia veneficus. Idem 13. Philipp, Nimirum rectè venefi cum appellas, à quo tibi præsentem pestem vides comparatam. Ibidem, Veneficum audes appellare cum virum, qui tuis veneficiis remedia inuenit? Ouid. Epist. 6. Barbara narratur ve nisse venefica tecũ. ¶ Hinc triuenefica, id est excellens venefica. Plaut. Mussas adhuc triuenefica?

Veneficus, adiectiuum: vt Veneficus aspectus, id est veneno inficiẽs. Plin. libr. 28. cap. 3, Hominũ monstrificas naturas, & veneficos aspectus plenius diximus, &c.

Veneficiũ, cij, Duo significat. φαρμάκευσις, φαρμακόν. ¶ Aliquãdo enim accipitur pro crimine illo quo quis alterum veneno necat. Cicero pro Cluent. Altera tantummodo consuetudinis causa timidè & diffidenter attingerem rationem veneficij criminum. Tacit. lib. 12, Diligitur artifex talium, vocabulo Locusta, nuper veneficij damnata. ¶ Aliquando pro maleficis artibus, & vetito magiæ genere. φαρμακεία. Cicer. de Clar. Orat. Idque veneficiis & cantionibus Ticiniæ factum esse dicebat. Ouid. 1. de remed. am. Ista veneficij vetus est via: noster Apollo Innocuam sacro carmine monstrat opem.

Venenifer, ra, rum, Venenosus. ἰοβόλος. Ouid. 3. Metam. Limque venenifero sanguis manare palato Cœperat.

Veneno, as, are. Inficere veneno. φαρμακεύειν. Lucret. libr. 6, Vt spatium cæli quadam de parte venenet.

Venenatus, ta, tum, Venenosus, veneno infectus. ἰοβόλος, vt Venenata caro, apud Ciceronem 2. de Natu. deor. Sic Venenata munera, Venenatum pabulum, Venenatæ sagittæ, Venenatus morsus, Venenata sanies, Venenatum telum. Plin. lib. 8. capit. 38, In Italia muribus araneis venenatus est morsus, Cic. 2. de Diuin. Quum Ptolemæus familiaris eius in prælio telo venenato ictus esset, &c. Ouidius 14. Metamor. Attonitum

monstris vulgus pauet: illa pauentum
Ora venenata terigit mirantia virga.

Venenosus. sa. sum, Quod venenum habet. ἰοβόλος. vt Venenosus serpens.

Veneo, nis, veniui, vel veni, supino venum, quanuis analogiæ, compositionisque ratio videatur exigere venitum, sicut reliqua composita à verbo eo. πιπράσκομαι. ¶ Cõponitur enim ex dictione Venum, & verbo eo, abiectis duabus literis: quemadmodum fieri videmus in verbo vendo. Sequitúrque per omnia ferè cogitationem verbi eo. Sub voce tamen neutrali habet significationem verbi passiui. ¶ Est enim veneo idem quod vendor: habétque eandem omnino constructionem. Nam ipsum quod venditur, in nominatiuo ponitur, & is à quo venditur in ablatiuo cum præpositione, & pretium in ablatiuo sine præpositione. Cui ítem venditur, in datiuo: vt Centum aureis numis a mangone venieri mancipia mihi. Sed nonnunquam venditor, & pretium rei non explicantur. Plautus in Menæch. Quibus hic pretiis porci veneunt? Varro, Veneunt propter penuriam magno. Cicero pro Sext. Rosc. Amer. Primùm hoc videamus, eius hominis bona qua ratione venierunt, aut quomodo venire potuerunt. Idem de Arusp. respon. Atque ei sese, cui totus veniebat etiam vobis inspectã tibus venditaret. Horat. 1. Serm. sat. 5, –venit vilissima rerum Hic aqua. Claud. 1. in Eutr. Non pudet (heu superi) populos venisse sub hasta Vẽdentis. ¶ Apud antiquissimos legitur Veneor. Plautus apud Diomedem, Egóne illi venear? Sunt qui hoc verbum in prima syllaba per æ diphthongum scribendum putent, vt differat à verbo venio, cui in multis temporibus & personis adeò simile est, vt solo sensu alterum ab altero possit dignosci. Quicquid id est, prima syllaba huius verbi producitur, quæ in verbo venio corripitur.

Venalis, venale, Quod venum expositum est. ὠνητός, πρατικός. Cicer. lib. 3. Offic. Venales quidem hortos se non habere dixit. Sallust. in Iugur. O vrbem venalem, & citò periturã, si emptorem inueniat. ¶ Venales etiam, si nihil addas, serui intelliguntur qui ad vẽdendum sunt expositi. ¶ Venalis asscriptor, qui pretio emitur, pecunia comparatur. Cicer. pro Domo sua, Denique ille Nouitius Ligur, venalis asscriptor, & subscriptor tuus, &c.

Venale, substantiuum, neutri generis, Id quod venditioni exponitur. Plin. lib. 6. cap. 22, Fluminis vlteriore ripa merces positas iuxta venalia tolli ab his, si placet permutatio. Alij primam huius dictionis diphthongo scribunt: de quo vide VENEO.

Venalitarius, rij, masc. gener. Apud Varronem & Plinium dicitur mango, & nouitiorum seruorum negotiator. ἀνδραποδοπώλης. Africanus, Mercis appellatione homines non contineri Mela ait: & ob eam rem mangones, non mercatores, sed venalitarios appellari ait. Vlpian. lib. 21. Digest. Quia ergo venalitiarij sciunt facilè decurri ad nouorũ emptionem, idcirco interpolant veteratores, & pro nouitiis vendunt.

Venalitius, subst antiuũ, Idem quod venalitarius, qui scilicet greges mancipiorum venales habet. ἀνδραποδοπώλης. Cic. in Orat. Neque me diuitiæ mouẽt quibus omnes Aphricanos, & Lælios multi venalitij, mercatorésq; superarunt. ¶ Aliquãdo venalitius capitur adiectiuè, idémque significat quod venalis. Plin libr. 35. capit. 8, Hoc est insigne venalitiis gregibus, opprobriúmque insolentis fortunæ. Sic Pomponius Iureconsultus libr. Digest. 24, Quòd si familiam domesticam vxoris, aut venalitiam parauit.

Venalitium, tij, Locus vbi mancipia venalia prostant, vel ipse grex venalium. ἀνδραποδοπώλιον, πωλητήριον. Venuleius de Aedilitio edict. l. vlt. Nam quicunque ex venalitio nouitiorum emptus, alicui ministerio præpositus sit, statim eum è veteratorum numero esse.

VENERIS portus, Locus est in Galliæ & Hispaniæ cõfinio, vbi Pyrenæi montes iuxta mare desinunt. Autor Mela libr. 2. Ptolemæus ab insigni Veneris phano, ἀφροδίσιον, hoc est Veneris templum appellat.

Veneris gemma, Ex genere est amethystorum, roseum habens nitorẽ ex carbunculo in purpura refulgentem. ἀνθρακίτης, παιδίτης. Autor Plinius lib. 37. cap. 9.

Veneror, aris, Colo, honoro, cultu & obseruãtia prosequor: quod verbum quidã dictum existimant, quasi veniam oro. εὔχομαι, εὐχέω. Virg. 1. Georg. In primis venerare deos, atq; annua magnæ Sacra refer Cereri. Idem 3. Aeneid. Templa dei saxo venerabar structa vetusto. Cic. 6. Verr. Quod in precibus & gratulationibus non solùm id venerari, verumetiam osculari solent. Idem 1. Tusculan. Eiúsque inuentori & principi gratias exultantes agunt, eúmque venerantur vt deum.

Venerans, tis, participium. εὐχόμενος. Virgil. 12. Aeneid. –& aram Suppliciter venerans, demisso lumine Turnus.

Veneratus, a. um, aliud participium. Horat. 2. Serm. satyr. 2, Ac veneratа Ceres, vt culmo surgeret alto, &c. Poëtæ tamen quandoque venerатum pro venerabili ponunt. Virgil. 3. Aeneid. Cursúsque dabit veneratа sacerdos.

Venerator, oris, Cultor. σεβαστής. Ouid. 2. de Ponto, eleg. 2, Ille domus vestræ primis venerator ab annis.

Veneratio. tionis, Cultus, & honor. σέβασμα. Plin. lib. 8. cap. 1. de Elephantis, Imò verò (quæ etiam in homine rara) probitas, prudentia, æquitas: religio quoque syderum, solísque ac lunæ veneratio. Cic. 1. de Nat. deor. Habet enim venerationem iustam quicquid excellit.

Venerabilis, Qui cultu, & veneratione dignus est. σεμνὸς, σεβάσμιος. Plin. Iunior in Epist. Vir grauis, & ipsa senectute venerabilis, Liu. 1. ab Vrbe, Venerabilis vir miraculo literarum, rei nouæ inter rudes artium homines. Martial. libr. 1, Hic vbi cõspicui venerabilis amphitheatri Erigiter moles, stagna Neronis erant. Ouid. 2. de Remedio am. Est prope Collinam templum venerabile portam. Virgil. 6. Aeneid. –ille admirans venerabile donum
Fatalis virgæ, longo pòst tempore visum.

Venerabundus, a, um, Cum veneratione aliquid faciens. σεβασμίως. Curt. lib. 8,

lib. 8, Itaque more Persarum Macedonas venerabundos ipsum salutare prosternentes humi corpora. Liu. lib. 1. ab Vrbe, Quũ perfusus horrore, venerabundúsque astitissem, petens precibus, vt cõtrà intueri fas esset. Abi, nuntia, inquit, Romanis, &c.

Venerandus, a, um, Idem quod venerabilis. μεγαλώνυμος, σεμνὸς, σεβάσμιος, τίμιος, εὐδόσιμος. Seneca. Vocem existimatione dignam, & omni seculo venerandam, Virgil. libr. 9. Aeneid. Te verò, mea quem spatiis propioribus ætas Insequitur, venerande puer, iam pectore toto Accipio. Martial. lib. 1, Inde sacro veneranda petes palatia cliuo, Plurima qua summi fulget imago ducis.

Veneranter, Cum veneratione. σεμνῶς εὐδοξεῖ. Apuleius, Et ab eo veneranter exceptus, paululum quieui.

VENETI, pen. cor. Populi sunt Italiæ, ab Henetis Paphlagoniæ populis, & Troianis oriundi, qui Troia euersa, cum magna manu Henetũm, duce Antenore in intimũ maris Adriatici sinum peruenerunt, pulsíso; Euganeis, qui inter Alpes & mare incolebant, eas occupárũt terras: & vbi primum egressi sunt, oppidum cõdiderunt, quod de nomine relictæ patriæ appellauerunt Troiam. Ἐνετοί. Gens autem tota, aspiratione in u consonantem commutata, no nomine Veneti appellati sunt. Horum regio Venetia dicitur, Adriatico mari proxima, & à Padi flumínis ostiis pòst Istriam vsque protensa. Insignes vrbes habet. Veronam, Vicentiam, Patauium, & Venetias regionis totius caput. ¶ Sunt & Veneti alij ex Brittonum genere, in Gallia Lugdunẽsi, ad Oceanum, quorum frequens mentio est apud Cæsarem. Vulgò *Vennes*.

Venetiæ, Ciuitas insignis in mari Adriatico, quam Veneti incolunt, quæ anno à natali Christiano quinquagesimoquarto supra quadringẽtesimũ cõdita fuit, quo anno Attila rex Hunnorũ Aquileiã euertit. Ἐνετίαι.

Venetus, a, um, penul. corr. Quod è Venetiis est. ἐνετός. vt Venetus color, qui (vt ait Vegetius) cæruleus est, & marinis fluctibus similis. A quo colore aurigarum factio vna in curulibus certaminibus Veneta nomi nabatur. Et qui eo colore induebantur, Venetiani dicebantur Vegetius libro 4. de Re militari, scribit exploratores in mari veste Veneta esse induendos: & vela nauium exploratoriarum colore Veneto esse tingenda, vt similitudine coloris marini facilius lateant, hostilésque oculos fallant. Hic color etiam Thalassicus, id est marinus dicitur. Græci enim θαλασσαῖον mare appellant. Vide ea quæ suprà annotauimus in dictione FERRVGINEVS.

Venia, æ, Remissio culpæ, & condonatio erroris. συγγνώμη. Quintil. in Gladiatore, Peccaui, veniam peto. ¶ Quandoque ponitur pro beneficio, indulgentia, & permissione. συγχώρησις. Cicer. lib. 1. de Orat. Date nobis hanc veniam. συγχωρεῖτε. vt ea quæ sentitis de omni genere dicẽdi, subtiliter prosequamini, id est cõcedite. Terent. in And. Da pater veniã, sine te exorẽ. Cum venia, hoc est cum pace tua, & te permittẽte. Sic cum venia legere, dixit Quint. lib. 10. cap. 1, pro eo quod est, non nimium rigidè examinare, sed inter legendum ad quædam conniuere. Sic Cicero pro Rosc. Amer. Quum venia audire, dixit: Bonaq; inquit, cum venia verba mea audiatis. Idem de Natu. deorum. Vt molestè ferem tantum ingenium, (bona venia me audies) in tam leues sententias incidisse. Liu. Cum bona venia, quæso audiatis, Patres Conscripti, id quod eloquar. Hoc est, Audite me, & siquid dixero quod vobis displiceat, aut parum gratum sit, ignoscite. ¶ Habere veniam, pro ignoscere. Quintil. lib. 11. cap. 1, Nos institutionem professi, non solùm scientibus ista, sed etiam discentibus tradimus: ideóque paulò pluribus veribis debet haberi venia.

Venialis, veniale, Quod venia dignum est. Macrobius, Si venialis erit ista translatio.

VENILIA, Nympha: vxor fuit Fauni, & soror Amatæ Latini regis coniugis, mater Turni. Virg. 10. Aeneid. Cui Pilumnus auus, cui diua Venilia mater, &c. ¶ Veniliam item antiqui Neptuni coniugem appellarunt, à veniendo, (inquit Varro libr. 4. de Ling. Lat.) quam eandem & Salaciam appellauerunt, ad naturam nimirum maris respicientes, cuius fluctus modò ad terram veniunt, modò in salum abeunt. Meminit huius & Augustinus lib. 7. de Ciuit. Dei.

Venio, nis, nire, ventum, Notæ est significationis. ἔρχομαι. Virgil. 6. Aen. Venisti tandem. ¶ Aliquando tamẽ ponitur pro Eo. Terent. Nisi ego ad mercatum venio. Sic econtrario ire, pro venire. Terent. Andri. Ibam ad te. ¶ Admittit aliquando datiuum, qui resolui potest in accusatiuum mediante præpositione ad, vel in. Virgil. 1. Aeneid. Hinc populum latè regem, bellóq; superbum, Venturum exitio Latij. ¶ Poëtæ tamen aliquando venire pro imminere vsurpant. Virg. 7. Aen. Se satis ambobus Teucrísque venire, Latinísque. ¶ Aliquando pro crescere, prouenire. φύεσθαι. Idem lib. 1. Georg. Hic segetes, illic veniunt fœlicius vuæ. Idem eodem libr. circa principium, Principio arboribus varia est natura creandis: Nanq; aliæ, nullis hominũ cogentibus, ipsæ Sponte sua veniunt, cãpósque & flumina lateé Curua tenent. ¶ Aliquando pro portari, siue afferri. Plin. libr. 35. cap. 6, Species sinopidis tres, rubra, & minus rubens, & media inter has: eius quæ ex Africa venit, octoni asses. Cic. ad Brutum libr. 11, Quòd scribis, in Italia te moraturũ, dum tibi literæ meæ veniant, si per hostem licet, non erraris. ¶ Venire ab aliquo, est ab eius ædibus, vbi aderat, venire. Cicer. pro Rosc. Comœd. Quia veniebat à Roscio, plus etiam scire quàm scicbat, videbatur. id est, è ludo vel è disciplina Roscij. ¶ Ad Arcesilaũ veniamus, dixit Cic. 4. Acad. hoc est de Arcesilao loquamur. ¶ Venire aduersum, est venire obuiam. ¶ Quod venit in buccam. Cic. Attico lib. 1, Tu velim sæpe ad nos scribas: si rem nullã habebis, quod in buccam venit scribito. Pronuerbialiter, pro, quicquid in mentem veniet. ¶ Venire in cognitionẽ. Quint. lib. 7. cap. 3, Potest hoc genus in cognitionem venire Senatus. In confessum venit, id est notum & manifestum est. Plin. Epist. 30. Vt necesse sit in ea re quæ & in confessum venit, & exemplis defenditur, deliberare. ¶ Venire in consilium alicuius, pro obtemperare eius consilio.

Cicer. ad Atticum, lib. 10, Veniendúmne sit in consilium tyranni, si is aliqua de re bona deliberaturus sit. ¶ Venire in crimen. Terent. in Hecyra. In crimen veniet, ego verò in magnum malum. hoc est accusabitur. ¶ Venire in fidem alicuius, hoc est sese dedere. Liu. 6. belli Pun. Prodita breui sunt viginti oppida: sex vi capta: voluntaria deditione in fidem venerunt ad quadraginta. ¶ Venire in flammam. Cic. ad Atticum lib. 16, Veniendum est igitur vel in ipsam flammam: turpius est enim priuatim cadere quàm publicè. Hoc est oportet conficere se in periculum. ¶ Fœliciter venit, pro euenit. Cicer. ad Tironem. Emisse te prædium vehementer gaudeo, fœliciterque rem tibi istam venire cupio. Venire viam. Cice. 3. Philipp. Quis nescierit venisse eam tot dierum tibi viam gratulatum? In vsum venire. Plin. libr. 24. capit. 11. Nec thus Latinum nomen habet, quum in vsum plurimis modis veniat. Vsus venit. Terent. in Heaut. Et ne ego te (si vsus veniat) magnificè, Chreme, Tractare posim. Venire vsu. Cice. ad Atticum lib. 7, Nunc venit idem vsu mihi quod tu tibi scribis. Venire in religionem res aliqua dicitur, quum conscientiæ (vt vulgus loquitur) scrupulus de ea exoritur. Cice. 2. de Nat. deorũ, Graechus quum comitia nihilominus peregisset, rémque illam in religionem populo venisse sentiret, ad Senatum retulit. Venire in mentem, est succurrere, in animum incidere: neque solùm ad recordationem pertinet, verumetiam ad cõsiderationem & reputationem. ἐπιδύω, ἐπιδύω εἰς νόον. Terent. in Enu. Hoc adeò ex hac re venit in mentem mihi. Virg. 4. Aeneid. Nec venit in mentem quorum consederis aruis? Lucretius libr. 5, Et venit in mentem Solis, Lunæque viarum. Cic. 1. Verr. In mentem tibi non venit quid negotij sit causam publicam sustinere? Venire diuitiæ ad aliquem dicuntur, quæ morte cuiusquam ad eum deũluuntur. Cicer. pro Sexto Roscio, Ad quem morte Roscij diuitiæ venerũt. Venire ad manus, vel ad arma, est rem eo vsque progredi, vt pugna, vel bellum ex eo emergat. Cicer. 6. Verr. Nonnunquam etiam res ad pugnam, & ad arma veniebat. Venire oratum, est orandi gratia venire. Cæsar 7. belli Gal. Legati ad eum principes Heduorum veniunt oratum vt maximè necessario tempore subueniat, summo esse in periculo rem.

Venitur, penul. pro. Impersonale. Plin. Epist. 190, Venitur ad me, consurgo. Ouid. 3. Fast. Seu quòd ad vsque decem numero crescente venitur. Ventum est. Liu. 1. ab Vrbe, Ad laniculum fortè ventum erat. Ouid. 5. Fasto Quò postquam ventum est, &c.

Veniens, tis. participium. Cic. ad Q. Fratrem, Non enim sumus omnino sine cura venientis anni, etsi suãmus sine timore. Virg. 5, Aen. Gratior & pulchro veniens in corpore virtus.

Venturus, a, um, Aliud participium. Ouid. 3. de Arte, Venturæ memores iam nunc estote senectæ. Sic nullum vobis tempus abibit iners. Virgil. 4. Georg. Venturæque hyemis memores, æstate laborem
Experiuntur, & in medium quæsita reponunt.

Ventio, onis, verbale. Plautus Trucul. Quid tibi huc ventio est?

Ventito, as, frequentatiuum ab inusitato vento, Frequenter venio, identidem adeo. φοιτάω. Plin. lib. 35. capit. 10, Gratior Alexandro Magno erat frequenter in officinam ventitanti. Cicer. ad Atticum libr. 1, Dies ferè nullus est quin hic Satyrus domũ meam vẽtitet. Catul. Epig. 8, Quum ventitabas quò puella ducebat.

VENONIVS, Historicus Romanus, cuius meminit Cic. in Epist. ad Atticum, conquerens se eius historiã non habere. Et iterum lib. 1. de Legib. vbi eum inter nudos & exiles scriptores recenset. Nam (inquit) post Annales Pontificum maximorum, quibus nihil potest esse nudius, si aut ad Fabium, aut ad eum, qui tibi semper in ore est, Catonem, aut ad Pisonem, aut ad Fanniũm, aut ad Venonium venias: quanquam ex his alius alio plus habet virium, tamen quid tam exile, quàm isti omnes?

Venor, aris, Feras indago. feris insidior, & quasi circumuenio. ἀγρεύω, κυνηγέω, θηράω, θηρεύω, Cic. ad Cæliũ lib. 2, De pantheris, per eos qui venari solent, agitur mandato meo diligenter. Virg. 3. Georg. Et canibus leporem, canibus venabere damas. Plin. lib. 16. cap. 1, Fugiẽtes cum mari pisces circa tuguria venantur. Cic. 2. de Natu. deorum, Canum tanta alacritas in venando. ¶ Per translationem Venari, capimus pro captare, hoc est artificio quodam, & solertia quærere. θηράσθαι. vt Venor laudem, gloriam: quod etiam Aucupari dicimus. Cic. Attico lib. 16. Bene igitur tu, qui ἰυδαναύειν venaris, relinquis patriam. ¶ Venari apros in mari, dixit Plaut. in Asin. pro eo quod est operam perdere, & frustra aliquid conari. ¶ Legitur etiam venari, passiuè pro captari, siue dolis impeti, circumueniri. θηράσθαι. quod & Nonius annotauit, citans illud Ennij ex Nemæa. Teneor consepta, atque vndique venor.

Venatus, us, Ipsa venatio. ἄγρευσις, θήρημα, κυνηγία. Plaut. in Rud. Hũc qui cepi in venatu meo. Virgil. 9. Aeneid. Vidimus obscuris primã sub vallibus vrbem Venatu assiduo, & totum cognouimus amnẽ. Ouid. Epist. 5, Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos? Cic. 5. Tusc. Labor in venatu, sudor, cursus ab Eurota, fames, sitis: his enim rebus Lacedæmoniorum epulæ condiuntur.

Venatio, onis, Ferarũ persecutio. ἄγρευσις, θήρημα, κυνηγία. Cicer. 2. Offic. Omnino duo sunt genera largorum: quorum alteri prodigi, alteri liberales. Prodigi, qui epulis, & visceratiõnibus, & gladiatorum muneribus, venationúmque apparatu pecunias profundunt in eas res, quarum memoriã aut breuem, aut nullam sint relicturi omnino. ¶ Interdum venatio accipitur pro ipso apparatu aut comitatu venatorum. Liuius 5, belli Pun. 2, Conuenerat autem vt Philomenes portula assuetа venationem inferens, armatos induceret.

Venator, oris, Qui feras persequitur. κυνηγέτης, κυνηγός, θηρατήρ. Horat. lib. 1. Carm. Ode 1, Manet sub Ioue frigido Venator, tenɛræ coniugis immemor. Cic. 2. Tusc. Pernoctant venatores in niue, in montibus vri se patiuntur.

Venatrix, icis, Mulier feras persequens. κυνηγὸς ἡ. Virgil. 9. Aeneid. –comitem

Universidad de Deusto
Biblioteca

mitem Aeneæ quem miserat Ida
Venatrix iaculo celerem, leuibúsque sagittis.

Venaticus, ca, cum, Quod ad venationem pertinet. *θηρευτικὸς κυνηγετικός.* Vnde venaticos canes dicimus, quibus feras persequimur. Varro 2. de Re rustica cap. 9. Canum duo genera: vnum venaticum, & pertinet ad feras bestias, ac syluestres: alterum quod custodiæ causa paratur. Columel. libr. 7. capit. 12. De villatico igitur & pastorali dicendum est: nam venaticus nihil pertinet ad nostram professionem. Cicer. 6. Verr. Mirandum in modum canes venaticos diceres, ita odorabantur omnia, & perueſtigabant. Canum venaticorum elegantiſsimè excogitata nomina habes apud Ouidium 3. Metam. & apud Xenophontem in tractatu De venatione. ¶ Parasiti venatici. Plaut. Capt. Prolatis rebus parasiti venatici sumus.

Venatorius, a, um, Idem quod venaticus. *κυνηγετικός.* vt Venatoria instrumenta, quibus in venando vtimur. Culter venatorius, apud Martialem libro 14.

Venter, huius ventris, Tota illa pars corporis cõcaua, à mucronata cartilagine & nothis costis, vsq; ad pubẽ extensa. *γαστὴρ, κοιλία.* Plin. lib. 9. cap. 50, Pisces attritu ventrium coëunt, tanta celeritate, vt visum fallãt. Ibidem, Fœmina piscis coitus tempore marem sequitur, ventrem eius rostro pulsans. ¶ Venter, pro ventriculo, in quem cibus receptus, commutatur in chylum. *γαστρίδιον, γάμμα.* Persius in Prolog. Satyr. Magister artis, ingenique largitor Venter, negatas artifex sequi voces. Fames enim in superiori ventriculi orificio potissimùm sentitur. Iuuenal. Satyr. 5, Ventre nihil noui frugalius. Plaut. Capt. Proin tu tui quotidiani victi ventrem ad me efferas. ¶ Venter pro aluo. Celsus lib. 3. cap. 18, Vbi ab inferiore parte purgandus aliquis est, ventrẽ eius ante soluendum esse: vbi à superiore, comprimendum. Colum. lib. 9. capit. 12. Nam & tithymalus maiorum quoque animalium ventrem soluit. ¶ Ventrem ferre, est esse grauidam. *ὑ γαστρὶ ἔχειν.* Colum. lib. 7. cap. 14, de vaccis, Nam decem mensibus ventrem perferunt.

Ventriculus, ventriculi. Cibi & potus receptaculũ, primæq; coctionis instrumentũ, quod & Stomachum nonnulli appellant. *γαστὴρ, γαστρίδιον, κοιλία.* Celsus lib. 4. capit. 1, Ventriculus autem, qui receptaculum cibi est, constat è duobus tergoribus: ísque inter lienem & iecur positus.

Ventrale, huius ventralis, neut. gene. Vestimentum ventrem contegens. *Ἡ ἀπηγατρὶς ἱπόδυμα.* Plin. lib. 8. cap. 48, Patris mei memoria cœpere amphimalla vestra, sicut villosa etiam ventralia.

Ventriosus, a, um, Qui magnum habet ventrẽ. *γαστρώδης.* Plaut. in Mercatore, Canum, varum, ventriosum, Idem Asinaria, Macilentis malis, rufulus, aliquantum ventriosus. Pro eodem nonnulli vtuntur vẽtricoſus, interiecta inter duas vocales c consonante, quanuis primitiuum eam literam non habeat. Quod etiam in aliis nonnullis adiectiuis vsuenire videmus: vt ab Arcadia fit Arcadicus, ab Italia Italicus.

Ventrosus, a, um. *γάστρων, γαστρώδης.* Plin. libr. 14. cap. 21, de doliis loquens vinariis, Ventrosa, ac patula minus vtilia.

Ventilo, las, pen. corr. Ventum excito, vt aliquid ardeat, aut coquatur. *πνεῖω, καῖειν πνεῦμα.* Propert. lib. 4. eleg. 3, Hanc Venus, vt viuat, ventilat ipsa facem. ¶ Ventilari frumentum dicitur, dum in area vẽtilabro purgatur. *πνεῖσθαι,* Plinius, Multi ventilare quoque granum vetant. ¶ Et ventilari vinum dicitur, pro eo quod dicunt *dare ventum vino*: vt sit, quum difficulter exit è dolio. Colum. libr. 12. capit. 30, Quo maior æstus erit, eo sæpius conuenit vinum nutriri, refrigerarique, & ventilari. ¶ Ventilare annulum, est è digitis exemptum manibus verſare, & veluti vento perflãdum exponere. Iuuenal. Satyr. 1, quum verna Canopi Crispinus Tyrias humero reuocante lacernas Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum. ¶ Huius compositum est Euentilo, eiusdem ferè significationis cum suo simplici. Plin. lib. 31. cap. 3, Fit & sine his altitudine ipsa grauior aër, quem emendant assiduo linteorum iactatu euentilando. Colum. libr. 1, Et celeriter frumenta deteruntur, non cẽdente solo pulsibus vngularum, tribularúmque: & eadem euentilata mundiora sunt, lapilliſque carent.

Ventilatio, onis, verbale, Actus ventilandi. Plin. libr. 23. cap. 1, Innocentiores vuæ, quæ decerptæ diu pendẽdere, qua ventilatione etiã vtiles fiunt stomacho, ægrisque.

Ventilator, ventilatoris, Qui ventilatione frumenta purgat, aut legumina: hoc est qui post triturã frumenta aut legumina ventilabro in sublime eiaculatur, vt ventorum flatu grana secernantur à palea. *λικμητής.* Colum. lib. 2. cap. 10, Faba quæ longius emittetur, pura eò perueniet quò ventilator eam iaculabitur. ¶ Ventilatores apud Quintilianum, lib. 10. cap. 7, sunt præstigiatores, qui vt ventilatores grana quæ purgant, in ventum proiciunt, ita rem quam retinent, manibus eiicere videntur, *γόητες.* Ita enim ait, Quo vsu constant mira illa in scenis pilariorum, ac ventilatorum, vt ea quæ emiserint, vltro venire in manus credas, & quà iubentur decurrere.

Ventilabrum, bri, pen. prod. Instrumentum quo rustici frumenta, legumináve post triturã sursum eiaculantur, vt ventorum flatu à paleis repurgentur: quem in vsum rustici hodie habent palas quibus frumenta ita in sublime eiaculantur, vt aliò grana suo pondere, aliò paleæ, ventorum vi ferantur. *πτύον, ῥιπίς.* Colum. libr. 2. capit. 20, Nam quum acerruus paleis graniſq; mistus in vnum fuerit congestus, paulatim ex eo ventilabris per longius spatium iactetur: quo pacto palea quæ leuior est, citrà decidit: faba quæ longius emittetur, pura eò perueniet quò ventilator eam iaculabitur.

Ventus, ti, masculini gener. Exhalatio sicca (teste Aristotele in Meteoris) è terra resoluta cum aliqua virtute cælesti cõpoſita. *ἄνεμος, πνεῦμα.* Cicer. 2. de Diuin. Placet enim Stoicis eos anhelitus terræ qui frigidi sunt, quum fluere cœperint, ventos esse. Idẽ pro Cluentio, Mare quod sua natura tranquillum sit, ventorum vi agitari atque turbari. Virg. 1, Aen. Incute vim ventis, submersásq; obrue puppes. ¶ Ventum sinquit Augustinus lib. de Quantitate animę) nihil aliud quàm istum aërem commotũ, ac agitatum esse sentimus. Quod in loco trãquilliſsimo, & ab omnibus ventis quietiſsimo, vel breui flabello approbari potest, quo etiam muscas abigentes aërem commouemus, flatúmque sentimus. Quod quum euenerit occultiore quodam motu cælestium, vel terrenorum corporum per magnũ spatium mũdi, ventus vocatur, ex diuersis partibus cæli nomina etiam diuersa sortitus. Sunt autẽ quatuor præcipui vẽti, à quatuor mundi cardinibus flantes: quorum rursus singuli in ternos diuiduntur. Ab Oriente æquinoctiali Subsolanus qui ad Septentrionẽ habet Vulturnum ea voluendis nubibus dictum: ad Meridiem Eurum: sic dictum, quia latè flax. Hi sunt calidi & sicci, quia sub sole diu morantur. In ortu diei salubres sunt, quia veniunt à regionibus temperatis. Ab Occasu æquinoctiali Fauonius est dictus, quòd foueat, quæ nascũtur. Huic Circius proximus est ad Septentrionem, Zephyrus ad Austrum. Sunt isti tẽperatè frigidi & humidi, quia Sol paruam facit moram in Occidente, propterea nec multum calefacit illos, nec multũ deficeat. In fine diei salubres sunt, quia à Sole tunc subtiliores reddũtur. A Meridie Auster est dictus, quòd hauriat aquas. Huic ad Orientem Notus est, qui Græcè sic dicitur ab humore: Africus ad Occidentem. Hi omnes quum calidi sint & humidi, nubes, pluuiásq; inducunt, citant tempestates marinas, impediunt virtutes animales, & grauitatem corpori afferunt. A Septentrione Boreas est. Huic ad Orientem Aquilo surgit, ad Occasum Corus. Hi venti frigidi sunt & sicci. vnde corpora indurant, poros constringunt, humores purificant. ¶ Vẽtus operã dat, dixit Plaut. in Milite, id est prosper est. ¶ Ventum popularem quærere in re aliqua, est populi plausum, & secũdum rumorem, fauorémque inanem accupari. ¶ Quatuor venti, pro quatuor cæli cardinibus, à quibus quatuor præcipui flant venti. Virgil. 4. Georg. Parietibúsq; premunt arctis, & quattuor addunt Quattuor à ventis obliqua luce feneſtras. ¶ Ventus secundus, pro secũda fortuna, *μεταφορικῶς.* Cic. Attico lib. 2, Quid si etiam Cæsarem, cuius nunc ventis valde sunt secundi, reddo meliorem? ¶ Ventus, pro procella & turbine in Repub. Cic. in Pison. Neque tam fui timidus, vt qui maximis turbinibus ac fluctibus Reipub. nauem gubernassem, saluámq; in portu collocassem, frontis tuæ nubeculam pertimescerem: alios ego vidi ventos, alias prospexi animo procellas.

Ventulus, diminutiuũ, Lenis, & exiguus ventus. *ἀνεμίδιον.* Terẽt. in Eunu. Cape hoc flabellum, & ventulum huic sic facito, dum lauamur.

Ventosus, a, um, Vento plenus. *ἀνεμώδης, φυσώδης.* vt Ventosus aër, apud Plinium libr. 2. capit. 18. Ventosi folles, Virg. 8. Aeneid. —alij ventosis follibus auras Accipiunt reddúntque. Fornax ventosa, id est vento expósita. Cato capit. 38, Vbi satis foderis, tum fornaci locum facito, vt quàm altissima, & quàm minimè ventosa siet. ¶ Per translationem accipitur pro tumido, inflato, vano, & inani. *κενός.* vt Ventosa verba, id est inflata quidem & tumida, cæterum sine vllo pondere & effectu. Ventosa natio, id est leuis & vana. Plin. in Paneg. Superbiebat ventosa, & insolens natio. Ventosa gloria. *κενοδοξία.* Virgil. 11. Aeneid. Iam noscens, ventosa ferat cui gloria fraudem. Horat. 1. Epist. 19, Non ego ventosæ plebis suffragia venor

Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis.

Venucula, Vuæ genus, quod in ollis conditum, quamdiutissimè incorruptum seruabatur. Colum. lib. 3. cap. 2. Item quorum vuę temporibus hyemis durabiles vasis conduntur, vt venuculæ, vt nuper in hos vsus exploratæ Numesianæ. Plin. libr. 14. cap. 3. Venuculã appellat per tertiã vocalem in secunda syllaba, Veniculam (inquit) inter optimè defloreſcentes, & ollis aptissimã, Campani malunt Sireculã vocare, alij Staculam. Philippus Beroaldus vtrobique Venunculam, legendum existimat: quemadmodum & apud Horatiũ in præceptis Catianis: Venuncula conuenit ollæ. ¶ Venunculũ, farris genus, clusino ponderosius. Colum, lib. 2. capit. 6, Far quod vocatur venũculum, rutilum, atque alterũ candidum, sed vtrũque maioris ponderis quàm clusinum. Quo in loco Ruellius legit Vermiculum: nonnulli etiam Vernaculum: quam lectionem etiã Plinio teste tueri conantur, quem aiunt Vernaculum inter adorei genera enumerare: quod tamẽ nos apud Plinii inuenire nõ potuimus. Verùm illi acutiores fuerunt, qui viderunt quod nusquam erat. Eo tamen in loco Ruellius legit Vermiculum, ex Plinio fortasse, qui lib. 22. capit. 25, ait in farre vermiculum esse teredini similem, qui dentibus viriatis medeatur. Verùm quid si vernaculum legatur: quum idem Plinius far adoreum vernaculum appellari affirmet?

VENVLVS, apud Virgilium lib. 8. & 11. Aeneid. Nomen est vnius ex Latinorum proceribus, qui in Magnam Græciam legatus missus, vt Diomedem in belli societatem ascisceret, re infecta rediit.

Venum, Aliqui aduerbium esse putant, quemadmodũ & Pessum: vsurpatur tamen pro supino verbi Veneo: admittítque secum præcipuè hæc verba, eo, do, expono, & fortasis nonnulla alia. Est autem venum ire, idem quod vendi. Venum dare, idem quod vendere: pro quo etiam vnica dictione composita dicimus Venundare. Liuius, Se venum à primoribus datos. Idem libr. 3, Tum etiam legem fecerunt sanciendo, vt qui tribunis plebis. Aedilibus, Iudicibus, Decemviris nocuisset, eius caput Ioui sacrum esset, familia ad ædem Cereris, liberi, liberæque venum irent. id est venderentur. Sallust. in Iugur. Quippe cui omnia venum ire, in animo hæserat. Vbi illud notandum est, quòd dicimus, Venum ire, non venum iri, sicut Vapulatum ire, non iri: quia venum & vapulatum semper sunt passiuæ significationis ne duo passiua copulentur. In cæteris verò quæ ambigua sunt, quòd actiuè & passiuè accipi possint, ad distinguendum sensum accommodamus infinitum hoc vel actiuum, vel passiuum: vt video te amatum ire, vel iri, quia talia supina sunt ancipitis significationis.

Venundo, das, ex venum, & do, Idem quod vendo. *πωλέω, ἀπεμπολέω, ἀπημπολέω, ἀπωμοσέω.* Cicer. 3. Offic. Quum in venundando rem eam scisset, nec pronunciauisset emptori. Plin. libro 35, Octoginta talentis venundatas.

Venundatio, onis. Idem quod venditio. *ἀπημπόλησις.*

VENVS, Veneris, Ab antiquis amorum, gratiarum, pulchritudinis, deliciarum, voluptatúmque omnium habita est dea: ita dicta à veniendo, quòd ad omnes res veniat, vt autor est Cicer. 2. de Natu. deorum. *ἀφροδίτη, κυπρογένεια.* Hanc Poëtæ ex spuma maris, & Cæli testiculis natam fabulantur, à Saturno excisis, & in mare proiectis: vnde & *παρὰ τὴν ἀφρόν,* hoc est à maris spuma Aphroditem appellarũnt. ¶ Est item Venus, vna errantium stellarum, inter Solis & Mercurii spharas sita, quæ *φωσφόρος* Græcè, Lucifer Latinè dicitur, quum antegraditur Solem: quum autem subsequitur, Hesperos, Vesper, & Vesperugo. ¶ Ponitur etiã Venus pro libidine, & re ipsa venerea, quam & Græci *ἀφροδισιασμὸν* dicũt. Terent. in Eunucho, Sine Cerere & Baccho friget Venus. Seneca, Quod in venerem pronior esset Virgil. 2. Georg. Frigidus in venerẽ senior, fruſtráque laborem Ingratum trahit. Plin. lib. 24. cap. 9, Ad venerem impetus inhibent. Ouid. 1. de Arte, Nos venerem tutam, concessáque furta canemus. ¶ Interdũ pro pulchritudine, venustate, ornatu, elegantia. *διαχυσεώων, χαριτισμός.* Quintil. lib. 6. cap. 4, Quod cum gratia quadam & venere dicitur. Idem lib. 10. cap. 1, Isocratẽs omnes dicendi veneres secutus est. ¶ Est præterea Venus talorum iactus venerius, & quatuor consurgens talis, diuersam faciem ostendentibus. Sueton. in Augusto cap. 71, Talis enim iactatis, vt quisque canem aut senionem miserat, in singulos talos singulos denarios in mediũ conferebat: quos tollebat vniuersos qui Venerem iecerat. Venerum quatuor meminit Cicero lib. 3. de Natura deor. cuius verba sunt, Venus prima Cælo, & Die nata, cuius Elide delubrum videmus. Altera spuma procreata, ex qua & Mercurio Cupidinem secundum natum accepimus. Tertia Ioue nata, & Iunone, quæ nupsit Vulcano, sed ex ea & Marte natus Anteros dicitur. Quarta Syria, Cyróque concepta, quæ Astarte vocatur, quam Adonidi nupsisse proditum est. Hæc ille.

Venereus, a, um, siue Venerius, Quod ad Venerem pertinet. *ἀφροδίσιος.* vt Veneream voluptates, Venerea res. Plin. lib. 24. cap. 9, At venereæ rei impetus inhibent. Venereus homo, Veneri consecratus. Cice. pro Cluent. Quúmq; item, vt in Sicilia permulti Venerei sunt, sic illi Larini in Martis familia numerarentur.

Venustus, a, um, Quod in se habet venustatẽ. *ἁπαρόδιτος, ἀπέρωτος, χαρίεις, διαχύσιμος.* vt Venustus homo, & Venusta oratio: sicut Lepidus homo, & Lepida oratio. Catul. de passere, Lugete ò Veneres, Cupidinésque, Et quantum est hominum venustiorum. Cicer. de Clar. Orat. Gestus & motus corporis ita venustus, vt tamen ad forum, non ad scenam institutus videretur. Idem 2. de Orat. Sed quum omnium fis venustissimus, & vrbanissimus. &c. Venustus vultus, ingenuus, elegans. Terent. in And. Et vultu Sosia adeò modesto, adeo venusto, vt nihil suprà. Lepidus autem & Venustus ita inter se differunt, quòd Venustum vocamus (vt ait Quintilianus lib. 6. cap. 4.) quod cum gratia quadam, & venere dicitur: lepidum, quod rotunditate quadam & breuitate, atque acumine verborum delectat. *εὐτραπέσιον, ἀπερίβολον.*

Venustè, aduerbium. Cælius ad Cicer. lib. 8, Qua in re mihi videtur illud perquàm venustè cecidisse.

Venustulus, diminutiuum. Plaut. in Asin. —compellando blanditer, Oscũlando oratione vinula, venustula.

Venustas, atis, Pulchritudo, formæ elegantia, gratia aspectus. *εὐχαριστία, χαριέντως.* Cicer. 1. Offic. Venustas & pulchritudo corporis secerni non potest à valetudine. Idem in Oratore, Vultus multam affert tum dignitatem, tum venustatem. Firmicus lib. 4. Matheseos, Si Luna à Ioue defluat ad Venerem, facit venustos, & quibus ex venustate potestas maxima comparetur. ¶ Accipitur etiam venustas, pro lepõre siue gratia dicendi, & venere, amabilique suauitate. *χαριτισμός, σμυλογία.* Cicer. 1. de Orat. Dicendi vis egregia summa festiuitate, & venustate coniuncta proficit. Idem 7. Ver. Iste autem homo venerius & affluens omni lepõre & venustate, &c. Quintil. lib. 4. cap. 2, Commendatur expositio venustate. Cicer. 1. de Ora. Tum ea denique vestire atque ornare oratione, pòst memoria sepire, ad extremum agere cum dignitate & venustate.

Venusto, as, Orno, *καλλύνω.* Huius contrarium est Deuenusto. Gell. Tanquam pulchritudinis sibi insignia deuenustet,

VENVSIA, siæ, *βενουσία* Ptolemæo, Oppidum Appulorum Dauniorum, non procul à finibus Lucaniæ, patria Horatij Poëtæ, qui ab eo dictus est Venusinus. Meminit huius oppidi Plinius lib. 3. cap. 11.

Vepres, huius vepris, Spinæ genus nocentioribus aculeis, quibus tenaciter prætereuntiũ vestibus adhæret: vnde & nomen accepisse existimant, quòd vehementer prehendat. *ἅπτεσθαι.* Ouid. lib. 5. Metam. Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit Ora canum. Horat. 1. Epi. 17, Corna vepres, & pruna ferant, & cornus & ilex. Virgil. 8. Aeneid. Sparsi rorabant sanguine vepres. Cic. 5. Tusc. Septum vndique, & vestitum vepribus.

Veprecula, læ, diminutiuum à Vepres, idem significans quod spinula. *ἀκανθίον.* Cic. pro Sestio, Quoniam id etiam fatum ciuitatis fuit, vt illa ex vepreculis extracta nitedula Remp. conaretur arrodere.

Vepretum, ti, *ἀκανθών,* Locus vepribus plenus. Colu. libro 4. cap. 32, Fluminum ripis, & limitibus, ac vepretis commodis quàm mediis agris deponitur.

Ver, huius veris, *ἦρ,* Anni quadripartiti pars temperatissima: ita dicta à virore, teste Varrone lib. 5. de Ling. Latina, quòd tum virgulta virere incipiant: siue à vertendo, quòd tunc vertere se incipiat anni tempus: siue ab eo quòd Iones *ἦρ* dicunt, pro eo quod communi lingua dicitur *ἔαρ.* Cice. 7. Verr. Quum autem ver esse cœperat, cuius initium iste non à Fauonio, neque ab aliquo astro notabat: sed quum rosam viderat, tum incipere ver arbitrabatur. Diuiditur autem ver, vt cæteræ anni partes, in portiones tres: in Ver nouum, siue primum, adultum, & præcox. Nam quum vernum tempus sit trimestre, primus mensis primo, siue nouo veri assignatur: secundus adulto tribuitur, tertius præcipiti siue cadenti. Virgil. 1. Georg. Vere nouo, gelidus canis quum montibus humor Soluitur. Plin. lib. 10. cap. 29, Luscinię pariunt vere primo quum plurimum sena oua. Liuius, Primo vere exercitum moturus erat. ¶ Ver sacrum, sacrificii genus erat apud Italos, quo diis immolabatur quicquid proximo vere apud ipsos natum esset. Quam consuetudinem à Sabinis ortam putat Strabo lib. 5, qui aduersus Vmbros quum aliquoties infœliciter pugnassent, Marti votum fecerunt, si victoria potiri contingeret, se illi consecraturos quicquid proximo vere apud ipsos nasceretur. Quare quum re bene gesta in patriam essent reuersi, omnem pecoris prouentum Marti immolarunt: liberos quoque eo vere natos, quoniam crudele videbatur occidere, Martis ministerio consecrarunt, posteáq; adultos, velato capite, extra fines suos exegerunt. Quondam (inquit Sisenna libr. 4. Histo.) Sabini feruntur vouisse, si res communis melioribus locis constitisset, se Ver sacrum facturos. Liu. libr. 4. ab Vrbe, Ver sacrum factum erat priore anno M. Porcio, & L. Valerio coss. Id quum P. Licinius Pontifex non esse rectè factum collegio primùm, deinde ex autoritate collegij Patribus renuntiasset, de integro faciendum arbitratu Pontificum censuerunt, ludósque magnos, qui vnà voti essent, tanta pecunia, quanta assolerent, faciendos.

Vernus, a, um, Quod est veris. *ἐαρινός.* vt, Verni flores, Vernũ æquinoctiũ. Plin. lib. 10. cap. 31, Oscines non temere fœtus faciunt ante æquinoctium vernum. Ouid. 3. Trist. At mihi sentitur nix verno sole soluta. Horat. de Arte, ò ego læuus, Qui purgor bilem sub verni temporis horam. Cice. 5. Tusc. Alia verno tempore tepefacta frondescunt. Idem de Senect. Breue enim tempus ætatis satis est longum ad benè honesteque viuendum: sin procelleris longius, non magis dolendum est quàm agricolæ dolent præterita verni temporis suauitate, æstatem autumnúmque venisse.

Vernalis, le, Quod est veris, *ἐαρινός.* Aug. lib. 7. de Ciuit. Dei. Propter vernalem quippe facié terræ quæ cæteris temporibus est pulchrior, Porphyrius philosophus nobilis Atyn florem significare scribuit.

Verno, as, Pullulo. *θάλλω.* Mart. lib. 2, Dum tibi vernarent tenera lanugine malæ. Id est pilos emittere inciperent, & tenera quadã lanugine ætatis florem præ se ferrent. A Vere deductum verbum, quo tempore omnia renasci consueuerunt. ¶ Aliquando pro canere. Plautus, Dum auiculæ vernant. Quippe verno tempore omnia lætari videntur. ¶ Ponitur aliquando pro splendere. Plinius lib. 8. cap. 27, Anguis hyberno situ membrana corporis obducta, fœniculi, succo impedimentũ illud exuit, nitidúsque vernat.

Vernans cælum, Vernam quandam temperiem præ se ferens. Plinius libr. 7, cap. 2, Salubri cælo, tempérque vernante. Vernans ager, pullulans, floridus, viridis, lætus. Mart. lib. 9.

Vernatio, onis, Corium vetus, quo serpentes verno tempore exuũtur, quod & Senectus dicitur. *λέπυρις.* Plin. libr. 29. cap. 6, Lendes tolluntur adipe canino, vel anguibus in cibum sumptis anguillarum modo, aut vernatione, quam exuunt, pota. ¶ Nonnunquam verbalis significationem retinet, actum ipsum exuendæ cutis significans. Plin. libr. 30. cap. 3. Anguinæ vernationis membrana cum oleo, tedæque resina calefacta, auribus prodest. Plin. lib. 29. cap. 15, Membrana, siue senectus anguium vernatione exuta cum cancro masculo trita.

Veratrum, tri, Herba est quam Græci vocant *ἐλλέβορον,* vehementem habens vim purgandi, educendíque humores noxios, principis animæ facultatum sedem infestantes: vnde melancholicis & furiosis dari solet, & comitiali morbo laborantibus. Pers. Satyr. 3, —non est hîc Ilias Acci Ebria veratro. Dictum autem putatur Verarrum à vertenda mẽte. Eius duo sunt genera, album & nigrum: de quibus satis multa dicta sunt suprà in dictione HELLEBORVM.

Verax, vide VERVM.

VERBANVS, Lacus Cisalpinæ Galliæ, Ticinum ex Alpibus defluentem accipiens, & eundem in Padum transmittens. Nunc *lacum maiorem* appellant. Plin. lib. 9. cap. 18, Duo lacus Italiæ in radicibus Alpium, Larius & Verbanus appellantur, in quibus pisces omnibus annis Vergiliarum ortu existunt, squamis conspicui crebris, atque præacutis, clauorum caligarium effigie, nec amplius quàm circa eum mensem visuntur.

Verbascum, Herba est duo summa habens genera, album & nigrum, folij colore distincta. *φλόμος.* Galli *Boullonem album, & nigrum* appellant. Candidum rursus in marem & fœminam diuiditur. Fœmina folia habet brassicæ, sed hirsutiora, latiora, & candidiora: caulem cubitalem, candidum, & leuiter pilosum: florem album aut suppallidum: semen nigrum: radicem longam, acerbam, digitali crassitudine. Nascitur in campestribus. Mari folia candidant, sed longiuscula sunt & angustiora quàm fœminæ: caulis quoque tenuior. Verbascum verò nigrum omnia huic paria habet, folia tantùm latiora, minúsque candida. Est & syluestre verbascum, altum virgis arboreis, folia saluiæ, orbibus virga cingentibus, vt marrubium, flore luteo, fulgore auri. Vide Plinium lib. 25. cap. 10.

Verbena, næ siue Verbenaca. Herba est ramulos habens cubitales, angulosos, in quibus ex interuallis folia querceus, sed minora, angustioráque, eisdẽ diuisuris in ambitu, colore aliquatenus cæsio: radicem autẽ longam, tenuem, flores purpureos, & graciles. *ψιμύθιον.* Galli ex Latino vocabulo litera tantum vna immutata, *Veruenam* appellant. A Græcis etiam hierobotane *ἱερὰ βοτάνη* Dioscoridi dicta est, propterea quòd ad multos sacrorum vsus ea vterentur. Plin. libr. 25. cap. 9. Nulla tamen Romanæ nobilitatis plus habet, quàm hierobotane. Aliqui peristereona, nostri verbenacam vocant. Hæc est quam legatos ferre ad hostes indicauimus. Hac Iouis mensa vertitur, domus purgantur, lustrantúrque. Hæc ille. Peristereona autem Græci idcirco appellarunt, quòd plurimũ in ea mansitent columbæ. ¶ *Κατοχιμωτικὸς* tamen quaslibet herbas & frondes festas, ad aras coronandas ex puro loco decerptas, Verbenas ap-

pestamus, quasi herbenas: quod & Donatus annotauit in locum illum Andriæ Terentianæ. Ex ara verbenas hinc sume. Quo profecto in loco Terentius non videtur intellexisse herbam illam, quam propriè Verbenam appellari diximus, quum apud Menandrum, à quo illa transtulit, μυρσίνη, hoc est myrtus legatur. Plin. lib. 22. cap. 2. verbenarū, & sagminum nomine idem significari ait, hoc est gramen ex arce cum sua terra euulsum: iisque semper vsos legatos, quum ad hostes clarigatum mitterentur: indeque vnum ex iis, qui verbenas ferret, Verbenarium fuisse appellatum.

Verbenaca, æ. Herba prorsus eadem cum verbena: de qua satis multa in dictione præcedenti. περιστερεών, περὰ βοτάνη.

Verber, is, Instrumentum verberandi (inquit Valla lib. 6.) longum & exile, qualis est virga, baculus, fustis, lora, flagellum, ferula, arundo, & siquid est simile. μάστιξ, ἄκιτμα. Virgil. 3. Georg. Illi instant verbere torto. Cicer. 7. Verr. Ne catenæ, ne verbera, ne secures, ne cruciatus sociorum. Plin. libr. 8. cap. 9. Domantur autem rabidi fame & verberibus. Terent. And. Verberibus cæsum te in pristinum Daue dedam vsque ad necem. ¶ In vitibus quoque & arboribus Verbera dicuntur, teneriores virgæ, longitudine & flexibilitate sua flagrorum speciem referentes: vnde & flagella à rei rusticæ scriptoribus appellantur. Quintilianus Declamat. vlt. Ignéque ex proximo raptos, verberaque, quæ casus obtulerat in vado. ¶ Verbera nonnunquam pro ipsa verberatione, siue pro ictibus accipimus. πληγαὶ, ἀκίσματα. Virgil. 3. Georg. Ac neq; eos iam frænа virūm, nec verbera sæua, Non sæpuli, rupésque cauæ, atque obiecta retardat Flumina, &c. Terent. Heaut. Tibi erunt parata verba, huic homini verbera. Radiorum verbera. Lucretius libr. 1, –quoniam mitescere multa videbant Verberibus radiorum, ac æstu victa per agros. Ventorū verbera vitare, apud eundem lib. 5. linguæ verbera, obiurgationes. πειθοφίαι. Horat. 3. Carm. Ode 12, Aut examinari metuentes patruæ verbera linguæ,

Verbero, as, Cædo verbere. Sic enim à verbere fit verbero, quomodo à fustis, fustigo, à flagellum, flagello. μαστιγόω, μαστίλω. Cic. 7. Verr. Quæ quū apud te diceret, virgis oculi verberabantur. ¶ Verberari etiam verbis quis dicitur, quoniam (vt testatur Nonius) non solùm verberare à verberibus dictum, sed etiam à verbis. Plaut. in Trucul. Me illis quidem hæc verberat verbis. ¶ Verberare conuitio, vel iniuria, est lacessere. Cice. filius ad Tironem, lib. 16. Verberani te cogitationis tacito duntaxat conuitio. ¶ Huius composita sunt, Diuerbero, euerbero, reuerbero, & trāsuerbero: quorum significata explicauimus suis locis.

Verberatus, us. Ipsa verberatio. μαστίγωσις, ἔπισμα, Plin. lib. 31. cap. 3. Si etiā expressa in altum, aut è sublimi deiecta, verberatu corripiat aera. ¶ Verberatus, pro impulsu. ἐγκόνωσις. Curtius libro 7. Si quum propemodum tuo verberatu ei omnes te præeunte ruraurimus, eosdem nos inimicos, &c.

Verbereus, a, um, Verberibus dignus. μαστίγιας. Plaut. in Pseud. Sed video Eccum verbeream statuam, vt magnificè infert sese. Idem Persa, Aín' verò verbereum caput?

Verberabilis, Id est verbero, seu verberibus dignus. μαστιγίας. Vnde superlatiuum Verberabilissimus, deduxit Plautus in Aulul. Verberabilissime (inquit) etiam rogitas? non fur, sed trifur. Sic enim habent emendatiora exemplaria, quanquam non desunt in quibus verberabissime legatur.

Verbero, onis, masc. gener. Verberibus dignus, vel qui perpetuum vapulat, quem etiam Græco vocabulo mastigiam vocamus. Plaut. in Amphit. Aín' verò verbero? Idem, –tún' me verbero Audes herum ludificarier?

Verbum, bi, Generaliter accipitur pro quauis dictione, quæcunque ea sit orationis pars: inde nomen habens quod aeris verberatu formetur. λέξις, ῥῆμα. Varro tamen à veritate deducit, quod verū nos loqui oporteat. Terent. in Eun. De exclusione verbum nullum. Idem Hecy. –verbis dici non potest Tantum quām re ipsa nauigare incommodum est. Cicer. 2. de Orat. Neque enim quoties verbum aliquod est scribendum, nobis toties eius verbi literæ sunt cogitatione conquirendæ. ¶ Aliquādo specialiter, pro parte orationis per tempora & personas declinabili, ῥῆμα. Vnde verbale nomen dicimus, quod à verbo originem accepit. ¶ Nonnunquā verba ita accipimus, vt rebus, siue factis opponantur. λόγος. Cice. in Sallustium. Vbi rerū testimonia adsunt, non opus est verbis. ¶ Hinc verba dare dicimus pro decipere, & verbis circumuenire. παραλογίζεσθαι. Cic. Attico. Verba dari mihi facilè patior: méque libenter præbeo credulum. ¶ Interdum ita accipimus verbum, vt scripto opponatur: vnde Verbo alicui mandata dare, hoc est viua voce, & non scripto. Cic. lib. 7. Epist. Plura illi mādata verbo quàm scripto dedi. ¶ Nōnunquam nō singulas tantùm dictiones Verbi nomine complectimur, verumetiam solidas orationes. Quo fit vt modò sententiam aliquam insignem, modò tritum prouerbium, verbū appellatum inueniamus. Terent. in Adelph. Postremò illud non meum verbum facio quod tu Mitio Bene & sapienter dixti. Et paulo antè, –nam vetus verbum hoc quidem est, Communia esse amicorum inter se omnia. ¶ Meis verbis, locutio in primis elegans, pro eo quod est meo nomine. Cice. Attico, Atticæ, quoniam hilarula est, meis verbis suauium des. Et alibi, Tu Atticā, quæso, cura: & ei saluterm. & Pyliæ, Tulliæ quoq; verbis plurimā. Idem libr. 4, Epistol. Cum Sura locutus sum, vt ei meis verbis diceret. Idem libr. 16. Si ei meis verbis eris gratulatus. Verbi causa, idem valet quod exempli gratia. Cicer. 3. Verr. Siquis, verbi causa, oriente Canicula natus sit. Verbi gratia, in eadem significatione apud Ciceronem 1. Acad. Verba facere, disserere, orationem habere, disputare, proloqui, διαλέγεσθαι, vt. Facere verba in Senatu. apud eundem 5. Verrin. Idem de Clar. Orat. Qui nunquam verbum in publico fecerunt. Idem pro Pompeio, Permulta contra legem Gabiniam verba fecisti. ¶ Verba mortuo facere, in eadem significatione dicimus, qua Surdo fabulam narrare: hoc est ei velle aliquid persuadere qui aut non audiat, aut nolit audire. Terentius in Phor. Ego Nausistrata esse in hac re culpam meritam non nego: Sed eā, quæ sit ignoscenda. P. verba fiunt mortuo. Verbum de vel è verbo exprimere, id est ad verbum transferre. Terent. in Prolog. Adelph. –cum hic locum sumpsit sibi In Adelphos: verbum de verbo expressum extulit. Verbum reddere verbo. Horatius de Arte, Nec verbum verbo curabis reddere fidus Interpres. Verbum pro verbo reddere. Idem Cicero de Optimo genere Orato. Conuerti enim ex Atticis duorum eloquentissimorum nobilissimas orationes inter le contrarias, Aeschinis, Demosthenisque: nec conuerti vt interpres, sed vt orator, sententiis iisdem, & earum formis, tanquam figuris, verbis ad nostram consuetudinem aptis: in quibus non verbum pro verbo habui necesse reddere, sed genus omnium verborum, vimque seruaui. Totidem verbis transferre, pro eodem, apud Ciceronem libr. 6. ad Attic. Eisdem verbis aliquid reddere. Idem Cic. de Clar. Orat. Primum, inquit, memoria tanta, quantam in viro cognouisse arbitror, vt quæ secum commentatus esset, ea sine scripto verbis eisdem redderet, quibus excogitauisset. Quod Cicero Eisdem, verbis, Quintilianus lib. 10. cap. 6. Ad verbum dixit. ¶ Verba dare, est decipere. παραλογίζεσθαι. Terent. in Andr. Cui verba dare difficile est. ¶ Verba ad rem conferre, hoc est re ipsa verborum fidem facere, & dicta factis comprobare. τῷ ἔργῳ πιστοῦσθαι. Terent. in Eunuch. Verùm si verba ad rem conferet, vapulabit.

Verbale. Quod à verbo descendit. ῥηματικόν. vt Lector à Lego, Doctor à Docco. Dictio Grammaticis familiaris.

Verbigero, ras, Verbè facio. διαλέγομαι, Apuleius, Nimis multa oratio est, si velim memorare quæ ego contrà responderim, quàm diu, & quoties inter nos verbigeratum sit. Verbum est vetus, & inusitatum.

Verbosus, a, um, Multiloquus, garrulus, locutuleius. πολύλογος, πολύμυθος. Cic. pro Muræna, Non solùm ista vestra verbosa simulatio prudentiæ, sed etiam ipsa illa domina rerum sapientia. Quint. libr. 2. cap. 4. Vt quidam sententiarum gratia verbosissimos locos arcessiunt, quum ex locis debeat nasci sententia. Cice. Mario lib. 7, Habes epistolam verbosiorem fortasse quàm velles.

Verbosè, adueṙbium, Multis verbis. πολυλόγως, Cic. pro Muræna, Satis verbosè, sed quid postea?

VERCELLAE, βέρκελλαι, Vrbs Transpadanæ Italiæ, quam Plinius libr. 3 capit. 17. in vndecima regione Italiæ collocat, non procul à Taurinis, Vulgò Verceil.

Verè, vide VERVS.

Verecundia, æ, Metus iustæ reprehensionis, modestia, contraria arrogantiæ: & idem ferè quod pudor. αἰδώς, à quo tamen in hoc differt, teste Donato, quòd Verecundia, ingenuitatis cuiusdam sit & modestiæ: vnde & in laude ponitur. Pudor verò, animi sibi male conscij ob scelus aliquod perpetratum. ἀσχύνη. Cic. pro Quintio, Homo timidus, virginali verecundia. Liu. 1. ab Vrbe, In eam verecundiam adducti sunt, vt cuiitatem totam in cultum versam deorum, violari ducerēt nefas. Plin. Epist. 7. libro 2, Causas summa fide, pari constantia, nec verecundia minore defendit.

Verecundus, a, um. Qui verecundia tenetur, id est iustæ metuens reprehensionis. ἀδήμων. Ouid. 1. Amor. eleg. 5, Illa verecundis lux est præbenda puellis. Idem 14. Metam. Illa verecundo vix tollens lumina vultu, &c. Cicer. 3. de Leg. Verecundus est, qui vt bene audiat, erubescit, & pudet impudica loqui. Verecundus, & parcus in transferendo, hoc est non nimium audax, aut frequens in translationibus, qui scilicet metaphoris vtitur non nimium duris, neque longè petitis. Idem de Orat. Nec in faciendis verbis erit audax, & in transferendis verecundus & parcus. Verecūda translatio, id est modicè detorta, & non nimis longè petita, apud eundem lib. 16. Epist.

Verecundè, Cum verecundia. ἀδημόνως. Cic. 5. de Finib. Tum ille timidè vel potius verecundè, Facio, inquit, equidem. Idem 2. de Finib. Cyrenaici quidem non recusant: vestri hæc verecundius, illi fortasse constantius.

Verecundor, aris, Verecundia teneor. αἰδέομαι. Cic. libr. 3. de Orat. Alterum cunctantem, & quasi verecundantem incitabat. Plaut. in Trin. Verecundari neminem apud mensam decet.

Veredus, di, pen. prod. Equus cursus velocissimi: qualibus antiqui vtebantur in venatione. ἵππος ταχύδρομος. Mart. lib. 14. Stragula succincti venator sume veredi: Nam solet à nudo surgere ficus equo. Idem alibi, Parcius vtaris moneo rapiente veredo, Prisce, nec in lepores tam violentus eas. Veredis item vtuntur principum tabellarij, qui mutatis per stationes equis, quàm velocissimè, quò instituerunt, perueniūt: qui inde etiam Veredarij appellati sunt. Iulius Firmicus Matheseos libr. 3. Regum nuntios, veredariósque reddent. In qu etiam significatione vocem eandem vsurpauit Procopij interpres Belli Persici libr. 2. Sunt qui veredum dictum putant, à vehenda rheda: vnde & veredarium vrbis, apud Hieronymum legimus, metaphora profectò non inuenusta, pro gubernatore, rectore, seu administratore: Singulæ (inquit) metuunt veredarium Vrbis offendere. Quanquam non desunt qui rhedarium ibi potius, quàm veredarium legendum censeant.

Vereor, eris, itus, Cum observantia quadam, & ingenuo pudore metuo. αἰδοῦμαι, ἀιδέομαι. Est enim Vereri propriè liberorum, qui honestatis gratia mouentur: Timere autem seruorum, qui formidine pœnæ aliquid aut faciunt, aut omittunt. Cic. ad Att. lib. 7, Et quod scribis in vrbē introisse, vereor quid sit. Terent. And. Sed quidnam Pamphilum exanimatum video? vereor quid siet. Et vt dicimus, Timeo te, tibi, à te: sic dicimus, Vereor te, tibi, à te, in eadem differentia, quā explicauimus in verbo Timeo. Cic. 4. Acad. Vos autem veremini mihi, ne labar, &c. Terē. in And. Ego dudum nonnihil veritus sum Daue abs te. &c. In eadem significatione dixit Cice. in Cat. Maio. De qua (loquitur de Carthagine) non ante vereri desinam, &c. id est timere ne nobis malum inferat.

Verens, entis, participium, seu nomen è participio, Timens, metuens. Cice, ad Papyrium lib. 4. Qui te ad scribendum incitauit, verentem, ne Silius suo nuntio aliquid mihi solicitudinis attulisset.

Verendus, a, um, Idem quod venerandus. αἰδέσιμος. Ouidius. 4. Metam. –& abstulit illis, Quod mortale fuit, maiestatémque verēdam Imposuit: noménque simul, faciémque nouauit. Idem 4. de Ponto, Eleg. 1, Curia cū Patribus fuerat stipata verendis.

Verenda, orum, gen. neut. numeri pluralis tantùm, Corporis partes pudendæ, quæ sine vergcūdia nominari non possunt. τὰ αἰδοῖα. Plin. Epist. 14. lib. 3. Repentè cum ferui circunsistunt, alius fauces inuadit, alius os verberat, alius pectus & ventrē, atq; etiam (fœdum dictu) verenda contūdit.

Veretrum, tri, Penis, mentula, membrum virile. πόσθη, αἰδοῖον. Sueton. in Tiberio, capit. 62. Excogitauerat autem inter genera cruciatus etiam vt larga meri potatione per fallaciam oneratos, repente veretris deligatis, fiduciarum simul, vrinæque tormento distenderet.

VERGILIAE, Septem sunt stellæ in genu Tauri: ita dictæ quòd circa æquinoctium vernum matutino tempore oriantur. πλειάδες. Virgil. 1. Georg. Nauita tum stellis numeros, & nomina fecit, Pleiadas, Hyadas, clarámque Lycaonis Arcton. Vide de his plura in dictione PLEIADES.

VERGILIVS Maro, βέργιλιος. Eutthathio in Catal. apud Homerū, Latinorum poetarum præstantissimus, ex æquo propemodum certans cū Homero: cuius vita latissimè describitur ab Aelio Donato, & Petro Crinito. Sunt qui Virgilius scribere malunt per tertiam vocalem in prima syllaba: de cuius orthographiæ ratione nonnihil disseremus infrà in dictione VIRGILIVS.

Vergo, gis, versi, vel secundum Diomedem, xi, sum, Tendo, specto, inclinor, declino. σωτείνω, ῥέπω, παλαιστείνω, φέρομαι. Virg. 11. Aen. Quem dānet labor, & quo vergat pondere lethum. ¶ Iungitur aliquando accusatiuo cum præpositione ad, vel in. Cice. 11. Philip. Et eius auxilium ad Italiam vergere quàm ad Asiam, maluerunt. ¶ Venenum vergere alicui, actiuè pro miscere, porrigere. Lucre. lib. 5, Illi imprudentes ipsi sibi passim venenum Vergebant, nunc dant aliis solertius ipsi.

Vergens, tis, participium. Lucanus libr. 2, Illyris Ionias vergens Epidaurus in vndas. Sueto. in Othone. cap. 7, Vergente iam die ingressus Senatum, id est inclinato.

Veridicus, Verisimile, Veritas, vide VERVS.

Vermis, huius vermis, masculini generis, à vertendo dicitur, quòd repēdo torqueat sese & vertat. σκώληξ. Plinius libr. 18. cap. 17, Vulgò verò si dulcedo nocet, & vermes radicibus inhæreant, remedium est amurca pura, &c. Lucret. lib. 2, Quippe videre licet viuos existere vermes Stercore de tetro.

Vermiculus, diminutiuum, Exiguus vermis. σκωλήκιον. Plinius lib. 10. cap. 65, Iam obituris muribus vermiculum in capite gigni tradunt. Lucret. lib. 2, Et tamen hæc quum sunt quasi putrefacta, per imbres, Vermiculos pariunt.

Vermiculor, aris, Vermiculis infestor, vermiculos gigno: quod vitium nō modò lignis & arboribus, verumetiam aliis platis & fructibus solet accidere. τηκεδονίζομαι, σκωληκόομαι. Plin. lib. 17. cap. 24, Vermiculantur magis minutæ quædam arbores, omnes tamen ferè, idque aues cauo corticis sono experiuntur.

Vermiculatio, onis, verbale, Vitium arborum, aliarúmve plantarum, aut etiam fructuum, quum vermiculis infestantur. σκωληκοτονία. Plinius libro 11. cap. 17, Ficus si scilla seritur, ocyciśimè ferre traditur pomū, nec vermiculationi obnoxium: quo vitio non carent reliqua poma similiter sata.

Vermiculatus, a, um, Quod quandam vermiculorum effigiem imitatur. σκωληκοειδής. Vnde opus vermiculatum dicitur, quod minutis tessellis insitiis vermiculorum instar variegatū est, ac distinctum. ποικίλγραμμα, διακόσμιον. Plin. lib. 35. cap. 1, de pictura loquens, Nunc verò in totum marmoribus pulsa, tum quidem & auro: nec tantùm vt parietes toti operiantur, verùm, & interraso marmore, vermiculatisque ad effigies rerum, & animalium crustis.

Vermina, teste Festo, Dicuntur ventris tormina, quū intestina minuto motu, quasi vermibus quibusdā scindi videantur: quod doloris genus Græci τορμὸν appellant. Hæc Festus.

Vermino, as, pen. cor. Vermibus infestor. σκωληκιάω. Corn. Cels. Nihil periculosius pueris, dum verminant. Martial. lib. 14, Si tibi morosa pruriginе verminet auris.

Verminatio, Vitium in iumentis, quum à verme infestantur. Plinius libro 28. cap. 11, Iisdem sanari demissis in fauces iumentorum verminationes, notum est.

Verminor, aris, deponens, Ventris torminibus vexor. στροφῶμαι, Vermina enim, teste Festo, veteres ventris tormina appellabant. Pomponius Hirnea, vt citat Nonius, Decimo mense demum turgens verminatur, parturit. Tractum à vermibus, qui in animalium aluo sese mouentes, intestina excruciant.

Verminosus, Qui verminis habet. σκωληκιῶν. Vnde verminosæ aures, quibus innati sunt vermes. σκωληκιῶντα ὦτα. Plin. lib. 20. cap. 14, Succus autem ribus verminosis instillatur.

Verna, vernæ, communis generis, Seruus, aut ancilla, domi nostræ, aut cerè ex ancilla nostra natus, natáve: quod nomen Festus à vere deductum putat, quòd id tempus maximè idoneū sit fœturæ. ἐπιτοκετός. ἐπιτοκάδιος. Plautus in Milit. Quid nutrici non missurus quicquam, quæ vernas alit? Cælius Ciceroni libro 9, Bellienus verna Demetrij, qui ibi cum præsidio erat, &c. Tibul. libro 1. eleg. 1, Turbáque vernarum, saturi bona signa coloni, Ludet. Horatius 2. Sermo. –vernásque procaces Pascо libaris dapibus. Vernarum nomen apud antiquos, teste Nonio, pro conuitio habebatur, quòd eo nomine primùm dicti fuerint ij qui facrovere nati essent. Plautus Amph. Cum cruciatu tuo istæc verna verba funditas.

Vernula, diminutiuum. Plin. libr. 22. cap. 2, 7, Vernula charus Pericli Atheniensium principi, &c. Mart. libr. 14, Siquis plorator collo tibi vernula pendet. Iuuen. Sat. 10, Quem sequitur custos angustæ vernula capsæ.

Vernaculus, la, lum, Quod nostra in regione natum est, vel quod illi proprium est, & peculiare. ἐγχώριος, ον, vt, Vernacula lingua, quæ regioni nostræ est peculiaris, quam vulgus *maternam* vocat. Vernaculæ vuæ, quæ exoticæ aut peregrinæ non sunt, neque aliunde translatæ. Plinius lib. 14. cap. 2, Potiśima nobilitas datur vuis peculiaribus, atq; vernaculis Italiæ. Sapor vernaculus, id est regioni suæ peculiaris. Cice. in Bruto, Nescio quo sapore vernaculo. Idem in Verrem, actio. 6, Non vt solemus interdum in defensionibus dicere crimen domesticum, ac vernaculum. Vernacula putatio, id est regioni nostræ consueta. Plinius libro 17, Vernacula putatio, deiectis per ramos vitium crinibus, circunuestit arborem.

Vernilis, vernile, pen. prod. Idē quod seruilis. δουλικός. Tacit. lib. 18, Quanuis ouium Vitellius vernilibus blanditiis velaret. Hoc est seruilibus, & adulatoriis, liberóque homine indignis.

Vernilitas, atis, Seruilis astutia, Plin. li. 34. cap. 8, Lycisćus puerum fecit Lagonem subdolæ ac fucatæ vernilitatis. Quintil. libr. 1. cap. 11, Nec vitia ebrietatis effingat, nec seruili vernilitate imbuatur.

Verniliter, Blande, adulatorié. δουλοπρεπῶς. Tractum à vernis, inquit Nonius, quibus ea viuendi ars est. Cæcilius Venatore, vt citatur ab eodem Nonio, Credo minus tandē hoc fit verniliter. Quo tamen in loco emendatiora Nonij exemplaria Vernaliter legendum ostendunt.

Vernaliter, adueṙbium, Seruiliter, blandè, & adulatorié. δουλοπρεπῶς. Hor. 2. Serm. sat. 6, –nec non vernaliter ipsis Fungitur officiis. Cęcilius in Venatore, vt citat Nonius, Credo minus tandem hoc fit vernaliter.

Vernus, vide VER in Verus.

Vero, Assentientis particula est, Idem valens quod sanè, vel vtique: semperq; secundo loco in oratione collocatur. μέντοι. Cice. in Bruto, Tum Brutus in me intuens, Orationes, inquit, veteres nobis explicabis. Ego verò, inquam, Brute, sed in Cumano. Terent. Heaut. Heus, laudas, qui heros fallunt? C H. In loco ego verò. Cic. Seru. Sulpit. lib. 4. Epist. Ego verò, Serui, vellem, vt scribis, in meo grauissimo casu affuisses. ¶ Aliquādo discretiua particula est, idem valens quod Autem, δέ, Cice. de Orat. Poeta numeris astrictior paulo, verborum autem licentia liberior, multis verò ornandi generibus socius, ac penè par. ¶ Pro interiectione stomachantis accipiebat Donatus in illo Eunuchi, Moue verò ocyus te nutrix. ¶ Aliquando etiam particula est, ironiam adiuuans: vt apud Virgilium 4. Aen. Egregiam verò laudem, & spolia ampla refertis, Túque puérque tuus. ¶ Ponitur etiam pro quinimo, Seneca, Socratem cum Platone, & Zenonem, & Cleantem in animum meum sine dignatione recipiam? Ego verò illos veneror, & tātis nominibus semper assurgo. Plin. in Præfat. Proinde occupantibus locum faueo, ego verò & posteris. Vide plura de hac particula apud Vallam lib. 2. ca. 24.

Vero, veras, vide VERVS.

VERO, βηρών, Fluuius Celtiberiæ, à quo populi Verones, βόηρωνες, dicti sunt, cárca cum habitātes. Meminit huius fluuij Martialis Epigr. 88. ad Licianum.

VEROMANDVI, Populi inter Belgas, quos recensēt Plinius libro 4. cap. 17.

VERONA, ἐνέτη, Ciuitas Venetiæ, à Gallis condita, duce Brenno: à quo Brenona primò, deinde mutatis literis, Verona dicta est, vt Iustinus lib. 20. refert. Hi enim, quum nouas sedes quærere ob intestinas discordias, & assiduas dissensiones cogerentur, in Italiam venere: expulsíque inde cultoribus, Mediolanum, Comum, Brixiam, Bergomum, Tridentum, Vincentiam condiderunt. Veronam alluit Athesis fluuius amœnissimus, qui ex Tridentinis Alpibus ortus, non longè à fossa Clodia Padomisceatur. Ex hac vrbe præstantes viri orti, fuerunt, Catullus, Aemylius, & Macer poeta: & (vt nōnulli putant) Plinius, & Guarinus orator, & Pontifex sanctitate clarus.

Verpus, Recuritus, qui scilicet verpam, hoc est mentulam habet præputio nudatam. λαπάδιημος, ψωλός. Quo fit, vt Iudæi peculiari vocabulo Verpi dicantur, qui ex præscripto Legis præputium pueris præcidunt. Martial. lib. 7, Dum ludit media populo spectante palæstra, Delapsa est misero fibula, verpus erat. Iuuen. Saty. 14, –cadē nisi sacra colenti Quæsitum ad fontem solos deducere verpos.

Verpa, verpæ, Vsurpatum est à veteribus pro membro virili. ψωλή, πίος. Martial. lib. 11, Iam nisi per somnum non arrigis: & tibi Meui Incipit in medio s meiere verpa pedes.

Verres, is, Porcus non castratus. χοῖρος, Varro de Re rust. libr. 2. cap. 4, Castrantur verres commodissimè anniculi: vtique ne minores quàm semestres: quæ facto nomen mutant, atque è verribus dicūtur marales.

Verrinus, adiect. Quod est verris, χοίρειος. Plin. lib. 28. cap. 9, Adipe verrino confici. Ibidem cap. 10, Simili modo verrinum iecur exemptis dunxat fibris, quatuor obolorum pondere.

VERRES, Nomen cuius Romani fuit, qui quòd Siciliam in Prætura auarè, libidinosè que administrasset, à Siculis repetundarum postulatus est, Ciceroneque accusante damnatus. Extant etiam hodie Actiones Ciceronis in Verrem, quæ solæ ex prisciis illis accusationibus ad nos perueuerunt.

Verriculum, li, Rete piscatorium, ita dictum quòd per aquam verratur, id est trahatur. σαγήνη. Idem & Euerticulum dicitur. Vide suprà suo loco.

Verriculatus, a, um, adiect. Ad verriculi formam factum. Colum. lib. 2. cap. 21, Sunt autem metendi genera complura: multi falcibus verriculatis, atque iis vel rostratis, vel denticulatis medium culmum secant.

Verro, rís, ri, sum, Traho, abripio, ἕλκύω, Virgil. 1. Aeneid, Ni faciat, maria ac terras, cælúmque profundum Quippe ferant rapidi secum, verrántque per auras. ¶ Aliquando verto. Idem 3. Aeneid. –haud mora nauæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Annixi torquent spumas, & cærula verrunt Aequora. Idem 6. Aeneid. Remis vada liuida verrunt. Ouid. 10. Metam. Summæ cauda verruntur arenæ. Catullus Argo. Cærula verrentes abiegnis æquora palmis. ¶ Ali quando mundo, scopis purgo σαίρω. Iuuen. saty. 12, Verre pauimentum, nitidas ostende columnas. Cicer. in Parad. Qui tergent, qui vngunt, qui verrunt, qui spargunt, &c. Liuius 6. belli Puni. Vndique matronæ in publicum effusæ circa deûm delubra discurrunt, crinibus passis aras verrentes. Plinius libro 28. cap. 2, Recedente aliquo ab epulis, simul verri solum. ¶ Huius cõposita sunt, Conuerro, deuerro, & euerro: de quibus suis locis.

Versus, a, um. participium. Virg. 1. Aenei. –& versa puluis inscribitur hasta. Idem 5. Aeneid. Spumant freta versa lacertis.

Verruca, cæ, pen. prod. Locus in mõte editior. ἀκρώρεια. Cato in libris Originum, Censeo (inquit) si rem seruare vis, faciendum vt quadringentos aliquos milites ad verrucam illam ire iubeas: eam vti occupent, imperes. Ex Gellio lib. 3. cap. 7, vbi verrucam locum editum, asperúmque interpretatur. A cuius similitudine tubercula in corpore eminentia sine sensu, verrucæ appellantur. Harum Græci duo faciunt genera. Nam quæ superiore sui parte latiores sunt, tenui tãtùm filo cuti adhærentes, ἀκροχορδόνας appellant: quæ verò ad cutem latiores sunt, in acumen desinentes μυρμήκια nominatur. Plin. lib. 20. cap. 12, Ocimum misto atramento sutorio verrucas tollit. Serenus, Interdũ existit turpi verruca papilla, Hinc quondam Fabio verum cognomen adhæsit, Qui solus patriæ cunctando restituit rem. ¶ Verrucas, & maculas linearum, pro tuberculis quibusdam qui in lapillis, ceu eorum vitia quædam conspiciũtur, Plin. libr. 37. cap. 12, Illud modò meminisse conuenit, increscentibus variá maculis ac verrucis, linearũm quæ interueniente multiplici ductu, & colore, mutata sæpius nomina in eadem materia.

Verrucula, diminutiuum. Colum. lib. 7. cap. 6, Caper cui sub maxillis binæ verruculæ collo dependent, optimus habetur.

Verrucosus, a, um, Verrucis, plenus: vt Verrucosus mons, qui multis verrucis, hoc est asperis, editioribúsq; iugis assurgit. Verrucosus homo, qui cutem habet verrucis multis asperam. ¶ Vnde per translationem accipitur pro duro, inculto, horrido, aspero. Persius saty. 1, Sunt, quos Pacuuiúsque, & verrucosa moretur Antiopa. hoc est aspera, & non satis polita. Orator verrucosus. Cic. de Clar. Orat. Quintus etiam Maximus verrucosus orator habitus est temporibus illis.

Verrucaria, æ, Herba eadem cum heliotropio. ἡλιοτρόπιον. ita dicta ab effectu, eo quòd succo eius verrucæ tollantur. Plinius libr. 22. cap. 21, Verrucas cum sale tollit succus è folio: vnde nostri verrucariam herbam appellauere.

Verrunco, as, Auerto, depello. ἀποτρέπομαι, ἀποκίμπομαι. Cice. 1. de Diuin. ex antiquo quopiam Poeta, Per propinqua hæc bene verruncent populo. ¶ Hinc Auerrunco compositum: de quo vide suo loco.

Versatilis, versatile, penultima correp. Quod huc, & illuc versatur, siue quod idoneum est vt versetur. πρόβλητος, δυπλοφορτικὸς, ἀνώνυτος. vt, Gladius versatilis, Axis versatilis, Acies versatilis. Curt. lib. 4, Adeóque aciem versatilem posuit, vt qui vltimi stabant, ne circumirentur, verti tum, & ad frontem circumagi possent. Plinius libro 36. cap. 18, Idem mo las versatiles Volsiniis inuentas, aliquas & sponte motas inuenimus in prodigiis. ¶ Versatile ingenium, per translationem, ad res quaslibet obeundas idoneum. πολύτροπον. Liuius 9. belli Maced. de Catone, Huic versatile ingenium ad omnia fuit, vt natum ad id vnum diceres, quod ageret.

Versicolor, Versiculus, Versipellis, Verso, versas, Versura, Versus: Participium, Nomen, Aduerbium, Præpositio, vide VERTO, vertis.

Versus participium à Verro, vide VERRO.

Versutus, Versutiloquus, vide VERTO.

Vertagi, Dicuntur canes sponte in venationem exeuntes, prædámq; domum referentes. Martial, lib. 14, Non ibi, sed domino venator vertagus acer, Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Vertebræ, Vertebratus, Vertex, Verticillum, Verticulum, Vertigo, vide VERTO.

Vertius, Magnarum virium dicitur. Pomponius, Homo in currẽdo vertius, qui cum Atlante contendat. Sipont.

Verto, is, ti, sum, A vere dici putatur, quoniam vere annus incipit verti, τρέπω, δάλλω, λίνω, ἵλλω, στρέφω. Virg. 8. Aeneid. Gorgona defecto vertentem lumina collo. Terent. in Heaut. Rotundum redigam, vt quò se vertat nesciat. ¶ Interdum transfero quippiam de vna in aliam linguã. μεταφράζω. Cicero 1. de Finib. Quanquam ti plane sic verterem Platonẽ, aut Aristotelẽ, vt verterunt nostri Poetæ fabulas, &c. ¶ Vertere omnia, est euertere, corrumpere. Cic. 1. Offic. Vt Callicratidas, qui quum Lacedæmoniorum dux fuisset Peloponnesiaco bello, multáque fecisset egregiè, vertit ad extremum omnia. ¶ Aliquando Vertere est conuertere, redigere, applicare. Plinius lib. 15. cap. 4, Vsum olei ad luxuriam vertere Græci. Vertere ad se aliquid, est sibi accipere. Cicer. 1. Verr. Nam ex illa pecunia magnam partem ad se vertit: mulieri redditit quantulum visum est. Vertere agros, seu terram. id est subigere. Virg. 7. Aen. Et centũ terras vertebat aratris. ¶ Vertitur causa in hac re, id est consistit. Quintil. lib. 3. cap. 13, Significamus summã illam in qua causa vertitur. ¶ Vertunt crateras ahenos, dixit Virgil. 9 Aeneid. id est potant, –fusíque per herbam Indulgent vino, & vertunt crateras ahenos. Verte omnes tein facies, dixit idem Virgilius. id est transformes te in quascunque species. Vertere sese in formam alterius, est mentiri alterius formam, & simulatè effingere. Vertere aliquem in fugam, est cogere vt fugiat. Vertere se in selectionẽ alicuius partis, est eam eligere. Verterę omniũ in se oculos, est facere vt omnium oculi in se conuertantur. Liuius 7. ab Vrbe, Inde admiratione pauentibus cunctis, quum omnium in se vertisset oculos, &c. ¶ Quo me vertam, nescio, vel nõ habeo: locutio qua rei alicuius grauitatem ostendimus. Quoquò te verteris, id est in quantancunque partem respexeris. Cicer. 2. de Diuin. Quoquò se verterint Stoici, iaceat omnis eorum necesse est solertia. ¶ Vertitur res in meo foco, id est de mea re agitur, aut quæ in me recasura, siue ruitura est. Vertere sententiam retro, est mutare sententiam. Vertere stylum in tabulis, est, vt inquit Budæus, scripta inducere, & delere, aut reuocare quod scripsimus. Cicero 4. Verrin. Vertit stylum in tabulis, quo facto causam omnem euertit suam. Vertere terga, est fugere. Vertere stultitiæ, est stultè factum esse interpretari. Vertere vitio, est dare vitio, criminari. Horat. 1. Serm. saty. 6. Nec timuit sibi ne vitio quis verteret. ¶ Vertere, aliquando est versuram facere. Plautus in Curcul. Vel qui ipsi vertant, vel qui aliæ subuersandos præbeant. ¶ Ponitur aliquando pro considero, voluo, agito. ἀγκάζω. Liuius 8. bel. Pun. In ciuitate tanto discrimine belli solicita, quum omnium secundorum, aduersorúmque causas verterent, multa prodigia nuntiabantur. ¶ Verto, aliquando neutraliter, & absolutè ponitur. Liu. lib. 3, Aliquãdiu æquatus inter omnes terror fuit, paulatim totus vertere in plebem cœpit. id est verti. Idem libr. 5. de Camillo aduersus Gallos inuocato, Iã verterat fortuna, iã deorũ opes, &c. id est versa erat fortuna. ¶ Bene vertere, pro, Bene euenire. Virgilius 9, Ecloga. Hos illi (quos nec bene vertat) mittimus hœdos: Hoc est vt malo omine hoc munus accipiat, inquit Seruius. Bene tibi vertat hæc res, pro, vtinam res prosperè tibi succedat. Liu. 1. ab Vrbe, Tullus Metium benignè alloquitur, quòd benè vertat, castra Albanos Romanis castris iungere iubet. ¶ Sic malè vertere, est infœliciter succedere. Terent. Phorm. Quæ quidem res illi vertat malè. Res malè vertunt, hoc est malè cedunt, malè habent. Plaut. Persa, Si malus, aut nequam est, malè res vertunt quas agit. ¶ Vertere solum, dicebantur vrbe cedentes, siue ob decoctam creditoribus pecuniam, siue ob exilium. γὴν πρὸ γῆς. Liu. lib. 3, Collegæ eorum exilij gratia solum verterunt. Cic. pro Cecin. Qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum vertunt. id est locum mutant.

Verso, as, frequentatiuum à Verto. λυκλόω, λυκλαφορῶ, περιάγω, τρίφω. Cic. de Som. Scip. Orbes qui versantur retro contrario motu, atque cælum. Idem de Fato, Cylindrum volui, atque turbinem versari putes. ¶ Accipitur aliquãdo pro voluo. κυλίω. Cic. 2. Tusc. Tum illud, quod Sisyphus versat, saxum, Sic Versare libros, dicimus pro euoluere. Horat. de Arte, –vos exẽplaria Græca Nocturna versate manu, versate diurna. ¶ Versare aliquem, est illum deludere. Plautus in Persa, Quid ais tu crux, stimulorum tritor? quomodo hodie me versauisti? vt me in tricas conieceris. Versat animum cupido regni: id est transuersum agit, & à recto honestóque abducit. Liu. 1. ab Vrbe, Patrum interim animos certamen regni ac cupido versabat. Animum muliebrem versare in omnes partes, est modis omnibus solicitare, & modò minis, modò precibus conari labefactare. Liu. 1. ab Vrbe, Tum Tarquinius fateri amorem, orare miscere precibus minas, versare in omnes partes muliebrem animum. Versare dolos, id est tractare. Virgil. 11. Aenei. Consilio versare dolos. Idem 2 Aen. Seu versare dolos, seu certè occumbere morti. Versare oues. Virgil. 10. Ecloga, Aethiopum versemus oues sub fidere Cancri. id est pascamus. ¶ Versare terram, id est arare, fodere. Virg. 1. Georg. Nec tamen hæc, quum sint hominúmque boúmq; labores Versando terram experti, &c. ¶ Aliquando versare, est animo voluere. ἐγκάλλω. Horat. de Arte, Sumite materiam vestris qui scribitis æquam Viribus: & versate diu quid ferre recusent, Quid valeant humeri. ¶ Aliquando accipitur pro imbuere, erudire, exercitare. Quintil. libro 5. cap. 7, Multum domi antè versandi.

Versor, aris, deponens, Moram traho, frequens sum, maneo, dego, διατρίβω, διαγίνομαι, κατάγομαι. Cice. 6. Verr. Versabatur in Cicilia longo interuallo alter Phalaris. Idẽ pro Milone, In quibus propter insanas substructiones facilè mille hominum versabatur. ¶ Versari in suo munere, est suo munere fungi. ἐντρίβεσθαι. Cic. de Fato, Non enim credo nullo præcepto cæteros artifices versari in suo munere. Versari ante oculos. Cice. ad Terentiam, Nam mihi ante oculos dies, noctésque versaris. Quintil. lib. 2. cap. 16, Versatur circa res omnes rhetorice. Idem in Procem. libri 1, Præclarissimè in consiliis, ac administratione Reipub. versari. Plinius Epist. 55, Nam in hoc vno interdum vir alioqui prudentissimus, honesto quidem, sed tamen errore versatur, Cice. 3. Tusc. In summa inanitate versatur, confectatúrq; nullam eminentem effigiem virtutis, sed admodum bratam imaginem gloriæ. Terent. And. Nescis quantis in malis verser, miser. Cice. 3. Verr. Vos illud vellem recordari, istius nequitiam & iniquitatem, tum in ore vulgi, atque in communibus prouerbiis esse versatam. Virg. 4. Aenei. Illa dolos, dirúmque nefas in pectore versat, Certa mori, varióque irarum fluctuat æstu. ¶ Hinc conuersor & Diuersor composita, quorum significata vide suis locis.

Versorius, adiect. Versoriam capere, pro eo quod est retrorsum conuerti, ἀναστρόφια. Plaut. Trinumo, Cape versoriam, recipe te ad herum.

Versura, æ, Idem quod conuersio. στροφή. Varr. lib. 1. de Re rust. cap. 46, Propter eiusmodi res admirãda discrimina sunt naturalia, quòd ex quibusdam foliis, propter eorum versuram, quod sit anni tempus, dici possit, vt olea, & populus alba & salix. Horum enim folia quum conuerterũt se, solstitium dicitur fuisse. ¶ Idem Versura dicitur locus, ad quem quũ quis peruenerit, reuertitur: vt quum boues in arando post peractum legitimum sulcum circumaguntur, vertuntúrque. Columel. libr. 2. cap. 2, Sulcum autem ducere longiorem, quàm pedum centum viginti, cõtrarium pecori est: quum ventum erit ad versuram, in priorem partem iugum propellat, & boues inhibeat, vt colla eorum refrigescant. Idem de Arborib. capite 19, Itaque placet inter ordines quadragenos pedes, minimúmque tricenos relinqui versuris. ¶ Item versura, quàm Græci καμπὰς vocant, flexus ipse angulorum in ædificiis, & parietibus exterior: in qua significatiõe aliquotiesvtitur hac voce Vitruuius. ¶ Versura itẽ dicitur mutatio creditoris, & æris alieni pari aut maiori fœnore persolutio, μεταλλαγὴ τοῦ δανείου. ¶ Vnde versuram facere dicuntur qui pecuniam fœnori accipiunt, vt aliud æs alienum dissoluant: vnde & Versura nomen inuenit, teste Festo, quòd hoc nihil aliud sit quàm vertere creditorem, τόκῳ τόκῳ ἐπίδοσις. Versuram facere (inquit Donatus) est æs alienum ex ære alieno soluere. Hoc fit quando æs alienum nobis constitum fuerit, nec nobis tantum pecuniarum sit, vt id dissoluere liceat: vbi autem dissoluendi tempus aduenerit, mutamus creditorem, ab altero scilicet vsurarium æs accipientes quod alteri reddamus. Cicero pro Cælio, Nulli sumptus, nulla iactura, nulla versura. Budæus, Versuram facere, est creditorem mutare, & fœnus fœnore dissoluere, quod vulgò dicitur, *Nudato Petro Paulum vestire*: & vt ita dicam, nomen nomine expungere. ¶ Hinc versuram, siue vorsuram soluere, prouerbio dicimus eos qui ita se præsentibus explicant incommodis, vt aliis grauioribus impediantur. Terent. in Phorm. –in eodem luto hæsitas, versura solues Geta: præsens quod fuerat malum, in diem abiit: plagæ crescunt Nisi prospicis. Id est debitas tandem pœnas dabis etiam cum fœnore: simili conditione atque ij solent qui vt syngraphã vnam dissoluant, & vna cautione se liberent, pecuniam mutuam maiori fœnore iterum accipiunt. In dies enim deteriorem conditionem suam faciunt: quod frugi homines non solent.

Versus, versa, versum, participium, Id est conuersus. ἐστραμμένος. Virgil. 4. Georg. –dum grauis aut hos, Aut hos versa fuga victor dare terga coëgit. Idem 3. Georg. Versáque obnixos vrgentur cornua vasto Cum gemitu. Et paulo antè, Quantus ille fuga versos sæpe egerit hostes. ¶ Interdum idem quod mutatus. μεταλλαγμένος. vt Risus versus est in lutum. Cice. pro Roscio Amer. Videte nunc quàm versa, & mutata in pectum. Cice. pro Roscio Amer. Videte nunc quàm versa, & mutata in peiorem partem sint omnia. Tacit. lib. 1, Igitur verso ciuitatis statu. hoc est euerso, siue mutato. Ouid. Epistо. 3, At si versus amor tuus est in tædia nostri: Quam sine te cogis viuere, coge mori. Idem 1. Georg. Quippe vbi fas versum atque nefas. id est confusum, & perturbatum. ¶ Ponitur aliquando pro propenso. Liu. 4. belli Macedon. Totus in Persea versus paucis ante, cum eo cogitationes eius rei dies ac noctes agitabat. Hoc est omni beneuolentia in Persæum translata. Et sicuti dicimus Suspensus animi, Erectus animi, Mutatus animi, ita & Versus animi: túncque nomen est. Tacitus, Qui versus animi modò numen pauescere modò minis aduersantis populi terreri, &c.

Versus, us, Idem quod carmen: ita dictus à vertendo, quòd antequam legitimos accipiat numeros, modò hoc, modò illo modo, vertatur. στίχος, γράμμος. Cicero pro Archia, Nam si quis minorem fructum gloriæ putat ex Græcis versibus percipi quàm ex Latinis, vehementer errat, &c. Facere versus. Cice. 6. Ver. Versus, qui in istius cupiditatem facti sunt. Scribere versus. Idem 2. Ver. De qua muliere versus plurimi supra tribunal scribebantur. Fundere versus. Cicero 3. de Orat. Solitus est versus hexametros, aliósque variis modis atque numeris fundere ex tempore. ¶ Versus in agricultura quid notet, explanat Varro lib. 1. de Re rust. capi. 10, his verbis, In Hispania vlteriore metiuntur iugis, in Campania versibus, apud nos in agro Romano, ac Latino iugeris. Iugum vocant, quod iuncti boues vno die exarare possunt. Versum dicunt centum pedes quoquouersum quadratum. Iugerum, quod quadratum duos actus habet. ¶ Ponitur aliquando Versus pro eo quod vulgò *Linea* vocatur. Plinius Epistо. lib. 4, Non paginas tantùm Epistolæ, sed etiam versus, syllabásque numerabo. ¶ Interdum versus significat ordinem, seu tractum. Virgil. 4. Georg. Ille etiam seras in versum distulit vlmos. Idem 5. Aene. –triplici pubes quam Dardana versu Impellunt. id est triplici ordine. ¶ Interdum cantum. Plin. libro 10. capi. 29, Meditantur lusciniæ iuniores, versúmque quem imitentur, accipiunt.

Versiculus, diminutiuum, Quod modò significat breue vel humile carmen. στιχίδιον. Martia. lib. 5, Hæc tibi, non alia est, ad cœnam causa vocandi, Versiculos recites vt Ligurine tuos. ¶ Modò breues scripturæ (vt ita dicam) lineas. Cice. ad Brutum libro 14, Breues tuæ literæ, breues dico? imò nullæ. tribúsne versiculis his temporibus Brutus ad me?

Versifico, as, Versus facio. Quintil. lib. 9. capi. 4, Nam & versificandi genus est omnibus sermonibus vnam legem dare.

Versificatio, Ipse versificandi actus. ποιησις. Ibidem cap. 2, Abusuè in versificationis, ac sermonum imitatione seruatur.

Versificator, oris, Versuum scriptor. ποιητής. Idem lib. 19. capi. 1, Versificator, quàm Poëta, melior Cornelius Seuerus.

Versus, Præpositio, accusatiuum requirit, & ferè semper postponitur. πρός. Plautus, Ego portum versus pergam, & perquiram: quem si non inuenero, domum versus reuertar. ¶ Dicimus etiam Quoquo versus, Quaqua versus, Vtroque versus: id est in vnam quanque partem, quocunque, per quancunque partem, in vtranque. ¶ Quandoque loco accusatiui habet aduerbium: vt, Sursum versus. Cato capite 156, Postea vbi deorsum versus abit, hominem, &c. Cicero de Orat. Quum gradatim sursum versus reditur.

Versutus, versuta. versutum, Astutus, callidus, qui modò hoc, modò illud, vt visum fuerit, simulat, & sese in omnes vertit species. πανοῦργος, πρόφασις. Plautus in Epid. Versutior es quàm rota figularis. Cicero 2. de Finibus, Sed omnia callidè referentem ad vtilitatem, acutum, versutum, veteratorem, &c. Idem 3. de Natu. deo. Et Chrysippus tibi acutè dicere videbatur, homo sine dubio versutus & callidus. ¶ Interdum Versutum accipimus pro ingenioso, & prompto. Cice. 3. de Natu. deo. Versutos eos appello, quorum celeriter mens versatur. Plaut. Stich. Ille quidem adolescens doctè astutus fuit. Ibidem,
Nec magis versutum, nec quo careas ægrius.

Versutia, Calliditas, & malitia. βαθυγνωμία, πανουργία.

Versutè, aduerbium. Callidè, astutè. πανούργως. Cice. de Clar. Orat. Nihil, vt ita dicam, subdolè, nihil versutè, quod ille non viderit, &c.

Versutiloquus, Qui versutè loquitur. Cice. 3. de Orat. ex vetusto quopiam Poëta, Num non vis huius me versutiloquas malitias.

Versicolor, versicoloris, Propriè dicitur illud quod ex diuersis partibus spectanti non eundem ostendit colorem: vt est videre in anatum & columbarum collis, & in sericí quodam genere, quod modò hinc, modò illinc spectatum colores mutare videtur. ποικίλος, παντοδαπός. Cicero libro 3. de Finibus bonorum & malorum, Iam verò membrorum alia videntur propter eorum vsum à natura esse donata: vt manus, crura, pedes: alia autem nullam ob vtilitatem, quasi ad quendam ornatum: vt cauda pauoni. plumæ versicolores columbis, viris mammæ, atque barba. In eadem etiam significatione non rarò hac voce vtitur Plinius, testimonia hic breuitatis causa omittimus. ¶ Interdum tamen Versicolores vestes positas legimus pro variis seu discoloribus. Liu. lib. 4. belli Macedo. de lege Oppia loquens, Tulerat eam C. Oppius Tribunus plebis Qu. Fabio T. Sempronio COSS. in medio ardore Punici belli, Nequa mulier plus semuncia auri haberet, neu vestimento versicolore vteretur. Quo tamen in loco versicolores vestes nõnulli intelligunt, colore alio quàm natiuo infectas: vt Versicolores inde dictas intelligamus, quòd verterint, id est mutarint colorem. Contrà Coloriæ dicuntur, quæ nullo externo colore sunt imbutæ. Est autem hoc nomen adiectiuum omnis generis, cuius neutro vsus est Virgilius 10. Aeneid. Astur equo fidens & versicoloribus armis.

Versipellis, le, Astutus, versutus, simulandi quiduis, & dissimulandi artifex. ἀλλαντοφόλλης, πολύτροπος, πανοῦργος. Plaut. in Amph. Verti pellem se facit, quando lubet. Plin. li. 8. cap. 22, indicat suo tempore vulgò infixam hanc opinionem fuisse, homines in lupos verti, rursúsque restitui sibi, atque inde ductam esse consuetudinem loquendi, vt homines astutos, versipelles dicamus.

Vertebræ, penul. corre. siue Vertibula, Spinæ ossa dicuntur, in crassiores quosdam nodos conglobata, & in medio sui concaua, vt spinali medullæ transitum præbeant, firmitatísimis autem vinculis colligata, quorum beneficio interiores nedi cohærescunt. σπόνδυλοι. Harum munus est vt corpori flectendi se. incuruandique præbeant facultatem, quòd sine illis prorsus rigidum esset, & inflexibile. Plinius quoque per quandam similitudinem in insectis vertebras appellat eas partes quæ circa ipsam sita incisuram, corpori flexum præbent. Ita enim habet libro 11. cap. 1. Aliquibus verò non tota incisura eas ambiente rugas, sed in aluo aut supernè tantùm, imbricatis flexilium vertebris, nusquam alibi spectaticre naturæ artificio.

Vertebratus, a, um, In vertebras conglobatus. Plinius libro 11. capi. 37, Sed quibus ceruix è multis, vertebratísque orbiculatim ossibus flexilis ad circunspectum, articulorum nodis iungitur.

Vertex, verticis, qui & Vortex, à verto, vertis, Propriè ventus est contortus ac rotatus: qualis est qui τύφων vocatur, id est vibratus ecnephias, vt interpretatur Plinius lib. 1. capi. 48. τρόπις. Vortice (inquit Apuleius in Cosmo) torquetur humus arida, & ab imò erigitur ad summum. Ventus (autore Seneca lib. 5. Natu. quæst.) aliquo promontorio repercussus: atque in se volutatus facit vorticem: qui circumactus, & eundem ambiens locũ ac se ipse vertigine concitans, vertigo vocatur. Docet Quintilianus lib. 8. cap. 2, Verticem esse contritam in se aquam, vel quicquid aliud similiter vertitur. Virgil. 1. Aeneid. Ingens à vertice pontus. ¶ Cicero 2. Tusc. per translationem vertices dolorum dixit, pro vertigine, rotationéque quæ in doloribus circumagit, lancinátque præcordia. Nunc nunc (inquit) dolorum anxiferi torquent vertices. ¶ Inde propter flexum capillorum, pars summa capitis dicitur vertex, siue quia ad occipitium in decliue vertitur. λοφιά. Apuleius de dogmate Platonis, Denique ipsius capitis verticem specta, tenui cute contectum, capillísq; hirsutum aduersus vim frigoris & caloris. Plinius lib. 11. capi. 37. binos hominum aliquibus vertices dat, quum ait, Vertices bini homini tantùm, aliquibus capitis ossa plana. ¶ Ab huius similitudine, quod in montibus eminentíssimum est, vertex appellatur. Virgil. 1. Aeneid. –geminique minantur In cælum scopuli, quorum sub vertice late Aequora tuta silent. Item altíssimæ partes cæli quas Græci πόλους vocant, dicuntur vertices, quòd circa hos mundus rotetur, Virgil. 1. Georg. Hic vertex nobis semper sublimis: at illum, Sub pedibus Styx atra vider, Manésque profundi. Propter quod etiam cardines dicuntur, à similitudine eorum cardinum circa quos valuæ voluuntur. ¶ Apud Virgilium lib. 2. Georg. Vertex pro Aquilone ponitur, –tempestas à vertice syluis Incubuit. Vortices antiqui per o literam pronuntiabant, teste Quintiliano, cap. de Orthographia: primúsque Aphricanus per e vertices dixit.

Verticosus, adiectiuum. Liuius 1. bel. Pun. Quidam verticoso amni delati, in hostes ab elephantis obtriti sunt.

Verticulum, li, Instrumentum quod fuso adhibetur, vt facilius vertatur. σπονδύλιον.

Verticillum, li, & Verticillus masculini generis, diminutiuum. Plinius lib. 37. cap. 2, In Syria quoque inde fœminas verticillos facere, &c.

Verticilla, Insecti species, inquit Budæus.

Verticillatus, adiectiuum. Celsus lib. 8, Superius autem humeri caput rotundius quàm cætera ossa, verticillatis scapularum ossibus inseritur. Hoc etiam vertibulatum dici potest, & vertebratum, quoniam vertibulum, & vertebra pro spondylis accipiuntur. Budæus.

Vertigo, ginis, fœcunda syllaba prod. Morbus capitis, qui ex frigidis, & lentis humoribus sursum ex ventriculo commeantibus oritur, ita vt sic affecti occasione parua succidant. ἴλιγξ. Dicta, quoniam ob oculos eorum vorticosa quædam, & rotatilia circumagi videantur. Græcè σκότωμα. Plin. lib. 7. cap. 6, A conceptu decimo die dolores capitis, oculorum vertigines, tenebræque. Iuue. Sat. 6, Quum bibitur concha, quum iam vertigine tectum Ambulat, & geminis exurgit mensa lucernis. Colu. lib. 7. cap. 10, Febricitantium signa sunt, quum obstipæ sues transuersa capita ferunt, ãc per pascua, quum paululum procurrerunt, consistunt, & vertigine correptæ concidunt.

VERTVMNVS, Dei cuiusdam nomen apud Romanos, in omnigenas sese

Universidad de Deusto
Biblioteca

formas vertentis : vnde & nomen accepit. Hic Pomonam Nympham fertur adamasse : & vt eius saltem conspectu frui liceret, in nullas non formas sese transmutasse. Qua de re vide Ouidium libro 14. Metamor. Acron in illud Horatij libro 2. Serm. Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis : Vertumnum ait esse deum humanarum cogitationum præsidem, ideóque multiformem fingi & inconstantem, quemadmodum & illæ variæ sunt & mutabiles. Iniquo autem Vertumno natos esse interpretatur, qui cogitationes suas regere non possunt. Tiberius Donatus Vertunum dicendum existimat, quemadmodum & Portunum : quem idcirco coli arbitratur, vt res institutæ, ad quem destinatæ sunt finem, perducantur. Sæpe enim malè cedit quod vel optimè est institutum: quemadmodum gladius ille, qui reginæ dono datus fuit ab Aenea, necis ipsi consciscendæ fuit instrumentum. Nec desunt, qui inde Vertumnum dictum putant, quòd lacum Curtium in Tiberim auerterit. Quam opinionem tangit & Ouidius lib. 6. Fastorum.

Vertunalia, siue Vertumnalia. Vertuni festa, quæ fiebant mense Octobri.

Veru, indeclinabile nomen in singulari numero, in plurali Verua, ruum, Instrumentum oblongum ex ferro, quo carnes ad ignem torrentur. ὀβελός. Virgil. 2. Georg. Pinguiáque in veribus torrebimus exta colurnis. Varro à versando dictum existimat, quòd ad ignem iugiter assetur. ¶ Ab huius item similitudine telum oblongum, & tenue, Veru dictum est. Virgilius 7. Aeneid. Et tereti pugnant mucrone, verúque Sabello.

Veruculum, li, Instrumentum ferreum, quo metallorum expurgatores, spuma eximunt à reliqua materia. ὀβελίσκος. Plin. lib. 33. capi. 6. Spuma ex argento sublata veruculis ferreis, atque in ipsa flamma conuoluitur veruculo, vt sit modici ponderis.

Verutum, veruti, penul. produ. Est hastile quod verubabet præfixum. Hinc Lucanus lib. 8. Cæsaries compressa manu, Pharióque verutus. Nonius, Verutum est telum breue, & acutum, Cæsar 5. belli Gall. Transfigitur scutum Pulfioni, & verutum in balteo defigitur. Liui. 10. ab Vrbe, Quibus plerisque in scuta, plerisque verutis in corpora ipsa fixis, sternitur cuneus.

Verutus, a, um, adiectiuum, Veruto armatus : sicut Scutatus, & Clypeatus. Virgil. 2. Georg. Assuetúmque malo Ligurem, Volscóque verutos.

VERTOBRIGA, Celticorum oppidum est in Hispania Bætica conuentus Cordubensis. Autor Plinius lib. 3. cap. 1.

VERTVMNVS, vide VERTO.

Veru, Verutum, vide VERTO.

Veruactum, Ager, verno tempore semel proscissus, deindéq; quiescens vsque ad sequentem autumnum, quo aratur. νιάτος, νεᾶτός. Veruactum dictum, quasi vere actum. Plin. lib. 18. cap. 19. Quidam vtique ab æquinoctio verno proscindi volunt. Quódque vere semel aratum est, à temporis argumento Veruactum vocatur. Hoc in nouali atque requieto agro necessarium est.

Verux, cis, penul. produ. Ab inuersis testiculis dicitur : est enim mas inter oues, cui inuersi, siue adempti sunt testiculi. ἀρσὶν ὑπεστραμμένοι. Nam qui ad generandam sobolem integer tenetur, aries dicitur. Sectarius veruex, qui gregem agnorum præcedens ducit.

Veruecinus, a, um, penul. produ. Quod ex veruece est Plinius, Et hircinus, & veruecinus adeps ei vtilis est.

Veruecęus, a, um. Quod est ad similitudinem veruecis factum : vt, Statua veruecea, apud Plautum in Capt. pro seruo stupido, quique quam minimum differat à veruece, Vos (inquit) introite : interibi ego ex hac statua veruecea volo Erogitare, meo minore quid sit factum filio. Quo tamen in loco quidam legunt Verberea statua : nam Veruecea, Trochaici metri ratio non patitur : supereſt enim syllaba : nisi ea, per sinæresim contrahas.

VERVLANI, Populi sunt Italiæ, Tusculanis & Veliternis vicini, vt scribit Plin. lib. 3. cap. 5.

Verum, Coniunctio, idem valens quod Sed, γεμὲν, ἀλλ' ὅμως, πλὴν ἀλλά. Cice. pro Muræna, Ea sunt omnia non à natura, verùm à magistro. Cice. 5. Philip. Expectabantur Calendæ Ianuariæ, fortasse non recte. verùm præterita omittamus. Idem 3. de Orat, Verum hoc (vt dixi) nihil ad me. ¶ Verum enim, sed enim, etenim, ἀλλὰ γάρ. Terent. Adelph. Verùm enim, quando promerui, fiat. ¶ Verum enimuero, sed tamen. ἀ μὲν ἀλλά. Cicero in Frumentaria, Verumenimuero duodenos sestertios exegisti. ¶ Veruntamen, sed tamen, attamen. ἀ ᾗ οὐ. Cice. de Orat. Leue est : veruntamen non inutile. Idem lib. 1. Epistо. Difficile est : veruntamen ipse me confirmo.

Verus, vera, verum, adiectiuum, Quod est solidum, syncerum, non falsum, ἀληθὴς, ἄτυφος, ἀκαθύβιστος. à Ve particula, vt nonnulli putant, quæ vehementiam significat, & Res : quasi non verborum inanis sonitus, sed solida res. Terent. in And. Actum est, fiquidem hæc vera prædicat. Cice. 4. Acad. Quæ ista regula est veri & falsi, si notionem veri & falsi, propterea quòd ea non possunt internosci, nullam habemus? Nam si habemus, interesse oportet vt inter rectum & prauum, sic inter verum & falsum. Si nihil interest, nulla regula est, nec potest is cui est visio veri falsíque communis, vllum habere iudicium, aut vllam omnino veritatis noticiam. Ouid. 5. Trist. eleg. 7, Neq; procul à vero est, quod vel pulsarit amicum, Hoc est verisimile est. Simile vero. Cice. ad Cassium, lib. 12, Id autem eo facilius credebatur, quia simile vero videbatur. Verius vero, Mart. lib. 8, Vero verius ergo quid sit, audi : Verum Gallice non libenter audis. Similitudo veri. Cice. de Vniuer. Bene agi putat, si similitudinem veri consequatur. ¶ Verum mordax, id est veritas libera, malè sibi conscíorum aures offendens. Perf. Sat. 1, Sed quid opus teneras mordaci radere vero Auriculas? ¶ Aliquando Verum accipitur pro bono, æquo, & iusto. δίκαιον, χρηστόν. Horat. lib. 1. Epistо. Metiri se quenque suo modulo, ac pede, verum est. Cice. 3. Tuscul. Si maximè verum sit, ad corpus omnia referre sapientem. Idem pro Muræna, Cato negat verum esse, beneuolentiam allici cibo. ¶ Aliquando sumitur pro veridico, sicut econtrario Falsum pro fallace. ἀτυμηγόρος, Terent. in Andr. Sum verus ¶ Verus color, id est natiuus, non adulteratus. γνήσιος, Terent. in Eunu. Color verus, corpus solidum. ¶ Verus labor dicitur, quem quis per seipsum suscipit, non qui ex aliorum virtute Imperatoribus adscribi consueuit. Virgil. 12. Aeneid. Disce puer virtutem ex me, verúmq; laborem, Fortunam ex aliis. ¶ Verior, Verissimus. Plin. lib. 12. capi. 13, Quod verius, cosito vicinius esse debet. Cice. 4. Acad. Sed mehercule, vt quidem nunc se causa habet, etsi heſterno sermone labefacta est, mihi tamen videtur esse verisima.

Verè, aduerbium, ἀληθῶς, ἀτυφῶς. Terent. in Heaut. Hoc ibi sit, vbi non verè viuitur. Cice. pro Roscio Am. Verè nihil pores dicere, finge aliquid saltem commodè. Idem 1. Offic. Honestum quod propriè verèque dicitur, id sapientibus est solis. Idem 4. Verr. Laudarem illam ciuitatem, id quod verissimè possem. Idem ad Atti. lib. 5, Non ὑποβολικῶς, sed verissimè loquor.

Verax, cis, Qui vera loqui solet, & mentiri non consueuit. ἀληθεύτης. Cice. 1. de Diuina. Multis seculis verax fuit id oraculum. Ibidem, Tum ei visa quietis occurrent tranquilla, atque veracia. Ibidem, Herodotum cur veraciorem dicam Ennio?

Veracitas, atis, Perpetua verum dicendi consuetudo.

Veridicus, a, um, Qui vera dicit. ἀληθεύων, ἀτυφηγός. Cice. pro Flacco, Veridicas adiungis causas inimicitiarum. Martialis lib. 5, Seu tua veridicæ dicunt responsa sorores, Plana suburbani quà cubat vnda freti. Lucretius, Omnia veridico qui quondam ex ore profudit.

Veriloquium, quij. Origo nominis quam Græci vocant ἀτυμολογίαν. Cice. in Top. Multa enim ex notatione sumuntur : ea est autem quum ex vi nominis argumentum elicitur, quam Græci ἀτυμολογίαν vocant, id est verbum ex verbo, veriloquium.

Verimonia, verimoniæ, Idem quod veritas : sed est antiquum. ἀλήθεια. Plautus Trucu. –planius qui antehac amator summus Habitus est, istunc ad amicam verius verimonia referre.

Verisimilis, le, Idem quod probabile, quod licet non sit verum, veri tamen similitudinem habet. πιθανὸν, εἰκὸς. Cice, pro Roscio Amer. Etiam tum quum verisimile erit aliquem commisisse, in suspicione latratore. Colu. lib. 3. cap. 9, Id autem quum sit verisimile, tum etiam verum esse nos docuit experimentum. Plin. lib. 5. cap. 22, Quod est verisimilius quàm quia cadendo tripudium, sonúmve faciant. Cice. 1. de Inuen. Verisimillimum mihi videtur, quodam tempore neque in publicis rebus infantes, neq; insipientes homines solitos esse versari.

Verisimiliter, aduerbium. πιθανῶς, vnde Verisimiliter mentiens dicitur, qui falsum perinde quasi verum sit, narrat.

Veritas, atis, Vera ratio, res vera, verum. ἀλήθεια. Cice. 2. de Inuent. Veritas est per quam immutata ea quæ sunt, aut antè fuerunt, aut futura sunt, dicuntur. Idem pro Cælio, O magna vis veritatis quæ contra hominum ingenia, callidtatem, solertiam, contráque fictas omnium insidias facilè se per seipsam defendat. Quintil. lib. 6. cap. 1, Non admittit hoc idem veritas fori. Tacitus lib. 4. Nec occultum est quando ex veritate, quando adumbrata lætitia facta Imperatorum celebrentur.

Veriuerbium, Verus sermo. ἀληθολογία. Plaut. Cap. Tu repertus, Philocratem qui superes veriuerbio.

Vero, as, Verum dico. ἀληθεύω. Gellius lib. 18, capi. 1, ex Ennij 13. Annal. Satin', vates verant ætate in agunda. ¶ Est & verare, verè repræsentare. Sidonius, Quoties verba Graia carmine verat. Hodie tamen in neutra significatione est vsitatum.

Vesanus, a, um, penul. prod. Vecors, crudelis, furiosus. παραφρονῶν μανιώδης, ἄγριος. Cice. pro Domo sua, Hæc furiosa vis vesani Tribuni plebis. Ibidem, Ac primùm illud à te homine vesano & furioso requiro, quæ tanta pœna, &c. Virgil. de Ludo, Sperne lucrum, vexat mentes vesana libido. Idem 6. Aeneid. Suadet enim vesana fames. Catul. Epig. 95, Quum vesana meas torreret flamma medullas.

Vesania, æ, Vecordia. παραφροσύνη, μανία. Plinius lib. 35. cap. 11, Simulata vesania bouem cum equo iungens.

Vesanio, is, Insanio, amens sum. παραφρονῶν, μαίνομαι. ¶ Nonnunquam etiá sæuio, ferocio. ἀγριαίνω, ἀγριῶμαι. ¶ Catullus ad mare transtulit tempestate commotum, Deprensa (inquit) nauis in mari vesaniente vento.

VESCI Plinio, φύκιον Ptolemæo, Oppidum mediterraneum Turdulorum, in Hispania Bætica, alio nomine Fauentia. Vide Plinium lib. 3. capi. 1, & Ptolemæum lib. 3. cap. 4.

Vescor, Cibo vtor, pascor. ἐσθίομαι, ἐδίω. Cice. 2. de Natura deorum, Dij nec esciis, nec potionibus vescuntur. Idem in Orat. Quæ est autem in hominibus tanta peruersitas, vt inuentis frugibus, glande vescantur? Virgil. 8. Aenei. Vescitur Aeneas simul & Troiana iuuentus Perpetui tergo bouis. Inuenitur etiam constructum cum accusatiuo, Plin. lib. 10. capi. 48, Aues nonnullæ vescuntur ea, quæ rapuere pedibus. ¶ Vesci aura æthera, id est vita frui, viuere. Nam quemadmodum partes solidæ animalis cibo & potu, ita spiritus aére aluntur. Virgilius 1. Aeneid. Quòd si fata virum seruant, si vescitur aura Aetherea. ¶ Ponitur quandoque pro videor. Accius in Athamante, apud Nonium, Prius quàm infans esses, tui oculi vescuntur. Vesci ex manu hominis, est ex manu hominis escam capere. Plin. lib. 9. cap. 7, Simili modo ex hominum manibus vescens, férénsque se tractandum.

Vescus, a, um, Idem quod edulis, siue esui aptus : à Ve, augmentatiua particula, & nomine esca. ἐδώδιμος, τρόφιμος. Vnde Lucretius lib. 5, Salem vescum dixit. Idem Virgilius 4. Georgic. Vescum papauer, quòd videlicet in cibis adhibeatur : & Vescas salicum frondes, quoniam escis iumentorum sunt accommodatæ. ¶ Rursus vescum ponitur pro paruo, & minuto. Vnde & apud Marsos lingua vernacula quum dicunt *maluam vescam*, intelligunt de ea quam paruam dicunt. Ouidius libro 2. Fastorum, Nunc vocor ad nomen : vegrandia farra coloni, Quæ malè creuerunt, paruáque vesca vocant. Plinius libro 7. cap. 20. corpore vescos esse, sed exi sed eximiis viribus. Et in hac significatione Ve, πρόσθημα μέσον est, hoc est priuatiua particula. Habet enim Ve, in compositione (vt lib. 5. cap. 12. docet Gellius) duplicem significationem. Nam & augendæ rei, & minuendæ valet, propter quod accidit vt quædam vocabula, quibus particula ista præponitur, quædam augmentum importent, vt vehemens : quædam diminutionem, vt vecors, vegrandis : quædam ambigua sint : cuiusmodi est, de quo modo agimus, vescus.

Vesculi, Homines graciles dicuntur, teste Festo, & malè curati. λιπεῖς, ἰσχνοί, μισοῦγραβάμοι. Veteres enim rebus exiguis Ve, particulam præponere solent, vt latius est videre in dictione VESCVS.

VESEVVS, penul. produ. qui & Vesuuius, Mons est Campaniæ, Nolæ vicinus, agros habens mitæ fertilitatis, præterquam in solo cacumine, vbi plantiem habet magnam, fructum omnino nullum ferentem, terræ cinerulentæ facie, rupibúsque exetis, non indubitate veteris incendij indicia ostendentem. Constat enim sæpius arsisse : nunquam tamen vehementius quam imperante Tito, quo tempore erumpens ex eo ignis, & vicinas regiones latissimè populatus est, & Plinium Naturalis historiæ scriptorem, qui cognoscendi cupiditate eo se contulerat, fumo, flammísque enecauit : qua de re vide Epistolam Plinij Iunioris ad Cornelium Tacitum, quæ Naturali Historiæ hodie est præfixa. Montis huius meminit Virgilius libro 7. & vicina Veseuo Ora iugo. Fallitur autem Seruius, qui Veseuum diuersum esse putat à Vesuuio, atque illum quidem in Liguria, hunc in Campania situm esse. Constat enim celeberrimorum scriptorum testimonijs, Ligusticum illum montem, Vesulum, non Vesuium esse appellatum : de quo profectò non sensit Virgilius, qui non Liguriæ, sed Campaniæ populos, qui Turno aduersus Aeneam suppetias tulerant, fusséperat enumerandos. Quid enim imperitius à Poëta dici potuisset, quam si Clanio fluuio, Acerris, Capuæ, reliquísq; Campaniæ locis repente Liguriæ montem misciusset?

Vesica, vesicæ, penul. produ. Vrinæ receptaculum. κύστις, φύσα. Cice. 2. de Finibus, Tanti autem morbi aderant vesicæ & torminum, vt nihil ad eorum magnitudinem posset accedere. Ouidius 15. Metamor. Extentum tumescit humor, ceu spiritus oris Tendere vesicam solet. Plin. libro 11. capi. 37. Vesica membrana constat, quæ vulnerata cicatrice non solidescit. Horat. 1. Serm. Saty. 8. Et displosa sonat quantum vesica, pepedit. Caper Vensica scribendum affirmat. eo quòd à vento deduci existimet.

Vesicula, læ, diminutiuum. κυστίδιον, κύστις, φυσαλὶς. vt, Vesicula fellis, λεκάνη, χολάδιον, quæ in cauæ iecoris parte sita, bilem excipit, proprióque meatu in ecphysin emittit : qua de re vide Galenum lib. 4. & 5. de Vsu partium. ¶ Vesiculæ item in herbis quibusdam dicuntur folliculi quibus semen includitur. Cice. 2. de Diuin. Et pulegium aridum florescere brumali ipso die, & inflatas rumpi vesiculas, & semina malorum, quæ in his media messa sunt, in contrarias partes se vertere.

Vesicaria. Secunda solani species est. quam peculiari nomine Halicacabum vocant. frutex verius, quam herba, vesicas habens humanis non dissimiles, & in iis grana, vbi maturuerint, rubentia. στρύχνος ἀλικάκαβος, φυσαλίς. Officinæ vocant *Alcaquengi*. Vesicaria autem dicta est siue à folliculis humanis vesicis simillimis : siue ab effectu, quòd vesicæ calculis medeatur, vt placet Plinio lib. 21. cap. 31.

Vespa, vespæ, Insectum volucre, api simile : ita dictum quòd vesperi muscas venetur in cibum. σφὴξ. Vide Plinium de hac alibi tractantem lib. 11. cap. 21.

VESPASIANVS, Prænomine Flauius, decimus Romanorum Imperator, multis insignis virtutibus, sed quas omnes vno auaritiæ crimine fœdarit. ¶ Titus Vespasianus, Flauij filius, & in imperio successor fuit, omnibus omnium ordinum hominibus adeo charus, vt Amor mundi, & Deliciæ humani generis cognominaretur. vtriusque vitam vide latius apud Tranquillum.

Vesper, vesperis, vel Vesperus, vesperi, masculi, genet. Vna errantium, eadem cum Venere, medium inter Solis & Mercurij sphæras situm obtinens : ita dicta quòd Sole iam occiduo, prima omnium ex stellis lucere vesperi conspicitur. ἕσπερος. Plinius lib. 2. capi. 9, Infra Solem ambit ingens sidus appellatum Veneris, alterno meatu vagum, ipsíque cognominibus æmulum Solis & Lunæ. Prauenienſ quippe & ante matutinum exoriens, Luciferi nomen accipit, vt Sol alter, diem maturans. Contrà ab Occasu refulgens nominatur Vesper, vt prorogans lucem, vicémque Lunæ reddens. Eadem & Vesperugo dicitur, & Græco nomine Hesperus. Plaut. Amphit. Neque Vesperugo, neque Vergiliæ occidunt. Virgil. 10. Ecloga, Ite domum saturæ : venit Hesperus, ite capellæ. ¶ Sæpissimè tamen Vesper, & Vesperus accipiuntur pro extrema diei parte, qua stella hæc incipit apparere, quam & Græci ὀπταῖον vocant. Statius libro 10. Thebaid. –sed Vesper opacus Lunares iam ducit equos. Cæsar 2. belli Ciuil. Magistris imperat nauium vt primo vespere omnes scaphas ad litus appulsas habeant. Cice. ad Atti. lib. 12, Quúmque manè me in syluam abstrusi densam & asperam, non exeo inde ante vesperum. Virgil. 3. Georg. Solis ad occasum quum frigidus aëra Vesper Temperat, & saltus reficit iam roscida Luna. ¶ In eadem significatione legitur & Vespera. vesperæ, fœmi. gene. Plaut. Curcul. Si media nox est, siue est prima vespera. Nescis quid ferus vesper vehat. Ex Menippeis Varronis Satyris citatur hic titulus, tum ab Aulo Gellio, tum à Macrobio : neque dubitandum quin proueribialis sit, sicuti sunt & alij pleriq;. Quo salubriter admonemur, ne præsentium successuum prosperitate sublati, futuri curam abiiciamus : neq; vlla de re securi simus, priusquam exitum viderimus. Idem hodie quoque vulgò dicunt, diem nondum ad vesperam decurrisse, quum significant diuersum exitum posse accidere. Apparet Maronem ad parœmiam allusisse, quum ait lib. 1. Georg. Denique quid ferus vesper vehat : agens de prognosticis occasus. Liu. lib. 5. Decad. 5. In secundis rebus nihil in quenquam superbè ac violenter consulere decet, nec præsenti cedere fortunæ, quum quid vesper ferat, incertum sit. Hę Eras. mus in Chiliad. ¶ Sunt qui dicant vesper etiam fœminini generis re-

periri (sed quàm benè, ipsi viderint) adducentes testimonium ex libro 2. Georgic. Virgilij, Illic sera rubens accendit lumina vesper. Vbi volunt adiectiuum sera cohærere cum vocabulo vesper : quod certè non est verisimile, præsertim quum vesper aliud adiunctum habeat adiectiuum rubens. Est itaque proculdubio sera adiectiuum coniungendum cum substantiuo lumina : vt hic sit sensus, Illic rubens vesper accendit sera lumina. ¶ Inuenitur etiam vesper, vespera, vesperum. Vnde quum Vesperum dicimus neutro genere, intelligimus tempus. Plin. lib. 18. His horę rigandi matutina atque vespera. Idem, Matutinum tempus atque vesperum.

Vesperi. aduerb. Tempore vespertino. ἑσπέρας. Cice. ad Matium lib. 11. Epistо. Nam quum in Tusculanum vesperi venissem. ¶ Pro eodem legimus & Vespere. Cice. ad Atticum lib. 11, Cephalio mihi à te literas reddidit ad octauum Idus Martij vespere.

Vespertinus, vespertina, vespertinum, adiectiuum vt Tempus vespertinum. ἑσπέριος. Cicero 2. de Natu. deorum, Tum vespertinis temporibus delitescendo, tum matutinis rursum se aperiendo. Vespertinæ literæ, dicuntur quæ vesperi scriptæ, aut redditæ sunt. Cicero ad Atticum lib. 13, Antemeridianis tuis literis heri statim rescripsi, nunc respondebo vespertinis. Horatius 1. Epistо. 6, Gnauus manè forum, & vespertinus pete tectum. Idem libro 2. Sermon. Saty. 4, Si vespertinus subrito te opprefferit hospes.

Vesperare, Est vesperam fieri. ἑσπερίζειν. Gell. lib. 17. cap. 8, Taurus philosophus accipiebat nos Athenis cœna plerunque ad id diei, vbi iam vesperauerat : id enim est tempus istic cœnandi frequens.

Vesperascit. Serum diei fit, in tertiis tantùm personis. ἑσπερίζει. Terent. in Heaut. Et vesperascit, & non nouerunt viam. ¶ Hinc Aduesperascit, & Inuesperacit. Terent. in And. Cur vxor non accersitur? iam aduesperascit. Liuius lib. 39, Iam inuesperascebat.

VESPERIES. Hispaniæ citerioris oppidum, in tractu Vardalorum, vt scribit Plinius lib. 4. cap. 20.

Vesperna, Cœna apud veteres dicebatur : nam (vt Festus inquit) cœna vocabatur, quod nunc est prandium. ἄριστον. Vesperna autem quam nunc cœnam appellamus : quod id conuiuium nonnisi aduentante nocte inibant prisci.

Vespertilio, vespertilionis, masc. generis, Incertæ naturæ est. est enim mediæ cuiusdam inter auem & murem speciei, vt visus alatus dici possit. νυκτερίς. Volat enim pinnatis alis, sed inter volucres non est habendus, quòd quatuor pedibus gradiatur, pullósque pariat, non ova, quos & lacte nutrit. Dictus vespertilio, quòd vespere se ad volatum proferat. Varro, Factus sim vespertilio, neque in auibus planè, neque in volueribus sum. Vide Plinium lib. 10. capi. 61. ¶ Per translationem etiam vespertilliones dicuntur debitores qui ære alieno obruti, interdiu domi delitescunt metu creditorum, noctu tantùm prodeuntes. Vide Alciatum in libris prioribus Patergòn.

Vespertugo, ginis, Stella est eadem quę & Vesper, & Hesperus, & Lucifer, & Venus dicitur. ἑωσφόρος. Plaut. Amp. Neque vespertugo, neque Vergiliæ occidunt.

Vespillo, vespillonis, masc. generis, Vilis cadauerum funerator : ita dictus quod vespertino tempore mortuos efferre soleret, qui funebri pompa propter inopiam non poterant efferri. νυκτοφόρος. Vnde & funerà à funalibus dici autumat Donatus : quia noctu efferebantur ob sacrorum celebrationem diurnam. Martialis libro 2, Qui fuerat medicus, nunc est vespillo Diaulus.

VESTA, Saturni filia ex Ope, quæ & pro terra quandoque sumitur, eo quòd rebus omnibus terra vestiatur, seu quia vi sua stet. ἑστία. Ouid. lib. 6. Fast. Stat vi terra sua : vi stando Vesta vocatur. Nec desunt qui ἀπὸ τοῦ ἵστασθαι nomen hoc deductum velint, aspiratione in u, consonans mutata : vt, Venetus, pro Henetus, Velia pro Helia. Cui sententiæ subscribit & Cice. lib. 1. de Natu. deo. Vestæ (inquit) nomen sumptum est à Græcis. Ea est enim, quæ ab illis ἑστία dicitur, visque eius ad aras & focos pertinet. ¶ Interdum ponitur pro igne. Ouid. 6. Fastorum, Nec tu aliud Vestam, quàm viuam intellige flammam. Nataque de flamma corpora nulla vides. Iure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit. Veteres autem duas esse Vestas affirmabant. Vnam Saturni matrem : alteram eius filiam, de qua Ouid. 6 Fasto. Ex Ope Iunonem memorant. Cererémq; creatas Semine Saturni : tertia Vesta fuit. Confundunt tamen has Poëtæ, alteram pro altera ponentes. Id tamen obseruandum est, quum Vestam pro Terra accipiunt, de matre Saturni id esse intelligendum : quando verò virginem nominant, de filia eius esse intelligendum, quam ignem esse voluere. Hanc vnam ex diis penatibus esse volunt, quos Aeneas in Italiam aduexit. Virgil. lib. 2. Aeneid. Sic ait, & manibus vittas. Vestámq; potentem, Aeternúmque adytis effert penetralibus ignem. Citi sententiæ non obscurè astipulatur & Liuius, quum Vestæ sacra vetustissima esse asserit, & ab Albanis accepta. à Numa autem Pompilio primùm Romæ instituta, multísque ceremonijs venerabiliora effecta. Primus enim ille sacerdotes ei sacrauit, stipendióque publico donauit perpetuáque virginitate, aliísque ceremonijs venerabiliores effecit. Harum potissima cura erat, vt ignem perpetuum conseruarent : qui si fortè per negligentiam fuisset extinctus, nequaquam alio ex igni reparare fas erat, sed accensa per fomites ex sole flamma purus & cælestis ignis eliciebatur. Porrò virgo Vestalis legebatur intra annum sextum suæ ætatis, & decimum : & triginta annos oportebat eam manere virginem : posita nubere licebat. Quòd si interim fortè stuprum commisisset, viua defodiebatur.

Vestales virgines Quæ Vestæ sacris, perpetuique ignis custodiæ erant dicatæ, à Numa Pompilio primùm institutæ, vt est autor Liuius lib. 1. ab Vrbe. ἑστιάδες. Cicero 3. de Legi. Virgines Vestales in vrbe custodiunto ignem focipublici sempiternum.

Vester, a, um. Quod ad vos attinet. ὑμέτερος. Virgil. 3. Ecloga, Pierides vitulam lectori pascite vestro.

Vestras,

Vestras,tis.Quod ex vestra regione est,aut patria.
Vestiarium,Vestiarius,vide VESTIS.
Vestibulum,buli,Locus erat ante ædium ianuam, inter ædes ipsas,& viam relictus, cum in vsum vt qui ædium dominum salutatum venissent,neque in via starent, neque in ipsis essent ædibus. προθυρον, προαυλιον.Plau.in Most.Vidén' vestibulum ante ædes hoc,& ambulacrum cuiusmodi sit?Dicta sunt autem Vestibula a Ve,& stando,quòd multum in iis staretur.Nam qui domos amplas antiquitus faciebant,locum ante ianuam relinquebant,qui inter fores domus,& viam medius esset,in eo loco qui dominum eius domus salutatum venerant, priusquam admitterentur,consistebant.A qua statione,& quasi constabulatione,Vestibula appellata sunt spatia,in quibus multum staretur ab aduenientibus, prius quam introrrmitterentur in domum.Alij Vestibulum a Ve priuatiuo deduci volunt, referentes pon ad eos qui aduenunt, sed ad eos qui in domo commanent , quoniam illic nunquam consistant , sed solùm transitus causa ad hunc locum veniant exeundo,seu redeundo:vt sit Vestibulum,non stabulum: sicut Vesanus, non sanus. ¶ Potest etiam dici Vestibulum prima pars ianuæ,quòd ianuam vestiat:vel(vt Quidius ait) à Vesta,quòd ea potissimum pars in ædificio sit Vestæ consecrata:sicut culina diis penatibus:& macries,quæ ambit domum,Herceo Ioui.singula enim domus sacrata sunt diis.Ex hac opinione nata fuit olim consuetudo vt nouam nuptam mariti domum ingredientem nefas putaretur limen pedibus contingere.Ouid.lib.6. Fast. Hinc quoque vestibulum dici reor,vnde precamur,Quam famur Vestam,quæ loca prima tenet,Vide Gellium lib.16.cap.5.
Vesticeps,Qui annos pubertatis iam attigit,quique malas habet lanugine vestitas.γενειώρ.Gel.lib.5.capi.10,Sed arrogari non potest, nisi iam vesticeps.
Vestigium,gij,Pedis impressio:id est signum quod à pede relinquitur. ἰχνος, στιβος. Virgilius 4.Georgic. Et gradiens ima verrit vestigia cauda. ¶ Ponitur quandoque pro ima parte pedis.Idem lib.5,–vestigia primi Alba pedis,frontémque ostentans arduus albam. ¶ Per translationé ponitur pro quocunque rei gestæ indicio seu signo.Cice.pro Font.Vnæ tabulæ proferantur,in quibus vestigium sit aliquod,quod significet pecuniam Fonteio datam.Virgilius 4.Eclo.Pauca tamen suberunt priscæ vestigia fraudis.Omnibus vestigiis indagare aliquid,est vbique quærere,& diligenter.Fallere vestigium,de loco lubrico dicitur.Ponere vestigia leuiter,est ita progredi,vt vix vestigia appareant. Dicimus quoque Insistere in vestigio.Imprimere vestigium.Facere vestigia in aliquo loco. ¶ Occumbere in vestigio,est stantem eo in loco interfici,vbi ab Imperatore in acie collocatus fuerat. ¶ Vestigium corporis,est ipsius corporis impressio. Vestigium equi , dicitur aliquando ipsius equi ferrea solea.Plin.lib.28.cap.20,Vestigium equi excussum vngula,vt solet plerunque,si quis collectum reponat,singultus remedium esse recordantibus,&c,
Vestigo,gas.pen.prod. Quæro,quasi vestigia indago:à vestigiis, tanquam indiciis dictum. ἰχνευω, στιβευω, σταθμαω, ἰχνηλατεω.Cicero lib.3.de Ora.Ipsa tractatio, & quæstio quotidie ex se gignit aliquid, quod cum desidiosa delectatione vestiges.Virgil.7.Aeneid.Quæ loca,quive habeant homines, vbi mœnia gentis Vestigemus. Cice.2. de Orat. Non & coniuncta quæremus,& causas rerum vestigabimus. Virgilius 6.Aeneidos,Ergo altè vestiga oculis, & ritè repertum Carpe manu. ¶ Huius composita sunt,Inuestigo, & peruestigo,quorum significata explicantur suis locis.
Vestigator,verbale, Id est venator, à vestigiis ferarum dictus, vt autor est Varro 4.de Ling.Latina.ἰχνευτης.Colum.lib.9.cap.8,Nam statim sonoterritum,vel in frutice,vel in editiore sylua fronde consident,vel à vestigatore præparato vase reconditur.
VESTINI,ὀι Ἐστινοι, Populi Italiæ inter Picenos, Sabinósque, quorum meminit Plinius lib.3.capi.5,& 12.Apud hos olim laudatissimi fiebant casei.Martial.lib.13,Si sine carne voles ientacula sumere frugi,

Hæc tibi Vestino de grege massa venit.

Vestis,stis,A velando,quòd corpus velet:seu à vellere, quod est vniuersæ ouis lana. ἑσθης, ἑσθημα, φαρος, ἱματιον. Et est generale nomen,quoduis significans indumentum,tam virile,quàm muliebre,quo continentur omnia lanea,linea,serica,bombycina,quæ induendi,præcingendi,tegendi,amiciendi,insternendi,accubandique causa apparata sunt, & quæ accessionis iure cedunt:cuiusmodi sunt institiæ,picturæ. clauique, quæ vestibus insuuntur. Cice. 7. Verr, Illi ad deprecandum periculum proferebant, alij purpuram Tyriam,thus alij atque odores,vestémque lineam,gemmas alij, & margaritas. Quintil. lib.11.capi.1,Monilia & margaritæ,& vestis longa, sunt ornamenta fœminarum. Virgilius 9. Aeneid. Diues equûm,diues pictai vestis,& auri. Cice.2.Philip.Maximus vini numerus fuit,permagnum optimi pondus argenti, pretiosa vestis, multa & lauta supellex,& magnifica,multis locis, &c. ¶ Ponitur interdum vestis pro barba,γενειον.Virgil.lib.7.Aeneid. Aurea cæsaries ollis, atque aurea vestis.Vbi Seruius,Vestis,hoc est barba:vnde econtra inuestes dicimus imberbes:vnde est,Tunc mihi prima genas vestibat Flore iuuenta. Lucretius lib. 5,Nec minus incerto dentes cadere imperat ætas Tempore, & impubem molli pubescere veste.Veste,hoc est pilo & lanugine,seu prima barba.
Vestio,stis,iui,itum.Vestem induo. ἱματιζω, ἐνδυω, περιβαλλω. σκεπω.Plau.in Casi.Vir te vestiat,tu virum despolies.Cice.pro Sext.Ro.Quasi verò ne scias hunc ali & vestiri à Cælia,&c. ¶ Transfertur & ad alia,gaudéque ferè ablatiuo eius rei qua quis vestitur,Cice.2.de Natu.deo. Primùm oculos membranis tenuissimis vestiuit,& sepsit.Vestiuit. id est operuit, munuit,contexit,velauit. Columella lib.4,transtulit ad arbores.Vbi se frondibus vestierint,teneris caulibus,necdum adultis,modus adhibendus est.Vestire agrum vineis,apud eundem lib.3 capi.1.Vestire gramine ripas, apud eundem lib 8. capi.5. Vestiti montes syluis,apud Liuium 2. bel.Maced.Vestire parietes tabulis,Cicero 6.Verr.Vestiri pilo, Plinius

lib.9.cap.13.Vestita floribus terra,arboribus,frugibúsque,&c.apud Ciceronem 2.de Natu.deo.Plin.lib.2.Epist.17.Hortum motus,& ficus frequens vestit,id est contegit,ornat. ¶ Huius composita sunt, Conuestio, circumuestio,superuestio:quorum significata explicantur suis locis.
Vestitus,us,Vestimentum,siue vestis. ἑσθης, ἑσθημα, περιβολαιον. Plin.lib.8.capi.22,Vestitúque in quercu suspenso,tranare atque abire in deserta.Cice.1. de Natu.deo.Reliquos deos ea facie nouimus,qua pictores,fictoréque volucrunt:neque solùm faciem,sed etiam ornatu,ætate,vestitu. ¶ Oratio nis vestitus.Cice.de cla.Orat. Concinnitas illa, crebritásque sententiarum prístina manebat:sed ea vestitu illo orationis quo consueuerat,ornata non erat.Montium vestitus densissimi,Cice.2.de Natu.deo.Riparum vestitus viridissimi,Cice,ibidem.Vir muliebri indutus vestitu,Cicero ad Atti,lib.1.
Vestimentum,ti,Idem quod vestis. ἑσθης, ἐνδυμα, ἱματιον, ἑσθημα.Vlpianus in l. Vestimentum.ff. de Auro & argen. lega. Vestimentum , id est quod detectum est,etsi defectum non est,&c.Cice.pro Mil.Milo autem quum in Senatu fuisset eo die, quoad senatus dimissus est, domum venit,calceos & vestimenta mutauit.Horat.1. Epist.18,Vestimenta dabat pretiosa,&c,
Vestiarium,rij.Locus in quo vestes vel seruantur,vel venduntur. ἱματιοθηκη, ἱματιοφυλακιον.Plin.lib.15.cap.8.Vestiarium etiam contra teredines, ac noxia animalia amurca aspergi. ¶ Aliquando vestiarij nomine vestitus intelligitur. ἐσθησεμα, σκευασια. Colum.lib.1.capi.8.Tantóque curiosior inquisitio patrisfamiliis debet esse pro tali genere seruorum,ne aut in vestiariis , aut in cæteris præbitis iniuriosè tractentur. Vide in dictione CALCEARIVM.
Vestiarius,Qui vestiario præest,aut vestes vendit. ἑσθοπωλης. ¶ Aliquando adiectiuum est:vt.Vestiaria arca,apud Catonem lib,11,in qua vestes reponuntur,& conseruantur.
Vestispicus,ci,& Vestispica,æ,penul.cor.Seruus,siue ancilla custodiens vestes , quod frequenti diligentia vestes inspiciant. ἱματιοφυλαξ. Plau. in Trin.–ducitur familia tota,Vestispici,vnctor,auri custos,Afran.Noui non inscitam ancillulam vespere & vestispicam.
Vestitissimus,a,um,Quod est optimè vestitum.Colum.lib.7.cap 3,Id pecus,quanuis ex omnibus animalibus vestitissimum,frigoris tamen impatientissimum est.De ouibus.
VESVLVS,penul.corre. βουνος, Mons Liguriæ iuxta Alpes,inter cæteros clarissimus,ex cuius radicibus Padus erumpit,teste Plinio lib.3.cap.16. Virgil. 10. Aeneid. Ac velut ille canum morsu de montibus altis Actus aper,multos Vesulus quos pinifer annos Defendit.
VESVVIVS,vide VESEVVS.
Veter,teris.penul.corre,adiectiuum trium generum,Senex,vetustus. γηραιος, παλαιος. Ennius , Quum veter occubuit Priamus sub Marte Pelasgo.
Veterior,& Veterrimus.Plautus in Bacch.Senem illum ego tibi dedo veteriorem,lepidè vt lenitum reddas.Treba. Ciceroni, Pro nostro veterrimo,verissimóque amore.Virgil.2.Aeneid.Ingens ara fuit,iuxtáque veterrima laurus.Tacitus lib. 5,Arsacem liberorum suorum veterrimum imposuit,Id est maximum natu.Cice,de Amic. Veterrima quæque (vt ea vina,quæ vetustatem ferunt)esse debent suauissima.
Veteramentarius,Veteranus,Veterator,vide VETVS.
Veterinus,a,um,adiectiuum,vt,Veterina animalia, ζωα φορτηγα:dicuntur ad vecturam idonea,quæ aliquid vehere possunt.Ita dicta,quasi ventrina,teste Festo,quòd ad ventrem onus religatum gerant:vel potius à vehendo,quasi vectrina, Plinius lib. 11. capi.46,Vngulæ veterino tantùm generi renascuntur. ¶ Legitur & Veterinum, substantiuè, pro animali veterino:hoc est vecturæ idoneo. ζωον φορτηγον.Plin.lib.11,cap.37, Aetas veterinorum,dentibus indicatur.
Veterinarius, rij, Qui veterinorum curam gerit , & veterina ducit , qui apud nos consueuit etiam illa locanda domi nutricare ad quæstum. κτηνιατρος. Vnde equos,mulos,asinos,meritorios vocanius.Colu. lib. 11,cap.1. Nam & arator reperitur aliquis bonus , & optimus fossor , aut fœni sector,nec minus arborator,& vinitor,tum etiam veterinarius,& probus pastor. ¶ Veterinarij item,medici sunt veterinorum,quos nunc vulgus Marescalos appellat. ἱππιατρος, κτηνιατρος.Colum.lib.6.capi.8.Solent etiam fastidia cibi afferre vitiosa incrementa linguæ,quas ranas veterinarij vocant.
Veterinarius,ria,rium, Quod ad veterinarium pertinet. κτηνιατρικος. Vt Medicina veterinaria. κτηνιατρικη, ἱππιατρικη.Colu.lib.7.cap.3,Quare veterinariæ medicinæ prudens esse debet pecoris magister,
Veternus,ni,Morbus est nascens ex humoribus frigidis cerebrum infestantibus,memoriam simul & rationem tollens, ineuitabilémque dormiendi necessitatem inducens. ληθαργος.Plaut.in Menæch.Num eum vternus,aut aqua intercus tenet? ¶ Et quia hic morbus pigros homines facit , & ad negotia inutiles , quemadmodum senectus , ideo Veternus quandoque pro pigritia ponitur. νωθρότης.Virgil.lib.1.Georg.Nec torpere graui passus sua regna veterno.Cice.lib.6.Epist. Nisi ego cum tabernariis & aquariis depugnassem , veternus occupasset ciuitatem. ¶ Quandoque pro nimia dormitione. Plin. lib.8. capi.36,Primis diebus bis septenis tam grauis somno vrsi premuntur,vt ne vulneribus quidem excitari queant,tunc mirum in modum veterno pinguescunt.
Veternosus,Qui veterno,hoc est lethargo laborat. ληθαργικος. ¶ Per translationem tamen sumitur pro somnolento,& segni. νωθρος, ὑπνωδης. Terent.in Eunuc.Hic est vetus,pictus, veternosus senex. Quo in loco Terentius Eunuchum vocat veternosum,quòd tardus esset, & segnis, ac si veternum pateretur. ¶ Cato verò Veternosum appellat hydropicum, quum inquit,Veternosus quàm plurimum bibit,tam plurimum sitit.
Vetero,vide VETVS.
Veto,as,ui,itum,Prohibeo,& nequid fiat,impero. παραγγελλω, κωλυω. Liuius lib.2,Illi victi ira,vetuére reddi.Terent.in Phorm, Aruspex vetuit ante

ante brumã aliquid noui Negotij incipere.Cæsar 2.bel.Gall. Et quòd ab opere singulísque legionibus singulos legatos Cæsar discedere, nisi munitis castris,vetuerat.Cic.5.Verri.Vetat te Volcatius tuæ, tuorúmque deliciæ,mentionem mancipis facere. Virg.1. Aeneid. Quippe vetor fatis. Horat.1. Serm. –ridentem dicere verum Quid vetat? Virg. 10.Eclog.–non me vlla vetabunt Frigora Parthenios canibus circundare saltus. ¶ Legitur etiam præteritum vetaui,& supinum vetatum. Persius Satv.5, Excepto siquid Masuri rubrica vetauit. Quo tamen in loco nonnulli Notauit,legendum contendunt. ¶ A veto quanuis supinum faciat vetitum,participium tamen futuri temporis deducitur ve taturus, nõ vetiturus. Item Verbale vetatio, non vetitio autore Valla lib.1.
Vetans,tis,participium.Cicer.2.de Legib.Ita principem legem illam,& vltimam,mentem esse dicebant omnia ratione aut cogentis,aut vetantis dei.
Vetitus,præteriti participium. Virg.6. Aeneidos:Hic thalamum inuasit natæ,veritósque hymenæos.Ouid.2.Metam. Vetito tentarunt æquore tingi. Horat.1. Carm. Ode 3, Audax omnia perpeti Gens humana ruit per vetitum nefas.
Vetitum,ti,substantiuum, Id quod prohibetur.Virg.10.Aeneid.Quæ cõtra vetitum discordia?Ouid.3. Amo. Nitimur in vetitum semper,cupimúsque negata.
VETONES,pen.prod.Hispaniæ citerioris populi,inter Tagum & Duriã amnes siti. Carpetanis ad Occasum proximi:à quibus herba nobilissima,quam Græci κεστρον vocant , Vetonicæ siue Betonicæ nomen accepit.Vide Plinium lib.3.cap.3,& lib.4.cap 20 & 22:& lib.25.cap.8.Non nulli etiam Vetrones vocant geminato r, quidam etiam Vectones : vt apud Lucacum lib.4,Vectonésque leues,&c.
Vetonica,vide BETONICA.
VETVLONIVM, ὁυετουλωνιον Ptolemæo , siue VETVLONIA , loniæ, Vrbium Hetruriæ,quum Mæonij eam obtinerent, caput:cuius memnit Silius lib.8,Mæoniæq; decus quondam Vetulonia gentis. Plin.lib. 2.cap.103,Vetulonios appellat,Patauinorum(inquit)aquis calidis herbæ innascuntur virentes,Pisanorum ranæ,ad Vetulonios in Hetruria, non procul à mari pisces.
Vetulonienses populi,Vetuloniam incolentes, quorum meminit Plinius lib.3.cap.5.
Vetus,veteris,pen.corr.om.ge.Antiquum & multorum annorum,mensium,aut dierum significat,secundum id cui adiectum est. παλαιος, ἀρχαιος. Plaut.in Truc. Vetus est maceria. Cice pro Cecin.At verò hoc quidem iam vetus est , & maiorum exemplo multis in rebus vsitatum. Quidam dici putant , quasi vietus : hoc est sine vi : ætas enim debilitat vires. Alij à ve , pro valde , & ætas. Et plerunque in laude ponitur. Vnde dicimus , Apud veteres : eos videlicet autoritatis plenos significantes. Item Vetus Falernum , quod ætate vires acquisiuit. ¶ Interdum ad vituperationem refertur, & pro carioso, seu rancido ponitur , próque eo quod ætate iam deterius est effectum. Terent.in Andr. –sed qui malenoli Veteris poetæ maledictis respondeat. Vetus adagium , vetus verbum , id est iandiu vsurpatum , & à veteribus etiam dictum. Plaut in Amph. Vetus est adagium, –fames & mora. Bilem in nasum conciunt. Terent.in Adelph.Nam vetus verbum hoc quidem est,

Communia esse amicorum inter se omnia.

Vetulus,diminutiuum, Quòd modò substantiuè accipitur pro seniculo. γεροντιον. Plaut.in Epid.Quales volo vetulos duos. ¶ Modò adiectiuè, pro subuetusto , siue subantiquo : vt, Vetula cornix. Horat. 4. Carm. Ode 13, Seruatura diu parem cornicis vetulæ temporibus Licem , &c. Arbor vetula. Cic.5.de Finib.Itaque & viuere vitem & mori dicimus: arborémque & nouellam, & vetulam : & vigere,& senescere. Equus vetulus.Cic.de Amic.Num quando amici noui digni amicitia,veteribus sint anteponendi,vt equis vetulis teneros anteponere solemus. Falernum vetulum.Catul,epigram.24,Minister vetuli puer Falerni. Vinum vetulum. Columel. lib.10, Brachia iactantes vetulo marcentia vino.
Vetustus,a,um,Idem quod vetus ἀρχαιος.Liu.lib.1,Posse quidem se vetusto iure agere.Cic.Acilio,lib.1:, Cum Demetrio Mega mihi vetustum hospitium est.Idem de Clar.Orat.Sed multo tamen vetustior, & horridior ille,quàm Scipio. Ouid.2. Fast. Tybri doce verum,tua ripa vetustior vrbe est.Virg.2.Aeneid. Est vrbe egressis tumulus,templúmque vetustum Dessertæ Cereris,iuxtáque antiqua cupressus Religione patrum multos seruata per annos.Plin.lib.25.cap.2,Vt Aeschylus è vetustissimis in poetica refertam,Italiam herbarum potentia prodereat. Tacit.lib.2, Qui Vononem vetustissimum liberorum eius accirent. Hoc est maximum natu.
Vetustè,aduerbium,Antiquè. ἀρχαιως. Plin.lib.27.cap.7, Vetustissimè in vsu est.hoc est diutissimè conseruatum in vsu est.
Vetustas,tatis,Antiquitas,senectus. ἀρχαιοτης. Plin.lib.27.cap.7,Nix vetustate rubescit. Liu.2. ab Vrbe, Nec quid quoque anno actum sit in tanta vetustate non rerum modò, sed etiam autorum, digerere possis. Cic.de Amic.Magna est vis vetustatis & consuetudinis. Ouid.5,Metamorph.Tempus edax rerum,tuq; inuidiosa vetustas Omnia destrui stis,vitiatáque dentibus æui

Paulatim lenta consumitis omnia morte.

Vetustesco,is,Inueterasco,vetustatem acquiro. παλαιω. Colu.lib.1.cap.7, Apothecæ rectè superponentur his locis , vnde plerumque fumus earum exoritur,quum vina celerius vetustescunt,quæ fumi quodam genere præcocem maturitatem trahunt.
Vetero,as,Vetustesco, vetustatem acquiro. παλαιω. Celsus lib.3 cap.12, In his autem febribus quæ veterauerunt,vtilis fames non est. ¶ Hinc compositum Inuetero,& augmentatiuum Veterasco , quæ sunt eiusdẽ

significationis. Colu.lib.2. cap.15, Aptior est tamen surculis hominis vrina , quam sex mensibus passus fueris veterascere, si vitibus aut pomorum arboribus adhibeas. ¶ Ab hoc fit Inueterasco,quod est valde vetus fio,seu valde in consuetudinem venio. ¶ Nigidius differentiã ponit inter vetustescere , & veterascere : quòd quæ vetustate deteriora fiunt,vetustescere dicantur:veterascere,quæ meliora. Columella verò lib.6, docet veterascere, seu inueterascere, non semper in melius dici: cuius hæc sunt verba,Sed si iam inueterauit morbus,vehementioribus est opus remediis.
Veteresco,scis, Vetus fio , vetustatem contraho : quod vetustescere dicimus. παλαιω.Col.lib.2.cap.15, Aptior tamen est surculis hominis vrina,quam sex mensibus passus fueris veterascere.
Veterator,toris,Homo veteris astutiæ,vt inquit Donatus , & in omni re callidius:à multarum rerum gerendarum vetustate. παλιμβολος, πανοῦργος. Terent.in Heaut.Idem istuc mihi venit in mẽtem, e.veterator.Idem in Andria , Quid hic volt veterator sibi ? ¶ Veterator,inquit Budæus,est qui diuturna ac multiplici, & sæpe commutata seruitute astutus & vafer euasit : quod genus seruorum olim minori erat in pretio quàm nouitiorum : vnde ab Aedilibus præceptum erat, referente Vlpiano,ne veterator pro nouitio veniret. ¶ Veterator & ad liberos homines transfertur pro eo qui in quauis, quouisve instituto astutia & solertia plurimum pollet.Cic.lib.2.de Finibus,Acutum, versutum , veteratorem , facilè vt excogitet quomodo occultè sine teste, sine vllo conscio fallat.Gellius lib.3.cap.1, Videbatur esse in literis veterator. ¶ Veterator,aduocatus dici hodie potest, qui diu,ac multùm in foro versatus,omnes litium tra?endarum anfractus,omnes ambagiosas fugitandi ludificationes,omnes prehensiones, nexúsque lubrici litium certaminis,qui in accipiti forensium salebrarum Marte, bellissimè insidias disponere,atque etiam prouidere nouit:sed is propriè(vt vno verbo absoluam) qui eam se artem scire , atque exercere profitetur,qua causa inferior,superior euadere,vel reclamante æquo,bonó; posit.Budæus.
Veteratorius,a,um,Subdolus,impostorius,vafer,astutus. πανοῦργος, ἀπατηλος, κακοπανουργος.Cic.Verr.Nihil ab isto tectum,nihil veteratorium expectaueritis:omnia aperta,omnia perspicua reperientur.
Veteratrix, tricis, Fœmina in astutiis & fraudibus exercitatissima. πανοῦργος.Cic. in Orat. Illeenim summissus,quòd acutè,& veteratoriè dicit,&c.
Veteratrix, tricis, Fœmina in astutiis & fraudibus exercitatissima. πανοῦργος.Cic. in Orat. Illeenim summissus,quòd acutè,& veteratoriè dicit,&c.
Veterascens,tis,participium.Cicer.2.de Legib.Ita principem legem illam,& vltimam,mentem esse dicebant omnia ratione aut cogentis,aut vetantis dei.
Veterator,toris,Homo veteris astutiæ,vt inquit Donatus , & in omni re callidius:à multarum rerum gerendarum vetustate. παλιμβολος, πανοῦργος. Terent.in Heaut.Idem istuc mihi venit in mẽtem, e.veterator.Idem in Andria , Quid hic volt veterator sibi ? ¶ Veterator,inquit Budæus,est qui diuturna ac multiplici, & sæpe commutata seruitute astutus & vafer euasit : quod genus seruorum olim minori erat in pretio quàm nouitiorum : vnde ab Aedilibus præceptum erat, referente Vlpiano,ne veterator pro nouitio veniret. ¶ Veterator & ad liberos homines transfertur pro eo qui in quauis, quouisve instituto astutia & solertia plurimum pollet.Cic.lib.2.de Finibus,Acutum, versutum , veteratorem , facilè vt excogitet quomodo occultè sine teste, sine vllo conscio fallat.Gellius lib.3.cap.1, Videbatur esse in literis veterator. ¶ Veterator,aduocatus dici hodie potest, qui diu,ac multùm in foro versatus,omnes litium tra?endarum anfractus,omnes ambagiosas fugitandi ludificationes,omnes prehensiones, nexúsque lubrici litium certaminis,qui in accipiti forensium salebrarum Marte, bellissimè insidias disponere,atque etiam prouidere nouit:sed is propriè(vt vno verbo absoluam) qui eam se artem scire , atque exercere profitetur,qua causa inferior,superior euadere,vel reclamante æquo,bonó; posit.Budæus.
Veteratorius,a,um,Subdolus,impostorius,vafer,astutus. πανοῦργος, ἀπατηλος, κακοπανουργος.Cic.Verr.Nihil ab isto tectum,nihil veteratorium expectaueritis:omnia aperta,omnia perspicua reperientur.
Veteratrix, tricis, Fœmina in astutiis & fraudibus exercitatissima. πανοῦργος.Cic. in Orat. Illeenim summissus,quòd acutè,& veteratoriè dicit,&c.
Vexillifer,Signifer,gestator vexilli,quem & Aquiliferum vocabant Romani. σημαιοφορος.
Vexillarius,Signifer, Qui vexillum fert. σημαιοφορος. Liuius libro octauo , Ordo ter sexagenos milites,duos centuriones , vexillarium vnum habet.
Vexillatio,quid significet,declarat Vegetius lib.2.cap.1,Equitum(inquit alæ dicuntur ab eo , quòd ad similitudinem alarum ab vtraque parte protegant acies, quæ nunc Vexillationes vocantur , à velo : quia velis, hoc est flammulis vtuntur.Suet.in Galba,cap.20, Illud mirum admodum fuerit,neque præsentium quenquam opem Imperatori ferri conatum,& omnes qui accerserentur,spreuisse nuntium,excepta Germanicorum vexillatione.

Vexo,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vexo,vexas, Agito, molesto, perturbo, infesto, populor, diripio, & huc atque illuc distraho. πρασσω, επιτεινω, οδυσσω, πορθεω. Tractum ab eo quod est veho, in quo inest iam vis quædam alieni arbitrij: non enim sui potens est, qui vehitur. Vexare autem vi atque motu proculdubio vastiore est. Nam qui raptatur, & huc atque illuc distrahitur, (vt inquit Gellius lib.2.cap.6.) hic vexari propriè dicitur: sicut taxare, pressius, crebriúsque tangere. Iactare, multò fusius. largiúsq; iacere. Quassare etiam, quàm quatere, grauius, violentiúsque. Cice.2.Verr. Quam iste per triennium ita vexauit ac perdidit, vt ea restitui in antiquum statum nullo modo possit. De Sicilia loquitur, in quem locum Asconius nimirum Vexauit, ingentis calamitatis vsum significat: nam & ipse suprà sic ait, Populatæ, vexatæ fundituś euersæ prouinciæ. Virg. 6.Ecloga, Candida succinctam latrantibus inguina monstris Dulichias vexasse rates. ¶ Vexare nos dicũtur vitia, quia animum iactant, distorquẽt, agitant, infestant. Salluſt. in Catil. At me quum ab reliquis malis moribus dissentirem, nihilominus honoris cupido eadem quæ cæteros, fama atque inuidia vexabant. ¶ Huius composita sunt, Deuexo, quorum significata vide suis locis.

Vexatio, nis, verbale, populatio, direptio, infestatio. afflictio. λῃστεια, ἀνδραποδισεις, κάκωσεις. Cic.1.in Cati. Tibi vexatio direptióque socio rum impunita fuit ac libera. Idem 4.in Cati. Tum lamentationé matrumfamiliás, tum fugam virginum atque puerorum, ac vexationem virginum Vestalium perhorresco.

Vexator, oris, Infestator. Cice. de Arusp. resp. Tam crudelis mei, tam scelerati Reip, vexator esse potuisset?

V ante F.

VFENS, Fluuius est iuxta Terracinam, teste Plinio lib.3.cap.5, qui labitur per Pontinas paludes, qui etiam Vfentum à quibusdam dicitur. Virg. lib.7.Aeneid. – gelidúsque per imas Quærit inter valles, atq; in mare voluitur Vfens. ¶ Vfens præterea Aequicolarum dux fuit, qui quũ Turno aduersus Aenea ſuppetias ferret, à Gya Troiano est interfectus: de quo Virgilius lib.7.& 12, Aeneid.

Vfentinus, a diectiuum: vt, Vfentina tribus. Liui. 9. ab Vibe, Duæ Romæ additæ tribus, Vfentina, ac Falerina.

V ante I.

VIA, Fluuius Callæcorum Lucensium, in citeriori Hispania, non procul ab Orubio promontorio in Oceanum Occidentalem sese exonerans. Autores Ptolemæus lib.2.cap.6, & Pomponius lib.3.

Via, æ, Dimidius actus, quà potest ire vehiculum. ὁδος. Via (inquit Paulus Iureconsultus) constituí vel latior octo pedibus, vel angustior potest, vt tamen eam latitudinem habeat, qua vehiculum ire potest: alioqui iter sit, non via. ¶ Abusiuè tamen sumitur pro omni loco, per quẽ habere iter omnibus licet. Plinius, Quum de via vocassem. Terent. in Eunuc. – haud conuenit Vnà ire amicam cum Imperatore in via. Horat.1.Sermo.saty.9, Ibam fortè via sacra, sicut meus est mos. Virg. 2.Aeneid. Obsedere alij telis angusta viarum Oppositi. Ouid.6.Meta. – iam grandior æuo, Impatiénsque viæ genitor. Tacit.lib.19, Per angusta, & lubrica viarum flexerant. ¶ Aliquando sumitur pro ipso actu eundi. ὁδος. Cic.1.Philipp. Quúmque de via languerem, & mihimet displicerem. Ouid.2.Metamor. Auditáque viæ causa, non vtile carpis, Inquit, iter. Cic. de Senect. Potest enim quicquam esse absurdius, quàm quo minus viæ restat, eo plus viatici quærere? ¶ Aliquando pro ratione, & modo aliquid faciendi. Virgil.lib.4. Aeneid. Inuent germana viam, gratare sorori. Idem lib.6.Aeneid. Aut tu, siqua via est, siquam tibi diua creatrix Ostendit, &c. Cic.2.Verr. Habeo autẽ certam viam atque rationem, qua omnes illorum conatus inuestigare & consequi possim. ¶ Aliquãdo pro consuetudine. Terent. in Heau. Sed vi & via peruulgata patrum quotidie accusabam. ¶ Dicta via, ab eundo, quasi ita, quòd per eam eatur. Vel à vehendo, quasi veha, quòd per eam fructus ad villam vehantur: vel quòd per eam vehiculum ire possit. ¶ Viarum, quædam publicæ sunt, quædam priuatæ, quædam vicinales, vt inquit Vlpianus in tit. Nequid in loc publi. paragra. Siquis. Publicas vias dicimus, quas Græci βασιλικὰς, nostri Prætorias, alij consulares vias appellant. ¶ Vicinales sunt viæ, quæ in vicis sunt, vel quæ in vicos ducunt. Has quoque publicas quidam dicunt, vt ait Paulus titu. De loc. & itin. publ. l. Viæ vicinales. ¶ Priuatæ sunt, quas agrarias quidam dicunt. Dupliciter autem accipi possunt, vel eæ quæ sunt in agris, quibus imposita est seruitus, ita vt ad agrum alterius ducat: vel eæ quæ ad agros ducunt, per quas omnibus commeare liceat. ¶ Aperire viam, est ad veterem altitudinem, latitudinémque restituere. Purgare viam, est id de via tollere, quod superfluum est. Reficere viam dicitur, & qui aperit, & qui purgat, & omnino omnes qui in pristinum statum reducunt. Vlpian. in l. Prope ait. ff. De via publ. Conficere viam est ire, peregrinari. ὁδευω. Cic. de Senect. Volumus sanè nisi molestum est, tibi Cato, tanquam aliquam viam longuam confeceris, qua nobis quoque ingrediendum sit, istuc quò peruenisti, videre quale sit. Exigere viam dicuntur magistratus, quum viciniam cogunt munire suo sumptu viam domibus suis vel possessionibus adiacentem. Via prima. Plautus in Mili. Dummodo nunc prima via inducamus, vera vt esse credar, quæ mentibimur. Id est primo ipso congressu. In viam dare se, est committere se viæ. Inuenire viam, est exitum reperire. Virg.7. Aeneid. Fata viam inuenient aderítque vocatus Apollo. Viam facere, est locum vbi non erat via, aperire. ὁδοποιειν. Viam munire, est reficere, instaurare: nonnunquam etiam lapidibus sternere, quod propriè sternere viam dicimus. ὁδοποιειν. Cic. pro Cælio, Perinde quasi Appius ille cæcus viam munierit, non qua populus veteretur, sed qua posteri sui impunè latrocinarentur? ¶ Munire viam, per transitionem, pro eo quòd est, compendiariam rei alicuius rationem præmonstrare. Quintil. Propterea quòd plurimi autores quanuis eodem tenderent, diuersas tamen vias munierunt, & in suam quisque induxit sequentes.

¶ Tota via errare: prouerbium in eos qui vehementer à vero aberrant. Terent. in Eunu. Quid tu his rebus credis fieri: tota erras via. Vide Erasmi. Chiliades.

Viator, oris, Qui iter facit. ὁδιτης, Martialis lib.2, Lassus tam citò deficis Viator. Iuuenalis Satv.10. Cantabit vacuus coram latrone viator. Cic. pro Mil. Non semper viator à latrone, non nunquam etiam latro à viatore occiditur. ¶ Viatores etiam dicebantur, qui magistratibus parebant, eo quòd plerunque euocabantur ex agris homines ad magistratus, & frequens eorum ab agris ad vrbem via erat. κλητορες. Colum. in Præfa. lib.1. Illis temporibus proceres in agris morabantur, & quum consilium publicum desiderabatur, à villis arcessebantur in senatum: ex quo qui eos arcessebant, viatores nominati sunt. Cice. de Senect. A villa in Senatum arcessebantur Curius & cæteri senes: ex quo qui eos arcessebant, viatores nominati sunt. Postea tamen viatorum nomẽ ad Tribunos cum ministros transitum est, qui illorum iussu quemlibet prehendebant. Consulum autem, Proconsulũ, & Prætorum ministri lictores dicebantur. Liuius 2.ab Vrbe, Ardens itaque ira Tribunus, viatorem mittit ad Consulem, Consul lictorẽ ad Tribunum. Gellius lib. 13.cap.12, ex lib.21.Rer.human. Varronis. In magistratu (inquit) habent alij vocationem, alij prehensionem, alij neutrum. Vocationem, vt Consules, & alij qui habent imperium: prehensionem, vt Tribuni plebis, & alij qui habent viatorem: neque prehensionem, neque vocationem: vt Quæstores, & cæteri qui neque lictorem habent, neque viatorem.

Viatorius, a, um, Quod ad viam pertinet. ὁδοιπορικὸς. Vnde viatorium vas quo iter agentes ferendi potus gratia vtuntur. Plin. lib.16. cap.10, de taxo loquens, Vasa viatoria ex ea vinis in Gallia facta, mortifera fuisse compertum est. Idem lib.37.cap.2, Qui sceptra & personas, & cubicula viatoria vnionibus consternebat.

Viarius, a, um: vt, Lex viaria. Cælius Ciceroni lib.8. Leuissimè enim, quia de intercalendo non obtinuerat, transfugit ad populum, & pro Cæsare loqui cœpit, legémque Variam non dissimilem Agrariæ Rulli, & Alimentariam, quas iubet Aediles metiri, iactauit.

Viaticum, ci, Cibus. pecuniáve, quam iter facientes nobiscum circunferimus. ὁδοιπορικὸν, ἐπισιτισμὸς τῆς ὁδοῦ. Plautus in Capt. Sequere me, viaticum vt dem à trapezita tibi. Cic. Attic. lib.12. Velim videas, & quid viatici, & quid instrumenti satis sit. ¶ Aliquando capitur pro facultate, seu apparatu. Qu. Claud. in Annal. Simul forma, factis, eloquẽtia, dignitate, acrimonia, confidentia, pariter præcellebant, vt facilè intelligeretur magnum viaticum. Id est magna facultas, magnus apparatus. ¶ Viatica cœna, dicitur quæ datur abituro. ὁδοιπόρῳ. Plaut. in Bacch. Ego sorori meæ cœnam hodie dare volo viaticam.

Viaticulum, diminutiuum. Apul. lib.7. de Asin. aureo, Viaticulum mihi corrasi.

Viaticatus, a, um, Viatico instructus. ἐφοδιασμένος, ἐπισιτισμένος. Plautus in Menæch. Quum marsupium inspicio, viaticati hercle admodum æstiuè sumus.

VIANA, Norici vrbs, apud Plinium lib.3.cap.24. Hermolaus eandem putat cum Vienna Austriæ, omnibus quas Danubius sustinet, vrbibus & ædificiorum splendore, & agri vbertate præferenda.

Vibex, icis, penult. prod. Signum verberis in humano corpore remanens ita dictum, autore Festo, quòd vi fiat. μάστιξ, πληγὴ. Plinius lib.30, Verberum vulnera, atque vibices, pellibus ouium recentibus impositis, obliterantur. Persius Sat.4, Si puteal multa cautus vibice flagellas.

VIBIVS Virius, Ciuis Capuæ fuit potentissimus, primúsque defectionis ad Annibalem autor, qui iam attenuatis Pœnorum viribus, quum Capuani à Fuluio obsẽsi deditionem pararent, à septuaginta Senatoribus domum deductus est: quibus conuiuio adhibitis, quum quàm maxima vini ingurgitatione mentem omnẽ ab imminentis mali sensu alienassent, post mutuos complexus se omnes veneno peremerunt. Vide Liuium lib.6. Decad.3.

VIBO, onis, Oppidum Locrorum in Brutiis, ita nuncupatum à Romanis quum antea Hippon appellaretur. ἱππώνιον Strabon. Vide Strabonem lib.6, & Plinium lib.3.cap.5.

Vibones, Britannicæ herbæ flores, qui deuorati ante tonitrua à fulminibus securos reddere existimantur. Plin. lib.25.cap 3. Herba, quæ vocatur Britannica, non neruis modò, & oris malis salutaris, sed contra anginas quoque & serpentes. Florem vibones vocant, qui collectus antequam tonitrua audiantur, & deuoratus, securos in totum reddit. Frisij. quà castra erant, nostris demonstrauere.

Vibrissæ, Sunt pili in naribus hominum, quòd his euulsis, caput vibretur. Festus.

Vibro, as, Moueo, quatio. λαμπάνω, πάλλω. Cicero lib.2. de Oratore, Atque ei iusmodi illa prolusio debet esse, non vt Samnitum, qui vibrant hastas ante pugnam, quibus in pugnando nihil vtuntur. Ouidius epist. 11, Sic mea vibrari pallentia membra videres. Virg.11. Aeneid. – hastásque reductis Protendunt longè dextris, & spicula vibrant. ¶ Vibro, aliquando neutraliter ponitur, pro mico, & intremisco, vt ait Budæus. Cic.4.Acad. de mari loqueos, Quódque nunc quia à Sole colluceat, albescit, & vibrat: dissimiléque est proximo ei continenti. ¶ Nonnunquam pro eo quod est vi & impetu quodam ferri. Cicer. in Orat. Demosthenis non tam vibrarent fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur.

Vibrans, tis, participium. Virg.2. Aeneid. Sibila lambebant linguis vibrãtibus ora. Cice. de Clar. Orat. Et erat oratio cum incitata & vibrans, tum etiam accurata & polita. Quid.12.Meta. Concutiénsq; suis vibrantia tela lacertis.

Vibratus, a, um, aliud participium. Ouid.8. Metam. – ambo vibrata per auras Hastarum tumulo quatiebant spicula motu. Virgil.8. Aeneid. Nanque

Nanque improuiso vibratus ab æthere fulgor Cum sonitu venit.

Vibratus, Pro crispo. σῦλος. Plin. lib.12. cap.78, Barba & capillo vibrato. Virgil.12. Aeneid. Vibratos calido ferro, myrrháque madentes. Id est crispatos calamistro, inquit Seruius.

Vibrissare, Est vocem in cantando crispare: à vibro, vel à vibrisiis narium vilis. Festus. μασσαλίζω.

Viburnum, Genus fruticis, lentum in primis, & flexibile, ideóque fascibus ligandis idoneum. Galli *Viornam* vocant. Virg.1. Ecl.

Verùm hæc tantùm alias inter caput extulit vrbes,
Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Vicani, vide VICVS.

Vicarius, vide VICEM.

Vicatim, vide VICVS.

Vicem, & in ablatiuo vice, solùm in singulari numero: in plurali verò habet omnes casus, præter genitiuum. Dictæ sunt vices (vt quidam aiunt) à vi: & à veteribus pro pugnis, & periculis accipiebantur, quoniam per vicissitudinem pugnatur. Virg.2. Aeneid. Iliaci cineres, & flamma extrema meorum, Testor in occasu vestro, nec tela, nec vllas Vitauisse vices Danaũm. Id est pugnas, & pericula. Plaut. Vices eius metuisse vices Danaũm. Id est pugnas, & pericula. Plaut. Vices eius metuisse vices Danaũm. Id est pugnas, & pericula. Plaut. Vices eius memorat, & cicatrices denudat. ¶ Item pro pœnis, & incommodis, quòd vi fiant. Cice. pro Domo sua. Mihi vni necesse est & meam & aliorum vicem pertimescere. Horat. lib.1. Carm. – vicésque superbæ Temaneant ipsum. ¶ Quoniam verò per vicissitudinem pugnari solet, factum est vt vices pro alternatione, siue vicissitudine capiamus, ἀμοιβὴ. Plin. lib.10. cap.20, Audit discipula intentione magna, & reddit, vicibúsque reticet. Horat. de Arte, – fungar vice cotis, acutum Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi. Cicer.2. de Legib. Nulla est enim persona, quæ ad vicẽ eius qui è vita emigrauit, propius accedat quàm hæres. ¶ Interdum vicem accipimus pro loco, munere, vel officio: vnde Vice alterius fungi: ἀντὶ τινὸς ἄρχειν, dicimus eum qui alterius locum supplet, absentisque munere fungitur: vt quum Lunam dicimus Solis vicem supplere, ἀντὶ τοῦ ἡλίου ἀπαυγάζειν, hoc est eosdem vsus præbere quos Sol præsens exhiberet. Veteres Meam, tuam, suam vicem, per accusatiuum efferebant, quod hodie potius per ablatiuum, Mea, tua, vel sua vice dicimus. Plaut. in Rud. – si appellabit quampiam, Vos respondetote istinc istarum vicem. Id est vice istarum, siue pro istis. Sic ferè semper Plautus. Ciceroné etiam ac Liuium sic frequẽter loquutos inuenies. Cic. ad Lentulum lib.1, Nostram vicem vltus est ipse per sese. Id est sese pœna afficiendo, occupauit officium nostrum. Liuius, Clamor vndique ab solicitis vicem Imperatoris militibus sublatus est. ¶ Repossere vicem, est pro beneficio in alterum collato mutuam gratiã repetere. ¶ Reddere vicem, est gratiam referre, & beneficium accepta mutuo beneficio rependere. Plinius Epist.9.lib.2, Reddam vicẽ, si reposses.

Vicarius, ria, rium, Qui vicẽ alicuius gerit, siue obtinet, & in eius locum succesit. Quintil. Vicariam ei operam impendi. Cic. pro Roscio Am. Propterea quòd quibus in rebus ipsi interesse non possumus. in his operæ nostræ vicaria fides amicorum supponitur. Quint. in Gladiatore, Quod vnum mihi relictum est, en polliceor patri tuo vicarias manus. Ibidẽ, Vna fingitur coniux, quæ iam perituri vitã maritivicaria morte sua redemit. ¶ Vicarius, apud Iurecõsultos, oratores, & poetas, vsurpatur pro seruo, ferni maioris in familia vices gerente Horat.2. Serm. Sat.7, Siue vicarius est qui seruo paret, vti mos Vester, ait, seu cõseruus. Mart. Esse sat est seruum, iam nolo vicarius esse. ¶ Accipitur tamẽ & latius pro omni eo qui in locũ alterius sufficitur. Cic. lib.9. Epist. Itaque de vo vicariũ, tu illum obseruabis. Idem 6. Verr. Succedã ego vicarius tuo muneri.

Vicissim, Aduerbium, Per vices, siue alternatim. ἀμοιβαδὸν, ἀλλήλους. vt, Vicissim incumbunt oneri: id est modò hic, modò ille incumbit oneri. Plaut. Asin. Inambulandum est: nunc mihi vicissim supplicabũt. Virg. 3.Eclog. Vis ergo inter nos, quid posit vterque vicissim. Experiamur? ¶ Quandoque significat secundo loco, siue similiter, siue ex altera parte. Terent. in Heau. Sed nunc Clinia da te mihi vicissim. Nam amici quoque res est videnda. Virg.5.Eclo. Nos tamen hæc quocunq; modo tibi nostra vicissim dicemus. Cic.4.Acad. Sed & vos ab illo irridemini: & ipsi illum vicissim eluditis. Cic. in Læl. Sed ego admiratione quadam virtutis eius, ille vicissim opinione fortassẽ nonaulla quã de moribus meis habebat me dilexit. Plaut. in Cure. Sed quum adhuc naso odos est obsequutus meo, da vicissim meo gutturi gaudium. Cic. App. Pulchro, Hoc ego meo facto delector, nihil enim potuit fieri amãtius: considera nunc vicissim tuum.

Vicissatim, Per vices. ἀναλαμβάνειν, ἀναλαγὴ. Plaut. in Pœnu. – ad argumentum nunc vicissatim volo Remigrare. Antiquum.

Vicissitudo, inis, Alternatio, & mutatio ex alio in aliud, inquit Cic. lib.5. Tusc. μεταβολὴ, ἀμοιβὴ, ἀναλαγὴ. Idem Luceio lib.5, Nihil est aptius ad delectationem lectoris, quàm temporum varietas, fortunæque vicissitudines. Terent. in Eunu. Omnium rerum vicissitudo est. Cic. de Amic. Nihil est enim remuneratione beneuolentiæ, nihil vicissitudine studiorum officiorúmq; iucũdius. Idem 1. Tusc. Vt quum videmus speciem primùm, candorémque cæli: deinde conuersionis celeritatem tantam, quantam cogitare non possumus, tum vicissitudines dierum atque noctium.

Vicissitas, atis, Apud antiquos pro vicissitudine. Accius apud Nonium, Vicissitatémque imperandi tradit.

Vicenarius, a, um, Quod est viginti capitum. vt Grex vicenarius. ex viginti constans pecudibus. Aut viginti librarum: vt, Lapis vicenarius. Aut viginti annorum: vt, Puella vicenaria. ἐικοσαίτης. Lex quina vicenaria. Plaut. Pseudolo, Tum lex me perdit quina vicenaria: omnes metuunt credere. Vbi interpres, Videtur lex lata vt si cuipiam credereturꝰ supra viginti quinque minas, redhibitio nulla esset. Alij Quinam vicenariam interpretantur Centenaria: omnes profectò nimium inepte. Nos Plautum de annorum numero sensisse omnino existimamus. Constat enim inter eos qui vel à primo limine Iurisprudentiam salutarũt, Macedoniano Senatusconsulto cautum esse nequid minori viginticquinque annis crederetur: si contrà fieret, eius rei nullam fore actionem, nisi fortè in rem minoris esset conuersa. Callidorus itaque adolescentulus, qui ad eam ætatem nondum peruenerat, hanc sibi legem impedimento esse queritur, ad inueniendam pecuniam, quòd nemo tam stolidus inueniretur, qui contra legis præscriptum sibi aliquid crederet, quod postea legibus repetere non posset.

Vicensi, æ, a, pluraliter, Quannis propriè distributiuus numerus sit, accipitur tamen simpliciter pro viginti. ἐικοσι. Col. lib.3.cap.3. Vicenas amphoras percipient. Liui.2, bel. Maced. Vicena quina millia æris. Plin. lib.6. cap.23, Circa has hydri marini vicenum cubitorum adnatantes terruere classem.

Vicesimus, a, um, Ordinis numerus est, significátque vltimum ex viginti: pro quo & vigesimum dicimus. εἰκοστὸς. Cic.2. de Fini. Vicesimo die lunæ. Idem cornificio lib.12, Altero vicesimo die. ¶ Aestas vicesima, pro vicesimo anno, apud Ouidium ad Pisonem.

Vicesima, æ, Vectigalis genus quo in centenas libras quinæ exigebantur. ἐικοστὴ, τὰ. Cic. Attico lib.2, Et eo magis, quòd portoriis Italiæ sublatis agro Campano diuiso, quod vectigal supereſt domesticum, præter vicesimam, quæ mihi videtur vna conciuncula clamore pedissequorum nostrorum esse peritura.

Vicesimarius, a, um: vt. Aurum vicesimarium. Liu.7. bel. Pun. Cætera expedientibus quæ ad bellum opus erant, Consulibus, aurum vicesimarium, quod in sanctiore ærario ad vltimos casus seruabatur, promi placuit. Id est aurum quod ex vicesima colligebatur.

Vicies, adverbium numerandi, Viginti vicibus. εἰκοσάκις. Plin. lib.7. cap.28, Centies vicies prælatus. Colum. lib.5. cap.2, Ita vt paulo antè dixi, latitudinis pedes cum longitudinis pedibus sic multiplicabis, centies vicies ducẽti quadrageni fiunt vigintiocto milia & octingẽti.

VICENTIA, æ, Venetiæ oppidum, non procul à Patauio: cuius meminit Plinius lib.3.cap.19.

Vicia, æ. Leguminis genus, iumentorum pabulo notissimum, cubitali altitudine, foliis ferè petroselini, amplioribus tamen, flore pisi, minutis, nigrantibúsque in siliqua grãnis. κάραμος, κύαμος, φάκος. Galli seruatis non obscuris Latini nominis vestigiis, *Vessam* appellant. Dictæ viciæ, vt ait Varro lib.1. de Re rust. cap.31. quòd capreolos habeant, vt vitis. quibus sursumuorsum serpunt ad scapum lupini, aliúmve calamum, ad quẽ vt hæreat eum solet vincire. Alij dictas malunt à Græco βίκος, qua nomenclatura plerique omnes Græciæ populi vsi sunt. Atticis exceptis, qui ἄρακα, aut κύαμον maluerunt appellare, teste Galeno lib.1. de Aliment. facult. Plinius lib.18, Nascuntur in vicia cochleæ minutæ erodentes eam.

Vicarius, a, um, Quod ad viciam pertinet. βικιακὸς vt, Cribrum viciarij, quo vicia expurgatur à frumento. Colu. lib.8. cap.5, Cribro vicario, vel etiam loliario, qui iam fuerit in vsu, pulli superponantur: deinde pulegij furculis fumigentur.

Vicinia, Vicinus, vide VICVS.

Victima, æ. pen. cor. Idem quod hostia, hoc est animal sacrificio destinatum. ἱερεῖον, θυσία. Propriéque erat ea quæ ab imperatore post triumphum in Capitolio dextra victrice immolabatur. Ouid.1. Fast. Victima, quæ dextra cecidit victrice vocatur. Virg.2. Georg. Hinc alibi Clitumne greges, & maxima taurus Victima sæpe tuo perfusi flumine sacro, Romanos ad templa deũm duxere triumphos. Horat.3. Carm, Ode 23. Victima pontificum secures Ceruicẽ tinget. Iuuenalis Saty. 12, Et cadet ante lares Gallitæ victima sacra. Cic. pro L. Flacco, Quam potestis P. Lentulo mactare victimam gratioré, quàm ſi L. Flacci sanguine illius nefarium in vos odium saturaueritis?

Victimarius, victimarij, Sacrorum minister dicebatur, qui victimas ligabat, & cultrum, aquam, & molam parabat, & reliqua quæ sacris erant necessaria. βωμὸς. Valer. Maximus lib.1.cap.1, Libros Petilius Prætor vrbanus ex autoritate Senatus, per victimarios facto igne, in conspectu populi cremauit. Liu.10.bel. Macedo. Libri in comitio, igne à victimariis facto, in conspectu populi cremati sunt.

Victimarius, Qui victimas emebat, vt venderet. ἱερόπωλης. Plin. lib.7.cap. 12, Victimarij negotiatoris, vilis mancipio. Sic enim legunt quidam Perottum secuti: quum emendatiores omnes Plinij codices hanc ostẽdant lectionem, Suarij negotiatoris vile mancipium.

Victito, vide VIVO.

Victor, Victoria, Victoriatus, vide VINCO.

Victus, victus, victui, vide VIVO.

Vicus, Via vtrinq: ædificiis septa. δῆμος, κώμη. Vicorũ autem alij Vrbani sunt, alij Pagani. Vrbani vici à via dicuntur, teste Varr. quòd ex vtraq; parte viæ sunt ædificia. In vrbe enim fiunt vici, cõnexis & cohærentibus ædificiis. Vnde Romæ vicus Cyprius, vicus Africus, vicus Sceleratus nominati. Cice. pro Milone, Nullum in vrbe vicũ, nullũ angiportũ esse dicebãt, in quo Miloni nõ esset conducta domus. Horat.2. Epist.1, Deferar in vicum vendentem tus & odores. Ouid.6. Fast. Certa fides facti, dictus Sceleratus ab illa Vicus, & æterna res ea pressa nota. ¶ Vici pagani, sunt pagi ex pluribus villis, domibúsve rusticis coagmentati, spatio aliquantulo ab vrbe remoti. (nam quæ vrbi contigua sunt, Suburbia dicuntur) nullísque mœnibus cincti: nam sic Castella dicerentur. Cic.ad Terentiam lib.14. Quòd ad me mea Terentia scribis, te vicum venditurãm, quid, obsecro te, me miserum? quid futurum est puero. Idem ad Attic. lib.1, Quod si assequor, Crassum diuitiis supero, atque omnium vicos & prata contemno. Plura de hac dictione videto apud Vallam lib.4.cap.20.

Viculus, diminutiuum, Pro rusticis aliquot ædificiis coniunctis, aut certè

Universidad de Deusto
Biblioteca

certè ſpatio non ita magno à ſe inuicem ſeparatis.

Vicani, Qui vicos ruſticos habitant. κωμῆται. Liu.8. bel.Maced. Vicani, quique ibi exules habitabant, Cic.1. de Diuin.ex vetuſto quopiã Poeta. Non habeo denique nauci Marſum augurem, Non vicanos aruſpices, non de circo aſtrologos. Idem pro Flac. Timolites ille vicanus, homo non modò nobis, ſed ne inter ſuos quidem notus, vos docebit qua iis ſit L. Flaccus?

Vicinus, ni, Qui in eodem vico, aut certè nõ procul ab ædibus noſtris habitat. γείτων, ὁ πλησίον. Cicer, pro Sext. Ro. Quaſi verò mihi difficile ſit quanuis multos nominatim proferre, vel tribules, vel vicinos meos, qui, &c. Horat. 2. Epiſt. 2, Cætera qui vitæ ſeruaret munia recto More: bonus ſanè vicinus, amabilis hoſpes, Comis in vxorem, &c. Cice. Attic. lib. 2. C. Arrius proximus eſt vicinus, imò ille quidem iam contubernalis. ¶ Huius fœminino eſt vicina. Terent. in Eunucho, Hanc Thaidem non ſciebam nobis vicinam.

Vicinus, adiectiuum, Pro propinquo. Cic. in Orat. Vicina, & finitima rhetoricæ dialectica. Plaut. Mercato. Nunc ego verum illud verbum eſſe experior vetus, Aliquid mali eſſe propter vicinum malũ. Virg. 1. Eloga, Non mala vicini pecoris contagia lædent. Idem 1. Georg. in fine, Vicinæ ruptis inter ſe legibus vrbes Arma ferunt. Horat. 1. Ser. ſatv. 5, –niſi nos vicina Triuici Villa recepiſſet. Ouid. 6. Faſt. Ni connexa foret parti vicinior eſſet, &c.

Vicinia, Loci vicinitas, ſeu vicinorum inter ſe propinquitas, vel ipſi etiam vicini. γείτονία, γείτονες, γειτονία. Ouidius 4. Metamorph. Notitiam, primóſque gradus vicinia fecit. Cicer. 1. Tuſcu. Inde in vicinia noſtra Auerni lacus. Horat. 2. Ser, ſatv. 5, –funus Egregiè factum laudet vicinia. Idem 1. Epiſt. 17, Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota,

Vicinitas, atis, Vicinorum propinquitas, & aliquando vicinorum multitudo. γείτονες. Terent. in Heaut. Tamen vel virtus tua me, vel vicinitas facit, vt te audacter moneam, & familiariter. Cic. 6. Verri. Signum quod notum erat vicinitati, buccina datur. ¶ Vicinitas etiam aliarum rerum dicitur: vt quum dicimus Vicinitas ſyluæ, vicitas nominis, & eiuſcemodi. Plin. lib. 4. cap. 16, Triginta propè iam annis notitiam eius Rom. armis non vltra vicinitatem ſyluæ Calidoniæ propagantibus. Idem lib. 21, cap. 18, Multi verò non diſcernunt à Cypiro vicinitate nominis. Quintil. lib. 3. cap. 6, Virtutibus ac vitiis vicinitas quædam eſt. Cic. de cla. Orat. Artium ſtudiorũmque quaſi finitima vicinitas.

Vicinalis, le, Ad viciniam pertinens. γειτόνιος. vt, Viæ vicinales. Paulus in l. Viæ. ff. De loco, & itinere publ. Viæ vicinales, quæ ex agris priuatorum collatis factæ ſunt, quarum memoria non extat, publicarum viarum numero ſunt. Vicinalis vſus. Liu. 1. bel. Pun. Ita que ingens coacta vis nauium eſt, lintriúmque temere ad vicinalem vſum paratarum: hoc eſt ad vſum vicinæ, ſeu vicinorum.

Vicatim, aduerbium. Sparſim, per vicos & pagos. κατὰ κώμας, Plin. lib. 6. cap. 26, Meſopotamia tota Aſſyriorum fuit vicatim diſperſa, præter Babylona, & Ninum. ¶ Dicitur & de vicis vrbanis: vt idem ſit vicatim, quod per ſingulas vrbis vias. Cice, pro Domo ſua, Seruorum omnium vicatim celebratur tota vrbe deſcriptio.

Videlicet, aduerbium confirmandi, Quaſi videre licet. δηλαδή, δηλονότι, Terent. in Adelph. Videlicet hoc audiuit. hoc eſt certè audiuit. ¶ Aliquando ironiæ vim habet. Salluſt. in Catil. Vos de parricidis quod ſtatuatis, cunctamini; videlicet cætera vita illorum huic ſceleri obſtat? Sed parcite dignitati Lentuli. Vide Vallam lib. 2. cap. 61.

Video, es, di, ſum, Oculorum ſenſu aliquid percipio. βλέπω, ὁράω, καθορῶμαι, θεῶμαι. Virg. 2. Aeneid. – quæque ipſe miſerrima vidi, Et quorum pars magna fui. ¶ Quandoque adijcitur ablatiuus oculis: vt, Videre & perſpicere oculis, apud Ciceronem 6. Verrina, quod & Græci dicunt, αὐτοψεὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ. ¶ Transfertur etiam ad animum. Ouidius ex perſona Medeæ, – video meliora, probóque: Deteriora ſequor. Video (inquit) meliora, hoc eſt intelligo, & conſidero, quæ ſint meliora. Terent. in Andria, Vide quò me inducas. id eſt animaduerte, & conſidera. ¶ Vide tibi, id eſt prouide. Terent. in Phor. Rectè mihi vidiſſem, & ſenis eſſem vltus iracundiã. ¶ Me vide, phraſis eſt Comica, pro eo quod eſt in me recipio, certum id habeo. Terent. in Andria, Atq; iſtuc ipſum mihi pericli eſt, me vide. ¶ Videre ſomnum, eſt dormire. Cicero ad Cur. lib. 7, Fuit enim mirifica vigilantia, qui ſuo toto Conſulatu ſomnum non viderit. Terentius Heaut. Somnum hercle ego hac nocte oculis non vidi meis. ¶ Videre aliquando, pro vigilarè ponitur. Virgilius libro 6. Ecloga, de Sileno, – iámque videnti Sanguineis frontem moris, & tempora pingit, hoc eſt vigilanti iam, & expergefacto. ¶ Aliquando eſt præuidere, prænoſcere. προνοῶ. Cicero in Epiſt. An tu non videbas mecum ſimul, quàm illa crudelis eſſet futura victoria? ¶ Videro, ponitur pulchrè pro cauebo, & attentè conſiderabo. Terentius Adel. Ego iſtuc videro. id eſt iſtuc mihi curæ erit. ¶ Huius paſsiuum eſt Videor, cernor, conſpicior. βλέπομαι, ὁρῶμαι. Virgil. 4. Ecloga, – diuiſque videbit Permiſtos heroas: & ipſe videbitur illis. ¶ Frequentiſsimè tamen accipitur pro appareo, δοκῶ, φαίνομαι. Cic. 2. Officiorum, Induxit eam, quæ videretur eſſe, non quæ eſſet, repugnantiam. Plancus Cic. lib. 10. Epiſt. Amicum eum Reipubl. cognoſcere videor. ¶ Videor vide re, elegans loquendi formula, pro eo quod vulgus imperitorum dicere ſolet, *Videtur mihi quòd ego video*. Cicero Tironi libro 16. Epiſtol. Videre videor te ementem ruſticas res. Idem in Catil. Videor mihi videre hanc vrbem ſubito vno incendio concidentem. ¶ Si videtur, id eſt ſi placet, ſi moleſtum non eſt. Cicero Terentiæ lib. 14, Tuí videbitur, vijlis illis ytere. Idem lib. 7. ad Fabium Gallum, Facies me, ſi tibi videbitur, certiorẽ. ¶ Vide quid agas, protrita eſt clauſula, qua eos monemus qui magna aggrediuntur: non terrentis tamen eſt: ſed excitantis, (vt inquit Donatus in illud Terentij in Phorm.) Vide quid agas,

prima coitio eſt acerrima. ¶ Viderit Epicurus, inquit Cicero 4. Acad. μελήσω τῷ ἐπικούρῳ, id eſt videat: hoc eſt huius rei illi cura ſit: vel huius opinionis rationem reddat, non ego. ¶ Sic accipienda ſunt, Tu videris vos videritis, illi viderint, & cætera idgenus. Cicero ad Brutum, De hoc tu videris.

Viſus, a, um, participium, Quod modò idem ſignificat quod conſpectus, a, um. Plinius lib. 7. cap. 19, Socratem clarum ſapientia eodem ſemper viſum vultu. Virg. 2. Aeneid. Infœlix ſimulachrum, atque ipſius vmbra Creuſæ Viſa mihi ante oculos, & nota maior imago. ¶ Interdum vi ſum dicimus, non quod oculis percipimus, ſed quod nobis apparet. Terent. Heaut. Viſa eſt verò, quod dici ſolet, aquilæ ſenectus. Idem Hecy. Matris vox viſa eſt Philumenæ. Vbi Seruius, Omnia hæc, quæ ſenſu percipi poſſunt, viſa dicimus. Virg. 6. Aeneid. Viſæque canes vlulare per vmbram.

Viſum, viſi, Spectrum, phaſma, ſiue ſpecies aliqua, quam dormientes videmur videre: quanquam nonnunquam & vigilantibus vſueniat: quemadmodum Bruto legimus mali genij viſum non multo ante clade Philippicam apparuiſſe. φάσμα. Virgilius 4. Aeneidos. Hoc viſum nulli, non ipſi effata ſorori eſt. Cicero lib. 1. Acad. Plurima autem in illa tertia philoſophiæ parte mutauit: in qua primum de ſenſibus ipſis quædam dixit noua: quod iunctos eſſe cenſuit è quadã quaſi impulſione oblata extrinſecus, quam ille φαντασίαν, nos viſum appellamus. Idem 2. de Diuinat. Si deus iſta viſa nobis prouidendi cauſa dat: cur non vigilantibus potius dat, quàm dormientibus?

Viſum, ſi, Pro ſpectaculo, hoc eſt pro re quauis quæ ſpectanda proponitur. Propert. lib. 2. eleg. 6, Quæ manus obſcœnas depinxit prima tabellas, Et poſuit caſta turpia viſa domo.

Viſus, us, Videndi actus, vel potentia ipſa viſiua. ὄψις. Plin. lib. 8. cap. 22, ſed in Italia quoq; creditur luporum viſus eſſe noxius. Ouid. 3. Faſto. Mergetur, viſus effugiétque tuos. Plin. lib. 9. cap. 50, Piſces attritu ventrium coeunt tanta celeritate, vt viſum fallant. Quint. lib. 10. cap. 1, Qualis eſt ferri fulgor, quo mens ſimul, viſúſque perſtringuntur. ¶ Viſus, pro eo quod videtur. Virg. 3. Aeneid. – Nymphas venerabar agreſtes. Gradiumque patrem, Geticis qui præſidet aruis, Ritè ſecundarent viſus, omẽque leuarent, Idem 5. Aeneid. Obſtupuit viſu Aeneas. Horat. 1. Serm. ſaty. 5, – tum immundo ſomnia viſu Nocturnam veſtem maculant, ventrémque ſupinum. Nocturnus viſus. Tacit. lib. 2. o. Aduocata concione iuſſu numinis, ſuos, Ptolemæique viſus, & ingruentia mala exponit. ¶ Viſus, pro ſpecie. Cic. 1. de Nat. deor. Ex quo exiſtit & illud, multa eſſe probabilia, quæ quanquam non perciperentur, tamen quia viſum quendam haberent inſignem & illuſtrem, his ſapientis vita regeretur,

Viſio, onis, verbale, Ipſe videndi actus. ὄψις. Cice. 4. Academ. Nec poteſt is cui eſt viſio veri falſique communis, vllum habere iudicium, aut vllam omnino veritatis notam. Cicero 2. de Natura deorum, Neque viſionem, neque auditum, neque ſonum ſine aëre fieri poſſe. ¶ Viſiones etiam dicuntur, quas Græci vocant φαντασίας. Quintilianus lib. 6. cap. 2, Tentabo etiam de hoc dicere, quas φαντασίας Græci vocant: nos ſanè viſiones appellemus, per quas imagines rerum abſentium ita repræſentantur animo, vt eas cernere oculis ac præſentes habere videamur. Macrob. in Somn. Scip. Omnium quæ videre ſibi dormientes videntur, quinq; ſunt principales, & diuerſitates, & nomina. Aut enim eſt ὄνειρος, ſecundum Græcos, quod Latini ſomnium vocant: aut ὅραμα, quod viſio rectè appellatur: aut χρηματισμὸς, quod oraculũ nuncupatur: autem eſt ἐνύπνιον, quod Inſomniũ dicitur: aut eſt φάντασμα, quod Cicero, quoties opus hoc nomine fuit, viſum vocauit.

Viſo, viſis, ſi, ſum, Ad videndum eo. ἐποπτεύομαι, ἐποπτεύω. Cic. ad Atticum. Cupio equidem, & iampridem cupio Alexandriam, reliquámq; Aegyptum viſere. Id eſt ad videndum ire, Terentiusin Hecyra, Non viſam vxorem Pamphili, quum in proximo ſit ægra? Illud verò in Andria, Id viſo túne, an illi inſaniant: exponit Donatus, ad videndum venio. ¶ Eadem etiam vis ſeruatur in compoſitis. Terentius in Andria, Reuiſo quid agant. Redeo (inquit Donatus) vt videam quid agant. Et in Adelphis, Hera ego hinc ad hos prouiſam quàm mox virginem accerſant. Prouiſo (inquit) duas res ſignificat, procedo, & video. Plaut. in Menæ. Prouiſam quàm mox vir meus redeat domum. ¶ Non raro tamen Viſo accipitur pro primitiuo Video, præſertim cum verbo Eo, aut Venio cõiunctum. Plautus Rudente, Nunc huc ad Veneris fanum venio viſere, rem diuinam facturam ſe dixerat. Terent. Hecyra, Poſtquam accerſuit ſæpius, ægram ſimulant mulierem: noſtra illico It viſere ad eam: admiſit nemo. Idem Phor. Vultiſne eamus viſere? ¶ Idem vſuenit quando iungitur his ablatiuis gratia, cauſa, ſtudio, & huiuſmodi. Salluſtius, Multi autem qui è caſtris viſendi aut ſpoliandi gratia proceſſerant, voluentes hoſtilia cadauera, amicum alij, pars hoſpitem, pars autem cognatos reperiebant. Terentius in Hecyra, Ne mittas quidem viſendi cauſa quenquam, Virgilius 2. Aeneidos, Vndique viſendi ſtudio Troiana iuuentus Circunfuſa ruit. Ex quibus datur intelligi, hoc verbum non eſſe deſideratiuum, ſicut multi putant, ſed magis exercitatiuum. Nam ſi Viſo in his exemplis intelligas, videre cupio ſenſus erit ineptus: ſuperfluí enim ita forent hi ablatiui, ſtudio, cauſa, gratia, quos habet adiunctos. ¶ Inuenitur & paſsiuum Viſor, in tertiis potiſsimum perſonis. Cicer. 6. Verr. Cupidinem fecit illum qui eſt Theſpiis, propter quem Theſpiæ viſuntur, Idem 1. Offic. Domus Cn. Octauij vulgò viſebatur,

Viſendus, participium,. Cicero pro Pompeio, Quæ cæteri tollenda arbitrabantur, ea ſibi ille ne viſenda quidem exiſtimabat. ¶ Aliquando nomen eſt ex participio. Plin. lib. 16. cap. 44, Vicina luco eſt ilex, & ipſa nobilis x x x v pedum ambitu caudicis, decem arbores metiens ſingulas magnitudinis viſendæ: id eſt ſpectabilis, admirandæ, dignæ videri.

Viſito,

Viſito, ſitas, Frequentatiuum eſt à Viſo. ἐπισκέπτομαι. Cicer. 5. de Finib. Is quum arderet podagræ doloribus, viſitaſsétque hominem Carneades, Epicuri perſamiliaris, & triſtis exiret, &c. ¶ Aliquãdo Viſitare poſitum legimus pro ſæpe videre. Plaut. in Curc. Ibi me interrogat, Ecquem in Epidauro Lyconem trapezitam nouerim? Dico me nouiſſe. quid lenonem Cappadocem? annuo Viſitaſſe. Idem Epidic. Noſcito hanc: nam videor neſcio vbi me vidiſſe prius.

Eſt ne ea? an non eſt quam animus retur mous?

Dij boni, viſitaui antehac: certè ea eſt.

Viſitatio, nis, verbale, Actus viſitandi.

Viſibilis, & hoc viſibile, Quod videri poteſt: ſicut inuiſibile, quod videri non poteſt. ὁρατόν, θεατόν. Plin. lib. 11. cap. 37, Oculi, ceu vaſa quædam, viſibilem animi partem accipiunt, atque tranſmittunt.

Vidua, æ, Mulier viro orbata: à ve particula intenſiua, (vt quibuſdam videtur) & antiquo verbo Iduare, quod olim Hetruſcis, videre ſignificabat. χήρα. Plaut. Sticho, Quæ tam diu vidua viro ſuo orui? Horat. 1. Epiſto. 1, –ſunt qui Fruſtis & pomis viduas venentur auaras. Contrà Iabolenus Iuriſconſultus Viduam dictam putat à Ve priuatiuo, & nomine Duo: vt Vidua dicta ſit, quaſi ſine duitate: eáque voce non eam ſolùm intelligi putat quæ orbata eſt viro, verum etiam quæ nunquã nupſit. Viduam (inquit) dici placet, non ſolùm quæ aliquando nupta fuiſſet, ſed eam quoque quę virum non habuiſſet: quia Vidua ſic dicta eſt, quemadmodum Vecors, Veſanus qui ſine corde aut ſanitate eſſet: ſimiliter Vidua, quaſi ſine duitate.

Viduo, duas, Orbo, ſeu priuo. χηρόω, χηρόω. Virg. 8. Aene. –tot ferro ſæua dediſſet Funera, tam multis viduaſſet ciuibus vrbem. Horat. 2. Carm. Ode 9, Et foliis viduantur orni.

Viduatus, a, um: vt, Leges viduatæ Iudice, Claudia. 8. Paneg. Regna viduata lumine, pro inferis, Silius libr. 3. Coniux viduata tedis, Seneca Medea.

Viduus, a, um, Priuatus, orbatus, deſertus. χήρος. Horat. lib. 1. Carm. Vocedum terret, viduus pharetra, Riſit Apollo. Cicer. 2. Tuſcu. Sic me ipſe viduus peſtes excipio anxias. ¶ Hinc viduus lectus, dicitur qui altero coniugum careat. Lucanus, Inſomnis viduo tum primùm frigida lecto. Ouid. 1. Faſto, Per totidem menſes à funere coniugis vxor Suſtinet in vidua triſtia ſigna domo. Idem Epiſto. 18, Cur ego tot viduas exegi frigida noctes? Arbor vidua, quæ viti non eſt maritata. Horat. 4. Carmel. Ode 5. Et vitem viduas ducit ad arbores.

Viduitas, atis, Vita cælebs poſt nuptias. χηρεία. Liu. libr. 10. bel. Maced. In viduitate relictæ filiæ ſingulos paruos filios habentes. Idem 4. bel. Maced. Et ipſæ libertatẽ quam viduitas & orbitas facit, deteſtantur. ¶ Poteſt aliquando pro inopia. Plautus in Ruden. Omnium copiarum, atque opum, auxilij, præſidij viduitas nos tenet.

Viduertas, tatis, Antiquis, teſte Feſto, idem erat quod calamitas: ita dicta quòd bonis viduaret. συμφορά. Cato Rei ruſt. cap. 141, Vt tu morbos viſos inuiſósque, viduertatem, vaſtitudinémque, calamitates, intemperiáſque prohibeſsis.

Vidulus, duli, Bulga, vel ſacculus quo viatores pecuniam aliáſve res charas circunferunt. πήρα. Plaut. Rud. Eſtne hic vidulus, vbi ciſtellam tuam ineſſe aiebas? ¶ Hinc Vidularia Plauti Comœdia, quæ aliquoties citatur à Nonio.

VIENNA, æ, Auſtriæ metropolis eſt, omnium vrbium quæ ad Danubium ſitæ ſunt, & ædificiorum ſplendore, & facili rerum copia clariſſima, munitiſsimúmque Germaniæ, atque adeò totius orbis Chriſtiani aduerſus Turcarum irruptiones propugnaculum. Hanc Plin. libr. 3. ni aduerſus Turcarum irruptiones propugnaculum. Hanc Plin. libr. 3. cap. 24, Vianã appellat, vt annotauit Hermolaus. ¶ Eſt præterea Vienna Allobrogum ciuitas ad Rhodanum fluuium, olim clariſsima, vbi etiam hodie non pauca antiqua nobilitatis extant monumenta. Meminit huius idem Plinius lib. 3. cap. 4.

Vieo, vies, vieui, vietum, Ligo, ſeu inflecto, interprete Nonio. λυγίζω, Varr. lib. 1. de Re ruſt. Vt habeas vimina, vnde viendo quid facias. Varro lib. 4. de Lingua Latina, Viere eſt vincire, vnde apud Ennium, Ibant viere Veneream corollã. ¶ Hinc Vimina, & vaſa viminea, teſte Feſto.

Vietores, Qui vaſa vinaria religant, ſtipántque, inquit Budæus: à viendo, hoc eſt ligando, ſeu vinciendo. λυγισταί.

Vietus, a, um, Mollis, languidus, ſine vi, naturalibus priuatus viribus. παρειὸς, χαλαρός. Varro de oporotheciis, Ne quum humorem amiſerint tem hoc nomen penultimam ſyllabam indifferentem. Lucr. libr. 3, Nec ſupra caput eiuſdem cecidiſſe vietam Veſtem ſentimus. Horat. libr. 1. Carmin. Qui ſudor vietis, & quàm malus vndique membris Creſcat odor. Vietum cor. Cicer. 2. de Diuin. Ego enim ſuſpicari poſſum con tractum aliquo morbo bouis exile, & exiguum, & vietum cor. Ficus vieta. Columel. libr. 12. cap. 15, Ficus porro neque nimium vieta, neque immatura legi debet.

Vigeo, ges, gui, Floreo, polleo, ſiue potens, aut in vigore ſum, & viriditatem quandam habeo. ἀκμάζω, ἀκμάω. Cicero 1. Tuſculan. Multáque ſecula poſtea ſic viguit Pythagoreorum nomen, vt nulli alij deque ſecula poſtea ſic viguit Pythagoreorum nomen, vt nulli alij diuiderentur. Idem 11. Philipp. Nihil ſemper floret: ætas ſuccedit ætati: diu legiones Cæſaris viguerunt, nunc vigent Panſæ. Idem ad Attic. lib. 4, Nos animo duntaxat vigemus etiam magis, quàm quum florebamus. Virgil. 2. Aeneid. Dum ſtabat regno incolumis, regnúmque vigebat. Conſiliis, & nos aliquod nomẽque decúſq; Geſsimus. Idem 4. Aene. Fama malum quo non aliud velocius vllum: Mobilitate viget, viréſque acquirit eundo.

Vigens, tis, participium. Cic. 2. de Fin. Homines enim etſi multis aliis, tamen hoc vno à beſtiis plurimùm differunt, quòd rationem habeant à natura, mentémque datam & acrem, & vigentem. Inter Vegetum, & Vigens hoc intereſt: quod Vegetum ſit incolume: Vigens, forte. Nam vegetum corporis, vigens animi poſſumus dicere. Nonius.

Vigeſco, vigeſcis, Inchoatiuum. Catullus epig. 43, Iam læti ſtudio pedes vigeſcunt.

Vigor, oris, Firmitas, robur. ἀκμή. Plib. lib. 7. cap. 25, Animi vigore præſtantiſsimum arbitror C. Cæſarem Dictatorem. Liu. 1 bel. Pun. Eundé vigorem in vultu, vímque in oculis, habitum oris, lineamentáque intueri. Virg. 9. Aeneid. –nec tarda ſenectus Debilitat vires animi, mu tátque vigorem. Ouid. 12. Metam. Gratus in ore vigor, &c.

Vigil, vigilis, penult. correp. adiectiuum, Eſt omnis generis, ablatiuum faciens vigile, vel vigili: quanuis in plurali numero neutrum genus nõ habeat. Eſt autem Vigil, idem quod vigilans, hoc eſt qui non eſt torpens, quales ſunt dormientes, ſed qui in vigore ſuo eſt. ἐγρήγορος, ἄγρυπνος. Virgil. 4. Aene. Monſtrum horrendum, ingens, cui quot ſunt corpore plumæ, Tot vigiles oculi. Ouid. 3. Metamor. Et tenuant vigiles corpus miſerabile curæ.

Vigil, ſubſtantiuum, Nocturnus cuſtos, qui & Excubitor dicitur: à quo Præfectus vigilum vocatus eſt. φρουρός. Plautus in Amph. Rex Creon vigiles nocturnos ſingulos ſemper locat. Cicer. 6. Verr. Clamor à vigilibus, faníque cuſtodibus tollitur. Lucan. libr. 7, –ne rumpite ſomnos Caſtrorum vigiles, nullas tuba verberet aures, &c.

Vigeſimus, a, um, Vltimus ex viginti. εἰκοστός. Cicer. pro Pompeio, Ex illo tempore tertium iam & vigeſimum regnat annum.

Vigeſima, mæ, Tributi genus, quum in centenas minas quinæ exiguntur. εἰκοστή, Plin. in Paneg. His vigeſima reperta eſt, tributum tolerabile. Vide VICESIMA.

Vigeſimarium aurum, à Liuio dicitur, quod ex vigeſimis colligitur. εἰκοστὸν πρυσίον. Erant autem vigeſimæ tributi genus, dimidia parte leuius quam decimæ. Vide ſuprà VICESIMARIVS.

Vigeſis, maſculini gener. Quod eſt viginti aſsium. Martial. libr. 12. Amphora vigeſis, modius datur ære quaterno. Id eſt viginti aſsibus amphora venditur.

Vigilo, as, Excubo, vigilias ago, nõ dormio. ἀγρυπνέω, ἀγρυπορέω. Terẽt. in Eun. Ne ſurſum deorſum curſites. néve vſq; ad lucẽ vigiles. Cice. de Somn. Scip. Me & feſſum de via, & qui ad multã nocte vigilaſſem, artior quàm ſolebat ſomnus cõplexus eſt. Idẽ 2. Catil. Tardiſsimè autẽ Lentulus, credo quòd literis dandis præter conſuetudinem proxima nocte vigilarat. Horatius 1. Sermo. ſaty. 3, –noctes vigilabat ad ipſum Manè, diem totum ſtertebat: nil fuit vnquam Sic impar ſibi. ¶ Per metaphoram accipitur vigilare, pro eo quod eſt omni cura vigilantiáque in id incumbere, nequid nos in opinantes ſubitò opprimat. Cicer. pro Plan. Vigilandum eſt ſemper: multæ inſidiæ ſiunt bonis. Idem 6. Philip. Quamobrem, Quirites, conſilio quãtum potero, labore plus penè quàm potero, excubabo, vigilabóque pro vobis.

Vigilor, aris, paſsiuum, Ouidius epiſt. 12, Non mihi grata dies, noctes vigilantur amaræ: Nec tener in miſero pectore ſomnus adeſt.

Vigilatur, impersonale. Martialis lib. 12, Otia me, ſomnúſq; iuuant, quæ magna negauit Roma mihi: redeo, ſi vigilatur & hîc.

Vigilans, tis, particip. Plaut. in cap. Vigilans ſomniat. Terent. Andria, –num ille ſomniat Ea, quæ vigilans voluit? ¶ Aliquando nomen eſt, idem ſignificans quod diligens, prouidus, intentus. ἐπιμελὴς, πρόνοος. Plin. epiſt. 17. lib. 2, Vir exercitatus, & vigilans, Cic. 2. Ver. Perſiciam vt nemo vnquam poſt hominum memoriam paratior, vigilantior, compoſitior ad iudicium veniſſe videatur.

Vigilandus, a, um. Tibullus libr. 1. eleg. 2, Cum ſletu nox vigilanda venit. Quintilianus libro 11. capit. 5, Et vigilandæ noctes, & fuligo lucubrationum bibenda. ¶ Vigilandum aliquando accipitur pro eo quod eſt vigilanter prouidendum, vel ſummo ſtudio diligentiáque conficiendum: vt annotauit Seruius in illud Virgilij 1. Georg. Quæ vigilanda viris, &c.

Vigilantia, Quæ plerunque pro diligentia ponitur. γρήγορσις, ἀγρυπνία. Idem in Adelphis, Vigilantiam tuam mihi narras? Cicero Curio libro 7, Nihil tamen eo Conſule mali factum eſt: fuit enim mirifica vigilantia.

Vigilanter, aduerb. Cum diligentia, & ſolicitudine. ἐπιμελῶς. Cic. 6. Verr. Quod vigilanter prouinciã adminiſtraſſet, cuius omnes vigilias in ſtupris conſtat, adulteriſque eſſe cõſumptas. Plancus ad Ciceronem lib. 10, Tu, mi Cicero, quod adhuc feciſti, idem præſta, vt vigilanter neuoséque nos qui ſtamus in acie, ſubornes.

Vigiliarius, rij, Pro excubitore. φύλαξ, φρουρός. Seneca epiſto. 58, Quid interest, vtrum ſuper aliquem vigiliarium ruat aut mons an turris?

Vigilax, cis, Sagaciter, multúmque vigilans. ἀγρυπνητικὸς. Columel. lib. 7. cap. 12, de canibus loquens, Maximè autem debent in cuſtodia vigilaces conſpici: nec erronei, ſed aſsidui, & circunſpecti magis, quàm temerarij.

Vigiliæ, æ, ſiue Vigiliæ, arum, Inſomnia, excubiæ nocturnæ. ἀγρυπνία, παννυχισμός. Cic. 7. Philip. Ideirco in hac cuſtodia, tanquam in ſpecula, collocati ſumus, vt populũ Ro. vacuum metu noſtra vigilia redderemus. Idem 4. Tuſcul. Cui non ſunt auditæ Demoſthenis vigiliæ? qui dolere ſe aiebat, ſiquando opificum antelucana eſſet victus induſtria? Vigilias militares in quaterna olim horarũ ſpatia diuidebãt: ita vt prima, ſecunda, tertia, & quarta vigilia diceretur. Cæſar 1. bel. Gallici, Vbi per exploratores Cęſar certior factus eſt, tres iam partes copiarũ Heluetios id flumen traduxiſſe, quartámque ferè partẽ citra flumen Ararim reliquam eſſe, de tertia vigilia cum legionibus tribus ex caſtris profectus, ad eam partem peruenit quæ nondum flumen tranſierat. ¶ Interdum vigiliæ, dicuntur ipſi cuſtodes, qui vigilant. οἱ φύλακες. Salluſt. in Iugur. Sed neque more militari vigiliæ deducebantur. Idem in Catil. Et ab incendio intelligebat vrbem vigiliis munitam. ¶ Vigiliæ Cereris, dicuntur à Plauto in Aulul. nocturna ſacra, quibus in ædẽ Cereris perugilabant mulieres, quæ & myſteria, & initia dicebantur. παννυχίδες, μυστήρια. Nam eã nocte cum viro concumbere, piaculum

Universidad de Deusto
Biblioteca

erat, Is (inquit) adolescentis illius est auunculus,
Qui illam stuprauit noctu Cereris vigiliis.

Viginti, Nomen numerale indeclinabile. εἴκοσι. Cicer. 3. de Orat. Annósque natus vnum & viginti, nobilissimum hominem & eloquentissimum in iudicium vocarim. Virg. 1. Aeneid. –ad littora mittit Viginti tauros.

Vigintiuiri Nomẽ magistratus apud Romanos. δεκαπρῶτοι. vt, Triumuiri. Cicer. ad Attic. libr. 2., Vbi nemo sit præter me, qui quenquam ex vigintiuiris vnum esse saluum velit.

Vigintiuiratus, us, ui, Officium viginti virorum. Cic. ad Attic. lib. 9., Repudiari se totum. magis etiam quàm olim in vigintiuiratu, pucabit.

Vigor, vide VIGEO.

Vilis, le, Contemptus, abiectus, humilis, plebeius, leuis, communis, vulgaris. φαῦλος. Cic. Qu. fra. lib. 1. Semper eos putauit, si vulgares essent, villes: si temporis causa constituerentur, leues. Sallustius in Catil. Fidẽ, fortunas. pericula vilia habere: id est non magni facere. Cicer. 3. Offic. Quærit, si in mari iactura facienda sit, equine pretiosi potius iacturam faciat, an seruuli vilis. Idem 2. de Finib. Non minor (inquit) voluptas percipitur tam ex vilissimis rebus, quàm ex pretiosissimis. Horat. 2. Serm. saty. 5, Et genus & virtus, nisi cum re, vilior alga est. ¶ Vile à villa quidam deduci putant, quód omnia in villa villiora sint quàm in vrbe. Est enim propriè vile, quod paruo constat, cuius cõtrarium est carum. ἀντίτιμος. Cic. 5. Verr. Frumentum, quoniam vilius erat, ne emisses. Plautus in Trinu. Neque quicquam hic vile nunc est, Nisi mores mali. ¶ Ponitur interdũ pro abundanti, teste Seruio, quia omne quod plurimum abundat, vile est, id est paruo pretio venditur. Virgil. libr. 1. Georg. Si verò viciámque seres, vilémque phaselum. Vilis oratio dicitur à Quintiliano lib. 8. cap. 3, neglecta, inelaboratáque: cui opponitur accurata. ¶ Vili, ablatiuus, verbis pretij addi solet. Martial. lib. 12, Instructam vili vendis Amœne domum.

Vilius, & Villissimè, aduerbia, Minoris, & minimo pretio. Plin. libro 18. cap. 6, Quicquid per asellum fieri potest, vilissimè constat. Colu. libr. 12. capit. 39, Hoc vbi lignorum copia est, vilissimè constat, & est in vsu vel dulcius, quàm superiores notæ passi.

Vilitas, atis, Exiguitas pretij. ἀτιμία. cui opponitur caritas: vt, Vilitas annonæ. Cic. pro lege Manilia, Tanta repentè vilitas annonæ ex summa inopia, & caritate rei frumentariæ consecuta est vnius spe & nomine, quantum vix ex summa vbertate agrorũ diuturna pax efficere potuisset. ¶ Vilitas sui, per translationem dicitur, quum quis ita temere ruit in periculum, vt nihil vita sua vilius habere videatur. Curtius lib. 5, Quid ruimus beluarum ritu in perniciem non necessariã? Fortium virorum est, magis mortem contemnere, quàm odisse vitam. Sæpe tædio laboris ad vilitatem sui compelluntur ignaui.

Vilesco, is, Vilior, fio: vt annonam vilescere dicimus, quum pretium eius remittitur. ἀτιμάζομαι. Cõtrà accendi dicitur, quum pretium eius immoderatè augetur. ¶ Gratiam item vilescere dicimus, hoc est sordescere, & minoris æstimari. φαυλίζεσθαι.

Vilito, as, penult. corre. Vilem reddo. φαυλίζω. Turpilius apud Nonium, Et quærat tua vitia, quæ te vilitant.

Villa, æ, Domus in agro, agri colendi, & fructuum cõdendorum, aut etiã habitationis causa constituta. ἀγρονία, ἀγροικία. Plinius lib. 8. capit. 6, Modus hîc probatur, vt neque fundus villam, neque villa fundũ quærat. Cicer. pro. Quin. Roscio Com. Tum erat ager incultus, sine tecto: nunc est cultissimus, cum optima villa. Idem ad Atticum libr. 10, Præteriit villam meam Curio, iussitque mihi nuntiari mox se venturum. Virg. 1. Ecloga, Et iam summa procul villarum culmina fumant. Horatius 1. Sermo. saty. 5, Hinc nos Cocceti recipit plenissima villa. Id est populosa. ¶ Dicta est autem villa, à vehendo, quasi vehilla, quòd in eam fructus à villico conuehantur, & euchantur quum veneunt, vt ait Varro de Re rustica libr. 1. cap. 2. Columella villam tripartitò distribuit, partem vnam vrbanam, rusticam alteram, & tertiam fructuariã appellans, Villa rustica, est ea pars villæ, quam villicus colonus, vel vinitor, vel arborator habitandam sibi obtinet, & familiæ villaticæ, atque instrumento omni rustico condendo, aut continendo est accommodata. Villa vrbana, quæ & prætorium dicitur, ea pars est quam dominus sibi recepit: quæ quia elegantius, amœniúsque ædificari solet, & instrui, ideo vrbana vocatur, quasi vrbani nitoris, & elegãtiæ plus habens quàm rustica. Fructuaria autem villa dicitur, vbi fructus reconduntur. Budæus.

Villula, æ, diminut. ἀγρύλιον. Cic. ad Atti. lib. 8, Ego Arpini volo esse pridie Cal. deinde circum villulas nostras errare. Horat. 1. Sermo. satyr. 5, Proxima Campano ponti quæ villula tectum Præbuit.

Villanus, ni, pen. prod. gener. masc. Qui in villa habitat. ἀγροικός. vnde & Semiuillanus, semirusticus. ¶ Villani (inquit Budæus) dicũtur quòd villæ (vnde dicti villici) asscripti, & colonariæ conditioni addicti aut ipsi sint, aut eorum maiores fuerint: quarum rerum vestigia non obscura multis in locis extant. Quod tamen nomen loquentium inscitia in contumeliam iam vertit. Villanum enim & vilem vernacula simplicitas confundit.

Villaris, re, Idem quod villaticus. ἀγραυλικὸς, ἀγροικικός. Plinius libr. 10, capit. 41, Villaribus gallinis & religio inest: inhorrescunt edito ouo, excutiúntque sese, & circuntectæ purificant, aut festuca aliqua sese & oua lustrant.

Villaticus, a, um, Quod ad villam pertinet. ἀγραυλικὸς. vnde Villatica pastio, dicitur alimentum, quod pertinet ad animalia, quæ ruri nutriuntur, vt puta pecudes, aues, pisces. Villaticus canis, qui villæ asseruandæ gratia alitur. Colu. libr. 7. cap. 10. De villatico cane igitur, & pastorali dicendum est: nam venaticus nihil pertinet ad nostram professionem. Plin. libr. 23. cap. 1, Aiunt siquis villam ea tinxerit, fugere accipitres, tutaque fieri villaticas aues. Villaticæ gallinæ, dicuntur gallinæ

illæ vulgares, quales plerunque in villis, & in ipsis etiam vrbibus vulgò videmus educari. Dictæ villaticæ ad differentiam agrestiũ, & Africanarum: de quibus vide in dictione GALLINA.

Villico, cas, & Villicor, aris, deponens, Rusticor, siue in villam animi causa secedo. ἀγραυλῶ. Pomponius, Ego rus eo, vt aliquot diebus villicer.

Terent. in Hecyra, Hîc villicor ante vrbem. Plinius lib. 18. cap. 6. Quorum prædia colenda suscipiebat Resp. exercitúsque ducebant, Senatu illis villicante. ¶ Aliquãdo villicari. Est villæ præesse. οἰκονομεῖν, ἀγρονομεῖν. Pomponius, Longe ab vrbe villicari, quò herus rarenter venit, non villicari, sed dominari mea est sententia.

Villicatio. Ipsa rustica negotiatio, vel villæ dispensatio. οἰκονομία, ἀγρονομία. Colum. lib. 11. cap. 1, Qui susceperit officiũ villicationis, in primis conuictum domesticum, multóque etiam magis externum vitet.

Villicones, Idem qui villici, vel præfecti villicationis, vt est apud Apuleiũ in Apologia. ἀγρονόμοι, ὁ ἐπαυλίας ἐπιστάτης.

Villicus, Præfectus villæ, cui tota rei rusticæ cura à domino committitur. ἀγρονόμος, ὁ ἐπαυλίας ἐπιστάτης. Varro de Re rustica libr. 1. cap. 1, Villicus agri colendi causa constitutus, atq; appellatus à villa: villa ab eo quòd in eam conuehuntur fructus, & euehuntur, quum veneunt. A quo rustici etiam nunc quoque viam veham appellant, propter vecturas. & Vellam, non Villam, quò vehunt, & vnde vehũt. Oeconomus autem, tam pecuniæ, quàm frugum, & omnium quæ dominus possidet, dispensator est. Cicero 4. Tusculanarum quæst. Qui quum villico factus esset iratior, Quo te modo, inquit, accepissem, nisi iratus essem? Horat. lib. 3. Epist. Villice syluarum & mihi me reddentis agelli. Colu. lib. 11, Villicus semper caueat ne improuidus ab opere vincatur: res est agrestis insidiosa cunctanti.

Villica, villicæ, Vxor villici. Martial, libro 1, Pinguis inæquales onerat cui villica mẽsas. Iuuenalis satyra 11, Asparagi, posito quos legit villica fuso.

Villum, villi, vide INVM.

Villus, Non propriè pilus est, vt nonnulli interpretantur, sed multorum pillorum collectio, & quidam quasi floccus, quales in iubis leonum, & luporum, & nonnullorum etiam canum separatos videmus propendere. ἔριξ, πάχνη, νάπυμα. ¶ In vestibus etiam villi dicũtur, flocci illi prominentes, qui hodie etiam ornatus causa arte fullonia pannis inducuntur. Cicero 2. de Natura deorum, Animãtium verò quanta varietas est? quarum aliæ coriis tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ: pluma alias, alias squama videmus obductas: alias esse cornibus armatas, alias habere effugia pennarum. Plin. libr. 8. cap. 50, de capris loquens, Dependet omnino mento villus, quem aruncum vocant. Virg. 3. Georgic. Dulcibus iccirco fluuiis pecus omne magistri Perfundunt, vdísque aries in gurgite villis Mersatur. Martialis libro 14, Calfaciunt villi pallia nostra mei.

Villosus, adiectiuum, Quod villis plenum est, hirsutus, hirtus. Columel. libro 7. cap. 12, Amplo, villosóque pectore. Virgil. 8. Aeneidos, –villosi pelle leonis.

Vimen, inis, Omne virgultum lentum, & flexile, & ad ligandũ aptum, quasi vincimen. λύγος, ἰτέα, ῥάβδος. Colum. libr. 4. capit. 30, Nec refert cuius generis vimen seras. dum sit lentissimum. Virg. 3. Aeneid. Rursus & alterius lentum conuellere vimen Insequor, & causas penitus tentare latẽtes. Idem 2. Georg. –aqua eluctabitur omnis, Scilicet, & grandes ibunt per vimina guttæ. Idem 11. Aeneid. Haud segnes alij crates, & molle pheretrum Arbuteis texunt virgis: & vimine querno. Columel. lib. 14. cap. 13, Si viminibus salicis aut vlmi ligaueris. Cæsar 1. bel. Ciuilis, Reliquum corpus nauium, viminibus contextum, cortis integebatur. Fiunt autem vimina ex populorum virgis, vlmi, & sanguineorum fruticum, & betulæ, & vitis, & coryli intortæ, & salicis, quæ principatum obtinet.

Vimineus, a. um, Quod est ex vimine. ἰτεινὸς. vt, Vasa viminea. Plaut. in Epid. Viminei fasces virgarum. Virg. 1. Georg. Viminacáque trahit crates, &c. Cæsar. 3. bel. Ciuilis, Multum autẽ ab ictu lapidũ, quod vnum nostris erat telum, viminea tegumenta galeis imposita defendebant.

Viminalis, le, Quod vimina profert. ἰτεϊκὸς. vt, Salix viminalis. Plin. libr. 17. cap. 20, Salicis viminalis singula iugera sufficiunt viginti quinque vineæ iugeribus. Colum. libr. 4. capit. 10, Quare salices viminales, atque aruadineta, vulgaréque syluæ, vel consulto consitæ, è castaneis prius faciendæ sunt.

Viminalia, absolutè, Nomen generale est omnibus tum arboribus, tum fruticibus commune, quæ vimina producunt, λυγιγικά. Plin. libro 17. cap. 20, Hæc est viminalium cultura. ¶ Viminalis collis, vnus ex septẽ vrbis Romanæ collibus, in tertia vrbis regione: ita dictus à viminum sylua in eo enata: vnde & Ioui Vimino, cuius ibidem ara erat, nomen inditum: vt est autor Varro libr. 4. de Ling. Lat. ¶ Viminalis porta, Romæ fuit inter Salariam & Exquilinam: ita dicta quòd in Viminalẽ collem duceret. Eadem & Nomentana dicta est, quòd per eam in agrũ Nomentanum esset iter.

Vinacea, Vinalia, Vinarius, vide VINVM.

Vinca, cæ, Herba topiaria, humi repens, lauri foliis, tenuibúsq; sarmentis quibus obuia quæque vincit: vnde & nomen inuenit. κλήματις, δαφνοειδής. Plinius Iunior libr. 2. Epistol. 17. Adiacet gestationi interiore circuitu, vinca tenera, & vmbrosa, nudisque etiam pedibus mollis & cedens. Eadem & Vinca peruinca appellatur à Plinio maiore libro 21. capit. 11.

Vincaperuinca, Herba est topiaria, perpetuò virens, foliis geniculatim vestita, veteribus inopiam florum supplere solita, humi serpens, & in modum funiculi sese porrigens, & vicina quæque vinciens: vnde & nomen inuenit. κλήματις, δαφνοειδής. Plinius libr. 21. cap. 11, alio nomine chamædaphnen, quasi humilem laurum, appellari tradit, propter foliorum similitudinem. Omnino tamen diuersa est à chamædaphne

Dioscoridis, quàm Latini Laureolam appellant, siue Lauraginem. Officinæ Pervincam nominant.

Vincio, is, xi, inctum, Ligo, constringo. δέω, ἀναμάω, ἄγχω, πεδάω. Virg. 1. Aen. Purpureóque alte suras vincire cothurno. Ouid. 10. Metam. –nõ huc vt opaca videré Tartara descẽdi: nec vti villosa collubris Terna Medusæi vincirem guttura monstri. Cice. pro Marcel. Omnia quæ delapsa iam fluxerunt, seueris legibus vincienda sunt. Idem in Orat. Et verba eligebant, & sententias graues & suaues reperiebãt: sed eas haud vinciebant, haud explebant.

Vinctus, a, um, participium. Ligatus, constrictus. δεδεμένος. Cic. 6. Verr. Dedit igitur tibi fortuna Siculorum C. Marcellum iudicem: vt cuius ad statuam Siculi te Prætore alligabantur, eius religioni te eundẽ vinctum astrictúmque dedamus. Terent. in Eunu. –quas matres ſtudent Demiſsis humeris esse, vincto pectore, vt graciles sient. ¶ Vinctus aliquando pro captiuo accipitur, siue pro seruo compediti sumitur, qui ex vinculis aut in ergastulo opus facit. δεσμώτης. Seneca, Qui vnus erat, e vinctis Cæsaris, mox libertate donatus est. Plinius Epist. 19, Nam nec ipse vsquam vinctos habeo.

Vinctus, us, ui, Ligamen. Varro 1. de Re rust. cap. 8, Et vindemia facta denique discat pendere in palmam aut funiculo, aut vinctu, quod antiqui vocabant cestum.

Vinculum, li, Ligamen. ἄναμμα, ἄγμα, ἀγμός. Cicero 3. Offic. Nullum enim vinculum ad stringendam fidem iureiurando maiores arctius esse voluerunt. Copulare vno vinculo. Liu. 8. bel. Pun. Idem 2. Aeneid. Nam teneras arcebant vincula palmas. Ouid. 9. Metamor. Dixerat, & summo digitorum vincula collo Iniicit. Virg. 4. Georg. Hinc tibi nate prius vinclis capiendus. Cic. pro Cecin. Qui ius ciuile contemnendum putat, is vincula reuellit, nõ modò iudiciorum, sed etiam vtilitatis, vitæque cõmunis. ¶ Vincula pro viminibus, quibus vites religantur. Colum. lib. 3, Salix humida loca desiderat, genista etiam sicca, vtráque tamen circa vineam seruntur, quum palmitibus idonea præbeant vincula. ¶ Vinculum iugale, per translationem pro coniugio. Virg. 4. Aen. Ne cui me vinclo vellem sociare iugali. ¶ Vincula, pro carcere in quo noxij vincti seruantur. δεσμωτήριον. Cic. 7. Verr. Quid si aufugisset? si vincla rupisset? In vinculis esse, est in carcere esse vinctum. Plin. libr. 7. cap. 34, de Scipione Nasica, In summa, ei in patria mori non licuit: non hercle magis quàm extra vincula illi sapientissimo ab Apolline iudicato Socrati. Venuleius de verg. sign. Vinculorum appellatione, vel priuata vel publica vincula significantur. Custodiæ verò tantùm publica custodia.

Vinco, cis, ci, ctum, Supero, ex certamine superior euado, victoriam reporto. κρατέω, κατανικάομαι, νικάω, ἰσθάω. Cic. in Catil. Mihi viuendũ est cum illis, quos vici, & subegi. Virg. 10. Ecloga, Omnia vincit amor. Idem 1. Georg. –labor omnia vincit Improbus, & duris vrgẽs in rebus egestas. Cice. 1. Offic. Non est consentaneum, qui metu non frangatur, eum frangi cupiditate: nec qui inuictum se à labore præstiterit, vinci à voluptate. ¶ Per translationem ponitur pro exprimo, & quasi difficultatem rei dicendo supero. Virg. 3. Geor. Nec sum animi dubius, verbis ea vincere magnum Quàm sit. ¶ Item pro animi compos fio: vnde & Victor, pro animi compote accipitur. ἐγκρατής. Idem lib. 3. Georg. Illi victor ego, & Tyrio conspectus in ostro. ¶ Ponitur aliquãdo pro conuincere, docere, probare. Cic. pro Clu. Vince deinde virum bonũ fuisse Oppianicum. ¶ Vincere cibum dixit Plin. lib. 11. cap. 53, pro cõcoquere. Vincere expectationem: est facere plus quàm quisquam sperauerat. Vincere sua fata, dicũtur parentes suis liberis superstites. Virg. 11. Aen. Contrà ego viuendo vici mea fata, superstes Restarem vt genitor. id est naturalem ordinem vita longiore superaui: nanque hic ordo est, vt sint parentibus superstites filij.

Victus, cta, ctum, participium, Idem quod certamine superatus, ἐγκρατὴς, νικητικός. Cic. 2. de Diuin. Galli victi silere solent, canere victores. Horatius Epod. 9, Terra marique victus hostis, &c. Victi, & subacti populi, apud Ciceronem ad Att. cuius contrarium est Inuictus, id est inſuperabilis. ἄηττητος. Cicer. 1. Offic. Animi excelsi, atque inuicti magnitudo ac robur. ¶ Ponitur aliquando Victus, pro voti impote. ἀνυτός. Virg. 9. Ecloga, Nunc victi tristes: quoniam fors omnia versat. ¶ Victus aliquando dicitur à proposito recedens. Virg. 2. Aen. Hic verò victus genitor se tollit ad auras. Seruius.

Victor, oris, penult. prod. Qui in certamine superior euasit. νικητής. Cæs. 2. belli Gall. Nostros victores transire flumen conspexerant. Plin. libr. 7. cap. 28, L. Sicinius Dentatus, centies vicies præliatus, octies ex prouocatione victor, XLV. cicatricibus aduerso corpore insignis, nulla in tergo. Cice. Marcello libr. 4. Multa enim victori eorum arbitrio per quos vicit, etiam inuito facienda sunt. ¶ Aliquãdo accipitur pro voti compote. Virg. 3. Georg. Victórque virũm volitare per ora. Vbi Seruius, Victor, effector propositi & voti.

Victrix, cis, verbale fœmininum, Mulier quæ in certamine superior euasit. νικήτρια. Cice. ad Brutũ. Erat victrix Respublica cæsis Antonij copiis. Idem 1. Tusc. Oraculũ erat datum, si rex interfectus esset, victrices Athenas fore. ¶ Accipitur & pro voti compote. ἐγκρατὴς. Virg. 7. Aen. Iunonẽ victrix affatur voce superba. ¶ In plurali numero actiuè accipitur, facítque de se neutrum, victricia. Virg. 3. Aeneid. Res Agamemnonias, victriciáque arma sequutus. Id est quæ vicerunt. Vbi Seruius, Omnia à verbo veniẽtia, quum in or exeunt, masculina sunt, vt victor: quum in trix, fœmenina, vt victrix: neutra verò non faciunt, nisi tantùm in numero plurali: vnde est victricia. ¶ Victrices literæ dicuntur victoriam denuntiantes. Cic. ad Atticum libr. 5, Quo autem die Cæsij literæ victrices in Senatu recitatæ sunt, &c.

Victoria, æ, Hostium superatio. νίκη. Cic. pro M. Marcello, Victoria, quæ natura insolens, atque superba est. Idem pro lege Manil. Cuius adole-

scentia ad scientiam rei militaris non alienis præceptis, sed suis imperiis: non offensionibus belli, sed victoriis. non stipendiis, sed triumphis est traducta. Horatius 1. Serm. satyra 1, Quid enim? concurritur: horæ Momento cita mors venit, aut victoria læta. ¶ Pulchrè autẽ dicimus, Consequi victoriam, & reportare victoriam, parere victoriam, victoriam in manu habere. Eripere victoriam de manibus, extorquere victoriam de manibus, & multa alia quę legenti veterum scripta palsim occurrunt. ¶ Apud Romanos Victoria, dęæ nomen erat cuius simulachrum effingebatur lauro coronatum, altera manu palmę, altera oleæ ramum præferens.

Victoriatus. ti, Genus numi argentei, lege Clodia percussi, qui alio nomine Quinarius dicebatur, quòd quinque assibus valeret. hoc est dimidio denarij, vt ex Volusio docet Agricola. νομισμάτιον. Dictus victoriatus, quòd Victoriæ nota signatus esset. Quintil. lib. 6. cap. 4, Dicente quodam, victoriato se vno in Sicilia quinq; pedes longam muranã emisse. Vide Plinium lib. 33. cap. 3.

Victoriosus, Vincere assuetus, siue qui varias aut plures victorias reportauit: qua dictione vsus est Cato, teste Gellio libr. 4. cap. 9. καλλίνικος.

Vincibilis, Superabilis, qui vinci potest. νικητός. Colum. lib. 3. cap. 12, Grauem terram, vix vlla cultura vincibilem. ¶ Interdum actiuè accipitur pro eo quod vincere potest: vt, Causa vincibilis, quæ facilè possit, & meritò debeat obtineri. Terent. in Phorm. Iustam illam causam facilem, vincibilem, optumam.

VINDELICIA, δινδηλικία, Regio Germaniæ confinis, Rhetiam habens ab Occasu, & Noricum ab Oriente. Eam Lycus amnis disterminat à Rhetia, Aenus à Norico: à Septentrione Danubio terminatur, à Meridie Alpibus supra Italiam extensis. Eius ciuitas insignis est Augusta Vindelicorum, vulgò *Augspurg*: cuius meminit Ptolemæus lib. 2. capit. 13.

Vindelici, δινδηλικοὶ Ptolemæo, Vindeliciæ incolæ, hodie Germanis annumerati. Horatius, Videre Rheti bella sub Alpibus
Drusum gerentem, & Vindelici.

Vindemia, æ, Collectio vuarum, quasi vinidemia, à vino demendo. τρυγητός. Colum. lib. de Arborib. Vindemia facta, statim putare incipito ferramentis quàm optimis. Varro lib. 1. de Re rustic. capit. 54, In vinetis vua quum erit matura, vindemiam ita fieri oporter. ¶ Nonnunquã accipitur pro ipsis vuis. Virgil. 3. Georg. Mitis in apricis coquitur vindemia saxis. Idem 2. Geor. Non eadem arboribus pendet vindemia nostris. ¶ Transfertur & ad aliarum rerum collectionem. Plin. Prima mellis vindemia melior. Colum. libr. 10. Mox vere transacto, sequitur mellis vindemia.

Vindemiola, æ, penul. corr. diminut. Cic. ad Attic. lib. 1, Ego omnes meas vindemiolas eo referuo, vt illud subsidiũ senectuti parem. De studiorum fructu loquitur.

Vindemio, mias, Vuas colligo. τρυγάω. Plinius libr. 14. capit. 2, Nouissimas vindemiant.

Vindemiator, Qui vindemiam peragit, τρυγητής. Colum. libr. 4, Vindemiatoribus quoque hæ semitæ laxitatem opportunam præbent, per quam vel fructus, vel statumina portentur. ¶ Huius dictionis secundam syllabam contra primitiui naturam corripuit Horatius 1. Serm. satyra 7, Durus vindemiator, & inuictus, cui sæpe viator Cessisset magna compellens voce cucullum. Ouidius verò detraxit a, vt de, syllabam produceret in 3. Fast. At non effugiet vindemitor. ¶ Est & vindemiator sydus cæleste, quod tertio Nonas Martij apparet. Plin. libr. 10. capit. 31, Delphinus occidens x 1. Cal. Septembr. Cæsari, & Assyriæ stella, quæ vindemiator appellatur.

Vindemiatorius, ria, rium, Quod ad vindemiã pertinet. τρυγητικός. Varro lib. 3. de Re rust. cap. 2, Nihilo magis torcula, vasa vindemiatoria, aut serias olearias, aut trapeta.

Vindex, cis, Propriè vltor iniuriæ. τιμωρὸς, ἀμύντωρ, ἀδικουμένου. Cicer. ad Sestium libr. 5. Epist. Sed partim odio inducti me excludunt, & apertè vindicem coniurationis oderunt: partim non credunt. Idem 3. de Nat. deorum, Furiæ dęæ sunt, speculatrices credo & vindices facinorum & sceleris. ¶ Accipitur itẽ Vindex pro assertore, seu defensore. Cic. Octauio, Extitisti tu vindex nostræ libertatis. Idem de Orat. Prouocatio patrona illa ciuitatis, & vindex libertatis.

Vindiciæ, arum, Sententiæ, siue assertiones, aut adiudicationes, quæ si à seruitute in libertatem sunt, dicuntur vindiciæ secundum libertatem: si verò à libertate in seruitutem, dicuntur vindiciæ secundum seruitutẽ. ἀδουδιρώσεις. Vnde Prætor dicitur Decernere vindicias secundum libertatem, quando in libertatem asserit. Idem dicitur dare vindicias secundum seruitutem, quando pronuntiat eum seruũ loco habendum, donec dicta causa de statu constiterit. Huiusmodi enim vindiciæ, id est adiudicationes libertatis, aut seruitutis, propriè pendente lite à Prætore dari dicuntur: dum qui sui status quæstionem patitur, postulat à Prætore vindicias secundum libertatem: id est vt interim pendente lite, sit in ipsa possessione libertatis: hoc est vt interim libertate potiatur. ¶ Nec tantùm de libertate, aut seruitute vindiciæ dicuntur, sed & de aliis rebus: vt quum de re aliqua inter duos aut plures apud Prætorem controuersia est, & incertum est vter litigatorum pendente lite rei controuersæ possessor esse debeat, vterque autem à Prætore vindicias postulat: id est vt hodie causidici loquuntur, *recedentiam*: dat autẽ iudex cui æquum esse videtur. Cui autem dederit, latis dat aduersario suo, nihil se deterius facturum in possessione, de qua iurgium est, rursus sponsione ipse prouocatur ab aduersario certæ pecuniæ aut æstimationis, quam amittat, ni sua sit hæreditas, de qua contendit. ¶ Vindiciarum, nomen à Vindicio seruo tractum esse, autor est Liuius libro 2. ab Vrbe, qui quòd coniurationem iuuentutis de reducẽdo Tarquinio detexisset, primus in libera ciuitate libertatem est assecutus. Alij tamen à vindicando dictum malunt, quod inter cætera aliquando si-

Universidad de Deusto
Biblioteca

gnificat vindicias dare. Liu. 3. ab Vrbe, Ita vindicatur Virginia spondentibus propinquis: id est dantur vindiciæ puellæ Virginiæ secundum libertatem. Vindiciarum lis ea est qua rei controuersæ *momentaneam* (vt loquuntur) *possessionem petimus*, interea dum de ipsa possessione disceptatur.

Vindico, cas. penul. corr. Propriè vleiscor. punio, castigo. ἐκδικέω, τιμωρέω. Cic. 2. de Legib. Grauiter olim ista vindicabat vetus illa Græcia longè prouidens. Plin. libr. 10. Scipionis verò Aemyliani nemo vindicauerat mortē. Ouid. 6. Fast. Quíq; necē Crassi vindicet, vltor erit. Cic. 5. Verr. Omnia postremò quæ vindicaris in altero, tibiipsi vehementer fugienda sunt. ¶ Vindicatum est, impersonaliter, pro animaduersum est. Cicer. 7. Verr. Fateor non modò in socios, sed etiam in ciues militēsq; nostros persæpe esse seuerè ac vehementer vindicatum. ¶ Vindicare item ab iniuria, contumeliáve, est aut damno defendere, aut liberare. ἀπαλλάττειν, Cic. de Sene. Est & senectus natura loquacior, ne ab omnibus eam vitiis videar vindicare. Liu. lib. 3, A cuius crudelitate vosmetipsos armis vindicastis. ¶ Vindicare in libertatem, id est asserere, εἰς ἐλευθερίαν ἐξαιρεῖσθαι. Cicc. in Parad. In libertatem vindicari vult? Idem 2. de Orat. Me tamen ita oscitans sapientia, simul atque ad eam confugero, in libertatem vindicabit. Cæsar 1. bel. Pun. Vt se, & pop. Rom. paucorū factione oppressum, in libertatem vindicaret. Liu. 9. belli Pun. Et missum se ad eos vindicandos in libertatem ait.

Vindicatio, onis, verbale, Vltio, vindicta. ἐκδικησις, τιμωρία. Cic. 2. de Inuent. Vindicationem per quam vim & contumeliam, defendendo, aut vleiscendo propulsamus à nobis, & à nostris, qui nobis chari esse debent, & per quam peccata punimus.

Vindicta, æ, Vltio, vel animaduersio ob delicto. ἐκδικησις, τιμωρία. Paul. I. Quod Reip. de Iniuriis, Quod Reip. vindicandæ causa secundum bonos mores fit, etiam si ad contumeliam alicuius pertinet, quia tamen non ea mente magistratus facit, vt iniuriam faciat, sed ad vindictā maiestatis publicæ respiciat, actione iniuriarum non tenetur. Ouid. 4. de Pon. Quum tibi susceptа est legis vindicta seueræ, &c. ¶ Aliquādo libertas, siue virga, qua serui libertate donabantur. ἀπελευθέρωσις. Nam libertatem donandi, tres sunt species, vt ostendit Cicero in Topicis. Vna, vt censu liber fiat, Censebantur enim antiquitus soli ciues Romani. Siquis enim consentiente populo, vel iubente domino, nomen detulisset in cēsum, ciuis Romanus fiebat, & seruitutis vinculo soluebatur. Altera pars adipiscēdæ libertatis, quæ vindicta vocabatur, quum Prætor manum intendi serui capiti virgam imponens, eundem in libertatē vindicabat, dicens quædam verba solennia: atque ideo illa virgula vindicta vocabatur. Tertia, siquis suprema voluntate in testamenti serie, seruum liberum scripserit. Cic. in Top. Si neque censu, neque vindicta, nec testamento liber factus est, non est liber: neq; est vlla earū rerum: nō est igitur liber. Horat. 2. Serm. saty. 6, –quem ter vindicta quatérque Imposita haud vnquam misera formidine priuet. Vbi Acron vindicta, id est virga qua percutiebantur serui dum liberi fiebant.

VINDIVS, Hispaniæ Tarraconensis insignis mons, apud Ptolemæum libro 2. cap. 6.

Vinea, vineæ, Multitudo vitium simul consitarum. ἀμπελών, ἀμπελῶν. Colu. lib. 3. cap. 2, Ideo non est vineis apta: vix etiam arbusto. Virg. lib. 2. Georgicorū, Hinc omnis longo pubescit vinea fœtu. Idem 4. Ecloga, Non rastros patietur humus, non vinea falcē. Cicc. de Senect. Nec verò segetibus solum, & pratis, & vineis, & arbustis res rusticæ lætæ sunt, sed pomariis etiam, & hortis: tum pecudum pastu, & apium examinibus, tum florum omniū varietate. Ouid. 5. Fast. Si bene floruerint segetes, erit area diues: Si bene floruerit vinea, Bacchus erit. Vinearū quinq; sunt genera: vnum sparsis palmitibus humi repens: alterum pedatum, simplici adminiculo sustentatū: tertium iugatum: quartū cōpluuiatū: quintum arbustiuum: quæ omnia latius exequitur Plinius lib. 17. cap. 22. ¶ Est etiam vinea instrumentum bellicum, ex lignis compactū, latum pedibus octo, altum septem, longum sexdecim, tectum duplici ligno, cratibúsque contextum. Latera quoque vimine sepiuntur, ne sāxorum ac telorum impetu perfringantur: extrinsecus, ne crementur, crudis ac recentibus coriis integuntur. Quum plures fuerint, iungūtur ordine, sub quibus oppugnantes tutius ad muros subruendos procedunt. Plaut. in Mil. Ad eum vineas, plutèosque agam. Cic. ad Cato. lib. 15, Aggere, vineis, turribus oppugnaui, vsúsque multis tormentis.

Vinealis, le, Quod est aptum ad vineam. ἀμπελικός. Colum. libr. 3. cap. 12, Sed ne nunc per infinitas terreni speciēs euagemur, non intempestiuè commemorabimus Iulij Græcini conscriptam velut formulam, ad quam posita est limitatio terræ vinealis.

Vinearius, a, um, Quod est vineæ, vel quod ad vineam pertinet. ἀμπελικός. Colum. lib. 5. capit. 5, Validam vitem in ramos diducere censeo, & traducibus dispergere, atque diradiare, cæterósque vinearios colles præcipitare.

Vineaticus, a, um, Quod ad vineam pertinet. ἀμπέλινος. vt, Falces vineaticæ. Varro 1. de Re rusti. cap. 22, Sic alia quoque nonnulla genera speciēs habent plures, vt falces. Nam dicuntur ab eodem scriptores vineaticæ opus esse sex. Colum. lib. 4. cap. 1, Vnum atque alterum reprehendissent, quippe seminibus vineaticis nimium me profundos censuisse fieri scrobes.

Vinetum, ti, Locus vineis abundans. ἀμπελών. Colum. lib. 3, Cui vineta facere cordi est, faciat vitiarium, ex quo possit agrum vineis vestire. Cicer. 2. de Natu. deo. Nec verò ita refellendum est, vt si segetibus aut vinetis cuiuspiam tempestas nocuerit, &c. Virgil. 2. Georg. Néve tibi ad Solem vergant vineta cadentem.

Vinitor, oris, pen. corr. Rusticus, vinearum cultor. ἀμπελουργός. Colum. lib. 2, Separandi sunt aratores à vinitoribus. Cic. 5. de Finib. An ea quæ per vinitorem antea consequebatur, etiam per seipsam curabit? Virgil. Eclog. 10, Maturæ vinitor vuæ.

Vinitorius, a, um, Quod est vinitoris. ἀμπελουργικός. Colum. lib. 4. cap. 25, Est autem sic disposita vinitoriæ falcis figura.

Vingum, ὄνυγμον, Herba est foliis amplis, pusillo caule, & radice longa, cibis idonea: quā Aegyptij colligere solēt, quum effusus fuerit amnis, eáq; deorum aras coronare. Autor Theophrastus libr. de caus. plant. libro 1. capit. 11.

VINTIVM, ὀυίντιον, Oppidum est in Alpibus littoreis, apud Ptolemæū libro 3. cap. 1.

Vinum, ni, à vi deducitur, quòd vim inferat menti: vel à Græco ἴνος. Ouid. 1. de Arte. Et venus in vinis, ignis in igne fuit. Quo tamen in loco nonnulli malunt legere, Et venus in venis. Martialis libro 3, Resinata bibis, vina Falerna fugis. Virg. 9. Aeneid. –fusíque per herbam Indulgent vino, & vertunt crateras ahenos. Cicer. de Senect. Vt enim non omne vinum, sic non omnis ætas vetustate coacescit. Quatuor præcipui sunt vini sapores, dulcis, acutus, lenis, & austerus. Primus Noē vinum inuenit, vt sacræ testantur literæ. At gentiles docent Bacchum vini reporterem fuisse. Primus verò Italis Saturnus dedit, è Creta in Latium aduectus. ¶ Vinum tortiuum quod nouissimè expressum est. Columel. libro 12. capit. 36, Tortēum mustum dicitur quod post primam pressuram vinaceorum circunciso pede exprimitur. Contrà πρόπονον vocamus quod defluit prius quàm vuæ calcentur. ¶ Vina pro poculis, seu vasis vinariis. Virgil. 1. Aeneid. Crateras magnos statuunt, & vina coronant.

Villum, li, Vinum nullarū, aut exiguarum virium. ἀνάμιον. Terē. in Adel. –interea in angulum Aliquò abeam, atque edormiscam hoc villi.

Vinacea, orum, neutri generis, pluralis numeri, Granula illa lignosa, quæ in vuarum acinis nascuntur. γίγαρτα. Colu. libr. de Arborib. cap. 9, Vt autem vuæ sine vinaceis nascantur, malleolum scindito, ita ne gemmę lædantur: medullámq; omnem eradito, &c. Et paulò pòst, Adulta vitis tales vuas sine vinaceis creabit. ¶ Nonnunquā tamen Vinacea dici inuenimus pro totis vuæ expressæ reliquiis, hoc est nō solùm pro hisce granulis verumetiā pro ipsis folliculis. Colu. lib. 12. cap. 36. Tortiuum mustum dicimus quod post primam pressuram vinaceorum, circuncisso pede exprimitur. Colum. libro 8, Vinacea quanuis toleraбiliter pascant, dari non debent, nisi quibus temporibus anni auis fœtum non edit. Idem lib. 6. cap. 3. Licet etiam, si fit leguminum inopia, & eluta, & siccata vinacea, quæ de lora eximūtur, cum paleis miscere. ¶ Legimus & vinaceos, genere masculino, in eadem significatione. Varro 3. de Re rust. capit. 11, Pabulum his datur triticum, hordeum, vinacei vuæ. Item Vinaceas, fœminino genere. Plin. lib. 17. cap. 22, Circum capita addito stercora, paleas, vinaceas, aut aliquid horunce.

Vinaceus, a, um, adiectiuum: vt, Acinus vinaceus. Cic. de Senectu. Omitto enim vim omnium quæ generantur è terra, quæex fici tantulo grano, aut ex acino vinaceo, aut ex cæterarum frugum, aut stirpium minutissimis seminibus tantos truncos ramósque procreat.

Vinalia, Tam secundæ quàm tertię declinationis, pro die festo, quo veteres nouum vinum Ioui libabant, Nono Calendas Maij, vt ait Plin. lib. 18. cap. 29. πιδυγία. Erant & altera Vinalia quæ ad XIII. Cal. Augusti celebrabantur, teste eodem Plinio loco iam citato.

Vinarius, rij, Vini venditor, οἰνοπώλης. Plaut. in Asin. Sed vina quæ heri vendidi vinario Exærambo, Iam pro iis satisfecit Sticho? Suetonius de Claud. Quū de laniis, aut vinariis ageretur, exclamauit in curia. ¶ Ponitur aliquando pro vinoso ac ebrioso. Vlpianus in l. Ob quæ. de edilit. edict. Item aleatores, & vinarios non contineri edicto, quosdam respondisse Pomponius ait, &c.

Vinarius, a, um, Quod ad vinum pertinet. οἰνηρός. vt Taberna vinaria, in qua venditur vinum. Vas vinarium, in quo vinum apponitur. Cicc. 6. Verr. Erat etiam vas vinarium ex vna gemma prægrādi. Cella vinaria, apotheca in qua vinum asseruatur. Plin. libr. 12. cap. 13, In quibus erant claues vinariæ cellæ. Lacus vinarius, in quem mustum defluit. Colum. lib. 12. cap. 18, Tum lacus vinarij, & torcularij, & fora, omniáq; vasa si vicinum est mare, aqua marina: si minus, dulci eluenda sunt & commutanda.

Vinipotor, pen. prod. huius vinipotoris, Potator vini. οἰνοπότης. Plin. lib. 10. capit. 54, Scitum de quodam vinipotore reperitur, Syracusis tandiu potare solitum, donec ab eo cooperta in terra oua fœtum ederent.

Vinolentus, a, um, Ebriosus, vino se ingurgitans. οἰνώδης, πάροινος, οἰνοφλυής. Cicer. 4. Acad. Ne vinolenti quidem quæ faciunt, eadem approbatione faciunt qua sobrij: dubitant, hæsitant, reuocant se interdum, hísque quæ videntur, imbecillius assentiuntur: quúmque edormierūt, illa visa quàm leuia fuerint, intelligunt.

Vinolentia, Ebrietas. μέθη, οἰνοφλυγία. Cic. in Topic. Cuius etiam generis illa sunt, ex quibus verum nonnunquam inuenitur, pueritia somnus, imprudentia, vinolentia, insania.

Vinosus, a, um, Qui vini cupidior est, vt ait Valla lib. 1. μεθυστικός, οἰνώδης. Ouid. 3. de Arte. Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poētæ, Sit quoque vinosi Teia musa senis. Plaut. in Curcul. Quid opus est verbis? vinosissima est. Vinosus succus, vini saporem referens: qualis est moro, pyro, myrto, Plinius quoque inter mali punici genera, vinosa quędam appellat, quæ aluum sistunt, & stomachum.

Vinulus, penul. corr. Vox est Plautina, quam pro suaui vsurpasse videtur. Plaut. in Asinaria, Compellando blanditer, osculando, oratione vinula, venustula.

Viola, æ, Flosculus purpurei coloris, cuius planta folium habet hederæ non disimile, nigrius tamen & tenuius: cauliculum autem à media radice profilientem, florem, vt dictum est, ferentem purpureum. ἴον. Cicer. 5. Tusc. An tu me in viola putabas, aut in rosa dicere? Virgil. 2. Eclog. –tibi candida Nais Pallentes violas, & summa papauera carpens, &c. ¶ Dicta autem putatur Viola, quasi vitula, propterea quòd hunc florem Poētæ fabulentur in pabulum Iūs puellæ, iam in iuuenem conuersæ, à terra fuisse effusam: vnde & à Græcis ab eiusdem puellæ nomine ἰὸν appellatum volunt. ¶ Sunt & luteæ violæ, & cæruleæ, & albæ, quas omnes Græci λευκόϊς nomine complectuntur. Vide Plinium lib. 21. cap. 6.

Violaceus, cea, ceum, Idem quod purpureus, hoc est violæ colorem referens. ἰοειδής, ἰοβόφυρος. Cornelius Nepos, vt tradit Plinius lib. 9. capi. 39, dixit, Me iuuen violacea purpura vigebat.

Violaria, arum, Loca in quibus copiosæ nascuntur violæ. ἰονιά. Virgil. lib. 4. Georg. Irriguúmque bibant violaria fontem. Vel ipsæ potius violæ vno in loco consitæ. Ouidius 4. Fast. Ille legit calthas, huic sunt violaria curæ.

Violarius, rij, Dicitur violacei coloris infector. ἰοβάπτης. Plaut. in Aulularia. Flammearij, violarij, carinarij.

Violo, violas, penul. corre. Corrumpo, polluo, vim infero. quod propriè de virgine dicitur, quum pudicitia eius vi eripitur. βιάζομαι, βιάζω, βιάομαι. Cicc. 3. de Natu. deorum, Minerua quinta Pallantis, quę patrem dicitur interemisse, virginitatem suam violare conantem. Tibul. lib. 1. eleg. 6, Parcite, quam custodit amor, violare puellam. ¶ Transfertur & ad alia. Dicimus enim, Violare amicitiam, dignitatem, existimationem, fidem coniugij, fœdus, hospites, iura, loca religiosa, parentes, Rempublicam sacra, famam probris, &c. Cicc. 3. Verr. Quum apud exteras nationes imperij, nominisq; nostri famam, tuis probris, flagitiisque violaris. Idem ad Quin. Philippum lib. 13, Nisi quid existimas in ea re violari existimationem tuam. Idem 3. de Finib. Vt peccatum est patriam prodere, parentes violare, fana depeculari, &c. Virgilius 4. Aeneid. Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat, Antè pudor quàm te violem, aut tua iura resoluam.

Violatus, a, um, participium. Liu. 2. ab Vrbe, Post publicam causam priuato dolore habito, ne verbo quidem violatis Consulibus, rogationem tulit ad populum. Ouid. 3. de Pon. eleg. 5, Ipse quidem Getico per eam violatus ab arcu.

Violandus, a, um: vt, Fœdera clam violanda. Tibul. lib. 1. eleg. 9.

Violatio, onis. verbale, Violentiæ illatio, corruptio. prophanatio. βιασμός. Liu. 9. bel. Pun. Tum quoque alio genere cladis eadem illa pecunia omnibus contactis ea violatione templi furorem iniecit: atque inter se ducem in ducem, militem in militem, rabie hostili vertit.

Violator, oris, Violentiæ illator, corruptor, ruptor. βιαστής. Liuius 4. ab Vrbe, Hiccine est, inquit, ruptor fœderis humani, violatórque gentium iuris? Ouidius 2. de Pont. eleg. 2, Confugit interdum templi violator ad aram.

Violabilis, Qui aptus est vt violetur. βιαστός. vt contrà, Inuiolabilis, qui non facilè violari potest. Virgil. 2. Aeneid. Vos æterni ignes, & non violabile vestrum Testor numen ait.

Violens, apud Horatium, teste Budæo, pro violento legitur. βίαιος.

Violenter, aduerbium. Liuius 5. ab Vrbe, Quia solennia ludorum, quos intermitti nefas est, violenter decreuisset, Proconsulatum violenter gerere, apud Plinium, Epist. 9. libro 3. id est crudeliter. Violenter tolerare, apud Terentium in Phor. id est ægrè, inuitè.

Violentia, tiæ, Vis maior, impetus. βία. Plin. lib. 2. capi. 38, Quoniam & tonitruum & fulminum iactus horum violentiæ plerique assignant. Cicc. 5. Tusc. Ne sobrius in violentiam vinolentorum incidat, antè discedit. Virgil. 12. Aeneid. Haud secus accenso gliscit violentia Turno.

Violentus, a, um, Qui vim facit. βίαιος. Ouid. 8. Metamor. Nunc violentus aper, nunc quem tetigisse timerent, Auguis eras, modò te faciebant cornua taurum, Claud. 8. Paneg. –peragit tranquilla potestas. Quod violenta nequit. Virgil. 2. Georg. Aut vbi nauigiis violentior incidit Eurus. Ouid. 3. Metam. –aliis violentior æquo Visa dea est. ¶ Ponitur quandoq; pro superbo. Virgil. 10. Aenei. –violentáq; pectora Turni Edocet.

Vipera, viperæ, penul. corre. Serpentis genus, quòd vi pariat. Vulgò enim persuasum est, pullos erosis matris lateribus cum interitu eius erumpere. ἔχις, ἐχιδνα. Cicc. de Aruſp. resp. Etiámne in sinu, atque in deliciis quidam optimi viri viperam illam venenatam ac pestiferam habere potuerunt? Virgil. 3. Georg. Sæpe sub immotis præsepibus aut mala tactu Vipera delituit. Ouid. 2. de Remed. am. Parua necat morsu spatiosum vipera taurum. Ambrosius lib. Hexam. Vipera (inquit) nequissimum genus bestiæ, & super omnia quæ serpentini sunt generis, astutior. Vbi cocundi cupiditatem assumpserit, murænæ maritimæ notam sibi requirit copulam, vel nouam præparat: progressáque ad litus, sibilo testificatem præsentiam sui, ad coniugalem amplexum illam euocat. Muræna autem inuitata non deest venenatæ serpenti. Expetitos vsus suæ impertit coniunctionis. Atque vbi aduentare vipera comparem senserit, venenum euomit, reuerentiam marito deferens. Hieronymus verò ad Præsidium sic scribit, Viperæ per os coitum faciunt. Masculi mortem condemnunt: sed fœmina in ipso coitu, siue magna dulcedine exagitata, siue futuri præsciens periculi, dum absorbet semen, caput masculi excidit, & sic eum occidit. Sed quum conceperit, viscera illius ab ipsis quos concepерit, comeduntur, & sic matrem occidunt. De vipera Plinius abundè multis locis, maximè verò lib. 10. cap. 62, Viperæ (inquit) mas caput inserit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Terrestrium eadem sola intra se parit oua vnius coloris, & mollia, vt pisces. Tertia die intra vterum catulos excludit: deinde singulos singulis diebus parit, viginti ferè numero. Itaque cæteræ tarditatis impatientes, perrumpunt latera, occisa parente. Hæc Plinius. Apollonius tamen apud Philostratum negat hoc esse verum, quanuis à grauissimis autoribus affirmetur: eo quòd aliquando visa sit vipera catulos suos quos peperisset, lambere & expolire: idque etiam hodie frequenti experientia cognitum est. Quo fit vt rectius sensisse putentur, qui viperam dictam putant, quasi viuiperam, quòd non oua, vt cæteri serpentes, sed viuum pariat animal,

Viperinus, a, um. penul. produ. adiectiuum. ἐχιδνεος. Plin. E viperina carne fiunt theriaci pastilli. Cicc. 2. de Finib. Cui viperino morsu venæ viscerum veneno imbutæ tetros cruciatus cient. Plin. libro 11. cap. 53. Scythæ sagittas tingunt viperina sanie & humano sanguine. Horatius Epod. 3, Quid hoc veneni sæuit in præcordiis? Num viperinus his cruor Incoctus herbis me fefellit?

Vipereus, a, um, Eiusdem significationis. Virgil. libro 7. Aeneid. Vipereamque inspirans animam. Idem 7. Aeneid. Vipereo genere, & grauiter spirantibus hydris. Ouid. 2. Metam. –videt intus edentem Vipereas carnes vitiorum alimenta suorum Inuidiam.

Vipiones, Sunt minores grues, sicut Pipiones minores columbi. γρύπιον. Plin. lib. 10. capi. 49, In Balearibus insulis & buteo accipitrum generis in honore mensarum est: item vipiones: sic enim vocant minorem gruem.

Vir, huius viri, masc. gene. à vi dicitur, quòd vi, hoc est viribus & robore præstet. ἀνήρ. Et modo respectu ætatis dicitur vir. Plin. lib. 7, Quod non modò in puero, siue adulescente, sed etiam in viro admirationē dignum videretur. ¶ Modò respectu sexus: vt Plinius lib. 10. capi. 63, Viros auidiores veneris hyeme, fœminas æstate, Hesiodus prodidit. ¶ Vnde Semiuiri, dicuntur eunuchi, & molles, atque effœminati. ἡμίανδροι. ¶ Modò respectu coniugij. Teren. in And. Tibi generum firmum, & filiæ inuenies virum. Ouid. 11. Metam. Imminet exitio vir coniugis, illa mariti. ¶ Nec solùm de hominibus, sed etiam de brutis dicitur. Virg. 7. Eclo. Vir gregis ipse caper. ¶ Modò respectu fortitudinis. Virum enim hominem præsenti, excellentique animo nuncupamus. Curtius, Exurgite (inquit) aliquando si viri estis, atque arma capessite. Cicero pro Cælio. Quum is iam se corroborauisset, ac vir inter viros esset. Terent. Adel. Laudo, Ctesipho, patrissas: abi, virum te iudico. ¶ A vir fiunt compositа, Duūmuir, Triūmuir, Quinqueuir, Septemuir, Decemuir, Centumuir, Leuir, Viripotens, & de quo paulo antè meminimus, Semiuir. quæ omnia (secundum Priscianum) ideo composita accipiuntur, quia sub vno ac centu pronuntiantur.

Virago, penul. produ. in genitiuo viraginis. Mulier fortis, quæ viro similis sit, & virilia opera faciat. ἀνδρεῖα ἔργα. Plaut. in Merca. Rectè ego emero matri tuę Ancillam viraginem aliquam, non malam, forma mala. Ouid. 2. Metam. Huc vbi peruenit bello metuenda virago.

Virilis, le, penul. produ. Quod est viri. ἀνδρικός, ἀνδρεῖος. vt Opus virile, proles virilis. Virgil. 7. Aeneid. Filius huic fato diuūm, prolésque virilis Nulla fuit. Forma virilis. Ouid. Epist. 4, Sint procul à nobis iuuenes, vt fœmina, compti: Fine coli modico forma virilis amat. Stirps virilis. Liu. 1. ab Vrbe, Brcui stirps quoque virilis ex nouo matrimonio fuit, cui Ascanium parentes dixere nomen. Sexus virilis. Plin. lib. 10. capi. 55, Liuia Augusta párere sexum virilem admodum cupiebat. ¶ Per translationem accipitur pro forti & magnanimo, & minimè effœminato. Terent. in pherm. Animo virili, præsentique vt sis. para. Cicc. ad Atticum lib. 14, Acta enim illa res est animo virili, consilio puerili. Pars virilis, id est vires, animi fortitudo. Cicc. 5. Verr. Qui præsertim plus etiam quàm pars virilis postulat, pro voluntate pop. Rom. oneris, ac muneris susciпere debeant. Pro virili parte, id est pro viribus. Cicc. pro Sestio, Hæc qui pro virili parte defendunt, optimates sunt.

Viriliter, aduerbium, Fortiter, & magno animo. ἀνδρικῶς. Cicc. 2. Tusc. Itaque Barbari quidam, & immanes, ferro decertare acerrimè possunt: ægrotare viriliter non queunt. Idem 1. Offic. Quod enim viriliter, animóque magno fit, id dignum viro, & decorum videtur. Ouidius 1. Fast. Cui genitrix flenti, Fortuna viriliter, inquit, (Sifte precor lachrymas) ista ferenda tibi est.

Virilitas, atis, Idem quod virilia, seu viri pudenda. τὰ ἀιδοῖα. Martial. lib. 9, Non puer auari sectus arte mangonis, Virilitatis damna mœret erepta. Plin. lib. 23. cap. 1, Vtiliter etiam fouetur vino calido virilitas iumentis. Quint. lib. 4. cap. 12, Non alio medius fidius vitio discentium, quàm quo mancipiorum negotiatores formæ puerorum, virilitate excisa, lenocinantur. Plin. lib. 7. cap. 4, Ex fœminis mutari in mares non est fabulosum. Lucinius Mutianus prodidit visum à se Argis Aresconten, cui nomen Arescusæ fuisset, nupsisse etiam: mox barbam & virilitatem prouenisse, vxorémque duxisse.

Virilia, virilium, tantùm pluraliter, Verenda, seu pudenda viri. τὰ ἀιδοῖα. Plin. lib. 21. capi. 27, Et in totum ad virilia, cauliculis eius vino, & aceto tritis, nihil vtilius putant.

Viripotens, tentis, Nubilis, viro matura. ὡραιόγαμος. vt, Virgo viripotens, apud Plautum in Persa.

Viritim, aduerbium, Per singulos viros, per singula capita. λοχηδὸν, ἀνδρηδόν. Cicero 2. de Rep. vt citat Nonius, Ac primus agros quos bello Romulus ceperat, diuisit viritim ciuibus. Varro lib. 1. de Vita pop. Ro. Agros viritim populo Romano attribuit. Liu. 1. ab Vrbe, Ex quo pacis belliq; munia non viritim vt antè, sed pro habitu pecuniarum fierent. ¶ Aliquando tamen viritim accipitur pro separatim, & seorsum: vt, Pugnare viritim, μονομαχεῖν. Curtius lib. 7, Siquis viritim dimicare vellet, prouocauit ad bellum,

Virosus, a, um, prima syllaba corre. Viri appetens. φιλανδρος. sicut Mulierosus, mulieris appetens. Lucil. libro 7. vt citat Nonius, Dixi ad principium venio, vetulam, atque virosam Vxorem cædam potius, quàm castrem egomet me. Afranius. Diuortio, apud eundem Nonium, Vigilans, ac solers, sicca, sana, sobria, virosa non sum: etsi sum, non desunt mihi qui vltrò dent: ætas integra est, formæ satis.

VIRBIVS, Idem qui Hippolytus, Thesei, & Hippolytæ Amazonis filius, qui quum à Phædra nouerca per calumniam apud patrem delatus esset, quòd ipsi stuprum inferre voluisset, patris iram veriùs, conscenso curru fugam arripuit: quúmque iuxta maris litus peruenisset, incusso à Neptuno pauore, equi consternati implicatum habenis Hippolytum dilacerarunt. Cuius vicem miserata Diana, ad vitam eum reuocauit, & in Aricinio nemore collocatum, pro Hippolyto Virbium appellauit, quasi bis virum. Ouid. 15. Metam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tum mihi,ne præsens augerem muneris huius
Inuidiam,densas obtecit Cynthia nubes:
Vtque forem tutus,posséque impunè videri,
Addidit ætatem,nec cognoscenda reliquit
Ora mihi:Creténque diu dubitauit habendam
Traderet,an Delon:Delo,Cretáque relictis,
Hic posuit:nomenque simul,quod posset equorum
Admonuisse,iubet deponere.Quique fuisti
Hippolytus,dixit,nunc idem Virbius esto.

VIRDVBESCA,πόλις Βαιτικῆς,Hispaniæ citerioris ciuitas, in tractu Autrigonum, qui sunt populi Cantabris ad ortum proximi.Autor Ptolemæus lib.2.cap.6.Plinius lib.3.cap.3,Virouescam nominat.

Viretum,siue Virectum,Vireo,vide VIRIDIS.

Vires,virium,vide VIS.

Virga, virgæ, Vimen, bacillum tenue, vel aliud quiduis, quo ad ligandum,verberandumve vtimur. ῥάβδος. Cice. pro C.Rabirio, Porcia lex virgas ab omnium ciuium Romanorum corpore amouit. Virgilius 1. Georg.Nunc facilis rubea texatur fiscina virga.Idem 2.Georg.Solis est turea virga Sabæis.Plin. lib.12.capi.14,Virgis etiam turis ad nos commeantibus.¶Virga censoria,prouerbialiter dicitur pro superciliosa iudicandi autoritate:à Romanorum nimirum magistratu sumpta translatione, penes quem autoritas erat de ciuium moribus iudicandi, equitémque equo, & Senatorem ordine suo priuandi. Quintil. lib.1.capi.5, Quo quidem ita sunt seuerè vsi veteres grammatici,vt non versus modo censoria quadam virga notare,&c.Interpres Quintiliani obeliscum intelligit,quo grammatici iugulare solent versus, quos nothos iudicabant & irreptitios.

Virgula, diminutiuum, penul.corre. ῥάβδιον.Colum.lib.3.capi.13, In cuius latere virgula prominens ad eam altitudinem.¶Virgula diuina, prouerbij speciem habet,quo vtimur quoties aliquid non humana ope,sed numinis alicuius fauore contigisse volumus significare. Cice. 1. Offic. Quòd si omnia nobis quæ ad victum cultúmque pertinent, quasi virgula diuina(vt aiunt)suppeditarentur.Vide latius in Erasmi Adagiis.

Virgatus,virgata,virgatum,adiectiuum.ῥαβδωτός.vt,Virgata vestis,diuersi coloris virgis variegata, & distincta : aut (vt Iulius Pollux interpretatur)in qua intexebantur virgæ purpureæ,hoc est lineę,quas Græci ῥαβδους vocant.Virgil.8.Aeneid.Aurea cæsaries ollis,atque aurea vestis:Virgatis lucent sagulis. Corpore virgato tigris, Silius lib. 5. Et apud eundem libro 4, Vestes virgatæ auro : hoc est, virgis seu lineis aureis distinctæ.

Virgator,oris,Qui virgis cædit.ῥαβδιστὴς,ῥαβδοῦχος. Plautus in Asin.Vbi sæpe causam dixeris pendens aduersus octo
Astutos,audaces viros,valentes virgatores.

Virgeus,virgea,virgeum,Quod est factum ex virgis. ῥάβδινος.Virgil.lib. 1.Georg.Virgea præterea Celei,vilisque supellex.Id est vasa ex vimine facta.Colum.lib.1.cap.6,Ideóque periti rustici quicquid oulibus stabulisque conuersum progesserunt, superpositis virgeis cratibus tegunt.¶Flamma virgea: hoc est flamma ex virgis accensis facta : vt sit flamma validior, inquit Seruius in illud Virgilij 7.Aeneid. –magno veluti quum flamma sonore Virgea suggeritur costis vndantis aheni.

Virgetum,ti,penul.prod.Locus virgis consitus,ad alligandas vites.ῥαβδών. Cice.2.de Legib.Sacerdotes vineta,virgetáque,& salutem populi inauguranto.

Virgindemia,æ,Collectio virgarum,verberandi,vinciendíve gratia.ῥαβδολογία. Varro in Agathone,Quid tristiorem video te esse? an ideo quia scapulæ metuunt virgindemiam? Plau.Rud.Tergúmq; obtestor tuum, vt tibi vberem vlmeam esse speres virgindemiam.

Virgulta,Multitudo virgarum pullulantium. φρύγανα,ῥάκη. Virgilius 1. Georgic. –quæcunque premes virgulta per agros Sparge fimo pingui. Cice. pro Cælio , Ergo hæc deserta via & inculta, atque intercluſa iam frondibus,& virgultis relinquatur.Cæsar 3.bel.Gall. Sarmentis virgultísque collectis, quibus fossas Romanorum compleant, ad castra pergunt.

VIRGAO,Hispaniæ Bæticæ ciuitas,inter Bætim & Oceanum,alio nomine Alba dicta.Autor Plinius lib.3.cap.1.

VIRGI, Pomponio teste, Oppidum in finibus Hispaniæ Bæticæ, à quo proximus sinus Virgitanus dicitur, quem Plinius Bæticæ & Tarraconensis terminum facit,lib.3.cap.1.

VIRGILIVS,βιργίλιος,βεργίλιος,Mantuanus Poëta celeberrimus,Maro ne, Maiáque natus , qui primum apud Latinos inter Poëtas obtinet locum, Homerúmque Græcorum Poëtarum principem, si non exæquat, non longo certè sequitur interuallo.De nominis huius scriptura diuersi diuersa sentiunt,aliis primam eius syllabam secunda vocali,aliis tertia scribentibus. Quorum vtriq; suis quibusdam nituntur rationibus. Minutianus Apuleius,vetustus Grammaticus,à virgis,inter quas natus sit,Virgilium dictum putat,ideóque per i non per e scribendum præcipit. Cui scripturæ Donatus quoque non obscurè astipulatur , quum in vita eius tradit,à virga,nomen accepisse,quam mater eius ea nocte quæ partum antecesserit, in somnis sibi visa est parere, tanta altitudine assurgentem,vt cælum contingeret.Hisce suffragatur & Calui illud,It vates, cui virga dedit memorabile nomen Laurea. In eadem sententia fuit & Priscianus In Græcis quoque codicibus (si id quippiam ad rem faciat) scriptum legimus βιργίλιος.Alij & in primis Politianus,à Vergiliarum sidere nomen hoc deducunt : ideóque per secundam vocalem scribere malunt.Quam sententiam vetustorum aliquot marmorum testimoniis confirmant. Quibus illud accedit quod apud Eustathium quoque in nauium Catalogum,& apud Suidam οὐεργίλιος legatur. Vide hac de re prolixiorem disputationem in Annotationibus Pierij in Virgilium.

Virgilianus,adiectiuum:vt,Virgiliana virtus,apud Plinium in Præfat.lib. 9.Quintilianus lib.1.cap.3, Habendúmque in animo semper illud Virgilianum.

Virgo, virginis, à viridiori, Id est validiori ætate appellata est : vnde & matres aliquando virgines appellatas inuenimus. παρθένος. Virgilius Ecloga 6,de Pasiphae,quæ trium liberorum mater erat:Ah virgo infœlix quæ te dementia cepit? Hodie tamen virginem eam solam dicimus quæ incorrupta est,& virum non experta : cui opponitur Mulier , quæ cum viro habuit commercium.Vnde Cicero,referente Quintiliano libro 6. capi. 4, obiurgantibus quòd sexagenarius Popilium virginem duxisset,Cras mulier erit, inquit.Vlpianus, Quòd si ego me virginem emere putarem , quum esset mulier , emptio non valebit. Virgilius 2. Aeneid. Ecce trahebatur passis Priameia virgo Crinibus à templo Cassandra. Horat. 3. Carm. Ode 6, Motus docerí gaudet.Ionicos Matura virgo.Gell.libro 12.capi.7,Virginem habens iam maturam viro.Ouid. 2.Metamorph.Virginibúsque tribus gemino de Cecrope natis.¶Bruta etiam animalia quæ marem nondum admiserunt,virgines dicuntur. Plinius libro 28. capi. 9, Quin & sanguis equorum septicam vim habet:item equarum,præter quàm virginum, erodit, emarginat, vlcerat.¶Per translationem Virginis vocabulum etiam aliis rebus communicatur,quas incorruptas significare volumus.Vnde Cicero in Orat. Philosophiam castam, verecundam , & incorruptam virginem appellat.¶Est item Virgo vnum ex Zodiaci signis,quam quidam Astræam, siue Iustitiam esse putant,Iouis filiam.Alij Erigonem, Icarij filiam,ob insignem pietatem in cælum translatam. Ferunt enim Icarum à Baccho vtrem vini accepisse , vt eius vsum mortalibus communicaret. Quare quum rusticos quosdam ad bibendum inuitasset,illi potus suauitate capti , æquo largius hauserunt. Qua ex re quum crapulæ incommodum sentirét,malum sibi medicamentum datum rati,Icarum interfecerunt. Erat Icaro canis,cuius ductu Erigone ad patrem peruenit:quem quum mortuum inuenisset , doloris magnitudine contabuit , & Iouis miseratione inter astra est translata. Huius simulachrum virginis habitu fingebatur , spicas aliquot manu tenentis : vnde quidam eandem putauerunt cum Cerere. Cice.1.de Natu. deorum, Spicum illustre gerens insigni corpore virgo.¶Est præterea Virgo.fontis nomen,cuius etiam hodie ductus Romæ conspicitur. Martial. libro 7, Sed curris nitidas tantùm prope Virginis vndas.

Virguncula,diminutiuum.παρθενικάριον.Iuuen.Saty.13,–tunc quum virguncula Iuno,Et priuatus adhuc Idæis Iuppiter antris.

Virginalis,le,Quod est dignum virgine, aut, quod ad virginem pertinet. παρθένιος.vt, Virginalis modestia, apud Ciceronem 1.de Diuin.& virginalis habitus,atque vestitus,apud eundem 6.Verrina.

Virgineus,nea,neum,Quod est virginis, aut quod virginem decet. παρθένειος. Virgil.1. Georg. At si virgineum suffuderit ore ruborem.Ouid.5. Metam.Virginei vultus,& vox humana remansit.

Virginitas,atis,Castitas virginis, cui nullum fuit cum viro commercium. παρθενία.Plinius libro 24. capi. 13,Anaxilaus autor est,mammas à virginitate illitas, semper staturas. Ouid.in Epistо. Oenones ad Paridem, Me fide conspicuus Troiæ munitor amauit : Ille meæ spolium virginitatis habet.Cice.3.de Natu.deorum , Minerua patrem dicitur interemisse , virginitatem suam violare conantem.Virgil. 11. Aeneid. –sola contenta Diana Aeternum telorum,& virginitatis amorem Intemerata colit.Idem 12. Aeneid. –hunc illi rex ætheris altus honorem Iuppiter erepta pro virginitate sacrauit.

Viria,viriæ siue Viriola, viriolæ,Ornamentum colli,è gemmis viridibus,vt quidam volunt. Iabolenus in l.Medico. de Auro & argen. lega. Funerari me arbitrio viri mei volo,& inferri mihi quæcunque sepulturæ meæ causa feram ex ornamentis, lineas duas ex margaritis, & viriolas ex smaragdis.

Viriatus,Antiquis in vsu erat pro valido,& magnarum virium homine, vt annotauit Nonius, citans illud Lucilij ex libro 26. Saty. Contra flagitium , nescire bello vinci à barbaro viriato Annibale. ἀρίστου, ἀνδρείου.

VIRIATVS,βιρίαθος,Lusitanorum ducis nomen fuit,calliditatis acerrimæ viri.quippe qui ex venatore latro,ex latrone,subitò dux atque Imperator factus,vniuersam Lusitaniam occupauit. M.Ventidium prætorem,fuso eius exercitu, cepit. Post Cn. Plancius Prætor nihilo fœlicius rem cum eo gessit : tantúmque terrorem hostis hic Romanis intulit, vt aduersus eum Consulari opus esset duce & exercitu. Denique à prodritoribus consilio Cepionis interemptus est , & ab exercitu multum ploratus , tumulatúsque nobilissimè. Author Liuij abbreuiator Florus.

Viriculum, vericuli, Missilis genus,bello Persico inuentum,vt annotauit Cælius libro 27.capi.4. δίσκος.Plinius lib.35.cap.11,pro ferramento posuit,quo ebur scalpitur.In encaustice(inquit)pingendi duo fuisse antiquitus genera constat , cera , & in ebore cestro, id est viriculo , donec classes pingi cœpere.

Viridis, & hoc viride, Quod est herbacei coloris : à vigore, vt nonnulli existimant , quòd nunquam æquè vigeant plantæ , atque quum virides sunt. χλωρός, ὑθαλής. Virgilius libro 8. Aeneid. –viridique in littore conspicitur sus.Plinius libro 10. capi.42, Super omnia humanas voces reddunt psittaci , & quidem sermocinantes. India autem hanc mittit: Psittacem vocant,viridem toto corpore,torque tantùm miniato in cervice distinctam, Imperatores salutat, & quæ accipit verba , pronuntiat, in vino præcipuè lasciua. Cice. 2. de Natu. deorum, Adde huc fontium gelidas perennitates,liquores pellucidos amnium,riparum vestitus viridissimos. Ouidius 10. Metamorpho. In viridem verti cœpere membra colorem. Virgilius 2. Georgic. Quæque suo viridi semper se gramine vestit.¶Per translationem Viride accipitur pro florenti,& vigore prædito. ἀκμαῖος.Virgilius 6.Aeneidos,Iam senior,sed cruda deo, viridisque senectus. Viridis ætas. Columella in Præfatione operis, Quum istud opus non solùm scientiam , sed viridem ætatem cum robore corporis ad labores sufferendos desideret.Plinius Epistо.144, Numidia quadratilla paulò minus octogesimo ætatis anno decessit,vsque ad nouissimam valetudinem viridis. Iuuenta viridis. Virgil. 5.Aeneid. Eurialus forma infignis,viridique iuuenta.

Viridans, viridantis, participium, siue verbi origine , Idem quod virens, siue viride. χλωρός, χλοάζων. Plinius libro 37.capi.8,Viridantium & aliarum plura sunt genera. Virginius 5.Aeneidos, Sic fatus cingit viridanti tempora lauro.Idem 5. Aeneidos , Proximus ut viridante toro consederat herbæ.Plinius libro 4.capi.8,Intus sua luce viridante allabitur Peneus, viridis calculo,amœnus circa ripas gramine, canorus auium concentu.

Vireo, vires, virui, Viridis sum. θάλλω, χλωρόομαι, χλοάομαι. Virgilius libro sexto , Aeneidos , Quale solet syluis brumali frigore viscum Fronde virere noua. Cicero quinto , Tusc. Itaque & arbores , & vites,& ea quæ sunt humiliora,neque se tollere à terra altius possunt:alia semper virent , alia hyeme nudata , verno tempore tepefacta frondescunt. Ouidius secundo, Metamorpho. Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno.

Virens, virentis, participium. Horatius de Arte, Mercatórne vagus, cultórne virentis agelli.Virgil.4.Georg.At liquidi fontes,& stagna virentia musco.

Viresco, prima syllaba corre. Viridis fio. Virgilius 1. Georg. Hic segetes, illic veniunt fœlicius vuæ:Arborei fœtus alibi, atque insula viresciunt Gramina.Colum.libro 11. capi. 2,Quidam quum vidissent partem aliquam vuarum virescere , crediderunt tempestiuam esse vindemiam. ¶Hinc fit compositum Euiresco , id est arefio , & viriditatem amitto. ἀναξαίνομαι.Varro Prometheo,vt citat Nonius,Atque exanguibus dolore euirescat colos. Reuiresco , pristinam viriditatem resumo, ad vigorem redeo. ἀναθάλλω.Statius libro primo, Syluarum, Alios melior reuiresceit in annos.

Viresco,prima producta,vide post VIS.

Viridarium, rij, Locus virentibus arboribus herbísque amœnus. ἄλσος. Sueto.in Tib.capi.60, Militem Prætorianum ob surreptum è viridario pauonem capite puniuit

Viridarij,Ab Vlpiano appellantur serui,viridariorum curæ præpositi.

Viridicatus, ta, tum, Idem quod viridis. χλωρός. Cicero ad Quintum fratrem , Equidem hoc quod melius intelligo, affirmo mirifica suauitate te villam habiturum,piscina,& salientibus additis,palæstra,& sylua viridicata.

Viriditas,atis,Color viridis. χλωρίτης.Cice.de Senect.Terra semen tepefactum vapore & complexu suo diffundit,& elicit herbescentem ex eo viriditatem. ¶Per translationem accipitur pro vigore , seu flore, quam ἀκμὴν vocant Græci.Cice.3.Tusc.Sed quandiu in illo opinato malo vis quædam insit & vigeat, & habeat quandam viriditatem, tandiu appelletur recens. Idem de Ami. Senectus aufert eam viriditatem, in qua etiam tunc erat Scipio.

Viretum,vireti,Locus naturali herbarum arborúmve viriditate amœnus. ἄλσος.Virgil.lib.6.Aeneid.Deuenere locos lætos, & amœna vireta, Fortunatorum nemorum.

Virilis,Viripotens,Viritim,vide VIR.

VIRITIVM, ἀφέτιον, Oppidum Germaniæ , in climate Septentrionali, apud Ptolemæum lib.2.cap.11.

Viror,ris,Á quibusdam vsurpatur pro viriditate,hoc est pro colore viridi,siue herbaceo.χλωρότης.

Virosus,à Virus,prima producta,vide VIRVS.

Virtus,tutis,Probitas,integritas,recta ratio,vitio contraria. ἀρετή. quam Aristoteles libro 1.Rhetor.definit esse ἑὐώνυμον ποιητικὴν ἀγαθῶν , καὶ φυλακτικὴν , ἑὐώνυμον συνεργητικὴν ποτοῦ καὶ μεγάλων, καὶ πάντων τοιούτων πάντα. Hoc est facultatem bonarum rerum conciliatricem , & conseruatricem, facultatem beneficam multarum & grandium rerum , atque adeo omnium per omnia. Alij sic definiunt : Virtus est facultas animi constans,conueniensque, laudabiles efficiens eos in quibus est , & ipsa per se sponte separata etiam ab vtilitate , laudabilis. Horatius libro 1. Epistо. Virtus est vitium fugere,& sapientia prima Stultitia caruisse. ¶Dicta est autem Virtus à viro,teste Cicerone 2.Tusc.la.quæst.Quo sit vt sæpe peculiariter accipiatur pro præstantia in re militari , & pro robore animi,& fortitudine quæ viro propria est,quam & Græci ἀρετὴν vocant,nonnunquam etiam ἑὐώνυμον & ἰσχύν. Lactantius libro de Opificio,Vir nominatus, quòd in eo maior vis est quàm in fœmina:& hinc Virtus nomen accepit. ¶Vnde quum Virum dicimus, non tam sexum significamus quàm robustum,& fortem.Viri enim propria est virilitas & robur. Virgilius 5. Aeneidos , Tunc pudor incendit vires, & conscia virtus.Cæsar 1.bel. Gall. Perfacile esse, quum virtute omnibus præstarent,totius Galliæ imperio potiri.Cicero Planco,libro 10. Epistо. Omnia consecutus es,virtute duce,comite Fortuna:eáque es adeptus adolescens, multis inuidentibus, quos ingenio industriáque fregisti. ¶Virtus apud Romanos pro dea colebatur , cuius templum ita coniunctum erat cum æde Honoris,vt in hanc, nonnisi per illud pateret aditus:quo commento hoc significare volebant,veram, vnicámque parandi honoris viam esse virtutem. ¶Virtutes , aliquando ironicè pro vitiis ponuntur , vt annotauit Donatus in illud Terentij Adelphis , Si possideremornatus esses ex tuis virtutibus.¶Virtus pro facultate,vi,seu proprietate,rei vnicuique insita. ἑὐώνυμος. Cicero libro 5.de Finibus, Atqui in sensibus est & sua cuique virtus.Quintil.libro 4.capi.2, Sunt hæ quidem quas suprà retuli,virtutes aliarum quoque partium.¶Virtus,pro ope & auxilio. βοήθεια. Plautus , Deûm virtute eundem hospitio accipiam. ¶Aliquando pro merito , seu præstantia. Idem Mostel. Virtute formæ id euenit,vt te deceat,quicquid habeas.

Virus, Idem quod venenum. ἰός. Virgil.1. Georg. Ille malum virus serpentibus addidit atris. Cicero in Arat. Hic valido cupidè venantem perculit ictu , Mortiferum in venas figens per vulnera virus. ¶Virus

acerbitatis,per translationem. Cicero de Amic. Tamen is pati non possit vt non acquirat aliquem, apud quem euomat virus acerbitatis suæ. ¶Frequenter accipitur pro graueolentia , seu tetro odore. ἀνωδία. Plinius,Prodest & ad virus alarum. Idem, Signum est vernis temporibus odoris virus. ¶Virus paludis , apud Columellam libro 1, & apud Plinium de basilisco , Huic tali monstro mustelarum virus exitio est. id est necatur odore mustelarum,vt interpretatur Budæus. ¶Aliquando significat asperitatem saporis.Idem libro 31.capi.8,Aqua marina vetustate virus deponit. id est amaritudinem illam , & salsedinem. Idem, Virus mali medici.id est acor,& amaritudo. ¶Aliquando asperitatem coloris. Plinius de sanguine purpuræ, Tum superadditum decoquitur virus.¶Aliquando geniturам,id est humorem qui è genitalibus fluit. Plinius libro 28. capi. 11, Virus verrinum è scropha à coitu exceptum, prius quam terram attingat , grauitati aurium prodest. ¶Aliquando accipitur pro virtute naturali , vt annotauit Nonius , citans locum ex Lucretio libro 2, Concoctósque seruare, & condere viro. ¶Accipitur aliquando & in meliorem partem , pro suauibus aromatum odoribus. Stat.libro 2.Syl. –atque omne benignè Virus,odoriferis Arabum quod crescit in aruis. Habet autem hoc nomen tres tantùm casus singularis numeri,nominatiuum accusatiuum,& vocatiuum. Olim toto singulari numero declinabatur, quemadmodum Vulgus, & Pelagus. Lucretius, Liquit enim tetri supra contagia viri.

Virosus,virosa,virosum,prima syllaba produ.Fœtidus,graueolens : à nomine virus, quod modo venenum, modò ingratum odorem significat. ἀνωδύνος.Virgilius primo,Georgic.At Chalybes nudi ferrum, virosáque Pontus Castorea, Eliadum palmas, Epiros equarum. Constat enim castoreum fœdi & execrandi odoris esse , adeò vt prægnantes eius olfactu eiciant fœtum.Seruius tamen ibi interpretatur Virosa, id est venenata.

Virulentus,Qui est plenus veneno, ἰόδης. Gellius libro 16. capi. 11,Vt serpentium virulentorum domitores sint.

Vis,huius vis, Potentia, virtus, vires. ἰσχύς, ἐδύναμις. Cicero pro Domo sua,Magna vis est in deorum immortalium numine.Sallustius in Proœmio, Cati. Sed omnis nostra vis in animo & corpore sita est. Virgilius libro 1.Aeneidos,Non ea vis animo,nec tanta superbia victis.Cicero libro 2. Offic.Magnam vim esse in fortuna in vtranque partem,vel secundas ad res,vel aduersas quis ignorat?¶Aliquando accipitur pro violentia. βία. Virgilius libro 2.Aeneidos, Fit via vi, rumpunt aditus. Cicero pro Sestio, Quos homines ? (id quod facile factu fuit, & quod fieri debuit,quódque à me optimi & fortissimi ciues flagitabant) vi armísque superassem:non verebar,nequis aut vim vi repulsam reprehenderet,aut perditorum ciuium , vel potius domesticorum hostium mortem mœreret. ¶Aliquando pro multitudine ac copia. πλῆθος. Liuius , Magna vis ex Sicilia aducta. Sallustius , Secunda tempestate ex Ponto vis piscium erumpit.Cicero pro Lege Manilia,Sic Mithridates fugiens maximam vim auri , atque argenti, pulcherrimámque rerum omnium, &c. Idem 1.de Legibus,Quid sit homini tributum natura,quantam vim rerum optimarum mens humana contineat.Idem 5.Tusculanarum quæstio. Socrates , in pompa quum magna vis auri argentique ferretur, Quàm multa non desidero , inquit. ¶Aliquando pro celeri impetu. φορά.Cicero in Oratore,Enaruetur oratio compositione verborum, vt aliter in ea nec impetus vllus, nec vis esse possit. Summa vi aliquid facere,id est totis viribus,& magno conatu. Terentius Adelphis,Summa vi hanc defendam , atque illum mortuum. ¶Vis diuina , ea est quæ & Vis maior dicitur.Vlpianus de Damno infect.l.Fluminum.paragr.Vitium autem, Seruius quoque putat, si ex ædibus promissoris vento tegulæ deiectæ damnum vicino dederint, ita eum teneri, si ædificij vitio id acciderit , non si violentia ventorum , vel qua alia ratione, quæ vim habeat diuinam.Quæ sit Vis maior,docet Plinius libro 18.capite 28,de sterilitatum causis,Ante omnia autem,inquit,duo genera cælestis iniuriæ meminisse debemus : vnum,quod tempestates vocamus, in quibus grandines,procellæ, cæteráque similia intelliguntur : quæ quū acciderint , Vis maior appellatur. Hæc ab horrendis sideribus exeunt , veluti Arcturo, Orione, Hœdis. Ex his verbis apparet , Vim maiorem esse, quam Vlpianus titu.Loc.& Conduct.l. ex conducto. Tempestatem calamitosam appellat.Columella libro 1.capi.7, Nam vbi sedulo colitur ager,plerunque compendium : nunquam,nisi si cæli maior vis,aut prædonis incessit , detrimentum affert. ¶Habebat olim hoc nomen tres casus pluralis numeri similes nominatiuo singulari. Sallustius libro 3. Hist.Malè iam assuetum ad omnes vis controuersiarum.Quæ declinandi ratio iam exoleuit:in cuius locum succesit Vires,virium,viribus.

Viriculæ,diminutiuum,Pro infirmis extenuatísque viribus.ἰσχνόδια.Vnde & patrimonij viriculas legimus, pro exiguis, tenuibúsque facultatibus.

Viresco,prima syllaba produ.Vires acquiro,inualesco. λῃστεύομαι. Viresсit (inquit Nonius)maiorum virium fit : eiúsque rei testem citat Furium in Poëmatis,Hinc crescunt animi:viresсit vulnere virtus.

Viscus,visci,& Viscum,Glutinum quo aues capiuntur. ἶξος. Cicero 2.de Natura deorum , Prouisum etiam vt siqua minima bestiola conaretur irrumpere in sordibus aurium,tanquam in visco inhæresceret. Plautus in Bacch.Viscus merus vestra blanditia est.Plinius libro 16. capite 44, Viscum fit ex acinis , qui colliguntur messium tempore immutari, &c. ¶Est & viscum,frutex qui ex turdorum potissimùm fæce super arborum quarundam ramis delapsa , & à sole cum humiditate quadam fœtefacta nascitur:viret autem per totam hyemem.Virgilius 6.Aeneidos, Quale solet syluis brumali frigore viscum Fronde virere noua , quod non sua seminat arbos. De hoc visco vide Plinium libro 16. capite 44. ¶Viscum item,teste Nonio,antiqui vocabant rete,à tenacitate.Virgil. 1.Georgic. Tum laqueis captare feras,& fallere visco Inuentum,& magnos canibus circundare saltus.De feris enim hic proculdubio, non de auibus,loquitur Virgilius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Viscatus,a,um,adiectiuum,Visco oblitus.Varro 3.de Re ruſt.cap.7,Quos columbarij interficere ſolent, duabus virgis viſcatis deſixis in terram inter ſe curuatis.Ouid.1.de Arte, Non aliis vtiliter viſcatis effugit alis. Idem 15.Metam.Retia cum pedicis,laqueóſque,artéſque doloſas Tollite,nec volucres viſcata fallite virga.¶Viſcata munera, & hamata pro eodem: hoc eſt quibus maiora attrahuntur,quàm quæ dantur. Plinius Epiſto.207,Hos ego viſcatis, hamatiſque muneribus non ſua promere puto,ſed aliena corripere.

Viſcoſus,a,um;Quod eſt tenax,& glutinoſum.γλοιώδης.quod & Viſcidum dicimus.

Viſcus,eris,penul.corre. Non tantùm exta ſignificat, cuiuſmodi ſunt iecur, cor, pulmo, & lien, (in qua ſignificatione propriè accipitur apud medicos, & rei anatomicæ peritos) verumetiam carnem ipſam, quæ eſt inter oſſa & cutem.Virgil.1.Aeneid.Tergora diripiunt coſtis & viſcera nudant.Idem 6.Aeneid. Et ſolida imponit taurorum viſcera flammis. ¶Viſcera terræ,hoc eſt interiora & penitiora.Ouidius 1.Metamorpho. Nec tantùm ſegetes, alimentáque debita diues Poſcebatur humus: ſed itum eſt in viſcera terræ,Quáſque recondiderat,Stygiiſque admouerat vmbris,Effodiuntur opes irritamenta malorum.¶Viſcera montis.Virgilius 3.Aeneidos,Interdum ſcopulos, aulsáque viſcera montis Erigit eructans.Vbi Seruius,Viſcera,id eſt partes:ſic autem dixit viſcera,quem admodum terræ oſſa dicuntur.¶Hinc Euiſcero, eras, quod eſt viſcera extraho.ἀπορραχγίζω.Virgilius libro 11,Compreſsámque tenet,pedibúſque euiſcerat vncis.Cice.1.Tuſcu.ex Ennio, Ipſe ſuminis ſaxis fixus aſperis,Euiſceratus látere pendens.

Viſceratio,onis,Crudæ carnis diſtributio, quæ fieri ſolebat vel in ſolenni feſtiuitate,& præcipuè in Latinis feriis,vel in funere alicuius excellentis perſonæ.λειτουργία.Gellius,Tum in Albano viſceratio Latiuis data.Liu. lib.8,Et populo viſceratio data à M.Flauio in funere matris,Seru-Viſceratio eſt caro,à viſcere nomine deducta.

Viſcerari, Veteres dixerunt, pro eo quod eſt carnem populo diſtribuere. λειτουργῶ.Sipont.

Viſceratim,aduerbium,Per ſingula viſcera. λειτουργικῶς.Ennius in Andromeda.Diſsipat viſceratim membra.

Viſibilis,Viſito,Viſo,vide VIDEO.

VISONTIVM,Βισόντιον,Pelodonum oppidum in Hiſpania Tarraconenſi.Ptolemæus lib.2.cap.6.

VISTVLA, qui & Viſula, & Iſtula, Nobilis Europæ fluuius, in Carpatho monte naſcens, Germaniámque dirimens à Sarmatia, & tandem oſtio vno prægrandi iuxta Dantiſcum vrbem in ſinum Codanum illabens. Vide Ptolemæum Tab.8.Europæ.A Plinio lib.4.capi.13,Viſtula appellatur.Vide Vadianum in librum 3.Pomponij Melæ.

VISVLA, vide VISTVLA.

Viſula,Vitis genus,quod ſic deſcribitur à Columella lib.3. capi.2,Viſulæ deinde ab his,& minor argitis terræ mediocritate lætantur:nam in pingui nimiis viribus luxuriant, in macra tenues & vacuæ fructu veniunt, &c.Viſula breuem materiam,& latum ſolium exigit, cuius amplitudine fructus ſuos optimè aduerſus grandinem tuetur:qui tamen niſi primo quoque tempore maturi legantur, ad terram decidunt, humoribus etiam,priuſquam defluant,putreſcunt.

VISVRGIS, Eluuius eſt Germaniæ,non procul à Cheruſcis naſcens,Brunſuicenſem agrum irrigans, tandémque Bremam vrbem præterlapſus, paucis citra Albis oſtium paſſ.millibus,in Germanicum Oceanum ſeſe euoluens.Accolæ hodie Vueſerum appellant.Vide Annotationes Vadiani in librum tertium Pomponij Melæ.

Viſum, Viſi, vide VIDEO.

Vita,vitæ,Animæ,& corporis coniunctio.βίος,ζωή.quemadmodum contrà eorundem diſſolutio,mors eſt.Cicero 1.de Natura deorum, Tribus rebus animantium vita tenetur, cibo, potu, ſpiritu. Idem 3.de Legibus, Vita expetitur, quia nos, in quo nati ſumus, continet. Idem 2. Philipp. Quod eſt aliud beneficium latronum, quàm vt commemorare poſſint his ſe vitam dediſſe,quibus non ademerunt?¶Accipitur aliquando Vita pro moribus.Terentius in Adel. Inſpicere tanquam in ſpeculum, vitas hominum lubeo. Liu.2. ad Heren. Deinde vita hominis ex antè actis ſpectabitur.¶Aliquando pro alimento ſeu victu. Terentius, Eadem quippe homo iam grandior, cui opera vita erat. Terent. in Heaut. Nam tua quidem hercle hæc vita certè expetenda, atque optanda eſt. ¶Interdum pro inſtituto & ratione viuendi. Cicero de Senectu. Serpit per omnium vitas amicitia. Cicero pro Roſ. Amer. Vita ruſtica honeſtiſsima.atque ſuauiſsima.¶Mea vita,blandientis vox eſt.ζωή μου.Cicero ad Terentiam lib.14.Obſecro te mea vita,quod ad ſumptum attinet, ſine alios qui poſſunt,ſi modò volunt,ſuſtinere.

Vitalis, & hoc le, Quod viuere poteſt, vel cui diuturnior vita ſperari poteſt: vnde ſœtus octauo menſe natos dicimus non eſſe vitales, hoc eſt non diu victuros. βιώσιμος,ζώσιμος,ζωτικός. Cicero de Amic. Quis poteſt eſſe vita vitalis (vt ait Ennius) niſi qui, &c. ¶Interdum actiuè accipitur pro eo quo viuimus, quódque vitam aut affert, aut conſeruat. ζωοποιητικός. Virgil. 1. Aeneid. Quiſquis es, haud credo, inuiſus cæleſtibus auras Vitales carpis.¶Vitalis calor.Curtius libro 3 Pallor deinde ſuffuſus eſt, & totum propemodum corpus vitalis calor reliquit. Cicero 2.de Natura deorum,Caloris natura vim habet in ſe vitalem.Vitale æuum,pro ipſa vita.Plau.Pœn.Iuppiter,qui genus colis, aliſque hominum,per quem vitimus Vitale æuum.

Vitalitas,atis,Vis & potentia vitalis.βιωτικὴ τὸ,Plin.lib.11.capi.37, Cæteris corruptis vitalitas in corde durat. Ibidem capi. 48. Hæc ſupplices attingunt,adhæc manus tendunt, hæc vt aras adorant, fortaſſe quia ineſt iis vitalitas.

Vitaliter,aduerbium.βιωτικῶς.Luc.lib.5,Haud igitur conſtant diuſtio præ dita ſenſu:Quandoquidem nequeunt vitaliter eſſe animata.

Vitabundus,vide VITO,vitas.

Vitellus,vitelli,Dicta eſt oui pars lutea,quòd ex eo viuat pullus: ipſum enim animal ex albo liquore oui corporatur, cibus eius eſt in luteo, hoc eſt in vitello.λεκιθος,τὸ κέντρον τοῦ ᾠοῦ.Martial.libro 13, Candida ſi croceos circunfluit vnda vitellos, Heſperius ſcombri temperet oua liquor.Cicero 2.de Diuin.Tum ille,Nihilne, inquit, de vitello? id enim ex ouo videbatur aurum declaraſſe,reliquum argentum.Horat.2.Serm. ſatyra 4.Longa quibus facies ouis erit, illa memento Vt ſucci melioris, & vt magis alba rotundi Ponere:nanque marem cohibent colloſa vitellum.

Vitellinus,vide VITVLVS.

VITELLIVS,Βιτέλλιος,Nonus Romanorum Imperator fuit, ventri, gulæque addictiſsimus, qui ſuperato apud Bebriacum Othone, imperium arripuit:quod non multo pòſt deficientibus ad Veſpaſianum militibus,vna cum vita exuit.Reliquam eius vitam pete ex Suetonio.

Viteus,vide VITIS.

Vitex,vitiçis,Frutex eſt in arborem aſſurgens, in fluminum ripis,ac torrentium alueis naſcens,ramis prælongis,lentiſque,ſoliis oliuę,ſed molioribus.ἄγνος.Duo ſunt eius genera:alterum, album florem emittens cum purpureo: alterum tantùm purpureum,& ſemen piperis ſimilitudine.Græci ἄγνον vocant,quod nobis caſtum ſonat,propterea quòd matronæ in Theſmophoriis Athenienſium caſtitatem ſeruantes, ex ſoliis iis cubitum ſibi ſternebant. Viticis autem nomen à vitilium vſu accepit.Vulgus herbariorum Agnum caſtum appellat.

Vitiarium, Viticula, Vitifer, Vitigineus, vide VITIS.

Vitiligo,penul.produ. vitiliginis, Fœdus cutis color, ex malo paticulæ habitu prouenientis,nutrimentum rectè aſsimilare non potentis.ἀλφός, μέλας,πάνος. Celſus ad ſinem libri quinti, tria eius facit genera: ἄλφον vocans,in quo color albus eſt,ferè ſubaſper, & non continuus: vt quædam quaſi guttæ diſperſæ eſſe videantur.Ab alpho μέλας ſolo differt colore,qui ibi niger eſt,& vmbræ ſimilis.Tertium genus πάνος appellat, ſimile quiddam habens alpho,ſed magis albeſcens,& altius deſcendens: pilos quoque albos reddens,& lanugini ſimiles.Hæc Celſus.Plin.libro 10.capi.15,Ferunt eos qui quotidie edunt caparim,paralyſi non periclitari, nec lienis doloribus. Radix eius vitiligines albas collit. Martialis libr.3, linguæ vitiligines dedit per quandam ſimilitudinem, quum inquit,

Scabros dentes, vitiliginémque linguarum.

Vitilis,le, Quicquid ſic lentum eſt, vt commodè flecti poſsit, inquit Budæus,à vincindo dictum,quemadmodum & vitis,vitex,vimen, &c. idgenus.λυγιστικός.Plin.lib.19.cap.5. Cucurbita omni modo faſtigiatur, vaginis maximè vtilibus.

Vitilia,ſubſtantiuè,Dicuntur vimina quibus religantur vites. λύγοι,λυγιστικά. Idem libro 24. capite 9, Non multum à ſalice vtilium vſu diſtat vitex.

Vitilitigatores, Dicti ſunt vitioſi litigatores, hoc eſt calumniatores, obtrectatores:ex vitiis, & litigatoribus compoſita dictio. συνοφάντας. Qui enim ſola prauitate contentionem quærunt, vitilitigatores propriè dicuntur.M Cato vitilitigatores appellat litium auidos, alienorum operum calumniatores.Plin.in Præfat.Hiſtoriæ mundi,Ergo ſecuri etiam contra vitilitigatores,quo Cato eleganter ex vitiis,& litigatoribus compoſuit:quid enim illi aliud quàm litigant,aut litem quærũt?

Vitilitigo,as,penúl.cor.Obſtrigilo,carpo,criminor,damno,mordeo. συκοφαντῶ. Plinius in Prolo. Nat. Hiſtor, Scio ego quæ ſcripta ſunt, hæc ſi palàm proferantur,multos fore qui vitilitigent.

Vitio, Vitioſus, vide VITIVM.

Vitis, huius vitis, fœm.gen. A vino ferendo dicta eſt. vt placet Varroni libr. 4. de Ling. Latina, ſiue quòd inuitet ad ſpem percipiendarum vuarum, vt autor eſt idem Varro libr.1. de Re ruſt. capite 31, vbi ſic habet, Et vitis, eo quòd inuitet ad vuas percipiendas, dicta primò videtur. ἄμπελος.Cic.de ſene. Cuius quidem non vtilitas me ſolùm, ſed etiam cultura, & ipſa natura delectat,religatio, propagatio vitium ſarmentorúmque. Ouid. 14. Metam. Falce data frondator erat, vitiſque putator. Virg.1.Georg. Quid faciat lætas ſegetes, quo ſydere terram Vertere Mecœnas, vlmiſque adiungere vites Conueniat. Quintil. lib. 1.capite 2. Vt vites arboribus appliciæ inferiores prius apprehendendo ramos,in cacumina euadunt. ¶Erat & Vitis geſtamen Centurionis,quo ille militesob leuiora delicta verberabat. Minus enim ignominioſa erat pœna quæ à Centurione, quàm quæ à lictore eſſet illata. Vnde Iuuen. ſatyra 8, Nodoſam poſthæc frangebat vertice vitem, Si lentus pigra muniret caſtra dolabra. Martianus Digeſt. de Re militari, Si miles vitem tenuit, militiam mutat: ſi ex induſtria fregit, vel manum Centurioni intulit, capite punietur.

Viticula,æ,diminutiuum.ἀμπελίς.Virgil.in Diris,Dulci nanq; tumet nondum viticula Bacho,Cice.3.de Natura deorum,At enim minora dij negligunt, neque agellos ſingulorum, nec viticulas perſequuntur.¶Viticulæ item in herbis dicuntur flagella quædam, quæ vitium palmites imitantia,longè latéque proſerpunt,& obuia quæq; amplectuntur,iſſiquaſi pedamentibus abutuntur:cuiuſmodi videre eſt in cucurbitis,cucumeribus,aliiſq; nonnullis idgenus.ἀναμάκτραι. Plin.lib.24.cap.11, Fruteæ eſt folio hederæ,molliore tamen, & minus longis viticulis.

Viteus, a, um, adiectiuum, Quod eſt ex vite. ἀμπέλινος. vnde Pocula vitea Virgilius ποτήρια οἰνηρὰ pro vino poſuit, 3. Georg. & pocula læti Fermento atque acidis imitantur vitea ſorbis.

Vitiarium, Vitium ſeminarium, ſeu locus vitium plantis conſitus. ἀμπελών,ἀμπελόκηπος. Colum. libr.3.capite 5, Vitiarium neque iciuna terra neque viginoſa faciendum eſt: ſuccoſa tamen ac mediocri potius, quàm pingui.Et paulo antè, Cui vineta facere cordi eſt, præcipuè caueat ne alienæ potius curæ,quàm ſuæ credere velit:néve mercetur viuiradicem,ſed genus ſurculi probatiſſimũ domi conſeret. faciatq; vitiarium,ex quo poſſit agrum vineis veſtire, Varro li.1.de Re ruſt.Ideo in vitiario primitus quum exit vitis,tota refecari ſolet,vt firmiore ſarmẽtò è terra exeat,atque in pariendis colibus vires habeat maiores.

Vitifer,ra,rum,adiectiuum, Quod fert vites,ſiue in quo proueniunt vites. ἀμπελοφόρος. Mart.lib.13,Hæc de vitifera veniſſe picata Vienna Ne dubites,miſit Romulus ipſe mihi.

Vitigineus,a,um,Quod ex vite ſit.ἀμπελινός.vt,Vitigineum ſimulachrum. Colum.lib.12.cap 16,Alij foliis vitigineis, nonnulli platanínis ſemiuietas vuas contrigunt.

Vitiſator,oris,pen. corr. Qui vites ſerit.ἀμπελοφύτης. Quo nomine dictus eſt Saturnus, qui primus ſerendarum vitium vſum in Italiam attulit. Virg.lib.7. Aeneid. Viſitator cúruum ſeruans ſub imagine falcem.

Vitium, vitij, Propriè dicitur quod virtuti opponitur:ita dictum,quod vitandum ſit ac fugiendum.κακία, κακότης. Horat.libr. 1.Epiſt. Virtus eſt vitium fugere. Cicer. pro Cluen. Nullam quidem ob turpitudinem, nullum ob totius vitæ non dicam vitium,ſed erratum. Plaut.Truc.Hoc nobis vitium maximum eſt,quum amamur,tunc perimus. ¶Aliquando accipitur pro errato. κακότης,σφάλμα. Plinius,Librum vitiis plenũ. ¶Aliquando pro vitioſo corporis affectu, non tamen ad vitæ pernicié tendente. Aulus Gellius ita diſtinguit vitium à morbo, quòd morbus ſit affectus quidam cuiuſcunq; corporis contra naturam, qui vſum eius facit ad id deteriorem, cauſa cuius natura nobis eius corporis ſanitatem dedit: vt ait Vlpianus tit.de Aedil.edict.l.1. Et eſt morbus totius corporis,vt febris,inſania: vtque ait Nonius, cum acceſſu aut temporis, aut contagij. Vitium verò perpetuum corporis impedimentum,vt cæcitas, claudicatio, vecordia. Et ſic vitium non tantùm ad animum, ſed etiam ad corpus refertur. Et non ſolùm in homine, ſed in alijs quoque rebus dicitur.Cicer.Pæto,Si nihil eſt in parietibus,aut tecto vitij:cætera mihi probabuntur. ¶Poteſt tamen qui Morboſus eſt, etiam Vitioſus dici, ſed non econtrario.Equus mordax,& calcitroſus,vitioſus,non morboſus eſt: claudus verò aliquo actu factus,& morboſus,& vitioſus dici poteſt. Quicquid impedit,vel corrũpit ac inutile eſt,vitium dicitur. Virg. 1.Georg.-ſane illis omne per ignem Excoquitur vitium,&c.¶Ponitur aliquando pro culpa.Ci.4.Aca.Hue ſi peruenerit,me tibi primũ quidq; concedente,meum vitiũ fuerit,&c.¶Aliquando pro ſtupro:vnde, Offerre vitium virgini.pro vitiare virginem. διαφθορήν. dixit Ter.in Hæc. Pudicitiæ affert vitium. Plautus, Pudicitiæ nunquam nec vim nec vitium attuli. Vitium addere,pro Vitium afferre. Idem, Pudicitiæ huius, inquit, me abſente vitium eſt additum.¶Vitium facere dicuntur ædificia,quum rimas agunt,& ruinam minantur. Cicer. Top. Stædes exeſæ corruerũt,vitiúmve fecerunt. ¶Vertere vitio aliquid.idem quod Dare vitio.ψεκτὸν ἢ μέτριον ποιεῖσθαι. Cic.in Epiſt.Ne ſibi illæc vitio verterent, quòd abeſſet à patria.¶Denique quicquid vituperari ſolet, Vitium dicitur.Cice.1. de Orat.Adeſt enim ferè nemo, quin acutius atque acrius vitia in dicente,quàm recta videat. ¶Ponere in vitio,eſt ſumere in malam partem.Cicer.3.Tuſc.Qui fortis eſt,idem eſt fidens:quoniam Confidens,mala eẽſuetudine loquendi in vitio ponitur. ¶Vitio dare, eſt culpare,vituperare. ψεκτὸν ἢ μέτριον ἔχω. Terent.in Prolog.And. Nunc quam rem vitio dent,quæſo animum aduortite.

Vitioſus,a,um,adiectiuum,Vitijs plenum,corruptum, deprauatum, κακὸς, φαῦλος. Cic.ad Attic.lib.1, Ille aiter vitio vno minus vitioſus, quòd iners,quòd ſomni plenus,quòd imperitus,quòd ἀνεπιτήδειος, &c.Idem 2.de Fini.At miſer ſi in vitioſa ac flagitioſa vita affueret voluptatibus. Vitioſa nux, pro corrupta ac putrida. Plautus in Mil. Non ego emam nunc vitam tuam vitioſa nuce. Vitioſum ſuffragium,corruptum,Cicero 3. de legib. Ne tabella vitioſum occultaret ſuffragium. Vitioſæ oues,morboſæ,morbo infectæ. Colum.libro 7.capite 3. Quum præſertim boni paſtoris vel prima cura ſit,annis omnibus in demortuarum vitioſarúmque ouium locum totidem, vel etiam plura capita ſubſtituere. Quomodo autem differant Vitioſus,& Morboſus,vide in dictione VITIVM.¶Vitioſi magiſtratus dicebantur,qui vitio creati erant, quum ſcilicet ex legitimis auſpicijs,cæteriſve ſolẽnitatibus aliquid eſſet omiſſum: aut quum in campo aliquid vitij interueniſſet, quo ex Augurum diſciplina ſolebant dirimi comitia: vt ſiquis interim comitiali morbo fuiſſet correptus,aut ſi fulmẽ eſſet viſum,aut tonitru auditum,aut aliud quippiam eſſet obnuntiatum quod infauſta futura illa comitia portenderet. Tunc enim vitioſa comitia dicebantur, & magiſtratus vitioſi, vel vitio creati: cogebantúrque qui deſignati eſſent, ſe magiſtratu abdicare.

Vitioſè,aduerb.Malè,corrupté. κακῶς. Quintil.li.4.cap.1,Vitioſè in ſchola ſacimus,quod exordio ſic vtimur,&c.Vitioſè ſe habere aliquod mẽbrum dicitur,quod vitio aliquo affectum eſt.Cic.3.Tuſcul.Membrum tumidum ac turgidum non vitioſè ſe habet.

Vitioſitas,atis.Contrarium virtuti. κακία. Cic.lib.4.Tuſc.Vitioſitas eſt habitus aut affectio in tota vita inconſtans,& à ſeipſa diſſentiens.Ibidem, Huius igitur virtutis contraria eſt vitioſitas.Sic enim malo quàm malitiam appellare cum quam Græci κακίαν appellant. Nam malitia certi cuiuſdam vitij nomen eſt,vitioſitas omnium.

Vitio,as,Corrũpo,deſtruo,deterius reddo. κακαισχύνω,κακοκαλίνω. Plaut. in prolog.Aul.Eius filiam Lyconides vitiarat. διαφθορεῖ, διέφθαρκε, ἐλώβησε. Nam vitiatam virginem dicimus,quum pudicitiam amiſit.Plinius libro 10.cap. 54. Si incubatu tonuerit, oua pereunt: & accipitris audita voce vitiantur.Cicero pro Seſtio,Comitiorum & concionum ſignificationes interdum veræ ſunt,nonnunquam vitiatæ & corruptæ. Ouidius 7. Metamor. Vitiantur odoribus aurę. Idem 3. Metamorph. -quique halitus exit.

Ore niger Stygio vitiatas inficit auras.

Vito,as.Euito.effugio,declino,caueo: quãquam amplius quiddam ſignificat,quàm caueo. ἀλλαχοῦ μαι,φυλάττομαι,εὐλαβοῦμαι. Multa enim caueamus.quæ tamen vitare non poſſumus.Cic.3.Verr.Nam eum qui palàm eſt aduerſarius,facilè cauendo vitare poſsis.Virgilius 3.Aeneid.Quæ prima pericula vito.Idem 2. Aeneid. Teſtor, in occaſu veſtro, nec tela, nec vllas Vitauiſſe vices Danaum. ¶Seipſum vitare,eſt non ſibi conſtare, vel ſibi diſplicere propter ſcelerum conſcientiam. Hor.2.Serm. ſaty.7, Téque ipſum vitans fugitiuus vt erro.

Vitatio,onis,verbale.Ipſe vitandi actus. ἀλλαγή. Cic.5.de Finib.Ne vitationem quidem doloris ipſam per ſe quiſquam in rebus expetendis putauit,ne ſi etiam euitare poſſet.

Vitabundus,a,um, Idem quod vitans. ἀλλαχοῦ μενος. Salluſt. in Iugur. Ipſe quaſi vitabundus per ſaltuoſa loca & tramites exercitum ductare.Liu. 5.bel.Punt.Hanno ex Brutiis profectus cum exercitu, vitabundus caſtra hoſtium,Conſuléſque,quæ in Samnio erant, quũ Beneuento iam appropinquaret,tria paſſuum millia ab ipſa vrbe loco edito caſtra poſuit.

Vitrum,vitri,Materia tranſlucida,quæ modò ex arena ſplendeti, modò ex calculis pellucidis conficitur. ὕαλος. De cuius origine, & ratione faciendi,vide Plin.libr.36.cap.25. Cælius Ciceroni lib.8, Perſuaſum eſt ei Cenſuram lomentum,aut vitrum eſſe: errare mihi videtur. Idem pro Rabir.Poſth.Ductæ naues Poſthumi Puteolis ſunt auditæ,viſæque merces,fallaces quidem,& fucoſæ,chartis,& linteis,& vitro delatę.Plin.lib. 36.cap.27,In genere vitri & obſidiana numerantur,ad ſimilitudinem lapidis quem in Aethiopia inuenit Obſidius Ouid. Epiſt.21, Eſt nitidus, vitróque magis pellucidus amnis.

Vitrarius,rij,Vitri conficiendi artifex: qua voce vtitur Lampridius in Alexandr. ὑαλουργός.

Vitreus,a,um,adiectiuum,Quod ex vitro eſt. ὑάλινος. vt,Vitreæ ampullæ, apud Plin.lib.20.capi.14,Colu.libr.12.cap.4, Vaſa autem fictilia, vel vitrea,plura potius, quam ampla. ¶Vitreus item eſt,quod vitri colorem refert. ὑαλοειδής.vt,Pons vitreus,hoc eſt clarus,& pellucidus.Plin.Epiſt. 161.Plinius maior lib.9.cap.31,Nec omnibus idem vitreus color. Virg. 7.Aeneid.Te nemus Angitiæ. vitrea te Fucinus vnda. Te liquidi ſleuere lacus. ¶Interdum vitreum dicitur,quod fragile eſt in morem vitri.Seneca,Fortuna vitrea eſt: dum ſplendet,frangitur. Fama vitrea, id eſt fragilis,Acrone interprete.Horat.2.Serm.ſaty.3,Et furioſus erit,quę cepit vitrea fama.

Vitricus,ci, Matris meæ maritus. πατρυιός. cui reſpondet relatiuum Priuignus.Cic.ad Attic.lib.15,Vitricus quidem mihi cenſebat, quem Aſturæ vidimus. Ouid.1.Amo.ad Cupidinem, Nec te comam myrto,maternas iunge columbas: Qui deceant,currus vitricus ipſe dabit.Intelligit Vulcanum,qui Venerem,poſtquam ex Ioue genuiſſet Cupidinem, duxerat vxorem.

VITRVVIVS,Architectus Veronenſis,cuius opera etiam hodie omnium manibus teruntur,varias in linguas transfuſa.

Vitta,æ,duplici t, Ligamentum capitis,hoc eſt faſcia,qua circum caput antiqui,vel crines,vel ſerta,aut flores,aut quiduis aliud religabant, ταινία. Virgilius 2.Aeneidos.Et laſſæ fruges,& circum tempora vittæ.Vbi Seruius,Vittæ,quibus victimæ coronabantur.Idem lib.3.Aeneid. -vittáſque reſoluit Sacrati capitis.Ouid.2.Metamorp. Vitta coercuerat neglectos alba capillos. Lucanus libr.5, tum torta priores Stringit vitta comas.

Vittatus,a.um,Vittis redimitus. ταινιούμενος.Plin.lib.7. cap.30, Vittatam nauem Dionſius tyrannus Platoni miſit obuiam. ¶Plutarchus in vita Marci Coriolani ait,in Metellorum familia fuiſſe qui Vittatus cognominaretur,ab vſu vittæ,qua vlceris tegendi cauſa procedebat in publicum obligata fronte.Ouid.1.Amo.eleg.7.Sic,niſi vittatis quòd erat Caſſandra capillis, Procubuit templo caſta Minerua tuo. Luca.libr.1,Veſtalémque chorum ducit vittata ſacerdos.

Vitula,æ, Bubuli generis fœtus fœmininus, qui annum primum ætatis nondum expleuit: nam tunc Iuuenca dici incipit. μόσχος ἡ. Varro 2. de Reruſtic.cap.5.Primùm in bubulo genere gradus ætatis dicuntur quatuor: prima vitulorum,ſecunda iuuencorum,tertia boum nouellorum, quarta veterum. Idem 3.Georg.Poſt partum in vitulos cura traducitur omnis. Ouid. 10.Metam.-quam ſiquis ſanguine tinctam Aduena vidiſſet, mactatos crederet illic Lactentes vitulos, Amathuſiacáſque bidentes. Horat.4. Carm.Ode 2, Te decem tauri, totidémque vaccæ, Metenet ſoluat vitulus relicta Matre, qui largis iuueneſcit herbis In mea vota. ¶Aliquando tamen Vitulum legimus pro iuuenco,ſeu tauro nouello.Virgil. 4. Georg.Tum vitulus bima curuans iam cornua fronte. ¶Neque ſolùm in bubulo genere Vitulus dicitur, verumetiam in alijs quadrupedibus maioribus.Plin.lib.8.cap.1,de Elephantis.Atq; ita ſaltato ſidere in ſyluas reuertuntur,vitulorum fatigatos præſe ferentes. ¶Virgilius ad equos tranſtulit.3.Georg.Iam vitulos hortare, viámq; inſiſte domandi. ¶Quinetiam balænarum fœtus, Vitulos appellat Plinius libro 9. capit.6, Irrumpunt (inquit) orcæ in ſecreta, & vitulos earum ac fœtas, vel etiam grauidas lancinant morſu. ¶Vitulus marinus, belua eſt ex genere amphibiorum,omnium animalium ſomniculoſiſsimum,tam in terra quàm in mari vitam habens. φώκη. Parit enim in terra pecudum more,nunquam plures geminis,eóſque mammis educat: nec ante XII diem deducit in mare. Grauiſsimum in ſomno edit mugitum: vnde & vituli nomen accepit. Reliquam eius naturam vide apud Plinium libr. 9.cap.13.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vitulinus, a dject. Quod ex vitulo est. μοσχιαῖος. vt, Vitulina caro, apud Plautum in Aulul. Cic. 2. de Diui. An tu, inquit, carunculæ vitulinæ manis, quàm Imperatori veteri credere?

Vitellinus, a, um, Idem quod vitulinus. μοσχιαῖος. Cic. ad Pæt. lib. 9, Integram fauem ad cuum affero: itaque vsque ad assum vitellinum opera perducitur. Quo tamen in loco meliora exemplaria Vitulinum legendum ostendunt. ¶ Vitellina bilis à medicis appellatur, quæ fit ex bile pallida vehementius vsta: ita dicta quòd crudi oui vitellum & colore & substantiæ crassitudine imitetur. λευκοειδὲς χολὴ.

Vitulari, Veteres vsurparunt pro voce lætari: propterea quòd eam veram vitam putabant, quæ in summa lætitia ac tranquillitate degeretur. παιανίζειν. Varro lib. 15, Rerum diuinarum, Pontifex quibusdam sacris vitulari solet, quod Græci παιανίζειν dicunt. Hinc Viuere sæpenumero ponitur pro lætam vitam agere. Festus à vitulis deducit, qui summa in pratis lasciuia exultant. Vitulans (inquit) lætans gaudio, vt in prato vitulus. Ennius, Habet is coronam, vitulans victoria.

VITVNVS, Antiquis deus erat qui credebatur vitam largiri: vt Sentinus sensum. Cæl. Rhodig. lib. 25. cap. 30.

Vitupero, as, Vitio do, vitio verto, culpo, de dignitate vel autoritate alicuius detraho. ψέγω, μωμίομαι. Terent. in And. Prol. Id isti vituperant factum. Autor ad Heren. libr. 2, Vitiosum est, artem, aut scientiam aut studium quodpiam vituperare propter eorum vitia qui in eo studio sunt: veluti qui Rhetoricam vituperant propter aliquius Oratoris vituperandam vitam. Cice. pro Muræna, Ego tuum consilium, Cato, vituperare non audeo. ¶ Iungitur aliquando cum datiuo. Plaut. in Cas. Cur omine mihi vituperat malo?

Vituperatio, tionis, Vituperandi actus, reprehensio, cui opponitur laus, siue laudatio. ψόγος, μῶμος. Quintil. in Pro cem. libri 8, His adiiciemus, demonstratiuum laude & vituperatione constare. Cicero 7. Verr. Hæc autem vituperatio, atque infamia cõfirmabatur eorum sermone qui à suis ciuitatibus illis nauibus præpositi fuerant. Venire in vituperationem hominum, est hominum reprehensioni obnoxium fieri. Cicero 6. Verr. Vt propter eum in sermonem hominum, atque in tantam vituperationem veniret. Esse alicui vituperationi, est ad dedecus, & infamiam eius pertinere. Idem Philippo, libro 13. Epistol. Sed mihi ita persuadeo, (potest fieri vt fallar) eam rem laudi tibi potius quàm vituperationi fore.

Vituperium, Vituperatio, dedecus, infamia. ψόγος. Cicero, Vel etiam à vitio dictum vituperium.

Vituperator, oris, Reprehensor, qui procliuis est ad vituperandum. ψόγιος. Cic. 1. de Finib. Quanquam Philosophiæ quidem vituperatoribus satis responsum est eo libro quo à nobis philosophia defensa & collaudata est, quum esset accusata, & vituperata ab Hortensio.

Vitupero, onis, Vituperator, momus, in reprehensionem procliuis. ψόγιος. Dictum ea forma, qua & Epulonem, & Manduconem, & Phagonem dicimus, & Palponem, verbis videlicet in nomina conuersis.

Vituperabilis, le, Vituperatione dignus. ὑπόψογος, μωμητὸς, ψογερός. Cic. 3. de Legib. Nam isto quidem modo vel consulatus vituperabilis est, si Consulum (quos enumerare nolo) peccata collegeris.

Viuarium, rij, Locus in quo vel aues, vel pisces, vel feræ cõtinentur, quæ ad victum duntaxat pertinent, vt docet Gellius Noct. Att. lib. 2. cap. 20. ζωγεῖον, ζωοτροφεῖον. Plin. 8. cap. 52, Viuaria aprorum cæterorúmque syluestrium, primus togati generis inuenit Fuluius Hirpinus, qui in Tarquinienſi feras pascere instituit. Plin. libr. 9. cap. 54, Ostreorum viuaria primus Sergius Orata in Baiano inuenit. Iuuenal. Satyra 4, Non dubitaturi fugitiuum dicere piscem, Depastúmque diu viuaria Cæsaris. ¶ Peculiari tamen nomine septa in quibus feræ pascuntur, Leporaria dicuntur: quemadmodum Piscinæ, in quibus aluntur pisces: & Ornithones, in quibus aues clausæ tenentur. Vide Varronem de Re rust. lib. 3. cap. 3.

Viuax, Viuacitas, vide VIVO.

Viuerra, æ, Animalculum exiguum ex genere mustellarũ, quo venatores vruntur ad cuniculos ex antris expellendos. γαλή. Plin. lib. 8. cap. 55, de cuniculis loquens, Magna propter venatum eorum viuerris gratia est: immittunt eas in specus, qui sunt multifores in terra: vnde & nomen animali, atque ita electos supernè capiunt.

Viuisco, Viuidus, vide VIVO.

Viuiradix, icis, pen. prod. & fœmi. gener. Planta quæ cum radice seritur, quasi viuam radicem habens, ad differentiam malleoli, & talearum. μόσχωμα. Plin. libr. 17. cap. 22, In arido solo viuiradix quoque frustra seritur. Columel. libr. 3. cap. 14, Sationis autem duo sunt genera, malleoli, vel viuiradicis: quod vtrunque ab agricolis vsurpatur, & in prouinciis magis malleoli. Neque enim seminariis student, nec vsum habent faciendæ viuiradicis.

Viuo, is, xi, ctum, Vitam ago, vitam dego, in vita sum. βιῶ, βιοτεύω, ζάω. Quintilianus lib. 9. cap. 3, Non vt edam, viuo: sed vt viuam, edo. Cic. de Senectute, Nemo est tam senex, qui se annum nõ putet posse viuere. Horat. 2. Sermon. satyr. 6. –neque vlla est Aut magno, aut paruo lethi fuga: quo bene circa Dum licet in rebus iucundis viue beatus: Viue memor quàm sis æui breuis. Cice. 3. de Finibus, Consentaneum est huic naturæ, vt sapiens velit gerere & administrare Rempublicam: atque vt è natura viuat, vxorem adiũgere, & velle ex ea liberos procreare. Et licet absolutum sit hoc verbum, admittit tamen accusatiuum reciprocum: vt, Viuo fœlicem vitam, viuo vitam duram. Terentius in Adelph. Nam ego vitam duram, quam vixi vsq; adhuc propè iam excurso spatio, mitto. ¶ Interdum accipitur viuere, pro eo quod est lætam vitam agere. Nam eam demum veram putabant esse vitam, quæ in lætitia, animique tranquillitate perageretur. Martial. Sera nimis vita est crastina: viue hodie. Plaut. in Milit. Conserui, conseruæque omnes bene valete, & vivite. Catullus ad Lesbiam, Viuamus mea Lesbia, atque amemus, Viuere studiis, dixit Cicero ad Sulp. libr. 13. Epist. 29. pro eo quod est vitam literis sustinere. ¶ Ita viuam, affirmantis particula est. Cic. ad Tiro. lib. 16, Solicitat, ita viuam, me tua mi Tiro valetudo, id est moriar, vel disperea, nisi tua valetudo me solicitat. ¶ Eandem vim habet. Ne viuam, subsequente particula si, vel nisi. Cice. ad Attic. lib. 4, Quid poteris, inquies, pro iis dicere? ne viuam, si scio. ¶ Viuendo vincere aliquem, dixit Plautus in Epid. pro eo quod est ei superstitem esse. ¶ Viuitur, impersonale. Plautus Persa, Quid agitur? r. viuitur. Terent. in Heaut. Hoc ibi fit, vbi non verè viuitur. Cice. 1. de Finib. Qua præceptrice in tranquillitate viui potest, omnium cupiditatum ardore restincto. Ouid. 1. Metamorph. Viuitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus. Horat. 2. Carm. Ode 16, Viuitur paruo bene: cui paternum Splendet in mensa tenui salinum, Nec leueis somnos timor, aut Cupido Sordidus aufert. ¶ Viuitur, personale. Ouid. 12. Metam. vixi Annos bis centum, nunc tertia vitur ætas. ¶ Viuere in diem dicuntur, quos Græci vocant ἐφημεριβίους, qui quotidie parant noua cibaria, nullum habentes penum reconditũ, nihil de futuro tempore soliciti, omnem denique curam ita abiicientes, acsi eo solùm die victuri essent. Cicero 5. Tuscul. Nos in diem viuimus. Colum. lib. 3, Nec prouident furgo tempori, sed quasi planè in diẽ viuant, sic imperant vitibus, & eas multis palmitibus onerant, vt posteritati non consulant.

Victito, as, pen. correp. Vescor, alor, victu vtor: vt Sarmatæ lacte victitant. σιτέομαι, φάγω, τρέφομαι. Terẽt. in Eunuc. Et libenter viuis: etenim bene libenter victitas. Plaut. Mostel. Victitabam volupe parsimonia & duritia. Ibidem, licet me amare, & bubulcitarier,
Me victitare pulchrè, te miseris modis.

Victurus, A vinco participium est. νικήσων. Sallustius, Pyrrhúsne rex, an M. Curius prælio victurus esset. Et à viuo, γιώσων. Cic. in Cato. Maio. Nemo est tam senex qui se annum non putet victurum.

Victus, ctus, Omne illud quo viuimus. τὰ σιτία, ὁ βίος. Vlpianus de Verb. significe. Victus verbo continentur quæ esui, potui, cultuique corporis, quæque ad viuendum homini sunt necessaria. Cicero de Amicit. Multi diuitias despiciunt, quos paruo contentos tenuis victus, cultúsque delectat. Virg. 3. Aenei. Arebant herbæ, & victum seges ægra negabat. Ouid. 6. Fasto. Nunc inopes victus, ignauáque fata timentes, &c. Cic. 1. Offic. Victa, victúsque communis in amicitiis vigent maximé. ¶ Victi genitiuus à victus legitur apud Plautum in Capt. Proin tu tui quotidiani victi ventrem ad me afferas. ¶ A quo Conuictus, vnà viuendi societas, quum plures simul viuunt. συμβιώσεις. Cic. lib. 3. Epistolarum, Vt istis te molestiis laxes, & ad nostrum conuictum redeas. ¶ Victuis in genitiuo pro victus antiqui dixere. Varro, Primùm de re familiari, secundò de victuis consuetudine disseram.

Viuus, a, um, Spirans, animatum, vita præditum. ζωὸς, ζῶν, ἔμψυχος, ἔμπνους. Cic. ad Atticum lib. 4, Cato tamen affirmat se viuo illum nõ triumphare. ¶ Quandoque ponitur pro naturali, & non artificioso. Virgil. lib. 2. Georg. Et viua sua plantaria terra. Idem 1. Aeneid. –viuóque sedilia saxo. ¶ Quandoque pro valido, aut vehementi. Virg. 1. Aenei. –paulatim abolere Sichæum Incipit, & tentat viuo præuertere amore. ¶ Viua sepes dicitur, quæ dumis non præcisis, sed in eo loco natis contexitur. Colu. lib. 11, cap. 3, Vetustissimi autores viuam sepem structili prætulerũt: quia non solùm minorem impensam desideraret, verumetiam diuturnior immensis temporibus permaneret. Viua aqua, naturalis, & indidem nata. Varro 1. de Re rust. cap. 11, Si omnino aqua non est viua, cisternæ faciendæ sub tectis, & lacus sub dio: ex altero loco vt homines, ex altero vt pecus vti possit. Flumẽ viuum. Virg. 2. Aen. –donec me flumine viuo Abluero. Lacus viui. Virg. 2. Georg. Speluncæ, viuique lacus, ac frigida tempe. ¶ Vultus viuos ducere: hoc est viuam, & naturalem effigiem referentes. Virg. 6. Aen. Excudent alij spirantia mollius æra, (Credo equidem) viuos ducent de marmore vultus.

Viuax, is, pen. prod. omn. gen. Longæuus, seu vitæ diuturnioris. μακρόβιος. Virg. 2. Georg. Palladia gaudent sylua viuacis oliuæ. Idem Ecloga. 8. Et ramosa Mycon viuacis cornua cerui. ¶ Hinc Viuacior. Viuacissimus. Plin. libro 9. cap. 20, In sicco quoque repunt: ideo etiam viuaciora talia. Hora. 2. Serm. saty. 2, Postremum expellet certè viuacior hæres.

Viuacitas, atis, Longæuitas, vitæ diuturnitas. μακροβιότης. Columel. lib. 11. capite 3, Multis etiam locis viuacitatem suam vsque in annos decem prorogat.

Viuisco, is, Viuus fio, animor: propriéque de rebus inanimatis dicitur, quum anima imbuuntur, ἔμψυχοι γίνομαι. Plin. libr. 9. cap. 51, Anguillæ atterunt se scopulis: ea strigmenta viuiscunt: nec alia est earum procreatio. Idem lib. 16. cap. 25, de Fauonio vento loquens, Hoc enim maritantur viuiscentia è terra, quo etiam equæ in Hispania. ¶ Per translationẽ accipitur pro inualescere, & vigorem acquirere. προκαιδεύομαι, ἀνίημι. Lucr. lib. 4, Quod cupido affixum cordi viuiscit, vt ignis. Et paulo post, Vleus enim viuiscit, & inueterascit alendo.

Viuidus, a, um, pen. corr. Multo vigore præditus. ἀκμαῖος, ἀκμαλέος. Plin. in Paneg. Amas cõstantiam ciuium, rectósque, ac viuidos animos. Virg. 5. Aeneidos Exigui numero, sed bello viuida virtus. Liui, 6. ab Vrbe, Sed vegetum ingenium in viuido pectore vigebat, virebátque integris sensibus. ¶ Interdum Viuidum accipitur pro viuenti. ἔμψυχος. Propertius, Quattuor artificis viuida signa boues. Vbi Signa viuida, dixit, quasi viuentia: idque hyperbolicῶς, quemadmodum Virgilius Spirantia æra, hoc est tanta arte confecta, vt viuere, & spirare videantur.

Viuus pyrites, Lapis est ex omni pyritarum genere ponderosissimus, ex quo ignis excutitur. πυρίτης ζωὸς. Plinius libro 36. capite 9. Pyritarum etiamnum aliqui genus vnum faciunt, plurimum habens ignis, quos viuos appellamus, & ponderosissimi sunt. Hi exploratoribus castrorum maximè necessarij, qui clauo, vel altero lapide scintillas edunt, quæ excepte sulphuratis aut fungis aridis, vel foliis, dicto celerius ignẽ trahunt.

Vix, aduerbium, Significans propemodum, non ægrè, vel difficulter, quasi cum vi & labore. μόγις, μόλις, σχολῇ. Virg. lib. 2. Georg. Vix humiles apibus casias, roremq; ministrat. Terent. Vix retraxi filium ab amore ancillæ. ¶ Aliquando refertur ad tempus, pro vix dum, siue vix adhuc, statim vbi, vel iamiam. Virg. 1. Aenei. Vix è conspectu Siculæ telluris in altum Vela dabant læti. Id est statim postquam è conspectu Siculæ, &c. Idem, Et quos Sidonia vix vrbe reuelli. id est nuper. ¶ Aliquando ponitur pro non. Lucanus, Carcer vix carcere dignus. Ouidius, Vix Priamus tanti, totáque Troia fuit. hoc est non fuit tanti Priamus: vt exponit Donatus. ¶ Vix tandem, post multum temporis. μόλις τηλοῦ. Cicero Appio Pulc. Vix tandem legi literas dignas Appio. Virg. 2. Aeneidos.
Vix tandem magnis Ithaci clamoribus actus.
Composito rumpit vocem, & me destinat aræ.

V ante L.

Vlcero, vlceras, vide VLCVS.

Vlciscor, sceris, vltus sum, Vindico, iniuriam non impunitam relinquo, vltionem repeto. ἀμύνω, τιμωροῦ. ¶ Dicimus autẽ, Vlciscor te, Vlciscor, te pro hoc scelere, Vlciscor scelus, Vlciscor me. Terent. in Eun. Ego pol te pro istis dictis, & factis scelus Vlciscar. Plautus in Menæch. Ni hanc iniuriam, méque vltus fuero. Idem in Amphit. Ego pol illum vlciscar hodie Thessalum veneficum, Cice. 2. de Inuent. Deinde hoc si constitutũ sit, vt peccata homines peccatis, & iniurias iniuriis vlciscantur, quàtum incommodorum consequatur? Ouid. 7. Metam. Androgeíque necem iustis vlciscitur armis.

Vltio, onis, verbale, Vindicta. ἀμύνωσις, τιμωρία. Plin. libro 11. cap. 28, Illis etiam vltionis causa datum est. Tacitus libr. 2, Simul per fidos & ruptores pacis, vltioni & gloriæ mactandos.

Vltor, oris, pen. prod. verbale masculinum, ab Vlciscor, ris, Vindex, vindicator, qui iniuriam illatam vlciscitur. τιμωρός, ἀμύνων. Cicer. pro Sylla, Ego ille coniurationis inuestigator atque vltor, certè non defenderem Syllam, si coniurasse arbitrarer. Virg. 4. Aeneid. Exoriare aliquis nostris ex ossibus vltor.

Vltrix, fœminiñ, à quo Vltricia: vt Victricia à Victrix. ἀμύνων & ι. Virg. 11. Aen. Hæc cape, & vltricem pharetra deprome sagittam. Idem 4. Aen. –vltricésque sedent in limine Diræ. Idem 6. Aeneid.
Vestibulum ante ipsum, primísque in faucibus orci
Luctus, & vltrices posuere cubilia curæ.

Vlcus, vlceris, Solutio vnitatis in carne, quæ fit per erosionem: vt docet Galenus in tractatu de Differentiis morborum. ἕλκος. Virg. lib. 3. Georg. Non tamen vlla magis præsens fortuna laborum est, Quàm siquis ferro potuit rescindere summum Vlceris os, alitur vitium, viuítque tegendo. Vulnus verò est hians, paténs q; apertura corporis, ictu facta. ¶ Vlcus tãgere. prouerbiali metaphora dicitur, pro eo quod est mouere dolorem, & rei alicuius quæ nos magnopere vrat, mentionem facere. Terent. in Phorm. Quid minus vtile fuit, quàm hoc vlcus tangere? Cice. 1. de Natu. deor. Quicquid enim horum attigerit, vlcus est: ita malè instituta ratio exitum reperire non potest. Id est ita ab eo defendi non poterit, quin erroris vanitatísque conuincatur.

Vlcusculum, diminutiuum. ἑλκύδριον. Plin. lib. 28. cap. 19, Lien vituli in vino decoctus, & illitus, vlcuscula oris sanat.

Vlcero, as, pen. corr. vel, vt alij Græcam originem sequentes, malunt scribere Hulcero, vlcerosum facio, vlceribus infesto. ἑλκόω. Plin. lib. 28. cap. 9, Item equarum (subaudi sanguis) præterquàm virginum erodit, emarginat, vlcerat. Horat. 1. Serm. saty. 6, –nunc mihi curto Ire licet mulo, vel si libet vsque Tarentum, Mantica cui lumbos onere vlcerat, atque eques armos. Cic. de Fato, Nondum enim vlcerato serpétis morsu Philoctetæ, quæ causa in rerum natura continebatur, fore vt is in insula Lemno linqueretur. ¶ Hinc exulcero, compositum, cuius significationem vide suprà suo loco.

Vlcerosus, sa, sum, adiectiuum, Quod est plenum vlceribus. ἑλκώδης. Hora. 1. Carm. Ode 25, Quum tibi flagrans amor, & libido, Quæ solet matres furiare equorũ, Sæuiet circa iecur vlcerosum, Non sine quæstu. ¶ Trãsfertur & ad arbores. Plin. libr. 17. cap. 14, Ante omnia gemmantes nitere conueniet. nihil vsquam vlcerosum esse, aut retortridum. Quidam hoc nomen aspirandum putant, & melius fortasis. Nam à Græco ἕλκος deduci videtur. quod primam vocalem habet aspiratam.

Vlex, cis, Frutex rorismarini similis, sed asperior, qui retinendi auri gratia sterni solet in fossis carnalibúsve, ad lauandas montium ruinas fieri solitis. Plin. lib. 33. cap. 4.

Vligo, ginis, pen. prod. Terræ humor naturalis, ex ea nunquam recedens, inquit Seruius. ἰκμάς. Virg. 2. Georg. At quæ pinguis humus, dulcique vligine læta. Silius libr. 8, Et quos pestifera Pontini vligine campi, &c. Varro 2. de Re rust. cap. 2, Solum oportet esse eruderatum & procliuum, vt euerri facilè possit, ac fieri purum. Non enim solùm ea vligo lanam corrumpit ouium, sed etiam vngulas scabras fieri cogit.

Vliginosus, a, um, Semper vuidus: vt Vliginosus ager, qui semper est humidus: humidus verò qui aliquando siccatur. ὑγρὸς. Plin. lib. 17. cap. 5, Terram amaram, siue macrã siquis probare velit, demõstrant eam atræ, degenerésq; herbæ: frigidam autem, retoridè nata: item vliginosam tristia: rubricam oculi, argillã mq; operti difficillimas, quæque rastros, ac vomeres ingentibus glebis onerent: quanquam aliquando non quod operi, hoc & fructui sit aduersum. Colum. libro 2. cap. 4, Igitur vliginosi campi proscindi debent post Idus mensis Aprilis.

VLIVS, ἅλιος, Apollinis cognomen apud Milesios: quòd is sanitatis autor putaretur. Nam ὑλεῖν, Iones vsurparunt pro ὑγιαίνειν, hoc est rectè valere: vt annotauit Ioannes Grammaticus. Vnde & ὑλὰς dictas putat cicatrices, quòd sint notæ persanatorum vulnerum. Vide Macrobium, lib. 1. Satur.

Vllus, a, um, Aliquis: ab vnus, vt putatur, per diminutionem formatum. τις. Nam quum dicimus non esse vllum qui legibus pareat, perinde est acsi dicas, ne vnum quidem esse. Nunquam autem hoc nomine vtimur affirmatiuè. Non enim dicimus, Sunt vlli qui studia amplectantur: sicut sunt aliqui. ¶ Sed vel negatiuè: vt non est vllus qui publica commoda priuatis rationibus præferat. ¶ Vel interrogatiuè: vt Estne vllus qui legum metu solutus, ab iniuria temperet? ¶ Vel infinitè: vt nescio an vllus sit qui non maiorem opibus quàm virtuti honorem deferat. Cice. 6. Verr. Nullum, inquam, horum reliquit: neque aliud vllum tamen, præter vnum peruetus ligneum, bonam Fortunam, vt opinor: eam iste domi suæ habere noluit. Idem 2. Offic. Iustitiæ tanta vis est, vt ne illi quidem qui maleficio & scelere pascuntur, possint sine vlla particula iustitiæ viuere. Virg. 3. Eclog. In me mora non erit vlla. Vide Vallam, lib. 3. cap. 63.

Vlmus, vlmi, Arbor est propter raritatem foliorum maritandis vitibus maximè idonea. πτελέα, Galli *Ormam* vocant, seruato aliquo Latini nominis vestigio. Colu. lib. 4. cap. 13, Quia si viminibus salicis aut vlmi ligaueris, increscens vitis seipsam præcidit. Virg. 1. Georg. quo sidere terram Vertere Mecœnas, vlmísque adiungere vites Conueniat. Idem 2, Ecloga, Semiputata tibi frondosa vitis in vlmo est.

Vlmeus, a, um, adiect. Quod ex vlmo est. Colum. libr. 6. cap. 3, Probarúrque maximè vlmea frons.

Vlmarium, rij. Arbustum ex vlmis, vel vlmorũ seminarium. πτελεών. Plin. libr. 17. cap. 11, Deferendæ ex arearum venis post annum in vlmaria, interuallo pedali in vnamquanque partem. Vlmaria quo pacto cõfici debeant, docet Columella lib. 5. cap. 4.

Vlmitriba, pen. produ. Vox est Plautina ex Græco & Latino composita, significátq; eum qui assiduè vlmeis virgis cæditur. μαστιγίας. Vtitur hac voce Plautus in Persa.

Vlna æ, Idem quod brachium. ὠλένη. Catul. Epigr. 17, Nec sapit pueri instar Bimuli tremula patris dormientis in vlna. ¶ Est item mensuræ nomen, tantam habentis longitudinem, quantum complectuntur duo brachia vtrinque extensa. Virgil. 3. Eclog. Dic quibus in terris (& eris mihi magnus Apollo) Treis pateat cæli spatiũ non amplius vlnas. Vbi Seruius, Vlna propriè est spatium, in quantum vtraque extenditur manus: licet Suetonius vnum cubitum tantùm esse velit.

Vlochyton, ὐλοχύτου, Far sale conspersum, quo hostiæ perfundebãtur: ita dictum ab eo quod Iones ὐλὰν dicunt οὖτοι ἅλας, hoc est pro hordeo siue farre, & χέω fundo.

Vlophonum, pen. corr. ὐλόφωνον, Chamæleontis species, quam plerique Ixiam vocant, quòd quibusdam in locis viscum gignat sub aliis foliorũ. maximè sub Canis exortum, quo mulieres in Creta pro mastiche vtuntur. Vlophonum autem dictum est quasi ὅλον φονευτικὸν, hoc est totum exitiale. Fertur enim à iuuencis gustãtum veluti angina quadam ea interficere.

VLPIANVS, Iureconsultus, patria Tyrius, Adriani temporibus floruit, cuius scriniis præfuit. Hic quum Gallias administraret, seditione obortà interfectus est.

Vlpicum, pen. cor. Genus allij grandius, præcipuè Africæ celebratum inter pulmentaria ruris: vnde & Punicũ allium à quibusdam appellatur. ὠμοτροφοδωνοκαρφοπρόδωρον. Colum. lib. 11. cap. 3, Vlpicum vocant allium Punicum: Græci autem καρφοπρόδωρον appellant: longè maioris incrementi quàm allium. Plaut. in Pœn. Tu autem plenior allij vlpici, quàm Romani remiges.

Vls, Antiquis in vsu fuit pro vltra. vt annotauit Festus ex Catone. πέραν. Eadem enim forma ab Vls deducitur Vltra, quemadmodum à Cis deriuatum est Citra.

Vlterior, vlterius, vide VLTRA.

Vltio, vide VLCISCOR.

Vltra, Præpositio est, quum accusatiuo deseruit, significátque præter, & trans: & nonnisi separata inuenitur. πέραν, ὑπὲρ, ὑπέρ. Sallust. in Iug. Maurique vagum genus, vt alij Aphricæ, contendebant Antipodas vltra Aethiopiam cultu Persarum & iustos, & egregios agere. ¶ Aduerbium est, quum sine casu ponitur, idem significans quod præterea Cice. de Vniuer. Si probabilia dicentur, nil vltra requiratis. Ponitur aliquando pro amplius. Liu. 4 belli Mac. Tanta vi se in hostem intulerunt, vt sustineri vltrà non possent. ¶ Hinc deducuntur vlterior, & vltimus. Cic. ad Attic. libr. 8, Ille Galliæ vlterioris adinuentor. ¶ Fit autem Vltra ab Vls, quo veteres vtebãtur, sicut Citra à Cis. Autor Gellius lib. 12. cap. 13. ¶ Vltra famam, id est supra opinionem, vel plus quàm homines opinẽtur: πέραν τὸ δόξης. sicut Intra famam esse dicitur, quod famæ magnitudini non respondet. Quintilianus, Hortensij scripta tamen intra famam sunt.

Vltimus, a, um, pen. cor. ab Vltra, Idem est quod postremus. ὕστατος, ἔσχατος. Cic. 2. de Natu. deo. Luna, quæ omnium vltima est. Ouid. 3. Metam, sed scilicet vltima semper Expectanda dies homini est, dicíque beatus Ante obitũ nemo, suprémáq; funera debet. Horat. 1. Epist. 16, Mors vltima linea rerũ est. Liu. 4. ab Vrbe, Necessitate, quæ vltimũ ac maximum telum est, superiores estis. ¶ Aliquando ejà accipitur pro primo. Virg. lib. 8. Aen. de Saturno, primo Latini regis progenitore, Tu sanguinis vltimus autor, Dictus Vltimus, quòd vltra omnia sit, siue antè respicias, siue retrò. Cic. 1. de Finib. Quod quàm magnum sit, fictæ veterum fabulæ declarant, in quibus tam multis, támque variis ab vltima antiquitate repetitis, tria vix amicorum paria inueniuntur.

Vltimùm, aduerbium, Id est postremùm ὕστατον. Liu. 1. ab Vrbe, Nunc errabundi domos suas, vltimùm illas visuri, peruagantur. Curtius lib. 5, Darius Artabazum, vltimùm illum visurus, amplectitur.

Vltimò, aliud aduerbium, Eiusdem significationis cum superiori. Sueto. in Ner. cap. 32, Vltimò templis compluribus dona detraxit, simulachráq; ex auro vel argento fabricata conflauit.

Vltro, Vltrà, siue insuper. ἐπίδηλα. Virg. 2. Aeneid. His lachrymis vitam damus, & miserescimus vltró. Vbi Seruius, Vltrò non est sponte: nam iam

rogau

Universidad de Deusto
Biblioteca

rogauerat,sed insuper:quia plus quàm rogauerat Sinon,ei præstitit Priamus. Vsitatius tamen accipitur pro sponte, hoc est nemine rogante,aut cogente. αὐτομάτως,ἀυθαιρέτως. Plaut.in Epid.Cõtinuò te orabit vltrò, vt illã transmittas sibi. Terent.in Adel. Nisi si me in illo credidisti esse hominum numero,qui ita putant Sibi fieri iniuriam vltrò, si quam facere sibi expostulant, Et vltrò accusant.Hoc est ipsi priores accusãt,nõ expectata querela eorum,qui iniuria sunt affecti.

Vltrò,citróque,Id est huc illuc,sursum deorsum. διὰ τοῦ μεταξύ. Cic.6.Verr. Qui vltrò citróque nauigant. Idem pro Sexto Roscio. Postea homines cursare vltrò & citro non destiterunt. ¶ Accipitur aliquando pro hinc inde, vicissim , siue ab vtraque parte. ἀμφοτεροδέξιως. Cicero in Som.Scip. Multísque verbis vltrò citróque habitis, ille nobis consumptus est dies.

Vlua,æ,Herbæ paluſtris genus est.Virg.2. Aene.Limosóque lacu per noctem obscurus in vlua Delitui.

VLVBRAE,arum, Ignobilis Italiæ vicus iuxta Velitras, nulla alia re quàm quòd in ipso educatus fuerit Augustus,memorabilis: vt annotauit Porphyrio in illud Horatij libr.1.Epist.–quod petis,hic est,Et Vlubris,animus si te non deficit æquus.

Vlulo,as,penul.correp. Flebilem & mœstum sonum edo, more luporum. ὀλολύζω. Virg.1.Georg.Per noctem resonare lupis vlulantibus vrbes.Idé 4.Aene.Summóque vlularunt vertice Nymphæ.

Vlulatus,us,Clarus,& inconditus clamor. ὀλολυγμός. Cæs.5.belli Gal.Tum verò suo more victoriam conclamant,atque vlulatum tollunt.

Vlula,pen.corr.Auis nocturna,ex genere noctuarum : αἴγολιος. ita dicta, teste Seruio, ἀπὸ τῆ ὀλολύζειν, quòd est vlulare, & flere. Virgilius Eclog. Certent & cygnis vlulæ.

VLYSSES, ὀδυσσεύς, Fuit filius Laertæ,(à quo & Laertius cognominatus est) rex Ithachæ & Dulichij insularum,à quibus modò Ithacus , modò Dulichius appellatur. Fingitur ab Homero vir multa præditus facundia,nec minore experientia,vafer consilio, egregius bello, laborum patientissimus. Vxorem habuit Penelopen Icarij filiam , ex qua Telemachum filium suscepit : eámque tantopere adamauit , vt reliquis Græcorum principibus ad bellum Troianum proficiscentibus , ipse insaniam simulauerit:futurum sperans vt tanquam bello inutilis domi relinqueretur. Iunctis itaque duobus diuersi generis animalibus, littus proscindebat,& frugum loco salem serebat. Palamedem tamen virum prudentissimum latére non potuit : qui vt technam illius deprehenderet, aranti illi Telemachum filium in sulco obiecit : quod Vlysses conspicatus , ne filium læderet,aratrum subleuauit. Quo argumento facile deprehensum est,non veram illam,sed simulatam esse insaniam. Pertractus itaque ad Troiam , strenuam vtilissimámq; eo in bello Græcis operam nauauit. Nam & Achillem inter Lycomedis regis filias virginali habitu latitantem,ad bellum perduxit : & sagittas Herculis à Philoctete impetratas, ad Troiam pertulit:Cinerem quoq; Laomedontis,qui super Scæa porta Ilij seruabatur,clam sustulit : Palladium quoque vnà cum Diomede ex Troia, cæsis custodibus , rapuit. Missus deinde explorator cum eodem Diomede. Rhœso Thraciæ rege occiso,equos eius abduxit,priusquam Xanthi aquam degustassent. Erant autem hæc omnia in Troianorum fatis:sine quibus Troia expugnari non poterat. Cum Palemede frumentationis causa grauissimas inimicitias exercuit : eúmque tandem per calumniam circunuentum, lapidibus obruẽdum curauit. Occiso Achille in armorum illius iudicio Aiaci prælatus est. Capta autẽ Troia Orsilochum Idomenei Cretensis regis filium, obstantem ne legitima pars prædę sibi decederetur,exorta rixa interemit. Deniq; Polyxena ad Achillis tumulum iugulata atque Astyanacte Hectoris filio è turri præcipitato, quum nauem conscendisset , tanquam in patriam rediturus, graui exorta tempestate,primùm in Ciconum Littus appulsus est. Atque inde rursus soluens, simili tempestate eiectus in Africam,ad Lotophagorum gentem peruenit.Vbi quum socij totum gustassent, ægrè inde potuerũt reuelli.Inde rursus vela faciens,in Siciliam delatus est : vbi Polyphemi antrum cum duodecim sociis intrauit,ex quibus quum Cyclops sex deuorasset,eruto illi oculo præusto stipite,pellibus arietum inuolutus, cũ superstitibus antrum euasit. Hinc in Aeoliam natigans,ab Aeolo ventos in vtrem coactos obtinuit. Et quum iam Ithacæ proximus esset,sociis thesaurum credentibus , restante vento denuò in Aeoliam expulsus est : sed ab Aeolo abactus , deuenit ad Læstrygonas quos ob immanitatem fugiens,ad Circen peruenit : quæ quum exploratores eius in beluas mutasset, ipse sumpto à Mercurio pharmacho accesit impauidus, & stricto gladio eã coegit vt socios suos pristinę formę restitueret:quod quum fecisset, eius postea consuetudine vsus per totum annum,suscepit ex ea Telegonum filium . Hesiodus verò Agrium & Latinum ex Circe genuisse dicit. Aegrè deinde ab ea dimissus,ad Oceanum peruenit, vbi peractis sacris , ad inferos descendit,ibique ex Anticlea matre, Elpenore,& Tiresia vate de multis certior factus,reuertitur ad Circen: & Elpenorem socium,qui nuper inebriatus de scalis deciderat,honorifica prosequitur sepultura. Posthæc ad insulam Sirenum delatus est , quarum cantus ne audirent,sociis aures cera obturauit : se autem ad malum alligari fecit , eáque ratione illarum insidias tutus euasit. Inde Scyllam transiens & Carybdim, non sine maximo periculo in Siciliam venit, ad ea loca vbi Phaethusa Solis filia cum duabus sororibus greges patris pascebat.iusitque nequis eos violaret:sed ipso dormiente, socij fame coacti , suadente etiam Eurylocho plura ex gregibus animalia mactauerunt : quod scelus postea naufragio luerunt, adeò vt ne vnus quidem sit seruatus, præter vnum Vlyssem, qui arrepto nauis malo nouem diebus à vento & vndis hinc illinc agitatus, tandem ad Ogygiam insulam appulsus , à Calypsone nympha susceptus est : septémque annis eius consuetudine vsus , Nausithoum & Nausinoum filios , vt Hesiodo placet, ex ea genuit.Posthæc misertus eius Iupiter. Mercurio in Ogygiam misso,imperat deæ vt Vlyssem missum faciat.Confecta itaque rate,Vlysses

cursus mari se committit. Verùm quum iam Phæacia in conspectu esset,subitò immissa à Neptuno tempestate,nauim fregit : actúmq; de eo omnino fuisset,nisi eius miserta Leucothoe, tabulã ei suppeditasset,cui ille innitens , incolumis in Phæacensium portum adnauit : ibidémque quòd nudus esset,inter frondes sese occultauit. Verùm non multo post à Nausica filia Alcinoi repertus , vestes accepit. Deinde Palladis opera ad Areten Alcinoi coniugem deductus , dona , naues & socios accepit, qui eum in Ithacam reduxere, in qua dormientem cum donis deposuere. Excitatus autem à Pallade ipsius monitri habitum mendici accepit, & hoc modo ad suos subulcos peruenit: apud quos Telemachum quoque vidit. Demum ab Eumæo porcario incognitus domũ ducitur , vbi post multas iniurias sibi à procis illatas, tãdẽ ab Euryclea nutrice agnitus,arma ex compositio cum filio : & duobus subulcis, quibus se indicauit,aduersus procos sumens,eos ad vnum omnes trucidauit, atq; sic Penelopen recepit. Porrò quũ ex oraculo didicisset , se à filio interemptũ iri,in locis abditis viuere decreuit. Telegonus autem filius ex Circe susceptus,patrem suum videre cupiens , Ithacam profectus est , vbi quum incognitus à domo patris prohiberetur,orta contentione,patrem incognitum spina venenosa trigonis piscis trãsfixit. Declinatur & Vlysseus, Vlyssei,vel Vlysi,per secundam inflexionem.Virg.3.Aen. Et terram altricem sœui execramur Vlysi.

VLYSSIPPO,onis,Vel,(vt alij scribunt)Olysippo,Lusitaniæ metropolis est,quæ à Strabone ἐβδασπὰ appellatur : vulgò *Lisbona*.

V ante M

Vmbella,vide VMBRA.

VMBER, vide VMBRIA.

Vmbilicus,ci,pen.prod.Quicquid in aliqua re est mediũ. ὀμφαλός.Vnde Cicero 6. Verr.Ennam ciuitatem Siciliæ, vocat eius insulæ vmbilicum. Raptam (inquit) Liberam, quam eandem Proserpinam vocant,ex Ennentium nemore arbitrantur : qui locus quòd in media insula est situs, Siciliæ vmbilicus nominatur. Sic etiam Plinius vmbilicum Italiæ circa lacum Reatinum dixit, quòd ibi medium Italiæ sit. ¶ Item Vmbilicus dicitur ligamentum intestinorum,quod mediam ferè ventris planitiem obtinet : ad hoc factum,vt per eum fœtus, dum est in vtero matris, nutriatur. Plin.libr.10.cap.52,Vmbilicus ouis à cacumine inest, ceu gutta eminens in putamine. ¶ Vnde Vmbilicatæ,obstetrices vmbilicos infantium desecantes. ὀμφαλητόμοι. ¶ Ab huius quoque similitudine paruus circulus in terra descriptus,ad cognoscẽdos ventos,Vmbilicus dicitur. Plin.lib.18.cap.33. Per huius mediam longitudinem duci sarculo sulcũ, vel cinere lineam, mediámque circunscribi circulo paruo , qui vocatur vmbilicus. ¶ Item parui , ac rotundi , politique lapilli, eadem ratione Vmbilici dicuntur.Cicer.2.de Orat. Non audeo dicere de talibus viris, sed tamen ita narrare solet Scæuola,conchas eos,& vmbilicos ad Caietam,& ad Lucrinum legere consueuisse. ¶ Sunt præterea Vmbilici, ornamenta,& veluti clauiculi quidam,quibus libri ornantur. Martial.lib. 2; Quid prodest mihi tam macer libellus , Nullo crasior vt sit vmbilico? Vmbilici(inquit Porphyrio)ornamenta ossea erant,aut lignea, corneáve, vmbilici nostri formam imitantia,quæ voluminibus iam absolutis addebantur. ¶ Hinc natum est vulgatum prouerbium , Ad vmbilicum perducere,pro eo quod est absoluere,ad finem perducere,extremã manum imponere.Hęc Porphyrio in illud Horatij in Epod. Deus,deus nam me vetat Incœptos, olim promissum carmen,Iambos ad vmbilicum ducere. In quem sensum & Martialis finem quarti libri clausit , inquiens, Ohe iam satis est,ohe libelle, Iam peruenimus vsque ad vmbilicum: Tu procedere adhuc,& ire quæris.&c. ¶ Dicitur præterea Vmbilicus in anulo,vel monili , ea pars quã alio nomine Palam vocamus, cui scilicet gemma,vel margarita illigatur.Plin.de margaritis loquens, Et alios conuenit non oportere perforari,quorum sit absoluta bonitas. vmbilicis statim ex auro capita comprehendentibus. ¶ Vmbilicus Veneris,herba est in officinis nomen retinens , folio in acetabuli formam tornato,breui in medio cauliculo,in quo semen inest radice oliuæ modo rotũda. κοτυληδών. Est & alterum eiusdem genus, cymbalion aliqui vocant,pinguibus foliis,latioribus, ligularum modo densis, circa radicem medium oculi ambitum describentibus,vt in maiore Semperuiuo, astringentis gustus,cauliculo tenui,in quo flores & semina hyperici, radice maiuscula.

Vmbilicatim,Significat per vmbilicos. κατ' ὀμφαλόν.

Vmbilicatus,a,um,adiectiuum,Quod vmbilicos habet,vel quod ad vmbilici similitudinem factum est. ὀμφαλόεις. Plin.libro 13.cap.4,Et in aluo media fissura plerisque vmbilicatum.

Vmbo,onis,Media pars clypei eminentior. Licet quandoq; pro toto clypeo ponatur. ἔγυος,ὀμφάλιον. Liu.5.ab Vrbe, Gallum vmbone ictum deturbat,Iam clypeus clypeis,vmbone repellitur vmbo. ¶ Est etiam Vmbo in monili, aut anulo,ea pars cui inseritur gemma , quam & palam & vmbilicum vocari diximus.Plin.libr. 37. cap.6, Arabicæ excellunt candore circuli prælucido,atque non gracili,neque in recessu gemmæ,aut in deiectu retinente, sed in ipsis vmbonibus nitente, præterea substrato nigerrimi coloris.

Vmbra,æ,Aer carens sole,quod fit alicuius corporis obiectu, præsertim nubium. ἀποσκίασμα, σκιά. Virgilius 1. Ecloga, –tu Tityre lentus in vmbra Formosam resonare doces Amaryllida syluas , Quidam ἀπὸ τῦ ὄμβρου, quod est imber , Vmbram appellatam existimant, quòd omnes vmbræ humidæ sint. ¶ Vmbræ etiam dicuntur , quas faciunt pictores,vt imagines quæ planæ sunt,solidæ videantur.Cicer.4. Academ. Quàm multa vident pictores in vmbris, & eminentia, quæ nos non videmus? ¶ Vmbræ etiam dicuntur mortuorum animæ.Virgil. 6.Aene. Vmbrárum hic locus, & somni,noctísque soporæ, Corpora viua nefas Stygia vectare carina. Ibidem,Imas Erebi descẽdit ad vmbras. ¶ Vmbra item olim dicebatur,qui veniret ad conuiuium non vocatus, sed illius qui vocatus fuerat,comes : nam sic vocatum sequitur,veluti vmbra

corpus

corpus.Hora.lib.1. Epist. –ad summam , locus est & pluribus vmbris, Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ. ¶ Velut vmbra sequi dicitur,qui nunquam deest:nam vmbra corpus affectatur , velis nolis. Plautus in Cas.Decretum est mihi quasi vmbra quoquò ibis tute,persequi. ¶ Suam ipsius metuere vmbram , prouerbiali hyperbole dicitur , qui pueriliter trepidare , etiam quum nulla subsit causa timoris. Vide Chiliades Eras. ¶ Vmbra veritatis,est species quædam veritatis, & quod verisimile dicitur. Vmbram luxuriæ, dixit Cicero pro Murena,pro luxuriæ tenuissimo signo,siue vestigio.

Vmbella,læ,diminutiuum. σκιάδιον. Est & Vmbella instrumentum , quo mulieres solem à facie arcent.Iuuen.Saty.9, Et cui tu viridem vmbellam, cui succina mittàs Grandia. ¶ Vmbella præterea dicitur in fœniculo,aniso,sambuco,& similibus plantis,floris vel seminis pedamentum in plures diuisum longiores pediculos , hemisphærij quandam imaginem situs rotunditate referentes,& in orbem se colligentes.

Vmbro , as , Tegendo vmbram facio. σκιάζω. Plin.lib.19.cap.19 Marcellus velis totum vmbrauit,Virgil.3. Aeneid.Sol ruit interea,& montes vmbrantur opaci.Colum.lib.5.cap.7,Tum omnes penè virgæ,ne vmbrent,eo tempore quo vitis putatur,abraduntur. ¶ Huius composita magis sunt in vsu, scilicet Adumbro,inumbro, obumbro, præumbro, quorum significata vide suis locis.

Vmbraticus , a , um , Quod est vmbra , seu ad similitudinem vmbræ. σκιώδης. August.lib.2.Conf.Non saltem vt est quædam defectura species & vmbratica,vitiis fallentibus. ¶ Vmbraticus homo,dictus est à Plauto in Curcul.trapezita , qui in vmbra sub tecto vitam agit otiosam. σκίσνιος. ¶ Artes quoque & negotia vmbratica nominantur , in quibus per desidiam in vmbra elanguescimus. Plinius Epist. 179, Nos quam angustis terminis claudamur , etiam tacente me perspicis: nisi fortè volumus scholasticas tibi atque(vt ita dicam) vmbraticas literas mittere.

Vmbratilis,vmbratile,penul.corre.adiectiuum : vt Vita vmbratilis,quæ vmbra , atque opaco marcescit, seu in vmbra & otio domestico degitur. σκιαρός. Cicc.2.Tusc.Sic ad malam domesticam disciplinam,vitámque vmbratilem & delicatam quum accesserunt, etiam Poetæ neruos omnis virtutis eliduntt. Studiosi vitam vmbratilem colunt , quos libri docent in vmbra & otio,vt inquit Cicero pro Cor.Balbo. ¶ Res etiam vmbratiles dicuntur , quæ fiunt per inuolucra , & inanitatem, qualis vmbra est. Vmbratilem exercitationem dicit Cicero de Oratore,quæ in loco operto,atque adeò in otio fit.

Vmbraculum, li, Tabernaculum,velúmve vmbræ causa erectum. σκήνωμα. Varro lib.1.de Re rust.cap.51 , Prope aream faciunt vmbraculum quo fecedant homines in æstu tempore meridiano. Valer. Maximus lib. 2, Q. Catulus primus spectantium concessum velorum vmbraculis texit. ¶ Ponitur & vmbraculum pro vmbella mulieris qua tegitur eius facies,ad Solis calorem arcendum. σκιάδιον. Ouid.in Fast. Aurea pellebant tepidos vmbracula soles:

Vmbrifer,ra,rum,adiectiuum, Ferens vmbram. σκιώδης. Varro 2.de Re rust.cap. 2, Circiter meridianos æstus dum deseruescunt,sub vmbriferas rupes, & arbores patulas subiiciunt.Virg.6.Aeneid.–atque inimica refugit In nemus vmbriferum.

Vmbrosus,adiectiuum,Opacus. σκίερος,σκιώδης. Virgi.8.Aeneid.Et crines vmbrosa tegebat arundo.Cice.ad Q.Fratrem lib.3,Ego locum æstate vmbrosiorem vidi nunquam. Plin.lib.6.cap.26,Fico folium maximum,vmbrosissimúmque.Ouid.7. Metamorph. Quas nemus vmbrosum, secretáque sylua tegebat.

VMBRIA , ὀμβρία,Regio Italiæ inter Apennínum & mare Adriaticum, ita dicta ἀπὸ τῦ ὄμβρου, hoc est ab imbre : quòd Vmbri omnium Italiæ populorum antiquissimi, inundationi terrarum, imbribúsque superfuisse credantur:vt refert Plinius lib.3.cap.14, Vel dicta est Vmbria ab vmbra, quòd ea regio propter altitudinem montium , & vicinitatem Apennini , vmbrosa sit. Lucanus lib.2, Iúsque sui pulso iam perdidit Vmbria Thermo. Olim trecenta oppida habuisse fertur , quæ postea Hetrusci deleuerunt.Hodie sunt reliqua Sontinum,Fanum Fortunæ, Spoletum : à quo nunc ea regio ducatus Spoletinus dicitur : Nursia, Reate, Ameria , Triphernum, Fulgineum , Nuceria , Asisia, Tudertum,& Narnia.

Vmber,a,um,possessiuum. ὄμβριος. Catullus, Aut parcus Vmber,aut obesus Hetruscus.

VMBRO , ὄμβρος , Fluuius Vmbriæ nauigiorum capax , cuius meminit Plinius lib.3.cap.5.

V ante N.

Vna, posteriore acuta, Simul, pariter. ἅμα. Cice.ad Atticum , Si in Italia Pompeius consistit , erimus vnà. Idem 1.Verr. Vnà & id quod facio probabit , & in hac causa profectò neminem mihi esse præponendum actorem putabit.

Vnanimis, & hoc vnanime,& Vnanimus, a, um , Qui vnius animi est, & vnius sententiæ cum altero. ὁμόψυχος. Virgil. 4. Aeneid. Quum sic vnanimem alloquitur male sana sororem. Liuius 7.ab Vrbe, Consules funebrem quoque rem quæ destinere vnanimos videbatur, leuare aggressi,&c.

Vnanimitas,atis,Concordia,consensus, æquanimitas. ὁμοψυχία. Plaut. in Truc. Non amantis mulieris , sed sociæ vnanimitati fidentis fuit. Liu. 10.bel.Maced. Mihi, Antiocho, & cuilibet regum huius ætatis nulla re magis quàm fraterna vnanimitate regnum æquasse videtur.

Vncia,æ,οὐγκία Dicta est quòd vna sit ex duodecim partibus asis.Plaut. Menæch. Atque huic vt addas auri pondo vnciam. Vnciæ partes sunt Semuncia, continens drachmas quatuor : Duella,pendens duas sextulas,hoc est tertiam partem vnciæ. Sicilius,quod & Didrachmum dicitur,pondus est duarum drachmarum, hoc est quarta pars vnciæ. Sextula, sexta pars vnciæ. Deinde sequitur Drachma , quæ octies sumpta

explet vnciam. Quod si ad minora pondúscula libeat descendere, vnciámque in minimas particulas dissecare, continent singulæ vnciæ scrupula XXIIII,obolos XLVIII,semiobolos CXVI,siliquas,siue ceratia CXLIIII. Quoties autẽ de mensuris sermo est , Vncia mensuralis accipitur pro duodecima parte Romani sextarij:medici frequentius Cyathum vocant. ¶ Hinc deducuntur composita Quincunx,pondus , vel mensura quinque vnciarum : & Septunx , septem vnciarum. ¶ Vncia in mensuris Geometricis dicitur duodecima pars pedis : alio nomine Pollex. Frontinus de Aquæductibus , Est autem Digitus , vt conuenit,decimasexta pars pedis. Vncia duodecima.

Vnciola,æ,pen.cor. diminutiuum ab Vncia. ὀυγκιάδιον. Iuuen.Saty.1,Vnciolam Proculeius habet,sed Gillo deuncem,
Partes quisque suas ad mensuram inguinis hæres Accipiat.

Vncialis,vnciale,Quod est vnius vnciæ. ὀυγγιαῖος. vt , Vncialis as,qui vnciam tantùm valebat. Plinius lib.33.cap. 3. Qu, Fabio Dictatore asses vnciales facti. ¶ Vncialis herba , quæ est pollicaris altitudinis. Duodecim enim pollices conficiunt pedem. Idé li.18.ca.16, de Medica herba loquẽs,Ideo protinus altitudine vnciali herbis omnibus liberanda est. ¶ Vnciales literæ,pollicis crassitudine exaratæ,inquit Budæus.

Vnciarius,a,um,adiectiuum,ab vncia deriuatur. ὀυγγιαῖος. vt, Lex vnciaria,apud Festum:& Fœnus vnciarũ , quod erat leuissimum quoddam vsuræ genus,quum scilicet ex sorte centum aureorum,quotannis redit aureus vnus. Dictum Vnciarium fœnus,quòd duodecima tantùm pars sit vsuræ centesimæ,siue quòd singulis mensibus vnciam,hoc est duodecimam partem aurei vnius pareret.Nam sicut ex vsura centesima quotannis ex centum aureorum sorte aurei duodecim redibant , hoc est in singulos menses aureus vnus : & ex semissibus vsuris in singulos annos aurei sex,& ex trientalibus aurei quatuor:ita etiam seruata proportione conuenit vt vnciaria vsura ex centum aureorum sorte quotannis aureum vnum pariat,vel (quod in idem recidit) vnciam , hoc est duodecimam partem aurei in singulos menses. Liu. 7. ab Vrbe , Nam etsi vnciario fœnore facto leuata vsura erat , sorte ipsa obruebantur inopes. Rursus Semunciarium fœnus,dimidio leuius est vnciario , quod ex centum assibus quotannis semissem pariebat , vel in menses singulos semunciam. ἡμιογγιαῖος τόκος. Huius fœneris ibidem meminit Liuius,Semunciarium (inquit) tantùm ex vnciario factum fœnus , & in pensiones æquas triennij. ¶ Vnciaria stips,Romæ erat moneta omnium minima,duodecimam tantùm assis partem valens. Plin.lib.34. cap.5, Item P.Minutio præfecto annonæ extra portam Trigeminam vnciaria stipe collata. ¶ Vnciariæ vites dicebantur,quæ ita dispositæ essent, vt inter quamlibet vitem vncia vnius iugeri relicta , interualla omnia paria fierent.Colu.lib.3.cap.2,Nec solùm quæ iucunditate saporis,verumetiam quæ specie commendari possint , censeri debent vt stephanitæ,vt tripedaneæ,vt vnciariæ,vt cydonitæ.

Vnciatim, aduerbium, Per singulas vncias. κατ' ὀυγγίας. Terent. in Phor. –quod ille vnciatim vix de demenso, Suum defraudans genium,comparsit miser, &c.Plin.lib.28.cap.9 , Datur & phthisicis vnciatim cum vini veteris hemina decocta, donec tres vnciæ è toto residant.

Vncinus, ni , penul. prod. ὄγκινος. Græca dictio est , idem significans quod vncus,vel curuus.

Vncinatus,a,um,adiectiuum, Vncinis hamatus. ἀγκιστρωτὸς , ἀγκιστροειδὴς. Cic.4.Acad.Nec vt ille qui asperis & lęuibus,& hamatis,vncinatisque corpusculis concreta hæc esse dicat interiecto inani.

Vnctus, vide VNGO.

Vncus, ci, Baculus oblongus , ab altero latere ferramentum habens incuruum, ac in sese retortum : quod genus in vsu erat Romanis ad pertrahendos damnatos ad scalas Gemonias. ἄγκιστρον. Iuue.Sat. 10 , Impacto Seianus ducitur vnco. Dictus Vncus , ἀπὸ τῦ ἀγκῶδες , quod est extuberare, vel intumescere, quòd hoc instrumentum ab ea parte qua incuruatur,intumescere ac extuberare videatur.Cic.1.Phil.Vncus impactus est fugitiuo illi,qui in C.Marij nomen inuaserat.Liuius 10.belli Pun.Postremo afferes ferreo vnco præfixi (harpagines vocant milites)ex Punicis nauibus inici in Romanas cœpti.Colu.lib.3.cap.18, Et velut vncus infixus solo, antequam extrahatur, prærumpitur.

Vncus,a,um, Incuruus,aduncus. ὄγκινος,γαμψὸς. Colum.libr.7.capit. 11, Atque vncis digitis alterum quoque testiculum educito. Virgilius 1. Geor. Adsis ò Tegeææ fauens , oleæque Minerua Inuentrix, vncique puer monstrator aratri. Ouid.15. Metamor. –de parte sepulta Scorpius exibit, caudáque minabitur vnca. Idem 1.de Ponto, eleg. 7, Qui semel est læsus fallaci piscis ab hamo, Omnibus vnca cibis æra subesse putat. ¶ Huius composita sunt Aduncus, & Reduncus , quorum significata vide suis locis.

Vnda, æ , Fluctus , siue globus aquæ in vnum collectus: quales in mari ventis exagitato maximè solent excitari. κῦμα. Dicta Vnda (vt quidam volunt) quòd sit vna, & in se coacta. Virg.1. Aen. Franguntur remi,tum prora auertit,& vndis Dat latus,&c. Ouid.8.Metam.–succede meis ait inclyte tectis Cecropide , nec te committe rapacibus vndis. ¶ Aliquando ponitur pro aqua,vt pars pro toto. Ouid. 1. Metam. Et terris abscidit vndas. Hoc est mare à terra separauit. ¶ Vnda pro hominum multitudine.Virg.2.Geor.Si non ingentem foribus domus alta superbis Manè salutantum totis vomit ædibus vndam.

Vndula,diminutiuum. κυμάτιον. ¶ Vndæ comitiorũ,per translationem, pro varia sententiarũ multitudine,quibus veluti vndis mare,ita etiam comitia feruere videntur. Cic.pro Plancio,Si campus, atque illę vndæ comitiorum,vt mare profundum,& immensum,sic efferuescunt, &c.

Vndabundus, a, um , Idem quod vndosus. κυματώδης. vt, Vndabundum mare, apud Gellium lib.2.cap.30.

Vndatim , Ad vndarum similitudinem. κυματοειδῶς. Plin. lib. 13.cap.15, Sunt & vndatim crispæ mensæ,&c.

Vndisonus, a, um, pen.cor. Quod vndis strepit. κυλιφοιτος. Vnde

Mare

Mare vndisonum dicitur, quod fluctuando sonitum reddat. Vndisoni dij. Propert. lib. 3. Eleg. 21. Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hospes, Cogar & vndisonos nunc prece adire deos. Stat. 1. Achil. At Thetis vndisonis per noctem in rupibus astans.

Vndiuomus, a, um, pen. corr. Quod vndas, id est aquas vomit. κυμοδόκος. vt, Vndiuoma charybdis.

Vndo, as. Fluctuo, vndis agitor. κυμαίνω, κυμετίζω, κυματίω. Cic. 2. de Nat. deor. Subter radices penitus vndanti in freto. ¶ Vndare quoque per quandam similitudinem dicimus aquam feruentem, quòd quibusdam quasi vndis agitari videatur. Virg. 6. Aenei. Pars calidos latices, & ahena vndantia flammis Expediunt. Idem lib. 7, -magno veluti quum flamma sonore Virgea suggeritur costis vndantis aheni, Exultántq; æstu latices, furit intus aquę vis. ¶ Accipitur aliquando vndare, pro suo composito abûdare, κατ' ἀφέρεσιν. Claud. de Rap. Proserpinæ li. 3, Vndaret neu sylua fauis, neu vina tumeret. Vale. Flacc. 1. Argo. Iampridem regio vndat equis, floretq; viris. Sic etiam Virgil. 2. Georg. Et iuuat vndantem buxo spectare Cytorum. Quanquam ibi nõ tam propter copiam buxi qua omnino mons ille abundat, verbo hoc vtitur, quàm vt leuibus auris impulsi arbusti motum, vndabundi maris æmulum exprimeret. ¶ Legitur & vndare actiuè pro inundare, siue vndare facere. Statius 1. Achil. Quum tuus Aeacides tepido modò sanguine Teucros Vndabit campos.

Vndans, tis, nomen ex participio. Vndantem chlamydem facere, est incedendo chlamydem laxam, rugosámque sic in dextram modò, modò in lævam iactare, vt eius pars potissimum inferior vndas modò accedentes, modò recedentes imitari videatur. Plaut. in Epid. Sed hic quis est quem huc aduenientem conspicio,
Suam qui vndantem chlamidem quassando facit?

Vndosus, a, um, adiectiuum. Vndosum mare, id est fluctuosum, vndis exagitatum, κυματώδης θάλασσα. Virgil. 4. Aeneid. Troia per vndosum peteretur classibus æquor.

Vndulatus, a, um. Aliud adiectiuũ: vt Vndulata vestis, vestiméti genus, ab vndis quibus depictũ erat, nomẽ habens: ὑπομαντὸς ἱματίδιον, cuiusmodi hodie ad nos afferũtur ex hircorũ & caprarum pilis versus quàm lanis confecta: quæ symballota passim appellãtur, ἀπὸ τοῦ συμβάλλω. quasi σύμβλητα, quòd coacto potius implexu quàm textu sint confecta: ceu origine ab illo vestiũ genere accepta, de quo Plinius ita scribit, Lanæ & per se coactæ veste faciunt. Vndulatæ autẽ (vt diximus) appellatæ sunt ab vndarũ imagine per eas discurrente, ea forma qua à scutulis scutulatæ. Hãc eandẽ quidã & cymatilẽ dictã fuisse existimant: sed falsò, mea quidẽ sententia: quũ cymatilis eadem sit quæ cærulea, nõ à discurrentibus vndarũ lineis, sed à fluctuũ colore appellãta. Varro. lib. 1. de Vita pop. Rom. Vndulatam togã pro pœta po[illegible] noue, vt annotauit Nonius. A quibusdam (inquit Varro) dicitur esse Fortunæ virginis simulacrum, ideo quòd duabus vndulatis togis est opertũ, perinde vt olim reges nostri prætextatas & vndulatas togas soliti sunt habere.

Vnde, aduerbium. Ex quo loco, vel à quo loco. πόθεν, ἐκεῖθεν, ὅθεν, ὁπόθεν. Cic. pro Cecin. Hoc verbũ vnde vtrunque declarat, & ex quo loco, & à quo loco. ¶ Accipitur autem modò interrogatiuè. Cic. in Rullũ, Vnde iste amor tam repẽtinus? ¶ Modò relatiuè. Virgil. 2. Aenid. Turrim in præcipiti stantem, summisq; sub astra Eductam tectis: vnde omnis Troia videri, Et Danaũm solitæ naues, Achaica castra. Et paulo antè, Euado ad summi fastigia culminis: vnde, Tela manu miseri iactabant irrita Teucri. ¶ Nonnunquam etiam infinitè. Cic. Attico, Non recordor vnde ceciderim, sed vnde surrexerim. ¶ Aliquando non ad locum refertur, sed ad personam. Cice. Terentiæ, Hem mea lux, vnde omnes opem petere solebant. Idem de Senect. Quasi diuinarem, illo extincto fore, vnde discerem, neminem. ¶ Vnde gentium, idem quod vnde. Plaut. Asin. Face id vt paratum iam sit. 1. vnde gentium? Idem Pseudolo, Vnde ego hominem hunc esse dicam gentium?

Vndecunque, aduerbium, Ex quocunque loco. ὁπόθενῦν. Liu. 4. belli Pun. Bellum vndecunque cum Annibale Consulibus mandatum. Plin. lib. 27. cap. 4, Vulnerum quoque sanguinem, & vndecunque fluentem, sistit per se, vel ex aceto.

Vndeunde, Significat vndecunque. ὁπόθενῦν. quemadmodum Vbiubi dicimus, pro vbicunque, & Quoquo pro quocunque, & Quaqua pro quacunque.

Vndecentum, Nonaginta nouem, centum minus vno. ἑνενηκόντα ἑνία. Plin. lib. 7. cap. 6, Parueruntamen eis annis vndecentum.

Vndeceni, æ, a, Centum minus vno, nonaginta nouem. ἑνενηκόντα ἑνία. Plin. lib. 36. cap. 8. de Aegypti obeliscis agens, Idémque digressus inde, vbi fuit Mneuidis regio, posuit alium, longitudine vndecenis pedibus, per latera cubitis quatuor.

Vndecies, aduerbium, Vndecim vicibus. ἑνδεκάκις. Colum. lib. 5. cap. 2, Hanc summam vndecies multiplicato fiunt pedes quinquagintatria millianongenti.

Vndecimus, a, um, pen. cor. Vltimus ex vndecim. ἑνδέκατος. Virgil. 8. Eloga, Alter ab vndecimo tum me iam ceperat annus.

Vndeciremis, huius vndeciremis pen. prod. Nauis vndecim remorum ordines habens. ἑνδικρότος. Plin. lib. 16. cap. 40, Maxima ea in Cypro traditur ad vndeciremem Demetrij succisa centumtrigninta pedum longitudinis: crassitudinis verò ad trium hominum complexum.

Vndeni, æ, a, adiectiuum, vndecim. ἑνδένα. Plinius lib. 11. cap. 25. Pariuntur autem vndeni. Ouidius 1. Amor. eleg. 1, Musa per vndenos emodulanda pedes.

Vndeuiginti, adiectiuum, indeclinabile, Nouendecim, viginti minus vno. ἐννεακαίδεκα ἔτη, ἐννεακαιεικοστὸν ἔτος. Cic. de Clar. Orat. Vndeuiginti annos natus erat eo tempore. Liuius 3. belli Pun. Vbi ea dies venit, ad conducendum tres societates aderant hominum vndeuiginti.

Vndeuicesimus, a, um, Decimus nonus. ἑνδεκαικαιδέκατος. Cic. de Sene. Anno

enim vndeuicesimo post eius mortem, hi Consules T. Flaminius, & M. Attilius facti sunt.

Vndetricesimus, a, um, Id est vicesimus nonus. ἐνατοστὸς ἕνατος. Liu. 5. belli Punici 2, Anno octogesimo postquam in Hispaniam venerat Cn. Scipio, vndetrigesimo die post fratris mortem interfectus est.

Vndequadraginta, Triginta nouẽ. ἑνενηκοντάκις τέσσαρα. Liuius 5. belli Pun. Ad mille cccc Carthaginiensium cæsi, vndequadraginta viui capti.

Vndequadragies, aduerbium. Nouies & tricies. ἑνενηκοντάκις τριάκοντα. Plin. lib. 7. cap. 25, Solus M. Marcellum transgressus, qui vndequadragies dimicauerat.

Vndequinquaginta, Quadraginta nouem, quinquaginta minus vno. ἑνπεντηκοντάκις τέσσαρα. Liu. 7. belli Mace. In eo triumpho vndequinquaginta coronæ aureæ translatæ sunt.

Vndequinquagesimus, a, um, Quadragesimus nonus. τεσσαρακοστὸς ἔνατος. Cicero pro lege Man. Ipse autem vt à Brunduſio profectus est, vndequinquagesimo die totam ad imperium populi Romani Ciliciam adiunxit.

Vndesexaginta, Quinquaginta nouem. ἑνπεντηκοντάκις ἑξήκοντα. Liu. 3. belli Pun. Ceperunt amplius tria millia hominum, paulò minus mille æquorum, vndesexaginta militaria signa.

Vndeoctoginta, Septuaginta nouem, octoginta minus vno. ἑβδομηκοντάκις ἐνενήκοντα. Horatius 2. Serm. sat. 3, -age, si stramentis incubet, vnde Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
Blattarum ac tinearum epulæ putrescat in arca, &c.

Vndeuis, & Vndeliber, Significat ex vno quouis loco. ἔξω βόλη. Autor ad Herennium, lib. 4. Aſt istud quidem facilè fuit vndelibet inuenire.

Vndique, aduerbium, Id est ex omni parte. παντοχόθεν, πάντοθεν. Cic. pro Pompeio, Sicilia multis vndique cincta periculis. Idem 2. de Finibus, Habes vndique expletam & perfectam, Torquate, formam honestatis, Virgil. 8. Aeneid. ductores primi Mesapus & Vfens, Contemptórque deũm Mezentius, vndique cogunt Auxilia, & latos vastant cultoribus agros. ¶ Vndique, ex omni genere. Cic. 5. Tusc. Sic vita non solùm si vndique referta bonis est, sed si multo maiore & grauiore ex parte bona propendent, beata rectè dici poterit. Idem pro Sestio, Non sum tam ignarus, Iudices, caufarum, non tam insolens in dicendo, vt omni ex genere orationem aucuper, & omnes vndique flosculos carpam, ac delibem.

Vnedo, pen, cor. vnedonis, pen. prod. Fructus est arbuti, terrestribus fragis non dissimilis: inde nomen habens, quòd plures edi non possint. ἑλαφρὸν, μικρόνομον. Plin. lib. 15. ca. 24, Aliud corpus est terrestribus fragis, aliud congeneri eorum vnedoni: quod solum pomum simile fructui terræ gignitur. Arbor ipsa fruticosa: fructus anno maturescit, paritérque floret subnascens, & prior coquitur. Pomum inhonorum, vt cui nomen sit ex argumento vnum tantùm edendi. Duobus tamen hoc nominibus appellant Græci, comaron & memecylon. Ex quo apparet, totidem genera esse & apud nos. Alio nomine Arbutus vocatur. Hæc Plinius.

Vngo, is, xi, ctum, & Vnguo, guis, secundum Priscianum, Oleo, alióve pingui oblino: ab vniendo (vt volunt) dictum, quòd vnguentis dententur corpora atque vniantur. ἀλείφω, χρίω. Cato cap. 72, Pice liquida cornua infima vngito. Cice. 6. Verr. Vnxisse vnguentis: compressse, &c.

Vnctito, as, frequentatiuum. Plaut. Mostell. -quia ecastor mulier recte olet, vbi nihil olet. Nam istæ veteres, quæ se vnguentis vnctitant, interpoles, Vetulæ, edentulæ, quæ vitia corporis fuco occultant: Vbi sese sudor cum vnguentis sociauit: illico
Itidem olent, quasi quum vnà multa iura confundit coquus.

Vnctum, Significat illud pingue quod in porci dorso mollius est. ἄλειφαρ. Colum. lib. 6. cap. 29, Frigoris fomenta adhibentur, capite & spina tepenti adipe vel vncto linuntur. Sic enim legunt ibi nonnulli: quum tamen emendatiora exemplaria Vino, ibi legendum ostendant, non vncto.

Vnctus, a, um, participium verbi passiui Vngor, Vnguento delibutus, oblitus, vnguentatus, χριστὸς, κεχριμένος. Cice. 3. Philipp. Antonius eo die nudus, vnctus, ebrius concionatus est. ¶ Olera vncta, hoc est lardo, oleo, alióve pingui condita, Horat. 2. Serm. saty. 6, O quando faba Pythagoræ cognata, simúlque Vna satis pingui ponentur oluscula lardo. ¶ Hinc Vnctum & vnctius, per translationem dicimus, pro splendido & splendidiore: inde tracta metaphora, quòd opulentiores liberalius condire soleant sua obsonia. Cice. de Clar. Orat. Iam enim erat vnctior quædam splendidiórque consuetudo loquendi. ¶ Aliquando tamen Vnctum accipimus pro sordido, & pinguedine oblito. Horat. 2. Serm. sat. 4, Magna mouent stomacho fastidia, seu puer vnctis Tractauit calicem manibus.

Vnctiusculus, a, um. Hoc est paulo vnctior: vt, Pulmentum vnctiusculum, hoc est paulò liberalius conditum. Plaut. Pseud. Nunc tua etiam est mihi hodie & tuorum opera conseruorum, caput Nitidissimum; ac cur non ipse ego pulmento tutor magis vnctiusculo.

Vnctio, onis, Vngendi actus. χρίσις, ἄλειμμα. Cic. 2. de Orat. Philosophum omnes vnctionis causa reliquerunt.

Vnctor, oris, Qui vngit. ἀλείπτης, χριστής. Cice. ad Gallum lib. 7. Epist. Ille autem qui sciret se nepotem bellum tibicinem habere, & sat bonum vnctorem, discesit à me.

Vnctorius, a, um, Quod vnctioni destinatum est. ἀλειπτικός. vt Hypocaustum vnctorium, apud Plinium lib. 2. Epist. 17, pro loco in quo post sudationem, aut lauationem vnguentis perungebantur.

Vnctura, ræ, Idem quod vnctio. χρίσις, ἄλειμμα. Cice. 2. de Leg. Hæc præterea sunt in legibus de vnctura. Et paulo pòst, Seruilis vnctura tollitur, & omnis circumpotatio.

Vngentum, ti, quod & Vnguentum à quibusdam dicitur: ἄλειφαρ, Homero μύρον. Non est illa compositio tenax qua chirurgi vruntur ad vulnera curanda:

curanda: sed commistio diuersorum odorum addito oleo, ad vngenda corpora, deliciarum, & luxuriæ causa inuenta. χρῖμα, siue χρίεμα, veteres θύωμα. Vulgare autem ac promiscuum, & fere palæstris dicatum, ἄλειμμα, ἀλοίφιμον, & ἀπόκλιμα vocat Iccsius. Vnde ἀλείπτας, & ἀφαλείπτας, nostri vnctores, & reunctores vocant: à Græcis frequenter κονιατεί, χρίστας, ac παιδοτρίβας nominantur. Hæc Hermolaus. Plaut. in Most. Non possunt omnes olere vngventa exotica. Cic. 5. Verr. Quum interea Aprónius caput atque os suum vngento perfricaret. Horat. 2. Carm. Ode 7, -funde capacibus Vnguenta de conchis. Pomponius tamen Iureconsultus tit. de Auro, argento, mundo, orna. & c. l. Argumento, scribit vnguenta esse quæ valetudinis causa comparantur: sed hæc magis medicamenta dicuntur. Seruius ait hoc nomen vnguentum non recipere u, sicut nec vngo: vnguen verò u habere.

Vnguentatus, a, um, Vnguento oblitus. Catul. Epigr. 56, Diceris malè à tuis Vnguentate glabris marite Abstinere

Vnguẽtarius, a, rum, vel potius vnguentarius, vt Seruius scribendũ affirmat, Qui vnguenta conficit ac vendit. μυρεψὸς, μυροπώλης. Cice. 1. de Offic. Adde hùc, si placet, vnguentarios, saltatores, totúmque ludum talarium. Horat. 2. Serm. saty 3 27-pomarius auceps,
Vnguentarius ac Tusci turba impia vici.

Vnguentaria, fœminino est. μυροπωλικὴ Plin. li. 8. ca. 5, Et vnguentariam quandam dilectam Iuba tradit, &c. ¶ Est & vnguentaria, ars ipsa conficiendorum vnguentorum: vnde Vnguentariam facere, dixit Plautus in Pœnulo.

Vnguentarius, a, um, Vnguentis idoneus, ad vnguenta pertinens. μυρεψικὸς. Plinius lib. 36. cap. 8, Hunc aliqui lapidem alabastriten vocant, quem cauant ad vasa vnguentaria, quoniam optimè seruare incorrupta dicitur.

Vnguen, inis, Quoduis pingue quo quippiam possumus inungere. ἀλοιφὴ, ἄλειμμα. Plinius lib. 28. cap. 11, Epiphoras bubulo seuo cum oleo cocto illinunt: ceruini cornu cinis scabrities eodem vnguine sanat. Virgil. 3, Georgic. Et pingues vnguine ceras. Valer. Flacc. 6. Argon. Pingui fluit vnguine tellus. Palladius, Sumas tantundem vnguinis quod vocamus axungiam, vel seuum. Persius saty. 6, Fœnisecæ crasso vitiarunt vnguine pultes.

Vnguinosus, adiect. Idem quod pinguis: vt Vnguinosum medicamentum, vnguinosæ nuces. Plin. lib. 23. cap. 8, Sunt autem recentes nuces iuglandes iucundiores: sicæ vnguinosiores, & stomacho inutiles.

Vnguis, huius vnguis, masc. gene. Corneum illud quod in extremis digitis ea parte cernitur, non solùm in manibus, verumetiam in pedibus, neque iis solùm humanis, sed cæterorum etiam animalium, quę pedum digitos habent separatos, vt sunt simiæ & aues. ὄνυξ. Dicti vngues, ab eo quòd Græci ὄνυχας in eadẽ dicunt significatione: aut certè ab eo quòd iidem dicunt ὄγκινον pro incuruum: cuiusmodi auium ferè omnium sunt vngues. Plinius lib. 11. cap. 45, Vngues simiæ imbricati sunt, hominibus lati, rapacibus vnci, cæteris recti, vt canibus, præter eum qui à crure plerisque dependet Idem de aquila, Vngues quoque huic generi inuertuntur. ¶ Interdum tamen Vngues in animalibus bisulcis dici inuenimus pro vngulis. Colu. lib. 6. cap. 11, de medicina bouis claudicantis, At si iam in vngulis est sanguis, inter duos vngues cultello leuiter aperies. Et paulo pòst, Si sanguis in inferiore parte vngulæ est, extrema pars ipsius vnguis ad viuum resecatur. ¶ In bdellio quoq; maculas quasdam candidas, humani vnguis similitudine Plinius Vngues appellat lib. 12. cap. 9, Bactriano, inquit, nidor siccus, múltique candidi vngues. ¶ Vngues ferrei, apud Columellam lib. 12. cap. 18, sunt instrumenta quędam ferrea, quibus vindemiatores vnguium vice vtebantur ad colligendas vuas, ne ipsas manibus distringerent. Fieri enim non poterat, vt dum vnguibus manuũ vuas colligerent, bona pars acinorum digitorum contactu, in terram non delaberetur. Colu. lib. 12. cap. 18, Et vngues ferrei quàm plurimi parandi, & exacuendi sunt, ne vindemiator distringat vuas, & non minima fructus portio, dispersis acinis, in terram dilabatur. ¶ Vnguem trãsuersum siue vnguem latum non discedere: prouerbialis hyperbole est, pro eo quod est, quàm minimo spatio discedere. Cice. 2. Acad. Ab hac regula mihi non licet transuersum, vt aiunt, vnguem discedere. Idem Attico lib. 13, Curandum est, atque hoc in omni vita, sua quenque à conscientia transuersum vnguem non oportere discedere. ¶ Vnguem medium ostendere, prouerbium est, quo summus contemptus significatur: inde sumptum, quòd medius digitus pro impudico habebatur. Iuue. Sat. 10, -quum fortunæ ipse minaci Mandaret laqueum, mediúmque ostenderet vnguem. ¶ Vngues arrodere: prouerbiali metaphora dicuntur, qui cogitabundi sunt, & rem aliquam secum agitant. Hor. 1. Ser. sat. 10, Si foret hoc nostrum fato delapsus in æuum, Detereret sibi multa, recideret omne, quod vltra Perfectum traheretur, & in versu faciendo Sæpe caput scaberet, viuos & roderet vngues. ¶ Vnguis neruosa quædã adnatæ membranę excrescentia, à maiori oculi angulo vtplurimũ nascens, ad oculi coronam ita procedens, vt quandoq; pupillam operiat. πτερύγιον. Cels. lib. 7, Vnguis verò, quod πτερύγιον Græci vocant, est membranula neruosa, oriẽs ab angulo, quæ nonnunquã ad pupillã quoq; peruenit, eiq; officit. Sæpius à narium, interdum etiam à temporum parte nascitur.

Vnguiculus, li, pen. cor. diminutiuum. ὀνύχιον, Plaut. in Epid. Contempla Epidice, vsque ab vnguiculo ad capillum summum. Cice. 5. de Fin. Valetudinem, vires, staturam, formam, integritatem vnguiculorum omnium. ¶ A teneris vnguiculis, ἀπὸ τῶν ἀπαλῶν ὀνύχων, prouerbialiter dici solet pro eo quod est ab infantia, ab ineunte ætate, à puero, ab incunabulis. Cic. Lent. Sed præsta te eum qui mihi à teneris, vt Græcidicunt, vnguiculis es cognitus. ¶ In eadem etiam significatione dicimus, De tenero vngui. Horatius in Odis, Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo, & fingitur artubus Iam tunc, & incestos amores A tenero meditatur vngui.

Vngula, læ, Calceus corneus, pedes muniens eorum animalium quæ digitos non habent: siue etiam ea pars pedis, quæ cornu tegitur. ὁπλή. Virg. 3. Geor. Et solido grauiter sonat vngula cornu. Idẽ 8. Aen. Quadrupedãte putrem sonitu quatit vngula campum. Cic. 3. de Natu. deo. Ergo illud in silice vestigium Castoris equi credis esse? Col. li. 6. ca. 11, Sed si sanguis adhuc supra vngulas in cruribus est, fricatione assidua discutitur. At si iam in vngulis est, inter duos vngues cultello leuiter aperies. Et paulo pòst, Si sanguis in inferiore parte vngulæ est, extrema pars ipsius vnguis ad viuum resecatur. Quibus in locis manifestè Columella Vngues, pro ipsis calceis corneis accepit, Vngulam verò pro ea parte pedis quæ cornu tegitur. Cõtrà pro ipsis calceis apertè accepit Plin. lib. 11. ca. 46, quum ait, Vngulæ veterino tantùm generi renascuntur. Idem lib. eodem cap. 45, ea ratione vngulas distinguit ab vnguibus, vt vngues iis tantùm esse asserat quibus pedes sunt. & in pedibus digiti: cæteris autem neque pedes tribuat, neq; vngues, sed tantùm vngulas, Omnia (inquit) digitos habent, quæ pedes, excepto elephanto. Huic enim informes numero quidem quinque, sed indiuisi, ac leuiter discreti, vngulisque, non vnguibus similes. Hanc differentiam eleganter exprimit Ouidius in transformatione Iûs, è bouis effigie in primam formam redeuntis, Vngulaque (inquiens) in quinos delapsa abscindit vngueis. ¶ Omnibus vngulis, prouerbij specie habet, pro eo quod est, omnibus viribus manuúmque pedúmque & conatu totius corporis niti: vt etiam vngues, qui sunt in extremitate collocati, intendantur, quos Plinius existimat esse summas neruorum clausulas. Cic. li. 2. Tusc. Toto corpore, atq; omnibus vngulis (vt dicitur) contentioni vocis asseruiunt. ¶ Inijcere vngulas, est rapere, vel furari. Plaut. Nunc scio febrim tibi esse, quia non licet huc inijcere vngulas.

Vngulatus, Qui magnos vngues habet, ac scabros: quasi vnguglis similiores quàm vnguibus: vt ex Catonis sententia refert Festus. ὀνυχώδεις.

Vngulum, Antiquis anulum significabat: de cuius etymo nihil est quod laboremus, quum festus autor sit peregrinum esse vocabulum, & ab Oscis sumptum. ἀκαντόλιον, σύμβολον. Plin. lib. 33. cap. 1, Miror Tarquinij eius statuam sine anulo esse: quanquam, & de nomine ipso ambigi video: Græci à digitis appellauere: apud nos prisci Vngulum vocabant: postea & Græci. & nostri Symbolum.

Vnicaulis, Vnicolor, Vnicornis, Vnius, Vnigenitus, Vnijugæ, Vnimamus, vide VNVS.

Vniõ, onis, Duorũ concordiam significat. ἕνωσις. Augustinus, Nam hoc fieri posse in tanta animorum vnione quis dubitet? ¶ Modò margaritam, μαργαρίτην, quod in conchis nulli duo reperiantur indiscreti. Plin. lib. 9. cap. 35, Dos omnis vnionum est in candore, magnitudine, orbe, lævore, & pondere, haud promptis rebus, in tantum vt nulli duo reperiantur indiscreti: vnde nomen Vnionum Romanæ scilicet impositere deliciæ: nam apud Græcos non est, nec apud Barbaros inuentores eius aliud quàm Margaritæ. ¶ Est & Vnio, cæpe genus capitatum. Colum. lib. 12. cap. 10, Pompeianam, vel Ascaloniam cæpam, vel etiam Marsicam simplicem, quam vocant Vnionem rustici, eligito. Hoc autem nomen, vt inquit Ruellius, apud Gallos, velut triuiale hactenus vsurpatum est pro eo cæpæ genere, quod pluribus bulbis non coagmentatur.

Vnioculus, Vnistirps, Vnitas, Vniter, Vniuersus, Vniuocus, Vniusmodi, vide VNVS.

VNNI, vide HVNNI.

Vnquam, aduer. Vllo tempore, omni memoria. ποτέ. Cice. in Orat. Hocrates præstat omnibus qui vnquam orationes attigerunt.

Vnus, a, um, numeri principium est. εἷς. Cic. pro Sexto Quintio, Alphenus seruulum vnum abduxit. ¶ Aliquando accipitur pro solo. μόνος. Plaut. Vnus tum domi eram, & fores erant clausę. In qua significatione quandoque genitiuo iungitur, & ferè genitiuo Omnium. Plinius li. 9. cap. 17, Acipenser vnus omnium squamis ad os versis, contra aquam natando meat. ¶ Nonnunquam etiam genitiuo nominis substantiui, sed ferè subintelligitur genitiuus Omnium. Plin. lib. 11. cap. 37, Caluitium vni tantùm animalium homini. ¶ Aliquando in oratione Vnus subticetur. Quintil. lib. 9. cap. 1, Nec desunt, qui tropis figuræ nomen imponant, quorum est Caius Artorius Proculus. Hoc est, quorũ vnus est, &c. ¶ Ponitur aliquando pro pronomine Idem. Plaut. in Capt. Hic postquam hunc emit, dedit eum huic gnato suo peculiarem, quia quasi vna ætas erat. id est eadem ætas, siue eiusdem ætatis erant. Vno exemplo omnes viuunt, id est eodem. Plaut. in Milite, Sic etiam accipiendum est illud Ouidij, 1. Metam. Vnus erat toto naturæ vultus in orbe. id est, idem vultus, & ibi per omnia similis. ¶ Aliquando pro primo. Virg. 2. Aeneid. -cadit & Ripheus iustissimus vnus Qui fuit in Teucris. ¶ Vnus & alter, pro duobus. εἷς καὶ δύο. Cic. 4. Verr. Dicit vnus & alter breuiter nihil interrogatus. Terent. in And. Sed postquam amator accessit vnus, & item alter, pretium pollicens. ¶ Sic alter & tertius, pro tribus. Tacitus, Sed & alter & tertius dies cunctatione absumitur.

Vnusquilibet, & Vnusquiuis, Idem significant quod quilibet. εἷς ἕκαστος.

Vnusquispiam, Aliquis vnus. εἷς τις.

Vnusquisque, vnaquæque, vnumquodq; i, ũ vnũquidq;, Id est singuli: dictio vniuersalis, potiúsq; cum positiuo quàm superlatiuo iungitur, eo quòd vnus vim quandam superlatiui obtineat. πᾶς ἕκαστος, πᾶς τις, πάντες ἕνοι. Cice. pro Fonteio, Mouetur eo tempore quo vnusquisque nostrum, quum in eum locum productus est. Ibidem, Mihi enim semper vnaquaque de re testis non solùm semel, verumetiam breuiter interrogatus. Idem pro Roscio Amer. Leuiter vnumquodque tangere.

Vnicaulis, le, Quod vnum caulem habet, nec in ramos spargitur. μονόκαυλος. Plin. lib. 19. cap. 10, Est autem vnicaule, radice bulbo simili.

Vnicolor, pen. corr. & omnis gener. Vnius coloris. μονοχρώματος. Plinius lib. 32. cap. 9, Dulciores fœminæ sunt, & vnicolores. Ouidius 11. Metam. At medio torus est bebeno sublimis in antro

Plumeus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Plumeus,vnicolor,pullo velamine tectus.

Vnicornis,huius vnicornis, gen.masc. A recentioribus quibusdam ex nostris appellatur fera, quam Græci μονόκερωτα appellant. Hanc Plinius ceruino capite esse scribit,pedibus elephanti,cauda apri, reliquo corpore equo non dissimili, vnicum media in fronte cornu gerentem cubitorum duorum lõgitudine. ¶ Est & Vnicornis,& hoc vnicorne,adiectiuum,quod vnum cornu tantùm habet. Plin.lib.11.cap.46,Vnicorne bisulcum oryx. Idem lib.8.cap.21, In India boues sunt solidis vngulis,& vnicornes.

Vnicus,a,um,Singularis,vel solus. μόνος. vt Phœnix est vnica auis. Cic. pro Rosc. Amer. Et quæramus quæ tanta vitia fuerint in vnico filio.

Vnicè,aduerbium,Singulariter. μοναχῶ. Plaut. in Bacch. Imò vnicè vnum plurimi pendit.

Vnigena,næ,pen.corr.& com.gen. Vnicus,vnigenitus. μονογενής. Cicer. de Vniuer. Singularem Deus hunc mundum atq; vnigenam procreauit. Alia ratione Pallas à Catullo dicitur Vnigena, quòd scilicet vnico parente crederetur genita,ex cerebro nimirum Iouis.

Vnigenitus, Vox frequens est Ecclesiasticis scriptoribus pro filio vnico, qui neque fratrem habuerit,neque sororem. μονογενής.

Vniiugæ vineæ, Quæ simplici nituntur iugo, quum binis hastilibus in terra defixis,singulæ transuersæ perticæ in vnam tantùm partem ordinis superincumbunt. μονέζυγοι ἄμπελοι. Plin. lib.17.cap.22, Si vniiuga erit vinea.

Vnimanus,a,um, Vnam tantùm manum habens. μονόχερ. Liuius 5. belli Maced. Capram sex hœdos vno fœtu edidisse, ex Piceno nũtiatum est, & Aretij puerum natum vnimanum.

Vnio,nis,vniui,vnitum,Coniungo,in vnum redigo. ἑνόω. Vnde vniti animi,qui sunt vnius voluntatis.

Vnistirpis,vnistirpe, Quod à radice caudicem vnicum habet assurgentẽ. μονοτίλιχος. Plin. lib.16.cap.30, In longitudinem excrescunt abies,larix, palma,cupressus,vlmus,& siqua vnistirpia.

Vnitas,atis, Indiuisibile numeri principium. μονάς. ¶ Accipitur & pro omnimoda similitudine. Col. lib.7.cap.3, Ideo nisi lanatas oues emi nõ oportet, quò melius vnitas coloris appareat. Plin. lib.7. cap.12, Torannius M. Antonio iam Triumuiro, eximios forma pueros, alterum in Asia genitũ,alterum trãs Alpes,vt geminos vendidit: tanta vnitas erat.

Vniter,pen.corr.aduerb. Id est coniunctè,concorditer. Lucr. lib.3, – quũ corporis atque animai Disidium fuerit,quibus hæsimus vniter apti.

Vniuersus,a,um, In singulari quidem idem est quòd totus. σύμπας, ἅπας,ἅλος,ἅπαν. vt Vniuersus ager,vniuersus exercitus. ¶ In plurali verò significat omnes coniunctim. Nam si dicimus, Omnes sibi domicilium constituerunt, intelligitur domicilium sibi vnumquenque constituisse. Si verò dicimus, Vniuersi sibi domicilium constituerunt: significatur omnes simul vnum sibi pro omnibus domicilium fecisse. Cic. 4. Acad. Qui loquitur de vniuersis,nihil excipit: quid enim potest esse extra vniuersa? Terent. in Phorm. Quod ille vnciatim vix de demẽso suo,Suum defraudans genium, comparsit miser: Id illa vniuersum abripiet. Cice. 3. Offic. Ergo vnum debet esse omnibus propositum,vt eadem sit vtilitas vniuscuiusque & vniuersorum,&c.

Vniuersè,aduerbium,Generaliter,siue generatim. ἁλοδόν,ἅλως. cui sigillatim opponitur. Cic. in Vatinium, Quæro abs te primũ vniuersè,quod genus improbitatis & sceleris in eo magistratu tu præterimiseris. Idẽ 7. Verr. Quid ego de exteris ciuium Romanorum suppliciis sigillatim potius quàm generatim atque vniuersè loquar?

Vniuersim,aliud aduerbium eiusdem significationis.

Vniuersitas,atis,τὸ πᾶν,τὸ σύμπαν. Cic. 2. de Natu. deor. Licet enim contrahere vniuersitatem generis humani, eámque gradatim ad pauciores, postremò deducere ad singulos. Colu. in Præfat. lib.1, De rusticationis vniuersitate nihil attinet nunc plura dicere.

Vniuersalis,le, Ad vniuersos pertinens. καθολικός. Autor ad Herennium, Nam in huiusmodi rationibus,non vniuersali, neque absoluta,sed extenuata ratione expositio confirmatur. Quo tamen in loco sunt qui malint legere Vniuersa. Vtitur tamen hac voce & Varro lib.2. de Analeg. Quod(inquit)ad vniuersalem pertinet causam.

Vniuocus,a,um,pen.cor. Cuius & nomen commune est,& eadem substantiæ ratio, quod Græcè συνώνυμον dicimus: sicut contrà Aequiuocum, cuius nomen tantùm commune est, sed substantiæ diuersa ratio, & à Græcis ὁμώνυμον appellatur. Animal ita que respectu hominis & equi, vniuocum est,quia illis & animalis nomen commune est, & ratio substantiæ eadem. Vtrique enim conuenit animalis definitio, corpus animatum sensibile. Grammatici dicunt, Homonyma esse,quæ voce,sed non significatione conueniunt: vt Nepos & filij filium significat, & prodigum. Synonyma,quæ non voce,sed significatione conueniunt: vt ensis & gladius.

Vniuocè,aduerbium. συωνύμως.

Vniusmodi,pen.corr. nomen indeclinabile,Vniformis,non varius. ἁμοιόδους. Terent. in Heaut. – nam parentum inuriæ Vniusmodi sunt fermẽ. Cice. Attico lib.9, Noli enim putare tolerabiles horum insanias, nec vniusmodi fore.

Vnoculus, Vnicum habens oculum: quales Poëtæ fingunt fuisse Cyclopes. μονόφθαλμος. Plautus, Vnocule salue. Gell. lib.3.cap.11, De Cyclope itidem inquit vel maximè,quòd fuerit vnoculus.

V ante O.

VOBERTA, Villa est iuxta Bilbilim Hispaniæ vrbem,& Salonem amnẽ vmbris arborum, & frigiditate scaturientium fontium amœnissima, quam Martialis graphicè depingit Liciano lib.1. Epigram.17.

Vocabulum, Vocalis, Vocatiuus, Vocator, Vociferor, Vocito, Voco, vide VOX.

VOCETIVS, Mons apud Rauracos, ob salebras, & lamas viatori admodum incommodum: in quem Heluetij à Cecinna victi confugerunt:

vt refert Tacitus lib.17.

Voconia, Genera sunt pyrorum, quemadmodum & volema. Plin. lib.15. cap.15.

VOCONII forum, Arecomiorum ciuitas in Gallia Narbonensi, cuius meminit Plinius lib.3.cap.4.

VOCONTII, Narbonensis Galliæ populi sunt, quorum ciuitas Tricorium commemoratur à Plinio lib.3 cap.4.

Vocula, vide VOX.

VOGESVS, pen.corr. Mons est Galliæ Belgicæ, Sequanos & Lingones diuidens à Mediomatricibus, ex quo Mosa & Araris fluuij nascuntur. Lucan. lib.1, Castráque Vogesi curuam super ardua ripam Pugnaces pictis cohibebant Lingones armis.

Vola, Caua pars manus, siue pedis. δῖναξ. Plin. lib.11.cap.45, Vola hominis tantùm, exceptis quibusdam. ¶ Hinc Inuolare, pro rapere, quasi volam iniicere. ἁρπάζειν. Plinius lib.9. cap. 59, Singulos inuolat verius quàm capit.

VOLATERRAE, Straboni lib.5, Hetruriæ oppidum est, non procul à mari, in edita planitie collis situm, ad quam XV stadiorum est ascensus. Hinc Volaterrani, pro vrbis huius incolis, & Vada Volaterrana apud Plinium lib.3, cap.5.

Volatilicus, Volatilis, Volatura, Volatus, vide VOLO.

VOLCAE, Populi Galliæ Narbonensis, trans Rhodanum, Occidentẽ versus: ex quibus qui flumini proximi sunt, Arecomij cognominati sunt qui verò longius à Rhodano recedentes, in Pyrenæos montes vergunt, dicti sunt Tectosages, quorum regionem hodie Linguam Occitanam appellant. Autor Ptolemæus lib.2.cap.10.

VOLCATIVS, Consul fuit Romæ, tempore prioris coniurationis Catilinæ, illúmque Repetundarum reum, quòd intra legitimum tempus profiteri nequiuisset, Consulatum petere prohibuit: quam rem tam ægrè tulit Catilina, vt de euertenda patria cum Antonio, & Pisone nefaria consilia inierit. Autor Pædianus. ¶ Volcatius Gallicanus quintum Consul scripsit vitas imperatorum ad Diocletianum: ex quibus tantum extat nunc Auidij Cassij vita. Volcatius Terentianus historiam sui temporis, id est Gordianorum scripsit: in qua memoriæ prodidit, referente Capitolino, Gordianum seniorem vultum Cæsaris Augusti valde retulisse. ¶ Volcatius Epidius Grammaticus scripsit res gestas Pompeij Magni, & eius patris: primus Libertinorũ qui historiam scripserit, quum ab optimo quoq; scribi solita sit, vt est autor Cornelius nepos. Ludum aperuit, docuitque inter cæteros M. Antonium, & Augustum. Ex Trãquillo. ¶ Volcatius itẽ alius fuit, teste Plinio lib.11. ca.43, Poëta non ignobilis, qui quòd senos in manu haberet digitos, Sedigitus est cognominatus. Huius etiam hodie aliquot circumferuntur Iambi quibus suum de Latinis Comicis iudicium protulit. ¶ Præter hos fuit & Volcatius Iurisconsultus, Cesellij præceptor, quem tradit idem Plinius lib.8.cap.11, asturcone sub vesperum à rure suburbano redeuntem, quum in grassatorem incidisset, à cane fuisse defensum.

Volema, pen. prod. Pyra prægrandia, ita dicta quòd impleant volam: quorum meminit & Cato de Re rust. & post eum Virgilius 2. Georg. nec surculus idem Crustumiis, Syriisque pyris, grauibúsque volemis.

Volens, Volentia, vide VOLO, vis.

Volo, las. Proprium est alas habentium. πτερωτός, πτηνός, πτέρωτος. Ouid. 3. Trist. Eleg. 4. Nempe quod hic altè, demissius ille volabat. Plin. lib. 10. cap. 24, Sturnorum generi proprium cateruatim volare, & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmẽ tendentibus. Virg. 1. AEne. – volat ille per aera magnum Remigio alarum. ¶ Transfertur etiam ad alia quæ celeriter feruntur: vt Nauis volat, fama volat, & huiusmodi. Terent in Hecy. Ne me frustra illic expectet, vola. id est celeriter curre. Virg. 3. AEne. Fama volat, pulsum regnis cessisse paternis Idomenea ducem. Idem 2. Geor. Et proni dant lora, volat vi feruidus axis. Idem 1. Aeneid. Iámque faces & saxa volant, furor arma ministrat. Ouid. 10. Metam. – passu volat alite virgo. Cice. ad Atticum, lib. 6, Tu autem fac vt mihi tuæ literæ volent obuiæ. Liu. 5. bel. Pun. Ingens enim iam vis omnis generis telorum è muris volabat.

Volans, tis, particip. Virgil. 1. Aeneid. – cælóque inuectus aperto Flectit equos, currúq; volans dat lora secundo. Idem 3. Georg. Currus agitare volantes. ¶ Volantes, substantiuè, pro auibus. Virg. li. 6. Aeneid. de Auerno, Quam super haud vllæ poterunt impunè volantes Tendere iter pennis.

Volito, tas, Frequenter volo. Plinius, Super aquas assiduè volitans. ἀναπέτομαι. Cice. 1. de Nat. deo. In hac igitur immensitate latitudinum, longitudinum, altitudinum, infinita vis innumerabilium volitat atomorum. Plin. lib. 10. cap. 61, Vespertilio geminos volitat amplexa infantes. Ouid. 2. Metam. Volitant super ora fauillæ. Liu. 5. bel. Pun. Reate saxum ingens visum volitare. ¶ Ponitur etiam volito μεταφορικῶς, pro discurro, inquit Valla. Cicero pro Domo sua, ita q; quum tu florens ac potens per medium forum popularis volitares, &c. Martia. lib. 1, Aethereas lasciue cupis volitare per auras, I, fuge: sed poteras tutior esse domi. ¶ Volitare cupiditate gloriæ, est efferri, & vehementer trahi. Cic. in Pisonem, Valebis apud hominem volitantem gloriæ cupiditate, vir moderatus, & constans. ¶ Volitare in re aliquà insolentius, id est iactare sese, & efferri. Cicero pro flacco, Nunc verò non insultabo vehementius, nec volitabo insolentius.

Volaticus, ca, cum, Velox, quasi volatilis, πτέρωτος. & per translationem præceps, inconstans, ἀβέβαιος, ἀστάθής. Cice. ad Atticum lib. 13, O Academiam volaticam, & sui similem, modò huc, modò illud, &c. Idem de Arusp. respon, Illius furentes ac volaticos impetus in seipsos posse conuerti.

Volatilis, le, pen. cor. Idem quod volucris adiect. vt Bestia volatilis. πτηνός. Cice. 2. de Nat. deo. Præterea vescimur bestiis, & terrenis, & aquatilibus, & volatilibus, partim capiẽdo, partim alendo. ¶ Ferrũ volatile,

pro

pro sagitta, ferrea cuspide præmunita, quæ ex arcu emissa celeriter fugit, velocitatẽ adiuuantibus pennis, alarum quodammodo vicem sup plentibus, Virgil. 4. Aeneid. – qualis conjecta cerna sagitta, Quam procul incautam nemorà inter Cressia fixit Pastor agẽs telis, liquítque volatile ferrum Nescius. Idem libr. 8. Stupea flamma manu telísque volatile ferrum Spargitur. ¶ Volatilis ætas, id est fluxa & caduca. ἐπιχρόνιος. Ouid. 10. Metamo. Labitur occultè, fallítque volatilis ætas, Et nihil est annis velocius.

Volatus, tus, Ipsa volatio, & volandi actus. πτῆσις. Cicer. 2. de Natu. deo. Idémque & volatus alitum sustinet, & spiritus ductus alit, & sustentat animantes. Martial. libro 11, Si tamen præcipiti fuerant ventura volatu, Debuerant alia fata venire via.

Volatura, æ, Idem est quod volatus. πτῆσις. Varro 3. de Re rust. cap. 5, Ibi in prima volatura quum veniunt, morantur dies paucos, requiescẽdi causa. Colu. lib. 8. cap. 9, A volatura ita vt capitur, farturæ destinatur.

Volo, vis, Præterito volui, notæ significationis est. βούλομαι, ἐθέλω. Virg. 3. Eclog. Vis ergo inter nos, quid posit vterque, vicissim Experiamur? ¶ Volo te, Volo te verbis pauculis: subaudi, alloqui. Plaut in Capt. Philocrates per tuum genium obsecro exi, te volo. Idem in Epid. – volo te verbis pauculis, Si tibi molestum non est. Terent. in Andr. Quis me vult? ¶ Velit nolit: pro velit, an non velit. Cicero ad Quintum fratrem lib. 3, Crassum Iunianum hominem mihi deditum, per me deterruit: velit nolit, scire difficile est. ¶ Ponitur aliquando pro opto. Cicer. ad Cornif. lib. 12, Eandé rem tibi volo bene & fœliciter euenire. ¶ Volo omnia tua causa: id est tibi in omnibus bene cupio. Cicer. ad Tiron. lib. 16, Quũ omnia mea causa velles mihi successa. tum etiã tua. Quid sibi vult istud? Cic. in Verr. Quid sibi equestres statuæ volunt propter ædem Vulcani? Hoc est quid significant? ¶ Ponitur aliquãdo pro opinor, & censeo. Cice. 1. de Natu. deo. Quatuor etiam naturas, ex quibus omnia constare censet, diuinas esse vult.

Volens, entis, particip. vt Volenti animo: id est libenter, non inuitè. βουλόμενος. Sallust. in Iugurt. Hæc Romæ plebes, literis, quæ de Metello ac Mario missæ erant, cognitis, volenti animo de ambobus acceperat Liui. Precatus deinde, si diuus, si diua esset, qui sibi præpetem misisset. volens propitiúsque adesset, id est fauens, & prosper. Sallustius tamen lib. 4. Histor. referente Nonio, Volentia plebi dixit, hoc est placẽtia & grata. Verba Sallustij sunt hæc, Multíque suspicionibus volentia plebi facturus videbatur.

Volentia, In compositione idem esse videtur quod voluntas. βούλησις. Nonius, A Volentia fit Beneuolentia, Maleuolentia, pro amore & odio, quasi bona & mala voluntas. Item Beneuolus, & Maleuolus.

Voluntas, atis, Animi nostri sententia. γνώμη, βούλησις, προαίρεσις, συνωμοσία. Cic. 4. Tusc. Natura enim omnes ea quæ bona videntur, sequuntur, fugiúntq; contraria. Quamobrem, si simul obiecta species cuiuspiam est quod bonũ videatur, ad id adipiscẽdum impellit ipsa natura: id quum constanter, prudentérque fit, eiusmodi appetitionem Stoici βούλησιν appellant, nos appellamus voluntatem: eam illi putant in solo esse sapiente, quam sic diffiniunt, Voluntas est quæ quid cum ratione desiderat. Quæ autem aduersus rationẽ incitata est vehementius, ea libido est, vel cupiditas effrænata, quæ in omnibus stultis inuenitur. Cic. 3. in Catil. Diis ergo immortalibus ducibus hanc mentem Quirites, voluntatémque suscepi. ¶ Ponitur aliquando pro ea, quam vulgò *affectionem* vocamus. Cic. ad Qu. frat. libr. 3. Significat valde te sibi gratum fecisse, quòd de sua voluntate erga Cæsarem humanissimè, diligẽtissiméque locutus esses. ¶ Aliquando pro fauore. Terent. in Prol. Phor. Voluntas vestra si ad poëtam accesserit. Id est faueritis poëtæ. ¶ Voluntate ablatuus pulchrè ponitur pro eo quod est, Bona cũ gratia. Terẽt. in Adel. Quod vos ius cogit, id voluntate impetret. Cicer. 1. Verr. Ego iam tibi ipse istud, quod expetis, mea voluntate concedam, id est sponte. Cic. ad Valer. lib. 15, Reditus tamen in patriam voluntate omnium cõcedi videretur. Id est omnibus volentibus, & concedentibus.

Voluntarius, adiectiuum, Quod fit sponte. αὐτόματος. Cic. ad Mariũ libr. 7, Aut consciscenda mors volũtaria. Liu. 1. ab Vrbe, Ferocissimus quisque iuuenum cum armis voluntarius adest. Plin. de Viris illustr. Voluntarium militem se obtulit. ¶ Voluntarij milites dicũtur, qui sponte nomina dant. Cæsar 5. belli Gall. Neque sibi voluntariorum copias defore, si ex finibus suis progredi cœpisset.

Voluntariè, & Voluntariò. aduerbia, Id est sponte, bono, & prompto animo, non coacto. αὐτομάτως. Cæsar 3. belli Ciuil. Milites electi circiter centum viginti voluntariè eiusdem centuriæ sunt prosecuti. Liu. 1. ab Vrbe, Inde ob residuas bellorũ iras, maximè solicitatis ad defectionẽ animis, voluntariò traxere.

VOLOGESVS, Parthorum rex fuit Neronis temporibus, & frater Tiridatis, quem quum Armeniæ Regem fecisset inuitis Romanis, vario euentu cum iis bella gessit: donec tandem ex pacto placuit Tiridatẽ regni diadema ponere, nec antè resumere, quàm id Romę Neronis manibus accepisset. Vide Tacitum lib. 5.

VOLOGESOCERTA. Babyloniæ vrbs, à Vologeso Parthorũ rege condita: vt est autor Plin. lib. 6. cap. 26. Ptolemæus Vologesiam appellat.

Volones, Dicti sunt serui, qui bello Punico, quum deessent liberi, qui in militiam nomina darent, pro dominis pugnaturos se polliciti, in ciuitatem recepti sunt, & Volones appellati, quia hoc sponte voluerunt. Festus. Liu. 23. belli Pun. Volones liberi esse iussi. Ibidem, vt tyrones (ea maxima pars volonum erat) disceren t signa sequi.

VOLSCI, Populi in Latio vltra Circeios, quorũ meminit Plin. lib. 3. cap. 5. Virg. 2. Georg. Assuetúmque malo Ligurem, Volscóque veruos.

Volsella, læ, siue Vulsella, Instrumentum pilis è corpore euellendis idoneum. μαδητήριον, τριχολαβίς. Martial. lib. 9, Purgéntque fœuæ cana labra volsellæ: Curios, Camillos, Quintios, Numas, Ancos, Et quicquid vsquam legimus pilosorum Loqueris, sonáq; grandibus minax ver-

bis. ¶ Volsella item, siue Vulsella, instrumenti chirurgici genus est, quo caro ex vlceribus præcidenda apprehenditur. Celsus libro 6. capit. 18, Deinde oræ vulsella prehendendæ, tum quicquid corruptum est, excidendum.

VOLSINIVM, nij. ὁλσίνιον Ptolemæo: siue Volsinij, orum, Oppidum mediterraneum Hetruriæ, in quo primùm molæ versatiles sunt inuentæ. Plin. libr. 36. cap. 18, Molas versatiles Volsiniis inuentas, quasdam & sponte motas legimus.

Volua, uæ, Inuolucrum, quo quid inuoluitur. ἕλυμα, ἐνέλυμα. vnde à Plinio lib. 22. cap. 22, accipitur pro albo illo inuolucro boletorũ in omi speciem prorum pentium. Voluam (inquit) terra ob hoc prius gignit: ipsum postea in volua, ceu in ouo est luteũ. ¶ Eodem etiã nomine antiqui vterum appellabant in muliere, hoc est locũ in quo fœtus concipitur: quam hodie literæ vnius immutatione Vuluam appellamus.

Volubilis, vide VOLVO.

Volucer, hæc volucris, hoc volucre, Volatilis, penniger. πτερωτός, πτήσιος. ¶ Et per translationem velox, celer. ταχὺς. θοός. Martialis, Et volucrem longo porrexit vulnere pardum. Virgil. 1. Aeneid. Volucrémque fuga præuertitur Hebrum. Cic. pro Plancio, Nihil est autem tam volucre quàm maledictum: nihil facilius emittitur, nihil certius excipitur, latius dissipatur. Idem pro Sylla, O falsam spem! ô volucrem fortunam! Virgil. 5. Aeneid. – illa Noto citius, volucrique sagitta Ad terram fugit, & portu se condidit alto.

Volucris, huius volucris, fœmin. gener. Omne id quod volat, non solùm aues, sed apes quoque, vespæ, tarani, & reliqua huiusmodi. ἔντομα, τὰ πλωΐμα. Cic. 2. de Orato. Quemadmodum volucres videmus procreationis, atque vtilitatis suæ causa fingere, & construere sibi nidos. Virg. 3. Georg. Omne adeò genus in terris, hominúmque, ferarúmque, Et genus æquoreum, pecudes, pictæque volucres, In furias, ignémque ruunt. Amor omnibus idem. Ouid. 2. Metamorp. Fluminea volucres medio caluere Caystro.

Volucra, Genus animalis quod prærodit teneros pampinos. ὀλοε, ἰός. Colum. de Arborib. cap. 15, Genus est animalis, volucra appellatur: id ferè prærodit teneros adhuc pãpinos & vuas: quod ne fiat, falces quibus vineam putaueris, peracta putatione sanguine vrsino linito.

Volumen, vide VOLVO.

VOLVMNIVS, prænomine Lucius, Vir Romanus Senatorij ordinis, quo cum Seruio Sulpitio Consulatum gerente carnibus pluisse, autor est Plinius lib. 2. cap. 56.

Voluntas, vide VOLO, vis.

Voluo, uis, ui, duarum syllabarum. Verto, verso, torqueo, in orbem torqueo. κυλίω, κυλίνδω, κυλινδέω, περιάγω. Virgil. 6. Aeneid. – vbi mille rotam voluére per annos. Cicer. de Clar. Orat. Voluendi enim sunt libri, cum aliorum, tum in primis Catonis. Virgil. 3. Aeneid. – sic fata deûm rex Sortitur, volutque vices: inuertitur ordo. Idem 3. Georg. Collectúmque premens voluit sub naribus ignem. Idem 6. Aene. Saxum ingens voluunt alij. ¶ Voluere, cogitare, versare animo. ἐξετάζειν. Catul. lus Epigr. 59, Quæ tum prospectans cedentem mœsta carinam, Multiplices animo voluebat saucia curas. Virgil. 1. Aeneid. At pius Aeneas per noctem plurima voluens. Ibidem, Quídve dolens Regina deûm, tot voluere casus Insignem pietate virum, tot adire labores Impulserit? Liu. 6. ab Vrbe, Has inanium rerum inanes ipsas voluentes cogitationes, Fortunæ loci delegauerant spes suas.

Voluendus, a, um. Virg. 1. Aen Triginta magnos voluendis mensibus orbes Imperio explebit, Id est volubilibus, inter prete Seruio.

Volutus, ta, tum, Aliud participium. Virgil. 3. Georgic. Non vmbræ altorum nemorum, non gramina possunt Grata mouere animũ: non qui per saxa volutus Purior electro campum petit amnis.

Voluto, penul. pro. Sæpe, multúmque voluo. στρέφω, κυλινδέω, συγκυλινδέω. Varro 3. de Re rust. cap. 9, Ante sit vestibulũ septum in diurno tempore esse possint, atque in puluere volutari. Cic. in Sallustium. Itaque nihil aliud studet, nisi vt lutulenter sus. cum quouis volutari. ¶ Est & ali quando mente voluo, & cogitatione perpendo. ἐξετάζω. Virg. 9. Eclog. Id quidem ago, & tacitus Lycida mecum ipse voluto. Idem 6. Aeneid. Atque hæc ipse suo tristi cum corde volutat. Liuius 4. belli Maced. Has conditiones, quanquam ipse in secreto volutauerat cum amicis, vulgò tamen omnes fama ferebant.

Volutatus, a, um, participium, Sæpe, multúmque volutus. κυλισμένος. Plin. lib. 8. cap. 37, Præparant hyemi & herinacei cibos, ac volutati supra iacentia poma, affixa spinis, vnum non amplius tenentes ore. portant in cauas arbores. Cic. de Arusp. resp. Quis vnquam nepos tam liberè est cum sortis, quàm hic cum sororibus volutatus? Idem libr. 2. ad Qu. frat. Itaque ad Callisthenem & Philistum redeo, in quibus te video volutatum, Hoc est cum labore versatum.

Volutatio, onis, Verbale à volutando deductũ. κύλισμα. Cic. in Pison. An verò tu putas inuestigatas esse à nobis labes imperij tui, stragésq; prouinciæ? quas quidem nos non vestigiis odorantes ingressus tuos, sed totis volutationibus corporis, & cubilibus persecuti sumus.

Volutatus, us, ui, verbale, Idem quod volutatio. κύλισμα. Plin. lib. 10. capit. 4, Multum puluerem volutatu collectum, insidens cornibus, excutit in oculis.

Volutabrum, penul. prod. Locus vbi sues volutantur. κυλίστρα, κύλισμα, κυλινδέθρα. Virgil. 3. Georg. Sæpe volutabris pulsos syluestribus apros Latratu turbabis agens.

Volutatim, Iterum, atque iterum voluendo. κυλιδίν. Plaut. in Mili. Volutatim domum te rapiam,

Volubilis, le, Quod facilè voluitur. εὐπερόχετος, εὐτροχής. Cicc. de Vniuers. Deinde animum circundedit corpore, & vestiuit extrinsecus, celóque soliuago & volubili, & in orbem incitato, complexus est. Virg. 7. Aen. Impubísque manus mirata volubile buxum. ¶ Volubilis fortu[illegible]

LL (stin t

Universidad de Deusto
Biblioteca

est instabilis, inconstans. ἀστάθης. Cicero pro Milo. Quàm vaga, volubilisque fortuna.

Volubiliter, aduerbium. Cic. in Orat. Sæpe etiam in amplificanda re concessu omnium funditur numerosè, & volubiliter oratio.

Volubilitas, atis. Cicer. 2. de Nat. deo. Ex vtraque re & mundi volubilitas, quæ nisi in globosa forma esse non posset. ¶ Volubilitas fortunæ, inconstantia. Cic. 2. de Diu. Quomodo ergo id quod temerè fit, cæco casu, & volubilitate fortunæ, præsentiri & prædici potest? ¶ Volubilitas linguæ, leuitas, promptitudo, dexteritas.

Volumen, inis, secunda syllaba prod. A voluendo, quòd maiores nostri in libris arborũ, id est corticibus scribebant, & libellos illos, quò ferrent cõmodius, cõplicabant. γραμματεῖον, σωράκιον, σύντομον, αὐτόγραφον. Ideóq; volumina appellata sunt, libellis similiora quàm libris. ¶ Est enim propriè volumen pars codicis: vtputa Metamorphoseos liber in quindecim volumina dictinctus est. Ouid. 1. Tristium, Sunt mihi mutatæ ter quinque volumina formæ. Plin. Iunior, Libri tres in sex volumina propter amplitudinẽ diuisi, quasi in sex minores libros: vt sint volumina aliquantò minora quàm libri. Igitur volumen pars libri est: Liber verò pro toto codice, & pro volumine accipitur. ¶ Inde dicimus Euoluere libros, id est aperire lectitãdi gratia, quasi rem cõplicatam explicare. ἀναπτύσσειν τὰ βιβλία. sicut Reuelare, rem velatã detegere. Cic. 3. Tusc. Quoniã duobus superioribus de morte & dolore dictũ est: tertius dies disputationis hoc tertiũ volumen efficiet. ¶ Accipitur aliquãdo volumẽ pro ipsa circumuolutione. περιαγωγή. Ouid. 2. Meta. Adde quòd assidua rapitur vertigine cælum, Sideráq; alta trahit, celeríq; volumine verſat. ¶ Nonnunquã pro volubilitate, siue inconstantia. Plin. lib. 7. cap. 45, Si diligenter ætiũ cuncta magna sortis humanæ reperiuntur volumina. ¶ Volumina vinculorum. Virgil. 5. Aen. –& ipsa Huc illuc, vinclorum immensa volumina verſat.

Voluox, ocis, penult. prod. Vermis teneros vitium pampinos, & pubescentes vuas erodens, qui & Conuoluolus & Volucra dicitur. ἰός, ἰσάρη. Plin. libro 18. cap. 28, Simili modo ne conuoluolus fiat, in vinea amurcæ congios duos decoctos in crasitudinem mellis, rursus cum bituminis tertia parte, & sulphuris quarta sub dio coqui, ne excandescat sub tecto. Hoc vites circa capita ac brachia vngi: ita non fore conuoluulum: alij Voluocem appellant, animal, prærodens pubescentes vuas. Hæc Plinius.

Voluptas, atis, Elata præter modum lætitia, opinione præsentis alicuius boni. ἡδονή. Vnde quicquid cum delectatione animum demulcet, voluptas dicitur, quòd id maximè velimus. Refertúrque tam ad animum, quàm ad corpus, quanuis nonnulli insimulent solius corporis esse, ac turpem: quòd certè verum non est. Est enim voluptas vocabulũ medium, omnémque iucundum motum, quo sensus hilaretur, significat, quem Græci vocant ἡδονὴν. Cic. 1. de Orat. Percipietis enim illam ex cognitione iuris lætitiam & voluptatem. Voluptatem eius capio, dixit Plinius Epist. 17. lib. 2. pro voluptatem ex eo capio. Cum voluptate legere: id est cum delectatione. Cicer. 1. de Finib. Omne autem id quo gaudemus, voluptas est: vt omne quo offendimur, dolor. Ouid. 7. Metam. Nulla est syncera voluptas. Voluptati esse, id est esse gratũ, & iucundum. Cic. Lent. lib. 1, Quod mihi de filia, & de Crasipede gratularis, agnosco humanitatem tuam, speróque & opto, nobis hanc cõiunctionem voluptati fore. Quibus omnibus in exẽplis voluptas in meliorem partẽ accipitur, pro ea quæ in animũ cadit. ¶ Reliquũ est vt & in deteriorẽ partem accipi doceamus, pro ea quæ corpori propria est, in qua Cyrenaici summum constituerunt bonum. Cic. de Senect. Diuinus enim Plato escam malorum voluptatem appellat: quòd ea videlicet homines capiantur, vt hamo pisces. Ibidem, Nullam capitaliorem pestem quàm voluptatẽ corporis hominibus dicebat à natura datam: cuius voluptatis auidæ libidines temerè & effrænatè ad potiundũ incitarentur. Idem 1. de Leg. Ab ea quæ penitus in omni sensu implicata insidet imitatrix boni, voluptas: malorum autem omnium mater.

Voluptabilis, le, Gratum, voluptuosum. θυμάρης, τερπνός, ἥδιος. Plautus in Epid. Voluptabilem mihi tuo aduentu attulisti nuntium.

Voluptarius, ria, rium, Quod voluptatem affert. τερπνός. Cicero 3. de Finib. Aegritudo, libido, formido, quamque Stoici communi nomine corporis & animi ἡδυλίαν appellant: ego malo lætitiam appellare, quasi gestientem animi elationem voluptariã. Voluptarius homo, voluptati deditus. φιλήδυς, φιλήδονος. Plaut. in Menæch. Nanque Epidannea natio est hæc, ita hominũ Voluptarij atq; potatores maximi. Cic. 2. Tusc. Ego á te non postulo vt dolore eisdem verbis afficias quibus Epicurus voluptatẽ: homo vt scis voluptarius. Idem 3. de Orato. Quinetiam gustatus, qui est sensus ex omnibus maximè voluptuarius, quique dulcedine præter cæteros sensus commouetur.

Voluptuosus, a, um, Habitum, & vehementiam significat, & affectionem. φιλήδονος. vt Voluptuosus homo, qui perquàm amat voluptatẽ, quem Cicero voluptuarium vocat. ¶ Voluptuosa res, quæ inde habet voluptatem, & quæ voluptate afficiat. Ille recipit, hæc recipitur. Plin. libro 1. Epist. 13, Voluptuosam rem esse, vtrunque eadem opera eodem viatico inuisere.

Volupe, Delectabile, gratum, iucũdum. ἥδιον, τερπνὸν, θυμάρες. Quanquã non rarò substantiuè accipitur pro ipsa delectatione, seu voluptate. ἡδονή. Plaut. in Amph. Nam quia vos tranquillos video, gaudeo, & volupe est mihi. ¶ Legitur & volup, per apocopen: quod & Nonius annotauit. Plaut. Catina, Facite animo vestro volup, Idem Asinaria, Hic senex siquid clam vxorem animo fecit volup.

VOLVPIA, æ, Voluptatis dea quæ sacellũ habebat Romæ circa naualia, non procul à porta Romanula, teste Varrone lib. 4. de Ling. Latina.

VOLVSIVS, βόλσιος. Poëta quidam ineptus fuit, patria Patauinus, qui Ennium secutus, rerum gestarũ populi Romani Annales carmine scripsit, Catullus de Smyrna Cinnæ, At Volusij annales Paduam morientur ad ipsam, Et laxas scombris sæpe dabunt tunicas. Et alibi, Annales Volusi cacata charta.

Volutæ, Ab architecturæ peritis appellantur capreoli, in columnarum capitulis ex herbarum foliis enascentes, & vbi abacum iam propemodum contingunt, in orbem circũuoluti: vnde tam apud Græcos quàm apud Latinos nomen inuenerũt. κάλυκες. Vitruuius lib. 3. Dempta abaci crasitudine, diuidatur reliqua pars in partes tres: ex quibus vna imo folio detur, secundum folium mediam, altitudinẽ teneat: cauiculi eandem altitudinem habeant: è quibus folia nascuntur proiecta, vti abacum excipiant, quæ ex cauliculorum foliis nata, procurrunt ad extremos angulos volutæ: minoréſque helices intra suum mediũ, qui sunt in abaco floribus, subiecti scalpantur. Idem paulò pòst, De volutarum autem descriptionibus, vti ad circinum sint rectè inuolutæ, quemadmodum distribuantur, in extremo libro forma & ratio earum est descripta. Idem libr. 7. capit. 5, Nam pinguntur tectoriis monstra potius quàm ex rebus finitis imagines certæ. Pro columnis enim statuuntur calami, pro fastigiis harpaginetuli storti, cum crispis foliis, & volutis. Item candelabra ædicularum sustinentia figuras, supra fastigia earum surgentes ex radicibus cum volutis: coliculi teneri plures, habentes in se fine ratione fidentia sigilla, non minus etiam ex coliculis flores, dimidiata habentes ex se exeuntia sigilla, alia humanis, alia bestiarum capitibus similia. Hæc Vitruuius.

Volutabrum, Volutatim, Voluto, vide VOLVO.

VOMANVM, Fluminis nomen in quinta Italiæ regione, non procul ab Adria colonia. Plin. lib. 3. cap. 13.

Vomer, vomeris, masculini generis, vide VOMO.

Vomica, cæ, penul. cor. Abscessus internus, copiosam euomens saniem: vnde & nomen accepit. ἀπόστημα. Cicero 2. de Nat. deo. Nec prodesse voluit Pheræo Iasoni qui vomicã eius aperuit, quam medici sanare non potuerant. Serenus, Sunt odio quos dira vomit natura, tumores, Vomica qualis erit, vel eidem proxima quæda. Plin. lib. 20. cap. 12, Petroselinon pæcipuum ad vomicas. Hinc Plautus in Persa, non infestiuiter vomicam appellat crumenam numis refertam, atq; tumentem. Quid hoc, inquit, quod in collo tibi tumet? SA. vomica est, pressare parce. ¶ Plinius lib. 33. cap. 6, per translationem accepit pro argẽti viui vena iugiter manante. Est (inquit) lapis in his venis, cuius vomica liquoris æterni argentum viuum appellatur, venenum rerum omnium.

Vomo, mis, mui, tum, Per os eiicio. ἐμῶ, ἐξεράομαι. Cic. pro Deiotaro, Quum (inquit) post cœnam vomere te velle dixisses, in balneum te ducere cœperũt. Idem 2. Philip. Tantum vini in Hippiæ nuptiis exhauseras, vt tibi necesse esset in populi Romani conspectu vomere postridie. Virg. 9. Aeneid. Purpuream vomit ille animam, & cum sanguine mista Vina refert moriens.

Vomito, as, frequentatiuum. Colum. lib. 7. cap. 10, Qua quum pecudes biberunt, nausea correptæ vomitant, atque expurgantur.

Vomitio, onis. Cibi, potúſve per os eiectio, quæ ventriculi subuersione contingit. ἔμετος, ἐξέρεσις. Plin. libr. 11. cap. 53, Homini cibus vtilissimus simplex: aceruatio ciborum pestifera, & condimenta perniciosiora. Difficulter autem perficũtur omnia in cibis acria, nimia, & auidè hausta: & æstate, quàm hyeme, difficilius, & in senecta, quàm in iuuenta. Vomitiones homini ad hæc in remedium excogitatæ, frigidiora corpora faciunt, inimicæ oculis, maximè autem dentibus. Somno concoquere corpulentiæ, quàm firmitati vtilius: ideo athletas malunt cibos ambulatione perficere.

Vomitus, tus, Idem quod vomitio. ἔμετος. Plin. libr. 20. capit. 14, Mentastrum cum succo granati singultus & vomitus sistit, vt Democritus monstrat.

Vomitor, oris, Qui vomit. ἐξερευκτής. Plin. lib. 23. cap. 1. Non expedit vomitoribus, sicut neque mustum, neque sapa, neque passum.

Vomitorius, a, um, Quod vomitũ ciet. ἐμετικός. Plin. lib. 21. cap. 19. Hunc stomacho inutile, & ideo vomitoriũ. Idem lib. 20. cap. 9. Bulbus quem vomitorium vocant ab effectu, folia habet nigra, cæteris longiora.

Vomer, & Vomis, huius vomeris, gener, masc. Ferramentum aratri, quo sulci fiunt. ὖννις. ita dictum quòd terram vomat, hoc est eruat. Virgil. 1. Georg. Depresſo incipiat iam tum mihi taurus aratro Ingemere, & sulcos attritus splẽdescere vomer. Idem, Vomis & infœxi primùm graue robur aratri. Plin. lib. 18. cap. 18, Vomerum plura genera: Culter vocatur, prædensam, priusquam proscindatur, terram secans, futurisque sulcis vestigia præscribens incisuris, quas resupinus in arãdo mordeat vomer, Alterum genus est vulgare, rostrati vectis. Tertium in solo facili, nec toto porrectum dentali, sed exigua cuspide. In rostro hæc quatuor generi, sed exactior in mucronem fastigiata, eodémq; gladio scindens solum, & acie laterum radices herbarum secans: id nõ pridem inuentum in Rhetia. Galliæ verò duas addiderunt rotulas, quod genus vocant *planarati*. Cuspis effigiem palæ habet. Latitudo vomeris cæspites versat. Ouid 1. Metamorp. Ipsa quoque immunis, rastróque intacta, nec vllis
Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus.

Vopiscus, Dicitur qui ex duobus cõceptis, vno abortu excluso, ad partũ legitimum dicitur. Quo cognomine dictus est Flauius historicus qui Imperatorũ vitas scripsit. Plin. lib. 7. cap. 10, Vopiscos appellabant è geminis, qui retenti vtero nascerentur, altero interempto abortu.

VORANVS, Quin. Luctatij furacissimus libertus, quem nummularius nummos de mensa subtrahentem, & in calceos infarcientem deprehendit. Cælius lib. 10. cap. 49.

VORO, as, Cibum non confectum deglutio. βρώσιμα, κατεσθίω, ἀναπίμπλημι. Cicero 2. de Natur. deor. Alia vorant, alia mandunt. ¶ Hinc per translationem vorare, capitur pro auidè sumere. Plaut. in Trucu. Interim ille hamum vorat, si semel amoris poculum accepit meré. Cicero ad Attic. libro 4, Nos hîc voramus literas cum homine mirifico (ita me hercule sentio) Dionysio.

Vorago, inis, secunda syllaba producta, Locus immensæ profunditatis, quicquid acciperet, deuorans, & propemodum inexplebilis. Διαχάσμα, βάραθρον. Cic. 1. de Diuin. Qui quum per agrum Leontinũ iter faciens, equum demississet in flumen, summersus equus voraginibus non extitit. Virgil. 7. Aeneid. Hic specus horrendum, & sæui spiracula Ditis Monstrãtur, ruptóque ingens Acheronte vorago. Idem 6. Aen. Turbidus hic cœno, vastaque voragine gurges Aestuat. Curt. libr. 8, Imber violentius quàm aliàs fusus, campos lubricos, & inequitabiles fecerat: grauéſque, & propemodum immobiles currus illuuie, & voragine hęrebant. ¶ Transfertur & ad hominem insignitèr prodigum, cuius gula vel amplissimis patrimoniis in ventrem, tanquam in barathrũ quoddam, coniectis, expleri non potest. Cic. pro Sestio, In meo periculo, inquit, gurges & vorago patrimonij helluabere?

Voraginosus, a, um, adiect. Quod est voraginibus plenum. βαθρώδης. Hircius 6. belli Hispan. Nam paluſtri & voraginoso solo currebat ad dextram partem.

Vorax, cis, omnis gen. Multa absurgens, inexplebilis edacitatis. πολυφάγος, πύθερος, ἀπλήρωτος. Ouid. 15. Meta. Nec, nisi perdideris alium, placare voracis, Et malè morati poteris ieiunia vẽtris. ¶ Charybdis vorax. βαραθρώδης. Cicer. 2. Philipp. Quæ Charybdis tam vorax tot res tam citò absorbere potuisset? Vsura vorax. Luca. lib. 1, Hinc vsura vorax: auidúmque in tempore fœnus,
Et concussa fides, & multis vtile bellum.

Voracitas, atis. Edacitas, inexplebilis edendi auiditas. πολυφαγία.

Vorsura, vide versura in VERTO.

Vorto, vortis, vide VERTO.

Vortex, vide vertex in VERSO.

Vos, vestrum, vel vestri, pronomen pluralis numeri, à tu. Vosmetipsi, pro vosipsi. ὑμεῖς. Cicer. 4. Acad. Nos autem dicimus ea nobis videri, quæ vosmetipsi nobilissimis philosophis placuisse conceditis. Idem pro Rosc. Am. Quæ facitis eiusmodi sint, vt ea dedita opera à vobis contra vosmetipsos facere videamini.

Votiuus, Votum, vide VOVEO.

Voueo, ues, ui, tum, Deo aliquid sanctè promitto. ὑπόσχεμαι, ὑπίσχομαι. pro quo etiam dicimus vota facere, & vota nuncupare. Liu. libro 1. ab Vrbe, In re trepida duodecim vouit Salios, fanáque Pallori, & Pauori. Horat. 3. Carm. Ode 8, Voueram dulces epulas, & album Libero caprũ. Ouid. 9. Metam. Vota puer soluit, quæ fœmina vouerat Iphis. ¶ Vouere caput pro salute patriæ, dixit Cicer. 5. de Finib. pro, obiicere se periculis pro salutæ patriæ. ¶ Huius compositum est, Deuoueo, de cuius significatione abundè multa dicta sunt suo loco.

Votus, a, um, particip. Cic. 3. de Nat. deor. At earum templa sunt publicè vota, & dedicata. Liu. 4. ab Vrbe, Ludi ab Decemuiris per secessionem plebis à Patribus ex senatusconsulto voti, eo anno facti sunt.

Votum, ti, Promissio facta Deo. εὐχή. Cic. 3. de Nat. deo. Nónne animaduertis ex tot tabellis pictis, quàm multi votis vim tempestatis effugerint? Idem 1. de Legib. Diligentia votorum satis in lege dicta est, ac voti sponsio, quo obligamur Deo: pœna verò violatæ religionis iustam excusationem non habet. Virgil. 8. Aen. Vota metu duplicant matres, propiúſq; periclo It timor. ¶ Nefariũ votum. Cic. pro Cluen. Quin etiam nocturna sacrificia, quæ putat occultiora esse, sceleratásq; eius preces, & nefaria vota cognouimus. ¶ Et quoniã quæ magnopere desideramus, adhibitis votis à diis petere solemus, factũ est vt Vota accipiamus pro optatis. εὐχαί. Plin. Epist. 45. Hanc ego vitã voto & cogitatione præsumo. ¶ Vnde voti compotem dicimus eum, qui desiderium suũ assecutus est. Et pro voto succedere, id est pro desiderio. κατὰ γνώμην προχωρεῖν. ¶ Item facere vota, pro optare. εὔχεσθαι. Cicer. pro Milone, Vota enim feceratis, vt in eos se potius mitteret, quam in vestras possessiones. Nonnunquam tamen facere vota, idem est quod vouere. Cic. de Aruſp. respon. Nostri Imperatores maximis & periculosissimis bellis huic deæ vota fecerunt: eáq; in ipso Pessinũte ad aram principem persoluerũt. ¶ Voto aliquem fingere, id est talem fingere, qualem vel maximè optaremus. Plin. Epist. 12, Tibique, vt qui exploraueram, spondeo habiturũ te generum, quo melior fingi ne voto quidem potuit. ¶ Nuncupare vota pro imperio, apud Ciceronẽ 6. Verr. id est nominatim aliquid vouere, quod Republica periculo liberata, soluturus. ¶ Voto teneri, est voti ergò obligatum esse. Cic. Att. Sed iam quasi voto quodam & promisso me teneri puto. ¶ Vota soluere, est ea quæ vouimus, præstare, Cicer. ad Atticum. Vota reddere, apud eundem, 3, de Legib. Liberare se voto, est solutione eorum quæ vouimus, eximere sese ab obligatione sponsionis diis factæ. ¶ Legimus tamen & liberare se voti, pro voto. Liu. 5. ab Vrbe, Verecundiam non tulit Senatus, quin sine mora voti liberaretur. ¶ Reus voti, & Damnatus voti, vide in dictionibus DAMNATVS, & REVS.

Votiuus, a, um, pen. prod. Quod ex voto dari promittitur. ἀνάθεμα. Horat. 1. Epist. 3, Pascitur in vestrũ reditũ votiua iuuẽca. Ludi votiui, qui ex voto fiũt. Solebãt enim in Reipub. periculis, aut principis aduersa valetudine, ludi voueri, quos deinde votis dãnati ingenti cũ apparatu faciebant. Plin. lib. 7. cap. 48, Valeria Copiola Emboliaria reducta est in fœsenã, Cn. Pompeio, Q. Sulpitio Coss. ludis pro salute D. Augusti votiuis, annum centesimũ quartũ agens. ¶ Thura votiua, quæ voti causa persoluũtur. Ouid. 3. Amor. Eleg. 12. Accipit ara preces, votiuáq; thura piorum, Ara per antiquas facta sine arte manus. ¶ Legatio votiua, quæ voti ergò suscipitur. Cic. Att. lib. 15, Votiua (subaudi legatio) ne tibi quidẽ placebat. Etenim erat absurdũ, quæ, si stetisset Respublica, vouiſſem, ea me euersa illa, vota dissoluere. ¶ Aliquãdo votiuũ significat quod voto desideratum est. ἐυκτόν. Apul. lib. 6, Tota ciuitas ad votiuum conspectũ effunditur. ¶ Votiuæ aures, quæ cupiunt aliquid audire. Plaut. in Cas. Aures votiuæ si sunt, animum aduortite.

Vox, vocis, Propriè dicitur sonus qui ab animalis ore profertur. φωνὴ, φθόγγος, ὄψ, ἀυδή. Fit enim ἀπὸ τοῦ βόαι, quod est clamare. Cic. 2. de Natu. deor. Vocis genera permulta canorũ, fuscũ: lene, asperũ: graue, acutũ: flexibile, durũ: quæ hominũ solùm auribus iudicantur. Idẽ in Ora. Vocis mutationes totidẽ sunt, quot animorũ, qui maximè voce cõmouentur. Mira est enim quædã natura vocis: cuius quidẽ è tribus omnibus sonis, inflexo, acuto, graui, tanta fit, & tam suauis varietas perfecta in cantibus. De vocis quãtitate, ac qualitate, vide Quintil. libr. 11. cap. 3. Ouid. 2. Meta. Nec conata loqui est: nec si conata fuisset, Vocis habebat iter, saxũ iam colla tenebat. Idem 2. Amor. eleg. 6. de Psittaco, Non fuit in terris vocũ simulantior ales. Virgil. 3. Aeneid. Sensit, & ad sonitũ vocis vestigia torsit. Quintil. libr. 11. cap. 3, Augentur autẽ, sicut omniũ, ita vocis quoque bona, cura, & negligentia minuuntur. ¶ Nonnunquam tamen Voces dicimus pro rerum etiam inanimatarum sonis. Virg. 6. Aeneid. de Orphei cithara, Nec non Threicius longa cum veste sacerdos Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Vocula, æ, pen. corr. diminut. Parua vox. φωνίδιον. Cic. ad Quint. fratrem, Quanto molliores sunt & delicatiores in cantu flexiones, ac falsæ voculæ, quàm certæ, seu seuerè? Proper. lib. 1. Ele. 15, O vtinam traiecta ca ua mea vocula rima Percussas dominæ vertat in auriculas.

Vocabulum, li, penul. cor. Dictio qua res singulæ vocantur, aut voce efferuntur. Νῆσος. Terent. in Eunu. Tanquam philosophorum habent disci plinæ ex ipsis vocabula. Plin. Epist. 14, Neque enim alio vocabulo potest exprimi. Cic. 3. de Ora. Nam si res suum nomen & proprium vocabulum non habet. Quintil. lib. 9. cap. 1, Mutatur vocabulis vis rerum.

Vocalis, vocale. Quod est sonorum, & summæ vocis. φωνέες, ἠχωνῶν. Plin. lib. 18, Ranæ quoq; vltra solitum vocales, sunt signa tempestatis. Tibul. libr. 2. Eleg. 5, Nunc te vocales impellere pollice chordas. Nunc precor apud laudes flectere verba meas. Ouid. 11. Metam. Carmine vocali clarus citharáque Philæmon? ¶ Vnde vocales, dictæ sunt quinque illæ apud Latinos literæ: quia per se voces faciunt, & sine his vox proferri non potest. φωνήεντα. ¶ Hinc Semiuocales, quę quasi dimidiatum vocalium sonum habent. ἡμίφωνα. Vocalium cõcursus. Cic. in Orat. Habet enim ille tanquam hiatus cõcursu vocalium molle quiddam. ¶ Vocalis etiam dicitur, qui voce vtitur, & proferre verba potest: puta siquis, quũ mutus fuisset, postea loquatur. ἐμφωνῶν. Valer. lib. 1. Aegles Samius athleta mutus, quum ei victoriæ titulus & præmium eriperetur, indignatione accensus, vocalis euasit.

Vocalitas, atis. Cõsonantia, quam Græci συμφωνίαν vocant. Quintil. lib. 1. cap. 5, Sola est, quæ notari possit velut vocalitas, quæ σύμφωνία dicitur.

Vocamen, inis, Nomen, appellatio. ὄνομα. Lucret. lib. 2, –& Bacchi nomine abuti Mauult, quàm laticis proprium proferre vocamen.

Voca tiuus, adiectiuum fictum à Grammaticis: vt Vocatiuus casus, Per quem aliquem vocamus. κλητικὴ.

Vocatiuè, aduerbium, apud Gellium lib. 13. capit. 21, Vocatiuè, inquit, dicit. id est per vocatiuum.

Vociferor, aris, Exclamo, maiorem vocem emitto. κράζω, βοάω. Cicero 6. Verr. Minitari absenti Diodoro, vociferari palam, lachrymas interdum vix tenere. Lucret. libro 2, Nulla est finis, vti docui: res ipsáque per se Vociferatur, & elucet natura profundi. Virgil. 2. Aeneid. Talia vociferans gemitu tectum omne replebat. ¶ Vociferare actiuum protulit Cice. Actio. 4. in Verrem, si mendo locus yacat: Nam me dies vox, latera deficient, si hoc nunc vociferare velim, quàm miserum indi gnúmque sit, &c.

Vociferatio, onis, verbale, Clamor, actus vociferandi. κραυγὴ, βοή. Cicer. pro Cluent. Nam in ipso sermone hoc & vociferatione mortua est. Ad Herennium libro 3, Habet enim quiddam illiberale, & ad muliebrem potius vociferationem, quàm ad virilem dignitatem in dicendo accommodatum.

Voco, as, Interdum idem est quod aduoco, vel accerso. καλέω, φωνέω, λωτρέω. Plaut. in Capt. Quæ ad patrem vis nuntiari? vin' vocem huc ad te? ¶ Aliquando idem quod appellare. ὀνομάζειν. Virgil. 11. Aene. –variísque instigat vocibus alas, Nomine quenque vocans. ¶ Item inuitare. Cic. 6. Verr. Deinde ipsum regem ad cœnam vocauit. Vnde vocatores, dicti sunt, quibus inuitandi datum est negotium, siue qui per se vocant ad cœnas. καλήτορες. Plin. lib. 35. cap. 30, Inuitatus ad regis cœnã venit, indignãtiq; Ptolemæo, ac vocatores suos ostentanti, vt diceret à quo eorũ inuitatus esset, ille arrepto è foculo carbone extincto, imaginem in pariete deliniauit. ¶ Tanti vocat ille pudicam, à Iuuenale Satyr. 6, dictũ est in hunc sensum, Tantum accepit, vt illam dicat esse pudicam. Verba Iuuenalis sunt hæc, Bis quingenta dedit: tanti vocat ille pudicam. Loquitur de Cęsennia muliere impudicissima, quam tamen maritus pudicam esse asserebat: non quòd ita res esset, sed quòd quingenta dotis nomine accepisset. ¶ Item denũciare. Virg. 1. Georg. Tum cornix plena pluuiam vocat improba voce. ¶ Aliquando significat nomen imponere. Plaut. in Asin. Quo nos vocabis nomine? ¶ Vocare aliquem ad calculos, est eum vocare vt suffragiũ ferat. ¶ Vocare seruos ad libertatẽ, est eos incitare vt sese vindicent in libertatẽ. ¶ Vocare aliquem ad computationẽ, dixit Plin. in Paneg. Nemo recentẽ, & attonitam orbitatẽ ad computationẽ vocet, cogãtq; patrem, quid reliquerit filius, scire. ¶ Vocare aliquẽ ad testimoniũ, est testem citare. ¶ Vocare aliquẽ in crimen, est aliquem criminis accusare. ¶ Vocare in discrimen, est periculo committere. ¶ Vocare aliquẽ in inuidiam, est quod vulgus indoctũ ait, *adducere in malam gratiam*. ¶ Vocare rem aliquã in medium, est discutiendã proponere. ¶ Vocare aliquem in partẽ, est eum vocare vt alicuius rei partem accipiat. ¶ Vocare aliquid ad calculos, est in supputationem deducere. Cic. de Amic. Hoc quidem est nimis exiliter & exiguè ad calculos vocare amicitiã: vt par sit ratio acceptorũ, & datorum. ¶ Vocare deos in vota, est votis factis, deorũ auxilium implorare. ἐπικαλέσθαι. Virg. 5. Aen. Ni palmas ponto tendens

Universidad de Deusto
Biblioteca

vtráque Cloanthus, Fudiséreque preces, diuósque in vota vocasset. ¶ Vocare aliquem à mœstitia, est iubere læto animo esse. Cic. Attico, lib. 11. Quòd me à mœstitia vocas, multũ proficis. ¶ Sic vocare ad vitã, ibidé. pro eo quod est bono animo esse iubere, & eum qui iam necé sibi inferre constituerat, spe meliori iniecta ab instituto reuocare. ¶ Vocata est opera, dixit Plaut. in Stich. Cœnabis apud me, quoniam saluos aduenis. E. Vocata est opera. id est non vacat apud te cœnare, quoniá rogauit me aliquis vt negotium aliquod pro se tranſigerem.

Vocatus, a, um. participium. Ouid. 1. Metamor. Conciliúmque vocat: tenuit mora nulla vocatos. Horat. 2. Carm. Ode 18. Vocatus, atq; non vocatus audit.

Vocatus, us, ui. Virg. 10. Aeneid. –nunc ô nunquam fruſtrata vocatus Hasta meos, &c. Vbi Seruius, Vocatus, hoc est inuocationes & preces: nam appellatio est à verbo quæ semper in io exit, aut in us, id est nomẽ verbale. Cic. 3. de Orat. Manè Idib. Septemb. & ille, & Senatus frequens vocatu Druſi in Curiam venit.

Vocito, as, pen. corr. Frequenter voco. ἀναφωνῶ Plaut. in Capt. Pægnium vocitatus est, poſt vos nomen indidiſtis Tyndaro. Cic. 2. de Natu. deor. Quas noſtri Septem ſoliti vocitare triones.

V ante P.

Vpilio, onis, maſc. gene. Poſitum est à Virgilio pro opilione, causa metri, Ecloga 10, Venit & Vpilio, tardi venere subulci. Est autem opilio, vel vpilio, ouium custos. ποιμήν.

Vpupa, pæ, Auis, criſtis à capite exeũtibus galeata, in fimo semper commorans, ἔποψ. Plin. lib. 10. cap. 29, Mutat & vpupa, vt tradit Aeſchylus poëta, obſcœna aliàs paſtu auis, criſtã viſenda pilcatili, cõtrahens eam, ſubrigénſque per longitudinem cæpitis. ¶ Plautus in Capt. Vpupam pro meretrice accepit. Idem (inquit) huc mihi aduenienti vpupa quæ me delectet, data est.

V ante R.

VRA, ὄρα, Locus est in finibus Syriæ Palmyrenæ, ad Euphratem fluuiũ, qui inde relictis Palmyrenorum deſertis, in ortum reflectitur. Autor Plinius lib. 5. cap. 24.

Vrachus, pen. corr. βραχὺς, Meatus est proficiſcens ex fundo veſicæ fœtus in vtero exiſtentis, lotium deferens in membranam vrinæ recipien dæ deſtinatam, quæ à medicis ἀλλαντοειδὴς appellatur. Vide Galenum lib. 15, de Vſu partium, & in tractatu De conſectione vuluæ.

VRAGVE, ὄραγε, ἄδης, Plutonis cognomẽ est, ab vrgendo (vt quibuſdam videtur) impoſitum, quòd omniũ deorum maximè nos vrgeat. Nos Græcam vocem esse malumus. Apud illos enim ὀραγὸς dicitur, qui in acie extremam agminis partem ducit. Vnde non inuenuſtè ad Ditem transfertur, qui poſtremum humanæ fabulæ actum excipit.

VRANIA, æ, ſiue Vranie, es, οὐρανία, οὐρανίη. Vna muſarum, Iouis & Mnemoſynes filia, cui Aſtrologiæ inuẽtio tribuitur. Vnde & Vraniam dicta putant, quaſi τὰ ἄνω ὁρῶσαν. hoc est ſublimia ſpeculantẽ. Ouid. lib. 5. Faſt. Excipit Vranie: fecere ſilentia cunctæ.

Vranoſcopus, pi, οὐρανοσκόπος, Piſcis idem cum callionymo, fel habẽs prægrande, quo cicatrices, & excreſcentes in oculo carunculæ perſanantur. Dictus vranoſcopus ab oculo, quem in capite habet ita ſitum, vt eo cælum intueri videatur. Vide Plinium lib. 32. cap. 7.

VRANOPOLIS, ὀρανόπολις, Vrbs in finibus Macedoniæ, ad radicem montis Atho: cuius meminit Plinius lib. 4. cap. 10.

VRANVS, ὄραν-ος, Pater Saturni: quem Latini Cælum, vel Cælium appellant, ex cuius virilibus, à Saturno filio exectis, & in mare abiectis, nata eſt Venus, quæ ideo Græco nomine appellata est Aphrodite.

Vrbanatim, Vrbane, Vrbanitas, Vrbanus, vide VRBS.

VRBI, ὄρβοι, Populi sunt Capiſſenæ (quæ est Aſiæ regio Carmaniæ finitima) non procul à Pandorum finibus, & Ponamo flumine nauigabili. Autor Plin. lib. 6. capit. 23. Sed corrupta est Plinij lectio: ſic enim habet, Flumen Borru, Genſurbi, flumen nauigabile Ponamus Pandorum finibus, Vbi Genſurbi fluuij nomen est non populi.

Vrbina, næ, penul. cor. Teli genus oblongum. Plaut. in Bacch. Si tibi est machæra, & nobis vrbina est domi. Verba sunt Chryſali, minas referentis, & militis fœuitiam fœuis item dictis retundentis. Placiades Fulgentius legit hoc loco Veruinam, & interpretatur iaculi genus, quod verutum vocant. Vide Eraſmi Adagia.

VRBINVM, Italiæ oppidum: à quo Vrbinates. Plin. lib. 3. cap. 14.

Vrbs, huius vrbis, Oppidum muro cinctũ. ἄστυ. ab Vruo, aratri curuatura: quòd antiqui iunctis bobus tauro & vacca, Hetruſco ritu in condendis vrbibus, interiore vacca, aratro circumagebant ſulcum, intra quẽ vrbẽ ædificarẽt. Hoc faciebant religionis causa die auſpicato, vt vrbs foſſa, muróque munita eſſet: & locum vnde terram fodiſſent. Foſſam vocabant. Virg. 1. Geor. Apta dies legitur, qua mœnia figaet aratro. Quidam ab orbe vrbem appellatam putãt, quòd ſulcus in orbem duceretur: nam ciuitates antiquæ in orbem fiebant. Et propriè Roma Vrbs dicta est per antonomaſiam, quum cætera dicantur Oppida, vt teſtatur Quintilianus libr. 8. cap. 2. ¶ Vrbis autem vocabulo propriè ædificia ipſa ſignificantur. Virgil. 1. Aeneid. Vrbs antiqua fuit, Tyrij tenuere coloni, Carthago. ¶ Ciuitatis autem nomine proprie intelliguntur coloni, qui & ciues dicuntur. Cic. 1, de Repub. Quam quum locis manúque ſepũſſent, ciuſmodi coniunctionem tectorum Oppidũ, vel Vrbem appellarunt, delubris diſtinctam ſpatiíſque communibus. Omnis ergo populus, qui est talis cœtus multitudinis, qualẽ expoſui, Ciuitas est. Idem pro Seſtio, Tum domicilia coniuncta, quas vrbes dicimus, inuento & diuino iure & humano, mœnibus ſepſerunt. Sed confunduntur quandoq;, ita vt Vrbs pro ciuitate ponatur, idque per metonymiam, vt ait Quintilianus libr. 8. cap. 6. Virg. 2. Aeneid. Inſadunt vrbem ſomno, vinóque ſepultã. Et ciuitas pro vrbe. Seneca. Quum pleraſque ciuitates viderimus terræmotu funditus collapſas. ¶ Ab vrbe fit Suburbium & Suburbanum, Vrbanus, & Vrbicus: ſicut ab oppido Oppidanus, & Oppidicus.

Vrbicus, ca, cum, Quod ad vrbẽ pertinet. ἀστικὸς. ſicut Ruſticus, ca, cum, quod ad rus. Gell. lib. 15. cap. 1. Si quod autem poſſet remediũ esse, vt ne tam aſsiduè domus Romæ arderẽt, vænũ hercle dediſſem res ruſticas, & vrbicas emiſſem. Sueton. in Auguſto. Vt feraciorẽ, habiliorémq; annonæ vrbicæ redderet. Martial. in Proœ. libr. 12. Quæ abſoluenda non esset inter illas quoque occupationes vrbicas, quibus Caecilius cõsequimur vt moleſti potius quam officioſi esse videamur.

Vrbanus, na, num, Idem quod Vrbicus. ἀστικὸς, ἀστῶος. vt Vrbani mores, Vrbana curia: aut qui in vrbe habitat, cui opponitur Ruſticus. Plaut. in Merc. Vrbani fiunt ruſtici. ¶ Vrbana prædia. Vſp. l. vrbana. ff. de verb. ſig. Vrbana prædia omnia ædificia accipimus, non ſolùm ea quæ sunt in oppidis, ſed & ſi fortè ſtabula sunt, vel alia meritoria in villis, & in vicis: vel ſi Prætoria, voluptati tantùm deſeruientia, quia vrbanũ prædium nõ locos facit, ſed materia. Vita vrbana. Terent. Adel. Ego hanc clementẽ vitam, vrbanam, atque otium ſecutus ſum. Ouid. 1. de Pon. eleg. 9. Nec tu crederis vrbanæ commoda vitæ Quærere Naſonem: quærit & illa tamen. ¶ Per tranſlationem accipitur pro faceto, comi, lepido, quem Græci εὐτράπελον vocant, ſiue χαρίεντα: & pro eo qui in verbis & ſono, & vſu proprium quendã præ ſe fert vrbis geſtũ, & ſumptam ex cõuerſatione doctorum tacitam eruditionem Cicer. pro Domo ſua, Et homo facetus inducis etiam ſermonem vrbanum, acvenuſtum. Horat. 1. Sermo. ſatyr. 10, –fuerit Lucilius, inquam, Comis & vrbanus, fuerit limatior idẽ, &c. Et differt à Dicaci, quòd dicax est, cuius ſermo cum riſu aliquem inceſsit. Ideo Demoſthenem vrbanum fuiſſe dicunt, dicacẽ negant. ¶ Quemadmodũ autem vrbanum & dicacem hominẽ dicimus, ita vrbanum & dicacem ſermonem: vnde vrbanitas & dicacitas tam de oratione quàm de homine dicuntur.

Vrbanitas, atis, Sermonis lepor, oratio ſalibus condita. ἀστεισμὸς, χαριεντισμὸς, ἀστειότης. Vrbanitas (inquit Quint. lib. 6. cap. 3,) illa est, in qua nihil abſonum, nihil agreſte, nihil inconditum, nihil peregrinum neq; ſenſu, neque verbis, neque ore, geſtúve poſſet deprehendi. Cice. 1. de Finib. Et sunt illius ſcripta leuiora, vt vrbanitas ſumma appareat, doctrina mediocris. Idem pro Cœlio. Maledictio autem nihil habet propoſiti præter contumeliam: quæ ſi petulantius iactatur, conuitium: ſi facetius, vrbanitas nominatur. Quint. lib. 4. cap. 1, Vrbanitas opportuna reſicit animos. Eſt autem hæc ſignificatio metaphorica, tracta à moribus eorum qui in vrbibus agunt, quorum oratio, vitáq; omnis lepore, ſalibus, & venuſtate amœnius condita est, quàm eorum qui in agris agunt. ¶ Nonnunquam tamẽ legitur in propria ſignificatione pro rebus ipſis vrbanis, vel pro vita vrbana. τὰ ἀστυκά. Cic. Trebatio, Tu modò deſideria vrbis & vrbanitatis depone.

Vrbanè, aduerbiũ, Facetè, lepidè, venuſtè. ἀστίως, χαρίεντως. Cic. 1. de Finib. Facetè & vrbanè (vt è patre audiebam) Stoicos irridente. Quint. lib. 2. cap. 11, Nec ſanè potuit vrbanius ex confeſſione inſcitiæ ſuæ elabi.

Vrbanatim, Antiquis in vſu erat, pro vrbanè, hoc est vrbanorum more. ἀστίως. ſicuti contrà Ruſticatim, pro ruſticè, ſiue ruſticorum more. Pompon. apud Nonium, At ego ruſticatim tangam, vrbanatim neſcio.

Vrceus, vrcei, vt Paulus Iureconſultus ait, Est vas quo aqua in vrnã infunditur, vel in ahenũ. πελάμιον. Martial. lib. 14. Hic tibi donatur panda ruber vrceus anſa, Stoicus hoc gelidam Fronto petebat aquam. Columel. lib. 12. capit. 21, Sal autem quàm candidiſsimus conijcitur in vrceo fictili ſine pice: qui vrceus quum recipit ſalem, diligenter totus oblinitur luto paleato. Horat. in Arte, –amphora cœpit Inſtitui? currente rota cur vrceus exit?

Vrceolus, diminutiuum. Colum. lib. 12. cap. 16, Eodem tempore ſorba manu lecta curioſè in vrceolos picatos adiicito. Iuuen. ſaty. 2,

Lectus erat Codro Procula minor, vrceoli ſex,
Ornamentum abaci nec non & paruulus infra Cantharus, &c.

Vrceolaris herba, A Romanis dicta est quam herbariorum vulgus hodie *parietariam*, ſeu *muralem* appellat. τὸ ξύον Dioſcoridi. ¶ Dicitur & per dicium, quòd perdices hac herba peculiariter delectentur. Vrceolaris autem idcirco appellata est, quòd ſua aſperitate ſit lauandis vrceis maximè idonea. Plin. lib. 22. cap. 17, Perdicium, ſiue parthenium, à noſtris herba vrceolaris vocatur, ab aliis aſtericum, folio ſimilis ocymo, nigrior tantùm, naſcens in tegulis, parietibúſque.

VRCI, ὄρκος Ptolemæo, Oppidum maritimum in finibus Hiſpaniæ Tarraconenſis, vbi à Bætica dirimitur. Autores Ptolemæus libr. 2. cap. 5, & Plinius lib. 3. cap. 3.

Vredo, inis, Morbus herbarum, frutieum, arborũmque qui in vitibus etiam carbunculus dicitur: & in cæteris rubigo, ſata, plantas, arboréſq; adurens, ἐρυσίβη. Cicer. 3. de Natura deorum, Nec ſi vredo, aut grando quippiã nocuit, id Ioui animaduertendum fuit. Plin. lib. 18. cap. 28, Plerique dixere rorem inuſtum ſole acri, frugibus rubiginis cauſam eſſe, & carbunculi vitibus. Quod ex parte falſum arbitror: omnémq; vredinem frigore tantùm conſtare, Sole innoxio. ¶ Eſt & vredo, exuſtio cum pruritu, qualis ab vrtica tum herba, tum piſce excitatur. κνῦδμός. Plin. libr. 9. cap. 45, de vrtica piſce, Dum admoueri ſibi manum ſentit, colorem mutat, & contrahitur: tacta vredinem mittit.

Vretheres, ὀρυθῆρες, Meatus oblongi per quos vrina à renibus in veſicam defertur. Vide Celſum lib. 4. cap. 1.

Vrgeo, ges, vrſi, vrſum, Incumbo in aliquid, cogo, premo, impello ὠθέω, ἐπισπείρω, καταπέλλω. Virgil. 3. Georg. –ima Soluuntur latera, atque oculos ſtupor vrget inertes. Idem 7. Aeneid. Iuſsíſque ingentibus vrget Apollo. Cicer. ad Atticum lib. 6, Sollicitudine prouinciæ tamen vel maximè vrgebamur. Et libr. 12, Sed neq; hæc digna longioribus literis: nec erat quid ſcriberẽ: & ſomnus vrgebat. ¶ Vrgere, inſiſtere. Quadrigarius libr. 5. Annal. apud Nonium, Sed circiter horas duas graui prælio vrſerunt: deinde in fugam ſunt coniecti. Cice. 5. de Finib. non

non pugnem cum homine, cur tantũ habeat natura boni: illud vrgeam, non intelligere eum quid ſibi dicendum, quum dolorem ſummum malum eſſe dixerit. ¶ Accipitur item vrgere pro tegere, vt annotauit Nonius, citans illud Virgilij, libro 2. Georgic. Qui ſaxo ſuper, atque ingenti pondere teſtæ Vrgẽt. ¶ Item pro accelerare: vt apud Virgilium lib. 9. Aene. Veſte tegens, tibi quam noctes feſtina, diéſque Vrgebam, & tela curas ſolabar anilis. ¶ Item infeſtare, & opprimere. Cice. pro Rabirio, Satis eſt homines lapſos nõ erigere: vrgere verò iacentes, aut præcipitantes impellere, certè eſt inhumanum.

VRGI, ὄργοι, Populi Sarmatiæ Europæ, Iazygibus finitimi, ad vtranque Iſtri ripam, magna ex parte ex paſtionibus victitantes, pauci agricolturæ dediti. Autor Strabo libro 7.

VRGO, Inſula est in mari Tyrrheno, non procul à Capraria. Plinius libro 3. capite 6.

VRI, ὄροι, Indiæ populi, Indi fluminis accolæ, Silenis proximi. Autor Plinius libro 6. capite 20.

VRIA Plinio, οὐρίον Ptolemæo, Oppidum Hiſpaniæ Bæticæ, in conuentu Gaditano: cuius meminit Plinius libro 3. cap. 1. ¶ Eſt item Vria lacus Acarnaniæ, femiſtadium diſtans à mari. Autor Strabo lib. 10. ¶ Est præterea eiuſdem nominis oppidum in ora Apuliæ, & poſt flexum Gargani montis, teſte Plinio libro 3. cap. 11. Strabo Vreum, Ptolemæus ὄριον appellat. ¶ Vriam aliam collocat Strabo libro 8. medio ferè itinere inter Tarentum & Brundiſium.

Vrica, cæ, Cõmune ſatorum omnium vitium, ſed maximè ciceris; quum ſalſilaginem eius abluendo, imber id dulcius facit. Plin. lib. 18. cap. 17.

Vrigo, pen. prod. vriginis, Vredo, quæ ex vi cauſtica alicuius medicamenti prouenit. κανθὼς, κάνθος. Plinius libro 20. capite 22. At in magna duritia ſine ſico impoſitum, vel ſi vehementior vrigo timeatur, per duplices pannos.

Vrina, næ, penul. product. Serum ſanguinis, quod in renibus colatum, per vretheras tranſmittitur ad veſicam. οὖρον. Latini etiam Lotium appellant. Dicta Vrina, à verbo ἐυρέω, quod est meiere. Colu. libro 2. cap. 15. Aptior est tamẽ furculis hominis vrina, quã ſex menſibus paſſus fueris veteraſcere. ¶ Vrinam facere, & vrinã reddere, idem quod meiere. Plin. lib. 8. cap. 16, Vrinam mares crure ſublato reddere, vt canes. Colum. lib. 6. cap. 30, Quum ſuo tempore vrinam non fecerint. ¶ Vrina genitalis, est genitale ſperma. Plin. 8. cap. 43, Incontinens aſinæ vterus genitalem vrinam reddit, ni cogatur in curſum verberibus à coitu.

Vrino, as, pen. prod. ſiue Vrinor, deponẽs, pen. prod. Eſt in aquam mergi, & natando emergere. κυδύσσω, κλυδάζομαι, κυκυμβάω. dictum ab Vruo, vt Sipontino placet, hoc est à curuatura aratri, quam vrinantes imitari videntur: vel vt alij malunt, ab Vrna, qua aquam è puteo, aut flumine haurimus: quæ vt aquam capiat, primùm immergitur, deinde extrahitur. Plin. libro 11. capite 37, Eadem est cauſa, quia ſub aqua diu ranæ, & phocæ vrinentur. ¶ Hinc compoſitum Inurino. Col. lib. 8, Lacus, piſcináq; ſiant, vt ſint quibus inurinare poſsint aues,

Vrinatores, apud Varronem, Qui in aquam merguntur, & ſub ea natant κυδιστητῆρες, δύτα, βυθοὶ, βύθιοι, κωμυβῆται. Callíſtratus Iureconſultus ita appellat eos, qui merces è mari extrahunt, nauigij leuandi gratia iactatas.

Vrinum ouum, Ouum irritum, & inefficax, quod citra coitum editur, veneris tamen imaginatione: vt quum fœminæ ſese mutuò ſaliunt. ὑστερικὸν ᾠὸν. Plinius lib 10. cap. 58, Palumbes, & turtures, plurimũ terna pariunt oua, nec plus quàm bis ferè pariunt: atque ita ſi prior fœtus corruptus eſt. Et quanuis tria pepererint, nunquam plus duobus educant. Tertium, quod irritum eſt, vrinum vocant. Græci id genus oua ὑστερικὰ appellãt, quaſi dicas ſubuentanea: qua voce vtitur & Plinius loco iam citato. Et ipſe (inquit) inter ſe, ſi mas non ſit, fœminæ ſaliunt, pariúntque oua irrita, ex quibus nil gignitur, quæ Græci hypenemia vocant. Eadem & zephyria appellantur ab eodem Plinio libro 10. cap. 60, Irrita oua, quæ hypenemia diximus, aut mutua fœminæ inter ſe libidinis imaginatione concipiunt, aut puluere: nec columbæ tantùm, ſed & gallinæ, perdices, pauones, anſeres, chenalopeces. Sunt autem ſterilia, & minora, ac mimus iucundi ſaporis, & magis humida. Quidam & vento putant ea generari: qua de cauſa etiam Zephyria appellantur.

Vrion, Terræ genus, quod in corrugis faciendis diligenter vitant qui aurum in montium ruinis quærunt, per ſilices potius & calculos flumina riuóſque ducentes. Autor Plinius libro 33. capite 4.

VRIVM, ὄριον, Oppidum eſt Hiſpaniæ Bæticę, apud Ptolemæum libro 2. cap. 4. Plinius in Gaditano conuentu collocat, & Vriam per primam effert declinationem.

Vrna, æ, Vas quo aqua è puteis, fluminibúſve hauritur: ita dictum, quòd ſubter aquam demerſum, atque inde rurſus emergens, vrinãtis ſpeciem præbere videatur. κάλπη, κάμυος. Plaut. in Pſeud. Tu qui vrnam habes, aquam ingere. ¶ Dicebatur etiam vrna apud veteres, vas quo iudicum ſuffragia colligebantur. Virgil. 6. Aeneid. Quæſitor Minos vrnam mouet. ¶ In vrnis præterea mortuorum cineres ſeruabantur, Cic. 1. Tuſcu. Quid poetæ? nonne poſt mortem nobilitari volunt: vnde ergo illud? Aſpicite ô ciues ſenis Enni imaginis vrnam. ¶ Eſt item vrna, menſuræ genus, quatuor capiens congios, hoc est amphoræ dimidium.

Vrnula, diminutiuum, καμάριον. Cice. in Parad. Minúſne gratas diis immortalibus capedines, ac fictiles vrnulas fuiſſe, quàm delicatas aliorum pateras arbitramur?

Vrnalis, le. Quod vrnam capit: vt Vrnales caliculi vel vrcei. Cato cap. 13, Vrceos fictiles, vrnales duos, trullas ligneas duas.

Vrnarium, rij, interprete Varrone libro 4. de Ling. Lat. Menſa quadrata, quòd vrnas cum aquã poſitas ibi potiſsimum haberent in cuſina. Hęc apud nos plurimi marmoreum faciunt: foramine per quod aqua effluat relicto, ac ſuper id eſcaria vaſa epulis vncta per ancillas lauantur. Varro ταφῆ, ὠθισμὸν, vt citat Noniꝰ. Sed quæ neceſsitas te iuuet aquam effun-

dere domi tuæ: ſi vaſa habes pertuſa: plumbum non habes, ad quam rem nobis eſt conſluuium? ad quam rem vrnarium? Ante balnea item vrnaria erant, teſte Varrone loco iam citato, in quibus vrnæ cum aqua collocabantur.

VRO, vris, vſi, vſtum, Verbum actiuum est, Idem valens quod cremo, vel calore aut frigore lædo. φλέγω, καίω, καταψύχω. Cic. 1. Tuſc. Ca teras partes incultas, quòd aut frigore rigeant, aut vrantur calore. Virgil. 2. Aeneid. Aut pelago Danaũm inſidias, ſuſpectáque dona Præcipitare iubẽt, ſubiectíſq; vrere flammis Ouid. 6. Metamor. Quum ſol grauis vreret arua. Lucan. libro 4, Vrebant montana niues. Quo in loco vro de frigore dicitur. ¶ Per tranſlationem ponitur pro cruciare, ſicut κάφω Græcè. Virgilius, Vrit atrox Iuno. ¶ Vri virgis, est cædi, flagellari. μαστιοῦσθαι ῥαβδίζεσθαι. Nam ex virgarum percuſsione corpus calefit, ac inflammatur. Horat. 2. Sermon. ſaty. 7, Quid refert vri virgis, ferróque necari? ¶ Eodem modo & calceus anguſtior dicitur vrere pedem. Horat. lib. 1. Epiſtol. – vt calceus olim Si pede maior erit, ſubuertet: ſin minor, vret. ¶ Vro hominem, per tranſlationem ſignificat dolere cogo, autore Donato, aut ango, vt vult Budæus. Terent. in Eunuc. Vro hominem. ¶ Vri aliquando est amore conſumi, conflagrare. Virg. 4. Aeneid. Vritur infœlix Dido, flammáſque fatetur.

Vrens, tis, participiũ. Horat. 1. Sermo. ſaty. 5, Vdos cum foliis ramos vrente camino.

Vſtus, a, um, Aliud participium Ouid. 1. Metamor. Tum primùm ſiccis aër feruoribus vſtus Canduit.

Vrendus, a, um. Horat. 1. Ser. ſat. 3, Neglectis vrenda filix innaſcitur agris.

Vſtio, onis, verbale, Vrẽdi actus. καῦσις. Cato cap. 38, Virgas & ſarmẽta quæ tibi vſtioni ſupererunt, in ſegetẽ comburito. ¶ Vſtio pro cauterizatione quam vocant, Plin. lib. 34. capite 15, Quædam vſtione ſanantur, priuatim verò canis rabili morſus. Celſus, Omnes autem huiuſcemodi dolores vix citra vſtionem ſiniuntur. Id est citra candentis ferri admotionem.

Vſtor, verbale, Propriè dicitur qui corpora in buſtuariis cremat. Martialis lib. 3, Vſtórque tedas præferat nouæ nuptæ Budæus.

Vrito, as, penul. corr. frequentatiuum. Plaut. Moſtel. Calidum hoc est, etſi procul abeſt, vritat malè.

Vſtulo, as. pen. cor. Vro, aduro, cremo. κάυσιν τιθέω. Pacuuius, Candenti ferro crines vſtulare. Liuius, Pauci ſemiuſtulati venẽre in poteſtatem. Catullus Epig. 34, Scripta tardipedi deo daturam
Infœlicibus vſtulanda lignis.

Vſtrigo, inis, penul. prod. ἀγρώστη. Vox eſt claſsicis ſcriptoribus, nequaquã recepta: qua tamen Ambroſius in Hexam. pro vredine, ſeu rubigine vtitur, Non deſinit, inquiens, eſſe triticum, ſi aut vſtrigine aduratur, aut imbre madidetur.

Vſtrina, æ, pen. prod. Locus in quo metalla candeſcunt, vt laborentur. τὰ καυτηρία. Plinius lib. 36. cap. 31, In vſtrina ter ſiccantur, ita vt torreantur carbone puro, ac toties vino reſtringuantur albo. ¶ Vſtrina, ait Feſtus, locus dicebatur in quo mortuus combuſtus fuit, qui alibi ſepultus eſt. Buſtum autem est locus in quo quis & combuſtus, & ſepultus eſt.

VROLANIVM, ὀρολάνιον, Ciuitas in Orientali parte Britanniæ inſulæ: apud Ptolemæum lib. 2. cap. 3.

Vropygium, ſiue (vt apud Pollucem legitur) Orrhopygium, ὀροπύγιον, ὀρρωπύγιον, Oſsis ſacri extremitas, vel potius os totius ſpinæ extremũ oſsi ſacro ſubtus adhærens, podicique ſuperné imminens, quod aliis nominibus κέντρις, & ὄρρος appellatur. Ariſtoteles verò lib. vltimo de Animalibus, vt caudam quadrupedum vult eſſe, ita volucrum vropygium, & earum duntaxat quæ ſciſſas alas habent: idque datum volucribus ad dirigendos volatus, quemadmodum nauigiis temones. Martialis lib. 3. Vetuſtinæ vetulæ inter cæteras deformitates vropygium macræ anatis obiicit, depygem videlicet eam ſignificans, tritiſque & exilibus natibus. Quum (inquit) anatis habeas vropygium macry, &c.

VRPANVS, οὐρπανὸς, Fluuius Daciæ, (quæ hodie Valachia) ſupra Saum influens in Iſtrum. Autor Plinius lib. 4. cap. 25.

Vrpix, icis, Inſtrumentum ruſticum. Cato cap. 10, Vrpicem vnum, crates ſtercoratas quatuor, &c.

Vrruncum, ci, In ſegetibus dicitur, quod est in imo ſpicę circa ſummum culmi cacumẽ, minus grano. Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 48, de ſpica loquens, Illud autem ſumma in ſpica iam matura, quod est minus quàm granum, vocatur frit: quod in infima ſpica ad culmum ſtramenti ſummum, item minus quàm granum est, appellatur Vrruncum.

VRSENTINI, Lucaniæ populi, apud Plinium lib. 3. cap. 11.

VRSO, Hiſpaniæ Bæticæ oppidum, in conuentu Aſtigitano. Autor Plinius libro 3. capite 1.

Vrſus, vrſi, Animal ferum, hybernorum menſium ſomno pinguescens; cuius naturam omnem latiſsimè exequitur Plinius lib. 8. cap. 36. ἄρκτος, Virgil. 3. Geor. – nec funera vulgò Tam multa informes vrſi, ſtragémque dedere, Ouid. 10. Metamor. Raptoréſque lupos, armatóſque vnguibus vrſos Vitat, & armenti ſaturatos cæde leones. Inuen. Satyr. 15, Indica tigris agit rabida cum tigride pacem Perpetuam: fœuis inter ſe conuenit vrſis.

Vrſa, æ, fœmininum ab Vrſus, ἄρκτος, ὁ. Plinius libro 10. cap. 63, Informia, etiam magis, quàm ſuprà dicta, vrſæ pariunt, &c. ¶ Vrſæ item dicuntur duo ſidera cæleſtia, quas ἄρκτους etiam Græci appellant: nos à ſimilitudine ſeptem boum iugum ſubeuntium etiam Septentriones dicimus: Græcorum nonnulli etiam ἅμαξαν, quod plauſtrorum ſimilitudinem referant. Sunt autem vrſæ duæ, quarum quæ maior eſt, Helice: quæ minor, Cynoſura appellatur.

Vrſinus, a, um. pen. prod. denominatiuum. ἄρκτειος. vt Rabies vrſina. Plinius libro 8. cap. 36, Quoniam potum in vrſinam rabiem agat. ¶ Vrſinum allium, apud eundem libro 19. capite 7.

Vrſulus, pen. cor. aliud diminut. cuius fœmininum est vrſula. ἄρκτιον.

Vrtica, vrticæ, pen. prod. Notissimum genus herbæ, ab vrendo, quòd eius folia tacta acerrimè vrant. ἀπαλύφη. Plinius libro 9. capite 45, Constat, si equæ marem non admittant, & vrtica infricetur natura, libenter coitum pati. Scribunt physici, vrticam in cibis coctam vtilissimam esse lieni, ventris duritiæ, articularibus, podagricis morbis, arteriæ, tulsi, ventris distillationi, stomacho: pectus præterea purgare, vrinam ciiecre, sanguinem narium sistere, calculos rumpere, yuam reprimere. Iuuenalis Sat. 2, pro pruritu libidinis posuit: -vnde Hæc tetigit Gradiue tuos vrtica nepotes? ¶ Est præterea vrtica, genus piscis, nomen inde habentis, quòd tactu vredinem excitet, quemadmodum eiusdem nominis herba. Plin. libro 9, capite 45, Vrticæ noctu vagantur, noctúque mutantur: carnosæ frondis his natura, & carne vescuntur. Vis pruritu mordax, eadémque quæ terrestris vrticæ.

Vrus, vri, Animal est Hercyniæ syluæ peculiare, imagine tauri, sed maiore corpore, miráque velocitate. ἄγριος. Cæsar lib. 6. belli Gall. loquens de feris quæ in Hercynia sylua nascuntur, Tertium (inquit) est genus eorum qui vri appellantur: ij sunt magnitudine paulò infra elephantes, specie & colore, & figura tauri. Magna vis est eorũ & magna velocitas: neque homini, neque feræ, quam conspexere: parcunt: hos studiosè foueis captos interficiunt. Hoc se labore durant adolescentes, atque hoc genere venationis exercent: & qui plurimos ex his interfecerunt, relatis in publicum cornibus, quæ sint testimonio, magnam ferunt laudem. Sed assuescere ad homines, & mansuefieri ne paruuli quidẽ excepti possunt. Amplitudo cornuum, & figura, & species multum à nostrorum boum cornibus differt. Hæc studiosè conquisita, ab labris argento circuncludunt, atque in amplissimis epulis pro poculis vtuntur. Hæc Cæsar. Dicti vri, vt quidam putant, ὑπὸ τῶν ἐφίων, hoc est à montibus. quia in montibus esse consueuerunt. Virgil. 4. Geor. Quærítas ad sacra boues Iunonis, & vris Imparibus ductos alta ad donaria currus. Plinius lib. 8. capite 15, Pauciſsima Scythia gignit, inopia fructuum: pauca contermina illi Germania: intignia tamen boum ferarum genera, iubatos bisontes, excellentíque & vi & velocitate vros, quibus imperitum vulgus bubalorum nomen imponit, quum gignat Africa, vituli potius, ceruíve quadam similitudine.

Vruum, vrui, Aratri curuatura: à quo Vruo, as, quod est aratro definio, Festus, Vruat, apud Ennium in Andromeda, significat circundat, ab eo sulco qui fit in vrbe condenda vruo aratri, q̃ uæ fit forma simillima vnci curuatione buris, & dentis, cui præfigitur vomer.

V ante S.

VSAR, Fluuius est Mauritaniæ Cæsariensis, Nabadum regionem irrigãs. Autor Plinius libro 5. capite 2.

Vsia, pen. acuta. οὐσία, vox Græca, quam Quintilianus Essentiam interpretatur, verbo quidem (vt ipse fatetur) duriusculo, non vsquequaque tamẽ refugiendo, præsertim quum aliud Lingua Latina non habeat. Martial. Tullius tamen modò Naturam vertit, modò Materiam. August. in Dialecti. Vsia est propriè & principaliter dicta, quæ neque in subiecto, neque de subiecto significatur. Idem libro 12. de Ciuitate, sicut ab eo quod est Sapere, vocatur Sapientia: sic ab eo quod est Esse, vocatur Essentia, nouo quidem nomine, quo vsi veteres non sunt Latini sermonis autores, sed iam nostris temporibus vsitato, ne deesset etiam Linguæ nostræ, quod Græci appellant οὐσίαν. Hoc enim verbum è verbo expressum est, vt diceretur Essentia.

Vsio, Vsitatus, Vsitor, vide VTOR.

Vspiam, Pro vsquam, & in loco, & ad locum significat. ποῦ. Terent. in Adelph. Aut vspiam ceciderit. Plaut. in Cas. Num me es expertus vspiã? id est in re aliqua, vel in aliquo negotio.

Vsquam, Alicubi, quasi vno quouis loco: à quo Nusquam, nullibi. ποῦ. Cic. 6. Verr. Quam crucem non ausus est vsquam defigere, nisi apud eos quibus eum omnia scelera sua, ac latrocinia communicasset. Virgil. 1. Aeneid. -si quid Vsquam iustitiæ est. Cic. 2. Offic. Nec est vsquã cõsilio aut autoritati locus. Vsquam gentium. Terent. Hecyr. An vsquam gentium est æquè miser?

Vsque, præpositio est, significans cõtinuationem, & finem actus loci, temporis, aut huiusmodi. ἕκει, ἄχρις, μέχρι. Habétque ferè adiunctam alteram præpositionem accusatiuo seruientem. Cic. 2. Verr. Vsque ad eum finem, dum iudices reiecti sunt. Idem de Orat. Ab initio rerum Romanarum vsque ad P. Mutium Pontificem. Virgilius 1. Geor. vsque sub extremum brumæ intractabilis imbrem. ¶ Sed quum nominibus propriis minorum locorum, vel cum hisce accusatiuis Domum, Rus, Militiam, iungitur, frequentius sine alia prepositione ponitur. Cic. 6. Ver. Sacerdotes vsque Ennam profecti sunt. Idem Att. Quintus vsque Puteolos venit. ¶ Quandoque tali accusatiuo postponitur. Terent. in Adel. Miletum vsque obsecro. ¶ Quandoque etiam additur præpositio ad, vel similis. Cic. pro Deiot. Vsque ad Numantiam mist. ¶ Interdum etiam originem vel motum ex loco importat. Cice. pro Flacco, Hanc legationem non à suis accepit ciuibus; sed vsque Timolo petiit. Idem 1. de Nat. deo. Vsque à Thalete enumerasti sententias philosophorum. Terent. in Eunuc. Ex Aethiopia est vsque hæc. ¶ Quandoque aduerbium est, significans assiduè vel iugiter. ἀεὶ πανύς. Idem in Adelphis, Ctesipho me pugnis miserum, & istam psaltriam vsq; occidit, id est assiduè, seu identidem verberat. Nam occidere veteres pro verberare accipiebant. Cicer. Cornificio, Mihi curæ vsque erit quid agas. Virgil. libr. 6, Nec vidisse semel satis est: iuuat vsque morari. Plaut. in Epid. Benéne vsque valuisti? id est semper, vel hactenus. ¶ Vsque ad huc, eleganter ponitur pro eo quod est, Hoc excepto. Plin. Epist. 35, Assenserunt Consules designati, omnes etiam Consulares, vsque ad Pompeium, ipso est excepto Pompeio. ¶ Vsque affatim, est quod dicitur, vsque ad satietatem. Plautus in Pœn. Edas de alieno quantum velis, vsque affatim. ¶ Vsque adhuc, id est hactenus, vel hucusque. Plaut. in Aulul. Quod celatum est, atq; occultatum vsq; adhuc, nunc nõ potest. ¶ Vsquedum, id est vsque quo, quoad, quandiu. Plaut. in Menæch. Vsquedum regnum obtinebit Iupiter? ¶ Vsqueadmodum posunt Cato cap. 136, pro tandiu. ¶ Vsqueadeo, id est intantum. Virgil. 1. Ecloga, -vndique totis Vsqueadeo turgatur agris. ¶ Ponitur aliquando pro tandiu, & accipit post se donec, vel dum, ἕως ὅτου. Plaut. in Ciſtel. Non desti, instare vsqueadeò, donec adiurat anus se eam mihi monstrare. Terent. in Eunuc. Vsqueadeo ego illius ferre possum ineptias, & magnifica verba, Verba dum sint. ¶ Vsqueantehac, id est antequã, sicut exponit Donatus. μέχρι πρὸ τούτου. Ibi iunguntur duæ præpositiones, sed vsurpatæ velut aduerbium. Nulla enim præpositio præpositioni iungi separatim potest, sed vsque eiusmodi est, vt sine aliqua præpositione raro inueniatur. Terentius in Andr. Vt animus in spe, atque in timore vsqueantehac attentus fuit. Vsqueantehac, id est antequam tua verba audirem. ¶ Vsqueeò, id est in tantum. παρὰ τοσοῦτον. Cicero, Vsqueeò vel ego miserer eius. Vsqueeò, sequente dum, id est tandiu, quoad. Liu. 3. ab Vrbe, Vt qui plebem Romanam Trib. pleb. rogaret, is vsqueeò rogaret, dum decem Tribunos plebis faceret.

Vsquequaque, Passim, assiduè, sempẽ, quasi in vnoquoque loco, siue vnoquoque tempore. πάντη, πάντως. Cicero Trebatio, Vsquequaque sapere oportet. Plautus in Bacch. Chrysalus mihi vsquequaque loquitur. id est vbicunq; me reperit, mihi loquitur. Idem Pœnulo, Mari, terráque illas vsquequaque quæritat. id est vbique.

Vsquequo, Quousque, donec, quoad, quandiu. ἕως οὗ, ἀχρίτου. Varro lib. 1. de Re. rust. cap. 2. Quod iubet ranam luridam, conicere in aquam, vsquequo, ad tertiam partem decoxeris.

VSTICA, pen. prod. Mons est in Sabinis, cuius meminit Horatius libr. 1. Carm. Ode 17, Vtcunque dulci Tyndari fistula Valles, & Vsticæ cubantis Læuia personuere saxa. ¶ Est & insula eiusdem nominis, Siciliæ adiacens, cuius meminit Plin. lib. 3. cap. 8.

Vstio, Vstrigo, Vstrina, Vstula, vide VRO.

Vsualis, Vsurarius, Vsucapio, Vsura, Vsurpo, Vsus, Vsusfructus, vide VTOR.

V ante T.

Vt, Coniunctio causatiua, causam denotãs finalem, quemadmodum Vti, quò, & similia. ἵνα, ὅπως, ὡς, ὥρα. Cicero Lentulo, Non illi quidem, vt mihi stomachum facerent. ¶ Interdum adiunctiua est. Plautus, Is mihi sua sit vt ad te irem. ¶ Interdum elegantiæ causa ponitur. Cicer. de Senect. Inuitus feci vt L. Flaminium de Senatu eiicerem. Nihil enim signi ficat, nisi inuitus eieci. ¶ Interdum ponitur pro quod. Terent. in Phormione, Nihil do, vt etiam imparatus ille me irrideat. ¶ Interdum est aduerbium temporis, & significat postquàm, ex quo, statim, ex quo primum. ὡς τάχιστα. Virg. 2. Aeneid. Vt regem æquæuum crudeli vulnere vidi Expirantem animam. Idem 12. Aeneid. Turnus vt infractos aduersò Marte Latinos, &c. ¶ Interdum particula est admirantis, idem valens quod quomodo, vel quantopere. ὡς. Virgilius, Vt vidi, vt perij, vt me malus abstulit error. id est statim postquam vidi, siue quum primum vidi, quomodo perij. Cicero pro Milo. Vt contempsit? vt pro nihilo putauit? ¶ Nonnunquam interrogantis. πῶς. Plautus in Persa, Vt vales? id est quomodo vales? πῶς ἔχεις. ¶ Quandoque ei postponitur Ita, & superlatiuo iunguntur pro tanto, & quanto. Cicer. libro 1. de Oratore, Vt quisque optimè Græcè sciret, ita esse nequissimum. ¶ Eleganter præterea accipitur pro prout, vel *secundum quod*, vt vulgò loquimur, & hoc ferè per parenthesim. Liuius, Gens (vt in ea regione) diuitiis præpollẽs. hoc est secundum diuitias eius regionis, vel habita ratione diuitiarum eius regionis. Simile est illud Terentij in Phorm. Vt nunc sunt mores, adeò res redit, Siquis quid reddit, magna habenda est gratia. hoc est secundum mores quibus hodie vtimur. Cice. de Senect. Qui sermo, quæ præcepta, quanta notitia antiquitatis, scientia iuris Augurum? multæ etiam (vt in homine Romano) literæ. Hoc est pro ea eruditione qua tunc Romani erant imbuti. ¶ Quandoque pro quippe. Quintilianus, Nec ignoro quos transeo, nec vtique damno, vt qui dixerint esse in omnibus vtilitatis aliquid. ¶ Interdum significat Ita vt, siue propter quod, vel quapropter. ὥστε. Plaut. in Pœn. Olent, falsa sunt, tãgere vt non velis. ¶ Item est aduerbium optandi, idem valens quod vtinam. ὡφέλον. Terentius in Eunucho. Vt illum dij, deæque senium perdant. ¶ Interdum significat quantum. πόσον. Plautus in Asina. Vt nostræ fortunæ procedunt Litane? ¶ Aliquando ponitur pro quemadmodum, siue quomodo, sine interrogatione, & sine admiratione. Terentius in Andria, Ego postquam te emi à paruulo, vt semper tibi Apud me iusta & clemẽs fuerit seruitus, Scis. ¶ Nonnunquam pro quanuis. κἂν. Plautus, Vt istuc periculum ingens sit, me tamen non tremefacit. Ouidius ad Ruf. Vt desint vires, tamen est laudanda voluntas. ¶ Pro quàm. ὡς. Cicero pro Cluentio, Tum appellat hilari vultu hominum Bulbus, vt blandissimè potest. ¶ Pro ne non. μή. Terentius in Andria, Dies hic mihi vt satis sit vereor ad agendum. ¶ Iungitur autem ferè subiunctiuo, præsertim quũ accipitur pro quòd. vel ne non. Virg. 2. Aene. Infandum regina iubes renouare dolorem, Troianas vt opes, & lamentabile regnum Eruerint Danai. ¶ Quando autem optandi vel execrandi particula est, optatiuum exigit. Plautus in Persa, Vt illum dij, deæque perdant. ¶ Aliquando pro licet, esto, sit, sanè. ἔστω. Cæsar in Comment. Ac iam vt omnia cõtra opinionem accideren, tamẽ multò se plurimùm nauibus posse prospiciebant. Ouidius de Ponto. Luce minus decima dominam venietis in vrbem.

Vt festinatum non faciatis iter.

Vtut. Vtcunque, quocunq; modo. ὅπως, ὁπότου. Terent. in Adelphis. -imò hercle hoc quæso Syre, Vtut hæc sunt facta, potius quàm hîtes sequar, Meum mihi reddat. Plautus Merc. Verùm hercle postremo, vtut est, non ibo tamen.

Vtcunque. Quomodocunque, quocunque modo. ὅπως, ὁπότου, ὁπωσδηποτοῦν. Liuius in Præfatione lib. 1, Vtcunque erit, iuuabit tamen rerum gestarum

gestarum memoriæ principis terrarum populi, pro virili parte, & meipsum consuluisse. Plautus in Epid. Vtcunque in alto est ventus Epidice, ex imo velum vortitur. Idem in Pœnulo, Vtcunque est ventus, exin velum vortitur. Cic. in Orat. Itaque ille perfectus, quemadmodum iandudum nostra indicat oratio: vtcunque se affectum videri, & animum ardentius moueri volet, ita certum vocis admonebit sonum.

Vtensile, Vide VTOR.

Vter, vtris, gene. masc. Pellis qua vinum, aut oleum deferri solet. ἀσκός. Virgil. 2. Georg. Mollibus in pratis vnctos saliere per vtres. Plin. lib. 12. cap. 7, Lycion aptissimum medicinæ, quod est spumosum: Indi in vtribus camelorum aut rhinoceroton id mittunt. Ouid. 3. Am. eleg. 11, Aeolios Ithacis inclusimus vtribus Euros.

Vtriculus, diminutiuum ἀσκίδιον. Plin. lib. 11. cap. 37, Fœtus inis eadem omnia, prætérque vesicæ iunctus vtriculus: vnde dictus vterus. ¶ Vtriculos item in farina videtur Plin. accipere lib. 18, quos Galli Cisalpini Redandaginem, in Venetia prouincia plerique *Subuentres* vocant. ¶ Idem Plinius alibi Vtriculos vocat quæ Græci ὑδρία, id est seminum in frugibus inuolucra, & operimenta, quæ trita, & cribro excussa, glumæ, siue acus dicuntur. ¶ Quinetiam prima illa florum germina, quæ veluti quidam vtriculi tument priusquam flos arborum aperiatur, Plin. vtriculos etiam vocat, lib. 16. cap. 26.

Vtricularius, Qui canit tibiis infixis vtriculo, quæ vocantur tibiæ vtriculares. ἀσκαύλης. Suet. in Nerone, Vouerat se prodituru hydraulam, choraulam, & vtricularium.

Vter, a, um, gentiuo vtrius, Modò interrogatiuum est, quærens de duobus. πότερος. Cicero 3. Verr. Vtrum reprehendis, quòd patronum iuuabat, eum qui tum in miseriis erat: an quòd alterius patroni mortui voluntatem conseruabat, à quo summum beneficium acceperat? vtrum horum reprehendis? ¶ Modò indefinitum est, idem significans quod Quis, infinitè positum: nisi quòd hoc de pluribus, Vter nonnisi de duobus dicatur. Cicero de Fato, Quoniam vtriusque studij nostra possessio est, hodie vtro frui malis, vestra optio est. ¶ Accipitur aliquando Vter pro alter. Cicero pro Milone, Vter vtri insidias fecerit. Hoc est, vter alteri insidias fecerit: quod & ipsum classicis scriptoribus vsurpatur. Plinius. Vter alteri dixerit, nescio. ¶ Ponitur aliquando pro alteruter. Cicero in frumentaria, Omnium controuersiarum quæ essent inter aratorem, & decumanum, si vter velit, edicit se recuperatoros daturum.

Vtercunque, Idem quod vteruis, siue vterlibet. ὁποτερασοῦν. Cicero ad Torquatum, lib. 6, Magnæ vtrinque copiæ ita paratæ ad pugnandum esse dicuntur, vt vtercunque vicerit, non sit mirum futurum. Gell. libro 5. cap. 10, Ne sententia sua vtramcunque in partem dicta esset, ipsa sese rescinderet.

Vterlibet, Alter ex duobus, quem tibi capere libet. ὁποτερασοῦν. Cicer. pro Quint. Vtrumlibet elige: alterum incredibile est, alterum nefarium, & ante hoc tempus vtrunque inauditum, Plin. libr. 24. cap. 4, Suberis cortex tritus, ex aqua calida potus, sanguinem fluentem ex vtralibet parte sistit.

Vternam, Idem quod vter. πότερος. Horat. Serm. -vternam Ad casus dubios fidet sibi certius? hic qui Pluribus assuerit, &c.

Vterque, ἑκάτερος, ἀμφότεροι. Significat ambos, licet inter se differant: quòd quum vtrunque aliquid fecisse dicimus, & ab hoc, & ab illo separatim id factum intelligimus: vt, Vterque sibi domum ædificauit: hoc est, & hic ædificauit sibi domum, & ille. Quum verò ambos dicimus fecisse, ab vtroque cõiunctim id factum ostendimus: vt, Ambo sibi monumentum constituêre: hoc est hic & ille simul vnum sibi commune monumentum fecere. Propter quod vtrunque alterum verberasse rectè dicimus, hoc est hunc illum, & illum hunc verberasse. Cice. 1. Offic. Quorum vterque suo studio delectatus, contempsit alterum. Quintil. Quum enim vterque alteri obiiciat, palam est vtrunq: fecisse. Terentius. Quia vterq: vtriq: est cordi. ¶ Ambos autem alterum verberasse, vel ambos verberasse ambos, non rectè dicimus, quia significaretur ambos seipsos verberasse: sed ambo se mutuò verberauerunt. ¶ Vtrique autem in plurali numero, dicitur de pluribus duo genera facientibus. Cicero 2. in Catil. Quos ego Vtrosque, Quirites, in eodem genere prædatorum, direptorúmque pono. Hoc tamen poetæ aliquando confundunt, apud quos pluralis huius dictionis numerus pro singulari accipitur. Virgil. 5. Aeneidos. -super vtraque quassat Tempora. hoc est super vtrunque tempus.

Vteruis, Vter quem tu vis, vterlibet. ὁποτερασοῦν. Hoc autem differunt vteruis & vterlibet, à quiuis & quilibet, quòd illa vnum ex duobus significant, hæc vnum ex pluribus. Terent. in Adel. Abs quiuis homine, quum est opus, beneficium accipere gaudeas. Quintil. Periculosum, & cum cura intuendum genus: quòd si in proponendo vnum quemlibet amiserimus, cum risu quoque tota res soluitur: tutius sit interrogare, si hæc actio non sit, quæ sit. Simul enim remouentur omnia, vel quum duo ponentur inter se contraria, quorum tenuisse vtrumlibet sufficiet. Ecce in eodem loco vtrumlibet, & quodlibet vsus est. Vltero pro eo quod est vnum de duobus: altero pro eo quod est vnum de pluribus.

Vtrinque, aduerbium, Ab vtroque latere, ab vtraque parte. ἑκατέρωθεν. Cæs. 7. bel. Gal. Multis vtrinque interfectis.

Vtrò, aduerbium, Vtram partem versus. Plin. lib. 18. cap. 19, Id demum ritè subactum erit, vbi non intelligitur vtrò vomer ierit.

Vtrobique, aduerbium, In vtroque loco. ἀμφοτέρωθι. Liu. 6. ab Vrbe, Ab ducibus vtrobique proditæ temeritate, atque insciti a res.

Vtrôque, Ad vtrunque locum. ἑκάτερωσε. Liuius 8. ab Vrbe, Vtrôque exercitus misi.

Vtrum, Aduerbium: modò interrogantis est. ἆρ' οὖν, ἀρά γε, ἆλλοτι, ἄλλοτε ἤ. Plautus. Vtrum id verum putas, an non? ¶ Modò dubitantis. Seneca, Vtrum id nobis conueniat, animaduertendum. ¶ Ferè semper habet particulam AN sequentem, licet sine ea aliquando inueniatur, sed rarò: idem autem significat quod Num. Terent. in Phorm. Vtrum stultitia facere ego hunc, an malitia Dicam: scientem, an imprudentem, incertus sum. Cicer. Lentulo, Multum interest vtrum laus minuatur, an salus deseratur.

Vter, vteri, masc. gene. vel Vterus, vteri, pen. corr. Loci muliebres, in quibus concipitur fœtus. μήτρα, νηδύς, γαστήρ, δελφύς. Est enim propriè mulieris: nam in cæteris animalibus Vuluam potius appellamus, teste Plinio libr. 11. cap. 37. Idem tamen lib. 8. cap. 43, asinæ vterum tribuit. Nonnulli & Matricem nominant: quanquam propriè Matrix sit fœmina, quæ fœtus gratia alitur. Dictus vterus, quòd in eo, tanquã in vtre quodam, fœtus contineatur. Plaut. in Aulul. Obsecro mea nutrix, vterus dolet. ¶ Hinc vterum ferre, dicuntur quæ grauidæ sunt. ὑφ' γαστρὶ ἔχειν. ¶ Quandoque tamen vterus sumitur pro ventre: vt in illo Virgilij 2. Aeneid. Vterúmque armato milite complent.

Vterculus, li, diminutiuum est ab vter, pro ventre. γαστρίδιον. Plin. libr. 11. cap. 12, Præterea è fronde, ac pabulis potus in vterculos congestus aptũ (ore enim euomunt) & ad hæc, &c.

Vterini fratres, Qui ex eodẽ vtero prodierunt. ὁμογάστριοι. hoc est qui matrem eandem, non tamen eundem habuerunt patrem. Instit. lib. 3. de Bono. posses. Frater sorórve, consanguinei, vel vterini.

VTHINA, æ, ἰούθινα, Vrbs Africæ propriè dictæ, Romanorum colonia, inter Bagradam fluuium & Tritonem sita. Vide Plin. lib. 5. cap. 4. & Ptolemæum lib. 4. cap. 3.

VTICA, æ, pen. cor. οὐτίκη. Ptolemæo, ὑτύκη. Stephano, Vrbs insignis Aphricæ propriè dictæ, ad Bagradam fluuium, XXX passl. millibus distans à Carthagine: qua excisa principem in Africa locum tenuit. In hac Cato Vticensis, victo Scipione, mortem sibi consciuit.

Vti, Idem significat quod vt. ὡς, ὅπως. Plaut. in amphi. Tamen quin loquar hæc vti facta sunt, Nunquã vllo modo me potes deterrere. ¶ Ponitur aliquando pro tanquam, cum pronomine is, ea, id. Cicero 9. Philip. Quod sepulchrum ipsius, liberorum, posterorúmq; eius sit, vti quod optimo iure sepulchrum publicè datum est. id est tanquam id quod optimo iure, &c. ¶ Denotat aliquando & causam finalem, quemadmodum & vt. Cicer. lib. 6. Epistol. Is ad me dedit literas, vti se tibi placarem.

Vtilis, Vtilitas, Vtiliter, vide VTOR.

Vtinam, aduerbium optantis. εἰθε, γένοιτο. Terent. in Andr. Vtinam id sit quod spero. ¶ Quandoque etiam dicimus, O vtinam. Ouid. in Epistol. Penelopes, O vtinam tunc, quum Lacedæmona classe petebat, Obrutus insanis esset adulter aquis.

VTINVM, Italiæ oppidum iuxta Aquileiam, principum Austriæ opere insigni admodum, & arce in mediæ vrbis edito colliculo conspicuum: vt scribit Vadianus in lib. 2. Pomponij Melæ.

Vtique, Aduerbium affirmandi est, & ponitur pro certè vel prorsus. ἄρα, δῆπου, δήπουθεν. Quintil. in Pastu cadauerum, Solent huiusmodi negotiatores aliquid proprium ac priuatum stipulari: vtiq: quum rem alienam vendant. Sueton. in Tito, Cæterum Titum, qui propè astabat, vtiq: imperaturum.

Vtor, vteris, Vsum habeo. Et semper de rebus bonis ac necessariis, necnon & diuinis, inanimatisque dicitur. χρῶμαι. vt Vtor domo, diligentia, consuetudine, studio, & huiusce modi. Terent. Scio te non esse vsum antehac amicitia mea. Sed quum de personis loquimur, accipitur pro conuersari. συζῆν, γρῆσθαι. Cicer. Lentulo, Aulo Trebonio multos annos vtor valde familiariter. ¶ Construitur quandoque cum accusatiuo. Varro, Vtile vtamur potius, quàm ab re aburamur. Plaut. in Asin. Cætera quæ volumus vti, Græca mercamur fide. ¶ Vti potestate, Prætura, & eiusmodi ad quæstum, est ea exercere quæstus causa. ¶ Vti re aliqua ad speciem, est quod barbari dicunt, *habere, & ostendere pro monstra*. ¶ Vti inuidia minore dicitur, cui minus inuidetur. ¶ Vti aliquo amico, est illud habere amicum. Terent. in Heaut. Mihi si vnquam filius erit, næille facili me vtetur patre. Hoc est facilis illi, & placabilis pater ero. ¶ Vti valetudine minus commoda, est subagrotare. ¶ Vti via populi, est populi more cuilibet sententiæ sine vllo iudicio assentiri, & numero vocum potius, quàm veritati operam dare. ¶ Vti valetudine firma, est bene habere.

Vtendus, adiectiuum. Terent. in Heaut. Quòd illa ætas magis ad hæc vtenda est idonea.

Vsus, huius vsus, Ipse vtendi actus, exercitatio, tractatio. χρῆσις. Cicero in Topic. Vsus enim, non abusus legatus est. Plin. Epist. 20, Vsus magister egregius. Idem Epist. 115, Vsus optimus dicendi magister. Cic. 1. de Orat. Adiungatur vsus frequens, qui omnium magistrorum præcepta superat. Plin. lib. 10. cap. 69, Auditus cui hominum primo negatus est, huic & sermonis vsus ablatus. Cicer. pro Corn. Balbo, Assiduus vsus vni rei deditus, & ingenium & artem sæpe vincit. ¶ Interdum consuetudo, conuersatio, familiaritas. συνήθεια. Quintil. Mulierem cum qua illi longus fuerat vsus. Cic. ad Volum. lib. 7. Quòd sine prænomine familiariter, vt debebas, ad me epistolam misisti, primum addubitaui num à Volumnio Senatore esset, quo cum mihi est magnus vsus. Ouid. 3. Trist. eleg. 6, Tu tamen à nobis vsu iunctissime longo, Pars desiderij maxima penè mei. ¶ Interdum vsus in eadem accipitur significatione, qua opus, indeclinabile: eandémque habet construction em. Virgil. 8. Aeneid. Arma acri facienda viro: nunc viribus vsus, Nunc manibus rapidis. Terent. Hecy. Non vsus facto est mihi. Cic. 1. Offic. Potiúsque & amicis impertinentes & Reip. siquando vsus esset. Idem 4. Tuscul. De cæteris studiis alio loco dicemus, si vsus fuerit. Plaut. Asin. Viginti iam vsus est filio argenti minis. Plautus in Pseud. accusatiuo iunxit, Ad eam rem vsus est hominem astutum, doctum, &c. id est opus est homine astuto, & docto. ¶ Interdũ pro fructu & vtilitate, tam in singulari, quàm in plurali: quòd soleamus aliqua re ideo vti, vt ex ea fructum percipiamus. χρῆσις. Cic. Attic. lib. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fult & mihi, & Quinto fratri magno vsui in nostris petitionibus. ¶ Ex vsu esse : pro vtile esse, & expedire. χρήσιμος εἶναι, Terent. Hecyr. Si ex vsu esset nostro hoc matrimonium. Colum. lib. 6. cap. 1, Pabulum è fundo plerunque domesticis pecudibus magis, quàm alienis depascere, ex vsu sit. ¶ Vsus venit, ponitur pro opus est. Terent. Heaut. Non vsus veniet, spero. Hoc est non opus erit, non erit necesse, Plaut. in Bacch. Aufugero hercle, si magis vsus venerit. ¶ Vsuenit verò, id est accidit, euenit. Cicē. pro Quint. Nam quid homini potest turpius, quid verò miserius, aut acerbius vsuenire? ¶ Ponitur aliquando pro consuetudine, siue more. ἔθος. Terent. in Heaut. Mihi sic est vsus, tibi vt opus est facto, face. Id est sic mos meus est, ita consueui.

Vsualis, vsuale. Idem quod vsurarius : quod vsui nostro seruit. Martian. in l. Interdum. de Public. Quoties quis mancipia inuecta professus non fuerit, siue venalia, siue vsualia, in pœna commissi est.

Vsurarius, rij, Dicitur ille, cuius est vsus, qui rei vsum capit. ὁ χρήσιμος. ¶ Vsurarius verò adiectiuum, quod in vsum quotidianum paratum est. Gell. lib. 4. cap. 1. Ex iis autem quæ promercalia, & vsuaria in locis iisdē essent, ea sola esse penoris putat, quæ sint vsu annuo.

Vsusfructus, nomen vtrinque declinatum, Significans rei vsum fructuosum, quum scilicet res aliqua nostra est, sed perinde ex ea fructum atque vtilitatem capimus, acsi nostra esset, ἀπαρχαὶ, ἀπαρχάνεσθαι. Definitur ab Vlpiano l. j. de Vsufruct. quòd sit ius alienis rebus vtendi, fruendique, salua rerum substantia. Cic. pro Cecinna, Vsumfructum omnium bonorum suorum Cesenniæ legauit, vt fruereturvnà cum filio. Idem in Topic. Si paterfamilias vxori ancillarum vsumfructum legauit à filio, neque à secundo hærede legauit, moriuō filio mulier vsumfructum non amittet.

Vsucapio, is, Id est rem aliquam continuatione vsus, vel possessionis mihi attribuo, vendico, in meum vsum conuerto. χρῆσις πάσιο. Cic. 2. de Legib. Quod autem ἐρύσιν, id est vestibulum sepulchri, bustúmve vsucapi vetat, tuetur ius sepulchrorum. Idem de Aruſp. respon. Nihil mortales à diis immortalibus vsucapere possunt, Paulus, Qui alienam rem mortis causa traditam vsucepit, non ab eo videtur accepisse cuius res fuisset, sed ab eo qui vsucapionis præstitisset.

Vsucaptio, siue Vsucapio, onis, Est ab vsu acquisitio, vel adiectio dominij, per continuationem possessionis temporis lege definiti, vtputa triginta aut quadraginta annorum, si res immobilis sit, quam possidemus : item trium annorum, si mobilis. Recentiores primam illam, Præscriptionē : hanc verò, Vsucapionem vocant. Cicer. 1. de Leg. In qua quoniam vsucapionem duodecim tabulæ intra quinque pedes esse noluerunt, despexerunt veterem possessionem Academiæ ab hoc acuto homine non sinemus. Cato, Hæc pignoricapio ob æs militare facta est, quòd æs à Tribuno ærario miles accipere debeat.

Vsio, onis, pen. prod. Idem quod vsus. χρῆσις. Gel. lib. 4. cap. 1. Longæ vsionis gratia contrahuntur, & reconduntur. Vlpian. l. Qu. Mutius. ff. de auro & argento lega. Si factum aurum legatum est, omne ad eum pertinet, cui legatum est. ex quo auro aliquid est effectum, siue id suæ, siue alterius vsionis causa paratum esset.

Vsitor, aris, Frequenter vtor. χρῶμαι. Gell. libr. 1. cap. 10, Romanos quoque homines aiunt sic plerunque anulis vsitatos. Idem lib. 17. cap. 1, Tametsi aliquoties verbo ipso, alio quoque modo vsitati sunt.

Vsitatus, a, um, Consuetus, solitus, in vsum receptus. ἴδιμος. vt Vsitata consuetudo. vsitata vocabula, vsitatus mos. Cic. pro Quint. Iacet res in controuersiis, isto calumniante biēnium, vsque dum inueniretur qua ratione res ab vsitata consuetudine recederet. Idem 3. de Finibus. Ne opifices quidem tueri sua artificia possent, nisi vocabulis vterentur nobis incognitis, vsitatis sibi. Idem 4. Verr. Hunc deniq; ipsum pertulissent, si humano modo, si vsitato more, si denique vno aliquo in genere peccasset. Idem, Cur in re tam veteri, tam vsitata, quicquam noui feceris?

Vsitatè, aduerbium. Cic. 4. de Finib. Cur igitur quum de re conueniat, non malumus vsitatè loqui?

Vsura, æ, Idem est quòd vsus. χρῆσις. Plaut. in Amph. Vsurámque eius corporis cepit sibi. Cic. pro Rabirio Posth. Vos obsecro Iudices, vt huic optimo viro, quo nemo melior vnquam fuit, nomē Equitis Romani, & vsuram huius lucis, & vestrum conspectum ne eripiatis. Idem 7. Verr. Cur inquam ciuibus Romanis, quos Piratæ ceperāt, securi statim percussis, ipsis piratis lucis vsuram tam diuturnam dedistis? Idem ad Appium Pulchrum, libr. 3. Perficiā profectò vt longi temporis vsuram qua caruimus intermissa nostra consuetudine, & gratia, & crebritate, & magnitudine officiorum meorum sarciam. ¶ Vnde & pecunia quæ in fœnore sorti accedit, vsura dicitur, quoniam ex vsu acquiratur. τόκος. Cic. 5. Verr. Vt quum Senatus publicanos vsura sæpe iuuisset, magistratus à publicanis pecuniam pro vsuris auderet auferre? Idem de Senectute, Terra nunquam recusat imperium, nec vnquam sine vsura reddit quod accipit : sed aliàs minore, plerunque maiore cum fœnore. Lucanus lib. 1, Hinc vsura vorax, auidúmque in tempore fœnus, &c. Hanc Varro impendium vocat, quòd inter se iungat, vnúmque fiat, quasi compendium. Sidonius Apolinaris posteriora vocat, quoniam qui fœnus agitat, & in vsuras extendunt, videntur aggregare posteriora prioribus, & ortis oritura connectere. Ob id Græci τόκον vocant vsuram, quasi partus posteritatem. ¶ Ponitur aliquando vsura pro familiaritate, conuersatione. συνήθεια. Cicero, Longa quæ inter nos fuit vsura hoc efficit. hoc est vsus, consuetudo, familiaritas.

Vsurarius, a, um, Ex quo capitur vsus. ἀοκοῦσιὸς. Plautus in Amphit. Alcmenam vxorem cepit vsurariam. Et Curcul. Vsurarius puer.

Vsurpo, as, are. Est in frequenti vsu habere : & hoc siue verbis, siue factis fiat, vt ait Valla Elegant. lib. 5. σύνηχημα, χρῶμαι. Columella lib. 1, Nam illud quod in quibusdam prouinciis vsurpatur, vt cornibus illigetur iugum, ferè repudiatum est ab omnibus. Cicē. in Orat. Quod semper vsurpamus in omnibus dictis ac factis, minimis & maximis : quum hoc decere dicimus, illud non decere. ¶ Vsurpare oculis dixit Lucretius lib. 1, pro videre. Plaut. in Trin. Aduenio ex Seleucia, Macedonia, atque Arabia, quas ego neque oculis, neque pedibus vnquam vsurpaui. id est quas neque vidi, neque ali, siue nunquam ingressus sum. ¶ Vsurpare ciuitatem, est dicere se ciuem, & pro ciue se gerere. ¶ Vsurpare ius, est quod dicunt, *capere possessionem*. Lucius, Non tamē vltrà processam est quàm vt vnus ex plebe vsurpandi iuris causa, P. Licinius Trib. militum crearetur. ¶ Vsurpare memoriam alicuius, est mētionem de eo facere. Cic. in Lælio, Quis est, qui C. Fabricij, M. Curij non cum charitate & beneuolentia memoriam vsurpet, quos nunquā viderit? Iureconsulti (inquit Budæus) vtuntur aliquando hoc verbo pro eo quod est præter ius vti, vel vendicare. ἰδιοποιεῖσθαι, ἐπιγράφεσθαι, πλεονεκτεῖν. Gellius lib. 3. cap. 2, Mutium Iureconsultum dicere solitum legi, non esse vsurpatam mulierem, quæ quum Calendis Ianuariis apud virum causa matrimonij esse cœpisset, ante diem quartum Calendas Ianuarias sequentes vsurpatum isset. Non posse impleri trinoctium, quod abesse à viro vsurpandi causa ex duodecim tabulis deberet : quoniam tertiæ noctis posterio is sex horæ alterius anni essent, qui inciperet ex Calendis.

Vsurpatio, onis, verbale, Frequens vsus. Cicero de Clar. Orat. In hoc communi nostro, & quasi fatali malo consoletur se cum conscientia optimę mentis, tum etiam vsurpatione & renouatione doctrinæ. Paulus l. j. de Vsucap. Vsurpatio est vsucapionis interruptio : oratores autem frequentem vsum vocant.

Vtensilia, Quæcunque vsui nostro sunt necessaria. τὰ χρειώδη. Colu. lib. 11, Vtensilia quibus aut alitur hominum genus, aut etiam excolitur. Idem lib. 8. cap. 4, vocat vtensilia, quæ apes in aluearia conferunt. Liu. 3. ab Vrbe. Exutúsque omnibus vtensilibus miles, Tusculum se fide misericordiáque victurus hospitum, contulerat. Idem 6. bel. Pun. Quæq; vnà secū dediderunt, agrum vrbémque, diuina humanáque, vtensiliáq; siue quid aliud dediderunt, de iis rebus quid fieri velitis, vos rogo Quirites.

Vtilis, le, Quod nobis vsui est, vel confert. χρειώδης, χρήσιμος, ὠφέλιμος. Terent. in Adel. Quum amet aliam non est vtile hanc ili dari. ¶ Cōstruitur aliquando cum datiuo. Cic. ad Marium lib. 11. Quod enim vehementer mihi vtile esse putabas, nec inutile ipsi Cæsari, perfecisti vt ille me digeret, coleret, haberet in suis. ¶ Aliquando cum accusatiuo, cum præpositione ad. Plinius lib. 8. cap. 31, Euomit fel suum ad multa medicamēta vtile. Neutro pede satis vtilis, apud Plinium lib. 7. cap. 28. hoc est cuius pes vterque vtiatus, commodè officio suo fungi non potest. Horat. in Arte, Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci. Dolabella Ciceroni libr. 9, Quamobrem quid aut ille sperare possit, aut tu, animum aduerte pro tua prudentia : sic enim facillimè quod tibi vtilissimum erit consilium capies.

Vtibilis, le, Idem quod vtilis, sed antiquum. χρήσιμος. Plaut. in Menæch. Ij solent heris esse vtibiles. Terent. in Phorm. Quid minus vtibile fuit, quàm hoc vleus tangere, Aut nominare vxorem?

Vtilitas, atis, Idem quod cōmodum, seu fructus. ὠφέλεια. Terent. in Eunu. In ea re vtilitatem ego faciam vt cognoscas meam. Horat. 1. Ser. satyr. 3, Atque ipsa vtilitas iusti prope mater & æqui. Cic. 1. de Finib. Vt etiam si nulla sit vtilitas ex amicitia, tamen ipsi amici propter seipsos amentur. Idem 3. Offic. Nec tamen nostræ nobis vtilitates omittendæ sunt, aliisq; tradendæ, quum his ipsi egeamus : sed suæ cuique vtilitati, quod sine alterius iniuria fiat, seruiendum est. ¶ Vtilitates pro vsu. Cic. Tironi lib. 16. Epist. Vtilitatibus tuis possum carere.

Vtiliter, pen. corr. aduerb. Ex vsu, commodè. χρηστῶς. Cice. 4. Acad. Atque illi quidem etiam à natura vtiliter dicebant permotiones istas animis nostris datas. Ouid. 13. Metamor. Longa referre mora est, quæ consilióq; manúque Vtiliter feci spatiosi tempore belli. Horat. 1. Epist. 16, Vendere quum possis captiuum, occidere noli : Seruiet vtiliter. Ouid. epist. 1, Vtilius starent etiam nunc mœnia Phœbi.

Vtpote, aduerbiū confirmantis, & causatiuum, Significat enim quoniam, quandoquidē, nempe, quippe. διὰ τοῦ, ὅτι. Sallust. in Cat. Antonius aberat à bello, vtpote æger, ac iacens. Sueto. in Augu. Aedes sacras, vetustate collapsas, aut incendio absumptas refecit, easque opulentissimis donis adornauit, vtpote qui in cellam Capitolini Iouis sexdecim millia pondo auri, vna donatione contulerit.

Vtputa, Quemadmodū, verbi gratia, οἷον. apud Ciceronem lib. 7. Epist.

Vtquid, Quamobrem, propter quid. ἵνατί. Cic. Attico, Depugna potius, inquis, quàm seruias : vt quid?

Vtricularius, Vtriculus, vide VTER, vtris.

Vtrinque, Vtro, Vtrobique, Vtroque, Vtrum, vide VTER, adiectiuum.

Vtut, vide VT.

V ante V.

Vua, æ, Fructus vitis : dicta ab vuido. ὠφυλή. Colu. lib. 3. cap. 6, Nec tamē eam vitem feracē dixerim, cuius singulæ vuæ in singulis sarmentis conspiciuntur. Cicē. de Senect. Gemma, à qua oriens vua se ostendit, quæ & succo terræ, & calore Solis augescens, primo est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit. Virg. 1. Georg. Hîc segetes, illic veniunt fœlicius vuæ. Id est melius proueniunt. Ouid. 2. Amo. elegi. 16, Terra ferax Cereris, multóq; feracior vuis. ¶ Dicitur & de aliis fructibus qui in morē racemi constant ex pluribus acinis cōglobatis. Plin. lib. 12. cap. 13. Amomi vua etiam in vsu est. ¶ Aliquando ponitur pro vite. Virg. 2. Georg. Et turpes auibus prædam fert vua racemos. ¶ Est etiam Vua, pellicula quædam in fine palati dependens circa fauces, vt in hiante homine conspicitur. sic dicta, quia vt vua dependet, & humiditate variatur, & est vocis moderatrix : & aliquando ad similitudinem vuæ intumescit, cuæ vehemēti inflammatione ac dolore. Serenius. Aegrescunt teneræ fauces quum frigoris ora Vis subiit, vel quum ventis agitabilis aer Vertitur, atque ipsas flatus grauis inficit vuas. Sortitur autem hoc mali genus à duplici forma nomen duplex. Nam si teretem habeat figuram

figuram, à columnæ similitudine columella, κίων dicitur. Sin vero in acini effigiem conglobetur, à Græcis σταφυλὴ, à nobis Vua appellatur. ¶ Dicitur etiam Vua de apibus, quum collectæ sunt, & in modum botri dependent. Colum. libro 9. capite 9. Quum examen glomeratum in proximo frondentis arbusculæ ramo consederit, animaduertito an totum examen in speciem vnius vuæ dependeat. Plinius libro 11. capi. 17, Tunc ostenta faciunt, priuata ac publica, vua dependente in domibus, templísque. Virgilius 4. Georg. Et denſis vuam dimittere ramis. Seruius, Vuam dimittere, id est in morem vuæ vel botryonis defluere.

Vueus, a, um, Quod ex vua sit. σταφυλινός. vt Succus vueus, apud Poëtas ἀσφοδελιτικὸς, pro vino ex vuis expresso.

Vuifer, ra, rum, Producens vuas. σταφυλοφόρος. vt, Glebæ vuiferæ, apud Silium lib. 7. Et Masicus vuifer, apud Statium 4. Syluarum.

Vuidus, vuida, vuidum, Quod est humidum, pingue, quòdque præcipuè habet aliquid humoris intrinsecus : vnde & Vua dicta. Ὑγρὸς. Humidum, quod habet humorem extrinsecus. Columel. libro 3. capite 2, Nisi præpingui, & vuida terra. Virgilius 10. Ecloga, Vuidus hyberna venit de glande Menalcas. Vbi Seruius, Vuidus, pinguis. Plau. in Rud. Siccine hîc cum vuida veste grassabimur? id est humore madente.

Vueſco, scis, Vuidus fio, humorem contraho. βρέχομαι. Lucr. lib. 1, Denique fluctifrago suspensæ in littore vestes Vuescunt eandem candenti.

VVLCANVS, Deus antiquis putatus est, ignis præses. ἥφαιστος. vnde & Vulcanus dictus est quasi canus per aërem volitans. Volat enim flamma & candida est. Hic & Mulciber appellatur, quòd ferrum muleeat. Filius fuit Iouis & Iunonis, qui à parentibus ob deformitatem (licet alij alias causas afferant) cælo deiectus est in Lemnum insulam, vbi ab Eurymone Oceani filia, & Thetide nutritus est : vel vt alij volunt, à similis. Ea autem ruina, qua decidit de cælo, claudus factus est. Officinam habere fertur in Lemno vnà cum Cyclopibus ministris : fingitur faber deorum, quia Iouī fulmina, & diis arma aduersus gigantes fabricauit : nec tamen admissus est ad mensam deorum : quinetiam quum Mineruæ nuptias expetisset, repulsam passus est, vnde Virgilius Eclo. 4, Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est. Aliam deinde sibi vxorem quærens, Venerem duxit : quam quum postea vnà cum Marte in adulterio deprehendisset, ambos intisibilibus catenis ita colligauit, vt neuter abire posset, donec ab omnibus diis & deabus visi & derisi essent : vt suprà de Marte annotatum est. Ab eo quicquid artificiosè fabricatum est, factum volunt vt monile Hermiones, & Ariadnę coronam, currum Solis, Achillis, & Aeneæ arma, & huiusmodi. ¶ Vulcani, inquit Cicero libro 3. de Natura deorum,) fuere complures. Primus Cælo natus, ex quo & Minerua Apollinem eum, cuius in tutela Athenas antiqui historici esse voluerunt. Secundus in Nilo natus Opas, vt Aegyptij appellant, quem custodem esse Aegypti volunt. Tertius è tertio Ioue & Iunone, qui Lēmi fabricæ traditur præfuisse. Quartus Menalio natus, qui tenuit insulas propter Siciliam, quæ Vulcaniæ nominabantur. ¶ Ponitur non rarò pro ipso igni, quemadmodum Ceres pro ipsis frugibus. Hinc est illud apud Plautum in Amph. Vulcanum in cornu portas : hoc est ignem gestas in laterna cornea. Virgilius libro 5, Furit immissis Vulcanus habenis, &c.

Vulcanalia, orum, plu. nu. neut. gene. Festa Vulcano dedicata. ἡφαίστια. Colu. lib. 11. capi. 3. Cæterum Augusto circa Vulcanalia, tertia fatio est.

VVLCANIAE, Insulæ septem Siciliæ adiacentes, quę & Aeoliæ dictæ sunt : quòd Iliacis temporibus Aeolus in iis putetur regnasse. ἡφαιστιάδες. ¶ Vulcaniæ autem id circo dictæ, quòd rerum omnium natura sulphurosa sit, ignem per interualla, tanquam è fornacibus quibusdam euomens. Vide Plinium libro 3. capi. 8, & 9, & Strabonem libro 6. Cicero tamen lib. 3. de Natura deorum, à Vulcano rege, Mænalij filio nomen accepisse tradit, qui iis insulis post Aeolum creditur imperasse. Nomina earum sunt Lipara, Hiera, Strongyle, Didyme, Ericusa, Phœnicusa, & Euonymos.

Vulga, quæ & Bulga, Saceulus scorteus, siue ex alia materia, in quo pecuniam, aliáve itineri necessaria circunferimus. Ita dicta, quasi volua, quòd viaticum inuoluat. πήρα, ἀσκοπήρα. Vulga (inquit Nonius) capacitas, vel sinus cum laxitate. Lucil. lib. 2, In vulgam penetrare pilosam. Varro, Vt viaticum ex arcula adderem in vulgam. ¶ Est & Vulga, siue Bulga, folliculus minor, siue crumena, è parte aliqua corporis pendens gerendæ pecuniæ gratia. Lucil. 3. vt citat Nonius, Cui neque iumentum est, nec seruus, nec comes vllus Bulgam, & quicquid habet numorum, secum habet ille : Cum bulga cœnat, dormit, lauit. ¶ Aliquando ponitur pro vulua : & ecōtrario vulua pro sacculo. Idem li. 26, Ita vt quisq; nostrum è bulga est matris in lucem editus.

Vulgus, vulgi, masc. & neutr. gene. Pars populi ignobilior, plebs : à voluendo (vt quidam volunt) nomen habens, quòd inconstanter stultéque huc atque illuc voluatur : vnde etiam Immobile vulgus Virgilius appellauit. οἱ πολλοὶ, τὸ πολύ. Virgil. 1. Aeneid. Sæuítque animis ignobile vulgus. Virgil. 2. Aeneid. –& spargere voces In vulgum ambiguas, & quærere conseius arma. Horat. 2. Serm. Saty. 3, –huic ego vulgum Errori similem cunctum insanire docebo. Sallust. in Iug. Alij vulgum effusum oppido cædere, alij ad portas festinare. Cice. 5. Tusc. Vide ne plus commendatio in vulgus, & hæc quæ expetitur gloria, molestiæ habeat, quàm voluptatis. Idem pro Plancio, Non est enim consilium in vulgo, non ratio, non discrimen, non diligentia, &c. ¶ Vulgus de ouibus dixit Virgilius libro 3. Georg. Continuò ferro culpam compesce priusquam Dira per incautum serpant contagia vulgus.

Vulgò, Passim, nusquam non, plerumque, & quod vulgus dicit, *Communiter*. πανδημεί. Cicero 1. de Inuen. Deinde natura eius euenire vulgò soleat, an insolenter & raró. Idem pro Sex. Roscio, Homines vulgò in quinè occiduntur. Virgil. 3. Georg. Hinc lætis vituli vulgò moriuntur in herbis. Idem 3. Aeneid. Centum alij curua hæc habitant ad littora vulgò Infandi Cyclopes, & altis montibus errant. Id est passim. Terent. And. Verum illud verbum est, vulgò quod dici solet, Omnes sibi melius male esse, quàm alteri. ¶ Vulgo concepti, siue vulgò quæsiti, νόθοι, σπάτορες. Plutarcho dicuntur, qui patrem demonstrare non possunt, vel qui possunt quidem, sed eum habent, quem alere non licet : qui & Spurij vocantur. Vlpian. l. 2. ad Tertul. Siue iniustè sint procreati, siue vulgò quæsiti. ¶ Vulgò occidere, id est publicè, passim. Cicero pro Roscio Amerino, Eiusmodi tempus erat, inquit, vt homines vulgò impunè occiderentur. Cæsar secundo belli Gallici, Quòd in Gallia à potentioribus, atque iis qui ad conducendos homines facultates habebant, vulgò regna occupabantur.

Vulgaris, vulgare. Quotidianum, commune, protritum, per vulgatum, vile : cui opponitur Singulare. ἰδιωτικὸν, δημώδης, ἰδιωτικὸς. Cicero 2. de Inuent. Magna an parua : facilia, an difficilia : singularia sint, an vulgaria : vera, an falsa. Horat. 2. Serm. Satyra 2, Ieiunus stomachus rarò vulgaria temnit. Cicero pro Rosc. Am. Denique nihil tam vile, neque tam vulgare est, cuius partem vllam reliquerint. Idem ad Cæsarem libro 13, Genere nouo sum literarum ad te vsus : vt intelligeres, non vulgarem esse commendationem. Vulgaris via, pro ratione trita, & consueta. Quintil. Simul ne vulgarem viam ingressus, ajentis demum vestigiis insisterem. Vulgares artes, quæ vulgò *Mechanicæ* dicuntur. Cicero pro Rosc. Ame. Mitto artes illas vulgares, coquos, pistores, lecticarios, &c. Vulgaris forma, id est quotidiana, qualis vulgò videri solet. Plin. lib. 10. capi. 42. Nec vulgaris plitacis forma, quanuis non spectanda. Vulgaris puella, id est vulgata, & vulgi libidini exposita. Ouid. 4. Fast. Numina vulgares Veneris celebrate puellæ : Multa professarum quæstibus apta Venus.

Vulgariter, aduerbium, Id est trinsliter, more vulgato, & consueto. Cicero lib. 13. Epist. Vt intelligeres, me non vulgariter, nec ambitiosè, sed vt pro homine mihi pernecessario scribere.

Vulgo, vulgas, In vulgus enuntio, vulgo notum facio, famam rei alicuius dispergo, rem occultam in lucem profero. Διαφημίζω, διαδίδωμι. Virgilius 10. Aeneidos, –quid me alta silentia cogis Rumpere, & obductum verbis vulgare dolorem? ¶ Interdum vulgare, est vulgi vsui exponere. Cicero de Aruſp. respons. Nauis in flumine vulgata omnibus. id est omnium vsui expolita. ¶ Vulgare corpus, est prostituere. Liuius libro 1, Sunt qui Laurentiam vulgato corpore lupam inter pastores vocatam putent. Plautus in Amph. Cui me absente corpus vulgauit suum. ¶ Vulgare morbos, est morborum contagia in vulgus propagare. Liuius 3. ab Vrbe, Ministerióque inuicem ac contagio ipso vulgabant morbos. Curtius lib. 9, Contagium morbi etiam in alios vulgatum est.

Vulgatus, vulgata, vulgatum, participium, seu nomen ex participio : vt, Vulgatus cibus, quo vulgus passim, & quotidie vtitur. Plinius libro 13. capi. 23, Ibi & capparis firmioris ligni frutex, feminísque & cibi vulgari. Virgilius libro 1. Aeneidos, Bellaque iam fama totum vulgata per orbem. Liuius 1. ab Vrbe, Vulgatior fama est, ludibrio fratris Remum nouos transiluisse muros. Quintil. libro 2. capi. 4, Nam quid hi possint in causis proprium inuenire, qui etiam in his quæ sunt communia & in plurimis causis tractantur, vulgatissimos sensus verbis, nisi tanto antè præparatis, prosequi nequeant?

Vulgaturus, vulgatura, vulgaturum : vt, Litera vulgatura nefas. Claud. 2. Panegy.

Vulgator, vulgatoris, verbale. Id est enuulgator, enuntiator : vt, Taciti vulgator, hoc est Tantalus, qui deorum mensæ adhibitus, illiorum arcana enuntiauit. Ouidius 3. Amor. eleg. 6, Sic aret mediis taciti vulgator in vndis : Pomáque, quæ nullo tempore tangat, habet.

Vulgiuagus, vulgata, vulgatum. Lucre. lib. 4, Vulgiuagáque vagus venere, Id est sectatus plebeiam, popularémque venerem, non certæ mulieris amore captus. Budæus. Idem Lucre. libro 5, Vulgiuago vitam tractabant more ferarum.

Vulnus, huius vulneris, Hians, patēnsque apertura corporis, ictu aliquo inflicta. τραῦμα. Liu. 4. bel. Pun. Tandem vulneribus confectæ virgines, quum omnia replessent sanguine, exanimes corruerunt. Virgil. 4. Aenei. Infixum stridet sub pectore vulnus. Idem 7. Aeneid. –hæsit enim sub gutture vulnus, & vdæ Vocis iter, tenuémque inclusit sanguine vitam. Ouid. 5. Metam. Torquet in hunc hastam calido de vulnere raptam. Virgil. 6. Aeneid. Deiphobum vidit, lacerum crudeliter ora, Ora, manúsque ambas, populatáque tempora raptis Auribus, & truncas inhoneſto vulnere nares. Idem 4. Georg. –& corpora bello Obiectant, pulchrámq; petunt per vulnera mortem. ¶ Per translationem accipitur pro angore animi, siue mœstitia, λύπη. Virgil. 12. Aeneid. –sic exhortata reliquit Incertam, & tristi turbatam vulnere mentis. Ouid. 5. Metam. At Cyane rapta, imque deam contempta; fontis lura sui mœrens, inconsolabile vulnus Mente gerit tacita, lachrymisque absumitur omnis. ¶ Aeternum vulnus, pro æterno odio. Virgil. 1. Aeneid. Tum Iuno æternum seruans sub pectore vulnus. ¶ Vulnus, pro amore. Virgil. 4. Aeneid. At regina graui iandudum saucia cura Vulnus alit venis, hoc est amoris dolorem ac molestiam fouet intra venas. Sic mutua vulnera dixit Ouid. 12. Meta. pro amore mutuo. ¶ Vulnus orbitatis, id est dolor ex orbitate. Quinti. lib. 6, Illum enim de quo summa conceperam, & in quo spem vnicam senectutis reponebam, repetito vulnere orbitatis amisi.

Vulnerarius, a, um, adiectiuum. Vulnerum sanandorum vim habens. τραυματίας. vt, Vulnerarium emplastrum, quod vulneribus imponitur. Plin. lib. 23. cap. 4, Vulnerariis emplastris vtile. Idem lib. 34. capi. 11, Cruda autem ærugo vulnerariis emplastris miscetur.

Vulnerarius, rij, substantiuum, Curator vulnerum, chirurgus. τραυματολόγος. Plin. lib. 29. cap. 1, Ob id publicè vulnerarium fuisse eum tradunt vocatum, mirēque gratum aduentum eius initio.

Vulnero, vulneras, Saucio, vulnus infligo. τιτρώσκω, τιτρώω. Cæsar 1. belli Gal. Et nonnulli inter carros rotásque, mazaras ac tragulas subiiciebant, nostrósque vulnerabant. Cicero tertia. Verr. Serui nonnulli vulnerantur : ipse Rubrius in turba sauciatur. ¶ Vulnerare voce, id est lædere, &

Universidad de Deusto
Biblioteca

verbis offendere. Cicero 1. Catil. Et quos ferro trucidari oportebat, eos nondum voce vulnero ¶ Vulnerari ictu fortunæ, est ex fortunæ aduersitate mœstitia affici. πυκάζεσθαι. Ouid. 2. de Ponto eleg. 7, Sic ego continuo fortunæ vulneror ictu. ¶ Vulnerare aures nuntio, est tristi nuntio aures offendere. Virgil. 8. Aeneid. –grauior ne nuntius aures Vulneret.

Vulneratio, nis, verbale. Cice. pro Cecinna, Sin autem vim sine cæde, sine vulneratione, sine sanguine nullam intelligetis, &c.

Vulnificus, a, um, Quod vulnus infligere potest. τρωματοποιός. Virgil. 8. Aeneid. Vulnificúsque chalybs vasta fornace liquescit. Ouid. 8. Metam. In iuuenes certo sic impete vulnificus sus Fertur.

Vulpes, huius vulpis, Animal ferum, singulari astutia, nulli non notum: cuius naturam explicat Plinius lib. 10. cap. 63. ἀλώπηξ. ¶ Dicta vulpes, vt putat Varro, quasi volipes, à velocitate pedum. Horat. libro 1. Epistо. Olim quod vulpes ægroto cauta leoni Respondit, referam. Perfius Saty. 5. Astutam vapido seruas sub pectore vulpem. ¶ Quàm facilè vulpes pyrum comest: prouerbium de re admodum facili. Plau. Most. Tam facilè vinces, quàm vulpes pyrum comest. Nihil enim negotij est vulpi dentatissimæ pyrum edere. Vide Chiliad. Erasmi.

Vulpecula, læ, diminut. ἀλωπεκίς. Horat. lib. 1. Epistо. Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam Repserat in cumeram frumenti.

Vulpinus, a, um, penul. produ. Quod pertinet ad vulpem. ἀλωπέκιος, Sueto. Vbi leonis pellis deficit, vulpina insuenda est. Plin. lib. 28. capi. 11, Vulpinam linguam habentes in armilla, lippituros negant. ¶ Aliquando ponitur pro astuto. πανοῦργος. Plautus, Vulpinus animus nequid moliatur mali.

Vulpinor, penul. produ. vulpinaris, Mendaciis, ac fraudibus vera peruerto, siue effugio. ἀλωπεκίζω. Tractum ab intorto vulpium cursu, vt placet Nonio. Varro in Mysteriis, Vulpinare modò, & concursa, qualibet erras.

VVLSINI 1, siue Volsinij Plinio, Volsinium Ptolemæo, ὀλσίνιον, Hetruriæ oppidum mediterraneum, olim locupletissimum, sed postea fulmine totum concrematum: vt refert Plinius lib. 2. capi. 52. Hodie *Bolsenam* vocant. Huic oppido adiacet lacus, qui ab eo Vulsinienſis dicitur: cuius meminit Columella lib. 8. cap. 16.

Vulsura, vide VELLO.

Vultur, ris, Auis est rapax, & carniuora: ita dicta quòd propter magnitudinem corporis tardè volet, γύψ. Refert Plinius lib. 10. cap. 6, ex Vmbricis Aruspicis sententia, vultures biduo triduóve antè eò congregari, vbi futura sunt cadauera. Mirum enim in modum corporibus iam putrefactis delectantur. Vnde non inuenustè ex Græcis non nulli τάφρους ἀμφόδους appellarunt, hoc est sepulchra animata. Liu. 7. bel. Pun. Vulturémque frequenti foro in tabernaculunæ deuolasse. Virgil. 6. Aeneid. –rostróque immanis vultur obunco Immortale iecur tondens.

Vulturis, huius vulturis, Antiquis in vsu erat pro aue ea prægrandi, quæ iam à nobis duabus literis subtractis, vultur dicta est. Ennius,
Vulturis in syluis miserum mandebat homonem.

Vulturius, rij, Auis eadem cum vulture, de qua iam diximus. Lucret. lib. 4,
Mellis apes quanuis longè ducantur odore, Vulturiique cadaueribus.
Plau. Truc. Iam quasi vulturij triduo prius prædiuinabant, quo die esturiri sient. Et quoniam hæc auis rapax in primis esse traditur & carniuora, factum est vt homines insatiabilis rapacitatis vultures appellemus. Cice. pro Sestio, Exierunt malis ominibus atque execrationibus duo vultures paludati. Intelligit Gabinium & Pisonem Coss. inimicos suos, prouinciarum (vt sæpe eos nominat) voragines. ¶ Vulturius pro certo tali latere. Plaut. Curc. Prouocat me in aleam, vt ego ludam: pono pallium. Ille suum annulum opposuit: inuocat Planesium: iacit vulturios quatuor. Talos arripio: inuoco almam meam nutricem Heren: iacto basilicum.

Vulturius, a, um, penul. produ. Quod est vulturis. γύπειος. Plin. lib. 30. capi. 4, Vulturius sanguis cum chamæleontis albæ (quam herbam esse diximus) radice, & cedria tritus, lepras sanat.
Vulturina species, apud eundem lib. 10. cap. 3.

VVLTVRNVM, *Bolsegrum*, Oppidum Campanorum est, à Vulturno fluuio, qui ipsum præterfluit, dictum. Est autem Vulturnus, fluuius ille qui per Capuam fluit, & circa Cumas in mare illabitur. Pomponius Mela lib. 2, Vulturnus amnis, Vulturnum oppidum. ¶ Est & Vulturnum, Hetruscorum oppidum, teste Liuio lib. 4. ab Vrbe.

VVLTVRNVS, Ventus qui ab Oriente hyberno spirat, vt ait Plinius lib. 2. capi. 47. εὖρος. Dictus à vulturis volatu (vt quidam aiunt) quoniam altè resonat. ¶ Hoc nomine etiam dictus est fluuius, vt in dictione precedente diximus: cuius etiam meminit Plinius lib. 3. cap. 5.

Vultus, huius vultus, Propriè dicitur habitus siue ſtatus faciei, qui pro animi affectibus alius atque alius ostenditur. πρόσωπον. Dictus vultus à verbo volo, sicut à colo cultus. Cice. in Pisonem. Non enim nos color iste seruilis, non pilosæ genæ, non dentes putridi deceperunt: oculi, supercilia, frons, vultus denique totus, qui sermo quidam tacitus mentis est, hic in ſtaudem homines impulit: hic eos, quibus erat ignotus, decepit, &c. Cice. 3. de Orat. Imago animi, vultus est, indices oculi. Plin. lib. 7. capi. 19, Socratem clarum sapientia eodem semper visum vultu, nec aut hilari magis, aut turbato. Cice. pro Cluen. Recordamini faciem atque illos eius ſictos, simulatósque vultus. Idem 1. de Legibus, Et is qui appellatur vultus, qui nullo in animante esse, præter hominem potest, indicat mores. ¶ Apud Poëtas tamen non rarò vultus accipitur pro facie. Martial. lib. 1, Dum nulla teneri sordent sanguine vultus. Ouid. 13. Metamor. Quid moror interea crudelia vulnera lymphis Abluere, & sparsos immiti sanguine vultus? ¶ Antiqui protulerunt Vultum, neutro genere. quod & Nonius annotauit. Ennius, Auersabantur semper vos, vostráq; vulta, Lucretius lib. 4, –sed quod vtriusque figuræ
Esse vides mistim referentes vulta parentum.

Vulticulus, Diminutiuum est, quo vsus est Cicero ad Attic. libro 14, Nonte Bruti nostri vulticulus ab ista oratione deterret?

Vultuosus, vultuosa, vultuosum, Vultuosa pronuntiatio, quæ fit vultu mimica quadam gesticulatione ad orationem composito. μορφωτικῶς. Cicero in Orat. In quo quum effeceris, ne quid ineptum sit aut vultuosum. Quintilianus libro 11. capi. vltimo, Quæ ne immeritò reprehenditur pronuntiatio vultuosa, & gesticulationibus molesta, & vocis mutationibus resultans. ¶ Vultuosa frons apud Apuleium pro tetrica legitur, & ad seueritatem composita. Ait enim libro 3. Metamor. Longè dissimilis aduenit, non læta facie, sed vultuosa frontè rugis insurgentibus asseuerabat.

Vulua, vuluæ, Vtriculus ille in fœminis, in quo fœtus sit conceptus. ἀνάφυσις, μήτρα. Dicta vulua, quasi volua, quòd fœtus ea inuoluatur. Propriè autem vulua est brutorum animantium: vterus autem mulierum. Plin. lib. 11. cap. 37, Fœminis eadem omnia, prætérque vesicæ iunctus vtriculus: vnde dictas Vterus: quos alio nomine locos appellant: in reliquis animantibus, vuluam. Vuluam suillam Romani in deliciis habuere, præsertim eiectitiam. Nam quæ effœtis à partu eximebatur (quam porcariam vocabant) tanquam liuidam & macram reiiciebant. Plinius loco iam citato, Vulua eiecto partu melior quàm edito. Eiectitia vocatur illa, hæc porcaria, primiparæ suis optima. Contrà effœtis à partu, præterquam eodem die suis occisæ, litida ac macra. Nec nouellarum suum præterquam primipararum probantur, potiúsque veterum, necdum effœtarum, & biduo ante partum, aut post partum, aut quo eiecerint die. Martialis, Te fortasse magis capiet de virgine porca, Me matera grauí de sue vulua capit. ¶ Quandoque accipitur vulua, pro ore vuluæ, hoc est pro ipso pudendo muliebri. Iuuen. Saty. 6, Adhuc ardens rigidæ tentigine vuluæ. ¶ Plinius quoque boletorum prorumpentium in oui speciem, album illud inuolucrum Voluam nuncupat. Plinius lib. 22, cap. 22. Voluam enim terra ob hoc prius gignit: ipsum postea in volua, ceu in ouo est luteum. vide VOLVA.

V ante X.

VXAMA, Oppidum Hispaniæ citerioris, in tractu Areuacorum: vt scribit Plinius libro 3. capi. 3, Ptolemæo Vaxama, Οὐάξαμα, appellatur libro 2. capi. 6.

VXELLA, Insulæ Britanniæ vrbs, in tractu Damoniorum: vt scribit Ptolemæus lib. 2. cap. 3.

Vxor, vxoris, Quæ viro tradita est. γυνή, ἄκοιτις, σωσιπάτρα, ἄλοχος. Terent. in Adel. Vxor sine dote veniet. Cice. pro Sestio, Duxit vxorem patre viuo viri optimi & calamitosissimi filiam, C. Scipionis. Idem 2. de Orat. Ex tui animi sententia tu vxorem habes? Virgil. 8. Ecloga, Mopse nouas incide faces, tibi ducitur vxor. Horat. 1. Epistо. 2, Quæritur argentum, puerísque beata creandis Vxor. Dictas autem putat Vxores Sernius, quasi Vnxores, ab vngendo, quòd antequam limen mariti transirent, postes auerruncandorum malorum causa vngerent. Verba eius sunt hęc in librum 4. Aeneidos, Mos erat, vt nubentes puellæ, simul quum venissent ad limen mariti, postes, antequam ingrederentur, ornarent laneis vittis, & oleo vngerent: & inde Vxores dictæ sunt, quasi vnxores. Plinius quoque lib. 28. cap. 9, scribit nouas nuptas mariti domum intrantes, solenne habuisse, adipe postes inungere.

Vxorcula, vxorculę, diminutiuum. Ab vxore blandiędi gratia deductum. γυναικάριον, γαμετίον. Plaut, Casina, Eia vxorcula.

Vxorius, vxoria, vxorium, Quod est vxoris, vel quod ad vxorem pertinet. γυναικῶν. vt Res vxoria. Cicero 3. Offic. In arbitrio rei vxoriæ melius, æquius. Tacit. libro 3, Quod honestius, quàm vxorium leuamentum? Ouid. 2. de Arte, Hoc decet vxores: dos est vxoria lites. ¶ Vxoria forma, à Phauorino apud Gellium libro 5. cap. 11, vocatur forma media inter pulcherrimam, & deformissimam, quæ scilicet & nimiæ pulchritudinis periculo, & summo deformitatis odio vacat: quam Ennius in Menalippa Statam formam appellat. ¶ Aliquando Vxorius, dicitur qui vxori nimis inseruit. φιλογύνης. Virgil. 4. Aeneid. –tu nunc Catthaginis altæ Fundamenta locas, pulchrámque vxorius vrbem Extruis?

VZITA, ἥβιτα, Vrbs Africę propriè dictæ, sub Adrumento sita, iuxta quam Cæsar vicit Scipionem. Vide Strabonem libro 13, & Ptolemæum libro 4. capi. 3.

DE LITERA X.

X Litera semiuocalis est, ξ, quæ vim duplicis consonantis habet, pro qua modò c s, modò g s, primitus vtebantur, vt Apecs, Gregs: pro quibus nunc Apex, Grex dicimus. Quintil. lib. 1. capi. 4, Et nostrarum vltima X, qua tamen carere potuimus, si non quæsissemus. Latini hoc elementum, quòd vastioris soni videretur, quibusdam dictionibus exemerunt: vnde pro vexillo Velum, pro axilla Alam, pro paxillo Palum dicere maluerunt. Quod & ipsum testatur Cicero in Oratore ad Brutum, Quemadmodum (inquit) Axilla noster Ala factus est, fuga vastioris literæ: quam literam etiam è maxillis, è taxillis, & vexillo, & paxillo consuetudo elegans Latini sermonis euellit. Contrà Attici exactissimi elegantiæ omnis iudices, sæpe repudiato σ, eandem tanquam soni amabilioris, temperatiorí sque susurri, sunt amplexi. Nam & ξυμφορὴν, & ξυμβάλλω, & ξυμβάνειν dicunt, pro quibus communis linguæ συμφορὰν συμβάλλειν, & συμβάνειν agnoscit. ¶ X litera apud veteres, quemadmodum etiam hodie apud nos, nota fuit numeri denarij: quemadmodum V, quæ dimidiata pars est literæ X, nota est numeri quinarij. Hinc factum est, vt in vetustis codicibus hæc nota aliquando inueniatur pro denario Romano: hoc est pro genere numismatis, quod quatuor valebat numis sestertiis. Plin. lib. 12. capi. 12, Quod minore folio est, Mesosphærum appellatur: emitur X. L X. Laudatissimum microsphærum è minimis folium: pretium eius X. L X X V.

X ante A

XANTHE, es, ξάνθη, Nympha marina, Oceani & Tethyos filia, à rufo, siue flauo colore dicta. Hesiodus in Theogonia, Πρῶτά τ', ἰάνειρά τ', Ἀκαστήν τε, ξάνθη τε. ¶ Xanthe item appellata fuit Asiæ regio, quæ postea dicta fuit Troas: vt autor est Stephanus in dictione TROAS.

Xanth

Xanthenes, ξανθίνης, Gemma quædam in Media nascens, electri colore, & liquis terat in vino palmeo & croco, ceræ modo lentescens. odore magnæ suauitatis: vt ex sententia Democriti refert Plinius lib. 37. capi. 10, quanquam in plerisque Plinij codicibus Xanthenes legatur per Z, in capite, corrupte, vt arbitror: præsertim quum à flauo electri colore nomen videatur accepisse.

XANTHI, ξάνθοι, Thraciæ populi, apud Stephanum, & Strabonem libro 13.

XANTHICLES, ξανθικλῆς, Venus ex iis ducibus qui reliquias exercitus Cyri minoris, vnà cum Xenophonte domum reducendas susceperant. Hic postea, quòd minas viginti ex publica pecunia suppressisset, damnatus est repetundarum. Autor Xenophon ἀναβάσεως lib. 5.

XANTHICVS, ξανθικὸς, A prilis mensis Hebræorum lingua appellatus est.

XANTHII, ξάνθιοι, Lyciæ populi, quorum vrbem Xanthum nomine, quum Harpagus Cyri præfectus obsideret, illi vxores liberósque cæteráque quæ charissima habebant, in arcem coëgerunt, ignéque subiecto cremauerunt: deinde aduersùs hostes eruptione facta, strenuè pugnantes, ad vnum omnes interiere. Autor Herodotus lib. 1. ¶ Xanthij præterea populi fuerunt Scythiæ, ex genere Daarum, vltra Mœotim incolentes, qui iidem & Parij dicuntur. Autor Strabo lib. 11.

Xanthion, ξάνθιον, Herba est ex lapparum genere, quæ alio nomine philanthropos, & vulgò *Lappa minor* appellatur. Xanthion autem appellatum putatur ab effectu, quòd eo rufeutur capilli. Vide Dioscoridem libro 4. cap. 122.

XANTHIVS, ξάνθιος, Bœotius quidam fuit, singulari corporis robore, qui exorto inter Athenienses & Bœotios de Celænarum agro controuersia, Thymœtem Athenienſium regem ad singulare prælium euocauit: cuius vicem excipiens Melanthus quidam Messenius, à Dionysio (vt volunt) adiutus, illum superauit. Ferunt enim Melantho visum fuisse, quòd Xanthium quidam à tergo sequeretur, nigra pelle caprina indutus. Quo nomine quum illum accusaret, quòd altero comitatus in prælium descendisset, admiratus Xanthius, quidnam accidisset, quisve is esset qui à tergo sequeretur, quum respicere conaretur, corpus hosti auersum nudúmque præbuit: qua occasione vsus Melanthus, incautum gladio traiecit. Autor Suidas.

XANTHIPPE, ξανθίππη, Nomen vxoris Socratis philosophi, supra modum morosæ, & iurgiosæ: cuius tamen morositatem Socrates mira patientia toleraui: rogatúsque ab Alcibiade, cur mulierem tam molestam domę non exigeret, Quoniam (inquit) dum domi talem perpetior, indues & exerceor vt cæterorum quoque foris petulantiam, iniuriámque facilius feram. Hæc Gellius libro 1. capi. 17. Vide plura in dictione SOCRATES.

XANTIPPVS, ξάνθιππος, Lacedæmonius quidam fuit rei militaris peritissimus: qui à Carthaginiensibus excitus, exercituique præpositus, Attilium Regulum Consulem in Africa bellum gerentem insidiis circunuentum viuum cepit.

XANTHO, ξανθώ, Vna ex Nymphis, Oceani & Tethyos filia. Virgil. lib. 3. Georg. Drymóque, Xanthóque, Ligeáque, Phyllodocéque. Hesiodus in Theogonia Xanthen appellat

Xanthos, ξανθὸς, Gemmæ nomen, quæ in India reperitur, è fuluo candicans: de qua Plinius lib. 37. cap. 10.

XANTHVS, ξάνθος, Fluuius Troadis, idem cum Scamandro: ita dictus, teste Aristotele, de Histor. animal. lib. 3, quòd ouium vellera rufo inficiat colore. ξανθὸν enim Græci dicunt, quod nos rufum aut flauum. Virgil. 1. Aeneid. Ardentéſque auertit equos in castra, priusquàm Pabula gustassent Troiæ, Xanthúmque bibissent. Idem 4. Aeneid. Quale vbi hybernam Lyciam, Xanthique fluenta Deserit, ac Delum maternam inuisit Apollo. ¶ Xanthus, antiquus rerum Lydarum scriptor: Lydúsne, an Sardianus fuerit, Strabo se dicit incertum habere: Suidas Lydum eum dicit è Sardibus ciuitate fuisse, scripsísséque historiam Lydorum libris quatuor. ¶ Xanthus alter Poëta Melicus commemoratur ab Aeliano. ¶ Est item Xanthus Lyciæ fluuius duobus fontibus è Cadmo monte nascens, & non procul à nominis sui vrbe in Lycium mare se exonerans. Hoc præterea nomine fuit vnus ex equis Hectoris, cuius meminit Homerus lib. 23. Iliad.

X ante E.

XENARCHVS, ξενάρχος, Comicus Poëta, cuius fabulas commemorat Athenæus lib. 2. Dipnosophistarum. ¶ Xenarchus alter è Seleucia Ciliciæ Peripateticus, docuit Alexandriæ primùm, deinde Romæ. Arij philosophi, deinde Cæsaris Augusti vsus amicitia, vsque in senectutem in honore habitus. Denique paulò ante mortem visu orbatus diem obiit. Strabo lib. 14.

XENI, Balneæ Romæ fuerunt, ab hospitalitate (vt videtur) ita dictæ: nam ξένοι Græcis idem est quod hospitalis. Harum meminit Cicero pro M. Cælio, Sed vt venenum (inquit) quum à Licinio traderetur, manifestò comprehendi posset, constitui locum iussit balneas Xenias, vt eò mitteret amicos, qui delitescerent: deinde repente, quum venisset Licinius, venenum traderet, profilirent, hominémque comprehenderent.

Xenium, xenij, ξένιον, Munus hospitibus dari solitum. Vnde Martialis librum decimumtertium, in quo eiusmodi munera distichis describit, qualia hospitibus mitti solent, xenia nominauit, quòd versus ipsos pro xeniis mitteret: quod & ipse testatur primo statim Epigrammate,
Omnis in hoc gracili xeniorum turba libello,
Constabit numis quatuor empta tibi,
Quatuor est nimium? poterit constare duobus. &c.

Xeniolum, diminutiuum, Parvum xenium Apuleius, Commeſùm meridies accesserat, & mittit mihi xeniola porcum opimum, & quinque gallinulas, & vini cadum iam ætate pretiosi.

XENIVS, ξένιος, Iouis cognomentum apud Græcos, teste Dionysio, quem Latini, verbo ex verbo expresso, hospitalem vocant. De hoc intelligendum est illud Virgilij 1. Aeneid. Iuppiter, hospitibus nam te dare iura loquuntur.

XENOCLES, is, ξενοκλῆς, Orator clarissimus patria Adramyttenus, qui Mithridatici belli tempore accusatus, quòd in regem propensior fuisset, causam non modò suam, sed & totius Asiæ magna cum laude in Senatu egit. Autor Strabo lib. 13.

XENOCRATES, penul. corre. Nomen philosophi Chalcedonij, auditoris Platonis, qui in Academia Speusippo successit, & vigintiquinque annis docuit. Fuit tardus ingenio, adeò vt quum illum Plato Aristoteli compararet, alterum frænо, alterum calcaribus indigere diceret. Hic philosophorum seuerissimus fertur extitisse, & aduersùs omnem voluptatum titillationem prorsus inuictus. Cuius rei abundè magnum illud præbuit argumentum, quòd Phrynen formosissimam eius ætatis meretricem, à discipulis in lectulum suum submissam, & sese ad concubitum modis omnibus solicitantem, intactam tamen dimiserit. Vnde & Phrynen ipsam postridie rogantibus iis qui illam submiserant, dixisse ferunt, cum statua sese, non cum homine cubuisse. Grauitati verò eius & fidei tantum tribuerunt Athenienses, vt quum iniurati nullius testimonium admitterent, huic soli iniurato crederent. Missus ad Philippum legatus, quum collegas humaniter accipi videret, muneribus ornari, & cenuiuiis adhiberi: sese autem qui legationis eius princeps erat, vix in conspectum admitti, quòd Macedonum rebus semper esset aduersatus: conuersus ad socios Xenocrates, beneficium accipere dixit, quòd sese vnum Philippus suæ in Athenienses ingratitudinis & perfidiæ testem veretur. Alexandrò quoq; munera fortissimo animo contempsit: regibus, inquiens, non philosophis opus esse pecunia. Obiit secundo & octogesimo ætatis suæ anno, quum noctu fortè in fartaginem offendisset. Auctus Laërtius & Suidas. ¶ Xenocrates alter philosophus, modestia nihil superiore inferior, scripsit οἰκονομικὸν λόγον, id est domesticum auspicium, quum scilicet, aut mustela, aut serpens, aut his similia in domo apparent, quid portendere soleant, Suidas.

Xenodochium, penulti. product. ξενοδοχεῖον, ξενοδοκεῖον, Locus publicus quo hospites, id est peregrini excipiuntur: quod genus Hierosolymis primùm ab Hyrcano extructum fuisse, autores sunt Iosephus, & Hegesippus. Hieronymus, Xenodochium in portu Romano situm totus pariter mundus audiuit.

XENON, ξένων, Pictor Sicyonius, Neoclis discipulus: cuius meminit Plinius lib. 35. cap. 11.

Xenoparochi, ξενοπάροχοι, Iidem qui & parochi, qui legatis Romam missis, cæteríque alicuius dignitatis hospitibus, salem & ligna præbebant: vnde & nomen acceperunt, παρὰ τὸ τοῖς ξένοις τὰ ἐπιτήδεια παρέχειν, quòd hospitibus necessaria suppediterāt. Arcadius tit. de Muneribus. l. Munerum, Tabularij (inquit) vel xenoparochi, vt in quibusdam ciuitatibus, &c.

XENOPHANES, penulti. corre. ξενοφάνης, Philosophus Colophonius, Dexij, siue (vt Apollodorus mauult) Orthomenis filius, Archelai auditor, qui contra Homerum & Hesiodum elegias scripsit & Iambos, irridens ea quæ de diis sunt commenti. Dei substantiam rotundam esse sentit, nihilque cum hominibus habere commune, totum cernere, totúmq; audire, vnum esse omnia, mentem. prudentiam, æternitatem. Autor Laërtius. Eiusdem meminit & Cicero 4. Acad. Xenophanes (inquit) paulò etiam antiquior, vnum esse omnia tradit; neque id esse mutabile. & id esse Deum. ¶ Fuit & alter Xenophanes ex Lesbo insula, Poëta Iambicus: vt refert idem Laërtius.

XENOPHILVS, penul. corre. ξενόφιλος, Nomen Musici Chalcidensis. philosophi Pythagorici: de quo Valerius Maximus Brennio minor quam Gorgias, qui centum & quinque vixit annos. Xenophilus Chalcidensis Pythagoricus fuit, sed fœlicitate non inferior: siquidem (vt ait Aristoxenus Musicus) omnis incommodi humani expers, in summo perfectissimæ doctrinæ splendore extinctus est. Eundem & Plinius inter rara fœlicitatis exempla commemorat, libro 7. capi. 50. Pro miraculo (inquit) id solitarium reperitur exemplum, Xenophilum Musicum centum & quinque annis vixisse sine vllo corporis incommodo.

XENOPHON, ξενοφῶν, Nomen philosophi, & ducis insignis Athenienſis, qui Socratis discipulus, & Platonis æmulus fuit, speciosus, moratus, & omnibus gratus: tanta verò eloquentia, vt Musa Attica à nonnullis fuerit appellatus. Insinuatus in Cyri minoris amicitiam, cum eo militauit: eóque in acie cæso, exercitus reliquias ex vltimis Babyloniæ finibus per aspera, & difficillima itinera, incolumem in patriam reduxit. Scripsit Cyri maioris Pędian, non tam historicæ seruiens veritati (vt inquit Cicero lib. 2. de Orat.) quàm vt absolutum institueret ducem. Præterea Cyri minoris expeditionem aduersùs Artaxerxem fratrem: De rebus Græcorum libros sex: Sympoſium, Oeconomicum, à Cicerone, teste Columella, latinitate donatum. Ad hæc de re equestri, de venatione, Socratis Apologiam: aliaque nonnulla quæ etiam hodie omnium manibus teruntur. ¶ Tres alij preter hunc Xenophontes commemorantur à Suida: quorum primus Antiochenus fuit, qui Amatoria quædam scripsit, quæ Babylonica appellauit. Alter Ephesius, qui & ipse Amatoria narrationum libros decem scripsit, quæ Ephesiaca nominauit. Tertius Cyprius, qui & ipse Amatoria quædam edidit de Cynira, Myrrha, & Adonide: quæ Cypriaca nominauit. Laërtius septem commemorat Xenophontes: quorum nomina & scripta vide apud ipsum.

XERA, ξηρά, Vrbs prope Herculis columnas: vt ex Theopompi sententia refert Stephanus.

Xerampelinus, color, ξηραμπέλινον χρῶμα, Medius est (inquit Probus) inter coccinum, & muriceum, quo matronæ peculiariter vti solent. Dictus Xerampelinus à sicco vitium foliis, quæ eius ferè sunt coloris. ξηρὸν enim aridum est, vel siccum, & ἄμπελος vitis. Vulgò *color siccæ rosæ* dicitur. Hinc Xerampelinæ vestes dicuntur, quæ hoc colore tinctæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

tinctæ sunt. Iuuen. Sat. 6, Et xerampelinas vestes donauerat ipsi. Has nonnulli atrabaticas vocant, alij atrabapticas, vt quibusdam placet Vide Thylesium in tractatu de Coloribus, & Cælium Rhodig. lib. 16. cap. 10.

Xeria, ξηρία, Emplastra sicca: sicut Hygremplastra vocantur, liquida emplastra.

Xeroloephia, ξηρολοιφία, Vnctio sicca, hoc est quæ fit citra lauationem. Contra, quæ post lauacrum adhibetur, Hygralephia, ὑγραλοιφία, appellatur.

XEROLIBYA, ξηρολιβύα, Libya sicca, hoc est pars Libyæ interior, propter aquarum inopiam deserta: quam Virgilius libr. 4. Aeneid. vocat regionem siti desertam.

XEROLIPHYS, ξηρολιφύς, Tumulus fuit Constantinopoli, cochleas sedecim, & Diaræ columnam structilem, & tripodes habens, in quibus Epigrammata solebant inscribi. Qua voce vtitur Iustinianus C. de publicis iudic. etiamsi Alciatus vocem adulterinam esse putauerit. Meminit huius tumuli Suidas & Priscianus, qui lib. 1. de accidentibus literæ, Epigrammata quædam se legisse testatur Byzantij in Xerolipho, in vetustissimo tumulo inscripta.

Xeromyrum, ξηρόμυρον, Vnguentum est siccum: vt Hygromyron, ὑγρόμυρον, liquidum, fœminarum auribus expetitum.

Xerophthalmia, ξηροφθαλμία, Arida lipitudo, quum nec tument, nec fluunt oculi, sed rubent tantùm, & pruritu infestantur, & noctu prægraui pituita inarescunt. Vide Celsum lib. 6. cap. 6.

XERXENA, ξέρξηνη, Minoris Armeniæ regio, ita dicta à Xerxe, quemadmodum à Cambyse Cambysene. Autores Stephanus & Strabo lib. 11.

XERXES, ξέρξης, Persarum rex fuit, filius Darij, & Cyri ex Atosa filia nepos, qui CLXX hominum miriadibus, hoc est decies septies centenis millibus per totum quinquennium contractis, Græciæ bellum intulit. Quam tantam hominum turbam quum ex editiore specula aspexisset, teneriter fertur lachrymasse, quòd post centum annos ex tanto hominum numero nemo esset superfuturus. Tantum autem habuit nauium apparatum, vt totum Hellespontum operiret, & Athamantiadem Europæ ponte coniungeret. Athon præterea montem, teste Plinio libro 4. cap. 10, à continente abscidit. Victus demum apud Thermopylas à quatuor hominum millibus, nauale quoq; certamen cum Themistocle tentauit: à quo similiter apud Salaminē superatus, quum antea tota maria classe sterneret, vix paruula cymba effugit, relicto Mardonio Præfecto, qui & ipse re in Bœotia infœliciter gesta cum paucissimis in Persidem se recepit. Demum quum se otio, socordiæq; relicta militia tradidisset, præmium, genus luxuriæ nouum inuenientibus proposuit, vt scribit Valerius. Quamobrem à suis spretus, paucis post annis ab Artabano præfecto suo in regia interficitur, quum regnasset annis octo. Vide hec latius apud Iustinum Trogi abbreuiatorem. ¶ Xerxes alter, pictor Heracleota, Venerem adeo pulchram pinxit, vt ex ea quæstum magnum faceret, pretio accepto ab his qui eam videre cupiebant. Itaque Græci lepido cauillo Venerem amicam Xercis vocitabant, quòd ex eius lenocinio quæstum faceret. Autor Aelianus de varia historia.

X ante I.

XILIA, ξιλία, Libyæ vrbs, vt ex Alexandro annotauit Stephanus: cuius incolæ dicuntur Xiliatæ.

XIMENE, penul. prod. ξιμήνη, Ponti regio, salis fossilis habens fodinas: vnde & Halys fluuius, qui ex ea oritur, nomen accepisse existimatur. Autor Strabo lib. 12.

Xiphia, ξιφίαι, Piscis genus, rostrum habens mucrone armatum: vnde & Latini, Græcos imitati, gladiū appellant. Plin. lib. 31. cap. 2. Xiphiam, id est gladium, rostro mucronato esse, ab hoc naues perfossas mergi in Oceano ad locum Mauritaniæ, qui Cotta vocatur, non procul à Lixa flumine. Trebius Niger autor est. ¶ Xiphiæ item, stellæ sunt ex genere Cometarum, in mucronem fastigiatæ, pallidæ, ac quodam gladij nitore sine vllis radiis, Autor Plinius lib. 2. cap. 25.

Xiphion, ξιφίον, Herba est folio mucronato, iridis folio non dissimili, quam Romani gladiolum, vulgus herbariorum *Spatulam fœtidam* appellat. descriptionem eius vide apud Plinium lib. 25. cap. 11.

XIPHONIA, ξιφωνία, Siciliæ oppidum, non procul à Taurominio in promontorio situm: vt ex Theopompi sententia docet Stephanus, & Strabo lib. 6.

X ante O.

XOIS, siue Xoes, ξόης Stephano, Insula est in mediterraneis Aegypti, supra Sebenniticum & Phatniticum ostium, oppidum habens eiusdem nominis. Autores Stephanus & Strabo libro 17. ¶ Hinc Xoites nomos. hoc est Xoitica præfectura, apud Plinium lib. 5. cap. 9.

X ante V.

XVCHES, ξύχης, Libyæ oppidum, vt ex Artemidori Epitome annotauit Stephanus: cuius incolæ appellantur Xuchitæ.

XVTHIA, ξυθία, Siciliæ oppidum, vt ex Philisti sententia tradit Stephanus. Gentile Xuthiates.

XVTHVS, ξοῦθος, Hellenis filius, & gener Erechthei, qui in Tessapolim Atticæ, hoc est Oenoam, Marathonem, Probalinthum, & Triocorythum colonos deduxit. Autor Strabo lib. 8.

X ante Y.

XYLONEPOLIS: ξυλωνέπολις, Vrbs in confinio Cariæ, & Indiæ, ab Alexandro condita: vt post Onesicritum refert Plinius lib. 6. cap. 23.

XYLINA, ξυλίνη, Cappadociæ oppidum, inter Arcadiæ, & Cissæ fluuiorum ostia situm. Autor Ptolemæus, lib. 5. cap. 6.

Xylinum, pen. corr. ξύλινον, Lini genus candidissimi, & mollissimi, nascens in frutice, cui nomen est xylon, pomis quibusdam inclusum, barbatę nuci nō dissimilibus, quæ maturitate hiscentia globum ostendunt lini, quod à nomine fruticis xylinum appellamus. Plin. li. 19. ca. 1, Superior pars Aegypti in Arabiā vergens, gignit frutice, quem alij gossipion vocāt, plures xylon, & ideo lina inde facta, xylina. Paruulus est, similemque fabę arbori, folio populi, sed molliore, & candidiore, & tenuiore, quam lanugine vestiunt siliquæ, ex quibus netur. Hodiehoc lini genus etiā in Italiæ locis quibusdam gignitur, vulgique vocabulo *Cotonum* appellatur.

que barbatæ nucis defert fructum, cuius ex interiore bombyce lanugo netur. Nec sunt Vlla eis candore mollitiáq; præferēda. Hactenus ille.

Xylobalsamum, ξυλοβάλσαμον, Balsami arbusculæ lignum, cuius succus Opobalsamum appellatur. Plin. libr. 12. cap. 25, Et balsami quoq; sarmenta in merce sunt. Amputatio ipsa, surculusque venit intra quintum demum annum. Xylobalsamum vocatur, & coquitur in vnguentis.

Xylocinnamum, ξυλοκίνναμον, Cinnami lignum. Plin. libr. 12. cap. 19. Ipsum verò lignum in fastidio est propter origani acrimoniam: xylocinnamum vocant.

Xylon, ξύλον, Præter vulgatam illam significationem, qua Græcis ligaum significat, peculiariter etiam accipitur pro quodam fruticis genere, quod & gossipion vocant, olim in sola Aegypti superiore parte, hodie etiam in Italia nascentis, pomum ferentis similitudine barbatæ nucis, quod maturescens copia lanuginis, quam includebat, dirumpitur, linique globum includit, multò maiorem quàm pro pomi magnitudine detegit: idque lini genus xylinum, seu gossipinum appellatur. Vide Plinium lib. 19. cap. 1.

Xylophagus, penul. corre. ξυλοφάγος, Vermis albus, obesus: capite, si ad reliqui corporis magnitudinem comparetur, grauissimo, sub arborum corticibus potissimum nascens. Plin. lib. 17. cap. 24, cossos vocat eósque à quibusdam in summis ciborum deliciis habitos tradit: quinetiam farina saginari, altilésq; fieri. Item tradit & Hieronymus contra Iouinianum, de Ponti & Phrygiæ populis loquens, Et quomodo (inquit) apud nos ficedula, & attagen, mullus, & scarus in deliciis computantur, ita apud illos ξυλοφάγου comedisse, luxuria est.

Xyris, ξυρίς, Herba est folia habens iridis, sed latiora, & in turbinem mucronata, quorum è medio caulis erumpit crassus, cubitalis, ex quo siliquæ triangulares dependent, in quibus purpureus flos, in medio puniceus, semen in folliculis simile fabis, rotundum, rubrum, acre: radix longa, geniculata, rufa. Vide Dioscoridem lib. 4. cap. 24, & Plinium lib. 21. cap. 20. Officinæ *Iridem syluestrem* appellant.

XINIA, ξυνία, Thessaliæ oppidum, apud Polybium libr. 9. à quo vicina palus Xynias appellatur, quam alio nomine Bebœidem vocant. Stephanus.

Xystici, vide XYSTVS.

Xystios, ξύστιος, Gemma quædam plebeia, apud Indos nascens, quam Plinius inter laspidum genera annumerat lib. 37. cap. 9.

Xystus, xysti, masc. gen. ξυστός, Apud Græcos porticum amplam significat: teste Vitruuio lib. 6, hybernæ Athletarum exercitationi accommodatam. Latini verò, eodem Vitruuio teste, Xysti appellatione subdiiem ambulationem magis intelligunt, arborum fruticúmve ordinibus distinctam. Cice, in Bruto, Quum ambularem in xysto, & essem otiosus domi. Plin. Ante cryptoporticum xystus est violis odoratus. Plin. Iun. lib. 5. Epist. ante porticum xystus concisus in plurimas species, distinctúsq; buxo. Idem, Non tam statuarum, & tabularum pictarum ornatu ædes suas, quàm xystis, & nemoribus excoluit.

Xystici, ξυστικοί, Dicti sunt athletæ, siue quòd in xystis se sub tecto exercerent: siue quòd xystis depugnarent. Sic enim Græco vocabulo appellabant hastas, quibus illi vtebantur: vnde & Xystophori dicti sunt speculatores. Suet. in Aug. Nec tamen eo minus aut xysticorum certationes, aut gladiatorum pugnas seuerissimè semper exegit.

DE LITERA Y.

YGrecorum vocalis est, qua in illorum dictionibus scribendis tantùm vtimur. Huius loco antiqui qui peregrinam literam nullam recipiebant, quintam Latinorum vocalem substituebant. Cicero in Oratore, Purrum semper Ennius, nunquam Pyrrhum. Vi patefecerunt Fruges: non Phryges, ipsius antiqui declarant libri: nec enim Græcam literam adhibebant, nunc autem etiam duas: & quum Phrygum, & quum Phrygibus dicendum esset, absurdum erat aut tantùm barbaris casibus Græcam literam adhibere, aut recto casu solùm Græcè loqui, tamen & Phryges, & Pyrrhum aurium causa dicimus. Hæc ille. Peculiare autem est huic elemento, vt in capite dictionum perpetuò aspiretur. Quare quæ ab eo initium sumunt, requirenda sunt inter aspirata.

DE LITERA Z.

ZLitera Græca est qua in Latinis dictionibus non vtimur. Est autem gemina consonans, loco cuius nos interdum geminum ss, vt Patrisso, pro πατρίσσω, Pitysso pro πιτύσσω. Interdum s d, substituimus: vt Esdras, pro Ζδρας. Antiqui loco eius vnicum aliquando s scribebant: vt Sacynthus pro Ζακυνθος, Sethus pro Ζηθος. Nonnun quam etiam d literam loco eius vsurpabant: vt Medentius, pro Mezentius. Sed hoc tantùm apud antiquissimos, qui peregrinas nullas literas recipiebant.

Z ante A.

ZABIDA, Ζαβίδα, Vicus in Arabiæ mediterraneis, vt ex Vranio annotauit Stephanus.

ZACHALIAS, Ζαχαλίας, Magus Babylonius, qui de gemmarum viribus scripsit ad Mithridatem Ponti regem. Autor Plinius lib. 37. cap. 10.

ZACANTHAEI, Ζακανθαῖοι, Zacynthiorum coloni, teste Polybio, Pyrenæi montis incolæ. Horum oppidum Zacanham expugnauit Annibal, quum in Italiam properaret, vt ex Apollodori Chronicis annotauit Stephanus.

ZACYNTHVS, Ζακύνθος, Insula Ionij maris parua, Occidentali Peloponnesi lateri adiacens, vrbémque habens eiusdem nominis, à Zacyntho Dardani filio qui in ea imperauit, dicta. Plin. libro 4. capi. 12, Inter Cephallenian & Achaiam cum oppido magnifica, tum fertilitate præcipua Zacynthus, aliquando appellata Hyriæ. De hac Virgilius libro 3. Aeneid. Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos.

ZAGRIVS, Ζάγριος, Tauri montis pars, Mediam dirimens à Babylonia. Autor Strabo lib. 11. cap. 15.

ZALEVCVS, Ζάλευκος, Nomen fuit legislatoris Locrēsium, qui quum in adulteros hanc pœnam statuisset, vt in adulterio deprehensi vtrūq; orbarentur oculo: oblato filio, multísque testibus adulterij conuicto, quum neque paternum animum posset exuere, neque solus pœnæ quam in alios statuerat, immunis esse vellet, sibi prmùm vnum oculum, quanuis plurimùm reclamante plebe, & filij crimen patris virtuti condonante, deinde & filio alterum iussit erui. Autor Valerius lib. 6. cap. 5.

ZAMA, Ζάμα, Africæ vrbs fuit, apud quam Africanus maior Annibalem insigni clade affecit. Vide apud Liuium lib. 10. bel. Pun. secundi.

ZAMOLXIS, Ζάμολξις, Vnicus Getarum deus, ad quem proficiscī existimabant eos qui è vita decederent. Nonnunquam etiam sorte ex viuis aliquot deligebant, quos de rebus suis Zamolxidi nuntios mitterent: quos post mandata quæ illi nuncciata cupiebant, in sublimè iactatos, gladiis excipiebant, atque ita interfectos, rectà ad Zamolxin proficisci credebant. Zamolxin autēm quidem Pythagoræ seruum fuisse existimant, qui quòd Getas ad cultiorem vitam reduxisset, ab iis habitus est pro numine. Vide Herodotum Histor. lib. 4.

ZANCLE, Ζάγκλη, Siciliæ vrbs, in penitissimo Pelori sinu: postea à Messeniis instauratoribus μεσσήνη, hoc est Messana appellata. Zācle autem prius à situs obliquitate dicebatur, quòd falcis in modū curuata esse. Vide Strabonem li. 6. ¶ Ipsa etiam Sicilia Zancle dicī inuenitur, à Saturni falce, quam Poëtæ fabulantur in Siciliam decidisse. Quam fabulam inde ortam putat Macrobius, quòd in primis frugum fertilis sit. Saturnus autem primus putatur in Italiā frugum vsum inuexisse. Oui. 15. Metamor. –Zancle quoque iuncta fuisse
Italiæ legitur, donec confinia pontus.
Abstulit, & media tellurem reppulit vnda.

Zanclæus, a, um, Ζαγκλαῖος. vt, Zanclæa arena, Ouid. 13. Metamorph. Charybdis Zanclæa, libro 4. Fast.

ZANCLES, Ζάγκλης, Senex quidam Samothracenus, cui post annum vitæ quartum & centesimum dentes renatos fuisse tradit Plinius lib. 11. capite 37.

ZAPAVORTENE, Ζαπαυορτηνή, Asiæ regio, à Caspiis versus ortum sita: cuius descriptionem vide apud Plinium lib. 6. cap. 16.

ZARIASPA, orum, Ζαρίασπα τά, Indiæ vrbs quam alio nomine Bactra appelant. Autores Plinius lib. 6. cap. 15. & Strabo lib. 17.

Z ante E.

Zea, ζειά, Genus frumenti, simile farri, quod vulgò Spelta dicitur. Duo eius genera tradit Dioscorides lib. 2. cap. 80. alterum simplex, & vnius tantum granī: alterum quod Dioccon, hoc est gemini & duplicis granī appellant, duobus vtriculis coniunctum semen habens. Plinius lib. 18. cap. 8, Qui zea vtuntur, non habent far. Est & hæc Italiæ, in Campania maximè, seménque appellatur. Hoc habet nomen præclara res, vt mox. docebimus, propter quam Homerus ζειάφορος ἄρουρα dixit. Plura de zea vide apud Galenum libro 1. de Aliment. facult.

ZELA, ζῆλα, Oppidū fuit Thraciæ in Cœnica regione, eo in loco sita vbi postea extructa fuit Flauiopolis. Autor Plinius libro 4. cap. 11. ¶ Zela altera fuit in cappadocia, non procul à Megalopoli, à qua vicinus ager Zeleticus appellatur. Plin. lib. 6. cap. 3, & Strab. lib. 12.

ZELIA, siue Zelea, penul. produ. ζῆλία, Troadis oppidum, ad radicem Idæ montis, spectans in Hellespontum. Autores Plinius lib. 8. cap. 32, & Strabo lib. 12.

Zelus, ζῆλος, Modò inuidiam, modò studium, modò amorem, modò æmulationem significat: quo sit, vt ab aliis alio modo definiatur. Quidam tristitiam esse aiunt ob alterius bona, quæ quis sibi adesse cuperet. Alij διάστασιν τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὰ καλὰ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὁρώμενα.

Zelotypia, æ, ζηλοτυπία, Aegritudo animi ex eo prouieniens, quòd quis timeat ne adsit alteri quod cum nemine velit habere cōmune. Cice. 4. Tuscul. Obtrectatio autem est ea quam intelligi zelotypiam volo, ægritudo ex eo quòd alter quoque potiatur eo quod ille ipse concupierit. Antonius Ciceroni inter epistolas ad Atticum li. 10, Iudicabam duriores partes mihi impositas esse ab offensione nostra, quæ magis à zelotypia mea, quàm ab iniuria tua nata est.

Zelotypus, pi, penul. corre. ζηλότυπος. Suspiciosus in amore, quémque id solicitum habet, ne quis eo perfruatur quod ipse amat: quasi dicas formæ æmulatorem. Nam, ζῆλος æmulationem, & τύπος formam significat. Iuuen. Sat. 5, –quas in digitis vaginæ fronte solebat
Ponere zelotypo iuuenis prælatus Iarbæ.

ZENICETVS, ζηνίκητος, Insignis piratæ nomen, qui occupato Olympo Asiæ monte, Lyciam, Pamphyliam & Pisidiam, assiduis excursionibus quum infestarer, multáque loca munita in potestatem redegisset, tandem P. Seruilij, qui postea Isauricus dictus est, arma in se concitauit: à quo quum montem præter omnem expectationem captum videret, seipsum cum tota domo concremauit. Autor Strabo lib. 14.

ZENO, ζήνων, Philosophus, ex Citto Cypri ciuitate, Stoicorū sectæ conditor, tanto in honore apud Athenienses habitus, vt apud eū claues vrbis deponerent, ornarēntq; ipsum aurea corona, & statua ærea. Hic adulescenti cuidam inepta multa loquēti, Ideo, inquit, duas habemus aures, os autem vnū, vt scilicet multa audiamus, pauca verò loquamur. Decessit nonagesimo ætatis suæ anno, sine morbo. Nā (vt ferunt) quum abiret ex schola, lapidem offendens, digitum perfregit: manu verò terram feriens, illud ait ex Niobe, Venio, quid me vocas? Et continuò se strangulans interiit. Cice. in Orat. Zeno quidem ille, à quo disciplina Stoicorū est, manu demonstrare solebat quid inter has artes interesset. Nam quum compresserat digitos, pugnúmque fecerat, Dialectica, aiebat eiusmodi esse: quum autem diduxerat, & manum dilatauerat, palmæ illius simile eloquētiam esse dicebat. ¶ Fuit & alius Zeno Eleates, quem Dialecticæ inuentorem fuisse scribit Aristoteles. Huius celebratissima fuit in perferendis cruciatibus patientia. Nam quum adolescentes nobilissimos cupiditate liberandæ patriæ inflammasset contra Nearchum tyrannum, facto indicio comprehensus, traditúsque est tortoribus torquēdus. Quúmque laceraretur, vt conscios coniurationis nominaret, neminem illorum indicauit: sed amicos, intimósq; tyranni participes coniurationis esse dixit. Deinde quum quippiam se in aurem tyranni loqui velle significasset, eam mordicus correptam non antè dimisit, quàm rapta aure populatum caput reliquisset. Verùm cum iam vereretur ne toties repetitis tormētis resistere nō posset, conuersus ad ciues qui quæstioni intererant, Admiror (inquit) vestrā ignauiam, ô ciues, qui eorum metu quæ ego nunc patior, tyranni iugum sustinetis: idque quum dixisset, concisam dentibus linguam in os tyranni expuit. Quo facto tanto ciuium animos libertatis desiderio incendit, vt concursu vndique facto, Nearchum lapidauerint. ¶ Fuit & alius Zeno philosophus Epicureus, Ciceronis synchronos, id est contēporaneus: quem idem Cic. lib. 1. de Fini. se cum eum Attico frequentet audiuisse testatur, Epicuri sententias explicantem.

ZENOBIA, ζηνοβία, Odenati vxor quæ à Ptolemæis originem ducens, Græcis ac Latinis literis ornatissima, necnon & rebus bellicis celeberrima, in Palmyra Syriæ vrbe regnauit. Hæc quum Saporem Persarum regem superasset, tandem ab Aureliano Augusto victa Romam in triumphum ducta fuit: vbi summo cum honore consenuit.

ZENOBIVS, ζηνόβιος, Sophista qui Adriani temporibus Romæ floruit. Scripsit epitomen Didymi & Tarrhæi libris tribus: & Sallustij historiam in Græcum sermonem conuertit. Autor Suidas.

ZENODORVS, pen. pro. ζηνόδωρος, Statuarius insignis fuit sub Nerone qui mercurium colossēum fecit apud Aruernos CCCC pedum altitudine: deinde & Neronis colossum, qui postea dedicatus fuit numini Solis. Autor Plinius lib. 34. cap. 8.

ZENODOTVS, pen. cor. ζηνόδοτος, Ephesius versificator, & Grammaticus, qui temporibus Ptolemæi primi floruit: à quo etiā Alexandrinæ bibliothecæ fuit præfectus: primus quoque Homeri libros correxit, ac in ordinem redegit. Suidas. ¶ Fuit & Alter Zenodotus Grammaticus Alexandrinus, qui in quædam Platonis, Homeri, & Hesiodi opera Commentarios conscripsit. Vide Suidam.

ZENODOTIVM, ζηνοδότειον, Vrbs Osroenæ prope Nicephorum, vt ex secundo Parthicorum Arriani annotauit Stephanus.

ZEPHYRE, ζέφυρη, Insula est maris Mediterranei, iuxta Cretam. Autor Plinius lib. 4. cap. 12, & Pomponius lib. 2. ¶ Zephyre item, siue Zephyra, olim dicta fuit Carię vrbs, Mausoli sepulcro nobilitata, quę deinde dicta est Halicarnassus. Autor Strabo lib. 14.

ZEPHYRIVM, ζεφύριον, Promontorium est Locrorum, à quo Locri dicti sunt Epizephyrij, quòd supra Zephyrium siti essent. Strabo lib. 6, Locri agri promontorium offertur, quod Zephyrium appellatur: portum habens ab occasu venientibus ventis commodum: qua ex causa, & nomen assequitur.

ZEPHYRVS, pen. corr. ζέφυρος, Ventus flans ab Occasu æquinoctiali aduersus subsolanum: quem Latini Fauonium appellant. Dictus Zephyrus quasi ζωηφόρος, vitam ferens: vel quia fert quæ sunt ad vitam. Eo sanè plantæ omnes germinant, & pullulant. Vide Gellium lib. 2. capite 22.

Zephyrius, adiect. vt, Zephyria oua, ὑπανεμιαῖα, hoc est sterilia, quòd vento putentur generari Plin. lib. 10. cap. 60, Quidam & vento putant ea generari: qua de causa etiam zephyria appellantur.

ZERBIS, ζέρβις, Mesopotamiæ fluuius in Tigrim cadens, vt scribit Plin. lib. 6. cap. 26.

ZERETHRA, Arcades vocant vadi foramina quædam, per quæ Erasinus fluuius è lacu Stymphalo erumpit in Argiuam terram. Autor Strabo lib. 8.

Zeros, Gemma similis iridi, alba ac nigra macula distinguente crystallum. Plinius lib. 37. cap. 9.

ZERYNTHVM, ζήρυνθον, Antrum est in Thracia, non procul à Zona vrbe, & Hebro fluuio, Hecates numini sacrum, vt est autor Lycophron: vnde & canes in eo immolabantur. Suidas Veneri sacrum fuisse existimat, eamq; inde Zerynthiam dictam. Vide Cælium Rhodig. lib. 8. cap. 23.

Zeta, & Zetecula, diminutiuum apud Plinium in Epist. Est locus capax vnius lecti, cū sellis duabus, qui velis obducti, & reductis modò adiicitur cubiculo, modò aufertur. Nomē inde deductum, quoniam tribus è partibus fenestras, & prospectus habeat, atq; solem multipliciter accipiat, quasi ἀπὸ τοῦ ζέω, quod est feruere. Nam & heliocaminus in ipsa zeta ponitur, hoc est vaporarii quoddā solare, non ad ignis vsum, sed ad Solis, velut id quod vulgò *Luminare* dicitur, & in Paduana Gallia *Lucerium*. Vel ἀπὸ τοῦ ζῆν, quòd in ea commodissimè viuatur: (vt quam delicias, & amores suos vocet Cæcilius) sicut à conuersatione, victúsq; dicta. De Heliocamino Vlpianus de seruitutibus vrbanis, Si arbor (inquit) heliocamino, vel solario Solem adimat, dicendum erit, quia vmbram facit in loco cui Sol fuit necessarius, contra seruitutem impositam fieri. De zeta, Lampridius, Indicos odores Heliogabalus ad vaporandas zetas sine carbonibus iubebat incendi. De zetecula Plinius, Mox zetecula refugit quasi in cubiculum.

ZETES, ζήτης, Fuit filius Boreæ ex Orithyia, & frater Calais. Hi duo fratres ex Argonautarum numero fuerunt: & quoniam alati fuisse feruntur, ad pellendas Harpyias missi sunt: teste Seruio.

ZETHVS, ζῆθος, Iouis ex Antiopa filius, & frater Amphionis: cui adiutor fuit in condendis Thebis. De quo Cice. lib. 2. de Orat. Miror cur philosophiæ sicut Zethus ille Pacuuianus, propè bellum indixeris. Horat. 1. epist. 17, Gratia sic fratrum geminorum Amphionis atque Zethi dissiluit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ZEVGITANA regio, Ζευγιτανή, Eadem quæ & Africa propriè dicta. Autor Plinius lib.5.cap.4.

Zeugitæ, ζευγῖται. Calami aucupatorij, in Orchomenio lacu post annuam inundationem nascentes. Autor Plinius lib.6.ca.36. ¶ Zeugitæ item dicebantur tertij census homines in Republica Solonis, ab equis iugalibus dicti, qui metra colebant ducenta, & quoties necessitas vrgebat, minas decem tributi nomine conferebant. Vide Cæl. Rhodig. lib.25.cap.18.

Zeugma, gmatis, ζεῦγμα, Latinè connexio, siue adiunctio dici potest. Est autem figura dictionis, quũ plures sensus vno connectuntur verbo, quod tribus modis fit: aut præposito verbo, ad quod reliqua respiciãt: vt Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia. Aut verbo postposito: vt Neque is es Catilina, vt te aut pudor à turpitudine, aut metus à periculo, aut ratio à furore reuocarit. Aut in medio sensuum posito verbo: vt, Troiugena interpres diuûm, qui numina Phœbi, Qui tripodas, Clarijlauros, qui sidera sentis, Et volucrum linguas, & præpetis omina pennæ. Aeneid.3.

ZEVGMA, Vrbs insignis ad Euphratem fluuium, LXXXII M pass. à Samosatis Comagenæ ciuitate distans. Autor Plinius lib.5.cap.24.

Zeus, zei, Piscis præstantissimi genus in Oceano Atlantico, & circa Gades, inter omnes qui eo in mari capiũtur, bonitatis palmam obtinens. Gaditani alio nomine febrũ appellant, à colore, opinor, fuligineo, quo fabri plerunque nigricant. Plin. lib.9.cap.18, Est hæc natura, vt alij alibi pisces principatum obtineant: coracinus in Aegypto.

Zeus, idem faber appellatus Gadibus: circa Ebusum salpa. Colum. lib.8. cap.16, Vt Atlantico faber, qui & in nostro Gadium municipio generosissimis piscibus adnumeratur: eúmque prisca consuetudine zeum appellamus.

ZEVXIS ζεῦξις, Clarissimus pictor Heracleotes fuit, qui in certamen picturæ cum Parrhasio descendit, vuásque tanto successu pictas in scenam detulit, vt ad eas aues aduolarent. Parrhasius autem linteum attulit pictum, ita veritate repræsentata, vt Zeuxis alitũ iudicio tumens, flagitaret tãdem remoto linteo ostendi picturam: intellectóq; errore, concederet palmam ingenuo pudore: quoniam ipse aues fefellisset: Parrhasius autem se artificem. Fertur hic pinxisse puerum vuas ferentem, ad quas quum aduolassent aues, iratus est mira ingenuitate operi suo, & dixit, Vuas melius pinxi quàm puerum. Nam si hunc consummassem, aues timere debuerant. Pinxit & Helenæ simulachrum, quod deinde Romam translatum fuit, & in Philippi porticibus collocatum. Hæc ex Plinio lib.35.cap.10.

ZEVXO, ζωξώ, Nympha marina Oceani & Tethyos filia. Hesiodus in Theog. ζωξώ τε, κλυτίη τε, ἰδυίη τε, Πασιθόη τε.

Z ante I.

ZIELA, ζίελα, Cappadociæ oppidum, teste Stephano, à Ziela Nicomedis filio conditum.

ZIGERE, ζιγήρη, Oppidum Scytharum Arolerum in ea parte Thraciæ quæ Istri ostiis incumbit. Autor Plinius lib.4.cap.11.

Zignys, nydis, ζιγνὺς, Lacerta minor, quam & chalcida vocat Aristoteles de Natura animalium.

ZILIS, ζίλις, Oppidum Mauritaniæ Tingitanæ, regum olim ditioni exemptum, & è Bætica iura petere iussum. Autor Plinius lib.5.cap.1.

ZIMIRIS, ζιμιρὶς, Regio Aethiopiæ arenosa, in qua magnetes optimi inueniuntur. Plinius lib.36.cap.16.

ZINGI, ζίγγοι, Mæotidis paludis accolæ supra Cimmerium Bosphorum. Plinius lib.6.cap.7.

Zingiber, eris, ζιγγίβερις Dioscoridi, Genus est aromatis, paruas habens radices, albescentes, odoratas, sapore piperis. Nascitur in Troglodytica & Arabia. Vide Dioscoridem lib.2.cap.149.

ZIPOETIVM, ζιπόιτιον, Bithyniæ oppidum, à Zipœto rege ita appellatum. ¶ Gentile Zipœtius ζιποίτιος. Stephanus.

ZIRINIA, ζειρηνία, Thraciæ oppidum, vt ex libro 3. Philippicorum Theopompi annotauit Stephanus. ¶ Gentile Ziriniates, ζειρηνίατης.

Zizania, æ, &, Zizanium, zanij, ζιζάνιον, Vitium tritici hordeique, nimia loci vligine corrupti, iugibúsve pluuiis diluti: quod Latino vocabulo Lolium appellatur. Galli, quòd caput tentet, vertigines generet, & vini modo inebriet, *yuraam* appellant. Effigiem habet hordeo haud disimilem, sed folium angustius, pinguius, & hispidius, semen exilius in cortice aculeato, florem autem subpurpureum. Dioscorides lib 2. cap.27. ἄιρακα appellat.

ZIZAMA, ζίζαμα, Oppidum Garamantum, vnum ex iis quæ à Cornelio Balbo in Romanorũ ditionẽ sunt redacta. Autor Plinius lib.5.cap.5.

Ziziphus, penul. corr. ζίζυφος, Genus arboris, nouissimis Augusti temporibus ex Africa in Italiam translatum: fructum fert, quem neutro genere ziziphum appellamus, baccis similiorem quàm malis. Officinę Iuiubas vocant. Plin. lib.15. cap.14, Aequè peregrina sunt ziziphi & tuberes, quæ ipsa non pridem venêre in Italiam: hæc ex Aphrica, illa ex Syria.

Z ante M.

Zmilaces, ζμιλάκης, Gemma est in Euphrate nascens, Proconnesio marmori similis, medio colore glauco. Autor Plinius lib.37.cap.10.

ZMILVS ζμίλος, Nobilis architecti nomẽ, qui vnà cum Rholo, & Theodoro Labyrinthum Lemnium extruxit, centum quadraginta columnis insignem. Autor Plinius lib.36.cap.13.

Z ante O.

ZOARA, ζόαρα, Vrbs Persidis, cuius incolæ dicuntur Zoaratæ, ζοαρῆται. ¶ Est item Zoara, Palæstinæ locus, quo Loth tempore Sodomiticę calamitatis confugit. ¶ A quo sit gentile Zoarenus, ζοαρηνός.

ZOBIDAE, ζωβίδαι, Populi Carmaniæ finitimi: vt annotauit Stephanus ex Quadrati Rerum Parthicarum lib.2.

Zodiacus, penul. cor, ζῳδιακὸς, Circulus est in sphæra, qui alio nomine obliquus dicitur, duodecim continens signa: ex vna parte Tropicum Caneri, ex altera Capricorni comprehendens, ac medium interfecans Aequatorem: à quo vicissim & ipse secatur circa principia Arietis & Libræ. Porro quum cæteri omnes circuli sine latitudine & profunditate esse intelligantur, veluti quædã lineæ, huic tanẽn latitudo graduum sedecim tribuitur: quam quidem latitudinem mediam dimidit linea Ecliptica, vtrinque gradus octo latitudinis relinquens. Dicitur autem Zodiacus, ἀπὸ τῶν ζῴων, hoc est à figura animalium, quæ in eo imaginantur. vt sunt Aries, Taurus, &c.

ZOELAE, per tres syllabas, pen. prod. ζῶηλαι, Asturiæ populi in Hispania citeriore, Pesicis, & Gyris finitimi. Autor Plinius lib. 3. capite 3. apud hos præstantissimum lini genus nascebatur, & splendidissimum, ídque natura torrentis, in quo poliebatur: vt testatur idem Plinius lib.19.cap.1.

ZOILVS, ζωΐλος, Sophista fuit Amphipolites Ptolemæi temporibus, hoc vno facinore nobilitatus, quòd Homærum Poëtarum omnium principem libris aduersus eum scriptis ausus sit reprehendere: vnde & ὁμηρομάστιξ cognomen accepit. Quæ scripta Ptolemæo obtulit, ingens videlicet præmium ab eo sperans. Verùm quum nihil daretur, penuria coactus, submisit qui peterent. Ibi Ptolemæus mirati se ait, quum Homerus tot annos defunctus, tot hominum millia pasceret. Zoilum egere Homero multo doctiorem. De mortis eius genere diuersi diuersa sentiunt. Alij parricidij conuictum iussu regis cruci suffixum volunt: alij quum in Græciam rediisset, de Scironiis saxis fuisse præcipitatum. ¶ Ab huius autem moribus sumptum est, vt homines liuidi, & ex alieni ingenij obtrectatione laudem aucupantes, Zoili dicerentur, Quid. lib.1. Remed. amo.

Ingenium magni liuor detrectat Homeri,
Quisquis es ex illo Zoile nomen habes. Vide Adagia Erasmi.

Zona, æ, ζώνη, Cingulum quo cingimur. Mart. lib.14, Longa satis nunc sum: dulci sed pondere venter Si tumeat, fiam tum tibi zona breuis. Ouid.2.Fast. Dat teretem zonam, qua modò cincta fuit. Horat.2.Car. Ode 30, –& solutis Gratiæ zonis, properéntq; Nymphæ, Mercuriúsq;. Catull. Epigr.2, Quod zonam soluit diu ligatã. Caius Gracchus apud Gellium lib.15.cap.12, Zonas quas plenas argenti extuli, eas ex prouincia inanes retuli. ¶ Zonam perdidit, prouerbialiter dicitur in eum qui omni pecunia destitutus est: tractum à militibus, qui quicquid habent, in zona circunferunt. Horat.2. Episto. lib.2, Ibit eò quò vis, qui zonam perdidit. ¶ Zonæ item dicuntur, circuli quidã lati, cælum, terrámque veluti cingula quædam, ambientes. Sunt autẽ numero quinque: ex quibus media quę inter Tropicos est, nimio calore parum apta creditur habitationi: duę verò extremæ sub Arctico & Antarctico circulis sitæ, nimio frigore horrent: vnde & ipsæ habitationi parum sunt idoneæ. Reliquæ autem duæ, vt quæ medium inter torridam, & gelidam situm obtinent, temperatæ sunt, & humanę vitæ accommodatissimæ. Virg.1.Georg. Quinque tenent cælum zonæ: quarum vna coruscо Semper Sole rubens, & torrida semper ab igni. Quam circum extremæ dextra læuáque trahuntur Cærulea glacie concretæ, atque imbribus atris. Has inter mediámque duæ mortalibus ægris Munere concessæ diuûm, & via secta per ambas: Obliquus quâ se signorum verteret ordo. Ouid.1.Metam.

Vtque duæ dextra cælum, totidémque sinistra.
Parte secant zonæ, quinta est ardentior illis:
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura Dei: totidémque plagæ tellure premuntur.
Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu:
Nix tegit alta duas: totidem inter vtranque locauit:
Temperiémque dedit mista cum frigore flamma.

¶ Est item Zona Stephano, Ciconum vrbs in Thracia, non procul ab hebro fluuio, & Zerynto antro, in quo Hecatæ canes immolabantur: de quo plura suprà in dictione ZERYNTHON.

Zonarius, substantiuum, Qui zonas facit. ζωνιοπλόκος. Cicero pro Flacco, Quòd Mithridates, qui multitudinem illam non authoritate, sed signa tenebat, se velle dixit: id sutores & zonarij conclamarunt.

Zonarius, adiectiuum, Quod ad zonam pertinet: vt, Sector zonarius, qui zonam seu loculos incidit, quem crumenisecam appellare possumus. βαλαντιοτόμος. Plaut. in Trin. Mira sunt, ni illic homo est aut dormitator, aut sector zonarius.

Zonula, æ, ζωνίδιον, diminutiuum. Catul. in Epithalamio: Tibi virgines zonula soluunt sinus.

Zonitis, pen. prod. ζωνῖτις, Cadmiæ species est, lineas quasdam latiusculas zonarum instar discurrentes habens: vnde & nomen accepit. Eadem & Placodes, πλακώδης dicitur: quasi crustaceam dicas. Autor Dioscorides lib.5.cap.40.

Zoonychon, pen. corr. ζωόνυχον, Herba eadem cum leontopodio: apud Dioscoridem lib.4.cap.132.

Zoophthalmos, ζωόφθαλμος, Herba in tectis & suggrundiis nascens, quæ notiore nomine Semper viuum maius appellatur. ἀείζωον τὸ μέγα Folium habet carnosum & subrotundum, oculi animalis similitudinem referens: vnde & nomen accepit. Vide Plinium lib. 25.cap. 13, & Dioscoridem lib.4.cap.91.

Zoophyta, ζωόφυτα, Dicuntur, teste Budæo, quæ mediam naturam inter plantas & animalia habent: vt sunt ostrea, spongiæ, quæ neque stirpes neque animalia dicere possis, sed medium quiddam inter vtrunque. Nam sensu prædita esse manifestum est, quum tamen motu careant progressiuo. Nos (inquit Budæus) fortè Plantanimantes dicere possemus: vel Plantanimalia.

Zopissa, ζώπισσα, Pix nauibus abrasa, teste Plinio lib.16.cap.12. quæ admista cera, & marino sale macerata multò ad omnia est efficacior, quã aliæ pices. Sed propriè resina ex pinu. Dioscor. lib.1.cap. 96, ζώπισσαν δὲ οἱ μὲν ὅπερ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ ξυστρόφῳ ῥητίνῃ μητὲ ἔτ πηρού, καλαμεύσῃ τὸ ὑγρὸν ἀπόχυμα, ὅσαν διαχυθείσῃ, διὰ τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ βρέχεσθαι. οἱ δὲ πίττῃ πατόνῃ ῥητίνῃ ὅτως σύνθεσιν. hoc est, Zopissam aliqui aiunt derasam nauibus resinam cum cera, quam alij apochymam appellant. Ea disipandi naturam habet, quoniam marino sale macerata fit. Alij ex picea resinam hoc nomine vocauerunt.

Zopyron, pen. cor. ζώπυρον, Herba est similis serpyllo, nascens in petrosis, orbiculato florum ambitu, speciem lecti pedum præbens: vnde & Clinopidion à quibusdam appellatur. Vide Plinium lib.24.cap.15.

ZOPYRVS, pen. corr. ζώπυρος, Physiognomon quidam fuit, hoc est ex eorum genere qui se hominum mores naturásque ex faciei lineamentis perspicere profitentur. Huic quum aliquando oblatus esset Socrates, ísque eum hominem stupidum bardúmque esse respondisset, cæteris eam vocem risu excipientibus, Non falleris (inquit Socrates) ô Zopyre: talis enim eram, nisi vitiosam naturam Philosophiæ præceptis superassem. ¶ Zopyrus præterea alius fuit, filius Megabyzi, vnius ex iis qui occiso Pseudognerdi, Persarum regnum è Magorum manibus vindicarunt. Hic quum Darius Babylonem vigesimum iam mensem frustrà obsideret, nasum sibi, aures, & labia amputauit, & ita ad Babylonios transfugit, multa de Darij iniuria conquerens, quem sibi immerenti ita faciem mutilasse simulabat. Receptus itaque à Babyloniis, leuibúsque aliquot præliis re satis fœliciter gesta, vniuersæ vrbis dux constitutus, vrbem Dario tradidit. Quam tamẽ victoriam sibi nimis magno constare, sæpe conquestus est, vnum sese Zopyrum integrum malle asserens, quàm viginti cupere Babylones. Autor Herodotus lib.3.

ZOROANDA, ζωρόανδα, Locus est circa Taurum montem, vbi Tigris cuniculis absorptus, rursus erumpit. Vide Plinium lib.6.cap.27.

ZOROASTRES, ζωροάστρης, Bactrianorum rex, Astrologiæ & Magiæ peritissimus, qui eadem qua Ninus assyriorum rex, ætate floruit, à quo post multa prælia vario euentu commissa, tandem debellatus esse traditur, & occisus. Hic omnium mortalium vnus, teste Plinio lib.7. cap.16, eodem quo natus est die risisse fertur: cerebrúmque ei adeò dictum palpitasse, vt impositam repelleret manum, futuræ præsagio scientiæ. Primum enim artes magicas creditur inuenisse, vt autor est idem Plinius lib.30.cap.1.

Zoronysius, ζωρονύσιος, Gemma magica, quæ nascitur in Indo flumine. Plin. lib.37.cap.10.

Zoster, ζωστὴρ, Genus ignis sacri, medium hominem ambientis, & enecantis si cinxerit. Plinius lib. 26.cap.11, Ignis sacri plura sunt genera: inter quæ medium hominem ambiens, qui zoster appellatur: & enecat si cinxerit. ¶ Zoster item Atticæ promontorium est, non procul ab Anaphlysto, quàm longissimè in mare excurrens, teste Strabone lib.9.

Z ante V.

ZVCHIS, ζοῦχις, Oppidum est Africæ, non procul à Syrtibus: à quo sit gentile Zuchites, ζουχίτης, Stephanus.

Zura, Aphrorum lingua semen paliuri vocatur, contra scorpiones efficacissimum. Plin. lib.24.cap.11.

Z ante Y.

Zygena, ζύγαινα, Nomen piscis apud Aristotelem de animalibus.

ZYGANTES, ζύγαντις, Populi sunt Aphricæ mediterraneæ, similis ferè victitantes, quarum magna copia apud ipsos gignitur. Plura de iis scribit Herodotus lib.4. Horum ciuitas, ζύγαντις, commemoratur à Stephano.

Zigi, vide ZINGI.

Zygia, ζυγία, A Græcis appellatur aceris arboris genus, rubens, fissili ligno, cortice liuido & scabro: Latinè Carpinum vocamus. Dicta zygia, quòd ex ea materia fiant iuga iumentis, quæ apud Græcos Zyga vocantur. Vide plinium lib.16. capitul.15. ¶ Zygia item Iunonis cognomentum est, apud Pindarum, eo quòd nuptiis præsidere putabatur: vnde & γαμηλίαν vocant Græci, Latini etiam Pronubam. Virgil. 4. Aeneid. –prima & Tellus & pronuba Iuno Dant signum. Eòdem spectat & illud eodem libro, Iunoni in primis, cui vincla iugalia curæ.

Zygis, ζυγὶς, Serpyllum syluestre, non serpens humi, quemadmodum hortense, sed in altitudinem increscens, ramulos edens, tenues, furculosos, foliis refertos longioribus quàm rutæ, & durioribus, & angustio ribus: flores autem gignit iucundè olentes, & gustu acres. Autor Dioscorides lib.3.cap.37.

Zygitæ, ζυγῖται, Ex remigibus dicebantur, qui medio sedebant loco. Nam qui summi erant, Thranitæ dicebantur: qui verò infimi, Thalamij. Dicti Zygitæ, ἀπὸ τῶν ζυγῶν, quo nomine inter cætera transtra, & sedilia in nauibus vocantur, quæ & Latini iuga appellant. Virg.5.Aen. Inde alias animas, quæ per iuga longa sedebant, Deturbat. Vide Cælium Rhod. lib.16.cap.10.

ZYGOPOLIS, ζυγόπολις, Ponti vrbs in confinio Cappadociæ, non procul à Trapezunte. Autor Strabo lib.12.

Zygostatæ, ζυγοστάται, Ponderum examini præfecti, quorum officium est prospicere, nequa in ponderibus fraus committatur: vt annotauit Alciatus in legem 2. Digest. Si certum petatur.

Zymites, pend. prod. ζυμίτης, Panis fermentatus: ἀπὸ τῆς ζύμης, qua voce Græci fermentum appellant. Huc opponitur Azymus, ἄζυμος, id est panis fermenti expers.

Zythum, neutri generis, vel Zythus masculini, ζῦθος, Potus ex hordeo aqua resoluto confectus, acris gustu, & vini in morem inebrians. Hoc Aegiptij vini loco vtebantur, (vnde & Peluśiacus potus à Poëtis inuenitur appellatus) sicut Hispani simili factitij potus genere, quam ceriam vel ceriam appellabant. Plin. lib.22. capit.vltim. Et frugum quidem hæc sunt in vsu medico. Ex iisdem fiunt & potus, zythum in Aegypto, celia & ceria in Hispania, cerusia & plura genera in Gallia, aliísque prouinciis: quorum omnium spuma cutem fœminarum in facie nutrit.

LVGDVNI,
EXCVDEBAT SYMPHORIANVS
BARBIERVS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PAVLI MANVTII ALDI F. ADDITAmenta egregia in Amb. Calepini Dictionario, ad intelligendam exornandámque Linguam Latinam, quædam etiam ad Rom. rerum scientiam vtilissima.

ACROAMA. mos erat apud veteres, qui hodie nullus est, vt in fabulis agendis, actionem histrionum musica symphonia commendaret. vnde illud, tibiis dextris, & sinistris, aut, paribus, & imparibus, aut, Serranis, & Phrygiis. erat igitur in voce histrionum actio: erat in musica symphonia, quòd acroama dicebatur, inde scilicet, quòd hæc fabulæ pars auribus perciperetur, & auditio quædam esset, animum leniente musico concentu, sicut illa, quæ ad actionem histrionum pertinebat, spectantium oculos oblectabat. atque hanc fuisse acroamatis significationem, loci demonstrant quos in antiquorum scriptis obseruauimus. nam in oratione pro Archia distinxit acroama & vocem, id est eum qui fidibus, & eum qui voce caneret. Cum, inquit, ab eo quæreretur, quod acroama aut cuius vocem libentissime audiret; respondit, eius, à quo sua virtus optime prædicaretur. & in Verrem, acroama pro homine potius, quàm pro re, plane constat esse vsurpatum. sunt enim hæc verba: Hic quasi festiuum acroama, nec sine corollario discederet, emblemata auellenda curauit. sed nusquam apertius, quàm apud Macrobium, quid acroama sit, intelligitur. est enim certe is, qui fidibus, non is, qui voce delectat. Saturnaliorum inquit lib. II. Delectatus inter cœnam erat Augustus pueris symphoniacis Turonij Flacci mangonis, atque eos frumento donauerat, cum in alia acroamata fuisset liberalis nummis: eosdémq; postea Turonius æque inter cœnam quærenti Cæsari sic excusauit, Admolas sunt. In oratione autem pro Sextio, de P. Clodio: Ipse ille maxime ludius, non solum spectator, sed actor, & acroama. quod ideo dixit Cicero, quia Clodius vtrunque munus, & histrionis, & musici, obiret. Ex nostro commentario in orationem pro Sextio.

ACTVARIVS limes est, qui primus actus est ab eo quintus quisq; quem si numeres cum primo erit sextus: quoniam quinque centurias sex limites cludunt. Actuarij autem extra maximos, D. & K. latitudinem habent ped. XII. Per hos iter populo, sicut per viam publicam debetur. ita enim cautum est lege Sempronia, & Cornelia, & Iulia. Quidam ex his latiores sunt XII pedibus, vt hi qui sunt per viam publicam militarem acti. habent enim latitudines viæ publicæ. Hæc tradita sunt ab Hygeno in libro de limitibus constituendis.

ACTVS, agrestis mensurę genus fuit, de quo dictũ est in dictione Mensura.

ADOPTIO lege curiata fiebat. licebat autem non patricio plebeium, sed plebeio patricium adoptare. atque hoc in genere tria lex iubebat obseruari: primum, vt is adoptaret, qui neque procreare iam liberos posset. & cum potuisset, expertus esset: alterum, vt tum generum ac dignitatis, tum sacrorum ratio haberetur, id est, vt ita fieret adoptio, vt ne quid aut de dignitate generum, aut de sacrorum religione minueretur: tertium, ne qua omnino calumnia, ne qua fraus, ne quis dolus adhiberetur, quæ si seruarentur omnia, tum adoptionem recte fieri. nihil tamen horum in adoptione P. Clodij seruatum esse, arguit Cicero in oratione pro domo sua: neque solum ob hanc caussam ait esse infirmam irritámq; illã adoptionẽ, verum etiam quòd, cum curiata lex ferretur, tum seruatum de cœlo sit: quod cum fieret, neq; legem ferri, neq; omnino quicquam agi cum populo licebat. primum enim adoptãdi caussas esse oportuit, de quibus pontifices iudices erant: deinde, si caussæ probarentur, curiata lex ferebatur: quã qui ferret, is omnia seruare debebat, quę in cęteris legibus, cum ferrentur, seruari mos fuit. quod vtrunq; significat Cicero in oratione, cum ait: Vt is adoptet, qui, quod naturã iam assequi non potest, legitimo & põtificio iure quærat. itaque, quod est apud Tacitũ lib. XII: Lege curiata apud põtifices adoptio fiebat. id ita est intelligendũ, vt, nisi & lex ferretur, & adoptandi caussas põtifices probassent adoptio fieri non posset. vtrunq; vero separatim agebatur: cum de causis pontifices cognoscerent, legẽ vero magistratus ferret. Adoptantis autem ætatem XVIII annis maiorẽ, quim eius, qui adoptaretur, esse oportere, à Modestino scriptum est his verbis: Non tantum cum quis adoptat, sed & cum arrogat, maior esse debet eo, quem sibi per adoptionem, vel per arrogationem filium facit. sed vtique plena pubertate, id est XVIII annis, eum præcedere debet. Ex libro nostro de legibus Romanis.

ADRIANVS ager limitibus maritimis & Gallicis quos nos D. & K. appellamus, finitur, per rationem arcarum, riparum, canabularum, vel nouercarum, quod tegulis construitur. aliis vero loci muris, maceriis, scorosionibus, congeriis, carbunculis, terminis Augusteis, fluminum cursibus. Ex libro de limitibus agrorum:

AGER Latine appellari dicitur, eo quòd in eo agatur aliquid: alij agrum ex Græco nominari manifestius credunt: vnde & villa Græce choragros dicitur. villa autem à vallo, id est aggere terræ nuncupata, quod pro limite constitui solet. Et possessiones quæ dicuntur, item fundi, prædia, rura, agri sunt: sed hoc differunt, quòd possessiones sunt agri late patentes, publici priuatique, quos initio non mancipatione, sed quisque, vt potuit, occupauit, atque possedit: vnde & nuncupati. Fundus autem dictus, quod in eo fundatur vel stabilitur testimonium. & tam vrbãnum ædificium, quam rusticum fundus intelligendum est. Prædium appellatum, quod ex omnibus patris familias maxime prouideretur, id est apparet, quasi præuidium: vel quòd antiqui agros, quos bello ceperant, vt prædæ nomine habebant. Ruta vero incultos agros, id est syluas, & pascua, veteres dicebant. Agrorum nomina multa sunt, compascuus, alluuius, arcifinius, noualis, squalidus, vliginosus, subseciuus. quorum nominum rationem exponemus. Compascuus ager dictus, quia diuisoribus agrorum relictus est ad pascendum communiter vicinis. Alluuius ager est, quem paulatim fluuius in agrum reddit. Arcifinius ager dictus est, quia certis linearum mensuris non continetur, sed arcentur fines eius obiectu fluminum, montium, arborum: vnde & in his agris nihil subseciuorum interuenit. Noualis ager est, primum proscissus, siue qui alternis annis vacat, nouandarum sibi virium caussa. noualia enim semel cum fructu erunt, & semel vacua. Squalidus ager, quasi excolidus, quòd iam à cultura exierit, sicut exconsul, quòd à consulatu discesit. Vliginosus ager est semper humidus. nam humidus dicitur, qui aliquando siccatur. vligo enim humor terræ est naturalis. ab ea nunquam recedens. Subseciua sunt proprie, quæ quæstor de materia prædens, quasi superuacua abiicit. inde & subseciui agri, quos in pertica diuisos recusant, quasi steriles, aut palustres. Ex libello variorum auctorum de limitibus.

AGRORVM qualitates Iulius Frontinus his verbis persecutus est. Agrorum qualitates sunt tres: vna agri diuisi & assignati: altera, mensura per extremitates comprehensi: tertia arcifinij, qui nulla mensura continetur. Ager diuisus assignatus, est coloniarum. hic habet conditiones duas, vnam, qua plerunque limitibus continentur; alteram, qua per proximos possessionum rigores assignatus est, sicut in Campania Suessæ, Aruncæ. quidquid autem secundum hanc conditionem in longitudinem est delimatũ, per strigas appellatur: quidquid per altitudinem, per scamna. ager ergo limitatus, hac similitudine decumanis & cardinibus continetur. ager per strigas & per scamna diuisus & assignatus, est more antiquo in hac similitudine, qua in prouinciis aura publica coluntur. Ager est mensura comprehensus, cuius modis vniuersus ciuitati est assignatus. sicut in Lusitania Salmaticensibus, aut in Hispania Citeriore Palatinis, è compluribus prouinciis. tributarius solus per vniuersitatem populis est definitus. eadem ratione & priuatorum agrorum mensuræ aguntur. hunc agrum multis locis mensores, quamuis extremum mensura comprehenderint, in formam, in modum limitum condiderunt. Ager est arcifinius, qui nulla mensura continetur: finitur secundum antiquam obseruationem, fluminibus, fossis, montibus, viis, arboribus antemissis, aquarum diuortiis, & si qua loca, hoc est quæ antea à possessore potuerunt obtineri. nam ager arcifinius sicut ait Varro, ab arcendis hostibus est appellatus: qui postea, interuentu litium, per ea loca, quibus finit, terminos accipere cœpit. In his agris nullum ius subseciuorum interuenit. subseciuum est, quod à subsecante linea nomen accepit. Subseciuorum genera sunt duo, vnum, quod in extremis assignatorum finium centuria expleri non potuit. Aliud genus subseciuorum, quod in mediis assignationibus, & integris centuriis interuenit. quidquid enim inter IIII. limites minus, quim inclusum est, fuerit assignatum, in hac remanet appellatione: ideo quòd is modus, qui assignationi supereſt, linea claudatur, & subsecetur. nam & reliquarum mensurarum actus, quidquid inter normalem lineam, & extremitatem interest, subseciuum appellatur. Est ager similis subseciuorum conditioni extractus, & non assignatus; qui si reipub. populi Romani, aut ipsius coloniæ, cuius fine circundatur, siue peregrinæ vbi, aut locis sacris, aut religiosis æque ad populum Romanum pertinentibus datus non est, iure subseciuorum, in eius, qui assignare potuerit, remanet potestate. Ager extractus est, qui intra finitimam lineam, & centurias interiacet: ideóque extractus, quia vltra limitem finitima linea clauditur. Quoniam autem sepe oritur controuersia de agris, sciendum est controuersiarum materias esse duas, finem, & locum, conditióque controuersiarum alterutra continetur, quidquid ex agro de his interuenit. Sed quoniam in his quoque partibus singulæ controuersiæ diuersas proprias habent conditiones, proprie sunt nominandæ. sunt autem numero quindecim, de positione terminorum, de rigore, de fine, de loco, de modo, de proprietate, de possessione, de alluuione, de iure territorij, de subseciuis. de locis publicis, de locis relictis & extractus, de locis sacris & religiosis, de aqua pluuia arcenda, de itineribus. De positione terminorum controuersia est inter duos pluréſve vicinos: inter duos, an in rigore sit cæterorum, siue rationis: inter plures, trifinium faciat, an quadrifinium. de horum opinione cum constitit mensori, si secundum proximi temporis possessionem non conueniunt, diuersas attiguis possessoribus faciunt controuersias, sed ab integro alius forte de loco, alius de fine litigat. De rigore controuersia est finitimæ conditionis, quoties inter duos pluréſve terminos ordinatos, siue quæ alia signa, secundum legem Mamiliam intra quinque pedes agitur. De fine similis est controuersia. nec dubium est, quin supra de finis conditione dixerim. nam & eadem lege continetur, & de quinque pedum agitur latitudine: sed de fine quidquid per flexus, quibus arcifinij agri continentur, vt per extrema compromontoria, aut summa montium, aut fluminum cursus, aut locorum natura, quam supercilium appellant. De loco controuersia est, quidquid excedit suprascriptam latitudinem, cuius modus ad patentem non proponitur. Hæc autem controuersia frequenter in arcifiniis agris variorum signorum demonstrationibus exercetur, vt fossis, fluminibus, arboribúsque antemissis, aut culturæ discrimine. De modo controuersia est in agro assignato. agitur enim de antiquorum nomi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum propria defensione, vt si L. Titius dextra decumanum tertium, citra cardinem quartum, acceperit, sortis suæ partes tres, siue quod huic simile, quæ tam habeat in quacunque proxima centuria. huic enim vniuersitati limes finem non facit, etiam si publico itineri seruiat. nam in cæteris agris de modo fit controuersia, quoties promissionis modus non quadrat. De proprietate controuersia est plerunque, vt in Campania cultorum agro sylue absunt in mœtibus, vltra quartum aut quintum forte vicinum. propterea, proprietas ad quos fundos pertinere debeat, discutiatur. est & pascuorum proprietas pertinens ad fundos, sed in commune: propter quod ea compascua multis locis in Italia communia appellantur, quibus lam prouinciis pro indiuiso. nam per hæreditates, aut emptiones eius generis controuersiæ fiunt, de quibus iure ordinario litigatur. De possessione controuersia est, de qua ad interdictum, hoc est, iure ordinario litigatur. De alluuione fit controuersia fluminum infestatione. hinc fundi multas habent conditiones. De iure territori, controuersia est denique ad ipsam vrbem pertinens, siue quod intra pomœrium eius vrbis erit, quod à priuatis operibus obtineri non oportebit. eum dico locum, quem nec ordo nullo iure à publico poterit amouere. habet autem conditiones duas, vnam vrbani soli, alteram agrestis: agrestis, quod in tutela rei fuerat assignatum vrbanæ: vrbani, quod operibus publicis datum fuerat, aut destinatum. huius soli ius, quamvis habita ratione diuus Augustus de statu municipiorum tractauerit, in proximas vrbes peruenire dicitur, quarum ex voluntate conditionis maxima pars finium coloniæ est attributa, aliqua portio mœnium extremæ perticæ assignationis inclusa, sicut in Piceno fertur, inter montium Precutianorum quandam oppidi partem Asculanorum fine circundari. quòd si ad hæc reuertamur, hoc conciliabulum fuisse fertur, & postea in municipij ius relatū. nam non omnia antiqua municipia habent suum priuilegium: quidquid enim ad coloniæ municipiue priuilegium pertinet, territorij iuris appellant. Sed, si rationem appellationis huius tractemus, territorium est quidquid hostis terrendi caussa constitutum est. De subsiciuis controuersia est, quoties aliqua pars centuriæ, siue tota non est assignata, & possidetur: aut, quidquid de extremitate perticæ possessor proximus aliúsve detinebit, ad subsiciuorum controuersiam pertinebit. De locis publicis siue populi Romani, siue coloniarum, municipiorúmve controuersia est, quoties ea quæ neque assignata, neque venalita fuerint, aliquis possederit, vt alueum fluminis veterum populi Romani, quamuis aqua interposita insula, & diuisi proximi possessores finibus reliquerint, aut syluæ quas ad populum Romanum multis locis pertinere ex veteribus instrumentis cognoscimus, vt ex proximo in Sabinis in monte Mutela. nam & coloniarum aut municipiorum similis est conditio, quoties loca, quæ reip. data assignata fuerant, ab aliis obtinebuntur, vt subsiciua concessa. De locis relictis extra clusis cōtrouersia est in agris assignatis. relicta autem loca sunt, quæ siue locoru iniquitate, siue arbitrio conditoris relicta limites non acceperūt: hæc sunt iuris subsiciuorum. extra clusa loca sunt æque iuris subsiciuorum, quæ vltra limites, & vltra finitimam lineam erunt. finitima autem linea, aut mensuralis est, aut aliqua obseruatione, aut terminorum ordine seruata. multis enim locis assignationi agrorum immunitas superfuit, sicut in Lusitania finibus Augustinorum. De locis sacris & religiosis controuersiæ plurimæ iure ordinario finiuntur. nisi si de locorum eorum modo agitur, vt locorum publicorum in montibus, aut ædium, quibus secundum instrumentum fines restituuntur: similiter locorum religiosorum, quibus secundum cautiones modus est restituendus. habeant enim & Mœsilea iuris sui hortorum modos circumiacētes, aut præscriptum agri finem. De aquæ pluuiæ transitu controuersia est. in qua si collectus pluuialis aquę transuersum secans finem alterius flumen influit, & disconuenit, ad ius ordinarium pertinebit, quòd si per ordinationem finis ipsius agitur, exigit mensoris interuentum. De itineribus controuersia est: quæ in arcifiniis agtis iure ordinario finitur; in assignatis, mensurarum ratione. omnes enim limites secundum legem colonicam itineri publico seruire debent. sed multi ex ingenti ratione per deuia & confragosa eunt, quà iter fieri non potest: & sunt in vsu agrorum eorum locorum, vbi proximus possessor est, cuius forte sylua limitem detinet, & transitum inuere cundę denegat, cum itineri limitem, aut locum limiti debeat. Est & controuersiæ genus quod ad solum non pertinet, de arborum fructibus earum, quæ in fine sunt, siue intra, nec vllam ad radicem habent controuersiam, quoties inclinatæ in alterutrum fructū iactauerint, inter affines mouent disputationem. Sunt & aliæ limitum conditiones, quæ ad solum non pertinent, hoc est ad artem nostram. solum autem quodcunque coloniæ est assignatum id vniuersum pertica appellatur. quidquid enim huic vniuersitati applicitum est, ex alterius ciuitatis fine, siue solidum, siue cultel latum fuerit, præfectura appellatur. Cultellandi ratio quæ sit, sæpe quæritur, cuius præmensi soli spatium consummamus, & illam cluorum inæqualitatem planam esse cogimus, dum mensuræ lateribus inseruimus. Cultellamus ergo agrum eminentiorem, & ad planitiem redigimus. æqualitatem hanc nobis ratione ipsa seminum natura monstrauit. omnis enim illa soli inæqualitas colligi poterit, nisi quod de terra quidquid nascitur, in ærem rectum exit, & illam terræ obliquitatem crescēdo atterit, nec maius spatium occupat, quàm si plano nascitur. Ex Frontino de limitibus agrorum.

AGNA vocabatur actus, mensuræ genus agrestis, à rusticis prouinciæ Bæticæ. Ex libello variorum auctorum de limitibus.

ALLVVIONVM, quæ contingi solent in prædiis, quæ ripis quorundam fluminum terminantur, ea natura est vt semper incerta possessio, incertum sit eius dominium, quod possessori per alluuionem adcrescet. nam quod hodie possidemus, nonnunquam altero die vicipi fundi dominio in alteram fluminis ripam translatum adquiritur. nec tamen, apud quem decreuit, remanet, sed plerunq; redit ad priorem dominum cum augmento: sæpe nec ad posteriorem manet, nec redit ad priorem, sed in arena fluminis inundatione soluitur: ideóque suggestione culminis tui admittitur, vt iudicio agri mensoris finiatur. non de Aegyptiis solis, nec de limi tantum alluuionibus loquimur, sed, quod salubre est orbi terrarū, atque omnibus prouinciis, promulgamus, vt ea quæ per alluuionem possessoribus acquiruntur, neq; ab ærario vendi, neque à quolibet peti, nec separatim censeri, vel functiones exigi, perpetua lege valitura sancimus: ne alluuionum ignorare vitia, vel tem noxiam possessoribus indicere videamur. Similiter nec quidem quæ paludibus antea, vel pascuis videbantur adscripta, si sumptibus ac laboribus possessorum nunc ad frugum fertilitatem translata sunt, vel vendi, vel quasi fertilia separatim censeri, vel functiones exigi concedimus: ne hi doleant diligenter operam suam agri dedisse culturæ, ne diligentiam suam sibi damnosam intelligant. Hæc ex Frontino de limitibus agrorum: quæ ille recitat ex epistola Theodosij & Valētiniani imperatorum. Aggenus autem & ipse in libello de limitibus agrorum sic inquit, De alluuione obseruatio est, si in occupatoriis agitur agris: quidquid vis aquæ abstulerit, repetitionem nemo habet. quæ res necessitatem ripæ muniendæ iniungit, ita tamen, vt sine alterius damno quidquam fiat. Si vero in diuisa & assignata regione tractabitur, nihil amittet possessor: quoniam formis per centurias certus cuique modus ascriptus est: circa Padum autem eum ageretur, quod flumen torrens, & aliquando tam violentum decurrit, vt aluеum mutet, & multorum late agros transripam, vt ita dicam, transferat: sæpe etiam insulas efficit. At Cassius Longinus, vir prudentissimus, iuris auctor, hoc statuit, vt, quidquid aqua lambēdo abstulerit, id possessor amittat: quoniam scilicet ripam suam sine alterius damno tueri debet. Si vero maiore vi decurrens aluеum mutasset suum quisque modum agnosceret: quia non possessoris negligentia, sed tempestatis violentia abreptum apparet. Si vero insulam fecisset, à cuius agro fecisset id possideret, at si ex communi, quisq; suum reciperet. Scio enim quibusdam regionibus cum assignarentur agri, adscriptum aliquod per centurias flumini. hoc autem prouidit auctor diuidendorum agrorum: vt quoties tempestas fluuium concitasset, non per regionem excedens aluеum vagaretur, sed sine iniuria cuiusquam desineret. hos tamē agros, id est hunc omnem modum qui flumini adscriptus est, resp. qui subsum vendidit. hæ quæstiones maxime in Gallia tota mouentur, quæ multis contecta fluminibus immodicas Alpium niues in mare transmittit, & subitarum relegationum repentinas inundationes patitur. Aliquibus locis impetrauerunt possessores à præside prouinciæ, vt aliquam latitudinem flumini daret. nam & in Italia Piaturum flumini latitudo est assignata eatenus, quoūsque alluebat.

AMPLIATIO, & comperendinatio, differunt omnino inter se, nec tamen, in quo plane differant, satis constat. qua de re recitabimus primum Pediani verba; deinde, quid senti mus ipsi, exponemus. Pedianus igitur sic, Ante legem Glauciæ de comperendinatione, aut statim sententia dicebatur, si absoluendus esset reus: aut, Amplius, pronunciabatur, si videretur esse damnandus, cum dixissent iudices, Non liquet, hoc est, obscura caussa est. it que ea pars, interposita dilatione, dicebat, in cuius peroratione videbatur obscuritas. comperendinatio vero vtriusque partis recitatio est. & infra subiungit hæc. Alij sic: Inter comperendinationem & ampliationem hoc interest, quòd comperendinatio ex vna tantum re dabatur, cum caussam iudex non intelligeret: & omnino, si videbatur iudicibus bona caussa, absoluebant reum; si mala, non statim condemnabant, sed hac excusatione parcebant. nam, cum condemnandi nota esset C litera, absoluendi A; ampliandi signum N L dabant; quo significabant non liquere: vnde ampliatio nascebatur. quibus ex verbis primum illud intelligitur, in amgisse: deinde, etiam hoc constat, esse. Amplius, pronuntiatum, non cum ambigeretur, absoluendus, an condemnandus esset reus, sed cum ita dilucide pateret culpa, vt condemnandus omnino videretur. in quo tamen, vt, quasi ad excusandam dilationem, speciem aliquam dubitationis præ se ferrent, ampliandi in tabellis dabant N L: tūmque iterum dicebat is, vel pro reo, vel contra reum, qui, quod proposuerat, argumentis non satis probasse videretur. Quod ad primum attinet, etsi Pediano, sicuti debeo, tribuo plurimum; quæro tamen, verēne senserit, an secus. venit enim in mentem suspicari, ne, quemadmodum in comperendinatione, sic in ampliatione ab vtraque parte iterum acta caussa sit. Liuius enim libro XLIII. caussam de repetundis ex ampliatione vtrinque ait esse actam. idem ex iis verbis possum coniicere, quæ sunt apud Ciceronem libro I. in Verrem: Quid ego nunc in altera actione Cn. Dolabellæ spiritus, quid huius lacrymas, & concursationes proferam? vocat alteram actionem post ampliationem. quod verbum spectare potius vtranque partem, quàm alterutram, videtur. & Asconius ipse, non dubito, quin idem senserit. subiungit enim hæc in suo commentario: Hic apparet, etiam in ampliatione sic alteram dici, quemadmodum in comperendinatione. De illo altero, cum dixit, ampliationem fuisse, non in caussa dubia, sed in manifesta rei culpa, non ad caussam melius cognoscendam, sed ad damnationem differendam: plane non assentior: nec tamen audeo dissentire. libenter enim existimauerim, Amplius, esse pronuciatum, cum obscura caussa esset, nec de absolutione, aut condemnatione satis liqueret, propterea: que amplius requiri ad caussam demonstrandam videretur. nam si ampliatio futuræ damnationis esset signum: quorsum, cum de Philodamo esset, Amplius, pronunciatum, tantopere Dolabella & Verres contendissent, vt condemnaretur? non opera superuacanea fuisset? contenderunt autem, quia videbant posse fieri, vt absolueretur. quid? Pedianus ipse nónne contra suum sententiam loquitur? quasi enim oblitus ea, quæ ante de ampliatione dixerat, hoc in loco ait: Mos veterum hic fuerat, vt, si absoluendus quis esset, statim absolueretur: si damnandus statim dānaretur; si caussa non esset idonea ad damnationem, absolui tamen non posset, Amplius pronunciaretur. Sed fortasse Pedianus excusari poterit, si tempora distinguantur, hoc modo: vt ante legem Glauciæ ampliatio fuerit dilatę cōdemnationis indicium, post legem vero Glauciæ, obscuritatis, nec satis exploratæ sententiæ. vtrunq; sane duo Ciceronis loca si quis attenderit, videntur ostendere: primum, in iudicio Philodami, de quo proxime dictum est, ibi enim, dubium fuisse post damnationem euentum iudicij, plane

licij, plane constat. deinde, cum ea dixit in eodem libro: Verum, vt opinor, Glaucia primus tulit, vt comperendinaretur reus. antea vel iudicari primo poterat, vel, Amplius pronunciari. vtram igitur putas legem moliorem? opinor, illam veterem: qua vel cito absolui, vel tarde condemnari licebat. nam hoc, Tarde condemnari, ad illud, quod proxime dixerat, refertur; Amplius pronunciari. vt ampliatio nihil aliud, quàm tardam condemnationem significare videatur. Differt etiam in hoc à comperendinatione ampliatio, quòd ampliatio tantum à iudicum arbitrio ac voluntate pendet, comperēdinatio vero est illa quidem in iudicibus posita, sed petente vel accusatore, vel defensore. nam, nisi alteruter, aut vterque petiisset, nihil iudices de comperendinando reo cogitassent. non potuisse autem comperendinationē inuitis iudicibus omitti, Pedianus docet, cum ait, ideo testibus vsum esse Ciceronem, vt, si posset, comperendinationem tolleret. sperabat enim Cicero, caussa per testes patefacta, iudicibúsque probata, futurum vt de tollenda comperendinatione à iudicibus impetraret. ergo, tum in iudicibus, tum in accusatore ac defensore situm fuisse comperēdinandi ius, vere dixi. Differebant etiam origine ampliatio, & comperendinatio. nam vetustiorem fuisse ampliationem, verba Ciceronis de lege Glauciæ demonstrant. &, P. Licinio C. Cassio cos. hoc est multis ante primam de repetundis legem annis, quam à L. Pisone latam diximus, ampliatos esse reos in iudicio repetundarum, apud Liuium libro XLIII. animaduertimus. Ex libro nostro de Legib. Romanis.

APOLLINARES Ludi cum in vnum annum vouerētur, incertóque die fierent; senatus P. Liciniū Varum, prætorem vrb. ferre ad populum iussit, vt in perpetuū in statum diem vouerentur. hi ludi; cum Annibal esset in Italia, ex Marci j, clari vatis, carmine primum instituti: cuius in libris hæc inuenta Liuius recitat lib. V, eadémq; fere & Macrobius lib. Sat. I. Hostes, Romani si expellere vultis: Apolini vouendos censeo ludos, qui quotānis comiter Apollini fiant: cū populus dederit ex publico partem, priuati vti conferant pro se, suisq;. iis ludis faciēdis præerit prætor is, qui ius populo plebíq; dabit summū. Xviri græco ritu sacra faciant. hoc inuento carmine, censuerūt patres Appollini ludos vouendos faciendósque; vouerī autē, & fieri à prætore vrb. quòd is esse videretur, qui ius populo plebíq; summū daret: cum facti essent, duodecim millia æris prætori ad rem diuinā, & duas hostias maiores dandas: & vt Xviri sacra ritu græco facerēt, his que hostiis, Apollini boue aurato, & capris duabus albis auratis, Latonæ boue fœmina aurata, ludos præ tor cum facturus esset, edixit vt populus per eos ludos stipē Apollini, quantā commodum esset, conferret. populus eos coronatus spectauit. matronæ supplicauere, vulgóque apertis ianuis in propatulo epulati sunt: celebérq; dies omni cæremoniarū genere fuit. Anno proximo, referente Calpurnio prætore, decreuit senatus, vt ij ludi in perpetuū vouerentur. triennio post, vtin perpetuum in statum diem vouerentur. P. Varus, vt diximus prætor vrb. à senatu iussus, legem tulit; & ex ea lege ipse primus vouit, fecítque ante diem II nonas Quint. eúmque diem solennem deinde seruatū esse Liuius tradidit. ego tamen M. Bruti, qui Cæsarem interfecit, prætoris vrbani absentis nomine, neque vno die tantum, neque II nonas Quint. factos inuenio, sed, cum nonis Quint. essent commissi, vsque ad III idus datos fuisse, quod ex duobus locis epist. ad Att. lib. XVI colligitur. atque hoc ipsum, de pluribus ludorum Apollinarium diebus, confirmat satis plane, vt videtur, Liuius libro XXXVII, his verbis: Ludis Apollinaribus ad v. idus Quintil. cœlo sereno, interdiu obscurata lux est. Ex libro nostro de legib. Romanis.

BRVTVS. & Bruti, & Sceuæ, & Bubulci, cognomina gentis Iuniæ fuerūt. Brutorum præcipuè nominantur, Lucius ille Brutus, qui reges eiecit; & M. Brutus, qui Cæsarem occidit. Lucius patricius fuit: de Marco, patricius fuerit, an plebeius, potest ambigi. patricium fuisse, Posidonius philosophus, eúmque secutus Plutarchus affirmat Brutum enim eum, qui reges expulit, tres filios habuisse, duos, quos participes coniurationis in remp. vltimo supplicio, patre consule spectante, affectos, historię narrant tertium, vnde Iunia gens propagata est, & à quo M. Brutus ori ginem duxit. Contrà, plebeium vt fuisse credamus, Dionysij Halicarnassei facit auctoritas. nam, etsi Plutarchum, vt soleo, ac debeo, plurimi facio: tamen Halicarnasseum, qui nititur argumentis, libentius, hac quidem in re, auctorem sequor. Plutarchi est simplex & nuda narratio. nam illud nescio quid, quod affert ex Posidonio; ipsius Posidonij ætate fuisse Romæ præstantes ex ea gente viros, quorum forma ad similitudinem imaginis accederet illius Bruti, qui ciuitatem dominatu regio liberauit, ita plane nihil est, vt refellendum non existimem. Noster autem Cicero, cum in Philippicis orationibus, & in libro de claris oratoribus dixit idem, quod postea Posidonius, & Plutarchus: potuit id Bruto gratificari: quem tum vnice diligebat, tum ad studiū libertatis recuperandæ facilius impelli posse existimabat, si ab illo Bruto, qui primus Romæ iugum seruitutis virtute depulerat, progenitum ostenderet. Dionysij ratio hæc est, eáque. vt mihi videtur, admodum firma. Si Lucius ille Brutus, qui libertatem Romæ constituit, virilem stirpem reliquisset, eius posteri patricij fuissent, quòd si patricij; consulatum sine dubio multi gessissent. at per annos CC, quod fasti declarant, consul Romæ Iunius nemo fuit. nam, quòd, Sceuas, & Bubulcos, qui vt diximus, Iunij fuere, consules videas CC post reges exactos annis: hoc potius docemur argumento, plebeios fuisse, quàm patricios: cum in consulatu collegas habuerint de gente patricia; eo porro tempore consules fuerint, cum eum magistratum duobus patriciis mandari lex, Licinia vetaret. Præterea, in eiusdem Dionysij historia tribunum pleb. video Brutum quendam, plebeiæ partis defensorem acerrimum; item alterum in oratione pro Quinctio; alios etiam alibi. quos, vt opinor, de gente Iunia fuisse, nemo negabit; &, plebeios fuisse, ideo putandum est, quòd tribunatum pl. plebeiis tantum hominibus deferri, leges iuberent. Liuius fane duos tantum nominat Bruti filios: in quos, coniurationis crimine conuictos, animaduersum est. sed verbum addit nullum, vnde, vllum præterea Bruti filium fuisse, possit intelligi. Apud Dionem eadem fere, quæ apud Liuium, leguntur: vt non facile, vtrum senserit, diiudicare liceat. itaque dubitatio ex Dionysio, Plutarcho, Posidonio tota nascitur; quanquam ego quidem, cum argumenta illa duo, quæ posui, cum animo meo considero, vnum, de nullo Iunio per CC. annos, post reges eiectos, consule; alterum, de Brutis tribunus pl. quos Dionysius, & Cicero nominant: non admodum esse video, cur dubitem. & ab eo Bruto, quem contra patres multa pro plebe gessisse Dionysius memorat, potuit M. Brutus, Seruiliæ filius, ceterique Bruti eius ætatis ortum trahere: is porro ab aliquo L. Bruti patricij liberto. nam liberti ita familiæ nomen assumebant, vt patricij, licet ab homine patricio manumissi, tamen esse non possent. Ex nostro commentario ad Q. Fratrem.

CRIMEN. publica sunt crimina, & priuata. publica capitalia, & non capitalia. priuata aut cum infamia, aut sine infamia. Capitalia crimina publicis iudiciis omnia cognoscebantur: non item publica iudicia de capitalibus omnia criminibus fiebant. nam, vt Instit. lib. IIII traditum est, si quam infamiam irrogabant publica iudicia cum damno pecuniario, publica quidem erant, non tamen capitalia. quod quidem si de caussis publicis, in quibus cum detrimento rei familiaris famæ iactura coniungeretur, verum est: multo magis de priuatis. & hoc ipsum declarat Cicero satis aperte in epistola ad Pætum his verbis, Iudicia nó solemus omnia tractare vno modo. priuatas caussas, & eas tenues, agimus subtilius; capitis, aut famæ, scilicet ornatius. seiunxit enim a caussis capitalibus caussas famæ, siue publicas, siue priuatas. sed ipse me in dubitationem reuoco. Si caussæ famæ capitales non sunt: cur Quinctij caussam, quæ famæ est, capitalē Cicero significat? ait enim in exordio: Quid hoc iniquius, aut indignius, quam me, qui caput alterius, famam, fortunásque defendam, priore loco caussam dicere? & infra: Clamabat Quinctius; sese iccirco nolle satisfacere, ne videretur iudicasse bona sua ex edicto possessa: sponsionem porro si istiusmodi faceret, se, id quod nunc euenit, de capite suo priorem caussam esse dicturū & in extrema oratione: Horribile est, caussam capitis dicere: horribilius, priore loco dicere. sane non leuiter aliquandiu hęc me loca, & alia huiusmodi in ea oratione perturbarunt. eóq; magis, quòd caussa Quinctij ad recuperatorē agitur. ex quo sequitur, vt priuata sit. recuperatores enim, & centū viri, & arbitri, iudices sunt, (licet hi arbitros inter iudices, vocabulo minime proprio, nominare) ciuilibus in controuersiis ab vrbano prætore dati. caussam porro capitalem ad recuperatorem agi ita mihi absurdum, ita non rationi consentaneum videbatur, vt persuaderi nullo modo posset. sed fortasse, vt sæpe distinctione veritas illucesit, idē hic quoq; potest euenire. cogitaui, nunquid caussam esse capitalem, & agi de capite, siue capitis esse caussam, idem sit. non enim dubito quin caussæ capitales quæ vocātur, eædem caussæ capitis vocari omnes possint: quæ vero capitis, fortasse non omnes item capitales. nam caussam capitis Quinctiana dicitur: quam tamen nullo modo capitalē fuisse concedo: cum in ea neq; de libertate, neq; de ciuitate adimenda, quę capitalia fuisse iudicia notum est, agatur. & caussa Mancini, quem, vt Cicero, & alij prodiderunt, à patre patrato ex S.C. Numantinis deditum, Numantini non receperunt, caussa quidem capitis est, (agitur enim in ea de ciuitate, de libertate, de capite) capitalis tamen non est. in capitalibus enim quæritur de crimine, & damnatos diminutio capitis ex iudicū sententia sequitur: in aliis autem capitis caussis agitur quidem de capite, non tamen queritur de crimine capitis: quę diminutio vel nulla sequitur, vt in caussa Quinctij, vel, si sequitur, vt in caussa Mancini, non sequitur vti pœna à iudicibus irrogata, sed ideo sequitur, quia is, qui iam deditus erat ex S.C. Numantinis, capite fuisse diminutus ostēditur: ita vt iudex non iudicaret, sit, nec ne, capite minuendus; quod fit in caussis capitalibus. sed, fuerit ne antea, an non fuerit, capite diminutus: & status hominis non tunc mutatur, sed, qualis sit, cognoscitur. itaque, cum de eo dixit Cicero lib. de oratore, Quam possumus reperire ex omnibus rebus ciuilibus caussam, contentionē maiorem, quam de ordine, de ciuitate, de libertate, de capite hominis consularis? crimen nullum significauit, cuius criminis caussa vocatus in iudicium Mancinus, periculum amittendæ ciuitatis, aut libertatis in eo iudicio subiret. sed facultatem iudicibus cognoscendi, ac statuendi datam intellexit, eásne res æquè Mancinus possideret, atq; antea quàm à patre patrato esset deditus, an vero, quia deditus esset, amisisset, etiam si receptus à Numantinis non esset. quare capitalis caussa non fuit: actum tamen esse de capite, ob eam, quam exposui, caussam recte Cicero dixit. At, quod ad Mācini caussam attinet, ferri potest. extat enim ratio, cur in ea de capite agi dicatur. in caussa vero Quinctij, in qua nullo modo neque de ciuitate, neque de libertate agebatur, mentio capitis vnde ducta? an ex eo, quia caput pro existimatione vsurpari posse videatur? repugnat vetus loquendi consuetudo: nec huius generis exempla licet inuenire. potius igitur, ex orationis licentia, crediderim: vt exaggeretur res, ad inuidiam aduersus Neuium ex eius crudelitate, & misericordiam erga Quinctium ex eius periculo quærendam. atq; hoc eo magis constat, quo Cicero nec in eo vere ac proprie loquitur, cum eam vocat accusationem, quæ sponsi caussa est: nec, cum ait, Quem nunc interficere nefarie cupis: quandoquidem ciuibus Romanis eripi nullo crimine vita posset. caussam vero non esse capitalem, propriis ipse verbis clare demonstrat in eo loco, iudicium C. Aquilli, non de re pecuniaria, sed de fama, fortunisque P. Quinctij vides. & cum dixit: Hortensius partes accusatoris obtinet: oratorie loquitur. nec enim re vera accusabat Hortensius, sed accusare videbatur: nec est, nisi capitalibus in caussis. accusator. Redeo vnde diuerti. Publicorum criminum alia capitalia, alia non capitalia. quódque notandum magis est, ne maiestatis quidem iudicium capitale semper fuit, cum tamen publicum semper esset. nam Claudiæ Vestalis, Appij Cæci filiæ, C. Fundanius, & Ti. Sempronius ædiles pleb. quòd populo R. calamitatem esset imprecata, multam dixerunt æris grauis XXV millia, quę capitalis pœna non fuit. iudicium autem illud & publicum fuisse, inde patet, quòd ad populum factum est; idque etiam Ateius Capito propterea inter publica iudicia retulit; & maiestatis nomine notatum, Suetonius in Tiberio significat his verbis: Claudia nouo more iudicium maiestatis apud populum mulier subiit, quòd in conferta multitudine, ægre procedente carpento, palàm optauerit, vt frater

Universidad de Deusto
Biblioteca

tutus Pulcher reuiuiſceret, atque iterum claſſem amitteret, quo minor turba Romæ foret. Publica vero capitalia crimina, hæc erant, inceſtus, maieſtas, repetundæ, vis publica duplex, ea, quæ in remp. ac magiſtratus inferebatur, de qua lex Luctatia fuit, & ea, quæ in priuatos ciues, de qua Plotia, & aliæ leges: tum, peculatus, de reſiduis, inter ſicarios, parricidium, veneficium, ambitus, pecuniæ ob iudicandum captæ, adulterii, de falſis, de plagiariis, de tutorum fraude, de famoſis libellis, de furto, clandeſtina coitio. quibus de criminibus aut ad prætorem, iudicem quæſtionis, aut ad populum notio pertinebat. de maieſtate, perduellione excepto, de VI, de repetundis, de crimine inter ſicarios, de ambitu prætor quærebat: de inceſtu, & perduellione populus, ſed tributis comitiis de inceſtu, tribuno pl. populum per tribus in forum cogentes: centuriatis autem de perduellione, cum in campum conſul centuriatim populum aduocaſſet. de veneficio autem, & prætor, qui iudex quæſtionis idem dicebatur, & iudex quæſtionis, etiam ſi prætor non eſſet, cognoſcebat. Prætores, quæ cuiuſque futura eſſet quæſtio, ante ſortiebantur: vt deinde ſingulis de criminibus ſinguli, prout ſors tuliſſet, eum conſilio quærerent. vnum excipio prætorem vrb. qui nullo de crimine publico quærebat; itaque nec quæſitor dicebatur; tantum, ciuilibus controuerſiis ad eum delatis, ius dicebat, hoc eſt iudices, & iudicij formulam, quam ſequerentur, dabant. nec enim prætor ipſe iudicare ſolitus erat. ſed, cum iudices, ab ipſo dati, de controuerſia, cognouiſſent, ac iudicaſſent, exequebatur. ideo in omnibus ferme edictis prætorum legitur, Iudicium dabo. in quo poſteriores lapſi ſunt. eſt igitur aliud, ius dicere; aliud, iudicare: contra quàm, qui veterum iuriſconſultorum libro ignorant, opinantur. & quemadmodum ciuilibus in rebus prætor non cognoſcit, neque iudicat, ſed ius dicit: ſic, qui ab ipſo iudices dati ſunt, non ius dicunt, ſed cognoſcunt, ac iudicant. Verùm & hæc ipſa, & alia paulo plenius in dictione Prætor. de criminibus autem, quæ erant ciuiſmodi, vt cognitione digna viderentur, ea fere diximus. ſingula autem crimina tractare, vt inceſtum, maieſtatem, repetundas non videtur eſſe proprium huius loci. Ex libro de Legibus Romanis.

CARDO à veteribus dictus eſt limes, qui à Meridiano ad Septentrionem dirigeret: à mundi cardine. Hoc Aggenus, & Hygenus tradiderunt.

CENSOR. quinquenne primum fuit cenſorum imperium, ea lege, quæ Geganio Macinno II, Quinctio Capitolino V. cos. lata eſt: Qua ſimul illud ſancitum, vt e gente patricia crearentur. ſed eam legem ſexennio poſt Mam. Aemilius dictator correxit, lege lata, ne plus quàm annua ac ſemeſtris cenſura eſſet. grauis enim omnis diuturna poteſtas in libera ciuitate. Cenſorum erat munus, ciuitatem cenſere, vectigalia locare, vitia notare. notatio autem, & animaduerſio in improbos ciues non eiuſdem erat generis. ſenator ſenatu mouebatur: eques equum publicum perdebat: plebeius in Cæritum tabulas referebatur, & ærarius fiebat, hoc eſt, ferendi ſuffragij, & capiendi muneris publici poteſtate omni priuabatur, vt tantum ad æra pro ſuo capite, tributi nomine, pendenda ciuis eſſet. Cærites enim, inquit Gellius, pro ſacris bello Gallico receptis, cuſtoditiſque, municipes ſine ſuffragij iure facti: conceſſumque illis, vt ciuitatis Romanæ honorem quidem caperent, negotiis tamen atque oneribus vacarent. hinc tabulæ Cærites appellatæ, in quas cenſores referri iubeant, quos notæ cauſſa ſuffragiis priuabant. adimebant igitur cenſores quod cuique ordini ſummum erat, ſenatori ne in ſenatu eſſet: equiti, ne equitis inſigne, publicum equum, & anulum aureum, haberet; plebeio, ne ſuffragium ferret. quod enim præterea poſſet adimi, nihil erat. ſuffragij porro amiſſionem ſequebatur amiſſio ſimul omnium munerum publicorum, ſicuti, ſuffragij iure conceſſo. ſcimus honorum ſimul ac munerum omnium partem eſſe datam. Erátne ciui Romano ſenatori, dicet aliquis, præter ordinis amiſſionem, alia pœna? erat. nam interdum non modo aditu curiæ prohibebatur, verum etiam tribu mouebatur, in ærariúmque referebatur. moueri autem tribu, eſt, in tribum ignobiliorem transferri, vt ex ruſtica in vrbanam, vel in aliam ruſticam minus honoratam. Aemilium quidem Mamercinum, quòd cenſuræ tempus minuiſſet, à cenſoribus & ſenatu eiectum, & tribu motum, ærariúmque etiam, cenſu octuplicato, eſſe factum, Liu. lib. XXIX. ſcriptum reliquit. eodémq; modo ciues Romanos ordinis equeſtris non modo equo publico priuatos, verùm etiam in ærarios relatos eſſe, ex Valerio Maximo, aliiſq; diximus. Cenſoriam autem notam, atque ignominiam ij, qui ſuccedebant, cenſores plerunque ſoluebant, atque etiam, quod cenſor vnus ſtatuerat, id alter ſæpe mutabat, præterea notatos à cenſoribus priſtinum in locum reſtituere vel iudices, re cognita, & iudicata, ſuis ſententiis, vel populus ipſe ſuffragiis & poterat, & ſolebat. quòd ſi quis, è ſenatu electus, neque à cenſoribus ſequentibus: neq; à iudicibus, neque à populo in integrum reſtitutus eſſet: vnam habebat in ſenatũ redeundi viam, ſi honores illos denuo populi ſuffragiis conſequeretur, quos qui geſſerant, iis, etiam ſi lecti in ſenatum à cenſoribus non eſſent, patere tamen curiam leges iubebant. Cauſſæ, quibus ciues Romani à cenſoribus notarentur, multæ tradũtur, vt, ſi quis conceptis verbis peieraſſet; ſi, cum eſſet in prouincia, ſocios cãripuiſſet, ſi pecuniam accepiſſe ob rem iudicandam putaretur: ſi propter æris magnitudinem prædia mancipaſſet; ſi paulo eſſet inſolentior in ſumptu: qua de re verba ſunt hæc apud Gellium lib. IIII. Cornelium Rufinum, bis cõſulatu & dictatura functum, cenſor Fabricius ſenatu mouit ob luxuriæ notam, quòd decem pondo argenti facti haberet. notabantur etiam qui ſtrigoſiores equos haberent. quibus equus publicus adimebatur. omnium denique rerum nomine male audientes, vt furti, peculatus, captarum pecuniarum, pro ſocio, quorum criminum turpia iudicia vocabantur, à cenſoribus notabantur: vt tamen iidem illarum ipſarum rerum poſtea iudiciis abſoluti, ius ſuum, cenſorum animaduerſione adeptum, ſæpe recuperauerint. neq; vnquam iis, in quos animaduertiſſent cenſores, propterea vel magiſtratum capere, vel iudicem legi, vel alterum accuſare non licuit. In cenſis pœna fuit grauiſſima, bonorum & libertatis amiſſio: eámque ſignificat quidem Liuius, cum ait lib. I, Seruius centum maturauit metu legis de incenſis latæ: narrat autem aperte Dionyſius, τῷ δὴ, inquit, μὴ τιμωρουμένῳ τιμωρίαν ὡρίσι, τῆς τε ὄσιας ἐζημίωσαι, καὶ αὐτὸν μαστιγώσαι προέβωσε. Ex noſtro libro de legibus, & ex libro de ciuitate Romana.

CENSVS. egregia multa ſunt, nec à multis animaduerſa, quæ de cenſu ciuium Romanorum à veteribus tradita licet colligere. Cenſebantur ciues Romani, non vbi ad ætatem ferendis armis idoneam, hoc eſt ad annos XVII, peruenerant; quod video quoſdam exiſtimaſſe; ſed à quo primum die nati erant. nam ſi robuſtiores tantum cenſi eſſent; Ser. Tullio regnante, qui cenſum inſtituit, Romæ fuiſſent hominum ducenta millia. ſiquidem Liuius octoginta millia, Dionyſius eã am plures in primo cenſu commemorat. vt neceſſe ſit, eos, qui nondum per ætatem geſtare arma poſſent, (omitto ſenes affecta iam ætate ob infirmitatem virium domi ſedentes, aut in lectulis cubantes) haud fere pauciores ducentis millibus fuiſſe. tantóque marium numero parem fuiſſe numerum fœminarum, æque neceſſarium videtur. quod certe, ad æſtimationem quidem iudicij mei, vix eſt vt credi poſſit. demus, id quod verum eſt, vrbem Romam quinq; regum virtute, ac ſapientia rebus omnibus vehementer eſſe auctam. annorum vero CLXXIII ſpatio (in illo enim regni principio Seruius, ſextus rex, cenſum inſtituit) incrementa fuiſſe tanta, vt capitum ducẽta millia, quam hodie multitudinem in vna aut altera Europæ vrbe vix, aut fortaſſe ne vix quidem inuenias, numerata ſint, ita ſimile veri non eſt, vt monſtri ſimile videatur. ipſe etiam Liui. lib. IIII, cum ait; Qu. Fabio T. Quinctio coſs. cenſa ciuium capita CXXIIII millia, CCXIIII, præter orbos orbáſque; nullam ætatem, orbis exceptis, nullúmq; ſexum cenſu excluſum, ſatis indicat, idémque lib. LIX ſignificat, cum inquit: Cẽſa ſunt CCCLXVIII millia, DXIII, præter orbos & viduas. Quæ ſi cui dubia videntur argumenta, Dionyſij Alicarnaſſei legat hiſtoriam. nam ex eius verbis, quæ ſunt lib. I, non modo cuiuſque rem eſſe æſtimatam, quod vnum Liuius, ſcriptor quandoque parum diligens, tradidit, verum etiam ætates omnium, vxores, liberos, locum vbi habitarent vel in vrbe vel in agro, publicis in tabulis notatum, planiſſime oſtenditur. Quod autem ad libertinos attinet: eos item vna cum ingenuis eſſe cenſos, idem Dionyſius eodem in loco ſignificat. Vtrum vero, qui extra pomœriũ, an ſoli qui intra pomœrium habitabant, cenſerentur, dubitare non licet: cum ab eodem & de agro Romano fieri mentionem videamus. Et vt de ruſticis Romanis cenſis ex Dionyſio, ſic de municipibus, poſtea quàm communicari cœpta ciuitas eſt, plane conſtat ex eo Pediani loco: Conuenerat ex municipiis cuiuſcunque modi multitudo, aut, propter comitia, ſuffragiorũ cauſa, aut ludorum, aut vt cenſeretur. nec tamen obſcure idem ſignificant illa ver ba pro Cluentio: Illum tabulas publicas Larini cẽſorias corruppiſſe, decuriones vniuerſi iudicauerunt. certe enim de tabulis iis intelligit, in quas cenſores, cum ciuium Romanorum cenſum agerent, municipum nomina retulerant. Coloni ante bellum Punicum ſecundum non cenſebantur. ait enim Liuius ſic lib. XXIX: Duodecim coloniarum, quod nunquam antea factum erat, deferentibus cenſoribus, cenſum accepe-runt: vt quantum numero militum, quantũ pecunia valerent, in publicis tabulis monumenta extarent. Cenſebantur quinto quoq; anno, luſtro ſcilicet confecto, quod integrũ quatuor annorum ſpatium fuit. tametſi, vltra quadriennij interuallũ, vel bello, vel domeſticis diſcordiis, vel alio caſu, ſæpe productum eſſe cenſum, obſeruauimus. Magiſtratus huic muneri præfuit, primũ, qui ſummus in vrbe fuit, reges duo poſtremi, Seruius, & Superbus: eiectiſq; regibus, conſules, deinde, cum conſules bellis impedirentur, cenſores, qui ab re nomen acceperunt: Cenſus in foro fiebat: luſtrum in campo Martio condebatur, cæſis ſue, oue, tauro: quod ſacrificium & ſolitaurilia, & ſuouetaurilia vocabant. de luſtro Liuius Dionyſius, omnes hiſtoriæ narrant. de cenſu inde coniicio, quòd equites trabeatos per medium forum idibus quinctilibus ante cenſores ſua manu equũ traduxiſſe, Liuius, Valerius, Suetonius, Plutarchus affirmant. quain re ſignificanda, verbum, tranſuehere, veteres hiſtorici libenter vſurparunt: Cicero, traducere dixit. quòd ſi equites in foro cenſebantur: de cæteris, nihil obſtat, quin idem putemus. A principio, è Seruij regis inſtituto, in ſuaquiſque claſſe, quæ in centurias diſpertitæ erant, hoc eſt, ex ſuo quiſque cenſu, quæ rei familiaris erat æſtimatio, cenſebatur; qui centũ millia, eóve amplius poſſideret, in prima claſſe; qui infra centum vſque ad ſeptuaginta quinque, in ſecunda; inde ad quinquaginta millia, in tertia: inde ad viginti millia, in quarta: ab eo ad vndecim millia, in quinta; infra vero, in ſexta. ex quo ſequitur, vt decuriones, equites, ſenatores omnes in prima claſſe cenſerẽtur: quãdoquidem neque decurio poterat eſſe, qui centum millia non haberet: neq; eques, qui quadringẽta millia; neq; ſenator, qui octingenta millia. Poſt expletas vero XXXV tribus, non in centuriis, ſed in ſua quemq; tribu cenſum eſſe crediderim. ſenatores enim, clariſſimos viros, ſummis honoribus functos, ipſos, inquã, cenſores, M. Liuium Salinatorem, C. Claudiũ Neronem, in ſuis vtrunq; tribubus, nulla facta claſſium mentione, cẽſum eſſe, Liuius libro XXIX perſpicue demonſtrat his verbis: Equitum deinde cenſus agi cœptus eſt. & ambo forte cenſores equum publicum habebant. cum ad tribum Polliam ventũ eſt, in qua M. Liuij nomen erat; & præco cunctaretur citare ipſum cenſorẽ: Cita, inquit Nero, M. Liuiũ; & ſiue ex reſidua & vetere ſimultate, ſiue intempeſtiua iactatione ſeueritatis inflatus, M. Liuiũ, quia populi iudicio eſſet condemnatus, equum vendere iuſſit. item M. Liuius, cum ad tribum Narnienſem. & nomen collegæ ventum eſt, vendere equum C. Claudium iuſſit. Feſtus tamen videtur ſignificare, poſt expletas etiam XXXV tribus cenſos eſſe ciues Romanos in centuriis: ait enim ſic, Niquiſciuit centuria eſt, quæ dicitur à Ser. Tullio rege conſtituta, in qua liceret ei ſuffragium ferre, qui non tuliſſet in ſua; ne quis ciuis ſuffragij iure priuaretur. nam, ſciſcito, ſignificat, ſententiam dicito, ac ſuffragium ferto: vnde ſcita plebis, ſed in ea centuria neque cenſetur quiſquam, neque centuriæ præficitur, neque centurialis poteſt eſſe: quia nemo certus eſt eius centuriæ. eſt autem, Niquiſciuit, niſi quis ſciuit. Pedianus etiam, cuiuſq; ciuis nomen in albo ſuæ centuriæ ſcriptum fuiſſe, tradidit: indéq; exemptos qui à cenſore ærarij fierent. itaq; hanc veterũ quaſi controuerſiam ita dirimemus, vt nominatas quidẽ & recognitas in cenſu ſingulas tribus, nomina tamen ciuium in ſua cuiuſque centuria ſcripta eſſe dicamus.

Et quon

Et quoniam tria genera ciuium fuiſſe, conſtat, ſenatores, equites, plebem, &, plebi equites, equitibus ſenatores dignitate præſtitiſſe, conſtat: ratio poſtulat, id quod etiam veterum exempla teſtantur, vt in cenſu primus ordinis ſenatorij locus, equitum ſecundus, plebis verò fuerit poſtremus. primum igitur recitabantur omnium ſenatorum nomina. erat autem, inter ipſos ſenatores primum recitari, perhonorificum: iſque princeps ſenatus vocabatur. id in arbitrio cenſorum poſitũ erat: à quibus tamen neminem, niſi de conſularibus, principem ſenatus eſſe lectum, animaduertimus. eodem modo princeps equeſtris ordinis dicebatur is, quem cenſores primo loco ſcripſiſſent in iis tabulis, quæ equitum nomina continebant. Ex noſtris obſeruationibus.

CENTVRIA. vocabulum centuriis, vt ait Siculus Flaccus, ex eo datum eſt. cum antiqui Romani agrum ex hoſte captum victoria populo perbina iugera partiti ſunt; centenis hominibus ducentena iugera dederunt: & ex hoc facto centuria iuſte appellata eſt.

CILICII termini dicti ſunt à Cilicio Saturnino, centurione cohortis ſeptimæ & viceſimæ, qui terminationem fecit.

CIRCVLVS. quinque circulis hæc nomina aſſignant. ſummam Cygniſ ſimæ partis ſinem, ſeptentrionalẽ appellant: ſecundum ab eo, ſolſtitialem: ab hoc deinde, qui medium polum diuidit, æquinoxialem: quod in eo ſol diei & noctis horas æquet: ab hoc deinde, qui eſt æquinoxiali proximus, brumalem. nam & ſolſtitialis eſt ordinatus. ſeptentrionali deinde ſeſcontrarium auſtralem appellant. circulus autem zodiacus, cuius fines ſol negatur excedere, ex circulo ſolſtitiali ad brumalem per diagonum oſtenditur, ita vt ex vtraque parte meridianũ circulum medium ſecet. per hunc ſol ire fertur, & orbem terrarum viginti & quatuor horis circum ire. Ex Hygeno de limitibus conſtituendis.

CIRCVS Soli principaliter conſecratus eſt à paganis, cui ædes medio ſpatio, & effigies de faſtigio ædis emicat, quod nonnulli putauerunt, ſub tecto conſecrandum: quæ in aperto habent. Eſt autem circus omne illud ſpatium, quod circuire equi ſolent. hunc Romani dictum putant à circuitu equorum, eo quod ibi circum metas equi currant: Græci verò à Circe filia Solis, quæ patri ſuo genus hoc certaminis inſtituit. Ornamenta Circi, oua, meta, obeliſcus, carcer. Oua honori Caſtoris & Pollucis ſcribunt, qui, illos ouo editos credendo, de cygno & Ioue non erubeſcunt. Metarum appellatione propriè terminũ ac finẽ mundi deſignare volunt, ab eo quod aliquis emẽſus finis eſt, ſiue ad teſtimonium orientis occidentiſque ſolis. Obeliſcum Meſſeres rex Aegypti primus feciſſe fertur tali excauſi. Cùm quodam tempore Nilus violenta inundatione Aegyptum vaſtaſſet, in ſignatus rex, tanquam pœnas à flumine exigeret, ſagittam in vndas miſit. non multo poſt graui valetudine correptus, lumen amiſit: qui poſt cæcitatem viſu recepto duos obeliſcos Soli conſecrauit. obeliſcus enim ſagitta dicitur. qui ideo in medio circo ponitur, quia per medium mundum ſol currit. medio autem ſpatio ab vtraque meta conſtitutus obeliſcus, faſtigium ſummitatémque cæli ſignificat. cum Sol ab vtroq; ſpatio medio horarum diſcrimine tranſcendit. ſummo obeliſco ſuperpoſitum eſt quiddam auratum, in modum flammæ formatum; quoniam Sol plurimum caloris atque ignis habet. In circo, vnde emittuntur equi, carceres dixerunt, à carcere qui eſt in ciuitate: quòd, vt ibi homines damnati, atque incluſi, ita hic equi coercentur, ne exeant ante quàm ſignum emittant. Ars Circi, auriga, & currus, equites vel pedites. aurigæ autem duobus colo ribus ſunt, praſinus & venetus. praſinus terræ, venetus cælo & mari dedicatus eſt à paganis. Erichthonius autem, qui regnauit Athenis primus, quatuor equos iunxiſſe fertur, ſicut Virgilius auctor eſt, dicens:

Primus Erichthonius currus & quatuor auſus
Iungere equos, rapidiſque rotis inſiſtere victor.

Currus autem à curſu dictus, vel quia rotas habere videtur; vnde & carrum, quaſi currum: quadrigarũ verò currus duplici temone olim erãt, perpetuóq; , & qui omnibus equis iniiceretur. iugo primus Ciriſtenes Sicyonius tantum medios iugauit, eóſq; ſingulos ex vtraque parte ſimplici vinculo applicauit. Quadrigæ, bigæ, trigæ, ſeiugæ, à numero equorum & iugo dictæ. ex quibus quadrigas Soli, bigas Lunæ, trigas inferis, ſeiugas Ioui, deſultores Lucifero & Heſpero ſacrauerunt. Quadrigas ideo Soli iungunt, quia per quatuor tempora annus vertitur, ver, æſtatem, autumnum, & hyemem: bigas Lunæ, quoniam gemino curſu cum Sole contendit, ſiue quia & nocte videtur, & die. iungunt enim vnum equum nigrum, alterum candidum. Trigas diis inferis: quia hi per tres ætates homines ad ſe rapiunt, id eſt per infantiam, iuuentutem, ſenectutem: ſeiugæ, maximus currus, Ioui: propterea quod maximũ decorum ſuorum eum eſſe credunt. Septem ſpatia quadrigæ currunt, referentes hoc ad curſum ſeptem ſtellarum, quibus mundum regi dicunt, ſiue ad curſum ſeptem dierum præſentium, quibus peractis vitę terminus conſummatur. Porro equites ſingulares ideo currere dicunt, quia ſingulari ter vnuſquiſq; curſum vitæ huius peragit atq; tranſit, alius alio tempore ſequens alium, per vnam tamen viam mortalitatis vſque ad propriam metam mortis. Deſultores nominat, quòd olim, prout quiſque ad finem curſus venerat, deſiliebat, & currebat, ſiue de equo in equum iterum tranſiliebat. Pedites autem aiunt propterea pede currere, quia pedibus curritur mortalitati. ob hoc à ſuperiore parte currunt ad inferiora, id eſt ab Oriente ad Occidentem, quia mortales oriuntur, & occidunt. Nudi currunt, quia & homini in ſeculo nullæ reliquiæ ſunt. recto ſpatio currunt, quia inter vitam & mortem nihil diſtat.

Circa cauſſas quoq; elementorum iidem Gentiles etiam colores equorum iunxerunt roſeos Soli, id eſt igni, albos aëri, praſinos terræ, venetos mari aſſimilantes. itẽ roſeos æſtati currere voluerunt, quòd ignei coloris ſint, & cuncta tunc flaueſcant: albos hyemi, quòd ſit glacialis, & frigoribus vniuerſa caneſcãt: veri praſinos viridi colore, quia tum pampinus denſatur. Item roſeos currere Marti ſacrauerunt, à quo Romani exoriuntur, & quia vexilla Romanorum cocco decorantur, ſiue quòd Mars gaudeat ſanguine. abs zephiris, & ſerenis tempeſtatibus, praſinos flori & terræ, venetos aquis vel aëri, qui ceruleo ſunt colore: luteos, id eſt croceos, igni & ſoli: purpureos iri ſacrificauerunt, quem arcum dicimus, quòd is plurimos colores habeat. Iſidorus de etymologiis.

CLAVDIA GENS, tribus maxime cognominibus vſa eſt. Nam & Pulchri, & Neriones, & Marcelli nominantur. patricij fuere Pulchri & Neriones, plebeij Marcelli. nec minus multos ex plebeiis, quàm ex patriciis, virtute præſtantes, meritiſque claros in remp. licet inuenire. Ex noſtro commentario ad Q. Fratrem.

COGNOMEN neceſſitas primum excogitauit, cum prænomen, & nomen quandoque non ſatis eſſe viderentur ad homines diſtinguendos: poſt vſus, & commoditas cuſtodiuit & propagauit. Qui vero agnomen aliud eſſe à cognomine tradiderunt, ij mihi ſatis, quod ſentiunt, non probant. ex eorum vero numero grammatici veteres exiſtunt; qui cognomina appellant ea, quæ tertio loco, quæ vero præterea adiiciuntur, ea omnia agnomina nuncupant, vt Africanum & Aſiaticum. eiuſmodi vero opinio facile locupletiſſimi auctoris Ciceronis verbis refellitur: apud quem animaduertere poſſumus, ea omnia cognomina dici, quæ etiam quarto loco ponuntur. Sic enim ait pro Muræna: Quam laudem ille Africa oppreſſa, cognomine ipſo præferebat, eandem hic ſibi ex Aſia cognomen aſſumpſit. & in ſomnio: Eritque cognomen id tibi per te partum, quod nunc habes à me hereditarium. idem Diuitem cognomen vocat lib. II. de officiis in M. Licinio Craſſo, quod tamen quarto loco erat. Ex libro Caroli Sigonij de nominibus Romanorum.

COLLEGIA, hoc eſt inſignium hominum, certas artes pariter exercentium, conuẽtus, iam inde a Numa rege eſſe inſtituta, in Plinij naturali hiſtoria, & in Plutarcho ſcriptum eſt. poſtea, cum horum collegiorum numerus eſſet auctus: omnia, præter pauca atq; certa, vt fabrorum fictorúmq;, quæ ciuitatis vtilitas deſiderabat, pluribus legibus ſublata ſunt, neq; ſolum legibus, ſed etiam ſenatus conſultis, vt L. Cæcilio Q. Marcio coſs. nec enim hominum humilium coitiones in ciuitate ſatis tutæ videbantur. Clodius autem, vt inopem plebem, quæ paruo negotio ad facinus impellitur, ſibi conciliaret, vtpote qui nouitatem & vim meditaretur, collegia non ſolum vetera reſtituit, ſed etiã noua innumerabilia conſtituit. de quo & in oratione pro Sextio, & in Piſonẽ Cicero meminit. præterea Diõ libro XXXVIII, Pedianus in cõmẽtario Cornelianæ. Hæc autẽ collegia non è ſolis peregrinis, aut è ſeruis, ſed è peregrinis, qui poſtea ciues fiebant; è nouis ciuibus, ex veteribus Romanis inopia laborantibus, è ſeruis conſtabant. eſt enim ridiculum, eos putare fuiſſe peregrinos quorum patres & maiores multis antè annis artẽ aliquam ſedentariã adminiſtraſſent. peregrini quidẽ & erant, & dicebantur, ante quàm eſſent cenſi: ſed, cum Romæ domicilia iam per aliquot annos habuiſſent, profeſſi apud prætorẽ, ciuium Romanorũ iura conſequebantur; & vel eaſdem, quas antea, artes adminiſtrabant, vel in militiam proficiſcebantur. in qua cum nonnulli fortẽ fidelẽmq; operam reip. nauaſſent, equeſtris loci dignitatẽ, ſi modo H-S quadraginta millia poſſiderent, conſequebantur: vel tribuni militũ fiebant: ex quo poſtea tribuni pl. facile creabantur: vnde ad alios magiſtratus erat aſcenſus. Romanos autem ciues, alios magiſtratibus, alios militiæ, alios mechanicis artibus operã dediſſe, facile mihi & Plinius perſuadet, qui de collegiis ærariorum, fabrum, & figulorũ à Numa rege inſtitutis mentionem facit; & L. Florus idem aperte demonſtrat: cuius hæc ſunt verba: A Ser. Tullio rege populus Romanus relatus in cenſum, digeſtus in claſſes, decuriis atque collegiis diſtributus: ſummáque regis ſolertia ita eſt ordinata reſp. vt omnia patrimonij, dignitatis, ætatis, artiũ, officiorúmque diſcrimina in tabulas referrentur, ac ſi maxima ciuitas minimæ domus diligentia contineretur. collegia, nominat, & artes: quæ duæ dictiones manifeſto declarant, contra quam Dionyſius Halicarnaſſeus quodam in loco affirmat, artes illas, quæ in officinis tractantur, etiam ab iis, qui multis antè annis iure ciuium Romanorum vterentur, eſſe cultas. hoc & Cicero demonſtrat in oratione pro domo ſua: ait enim ſic: Nullum eſt in hac vrbe collegiũ, nulli pagani, aut mõtani, (quoniã plebi quoq; vrbanæ maiores cõuenticula, & quaſi concilia quædã eſſe voluerunt) qui non amplißime nõ modò de ſalute mea, ſed etiã de dignitate decreuerit. Præterea lib. VI. epiſt. ad Att. Iudicẽ eſſe Romæ ſignificat Turpionẽ ſutorium. quid autẽ? Pedianus, qui fuit antiquitatu Romanarum bene peritus, nõnne in orationis pro Milone cõmentario & concionem, & populi nominat, cum de iis, qui mechanicas artes tractarent, manifeſtè loquatur? nam, cum exponit illud, contra heſternã concionem illam. ſubiungit hæc: Idem T. Munatius Plancus, vt ſæpe diximus, poſt audita, & obſignata teſtiũ verba, dimiſſoſq; interim iuſtitio, vocata concione cohortatus erat populum, vt clauſis tabernis poſtero die ad iudicia adeſſet, nec pateretur elabi Milonem. Erant igitur opificum collegia ex quatuor hominũ generibus, è ſeruis, ex inopi veterum ciuium Romanorũ plebe, ex nouis ciuibus, ex iis, qui cum proximè in vrbem venilſent, cenſi nondum erant, ſed illa, quæ P. Clodius reſtituit, qui etiam, vt ait Cicero in Piſonẽ, noua quædam è ſeruitiorũ fæce conſtituit. Dion hiſtoriæ ſuæ lib. XXXVIII. τὰ ἰταλικὰ κολλέγια nominat: quòd nihil aliud eſſent, quàm opificũ ſodalitates: quales Venetiis videmus eſſe quãplurimas. quod etſi ita ſit: ad aliã tamen ſententiã conuertendũ eſt illud, quod in lib. de Senect. ex perſona Catonis Cic. pronuntiat: ſodalitates paulo ante me quæſtorẽ conſtitutæ ſunt. non enim de collegiis opificum eſt intelligendũ, ſed de ſodalitatibus honeſtorũ ciuium, animi cauſſa conſtitutis. & quemadmodũ ſodalitates, item collegia non ſemper de artificũ cœtibus dicuntur. non enim, quod lib. II. ad Quintum Fratrem ſcriptum eſt, M. Furiu Flaccum, equitẽ Romanum Capitolini & Mercuriales de collegio eiecerunt, ſic exponendum eſt, vt, de collegio eorum, qui mechanicas artes exercerent, ſed de collegio aliquo ſacerdotum eiectum eſſe Flaccum, intelligamus. non enim ſuſpicari aliter poſſumus; cum eques Romanus eſſet: artes autem quæſtuariæ ab infima plebe tractarentur, argentariatamen excepta: quam à Q. Cæpio, equite Romano, Pomponij Attici auunculo, eſſe adminiſtratam, lib. I. ad Atticum Cicero ſignificat: ſi modò fœnerator, & argentarius idem fuit. erat igitur inter quæſtuarias artes paulo honeſtior, vel, vt dicam verius, paulo minus turpis argentariatcui tamen operam dare, probro ducebatur. itaque Octauio, qui poſtea eſt Auguſtus appellatus, auum argentariũ M. Antonius & Caſſius Parmenſis exprobrare ſoliti ſunt. Ex noſtris commentariis in orationem pro Sextio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

COLONIA. duo genera coloniarum fuere, Romanæ, & Latinæ. omnes constabant è ciuibus Romanis, in colonias exeuntibus. Romanæ dicebantur eæ, quæ iura ciuitatis Romanæ possiderent, itaq; ciues Romani erant, & ferèd. suffragij potestatem habebant. cuius generis erant coloniæ multæ in Gallia togata: propterea q; dixit Cicero in epist. 11. ad Att. Videtur in suffragiis multum posse Gallia. Latinæ verò coloniæ dicebantur eæ, quæ ius Latij haberẽt: quod infra ius Romanæ ciuitatis erat. itaq; & in oratione pro Balbo, & alibi legimus, multos ex coloniis Latinis ciues esse factos. quod item non legitur de coloniis Romanis. nec enim eis dari opottebat, quod habebant. Coloniarum his verbis mẽtio fit apud Hygenũ de limitibus. Finitis bellorũ operibus, augendæ reip. causſa, illustres Romanorum viri vrbes constituerunt, quas aut victoribus populi Romani ciuibus, aut emeritis militibus assignauerũt, & agrorũ nouæ dedicatione culturæ colonias appellauerũt. victoribus autem assignatę coloniæ iis, qui tẽporis causſa arma acceperãt, non enim tantum militu incremento resp. populi Romani habuit. erat tunc præmium terra, & pro emerito habebatur. multis legionibus cõtigit bellũ feliciter transigere, & ad laboriosam agriculturę requiem primo tyrocinij gradu peruenire. nam cum signis, & aquila, & primis ordinibus, ac tribunis deducebantur. modus agri pro portione officij dabatur.

COMITIA. comitiorum tria genera Romę diuersis tẽporibus instituta, curiata primũ à Romulo, centuriata deinde a Ser. Tullio, sexto Romanorum rege; postremo tributa, à tribunis pl. De curiatis comitiis illa significant, quæ scripta sunt apud Pomponiu iurisconsultũ. Romulus, inquit, populo in triginta partes diuiso, quas curias appellauit, quod tunc reip. curã per sententias earũ expediebat, leges quasdã curiatas ad populum tulit: tulerũt & sequẽtes reges. Centuriata Seruius rex, vt diximus, maiorũ rerum, patriciorũmq; magistratuũ causſa induxit: iisq; comitiis ad extrema reip. tẽpora patricios magistratus creatos esse legimus. Tributa, regibus ejectis, tum primũ instituta, cum Coriolanus in iudicium populi vocatus est. posteáq; cum Volerone Publilio Lætorius legem tulerũt, vt tributis comitiis plebeij magistratus fierẽt, qui antea curiatis fieri solebãt. Tributorũ aũt comitiorũ aucta maxime vis est ea lege, qua L. Valerius, & M. Horatius cos. tulerũt, vt, quod tributis comitiis plebs sanxisset, eo Quirites omnes æquè tenerẽtur, ac si centuriatis comitiis perlata lex esset, ita cẽturiatis tributa sunt æquata, &, quod ait Liuius, tribunitiis rogationibus acerrimũ telũ hac lege datũ est: cum, quidquid tribuni pl. ferrẽt, id deinde ab omnibus ciuibus seruari necesse esset. Quinquã & Publilius dictator lege lata, cẽturiata, quę patriciorum causſa instituta diximus, imminuit: sanxit enim, vt omniũ legum, quæ comitiis centuriatis ferrẽtur, ante initu suffragiũ patres auctores fierẽt: ne scilicet rogationis minus haberet, si quid populare, patribus inuitis, latũ esset. De iure aũt, & tẽpore comitiorũ ita cognosci poterit, si, quæ diuarũ legũ, Aeliæ, & Fusiæ, fuerit sententia, cõsideretur. quare loca ipsa proponemus. ac primũ, quòd ait in ea pro Sextio: tisdem cõsulibus sedentibus, atq; inspectãtibus, lata est lex, ne auspicia valerent, ne quis obnuntiaret, ne quis legi intercederet, vt omnibus fastis diebus legem ferre liceret, vt lex Aelia, lex Fusia ne valeret: dicendum est, quatuor illas partes, de auspiciis, de obnunciatione, de intercessione, de fastis diebus, omnes duabus legibus, quæ subiiciũtur, Aelia, & Fusia, cõprehendi, sed tres priores Aelia, posteriorem autem Fusia: rursus è tribus prioribus, eiusdem generis, & quasi naturæ duas esse: tertiã separatam, & tanquam alienam. nam auspicia ideo erant, vt esset obũnciatio. cum enim de cælo seruatum esset, tum ferentibus legem obnunciabatur. itaq; auspiciorum quasi partus quidam erat obũnciatio. nec vnquam seruatum est de cælo, quin o nunciatũ sit, siue prospera, siue aduersa signa essent: cum prospera confirmarentid, quod cum populo ageretur, aduersa impedirent. propterea sublatum esse a Clodio morem de cælo seruandi, scripsit Dio lib. xxxvii: cum tamen antea ita diligenter auspicia seruata essent, vt M. Drusi legibus, quia contra auspicia latæ iudicarentur, senatus decreuerit populum non teneri. quod Cic. li. 11. de Legibus, & Pedianus in cõmentario Cornelianæ tradidit. ergo cum hoc auspiciorum genere quasi cognatione quadã cohæret obnunciatio. at intercessio nihil habet commune cũ auspiciis. auspicia enim ad religionẽ referebantur, quòd à cælo id est, à deorum numine, pendere viderentur. intercessio autem humanæ potestatis erat, & cum à voluntate semper, nulla religionis obseruatione, manabat. tum ab ea voluntate nonnunquã, quæ ab omni religione dissentiret, & cũ ipsa quasi deorum volũtate pugnaret. præterea, seruare de cælo, augurum, atq; omnium plane magistratuum fuit; quod suprà notauimus: intercedere verò, duntaxat ad tribunos pl. tum veteri sacratarũ legum iure, tum, vt ego existimo, legis Aeliæ iussu pertinuit. loquor autem de intercessione ad populum, cum lex ferretur. nam in senatu, cum S.C. fieret, non tribunos pl. tantum, sed omnes, qui eadem potestate, qua ij, qui S.C. facerent, maioréve esset, intercedendi facultatem habuisse, diximus in libro de senatu. atq; etiam, quod in eo libro non diximus, forensis, vt ita dicã, erat intercessio, cum prætori de priuata controuersia decernenti prætor intercedebat. cuius generis idoneus locus erit in libro de iudiciis. nunc persequamur institutũ. Dixi, legis Aeliæ fuisse tria illa mẽbra, de auspiciis, de obnunciatione, de intercessione: quę Clodius sua lege sustulit: quartũ de fastis diebus Fusia lege sancitũ. itaq; in oratione de prouinciis consularibus, in extremo, paulo distinctius locutus est Cicero, cum caput illud, de fastis diebus, separatim à reliquis posuit, reliqua verò tria separatim, quidem & ipsa ab eo capite, sed ipsa tamen inter se coniuncta. vt dubitandũ minime sit, quin hæc in vna lege simul fuerunt, sicuti simul sunt à Cicerone pronunciata. quòd si in vna lege, ne illud quidẽ dubitandum de duabus legibus, Aelia scilicet, & Fusia, vtrũ intelligamus. nam si de tribus coniunctis vnum aliquod in Aelia lege fuisse docuero, Aelia, legi & reliqua duo tribui debere, cõcedendum, vt opinor, erit. docebo autem Pediani verbis obnunciationem Aeliæ legis fuisse. nam illud in Pisonem, Ap. Clodio, fatali portẽto prodigioq; reip. lex Aelia, & Fusia euersa est, ipse sic interpretatur: Legẽ tulit P. Clodius tribunus pl. ne quis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de cælo seruaret. propter quam rogationem, ait, legem Fusiam, & Aeliam propugnacula, & muros tranquillitatis, atq; otij quersam esse. obnunciatio enim, quæ perniciosis legibus resistebat, quã Aelia lex confirmauerat, erat sublata. miror autẽ, cur eo loco nihil de sententia Fusiæ legis addiderit Pedianus, cũ tamen ipsam legẽ simul cum Aelia nominarit. non enim tantũ tulit Clodius, ne quis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de cælo seruaret; quod contra lex Aelia iubebat; sed etiã, vt omnibus fastis legẽ ferri liceret: vt aperte demonstrant illa, quæ sunt à nobis ex oratione pro Sextio recitata, & hæc in ea de prouinciis: Aut statuẽdum nobis est, legem Aeliam manere; legem Fusiam non esse abrogatam. non omnibus fastis legem ferri licere; cum lex feratur, de cælo seruari, obnunciari, intercedi licere. Verum, vt fortasse mutilus Pedianus, quia prætermiserit id, quod Fusia lege scitum Clodius abrogauit; non item mẽdosus in eo, quod de lege Aelia posuimus. satis enim plane loquitur, itaq; ita vt cur de mendo suspicemur, causſam esse nullam videamus. quare habemus quod volumus, obnunciationem ad legem Aeliam pertinere, quòd si hoc; ergo & illud, auspicia quoque, à quibus obnunciatio deriuatur, & intercessio em ad eandem legem pertinere. &, si hęc tria ad legem Aeliam. Onus illud, quod reliquum est, de fastis diebus, ad Fusiam pertineat, necesse erit. eandem vtriusq; legis sententiam, nisi fallor, attigit in epistola, Quæris, lib. 1. ad Atticum, cum ait: Lurco autem tribunus pl. qui magistratum simul cum lege Aelia iniit, solitus est & Aelia, & Fusia, vt legem de ambitu ferret, inibant enim veteres Romani magistratum auspicato: neq; omnino quidquam publice, nec domi, nec militiæ, sine auspiciis gerebatur. quod autem in tribunatu pl. Lurconi mandando factum erat, vt auspicia seruarentur; id vt ipse in lege de ambitu ferenda ne seruaret, neque auspiciorũ vllam omnino rationem haberet, decretum est à senatus; neq; hoc solum, sed illud simul, vt omnibus fastis legem ferre posset. quod lex Fusia vetabat. ideo enim soluit eum senatus & Aelia lege & Fusia, vt neq; auspiciorum religio, neq; dierum ratio impedimento esset, quo minus primo quoque tempore perferri lex de ambitu posset. Has ipsas leges & in oratione pro Sextio lege Clodia significat abrogatas, cum ait: Mitto eam legem, quę omnia iura religionum, auspiciorum, potestatũ, omnes leges, quæ sunt de iure, & de tempore legum rogandarum, vna rogatione sustulit. Nam & si non nominat, legem tamen Aeliã significari certũ est, cum ait, Quæ sunt de iure, Fusiam autem, cum subiicit, Et de tẽpore. ius enim intelligit auspicandi, obnunciandi, intercedendi, quæ sanxerat Aelia lex: tẽpus autem, quo legem perferri non liceret, fastos videlicet dies de quibus cauerat Fusia lex. nec dubito, quin, cum dixit, Omnia iura religionem, auspiciorũ, potestatum, ad sententiam potius Aeliæ legis, quam Fusiæ, spectauerit. nihil enim horum video, quod ad Fusiam referri possit. nam ego quidem, in verbo, Potestatum, obnunciationum, & intercessionem significari puto; quæ legis Aeliæ fuisse, iam diximus. &, quanquam Auspiciorum, potestatũ, dixit, ad interpretationẽ antecedentis verbi. Religionũ; quod sæpe facit; & in dictione, Potestatũ, & obnunciatio, & intercessio simul includuntur: solam tamen obnunciationẽ ad religionem refero. nam intercessioni cum religione nihil erat: quod paulo ante demõstrauerat. Ex iis, quæ attulimus, satis, opinor, constat, auspicãdi, obnũciandi, intercedendi morẽ apud Romanos fuisse; quæ pertinẽt ad ius comitiorũ: quo de genere lex Aelia loquebantur constat illud quoq;, fastis diebus non licuisse haberi comitia legum ferendarũ causſa, sed comitialibus tantum. quod Fusia lege sancitũ erat. Impediebantur autẽ comitia multis modis, primũ Ioue fulgente tonante: deinde, si sinistrũ fulmen esset: tum si quis eo morbo, qui insputatur, corruisset, ex quo comitialis morbus dictus est. postremo si tribunus pl. intercessisset: quod, siẽbat hac voce prolata, Veto. Notauimus etiam illud apud Gellium, lege cautum esse, vt, quo die auspicia capta essent, eodem ea de re, cuius rei causſa, auspicatum esset, comitia absolueretur. alioqui infirmum & inane populi iussum erat. Hæc ex libro nostro de legibus Romanis.

CONCILIABVLA quæ primum fuerunt, nonnulla postea in municipij jus relata. de quo sic Frontinus in libro de limitibus agrorum. Quarum vrbium ex voluntate conditoris maxima pars finium coloniæ est attributa aliqua portio mœnium extremæ periticæ assignationis inclusa, sicut in Piceno fertur, inter montium Prætutianorum quandam oppidi partem Asculanorum fine circundari. quòd si ad hæc reuertamur, hoc conciliabulum fuisse fertur & postea in municipij ius relatũ. nam omnia antiqua municipia habent suum priuilegium. quidquid enim ad coloniæ municipiive priuilegiũ pertinet, territorij iuris appellant.

CVLINAE loca quædam publica in suburbanis dicebantur, inopum destinata funeribus: vt ait Aggenus in libro de limitibus agrorum.

CVLTELLARE verbum antiquum fuit; de quo sic Frontinus in libro de limitibus. Cultellandi ratio quæ sit, sæpe quæritur, cuius præmensi soli spatium consummamus, & illam cliuorum inæqualitatem planam esse cogimus, dum mensuræ lateribus inseruimus. cultellamus ergo agrum eminentiorem, & ad planiciem redigimus. Cultellatus etiam lapis dicitur, vt est apud Hygenum, qui pentagoni recipit rationem.

DICTATOR, cuius in vrbe Roma summum ius, ac plane regia potestas fuit, lege lata, vt opinor, T. Lartio Flauo 11. Q. Cloelio cos. sine prouocatione creatus, & de consularibus lectus. Porro, cum de consularibus eum legi lex iuberet, sequebatur, vt de patriciis crearetur. consules enim tunc, & per annos deinde multos, patricij fuerunt: nec prius de patriciis legi dictator desiit, quàm creari duo consules patricij desierunt. non enim consul patricius dictatorem quenquam de plebe dixisset. itaque qui primus de plebe dictator fuit, C. Marcus Rutilus. is a M. Popilio Lænate consule plebeio dictus est. ita communicata plebi dictatura, anno ab vrbe condita CCCIC. idque contra veterem consuetudinem, non tamen contra legem factum est. non enim lex dictatorem de plebe fieri vetuerat sed de cõsularibus iusserat, at C. Marcius consularis. Satisfecit igitur legi Popilius, cum consularem hominem dictatorem dixit, patriciis non satisfecit, quia cõsularem de plebe dixit. cum omnes antea de patriciis dici cõsueuissent. Eadem fortasse lege sancitũ est, (legẽ certe, quæ hoc sanxerit, nominat Plutarchus in Fabio) ne dictator equo posset vti, idq; vel ob eam causſam, quòd, cum plus inesse roboris in pedestribus copijs putaretur, propterea in legione pœmanere, nec

re, nec locum deserere deberet imperator; vel quòd, cum ad alia omnia dictatoris esset singularis potestas, in hoc vno voluerunt eũ populo inferiorẽ videri. senatus tamen petendi Fabio Maximo Verrucosso contra veterem legem concesit, vt equo vehi posset: datúmque id hominis virtuti, ac tempori, cum, cæsis ad Cannas Romanis, in vno Fabio, dictatore creato, melioris fortunæ spes reposita videretur. Dictaturæ spaciũ semestre fuisse, nec longius esse per leges potuisse, satis constat. duo tamen, propriam potentiam legibus ac libertati anteponentes, L. Sylla, & C. Cæsar, vt taque particius, perpetuã dictaturam armis inuasere. verum Sylla modestior. dictaturam enim spõte deposuit, solúsque, aut cum paucis comitibus in publico versari solitus est: eúmque à quodam ingenij satis liberi adolescente conuiciis acerbissimis vexatũ historiæ produnt, Syllámque tum dixisse, Hic adolescens, ne quis vnquam post hac in deponenda dictatura me imitetur, efficiet. Cęsar etiã illud sæpe in ore habuit: Sylla nescisse literas: cum eius insciitiam imprudẽtiámq; in omittenda dictatura notaret. Ex nostro libro de legibus Romanis.

DIRIBERE, & dirimere, illud tabellarum, hoc suffragiorum. Video proprium verbum fuisse: neutrum autem, satis fuisse manifestũ. dirimere tabellas significat, distribuere. diribebantur autem iis, qui suffragium laturi essent. de quo sic in oratiõne in Pisonem. Hoc certe video, vos rogatores, vos diribitores, vos custodes fuisse tabellarum. & in ea post reditum in senatu: Quando illa dignitate tot rogatores, diribitores, custodésque vidistis? loquitur autem Cicero de lege pro ipsius reditu comitiis centuriatis lata. Nec dubito, quin legendũ sit, Diribeantur, non diripiantur, in ea in Pisonem, in eo loco: An expectas, dum de te LXXV, tabellæ diripiantur: ita hoc verbum non in comitiis solum, verum etiam in iudiciis vsurpatum patebit. nam hoc proximum exemplum satis plane iudicium, quod Pisoni Cicero minatur, significat. Plinius autem ad alias res transtulit hoc verbum. ait enim sic lib. XXXVI, cap. XV. Hic est ille domitor orbis populus, qui gentes & regna diribet. Quod autem in oratione pro Plancio vir diligẽs & eruditus legendum putat, pro direptio, diribitio: rectius opinor sensisset, si, diremptio, reponere maluisset. cum enim populus, aut iudices tabellas, voluntatis indices, in cistas deposuerant, tum vt intelligeretur, quæ tabellæ legem probarent, quæ reiicerent, aut quæ reum absoluerent, quæ condemnarent, omnes dinumerari, & separari necesse erat. id autẽ, dirimere, eáq; actio diremptio, vocabatur. id ita esse, planè demonstrat Varro de Re rustic. lib. III. Comitiis, inquit ædilitiis, cum ego atq; Axius suffragium tulissemus, Axius mihi, Dum dirimuntur, inquit, suffragia, vis potius Villæ publicæ vtamur vmbra, quam priuati candidati tabella? sic enim scriptum est in veteribus libris, non, vt à quibusdam, huius verbi vim ignorantibus, nimis temere est intrusum, diribentur. In epistola quoq; III. lib. III. ad Q. Fratrem, Cato, inquit, diruptis tabellis de circulo se subduxit. vbi, diremptis, legi malim. perspicue autem huius verbi sententiam demõstrat Lucanus lib. V, in illo versu, Et nõ admisse dirimit suffragia plebis, pro dinumerat & discernit. Hæc ex obseruationibus nostris.

DISCEDERE, non est semper, de loco abire. nam lib. II, ad Atticum. Si possum, inquit, discedere, ne causſa optima in senatu pereat. id est: si possum consequi, si hunc exitum res habere potest. idem verbum ad eandem sententiam transtulit Terentius: apud quem ita loquitur Geta seruus in Phormione: Modo vt hoc consilio possit discedi, vt istam ducat. Ex nostris commenta. ad Att.

DVCO. verus locutio fuit, ducere se, pro latenter abire, ac discedere. Terentius in Hecyra, Vxor, inquit, vbi me ad filiam ire sensit, se duxit foras. & Plautus in Aulularia: Ego me deorsum duco de arbore. & in Bacchidibus: Duc te ab arbore: & Asinius in epistola ad Ciceronem: Balbus quæstor, magno pondere auri, maiore argenti coacto de publicis exactionibus, ne stipendio quidem militibus reddito, duxit se à Gadibus. Ex nostris scholiis in epist. fam.

EDICTVM. Duo genera edictorum fuisse video, vnum, quod inito magistratu, publice proponebat prætor vrb. ex quo toto anno ius diceret; alterum, quod ad singulas causſas pro re nata accommodaretur: quale fuit Alfij prætoris, quo Gabinium maiestatis rerum adesse iussit: cuius mentio fit à Cicerone lib. III. ad Q. Fratrem. fuit autem proprium prætoris vrb. edictum illud annuum. nam reliqui septem prætores, qui de criminibus quærebant, factis pro tempore edictis vtebantur. Ex nostro commentario ad Q. Fratrem.

EQVES. tria genera loquendi Latini scriptores vsurpant, eques, equestris ordinis, equestri loco natus. quæ vtrũ idem significent, an verò differãt, & quatenus differant, considerandũ. Eques & equestris ordinis, idẽ sunt. nam & eques quicunq; est, & dicitur, idẽ equestris ordinis, & est, & dicitur: & contra. quòd si eques patre natus est qui nunquã senator fuerit; is equestri loco natus dicitur. sin patre natus est senatore; eques quidẽ, sed non equestri loco natus. qui porro, cum eques fuisset, in senatum est allectus; eques non amplius dicitur, sed assũpto nobilioris ordinis nomine, senator: ornamenta tamen retinet equestria, anulum aureum, & equum publicũ. itaq; M. Cicero. cum equite Romano natus esset, nunquam, postea quàm in senatum peruenit, eques appellatur, sed senator. atq; ipse suis in scriptis, cum de ordine senatorio loquitur, nostrum appellat, cum de equestri, non item. is igitur non eques, neque equestris ordinis, sed senator, & senatorij ordinis iure dicebatur. Ac mihi venit in mentem, quod in quadam epistola scripsit M. Cælius ad Ciceronem. Nostri, inquit, equites nisi acutius vidissent. nostri ob eã causſam dixit, quia vterque patre equite Romano natus erat. Potest igitur esse eques equestri loco natus, & eques non equestri loco natus. itémq; potest esse senator equestri loco natus, & senator non equestri loco natus. cuius verò pater eques fuit, is, si senator factus est, desinit appellari eques, & equestris ordinis. eadem tamen retinet insignia, nisi si ea, ignominiæ causſa notatus à censoribus amisit. Ex nostris obseruationibus.

EXILIVM. mentionem ciuium Romanorum exulantium sæpe fieri videmus; cum tamen nulla lege damnatis ciuibus exilium sit irrogatum. quod ne vocari possit in dubium, ponam verba Ciceronis in oratione pro Cęcinna. Exilium, inquit, non supplicium est, sed perfugium, portúsque supplicij. nam, qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum vertunt: hoc est, sedem ac locum mutant: itaq; nulla in lege nostra reperietur, vt apud cæteras ciuitates, maleficium vllum exilio esse multatum. sed, cum homines vincula, neces, ignominiásque vitant, quæ sunt legibus constituta, confugiunt, quasi ad aram, in exilium. qui si in ciuitate legis vim subire vellent, non prius ciuitatẽ, quàm vitã, amitterent. quia nolunt, non admittur iis ciuitas, sed ab iis relinquitur, atq; deponitur. nam, cui ex nostro iure duarũ ciuitatum nemo esse possit: tum amittitur hæc ciuitas. denique, cũ is qui profugit, receptus est in exilium, hoc est, in aliã ciuitatem. Hæc Cicero: quę tum, non esse exilium vlla in lege nominatũ, aperte docent: tum verò ideo multos in exilium ante damnationẽ sua voluntate profugisse, quia, legis pœnã, quam præsentes corpore subirent, vt vincula, neces, ignominiam aliquã omnino vitare vellent. nã etsi reo in exiliu profecto, nihilominus causſa peragebatur, & sententiæ ferebãtur: (id exẽplo Fabricij, de veneficio condẽnati, ex oratione pro Cluentio constat: qui cum, absolutione desperata, à subsellijs sua sponte discessisset, eum tamẽ latis sententiis, absentẽ iudices condemnarunt: idémq; de Verre Pedianus significat, & in cõmentario Milonianæ, cum ait: Multi præsentes, & cũ citati non respondissent, dãnati sunt) tamen, cum, quod ad corpus attinet, aut ad præsentem ignominiã, ipse sibi iam reus cauerat; leuiora ducebat relinquere, siue sibi absenti aqua & igni interdiceretur, siue bona publicarentur, siue aliqua infamiæ nota inureretur. At idem Cicero ipse sibi quasi repugnare in Paradoxis videtur: vbi de exilio, tanquã pœna legũ, ita loquitur: Omnes scelerati, atq; impij, quorum tu te ducem esse profiteris, quos leges exilio affici volunt, exules sunt, etiã si solum non mutarunt. an, cum omnes leges exulẽ te esse iubeãt, non eris tu exul? in oratione autem pro Muræna, noua ambitus lege, quã ipse tulit, senatores in exilium missos, his verbis demõstrat: Legẽ ambitus flagitasti: quæ tibi nõ deerat: erat enim seueriisime scripta Calpurnia. gestus est mos & volũtati, & dignitati tuæ. sed tota illa lex accusationẽ tuã, si haberes nocentem reum, fortasse armasset, petitioni verò refragata est. pœna grauior in plebem alta voce efflagitata est: cõmoti animi tenuiorum. exiliũ in nostrũ ordinẽ: concessit senatus postulationi tuæ, sed non libẽter dũrio rem fortunæ cõmuni conditionẽ te auctore cõstituit. Atq; hac ipsa de lege, déq; exilio x, annorũ loquitur & Dio libro XXXVIII. nec desunt alia de ciuibus Romanis exulãtibus exẽpla: quos tamen à lege, vel a iudicibus, qui ministri legũ sunt. nominatim in exiliũ esse electos, non debemus opinari. quo modo igitur exules? Sciendũ est, exilij duo genera fuisse, voluntarij, & legitimi: & voluntarij rursus duo genera, vnum, cùm reus ante latas à iudicibus sententias in exiliũ abibat, vel vt legis pœnã vitaret, quod iam diximus; vel quia, cum se dãnatum iri perspicue videret, sponte vellet eam pœnã subire, quã paulo pòst leges ei sine dubio illaturæ viderẽtur: quod ij, quos paulo ante nominaui, Verres, Fabricius, que, omni prorsus absolutionis abiecta spe, fecerũt. non enim ante dãnationẽ ideo discesserũt, vt legis pœnã vitarent: quandoquidẽ Fabricius nihil exilio grauius timere a iudicibus poterat: cũ Oppianicũ qui mox eodem crimine præsens dãnatus est, nullã omnino, præterquã exilij, calamitatem tulisse constet, nec de repetũdis, quo crimine damnatus est Verres, alia, præter exilium, & litis æstimationẽ, nocentes reos pœna se quebatur. quã vtranq; pœnam, post profectionẽ damnatus, Verres tulit. Alterum exilij volũtarij genus fuit, cũ reus, post dãnationẽ, quia multam à iudicibus dictam soluere non posset, ex vrbe discedebat. quod vt putem ei legibus, ad effugiendã multæ solutionem, fuisse permissum, adducor iis verbis, quæ sunt in oratione pro Cæcinna: In colonias Latinas sæpe nostri ciues aut sua voluntate, aut legis multa profecti sunt: quam multam si sufferre voluissent, tamen manere in ciuitate potuissent. Legitimũ autem exilium erat, cum reus, non ille quidẽ verbo, re tamen ipsa in exiliũ mittebatur. vetus enim consuetudo fuit, inducta legibus, more confirmata, quæ non modo in rep. sed imperatorũ quoq; ætate, multisq; pòst seculis, viguit: vt, si quis exilij pœna dignus videretur, ei, nulla exilij facta mẽtione, tecto, aqua, igni interdiceretur. ita earum rerũ, quæ maximè sunt ad vitam sustentandũ necessariæ, vsu priuatus cum vno aũris alimento contentus esse non posset, abire cogebatur. ex quo exulare ciues Romani dicebãtur. patet hoc in oratione pro domo: in qua ita scriptum est: Qui erant rerum capitaliũ condemnati, non prius hanc ciuitatem amittebant, quàm erant in eam recepti, quò verterẽdi, hoc est mutãdi soli causſa venerant. id autẽ vt esset faciũdum, non ademptione ciuitatis, sed tecti, & aquæ, & ignis interdictione faciebant. Ac ne ciues quidẽ omnium improbissimi, atq; audacissimi, cum in suos inimicos, acerrimo incitati odio, nõ leges, sed priuilegia ferrẽt, exilium nominabãt. sed iis aqua & igni interdicebãt. itaq; & de ipso Cicerone, quod in eadem oratione legimus, P. Clodius tribunus pl. cui nihil in tota vita modestiæ fuit, qui in tribunatu pro sua libidine, neglecto more maiorũ, abiectis legibus, cuncta gessit, ita populũ rogauit: Ve litis, iubeatis, vt M. Tullio aqua & igni interdicatur. neq; solũ Clodius, sed antea quotquot homines maxime seditiosi, C. Gracchus, & L. Appuleius Saturninus de suis inimicis eodẽ modo tulerũt. est enim eadẽ in oratione ita scẽptũ: Ne tum quidẽ, cum aberã, negare potera s esse me tua lege senatorẽ. vbi enim tuleras, vt mihi aqua & igni interdiceretur? quod Gracchus de P. Popilio, Saturninus de Metello, tulit. & minorẽ, si que mediã capitis diminutionẽ, cum ciuitas etsi non verbo, re tamen adimebatur, ita fieri solitam, tradit Iustinianus Instit. libro 1. de capitis diminutione, his verbis: Minor siue media capitis diminutio est, cũ ciuitas quidẽ amittitur, libertas verò retinetur: quod accidit ei, cui aqua & igni interdictũ fuerit vel ei qui in insulam deportatus est. Ergo cũ dixit Cicero aduersus Clodiu in Paradoxis: Familiarissimus tuus de te priui legium tulit, vt sũ in opertum Bonæ deæ accessisses, exulares, hoc significauit; vt tibi aqua & igni interdiceretur. & cũ de ambitu dãnatis x, annorum exilio puniendis Dio locutus est, non aliud intellexit, quàm, vt iis in x, annos aqua & igni interdiceretur. Erat autẽ, vt neq; flagitia sunt paria, sic hoc pœnæ genus neq; loci spatio, neq; temporis æquale. quibusdam enim tantùm intra vrbẽ, hoc est intra pomœrij fines, aliis longius, aqua & igni interdicebatur. crediderim tamen, actũ satis leniter ac misericorditer cum reis, neminémque aut certè paucos admodum

Universidad de Deusto
Biblioteca

extra Italiæ terminos aquæ & ignis interdictione summotos; qui videam Oppianicum,de veneficio, quod capitale crimẽ erat,damnatum, impune tamen ad vrbem habitare potuisse. notauimus enim hæc in oratione pro Cluentio:Cum vagus,& exul erraret Oppianicus & huc ad vrbem profectus esset,cecidisse ex equo dicitur,& latus offendisse vehementer,& postea quàm ad vrbem cum febri venerit,paucis diebus esse mortuus. Quid,quòd Q. Pompeium Rufum,& T. Plancum Bursam, vtrunque de vi damnatum, quod ex Dionis historia constat, alterum Baulis fuisse,alterum Rauennæ scribit M. Cælius in epistola ad Ciceronem?nam Cicero ipse quadringentis millibus passuum,nõ vlla communi lege,neque iudicum sententiis,sed iniquisi no P. Clodij priuilegio,per operas Clodianas lato, abesse iussus est, aqua & igni citra illũ terminum interdictis. Milonis autem Massiliæ exulantis exemplum vix cum altero licet exemplo coniungere. graue enim facinus occiso in Appia via Clodio, à senatu iudicatum est : & fuit satisfaciendum populo, Clodij cædem concitato. ideóque noua lex perlata, & extra ordinem quæsitum,nec tamen satis habeo compertum, Massiliamne sedem exilij Milo delegerit, quòd citra esset interdictum aqua & igni, an vero, quod,cum propius vrbem,concedente lege,posset habitare, Massiliam tamen probauerit, ac voluerit. nec puto leges, aut iudices præscripsisse cuiquam,vbi esse deberet, sed non posset.ne verò iis, de quibus & Cicero in oratione pro Balbo , & historiæ loquuntur , Q. Maximo, P. Popillio, Q. Philippo Nuceria,aut C.Catoni Tarraco, aut Q. Cæpioni & P. Rutilio Smyrna locus exilij definitus est : sed ipsi,cum Romæ esse non liceret, eas vrbes, vt iucundas,aut quietas,aut commodas, aut sibi fortasse beneuolas, ad habitandum legerunt. Memorabile illud fuit, quod legimus in Polybio:capite damnatis egredi palam ex vrbe licuisse ; quòd si tribuum una,quæ scilicet ad damnationem deesset, suffragium de reo nondum tulisset,sceleratem reo esse datam exilij suo sibi arbitratu diligendi. exulibus autem cõmorari tuto licebat in qua vellent vrbe fœderata,vt Neapoli,Prænestę,Tybure.hæc Polybius:cuius ætate populus de capitalibus criminibus iudicabat. nam postea prætores quæsierunt, excepto crimine perduellionis, aut si quando tribunus pl.diem alicui diceret,suffragiũq; de reo mallet à populo, quàm sententias à iudicibus,& prætore,ferri. Quòd autem exilij tempus disparibus in culpis diuersum fuisse dixi ; id ita verisimile est, vt exemplis probari multis non debeat. quare vnum ponam, etsi minime necessarium. Damnatis de ambitu aqua & igni per x annos tantum interdicebatur:quod antea demõstrau. at damnatis de corrupto iudicio,in vniuersum vitæ tempus:quod in oratione pro Cluentio licet coniicere:huius in extremo,peritura extra patriam Cluentium,si damnatus erit, his verbis significat : Quid enim profectum , nisi vt huius ex mediis mortis insidiis vita ad luctum referuata, mors sepulchro patris priuata esse videatur ? Ac de duobus exiliis, voluntario ac legitimo , vtrum fuerit grauius, venit in mentem quæri posse.legitimum existimo:primum quòd eos, quibus aqua & igni interdictum est, recipi tecto intra spatium interdictum leges vetãt: quod iis non contigit,qui sua sponte in exilium profugerunt : deinde, quòd,vt ego arbitror, aliquanto turpius est,exulare legibus eiectum , quàm, exulare non eiectum.eiicitur enim ciuitate, cui aqua & igni interdicitur ; qui verò sua voluntate discedit,non is ciuitate pellitur, sed eam ipse deserit,ac relinquit.huc adde, quòd, quibus interdicitur,ij senatores postea non sunt ; & eos legi suo loco à censore in senatum leges prohibent: quibus verò non interdicitur,ij, etiam si vrbe carent , senatores tamen sunt. hoc in oratione pro domo didicimus : in qua hæc sunt, Ne tum quidem, cum aberam, negare poteras esse me senatorem. vbi enim tuleras, vt mihi aqua & igni interdiceretur ? quod Gracchus de P. Popilio , Saturninus de Metello tulit, homines seditiosissimi de optimis ac fortissimis ciuibus non vt esset interdictum,quod fieri non poterat,tulerunt, sed vt interdiceretur,vbi cauisti, ne meo me loco censor in senatum legeret:quod de omnibus , etiam quibus damnatis interdictum est , scriptum est in legibus. Ergo,cum de pœnis capitalibus loquimur, aut exilium inter eas nominandum non est ; quod lex nulla, nullum ob malefactum irrogabat : aut eo de exilio dicendum , quod etsi non nominaretur, necessario tamen , cum damnatis interdiceretur aqua & igni, consequebatur. Hæc ex libro nostro de legibus Romanis.

EXTRACLVSVS ager dicebatur,qui intra finitimam lineam & centurias interiacebat.ideóque extraclusus,quia vltra limites finitima linea claudebatur. & extraclusa loca sunt æquè iuris subsciuorum, vltra limites, & vltra finitimam lineam. quod genus agrorum si reip.populi Romani, aut ipsius coloniæ cuius fine circundatur, siue peregrinæ vrbi, aut locis sacris, aut religiosis, æquè ad populum Romanum pertinentibus, datum non est, iure subsciuorum in eius, qui assignare potuerit, remanet potestate. Ex Frontino de agrorum qualitate.

EXTREMITAS in agro ita definitur ab Aggeno. Extremitas finitima linea est. quæ interuenit aut per iter publicum , quod transcendi non potest , secundum legem colonicam : quia omnis limes itineri publico seruire debet : aut per limites siue terminos aliáque signa quibus territoria finiuntur : aut vbi insoluta loca remanserint. hæc autem sunt loca quæ insoluta dicuntur : quæ aut in saxosis & sterilibus locis sunt,aut in paludibus,vbi nulla potuit exerceri culturaquia,dum non esset quod excoli potuisset,nullis necesse fuit limitum regulis obligari. Ex Aggeno de limitibus.

FORIS quandoque pro palsim vsurpatur. Cicero ad Q. Fratrem,Foris valde plauditur:id est,non solum in senatu, sed apud cæteros etiam. & in epistola longa ad Lentulum : Cum ea contentio mihi magnum etiam foris fructum tulisset. In vulgus, idem alibi dixit, eadem sententia. Ex nostro commentario ad Q. Fratrem.

GALLIA TOGATA non est, vt quidam credunt,ipsa plane cisalpina, sed cisalpinæ pars. togata enim incipit à Rubicone flumine,& Placentia terminatur : cisalpina verò initium quidem ipsa quoque capit ab eodem flumine , sed terminum habet alpes. erant autem in togata multa municipia, multæ coloniæ Romanæ propterea dixit Cicero in epist.11.ad Att. Videtur in suffragiis multum posse Gallia, ius enim ferendi Romæ suffragij habebant omnia municipia , exq; omnes coloniæ, quæ ideo Romanæ dicebantur, quia iura possiderent ciuium Romanorum. nam Latinæ suffragium non habebant, sed tantum ius Latij, vnde appellatæ. Ex nostro commentario in epist. ad Att.

GENS, & familia.inter gentem,& familiam illud interest,quòd gens ad nomen,familia ad cognomẽ refertur.itaque illa tanquam totum continere videtur, hæc quodam modo partem. exempli gratia. Valerij omnes vnius esse gentis dicuntur,quia vno nomine continentur omnes. at verò partes gentis hujus sunt plures,quæ ex cognominum varietate distinctæ sunt, exq; familiæ nominantur , vt in gente Valeria Maximi, Messallæ, Flacci, Læuini, Faltones , in Cornelia Scipiones , Lentuli, Dolabellæ, Sullæ,Cinnæ : in Aemilia Mamercini, Lepidi,Paulli, Scauri, Barbulæ : itémque in cæteris. at verò Valerij omnes vnius sunt gentis;itémq; Corneli,atq; Aemilij.itaq; recte Festus gentem definit eam,quæ ex multis familiis conficeretur. Quod autem interest inter gentem,& familiam,idem interest inter genus,& stirpem.quę quidem ita esse : ex his veterum historiarum Vrbis intelligitur. Suetonius in Galba : Imagines vniuersi generis exequi longum est, familiæ breuiter attingam. Qui primus Sulpitiorum cognomen Galbæ tulit, cur, aut vnde traxerit,ambigitur.& Liuius lib.xxxviii : Scipio Nasica orationem habuit plenam veris decoribus non cõmuniter Corneliæ gentis,sed propriæ familiæ suæ.& apud Suetonium Cæsar : Ab Anco Marcio sunt Marci Reges : quo nomine fuit mater ; à Venere Julij , cuius gentis familia est nostra. & in Augusto : Gens Octauia à Tarquinio Prisco rege inter Romanas gentes allecta, mox à Ser. Tullio inter patricias traducta. primus ex hac magistratum cepit C. Rufus. Is quæstorius Cneum,& Caium procreauit,à quibus duplex Octauiorum familia defluxit,conditione diuersa.& Cicero in Bruto: Funebres orationes ipsæ familiæ quasi ornamenta seruabant ad vsum, siquis eiusdem generis occidisset.& Liuius lib.ix : Duodecim Potitiorum familias fuisse, cum gens Potitia tota interiit.& lib i : Iulia gens Iulum auctorem sui nominis nuncupat.& lib.vii. sic loquitur Valerius Coruus Non,si mihi nouum hoc Corui cognomen diis auctoribus homines dedistis, Poplicolarum vetustum nostræ familiæ cognomen memoria excesit.& libro xl : Inde cognomen familiæ inditum,vt Annales appellarentur. & Catullus ,Non decet tam vetus sine liberis nomen esse.id est tam veterem gentem, qualis erat Manlia. Hæc de gente, familia, & genere. nunc de stirpe dicam. Cicero pro Rabirio : Qua in familia laus aliqua fortè floruerit,hanc fere,qui sunt eius stirpis,cupidissime persequuntur. & primo de Legibus : Hic orti stirpe antiquissima sumus. & in Lælio: Quia aliquandiu propter ignorantiam stirpis, & generis in famulatu fuerunt. & libro i.de oratore Quid,qua de re inter Marcellos,& Claudios patricios centumuiri iudicarunt: Cum Marcelli a liberti filio stirpe, Claudij patricij eiusdem hominis hæreditatem gente ad se redisse dicerent : nónne in ea causa fuit de toto stirpis, & gentilitatis iure dicendum ? & Suetonius in Claudio : Claudius Cn. Pompeio antiquissimæ stirpis Magni cognomen ademit. Quæ autem ratio est inter gentem,& familiam,eadem est inter gentiles,& agnatos.vt enim familia, aut stirps nos propius attingit,quàm gens,aut genus, sic agnati, quàm gentiles.siquidem gentilis,auctore Festo,dicitur,qui eodem ex genere natus.& is,qui simili nomine appellatur. recte. quatenus enim ait, Ex eodem genere , eos intelligit, qui eiusdem gentis eundem principem habent : quatenus, simili nomine, eos qui quanquam vno gentis nomine omnes vtuntur, tamen alium atq; alium auctorem sui generis nuncupant.quo modo Cicero in prima Tusculana.se gentilem esse ait Ser. Tullij regis, quod vterque simili gentilicio nomine vteretur, cum tamen è diuerso vterq; fonte manaret. Cum autem ad Herennium scriptum sit:Si furiosus existat, agnatorum,gentiliũque in eo,pecuniáq; eius ius esto.ité:Si pater familias intestato moritur, familia, pecuniq; eius agnatorum, gentiliũque esto:agnati profecto videntur esse, qui ex eadem familia sint;quibus deficientibus,gentiles subeant, nam Cicero dixit primo de Oratore:Iura gentilitatum,& agnationũ. item: Ius gẽtilitatis,& stirpis.& de Legibus primo:Homines deorum agnatione,& gente tenẽtur:cum vtranq; coniunctionem complecti veller. Qui autem librum scripsit ante nos de nominibus, idem esse censet gentem,& familiam,gentiles,& agnatos:ait enim:Agnomen familiæ est appellatio,& gentis:vnde agnati & gentiles dicebantur, qui ex eadem erant familia,vt Cicero in Topicis ait,& idem in Bruto Ser. Tullium regem gentilem suum ea de causa nominat.mea autem sententia,Ciceronis sententiam percepisse non videtur,qui in Topicis gentiles eos definit, qui inter se eodem nomine sunt, id est ex eadem gente; familiæ verò, aut agnatorum non meminit. Est præterea intelligendum,Plinium gentiles nouo quodam modo appellare.siquidem seruos gentiles esse dominorum ait , quia eodem prænomine appellarentur, quo dominus,vt Marcipor, Quinctipor,id est Marci, & Quincti puer. Ex libro Caroli Sigonij de nominibus Romanorum.

GLADIATOR. plura genera gladiatorum erant, Samnites, Prouocatores , Retiarij , Mirmillones. ex his oppositi in pugnis Samnites,& Prouocatores:quod illa Ciceronis verba in oratione pro Sextio videntur ostendere : cum ne de venalibus quidem homines electos , sed ex ergastulis emptos , nominibus gladiatoriis ornarit , & sortito alios Samnites , alios prouocatores fecerit. Retiarij autem,& Mirmillones componebantur :id quod Valerius Maximus libro , & Quinctilianus libro vi. declarat.Samnites ad pugnandum primo lenti : Prouocatores ex se nomen sumpserunt , quia certaminis initio prouocare aduersarios solerent. vnde Horatius in epistola quadam , Lento Samnites ad limina prima duello. Mirmillones & Secutores dicebantur : quod, si quis Festum, & Quinctilianum lib.vi, & Suetonium in Caligula legerit, facile poterit coniicere. de secutoribus meminit & Cicero libro vii, ad Attic. & Iuuenalis saty. viii. Ex commentario nostro in orationem pro Sextio.

Cum munus gladiatorum significare vellent , gladiatorium , dicebant , vt libro i. epistol. ad Attic. item libro ii. bis,& Philippica ix, item in epistola Asinij , quæ est libro x. fam. Pedianus, Dare gladiatorium,

rium, dixit,cum subintelligeret, munus. Ex nostro commentario in epist.ad Att.Genera gladiatorũ plura:quorũ primũ lusus equestrium, duo enim equites,præcedentibus prius signis militaribus,vnus à porta Orientis,alter ab Occidentis,præcedebant in equis albis,cũ aureis galeis.minoribus & habilioribus armis. Retiarius, ab armaturæ genere, in gladiatorio ludo contra alterũ pugnantem occulte ferebat rete, quod iaculum appellatur, vt aduersariũ cuspide inequẽtem operiret, implicitámque viribus superaret, quæ armatura pugnabat Neptuno, tridentis caussa. Secutor est ab insequẽdo retiarium dictus,gestabat enim cuspidẽ & massam plumbeam, quę aduersarij iaculũ impediret; vt,ante quàm ille feriret rete,iste superaret hæc armatura sacrata erat Vulcano.ignis enim aquã semper insequitur. ideóque cũ retiario cõponebatur, quia ignis & aqua semper inter se inimica sunt. Laqueatorũ pugna erat, fugientes in ludo homines , iniecto laqueo impedito prostrare,amictos vmbone pelliceo. Velitũ pugna erat vt vltro citróque tela obiectarent . erat autẽ eorũ varia pugna,& spectatoribus gratior quàm reliquæ. velites autẽ vocati sunt,siue a volitatione,siue a ciuitate Etruscorum,quæ Veletes vocabatur. Isidorus de etymologiis.

ID QVOD,pro ideo quod veteres dicebant. Sic locutus est Terentius in Heautontimorumeno: Id quòd est dissimilis moribus, conuinces facile ex tenatum. & in Hecyra: illico lætæ exclamant, venit, id quòd me repente aspexerant.& Liuius libro xli : Id quòd erat vetusta coniunctio cum Macedonibus.& Cicero libro iii. ad Q. fratrem: Teneo ab accusando, vix me hercule,sed tamen teneo,id quòd iudices nullos habemus. Ex nostro commentario ad Q. fratrem.

INTERREX creabatur, cum nullus esset in vrbe patricius magistratus.creabatur autem à senatu,nec à senatoribus cunctis,sed à patriciis tantúm.nec verò interrex poterat esse,qui patricius nõ esset: nec vltra quinque dies durabat . moris autem fuit, vt, qui primus interrex creatus esset, comitia non haberet: habebat autem vel secundus interrex, vel qui deinde facti essent. Ex nostris obseruationibus.

ITALIA sic describitur à Siculo Flacco in libro de cõditionibus agrorum. Ab Alpibus in mare porrigitur:à tribus lateribus exteras gentes intuetur:à Sicilia vsque ad Galliam,omne litus Africum ei est contrariũ:sursus à Leucopetra pars,quæ ad mare attingit, Macedoniæ & aliquã Epiri partẽ spectat. Adriaticũ verò litus Illyricũ contra se habet.

IVDICIA. Satis est obscura & perturbata iudiciaria cognitio. itaq; studiosis vtile futurũ putamus,si,quę legẽdis veterũ libris obseruauimus, afferantur.sic enim aut tota res patebit, aut certe minus obscura videbitur. Ac primũ illud ponã,decẽ leges à me esse notatas, quæ diuersis temporibus Romæ de iudiciis latæ sint,Sempronia, Seruiliam, Liuia, Plotiam,Cornelia,Vatiniam,Aureliam,Pompeiam,Iuliam,Antoniã: quibus de singulis agendũ est. Ante C.Sempronij Gracchi tribunatũ soli senatores,vetustissima,vt opinor,Romuli lege,iudicabãt,exceptis caussis,in quibus de pecuniis ob iudicandum captis ageretur.nã de his ad equites quæstio pertinebat.idque nõ antiquũ fuisse,sed tributũ esse esse equestri ordini ætate Ti.Sempronij Gracchi Tiberij, & C.patris, qui etiã senatũ, qp id fieri passus esset,reprehenderit,cum futuras ex eo publicas discordias calamitatésque præcideret; Appianus historiæ suæ libro i.scriptũ reliquit.C.Gracchus, Tiberij filius, tribunus pl.Cn. Domitio Ahenobarbo C.Fannio Nepote cos.legẽ tulit, quã paucis antè annis frater eius Tiberius ferre conatus erat, vt equites soli iudicarẽt. sic enim ex Velleio, Pediano , Appiano, Cicerone ipso cognoscitur. Postea Q. Seruilius Cæpio consul,qui postea cũ Cimbris male pugnauit,legẽ rogauit,vt cũ equitibus,qui antea lege C.Gracchi soli iudicauerant,etiã senatores iudicarent. hanc tamẽ legẽ,quã & Cassiodorus, & Obsequẽs,& Cicero ipse latã significant.nõ multo pòst esse abrogatam,ex eo suspicor, qp paucis pòst annis C.Norbanum, quo accusante Cæpiodamnatus erat,nõ ab equitibus. & senatoribus, sed à solis equitibus esse iudicatũ.Cice.lib.ii.de Oratore declarat his verbis. Animos equitũ Romanorũ,apud quos tum iudices caussa agebatur,ad Q. Cæpionis odiũ , à quo erant ipsi propter iudicia abalienati,renouabã, atq; reuocabã. Facit etiã mecũ illa ratio, qp, cũ M.Liuius Drusus tribunus pl.Philippo & Cęsare cos.legẽ tulerit,vt cum equitibus senatores iudicarẽt;quod proxima probauimus:manifestum est,solos equites ante Drusi tribunatũ iudicasse. Præterea, scriptũ est apud Ciceronẽ in oratione pro C.Cornelio,nõ ante legẽ Plotiã senatores cũ equitibus iudicasse.at, legẽ Plotiã Põpeio Strabone & Porcio Catone cos.latã esse, Pedianus docet.ex quo,legis Seruiliæ de cõmunicãdis inter equites & senatores iudiciis nullã habitã esse rationẽ, ac ne Liuiæ quidẽ, quæ id fanxit,facile est cognoscere. Post Cæpionẽ M.Liuius Drusus tribunus pl. eius Drusi filius,quo tribuno pl.ad labefactandã C.Gracchi potẽtiã senatus vsus erat, L.Marcio Philippo Sex. Iulio Cæsare cos.tulit ad populũ vt cũ equitibus senatores caussas cognoscerẽt . cuius legis,Philippo cõsule referẽte, S.C.fublatis, in eundẽ, quo antea fuerat,statũ re iudiciaria restituta,soli eqtes ex lege Gracchi iudicarũt. Anno dein de interiecto, M.Plautius Silanus tribunus pl.Cn.Põpeio Strabone L.Porcio Catone cos.qui fuit annus belli Italici secũdus, tulit ad populũ, vt singulę tribus è suo numero quinos denos,p annũ iudicaturos,suffragio crearẽt.quo factũ est,vt senatores quoq; in eo numero essent. & quidã etiã ex ipsa plebe. Post victor Sylla,dictator primus reip.cõstituendæ caussa factus, infensus equitibus,quia ,p Cinnanis partibus steterant, legẽ tulit,vt nemo,nisi qui senator esset, iudicare posset.quod ante C. Gracchi tribunatũ fieri solitũ esse,diximus. Sylla mortuo,qui annos xi seruatũ est,hoc est vsq; ad Cn,Põpeij & C.Crassi primũ cõsulatũ:quo anno L.Aurelius Cotta prętor populũ rogauit,populúsq; iussit,vt tres ordines,senatores,equites,tribuni ærarij simul iudicarẽt.tametsi, & centurionibus aditũ ad res iudicãdas patuisse hac ipsa lege,& sequẽtibus duabus,de quibus dicemus. Põpeia,& Iulia,censu tri præfinito,Cicero docet in Philippica prima . videtur autẽ Paterculus, nisi mẽdosi libri sunt,neq; tẽpus, neq; sentẽtiã huius legis pfecte nouisse:qui lib. legẽ à Cotta latã per id tẽpus significet, quo Gabinius tribunus pl.rogationẽ tulit,vt Põpeius cõtra piratas summo cũ imperio mitteretur,quod falsum esse cõstat.nã Gabinius biẽnio post Pompeij cõsulatũ,hoc est Pisone & Glabrione cos.eã legẽ tulit:qd & Velleius ipse asserit, & inde facile licet existimare, q, absoluto bello piratico,statim C.Manilius tribunus pl.tulit ad populũ, vt Mithridaticum bellũ Põpeio mãdaretur. id Plutarchus Velleiusq; cõfirmãt. Manilią aũt legẽ Cicerone prætore latam esse, luculenta ipsius oratio declarat. porro Ciceronẽ gessisse pręturam Lepido & Tullo cos.qui fuit annus post Pisonis & Glabrionis cõsulatũ ,proximus,quis est qui ignoret? testẽ habemus Pedianũ:vt alia,quæ facile probarẽt,argumẽta prætermittã. tulit igitur de piratico bello rogationẽ Gabinius tribunus pl.Pisone & Glabrione cos.at Cotta,cũ rogationem de iudiciis eo anno tuleret, quo designatus ædilis Cicero Verrẽ accusauit, defendẽte Hortẽsio cõsule designato;plane videtur eo anno tulisse,quo Pompeius & Crassus cõsules fuerũt.qd aperte Dio narrat.Hoc de tẽpore,quod ad sententiã attinet,nõ video,qui probari possit id, qd idẽ narrat,Cottã iudicandi munus inter equites & senatũ æqualiter esse partitũ;cũ,eã potestatem nõ his modo,sed prætẽrea tribunis ærariis esse permissam,sexcẽti loci demõstrẽt:nisi forte illud,(libẽter enim tueor antiquitatẽ,æqualitatẽ inter vtrũq; ordinẽ partitus est,ideo Paterculus dixit,vt significaret,nõ solũ senatũ,vt antea,sed equestrẽ pariter ordinẽ post legẽ Aureliã iudicasse:vt ærarios tribunos, qui deinde cũ senatoribus & equitibus iudicarũt, etsi non nominauit,nõ tamẽ excluisse videatur. quomodo & Cic. lib.v. in Verrẽ locutũ videmus. ait enim,cũ Cottæ legẽ significet: Iudiciũ de iudicibus,& de tẽ futurũ est.at quo tẽpore futurũ est?nempe eo,cũ populus R.aliud genus hominũ,atq; aliũ ordinẽ ad res iudicãdas requirit,nẽpe ea lege de iudiciis iudicibusque nouis promulgata. Aliũ ordinẽ,dixit,cũ tñ nõ vno de ordine, sed de tribus, hoc est de senatoribus,equitibus,tribunis ærariis in ea lege mẽtio fieret. Eodẽmq; modo, cũ cẽlorũ iudicia rescissa esse iubilo sententiis,significare vellet in oratione pro Cluẽtio locutus est. Senatores,inquit, equitesque Romani in cõpluribus iam reis,quos cõtra leges pecunias accepisse subscriptum est,suæ potius religioni,q̃ censorũ opinioni,paruerũt, & in Diuinatione:Iudiciorũ seuitate ordo quoq; alius ad res iudicãdas postulatur.Pedianus etiã in cõmẽtario ii orationis in Verrẽ,Cottam,inquit,prætorem fuisse,qui legem promulgarat de restituendis equestri ordini iudiciis.cũ tamẽ Cottæ lex nõ de vno equestri ordine, sed de senatoribus,equitibus,tribunis ærariis mentionẽ faceret. Plutarchus etiam in Põpeio iudicia ad equites,ait, esse translata:cũ tñ ẽ lege Cottæ inter tres ordines essent cõmunicata. Quòd si quis putat in vno ordine, quẽ Cicero ad res iudicandas requiri significat,simul cũ equitibus tribunos ærarios intelligi:opinione fallitur . nã senatores,equites,tribuni ærarij,nõ ordines duo,sed tres à scriptoribus antiquis appellantur . itaque Pedianus in cõmentario Cornelianæ. L.Cotta, inquit, lege sua iudicia inter tres ordines cõmunicauit,senatũ,eq ites,tribunos ærarios: & in commẽtariis duarũ orationũ, in Pisonem,in extremo; pro Milone,in principio. Lex Vatinia secuta est.tulit enim eã, vt opinor, P.Vatinius tribunus pl. Cæsare & Bibulo cos.qua sententia . nõdum inuenire potui:Sed fuisse populare,cũ Vatinius senatũ, senatus illũ vehemẽter oderit,facile possum existimare. Lex Põpeia,quã tulit Cn.Põpeius Magnus in cõsulatu ii, nihil ab Aurelia de tribus ordinibus discrepabat, (nam postea de tribus ordinibus iudicantibus exẽpla multa sunt, maximéq; apud Pedianum)sed ex amplissimo censu,ẽ centuriis legi iudices iubebat. Iulia,quam C.Iulius Cæsar,rerũ potitus tulit,iudicia ad duo genera iudicũ redegit,equestrẽ ordinẽ,ac senatoriũ,tribunos ærarios,quod erat tertiũ,sustulit. Antonia cõsularis,M.Antonij,qui iii vir fuit,hoc sanxit,vt ad duas iudicũ decurias accederet tertia ẽ centurionibus,hoc est,vt cũ equitibus,& senatoribus (tertiũ enim ordinem, tribunos ærarios lex Iulia sustulerat)cẽturiones iudicarẽt.quod genus hominũ ne superiores quidem leges, Iulia,Pompeia,Aurelia,iudicãdi iure excluserant;sed præscripserant,quo censu eos esse oporteret:sicuti senatoribus quoq;,& equitibus,& tribunis ærariis census erat præfinitus:cum in iudice,vt ait Cicero,& fortuna spectari deberet,& dignitas. Antonij verò lex plus æquo impudens & dissoluta,quæ ratione census nullam habuit,omnibus,quicunq; ordinẽ duxissent,iudicandi potestatem permisit.atq; hanc Antonij legem de tribus decuriis nõ esse abrogatam,cũ ille hostis iudicatus est , cum eiusdem legem de sacerdotiis abrogatã esse videam.è Suetonio cognoscitur: qui in Augusto ita scripsit:Ad tres iudicum decurias quartam addidit,ex inferiore censu,quæ ducenariorum vocaretur,iudicarẽtq; de leuioribus summis. Hęc de ordine iudiciorum, prouariis legibus, vario. De numero autem iudicum,lex Gracchi ccc fecit , omnes ex equestri ordine, totidem, quot antea senatores iudices fuerant : lex Drusi ccc equites,& ccc senatores,numero pari: lex Plautij dxxv : iussit enim ex singulis tribubus, quæ xxxv erant, quinos denos creari:lex Syllæ ccc omnes ex ordine senatorio.lex Aurelia cum lege Syllæ de numero.vt opinor, congruebat.cum in ordinibus discreparet, nam libro epist.fam. viii, de iudicibus ccc, cum lex Aurelia seruaretur, mentionem fieri video.quod si ita est, auctum deinde numerũ esse lege Pompeij,vere dicemus : quia Velleius auum sũ inter cccl x à Pompeio lectum esse narrat,eundémque numerum Plutarchus in Pompeio tradidit. lex Cæsaris, cum de tribus ordinibus vnum, vt diximus, sustulerit; numerum simul iudicum,vt ego sentio,commutauit.lex Antonij cum tertiam decuriam addiderit ; satis liquet, eorum, qui res iudicarent , ampliorem numerum esse factum.quem rursus & ab Augusto esse auctum cum ad tres decurias quartam addidit , facile cognoscitur. De iudicum ætate legem fuisse, ne quis intra xxx ætatis annum iudicaret , facile possum ex eo coniicere , quo l Suetonius de Augusto scripsit : Iudices xxv ætatis anno elegit,id est,quinquennio maturius,quàm solebant. Callistratus quidem iurisconsultus , lege Iulia cautum esse, ait, ne minor annis xx iudicare cogeretur , nẽve minorem annis xx compromissarium iudicem liceret eligere. Sanxit idem eadem lege, vt opinor, de numero patronorum. nam ante L.Domitij Ahenobarbi & Ap.Claudij Pulchri consulatum raro quisquam pluribus , quàm quatuor , patronis vsus erat. his consulibus M.Scaurum, de repetundis accusatum, sex defenderunt . eóque progressa res est, vt eadem caussa post bella

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciuilia nonnunquam à duodecim patronis ageretur, cui licentiæ, vt in Pediano scriptũ est, C.Cæsar dictator lege modum imposuit. Et fortasse idem Cæsar, qua in lege de numero patronorum, in eadem tulit de ratione iudicandi. quod Gellius lib. x i i i, cap. i i. significare videtur his verbis: Atq; in rerum quidem diffisionibus, comperêdinationibusque, & aliis quibusdam legitimis in rebus ex ipsa lege Iulia, & ex Sabini Massurij, & ex quorundam aliorum iurisperitorum commẽtariis commoniti sumus. Legimus etiam apud Priscianum de lege Latoria, quæ minoré annis x x v stipulari vetabat. Addatur aliquid de personis, quæ faciunt iudicare possent, & de caussis, in quibus possent, tum de indiciis, déque testimonij dicendi potestate. ac primũ illud potest, legibus eos iure iudicandi non esse exclusos, quos ignominia cẽsores notassent. id Cicero significat his verbis in oratione pro Cluẽtio. In omnibus legibus, quibus exceptũ est, de quibus caussis aut magistratum capere non liceat, aut iudicem legi, aut alterũ accusare, hæc ignominiæ caussa prætermissa est. timoris enim caussam, non vitæ pœnam in illa potestate esse voluerũt. & ibidem, paulo post: Prætores vrb. qui iuri debent optimum quemque in selectos iudices referre, nunquam sibi ad eam rem censoriam ignominiam impedimento esse duxerunt. Postea tamẽ inductum video lege Iulia, vt senatu motiu dicare nõ possent. quod & lege Cassius, de senatoribus, traditum est; & Paulus quoq;, vt proxime docebimus, significat. Turpi autem iudicio damnatis ademptam esse iudicãdi potestatem, idem Cicero in eadem oratione, paulo ante, demonstrat. Quod si, inquit, illud iudicium putaretur: vt ceteri, turpi iudicio damnati, in perpetuum omni honore, ac dignitate priuantur; sic hominibus ignominia notatis neq; ad honorem aditus, neque in curiam reditus esset. turpia, vero, famosáque iudicia erant, calumniæ, prævaricationis, furti, vi bonorum raptorum, iniuriarum, de dolo malo, pro socio, mandati, tutelæ, depositi, & alia quædam à Iuliano memorata digest. lib. i i i. Famosos etiam, non minus, quàm qui turpi iudicio damnati essent. Pegasus & Nerua filius eos iudicarunt, qui quæstus caussa in certamina descendissent, aut propter præmium in scenam prodiissent. athletas autem, quia ludicrã artem non facere, sed virtutis gratia exerceri viderentur, infamia liberabant Sabinus & Cassius. quæ scripta sunt apud Vlpianum. Præterea, cũ ab eo dẽ ita traditũ sit lib. digest. x l v i i i, qui iudicio publico damnatus esset, eum ius accusandi non habuisse, nisi si libertorum, vel patronorum suorum mortem, vel rem suam exequeretur; consentaneum videri potest, eundem iudicandi munere exclusum, quanquam ad rationem accedit auctoritas. nam ita scriptum postea comperi apud Marcellum iurisconsultum. Omnes etiam de vi priuata damnatos iudicare lex Iulia prohibebat. qua de re Martianus his verbis lib. dige. x l v i i i. De vi priuata damnati pars tertia bonorum ex lege Iulia publicatur: & cautum est, ne senator sit, aut decurio, aut vllum honorem capiat; néve in eum ordinem sedeat, néve iudex sit. Huc illa pertinẽt, quæ tradita sunt à Paulo iurisconsulto: quæ seruata credimus etiam reip. temporibus. nihil enim à iure, aut æquo dissentiunt. Quidam, inquit, lege impediuntur, ne iudices sint, quidam moribus: quidam natura. natura, vt surdus, mutus, & perpetuo furiosus, & impubes, quia iudicio carent: moribus, vt fœminæ, & serui; non, quia nõ habeant iudicium; sed, quia receptum est, ne ciuilibus fungãtur officiis: lege, qui senatu motus est. qui vero possunt esse iudices, nihil interest, in potestate, an sui iuris sint. Cum iudicibus recte coniungentur testes. itaq; subscribemus ea, quæ de testimonio dicendo idem Paulus tradidit. Lege, inquit, Iulia, & Papia iudiciorum publicorum cauetur, ne cui inuito denũcietur, vt testimonium dicat aduersus socerum, generum, vitricum, priuignum. Cassius etiam Longinus, cuius libri nõ extant; sed eorum testimonio Martianus digest. lib. i. vtitur; putabat, ei, qui ob turpitudinem senatu motus, nec restitutus esset, non licere neq; iudicare, neq; testimonium dicere: quia lex Iulia repetundarum ea fieri vetaret. Calumniæ damnatis publico iudicio quid licuerit, satis aperte Papiniani præclara sane verba demonstrant. Quæsitum, inquit, scio, an in publicis iudiciis calumniæ damnati testimonium iudicio publico perhibere possint, sed neq; lege Rhemnia prohibentur: & leges Iuliæ de vi, repetundarum, peculatus eos homines testimonium dicere non vetuerunt. veruntamen, quod legimus, omissum est. nõ omitterut religione iudicantium: ad quorum officium pertinet, eius quoq; testimonij fidem, quod integræ frontis homo dixerit, perpendere. Mulieribus quoque videtur licuisse testimonium dicere: si quidem, nõ licuisse de adulterio damnatis, Paulus indicat his verbis: Ex eo, q̃ prohibet lex Iulia de adulteriis testimonium dicere cõdemnatam mulierẽ, colligitur, etiam mulieres testimonium in iudicio dicendi ius habere. Dictum est de iudicio, & testimonio: superest de indicio. Senatori indicium profiteri saluis legibus non licebat. aliis impunitas dabatur, nec tamẽ omnibus in caussis, sed proditionis, maiestatis, & siquid huiusmodi: in caussa repetũdarum non dabatur: itaq; nec per iudices agi solitam esse legimus. Non est ab hoc genere aliena Memmia lex: quæ, si vocarentur in iudicium ij, qui reip caussa abessent, eorum recipi nomina vetabat. itaq; C. Cæsar, cum in prouinciam, peracto cõsulatu, abiisset, & ab L. Antistio tribuno pl. Romæ appellatus esset, appellato collegio obtinuit, ne, cum reip. caussa abesset, reus fieret. Nõ abhorret a legibus de iudiciis lex illa, quam C. Calpurnio Pisone, M. Acilio Glabrione cõss. C. Cornelius tribunus pl. tulit, vt prætores ex edictis suis perpetuis ius dicerent, cum antea, vt quisq; auaritia, aut ambitione ducebatur, varie ius dicere cõsuessent. de quo scriptum est apud Pedianum in commentario Cornelianæ. Sortiebantur autem iudices de tribus ordinibus, id est Senatoribus, equitibus, tribunis ærariis, primum quæstores vrb. deinde prætor vrb. ita fiebat, vt nõ modo prætorij, verum etiam consulares interdum, vna cum iis, qui nullos gesserant magistratus, iudicarent. Dies autem, quos reo prætor dabat, vt adesset in iudicio, decem erant. Sic lib. i i i. ad Qu. fratrem: Decimus erat Cœlio dies, & Pedianus in commentario Cornelianæ, Cum, inquit, L. Cassius prætor decimo die, vt mos est, reum adesse iussisset, eóq; die ipse non affuisset: circumuenti sunt ante tribunal eius accusatores à notis operarum ducibus. Ex nostro libro de legibus Romanis, & ex commentario ad Q. fratrem.

Lapidvm finalium genera apud eos qui de limitibus scripserunt, multa reperiuntur. sunt enim hæc verba. Lapis iuuialis, cromaticus vocatur, lapis tiburtinus, cæsalis, dicitur. terminus coctus testaceus, vllageris dicitur. lapis albus silicenus, si peralbus fuerit, Gallensis nuncupatur: si mixtam venã habuerit, ignifer nomẽ habet, nã in aliquibus locis terminos non dolatos posuimus, & nihil illis subter addidimus. lapis gammatus dicebatur in quo forma gammæ, græcæ literæ appareret; qui pentagoni recipiebãt rationẽ. vnde & gammati Termini dicebãtur.

Latinae feriæ dicebantur, cum ex populis Latinis viri simul & mulieres in montem Albanum hostias adducebant: &, quatriduano sacrificio facto, acepta carne in suam quisq; ciuitatẽ digressi reuertebant. ea dicta visceratio; quoniam ex hostiis carnes in partes cæsæ distribuerentur. visceratione mox & Cæsar populo dedit, vt apud Suetonium legimus. Ferias autem Latinas, maximo Romanorũ Latinorúmque magistratuum conuentu, consules procurabant, cum interea cum populo agere non liceret: vt ob eam caussam Latinæ aliquando à consulibus instaurarentur, cum tribunis pl. obsistere vellent, populares leges, & reipub. perniciosas, ferre cupientibus. itaque ad Quintum Fratrẽ lib. i i, Consul, inquit, Lœtulus dies comitiales exemit omnes. nam etiam Latinæ instaurantur: nec tamen deerant supplicationes. sic legibus pernicios issimis obsistitur, maxime Catonis. Instaurabãt Latinas etiam Pontifices, vt Liuius libro x x x i i. tradidit. id autem fiebat, quasi iam, faciendis iis, aut prætermissum aliquid esset, aut, quod non oporteret, commissum. Primus eas in vnum diem Tarquinius Superbus instituit: secundus dies additus, pulsis regibus: tertius post secessionem in Auẽtinum: quartus, plebe & patribus à dictatore Camillo in concordiam reductis. In eo meam fluctuare sententiam fateor, cõceptiuæ ne an stativæ feriæ fuerint Latinæ. si Varronem, & Macrobium sequamur, antiquitatis vtrunq; peritissimum, conceptiuæ erant, non stativæ, concipiebantúrque in dies vel certos, vel incertos. Liuius tamen stativas indicat fuisse, cum ait libro x x v. Romæ consules prætorésq; vsq; ante diem v. cal. Mai. Latinæ tenuerunt. eo die perpetrato sacro in monte, in suas quisq; prouincias proficiscuntur. Non enim simile veri est, consules, cum victor Annibal vastaret Italiam, cõsultò in v. cal. Mal. qui dies à primo initi magistratus die, hoc est ab idibus Martij, x l i i i. dierum spatio distat, Latinas distulisse; vt ipsi sibi diutinæ in vrbe mansionis necessitatem imponerent: cum ire in prouincias neq; consulibus, neq; prætoribus liceret. nisi Latinarum sacro perpetrato. aut igitur eas è stativis in ordinem cõceptiuarum postea transfisse credendum est: aut latẽtem caussam alij perscrutentur. Ex nostris commentariis in epist. ad Att. & ad Q. Fratrem.

Legatio libera. qui sui negocij caussa, vt exigẽdæ pecuniæ, visitandi templa deorũ, abesse ab vrbe diutius volebant, legatione libera, à senatu impetrata, vtebantur. erat autẽ ex hoc genere votiua legatio. nam ad Attic. lib. i, Libera, inquit, legatio voti caussa datur. Harum legationum definitum fuisse tempus, lege à C. Cæsare lata, ostenditur his verbis lib. x v, ad Att. Et habẽt, opinor, liberæ legationes definitum tempus lege Iulia; nec facilè addi potest, ante legẽ Iuliam annuum fuisse tempus lege ea quã consul M. Cicero tulit, ipse declarat lib. i i i. de legibus. Hoc, inquit, genus legationis ego consul, nisi mihi leuissimus tribunus pl. intercessisset, sustulissem: tamẽ minui tẽpus, &, quod erat infinitũ, annuum feci, quo in loco liberas legationes, quasi turpes, nec satis aut ordine senatorio, aut repub. dignas, multis verbis exagitat. Nomẽ autem liberæ legationis inde ortum videtur, quòd, introire in vrbem, & rursus exire, liberam legationem habentibus liceret. quod eodem in loco ostenditur, quem attigi iam, lib. x v. ad Atticum cæteri porrò honores, qui extra vrbem gererentur, ingredientibus in vrbem deponebantur. Ex commentario nostro ad Q. Fratrem.

Legio. in quauis legione erant, ætas prima, triariorum, altera, principum, tertia, hastatorum, vltima, velitum: quæ velitibus exceptis, diuidebantur singulę in decem centurias: singulis autem centuriis primarij centuriones præerant: eáque in triariis ita appellabantur, primum pilum, secundum pilum, tertium pilum, & deinceps vsq; ad decimum pilum, in principibus, primus princeps, secundus princeps, vsq; ad decimum; in hastatis, primus hastatus, secundus hastatus, item vsque ad decimum, duces appellabantur, primi pili centurio, primi principis centurio, primi hastati centurio, & ita vsque ad decimum, velites verò in has triginta centurias pro rata parte distribuebantur. Cicero in epistola ad M. Brutum, Nasennius, inquit, octauum principem, id est octauam centuriam principum, duxit, Metello imperatore. Ex nostro commentario ad Q. Fratrem.

Lex. In vrbe Roma nec nisi à magistratibus, nec nisi comitiis ferebantur. sed, quia nec vnus magistratus, nec vna comitia erant; vtrum ab vno, an ab omnibus magistratibus, & vtrum vnis, an omnibus comitiis ferrentur, aperiendum videtur. Ferebantur leges à magistratibus maioribus quatuor, vno minore: à maioribus, prætore, & consule, qui ordinarij magistratus erant; item à dictatore, & interrege; qui maiores quidem, ordinarij tamẽ magistratus nõ erant: neq; populi comitiis creabantur. censor autem, etsi erat inter maiores magistratus, ius tamen ferendæ legis, aut habendorum comitiorum non habebat. minor magistratus, qui leges ferret, tribunus pleb. erat. nam ædiles curules quæstores, ædiles pl. i i i. viri capitales, i i i. viri monetæ cudendæ, tribuni militum tam Rufuli, quàm Comitiati, etsi magistratus erant, leges tamẽ non ferebant. legislatores autem vel tributis comitiis, vel centuriatis, vel etiam, vt in imperio mandando, & in adoptionibus, curiatis legem ferebant. si tributis, aut cum S.C. aut sine: si centuriatis, é S.C. semper. plus omnino dignitatis, atq; auctoritatis in centuriatis, sed potestatis non minus erat in tributis. æquè enim populus vniuersus tenebatur iis legibus, quæ tributis comitiis ferebantur, atq; iis, quæ centuriatis. idque sancitum esse lege à Q. Hortensio dictatore lata, Lælius Felix memoriæ prodidit: cum ante iure eo, quod statuissent plebs, patricij non tenerentur. non enim aduocare patricios tribuni pl. neq; ad eos referre vlla de re poterant. ita ne leges quidem proprie, sed plebiscita dicebantur, quæ tribunis pl. ferentibus accepta erant. Hortensius, quæ rogata plebs fanxisset, ea pertinere ad omnes Quirites voluit: siue, vt iura plebis augeret; cum plebeius ipse esset: siue vtili reip. consilio; quòd in libera ciuitate dissimilem conditionem discordiæ semina putaret. Legem laturus magistratus, scribebat eam domi, & cum peritis consultabat, ne quid contra populi rem, aut voluntatem sanciret; ne forte pugnãtia capita simul ferret; néve quid, quod vetus aliqua lex, si ferretur, inane & firmúmque iuberet esse; (& si, quę postea ferretur lex, superiores omnes, præter sacratas, abrogabat) ne curationem, potestatem, cõmodúmve aliquod ipse sibi, aut sua lege, aut collegis, cognatis, affinibus mandaret: quod leges duæ, Licinia, & Aeburia, fieri vetuerunt: cõtra quas leges fecit P. Clodius: tulit enim, quod in oratione pro domo traditum est, vt sibi Ciceronis ædes liceret possidere. etiã illud in scribenda lege cauebatur, ne pluribus de rebus, quæ non eiusdem generis viderẽtur, vna rogatione ferretur: quod fieri cum lex Cæcilia & Didia vetabat; itaq; à Clodio factum accusat Cicero, pro domo sua; tum, faciendum non esse, indicat idem in suarum legum libro i i i. his verbis: Qui agent, non plus quàm de singulis rebus consulunto. nã, consulunto, est, populum roganto. consulitur enim populus, cum lex rogatur. itaq; in oratione pro Milone, Nihil, inquit, de eius morte populus consultus, nulla quæstio decreta à senatu est. & pro domo sua: Si populus de ista re consultus esset. & Festus: Rogatio est cum populus consulitur. Addebatur illa exceptio; vt, si quid ius non esset rogari, ne esset rogatum, quod in oratione pro domo notauimus. item: si quid cõtra alias leges eius legis ergo latum esset, vt ei, qui eam legẽ rogasset, impune esset. quod fuisse translatitium, hoc est, scribi solitum in omnibus legibus, tradit Cicero libro i i i epist. ad Atticum. Hæc igitur, quæ proposui, quasi legitima à bonis viris in ferenda lege omnia cauebãtur. sed, vbi rationem vicit libido, spreta bonorum consuetudine, nihil præter suam potentiam, & vtilitatem in lege spectarunt. ideo sæpe leges Clodij, aut Vatinij, alienas à more maiorum, acerbe reprehensas à Tullio videmus. Scripta lege, legislator bene de republica sentiens, ante quàm eam promulgaret, referebat ad senatum; vt, quo plus ponderis maiorémq; vim lex haberet, de senatûs eam sententia ferret. popularis verò, ac seditiosus magistratus sæpe, prætermissa senatus auctoritate, aut etiam contra senatus auctoritatẽ, legem rogabat. Promulgabatur deinde lex, id est, in publico ponebatur. Est enim promulgare, vt ait Festus, quasi promulgare. id autem & fiebat, vt inspiceret qui vellet, inspectam consideraret. non solum, vt intercedi posset ante, quàm ferretur. verum etiam, vt aliquanto ante statuere cuiuis liceret, vtrum, cum ferretur, antiquandi, an accipienda lex esset. adde etiam illud, vt quinis monere legislatorem posset vel de corrigenda, vel omnino de non ferenda lege. Spatium autem promulgationis, vt ex Dionysio, & aliis patet, quacunq; de re ferretur lex, erat trinũdinum, id est per trinas nundinas. cum enim nundinarum caussa ex agris in vrbem ciues conuenirent; per trinundinum leges patere, vt à rustica plebe ter legi cognosci q; possent, voluerunt. quod cum M. Antonius non seruasset, inuehitur in eum Cicero Philippica v. his verbis: Vbi lex Cęcilia, & Didia? vbi trinũdinum? & idem pro domo sua: Horã fortasse sexta diei quæstus sum in iudicio, cum C. Antonium collegam meum defenderẽ, quædam de rep. quæ mihi visa sunt ad illius miseri caussam pertinere, hæc homines improbi ad quosdam viros fortes longe aliter, atq; à me dicta erant, detulerunt. hora nona, illo ipso die tu es adoptatus, si, quod in cæteris legibus trinum nundinum esse oportet, id in adoptione satis est trinum esse horarum: nihil reprehendo. siu eadem obseruanda sunt; vt decreuit senatus M. Drusi legibus, quæ contra legẽ Cæciliam & Didiam latæ essent, populum nõ teneri iam intelligis, omni genere iuris, quo i in sacris, quod in auspiciis, quod in legibus sit, te tribunũ pl. non fuisse. Neq; verò trinundinum ita interpretor, vt, ipso tertiarum nundinarum die latas esse leges existimem: cum & Macrobius lib. , Comitia nundinis haberi nõ potuisse, neq; concionẽ aduocare, id est cum populo agere, licuisse, veterũ testimonio probet: & Festus, nundinas nõ solum inter ferias, sed etiam inter nefastos dies apud antiquos fuisse dicat; inter ferias, ne cum populo agi liceret; inter nefastos dies, ne lege. Nundinas, inquit, fer arum diem esse voluerunt antiqui; quò rustici mercandi venden i que caussa in vrbẽ conuenirent; eúmq; nefastum, ne, si liceret cũ populo agi, interpellarentur nũdinatores. Aliud autẽ erat, cũ populo agere; aliud, lege agere: cum populo agere, populum, est, ad consilium, aut concilia vocare, vt ait Festus: lege agere, ius experiri, in iudicio contendere. libro etiam i i i i. epist. ad Att. per duos nundinarũ dies neq; comitia esse habita, neq; concionẽ vllam, his verbis Cicero declarat. Ante x. cal. nundinæ. concio biduo nulla. trinundinum igitur in eam sententiam dictum accipio, vt inter eum diem, quo promulgata lex erat, & eum, quo deinde ferretur, trinæ nundinæ interederent; quo & sæpius, & à pluribus, vrbẽ mercandi vendendique caussa visitantibus, promulgata lex cognosci posset. Post tertias nundinas magistratus in eum locum, vbi legem laturus erat, siue in forum, siue in campum Martium, populum cõuocabat. abi cum legem præco, subiiciente scriba, recita sset; tum, (forte etiã in toto trinũdino, quotiescunq; populus coiisset, vel studebant legem, vel dissuadebant: sed, maxime, ac vehementer fieri solitum quo die ferenda lex erat, consentaneum est) primum quidem is, qui legem promulgaret, populo suadebat, vt rogationem acciperet: sed post eum alij, non priuati modo, quibus ab aliquo magistratu cõcio daretur, (nam alioqui concionandi potestas priuatis non erat) verum etiam quandoque magistratus, pro suo quisq; sensu, vel suadebant, vel dissuadebant. suasorem rogationis eum, qui rogabat, fuisse, ita verisimile est, vt exemplis, quæ multa suppeterunt, mihi esse vtendum in re minime dubia nõ existimem. quod autem minus verisimile est: vt aliquis eius rogationis, quam ferret, ipse dissuasor fuerit: id nisi testimoniis probẽ, credibile non erit. atque hoc tum fiebat: cum magistratus non è sua, sed è senatus sententia rogationem ferebat. neq; enim prohibebatur dissuadere ad populũ, quod non probauerat in senatu. Pisonis consulis exemplum habemus in epistola, Vereor, ad Att. lib. i. Piso, inquit, consul, lator rogationis, idé erat dissuasor. quod Attico, de nouum & iniquum scripsit Cicero; cum suadere suas rogationes reliqui solerẽt. vnde illud Attici ad Ciceronem lib. i i de legibus: Suade igitur, si placet, istam ipsam legem, vt ego, Vti rogas, posse m edicere. loquitur enim Atticus cum Cicerone, vt cum magistratu legem rogante. & quemadmodum in eo libro personam Cicero sustinet magistratus legẽ rogantis; quod proxima superiora verba declarant; Si quæ forte leges à me hodiè rogabuntur, quæ non sint in nostra rep. nec fuerint, tamen erant fere in more maiorum; qui tum vt lex valebat: sic Atticus ciuem agit de ipsa lege suffragium ferentem. quod indicat illud: Vt ego, vti rogas, posse m edicere. refert enim modum illum tabellarum, quibus scisebatur lex: quæ his duabus erant literis signatæ, V. R. id est, vti rogas: cum eæ, quibus lex reiiciebatur, vna litera, A, essent inscriptæ: quæ valebat, antiquo, hoc est, nihil nouari volo, antiqua probo. Priuatus legẽ Cinciam de donis & muneribus Q. Fabius Maximus suasit, Ogulniam de sacerdotiis P. Decus Mus, Voconiam de hæreditatibus M. Cato ille censorius, Corneliam de reditu Ciceronis Cn. Pompeius. Nec verò, qui priuati itẽ leges dissuaserint, inuenire non facile est. exemplum habemus in oratione pro lege Manilia, Q. Hortensij: in libro de amicitia, C. Lælij, & minoris Africani. Manilium legem, de bello Mithridatico Cn. Pompeio extra ordinem mãdando, dissuasit Hortensius: Papirium, de tribunis pl. reficiendis, Lælius, & Africanus. atq; hanc ipsam consuetudinem, vt priuati legem suaderent, aut dissuaderent, indicat Liuius lib. x l v. his verbis: Ita traditum erat, ne quis prius intercederet legi, quàm priuatis suadendi dissuadendiq; potestas facta esset: quo melius aut cõmoda legis aperirẽtur, aut vitia. quo persæpe euenit, vt aut ij, qui ad intercedendum venerant, desisterent; aut intercederent, qui nõ profesi essent se intercessuros. & eo dem libro infra: Cum in Capitolio rogationem eam Ti. Sempronius ferre vellet; & priuatis lege dicẽdi locus esset; neq; ad suadendum, vt in re minime dubia, quisquam procederet: Ser. Galba repẽte processit. item Cicero in oratione pro C. Cornelio; cuius extant reliquiæ quædam, cum Asconij commentarijs editæ. Est, inquit, ius vetandi, dum priuati dicunt, dum sitella defertur, dum æquantur sortes, dum sortitio fit. quibus in locis cum & Liuius & Cicero de solis priuatis meminerint: non timen eam potestatem solis priuatis fuisse debemus existimare. partem enim pro toto posuerunt; quia priuati & sæpius, & plures, quàm magistratus, aut pro lege, aut contra legem dicere solerent. Magistratuum porro vel suadẽtium vel dissuadẽtium legẽ exempla habemus hæc M. Porcius Cato, ille sapiẽs, prætor Luciniam de cooptatione sacerdotum ad populum transferẽda dissuasit. legem Maniliam prætor Cicero iuculenta, quæ extat, oratione suasit. Agrariam Rulli is, quæ extant, orationibus consul idem dissuasit. Verum hæc, quæ paulo longius, vt illustriora fierent, prolixi mus, paucis admodum verbis libro de Legibus i i i Cicero comprehendit. Populum, inquit, docento, doceri à magistratibus priuat. sque patiuntor. in quo significatur, vt ipsi magistratus, qui legem ferent, doceant, hoc est de ipsa lege dicant; & dicere alios quoq; tum magistratus, tum priuatos patiantur. infra verò, eodẽ libro, cum dixit, De promulgatione, de singulis rebus, de priuatis, de magistratibus audiendis; priuatos posuit ante magistratus, cum supra primũ magistratus, deinde priuatos nominasset. quòd si ad veritatem ordo referatur; prius nominari priuatos deinde magistratus oportuit. prior enim priuatis locus in suadenda dissuadendáve lege ideo datus est, ne, si eos, qui magistrãtum gerebant, ante audissent, ab iis dissentire non auderent. idque Dio historiæ suæ libro x x x i x scriptum reliquit. quos autem suadere, aut dissuadere leges solitos fuisse diximus, eos in oratione pro Flacco legis auctores Cicero appellat: cũ auctores intelligat vel decipiẽdæ legis, vel antiquandæ. Hæc de suadentibus dissuadentibusq; lege. nunc de loco, vnde suaderent aut dissuaderẽt. Nemo ad populum, nisi de loco superiore, cõcionabatur, siue is priuatus esset, siue magistratũ administraret. id autem ob eam caussam, quo longius à stantibus in concione tam exaudiri vox, tum intelligi verba possent. cõcionabantur igitur. si in foro, de Rostris; quæ ad Comitium fuisse, prope iuncta curiæ, Pedianus ait: si in campo Martio, vel alibi, de suggestu, aut editiore aliquo loco. concionari autem magistratibus pro ea, quam habebãt, potestate, omnibus licebat: priuatis, quod iam diximus, nisi concionem, id est cõcionã di potestatem, à magistratu aliquo acciperent, nõ licebat, & quia sæpius in foro, vbi Rostra fuisse diximus, quàm in campo, leges ferebanturideo sæpius pro Rostris, quàm in campo. cõciones habebantur. multo enim plures tributis comitiis, quæ, legum quidẽ caussa, in foro, interdum & in Capitolio habebãtur, quam centuriatis, quæ in campo, latas esse constat; cum tribuni pl. qui comitia tributa, non centuriata, habebant. facillime ad leges rogandas adducerentur, quippe qui leges nõ ferrent ex senatus auctoritate: quod necesse erat de legibus cẽturiatis. Cum suaserant, dissuaserántve legẽ primo loco magistratus, qui legem ferebat, secũ do priuati, tertio reliqui magistratus. tum præsentibus sacerdotibus vt scribit Dionysius, & diuina exponentibus, sitella, quam nominat Pedianus, deferebatur in quam siue tribuum, si tributis comitiis lex ferretur, siue centuriarum, si centuriatis, nomina coniiciebãtur: deinde, sortibus æquatis hoc est, ita agitata sitella, ne qua sors subsultaret, atq; existeret, sed pariter omnes æquatæ iacerent, sortitio fiebat, quæq; prima vel tribus, vel centuria, quæ secunda, quæ tertia de sitella exiisset, eundem, quem sors dederat, in suffragio ferendo locum atq; ordinem tenebat. hæc dum agerentur, si quis tribunus pl. legi vellet interc ere, locus erat. nunquam autem ante statisionem dissuasionémque legis intercessionem fuisse, declarant illa proxime recitata, quæ Liuius lib. x l v, Cicero in oratione pro C. Cornelio tradiderunt. Et quoniam de intercessione, quæ legem impediebat, mentionem fecimus: (neq; enim legi tãtum, verum & sententus consultis, & prætorum decretis, aut iudiciis intercessum esse, animaduertimus) omnibus de caussis, quæ, quo minus promulgata lex perferri posset, impedimento fuerunt, dicendum nobis est. Hæ quinq; traduntur: prima, intercessio; cum tribuni pl. quorum proprie intercedendi ius erat, edita voce illa, Veto, de qua meminit Liuius, intercedebant: cuius generis exempla

sed plebiscita dicebantur, quæ tribunis pl. ferentibus accepta erant. Hortensius, quæ rogata plebs fanxisset, ea pertinere ad omnes Quirites voluit: siue, vt iura plebis augeret; cum plebeius ipse esset: siue vtili reip. consilio; quòd in libera ciuitate dissimilem conditionem discordiæ semina putaret. Legem laturus magistratus, scribebat eam domi, & cum peritis consultabat, ne quid contra populi rem, aut voluntatem sanciret; ne forte pugnãtia capita simul ferret; néve quid, quod vetus aliqua lex, si ferretur, inane & firmúmque iuberet esse; (& si, quę postea ferretur lex, superiores omnes, præter sacratas, abrogabat) ne curationem, potestatem, cõmodúmve aliquod ipse sibi, aut sua lege, aut collegis, cognatis, affinibus mandaret: quod leges duæ, Licinia, & Aeburia, fieri vetuerunt: cõtra quas leges fecit P. Clodius: tulit enim, quod in oratione pro domo traditum est, vt sibi Ciceronis ædes liceret possidere. etiã illud in scribenda lege cauebatur, ne pluribus de rebus, quæ non eiusdem generis viderẽtur, vna rogatione ferretur: quod fieri cum lex Cæcilia & Didia vetabat; itaq; à Clodio factum accusat Cicero, pro domo sua; tum, faciendum non esse, indicat idem in suarum legum libro i i i. his verbis: Qui agent, non plus quàm de singulis rebus consuluntо. nã, consulunto, est, populum roganto. consulitur enim populus, cum lex rogatur. itaq; in oratione pro Milone, Nihil, inquit, de eius morte populus consultus, nulla quæstio decreta à senatu est. & pro domo sua: Si populus de ista re consultus esset. & Festus: Rogatio est cum populus consulitur. Addebatur illa exceptio; vt, si quid ius non esset rogari, ne esset rogatum, quod in oratione pro domo notauimus. item: si quid cõtra alias leges eius legis ergo latum esset, vt ei, qui eam legẽ rogasset, impune esset. quod fuisse translatitium, hoc est, scribi solitum in omnibus legibus, tradit Cicero libro i i i epist. ad Atticum. Hæc igitur, quæ proposui, quasi legitima à bonis viris in ferenda lege omnia cauebãtur. sed, vbi rationem vicit libido, spreta bonorum consuetudine, nihil præter suam potentiam, & vtilitatem in lege spectarunt. ideo sæpe leges Clodij, aut Vatinij, alienas à more maiorum, acerbe reprehensas à Tullio videmus. Scripta lege, legislator bene de republica sentiens, ante quàm eam promulgaret, referebat ad senatum; vt, quo plus ponderis maiorémq; vim lex haberet, de senatûs eam sententia ferret. popularis verò, ac seditiosus magistratus sæpe, prætermissa senatus auctoritate, aut etiam contra senatus auctoritatẽ, legem rogabat. Promulgabatur deinde lex, id est, in publico ponebatur. Est enim promulgare, vt ait Festus, quasi promulgare. id autem & fiebat, vt inspiceret qui vellet, inspectam consideraret. non solum, vt intercedi posset ante, quàm ferretur. verum etiam, vt aliquanto ante statuere cuiuis liceret, vtrum, cum ferretur, antiquandi, an accipienda lex esset. adde etiam illud, vt quinis monere legislatorem posset vel de corrigenda, vel omnino de non ferenda lege. Spatium autem promulgationis, vt ex Dionysio, & aliis patet, quacunq; de re ferretur lex, erat trinũdinum, id est per trinas nundinas. cum enim nundinarum caussa ex agris in vrbem ciues conuenirent; per trinundinum leges patere, vt à rustica plebe ter legi cognosci q; possent, voluerunt. quod cum M. Antonius non seruasset, inuehitur in eum Cicero Philippica v. his verbis: Vbi lex Cęcilia, & Didia? vbi trinũdinum? & idem pro domo sua: Horã fortasse sexta diei quæstus sum in iudicio, cum C. Antonium collegam meum defenderẽ, quædam de rep. quæ mihi visa sunt ad illius miseri caussam pertinere, hæc homines improbi ad quosdam viros fortes longe aliter, atq; à me dicta erant, detulerunt. hora nona, illo ipso die tu es adoptatus, si, quod in cæteris legibus trinum nundinum esse oportet, id in adoptione satis est trinum esse horarum: nihil reprehendo. siu eadem obseruanda sunt; vt decreuit senatus M. Drusi legibus, quæ contra legẽ Cæciliam & Didiam latæ essent, populum nõ teneri iam intelligis, omni genere iuris, quo i in sacris, quod in auspiciis, quod in legibus sit, te tribunũ pl. non fuisse. Neq; verò trinundinum ita interpretor, vt, ipso tertiarum nundinarum die latas esse leges existimem: cum & Macrobius lib. , Comitia nundinis haberi nõ potuisse, neq; concionẽ aduocare, id est cum populo agere, licuisse, veterũ testimonio probet: & Festus, nundinas nõ solum inter ferias, sed etiam inter nefastos dies apud antiquos fuisse dicat; inter ferias, ne cum populo agi liceret; inter nefastos dies, ne lege. Nundinas, inquit, fer arum diem esse voluerunt antiqui; quò rustici mercandi venden i que caussa in vrbẽ conuenirent; eúmq; nefastum, ne, si liceret cũ populo agi, interpellarentur nũdinatores. Aliud autẽ erat, cũ populo agere; aliud, lege agere: cum populo agere, populum, est, ad consilium, aut concilia vocare, vt ait Festus: lege agere, ius experiri, in iudicio contendere. libro etiam i i i i. epist. ad Att. per duos nundinarũ dies neq; comitia esse habita, neq; concionẽ vllam, his verbis Cicero declarat. Ante x. cal. nundinæ. concio biduo nulla. trinundinum igitur in eam sententiam dictum accipio, vt inter eum diem, quo promulgata lex erat, & eum, quo deinde ferretur, trinæ nundinæ interederent; quo & sæpius, & à pluribus, vrbẽ mercandi vendendique caussa visitantibus, promulgata lex cognosci posset. Post tertias nundinas magistratus in eum locum, vbi legem laturus erat, siue in forum, siue in campum Martium, populum cõuocabat. abi cum legem præco, subiiciente scriba, recita sset; tum, (forte etiã in toto trinũdino, quotiescunq; populus coiisset, vel studebant legem, vel dissuadebant: sed, maxime, ac vehementer fieri solitum quo die ferenda lex erat, consentaneum est) primum quidem is, qui legem promulgaret, populo suadebat, vt rogationem acciperet: sed post eum alij, non priuati modo, quibus ab aliquo magistratu cõcio daretur, (nam alioqui concionandi potestas priuatis non erat) verum etiam quandoque magistratus, pro suo quisq; sensu, vel suadebant, vel dissuadebant. suasorem rogationis eum, qui rogabat, fuisse, ita verisimile est, vt exemplis, quæ multa suppeterunt, mihi esse vtendum in re minime dubia nõ existimem. quod autem minus verisimile est: vt aliquis eius rogationis, quam ferret, ipse dissuasor fuerit: id nisi testimoniis probẽ, credibile non erit. atque hoc tum fiebat: cum magistratus non è sua, sed è senatus sententia rogationem ferebat. neq; enim prohibebatur dissuadere ad populũ, quod non probauerat in senatu. Pisonis consulis exemplum habemus in epistola, Vereor, ad Att. lib. i. Piso, inquit, consul, lator rogationis, idé erat dissuasor. quod Attico, de nouum & iniquum scripsit Cicero; cum suadere suas rogationes reliqui solerẽt. vnde illud Attici ad Ciceronem lib. i i de legibus: Suade igitur, si placet, istam ipsam legem, vt ego, Vti rogas, posse m edicere. loquitur enim Atticus cum Cicerone, vt cum magistratu legem rogante. & quemadmodum in eo libro personam Cicero sustinet magistratus legẽ rogantis; quod proxima superiora verba declarant; Si quæ forte leges à me hodiè rogabuntur, quæ non sint in nostra rep. nec fuerint, tamen erant fere in more maiorum; qui tum vt lex valebat: sic Atticus ciuem agit de ipsa lege suffragium ferentem. quod indicat illud: Vt ego, vti rogas, posse m edicere. refert enim modum illum tabellarum, quibus scisebatur lex: quæ his duabus erant literis signatæ, V. R. id est, vti rogas: cum eæ, quibus lex reiiciebatur, vna litera, A, essent inscriptæ: quæ valebat, antiquo, hoc est, nihil nouari volo, antiqua probo. Priuatus legẽ Cinciam de donis & muneribus Q. Fabius Maximus suasit, Ogulniam de sacerdotiis P. Decus Mus, Voconiam de hæreditatibus M. Cato ille censorius, Corneliam de reditu Ciceronis Cn. Pompeius. Nec verò, qui priuati itẽ leges dissuaserint, inuenire non facile est. exemplum habemus in oratione pro lege Manilia, Q. Hortensij: in libro de amicitia, C. Lælij, & minoris Africani. Manilium legem, de bello Mithridatico Cn. Pompeio extra ordinem mãdando, dissuasit Hortensius: Papirium, de tribunis pl. reficiendis, Lælius, & Africanus. atq; hanc ips

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſuppetunt, altera, cum is, qui promulgaret, vel amicorum precibus adductus, vel ſenatus auctoritate commotus, vel ipſe ſua ſponte cõſilium mutabat: quod C. Manilius, & L. Cæcilius, vterq; tribunus pl. diuerſis temporibus fecerunt, ille in lege de libertinorum ſuffragiis, hic in ea, quam de minuenda ambitus pœna promulgauit. Tertia ratio fuit, cum, neq; intercedente tribuno, neq; eo, qui promulgauerat, conſilium mutante, comitiales dies, id eſt eos, quibus agi cum populo licebat, cõſul eximebat, vel ſupplicationibus decernendis, vel feriis indicendis, non ſolum iis, quæ Latinæ dicebantur, quas iudicere ſoli conſules poterant, ſed etiam iis, quæ imperatiuæ, quas non modo cõſulibus, verum etiam prætoribus ipſorum arbitratu licebat imperare. quo genere vſum eſſe Marcellinum conſulem, vt C. Catonis tribuni pl. legibus obſiſteret, videmus in epiſtola, Placiturum, lib. II. ad Quinctum fratrem. Quartam cauſſam, quæ & ipſa comitiis, quacunq; de re haberẽtur, impedimento eſſet, obnunciationem inueni: quam omnes plane magiſtratus, vt ego arbitror, habebant. nam, quod oratione ſecunda in Antonium ita legitur: Nos nunciationem ſolum habemus, conſules, & reliqui magiſtratus ſpectionem: duas dictiones, Nunciationẽ, & Spectionẽ, alteram alterius ſedem occupaſſe, facile crediderim: vt augures ſpectionem dunt taxat habuerint, magiſtratus ſi modo augures eſſent, vt erat Antonius, idem cõſul, & augur, ſimul cum ſpectione etiam nunciationẽ, hoc eſt obnunciationẽ. idq; cum ad ipſam Ciceronis ſententiam magis quadrare, qui diligenter animum intẽderit, intelliget: tum Feſtus Pompeius ita eſſe, deprauatis ille quidẽ verbis, ſatis tamen aperte ſignificat in dictione ſpectio. legamus igitur in ea oratione ſic: Nos enim ſpectionẽ ſolum habemus, conſules & reliqui magiſtratus etiam nunciationem. vt augures intelligit, cum, Nos, dicit: erat enim ipſe augur: cum verò, Conſules, ſubiicit, in eo notat Antonij conſulis inſcitiam; qui ſe id auguratus iure poſſe diceret, quod, qui a conſulatum gerebat, multo facilius poterat. præterea, vt de magiſtratibus obnunciantibus, ita de auguribus de cælo ſeruantibus haud parum ſæpe legimus. quod qui lem ſpectionem ſignificat: quæ tolleretur, ſi verum illud eſſet, Nos nunciationẽ ſolum habemus, Quod ſi quis dixerit; ideo verum eſſe, nunciationem ſolum habuiſſe augures, quia ſpectionẽ, niſi iuſſi a magiſtratibus, non haberẽt: facile refelletur. nam ſi augurum ſpectio non eſt; quia pendet a magiſtratuum voluntate: ne nunciatio quidẽ erit; quia pendet a ſpectione, qui enim eſſe poteſt nunciatio, niſi ſpectio antecedat? præterea, ſi ſpectionem augur non habet, niſi iubente magiſtratu ne nunciationẽ quidem habet, niſi eodem volente, neutram igitur habebit: quã doquidẽ non ipſius, ſed magiſtratus in vtraq; poteſtas eſt. quomodo igitur conſiſtit illud, Nos nunciationem ſolum habemus: ſiue nunciationẽ pro renunciatione, ſiue pro obnunciatione accipias? Quinta impediendi ratio fuit, cum de cælo vel fulgebat, vel tonabat. erat enim in auguꝝ diſciplina, vt, Ioue fulgente, tonante, comitia dimitterentur, quo genere impedimẽti Pompeius Magnus in ſecũdo cõſulatu, ne M. Cato prætor crearetur, comitia diſſoluit. Redeo ad inſtitutum. Sortitione tribuum aut centuriarum facta dicebatis, qui legem ferebat: Si vobis videtur, diſcedite Quirites. de quo Pediani verba ſubſcribam. Cum, inquit, id ſolum ſupereſt, vt populus ſentẽtiam ferat, iubet vnumquenq; is, qui fert legẽ, diſcedere, quod verbum non hoc ſignificat, quod in communi conſuetudine eſt, de eo loco, vbi lex fertur, ſed in ſuam quiſq; tribum diſcedat, in qua eſt ſuffragium laturus, populus enim confuſus, vt ſemper alias, ita & in concione. Liuius autem libro III, vbi de lege Lectoria loquitur, Conſul, inquit, Appius negare ius eſſe tribuno in quenquam, niſi in plebeium. non enim populi, ſed plebis eum magiſtratum eſſe; nec illum ipſum ſummouere pro imperio poſſe more maiorũ: quia ita dicatur: Si vobis videtur, diſcedite Quirites. vbi, Diſcedite, dictum apparet, ad ſuffragia ferenda. libro verò III, vbi de Terentia lege agit, idem ſignificat cum ait: quemadmodum ſe tribuni geſiſſent in prohibendo delectu, ſic patres in lege, quæ per omnes comitiales dies ferebatur, impediẽda gerebãt. initium erat rixæ. cum diſcedere populum iuſſiſſent tribuni: quòd patres ſe ſummoueri haud ſinebant. Cum igitur, de cõcione iuſſi diſcedere, in ſuam quiſq; tribum, aut centuriam abiiſſet, priuatos homines inuenio, qui de lege laborarent, non modo populum vt legem accipereꝝ, ante lata ſuffragia rogaſſe, verum etiam, ne quid fallaciæ committeretur, ipſos aut tabellas diſtribuiſſe, aut diſtribuẽtibus aliis præfuiſſe. idque diribere. proprio vocabulo dicebatur, quod muneris quia fere obiri curariq; ab iis ſoleret, qui neq; ætate graues, neq; geſtis honoribus inſignes admodum eſſent, id ſibi & a ſenibus, & à dignitate præſtãtibus præcipue contigiſſe, glorioſe commemorat Cicero in Piſonem. Hoc, inquit, certe video, quod indicant tabellæ publicæ, vos rogatores, vos diribitores, vos cuſtodes fuiſſe tabellarũ: & quod in honoribus veſtrorum propinquorum nõ facitis, vel ætatis excuſatione, vel honoris; id in ſalute mea, nullo rogãte, vos veſtra ſpõte feciſtis. eodémq; verbo eadem de re vſus eſt in oratione poſt reditum in ſenatu. Nec dubito, quin legendum ſit, Diribeantur, non Diripiantur, in ea in Piſonẽ, in eo loco, An expectas, dum de te LXXV tabellæ diripiantur? Plinius quoq; libro XXXVI, cap. X vhoc verbũ vſurpauit. Hic eſt, inquit ille domitor orbis populus, qui gentes & regna diribet. Ciſtis autem ſuffragium cuſtodiendis certos homines in comitiis præfuiſſe, qui nongenti ſint appellati, idem Plinius libro XXXIII. cap. II, ſcriptum reliquit. Tabellis diſtributis, primo loco ea tribus, aut centuria ſuffragium ferebat, quæ, omnium tribuum, aut centuriarum nominibus in ſortem conjectis, prima de ſtella, de qua iam diximus, ſorte exierat: eaq; prærogatiua dicebatur; quia prima rogaretur à magiſtratu, qui comitia habebat. Atin prima tribu, aut centuria quis primus videlicet is, quẽ magiſtratus legem ferens deligebat: deligebat autẽ quem & dignitate præſtare, & rogationi ſuæ præter cæteros fauere iudicabat. vtrunq; cognoſcitur in oratione pro Plancio. in qua ita ſcriptum eſt. Nam quod primus ſciuit legem de publicanis, tum, cum vir ampliſſimus cõſul id illi ordini per populum dedit, quod per ſenatum, ſi licuiſſet dediſſet: ſi in eo crimen eſt, quia ſuffragia tulit, quis non tulit publicanus? ſi, quia primus ſciuit: vtrum id ſortis eſſe vis, an eius, qui illam legem ferebat? ſi ſortis, nullum crimen eſt in caſu: ſi conſulis, ſplendor etiam Plancij, hunc ab ſummo viro principem ordinis iudicatum, quo conſtat, ideo primum Plancium ad ſuffragium ferendum à Cæſare conſule lectum eſſe, quia primus ordinis equeſtris iudicaretur. quod ipſum cõfirmant illa pro domo ſua: Conſulari homini P. Clodius, cuerſa repub. ciuitatẽ adimere potuit, concilio aduocato, conductis operis non ſolum egentium, ſed etiam ſeruorum, Sedulio principe? dixit enim, Sedulio principe, pro, primo omnium ſuffragium ferente. quod apertius proxime oſtendit, cum ait: Sin autẽ is primus ſciuit: erat enim quodam modo legis ornamẽtum, cum iſe eam ſciſcebat primus, cuius in ciuitate nõ locus eſſet auctoritas. quod etſi ſatis clare indicãt ea, quæ ex oratione pro Plancio recitauimus: tamen in hac ipſa pro domo ſua ide ſit illuſtrius. ſubiungit etiam poſt ea, quę proxime ad exemplum attuli, non magno interuallo: Tu huius, vt acta tui præclari tribunatus hominis dignitate honeſtes, auctoritatem amplectẽris. quaſi Clodius Sedulij, tanquã clari nominis, nomẽ publicis in tabulis ad legem honeſtãdam ſcripſiſſet, aut ſortẽ etiã in æs ſimul cum ipſa lege incidiſſet. Cum igitur ab eo, quem magiſtratus ipſe primum delegiſſet, deincẽpſq; ab aliis eiuſdem tribus, aut cẽturiæ per lati ſuffragia erant, tum, ſuffragiis in vtrãque ſententi am dinumeratis, &, quomodo veteres loquebantur, diremptis, numeróq; eorum punctis notato, cius: tribus, aut centuriæ voluntas cognoſcebatur, eáq; à præcone renunciabatur; &, eadem in reliquis tribubus aut centuriis ratione ſeruata, ex maiore tribuum centuriarũmve numero vel antiquabatur, vel ſciſcebatur lex: ac de antiquata quidem lege nihil eſt dicẽdum. ſcitam autem, atq; acceptam, omnium ciuium iureiurãdo confirmari ſolitam legimus. itaq; Q. Metellus, ille Numidicus, ne in legem Saturnini per vim latam iuraret, in exilium abire maluit, ſibique potius de patria, quam de ſententia, decedendum putauit, quẽ anno poſt XIIII imitatus nõ eſt M. Cato, is, quem Vticenſem hiſtorici nominant: qui cum leges P. Clodij nullo neque iure, neq; more rogatas putaret, in eas tamẽ iurauit, cõſilio vſus optimo, vt Cicero ait in oratione pro Sextio. nam ab eo, quod omnino ne fiat, fieri non poteſt, cum periculo diſſentire, temeritatis videtur eſſe. Poſt iuſiurandum, in æs lex incidebatur: quod indicat Liuius libro III his verbis: Prius quã in vrbem conſules egrederentur, leges decemuiales, quibus tabulis duodecim eſt nomẽ, in æs inciſas in publico propoſuerunt, quod ipſum libro X. Dionyſius confirmat, & Cicero in oratione II. in Catilinam, Memoria tenetis, inquit, Cotta & Torquato coſs. complures in Capitolio turres de cælo eſſe percuſſas: cum & ſimulacra deorum immortalium depulſa ſunt; & ſtatuæ veterum hominum deiectæ; & legum æra liquefacta, quod ipſum verſibus deinde perſecutus eſt in ſecundo de conſulatu ſuo, vt libro I & II de diuinatione paterẽdem conſuetudinẽ confirmãt illa, quæ in I Philippica ſcripta ſunt: Forum ſepietur: omnes claudentur aditus: armati in præſidiis multis in locis collocabuntur. quid tum? quod erit ita geſtum, id lex erit, & in æs incidi iubebitis? quod etiam nõ multo ante dixerat: Quæ ille in æs incidit in quo populi iuſſa perpetuãſq; leges eſſe voluit, pro nihilo habebuntur? exemplis nõ egemus: ſed vnum Suetonij, quod in C. Cæſaris vita legimus, quo I apertam rem multo etiam illuſtrius oſtẽdit, apponemus, Marcus, inquit, Claudius Marcellus conſul, edicto præfatus, de ſumma ſe rep. acturum, retulit ad ſenatũ, vt ei ſuccederetur ante tempus: quoniam, bello confecto, pax eſſet, ac dimitti deberet victor exercitus: & ne abſentis ratio comitiis haberetur; quando nec plebiſcito Pompeius poſtea abrogaſſet. acciderat autẽ, vt is, legem de iure magiſtratuum ferẽs, eo capite, quo à petitione honorum abſentes ſummouebat, ne Cæſarem quidem exciperet per obliuionẽ; ac mox, lege iam in æs inciſa, & in ærariũ condita, corrigeret errorem. Ne illud quidẽ prætermittam nõ in tabulis modo æneis, ſed etiam in columnis inciſas eſſe leges. de tabulis dubium non eſt: quas etiam aliquot, in hunc vſq; diem ſeruatas, ipſi vidimus. de columnis autẽ Cicero pro Balbo ſic: Cũ Latinis omnibus fœdus ictum Sp. Caſsio, Poſthumo Geminio coſs. quis ignorat? quod quidẽ nuper in columna ænea meminimus poſt Roſtra inciſum & perſcriptum fuiſſe. qua ipſa de re Liuius lib. II. ſic: Tantum ſua laude obſtitit famę conſulis Marcius; vt, niſi fœdus cum Latinis, columna ænea inſculptum, monimẽto eſſet, ab Sp. Caſsio vno, quia collega abfuerat, ictum, Poſthumũ bellum geſiſſe cum Volſcis, memoria ceſſiſſet. & Varro, vt apud Macrobiũ legimus, antiquiſsimã legem in columna ænea ſcripſit inciſam fuiſſe, cui mentio, intercalaris aſcriberetur. nec deeſt Dionis in hiſtoria teſtimonium; qui lib. XII. columnas, quibus inciſæ leges legerẽtur, de cælo tactas memoriæ prodidit. Scripta iam lege, promulgata, perlata, in æs inciſa, (his enim quaſi gradibus ad id, quod in lege vltimũ, ac ſummũ eſt, peruenimus) vnũ reſtat, vt, vbi cuſtodienda reponeretur, oſtendamus. Scire igitur oportet, nõ eandem legum omnium fuiſſe rationẽ, ſed aliquot, maximeq; tabulis æneis inciſas. in publico proponi ſolitas, vt oculis ciuium pateret; quod exempla demonſtrant; quæ verò æneas in tabulas eſſent inciſæ, eas ad ærarium delatas, quò ſcilicet & S.C. ibi cũ publicis pecuniis, omniumque publicarũ rationum libris conditę aſſeruabantur. erat autẽ ærariũ in Saturni Opiſq; templo: templum autem in vico Iugario, ad Capitolij radices: vnde ſepties millies HS, i Cæſare dictatore depoſitum, poſt illius interitum M. Antonius cõſul abſtulit. & ſi tantũ Opis in Philippica I & II, vbi hac de re Cicero loquitur, mentio ſit: puto, quòd duabus cellis ſimulacra Opis & Saturni ſeparatim dedicata colerentur & ad Opis cellam propius, quàm ad Saturni. eã pecuniã Cæſar locaſſet, primis tamen reip. temporibus legem Iuliam in templo Dianæ, quod in Auẽtino monte fuit, repoſitã eſſe, legimus in hiſtoria Dionyſi. Quę ad rationẽ perferendæ legis attinerent, quæ fere ponderis alicuius eſſe viderentur: omnia, vt arbitramur, perſecuti ſumus. perlatæ verò legis quæ vis eſſet, primum vtrum maxima: deinde, ſi maxima, vtrũ perpetua, breui diſſeremus. Erat in lege ſumma vis; nõ ſolũ, quia; quod erat cõſulari Valeria, Horatia, duabus dictatoriis, Publilia, & Hortẽſia, cautum eſt; (paucas tamen excipio, quibus non omnes plane ciues obſtringebãtur, quo de genere fuiſſe legem de repetundis, animaduerti: lata

lata enim eſt poſt illas tres, conſularem vnã, dictatorias duas, à nobis proxime nominatas: &, quodcunque poſtremũ populus iuſsit, id ius ratúmq; eſſe XII tab. lege ſancitum eſt) verum etiã, quia, non, vt prætoris edictum, itẽ lex annuo ſpatio terminabatur, ſed vigebat vſq; dum alia lege abrogaretur. abrogari verò omnes licuit, præter ſacratas: quæ violatæ ſæpe, abrogatæ nunquã ſunt. abroganti verò non eadem, quæ violanti legem, pœna ſancitur. cæteræ leges & abrogari omnes potuerũt, & abrogatæ multæ ſunt. tametſi nulla lata lex eſt, quæ ipſa ſe cõtra abrogationem quaſi ſanctionis ſepimẽto nõ munierit, graui pœna, multáve ei, qui abrogaſſet, irrogata. at multi multis abrogauerũt, neq; tamen vllam propterea ſubiere pœnam. dixi iam, plus fuiſſe poteſtatis in eo, quod poſtremum populus iuſiſſet, quàm in eo, quod antea iuſſerat: id lege XII tab. ſancitum eſſe. iuſſum autẽ populi & ſuffragia fuerunt, quibus abrogabantur leges, itaq;, non quid antea populo placuiſſet, ſed quid ei poſtremũ placeret, ſpectari ſolebat. ſentit aũt in hoc genere populus nõ ſemper è rep. nam quemadmodum ſæpe malas leges bonus populus, ſic interdum bonas malus abrogauit. à ſenatu verò nũquam lex vlla, niſi reip. cauſſa, ſublata eſt; vt, cum Apuleiæ, Mario cõſule referente, S. C. damnatæ ſunt; quòd ab hoſte reipub. L. Appuleio Saturnino rogatæ eſſent: aut, cum Liuiæ conſilio Philippi conſulis ſublatæ, quia contra auſpicia, quæ ſeruari lex Aelia iubebat, à M. Liuio Druſo latæ iudicarentur. erant enim quatuor omnino genera, (vt ipſa fere Ciceronis verba vſurpem, quæ ſunt in oratione pro C. Cornelio) quibus per ſenatum more maiorũ ſtatueretur aliquid de legibus, vnũ huiuſmodi, placere legem abrogari, vt Q. Cæcilio, M. Iunio coſs. quæ leges rem militarem impedirent, vt abrogarentur. atq; hoc genere nõ abrogabat legem ſenatus, (nam abrogare proprie populus dicebatur) ſed, vt abrogaretur, ſtatuebat. Alterũ genus erat: quæ lex lata eſſe diceretur, ea nõ videri populum teneri, vt L. Martio Sex. Iulio coſs. de legibus Liuiis: quæ vt vno S.C. tollerentur, Philippus conſul, Liuij inimicus, obtinuit a ſenatu. ideo autẽ, huiuſmodi legibus nõ videri populum teneri, ſenatus decernebat, quia, contra auſpicia latas eſſe, augures monuiſſent. tanta Romæ fuit in auguribus auctoritas. de quibus lib. II. de Legibus hæc à Cicerone ſcripta legimus. Quid religioſius, quàm cum populo, cum plebe agendi ius aut dare, aut nõ dare? quid, leges, nõ iure rogatas, tollere? Tertium de legum rogationibus. quo de genere perſæpe S.C fiũt, vt de lege Calpurnia, de ambitu, quę derogaretur. Quartum genus, quod ea Ciceronis oratio mutila admodum eſt, neque in ipſa, neque in Pediano interprete, ac ne alibi quidem, quòd ſciam, inuenitur. me tamẽ in eam partem coniectura ducit, vt exiſtimem, cum aliquem ſenatus hoſtem iudicaret, ſimul, vt eius quoq; leges, quæ quidem aduerſus remp eſſent, tolleretur, eodem S.C. aut alio, proxime facto iudicaſſe. quarum enim maxime legum cauſſa pernicioſus patriæ ciuis damnatus ſit, & à rep. remotus, eas ipſas leges in rep. non hæſiſſe, ſed abiectas in loco eſſe, etiam ſi ab hiſtoria non prodatur, veri tamen ſimillimũ eſt. quale fuit, quod de legibus Saturnini, proxime, & de legibus M. Antonij traditum eſt. poſtremum illud eſt, cum, verbo quidem, neq; à ſenatu, neq; à populo, tacito autem omnium conſenſu per deſuetudinem leges abrogabantur. id quod & Iulianus Iuriſconſultus notauit. Agamus nunc de loco ferendæ legis. is erat interdum Prata Flaminia, qui poſtea circus Flaminius dictus eſt, interdum etiam lucus Petelinus, quandoq; Capitolium, ſed plerunq; forum, aut campus Martius, de Pratis Flaminiis, luco Petelino, Capitolio, Liuius teſtis eſt. de foro, declarant illa pro C. Rabirio Poſtumo: Si lex ferretur, conuocaretis ad Roſtra. erant enim Roſtra in foro. dixit autem, Conuocaretis ad Roſtra, cũ hoc ſubintelligeret, vt inde legẽ diſſuaderetis. & aperte in oratione I in Antonium, & in V, & pro domo: & vbi nonẽ de campo, inde conſtat, quòd, cum leges centuriatis comitiis ſæpe latæ ſint; centuriata porro comitia in campo eſſe habita, omnes hiſtoriæ narrent: manifeſte ſequitur, vt leges centuriatis comitiis latæ, in campo latæ ſint. Hic oritur alia conſideratio, locóne ſacro an profano ferretur lex. ſacro potius, quàm profano, crediderim: primum, quòd in Roſtris, qui locus erat auguratus, templúmq; dicebatur, ſæpe à magiſtratu ferretur: itaq; pro Sextio, Princeps, inquit, rogationis Q. Fabricius templum aliquãto ante lucẽ occupauit. occuparat enim vt legem ferret. quod illa verba pro Milone declarant; Potuit ne Fabricio, viro optimo, cum de reditu meo legem ferret, pulſo? Occuparat autẽ Roſtra, non templum alicui deo ſacrum: quod ipſe Cicero declarat infra, in eadem pro Sextio ſubiungẽs, Tribunos pl. ferro è Roſtris à Clodio pulſos, Fabricium intelligens. ſed clariſsime in Vatinium his verbis: Cum L. Veſtium iudicem in Roſtris, in illo, inquã, augurato templo ac loco collocaris. & Liuius lib. VIII, Naues, inquit; Antiatium partim in naualia Romæ ſunt ductæ, partim incenſæ: Roſtriſq; earum ſuggeſtum in foro extructum adornari placuit: Roſtráq; id templum appellatum. Altera eſt ratio, quod leges à P. Clodio tribuno pl. in tẽplo Caſtoris latas inuenio. quod indicat illud in Piſonem: eodem in templo, eodem & loci veſtigio & temporis, arbitria non mei ſolum, ſed patriæ funeris abſtuliſti. Nam illud, eodem in templo, ego ſic interpretor. quo in templo legem de mea pernicie tulerat Clodius, eodem in templo de Macedonia tibi tradenda ſtatim legem tulit: quam tu prouinciam ad arbitrũ tuum pro meo funere, quod idem funus patriæ fuit, ipſe pactus eras. itaque prouinciam lege traditam, quaſi præmium a Clodio debitum, abſtuliſti. Et apertius in oratione pro domo ſua: Cũ arma, inquit, in ædem Caſtoris comportãbas, nihil aliud, niſi, vti nequid per vim agi poſſet, machinabare. In libris autem de inuẽtione, Flaminium, inquit, eum, qui conſul remp. male geſsit bello Punico ſecundo, legem agrariam per ſeditionem ad populum ferentem, pater ſuus de templo deduxit. accerſitur maieſtatis. & apud Liuiũ, ante quàm Roſtra in foro extructa eſſent, de tribunis pl. legum rogãdarum cauſſa in templum coeuntibus, non ſemel mentionem fieri videmus. Ferebat ergo magiſtratus legem in templo: ferebãt ſuffragia de lege populus circa templum. locum enim tantæ multitudini vllo in templo fuiſſe, credibile non eſt. cum verò lex magiſtratu ferretur, eodem in templo alios quoq; magiſtratus affuiſſe, eos nimirum, qui cum magi-

LIMA veteres dicebãt omnia tranſuerſa: à quo & limina hoſtiorum, per quæ foris & intus itur: & limites, quòd per eos foris & intus eatur.

LIMITES, ait Siculus Flaccus in Libro de conditionibus agrorum, ab liminibus vocabula accepiſſe, inquit enim ſic: Quo modo limina introitus exitúſque locis præſtant. limites agris. ſimiliter introitus exitúſque: qui in agris diuiſis & aſsignatis ſemper peruij eſſe debebunt, tam itineribus, quàm & meſuris agendis. Pergit idem Flaccus his verbis. Cum omnes limites à meſura denum actuũ decimani dicti ſint, ſi qui Orientẽ Occidẽtemq; intuentur, qui Meridianum & Septentrionem ten

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem tenent,vnum vocabulum illis erat,decumanum nũcupabant matutini & vespertini & meridiani & septentrionis cardinem:alij verò ob regionum positionem & naturam appellauerunt maritimos & montanos, postea verò, cum agri diuiderentur & assignarentur, decimani quidem vocabulum permansit,vt ij, qui Orientem Occidentémq; intuentur,decimani dicerenturij verò, qui meridianum & septentrionẽ, quoniam cardinem mundi tenerent,cardines sunt appellati. Et omnes limites dirimunt agros,centuriasq; designant:qui,vt supra diximus,in agris diuisis & assignatis semper peruij esse debebunt,& itineribus, & mẽsuris agendis. Limitum autem nomina hæc inuenimus in libello extremo eiusdẽ Flacci.Orientales,ait,dicuntur decumani: Septentrionales,cardines : item, Maximi, C.M.Actuarij, Intercisiui, Quintarij, Cultellati,Nonarij, Maritimi, Temporales, qui solis ortũ secuti sunt, Gallici,Regales,Subronciui,Linearij,Sextanei,Tesselati, Diagonales, Montani,Austrinales,qui per anticam & posticam diuiduntur : Hypotenusales,qui angulis subiacent:Præfecturales,Egregij,Vndecimani, Duodecimani,Colonici,Pasiui,Solitarij,Perpetui. Aggenus autem in libro de limitibus agrorum distinguit limitem a rigore his verbis: Limes est quodcũq; in agro ad obseruationem finium opera manuum factum est.rigor verò suæ rectitudinis naturalis nomẽ accepit. Rursus Hygenus in libello & ipse de limitibus constituendis,sic: Antiqui mensuras agrorum normalibus longitudinibus includerunt.primum duos limites constituerunt,vnum,qui ab Oriente in Occidentem dirigeret:hunc appellauerunt duodecimanum , ideo quod terram in duas diuidat partes, & ab eo omnis ager diuidatur:alterum à Meridiano ad Septentrionem,quem cardinem nominauerũt,à mundi cardine. Duodecimanum postea decimanum appellauerunt: quare à decem potius quim à duobus,sicut duo pondo nunc dicimus dupondium,& quod dicebant antiqui duo viginti : nunc dicimus viginti. Similiter duo decumanus,decumanus est factus. Reliquos limites fecerunt angustiores; &,qui spectabant in Orientem, prorsus,qui ad Meridianum, transuersos appellauerunt. Limites autem appellati a limo, id est antiquo verbo,transuersi.nam & limum cinctum, ideo quo l purpuram transuersam habeat.itẽ limina ostiorum postea prorsos & transuersos limites appellauerunt, à liminibus, quod per eos agrorum limina seruantur. postea apud quosdam nomina à loci natura acceperunt:& qui ad mare spectant,maritimos,qui ad montem, mõtanos appellauerunt. Omnis ergo huius recturæ longitudo rationalis,limes appellatur.nec interest quicquam,decumanum dicamus,an limitem.decumanum autem primus,maximus appellatur,item Kardo:nam latitudine cæteros præcedunt,sunt alij limites actuarij, alij linearij. Actuarius est limes, qui primus actus est ab eo quintus quisq; : qué si numeres cum primo erit sextus:quoniá quinq; cẽturias sex limites cludũt.reliqui medij limites linearij appellantur, in Italia subrunciui. Actuarij autẽ extra maximos,D.& K.latitudinem habent pedum x ii.per hos iter populo, sicut per viam publicã debetur. ita enim cautũ est lege Sempronia, & Cornelia,& Iulia,quidam ex his latiores sunt x ii pedibus,vt si qui sunt per viam publicam militari acti.habent enim latitudines viæ publicæ . linearij limites mẽsuræ tantum disterminandæ causſa sunt constituti:& si finitimi interueniunt,latitudinem secũdum legem Mamiliam accipiunt.in Italia itineri publico seruiunt sub appellatione subrunciuorũ. habent latitudinem pedum octonum. Hos cõditores coloniarum fructus asportandi causſa publicauerunt.nam & possessiones pro æstimio vbertatis angustiores sunt assignatæ : ideóque limites omnes non solũm mensuræ,sed & publici itineris causſa,latitudines acceperunt.

K Quintarius.

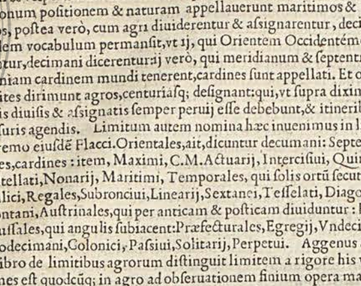

Secundum antiquam constitutionem limites diriguntur : quare non omnis agrorum mensura in Orientem potius quàm in Occidentẽ spectet.in Orientem,sicut ædes sacræ.nam antiqui architecti in Occidentem templa spectare recte scripserunt postea placuit omnes religionẽ eo cõuertere,ex qua parte cæli terra illuminatur.sic & limites in Orientem constituuntur. Hæc Frontinus in libro de limitibus agrorum.

Literae in terminis inuentæ quid significent, ostenditur in libro variorum auctorum de limitibus.in quo sunt hæc.A, si in termino inueneris,finem in proximũ significat, aut aquam viuam designat. B.si in termino inueneris,bifurcium ostendit,aut triuiũ significat. C,si in termino inueneris, à centuria nunquã recedas. D,si in termino inueneris, decimanum ostendit. E,si in termino inueneris, vallem ante se significat,aut riuũ, aut fluuium:& super se subrectiore loco per planitiẽ limes excurrit. F,si in termino inueneris , finalẽ causſam exponit,& in longinquo terminum ostendit:G,si in termino inueneris, sui termini auctorẽ,limitem tortuosum ostendit.H,si in termino inueneris, grandes longitias limitum ostẽdit,& rariora signa in fine inuenies. I, si in termino inueneris,viam significat,aut collis rigorem ostendit, hoc est iugum.K,si in termino inueneris,cardinẽ ostendit,quem terminũ subtilissimũ & speciosum inuenies,hoc est formosum. L , si in termino inueneris,suæ normæ facturã designat,limitem gammatũ,& in longinquo arcam finalem ostendit,& conuallia eius fundi finẽ vindicant,M,si in termino inueneris,fines quadras designat, & in proximo signa finalia inuenies.N,si in termino inueneris,proximã aquã significat,& quadras fines habẽtes aquæ,a Septẽtrione arcã marmoriã inuenies.O,si in termino inueneris a septẽtrionali parte syluã demonstrat,& per ipsam syluam riuus currit,& trans riuũ signa demonstrat.P,si in termino inueneris,pedaturam significat,extra aliis signis finalibus, vel & literas finales cõtinet.has per singulos titulos inuenies,aliosq; finales titulos sine nostris signis in agris posuimus,qui rationẽ ostẽdunt limitum, & causſam dirigunt finalem. Q,si in termino inueneris à limite riuum. R,si in termino inueneris,per collicellũ terminos inuenies. S, si in termino inueneris,supra possessionẽ multas aquas vias indicat, quæ alueum transeunt. T,si in termino inueneris,trãsiniũ ostendit. V,si in termino inueneris.terminum in collem meridianũ ostẽdit,per limitem orientalem. X,si in termino inueneris,quadrifinium exponit, & pro decumano finẽ habebis. Y, si in termino inueneris sub se fontanã proximã habet. Z.si in termino inueneris a sinistra parte fontem significat.

Maiestas, Crimen hoc esse maximum nemo nescit : interdum tamẽ capitale nõ fuit.nam Claudiæ Vestalis,Appij Cæci filiæ, C.Fun. & Ti. Sempronius ædiles pl.quòd populo R.calamitatem essẽt imprecata, multam dixerunt æris grauis x x v millia.quæ capitalis pœna nõ fuit, iudicium autem illud maiestatis nomine notatum, Suetonius in Tiberio significat. Et maiestas quidem multis modis lædebatur,his ferẽ:vbi quid in populum suum,suámve remp.aut in magistratus,personámve principis commissum est:in populum, vt si quis exercitum hostibus tradidit ; si exercitum solicitauit,delectúmve iniussu populi aut senatus habuit; si quis exercitum extra suam prouinciam iniussu populi duxit,aut ipse, relicto exercitu, prouinciæ finibus excesſit ; si quis remp.sua culpa male gesſit;si stationem deseruit,si contra libertatem consilia iniit;si seditionem,aut bellum excitauit ; si publicum hostem domi priuatus habuit;si ius ciuitatis aut magistratus imminuit;si præter dignitatẽ populi R.regio in comitatu fuit;si cõtra bonũ publicum locutus est;quod maiestatis quidem crimen,nõ tamen capitale fuit;vt exemplo docuimus: præterea,si quis ad hostem transiit , aliúdve quid cum iis aduersus remp.pactus est. Hæc in populũ læsæ maiestatis crimina.in magistratum autẽ,vel in principis personã,si quis vim omnino vllam attulit;si tribuno pl.intercedenti nõ paruit,aut ab eo concionem auocauit,eúmve priuati loco habuit,vt puta,si occurrẽti in via nõ cesſit,si consilium plebis disturbauit: & huius generis alia ; quæ facile possumus intelligere ex ea definitione, quæ prodita literis est : Maiestatem is minuit , qui ea tollit,ex quibus ciuitatis amplitudo constat. Hoc de crimine leges nominantur hæ, primũ illa x i i tab.de qua Polybius lib.vi.vt,qui hostem cõcitasset vel ciuem hosti tradidisset,capite pœnas daret:deinde,tribuniciæ, Appuleia,Varia;consulares,Cornelia, Iulia,Antonia.Appuleiam tulit,opinor, L.Appuleius Saturnina tribunus pl.quẽ postea cum C.Seruilio Glaucia prætore C.Marius v i consul S.C. interfecit. Variam tulit Q. Varius Sucronensis tribunus pl. qui Philippo & Cæsare cosſ.in locum M.Liuij Drusi interfecti tribunus pl.creatus est. huius legis hæc sententia fuit, vt quæreretur de iis, quorum ope,aut consilio bellum Italicum esset cõcitatum. quo crimine cum essent multi condemnati; & ad plures præterea,quos damnari necesse esset, ea culpa pertinere videretur : fecit sapienter senatus, qui decreuerit,ne,dum tumultus Italicus esset , iudicium vllum lege Varia fieret. Secuta est Cornelia,L.Syllæ dictatoris;inde Iulia,C.Cæsaris, in primo,vt opinor,lata consulatu, aut post victum in Pharsalia Pompeium.nam cõsul iterum,bello Pompeij, aut Alexandrino impeditus, abfuit.hæc lex damnatis aqua & igni interdicebat. Postremo Antonia, M.Antonij consulis,qui i i i vir postea fuit: quæ damnatis de maiestate prouocationem ad populum dabat.quod antea in vno perduellione, omnium de maiestate criminũ grauissimo, licebat. In causſa maiestatis,& proditionis,impunitatem indici datam Pedianus ait : in causſa repetundarum negat , nulla verò prorsus in causſa senatoribus licuisse indiciũ profiteri , ne videlicet summi dignitas ordinis minueretur,affirmat. Ex libro nostro de legibus Romanis.

Magistratvs. L.Villius tribunus pl.rogationem tulit,quot annos nati quiq; magistratũ peterent,caperentque:vnde & ipsi,& posteris cognomen indium,vt annales Villij dicerẽtur.hoc a Liuio traditum. sed quoniam,quis plane cuiq; magistratui petendo legitimus annus esset, nominatim hac lege expressum nõ inuenio;quid ipse legendo obseruauerim,breuiter subiiciam. Omitto quæsturam,tribunatũ pl.ædilitatem pl.quia curules tantùm magistratus in lege Villia nominatos existimo.nam si quæsturæ(de tribus nõ curulibus magistratibus,excepli gratia,vnũ ponam)certum annum Villius sua lege statuisset; vnde postea tam incerta ratio.gesserunt enim quæsturã duo Gracchi, Tiberius,& Caius anno ætatis x x v i i, M.Cicero anno x x x i, C.Cæsar.is qui perpetuã dictaturã inuasit.xxxiii,M.Cato Vticensis xxix. Quòd si quis dixerit,liberã fuisse,quo quis anno vellet,quæsturę petitionẽ,modo peteretur post annũ x x v i,qui esset ad petendũ legitimus,ideo mirũ videri nõ debere,si Cicero, Cæsar,& Cato non eodem omnes anno petierint.quãdoquidem satis duxerint leges obseruare,quæ petẽdæ quæsturæ annum definiebant x x v i, gerendæ x x v i i : hoc si quis obiecerit; ad coniecturam,id est ad rationẽ ipsam,confugiam. Quid enim? similéne veri est, C.Cæsarem (omitto Ciceronem : cui tamen, cum homo nouus esset,laborandum maxime fuit de dignitate,nec,quæ prima daretur,occasio negligenda) sed C.Cæsarem, quo nemo magis honores appetiuit, nemo potestatis & imperij fuit auidior, eúmne verisimile est petitionem quæsturæ ab anno x x v i, si is legitimus esset,in annum x x x i i distulisse;verum habeo,quo nitar,aliud paulo firmius argumẽtum.video enim Pompeium Magnum, cum annum ageret x x x v, cõsulatum gessisse,solutum videlicet legibus, meritorum ingentium in remp.eximiaq; virtutis ergo.at eo anno magistratum per leges capi nullũ potuisse,Cicero demõstrat in ea oratione,qua rogationẽ Manliam suasit. Quomodo igitur, dicet aliquis, Cicero ipse,& Cæsar,& Caro quæsturam ante annum x x x v ceperunt? Nam obscurum est, leges loqui de curulibus tantum honoribus,ædilitate,prætura, cõsulatu; quæsturæ autem,ædilitatis pl.tribunatus pl. rationem habuisse nullã. Sed recitẽtur verba Ciceronis. Quid,inquit,tam singulare,quàm vt,ex S.C.legibus solutus,consul ante fieret , quàm vllum alium magistratũ per leges capere licuisset? Dicit.Vllum alium magistratum.quod, si de quæstura leges locutæ sunt,falsum est,cum,vt ostendi, quæsturã multi gesserint ante annum x x x v; quo anno gestũ esse primum à Pompeio consulatum,quẽ Cicero significat,tum ex Appiano cõstat , tum ex Velleij.historia;in qua scriptũ est, periisse Pompeium Cæsare & Seruilio cosſ.anno ætatis suæ l v i i i.à quo anno si retrorsum numeres; cadet primus eius consulatus in annum eius ætatis x x x v.vt tamen ita supputet; non simul cum anno ætatis Pompeij finiisse consulatum, sed cum ille iam annum esset ingressus x x x v i. ita cum fastis Capitolinis, & cũ appiano Velleij congruet historia.nã,quod ait Plutarchus, anno l i x interiisse Pompeium,id quoq; potest esse verum,hoc modo, vt primum eius ætatis annũ capiamus C. Attilio Q. Seruilio cosſ.quo anno Pompeium esse natum,Velleius affirmat.tametsi, cum ait ipse Pompeium periisse anno l v i i i,nõ incipit numerare ab eo anno,sed à proximo sequenti;quòd scilicet nõ ita multo ante exitum cõsulatus Attilij & Seruilij natus esset Pompeius, & exiguũ illud spatium in annorũ numero videretur omittendum.Constat igitur,legẽ Velliam nihil de iis honoribus sanxisse,qui caperentur ante eũ annũ,quo Pompeius primũ consul fuit,siue eum velis esse x x x v, siue malis x x x v i. nam ædilitatis curulis annus erat x x x v i i. cuius rei argumentũ est,quòd eam petiit Scipio Aemilianus x x x v i,&,solutus legibus,consul factus est. annũ porro fuisse eius ætatis x x x v i,Velleius demõstrat his verbis. Decessit M. Aquillio, C. Sempronio cosſ. anno ferme l v i. de quo si quis ambiget, recurrat ad priorem cõsulatum eius ; in quem creatus est anno x x x v i. ita dubitare desinet.vt omittam, quòd cũ ædilitas præturam , biennio antecedat,& prætura itẽ biennio consulatum; consulatus autẽ geratur anno x l i i i,quod paulo post ostendemus,necesse est,vt gerendæ ædilitati legitimus annus sit x x x v i i. Nunc agamus,quãdo satis de ædilitate dictũ est,de anno prætoræ.at hoc,si de ædilitate conceditur,in dubium vocari nõ potest,geritur enim ædilitas anno x x x v i i : sequitur post biẽnium prætura:quod indicant & multorũ exempla, & illa maxime verba Ciceronis in epistola ad Furnium:si ædilis fuisses,post biennium tuus annus esset. ergo geritur prætura anno x l. Nec de consulatu difficilis probatio est.percurrantur fasti:neminẽ inuenies,nisi prætura biennio, saltem ante gesta,consulem fuisse.est igitur annus consulatus quadragesimus tertius. accedit Ciceronis testimonium in oratione quinta in Antonium:in qua sunt hæc, Quid Macedo Alexander?eum ab ineunte ætate res maximas gerere cœpisset , nonne tertio & trigesimo anno mortem obiit?quæ est ætas nostris legibus x annis minor,quã consularis.Hanc,opinor,legem Dio significauit,cũ ait libro x x x i x:Consules in senatu sententiam dixerunt,vt ei prætura daretur; licet nondum per leges liceret.quò spectauit & Plutarchus,cũ dixit: Decreuit senatus, vt Catoni prætura extra ordinem daretur.& Valerius lib.iii,cum inquit: Cato Cypriacam pecuniã maxima cum diligentia in vrbẽ deportauerat.cuius ministerij gratia senatus relationẽ interponi iubebat,vt prætoriis comitiis extra ordinem ratio eius haberetur.sed ipse id fieri passus non est,iniquum esse affirmans,quod nulli alij tribueretur,id sibi decerni. Quanquam est quiddam,hac in re cur magnopere dubitem, nam,cum eo sit anno decretum,quo Marcellinus & Philippus cõsulatum gesserunt;certe per ætatẽ potuit Cato petere prætur am. tribunus enim pl.ante annos quinq; Silano & Murena cosſ.fuerat,prætura vero quadriennio tantum à tribunatu distat. eóque magis liquet , potuisse Catonem Marcellino & Philippo cosſ.petere prętur am,quod anno sequenti; Pompeio & Crasso cosſ.petiit,non vt designaretur, sed,vt creatus magistratum statim iret, quòd anno proximo superiore habita comitia nulla fuerant: ideóq; consules Pompeius & Crassus ex interregno facti sunt:qui deinde prætores crearũt. & igitur ob domesticas discordias Marcellino & Philippo cosſ.producta in annũ sequentẽ comitia sunt,propterea Cato nõ petiit eo anno,petiit autẽ sequẽti,consulibus,vt dixi,Pompeio & Crasso,creatis.quare, etiã si Plutarchus dixerit,Licet nõdum per leges liceret:videndũ tamen est,an senatus potius decreuerit,vt omnino Cato prætor crearetur,neque à populi suffragiis penderet,quorũ dubius esſet euẽtus.quam sententiã illa quoq; videtur confirmare Valerij verba:Campestre experiri temeritatẽ quàm curiæ beneficio vti, satius esse duxit. Verũ paulo altius repetamus, quo pateat illustrius hæc tota cognitio; prima fuit,vt opinor,lex de magistratibus hæc,vt de senatu, id est de patriciis familiis, omnes magistratus crearentur:idq; à Romulo institutũ reliqui deinde reges obseruarunt. fanxit enim Romulus,quod ait Dionysius lib.ii. vt patricij sacra curarent,magistratus gererent,ius dicerent,plebeij,qui rudes inopésque essẽt,agros colerent,quæstuarijsq; artibus operã darent:temperamẽtum illud tamen,quo ciuitatum concordia, id est salus ipsa, custoditur, maxime quæsuit.nam,ne nimis in ordinem patricium videretur esse propẽsus,datum aliquid populo voluit &,vt is suis suffragiis magistratus crearet,leges scisceret,bella decerneret,curiatis comitiis tulit. Regibus pulsis,consul P.Valerius Bruti collega, duas leges tulit , quibus plebis potestas aucta,senatus & magistratuum imminuta. primum,vt magistratũ nemo caperet, nisi qui a populo imperiũ acciperet : si quis aliter feciſſet,capitali pœna puniretur;qui eum occidisset , ei impunè esset:deinde,vt aduersus magistratũ prouocatio ad populum esset;néve quis magistratus ciuẽ Romanũ aduersus prouocationẽ verberare, aut necare vellet.quam legem centuriatis comitiis esse latã. Valerius tradidit lib.iiii. De plebeiis magistratibus in Sacro monte primum lata lex est,quæ inde Sacratæ nomẽ accepit,vt plebi, quæ patriciorum iniuriis nuda quodam modo pateret, sui magistratus essent , i que sacrosancti quibus auxilij latio aduersus consules esset;néve cui parum capere eum magistratum liceret , qua lege tribuni pl.quinque primi creati sunt. Plebeij autẽ magistratus curiatis primum facti comitiis. Postea,tributis vt fierent,lege tribunitia,quã Publilius & Lætorius tulerũt,cautũ est. Sed magistratum omnino nullum ei gerere licebat, cuius pater in hostiũ potestate esset, quod ex Liuio colligitur . is enim lib.x x v i i, Seruilium,inquit,negabant,iure aut tribunũ pl.fuisse , aut ædilem esse: q patrem eius,quem i i i virũ agrarium occisum à Boiis circa Mutinam esse,opinio per x annos fuerat, viuere, atq; in hostium potestate esse,satis constabat.& lib.x x x de eode: Latum ad populũ est, ne Cn.Seruilio fraudi esset,quod patre,qui curuli sella sedisset,viuo cũ id ignoraret,tribunus pl.atq; ædilis pl.fuisset,cõtra quàm legibus sanctum erat. Verum,quia satis constat,plebeios magistratus fuisse,tribunatum pl.ædilitatem pl.patricios autem,ædilitatem curulem,prætura m,consulatum:primũ illud sciendum,plebeios magistratus appellatos,qui ab initio plebis causſa sunt instituti;patricios item,qui patriciorũ:deinde,totam hanc gerendorum magistratuum rationẽ paulatim esse permixtam,atque commutatam.nam plebi,cui tantũ plebeij magistratus patuerant,post etiam ad patricios omnes aditus fuit . nec tamen mutatum est nomen:sed patricij semper magistratus dicti,qui primis temporibus patriciorum causſa facti, postea cõmunicati cum plebe sunt.plebeios tamen magistratus patricij homines non gessere, quia credo,contra dignitatẽ ducerent , cum maiora consequi possent, minora persequi. Generale illud fuit,ne is,qui comitiis præsset, sui rationẽ in petẽdo magistratu haberet,idq; lege vetitum, significat Liuius lib.x. Etiam,ne quis magistratũ absens peteret,legẽ tulit Pompeius Magnus in tertio consulatu : in qua cum neminem excepisset, mox,soceri sui C.Cæsaris recordatus, legeiam in æs incisa , & in ærario condita,correxit errorem,vno Cæsare excepto. quòd a Trãquillo proditum legimus. Ex libro nostro de legibus Romanis.

Mensvra sic definitur,& exponitur ab iis, qui de limitibus scripserũt: quorum hæc sunt verba,Mẽsura est,quidquid pondere,capacitate,longitudine,altitudine,latitudine,animoq; finitur. Maiores itaq; orbem in partes,partes in prouincias , prouincias in regiones , regiones in loca,loca in territoria,territoria in agros,agros in centurias , centurias in iugera,iugera in climata : deinde climata in actus , pertica s , passus gradus,cubitos,pedes,palmos,uncias, & digitos diuiserunt. tanta enim fuit eorum solertia.Digitus est pars minima agrestium mensurarum: inde uncia habet digitos tres.palmus autem quatuor digitos habet,pes x v i.passus ped.v.pertica passus duos, id est pedes x. Pertica autẽ à portando dicta,quasi portica.omnes autem præcedentes mensuræ in corpore sunt, vt palmus, pes , passus , & reliqua : sola pertica portatur. est enim x. pedum, ad instar calami in Ezechiele templum mensurantis. Actus minimus est latitudine pedum quatuor , longitudine c x l, climata quoq; vndiq; versus pedes habent l x, ita,

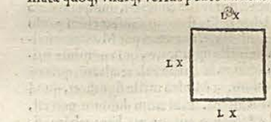

Actvs quadratus vndique finitur pedibus c x x.ita,

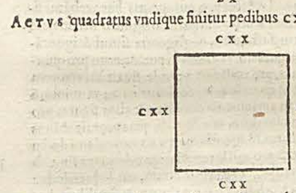

Hvnc Bætici arapennem dicunt. ab arando scilicet. Actus duplicatus iugerum facit:ab eo quòd est iunctum,iugerum nomen accepit.iugerũ autem constat longitudine pedum ducentorum x l,latitudine c x x.ita,

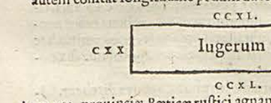

Actvm prouinciæ Bæticæ rustici agnam vocant: porcam idem Bætici x x x.pedum latitudine,& l x x x.longitudine definiunt ita,

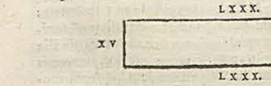

Sed porca est quod in arando extat : quod defossum est, lyra. Galli candetum appellant in areis vbanis spatium centum pedum , quasi centeatum: in agrestibus autem, pedum c l. quadratorum iustum candetum vocant. Porro stadialis ager habet passus c x x v, id est pedes d c x x v, cuius mẽsura octies computata miliarium facit, qui constat quinq; millibus pedum. Centuria autem ager est ducentorum iugerum,qui apud antiquos à centum iugeribus vocabatur: Sed postea duplicata,nomẽ pristinũ retinuit.in numero enim cẽturiæ multiplicatæ sunt,sed nomen mutare nõ potuerunt. Frontinus autem sic in libro de limitibus,Mensura est compluriũ,& inter se æqualium interuallorum longitudo finita.mensura est,vt pes per vncias,per pedem decempeda, per decempedam actus,per actum passus,per passus stadium , per stadium milliarium.minima harum mensurarum pars est digitus. si quid enim intra digitum metiamur,partibus respõdemus,vt dimidiam aut tertiam partẽ digiti.in pede porrectio semipedes duo,in pede costrato semipedes quatuor : in pede quadrato semipedes octo. pes habet palmos quatuor,uncias duodecim , digitos sexdecim, palmus habet digitos quatuor,uncias tres sextans,quæ eadem dodrans appellatur , habet palmos tres,uncias nouem,digitos duodecim.

Mvnicipia quidem putant à munitionibus dicta:alij à manificentia,quòd

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia, quòd munificæ essent ciuitates. primáque origo oppidorum, quæ ciuitates dictæ sunt, municipia nominata. Hæc Siculus Flaccus.

MYTI lapides in agrorum diuisionibus dicebantur, sine inscriptione appositi; ideo quia nulla significatione apparerent, quoto loco numerarentur. Ex Hygeno.

NVMERVS, notis quibusdam veteres vtebantur numeros significantibus, quas deinde ad literarum formam, scribendi consuetudine, paulatim conuertit librariorum inscitia. quas quidem notas, & earum significationem è regione subiiciam atque hæ tredecim sunt, totidem, quot Priscianus agnoscit: ab eo tamen, quiddam est, cur dissentire cogar.

Antiquæ notæ:	Significatio	
I	I	vnus
V	5	quinque
X	10	decem
L	50	quinquaginta
C	100	centum
Iↀ	500	quingenta
CIↀ	1000	mille
Iↀↀ	5000	quinque millia
CCIↀↀ	10000	decem millia
Iↀↀↀ	50000	quinquaginta millia
CCCIↀↀↀ	100000	centum millia
Iↀↀↀↀ	500000	quingenta millia
CCCCIↀↀↀↀ	1000000	decies centena millia.

NON erat autem, inquit Plinius, apud veteres numerus vltra centũ millia. itaq; & hodie multiplicantur hæc, vt, decies centena millia, aut sæpius, dicatur. Atq; hæ notæ, si figuram consideres, eædem omnes sunt, nisi quòd in quinq; primis deprehenditur dissimilitudo. nam cum scribimus CIↀ, siue Iↀ, & inde quæ subsequuntur, duabus tãtum vtimur notis, I & C, hoc tamẽ obseruantes, vt C post I non tanquam auersa, sed quasi respiciens constituatur. sic vnamquanque summam, quam volueris immensam, explicari primis quinq; notis animaduertes. Hæc est prima consideratio: sequitur altera, quòd à prima nota ad vsque eas, quas in extremo posui, alternis modo in quinceplum summa crescit, modo in duplum: quod, ipsas notas qui persequi singulas voluerit, intelliget. Priscianus autem hanc rationem tractat imperité. primùm, mille sic ait notari. X, & decem millia sic, CXↀ. in quo repugnat vetustatis obseruatio. triplex enim genus est, quod antiquitatem maxime testatur, lapides, libri, nummi. & cum ego in singulis non ita negligenter sim versatus, nunquam tamen X pro mille comperi, nunquam CXↀ pro decem millibus. sed idem labat in sua sententia: infert enim paulo post: Decem millia, quod verisimilius est, notatum per M, circumscriptam ex vtroq; latere: & M putat mille significare, quia nominis prima sit litera. quorum alterũ cõcedo, vt M mille valeat: alterũ, quia cũ ratione pugnat, cõcedere nõ possum, vt M ideo mille significet, quòd in verbo mille princeps occurrat litera. mihi enim dubium non est, quin M inde sit deriuata, quòd veteres pro quingentis hac vtebãtur figura Iↀ: vnde, contra Prisciani sententiam, qui de origine Dnescio quid quid ridicule commiscitur, facta, est D, negligentia simul & ignorãtia describentium, dum antiquas notas elementa putant. ergo pro quingentis, vt dixi, scribebant Iↀ, pro mille CIↀ: vnde fluxit M, errorem creante similitudine, quod M quandoq; ita scribitur CIↀ; vt minimũ discrepare videatur à CIↀ. in antiquis autem libris & alias figuras pro mille vsurpatas licet animaduertere, vt ∞ & CIↀ, quas peperit minus accurata librariorum festinatio, id agentium, vt CIↀ vno calami ductu perficerẽt. etiam ∞ & ∞ pro mille reperias: quæ deriuatæ sunt ab CIↀ, corruptæ scilicet à corrupta. Quæritur etiam, cur L quandoque pro I posita reperiatur, vt in hac figura CCCLↀↀ, & similibus. huius quoq; mutationis culpam sustinet librariorũ inscitia: qui cum antiquã notam, I, longiusculam viderent, exempli gratia sic, CCCIↀↀ; decepti similitudine consonantem L putarunt, & pro CCCIↀↀ, scripserunt CCCLↀↀ. Hæc de numerorum notis. reliqua erant nonnulla: quæ, quia satietati legentium placet occurrere, prætermitto. hac de re paulo plenius agetur in libris de quæstis per epistolam. Ex nostro commentario in epist. ad Att.

PARS. multis partibus plures, pro multo plures, veteres dicebant. Cicero lib. I. epist. fam. Perspiciebant, inquit, multis partibus plures in Hortensij sententiam ituros. & lib. III. de finibus, Multis partibus malit, dixit, pro multo malit. item M. Cælius in epistola ad Ciceronem: Turpe tibi erit, Patiscum Curioni decem pantheras misisse, te nõ multis partibus multo plures. etiam apud Cæsarem in commentariis illa nouimus: Quoniam numero multis partibus esset inferior. Suetonius quoq;, non malus Latinitatis autor, in Iulij vita eodem loquendi modo vsus est. Ex nostris scholiis in epist. fam.

PARERE pro apparere, veteres dicebant, itaq; scriptum est apud Siculum Flaccum, Aliquibus locis lapides, qui in limitibus positi erant, interciderunt: & limites ipsi, id est rigores, nõ parentibus lapidibus difficile inueniuntur. Et Frontinus, Ante Iouem limites non parebant, qui diuiderent agros. Hygenus autem: Antiquæ mensuræ actus in diuersum nouis limitibus incidĩtur. nam tetrantum veterum lapides adhuc parent, sicut in Campania finibus Miuturnẽsium. Et apud Ciceronem in oratione pro Roscio Comœdo.

PECVLATVS à principio capitalis Romæ non fuit, & pecuniaria pœna, nõ capitis diminutione, notabatur. id significat Liuius lib. XVII, cum ait, M. Liuius erat, multis annis ante ex consulatu populi indicio damnatus, quam ignominiam adeo ægre tulerat, vt & rus migraret, & per multos annos & Vrbe & omni cœtu careret hominum. ex his verbis, non esse M. Liuio aqua & igni interdictum, sed, affectum animo grauiter ex eo iudicio, iratum populo sua sponte vrbe cessisse, animaduerto. eum autem peculatus nomine esse damnatum, ex eo libello cõstat, quẽ nescio quis de viris illustribus composuit, & apud Liuium lib. XXXVIII, damnato de peculatu L. Scipione Asiatico, Africani maioris fratre, litis æstimatæ, & carceris, nisi solueret, mentio fit; aquæ verò & ignis interdictio nulla nominatur. est exemplum M. Camilli, qui vrbem Romã obsidione Gallorum liberauit. hic ob Veientanã prædam, vt ait Liuius, à L. Appuleio accusatus, XV millibus grauis æris damnatus est, abiit autem in exilium ante iudicij diem: quia, cum se damnatum iri, de suis tribulibus & clientibus cognouisset, de patria maluit decedere, quam inquisisimã multam populi suffragiis irrogatam exoluere. nam damnatis de peculatu vel quãti esset lis æstimata, soluẽdum erat, vel in vinculis, donec soluerent, miserrime viuẽdum. quod in Scipionis Asiatici iudicio Liuius significat. quòd si reus, iudicio non expectato, in exilium voluntarium abiisset, tunc accusationẽ quidem is, qui cœperat persequebatur. reum tamẽ absentem nõ damnabat, quam pecuniaria pœna populus condemnabat: eámque pecuniam soluere, si rediret, damnatus cogebatur, aut, si soluẽdo nõ esset, in carcerẽ ire. Hoc de crimine lex nulla nominatur: sed ante M. Aemilium Lepidum C. Flaminiũ Cos. quo anno superior Africanus à duobus Petilijs tribunis pl. est accusatus, iudicem senatum fuisse Liuius lib. XXXVIII significat, me tamen idem Liuius in dubitationẽ adducit, senatus ne, an populus ante eos consules, quos nominaui, de peculatu quæsierit. scribit enim duobus libris, XXVI, & XXIX. M. Liuium Salinatorẽ, post priorem cõsulatum à populo esse condemnatum. eam porro damnationẽ peculatus nomine fuisse, iam ostendimus. Sed videlicet existimare possumus, quouis de crimine, si tribunus pl. aliquis esset accusator, populumiudicare potuisse ne grauis auctor T. Liuius, damnetur inconstantiæ. Post Africani, eiúsq; fratris Asiatici accusationẽ, prætor cũ iudicum cõsilio de iis, qui peculatus arguerentur, quæstionẽ exercuit. id opinor lege ab aliquo magistratu lata institutum. alioqui, quod senatus vniuersi munus erat, ad prætorem, certúmq; iudicum numerum, senatu negligẽte, translatum, vix putarim. Lege postea Iulia capitalis peculatus factus est: quod Iurisconsulti declarant. Peculatus pœna, inquit Vlpianus ad legem Iuliam peculatus, aquæ & ignis interdictionẽ cõtinet: in quam hodie successit deportatio. porrò, qui in eum statum deducitur, sicut omnia pristina iura, ita & bona amittit. Lege autẽ peculatus tenebatur, si quis pecuniam publicã surripuisset, vel, vt surripueretur curasset: si quis in aurum, argẽtúmve, aut æs publicũ quid indidisset, vel immiscuisset, feci sse tque dolo malo, quo id peius fieret. hęc apud Venuleium scripta sunt. Quod autem additur, eadem Iulia lege obstrictos fuisse qui æs, in quo leges inciſæ erant, refixi sset, vel quid immutasset, aut in publicis tabulis deleuisset, induxisse ve: hæc ego nõ ad peculatum, sed ad maiestatẽ retulerim. q; si precio cõmissum id fuisset: ne sic quidem peculatus mihi videtur, sed damnati potius maiestatis, & corruptus & corruptor. quæ di enim incerta crimina in maiestate cõsherẽbatur: neq; aliud crimen patebat latius. atque etiam, quod in lege Iulia peculatus ait Vlpianus scriptum fuisse, ne quis ex pecunia sacra religiosaque auferret, interciperet, in rem suam verteret, non peculatum magis quàm sacrilegium, fuisse existimauerim. Hæc præterea sunt in crimine peculatus: si quis imperator pecuniam ex præda captam penes se priuatim retinuisset, eámque nec in triumpho tulisset, nec in ærarium retulisset. Pœna peculatus vel pecuniaria fuit, vel capitalis. nam qui prædam ab hostibus captam surripuerat, in quadruplum damnabatur: cæteris autem aqua & igni interdicebatur. postea irrogata est alia lege deportatio, abrogata interdictionis pœna. Et quoniam, vt repetũdæ, ita peculatus publicum furtum fuit; propterea, vt in repetundis, sic in peculatu æstimationes fiebant litium, contráque hæredes, vt scripsit Papinianus ad legem Iuliam peculatus, actio dabatur. peculatum tamen, quod ante quinquennium esset admissum, obiici non oportuit, si Venuleio credimus. Ex libro nostro de legibus Romanis.

PERDVELLIO, criminũ omnium de maiestate fuit atrocissimũ. nam tunc est, cum in ipsam remp. vel in personã magistratus, aut principis infertur iniuria. cognoscebatur autẽ non à prætore, sed à III viris. deinde ad populum erat prouocatio. itaq; & Horatium illum, qui sororem occidit, & Sp. Cassium Vicellinũ, qui de regno cogitauit, perduellionis accusatos, alterũ à populo esse absolutum, alterũ condemnatũ, &, bonis publicatis, necatum, Liuius monimẽtis historiarum prodidit: quanquã Horatij factũ, parricidium, nõ perduellio, videtur fuisse: & lege parricidij, quã Numa Pompilius fecerat, iudicatũ esse, Hostilij regis iussu, Pompeius docet. cur igitur perduellionem Liuius nominat? ait enim: Rex, cõcilio populi aduocato, II viros, inquit, qui Horatio perduellionẽ iudicent secundum legẽ, facio. causam hanc, fortasse verã, licet opinari: vel quia Numa, vir sanctissimus, parricidium omne perduellionẽ voluit esse: vel quia, si nõ omne parricidium, saltem illud, quod in cognatos, affines ve cõmitteretur. Lege perduellionis, primũ II viri iudicabant, deinde ad populũ erat prouocatio. declarat hoc oratio pro Rabirio perduellionis reo: ex qua primum à II viris, deinde à populo de Rabirio iudicatũ esse, cognoscitur quod etiã Suetonius tradidit. quanquã, multo ante, iudicẽ hoc de crimine populum fuisse, nõ modo Horatij proximo demonstratur exẽplo, verùm etiã ex eo, quod à Plutarcho in Poplicola de Vitellis, & Aquillijs qui Tarquiniæ gentis vtrique fuerũt, proditũ est. nam, cũ de Tarquinio rege restituendo cogitassent, damnati à populo pœnas morte debitas luerunt. Atq; hoc vno crimine damnatos necare ciues Romanos licuisse, cum eo tamen, si populus ita iudicasset, (nam, alioqui ne liceret, Sempronia C. Gracchi tribunicia lege sancitum est) satis plane cõstat: quippe, cum & crucem Rabirio à Labieno accusatore in campo constitutam Cicero dicat; &, mortem lege Iulia irrogatam; posteriores etiam Iurisconsulti tradiderint, rei quoq; memoria post mortem condẽnat. Notat Vlpianus, purgandum fuisse crimen perduellionis etiam successoribus: si forte reus obiisset antequàm de eo iudicatum esset. Quemadmodum autem omniũ de maiestate criminum perduellio grauissimum fuit: sic à populo iis comitiis, quæ maxima omnium erant, centuriatis, inquam, iudicabatur, quod in ea, quam proxime nominaui, oratione pro Rabirio declaratur, idémq; Liuius, Valeriusq; significant, qui cẽturias nominant in eo perduellionis iudicio, quod de Ti. Graccho, & C. Claudio cẽsoribus, accusante tribuno pl. fiebat. nec dubito, quin Attilius ille Calatinus, Q. Fabij Maximi socer, quem scribit Valerius oppidi Soranorum proditione

ditione reum ad populum esse factum, centuriatis & ipse comitiis causam dixerit: cum oppidi proditio, quæ in Rempublicam grauis iniuria est, videatur esse perduellio. itaque miror, (vt aliud ex alio) cur proditionem & maiestatem Pedianus quodam in loco separatim nominauerit: cum proditio certe in maiestatem includatur, atque etiam, vt ego existimo perduellio sit, nisi si vt speciem, quomodo philosophi loquuntur, à genere seiunxit, perduellionem scilicet à maiestate. nam & vocabulum ipsum, prodere, videtur proprie ac directe perduellionem spectare. est enim, vbi quis cum hostibus aduersus Remp. conspirat. Ex libro de legibus Romanis.

PERTICA à portando dicta, quasi portica. Ex libello variorum auctorum de limitibus

PLEBS, plebei Romę multi fiebant ex patriciis, sicuti contra ex plebeiis patricij. id cum fiebat adoptione, nomen mutabatur, quod opinor satis constare. cum vero non adoptione, sed aliquo priuilegio aut à plebe ad patres, aut à patribus ad plebem transibant; cõseruabatur nomen. quod Octauiæ gentis exemplo Suetonius ostẽdit: ait enim, modo patricia, modo plebeiam fuisse, nomine conseruato. & Dio lib. XLII, & Cornelium Dolabellam qui Ciceronis gener fuit, transisse ad plebem, tradit. ex quo postea tribunus pleb. factus est Dolabella: nec desiit esse Cornelius, sed desiit esse patricius. nam lib. XLIII. Epist. Fam. Cicero P. Cornelium vocari dicit eum qui Dolabellæ beneficio ciuitate à Cæsare victo iam Pompeio, donatus erat. quod factum est post illud tempus, quo transisse ad plebem Dolabellam scripsit Dio. video etiam in historiis tribunum pl. nominari Minucium Augurinum, factum videlicet ex patricio plebeium nomine conseruato. nam antea Minucios omnes patricios videmus. Ex nostro commentario in Epist. ad Q. Fratrem.

PLINTHIDES quid sit, Hygenus in libro de limitibus declarat his verbis, Quæstorij dicuntur agri, quos populus Romanus, deuictis pulsísq; hostibus, possedit, mandauitque quæstoribus vt eos venundarent: quæ centuriæ nunc appellantur Plinthides, id est latercŭli: eædem in quinquagenis iugeribus quadratas cluserunt limitibus, atq; ita certum cuique modum vendiderunt. Idem in eodem libro sic, Sunt plinthides, id est latercŭli quadrati, vti centuriæ per sena millia pedum L. limitibus inclusi, habentes singuli latercŭli iugera numero I. CCL.

PRAENOMEN Romana prænomina ad triginta fuisse, ex Varronis sententia tradit Valerius. hęc autẽ fuisse videntur, Agrippa, Appius, Aulus, Cæso, Caius, Cneus, Decimus, Hostus, Lucius, Mamercus, Manius, Marcus, Numerius, Opiter, Posthumus, Proculus, Publius, Quinctius, Seruius, Sextus, Spurius, Tiberius, Titus, Tullus, Vibus, Volero, Vopiscus. peregrina vero prænomina fuere, Ancus, Aurunus, Lar, Lucumo, Metius, Numa, Petro, Pompo, Sertor, Tullus, Turnus, Volusius, de quorum prænominum origine, ac significatione, quoniam qui de nominibus modo scripsere, nihil dixerunt, nos ea scribemus, quæ à veteribus tradita, à nobis, quanta maxima fieri potuit diligentia, sunt collecta. Agrippa, Festo auctore, vocatus, qui cum labore matris sit natus, exempli causa in pedes contra naturam, & non in caput, id est ab ægro partu. item Nonius Marcellus, & Quinctilianus lib. IX. Appius ex Sabinorum prænomine Actio venit, vt ait Valerius: idque Romæ Claudiorum fuit; quorũ princeps Appius Clausus dictus est. de quo Liuius lib. II. Auli dicti, qui diis alentibus nascerẽtur, vt ait Valerius. Cæso, qui ex vtero matris exectus est: quod tradunt Festus, Valerius, Plinius lib. VII. cap. IX. Caius à gaudio patrum appellatus, vt ait Valerius. Cneos vel ab insigni aliqua re, quasi, γνωαίσε vel à γίγνεσθαι, id est generatione futura dictos tradit Valerius, & Festus. Quinctus, Sextus, Decimus, à numero dicti sunt, teste Varrone: vt, qui quinto, sexto, & decimo quoq; loco esset natus, is demũ primis temporibus Quinctus, Sextus, & Decimus diceretur, Hostus, in quit Valerius fuit prænomen in eo, qui peregrè apud hospitẽ natus est; fuitq; prænomen Lucretij Tricipitini, collegæ L. Sergij consulis, Macrobius lib. I. Sat. qui in hostico procreatus esset, eum Hostum fuisse vocatum scribit. est autem mendum apud Valeriũ: Hospes enim legitur, non Hostus. quòd autẽ legendũ sit Hostus, ex eo intelligi potest, quòd Liuius Lucretium Tricipitinum, cuius meminit Valerius, Hostũ vocat & in Consulibus Capitolinis scriptum est, P. LVCRETIVS HOSTI F. Macrobius etiam lib. I. Hosti Hostilij mẽtionem facit. Lucij duplex origo traditur à Valerio. aut enim à Lucumonibus Etruscis dictus est, vt Lucumo Tarquinienſis, qui se L. Tarquinium appellauit; aut is demum Lucius appellatus est, qui lucis initio natus est. quod scribit etiam Festus, & Varro. Mamercus prænomen gentis Aemiliæ fuit, de quo Plutarchus in Numa, & Aemilio sic, Mamercus fuit Pythagoræ filius, à quo Numa Pompilius rex filium Mamercum nominauit, qui auctor, & princeps gentis Aemiliæ fuit. Festus autem prænomen Oscũ esse putat, quòd Osci Martem Mamercũ appellauerint. Manius dictus est qui mane est ortus; aut ominis causa, quasi bonus: manum enim antiqui bonum dicebant. quę tradit Varro lib. II de analogia, Valerius, Festus, Macrobius lib. I Sat. Zosimus autẽ, Græcus historiarũ autor, lib. I tradit, Maniũ in gentem Valeriam profectũ esse à quodam Valerio, qui primus sacra diis Manibus fecit. Marcus dictus est, qui mense Martio natus est, vt ait Valerius. De Numerio sic Festus: Numerius prænomen nunquam antea fuisse in patricia familia dicitur, quàm Q. Fabius, qui vnus post sex & trecentos ab Etruscis interfectos superfuit, inductus magnitudine diuitiarum vxorem duxit Otacilij Maleuentani, vt tum dicebantur, filiam, ea conditione, vt qui primus natus esset, prænomine aui materni Numerius appellaretur. & Valerius ita: Numerio sola patricia familia vsa est Fabia, iccirco quòd, CCCVI apud Cremeram flumen cæsis, qui vnus ex ea stirpe exiterat, ducta in matrimoniũ vxore filia Numerij Otacilij Maleuẽtani sub eo pacto, vt, quem primum filium sustulisset, ei Numerij prænomen imponeret, obtemperarit. hinc mendose apud Ciceronem lib. I. de Diuinatione legitur ita: His adiungatur etiam somniũ Aeneæ, quod innumerũ Fabij Pictoris Græcis annalibus scriptũ est. cum sit legendũ. Quod in Numerij Fabij Pictoris. fuit enim alter Fabius Pictor prænomine Quinctus, qui de rebus Romanis latine scripsit. Gellio, & Nonio testibus, qui eius sæpe verba Latina proferunt, itémq; Cicerone de legibus lib. I. qui eum inter historicos Latinos numerat. at qui Græce iisdẽ de rebus scripsit, is videtur fuisse Numerius nominatus, quem tamen lib. I. Dionysius Quinctũ nominat. Hac ratione in oratione pro Cluẽtio Numerios Aurios legimus, & lib. III de Oratore Numerium Furium, & lib. II de Diuin. Numerium Suffucium, & apud Pedianum Numerium Quinctiu. Opiter dictus, cuius pater, auo viuo, mortuus est: quasi qui post obitũ patris genitus sit, aut qui ob patrem auum habeat. quod prænomẽ Virginio Tricosto consuli fuit. Valerius, & Festus. Posthumus, qui post humatum patrem est natus. Varro lib. II. de analogia, & Plutarchus in Coriolano, vt Posthumus Cominius, & Posthumus Ebutius: de quibus Valerius. Proculus, qui natus sit patre peregrinante patria procul, vt ait Plutarchus in Coriolano. Valerius autẽ, qui patre sene natus sit, quasi procul ætate progresso, eum Proculum esse vocatum dicit. Publij, ait Valerius, qui prius pupilli facti erant, quam prænomina haberent. alij, ominis causa à pube. Seruius is primum dictus est, quem seruiens mulier peperisset, vt de Ser. Tullio rege scribit Dionysius. at Valerius, qui, mortua matre, in vtero seruatus est. Spurius dictus, qui sine patre esset. antiqui enim iisdem literis S.P. Spurium, & sine patre, scripserũt. quod à Plutarcho in quæstionibus, & Valerio traditum est. Tiberij, ait Valerius, dicti qui ad Tiberim nascerentur. De Tito cõtrouersia est. Valerius à Sabino quodam, nomine Tito, manasse ait: Festus à titulo: titulos autem milites fuisse, quòd patriam tuerẽtur, quasi tutulos. Tullus ominis causa dictus est, quasi tollendus, o litera in u versa: quod à Valerio proditum. Volero, inquit Valerius, in prænomen abiit quia volentibus nasci liberis parentibus videbatur, quo vsus est Publius Philo, qui nominatur in anno CCCLIII Capitolino. Vibum prænomẽ esse, indicat annus CCC Capitolinus, vbi est ita: P. SESTIVS Q. F. VIBI N. CAPITOLINVS; itémque Liuius lib. XXVI. Vopiscus dictus, qui ex duobus conceptis vno abortu excluso ad partum legitimum deduceretur: quo prænomine præcipue Iulia gẽs vsa est. Valerius, Festus, Plutarchus in Coriolano, Plinius lib. VI cap. IX. Hactenus de Romanorum prænominum vi, ac significatione: nunc de peregrinis, quorũ est ratio, & significatio. Ancum scribit Varro à Sabinis ortum. Valerius autem tradit eum Ancum esse appellatum, qui vitiosum habuit cubitum, qui ἀγκὼν Græcè dicitur, cui etiam Festus assentitur. Ancus enim, inquit, ille vocatur, qui aduncum habet brachium ita, vt regi non possit. hinc Ancus Martius Rex, & Ancus Publicius Imperator Lanuuinus contra Hostilium regem, Dionysio auctore. Aruntem, & Lucumonem Etrusca pronomina fuisse, scribit Dionysius. itaq; Aruntem Tarquinium, Superbi regis filium, & Aruntem Tolumnium, Porsenæ filium, legimus. Volusius Sabinus fuit: eóque vsus est pater P. Valerij Poplicolæ, Liuio, & Capitolinis lapidibus auctoribus. quanquam Græci ἄδηλον. Lartis prænomen, vt tradit Valerius, à laribus sumptum est. Tuscum autem ante creditum est esse, fuitque consulis Herminij. idem fere Carisius, & Priscianus lib. V: Lar, si familiaris est, facit laris; si Tolumnij Porsenæ, Lartis. & Seruius in VI Aeneidos: Lar Tolumnius, à Cosso occisus, à loco dictus est, flectitur autem, Lar Lartis. & Liuius lib. IIII Daturos, quod Lar Tolumnius dedisset. & Cicero Philippica IX: Lar Tolumnius, Veientium Rex. de Larte Porsena ita Dionysius lib. V: ἐπεσιώνυε δὲ τὸν τύραννον λάβρ ὄνομα, πορσίνας ὑπολαμβάνων. Quòd autem hoc prænomen Herminij consulis fuerit, vt ait Valerius, id etiã ex Dionysij lib. IX cognoscitur: à quo ita anno CCCIIII consul scribitur λάβρ ὁ ἑρμίνιος; & à Diodoro λαρίνος ὁ ἑρμίνιος. Ex his autem intelligi potest, quàm vere scripserint quidam in libro de nominibus, ita: Postea quàm in vrbem migrarũt Sabini, duplicari nomina cœperunt, vt Numa Pompilius, Ser. Tullius, Lartes Porsena. quãuis hoc nomen Etruscum fuerit. in quo prænomine Lartes sciendum eo veluti prænomine vsos veteres. Seruius interpres Vergilianus ab oppido dictum putat. itidem Plutarchus in Publicola existimat, qui tamen λάρτιος scribit, sed male. Hæc illi. quàm autem verè ipsi viderint. neq; enim Lartes Porsena duobus tantum nominibus vsus est, cum ex Tolumnia gente fuerit, Seruio, quem ante nominaui, auctore: nec Lartes in recto casu dicitur, sed Lar: quod superioribus testimoniis cõprobatum est: nec Seruius Lartem ab oppido dictum ait, sed à loco: nec item Plutarchus vllo in libro, nedum in Publicola, ab oppido dictum scripsit: neque item est apud Plutarchum λαρίσης, sed λάρ, quanquam mendose: inquit enim, ἐπιλαβὼν κλάρου πορσίνου: cum sit legendum ex Dionysio, τὸν λάρτα πορσίνον. Cur igitur hoc illi dixerunt: quia interpretem legerunt, qui ita vertit: Supplex ad Laertem Porsenam confugit. illi vero in Græcis libris versati, quid in Græco codice esse deberet, intelligentes, illud, quod non erat, esse affirmarunt. Metius Albanorum prænomen fuit, vt in Metio Fuferio; & Sabinorum, vt in Metio Curtio; & Latinorum, vt in Metio Geminio, & Metio Octauio, de quibus Liuius. Numa Sabinorum fuit, vt in Numa Pompilio rege, & in Numa Marcio pontifice maximo. Pomponis prænomine vsus est Pompo Pompilius, Numæ regis pater: quod scripsit Dionysius in Numa, & Liuius lib. XLI. itaq: Numa filium etiã habuit nomine Pomponem, qui ex se gentem Pomponiã propagauit, auctore Plutarcho. quãquam quidã imperite Pompilij filiũ Numam esse scripserũt. Tallus Sabinorum prænomen fuit: de quo Festus. Dionysius etiã cum Tatio rege Sabinorum Romã commigrasse ait Tallum cognomine Tyrannum. Turnus Latinorum nomen fuit, vt in Turno Herdonio Aricino. Sertor, autore Valerio, dictus est, qui per lationem natus esset: eóque prænomine Sertor Resius vsus est, is, qui primus ius feciale instituit. Festus autem, Sertorem à prendendo dictum à quibusdam, ait; quia, cum cuipiam afferat manũ educendi eius gratia ex seruitute in libertatẽ vocetur adsertor: cum verisimilius sit, dictum, quòd sereret quid; ac potius adsertorem à serendo accepisse nomen, cum aliquem serat, petendo in libertatem eandem, qua ipse sit, id est iungat, quia fruges, cum seruntur, terræ iungit. Statium prænomen à stabilitate dictum, tradit Festus: seruile autem nomen fuisse, Gellius. Nunc ostendamus, qua ratione hæc ipsa prænomina scriberentur. Romanorum prænominum alia singulis, alia binis, alia ternis literis scribi solita, cùm à veteribus traditum, tum ab antiquissimo quoque lapide, nummóque

Universidad de Deusto
Biblioteca

ita retentum est, vt nihil ea reposſit esse illustrius. autores sunt Plutarchus in quæstionibus, Sosipater, Donatus, & Prisc ianus. singulis literis scribebantur, Aulus, Cæso, Caius, Quinctus, Decimus, Lucius, Marcus, Manius, Numerius, Publius, Titus, vt A. Posthumius, C. Iulius, K. Fabius, Q. Cæcilius, D. Iunius, L. Licinius, M'. Valerius, M'. Curius, N. Fabius, P. Cornelius, T. Manlius: binis literis, Appius, Cneus, Spurius, Tiberius, Opiter, vt Ap. Claudius, Cn. Pompeius, Sp. Veturius, Ti. Aemilius, Op. Virginius: ternis, Mamercus, Sextus, Seruius, Tullus; vt Mam. Aemilius, Sex. Iulius, Ser. Cornelius, Tul. Hostilius. Fuisse præterea aliquot prænomina, quæ longo post tempore pro cognominibus vsurpari cœpta sint, ex vetustis non solum grammaticis, sed etiam annalibus intelligitur. quod ipsum in Agrippa, Volusio, Mamerco, Proculo, & Tullo facile perspici potest: quæ in L. Vipsanio Agrippa, L. Valerio Volusio, M. Aemilio Mamerco, C. Plautio Proculo, L. Volcatio Tullo, viris consularibus, cognomina esse, perspicuum est: quod etiam tradit Valerius his verbis: Quæ olim prænomina fuerunt, nunc cognomina sunt, vt Posthumus, Agrippa, Proculus, itémque Priscianus lib. 11. sic: Inueniuntur multa, quę in aliis personis sunt prænomina, loco cognominũ accipi. Mulieres quoque prænominibus vsæ sunt: de quo Valerius ita, Antiquarum mulierum frequenti in vsu prænomina fuerunt, Rutilla, Cesella, Rodocilla, Mutrulla, Burra. ista prænomina à viris tracta sunt, Caia, Lucia, Publia, Mania. Festus vero sic, Prænominibus fœminas vsas esse, testimonio sunt Cæcilia, & Taratia quæ ambæ Caiæ solitæ sint appellari: pari modo Lucia, & Tita. Varro autem lib. 11 de Analogia sic: In nostris nominibus, qui sumus in Latio, & liberi, Analogia necessaria. itaque ibi apparet Analogiæ ac dicitur, Terentius vir, Terentia fœmina, Terentium genus. in prænominibus ideo non sit item, quod hæc instituta ad vsum singularia, quibus discernerentur, nomina gentilitia, vtrà numero, Secunda, Tertia, Quarta, in viris, vt, Quinctus, Sextus, Decimus, sic ab aliis rebus, cum essent duo Terentij, aut plures, discernendi causa, vt aliquid singulare haberent, notabant fortitá ab eo, qui mane natus diceretur, vt is Manius esset; qui luci, Lucius; qui post patris mortem, Posthumus. è quibus quædã item cecidisse in fœminis, declarant prænomina antiqua mulierum, Mania, Lucia, Posthuma. videmus enim, Maniam matrem Larũ dici, Luciam Volaminiam Saliorum carminibus appellari, Posthumã à multis post patris mortem etiam nunc appellari. Postremo Plutarchus in Mario Posidonium reprehẽdit, qui, cum primum nomen proprium, esse diceret, nulli tamen mulieri primum nomẽ esse dicebat. ex quo efficiebatur, mulieres proprio nomine caruisse. itaque idem in quæstionibus aperte scribit, mulieres duobus, viros tribus nominibus esse vsos. Sed etiam lapides, in quibus hæc prænomina leguntur, Prima, Secũda, Tertia, Quarta, Quincta, & Quinctula, Lucia, Mania, Tita, quibus ipsis in lapidibus animaduertitur, prænomina quandoq; postponi consueuisse: nominatur enim Saluia Prima, Liuia Quarta, Nonia Quinctula. quod idem in viris Liuius etiã fecit; qui, Accius Tullus, Accius Nauius, Manlius Cneus, & Octauius Metius; & Cicero, Maluginẽsis M. Scipio; & Suetonius, Claudius Appius Regillanus, & alia eiusmodi dixerunt. Caiam præterea, quod cõmune omnibus mulieribus prænomen fuit, ɔ inuersa notatam fuisse, contrá; Caiũ in viris, satis est ex Probo, ali sque veteribus grammaticis, atque lapidibus perspicuum. Ex libro Caroli Sigonij de nominibus Romanorũ: in quo & alia leguntur sane præclara, admodúmque scitu digna.

PRAETEXTA quatuor hominum genera vtebantur, pueri ad vsque tirocinij diem, hoc est ad annum ætatis XVII. magistratus omnes vrbani: quod vtrunque nemo, vt opinor, paulo humanior ignorat: præterea, quod obseruatum non ita vulgo credimus, magistri collegiorum, dum ludos compitalicios faciebant: & Senatores omnes, cum deorum festos celebrabant dies, de magistri collegiorum docuit me locus in oratione in Pisonem, quo in loco sunt hæc: Qu, Metellus designatus consul, cum quidam tribunus pl. suo auxilio magistros ludorum ludos facere iussisset, priuatus fieri vetuit. tu, cum in calendas Ian. compitaliciorum dies incidissent, Sex. Clodium, qui nunquam antea prætextatus fuisset, ludos facere, & prætextatum volitare passus es. quibus verbis Pedianus hæc subiungit, Solebant magistri collegiorum ludos facere, faciebant compitalicios prætextati. Erat autem satis turpe mendum in iis verbis, Magistros ludorum ludos facere. nam est in omnibus, qui ad hanc diem impressi leguntur, libris, Magnos ludos facere. cum loquatur Cicero non de magnis ludis, sed de compitaliciis. vt omittam duo argumenta, vnum, quod illud, Facere iussisset, aliquid omnino desiderabat, quem enim tribunus ille ludos facere iussisset? alterum, quòd Pedianus ita loquitur, vt significet magistrum in oratione fieri mentionem. quàm facile autem ex, magistros, fieri potuerit, magnos, literarum declarat similitudo, præsertim si, magistros, paucioribus literis, apice superimposito, scribatur. De senatoribus autem ex iis verbis, quæ sunt oratione 11 in Antonium, conieci: Nescis, heri quartum in circo diem ludo. Romanorum fuisse? re autem ipsum ad populum tulisse, vt quinctus præterea dies Cæsari tribueretur? cur non sumus prætextati? cur honorem Cæsaris tua lege datum, deseri patimur? Ex commentario nostro in orationem pro Sextio.

PRAETOR de capitalibus criminibus quærebat, non omnibus tamen, sed tantum de maiestate, de vi, de repetundis, de crimine interficarios, de ambitu, de veneficio: de incestu vero, & perduellione populus. Prætores autem, quæ cuique futura esset quæstio, antè sortiebantur: vt deinde singulis de criminibus singuli, prout sors tulisset, cum consilio quærerent etsi de crimine interficarios, cum in iudicium quandoq; ita multi vocarentur, vt prætor vnus minime sufficeret, non vnus, sed duo prætores cognoscebant. quod in oratione pro Cluentio animadvertimus. idémque eandem ob causam in aliis criminibus interdum esse factum, licet existimare. nonnunquam etiam, dicente aliquo tribuno pl. qui cogendi ad iudicium populi ius haberet, non prætor, sed populus ipse de maiestate quæstionem exercebat. itaque Cn. Domitius tribunus pl. is, qui cum C. Cassio postea consul fuit, accusauit M. Syllanum, quòd iniussu populi bellum cum Cimbris consul gessisset, cũ in eo bello graues ob eã causam calamitates acceptas esse diceret. qua de re suffragium tribus tulerunt. Quod autem dixi, prætores de criminibus quæsiisse: vnum excipio prætorem vrb. qui nullo de crimine publico quærebat. itaque nec quæsitor dicebatur, tantum, ciuilibus controuersiis ad eum delatis, ius dicebat, hoc est iudices, & iudicij formulam, quam sequerentur, dabat. nec enim prætor ipse iudicare solitus erat, sed, cum iudices, ab ipso dati, de controuersia cognouissent, ac iudicassent, exequebatur. ideo in omnibus ferme edictis prætorum legitur, Iudicium dabo. in quo posteriores lapsi sunt. est igitur aliud, ius dicere, aliud, iudicare: contra quam qui veterum iurisconsultorum libros ignorant, opinantur. &, quemadmodum ciuilibus in rebus prætor non cognoscit. neque iudicat, sed ius dicit: sic, qui ab ipso iudices dati sunt, non ius dicunt, sed cognoscũt, ac iudicant. hinc recuperatores, hinc centum viri, hinc arbitri, quos prætor dabat vt iudicarent. atque hoc & Cicero sensit in Epist. ad Quinctum fratrem. Prætor, inquit, solet iudicare, deberi? Quædam tamen erant, in quibus non modo non iudicabat, verum nec ius dicebat prætor vrb. sed, omissa iurisdictione, imperio prætorio exequebatur; vt, cum bonorum possessionem secũdum tabulas, aut contra tabulas dabat: item, cum restituebat in integrum; & huius generis nonnulla. Porro, cuius prætoris erat iurisdictio, eius non erat quæstio publica: neque, cuius quæstio publica eius iurisdictio. vnus tamen de toto prætorũ collegio, qui erant omnes octo, & iuris dicendi, & quærendi potestatem habebat is, qui prætor inter peregrinos vocabatur. nam & ius inter peregrinos ab eo dictum, satis constat: & quæsitum, sociorum, hoc est peregrinorum, causa de repetundis, Pedianus demonstrat in orationis commentario aduersus competitores. Hæc de Iurisdictione prætorum. nunc de origine primum, deinde de numero eorum subiungemus, etsi videri potest ὑστέρου πρότερα. sed hic doctrinam quærimus: de ordine non ita laboramus. Scriptum est igitur in Digestis Iustiniani lib. .ſic, ex Pomponio de origine iuris. Cum consules auocarentur bellis finitimis; neque esset, qui in ciuitate ius reddere posset. factum est, vt prætor crearetur, qui vrbanus appellatus est, quòd in vrbe ius redderet. post aliquot deinde annos non sufficiente eo prętore, quòd multa turba etiam peregrinorũ in ciuitatem veniret, creatus est & alter prętor, qui peregrinus appellatus est ab eo, quod plerunque inter peregrinos ius dicebat. capta deinde Sardinia, mox Sicilia, item Hispania, deinde Narbonensi prouincia, totidem prætores, quot prouinciæ in ditionem venerant, creati sunt, partim qui vrbanis rebus, partim qui prouincialibus præessent. deinde Cornelius Sylla quæstiones publicas constituit, veluti de falsõ, de parricidio, de siccariis; & prætores quatuor adiecit. deinde C. Iulius Cæsar duos prętores, & duos ædiles. qui frumen to præsent, & à Cerere Cereales, cõstituit. itaque duodecim prætores, sex ædiles sunt creati. diuus deinde Augustus sedecim prætores constituit. post diuus Claudius duos adiecit, qui de fideicommissis ius dicerent. ex quibus vnum diuus Titus detraxit: & adiecit vnum diuus Nerua: qui inter fiscum & priuatos ius dicerent. ita decem: & octo prætores in ciuitate ius dicunt. Sic in digestis Pomponius. nos autem, quod sentimus de numero prętorum, quòd quidem legendis veterum libris obseruare licuerit, exponemus, de numero, inquam, eorũ prætorum, qui fuerunt extremis Reip. temporibus. nam, euersa Rep. tota ratio magistratuum arbitrio Imperatorũ perturbata. Octo igitur prætores, nunquã plures, vt nos opinamur, stante Rep. fuerunt. argumenta, quibus adducor, vt ita esse credam, hæc sunt. Prætores, gesto magistratu, exibant in prouincias. hoc in dubium vocari non potest. plena exemplorum omnia. videtur igitur esse rationi cõsentaneum, vt earum prouinciarum numerus cum prætorum numero congruerit, has porro in S. C. quod M. Cœlius ad Ciceronem misit, octo video nominari. Itémque, inquit, senatui placere, in Ciliciam prouinciã, inque octo reliquas prouincias, quas prætorij pro prætore obtinerent: & quæ sequuntur: & in oratione pro Milone, Erat, inquit, id temporis consul P. Lentulus, septem prætores, octo tribuni pl. defensores mei. Septem nominat, vno Appio de omnibus excepto: quod aperte indicat in oratione in Pisonem, his verbis: De me cum omnes magistratus promulgassent, præter vnum prætorem, à quo non fuit postulandum, fratrem inimici mei, prærérque duos de lapide emptos tribunos pl. legem comitiis centuriatis tulit P. Lentulus consul de collegæ Q. Metelli sententia. & pro Sextio sic, Collegas Milo adiutores habebat, consulis alterius summum studium, alterius animus pene placatus. de prætoribus vnus alienus, quod si quis putet, vnum quidem Appium ex vniuerso prætorum collegio à collegis in Ciceronẽ reuocando dissensisse, collegas tamen ipsos non plane septem fuisse, locúmque, iam à nobis ex oratione pro Milone recitatum, fortasse mendo non vacare, quod in notis numerorũ facile solet euenire. huic opinor, hãc suspicionem eripiam, ipsius Ciceronis testimonio. nam in orationem post reditum in senatu, vbi commemorat eos magistratus, quorum ope redierat ab exilio, nomina ponit octo tribunorum pl. & septem prætorum, eorum scilicet omnium, quos in ea pro Milone significauerat. Scriptum est etiam apud Dionem lib. XLII. de prætoribus à C. Cæsare, post Cn. Pompeium in Pharsalia deuicto decem creatis, vt gratiam bene de se meritis referret. ἵνα γάρ, inquit, πλείους αὐτῷ ἀμύνωσι, προσαγορ τε δίκας ἐς τὸν ἴσον τῷ ὑπάτῳ ἀποδέξῃ, ἧς ἰφίας ὑπὸ τῶν νεωτερίζοντων. quod si, plures vt remunerari posit decẽ prætores, & plures, quàm antea fuerant, sacerdotes creauit nimirũ cõsul, prætores non antea decẽ fuisse. Nam quod in Pomponio de origine iuris legitur. Cornelius Sylla quæstiones publicas cõstituit, veluti de falsõ, de parricidio, de sicariis, de iniuriis & prætores quatuor adiecit: deinde C. Iulius Cæsar duos prætores, & duos ædiles, qui frumento præessent, à Cerere Cereales constituit: id me minime conturbat. non enim dixit, adiecit quatuor prætores ad numerum veterum prætorum: sed, adiecit quatuor de iis, qui prætores erant, ad publicas quæstiones: vt quatuor ab ipso quæstionibus instituris quatuor itẽ prætores præessent. quos autẽ duos ait prętores à C. Cæsare adiunctos eos, opinor, intelligit, de quibus meminit Dio, qui denarium numerũ absoluerunt. Patet igitur de prætoribus octo vsque ad tertium C. Cæsaris consulatum. quid enim dubias coniecturas colligere opus est, in ea re, quæ satis manifeste probatur & ex eo S. C. cuius verba recitauimus, & ex quatuor Ciceronis orationibus. & ex

& ex Dionis historia. Sed arguit nescio quis, vt decem prætores ostendat, hoc modo. Prætores publicis quæstionibus præerant: vrbicæ quæstiones erant septem, inter sicarios, de repetundis, peculatus, de ambitũ, de maiestate, de vi, de falsõ, quæ crimen veneficij, & alia quædam complectebatur. ergo, cum septem essent quæstiones, & quæstioni inter sicarios duo prætores præessent, quod patet ex oratione pro Cluentio, reliquis autem singuli prætores: fuisse prætores octo, qui quæstionibus præessent, & duos præterea, quorum alter inter ciues, alter inter peregrinos ius diceret, necessarium videtur. dixi iam, non esse agendum coniecturis, aut argumẽtis, vbi veterum testimonia perspicua sunt. nec vero illa, quæ iam attuli, obscura videri possunt. Quod vero ad numerum quæstionum attinet, diuersa ratio est, nam si numerum prætorum ad numerum quæstionum accommodabimus; non modo plures quàm octo, sed plures etiam quàm decem creari prætores necesse erit. est enim quæstio de falsõ, est de parricidio, inter sicarios, de iniuriis, de venefício, de vi, de ambitu, de maiestate, de repetundis, de peculatu, de incestu, aliæ. ego autem ad argumentum illud, ne quis eo in aliquam dubitationem vocetur, ita respondeo: primum, præesse potuisse vnum prætorem quæstionibus pluribus, sicuti non vnus prætor, sed duo quæstioni inter sicarios quandoque præfuerunt. possunt exempli gratia, sex Prætores ita distineri crebritate iudiciorum, vt nouis exorientibus quæstionibus vacare non liceat. potest eo tempore septimus prætor (reliquus erat vnus vrbanus, qui nõ quærebat, sed ius dicebat) in ea quæstione minime occupatus esse, quæ forte illi cõtigerat. hic, non dubito, quin ad eas quæstiones exercendas decreto senatus traduceretur, quibus vacare sex reliquos prætores non potuisse iam dixi, non enim committendum, vt impunita crimina differantur, nec sit locus quò nocentes rei adducantur. Age vero, concedatur quæstiones ab vno prætore plures exerceri non licuisse; sequitúrque necessario, vt ideo plures, quàm octo, fuerint? non sane, mihi quidem vt videtur: nisi si mihi illud antè rationibus probetur, quæstiones non potuisse ab aliis, quàm à prætoribus, exerceri. quod si quis aggrediatur probare, fortasse hærebit. At nostra ratio quomodo procedit? optime videlicet: nititur enim testimonio veterum: à quo ego, quantum in me est, do operam vt ne discedam. quid igitur veteres testantur? præfuisse & publicis quæstionibus, & capitalibus, qui prætores non essent: qui iudices quæstionis dicebantur. nam quæstionem de veneficio, quam exercuit prætor Q. Voconius Naso, apud quem Cicero Cluentij causſam egit, exercuerat antè C. Iunius, non vt prætor, sed vt iudex quæstionis, qui & quæstor vocabatur. patet ex oratione pro Cluentio: patet etiam ex Asconij commentariis. iudicum autem quæstionis duo fuisse genera, alios prætores vt Q. Voconium Nasonẽ in causſa Cluentij, alios non prætores, vt C. Iunium in causſa Oppianici, multis verbis demõstratum est à nobis in libro de legibus. Atque hac ratione tueor locum illum in oratione pro Cluentio, in quo sex prætores cum nominasset Cicero, Q. Voconium Nasonem, M. Plętorium, C. Flaminium, seipsum, C. Aquilium, subiunxit, Quid reliquæ quæstiones? quibus ex verbis reliquos prætores intelligi, falsõ coniecit is, quem supra significatione tantum, ne cui videamur voluisse detrahere, appellauimus. vel enim, vt dixi, de iisdem prætoribus ibi nominatis, qui reliquas illas quæstiones exercere possent, licet intelligere; vel, quod iam probaui, de illis quæstionũ iudicibus, qui cum prætores non essent, quæstionibus tamen non modo publicis, verum etiam capitalibus (nec enim publicæ capitales omnes erant) interdum præerant. Reliqui duo prætores, Ciceronis collegæ, P. Cassius, & C. Antonius fuere. Cassius de maiestate quæsiuit: Antonium cum reliqui septem, quos nominauimus, omnes quæsierint, prætorem vrbanum fuisse, iúsque dixisse, necesse prorsus est. Hic teneris, inquit, octo prætores nominasti, & peregrinum omisisti: quem adiungi necesse est: &, si adiungitur, plures erunt, quàm octo. Explico me Pediani ope: cuius elegantem, plerúmq; antiquitatis, ac vere aureum libellum non me pœnitebit vnquam legendo contriuisse. is igitur in commentario orationis aduersus Antonium, & Catilinam, prætorem eum, qui de repetũdis quæreret, eundem iusinter peregrinos dixisse demonstrat. quod nec à ratione videtur discrepare, non enim ciuium, sed sociorum, hoc est peregrinorum, causſa iudicia repetundarum sunt instituta. iure igitur idem prætor & ius dicebat inter peregrinos, &, iis petentibus, de repetundis quærebat. quod cum ita sit: ius inter peregrinos prætorem Ciceronem dixisse, qui de repetundis quæsiuit, pro certo putandum est. verum Pediani verba, vt ejus testimonio res pateat, subscribamus. Antonius, inquit, multos in Achaia spoliauerat, nactus de exercitu Syllano equitum turmas, deinde Græci, quos spoliauerat, eduxerunt Antonium in ius ad M. Lucullum prætorem, qui ius inter peregrinos dicebat. & cum Lucullus id, quod Græci postulabant, decreuisset; appellauit tribunos Antonius, iurauitq; se ideo appellare, quòd æquo iure vti non posset, quem locum & Plutarchus attigit in vita Cæsaris, sed ita mendosè, vt mirer eum in rebus Romanis tam turpiter esse lapsum. primum P. Antonium nominat, qui Caius fuit: deinde Macedoniæ prætorem appellat M. Lucullum, qui prætor Romæ fuit: tertio, de corruptis iudiciis accusatum ait Antonũ, qui accusatus est de repetundis: postremo, tradit eum ideo tribunos pl. appellasse, quod sibi non licere cum Græcis diceret æquo iure in Græcia contendere: cum appellare in prouincia ad tribunos pl. qui Romæ erant, nemo soleret. quæstum potius ad senatum socij veniebant: nec de corruptis iudiciis, sed de pecuniis erepti, aut de nece iniusta, aut huiusmodi flagitiis: de quibus aut ad prætorem, aut etiam ad populum quandoque agebat accusator. quare Plutarchum hoc in loco non puto posse ab insciẽtiæ culpa vindicari. Hæc paulo fusius tractauimus, non ambitione adducti, sed studio veritatis; ne confirmaretur opinio illa de decem prætoribus ante bellum ciuile Cæsaris & Pompeij. Ex nostris commentariis in Epist. ad Q. Frat.

PROFANVM dictum id, quod, cum sanctum fuisset, postea in vsu hominum factum, hoc est extra fanum. Ex Aggeno de limitibus agrorum.

PRORSI limites dicti, qui spectabant ad Orientem: transuersi, qui ad Meridianum. Ex Hygeno.

PROVINCIA. exponemus, quot omnino in ditione populi Rom. prouinciæ fuerint, & à quibus quóve anno captæ, tum, quę consulares, quæque prætoriæ. Quo anno M. Cicero Ciliciam pro consule administrauit, qui fuit ab vrbe condita DCCII, M. Marcello Ser. Sulpicio cos. prouinciæ XV fuerũt in ditione populi Rom. Sardinia, Corsica, Sicilia, duæ Hispaniæ, citerior, vlterior; Asia, Aetolia, Macedonia, Illyrium, Dalmatia, Africa, Achaia, Galliæ duæ, cisalpina, transalpina; Cilicia, Bithynia, Pontus, Creta, Syria, Cyprus. quibus ex omnibus prouinciis vectigal capiebat annuum resp. vt à Plutarcho traditum est, octuagies quinquies decies centena millia. Sardiniam cepit, inter primum & secundum Punicum bellum, consul T. Manlius Torquatus; de qua triumphauit: eaque prima, anno vrbis DXVIII, prouincia populi Rom. facta est, missis ad eam componendam x legatis: quod in faciendis prouinciis seruatum est. Corsicam vicit, ac prouinciam fecit C. Papirius Maso consul, &, à senatu triumpho non impetrato, ipse de sua sententia in monte Albano primus triumphauit, anno DXXII. & hanc vna cum Sardinia semper vnus rexit magistratus Romanus. Siciliam primus vicit, magnáque ex parte prouinciam fecit Q. Catulus primo Punico bello: post aliquot annos, captis Syracusis, vniuersam in prouinciæ formam redegit M. Marcellus bello Punico secundo, aut certe, qui ei successit, M. Læuinus. nam de Marcello Velleius tradit: debellatum vero in Sicilia à Læuino potius prætore, quam à Marcello consule, & Cicero in Verrẽ, & Liuius significant. Marcellus quidem, secutus exemplum Papirij Masonis, in Albano monte triumphum egit, vrbémque ouans est ingressus. Hispaniæ tum à Scipione Africano maiore, secundo Punico bello, tũ, aliquot post annis, M. Catonis Censorij virtute, multis victoriis domitæ: & in eas magistratus Romani modo pro consulibus, modo pro prætoribus ierunt. varie tamen possessæ, &, vt ait Velleius, sæpe partibus amissæ, certa ac stabilis esse populi Rom. possessio, stipendiúmq; pendere non prius, quàm Augusto principe cœperunt. Asiam cis Taurum montem bello Antiochino L. Scipio, maioris Africani frater, profectus in eam consul, ad imperium adiunxit, annóque post consulatũ proximo trium phauit, ab vrbe condita DLXIII. post eam possedere beneficio senatus populique Rom. reges Attali, donec M. Perperna consul Aristonicum, qui eam, Attalo rege mortuo, occupauerat, deuicit, ac cepit. eam tamen in prouinciæ formam non Perperna, sed, qui ei successit, M. Aquilius consul redegit: qui etiam de Aristonico triũphauit, anno DCXXIII. Aetoliam M. Fuluius Nobilior subegit. bellum gerere cœpit consul, proconsul confecit, & triumphauit biennio post, anno vrbis DLXVII. Macedoniam XL diebus deuicit consul iterum L. Aemilius Paulus, anno DXXXVI, neque tamen prouinciam fecit, sed de sententia x legatorum, quos ad componendam Macedoniam atque Illyricum senatus de more misit, Macedonas omnes liberos esse iussit; &, vt suis legibus viuerent, suas vrbes, & agros haberent, magistratus annuos crearent, permisit; veteris etiam stipendij, quod regibus pependerant, dimidia parte releuauit: anno proximo, Perse rege inter captiuos Romã ducto, triumphauit. prouinciam vero Macedoniam fecit anno vrbis DCVII Q. Metellus, is, qui ex ea pro prætore triumphauit, & Macedonici cognomen est adeptus. hanc prouinciam postea cum Achaia coniunxit, eque duabus vnam fecit, rogatione per lata, P. Clodius tribunus pl. & vtrunque L. Pisoni, quasi præmium, quòd in Cicerone eiiciendo consensisset, dedit administrandam. Illyrium, & Dalmatiam eodem anno, quo Macedoniam Paulus, L. Anicius prætor debellauit, & vnam prouinciam fecit, triumphauitque, post Paulum aliquot diebus, rege Illyriorũ Gentio cum fratre, coniuge, & liberis ante currum ducto. Carthaginem & Numantiam, illam Africæ, hanc Achaiæ caput, exciderunt eodem anno, & triumpharunt, Scipio Aemilianus, & L. Mummius; tulitque inde Scipio cognomen Africani, Mummius Achaici. factæ sunt prouinciæ duæ Africa, & Achaia. Africam autem intelligo regionem vniuersam, quam Carthaginienses possederant. nam Numidia, & ipsa pars Africæ, Masinissæ regnum fuit, Syphace superato; paruitque regibus, & à C. Cæsare demũ, post Scipionem, & Iubam, Mauritaniæ regem, deuictos, in formam prouinciæ redacta. Mauritaniam vero, & ipsam in Africa, multis post annis Caligula Imperator in duas prouincias diuisit. Galliam cisalpinam puto prouinciam esse factã eo tempore, cum M. Marcellus, is, qui consul quinquies fuit, primúsque Annibalem acie vicit, Viridomarum Gallorum regem singulari certamine occidit, déq; Gallis Insubribus triumphauit, anno DXXXI. patet enim prouinciam esse factam, quia coloniæ plures annis sequentibus eò deductæ. Transalpinam vero Galliam, quæ Narbonensis quoque dicta est, Q. Fabius, L. Pauli nepos, deuictis Allobrogibus, vnde cognomen sumpsit, in prouinciæ formam redegit, anno DCXXXII. Ciliciam perdomuit P. Seruilius pro consule; qui, quòd Isauron, Ciliciæ arcem, euertit, Isauricus est dictus; triumphauitque anno DCLXXIX. ex eo tempore Cilicia prouincia fuit. Bithyniam populo Rom. Rex Nicomedes, vt antea Rex Attalus Asiam, testamento reliquit, eáque simul cum Ponto, in quo Mithridates regnauit, vna prouincia fuit, Bithyniæque nomine appellata, vtranque vero prouinciam fecit, Mithridate victo, Pompeius Magnus pro consule, triumphauitque anno DCXCII. eiusdem Pompeij lex à Plinio Iuniore in epistolis memoratur, Bithynis, & Ponticis data: ne quis annis XXX nĩnor magistratum caperet, néve in senatu esset; qui vero magistratum cepisset, ei liceret in senatu esse: ne decuriones, in curiam à censoribus lecti, pecuniam pro introitu darent: item, vt senatores certis de causis à censoribus ordine mouerentur: vt Bithynicis ciuitatibus adscribere sibi, quos vellent, ciues liceret, dum ne ciuitatis essent alienæ, sed harum quinque ciuitatum, quæ essent in Bithinia, atq; hæc à Pompeio sunt ad exemplũ Romanæ ciuitatis instituta. Cretam Debellauit Q. Metellus pro consule, & triumphauit anno DCXCI: Creticúsque postea nominatus. Syria, Pompeij Magni singulari virtute, vltimo bello Mithridatico victa, leges accepit, prouinciarúmque populi Rom. numerum auxit. triumphauit ex ea Pompeius pro consule, item ex Asia, Ponto, Armenia, Paphlagonia, Cappadocia, Cilicia, Scythis, Iudæis, Albanis, Iberia, Creta, Basternis, præterea de regibus Mithridate, & Tigrane, anno DCXCII. Cyprus vltima, stante Rep. in prouinciæ formam redacta, misso in eam M. Catone quæstore cum iure

Universidad de Deusto
Biblioteca

prætorio, lege P. Clodij tribuni pleb. Pisone & Gabinio cos. anno DCXCV. sed primum ea simul cum Cicilia, tanquam vna prouincia, S. C. tradita est P. Lentulo pro consule. quod illa verba Ciceronis in epistola ad Lentulum significant: Te posse perspicere, qui Ciliciam, Cyprúmque teneas, quid efficere, & quid consequi possis. postea quæstores in eam missi. quod ab eodem Cicerone didicimus; qui ad C. Sextilium Rufum in quadam epistola ita scribit: Tuæ laudi conducere arbitror, cum primus in eam insulam quæstor veneris, ea instruere quæ sequantur alij. Tertia pars superest, quæ prouincię cōsulares, quæve prætoriæ dicerentur. Ne quis erret, neutrū perpetuum fuit. non enim hæc, vel illa prouincia semper aut consularis, aut prætoria, sed ita nomen mutabat, vt varie modo à cōsularibus, modo à prætoriis administrabatur. quam potestatem senatus habebat, vt, quos vellet, in quas vellet mitteret, administratione annua: quod lege Sempronia C. Gracchi tribuni pl. sanctum erat. Cæsari tamen Galliæ in quinquennium cōtra legem Gracchi, & lege Vatinia tribunicia, & S. C. mandatæ sunt, posteáque in alterum quinquennium lege Trebonia item tribunicia, Pōpeio Magno & Crasso II cos. confirmatæ. qua de re sic ad Lentulum Cicero: Stipendiū Cæsari decretum; &, ne lege Sempronia succederetur, facile perfectum est. Decerni autem solitas lege Gracchi, non à populo sed à senatu provincias, idem in oratione pro domo, in P. Clodium inuehens, plane demonstrat. itáne verò inquit, tu provincias cōsulares, quas C. Gracchus, qui vnus maxime popularis fuit, non modo non abstulit ab senatu, sed etiam, vt necesse esset quotannis constitui per senatum, lege sanxit, eas lege Sempronia per senatū decretas, rescidisti? extra ordinē sine sorte, nominatim dedisti, non consulibus, sed Reip. pestibus? Erat igitur eadem prouincia, ex voluntate senatus, modo consularis, modo prætoria. itaque Macedoniā (vt hæc exempli causſa nominetur) Cn. Dolabella, C. Curio, M. Lucullus, L. Torquatus, C. Antonius, omnes cōsulares administrarūt. tum, C. Octauius prætorius, pater Augusti naturalis: rursus cōsularis L. Piso, &, Pisone renocato, Q. Ancharius prætorius. idémque patet in cęteris. Quo autē anno S. C. illud Cœlius in epistola sua ad Ciceronem misit. in quo S. C. hæc sunt; senatui placere, in Ciliciam pro uinciam, inque octo reliquas prætorias mitti: regebantur octo prouinciæ, quæ in eo S. C. prætoriæ vocantur à magistratibus octo prætoriis, Cypro excepta, quam quæstor, vt proxime ostendi, cum iure, vt opinor; prętorio administrabat: quia, lege Clodia missum esse in eam M. Catonem cum iure prætorio, adiecto etiā quæstore, Velleius prodidit. propterea, Cyprum inter prætorias esse memoratam, facile credo. reliquæ septem fuere, Sicilia, Sardinia, Asia, Macedonia, Bithynia, Creta, Africa, & cum Sardinia Corsica simul fuisse, cum Bithynia Pontum, paulo antè dictū est. Sed quæratur fortasse, quot fuerint, & quæ fuerint, & à quibus administratæ eo anno prouinciæ consulares. Septē fuerunt: hæ, dūq Galliæ, Illyricū & Dalmatia, quas vnus C. Cęsar tres regebat; duę Hispanię, quas Cn. Pōpeius per legatos absens administrabat; Syria, cui M. Bibulus, Cilicia, cui M. Cicero prętrat. ita fuerūt hoc anno XV prouincię, consulares VII, prętorię VIII. & in vnam consularem Ciliciam, in prętorias autem omnes eo S. C. successores mitti placere, decretum est. Neque vero miretur quisquam, si Aetoliam, Græciam, Achaiam, Thessaliam, Bœotiā, Pamphiliam, Phrygiam, Lycaoniam, Lydiam, Ioniam, Cariam, Mysiam, Gallogræciam, siue Galatiam, Pisidiam, Lyciam, Cappadociam, Armeniā non nominauerim. nam Aetolia Græcię pars fuit: Græcia vero cum Achaia, Thessalia, Bœotia ad Iurisdictionē Macedoniæ pertinuit: omnésq; simul ab vno regebantur. id seruatū est post consulatū Pisonis & Gabinij: nam eo anno legē tulit P. Clodius, vt omnes illæ prouinciæ ab eo, qui Macedoniæ præesset, regerentur. non enim tulit vt à Pisone nominatim regerentur. (nam fuisset priuilegium, non lex) sed, vt ab eo cui Macedonia daretur. is autem fuit eo anno L. Piso: cuius causſa lata lex est. Pamphiliam vero Phrygiam, Lycaoniam, qui Ciliciā, idem administrabat. at Lydiæ, Ioniæ, Cariæ, Mysiæ, etiā Phrygiæ parti præerat idem, qui Asiæ. nec mirum est, Phrygiam in duas Iurisdictiones dispertitam fuisse, vt vna pars Ciliciæ, altera tribueretur Asiæ. nam etiam ipsius Asiæ tres dicœceses ad Ciliciā attinuisse, Cicero ipse, aliique prodiderunt. Galatiam regebat Deiotarus Rex socius fidelissimus populi Rom. Pisidæ, & Lyci, inter socios erant, fuisque legibus sine magistratu Romano vtebantur. it. q: Cicero eas gentes appellat auxilia, quod nomen de sociis vsurpari solitum est. in epistola ad Atticum. Exercitum, inquit, infirmum habebam, auxilia sane bona, sed ea Galatarum, Pisidarum, Lyciorum. hæc enim sunt nostra robora. Cappadociæ Rex erat Ariobarzanes, ipse quoq. socius populi Rom. nam Pompeius reges multos, à Mithridate pulsos, in regnum restituit, & fœdere ac societate Reip. obstrinxit: Armeniam Tigrani regi, qui Mithridatē armis iuuerat, venia data, concessit: nationes quasdam prouincias fecit populi Rom. aliis, vt sui iuris essent, suisque legibus viuerent, permisit. Hæc est Romanæ ditionis ab Hispania vlteriore, extrema ad Occidentem prouincia, ad Euphratem, qui terminus ad Orientem imperij fuit, descriptio quædam, breuiter à nobis informata. nec enim vagari longius licuit in ea tractatione, quæ nostri argumēti propria non est: quia tamen distincta non videtur, & afferre potest legēdibus utilitatem cum iucunditate, hæc attigimus. In prouincias ibant vel cōsulares cum duo decim fascibus, vel prætorij cum sex. totidem verique, quot in vrbe habebant. interdum etiam prætorios cum iure consulari, & duodecim fascibus, senatus in prouincias mittebat, vt Qu. Ciceronem in Asiam, de quo Suetonius, Extant, inquit, Ciceronis epistolæ, quibus Quinctū fratrem, parum secunda fama proconsulatum Asiæ administrantē, hortatur, & monet, imitetur in promerēdis sociis vicinum suum Octauium. proconsulatum vocat hominis prætorij administrationem. eadem ratione titulus est, Q. Metello Celeri procosin duabus epistolis, quæ libro quinto fam. primæ leguntur: qui tamen consulatum non gesserat, sed ex prætura in Galliam cisalpinā profectus erat. & in oratione pro Placco notauimus hæc. Cum prouinciam Asiā proconsulari imperio obtineres: cum tamen prætorio de homine loquatur. Primis temporibus, cum prouinciæ tuendæ armis essent, & in discrimine versarentur, exibant in eas, initō statim magistratu, consules, & prætores, vel vt quæque cuique sorte obtigerat, vel etiam quandoque consulibus inter ipsos comparantibus. sic enim loquebantur, cum inter eos de duabus consulatibus prouinciis conuenisset. nam cōparandi consuetudinem apud prętores non video fuisse. quod si bellum produceretur, imperium in iisdē prouinciis proconsulibus, aut proprætoribus à senatu prorogabatur. postea L. Sylla lege cauit, ne quis plus anno prouinciæ præesset, qui viderit, opinor, in Rep. diuturnis imperiis assuescere, tutum non esse, itaq; Galliarum illa per decennium Cæsaris administratio libertatis exitiū fuit. hac de lege Cicero in epistola ad Appium his verbis: Eō discessisti, quō egote ne persequi quidem possem triginta diebus, qui tibi ad decendum lege, vt opinor, Cornelia constituti essent. Et in eadem: Vt habere ratione possis, quo loco me salua lege Cornelia conueniassin prouinciam veni pridie cal. Sext. Tulerat iam ante Syllam C. Gracchus tribunus pl. Liberi frater, vt consulares prouinciæ quotānis per senatum decernerētur. Post Syllam vero C. Cæsar, qui dictator fuit, legem tulit, ne prętoriæ prouinciæ plus, quàm annum, neu plus, quā biennium, consulares obtinerentur. tulit autem hanc legem victo Pompeio; cum ipse iam per quem annos Galliam contra C. Gracchi, & L. Syllæ leges obtinuisset, consecutus id, quod nemo antea, & S. C, & lege. Leges vero, quæ rectoribus prouinciarum imperium dabant, duę fuerunt. curiata dabat imperiū populus, vt Liuius indicat lib. IX, Cornelia senatus. nam, cum S. C. esset factum, vt prouincias magistratus sortirenturi aut compararent inter se: tum, si ij, vel sine lege curiata in prouincias proficiscerentur, imperium habere dicebantur, donec in vrbem reuertissent. ideo, quod in epistola Ciceronis ad Lentulum scripta est, Ap. Claudius, frater P. Clodij, cupidus prouinciæ dictitabat, sese, si licitū esset legem curiatam ferre sortiturū esse cum collega prouinciam; si curiata lex non esset, comparaturum cum collega, Lentulóq; Spintheri, Ciliciā pro consule administranti, successurū: legem curiatā consuli ferre opus esse, necesse non esse: se, quoniā ex S. C. prouinciam haberet, lege Cornelia imperium habiturū, quoad in vrbem introiisset, Quod autem in agraria II scriptum est, Rem militarē sine curiata lege attingere non licet: propterea dictum, quia sumptu publico ibant in prouincias, quorū de imperio lata curiata lex esset. poterant igitur publica pecunia milites alere, & bellum gerere. at sine curiata lege poterat quidem aliquis priuato sumptu in prouinciam ire; exercitum vero habere, bellúmque de suo gerere, cui tantæ opes erant, vt liceret: non igitur sine curiata lege, quæ pecuniam dabat, rem militarem attingere cuiquam licebat. nam, cum ad Atticum Cicero ita scribit: Appius fine lege suo sumptu in Ciliciam cogitat; non intelligit de pecunia in stipendia militum eroganda, (nec enim sustinere sumptum potuisset) sed, opinor, de suo cohortisque viatico. ipse enim Cicero, viaticum dari solitum comitibus eorum, qui irent in prouincias, significat in epistola ad Cassium his verbis: Cætera cuiusmodi sint, ex hoc iudica, quòd legato tuo viaticum eripuerunt. Hæc ex libro nostro de legibus Romanis.

QVINTARIVM limitem ita nominauit Hygenus. Quintum quenque quintarium volunt. porro inter quintum & quintariū interest aliquid. quintus est, qui quinto loco numeratur: quintarius, qui quinque centurias cludit. hunc volunt esse quintum qui est sextus. nam & legum latoribus, quæmadmodum per latum est, sic cauerunt vt à DM. quintus quisque spacio itineris ampliaretur. Erat sane interpretatio legis huius ambigua nisi eorum formæ sextum quenque limitem latiorem haberent, significatione qua & minores. tractemus nunc diligentius quid dixerint. ADM. quintum quenque latiorem decumano. quum decumanus erat positus, positi sunt deinde quinque limites, quorum nouissimus factus est latior: his cum decumanus accesit, sex fiunt. eandem obseruationem in reliqua limitum parte esse voluerunt, quemadmodum à DM. quinque limites ducebantur, quorum esset summus latior, sic & ab eo quintario, cum spacium desinitum erat quinque adiectis limitibus, summo, latitudinem suam seruari placuit.

QVAESITOR distinguendus est a prætore. iudicū enim quæstionis duo video fuisse genera, vnum eorum, qui cum prætores essent, quæstionis etiā iudices appellabantur; alterū eorum, qui cum prætores non essent, capitali tamen de crimine quærebant de iudice quæstionis prætore, pater ex oratione pro Cluentio, in qua ita scriptū est: Iubet lex iudicē quæstionis, hoc est Q. Voconium, eósque, qui illi iudices obuenerint, quærere de veneno. Voconium autē prætorem fuisse duobus argumentis cōiicio: primum, quòd in eo loco paulo antè Cicero dixit. Quid sibi illi scribæ? quid lictores? quid cæteri, quos apparere huic quæstioni video, volunt: lictores enim, qui magistratū non gereret, non habebat. iudicē autem quæstionis magistratus nomen fuisse, certe nemo dixerit. Alterum argumentum est, quòd ibidem Cicero subiungit de aliis prætoribus, suam vnoquoq; quæstionem exercente. Hæc, inquit, quæstio sola ita gubernatur? quid M. Pletorij, & C. Flaminij inter sicarios? quid C. Orchinij peculatus? quid mea de pecuniis repetūdis? quid C. Aquilij de ambitu? quid reliquæ quæstiones? quibus ex verbis, prætorē fuisse Voconium, qui iudex quæstionis appellaetur, quis non intelligit? nam, etsi prætores non nominat: satis tamen constat, de prætoribus intelligi, à quibus enim & tot quæstiones, nisi à prætoribus, & tam graues exercerentur, inter sicarios, de repetundis de ambitu, peculatus? præterea, se quæsiisse de reptundis, in eo loco Cicero dicit: quod ab eo factū in prætura, Valerius, & Plutarchus confirmant. vt omittam, quòd quęstorem Aquillium nominat: cuius annum fuisse legitimum, eundem, qui Ciceroni, ad petendum consulatū, prima docet ad Atticum epistola. ex quo, fuisse collegas in prætura, licet existimare. quod etiam lib. III de Officiis manifestū est. collegam enim suum Cicero appellat. Rursus iudicē quæstionis Iunium, qui prætor non erat, quæsisse de veneno in Oppianici causſa, docet Pedianus his verbis: Iunius quæstor fuit in Cluentij causſa, Verre prætore: in qua Oppianicus dānatus est. & alio loco: Damneo Oppianico, res in inuidia fuit quòd pecunia reus videretur oppressus: & princeps illorū iudicum dānatus est, C. Iunius, quòd diceretur alios suppositus esse, qui reum damnarent. non eos, quos prætor Verres fuerat subsortitus. neq. hic eum Pedianus, neq: supra prætorē nominauit. Cicero autē in oratione pro Cluentio, Condēnatus est, inquit, C. Iunius, qui ei

qui ei quæstioni præfuerat. adde etiam illud, si placet: tum est condemnatus, cum esset iudex quæstionis. & alio loco: Quinctius tribunus pl, conuicium C. Iunio iudici quæstionis maximū fecit. non fuisse autem prætorem, aperte, sic inquam aperte, vt clarius esse nihil possit, idem demonstrat in eadem, his verbis: In hanc flammā recentem C. Iunium, qui illi quæstioni præfuerat, iniectum esse memini, & illum, hominem ædilitium, iam prætorem opinionibus hominum constitutum, de ciuitate esse sublatum. eccę, non prætorium, sed prætorem opinionibus hominum constitutum dicit: quod, cum prętorem sine dubio futurum, homines opinarentur. prætor autem si fuisset, non eum ædilitium, sed prætorium vocasset. laudabant enim veteres, vbi ornare aliquem vellent, ab eo magistratu, quem postremum gessisset, itáque, hoc ædilitius, prætorius, consularis, licebant. Præterea, cum prætores in leges non iurarint, neque sententias tulerint; quod & Cicero & Pedianus docent; à Iunio autem iudice quæstionis ideo multa petita sit, vt in oratione pro Cluentio legimus, quia in legem non iurasset: (erat enim illi iurandum idem, quod iudicibus, leges omnino se esse in ferenda sententia seruaturum) satis constat, Iunium, cum de Oppianico quæsiuit, prætorem non fuisse. Quòd si quis dixerit, non tam Iunium iudicem quæstionis, quàm Verrem prætorem, in illa Oppianici causſa quæsiisse; quia Pedianus ita dicat; Iunius quæsitor fuit in Cluentij causſa, Verre prætore; & qui idem alio loco sortitionem, & subsortitionem a Verre prætore factum tradiderit: huic ita responderi potest: sortitionem, & subsortitionem noa illius modo iudicij, verum etiam aliorum ideo pertinuisse ad C. Verrem, quia prætor vrb. erat. quod ipse declarat Cicero in ea pro Cluentio. prætor autem vrbanus de criminibus non quęrebat; quare nec vnquam quęsitor dicebatur; sed ius tantum dicebat, hoc est iudices, & formam iudicij dabat. idémque iudices, quibus alij prętores sad cognoscendas capitales causſas vt erentur, sortiebatur, & subsortiebatur. quod ex Pediano, & ex ipso etiam Cicerone satis liquet. Accedit locus ex lib. II. accusationis in Verrē: quo in loco Q. Curtium iudicem quęstionis appellat Cicero, in causſa Verris repetundarum: de qua prætor M. Acilius Glabrio cognoscebat, eúmque Curtiū ait Pedianus à Cicerone esse reiectum. Illud addo; cum iam docuerim, iudicem quæstionis, & prętorem, & non prętorē, de crimine capitali cognouisse; tertium genus iudicum quæstionis interdum fuisse, quorūius cognoscendi non esset, sed tantum modo sortiendi. quod locus de Q. Curtio proximus iam ostendit, quem cognouisse de repetundis, absurdum est credere: cum, in ea causſa prętorē quæsiisse Glabrionem, ex Cicerone, & Pediano satis constat, itaq; iterum hoc genus quęstores dici non poterant: duo illa superiora genera, quoniam quidem quærerent, quæsitores & erant, & proprie dicebantur. Ex libro nostro de legibus Romanis.

QVAESTOR. Creatos, regnante Romulo, quæstores, Vlpianus prodidit à Iunio Gracchano traditū in iis libris, quos de potestatibus inscripsit. idem tamen hæc subiungit: Sicuti dubium est, an Romulo & Numa regnantibus, quæstor fuerit, ita, Tullo Hostilio rege, quæstores fuisse certum est. & sane crebrior opinio est, Tullum Hostilium primum in Remp. quæstores induxisse. Fuit autem quæstura patricius magistratus, nec à principio, mulcōq; deinde per annos, nisi solis patriciis datus est. postea non tam quæsturam, quàm reliquos omnes magistratus plebi communicatos animaduerto. Ex lib. nostro de legibus Romanis.

RELICTA loca sunt, quæ siue locorum iniquitate, siue arbitrio conditoris relicta, limites non acceperunt. hæc sunt iuris subseciuorum, sicut etiam quæ dicuntur extracluſa loca. Ex Frontino de limitibus. Relicta etiam loca nominat Cicero orationem in Rullum.

REPETVNDAE, crimen capitale, nécne, fuerit, dubitatur à doctis. verum omnem dubitationem tollit vna distinctio. prioribus enim temporibus capitale non fuit: postea, cum auaritia magistratuum haud paulo latius manare iam in prouinciis cœpisset, visum est, vt actoribus rēmediis obuiam iretur. itaque, lege lata, capitale crimen factum est. vtrumque probatur exemplis. L. Lentulum, de repetundis damnatum, postea Cum L. Martio Censorino censorē esse factū, tradit Valerius lib. VI. quo patet, damnationem eius Romæ manendi ademptum illi non esse. si quidem censuram sit assecutus: quā gessit anno ab vrbe condita DCVI. idem illa confirmant, quæ scripta sunt lib. I. Rhetoricorum ad Herennium: Lex vetat eum, qui de repetundis dānatus sit, in concione orationem habere. augur quidam, damnatus de repetundis, in demortui locum qui petat, nominatuit. veteris enim legis, non eius, quæ postremis Reip. tęporibus lata esset, exemplū videtur attulisse: cum libro de Officiis III ita loquatur Cicero: Proximæ quæque leges de repetūdis duriores. Hæc, mansisse Romæ primis illis tęporibus, qui iam de repetundis damnati essent; facile demonstrant. Rursus, capitale crimen fuisse, eóq: damnatos exulasse, interdictis aqua & igni, A. Gabinij, & C. Verris exemplo cognoscitur. quòd si quis obiecerit, non eos lege exulasse, sed quia, cum soluēdo non essent, aut omnino cum nollēt soluere, voluntarium in exilū profecti sint: adiungemus de C. Catone: quē & esse damnatum de repetundis, Cicero in Verrem, Velleiusq; tradūt, & exulasse Tarracone, ex oratione pro Balbo perspicuum fit, cum tamen æstimata ei lis esset tantummodo HS XVIII millibus. vt exulasse videatur, non, quod fortasse posset aliquis de Gabinio & Verre suspicari, ne soluere quòd æstimatum erat; quod minimū sane pecuniæ fuit; sed quia legi, quæ repetundārū dānatis aqua & igni interdiceret, parere cogeretur. Est etiā apud Velleium P. Rutilij exēplum, repetundarum lege damnati; quē exulasse, & Cicero in oratione pro Balbo, & epitome Liuiana lib. LXX declarat. Verum, vt hæc sint dubia, quæ tamen satis aperta mihi quidem videtur; Pediani testimonio nihil certius, nihil illustrius. is, vbi exponit illud Ciceronis in Verrē lib. I, Auaritiæ supplicio cōmuni; subiungit, æstimatione litis, & exilio: satis manifeste exilium cum pecuniaria pœna in repetundarū crimine coniungens. Actionem fuisse in hoc crimine aduersus hęredes, nisi si rei in reatu, vt Iurisconsulti loquebantur, periissent, cum ex ipsis cognoscitur Iurisconsultis, tum Valerius indicat his verbis: C. Licinius Macer, vir prætorius, Calui pater, repetundarū reus, dum sententiæ dicerentur, in Męnianū consensit: deinde M. Ciceronem, qui id iudicium cogebat, prætextam ponentem cum vidisset, misit ad eum, qui diceret, se non damnatum, sed reum periisse nec sua bona hastæ posse subiici: ac protinus sudario, quod forte in manu habebat, ore & faucibus coarctatis, incluso spiritu pœnam morte præcurrit. qua cognita re, Cicero de eo nihil pronunciauit, igitur illustris ingenij orator ab inopia rei familiaris, inusitato paterni fati genere, vindicatus est. Pœna vero dānatis de repetundis, quod ex Pediano satis liquet, dupli fuit. Lex per annos DC hoc de crimine lata Romæ nulla est: consulibúsque Censorino & Manilio L. Piso Frugi tribunus pl. primum de repetundis rogationē tulit, vt Cicero lib. III. de Officiis & in Bruto docet. eodémque anno, aut certe proximo, alia lex à Cęcilio tribuno pl. lata est: qua damnatum L. Lentulum, eum, de quo proxime memini mus, qui postea censor fuit, prodidit Valerius lib. VI. aliæ deinde leges de repetundis, Seruilia, Acilia, Cornelia, Iuliæ: quibus singulis aliquandiu iudicia sunt administrata. nam posterior quæque proximā superiorem abrogauit, sic tamen, vt quædā retineret, atq; adeo interdum multa. non enim dubito, quin, quot in rebus crimen repetundarum Seruilius constituit, iisdem in rebus aut omnibus, aut plerisque idē crimen Acilius, cum suam legem ferret, esse voluerit, pœnā vero semper fere auxit posterior lex, & iudicij rationem aliqua re multę mutarunt. itaq; C. Seruilius Glaucia, (redeo enim ad quatuor leges, quas proxime nominaui) is, qui cum Saturnino tribuno pl. prætor est occisus, cum de repetundis rogationē ferret, nouum de cōperendinatione caput primus tulit, intráque spatium hoc iudicij tēpus conclusit, vt accusatori dies viginti ad agendum, totidē defensori ad defendendū darentur. ante hanc legem ampliari quidē licebat, cōperendinari vero in iudicio repetundarum non licebat. quorū alterum lege Seruilia confirmatum, alterum, nulla in veteri lege scriptum, sed nouum inductum, Acilia sustulit. qua de re Pedianus sic: Ante legem Glauciæ de comperendinatione, aut statim sententia dicebatur, si absoluēdus esset reus: aut, amplius, pronūciabatur, si videretur esse dānandus, cum dixissent iudices, Non liquet, hoc est, obscura causſa est. itaque ea pars, interposita dilatione, dicebat. in cuius peroratione videbatur obscuritas. comperendinatio vero vtriusque partis recitatio est. Aciliam legem, quam tulit M. Acilius Glabrio, pater eius, qui Verris in causſa prætor fuit, seueriorem fuisse, Cicero lib. I. in Verrem, & Pedianus tradūt. nec enim ea lege cōperendinari, aut ampliari reum dicebat. itaq; multi, nulla omnino, neque cōperendinationis, neque ampliationis, dilatione interposita, semel accusati, semel dicta causſa, semel auditis testibus, ea lege damnati sunt. Quod autem eo in loco Cicero dixit, Ego tibi illam Acilium legē restituo, non dixit, restituo, quasi de lege ante Seruiliam lati, sed habuit rationem præsentis temporis, cum ex lege Cornelia, non iam ex Acilia, de repetundis quærebatur. Acilia enim tollebat omnino & comperendinationem, & ampliationem: quæ vtraque, cōperendinatio quidem certe, lege Cornelia, permittebatur. id Cicero significauit satis aperte, cū dixit: Adimo enim comperendinatum: quod habet lex in se molestissimū, bis vt causſa dicatur. & in eo: Glaucia primus tulit, vt comperendinaretur reus. nam, si primus Glaucia, ergo aliquis post eum item de cōperendinatione tulit, eum autem Acilium constat non fuisse. id quod ostendimus. fuit igitur L. Sylla: cuius ex lege eo tempore iudicia de repetūdis administrabantur. idémq; declarat Pedianus, cum ait: ideo testibus vsum esse Ciceronem, vt, si posset, cōperendinationem rolleret. frustra enim Cicero conatus esset tollere, ac ne conatus quidē esset, si necessaria fuisset. Cum autem subiunxit, Ita mittam in consilium, vt, etiam si lex ampliandi faciat potestate, tamen isti turpe sibi existiment, non primo iudicare: hoc dicit: Ita testes interrogabo, ita scelera Verris patefaciā, vt, etiam si lex Acilia, quam, quod ad me attinet, tibi restituo, (adimo enim comperendinatum) permittat id, quod minime permittit, dilationem videlicet, iudices tamen haud quaquam ampliantes, (cōperendinationem non nominat, quia cōperendinatio non iudicum, sed accusatoris, & defensoris erat, cum, eorum alterutro petente, fieret: ampliatio vero iudicum) magnitudine criminu, & vi probationum inspecta, sibi turpe arbitrentur non primo iudicare. Et, quòd Acilium Cicero mitiſsimam vocant, quā Asconius seueriſsimam; vterq; rectē: seueriſsimā, si cum veteribus, mitiſsimam, si cum Cornelia conferatur. Hæc pluribus verbis, quia locus Ciceronis in Verrē satis habet obscuritatis: & in eo interpretes omnes implicati, tanquam in salebra hæserunt. Cornelia, L. Syllæ dictatoris, fuit, vt posterior quæque lex durior, quam Acilia: ei cōperendinationem concedebat, quam Acilia tollebat. sicuti lex Glauciæ durior, quàm vetus: cum tamen Glauciæ lege cōperendinari posset reus, verere lege non posset. id Cicero significat his verbis: Vtram putas legem molliorem? opinor, illam veterē eodémq; modo seuerior, quæ consecuta est, Iulia, quàm Cornelia; quod idem Cicero scripsit in oratione pro Posthumo. Sunt autē lege Cornelia iudicia de repetundis omnia vsq; ad C. Cæsaris qui postea dictator fuit, primū consulatum administrata, consul enim Cæsar nouam de repetundis legē rogauit. cuius quidē capita, quæ ex veterum scriptis licet colligere, hæc maxime fuerunt: vt repeterētur pecuniæ, quas quis in magistratu; potestate, curatione, legatione, vel quo alio officio, munere ministerióve publico cepisset, vel aliquis ex cohorte ipsius: vt vrbani magistratus, ab omni sorde se abstinerent, néve plus domi muneri sue in anno acciperent, quàm quod esset aureorū centum: néve quis ob iudicem arbitrúmve dandum, mutandū, iubendúmve, vt iudicaret; néve ob hominem in vincula publica coniiciendum, vinciendum, vincirive iubendum, vel ex vinculis dimittendum; néve quis ob hominem condemnandum, absoluendúmve, néve ob litem æstimandam, iudicúmve capitis pecuniæve faciendum, vel non faciendum aliquid acciperet. quæ verba non minus pertinebant ad prouinciales, quàm ad vrbanos magistratus. item, ne quis omnino ob negotium faciendum, vel non faciendum, per calumniam pecuniam acciperet. Cautum præterea, ne prouinciæ præsidū auaritia premerentur, aut exhaurirentur, ne illi, qui prouincias regebant, quíve circa eos erant, negociarentur, nec mutuam pecuniam darent, fœnúsve exercerent: neq: hoc tantum; sed ne vxorē quidem ducere quisquam posset ex ea prouincia oriundam, vel domicilium ibi habēret; néve filio vxorē ducenti consentiret: ne iis in liberos populos ius de pecuniis crediticis

Universidad de Deusto
Biblioteca

creditis dicere liceret: item, ne quis de prouincia exiret, aut exercitum inde sua auctoritate educeret, bellum sua sponte gereret, in regnum alienum iniussu senatus ac populi accederet: vt libertas sociis, ac præmia, ob merita in Kemp. data, integra essent: ne cuiquam aurũ coronarium aut imperare, aut accipere liceret, nisi cui decretus esset à senatu triumphus: ne dona quæstores acciperent, aut xenia: vt rectores prouinciarum rationes, prius quàm decederent, apud duas in prouincia ciuitates deponerent: ne quis pro consule, aut pro prætore legatum suum ante se de prouincia dimitteret: quod ab Vlpiano in lege meminisse, traditũ est. Spectauit hæc lex non modo ad eos, qui cum aliqua potestate erant, verum etiam ad eos, qui curabant aliquod opus publice faciendum, frumentum comparandũ, vel viam reficiendam: item ad legatos, qui prouinciarũ rectoribus à senatu dabantur, præfectósque, & tribunos, quæstores etiam, totámque cohortem prætorium, siquid accepisse à prouincialibus conuicti essent. eadem lege illud etiam sarcitum erat, quid rectoribus prouinciarum, dum in prouinciam irent, à sociis populi Rom. liceret accipere. qua de lege Cicero, dum in prouinciam proficiscitur, ita scribit ad Atticum lib. v. Adhuc sumptus nec in me, aut publice aut priuatim, nec in quenquá comitum, nihil accipitur in lege Iulia, nihil ab hospite. postea vero quàm in prouinciam peruenit, eodem libro sic: Scito non modo nos fœnum, aut quod lege Iulia, dari solet, sed ne ligna quidẽ, nec præter quatuor lectos, & tectum, quenquá accipere quidquá. Ad hanc legem postea Cæsar, rerum, potitus, fortasse caput hoc addidit, vt repetundarũ conuicti etiá ordine senatorio mouerentur. id quidem ab eo factũ, Suetonius narrat, quod vel aucta, vt dixi, sua vetere lege potuit, vel noua lege lata, vel etiá, lege nulla, pro ea, quam omnium rerum vnus habebat, potestate. Scriptũ etiam apud Martianum Iurisconsultũ inuenio, lege Iulia repetundarum cautum esse, ne iudicare, né ve testimonium dicere liceret ei, qui ob turpitudinem senatu motus, nec restitutus esset. Ex nostro libro de legibus Romanis:

RERVM PROLATIO, &, Res prolatæ, sæpe dixit Cicero: nec tamen, quid significet, intelligunt multi, significat autem, vt ex accurata multorum locorum examinatione collegimus, tempus illud. cum homines feriarentur. declarat maxime Plautus in Captiuis in persona parasiti:

Vbi res prolatæ sunt, cum rus homines eunt,
Simul prolatæ res sunt nostris dentibus.
Quasi cum caletur, cochleæ in occulto latent,
Suo sibi succo viuunt, ros si non cadit:
Item parasiti rebus prolatis latent.

& pro Muræna, vbi Iurisconsultos exagitat: Sapiens existimari nemo potest in ea prudentia, quæ neque est extra Romam vsquam, neq; Romæ, rebus prolatis, quidquá valet. & ad Att. lib. v II. Non istum rerum prolatio tardabit. & ad eundem lib. x I I I I. Meam stultam verecundiam, qui legari voluerim aſtte res prolatas, ne deserere viderer hunc rerum tumorem. & ad Q. fratrem. Res prolatæ, ad interregnum comitia adducta. Rerum igitur prolatio, siue, res prolatæ, idem est, ac si dicas, vacatio a muneribus: quæ maxime erat ludorum diebus. Iudorum autem nomina, Votiui, Romani, Victoriæ, plebeij, quorum primi Votiui x v I I. cal. Sept. commissi, per quindecim dies celebrabantur: & continuo Romani per decem dies: cum interea res prolatæ dicebantur consectis Votiuis, & Romanis, rursus ad negocia iudicia fiebant: senatus habebatur: tum publicè, tum priuatim quisque fatagebat in sua re: hoc vsque ad v I I I. cal. Nouembris. nam cum inter ludos Romanos & ludos Victoriæ dies interfint x L v. quod aperte ipse declarat lib. I I I I. in Verrem: recte subducenti perspicuum fiet, ludorum Victoriæ commissionem incidere in diem v I I I. cal. Nouembris. quod significatur & ad Q. fratrem lib. I I I. iterum igitur res prolatæ. Victoriæ autem ludi, cumque his Plebeij coniuncti, dies auferebant octo: vt ad I I I I nonas Nouembris & magistratus, & cuiusuis ordinis homines intermissam rei siue publicæ, siue priuatæ administrationem repeterent. ita que Cicero lib. I I I I Epist. ad Att. Pontinius, inquit, vult ad I I I I nonas Nouembris triumphare. ex quo patet, non fuisse diem festum I I I I nonas Nouembris. Ex nostro commentario in Epist. ad Attic.

RIGOR terminus est, sed hoc differt à limite quòd limes est quodcunque in agro opera manuum factum est ad obseruationẽ finium: rigor verò suæ rectitudinis naturalis nomen accepit. Sic Aggenus in libro de limitibus.

ROMA. ciuium Romanorum tria genera fuisse video, senatores, equites, de plebe: qui tres ordines dicebantur, & ex duplici genere constabant, patricio & plebeio. duplex enim est ciuium Romanorum diuisio, quarum altera ad alteram nihil pertinet. prior hæc, Vel patricij sunt ciues Romani, vel plebeij. posterior hæc, Vel senatores sunt ciues Romani, vel equites, vel de plebe, ita vel à genere, vel ob ordine distinguebãtur: vt ciuis Romanus genere patricio natus, equestris tamẽ ordinis, si non dum in senatum lectus esset, diceretur; sin senator esset factus, ordinis senatorij. quod si patricius non modo in senatum allectus non esset, verum nec inter equites locum haberet; quia scilicet equestri censu non esset, hoc est sestertiorum quadringenta millia non possideret, (minus enim qui habebat, eques esse non poterat, sed, vt Horatij verbis vtar, plebs erat) aut qui x, cum quadringenta millia possideret, annulo tamẽ aureo & equo publico non veteretur, quæ illi, equestris ordinis insignia, censor ob aliquod flagitium ademisset, aut denique, quia neq; maiores eius, neq. pater, neq. ipse, cum quadringenta millia, eóve amplius haberet, de equestri dignitate laborassent, equestrisque ordinis indicia, annulum scilicet aureum, & equum publicũ, neq; in militia à duce, neque domi a censoribus, cum censeretur, postulasset: quod tamen vix est vt credi possit: quis enim contemnit honestatem? quis, cum ab infimo ordine plebeio ad equestrem possit ascendere, aut ab equestri ad senatorium, recusẽt? si quis igitur patriciæ gentis neque senator esset, neque eques, is patricius quidem & erat, & dicebatur, idem tamen de plebe & erat, & dicebatur. quãdoquidem, ciuis Romanus quicunq; erat, is de tribus ordinibus vnum haberet, senatorium, aut equestrẽ, aut plebeium, necesse erat senator non esset ergo eques, aut de plebe. neq; senator, neq; eques: ergo de plebe. ordo enim præterea nullus superest. at quadringenta millia, qui est equestris cẽsus, aut octingenta millia, qui senatorius, possideo: sequitur ergo, vt eques ob quadringenta millia sim, aut senator ob octingenta millia. falsum. census enim dat, non vt eques aut senator necessario sis, sed vt esse possis: neq; propter opes honor datur, sed ob inopiam negatur, turpe enim, & indecorum, senator egens: malasque res nõ omnino malis mẽtibus quandoq; persuadet inopia. Erãt ergo patriciorum tria genera, patricij senatores, patricij equestris ordinis, patricij de plebe. Sed oritur considerãtio. Ciuis Romanus; ex equite senator factus, annittitne ordinis equestris insignia, annulũ aureum, & equum? minime. auctus enim dignitate, tãtum abest vt de pristino iure quidquam amittat, vt etiam aliquid præterea consequatur. nam, præter annulum, & equum, quæ equitum erant, habebant senatores tunicam purpuream; vt ab equestri ordine aliqua omnino specie distinguerentur, sicuti equester ordo a plebe annulo aureo, & equo distinguebatur. Ex nostris obseruationibus. Duos populos seminarium gentium Romanarum fuisse reperio, Aborigines, & Troianos, qui vtique ab Aenea, vt Liuius, & Dionysius tradunt, communi nomine Latini sunt appellati. Aborigines autem, qui, ante aduentum Aeneæ, Latium, regente Latino, tenebant, docet Dionysius ex Græcis in Italiam venientibus esse conflatos. Græcos autem hos nominat, Oenotrum ex Arcadia, Pelasgos ex Thessalia, Euãdrum item ex Arcadia, Herculem ex Peloponneso profectum. atq; etiam idem scribunt, Romulum, superante Latinorum Albanorũmque multitudine, vrbem in Palatio cõdidisse, quæ cum ita sint; iam id dubium esse nõ potest, quin ad hos populos alij etiam plurimi accesserint, qui Romanam vrbem gentibus repleuerint. siquidem accepimus, Romulum Cæninẽses, Antemnates, Camerinos, Veientes, Fidenates, quos bello deuicerat, Sabinos vero etiam quibus cum æquo Marte pugnauerat, in societatem nouæ vrbis vocasse. quin etiam multas Etruscorum vrbes se ad eum recepisse, initio a medullia facto, traditum est. hoc autem Romuli institutum reliqui deinceps reges studiosissime sibi conseruandum esse duxerunt, vt finitimas ciuitates aut vi, aut beneuolentia sibi adiungerent, Romámque transferrent. itaque Tullus Hostilius, euersa Alba, familias eius vrbis Romam traduxit. Ancus Lucumonem Etruscum in senatum asciuit. Priscus Ser. Tullium Corniculanum sibi etiam generum adiunxit. idem post quoque factum est, liberata regio dominatu Reguli. neque enim vnquam desitum est, ciuitatem victis populis & gentibus dari, Italiamque ipsam municipiis deuinciri, quousque bello Marsico vniuersa fere ciuitate donata est. Ex libro Caroli Sigonij de nominibus Romanorum.

ROMILIA lex, cauit, ne alij, præter patres, & magistratus, sacra inirent, peragerẽtve, postea plebi quoq; aditus ad sacra fuit. nam rogationibus tribunitiis, primum Sextia Licinia sancitum est, vt x viri sacrorum, non, vt antea, omnes patricij, sed ex parte dimidia de plebe crearentur. deinde secuta est Ogulnia; vt, cum quatuor pontifices essent, placerétque sacerdotum numerum augeri, quatuor præterea pontifices, quinq; augures, de plebe omnes, allegerentur: vt omnino octo pontificum, nouem augurum numerus fieret.

RVRA veteres incultos agros dicebant. id est syluas, & pascua. Ex libello variorum auctorum de limitibus.

SACERDOS. nõ eadem semper Romæ fuit creandorum sacerdotum ratio. cum enim, veteri lege, ac more, augures ab auguribus, pontifices à pontificibus, reliqui sacerdotes a suis quique collegiis crearentur; vnus pontifex maximus à populo; quod omnium pene historicorum, Liuij maxime testimonio cõstat; Cn. Domitius tribunus pl. Neronis Imperatoris auunculus, pontificibus offensior, quòd alium, quam se, suũ patris in locum coopt assent, lege lata ius sacerdotum subrogãdorum a collegiis ad populum transtulit; eo anno, quo C. Marius tertium consul fuit. nec multo post ipse pontifex maximus populi suffragio creatus est. huius legis in I I in Rullum oratione Cicero meminit ité in ea pro C. Cornelio, quæ integra non extat. Postea L. Sylla, rerum potitus, cum alia multa contra populum, qui Marianas partes fouerat, tum hoc sanxit, vt rursus sacerdotes a collegiis crearentur. de quo sic Pedianus in diuinationis commentario: Victore Sylla, spoliatus est populus Rom. arbitrio creandorum sacerdotum. Sed quemadmodum legem Domitiam abrogauit sua lege Sylla: sic legẽ Syllæ, aliquot post annis, T. Atius Labienus tribunus pl. abrogauit, Domitiamque restituit. fecit autem hoc auctore C. Cæsare: qui, si populus in mandando sacerdotio suffragium ferret, se, qui popularis admodum erat, pontificẽ maximũ, in demortui Metelli Pij locum, creatum iri, non sine caussa putabat. quod re cõprobatum est. nam, P. Seruilio Isaurico, & Q. Luctatio Catulo, consularibus viris, & prouecta iam ætate, deiectis, ipse, nondum prætorius, in amplissimi sacerdotij gradum ascendit. Tulit & ipse legem, non quæ a Labieni lege discreparet, (fuit enim vterque popularis) sed quæ nouum aliquod ius asscriberet. Domitiam quidem legem in eo capite confirmauit, vt absentibus petere sacerdotia liceret. rursus à populo ad collegia, lege Labieni abrogata, ius cooptandorum sacerdotum retulit post obitum Cæsaris M. Antonius consul, eo consilio, vt facilius ac certius M. Aemilius Lepidus, cuius filio filiam suam collocauerat, pontifex maximus in Cæsaris locum subrogaretur. ita ius creandi sacerdotes quater immutatum est, à Domitio, Sylla, Labieno, Antonio. atque hoc quidem fatis ex historia patet. mihi tamen & de quinta mutatione oritur opinio, vt puto, satis certa, primum ex epistola ad M. Brutum, in qua ita scriptum est. Pansa viuo, celeriora omnia putabamus. statim enim collegam sibi subrogasset. deinde, ante prætorem, sacerdotum comitia fuissent. cum enim, quo tempore hæc epistola scripta est, tum non a collegiis, sed a populo subrogari solitos esse sacerdotes, manifestum sit, quia comitia de populo dici nemo nescit: hæc autem epistola eo anno scripta sit, quo Hirtius & Pansa consules fuerunt, id est eo, qui Antonij consulatum primus consecutus est: liquet, Antonij legem non esse seruatam, sed eam, quam Domitius tulerat, iterum esse restitutam. nitor etiam Dionis testimonio; qui lib. x L v I leges Antonij à Pansa consule abrogatas esse narrat. quod etiam fecit Lentulus ille, qui scripsit his verbis ad Ciceronem: Primus ego leges Antonianas fregi. Est etiam ex ipso Cicerone minime dubium de abrogatis Antonij legibus argumentum. Acta, inquit, oratione x I I I in ipsum, Antonij rescidistis: leges resixistis: per vim, & cõtra auspicia latas decreuistis. Præterea patet hoc eo clarius, quòd in ea de qua proxime memini, ad Brutum epistola proximam legem de sacerdotiis Cicero Iuliam appellat, quòd si post Antonij cõsulatum, in quo legẽ tulit de lege cooptandi proxima dicitur C. Cæsaris lex: nimirum sublata iam erat Antonia. Ex libro nostro de legibus Romanis.

SENATVS. primi sententias in senatu à consule rogabantur consules designati: si modo post consularia comitia senatus haberetur: sin ante, rogabat consul arbitratu suo, nõ quem vellet ex omni senatorum frequentia, sed quem vellet è numero consularium. & antiquæ consuetudini dabatur, vt, quem ordinem interrogandi sententias consul calendis Ianuariis instituisset, eum toto anno cõseruaret. quo ordine, Cæsar, neglecto, primum Pompeium post affinitatem consul rogare sententiam cœpit, cum antea Crassum solitus esset. Quoniam autẽ cum designati consules fuissent, ij sententiam primi rogabantur: venit in mẽtem, quæri posse, vter ex ipsis designatis prior rogaretur. nec difficile est quærenti respondere. nam me quoq; olim ex ipsa re in eandem dubitationem adductum, & aliquandiu hærentem, obseruatio vetusti moris expediuit. Sciẽdum igitur; siue patricius, & plebeius, siue duo plebeij designati consules essent, qui prior loco declaratus esset consul, eum in magistratu priorem quoq; sententiam rogasse: ideóque rogauit in re Catilinaria non C. Antonius, sed M. Cicero, quia consul prior loco declaratus. nam genere pares erant, vtérq; plebeius. & lib. I. epist. ad Att. rogat sententiam M. Pupius Piso consul, ex familia plebeia: M. Valerius Messalla, etsi patricius, tamen nõ rogat. plebeius igitur anteponitur patricio, cur? quia prior loco declaratus consul. Vter in magistratu prior rogaret, ostendi. quo coniicitur, & vter rogaretur, cum designati essent. Ex nostro commentario in epist. ad Att. Legitimi habendo senatui dies erant, calendæ, nonæ, idus. reliquis diebus, modo comitiales non essent, haberi quidem senatus poterat; sed certus neque lege, neq; more statutus erat dies. positum id erat in voluntate magistratuum. Ex nostro commentario ad Qu. fratrem. Animaduersione dignum est, quod legendo obseruauimus: qui ex equestri ordine senatoriæ dignitatis ad gradum ascendissent, eos inter senatores quidem esse cẽsos, vt, si quid ordine senatorio minus dignum admisissent, senatu mouerentur; verum eosdem, cũ deinde equitum centuriæ recognoscerentur, inter equites, quãdoquidem ipsi quoq; equum publicũ haberent, citatos esse, vt, si flagitium vllum, quod in equite Romano deceret, fecissent, equum publicũ amitterent. patet hoc apud Liuium duorum censorũ exemplo, Neronis, & Salinatoris: quorũ alter alteri, cum census equitum ageretur, equum ademit: quos tamẽ ante, cum senatorũ census ageretur, in recitandis senatorum nominibus esse lectos, dubitari non potest. Atque ego, huius generis ciues, minime crediderim, sua manu, vt ceteros equestris ordinis, equum per forũ traduxisse. proprius enim eorum census non in equestri, sed in senatorio erat ordine; nec equestris ordinis, sed senatorij dicebantur; nec ideo, quòd equestris essent ordinis, quem, adepti senatorium, amiserãt, sed quia equum publicum haberent, inter equites citabantur. qui vero in senatum, etsi nõdum à censoribus lecti, iure tamen magistratus, quem aut gererẽt, aut gessissent, aditum haberent; eos video, si equites essent, equum publicũ inter cæteros equestris ordinis ciues ante censores per forum traduxisse, nec inter senatores, cum tamẽ irent in senatum, esse lectos. quod de Pompeio, qui postea cognomentũ Magni est adeptus, à Plutarcho traditum obseruauimus. is enim eques adhuc, nondum in senatum lectus, consul ob virtutem ac singularia in rempub. merita legitimam, ætatẽ creatus (soluebantur enim legibus boni viri) equum publicum ipse ad censores adduxit: præclarúmque fuit populo Romano spectaculum, consulem sua manu equum publicũ ducentem intuenti. Atque hæc, quæ diximus de ciuibus Romanis, & ex equestri ordine, & ex plebe in senatum lectis ita tradimus, vt ad reipub. tempora spectemus. nam regum ætate solis patriciis curia patuit: cum tamen, quod Dionysius Halicarnasseus docet, non omnes patricij senatores essent, sed alij senatores, alij equites, alij de plebe. vt vere dicere: senator est, ergo patricius: non contra: patricius est, ergo senator. & quanquam ex familiis tum patriciis, tum plebeiis senatus constaret, veteres tamen ita locutos animaduerti, vt de vniuerso plane senatu nobilitatis nomen vsurparent: quia scilicet summus ordo senatus esset, eúmq; adepti præter cæteros nobiles esse viderentur: quandoquidem ob virtutem, quæ nos sola nobiles. sola patricios, sola reges vere facit, dignitas illa mandaretur. Ex nostris obseruationibus.

SEPVLCRVM. sacra fuisse Romanis iura sepulcrorum, antiquæ legis illa verba declarant: Vbi corpus demortui hominis condas, facer esto: & illa; Nequis vestibulum aditúmve ad sepulcrum vsu capito, neu bustum violato: & illa; Deorum manium iura sancta sunto. quod & antea seruatum esse, irrogata violantibus pœna, posteriores iurisconsulti Vlpianus, Paulus, Caius tradiderunt. Quod autem Cicero scripsit lib. II. de legibus: Credo fuisse aut eos: quibus hoc ante hanc legem virtutis caussa tributum est, vt Poplicolæ, vt Tuberto: quod eorum posteri iure tenuerunt; aut eos, si qui hoc, vt C. Fabricius, virtutis caussa soluti legibus, consecuti sunt: id plane significat, etiam ante x I I tab. intra vrbem sepeliri non licuisse; siquidem Poplicolæ & Tuberto virtutis caussa tributum est. quod ipsum & Dionysius confirmat, & Plutarchus, Seruius quidem vbi exponit illud Virgilij, lib. x I. Finitimos tollunt in agros, vrbique remittunt, Duilio consule primũ à senatu decretum esse ait, nequis in vrbe sepeliretur. quod imperatores quoque Adrianus & Antoninus Pius renouarunt. & fuisse hanc veterem consuetudinem patet in lege mortuorum C. de religiosis, & sumptibus funerum. legis quidem x I I tab. illa nota sunt: In vrbe ne sepelito, néve vrito. quæ scripta sunt ob eam caussam, tum vt ab oculis viuentium cadauera, quæ mœstitiam animis inferunt, quamprimum amouerentur; tum ne cœlum illud vrbanum, vnde proximè spiritus duceretur, tetro putrescentium corporum nidore corruptum pestem aliquá importaret. Datum autẽ decreto senatus iis, qui triumphassent, vt, cum eorum corpora extra vrbem cremata essent, in vrbem ossa & cineres referrẽtur, humique mandarentur. hoc Pyrrhonem Lyparæum scripsisse tradit Plutarchus in libro Romanarũ rerum. Illa vero, nõ inutile est, cognoscere; in agris sepulcra fuisse; in agri venditione, iura tamẽ sepulcrorũ penes eum, qui vẽderet, remansisse, eúmq; sibi tantum agri in vẽditione excepisse, quãtum adeundo sepulcro satis esset: quod qui nõ faceret, ei summo probro ac turpitudini fuisse. vnde illud in oratione Ciceronis pro Roscio Amerino: Cui de tanto patrimonio ne iter quidem ad sepulcrũ patrium relictum est. hac autẽ ipsa de re Pomponius iurisconsultus ita scripsit: Dominis fundorum, in quibus sepulcra fecerint, seruitus prædiorum sepulcrorum ius est. tum igitur in agris, tum iuxta militares, vel publicas vias cadauera, aut, si cremata essent, cineres condebantur. nam & sepeliendi cadaueris, & cremandi consuetudinẽ fuisse, indicat illud in x I I tab. In vrbe ne sepelito, néve vrito. & illud quod in I I de legibus scripsit Cicero: P. Cornelium Africanum sepultum esse, L. Cornelium Syllam primum è Corneliis cremari voluisse. Sepeliri autem antiquius fuisse, quàm cremari. Plinius lib. v I I, cap. x I I I declarat his verbis: Ipsum cremari, apud Romanos nõ fuit veteris instituti. terra condebantur. at, postquam longinquis bellis obrutos erui cognouere, tunc institutum. & tamen multæ familiæ priscos seruauere ritus: sicut in Cornelia nemo ante Syllam dictatorem traditur crematus, idque voluisse veritum talionem, eruto C. Marij cadauere. hæc Plinius: qui, quod ante x I I tab. in more fuerit, id vetus non videri, mirum est. Cremandi consuetudo vsque ad Antoninorum imperatorum ætatem perdurauit. rursus terra condi cœptum est. Legimus & illud, maiores natu ad tubas, minores ad tibias ad sepulcrum esse delatos; qui vero claris maioribus orti essent, his eorum imagines in funere prælatas. addit Seruius Honoratus, ante sepulcrum aram fieri solitam. quod & Cicero in epistolis ad Atticum significat. tametsi non aram modo, sed fanum quoque filiæ mortuæ cogitabat. Illud ex Festo scitu dignum, ante, quam cadauer ad pyram deferretur, digitum abscissum esse; vt, reliquo corpore perusto, ad eum iusta fierent. Cadauere pyræ impositò, qui propinquitate mortuo deunctus arctissime fuerat, is auersus rogo facem accensam inferebat. Signum hominis sepulti non vnum fuit. nam & lapis, & tegula, & cæspes, & tumulus, & cippus sepulturæ locum indicabant. Ex lib. nostro de legibus Romanis.

SILVANI tres fuerunt. vnus dicebatur domesticus, possessioni cõsecratus: alter agrestis, pastoribus: tertius orientalis, cui est in confinio lacus positus, à quo inter duo plurésve fines oriuntur. ideóque inter duo pluresve est & lucus. Omnis autem possessio quare Siluanum colit? quia primus in terram lapidem finalem posuit. Ex libello variorum auctorum de limitibus.

SOCII LATINI, dicebant veteres coniunctè; cũ tamen & de sociis, id est Italis extra Latium, & de Latinis intelligerent: sicuti, æquum bonũ, copula omissa, pro æquum & bonũ. sic, Socij Latini nominis, pro socij, & qui erant Latini nominis. nam Latini, cum ipsi quoque socij essent, proprio tamẽ nomine à reliquis Italis distinguebantur; & proprio etiá iure fruebantur. vnde ius Latij, & ius Italicũ, diuerse posita. erat igitur, socij nomẽ generale, sicuti & fœderati. tam enim socij fœderatiq; Latini, quàm reliqui Itali. Liuius lib. x L I, Mouerunt senatum, inquit, legationes sociũ nominis Latini. summa querelarũ erat; ciues suos, Romæ censos, plerosque Romã commigrasse: quod si permitterentur, perpaucis lustris futurũ. vt deserta oppida, deserti agri nullum militẽ dare possent. dixit, Socium nominis Latini, pro, sociorum, & nominis Latini. quod idem Liuius ibidem ostendit: subiungit enim: Lex sociis, ac nominis Latini, qui stirpem ex sese domi relinquerent, dabat, vt ciues Romani fierẽt. ea lege male vtendo, alij socij, alij populo R. iniuriam faciebant. nam &, ne stirpem domi relinquerent, liberos suos quibusquibus Romanis in eam conditionẽ, vt manumitterentur, mancipio dabant, libertinique ciues essent: &, quibus stirps deesset, quã relinquerent, ciues Romani fiebant. hic duo sunt animaduertenda, primũ, de quibus dixerat, socium nominis Latini, de iisdem intulisse, sociis, ac nominis Latini: deinde, cum in eo, Sociis, ac nominis Latini, distinxisset, ac separasset socios à Latinis, vno tamẽ postea nomine simul omnes comprehendille, cum dixerit, Alij socios, alij populo R. iniuriam faciebant. vt appareat, quãquam Latini ac reliqui Itali nõ eodem iure essent, æque tamẽ omnes societate iunctos fuisse populo R. est etiam eadem de re, versibus aliquot interiectis, eiusdem generis exemplum. Legem, inquit de sociis C. Claudius tulit S. C. & edixit: qui socij ac nominis Latini ipsi maiorésve eorum, M. Claudio T. Quinctio censoribus, postque ea apud socios nominis Latini censi essent, vt omnes in suam quisq; ciuitatem ante cal. Nouemb. rediret. & lib. x L I I cum de iisdem loqueretur, Posthumius, inquit, consul pro concione edixerat; qui socij Latini nominis ex edicto C. Claudij consulis redire in ciuitates suas debuissent, ne quis eorum Romæ, & omnes in suis ciuitatibus censerentur. sexcenta sunt huiusmodi tum apud hunc, tum apud alios. quæ legendo, siquis voluerit, obseruet. Ex nostris obseruationibus.

SOLVTI agri sunt, quorum fines deprehendi non possunt, vt ait Siculus Flaccus.

STADIALIS ager habebat passus c x x v, id est pedes d c x x v: cuius mensura octies comparata milliarium facit, qui constat quinq; millibus pedum. Ex libello variorum auctorum de limitibus.

STATVS, ex quibus omne genus controuersiarum de agris exoritur, octo omnino sunt, iniectiuus, expositiuus, subiectiuus, recuperatiuus, assumptiuus, initialis, materialis, effectiuus. Iniectiuus ergo status est generalis. nam siue de possessione, siue de fine cõtrouersia nascatur, per hoc repetitio iusta iniustaque iniicitur. Expositiuus est status controuersiæ, quoties finitimorum argumentorum caret demonstratione, & partium magis exigit narrationem, per quam exponendum sit, quo sint genere terminandæ, aut persuadendum iudici, etiam si loci natura finitimam exhibeat similitudinem. Subiectiuus status est, cum relinquitur status generalis, & alio quolibet statu cõtrouersia decidenditur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fenditur Recuperatiuus est status, quoties non à trisinio, aut quadrisinio, sed ex quolibet finis loco incipientis termini rectùrum dirigit, & per interssum difinitionis loca quædam alteri fundo acquirit: aut solum aufert, & eius loco redditur. Assumptiuus primæ controuersiæ status, qui est de positione terminorum, in rigorem aut in finem transcendit. initialis controuersiæ status de rigore pertinens ad materiam, transcendit in controuersiam, quæ est loco tertio: de fine status materialis non conditionem mutat, neque materiam efficit. Materialis status est, ex quo omnes controuersiæ incipiunt de loco duntaxat. nam transcendentiam non habet de hoc effectiuus. sed, dum consummatus fuerit, nascitur. Effectiuus est, cum de loco litigatur, & ideoneas partes ad litigium aduocationes instituunt. Ex Aggeno de limitibus agrorum.

STRIGA apud scriptores agrestium mensurarum sic exponitur. Ager, inquit Frontinus, per strigas & per scamna diuisus & assignatus est more antiquo in hac similitudine, qua in prouinciis arua publica coluntur. Hygenus autem sic, Mensuræ quadraturam dimidio longiorem facere debebimus, &, quod in latitudinem longius fuerit, scamnum appellare: quo d in longitudinem, strigam. Et Aggenus, Strigatus, inquit ager est, qui à septentrione in longitudinem in meridianum decurrit: scamnatus autem, qui eo modo ab Occidente in Orientem crescit.

SVBRVNCIVI limites iti nominantur ab Hygeno. Limites linearij mensuræ tantum disterminandæ causa sunt constituti: & si finitimi interueniunt, latitudinem secundum legem Mamiliam acceperunt. in Italia itineri publico seruiunt sub appellatione subrunciuorum. habet latitudinem pedum octonum. hos conditores coloniarum, fructus asportandi causa, publicauerunt.

SVFFRAGIVM. populus R. primum voce, deinde per tabellam suffragium tulit. quo modo autem à voce ad tabellã deuentum sit, & quibus temporibus, & quibus auctoribus, operæ precium est cognoscere. Quatuor igitur leges nominantur, omnes, vt puto, tribunitiæ, Gabinia, Cassia, Papiria, Cœlia. Gabinia sanxit, vt populus in magistratibus mãdandis suffragium, non, vt antea, voce, sed per tabellam ferret. Cassia biennio post idem iussit, in omnibus iudiciis populi, perduellione excepto. Papiria & ipsa populo tabellam dedit, in iubendis ac vetandis legibus. Cœlia, quo vnoin genere vocis suffragium reliquũ erat, hoc est, in perduellione, quod lex Cassia exceperat, in eo genere tabellam dedit. ita quatuor tribunorum pl. rogationibus factũ est, vt populus libere, quod sentiret, in omnibus comitiis, nullo inimicitiarũ metu, posset ostendere. ideo tabellam vindicem tacitæ libertatis appellat Cicero in agraria II, & lib. III de legibus; in oratione aurẽ pro C. Cornelio principium iustissimæ libertatis Cassiam legẽ, quæ tabellam in iudiciis populo dedit, magis enim intererat populi, tabella voluntatem in iudicijs tegere, cum ageretur de capite fortissimi ciuium, quàm aut in magistratibus, quod lex Gabinia sanxerat, aut in legibus quod postea Papiria. His igitur quatuor legibus ferẽdi suffragij mutata ratio est. nunc de latoribus earum legum, & quo quæq; anno lata sit, agamus. Gabiniam rogauit homo ignotus, & fordidus: quod lib. III de legibus Cicero tradit. &, cũ biennio ante Cassiam rogata sit, quod idem eodem in loco demõstrat, Cassiam vero Lepido & Mancino COSS. esse latam, ex libro de claris oratoribus constat: necesse est, Pisone & Lenate COSS. rogatam, existimare. Cassiam Lepido & Mancino COSS. auctore Scipione Africano posteriore tulit L. Cassius Q. F. Longinus Ranilia, pater illius L. Cassij, qui in omnibus causis quærere solebat, cui bono, & C. Cassij, eius quẽ C. Mario C. Hauio COSS. leges multas ad minuendam nobilitatis potentiam tulisse, in quibus hanc, vt, quem populus damnasset, cui ve imperium abrogasset, in senatu non esset, Pedianus tradidit. Papiriam tulit C. Carbo, ille eloquentissimus. tulit autem, vt opinor, P. Popilio & P. Rutilio COSS. nam eo anno tribunum pl. fuisse, quo Scipio Aemilianus de Numantinis triumphauit, omnes historiæ declarãt: quem à porta ad concionem productũ, quid de Ti. Gracchi morte sentiret, seditiose interrogauit. Cœlia, non facile est coniicere, à quo sit rogata: sed, rogatam Qu. Metello T. Flaminio COSS. crediderim, & exiis verbis, quæ sunt apud Ciceronẽ lib. III de legibus: Vt opprimeret Cœlius Popilium. nam, id de P. Popilio dictum esse, quem C. Gracchus Metello & Flaminio COSS. tribunus pl. in exilium eiecit, videtur intelligendũ, vt eius iudicij causa, quo Popilius, tribuno pl. Graccho, est oppressus, Cœlius sua lege tabellam dederit. Suffragia vel in campum Martium, si centuriata comitia haberentur, vel in forũ, si tributa, aliove, ciftis in pontes deferebantur, & ex his pontibus populo ministrabantur. id significat Cicero, in epistola ad Atticũ lib. I, his verbis: Operæ Clodiæ pontes occupantur: tabellæ ministrabantur, ita vt nulla daretur, Vti rogas. nam quæ tabellæ legẽ accipiebant, & probabant, in iis duæ literæ scriptæ erant, V. R. quæ significant, Vti rogas: id est, vti tu, qui legem fers, nos rogas, ita iubemus: quæ vero leges legem antiquabant, hoc est, reiiciebant, & improbabant, in iis vnica litera, A, scripta erat: quæ significat antiquo id est, antiqua maneant: noua nõ placent: legem respuimus. In iis vero comitiis quo populus vt suffragium de reo ferret, coire solitus est, ternæ tabellæ dabantur: quarum in vna scriptum erat, A; in altera, C; in tertia N L. & primæ significabat, absoluo: secunda, condemno. tertia, non liquet, id est, neque absoluo neque condẽno, caussam plane non intelligo. Verum, vt ad pontes redeamus, angustiores vt essent, legem tulit C. Marius tribunus pl. qui postea septies consul fuit. tulit autem eam legem, ne quid fraudis in distribuendis tabellis committeretur. multis enim locus esse non poterat, vbi pontes angustiores sunt. at in turba vitiose aliquid agere, difficilis negotii non est. propterea, quod hac legẽ sancitum, id ambitiosis oppositum fuisse, & plane Cicero narrat lib. I. de legibus. & Plutarchus significat in Marij vita, cum ait: In tribunatu legem de suffragiis tulit, qua potentium opes tum in ferendis suffragiis, tum in creandis magistratibus imminuit. suffragium ferebant omnes ciues Romani, in ea quisque tribu, vbi census erat, aut in sua quisque classe. libertini tantum in quatuor vrbanis tribubus, quæ minus nobiles erant, suffragium tulerunt. nam est P. Sulpicius tribunus pl. L. Sylla Qu. Pompeio COSS. tulit, vt in omnibus plane tribubus, quæ XXXV erant, suffragium ferre possent: hanc tamen legem, puto à victore Sylla, Sulpicij inimico, esse abrogatam. puto autem ob eam caussam, quia C. Manilius tribunus pl. aliquot post annis eandem legem ferre conatus est: idémque postea & P. Clodius cogitauit. testis Cicero in duabus orationibus, pro C. Cornelio, pro Milone. Hæc ex libro nostro de legibus Romanis.

TEMPLA in Occidentem spectare antiqui architecti recte scripserunt. postea placuit omnem religionem eo conuertere, ex qua parte cœli terra illuminatur: ideo in Orientem ædes sacræ spectant. Ex Hygeno de limitibus constituendis.

TERMINI, apud antiquos, adhibito sacrificio, disponebantur. qua de re apud Siculum Flaccum hæc legimus: Carbo, aut cinis quare inueniatur, vna certa ratio, quæ apud antiquos quidem obseruata est postea vero neglecta: sicut aut diuersa, aut nulla signa inuenerimus. cum enim terminos disponerẽt, ipsos quidem lapides in solidam terram collocabant, proxime ea loca quibus fossis factis defuturi eos erant, vnguento velaminibusque & coronis eos coronabant: in fossis autem quibus posituri eos erant, sacrificio facto, hostiaque immaculata cæsa, sacibus ardentibus, in fossa coopertis sanguinem instillabãt, eóque thura & fruges iactabant: fauos quoq; & vinum, aliaque quibus consuetudo est terminis sacrum fieri, in fossa adiiciebant, consumptisque omnibus dapibus igne, super calentes reliquias lapides collocabant, atq; ita diligenti cura confirmabant: adiectis etiam quibusdam saxorum fragminibus circumcalcabant, quo firmius starent. tale ergo sacrificium, domini inter quos fines dirimebantur, faciebant. nam etũ in trisinium, id est in eum locum in quem tres possessores attingebãt, termini ponebantur, omnes tres sacrum faciebant: quinq; alij in confinio domini erant, omnes ex conuenientia terminos ponebant, & sacrum faciebant: terminos autem conuenientia possessorum confirmabat. nam in quibusdam regionibus iubemur vertices amphorarum defixos inuersos obseruare pro terminis. ergo conuenientia, vt supra diximus, possessorum terminos consecrat, qui vt ante dixeramus, omnibus angulis coxisque positi esse debent. Termini apud antiquos sancte in primis, ac seuere seruabantur. nam in lib. V. sententiarum Pauli scripta sunt hæc, quæ legũtur apud Frontinum in libro de limitibus. Terminos qui effodiunt, vel exarant arbores, in metallum damnabuntur, si quidem serui sua sponte faciunt, humiliores in opus publicum: honestiores in insulam, amissa tertia parte bonorum, relegabuntur. Termini comportionales à veteribus dicti, teste Aggeno Vrbico, qui intra possessionũ fines inueniuntur: qui si secundum pristini temporis possessione non conueniunt, diuersas attiguis possessoribus controuersias generabunt. Termini autem, vt in libello de limitibus, variorum auctorum titulo, scriptum est, diuersi fuerunt per diuersas prouincias. sunt enim hęc verba. Terminum singulum in quatrisinio inuenies. quatuor lapides in quadrisinio positi sunt, & termini factura tornatiles, hoc est rotundi, subtilissimiio quadrisinio inuenies. Puteum si in fine inuenies, pro termino habebis. Cisternam factam in fine positam, & circa hanc memoratum terminum inuenies, & pro termino habebis. Terminũ de lapide decisum viuo inuenies, & pro termino habebis. Macerias lapidum in fine pro termino inuenies. Sepulcra finalia aut monumẽta sine dubio inuenies. Malum cotoneum in fine pro termino inuenies. Cypressum in fine pro termino inuenies. Oliuastellũ in fine pro termino inuenies. Fossatum decisum paruum in fine pro termino posuimus. fossato alio finales maiores sine dubitatione inuenies. Limitem torrem hoc est torũ sine dubio inuenies. Parietes de calce fabricatos finales direximus. Ripas decisas finales direximus. Botontones finales inueneris. Arbores ante missas finales inueneris, peregrinas, exteras. Pontẽ marmoreum in fine inuenies. Pontem de lapide viuo in fine inuenies. Pontem ex calce factum in fine inuenies. Orcas in fine inuenies. Sarcofaga in fine inuenies. Imbrices in fine inuenies. Collectaculum de carbonibus in calce mistis, & glareas fuminales ne despicias, signales constituimus. Palos picatos pro terminis inuenies. Lateres culos quadrangulos pro terminis inuenies. Lapides natiuos cum aliquo signo finem pro termino cõstituimus, & multa consecratione signauimus. Flumen aliquoties in fine inuenies. Riuum finalẽ inuenies. Hęc signa per diuersas prouincias obseruantur. Terminorum nomina apud Hygenum leguntur hæc: Egregius, qui & robustus, quinque pedalis; Augusteus, Hombus, Homboides, Scalenus, Isosceles, Trigonus orthogonus, Trapezeus, Trigonus oxygonius, Trigonus amblygonius, Parallelogrammus, Sepultura militaris in finem, Augusteus in trisinio, Isopleurus, Scutellatus, Spatula, Sperectialis in trisinio, Area in quadrisinio, Sepultura finalis, Nouerca, Canabula, Formalis, Substructio ad terras excipiendas, Maceria finalis, Scoronones, Botontini, Monumentum, Aspratilis terminus, Hermula, Seria. Puteus, Lapis non dolatus, incursorio positus: Terminus, qui subsecium demonstrat; Lapis intra lapidem in trisinio, Termini gemelli, Terminus, qui fluuium demõstrat; Lapis damnatus, Gamma de Petra sicca constructa, Lapis decussatus, qui agrum intraclusum & extraclusum significat; Terminus ante terminum in versura positus, Lapis cultellatus, qui pentagoni recipit rationẽ; Lapis gammatus, qui trigoni recipit rationem; Lapis intra lapidem in cursorio, Lapis, qui flexuositatem limitis ostendit; Terminus, qui riuum demonstrat. Ad hæc porro terminorum nomina sua cuique figura est adiuncta.

TERRAM, punctum esse cœli, ex Hygeno cognoscitur: is enim sic in libro de limitibus: Cœli punctum esse terram, sic describunt quòd dicant, à polo ad Saturni circulum interuallum esse, quod Græci hemitonion appellãt: à Saturno deinde ad Iouem, hemitonion: ab hoc deinde ad Martem, tonum: à Marte deinde ad Solem, ter tantum esse, quãtum à polo ad Saturnum, hoc est trihemitonion: à Sole deinde tantum esse ad Venerem, quantum à Saturno ad Iouem, hemitonium: à Mercurio deinde ad Lunam, tantundem, hemitonium: à Luna ad terrã tantum, quantum à polo ad Iouem, tonon. sic terram punctum cœli esse ostendunt. & ars musica per hæc diastemata constare fertur.

TERRITORIVM, ait Frontinus, est, quidquid hostis terrendi caussa constitutum est.

TESTA-

TESTAMENTVM. leges multæ de testamentis Romæ latæ sunt; quarũ nominantur Voconia, Furia, Falcidia, Iunia Vetleia, Cornelia, Aelia Sentia, Voconia, de mulierum hæreditatibus, inter secundum & postremũ Carthaginiense bellum à Qu. Voconio Saxa Aricinio tribuno pl. suadente M. Catone Censorio lata, sanxit hoc, ne qui hæredẽ relinqueret & filiam supra H·S XXXV M. nam Dio. lib. LVI ita scriptum reliquit. Augustus quibusdam fœminis tribuit, XXV M. hæredes esse possent: licet hoc lex Voconia vetaret. Furia cauebatur, vt à Theophilo scriptum legimus, ne cui plus quàm M nummũ, legaretur; quod amplius legatũ esset, quadruplum restituueretur. Falcidia cauebatur, ne cui plus liceret legare, quàm dodrantẽ ex tota hæreditate, id est, vt, siue vnus hæres institutus esset, siue plures, apud ipsum, eósve quarta pars tantũ remaneret. meminit huius legis Celsus, lib. XXII digestorũ, his verbis: Cum de lege Falcidia quæritur, hæredis probatio est, locũ habere legem Falcidiam. quod dum probare nõ potest, merito cõdemnabitur. In Tunia Velleia hoc erat, vt, qui testamentũ faceret, omnes eos virilis sexus necessario institueret hæredes, qui, cum nascerẽtur, hæredes ei futuri essent; eorúmq; in locum liberi succederẽt. Qui nisi instituti essent, aut si exhæredati, ad exemplum posthumorũ essent, testamentum ne valeret. hæ sunt quatuor leges tribuniciæ, reliquæ sunt, de quibus dicendum sit, Cornelia consularis, L. Syllæ, & Aelia Sentia, à duobus cõsulibus, Augusto principe, ex. Aelio, L. Sentio, lata. Cornelia falsum testamentũ facientibus pœnã irrogabat: eáque lege senatores soli tenebantur, vt in Suetonio legimus. & si quis in hostium potestate decessisset, eius testamentũ perinde lex Cornelia cõfirmabat, ac si, qui testamentũ illud fecisset, in hostium potestatẽ peruenisset. testis Iulianus lib. XXVIII digestorum. Testamenta porro lex infirmabat, irritásque prorsus iubebat esse, quæ improba, inofficiosa, inhumana diceretur, hoc est, quæ contra leges, merita, pietatem facta essent: item illa, quæ à quinque testibus, iisque fide dignis, nõ essent obsignata. quod ad septem deinde testes, imperatorum ætate, translatum est. atque horum generum caussas, de rescindendis confirmandisve testamentis, à centũ viris esse iudicatas, quod hastæ iudicũ dicebatur, Cicero, Valeriúsque declarant. In Aelia Sentia scripta sunt hæc: vt vnus modo hæres necessarius fieret: plures si fierent, irritum esset. qui primo loco esset nominatus, hæres esset: ex libro nostro de legibus Romanis.

THEATRVM. spectandi locum in theatro senatores in imis gradibus ante omnes habuerunt: quod instituere curules ædiles, censorum iussu, Attilius Serranus, & L. Scribonius Libo. fecit postea sua lege L. Roscius Otho, Ciceronis ætate, alteram in populo distinctionem: tulit enim, vt equester ordo seorsum à plebe in XIIII gradibus sederet, iis tamen equitibus exceptis, qui sine suo, siue fortunæ vitio decoxissent, cui generi certum locũ assignauit, pœna irrogata, si in XIIII sedissent. hinc illud in Antonium, oratione II. Tenesne memoria, te prætextatum decoxisse patris, inquies, ista culpa est. concedo: illud tamen audaciæ tuæ, quod sedisti in quatuordecim: cum esset lege Roscia decoctoribus certus locus constitutus; quamuis quis fortunæ vitio non suo, decoxisset. tus locus constitutus; quamuis quis fortunæ vitio non suo, decoxisset. primum igitur senatores in sedibus circo proximis considebant. secũdo loco proxime sedisse equites putabam, cum, exceptis magistratibus & senatoribus & magistratibus dignitate anteirẽt: sed à Cornelio Tacito monitus opinionem mutaui. is enim, sedisse quidem in XIIII ordinibus equites, narrat, non tamẽ ante plebem, sed confuse, tantum vt duobus equites, narrat, non tamẽ ante plebem, sed confuse, tantum vt duobus equitum ordines haberent. Hero, inquit lib. XV, equitum Romanorum XIIII ordines haberent. Hero, inquit lib. XV, equitum Romanorum locos sedilibus plebis antepositit apud circum. nam ad eam diem indiscreti ibant: quia lex Roscia nihil, nisi de XIIII ordinibus, sanxit. Ex libro nostro de legibus Romanis.

TRIBVNVS PL. in Sacro mõte, quo plebs irata patribus secesserat, lata lex est, quæ Sacratæ nomen accepit, vt plebi sui magistratus essent, iique sacrosancti: quibus auxilij latio aduersus consules esset; néve cui patrũ capere eum magistratũ liceret. qua lege tribuni pl. quinq; primi creati sunt, anno post reges eiectos XVII. quos ego nõ dubito curiatis comitiis esse factos. nam aliquot pòst annis Publilius & Lætorius tribuni pl. tulerunt, vt plebeij magistratus tributis comitiis fierent. Pòst, alia lege decẽ tribuni pl. creati, bini è singulis classibus, anno à primis tribunis pl. XXVI. Et quoniam Atinij Plebisciti, quod ad tribunos pl. pertinuit, mentionẽ à Gellio fieri video; quænam eius fuerit sententia, antiquitatis illustrandæ caussa quærendum videtur. Ego sic existimo; tribunos pl. ante Atinium Plebiscitũ partim senatores fuisse, alios non fuisse: & scilicet liberum esset populo R. tribunatum pl. mandare cui vellet. Atinius, quo modo quidẽ mihi videtur, nec ademit hanc libertatẽ plebi Romanæ, & auxit potestatis tribuniciæ dignitatẽ. tulit enim, nõ, nequis, nisi iam senator, tribunus fieri posset, (plebis enim libertatem huiusmodi rogatione minuisset; neq; id plebes vllo modo sciuisset) verum, vt, quæ tribunum pl. creasset, is hoc ipso in posterũ senator esset. atq; hanc esse Gellij verborũ sententiã crediderim, cũ ait lib. XV, tribunis pl. senatus habendi ius fuisse, quanquã senatores nõ essent ante Atinium plebiscitum. hoc etiã è quodam Suetonij loco suspicamur. nam in Augusto, Comitiis, inquit, tribuniciis, si candidati senatores desse essent, ex equitibus Romanis creauit. ex quo sequitur, nõ licuisse antea equitibus Romanis tribunatũ petere. multo igitur minus tertio ordini, iis, qui de plebe dicebantur, qui nec equites, nec senatores erãt, quin, primis temporibus, tantum abest, vt ex senatu tribuni pl. crearentur, vt ob eam ipsam caussam instituti sint, ne senatus aduersus plebẽ crudelius, aut arrogantius ageret: idéque ex ipsa plebe per annos multos creati sunt. postea cœpere equites quoque Romani, ac senatores tribunatum plebis petere. Quoniam autem M. Duillius tribunus pl. plebẽ rogauit, plebesque sciuit; qui plebem sine tribunis pl. reliquissent, tergo ac capite punirentur, anno proximo L. Treboniis tribunus pl. rogationem tulit, vt qui plebem Romanam tribunus pl. rogaret, is vsque eò rogaret, dum X tribunos pl. faceret. nam Duilia lex de tribunis nusquam numerum præfinierat: tantum, vt relinqueretur, sanciebat. & ab iis, qui creati essent, cooptari collegas iubebat. sustulit igitur Trebonia lex cooptationem. nam cum iusserit, ab eo, qui comitia tribunis creandis haberet, omnes plane tribunos, qui X omnino erant, creari; nimirum partem tribunorum creari, reliquos autem ab iis, qui creati essent, cooptari vetuit. quod cũ M. Dullius tribunus pl. fecisset, rectéq; factum, neq; contra legem ab ipso latam cõmissum, defenderet; anno insequẽti Trebonius tribunus pl. ne in posterum fieret, lege cauit, nec aliam legem intelligit Liuius lib. III, cum ait: Ante omnia refellit falsum imaginis titulum, paucis ante annis lege cautum, ne tribunis collegam cooptare liceret. hæc enim verba nihil aliud significant, nisi id, quod idem lib. III scripsit, vt, qui plebem Romanã tribunus plebis rogaret, is vsque eo rogaret, dum X tribunos plebis faceret. Verum L. Sylla dictator, plebis inimicus, ad imminuendam tribuniciam potestatem legem tulit, primũ, ne tribunis pl. alios magistratus capere liceret; deinde, ne ad eos pronuocatio esset. tum, ne leges ferre possent; postremo, ne iis concionari liceret, hanc Sylla iratus plebi tulit, quia pro Marianis partibus contra ipsum steterat, sed. eo mortuo, C. Aurelius Cotta consul primus legis caput abrogauit. tulit enim, vt alios magistratus tribunis pl. capere liceret. alterum caput abrogauit Pompeius Magnus in primo cõsulatu, lege lata, vt ad tribunos pl. esset pronuocatio omniaque omnino, quæ tribunis pl. ademerat Sylla, illis esse restituta, exemplis intelligitur. ius autem intercedendi lege nũquam amiserunt, quod illis initio belli ciuilis inique ereptum, queritur Cæsar his verbis lib. I. de bello ciuili: Aguntur omnia raptim, atq; turbate: neque docendi Cæsaris propinquis eius spatium datur: nec tribunis pl. sui periculi deprecandi, neq; etiam extremi iuris intercessionem retinendi, quod L. Sylla reliquerat, facultas tribuitur: sed de sua salute septimo die cogitare coguntur: quod illi turbulentissimi superioris temporis tribuni pl. octauo deniq; mense suarum actionum respicere, ac timere consueuerant. & in eodem libro, paulo pòst: Nouum in repub. introductum exemplum queritur, vt tribunicia intercessio armis notaretur, atq; opprimeretur, quæ superioribus annis armis esset restituta: Syllã, nudatã omnibus rebus tribunicia potestate, tamẽ intercessionem liberam reliquisse; Pompeium, qui amissam restituere videatur, bona etiam, quæ ante habuerat, ademisse. Video autem fuisse legem, quæ tribunos pl. vetaret integrum diem ab vrbe abesse. nam in Gellio lib. III, cap. II ita scriptum est. Tribuni quos nullum diem abesse Roma licet, cum post mediam noctem proficiscuntur, & post primam facem ante mediam sequentem reuertuntur, nõ dicuntur abfuisse vnũ diem; quando, ante horam noctis sextam regressi, partem aliquam illius, in vrbe sunt. Nam, quod in Liuio lib. IX legitur, duos tribunos pl. Liuiũ, & Qu. Melium, cum de iis, qui pacem Caudinam fecerant, dedendis in senatu ageretur, ita locutos; Neq; exolui religione populum deditione sua, nisi omnia Samnitibus, quæ ipsa apud Caudium fuissent, restituerentur: neque se pro eo, quòd, spondendo pacem, seruassent exercitum populi R. pœnam vllam meritos esse; neque ad extremum, cum sacrosancti essent, dedi hostibus, violarive posse: tribunos quidem pl. esse, cum hæc dicerent, Liuium, & Melium, constat; non tamen simul illud, eosdem fuisse tribunos pl. cum pacem ad Caudium sponderunt. non enim hoc anno, quo de sponsoribus pacis populo Samnitum dedendis actum est, sed proximo superiore pax illa per spõsionem facta fuerat; in qua non affuisse tribunos pl. indicant hæc, quæ subscribam, Liuij verba: Spoponderunt consules, præfecti, legati, quæstores, tribuni militum: nominaq; omnium, qui spoponderunt, extant. itémq; illa, haud ita multo post, in eodem libro: Samnitibus non fuit satis, consules spondere; sed legatos, quæstores, tribunos militum spondere coegerunt. tribunos pl. nõ nominat. ergo nulli affuerunt. Liuius autẽ, & Melius eo tempore tribuni militum, vt opinor, in castris fuerant. vnus, quod meminerim, aut fortasse etiam, quod omnino legerim, Qu. Metellus Nepos, cum tribunatum pl. gereret, contra leges in Syriam ad Cn. Pompeium sua sponte, nulla vi cogente, profectus est. quo facto subiit ignominiam. nulla tamẽ affectus est insigni pœna, consul etiam aliquot pòst annis cũ Lentulo Spinthere creatus est; siue quòd hominis vitia familiæ dignitas tegeret, siue quòd eum non tam ipsius facta deprimerent, quam Pompeij, & aliorum, qui plurimum in repub. poterant, amicitia subleuaret. Non videtur prætermittendum, quod Plutarchus in libro τῶν παροδημάτων scriptum reliquit, tribunatum pl. magistratum nõ esse, cum neq; purpuram habeat; neq; lictoribus vtatur; neq; sella curuli sedens ius dicat; neq; potestatem, creato dictatore, deponat, more omnium magistratuum. Cicero tamẽ magistratum appellat in oratione pro P. Quinctio. Et quod, ait Plutarchus de purpura, id refellit idem Cicero pro Cluentio: qui, quo loco de L. Quinctij tribuni pl. intolerabili superbia verba facit, Vultum, inquit, atq; amictum, atq; illam vsq; ad talos demissam purpuram recordemini. Est illud quoq; à nobis animaduersum, tribunos pl. comitiis designari solitos antequàm consules, vt ex prima epistola ad Atticum satis dilucide patet. qui etiam ante consules magistratum inibant, nempe III id. Dec. quod ex Dionysio, Liuióque planum fit. nam quod in Pediani libris impressum est, tribunos pl. nonis Dec. magistratum inire solitos; id mendosum puto. nam, vt omittam Liuij testimonium, in quo momenti multum statuo esse, Dionysius cum de III id. Dec. primo tribunatus pl. die mentionem facit, adiungit illud, μέχρι τῆς νυκ, cum dicat, suis quoq; temporibus idem seruari. eóque magis adducor, vt suspicer de mendo; quòd, quem locum Ciceronis, qui est in lib. II in Verrem, Pedianus ibi exponit, in eo Ciceronẽ de alio magistratu potius, quàm de tribunatu pl. locutum esse, facile perspiciet, si quis animum paulo accuratius aduerterit. nam si de tribunatu pl. intellexisset, nunquam Sulpicium à Manlio, & Cornificio quos proximis superioribus verbis tribunos pl. nominauerat, separasset. nec vero de Sulpicio vllo, nisi patricio, memini me legisse: etiam illud addo, nonis Dec. quo die actum est in senatu de coniuratis, non fuisse M. Catonem tribunum pl. sed designatum, vt esset anno sequenti. patet ex oratione pro Sextio. Ex libro nostro de legibus & ex commentario ad Qu. fratrem.

TRIFINIVM, ait Siculus Flaccus, dicebatur locus, in quem tres possessores attingebant. quo in loco omnes tres sacrum faciebant, si termini ponebantur.

TRIVMPHVS, antiquissima lex fuit, quæ nunquam seruata non est vt, qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

ve, qui ob rem in bello gestam triumphum ducturi essent, ante triumphum vrbem ne ingrederentur. triumphabant enim cum imperio: &, imperium deponere, vrbem intrantibus necesse erat. triumphum autē senatus decernebat: sed imperiū in vrbe, quo die triumphus duceretur, populus dabat, rogatione ab aliquo tribuno pl. lata. id aperte demonstrant illa apud Liuium, lib. XLV. Tribus his omnibus triumphus absenatu decretus: mādatúmq; Qu. Caſsio prætori, cum tribunis pl. ex auctoritate patrum ageret, rogationem ad plebem ferrent, vt iis, quo die vrbem triumphantes inueherentur, imperium esset. Et erant impediendi triumphi rationes multæ, primū, cū tribuni pl. imperatori, qui triumphū peteret, aliqua de causſa infensi, de rogatione ferēda omnes recusarent. deinde, cum rogationē quidem tribunus aliquis ferret, sed eam populus suffragiis antiquaret. tertio, vbi, tribuno rogationē ferente, vnus, pluresve de collegio intercederent; postremo, cum tribunus imperatori ob res in bello gestas diem diceret, sicuti C. Memmius L. Lucullo; qui, duobus potētissimis regibus, Mithridate, & Tigrane, deuictis, tamē non nisi triennio post, accusationē Memmio remittente, Cicerone consule triumphauit. vnde illa: Nos currum clarissimi viri nostra manu in vrbē duximus. hanc legem de imperio vnius diei intra vrbem Cicero significat his verbis lib. III. ad Attic. Pontinius vult ad III nonas Nouembris triumphare. huic obuiā Caro, & Seruilius prætores aperte, & Qu. Mucius tribunus pleb. negant enim latum de imperio. & est latum Hercule insulse. latū insulse dicit, quia legem de imperio Pontinij Ser. Galba. prætor clam ante lucem tulerat. quod a Dione traditum est. & agi quidquam cum populo ante horam primam, leges vetabāt. Vetus etiā lex illa fuit, vt, qui hostes acie vicissent, triumphantes vrbem inirent. idque factum etiā cum intra septimū lapidem vrbis Romanæ fines includerentur, apud Valerium notauimus. Post etiam, vt imperatorum ambitioni, qui, leuibus præliis prospere factis, triumphum peterbant, obuiam iretur, lege cautum est, ne quis triumpharet, nisi qui & quinq; millia hostium vna pugna cecidissēt, & de suo exercitu multo pauciores amisissēt. quo in vtroq; ne falsus senatui numerus ederetur, altera lex à L. Mario & M. Catone tribunis pl. lata est, vt punirentur ij, qui aut hostium occisorum, aut ciuium amissorum in numero mentiti essent. Sanctum & illud est, vt, pro aucto imperio, nō pro recuperatis quę populi R. fuissent, triumphus decerneretur, quā ob causſam neq; Qu. Fuluio, qui Capuam receperat, neque L. Opimio, qui Fregellas, permisit senatus vt triumpharent. Eademque fuit eorum conditio, qui ad res gerendas sine magistratu missi erant. qui etsi res triumpho dignas gessissent, triumphare tamen lege vetabantur. itaq; nec P. Scipioni, qui postea Annibalem vicit, ob recuperatas Hispanias, nec M. Marcello ob captas Syracusas triumphū senatus decreuit. Pompeius tamen, qui Magni cognomēto est vsus, Sylla dictatore concedente, contra legem, eques Romanus adhuc, triumphauit. Illud etiam fortasse lege datum, vt, qui triumphans vrbem ingressus esset, ei laurea corona in spectaculis vti liceret, id ex eo coniicio. quod Valerius Maximus, cui Plinius lib. XV. naturalis historiæ subscribere videtur, C. Papirium Masonem tradit, cum, triumpho in senatu non impetrato in Albano monte triumphasset, myrtea corona pro laurea in spectaculis vsum esse. habitu autem triumphali vsos esse eos, qui triumphassent, nō existimo. id enim, quasi proprium munus, extraordinariæ virtutis ergo, Pompeio Magno concessum, scripsit Dio. lib. XXXVII, & Velleius lib. II. ex quo illud Ciceronis in epist. ad Attic. lib. II. Pompeius noster tabulam illam pictam silentio tuetur suam. vestis enim triumphalis erat toga picta. Datum etiam decreto senatus iis, qui triumphassent, vt cum eorum corpora extra vrbem crēmata essent, in vrbem ossa & cineres referrentur, humique mandarentur. hoc Pyrrhonem Lyparæum scripsisse tradit Plutarchus in libro rerum Romanarum. Ex libro nostro de legibus Romanis.

VENEFICIVM capitale fuit. quæsiuit autem de eo non prætor modo, verumetiam iudex quæstionis, qui prætor interdū erat. in quo Budęus, vir alioqui bene doctus, satis manifesto errore videtur esse lapsus in suis adnotationibus. criminalibus enim, vt appellant, in causſis, præter prætorē vrb. neminem quæsiisse, cúmq; tum, nomine cōmutato, iudicem quæstionis esse dictum, tradidit. capitale fuisse veneficium, indicat exilium Oppianici, de veneficio condemnati. cuius mentio fit in oratione pro Cluentio. & in eadem, cum futurum ait Cicero si Cluētius veneficij reus damnetur, vt patris sepulcro priuetur. clarissime autem hoc significatur instit. iuris ciuilis lib. IIII. Quod autem à Budæo scriptum est, prætorē vrb. vbi de criminibus quæreretur, solū cognouisse: aperte falsum esse dico. non modo enim solus nō quæsiuit prætor vrb. sed nec omnino quæsiuit. ipse ius dicebat: quod, quærere, nō est. quærebant cæteri collegæ, cum iis iudicibus, quos prætor vrb. & sortitus, & subsortitus esset, exēplorum plena sunt omnia: nam, quæ multorū exemplorū loco sit, rationem afferam. Accusat Verrem Cicero in suis libris acerbissime. pręturam vrbanā totam exagitat. obiicitne vnquā, quòd in causſa capitali contra leges aliquid cōmiserit? nunquam certe. neque dubiū, quin Verres, si potestatem illam prætor habuisset, multa fuerit inique facturus. Addidit idem Budæus, prætorem vrb. cum quæreret, iudicem quæstionis esse dictum. hoc certe nemo (de veteribus loquor: hos enim sequor) vnquā tradidit: mēzórq; , cur hoc illi, qui suæ sententiæ testem non haberet, placuerit affirmare. sed, vt opinor, error ex errore fluxit. nam cum, prætorē vrbanum quærere de criminibus, iam sibi persuasissēt; quod omnino falsum est: sequi videbatur, vt idē quæstionis iudex appellari posset. Leges, quibus veneficium vindicaretur, Romæ per annos multos nullæ fuerunt. anno demū vrbis cōditæ DCXII, C. Valerio Flacco M. Claudio Marcello COSS. de veneficiis esse quæstum, legimus: latam. Liuius lib. VIII. scriptū reliquit. Cornelia postea fuit, L. Syllæ: quam, bello ciuili cōfecto, dictator tulit, cū vnus omnia teneret. de quo scriptum est in oratione pro Cluētio. Huius autem legis pœna capitalis non ad veneficos tantum, sed ad eos etiā pertinuit, qui magicis incantationibus homines occidissent, aut qui mala medicamēta publice vēdidissent. omnes q; prorsus, nemine excepto, viri, mulieres, liberi, serui, hac lege in iudiciū vocabantur. Permissum autē esse reo, vt ex illius voluntate, cl. m. ... palam, à iudicibus sententiæ ferrentur, ex ea' qua de proxime mentionimus, oratione cognoscitur. eademque lege de corruptis iudiciis quæsitum, eadem declarat oratio. Secuta est consularis Iulia, C. Cæsaris. nec tamen deinde ex lege Iulia, sed ex Cornelia, quanquam vetustior fuerit, iudicia sunt administrata: puto; quia non semper posterior lex priorem comprehendebat. sed interdum aliquid tantum addebat: vt vniuersa pene iudicij ratio a priore lege penderet. propterea Corneliam potius, quàm Iuliam, posteriores iuris consulti nominarunt. Ex libro nostro de legibus Romanis.

VESTIS. quibusdam nationibus sua cuique propria vestis est: vt Parthis sarabaræ, Gallis linæ, Germanis rhenones, Hispanis stuppæ, Sardis mastrucæ. Sarabaræ sunt fluxa ac sinuosa vestimenta: de quibus legitur in Daniele: Et sarabaræ eorū nō sunt immutatæ. & Publius: Vt quid ergo in vētre tuo Parthi sarabara suspēderunt. Apud quosdā autē sarabara nūcupantur capitū quædā tegmina, qualia videmus in capite magorū picta. Linæ saga quadra & mollia sunt: de quibus Plautus: Lina coopegta est textrina Gallia. Rhenones sunt velamina humerorū, & pectoris vsq; ad cubitū, atq; intortis villis adeo hispida, vt imbres respuāt: quas vulgo reptos vocant, eo quod longitudo villorum quasi reptet: de quibus Sallustius: Germani intectū rhenonibus corpus tegunt. Dicti autē rhenones à Rheno Germaniæ flumine, vbi his frequēter vtuntur. Mastruca vestis Germanica ex pelliculis ferarum: de qua Cicero pro Scauro: Quē purpura regalis nō cōmouit, eum Sardorū mastruca mutauit. Mastruca autē dicta, quasi monstruosa, eo q; qui ea induuntur, quasi in ferarū habitum transformantur. Dignoscuntur & gentes ita habitu, sicut & lingua discordes. Persæ brachia & crura linamentis, caput tiara tegunt. eminēt apicibus fastigiatis Alani horrent & malis tecti cū latrantibus linguis Scoti. sagati sunt Alamani, linteati Indi, gēmati Persæ, sericati Seres, pharetrati Armeni. Nonnullæ etiam gentes non solū in vestibus, sed & in corpore aliqua sibi propria quasi insignia vendicant: vt videmus cirros Germanorum, granos & cinnabar Gothorum, stigmata Britonum. circuncidunt quoq; Iudæi præputia: pertundunt Arabes aures: flauent capitibus intextis Getæ: nitent albi albētibus crinibus: Mauros habet tetra nox corporum, Gallos candida cutis: sine equis inertes extant Alani. Isidorus de etymologiis.

VIS duplex fuit, publica, & priuata. publica definitur, ea, quæ armis, priuata, quæ sine armis infertur. priuatis enim hominibus armorū vsu tū in vrbe, tum in agro lege Iulia interdictum, nisi si haberet ea venationis, itineris, nauigationisve causſa, legimus in Martiano, tit. ad L. Iuliā de vi publica. idque renouatū à Iustiniano, scribit ipse in libro nouellarū constit. titu. περὶ τῶν ἁπλων. sed hoc ante legē Iuliam, & ante Magni Pompeij edictum, de quo legimus in Plinij naturalis historiæ lib. XXXV, qui vetuit in tumultu necis Clodianæ vllum in vrbe telū esse, primis temporibus institutū, obseruatumq; nō dubito. ideo enim, Seruio regnāte, populum Romanū ad centuriata comitia in campū extra vrbem cōuenisse, quia in vrbe vsus armorū interdiceretur, scripit deinde licētia: quam nouis legibus & edictis reprimi necesse est. Publica vis vel contra rempub. & magistratus, vel contra priuatos fiebat. cōtra rempub. & magistratus capitalis erat semper: contra priuatos, non item, sed tantummodo cum erepta vita esset, de publica prætor cognoscebat: de priuata iudices dabat. nec tamē semper de publica cognouit. nā existunt controuersiæ quædam de vi, quæ cōsistunt in iure ciuili, vt ea pro Cæcinna: in qua nō prætor, sed recuperatores, qui erant iudices à prætore dati, iudicarunt. ergo de publica vi modo prætor, cui ea quæstio obtigisset, (is autem nec vrbanus, nec peregrinus erat, sed vnus de reliquis sex) modo iudices à prætore dati cognoscebant. dabat autē eos vel vrbanus prætor, si causſa esset in iure ciuili, & ageretur inter ciues, vt ea pro Cæcinna; vel peregrinus, si ageretur inter peregrinos; vel vnus de reliquis sex, si cognitio non à iure ciuili penderet. de priuata vero nunquam prætor, semper iudices a prætore dati cognoscebant. prętore autem vel peregrino, si res esset inter peregrinos; vel vrbano, si ciuis ciuem in iudicium vocaret, & in iure ciuili posita causſa esset; vel vno de reliquis, si de iure ciuili nulla esset cōsideratio. Leges de vi fuere Plotia, tribunicia, consulares autem Lutatia, Pompeia, Iulia, Antonia. Plotia, de vi publica priuatis ciuibus illata, Catilinam ab L. Paulo, M. Lepidi, qui III vir postea fuit, fratre, accusatum, in Salluſtio legimus; Clodium à Milone in oratione pro Milone; M. Tutium à C. Sempronio Rufo, in epistola M. Cœlij. quæ omnes causſæ, non dubito, quin capitales fuerint; cum, Catilinam & Clodium minime leuibus flagitiis affines fuisse, constet; causſam autem, qua in iudicium Tutius est vocatus, extraordinariam Cœlius appeller. hanc legem tulit. opinor, M. Plautius Siluanus tribunus pl. Cn. Pompeio Strabone L. Porcio Catone COSS. is, qui legem iudiciariam tulit. Lutatiam, de vi reip. illata Qu. Lutatius Catulus consul, M. Aemilij Lepidi collega, in tumultu reipubl. tulit: quæ festis etiam diebus iudicium de vi iubebat exerceri, vt ex proœmio patet orationis pro M. Cœlio. eáque damnati sunt, qui de Catilinæ sociis in vrbe remanserāt. vnde illud in oratione pro Sylla: Seueritatem iudiciorum, quæ per hos menses in homines audacissimos facta est, lenitate ac misericordia mitigate. quod exponitur in ea pro Cœlio his verbis, De vi quæritis, quæ lex ad imperium, ad maiestatem, ad statum patriæ, ad salutem omnium pertinet, quam legem Qu. Catulus, armata dissensione ciuium, reip. extremis pene temporibus tulit: quæque lex, sedata illa flamma consulatus mei, fumantes reliquias coniurationis extinxit. Pompeiam tulit Cn. Pompeius Magnus III consul, post occisum P. Clodium. hæc & pœnam grauiorem, quam reliquæ de vi superiores leges, & formam iudiciorum breuiorem continebat. iubebat enim, vt prius, quàm causſa ageretur, citati testes per triduum audirentur: dicta eorum iudices cōsignarent; quarta die adesse omnes in diem posterum iuberētur, & coram accusatore ac reo pōlæ, in quibus nomina iudicum inscripta essent, æquarētur: rursus postera die à quæsitore sortitio iudicum fieret vnius & LXXX: qui numerus cum sorte obtigisset, ipsi protinus sessum irent: tum ad dicendū duas accusator horas, tres reus haberet, reúsque eodem die illo iudicaretur: prius autem quàm sententiæ ferrentur, quinos ex singulis ordinibus accu-

bus accusator, totidem reus reiiceret, ita vt ... iudicū relinqueretur, qui sententias ferrent. L. Iuliam tulit C. Cæsar post victum Pōpeium, vt damnatis de vi aqua & igni interdiceretur. sic enim oratione in Antonium scriptum inuenimus. aqua vero & igni interdicere, nihil aliud est, quàm exilium, non nominatim, sed re ipsa inferre. damnato enim necessitas imponitur exilij, ope ea denegata, atq; interdicta, sine qua viui non potēst: quod etiam Pompeio, & ante Pompeiam Plautia, & aliæ quoque superiores leges, vt puto, sanxerant. itaque non dubito, quin Cæsar noua lege nouam sententiam, ad vim remouendam, attulerit. Hac lege tenebantur, vt Martianus ait, qui turbæ seditionisve faciendæ consilium iniissent, seruósve aut liberos hominēs in armis habuissent; omnesque puberes cum telo in publico deprehensi. subiungit idem: de vi priuata damnatos, neque senatores, neque decuriones, neq; iudices esse, neque honorē vllum capere, Iulia lege, potuisse. Cæsare mortuo, tulit M. Antonius, vt damnatis de vi ad populum prouocatio esset, quod ad conciliandos sibi multitudinis animos, qui tyrannidem spectaret, excogitauit. Ex libro nostro de legibus Romanis.

VOLTINIA, tribus vna Romæ fuit de triginta quinque, de qua licet afferre quæ olim obseruauimus sed, opinor, erit gratius, ac studiosis vtilius, si omnia tribuū nomina recitemus. etsi aptius hoc erat in dictione Tribus. sed, quod ibi est omissum, hic subiungere debemus.

Tribuum XXXV nomina.

AEMI. Aemilia. CICERO ad Atticum lib. II. 30: Liu. lib. XXVIII. antiquæ vrbis inscriptiones 75:

ANI. Anienſis. Cicero Plancio, 270. epistolarum fam. lib. VIII. 117, Liuius libro x. antiquæ vrbis inscr. 160: 175: & in libro Petri Appiani de inscriptionibus antiquis totius orbis, 93.

ARNIENSIS. Cicero in agraria II. in Rullum 81. Liuius lib. V I. & lib. XXIX: vbi corrupte legi putamus Narnienſi. nam lapis antiquus, quem Vulsiniis in templi parietibus vidimus, expressam Arnienſis mētionem continet.

CLA. Claudia. Liuius lib. II. Virgil. lib. VII. Dionysius Halic. lib. V. antiquæ vrb. inſ. 75: 84. 114. liber Appiani 479.

CLV. Cluſtumina. Cicero pro Plancio 267. pro Balbo 67. antiquæ vrb.

COL. Collina. Varro lib. IIII. de ling. l. Plinius lib. XVIII. cap. III. Festus in litera V. antiquæ vrb. inscr. 27. 99. 120. liber Appiani 110.

COR. Cornelia. Liuius lib. XXXVIII. antiquæ vrbis inscr. 29.

ESQ. Eſquilina. Varro lib. IIII. de ling. l. Plinius lib. XVIII. cap. III. Festus in litera V. antiquæ vrb. inscr. 75. est prætereа in ædibus viri optimi, valdéque eruditi Gentilis Delphinij Romani fragmentum antiqui lapidis cum hac tribu: quod ipse quidem non vidi, sed is, cui facile credo, se vidisse dixit, Honofrius Veronenſis, monachus ordinis Auguſtiniani, qui ordinem annorū vrbis Romæ à Romulo ad Iustinianum peritissime descripsit.

FAB. Fabia. Horatius epistola VI. libri. I. Suetonius in Augusto 38. antiquæ vrb. inſ. 61. 72. 76. 94. & Petri Appiani liber 61. 66. 335. 343. 500.

FAL. Falerina. Liuius lib. IX. in libro Petri Appiani 105. 120. & Neapoli antiquus lapis est ita inscriptus: C. PISTORIO C. F. FAL. FIRMO AEDIL. II VIR CVRATORI OPER. PVBLICOR. item Ioſephus ἐν τῷ τῶν ἰουδαϊκῶν ἀρχαιολογίας λογῳ 17. κεφαλῇ ιβ'.

GAL. Galeria. Liuius lib. XVII. Plin. lib. VII. cap. II. etsi pro Galeria legitur Galerius. sed corrigendus locus est ex antiquo libro aununculi mei Francisci Aſulani. & antiquæ vrb. inscr. 89. 142: 159: liber Appiani 14. 15. 18. 19. 21. 22.

LEM. Lemonia. Cicero pro Plancio 267. Philippica. IX. 223: Festus in litera L. antiquæ vrb. inscr. 91. 151:

MAEC. Maecia. Hanc in antiquis lapidibus duobus inuenimus: C. Octauio. C. F. MAEC. VERC: C. HEBACIO MAEC. ROMANO in libris quater nominatam obseruauimus, à Tullio lib. IIII. ad Atticum 63. à Liuio lib. XXIX. à Valerio Max. lib. II. cap. IIII. à Festo in litera m.

MEN. Mentina. Cicc. lib XIII. epist. fam. Ioſephus ἐν τῷ τῶν ἰουδαϊκῶν ἀρχαιολογίας λογῳ 17. κεφαλῇ ιβ'. cum quibus lapides tres consentiunt: C. VALERIO C. F. MEN. DOLVTIO MARCIANO: A. MVNIO A. F. MEN. EVARISTO: C. CATIO C. F. MEN. BALBO C. CASTIVS C. F. MEN. GALLVS.

OVF. Oufentina. Liuius lib. IX. Festus in litera O. antiquæ vrb. inſ. 86: 133. in libro Appiani 27. 28. 30. 51. 67. 71. 79. 84. 85. 86. & in libro Veronenſiū antiquitatum 51. Q. EVPHEMVS Q. F. OVF. LVCVLLIVS

PAL. Palatina. Cicero in Verrem IIII. 124: Pedianus 18: Varro lib. IIII. de ling. l. Plin. lib. XVIII. cap. III. Liu. lib. XX. Festus in litera u. antiquæ vrbis inscr. 29. 34. 39: 62. 116. 155. 176. liber Appiani 17. 21. 34: 64.

PAP. Papiria. Festus in litera p. antiquæ vrb. inscr. 72. 135.

PAPIA. Scriptum in libris de hac tribu nihil est; quod ego quidem legerim. in libro tamen de antiquæ vrbis inscriptionibus explicata mentio est 61. nec semel in Pyrrhi thesauris. sic enim eius libros appello.

POB. Pobilia, Quæ deinde Publilia scripta est: sicuti ex Poblius Publius factus est. reperitur in lapidibus PV. & PVB. & PVBL. & PVBLI. & POB. Liu. lib. VII. antiquæ vrb. inscr. 10. liber Appiani 252. & in libro Veronenſiū antiquitatis sæpe exempla Publilię, per u scriptæ, quinq; habemus, duo in antiquæ vrbis inscriptionibus, 66. 81. tria in Appiani lib. 65. 105. 352.

POL. Pollia. Liu. lib. XXIX. Valer. Max. lib. II. cap. IIII. & lib. IX. cap. X. antiquæ vr. inſc. 110. 113. 147. liber Appiani 18.

POP. Popillia. Cicero epist. fam. lib. VIII. 117, Valerius Max. lib. VIII. Festus in litera p. liber Appiani 297.

POM. Pomptina. Cicero ad Atticum lib. IIII. 61. Liuius lib. VII. Festus in litera p. antiquæ vrbis inscr. 114. 117. liber Appiani 141. 484.

PVP. Pupinia. Cicero ad Quintum fratrem lib. III. epist. famil. lib. VIII. 117. Liuius lib. XXVI. Festus in litera p. duo antiquorum lapidum exempla extant, alterū Capuæ, D. VIBIDI D. F. PVP. NIGRI: alterum Pataui, C. CLAVSIO C. F. PVP.

QVIR. Quirina. Cicero pro Quintio 4. epist. fam. lib. VIII. 117. Asconius 61. Festus in litera q. antiquæ vrb. inscr. 15. 34. 44. 113. liber Appiani 1. 17. 18. 19. 103.

ROM. Romilia. Cicero in Verrem II. 70: & in agraria II. 8: Asconius 18: Varro lib. IIII. de lin. l. Festus in litera r. Seruius in I. Aeneidos. antiquæ vrb. inscr. 165. in libro Veronenſium antiquitatum. 51: L. GALLIO L. F. ROM. est etiam Ferrariæ semifractus lapis, in imis summi templi parietibus instratum, in quo ita scripturn vidimus, IT IO T. F. ROM.

SAB. Sabatina. Liuius lib. VI. Festus in litera S. lapis antiquus Romæ in ædibus Cardinalis Carpēſis: C. N. CORNELIO CN. F. SAB. MVSAEO MANCIPI VIAE APPIAE.

SCA. Scaptia. Liuius lib. VII. Sueton. in Augu. 38. Festus in litera S. lapidis antiqui exemplum Romæ extat in regione Pantheonis: C. AVFELIVS C. F. SCA. SEVERVS. & item aliud, C. GRANTANIVS SCAPTIA MACER.

SER. Sergia. Asconius 61. antiquæ vrb. inscr. 61. 63: 81: 165, est & in eodem lib. 63: quatuor literis SERG.

STEL. Stellatina. Liuius lib. VI. antiquæ vrb. inscr. 110. liber Appiani 150. & duabus literis ST. 239.

SVE. Suburana. Varro lib. IIII. de lin. l. Cicero etiam in agraria: quo in loco videtur corrupte legi, ab Ocriculana: cum libris quinq; manuscriptis, quos se vidisse affirmauit vir optimus ac doctissimus Gabriel Phaernus, legatus, ab vsura nam. vnde mihi orta coniectura est, quam Phaernus ipse & Octauius meus probarunt, legi posse, A Suburana. mutatione fere nulla. Plinius lib. XVIII. cap. III. Festus in litera S. & litera U. antiquæ vrb. inscr. 147.

TER. Terentina. Cicero pro Plancio 263. epist. fam. lib. VIII. 117: Liuius lib. VI. & lib. X. antiquæ vrbis inscr. 140. 199. liber Appiani 105. 336.

TRO. Tromētina. Festus in litera T. Liuius etiam lib. VI. scripsit, Trometina, vt opinor, nō, vt impressum est, Promentina, antiquæ vrb. inscri. 107: liber Appiani 166. 177, & in lapide, qui Gaietæ est, LATILLIO L. F. TROMEN.

VEL. Velina. Cicero ad Attic. lib. IIII. 63. in Bruto. Horat. Epist. VI. libri I. Persius. antiquæ vrb. inſ. 162. lib. Appiani 19.

VOL. Voltinia. Cicero pro Plancio 167. antiquæ vrbis inscr. 155. & in antiquo lapide, qui est Venetiis in turri S. Vitalis. CN. NVMERIVS CN. F. VOL. FRONTO. est & quatuor literis VOLT, in Appiani lib. 484.

VEI. Veientina. Cicero pro Plancio.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca